www.e-rara.ch

Biblia Sacra Hebraice, Chaldaice, Graece & Latine

Arias Montano, Benito

Antverpiae, 1569-1573

Zentralbibliothek Zürich

Shelf Mark: Bibl 27-34

Persistent Link: https://doi.org/10.3931/e-rara-77665

Sacrorum bibliorum tomus secundus.

www.e-rara.ch
Die Plattform e-rara.ch macht die in Schweizer Bibliotheken vorhandenen Drucke online verfügbar. Das Spektrum reicht von Büchern über Karten bis zu illustrierten Materialien – von den Anfängen des Buchdrucks bis ins 20. Jahrhundert.

e-rara.ch provides online access to rare books available in Swiss libraries. The holdings extend from books and maps to illustrated material – from the beginnings of printing to the 20th century.

e-rara.ch met en ligne des reproductions numériques d'imprimés conservés dans les bibliothèques de Suisse. L'éventail va des livres aux documents iconographiques en passant par les cartes – des débuts de l'imprimerie jusqu'au 20e siècle.

e-rara.ch mette a disposizione in rete le edizioni antiche conservate nelle biblioteche svizzere. La collezione comprende libri, carte geografiche e materiale illustrato che risalgono agli inizi della tipografia fino ad arrivare al XX secolo.

Nutzungsbedingungen Dieses Digitalisat kann kostenfrei heruntergeladen werden. Die Lizenzierungsart und die Nutzungsbedingungen sind individuell zu jedem Dokument in den Titelinformationen angegeben. Für weitere Informationen siehe auch [Link]

Terms of Use This digital copy can be downloaded free of charge. The type of licensing and the terms of use are indicated in the title information for each document individually. For further information please refer to the terms of use on [Link]

Conditions d'utilisation Ce document numérique peut être téléchargé gratuitement. Son statut juridique et ses conditions d'utilisation sont précisés dans sa notice détaillée. Pour de plus amples informations, voir [Link]

Condizioni di utilizzo Questo documento può essere scaricato gratuitamente. Il tipo di licenza e le condizioni di utilizzo sono indicate nella notizia bibliografica del singolo documento. Per ulteriori informazioni vedi anche [Link]

Visual Library

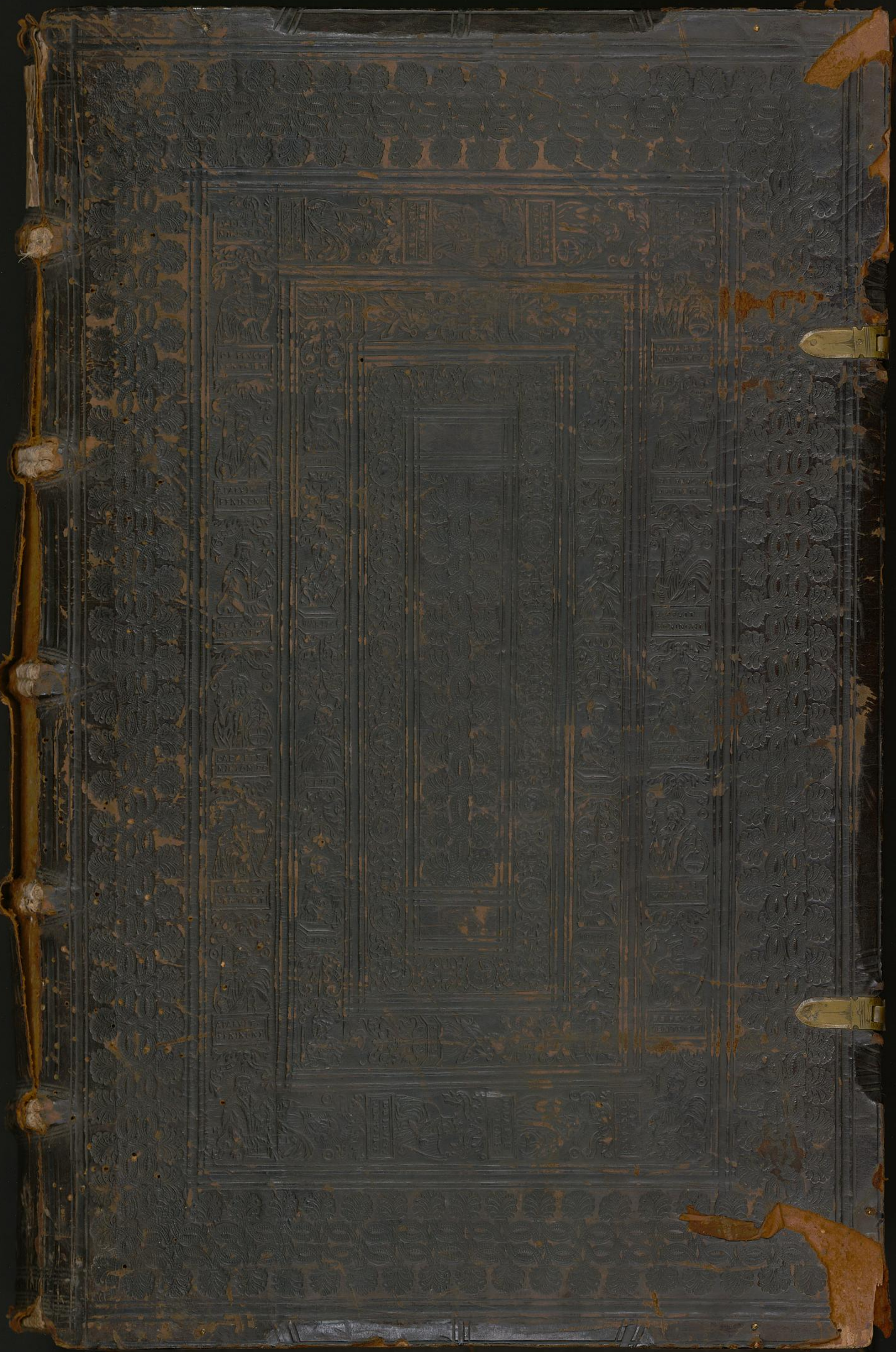

Bib. 28

SACRORVM BIBLIORVM

TOMVS

SECVNDVS.

ZENTRALBIBLIOTHEK ZÜRICH

IN IOSVE,

CAP. I.

Verſ.7. In ſic. בְּכֵן .*i.* tũc *vel* hoc modo. *Nulla re linguarũ phraſes magis inter ſe differunt, quàm indeclinabilium partium vſu : eſt enim ſingularis & peculiaris cuique idiomati harum ratio & obſeruatio, habetque plerumque elegantem ſignificationem. Verſ. 9.* Exactoribus .*i.* præfectis.

CAP. II.

Verſ. 5. Et fuit tempus ad coniungendam portam .*i.* claudendi portas. *Hiſpani etiam dicunt* Iunta eſſas puertas. *Tropus eſt ab antecedenti. ſic verſ.7.* Et portam coniunxerunt .*i.* clauſerũt. *verſ.15.* Et incatenauit eos fune de feneſtra. .*i.* Quaſi catena conſtrictos demiſit. *ſic & verſ.18.* incatenaſti nos. 21. Sicut verbũ veſtrum ita fiat .*i.* iuxta verbum .22. Et ſederũt ibi .*i.* manſerunt.

CAP. III.

Verſ.1. Quieuerunt .*i.* pernoctauerunt. 2. Caduceatores .*i.* præfecti. 3. vos tollemini de locis veſtris .*i.* proficiſcemini. 5. Faciet Dominus in medio veſtri ſeparationes, *idem ſignificat quod* mirabilia & miracula : *ſic Chaldaicè dicta, quòd à communi naturæ conſuetudine ſeparata edantur nouaque ſint, atque ideo admiranda.* 10. Deus conſtans] *Hebraicè,* Deus viuẽs: *Latinè,* immortalis: *Chaldaicè,* קיים conſtãs *vel* permanens, *dicitur interpretatione Hebraici epitheti.* 14. Cùm ſurrexerunt populus ex tabernaculis ſuis] cùm proficiſcerentur. *nam qui proficiſcitur prius ſtat.* 15. Diebus meſſis] ęſtatis, *quo tempore meſſis eſt.* 16. procul remotæ] longè diſtantes, conſumptæ ſunt] defluxerunt. 17. Conſummauerũt omnis populus tranſire] perfecerunt tranſitum, *ſiue* finem fecerunt tranſeundi.

CAP. IIII.

Verſ. 13. Armati virtutis] exercitũ *vocat Chaldæus* virtutẽ, *vel* vim, *ſiue* potentiã. 21. Quòd interrogabunt filij veſtri cras.] *Dictio* אֶרְוִי *variis orationum modis adiungitur, cuius officium ſententia ipſa indicat, vt* כִּי *apud Hebræos : hoc in loco Latinorum* cùm *vel temporis vel conditionis reſpondet.*

CAP. VI.

Verſ.5. In ipſo extendere] ipſis protrahẽtibus clangorem. 7.9.12. Armati virtutis] viri pugnaces, armis inſtructi & in exercitu diſpoſiti. 20. proſapiam] cognationem & familiam eorum qui ſanguine coniunctiſſimi ſunt. *Angustius eſt nomen* proſapię *quàm* tribus.

CAP. VII.

Verſ. 12. in auxilium eorum.] veſtrum *nam de Iſraelitis ſermo eſt ſub tertia perſona.* 14. Secũdũ tribus veſtras] per tribus veſtras, *ſiue* iuxta rationem tribuum veſtrarum. 26. A fortitudine furoris ſui] ab ira furoris, *vel* ab impetu furoris. תקוף

CAP. VIII.

Verſ. 9. Et poſuerunt à ſeptentrione] caſtrametati ſunt. *Verbo* שָׂרָא .*i. ponere, manſionem, caſtrametationem, quietem & eiuſmodi multa ſignificant Chaldæi.* Et leua in haſta quæ in manu tua] leua haſtam, *Chaldaiſmus eſt, pro,* leua manum cũ haſta. Et intrauit ſol] occubuit, *vel* occidit. *elegantioribus verbis & magis propriis eam rem ſignificant Hebræi & Chaldæi quàm Latini: non enim ſol occidit, ſed ad inferiores orbis partes concedit.* Altare lapidum ſimplicium] integrorum. *& vlterius,* quòd non ſublatum eſt ſuper eos ferrum.] ſuper quos ferrum non eſt ſublatum.

CAP. IX.

Verſ. 5. vt Obleę] *Genus panis tenuiſſimi ex farina et aqua cõfecti ad ignẽ ferreis prælis toſtum. medici* nebulas *vocãt, quod ex præli notis foramina quædam refert. vulgaribus linguis noſtris ſatis notum eſt vocabulum Oblea.* 8. Auditionem] famam *publicam & certiſſimam, quæ neminem lateat.* 9. Et Ghogh regi Mathnan] *Locũ ab Hebræis* Baſſan *dictũ, Chaldæi paraphraſtæ vocant* Mathnã *ſemper, quod eorũ temporibus iam nomen eſſet mutatum, vt aliorum locorum quamplurium.* 14. Et leuauerunt] profecti ſunt. *verſ.vlt.* Et numerauit eos Ioſue] conſtituit, præfecit.

CAP. X.

Verſ. 2. Quòd illa magna à Ghay] *Comparationis oratio hoc modo Hebraicè et Chaldaicè fit:* magna à Ghay, magna prę Ghay, *ſiue* maior quã Ghay. *vt* dentes tui candidi à lacte .*i.* lacte cãdidiores. 5. Super Gibghon] contra Gibghon. *nanque eadem præpoſitio* עַל *variis Latinarum particularum officiis fungitur: nos conſtanter vertimus* Súper, *cuius officium ex adiunctis indicatur.* 7. Populus facientium prælium] multitudo ad pręlium apta & parata, prælią-tores. 14. Ad accipiendum ante Dominum orationem hominis] vt oratio hominis ad verbum audita ex euentu probaretur. 17. numerat viros] conſtituit. 20. Et euaſio euaſerunt] Superſtites quidem euaſerunt. 26. in ore gladij] *Hebraica & Chaldaica phraſis:* in acie gladij; *ex qua tranſlatione dictum ab Iſaia:* gladius deuorabit vos. 34. defuſionis ex altitudine] decliuiũ mõtis: qua ex alto defundũtur aquæ. *Hiſpanè etiam* las vertientes del mõte. 35. Rekam Geah] *Loci nomẽ qui Hebraicè* Cades Barneagh *dicitur, iam tum vt videtur*

detur mutatum.

CAP. XI.

Verſ. 2. In depreſsione] in loco depreſsiore & humiliore. 5. Ego tradens vos] tradam vos. *certitudinẽ & præſentiam participium ſignificat.* 8. Confecit ad verbum gladij] occidit gladio, *vt Venetum exemplar habet.* 10. In ore gladij conſumere] in ore gladij conſumptionis, *vel* exterminationis. 13. Non defecit verb.] בטל irritum fecit, *vel* otioſum reddidit. 20. Ab ante Dominum fuit ad obdurandum] Domini conſilium fuit vt obdurarentur corda eorum. Sed enim propter diſperdendos eos]vt diſperderentur. *verſ. vlt.* Quieuit terra à faciendo bello] à belligerando.

CAP. XII.

Verſ. 1. Hæreditauerunt terram eorum in trãſitu Iordanis] vltra Iordanem. Vſque ad Iobeca fluuium filiorum Ammõ]נחלא *torrentem, fluuium & vallem ſignificat.*

CAP. XIII.

Verſ. 1. Senex intrans in dies] Senex longæuus: *qui iam ad occaſum declinat, vt ſol occidens dicitur intrare.* Cenſa eſt] cenſebitur. 23. Oppida earum]oppida *vel* vicos *interpretamur loca alicui vrbi adiacentia, atq; eodem iure vſa: quæ neque caſtella ſunt neque villæ. Hiſpani cum Arabibus* Aldeas, *aliæ in Europa linguæ* Burgos *vocant.*

CAP. XIIII.

Verſ. 14. Ab antiquis] olim, ab initio, antiquis temporibus.

CAP. XV.

Verſ. 5. Et terminus anterioris plagæ] orientalis, *namque initium locorum & dierum ab Oriente eſt.* 9. Et flectit terminus] declinauit, *vel* circuiuit. *& inferius verſ.* 11. circuibit. *idem eſt verbum Chaldæum* תאר. Et fuerunt exitus eius ad terminum maris,]ad littus maris. *mari ipſo terminata eſt hæreditas illa.*

CAP. XVI.

Verſ. 5. Ad proſapias] per *vel* ſecundum proſapias. 10. Non exterminauerunt] expulerũt.

CAP. XVII.

Verſ. 5. Et ceciderunt funes] ſortes. *Tranſlatio ſumpta à prædiorũ menſoribus, vt in Pſal.* funes ceciderunt mihi in præclaris. 9. Fluuiũ Kana] fluuiũ arundinibus *refertum ſignificare videtur nomen.* 12. Et manſit Kananæus ad habitandum] Cœpit Kananæus habitare.

CAP. XVIII.

Verſ. 4. Et mittemus eos] mittamus. *Futurum tempus omnibus ferè tẽporibus & modis aliarum linguarum reſpondet apud Chaldæos, præterquàm præſenti. ibidem,* ad os poſſeſsionum veſtrarum] iuxta poſſeſsiones veſtras. 6. Mittam ſortem] iaciam. 19. Ad ventum anteriorem] orientalem.

CAP. XIX.

Verſ. 29. Vſque ad vrbes arcium] vrbes caſtellis & arcibus munitas.

CAP. XX.

Verſ. 3. in non ſciendo, *ſiue* in non ſcientia]abſque ſcientia.

CAP. XXI.

Verſ. 11. Et ſpatia eius] ſuburbana.

CAP. XXII.

Verſ. 9. Ad Gilgelas Iordanis] ad limites *ſiue* terminos Iordanis. *Hinc Galilæarum nomen.* 20. In veſtro ædificare altare] in veſtra ædificatione altaris.

FINIS.

שער בית י׳ השני

נביאים

ראשונים

נביאיא קדמיא

ΠΡΟΦΗΤΑΙ

ΠΡΩΤΟΙ.

PROPHETAE

PRIORES.

מלך במשפט יעמיד ארץ

PROVERB. XXIX.

א

1 יְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן
2 מְשָׁרֵת מֹשֶׁה לֵאמֹר׃ * מֹשֶׁה
עַבְדִּי מֵת וְעַתָּה קוּם עֲבֹר אֶת־
הַיַּרְדֵּן הַזֶּה אַתָּה וְכָל־הָעָם הַזֶּה אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
אָנֹכִי נֹתֵן לָהֶם לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
3 * כָּל־מָקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּף־רַגְלְכֶם בּוֹ לָכֶם
נְתַתִּיו כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל־מֹשֶׁה׃
4 * מֵהַמִּדְבָּר וְהַלְּבָנוֹן הַזֶּה וְעַד־הַנָּהָר הַגָּדוֹל
נְהַר־פְּרָת כֹּל אֶרֶץ הַחִתִּים וְעַד־הַיָּם הַגָּדוֹל מְבוֹא
5 הַשָּׁמֶשׁ יִהְיֶה גְּבוּלְכֶם׃ * לֹא־יִתְיַצֵּב אִישׁ
לְפָנֶיךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם־מֹשֶׁה אֶהְיֶה
עִמָּךְ לֹא אַרְפְּךָ וְלֹא־אֶעֶזְבֶךָּ׃
6 * חֲזַק וֶאֱמַץ כִּי אַתָּה תַּנְחִיל אֶת־הָעָם הַזֶּה
אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבוֹתָם לָתֵת לָהֶם׃
7 * רַק חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד לִשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל־
הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוְּךָ מֹשֶׁה עַבְדִּי אַל־תָּסוּר מִמֶּנּוּ יָמִין
וּשְׂמֹאול לְמַעַן תַּשְׂכִּיל בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ׃
8 * לֹא־יָמוּשׁ סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה מִפִּיךָ וְהָגִיתָ בּוֹ
יוֹמָם וָלַיְלָה לְמַעַן תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת כְּכָל־הַכָּתוּב
בּוֹ כִּי־אָז תַּצְלִיחַ אֶת־דְּרָכֶךָ וְאָז תַּשְׂכִּיל׃
9 * הֲלוֹא צִוִּיתִיךָ חֲזַק וֶאֱמַץ אַל־תַּעֲרֹץ וְאַל־תֵּחָת
כִּי עִמְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכֹל אֲשֶׁר תֵּלֵךְ׃
10 * וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ אֶת־שֹׁטְרֵי הָעָם לֵאמֹר׃
11 * עִבְרוּ בְּקֶרֶב הַמַּחֲנֶה וְצַוּוּ
אֶת־הָעָם לֵאמֹר הָכִינוּ לָכֶם צֵדָה כִּי בְּעוֹד
שְׁלֹשֶׁת יָמִים אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה
לָבוֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן
לָכֶם לְרִשְׁתָּהּ׃

INCIPIT LIBER IOSVE.

CAP. I.

1 A ET factum est post mortē
Moysi serui Domini, vt
loqueretur Dominus ad
Iosue filium Nun mini-
strum Moysi, & diceret ei:
2 *Moyses seruus meus mor
tuus est: Surge, & transi Iordanem istum,
tu & omnis populus tecum, in terram quā
3 ego dabo filiis Israel. *Omnem locum quē Deu.11.c
calcauerit vestigiū pedis vestri, vobis tra-
4 dam, sicut locutus sum Moysi. *A deserto
& Libano, vsq; ad fluuium magnum Eu-
phratem, omnis terra Ethæorum vsque
ad mare magnum contra Solis occasum
5 erit terminus vester. *Nullus poterit vo-
bis resistere cunctis diebus vitę tuæ. Sicut
B fui cum Moyse, ita ero tecum. non dimit-
6 tam nec derelinquam te. *Confortare, &
esto robustus. Tu enim sorte diuīdes po- Inf.3.b Heb.13.a
pulo huic terram, pro qua iuraui patri-
7 bus suis vt traderē eam illis. *Confortare Inf. eo. Deu. 31. b. 3.Re.2.a
igitur, & esto robustus valde, vt custodias
& facias omnem legem quam pręcepit ti-
bi Moyses seruus meus. Ne declines ab ea
ad dexteram vel ad sinistram, vt intelli-
8 gas cuncta quæ agis. *Non recedat vo-
lumen legis huius ab ore tuo; sed medita-
beris in eo diebus ac noctibus, vt custo-
dias & facias omnia quæ scripta sunt in
C eo. tūc diriges viam tuam, & intelliges eā.
9 *Ecce præcipio tibi: Confortare & esto ro- Sup.eo.
bustus. noli metuere, & noli timere; quo-
niam tecū est dominus Deus tuus in om-
10 nibus ad quæcunque perrexeris. *Præce-
pitque Iosue principibus populi, dicens:
11 *Trāsite per medium castrorū, & impe-
rate populo, ac dicite: Præparate vobis ci-
baria; quoniam post diem tertium transi-
bitis Iordanem, & intrabitis ad possiden-
dam terram, quam dominus Deus vester
daturus est vobis.

תרגום יונתן

א

וַהֲוָה בָּתַר דְּמִית מֹשֶׁה עַבְדָּא דַיְיָי וַאֲמַר יְיָי לִיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן מְשַׁמְשָׁנֵיהּ דְּמֹשֶׁה לְמֵימַר׃ 2 מֹשֶׁה עַבְדִּי מִית וּכְעַן קוּם
עֲבַר יַת יַרְדְּנָא הָדֵין אַתְּ וְכָל עַמָּא הָדֵין לְאַרְעָא דַאֲנָא יָהֵיב לְהוֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 3 כָּל אַתְרָא דְתִדְרוֹךְ פַּרְסַת רִגְלֵיכוֹן
בֵּיהּ לְכוֹן יְהַבְתֵּהּ כְּמָא דְמַלֵּילִית עִם מֹשֶׁה׃ 4 מִמַּדְבְּרָא וְלִבְנָן הָדֵין וְעַד נַהֲרָא רַבָּא נַהֲרָא פְּרָת כֹּל אֲרַע חִתָּאֵי וְעַד יַמָּא רַבָּא מַעֲלָנֵי
שִׁמְשָׁא יְהוֹן תְּחוּמְכוֹן׃ 5 לָא יִתְעַתַּד אֱנָשׁ קֳדָמָךְ כֹּל יוֹמֵי חַיָּיךְ כְּמָא דַהֲוָה מֵימְרִי בְּסַעְדֵיהּ דְּמֹשֶׁה כֵּן יְהֵי מֵימְרִי בְּסַעְדָךְ לָא אֶשְׁבְּקִינָךְ
וְלָא אֲרַחֵקִינָךְ׃ 6 תְּקֵיף וֶעֱלֵם אֲרֵי אַתְּ תַּחְסִין יַת עַמָּא הָדֵין יַת אַרְעָא דְקַיֵּימֵית לַאֲבָהָתְהוֹן לְמִתַּן לְהוֹן׃ 7 לְחוֹד תְּקֵיף
וֶעֱלֵם לַחֲדָא לְמִטַּר לְמֶעְבַּד כְּכָל אוֹרַיְתָא דְפַקְדָךְ מֹשֶׁה עַבְדִּי לָא תִסְטֵי מִינֵיהּ יַמִּינָא וּשְׂמָאלָא בְּדִיל דְּתִצְלַח בְּכָל אֲתַר דִּתְהָךְ׃
8 לָא יַעְדֵּי סִיפְרָא דְאוֹרַיְתָא הָדֵין מִפּוּמָךְ וּתְהֵי הָגֵי בֵּיהּ יֵימָם וְלֵילֵי בְּדִיל דְּתִטַּר לְמֶעְבַּד כְּכָל דִּכְתִיב בֵּיהּ אֲרֵי בְּכֵן תַּצְלַח יַת אָרְחָתָךְ
וּבְכֵן תַּכְשִׁיט׃ 9 הֲלָא פַּקֵּידְתָּךְ תְּקֵף וֶעֱלֵם לָא תִדְחַל וְלָא תִתְבַּר אֲרֵי בְּסַעְדָךְ מֵימְרָא דַיְיָי אֱלָהָךְ בְּכָל אֲתַר דִּתְהָךְ׃
10 וּפַקֵּיד יְהוֹשֻׁעַ יַת סַרְכֵי עַמָּא לְמֵימַר׃
11 עֲבַרוּ בְּגוֹ מַשְׂרִיתָא וּפַקִּידוּ יַת עַמָּא לְמֵימַר אַתְקִינוּ לְכוֹן זְוָודִין אֲרֵי בְּסוֹף תְּלָתָא יוֹמִין אַתּוּן עָבְרִין יַת יַרְדְּנָא הָדֵין לְמֵיעַל לְמֵירַת
יַת אַרְעָא דַיְיָי אֱלָהֲכוֹן יָהֵב לְכוֹן לְמֵירְתָהּ׃

IOSVE.

CAP. I.

ET factum est post mortem 1
Moysi serui Domini, & locutus est Dominus Iosue filio Nun ministro Moysi, dicens:

‡ Moyses seruus meus 2
mortuus est: nunc igitur surgens transi Iordanem tu & omnis populus hic in terram, quam ego do eis.

‡ Omnis locus ad quem ambulauerint vestigia pedum vestrorum, vobis dabo eum, sicut locutus sum Moysi. 3

‡ Desertum & Antilibanum vsque ad fluuium magnum fluuium Euphratem, omnem terram Ethæorum & vsq; ad mare magnum, à Solis occasu erunt termini vestri. 4

‡ Non resistet homo coram vobis cunctis 5
diebus vitæ tuæ. & sicut fui cum Moyse, ita ero & tecum: & non derelinquam te, neque despiciam te.

‡ Confortare & esto robustus: tu enim diuides populo huic terram, quam iuraui patribus eorum vt traderem eis. 6

‡ Confortare igitur & esto robustus, vt custodias & facias sicut præcepit tibi Moyses seruus meus. & non declinabis ab eis ad dextram vel ad sinistram, vt intelligas in cunctis quæ feceris. 7

‡ Et nõ recedet liber Legis huius de ore tuo; 8
& meditaberis in eo die ac nocte, vt intelligas facere omnia quæ scripta sunt in eo: tunc prosperabis vias tuas, & tunc intelliges.

‡ Ecce præcipio tibi, Confortare & esto ro- 9
bustus: nõ timeas neque terrearis; quoniam tecum dominus Deus tuus in omnem locum quò perrexeris.

‡ Et præcepit Iosue scribis populi, dicens: 10

‡ Transite per medium castrorum populi, et 11
imperate populo, dicentes: Estote parati in cibariis; quoniam adhuc tres dies, & vos transitis Iordanẽ hunc, intrantes ad possidendum terrã, quam dñs Deus patrum vestrorum dat vobis.

ΙΗΣΟΥΕ.

ά.

1 ΚΑΙ ἐγένετο μετὰ τὸ τελευτῆσαι μωυσῆν τὸν δοῦλον κυρίου, καὶ εἶπε κύριος τῷ ἰησοῦ τῷ ναυῆ τῷ ὑπουργῷ μωυσῆ, λέγων·

2 ‡ μωυσῆς ὁ θεράπων μου τετελεύτηκεν· νῦν οὖν ἀναστὰς διάβηθι τὸν ἰορδάνην σὺ καὶ πᾶς ὁ λαὸς οὗτος εἰς τὴν γῆν, ἣν ἐγὼ δίδωμι αὐτοῖς.

3 ‡ πᾶς ὁ τόπος ἐφ' ὃν ἂν ἐμβῇ τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν ὑμῶν, ὑμῖν δώσω αὐτόν, ὃν τρόπον εἴρηκα τῷ μωυσῆ.

4 ‡ τὴν ἔρημον καὶ τὸν ἀντιλίβανον ἕως τοῦ ποταμοῦ τοῦ μεγάλου ποταμοῦ Εὐφράτου, πᾶσαν γῆν εὐαίων, καὶ ἕως τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης, ἀφ' ἡλίου δυσμῶν ἔσται τὰ ὅρια ὑμῶν.

5 ‡ οὐκ ἀντιστήσεται ἄνθρωπος κατενώπιον ὑμῶν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. ὡς ὥσπερ ἤμην μετὰ μωυσῆ, οὕτως ἔσομαι καὶ μετὰ σοῦ, καὶ οὐκ ἐγκαταλείψω σε, οὐδ' ὑποστρέψομαί σε·

6 ‡ ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου. σὺ γὰρ ἀποδιελεῖς τῷ λαῷ τούτῳ τὴν γῆν, ἣν ὤμοσα τοῖς πατράσιν αὐτῶν δοῦναι αὐτοῖς.

7 ‡ ἴσχυε οὖν καὶ ἀνδρίζου, φυλάσσεσθαι καὶ ποιεῖν καθότι ἐνετείλατό σοι μωυσῆς ὁ παῖς μου. καὶ οὐκ ἐκκλινεῖς ἀπ' αὐτῶν εἰς δεξιὰ ἢ εἰς ἀριστερά, ἵνα συνῇς ἐν πᾶσιν οἷς ἐὰν πράξῃς.

8 ‡ καὶ οὐκ ἀποστήσεται ἡ βίβλος ἐκ τοῦ στόματός σου, καὶ μελετήσεις ἐν αὐτῇ ἡμέρας καὶ νυκτός, ἵνα συνῇς ποιεῖν πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν αὐτῇ. τότε εὐοδώσεις τὰς ὁδούς σου, καὶ τότε συνήσεις.

9 ‡ ἰδοὺ ἐντέλλομαί σοι, ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου, μὴ δειλιάσῃς, μὴ ὀκνήσῃς, ὅτι μετὰ σοῦ κύριος ὁ θεός σου εἰς πάντα τόπον οὗ ἐὰν πορεύσῃ.

10 ‡ καὶ ἐνετείλατο ἰησοῦς τοῖς γραμματεῦσι τοῦ λαοῦ, λέγων·

11 ‡ εἰσέλθετε κατὰ μέσον τὴν παρεμβολὴν τοῦ λαοῦ, καὶ ἐντείλασθε τῷ λαῷ, λέγοντες, ἑτοιμάζεσθε σιτισμόν, ὅτι ἔτι τρεῖς ἡμέραι, ὑμεῖς διαβαίνετε τὸν ἰορδάνην τοῦτον, εἰσελθόντες κατασχεῖν τὴν γῆν, ἣν κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν δίδωσιν ὑμῖν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

BENEDICT. ARIA MONTANO INTERPRETE.

CAPVT PRIMVM.

ET fuit postquam mortuus est Moses seruus Domini, & ait Dominus ad Iosue filium Nun ministrum Mosis, dicens:
2 Moses seruus meus mortuus est; & nunc surge, transi Iordanem istum tu & omnis populus iste, ad terram quam ego do ipsis filiis Israel. 3 Omnem locum quem calcauerit planta pedis vestri in eo, vobis dedi illum, quemadmodum locutus fui cum Mose. 4 A deserto & Libano isto, & vsque ad fluuium magnum, fluuium Perath, omnis terra Hhethæorum, & vsque ad mare magnum occasus Solis, erit terminus vester. 5 Non stabit homo ante te omnibus diebus vitæ tuæ. quemadmodum fuit verbum meum in auxilium Mosis, sic erit verbum meum in auxilium tuum: non derelinquam te, nec elongabo te.
6 Fortificare & roborare, quoniam tu possidere facies populum istum terram, quam iuraui patribus eorum me daturum eis.
7 Tantum fortificare & roborare valdè ad custodiendum vt facias iuxta omnem legem, quam præcepit tibi Moses seruus meus: ne declines ab ea ad dexteram neque sinistram; vt prospereris in omni loco quò ieris.
8 Non recedat liber Legis huius ab ore tuo; & eris meditans in eo die ac nocte, vt custodias ad faciendum sicut omne quod scriptum est in eo. nam insic prosperabis viam tuam, & insic intelliges. 9 Nonne præcepi tibi, Fortificare & roborare? ne timeas, nec frangaris: namque in auxilium tuum est verbum domini Dei tui in omni loco quò ieris. 10 Et præcepit Iosue exactoribus populi, dicendo: 11 Transite intra castra, & præcipite populo, dicentes: Præparate vobis commeatus; nam in fine trium dierum vos transitis Iordanem istum, vt ingrediamini ad possidendum terram, quam dominus Deus vester dabit vobis ad possidendum eam.

12 וְלָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה אָמַר יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃
13 זָכוֹר אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה לֵאמֹר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם מֵנִיחַ לָכֶם וְנָתַן לָכֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת׃
14 נְשֵׁיכֶם טַפְּכֶם וּמִקְנֵיכֶם יֵשְׁבוּ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן וְאַתֶּם תַּעַבְרוּ חֲמֻשִׁים לִפְנֵי אֲחֵיכֶם כָּל גִּבּוֹרֵי הַחַיִל וַעֲזַרְתֶּם אוֹתָם׃
15 עַד אֲשֶׁר־יָנִיחַ יְהוָה לַאֲחֵיכֶם כָּכֶם וְיָרְשׁוּ גַם־הֵמָּה אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם נֹתֵן לָהֶם וְשַׁבְתֶּם לְאֶרֶץ יְרֻשַׁתְכֶם וִירִשְׁתֶּם אוֹתָהּ אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשָּׁמֶשׁ׃
16 וַיַּעֲנוּ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר כֹּל אֲשֶׁר־צִוִּיתָנוּ נַעֲשֶׂה וְאֶל־כָּל־אֲשֶׁר תִּשְׁלָחֵנוּ נֵלֵךְ׃
17 כְּכֹל אֲשֶׁר־שָׁמַעְנוּ אֶל־מֹשֶׁה כֵּן נִשְׁמַע אֵלֶיךָ רַק יִהְיֶה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־מֹשֶׁה׃
18 כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־יַמְרֶה אֶת־פִּיךָ וְלֹא־יִשְׁמַע אֶת־דְּבָרֶיךָ לְכֹל אֲשֶׁר־תְּצַוֶּנּוּ יוּמָת רַק חֲזַק וֶאֱמָץ׃

ב

1 וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן מִן־הַשִּׁטִּים שְׁנַיִם אֲנָשִׁים מְרַגְּלִים חֶרֶשׁ לֵאמֹר לְכוּ רְאוּ אֶת־הָאָרֶץ וְאֶת־יְרִיחוֹ וַיֵּלְכוּ וַיָּבֹאוּ בֵּית אִשָּׁה זוֹנָה וּשְׁמָהּ רָחָב וַיִּשְׁכְּבוּ־שָׁמָּה׃
2 וַיֵּאָמַר לְמֶלֶךְ יְרִיחוֹ לֵאמֹר הִנֵּה אֲנָשִׁים בָּאוּ הֵנָּה הַלַּיְלָה מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַחְפֹּר אֶת־הָאָרֶץ׃
3 וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יְרִיחוֹ אֶל־רָחָב לֵאמֹר הוֹצִיאִי הָאֲנָשִׁים הַבָּאִים אֵלַיִךְ אֲשֶׁר־בָּאוּ לְבֵיתֵךְ כִּי לַחְפֹּר אֶת־כָּל־הָאָרֶץ בָּאוּ׃

12 * Rubenitis quoque & Gadditis, & dimidiæ tribui Manasse ait:
13 * Mementote sermonis quem præcepit vobis Moyses famulus Domini, dicens: Dominus Deus vester dedit vobis requiē Nu.31.b & inf.4.c
14 & omnem terram. * Vxores vestræ & filij vestri, ac iumenta manebunt in terra
D quam tradidit vobis Moyses trans Iordanem. vos autem transite armati ante fratres vestros, omnes fortes manu, & pug-
15 nate pro eis: * Donec det Dominus requiem fratribus vestris, sicut & vobis dedit: & possideant ipsi quoque terram quam dominus Deus vester daturus est eis: & sic reuertemini in terram possessionis vestræ; & habitabitis in ea quam vobis dedit Moyses famulus Domini trans Iordanem contra Solis ortum.
16 * Responderuntque ad Iosue atque dixerunt: Omnia quæ præcepisti nobis, faciemus, & quocunque miseris, ibimus.
17 * Sicut obediuimus in cunctis Moysi, 1. Mach. 2.c. ita obediemus & tibi. tātum sit dominus Deus tecum, sicut fuit cum Moyse.
18 * Qui contradixerit ori tuo, & non obedierit cunctis sermonibus quos præceperis ei, moriatur. tu tantum confortare & viriliter age.

CAP. II.

1 MIsit igitur Iosue filius Nū de Sethim
A duos viros exploratores in abscondito. & dixit eis: Ite & considerate terram vrbemque Hiericho. Qui pergentes ingressi sunt domū mulieris meretricis nomine Raab, & quieuerunt apud eam. Iaco.2.d Eph.11.f
2 * Nunciatumque est regi Hiericho, & dictum: Ecce viri ingressi sunt huc per noctem de filiis Israel, vt explorent terram.
3 * Misitque rex Hiericho ad Raab, dicens: Educ viros qui venerunt ad te, & ingressi sunt domum tuam. exploratores quippe sunt, & omnem terram considerare venerunt.

תרגום יונתן

12 וְלִשְׁבָטָא דְרָאוּבֵן וּלְשִׁבְטָא גָד וּלְפַלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה אֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְמֵימָר׃ 13 הֱווֹ דְכִירִין יָת פִּתְגָמָא דְפַקֵּיד יָתְכוֹן
מֹשֶׁה עַבְדָּא דַיְיָ לְמֵימָר יְיָ אֱלָהֲכוֹן מְנִיחַ לְכוֹן וְיָהֵב לְכוֹן יָת אַרְעָא הָדָא׃ 14 נְשֵׁיכוֹן וְטַפְלֵיכוֹן וּבְעִירְכוֹן יֵתְבוּן בְּאַרְעָא דְיָהַב לְכוֹן
מֹשֶׁה בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא וְאַתּוּן תָּעְבְּרוּן מְזָרְזִין קֳדָם אֲחוּכוֹן כֹּל גִּבָּרֵי חֵילָא וְתִסְעֲדוּן יַתְהוֹן׃ 15 עַד דְּיָנַיַח יְיָ לַאֲחֵיכוֹן כְּוָתְכוֹן וְיֵירְתוּן
אַף אִנּוּן יָת אַרְעָא דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן יָהֵיב לְכוֹן וּתְתוּבוּן לְאַרַע יְרוּתַתְכוֹן וְתֵרְתוּן יָתָהּ דְיָהַב לְכוֹן מֹשֶׁה עַבְדָּא דַיְיָ בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא מַדְנַח
שִׁמְשָׁא׃ 16 וַאֲתִיבוּ יָת יְהוֹשֻׁעַ לְמֵימָר כְּכָל דְּפַקֵּדְתָּנָא נַעְבֵּד וּלְכָל אֲתַר דְּתִשְׁלְחִנָּנָא נְהָךְ׃
17 כְּכֹל דְּקַבֶּלְנָא מִן מֹשֶׁה כֵּן נְקַבֵּל מִינָךְ לְחוֹד יְהֵי מֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָךְ בְּסַעְדָךְ כְּמָא דַהֲוָה בְּסַעְדֵיהּ דְמֹשֶׁה׃
18 כָּל גְּבַר דְּיִסְרַב עַל מֵימְרָךְ וְלָא יְקַבֵּל יָת פִּתְגָמָךְ לְכֹל דְּתְפַקְּדִנֵּיהּ יִתְקְטֵל לְחוֹד תְּקֵף וֶעֱלֵם׃

ב

1 וּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן מִן שִׁטִּין תְּרֵין גֻּבְרִין מְאַלְּפִין בְּרַז לְמֵימָר אֱזִלוּ חֲזוֹ יָת אַרְעָא וְיָת יְרִיחוֹ
וַאֲזָלוּ וְעָלוּ לְבֵית אִתְּתָא פּוּנְדָקִיתָא וּשְׁמַהּ רָחָב וּשְׁכִיבוּ תַּמָּן׃ 2 וְאִתְאֲמַר לְמַלְכָּא דִירִיחוֹ לְמֵימָר הָא גֻּבְרַיָּא אִנּוּן הַלְכָא
בְּלֵילְיָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַלָּלָא יָת אַרְעָא׃ 3 וּשְׁלַח מַלְכָּא דִירִיחוֹ לְוָת רָחָב לְמֵימָר אַפִּיקִי גֻּבְרַיָּא דַאֲתוֹ לְוָתִיךְ דְּעָלוּ לְבֵיתִיךְ
אֲרֵי לְאַלָּלָא יָת כָּל אַרְעָא אֲתוֹ׃

‡ *Et Ruben, & Gad, & dimidiæ tribui* 12
Manasse ait Iosue:

‡ *Mementote sermonis Domini, quem præ-* 13
cepit vobis Moyses famulus Domini, dicens:
Dominus Deus vester dedit requiem vobis,
& dedit vobis terram hanc.

‡ *Vxores vestræ, & filij vestri, & iumen* 14
ta vestra habitent in terra, quam dedit vobis
Moyses trans Iordanem. vos autem transibitis
accincti priores fratribus vestris omnis fortis.
& auxiliabimini eis:

‡ *Quoad det requiem dominus Deus vester* 15
fratribus vestris, sicut & vobis; & possideat
etiam isti terram, quam dominus Deus vester
dat eis. & reuertemini quilibet in possessio-
nem suam, quam dedit vobis Moyses trans Jor
danem ab ortu Solis.

‡ *Et respondentes Iosue dixerunt: Omnia* 16
quæcunque præceperis nobis, faciemus: & in
omnem locum, quò miseris nos, ibimus.

‡ *Juxta omnia quæcunq; obediuimus Moy-* 17
si, obediemus tibi. cæterùm sit dominus Deus
noster tecum, sicut fuit cum Moyse.

‡ *At homo qui contradixerit tibi, & qui nõ* 18
obedierit sermonibus tuis sicut præceperis ei,
moriatur. sed confortare, & viriliter age.

CAP. II.

ET *misit Iosue filius Nun de Sethim duos* 1
viros vt explorarent, dicens: Ascendite,
& videte terram & Hiericho. Et pergentes
ingressi sunt in domum mulieris meretricis, cui
nomen Raab. & quieuerunt illic:

‡ *Et nunciatum est regi Hiericho, dicentes:* 2
Ecce viri ingressi sunt huc de filiis Israel, vt
explorent terram.

‡ *Et misit rex Hiericho, & ait ad Raab,* 3
dicens: Educ viros qui ingressi sunt in do-
mum tuam nocte: vt explorent enim terram
venerunt.

12 ‡ καὶ τῷ ῥουβὴλ, καὶ τῷ γὰδ, & τῷ ἡμίσει φυλῆς μα-
ναση εἶπεν ἰησοῦς·

13 ‡ μνήσθητε τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐνετείλατο ὑμῖν μωυ-
σῆς ὁ παῖς κυρίου λέγων, κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν κατέπαυ-
σεν ὑμᾶς, καὶ ἔδωκεν ὑμῖν τὴν γῆν ταύτην.

14 ‡ αἱ γυναῖκες ὑμῶν καὶ τὰ παιδία ὑμῶν καὶ τὰ κτήνη
ὑμῶν κατοικήσουσιν ἐν τῇ γῇ, ἣν ἔδωκεν ὑμῖν μωυσῆς πέ-
ραν τοῦ ἰορδάνου. ὑμεῖς δὲ διαβήσεσθε ὡπλισμένοι πρότεροι
τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν πᾶς ὁ ἰσχύων. καὶ συμμαχήσετε αὐ-
τοῖς,

15 ‡ ἕως ἂν καταπαύσῃ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν τοὺς ἀδελ-
φοὺς ὑμῶν, ὥσπερ καὶ ὑμᾶς, καὶ κληρονομήσωσιν καὶ οὗτοι
τὴν γῆν, ἣν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν δίδωσιν αὐτοῖς. καὶ ἀπε-
λεύσεσθε ἕκαστος εἰς τὴν κληρονομίαν ἑαυτοῦ, ἣν ἔδωκεν
ὑμῖν μωυσῆς ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἀπ' ἀνατολῶν ἡ-
λίου.

16 ‡ καὶ ἀποκριθέντες τῷ ἰησοῦ εἶπαν, ἅπαντα ὅσα ἂν ἐν-
τείλῃ ἡμῖν ποιήσομεν, καὶ εἰς πᾶσαν τόπον, οὗ ἐὰν ἀποστεί-
λῃς ἡμᾶς, πορευσόμεθα.

17 ‡ κατὰ πάντα ὅσα ἠκούσαμεν μωυσῆ, ἀκουσόμεθά
σου. πλὴν ἔσται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν μετὰ σοῦ, ὃν τρόπον ἦν
μετὰ μωυσῆ.

18 ‡ ὃς ἂν ἄνθρωπος ὃς ἀπειθήσῃ σοι, καὶ ὃς ἂν μὴ ἀκού-
σῃ τῶν ῥημάτων σου καθότι ἂν ἐντείλῃ αὐτῷ, ἀποθανέτω.
ἀλλὰ ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου.

β'.

1 ‡ Καὶ ἀπέστειλεν ἰησοῦς υἱὸς ναυῆ ἐκ σαττὶν δύο ἄν-
δρας κατασκοπεῦσαι, λέγων, ἀνάβητε & ἴδετε τὴν γῆν
καὶ τὴν ιερειχώ. καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς οἰκίαν γυ-
ναικὸς πόρνης, ᾗ ὄνομα ῥαάβ. καὶ κατέλυσαν ἐκεῖ·

2 ‡ καὶ ἀπηγγέλη τῷ βασιλεῖ ιερειχώ, λέγοντες, ἰδοὺ
ἄνδρες εἰσπεπόρευνται ὧδε ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ κατασκο-
πεῦσαι τὴν γῆν.

3 ‡ καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ιερειχώ, καὶ εἶπεν πρὸς
ῥαάβ λέγων, ἐξάγαγε σὺ τοὺς ἄνδρας τοὺς εἰσπορευμέ-
νους εἰς τὸν οἶκόν σου τὴν νύκτα, κατασκοπεῦσαι γὰρ τὴν
γῆν ἥκασιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et tribui Reuben, & tribui Gad, & dimidiæ tribui Menasse dixit Iosue dicendo:
13 Estote memores verbi quod præcepit vobis Moses seruus Domini, dicendo: Dominus Deus vester requiescere fecit vos, & dedit vobis terram istam. 14 Vxores vestræ, & paruuli vestri, & pecora vestra manebunt in terra quam dedit vobis Moses vltra Iordanem: & vos transibitis armati ante fratres vestros omnes viri roboris, & adiuuabitis eos:
15 Quoad requiem det Dominus fratribus vestris sicut vobis; & possideant etiam illi terram quam dominus Deus vester dabit vobis; & reuertemini in terram possessionis vestræ, & possidebitis eam, quam dedit vobis Moses seruus Domini vltra Iordanem ad ortum Solis.
16 Et responderunt Iosue dicendo: Iuxta omne quod præcepisti nobis, faciemus: & ad omnem locum quò miseris nos, ibimus.
17 Sicut omne quod accepimus ex Mose, sic accipiemus ex te: tantum sit verbum domini Dei tui in auxilium tuum, quemadmodum fuit in auxilium Mosis. 18 Omnis vir qui rebellauerit contra verbum tuum, & non acceperit dictum tuum in quocumque præceperis ei, occidatur. tantum confortare & esto robustus.

CAP. II.

ET misit Iosue filius Nun à Sitim duos viros exploratores secretò, dicendo: Ite & videte terram & Iericho. & iuerunt, & ingressi sunt in domum mulieris cauponariæ; & nomen eius Rahhab: & cubuerunt ibi. 2 Et dictum fuit regi Iericho, dicendo: Ecce viri venerunt huc nocte ex filiis Israel ad explorandum terram. 3 Et misit rex Iericho ad Rahhab, dicendo: Produc viros qui venerunt ad te, qui ingressi sunt domum tuam; quoniam ad explorandum omnem terram venerunt.

4 * וַתִּקַּח הָאִשָּׁה אֶת־שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַתִּצְפְּנוֹ וַתֹּאמֶר
כֵּן בָּאוּ אֵלַי הָאֲנָשִׁים וְלֹא יָדַעְתִּי מֵאַיִן הֵמָּה׃
5 * וַיְהִי הַשַּׁעַר לִסְגּוֹר בַּחֹשֶׁךְ וְהָאֲנָשִׁים יָצָאוּ לֹא
יָדַעְתִּי אָנָה הָלְכוּ הָאֲנָשִׁים רִדְפוּ מַהֵר אַחֲרֵיהֶם
כִּי תַשִּׂיגוּם׃ 6 * וְהִיא הֶעֱלָתַם הַגָּגָה וַתִּטְמְנֵם
בְּפִשְׁתֵּי הָעֵץ הָעֲרֻכוֹת לָהּ עַל־הַגָּג׃
7 * וְהָאֲנָשִׁים רָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם דֶּרֶךְ הַיַּרְדֵּן עַל
הַמַּעְבָרוֹת וְהַשַּׁעַר סָגְרוּ אַחֲרֵי כַּאֲשֶׁר יָצְאוּ
הָרֹדְפִים אַחֲרֵיהֶם׃
8 * וְהֵמָּה טֶרֶם יִשְׁכָּבוּן וְהִיא עָלְתָה עֲלֵיהֶם עַל הַגָּג׃
9 * וַתֹּאמֶר אֶל־הָאֲנָשִׁים יָדַעְתִּי כִּי־נָתַן יְהוָה לָכֶם
אֶת־הָאָרֶץ וְכִי־נָפְלָה אֵימַתְכֶם עָלֵינוּ וְכִי נָמֹגוּ כָּל־
יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם׃
10 * כִּי שָׁמַעְנוּ אֵת אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ יְהוָה אֶת־מֵי יַם־
סוּף מִפְּנֵיכֶם בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם וַאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם
לִשְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן לְסִיחֹן וּלְעוֹג
אֲשֶׁר הֶחֱרַמְתֶּם אוֹתָם׃
11 * וַנִּשְׁמַע וַיִּמַּס לְבָבֵנוּ וְלֹא־קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ
מִפְּנֵיכֶם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם
מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת׃
12 * וְעַתָּה הִשָּׁבְעוּ־נָא לִי בַּיהוָה כִּי־עָשִׂיתִי עִמָּכֶם
חָסֶד וַעֲשִׂיתֶם גַּם־אַתֶּם עִם־בֵּית אָבִי חֶסֶד וּנְתַתֶּם
לִי אוֹת אֱמֶת׃
13 * וְהַחֲיִתֶם אֶת־אָבִי וְאֶת־אִמִּי וְאֶת־אַחַי וְאֶת־אַחְוֹתַי
וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר לָהֶם וְהִצַּלְתֶּם אֶת־נַפְשֹׁתֵינוּ מִמָּוֶת׃
14 * וַיֹּאמְרוּ לָהּ הָאֲנָשִׁים נַפְשֵׁנוּ תַּחְתֵּיכֶם לָמוּת
אִם לֹא תַגִּידוּ אֶת־דְּבָרֵנוּ זֶה וְהָיָה בְּתֵת יְהוָה לָנוּ
אֶת־הָאָרֶץ וְעָשִׂינוּ עִמָּךְ חֶסֶד וֶאֱמֶת׃
15 * וַתּוֹרִדֵם בַּחֶבֶל בְּעַד הַחַלּוֹן כִּי בֵיתָהּ בְּקִיר
הַחוֹמָה וּבַחוֹמָה הִיא יוֹשֶׁבֶת׃

4 * Tollensque mulier viros, abscondit; & ait: Fateor, venerunt ad me, sed nesciebam vnde essent. 5 * Cumque porta claderetur in tenebris, & illi pariter exierūt: nescio quò abierunt. Persequimini citò, & 6 comprehendetis eos. * Ipsa autem fe-
B cit ascēdere viros in solarium domus suæ, operuitque eos stipula lini quæ ibi erat.
7 * Hi autem qui missi fuerāt, secuti sunt eos per viam quæ ducit ad vadum Iordanis. illisque egressis statim porta clausa est.
8 * Necdum obdormierant qui latebāt, 9 & ecce mulier ascendit ad eos: * Et ait: Noui quòd Dominus tradiderit vobis terram. etenim irruit in nos terror vester, & elanguerunt omnes habitatores terræ.
10 * Audiuimus quòd siccauerit Dominus aquas maris rubri ad vestrum introitum, Exo.14.e quando egressi estis ex Ægypto: & quę feceritis duobus Ammorræorum regibus qui erant trans Iordanem, Seon & Og, quos interfeciſtis.
11 * Et hæc audientes pertimuimus, & elanguit cor nostrum: nec remansit in nobis spiritus ad introitum vestrum. Dominus enim Deus vester ipse est Deus in cælo sursum, & in terra deorsum.
12 * Nunc ergo iurate mihi per Dominum, vt quomodo ego misericordiam feci vobiscum, ita & vos faciatis cum domo patris mei: detisque mihi verum signum;
13 * Vt saluetis patrem meum & matrem, fratres ac sorores meas, & omnia quæ illorum sunt: & eruatis animas nostras à morte.
14 * Qui responderunt ei: Anima nostra sit pro vobis in mortem, si tamen non prodideris nos. Cumque tradiderit nobis Dominus terram, faciemus in te misericordiam & veritatem.
15 * Demisit ergo eos per funem de fenestra. domus enim eius hærebat muro.

תרגום יונתן

4 וּדְבָרַת אִתְּתָא יָת תְּרֵין גֻּבְרַיָּא וְאַטְמַרְתִּנוּן וַאֲמָרַת בְּקִשְׁטָא אֲתוֹ לְוָתִי גֻּבְרַיָּא וְלָא יְדָעִית אֵי מִנָּן אִינוּן׃
5 וַהֲוָה עִדָּן לְמֵיחַד תַּרְעָא בְּקִבְלָא וְגֻבְרַיָּא נְפָקוּ וְלָא יְדָעִית לְאַן אֲזָלוּ גֻּבְרַיָּא רָדְפוּ בְּפִרְיַע בָּתְרֵיהוֹן אֲרֵי תַדְבְּקִינוּן׃
6 וְהִיא אַסְקַתְנוּן לְאִגָּרָא וְאַטְמַרְתִּנוּן בִּטְעוּנֵי כִּיתָּנָא דְּסָדִירִין לָהּ עַל אִיגָּרָא׃
7 וְגֻבְרַיָּא רַדְפוּ בָּתְרֵיהוֹן בְּאוֹרַח יַרְדְּנָא עַד מְגִיזָתָא וְתַרְעָא אֲחַדוּ בָּתַר דִּנְפָקוּ רָדְפַיָּא בָּתְרֵיהוֹן׃
8 וְאִינוּן עַד לָא שְׁכִיבוּ וְהִיא סְלִיקַת לְוָתְהוֹן לְאִגָּרָא׃
9 וַאֲמָרַת לְגֻבְרַיָּא יָדַעְנָא אֲרֵי יְהַב יְיָ לְכוֹן יָת אַרְעָא וַאֲרֵי אִיתְבְּרוּ כָּל יָתְבֵי אַרְעָא מִן קֳדָמֵיכוֹן׃
10 אֲרֵי שְׁמַעְנָא יָת רֵישׁ מֵי יַת מֵי יַמָּא דְסוּף מִן קֳדָמֵיכוֹן בְּמִיפְּקְכוֹן מִמִּצְרַיִם וְדִעֲבַדְתּוּן לְתַרְעֵי מַלְכֵי אֱמוֹרָאֵי דִּבְעִבְרָא דְיַרְדְּנָא לְסִיחוֹן וּלְעוֹג דְּגַמַּרְתּוּן יַתְהוֹן׃
11 וּשְׁמַעְנָא וְאִיתְמְסִי לִבָּנָא וְלָא אִשְׁתְּאַרַת עוֹד רוּחַ בְּאֱנָשׁ מִן קֳדָמֵיכוֹן אֲרֵי יְיָ אֱלָהֲכוֹן הוּא אֱלָהָא דִּשְׁכִינְתֵּיהּ בִּשְׁמַיָּא מִלְעֵלָּא וְשַׁלִּיט עַל אַרְעָא מִלְרָע׃
12 וּכְעַן קַיְימוּ כְעַן לִי בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֲרֵי עֲבַדִית עִמְּכוֹן טֵיבוּ וְתַעְבְּדוּן צַף אַתּוּן עִם בֵּית אֲבָא טֵיבוּ וְתִתְּנוּן לִי אָת דְּקִשׁוֹט׃
13 וְתֵיחוֹן יָת אֲבָא וְיָת אִמָּא וְיָת אַחַי וְיָת אַחְוָתַי וְיָת כָּל דִּילְהוֹן וְתִשֵּׁזְבוּן יָת נַפְשָׁתָנָא מִמּוֹתָא׃
14 וַאֲמָרוּ לָהּ גֻּבְרַיָּא נַפְשָׁתָנָא מְסָרִין חֲלַף נַפְשֵׁיכוֹן לְמֵמַת אִם לָא תְחַוְיָן יָת כָּל דִּילָנָא וְתִשְׁזְבוּן יָת נַפְשָׁתָנָא מְסוּרָן׃
15 וְשַׁלְשַׁלְתִּנוּן בְּאַטוּנָא מִן חֲרָכָא אֲרֵי בֵיתָהּ בְּכוֹתָל שׁוּרָא וּבְשׁוּרָא הִיא יָתְבָא׃

‡ *Et tollens mulier duos viros, abscondit eos. & ait eis, dicens: Ingressi sunt ad me viri, & non scio vnde erant.*

‡ *Postquam autem ianua claudebatur in tenebris, & viri exierunt: non scio quò abierunt. persequimini post eos, & comprehendetis eos.*

‡ *Ipsa autem ascendere fecit eos in solarium, & occultauit eos in stipula lini constipata sibi in solario.*

‡ *Et viri persecuti sunt post eos viam quæ ad Iordanem ad transitiones: & porta clausa est. & factum est vt exierunt persequentes post eos.*

‡ *Et priusquam dormirent ipsi, et illa ascendit ad solarium ad eos:*

‡ *Et ait ad eos: Noui quòd tradidit dominus Deus vester vobis terram: irruit enim timor vester in nos, & elanguerunt omnes habitantes terram à vobis.*

‡ *Audiuimus enim quòd siccauit dominus Deus mare rubrum à facie vestra, quando egressi estis ex Ægypto. & quæcunque fecistis duobus regibus Amorræorum, qui erant trans Iordanem, Seon & Og, quos interfecistis eos.*

‡ *Et audiētes nos obstupuimus in corde nostro, & non fuit vltra spiritus in vllo à facie vestra, quoniam dominus Deus noster Deus in in cælo supra, & in terra deorsum.*

‡ *Et nunc iurate mihi per dominum Deum vestrum, quoniam facio vobis misericordiam; & facietis & vos misericordiam in domo patris mei: & dabitis mihi signum verum.*

‡ *Viuere permittetis domum patris mei, & matrem meam, & fratres meos, & sorores meas, & omnem domum eorum, & omnia quæcunque sunt illis: & eruetis animam nostram de morte.*

‡ *Et dixerunt ei viri: Anima nostra pro vobis in mortem. & ipsa dixit: Cùm tradiderit Dominus vobis vrbem, facietis in me misericordiam & veritatem.*

‡ *Et demisit eos per fenestram, quoniam domus illius in muro, & in muro ipsa habitabat.*

4 ‡ καὶ λαβοῦσα ἡ γυνὴ τοὺς δύο ἄνδρας ἔκρυψεν αὐτούς. καὶ εἶπεν αὐτοῖς λέγουσα, εἰσεληλύθασι πρός με οἱ ἄνδρες, καὶ οὐκ οἶδα πόθεν ἦσαν.

5 ‡ ὡς δὲ ἡ πύλη ἐκλείετο ἐν τῷ σκότει, καὶ οἱ ἄνδρες ἐξῆλθον, οὐκ ἐπίσαμαι ποῦ πεπόρευνται. καταδιώξατε ὀπίσω αὐτῶν, καὶ καταλήψεσθε αὐτούς.

6 ‡ αὐτὴ δὲ ἀνεβίβασεν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ δῶμα, καὶ ἔκρυψεν αὐτοὺς ἐν τῇ λινοκαλάμῃ τῇ ἐσοιβασμένῃ αὐτῇ ἐπὶ τοῦ δώματος.

7 ‡ καὶ οἱ ἄνδρες κατεδίωξαν ὀπίσω αὐτῶν ὁδὸν τοῦ ἐπὶ τοῦ ἰορδάνου ἐπὶ τὰς διαβάσεις. καὶ ἡ πύλη ἐκλείσθη. καὶ ἐγένετο ὡς ἐξῆλθον οἱ καταδιώκοντες ὀπίσω αὐτῶν.

8 ‡ καὶ πρὶν ἢ κοιμηθῆναι αὐτούς, καὶ αὐτὴ ἀνέβη ἐπὶ τὸ δῶμα πρὸς αὐτούς.

9 ‡ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, ἐπίσαμαι ὅτι παραδέδωκε κύριος ὁ θεὸς ὑμῖν ὑμῖν τὴν γῆν, ἐπιπέπωκεν γὰρ ὁ φόβος ὑμῶν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ κατέπησαν πάντες οἱ καθοικοῦντες τὴν γῆν ἀφ' ὑμῶν.

10 ‡ ἀκηκόαμεν γὰρ ὅτι κατεξήρανεν κύριος ὁ θεὸς τὴν θάλασσαν τὴν ἐρυθρὰν ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, ὅτε ἐξεπορεύεσθε ἐξ αἰγύπτου. καὶ ὅσα ἐποιήσατε τοῖς δυσὶ βασιλεῦσι τῶν ἀμορραίων, οἳ ἦσαν πέραν τοῦ ἰορδάνου, τῷ σηὼν καὶ τῷ ὤγ, οὓς ἐξωλεθρεύσατε αὐτούς.

11 ‡ καὶ ἀκούσαντες ἡμεῖς ἐξέστημεν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστη ἔτι πνεῦμα ἐν οὐδενὶ ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, ὅτι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν θεὸς ἐν οὐρανῷ ἄνω καὶ ἐπὶ τῆς γῆς κάτω.

12 ‡ καὶ νῦν ὀμόσατέ μοι κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν, ὅτι ποιῶ ὑμῖν ἔλεος, καὶ ποιήσετε καὶ ὑμεῖς ἔλεος ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου, καὶ δώσετέ μοι σημεῖον ἀληθινόν.

13 ‡ ζωγρήσετε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, καὶ τὴν μητέρα μου, καὶ τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ τὰς ἀδελφάς μου, καὶ πάντα τὸν οἶκον αὐτῶν, καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτοῖς. καὶ ἐξελεῖσθε τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἐκ θανάτου.

14 ‡ καὶ εἶπαν αὐτῇ οἱ ἄνδρες, ἡ ψυχὴ ἡμῶν ὑπὲρ ὑμῶν εἰς θάνατον. καὶ αὐτὴ εἶπεν, ὡς ἂν παραδῷ κύριος ὑμῖν τὴν πόλιν, ποιήσετε εἰς ἐμὲ ἔλεος καὶ ἀλήθειαν.

15 ‡ καὶ κατεχάλασεν αὐτοὺς διὰ τῆς θυρίδος, ὅτι ὁ οἶκος αὐτῆς ἐν τῷ τείχει, καὶ ἐν τῷ τείχει αὐτὴ κατῴκει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Et tulit mulier duos viros, & abscondit eos, & dixit: In veritate venerunt ad me viri, & non noui vndenam illi.

5 Et fuit tempus ad coniungendam portam in crepusculo; & viri exierunt, & non noui quonam iuerint. sequimini cum festinatione post eos, nam comprehendetis eos. 6 Et illa ascendere fecit eos in tectum, & abscondit eos in manipulis lini, qui ordinati fuerant illi super tectum. 7 Et viri persecuti sunt post eos per viam Iordanis vsque ad Vada: & portam coniunxerunt postquam egressi sunt persecutores post eos. 8 Et illi nondum cubuerant, & ipsa ascendit ad eos in tectum:

9 Et dixit viris: Scio quòd dedit vobis Deus terram, & quòd cecidit terror vester super nos, & quòd fracti sunt omnes habitatores terræ à facie vestra. 10 Namque audiuimus quòd exsiccauit Deus aquas maris Suph à facie vestra, cùm exiissetis ex Ægypto: & quæ fecistis duobus regibus Amorræi vltra Iordanem, Sion & Ghog, quòd confecistis eos.

11 Et audiuimus, & liquefactum est cor nostrum, & non relictus est amplius spiritus in homine à facie vestra: quia dominus Deus vester ipse est Deus, cuius maiestas in cælis desuper, & dominatur super terram deorsum.

12 Et nunc iurate mihi in verbo Dei; nam feci vobiscū bonitatem, & facietis etiam vos cum domo patris mei bonitatem: & dabitis mihi signum veritatis: 13 Et viuere facietis patrem meum, & matrem meam, & fratres meos, & sorores meas, & omnia quæ illis: & eripietis animas nostras à morte.

14 Et dixerunt ei viri: Anima nostra tradita pro animabus vestris ad moriendum, si non prodideritis dictum hoc. Et erit quando dederit nobis Dominus terram, & faciemus tecum bonitatem & veritatem.

15 Et incatenauit eos fune de fenestra: nam domus illius in pariete muri, & in muro illa habitabat.

16 * וַתֹּאמֶר לָהֶם הָהָרָה לְכוּ פֶן־יִפְגְּעוּ בָכֶם
הָרֹדְפִים וְנַחְבֹּתֶם שָׁמָּה שְׁלֹשֶׁת יָמִים עַד שׁוֹב
17 הָרֹדְפִים וְאַחַר תֵּלְכוּ לְדַרְכְּכֶם: * וַיֹּאמְרוּ אֵלֶיהָ
הָאֲנָשִׁים נְקִיִּם אֲנַחְנוּ מִשְּׁבֻעָתֵךְ הַזֶּה אֲשֶׁר
18 הִשְׁבַּעְתָּנוּ: * הִנֵּה אֲנַחְנוּ בָאִים בָּאָרֶץ אֶת־
תִּקְוַת חוּט הַשָּׁנִי הַזֶּה תִּקְשְׁרִי בַּחַלּוֹן אֲשֶׁר
הוֹרַדְתֵּנוּ בּוֹ וְאֶת־אָבִיךְ וְאֶת־אִמֵּךְ וְאֶת־אַחַיִךְ
וְאֶת כָּל־בֵּית אָבִיךְ תַּאַסְפִי אֵלַיִךְ הַבָּיְתָה:
19 * וְהָיָה כֹּל אֲשֶׁר־יֵצֵא מִדַּלְתֵי בֵיתֵךְ הַחוּצָה
דָּמוֹ בְרֹאשׁוֹ וַאֲנַחְנוּ נְקִיִּם וְכֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה אִתָּךְ
20 בַּבַּיִת דָּמוֹ בְרֹאשֵׁנוּ אִם־יָד תִּהְיֶה־בּוֹ: * וְאִם־
תַּגִּידִי אֶת־דְּבָרֵנוּ זֶה וְהָיִינוּ נְקִיִּם מִשְּׁבֻעָתֵךְ אֲשֶׁר
21 הִשְׁבַּעְתָּנוּ: * וַתֹּאמֶר כִּדְבָרֵיכֶם כֵּן־הוּא וַתְּשַׁלְּחֵם
22 וַיֵּלֵכוּ וַתִּקְשֹׁר אֶת־תִּקְוַת הַשָּׁנִי בַּחַלּוֹן: * וַיֵּלְכוּ
וַיָּבֹאוּ הָהָרָה וַיֵּשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשֶׁת יָמִים עַד־שָׁבוּ
הָרֹדְפִים וַיְבַקְשׁוּ הָרֹדְפִים בְּכָל־הַדֶּרֶךְ וְלֹא מָצָאוּ:
23 * וַיָּשֻׁבוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים וַיֵּרְדוּ מֵהָהָר וַיַּעַבְרוּ
וַיָּבֹאוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וַיְסַפְּרוּ־לוֹ אֵת כָּל־
24 הַמְּצָאוֹתָם: * וַיֹּאמְרוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ כִּי־
נָתַן יְהוָה בְּיָדֵנוּ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ וְגַם־נָמֹגוּ
כָּל־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ מִפָּנֵינוּ:

ג

1 * וַיַּשְׁכֵּם יְהוֹשֻׁעַ בַּבֹּקֶר וַיִּסְעוּ
מֵהַשִּׁטִּים וַיָּבֹאוּ עַד־הַיַּרְדֵּן הוּא וְכָל־בְּנֵי
2 יִשְׂרָאֵל וַיָּלִינוּ שָׁם טֶרֶם יַעֲבֹרוּ: * וַיְהִי
מִקְצֵה שְׁלֹשֶׁת יָמִים וַיַּעַבְרוּ הַשֹּׁטְרִים בְּקֶרֶב
3 הַמַּחֲנֶה: * וַיְצַוּוּ אֶת־הָעָם לֵאמֹר כִּרְאֹתְכֶם
אֵת אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהַכֹּהֲנִים
הַלְוִיִּם נֹשְׂאִים אֹתוֹ וְאַתֶּם תִּסְעוּ מִמְּקוֹמְכֶם
וַהֲלַכְתֶּם אַחֲרָיו:

16 *Dixitque ad eos: Ad montana cõscendite, ne fortè occurrant vobis reuertẽtes: ibiq; latitate tribus diebus, donec redeãt: & sic ibitis per viam vestram.
17 *Qui dixerunt ad eam: Innoxij erimus à iuramento hoc, quo adiurasti nos;
18 *Si ingredientibus nobis terram, signũ non fuerit funiculus iste coccineus: & ligaueris eum in fenestra per quam demisisti nos; & patrem tuum ac matrem fratresque, & omnem cognationem tuam congregaueris in domum tuam.
19 *Qui ostium domus tuæ egressus fuerit, sanguis ipsius erit in caput eius, & nos erimus alieni. Cunctorum autem sanguis qui tecum in domo fuerint, redũdabit in
D caput nostrum, si eos aliquis tetigerit.
20 *Quod si nos prodere volueris, & sermonem istum proferre in mediũ, erimus
21 mundi ab hoc iuramento quo adiurasti nos. *Et illa respondit: Sicut locuti estis, ita fiat. Dimittensque eos vt pergerent, appendit funiculum coccineum in fenestra.
22 *Illi verò ambulantes peruenerunt ad montana; & manserũt ibi tres dies, donec reuerterentur qui fuerant persecuti. quę-
23 rentes enim per omnem viam, non repererunt eos. *Quibus vrbem ingressis, reuersi sunt & descenderunt exploratores de monte, & transmisso Iordane venerũt ad Iosue filium Nun: narrauerunt́que ei
24 omnia quæ acciderant sibi: *atque dixerunt: Tradidit Dñs omnem terram hanc in manus nostras, & timore prostrati sunt cuncti habitatores eius. CAP. III.
1 IGitur Iosue de nocte cõsurgẽs mouit ca
A stra: egrediẽtesq; de Sethim venerũt ad Iordanẽ, ipse & omnes filij Israel, & mora-
2 ti sunt ibi per tres dies. *Quibus euolutis, transierunt prę̃cones per castrorũ mediũ:
3 *Et clamare cœperunt: Quando videritis arcam fœderis domini Dei vestri, & sacerdotes stirpis Leuiticæ portantes eam, vos quoque consurgite, & sequimini p̃cedẽtes.

תרגום יונתן

16 וַאֲמָרַת לְהוֹן לְטוּרָא אֲזִילוּ דִּילְמָא יְעָרְעִין בְּכוֹן רָדְפַיָּא וְתִטְמְרוּן תַּמָּן תְּלָתָא יוֹמִין עַד דִּיתוּבוּן רָדְפַיָּא וּבָתַר כֵּן תֵּהָכוּן לְאָרְחֲכוֹן:
17 וַאֲמַרוּ לַהּ גְּבָרַיָּא זַכָּאִין אֲנַחְנָא מִמּוֹמָתֵךְ דָּא דְּקַיֶּימְתְּ עָלָנָא: 18 הָא אֲנַחְנָא עָלִין בְּאַרְעָא יַת תּוֹרָא דְּחוּט זְהוֹרִיתָא הָדֵין
תְּקָטְרִין בַּחֲרַכָּא דְּשַׁלַּחְתָּנָא בֵּיהּ וְיַת אֲבוּךְ וְיַת אִמָּךְ וְיַת אַחָךְ וְיַת כָּל בֵּית אֲבוּךְ תְּכַנְּשִׁין לְוָתָךְ לְבֵיתָא:
19 בֵּיתֵךְ לְבָרָא חוֹבַת קְטוֹלֵיהּ בְּרֵישֵׁיהּ וַאֲנַחְנָא זַכָּאִין וְכֹל דִּי יְהֵי עִמָּךְ בְּבֵיתָא חוֹבַת קְטוֹלֵיהּ בְּרֵישָׁנָא אִם יַד אֱנָשׁ תְּהֵי בֵּיהּ:
20 וְאִם תְּחַוְיִן יַת פִּתְגָמָנָא דֵּין וְנְהֵי זַכָּאִין מִמּוֹמָתֵיךְ דְּקַיֶּימְתְּ עָלָנָא: 21 וַאֲמָרַת כְּפִתְגָמֵיכוֹן כֵּן הוּא וּשְׁלַחְתְּנוּן וַאֲזָלוּ וְקָטָרַת יַת תּוֹרָא דְּזְהוֹרִיתָא
בַּחֲרַכָּא: 22 וַאֲזָלוּ וְעָלוּ לְטוּרָא וִיתִיבוּ תַּמָּן תְּלָתָא יוֹמִין עַד דְּתָבוּ רָדְפַיָּא וּבְעוֹ רָדְפַיָּא בְּכָל אוֹרְחָא וְלָא אַשְׁכָּחוּ: 23 וְתָבוּ הִדֵּין
גְּבָרַיָּא וּנְחָתוּ מִן טוּרָא וַעֲבָרוּ וַאֲתוֹ לְוָת יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן וְאָשְׁחְעִיאוּ לֵיהּ יַת כָּל דְּעַרְעָא יַתְהוֹן: 24 וַאֲמָרוּ לִיהוֹשֻׁעַ אֲרֵי מְסַר יְיָ בִּידָנָא
יַת כָּל אַרְעָא וְאַף אִתְבְּרוּ כָּל יָתְבֵי אַרְעָא מִן קֳדָמָנָא:

ג

1 וְאַקְדֵּים יְהוֹשֻׁעַ בְּצַפְרָא וּנְטָלוּ מִשִּׁיטִין וַאֲתוֹ עַד יַרְדְּנָא הוּא וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבָתוּ תַּמָּן קֳדָם דְּיָעְבְּרוּן:
2 וַהֲוָה מִסּוֹף תְּלָתָא יוֹמִין וַעֲבָרוּ סַרְכַיָּא בְּגוֹ מַשְׁרְיָתָא: 3 וּפַקִּידוּ יַת עַמָּא לְמֵימַר בְּמֶחֱזֵיכוֹן יַת אֲרוֹן קְיָימָא דַּייָ אֱלָהָכוֹן
וְכָהֲנַיָּא וְלֵוָאֵי נָטְלִין יָתֵיהּ וְאַתּוּן תְּטַלְטְלוּן מֵאַתְרֵיכוֹן וְתְהָכוּן בָּתְרוֹהִי:

16 ‡ Et dixit eis: Ad montana abite, ne occurrant vobis persequentes. & latitabitis illic tribus diebus, donec redeant persequentes post vos: & post hæc ibitis in viam vestram.

17 ‡ Et dixerunt viri ad eam: Innoxij sumus iuramento tuo hoc.

18 ‡ Ecce nos intramus in partem ciuitatis, & pones signum, funiculum coccineum hunc ligabis ad fenestram per quam demisisti nos per eã. & patrem tuum, & matrem tuam, & fratres tuos, & omnem domum patris tui congregabis apud te ipsam in domum tuam.

19 ‡ Et erit omnis qui egressus fuerit portam domus tuæ extra, reus sibi ipsi erit: nos autem innocentes iuramento tuo hoc. & quicunque fuerint tecum in domo tua, nos rei erimus, si manus tetigerit eum.

20 ‡ Si autem quis nos iniuria affecerit, & reuelauerit sermones nostros hos, erimus innocentes à iuramento tuo hoc, quo adiurasti nos.

21 ‡ Et dixit: Secundum verbum vestrum, sic sit. & dimisit eos, & iuerunt. & ligauit signum coccineum in fenestra.

22 ‡ Et iuerunt & peruenerunt ad montana, & manserunt ibi tres dies, donec reuersi sunt persequentes. & quæsierunt persequentes omnes vias, & non repererunt.

23 ‡ Et reuersi sunt duo iuuenes, & descenderunt de monte, & transierunt & venerunt ad Iosue filium Nun; & narrauerunt ei omnia quæ acciderant sibi:

24 ‡ Et dixerunt ad Iosue: Quòd tradidit Dominus in manu nostra omnem terram: et timore prostratus est omnis habitans terram illam à nobis.

CAP. III.

1 ET manicauit Iosue manè, & profecti sunt de Sethin, & venerunt vsque ad Iordanẽ ipse & omnes filij Israel. et morati sunt ibi antequam transirent.

2 ‡ Et factum est post tres dies, & transierunt scribæ per media castra:

3 ‡ Et præceperunt populo, dicentes: Quando videritis arcam fœderis domini Dei nostri, & sacerdotes & Leuitas portantes eã, et vos consurgetis à locis vestris, & ite post eam.

16 ‡ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, εἰς τὸ ὄρεινὸν ἀπέλθατε μὴ συνδυτήσωσιν ὑμῖν ⓓ καταδιώκοντες. καὶ κρυβήσεσθε ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας, ἕως ἂν ἐπιστρέψωσιν ⓓ καταδιώκοντες ὀπίσω ὑμῶν, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπελεύσεσθε εἰς τὴν ὁδὸν ὑμῶν.

17 ‡ καὶ εἶπαν ⓓ ἄνδρες πρὸς αὐτὴν, ἀθῷοι ἐσμὲν τῷ
18 ὅρκῳ σου τούτῳ. ‡ ἰδὲ ἡμεῖς εἰσπορευόμεθα εἰς μέρος τῆς πόλεως, καὶ θήσεις τὸ σημεῖον, τὸ σπαρτίον τὸ κόκκινον δήσεις ἐκ τῆς θυρίδος εἰς τὴν θυρίδα δι' ἧς κατεβίβασας ἡμᾶς δι' αὐτῆς. καὶ τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα σου, καὶ τοὺς ἀδελφούς σου, καὶ πᾶσαν τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου συνάξεις πρὸς σεαυτὴν εἰς τὴν οἰκίαν σου.

19 ‡ καὶ ἔσται πᾶς ὃς ἂν ἐξέλθῃ τὴν θύραν τῆς οἰκίας σου ἔξω, ἔνοχος ἑαυτῷ ἔσται, ἡμεῖς δὲ ἀθῷοι τῷ ὅρκῳ σου τούτῳ. καὶ ὅσοι ἂν ὦσιν μετὰ σοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ σου, ἡμεῖς ἔνοχοι ἐσόμεθα, ἐὰν χεὶρ ἅψηται αὐτοῦ.

20 ‡ ἐὰν δέ τις ἡμᾶς ἀδικήσῃ, καὶ ἀποκαλύψῃ σὺ λόγους ἡμῶν τούτους, ἐσόμεθα ἀθῷοι τῷ ὅρκῳ σου τούτῳ, ὃν ὤρκισας
21 ἡμᾶς. ‡ καὶ εἶπεν, κατὰ τὸ ῥῆμα ὑμῶν, οὕτως ἔσω. καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς, καὶ ἐπορεύθησαν. καὶ ἔδησεν τὸ
22 σημεῖον τὸ κόκκινον ἐν τῇ θυρίδι. ‡ καὶ ἐπορεύθησαν, καὶ ἦλθοσαν εἰς τὸ ὄρεινὸν, καὶ κατέμειναν ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας, ἕως ἐπέστρεψαν ⓓ διώκοντες. καὶ ἐζήτησαν οἱ καταδιώκοντες πάσας τὰς ὁδοὺς καὶ οὐχ εὗρον.

23 ‡ καὶ ἀπέστρεψαν ⓓ δύο νεανίσκοι καὶ κατέβησαν ἐκ τοῦ ὄρους, καὶ διέβησαν. καὶ ἦλθοσαν πρὸς τὸν Ἰησοῦν υἱὸν Ναυῆ. καὶ διηγήσαντο αὐτῷ πάντα τὰ συμβεβηκότα αὐτοῖς·

24 ‡ καὶ εἶπαν πρὸς Ἰησοῦν, ὅτι παρέδωκε κύριος ἐν χειρὶ ἡμῶν πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ κατέπηκεν πᾶς ὁ κατοικῶν τὴν γῆν ἐκείνην ἀφ' ἡμῶν.

γ.

1 ‡ Καὶ ὤρθρισεν Ἰησοῦς πρωΐ, καὶ ἀπῆραν ἐκ Σαλτείν, καὶ ἦλθον ἕως τοῦ Ἰορδάνου αὐτὸς καὶ πάντες ⓓ υἱοὶ Ἰσραήλ. καὶ κατέλυσαν ἐκεῖ πρὸ τοῦ διαβῆναι.

2 ‡ καὶ ἐγένετο μετὰ τρεῖς ἡμέρας, καὶ διῆλθον ⓓ γραμματεῖς διὰ μέσης τῆς παρεμβολῆς·

3 ‡ καὶ ἐνετείλαντο τῷ λαῷ, λέγοντες, ὅταν ἴδητε τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ σὺ ἱερεῖς καὶ σὺ λευίτας αἴροντας αὐτήν, καὶ ὑμεῖς ἀπαρεῖτε ἀπὸ τῶν τόπων ὑμῶν, καὶ πορεύεσθε ὀπίσω αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

16 Et dixit illis: Ad montem ite, ne fortè offendant in vos persecutores; & abscondemini ibi tribus diebus, quoad redeant persecutores: & posteà redibitis in viam vestram. 17 Et dixerunt ei viri: Immunes nos à iuramento tuo hoc quod firmasti super nos. 18 Ecce nobis ascendentibus in terram, funiculum fili rubri hunc alligabis in fenestra, per quam incatenasti nos: & patrem tuum & matrem tuam, & fratres tuos, & omnem domum patris tui, congregabis ad te in domum.

19 Et erit omnis qui egredietur vltra portas domus tuæ foras; culpa necis eius in caput ipsius; & nos immunes. & omnis qui erit tecum in domo, culpa necis eius in caput nostrum, si manus hominis fuerit in illum.

20 Et si prodideris dictum nostrum hoc; & erimus immunes à iuramento tuo quod firmasti super nos.

21 Et dixit: Sicut verbum vestrum ita sit. Et dimisit eos, & abierunt. & ligauit funiculum rubrum in fenestra.

22 Et abierunt & ascenderunt in montem, & sederunt ibi tribus diebus, quoad redirent persecutores: & inuestigauerunt persecutores per omnem viam, & non inuenerunt. 23 Et reuersi sunt duo viri, & descenderunt de monte, & transierunt, veneruntque ad Iosue filium Nun; & narrauerunt ei omne quod euenit illis. 24 Et dixerunt Iosue: Namque tradidit Dominus in manu nostra omnem terram: & etiam fracti sunt omnes habitatores terræ à facie nostra.

CAP. III.

1 ET anticipauit Iosue in aurora, & soluerunt ex Sitin, & venerunt vsque ad Iordanem ipse & omnes filij Israel: quieueruntque ibi antequam transirent. 2 Et fuit à fine trium dierum, & transierunt caduceatores per medium castrorum.

3 Et præceperunt populo, dicendo: Cùm videritis vos arcam fœderis domini Dei vestri, & sacerdotes & Leuitas tollentes eam; & vos tollemini de locis vestris, & ibitis post eam.

4 * אַךְ׀ רָחוֹק יִהְיֶה בֵּינֵיכֶם וּבֵינוֹ כְּאַלְפַּיִם אַמָּה בַּמִּדָּה אַל־תִּקְרְבוּ אֵלָיו לְמַעַן אֲשֶׁר־תֵּדְעוּ אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר תֵּלְכוּ־בָהּ כִּי לֹא עֲבַרְתֶּם בַּדֶּרֶךְ מִתְּמוֹל שִׁלְשֹׁם׃

4 * Sitque inter vos & arcam ſpatium cubitorum duo millium, vt procul magis videre poſsitis, & noſſe per quam viã ingrediamini, quia prius non ambulaſtis per eam: & cauete ne appropinquetis ad arcam.

5 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם הִתְקַדָּשׁוּ כִּי מָחָר יַעֲשֶׂה יְהוָה בְּקִרְבְּכֶם נִפְלָאוֹת׃

5 * Dixitque Ioſue ad populum: Sanctificamini; cras enim faciet Dominus inter vos mirabilia.

6 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר שְׂאוּ אֶת־אֲרוֹן הַבְּרִית וְעִבְרוּ לִפְנֵי הָעָם וַיִּשְׂאוּ אֶת־אֲרוֹן הַבְּרִית וַיֵּלְכוּ לִפְנֵי הָעָם׃

6 * Et ait ad ſacerdotes: Tollite arcam fœderis, & præcedite populum. qui iuſ- Le.20.b. Nu.11.d 1.Reg. 16.b.
B ſa complentes, tulerunt, & ambulauerũt ante eos.

7 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם הַזֶּה אָחֵל גַּדֶּלְךָ בְּעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּן כִּי כַּאֲשֶׁר הָיִיתִי עִם־מֹשֶׁה אֶהְיֶה עִמָּךְ׃

7 * Dixitque Dominus ad Ioſue: Hodie incipiam exaltare te coram omni Iſrael; vt ſciant, quòd ſicut cum Moyſe fui, ita & tecum ſim. Sup.1.a

8 * וְאַתָּה תְּצַוֶּה אֶת־הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן־הַבְּרִית לֵאמֹר כְּבֹאֲכֶם עַד־קְצֵה מֵי הַיַּרְדֵּן בַּיַּרְדֵּן תַּעֲמֹדוּ׃

8 * Tu autem præcipe ſacerdotibus qui portant arcam fœderis, & dic eis: Cùm ingreſsi fueritis partem aquæ Iordanis, ſtate in ea.

9 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גְּשׁוּ הֵנָּה וְשִׁמְעוּ אֶת־דִּבְרֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃

9 * Dixitque Ioſue ad filios Iſrael: Accedite huc, & audite verbum domini Dei
C veſtri.

10 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ בְּזֹאת תֵּדְעוּן כִּי אֵל חַי בְּקִרְבְּכֶם וְהוֹרֵשׁ יוֹרִישׁ מִפְּנֵיכֶם אֶת־הַכְּנַעֲנִי וְאֶת־הַחִתִּי וְאֶת־הַחִוִּי וְאֶת־הַפְּרִזִּי וְאֶת־הַגִּרְגָּשִׁי וְהָאֱמֹרִי וְהַיְבוּסִי׃

10 * Et rurſum: In hoc, inquit, ſcietis, quòd dominus Deus viuens in medio veſtri eſt: & diſperdet in conſpectu veſtro Chananæum, & Ethæum, Euæum, & Pherezæum, Gergeſæum quoque & Iebuſæũ, & Ammorræum.

11 * הִנֵּה אֲרוֹן הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ עֹבֵר לִפְנֵיכֶם בַּיַּרְדֵּן׃

11 * Ecce arca fœderis Domini omnis terræ antecedet vos per Iordanem.

12 * וְעַתָּה קְחוּ לָכֶם שְׁנֵי עָשָׂר אִישׁ מִשִּׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ־אֶחָד אִישׁ־אֶחָד לַשָּׁבֶט׃

12 * Parate duodecim viros de duodecim tribubus Iſrael, ſingulos per ſingulas tri-
13 bus. * Et cùm poſuerint veſtigia pedum ſuorum ſacerdotes qui portant arcam fœderis domini Dei vniuerſæ terræ in aquis Iordanis, aquæ quæ inferiores ſunt decurrent atque deficient: quæ autem deſuper veniunt, in vna mole conſiſtent.

13 * וְהָיָה כְּנוֹחַ כַּפּוֹת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן יְהוָה אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ בְּמֵי הַיַּרְדֵּן מֵי הַיַּרְדֵּן יִכָּרֵתוּן הַמַּיִם הַיֹּרְדִים מִלְמָעְלָה וְיַעַמְדוּ נֵד אֶחָד׃

14 * Igitur egreſſus eſt populus de tabernaculis ſuis, vt tranſirent Iordanem: & ſacerdotes qui portabãt arcam fœderis, pergebant ante eum.

14 * וַיְהִי בִנְסֹעַ הָעָם מֵאָהֳלֵיהֶם לַעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן וְהַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן הַבְּרִית לִפְנֵי הָעָם׃

תרגום יונתן

4 בְּרַם רָחִיק יְהֵי בֵּינֵיכוֹן וּבֵינוֹהִי כְּתֹרִין אַלְפִין אַמִּין בְּמִשְׁחָתָא לָא תִקְרְבוּן לְוֶהֱוֵי בְּדִיל דְּתִידְעוּן יַת אוֹרְחָא דְּתֵהָכִין בָּהּ אֲרֵי לָא עֲבַרְתּוּן בְּאוֹרְחָא מֵאֶתְמָלֵי וּמִדְּקַדְמוֹהִי׃ 5 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְעַמָּא אִזְדַּמְנוּ אֲרֵי מְחַר יַעְבֵּיד יְיָ בֵּינֵיכוֹן פְּרִישָׁן׃

6 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְכַהֲנַיָּא לְמֵימַר טוֹלוּ יַת אֲרוֹנָא דִּקְיָמָא וְעִבְרוּ קֳדָם עַמָּא וּנְטָלוּ יַת אֲרוֹנָא דִּקְיָמָא וַאֲזָלוּ קֳדָם עַמָּא׃

7 וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ יוֹמָא דֵין אֶשְׁרֵי לְרַבָּיוּתָךְ בְּעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל בְּדִיל דְּיִדְּעוּן אֲרֵי כְּמָא דַהֲוֵה מֵימְרִי בְּסַעֲדֵיהּ דְּמֹשֶׁה כֵּן יְהֵא מֵימְרִי בְּסַעֲדָךְ׃ 8 וְאַתְּ תְּפַקֵּיד יַת כַּהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹנָא דִּקְיָמָא לְמֵימַר כְּמִיטְּכוֹן עַד קְצַת מֵי יַרְדְּנָא בְּיַרְדְּנָא תְּקוּמוּן׃

9 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִתְקְרִיבוּ הָלְכָא וְשִׁמְעוּ יַת פִּתְגָמַיָּא דַּייָ אֱלָהָכוֹן׃

10 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ בְּדָא תִּדְּעוּן אֲרֵי אֱלָהָא קַיָּים יִתְרְעִי לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתֵּיהּ בֵּינֵיכוֹן וְתָרָכָא יְתָרִיךְ מִן קֳדָמֵיכוֹן יַת כְּנַעֲנָאֵי וַיַת חִיתָּאֵי וַיַת חִיוָּאֵי וַיַת פְּרִיזָאֵי וַיַת גִּרְגָּשָׁאֵי וֶאֱמוֹרָאֵי וִיבוּסָאֵי׃ 11 הָא אֲרוֹן קְיָמָא דְּרִבּוֹן כָּל עָלְמָא עָבַר קֳדָמֵיכוֹן בְּיַרְדְּנָא׃ 12 וּכְעַן דַּבְּרוּ לְכוֹן תְּרֵי עֲשַׂר גַּבְרִין מִשִּׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל גַּבְרָא חַד גַּבְרָא חַד לְשִׁבְטָא׃

13 וִיהֵא כְּמִנַּח פַּרְסַת רִיגְלֵי כַּהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹנָא דַּייָ דְּרִבּוֹן כָּל אַרְעָא בְּמֵי יַרְדְּנָא מֵי יַרְדְּנָא יִפְּסְקוּן מַיָּא דְּנָחֲתִין מִלְּעֵילָּא וְיִקּוּמוּן רוּקְבָא חַד׃

14 וַהֲוָה כַּד נְטָלוּ עַמָּא מִמַּשְׁכְּנֵיהוֹן לְמֶעְבַּר יַת יַרְדְּנָא וְכַהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹנָא דִּקְיָמָא קֳדָם עַמָּא׃

* *Sed longè ſit inter vos & illam, quantum duo millia cubitorum ſtabitis. ne appropinquetis ad eam; vt ſciatis viam, quam ingrediamini in ea. non enim ambulaſtis viam ab heri & tertio die.*

4 * ἀλλὰ μακρὰν ἔσῳ ὡὰμέθεν ὑμῶν καὶ ἐκείνης, ὅθεν δισχιλίους πήχεις σήσεσθε. μὴ προσεγίσητε αὐτῇ, ἵνα ἐπίσησθε τὴν ὁδὸν, ἣν πορεύεσθε ἐν αὐτῇ. οὐ γὰρ πεπορεύεσθε τὴν ὁδὸν ἀπ' ἐχθὲς καὶ τρίτης ἡμέρας.

* *Et dixit Josue populo: Sanctificamini in craſtinum; quoniam cras faciet Dominus inter vos mirabilia.*

5 * καὶ εἶπεν Ἰησοῦς τῷ λαῷ, ἁγιάσασθε εἰς τὴν αὔριον, ὅτι αὔριον ποιήσει κύριος ἐν ὑμῖν θαυμάσια.

* *Et ait Ioſue ſacerdotibus, dicens: Tollite arcam fœderis, & præcedite ante populum. et tulerunt ſacerdotes arcam fœderis Domini, & ambulauerunt ante populum.*

6 * καὶ εἶπεν Ἰησοῦς τοῖς ἱερεῦσι, λέγων· ἄρατε τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης, καὶ προπορεύεσθε ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ. καὶ ἦραν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου, καὶ ἐπορεύοντο ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ.

* *Et dixit Dominus ad Josue: In die hac incipio exaltare te coram omnibus filiis Iſrael; vt ſciant, quòd ſicut fui cum Moyſe, ſic ero & tecum.*

7 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς Ἰησοῦν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἄρχομαι τοῦ ὑψῶσαί σε κατενώπιον πάντων τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, ἵνα γνῶσιν καθ' ὅτι ἤμην μετὰ Μωυσῆ, ὕτως ἔσομαι καὶ μετὰ σοῦ.

* *Et nunc præcipe ſacerdotibus qui portãt arcam fœderis, dicens. Cùm ingreſſi fueritis in partem aquæ Iordanis, & in Iordane ſtabitis.*

8 * καὶ νῦν ἔντειλαι τοῖς ἱερεῦσι τοῖς αἴρουσι τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης, λέγων· ὡς ἂν εἰσέλθητε ἀπὶ μέρους τοῦ ὕδατος τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ στήσεσθε.

* *Et dixit Ioſue filiis Iſrael: Accedite huc, & audite verbum domini Dei noſtri.*

9 * καὶ εἶπεν Ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, προσαγάγετε ὧδε, καὶ ἀκούσατε τὸ ῥῆμα κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

* *Et dixit Ioſue: In hoc ſcietis, quòd Deus viuens in vobis; & diſperdens diſperdet à facie noſtra Chananæum, & Ethæum, & Euæum, & Pherezæum, & Amorræum, & Gergeſæum, & Jebuſæum.*

10 * καὶ εἶπεν Ἰησοῦς, ἐν τούτῳ γνώσεσθε, ὅτι θεὸς ζῶν ἐν ὑμῖν, καὶ ὁλοθρεύων ὁλοθρεύσει ἀπὸ προσώπου ἡμῶν τὸν χαναναῖον, καὶ τὸν χετταῖον, καὶ τὸν εὐαῖον, καὶ τὸν φερεζαῖον, καὶ τὸν ἀμορραῖον, καὶ τὸν γεργεσαῖον, καὶ τὸν ἰεβουσαῖον.

* *Ecce arca fœderis Domini omnis terræ tranſit ante vos Jordanem.*

11 * ἰδοὺ ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης κυρίου πάσης τῆς γῆς διαβαίνει ἔμπροσθεν ὑμῶν τὸν ἰορδάνην.

* *Et nunc parate vobis duodecim viros de filiis Iſrael, virum vnum à ſingula tribu.*

12 * καὶ νῦν προχειρίσασθε ὑμῖν δώδεκα ἄνδρας ἀπὸ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, ἄνδρα ἕνα ἀφ' ἑκάστης φυλῆς.

* *Et erit cùm quieuerint pedes ſacerdotum qui portant arcam fœderis Domini omnis terræ in aqua Iordanis, aqua Jordanis deficiet: at aqua deſcendens ſtabit ſupra vt cumulus.*

13 * καὶ ἔσται ὡς ἂν καταπαύσωσιν οἱ πόδες τῶν ἱερέων τῶν αἰρόντων τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου πάσης τῆς γῆς ἐν τῷ ὕδατι τοῦ Ἰορδάνου, τὸ ὕδωρ τοῦ Ἰορδάνου ἐκλείψει, τὸ δὲ ὕδωρ τὸ καταβαῖνον στήσεται ἄνωθεν ὡς χωμός.

* *Et factum eſt poſtquam egreſſus eſt populus de tabernaculis ſuis vt tranſirent Iordanem, at ſacerdotes tulerũt arcam fœderis Domini ante populum.*

14 * καὶ ἐξῆλθε ὡς ἀπῆρεν ὁ λαὸς ἐκ τῶν σκηνωμάτων αὐτῶν διαβῆναι τὸν ἰορδάνην, οἱ δὲ ἱερεῖς ἦραν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] Veruntamen ſpatium erit inter vos & inter eam, quaſi duûm millium cubitorum in menſura: non appropinquabitis ei, vt cognoſcatis viam per quam ibitis. & enim non tranſiſtis per viam ab heſterno, & ab ante illum.

[5] Dixitque Ioſuè ad populum: Præparamini; cras enim faciet Dominus in medio veſtri ſeparationes.

[6] Et ait Ioſue ſacerdotibus, dicendo: Tollite arcam fœderis, & tranſite ante populum. & tulerunt arcam fœderis, & ambulauerunt coram populo. [7] Et dixit Dominus ad Ioſue: Hodie incipiam magnificare te in oculis vniuerſi Iſraelis; vt cognoſcant, quòd, ſicut fuit verbum meum in adiutorium Moſis, ſic erit verbum meum in adiutorium tuum.

[8] Et tu præcipies ſacerdotibus portantibus arcam fœderis, dicendo: Cùm peruenieritis vſque ad extremitatem aquarum Iordanis, in Iordane conſiſtite.

[9] Et dixit Ioſue filiis Iſrael: Appropinquate huc, & audite verba domini Dei veſtri.

[10] Et dixit Ioſue: In hoc cognoſcetis, quòd Deus conſtans vult ponere maieſtatem ſuam inter vos; & expellendo expellet à facie veſtra Chananæum, Hhetæum, Heuæum, & Pherezæum, & Girgaſæum, & Emorrhæum, & Iebuſæum.

[11] Ecce arca fœderis Domini totius mundi tranſit coram vobis per Iordanem.

[12] Et nunc accipite vobis duodecim viros de tribubus Iſrael; virum vnum, virum vnum ad tribum.

[13] Et erit, cùm quieuerint plantæ pedum ſacerdotum ferentium arcam Domini dominatoris omnis terræ, in aquis Iordanis; aquæ Iordanis abſcindentur; aquæ quæ deſcendunt deſuper; & conſurgent aceruo vno.

[14] Et fuit, cùm ſurrexerunt populus ex tabernaculis ſuis ad tranſeundũ Iordanem, & ſacerdotes ferentes arcam fœderis corã populo.

15 * וּכְבוֹא נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן עַד־הַיַּרְדֵּן וְרַגְלֵי
הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן נִטְבְּלוּ בִּקְצֵה הַמָּיִם
וְהַיַּרְדֵּן מָלֵא עַל־כָּל־גְּדוֹתָיו כֹּל יְמֵי קָצִיר׃
16 * וַיַּעַמְדוּ הַמַּיִם הַיֹּרְדִים מִלְמַעְלָה קָמוּ
נֵד־אֶחָד הַרְחֵק מְאֹד בֵּאָדָם הָעִיר אֲשֶׁר מִצַּד
צָרְתָן וְהַיֹּרְדִים עַל יָם הָעֲרָבָה יָם־הַמֶּלַח
תַּמּוּ נִכְרָתוּ וְהָעָם עָבְרוּ נֶגֶד יְרִיחוֹ׃
71 * וַיַּעַמְדוּ הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן בְּרִית־
יְהוָה בֶּחָרָבָה בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן הָכֵן וְכָל־יִשְׂרָאֵל
עֹבְרִים בֶּחָרָבָה עַד אֲשֶׁר־תַּמּוּ כָּל־הַגּוֹי לַעֲבוֹר
אֶת־הַיַּרְדֵּן׃

ד

1 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־תַּמּוּ כָּל־הַגּוֹי לַעֲבוֹר אֶת־
הַיַּרְדֵּן · וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃
2 * קְחוּ לָכֶם מִן־הָעָם שְׁנֵים עָשָׂר אֲנָשִׁים אִישׁ־
3 אֶחָד אִישׁ־אֶחָד מִשָּׁבֶט׃ * וְצַוּוּ אוֹתָם לֵאמֹר שְׂאוּ־
לָכֶם מִזֶּה מִתּוֹךְ הַיַּרְדֵּן מִמַּצַּב רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים הָכִין
שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה אֲבָנִים וְהַעֲבַרְתֶּם אוֹתָם עִמָּכֶם
וְהִנַּחְתֶּם אוֹתָם בַּמָּלוֹן אֲשֶׁר־תָּלִינוּ בּוֹ הַלָּיְלָה׃
4 * וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ אֶל־שְׁנֵים הֶעָשָׂר אִישׁ אֲשֶׁר
הֵכִין מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ־אֶחָד אִישׁ־אֶחָד מִשָּׁבֶט׃
5 * וַיֹּאמֶר לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ עִבְרוּ לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם אֶל־תּוֹךְ הַיַּרְדֵּן וְהָרִימוּ לָכֶם אִישׁ אֶבֶן
אַחַת עַל־שִׁכְמוֹ לְמִסְפַּר שִׁבְטֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל׃
6 * לְמַעַן תִּהְיֶה זֹאת אוֹת בְּקִרְבְּכֶם כִּי־יִשְׁאָלוּן
בְּנֵיכֶם מָחָר לֵאמֹר מָה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה לָכֶם׃
7 * וַאֲמַרְתֶּם לָהֶם אֲשֶׁר נִכְרְתוּ מֵימֵי הַיַּרְדֵּן מִפְּנֵי
אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה בְּעָבְרוֹ בַּיַּרְדֵּן נִכְרְתוּ מֵי הַיַּרְדֵּן
וְהָיוּ הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה לְזִכָּרוֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד־
עוֹלָם׃

15 Ingressisque eis Iordanem, & pedibus
D eorum in parte aquæ tinctis: Iordanis au- Ecc.24.6
tem ripas aluei sui tempore messis im-
pleuerat:
16 * Steterunt aquæ descendentes in loco
vno, & ad instar montis intumescentes ap
parebant procul ab vrbe quæ vocatur E-
dom, vsque ad latus Sarthan: quæ autem
inferiores erant in mare solitudinis, quod
nunc vocatur Mortuum, descenderunt,
vsquequo omnino deficerent. Populus
autem incedebat contra Hiericho:
17 * Et sacerdotes qui portabant arcam fœ
deris Domini, stabant super siccam humũ
in medio Iordanis accincti, omnisque po
pulus per arentem alueum pertransibat.

CAP. IIII.

1 QVibus transgressis, dixit Dominus
A ad Iosue:
2 * Elige duodecim viros singulos per
singulas tribus:
3 * Et præcipe eis vt tollant de medio
Iordanis alueo, vbi steterunt pedes sacer-
dotũ, duodecim durissimos lapides: quos
ponetis in loco castrorum vbi fixeritis hac
nocte tentoria.
4 * Vocauitque Iosue duodecim viros
quos elegerat de filiis Israel, singulos de
singulis tribubus:
5 * Et ait ad eos: Ite ante arcam Domini
Dei vestri ad Iordanis medium, & porta-
te inde singuli singulos lapides in hume-
ris vestris, iuxta numerum filiorum Israel,
6 * Vt sit signum inter vos. Et quando
interrogauerint vos filij vestri, cras dicen
tes: Quid sibi volunt isti lapides?
7 * Respondebitis eis: Defecerunt aquæ
Iordanis ante arcam fœderis Domini cùm
transiret eum. idcircò positi sunt lapides
isti in monumentum filiorum Israel vs-
que in æternum.

תרגום יונתן

15 וּכְמִסְטֵי נָטְלֵי אֲרוֹנָא עַד יַרְדְּנָא וְרַגְלֵי כַהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹנָא טְבִילָא בִּקְצַת מַיָּא וְיַרְדְּנָא מְלִי עַל כָּל כַּפּוֹהִי כֹּל יוֹמֵי חֲצָדָא׃
16 וְקָמוּ מַיָּא דְּנָחֲתִין מִלְּעֵלָּא קָמוּ רוּקְבָּא חַד דְּרָחִיקִין לַחֲדָא מֵאָדָם קַרְתָּא דְּבִסְטַר צָרְתָן וּדְנָחֲתִין לְיַמָּא דְּמִישְׁרָא לְיַמָּא דְּמִלְחָא
שְׁלִימוּ פְּסַקוּ וְעַמָּא עֲבָרוּ לִקְבֵיל יְרִיחוֹ׃ 17 וְקָמוּ כַהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹן קְיָימָא דַיְיָ בְּיַבָּשְׁתָּא בְּגוֹ יַרְדְּנָא מָתְקְנַיָּא וְכָל יִשְׂרָאֵל
עָבְרִין בְּיַבָּשְׁתָּא עַד דִּשְׁלִימוּ כָּל עַמָּא לְמֶעְבַּר יַת יַרְדְּנָא׃

ד

1 וַהֲוָה כַּד שְׁלִימוּ כָּל עַמָּא לְמֶעְבַּר יַת יַרְדְּנָא וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ לְמֵימַר׃ 2 דְּבָרוּ לְכוֹן מִן עַמָּא
תְּרֵי עֲשַׂר גֻּבְרִין גַּבְרָא חַד גַּבְרָא חַד מִשִּׁבְטָא׃ 3 וּפַקִּידוּ יַתְהוֹן לְמֵימַר טוּלוּ לְכוֹן מִכָּא מִגּוֹ יַרְדְּנָא מִמֵּיקַם רַגְלֵי כַהֲנַיָּא מָתְקְנַיָּא
תַּרְתָּא עֶשְׂרֵה אַבְנַיָּא וְתַעְבְּרוּן יַתְהוֹן עִמְּכוֹן וְתַחְתּוּן יַתְהוֹן בְּבֵית מְבָתָא דִתְבִיתוּן בֵּיהּ בְּלֵילְיָא׃ 4 וּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לִתְרֵי עֲשַׂר גַּבְרָא
דְּאַתְקִין מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל גַּבְרָא חַד גַּבְרָא חַד מִשִּׁבְטָא׃ 5 וַאֲמַר לְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ עֲבָרוּ קֳדָם אֲרוֹנָא דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן לְגוֹ יַרְדְּנָא
וַאֲרִימוּ לְכוֹן גְּבַר אַבְנָא חֲדָא עַל כִּתְפֵיהּ לְמִנְיַן שִׁבְטַיָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 6 בְּדִיל דִּתְהֵא דָא אָת בֵּינֵיכוֹן אֲרֵי יִשְׁאֲלוּן בְּנֵיכוֹן
מְחַר לְמֵימַר מָה אַבְנַיָּא הָאִילֵּין לְכוֹן׃ 7 וְתֵימְרוּן לְהוֹן דִּפְסַקוּ מֵי יַרְדְּנָא מִן קֳדָם אֲרוֹן קְיָימָא דַיְיָ בְּמֶעְבְּרֵיהּ בְּיַרְדְּנָא
פְּסַקוּ מֵי יַרְדְּנָא וִיהֲוָיִין אַבְנַיָּא הָאִילֵּין לְדֻכְרָנָא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד עָלְמָא׃

15 ‡ *Cùm autem ingressi sunt sacerdotes portantes arcam fœderis in Iordanem, et pedes sacerdotum portantium arcam, tincti sunt in parte aquæ Iordanis, at Iordanis implebatur secundũ totam ripam suam vt in diebus meßis.*

16 ‡ *Et steterunt aquæ descendentes desuper, stetit congelatio vna recedens procul valde vehementer ab Adami vrbe vsque ad partem Sartham. at defluens descendit in mare Araba mare salis, vsque ad finem defecit. & populus stetit contra Hiericho.*

17 ‡ *Steterunt sacerdotes portantes arcam fœderis Domini in sicco in medio Iordanis promptè. & omnes filij Israel transierunt per arentẽ, vsquequo perfecit cunctus populus transire Iordanem.*

CAP. IIII.

1 ET *postquam perfecit omnis populus transire Iordanem, & ait Dominus ad Iosue, dicens:*

2 ‡ *Assumens duodecim viros de populo, virum vnum de singula tribu:*

3 ‡ *Præcipe eis, dicens: Tollite vobis hinc de medio Iordanis de statione pedum sacerdotum paratos duodecim lapides, & hos comportantes simul vobiscum et ipsis, ponite eos in exercitu vestro, vbi castrametati fueritis illic nocte.*

4 ‡ *Et vocans Iosue duodecim viros, ex honoratis de filiis Israel, virum vnum de singula tribu:*

5 ‡ *Dixit eis Iosue: Accedite ante faciem Domini Dei vestri in medium Iordanis; & colligens tollat illinc quilibet lapidem vnum in humeris suis iuxta numerum tribuum Israel,*

6 ‡ *Vt sint vobis hi in signum positi in sempiternum. vt cùm interrogauerit te cras filius tuus, dicens: Quid sunt lapides isti vobis?*

7 ‡ *Et tu declarabis filio tuo, dicens: Quoniã defecit Iordanis fluuius à facie arcæ fœderis Domini omnis terræ, cùm transiret ipsum Iordanem, & defecit aqua Iordanis: & erunt lapides hi vobis memoriale filiis Israel vsque in æternum.*

15 ‡ ὡς δὲ εἰσεπορεύοντο οἱ ἱερεῖς οἱ αἴροντες τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης ἐπὶ τὸν ἰορδάνην, καὶ οἱ πόδες τῶν ἱερέων τῶν αἰρόντων τὴν κιβωτὸν διεβάφησαν εἰς τὸ μέρος τοῦ ὕδατος τοῦ ἰορδάνου. ὁ δὲ ἰορδάνης ἐπληροῦτο καθ' ὅλην τὴν κρηπῖδα αὐτοῦ ὡς ἐν ἡμέραις θερισμοῦ.

16 ‡ Καὶ ἔστησαν τὰ ὕδατα καταβαίνοντα ἄνωθεν, ἔστη πῆγμα ἓν ἀφεστηκὸς μακρὰν σφόδρα σφοδρῶς ἀπὸ Ἀδαμὶ τῆς πόλεως ἕως μέρους καρταθαρείμ. τὸ δὲ καταβαῖνον καὶ ἐβηὶς τὴν θάλασσαν Ἀραβὰ θάλασσαν τῶν ἁλῶν, ἕως εἰς τὸ τέλος ἐξέλιπεν. καὶ ὁ λαὸς εἰστήκει ἀπαντικρὺ ἱεριχώ.

17 ‡ καὶ ἔστησαν οἱ ἱερεῖς οἱ αἴροντες τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου ἐπὶ ξηρᾶς ἐν μέσῳ τοῦ ἰορδάνου ἑτοίμως. καὶ πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ διέβησαν διὰ ξηρᾶς ἕως οὗ συνετέλεσεν πᾶς ὁ λαὸς διαβαίνων τὸν ἰορδάνην.

δ'.

1 ‡ Καὶ ἐπεὶ συνετέλεσεν πᾶς ὁ λαὸς διαβαίνων τὸν ἰορδάνην, καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν, λέγων·

2 ‡ παράλαβὲ δώδεκα ἄνδρας ἀπὸ τοῦ λαοῦ, φύλεσε ἕνα ἀφ' ἑκάστης φυλῆς·

3 ‡ συντάξον αὐτοῖς, λέγων, ἄρατε αὐτοῖς ἐντεῦθεν ἐκ μέσου τοῦ ἰορδάνου ἀπὸ στάσεως ποδῶν τῶν ἱερέων ἑτοίμους δώδεκα λίθους, καὶ τούτους διακομίσαντες ἅμα ὑμῖν καὶ αὐτοῖς, θέτε αὐτοὺς ἐν τῇ στρατοπεδίᾳ ὑμῶν, οὗ ἐὰν παρεμβάλητε ἐκεῖ τὴν νύκτα.

4 ‡ καὶ φωνὰ καλεσάμενος ἰησοῦς δώδεκα ἄνδρας, τῶν ἐνδόξων ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ δώδεκα ἕνα ἀφ' ἑκάστης φυλῆς·

5 ‡ εἶπεν αὐτοῖς ἰησοῦς, προσαγάγετε πρὸ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν εἰς μέσον τοῦ ἰορδάνου, καὶ ἀνελόμενος ἀράτω ἐκεῖθεν ἕκας ἕνα λίθον ἕνα ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ κατὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν φυλῶν τοῦ ἰσραήλ·

6 ‡ ἵνα ὑπάρχωσιν ὑμῖν ἔτοι εἰς σημεῖον κείμενοι διαπαντός. ἵνα ὅταν ἐρωτᾶσε αὔριον ὁ υἱός σου, λέγων· τί ἐστίν οἱ λίθοι ἔτοι ὑμῖν;

7 ‡ καὶ σὺ δηλώσεις τῷ υἱῷ σου, λέγων, ὅτι ἐξέλιπεν ὁ ἰορδάνης ποταμὸς ἀπὸ προσώπου τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης κυρίου πάσης τῆς γῆς, ὡς διέβαινεν αὐτὸν τὸν ἰορδάνην, καὶ ἐξέλιπεν τὸ ὕδωρ τοῦ ἰορδάνου, καὶ ἔσονται οἱ λίθοι ἔτοι ὑμῖν μνημόσυνον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ἕως τοῦ αἰῶνος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et vt peruenerunt ferentes arcam vsque ad Iordanem, & pedes sacerdotum tollentium arcam, intincti fuerunt in extremitate aquarum: & Iordanis impletus est super omnes ripas suas omnibus diebus æstatis.

16 Et steterunt aquæ, quæ descendebant desuper, steterunt cumulo vno; quæ dilatatæ sunt valdè ab Adam vrbe quæ iuxta Sarthan; & quæ descendebant in mare planiciei, in mare Salis, consumptæ sunt, defecerunt: & populus transierunt è regione Iericho.

17 Et steterunt sacerdotes ferentes arcam fœderis Domini in sicco, in medio Iordanis præparati: & omnis Israel transibant in sicco, donec consumarunt omnis populus transire Iordanem.

CAP. IIII.

ET fuit quando consumarunt omnis populus transire Iordanem, & ait Dominus ad Iosue, dicendo: 2 Tollite vobis de populo duodecim viros, virum vnum, virum vnum ex tribu. 3 Et iubete eos, dicendo: Tollite vobis hinc de medio Iordanis, de statione pedum sacerdotum, accinctorum, duodecim lapides: & transferetis eos vobiscum; & collocabitis eos in loco hospitij, in quo hospites eritis in nocte. 4 Et vocauit Iosue duodecim viros, quos constituit, ex filiis Israel, virum vnum, virum vnum ex tribu. 5 Et dixit eis Iosue: Transite ante arcam domini Dei vestri intra Iordanem, & tollite vobis vir lapidem vnum super humerum suum, ad numerum tribuum filiorum Israel: 6 Vt sit vobis hoc signum inter vos, quando interrogauerint filij vestri cras dicendo: Quid lapides isti vobis? 7 Et dicetis eis, quòd defecerunt aquæ Iordanis ex ante faciem arcæ fœderis Domini, quando transibat illa per Iordanem, defecerunt aquæ Iordanis: & erunt lapides isti in monumentum filiis Israel vsque in seculum.

8 * וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוֹשֻׁעַ
וַיִּשְׂאוּ שְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה אֲבָנִים מִתּוֹךְ הַיַּרְדֵּן כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לְמִסְפַּר שִׁבְטֵי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
וַיַּעַבְרוּם עִמָּם אֶל־הַמָּלוֹן וַיַּנִּחוּם שָׁם׃

9 * וּשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים הֵקִים יְהוֹשֻׁעַ בְּתוֹךְ
הַיַּרְדֵּן תַּחַת מַצַּב רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן הַבְּרִית
וַיִּהְיוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

10 * וְהַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי הָאָרוֹן עֹמְדִים בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן
עַד־תֹּם כָּל־הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ
לְדַבֵּר אֶל־הָעָם כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה מֹשֶׁה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ
וַיְמַהֲרוּ הָעָם וַיַּעֲבֹרוּ׃

11 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־תַּם כָּל־הָעָם לַעֲבוֹר וַיַּעֲבֹר אֲרוֹן־
יְהוָה וְהַכֹּהֲנִים לִפְנֵי הָעָם׃

12 * וַיַּעַבְרוּ בְנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה
חֲמֻשִּׁים לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֲלֵיהֶם
משֶׁה׃ 13 * כְּאַרְבָּעִים אֶלֶף חֲלוּצֵי הַצָּבָא עָבְרוּ
לִפְנֵי יְהוָה לַמִּלְחָמָה אֶל עַרְבוֹת יְרִיחוֹ׃

14 * בַּיּוֹם הַהוּא גִּדֵּל יְהוָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ בְּעֵינֵי כָּל־
יִשְׂרָאֵל וַיִּרְאוּ אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר יָרְאוּ אֶת־משֶׁה כָּל־יְמֵי
חַיָּיו׃ 15 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר׃

16 * צַוֵּה אֶת־הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן הָעֵדוּת
וְיַעֲלוּ מִן־הַיַּרְדֵּן׃

17 * וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר עֲלוּ מִן־
הַיַּרְדֵּן׃

18 * וַיְהִי בַּעֲלוֹת הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה
מִתּוֹךְ הַיַּרְדֵּן נִתְּקוּ כַפּוֹת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים אֶל הֶחָרָבָה
וַיָּשֻׁבוּ מֵי־הַיַּרְדֵּן לִמְקוֹמָם וַיֵּלְכוּ כִתְמוֹל־שִׁלְשֹׁם
עַל־כָּל־גְּדוֹתָיו׃

19 * וְהָעָם עָלוּ מִן־הַיַּרְדֵּן בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן
וַיַּחֲנוּ בַּגִּלְגָּל בִּקְצֵה מִזְרַח יְרִיחוֹ׃

8 * Fecerunt ergo filij Iſrael ſicut præcepit eis Ioſue, portantes de medio Iordanis Deu.27.a
B alueo duodecim lapides, vt Dominus ei imperarat, iuxta numerum filiorum Iſrael vſque in locum in quo caſtrametati ſunt, ibiq́ue poſuerunt eos.

9 * Alios quoque duodecim lapides poſuit Ioſue in medio Iordanis alueo, vbi ſteterunt ſacerdotes qui portabant arcam fœderis Domini; & ſunt ibi vſque in pręſentem diem.

10 * Sacerdotes autem qui portabant arcam ſtabant in Iordanis medio, donec omnia complerentur, quæ Ioſue vt loqueretur ad populum præceperat Dominus, & dixerat ei Moyſes. Feſtinauitq́ue populus & tranſiit.

11 * Cumq́ue tranſiſſent omnes, tranſiuit & arca Domini; ſacerdotes quoq; per-
C gebant ante populum.

12 * Filij quoque Ruben & Gad, & dimidia tribus Manaſſe armati præcedebant Nu. 32.f
fratres ſuos filios Iſrael, ſicut eis præceperat Moyſes:

13 * Et quadraginta pugnatorum millia per turmas & cuneos incedebant per plana atque campeſtria vrbis Hiericho.

14 * In die illo magnificauit Dominus Ioſue coram omni Iſrael, vt timerent eum ſicut timuerant Moyſen dum adhuc viueret.

15 * Dixitq́ue ad eum:

16 * Pręcipe ſacerdotibus qui portant arcam fœderis Domini, vt aſcendant de Ior-
17 dane. * Qui præcepit eis, dicens: Aſcendite de Iordane.

18 * Cumq́ue aſcendiſſent portantes arcā fœderis Domini, & ſiccam humum calcare cœpiſſent, reuerſæ ſunt aquæ in alueum ſuum, & fluebant ſicut antè conſueuerāt.

19 * Populus autem aſcendit de Iordane decimo die menſis primi, & caſtrametati ſunt in Galgalis contra Orientalem plagā vrbis Hiericho.

תרגום יונתן

8 וַעֲבַדוּ כֵּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּמָא דְפַקֵּד יְהוֹשֻׁעַ וּנְטָלוּ תְּרֵיסַר אַבְנַיָּא מִגּוֹ יַרְדְּנָא כְּמָא דְמַלֵּיל יְיָ עִם יְהוֹשֻׁעַ לְמִנְיַן שִׁבְטַיָּא דִּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאַעְבְּרוּנוּן עִמְּהוֹן לְבֵירַת מְבָתָא וְאַצְנְעוּנוּן תַּמָּן׃ 9 וְתְרֵיסַר עֶשְׂרֵי אַבְנַיָּא אֲקִים יְהוֹשֻׁעַ בְּגוֹ יַרְדְּנָא בַּאֲתַר
מֵיקָם רַגְלֵי כַּהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹנָא דְקְיָימָא וַהֲווֹ תַמָּן עַד יוֹמָא הָדֵין׃ 10 וְכַהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹנָא קָיְמִין בְּגוֹ יַרְדְּנָא עַד
דְּשֵׁלִים כָּל פִּתְגָמָא דְפַקֵּד יְיָ יַת יְהוֹשֻׁעַ לְמַלָּלָא עִם עַמָּא כְּכֹל דְפַקֵּיד מֹשֶׁה יַת יְהוֹשֻׁעַ וְאוֹחִיאוּ עַמָּא וְעָבְרוּ׃ 11 וַהֲוָה
כַּד שֵׁלִים כָּל עַמָּא לְמֶעְבַּר וְעָבַר אֲרוֹנָא דַייָ וְכַהֲנַיָּא קֳדָם עַמָּא׃ 12 וַעֲבָרוּ בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד וּפַלְגוּת שִׁבְטָא דְמְנַשֶּׁה
מְזָרְזִין קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּמָא דְמַלֵּיל עִמְּהוֹן מֹשֶׁה׃ 13 כְּאַרְבְּעִין אַלְפִין מְזָרְזֵי חֵילָא עֲבָרוּ קֳדָם עַמָּא דַייָ לְקְרָבָא לְמֵישְׁרֵי
יְרִיחוֹ׃ 14 בְּיוֹמָא הַהוּא רַבִּי יְיָ יַת יְהוֹשֻׁעַ בְּעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל וּדְחִילוּ מִינֵּהּ כְּמָא דַהֲווֹ דָחְלִין מִן מֹשֶׁה כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי׃
15 וְאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ לְמֵימָר׃ 16 פַּקֵּיד יַת כַּהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹנָא דְסַהֲדוּתָא וְיִסְקוּן מִן יַרְדְּנָא׃
17 וּפַקֵּד יְהוֹשֻׁעַ יַת כַּהֲנַיָּא לְמֵימָר סַקוּ מִן יַרְדְּנָא׃
18 וַהֲוָה כַּד בְּעוּ לְמִסַּק כַּהֲנַיָּא נָטְלֵי אֲרוֹן קְיָימָא דַייָ מִגּוֹ יַרְדְּנָא אִתְנְגִידָא פַּרְסַת רַגְלֵי כַּהֲנַיָּא וּנְחַת עַל יַבֶּשְׁתָּא וְתָבוּ מֵי יַרְדְּנָא
לַאֲתַרֵיהוֹן וַאֲזָלוּ כְּמֵאתְמָלֵי וּמְרַקְרְמוּהִי עַל כָּל כֵּיפוֹתֵי׃ 19 וְעַמָּא סְלִיקוּ מִן יַרְדְּנָא בְּעַשְׂרָא לְיַרְחָא קַדְמָאָה
וּשְׁרוֹ בְּגִלְגָּלָא בִּסְיָפֵי מַדְנַח יְרִיחוֹ׃

8 ‡ Et fecerunt sic filij Israel, sicut præcepit Dominus Iosue. & accipientes duodecim lapides de medio Iordanis, sicut imperarat Dominus Iosue in fine transitus filiorum Israel, & comportaucrunt simul secum ad castra, & posuerunt eos ibi.

9 ‡ Statuit autem Iosue & alios duodecim lapides in ipso Iordane in facto loco sub pedes sacerdotum qui portabant arcam fœderis Domini. & sunt ibi vsque ad hodiernum diem.

10 ‡ Steterunt autem sacerdotes qui portabant arcam in medio Iordane, donec perfecit omnia verba, quæ præceperat Dominus Iosue vt nunciaret populo, iuxta omnia quæ præcepit Moyses Iosue. & festinauit populus, & transierunt.

11 ‡ Et factum est postquam consumauit omnis populus transire, & transiuit arca fœderis Domini, & sacerdotes priores eis.

12 ‡ Et transierunt filij Ruben & filij Gad, & dimidij tribus Manasse armati ante filios Israel, sicut præcepit Moyses eis.

13 ‡ Quadraginta millia accincti in pugnam transierunt coram Domino in bellum ad Hiericho vrbem.

14 ‡ In illo die magnificauit Dominus Iosue coram omni Israel. & timebant eum sicut timebant Moysen, quanto tempore vixit.

15 ‡ Et ait Dominus Iosue, dicens:

16 ‡ Præcipe sacerdotibus qui portant arcam fœderis testimonij, vt ascendant de Iordane.

17 ‡ Et præcepit Iosue sacerdotibus, dicens: Ascendite de Iordane.

18 ‡ Et factum est postquam ascenderunt sacerdotes portantes arcam fœderis Domini de medio Iordanis, & posuerunt pedes sacerdotes in sicco, & reuersa est aqua Iordanis ad locum suum: & ibat sicut & heri & nudius tertius per totam ripam suam.

19 ‡ Et populus ascendit de Iordane decima mensis primi, & castrametati sunt filij Israel in Galgalis contra partē quæ est ad Solis ortum ab Hiericho.

8 ‡ καὶ ἐποίησαν οὕτως ⓘ υἱοὶ ἰσραήλ, καθότι ἐνετείλατο κυρίῳ τῷ ἰησοῦ. καὶ λαβόντες δώδεκα λίθους ἐκ μέσου τοῦ ἰορδάνου, καθάπερ συνέταξεν κύριος τῷ ἰησοῦ ἐν τῇ συντελείᾳ τῆς διαβάσεως τῶν υἱῶν ἰσραήλ, καὶ διεκόμισαν ἅμα ἑαυτοῖς εἰς τὴν παρεμβολήν, καὶ ἀπέθηκαν αὐτοὺς ἐκεῖ·

9 ‡ ἔστησεν ὁ ἰησοῦς ⓒ ἄλλους δώδεκα λίθους ἐν αὐτῷ τῷ ἰορδάνῃ ἐν τῷ γωμολύῳ ὅπου ἐστὼ οἱ πόδες τῶν ἱερέων τῶν αἰρόντων τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου. καὶ εἰσὶν ἐκεῖ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας.

10 ‡ εἱστήκεισαν ὁ ⓓ ἱερεῖς οἱ αἴροντες τὴν κιβωτὸν ἐν μέσῳ τοῦ ἰορδάνου, ἕως οὗ συνετέλεσεν πάντα τὰ ῥήματα, ἃ ἐνετείλατο κύριος τῷ ἰησοῦ διαγγεῖλαι τῷ λαῷ, κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο μωυσῆς τῷ ἰησοῦ. καὶ ἔσπευσεν ὁ λαός, ⓒ
11 διέβησαν. ‡ καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσεν πᾶς ὁ λαὸς διαβῆναι, καὶ διέβη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης κυρίου, καὶ οἱ ἱερεῖς ἔμπροσθεν αὐτῶν.

12 ‡ καὶ διέβησαν ⓓ υἱοὶ ῥουβὴν, καὶ ⓓ υἱοὶ γάδ, καὶ ⓓ ἡμίσεις φυλῆς μανασσῆ διεσκευασμένοι ἔμπροσθεν τῶν υἱῶν ἰσραήλ, καθάπερ ἐνετείλατο μωυσῆς αὐτοῖς·

13 ‡ τετρακισμύριοι δέζωνοι εἰς μάχην διέβησαν ἔναντι κυρίου εἰς πόλεμον πρὸς τὴν ἱερειχὼ πόλιν.

14 ‡ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἤυξησεν κύριος τὸν ἰησοῦν ἐναντίον παντὸς τοῦ ἰσραήλ. καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ὥσπερ ἐφοβοῦντο τὸν μωυσῆν, ὅλον χρόνον ἔζη.

15 ‡ καὶ εἶπεν κύριος τῷ ἰησοῦ, λέγων·

16 ‡ ἔντειλαι τοῖς ἱερεῦσιν τοῖς αἴρουσιν τὴν κιβωτὸν τοῦ διαθήκης τοῦ μαρτυρίου, ἐκβῆναι ἐκ τοῦ ἰορδάνου.

17 ‡ καὶ ἐνετείλατο ἰησοῦς τοῖς ἱερεῦσι, λέγων, ἔκβητε ἐκ τοῦ ἰορδάνου.

18 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ἐξέβησαν ⓓ ἱερεῖς ⓓ αἴροντες τὴν κιβωτὸν τοῦ διαθήκης κυρίου ἐκ μέσου τοῦ ἰορδάνου, καὶ ἔστησαν οἱ πόδες ⓓ ἱερεῖς ἐπὶ τὴν ξηράν, καὶ ὥρμησε τὸ ὕδωρ ἐκ ἰορδάνου κατὰ χώραν, καὶ ἐπορεύετο καθὰ ⓒ ἐχθὲς ⓒ τρίτην ἡμέραν διὰ ὅλης τῆς κρηπίδος αὐτοῦ.

19 ‡ καὶ ὁ λαὸς ἀνέβη ἐκ τοῦ ἰορδάνου δεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου. καὶ κατεστρατοπέδευσαν ⓓ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν γαλγάλοις κατὰ μέρος τὸ πρὸς ἡλίου δυσμῶν ἀπὸ τῆς ἱερειχώ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

8 Et fecerunt sic filij Israel, sicut iussit Iosue; & tulerunt duodecim lapides de medio Iordanis, sicut locutus est Dominus cum Iosue, ad numerum tribuum filiorum Israel: & transtulerunt illos secum ad locum hospitij, & reposuerunt eos ibi.

9 Et duodecim lapides statuit Iosue in medio Iordanis in loco stationis pedum sacerdotum ferentium arcam fœderis, & fuerunt ibi vsque ad diem hunc. 10 Et sacerdotes ferentes arcam stabant in medio Iordanis, quoad perfectum est omne verbum quod iussit Dominus Iosue ad loquendum cum populo, iuxta omnia quæ iussit Moses Iosue. & festinauerunt populus, & transierunt.

11 Et fuit quando finiit omnis populus transire, & transiuit arca Domini & sacerdotes ante populum.

12 Et transierunt filij Reuben, & filij Gad, & dimidium tribus Menasse armati ante filios Israel, sicut locutus est cum eis Moses.

13 Quasi quadraginta millia armatorum virtutis transierunt ante populum Domini ad bellum in planiciem Iericho.

14 In die illo magnificauit Dominus Iosue in oculis omnis Israel; & timuerunt eum, sicut fuerant timentes Mosen omnibus diebus vitæ eius.

15 Et ait Dominus ad Iosue, dicendo:

16 Iube sacerdotes ferentes arcam testimonij, & exeant ex Iordane.

17 Et iussit Iosue sacerdotes, dicendo: Exite ex Iordane.

18 Et fuit cùm festinarent exire sacerdotes ferentes arcam fœderis Domini de medio Iordanis, educta est planta pedum sacerdotum, & quieuit super aridam; & reuersæ sunt aquæ Iordanis in locum suum: & iuerunt vt ab hesterno & vt ab ante eum, super omnes ripas suas.

19 Et populus exiuerunt ex Iordane in decimo mensis primi; & manserunt in Ghilgala in finibus Orientis Iericho.

20 * וְאֵת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר
לָקְחוּ מִן־הַיַּרְדֵּן הֵקִים יְהוֹשֻׁעַ בַּגִּלְגָּל׃

21 * וַיֹּאמֶר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁר יִשְׁאָלוּן
בְּנֵיכֶם מָחָר אֶת־אֲבוֹתָם לֵאמֹר מָה הָאֲבָנִים
הָאֵלֶּה׃

22 * וְהוֹדַעְתֶּם אֶת־בְּנֵיכֶם לֵאמֹר בַּיַּבָּשָׁה עָבַר
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַיַּרְדֵּן הַזֶּה׃

23 * אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֶת־מֵי הַיַּרְדֵּן
מִפְּנֵיכֶם עַד־עָבְרְכֶם כַּאֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם לְיַם־סוּף אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ מִפָּנֵינוּ עַד־
עָבְרֵנוּ׃

24 * לְמַעַן דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־יַד יְהוָה
כִּי חֲזָקָה הִיא לְמַעַן יְרָאתֶם אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם כָּל־הַיָּמִים׃

ה

1 * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ כָּל־מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָּה וְכָל־מַלְכֵי הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר עַל־הַיָּם
אֵת אֲשֶׁר־הוֹבִישׁ יְהוָה אֶת־מֵי הַיַּרְדֵּן מִפְּנֵי בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל עַד־עָבְרֵנוּ וַיִּמַּס לְבָבָם וְלֹא־הָיָה בָם עוֹד
רוּחַ מִפְּנֵי בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל׃

2 * בָּעֵת הַהִיא אָמַר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ עֲשֵׂה לְךָ
חַרְבוֹת צֻרִים וְשׁוּב מֹל אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שֵׁנִית׃

3 * וַיַּעַשׂ־לוֹ יְהוֹשֻׁעַ חַרְבוֹת צֻרִים וַיָּמָל אֶת־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶל־גִּבְעַת הָעֲרָלוֹת׃

4 * וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־מָל יְהוֹשֻׁעַ כָּל־הָעָם הַיֹּצֵא
מִמִּצְרַיִם הַזְּכָרִים כֹּל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה מֵתוּ בַּמִּדְבָּר
בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם׃

5 * כִּי־מֻלִים הָיוּ כָּל־הָעָם הַיֹּצְאִים וְכָל־הָעָם
הַיִּלְדִּים בַּמִּדְבָּר בַּדֶּרֶךְ בְּצֵאתָם מִמִּצְרַיִם לֹא־
מָלוּ׃

20 * Duodecim quoque lapides, quos de Iordanis alueo ſumpſerant, poſuit Ioſue in Galgalis.

21 * Et dixit ad filios Iſrael: Quando interrogauerint filij veſtri cras patres ſuos, & dixerint eis: Quid ſibi volunt lapides iſti?

22 *Docebitis eos atque dicetis: Per arentem alueum trāſiuit Iſrael Iordanē iſtum,

23 * Siccante domino Deo noſtro aquas eius in cōſpectu noſtro, donec trāſiremus: Exo. 14. 8.
ſicut fecerat prius in mari rubro, quod ſiccauit donec tranſiremus:

24 * Vt diſcant omnes terrarum populi fortiſsimam Domini manum; vt & vos timeatis dominum Deum veſtrum omni tempore.

CAP. V.

1 POſtquam autem audierunt omnes re-
A ges Ammorrę orū qui habitabant trans Iordanem ad Occidentalem plagam, & cuncti reges Chanaan qui propinqua poſ ſidebant magni maris loca, quòd ſiccaſſet Dominus fluenta Iordanis coram filiis Iſrael, donec tranſirent: diſſolutum eſt cor eorum, & non remanſit in eis ſpiritus timentium introitum filiorum Iſrael.

2 * Eo tempore ait Dominus ad Ioſue: Fac tibi cultros lapideos, & circuncide ſecundò filios Iſrael.

3 * Fecitque quod iuſſerat Dominus, & circuncidit filios Iſrael in Colle præputiorum.

4 * Hæc autem cauſa eſt ſecundæ circun
ciſionis. Omnis populus qui egreſſus eſt de Ægypto generis maſculini vniuerſi bel
B latores viri mortui ſunt in deſerto per lon giſsimos viæ circuitus;

5 * Qui omnes circunciſi erant. Populus autem qui natus eſt in deſerto, per quadraginta annos itineris latiſsimæ ſolitudinis incircunciſus fuit:

תרגום יונתן

20 וְיָת תְּרֵתֵי עֲשְׂרֵי אַבְנַיָּא הָאִילֵּין דְּנְסִיבוּ מִן יַרְדְּנָא אֲקִים יְהוֹשֻׁעַ בְּגִלְגָּלָא׃ 21 וַאֲמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר דְּיִשְׁאֲלוּן
בְּנֵיכוֹן מָחָר לַאֲבָהָתְהוֹן לְמֵימַר מַה אַבְנַיָּא הָאִילֵּין׃ 22 וְתְהוֹדְעוּן יָת בְּנֵיכוֹן לְמֵימַר בְּיַבֶּשְׁתָּא עֲבַר יִשְׂרָאֵל יָת יַרְדְּנָא הָדֵין׃
23 אֲרֵי דַיֵּבֵשׁ יְיָ אֱלָהֲכוֹן יָת מֵי יַרְדְּנָא מִן קֳדָמֵיכוֹן עַד דַּעֲבַרְתּוּן כְּמָא דַעֲבַד יְיָ אֱלָהֲכוֹן לְיַמָּא דְסוּף דְּיַבֵּשׁ מִן קֳדָמָנָא עַד דַּעֲבַרְנָא׃
24 בְּדִיל דִּידְעוּן כָּל עַמְמֵי אַרְעָא יָת גְּבוּרְתָּא דַיְיָ אֲרֵי תַקִּיפָא הִיא בְּדִיל דְּתִדְחֲלוּן קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן כָּל יוֹמָיָא׃

ה

1 וַהֲוָה כַּד שְׁמָעוּ כָּל מַלְכֵי אֱמוֹרָאָה דִּי בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא מַעַרְבָּא וְכָל
מַלְכֵי כְּנַעֲנָאָה דְעַל יַמָּא יָת דְיַבֵּשׁ יְיָ יָת מֵי יַרְדְּנָא מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד דַּעֲבָרוּ וְאִתְמְסִי לִבְהוֹן וְלָא אִשְׁתְּאֲרַת בְּהוֹן עוֹד רוּחַ מִן קֳדָם
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 2 בְּעִדָּנָא הַהִיא אֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ עֲבֵד לָךְ אִזְמְלִין חֲרִיפִין וְתוּב גְּזַר יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּנְיָנוּת׃
3 וַעֲבַד לֵיהּ יְהוֹשֻׁעַ אִזְמְלִין חֲרִיפִין וּגְזַר יָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּגִבְעָתָא דָקָרוּ לַהּ גִּבְעַת עָרְלָתָא׃
4 וְדֵין פִּתְגָמָא דְּגָזַר יְהוֹשֻׁעַ כָּל עַמָּא דְנָפְקוּ מִמִּצְרַיִם דְּכוּרַיָּא כָּל גִּבְרֵי מָגִיחֵי קְרָבָא מִיתוּ בְּמַדְבְּרָא בְּאוֹרְחָא בְּמִפְּקָהוֹן מִמִּצְרַיִם׃ 5 אֲרֵי גְּזִירִין הֲווֹ כָּל עַמָּא דְנָפְקוּ וְכָל עַמָּא דְאִתְיְלִידוּ בְּמַדְבְּרָא בְּאוֹרְחָא בְּמִיפְּקָהוֹן מִמִּצְרַיִם
לָא גְזָרוּ׃

* *Et duodecim lapides hos, quos sumpserat* 20
de Iordane, statuit Iosue in Galgalis.

* *Et ait ad filios Israel, dicens: Quando in-* 21
terrogauerint filij vestri cras vos, dicentes:
Quid sunt lapides hi?

* *Annunciabitis filiis vestris, dicentes:* 22
Quoniam per arentem transiuit Israel Iordanem hunc,

* *Siccante domino Deo nostro aquam Jorda-* 23
nis in conspectu ipsorum, donec transierunt. sicut fecit dominus Deus noster mare rubrum, quod siccauit Dominus Deus coram nobis, donec transiuimus.

* *Vt discant omnes gentes terræ, quòd po-* 24
testas Domini fortis est; & vt vos colatis dominum Deum nostrum in omni tempore.

20 * καὶ σὺ δώδεκα λίθους τούτους, οὓς ἔλαβεν ἐκ Ἰορδάνου, ἔστησεν Ἰησοῦς ἐν γαλγάλοις.

21 * καὶ εἶπεν πρὸς σὺ υἱοὺς Ἰσραήλ, λέγων, ὅταν ἐρωτῶσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν αὔριον ὑμᾶς, λέγοντες, τί εἰσὶν οἱ λίθοι ἐκεῖνοι;

22 * διαγγελεῖτε τοῖς υἱοῖς ὑμῶν, λέγοντες, ὅτι ἐπὶ ξηρᾶς διέβη Ἰσραὴλ τὸν Ἰορδάνην τοῦτον,

23 * ἀποξηράναντος κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν τὸ ὕδωρ τοῦ Ἰορδάνου ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν αὐτῶν, μέχρι οὗ διέβησαν. καθάπερ ἐποίησε κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τὴν θάλασσαν τὴν ἐρυθράν, ἣν ἀπεξήρανεν κύριος ὁ θεὸς ἔμπροσθεν ἡμῶν, ἕως παρήλθομεν.

24 * ὅπως γνῶσι πάντα τὰ ἔθνη τῆς γῆς, ὅτι ἡ δύναμις τοῦ κυρίου ἰσχυρά ἐστι, καὶ ἵνα ὑμεῖς σέβησθε κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν ἐν παντὶ χρόνῳ.

ε.

CAP. V.

ET factum est postquam audierunt omnes reges Amorræorum, qui erant trans Jordanem prope mare, & cuncti reges Phœniciæ qui prope mare, quòd siccauit dominus Deus Jordanem fluuium coram filiis Israel, donec transirent ipsi, & dissolutæ sunt mentes eorum, & percussi sunt, et non fuit in ipsis intellectus vllus à facie filiorum Israel. 1

Sub autem hoc tempus ait Dominus Iosue: 2
Fac tibi cultros lapideos, & sedens circuncide filios Israel secundò.

* *Et fecit sibi Iosue cultros lapideos acutos,* 3
& circuncidit filios Israel in vocato loco, Collis præputiorum.

* *Et hic sermo quo circuncidit Iosue: Omnis* 4
populus egressi ex Ægypto masculi, vniuersi viri belli qui mortui sunt in deserto in via, egressis ipsis de terra Ægypti:

* *Quia circunciſi erant omnis populus qui* 5
exiuit. & omnis populus nati in deserto in via, egressis eis de terra Ægypti, non circunciſi sunt.

1 * Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσαν πάντες οἱ βασιλεῖς τῶν Ἀμορραίων, οἱ ἦσαν πέραν τοῦ Ἰορδάνου πρὸς τὰ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς Φοινίκης οἱ πρὸς τὰ τὴν θάλασσαν, ὅτι ἀπεξήρανε κύριος ὁ θεὸς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν ἐκ τοῦ ἔμπροσθεν τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, ἐν τῷ διαβῆναι αὐτούς, καὶ κατετάκησαν αἱ διάνοιαι αὐτῶν, καὶ κατεπλάγησαν, καὶ οὐκ ἦν ἐν αὐτοῖς φρόνησις οὐδεμία ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν Ἰσραήλ.

2 * τότε εἶπεν κύριος τῷ Ἰησοῦ, ποίησον σεαυτῷ μαχαίρας πετρίνας, καὶ καθίσας περίτεμε σὺ υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐκ δευτέρου.

3 * καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ Ἰησοῦς μαχαίρας πετρίνας ἀκρότομους, καὶ περιέτεμε σὺ υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐπὶ τοῦ καλουμένου τόπου βουνὸς ἀκροβυσιῶν.

4 * καὶ οὗτος ὁ λόγος οὗ περιέτεμεν ὁ Ἰησοῦς. πᾶς ὁ λαὸς οἱ ἐκπορευόμενοι ἐξ αἰγύπτου τὸ ἀρσενικόν, πάντες ἄνδρες πολέμου οἱ ἀπέθανον ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τῇ ὁδῷ, ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου,

5 * ὅτι περιτετμημένοι ἦσαν πᾶς ὁ λαὸς ὁ ἐξελθών. καὶ πᾶς ὁ λαὸς οἱ γεννηθέντες ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τῇ ὁδῷ, ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου οὐ περιετμήθησαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Et duodecim lapides eos quos tulerant ex Iordane, statuit Iosue in Ghilgala.

21 Et ait filiis Israel, dicendo: Quòd interrogabunt filij vestri cras patres suos, dicendo: Quid lapides isti?

22 Et scire facietis filios vestros, dicendo: Per siccum transiuit Israel Iordanem hunc.

23 Quia exsiccauit dominus Deus vester aquas Iordanis à facie vestra, quoad transiretis, sicut fecerat dominus Deus vester mari Suph quod exsiccauit à facie nostra quoad transiremus.

24 Vt cognoscant omnes populi terræ fortitudinem Domini, quòd robusta illa; vt timeatis dominum Deum vestrum omnibus diebus.

CAP. V.

ET fuit cùm audierunt omnes reges Emorræorum, qui trans Iordanem ad Occasum; & omnes reges Cananæorum qui iuxta mare, quòd exiccasset Dominus aquas Iordanis à facie filiorum Israel quoad transirent, & liquefactum est cor eorum, & nō relictus est in eis spiritus à facie filiorum Israel.

2 In tempore illo dixit Dominus ad Iosue: Fac tibi nouaculas acutas, & redi circuncide filios Israel secundò.

3 Et fecit sibi Iosue nouaculas acutas, & circuncidit filios Israel in colle; quem vocauerunt, Collem præputiorum.

4 Et hoc verbum, quòd circuncidit Iosue: Omnis populus qui exierant ex Ægypto, masculi omnes viri ineuntes bellum, mortui erant in deserto in via, cùm exiissent ex Ægypto. 5 Namque circunciſi fuerant omnis populus qui exierunt: & omnem populum qui nati sunt in deserto in via, cùm exiissent illi ex Ægypto, non circunciderant.

6 * כִּי אַרְבָּעִים שָׁנָה הָלְכוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר
עַד־תֹּם כָּל־הַגּוֹי אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַיֹּצְאִים
מִמִּצְרַיִם אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּע
יְהוָה לָהֶם לְבִלְתִּי הַרְאוֹתָם אֶת־הָאָרֶץ
אֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לַאֲבוֹתָם לָתֶת לָנוּ אֶרֶץ זָבַת
חָלָב וּדְבָשׁ׃

7 * וְאֶת־בְּנֵיהֶם הֵקִים תַּחְתָּם אֹתָם מָל יְהוֹשֻׁעַ כִּי־
עֲרֵלִים הָיוּ כִּי לֹא־מָלוּ אוֹתָם בַּדָּרֶךְ׃

8 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־תַּמּוּ כָּל־הַגּוֹי לְהִמּוֹל וַיֵּשְׁבוּ תַּחְתָּם
בַּמַּחֲנֶה עַד־חֳיוֹתָם׃

9 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ הַיּוֹם גַּלּוֹתִי אֶת־
חֶרְפַּת מִצְרַיִם מֵעֲלֵיכֶם וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם הַהוּא
גִּלְגָּל עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

10 * וַיַּחֲנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּגִּלְגָּל וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַפֶּסַח
בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב בְּעַרְבוֹת יְרִיחוֹ׃

11 * וַיֹּאכְלוּ מֵעֲבוּר הָאָרֶץ מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח מַצּוֹת
וְקָלוּי בְּעֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה׃

12 * וַיִּשְׁבֹּת הַמָּן מִמָּחֳרָת בְּאָכְלָם מֵעֲבוּר הָאָרֶץ
וְלֹא־הָיָה עוֹד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מָן וַיֹּאכְלוּ מִתְּבוּאַת
אֶרֶץ כְּנַעַן בַּשָּׁנָה הַהִיא׃

13 * וַיְהִי בִּהְיוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ וַיִּשָּׂא עֵינָיו
וַיַּרְא וְהִנֵּה־אִישׁ עֹמֵד לְנֶגְדּוֹ וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה
בְּיָדוֹ וַיֵּלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלָנוּ אַתָּה אִם־
לְצָרֵינוּ׃

14 * וַיֹּאמֶר לֹא כִּי אֲנִי שַׂר־צְבָא־יְהוָה עַתָּה בָּאתִי
וַיִּפֹּל יְהוֹשֻׁעַ אֶל־פָּנָיו אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ וַיֹּאמֶר לוֹ מָה
אֲדֹנִי מְדַבֵּר אֶל־עַבְדּוֹ׃

15 * וַיֹּאמֶר שַׂר־צְבָא יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ שַׁל־נַעֲלְךָ
מֵעַל רַגְלֶךָ כִּי הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה עֹמֵד עָלָיו קֹדֶשׁ
הוּא וַיַּעַשׂ יְהוֹשֻׁעַ כֵּן׃

IOSVE. Translat.B.Hierony. *Jericho.*

6 * Donec consumerentur qui non audierunt vocem Domini; & quibus ante Nu.14.d
iurauerat, vt non ostẽderet eis terram lacte & melle manantem.

7 * Horum filij in locum successerũt patrum, & circuncisi sunt à Iosue, qui sicut nati fuerant in præputio erant, nec eos in via aliquis circunciderat.

8 * Postquam autem omnes circuncisi sunt, manserunt in eodem castrorum loco, donec sanarentur.

9 * Dixitque Dominus ad Iosue: Hodie C abstuli opprobrium Ægypti à vobis. Vocatumque est nomen loci illius Galgala vsque in præsentem diem.

10 * Manseruntque filij Israel in Galgalis. & fecerunt Phase quartadecima die mẽsis ad vesperum in campestribus Hiericho:

11 * Et comederunt de frugibus terræ die altero, & azymos panes, & polentam eiusdem anni.

12 * Defecit manna postquam comederunt de frugibus terræ; nec vsi sunt vltrà cibo illo filij Israel: sed comederunt de D frugibus præsentis anni terræ Chanaan.

13 * Cùm autem esset Iosue in agro vrbis Hiericho, leuauit oculos, & vidit virum stantem contra se euaginatum tenentem gladium. perrexitque ad eum, & ait: Noster es? an aduersariorum?

14 * Qui respondit: Nequaquam: sed sum princeps exercitus Domini: & nunc venio. Cecidit Iosue pronus in terram: & adorans ait: Quid Dominus meus loquitur ad seruum suum?

15 * Solue, inquit, calciamentum tuum Exo.3.b. Act.7.d
de pedibus tuis. locus enim in quo stas sanctus est. Fecitque Iosue vt sibi fuerat imperatum.

תרגום יונתן

6 אֲרֵי אַרְבְּעִין שְׁנִין הַלִּיכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא עַד דְּסַף כָּל עַמָּא גִּבָּרֵי מִגִּיחֵי קְרָבָא דִּנְפַקוּ מִמִּצְרַיִם דְּלָא קַבִּילוּ לְמֵימְרָא דַּייָ
דְּקַיֵּם יְיָ לְהוֹן בְּדִיל דְּלָא לְאַחֲזָיוּתְהוֹן יַת אַרְעָא דְּקַיֵּם יְיָ לַאֲבָהָתְהוֹן לְמִתַּן לָנָא אַרְעָא עָבְדָא חָלָב וּדְבָשׁ׃
7 וְיַת בְּנֵיהוֹן דְּקָמוּ בָּתְרֵיהוֹן יְהוֹשֻׁעַ אֲרֵי עָרֵלִין הֲווֹ אֲרֵי לָא גְזָרוּ יַתְהוֹן בְּאוֹרְחָא׃ 8 וַהֲוָה כַּד שְׁלִימוּ כָל עַמָּא לְמִגְזַר
וִיתִיבוּ עַמָּא בְּאַתְרֵהוֹן בְּמַשְׁרִיתָא עַד דְּאִתְסְיָאוּ׃ 9 וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ יוֹמָא דֵין אַעְדֵּיתִי יַת חִסּוּדֵי מִצְרָאֵי מִנָּכוֹן וּקְרָא שְׁמֵהּ
דְּאַתְרָא הַהוּא גִּלְגָּלָא עַד יוֹמָא הָדֵין׃ 10 וּשְׁרוֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּגִלְגָּלָא וַעֲבָדוּ יַת פִּסְחָא בְּאַרְבְּעָה עַשְׂרָא יוֹמָא לְיַרְחָא
בְּרַמְשָׁא בְּמֵישְׁרֵי דִירִיחוֹ׃ 11 וַאֲכָלוּ מֵעִיבּוּרָא דְאַרְעָא מִבָּתַר יוֹמָא טָבָא דְּפִסְחָא פַּטִּיר וְקָלְיָא בְּכַרְן יוֹמָא הָדֵין׃
12 וּפְסַק מָנָא בְּיוֹמָא דְּבָתַר דְּאֲכָלוּ מֵעִיבּוּרָא דְאַרְעָא וְלָא הֲוָה עוֹד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מָנָא וַאֲכָלוּ מֵעַלַּת אַרְעָא דִכְנַעַן בְּשַׁתָּא הַהִיא׃
13 וַהֲוָה כַּד הֲוָה יְהוֹשֻׁעַ בִּירִיחוֹ וּזְקַף עֵינוֹהִי וַחֲזָא וְהָא גַבְרָא קָאֵם לְקִבְלֵיהּ וְחַרְבֵּיהּ שְׁלִיפָא בִּידֵיהּ וַאֲזַל יְהוֹשֻׁעַ לְוָתֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ
הַלְמִסְעָדָנָא אַתְּ אָתֵי אִם לְבַעֲלֵי דְבָבָנָא׃ 14 וַאֲמַר לָא אֲרֵי אֲנָא מַלְאֲכָא דִשְׁלִיחַ מִן קֳדָם יְיָ כְּעַן אֲתֵיתִי וּנְפַל
יְהוֹשֻׁעַ עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא וּסְגִיד וַאֲמַר לֵיהּ מָה רִבּוֹנִי מְמַלֵּיל עִם עַבְדֵּיהּ׃ 15 וַאֲמַר מַלְאֲכָא דִשְׁלִיחַ מִן קֳדָם
יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ שְׁרִי סִינָךְ מֵעַל רַגְלָךְ אֲרֵי אַתְרָא דְאַתְּ קָאֵם עָלּוֹהִי קַדִּישָׁא הוּא וַעֲבַר יְהוֹשֻׁעַ כֵּן׃

‡ *Quadraginta enim annis versatus est Israel in deserto, quapropter incircuncisi erant plurimi ipsorum bellatorum qui egressi sunt de terra Ægypti, qui non obedierunt mandatis domini Dei. quibus & determinauit Dominus eis non videre eos terram, quam iurauit Dominus patribus nostris vt daret nobis, terram manantem lacte & melle.* 6

‡ *Filios eorum substituit loco istorum, quos circuncidit Iosue, quoniam præputiosi fuerunt, eo quòd ipsi nati erant in via incircuncisi.* 7

‡ *Circuncisi autem tota gens quietem habuerunt; ibi sedentes in castris, donec sanati sunt.* 8

‡ *Et dixit Dominus Iosue: Hodierno die abstuli opprobrium Ægypti à vobis. & vocauit nomen loci illius Galgala vsque in diem hanc.* 9

‡ *Et castrametati sunt filij Israel in Galgalis. & fecerunt Pascha quartadecima die mensis à vespera in Occasum Hiericho in campo.* 10

‡ *Et comederunt de frugibus terræ postridie Paschæ azymos & nouos. In die hac* 11

‡ *Defecit manna sequenti die, postquam comederunt ipsi de frugibus terræ, & non vltra fuit filiis Israel manna. comederunt autem fruges de regione Phœnicum in anno illo.* 12

‡ *Et factum est postquam fuit Iosue in Hiericho, & aspiciens oculis suis, vidit qui apparuit hominem stantem contra se: & gladius eius eductus in manu eius. & accedens Iosue, dixit ei: Noster es, vel aduersariorum nostrorum?* 13

‡ *Ille autem dixit ei: Quòd ego princeps exercitus Domini, nunc veni. & Iosue cecidit in faciem suam in terram, & adorauit, & dixit ei: Domine mi, quid iubes tuo seruo?* 14

‡ *Et dicit princeps militiæ Domini ad Iosue: Solue calciamentum tuum de pedibus tuis; nam locus in quo tu stas in ipso, sanctus est. & fecit Iosue sic.* 15

6 ‡ τεσσαράκοντα γὰρ ἔτη διέσεφπεν Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ· διὸ ἀπερίτμητοι ἦσαν ⓐ πλεῖστοι ἀυτῶν τῶν μαχίμων τῶν ἐξεληλυθότων ἐκ γῆς αἰγύπτου, ⓑ ἀπειθήσαντες τῶν ἐντολῶν κυρίου ℈ θεοῦ. οἷς ⓒ διώρισε κύριος αὐτοῖς μὴ ἰδεῖν αὐτὴν τὴν γῆν, ἣν ὤμοσε κύριος τοῖς πατράσιν ἡμῶν δοῦναι ἡμῖν, γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι.

7 ‡ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν ἀντεκατέστησεν ἀντὶ τούτων, οὓς περιέτεμεν Ἰησοῦς, ὅτι ἀκρόβυστοι ἦσαν, διὰ τὸ αὐτοὺς ℈ μὴ περιτμηθῆναι κατὰ τὴν ὁδόν ἀπεριτμήτους.

8 ‡ περιτμηθέντες ⓓ πᾶν τὸ ἔθνος ἡσυχίαν εἶχον, αὐτόθι καθημένοι ἐν τῇ παρεμβολῇ, ἕως ὑγιάσθησαν.

9 ‡ καὶ εἶπεν κύριος πρὸς Ἰησοῦν, ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ ἀφεῖλον τὸν ὀνειδισμὸν αἰγύπτου ἀφ' ὑμῶν. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου γάλγαλα ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

10 ‡ καὶ παρενέβαλον ⓔ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν Γαλγάλοις. ⓒ ἐποίησαν τὸ πάσχα τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ ℈ μηνὸς ἀφ' ἑσπέρας ἐπὶ δυσμῶν ἰερειχὼ ἐν τῷ πεδίῳ.

11 ‡ καὶ ἔφαγον ἀπὸ τοῦ σίτου τῆς γῆς τὴν παύριον ℈ πάσχα ἄζυμα καὶ νέα. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ

12 ‡ ἐξέλιπεν τὸ μαννα τὴν παύριον μ℈ τὸ βεβρωκέναι αὐτοὺς ἐκ τοῦ σίτου τῆς γῆς, ℈ οὐκ ἔτι ὑπῆρχεν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ μαννα. ἐκαρπήσαντο ℈ τὰ χώραν τῶν φοινίκων ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ.

13 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ἦν Ἰησοῦς ἐν ἰερειχώ, καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, εἶδεν φανέντα ἄνθρωπον ἑστηκότα ἐναντίον αὐτοῦ. ℈ ἡ ῥομφαία αὐτοῦ ἐσπασμένη ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν αὐτῷ, ἡμέτερος εἶ ἢ τῶν ὑπεναντίων ἡμῶν;

14 ‡ ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ἐγὼ ἀρχιστράτηγος δυνάμεως κυρίου, νυνὶ παραγέγονα. καὶ Ἰησοῦς ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ προσεκύνησεν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, δέσποτά μου τί προστάξεις τῷ σῷ οἰκέτῃ;

15 ‡ καὶ λέγει ὁ ἀρχιστράτηγος κυρίου πρὸς Ἰησοῦν, λῦσαι τὸ ὑπόδημά σου ἐκ τῶν ποδῶν σου, ὁ γὰρ τόπος ἐφ' ᾧ σὺ ἕστηκας ἐπ' αὐτοῦ, ἅγιός ἐστι. καὶ ἐποίησεν Ἰησοῦς οὕτως.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Etenim quadraginta annis ambulauerunt filij Israel per desertum, quoad consumptus est omnis populus virorum ineuntium bellũ qui exierant ex Ægypto, qui non susceperunt verbum Domini quo iurauit Dominus eis, quòd non possiderent terram quã iurauerat Dominus patribus eorum dare nobis, terram facientem lac & mel.

7 Filios autem illorum qui surrexerunt post illos, hos ipsos circuncidit Iosue; namque præputiati erant, non enim circunciderant eos in via. ‡ Et fuit quando finierunt omnis populus circuncidi, & sederunt populus in locis suis in castris, quoad sanatus est.

9 Et dixit Dominus ad Iosue: Hodie transire feci opprobria Ægyptiorum à vobis; & vocauit nomen loci illius Gilgela vsque ad diem hunc. 10 Et manserunt filij Israel in Gilgela: & fecerunt Pascha in quartadecima die mensis vesperè in planitie Iericho.

11 Et comederunt de frumento terræ post diem festum Paschatis, azymum, & polentam in articulo diei huius.

12 Et defecit manna in die postero ex quo comederunt illi ex frumento terræ; & non fuit amplius filiis Israel manna: & comederunt de frugibus terræ Chenaghan in anno illo.

13 Et fuit cùm esset Iosue in Iericho, & leuauit oculos suos, & vidit; & ecce vir stans eregione eius, & gladius euaginatus in manu eius: & iuit Iosue ad illum, & dixit illi: Num in adiutorium nostrum tu venisti? an auctoribus inimicitiæ nostræ?

14 Et dixit, Non: nam ego angelus missus à facie Domini nunc veni. & cecidit Iosue super faciem suam super terram: & adorauit, & dixit ei: Quid Dominus meus loquitur cum seruo suo?

15 Et dixit angelus, qui missus à facie Domini, ad Iosue: Detrahe calceos tuos de pedibus tuis; nam locus in quo tu stas super eum, sanctus ipse. & fecit Iosue sic.

ו

1 * וִירִיחוֹ סֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵין
יוֹצֵא וְאֵין בָּא׃
2 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ רְאֵה נָתַתִּי בְיָדְךָ אֶת־
יְרִיחוֹ וְאֶת־מַלְכָּהּ גִּבּוֹרֵי הֶחָיִל׃
3 * וְסַבֹּתֶם אֶת־הָעִיר כָּל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה
הַקֵּיף אֶת־הָעִיר פַּעַם אֶחָת כֹּה תַּעֲשֶׂה
שֵׁשֶׁת יָמִים׃
4 * וְשִׁבְעָה כֹהֲנִים יִשְׂאוּ שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת הַיֹּבְלִים
לִפְנֵי הָאָרוֹן וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תָּסֹבּוּ אֶת־הָעִיר שֶׁבַע
פְּעָמִים וְהַכֹּהֲנִים יִתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת׃
5 * וְהָיָה בִּמְשׁוֹךְ בְּקֶרֶן הַיּוֹבֵל בְּשָׁמְעֲכֶם אֶת־קוֹל
הַשּׁוֹפָר יָרִיעוּ כָל־הָעָם תְּרוּעָה גְדוֹלָה וְנָפְלָה
חוֹמַת הָעִיר תַּחְתֶּיהָ וְעָלוּ הָעָם אִישׁ נֶגְדּוֹ׃
6 * וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן אֶל־הַכֹּהֲנִים וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם שְׂאוּ אֶת־אֲרוֹן הַבְּרִית וְשִׁבְעָה כֹהֲנִים יִשְׂאוּ
שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת יוֹבְלִים לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה׃
7 * וַיֹּאמְרוּ אֶל־הָעָם עִבְרוּ וְסֹבּוּ אֶת־הָעִיר וְהֶחָלוּץ
יַעֲבֹר לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה׃
8 * וַיְהִי כַּאֲמֹר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם וְשִׁבְעָה
הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאִים שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת הַיֹּבְלִים
לִפְנֵי יְהוָה עָבְרוּ וְתָקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת וַאֲרוֹן בְּרִית
יְהוָה הֹלֵךְ אַחֲרֵיהֶם׃
9 * וְהֶחָלוּץ הֹלֵךְ לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים תֹּקְעִים הַשּׁוֹפָרוֹת
וּמְאַסֵּף הֹלֵךְ אַחֲרֵי הָאָרוֹן הָלוֹךְ וְתָקוֹעַ
בַּשּׁוֹפָרוֹת׃
10 * וְאֶת־הָעָם צִוָּה יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר לֹא תָרִיעוּ וְלֹא־
תַשְׁמִיעוּ אֶת־קוֹלְכֶם וְלֹא־יֵצֵא מִפִּיכֶם דָּבָר עַד יוֹם
אָמְרִי אֲלֵיכֶם הָרִיעוּ וַהֲרִיעֹתֶם׃

CAP. VI.

1 A Hiericho autem clausa erat atque munita timore filiorum Israel: & nullus egredi audebat aut ingredi.
2 * Dixitque Dominus ad Iosue: Ecce dedi in manus tuas Hiericho & regem eius, omnesque fortes viros.
3 * Circuite vrbem cuncti bellatores semel per diem. sic facietis sex diebus.
4 * Septimo autem die sacerdotes tollent septem buccinas, quarum vsus est in iubileo, & præcedent arcam fœderis. septiesque circuibitis ciuitatem, & sacerdotes clangent buccinis.
5 * Cumque insonuerit vox tubæ longior atque concisior, & in auribus vestris increpuerit, conclamabit omnis populus vociferatione maxima, & muri funditus corruent ciuitatis. ingredienturque singuli per locum contra quem steterint.
6 * Vocauit ergo Iosue filius Nun sacerdotes, & dixit ad eos: Tollite arcam fœderis. & septem alij sacerdotes tollant septem iubileorum buccinas, & incedant ante arcam Domini.
7 * Ad populum quoque ait: Ite & circuite ciuitatem armati præcedentes arcam Domini.
8 * Cumque Iosue verba finisset, & septem sacerdotes septem buccinis clangerent ante arcam fœderis Domini, omnisque populus præcederet
B
9 * Armati exercitus, reliquum vulgus arcam sequebatur, ac buccinis omnia cõcrepabant.
10 * Præceperat autem Iosue populo, dicens: Non clamabitis, nec audietur vox vestra, neque vllus sermo ex ore vestro egredietur, donec veniat dies in quo dicam vobis, Clamate & vociferamini.

תרגום יונתן

ו

1 וִירִיחוֹ הֲוַת אֲחִידָא בְּדַשְׁיִן דְּפָרְזְלָא וּמַתְקְפָא בְּעַבְרִין דִּנְחָשָׁא מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵית דְּנָפֵיק
מִנַּהּ וְלֵית דְּעָלֵל לְגַוַּהּ לְמִשְׁאַל בִּשְׁלָמָא׃ 2 וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ חֲזִי
דְּמְסָרִית בִּידָךְ יַת יְרִיחוֹ וְיַת מַלְכַּהּ גִּבָּרֵי חֵילָא׃ 3 וְתַסְחֲרִין יַת קִרְתָּא כָּל גִּבָּרֵי חֵילָא דְּקִרְבָּא סַחְרָךְ יַת קִרְתָּא זִמְנָא חָדָא
כְּדֵין תַּעְבֵּד שִׁיתָּא יוֹמִין׃ 4 וְשִׁבְעָא כַּהֲנַיָּא יִסְבּוּן שִׁבְעָא שׁוֹפָרַיָּא דְּקָרֶן דִּכְרְיָא קֳדָם אֲרוֹנָא דַיְיָ וּבְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תַּסְחֲרִין יַת
קִרְתָּא שְׁבַע זִמְנִין וְכַהֲנַיָּא יִתְקְעוּן בְּשׁוֹפָרַיָּא׃ 5 וִיהֵא בְּמֵיגַד בְּקֶרֶן דִּכְרָא בְּמִשְׁמַעֲכוֹן יַת קַל שׁוֹפָרָא יַבְּבוּן כָּל עַמָּא
יַבָּבָא רַבָּא וְיִפּוֹל שׁוּרָא דְּקִרְתָּא וְיִתְבַּלַּע תְּחוֹתוֹהִי וְיִסְקוּן עַמָּא גְּבַר לְקִבְלֵיהּ׃ 6 וּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן לְכַהֲנַיָּא וַאֲמַר לְהוֹן
טוֹלוּ יַת אֲרוֹן קְיָמָא דַיְיָ וְשִׁבְעָא כַּהֲנַיָּא יִסְבּוּן שִׁבְעָא שׁוֹפָרַיָּא דְּקָרֶן דִּכְרָא קֳדָם אֲרוֹנָא דַיְיָ׃
7 וַאֲמַר לְעַמָּא עֲבָרוּ וְאַקִּיפוּ יַת קִרְתָּא וּמְזָרְזֵי חֵילָא יְעָבְרוּן קֳדָם אֲרוֹנָא דַיְיָ׃
8 וַהֲוָה כַּד אֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְוָת עַמָּא וְשִׁבְעָא כַּהֲנַיָּא נְסִיבוּ שִׁבְעָא שׁוֹפָרַיָּא דְּקָרֶן דִּכְרְיָא קֳדָם אֲרוֹנָא דַיְיָ אָזְלִין וְתָקְעִין בְּשׁוֹפָרַיָּא וַאֲרוֹן
קְיָמָא דַיְיָ אָזֵיל בָּתְרֵיהוֹן׃ 9 וּמְזָרְזֵי חֵילָא אָזְלִין קֳדָם כַּהֲנַיָּא תָּקְעֵי שׁוֹפָרַיָּא וְשִׁבְטָא דְּבֵית דָּן אָזֵיל בָּתַר אֲרוֹנָא וְכַהֲנַיָּא
אָזְלִין וְתָקְעִין בְּשׁוֹפָרַיָּא׃ 10 וְיַת עַמָּא פַּקֵּיד יְהוֹשֻׁעַ לְמֵימַר לָא תְיַבְּבוּן וְלָא תַשְׁמְעוּן יַת קָלְכוֹן וְלָא יִפּוֹק מִפּוּמְכוֹן פִּתְגָמָא עַד יוֹמָא
דְּאֵימַר לְכוֹן יַבִּיבוּ וּתְיַבְּבוּן׃

CAP. VI.

ET Hiericho clauſa atque munita à facie filiorum Iſrael. & nullus egrediebatur de ea, & nullus ingrediebatur. 1

* Et dixit Dominus ad Joſue: Ecce trado tibi ſubiectam tibi Hiericho, & regem eius qui eſt in ea, & potentes fortitudine. 2

* Et circundate ciuitatem omnes viri belli in circuitu vrbis: ſemel ſic facietis ſex diebus. 3

* Et ſeptem ſacerdotes accipient ſeptem buccinas Iobel coram arca. & die ſeptima circundate vrbem ſepties, & ſacerdotes clangent buccinis. 4

* Et erit vt clanguerint tuba Iobel, cùm audieritis vos vocem buccinæ, conclament omnis populus: & clamantibus eis corruent ſua ſponte muri ciuitatis ſub ipſis. & ingredietur omnis populus impetum faciens quilibet eregione in vrbem. 5

* Et intrauit Joſue filius Nun ad ſacerdotes, & dixit ad eos: Tollite arcam fœderis, & ſeptem ſacerdotes tollent ſeptem buccinas Jobel ante faciem arcæ Domini. 6

* Et locutus eſt eis, dicens: Nunciate populo vt circueant, & circuite ciuitatem: & bellatores propè vadant armati coram arca Domini. 7

* Et factum eſt vt dixit Ioſue ad populum, & ſeptem ſacerdotes habentes ſeptem tubas ſacras: & prætereant eodem modo coram Domino, incedant, & ſignum dent aſſidue. et arca teſtamenti Domini ſequatur eos. 8

* At bellatores incedant ante, & ſacerdotes clangentes buccinis, & reliquum vulgus omne poſt arcam fœderis Domini euntes et clangentes buccinis. 9

* At populo præcepit Joſue, dicens: Ne clamet neque audiat vllus vocem veſtram: non egredietur de ore veſtro ſermo, donec nunciet ipſe diem vt clametis, & clamate tunc. 10

5΄.

1 * Καὶ ἰεριχὼ συγκεκλεισμένη καὶ ὠχυρωμένη ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰσραήλ. καὶ οὐδεὶς ἐξεπορεύετο ἐξ αὐτῆς, καὶ οὐδεὶς εἰσεπορεύετο.

2 * καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦ, ἰδοὺ παραδίδωμί σοι τοπαχείρισόν σοι τὴν ἰεριχὼ, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς τὸν ἐν αὐτῇ καὶ σὺ δυνατὸς ἰσχύει.

3 * καὶ κυκλώσατε τὴν πόλιν πάντες ἄνδρες πολέμου
4 κύκλῳ τῆς πόλεως, ἅπαξ οὕτω ποιήσετε ἓξ ἡμέρας. * καὶ ἑπτὰ ἱερεῖς λήψονται ἑπτὰ κερατίνας τοῦ ἰωβὴλ ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ. καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ κυκλώσατε τὴν πόλιν ἑπτάκις, καὶ οἱ ἱερεῖς σαλπιοῦσιν ταῖς κερατίναις.

5 * καὶ ἔσται ὡς ἂν σαλπίσητε τῇ σάλπιγγι τοῦ ἰωβὴλ ἐν τῷ ἀκοῦσαι ὑμᾶς τὴν φωνὴν τῆς κερατίνης, ἀναβοήσεται πᾶς ὁ λαός, καὶ ἀναβοήσονται ἀπὸν πεσεῖται αὐτόματα τὰ τείχη τῆς πόλεως τοπακάτω ἀπὸν. καὶ εἰσελεύσεται πᾶς ὁ λαὸς ὁρμήσας ἕκας & κατὰ πρόσωπον εἰς τὴν πόλιν.

6 * καὶ εἰσῆλθεν ἰησοῦς υἱὸς ναυῆ πρὸς τοὺς ἱερεῖς, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, λάβετε τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης, καὶ ἑπτὰ ἱερεῖς λήψονται ἑπτὰ κερατίνας τοῦ ἰωβὴλ κατὰ πρόσωπον τῆς κιβωτοῦ κυρίου.

7 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, λέγων, παραγείλατε τῷ λαῷ πορευθεῖν, καὶ κυκλώσατε τὴν πόλιν, καὶ οἱ μάχιμοι παραπορευέσθωσαν ἐνωπλισμένοι ἔναντι τῆς κιβωτοῦ τοῦ κυρίου.

8 * καὶ ἐγένετο ὡς εἶπεν ἰησοῦς πρὸς τὸν λαόν, καὶ ἑπτὰ ἱερεῖς ἔχοντες ἑπτὰ σάλπιγγας ἱεράς, καὶ παρελθέτωσαν ὡσαύτως ἐνώπιον τοῦ κυρίου, παραπορευέσθωσαν καὶ σημαινέτωσαν αὐτόνως. καὶ ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης κυρίου ἐπακολουθείτω αὐτοῖς.

9 * ὁ μὲν μάχιμοι παραπορευέσθωσαν ἔμπροσθεν, καὶ ὁ ἱερεῖς σαλπίζοντες ταῖς κερατίναις, καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος ἅπας ὀπίσω τῆς κιβωτοῦ τοῦ διαθήκης κυρίου πορευόμενοι καὶ σαλπίζοντες ταῖς κερατίναις.

10 * τῷ δὲ λαῷ ἐνετείλατο ἰησοῦς, λέγων, μὴ βοάτω μηδὲ ἀκουσάτω μηδεὶς τὴν φωνὴν ὑμῶν, οὐ διελεύσεται ἐκ στόματος ὑμῶν λόγος, ἕως οὗ διαγείλῃ αὐτὸς ἡμέραν οὗ κεβοῆσαι, καὶ ἀναβοήσατε τότε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

CAP. VI.

ET Iericho erat clauſa foribus ferreis, & roborata vectibus chalybeis, à facie filiorum Iſrael: non erat qui prodiret ex ea, nec qui ingrederetur eam: non erat qui prodiret ex ea ad ineundum prœlium; nec qui ingrederetur eam ad rogandam pacem.

2 Et dixit Dominus Ioſue: Vide quòd tradiderim in manu tua Iericho, & regem eius; viros roboris.

3 Et circuibitis vrbem omnes viri virtutis belli, gyrando vrbem vna vice: ſic facies ſex diebus.

4 Et ſeptem ſacerdotes accipient ſeptem buccinas ex cornu arietino ante arcam Domini, & in die ſeptimo circuibitis vrbem ſeptem vicibus: & ſacerdotes clangent buccinis.

5 Et erit in extendendo *ſonitum* cum cornu arietino, cùm audieritis vos vocem buccinæ, clamabunt omnis populus clamore magno: & corruet murus vrbis, & abſorbebitur ſubtus ſe; & aſcendent populus vir eregione ſui.

6 Et vocauit Ioſue filius Nun ſacerdotes, & dixit eis: Tollite arcam fœderis Domini, & ſeptem ſacerdotes accipiant ſeptem buccinas ex cornu arietino ante arcam Domini. 7 Et dixit populo: Tranſite, circundate vrbem; & armati virtutis tranſeant ante arcã Domini.

8 Et fuit, cùm dixit Ioſue ad populum, & ſeptem ſacerdotes acceperunt ſeptem buccinas ex cornu arietino ante arcam Domini ambulantes & clangentes buccinis: & arca fœderis Domini ibat poſt eos. 9 Et armati virtutis incedebant ante ſacerdotes clangentes buccinis: & tribus domus Dan ibat poſt arcam, & ſacerdotes incedentes & clangentes buccinis.

10 Et populo præcepit Ioſue, dicendo: Ne clametis, neque audire faciatis vocem veſtram; nec prodeat ex ore veſtro verbum, vſque ad diem quo dixero vobis, Clamate: & clamabitis.

11 * וַיַּסֵּב אֲרוֹן־יְהוָה אֶת־הָעִיר הַקֵּף פַּעַם אֶחָת
וַיָּבֹאוּ הַמַּחֲנֶה וַיָּלִינוּ בַּמַּחֲנֶה׃

12 * וַיַּשְׁכֵּם יְהוֹשֻׁעַ בַּבֹּקֶר וַיִּשְׂאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־
אֲרוֹן יְהוָה׃

13 * וְשִׁבְעָה הַכֹּהֲנִים נֹשְׂאִים שִׁבְעָה שׁוֹפְרוֹת
הַיֹּבְלִים לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה הֹלְכִים הָלוֹךְ
וְתָקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת וְהֶחָלוּץ הֹלֵךְ לִפְנֵיהֶם
וְהַמְאַסֵּף הֹלֵךְ אַחֲרֵי אֲרוֹן יְהוָה הָלוֹךְ וְתָקוֹעַ
בַּשּׁוֹפָרוֹת׃

14 * וַיָּסֹבּוּ אֶת־הָעִיר בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי פַּעַם אַחַת וַיָּשֻׁבוּ
הַמַּחֲנֶה כֹּה עָשׂוּ שֵׁשֶׁת יָמִים׃

15 * וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיַּשְׁכִּמוּ כַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר
וַיָּסֹבּוּ אֶת־הָעִיר כַּמִּשְׁפָּט הַזֶּה שֶׁבַע
פְּעָמִים רַק בַּיּוֹם הַהוּא סָבְבוּ אֶת־הָעִיר שֶׁבַע
פְּעָמִים׃

16 * וַיְהִי בַּפַּעַם הַשְּׁבִיעִית תָּקְעוּ הַכֹּהֲנִים
בַּשּׁוֹפָרוֹת וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם הָרִיעוּ כִּי־
נָתַן יְהוָה לָכֶם אֶת־הָעִיר׃

17 * וְהָיְתָה הָעִיר חֵרֶם הִיא וְכָל־אֲשֶׁר־בָּהּ לַיהוָה רַק
רָחָב הַזּוֹנָה תִּחְיֶה הִיא וְכָל־אֲשֶׁר־אִתָּהּ בַּבַּיִת כִּי
הֶחְבְּאָתָה אֶת־הַמַּלְאָכִים אֲשֶׁר שָׁלָחְנוּ׃

18 * וְרַק־אַתֶּם שִׁמְרוּ מִן־הַחֵרֶם פֶּן־תַּחֲרִימוּ
וּלְקַחְתֶּם מִן־הַחֵרֶם וְשַׂמְתֶּם אֶת־מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל
לְחֵרֶם וַעֲכַרְתֶּם אוֹתוֹ׃

19 * וְכֹל כֶּסֶף וְזָהָב וּכְלֵי נְחֹשֶׁת וּבַרְזֶל קֹדֶשׁ הוּא
לַיהוָה אוֹצַר יְהוָה יָבוֹא׃

20 * וַיָּרַע הָעָם וַיִּתְקְעוּ בַּשּׁוֹפָרוֹת וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הָעָם
אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר וַיָּרִיעוּ הָעָם תְּרוּעָה גְּדוֹלָה וַתִּפֹּל
הַחוֹמָה תַּחְתֶּיהָ וַיַּעַל הָעָם הָעִירָה אִישׁ נֶגְדּוֹ וַיִּלְכְּדוּ
אֶת־הָעִיר׃

11 * Circuiuit ergo arca Domini ciuitatẽ ſemel per diem; & reuerſa in caſtra manſit ibi.

12 * Igitur Ioſue de nocte conſurgente, tulerunt ſacerdotes arcam Domini:

13 * Et ſeptem ex eis ſeptẽ buccinas, quarum in iubileo vſus eſt; præcedebantque arcam Domini ambulantes atque clangentes. & armatus populus ibat ante eos, vulgus autem reliquum ſequebatur arcã, & buccinis perſonabat.

14 * Circuieruntque ciuitatem ſecũdo die ſemel,& reuerſi ſunt in caſtra. ſic fecerunt ſex diebus.

15 * Die autem ſeptimo diluculo conſurC gentes, circuierunt vrbem ſicut diſpoſitum erat ſepties.

16 * Cumque ſeptimo circuitu clangerent buccinis ſacerdotes, dixit Ioſue ad omnem Iſrael: Vociferamini. tradidit enim vobis Dominus ciuitatem.

17 * Sitque ciuitas hæc anathema,& omnia quæ in ea ſunt Domino. Sola Raab meretrix viuat,cum vniuerſis quę cum ea in domo ſunt. abſcondit enim nuncios quos direximus.

18 * Vos autem cauete ne de his quæ præcepta ſunt vobis quippiam contingatis, & ſitis prævaricationis rei, & omnia caſtra Iſrael ſub peccato ſint,atque turbentur.

19 * Quicquid autem auri & argenti fuerit, & vaſorum æneorum ac ferri, Domino conſecretur repoſitum in theſauris eius.

20 * Igitur omni populo vociferante & clangentibus tubis, poſtquam in aures multitudinis vox ſonituſque increpuit, muri ilico corruerunt: & aſcendit vnuſquiſque per locum qui contra ſe erat. ceperuntque ciuitatem: Heb.11.c

---

תרגום יונתן

11 וַאֲסְחַר אֲרוֹנָא דַייָ יַת קַרְתָּא אַקִּיף זִמְנָא חֲדָא וְעָלוּ לְמַשְׁרִיתָא וּבָתוּ בְּמַשְׁרִיתָא׃

12 וְאַקְדֵּם יְהוֹשֻׁעַ בְּצַפְרָא וּנְטָלוּ כָּהֲנַיָּא יַת אֲרוֹנָא דַייָ׃

13 וְשִׁבְעָא כָּהֲנַיָּא נְסִיבוּ שִׁבְעָא שׁוֹפָרַיָּא דְּקֶרֶן דִּיכְרַיָּא קֳדָם אֲרוֹנָא דַייָ אָזְלִין מֵיזַל וְתָקְעִין בְּשׁוֹפָרַיָּא וּמְזָרְזֵי חֵילָא אָזְלִין קֳדָמֵיהוֹן וְשִׁיבְטָא דְּבֵית דָּן אָזֵיל בָּתַר אֲרוֹנָא דַייָ וְכָהֲנַיָּא אָזְלִין וְתָקְעִין בְּשׁוֹפָרַיָּא׃

14 וַאֲסְחַרוּ יַת קַרְתָּא בְּיוֹמָא תִנְיָנָא זִמְנָא חֲדָא וְתָבוּ לְמַשְׁרִיתָא כְּדֵין עֲבַדוּ שִׁיתָּא יוֹמִין׃

15 וַהֲוָה בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְאַקְדִּימוּ כְּמִיסַק צַפְרָא וְאַסְחַרוּ יַת קַרְתָּא כְּהִלְכְתָא הָדָא שַׁבַּע זִמְנִין לְחוֹד בְּיוֹמָא הַהוּא אַקִּיפוּ יַת קַרְתָּא שַׁבַּע זִמְנִין׃

16 וַהֲוָה בְּזִמְנָא שְׁבִיעָאָה תָּקְעוּ כָּהֲנַיָּא בְּשׁוֹפָרַיָּא וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְעַמָּא צַבְיוּ אֲרֵי יְהַב יְיָ לְכוֹן יַת קַרְתָּא׃

17 וִיהֵי קַרְתָּא חֲרָמָא הִיא וְכָל דְּבָהּ קֳדָם יְיָ לְחוֹד רָחָב פּוּנְדְּקִיתָא תְּחֵי הִיא וְכָל דְּעִימָהּ בְּבֵיתָא אֲרֵי אַטְמֶרֶת יַת אַזְגַּדַיָּא דִּשְׁלַחְנָא׃

18 לְחוֹד אַתּוּן אִסְתַּמְרוּ מִן חֲרָמָא דִּילְמָא תֶּחֱרְמוּן מִן חֲרָמָא וְתִסְבּוּן מִן חֲרָמָא וְתַעְבְּרוּן יַת מַשְׁרִיתָא דְּיִשְׂרָאֵל לְחֲרָמָא וְתַעְבְּרִין יָתֵיהּ׃

19 וְכָל כַּסְפָּא וּדְהַבָא וּמָנֵי נְחָשָׁא וּבְרִזְלָא קֻדְשָׁא אִינוּן קֳדָם יְיָ לְאוֹצַר בֵּית מַקְדְּשָׁא דַייָ יִתְעַלוּן׃

20 וְיַבִּיבוּ עַמָּא וְתָקְעוּ בְּשׁוֹפָרַיָּא וַהֲוָה כַּד שְׁמַע עַמָּא יַת קָל שׁוֹפָרָא וְיַבִּיבוּ עַמָּא יַבָּבָא רַבְּתָא וּנְפַל שׁוּרָא דְּקַרְתָּא וְאִתְבְּלַע תְּחוֹהִי וְסָלִיק עַמָּא לְקַרְתָּא גְּבַר לְקִבְלֵיהּ וּכְבָשׁוּ יַת קַרְתָּא׃

* *Et circuiens arca fœderis Dei vrbem in circuitu, statim reuersa est in castra, & mansit ibi.*

* *Et die secunda surrexit Iosue manè, & tulerunt sacerdotes arcam Domini:*

* *Et septem sacerdotes ferentes septem tubas sacras coram arca Domini præcedebant. & sacerdotes clanxerunt tubis. & post hæc ambulabant bellatores, & reliquum vulgus omne post arcam fœderis Domini euntes & clangentes buccinis:*

* *Et circuierunt vrbem in die secundo semel de prope, & reuersi sunt rursus in castra. sic faciebat in sex diebus.*

* *Et factum est die septimo, surrexerunt in ascensione diluculi, & circuierunt vrbem secundum iudicium hoc septies.*

* *Nisi quòd in die illa circuierunt vrbem septies. & factum est in periodo septima, clanxerunt sacerdotes tubis. & dixit Iosue filiis Israel: Vociferamini; tradidit enim Dominus ciuitatem vobis.*

* *Et erit ciuitas anathema illa & omnia quæcunque sunt in ea Domino virtutum. veruntamen Raab meretricem protegite illam, et omnia quæ sunt eius in domo: quoniam abscondit nuncios quos misimus.*

* *Sed vos cauete ab anathemate, ne fortè cogitantes vos accipiatis de anathemate; & faciatis castra filiorum Israel anathema, & affligatis nos.*

* *Et omne argentum & aurum, & omne æs & ferrum sanctum erit Domino; in thesaurum Domini inferetur.*

* *Et vociferatus est populus, & clanxerunt tubis sacerdotes. postquam autem audiuit populus vocem tubarum, vociferati sunt omnis populus vociferatione magna & forti. & cecidit murus in circuitu: & ascendit populus in vrbem quilibet è regione sua. & ceperunt ciuitatem;*

11 * καὶ ἐκύκλωσεν τὴν πόλιν τὴν κιβωτὸν κυρίου, καὶ ἦλθον εἰς τὴν παρεμβολήν, καὶ ηὐλίσθησαν ἐν τῇ παρεμβολῇ.

12 * καὶ ὤρθρισεν Ἰησοῦς τὸ πρωΐ, καὶ ἦραν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν κυρίου.

13 * καὶ οἱ ἑπτὰ ἱερεῖς οἱ φέροντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας τὰς ἱερὰς ἔναντι κιβωτοῦ κυρίου πορευόμενοι. καὶ οἱ ἱερεῖς ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγξι. καὶ μετὰ ταῦτα εἰσεπορεύοντο οἱ μάχιμοι, καὶ ὁ λοιπὸς ὄχλος ἅπας ὀπίσω τῆς κιβωτοῦ τοῦ διαθήκης κυρίου πορευόμενοι καὶ σαλπίζοντες ταῖς κερατίναις.

14 * καὶ ἐκύκλωσαν τὴν πόλιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ ἅπαξ ἐξ ἡμέρας, καὶ ἀπῆλθον πάλιν εἰς τὴν παρεμβολήν. οὕτως ἐποίει ἐφ' ἓξ ἡμέρας.

15 * καὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ὤρθρισαν ἐν τῇ ὠδῇ βάσει τοῦ ὄρθρου, καὶ ἐκύκλωσαν τὴν πόλιν κατὰ τὸ κρίμα τοῦτο ἑπτάκις.

16 * πλὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκύκλωσαν τὴν πόλιν ἑπτάκις. καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἑβδόμῃ ἐσάλπισαν οἱ ἱερεῖς ταῖς σάλπιγξι. καὶ εἶπεν Ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, κεκράξατε, παρέδωκεν γὰρ κύριος τὴν πόλιν ὑμῖν.

17 * καὶ ἔσται ἡ πόλις ἀνάθεμα αὐτὴ καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν ἐν αὐτῇ τῷ κυρίῳ τῶν δυνάμεων. πλὴν Ῥαὰβ τὴν πόρνην φείσασθε αὐτήν, καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτῇ ἐν τῷ οἴκῳ· ὅτι ἔκρυψεν τοὺς ἀγγέλους, οὓς ἀπεστείλαμεν.

18 * ἀλλὰ ὑμεῖς φυλάξασθε ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος, μήποτε ἐνθυμηθέντες ὑμεῖς λάβητε ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος καὶ ποιήσητε τὴν παρεμβολὴν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἀνάθεμα, καὶ ἐκτρίψητε ἡμᾶς.

19 * καὶ πᾶν ἀργύριον καὶ χρυσίον, καὶ πᾶς χαλκὸς καὶ σίδηρος ἅγιον ἔσται τῷ κυρίῳ, εἰς θησαυρὸν κυρίου εἰσενεχθήσεται.

20 * καὶ ἠλάλαξεν ὁ λαός, καὶ ἐσάλπιγξαν ταῖς σάλπιγξι οἱ ἱερεῖς. ὡς δὲ ἤκουσεν ὁ λαὸς τὴν φωνὴν τῶν σαλπίγγων, ἠλάλαξαν πᾶς ὁ λαὸς ἀλαλαγμῷ μεγάλῳ καὶ ἰσχυρῷ. καὶ ἔπεσεν τὸ τεῖχος κύκλῳ. καὶ ἀνέβη ὁ λαὸς εἰς τὴν πόλιν ἕκαστος ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ. καὶ κατελάβοντο τὴν πόλιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et circuiuit arca Domini vrbem, ambiendo vice vna. & intrauerunt in castra; & pernoctauerunt in castris.

12 Et anticipauit Iosue manè, & tulerunt sacerdotes arcam Domini; & septem sacerdotes acceperunt septem buccinas ex cornu arietino ante arcam Domini ambulantes ambulando, & clangentes buccinis: & armati virtutis ambulabant ante eos, & tribus domus Dan ambulabat post arcam Domini.

13 Et sacerdotes ambulabant, & clangebant buccinis.

14 Et circuierunt ciuitatem in die secunda vice vna, & reuersi sunt in castra. sic fecerunt sex diebus.

15 Et fuit in die septimo, & anticipauerunt in ascensu auroræ, & circuierunt vrbem iuxta consuetudinem hanc septem vicibus. tantum in die illa ambierunt vrbem septem vicibus.

16 Et fuit in vice septima clanxerunt sacerdotes buccinis, & dixit Iosue populo: Vociferate, quoniam dedit Dominus vobis vrbem.

17 Et esto vrbs anathema ipsa, & omnia quæ in ea, ante Dominum. tantum Rahhab cauponaria viuat, ipsa & omnia quæ cum ea in domo; quia abscondit nuncios quos miseramus.

18 Tantum vos custodimini ab anathemate, ne fortè anathematizemini, & tollatis ex anathemate, & ponatis castra Israelis in anathema, & turbetis ea. 19 Et omne argentum & aurum, & vasa ærea & ferrea sancta ipsa ante Dominum, in thesaurum domus sanctuarij Domini intrabunt. 20 Et clamauerunt populus, & clanxerunt in buccinis. & fuit quando audiuit populus vocem buccinæ, & clamauerunt populus clamore ingenti: & cecidit murus vrbis, & absorptus est subtus se. & ascendit populus in vrbem, vir eregione sui, & subegerunt vrbem.

21 * וַיַּחֲרִימוּ אֶת־כָּל־אֲשֶׁר בָּעִיר מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה
מִנַּעַר וְעַד־זָקֵן וְעַד שׁוֹר וָשֶׂה וַחֲמוֹר לְפִי־חָרֶב׃

21 * Et interfecerunt omnia quæ erant in ea, à viro vsque ad mulierem, ab infante vsque ad senem: boues quoque & oues, & asinos in ore gladij percusserunt.

22 * וּלְשָׁנַיִם הָאֲנָשִׁים הַמְרַגְּלִים אֶת־הָאָרֶץ
אָמַר יְהוֹשֻׁעַ בֹּאוּ בֵית־הָאִשָּׁה הַזּוֹנָה וְהוֹצִיאוּ
מִשָּׁם אֶת־הָאִשָּׁה וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ כַּאֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְתֶּם לָהּ׃

22 *Duobus autem viris qui exploratores missi fuerãt, dixit Iosue: Ingredimini domum mulieris meretricis, & producite eã, & omnia quę illius sunt, sicut illi iuramẽto firmastis.

23 * וַיָּבֹאוּ הַנְּעָרִים הַמְרַגְּלִים וַיּוֹצִיאוּ אֶת־רָחָב
וְאֶת־אָבִיהָ וְאֶת־אִמָּהּ וְאֶת־אַחֶיהָ וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־
לָהּ וְאֵת כָּל־מִשְׁפְּחוֹתֶיהָ הוֹצִיאוּ וַיַּנִּיחוּם מִחוּץ
לְמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל׃

23 * Ingressíque iuuenes eduxerunt Raab, & parẽtes eius, fratres quoque, & cunctam supellectilem, ac cognationem illius, & extra castra Israel manere fecerunt.

24 * וְהָעִיר שָׂרְפוּ בָאֵשׁ וְכָל־אֲשֶׁר־בָּהּ רַק הַכֶּסֶף
וְהַזָּהָב וּכְלֵי הַנְּחֹשֶׁת וְהַבַּרְזֶל נָתְנוּ אוֹצַר בֵּית־
יְהוָה׃

24 * Vrbem autem & omnia quę inuenta sunt in ea succenderunt: absque auro & argẽto, & vasis æneis ac ferro, quæ in ærarium Domini consecrarunt.

25 * וְאֶת־רָחָב הַזּוֹנָה וְאֶת־בֵּית אָבִיהָ וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר־
לָהּ הֶחֱיָה יְהוֹשֻׁעַ וַתֵּשֶׁב בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם
הַזֶּה כִּי־הֶחְבִּיאָה אֶת־הַמַּלְאָכִים אֲשֶׁר שָׁלַח יְהוֹשֻׁעַ
לְרַגֵּל אֶת־יְרִיחוֹ׃

25 *Raab verò meretricem, & domum patris eius, & omnia quæ habebat, fecit Iosue viuere. & habitauerunt in medio Israel vsque in præsentem diem, eo quòd absconderit nuncios quos miserat vt explorarent Hiericho. Heb.11.f

26 * וַיִּשְׁבַּע יְהוֹשֻׁעַ בָּעֵת הַהִיא לֵאמֹר אָרוּר
הָאִישׁ לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר יָקוּם וּבָנָה אֶת־הָעִיר
הַזֹּאת אֶת־יְרִיחוֹ בִּבְכֹרוֹ יְיַסְּדֶנָּה וּבִצְעִירוֹ יַצִּיב
דְּלָתֶיהָ׃

26 * In tempore illo imprecatus est Iosue, dicens: Maledictus vir coram Domino qui susciterauerit & ædificauerit ciuitatem Hiericho. In primogenito suo fundamenta illius iaciat: & in nouissimo liberorum ponat portas eius.

27 * וַיְהִי יְהוָה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיְהִי שָׁמְעוֹ בְּכָל־הָאָרֶץ׃

27 * Fuit ergo Dominus cum Iosue; & nomen eius vulgatum est in omni terra.

CAP. VII.

ז

1 * וַיִּמְעֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מַעַל בַּחֵרֶם וַיִּקַּח
עָכָן בֶּן־כַּרְמִי בֶן־זַבְדִּי בֶן־זֶרַח לְמַטֵּה יְהוּדָה מִן־
הַחֵרֶם וַיִּחַר־אַף יְהוָה בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃

1 FIlij autem Israel præuaricati sunt mandatum, & vsurpauerunt de anathemate. nam Acham filius Charmi, filij Zabdi, filij Zare de tribu Iuda tulit aliquid de anathemate. Iratusque est Dominus contra filios Israel. A

2 * וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ אֲנָשִׁים מִיְּרִיחוֹ הָעַי אֲשֶׁר עִם־
בֵּית אָוֶן מִקֶּדֶם לְבֵית־אֵל וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר
עֲלוּ וְרַגְּלוּ אֶת־הָאָרֶץ וַיַּעֲלוּ הָאֲנָשִׁים וַיְרַגְּלוּ
אֶת־הָעָי׃

2 * Cumque mitteret Iosue de Hiericho viros contra Hay, quæ est iuxta Bethauen ad orientalem plagam oppidi Bethel, dixit eis: Ascendite & explorate terram. Qui præcepta complentes, explorauerũt Hay.

תרגום יונתן

22 וְגַמְּרוּ יַת כָּל דְּבָקְרֵיהּ מִגְּבַר וְעַד אִתְּתָא מֵעֻלֵּימָא וְעַד סָבָא וְעַד הוֹר וְאִימַּר וַחֲמַר לְפוּתְגָם דְּחָרֶב׃ 22 וּלְתַרִין
גֻּבְרַיָּא דְּאַלִּילוּ יַת אַרְעָא אֲמַר יְהוֹשֻׁעַ עוֹלוּ לְבֵית אִיתְּתָא פּוּנְדְּקִיתָא וְאַפִּיקוּ מִתַּמָּן יַת אִיתְּתָא וְיַת כָּל דְּלָהּ כְּמָא דְקַיֵּימְתּוּן לָהּ׃
23 וְעָלוּ עֻלֵּימַיָּא מְאַלְּלַיָּא וְאַפִּיקוּ יַת רָחָב וְיַת אִמָּהּ וְיַת אֲבוּהָ וְיַת אַחָהָא וְיָת כָּל דְּלָהּ וְיַת כָּל זַרְעִיתָהָא אַפִּיקוּ וְאַשְׁרִינוּן מִבָּרָא
לְמַשְׁרְיָתָא דְּיִשְׂרָאֵל׃ 24 וְקָרְתָא אוֹקִידוּ בְנוּרְיָא וְכָל דְּבָהּ לְחוֹד כַּסְפָּא וּדְהָבָא וּמָנֵי נְחָשָׁא וּבַרְזְלָא יְהַבוּ בְּאוֹצַר בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ׃
25 וְיַת רָחָב פּוּנְדְּקִיתָא וְיַת בֵּית אֲבוּהָא וְיַת כָּל דְּלָהּ קַיֵּים יְהוֹשֻׁעַ וִיתֵיבַת בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד יוֹמָא הָדֵין אֲרֵי אַטְמֶרֶת יַת אִיזְגַּדַּיָּא דִּשְׁלַח
יְהוֹשֻׁעַ לְאַלָּלָא יַת יְרִיחוֹ׃ 26 וְאוֹמֵי יְהוֹשֻׁעַ בְּעִידָנָא הַהִיא לְמֵימַר לִיט גַּבְרָא קֳדָם יְיָ דְּיִקּוּם וְיִבְנֵי יַת קַרְתָּא
הָדָא יַת יְרִיחוֹ בְּבֻכְרֵיהּ יְשַׁכְלְלִינַּהּ וּבְזְעִיר בְּנוֹהִי יְקִים דַּשְׁתָּהּ׃ 27 וַהֲוָה מֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעֲדֵיהּ דִּיהוֹשֻׁעַ וַהֲוָה
מֵיטְרֵיהּ סָגֵי וְרָבֵי בְּכָל אַרְעָא׃

ז

1 וְשַׁקְרוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁקַר בְּחֻרְמָא וּנְסֵיב עָכָן בַּר כַּרְמִי בַּר זַבְדִּי בַּר זֶרַח לְשִׁבְטָא דִיהוּדָה
מִן חֻרְמַיָּא וּתְקֵיף רְגָזָא דַיְיָ בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 2 וּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ גֻּבְרִין מִירִיחוֹ לְעַי דְּעִם בֵּית אָוֶן מִמַּדְנַח לְבֵית אֵל וַאֲמַר לְהוֹן לְמֵימַר
סַקוּ וְאַלִּילוּ יַת אַרְעָא וּסְלִיקוּ גֻּבְרַיָּא וְאַלִּילוּ יַת עַי׃

21 * Et anathematizauerunt eam, & quæcunque fuerunt in vrbe, ab homine & vsque ad mulierem, à iuuene & vsque ad seniorem, & vsque ad vitulum & ouem, & subiugale in ore gladij.

22 * Et duobus iuuenibus qui explorauerunt terram, dixit Iosue: Ingredimini in domum mulieris meretricis, & producite illinc eam, & omnia quæcunque sunt ei, vt iurastis ei.

23 * Et ingressi sunt duo iuuenes qui explorauerunt vrbem in domum mulieris, & eduxerunt Raab meretricem, & patrem eius, & matrem eius, & fratres eius, & cuncta quæ fuerunt ei, & omnem cognationem illius: & posuerunt eam extra castra Israel.

24 * Et vrbs combusta est in igne cum omnibus quæ in ipsa: præter argentum & aurum, & omne æs & ferrum dederunt in thesaurum vt offerretur Domino.

25 * Et Raab meretricem, & omnem domum paternam eius, & omnia quæ illius, viuere fecit Iosue; & habitare fecit in Israel vsque ad diem hodiernam: quoniam absconderat exploratores, quos misit Iosue vt explorarent Hiericho.

26 * Et imprecatus est Iosue in die illa, dicens: Maledictus homo coram Domino, qui suscitabit vel ædificabit ciuitatem illam Hiericho: in primogenito suo fundabit eam, & in nouissimo suo imponet portas eius.

27 * Et fuit Dominus cum Iosue: & fuit nomen eius per omnem terram.

CAP. VII.

1 ET deliquerunt filij Israel delictum, & vsurpauerunt de anathemate. & accepit Achan filius Charmi filij Zabdi filij Zare de tribu Iuda, ab anathemate. & iratus est ira Dominus in filios Israel.

2 * Et misit Iosue viros ab Hiericho in Gai, quæ est iuxta Bethauen ad Orientem Bethel. & locutus est ad eos, dicens: Ascendentes explorate terram. & ascenderunt viri, et explorauerunt Gai.

21 * καὶ ἀνεθεμάτισαν αὐτὴν, καὶ ὅσα ἦν ἐν τῇ πόλει, ἀπὸ ἀνδρὸς καὶ ἕως γυναικός, ἀπὸ νεανίσκου καὶ ἕως πρεσβυτέρου, καὶ ἕως μόχθου & προβάτου & ὑποζυγίου ἐν στόματι ῥομφαίας.

22 * καὶ τοῖς δυὸ νεανίσκοις τοῖς κατασκοπεύσασι τὴν γῆν, εἶπεν Ἰησοῦς, εἰσέλθατε εἰς τὴν οἰκίαν τῆς γυναικὸς τῆς πόρνης, καὶ ἐξαγάγετε ἐκεῖθεν αὐτὴν, καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτῇ, ὡς ὠμόσατε αὐτῇ.

23 * καὶ εἰσῆλθον οἱ δύο νεανίσκοι οἱ κατασκοπεύσαντες τὴν πόλιν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς γυναικός, καὶ ἐξήγαγον Ῥαὰβ τὴν πόρνην, καὶ τὸν πατέρα αὐτῆς, & τὴν μητέρα αὐτῆς, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῆς, καὶ πᾶσα ὅσα ἦν αὐτῇ, καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν αὐτῆς. & κατέστησαν αὐτὴν ἔξω τῆς παρεμβολῆς Ἰσραήλ.

24 * καὶ ἡ πόλις ἐνεπυρίσθη ἐν πυρὶ σὺν πᾶσι τοῖς ἐν αὐτῇ· πλὴν ἀργυρίου καὶ χρυσίου, καὶ πάντες χαλκὸς καὶ σίδηρον ἔδωκαν εἰς θησαυρὸν εἰς τὸ ἐνεχθῆναι κυρίῳ.

25 * καὶ Ῥαὰβ τὴν πόρνην, καὶ πᾶσα τὸν οἶκον τὸν πατρικὸν αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ αὐτῆς ἐζώγρησεν Ἰησοῦς καὶ κατῴκισεν ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας τῆς σήμερον, ὅτι ἔκρυψεν τοὺς κατασκοπεύσαντας, οὓς ἀπέστειλεν Ἰησοῦς κατασκοπεῦσαι τὴν Ἰερειχώ.

26 * καὶ ὤρκισεν Ἰησοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, λέγων, Ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος ἔνωπι κυρίου, ὃς ἀναστήσει ἢ οἰκοδομήσει τὴν πόλιν ἐκείνην τὴν Ἰερειχώ, ἐν τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ θεμελιώσει αὐτήν, καὶ ἐν τῷ ἐλαχίστῳ αὐτοῦ ἐπιστήσει τὰς πύλας αὐτῆς.

27 * καὶ ἦν κύριος μετὰ Ἰησοῦ· καὶ ἦν τὸ ὄνομα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν τὴν γῆν.

ζ.

1 * Καὶ ἐπημελήσαντο οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πημελίδι, καὶ ἐνοσφίσαντο ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος. καὶ ἔλαβεν Ἀχὰν υἱὸς Χαρμὶ υἱοῦ Ζαβδὶ υἱοῦ Ζαρὰ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος. καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ.

2 * καὶ ἀπέστειλεν Ἰησοῦς ἄνδρας ἀπὸ Ἰερειχὼ εἰς Γαί, ἥ ἐστιν κατὰ Βηθαυὶ κατὰ ἀνατολὰς Βαιθήλ. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, λέγων· ἀναβαίνετε κατασκέψασθε τὴν γῆν. καὶ ἀνέβησαν οἱ ἄνδρες, καὶ κατεσκέψαντο τὴν Γαΐ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et consumpserunt omnes qui in vrbe, à viro & vsque ad mulierem, à puero & vsque ad senem, & vsque ad bouem, & ouem, & asinum in acie gladij. 22 Et duobus viris, qui explorauerant terram, dixit Iosue: Ingredimini in domum mulieris cauponariæ, & producite indè mulierem & omnia quæ ei, quemadmodum iurastis ei.

23 Et ingressi sunt iuuenes exploratores, & produxerunt Rahhab, & patrem eius, & matrem eius, & fratres eius, & omnia quæ ei; & omnem prosapiam eius produxerunt, & posuerunt eos extra castra Israel.

24 Et vrbem incenderunt igni, & omnia quæ in ea: tantum argentum & aurum, & vasa ærea & ferrea attulerunt in ærarium domus sanctuarij Domini. 25 Et Rahhab cauponariam, & domum patris eius, & omnia quæ illi, viuificauit Iosue: & habitauit in medio Israel vsque in diem hunc; quoniam absconderat nuncios, quos miserat Iosue ad explorandum Iericho.

26 Et iurauit Iosue in tempore illo, dicendo: Maledictus vir ante Dominum, qui surrexerit & ædificauerit vrbem hanc Iericho. In primogenito suo fundet eam, & in minimo filio suo constituat portam eius.

27 Et fuit verbum Domini in auxilium Iosue: & fuit verbum eius magnum & amplificatum in omni terra.

CAP. VII.

ET præuaricati sunt filij Israel præuaricationem in anathemate; & tulit Gachan filius Charmi filij Zabdi filij Zerahh de tribu Iuda, de anathemate: & fortificata est indignatio Domini in filios Israel.

* Et misit Iosue viros ex Iericho in Gai, quæ prope Bethauen ab Oriente Bethel: & ait illis, dicendo: Ascendite & explorate terram. & ascenderunt viri, & explorauerunt Gai.

3 * וַיָּשֻׁבוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אַל־יַעַל כָּל־
הָעָם כְּאַלְפַּיִם אִישׁ אוֹ כִשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ יַעֲלוּ
וְיַכּוּ אֶת־הָעַי אַל־תְּיַגַּע שָׁמָּה אֶת־כָּל־הָעָם
4 כִּי מְעַט הֵמָּה: * וַיַּעֲלוּ מִן־הָעָם שָׁמָּה כִּשְׁלֹשֶׁת
אֲלָפִים אִישׁ וַיָּנֻסוּ לִפְנֵי אַנְשֵׁי הָעָי:
5 * וַיַּכּוּ מֵהֶם אַנְשֵׁי הָעַי כִּשְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה אִישׁ
וַיִּרְדְּפוּם לִפְנֵי הַשַּׁעַר עַד־הַשְּׁבָרִים וַיַּכּוּם בַּמּוֹרָד
וַיִּמַּס לֵבַב־הָעָם וַיְהִי לְמָיִם:
6 * וַיִּקְרַע יְהוֹשֻׁעַ שִׂמְלֹתָיו וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו אַרְצָה
לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה עַד־הָעֶרֶב הוּא וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ
עָפָר עַל־רָאשָׁם:
7 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֲהָהּ אֲדֹנָי יֱהוִה לָמָּה הֵעֲבַרְתָּ
הַעֲבֵר אֶת־הָעָם הַזֶּה אֶת־הַיַּרְדֵּן לָתֵת אֹתָנוּ בְּיַד
הָאֱמֹרִי לְהַאֲבִידֵנוּ וּלוּ הוֹאַלְנוּ וַנֵּשֶׁב בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן:
8 * בִּי אֲדֹנָי מֶה אֹמַר אַחֲרֵי אֲשֶׁר הָפַךְ יִשְׂרָאֵל עֹרֶף
9 לִפְנֵי אֹיְבָיו: * וְיִשְׁמְעוּ הַכְּנַעֲנִי וְכֹל יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
וְנָסַבּוּ עָלֵינוּ וְהִכְרִיתוּ אֶת־שְׁמֵנוּ מִן־הָאָרֶץ וּמַה־
תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל:
10 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ קוּם לְךָ לָמָּה זֶּה
אַתָּה נֹפֵל עַל־פָּנֶיךָ:
11 * חָטָא יִשְׂרָאֵל וְגַם עָבְרוּ אֶת־בְּרִיתִי אֲשֶׁר צִוִּיתִי
אֹתָם וְגַם לָקְחוּ מִן־הַחֵרֶם וְגַם גָּנְבוּ וְגַם כִּחֲשׁוּ וְגַם
שָׂמוּ בִכְלֵיהֶם:
12 * וְלֹא יְכְלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לָקוּם לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם עֹרֶף
יִפְנוּ לִפְנֵי אֹיְבֵיהֶם כִּי הָיוּ לְחֵרֶם לֹא אוֹסִיף לִהְיוֹת
עִמָּכֶם אִם־לֹא תַשְׁמִידוּ הַחֵרֶם מִקִּרְבְּכֶם:
13 * קוּם קַדֵּשׁ אֶת־הָעָם וְאָמַרְתָּ הִתְקַדְּשׁוּ לְמָחָר
כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל חֵרֶם בְּקִרְבְּךָ
יִשְׂרָאֵל לֹא תוּכַל לָקוּם לִפְנֵי אֹיְבֶיךָ עַד־הָסִירְכֶם
הַחֵרֶם מִקִּרְבְּכֶם:

3 * Et reuersi dixerunt ei: Non ascendat omnis populus, sed duo vel tria millia virorum pergant, & deleant ciuitatem. quare omnis populus frustra vexabitur con-
4 tra hostes pauciſsimos? * Ascenderunt ergo tria millia pugnatorum. qui statim
5 terga vertentes, * Percusi sunt à viris vrbis Hay, & corruerunt ex eis triginta & sex homines. Persecutique sunt eos aduersarij de porta vsque ad Sabarim, & cecide-
runt per prona fugientes. Pertimuitq; cor populi & ad instar aquæ liquefactum est.
6 * Iosue verò scidit vestimenta sua, & pronus cecidit in terram coram arca Domini vsque ad vesperam, tam ipse quàm omnes senes Israel. Miseruntque pulue-
B rem super capita sua.
7 * Et dixit Iosue: Heu domine Deus, Quid voluisti traducere populum istum Iordanem fluuium, vt traderes nos in manus Ammorræi, & perderes? Vtinam vt cœpimus, mansissemus trans Iordanem.
8 * Mi domine Deus, quid dicam, videns Israelem hostibus suis terga vertentem?
9 * Audient Chananæi & omnes habitatores terræ, & pariter conglobati circundabunt nos, atque delebunt nomen nostrum de terra. & quid facies magno no-
10 mini tuo? * Dixitque Dominus ad Iosue: Surge: cur iaces pronus in terra?
11 * Peccauit Israel, & præuaricatus est pactum meum. tuleruntq; de anathemate, & furati sunt atque mentiti, & absconde-
12 runt inter vasa sua. * Nec poterit Israel stare ante hostes suos, eosque fugiet, quia pollutus est anathemate. Non ero vltra vobiscum, donec conteratis eum qui hu-
13 ius sceleris reus est. * Surge, sanctifica Sup.3.b. Le.20.b. Num. 11 1.Reg. 16.b.
C populum, & dic eis: Sanctificamini in crastinum: hęc enim dicit dominus Deus Israel: Anathema in medio tui est, Israel. nō poteris stare coram hostibus tuis, donec deleatur ex te qui hoc contaminatus est scelere.

תרגום יונתן

3 וְתָבוּ לְוָתֵיהּ יְהוֹשֻׁעַ וַאֲמַרוּ לֵיהּ לָא יִסַּק כָּל עַמָּא כְּחֵדָא אֶלָּפִין אוֹ כִתְלָתָא אַלְפִין גַּבְרַיָּא יִסְקוּן וְיִמְחוֹן יַת עָיָ לָא תְרַגֵּישׁ לְתַמָּן
כָּל עַמָּא אֲרֵי זְעִירִין אִינוּן: 4 וּסְלִיקוּ מִן עַמָּא לְתַמָּן כִּתְלָתָא אַלְפִין גַּבְרָא וְאִתְבְּרִיכוּ קֳדָם אֱנָשֵׁי עָי:
5 וּקְטָלוּ מִנְּהוֹן אֱנָשֵׁי עָי כִּתְלָתִין וְשִׁיתָּא גַּבְרִין וּרְדָפוּנוּן קֳדָם חַרְעָא עַד דְּתַבְּרוּנוּן בְּמַחֲתָנָא וְאִתְמְסִי לִבָּא דְעַמָּא וַהֲוָה לְמַיָּא:
6 וּבְזַע יְהוֹשֻׁעַ לְבוּשֵׁהּ וּנְפַל עַל אַנְפּוֹהִי עַל אַרְעָא קֳדָם אֲרוֹנָא דַיְיָ עַד רַמְשָׁא הוּא וְסָבֵי יִשְׂרָאֵל וְאַסְקוּ עָפְרָא עַל רֵישֵׁיהוֹן:
7 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ קֳבֵל בָּעוּתִי יְיָ אֱלָהִים לְמָה אַעְבַּרְתָּ יַת עַמָּא הָדֵין יַרְדְּנָא לְמִמְסַר יָתָנָא בִּידָא דֶאֱמוֹרָאָה לְאוֹבָדוּתָנָא וְלוֹ
פוֹן דְּשָׁרֵינָא וִיתֵיבְנָא בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא: 8 בְּבָעוּ יְיָ מָה אֵימַר בָּתַר דְּאַחְזָרוּ יִשְׂרָאֵל קְדָלְהוֹן לְמֵיפַךְ קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן:
9 וְיִשְׁמְעוּן כְּנַעֲנָאֵי וְכָל יָתְבֵי אַרְעָא וְיִסְתַּחֲרוּן עֲלָנָא וְיֵשֵׁיצוּן יַת שְׁמָנָא מִן אַרְעָא וְאַתְּ עֲבֵד בְּדִיל שְׁמָךְ רַבָּא:
10 וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ קוּם לָךְ לְמָה דְנָן אַתְּ רָמֵי עַל אַפָּךְ: 11 חֲבוּ יִשְׂרָאֵל וְאַף עֲבָרוּ יַת קְיָמִי דְּפַקֵּדִית יָתְהוֹן וְאַף
נְסִיבוּ מִן חֲרָמָא וְאַף גְּנַבוּ וְאַף כַּדִּיבוּ וְאַף שַׁוִּיאוּ בְּמָנֵיהוֹן: 12 וְלָא יִיכְלוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵקָם קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן קֳדָלְהוֹן יְהָזְרוּן
לְמִיפַךְ קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן אֲרֵי הֲווֹ לְחֵרְמָא וְלָא אוֹסִיף לְמֶהֱוֵי מֵימְרִי בְּסַעְדְּכוֹן אִם לָא תְשֵׁיצוּן חֵרְמָא מִבֵּינֵיכוֹן:
13 קוּם זַמֵּן יַת עַמָּא וְתֵימַר אִזְדַּמְנוּ לְמָחָר אֲרֵי כִדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל חֵרְמָא בֵּינָךְ יִשְׂרָאֵל לָא תִיכְלוּ לְמֵקָם קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן
עַד דְּתַעְדּוֹן חֵרְמָא מִבֵּינֵיכוֹן:

‡ *Et reuerſi ſunt ad Joſue, & dixerunt* 3
ad eum: Non aſcendat omnis populus, ſed circiter duo millia vel tria millia virorum aſcendant, & obſideant ciuitatem. ne adducas illuc omnem populum; pauci enim ſunt.

‡ *Et aſcenderunt de populo illuc quaſi tria* 4
millia virorum. & fugerunt à facie virorum Gai:

‡ *Et occiderunt ab eis viri Gai quaſi tri-* 5
ginta & ſex viros: & perſecuti ſunt eos à porta quoad contriuerunt eos. & percuſſerunt eos per pronum. & pertimuit cor populi, et factum eſt quaſi aqua.

‡ *Et ſcidit Ioſue veſtimenta ſua, & ceci-* 6
dit in faciem ſuam ſuper terram coram arca Domini vſque ad veſperam, ipſe & ſeniores Iſrael. & proiecerunt puluerem ſuper caput ſuum.

‡ *Et dixit Joſue: Oro Domine Domine, vt* 7
quid traducens traduxit famulus tuus populum hunc Iordanem, vt traderet eum Amorræo, vt perderet nos? & vtinam manſiſſemus & habitauiſſemus apud Jordanem!

‡ *In me Domine. & quid dicam quoniã a-* 8
uertit Iſrael ceruicem à facie inimici ſui?

‡ *Et audiens Chananæus & omnes habi-* 9
tantes terram circundabunt nos, & delebunt nos de terra. & quid facies nomini tuo magno?

‡ *Et dixit Dominus ad Joſue: Surge, Cur tu* 10
hoc cecidiſti in faciem tuam?

‡ *Peccauit populus, & præuaricatus eſt* 11
pactum meum quod pepigi ad eum: et tulerunt de anathemate: & furati mentiti ſunt, & poſuerunt in vaſa ſua.

‡ *Et non poterint filij Iſrael ſuſtinere ante* 12
faciem hoſtium ſuorum. ceruicem conuertent coram inimicis ſuis, quoniam facti ſunt anathema. non addam vltra eſſe vobiſcum, niſi abſtuleritis anathema de vobis ipſis.

‡ *Surgens ſanctifica populum, & dic ſan-* 13
ctificare in craſtinum: quoniam hæc dicit dominus Deus Iſrael: Anathema eſt in vobis, Iſrael: non poteritis reſiſtere corã hoſtibus veſtris, donec tollatur anathema de vobis.

3 ‡ καὶ ὠὲς ρεψαν πρὸς ἰησοῦν, καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν, μὴ ἀναβήτω πᾶς ὁ λαὸς, ἀλλ' ὡσεὶ δισχίλιοι ἢ τρισχίλιοι ἄνδρες ἀναβήτωσαν, καὶ ἐκπολιορκησάτωσαν τὴν πόλιν. μὴ ἀναγάγῃς ἐκεῖ παντα τὸν λαὸν, ὀλίγοι γάρ εἰσιν.

4 ‡ καὶ ἀνέβησαν ἀπὸ τοῦ λαοῦ ἐκεῖ ὡσεὶ τρισχίλιοι ἄνδρες. καὶ ἔφυγον ἀπὸ προσώπου ἀνδρῶν γαί·

5 ‡ καὶ ἀπέκτειναν ἀπ' αὐτῶν ἄνδρες γαὶ ὡς τριάκοντα καὶ ἓξ ἄνδρας, καὶ κατεδίωξαν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πύλης ἕως συνέτριψαν αὐτούς. καὶ ἔπληξαν αὐτοὺς ἐπὶ τοῦ καταφερους. καὶ ἐπτοήθη ἡ καρδία τοῦ λαοῦ, καὶ ἐγένετο ὥσπερ ὕδωρ.

6 ‡ καὶ διέρρηξεν ἰησοῦς τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ προσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ἐναντι κιβωτοῦ κυρίου ἕως ἑσπέρας, αὐτὸς καὶ Ⓐ πρεσβύτεροι ἰσραήλ. καὶ ἐπεβάλοντο χοῦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῶν.

7 ‡ καὶ εἶπεν ἰησοῦς, δέομαι κύριε κύριε, ἵνατί διαβιβάζων διεβίβασεν ὁ παῖς σου τὸν λαὸν τοῦτον τὸν ἰορδάνην, παραδοῦναι αὐτὸν τῷ ἀμορραίῳ, ἀπολέσαι ἡμᾶς; καὶ εἰ κατεμείναμεν καὶ κατῳκίσθημεν πρὸς τὸν ἰορδάνην.

8 ‡ ἐν ἐμοὶ κύριε. καὶ τί ἐρῶ ἐπεὶ μετέβαλεν ἰσραὴλ αὐχένα ἀπέναντι τοῦ ἐχθροῦ αὐτοῦ;

9 ‡ καὶ ἀκούσας ὁ χαναναῖος καὶ πάντες Ⓐ κατοικοῦντες τὴν γῆν περικυκλώσουσιν ἡμᾶς, καὶ ἐκτρίψουσιν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ τί ποιήσεις τὸ ὄνομά σου τὸ μέγα;

10 ‡ καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν, ἀνάστηθι, ἵνατί σὺ ἕστηκας ἐπὶ προσώπου σου;

11 ‡ ἡμάρτηκεν ὁ λαὸς, καὶ παρέβη τὴν διαθήκην μου, ἣν διεθέμην πρὸς αὐτόν. καί γε ἔλαβον ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος, καὶ κλέψαντες ἐψεύσαντο, καὶ ἔβαλον εἰς τὰ σκεύη αὐτῶν.

12 ‡ καὶ οὐ μὴ δυνωνται Ⓐ υἱοὶ ἰσραὴλ τοῦ σῶσαι τὴν πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ. αὐχένα ἐπιστρέψουσιν ἐνώπιον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, ὅτι ἐγενήθησαν ἀνάθεμα, οὐ προσθήσω ἔτι εἶναι μεθ' ὑμῶν, ἐὰν μὴ ἐξαρῆτε τὸ ἀνάθεμα ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

13 ‡ ἀνάστα ἁγίασον τὸν λαόν, καὶ εἶπον ἁγιασθῆναι εἰς αὔριον, ὅτι τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ· τὸ ἀνάθεμά ἐστιν ἐν ὑμῖν ἰσραήλ· οὐ δυνήσεσθε ἀντιστῆναι ἀπέναντι τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν, ἕως ἂν ἐξάρητε τὸ ἀνάθεμα ἐξ ὑμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

3 Et redierunt ad Ioſue, & dixerunt illi: Non aſcendat omnis populus; quaſi duo millia, aut quaſi tria millia virorum aſcendent, & percutient Gai: non cogas ibi omnem populum, quoniam pauci illi. 4 Et aſcenderunt de populo illuc quaſi tria millia virorum; & verterunt *terga* ante homines Gai. 5 Et occiderunt ex eis viri Gai quaſi triginta & ſex viros; & inſecuti ſunt eos ante portam quoad confregerunt eos; & percuſſerunt eos in deſcenſu: & liquefactum eſt cor populi, & fuit in aquas.

6 Et ſcidit Ioſue veſtimenta ſua, & cecidit ſuper faciem ſuam ſuper terram ante arcam Domini vſque ad veſperam, *ipſe* & ſenes Iſrael; & proiecerunt puluerem ſuper capita ſua. 7 Et dixit Ioſue: Suſcipe deprecationem meam domine Deus: Quare tranſire faciendo tranſire feciſti populum hunc Iordanem ad tradendum nos in manum Emorræi ad perdendum nos? & vtinam manſiſſemus & ſederemus vltra Iordanem! 8 Obſecro, Domine, quid dicam poſtquam verterunt Iſrael ceruices ſuas ad fugiendum ante auctores inimicitiarum ſuarum? 9 Et audient Cananæi & omnes habitatores terræ, & ſeſe conuertent ſuper nos, & conſument nomen noſtrum è terra: & tu fac propter nomen tuum magnum. 10 Et dixit Dominus ad Ioſue: Surge tibi: quare *ob* hoc te proiicis ſuper faciem tuam? 11 Peccauerunt Iſrael, & etiam tranſgreſſi ſunt fœdus meum, quod iuſſi eos: & etiam tulerunt de anathemate, & etiam abſconderunt, & etiam negarunt, & etiam poſuerunt in vaſis ſuis. 12 Et non valebunt filij Iſrael ſtare ante auctores inimicitiarum ſuarum; ceruices ſuas conuertent ad vertendum *terga* ante auctores inimicitiarum ſuarum; quoniam fuerunt in anathema: & non addam vt ſit verbum meum in auxilium eorum, niſi exterminaueritis anathema de inter vos. 13 Surge, præpara populum, & dices: Præparamini in craſtinum; nam ſic dicit dominus Deus Iſrael: Anathema inter te, Iſrael, non valebitis ſtare ante auctores inimicitiarum veſtrarum, donec auferatis anathema de inter vos.

14 * וְנִקְרַבְתֶּם בַּבֹּקֶר לִשְׁבָטֵיכֶם וְהָיָה הַשֵּׁבֶט אֲשֶׁר־
יִלְכְּדֶנּוּ יְהוָה יִקְרַב לַמִּשְׁפָּחוֹת וְהַמִּשְׁפָּחָה אֲשֶׁר־
יִלְכְּדֶנָּה יְהוָה תִּקְרַב לַבָּתִּים וְהַבַּיִת אֲשֶׁר יִלְכְּדֶנּוּ
יְהוָה יִקְרַב לַגְּבָרִים׃
15 * וְהָיָה הַנִּלְכָּד בַּחֵרֶם יִשָּׂרֵף בָּאֵשׁ אֹתוֹ וְאֶת־כָּל־
אֲשֶׁר־לוֹ כִּי עָבַר אֶת־בְּרִית יְהוָה וְכִי־עָשָׂה נְבָלָה
16 בְּיִשְׂרָאֵל׃ * וַיַּשְׁכֵּם יְהוֹשֻׁעַ בַּבֹּקֶר וַיַּקְרֵב אֶת־
יִשְׂרָאֵל לִשְׁבָטָיו וַיִּלָּכֵד שֵׁבֶט יְהוּדָה׃
17 * וַיַּקְרֵב אֶת־מִשְׁפַּחַת יְהוּדָה וַיִּלְכֹּד אֵת מִשְׁפַּחַת
הַזַּרְחִי וַיַּקְרֵב אֶת־מִשְׁפַּחַת הַזַּרְחִי לַגְּבָרִים וַיִּלָּכֵד
18 זַבְדִּי׃ * וַיַּקְרֵב אֶת־בֵּיתוֹ לַגְּבָרִים וַיִּלָּכֵד עָכָן בֶּן־
כַּרְמִי בֶן־זַבְדִּי בֶן־זֶרַח לְמַטֵּה יְהוּדָה׃
19 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־עָכָן בְּנִי שִׂים־נָא כָבוֹד לַיהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְתֶן־לוֹ תוֹדָה וְהַגֶּד־נָא לִי מֶה עָשִׂיתָ
אַל־תְּכַחֵד מִמֶּנִּי׃
20 * וַיַּעַן עָכָן אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמַר אָמְנָה אָנֹכִי חָטָאתִי
לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְכָזֹאת וְכָזֹאת עָשִׂיתִי׃
21 * וָאֵרֶאה בַשָּׁלָל אַדֶּרֶת שִׁנְעָר אַחַת טוֹבָה וּמָאתַיִם
שְׁקָלִים כֶּסֶף וּלְשׁוֹן זָהָב אֶחָד חֲמִשִּׁים שְׁקָלִים
מִשְׁקָלוֹ וָאֶחְמְדֵם וָאֶקָּחֵם וְהִנָּם טְמֻנִים בָּאָרֶץ בְּתוֹךְ
הָאָהֳלִי וְהַכֶּסֶף תַּחְתֶּיהָ׃
22 * וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ מַלְאָכִים וַיָּרֻצוּ הָאֹהֱלָה וְהִנֵּה
טְמוּנָה בְּאָהֳלוֹ וְהַכֶּסֶף תַּחְתֶּיהָ׃
23 * וַיִּקָּחוּם מִתּוֹךְ הָאֹהֶל וַיְבִאוּם אֶל־יְהוֹשֻׁעַ וְאֶל
כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּצִּקֻם לִפְנֵי יְהוָה׃
24 * וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־עָכָן בֶּן־זֶרַח וְאֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־
הָאַדֶּרֶת וְאֶת־לְשׁוֹן הַזָּהָב וְאֶת־בָּנָיו וְאֶת־בְּנֹתָיו
וְאֶת־שׁוֹרוֹ וְאֶת־חֲמוֹרוֹ וְאֶת־צֹאנוֹ וְאֶת־אָהֳלוֹ
וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ וַיַּעֲלוּ אֹתָם
עֵמֶק עָכוֹר׃

14 *Accedetisque manè singuli per tribus vestras, & quamcumque tribum sors inuenerit, accedet per cognationes suas, & cognatio per domos, domusque per viros.
15 * Et quicunq; ille in hoc facinore fuerit deprehensus, comburetur igni cũ omni substantia sua: quoniam præuaricatus est pactum Dñi, & fecit nephas in Israel.
16 *Surgens itaque Iosue manè, applicuit Israel per tribus suas. & inuenta est tribus Iuda.
17 * Quæ cùm iuxta familias suas esset oblata, inuẽta est familia Zare. illam quoque per domos offerens, repperit Zabdi.
18 * Cuius domum in singulos diuidens viros, inuenit Achan filium Charmi filij Zabdi, filij Zare de tribu Iuda.
19 * Et ait Iosue ad Achan: Fili mi, da gloriam domino Deo Israel, & confitêre, atque indica mihi quid feceris, ne abscõdas. Ioan.9.c
20 * Responditque Achan Iosue, & dixit ei: Verè ego peccaui domino Deo Israel: & sic & sic feci.
21 * Vidi enim inter spolia pallium coccineum valde bonum, & ducentos siclos argenti, regulamque auream quinquaginta siclorum; & concupiscens abstuli, & abscondi in terra contra medium tabernaculi mei, argentumque fossa humo operui.
22 * Misit ergo Iosue ministros, qui currentes ad tabernaculum illius, repererunt cuncta abscondita in eodem loco, & argentum simul
23 * Auferentesque de tentorio, tulerunt ea ad Iosue & ad omnes filios Israel; proieceruntque ante Dominum.
24 * Tollens itaque Iosue Achan filium Zare, argentumque & pallium & auream regulam, filios quoque & filias eius, boues, & asinos, & oues, ipsumque tabernaculum & cunctam supellectilem, & omnis Israel cum eo, duxerunt eos ad vallem Achor:

תרגום יונתן

14 וְתִתְקָרְבוּן בְּצַפְרָא לְשִׁבְטֵיכוֹן וִיהֵי שִׁבְטָא דְיִתְאַחֵד מִן קֳדָם יְיָ יִתְקְרֵב לְזַרְעֲיָן וְזַרְעִיתָא דְיִתְאַחֵד מִן קֳדָם יְיָ יִתְקְרֵב לְבָתִּין וּבֵיתָא
דְיִתְאַחֵד מִן קֳדָם יְיָ יִתְקְרֵב לְגֻבְרַיָּא׃ 15 וִיהֵי דְיִתְאַחֵד בְּחֶרְמָא יִתּוֹקַד בְּנוּרָא הוּא וְכָל דִּילֵיהּ אֲרֵי עֲבַר עַל קְיָמָא דַיְיָ וַאֲרֵי
עֲבַד דְּלָא כְשַׁר בְּיִשְׂרָאֵל׃ 16 וְאַקְדֵּם יְהוֹשֻׁעַ בְּצַפְרָא וְקָרֵיב יַת יִשְׂרָאֵל לְשִׁבְטוֹהִי וְאִתְאַחֵד שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה׃
17 וְקָרֵיב יַת זַרְעִית יְהוּדָה וְיִתְאַחֵד יַת זַרְעִית זֶרַח וְקָרֵיב יַת זַרְעִית זֶרַח לְגֻבְרַיָּא וְאִתְאַחֵד זַבְדִּי׃ 18 וְקָרֵיב יַת בֵּיתֵיהּ לְגֻבְרַיָּא
וְאִתְאַחֵד עָכָן בַּר כַּרְמִי בַּר זַבְדִּי בַּר זֶרַח לְשִׁבְטָא דִיהוּדָה׃ 19 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְעָכָן בְּרִי שַׁו כְּעַן יְקָרָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָא
דְיִשְׂרָאֵל וְהַב קֳדָמוֹהִי אוֹדָאָה וְחַוִּי כְעַן לִי מָה עֲבַדְתְּ לָא תְכַסִּי מִינִּי׃ 20 וַאֲתֵיב עָכָן יַת יְהוֹשֻׁעַ וַאֲמַר בְּקוּשְׁטָא אֲנָא
חָבֵית קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל וּכְדֵין וּכְדֵין עֲבֵדִית׃ 21 וַחֲזֵית בְּבִיזְתָא אֻצְטְלִי בָּבְלִי חַד שַׁפִּיר וּמָאתָן סִלְעִין דִּכְסַף וְלִישָׁנָא
דִדְהָבָא חַד חַמְשִׁין סִלְעִין מַתְקָלֵיהּ וְרַגְתִּנוּן וּנְסַבְתִּנוּן וְהָא אִינוּן טְמִירִין בְּאַרְעָא בְּגוֹ מַשְׁכְּנִי וְכַסְפָּא תְּחוֹתֵיהוֹן׃
22 וּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ אִזְגַּדִּין וּרְהַטוּ לְמַשְׁכְּנֵהּ וְהָא טְמִירִין בְּמַשְׁכְּנֵיהּ וְכַסְפָּא תְּחוֹתֵיהוֹן׃
23 וּנְסִיבוּנוּן מִגּוֹ מַשְׁכְּנָא וְאַיְתִיאוּנוּן לְוַת יְהוֹשֻׁעַ וּלְוַת כָּל יִשְׂרָאֵל וְאַתִּיכוּנוּן קֳדָם יְיָ׃
24 וּדְבַר יְהוֹשֻׁעַ יַת עָכָן בַּר זֶרַח וּנְסִיב יַת כַּסְפָּא וְיַת אוּצְטְלָא וְיַת לִישָׁנָא דִדְהָבָא וּדְבַר יַת בְּנוֹהִי וְיַת בְּנָתֵיהּ וְיַת תּוֹרֵיהּ וְיַת חֲמָרֵיהּ וְיַת
עָאנֵיהּ וְיַת מַשְׁכְּנֵיהּ וְיַת כָּל דִּילֵיהּ וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ וְאַסִּיקוּ יַתְהוֹן לְמֵישַׁר עָכוֹר׃

* *Et congregabimini omnes mane per tribus veſtras. & erit tribus, quam demonſtrauerit Dominus, & adducetis per populos. & populum, quem oſtenderit Dominus, adducetis per domum. & domum, quam demonſtrauerit Dominus, per hominem adducetis.* 14

* *Et qui demonſtratus fuerit in anathemate, comburetur in igne ipſe, et omnia quæcunque ſunt ipſi, quoniam præuaricatus eſt pactũ Domini, & quoniam fecit nephas in Iſrael.* 15

* *Et ſurrexit Joſue manè, & adduxit populum per tribus ſuas. & oſtenſa eſt tribus Juda:* 16

* *Et oſtenſus eſt populus Zarai, & adductus eſt populus Zarai per virum, & oſtenſus eſt Zabdi.* 17

* *Et adducta eſt domus eius per virum, & oſtenſus eſt Achan filius Charmi filij Zabdi filij Zare tribus Iuda.* 18

* *Et ait Joſue Achan: Fili mi, hodie da iam gloriam domino Deo Iſrael: & da ei confeſſionem, & indica mihi quid feceris; & ne abſcondas à me.* 19

* *Et reſpondit Achan Joſue, & dixit: Verè ego peccaui coram domino Deo Iſrael: ſic & ſic feci.* 20

* *Vidi in ſpoliis pallium varium vnum bonum, & ducentas didrachmas argenti, & linguam auream vnam, quinquaginta didrachmarum pondus eius. et concupiui illa & accepi. et ecce hæc abſcondita ſunt in terra in tabernaculo meo, & argentum occultatum eſt ſub eis.* 21

* *Et miſit Joſue nuncios, & cucurrerunt ad tabernaculum ad caſtra: & hæc erant abſcondita in tabernaculo eius, & argentum ſub eis.* 22

* *Et eduxerunt ea de tabernaculo, & tulerunt ea ad Ioſue & ad omnes ſeniores Iſrael: & poſuerunt ea ante Dominum.* 23

* *Et accepit Joſue Achan filium Zare, et argentum, et pallium, et linguam auream, et filios eius & filias eius, & vitulos eius, & ſubiugalia eius, & oues eius, & tabernaculum eius, & cunctam ſupellectilem eius, & omnis Iſrael cum eo: & duxerunt eos ad vallem Achor.* 24

14 * καὶ ζυναχθήσεσθε πρωὶ τὰς φυλὰς ὑμῶν. καὶ ἔσαι ἡ φυλή, ἣν ἂν δείξῃ κύριος, καὶ προσάξετε κατὰ δήμους. καὶ δῆμον, ὃν ἂν δείξῃ κύριος προσάξετε κατὰ οἴκον. καὶ τὸν οἶκον, ὃν ἂν δείξῃ κύριος, κατὰ ἄνδρα προσάξετε.

15 * καὶ ὃς ἂν ἐνδειχθῇ ἐν τῷ ἀναθέματι, καυθήσεται ἐν τῷ πυρὶ αὐτός, καὶ πάντα ὅσα ἐστὶν αὐτῷ· ὅτι παρέβη τὴν διαθήκην κυρίου, καὶ ὅτι ἐποίησεν ἄνομα ἐν Ισραήλ.

16 * καὶ ὤρθρισεν Ἰησοῦς πρωΐ, καὶ προσήγαγεν τὸν λαὸν κατὰ φυλὰς αὐτοῦ. καὶ ἀνεδείχθη ἡ φυλὴ Ἰούδα·

17 * καὶ ἀνεδείχθη δῆμος ὁ Ζαραΐ, καὶ προσήχθη δῆμος ὁ Ζαραΐ κατὰ ἄνδρα, καὶ ἀνεδείχθη Ζαβδί.

18 * καὶ προσήχθη ὁ οἶκος αὐτοῦ κατὰ ἄνδρα, καὶ ἀνεδείχθη Ἄχαρ υἱὸς Χαρμὶ υἱοῦ Ζαβδὶ υἱοῦ Ζαρὰ τῆς φυλῆς Ἰούδα.

19 * καὶ εἶπεν Ἰησοῦς τῷ Ἄχαρ, τέκνον μου σήμερον δὸς δὴ δόξαν τῷ κυρίῳ θεῷ Ἰσραήλ, καὶ δὸς αὐτῷ τὴν ἐξομολόγησιν, καὶ ἀνάγγειλόν μοι τί ἐποίησας, καὶ μὴ κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ.

20 * καὶ ἀπεκρίθη Ἄχαρ τῷ Ἰησοῦ, καὶ εἶπεν, ἀληθῶς ἐγὼ ἥμαρτον ἐνώπιον κυρίου θεοῦ Ἰσραήλ, οὕτως καὶ οὕτως πεποίηκα.

21 * εἶδον ἐν τῇ προνομῇ ψιλὸν ποικίλον μίαν καλήν, καὶ διακόσια δίδραχμα ἀργυρίου, καὶ γλῶσσαν χρυσῆν μίαν πεντήκοντα δίδραχμων ὁλκὴ αὐτῆς. καὶ ἐπεθύμησα αὐτῶν καὶ ἔλαβον. καὶ ἰδοὺ ταῦτα κέκρυπται ἐν τῇ γῇ ἐν τῇ σκηνῇ μου, καὶ τὸ ἀργύριον κέκρυπται ὑποκάτω αὐτῶν.

22 * καὶ ἀπέστειλεν Ἰησοῦς ἀγγέλους, καὶ ἔδραμον εἰς τὴν σκηνὴν εἰς τὴν παρεμβολήν. καὶ ταῦτα ἦν κεκρυμμένα εἰς τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀργύριον ὑποκάτω αὐτῶν.

23 * καὶ ἐξήνεγκαν αὐτὰ ἐκ τῆς σκηνῆς, καὶ ἤνεγκαν αὐτὰ πρὸς Ἰησοῦν καὶ πρὸς πόλας πρεσβυτέρους Ἰσραήλ. καὶ ἔθηκαν αὐτὰ ἔναντι κυρίου.

24 * καὶ ἔλαβεν Ἰησοῦς τὸν Ἄχαρ υἱὸν Ζαρὰ, καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τὴν ψιλὴν, καὶ τὴν γλῶσσαν τὴν χρυσῆν, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ καὶ τοὺς μόχθους αὐτοῦ, καὶ τὰ ὑποζύγια αὐτοῦ, καὶ τὰ πρόβατα αὐτοῦ, καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ πόλα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. καὶ πᾶς Ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ. καὶ ἀνήγαγον αὐτοὺς εἰς ἐμεκαχώρ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et accedetis in aurora ſecundum tribus veſtras: & erit tribus quæ deprehendetur ab ante Dominum, accedet per proſapias; & proſapia quæ deprehendetur ab ante Dominum, accedet per domos: & domus quæ deprehendetur ab ante Dominum, accedet per viros.

15 Et erit qui deprehendetur in anathemate, & comburetur igne ipſe & omnia quæ illi: quoniam tranſiuit ſuper fœdus Domini, & quoniam fecit quod non rectum in Iſrael. 16 Et anticipauit Ioſue in aurora, & accedere fecit Iſraelem per tribus ſuas: & deprehenſa eſt tribus domus Iudæ. 17 Et accedere fecit proſapiam Iudæ, & deprehenſa eſt proſapia Zerahh. & accedere fecit proſapiam Zerahh per viros, & deprehenſus eſt Zabdi. 18 Et accedere fecit domum eius per viros, & deprehenſus eſt Ghachan filius Charmi filij Zabdi filij Zerahh tribus Iudæ. 19 Et dixit Ioſue ad Ghachan: Fili mi, pone nunc gloriam ante dominum Deum Iſraelis, & fer ante eum confeſſionem; & oſtende nunc mihi quid feciſti; ne abſcondas à me.

20 Et reſpondit Ghachan Ioſue, & dixit: In veritate ego peccaui ante dominum Deum Iſrael: & ſic & ſic feci.

21 Et vidi in præda ſtolam Babylonicam vnam pulchram, & ducentos ſiclos argenti; & linguam auream vnam, quinquaginta ſicli pondus eius: & concupiui ea, & tuli ea: & ecce ea abſcondita in terra in medio tabernaculi mei, & argentum ſubtus ea.

22 Et miſit Ioſue nuncios, & cucurrerunt ad tabernaculum eius: & ecce abſcondita in tabernaculo eius, & argentum ſubtus ea.

23 Et tulerunt ea deintra tabernaculum, & attulerunt ea ad Ioſue, & ad omnem Iſraelem; & fuderunt ea ante Dominum.

24 Et accepit Ioſue Ghachan filium Zerahh, & tulit argentũ, & ſtolam, & linguam auream, & adduxit filios eius, & filias eius, & boues eius, & aſinos eius, & pecora eius, & tabernacula eius, & omnia quæ ei: & omnis Iſrael cum eo; & aſcendere fecerunt eos ad planiciem Ghachor.

25 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ מֶה עֲכַרְתָּנוּ יַעְכָּרְךָ יְהוָה בַּיּוֹם
הַזֶּה וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ כָּל־יִשְׂרָאֵל אֶבֶן וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָם
בָּאֵשׁ וַיִּסְקְלוּ אֹתָם בָּאֲבָנִים׃

26 * וַיָּקִימוּ עָלָיו גַּל־אֲבָנִים גָּדוֹל עַד הַיּוֹם הַזֶּה
וַיָּשָׁב יְהוָה מֵחֲרוֹן אַפּוֹ עַל־כֵּן קָרָא שֵׁם הַמָּקוֹם
הַהוּא עֵמֶק עָכוֹר עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

ח

1 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אַל־תִּירָא וְאַל־
תֵּחָת קַח עִמְּךָ אֶת כָּל־עַם הַמִּלְחָמָה וְקוּם עֲלֵה הָעָי
רְאֵה נָתַתִּי בְיָדְךָ אֶת־מֶלֶךְ הָעַי וְאֶת־עַמּוֹ וְאֶת־
2 עִירוֹ וְאֶת־אַרְצוֹ׃ * וְעָשִׂיתָ לָעַי וּלְמַלְכָּהּ כַּאֲשֶׁר
עָשִׂיתָ לִירִיחוֹ וּלְמַלְכָּהּ רַק־שְׁלָלָהּ וּבְהֶמְתָּהּ תָּבְזוּ
לָכֶם שִׂים־לְךָ אוֹרֵב לָעִיר מֵאֲחֳרֶיהָ׃

3 * וַיָּקָם יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־עַם הַמִּלְחָמָה לַעֲלוֹת הָעָי
וַיִּבְחַר יְהוֹשֻׁעַ שְׁלֹשִׁים אֶלֶף אִישׁ גִּבּוֹרֵי הַחָיִל
4 וַיִּשְׁלָחֵם לָיְלָה׃ * וַיְצַו אֹתָם לֵאמֹר רְאוּ אַתֶּם
אֹרְבִים לָעִיר מֵאֲחֳרֵי הָעִיר אַל־תַּרְחִיקוּ מִן־הָעִיר
מְאֹד וִהְיִיתֶם כֻּלְּכֶם נְכֹנִים׃

5 * וַאֲנִי וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתִּי נִקְרַב אֶל־הָעִיר וְהָיָה
כִּי־יֵצְאוּ לִקְרָאתֵנוּ כַּאֲשֶׁר בָּרִאשֹׁנָה וְנַסְנוּ
6 לִפְנֵיהֶם׃ * וְיָצְאוּ אַחֲרֵינוּ עַד הַתִּיקֵנוּ אוֹתָם
מִן־הָעִיר כִּי יֹאמְרוּ נָסִים לְפָנֵינוּ כַּאֲשֶׁר בָּרִאשֹׁנָה
וְנַסְנוּ לִפְנֵיהֶם׃

7 * וְאַתֶּם תָּקֻמוּ מֵהָאוֹרֵב וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת־הָעִיר
וּנְתָנָהּ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם בְּיֶדְכֶם׃

8 * וְהָיָה כְּתָפְשְׂכֶם אֶת־הָעִיר תַּצִּיתוּ אֶת־הָעִיר
בָּאֵשׁ כִּדְבַר יְהוָה תַּעֲשׂוּ רְאוּ צִוִּיתִי אֶתְכֶם׃

9 * וַיִּשְׁלָחֵם יְהוֹשֻׁעַ וַיֵּלְכוּ אֶל־הַמַּאְרָב וַיֵּשְׁבוּ בֵּין
בֵּית־אֵל וּבֵין הָעַי מִיָּם לָעַי וַיָּלֶן יְהוֹשֻׁעַ בַּלַּיְלָה
הַהוּא בְּתוֹךְ הָעָם׃

25 * Vbi dixit Ioſue: Quia turbaſti nos, exturbet te Dominus in die hac. Lapidauitq́; eũ omnis Iſrael, & cuncta quæ illius erant, igne conſumpta ſunt.

26 * Congregauerũtq́ue ſuper eum aceruũ magnum lapidum, qui permanet vſq; in præſentem diem. Et auerſus eſt furor Domini ab eis. Vocatumq́ue eſt nomen loci illius, Vallis Achor, vſque hodie. 2.Reg. 18.d. Iudi. 2.a

CAP. VIII.

1 DIxit autem Dominus ad Ioſue: Ne timeas neque formides. Tolle tecũ omnem multitudinem pugnatorum; & conſurgens aſcẽde in oppidum Hay. ecce tradidi in manum tuam regem eius, & populum, vrbemq́ue & terram.

2 * Facieſq́ue vrbi Hay & regi eius, ſicut feciſti Hiericho & regi illius. Prædam verò & omnia animantia diripietis vobis. pone inſidias vrbi poſt eam.

3 * Surrexitq́ue Ioſue & omnis exercitus bellatorum cum eo, vt aſcenderẽt in Hay. & electa triginta millia virorum fortium miſit nocte:

4 * Præcepitq́ue eis, dicens: Ponite inſidias poſt ciuitatem. nec longiùs recedatis; & eritis omnes parati.

5 * Ego autem & reliqua multitudo quę mecum eſt, accedemus ex aduerſo contra vrbem. Cumq́ue exierint contra nos, ſicut antè fecimus fugiemus, & terga vertem⁹;

6 * Donec perſequentes ab vrbe longius protrahantur. Putabunt enim nos fugere ſicut prius. nobis ergo fugientibus, & illis perſequentibus, Sup.7.a

7 * Conſurgetis de inſidiis, & vaſtabitis ciuitatem. tradetq́ue eã dominus Deus veſter in manus veſtras.

8 * Cumq́ue ceperitis, ſuccendite eam: & ſic omnia facietis vt iuſsi.

9 * Dimiſitq́ue eos, & perrexerunt ad locum inſidiarum: ſederũtq́ue inter Bethel & Hay ad Occidentalem plagam vrbis Hay: Ioſue autẽ nocte illa in medio manſit populi.

תרגום יונתן

25 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ מַה עֲכַרְתָּנָא יַעְכְּרִנָּךְ יְיָ בְּיוֹמָא הָדֵין וּרְגַמוּ יְהֵיהּ כָּל יִשְׂרָאֵל בְּאַבְנָא וְאוֹקִידוּ יַתְהוֹן בְּנוּרָא בָּתַר דְּרַגְמוּ יַתְהוֹן בְּאַבְנַיָּא׃

26 וַאֲקִימוּ עֲלוֹהִי דְּגוֹר אַבְנִין רַב עַד יוֹמָא הָדֵין וְתָב יְיָ מִתְקוֹף רְגָזֵיהּ עַל כֵּן קְרָא שְׁמָא דַּאֲתְרָא הַהוּא מֵישַׁר עָכוֹר עַד יוֹמָא הָדֵין׃

ח

1 וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ לָא תְדַחַל וְלָא תְחֻבַּר דְּבַר עַמָּא עָבְדֵי קְרָבָא וְקוּם סַק לַעַי חֲזֵי דְמַחֲרִית
בִּידָךְ יַת מַלְכָּא דְעַי וְיַת עַמֵּיהּ וְיַת קִרְתֵּיהּ וְיַת אַרְעֵיהּ׃ 2 וְתַעְבֵּיד לַעַי וּלְמַלְכָּהּ כְּמָא דַּעֲבַדְתָּ לִירִיחוֹ וּלְמַלְכָּהּ לְחוֹד עֲדָאָה וּבְעִירָה
חֲבִזוּן לְכוֹן אַתְקֵן לָךְ כְּמָנָא לְקִרְתָּא מֵאֲחוֹרָהָא׃ 3 וְקָם יְהוֹשֻׁעַ וְכָל עַמָּא עָבְדֵי קְרָבָא לְמִסַּק לָעַי וּבְחַר יְהוֹשֻׁעַ חֲלָתִין אַלְפִין גִּבָּרִין
גִּיבָּרֵי חֵילָא וְשַׁלְחִינוּן בְּלֵילְיָא׃ 4 וּפַקֵּיד יָתְהוֹן לְמֵימַר חֲזוֹ דְאַתּוּן כָּמְנִין לְקִרְתָּא מֵאֲחָרֵי קִרְתָּא לָא תְרַחֲקוּן מִן קִרְתָּא לַחְדָא
וּתְהוֹן כּוּלְכוֹן מָתְקָנַיָּא׃ 5 וַאֲנָא וְכָל עַמָּא דְעִמִּי נְתְקָרֵב לְקִרְתָּא וִיהֵי אֲרֵי יִפְּקוּן לְקַדְמוּתָנָא כְּדִבְקַדְמֵיתָא וְנִיפּוֹק קֳדָמֵיהוֹן׃
6 וְיִפְּקוּן בַּתְרָנָא עַד דְּנִיגּוֹד יָתְהוֹן מִן קִרְתָּא אֲרֵי יֵימְרִין חְבִירִין קָדָמָנָא כִּיד בְּקַדְמֵיתָא וְנִיפּוֹק קֳדָמֵיהוֹן׃
7 וְאַתּוּן תְּקוֹמוּן מִן כְּמָנָא וּתְתָּרְכוּן יַת קִרְתָּא וְיַתְבֵי קִרְתָּא יְיָ אֱלָהֲכוֹן בְּיֶדְכוֹן׃
8 וִיהֵא כְּמֵיחְדְכוֹן יַת קִרְתָּא תַּדְלְקוּן יַת קִרְתָּא בְּנוּרָא כְּפִתְגָמָא דַייָ תַּעְבְּדוּן חֲזוּ דְפַקֵּידִית יַתְכוֹן׃
9 וְשַׁלְחִינוּן יְהוֹשֻׁעַ וַאֲזָלוּ לְכְמָנָא וִיתִיבוּ בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין לָעַי מַעֲרַב לָעַי וּבָת יְהוֹשֻׁעַ בְּלֵילְיָא הַהוּא בְּגוֹ עַמָּא׃

‡ *Et dixit Iosue: Cur turbasti nos? exturbet* 25
te Dominus, sicut & hodie. & lapidauerunt
eum omnis Israel lapidibus; & combusserunt
ea in igne. & lapidauerunt illos in lapidibus.

‡ *Et congregauerunt super eum aceruum la-* 26
pidum magnum vsque ad diem hanc. Et cessa-
uit Dominus ab ira furoris sui. ob hoc cognomi-
nauit illud, Vallis Achor, vsque in diem hanc.

CAP. VIII.

ET *dixit Dominus ad Iosue: Ne timeas, ne-* 1
que formides: tolle tecum omnes viros bel-
latores, & surgens ascende in Gai. ecce tradidi
in manus tuas regem Gai, & populum eius, &
vrbem eius, & terram eius.

‡ *Et facies Gai & regi eius, sicut feci sti Hie-* 2
richo & regi illius. & prædam eius, & iumẽ-
ta eius diripies tibi. Pone autem tibi ipsi insi-
dias vrbi post eam.

‡ *Et surrexit Iosue & omnis populus bella-* 3
tor vt ascenderent in Gai. Elegit autem Iosue
triginta millia virorum potentes in viribus:
& misit eos nocte.

‡ *Et præcepit eis, dicens: Videte quòd vos* 4
insidiamini vrbi post ciuitatem valdè; & eri-
tis omnes parati:

‡ *Et ego & omnes qui mecum, accedemus* 5
contra vrbem. & erit cùm exierint habitan-
tes Gai in occursum nobis, sicut & ante, et fu-
giemus à facie illorum.

‡ *Et cùm exierint post nos, abducamus eos* 6
ab vrbe. & dicent: Fugiunt ipsi à facie nostra
sicut prius: & fugiemus ab eis.

‡ *Vos autem exurgetis de insidiis, & ibitis* 7
in vrbem, & vastate ciuitatem. & tradet
eam dominus Deus noster in manibus nostris.

‡ *Et erit vt ceperitis vrbem, succendite* 8
eam in igne: iuxta verbũ hoc facite; ecce præ-
cepi vobis.

‡ *Et dimisit eos Iosue, & perrexerunt ad* 9
insidias: & sederunt inter Bethel & inter
Gai à mari Gai. & mansit Iosue nocte illa in
medio populi.

25 ‡ καὶ εἶπεν ἰησοῦς, τί ὠλόθρευσας ἡμᾶς; ἐξολοθρεύ-
σαι σε κύριος, καθὰς σήμερον. καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν
πᾶς ἰσραὴλ λίθοις, καὶ κατέκαυσαν αὐτὰ ἐν πυρί. καὶ ἐ-
λιθοβόλησαν αὐτοὺς ἐν λίθοις.

26 ‡ καὶ ἐπέστησαν ἐπ' αὐτῷ σωρὸν λίθων μέγαν ἕως τῆς ἡμέρας
ταύτης. καὶ ἐπαύσατο κύριος ἀπὸ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. διὰ
τοῦτο ἐπωνόμασεν αὐτὸ ἐμπαχώρ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

η'.

1 ‡ Καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν, μὴ φοβηθῇς, μὴ δὲ
δειλιάσῃς· λάβε μετὰ σεαυτοῦ πάντας τοὺς ἄνδρας τοὺς πο
λεμικοὺς, καὶ ἀναστὰς ἀνάβηθι εἰς γαΐ. ἰδοὺ δέδωκα εἰς
τὰς χεῖράς σου τὸν βασιλέα γαΐ, καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ τὴν
πόλιν αὐτοῦ, καὶ τὴν γῆν αὐτοῦ.

2 ‡ καὶ ποιήσεις γαΐ καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῆς, ὃν τρόπον
ἐποίησας τῇ ἱεριχὼ καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῆ. καὶ τὴν πρόνο-
μὴν αὐτῆ, καὶ τῶν κτηνῶν αὐτῆς προνομεύσεις σεαυτῷ. κα
θάσῃσον ὄπισθεν σεαυτῷ ἐνέδρα τῇ πόλει εἰς τὰ ὀπίσω αὐτῆς.

3 ‡ καὶ ἀνέστη ἰησοῦς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ πολεμιστὴς ὥστε ἀνα
βῆναι εἰς γαΐ. ἐπέλεξεν ὁ ἰησοῦς τριάκοντα χιλιάδας ἀν-
δρῶν δυναστῶν ἐν ἰσχύϊ, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς νυκτός.

4 ‡ καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς, λέγων, ἴδετε ὅτι ὑμεῖς ἐνε-
δρεύετε τῇ πόλει ὀπίσω τῆς πόλεως σφόδρα, καὶ ἔστεσθε
5 πάντες ἕτοιμοι. ‡ καὶ ἐγὼ καὶ πάντες ὁ μετ' ἐμοῦ
προσάξομεν πρὸς τὴν πόλιν. καὶ ἔσται ὡς ἂν ἐξέλθωσιν
οἱ κατοικοῦντες γαΐ εἰς συνάντησιν ἡμῖν, καθάπερ καὶ πρωΐ,
καὶ φευξόμεθα ἀπὸ προσώπου αὐτῶν·

6 ‡ καὶ ὡς ἂν ἐξέλθωσιν ὀπίσω ἡμῶν ἀποσπάσωμεν αὐ-
τοὺς ἀπὸ τῆς πόλεως. καὶ ἐροῦσιν, φεύγουσιν αὐτοὶ ἀπὸ προσώ-
που ἡμῶν ὃν τρόπον ἔμπροσθεν, καὶ φευξόμεθα ἀπ' αὐτῶν.

7 ‡ ὑμεῖς δὲ ἀναστήσεσθε ἐκ τῆς ἐνέδρας, καὶ πορεύσεσθε
εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἐκπρήσατε τὴν πόλιν. καὶ δώσει αὐτὴν
κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν χερσὶν ἡμῶν.

8 ‡ καὶ ἔσται ὡς ἂν συλλάβητε τὴν πόλιν, ἐμπρήσατε
αὐτὴν ἐν πυρί, κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο ποιήσατε, ἰδοὺ ἐντέταλ-
μαι ὑμῖν.

9 ‡ καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύθησαν εἰς
τὴν ἐνέδραν, καὶ ἐνεκάθησαν ἀναμέσον βαιθὴλ καὶ ἀ-
ναμέσον γαΐ, ἀπὸ θαλάσσης τοῦ γαΐ. καὶ ηὐλίσθη ἰησοῦς τὴν
νύκτα ἐκείνην ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Et dixit Iosue: Quid turbasti nos? conturbet te Dominus in die hac. & lapidauerunt eum omnis Israel lapidibus; & combusserunt eos in igne, postquam lapidauerunt eos saxis.

26 Et erexerunt super eum aceruum lapidum magnum vsque ad diem hunc. Et conuersus est Dominus à fortitudine furoris sui: propterea appellauit nomen loci illius, Planitiem Ghachor, vsque ad diem hanc.

CAP. VIII.

ET dixit Dominus ad Iosue: Ne timeas, neque frangaris: adduc tecum omnem populum bellatores; & surge ascende in Ghay. vide, tradidi in manu tua regem Ghai, & populum eius, & vrbem eius, & terram eius. 2 Et facies Ghai & regi eius, sicut fecisti Iericho & regi eius: tantum spolia eius & iumenta eius diripietis vobis: para tibi insidias vrbi post eam.

3 Et surrexit Iosue & omnis populus bellatores ad ascẽdendũ in Ghai: & delegit Iosue triginta mille viros virtutis, & misit eos in nocte.

4 Et iussit eos, dicendo: Videte vt vos insidiantes vrbi post vrbem, ne longè absitis ab vrbe nimis: & eritis omnes vos parati.

5 Et ego & omnis populus qui mecum, appropinquabimus vrbi: & erit cùm egredientur in occursum nostrum, sicut ab initio, & auertemus ante eos. 6 Et egredientur post nos, quoad extrahamus eos ab vrbe: nam dicent, Fracti ante nos sicut in initio: & vertemus *terga* ante eos. 7 Et vos surgetis ex insidiis, & extirpabitis habitatores vrbis: & tradet eam Dominus Deus vester in manus vestras. 8 Et erit cùm ceperitis vos vrbem, accendetis vrbem igne: iuxta verbum Domini facietis: videte, quòd iussi vos.

9 Et misit eos Iosue: & venerunt ad insidias, & sederunt inter Bethel & inter Ghai ad occasum Ghai. & pernoctauit Iosue in nocte illa in medio populi.

10 * וַיַּשְׁכֵּם יְהוֹשֻׁעַ בַּבֹּקֶר וַיִּפְקֹד אֶת־הָעָם וַיַּעַל הוּא וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הָעָם הָעָי׃

10 * Surgensque diluculo recensuit socios: & ascendit cum senioribus in fronte exercitus vallatus auxilio pugnatorum.

11 * וְכָל־הָעָם הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ עָלוּ וַיִּגְּשׁוּ וַיָּבֹאוּ נֶגֶד הָעִיר וַיַּחֲנוּ מִצְּפוֹן לָעַי וְהַגַּי בֵּינָו וּבֵין הָעָי׃

11 * Cumque venissent & ascendissent ex aduerso ciuitatis, steterunt ad Septentrionalem vrbis plagã, inter quam & eos vallis erat media.

12 * וַיִּקַּח כַּחֲמֵשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ וַיָּשֶׂם אֹתָם אוֹרֵב בֵּין בֵּית־אֵל וּבֵין הָעַי מִיָּם לָעִיר׃

12 * Quinque autem millia viros elegerat, & posuerat in insidiis inter Bethauen & Hay ex Occidentali parte eiusdẽ ciuitatis.

13 * וַיָּשִׂימוּ הָעָם אֶת־כָּל־הַמַּחֲנֶה אֲשֶׁר מִצָּפוֹן לָעִיר וְאֶת־עֲקֵבוֹ מִיָּם לָעִיר וַיֵּלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ בַּלַּיְלָה הַהוּא בְּתוֹךְ הָעֵמֶק׃

13 * Omnis verò reliquus exercitus ad Aquilonem aciem dirigebat, ita vt nouissimi multitudinis Occidentalem plagam vrbis attingerent. Abiit ergo Iosue nocte illa, & stetit in vallis medio.

14 * וַיְהִי כִּרְאוֹת מֶלֶךְ־הָעַי וַיְמַהֲרוּ וַיַּשְׁכִּימוּ וַיֵּצְאוּ אַנְשֵׁי־הָעִיר לִקְרַאת־יִשְׂרָאֵל לַמִּלְחָמָה הוּא וְכָל־עַמּוֹ לַמּוֹעֵד לִפְנֵי הָעֲרָבָה וְהוּא לֹא יָדַע כִּי־אוֹרֵב לוֹ מֵאַחֲרֵי הָעִיר׃

14 * Quod cùm vidisset rex Hay festinauit manè, & egressus est cum omni exercitu ciuitatis: direxitque aciem contra desertum, ignorans quòd post tergum laterent

15 * וַיִּנָּגְפוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל לִפְנֵיהֶם וַיָּנֻסוּ דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר׃

15 insidiæ. * Iosue verò & omnis Israel cesserunt loco, simulantes metum, & fugientes per solitudinis viam.

16 * וַיִּזָּעֲקוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר בָּעַי לִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי יְהוֹשֻׁעַ וַיִּנָּתְקוּ מִן־הָעִיר׃

16 * At illi vociferantes pariter, & se mutuò cohortantes persecuti sunt eos. Cumque recessissent à ciuitate,

17 * וְלֹא־נִשְׁאַר אִישׁ בָּעַי וּבֵית אֵל אֲשֶׁר לֹא־יָצְאוּ אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעַזְבוּ אֶת־הָעִיר פְּתוּחָה וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל׃

17 * Et ne vnus quidem in vrbe Hay & Bethel remansisset qui non persequeretur Israel, sicut eruperant aperta oppida relinquentes;

18 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ נְטֵה בַכִּידוֹן אֲשֶׁר־בְּיָדְךָ אֶל־הָעַי כִּי בְיָדְךָ אֶתְּנֶנָּה וַיֵּט יְהוֹשֻׁעַ בַּכִּידוֹן אֲשֶׁר־בְּיָדוֹ אֶל־הָעִיר׃

18 * Dixit Dominus ad Iosue: Leua clypeum qui in manu tua est contra vrbem Hay, quoniam tibi tradam eam. Cumque eleuasset clypeum ex aduerso ciuitatis,

19 * וְהָאוֹרֵב קָם מְהֵרָה מִמְּקוֹמוֹ וַיָּרוּצוּ כְּנָטוֹתוֹ יָדוֹ וַיָּבֹאוּ הָעִיר וַיִּלְכְּדוּהָ וַיְמַהֲרוּ וַיַּצִּיתוּ אֶת־הָעִיר בָּאֵשׁ׃

19 * Insidiæ quæ latebant, surrexerunt confestim; & pergentes ad ciuitatem, ceperunt & succenderunt eam. Viri autem ciuitatis qui persequebantur Iosue,

20 * וַיִּפְנוּ אַנְשֵׁי הָעַי אַחֲרֵיהֶם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה עָלָה עָשָׁן הָעִיר הַשָּׁמָיְמָה וְלֹא־הָיָה בָהֶם יָדַיִם לָנוּס הֵנָּה וְהֵנָּה וְהָעָם הַנָּס הַמִּדְבָּר נֶהְפַּךְ אֶל־הָרוֹדֵף׃

20 * Respicientes & videntes fumum vrbis ad cælum vsque conscendere, non potuerunt vltrà huc illucque diffugere: præsertim cùm hi qui simulauerant fugam, & tendebant ad solitudinem, contra persequentes fortissimè restitissent.

תרגום יונתן

10 וְאַקְרֵיב יְהוֹשֻׁעַ בְּצַפְרָא וּמְנָא יַת עַמָּא וּסְלִיק הוּא וְסָבֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם עַמָּא לְעָי׃

11 וְכָל עַמָּא דְּעָבְדֵי קְרָבָא דְּעִמֵּיהּ סְלִיקוּ וְאִתְקְרִבוּ וַאֲתוֹ מְקָבֶל קַרְתָּא וּשְׁרוֹ מִצִּיפּוֹנָא לְעָי וְחֵילְתָּא בֵּינֵיהוֹן וּבֵין עָי׃

12 וּדְבַר כְּחַמְשָׁא אַלְפִין גַּבְרָא וְשַׁוִּי יַתְהוֹן כְּמָנָא בֵּין בֵּית אֵל וּבֵין עָי מִמַּעֲרַב לָעָי׃

13 וְשַׁוִּיאוּ עַמָּא יַת כָּל מַשְׁרִיתָא דְּמִצִּיפּוֹנָא לְקַרְתָּא וְיַת כְּמָנֵיהּ מַעֲרַב לְקַרְתָּא וַאֲזַל יְהוֹשֻׁעַ בְּלֵילְיָא הַהוּא בְּגוֹ מֵישְׁרָא׃

14 וַהֲוָה כַּד חֲזָא מַלְכָּא דְּעָי וְאוֹחְיָאוּ וְאַקְדִּימוּ וּנְפָקוּ אֱנָשֵׁי קַרְתָּא לְקַדְמוּת יִשְׂרָאֵל לַאֲגָחָא קְרָבָא הוּא וְכָל עַמֵּיהּ לְזִמְנָא דְמַתְקַן לֵיהּ לְקָדָם מֵישְׁרָא וְאִינוּן לָא יָדְעִין אֲרֵי כְמָנָא לְהוֹן מֵאֲחוֹרֵי קַרְתָּא׃ 15 וְאִתְבְּרוּ יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל קֳדָמֵיהוֹן וְאַפְּכוּ לְמַדְבְּרָא׃

16 וְאִתְכְּנִישׁוּ כָּל עַמָּא דִּבְעֵי לְמִרְדַּף בָּתְרֵיהוֹן וְרַדְפוּ בָּתַר יְהוֹשֻׁעַ וְאִתְנַגִּידוּ מִן קַרְתָּא׃

17 וְלָא אִשְׁתְּאַר אֱנָשׁ בְּעַי וּבֵית אֵל דְּלָא נְפַקוּ בָּתַר יִשְׂרָאֵל וּשְׁבָקוּ יַת קַרְתָּא כַּדְפְּתִיחָא וְרַדְפוּ בָּתַר יִשְׂרָאֵל׃

18 וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ אֲרֵים בְּרֻמְחָא דִּי בִידָךְ עַל עַי דִּי בִידָךְ אֲמַסְרִינַהּ וַאֲרִים יְהוֹשֻׁעַ בְּרֻמְחָא דִּי בִידֵיהּ עַל קַרְתָּא׃

19 וּכְמָנָא קָם בְּפִרְיַע מֵאַתְרֵיהּ וּרְהַטוּ כַּד אֲרִים יְדֵיהּ וְעָלוּ לְקַרְתָּא וְכַבְּשׁוּהָא וְאוֹחְיָאוּ וְאַדְלִיקוּ יַת קַרְתָּא בְּנוּרָא׃

20 וְאִסְתְּפִנְיאוּ אֱנָשֵׁי עַי לַאֲחוֹרֵיהוֹן וַחֲזוֹ וְהָא סְלִיק תְּנָנָא דְקַרְתָּא לֶצֵית שְׁמַיָּא וְלָא הֲוָה בְּהוֹן חֵילָא לְמֶעְרַק לְכָא וּלְכָא וְעַמָּא דְאָפֵךְ לְמַדְבְּרָא אִתְחֲזַר עַל רָדְפָא׃

10 ✠ Et manicans Ioſue diluculo, recenſuit populum: & aſcenderunt ipſe & ſeniores Iſrael in fronte populi ad Gai.

11 ✠ Et omnis populus bellator qui cum eo aſcenderunt, & euntes venerunt ex aduerſo ciuitatis ab Oriente, & inſidiæ vrbis à mari. et caſtrametati ſunt à Septentrione Gai. & vallis inter eum & Gai.

12 ✠ Et cepit quaſi quinque millia virorum, & poſuit eos inſidias inter Bethauen & Gai mare Gai.

13 ✠ Et ordinauit populus omnem aciem, quæ erat à Septentrione vrbi, & nouiſſima illius mare vrbis. & abiit Ioſue nocte illa in medio vallis.

14 ✠ Et factum eſt, vt vidit rex Gai, & feſtinauit & manicauit: & egreſſi ſunt viri vrbis in occurſum eis è directo in prælium, ipſe et omnis populus eius in tempus, ſecundum conſpectũ Arabæ. & ipſe ignorabat quòd inſidiæ eorum ſunt à tergo vrbis.

15 ✠ Et vidit, & receſſit Joſue & omnis Iſrael à facie eorum, & fugit per viam ſolitudinis.

16 ✠ Et inualuit omnis populus Gai vt perſequeretur poſt ipſos filios Iſrael. & ipſi receſſerunt ab vrbe:

17 ✠ Non remanſit neque vnus in Gai & in Bethel, qui non perſecutus eſt poſt Iſrael. et reliquerunt ciuitatem apertam, & perſecuti ſunt poſt Iſrael.

18 ✠ Et dixit Dominus ad Ioſue: Extende manum tuam clypeo qui eſt in manu tua contra vrbem. in manus enim tuas tradidi eam. & inſidiæ exurgent cum feſtinatione de loco eorum. et extendit Ioſue clypeum & manum ſuam in vrbem:

19 ✠ Et inſidiæ exurrexerunt confeſtim de loco ſuo, et exierunt quando extendit manũ: & intrauerunt in vrbem, & ceperunt eam, et feſtinantes ſuccenderunt ciuitatem in igne.

20 ✠ Et reſpicientes habitatores Gai ad tergum ſuum, & viderunt fumum vrbis conſcendentem in cælum: & non vltra poterant quò fugere huc vel huc. & populus fugiens in ſolitudinem conuerſi ſunt contra perſequentes.

10 ✠ καὶ ὀρθρίσας ἰησοῦς τὸ πρωΐ, ἐπεσκέψατο τὸν λαόν. καὶ ἀνέβησαν αὐτὸς, ⟨ὁ⟩ πρεσβύτεροι ἰσραὴλ κ᾽ τὸ πρόσωπον τοῦ λαοῦ ἐπὶ γαΐ.

11 ✠ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ πολεμιστὴς ὁ μετ᾽ αὐτοῦ ἀνέβησαν, κ᾽ προσώμωσαν ἦλθον ἐξ ἐναντίας τῆς πόλεως ἀπὸ ἀνατολῶν κ᾽ τὰ σκέλη τῆς πόλεως ἀπὸ θαλάσσης. καὶ παρενέβαλον ἀπὸ βορρᾶ τοῦ γαΐ. καὶ ἡ κοιλὰς ἀναμέσον αὐτοῦ καὶ τῆς γαΐ.

12 ✠ ⟨ὁ⟩ ἔλαβον ὡς πέντε χιλιάδας ἀνδρῶν, ⟨ὁ⟩ ἔθετο αὐτοὺς σκέλη ἀνέσεων ἀναμέσον τοῦ βηθὼν ⟨ὁ⟩ τοῦ γαΐ θαλάσσων τοῦ γαΐ.

13 ✠ καὶ ἔταξεν ὁ λαὸς πᾶσαν τὴν παρεμβολὴν, ἣ ἦν ἀπὸ βορρᾶ τῇ πόλει, ⟨ὁ⟩ τὰ ἔσχατα αὐτοῦ θάλασσαν τοῦ πόλεως. ⟨ὁ⟩ ἐπορεύθη ἰησοῦς τὴν νύκτα ἐκείνην ἐν μέσῳ τοῦ κοιλάδος.

14 ✠ καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν ὁ βασιλεὺς τοῦ γαΐ, καὶ ἔσπευσεν καὶ ὤρθρισεν, καὶ ἐξῆλθον ⟨ὁ⟩ οἱ ἄνδρες τοῦ πόλεως εἰς συναντησιν αὐτοῖς ἐπὶ βάθειας εἰς τὸν πόλεμον, αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτοῦ εἰς τὸν καιρόν, κ᾽ τὸ πρόσωπον τοῦ ἀραβά. καὶ αὐτὸς οὐκ ἤδει ὅτι ἐνέδρα αὐτῶν ἐστιν ὀπίσω τῆς πόλεως.

15 ✠ καὶ εἶδεν, καὶ διεχώρησεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, καὶ ἔφυγον ὁδὸν τῆς ἐρήμου.

16 ✠ καὶ ἐνίσχυσεν πᾶς ὁ λαὸς τοῦ γαΐ ⟨ὁ⟩ καταδιῶξαι ὀπίσω αὐτῶν ἰῶν υἱῶν ἰσραήλ. ⟨ὁ⟩ αὐτοὶ ἀπέστησαν ἀπὸ τοῦ πόλεως.

17 ✠ οὐ καταλείφθη οὐδεὶς ἐν τῇ γαΐ καὶ ἐν βαιθήλ, ὃς οὐ κατεδίωξεν ὀπίσω ἰσραήλ. καὶ κατέλιπον τὴν πόλιν διηνοιγμένην, καὶ κατεδίωξαν ὀπίσω ἰσραήλ.

18 ✠ καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν, ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου τῷ γαυτῷ τῷ ἐν τῇ χειρί σου ἐπὶ τὴν πόλιν. εἰς γὰρ τὰς χεῖράς σου ἔδωκα αὐτήν. καὶ τὰ ἐνέδρα ἐξαναστήσονται ἐν τάχει ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν. καὶ ἐξέτεινεν ὁ ἰησοῦς τὸν γαισὸν καὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πόλιν.

19 ✠ καὶ τὰ ἐνέδρα ἐξανέστησαν ἐν τάχει ἐκ τοῦ τόπου αὐτῶν, καὶ ἐξῆλθοσαν ὅτε ἐξέτεινεν τὴν χεῖρα. καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ κατελάβοντο αὐτήν, καὶ σπεύσαντες ἐνέπρησαν τὴν πόλιν ἐν πυρί.

20 ✠ ⟨ὁ⟩ περιβλεψάμενοι οἱ κάτοικοι γαΐ εἰς τὰ ὀπίσω αὐτῶν, κ᾽ ἑώρων τὸν καπνὸν τῆς πόλεως διαβαίνοντα εἰς τὸν ὐρανον, ⟨ὁ⟩ οὐκ ἔπι οὐκ εἶχον ποῦ φυγεῖν ὧδε ἢ ὧδε. καὶ ὁ λαὸς ὁ φεύγων εἰς τὴν ἔρημον ἐστράφησαν ἐπὶ τοὺς διώκοντας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et anticipauit Ioſue in aurora, & numerauit populum, & aſcendit ipſe & ſeniores Iſrael ante populum ad Ghay.

11 Et omnis populus bellatores, qui cum ipſo, aſcenderunt, & appropinquauerunt, & venerunt è regione vrbis, & poſuerunt à Septentrione Ghay; & vallis inter ipſum & inter Ghay.

12 Et accepit quaſi quinque millia virorum, & poſuit eos inſidias inter Bethel & inter Ghay ad occaſum Ghay.

13 Et poſuerunt populus omnia caſtra quæ à Septentrione vrbi, & inſidias eius, ad occaſum vrbis; & ambulauit Ioſue in nocte illa in media valle. 14 Et fuit, cùm vidit rex Ghay, & feſtinauerunt, & anticipauerunt, & egreſſi ſunt viri vrbis in occurſum Iſrael ad ineundum prœlium, ipſe & omnis populus eius ad tempus conſtitutum ei, ante planiciem; & ipſi non nouerunt, quòd inſidiæ illis à poſterioribus vrbis.

15 Et confregerunt ſe Ioſue & omnis Iſrael ante eos, & verterunt ſe verſus deſertum.

16 Et congregati ſunt omnis populus qui in Ghay, ad ſequendum poſt eos, & ſecuti ſunt poſt Ioſue; & protracti ſunt ex vrbe.

17 Et non relictus eſt homo in Ghay & Bethel, qui non prodiret poſt Iſrael; & deſeruerunt vrbem vt apertam, & ſecuti ſunt poſt Iſrael.

18 Et dixit Dominus ad Ioſue: Eleua in haſta, quæ in manu tua, ſuper Ghay; quia in manum tuam tradam eam: & eleuauit Ioſue in haſta quæ in manu eius, aduerſus vrbem 19 Et inſidiæ ſurrexerunt in feſtinatione de loco ſuo, & cucurrerunt cùm eleuauit manum ſuam; & aſcenderunt in vrbem, & ſubegerunt eam; & feſtinauerunt, & incenderunt vrbem in igne. 20 Et reſpexerunt viri Ghay retro ſe, & viderunt, & ecce aſcendens fumus ex vrbe ad cælum vſque; & non fuit in eis virtus ad fugiendum huc & illuc; & populus qui verterat ſe in deſertum, rediit contra perſecutorem.

21 * וַיְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל רָאוּ כִּי־לָכַד הָאֹרֵב אֶת־
הָעִיר וְכִי עָלָה עָשַׁן הָעִיר וַיָּשֻׁבוּ וַיַּכּוּ אֶת־
אַנְשֵׁי הָעָי׃

22 * וְאֵלֶּה יָצְאוּ מִן־הָעִיר לִקְרָאתָם וַיִּהְיוּ לְיִשְׂרָאֵל
בְּתוֹךְ אֵלֶּה מִזֶּה וְאֵלֶּה מִזֶּה וַיַּכּוּ אוֹתָם עַד־בִּלְתִּי
הִשְׁאִיר־לָהֶם שָׂרִיד וּפָלִיט׃

23 * וְאֶת־מֶלֶךְ הָעַי תָּפְשׂוּ חָי וַיַּקְרִבוּ אֹתוֹ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ׃

24 * וַיְהִי כִּכְלוֹת יִשְׂרָאֵל לַהֲרֹג אֶת־כָּל־יֹשְׁבֵי הָעַי
בַּשָּׂדֶה בַּמִּדְבָּר אֲשֶׁר רָדְפוּם בּוֹ וַיִּפְּלוּ כֻלָּם לְפִי־
חָרֶב עַד־תֻּמָּם · וַיָּשֻׁבוּ כָל־יִשְׂרָאֵל הָעַי וַיַּכּוּ
אֹתָהּ לְפִי־חָרֶב׃

25 * וַיִּהְיוּ כָּל־הַנֹּפְלִים בַּיּוֹם הַהוּא מֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה
שְׁנֵים עָשָׂר אֶלֶף כֹּל אַנְשֵׁי הָעָי׃

26 * וִיהוֹשֻׁעַ לֹא־הֵשִׁיב יָדוֹ אֲשֶׁר נָטָה בַּכִּידוֹן עַד
אֲשֶׁר הֶחֱרִים אֶת־כָּל־יֹשְׁבֵי הָעָי׃

27 * רַק הַבְּהֵמָה וְשָׁלַל הָעִיר הַהִיא בָּזְזוּ לָהֶם
יִשְׂרָאֵל כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־יְהוֹשֻׁעַ׃

28 * וַיִּשְׂרֹף יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָעָי וַיְשִׂימֶהָ תֵּל־עוֹלָם
שְׁמָמָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

29 * וְאֶת־מֶלֶךְ הָעַי תָּלָה עַל־הָעֵץ עַד־עֵת
הָעֶרֶב וּכְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ צִוָּה יְהוֹשֻׁעַ וַיּוֹרִידוּ אֶת־
נִבְלָתוֹ מִן־הָעֵץ וַיַּשְׁלִיכוּ אוֹתָהּ אֶל־פֶּתַח
שַׁעַר־הָעִיר וַיָּקִימוּ עָלָיו גַּל־אֲבָנִים גָּדוֹל עַד
הַיּוֹם הַזֶּה׃

30 * אָז יִבְנֶה יְהוֹשֻׁעַ מִזְבֵּחַ לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
בְּהַר עֵיבָל׃

31 * כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
כַּכָּתוּב בְּסֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה מִזְבַּח אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת
אֲשֶׁר לֹא־הֵנִיף עֲלֵיהֶן בַּרְזֶל וַיַּעֲלוּ עָלָיו עֹלוֹת
לַיהוָה וַיִּזְבְּחוּ שְׁלָמִים׃

21 * Videnſque Ioſue & omnis Iſrael quòd capta eſſet ciuitas,& fumus vrbis aſcenderet,reuerſus percuſsit viros Hay.

22 * Siquidem & illi qui ceperant & ſucE cenderant ciuitatem , egreſsi ex vrbe contra ſuos,medios hoſtium ferire cœperunt. Cùm ergo ex vtraque parte aduerſarij cæderentur, ita vt nullus de tanta multitudine ſaluaretur:

23 *Regem quoque vrbis Hay apprehenderunt viuentem,& obtulerunt Ioſue.

24 * Igitur omnibus interfectis,qui Iſraelem ad deſerta tendentem fuerant perſecuti, & in eodem loco gladio corruentibus,reuerſi filij Iſrael percuſſerunt ciui-
25 tatem. * Erant autem qui in eodem die conciderant à viro vſque ad mulierem , duodecim millia hominum omnes vrbis Hay.

26 *Ioſue verò non contraxit manum quã in ſublime porrexerat tenens clypeum, donec interficerentur omnes habitatores Hay.

27 * Iumenta autem , & prædam ciuitatis diuiſerunt ſibi filij Iſrael, ſicut præceperat Dominus Ioſue.

28 * Qui ſuccendit vrbem , & fecit eam F tumulum ſempiternum.

29 * Regem quoque eius ſuſpendit in patibulo vſque ad veſperam & Solis occaſum: præcepitque Ioſue , & depoſuerunt cadauer eius de cruce , proieceruntque in ipſo introitu ciuitatis , congeſto ſuper eo magno aceruo lapidum, qui permanet vſque in præſentem diem.

30 *Tunc ædificauit Ioſue altare domino Deo Iſrael in monte Hebal,

31 * Sicut præceperat Moyſes famulus Domini filiis Iſrael, & ſcriptum eſt in voG lumine legis Moyſi , altare de lapidibus impolitis quos ferrum non tetigit: & obtulit ſuper eo holocauſtum Domino, immolauitque pacificas victimas. Exo. 20. d. Deu. 27. a

תרגום יונתן

21 וְיהוֹשֻׁעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל חֲזוֹ אֲרֵי כְּבַשׁ כְּמָנָא יַת קַרְתָּא וַאֲרֵי סְלִיק תְּנָנָא דְקַרְתָּא וְתָבוּ וּמְחוֹ יַת אֱנָשֵׁי עָי׃

22 וְאִילֵּין נְפָקוּ מִן קַרְתָּא לְקַדְמוּתְהוֹן וַהֲווֹ לְיִשְׂרָאֵל בְּמִצְיְעִין אִילֵּין מִכָּא וְאִילֵּין מִכָּא וּמְחוֹ יָתְהוֹן עַד דְּלָא אִשְׁתְּאַר לְהוֹן שְׂאָר וּמְשֵׁזִיב׃

23 וְיַת מַלְכָּא דְעַי אֲחַדוּ כַּרְחֵי וְקָרִיבוּ יָתֵיהּ לְוָת יְהוֹשֻׁעַ׃ 24 וַהֲוָה כַּד שֵׁיצִי יִשְׂרָאֵל לְקַטָּלָא יַת כָּל יָתְבֵי עַי בְּחַקְלָא
בְּמַדְבְּרָא דְרַדְפוּנוּן בֵּיהּ וְאִתְקְטָלוּ כּוּלְהוֹן לְפִתְגָמֵי דְחָרֶב עַד דְּשֵׁלִימוּ וְתָבוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לְעַי וּמְחוֹ יָתְהוֹן לְפִתְגָמֵי דְחָרֶב׃

25 וַהֲוָה כָּל דְּאִיתְקְטָלוּ בְּיוֹמָא הַהוּא מִגְּבַר וְעַד אִיתְתָּא תְּרֵי עֲשַׂר אַלְפִין כָּל אֱנָשֵׁי דְעָי׃

26 וְיהוֹשֻׁעַ לָא אֲתֵיב יְדֵיהּ דַּאֲרִים בְּרָמְחָא עַד דְּגַמַּר יַת כָּל יָתְבֵי עָי׃

27 לְחוֹד בְּעִירָא וְעַדְיֵי קַרְתָּא הַהִיא בָּזוּ לְהוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּפִתְגָמָא דַייָ דְפַקִּיד יַת יְהוֹשֻׁעַ׃

28 וְאוֹקִיד יְהוֹשֻׁעַ יַת עָי וְשַׁוְיֵהּ תֵּל חָרוֹב לְעָלַם לְצָדוּ עַד יוֹמָא הָדֵין׃

29 וְיַת מַלְכָּא דְעַי צְלִיבָא עַל צְלִיבָא עַד עִידַן רְמִשָּׁא וּכְמֵיעַל שִׁמְשָׁא פַּקִּיד יְהוֹשֻׁעַ וְאַחֵיתוּ יַת נִבְלְתֵּיהּ מִן צְלִיבָא וּרְמוֹ עֲלֵיהּ בְּמַעֲלָנָא דְתָרַע
קַרְתָּא וַאֲקִימוּ עֲלוֹהִי דְגוֹר אַבְנִין רַב עַד יוֹמָא הָדֵין׃ 30 בְּכֵין בְּנָא יְהוֹשֻׁעַ מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל בְּטוּרָא דְעֵיבָל׃

31 כְּמָא דְפַקִּיד מֹשֶׁה עַבְדָּא דַייָ יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּמָא דִכְתִיב בְּסֵפֶר אוֹרַיְתָא דְמֹשֶׁה מַדְבַּח אַבְנִין שְׁלָמָן דְלָא אִתְרַם עֲלֵיהוֹן בַּרְזְלָא
וַאַסִּיקוּ עֲלוֹהִי עֲלָוָן קֳדָם יְיָ וּנְכִיסוּ נִכְסַת קֻדְשִׁין׃

‡ *Et Iosue & omnis Israel viderunt, quòd ceperunt insidiæ vrbem, & quòd ascendit fumus vrbis in cælum: & reuersi percusserunt viros Gai.* 21

‡ *Et hi exierunt de vrbe in occursum eorum. & facti sunt exercitus in medio, hi hinc, & hi hinc. & percusserunt eos ita, vt non relinqueretur ex illis viuus & fugiens.* 22

‡ *Et regem Gai apprehenderunt viuentem, & adduxerunt eum ad Iosue.* 23

‡ *Et factum est vt cessauerunt filij Israel occidere omnes qui in Gai, & in campis, & in monte descensus, vbi persecuti sunt eos, & ceciderunt omnes in ore gladij ab ea vsque ad finem. & reuersus est Iosue in Gai, & percussit eam in ore gladij.* 24

‡ *Et facti sunt omnes qui ceciderunt die illa, à viro & vsque ad mulierem, duodecim millia, omnes habitantes Gai.* 25

‡ *Et Iosue non contraxit manum suam, quâ extendit in scuto, donec anathematizauit omnes habitantes Gai.* 26

‡ *Veruntamen iumenta, & spolia quæ in vrbe illa, diuiserunt sibi filij Israel secundum præceptum Domini, sicut præcepit Dominus Iosue.* 27

‡ *Et succendit Iosue vrbem in igne, & posuit eam tumulum in sempiternum inhabitabile vsque in diem hanc.* 28

‡ *Et regem Gai suspendit in ligno gemino. et fuit in ligno vsque ad tempus vespertinum: et occidente Sole præcepit Iosue, & deposuerunt corpus eius de ligno, & proiecerunt eum in foueam ad portam ciuitatis, & superposuerunt ei aceruum lapidum magnum vsque in diem hanc.* 29

‡ *Tunc ædificauit Iosue altare domino Deo Israel in monte Gebal,* 30

‡ *Sicut præceperat Moyses famulus Domini filiis Israel, sicut scriptum est in lege Moysi: altare lapidum integrum, in quos non proiectũ est in eos ferrum. & obtulit illic holocausta Domino, & sacrificium salutare.* 31

21 ‡ καὶ ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ εἶδον, ὅτι ἑλαβον ταῖ ἐνέδραι τὴν πόλιν, καὶ ὅτι ἀνέβη ὁ καπνὸς τ̃ πόλεως εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ μεταβαλλόμενοι ἐπάταξαν τοὺς ἀνδρας τ̃ γαΐ.

22 ‡ καὶ οὗτοι ἐξῆλθον ἐκ τ̃ς πόλεως εἰς συναντησιν αὐτῶν. καὶ ἐγκυκλώθησαν τ̃ παρεμβολῆς ἀναμέσον, οὗτοι ἐντοῦθεν, καὶ οὗτοι ἐντοῦθεν. καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς ἕως τ̃ μὴ καταλειφθῆναι αὐτῶν σεσωσμένον καὶ διαφεύγοντα.

23 ‡ καὶ τὸν βασιλέα τ̃ γαὶ συνέλαβον ζῶντα, καὶ προσήγαγον αὐτὸν πρὸς ἰησοῦν.

24 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ἐπαύσαντο οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀποκτείνοντες συμπόλας τοὺς ἐν τῇ γαΐ, καὶ ἐν τοῖς πεδίοις, καὶ ἐν τῷ ὄρει τ̃ καταβάσεως, οὗ κατεδίωξαν αὐτοὺς, καὶ ἔπεσον πάντες ἐν στόματι ῥομφαίας ἀπ' αὐτ̃ς εἰς τέλος. καὶ ἐπέστρεψεν ἰησοῦς εἰς γαΐ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὴν ἐν στόματι ῥομφαίας.

25 ‡ καὶ ἐγένηθησαν πάντες οἱ πεσόντες τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀπὸ ἀνδρὸς καὶ ἕως γυναικὸς δώδεκα χιλιάδες, πάντας τοὺς κατοικοῦντας γαΐ.

26 ‡ καὶ ἰησοῦς οὐκ ἐπέστρεψεν χεῖρα αὐτ̃, ἣν ἐξέτεινεν ἐν τῷ γαισῷ, ἕως ἀναθεματίσεν συμπαντας τοὺς κατοικοῦντας γαΐ.

27 ‡ πλὴν τῶν κτηνῶν καὶ τῶν σκύλων τῶν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, ἐπρονόμευσαν ἑαυτοῖς οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ κατὰ πρόσταγμα κυρίου, ὃν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ ἰησοῦ.

28 ‡ καὶ ἐνεπύρισεν ἰησοῦς τὴν πόλιν ἐν πυρί, καὶ ἔθηκεν αὐτὴν χῶμα εἰς τὸν αἰῶνα ἀοίκητον ἕως τ̃ς ἡμέρας ταύτης.

29 ‡ καὶ τὸν βασιλέα τ̃ς γαὶ ἐκρέμασεν ἐπὶ ξύλου διδύμου. καὶ ἦν ἐπὶ τ̃ ξύλου ἕως καιροῦ τ̃ ἑσπέρας. καὶ ἐπιδύοντος τοῦ ἡλίου συνέταξεν ἰησοῦς, καὶ καθεῖλον τὸ σῶμα αὐτ̃ ἀπὸ τοῦ ξύλου, καὶ ἔρριψαν αὐτὸν εἰς τὸν βόθρον πρὸς τὴν πύλην τ̃ πόλεως, καὶ ἐπέθηκαν αὐτῷ σωρὸν λίθων μέγαν ἕως τ̃ς ἡμέρας ταύτης.

30 ‡ τότε ᾠκοδόμησεν ἰησοῦς θυσιαστήριον κυρίῳ τῷ θεῷ ἰσραὴλ ἐν ὄρει γεβάλ.

31 ‡ καθότι ἐνετείλατο μωυσῆς ὁ θεράπων κυρίου τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, καθὰ γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ μωυσῆ, θυσιαστήριον λίθων ὁλόκληρον, ἐφ' οὓς οὐκ ἐπεβλήθη ἐπ' αὐτοὺς σίδηρος. καὶ ἀνεβίβασεν ἐκεῖ ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ, καὶ θυσίαν σωτηρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et Iosue & omnis Israel viderunt quòd subegissent insidiæ vrbem; & quòd ascenderet fumus ex vrbe: & redierunt, & confecerunt homines Ghay.

22 Et illi egressi sunt ex vrbe in occursum eorum, & fuerunt Israeli in mediis, illi hinc & illi hinc: & percusserunt ipsos, quoad non relictæ sunt eis reliquiæ & saluatio.

23 Et regem Ghay ceperunt viuum, & adduxerunt eum ad Iosue.

24 Et fuit cùm consumauit Israel occidere omnes habitatores Ghay in campo in deserto, qui persecuti fuerant eos in eo, & interfecti sunt omnes illi in acie gladij, quoad perfecerunt. Et redierunt omnis Israel in Ghay, & confecerunt eos in acie gladij.

25 Et fuit, omnes qui occisi sunt in die illa, à viro & vsque ad mulierem, duodecim millia, omnes homines Ghay.

26 Et Iosue non vertit manum suam quam leuauerat cum hasta, quoad consumpsit omnes habitatores Ghay.

27 Tantum iumenta & prædas vrbis illius diripuerunt sibi filij Israel, iuxta verbum Domini quod iussit Iosue.

28 Et incendit Iosue Ghay; & posuit eam tumulum desolationis vsque in seculum, in vastationem vsque in diem hanc.

29 Et regem Ghay crucifixit super crucem vsque ad horam vespertinam; & vt intrauit sol, iussit Iosue, & deposuerunt cadauer eius de cruce, & proiecerunt eum in introitu portæ vrbis; & erexerunt super ipsum aceruum lapidum magnum vsque ad diem hunc.

30 Tunc ædificauit Iosue altare ante dominum Deum Israel in monte Ghebal, 31 Sicut iusserat Moyses seruus Domini filios Israel, sicut scriptum est in libro legis Mosis, altare lapidum simplicium, quod nõ sublatum est super eos ferrum; & adoleuerunt super illud holocausta ante Dominum, & mactauerunt mactationem sanctorum.

32 * וַיִּכְתָּב־שָׁם עַל־הָאֲבָנִים אֵת מִשְׁנֵה תּוֹרַת
מֹשֶׁה אֲשֶׁר כָּתַב לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל׃

33 * וְכָל־יִשְׂרָאֵל וּזְקֵנָיו וְשֹׁטְרִים וְשֹׁפְטָיו עֹמְדִים
מִזֶּה וּמִזֶּה לָאָרוֹן נֶגֶד הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם נֹשְׂאֵי אֲרוֹן
בְּרִית־יְהוָה כַּגֵּר כָּאֶזְרָח חֶצְיוֹ אֶל־מוּל הַר־
גְּרִזִים וְחֶצְיוֹ אֶל־מוּל הַר־עֵיבָל כַּאֲשֶׁר צִוָּה
מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה לְבָרֵךְ אֶת־הָעָם יִשְׂרָאֵל
בָּרִאשֹׁנָה׃

34 * וְאַחֲרֵי־כֵן קָרָא אֶת־כָּל־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַבְּרָכָה
וְהַקְּלָלָה כְּכָל־הַכָּתוּב בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה׃

35 * לֹא־הָיָה דָבָר מִכֹּל אֲשֶׁר־צִוָּה מֹשֶׁה אֲשֶׁר לֹא־
קָרָא יְהוֹשֻׁעַ נֶגֶד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל וְהַנָּשִׁים וְהַטַּף
וְהַגֵּר הַהֹלֵךְ בְּקִרְבָּם׃

ט

1 * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ כָּל־הַמְּלָכִים אֲשֶׁר בְּעֵבֶר
הַיַּרְדֵּן בָּהָר וּבַשְּׁפֵלָה וּבְכָל חוֹף הַיָּם הַגָּדוֹל אֶל־
מוּל הַלְּבָנוֹן הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי הַכְּנַעֲנִי הַפְּרִזִּי הַחִוִּי
וְהַיְבוּסִי׃

2 * וַיִּתְקַבְּצוּ יַחְדָּו לְהִלָּחֵם עִם־יְהוֹשֻׁעַ וְעִם־
יִשְׂרָאֵל פֶּה אֶחָד׃

3 * וְיֹשְׁבֵי גִבְעוֹן שָׁמְעוּ אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ
לִירִיחוֹ וְלָעָי׃

4 * וַיַּעֲשׂוּ גַם־הֵמָּה בְּעָרְמָה וַיֵּלְכוּ וַיִּצְטַיָּרוּ וַיִּקְחוּ
שַׂקִּים בָּלִים לַחֲמוֹרֵיהֶם וְנאֹדוֹת יַיִן בָּלִים
וּמְבֻקָּעִים וּמְצֹרָרִים׃

5 * וּנְעָלוֹת בָּלוֹת וּמְטֻלָאוֹת בְּרַגְלֵיהֶם וּשְׂלָמוֹת
בָּלוֹת עֲלֵיהֶם וְכֹל לֶחֶם צֵידָם יָבֵשׁ הָיָה נִקֻּדִים׃

6 * וַיֵּלְכוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הַמַּחֲנֶה הַגִּלְגָּל וַיֹּאמְרוּ
אֵלָיו וְאֶל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה בָּאנוּ וְעַתָּה
כִּרְתוּ־לָנוּ בְרִית׃

32 * Et scripsit super lapides Deuteronomium legis Moysi quod ille digesserat coram filiis Israel.

33 * Omnis autem populus & omnes maiores natu, ducesque ac iudices stabant ex vtraque parte arcæ in conspectu sacerdotum qui portabant arcam fœderis Domini, vt aduena, ita & indigena. Media pars eorum iuxta montem Garizim, & media iuxta montem Hebal, sicut præceperat Moyses famulus Domini. & primũ quidem benedixit populo Israel.

34 * Post hæc legit omnia verba benedictionis & maledictionis, & cuncta quæ scripta fuerant in legis volumine.

35 * Nihil ex his quę Moyses iusserat reliquit intactum. sed vniuersa replicauit coram omni multitudine Israel, mulieribus, ac paruulis & aduenis qui inter eos morabantur.

CAP. IX.

1 QVibus auditis cuncti reges trans Iordanem qui versabantur in montanis,
A & cãpestribus, in maritimis ac littore magni maris: hi quoque qui habitant iuxta Libanum, Ethæus, & Ammorræus, Chananęus, Pherezęus, & Euęus, & Iebusęus,

2 * Congregati sunt pariter, vt pugnarẽt contra Iosue & Israel vno animo eademq;
3 sententia. * At hi qui habitabant in Gabaon, audientes cuncta quæ fecerat Iosue
4 Hiericho & Hay, * Callidè cogitantes tulerunt sibi cibaria, saccos veteres asinis imponentes, & vtres vinarios scissos atque consutos:

5 * Calciamentaque perantiqua, quæ ad
B indicium vetustatis pitaciis consuta erãt, induti veteribus vestimentis. panes quoque quos portabant ob viaticum duri erant, & in frusta comminuti.

6 * Perrexeruntque ad Iosue, qui tunc morabatur in castris Galgalæ, & dixerunt ei, atque simul omni Israeli: De terra longinqua venimus, pacem vobiscum facere cupientes.

תרגום יונתן

32 וּכְתַב תַּמָּן עַל אַבְנַיָּא יַת פַּתְשֶׁגֶן אוֹרַיְתָא דִּמְשֶׁה דִּכְתַב קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 33 וְכָל יִשְׂרָאֵל וְסָבְוֹהִי וְסָרְכוֹהִי וְדַיָּינְוֹהִי קָיְמִין
מִיכָּא וּמִיכָּא לַאֲרוֹנָא קֳדָם כָּהֲנַיָּא לֵיוָאֵי נָטְלֵי אֲרוֹנָא דְקְיָמָא דַיְיָי כְּגִיּוֹרָא כְּיִצְיבָא פַּלְגֵיהוֹן לְקֹבֶל טוּרָא דְגְרִיזִין וּפַלְגֵיהוֹן לְקֹבֶל טוּרָא
דְעֵיבָל כְּמָא דְפַקֵּיד מֹשֶׁה עַבְדָּא דַיְיָי לְבָרָכָא יַת עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּקַדְמֵיתָא׃ 34 וּבָתַר כֵּן קָרָא יַת כָּל פִּתְגָמֵי אוֹרַיְתָא בִּרְכָן וּלְיָטִין
כְּכָל דִּכְתִיב בְּסִפְרָא דְאוֹרַיְתָא׃ 35 לָא חַוָּה פִּתְגָמָא מִכָּל דְּפַקֵּיד מֹשֶׁה וְלָא קְרָא יְהוֹשֻׁעַ קֳדָם כָּל קְהָלָא דְיִשְׂרָאֵל וּנְשַׁיָּא
וְטַפְלָא וְגִיּוֹרַיָּא דְאָזְלִין בֵּינֵיהוֹן׃

ט

1 וַהֲוָה כַּד שְׁמַעוּ כָּל מַלְכַיָּא דִּי בְּעִיבְרָא דְיַרְדְּנָא בְּטוּרָא וּבְשָׁפְלָתָא וּבְכָל סְפַר יַמָּא
רַבָּא וּלְקֹבֶל לְבְנֹן חִיתָאֵי וֶאֱמוֹרָאֵי כְּנַעֲנָאֵי פְּרִיזָאֵי חִיוָּאֵי וְיבוּסָאֵי׃ 2 וְאִתְכַּנְשׁוּ כַּחֲדָא לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם יְהוֹשֻׁעַ
וְעִם יִשְׂרָאֵל סִיעָא חָדָא׃ 3 וְיָתְבֵי גִבְעוֹן שְׁמַעוּ יַת דַּעֲבַד יְהוֹשֻׁעַ לִירִיחוֹ וּלְעָי׃
4 וַעֲבַדוּ אַף אִינּוּן בְּחוּכְמָא וַאֲזָלוּ וְאִזְדַּוְּדוּ וּנְסִיבוּ שָׁקִין בְּלָן לַחֲמַרֵיהוֹן וְזִיקִין דַּחֲמַר בַּלָן וּמְבַזְּעִין וּמְצָרְרִין׃
5 וּמְסָנָן כְּלָן וּמְרַקְּעִין בְּרִגְלֵיהוֹן וּכְסוּתָא בַלְיָא עֲלֵיהוֹן וְכָל לֶחֶם זְוָודֵיהוֹן יַבֵּשׁ הֲוָה כְּסִנִּין׃
6 וַאֲזָלוּ לְוָת יְהוֹשֻׁעַ לְמַשְׁרְיָתָא לְגִלְגָּלָא וַאֲמַרוּ לֵיהּ וְלֶאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל מֵאַרַע רַחִיקָא אֲתֵינָא וּכְעַן גְּזַרוּ לָנָא קְיָם׃

32 ‡ Et scripsit Iosue super lapides Deuteronomium legem Moysi, quam scripsit coram filiis Israel.

33 ‡ Et omnis Israel, & seniores eorum, et scribæ eorum, & iudices ibant hinc & inde arcæ coram, & sacerdotes Leuitæ tulerunt arcam fœderis Domini, & aduena & indigena fuerunt media pars eorum iuxta mõtem Gariz in, & media eorum iuxta montẽ Hebal, sicut præceperat Moyses famulus Domini ad benedicendum populo Israel in primis.

34 ‡ Et post hæc legit omnia verba legis huius, benedictiones & maledictiones, iuxta omnia scripta in lege Moysi.

35 ‡ Non fuit verbum ab omnibus quæ iusserat Moyses Iosue, quod non legit Iosue in aures totius multitudinis Israel, viris, & mulieribus, & filiis, & aduenis qui accesserant ad Israel.

32 ‡ καὶ ἔγραψεν ἰησοῦς ἐπὶ τῶν λίθων τὸ δευτερονόμιον νόμου μωυσῆ, οὗ ἔγραψεν ἐνώπιον υἱῶν ἰσραήλ.

33 ‡ καὶ πᾶς ἰσραήλ, καὶ οἱ πρεσβύτεροι αὐτῶν, καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν, καὶ οἱ δικασταὶ παρεπορεύοντο ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς κιβωτοῦ ἀπέναντι, καὶ οἱ ἱερεῖς οἱ λευῖται ἦραν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου· καὶ ὁ προσήλυτος καὶ ὁ αὐτόχθων ἦσαν οἱ ἡμίσεις αὐτῶν ἐπὶ πλησίον ὄρους γαριζίν, καὶ οἱ ἡμίσεις αὐτῶν ἐπὶ πλησίον ὄρους γαιβάλ, καθὰ ἐνετείλατο μωυσῆς ὁ θεράπων κυρίου εὐλογῆσαι τὸν λαὸν ἰσραὴλ ἐν πρώτοις.

34 ‡ καὶ μετὰ ταῦτα ἀνέγνω σύμπαντα τὰ ῥήματα τοῦ νόμου τούτου τὰς εὐλογίας καὶ τὰς κατάρας κατὰ πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ μωυσῆ.

35 ‡ οὐκ ἦν ῥῆμα ἀπὸ πάντων ὧν ἐνετείλατο μωυσῆς τῷ ἰησοῦ, ὃ οὐκ ἀνέγνω ἰησοῦς εἰς τὰ ὦτα πάσης ἐκκλησίας ἰσραήλ, ταῖς γυναιξὶν καὶ τοῖς παιδίοις, καὶ τοῖς προσηλύτοις τοῖς προπορευομένοις τῷ ἰσραήλ.

CAP. IX.

1 POstquam autem audierunt cuncti reges Amorræorum trans Iordanem, qui in montana, & qui in planitie, & qui in omni ora maris magni, & qui iuxta Antilibanum, & Ethæi, & Amorræi, & Gergesæi, et Chananæi, & Pheresæi, & Euæi, & Iebusæi:

2 ‡ Et congregati sunt in vnum ad pugnandum contra Iosue & Israel simul omnes.

3 ‡ Et qui habitabant Gabaon audierunt omnia quæ fecit Iosue Hiericho & Ghai.

4 ‡ Et fecerunt & ipsi cum fallacia: & venientes instituerunt & parauerunt se. & accipientes saccos veteres in humeris suis, & vtres vini antiquos & scissos ligatos:

5 ‡ Et concauitates calciamentorum suorum, & calciamẽta sua antiqua, & pictaciis consuta in pedibus suis: & vestes suas inueteratas in seipsis: & panes cibi sui duri facti sunt, & comesti.

6 ‡ Et perrexerunt ad Iosue in castra Israel in Galgala; & dixerunt ad Iosue & ad omnem Israel: Ex terra longinqua venimus; & nunc inite nobiscum fœdus.

1 Ὡς δὲ ἤκουσαν πάντες οἱ βασιλεῖς τῶν ἀμορραίων ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου, οἱ ἐν τῇ ὀρεινῇ, καὶ οἱ ἐν τῇ πεδινῇ, καὶ οἱ ἐν πάσῃ παραλίᾳ τῆς θαλάσσης τῆς μεγάλης, καὶ οἱ πρὸς τῷ ἀντιλιβάνῳ, καὶ οἱ χετταῖοι, καὶ οἱ ἀμορραῖοι, καὶ οἱ χαναναῖοι, καὶ οἱ φερεζαῖοι, καὶ οἱ εὐαῖοι, καὶ οἱ ἰεβουσαῖοι·

2 ‡ καὶ συνῆλθον εἰς τὸ αὐτὸ ἐπὶ τὸ πολεμῆσαι ἰησοῦ καὶ ἰσραὴλ ἅμα πάντες.

3 ‡ καὶ οἱ κατοικοῦντες γαβαὼν ἤκουσαν πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ ἰησοῦς τῇ ἰερειχὼ καὶ τῇ γαΐ.

4 ‡ καὶ ἐποίησαν καὶ αὐτοὶ μετὰ πανουργίας. καὶ ἐλθόντες ἐπεσήσαντο, καὶ ἠτοιμάσαντο· καὶ λαβόντες σάκκους παλαιοὺς ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτῶν, καὶ ἀσκοὺς οἴνου παλαιοὺς καὶ κατερρωγῶτας ἀποδεδεμένους·

5 ‡ καὶ τὰ κοῖλα τῶν ὑποδημάτων αὐτῶν, καὶ τὰ χαυδάλια αὐτῶν παλαιὰ καὶ καταπεπελματωμένα ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν πεπαλαιωμένα ἐπ' αὐτῶν, καὶ οἱ ἄρτοι τοῦ ἐπισιτισμοῦ αὐτῶν ξηροὶ ἐγένοντο, καὶ βεβρωμένοι.

6 ‡ καὶ ἦλθοσαν πρὸς ἰησοῦν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἰσραὴλ εἰς γαλγαλά, καὶ εἶπαν πρὸς ἰησοῦν καὶ πρὸς πάντα ἰσραήλ, ἐκ γῆς μακρόθεν ἥκαμεν, καὶ νῦν διάθεσθε ἡμῖν διαθήκην.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

32 Et scripsit ibi super lapides expositionem Legis Mosis, quam scripsit ante filios Israel.

33 Et omnis Israel, & seniores eius, & exactores eius, & iudices eius stabant hinc & hinc ad arcam ante sacerdotes Leuitas ferentes arcam fœderis Domini; sicut peregrinus, sic indigena, dimidium eorum è regione montis Gerizim, & medium eorũ è regione montis Ghebal; quemadmodum iusserat Moses seruus Domini ad benedicendum populum Israelis in initio.

34 Et postea legit omnia verba Legis, benedictiones & maledictiones, iuxta omne quod scriptum est in libro Legis.

35 Non fuit verbum ex omnibus quæ iussit Moses, quod non legit Iosue ante omnẽ ecclesiam Israel, mulieres, & paruulos, & aduenas qui incedebant inter eos.

CAP. IX.

ET fuit, quando audierunt omnes reges qui trans Iordanem, in monte & in planitie, & in omni litore maris magni quod è regione Libani, Hethæus, & Emorrhæus, Chenaghanæus, Pherezæus, Hhiuæus & Iebusæus:

2 Et congregati sunt simul ad ineundum prœlium cum Iosue & cum Israel, societate vna.

3 Et habitatores Gibghon audierunt, quod fecit Iosue Iericho & Ghay.

4 Et fecerunt etiam illi in sapientia, & venerunt, & viaticum parauerunt; & acceperunt saccos veteres asinis suis, & vtres vini veteres & ruptos & ligatos: 5 Et calciamenta vetera & maculosa in pedibus suis; & vestes veteres super se: & omnis panis viatici eorum siccus fuit vt oblecæ. 6 Et venerunt ad Iosue in castra in Gilgal; & dixerunt ei & homini Israel: De terra longinqua venimus: & nunc pangite nobiscum fœdus.

7 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַחִוִּי אוּלַי בְּקִרְבִּי
אַתָּה יוֹשֵׁב וְאֵיךְ אֶכְרָת־לְךָ בְּרִית׃
8 וַיֹּאמְרוּ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ עֲבָדֶיךָ אֲנָחְנוּ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
יְהוֹשֻׁעַ מִי אַתֶּם וּמֵאַיִן תָּבֹאוּ׃
9 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה מְאֹד בָּאוּ עֲבָדֶיךָ
לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֶיךָ כִּי־שָׁמַעְנוּ שִׁמְעוֹ וְאֵת כָּל־
אֲשֶׁר עָשָׂה בְּמִצְרָיִם׃
10 וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה לִשְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר
בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן לְסִיחוֹן מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן וּלְעוֹג מֶלֶךְ־
הַבָּשָׁן אֲשֶׁר בְּעַשְׁתָּרֹת׃
11 וַיֹּאמְרוּ אֵלֵינוּ זִקְנֵינוּ וְכֹל־יֹשְׁבֵי אַרְצֵנוּ לֵאמֹר
קְחוּ בְיֶדְכֶם צֵידָה לַדָּרֶךְ וּלְכוּ לִקְרָאתָם
וַאֲמַרְתֶּם אֲלֵיהֶם עֲבָדֵיכֶם אֲנָחְנוּ וְעַתָּה
כִּרְתוּ־לָנוּ בְּרִית׃
12 זֶה לַחְמֵינוּ חַם הִצְטַיַּדְנוּ אֹתוֹ מִבָּתֵּינוּ בְּיוֹם
צֵאתֵנוּ לָלֶכֶת אֲלֵיכֶם וְעַתָּה הִנֵּה יָבֵשׁ וְהָיָה נִקֻּדִּים׃
13 וְאֵלֶּה נְאֹדוֹת הַיַּיִן אֲשֶׁר מִלֵּאנוּ חֲדָשִׁים וְהִנֵּה
הִתְבַּקָּעוּ וְאֵלֶּה שַׂלְמוֹתֵינוּ וּנְעָלֵינוּ בָּלוּ מֵרֹב
הַדֶּרֶךְ מְאֹד׃
14 וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים מִצֵּידָם וְאֶת־פִּי יְהוָה לֹא שָׁאָלוּ׃
15 וַיַּעַשׂ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ שָׁלוֹם וַיִּכְרֹת לָהֶם בְּרִית
לְחַיוֹתָם וַיִּשְׁבְּעוּ לָהֶם נְשִׂיאֵי הָעֵדָה׃
16 וַיְהִי מִקְצֵה שְׁלֹשֶׁת יָמִים אַחֲרֵי אֲשֶׁר־כָּרְתוּ
לָהֶם בְּרִית וַיִּשְׁמְעוּ כִּי־קְרֹבִים הֵם אֵלָיו
וּבְקִרְבּוֹ הֵם יֹשְׁבִים׃
17 וַיִּסְעוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ אֶל־עָרֵיהֶם בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וְעָרֵיהֶם גִּבְעוֹן וְהַכְּפִירָה וּבְאֵרוֹת וְקִרְיַת
יְעָרִים׃ 18 וְלֹא הִכּוּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כִּי־נִשְׁבְּעוּ לָהֶם
נְשִׂיאֵי הָעֵדָה בַּיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלֹּנוּ כָּל־הָעֵדָה
עַל־הַנְּשִׂיאִם׃

7 * Responderuntque filij Israel ad eos, atque dixerunt: Ne fortè in terra quæ nobis sorte debetur habitetis, & non possimus fœdus inire vobiscum.

8 * At illi ad Iosue, Serui, inquiũt, tui sumus. Quibus Iosue ait: Quinam estis vos, aut vnde venistis?

9 * Responderunt: De terra longinqua valde venerũt serui tui in nomine domini Dei tui. audiuimus enim famam potentiæ eius, cuncta quæ fecit in Ægypto.

10 * Et duobus regibus Amorręorum qui fuerũt trans Iordanem, Seon regi Esebõ, & Og regi Basan qui erat in Astaroth:

11 * Dixeruntque nobis seniores & omnes habitatores terræ nostræ: Tollite in manibus vestris cibaria ob longissimam viã, & occurrite eis, & dicite: Serui vestri sumus, fœdus inite nobiscum.

12 * En panes, quando egressi sumus de domibus nostris, vt veniremus ad vos, calidos sumpsimus, nunc sicci facti sunt, & vetustate nimia comminuti.

13 * Vtres vini nouos impleuimus, nunc rupti sunt & soluti. vestes & calciamenta quibus induimur, & quæ habemus in pedibus ob longitudinem longioris viæ trita sunt & penè consumpta.

14 * Susceperunt igitur de cibariis eorum, & os Domini non interrogauerunt.

15 * Fecitque Iosue cum eis pacem; & inito fœdere pollicitus est vt non occiderentur. Principes quoque multitudinis iurauerunt eis. 2. Reg. 21. a

16 * Post dies autem tres initi fœderis, audierunt quòd in vicino habitarent, & inter eos futuri essent.

17 * Moueruntque castra filij Israel, & venerunt in ciuitates eorum die tertio, quarum hæc vocabula sunt, Gabaon, & Caphira, & Beroth & Cariathiarim.

18 * Et non percusserunt eos, eo quòd iurassent eis principes multitudinis in nomine domini Dei Israel. Murmurauit itaque omne vulgus contra principes Israel.

תרגום יונתן

7 וַאֲמַרוּ אֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל לְחִיוָּאָה מָאִים בֵּינִי אַתְּ יָתֵב וְאֵיכְדִין אֶגְזַר עִמָּךְ קְיָם׃
8 וַאֲמַרוּ לִיהוֹשֻׁעַ עַבְדָךְ אֲנַחְנָא וַאֲמַר לְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ מַן אַתּוּן וּמִנַּן אֲתֵיתוּן׃
9 וַאֲמַרוּ לֵיהּ מֵאַרַע רָחִיקָא לַחֲרָא אַתּוּ עַבְדָךְ לְשׁוּמָא דַיְיָ אֱלָהָךְ אֲרִי שְׁמַעְנָא יַת שׁוּמְעֵנָא גְּבוּרְתֵּיהּ וְיָת כָּל דַּעֲבַד בְּמִצְרָיִם׃
10 וְיָת כָּל דַּעֲבַד לְתַרִין מַלְכֵי אֱמוֹרָאָה דִי בְּעִיבְרָא דְיַרְדְּנָא לְסִיחוֹן מַלְכָּא דְחֶשְׁבּוֹן וּלְעוֹג מַלְכָּא דְמַתְנַן דְּבַעַשְׁתָּרוֹת׃
11 וַאֲמַרוּ לָנָא סָבָנָא וְכָל יָתְבֵי אַרְעָנָא לְמֵימַר סַבּוּ בִּידֵיכוֹן זָוָדִין לְאוֹרְחָא וְאֵזִילוּ לְקַדְמוּתְהוֹן וְתֵימְרוּן לְהוֹן עַבְדֵיכוֹן אֲנַחְנָא וּכְעַן גְּזוֹרוּ
לָנָא קְיָם׃ 12 דֵּין לַחְמָנָא כַּד חַמִּים אִיזְדַּוַּדְנָא יָתֵיהּ מִבָּתָּנָא בְּיוֹם מִיפַּקְנָא לְמֵיתֵי לְוָתְכוֹן וּכְעַן הָא יָבֵשׁ וַהֲוָה כְּיִסְנִין׃
13 וְאִילֵּין זִיקִין דַּחֲמַר דִּי מְלֵינָא כַּד חַדְתִּין וְהָא אִתְבַּזָּעוּ וְאִילֵּין תּוּתְבָנָא וּמְסָנְנָא בְּלִיאוּ מִסְּגִי אוֹרְחָא לַחֲרָא׃
14 וְקַבִּילוּ גַּבְרַיָּא לְפִתְגָמֵיהוֹן וְאִלְפַּן מִן קֳדָם יְיָ לָא תְּבָעוּ׃
15 וַעֲבַד לְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ שְׁלָם וּגְזַר לְהוֹן קְיָם לְקַיָּמוּתְהוֹן וְקַיִּמוּ לְהוֹן רַבְרְבֵי כְּנִשְׁתָּא׃
16 וַהֲוָה מִסּוֹף תְּלָתָא יוֹמִין בָּתַר דְּגָזְרוּ לְהוֹן קְיָם וּשְׁמַעוּ אֲרֵי קָרִיבִין אִינּוּן לֵיהּ וּבֵינֵיהוֹן אִינּוּן יָתְבִין׃
17 וּטְטַלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲתוֹ לְקִרְוֵיהוֹן בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה וְקִרְוֵיהוֹן גִּבְעוֹן וּכְפִירָה וּבְאֵרוֹת וְקִרְיַת יְעָרִים׃
18 וְלָא מְחוֹנַן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲרֵי קַיִּמוּ לְהוֹן רַבְרְבֵי כְּנִשְׁתָּא בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל וְאִתְרָעֲמוּ כָּל כְּנִשְׁתָּא עַל רַבְרְבַיָּא׃

‡ *Et dixerunt filij Israel ad Euæum: Vide* 7
ne in me tu habites; & quomodo inibimus te-
cum pactum?

‡ *Et dixerunt ad Iosue: Serui tui sumus. et* 8
dixit ad eos Iosue: Vnde estis, & vnde ve-
nistis?

‡ *Et dixerunt ad eum: De terra longinqua* 9
valdè venerunt serui tui in nomine domini Dei
tui. audiuimus enim nomen eius, et cuncta quæ
fecit in Aegypto:

‡ *Et omnia quæ fecit duobus regibus Amor-* 10
ræorum, qui fuerunt trans Iordanem, Seon re-
gi Esebon, & Og regi Basan, qui habitabat in
Astaroth & in Adrain.

‡ *Et dixerunt ad nos seniores nostri, &* 11
omnes habitantes terram nostram, dicentes:
Tollite vobis cibaria ad viam, & ite in occur-
sum eorum: & dicetis ad eos: Serui vestri su-
mus; & nunc inite nobiscum fœdus.

‡ *Hi panes nostri: calidos sumpsimus ad iter* 12
eos à domibus nostris in die qua exiuimus ad-
uenire ad vos: nunc autem ecce sicci facti sunt,
& facti sunt comesti.

‡ *Et hi vtres vini, quos impleuimus nouos,* 13
& hi rupti sunt. & hæ vestes nostræ inueterate
sunt ex multo itinere valdè.

‡ *Et susceperunt principes cibaria eorum;* 14
& os Domini non interrogauerunt.

‡ *Et fecit cum eis Iosue pacem, & inijt cum* 15
eis fœdus; & iurauerunt eis principes congre-
gationis.

‡ *Et factum est post tres dies postquam inie-* 16
runt cum eis fœdus, audierunt quòd in vicino
sunt ipsorum, & quòd in ipsis habitant.

‡ *Et profecti sunt filij Israel, & exierunt* 17
in ciuitates eorum die tertio. at vrbes ipso-
rum Gabaon, & Caphira, & Beroth, & vr-
bes Iarim.

‡ *Et non pugnauerunt cum eis filij Israel;* 18
quoniam iurauerunt eis omnes principes congre
gationis per dominum Deum Israel. & mur-
murauerunt omnis congregatio contra prin-
cipes.

7 ‡ καὶ εἶπεν ⓓ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς τὸν εὐαῖον, ὅρα μὴ ἐν
ἐμοὶ σὺ κατοικῇς. καὶ πῶς διαθῶμαι σοι διαθήκην.
8 ‡ ⓒ εἶπαν πρὸς ἰησοῦ, οἰκέται σου ἐσμέν. καὶ εἶπεν πρὸς
αὐτοὺς ἰησοῦς, πόθεν ἐστέ, ⓒ πόθεν παραγεγόνατε;
9 ‡ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, ἐκ γῆς μακρόθεν σφόδρα
ἥκασιν ⓓ παῖδές σου ἐν ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ σου. ἀκη-
κόαμεν γὰρ τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν ἐν αἰ-
10 γύπτῳ· ‡ ⓒ πάντα ὅσα ἐποίησε τοῖς δυσὶν βασιλεῦσιν
τῶν ἀμορραίων, οἳ ἦσαν πέραν τοῦ ἰορδάνου, τῷ σηὼν βασι-
λεῖ ἐσεβών, καὶ τῷ ὢγ βασιλεῖ τῆς βασάν, ὃς κατῴκει ἐν ἀ-
σαρὼθ καὶ ἐν ἀδραΐν.
11 ‡ καὶ εἶπαν πρὸς ἡμᾶς ⓓ πρεσβύτεροι ἡμῶν, ⓒ πάν-
τες ⓓ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἡμῶν, λέγοντες, λάβετε
ἑαυτοῖς ἐπισιτισμὸν εἰς τὴν ὁδόν· ⓒ πορεύεσθε εἰς συναν-
τησιν αὐτῶν. ⓒ ἐρεῖτε πρὸς αὐτούς, οἰκέται ὑμῶν ἐσμέν, καὶ
νῦν διάθεσθε ἡμῖν διαθήκην.
12 ‡ οὗτοι ⓓ ἄρτοι ἡμῶν, θερμοὶ ἐφωδιάσθημεν αὐτοὺς
ἀπὸ οἴκων ἡμῶν τῇ ἡμέρᾳ, ᾗ ἐξήλθομεν παραγενέσθαι
πρὸς ὑμᾶς. νῦν δὲ ἰδοὺ ἐξηράνθησαν ⓒ γεγόνασιν βεβρω-
μένοι.
13 ‡ καὶ οὗτοι ⓓ ἀσκοὶ οἴνου, οὓς ἐπλήσαμεν καινούς, ⓒ
ἰδοὺ ἐρρώγασιν. καὶ ταῦτα τὰ ἱμάτια ἡμῶν πεπαλαίωται
ἀπὸ τῆς πολλῆς ὁδοῦ σφόδρα.
14 ‡ καὶ ἔλαβον οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ ἐπισιτισμοὺς αὐτῶν, καὶ
τὸ στόμα κυρίου οὐκ ἐπηρώτησαν.
15 ‡ καὶ ἐποίησεν πρὸς αὐτοὺς ἰησοῦς εἰρήνην, ⓒ διέθε-
το πρὸς αὐτοὺς διαθήκην, ⓒ ὤμοσαν αὐτοῖς οἱ ἄρχοντες τῆ
συναγωγῆς.
16 ‡ καὶ ἐγένετο μετὰ τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὸ διαθέσθαι πρὸς
αὐτοὺς διαθήκην, ἤκουσαν, ὅτι ἐγγύθεν εἰσὶν αὐτῶν, ⓒ ὅτι
ἐν αὐτοῖς κατοικοῦσιν.
17 ‡ καὶ ἀπῆραν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ, ⓒ ἐξῆλθον εἰς τὰς πόλεις
αὐτῶν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ. αἱ δὲ πόλεις αὐτῶν γαβαὼν ⓒ
καφιρὰ ⓒ βηρώθ, ⓒ πόλεις ἰαρείμ.
18 ‡ καὶ οὐκ ἐπολέμησαν αὐτοῖς οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ, ὅτι ὤμο-
σαν αὐτοῖς πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς συναγωγῆς κύριον
τὸν θεὸν ἰσραήλ. καὶ διεγόγγυζαν πᾶσα ἡ συναγωγὴ
ἐπὶ τοῖς ἄρχουσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et dixerunt viri Israelis ad Hhiuæum: Forsan inter me tu habitas; & quomodo pangam tecum fœdus?
8 Et dixerunt Iosue: Serui tui nos. & dixit illis Iosue: Quinam vos? & vnde venistis?
9 Et dixerunt ei: De terra longinqua valde venerunt serui tui ad nomen Domini Dei tui; namque audiuimus auditionem fortitudinis eius, & omnia quæ fecit in Ægypto:
10 Et omnia quæ fecit duobus regibus Emorrhæi qui trans Iordanē, Sihhon regi Hhesbon, & Ghog regi Mathnā qui in Ghastaroth.
11 Et dixerunt nobis senes nostri, & omnes habitatores terræ nostræ, dicendo: Tollite in manibus vestris viatica ad iter, & ite in occursum eorum: & dicetis eis; Serui vestri nos, & nunc pangite nobis fœdus.
12 Hic panis noster: adhuc calidum attulimus viaticum eum è domibus nostris in die quo exiremus ad veniendum ad vos; & nunc ecce siccus, & fuit vt obleæ. 13 Et hi vtres vini quos impleuimus quando noui *erant*, & ecce rupti sunt: & hi panni nostri & calciamenta nostra inueterata sunt ex magnitudine viæ valde.
14 Et auscultrauerunt viri verbis eorum, & doctrinam à facie Domini non quæsierunt.
15 Et fecit illis Iosue pacem, & pepigit illis fœdus ad viuificandum eos: & iurauerunt eis principes synagogæ.
16 Et fuit à fine trium dierum postquam pepigerunt eis fœdus, & audierunt quòd propinqui illi ei, & inter eos illi habitantes.
17 Et leuauerunt filij Israel, & venerunt ad ciuitates eorum in die tertio; & vrbes eorum, Gibghon, & Cephira, & Beeroth, & Kiriathiegarim. 18 Et non deleuerunt eos filij Israel; quoniam iurauerant eis principes Synagogæ in dicto domini Dei Israel. & murmurauerunt omnis Synagoga contra principes.

19 * וַיֹּאמְרוּ כָל־הַנְּשִׂיאִים אֶל־כָּל־הָעֵדָה אֲנַחְנוּ
נִשְׁבַּעְנוּ לָהֶם בַּיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה לֹא נוּכַל
לְנָגַע בָּהֶם׃

20 * זֹאת נַעֲשֶׂה לָהֶם וְהַחֲיֵה אוֹתָם וְלֹא־יִהְיֶה
עָלֵינוּ קֶצֶף עַל־הַשְּׁבוּעָה אֲשֶׁר־נִשְׁבַּעְנוּ לָהֶם׃

21 * וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם הַנְּשִׂיאִים יְחְיוּ וַיִּהְיוּ חֹטְבֵי
עֵצִים וְשֹׁאֲבֵי־מַיִם לְכָל־הָעֵדָה כַּאֲשֶׁר דִּבְּרוּ לָהֶם
הַנְּשִׂיאִים׃

22 * וַיִּקְרָא לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם לֵאמֹר לָמָּה
רִמִּיתֶם אֹתָנוּ לֵאמֹר רְחוֹקִים אֲנַחְנוּ מִכֶּם מְאֹד
וְאַתֶּם בְּקִרְבֵּנוּ יֹשְׁבִים׃

23 * וְעַתָּה אֲרוּרִים אַתֶּם וְלֹא־יִכָּרֵת מִכֶּם עֶבֶד וְחֹטְבֵי
עֵצִים וְשֹׁאֲבֵי־מַיִם לְבֵית אֱלֹהָי׃

24 * וַיַּעֲנוּ אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וַיֹּאמְרוּ כִּי הֻגֵּד חֻגַּד לַעֲבָדֶיךָ
אֵת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶת־מֹשֶׁה עַבְדּוֹ לָתֵת
לָכֶם אֶת־כָּל־הָאָרֶץ וְלְהַשְׁמִיד אֶת־כָּל־יֹשְׁבֵי
הָאָרֶץ מִפְּנֵיכֶם וַנִּירָא מְאֹד לְנַפְשֹׁתֵינוּ מִפְּנֵיכֶם
וַנַּעַשׂ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃

25 * וְעַתָּה הִנֵּנוּ בְיָדֶךָ כַּטּוֹב וְכַיָּשָׁר בְּעֵינֶיךָ לַעֲשׂוֹת
לָנוּ עֲשֵׂה׃

26 * וַיַּעַשׂ לָהֶם כֵּן וַיַּצֵּל אוֹתָם מִיַּד בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
וְלֹא הָרָגוּם׃

27 * וַיִּתְּנֵם יְהוֹשֻׁעַ בַּיּוֹם הַהוּא חֹטְבֵי עֵצִים וְשֹׁאֲבֵי־
מַיִם לָעֵדָה וְלִמְזְבַּח יְהוָה עַד־הַיּוֹם הַזֶּה אֶל־
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחָר׃

יוד

1 * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ אֲדֹנִי־צֶדֶק מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַם כִּי־לָכַד
יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָעַי וַיַּחֲרִימָהּ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לִירִיחוֹ
וְלְמַלְכָּהּ כֵּן־עָשָׂה לָעַי וּלְמַלְכָּהּ וְכִי הָשְׁלִימוּ יֹשְׁבֵי
גִּבְעוֹן אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיִּהְיוּ בְקִרְבָּם׃

19 * Qui responderunt eis: Iurauimus eis
D in nomine domini Dei Israel, & idcircò
non possumus eos contingere.

20 * Sed hoc faciemus eis: Reseruentur
quidem vt viuant, ne contra nos ira Do-
mini concitetur si peierauerimus:

21 * Sed sic viuãt, vt in vsus vniuersæ mul
titudinis ligna cædant, aquasque compor
tent. Quibus hæc loquentibus,

22 * Vocauit Gabaonitas Iosue, & dixit
eis: Cur nos decipere fraude voluistis, vt
diceretis, Procul valdè habitamus à vo-
bis, cùm in medio nostri sitis?

23 * Itaque sub maledictione eritis, & nõ
deficiet de stirpe vestra ligna cædens, a-
quasque comportãs in domum Dei mei.

24 * Qui responderunt: Nunciatum est
nobis seruis tuis, quòd promisisset domi-
nus Deus tuus Moysi seruo suo, vt trade-
ret vobis omnem terram, & disperderet
cunctos habitatores eius. Timuimus igi-
tur valdè, & prouidimus animabus no-
stris, vestro terrore compulsi, & hoc con-
silium iniuimus.

25 * Nunc autem in manu tua sumus:
quod tibi bonum & rectum videtur, fac
nobis.

26 * Fecit ergo Iosue vt dixerat, & libera-
uit eos de manu filiorum Israel, vt nõ oc-
ciderentur.

27 * Decreuitq; in illo die eos esse in mi-
nisterio cuncti populi & altaris Domini,
cædentes ligna, & aquas comportantes
vsque in præsens tempus in loco quem
Dominus elegisset.

CAP. X.

1 QVÆ cùm audisset Adonisedec rex
A Hierusalem, quòd scilicet cepisset Io-
sue Hay & subuertisset eam; sicut enim fe
cerat Hiericho & regi eius, sic fecit Hay
& regi illius: & quòd transfugissent Ga-
baonitæ ad Israel, & essent fœderati eo-
rum:

תרגום יונתן

19 וַאֲמַרוּ כָּל רַבְרְבַיָּא לְכָל כְּנִישְׁתָּא אֲנַחְנָא קַיְימְנָא לְהוֹן בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל וּכְעַן לָא נִיכּוֹל לַאֲנָזָקָה לְהוֹן׃
20 דָּא נַעְבֵּד לְהוֹן וּנְקַיֵּים יַתְהוֹן וְלָא יְהֵא עֲלָנָא רָגְזָא עַל קְיָימָנָא דְקַיֵּימְנָא לְהוֹן׃ 21 וַאֲמַרוּ לְהוֹן רַבְרְבַיָּא יֵיחוֹן וְיהוֹן לָקְטֵי
אָעִין וּמַלָּן מַיָּא לְכָל כְּנִישְׁתָּא כְּמָא דְמַלִּילוּ לְהוֹן רַבְרְבַיָּא׃ 22 וּקְרָא לְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ וּמַלֵּיל עִמְּהוֹן לְמֵימַר לְמָה שַׁקַּרְתּוּן בָּנָא
לְמֵימַר רַחִיקִין אֲנַחְנָא מִנְּכוֹן לַחֲדָא וְאַתּוּן בֵּינָנָא יָתְבִין׃ 23 וּכְעַן לִיטִין אַתּוּן וְלָא יִפְסְקוּן מִנְּכוֹן עַבְדִין וְלָקְטֵי אָעִין וּמַלָּן מַיָּא
לְבֵירַ מַקְדְּשָׁא דֵאלָהִי׃ 24 וַאֲתִיבוּ יַת יְהוֹשֻׁעַ וַאֲמַרוּ אֲרֵי אִתְחַוָּא אִתְחַוִּינָא לְעַבְדָּךְ יַת דְּפַקִּיד יְיָ אֱלָהָךְ יַת מֹשֶׁה עַבְדֵּיהּ לְמִתַּן
לְכוֹן יַת כָּל אַרְעָא וּלְשֵׁיצָאָה יַת כָּל יָתְבֵי אַרְעָא מִן קֳדָמֵיכוֹן וּדְחִילְנָא לַחֲוָא לְנַפְשָׁתָנָא מִן קֳדָמֵיכוֹן וַעֲבַדְנָא יַת פִּתְגָמָא הָדֵין׃
25 וּכְעַן הָא אֲנַחְנָא מְסִירִין בִּידָךְ כְּשַׁפַּר וּכְתַקִּין בְּעֵינָךְ לְמֶעְבַּד לָנָא עֲבִיד׃
26 וַעֲבַד לְהוֹן כֵּן וְשֵׁזִיב יַתְהוֹן מִידָא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָא קַטְלוּנוּן׃
27 וּמַנְיִנוּן יְהוֹשֻׁעַ בְּיוֹמָא הַהוּא לָקְטֵי אָעִין וּמַלָּן מַיָּא לְכְנִישְׁתָּא וּלְמַדְבְּחָא דַיְיָ עַד יוֹמָא הָדֵין לַאֲתַרָא דְיִתְרְעֵי׃

יוד

1 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע אֲדוֹנִי צֶדֶק מַלְכָּא דִירוּשְׁלֶם אֲרֵי כְּבַשׁ יְהוֹשֻׁעַ יַת עַי וְגַמְרֵהּ כְּמָא דַעֲבַד לְיִרְיחוֹ
וּלְמַלְכָּהּ כֵּן עֲבַד לָעַי וּלְמַלְכָּהּ וַאֲרֵי אַשְׁלִימוּ יָתְבֵי גִּבְעוֹן יַת יִשְׂרָאֵל וַהֲווֹ בֵּינֵיהוֹן׃

‡ *Et dixerunt omnes principes omni congregationi: Nos iurauimus eis per dominum Deum Israel, & nunc non poterimus contingere illos:* 19

‡ *Hoc faciamus eis uiuere permittere illos, & possideamus eos: & non erit contra nos ira propter iuramentum quod iurauimus eis.* 20

‡ *Et dixerunt eis principes: Viuent, & erunt ligna cædentes, & aquam portantes omni congregationi, sicut dixerunt eis principes.* 21

‡ *Et conuocauit illos Iosue, & locutus est eis dicens: Cur decepistis me, dicentes: De longe sumus à te ualde; uos autem de regione estis habitantium inter nos?* 22

‡ *Et nunc maledicti estis: non deerit ex uobis seruus neque ligna cædẽs, neque aquam portans mihi & Deo meo.* 23

‡ *Et responderunt Iosue, dicentes: Quòd nuncium nunciatum est nobis, quanta promisit dominus Deus tuus Moysi seruo suo, ut traderet uobis hanc terram, & disperderet nos & omnes habitantes in illa à facie uestra. & timuimus ualde pro animabus nostris à facie uestra; & fecimus rem hanc.* 24

‡ *Et nunc ecce nos subditi uobis: ut placet uobis, & ut uidetur facere nobis, facite.* 25

‡ *Et fecerunt eis sic, & liberauit eos Iosue in die illa de manibus filiorum Israel; & non occiderunt eos.* 26

‡ *Et statuit eos Iosue in die illo ligna cædentes, & aquam comportantes cunctæ congregationi & altari Dei usque ad diem hodiernum, & ad locum quem elegisset.* 27

CAP. X.

POstquam autem audiuit Adonisedech rex Hierusalem, quòd cepit Iosue Gai, & subuertit eam sicut fecit Hiericho & regi eius, sic fecit & Gai & regi illius. & quòd transfugerunt habitantes Gabaon ad Iosue & ad Israel, & erant in medio eorum. 1

19 ‡ Ἐ εἶπαν πάντες οἱ ἄρχοντες πάσῃ τῇ συναγωγῇ, ἡμεῖς ὠμόσαμεν αὐτοῖς κύριον τὸν θεὸν ἰσραήλ, καὶ νῦν οὐ δυνησόμεθα ἅψασθαι αὐτῶν·

20 ‡ τοῦτο ποιήσωμεν αὐτοῖς ζωγρῆσαι αὐτοὺς καὶ ἀφεποιησώμεθα αὐτούς, καὶ οὐκ ἔσται καθ' ἡμῶν ὀργὴ διὰ τὸν ὅρκον, ὃν ὠμόσαμεν αὐτοῖς.

21 ‡ καὶ εἶπεν αὐτοῖς οἱ ἄρχοντες, ζήσονται, καὶ ἔσονται ξυλοκόποι καὶ ὑδροφόροι πάσῃ τῇ συναγωγῇ, καθάπερ εἶπαν αὐτοῖς οἱ ἄρχοντες.

22 ‡ Ἐ συνεκάλεσεν αὐτοὺς ἰησοῦς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς λέγων, διατί παρελογίσασθέ με λέγοντες, μακρὰν ἐσμὲν ἀπὸ σοῦ σφόδρα, ὑμεῖς δὲ ἐγγύς ἐστε τῶν κατοικούντων ἐν ἡμῖν;

23 ‡ καὶ νῦν ἐπικατάρατοι ἐστέ, οὐ μὴ ἐκλίπῃ ἐξ ὑμῶν δοῦλος, οὐδὲ ξυλοκόπος, οὐδὲ ὑδροφόρος ἐμοὶ καὶ τῷ θεῷ μου.

24 ‡ καὶ ἀπεκρίθησαν τῷ ἰησοῦ λέγοντες, ὅτι ἀγγελία ἀνηγγέλη ἡμῖν, ὅσα συνέταξεν κύριος ὁ θεὸς σου μωυσῇ τῷ παιδὶ αὐτοῦ, δοῦναι ὑμῖν τὴν γῆν, καὶ ἐξολοθρεῦσαι ἡμᾶς ἐ πάντας οὓς κατοικοῦντας ἐπ' αὐτῆς ἀπὸ προσώπου ὑμῶν. καὶ ἐφοβήθημεν σφόδρα περὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, καὶ ἐποιήσαμεν τὸ πρᾶγμα τοῦτο·

25 ‡ καὶ νῦν ἰδοὺ ἡμεῖς ὑποχείριοι ὑμῖν, ὡς ἀρέσκει ὑμῖν καὶ ὡς δοκεῖ ποιῆσαι ἡμῖν, ποιήσατε.

26 ‡ καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς οὕτως, καὶ ἐξείλατο αὐτοὺς ἰησοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκ χειρῶν υἱῶν ἰσραήλ, ἐ οὐκ ἀπέκτειναν αὐτούς.

27 ‡ καὶ κατέστησεν αὐτοὺς ἰησοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ξυλοκόπους καὶ ὑδροφόρους πάσῃ τῇ συναγωγῇ καὶ τῷ θυσιαστηρίῳ τοῦ θεοῦ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης σήμερον, καὶ εἰς τὸν τόπον ὃν ἂν ἐκλέξῃ).

ι.

1 ‡ Ὡς δὲ ἤκουσεν ἀδωνισεδὲκ βασιλεὺς ἱερουσαλήμ, ὅτι ἔλαβεν ἰησοῦς τὴν γαΐ, καὶ ἐξωλόθρευσεν αὐτὴν ὃν τρόπον ἐποίησεν τῇ ἰερειχὼ καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς, οὕτω ἐποίησεν καὶ τῇ γαΐ, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς. καὶ ὅτι ἠυτομόλησαν οἱ κατοικοῦντες γαβαὼν πρὸς ἰησοῦν ἐ πρὸς ἰσραήλ, καὶ ἐγένοντο ἐν μέσῳ αὐτῶν·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et dixerunt omnes principes omni Synagogæ: Nos iurauimus illis in verbo domini Dei Israel; & nunc non poterimus nocere illis.

20 Hoc faciemus eis, & viuificabimus eos; & non erit super nos indignatio propter iuramentum quod iurauimus eis.

21 Et dixerunt eis principes: Viuent; & erunt colligentes ligna, & implentes aquas omni Synagogæ, sicut locuti sunt eis principes.

22 Et vocauit eos Iosue, & locutus est cum eis, dicendo: Ad quid mentiti estis nobis, dicendo; Longinqui nos à vobis valdè, & vos inter nos habitantes?

23 Et nunc maledicti vos, & non deficiant ex vobis serui, & colligentes ligna, & implentes aquam domui sanctuarij Dei.

24 Et responderunt Iosue, & dixerunt: Quoniam nuntiando nuntiatum fuit seruis tuis quod iussit Dominus Deus tuus Mosem seruum suum ad dandam vobis omnem terram, & ad consumendum omnes habitatores terræ à facie vestra; & timuimus valde animabus nostris à facie vestra, & fecimus verbum hoc.

25 Et nunc ecce nos traditi in manu tua: sicut pulchrum & sicut rectum in oculis tuis facere nobis, fac.

26 Et fecit illis sic, & liberauit eos de manu filiorum Israel; & non occiderunt eos.

27 Et numerauit eos Iosue in die illa collectores lignorum, & implentes aquas Synagogæ, & altari Domini vsque ad diem hunc ad locum quem elegit.

CAP. X.

ET fuit quando audiuit Adonizedek rex Ierusalem, quòd subegisset Iosue Ghay, & consumpsisset eam, quemadmodum fecit Iericho & regi eius, sic fecisset Ghay & regi eius; & quòd pacem fecissent habitatores Ghibghon cum Israel, & essent inter eos:

2 * וַיִּירְאוּ מְאֹד כִּי עִיר גְּדוֹלָה גִּבְעוֹן כְּאַחַת עָרֵי
הַמַּמְלָכָה וְכִי הִיא גְדוֹלָה מִן־הָעַי וְכָל־אֲנָשֶׁיהָ
גִּבֹּרִים׃

3 * וַיִּשְׁלַח אֲדֹנִי־צֶדֶק מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַם אֶל־הוֹהָם
מֶלֶךְ־חֶבְרוֹן וְאֶל־פִּרְאָם מֶלֶךְ־יַרְמוּת וְאֶל־יָפִיעַ
מֶלֶךְ־לָכִישׁ וְאֶל־דְּבִיר מֶלֶךְ־עֶגְלוֹן לֵאמֹר׃

4 * עֲלוּ־אֵלַי וְעִזְרֻנִי וְנַכֶּה אֶת־גִּבְעוֹן כִּי־הִשְׁלִימָה
אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְאֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

5 * וַיֵּאָסְפוּ וַיַּעֲלוּ חֲמֵשֶׁת ׀ מַלְכֵי הָאֱמֹרִי מֶלֶךְ
יְרוּשָׁלַם מֶלֶךְ־חֶבְרוֹן מֶלֶךְ־יַרְמוּת מֶלֶךְ־לָכִישׁ
מֶלֶךְ־עֶגְלוֹן הֵם וְכָל־מַחֲנֵיהֶם וַיַּחֲנוּ עַל־גִּבְעוֹן
וַיִּלָּחֲמוּ עָלֶיהָ׃

6 * וַיִּשְׁלְחוּ אַנְשֵׁי גִבְעוֹן אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הַמַּחֲנֶה
הַגִּלְגָּלָה לֵאמֹר אַל־תֶּרֶף יָדֶיךָ מֵעַבְדֶּיךָ עֲלֵה אֵלֵינוּ
מְהֵרָה וְהוֹשִׁיעָה לָּנוּ וְעָזְרֵנוּ כִּי נִקְבְּצוּ אֵלֵינוּ כָּל־
מַלְכֵי הָאֱמֹרִי יֹשְׁבֵי הָהָר׃

7 * וַיַּעַל יְהוֹשֻׁעַ מִן־הַגִּלְגָּל הוּא וְכָל־עַם הַמִּלְחָמָה
עִמּוֹ וְכֹל גִּבּוֹרֵי הֶחָיִל׃

8 * וַיֹּאמֶר יְהוָה ׀ אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אַל־תִּירָא מֵהֶם כִּי
בְיָדְךָ נְתַתִּים לֹא־יַעֲמֹד אִישׁ מֵהֶם בְּפָנֶיךָ׃

9 * וַיָּבֹא אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ פִּתְאֹם כָּל־הַלַּיְלָה עָלָה
מִן־הַגִּלְגָּל׃

10 * וַיְהֻמֵּם יְהוָה לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּכֵּם מַכָּה ׀ גְּדוֹלָה
בְּגִבְעוֹן וַיִּרְדְּפֵם דֶּרֶךְ מַעֲלֵה בֵית־חוֹרֹן וַיַּכֵּם עַד־
עֲזֵקָה ׀ וְעַד־מַקֵּדָה׃

11 * וַיְהִי בְנוֹסָם ׀ מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵם בְּמוֹרַד
בֵּית־חוֹרֹן וַיהוָה ׀ הִשְׁלִיךְ עֲלֵיהֶם אֲבָנִים
גְּדֹלוֹת ׀ מִן־הַשָּׁמַיִם עַד־עֲזֵקָה ׀ וַיָּמֻתוּ רַבִּים
אֲשֶׁר־מֵתוּ בָּאַבְנֵי הַבָּרָד מֵאֲשֶׁר הָרְגוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
בֶּחָרֶב׃

IOSVE. Translat.B.Hierony. *Gabaon.*

2 * Timuit valde. vrbs enim magna erat Gabaon, & vna ciuitatum regalium, & maior oppido Hay, omnesque bellatores eius fortissimi.

3 * Misit ergo Adonisedec rex Ierusalem ad Oham regem Hebron, & ad Pharã regem Hierimoth, ad Iaphie quoque regem Lachis, & ad Dabir regem Eglon, dicens:

4 * Ad me ascendite & ferte præsidium, vt expugnemus Gabaon, quare transfugerit ad Iosue & ad filios Israel.

5 * Congregati igitur ascenderunt quinque reges Amorræorum, rex Ierusalẽ, rex Hebron, rex Hierimoth, rex Lachis, rex Eglon, simul cum exercitibus suis, & castrametati sunt circa Gabaon oppugnantes eam.

6 * Habitatores autem Gabaõ vrbis obB sessæ miserunt ad Iosue, qui tunc morabatur in castris apud Galgalam, & dixerunt ei: Ne retrahas manus tuas ab auxilio seruorum tuorũ: ascende citò, & libera nos, ferque præsidium. conuenerunt enim aduersum nos omnes reges Amorræorum qui habitant in montanis.

7 * Ascenditque Iosue de Galgalis, & omnis exercitus bellatorum cum eo viri fortissimi.

8 * Dixitque Dominus ad Iosue: Ne timeas eos. in manus enim tuas tradidi illos. nullus enim ex eis tibi resistere poterit.

9 * Irruit itaque Iosue super eos repente, tota nocte ascendens de Galgalis.

10 * Et conturbauit eos Dominus à facie Israel, contriuitque plaga magna in Gabaon, ac persecutus est eos per viam ascensus Bethoron, & percussit vsque Azecha & Maceda.

11 * Cumque fugerent filios Israel, & essẽt C in descensu Bethoron, Dominus misit super eos lapides magnos de cælo vsque ad Azecha. & mortui sunt multo plures lapidibus grãdinis, quàm quos gladio percusserant filij Israel.

תרגום יונתן

2 וְדַחִילוּ לַחֲדָא אֲרֵי קִרְתָּא רַבְּתָא גִּבְעוֹן כַּחֲדָא מִקִּרְוֵי מַלְכְוָתָא וַאֲרֵי הִיא רַבְּתָא מִן עַי וְכָל גַּבְרָהָא גִּיבָּרִין׃

3 וּשְׁלַח אֲדֹנִי צֶדֶק מַלְכָּא דִּירוּשְׁלֶם לְוַת הוֹהָם מַלְכָּא דְּחֶבְרוֹן וּלְוַת פִּרְאָם מַלְכָּא דְּיַרְמוּת וּלְוַת יָפִיעַ מַלְכָּא דְּלָכִישׁ וּלְוַת דְּבִיר מַלְכָּא
וְעָגְלוֹן לְמֵימַר׃ 4 סַקוּ לְוָתִי וְסַעֲדוּנִי וְנִמְחֵי יַת גִּבְעוֹן אֲרֵי אִשְׁלִימַת עִם יְהוֹשֻׁעַ וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

5 וְאִיתְכְּנִישׁוּ וּסְלִיקוּ חֲמֵשָׁא מַלְכֵי אֱמוֹרָאֵה מַלְכָּא דְּחֶבְרוֹן מַלְכָּא דִּירוּשְׁלֶם מַלְכָּא דְּיַרְמוּת מַלְכָּא דְּלָכִישׁ מַלְכָּא דְּעֶגְלוֹן אִינּוּן וְכָל
מַשְׁרְיָתְהוֹן וּשְׁרוֹ עַל גִּבְעוֹן וַאֲגִיחוּ קְרָבָא עֲלָהָא׃ 6 וּשְׁלַחוּ אֱינָשֵׁי גִּבְעוֹן לְוַת יְהוֹשֻׁעַ לְמַשְׁרְיָתָא לְגִילְגָּלָא
לְמֵימַר לָא תְרַשֵּׁל יְדָךְ מֵעַבְדָּךְ סַק לְוָתָנָא בְּפוּרְיָא וּפְרוֹק לָנָא וּסְעוֹדָנָא אֲרֵי אִיתְכְּנִישׁוּ עֲלָנָא כָּל מַלְכֵי אֱמוֹרָאֵה יָתְבֵי טוּרָא׃

7 וּסְלִיק יְהוֹשֻׁעַ מִן גִּלְגָּלָא הוּא וְכָל עַמָּא עָבְדֵי קְרָבָא עִימֵיהּ וְכָל גִּיבָּרֵי חֵילָא׃

8 וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ לָא תִדְחַל מִנְּהוֹן אֲרֵי בִידָךְ מְסַרְתִּינוּן לָא יִתְעַתַּד אֱנָשׁ מִנְּהוֹן קֳדָמָךְ׃

9 וַאֲתָא לְוָתְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ בְּתָכִיף כָּל לֵילְיָא סְלִיק מִן גִּלְגָּלָא׃

10 וְתַבְּרִינוּן יְיָ קֳדָם יִשְׂרָאֵל וּמְחָנוּן מַחְתָּא רַבְּתָא בְּגִבְעוֹן וְרַדְפִינוּן בְּאוֹרַח מַסְקָנָא דְּבֵית חוֹרוֹן וּמְחַנוּן עַד עֲזֵקָה וְעַד מַקֵּדָה׃

11 וַהֲוָה בְּמֵיפְכְּהוֹן מִן קֳדָם יִשְׂרָאֵל אִינּוּן בְּמַחֲתָנָא דְּבֵית חוֹרוֹן וּמִן קֳדָם יְיָ אִתְרְמִיאָה עֲלֵיהוֹן אַבְנִין רַבְרְבָן מִן שְׁמַיָּא עַד דַּאֲתוֹ
לַעֲזֵקָה וּמִיתוּ סַגִּיאִין דְּמִיתוּ בְּאַבְנֵי בַרְדָּא מִדְּקַטִּילוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחַרְבָּא׃

* *Et timuerunt in ipsis valde. sciebat enim quòd vrbs magna Gabaon, quasi & vna mitropoleòn regum; quoniã ipsa magna super Gai, & omnes viri eius fortes.*

2 * Ⓒ ἐφοβήθησαν ἐν αὐτοῖς σφόδρα. ᾔδει γὰρ ὅτι ἡ πόλις ἡ μεγάλη Γαβαών, ὡσεὶ Ⓒ μία τῶν μητροπόλεων τῶν βασιλέων, ὅτι αὐτὴ μεγάλη ὑπὲρ τὴν γαΐ, καὶ πάντες Ⓓ ἄνδρες αὐτῆς ἰσχυροί.

* *Et misit Adonisedech rex Hierusalem ad Elam regem Hebron, & ad Pharan regẽ Hierimoth, & ad Japhie regem Lachis, et ad Dabir regem Eglon, dicens:*

3 * καὶ ἀπέστειλεν Ἀδωνισεδὲκ βασιλεὺς Ἱερουσαλὴμ πρὸς Ἐλὰμ βασιλέα Χεβρών, Ⓒ πρὸς Φερὰμ βασιλέα Ἱερμούθ, καὶ πρὸς Ἰαφὶ βασιλέα Λαχίς, καὶ πρὸς Δαβὶρ

4 βασιλέα Ὀδολάμ, λέγων· * δεῦτε ἀνάβητε πρός με Ⓒ βοηθήσατέ μοι, Ⓒ ἐκπολεμήσωμεν τὴν Γαβαών. ἠυτομόλησεν γὰρ πρὸς Ἰησοῦν καὶ πρὸς υἱοὺς Ἰσραήλ.

* *Et congregati sunt & ascenderunt quinque reges Amorræorum, rex Hierusalem, & rex Hebron, & rex Hierimoth, & rex Lachis, & rex Eglon, ipsi & omnis populus eorum; & obsederunt Gabaon, & oppugnabant eam.*

5 * καὶ συνήχθησαν καὶ ἀνέβησαν Ⓓ πέντε βασιλεῖς τῶν Ἀμορραίων, βασιλεὺς Ἱερουσαλήμ, Ⓒ βασιλεὺς Χεβρών, καὶ βασιλεὺς Ἱερμούθ, Ⓒ βασιλεὺς Λαχίς, Ⓒ βασιλεὺς Ὀδολάμ, αὐτοὶ καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτῶν, καὶ παρεκάθισαν τὴν Γαβαών, καὶ ἐξεπολιόρκουν αὐτήν.

* *Et miserunt habitantes Gabaon ad Josue in castra Israel in Galgala, dicentes: Ne retrahas manus tuas à seruis tuis; ascende ad nos citò, & libera nos, & fer præsidium nobis; quoniam congregati sunt contra nos omnes reges Amorræorum qui habitant montana.*

6 * καὶ ἀπέστειλαν Ⓓ κατοικοῦντες Γαβαὼν πρὸς Ἰησοῦν εἰς τὴν παρεμβολὴν Ἰσραὴλ εἰς Γάλγαλα, λέγοντες, μὴ ἐκλύσεις τὰς χεῖράς σου ἀπὸ τῶν παίδων σου, ἀνάβηθι πρὸς ἡμᾶς τάχος, Ⓒ ἐξελοῦ ἡμᾶς, Ⓒ βοήθησον ἡμῖν, ὅτι συνηγμένοι εἰσὶν ἐφ' ἡμᾶς πάντες Ⓓ βασιλεῖς τῶν Ἀμορραίων, Ⓓ κατοικοῦντες τὴν ὀρεινήν.

* *Et ascendit Iosue de Galgalis, ipse & omnis bellator cum eo omnis potens in viribus.*

7 * καὶ ἀνέβη Ἰησοῦς ἀπὸ Γαλγάλων αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ πολεμιστὴς μετ' αὐτοῦ πᾶς δυνατὸς ἐν ἰσχύϊ.

* *Et dixit Dominus ad Iosue: Ne timeas eos: in manus enim tuas tradidi ipsos: non resistet neque vnus ex illis coram vobis.*

8 * καὶ εἶπεν κύριος πρὸς Ἰησοῦν, μὴ φοβηθῇς αὐτούς, εἰς γὰρ τὰς χεῖράς σου παρέδωκα αὐτούς, οὐχ ὑποστήσεται ἓν ἐξ αὐτῶν ἐνώπιον ὑμῶν.

* *Et postquam venit super eos Josue repente, tota nocte ascendit de Galgalis.*

9 * καὶ ἐπεὶ παρεγένετο ἐπ' αὐτοὺς Ἰησοῦς ἄφνω, ὅλην τὴν νύκτα εἰσεπορεύθη ἐκ Γαλγάλων.

* *Et conturbauit eos Dominus à facie Israel, & contriuit eos Dominus plaga magna de Gabaon, & persecuti sunt eos per viam ascensus Bethoron, & percusserunt eos vsque ad Azecha & vsque ad Maceda.*

10 * καὶ ἐξέπληξεν αὐτοὺς κύριος ἀπὸ προσώπου Ἰσραήλ, καὶ συνέτριψεν αὐτοὺς κύριος συντριψιν μεγάλην ἐκ Γαβαών, καὶ κατεδίωξαν αὐτοὺς ὁδὸν ἀναβάσεως Βηθωρών, Ⓒ κατέκοπτον αὐτοὺς ἕως Ἀζηκὰ καὶ ἕως Μακηδά.

* *Cùm autem fugerent ipsi à facie filiorum Israel in descensione Bethoron, & Dominus proiecit in eos lapides grandinis de cælo vsque ad Azecha. & fuerunt plures qui mortui sunt ob lapides grandinis, quàm quos occiderunt filij Israel gladio in bello.*

11 * ἐν τῷ δὲ φεύγειν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπὶ τῆς καταβάσεως Βηθωρών, καὶ κύριος ἐπέρριψεν αὐτοῖς λίθους χαλάζης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἕως Ἀζηκά. καὶ ἐγένοντο πλείους Ⓓ ἀποθνήσκοντες διὰ τοὺς λίθους τῆς χαλάζης, ἢ οὓς ἀπέκτειναν Ⓓ υἱοὶ Ἰσραὴλ μαχαίρᾳ ἐν τῷ πολέμῳ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[1] Et metuerunt valdè: namque vrbs magna Gibghon, sicut vna ex vrbibus regnorum; & quòd illa magna à Ghay, & omnes viri eius fortissimi. [3] Et misit Adonizedek rex Ierusalem ad Hoham regem Hhebron, & ad Piram regem Iarmuth, & ad Iaphiagh regem Lachis, & ad Debir regem Gheglon, dicendo:

[4] Ascendite ad me, & adiuuate me; & delebimus Gibghon; quoniam pacem fecit cum Iosue & cum filiis Israel.

[5] Et congregati sunt, & ascenderunt quinque reges Emorrhæi, rex Ierusalem, rex Hhebron, rex Iarmuth, rex Lachis, rex Gheglon, ipsi & omnes exercitus eorum, & castrametati sunt super Gibghon; & inierunt bellum aduersus eam.

[6] Et miserunt viri Gibghon ad Iosue in castra in Gilgal, dicendo: Ne remittas manum tuam à seruo tuo; ascende ad nos festinanter, & libera nos, & auxiliare nobis; quoniam congregati sunt super nos omnes reges Emorrhæi habitatores montis.

[7] Et ascendit Iosue ex Gilgal, ipse & omnis populus facientium prœlium cum ipso, & omnes viri virtutis.

[8] Et dixit Dominus ad Iosue: Ne timeas ab eis: namque in manum tuam tradidi eos. non stabit homo ex illis ante te.

[9] Et venit ad eos Iosue ex improuiso: tota nocte ascendit ex Gilgal.

[10] Et fregit eos Dominus ante Israel, & deleuit eos deletione magna in Gibghon, & persecutus est eos in via ascensus Bethhoron, & percussit eos vsque ad Ghazecha, & vsque ad Makeda.

[11] Et fuit in vertendo eos *terga* à facie Israel, illi in descensu Bethhhoron, & ab ante Dominum deiecti sunt super illos lapides maximi de cælo, quoad venerunt in Ghazeka: & mortui sunt plures qui mortui sunt in lapidibus grandinis, quàm quos occiderunt filij Israel in gladio.

12 * אָז יְדַבֵּר יְהוֹשֻׁעַ לַיהוָה בְּיוֹם תֵּת יְהוָה אֶת־
הָאֱמֹרִי לִפְנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל
שֶׁמֶשׁ בְּגִבְעוֹן דּוֹם וְיָרֵחַ בְּעֵמֶק אַיָּלוֹן׃

13 * וַיִּדֹּם הַשֶּׁמֶשׁ וְיָרֵחַ עָמָד עַד־יִקֹּם גּוֹי אֹיְבָיו הֲלֹא־
הֵיא כְתוּבָה עַל־סֵפֶר הַיָּשָׁר וַיַּעֲמֹד הַשֶּׁמֶשׁ בַּחֲצִי
הַשָּׁמַיִם וְלֹא־אָץ לָבוֹא כְּיוֹם תָּמִים׃

14 * וְלֹא הָיָה כַיּוֹם הַהוּא לְפָנָיו וְאַחֲרָיו לִשְׁמֹעַ
יְהוָה בְּקוֹל אִישׁ כִּי יְהוָה נִלְחָם לְיִשְׂרָאֵל׃

15 * וַיָּשָׁב יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ אֶל־הַמַּחֲנֶה
הַגִּלְגָּלָה׃

16 * וַיָּנֻסוּ חֲמֵשֶׁת הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וַיִּחְבְּאוּ בַּמְּעָרָה
בְּמַקֵּדָה׃

17 * וַיֻּגַּד לִיהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר נִמְצְאוּ חֲמֵשֶׁת הַמְּלָכִים
נֶחְבְּאִים בַּמְּעָרָה בְּמַקֵּדָה׃

18 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ גֹּלּוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אֶל־פִּי
הַמְּעָרָה וְהַפְקִידוּ עָלֶיהָ אֲנָשִׁים לְשָׁמְרָם׃

19 * וְאַתֶּם אַל־תַּעֲמֹדוּ רִדְפוּ אַחֲרֵי אֹיְבֵיכֶם וְזַנַּבְתֶּם
אוֹתָם אַל־תִּתְּנוּם לָבוֹא אֶל־עָרֵיהֶם כִּי נְתָנָם יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם בְּיֶדְכֶם׃

20 * וַיְהִי כְּכַלּוֹת יְהוֹשֻׁעַ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַכֹּתָם מַכָּה
גְדֹלָה־מְאֹד עַד־תֻּמָּם וְהַשְּׂרִידִים שָׂרְדוּ מֵהֶם
וַיָּבֹאוּ אֶל־עָרֵי הַמִּבְצָר׃

21 * וַיָּשֻׁבוּ כָל־הָעָם אֶל־הַמַּחֲנֶה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ מַקֵּדָה
בְּשָׁלוֹם לֹא־חָרַץ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאִישׁ אֶת־לְשֹׁנוֹ׃

22 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ פִּתְחוּ אֶת־פִּי הַמְּעָרָה וְהוֹצִיאוּ
אֵלַי אֶת־חֲמֵשֶׁת הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה מִן־הַמְּעָרָה׃

23 * וַיַּעֲשׂוּ כֵן וַיּוֹצִיאוּ אֵלָיו אֶת־חֲמֵשֶׁת הַמְּלָכִים
הָאֵלֶּה מִן־הַמְּעָרָה אֶת־מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַם אֶת־
מֶלֶךְ חֶבְרוֹן אֶת־מֶלֶךְ יַרְמוּת אֶת־מֶלֶךְ לָכִישׁ
אֶת־מֶלֶךְ עֶגְלוֹן׃

12 * Tunc locutus est Ioſue Domino, in die qua tradidit Amorręum in conſpectu filiorum Iſrael. Dixitque coram eis: Sol cõtra Gabaon ne mouearis, & Luna contra vallem Haylon.

13 * Steteruntque Sol & Luna donec vlciſceretur ſe gens de inimicis ſuis. Nonne ſcriptum eſt hoc in libro Iuſtorum? Stetit itaque Sol in medio cęli, & non feſtinauit occumbere ſpacio vnius diei.

14 * Non fuit antea & poſtea tam longa dies, obediente Domino voci hominis, & pugnante pro Iſrael.

15 * Reuerſuſq; eſt Ioſue cum omni Iſrael in caſtra Galgalæ.

16 * Fugerant enim quinque reges, & ſe abſconderant in ſpelunca vrbis Maceda.

17 * Nunciatumque eſt Ioſue quòd inuẽti eſſent quinque reges latentes in ſpelunca vrbis Maceda.

18 * Qui præcepit ſociis, & ait: Voluite ſaxa ingentia ad os ſpelũcæ, & ponite viros induſtrios qui clauſos cuſtodiant.

19 * Vos autem nolite ſtare, ſed perſequimini hoſtes, & extremos quoſque fugientium cædite. Ne dimittatis eos vrbiũ ſuarum intrare præſidia quos tradidit dominus Deus in manus veſtras.

20 * Cæſis ergo aduerſariis plaga magna, & vſque ad internitionem penè conſumptis, hi qui Iſrael effugere potuerunt, ingreſsi ſunt ciuitates munitas.

21 * Reuerſuſque eſt omnis exercitus ad Ioſue in Maceda vbi tunc erant caſtra, ſani & integro numero. nulluſque contra filios Iſrael mutire auſus eſt.

22 * Præcepitque Ioſue, dicens: Aperite os ſpeluncæ, & producite ad me quinque reges qui in ea latitant.

23 * Feceruntque miniſtri vt ſibi fuerat imperatum, & adduxerunt ad eum quinque reges de ſpelũca, regem Hieruſalem, regem Hebrõ, regem Hierimoth, regem Lachis, regem Eglon.

תרגום יונתן

12 בְּכֵן שַׁבַּח יְהוֹשֻׁעַ קֳדָם יְיָ יוֹמָא דְּמְסַר יְיָ יָת אֱמוֹרָאָה קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר לְעֵינֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְשָׁא בְּגִבְעוֹן אוֹרַךְ וְסִיהֲרָא בְּמֵישַׁר
אַיָּלוֹן׃ 13 וְאוֹרִיךְ שִׁמְשָׁא וְסִיהֲרָא קָם עַד דְּאִתְפְּרַע עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל מִבַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן הֲלָא הִיא כְּתִיבָא עַל סִפְרָא דְאוֹרָיְתָא
וְקָם שִׁמְשָׁא בְּפַלְגוּת שְׁמַיָּא וְלָא דְחַק לְמֵיעַל כְּיוֹם שְׁלִים׃ 14 וְלָא הֲוָה כְּיוֹמָא הַהוּא קֳדָמוֹהִי וּבָתְרוֹהִי דְּאִיתְקַבָּלַת
קֳדָם יְיָ צְלוֹת אֱנָשׁ אֲרֵי יְיָ מְסַיְּעָה אַגִּיחַ קְרָבָא לְיִשְׂרָאֵל׃ 15 וְתָב יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ לְמַשְׁרְיָתָא לְגִלְגָּלָא׃
16 וְאַפְכוּ חַמְשָׁא מַלְכַיָּא הָאִילֵּין וְאִטְּמָרוּ בִּמְעָרְתָּא בְּמַקֵּדָה׃ 17 וְאִיתְחַוָּה לִיהוֹשֻׁעַ לְמֵימַר אִשְׁתְּכַחוּ חַמְשָׁא מַלְכַיָּא טְמִירִין
בִּמְעָרְתָּא בְּמַקֵּדָה׃ 18 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ קְרִיבוּ אַבְנִין רַבְרְבָן לְפוּמָא דִמְעָרְתָּא וּמַנּוּ עֲלַהּ גְּבָרִין לְמִטְּרְהוֹן׃
19 וְאַתּוּן לָא תְקוּמוּן רְדוֹפוּ בָּתַר סַנְאֵיכוֹן וְתַדְבְּקִנּוּן לְמֵיעַל לְקִרְוֵיהוֹן אֲרֵי מְסַרִינוּן יְיָ אֱלָהֲכוֹן בִּידֵיכוֹן׃
20 וַהֲוָה כַּד שֵׁיצִי יְהוֹשֻׁעַ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִמְחֵיהוֹן מַחְתָּא רַבְתָּא לַחֲדָא עַד דְּשֵׁלִימוּ וּמְשֵׁיזְבָיָא אִשְׁתְּזִיבוּ מִנְּהוֹן וְעָלוּ לְקִרְוִין כְּרִיכָן׃
21 וְתָבוּ כָּל עַמָּא לְמַשְׁרְיָתָא לְוָת יְהוֹשֻׁעַ לְמַקֵּדָה לְשָׁלֵם לָא הֲוָה נָיְזָקָא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִרְחַק גְּבַר יָת נַפְשֵׁיהּ׃
22 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ פְּתַחוּ יָת פּוּמָא דִמְעָרְתָּא וְאַפִּיקוּ לְוָתִי יָת חַמְשָׁא מַלְכַיָּא הָאִילֵּין מִן מְעָרְתָּא׃
23 וַעֲבַדוּ כֵן וְאַפִּיקוּ לְוָתֵיהּ יָת חַמְשָׁא מַלְכַיָּא הָאִילֵּין מִן מְעָרְתָּא יָת מַלְכָּא דִירוּשְׁלֵם וְיָת מַלְכָּא דְחֶבְרוֹן וְיָת מַלְכָּא דִירְמוּת יָת מַלְכָּא
דְּלָכִישׁ וְיָת מַלְכָּא דְעֶגְלוֹן׃

* *Tunc locutus est Josue ad Dominum: Qua die tradidit Deus Amorræum subditum filiorum Israel, & dixit Josue: Sol contra Gabaon stet, & Luna contra valles Haylon.* 12

* *Et stetit Sol & Luna in statione, donec vltus est Deus inimicos eorum. nonne hoc scriptum in libro Justi? et stetit Sol in medio cæli: non procedebat ad Occidentem in finem diei vnius.* 13

* *Et non fuit dies talis neque antea neque postea, ita vt audiret Deus vocem hominis: quoniam Dominus pugnauit pro Israel.* 14

* *Et reuersus est Josue & omnis Israel cum illo in castra in Galgala.* 15

* *Et fugerunt quinque reges hi, & se absconderunt in spelunca quæ in Maceda.* 16

* *Et nunciatum est Iosue, dicentes: Inuenti sunt quinque reges latentes in spelunca quæ in Maceda.* 17

* *Et dixit Josue: Voluite saxa ingentia ad os speluncæ, & ponite super eos viros vt custodiant super eos.* 18

* *Vos autem nolite stare persequentes post inimicos vestros, & comprehendite extremitatem eorum, & non sinatis eos intrare in vrbes suas. tradidit enim eos Dominus Deus noster in manus nostras.* 19

* *Et factum est vt cessauit Josue & filij Israel cædere eos plaga magna valde vsque in internitionem, et liberati saluati sunt ab ipsis, & intrauerunt in ciuitates munitas.* 20

* *Et reuersus est omnis populus ad Iosue in Maceda in castra sani: & non mutiuit filiorum Israel neque vnus lingua sua.* 21

* *Et dixit Josue: Aperite speluncam, & producite ad me quinque Reges hos de spelunca.* 22

* *Et fecerunt sic: & adduxerunt ad eum quinque reges hos de spelunca, regem Hierusalem, & regem Hebron, & regem Hierimoth, & regem Lachis, & regem Eglon.* 23

12 * τότε ἐλάλησεν ἰησοῦς τῷ κυρίῳ, ἢ ἡμέρᾳ παρέδωκεν ὁ θεὸς τὸν ἀμορραῖον ὑποχείριον υἱῶν ἰσραήλ, καὶ εἶπεν ὁ ἰησοῦς, ὁ ἥλιος κτ̅ γαβαὼν στήτω, καὶ ἡ σελήνη κτ̅ φάραγγας ἐαλών.

13 * καὶ ἔστη ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη ἐν στάσει, ἕως ἠμύνατο ὁ θεὸς τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν. οὐχὶ τοῦτο γεγραμμένον ἐπὶ βιβλίου τοῦ δικαίου; καὶ ἔστη ὁ ἥλιος κτ̅ μέσον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ προεπορεύετο εἰς δυσμὰς εἰς τέλος ἡμέρας μιᾶς.

14 * καὶ οὐκ ἐγένετο ἡμέρα τοιαύτη οὔτε πρότερον οὔτε ἔσχατον ὡς ἐπακοῦσαι θεὸν φωνῆς ἀνθρώπου, ὅτι κύριος συνεπολέμησεν τῷ ἰσραήλ.

15 * καὶ ἐπέστρεψεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν παρεμβολὴν εἰς γάλγαλα.

16 * καὶ ἔφυγον οἱ πέντε βασιλεῖς οὗτοι καὶ κατεκρύβησαν εἰς τὸ σπήλαιον τὸ ἐν μακηδά.

17 * καὶ ἀπηγγέλη τῷ ἰησοῦ, λέγοντες, εὕρηνται οἱ πέντε βασιλεῖς κεκρυμμένοι ἐν τῷ σπηλαίῳ τῷ ἐν μακηδά.

18 * καὶ εἶπεν ἰησοῦς, κυλίσατε λίθους μεγάλους ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ σπηλαίου, καὶ καταστήσατε ἐπ' αὐτοῦ ἄνδρας τοῦ φυλάσσειν ἐπ' αὐτούς.

19 * ὑμεῖς δὲ μὴ στήκετε καταδιώκοντες ὀπίσω τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν, καὶ καταλάβετε τὴν οὐραγίαν αὐτῶν, καὶ μὴ ἀφῆτε αὐτοὺς εἰσελθεῖν εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν. παρέδωκεν γὰρ αὐτοὺς κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν.

20 * καὶ ἐγένετο ὡς κατέπαυσεν ἰησοῦς, καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ κόπτοντες αὐτοὺς κοπὴν μεγάλην σφόδρα ἕως εἰς τέλος, καὶ οἱ διασωζόμενοι διεσώθησαν ἀπ' αὐτῶν, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰς πόλεις τὰς ὀχυράς.

21 * καὶ ἀπέστρεψεν πᾶς ὁ λαὸς πρὸς ἰησοῦν εἰς μακηδὰ εἰς τὴν παρεμβολὴν ὑγιεῖς, καὶ οὐκ ἔγρυξεν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ οὐδὲ εἷς τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ.

22 * καὶ εἶπεν ἰησοῦς, ἀνοίξατε τὸ σπήλαιον, καὶ ἐξαγάγετε πρός με τοὺς πέντε βασιλεῖς τούτους ἐκ τοῦ σπηλαίου.

23 * καὶ ἐποίησαν οὕτως, καὶ ἐξήγαγον πρὸς αὐτὸν τοὺς πέντε βασιλεῖς τούτους ἐκ τοῦ σπηλαίου, τὸν βασιλέα ἱερουσαλήμ, καὶ τὸν βασιλέα χεβρών, καὶ τὸν βασιλέα ἱερεμούθ, καὶ τὸν βασιλέα λαχίς, καὶ τὸν βασιλέα ὀδολλάμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Tunc laudauit Iosue ante Dominum in die qua tradidit Dominus Emorrhæum ante filios Israel; & dixit ad oculos Israel: Sol in Gibghon expecta, & Luna in planicie Aialon.

13 Et expectauit Sol, & Luna stetit quoad vltus est populus Israelis de auctoribus inimicitiarum suarum. nonne id scriptum est super librum Legis? & stetit Sol in medio cælorum, & non festinauit ad intrandum, vt die integro.

14 Et non fuit vt dies ille ante eum & post eum, vt susciperetur ante Dominum oratio hominis; quoniam Dominus in dicto illius iniuit prœlium pro Israel. 15 Et reuersus est Iosue & omnis Israel cum illo ad castra in Gilgal.

16 Et fugerunt quinque reges hi, & absconderunt se in spelunca in Makeda.

17 Et nunciatum est Iosue, dicendo: Inuenti sunt quinque reges absconditi in spelunca in Makeda.

18 Et dixit Iosue: Admouete lapides ingentes ad ostium speluncæ, & numerate super eam viros ad custodiendum eos.

19 Et vos, ne stetis, persequimini post auctores inimicitiarum vestrarum; & apprehendetis eos: non sinetis eos intrare in vrbes suas, quoniam tradidit eos dominus Deus vester in manu vestra. 20 Et fuit cùm consumauit Iosue & filij Israel percutere eos percussione magna valde, quoad perfecerunt; & euasio euaserunt ab eis, & intrauerunt in vrbes munitas.

21 Et reuersi sunt omnis populus in castra ad Iosue in Makedan in pace: non fuit nocumentum filiis Israel, vt affligeret vir animã suã.

22 Et dixit Iosue: Aperite ostium speluncæ, & producite ad me quinque reges illos ex spelunca.

23 Et fecerunt sic; & produxerunt ad eum quinque reges illos ex spelunca, regem Ierusalem, & regem Hhebron, & regem Iarmuth, & regem Lachis, & regem Gheglon.

24 * וַיְהִי בְּהוֹצִיאָם אֶת־הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה
אֶל־יְהוֹשֻׁעַ וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ אֶל־כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר אֶל־קְצִינֵי אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הָהֹלְכוּ אִתּוֹ קִרְבוּ שִׂימוּ אֶת־רַגְלֵיכֶם עַל־צַוְּארֵי
הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וַיִּקְרְבוּ וַיָּשִׂימוּ אֶת־רַגְלֵיהֶם
עַל־צַוְּארֵיהֶם׃

25 * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם יְהוֹשֻׁעַ אַל־תִּירְאוּ וְאַל־תֵּחַתּוּ
חִזְקוּ וֶאֱמָצוּ כִּי כָּכָה יַעֲשֶׂה יְהוָה לְכָל־אֹיְבֵיכֶם אֲשֶׁר
אַתֶּם נִלְחָמִים אוֹתָם׃

26 * וַיַּכֵּם יְהוֹשֻׁעַ אַחֲרֵי־כֵן וַיְמִיתֵם וַיִּתְלֵם עַל חֲמִשָּׁה
עֵצִים וַיִּהְיוּ תְלוּיִם עַל־הָעֵצִים עַד־הָעָרֶב׃

27 * וַיְהִי לְעֵת בּוֹא הַשֶּׁמֶשׁ צִוָּה יְהוֹשֻׁעַ וַיּוֹרִידוּם
מֵעַל הָעֵצִים וַיַּשְׁלִיכֻם אֶל־הַמְּעָרָה אֲשֶׁר נֶחְבְּאוּ־
שָׁם וַיָּשִׂמוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת עַל־פִּי הַמְּעָרָה עַד־
עֶצֶם הַיּוֹם הַזֶּה׃

28 * וְאֶת־מַקֵּדָה לָכַד יְהוֹשֻׁעַ בַּיּוֹם הַהוּא וַיַּכֶּהָ לְפִי־
חָרֶב וְאֶת־מַלְכָּהּ הֶחֱרִם אוֹתָם וְאֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ
אֲשֶׁר־בָּהּ לֹא הִשְׁאִיר שָׂרִיד וַיַּעַשׂ לְמֶלֶךְ מַקֵּדָה
כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְמֶלֶךְ יְרִיחוֹ׃

29 * וַיַּעֲבֹר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִמַּקֵּדָה לִבְנָה
וַיִּלָּחֶם עִם־לִבְנָה׃

30 * וַיִּתֵּן יְהוָה גַּם־אוֹתָהּ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וְאֶת־מַלְכָּהּ
וַיַּכֶּהָ לְפִי־חָרֶב וְאֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ
לֹא־הִשְׁאִיר בָּהּ שָׂרִיד וַיַּעַשׂ לְמַלְכָּהּ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה
לְמֶלֶךְ יְרִיחוֹ׃

31 * וַיַּעֲבֹר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִלִּבְנָה לָכִישָׁה
וַיַּחַן עָלֶיהָ וַיִּלָּחֶם בָּהּ׃

32 * וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת־לָכִישׁ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיִּלְכְּדָהּ בַּיּוֹם
הַשֵּׁנִי וַיַּכֶּהָ לְפִי־חָרֶב וְאֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר בָּהּ
כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה לְלִבְנָה׃

24 * Cumque adducti essent ad eum, vocauit omnes viros Israel, & ait ad principes exercitus qui secum erant: Ite & ponite pedes super colla regum istorum. Qui cùm perrexissent, & subiectorum colla pe-
25 dibus calcarent, * Rursum ait ad eos: Nolite timere, nec paueatis: confortamini & estote robusti. sic enim faciet Dominus cunctis hostibus vestris aduersum quos dimicabitis.

26 * Percussitque Iosue, & interfecit eos, atque suspendit super quinq; stipites; fueruntque suspensi vsque ad vesperum.

27 * Cumque occumberet sol, præcepit so ciis vt deponerent eos de patibulis: qui Deut. 21. d. depositos proiecerunt in spelũcam in qua latuerant; & posuerunt super os eius saxa ingentia, quæ permanent vsque in præsens.

28 * Eodem die Macedam quoque cepit Iosue, & percussit in ore gladij, regemque illius interfecit, & omnes habitatores eius. Non dimisit in ea saltem paruas reliquias. fecitque regi Maceda, sicut fecerat regi Hiericho.

29 * Transiuit autem cum omni Israel de Maceda in Lebna, & pugnabat contra eam:

30 * Quam tradidit Dominus cum rege suo in manus Israel. percusseruntque vrbem in ore gladij & omnes habitatores eius. non dimiserunt in ea vllas reliquias. feceruntque regi Lebna sicut fecerant regi Hiericho.

31 * De Lebna transiuit in Lachis cũ omni Israel, & exercitu per gyrum dispositio oppugnabat eam:

32 * Tradiditque Dominus Lachis in manus filiorum Israel, & cepit eam die altero, atque percussit in ore gladij omnem animam quæ fuerat in ea, sicut fecerat Lebna.

תרגום יונתן

24 וַהֲוָה כַּד אַפִּיקוּ יַת מַלְכַיָּא הָאִילֵין לְוָת יְהוֹשֻׁעַ וּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לְכָל אֱינָשׁ יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר לְשִׁילְטוֹנֵי גַּבְרֵי קְרָבָא דַּאֲזָלוּ עִמֵּיהּ
קָרְבוּ שַׁוּו יַת רִיגְלֵיכוֹן עַל צַוְּארֵי מַלְכַיָּא הָאִילֵין וּקְרִיבוּ וְשַׁוִּיאוּ יַת רִגְלֵיהוֹן עַל צַוְּארֵיהוֹן׃

25 וַאֲמַר לְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ לָא תִדְחֲלוּן וְלָא תִתְבְּרוּן תַּקִּיפוּ וְעַלִּיסוּ אֲרֵי כְדֵין יַעְבֵּד יְיָ לְכָל בַּעֲלֵי דְּבָבֵיכוֹן דְּאַתּוּן מְגִיחִין קְרָבָא בְּהוֹן׃

26 וּמְחַנִּין יְהוֹשֻׁעַ בָּתַר כֵּן וְקַטְלִינוּן וְצַלְּבִינוּן עַל חַמְשָׁא צְלִיבִין וַהֲווּ צְלִיבִין עַל צְלִיבַיָּא עַד רַמְשָׁא׃

27 וַהֲוָה לְעִידָּן מֵיעַל שִׁמְשָׁא פַּקִּיד יְהוֹשֻׁעַ וְאַחִיתוּנוּן מֵעַל צְלִיבַיָּא וּרְמוֹנוּן בְּמְעָרְתָא דְּאִטְמַרוּ תַּמָּן וְשַׁוִּיאוּ אַבְנִין רַבְרְבָן עַל פּוּמָא
דִּמְעָרְתָא עַד כְּרַן יוֹמָא הָדֵין׃ 28 וְיַת מַקֵּדָה כְּבַשׁ יְהוֹשֻׁעַ בְּיוֹמָא הַהוּא וּמְחָהָא לְפִתְגָמָא דְּחַרָב וְיַת מַלְכָּהּ נַמֵּר יַהֲוֹן
וְיַת כָּל נַפְשָׁתָא דְּבָהּ לָא אַשְׁאַר מְשֵׁיזִיב וַעֲבַד לְמַלְכָּא דְּמַקֵּדָה כְּמָא דַּעֲבַד לְמַלְכָּא דִּירִיחוֹ׃

29 וַעֲבַר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ מִמַּקֵּדָה לְלִבְנָה וְאַגִּיחַ קְרָבָא עִם לִבְנָה׃

30 וּמְסַר יְיָ אַף יָתָהּ בִּידָא דְּיִשְׂרָאֵל וְיַת מַלְכָּהּ וּמְחָהָא לְפִתְגָמָא דְּחַרָב וְיַת כָּל נַפְשָׁתָא דְּבָהּ לָא אִשְׁתְּאַר בָּהּ מְשֵׁזִיב וַעֲבַד לְמַלְכָּהּ כְּמָא
דַּעֲבַד לְמַלְכָּא דִּירִיחוֹ׃

31 וַעֲבַר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ מִלִּבְנָה לְלָכִישׁ וּשְׁרָא עֲלָהּ וְאַגִּיחַ קְרָבָא בָּהּ׃

32 וּמְסַר יְיָ יַת לָכִישׁ בִּידָא דְּיִשְׂרָאֵל
וְכַבְשָׁהּ בְּיוֹמָא תִנְיָנָא וּמְחָהָא לְפִתְגָמָא דְּחַרָב וְיַת כָּל נַפְשָׁתָא דְּבָהּ כְּכֹל דַּעֲבַד לְלִבְנָה׃

* *Et postquam eduxerunt eos ad Iosue, & conuocauit Iosue omnem virum Israel, dicens eis, & principes belli qui ibant cum eo, dicens eis: Ite & superponite pedes vestros super colla eorum: & accedentes superposuerunt pedes suos super colla eorum:*

* *Et dixit ad eos Iosue: Nolite timere eos, neque paueatis: confortamini & estote robusti; quoniam sic faciet Dominus cunctis hostibus vestris, quos vos oppugnaueritis eos.*

* *Et occidit eos Iosue post hoc, & interfecit eos; & suspendit eos super quinque ligna. & fuerunt suspensi in lignis vsque ad vesperum.*

* *Et fuit ad occasum Solis, & præcepit Iosue, & dimiserunt eos de lignis. & proiecerunt eos in speluncam, in quam fugerunt illuc. & aduoluerunt saxa ingentia ad speluncam vsque in diem hodiernum.*

* *Et Maceda cepit Iosue in die illa, & occidit eam in ore gladij, & regem illius. & destruxit eos & omne respirans quod erat in ea. & non relictus est in ea vllus viuus. & fecerunt regi Maceda, sicut fecerunt regi Hiericho.*

* *Et transiuit Iosue & omnis Israel cum illo de Maceda in Lebna. & pugnabat contra Lebna.*

* *Et tradidit Dominus & illam in manu Israel, & ceperunt eam, & regem eius, & occiderunt eam in ore gladij, & omne spirans quod erat in ea. non relictus est in ea neque vnus viuus & qui fugerit. & fecit regi eius sicut fecit regi Hiericho.*

* *Et transiuit Iosue & omnis Israel cum eo de Lebna in Lachis, & circundedit eam, & oppugnabat eam.*

* *Et tradidit Dominus Lachis in manus Israel: & cepit eam secunda die, & occidit eam in ore gladij; & euertit illam sicut fecit Lebna.*

24 * καὶ ἐπεὶ ἐξήγαγον αὐτοὺς πρὸς Ἰησοῦν, καὶ συνεκάλεσεν Ἰησοῦς πᾶσα ἀνδρα Ἰσραὴλ, λέγων αὐτοῖς, καὶ τοὺς ἀνάρχοντας τοῦ πολέμου τοὺς συμπορευομένους αὐτῷ λέγων αὐτοῖς, προπορεύεσθε καὶ ἐπίθετε τοὺς πόδας ὑμῶν ἐπὶ τοὺς τραχήλους αὐτῶν. καὶ προσελθόντες ἐπέθηκαν τοὺς πόδας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς τραχήλους αὐτῶν.

25 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς Ἰησοῦς, μὴ φοβηθῆτε αὐτοὺς, μηδὲ δειλιάσητε, ἀνδρίζεσθε καὶ ἰσχύετε, ὅτι οὕτως ποιήσει κύριος πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς ὑμῶν, οὓς ὑμεῖς καταπολεμῆτε αὐτούς.

26 * καὶ ἀπέκτεινε αὐτοὺς Ἰησοῦς μετὰ τοῦτο, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτούς, καὶ ἐπεκρέμασεν αὐτοὺς ἐπὶ πέντε ξύλων. καὶ ἦσαν κρεμάμενοι ἐπὶ τῶν ξύλων ἕως ἑσπέρας.

27 * καὶ ἐγένετο πρὸς δυσμὰς ἡλίου, καὶ ἐνετείλατο Ἰησοῦς, καὶ καθεῖλοσαν αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ξύλων. καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς εἰς τὸ σπήλαιον, εἰς ὃ κατεφύγοσαν ἐκεῖ. καὶ ἐπεκύλισαν λίθους μεγάλους ἐπὶ τὸ σπήλαιον ἕως τῆς ἡμέρας τῆς σήμερον.

28 * καὶ τὴν μακηδὰ ἔλαβεν Ἰησοῦς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἐφόνευσεν αὐτὴν ἐν στόματι ξίφους, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς. καὶ ἐξωλόθρευσεν αὐτοὺς καὶ πᾶν ἔμπνεον ὃ ἦν ἐν αὐτῇ. καὶ οὐκ ἐγκατελείφθη ἐν αὐτῇ οὐδεὶς διασεσωσμένον. καὶ ἐποίησαν τῷ βασιλεῖ μακηδὰ, ὃν τρόπον ἐποίησαν τῷ βασιλεῖ ἰεριχώ.

29 * καὶ ἀπῆλθεν Ἰησοῦς καὶ πᾶς Ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἐκ μακηδὰ εἰς λεβνά· καὶ ἐπολιόρκει ἐπὶ λεβνά.

30 * καὶ παρέδωκεν κύριος καὶ αὐτὴν ἐν χειρὶ Ἰσραήλ, καὶ ἔλαβον αὐτήν, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς, καὶ ἐφόνευσαν αὐτὴν ἐν στόματι ξίφους καὶ πᾶν ἔμπνεον, ὃ ἦν ἐν αὐτῇ· οὐ κατελείφθη ἐν αὐτῇ οὐδὲ εἷς διασεσωσμένον καὶ διαπεφυγώς. καὶ ἐποίησεν τῷ βασιλεῖ αὐτῆς ὃν τρόπον ἐποίησεν τῷ βασιλεῖ ἰεριχώ.

31 * καὶ ἀπῆλθεν Ἰησοῦς καὶ πᾶς Ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἐκ λεβνὰ εἰς λαχίς, καὶ προσεκάθισεν αὐτὴν καὶ ἐπολιόρκει αὐτήν.

32 * καὶ παρέδωκεν κύριος τὴν λαχὶς εἰς τὰς χεῖρας Ἰσραήλ. καὶ ἔλαβεν αὐτὴν τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ, καὶ ἐφόνευσεν αὐτὴν ἐν στόματι ξίφους, καὶ ἐξωλόθρευσεν αὐτὴν ὃν τρόπον ἐποίησεν τῇ λεβνά.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[24] Et fuit cùm produxerunt reges illos ad Iosue, & vocauit Iosue omnem hominem Israel, & ait ad principes facientes bellum qui venerunt cum eo: Accedite, ponite pedes vestros super ceruices regum illorum; & accesserunt, & posuerunt pedes suos super ceruices eorum.

[25] Et dixit eis Iosue: Ne timeatis, & ne frangamini; prævalete & roboramini; nam sic faciet Dominus omnibus auctoribus inimicitiarum vestrarum, quos vos ineuntes bellum in eos.

[26] Et percussit eos Iosue post hoc, & occidit eos, & crucifixit eos super quinque cruces; & fuerunt crucifixi super cruces vsque ad vesperam.

[27] Et fuit ad tempus intrare Solem, iussit Iosue, & deposuerunt eos de crucibus, & proiecerunt eos in speluncam in qua absconditi fuerant ibi: & posuerunt lapides ingentes super ostium speluncæ vsque ad articulum diei huius.

[28] Et Makedan subegit Iosue in die illa, & deleuit eam in ore gladij, & regem eius confecit cum eis, & omnem animam quæ in ea; non reliquit euasionem: & fecit regi Makedæ, quemadmodum fecit regi Iericho.

[29] Et transiit Iosue & omnis Israel cum eo ex Makeda in Lebnam, & iniit bellum cum Lebna.

[30] Et tradidit Dominus etiam eam in manu Israelis, & regem eius, & deleuit eam in acie gladij, & omnem animam quæ in ea: non relicta est in ea euasio: & fecit regi eius sicut fecit regi Iericho.

[31] Et transiuit Iosue & omnis Israel cum eo à Lebna in Lachis, & castrametatus est contra eam, & iniit prælium in eam.

[32] Et tradidit Dominus Lachis in manu Israel, & subegit eam in die secunda, & deleuit eam in acie gladij, & omnem animam quæ in ea, iuxta omnia quæ fecit Lebnæ.

33 * אָז עָלָה הֹרָם מֶלֶךְ גֶּזֶר לַעְזֹר אֶת־לָכִישׁ וַיַּכֵּהוּ
יְהוֹשֻׁעַ וְאֶת־עַמּוֹ עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־לוֹ שָׂרִיד׃
34 * וַיַּעֲבֹר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִלָּכִישׁ עֶגְלֹנָה
וַיִּחֲנוּ עָלֶיהָ וַיִּלָּחֲמוּ עָלֶיהָ׃
35 * וַיִּלְכְּדוּהָ בַיּוֹם הַהוּא וַיַּכּוּהָ לְפִי־חָרֶב וְאֵת
כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ בַּיּוֹם הַהוּא הֶחֱרִים כְּכֹל
אֲשֶׁר־עָשָׂה לְלָכִישׁ׃
36 * וַיַּעַל יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מֵעֶגְלוֹנָה
חֶבְרוֹנָה וַיִּלָּחֲמוּ עָלֶיהָ׃
37 * וַיִּלְכְּדוּהָ וַיַּכּוּהָ לְפִי־חָרֶב וְאֶת־מַלְכָּהּ וְאֶת־כָּל־
עָרֶיהָ וְאֵת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ לֹא־הִשְׁאִיר שָׂרִיד
כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה לְעֶגְלוֹן וַיַּחֲרֵם אוֹתָהּ וְאֵת־כָּל־
הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ׃
38 * וַיָּשָׁב יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ דְּבִרָה וַיִּלָּחֶם
עָלֶיהָ׃
39 * וַיִּלְכְּדָהּ וְאֶת־מַלְכָּהּ וְאֶת־כָּל־עָרֶיהָ וַיַּכּוּם
לְפִי־חָרֶב וַיַּחֲרִימוּ אֶת־כָּל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ לֹא
הִשְׁאִיר שָׂרִיד כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְחֶבְרוֹן כֵּן־עָשָׂה
לִדְבִרָה וּלְמַלְכָּהּ וְכַאֲשֶׁר עָשָׂה לְלִבְנָה וּלְמַלְכָּהּ׃
40 * וַיַּךְ יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ הָהָר וְהַנֶּגֶב
וְהַשְּׁפֵלָה וְהָאֲשֵׁדוֹת וְאֵת כָּל־מַלְכֵיהֶם לֹא הִשְׁאִיר
שָׂרִיד וְאֵת כָּל־הַנְּשָׁמָה הֶחֱרִים כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
41 * וַיַּכֵּם יְהוֹשֻׁעַ מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ וְעַד־עַזָּה וְאֵת כָּל־
אֶרֶץ גֹּשֶׁן וְעַד־גִּבְעוֹן׃
42 * וְאֵת כָּל־הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וְאֶת־אַרְצָם
לָכַד יְהוֹשֻׁעַ פַּעַם אַחַת כִּי יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
נִלְחָם לְיִשְׂרָאֵל׃
43 * וַיָּשָׁב יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ אֶל־הַמַּחֲנֶה
הַגִּלְגָּלָה׃

33 * Eo tempore aſcendit Hyrã rex Gazer vt auxiliaretur Lachis, quem percuſsit Ioſue cum omni populo eius vſq; ad internitionem.

34 * Tranſiuitque de Lachis in Eglon, & circundedit,

35 * Atque expugnauit eam in eadem die: percuſsitque in ore gladij omnes animas quæ erant in ea, iuxta omnia quæ fecerat Lachis.

36 * Aſcendit quoque cum omni Iſrael de Eglon in Hebron, & pugnauit contra eam:

37 * Cepitque & percuſsit in ore gladij, regem quoque eius, & omnia oppida regionis illius, vniuerſasque animas quæ in ea fuerant commoratæ. Non reliquit in
G ea vllas reliquias. ſicut fecerat Eglon, ſic fecit & Hebron, cuncta quæ in ea reperit conſumens gladio.

38 * Inde reuerſus in Dabir, cepit eam,

39 * Atque vaſtauit: regem quoque eius, atque per circuitum oppida percuſsit in ore gladij. Non dimiſit in ea vllas reliquias. ſicut fecerat Hebron & Lebna & regibus earum, ſic fecit Dabir & regi illius.

40 * Percuſsit itaque Ioſue omnem terram montanam, & Meridianam atque cãpeſtrem, & Aſeroth cum regibus ſuis. Nõ dimiſit in ea vllas reliquias: ſed omne quod ſpirare poterat interfecit, ſicut præceperat ei dominus Deus Iſrael,

41 * A Cadesbarne vſque Gazan. Omnem terram Geſen vſque Gabaon,

42 * Vniuerſoſque reges & regiones eorum vno impetu cepit atque vaſtauit. Dominus enim Deus Iſrael pugnauit pro eo.

43 * Reuerſuſque eſt cum omni Iſrael ad locum caſtrorum in Galgala.

תרגום יונתן

33 בְּכֵן סְלִיק הוֹרָם מַלְכָּא דְּגֶזֶר לְמִסְעַד יַת לָכִישׁ וּמְחָהִי יְהוֹשֻׁעַ וְיַת עַמֵּיהּ עַד דְּלָא אִשְׁתְּאַר לֵיהּ מְשֵׁזִיב׃
34 וְעָבַר יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ מִלָּכִישׁ לְעֶגְלוֹן וְשָׁרוֹ עָלָהּ וְאַגִּיחוּ קְרָבָא עֲלָהּ׃
35 וְכַבְּשׁוּהָא בְּיוֹמָא הַהוּא וּמְחוֹהָא לְפִתְגָם דְּחַרֶב וְיַת כָּל נַפְשָׁתָא דְּבָהּ בְּיוֹמָא הַהוּא גַּמַּר כְּכֹל דַּעֲבַד לָלָכִישׁ׃
36 וּסְלִיק יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ מֵעֶגְלוֹן לְחֶבְרוֹן וְאַגִּיחוּ קְרָבָא עֲלָהּ׃
37 וְכַבְּשׁוּהָא וּמְחוֹהָא לְפִתְגָם דְּחַרֶב וְיַת מַלְכָּהּ וְיַת כָּל קִרְוָתָהּ וְיַת כָּל נַפְשָׁתָא דְּבָהּ לָא אַשְׁאַר מְשֵׁזִיב כְּכֹל דַּעֲבַד לְעֶגְלוֹן וְגַמַּר יָתָהּ וְיַת
כָּל נַפְשָׁתָא דְּבָהּ׃ 38 וְתָב יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ לִדְבִיר וְאַגִּיחַ קְרָבָא עֲלָהּ׃
39 וְכַבְּשָׁהּ וְיַת מַלְכָּהּ וְיַת כָּל קִרְוָתָהּ וּמְחוֹנוּן לְפִתְגָם דְּחַרֶב וְגַמְרוּ יַת כָּל נַפְשָׁתָא דְּבָהּ לָא אַשְׁאַר מְשֵׁזִיב כְּמָא דַּעֲבַד לְחֶבְרוֹן כַּד עֲבַד
לִדְבִיר וּלְמַלְכָּהּ וּכְמָא דַּעֲבַד לְלִבְנָה וּלְמַלְכָּהּ׃ 40 וּמְחָא יְהוֹשֻׁעַ יַת כָּל יַתְבֵי אַרְעָא טוּרָא וְדָרוֹמָא וְשִׁפֵּלְתָּא וּמַשְׁפַּךְ
מַרְמָתָא וְיַת כָּל מַלְכֵיהוֹן לָא אַשְׁאַר מְשֵׁיזִיב וְיַת כָּל נְשָׁמָה גַּמַּר כְּמָא דְּפַקֵּיד יְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל׃
41 וּמְחָנוּן יְהוֹשֻׁעַ מֵרַקֹּם גֵּיאָה וְעַד עַזָּה וְיַת כָּל אַרְעָא דְּגוֹשֶׁן וְעַד גִּבְעוֹן׃
42 וְיַת כָּל מַלְכַיָּא הָאִילֵּין וְיַת אַרְעָהוֹן כְּבַשׁ יְהוֹשֻׁעַ זִמְנָא חָדָא אֲרֵי יְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל אַגִּיחַ קְרָבָא לְיִשְׂרָאֵל׃
43 וְתָב יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ לְמַשְׁרְיָתָא לְגִלְגָּלָא׃

‡ *Tunc aſcendit Elam rex Gazer vt auxi-* 33
liaretur Lachis; & percuſſit eum Ioſue in ore
gladij, & populum eius, ita vt non relictus eſ-
ſet ex eis ſaluus & qui fugerit.

‡ *Et tranſiuit Ioſue & omnis Iſrael cum il-* 34
lo de Lachis in Eglon, & circundedit eam, &
expugnauit eam: & tradidit eam Dominus in
manu Iſrael.

‡ *Et cepit eam in die illa, & occiderunt eam* 35
in ore gladij, & omne ſpirans in ea. in die illa
occiderunt, ſicut fecerunt Lachis.

‡ *Et profectus eſt Ioſue & omnis Iſrael* 36
cum eo de Eglon in Hebron, & obſederunt
eam:

‡ *Et ceperunt eam, & percuſſerunt eam* 37
in ore gladij, & regem eius, & omnia op-
pida eius, & omnia ſpirantia quæcunque fue-
runt in ea: non fuit ſaluus ſicut fecerũt Eglon.
& deſtruxerunt eam, & omne ſpirans quæ-
cunque in illa.

‡ *Et reuerſus eſt Ioſue & omnis Iſrael cum* 38
eo in Dabir, & obſederunt illam:

‡ *Et ceperunt eam, & regem eius, & om-* 39
nia oppida eius; & percuſſerunt eam in ore gla-
dij: & euerterunt eam, & omne ſpirans in
ea. et non reliquerunt vllum ſaluum. ſicut fe-
cerunt Chebron, ſic fecerunt Dabir & regi e-
ius, ſicut fecit Lebna & regi eius.

‡ *Et percuſſit Ioſue omnem terram monta-* 40
nam, & Nageb, & campeſtrem, & Aſe-
roth, & omnes reges eius: non reliquerunt
in ipſa ſaluum, & omne ſpirans vitæ de-
ſtruxerunt, ſicut præceperat Dominus Deus
Iſrael.

‡ *Et occidit eos Ioſue de Cadesbarne vſque* 41
Gazam: & omnem terram Goſen vſque Ga-
baon,

‡ *Et vniuerſos reges hos, & terram eorum* 42
cepit Ioſue vno impetu: quoniam Dominus
Deus Iſrael pugnabat pro Iſrael.

‡ *Et reuerſus eſt Ioſue in Galgala.* 43

33 ‡ τότε ἀνέβη ἐλὰμ βασιλεὺς γαζὲρ βοηθῆσαι τῇ λαχίς, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἰησοῦς ἐν στόματι ξίφους, καὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἕως οὗ μὴ καταλειφθῇ ἐκπολεμῶν ἐσωσμένον καὶ διαπεφευγότα.

34 ‡ καὶ ἀπῆλθεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἐκ λαχὶς εἰς ἐγλών, καὶ παρεκάθισεν αὐτοῖς καὶ ἐξεπολιόρκησεν αὐτούς· καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος ἐν χειρὶ ἰσραήλ.

35 ‡ καὶ ἔλαβεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἐφόνευσεν αὐτοὺς ἐν στόματι ξίφους πᾶν ἔμπνεον ἐν αὐτῇ. ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐφόνευσεν οὓν τρόπον ἐποίησαν τῇ λαχίς.

36 ‡ καὶ ἀπῆλθεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἀπὸ ἐγλὼν εἰς χεβρών. καὶ παρεκάθισαν αὐτούς·

37 ‡ καὶ κατελάβοντο αὐτούς, καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς ἐν στόματι ξίφους, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς, καὶ τὰς πάσας κώμας αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ ἐμπέοντα, ὅσα ἦν ἐν αὐτῇ, οὐκ ἦν διασεσωσμένος οὐδὲν τρόπον ἐποίησαν τῇ ἐγλών. καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτοὺς καὶ πᾶν ἔμπνεον, ὅσα ἐν αὐτῇ.

38 ‡ καὶ ἀπέστρεψεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ εἰς δαβηρά, καὶ παρεκάθισαν αὐτούς·

39 ‡ καὶ ἔλαβον αὐτούς, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς, καὶ πάσας τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς ἐν στόματι ξίφους. καὶ ἐξωλόθρευσαν αὐτούς, καὶ πᾶν ἔμπνεον ἐν αὐτῇ. καὶ οὐ κατέλιπον οὐδὲν διασεσωσμένον. οὐ τρόπον ἐποίησαν τῇ χεβρών, οὕτως ἐποίησαν τῇ δαβίρ, καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῆς, καθάπερ ἐποίησαν τῇ λεβνὰ καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτῆς.

40 ‡ καὶ ἐπάταξεν ἰησοῦς τοὺς πάσαν γῆν τῆς ὀρεινῆς, καὶ τοὺς ναγέβ, καὶ τοὺς πεδινούς, καὶ τοὺς ἀποδώθ, καὶ σὺν πάσας βασιλεῖς αὐτῆς, οὐ κατέλιπον ἐν αὐτῇ σεσωσμένον, καὶ πᾶν ἔμπνεον ζωῆς ἐξωλόθρευσαν, οὐ τρόπον ἐνετείλατο κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ.

41 ‡ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς ἰησοῦς ἀπὸ κάδης βαρνὴ ἕως γάζης· καὶ πᾶσαν τὴν γῆν γοσὸν ἕως τῆς γαβαών,

42 ‡ καὶ πάντας σὺν βασιλεῖς τούτους· καὶ τὴν γῆν αὐτῶν ἔλαβεν ἰησοῦς εἰσάπαξ· ὅτι κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ σωεπολέμει τῷ ἰσραήλ.

43 ‡ καὶ ἀνέστρεψεν ἰησοῦς εἰς γάλγαλα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

33 Tunc aſcendit Horam rex Gezer ad auxiliandum Lachis; & percuſſit eum Ioſue, & populum eius vſquequo nō relicta eſt ei euaſio.

34 Et tranſiuit Ioſue & omnis Iſrael cum eo ex Lachis in Gheglon; & caſtrametati ſunt ſuper eam, & inierunt prœlium contra eam.

35 Et ſubegerunt eam in die illo, & deleuerunt eam ad verbum gladij, & omnem animam quæ in ea; in die illa conſumpſit ſicut omnia quæ fecit Lachis.

36 Et aſcendit Ioſue & omnis Iſrael cum eo de Gheglon in Hhebron; & inierunt prœlium contra eam.

37 Et ſubegerunt eam, & deleuerunt eam ad aciem gladij, & regem eius, & omnes vrbes eius, & omnem animam quæ in ea. non reliquit euaſionem: iuxta omnia quæ fecit Gheglon, & conſumpſit eam & omnem animam quæ in ea.

38 Et reuerſus eſt Ioſue & omnis Iſrael cum eo in Debir, & iniit prœlium contra eam.

39 Et ſubegit eam, & regem eius, & omnes vrbes eius; & deleuerunt eos ad aciem gladij, & conſumpſerunt omnem animam quæ in ea: non reliquit euaſionem: quemadmodum fecit Hhebron, ſic fecit Debir, & regi eius, & quemadmodum fecit Lebnæ & regi eius.

40 Et deleuit Ioſue omnes habitatores terræ montis, & meridiei, & planiciei, & defuſionis ex altitudine, & omnes reges eorum: nō reliquit euaſionem; & omnem animam conſumpſit; quemadmodum iuſſit dominus Deus Iſrael.

41 Et deleuit eos Ioſue à Rekam Geah & vſque ad Ghazam, & omnem terram Goſſen, & vſque ad Gibghon.

42 Et omnes reges hos & terram eorum ſubegit Ioſue tempore vno; quoniam dominus Deus Iſraelis iniuit bellum Iſraeli.

43 Et reuerſus eſt Ioſue & omnis Iſrael cum eo ad caſtra in Gilgal.

יא

1 * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ יָבִין מֶלֶךְ־חָצוֹר וַיִּשְׁלַח
אֶל־יוֹבָב מֶלֶךְ מָדוֹן וְאֶל־מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן וְאֶל־מֶלֶךְ
אַכְשָׁף׃

2 * וְאֶל־הַמְּלָכִים אֲשֶׁר מִצָּפוֹן בָּהָר וּבָעֲרָבָה נֶגֶב
כִּנֶּרוֹת וּבַשְּׁפֵלָה וּבְנָפוֹת דּוֹר מִיָּם׃

3 * הַכְּנַעֲנִי מִמִּזְרָח וּמִיָּם וְהָאֱמֹרִי וְהַחִתִּי וְהַפְּרִזִּי
וְהַיְבוּסִי בָּהָר וְהַחִוִּי תַּחַת חֶרְמוֹן בְּאֶרֶץ הַמִּצְפָּה׃

4 * וַיֵּצְאוּ הֵם וְכָל־מַחֲנֵיהֶם עִמָּם עַם־רָב כַּחוֹל אֲשֶׁר
עַל־שְׂפַת־הַיָּם לָרֹב וְסוּס וָרֶכֶב רַב־מְאֹד׃

5 * וַיִּוָּעֲדוּ כֹּל הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וַיָּבֹאוּ וַיַּחֲנוּ יַחְדָּו
אֶל־מֵי מְרוֹם לְהִלָּחֶם עִם־יִשְׂרָאֵל׃

6 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אַל־תִּירָא מִפְּנֵיהֶם כִּי
מָחָר כָּעֵת הַזֹּאת אָנֹכִי נֹתֵן אֶת־כֻּלָּם חֲלָלִים לִפְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת־סוּסֵיהֶם תְּעַקֵּר וְאֶת־מַרְכְּבֹתֵיהֶם
תִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ׃

7 * וַיָּבֹא יְהוֹשֻׁעַ וְכָל־עַם הַמִּלְחָמָה עִמּוֹ עֲלֵיהֶם
עַל־מֵי מְרוֹם פִּתְאֹם וַיִּפְלוּ בָהֶם׃

8 * וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיַד־יִשְׂרָאֵל וַיַּכּוּם וַיִּרְדְּפוּם
עַד־צִידוֹן רַבָּה וְעַד מִשְׂרְפוֹת מַיִם וְעַד־בִּקְעַת
מִצְפֶּה מִזְרָחָה וַיַּכֻּם עַד־בִּלְתִּי הִשְׁאִיר־
לָהֶם שָׂרִיד׃

9 * וַיַּעַשׂ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ כַּאֲשֶׁר אָמַר־לוֹ יְהוָה אֶת־
סוּסֵיהֶם עִקֵּר וְאֶת־מַרְכְּבֹתֵיהֶם שָׂרַף בָּאֵשׁ׃

10 * וַיָּשָׁב יְהוֹשֻׁעַ בָּעֵת הַהִיא וַיִּלְכֹּד אֶת־חָצוֹר
וְאֶת־מַלְכָּהּ הִכָּה בֶחָרֶב כִּי־חָצוֹר לְפָנִים הָיָא רֹאשׁ
כָּל־הַמַּמְלָכוֹת הָאֵלֶּה׃

11 * וַיַּכּוּ אֶת־כָּל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר־בָּהּ לְפִי־חֶרֶב הַחֲרֵם
לֹא נוֹתַר כָּל־נְשָׁמָה וְאֶת־חָצוֹר שָׂרַף בָּאֵשׁ׃

CAP. XI.

1 QVæ cùm audiſſet Iabin rex Aſor, miſit
A ad Iobab regem Madan, & ad regem
Semeron, atque ad regem Achſaph;

2 * Ad reges quoque Aquilonis qui habitabant in montanis, & in planicie cõtra meridiem Ceneroth, in cãpeſtribus quoque & regionibus Dor iuxta mare;

3 * Chananæum quoque ab Oriente & Occidente, & Ammorræum, atque Ethęũ ac Pherezęum, & Iebuſęum in montanis, Euæum quoque qui habitabat ad radices Hermon in terra Maſpha.

4 * Egreſsiq́ue ſunt omnes cum turmis ſuis, populus mult⁹ nimis ſicut arena quę eſt in littore maris; equi quoque & currus immenſæ multitudinis.

5 * Conueneruntq́ue omnes reges iſti in vnum ad aquas Meron, vt pugnarẽt contra Iſrael.

6 * Dixitq́ue Dominus ad Ioſue: Ne ti-
B meas eos: cras enim hac eadem hora ego tradam omnes iſtos vulnerandos in conſpectu Iſrael. equos eorum ſubneruabis, & currus igne combures.

7 * Venitq́ue Ioſue & omnis exercitus eius cum eo aduerſus illos ad aquas Meron ſubitò, & irruerunt ſuper eos.

8 * Tradiditq́ue illos Dominus in manus Iſrael. qui percuſſerunt eos, & perſecuti ſunt vſque ad Sidonem magnam & aquas Maſſerephot, campumq́; Maſphæ, qui eſt ad Orientalem illius partem. itaq; percuſsit omnes, vt nullas dimitteret ex
8 eis reliquias. * Fecitq́; ſicut præceperat ei Dominus. equos eorũ ſubneruauit, curruſq́ue combuſsit igni. *Reuerſuſq́ue ſtatim cepit Aſor, & regẽ eius percuſsit gladio. Aſor enim antiquitus inter omnia re-
11 gna hęc principatum tenebat. *Percuſsitq́ue omnes animas quę ibidem morabantur. non dimiſit in ea vllas reliquias: ſed vſq; ad internitionem vniuerſa vaſtauit, ipſamque vrbem peremit incendio.

תרגום יונתן

יא

1 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע יָבִין מַלְכָּא דְּחָצוֹר וּשְׁלַח לְוָת יוֹבָב מַלְכָּא דְּמָדוֹן וּלְוָת מַלְכָּא דְּשִׁמְרוֹן וּלְוָת מַלְכָּא דַּאַכְשָׁף׃

2 וּלְמַלְכַיָּא דְּמִצִּיפוּנָא בְּטוּרָא וּבְמֵישְׁרָא דָּרוֹם גִּינוֹסָר וּבְשַׁפֵּלְתָּא וּבְפִילְכֵי דּוֹר מַעֲרָבָא׃

3 וּכְנַעֲנָאָה מִמַּדִּינְחָא וּמִמַּעֲרְבָא וֶאֱמוֹרָאֵי וְחִיתָאֵי וּפְרִיזָאֵי וְיבוּסָאֵי בְּטוּרָא וְחִיוָאֵי בְּשִׁיפּוּלֵי חֶרְמוֹן בְּאַרְעָא מִצְפָּיָא׃

4 וּנְפַקוּ אִינוּן וְכָל מַשְׁרְיָתְהוֹן עִמְּהוֹן עַם סַגִּיא כְּחַלָּא דְעַל כֵּיף יַמָּא לְסַגֵּי וְסוּסַיָן וּרְתִיכִין סַגִּיא לַחֲדָא׃

5 וְאִיזְדַּמְּנוּ כָּל מַלְכַיָּא הָאִילֵּין וְאַתוֹ וּשְׁרוֹ כַּחֲדָא עַל מֵי מְרוֹם לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם יִשְׂרָאֵל׃

6 וַאֲמַר יְיָ לִיהוֹשֻׁעַ לָא תִדְחַל מִן קֳדָמֵיהוֹן אֲרֵי מְחַר כְּעִידָנָא הָדֵין אֲנָא מְסַר יַת כּוּלְהוֹן קְטִילִין קֳדָם יִשְׂרָאֵל יַת סוּסָוָתְהוֹן תְּעַקַּר וְיַת רְתִיכֵיהוֹן תּוֹקֵיד בְּנוּרָא׃

7 וַאֲתָא יְהוֹשֻׁעַ וְכָל עַמָּא עָבְדֵי קְרָבָא עִמֵּיהּ לְוָתְהוֹן וְאִינוּן שָׁרַן עַל מֵי מְרוֹם בִּתְכֵיף וּנְפַלוּ בְּהוֹן׃

8 וּמְסָרִינוּן יְיָ בִּידָא דְיִשְׂרָאֵל וּמְחוֹנוּן וּרְדָפוּנוּן עַד צִידוֹן רַבְּתָא וְעַד חֲרֵיצֵי מַיָּא וְעַד בִּקְעָה מִצְפָּיָא מַדִּינְחָא וּמְחוֹנוּן עַד דְּלָא אִשְׁתְּאַר לְהוֹן מְשֵׁזִיב׃

9 וַעֲבַד לְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ כְּמָא דַאֲמַר לֵיהּ יְיָ יַת סוּסָוָתְהוֹן עַקַּר וְיַת רְתִיכֵיהוֹן אוֹקִיד בְּנוּרָא׃

10 וְתָב יְהוֹשֻׁעַ בְּעִידָנָא הַהִיא וּכְבַשׁ יַת חָצוֹר וְיַת מַלְכָּהּ גַּבַּר לְפִתְגָם דְּחַרְבָ אֲרֵי חָצוֹר מִלְקַדְמִין הֲוָא רֵישׁ כָּל מַלְכְוָתָא הָאִילֵּין׃

11 וּמְחוֹ יַת כָּל נַפְשָׁתָא דִּבָהּ לְפִתְגָם דְּחַרְבָ גְּמִירָא לָא אַשְׁאַר כָּל נְשָׁמָה וְיַת חָצוֹר אוֹקִיד בְּנוּרָא׃

CAP. XI.

CVm autem audisset Jabin rex Asor, misit 1
ad Iobab regem Madan, & ad regem Semeron, & ad regem Achasaph,

‡ Et ad reges qui in Sidone magna, qui in 2
montanis & in Araba è regione Ceneroth, & campestribus, & in Naphethdor, & in maritimos

‡ Chananæos ab Oriente, & in maritimos 3
Amorræos, & Hethæos, & Pherezæos, & Jebusæos qui in monte, & Euæos sub Hermon in terra Maspha.

‡ Et egressi sunt ipsi & reges eorum cum 4
ipsis, populus multus sicut arena quæ in labio maris multitudine, & equi & currus multi valde.

‡ Et conuenerunt omnes reges isti, & ve- 5
nerunt & castrametati sunt in idipsum ad aquam Meron, vt pugnarent contra Israel.

‡ Et dixit Dominus ad Iosue: Ne timeas à 6
facie eorum; quoniam cras hora hac ego trado omnes ipsos vulneratos coram filiis Israel: equos eorum subneruabis, & currus eorũ combures igne.

‡ Et venit Iosue & omnis populus bellator 7
cum eo aduersus illos ad aquam Meron subitò. & irruerunt in eos in montana.

‡ Et tradidit illos Dominus subditos Israel. 8
& percutiẽtes eos persecuti sunt eos vsque ad Sidonem magnam, & vsque Masserephoth aquas, & vsque campos Masphe ad Orientem. & percusserunt eos vt non relictus esset ex eis saluus.

‡ Et fecit eis Iosue sicut præceperat ei Do- 9
minus: equos eorum subneruauit, et currus eorum combussit in igne.

‡ Et reuersus est Iosue in tempore illo, & 10
cepit Asor, & regem eius occidit in gladio. fuit autem Asor antiquitus princeps omnium regnorum horum.

‡ Et occidit omne spirans in ea in ore gla- 11
dij, & deleuit omnes: & non relictum est in ea spirans. & Asor combusserunt in igne.

ιά.

1 ‡ Ὡς δὲ ἤκουσεν ἰαβὶν βασιλεὺς ἀσώρ, ἀπέστειλεν πρὸς ἰωβὰβ βασιλέα μαδών, καὶ πρὸς βασιλέα σιμερών, καὶ πρὸς βασιλέα χασάφ,

2 ‡ καὶ πρὸς τοὺς βασιλεῖς τοὺς κατὰ βορρᾶν τοὺς ἐν τῷ ὀρεινῷ καὶ εἰς τὸν ὄμιλον καὶ εἰς τὸν ἀραβὰ ἀπέναντι χενεερὲθ καὶ τὸ πεδίον καὶ εἰς ναφεθδώρ, καὶ εἰς τοὺς θαλασσίους

3 ‡ χαναναίους ἀπ' ἀνατολῶν καὶ εἰς τοὺς θαλασσίους ἀμορραίους, καὶ τοὺς χεθταίους, καὶ φερεζαίους, καὶ ἰεβουσαίους τοὺς ἐν τῷ ὄρει, καὶ τοὺς εὐαίους ὑπὸ τὸν ἑρμὼν εἰς γῆν μασηφά.

4 ‡ καὶ ἐξῆλθον αὐτοὶ καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν μετ' αὐτῶν, λαὸς πολὺς ὥσπερ ἡ ἄμμος ἡ ἐπὶ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης τῷ πλήθει, καὶ ἵπποι καὶ ἅρματα πολλὰ σφόδρα.

5 ‡ καὶ συνέβαλον πάντες οἱ βασιλεῖς οὗτοι, καὶ παρενέβαλον ἐπὶ τὸ αὐτὸ ἐπὶ τὸ ὕδατος μερὼμ πολεμῆσαι τῷ ἰσραήλ.

6 ‡ καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν, μὴ φοβηθῇς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν, ὅτι αὔριον τὴν ὥραν ταύτην ἐγὼ παραδίδωμι πάντας αὐτοὺς τετρωμένους ἐνώπιον υἱῶν ἰσραήλ. τοὺς ἵππους αὐτῶν νευροκοπήσεις, καὶ τὰ ἅρματα αὐτῶν κατακαύσεις πυρί.

7 ‡ καὶ ἦλθεν ἰησοῦς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ πολεμιστὴς μετ' αὐτοῦ ἐπ' αὐτοὺς ἐπὶ τὸ ὕδωρ μερὼμ ἐξάπινα. καὶ ἐπέπεσαν αὐτοῖς ἐν τῇ ὀρεινῇ.

8 ‡ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος τοῖς ἰσραήλ. καὶ κόπτοντες αὐτοὺς κατεδίωκον αὐτοὺς ἕως σιδῶνος τῆς μεγάλης, καὶ ἕως μασρεφωθμαΐν, καὶ ἕως τῶν πεδίων μασιφὰ κατ' ἀνατολάς. καὶ κατέκοψαν αὐτοὺς ἕως οὗ μὴ καταλ-
9 λιφθῶσιν αὐτῶν διασεσωσμένοι. ‡ καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς ὁ ἰησοῦς καθότι ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος. τοὺς ἵππους αὐτῶν ἐνευροκόπησεν, καὶ τὰ ἅρματα αὐτῶν ἐνέπρησεν ἐν
10 πυρί. ‡ καὶ ἀπέστρεψεν ἰησοῦς ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ κατελάβετο τὴν ἀσώρ, καὶ τὸν βασιλέα αὐτῆς ἀπέκτεινεν ἐν ῥομφαίᾳ. ἦν δὲ ἀσὼρ τὸ πρότερον ἀρχουσα πασῶν τῶν βασιλειῶν τούτων.

11 ‡ καὶ ἀπέκτειναν πᾶν ἔμπνευον ἐν αὐτῇ ἐν στόματι ξίφους, καὶ ἐξωλόθρευσεν πάντας, καὶ οὐκ ἐγκατελείφθη ἐν αὐτῇ ἔμπνευον. καὶ τὴν ἀσὼρ ἐνέπρησαν ἐν πυρί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XI.

ET fuit cùm audiuit Iabin rex Hhasor, & misit ad Iobab regem Madon, & ad regem Simeron, & ad regem Achsaph.
2 Et ad reges qui ad Septentrionem, in monte, & in planicie meridiei Genozzar, & in depressione, & in regionibus Dor occidentis.
3 Et Chenaghanæum ab Oriente & ab Occidente, & Emorræum, & Hhethæum, & Pherizæum, & Iebusæum in monte, & Hhiuæum in depressionibus Hhermon in terra Miszpaia. 4 Et egressi sunt ipsi & omnis exercitus eorum cum eis, populus multus sicut arena quæ super litus maris in multitudine, & equi & currus multi nimis.
5 Et parati sunt omnes reges hi, & venerunt & castrametati sunt simul contra aquas Meron ad ineundum prælium cum Israel.
6 Et dixit Dominus ad Iosue: Ne timeas à facie eorum; nam cras in tempore hoc ego tradam omnes eos occisos ante Israel: equos eorum subneruabis, & currus eorum incendes in igne.
7 Et iuit Iosue & omnis populus facientium bellum cum eo ad eos; & illi positi contra aquas Meron in improuiso, & ruerunt in eos.
8 Et tradidit eos Dominus in manum Israel, & deleuerunt eos, & persecuti sunt eos vsque ad Szidon magnam, & vsque ad Salinas aquarum, & vsque ad campum Miszpaia Orientalem, & deleuerunt eos quoad non relicta est illis euasio.
9 Et fecit eis Iosue sicut dixerat illi Deus: equos eorum subneruauit, & currus eorum incendit in igne.
10 Et rediit Iosue in tempore illo, & subegit Hhasor, & regem eius confecit ad verbum gladij. nam Hhasor ab initio ipsa caput omnium regnorum illorum. 11 Et deleuerunt omnem animam quæ in ea, in ore gladij consumptionis: non reliquit omnem anhelitum, & Hasor incendit in igne.

12 * וְאֶת־כָּל־עָרֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה וְאֶת־כָּל־
מַלְכֵיהֶם לָכַד יְהוֹשֻׁעַ וַיַּכֵּם לְפִי־חֶרֶב הֶחֱרִים
אוֹתָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה׃
13 * רַק כָּל־הֶעָרִים הָעֹמְדוֹת עַל־תִּלָּם לֹא־שְׂרָפָם
יִשְׂרָאֵל זוּלָתִי אֶת־חָצוֹר לְבַדָּה שָׂרַף יְהוֹשֻׁעַ׃
14 * וְכֹל שְׁלַל הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְהַבְהֵמָה בָּזְזוּ לָהֶם
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַק אֶת־כָּל־הָאָדָם הִכּוּ לְפִי־חֶרֶב עַד־
הִשְׁמִדָם אוֹתָם לֹא הִשְׁאִירוּ כָל־נְשָׁמָה׃
15 * כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה עַבְדּוֹ כֵּן־צִוָּה מֹשֶׁה
אֶת־יְהוֹשֻׁעַ וְכֵן עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ לֹא־הֵסִיר דָּבָר מִכֹּל
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
16 * וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ הַזֹּאת הָהָר וְאֶת־
כָּל־הַנֶּגֶב וְאֵת כָּל־אֶרֶץ הַגֹּשֶׁן וְאֶת־הַשְּׁפֵלָה וְאֶת־
הָעֲרָבָה וְאֶת־הַר יִשְׂרָאֵל וּשְׁפֵלָתֹה׃
17 * מִן־הָהָר הֶחָלָק הָעֹלֶה שֵׂעִיר וְעַד־בַּעַל גָּד
בְּבִקְעַת הַלְּבָנוֹן תַּחַת הַר־חֶרְמוֹן וְאֵת כָּל־
מַלְכֵיהֶם לָכַד וַיַּכֵּם וַיְמִיתֵם׃
18 * יָמִים רַבִּים עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הַמְּלָכִים
הָאֵלֶּה מִלְחָמָה׃
19 * לֹא־הָיְתָה עִיר אֲשֶׁר הִשְׁלִימָה אֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל בִּלְתִּי הַחִוִּי יֹשְׁבֵי גִבְעוֹן אֶת־הַכֹּל לָקְחוּ
בַּמִּלְחָמָה׃
20 * כִּי־מֵאֵת יְהוָה הָיְתָה לְחַזֵּק אֶת־לִבָּם לִקְרַאת
הַמִּלְחָמָה אֶת־יִשְׂרָאֵל לְמַעַן הַחֲרִימָם לְבִלְתִּי
הָיוֹת־לָהֶם תְּחִנָּה כִּי לְמַעַן הַשְׁמִידָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה
יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
21 * וַיָּבֹא יְהוֹשֻׁעַ בָּעֵת הַהִיא וַיַּכְרֵת אֶת־הָעֲנָקִים
מִן־הָהָר מִן־חֶבְרוֹן מִן־דְּבִר מִן־עֲנָב וּמִכֹּל הַר
יְהוּדָה וּמִכֹּל הַר יִשְׂרָאֵל עִם־עָרֵיהֶם הֶחֱרִימָם
יְהוֹשֻׁעַ׃

12 * Et omnes per circuitum ciuitates. reges quoque earum cepit, percussit atque deleuit, sicut præceperat ei Moyses famulus Domini.
13 * Absque vrbibus quæ erant in collibus & in tumulis sitæ; ceteras succendit Israel: vnam tantum Asor munitissimam flamma consumpsit.
14 * Omnemque prædam istarum vrbiũ ac iumenta diuiserunt sibi filij Israel, cunctis hominibus interfectis.
15 * Sicut præceperat Dominus Moysi seruo suo, ita præcepit Moyses Iosue; & ille vniuersa compleuit. Non præteriit de vniuersis mandatis, nec vnum quidem verbum quod iusserat Dominus Moysi.
16 * Cepit itaque Iosue omnem terram montanam, & Meridianam, terramque Gesen, & planiciem, & Occidentalem plagam, montemque Israel & campestria eius;
17 * Et partem montis quæ ascendit Seyr vsque Baalgath per planiciẽ Libani subter montem Hermon: omnes reges eorum cepit, percussit & occidit.
18 * Multo tempore pugnauit Iosue contra reges istos.
19 * Non fuit ciuitas quæ se non traderet filiis Israel, præter Euæum qui habitabat in Gabaon. omnes enim bellando cepit.
20 * Domini enim sententia fuerat, vt indurarentur corda eorum, & pugnarent contra Israel; & caderent; & non mererẽtur vllam clementiam, ac perirent; sicut præceperat Dominus Moysi.
21 * In tempore illo venit Iosue, & interfecit Enachim de montanis Hebron, & Dabir, & Anab, & de omni monte Iuda & Israel, vrbésque eorum deleuit.

תרגום יונתן

12 וְיַת כָּל קִירְוֵי מַלְכַיָּא הָאִילֵּין וְיַת כָּל מַלְכֵיהוֹן כְּבַשׁ יְהוֹשֻׁעַ וּמְחָנוּן לְפִיתְגַם דְּחָרֶב גַּמַּר יַתְהוֹן כְּמָא דְפַקֵּיד מֹשֶׁה עַבְדָּא דַיְיָ׃
13 לְחוֹד כָּל קִירְוַיָּא דְקָיְימִין עַל תּוּקְפְּהוֹן לָא אוֹקְדִינוּן יִשְׂרָאֵל אֱלָהֵין יַת חָצוֹר בִּלְחוֹדָהּ אוֹקֵד בְּנוּרָא יְהוֹשֻׁעַ׃
14 וְכָל עֲדָאָה קִירְוַיָּא הָאִילֵּין וּבְעִירָא בַּזּוּ לְהוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְחוֹד יַת כָּל אֱינָשָׁא מְחוֹ לְפִתְגַם דְּחָרֶב עַד דְּשֵׁיצִיאוּ יַתְהוֹן לָא אַשְׁאַרוּ כָּל
נְשָׁמָה׃ 15 כְּמָא דְפַקֵּיד יְיָ יַת מֹשֶׁה עַבְדֵיהּ כֵּן פַּקֵּיד מֹשֶׁה יַת יְהוֹשֻׁעַ וְכֵן עֲבַד יְהוֹשֻׁעַ לָא בַטִּיל פִּתְגָמָא מִכֹּל דְּפַקֵּיד יְיָ יַת מֹשֶׁה׃
16 וְאַחְסִין יְהוֹשֻׁעַ יַת כָּל אַרְעָא הָדָא טוּרָא וְיַת כָּל אַרַע דָּרוֹמָא וְיַת כָּל אַרְעָא דְגֹשֶׁן וְיַת שַׁפֵּילְתָא וְיַת מֵישְׁרָא וְיַת טוּרָא דְיִשְׂרָאֵל
וּשְׁפֵילָתֵיהּ׃ 17 מִן טוּרָא פְּלִיגָא דִסְלִיק לְשֵׂעִיר וְיַת מֵישַׁר גַּד בְּבִקְעַת לִיבְנָן שִׁיפּוּלֵי טוּרָא דְחֶרְמוֹן וְיַת כָּל מַלְכֵיהוֹן כְּבַשׁ
וּמְחָנוּן וְקַטְלִינוּן׃ 18 יוֹמִין סַגִּיאִין עֲבַד יְהוֹשֻׁעַ עִם כָּל מַלְכַיָּא הָאִילֵּין קְרָבָא׃
19 לָא הֲוָת קַרְתָּא דְאַשְׁלֵמַת עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֱלָהֵן חִיוָּאֵי יָתְבֵי גִבְעָ יַת וְזַכּוֹלָא נְסִיבוּ בִּקְרָבָא׃
20 אֲרֵי מִן קֳדָם יְיָ הֲוָת לְתַקָּפָא יַת לִבְהוֹן לְסַדָּרָא קְרָבָא עִם יִשְׂרָאֵל בְּדִיל לְגַמָּרוּתְהוֹן בְּדִיל דְּלָא יְהוֹן עֲלֵיהוֹן רַחֲמִין אֲרֵי בְּדִיל
לְשֵׁצָיוּתְהוֹן כְּמָא דְפַקֵּיד יְיָ יַת מֹשֶׁה׃
21 וַאֲתָא יְהוֹשֻׁעַ בְּעִידָנָא הַהִיא וְשֵׁיצִי יַת גִּבָּרַיָּא מִן טוּרָא מִן חֶבְרוֹן מִן דְּבִיר מִן עֲנָב וּמִכָּל טוּר יְהוּדָה וּמִכָּל טוּרָא דְיִשְׂרָאֵל עִם
קִרְוֵיהוֹן גַּמְרִינוּן יְהוֹשֻׁעַ׃

* *Et omnes vrbes regnorum horum, & omnes reges eorum cepit Ioſue, & occidit eos in ore gladij. & deleuit eum, quemadmodum præcepit Moyſes famulus Domini.* 12

* *Sed omnes vrbes in collibus ſitas eorum non ſuccendit Iſrael. veruntamen Aſor ſolam combuſſit illam Ioſue:* 13

* *Et omnem prædam eius & iumenta diuiſerunt ſibi filij Iſrael. eos autem cunctos interemit in ore gladij, & perdidit illos: non reliquerunt eorum quicquam ſpirans.* 14

* *Sicut præceperat Dominus Moyſi ſeruo ſuo, ita præcepit Moyſes Ioſue; & ſic fecit Ioſue: non præteriit quicquam ab omnibus quæ iuſſerat ei Moyſes.* 15

* *Et cepit Ioſue omnem terram hanc montanam, & omnem terram Negeb, & omnem terram Goſen, & planitiem, & quæ eſt ad occidentem, & montem Iſrael, & campeſtria* 16

* *Quæ ad montem, à monte Aalac, & quod aſcendit ad Seir, & vſque ad Baalgath, et planitiem Libani ſubter montem Aermon: & omnes reges eorum cepit, & occidit eos & interemit eos.* 17

* *Et diebus pluribus fecit Ioſue contra omnes reges iſtos bellum:* 18

* *Et non fuit ciuitas quam non tradidit filiis Iſrael: præterquam Euæus habitans in Gabaon; omnes cepit in bello:* 19

* *Quoniam per Dominum factum eſt vt indurarentur corda illorum, vt occurrerent in bellum contra Iſrael, vt interficerentur, vt non daretur eis miſericordia, ſed vt perirent, ſicut dixit Dominus ad Moyſen.* 20

* *Et venit Ioſue in tempore illo, & interfecit Enachim de montana ex Hebron, & ex Dabir, & ex Anab, & de omni monte Iuda, & de omni monte Iſrael cum vrbibus eorum; & deleuit eos Ioſue.* 21

12 * καὶ πάσας τὰς πόλεις τῶν βασιλειῶν τούτων, καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἔλαβεν ἰησοῦς, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς ἐν στόματι ῥομφαίας. ἕως ἐξωλόθρευσεν αὐτοὺς ὃν τρόπον συνέταξεν μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου.

13 * ἀλλὰ πάσας τὰς πόλεις τὰς κεχωματισμένας αὐτῶν οὐκ ἐνέπρησεν ἰσραήλ. πλὴν τὴν ἀσὼρ μόνην ἐνέπρησεν αὐτὴν ἰησοῦς.

14 * καὶ πάντα τὰ σκῦλα αὐτῆς καὶ τὰ κτήνη ἐσφετερίσαντο αὐτοῖς οἱ υἱοὶ ἰσραήλ. αὐτοὺς δὲ πάντας ἐξωλόθρευσεν ἐν στόματι ῥομφαίας, ἕως ἀπώλεσεν αὐτούς· οὐ κατέλιπον αὐτῶν οὐδὲν ἔμπνουν.

15 * ὃν τρόπον συνέταξεν κύριος τῷ μωυσῆ τῷ παιδὶ αὐτοῦ, οὕτως ἐνετείλατο μωυσῆς τῷ ἰησοῦ, καὶ οὕτως ἐποίησεν ἰησοῦς, οὐ παρέβη οὐδὲν ἀπὸ πάντων ὧν συνέταξεν αὐτῷ μωυσῆς.

16 * καὶ ἔλαβεν ἰησοῦς τὴν γῆν ταύτην τὴν ὀρεινήν, καὶ τὴν πᾶσαν γῆν νεγέβ, καὶ πᾶσαν τὴν γῆν γοσόμ, καὶ τὴν πεδινήν, καὶ τὴν ἀραβὰθ δυσμάς, καὶ τὸ ὄρος ἰσραήλ, καὶ τὰ ταπεινά

17 * τὰ ἀπὸ τοῦ ὄρους ἀπὸ ὄρους ἀλαάκ, καὶ ὃ ἀναβαίνει εἰς σηειρά, καὶ ἕως βααλγάδ, καὶ τὸ πεδίον τοῦ λιβάνου ὑπὸ τὸ ὄρος τὸ ἀερμών. καὶ πάντας τοὺς βασιλεῖς αὐτῶν ἔλαβεν, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς.

18 * ἡμέρας πλείους ἐποίησεν ἰησοῦς ἀπὸ πάντας τοὺς βασιλεῖς τούτους τὸν πόλεμον·

19 * καὶ οὐκ ἦν πόλις ἣν οὐ παρέδωκεν τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ. πλὴν ὁ εὐαῖος ὁ κατοικῶν ἐν γαβαών. πάντας ἔλαβεν ἐν πολέμῳ·

20 * ὅτι διὰ κυρίου ἐγένετο καταχύσαι τὴν καρδίαν αὐτῶν συναντᾶν εἰς πόλεμον ἀπὸ ἰσραήλ, ἵνα ἐξολοθρευθῶσιν, ὅπως μὴ δοθῇ αὐτοῖς ἔλεος, ἀλλ' ἵνα ἐξολοθρευθῶσιν, ὃν τρόπον εἶπεν κύριος ἀπὸ μωυσῆν.

21 * καὶ ἦλθεν ἰησοῦς ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ ἐξωλόθρευσεν τοὺς ἐνακὶμ ἐκ τῆς ὀρεινῆς ἐκ χεβρὼν καὶ ἐκ δαβίρ, καὶ ἐξ ἀνὼβ, καὶ ἐκ πάντος ὄρους ἰούδα, καὶ ἐκ πάντος ὄρους ἰσραὴλ σὺν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν. κὴ ἐξωλόθρευσεν αὐτοὺς ἰησοῦς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et omnes vrbes regum illorum, & omnes reges eorum ſubegit Ioſue; & deleuit eos in ore gladij: conſumpſit eos iuxta id quod iuſſit Moſes ſeruus Domini.

13 Tantum omnes vrbes quæ ſtabant ſuper fortitudine ſua, non incendit eas Iſrael: ſed tamen Haſzor ſolummodo incendit in igne Ioſue.

14 Et omnem prædam vrbium illarum, & iumenta diripuerunt ſibi filij Iſrael: tantum omnes homines percuſſerunt in ore gladij, quoad exterminauerunt eos: non reliquerunt omnem animam.

15 Iuxta id quod iuſſit Dominus Moſem ſeruum ſuum, ſic iuſſit Moſes Ioſue, & ſic fecit Ioſue. non defecit verbum ex omnibus quæ iuſſit Dominus Moſem.

16 Et poſſedit Ioſue omnem terram hanc montis, & omnem terram Auſtri, & omnem terram Goſen, & depreſſionem, & planiciem, & montem Iſraelis & depreſſionem eius:

17 A monte diuiſionis qui aſcendit ad Seghir & planiciem Gad in campo Libani, depreſſiones montis Hermonij, & omnes reges eorum ſubegit, & deleuit eos, & occidit eos. 18 Dies multos fecit Ioſue cum omnibus regibus his bellum.

19 Non fuit ciuitas quæ pacem faceret cum filiis Iſrael, niſi Hhiuæi habitantes Gibghon: omnes ceperunt in bello.

20 Nam ab ante Dominum fuit ad obdurandum cor eorum ad ordinandum prælium cum Iſraele, propter conſumendos eos, vt non eſſent ſuper eos miſericordiæ, ſed enim propter diſperdendos eos, ſicut iuſſerat Dominus Moſem.

21 Et venit Ioſue in tempore illo, & diſperdidit fortes ex monte, ex Hhebron, ex Debir, ex Ghanab, & ex omni monte Iuda, & ex omni monte Iſrael cum vrbibus eorum; deſtruxit eos Ioſue.

22 * לֹא־נוֹתַר עֲנָקִים בְּאֶרֶץ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַק בְּעַזָּה
בְּגַת וּבְאַשְׁדּוֹד נִשְׁאָרוּ׃
23 *וַיִּקַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כָּל־הָאָרֶץ כְּכֹל אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
אֶל־מֹשֶׁה וַיִּתְּנָהּ יְהוֹשֻׁעַ לְנַחֲלָה לְיִשְׂרָאֵל
כְּמַחְלְקֹתָם לִשְׁבָטֵיהֶם וְהָאָרֶץ שָׁקְטָה מִמִּלְחָמָה׃

יב

1 * וְאֵלֶּה מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִכּוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
וַיִּרְשׁוּ אֶת־אַרְצָם בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ
מִנַּחַל אַרְנוֹן עַד־הַר חֶרְמוֹן וְכָל־הָעֲרָבָה מִזְרָחָה׃
2 *סִיחוֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי הַיֹּשֵׁב בְּחֶשְׁבּוֹן מֹשֵׁל מֵעֲרֹעֵר
אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת־נַחַל אַרְנוֹן וְתוֹךְ הַנַּחַל וַחֲצִי הַגִּלְעָד
וְעַד יַבֹּק הַנַּחַל גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן׃
3 * וְהָעֲרָבָה עַד־יָם כִּנְרוֹת מִזְרָחָה וְעַד יָם הָעֲרָבָה
יָם־הַמֶּלַח מִזְרָחָה דֶּרֶךְ בֵּית הַיְשִׁמֹת וּמִתֵּימָן תַּחַת
אַשְׁדֹּת הַפִּסְגָּה׃
4 * וּגְבוּל עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן מִיֶּתֶר הָרְפָאִים הַיּוֹשֵׁב
בְּעַשְׁתָּרוֹת וּבְאֶדְרֶעִי׃
5 * וּמֹשֵׁל בְּהַר חֶרְמוֹן וּבִסְלְכָה וּבְכָל־הַבָּשָׁן עַד־
גְּבוּל הַגְּשׁוּרִי וְהַמַּעֲכָתִי וַחֲצִי הַגִּלְעָד גְּבוּל סִיחוֹן
מֶלֶךְ־חֶשְׁבּוֹן׃
6 * מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הִכּוּם וַיִּתֶּנָהּ
מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה יְרֻשָּׁה לָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי שֵׁבֶט
הַמְנַשֶּׁה׃
7 * וְאֵלֶּה מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר הִכָּה יְהוֹשֻׁעַ וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָּה מִבַּעַל גָּד בִּבְקְעַת הַלְּבָנוֹן
וְעַד־הָהָר הֶחָלָק הָעֹלֶה שֵׂעִירָה וַיִּתְּנָהּ יְהוֹשֻׁעַ
לְשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל יְרֻשָּׁה כְּמַחְלְקֹתָם׃
8 * בָּהָר וּבַשְּׁפֵלָה וּבָעֲרָבָה וּבָאַשְׁדּוֹת
וּבַמִּדְבָּר וּבַנֶּגֶב הַחִתִּי הָאֱמֹרִי וְהַכְּנַעֲנִי הַפְּרִזִּי הַחִוִּי
וְהַיְבוּסִי׃

22 *Non reliquit vllum de ſtirpe Enachim
in terra filiorum Iſrael, abſq; ciuitatibus
Gaza, & Geth, & Azoto, in quibus ſolùm
23 relicti ſunt. *Cepit ergo Ioſue omnem
terrã, ſicut locutus eſt Dominus ad Moy-
ſen: & tradidit eam in poſſeſsionem filiis
Iſrael ſecũdum partes & tribus ſuas. quie-
uitque terra à prœliis. CAP. XII.

1 HI ſunt reges quos percuſſerunt filij Iſ-
A rael, & poſſederunt terram eorũ trans
Iordanem ad Solis ortum, à torrente Ar-
non vſque ad montem Hermon, & omnẽ
Orientalem plagam quę reſpicit ſolitudi-
2 nem. *Seon rex Amorræorum qui habi-
tabat in Eſebon, dominatus eſt ab Aroer
quæ ſita eſt ſuper ripam torrentis Arnõ,
& mediæ partis in valle, dimidiæque Ga-
laad vſque ad torrẽtem Ieboc, qui eſt ter-
3 minus filiorum Ammon: *Et à ſolitu-
dine vſque ad mare Ceneroth contra O-
riẽtem, & vſque ad mare deſerti, quod eſt
mare ſalſiſsimum, ad Orientalem plagam
per viã quæ ducit Bethſimoth, & ab Au-
ſtrali parte quę ſubiacet Aſeroth vſq; Phaſ
4 ga, *Terminus Og regis Baſan de reliquiis
Raphaim, qui habitauit in Aſtaroth & in
5 Edrai, *Et dominatus eſt in monte Her-
B mon & in Salecha, atq; vniuerſa Baſan vſ-
que ad terminos Geſſuri, & Machati, & di
midię partis Galaad ad terminos Seõ re-
6 gis Eſebõ. *Moyſes famulus Dñi & filij Iſ-
rael ꝑcuſſerũt eos: tradiditq; terrã eorum
Moyſes in poſſeſsionẽ Rubenitis & Gad-
7 ditis, & dimidię tribui Manaſſe. *Hi ſunt
reges terrę quos ꝑcuſsit Ioſue & filij Iſrael
trãs Iordanẽ ad Occidentalẽ plagã à Baal
gad in cãpo Libani, vſq; ad montẽ Libani
cuius pars aſcendit in Seyr. tradiditq; eam
C Ioſue in poſſeſsionem tribubus Iſrael, ſin-
8 gulis partes ſuas, *tam in montanis quàm
in planis atque campeſtribus. In Aſeroth
& in ſolitudine ac in Meridie, Ethæus fuit
& Ammorræus, Chananæus & Phere-
zæus, Euæus, & Iebuſæus.

תרגום יונתן

22 לָא אִשְׁתְּאַרוּ גַּבְרַיָּא בְּאַרַע בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְחוֹר בְּעַזָּה בְּגַת וּבְאַשְׁדּוֹד אִשְׁתְּאַרוּ׃
23 וּנְסִיב יְהוֹשֻׁעַ יַת כָּל אַרְעָא כְּכֹל דְּמַלֵּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה וְיַהֲבַהּ יְהוֹשֻׁעַ לְאַחֲסָנָא לְיִשְׂרָאֵל בְּפַלְגוּתְהוֹן לְשִׁבְטֵיהוֹן וְאַרְעָא שְׁדוֹכַת מִלְחֲמָתָא׃

יב

1 וְאִילֵּין מַלְכֵי אַרְעָא דְּמְחוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וִירִיתוּ יַת אַרְעֲהוֹן בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא מַדְרַח שִׁמְשָׁא מִנַּחֲלָא
דְּאַרְנוֹן עַד טוּרָא דְחֶרְמוֹן וְכָל מֵישַׁר מַדְבְּרָא׃ 2 סִיחוֹן מַלְכָּא דֶאֱמוֹרָאָה דְיָתִיב בְּחֶשְׁבּוֹן שַׁלִּיט מֵעַרוֹעֵר דְּעַל כֵּיף נַחֲלָא
דְּאַרְנוֹן וְגוֹ נַחֲלָא דְגִלְעָד אַרְעָא דְעַד יוּבְקָא נַחֲלָא תְּחוֹמָא דִבְנֵי עַמּוֹן׃ 3 וּמֵישְׁרָא עַד יַם גִּינּוֹסַר מַדְבְּרָא וְעַד יַמָּא
דְּמֵישְׁרָא יַמָּא דְמִלְחָא מַדְבְּרָא אוֹרַח בֵּית יְשִׁימוֹת וּמְדָרוֹמָא תְּחוֹת מַשְׁפַּךְ מֵירָמָתָא׃ 4 וּתְחוֹם עוֹג מַלְכָּא דְמַתְנָן עַד תְּחוֹם גְּשׁוּרָאָה וַאֲפֵקִירוֹם וּפַלְגוּת אַרְעָא דְגִלְעָד
דְיָתִיב בְּעַשְׁתָּרוֹת וּבְאֶדְרֶעִי׃ 5 וְשַׁלִּיט בְּטוּרָא דְחֶרְמוֹן וּבְסַלְכָה וּבְכָל מַתְנָן עַד תְּחוֹם גְּשׁוּרָאָה וַאֲפֵקִירוֹם וּפַלְגוּת אַרְעָא דְגִלְעָד
תְּחוֹם סִיחוֹן מַלְכָּא דְחֶשְׁבּוֹן׃ 6 מֹשֶׁה עַבְדָּא דַיְיָ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל מְחוֹנוֹן וְיַהֲבַהּ מֹשֶׁה עַבְדָּא דַיְיָ יְרוּתָא לְשִׁבְטָא דְרְאוּבֵן וּלְשִׁבְטָא
דְּגָד וּלְפַלְגוּת שִׁבְטָא דְמְנַשֶּׁה׃ 7 וְאִילֵּין מַלְכֵי אַרְעָא דְמְחָא יְהוֹשֻׁעַ וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעִבְרָא דְיַרְדְּנָא מַעַרְבָּא מִמֵּישַׁר גַּד בְּבִקְעַת לְבָנוֹן
וְעַד טוּרָא פְּלִיגָא דְסָלִיק לְשֵׂעִיר וְיַהֲבַהּ יְהוֹשֻׁעַ לְשִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל יְרוּתָא בְּפַלְגוּתְהוֹן׃ 8 בְּטוּרָא וּבְשַׁפְלְתָּא וּבְמֵישְׁרָא וּבְמִשְׁפַּךְ
מֵירָמָתָא וּבְמַדְבְּרָא וּבְדָרוֹמָא חִתָּאֵי וֶאֱמוֹרָאֵי וּכְנַעֲנָאֵי וּפְרִיזָאֵי חִיוָּאֵי וְיבוּסָאֵי׃

* *Non relictus est ex Enachim à filiis Israel, nisi in Gaza, & in Geth, & in Azoto relictus est.* 22

* *Et cepit Iosue omnem terram, sicut præcepit Dominus Moysi, & tradidit eos Iosue in possessionem Israel in diuisione eorum per tribus eorum. & terra quieuit à præliis.* 23

22 * οὐ κατελείφθη τῶν ἐναχὶμ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσραήλ, ἀλλὰ πλὴν ἐν γάζῃ καὶ ἐν γὲθ, καὶ ἐν ἀσεδὼδ κατελείφθη.

23 * καὶ ἔλαβεν ἰησοῦς πᾶσαν τὴν γῆν καθότι ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῆ. καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἰησοῦς ἐν κληρονομίᾳ ἰσραὴλ ἐν μεϊσμῷ ἀυτῶν κ᾽ φυλὰς ἀυτῶν· καὶ ἡ γῆ κατέπαυσεν πολεμουμένη.

CAP. XII.

ιβ΄.

ET *hi reges terræ quos occiderunt filij Israel, & possederunt terram eorum trans Iordanem ab ortu Solis à valle Arnon vsque ad montem Hermon, & omnem Araba ab Oriente.* 1

1 * Καὶ οὗτοι οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οὓς ἀνεῖλον οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ, καὶ κατεκληρονόμησαν τὴν γῆν ἀυτῶν πέραν τοῦ ἰορδάνου ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου ἀπὸ φάραγγος ἀρνὼν ἕως τοῦ ὄρους ἀερμών, καὶ πᾶσαν τὴν ἀραβὰ ἀπὸ ἀνατολῶν.

* *Seon regem Amorræorum, qui habitabat in Esebon, dominans ab Aroer quæ est in labio in valle Arnon in medio vallis, & dimidium Galaad vsque ad Jeboc torrentis, termini filiorum Ammon.* 2

2 * τὸν σηὼν τὸν βασιλέα τῶν ἀμορραίων, ὃς καθῴκει ἐν ἐσεβών, κυριεύων ἀπὸ ἀρωὴρ ἥ ἐστιν ἐπὶ τοῦ χείλους τὴν φάραγγι ἀρνὼν κ᾽ μέσον τῆς φάραγγος, καὶ τὸ ἥμισυ τὴν γαλααδ ἕως ἰαβὸκ τοῦ χειμάρρου, ὅρια υἱῶν ἀμμών.

* *Araba vsque ad mare Ceneroth contra Orientem, & vsque ad mare Araba mare salis ab Oriente in viam quæ ad Bethsimoth, & de Theman quæ sub Asedoth Phasga.* 3

3 * καὶ ἡ ἀραβὰ ἕως τῆς θαλάσσης χενερὲθ κατ᾽ ἀνατολάς, καὶ ἕως τῆς θαλάσσης ἀραβὰ θαλάσσης τῶν ἁλῶν ἀπὸ ἀνατολῶν εἰς ὁδὸν βηθσιμόθ, καὶ ἀπὸ θεμὰν τὴν ὑπὸ ἀσπδὼθ φασγά.

* *Et termini Og regis Basan, qui relictus est de gigantibus, habitans in Astaroth & in Edrai,* 4

4 * καὶ ὅρια ὢγ βασιλέως βασάν, ὃς ὑπελείφθη ἐκ τῶν γιγάντων, ὁ κατοικῶν ἐν ἀστρὼθ καὶ ἐν ἀδραΐ,

* *Dominans à monte Hermon, & à Salecha, & omnem Basan vsque ad terminos Gessuri & Machati; & dimidium Galaad vsque ad terminos Seon regis Esebon.* 5

5 * ἄρχων ἀπὸ ὄρους ἀερμὼν καὶ ἀπὸ σελχὰς καὶ πᾶσαν τὴν βασὰν ἕως ὁρίων γεσουρὲ καὶ τὴν μαχατί, & τὸ ἥμισυ γαλααδ ἕως ὁρίων σηὼν βασιλέως ἐσεβών·

* *Moyses famulus Domini & filij Israel percusserunt eos: & tradidit eam Moyses famulus Domini in possessionem Ruben, & Gad, & dimidiæ tribui Manasse.* 6

6 * μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐπάταξαν αὐτούς, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου ἐν κληρονομίᾳ ῥουβὴν, καὶ γὰδ, καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς μανασσῆ.

* *Et hi reges Amorræorum quos occidit Iosue & filij Israel trans Jordanem apud mare Baalgad in campo Libani, & vsque ad montem Aloch ascendentium in Seir. & tradidit eam Josue tribubus Israel in possessionem secundum sortem eorum* 7

7 * καὶ οὗτοι οἱ βασιλεῖς τῶν ἀμορραίων οὓς ἀνεῖλεν ἰησοῦς, & οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου πρὸς θάλασσαν βααλγὰδ ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ λιβάνου & ἕως τοῦ ὄρους τοῦ ἀλὰκ ἀναβαινόντων εἰς ζειρά. καὶ ἔδωκεν αὐτὴν ἰησοῦς ταῖς φυλαῖς ἰσραὴλ κληρονομίαν κ᾽ κλῆρον ἀυτῶν

* *In monte, & in campo, & in Araba, & in Asedoth, & in eremo, et in meridie, Ethæi, & Amorræum, & Chananæum, & Pherezæum, & Euæum, & Iebusæum.* 8

8 * ἐν τῷ ὄρει, καὶ ἐν τῷ πεδίῳ, καὶ ἐν ἀραβά, & ἐν ἀσπδὼθ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐν νεγέβ, τὸν χεθαῖον, κ᾽ τὸν ἀμορραῖον, καὶ τὸν χαναναῖον, καὶ τὸν φερεζαῖον, καὶ τὸν ἀυαῖον, καὶ τὸν ἰεβουσαῖον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Non relicti sunt fortes in terra filiorum Israel; tantum in Ghaza, in Gad, & in Asdod relicti sunt.

[13] Et cepit Iosue omnem terram, iuxta omne quod locutus est Dominus cum Mose; & tradidit eam Iosue in hæreditatem Israeli in diuisionibus eorum per tribus eorum: & terra quieuit à faciendo bello.

CAP. XII.

ET hi reges terræ, quos deleuerunt filij Israel, & hæreditauerunt terram eorum in transitu Iordanis ad ortum Solis, à fluuio Arnon vsque ad montem Hhermon, & omnem planiciem Orientalem. [2] Zzihhon rex Emorrhæus, qui habitabat in Hhesbon, regnans à Gharogher quæ super ripam fluuij Arnon, & medium fluuium, & dimidium terræ Gilghad, & vsque ad Iobeca fluuium terminum filiorum Ghamon. [3] Et planiciem vsque ad mare Genozzar ad Orientem, & vsque ad mare planiciei, mare Salis, ad Orientem, via Bethiesimoth: & à meridie subtus effusionem ex Ramatha. [4] Et terminus Ghog regis Mathnan, de reliquiis fortium; qui habitabat in Ghastaroth & in Edreghi. [5] Et dominabatur in monte Hhermon, & in Zzalecha, & in omni Mathnan vsque ad terminum Gessuræi & Aphkeros, & dimidium terræ Gilghad, terminum Zzihhon regis Hhesbon. [6] Moses seruus Domini & filij Israel deleuerunt eos; & dedit eam Moses seruus Domini possessionem tribui Reuben, & tribui Gad, & dimidiæ tribui Manasse.

[7] Et hi reges terræ, quos deleuit Iosue & filij Israel trans Iordanem ad Occidentem, à planicie Gad in campo Libani, & vsque ad montem diuisionis qui ascendit ad Seghir. Et dedit eam Iosue tribubus Israelis possessionem in diuisionibus suis.

[8] In monte, & in depressione, & in planicie, & in effusione ex Ramatha; & in deserto, & in Austro Hhethæum, & Emorrhæum, & Chenaghanæum, & Pherizæum, Hhiuæum & Iebusæum,

9 * מֶלֶךְ יְרִיחוֹ אֶחָד מֶלֶךְ הָעַי אֲשֶׁר־מִצַּד בֵּית־אֵל אֶחָד :
10 * מֶלֶךְ יְרוּשָׁלַם אֶחָד מֶלֶךְ חֶבְרוֹן אֶחָד :
11 * מֶלֶךְ יַרְמוּת אֶחָד מֶלֶךְ לָכִישׁ אֶחָד :
12 * מֶלֶךְ עֶגְלוֹן אֶחָד מֶלֶךְ גֶּזֶר אֶחָד :
13 * מֶלֶךְ דְּבִר אֶחָד מֶלֶךְ גֶּדֶר אֶחָד :
14 * מֶלֶךְ חָרְמָה אֶחָד מֶלֶךְ עָרָד אֶחָד :
15 * מֶלֶךְ לִבְנָה אֶחָד מֶלֶךְ עֲדֻלָּם אֶחָד :
16 * מֶלֶךְ מַקֵּדָה אֶחָד מֶלֶךְ בֵּית־אֵל אֶחָד :
17 * מֶלֶךְ תַּפּוּחַ אֶחָד מֶלֶךְ חֵפֶר אֶחָד :
18 * מֶלֶךְ אֲפֵק אֶחָד מֶלֶךְ לַשָּׁרוֹן אֶחָד :
19 * מֶלֶךְ מָדוֹן אֶחָד מֶלֶךְ חָצוֹר אֶחָד :
20 * מֶלֶךְ שִׁמְרוֹן מְרוֹן אֶחָד מֶלֶךְ אַכְשָׁף אֶחָד :
21 * מֶלֶךְ תַּעֲנַךְ אֶחָד מֶלֶךְ מְגִדּוֹ אֶחָד :
22 * מֶלֶךְ קֶדֶשׁ אֶחָד מֶלֶךְ־יָקְנְעָם לַכַּרְמֶל אֶחָד :
23 * מֶלֶךְ דּוֹר לְנָפַת דּוֹר אֶחָד מֶלֶךְ־גּוֹיִם לְגִלְגָּל אֶחָד :
24 * מֶלֶךְ תִּרְצָה אֶחָד כָּל־מְלָכִים שְׁלֹשִׁים וְאֶחָד :

יג

1 * וִיהוֹשֻׁעַ זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו אַתָּה זָקַנְתָּה בָּאתָ בַּיָּמִים וְהָאָרֶץ נִשְׁאֲרָה הַרְבֵּה־מְאֹד לְרִשְׁתָּהּ :
2 * זֹאת הָאָרֶץ הַנִּשְׁאֶרֶת כָּל־גְּלִילוֹת הַפְּלִשְׁתִּים וְכָל־הַגְּשׁוּרִי :
3 * מִן־הַשִּׁיחוֹר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרַיִם וְעַד גְּבוּל עֶקְרוֹן צָפוֹנָה לַכְּנַעֲנִי תֶּחְשָׁב חֲמִשָּׁה סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים הָעַזָּתִי וְהָאַשְׁדּוֹדִי הָאֶשְׁקְלֹנִי הַגִּתִּי וְהָעֶקְרֹנִי וְהָעַוִּים :
4 * מִתֵּימָן כָּל־אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי וּמְעָרָה אֲשֶׁר לַצִּידֹנִים עַד־אֲפֵקָה עַד גְּבוּל הָאֱמֹרִי :

9 * Rex Hiericho vnus, rex Hay qui eſt ex latere Bethel vnus,
10 * Rex Hieruſalem vnus, rex Hebron vnus,
11 * Rex Hierimoth vnus, rex Lachis vnus,
12 * Rex Eglon vnus, rex Gazer vnus,
13 * Rex Dabir vnus, rex Gader vnus.
14 * Rex Herma vnus, rex Hereth vnus.
15 * Rex Lebna vnus, rex Adollam vnus,
16 * Rex Maceda vnus, rex Bethel vnus,
17 * Rex Taphua vnus, rex Opher vnus,
18 * Rex Aphec vnus, rex Saron vnus,
19 * Rex Madan vnus, rex Aſor vnus,
20 * Rex Sameron vnus, rex Acſaph vnus,
21 * Rex Thenac vnus, rex Mageddo vnus,
22 * Rex Cedes vnus, rex Iachanem Carmeli vnus,
23 * Rex Dor & prouinciæ Dor vnus, rex gentium Galgal vnus,
24 * Rex Therſa vnus. Omnes reges triginta vnus.

CAP. XIII.

1 IOſue ſenex prouectæque ætatis erat. & A dixit Dominus ad eum: Senuiſti & longæuus es, terraque latiſsima derelicta eſt,
2 * Quæ necdum ſorte diuiſa eſt; omnis videlicet Galilæa, Philiſtiim, & vniuerſa Geſſuri,
3 * A fluuio turbido qui irrigat Ægyptum, vſque ad terminos Accaron contra Aquilonem, terra Chanaan quæ in quinque regulos Philiſtiim diuiditur, Gazæos & Azotios, Aſcalonitas, Gethæos, & Accaronitas.
4 * Ad meridiem verò ſunt Euæi, omnis terra Chanaan, & Maara Sidoniorum vſque Apheca, & terminos Amorræi,

תרגום יונתן

9 מַלְכָּא דִירִיחוֹ חַד מַלְכָּא דְעַי דִבְסִטַר בֵּיתְאֵל חַד : 10 מַלְכָּא דִירוּשְׁלֶם חַד מַלְכָּא דְחֶבְרוֹן חַד : 11 מַלְכָּא דִירְמוּת חַד מַלְכָּא
דְלָכִישׁ חַד : 12 מַלְכָּא דְעֶגְלוֹן חַד מַלְכָּא דְגֶזֶר חַד : 13 מַלְכָּא דִדְבִיר חַד מַלְכָּא דְגֶדֶר חַד : 14 מַלְכָּא דְחָרְמָה חַד מַלְכָּא דַעֲרָד חַד :
15 מַלְכָּא דִלְבְנָה חַד מַלְכָּא דַעֲדֻלָּם חַד : 16 מַלְכָּא דְמַקֵּדָה חַד מַלְכָּא דְבֵיתְאֵל חַד : 17 מַלְכָּא דְתַפּוּחַ חַד מַלְכָּא דְחֵפֶר חַד :
18 מַלְכָּא דַאֲפֵק חַד מַלְכָּא דְלַשָּׁרוֹן חַד : 19 מַלְכָּא דְמָדוֹן חַד מַלְכָּא דְחָצוֹר חַד : 20 מַלְכָּא דְשִׁמְרוֹן מְרוֹן חַד מַלְכָּא דַאַכְשָׁף חַד :
21 מַלְכָּא דְתַעֲנָךְ חַד מַלְכָּא דִמְגִדּוֹ חַד : 22 מַלְכָּא דְקֶדֶשׁ חַד מַלְכָּא דְיָקְנְעָם לְכַרְמֶל חַד : 23 מַלְכָּא דְדוֹר לְפִילְכֵי דוֹר חַד :
מַלְכָּא דַעַמְמֵי לְגִלְגַּל חַד : 24 מַלְכָּא דְתִרְצָה חַד כָּל מַלְכַיָּא תְּלָתִין וְחַד :

יג

1 וִיהוֹשֻׁעַ סִיב עָאל בְּיוֹמִין וַאֲמַר יְיָ לֵיהּ אַתְּ סִיבְתָּא עַלְתָּא בְּיוֹמַיָּא וְאַרְעָא אִשְׁתְּאַרַת
סְגִיאַת לַחְדָּא לְמֵירְתָהּ : 2 דָּא אַרְעָא דְאִשְׁתְּאַרַת כָּל תְּחוּם פְּלִשְׁתָּאֵי וְכָל גְּשׁוּרָאֵי :
3 מִן שִׁיחוֹר דְּעַל אַפֵּי מִצְרַיִם וְעַד תְּחוּם עֶקְרוֹן צִיפּוּנָה עַל אַרַע כְּנַעֲנָאֵי מִתְחַשְׁבָא חַמְשָׁא טוּרְנֵי פְּלִשְׁתָּאֵי עַזָּאֵי וְאַשְׁדּוֹדָאֵי אַשְׁקְלוֹנָאֵי
גִּיתָּאֵי וְעֶקְרוֹנָאֵי וְעַוָּאֵי :
4 מִדְּרוֹמָא כָּל אַרַע כְּנַעֲנָאֵי וּמְעָרְתָּא דְכָל צִידוֹנָאֵי עַד אֲפֵקָה עַד תְּחוּם אֱמוֹרָאָה :

‡ Regem Hiericho vnum, & regem Gai, quæ eſt prope Bethel, vnum.
‡ Regem Hieruſalem vnum, regẽ Hebron vnum,
‡ Regem Hierimoth vnum, regem Lachis vnum,
‡ Regem Eglon vnum, Regem Gazer vnum,
‡ Regem Dabir vnum, Regem Gader vnum,
‡ Regem Herma vnum, Regem Ared vnum,
‡ Regem Lebna vnum, Regem Odollam vnum,
‡ Regem Maceda vnum, Regem Bethel vnum,
‡ Regem Taphua vnum, Regem Epher vnum,
‡ Regem Aphec vnum, Regem Leſaron vnum,
‡ Regem Madan vnum, Regem Aſſor vnum,
‡ Regem Ameron vnum, Regem Acſaph vnum,
‡ Regem Thenach vnum, Regem Mageddo vnum,
‡ Regem Cedes vnum, Regem Jachanam Carmeli vnum,
‡ Regem Dor Naphathdor vnum, regem gentium Galgal vnum, ‡ Regem Therſa vnum. omnes hi reges triginta & vnus.

CAP. XIII.

ET Ioſue ſenex prouectus diebus: & dixit Dominus ad Joſue: Tu ſenuiſti prouect⁹ diebus, & terra relicta eſt multa valde in poſſeſſionem: ‡ Et hæc terra relicta, omnes termini Philiſtiim, & vniuerſa Geſſuri, ‡ Et Chananæus à terra inhabitata quæ è regione Ægypti, vſque ad terminos Accaron à ſiniſtris Chananæorum, computatur quinque Satrapiis Philiſtiim, Gazæo, & Azotio, & Aſcalonitæ, & Gethæo, & Accaronitæ, & Euæo: ‡ Ex Theman & omni terra Chanaan à Gaza et Sidonij vſq; ad Aphecca, vſq; ad terminos Amorræorũ.

9 ‡ τὸν βασιλέα ἱεριχὼ ἕνα, καὶ τὸν βασιλέα τῆς γαὶ, ἥ ἐστιν πλησίον βαιθὴλ ἕνα,
10 ‡ βασιλέα ἱερουσαλὴμ ἕνα, βασιλέα χεβρὼν ἕνα,
11 ‡ βασιλέα ἱερμουθ ἕνα, βασιλέα λαχὶς ἕνα,
12 ‡ βασιλέα ἐγλὼμ ἕνα, βασιλέα γαζὲρ ἕνα,
13 ‡ βασιλέα δαβὶρ ἕνα, βασιλέα γαδὲρ ἕνα,
14 ‡ βασιλέα ἑρμὰ ἕνα, βασιλέα ἀρὲδ ἕνα,
15 ‡ βασιλέα λεβνὰ ἕνα, βασιλέα ὀδολλὰμ ἕνα,
16 ‡ βασιλέα μακηδὰ ἕνα, βασιλέα βαιθὴλ ἕνα.
17 ‡ βασιλέα ταπφοὺ ἕνα, βασιλέα ἐφὲρ ἕνα,
18 ‡ βασιλέα ἀφὲκ ἕνα, βασιλέα λεσαρὼν ἕνα,
19 ‡ βασιλέα μαδὼν ἕνα, βασιλέα ἀσωὲρ ἕνα,
20 ‡ βασιλέα ἀμαρὼν ἕνα, βασιλέα ἀχασὰφ ἕνα,
21 ‡ βασιλέα ἀθθυὰχ ἕνα, βασιλέα μαγεδδὼ ἕνα,
22 ‡ βασιλέα κεδὲς ἕνα, βασιλέα ἰεκονὰμ τοῦ χερμὲλ ἕνα,
23 ‡ βασιλέα ἀδὼρ τοῦ ναφαθδὼρ ἕνα, βασιλέα γωὶμ τῆς γελγὲλ ἕνα,
24 ‡ βασιλέα θερσὰ ἕνα· πάντες οὗτοι ὁ βασιλεῖς τριάκοντα καὶ εἷς.

ιγ'.

1 ‡ Καὶ ἰησοῦς πρεσβύτερος προβεβηκὼς τῶν ἡμερῶν. καὶ εἶπεν κύριος πρὸς ἰησοῦν, σὺ γεγήρακας προβεβηκὼς τῶν ἡμερῶν, καὶ ἡ γῆ ὑπολέλειπται πολλὴ σφόδρα εἰς κληρονομίαν·
2 ‡ καὶ αὕτη ἡ γῆ ἡ καταλελειμμένη πάντα ὅρια φυλιστιείμ, καὶ πᾶς ὁ γεδουεί,
3 ‡ καὶ ὁ χωναναῖος ἀπὸ γῆς ἀοικήτου τῆς κατὰ πρόσωπον αἰγύπτου ἕως τῶν ὁρίων ἀκκαρὼν ἐξ ἀνωνύμων τῶν χωναναίων, προσλογίζεται ταῖς πέντε σατραπαῖς τῶν φυλιστιείμ, τῷ γαζαίῳ, καὶ τῷ ἀζωτίῳ, καὶ τῷ ἀσκαλωνίτῃ, καὶ τῷ γεθθαίῳ, καὶ τῷ ἀχαρωνίτῃ, καὶ τῷ εὐαίῳ.
4 ‡ ἐν θεμὰν καὶ πάσῃ τῇ γῇ χαναὰν ἀπὸ γάζης, καὶ ὁ σιδόνιοι ἕως ἀφεκὰ ἕως τῶν ὁρίων τῶν ἀμορραίων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Rex Iericho vnus, rex Ghay quæ in latere Bethel, vnus,
10 Rex Ieruſalem vnus, rex Hhebron vnus,
11 Rex Iermuth vnus, rex Lachis vnus,
12 Rex Gheglon vnus, rex Gezer vnus,
13 Rex Debir vnus, rex Gheder vnus,
14 Rex Harma vnus, rex Gharad vnus,
15 Rex Libna vnus, rex Ghadulam vnus,
16 Rex Makeda vnus, rex Bethel vnus,
17 Rex Thapuahh vnus, rex Hhepher vnus,
18 Rex Apheq vnus, rex Laſſaron vnus.
19 Rex Madon vnus, rex Hhaſzor vnus,
20 Rex Simeron Meron vnus, rex Achſaph vnus,
21 Rex Thaganach vnus, rex Migdo vnus,
22 Rex Kedes vnus, rex Ioknegham ad Carmelum, vnus:
23 Rex Dor ad regiones Dor vnus, rex populorum ad Gilgal vnus:
24 Rex Thirſza vnus. Omnes reges triginta & vnus.

CAP. XIII.

ET Ioſue ſenex, intrans in dies; & dixit Dominus illi: Tu ſenuiſti, intraſti in dies; & terra relicta eſt multa valdè ad poſſidendum eam.
2 Hæc terra quæ relicta eſt, omnis terminus Philiſtinorum, & omnium Geſſuræorum,
3 A Sihhor qui ſuper faciem Ægypti, & vſque ad terminum Ghekron ad Septentrionem ſuper terram Chenaghanæorum cenſa eſt, quinque tyranni Philiſtæorum, Ghazæi, Aſdodæi, & Aſcalonæi, Gethæi, & Ghekronæi, & Ghauai.
4 Ab Auſtro omnis terra Chenaghanæorum, & ſpelunca omnium Sidoniorum vſque Apheca, vſque ad terminum Emorrhæi.

5 * וְהָאָרֶץ הַגִּבְלִי וְכָל־הַלְּבָנוֹן מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ מִבַּעַל
גָּד תַּחַת הַר־חֶרְמוֹן עַד לְבוֹא חֲמָת׃
6 * כָּל־יֹשְׁבֵי הָהָר מִן־הַלְּבָנוֹן עַד־מִשְׂרְפֹת מַיִם
כָּל־צִידֹנִים אָנֹכִי אוֹרִשֵׁם מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רַק
הַפִּלֶהָ לְיִשְׂרָאֵל בְּנַחֲלָה כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ׃
7 * וְעַתָּה חַלֵּק אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת בְּנַחֲלָה לְתִשְׁעַת
הַשְּׁבָטִים וַחֲצִי הַשֵּׁבֶט הַמְנַשֶּׁה׃
8 * עִמּוֹ הָרְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי לָקְחוּ נַחֲלָתָם אֲשֶׁר נָתַן
לָהֶם מֹשֶׁה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה כַּאֲשֶׁר נָתַן לָהֶם
מֹשֶׁה עֶבֶד יְהוָה׃
9 * מֵעֲרוֹעֵר אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת־נַחַל אַרְנוֹן וְהָעִיר אֲשֶׁר
בְּתוֹךְ־הַנַּחַל וְכָל־הַמִּישֹׁר מֵידְבָא עַד־דִּיבוֹן׃
10 * וְכֹל עָרֵי סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר מָלַךְ בְּחֶשְׁבּוֹן
עַד־גְּבוּל בְּנֵי עַמּוֹן׃
11 * וְהַגִּלְעָד וּגְבוּל הַגְּשׁוּרִי וְהַמַּעֲכָתִי וְכֹל הַר חֶרְמוֹן
12 וְכָל־הַבָּשָׁן עַד־סַלְכָּה׃ * כָּל־מַמְלְכוּת עוֹג בַּבָּשָׁן
אֲשֶׁר־מָלַךְ בְּעַשְׁתָּרוֹת וּבְאֶדְרֶעִי הוּא נִשְׁאַר
מִיֶּתֶר הָרְפָאִים וַיַּכֵּם מֹשֶׁה וַיֹּרִשֵׁם׃
13 * וְלֹא הוֹרִישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַגְּשׁוּרִי וְאֶת־
הַמַּעֲכָתִי וַיֵּשֶׁב גְּשׁוּר וּמַעֲכָת בְּקֶרֶב יִשְׂרָאֵל עַד
הַיּוֹם הַזֶּה׃
14 * רַק לְשֵׁבֶט הַלֵּוִי לֹא נָתַן נַחֲלָה אִשֵּׁי יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוּא נַחֲלָתוֹ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לוֹ׃
15 * וַיִּתֵּן מֹשֶׁה לְמַטֵּה בְּנֵי־רְאוּבֵן לְמִשְׁפְּחוֹתָם׃
16 * וַיְהִי לָהֶם הַגְּבוּל מֵעֲרוֹעֵר אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת נַחַל־
אַרְנוֹן וְהָעִיר אֲשֶׁר בְּתוֹךְ־הַנַּחַל וְכָל־הַמִּישֹׁר עַל־
מֵידְבָא׃
18 * חֶשְׁבּוֹן וְכָל־עָרֶיהָ אֲשֶׁר בַּמִּישׁוֹר דִּיבוֹן וּבָמוֹת
בַּעַל וּבֵית בַּעַל מְעוֹן׃
18 * וְיַהְצָה וּקְדֵמֹת וּמֵפָעַת׃

5 * Eiusque cõfinia: Libani quoq; regio contra Orientem à Baalgad sub monte Hermon, donec ingrediaris Emath.
6 *Omnium qui habitabant in monte à Libano vsque ad aquas Masserephot; vniuersique Sidonij. Ego sum qui delebo eos
B à facie filiorum Israel. Veniat ergo in partem hęreditatis Israel, sicut præcepi tibi.
7 * Et nunc diuide terrã in possessionẽ nouem tribubus, & dimidiæ tribui Manasse:
8 * Cum qua Ruben & Gad possederunt terram quam tradidit eis Moyses famulus Domini trans fluenta Iordanis ad Orientalem plagam,
9 *Ab Aroer quæ sita est in ripa torrentis Arnon & in vallis medio, vniuersaque cãpestria Medaba, vsque Dibon;
10 * Et cũctas ciuitates Seon regis Amorræi, qui regnauit in Esebon vsque ad terminos filiorum Ammon,
11 * Et Galaad ac terminum Gessuri & Machati, & omnem montem Hermon, & vniuersam Basan vsque ad Salecha:
12 * Omne regnum Og in Basan qui regnauit in Astaroth & Edrai: ipse fuit de reliquis Raphaim; percussitque eos Moyses atque deleuit.
13 * Nolueruntque disperdere filij Israel Gessuri & Machati, & habitauerunt in medio Israel vsque in præsentem diem.
14 * Tribui autem Leui non dedit possessionem; sed sacrificia & victimæ Domini Dei Israel, ipsa est eius hæreditas, sicut locutus est illi.
15 *Dedit ergo Moyses possessionem tribui
C filiorum Ruben iuxta cognationes suas.
16 * Fuitque terminus eorum ab Aroer, quæ sita est in ripa torrentis Arnon, & in valle eiusdem torrentis media vniuersam planitiem quæ ducit Medaba;
17 * Et Esebõ, cunctosque viculos earum qui sunt in campestribus, Dibon quoque & Bamothbaal, & oppidum Baalmaon,
18 * Et Iessa, & Cedimoth, & Mephet,

תרגום יונתן

5 וְאַרַע גִּיבְלָאֵי וְכָל לִבְנָן מַדְנַח שִׁמְשָׁא מִמֵּישַׁר גָּד שִׁיפּוֹלֵי טוּרָא דְּחֶרְמוֹן עַד מַעֲלָנָא דַחֲמָת׃ 6 וְכָל יָתְבֵי טוּרָא מִן
לִבְנָן עַד חָרְצֵי מַיָּא כָּל צִידוֹנָאֵי בְּמֵימְרִי אֲתָרְכִינוּן מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְחוֹד פַּלִּיגְהָא לְיִשְׂרָאֵל בְּאַחֲסָנָא כְּמָא דְפַקֵּידְתָּךְ׃
7 וּכְעַן פַּלִּיג יַת אַרְעָא הָדָא בְּאַחְסָנָא לְתִשְׁעַת שִׁבְטִין וּלְפַלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה׃ 8 וְעִימֵּיהּ שְׁבַט רְאוּבֵן וּשְׁבַט גָּד
קַבְּלוּ אַחְסַנְתְּהוֹן דִּיהַב לְהוֹן מֹשֶׁה בְּעִיבְרָא דְיַרְדְּנָא מִמַּדִּינְחָא כְּמָא דִיהַב לְהוֹן מֹשֶׁה עַבְדָא דַיְיָי׃
9 מֵעֲרוֹעֵר דְּעַל כֵּיף נַחֲלָא דְאַרְנוֹן וְקַרְתָּא דִּי בְגוֹ נַחֲלָא וְכָל מֵישַׁר מֵידְבָא עַד דִּיבוֹן׃ 10 וְכָל קִירְוֵי סִיחוֹן מַלְכָּא דֶאֱמוֹרָאָה דִמְלַךְ
בְּחֶשְׁבּוֹן עַד תְּחוּם בְּנֵי עַמּוֹן׃ 11 וְאַרַע גִּלְעָד וּתְחוּם גְּשׁוּרָאָה וְאַפְקֵירוֹס וְכָל טוּרָא דְחֶרְמוֹן וְכָל מַתְנַן עַד סְלָךְ׃
12 כָּל מַלְכוּת עוֹג בְּמַתְנָן דִּמְלַךְ בְּעַשְׁתָּרוֹת וּבְאֶדְרֶעִי הוּא אִישְׁתְּאַר מִשְׁאַר גִּבָּרַיָּא וּמְחַנּוּן מֹשֶׁה וְתָרְכִינוּן׃
13 וְלָא תָרִיכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת גְּשׁוּרָאָה וְיַת אַפְקֵירוֹס וִיתֵיב גְּשׁוּרָאָה וְאַפְקֵירוֹס בְּגוֹ יִשְׂרָאֵל עַד יוֹמָא הָדֵין׃
14 לְחוֹד לְשִׁבְטָא דְלֵוִי לָא יְהַב אַחְסָנָא קֻרְבָּנַיָּא דַיְיָי אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אִינוּן אַחְסַנְתֵּיהּ כְּמָא דְמַלֵּיל לֵיהּ׃ 15 וִיהַב מֹשֶׁה
לְשִׁבְטָא דִבְנֵי רְאוּבֵן לְזַרְעֲיָתְהוֹן׃ 16 וַהֲוָה לְהוֹן תְּחוּמָא מֵעֲרוֹעֵר דְּעַל כֵּיף נַחֲלָא דְאַרְנוֹן וְקַרְתָּא דִּי בְגוֹ נַחֲלָא וְכָל מֵישְׁרָא
עַד מֵידְבָא׃ 17 חֶשְׁבּוֹן וְכָל קִירְוָהָא דִּי בְמֵישְׁרָא דִּיבוֹן וּבָמוֹת בַּעַל וּבֵית בַּעַל מְעוֹן׃
18 וְיַהֲצָה וּקְדֵמוֹת וּמֵיפָעַת׃

‡ *Et omnem terram Gabæ Philiſtiim iuxta* 5
omnem Libanum ab oriente Solis ab Baalgad ſub monte Hermon vſque ad introitum Emath.

‡ *Omnis habitans montana à Libano vſque* 6
ad Maſſerephothaquam. Vniuerſos Sidonios ego euertam eos à facie filiorum Iſrael. ſed trade eam Iſrael in ſorte, ſicut præcepi tibi.

‡ *Et nunc diuide terram hanc in poſſeſſio-* 7
nem nouem tribubus, & dimidiæ tribui Manaſſe;

‡ *Qui cum eo Ruben & Gad acceperunt* 8
poſſeſſionem eorum, quam tradidit eis Moyſes trans Iordanem, ad ortum Solis dedit eis Moyſes famulus Domini,

‡ *Ab Aroer quæ eſt in labio torrentis Arnon,* 9
& vrbem quæ in medio vallis, & omnem Meſor à Medaba vſque ad Dibon;

‡ *Et cunctas ciuitates Seon regis Amorræo-* 10
rum, qui regnauit in Eſebon vſque ad terminos filiorum Ammon.

‡ *Et Galaad, & terminos Geſſuri, & Ma-* 11
chati, omnem montem Hermon, & vniuerſam Baſan vſque ad Selcha:

‡ *Omne regnum Og in Baſan, qui regnauit* 12
in Aſtaroth & in Edrai. ipſe relictus eſt de reliquiis Gigantum; & percuſſit eum Moyſes, et deleuit eum.

‡ *Et non deleuerant filij Iſrael Geſſuri &* 13
Machati: & habitabat rex Geſſuri & Machati inter filios Iſrael vſque ad diem hanc.

‡ *Veruntamen tribui Leui non dedit poſ-* 14
ſeſſionem: dominus Deus Iſrael hic poſſeſſio eorum, ſicut dixit eis Dominus.

‡ *Et dedit Moyſes tribui filiorum Ruben* 15
per populos eorum.

‡ *Et fuerunt eorum termini ab Aroer, quæ* 16
eſt contra faciem vallis Arnon, & ciuitas quæ in valle; & vniuerſam Miſor & Medaba,

‡ *Vſque ad Eſebon, & cunctas vrbes eo-* 17
rum exiſtentes in Miſor, & Dibon, et Bamoth Baal, & domus Baalmeon,

‡ *Et Ieſſa, & Cedimoth, & Mephet,* 18

5 ‡ Ϛ πᾶσαν τὴν γῆν γαβαὶ φυλισιειμ καὶ πᾶ-
σα τὸν λί-
βανον ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου ἀπὸ βαελγαὶδ ὑπὸ τὸ ὄρ-
ος τὸ
ἀερμὼν ἕως τῆς εἰσόδου ἐμάθ·

6 ‡ πᾶς ὁ κατοικῶν τὴν ὀρεινὴν ἀπὸ λιβάνου ἕως μασε-
ρεφὼθ μαΐμ. πάντας τοὺς σιδονίους ἐγὼ ἐξολοθρεύσω αὐ-
τοὺς ἀπὸ προσώπου υἱῶν ἰσραήλ. ἀλλὰ διάδος αὐτὴν τῷ
ἰσραὴλ ἐν κλήρῳ, οὗ τρόπον ἐνετειλάμην σοι.

7 ‡ καὶ νῦν μέρισον τὴν γῆν ταύτην ἐν κληρονομίᾳ ταῖς ἐν-
νέα φυλαῖς, καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς μανασσῆ,

8 ‡ τοῖς μετ' αὐτοῦ τῷ ρουβὴν καὶ τῷ γαὰδ ἐλάβοσαν κλη
ρονομίαν αὐτῶν, ἣν ἔδωκεν αὐτοῖς μωυσῆς ἐν τῷ πέραν
Ἰορδάνου, καθ' ἀνατολὰς ἡλίου δέδωκεν αὐτοῖς μωυσῆς
ὁ παῖς κυρίου,

9 ‡ ἀπὸ ἀροὴρ ἥτις ἐπὶ τοῦ χείλους χειμάρρου ἀρνών,
καὶ τὴν πόλιν τὴν ἐν μέσῳ τῆς φάραγγος, καὶ πᾶ-
σαν τὴν μισὼρ ἀπὸ μεδαβὰ ἕως διβών·

10 ‡ καὶ πάσας τὰς πόλεις σηὼν βασιλέως ἀμορραίων, ὃς
ἐβασίλευσεν ἐν ἐσεβὼν ἕως τῶν ὁρίων υἱῶν ἀμμών.

11 ‡ Ϛ τὴν γαλααδίτιν Ϛ τὰ ὅρια γεσουρὶ, καὶ μαχατὶ
πᾶν ὄρος ἀερμών, Ϛ πᾶσαν τὴν βασανίτιν ἕως σελχά.

12 ‡ πᾶσαν τὴν βασιλείαν ὢγ ἐν τῇ βασανίτιδι, ὃς ἐβα
σίλευσεν ἐν ἀσαρὼθ καὶ ἐν ἐδραΐ. οὗτος κατελείφθη ἀπὸ
τῶν λειμμάτων τῶν γιγάντων, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν μωυ-
σῆς, καὶ ἐξωλόθρευσεν αὐτόν.

13 ‡ καὶ οὐκ ἐξωλόθρευσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸν γεσουρὶ,
καὶ τὸν μαχατί· καὶ κατῴκει βασιλεὺς γεσουρὶ καὶ ὁ μα-
χατὶ ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

14 ‡ πλὴν τῇ φυλῇ λευὶ οὐκ ἔδωκεν κληρονομίαν, κύ-
ριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ οὗτος κληρονομία αὐτῶν, καθὰ εἶπεν
αὐτοῖς κύριος.

15 ‡ καὶ ἔδωκεν μωυσῆς τῇ φυλῇ υἱῶν ρουβὴν κατὰ δήμους
αὐτῶν.

16 ‡ Ϛ ἐγένηθη αὐτῶν τὰ ὅρια ἀπὸ ἀροὴρ ἥτις ἐπὶ χεί-
λους τοῦ χειμάρρου ἀρνών, καὶ ἡ πόλις ἡ ἐν τῇ φάραγγι. Ϛ
πᾶσαν τὴν μισὼρ καὶ μεδαβά

17 ‡ ἕως σεβών, Ϛ πάσας τὰς πόλεις αὐτῶν τὰς οὔσας ἐν τῇ
μισώρ, Ϛ δεβών, Ϛ βαμὼθ βαάλ, Ϛ οἴκους βεελμών,

18 ‡ καὶ ἰεσσαὶ, καὶ καδιμὼθ καὶ μαιφάθ,

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Terra Gebalæorum, & omnis Libanus ad ortum Solis à planitie Gad, depreſſiones montis Hhermon vſque ad introitum Hhamath.

6 Et omnes habitatores montis à Libano vſque ad Salinas aquarum, omnes Sidonios in verbo meo exterminabo ab-ante filios Iſrael. tantum partire eam Iſraeli in poſſeſſionem, ſicut iuſſi te.

7 Et nunc diuide terram hanc in poſſeſſionem nouem tribubus, & dimidiæ tribui Manaſſe. 8 Et cum ea tribus Reuben, & tribus Gad acceperunt poſſeſſionem ſuam quam dedit illis Moſes trans Iordanem ad Orientem, ſicut dedit illis Moſes ſeruus Domini.

9 A Gharogher quæ ſuper ripam fluuij Arnon, & Kartha quæ intra fluuium; & omnem planiciem Medba vſque ad Dibon.

10 Et omnes vrbes Zzihhon regis Emorræi qui regnauit in Hhesbon, vſque ad terminum filiorum Ghamon.

11 Et terram Gilghad, & terminum Geſſuræi, & Aphkerozz, & omnem montem Hhermon, & omnem Mathnan vſque ad Zzelach.

12 Omne regnum Ghog in Mathnan, qui regnauit in Ghaſtharoth, & in Edreghi; ipſe relictus fuerat de reliquiis fortium: & percuſſit eum Moſes, & extirpauit eum. 13 Et non extirparunt filij Iſrael Geſſuræum, neque Aphkerozz; & habitauit Geſſuræus & Aphkerozz in medio Iſrael vſque ad diem hanc.

14 Tantum tribui Leui non dedit poſſeſſionem: oblationes domini Dei Iſrael ipſæ poſſeſſio eius, ſicut locutus eſt ei.

15 Et dedit Moſes tribui filiorum Reuben per proſapias ſuas.

16 Et fuit illis terminus à Gharogher quæ ſuper ripa fluminis Arnon, & vrbē quæ in medio fluminis, & omnē planiciē vſq; ad Mebda.

17 Hhesbon & omnes vrbes eius quæ in planicie, Dibon, & Bamoth Baghal, & Bethbaghal Meghon.

18 Et Iahhſza & Kedemoth, & Mephaghath.

19 וְקִרְיָתַיִם וְשִׂבְמָה וְצֶרֶת הַשַּׁחַר בְּהַר הָעֵמֶק׃
20 וּבֵית פְּעוֹר וְאַשְׁדּוֹת הַפִּסְגָּה וּבֵית הַיְשִׁמוֹת׃
21 וְכֹל עָרֵי הַמִּישֹׁר וְכָל־מַמְלְכוּת סִיחוֹן מֶלֶךְ
הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר מָלַךְ בְּחֶשְׁבּוֹן אֲשֶׁר הִכָּה מֹשֶׁה
אֹתוֹ וְאֶת־נְשִׂיאֵי מִדְיָן אֶת־אֱוִי וְאֶת־רֶקֶם וְאֶת־
צוּר וְאֶת־חוּר וְאֶת־רֶבַע נְסִיכֵי סִיחוֹן יֹשְׁבֵי
הָאָרֶץ׃
22 וְאֶת־בִּלְעָם בֶּן־בְּעוֹר הַקּוֹסֵם הָרְגוּ בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל בַּחֶרֶב אֶל־חַלְלֵיהֶם׃
23 וַיְהִי גְּבוּל בְּנֵי רְאוּבֵן הַיַּרְדֵּן וּגְבוּל זֹאת נַחֲלַת
בְּנֵי־רְאוּבֵן לְמִשְׁפְּחוֹתָם הֶעָרִים וְחַצְרֵיהֶן׃
24 וַיִּתֵּן מֹשֶׁה לְמַטֵּה גָּד לִבְנֵי גָד לְמִשְׁפְּחוֹתָם׃
25 וַיְהִי לָהֶם הַגְּבוּל יַעְזֵר וְכָל־עָרֵי הַגִּלְעָד וַחֲצִי
אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן עַד־עֲרוֹעֵר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי רַבָּה׃
26 וּמֵחֶשְׁבּוֹן עַד־רָמַת הַמִּצְפֶּה וּבְטֹנִים וּמַחֲנַיִם
עַד־גְּבוּל לִדְבִר׃
27 וּבָעֵמֶק בֵּית הָרָם וּבֵית נִמְרָה וְסֻכּוֹת וְצָפוֹן יֶתֶר
מַמְלְכוּת סִיחוֹן מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן הַיַּרְדֵּן וּגְבֻל עַד־קְצֵה
יָם־כִּנֶּרֶת עֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה׃
28 זֹאת נַחֲלַת בְּנֵי־גָד לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים
וְחַצְרֵיהֶם׃
29 וַיִּתֵּן מֹשֶׁה לַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה וַיְהִי לַחֲצִי
מַטֵּה בְנֵי־מְנַשֶּׁה לְמִשְׁפְּחֹתָם׃
30 וַיְהִי גְבוּלָם מַחֲנַיִם כָּל־הַבָּשָׁן כָּל־
מַמְלְכוּת עוֹג מֶלֶךְ־הַבָּשָׁן וְכָל־חַוֹּת יָאִיר אֲשֶׁר
בַּבָּשָׁן שִׁשִּׁים עִיר׃
31 וַחֲצִי הַגִּלְעָד וְעַשְׁתָּרוֹת וְאֶדְרֶעִי עָרֵי מַמְלְכוֹת
עוֹג בַּבָּשָׁן לִבְנֵי מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לַחֲצִי בְנֵי־מָכִיר
לְמִשְׁפְּחֹתָם׃

19 ‡ Et Cariathaim, & Sabama, & Sarathasar, in monte conuallis:
20 ‡ Bethphogor, & Aseroth, Phasga, & Bethaisimoth.
21 ‡ Omnes vrbes campestres, vniuersaque regna Seon regis Amorrei qui regnauit in Esebon, quem percussit Moyses cũ principibus Madian, Euæum, & Recen, & Sur, & Vr, & Rebec duces Seon habitatores terræ.
22 ‡ Et Balaam filium Beor ariolum occiderunt filij Israel gladio cum cæteris interfectis:
23 ‡ Factusque est terminus filiorum Ruben Iordanis fluuius. Hæc est possessio Rubenitarum per cognationes suas vrbium & viculorum.
24 ‡ Deditque Moyses tribui Gad & filiis eius per cognationes suas possessionem:
25 ‡ Cuius hæc diuisio est: Terminus Iazer, & omnes ciuitates Galaad, & dimidiam partem terræ filiorum Ammon vsque ad Aroer quæ est contra Rabba:
26 ‡ Et ab Esebon vsque Ramoth, Masphe & Bethanim, & à Maanaim vsque ad terminos Dabir.
27 ‡ In valle quoque Betharam, & Bethnemra, Soccoth, & Saphon, reliquam partem regni Seon regis Esebõ, huius quoq; finis Iordanis est, vsque ad extremam partem maris Cenereth trans Iordanem ad Orientalem plagam.
28 ‡ Hęc est possessio filiorũ Gad per familias suas, & ciuitates & villæ earum.
29 ‡ Dedit & dimidię tribui Manasse filiisq; eius iuxta cognationes suas possessionẽ,
30 cuius hoc principium est. ‡ A Manaim vniuersam Basan, & cuncta regna Og regis Basan, omnesque vicos Iahir qui sunt
31 in Basan, sexaginta oppida. ‡ Et dimidiam partem Galaad, & Astaroth, & Edrai vrbes regni Og in Basan filiis Machir filij Manasse, dimidiæ parti filiorum Machir iuxta cognationes suas.

תרגום יונתן

19 וְקִרְיָתַיִם וְשִׂבְמָה וְצֶרֶת שַׁחַר בְּטוּרָא דְעֵמֶק׃ 20 וּבֵית פְּעוֹר וּמַשְׁפַּךְ רָמְתָא וּבֵית יְשִׁימוֹת׃ 21 וְכָל קִרְוֵי
מֵישְׁרָא וְכָל מַלְכוּת סִיחוֹן מַלְכָּא דֶאֱמוֹרָאָה דְמָלַךְ בְּחֶשְׁבּוֹן דְּמְחָא מֹשֶׁה יָתֵיהּ וְיָת רַבְרְבֵי מִדְיָן יָת אֱוִי וְיָת רֶקֶם וְיָת צוּר וְיָת חוּר וְיָת רֶבַע
רַבְרְבֵי סִיחוֹן יָתְבֵי אַרְעָא׃ 22 וְיָת בִּלְעָם בַּר בְּעוֹר קָסוֹמָא קְטָלוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחַרְבָּא עַל קְטִילֵיהוֹן׃ 23 וַהֲוָה
תְּחוּם בְּנֵי רְאוּבֵן יַרְדְּנָא וּתְחוּמָא דָא אַחֲסָנַת בְּנֵי רְאוּבֵן לְזַרְעַיְתְהוֹן קִרְוֵי יִשְׂרָאֵל וּפַצְחֵיהֶן׃ 24 וְיָהַב מֹשֶׁה לְשִׁבְטָא דְגָד
לִבְנֵי גָד לְזַרְעַיְתְהוֹן׃ 25 וַהֲוָה לְהוֹן תְּחוּמָא יַעְזֵר וְכָל קִירְוֵי גִּלְעָד וּפַלְגוּת אַרַע בְּנֵי עַמּוֹן עַד עֲרוֹעֵר דְעַל אַפֵּי רַבָּה׃
26 וּמֵחֶשְׁבּוֹן עַד רָמַת הַמִּצְפֶּה וּבְטוֹנִים וּמַחֲנַיִם עַד תְּחוּם לִדְבִיר׃
27 וּבְמֵישְׁרָא בֵּית הָרָם וּבֵית נִמְרָה וְסוּכּוֹת וְצִיפוֹנָא שְׁאַר מַלְכוּת סִיחוֹן מַלְכָּא דְחֶשְׁבּוֹן יַרְדְּנָא וּתְחוּם עַד סוֹף יַמָּא דְגִינוֹסַר עֵבְרָא
דְיַרְדְּנָא מַדִּינְחָא׃
28 דָּא אַחֲסָנַת בְּנֵי גָד לְזַרְעַיְתְהוֹן קִירְוַיָא וּפַצְחֵיהֶן׃
29 וְיָהַב מֹשֶׁה לְפַלְגוּת שִׁבְטָא דְמְנַשֶּׁה וַהֲוַת לְפַלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה לְזַרְעַיְתְהוֹן׃
30 וַהֲוָה תְּחוּמְהוֹן מְמַחֲנַיִם וְכָל מַתְנָן כָּל מַלְכוּת עוֹג מַלְכָּא דְמַתְנָן וְכָל כַּפְרֵי יָאִיר דְּבְמַתְנָן שִׁתִּין קִירְוִין׃
31 וּפַלְגוּת אַרַע דְּגִלְעָד וַעֲשְׁתָּרוֹת וְאֶדְרֶעִי קִירְוֵי מַלְכוּת עוֹג בְּמַתְנָן לִבְנֵי מָכִיר בַּר מְנַשֶּׁה לְפַלְגוּת בְּנֵי מָכִיר לְזַרְעַיְתְהוֹן׃

* *Et Cariathaim, et Sabama & Sarath, & Asar in monte Emach.* 19
* *Et Bethphogor, & Asedoth, Phasga & Bethaisimoth,* 20
* *Et omnes vrbes Misor & vniuersum regnum Seon regis Amorræorum, qui regnauit in Esebon, quem percussit Moyses ipsum, & principes Madian, & Euæum & Recen, & Sur, & Ur, & Rebec, duces Seon habitantes terram.* 21
* *Et Balaam filium Beor ariolum occiderunt filij Israel in gladio in fuga.* 22
* *Fuerunt autem termini filiorum Ruben Iordanis terminus. hæc possessio filiorum Ruben per populos eorum vrbes & suburbana eorum.* 23
* *Dedit autem Moyses filijs Gad per populos eorum.* 24
* *Et fuerunt eorum termini Jasir omnis ciuitas Galaad, & dimidia pars terræ filiorum Ammon vsque ad Aroer, quæ est contra Rabba.* 25
* *Et ab Esebon vsque ad Ramoth, contra Masspha Bethanim & Maanaim vsque ad terminos Dabir.* 26
* *Et Enemec, Betharam, & Bethnamra, & Sochoth, & Saphon, & reliquum regnum Seon regis Esebon; Iordanis disterminabit vsque ad partem maris Ceneroth trans Iordanem ab Oriente.* 27
* *Hæc possessio filiorum Gad per populos eorum, & per vrbes eorum, & suburbana eorum.* 28
* *Et dedit Moyses dimidiæ tribui Manasse,* 29
& fuit dimidiæ parti tribus filiorum Manasse per populos eorum.
* *Et fuerunt termini eorum à Maanaim* 30
& omne regnum Basan, & omne regnum Og regis Basan, & omnes vicos Jahir, qui sunt in terra Basan, sexaginta oppida.
* *Et dimidia pars Galaad, & in Astaroth,* 31
& in Edrai vrbes regni Og in Basan: filiis Machir filij Manasse, & dimidiæ parti filiorum Machir filij Manasse per populos eorum.

19 * καὶ καριαθαΐμ, καὶ σεβαμά, καὶ σάρθ, καὶ σιὼρ ἐν τῷ ὄρει αἰμάκ.
20 * καὶ βαθφογὼρ, καὶ ἀσδὼθ φασγὰ, καὶ βηθσιμούθ·
21 * καὶ πάσας τὰς πόλεις Ϛ μιδὺρ Ϛ πᾶσαν τὴν βασιλείαν Ϛ σηὼν βασιλέως τῶν ἀμορραίων, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν ἐσεβών, ὃν ἐπάταξεν μωυσῆς αὐτὸν Ϛ σὺν ἡγουμένοις μαδιάμ, καὶ τὸν ὀυεὶ, καὶ τὸν ῥοκόμ, καὶ τὸν σὺρ, καὶ τὸν ὀὺρ, καὶ τὸν ῥοβά, ἄρχοντας σηὼν τοὺ κατοικοῦντας τὴν γῆν.
22 * καὶ τὸν βαλαὰμ υἱὸν βεὼρ τὸν μάντιν ἀπέκτειναν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν ῥομφαίᾳ ἐν τῇ τροπῇ.
23 * ἐγένετο ὁ τὰ ὅρια υἱῶν ῥουβὴν ὁ ἰορδάνης ὅριον. αὕτη ἡ κληρονομία υἱῶν ῥουβὴν κ᾽ δῆμοι αὐτῶν αἱ πόλεις καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.
24 * ἔδωκεν δὲ μωυσῆς τοῖς υἱοῖς γαὰδ κ᾽ δήμοις αὐτῶν.
25 * καὶ ἐγένετο αὐτῶν τὰ ὅρια ἰαζὶρ πᾶσα πόλις γαλαὰδ καὶ ἥμισυ γῆς υἱῶν ἀμμὼν ἕως ἀροήρ, ἥ ἐστιν κατὰ πρόσωπον ῥαββά.
26 * καὶ ἀπὸ ἐσεβὼν ἕως ῥαμὲθ, κ᾽ τὴν μασφὰ βοταναὶμ Ϛ μαναὶμ ἕως τῶν ὁρίων δεβίρ.
27 * καὶ ἐννεμὲχ, βηθαραμὰ, καὶ βηθαναμρὰ, καὶ σιχὼθ, καὶ σαφὼν, καὶ τὸν λοιπὸν βασιλείαν σηὼν βασιλέως ἐσεβών· ὁ ἰορδάνης ὁρεῖ ἕως μέρους τῆς θαλάσσης χενερὼθ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἀπ᾽ ἀνατολῶν.
28 * αὕτη ἡ κληρονομία υἱῶν γαὰδ κ᾽ δήμοις αὐτῶν καὶ κ᾽ πόλεις αὐτῶν, καὶ ἐπαύλεις αὐτῶν.
29 * καὶ ἔδωκεν μωυσῆς τῷ ἡμίσει φυλῆς μανασσῆ, καὶ ἐγένετο τοῖς ἡμίσεσι φυλῆς υἱῶν μανασσῆ κατὰ δήμους αὐτῶν.
30 * καὶ ἐγένετο τὰ ὅρια αὐτῶν ἀπὸ μαναὶμ, Ϛ πᾶσα βασιλεία βασὰν καὶ πᾶσα βασιλεία ὢγ βασιλέως βασὰν καὶ πάσας τὰς κώμας ἰαὶρ, αἵ εἰσιν ἐν γῇ βασανίτιδι, ἑξήκοντα πόλεις.
31 * καὶ τὸ ἥμισυ τῆς γαλαάδ· καὶ ἐν ἀσαρὼθ, καὶ ἐν ἐδραΐ πόλεις βασιλείας ὢγ ἐν βασανίτιδι· τοῖς υἱοῖς μαχὶρ υἱοῦ μανασσῆ, καὶ τοῖς ἡμίσεσιν υἱῶν μαχὶρ υἱοῦ μανασσῆ κ᾽ δήμοις αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[19] Et Kiriathaim, & Sibma, & Szereth Sahhar in monte vallis. [20] Et Bethpegor, & effluxionem Ramatha, & Beth Iessimoth.
[21] Et omnes vrbes planitiei, & omne regnũ Zzihhon regis Emorrhæi, qui regnauit in Hhesbon: quod deleuit Moyses eũ, & principes Midian & Euæum, & Rekem, & Szur, & Hhur, & Rebagh principes Zzihhon habitatores terræ.
[22] Et Bilgham filium Beghor ariolum occiderunt filij Israel in gladio super occisos eorum. [23] Et fuit terminus filiorum Reuben Iordanis, & terminus eius: hæc hæreditas filiorum Reuben secundum prosapias suas, vrbes Israel, & villæ earum.
[24] Deditque Moyses tribui Gad, filiis Gad & prosapiis eorum.
[25] Et fuit eis terminus Iaghzer & omnes vrbes Gilghad, & dimidium terræ filiorum Ghamon; vsque ad Gharogher, quæ super faciem Raba. [26] Et ab Hhesbon vsque ad Ramath Miszpeh & Betunim: & à Mahanaim vsque ad terminum Debir. [27] Et in planitie Bethharem, & Bethnimrah, & Zzuchoth, & ad Septentrionem reliquum regni Zzihhon regis Hhesbon Iordanis, & terminus eius; vsque ad finem maris Ginozzar vltra Iordanem ad Orientem. [28] Hæc possessio filiorum Gad per prosapias suas, vrbes & oppida earum.
[29] Et dedit Moyses dimidiæ tribui Manasse: & fuit dimidiæ tribui filiorum Manasse, per prosapias suas.
[30] Et fuit terminus eorum à Mahanaim, & omnis Mathnan omne regnum Ghog regis Mathnan, & omnes vici Iair, qui in Mathnan, sexaginta vrbes. [31] Et dimidium terræ Gilghad, & Ghastharoth, & Edreghi vrbes regni Ghog in Mathnan; filiis Machir filij Manasse, medietati filiorum Machir per prosapias eorum.

32 * אֵלֶּה אֲשֶׁר־נָחַל מֹשֶׁה בְּעַרְבוֹת מוֹאָב
33 מֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן יְרִיחוֹ מִזְרָחָה׃ * וּלְשֵׁבֶט הַלֵּוִי
לֹא־נָתַן מֹשֶׁה נַחֲלָה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוּא
נַחֲלָתָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם׃

יד

1 * וְאֵלֶּה אֲשֶׁר־נָחֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
בְּאֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר נָחֲלוּ אוֹתָם אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן
וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְרָאשֵׁי אֲבוֹת הַמַּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
2 * בְּגוֹרָל נַחֲלָתָם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד
מֹשֶׁה לְתִשְׁעַת הַמַּטּוֹת וַחֲצִי הַמַּטֶּה׃
3 * כִּי־נָתַן מֹשֶׁה נַחֲלַת שְׁנֵי הַמַּטּוֹת וַחֲצִי
הַמַּטֶּה מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן וְלַלְוִיִּם לֹא־נָתַן נַחֲלָה
4 בְּתוֹכָם׃ * כִּי־הָיוּ בְנֵי־יוֹסֵף שְׁנֵי מַטּוֹת
מְנַשֶּׁה וְאֶפְרָיִם וְלֹא־נָתְנוּ חֵלֶק לַלְוִיִּם בָּאָרֶץ
כִּי אִם־עָרִים לָשָׁבֶת וּמִגְרְשֵׁיהֶם לְמִקְנֵיהֶם
5 וְלִקְנְיָנָם׃ * כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה כֵּן
6 עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיְחַלְּקוּ אֶת־הָאָרֶץ׃ * וַיִּגְּשׁוּ
בְּנֵי־יְהוּדָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ בַּגִּלְגָּל וַיֹּאמֶר אֵלָיו כָּלֵב
בֶּן־יְפֻנֶּה הַקְנִזִּי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר
דִּבֶּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים עַל אֹדֹתַי
7 וְעַל־אֹדֹתֶיךָ בְּקָדֵשׁ בַּרְנֵעַ׃ * בֶּן־אַרְבָּעִים
שָׁנָה אָנֹכִי בְּשָׁלְחַ מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה אֹתִי
מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ לְרַגֵּל אֶת־הָאָרֶץ וָאָשֵׁב אֹתוֹ דָבָר
8 כַּאֲשֶׁר עִם־לְבָבִי׃ * וְאַחַי אֲשֶׁר עָלוּ עִמִּי
הִמְסִיו אֶת־לֵב הָעָם וְאָנֹכִי מִלֵּאתִי אַחֲרֵי יְהוָה
9 אֱלֹהָי׃ * וַיִּשָּׁבַע מֹשֶׁה בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר
אִם־לֹא הָאָרֶץ אֲשֶׁר דָּרְכָה־רַגְלְךָ בָּהּ לְךָ תִּהְיֶה
לְנַחֲלָה וּלְבָנֶיךָ עַד־עוֹלָם כִּי מִלֵּאתָ אַחֲרֵי יְהוָה
אֱלֹהָי׃

32 * Hanc poſſeſsionem diuiſit Moyſes in campeſtribus Moab trans Iordanem contra Hiericho ad Orientalem plagam.
33 * Tribui autem Leui non dedit poſſeſsionem, quoniam Dominus Deus Iſrael, ipſe eſt poſſeſsio eius, vt locutus eſt illi.

CAP. XIIII.

1 A HOc eſt quod poſſederunt filij Iſrael in terra Chanaan quam dederunt eis Eleazar ſacerdos, & Ioſue filius Nun, & principes familiarum per tribus Iſrael; Nu. 34.b
2 * Sorte omnia diuidentes, ſicut præceperat Dominus in manu Moyſi, nouem tribubus & dimidiæ tribui Manaſſe.
3 * Duabus enim tribubus & dimidiæ dederat Moyſes trans Iordanem poſſeſsionem abſque Leuitis, qui nihil terræ acceperunt inter fratres ſuos.
4 * Sed in eorum ſucceſſerant locum filij Ioſeph in duas diuiſi tribus Manaſſe & Ephraim: nec acceperunt Leuitæ aliam in terra partem, niſi vrbes ad habitãdum & ſuburbana earum ad alenda iumenta & pecora ſua.
5 * Sicut præceperat Dominus Moyſi, ita fecerunt filij Iſrael, & diuiſerunt terram.
6 * Acceſſerunt itaque filij Iuda ad Ioſue in Galgala, locutúsque eſt ad eum Caleb Nu. 14.d
B filius Iephone Cenezæus: Noſti quod locutus ſit Dominus ad Moyſen hominem Dei de me & te in Cades-Barne.
7 * Quadraginta annorum eram quando miſit me Moyſes famulus Domini de Cades-barne, vt conſiderarẽ terram; nunciauíque ei quod mihi verum videbatur.
8 * Fratres autem mei qui aſcenderant mecum, diſſoluerunt cor populi, & nihilo minus ego ſecutus ſum Dominum Deum meum.
9 *Iurauítque Moyſes in die illo, dicens: Terra quam calcauit pes tuus, erit poſſeſ-
C ſio tua & filiorum tuorum in æternum, quia ſecutus es Dominum Deum meum.

תרגום יונתן

32 וְאִילֵּין דְּאַחֲסִין מֹשֶׁה בְּמֵישְׁרָא דְמוֹאָב מֵעִיבְרָא לְיַרְדְּנָא דִּירִיחוֹ מַדִּינְחָא׃ 33 וּלְשִׁבְטָא דְלֵוִי לָא יְהַב מֹשֶׁה אַחֲסָנָא בֵּינֵיהוֹן
דִּיהַב לֵהּ יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל כְּמָא דְמַלֵּיל לְהוֹן׃

יד

1 וְאִילֵּין דְּאַחֲסִינוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַרְעָא דִכְנָעַן דְּאַחְסִינוּ יְהוֹן אֶלְעָזָר כָּהֲנָא וְיְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן וְרֵישֵׁי אֲבָהָת שִׁבְטַיָּא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
2 בְּעַרְבָא יְהַפְלְגוּן לְהוֹן אַחֲסָנְתְּהוֹן כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה לְתִשְׁעָה שִׁבְטִין וּפַלְגוּת שִׁבְטָא׃ 3 אֲרֵי יְהַב מֹשֶׁה אַחֲסָנַת
תְּרֵין שִׁבְטִין וּפַלְגוּת שִׁבְטָא מֵעִבְרָא לְיַרְדְּנָא וּלְלֵוָאֵי לָא יְהַב אַחֲסָנָא בֵּינֵיהוֹן׃ 4 אֲרֵי הֲווֹ בְנֵי יוֹסֵף תְּרֵין שִׁבְטִין מְנַשֶּׁה
וְאֶפְרַיִם וְלָא יְהָבוּ חוּלַק לְלֵוָאֵי בְּאַרְעָא אֱלָהֵן קִירְוִין לְמִיתַב וְרֵוחֵיהוֹן לִבְעִירֵיהוֹן וּלְקִנְיָנֵיהוֹן׃ 5 כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ יָת מֹשֶׁה כֵּן עֲבָדוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וּפַלִּיגוּ יָת אַרְעָא׃ 6 וּקְרִיבוּ בְנֵי יְהוּדָה לְוָת יְהוֹשֻׁעַ בְּגִלְגָּלָא וַאֲמַר לֵיהּ כָּלֵב בַּר יְפֻנֶּה קְנִזָּאָה אַתְּ יָדַעְתָּ יָת פִּתְגָּמָא דְמַלֵּיל
יְיָ עִם מֹשֶׁה נְבִיָּאָה דַיְיָ עַל עִיסָק דִּילִי וְעַל דִּילָךְ בְּרֶקֶם גֵּאָה׃ 7 בַּר אַרְבְּעִין שְׁנִין אֲנָא כַּד שְׁלַח מֹשֶׁה עַבְדָּא
דַּיְיָ יְהִי מֵרֶקֶם גֵּאָה לְאַלָּלָא יָת אַרְעָא וַאֲתֵיבִית יָתֵיהּ פִּתְגָּמָא כְּמָא דַהֲוָה עִם לִבִּי׃ 8 וַאֲחַי דְסַלִּיקוּ עִמִּי הֲבָרוּ יָת לִבָּא דְעַמָּא
וַאֲנָא אַשְׁלֵימִית בָּתַר דְּחַלְתָּא דַיְיָ אֱלָהִי׃ 9 וְקַיֵּים מֹשֶׁה בְּיוֹמָא הַהוּא לְמֵימַר אִם לָא אַרְעָא דְּרָכַת פַּרְסַת רִיגְלָךְ בָּהּ לְךָ תְּהֵי
לַאֲחֶסָנָא וְלִבְנָךְ עַד עָלְמָא אֲרֵי אַשְׁלֵימְתָּא בָּתַר דְּחַלְתָּא דַיְיָ אֱלָהִי׃

* *Hi quibus possessionem dedit Moyses in* 32
Araboth Moab in trans Iordanem contra Hie
richo ab Oriente.

* *Et tribui Leui non dedit Moyses posses-* 33
sionem. Dominus Deus Israel ipse possessio illo-
rum, quemadmodum locutus est eis.

CAP. XIIII.

ET *hi qui possederunt ex filiis Israel in terra* 1
Chanaan, quibus dedit possessionē eis Elea-
zar sacerdos, & Iosue filius Nun, & princi-
pes familiarum tribuum filiorum Israel.

* *Per sortes possederunt, sicut præceperat* 2
Dominus in manu Moysi nouem tribubus &
dimidiæ tribui.

* *Dedit enim Moyses possessionem duabus* 3
tribubus & dimidiæ tribui à trans Iordanem,
& Leuitis non dedit sortem in ipsis.

* *Quia fuerunt filij Ioseph duæ tribus Ma* 4
nasse & Ephraim, & non data est pars Leui-
tis in terra, nisi vrbes ad habitandum, & sub-
urbana earum iumentis suis, & iumenta ea-
rum.

* *Sicut præceperat Dominus Moysi, ita fece-* 5
runt filij Israel, & diuiserunt terram.

* *Et accesserunt filij Iuda ad Iosue in Gal-* 6
gala, & locutus est ad eum Chaleb filius Iepho-
ne Cenezæus: Tu nosti verbū quod locutus est
Dominus ad Moysen hominem Dei de me &
te in Cades Barne.

* *Quadraginta enim annorum eram quan-* 7
do misit me Moyses famulus Dei de Cades Bar-
ne, vt considerarem terram: & respon-
derunt ei sermonem iuxta mentem eius.

* *At fratres mei qui ascenderant mecum,* 8
dissoluerunt mentem populi; ego autem decreui
sequi Dominum Deum meum.

* *Et iurauit Moyses in die illa, dicens:* 9
Quod terra ad quam ascendisti in ipsa, tibi erit
in possessione & filiis tuis in æternum, quia in-
stitui sequi post Dominum Deum meum.

32 * οὗτοι οὓς κατεκληρονόμησεν μωυσῆς ἐν ἀραβὼθ μωὰβ ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου κατὰ ἰεριχὼ ἀπ' ἀνατολῶν.

33 * καὶ τῇ φυλῇ λευὶ οὐκ ἔδωκεν μωυσῆς κληρονομίαν· κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ αὐτὸς κληρονομία αὐτῶν, ὃν τρόπον ἐλάλησεν αὐτοῖς.

ιδ'.

1 * Καὶ ἔτοι οἱ καταπληρονομήσαντες υἱῶν ἰσραὴλ ἐν γῇ χανανάν, οἷς κατεκληρονόμησεν αὐτοῖς ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ ναυῆ, καὶ οἱ ἄρχοντες πατριῶν φυλῶν τῶν υἱῶν ἰσραήλ.

2 * κατὰ κλήρους ἐκληρονόμησαν, ὃν τρόπον ἐνετείλατο κύριος ἐν χειρὶ μωυσῆ ταῖς ἐννέα φυλαῖς καὶ τῷ ἡμίσει φυλῆς.

3 * ἔδωκεν γὰρ μωυσῆς κληρονομίαν ταῖς δύο φυλαῖς, καὶ τῇ ἡμίσει φυλῆς ἀπὸ τοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου, καὶ τοῖς λευίταις οὐκ ἔδωκεν κλῆρον ἐν αὐτοῖς.

4 * ὅτι ἦσαν υἱοὶ ἰωσὴφ δύο φυλαὶ μανασσῆ καὶ ἐφραίμ· καὶ οὐκ ἐδόθη μερὶς τοῖς λευίταις ἐν τῇ γῇ, ἀλλ' ἢ πόλεις κατοικεῖν καὶ τὰ προάστεια αὐτῶν τοῖς κτήνεσιν αὐτῶν, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν.

5 * ὃν τρόπον ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῆ οὕτως ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραήλ, καὶ ἐμέρισθη τὴν γῆν.

6 * καὶ προσήλθοσαν υἱοὶ ἰούδα πρὸς ἰησοῦν ἐν γαλγάλοις· καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν χαλὲβ ὁ τοῦ ἰεφοννὴ ὁ κενεζαῖος, σὺ οἶδας τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν κύριος πρὸς μωυσῆν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ περὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ ἐν κάδης βαρνή.

7 * τεσσαράκοντα γὰρ ἐτῶν ἦμην ὅτε ἀπέστειλέν με μωυσῆς ὁ παῖς τοῦ θεοῦ ἐκ κάδης βαρνὴ κατασκοπεῦσαι τὴν γῆν· καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ λόγον κατὰ τὸν νοῦν αὐτοῦ.

8 * οἱ δὲ ἀδελφοί μου οἱ ἀναβάντες μετ' ἐμοῦ μετέστησαν τὴν διάνοιαν τοῦ λαοῦ· ἐγὼ δὲ προσετέθην ἐπακολουθῆσαι κυρίῳ τῷ θεῷ μου.

9 * καὶ ὤμοσεν μωυσῆς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγων, ὅπι ἡ γῆ ἐφ' ἣν ἐπέβης ἐν αὐτῇ, δίεσαι ἐν κλήρῳ σοῖς τέκνοις σου εἰς τὸν αἰῶνα, ὅτι προσετέθην ἐπακολουθῆσαι ὀπίσω κυρίου τοῦ θεοῦ μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[32] Et hi, quos possidere fecit Moyses in campestribus Moab; vltra Iordanem ad Iericho ad ortum. [33] Et tribui Leui non dedit Moyses possessionem: Dona quæ dedit illis Dominus, illa possessio eorum, iuxta id quod locutus est eis.

CAP. XIIII.

ET hæc, quæ possederunt filij Israel in terra Canaan: quæ possidere fecerunt eos Eleazar sacerdos, & Iosue filius Nun, & capita patrum tribuum filiorum Israel. [2] In sorte diuisæ sunt eis possessiones suæ: iuxta id quod præcepit Dominus Moysi, nouem tribubus & dimidiæ tribui. [3] Namque dedit Moyses possessionem duabus tribubus, & dimidiæ tribui vltra Iordanem, & Leuitis non dedit possessionem inter eos. [4] Etenim fuerunt filij Ioseph duæ tribus Manasse & Ephraim: & non dederunt partem Leuitis in terra, nisi vrbes ad habitandum, & suburbana earum, iumentis & pecoribus eorum.

[5] Iuxta id quod præcepit Dominus Moysi, sic fecerunt filij Israel, & partiti sunt terram.

[6] Et accesserunt filij Iuda ad Iosue in Gilgala, & dixit ei Caleb filius Iephune Kenizæus: Tu nosti verbum quod locutus est Dominus cum Moyse propheta Domini super causam meam, & super tuam in Rekam Geah.

[7] Filius quadraginta annorum ego, quando misit Moyses seruus Domini me ex Rekam Geah ad explorandam terram, & retuli illi verbum, vt id quod fuit cum corde meo. [8] Et fratres mei qui ascenderunt mecum, fregerunt cor populi, & ego compleui post timorem Domini Dei mei. [9] Et iurauit Moyses in die illa, dicendo: Nisi terra, quam calcauit planta pedis tui in ea, tibi erit in possessionem, & filijs tuis vsque in sæculum: quoniam complesti post timorem Domini Dei mei.

10 * וְעַתָּה הִנֵּה הֶחֱיָה יְהוָה אוֹתִי כַּאֲשֶׁר
דִּבֶּר זֶה אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מֵאָז דִּבֶּר יְהוָה
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה אֶל־מֹשֶׁה אֲשֶׁר־הָלַךְ יִשְׂרָאֵל
בַּמִּדְבָּר וְעַתָּה הִנֵּה אָנֹכִי הַיּוֹם בֶּן־חָמֵשׁ וּשְׁמוֹנִים
11 שָׁנָה׃ * עוֹדֶנִּי הַיּוֹם חָזָק כַּאֲשֶׁר בְּיוֹם שְׁלֹחַ
אוֹתִי מֹשֶׁה כְּכֹחִי אָז וּכְכֹחִי עָתָּה לַמִּלְחָמָה
12 וְלָצֵאת וְלָבוֹא׃ * וְעַתָּה תְּנָה־לִי אֶת־הָהָר
הַזֶּה אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא כִּי־אַתָּה
שָׁמַעְתָּ בַּיּוֹם הַהוּא כִּי־עֲנָקִים שָׁם וְעָרִים
גְּדֹלוֹת בְּצֻרוֹת אוּלַי יְהוָה אוֹתִי וְהוֹרַשְׁתִּים
13 כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃ * וַיְבָרְכֵהוּ יְהוֹשֻׁעַ וַיִּתֵּן אֶת־
חֶבְרוֹן לְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה לְנַחֲלָה׃
14 * עַל־כֵּן הָיְתָה־חֶבְרוֹן לְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה הַקְּנִזִּי
לְנַחֲלָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה יַעַן אֲשֶׁר מִלֵּא אַחֲרֵי
15 יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ * וְשֵׁם חֶבְרוֹן לְפָנִים
קִרְיַת אַרְבַּע הָאָדָם הַגָּדוֹל בָּעֲנָקִים הוּא
וְהָאָרֶץ שָׁקְטָה מִמִּלְחָמָה׃

טו

1 * וַיְהִי הַגּוֹרָל לְמַטֵּה בְּנֵי יְהוּדָה
לְמִשְׁפְּחֹתָם אֶל־גְּבוּל אֱדוֹם מִדְבַּר־צִן נֶגְבָּה
2 מִקְצֵה תֵימָן׃ * וַיְהִי לָהֶם גְּבוּל נֶגֶב מִקְצֵה
יָם הַמֶּלַח מִן־הַלָּשֹׁן הַפֹּנֶה נֶגְבָּה׃ * וְיָצָא
אֶל־מִנֶּגֶב לְמַעֲלֵה עַקְרַבִּים וְעָבַר צִנָּה וְעָלָה
מִנֶּגֶב לְקָדֵשׁ בַּרְנֵעַ וְעָבַר חֶצְרוֹן וְעָלָה אַדָּרָה וְנָסַב
הַקַּרְקָעָה׃
4 * וְעָבַר עַצְמוֹנָה וְיָצָא נַחַל מִצְרַיִם
וְהָיֻה תֹּצְאוֹת הַגְּבוּל יָמָּה זֶה־יִהְיֶה לָכֶם
גְּבוּל נֶגֶב׃

10 *Concessit ergo Dominus vitam mihi sicut pollicitus est vsque in præsentem diem. Quadraginta & quinque anni sunt ex quo locutus est Dominus verbũ istud ad Moysen, quando ambulabat Israel per solitudinẽ; hodie octoginta quinque annorum sum;

11 * Sic valens, vt eo valebam tempore quando ad explorandum missus sum: illius in me temporis fortitudo vsque hodie perseuerat tam ad bellandum quàm ad gradiendum.

12 * Da ergo mihi montem istum quem pollicitus est Dominus te quoq; audiente, in quo Enachim sunt, & vrbes magnæ
D atque munitæ; si fortè sit Dominus mecum & potuero delere eos sicut promisit mihi.

13 * Benedixítque ei Iosue, & tradidit ei Hebron in possessionem.

14 * Atque ex eo fuit Hebron Caleb filio Iephone Cenezæo vsque in præsentem diem, quia secutus est Dominum Deum Israel.

15 *Nomen Hebron ante vocabatur Cariath-arbe. Adã maximus ibi inter Enachim situs est: & terra cessauit à prœlijs.

CAP. XV.

1 IGitur sors filiorum Iudæ per cognatio-
A nes suas ista fuit, à termino Edom vsq; ad desertum Sin, contra Meridiem & vsq; ad extremam partem australis plagæ.

2 * Initium eius à summitate maris salsissimi, & à lingua eius quæ respicit Meridiem.

3 *Egredietúrque contra ascensum Scorpionis, & pertransibit in Sina, ascendítq; in Cades-barne, & peruenit in Esrom, ascendens Addaram & circumiens Cariathaa.

4 * Atque inde pertransiens in Asemona, & perueniens ad torrentẽ Ægypti; eruntque termini eius mare magnum. Hic erit finis meridianæ plagæ.

תרגום יונתן

10 וּכְעַן אֲרֵי קַיֵּים יְיָ יָתִי כְּמָא דְּמַלֵּיל דְּנָן אַרְבְּעִין וְחָמֵשׁ שְׁנִין מֵעִידַן דְּמַלֵּיל יְיָ יַת פִּתְגָּמָא הָדֵין עִם מֹשֶׁה דַּאֲזַל עִם יִשְׂרָאֵל
בְּמַדְבְּרָא וּכְעַן הָא אֲנָא יוֹמָא דֵין בַּר תְּמַנָּן וְחָמֵשׁ שְׁנִין׃ 11 עַד כְּעַן אֲנָא יוֹמָא דֵין תַּקִּיף כִּדְבְיוֹמָא דִשְׁלַח יָתִי מֹשֶׁה כְּחֵילִי דִבְכֵן
וּכְחֵילִי דִכְעַן לְאַגָּחָא קְרָבָא וּלְמִיפַּק וּלְמֵיעַל׃ 12 וּכְעַן הַב לִי יַת טוּרָא הָדֵין דְּמַלֵּיל יְיָ בְּיוֹמָא הַהוּא אֲרֵי אַתְּ שְׁמַעְתָּא
בְּיוֹמָא הַהוּא אֲרֵי גִּבָּרִין תַּמָּן וְקִרְוַיָּא רַבְרְבִין כְּרִיכָן מָאִים יְהֵא מֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעֲדִי וְאֵרְתִינוּן כְּמָא דְּמַלֵּיל יְיָ׃ 13 וּבָרְכֵיהּ יְהוֹשֻׁעַ
וִיהַב יַת חֶבְרוֹן לְכָלֵב בַּר יְפֻנֶּה לְאַחֲסָנָא׃ 14 עַל כֵּן הֲוָת חֶבְרוֹן לְכָלֵב בַּר יְפֻנֶּה קְנִיזָאָה לְאַחֲסָנָא עַד יוֹמָא
הָדֵין חֲלַף דְּאַשְׁלֵים בָּתַר דְּחַלְתָּא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל׃ 15 וְשׁוּם חֶבְרוֹן מִלְּקַדְמִין קִרְיַת אַרְבַּע אֱנַשׁ רַב בְּגִבָּרַיָּא הוּא וְאַרְעָא
שְׁדוֹכַת מִלְּמֶעְבַּד קְרָבָא׃

טו

1 וַהֲוָה עַדְבָא לְשִׁבְטָא דִּבְנֵי יְהוּדָה לְזַרְעֲיָתְהוֹן עַל תְּחוּם אֱדוֹם מַדְבְּרָא דְּצִין דָּרוֹמָא מִסְּיָפֵי דָּרוֹמָא׃ 2 וַהֲוָה לְהוֹן
תְּחוּם דָּרוֹמָא מִסְּיָפֵי יַמָּא דְמִילְחָא מִן כֵּיפָא דְמִתְפְּנֵי דָּרוֹמָא׃ 3 וּנְפַק לְמִדָּרוֹמָא לְמַסְקָנָא דְעַקְרַבִּים וַעֲבַר לְצִין
וּסְלֵיק מִדָּרוֹמָא לִרְקַם גֵּיאָה וַעֲבַר לְחֶצְרוֹן וּסְלֵיק לְאַדַּר וּמִסְתְּחַר לְקַרְקָעָה׃ 4 וַעֲבַר לְעַצְמוֹן וּנְפַק לְנַחְלָא דְמִצְרַיִם
וַהֲווֹ מַפְקָנוֹהִי לִתְחוּמָא דְיַמָּא דֵין יְהֵא לְכוֹן תְּחוּם דָּרוֹמָא׃

* *Et nunc ecce conceſſit vitam mihi Domi-* 10
nus ſicut dixit: hic quadrageſimus & quintus
annus, ex quo locutus eſt Dominus verbum
iſtud ad Moyſen, & ambulauit Iſrael in deſer-
to: & nunc ecce ego ſum hodie filius octoginta
& quinque annorum.

* *Adhuc ſum hodie valens vt quando miſit* 11
me Moyſes, eodem modo valeo nunc ad bellum
egredi & ingredi.

* *Et nunc peto à te montem iſtum, ſi-* 12
cut dixit Dominus in die illa, quoniam tu au-
diuiſti verbum hoc in die illo: nunc autem
Enachim illic ſunt vrbes magnæ atque muni-
tæ. ſi igitur Dominus mecum fuerit, delebo eos,
ſicut dixit mihi Dominus.

* *Et benedixit ei Joſue, & tradidit Hebron* 13
Chaleb filio Jephone in poſſeſſionem.

* *Propter hoc fuit Hebron Chaleb filio Je-* 14
phone Cenezæi in poſſeſſionem vſque ad ho-
diernum diem, eo quòd ipſe ſecutus eſt iuſſum
Domini Dei Iſrael.

* *At nomen Hebron prius vrbs Arbe me-* 15
tropolis ciuitatum Enachim hæc: & terra ceſ-
ſauit à bello.

CAP. XV.

ET *fuerunt termini tribus filiorum Juda,* 1
per populos ſuos à terminis Idumææ ab ere-
mo Sin contra Meridiem vſque ad Cades.

* *Et fuerunt eorum termini ab Auſtro vſq;* 2
ad partem Maris ſalſi à ſummitate quæ fert ad
Meridiem.

* *Et egreditur contra aſcenſum Scorpionum,* 3
& pertranſit in Sina, & aſcendit à Meridie
ad Cades Barne, & peruenit in Eſron, &
aſcendit in Addaram, & circuit quæ eſt ad Oc-
cidentem Cades.

* *Et pertranſit in Aſemona & peruenit* 4
vſque ad torrentem Ægypti, & erit exitus
eius terminorum ad mare: hoc eſt eorum ter-
mini à Meridie.

10 * καὶ νῦν ἰδοὺ διέθρεψέν με κύριος ὃν τρόπον εἶπεν· τοῦτο τεσσαρακοστὸν καὶ πέμπτον ἔτος, ἀφ' οὗ ἐλάλησεν κύριος τὸ ῥῆμα τοῦτο πρὸς μωυσῆν, καὶ ἐπορεύθη ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ· κὴ νῦν ἰδοὺ ἐγώ εἰμι σήμερον υἱὸς ὀγδοήκοντα καὶ πέντε ἐτῶν.

11 * ἔτι εἰμὶ σήμερον ἰσχύων ὡς ὅτε ἀπέστειλέν με μωυσῆς ὡσαύτως ἰσχύω νῦν εἰς τὸν πόλεμον ἐξελθεῖν καὶ εἰσελθεῖν.

12 * καὶ νῦν αἰτοῦμαί σε τὸ ὄρος τοῦτο, καθὰ εἶπεν κύριος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅτι σὺ ἀκήκοας τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· νῦν δὲ ⓐ ἐνακὶμ ἐκεῖ εἰσὶ πόλεις μεγάλαι καὶ ὀχυραί· ἐὰν οὖν κύριος μετ' ἐμοῦ ᾖ, ἐξολοθρεύσω αὐτούς, ὃν τρόπον εἶπέν μοι κύριος.

13 * καὶ εὐλόγησεν αὐτὸν ἰησοῦς, καὶ ἔδωκεν τὴν χεβρὼν τῷ χαλὲβ υἱῷ ἰεφωνὴ ἐν κλήρῳ.

14 * διὰ τοῦτο ἐγένηθη χεβρὼν τῷ χαλὲβ τῷ τοῦ ἰεφωνὴ τοῦ κενεζαίου ἐν κλήρῳ ἕως τῆς σήμερον ἡμέρας, διὰ τὸ αὐτὸν ἐπακολουθῆσαι τῷ προστάγματι κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ.

15 * τὸ δὲ ὄνομα χεβρὼν τὸ πρότερον πόλις ἀρβαὶ μητρόπολις τῶν ἐνακὶμ αὕτη· καὶ ἡ γῆ ἐκόπασεν τοῦ πολέμου.

ιέ.

1 * Καὶ ἐγένετο τὰ ὅρια φυλῆς υἱῶν ἰούδα κατὰ δήμους αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὁρίων τῆς ἰδουμαίας ἀπὸ τῆς ἐρήμου σὶν πρὸς λίβα ἕως κάδης.

2 * καὶ ἐγένηθη αὐτῶν τὰ ὅρια ἀπὸ λιβὸς ἕως μέρους θαλάσσης τῆς ἁλικῆς ἀπὸ τῆς λοφίας τῆς φερούσης ἐπὶ λίβα.

3 * καὶ διαπορεύεται ἀπέναντι τῆς προσαναβάσεως ἐκρεβίν· καὶ ἐκπορεύεται σινά, καὶ ἀναβαίνει ἀπὸ λιβὸς ἐπὶ κάδης βαρνή, καὶ ἐκπορεύεται ἐσρὼν καὶ προσαναβαίνει εἰς ἀδδαρά, καὶ ἐκπεριπορεύεται τὴν κατὰ δυσμὰς κάδης.

4 * καὶ πορεύεται ἐπὶ ἀσεμωνὰ καὶ διεκβάλλει ἕως χειμάρρου αἰγύπτου· καὶ ἔσαι ἡ διέξοδος αὐτῶν ὁρίων ἐπὶ τὸ θάλασσαν· τοῦτό ἐστιν αὐτῶν ὅρια ἀπὸ λιβός.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et nunc ecce viuere fecit Dominus me, quemadmodum locutus eſt, his quadraginta & quinque annis: à tempore quo locutus eſt Dominus verbum hoc cum Moſe qui ambulauit cum Iſrael in ſolitudine: & nunc en ego hodie filius octoginta & quinque annorum.

11 Vſque nunc ego hodie robuſtus, ſicut in die quo miſit me Moſes: ſicut virtus mea quæ tunc, ſic virtus mea quæ nunc; ad ineundum prælium, & ad exeundum, & ad intrandum. 12 Et nunc da mihi montem hunc quem locutus eſt Dominus in die illo: nam tu audiuiſti in die illo, quia fortes ibi; & vrbes magnæ munitæ, ſi fortè erit verbum Domini in auxilium meum, & poſſidebo eas, iuxta id quod locutus eſt Dominus.

13 Et benedixit ei Ioſue: & dedit Hebron Caleb filio Iephune in poſſeſſionem. 14 Propter hoc fuit Hhebron Caleb filio Iephune Kenezæo in poſſeſſionem vſque ad diem hanc; eò quòd compleuit poſt timorem Domini Dei Iſrael.

15 Et nomen Hhebron ab antiquis Kiriath Arbagh, homo magnus in fortibus ipſe: & terra quieuit à faciendo bello.

CAP. XV.

ET fuit ſors tribui filiorum Iuda per proſapias eorum, ſuper terminum Edom ad deſertum Szin Meridiem verſus à finibus Auſtri,
2 Et fuit eis terminus Auſtralis à finibus maris Salis, à litore quod reſpicit Auſtrum.

3 Et exit ab Auſtro ad aſcenſum Scorpionum, & tranſit ad Szin, & aſcendit ab Auſtro ad Rekam Geah: & tranſit ad Hheſzron, & aſcendit ad Adar, & flectit ad Karkagha. 4 Et tranſit ad Ghaſzmon, & exit ad fluuium Ægypti, & fuerunt egreſſus eius ad terminum maris: hic erit vobis terminus Auſtralis.

ה * וּגְבוּל קַדְמָה יָם הַמֶּלַח עַד־קְצֵה הַיַּרְדֵּן
וּגְבוּל לִפְאַת צָפוֹנָה מִלְּשׁוֹן הַיָּם מִקְצֵה
ו הַיַּרְדֵּן: * וְעָלָה הַגְּבוּל בֵּית חָגְלָה וְעָבַר
מִצְּפוֹן לְבֵית הָעֲרָבָה וְעָלָה הַגְּבוּל אֶבֶן בֹּהַן
ז בֶּן־רְאוּבֵן: * וְעָלָה הַגְּבוּל דְּבִרָה מֵעֵמֶק
עָכוֹר וְצָפוֹנָה פֹּנֶה אֶל־הַגִּלְגָּל אֲשֶׁר־נֹכַח
לְמַעֲלֵה אַדֻּמִּים אֲשֶׁר מִנֶּגֶב לַנָּחַל וְעָבַר הַגְּבוּל
אֶל־מֵי עֵין־שֶׁמֶשׁ וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו אֶל־עֵין רֹגֵל:
ח * וְעָלָה הַגְּבוּל גֵּי בֶן־הִנֹּם אֶל־כֶּתֶף הַיְבוּסִי
מִנֶּגֶב הִיא יְרוּשָׁלִָם וְעָלָה הַגְּבוּל אֶל־רֹאשׁ
הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי גֵי־הִנֹּם יָמָּה אֲשֶׁר בִּקְצֵה
עֵמֶק־רְפָאִים צָפוֹנָה:
ט * וְתָאַר הַגְּבוּל מֵרֹאשׁ הָהָר אֶל־מַעְיַן מֵי
נֶפְתּוֹחַ וְיָצָא אֶל־עָרֵי הַר־עֶפְרוֹן וְתָאַר הַגְּבוּל
בַּעֲלָה הִיא קִרְיַת יְעָרִים:
י * וְנָסַב הַגְּבוּל מִבַּעֲלָה יָמָּה אֶל־הַר שֵׂעִיר
וְעָבַר אֶל־כֶּתֶף הַר־יְעָרִים מִצָּפוֹנָה הִיא כְסָלוֹן
וְיָרַד בֵּית־שֶׁמֶשׁ וְעָבַר תִּמְנָה:
יא * וְיָצָא הַגְּבוּל אֶל־כֶּתֶף עֶקְרוֹן צָפוֹנָה וְתָאַר
הַגְּבוּל שִׂכְרוֹנָה וְעָבַר הַר־הַבַּעֲלָה וְיָצָא יַבְנְאֵל
וְהָיוּ תֹצְאוֹת הַגְּבוּל יָמָּה:
יב * וּגְבוּל יָם הַיָּמָּה הַגָּדוֹל וּגְבוּל זֶה גְּבוּל בְּנֵי־
יְהוּדָה סָבִיב לְמִשְׁפְּחֹתָם:
יג * וּלְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה נָתַן חֵלֶק בְּתוֹךְ בְּנֵי־יְהוּדָה
אֶל־פִּי יְהוָה לִיהוֹשֻׁעַ אֶת־קִרְיַת אַרְבַּע אֲבִי
יד הָעֲנָק הִיא חֶבְרוֹן: * וַיֹּרֶשׁ מִשָּׁם כָּלֵב אֶת־
שְׁלוֹשָׁה בְּנֵי הָעֲנָק אֶת־שֵׁשַׁי וְאֶת־אֲחִימַן
וְאֶת־תַּלְמַי יְלִידֵי הָעֲנָק:
טו * וַיַּעַל מִשָּׁם אֶל־יֹשְׁבֵי דְּבִר וְשֵׁם דְּבִר לְפָנִים
קִרְיַת־סֵפֶר:

5 * Ab Oriente verò erit initium Mare salsissimum vsque ad extrema Iordanis, &
B ea quę respiciunt ad Aquilonem à lingua maris vsq; ad eundem Iordanis fluuium.
6 * Ascendítque terminus in Bethagla: & transit ab Aquilone in Betharaba, ascendens ad lapidem Boen filij Ruben.
7 * Et tendens vsq; ad terminos Debera de valle Achor contra Aquilonem, respiciens Galgalam quæ est ex aduerso ascensionis Adommin ab Australi parte torrentis, trāsitq́; aquas quæ vocantur fons Solis, & erunt exitus eius ad fontem Rogel.
8 * Ascendítq; per cōuallem filij Ennom ex latere Iebusæi ad Meridiem, hęc est Ierusalem; & inde se erigens ad verticē montis qui est contra Gehennō ad Occidentē in summitate vallis Raphaim cōtra Aqui-
9 lonem. * Pertransitq́; à vertice mōtis vsq; ad fontē aquę Nepthoa, & puenit vsq; ad vicos mōtis Ephron, inclinatúrq; in Bala qui est Cariathiarim, id est, vrbs siluarū.
10 * Et circuit de Bala contra Occidentē vsq; ad montē Seir, transitq́; iuxta latus
C montis Iarim, ad Aquilonem in Chesslon; & descendit in Bethsames, transitque in Thamna.
11 * Et peruenit contra Aquilonem partis Accarō ex latere, inclinatúrq; Secrona, & transit montem Balaa, peruenítque in Iebneel, & magni maris contra Occidentem fine concluditur.
12 * Hi sunt termini filiorū Iuda per circuitum in cognationibus suis.
13 * Caleb verò filio Iephone dedit partem in medio filiorum Iuda, sicut præceperat ei Dominus, Cariath-Arbe patris Enach, ipsa est Hebron.
14 * Deleuítque ex ea Caleb tres filios Enach, Sesai & Hayman, & Tholmai de stirpe Enach.
15 * Atq; inde conscendens venit ad habi
D tatores Dabir, quæ prius vocabatur Cariathsepher, id est, ciuitas literarum.

תרגום יונתן

5 וְתָחוּם קִידוּמָא יַמָּא דְמִלְחָא עַד סְיָפֵי יַרְדְּנָא וּתְחוּמָא לְרוּחַ צִיפוּנָא מִכֵּיף יַמָּא מִסְיָפֵי יַרְדְּנָא: 6 וּסְלִיק תְּחוּמָא לְבֵית חָגְלָה
וְעָבַר מִצִּיפוּנָא לְבֵית מֵישְׁרָא וּסְלִיק תְּחוּמָא לְאֶבֶן בּוֹהַן בַּר רְאוּבֵן: 7 וּסְלִיק תְּחוּמָא לִדְבִיר מִמַּיְשַׁר עָכוֹר וְצִפוּנָא מִתְּפָנֵי לְגִלְגָּלָא
דְּלִקְבֵיל מַסְקָנָא דְאֲדוּמִים דְּמִדְרוֹם לְנַחֲלָה וְעָבַר תְּחוּמָא לְמֵי עֵין שֶׁמֶשׁ וַהֲווֹ מַפְקָנוֹהִי לְעֵין קַצְרָא: 8 וּסְלִיק תְּחוּמָא לְחֵילַת בַּר
הִנּוֹם דְּלְעֵיבֶר יְבוּס מִדְרוֹמָא הִיא יְרוּשְׁלֵם וּסְלִיק תְּחוּמָא לְרֵישׁ טוּרָא דְעַל אַפֵּי חֵילַת בַּר הִנּוֹם מַעַרְבָא וְבִסְיָפֵי מֵישַׁר גַּבְרַיָּא צִיפוּנָא:
9 וְיַסְחַר תְּחוּמָא מֵרֵישׁ טוּרָא לְמַבּוּעַ מֵי נֶפְתּוֹחַ וּנְפַק לְקִרְוֵי טוּרָא דְעָפְרוֹן וְתָאַר תְּחוּמָא לְבַעֲלָה הִיא קִרְיַת יְעָרִים:
10 וּמִסְחַר תְּחוּמָא מִבַּעֲלָה לְיַמָּא לְטוּרָא דְשֵׂעִיר וַעֲבַר לְעֵיבֶר טוּר יְעָרִים מִצִּיפוּנָא הִיא כְּסָלוֹן וּנְחַת לְבֵית
שֶׁמֶשׁ וְעָבַר לְתִימְנָה: 11 וּנְפַק תְּחוּמָא לְעֵיבֶר עֶקְרוֹן לְצִיפוּנָא וְתָאַר תְּחוּמָא לְשִׂכְרוֹן וְעָבַר לְטוּר בַּעֲלָה וּנְפַק
לְיַבְנְאֵל וַהֲווֹ מַפְקָנוֹהִי לְתְחוּמָא דְיַמָּא: 12 וּתְחוּם מַעַרְבָא יַמָּא רַבָּא וּתְחוּמֵהּ דֵּין תְּחוּם בְּנֵי יְהוּדָה סְחוֹר סְחוֹר
לְזַרְעֵיהוֹן: 13 וּלְכָלֵב בַּר יְפֻנֶּה יְהַב חוּלַק בְּגוֹ בְּנֵי יְהוּדָה עַל מֵימְרָא דַייָ לִיהוֹשֻׁעַ יַת קִרְיַת אַרְבַּע אֲבוּהוֹן
דְּגַבְרַיָּא הִיא חֶבְרוֹן: 14 וְהָרִיךְ מִתַּמָּן כָּלֵב יַת תְּלָתָא בְּנֵי גַבְרַיָּא יַת שֵׁשַׁי וְיַת אֲחִימָן וְיַת תַּלְמַי בְּנֵי גַבְרַיָּא:
15 וּסְלִיק מִתַּמָּן לְוַת יָתְבֵי דְבִיר וְשׁוּם דְּבִיר מִלְקַדְמִין קִרְיַת סַפְרֵי:

5 Et termini ab Oriente omne mare ſalſum vſque ad partem Iordanis, & termini eorum ad Aquilonem, & à ſummitate maris et à parte Jordanis

6 Deſcendunt termini in Bethagla, & tranſeunt ab Aquilone in Betharaba, & aſcendant termini ad lapidem Boen filij Ruben.

7 Et aſcendunt termini ad Debera vallis Achor, & Aquilonē verſus deſcendunt in Galgala, quæ eſt ex aduerſo aſcenſionis Adommim, quæ eſt contra Auſtrum valli; & tranſibit terminus ad aquam fontis Solis: & erit exitus eius fons Rogel.

8 Et aſcendunt termini in cŏuallem filij Ennom in dorſo Jebuſæi à Meridie, hæc eſt Hieruſalem; & pertendunt termini ad verticē montis qui eſt contra vallem Ennom ad mare quod eſt ex parte terræ Raphaim ad Aquilonem.

9 Et pertranſit terminus à vertice montis ad fontē aquæ Nepthoa, et perueniet in vicos montis Ephron, & ducet terminum in Baal; hæc eſt vrbs Jarim.

10 Et perueniet terminus à Baal ad mare, et præteribit ad montē Seir, & tranſibit per dorſum vrbem Jarim ab Aquilone, hæc eſt Cheſlon: & deſcendet in vrbem Solis, & tranſibit ad Auſtrum.

11 Et perueniet terminus cŏtra dorſum Accaron ad Aquilonem, & mittet terminos in Secrona; & pertranſibit montem terræ Baala, & perueniet in Jebneel, & erit exitus terminorum in mare, & termini ipſorum à mari mare magnum concludet.

12 Hi termini filiorum Juda in circuitu per populos ſuos.

13 Et Chaleb filio Jephone dedit partem in medio filiorum Juda per iuſſum Dei: & dedit ei Joſue vrbem Arbe metropolim Enach, ipſa eſt Hebron.

14 Et deleuit illinc Caleph filius Jephone tres filios Enach, Seſſai, & Hayman, & Tholmai ſtirpes Enach.

15 Et aſcendit illinc Chaleb ad habitatores Dabir, at nomen Dabir prius vrbs literarum.

5 καὶ τὰ ὅρια ἀπὸ διαβλων πᾶσα ἡ θάλασσα ἡ ἁλικὴ ἕως μέρους τοῦ ἰορδάνου· καὶ τὰ ὅρια αὐτῶν ἐπὶ βορρᾶ καὶ ἀπὸ τῆς λοφίας τ θαλάσσης καὶ ἀπὸ τοῦ μέρους τοῦ ἰορδάνε

6 ἐπιβαίνει τὰ ὅρια ἐπὶ βαιθαγλά, καὶ παρεπορεύεται ἀπὸ βορρᾶ ἐπὶ θαραβά, ⁊ πορευεται τὰ ὅρια ἐπὶ λίθον βαιὼν υἱοῦ ρουβήν.

7 καὶ πορευεται τὰ ὅρια ἐπὶ τ δαβεὰ τ φάραγγος ἀχώρ, ⁊ κῆ βορρᾶ καταβαίνει ἐπὶ γαλγάλ, ἥ ἐστιν ἀπέναντι πορεύσεως ἀδαμμίμ, ἥ ἐστιν κῆ λίβα τῆ φάραγγι· καὶ διελεύσεται τὸ ὅριον ἐπὶ τὸ ὕδωρ πηγῆς ἡλίου· καὶ ἔσαι ἡ διέξοδος αὐτοῦ πηγὴ ῥωγήλ.

8 καὶ διαβαίνει τὰ ὅρια εἰς φάραγγα υἱοῦ ἐννὸμ ἐπὶ νώτου τοῦ ἰεβοὺς ἀπὸ λιβὸς, αὕτη ἐστὶν ἰερουσαλήμ. καὶ διελεύσεται τὰ ὅρια ἐπὶ κορυφὴν ὄρους ἥ ἐστιν κατὰ πρόσωπον φάραγγος ἐννὸμ πρὸς θαλάσσῃ ἥ ἐστιν ἐν μέρει γῆς ῥαφαΐμ ἐπὶ βορρᾶ.

9 καὶ διελεύσεται τὸ ὅριον ἀπὸ κορυφῆς τ ὄρους ἐπὶ πηγὴν ὕδατος ναφώ, ⁊ διελεύσεται ἐπὶ κώμας ὄρους ἐφρών, καὶ ἄξει τὸ ὅριον εἰς βαάλ, αὕτη ἐστὶν πόλις ἰαρείμ.

10 καὶ περιελεύ(ε)ται ὅριον ἀπὸ βαάλ ἐπὶ θάλασσαν, ⁊ παρελεύ(ε)ται εἰς ὄρος σηίρ, ⁊ παρελεύ(ε)ται ἐπὶ νώτου πόλιν ἰαρείμ ἀπὸ βορρᾶ, αὕτη ἐστὶν χασαλών, καὶ καταβήσ(ε)ται ἐπὶ πόλιν ἡλίου, καὶ παρελεύσε)ται ἐπὶ λίβα.

11 καὶ διελεύσεται τὸ ὅριον κῆ νώτου ἀκκαρὼν ἐπὶ βορρᾶν, καὶ διελεύσεται τὰ ὅρια εἰς σαχαρωνά· ⁊ παρελεύσε)ται ὄρος γῆς βααλών, καὶ διελεύσεται ἐπὶ ἰαμνήλ, καὶ ἔσαι ἡ διέξοδος τῶν ὁρίων ἐπὶ θάλασσαν· καὶ τὰ ὅρια αὐτῶν ἀπὸ θαλάσσης ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη ὁριεῖ.

12 αὗται τὰ ὅρια υἱῶν ἰούδα κύκλῳ κῆ δήμους αὐτῶν.

13 καὶ τῷ χαλὲβ υἱῷ ἰεφωνὴ ἔδωκεν μερίδα ἐν μέσῳ υἱῶν ἰούδα διὰ προσάγματος τ θεοῦ· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἰησοῦς τὴν πόλιν ἀρβαὶ μητρόπολιν ἐνάκ, αὕτη ἐστὶ χεβρών.

14 καὶ ἐξωλόθρευσεν ἐκεῖθεν χαλὲβ υἱὸς ἰεφωνὴ τοὺς τρεῖς υἱοὺς ἐνάκ τὸν σουσὶ ⁊ τὸν ἀχειμὰν ⁊ τὸν θαλβαὶ γλυφὰ τοῦ ἐνάκ. 15 καὶ ἀνέβη ἐκεῖθεν χαλὲβ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας δαβίρ, τὸ δὲ ὄνομα δαβὶρ τὸ πρότερον πόλις γραμμάτων.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et terminus Orientalis plagæ, Mare ſalis vſque ad fines Iordanis; & terminus ad ventum Septentrionalem, à litore maris à finibus Iordanis. 6 Et aſcendit terminus ad Beth-Hhagla, & tranſit à Septentrione ad Beth-meſra: & aſcendit terminus ad petram Bohen filij Reuben. 7 Et aſcendit terminus ad Dabir ex planitie Ghachor, & Septentrione ſpectante ad Gilgala, quæ eregione aſcenſus Idumæorum; qui ab Auſtro fluuij: & tranſit terminus ad aquas fontis Solis, & fuerunt egreſſus eius ad fontem Kaſzara.

8 Et aſcendit terminus ad vallem filij Hinom quæ ad latus Iebus ab Auſtro, ipſa Ieruſalem: & aſcendit terminus ad caput montis qui ſuper faciem vallis filij Hinom Occidentem verſus, quæ in finibus vallis fortium, Septentrionem verſus.

9 Et flectit terminus à capite montis ad fontem aquarum Nephthoahh; & exit ad vrbes montis Ghephron: & reſpexit terminus ad Baghala, ea Kiriath Iegharim. 10 Et flexus eſt terminus à Baghala ad mare ad montem Seghir, & tranſit ad latus montis Iegharim à Septentrione, ipſa Chezzaloñ: & deſcendit ad Bethſemes, & tranſit ad Thimna.

11 Et exit terminus vltra Ghekron ad Septentrionem, & reſpexit terminus ad Sichron, & tranſit ad montem Baghala; & exit ad Iabneel: & fuerunt exitus eius ad terminum maris. 12 Et terminus Occidentalis mare magnum, & termini eius: hi termini filiorum Iuda circumcirca per proſapias ſuas. 13 Et Chaleb filio Iephune dedit partem in medio filiorum Iuda, juxta dictum Domini ad Ioſue: Kiriath-Arbagh patris illorum fortium, ipſa Hhebron.

14 Et extirpauit inde Chaleb tres filios fortium: & Seſſai, & Ahhiman, & Thalmai filios fortium. 15 Et aſcendit inde ad habitatores Debir, & nomen Debir antea Kiriath-arche.

16 וַיֹּאמֶר כָּלֵב אֲשֶׁר־יַכֶּה אֶת־קִרְיַת־סֵפֶר
וּלְכָדָהּ וְנָתַתִּי לוֹ אֶת־עַכְסָה בִתִּי לְאִשָּׁה׃
17 וַיִּלְכְּדָהּ עָתְנִיאֵל בֶּן־קְנַז אֲחִי כָלֵב וַיִּתֶּן
לוֹ אֶת־עַכְסָה בִתּוֹ לְאִשָּׁה׃
18 וַיְהִי בְבוֹאָהּ וַתְּסִיתֵהוּ לִשְׁאוֹל מֵאֵת־
אָבִיהָ שָׂדֶה וַתִּצְנַח מֵעַל הַחֲמוֹר וַיֹּאמֶר־לָהּ כָּלֵב
19 מַה־לָּךְ׃ וַתֹּאמֶר תְּנָה־לִּי בְרָכָה כִּי אֶרֶץ
הַנֶּגֶב נְתַתָּנִי וְנָתַתָּה לִי גֻּלֹת מָיִם וַיִּתֶּן־לָהּ אֵת
20 גֻּלֹת עִלִּיּוֹת וְאֵת גֻּלֹת תַּחְתִּיּוֹת׃ זֹאת נַחֲלַת
מַטֵּה בְנֵי־יְהוּדָה לְמִשְׁפְּחֹתָם׃
21 וַיִּהְיוּ הֶעָרִים מִקְצֵה לְמַטֵּה בְנֵי־יְהוּדָה
אֶל־גְּבוּל אֱדוֹם בַּנֶּגְבָּה קַבְצְאֵל וְעֵדֶר וְיָגוּר׃
22 וְקִינָה וְדִימוֹנָה וְעַרְעָרָה׃
23 וְקֶדֶשׁ וְחָצוֹר וְיִתְנָן׃
24 זִיף וָטֶלֶם וּבְעָלוֹת׃
25 וְחָצוֹר חֲדַתָּה וּקְרִיּוֹת חֶצְרוֹן הִיא חָצוֹר׃
26 אֲמָם וּשְׁמַע וּמוֹלָדָה׃
27 וַחֲצַר גַּדָּה וְחֶשְׁמוֹן וּבֵית פָּלֶט׃
28 וַחֲצַר שׁוּעָל וּבְאֵר שָׁבַע וּבִזְיוֹתְיָה׃
29 בַּעֲלָה וְעִיִּים וָעָצֶם׃
30 וְאֶלְתּוֹלַד וּכְסִיל וְחָרְמָה׃
31 וְצִקְלַג וּמַדְמַנָּה וְסַנְסַנָּה׃
32 וּלְבָאוֹת וְשִׁלְחִים וְעַיִן וְרִמּוֹן כָּל־עָרִים עֶשְׂרִים וְתֵשַׁע וְחַצְרֵיהֶן׃
33 בַּשְּׁפֵלָה אֶשְׁתָּאוֹל וְצָרְעָה וְאַשְׁנָה׃
34 וְזָנוֹחַ וְעֵין גַּנִּים תַּפּוּחַ וְהָעֵינָם׃
35 יַרְמוּת וַעֲדֻלָּם שׂוֹכֹה וַעֲזֵקָה׃
36 וְשַׁעֲרַיִם וַעֲדִיתַיִם וְהַגְּדֵרָה וּגְדֵרֹתָיִם
עָרִים אַרְבַּע־עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן׃
37 צְנָן וְחַדָּשָׁה וּמִגְדַּל־גָּד׃
38 וְדִלְעָן וְהַמִּצְפֶּה וְיָקְתְאֵל׃
39 לָכִישׁ וּבָצְקַת וְעֶגְלוֹן׃
40 וְכַבּוֹן וְלַחְמָס וְכִתְלִישׁ׃

16 * Dixítque Caleb: Qui percuſſerit Cariathſepher & ceperit eã, dabo ei Axam filiam meam vxorem. 17 * Cepítque eam Othoniel filius Cenez frater Caleb iunior, dedítq; ei Axam filiam ſuã vxorem.
18 * Qui cùm pergerent ſimul, ſuaſa eſt à viro ſuo, vt peteret à patre ſuo agrum, ſuſpirauítque vt ſedebat in aſino. Cui Caleb, Quid habes, inquit?
19 * At illa reſpõdit: Da mihi benedictionem. Terram auſtralem & arentẽ dediſti mihi, iunge & irriguam. Dedit itaq; ei Caleb irriguum ſuperius & inferius.
20 * Hæc eſt poſſeſſio tribus filiorum Iuda per cognationes ſuas.
21 * Erántque ciuitates ab extremis partibus filiorum Iuda iuxta terminos Edom à meridie, Cabſeel & Eder, & Iagur.
22 * Et Cina & Dimona, & Adada.
23 * Et Cedes & Aſor, & Iethaim.
24 * Ziph, Telem & Baloth.
25 * Aſor noua & Carioth, Ieſron hæc eſt Aſſor.
26 * Omam, Same, & Meloda.
27 * Et Aſergadda, & Eſſemoth, & Beth-Epheleth.
28 * Et Aſerſual, & Berſabee, & Baziothia.
29 * Et Baala, & Humeſen.
30 * Et Heltholad, & Exul, & Sarma.
31 * Et Siccelech, & Medema, & Sẽſenna.
32 * Lebaoth & Selim & Ahemremmon, omnes ciuitates viginti nouẽ & villę earũ.
33 * In campeſtribus verò Eſtaol & Sarea,
34 & Aſena. * Et Azone, & Enganim, & Taphua, & Enaym.
35 * Et Hierimoth, & Adulam, Socho, & Azecha.
36 * Et Sarim, & Adithaym, & Gedera, & Giderothaim, vrbes quatuordecim & villæ earum.
37 * Sanam & Adaſa, & Magdalgad.
38 * Deleam & Maſepha, & Iectel.
39 * Lachis & Baſchat, & Eglon.
40 * Tebbon & Leemes, & Cethis.

תרגום יונתן

16 וַאֲמַר כָּלֵב דְּיִסְחֵי יַת קִרְיַת אַרְבֵּי וְיִכְּשִׁינָהּ וְאֶתֵּן לֵיהּ יַת עַכְסָה בְּרָתִי לְאִנְתּוּ׃ 17 וּכְבָשָׁהּ עָתְנִיאֵל בַּר קְנַז אֲחוּהִי
דְּכָלֵב וְיָהַב לֵיהּ יַת עַכְסָה בְּרָתֵיהּ לְאִנְתּוּ׃ 18 וַהֲוָה בְּמֵיעַלָהּ וּמַלְכָּתֵיהּ לְמִשְׁאַל מִן אֲבוּהָא אַחֲסַנְתָּא וְאִתְרְכִינַת עַל חֲמָרָא
וַאֲמַר לָהּ כָּלֵב מַה לִיךְ׃ 19 וַאֲמָרַת הַב לִי אַחֲסַנְתָּא אֲרֵי לְאַרַע דָּרוֹמָא יְהַבְתָּנִי וְתִתֵּן לִי אֲתַר בֵּית שַׁקְיָא וְיָהַב לָהּ יַת
בֵּית שַׁקְיָא עִילָּאָה וְיַת בֵּית שַׁקְיָא תְּחוֹתָאָה׃ 20 דָּא אַחֲסַנַת שִׁבְטָא דִּבְנֵי יְהוּדָה לְזַרְעַיְתְהוֹן׃ 21 וְחַוָּאָה
קִרְוַיָּא מִסְּיָפֵי לְשִׁבְטָא דִּבְנֵי יְהוּדָה עַל תְּחוּם אֱדוֹם בְּדָרוֹמָא קַבְצְאֵל וְעֵדֶר וְיָגוּר׃ 22 וְקִינָה וְדִימוֹנָה וַעֲדַעָדָה׃
23 וְקֶדֶשׁ וְחָצוֹר וְיִתְנָן׃ 24 זִיף וְטֶלֶם וּבְעָלוֹת׃ 25 וְחָצוֹר חַדַּתָּה וּקְרִיּוֹת חֶצְרוֹן הִיא חָצוֹר׃
26 אֲמָם וּשְׁמַע וּמוֹלָדָה׃ 27 וַחֲצַר גַּדָּה וְחֶשְׁמוֹן וּבֵית פָּלֶט׃ 28 וַחֲצַר שׁוּעָל וּבְאֵר שָׁבַע וּבִזְיוֹתְיָה׃
29 בַּעֲלָה וְעִיִּים וָעָצֶם׃ 30 וְאֶלְתּוֹלַד וּכְסִיל וְחָרְמָה׃ 31 וְצִקְלַג וּמַדְמַנָּה וְסַנְסַנָּה׃ 32 וּלְבָאוֹת
וְשִׁלְחִים וְעַיִן וְרִמּוֹן כָּל קִרְוַיָּא עֶשְׂרִין וְתֵשַׁע וּפַצְחֵיהֶן׃ 33 בַּשְׁפֵלְתָּא אֶשְׁתָּאוֹל וְצָרְעָה וְאַשְׁנָה׃ 34 וְזָנוֹחַ וְעֵין
גַּנִּים תַּפּוּחַ וְהָעֵינָם׃ 35 יַרְמוּת וַעֲדֻלָּם שׂוֹכֹה וַעֲזֵקָה׃ 36 וְשַׁעֲרַיִם וַעֲדִיתַיִם וְהַגְּדֵרָה וּגְדֵרוֹתָיִם קִרְוַיָּא
אַרְבַּע עֶשְׂרֵי וּפַצְחֵיהֶן׃ 37 צְנָן וְחַדָּשָׁה וּמִגְדַּל גָּד׃ 38 וְדִלְעָן וּמִצְפָּה וְיָקְתְאֵל׃ 39 לָכִישׁ וּבָצְקַת וְעֶגְלוֹן׃
40 וְכַבּוֹן וְלַחְמָס וְכִתְלִישׁ׃

* Et dixit Chaleb, Quicunq; ceperit vrbem litterarum & dominatus fuerit ei, dabo ei Axam filiam meam in vxorem. 16

* Et cepit eam Othoniel filius Cenez frater Chaleb iunior, & dedit ei Axam filiam ſuam ei vxorem. 17

* Et factum eſt cùm pergeret ipſa, & conſuluit ei dicens: Petam à patre meo agrum, & exclamauit ab aſina. & dixit Chaleb: Quid eſt tibi? 18

* Et dixit ei: Da mihi benedictionem, quoniam in terram Nageb dediſti me, da mihi fontem aquarum, & dedit ei Chaleb fontem aquarum qui ſupra & fontem qui infra. 19

* Hæc poſſeſſio tribus filiorum Iuda per populos ſuos. 20

* Fuerunt autem vrbes eorum vrbes ad tribum filiorum Iuda in terminis Edom, in deſerto Cabſeel & Eder, & Jagur. 21

* Et Cina, & Dimona, & Adada, 22

* Et Cedes, & Aſor, & Jethan. 23

* Ziph & Thelem, & Baloth. * Aſor nouam & vrbes Eſrom, hæc eſt Aſſor. 24 25

* Emam et Sama, & Meloda, & Aſarſuar. 26

* Et Aſergadda, & Aſemoth, & Bethpheleth. 27

* Et Berſabee & Baziothia. 28

* Et Baala, & Hyim, & Aſem. 29

* Et Heltolad, & Exul, & Harma. * Et Sicceleth, & Medemena, & Senſenna. 30 31

* Et Labaoth, & Selim, & Ahem, & Remmon, omnes ciuitates viginti & nouem, & villæ earum. 32

* In campeſtri, Eſtaol & Sarea, & Aſena. 33

* Et Azone & Enganim, Taphua, et Enaim. 34

* Et Hierimoth & Adulam, & Socho, & Azecha. 35

* Et Sarim, & Adithaim, & Gedera, & ſuburbana eius; vrbes quatuordecim, & villæ earum. 36

* Sanam & Adaſa, & Magdalgad. 37

* Et Delean, & Maſepha, & Jectel. 38

* Et Lachis, & Baſchar, & Eglon. 39

* Et Tebbon, & Leemes, & Chethlis. 40

16 * καὶ εἶπεν χαλέβ, ὃς ἐὰν λάβῃ τὴν πόλιν τῶν γραμμάτων & κυριεύσῃ αὐτῆς, δώσω αὐτῷ τὴν ἄχσαν θυγατέρα μου εἰς γυναῖκα.

17 * καὶ ἔλαβεν αὐτὴν γοθονιὴλ υἱὸς κενὲζ ἀδελφὸς χαλὲβ ὁ νεώτερος· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἄχσαν θυγατέρα

18 αὐτοῦ αὐτῷ γυναῖκα. * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι αὐτήν, καὶ συνεβουλεύσατο αὐτῷ λέγουσα, αἰτήσομαι τὸν πατέρα μου ἀγρόν, & ἐβόησεν ἀπὸ τῆς ὄνου· & εἶπεν χαλέβ, τί ἐστίν σοι;

19 * καὶ εἶπεν αὐτῷ, δός μοι εὐλογίαν, ὅτι εἰς γῆν ναγὲβ δέδωκάς με· δός μοι τὴν γωλαθμαΐμ, καὶ ἔδωκεν αὐτῇ χαλὲβ τὴν γωλαθμαΐμ τὴν ἄνω καὶ τὴν γωλαθ τὴν κάτω.

20 * αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν ἰούδα κατὰ δήμους αὐτῶν.

21 * ἐγένηθησαν δὲ πόλεις αὐτῶν πόλεις ἀπὸ τῆς φυλῆς υἱῶν ἰούδα ἐφ' ὁρίων ἐδωμ ἀπὸ τοῦ ἐρήμου καβσὴλ καὶ ἔδερ καὶ ἰαγούρ.

22 * καὶ κινά, καὶ διμονά, καὶ ἀδαδά.

23 * καὶ κεδές, & ἀσώρ, καὶ ἰωνθάν.

24 * ζιφ καὶ τελέμ, καὶ βαλώθ. * ἀιασὼρ τὴν καινὴν, & αἱ πόλεις ἐσρών, αὕτη ἐστὶν ἀσώρ.

26 * ἀμὰμ & σαμά, καὶ μωλαδά, & ἀσαρσουαλ.

27 * καὶ ἀσεργαδδά, & ἀσεμών, & βηθφελέθ.

28 * καὶ βηρσαβεέ, & βιζιωθία.

29 * καὶ βαλλά, & ἀὶμ, & ἀσέμ.

30 * καὶ ἐλθωλάδ, & σιλ, & ἑρμά.

31 * καὶ σικελέθ, & μεδιμενά, & σανσαννά.

32 * καὶ λαβαώθ, καὶ σελεὶμ, & ἀΐν, & ῥεμμών, πᾶσαι αἱ πόλεις εἴκοσι & ἐννέα· & αἱ κῶμαι αὐτῶν.

33 * ἐν τῇ πεδινῇ, ἀσθαὼλ, καὶ σαραά, & ἀσνά.

34 * καὶ ζανὼ & ἠγοννὶμ, ἀφφεκά, καὶ τὴν ἠναΐμ.

35 * καὶ ἰερμοὺθ, & ἀδαλάμ, & σωχὼ, & ἀζηκά.

36 * καὶ σεβαρὶμ, & ἀγεθαΐμ, & γαδιερά, & ἐπαύλεις αὐτῆς, πόλεις τεσσαρες καὶ δέκα, & αἱ κῶμαι αὐτῶν.

37 * σενὰμ καὶ ἀδασά, & μαγδαλγάδ.

38 * καὶ δαλλάν, & μασηφά, καὶ ἰεχθαὴλ.

39 * καὶ λαχὶς, & βασεχάθ, & ἀγλών.

40 * καὶ χαββών, καὶ λαμμᾶς, καὶ καθαλίς·

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et dixit Chaleb: Qui debellauerit Kiriath-arche, & ſubegerit eam, & dabo ei Ghachzza filiam meam in vxorem. 17 Et ſubegit eam Ghathniel filius Kenaz fratris Chaleb, & dedit ei Ghachzza filiam ſuam in vxorem. 18 Et fuit cùm ea intraret, & incitauit illum vt peteret à patre ſuo poſſeſſionem, & demiſit ſe de aſino. & dixit ei Chaleb: Quid tibi?

19 Et dixit: Da mihi poſſeſſionem, nam ad terram meridionalem dediſti me: & dabis mihi locum domus irrigationum aquarum; & dedit ei domum irrigationum ſuperiorem & domum irrigationum inferiorem. 20 Hæc poſſeſſio tribus filiorum Iuda per proſapias ſuas. 21 Et fuerunt vrbes à limitibus tribus filiorum Iuda ſuper terminum Edom in Auſtro: Kabſzel & Gheder, & Iagur,

22 Et Kina, & Dimona & Ghadghada. 23 Et Kedes, & Hhaſzor, & Iithnan: 24 Ziph & Telem, & Beghaloth. 25 Et Hhaſzor Hhadathah, & Kirioth Hheſzron, ipſa Hhaſzor.

26 Aman & Semagh, & Molada. 27 Et Hhaſzar Gada, & Hheſmon, & Bethpalet. 28 Et Hhaſzar Sughal, & Beerſabagh, & Beziothia. 29 Baghala, & Ghiim, & Gheſzem. 30 Et Eltholad & Chezzil, & Hharma.

31 Et Sziklag, & Madmana, & Zzanzzana. 32 Et Lebaoth & Seluhhim, & Ghain, & Rimon; omnes vrbes viginti & nouem & vici earum. 33 In depreſſione; Eſthaol & Szarghah, & Aſnah. 34 Et Zanoahh, & Ghen-ganim, Thapuahh & Haghenam. 35 Iarmuth & Ghadulam, Socho & Ghazka. 36 Et Segharaim & Ghadithaim, & Hagderah, & Gederotaim; vrbes quatuordecim & vici earum. 37 Szenan & Hhadaſſa, & Migdal Gad.

38 Et Dilghan & Miſzpeh & Iakthel: 39 Lachis & Baſzkath & Gheglon. 40 Et Chabon, & Lachmas, & Chethlis.

41 *Et Gideroth,& Bethdagō,& Neama, &Maceda,ciuitates ſedecim & villę earū.
42 *Labana,& Ether, & Aſan. *Iepta &
43 Eſna,& Neſib. *Et Ceyla, & Achzib,&
44 Mareſa, ciuitates nouem & villæ earum.
45 *Accaron cū vicis & villulis ſuis. *Ab
46 Accaron vſq; ad mare omnia quę vergūt
47 ad Azotū & viculos eius. *Azotus cū vicis & villulis ſuis. Gaza cū vicis & villulis ſuis vſque ad torrentem Ægypti, & mare
48 magnū terminus eius. *Et in monte Sa-
49 mir & Iether,& Socho. *Et Edenna,Ca-
50 riatſenna,hæc eſt Dabir. *Anab & Hiſte-
51 mo,& Anym. *Goſen & Olon,& Gylo,
52 ciuitates vndecim & villæ earum. *Arab
53 & Roma,& Eſaan. *Et Ianum,& Betha-
54 phua,& Apheca. *Athmatha & Cariath-arbe,hęc eſt Hebrō,& Sior;ciuitates nouē
55 & villę earū.*Maon,& Charmel & Ziph,
56 & Iothe. *Iezrael & Iucadam,& Zanoe.
57 *Accaym, Gabaa,& Thamna,ciuitates
58 decem & villæ earum. *Alul & Bethſor,
59 & Gedor. * Mareth & Bethanoth,& Hel thecen ciuitates ſex & villæ earum.
60 * Cariathbaal, hæc eſt Cariathiarim vrbs ſiluarum & Arebba, ciuitates duæ
61 & villæ earum. *In deſerto Betharaba Meddin & Sacha.
62 * Et Nebſan ciuitas Salis, & Engaddi, ciuitates ſex & villæ earum.
63 * Iebuſæum autem habitatorem Hieruſalem non potuerunt filij Iuda delere; habitauítq; Iebuſæus cū filiis Iuda in Hieruſalem vſque in præſentem diem.

CAP. XVI.

1 CEcidit quoq; ſors filiorum Ioſeph ab
A Iordane contra Hiericho & ad aquas eius ab Oriente ſolitudo quæ aſcendit de
2 Hiericho ad monté Bethel. *Et egreditur de Bethel Luzam, tranſitq; terminum Ar
3 chi atharoth. *Et deſcendit ad Occidentem iuxta terminū Iephleti vſq; ad terminos Bethoron inferioris & Gazer,finiuntúrque regiones eius mari magno.

41 * וּגְדֵרוֹת בֵּית־דָּגוֹן וְנַעֲמָה וּמַקֵּדָה עָרִים
42 שֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה וְחַצֵרֵיהֶן׃ * לִבְנָה וָעֵתֶר וְעָשָׁן׃
43 * וְיִפְתָּח וְאַשְׁנָה וְנְצִיב׃ * וּקְעִילָה וְאַכְזִיב
44 וּמָרֵאשָׁה עָרִים תֵּשַׁע וְחַצֵרֵיהֶן׃
45 * עֶקְרוֹן וּבְנֹתֶיהָ וְחַצֵרֶיהָ׃ * מֵעֶקְרוֹן וָיָמָּה כֹּל אֲשֶׁר־
46 עַל־יַד אַשְׁדּוֹד וְחַצֵרֵיהֶן׃ * אַשְׁדּוֹד בְּנוֹתֶיהָ
47 וְחַצֵרֶיהָ עַזָּה בְּנוֹתֶיהָ וְחַצֵרֶיהָ עַד־נַחַל מִצְרַיִם
48 וְהַיָּם הַגָּבוֹל וּגְבוּל׃ * וּבָהָר שָׁמִיר וְיַתִּיר וְשׂוֹכֹה׃
49 * וְדַנָּה וְקִרְיַת־סַנָּה הִיא דְּבִר׃ * וַעֲנָב וְאֶשְׁתְּמֹה
50 וַעֲנִים׃ * וְגֹשֶׁן וְחֹלֹן וְגִלֹה עָרִים אַחַת־עֶשְׂרֵה
51 וְחַצֵרֵיהֶן׃ * אַרַב וְדוּמָה וְאֶשְׁעָן׃ * וְיָנוּם וּבֵית־
52 תַּפּוּחַ וְאָפֵקָה׃ * וְחֻמְטָה וְקִרְיַת אַרְבַּע הִיא
53 חֶבְרוֹן וְצִיעֹר עָרִים תֵּשַׁע וְחַצֵרֵיהֶן׃ * מָעוֹן
54 כַּרְמֶל וְזִיף וְיוּטָה׃ * וְיִזְרְעֶאל וְיָקְדְעָם וְזָנוֹחַ׃
55 * קַיִן גִּבְעָה וְתִמְנָה עָרִים עֶשֶׂר וְחַצֵרֵיהֶן׃
56 * חַלְחוּל בֵּית־צוּר וְגְדוֹר׃ * וּמַעֲרַת וּבֵית־עֲנוֹת
57 וְאֶלְתְּקֹן עָרִים שֵׁשׁ וְחַצֵרֵיהֶן׃ * קִרְיַת־בַּעַל
58 הִיא קִרְיַת יְעָרִים וְהָרַבָּה עָרִים שְׁתַּיִם וְחַצֵרֵיהֶן׃
59 * בַּמִּדְבָּר בֵּית הָעֲרָבָה מִדִּין וְסֹכָכָה׃ * וְהַנִּבְשָׁן
60 וְעִיר־הַמֶּלַח וְעֵין גֶּדִי עָרִים שֵׁשׁ וְחַצֵרֵיהֶן׃
61 * וְאֶת־הַיְבוּסִי יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם לֹא־יָכְלוּ בְנֵי־
62 יְהוּדָה לְהוֹרִישָׁם וַיֵּשֶׁב הַיְבוּסִי אֶת־בְּנֵי יְהוּדָה
63 בִּירוּשָׁלַם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

יו

1 * וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל לִבְנֵי יוֹסֵף מִיַּרְדֵּן יְרִיחוֹ לְמֵי
יְרִיחוֹ מִזְרָחָה הַמִּדְבָּר עֹלֶה מִיְרִיחוֹ בָּהָר בֵּית־אֵל׃
2 * וְיָצָא מִבֵּית־אֵל לוּזָה וְעָבַר אֶל־גְּבוּל
3 הָאַרְכִּי עֲטָרוֹת׃ * וְיָרַד יָמָּה אֶל־גְּבוּל הַיַּפְלֵטִי
עַד־גְּבוּל בֵּית־חֹרוֹן הַתַּחְתּוֹן וְעַד־גָּזֶר וְהָיוּ
תֹצְאֹתָו יָמָּה׃

תרגום יונתן

41 וּגְדֵרוֹת בֵּית דָּגוֹן וְנַעֲמָה וּמַקֵּדָה קִירְוַיָּא שִׁית עָשְׂרֵי וּפַצְחֵיהֶן׃ 42 לִבְנָה וַעֲתָר וְעָשָׁן׃ 43 וְיִפְתָּח וְאַשְׁנָה וּנְצִיב׃
44 וּקְעִילָה וְאַכְזִיב וּמָרֵאשָׁה קִירְוִין תְּשַׁע וּפַצְחֵיהֶן׃ 45 עֶקְרוֹן וְכַפְרָנָהָא וּפַצְחָהָא׃ 46 מֵעֶקְרוֹן וּמַעֲרָבָא כָּל
קִירְוַיָּא דְּעַל תְּחוּם אַשְׁדּוֹד וּפַצְחֵיהֶן׃ 47 אַשְׁדּוֹד כַּפְרָנָהָא וּפַצְחָהָא עַזָּה כַּפְרָנָהָא וּפַצְחָהָא עַד נַחֲלָא דְּמִצְרַיִם וְיַמָּא רַבָּא וּתְחוּמֵיהּ׃
48 וּבְטוּרָא שָׁמִיר וְיַתִּיר וְשׂוֹכֹה׃ 49 וְדַנָּה וְקִרְיַת סַנָּה הִיא דְּבִיר׃ 50 וַעֲנָב וְאֶשְׁתְּמֹה וְעַנִּים׃ 51 וְגֹשֶׁן וְחוֹלוֹן
וְגִילֹה קִרְוִין חַד עָשְׂרֵה וּפַצְחֵיהֶן׃ 52 אֲרַב וְרוּמָה וְאֶשְׁעָן׃ 53 וְיָנוּם וּבֵית תַּפּוּחַ וַאֲפֵקָה׃ 54 וְחֻמְטָא וְקִרְיַת
אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן וְצִיעוֹר קִרְוִין תְּשַׁע וּפַצְחֵיהֶן׃ 55 מָעוֹן כַּרְמֶל וְזִיף וְיוּטָה׃ 56 וְיִזְרְעֶאל וְיָקְדְעָם וְזָנוֹחַ׃ 57 קַיִן
גִּבְעָה וְתִמְנָה קִרְוִין עַשְׂרָא וּפַצְחֵיהֶן׃ 58 חַלְחוּל בֵּית צוּר וּגְדוֹר׃ 59 וּמַעֲרַת וּבֵית עֲנוֹת וְאֶלְתְּקוֹן קִרְוִין שִׁית וּפַצְחֵיהֶן׃ 60 קִרְיַת
בַּעַל הִיא קִרְיַת יְעָרִים וְהָרַבָּה קִרְוִין תַּרְתֵּין וּפַצְחֵיהֶן׃ 61 בְּמִדְבְּרָא בֵּית מֵישְׁרָא מִדִּין וּסְכָכָה׃ 62 וְהַנִּבְשָׁן וְקַרְתָּא דְּמַלְחָא וְעֵין גֶּדִי קִרְוִין
שִׁית וּפַצְחֵיהֶן׃ 63 וְיַת יְבוּסָאֵי יָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם לָא יְכִילוּ בְּנֵי יְהוּדָה לְתָרָכוּתְהוֹן וְיָתִיבוּ יְבוּסָאֵי עִם בְּנֵי יְהוּדָה בִּירוּשְׁלֵם עַד יוֹמָא חָדֵין׃

יו

1 וּנְפַק עַדְבָּא לִבְנֵי יוֹסֵף מִיַּרְדְּנָא דִּירִיחוֹ לְמֵי יְרִיחוֹ מַדִּינְחָא לְמַדְבְּרָא דְּסָלִיק מִירִיחוֹ בְּטוּרָא דְּבֵיתְאֵל׃ 2 וְנָפִיק מִבֵּית אֵל לְלוּז וְעָבַר
לְתְחוּם אַרְכִּי לַעֲטָרוֹת׃ 3 וְנָחֵית לְיַמָּא לְתְחוּם בֵּית חוֹרוֹן אַרְעָאָה וְעַד גָּזֶר וַהֲווֹ מַפְקָנוֹהִין לְיַמָּא׃

* Et Gaderoth, & Bethdagon, & Neama, & Maceda, ciuitates ſedecim, & villæ earum.
* Labana & Ather, & Aſan; * Et Jephta, & Aſna, & Neſib, * Et Ceila, & Achzib, & Mareſa, ciuitates nouem, & villæ earum: * Accaron & villæ eius, & ſuburbana eius. * Ab Accaron & vſque ad mare Iemnath, et omnes quæcunq; ſunt prope Eſdod & vici earum.
* Eſdoth & vici eius & ſuburbana eius, Gaza, & villæ eius, & ſuburbana eius vſque ad torrentem Ægypti, & mare magnum terminat. * Et in montana; Samir, & Jecther, & Socho. * Et Edenna, & vrbs litterarum, hæc eſt Dabir.
* Et Anab, & Hiſtemo, & Anim,
* Et Goſen, & Olon, & Gilo, ciuitates vndecim, & villæ earum. * Arab & Roma, & Eſan. * Et Janum, Bethaphua, & Apheca.
* Et Amatha, & vrbes Arbe, hæc eſt Ebron, & Sior, ciuitates nouem & ſuburbana earũ. * Maon & Charmel, & Ziph, & Jothe.
* Et Jezrael, & Jedaam, & Zanoe.
* Acain, & Gabaa, & Thamna, vrbes decem & villæ earum. * Alul, & Bethſor, & Gedor. * Mareth, & Bethanoth, & Belthecen, ciuitates ſex & villæ earum.
* Cariabaal, hæc vrbs Jarim, & Arebba, vrbes duæ & villæ earum. * In deſerto; Betharaba, Meddin, Sacha. * Et Nebſan, & ciuitates Salis, & Engaddi, vrbes ſex & villæ earum. * Et Jebuſæus habitabat in Hieruſalem, & non potuerunt filij Juda delere eos, & habitauit Jebuſæus cum filiis Juda in Hieruſalem vſque ad diem hanc.

CAP. XVI.

ET fuerunt termini filiorum Joſeph ab Jordane contra Hiericho ab Oriente deſertum, & aſcẽdent de Hiericho in montana in Bethel.
* Et egredientur de Bethel in Luzam, & tranſibũt ad terminos Archiatharoth. * Et peruenient vſque ad mare in terminos Hiephleti vſq; ad terminos Bethoron quæ infra, & vſq; ad Gazer, & erit exitus eorum in mare.

41 * καὶ γαδηρὼθ, & βηθδαγὼν, & νομὰ, καὶ μακηδά;
42 πόλεις δεκαέξ, & αἱ κῶμαι αὐτῶν. * λεβνὰ καὶ ἀθὲρ,
43 & ἀσὰν. * καὶ ἰεφθὰ, & ἀσαννὰ, & νεσείβ. * & κειλὰ,
44 & ἀχζίβ, & μαρησά, πόλεις ἐννέα, & αἱ κῶμαι αὐτῶν.
45 * ἀκκαρὼν καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς & ἐπαύλεις αὐτῆς.
46 * ἀπὸ ἀκκαρὼν & εἰς θάλασσαν ἰεμνάθ, καὶ πᾶσαι
ὅσαι εἰσὶν πλησίον ἐσδὼδ & αἱ κῶμαι αὐτῶν.
47 * ἐσδὼθ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῆς καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῆς·
γαζί, & αἱ κῶμαι αὐτῆς & αἱ ἐπαύλεις αὐτῆς ἕως χειμάρρου αἰγύπτου, & ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη διορίζει.
48 * καὶ ἐν τῇ ὀρεινῇ σαμὶρ, & ἰθὲρ, & σωχώ. * & ῥεννὰ
49 & πόλις γραμμάτων· αὕτη ἐστὶν δαβίρ. * καὶ δωὰβ, καὶ
50 ἀθεμὼ, καὶ δωΐμ, * καὶ γοσὸμ, καὶ χιλοὺν, καὶ γιλὼ,
51 πόλεις ἕνδεκα, & αἱ κῶμαι αὐτῶν.
52 * ἐρὲβ & ῥουμὰ, καὶ ἐσδώ. * καὶ ἰανὲμ, βηθφουὲ, &
53 ἀφαχά. * καὶ ἀμματά, & πόλεις ἀρβαί· αὕτη ἐστὶν
54 χεβρὼν, & σιὼρ, πόλεις ἐννέα καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.
55 * μαὼν & χερμὲλ, & ζιφ, & ἰεττά·
56 * καὶ ἰεζρεὲλ, & ἰεκδαὰμ, & ζανουὰ. * ἔκεν & γα-
57 βαὰ & θαμνά, πόλεις δέκα & αἱ κῶμαι αὐτῶν.
58 * ἀλουὲ καὶ βεθσὼρ, καὶ γεδὼρ, * μααρὼθ, & βη
59 θανὼθ, & ἐλθεκέν, πόλεις ἓξ καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.
60 * καριαθβαὰλ αὕτη πόλις ἰαρὶμ, & ἀρεμβά, πόλεις
δύο καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.
61 * ἐν τῇ ἐρήμῳ βηθαραβά, μαδδὶν, σαχαχά. * & νεβ-
62 σαν, & αἱ πόλεις τῶν ἁλῶν & ἐγγαδδί, πόλεις ἓξ & αἱ κῶ
63 μαι αὐτῶν. * & ὁ ἰεβουσαῖος κατῴκει ἐν ἰερυσαλήμ,
καὶ οὐκ ἐδυνήθησαν οἱ υἱοὶ ἰούδα ἀπολέσαι αὐτούς, καὶ κατῴκησεν ὁ ἰεβουσαῖος μετὰ τῶν υἱῶν ἰούδα ἐν ἰερυσαλὴμ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

ις'.

1 * Καὶ ἐξῆλθε τὰ ὅρια υἱῶν ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ἰορδάνου
κατὰ ἰεριχὼ ἀπὸ ὑδάτων τὴν ἔρημον, & ἀναβήσεται ἀπὸ
ἰεριχὼ εἰς τὴν ὀρεινὴ εἰς βαιθήλ.
2 * & ἐξελεύσεται ἀπὸ βαιθὴλ εἰς λουζά, & παρελεύ-
σεται ἐπὶ τὰ ὅρια τοῦ ἀρχιαταρώθ.
3 * καὶ διελεύσεται ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἐπὶ τὰ ὅρια τοῦ
ἰεφλητὶ ἕως τῶν ὁρίων βαιθωρὼν τὴν κάτω & ἕως γαζὲρ,
& ἔσται ἡ διέξοδος αὐτῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

41 Et Gederoth, Bethdagon, & Naghama, & Makeda vrbes ſedecim; & vici earum. 42 Libna & Ghether, & Ghaſſan. 43 Et Iiphthahh, & Aſnah, & Neſzib. 44 Et Keghila, & Achzib, & Mareſſa; vrbes nouem & vici earum. 45 Ghekron & oppida eius & vici eius. 46 A Ghekron & Occidentem verſus; omnes vrbes quæ ſuper terminum Aſdod, & vici earum. 47 Aſdod, oppida eius, & vici eius; Ghaza, oppida eius, & vici eius vſque ad fluuium Aegypti: & mare magnum & terminos eius.
48 Et in monte Samir; & Iathir, & Sochoh. 49 Et Dana, & Kiriath Zzana, ipſa Debir. 50 Et Ghanab, & Eſthemoh, & Ghanim. 51 Et Goſſen, & Hholon, & Giloh, vrbes vndecim & vici eius. 52 Arab & Rumah, & Eſghan. 53 Et Ianus, & Beth-Thapuahh, & Apheka. 54 Et Hhumta, & Kiriath-Arbagh, ipſa Hhebron, & Szighor; vrbes nouem & vici earum,
55 Maghon, Carmel & Ziph, & Iutah. 56 Et Izraghel & Iakdegham, & Zanoahh. 57 Hakayn, Gibgha, & Thimna, vrbes decem & vici earum. 58 Hhalhhul, Beth-Szur & Gedor. 59 Et Megharath, & Beth-Ghanoth, & Elthekon, vrbes ſex & vici earum. 60 Kiriath Baghal, ipſa Kiriath-Iegharim, & Haraba; vrbes duæ & vici earum. 61 In deſerto; Beth Meſſera, Midin, & Zzechacha. 62 Et Haniphſan, & vrbs Salis, & Ghengedi, vrbes ſex & vici earum. 63 Et Iebuſæum habitatorem Ieruſalem non potuerunt filij Iuda exterminare eos, & habitarunt Iebuſæi cum filijs Iuda in Ieruſalem vſque ad diem hanc.

CAP. XVI.

ET exijt ſors filijs Ioſeph à Iordane Iericho ad aquas Iericho ortum verſus; ad deſertum quod aſcendit à Iericho in monte Bethel.
2 Et prodijt ex Bethel ad Luz, & tranſit ad terminum Archi-Ghateroth. 3 Et deſcendit ad mare ad terminum Iaphlet, vſque ad terminum Beth-Hhoron inferioris & vſque ad Gazer. Et fuerunt exitus eius ad mare.

4 * וַיִּנְחֲלוּ בְנֵי־יוֹסֵף מְנַשֶּׁה וְאֶפְרָיִם׃ * וַיְהִי
5 גְּבוּל בְּנֵי־אֶפְרַיִם לְמִשְׁפְּחֹתָם וַיְהִי גְּבוּל נַחֲלָתָם
מִזְרָחָה עַטְרוֹת אַדָּר עַד־בֵּית חֹרוֹן עֶלְיוֹן׃
6 * וְיָצָא הַגְּבוּל הַיָּמָה הַמִּכְמְתָת מִצָּפוֹן וְנָסַב
הַגְּבוּל מִזְרָחָה תַּאֲנַת שִׁלֹה וְעָבַר אוֹתוֹ מִמִּזְרַח
7 יָנוֹחָה׃ * וְיָרַד מִיָּנוֹחָה עֲטָרוֹת וְנַעֲרָתָה וּפָגַע
8 בִּירִיחוֹ וְיָצָא הַיַּרְדֵּן׃ * מִתַּפּוּחַ יֵלֵךְ הַגְּבוּל
יָמָה נַחַל קָנָה וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו הַיָּמָה זֹאת נַחֲלַת
מַטֵּה בְנֵי־אֶפְרַיִם לְמִשְׁפְּחֹתָם׃
9 * וְהֶעָרִים הַמִּבְדָּלוֹת לִבְנֵי אֶפְרַיִם בְּתוֹךְ
נַחֲלַת בְּנֵי־מְנַשֶּׁה כָּל־הֶעָרִים וְחַצְרֵיהֶן׃
10 * וְלֹא הוֹרִישׁוּ אֶת־הַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב בְּגָזֶר וַיֵּשֶׁב
הַכְּנַעֲנִי בְּקֶרֶב אֶפְרַיִם עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וַיְהִי לְמַס־
עֹבֵד׃

יז

1 * וַיְהִי הַגּוֹרָל לְמַטֵּה מְנַשֶּׁה
כִּי־הוּא בְּכוֹר יוֹסֵף לְמָכִיר בְּכוֹר מְנַשֶּׁה אֲבִי
הַגִּלְעָד כִּי הוּא הָיָה אִישׁ מִלְחָמָה וַיְהִי־לוֹ
2 הַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן׃ * וַיְהִי לִבְנֵי מְנַשֶּׁה
הַנּוֹתָרִים לְמִשְׁפְּחֹתָם לִבְנֵי אֲבִיעֶזֶר וְלִבְנֵי־חֵלֶק
וְלִבְנֵי אַשְׂרִיאֵל וְלִבְנֵי־שֶׁכֶם וְלִבְנֵי־חֵפֶר וְלִבְנֵי
שְׁמִידָע אֵלֶּה בְנֵי מְנַשֶּׁה בֶּן־יוֹסֵף הַזְּכָרִים
3 לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ * וְלִצְלָפְחָד בֶּן־חֵפֶר בֶּן־גִּלְעָד
בֶּן־מָכִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה לֹא־הָיוּ לוֹ בָנִים כִּי אִם־
בָּנוֹת וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֹתָיו מַחְלָה וְנֹעָה חָגְלָה
4 מִלְכָּה וְתִרְצָה׃ * וַתִּקְרַבְנָה לִפְנֵי אֶלְעָזָר
הַכֹּהֵן וְלִפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְלִפְנֵי הַנְּשִׂאִים
לֵאמֹר יְהוָה צִוָּה אֶת־מֹשֶׁה לָתֶת־לָנוּ נַחֲלָה
בְּתוֹךְ אַחֵינוּ וַיִּתֵּן לָהֶם אֶל־פִּי יְהוָה נַחֲלָה בְּתוֹךְ
אֲחִי אֲבִיהֶן׃

4 * Possederúntque filij Ioseph Manasses
5 & Ephraim. * Et factus est terminus filio-
rum Ephraim per cognationes suas, &
possessio earum cõtra Orientem Astaroth
Addar vsque Bethoron superiorem.
6 * Egrediuntúrque confinia in mare.
Machmetath verò Aquilonem respicit, &
circuit terminos contra Orientem in Tha
nathselo, & pertransit ab Oriente Ianoe.
7 * Descendítq; de Ianoe in Atharoth &
Noaratha, & peruenit in Hiericho, egre-
8 ditúrq; ad Iordanem. * De Taphua per-
transit contra mare in vallem arundineti;
súntq; egressus eius in mare salsissimum.
Hæc est possessio tribus filiorũ Ephraim
9 per familias suas. * Vrbésque separatæ
sunt filiis Ephraim in medio possessionis
filiorum Manasse & villæ earum.
10 * Et nõ interfecerũt filij Ephraim Cha-
nanæum qui habitabat in Gazer; habita-
uítq; Chananæus in medio Ephraim vsq;
in diem hanc tributarius.

CAP. XVII.

1 CEcidit autem sors tribui Manasse, ipse
A enim est primogenitus Ioseph; Ma-
chir primogenito Manasse patri Galaad,
qui fuit vir pugnator, habuítq; possessio-
2 nem Galaad & Basan. * Et reliquis filio-
rum Manasse iuxta familias suas filiis Abi-
ezer, & filiis Helech, & filiis Hesrihel, &
filiis Sichẽ, & filiis Epher, & filiis Semida. Num. 25
Isti sunt filij Manasse filij Ioseph, mares ꝑ
3 cognationes suas. * Salphaad verò filio
Epher, filij Galaad, filij Machir, filij Ma-
nasse non erant filij, sed solæ filię; quarum
ista sunt nomina, Maala & Noa, & Egla,
& Melcha, & Thersa.
4 * Venerúntque in conspectu Eleazari
sacerdotis, & Iosue filij Nun, & princi-
pum, dicentes: Dominus pręcepit per ma
num Moysi, vt daretur nobis possessio in
medio fratrum nostrorum. Dedítque iu-
xta imperium Domini possessionem in
medio terrarum patris earum.

תרגום יונתן

4 וְאַחֲסִינוּ בְּנֵי יוֹסֵף מְנַשֶּׁה וְאֶפְרָיִם׃ 5 וַהֲוָה תְּחוּם בְּנֵי אֶפְרַיִם לְזַרְעֲיָתְהוֹן וַהֲוָה תְּחוּם אַחֲסַנְתְּהוֹן מַדִּינְחָא עַטְרוֹת אַדָּר
עַד בֵּית חוֹרוֹן עִילָּאָה׃ 6 וְנָפֵיק תְּחוּמָא לְיַמָּא לְמִכְמְתָת מִצִּפּוּנָא וּמִסְתְּחַר תְּחוּמָא מִמַּדִּינְחָא לְתַאֲנַת שִׁילֹה וַעֲבַר לֵיהּ מִמַּדְנַת
לְיָנוֹחַ׃ 7 וְנָחֵית מִיָּנוֹחַ לַעֲטָרוֹת וּלְנַעֲרָת וּמְעָרַע בִּירִיחוֹ וְנָפֵיק לְיַרְדֵּנָא׃ 8 מִתַּפּוּחַ אָזֵיל תְּחוּמָא לְיַמָּא לְנַחֲלָא דְקָנָה וַהֲווֹ
מַפְקָנוֹהִי לְיַמָּא דָא אַחֲסָנַת שִׁיבְטָא דִבְנֵי אֶפְרַיִם לְזַרְעֲיָתְהוֹן׃ 9 וְקִירְוַיָּא דְמַפְרְשַׁן לִבְנֵי אֶפְרַיִם בְּגוֹ אַחֲסָנַת בְּנֵי מְנַשֶּׁה כָּל קִירְוַיָּא
וּפַצְחֵיהֶן׃ 10 וְלָא תָרְכוּ יַת כְּנַעֲנָאָה דְיָתְבִין בְּגָזֶר וִיתִיבוּ כְּנַעֲנָאֵי בְּגוֹ בְּנֵי אֶפְרַיִם עַד יוֹמָא הָדֵין וַהֲווֹ לְמַסְקֵי מִסִּין פָּלְחִין׃

יז

1 וַהֲוָה עַדְבָא לְשִׁבְטָא דִּמְנַשֶּׁה אֲרֵי הוּא בֻּכְרָא דְיוֹסֵף לְמָכִיר בֻּכְרָא דִּמְנַשֶּׁה אֲבוּהִי דְגִלְעָד אֲרֵי הוּא הֲוָה גְּבַר
עָבֵד קְרָבִין וַהֲווֹ לֵיהּ אַרַע גִּלְעָד וּמַתְנָן׃ 2 וַהֲווֹ לִבְנֵי מְנַשֶּׁה דְאִישְׁתְּאַרוּ לְזַרְעֲיָתְהוֹן לִבְנֵי אֲבִיעֶזֶר וְלִבְנֵי חֵלֶק וְלִבְנֵי אַשְׂרִיאֵל
וְלִבְנֵי שֶׁכֶם וְלִבְנֵי חֵפֶר וְלִבְנֵי שְׁמִידָע אִלֵּין בְּנֵי מְנַשֶּׁה בַּר יוֹסֵף דִּכְרַיָּא לְזַרְעֲיָתְהוֹן׃ 3 וְלִצְלָפְחָד בַּר חֵפֶר בַּר גִּלְעָד בַּר
מָכִיר בַּר מְנַשֶּׁה לָא הֲווֹ לֵיהּ בְּנִין אֱלָהֵן בְּנָן וְאִילֵּין שְׁמָהָת בְּנָתֵיהּ מַחְלָה וְנוֹעָה חֶגְלָה מִלְכָּה וְתִרְצָה׃ 4 וּקְרִיבָא לְקֳדָם
אֶלְעָזָר כַּהֲנָא וְלִקְדָם יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן וְלִקְדָם רַבְרְבַיָּא לְמֵימַר יְיָ פַּקֵּיד יַת מֹשֶׁה לְמִתַּן לָנָא אַחֲסָנָא בְּגוֹ אֲחָנָא וִיהַב לְהוֹן עַל מֵימְרָא דַּיְיָ
אַחֲסָנָא בְּגוֹ אַחֵי אֲבוּהוֹן׃

* *Et possederunt filij Joseph Manasses & Ephraim, & fuerũt termini filiorum Ephraim per populos suos.*

* *Et fuerunt termini possessionis eorum ab Oriente Ataroth Addar vsque Bethoron quæ supra.*

* *Et peruenient termini ad mare in Machmetah ab Aquilone, & præteribit terminus ad Orientem in Thanathselo, & pertransibit ipse ab Oriente in Janocha.*

* *Et descendet ab Janocha in Atharoth & villæ earum, & in Naaratha; & peruenient ad Hiericho, & egredietur ad Iordanem.*

* *Et à Thaphua pertransibunt termini vsq; ad mare ad torrentem Cana, & erit exitus eius ad mare. hæc possessio tribus filiorum Ephraim per populos suos.*

* *Et vrbes separatæ filiis Ephraim in medium possessionis filiorum Manasse, omnes vrbes & villæ earum.*

* *Et non deleuit Ephraim Chananæum habitantem Gazer; & habitabat Chananæus in Ephraim vsque ad diem hanc, & fuerunt tributarij serui.*

CAP. XVII.

ET *fuerunt termini tribus Manasse, quoniam hic primogenitus Joseph, Machir primogenito Manasse patri Galaad, ipse enim vir pugnator in Galaad & in Basan.*

* *Et fuit filiis Manasse reliquis per populos suos filiis Abiezer, & filiis Helech, & filiis Hesriel, & filiis Sychem, & filiis Epher, & filiis Semida: hi filij Manasse filij Joseph mares per populos suos.*

* *Et Salphaad filio Epher filij Galaad, filij Machir, filij Manasse, non erant ei filij sed filiæ: & hæc nomina filiarum Salphaad; Maala, & Noa, & Egla, & Melcha, & Thersa.*

* *Et steterunt coram Eleazar sacerdote & coram Josue filio Nun, & corã principibus dicentes, Deus præcepit per manum Moysi vt det nobis possessionem in medio fratrum nostrorum: & data est eis possessio per præceptum Domini, possessio inter fratres patris earum.*

4 * καὶ ἐκληρονόμησαν οἱ υἱοὶ ἰωσὴφ μανασσῆς καὶ
ἐφραΐμ, καὶ ἐγενήθη ὅρια υἱῶν ἐφραΐμ κατὰ δήμους αὐτῶν.
5 * καὶ ἐγενήθη τὰ ὅρια τῆς κληρονομίας αὐτῶν ἀπὸ
ἀναπολῶν ἀταρὼθ ἀδδαρ ἕως βηθωρὼν τὴν ἄνω.
6 * καὶ διελεύσεται τὰ ὅρια ἐπὶ τὴν θάλασσαν εἰς μαχ-
θὼθ ἀπὸ βορρᾶ, καὶ παρελεύσεται τὸ ὅριον ἐπ' ἀναπολὰς εἰς
θηναθασηλὼ· καὶ παρελεύσεται αὐτὸ ἀπὸ ἀναπολῶν εἰς ια-
7 νωχά. * καὶ καταβήσεται ἀπὸ ιανωχὰ εἰς ἀταρὼθ, καὶ αἱ
κῶμαι αὐτῶν, καὶ εἰς ἀναραθά, καὶ ἐλεύσεται ἐπὶ ιεριχώ,
καὶ διελεύσεται ἐπὶ τὸν ἰορδάνην.
8 * καὶ ἀπὸ θαπφουὲ πορεύσεται τὰ ὅρια ἐπὶ θάλασσαν
ἐπὶ χειμάρρουν κανά, καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτοῦ ἐπὶ θά-
λασσαν· αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν ἐφραΐμ κατὰ δή-
9 μους αὐτῶν. * καὶ αἱ πόλεις αἱ ἀφορισθεῖσαι τοῖς υἱοῖς
ἐφραΐμ ἀναμέσον τῆς κληρονομίας υἱῶν μανασσῆ, πᾶ-
10 σαι αἱ πόλεις καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν. * καὶ οὐκ ἀπώλε-
σεν ἐφραΐμ, τὸν χαναναῖον τὸν κατοικοῦντα γαζήρ, καὶ
κατῴκει ὁ χαναναῖος ἐν ἐφραΐμ ἕως τῆς ἡμέρας ταύ-
της, καὶ ἐγένοντο ὑποφόροι δοῦλοι.

ιζ.

1 * Καὶ ἐγένετο τὰ ὅρια φυλῆς μανασσῆ, ὅτι οὗτος πρω-
τότοκος τῷ ἰωσήφ, τῷ μαχὶρ πρωτοτόκῳ μανασσῆ πα-
τρὶ γαλαάδ· αὐτὸς γὰρ ἀνὴρ πολεμιστὴς ἐν τῇ γαλα-
αδίτιδι καὶ ἐν τῇ βασανίτιδι.
2 * καὶ ἐγενήθη τοῖς υἱοῖς μανασσῆ τοῖς λοιποῖς κατὰ δή-
μους αὐτῶν τοῖς υἱοῖς ἀβιέζερ, καὶ τοῖς υἱοῖς ἑλὲκ, καὶ τοῖς
υἱοῖς ἐσριὴλ, καὶ τοῖς υἱοῖς συχέμ, καὶ τοῖς υἱοῖς ἐφὲρ, καὶ τοῖς
υἱοῖς σεμιδαέ· οὗτοι υἱοὶ μανασσῆ υἱοῦ ἰωσὴφ οἱ ἄρσενες
κατὰ δήμους αὐτῶν.
3 * καὶ τῷ σαλπαὰδ, υἱῷ ἐφὲρ, υἱοῦ γαλαὰδ, υἱοῦ μα-
χὶρ, υἱοῦ μανασσῆ οὐκ ἦσαν αὐτῷ υἱοὶ ἀλλὰ θυγατέρες·
καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν θυγατέρων σαλπαὰδ μαα-
λὰ, καὶ νουὰ, καὶ ἐγλὰ, καὶ μελχὰ, καὶ θερσά.
4 * καὶ ἔστησαν ἐναντίον ἐλεάζαρ τοῦ ἱερέως, καὶ ἐναντίον
ἰησοῦ υἱοῦ ναυῆ καὶ ἐναντίον τῶν ἀρχόντων λέγουσαι, ὁ θεὸς
ἐνετείλατο διὰ χειρὸς μωυσῆ δοῦναι ἡμῖν κληρονομίαν
ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν· καὶ ἐδόθη αὐταῖς κληρο-
νομία διὰ προστάγματος κυρίου, κλῆρος ἐν τοῖς ἀδελ-
φοῖς τοῦ πατρὸς αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Possederuntque filij Ioseph Menasse & Ephraim. 5 Et fuit terminus filiorum Ephraim ad prosapias eorum; & fuit terminus possessionis eorum Orientem versus Ghateroth Adar vsque ad Bethhhoron superiorem. 6 Et exit terminus ad mare ad Michmethath à Septentrione: & flexus est terminus ad Orientem ad ficum Siloh, & transit sibi ab Oriente ad Ianoahh.
7 Et descendit à Ianoahh in Ghataroth & in Nagharath; & contingit in Iericho, & exit ad Iordanem. 8 Ex Thapuahh tendit terminus à mari ad fluuium Kana; & fuerunt exitus eius ad mare: hæc possessio tribus filiorum Ephraim ad prosapias eorum.
9 Et vrbes quæ diuisæ sunt filiis Ephraim in medio possessionis filiorum Menasse; omnes vrbes & vici earum.
10 Et non exterminarunt Chananæum qui habitantes in Gazer; & habitarunt Chananæi in medio filiorum Ephraim vsque ad diem hunc, & fuerunt in allatores tributorum seruientes.

CAP. XVII.

ET fuit sors tribui Menasse (ipse primogenitus Ioseph) Machir primogenito Menasse patris Gilghad, namque ipse fuit vir faciens bella, & fuerunt ei terra Gilghad, & Mathnan. 2 Et fuerunt filiis Menasse qui reliqui fuerunt filiis Abighezer, & filiis Hhelek, & filiis Asriel, & filiis Sechem, & filiis Hepher, & filiis Semidagh. Hi filij Menasses filij Ioseph, mares ad prosapias suas.
3 Et Szelaphhhad filio Hepher, filij Gilghad, filij Machir, filij Menasse, non fuerunt illi filij sed filiæ: & hæc nomina filiarum eius Mahhalah, & Nogha, Hhagla, Milcha, & Thirsza. 4 Et accesserunt ante Elighezer sacerdotem, & ante Iosue filium Nun, & ante principes ad dicendum: Dominus iussit Mosen dare nobis possessionem in medio fratrum nostrorum, & dedit eis iuxta dictum Domini possessionem in medio fratrum patris earum.

5 * וַיִּפְלוּ חַבְלֵי־מְנַשֶּׁה עֲשָׂרָה לְבַד מֵאֶרֶץ
הַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן אֲשֶׁר מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן׃
6 * כִּי בְנוֹת מְנַשֶּׁה נָחֲלוּ נַחֲלָה בְּתוֹךְ בָּנָיו
וְאֶרֶץ הַגִּלְעָד הָיְתָה לִבְנֵי־מְנַשֶּׁה הַנּוֹתָרִים׃
7 * וַיְהִי גְּבוּל־מְנַשֶּׁה מֵאָשֵׁר הַמְּכְמְתָת אֲשֶׁר
עַל־פְּנֵי שְׁכֶם וְהָלַךְ הַגְּבוּל אֶל־הַיָּמִין אֶל־יֹשְׁבֵי
8 עֵין תַּפּוּחַ׃ * לִמְנַשֶּׁה הָיְתָה אֶרֶץ תַּפּוּחַ וְתַפּוּחַ
אֶל־גְּבוּל מְנַשֶּׁה לִבְנֵי אֶפְרָיִם׃
9 * וְיָרַד הַגְּבוּל נַחַל קָנָה נֶגְבָּה לַנַּחַל עָרִים
הָאֵלֶּה לְאֶפְרַיִם בְּתוֹךְ עָרֵי מְנַשֶּׁה וּגְבוּל מְנַשֶּׁה
מִצָּפוֹן לַנַּחַל וַיְהִי תֹצְאֹתָיו הַיָּמָּה׃
10 * נֶגְבָּה לְאֶפְרַיִם וְצָפוֹנָה לִמְנַשֶּׁה וַיְהִי
הַיָּם גְּבוּלוֹ וּבְאָשֵׁר יִפְגְּעוּן מִצָּפוֹן וּבְיִשָּׂשכָר
מִמִּזְרָח׃
11 * וַיְהִי לִמְנַשֶּׁה בְּיִשָּׂשכָר וּבְאָשֵׁר בֵּית־
שְׁאָן וּבְנוֹתֶיהָ וְיִבְלְעָם וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת־
יֹשְׁבֵי דֹאר וּבְנוֹתֶיהָ וְיֹשְׁבֵי עֵין־דֹּר וּבְנוֹתֶיהָ
וְיֹשְׁבֵי תַּעֲנַךְ וּבְנוֹתֶיהָ וְיֹשְׁבֵי מְגִדּוֹ וּבְנוֹתֶיהָ
שְׁלֹשֶׁת הַנָּפֶת׃
12 * וְלֹא יָכְלוּ בְנֵי מְנַשֶּׁה לְהוֹרִישׁ אֶת־הֶעָרִים
הָאֵלֶּה וַיּוֹאֶל הַכְּנַעֲנִי לָשֶׁבֶת בָּאָרֶץ הַזֹּאת׃
13 * וַיְהִי כִּי חָזְקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנוּ אֶת־
הַכְּנַעֲנִי לָמַס וְהוֹרֵשׁ לֹא הוֹרִישׁוֹ׃
14 * וַיְדַבְּרוּ בְנֵי יוֹסֵף אֶת־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר מַדּוּעַ
נָתַתָּה לִי נַחֲלַת גּוֹרָל אֶחָד וְחֶבֶל אֶחָד וָאֲנִי
עַם־רָב עַד אֲשֶׁר־עַד־כֹּה בֵּרַכַנִי יְהוָה׃
15 * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם יְהוֹשֻׁעַ אִם־
עַם־רַב אַתָּה עֲלֵה לְךָ הַיַּעְרָה וּבֵרַאתָ לְךָ
שָׁם בְּאֶרֶץ הַפְּרִזִּי וְהָרְפָאִים כִּי־אָץ לְךָ הַר־
אֶפְרָיִם׃

5 * Et ceciderunt funiculi Manasse decem, absque terra Galaad & Basan trans
6 Iordanem. * Filiæ enim Manasse possederunt hæreditatem in medio filiorū eius.
Terra autem Galaad cecidit in sortem filiorum Manasse qui reliqui erant.
7 * Fuítque terminus Manasse ab Aser
B Machmata quæ respicit Sichem, & egreditur ad dexteram iuxta habitatores fon-
8 tis Taphuæ. * Etenim in sorte Manasse ceciderat terra Taphuæ quæ est iuxta terminos Manasse filiorum Ephraim.
9 * Descendítq; terminus vallis Harundineti in Meridie torrentis ciuitatum Ephraim, quæ in medio sunt vrbium Manasse. Terminus Manasse ab Aquilone tor
rentis, & exitus eius pergit ad mare;
10 * Ita vt possessio Ephraim sit ab Austro, & ab Aquilone Manasse, vt vtramq;
claudat mare, & coniungantur sibi in tribu Aser ab Aquilone, & in tribu Ysachar ab Oriente.
11 * Fuítq; hæreditas Manasse in Ysachar & in Aser, Bersan & viculi eius, & Iebblaā cum viculis suis, & habitatores Dor cum
C oppidis suis, habitatores quoque Endor cum viculis suis, similitérque habitatores Thenac cum viculis suis, & habitatores Mageddo cum viculis suis, & tertia pars vrbis Nophech.
12 * Nec potuerunt filij Manasse has ciuitates subuertere, sed cœpit Chananæus habitare in terra sua.
13 * Postquam autem conualuerunt filij Israel, subiecerunt Chananæos, & fecerūt sibi tributarios, nec interfecerunt eos.
14 * Locutíq; sunt filij Ioseph ad Iosue, &
D dixerunt: Quare dedisti mihi terram in possessionē sortis & funiculi vnius, cùm sim tātę multitudinis, & benedixerit mihi
15 Dñs? * Ad quos Iosue ait, Si populus multus es, ascende in siluā, & succide tibi spacia in terra Pherezęi & Raphaim, quia angusta est tibi possessio montis Ephraim.

תרגום יונתן

5 וּנְפַלוּ עֲדָבֵי מְנַשֶּׁה עֲשָׂרָא לְבַד מֵאַרְעָא גִּלְעָד וּמַתְנָן דְּמֵעִבְרָא לְיַרְדְּנָא׃
6 בְּנָתְהִי וְאַרְעָא גִּלְעָד הֲוָת לִבְנֵי מְנַשֶּׁה דְּאִשְׁתְּאַרוּ׃
7 וַהֲוָה תְּחוּם מְנַשֶּׁה מֵאָשֵׁר לְמִכְמְתָת דְּעַל אַפֵּי שְׁכֶם וַאֲזַל תְּחוּמָא
לְמֵימִינָא לְוָת יָתְבֵי עֵין תַּפּוּחַ׃ 8 לְמְנַשֶּׁה הֲוָת אַרְעָא תַּפּוּחַ וְתַפּוּחַ תְּחוּם מְנַשֶּׁה לִבְנֵי אֶפְרָיִם׃ 9 וְנָחֵית תְּחוּמָא לְנַחֲלָא
דְּקָנָה לְדָרוֹמָא לְנַחֲלָא קִרְוֵי מְנַשֶּׁה וּתְחוּם מְנַשֶּׁה מְצִיפוּנָא לְנַחֲלָא וִיהוֹן סַפְקָנוּתְהִי לְיַמָּא׃
10 דָּרוֹמָא לְאֶפְרַיִם וְצִיפוּנָא לְמְנַשֶּׁה וַהֲוֵי יַמָּא תְּחוּמֵיהּ וּבְאָשֵׁר מְעָרְעִין מִצִּיפוּנָא וּבְיִשָּׂשכָר מִמַּדִּינְחָא׃ 11 וַהֲוָה
לְמְנַשֶּׁה בְּיִשָּׂשכָר וּבְאָשֵׁר בֵּית שְׁאָן וְכַפְרָנָהָא וְיָתְבֵי יִבְלְעָם וְכַפְרָנָהָא וְיָתְבֵי עֵין דֹּאר וְכַפְרָנָהָא וְיָתְבֵי תַּעֲנָךְ
וְכַפְרָנָהָא וְיָתְבֵי מְגִדּוֹ וְכַפְרָנָהָא תְּלָתָא פִּלְכִין׃ 12 וְלָא יְכִילוּ בְנֵי מְנַשֶּׁה לְתָרָכָא יָת קִרְוַיָּא הָאִלֵּין וְשָׁרֵי
כְּנַעֲנָאָה לְמִיתַּב בְּאַרְעָא הָדָא׃ 13 וַהֲוָה כַּד תַּקִּיפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמַגִּיאוּ יָת כְּנַעֲנָאֵי לְמַסְקֵי מִיסִין וְתָרָכָא לָא
תָּרְכוּנוּן׃ 14 וּמַלִּילוּ בְּנֵי יוֹסֵף לְיְהוֹשֻׁעַ לְמֵימָר מָה דֵּין יְהַבְתְּ לִי אַחֲסָנָא חַד וְעַדְבָא חָד וַאֲנָא עַם סַגִּי עַד לְכַן
בָּרְכַנִי יְיָ׃ 15 וַאֲמַר לְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ אִם עַם סַגִּיא אַתּוּן סַקוּ לְכוֹן לְחוּרְשָׁא וְתַתְקִין לָךְ תַּמָּן אֲתַר בְּאַרְעָא דִּפְרִיזָאֵי
וְגִיבָּרַיָּא אֲרֵי עֲקַ לְכוֹן טוּרָא דְּבֵית אֶפְרָיִם׃

* *Et cecidit funiculus Manasse cãpus Labed* 5
de terra Galaad & Basan, quæ est trans Jordanem.

* *Quoniam filiæ filiorum Manasse possede-* 6
runt possessionem in medio fratrum earum: at terra Galaad fuit filiis Manasse relictis.

* *Et fuerunt termini Manasse ab Aser* 7
Machmatath, quæ est contra Sichem, & vadit ad terminos vsque Iamin in Jaseb, & in fontem Taphuæ:

* *In terminis Manasse filiis Ephraim.* 8

* *Et descendent termini in vallem ad Me-* 9
ridiem iuxta vallem Jair terebinthus Ephraim in medio vrbis Manasse, & termini Manasse ad Aquilonem in torrentem, & erit exitus eius mare.

* *Ab Austro Ephraim & ad Aquilonem* 10
Manasse; & erit mare termini eis, & in Aser coniungentur ad Aquilonem, & Jssachar ab Oriente.

* *Et erit Manasse in Jssachar & in Aser* 11
Besath & villæ eorum, & Jeblaam & filiæ eius, & in habitantes Dor & vicos eius, & in habitantes Endor & vicos eius, & in habitantes Tenach & vicos eius, & habitantes Maggedo & vicos eius, & tertia pars Nopheth & vicos eius.

* *Et non potuerunt filij Manasse subuerte-* 12
re ciuitates has, & cœpit Chananæus habitare in terra hac.

* *Et fuit postquam præualuerunt filij Is-* 13
rael, fecerunt Chananæos subiectos, & deletione non deleuerunt eos.

* *Contradixerunt autem filij Joseph Josue,* 14
dicentes: Cur in possessione dedisti nobis possessionem vnam, & funiculum vnum? ego autem populus multus, & benedixit mihi Deus.

* *Et dixit eis Josue, Si populus multus es tu,* 15
ascende in siluam, & succide tibi illic in terra Pherezæi & Raphaim, si angustus fuerit mons Ephraim.

5 * καὶ ἔπεσαν ὁ χοινισμὸς μανασσῆ πεδίον λαβὲδ ἐκ τῆς γῆς γαλαὰδ, καὶ τῆς βασάν, ἥ ἐστιν πέραν τοῦ ἰορδάνου.

6 * ὅτι θυγατέρες υἱῶν μανασσῆ ἐκληρονόμησαν κλῆρον ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, ἡ δὲ γῆ γαλαὰδ ἐγενήθη τοῖς υἱοῖς μανασσῆ τοῖς καταλελειμμένοις.

7 * καὶ ἐγενήθη ὅρια μανασσῆ ἀπὸ ἀσὴρ μαχθάθ, ἥ ἐστιν κατὰ πρόσωπον συχέμ, καὶ πορεύεται ἐπὶ τὰ ὅρια ἐπὶ ἰαμὶν καὶ εἰς ἰασήβ, καὶ ἐπὶ πηγὴν ναφθάθ·

8 * ἐπὶ τῶν ὁρίων μανασσῆ τοῖς υἱοῖς ἐφραΐμ.

9 * καὶ καταβήσεται τὰ ὅρια ἐπὶ φάραγγα ἐπὶ λίβα κατὰ φάραγγα ἰαὶρ ἡ τερέβινθος τὴν ἐφραΐμ ἀναμέσον πόλεως μανασσῆ· καὶ ὅρια μανασσῆ ἐπὶ βορρᾶν τὸν χειμάρρουν, καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτοῦ θάλασσα.

10 * λὶψ τῷ ἐφραΐμ καὶ ἐπὶ βορρᾶν μανασσῆ, καὶ ἔσται ἡ θάλασσα ὅρια αὐτοῖς, καὶ ἐπὶ ἀσὴρ συνάψουσιν ἐπὶ βορρᾶν, καὶ τῷ ἰσσάχαρ ἀπὸ ἀνατολῶν.

11 * καὶ ἔσται μανασσῆ ἐν ἰσσάχαρ καὶ ἐν ἀσὴρ βηθσὰν καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν· καὶ ἰαβλαὰμ, καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας δὼρ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν δὼρ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας θαναὰχ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ τοὺς κατοικοῦντας μαγεδὼ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ τὸ τρίτον τῆς νοφὲθ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς.

12 * καὶ οὐκ ἐδυνήθησαν οἱ υἱοὶ μανασσῆ ἐξολοθρεῦσαι τὰς πόλεις ταύτας· καὶ ἤρξατο ὁ χαναναῖος κατοικεῖν ἐν τῇ γῇ ταύτῃ.

13 * καὶ ἐγενήθη ἐπεὶ κατίσχυσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ, καὶ ἐποίησαν τοὺς χαναναίους ὑποτελεῖς, καὶ ἐξολοθρεύσει οὐκ ἐξωλόθρευσαν αὐτούς.

14 * καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ ἰωσὴφ τῷ ἰησοῦ λέγοντες, διατί ἐκληρονόμησας ἡμᾶς κλῆρον ἕνα καὶ χοίνισμα ἕν; ἐγὼ δὲ λαὸς πολύς, καὶ ἠυλόγησέν με ὁ θεός.

15 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἰησοῦς, εἰ λαὸς πολὺς εἶ σύ, ἀνάβηθι εἰς τὸν δρυμὸν καὶ ἐκκάθαρον σεαυτῷ ἐκεῖ ἐν τῇ γῇ τοῦ φερεζαίου, καὶ τοῦ ῥαφαΐμ, εἰ στενοχωρήσει τὸ ὄρος ἐφραΐμ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Et ceciderunt funes Menasse decem, præterquam de terra Gilghad & Mathnan quæ vltra Iordanem.
[6] Nam filiæ Menasse possederunt possessionem in medio filiorum eius; & terra Gilghad fuit filiis Menasse qui reliqui fuerant.
[7] Et fuit terminus Menasse ab Aser ad Michmethath quæ super facies Sechem; & tendit terminus ad dexteram ad habitatores Ghen-thaphuahh. [8] Menasse fuit terra Thaphuahh; & Thaphuahh super terminum Menasse filiis Ephraim. [9] Et descendit terminus ad fluuium Kana ad Austrum fluuij; vrbes hæ Ephraim in medio vrbium Menasse: & terminus Menasse à Septentrione fluuij, & fuerunt exitus eius ad mare. [10] Ad Austrum Ephraim & ad Septentrionem Menasse, & fuit mare terminus eius; & in Aser contingunt à Septentrione & in Isachar ab ortu. [11] Et fuit Menasse in tribu Isachar, & in Aser Beth-sean, & vici eius, & Ibleghan & vici eius, & habitatores Door, & vicorum eius, & habitatores Ghen-Door & vicorum eius, & habitatores Thaghanach & vicorum eius, & habitatores Migdo & vicorum eius; tres regiones.
[12] Et non potuerunt filij Menasse deuastare vrbes has; & mansit Chananæus ad habitandum in terra hac.
[13] Et fuit cùm roborati sunt filij Israel, & censuerunt Chananæos in collatores tributorum, & vastando non vastarunt eos.
[14] Et locuti sunt filij Ioseph Iosue, dicentes: Quid hoc dedisti mihi possessionem vnam & funem vnum, & ego populus multus? vsque ad multitudinem benedixit mihi Dominus. [15] Et dixit illis Iosue: Si populus multus vos; ascendite vobis in siluam; & para tibi ibi locum in terra Pherezæorum & fortium, quia angustus vobis mons domus Ephraim.

16 * וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יוֹסֵף לֹא־יִמָּצֵא לָנוּ הָהָר
וְרֶכֶב בַּרְזֶל בְּכָל־הַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בְּאֶרֶץ הָעֵמֶק
לַאֲשֶׁר בְּבֵית־שְׁאָן וּבְנוֹתֶיהָ וְלַאֲשֶׁר בְּעֵמֶק
17 יִזְרְעֶאל׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־בֵּית יוֹסֵף
לְאֶפְרַיִם וְלִמְנַשֶּׁה לֵאמֹר עַם־רַב אַתָּה וְכֹחַ
גָּדוֹל לָךְ לֹא־יִהְיֶה לְךָ גוֹרָל אֶחָד׃
18 * כִּי הָר יִהְיֶה־לָּךְ כִּי־יַעַר הוּא וּבֵרַאתּוֹ
וְהָיָה לְךָ תֹּצְאֹתָיו כִּי־תוֹרִישׁ אֶת־הַכְּנַעֲנִי כִּי
רֶכֶב בַּרְזֶל לוֹ כִּי חָזָק הוּא׃

יח

1 * וַיִּקָּהֲלוּ כָל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שִׁלֹה
וַיַּשְׁכִּינוּ שָׁם אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְהָאָרֶץ נִכְבְּשָׁה
2 לִפְנֵיהֶם׃ * וַיִּוָּתְרוּ בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר לֹא־
חָלְקוּ אֶת־נַחֲלָתָם שִׁבְעָה שִׁבְטִים׃
3 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עַד־אָנָה
אַתֶּם מִתְרַפִּים לָבוֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
נָתַן לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיכֶם׃
4 * הָבוּ לָכֶם שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים לַשָּׁבֶט
וְאֶשְׁלָחֵם וְיָקֻמוּ וְיִתְהַלְּכוּ בָאָרֶץ וְיִכְתְּבוּ אֹתָהּ
לְפִי נַחֲלָתָם וְיָבֹאוּ אֵלָי׃
5 * וְהִתְחַלְּקוּ אֹתָהּ לִשְׁבָעָה חֲלָקִים יְהוּדָה
יַעֲמֹד עַל־גְּבֻלוֹ מִנֶּגֶב וּבֵית יוֹסֵף יַעַמְדוּ עַל־
6 גְּבוּלָם מִצָּפוֹן׃ * וְאַתֶּם תִּכְתְּבוּ אֶת־הָאָרֶץ
שִׁבְעָה חֲלָקִים וְהֲבֵאתֶם אֵלַי הֵנָּה וְיָרִיתִי לָכֶם
7 גּוֹרָל פֹּה לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ׃ * כִּי אֵין חֵלֶק
לַלְוִיִּם בְּקִרְבְּכֶם כִּי־כְהֻנַּת יְהוָה נַחֲלָתוֹ וְגָד
וּרְאוּבֵן וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה לָקְחוּ נַחֲלָתָם
מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם מֹשֶׁה עֶבֶד
יְהוָה׃

16 * Cui responderunt filij Ioseph: Nō po
terimus ad mōtana conscēdere cùm fer-
reis curribus vtantur Chananæi, qui ha-
bitant in terra campestri, in qua sitæ sunt
Bersam cū viculis suis, & Iezrael mediam
possidens vallem.

17 * Dixitq; Iosue ad domum Ioseph, &
Ephraim & Manasse: Populus multus es
& magnæ fortitudinis, non habebis sor-
tem vnam.

18 * Sed transibis ad montem, & succides
tibi, atque purgabis ad habitandum spa-
cia, & poteris vltra procedere; cùm subuer
teris Chananęum, quem dicis ferreos ha-
bere currus, & esse fortissimum.

CAP. XVIII.

1 COngregatíque sunt omnes filij Israel
A in Sylo, ibíque fixerunt tabernaculū
testimonij: & fuit eis terra subiecta.

2 * Remanserant autem filiorum Israel
septem tribus, quæ nec dum acceperant
possessiones suas.

3 * Ad quos Iosue ait: Vsquequo marce-
tis ignauia, & non intratis ad possiden-
dam terram quam Dominus Deus pa-
trum vestrorum dedit vobis?

4 * Eligite de singulis tribubus ternos
viros, vt mittam eos, & pergant atque cir-
cumeant terram, & describant eam iuxta
numerum vniuscuiusq; multitudinis, re-
ferántque ad me qnod descripserint.

5 * Diuidite vobis terram in septem par-
tes. Iudas sit in terminis suis ab Australi
plaga; & domus Ioseph ab Aquilone.

6 * Mediam inter hos terram in septem
partes describite, & huc venietis ad me, vt
coram Domino Deo vestro mittam vo-
7 bis hic sortem. * Quia non est inter
vos pars Leuitarum, sed sacerdotium Do-
mini est eorum hæreditas. Gad autem &
Ruben & dimidia tribus Manasse iam ac-
ceperant possessiones suas trans Iorda-
nem ad Orientalē plagam, quas dedit eis
Moyses famulus Domini.

תרגום יונתן

16 וַאֲמַרוּ בְּנֵי יוֹסֵף לָא סַפֵּיק לָנָא טוּרָא וּרְתִיכִין דְּבַרְזְלָא בְּכָל כְּנַעֲנָאֵי דְּיָתְבִין בְּאַרְעָא מֵישְׁרָא לְרִבְבִית שְׁאָן וְכַפְרָנָהָא וּלְרִבְבִית מֵישַׁר
יִזְרְעֶאל׃ 17 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְבֵנֵי יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם וְלִמְנַשֶּׁה לְמֵימַר עַם סַגִּיא אַתּוּן וְחֵיל סַגִּיא לְכוֹן וְלָא יְהֵי לְכוֹן עַדְבָא חַד׃
18 אֲרֵי טוּרָא וְהֵי לָךְ אֲרֵי חוּרְשָׁא הוּא וְתַתְקְנִינֵיהּ וְיֵהֵי לָךְ מַפְקְנוֹהִי אֲרֵי רְתִיכִין דְּבַרְזְלָא לְהוֹן אֲרֵי תַקִּיפִין
אִינּוּן׃

יח

1 וְאִתְכְּנִשׁוּ כָל כְּנִישְׁתָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְשִׁילוֹ וְאַשְׁרִיאוּ תַּמָּן יַת מַשְׁכַּן זִמְנָא וַאֲרָעָא אִתְכְּבִישַׁת קֳדָמֵיהוֹן׃
2 וְאִשְׁתְּאַרוּ בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל דְּלָא פַּלִּיגוּ יַת אַחֲסַנְתְּהוֹן שִׁבְעָא שִׁבְטִין׃ 3 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד
אֵימָתַי אַתּוּן מְהַרְשְׁלִין לְמֵיעַל לְמֵירַת יַת אַרְעָא דְיָהֲב לְכוֹן יְיָ אֱלָהָא דַאֲבָהָתְכוֹן׃ 4 הַבוּ לְכוֹן תְּלָתָא גַּבְרִין לְשִׁבְטָא
וְאֶשְׁלְחִינוּן וְיִקוּמוּן וְיִתְהַלְּכוּן בְּאַרְעָא וְיִכְתְּבוּן יַתָהּ לְפוּם אַחֲסַנְתְּהוֹן וְייֵתוּן לְוָתִי׃ 5 וְתִפַּלְגוּן יָתָהּ לְשִׁבְעָא חוּלָקִין
דְּבֵירַת יְהוּדָה יְקוּמוּן עַל תְּחוּמֵיהוֹן מִדְּרוֹמָא וּדְבֵירַת יוֹסֵף יְקוּמוּן עַל תְּחוּמֵיהוֹן מִצְּפוּנָא׃ 6 וְאַתּוּן תִּכְתְּבוּן יַת
אַרְעָא לְשִׁבְעָא חוּלָקִין וְתֵיתוּן לְוָתִי הָכָא וְאֶרְמֵי לְכוֹן עַדְבִין הָכָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא׃ 7 אֲרֵי לֵית חוּלַק לְלֵיוָאֵי בֵּינֵיכוֹן
אֱלָהֵן מַתְּנָן דִּיהָב לְהוֹן יְיָ אִינּוּן אַחֲסַנְתְּהוֹן וְשִׁבְטָא דְרָאוּבֵן וּפַלְגוּת שִׁבְטָא דְמַנַשֶּׁה קַבִּילוּ אַחֲסַנְתְּהוֹן מֵעִבְרָא לְיַרְדְּנָא מַדְרִינְחָא
דִּיהָב לְהוֹן מֹשֶׁה עַבְדָּא דַייָ׃

16 Et dixerunt filij Joseph: Non satis erit nobis mons Ephraim, et equus electus & ferrum omni Chananæo habitanti in terra vallis in Bethsan & in villis eius, & in valle Jezrael.

16 καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ ἰωσὴφ, οὐκ ἀρκέσει ἡμῖν τὸ ὄρος τὸ ἐφραΐμ, καὶ ἵππος ἐπίλεκτος, καὶ σίδηρος παντὶ τῷ χαναναίῳ τῷ κατοικοῦντι ἐν τῇ γῇ ἐμεκ ἐν βαιθσάν, καὶ ἐν ταῖς κώμαις αὐτῆς, καὶ ἐν τῇ κοιλάδι ἐσδραέλ.

17 Et ait Josue filiis Joseph Ephraim & Manasse dicēs: Si populus es multus & vires magnas habes, non erit tibi possessio vna.

17 καὶ εἶπεν ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς ἰωσὴφ τῷ ἐφραΐμ καὶ τῷ μανασσῆ λέγων, εἰ λαὸς εἶ πολὺς καὶ ἰσχὺν μεγάλην ἔχεις, οὐκ ἔσται σοι κλῆρος εἷς.

18 Nam silua erit tibi quoniam silua est, & succides eam, & erit tibi exitus eius quando deleueris Chananæum, quoniam equus electus est ei, quoniam fortis est; tu enim præuales eo.

18 ὁ γὰρ δρυμὸς ἔσται σοι, ὅτι δρυμός ἐστιν, καὶ ἐκκαθαιρεῖς αὐτόν· καὶ ἔσται σοι ἡ ἔξοδια αὐτοῦ ὅταν ἐξολοθρεύσῃς τὸν χαναναῖον, ὅτι ἵππος ἐπίλεκτός ἐστιν αὐτῷ, ὅτι ἰσχυρός ἐστιν, σὺ γὰρ ὑποστρέψεις αὐτόν.

CAP. XVIII.

ιή.

1 ET congregata est omnis multitudo filiorum Israel in Sylo, & fixerunt illic tabernaculum testimonij; & terra subiugata est ab eis.

1 Καὶ ἐξεκλησιάσθη πᾶσα συναγωγὴ υἱῶν ἰσραὴλ εἰς συλὼ, καὶ ἔπηξαν ἐκεῖ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἡ γῆ ἐκρατώθη ὑπ' αὐτῶν.

2 Et remanserant filij Israel, quoniam non possederunt possessionem eorum septem tribus.

2 καὶ κατελείφθησαν ἐν υἱοὶ ἰσραήλ, ὅτι οὐ κατεκληρονόμησαν τὴν κληρονομίαν αὐτῶν ἑπτὰ φυλαί.

3 Et dixit Josue filiis Israel, Usquequo vos pigri eritis ad intrandum vt possideatis terrā, quam dedit nobis Dominus Deus patrum nostrorum?

3 καὶ εἶπεν ἰησοῦς τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, ἕως τίνος ὑμεῖς ἐκλυθήσεσθε εἰσελθεῖν κληρονομῆσαι τὴν γῆν, ἣν ἔδωκεν ὑμῖν κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν;

4 Date ex vobis tres viros de tribu; et mittam eos, & surgentes perambulent terram, & describant eam coram me, sicut oportebit diuidere eam: & venerunt ad eum.

4 δότε ἐξ ὑμῶν τρεῖς ἄνδρας ἐκ φυλῆς, καὶ ἀποστελῶ αὐτούς, καὶ ἀναστάντες διελθέτωσαν τὴν γῆν, καὶ διαγραψάτωσαν αὐτὴν ἐναντίον μου, καθὰ δεήσει διελεῖν αὐτήν· καὶ ἦλθον πρὸς αὐτόν.

5 Et diuisit eis septem partes. Juda erigetur terminus à Meridie eis, & filij Joseph erunt in terminum eorum ab Aquilone.

5 καὶ διεῖλεν αὐτοῖς ἑπτὰ μερίδας· ἰούδα στήσεται ὅριον ἀπὸ λιβὸς αὐτοῖς, καὶ οἱ υἱοὶ ἰωσὴφ στήσονται ἐπὶ τὸ ὅριον αὐτῶν ἀπὸ βορρᾶ.

6 Vos autem diuidite terram in septem partes, & afferte ad me huc, & efferam vobis sortem hic coram Domino Deo vestro.

6 ὑμεῖς δὲ μερίσατε τὴν γῆν ἑπτὰ μερίδας, καὶ ἐνέγκατε πρός με ὧδε, καὶ ἐξοίσω ὑμῖν κλῆρον ὧδε ἔναντι κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν.

7 Non enim est pars filiis Leui in vobis, sacerdotium enim Domini pars eius: & Gad & Ruben & dimidia pars tribus Manasse acceperant possessionem suam trans Jordanem ad Orientem, quam dedit eis Moyses famulus Domini.

7 ὁ γὰρ ἔστιν μερὶς τοῖς υἱοῖς λευὶ ἐν ὑμῖν· ἱερατία γὰρ κυρίου μερὶς αὐτοῦ· καὶ γὰδ καὶ ρουβὴν, καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς μανασσῆ ἔλαβον τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἐπ' ἀνατολάς, ἣν ἔδωκεν αὐτοῖς μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et dixerunt filij Ioseph, Non sufficiet nobis mons Ephraim: & currus ferrei in omnibus Chananæis qui habitant in terra planitiei quæ in Bethsean, & vicis eius, & iis qui in planicie Iezreghel. 17 Et dixit Iosue filiis Ioseph, Ephraim & Menasse, ad dicendum: Populus multus vos; & virtus multa vobis: & non erit vobis sors vna. 18 Sed mons erit tibi; nam silua ipse: & parabis eam, & erit tibi exitus eius; quando extirpaueris Chananæum, quia currus ferrei illis; nam robusti illi.

CAP. XVIII.

ET congregati sunt omnis congregatio filiorum Israel ad Silo, & posuerunt ibi tabernaculum fœderis: & terra subacta est ante eos. 2 Et relictæ sunt in filiis Israel, qui non partiti sunt possessiones suas; septem tribus. 3 Et dixit Iosue filiis Israel: Usquequo vos remissi ad intrandum ad hæreditandum terram quam dedit vobis Dominus Deus patrum vestrorum? 4 Date vobis tres viros ad tribum: & mittemus eos, & surgent, & peragrabunt terram, & describent eam ad os possessionum vestrarum; & venient ad me. 5 Et diuident eam in septem partes: domus Iuda stabunt super terminos eorū ab Austro; & domus Ioseph stabunt super terminos eorum à Septentrione. 6 Et vos describetis terram in septem partes; & venietis ad me huc; & mittam vobis sortes hic ante Dominum Deum nostrum. 7 Quoniam non est pars Leuitis inter vos; sed dona, quæ dedit eis Dominus, ea possessio eorum: & tribus Gad, & tribus Ruben, & dimidia tribus Menasse acceperunt possessiones suas vltra Iordanem ad ortum, quas dedit illis Moses seruus Domini.

8 * וַיָּקֻמוּ הָאֲנָשִׁים וַיֵּלֵכוּ וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ אֶת־
הַהֹלְכִים לִכְתֹּב אֶת־הָאָרֶץ לֵאמֹר לְכוּ וְהִתְהַלְּכוּ
בָאָרֶץ וְכִתְבוּ אוֹתָהּ וְשׁוּבוּ אֵלַי וּפֹה אַשְׁלִיךְ
לָכֶם גּוֹרָל לִפְנֵי יְהוָה בְּשִׁלֹה׃
9 * וַיֵּלְכוּ הָאֲנָשִׁים וַיַּעַבְרוּ בָאָרֶץ וַיִּכְתְּבוּהָ
לֶעָרִים לְשִׁבְעָה חֲלָקִים עַל־סֵפֶר וַיָּבֹאוּ אֶל־
יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הַמַּחֲנֶה שִׁלֹה׃
10 * וַיַּשְׁלֵךְ לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ גּוֹרָל בְּשִׁלֹה לִפְנֵי
יְהוָה וַיְחַלֶּק־שָׁם יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָאָרֶץ לִבְנֵי
11 יִשְׂרָאֵל כְּמַחְלְקֹתָם׃ * וַיַּעַל גּוֹרַל מַטֵּה
בְנֵי־בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחֹתָם וַיֵּצֵא גְּבוּל גּוֹרָלָם בֵּין
12 בְּנֵי יְהוּדָה וּבֵין בְּנֵי יוֹסֵף׃ * וַיְהִי לָהֶם
הַגְּבוּל לִפְאַת צָפוֹנָה מִן־הַיַּרְדֵּן וְעָלָה הַגְּבוּל
אֶל־כֶּתֶף יְרִיחוֹ מִצָּפוֹן וְעָלָה בָהָר יָמָּה וְהָיֻה
תֹּצְאֹתָיו מִדְבָּרָה בֵּית אָוֶן׃
13 * וְעָבַר מִשָּׁם הַגְּבוּל לוּזָה אֶל־כֶּתֶף לוּזָה
נֶגְבָּה הִיא בֵּית אֵל וְיָרַד הַגְּבוּל עַטְרוֹת אַדָּר
עַל־הָהָר אֲשֶׁר מִנֶּגֶב לְבֵית־חֹרוֹן תַּחְתּוֹן׃
14 * וְתָאַר הַגְּבוּל וְנָסַב לִפְאַת־יָם נֶגְבָּה מִן־
הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי בֵית־חֹרוֹן נֶגְבָּה וְהָיֻה
תֹּצְאֹתָיו אֶל־קִרְיַת־בַּעַל הִיא קִרְיַת יְעָרִים עִיר
15 בְּנֵי יְהוּדָה זֹאת פְּאַת־יָם׃ * וּפְאַת־נֶגְבָּה
מִקְצֵה קִרְיַת יְעָרִים וְיָצָא הַגְּבוּל יָמָּה וְיָצָא אֶל־
16 מַעְיַן מֵי נֶפְתּוֹחַ׃ * וְיָרַד הַגְּבוּל אֶל־קְצֵה
הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי גֵי בֶן־הִנֹּם אֲשֶׁר בְּעֵמֶק
רְפָאִים צָפוֹנָה וְיָרַד גֵּי הִנֹּם אֶל־כֶּתֶף הַיְבוּסִי
נֶגְבָּה וְיָרַד עֵין רֹגֵל׃
17 * וְתָאַר מִצָּפוֹן וְיָצָא עֵין שֶׁמֶשׁ וְיָצָא אֶל־
גְּלִילוֹת אֲשֶׁר־נֹכַח מַעֲלֵה אֲדֻמִּים וְיָרַד אֶבֶן בֹּהַן
בֶּן־רְאוּבֵן׃

8 * Cúmq; surrexissent viri vt pergerent
B ad describendã terram, pręcepit eis Iosue,
dicẽs: Circuite terrã & describite eam, ac
reuertimini ad me, vt hic coram Domino
Deo vestro in Sylo mittam vobis sortem.
9 * Itaq; perrexerunt; & lustrãtes eam in
septem partes diuiserunt scribentes in vo
lumine, reuersiq́ue sunt ad Iosue in castra
10 Sylo. * Qui misit sortes coram Dño in
Sylo, diuisitq́; terram filijs Israel in septẽ
11 partes. * Et ascendit sors prima filiorum
Beniamin per familias suas, vt possiderẽt
terram inter filios Iuda & filios Ioseph.
12 * Fuítque terminus eorũ contra Aqui-
lonem à Iordane pergens iuxta latus Hie-
richo Septentrionalis plagæ, & inde con-
tra Occidentẽ ad montana conscendens,
& perueniens ad solitudinem Bethauen.
13 * Atque pertransiens iuxta Luzam ad
Meridiem, ipsa est Bethel; descendítque
in Astaroth Addar in montem qui est ad
meridiem Bethoron inferioris.
14 * Et inclinatur circuiens contra mare ad
Meridiem montis qui respicit Bethoron
C contra Africum. Súntque exitus eius in
Cariathbaal, quę vocatur & Cariatharim,
vrbem filiorum Iuda. Hæc est plaga con-
tra mare ad Occidentem.
15 * A Meridie autem ex parte Cariathia-
rim egreditur terminus contra mare, &
peruenit vsque ad fontem aquarum Ne-
16 pthoa. * Descendítque in partem mon
tis qui respicit vallem filiorum Ennom,
& est contra Septentrionalem plagam in
extrema parte vallis Raphaim. descen-
dítq; in Gehennom, id est, vallis Ennom
iuxta latus Iebusæi ad Austrum, & perue-
nit ad fontem Rogel;
17 * Transiens ad Aquilonem, & egre-
diens ad En-semes, id est, fontem Solis, &
pertransit vsque ad tumulos qui sunt ere-
gione ascensus Adommim, descendítque
Haben-Boen, id est, lapidem Boen filij
Ruben.

תרגום יונתן

8 וְקָמוּ גֻבְרַיָּא וַאֲזַלוּ וּפַקִּיד יְהוֹשֻׁעַ יַת דַּאֲזַלוּ לְמִכְתַּב יַת אַרְעָא לְמֵימַר אֱזִילוּ וְהַלִּיכוּ בְּאַרְעָא וּכְתֻבוּ יָתָהּ וְתוּבוּ לְוָתִי וְהָכָא
אֶרְמֵי לְכוֹן עַדְבִין קֳדָם יְיָ בְּשִׁילוֹ׃ 9 וַאֲזַלוּ גֻבְרַיָּא וַעֲבַרוּ בְּאַרְעָא וְכַתְבוּהָא לְקִרְוַיָּא לְשִׁבְעָא חוּלָקִין עַל סִפְרָא וַאֲתוֹ לְוַת
יְהוֹשֻׁעַ לְמַשְׁרִיתָא לְשִׁילוֹ׃ 10 וּרְמָא לְהוֹן יְהוֹשֻׁעַ עַדְבִין בְּשִׁילוֹ קֳדָם יְיָ וּפַלֵּיג תַּמָּן יְהוֹשֻׁעַ יַת אַרְעָא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּפֻלְגְוָתְהוֹן׃
11 וּסְלֵיק עַדְבָא שִׁבְטָא דִבְנֵי בִּנְיָמִין לְזַרְעֲיָתְהוֹן וְנָפֵק תְּחוּם עַדְבֵהוֹן בֵּין בְּנֵי יְהוּדָה וּבֵין בְּנֵי יוֹסֵף׃ 12 וַהֲוָה לְהוֹן
תְּחוּמָא לְרוּחַ צִפּוּנָא מִן יַרְדְּנָא וּסְלֵיק תְּחוּמָא לְעִיבַּר יְרִיחוֹ מִצִּיפּוּנָא וּסְלֵיק בְּטוּרָא לְיַמָּא וַהֲוָוֹן מַפְקָנוֹהִי לְמַדְבְּרָא בֵּית אָוֶן׃
13 וְעָבַר מִתַּמָּן תְּחוּמָא לְלוּז דִּלְעִיבַּר לוּז דָּרוֹמָא הִיא בֵּיתְאֵל וְנָחֵית תְּחוּמָא לְעַטְרוֹת אַדָּר עַל טוּרָא דְמִדָּרוֹם לְבֵית חוֹרוֹן
אַרְעָתָא׃ 14 וְתָאַר תְּחוּמָא וּמִסְתְּחַר לְרוּחַ מַעַרְבָא לְדָרוֹמָא מִן טוּרָא דְעַל אַפֵּי בֵית חוֹרוֹן דָּרוֹמָא וִיהוֹן
מַפְקָנוֹהִי עַל קִרְיַת בַּעַל הִיא קִרְיַת יְעָרִים קַרְתָּא דִבְנֵי יְהוּדָה דָּא רוּחַ מַעַרְבָא׃ 15 וְרוּחַ דָּרוֹמָא
מִסְיָפֵי קִרְיַת יְעָרִים וְנָפֵיק תְּחוּמָא לְיַמָּא וְנָפֵיק לְמַבּוּעַ מֵי נֶפְתּוֹחַ׃ 16 וְנָחֵית תְּחוּמָא לִסְטַר טוּרָא דְעַל
אַפֵּי חֵילַת בַּר הִנּוֹם דִּי בְּמֵישַׁר גִּיבָּרַיָּא צִיפּוּנָא וְנָחֵית לְחֵילַת הִנּוֹם לְעִיבַּר יְבוּס דָּרוֹמָא וְנָחֵית לְעֵין קַצְרָא׃
17 וְתָאַר מִצִּיפּוּנָא וְנָפֵיק לְעֵין שֶׁמֶשׁ וְנָפֵיק לְגִלְגְּלָא דְלִקְבֵיל מַסְקָנָא דַאֲדוֹמִים וְנָחֵית לְאֶבֶן בּוֹהַן בַּר רְאוּבֵן׃

‡ *Et ſurgentes viri perrexerunt, & præ-* 8
cepit Joſue viris euntibus vt perſcriberent terram, dicens: Circuite & calcate terram, & deſcribite eam, ac reuertimini ad me, & emittã vobis hic ſortem coram Domino in Syló.

‡ *Et perrexerunt viri & ambulauerunt* 9
in terra, & luſtrauerunt eam, & viderunt eam, & deſcripſerunt eam per vrbes eius ſeptem partes in volumine; & tulerunt ad Joſue in caſtra in Sylo.

‡ *Et iniecit eis Joſue ſortem in Sylo coram* 10
Domino, & diuiſit illic Joſue terram filijs Iſrael per partitiones eorum.

‡ *Et aſcendit ſors tribus filiorum Beniamin* 11
prima per populos ſuos, & exierunt termini ſortis eorum inter filios Juda & inter filios Joſeph. ‡ *Et fuerunt eorum termini ab Aqui-* 12
lone ab Jordane: aſcendent termini iuxta dorſum Hiericho ad Borean, & aſcendent ad montem in mare, & erit exitus eius ſolitudo Bethauen.

‡ *Et pertranſibũt illinc termini Luza ab Au-* 13
ſtro, hæc eſt Bethel; & deſcendent termini Ataroth Addar in montanam quæ eſt ad Auſtrum Bethoron inferior.

‡ *Et pertranſibunt termini, & circuibunt* 14
in partem aſpicientem quod ad mare ab Auſtro à monte in faciem Bethoron Meridiem; & erit exitus eius in Cariath Baal, hæc eſt Cariathiarim, vrbs filiorum Juda; hæc eſt pars quæ ad mare.

‡ *Et pars quæ ad Auſtrum à parte Cariath-* 15
baal; & pertranſibunt in Gaſen, & egredientur in fontem aquæ Nephthoa.

‡ *Et deſcendent termini in parte montis qui* 16
eſt eregione ſiluæ filij Ennom quod eſt ex parte vallis Raphaim à Septentrione; & deſcendent in Gehennon in dorſum Hiebus ab Auſtro, & peruenient ad fontem Rogel.

‡ *Et pertranſibunt in Aquilonem, &* 17
pertranſibunt ad fontem Sames, & pertranſibunt ad Galiloth, quæ eſt eregione ad aſcẽſum Adommim, & deſcendent ad lapidem Boen filiorum Ruben.

8 ‡ καὶ ἀνὰς ἀνὰτε οἱ ἄνδρες ἐπορεύθησαν· καὶ ἐνετείλατο ὁ ἰησοῦς τοῖς ἀνδράσιν τοῖς πορευομένοις χωρογραφῆσαι τὴν γῆν λέγων, διέλθατε καὶ πορεύεσθε τὴν γῆν, καὶ χωρογραφήσατε αὐτήν, καὶ παραγίνεσθε πρός με, καὶ ἐξοίσω ὑμῖν ὧδε κλῆρον ἔναντι κυρίου ἐν σηλώ.

9 ‡ καὶ ἐπορεύθησαν οἱ ἄνδρες καὶ διῆλθον ἐν τῇ γῇ, καὶ ἐχωρογράφησαν αὐτήν· καὶ εἶδοσαν αὐτήν, καὶ ἔγραψαν αὐτὴν κατὰ πόλεις αὐτῆς ἑπτὰ μερίδας εἰς βιβλίον, καὶ ἤνεγκαν πρὸς ἰησοῦν εἰς τὴν παρεμβολὴν ἐν σηλώ.

10 ‡ καὶ ἐνέβαλεν αὐτοῖς ἰησοῦς κλῆρον ἐν σηλὼ ἔναντι κυρίου, καὶ ἐμέρισεν ἐκεῖ ἰησοῦς τὴν γῆν τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ κατὰ μερισμοὺς αὐτῶν.

11 ‡ καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος φυλῆς υἱῶν βενιαμὶν πρῶτος κατὰ δήμους αὐτῶν· καὶ ἐξῆλθεν ὅρια τοῦ κλήρου αὐτῶν ἀναμέσον υἱῶν ἰούδα καὶ ἀναμέσον υἱῶν ἰωσήφ.

12 ‡ καὶ ἐγένηθη αὐτοῖν τὰ ὅρια ἀπὸ βορρᾶ ἀπὸ τοῦ ἰορδάνου, προσαναβήσεται τὰ ὅρια κατὰ νώτου ἰερειχὼ ἐπὶ βορρᾶν, καὶ ἀναβήσεται ἐπὶ τὸ ὄρος ἐπὶ τὴν θάλασσαν, καὶ ἔσται ἡ διέξοδος αὐτοῦ ἡ μαδβαείτης βαιθαουν.

13 ‡ καὶ διελεύσεται ἐκεῖθεν τὰ ὅρια λουζὰ ἀπὸ λιβός, αὕτη ἐστὶν βαιθήλ· καὶ καταβήσεται τὰ ὅρια ἀταρωθ ἐδδὰρ ἐπὶ τὴν ὀρεινὴν, ἥ ἐστιν πρὸς λίβα βαιθωρὼν ἡ κάτω.

14 ‡ καὶ διελεύσεται τὰ ὅρια καὶ περιελεύσεται ἐπὶ τὸ μέρος τὸ βλέπον τὸ πρὸς θάλασσαν ἀπὸ λιβὸς ἀπὸ τοῦ ὄρους ἐπὶ πρόσωπον βαιθωρὼν λίβα· καὶ ἔσαι ἡ διέξοδος αὐτοῦ εἰς καριὼθ βαάλ, αὕτη ἐστὶν καριαθαείμ, πόλις υἱῶν ἰούδα· τοῦτο ἐστὶν τὸ μέρος τὸ πρὸς θάλασσαν.

15 ‡ καὶ μέρος τὸ πρὸς λίβα ἀπὸ μέρους καριαθβαάλ· καὶ διελεύσεται εἰς γασήν, καὶ ἐξελεύσεται ἐπὶ πηγὴν ὕδατος ναφθώ.

16 ‡ καὶ καταβήσεται τὰ ὅρια ἐπὶ μέρους τοῦ ὄρους ὃ ἐστιν κατὰ πρόσωπον νάπης υἱοῦ ἐνὼμ ὃ ἐστιν ἐν μέρους ἐμεκραφαΐμ ἀπὸ βορρᾶ, καὶ καταβήσεται ἐπὶ γαιωννὰμ ἐπὶ νώτου ἰεβούς ἀπὸ λιβός· καὶ καταβήσεται ἐπὶ πηγὴν ρογήλ.

17 ‡ καὶ διεκβαλεῖ ἐπὶ βορρᾶ, καὶ διελεύσεται ἐπὶ πηγὴν σαμές, καὶ παρελεύσεται ἐπὶ γαλιλὼθ, ἥ ἐστιν ἀπέναντι πρὸς διάβασιν ἐδωμίμ· καὶ καταβήσεται ἐπὶ λίθον βαδὼ υἱῶν ρουβήν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[8] Et ſurrexerunt viri, & iuerunt. Et iuſſit Ioſue eis qui ierunt ad deſcribendam terram, ad dicendum: Ite & ambulate in terra & deſcribite eam, & redite ad me; & hic mittam vobis ſortes ante Dominum in Silo.

[9] Et venerunt viri, & tranſierunt in terra, & deſcripſerunt eam ad vrbes ad ſeptem partes ſuper librum; & venerunt ad Ioſue ad caſtra ad Silo. [10] Et miſit illis Ioſue ſortes in Silo ante Dominum; & diuiſit ibi Ioſue terram filiis Iſrael iuxta diuiſiones eorum. [11] Et aſcendit ſors tribus filiorum Biniamin ad proſapias ſuas; & exit terminus ſortis eorum inter filios Iuda, & inter filios Ioſeph. [12] Et fuit illis terminus ad ventum Septentrionalem à Iordane; & aſcendit terminus ad latus Iericho à Septentrione; & aſcendit in monte ad mare, & fuerunt exitus eius ad deſertum Bethauen. [13] Et tranſit inde terminus ad Luz, quæ ad latus Luz ad Auſtrum, ipſa Bethel: & deſcendit terminus ad Ghateroth Adar ſuper montem qui ab Auſtro Beth-Hhoron inferioris.

[14] Et reſpicit terminus & flectitur ad ventum Occidentalem ad Auſtrum à monte qui ſuper facies Beth-Hhoron Auſtrum verſus; & fuerunt exitus eius ſuper Kiriath-Baghal, ipſa Kiriath-Iegharim vrbs filiorum Iuda: hic ventus Occidentalis.

[15] Et ventus Auſtralis à finibus Kiriath-Iegharim, & exit terminus ad mare; & exit ad fontem aquarum Nephthoahh.

[16] Et deſcendit terminus ad latus montis qui ſuper facies vallis filij Henom, in planitie fortium ad Septentrionem: & deſcendit ad vallem Henom ad latus Iebuzz ad Meridiem, & deſcendit ad Ghein Kaſzra.

[17] Et reſpicit ad Septentrionem, & exit ad Ghein-Semes; & exit ad Gilgela quæ eregione aſcenſus Idumæorum; & deſcendit ad Petram Bohen filij Reuben.

18 * וְעָבַר אֶל־כֶּתֶף מוּל־הָעֲרָבָה צָפוֹנָה וְיָרַד
19 הָעֲרָבָתָה׃ * וְעָבַר הַגְּבוּל אֶל־כֶּתֶף בֵּית־
חָגְלָה צָפוֹנָה וְהָיָה תוֹצְאוֹת הַגְּבוּל אֶל־לְשׁוֹן
יָם־הַמֶּלַח צָפוֹנָה אֶל־קְצֵה הַיַּרְדֵּן נֶגְבָּה זֶה
20 גְּבוּל נֶגֶב׃ * וְהַיַּרְדֵּן יִגְבּוֹל־אֹתוֹ לִפְאַת־
קֵדְמָה זֹאת נַחֲלַת בְּנֵי בִנְיָמִן לִגְבוּלֹתֶיהָ סָבִיב
21 לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ * וְהָיוּ הֶעָרִים לְמַטֵּה
בְּנֵי בִנְיָמִן לְמִשְׁפְּחוֹתֵיהֶם יְרִיחוֹ וּבֵית־חָגְלָה
22 וְעֵמֶק קְצִיץ׃ * וּבֵית הָעֲרָבָה וּצְמָרַיִם וּבֵית־
23 אֵל׃ * וְהָעַוִּים וְהַפָּרָה וְעָפְרָה׃ * וּכְפַר
24 הָעַמּוֹנִי וְהָעָפְנִי וָגָבַע עָרִים שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה
25 וְחַצְרֵיהֶן׃ * גִּבְעוֹן וְהָרָמָה וּבְאֵרוֹת׃
26 * וְהַמִּצְפֶּה וְהַכְּפִירָה וְהַמֹּצָה׃ * וְרֶקֶם
27 וְיִרְפְּאֵל וְתַרְאֲלָה׃ * וְצֵלַע הָאֶלֶף וְהַיְבוּסִי
הִיא יְרוּשָׁלַם גִּבְעַת קִרְיַת עָרִים אַרְבַּע־
עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן זֹאת נַחֲלַת בְּנֵי־בִנְיָמִן
לְמִשְׁפְּחֹתָם׃

יט

1 * וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הַשֵּׁנִי לְשִׁמְעוֹן לְמַטֵּה
בְּנֵי־שִׁמְעוֹן לְמִשְׁפְּחוֹתָם וַיְהִי נַחֲלָתָם בְּתוֹךְ
2 נַחֲלַת בְּנֵי־יְהוּדָה׃ * וַיְהִי לָהֶם בְּנַחֲלָתָם
3 בְּאֵר־שֶׁבַע וְשֶׁבַע וּמוֹלָדָה׃ * וַחֲצַר שׁוּעָל
4 וּבָלָה וָעָצֶם׃ * וְאֶלְתּוֹלַד וּבְתוּל וְחָרְמָה׃
5 * וְצִקְלַג וּבֵית־הַמַּרְכָּבֹת וַחֲצַר סוּסָה׃
6 * וּבֵית לְבָאוֹת וְשָׁרוּחֶן עָרִים שְׁלֹשׁ־
7 עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן׃ * עַיִן רִמּוֹן וָעֶתֶר וְעָשָׁן
8 עָרִים אַרְבַּע וְחַצְרֵיהֶן׃ * וְכָל־הַחֲצֵרִים
אֲשֶׁר סְבִיבוֹת הֶעָרִים הָאֵלֶּה עַד־בַּעֲלַת
בְּאֵר רָמַת נֶגֶב זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְּנֵי־שִׁמְעוֹן
לְמִשְׁפְּחֹתָם׃

18 * Et pertransit ex latere Aquilonis ad campestria, descendítque in planitiem.
19 * Et prętergreditur contra Aquilonem Bethagla, súntque exitus eius contra linguam maris salsissimi ab Aquilone in fine Iordanis ad Australem plagam;
20 * Qui est terminus illius ab Oriente.
D Hæc est possessio filiorum Beniamin per terminos suos in circuitu & familias suas.
21 * Fuerúntque ciuitates, eius Hiericho & Bethagla, & vallis Casis;
22 * Betharaba & Samarim, & Bethel.
23 * Et Auim, & Aphara, & Ophera,
24 * Villa Hemona, & Ophni, & Gabee, ciuitates duodecim & villæ earum.
25 * Gabaon & Rama, & Beroth,
26 * Et Mesphe, Caphara, & Amosa;
27 * Et Recem, Iarpheel, & Tharela;
28 * Et Sela, Heleph, & Iebus quæ est Hierusalē, Gabaath & Cariath: ciuitates quatuordecim & villæ earum. Hæc est possessio filiorum Beniamin iuxta familias suas.

CAP. XIX.

1 ET egressa est sors secunda filiorum Sy
A meon per cognationes suas.
2 * Fuítque hæreditas eorum in medio possessionis filiorum Iuda, Bersabee & Sabee, & Molada.
3 * Et Asersual, Baala, & Asem,
4 * Et Heltholad, Bethul, & Harma,
5 * Et Siccelech, & Bethmarchaboth, & Asersusa,
6 * Et Bethlebaoth, & Sarohen: ciuitates tredecim & villæ earum.
7 * Aym & Remmon, & Athar, & Asan, ciuitates quatuor & villæ earum.
8 * Omnes viculi per circuitum vrbium istarum vsque ad Baalad Beerramath cōtra Australem plagam. Hæc est hæreditas filiorum Symeon iuxta cognationes suas.

תרגום יונתן

18 וְעָבַר לְעִיבְרָא דְלִקְבֵיל מֵישְׁרָא צִיפּוּנָא וְנָחֵית לְעַרְבָתָא׃ 19 וְעָבַר תְּחוּמָא לְעִיבַּר בֵּית חֶגְלָה לְצִפּוּנָא וַהֲווֹ
מַפְּקָנֵי תְחוּמָא לְכֵיף יַמָּא דְמִלְחָא לְצִיפּוּנָא לִסְיָפֵי יַרְדְּנָא דָרוֹמָא דֵין תְּחוּם דָרוֹמָא׃ 20 וְיַרְדְּנָא תְּחוּמָא לָהּ לְרוּחַ
קִידּוּמָא דָא אַחְסָנַת בְּנֵי בִנְיָמִין לִתְחוּמָהָא סְחוֹר סְחוֹר לְזַרְעֲיָתְהוֹן׃ 21 וַהֲוָאָה קִרְוַיָּא לְשִׁבְטָא דִבְנֵי בִנְיָמִין
לְזַרְעֲיָתְהוֹן יְרִיחוֹ וּבֵית חֶגְלָה וּמֵישַׁר קְצִיץ׃ 22 וּבֵית מֵישְׁרָא וּצְמָרַיִם וּבֵיתְאֵל׃ 23 וְעַוִּים
וְהַפָּרָה וְעָפְרָה׃ 24 וּכְפַר עַמּוֹנִי וְעָפְנִי וָגָבַע קִרְוִין תַּרְתָּא עֶשְׂרֵה וּפַצְחֵיהֶן׃ 25 גִּבְעוֹן
וְהָרָמָה וּבְאֵרוֹת׃ 26 וְהַמִּצְפֶּה וְהַכְּפִירָה וְהַמּוֹצָה׃ 27 וְרֶקֶם וְיִרְפְּאֵל וְתַרְאֲלָה׃
28 וְצֶלַע הָאֶלֶף וִיבוּס הִיא יְרוּשְׁלֶם גִּבְעַת קִרְיַת קִרְוִין אַרְבַּע עֶשְׂרֵה וּפַצְחֵיהֶן דָא אַחְסָנַת בְּנֵי בִנְיָמִין לְזַרְעֲיָתְהוֹן׃

יט

1 וּנְפַק עַדְבָא תִנְיָנָא לְשִׁמְעוֹן לְשִׁבְטָא דִבְנֵי שִׁמְעוֹן לְזַרְעֲיָתְהוֹן וַהֲוָת אַחֲסַנְתְּהוֹן בְּגוֹ אַחֲסָנַת בְּנֵי יְהוּדָה׃ 2 וַהֲוָה לְהוֹן
בְּאַחְסַנְתְּהוֹן בְּאֵר שֶׁבַע וְשֶׁבַע וּמוֹלָדָה׃ 3 וַחֲצַר שׁוּעַל וּבָלָה וָעָצֶם׃ 4 וְאֶלְתּוֹלַד וּבְתוּל וְחָרְמָה׃ 5 וְצִקְלַג וּבֵית הַמַּרְכָּבוֹת
וַחֲצַר סוּסָה׃ 6 וּבֵית לְבָאוֹת וְשָׁרוּחֶן קִרְוִין תְּלַת עֶשְׂרֵה וּפַצְחֵיהֶן׃ 7 עַיִן רִמּוֹן וָעֶתֶר וְעָשָׁן קִרְוִין אַרְבַּע וּפַצְחֵיהֶן׃ 8 וְכָל
פַּצְחַיָּא דִי בְסַחְרָנוּת קִרְוַיָּא הָאִילֵּין עַד־בַּעֲלַת בְּאֵר רָמַת דָּרוֹמָא דָא אַחֲסָנַת שִׁבְטָא דִבְנֵי שִׁמְעוֹן לְזַרְעֲיָתְהוֹן׃

Et pertransibunt per dorsum Betharaba ab Aquilone; & descendent in Araba.

Et pertransibunt ad terminos in dorsum Bethagla ab Aquilone, & erit exitus terminorum in collem maris salis ab Aquilone in partem Jordanis ab Austro. hi termini sunt ab Austro.

Et Jordanis disterminabit illud à parte ab Oriente: hæc possessio filiorum Beniamin termini eius in circuitu per populos suos.

Et fuerunt vrbes tribus filiorum Beniamin per populos suos, Hiericho, & Bethagla, & vallis Casis.

Et Betharaba, & Samarim, & Bethel.

Et Auim, & Aphra, & Aphara.

Et Capharammona, & Aphni, & Gaba, ciuitates duodecim & villæ earum.

Gabaon, & Rama, & Beroth.

Et Massepha, & Cephira, & Massa.

Et Recen, & Jerphel, & Therala.

Et Selaelaph, & Jebus, hæc est Hierusalem, & Gabaoth, & vrbs Jarim, tredecim & villæ earum: hæc possessio filiorum Beniamin per populos suos.

CAP. XIX.

ET egressa est sors secunda Symeon, tribui filiorum Symeon per populos suos, & fuit hæreditas eorum in medio possessionum filiorum Juda.

Et fuit eis possessio Bersabee, & Sabe, & Molada.

Et Asersual, & Bola, & Jasom.

Et Eltholad, & Bathul, & Erma,

Et Sicelag, & Bethamarchaboth, & Asersusim.

Et Bethlebaoth, & agri eorum; vrbes tredecim, & villæ earum.

Ain & Remmon, & Ether, & Asan; ciuitates quatuor & villæ earum.

Et omnes viculi per circuitum vrbium istarum vsque ad Baalath Berrathmoth euntium contra Austrum: hæc hæreditas tribus filiorum Symeon per populos suos.

18 καὶ διελεύ(ε)ται κ᾽ νώτου βαιθαραβὰ ἀπὸ βορρᾶ, κ᾽ καταβή(ε)ται ἐπὶ ἀραβά.

19 καὶ παρελεύ(ε)ται ἐπὶ τὰ ὅρια ἐπὶ νώτου βηθαγλὰ ἀπὸ βορρᾶ, κ᾽ ἔσαι ἡ διέξοδος τῶν ὁρίων ἐπὶ λοφίαν τῆς θαλάσσης τῶν ἁλῶν ἀπὸ βορρᾶ εἰς μέρος ξ ἰορδάνου ἀπὸ λιβός· αὕτα τὰ ὅρια ἐσιν ἀπὸ λιβός.

20 καὶ ὁ ἰορδάνης ὁρίει αὐτὸ ἀπὸ μέρους ἀπ᾽ ἀνατολῶν· αὕτη ἡ κληρονομία υἱῶν βενιαμὶν τὰ ὅρια αὐτῆς κύκλῳ κ᾽ δήμους αὐτῶν.

21 ἐγρήθησαν αἱ πόλεις τ φυλῆς τῶν υἱῶν βενιαμὶν κ᾽ δήμους αὐτῶν ιεριχὼ βηθαγλὰ μεκκασίς.

22 βαιθαραβὰ σαμαρὶμ βηθήλ.

23 καὶ αὶμ, ἀφρᾶ, ἀφαρᾶ.

24 καὶ καφαραμμωνὰ, τὴν ἀφνὶ, γαβαά, πόλεις δώδεκα αἱ κῶμαι αὐτῶν.

25 γαβαὼν καὶ ραμὰ, καὶ βηρώθ.

26 καὶ μασηφὰ, κεφιρὰ, μασὰ.

27 καὶ ρεκὲμ, ἰερφὴλ, θερηλά.

28 καὶ σελαελὰφ, ἰεβοῦς, αὕτη ἐσὶν ἱερυσαλήμ, καὶ γαβαὼθ, πόλις ἰαρὶμ, τρισκαίδεκα αἱ κῶμαι αὐτῶν· αὕτη ἡ κληρονομία υἱῶν βενιαμὶν κ᾽ δήμους αὐτῶν.

ιθ᾽.

1 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος ὁ δεύτερος τῷ συμεὼν τῇ φυλῇ υἱῶν συμεὼν κ᾽ δήμους αὐτῶν, καὶ ἐγρήθη ἡ κληρονομία αὐτῶν μεταξὺ κλήρων υἱῶν ἰούδα.

2 καὶ ἐγρήθη αὐτοῖς ὁ κλῆρος βηρσαβεὲ, σαβὲ, μολαδά,

3 καὶ ἁρσεβουὰλ, βολὰ, ἰασόμ·

4 καὶ ἐλθουλὰδ, βαθοὺλ, ἑρμά·

5 καὶ σικελὰγ, βηθαμαρχαβὼθ, ἁσερβουσὶμ.

6 καὶ βηθλεβαὼθ, καὶ αἱ ἀγροὶ αὐτῶν· πόλεις τρεισκαίδεκα καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.

7 αἰὶν καὶ ρεμμών, καὶ ἐθὲρ, καὶ ἀσάν, πόλεις τέσσαρες καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.

8 καὶ πᾶσαι αἱ ἐπαύλεις περικύκλῳ τῶν πόλεων τούτων ἕως βααλὰθ βηρραθμὼθ πορευομένων κατὰ λίβα· αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν συμεὼν κ᾽ δήμους αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[18] Et transit ad latus quod è regione planiciei ad Septentrionem; & descendit ad Gharabatha.

[19] Et transit terminus ad latus Bethhhoglah ad Septentrionem; & fuerunt exitus termini ad litus maris salis ad Septentrionem, ad ripas Iordanis ad Austrum: hic terminus Australis. [20] Et Iordanis terminus illi ad ventum Anteriorem. hæc possessio filiorum Beniamin ad terminos eius circumcirca ad prosapias eorum. [21] Et fuerunt vrbes tribui filiorum Beniamin ad prosapias suas; Iericho, & Beth-hhogla, & planities Keszisz. [22] Et Beth-messera & Szemaraim, & Bethel.

[23] Et Ghaum, & Hhaphara, & Ghaphra. [24] Et Chephar Ghamonai, & Ghaphi, & Gabagh: vrbes duodecim & oppida earum. [25] Gibghon & Harama, & Beeroth. [26] Et Hamiszpeh & Hacephira, & Hamosza. [27] Et Rekem, & Iirpeel, & Tharalah. [28] Et Szelagh, & Eleph, & Iebuzz (ipsa Ierusalem,) Gibgath, Kiriath: vrbes quatuordecim, & oppida earum: hæc possessio filiorum Beniamin ad prosapias eorum.

CAP. XIX.

ET exijt sors secunda Simeoni, tribui filiorum Simeon ad prosapias eorum: & fuit possessio eorum in medio possessionis filiorum Iuda. [2] Et fuit eis in possessionem eorum: Beer Sebagh & Sebagh, & Molada. [3] Et Hhaszar Sughal, & Bala, & Gheszem. [4] Et Eltholad, & Bethol, & Harama. [5] Et Sziklag, & Bethhamarchaboth, & Hhaszar Zzuzza. [6] Et Beth-Lebaoth, & Saruhhen: vrbes tredecim & oppida earum.

[7] Ghein Rimon & Ghether, & Ghassan; vrbes quatuor & oppida eorum. [8] Et omnia oppida quæ in circuitu vrbium harum vsque ad Baghalath, Beer-Ramath, ad Austrum: hæc possessio tribus filiorum Simeon ad prosapias eorum.

9 * מֵחֶבֶל בְּנֵי יְהוּדָה נַחֲלַת בְּנֵי שִׁמְעוֹן כִּי־
הָיָה חֵלֶק בְּנֵי־יְהוּדָה רַב מֵהֶם וַיִּנְחֲלוּ בְּנֵי־
10 שִׁמְעוֹן בְּתוֹךְ נַחֲלָתָם׃ * וַיַּעַל הַגּוֹרָל הַשְּׁלִישִׁי
לִבְנֵי זְבוּלֻן לְמִשְׁפְּחֹתָם וַיְהִי גְּבוּל נַחֲלָתָם עַד־
11 שָׂרִיד׃ * וְעָלָה גְּבוּלָם לַיָּמָה וּמַרְעֲלָה וּפָגַע
בְּדַבָּשֶׁת וּפָגַע אֶל־הַנַּחַל אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יָקְנְעָם׃
12 * וְשָׁב מִשָּׂרִיד קֵדְמָה מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ עַל־
גְּבוּל כִּסְלֹת תָּבֹר וְיָצָא אֶל־הַדָּבְרַת וְעָלָה
13 יָפִיעַ׃ * וּמִשָּׁם עָבַר קֵדְמָה מִזְרָחָה גִּתָּה
חֵפֶר עִתָּה קָצִין וְיָצָא רִמּוֹן הַמְּתֹאָר הַנֵּעָה׃
14 * וְנָסַב אֹתוֹ הַגְּבוּל מִצָּפוֹן חַנָּתֹן וְהָיוּ
תֹצְאֹתָיו גֵּי יִפְתַּח־אֵל׃
15 * וְקַטָּת וְנַהֲלָל וְשִׁמְרוֹן וְיִדְאֲלָה וּבֵית לָחֶם
עָרִים שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן׃
16 * זֹאת נַחֲלַת בְּנֵי־זְבוּלֻן לְמִשְׁפְּחוֹתָם הֶעָרִים
17 הָאֵלֶּה וְחַצְרֵיהֶן׃ * לְיִשָּׂשכָר יָצָא הַגּוֹרָל
הָרְבִיעִי לִבְנֵי יִשָּׂשכָר לְמִשְׁפְּחוֹתָם׃
18 * וַיְהִי גְּבוּלָם יִזְרְעֶאלָה וְהַכְּסֻלּוֹת וְשׁוּנֵם׃
19 * וַחֲפָרַיִם וְשִׁיאוֹן וַאֲנָחֲרָת׃
20 * וְהָרַבִּית וְקִשְׁיוֹן וָאָבֶץ׃
21 * וְרֶמֶת וְעֵין־גַּנִּים וְעֵין חַדָּה וּבֵית פַּצֵּץ׃
22 * וּפָגַע הַגְּבוּל בְּתָבוֹר וְשַׁחֲצִימָה וּבֵית שֶׁמֶשׁ
וְהָיוּ תֹצְאוֹת גְּבוּלָם הַיַּרְדֵּן עָרִים שֵׁשׁ־
עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן׃
23 * זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְּנֵי־יִשָּׂשכָר לְמִשְׁפְּחוֹתָם
24 הֶעָרִים וְחַצְרֵיהֶן׃ * וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הַחֲמִישִׁי
25 לְמַטֵּה בְּנֵי־אָשֵׁר לְמִשְׁפְּחוֹתָם׃ * וַיְהִי גְּבוּלָם
חֶלְקַת וַחֲלִי וָבֶטֶן וְאַכְשָׁף׃
26 * וְאַלַּמֶּלֶךְ וְעַמְעָד וּמִשְׁאָל וּפָגַע בְּכַרְמֶל הַיָּמָה
וּבְשִׁיחוֹר לִבְנָת׃

9 *In possessione & funiculo filiorum Iuda quia maior erat. Et idcircò filij Symeõ possederunt in medio hæreditatis eius.
10 *Cecidítque sors tertia filiorum Zabulon per cognationes suas, & factus est terminus possessionis filiorum Zabulõ vsq;
11 Sarith. *Ascendítq; de mari & Medalaa, & peruenit in Debbaseth vsque ad torrentem qui est contra Ieconam.
12 *Et reuertitur de Sarith contra Orientem in finem Ceseleth Thabor, & egreditur ad Daberet, ascendítq; contra Iaphie.
13 *Et inde pertransit vsque ad Orientalẽ plagã Gethepher & Thacasim, & egreditur in Remmon Amphar & Noa.
14 *Et circuit ad Aquilonem & Nathan. súntque egressus eius vallis Ieptahel;
15 *Et Cathethet & Naalol, & Semron & Iedaba & Bethleem, ciuitates duodecim & villæ earum.
16 *Hæc est hęreditas tribus filiorum Zabulon per cognationes suas, vrbes & viculi earum.
17 *Isachar egressa est sors quarta per cognationes suas.
18 *Fuítque eius hæreditas Iezrahel & Casaloth, & Sunem.
19 *Et Ephraim, & Senon, & Naaroth.
20 *Et Raboth, & Cesien, Haemes.
21 *Et Rameth, & Engannim, & Henadda, & Bethpheses.
22 *Et peruenit terminus eius vsque Thabor, & Sesenna, & Bethsemes; erúntque exitus eius Iordanis: ciuitates sedecim & villæ earum.
23 *Hæc est possessio filiorum Isachar per cognationes suas, vrbes & viculi earum.
24 *Cecidítque sors quinta tribui filiorum Aser per cognationes suas.
25 *Fuítque terminus eorum, Alchat & Cali, & Bethem, & Axab.
26 *Et Elmelech, & Amaad, & Messal, & peruenit vsq; ad Carmelum maris & Sior & Labanath.

תרגום יונתן

9 מֵעֲדַב בְּנֵי יְהוּדָה אַחְסָנַת בְּנֵי שִׁמְעוֹן אֲרֵי הֲוָה חוּלַק בְּנֵי יְהוּדָה סַגִּי מִנְּהוֹן וְאַחְסִינוּ בְּנֵי שִׁמְעוֹן בְּגוֹ אַחְסַנְתְּהוֹן׃
10 וּסְלֵיק עַדְבָא תְּלִיתָאָה לִבְנֵי זְבוּלֻן לְזַרְעֲיָתְהוֹן וַהֲוָה תְּחוּם אַחְסַנְתְּהוֹן עַד שָׂרִיד׃ 11 וּסְלֵיק תְּחוּמְהוֹן
לְיַמָּא וּמַרְעֲלָא וּמְעָרַע בְּדַבָּשֶׁת וּמְעָרַע בְּנַחְלָא דְעַל אַפֵּי יָקְנְעָם׃ 12 וְתָב מִשָּׂרִיד לְקִדּוּם מַדְנַח שִׁמְשָׁא עַל תְּחוּם כִּסְלוֹת
תָּבוֹר וְנָפֵיק לְדָבְרַת וּסְלֵיק לְיָפִיעַ׃ 13 וּמִתַּמָּן עֲבַר לְקִדּוּמָא מַדִּינְחָא לְגִיתָּה חֵפֶר לְעִתָּה קָצִין וְנָפֵיק לְרִמּוֹן דִּמְתוֹאַר וּמִתַּמָּן
מִסְתְּחַר לְנֵיעָה׃ 14 וּמִסְתְּחַר לֵיהּ תְּחוּמָא מִצִּיפּוּנָא לְחַנָּתוֹן וִיהוֹן מַפְּקָנוֹהִי לְחֵילַת יִפְתַּח אֵל׃
15 וְקַטָּת וְנַהֲלָל וְשִׁמְרוֹן וְיִדְאֲלָה וּבֵית לָחֶם קִרְוִין תַּרְתָּא עֶשְׂרֵה וּפַצְחֵיהֶן׃ 16 דָּא אַחְסָנַת בְּנֵי זְבוּלֻן לְזַרְעֲיָתְהוֹן
קִירְוַיָּא הָאִילֵּין וּפַצְחֵיהֶן׃ 17 לְיִשָּׂשכָר נְפַק עַדְבָא רְבִיעָאָה לִבְנֵי יִשָּׂשכָר לְזַרְעֲיָתְהוֹן׃ 18 וַהֲוָה
תְּחוּמֵהוֹן יִזְרְעֶאל וְהַכְּסֻלּוֹת וְשׁוּנֵם׃ 19 וַחֲפָרַיִם וְשִׁיאוֹן וַאֲנַחֲרָת׃ 20 וְהָרַבִּית וְקִשְׁיוֹן וָאָבֶץ׃
21 וְרֶמֶת וְעֵין גַּנִּים וְעֵין חַדָּה וּבֵית פַּצֵּץ׃ 22 וּמְעָרַע תְּחוּמָא בְּתָבוֹר וְשַׁחֲצִימָה וּבֵית שֶׁמֶשׁ וִיהוֹן
מַפְּקָנוֹהִי דִּתְחוּמָא לְיַרְדְּנָא קִירְוִין שִׁית עֶשְׂרֵה וּפַצְחֵיהֶן׃ 23 דָּא אַחְסָנַת שִׁבְטָא דִבְנֵי יִשָּׂשכָר לְזַרְעֲיָתְהוֹן
קִירְוַיָּא וּפַצְחֵיהֶן׃ 24 וּנְפַק עַדְבָא חֲמִישָׁאָה לְשִׁבְטָא דִבְנֵי אָשֵׁר לְזַרְעֲיָתְהוֹן׃ 25 וַהֲוָה תְּחוּמְהוֹן חֶלְקַת
וַחֲלִי וָבֶטֶן וְאַכְשָׁף׃ 26 וַאֲלַמֶּלֶךְ וְעַמְעָד וּמִשְׁאָל וּמְעָרַע בְּכַרְמְלָא לְיַמָּא וּבְשִׁיחוֹר לִבְנָת׃

* *A possessione Juda possessio tribus filiorum*
9 *Symeõ, quoniam fuit pars filiorum Juda maior*
quàm eorum, & possederunt filij Symeon in
medio hæreditatis eorum.

* *Et exiuit sors tertia Zabulon per populos*
10 *suos, erunt termini possessionis eorum vsque ad*
Sarid.

* *Et ascendunt termini eorum in mare &*
11 *Marala, & congregabuntur in Dabasthe, &*
occurrent in vallem quæ est contra Jecnam.

* *Et reuerterũt de Sarid è regione ab Orien-*
12 *te Sames in terminos Chasellaththabor, et per-*
transibunt vsque Dabrath, & ascendent con-
tra Japhphie.

* *Et illinc circuibunt è regione ad Orientem*
13 *in Gethaepher & Sin, & egredientur in Rem-*
mona Amathar Anoa.

* *Et circuibunt termini ad Aquilonem ad*
14 *Anathon, & erit egressus eorum in Gai Jeph-*
thael. * *Et Cottath & Naalol, & Semron,*
15 *& Iedala, & Bethleem, ciuitates duodecim*
& villæ earum.

* *Hæc hæreditas tribus filiorum Zabulon*
16 *per populos suos, vrbes hæ & villæ earum.*

* *Et Jssachar egressa est sors quarta, filiis*
17 *Jssachar per cognationem suam.*

* *Et fuerunt termini eorum, Jezrahel &*
18 *Chaseloth, & Sunem.*

* *Et Epharem, & Seon, & Anereth,* 19

* *Et Raboth, & Cesion, & Abebes,* 20

* *Et Ramoth, & Engannim, & Annada,* 21
& Bethphases.

* *Et applicabunt termini in Tabor, & in*
22 *Sasima, & Bethsamis; & erit exitus termino-*
rum eorum Iordanis; vrbes sedecim & villæ
earum. *Hæc possessio tribus filiorũ Jssachar* 23
per populos, & vrbes & villæ earum.

* *Et exiuit sors quinta tribui filiorum Aser* 24
per populos suos.

* *Et fuerunt termini eorum Elcath & Ali,* 25
& Bethen, & Achasaph.

* *Et Elmelech, & Amaad, & Masal, &* 26
perueniẽt ad Carmelum per mare, & Syor,
& Labanath.

9 * Ἀπὸ τοῦ κλήρου τῶν υἱῶν Ἰούδα ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν συ-
μεών, ὅτι ἐλλήφθη ἡ μερὶς υἱῶν Ἰούδα μείζων τοῦ αὐτῶν, καὶ
κληρονόμησαν οἱ υἱοὶ συμεὼν ἐν μέσῳ τοῦ κλήρου αὐτῶν.
10 * καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος ὁ τρίτος τῷ ζαβουλὼν κατὰ
δήμους αὐτῶν, ἔσαι τὰ ὅρια τῆς κληρονομίας αὐτῶν ἕως
σαρίδ.
11 * καὶ ἀναβαίνει τὰ ὅρια αὐτῶν εἰς θάλασσαν καὶ
μαρεαλά, καὶ σώσει ἐπὶ δαβασθέ, καὶ ἀπαντήσει εἰς τὴν
φάραγγα ἣ ἐστιν κατὰ πρόσωπον ἰεκνάμ.
12 * καὶ ἀνέστρεψαν ἀπὸ σαρὶδ ἐξ ἐναντίας ἀπ' ἀνατο-
λῶν σαμὲς ἐπὶ τὰ ὅρια χασελλαθθαβώρ, καὶ διελεύ(σε)ται
ἐπὶ δαβρὰθ, καὶ ἀναβήσ(ε)ται ἐπὶ ἰαφφιέ.
13 * καὶ ἐκεῖθεν περιελεύ(σε)ται ἐξ ἐναντίας ἐπ' ἀνατο-
λὰς ἐπὶ γεθασφὲρ, καὶ σὶν, καὶ διελεύσεται ἐπὶ ῥεμμωνὰ
ἀμαθὰρ ἀνοά.
14 * καὶ περιελεύ(σε)ται ὅρια ἐπὶ βορρᾶ ἐπὶ ἀνάθων, καὶ
ἔσαι ἡ διέξοδος αὐτῶν ἐπὶ γαὶ ἰεφθαήλ.
15 * καὶ κοτθὰθ καὶ νααλὼλ, καὶ σεμρὼμ, καὶ ἰεδαλὰ, καὶ
βηθλεέμ, πόλεις δώδεκα καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.
16 * αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν ζαβουλὼν κατὰ δή-
μους αὐτῶν, αἱ πόλεις αὗται καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.
17 * καὶ τῷ ἰσσάχαρ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος ὁ τέταρτος
18 τοῖς υἱοῖς ἰσσάχαρ κατὰ συγγένειαν αὐτῶν. * καὶ ἐλλήφθη
τὰ ὅρια αὐτῶν ἰζραὲλ καὶ ἀχασελὼθ καὶ σωνήμ,
19 * καὶ ἀφαρὲμ, καὶ σηὼν, καὶ ἀνερέθ,
20 * καὶ ῥαβὼθ, καὶ κεσιὼν, καὶ ἀεβῆς,
21 * καὶ ῥαμωὲθ, καὶ ἐνγαννίμ, καὶ ἀννάδα, καὶ βηθφα-
σῆς.
22 * καὶ σωσάψει τὰ ὅρια ἐπὶ θαβὼρ καὶ ἐπὶ σασιμὰ, καὶ
βηθσαμὶς· καὶ ἔσαι ἡ διέξοδος τῶν ὁρίων αὐτῶν ὁ ἰορδά-
νης, πόλεις ἑκκαίδεκα καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.
23 * αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν ἰσσάχαρ κατὰ δήμους,
καὶ αἱ πόλεις καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.
24 * καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος πέμπτος τῇ φυλῇ υἱῶν ἀσὴρ
κατὰ δήμους αὐτῶν.
25 * καὶ ἐλλήφθη τὰ ὅρια αὐτῶν ἐλκὰθ καὶ ἀλὶ, καὶ βεθὲν,
καὶ ἀχασάφ.
26 * καὶ ἐλμέλεχ, καὶ ἀμαὰδ, καὶ μασάλ· καὶ σωσάψει τῇ
καρμήλῳ κατὰ θάλασσαν, καὶ τῷ συὼρ, καὶ λαβανάθ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Ex sorte filiorum Iuda possessio filiorum Simeon; nam fuit pars filiorum Iuda multa ab eis, & possidere fecerunt filios Simeon in medio possessionis eorum. [10] Et ascendit sors tertia filijs Zebulun ad prosapias eorum. & fuit terminus possessionis eorum vsque ad Sarid. [11] Et ascendit terminus ad mare, & Marghala, & contingit in Dabasseth: & contingit in fluuium qui super facies Iaknaghan. [12] Et reuertitur à Sarid ad anterius orientis Solis super terminum Chizzloth Thabor; & exit ad Daberath; & ascendit ad Iaphiagh. [13] Et inde transit ad anterius orientis ad Githah Hhepher ad Ghithah Kaszin; & exit ad Rimon Methoar; & inde reuertitur in Neghah. [14] Et reuertitur sibi terminus à Septentrione ad Hhanathon, & fuerunt exitus eius ad vallem Iephtahhel. [15] Et Kattath & Nahalal, & Simeron, & Iadala, & Bethlehem: vrbes duodecim & oppida earum. [16] Hæc possessio filiorum Zebulun ad prosapias suas: vrbes hæ & oppida earum. [17] Et Isachar exijt sors quarta, filijs Isachar ad prosapias eorum. [18] Et fuit terminus eorum; Iezreghel, & Chezzuloth, & Sunem. [19] Et Hapharaim, & Siaon, & Anhharath. [20] Et Harabith, & Kission, & Abesz. [21] Et Remeth, & Ghein-Ganim, & Ghein-hhada, & Beth-paszesz. [22] Et contingit terminus in Thabor, & Sahhaszima, & Beth-Semes; & fuerunt exitus eius termini Iordanis: vrbes sedecim & oppida earum.
[23] Hæc possessio tribus filiorum Isachar ad prosapias suas: vrbes & oppida earum. [24] Et exijt sors quinta tribui filiorum Aser ad prosapias eorum. [25] Et fuit terminus eorum Hhelkath & Hhali; & Beten, & Achsaph.
[26] Et Alamelech, & Ghamghad, & Missal: & contingit in Carmela ad mare, & Bessihhor Libnath.

27 * וְשָׁב מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ בֵּית דָּגָן וּפָגַע
בִּזְבוּלֻן וּבְגֵי יִפְתַּח־אֵל צָפוֹנָה בֵּית הָעֵמֶק
וּנְעִיאֵל וְיָצָא אֶל־כָּבוּל מִשְׂמֹאל׃
28 * וְעֶבְרֹן וּרְחֹב וְחַמּוֹן וְקָנָה עַד צִידוֹן רַבָּה׃
29 וְשָׁב הַגְּבוּל הָרָמָה וְעַד־עִיר מִבְצַר־צֹר
וְשָׁב הַגְּבוּל חֹסָה וְיִהְיוּ תֹצְאֹתָיו הַיָּמָה מֵחֵבֶל
30 אַכְזִיבָה׃ * וְעֻמָּה וַאֲפֵק וּרְחֹב עָרִים
עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם וְחַצְרֵיהֶן׃
31 * זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְּנֵי־אָשֵׁר לְמִשְׁפְּחֹתָם
הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְחַצְרֵיהֶן׃
32 * לִבְנֵי נַפְתָּלִי יָצָא הַגּוֹרָל הַשִּׁשִּׁי לִבְנֵי
33 נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם׃ * וַיְהִי גְבוּלָם מֵחֵלֶף מֵאֵלוֹן
בְּצַעֲנַנִּים וַאֲדָמִי הַנֶּקֶב וְיַבְנְאֵל עַד־לַקּוּם
וַיְהִי תֹצְאֹתָיו הַיַּרְדֵּן׃
34 * וְשָׁב הַגְּבוּל יָמָה אַזְנוֹת תָּבוֹר וְיָצָא מִשָּׁם
חֻקֹּקָה וּפָגַע בִּזְבוּלֻן מִנֶּגֶב וּבְאָשֵׁר פָּגַע מִיָּם
וּבִיהוּדָה הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשָּׁמֶשׁ׃
35 * וְעָרֵי מִבְצָר הַצִּדִּים צֵר וְחַמַּת רַקַּת וְכִנָּרֶת׃
36 * וַאֲדָמָה וְהָרָמָה וְחָצוֹר׃
37 * וְקֶדֶשׁ וְאֶדְרֶעִי וְעֵין חָצוֹר׃
38 * וְיִרְאוֹן וּמִגְדַּל־אֵל חֳרֵם וּבֵית־עֲנָת וּבֵית
שָׁמֶשׁ עָרִים תְּשַׁע־עֶשְׂרֵה וְחַצְרֵיהֶן׃
39 * זֹאת נַחֲלַת מַטֵּה בְּנֵי־נַפְתָּלִי לְמִשְׁפְּחֹתָם
40 הֶעָרִים וְחַצְרֵיהֶן׃ * לְמַטֵּה בְּנֵי־דָן לְמִשְׁפְּחֹתָם
41 יָצָא הַגּוֹרָל הַשְּׁבִיעִי׃ * וַיְהִי גְּבוּל נַחֲלָתָם
42 צָרְעָה וְאֶשְׁתָּאוֹל וְעִיר שָׁמֶשׁ׃ * וְשַׁעֲלַבִּין
43 וְאַיָּלוֹן וְיִתְלָה׃ * וְאֵילוֹן וְתִמְנָתָה וְעֶקְרוֹן׃
44 * וְאֶלְתְּקֵה וְגִבְּתוֹן וּבַעֲלָת׃ * וִיהֻד וּבְנֵי־
45
46 בְרַק וְגַת־רִמּוֹן׃ * וּמֵי הַיַּרְקוֹן וְהָרַקּוֹן עִם־
הַגְּבוּל מוּל יָפוֹ׃

27 * Ac reuertitur cõtra Orientem Beth-
dagon: & pertransit vsq; Zabulon & val-
lem Iepthahel contra Aquilonem in Be-
themech & Neiel, egredietúrq; ad lęuam
28 Cabul. *Et Acran, & Roob, & Amon, &
Chana vsque ad Sidonem magnam.
29 *Reuertitúrq; in Horma vsque ad ciui-
tatem munitissimã Tyrum & vsq; Osam:
erúntque exitus eius in mare de funiculo
30 Acziba, * Et Amma, & Apheg, & Roob:
ciuitates viginti duæ, & villę earum.
31 * Hæc est possessio filiorum Aser, per
cognationes suas, vrbésq; & viculi earum.
32 * Filiorum Neptalim sexta sors cecidit
33 per familias suas: *Et cœpit terminus de
Beleb, & Helon, Sannanim, & Adami,
quæ est Neceb, & Iebnahel vsque Lecun:
& egressus eorum vsque ad Iordanem.
34 * Reuertitúrque terminus contra Oc-
cidentem, & Azanoth Thabor, atq; inde
egreditur in Vcuca, & pertrãsit in Zabu-
lon contra Meridiem, & in Aser contra
Occidẽtem, & in Iuda ad Iordanem con-
tra ortum Solis.
35 *Ciuitates munitissimę; Assedim, Ser, &
Ammath, & Rechath, & Cenereth,
36 *Et Edema, & Arama, Asor,
37 * Et Cedes, & Edrai, Nasor,
38 * Et Ieron, & Magdihel, Horrem, &
Bethanath, & Bethsames: ciuitates decem
& nouem, & villæ earum.
39 * Hæc est possessio tribus filiorũ Nep-
talim, per cognationes suas, vrbes & vi-
40 culi earum. * Tribui filiorum Dan per
familias suas egressa est sors septima.
41 *Et fuit terminus possessionis eius, Sa-
raa, & Hestaol, & Hayr Semes, id est ciui-
42 tas Solis. * Selebin, & Ahialon, & Ie-
43 thela, * Et Elon, & Themna, Achron,
44 *Helthecen, Gebton, & Baalad,
45 *Et Iud, & Bane, & Barach, & Iethrem-
46 mon, * Atque Hiercon, & Arechon,
cum termino qui respicit Ioppen:

תרגום יונתן

27 וְתָאֵיב מִמַּדְנַח שִׁמְשָׁא בֵּית דָּגוֹן וּמְעָרַע בִּזְבוּלֻן וּבְחֵילַת יִפְתַּח אֵל לְצִיפּוּנָא בֵּית מֵישְׁרָא וּנְעִיאֵל וְנָפֵיק לְכָבוּל מִצִּיפּוּנָא׃
28 וְעֶבְרוֹן וּרְחֹב וְחַמּוֹן וְקָנָה עַד צִידוֹן רַבָּה׃ 29 וְתָאֵב תְּחוּמָא לְרַמְתָא וְעַד קִירְוִין כְּרִיכָן קִרְוֵי תֻּוקְפָא וְתָאֵב תְּחוּמָא
לְתוֹסָה וִיהוֹן מַפְּקָנוֹהִי לְיַמָּא מֵעֲדַב אַכְזִיב׃ 30 וְעֻמָּה וַאֲפֵק וּרְחוֹב קִירְוִין עֶשְׂרִין וּתְרֵין וּפַצְחֵיהֶן׃
31 דָּא אַחְסָנַת שִׁבְטָא דִּבְנֵי אָשֵׁר לְזַרְעֲיָתְהוֹן קִרְוַיָּא הָאִלֵּין וּפַצְחֵיהֶן׃ 32 לִבְנֵי נַפְתָּלִי נְפַק עַדְבָא שְׁתִיתָאָה לִבְנֵי
נַפְתָּלִי לְזַרְעֲיָתְהוֹן׃ 33 וַהֲוָה תְּחוּמְהוֹן מֵחֵלֶף מֵאֵלוֹן בְּצַעֲנַנִּים וַאֲדָמִי הַנֶּקֶב וְיַבְנְאֵל עַד לַקּוּם וַהֲוָו
מַפְּקָנוֹהִי לְיַרְדֵּן׃ 34 וְתָאֵיב תְּחוּמָא לְיַמָּא לְאַזְנוֹת תָּבוֹר וְנָפֵק מִתַּמָּן לְחֻקּוֹק וּמְעָרַע בִּזְבוּלֻן מִדָּרוֹמָא וּבְאָשֵׁר
מְעָרַע מִמַּעַרְבָא וּבִיהוּדָה יַרְדְּנָא מַדְנַח שִׁמְשָׁא׃ 35 וְקִירְוִין כְּרִיכָן הַצִּדִּים צֵר וְחַמַּת רַקַּת וְכִנֶּרֶת׃
36 וַאֲדָמָה וְהָרָמָה וְחָצוֹר׃ 37 וְקֶדֶשׁ וְאֶדְרֶעִי וְעֵין חָצוֹר׃ 38 וְיִרְאוֹן וּמִגְדַּל אֵל חָרֵם וּבֵית עֲנָת
וּבֵית שָׁמֶשׁ קִירְוִין תְּשַׁע עֶשְׂרֵה וּפַצְחֵיהֶן׃ 39 דָּא אַחְסָנַת שִׁבְטָא דִּבְנֵי נַפְתָּלִי לְזַרְעֲיָתְהוֹן קִרְוַיָּא וּפַצְחֵיהֶן׃
40 לְשִׁבְטָא דִּבְנֵי דָן לְזַרְעֲיָתְהוֹן נְפַק עַדְבָא שְׁבִיעָאָה׃ 41 וַהֲוָה תְּחוּם אַחְסַנְתְּהוֹן צָרְעָה וְאֶשְׁתָּאוֹל וְעִיר שָׁמֶשׁ׃
42 וְשַׁעֲלַבִּין וְאַיָּלוֹן וְיִתְלָה׃ 43 וְאֵילוֹן וְתִמְנָתָה וְעֶקְרוֹן׃ 44 וְאֶלְתְּקֵה וְגִבְּתוֹן וּבַעֲלָת׃
45 וִיהֻד וּבְנֵי בְרַק וְגַת רִמּוֹן׃ 46 וּמֵי הַיַּרְקוֹן וְהָרַקּוֹן עִם תְּחוּמָא דְלִקְבֵיל יָפוֹ׃

‡ *Reuertentur ab oriente Solis & Bethdagon, & peruenient ad Zabulon & in Gueph-thael contra Aquilonem Bethaemec & Nael, & egredientur ad Chobol à ſiniſtris.*

‡ *Et Achran, & Roob, & Amon, & Cane vſque ad Sidonem magnam.*

‡ *Et conuertentur termini in Rama, & vſque ad ciuitatem munitionis Tyriorum; & conuertentur termini in Oſa; & erit exitus eius mare, & erit à funiculo Achazib.*

‡ *Et Amma, & Aphec, & Roob, ciuitates viginti duæ & villæ earum.*

‡ *Hæc poſſeſſio tribus filiorum Aſer per populos ſuos, vrbes eorum & villæ earum.*

‡ *Et exiuit Nephthali ſors ſexta, filiis Nephthali per populos ſuos.*

‡ *Et fuerunt termini eorum, Meeleph & Olan Seenanim, & Ademmi Anneceb, & Jabniel vſque ad Lacum: & fuerunt exitus eorum Jordanis.*

‡ *Et conuertentur termini in mare Aznoth Thabor, & egredientur illinc in Jcoc, & applicabunt Zabulon à Meridie, & Aſſer peruenient ad mare, & Juda Jordanis ab oriente Solis.*

‡ *Et vrbes munitæ Tyriorum; Tyrus & Ammath, & Rechath, & Chenereth.*

‡ *Et Adami, & Rama, & Aſor,* ‡ *Et Cedes, & Edrai, & fons Aſor.* ‡ *Et Jeron, & Magdaliel, Horem, & Bethanath, & Bethſames, vrbes decem & nouem & villæ earum.*

‡ *Hæc poſſeſſio tribus filiorum Nephtali per cognationem ſuam, & vrbes & villæ earum.*

‡ *Et tribui filiorum Dan per populos ſuos egreſſa eſt ſors ſeptima.*

‡ *Et fuerunt termini poſſeſſionis eorum, Saraa & Eſthaol, vrbs Sames.*

‡ *Et Selebin, & Elon, & Jethla.*

‡ *Et Jalon, & Themna, & Accaron.*

‡ *Et Elthecō, & Gabatthon, & Baaloth.*

‡ *Et Ud, & Banebarac, & Gethremmon.*

‡ *Et à mari Hieracon & Hereccon, terminus prope Joppen.*

27 ‡ Ἐπιστρέψει ἀπ' ἀνατολῶν ἡλίου καὶ Βηθδαγών, καὶ σιμάψει τῷ Ζαβουλὼν καὶ ἐν γαιεφθαὴλ κατὰ βορραῦ Βηθαεμὲκ καὶ ναιήλ, καὶ ἐλεύσεται εἰς χοβὼλ ἀπὸ ἀριστερῶν.

28 ‡ καὶ Ἀχρὰν, καὶ Ῥοὼβ, καὶ Ἀμὼν, καὶ Κανὰ ἕως Σιδῶνος τῆς μεγάλης.

29 ‡ καὶ ἀνασρέψει τὰ ὅρια εἰς Ραμὰ καὶ ἕως πόλεως ὀχυρώματος τῶν Τυρίων, καὶ ἀνασρέψει τὰ ὅρια ἐπὶ Ὠσά, καὶ ἔσαι ἡ διέξοδος αὐτῆς ἡ θάλασσα, καὶ ἔσαι ἀπὸ χοινίσματος Ἀχαζίβ.

30 ‡ καὶ Ἀμμὰ καὶ Ἀφὲκ, καὶ Ῥαώβ, πόλεις εἰκοσιδύο καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.

31 ‡ αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν Ἀσὴρ κατὰ δήμους αὐτῶν, αἱ πόλεις αὐτῶν καὶ αἱ κῶμαι αὐτῶν.

32 ‡ καὶ ἐξῆλθε τῷ Νεφθαλὶ ὁ κλῆρος ὁ ἕκτος τοῖς υἱοῖς Νεφθαλὶ κατὰ δήμους αὐτῶν.

33 ‡ καὶ ἐγενήθη τὰ ὅρια αὐτῶν Μεελὲφ καὶ Ὠλὰμ Σεεναννὶμ, καὶ Ἀδεμμὶ Ἀννεκὲβ, καὶ Ἰαβνιὴλ ἕως Λακούμ· καὶ ἐγενήθησαν αἱ διέξοδοι αὐτῶν ὁ Ἰορδάνης.

34 ‡ καὶ ἐπιστρέψει τὰ ὅρια εἰς θάλασσαν Ἀζνὼθ Θαβὼρ, καὶ διελεύσεται ἐκεῖθεν εἰς Ἰκὼκ, καὶ σιμάψει τῷ Ζαβουλὼν ἀπὸ νότου, καὶ Ἀσὴρ σιμάψει κατὰ θάλασσαν, καὶ Ἰούδα ὁ Ἰορδάνης ἀπ' ἀνατολῶν ἡλίου.

35 ‡ καὶ αἱ πόλεις τειχήρεις τῶν τυρίων· Τύρος καὶ Ἀμμὰθ, καὶ Ῥακκὰθ, καὶ Χενερέθ,

36 ‡ καὶ Ἀδαμὶ, καὶ Ῥαμὰ, καὶ Ἀσὼρ,

37 ‡ καὶ Κεδὲς, καὶ Ἀδραὶ, καὶ πηγὴ Ἀσὼρ,

38 ‡ καὶ Ἰερὼν, καὶ Μαγδαλιὴλ, Ὡρὲμ καὶ Βηθαναὰθ, καὶ Βηθσαμὶς, πόλεις δέκα καὶ ἐννέα καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.

39 ‡ αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν Νεφθαλὶ κατὰ συγγένειαν αὐτῶν, καὶ αἱ πόλεις καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.

40 ‡ καὶ τῇ φυλῇ υἱῶν Δὰν κατὰ δήμους αὐτῶν ἐξῆλθεν
41 ὁ κλῆρος ὁ ἕβδομος. ‡ καὶ ἐγενήθη τὰ ὅρια κληρονομίας αὐτῶν, Σαραὰ, καὶ Ἐσθαὸλ πόλις Σαμές,

42 ‡ καὶ Σαλαβὶν, καὶ Ἐλὼν, καὶ Ἰεθλά,

43 ‡ καὶ Ἰαλὼν, καὶ Θαμνὰ, καὶ Ἀκκαρὼν,

44 ‡ καὶ Ἐλθεκὼ, καὶ Γαβαθὼν, καὶ Βααλὼθ,

45 ‡ καὶ Οὐδ, καὶ Βανεβαράκ, καὶ Γεθρεμμὼν,

46 ‡ καὶ ἀπὸ θαλάσσης Ἱεραχὼν, καὶ Ἠρεκκὼν, ὅριον πλησίον Ἰώππης.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Et vertitur ab oriente Solis ad Beth-Dagon, & contingit in Zebulun, & in valle Iiphthahh ad Septentrionem Beth-Meſra, & Neghiel: & exit ad Chabul à Septentrione. 28 Et Ghebron & Rehhob, & Hhamon, & Kana vſque Szidon magnam.

29 Et vertitur terminus ad Ramatha & vſque ad vrbes arcium; vrbes fortitudinis. Et vertitur terminus ad Hhozza, & fuerunt exitus eius ad mare, ex ſorte Achzib. 30 Et Ghuma, & Aphek, & Rehhob: vrbes viginti & duæ, & oppida earum. 31 Hæc poſſeſſio tribus filiorum Aſer ad proſapias eorum, vrbes hæ & oppida earum.

33 Filijs Nephthali exijt ſors ſexta; filijs Nephthali ad proſapias eorum. 33 Et fuit terminus eorum Mehheleph, Meelon, Beſzaghananim & Adami-Hanekeb, & Iabneel vſque Lakum; & fuerunt exitus eius ad Iordanem.

34 Et vertitur terminus ad mare ad Aznoth-Thabor: & exit inde ad Hhukok: & tangit in Zebulun ab Auſtro, & in Aſer contingit ab occaſu, & in Iuda Iordane ortu Solis. 35 Et vrbes arcium: Haſzidim, Szer, & Hhamath, Rakath & Chinareth.

36 Et Adama & Harama, & Hhaſzor. 37 Et Kedes, & Edreghi, & Ghein-Hhaſzor.

38 Et Iiron, & Migdal-El, Hharem & Beth-ghanath, & Beth-ſemes: vrbes nouendecim & oppida earum.

39 Hæc poſſeſſio tribus filiorum Nephthali ad proſapias eorum: vrbes & oppida earum. 40 Tribui filiorum Dan ad proſapias eorum, exijt ſors ſeptima. 41 Et fuit terminus poſſeſſionis eorum; Szargha & Eſthaol, & vrbs Sames.

42 Et Saghalabin & Aialon, & Ithelah. 43 Et Ailon, & Thimnatha, & Ghekron.

44 Et Elthekeh, & Gibthon, & Baghalath. 45 Et Ihud, & Bene-Berak, & Gath-Rimon. 46 Et Mei-Haiarkon & Harakon cum termino qui contra Iapho.

47 * וַיֵּצֵא גְּבוּל בְּנֵי־דָן מֵהֶם וַיַּעֲלוּ בְנֵי־דָן
וַיִּלָּחֲמוּ עִם־לֶשֶׁם וַיִּלְכְּדוּ אֹתָהּ וַיַּכּוּ אֹתָהּ
לְפִי־חָרֶב וַיִּרְשׁוּ אוֹתָהּ וַיֵּשְׁבוּ בָהּ וַיִּקְרְאוּ לְלֶשֶׁם
48 דָּן כְּשֵׁם דָּן אֲבִיהֶם: * זֹאת־נַחֲלַת מַטֵּה
בְנֵי־דָן לְמִשְׁפְּחֹתָם הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְחַצְרֵיהֶן:
49 * וַיְכַלּוּ לְנְחֹל אֶת־הָאָרֶץ לִגְבֻלֹתֶיהָ וַיִּתְּנוּ
בְנֵי־יִשְׂרָאֵל נַחֲלָה לִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן בְּתוֹכָם:
50 * עַל־פִּי יְהוָה נָתְנוּ לוֹ אֶת־הָעִיר אֲשֶׁר
שָׁאָל אֶת־תִּמְנַת־סֶרַח בְּהַר אֶפְרָיִם וַיִּבֶן אֶת־
הָעִיר וַיֵּשֶׁב בָּהּ:
51 * אֵלֶּה הַנְּחָלוֹת אֲשֶׁר־נָחֲלוּ אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן
וִיהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לְמַטּוֹת בְּנֵי־
יִשְׂרָאֵל בְּגוֹרָל בְּשִׁלוֹ לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל
מוֹעֵד וַיְכַלּוּ מֵחָלֵק אֶת־הָאָרֶץ:

כ

1 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר:
2 * דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר תְּנוּ לָכֶם
אֶת־עָרֵי הַמִּקְלָט אֲשֶׁר־דִּבַּרְתִּי אֲלֵיכֶם בְּיַד־
3 מֹשֶׁה: * לָנוּס שָׁמָּה רוֹצֵחַ מַכֵּה־נֶפֶשׁ
בִּשְׁגָגָה בִּבְלִי־דָעַת וְהָיוּ לָכֶם לְמִקְלָט מִגֹּאֵל
הַדָּם:
4 * וְנָס אֶל־אַחַת מֵהֶעָרִים הָאֵלֶּה וְעָמַד
פֶּתַח שַׁעַר הָעִיר וְדִבֶּר בְּאָזְנֵי זִקְנֵי הָעִיר־הַהִיא
אֶת־דְּבָרָיו וְאָסְפוּ אֹתוֹ הָעִירָה אֲלֵיהֶם וְנָתְנוּ־
5 לוֹ מָקוֹם וְיָשַׁב עִמָּם: * וְכִי יִרְדֹּף גֹּאֵל
הַדָּם אַחֲרָיו וְלֹא־יַסְגִּרוּ אֶת־הָרֹצֵחַ בְּיָדוֹ כִּי
בִּבְלִי־דַעַת הִכָּה אֶת־רֵעֵהוּ וְלֹא־שֹׂנֵא הוּא לוֹ
מִתְּמוֹל שִׁלְשׁוֹם:

47 * Et ipso fine concluditur. Ascenderúntque filij Dan, & pugnauerunt contra Lesem, ceperúntque eam & per-
D cusserunt eam in ore gladij, & possederunt & habitauerunt in ea, vocantes nomen eius Lesem, Dan, ex nomine Dan patris sui.

48 * Hęc est possessio tribus filiorum Dan per cognationes suas, vrbes & viculi earum.

49 * Cúmque complesset sorte diuidere terram singulis per tribus suas, dederunt filij Israel possessionem Iosue filio Nun in medio sui;

50 * Iuxta præceptum Domini vrbem, quam postulauit, Thamnathsaraa in mõte Ephraim. Et ædificauit ciuitatem, habitauítque in ea.

51 * Hæ sunt possessiones quas sorte diuiserunt Eleazar sacerdos, & Iosue filius Nun & principes familiarum ac tribuum filiorum Israel in Sylo, coram Domino ad ostium tabernaculi testimonij; partitíque sunt terram.

CAP. XX.

1 ET locutus est Dominus ad Iosue, di-
A cens:

2 * Loquere filiis Israel, & dic eis: Separate vrbes fugitiuorum de quibus locutus sum ad vos per manum Moysi:

3 * Vt confugiat ad eas quicunque animam percusserit nescius, & possit euadere iram proximi qui vltor est sanguinis.

4 * Cùm ad vnam harum confugerit ciuitatum, stabítque ante portam ciuitatis, & loquetur senioribus vrbis illius ea quæ se comprobent innocentem; sicque suscipient eum, & dabunt ei locum ad habitandum.

5 * Cúmque vltor sanguinis eum fuerit
B persecutus, nõ tradẽt in manus eius, quia ignorans percussit proximum eius, nec ante biduum triduúmve eius probatur inimicus.

תרגום יונתן

47 וּנְפַק תְּחוּם בְּנֵי דָן מִנְּהוֹן וּסְלִיקוּ בְנֵי דָן וְאַגִּיחוּ קְרָבָא עִם לֶשֶׁם וּכְבַשׁוּ יָתָהּ וּמְחוֹ יָתָהּ לְפִתְגָם דְּחָרֶב וַאֲחָסִינוּ יָתָהּ
וְיַתִּיבוּ בָהּ וּקְרוֹ לְלֶשֶׁם דָּן כְּשׁוּם דָּן אֲבוּהוֹן: 48 דָּא אַחֲסָנַת שִׁבְטָא דִבְנֵי דָן לְזַרְעָיָתְהוֹן קִרְוָיָא דָּאִילֵּין וּפִצְחֵיהֶן:
49 וְשֵׁיצִיאוּ לְאַחְסָנָא יָת אַרְעָא לְתְחוּמָהָא וְיָהֲבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אַחְסָנָא לִיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן בֵּינֵיהוֹן: 50 עַל מֵימְרָא
דַיְיָ יְהָבוּ לֵיהּ יָת קִרְתָּא דְשָׁאַל יָת תִּמְנַת סֶרַח בְּטוּרָא דְבֵית אֶפְרַיִם וּבְנָא יָת קִרְתָּא וְיָתֵיב בָּהּ:
דְּאַחְסִינוּ אֶלְעָזָר כַּהֲנָא וְיהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן וְרֵישֵׁי אֲבָהָתָא לְשִׁבְטַיָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעַדְבָא בְּשִׁילוֹ קֳדָם יְיָ בִּתְרַע מַשְׁכַּן זִמְנָא וְשֵׁיצִיאוּ
מַלְפָּלָגָא יָת אַרְעָא:

כ

1 וּמַלֵּיל יְיָ עִם יְהוֹשֻׁעַ לְמֵימָר: 2 מַלֵּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימָר הַבוּ לְכוֹן יָת קִרְוֵי שֵׁיזְבוּתָא דְמַלֵּילִית עִמְכוֹן בִּידָא
דְמֹשֶׁה: 3 לְמֶעְרַק לְתַמָּן קְטוֹלָא דְיִקְטוֹל נַפְשָׁא בְּשָׁלוּ בְּלָא מַדְּעֵיהּ וְיֶהֱווֹן לְכוֹן לְשֵׁיזָבָא מִנֳּאַל דָּמָא: 4 וְיֶעֱרוֹק
לַחֲדָא מִקְרַוָּיָא דָּאִילֵּין וְיָקוֹם בְּמַעֲלָנָא דְתָרַע קִרְתָּא וְיַמְלֵיל קָדָם סָבֵי קִרְתָּא הַהִיא יָת פִּתְגָמוֹהִי וְיִכְנְשׁוּן יָתֵיהּ לְקִרְתָּא
לְיַהֲהוֹן וְיִהְכוֹן לֵיהּ אָתַר וְיתֵיב עִמְּהוֹן: 5 וַאֲרֵי יְרִדּוֹף גָּאֵל דָּמָא בָּתְרוֹהִי וְלָא יְמַסְרוּן יָת קְטוֹלָא בִּידֵיהּ אֲרֵי בְלָא מַדָּעֵיהּ
קְטַל יָת חַבְרֵיהּ וְלָא סָנֵי הוּא לֵיהּ מֵאֶתְמָלִי וּמְרַחֲמוֹהִי:

‡ *Et exiuit terminus filiorum Dan: & iuerunt filij Dan & pugnauerunt contra Leſen, & acceperunt eam, & percuſſerunt eam in ore gladij, & poſſederunt illam, & habitauerunt illam, & vocauerunt nomen Leſen Dan, iuxta nomen Dan patris ſui.* 47

‡ *Hæc poſſeſſio tribus filiorum Dan per cognationem ſuam, vrbes hæ & villæ earum.* 48

‡ *Et perfecerunt diuidere ſorte terram in terminos eius, & dederunt filij Iſrael poſſeſſionem Ioſue filio Nun in ipſis,* 49

‡ *Per præceptum Domini: & dederunt ei vrbem, quam poſtulauit; Thamnathaſara quæ eſt in monte Ephraim: & ædificauit ciuitatem & habitauit in ea.* 50

‡ *Hæ diuiſiones quas ſorte diſtribuit Eleazar ſacerdos & Ioſue filius Nun, & principes familiarum in tribubus Iſrael per ſortes in Sylo, coram Domino apud oſtia tabernaculi teſtimonij, & abierunt vt aſcenderent terram.* 51

CAP. XX.

ET locutus eſt Dominus Ioſue, dicens: 1

‡ *Loquere filiis Iſrael, dicens: Separate vobis vrbes confugiorum, quas dixi ad vos per Moyſen.* 2

‡ *Confugium homicidæ qui percuſſit animam inuitè ſine prouidentia; & erunt vobis vrbes confugium & non morietur occiſor à propinquo ſanguine.* 3

‡ *Et fugiet in vnam ciuitatum harum, & ſtabit ad fores portæ ciuitatis, & loquetur in auribus ſeniorum vrbis illius ſermones ſuos: & remittent eum concilium ad eos, & dabunt ei locum & habitabit cum eis.* 4

‡ *Et quando perſecutus fuerit propinquus ſanguine poſt eum, & non concludent occiſorem in manu illius, quoniam ignorans percuſſit proximum eius; & non odio habens ipſe eum ab heri & tertio.* 5

47 ‡ καὶ ἐξῆλθεν τὸ ὅριον υἱῶν δὰν· καὶ ἐπορεύθησαν ⓐ υἱοὶ δὰν, καὶ ἐπολέμησαν τὴν λεσέν· καὶ κατελάβοντο αὐτήν, καὶ ἐπάταξαν αὐτὴν ἐν στόματι μαχαίρας, καὶ κατεκληρονόμησαν αὐτήν, καὶ κατῴκησαν αὐτήν, καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα τῇ λεσὲν δάν, κατὰ τὸ ὄνομα δὰν τοῦ πατρὸς αὐτῶν.

48 ‡ αὕτη ἡ κληρονομία φυλῆς υἱῶν δὰν κατὰ συγγένειαν αὐτῶν, αἱ πόλεις αὗται καὶ αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν.

49 ‡ καὶ συνετέλεσαν τοῦ κληροδοτῆσαι τὴν γῆν εἰς τὰ ὅρια αὐτῆς, καὶ ἔδωκαν ⓐ υἱοὶ ἰσραὴλ κλῆρον τῷ ἰησοῦ υἱῷ ναυῆ ἐν αὐτοῖς,

50 ‡ διὰ προστάγματος κυρίου· καὶ ἔδωκαν αὐτῷ τὴν πόλιν, ἣν ἠτήσατο, θαμναθασαρὰ ἥ ἐστιν ἐν τῷ ὄρει ἐφραΐμ· καὶ ᾠκοδόμησεν τὴν πόλιν καὶ ᾤκει ἐν αὐτῇ.

51 ‡ αὗται αἱ διαιρέσεις ἃς κατεκληροδότησεν ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς καὶ ἰησοῦς ὁ τοῦ ναυῆ, καὶ ⓐ ἄρχοντες τῶν πατριῶν ἐν ταῖς φυλαῖς τοῦ ἰσραὴλ κατὰ κλήρους ἐν συλῷ, ἔναντι κυρίου παρὰ τὰς θύρας τοῦ σκηνοῦ τοῦ μαρτυρίου· καὶ ἐπορεύθησαν ἐμβατεῦσαι τὴν γῆν.

κ'.

1 ‡ Καὶ ἐλάλησε κύριος τῷ ἰησοῦ λέγων·

2 ‡ λάλησον τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, λέγων· δότε ὑμῖν τὰς πόλεις τῶν φυγαδευτηρίων, ἃς εἶπα πρὸς ὑμᾶς διὰ μωυσῆ.

3 ‡ φυγαδευτήριον τῷ φονευτῇ τῷ παταξαντι ψυχὴν ἀκουσίως δίχα προνοίας· καὶ ἔσονται ὑμῖν αἱ πόλεις φυγαδευτήριον, καὶ οὐκ ἀποθανεῖται ὁ φονευτὴς ὑπὸ τοῦ ἀγχιστεύοντος τὸ αἷμα.

4 ‡ καὶ φεύξεται εἰς μίαν τῶν πόλεων τούτων, καὶ στήσεται ἐπὶ τὴν θύραν τῆς πύλης τῆς πόλεως, καὶ λαλήσει ἐν τοῖς ὠσὶν τῶν πρεσβυτέρων τῆς πόλεως ἐκείνης τοὺς λόγους αὐτοῦ· καὶ ἐπιστρέψουσιν αὐτὸν οἱ σωαγωγοὶ πρὸς αὐτὸν, καὶ δώσουσιν αὐτῷ τόπον καὶ κατοικήσει μετ' αὐτῶν.

5 ‡ καὶ ὅτε διώξῃ ὁ ἀγχιστεύων τὸ αἷμα ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ οὐ συγκλείσουσιν τὸν φονεύσαντα ἐν χειρὶ αὐτοῦ, ὅτι οὐκ εἰδὼς ἐπάταξε τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ οὐ μισῶν αὐτὸς αὐτὸν ἀπ' ἐχθὲς καὶ τρίτης.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

47 Et exiit terminus filiorum Dan ab eis. & aſcenderunt filij Dan, & iniuerunt bellum cum Leſſen, & ſubegerunt eam, & deleuerunt eam ad verbum gladij, & poſſederunt eam, & habitarunt in ea, & appellarunt Leſſen, Dan, nomine Dan patris eorum.

48 Hæc poſſeſſio tribus filiorum Dan ad proſapias eorum; vrbes hæ & oppida earum. 49 Et finierunt ad poſſidendum terram ad terminum eius; & dederunt filij Iſrael poſſeſſionem Ioſue filio Nun inter ipſos.

50 Iuxta dictum Domini dederunt ei vrbem quam petiuit; Thimnath Zzarahh in monte domus Ephraim: & ædificauit vrbem, & habitauit in ea. 41 Hæ poſſeſſiones, quas poſſidere fecerunt Eleazar ſacerdos, & Ioſue filius Nun, & capita patrum tribuum filiorum Iſrael in ſorte in Silo ante Dominum, in porta tabernaculi fœderis: & finierunt à diuidenda terra.

CAP. XX.

ET locutus eſt Dominus cum Ioſue ad dicendum: 2 Loquere cum filijs Iſrael ad dicendum: Date vobis vrbes euaſionis, quas locutus ſum vobiſcum in manu Moſis: 3 Ad fugiendum eò occiſorem, qui occidet animam in errore, in non ſcientia ſua: & erunt vobis in euaſionem à redemptore ſanguinis. 4 Et fugiet ad vnam ex vrbibus his, & ſtabit in introitu portæ vrbis eius, & loquetur ante ſenes ciuitatis illius verba ſua; & aggregabunt eum ad ciuitatem ad ipſos, & dabunt ei locum, & habitabit cum eis. 5 Et quando ſecutus fuerit redemptor ſanguinis poſt eum, & non tradent occiſorem in manus eius, quia in non ſcientia ſua occidit ſocium ſuum, & non odit ipſe illum ab heri & ab-ante eum.

6 * וְיָשַׁב׳ בָּעִיר הַהִיא עַד־עָמְדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה
לַמִּשְׁפָּט עַד־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה
בַּיָּמִים הָהֵם אָז׳ יָשׁוּב הָרוֹצֵחַ וּבָא אֶל־עִירוֹ
וְאֶל־בֵּיתוֹ אֶל־הָעִיר אֲשֶׁר־נָס מִשָּׁם׃
7 * וַיַּקְדִּשׁוּ אֶת־קֶדֶשׁ בַּגָּלִיל בְּהַר נַפְתָּלִי וְאֶת־
שְׁכֶם בְּהַר אֶפְרָיִם וְאֶת־קִרְיַת אַרְבַּע הִיא
חֶבְרוֹן בְּהַר יְהוּדָה׃
8 * וּמֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן יְרִיחוֹ מִזְרָחָה נָתְנוּ אֶת־
בֶּצֶר בַּמִּדְבָּר בַּמִּישֹׁר מִמַּטֵּה רְאוּבֵן וְאֶת־רָאמוֹת
בַּגִּלְעָד מִמַּטֵּה גָד וְאֶת־גֹּלָן בַּבָּשָׁן מִמַּטֵּה
9 מְנַשֶּׁה׃ * אֵלֶּה הָיוּ עָרֵי הַמּוּעָדָה לְכֹל׳ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם לָנוּס שָׁמָּה כָּל־
מַכֵּה־נֶפֶשׁ בִּשְׁגָגָה וְלֹא יָמוּת בְּיַד גֹּאֵל הַדָּם
עַד־עָמְדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה׃

כא

1 * וַיִּגְּשׁוּ רָאשֵׁי אֲבוֹת הַלְוִיִּם אֶל־אֶלְעָזָר
הַכֹּהֵן וְאֶל־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְאֶל־רָאשֵׁי אֲבוֹת
הַמַּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
2 * וַיְדַבְּרוּ אֲלֵיהֶם בְּשִׁלֹה בְּאֶרֶץ כְּנַעַן לֵאמֹר
יְהוָה צִוָּה בְיַד־מֹשֶׁה לָתֶת־לָנוּ עָרִים לָשָׁבֶת
3 וּמִגְרְשֵׁיהֶן לִבְהֶמְתֵּנוּ׃ * וַיִּתְּנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
לַלְוִיִּם מִנַּחֲלָתָם אֶל־פִּי יְהוָה אֶת־הֶעָרִים הָאֵלֶּה
4 וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶן׃ * וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל לְמִשְׁפְּחֹת
הַקְּהָתִי וַיְהִי לִבְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן מִן־הַלְוִיִּם
מִמַּטֵּה יְהוּדָה וּמִמַּטֵּה הַשִּׁמְעֹנִי וּמִמַּטֵּה בִנְיָמִן
בַּגּוֹרָל עָרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה׃
5 * וְלִבְנֵי קְהָת הַנּוֹתָרִים מִמִּשְׁפְּחֹת מַטֵּה־
אֶפְרַיִם וּמִמַּטֵּה־דָן וּמֵחֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה בַּגּוֹרָל
עָרִים עָשֶׂר׃

6 *Et habitabit in ciuitate illa donec ſtet
ante iudicium cauſam reddens facti ſui,
C & moriatur ſacerdos magnus qui fuerit
in illo tempore. Tunc reuertetur homici-
da, & ingredietur ciuitatem & domum
ſuam de qua fugerat.
7 * Decreuerúntque Cedes in Galilæa
montis Neptalim, & Sychem in monte
Ephraim, & Cariatharbe, ipſa eſt Hebrō,
in monte Iuda.
8 * Et trans Iordanem contra Orientalē
plagam Hiericho ſtatuerūt Boſor quæ ſi-
D ta eſt in campeſtri ſolitudine de tribu Ru
ben, & Ramoth in Galaad de tribu Gad,
& Gaulon in Baſan de tribu Manaſſe.
9 * Hæ ciuitates conſtitutæ ſunt cunctis
filijs Iſrael & aduenis qui habitabāt inter
eos, vt fugeret ad eas qui animam neſcius
percuſsiſſet, & non moreretur in manu
proximi effuſum ſanguinem vindicare
cupientis, donec ſtaret ante populum ex-
poſiturus cauſam ſuam.

CAP. XXI.

1 ACceſſerúntque principes familiarum
A Leui ad Eleazarum ſacerdotem & Io-
ſue filium Nun, & ad duces cognatio-
num per ſingulas tribus filiorum Iſrael.
2 * Locutíque ſunt ad eos in Sylo terræ
Chanaan atque dixerunt, Dominus præ-
cepit per manum Moyſi vt darentur no-
bis vrbes ad habitandum, & ſuburbana
earum ad alenda iumenta.
3 * Dederúntque filij Iſrael de poſſeſsio-
nibus ſuis iuxta imperium Domini ciui-
tates & ſuburbana earum.
4 * Egreſſáque eſt ſors in familiam Caath
filiorum Aaron ſacerdotis de tribu Iuda,
& Symeon, & Beniamin, ciuitates tre-
decim.
5 * Et reliquis filiorū Caath, id eſt Leui-
tis, qui ſuperfuerāt de tribubus Ephraim
& Dan, & dimidiæ tribus Manaſſe, ciuita-
tes decem.

תרגום יונתן

6 וִיתֵיב בְּקַרְתָּא הַהִיא עַד דִּיקוּם קֳדָם כְּנִישְׁתָּא לְדִינָא עַד דִּימוּת כַּהֲנָא רַבָּא דִּיהֵי בְיוֹמַיָּא הָאִינוּן בְּכֵן יְתוּב קָטוֹלָא וְיֵעוֹל
לְקַרְתֵּיהּ וּלְבֵיתֵיהּ לְקַרְתָּא דַעֲרַק מִתַּמָּן׃ 7 וְזַמִּינוּ יַת קֶדֶשׁ בִּגְלִילָא בְּטוּרָא דְבֵית נַפְתָּלִי וְיַת שְׁכֶם בְּטוּרָא דְבֵית
אֶפְרַיִם וְיַת קִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן בְּאַרַע דְּבֵית יְהוּדָה׃ 8 וּמֵעִבְרָא לְיַרְדְּנָא דִירִיחוֹ מַדִּינְחָא יְהַבוּ יַתְבֶּצֶר בְּמַדְבְּרָא
בְּמֵישְׁרָא מִשִּׁבְטָא דִרְאוּבֵן וְיַת רָאמוֹת בַּגִּלְעָד מִשִּׁבְטָא דְגָד וְיַת גּוֹלָן בְּמַתְנָן מִשִּׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה׃ 9 אִילֵּין הֲוָאָה קִרְוַיָּא
דִמְזַמְנָן לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְגִיּוֹרָא דְיִתְגַּיְּרוּן בֵּינֵיהוֹן לְמֵעֲרַק לְתַמָּן כָּל דְיִקְטוֹל נַפְשָׁא בְּשָׁלוּ וְלָא יְמוּת בְּיַד גָּאֵל דְּמָא עַד דִּיקוּם קֳדָם
כְּנִישְׁתָּא׃

כא

1 וּקְרִיבוּ רֵישֵׁי אֲבָהָת לֵיוָאֵי לְוַת אֶלְעָזָר כַּהֲנָא וּלְוַת יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן וּלְוַת רֵישֵׁי אֲבָהָת שִׁבְטַיָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 2 וּמַלִּילוּ
עִמְּהוֹן בְּשִׁילוֹ בְּאַרְעָא דִכְנַעַן לְמֵימַר יְיָ פַּקֵּיד בִּידָא דְמֹשֶׁה לְמִתַּן לָנָא קִרְוִין לְמִיתַּב וְרַוְחֵיהוֹן לִבְעִירָנָא׃ 3 וִיהַבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
לְלֵיוָאֵי מֵאַחֲסַנְתֵּיהוֹן עַל מֵימְרָא דַיְיָ יַת קִרְוַיָּא הָאִילֵּין וְיַת רַוְחֵיהֶן׃ 4 וּנְפַק עַדְבָּא לְזַרְעֲיָת קְהָת וַהֲוָה לִבְנֵי
אַהֲרֹן כַּהֲנָא מִן לֵיוָאֵי מִשִּׁבְטָא דִיהוּדָה וּמִשִּׁבְטָא דְשִׁמְעוֹן וּמִשֶּׁבֶט בִּנְיָמִין בְּעַדְבָא קִרְוִין תְּלָת עֶשְׂרֵה׃ 5 וְלִבְנֵי קְהָת
דְאִשְׁתְּאַרוּ מִזַּרְעֲיָת שִׁבְטָא דְאֶפְרָיִם וּמִשִּׁבְטָא דְדָן וּמִפַּלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה בְּעַדְבָא קִרְוִין עַשְׂרָא׃

6 ‡ Et habitabit in ciuitate illa donec ſtet corã congregatione in iudicium, donec moriatur ſacerdos magnus, qui erit in diebus illis: tunc reuertetur homicida et veniet ad portam ſuam & ad domum ſuam, & ad ciuitatem vnde fugerat illinc.

7 ‡ Et diuiſit Cedes in terra Galilæa in monte Nephtalim, & Sychem in monte Ephraim, & vrbem Arbe, hæc eſt Hebron in monte Juda.

8 ‡ Et trans Iordanem Hierichò; ab Oriente dedit Boſor in ſolitudine in campo de tribu Ruben, & Ramoth in Galaad de tribu Gad; & Golan in Baſan de tribu Manaſſe.

9 ‡ Hæ fuerunt ciuitates celebres omnibus filijs Iſrael & aduenæ qui habitabat in eis vt fugeret illuc, omni percutienti animam inuitè, vt non moriatur in manu propinqui ſanguine donec ſtaret ante congregationem in iudicio.

CAP. XXI.

1 ET acceſſerunt principes familiarum filiorum Leui ad Eleazarum ſacerdotem, & ad Joſue filium Nun & ad principes tribuum familiarum ex tribubus filiorum Iſrael.

2 ‡ Et locuti ſunt ad eos in Sylo in terra Chanaan, dicentes: Dominus præcepit in manu Moyſi vt daret nobis vrbes ad habitandum & ſuburbana earum iumentis noſtris.

3 ‡ Et dederunt filij Iſrael Leuitis vt poſſiderent ipſi per præceptum Domini ciuitates has & ſuburbana earum.

4 ‡ Et egreſſa eſt ſors populo Caath, & fuit filiis Aaron ſacerdotibus Leuitis à tribu Iudà & à tribu Symeon, & à tribu Beniamin per ſortem ciuitates tredecim:

5 ‡ Et filiis Caath relictis ex cognatione tribus Ephraim, & de tribu Dan, & de dimidia tribu Manaſſe per ſortem ciuitates decem.

6 ‡ καὶ καθιήσει ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἕως στῇ κατὰ πρόσωπον τῆς συναγωγῆς εἰς κρίσιν ἕως ἀποθάνῃ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, ὃς ἔσται ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· τότε ἐπιστρέψει ὁ φονεὺς, καὶ ἐλεύσεται πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὅθεν ἔφυγεν ἐκεῖθεν.

7 ‡ καὶ διέστειλεν τὴν κεδὲς ἐν γῇ γαλιλαίᾳ ἐν τῷ ὄρει τῷ νεφθαλίμ, καὶ συχὲμ ἐν τῷ ἐφραΐμ, καὶ τὴν πόλιν ἀρβόκ, αὕτη ἐστὶν χεβρὼν ἐν τῷ ὄρει τῷ ἰούδα.

8 ‡ καὶ ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἱεριχὼ ἀπ' ἀνατολῶν ἔδωκεν τὴν βοσὼρ ἐν ἐρήμῳ ἐν τῷ πεδίῳ ἀπὸ τῆς φυλῆς ῥουβήν, καὶ τὴν ραμὼθ ἐν τῇ γαλαὰδ ἀπὸ τῆς φυλῆς γάδ, καὶ τὴν γωλὰν ἐν τῇ βασανίτιδι ἀπὸ τῆς φυλῆς μανασσῆ.

9 ‡ αὗται ἦσαν αἱ πόλεις αἱ ἐπίκλητοι τοῖς πᾶσιν υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ τῷ προσηλύτῳ τῷ προσκειμένῳ ἐν αὐτοῖς καταφυγεῖν ἐκεῖ παντὶ παίοντι ψυχὴν ἀκουσίως, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ ἐν χειρὶ τοῦ ἀγχιστεύοντος τὸ αἷμα ἕως ἂν καταστῇ ἐναντίον τῆς συναγωγῆς ἐν κρίσει.

κά.

1 ‡ Καὶ προσῆλθοσαν οἱ ἀρχιπατρίαι τῶν υἱῶν λευὶ πρὸς ἐλεάζαρ τὸν ἱερέα καὶ πρὸς ἰησοῦν τὸν τοῦ ναυῆ καὶ πρὸς τοὺς ἀρχιφύλους πατριῶν ἐκ τῶν φυλῶν τῶν υἱῶν ἰσραήλ.

2 ‡ καὶ εἶπαν πρὸς αὐτοὺς ἐν σηλὼ ἐν γῇ χανανὶ λέγοντες, κύριος ἐνετείλατο ἐν χειρὶ μωυσῆ δοῦναι ἡμῖν πόλεις κατοικεῖν καὶ τὰ περισπόρια αὐτῶν τοῖς κτήνεσιν ἡμῶν.

3 ‡ καὶ ἔδωκαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τοῖς λευίταις ἐν τῷ καταληρονομεῖν αὐτοὺς διὰ προστάγματος κυρίου τὰς πόλεις ταύτας καὶ τὰ περισπόρια αὐτῶν.

4 ‡ καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος τῷ δήμῳ καάθ, καὶ ἐγένετο τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν τοῖς ἱερεῦσιν τοῖς λευίταις ἀπὸ φυλῆς ἰούδα καὶ ἀπὸ φυλῆς συμεὼν καὶ ἀπὸ φυλῆς βενιαμὶν κληρωτὶ πόλεις τρεισκαίδεκα.

5 ‡ καὶ τοῖς υἱοῖς καάθ τοῖς καταλελειμμένοις ἐκ τῆς συγγρείας φυλῆς ἐφραΐμ, καὶ ἐκ τῆς φυλῆς δὰν, καὶ ἀπὸ ἡμίσους φυλῆς μανασσῆ κληρωτὶ πόλεις δέκα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et habitabit in ciuitate illa quoad ſurgat coram congregatione in iudicio, quoad moriatur Sacerdos magnus qui erit in diebus illis: tunc redibit occiſor, & intrabit ad ciuitatem ſuam, & ad domum ſuam; ad vrbem ex qua fugerat inde.

7 Et conſtituerunt Kedes in Gelila in monte domus Nephthali; & Sechem in monte domus Ephraim, & Kiriath Arbagh, ipſa Hhebron, in terra domus Iuda. 8 Et vltra Iordanem Iericho ad ortum dederunt Beſzer in deſerto in planitie ex tribu Reuben: & Rimoth in Gilghad ex tribu Gad, & Golan in Mathnan, ex tribu Menaſſe.

9 Hæ fuerunt vrbes quas conſtituerunt omnibus filijs Iſrael, & proſelytis qui proſelyti facti ſunt inter eos ad fugiendum eò, omni qui occiderit animam in errore: & non morietur in manu redemptoris ſanguinis, donec ſtet ante congregationem.

CAP. XXI.

1 ET acceſſerunt capita patrum Leuitarum ad Elghazar ſacerdotem, & ad Ioſue filium Nun, & ad capita patrum tribuum filiorum Iſrael. 2 Et locuti ſunt cum eis in Silo in terra Canaghan ad dicendum: Dominus iuſſit in manu Moſis ad dandum nobis vrbes ad habitandum, & ſpacia earum ad iumenta noſtra.

3 Et dederunt filij Iſrael Leuitis de poſſeſſionibus eorum iuxta dictum Domini; vrbes has & ſpacia earum.

4 Et exijt ſors proſapiæ Kehath, & fuit filijs Aharon ſacerdotis ex Leuitis de tribu Iehudà, & de tribu Simghon: & ex tribu Biniamin in ſorte vrbes tredecim. 5 Et filijs Kehath qui reliqui fuerunt ex proſapia tribus Ephraim, & ex tribu Dan, & ex medio tribus Menaſſe in ſorte vrbes decem.

6 * וְיָשַׁב׳ בָּעִיר הַהִיא עַד־עָמְדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה
לַמִּשְׁפָּט עַד־מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אֲשֶׁר יִהְיֶה
בַּיָּמִים הָהֵם אָז׳ יָשׁוּב הָרוֹצֵחַ וּבָא אֶל־עִירוֹ
וְאֶל־בֵּיתוֹ אֶל־הָעִיר אֲשֶׁר־נָס מִשָּׁם׃
7 * וַיַּקְדִּשׁוּ אֶת־קֶדֶשׁ בַּגָּלִיל בְּהַר נַפְתָּלִי וְאֶת־
שְׁכֶם בְּהַר אֶפְרָיִם וְאֶת־קִרְיַת אַרְבַּע הִיא
חֶבְרוֹן בְּהַר יְהוּדָה׃
8 * וּמֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן יְרִיחוֹ מִזְרָחָה נָתְנוּ אֶת־
בֶּצֶר בַּמִּדְבָּר בַּמִּישֹׁר מִמַּטֵּה רְאוּבֵן וְאֶת־רָאמוֹת
בַּגִּלְעָד מִמַּטֵּה גָד וְאֶת־גֹּלָן בַּבָּשָׁן מִמַּטֵּה
9 מְנַשֶּׁה׃ * אֵלֶּה הָיוּ עָרֵי הַמּוּעָדָה לְכֹל׳ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְלַגֵּר הַגָּר בְּתוֹכָם לָנוּס שָׁמָּה כָּל־
מַכֵּה־נֶפֶשׁ בִּשְׁגָגָה וְלֹא יָמוּת בְּיַד גֹּאֵל הַדָּם
עַד־עָמְדוֹ לִפְנֵי הָעֵדָה׃

כא

1 * וַיִּגְּשׁוּ רָאשֵׁי אֲבוֹת הַלְוִיִּם אֶל־אֶלְעָזָר
הַכֹּהֵן וְאֶל־יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְאֶל־רָאשֵׁי אֲבוֹת
הַמַּטּוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
2 * וַיְדַבְּרוּ אֲלֵיהֶם בְּשִׁלֹה בְּאֶרֶץ כְּנַעַן לֵאמֹר
יְהוָה צִוָּה בְיַד־מֹשֶׁה לָתֶת־לָנוּ עָרִים לָשָׁבֶת
3 וּמִגְרְשֵׁיהֶן לִבְהֶמְתֵּנוּ׃ * וַיִּתְּנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
לַלְוִיִּם מִנַּחֲלָתָם אֶל־פִּי יְהוָה אֶת־הֶעָרִים הָאֵלֶּה
4 וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶן׃ * וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל לְמִשְׁפְּחֹת
הַקְּהָתִי וַיְהִי לִבְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן מִן־הַלְוִיִּם
מִמַּטֵּה יְהוּדָה וּמִמַּטֵּה הַשִּׁמְעֹנִי וּמִמַּטֵּה בִנְיָמִן
בַּגּוֹרָל עָרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה׃
5 * וְלִבְנֵי קְהָת הַנּוֹתָרִים מִמִּשְׁפְּחֹת מַטֵּה־
אֶפְרַיִם וּמִמַּטֵּה־דָן וּמֵחֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה בַּגּוֹרָל
עָרִים עָשֶׂר׃

6 *Et habitabit in ciuitate illa donec ſtet
ante iudicium cauſam reddens facti ſui,
C & moriatur ſacerdos magnus qui fuerit
in illo tempore. Tunc reuertetur homici-
da, & ingredietur ciuitatem & domum
ſuam de qua fugerat.
7 * Decreuerúntque Cedes in Galilæa
montis Neptalim, & Sychem in monte
Ephraim, & Cariatharbe, ipſa eſt Hebrō,
in monte Iuda.
8 * Et trans Iordanem contra Orientalē
plagam Hiericho ſtatuerūt Boſor quæ ſi-
D ta eſt in campeſtri ſolitudine de tribu Ru
ben, & Ramoth in Galaad de tribu Gad,
& Gaulon in Baſan de tribu Manaſſe.
9 * Hæ ciuitates conſtitutæ ſunt cunctis
filijs Iſrael & aduenis qui habitabāt inter
eos, vt fugeret ad eas qui animam neſcius
percuſsiſſet, & non moreretur in manu
proximi effuſum ſanguinem vindicare
cupientis, donec ſtaret ante populum ex-
poſiturus cauſam ſuam.

CAP. XXI.

1 ACceſſerúntque principes familiarum
A Leui ad Eleazarum ſacerdotem & Io-
ſue filium Nun, & ad duces cognatio-
num per ſingulas tribus filiorum Iſrael.
2 * Locutíque ſunt ad eos in Sylo terræ
Chanaan atque dixerunt, Dominus præ-
cepit per manum Moyſi vt darentur no-
bis vrbes ad habitandum, & ſuburbana
earum ad alenda iumenta.
3 * Dederúntque filij Iſrael de poſſeſsio-
nibus ſuis iuxta imperium Domini ciui-
tates & ſuburbana earum.
4 * Egreſſáque eſt ſors in familiam Caath
filiorum Aaron ſacerdotis de tribu Iuda,
& Symeon, & Beniamin, ciuitates tre-
decim.
5 * Et reliquis filiorū Caath, id eſt Leui-
tis, qui ſuperfuerāt de tribubus Ephraim
& Dan, & dimidiæ tribus Manaſſe, ciuita-
tes decem.

תרגום יונתן

6 וִיתֵיב בְּקַרְתָּא הַהִיא עַד דִּיקוּם קֳדָם כְּנִישְׁתָּא לְדִינָא עַד דִּימוּת כַּהֲנָא רַבָּא דִּיהֵי בְיוֹמַיָּא הָאִינוּן בְּכֵן יְתוּב קָטוֹלָא וְיֵעוֹל
לְקַרְתֵּיהּ וּלְבֵיתֵיהּ לְקַרְתָּא דַעֲרַק מִתַּמָּן׃ 7 וְזַמִּינוּ יַת קֶדֶשׁ בִּגְלִילָא בְּטוּרָא דְבֵית נַפְתָּלִי וְיַת שְׁכֶם בְּטוּרָא דְבֵית
אֶפְרַיִם וְיַת קִרְיַת אַרְבַּע הִיא חֶבְרוֹן בְּאַרַע דְּבֵית יְהוּדָה׃ 8 וּמֵעִבְרָא לְיַרְדְּנָא דִירִיחוֹ מַדִּינְחָא יְהַבוּ יַתְבֶּצֶר בְּמַדְבְּרָא
בְּמֵישְׁרָא מִשִּׁבְטָא דִרְאוּבֵן וְיַת רָאמוֹת בַּגִּלְעָד מִשִּׁבְטָא דְגָד וְיַת גּוֹלָן בְּמַתְנָן מִשִּׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה׃ 9 אִילֵּין הֲוָאָה קִרְוַיָּא
דִמְזַמְנָן לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְגִיּוֹרָא דְיִתְגַּיְּרוּן בֵּינֵיהוֹן לְמֵעֲרַק לְתַמָּן כָּל דְיִקְטוֹל נַפְשָׁא בְּשָׁלוּ וְלָא יְמוּת בְּיַד גָּאֵל דְּמָא עַד דִּיקוּם קֳדָם
כְּנִישְׁתָּא׃

כא

1 וּקְרִיבוּ רֵישֵׁי אֲבָהָת לֵיוָאֵי לְוַת אֶלְעָזָר כַּהֲנָא וּלְוַת יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן וּלְוַת רֵישֵׁי אֲבָהָת שִׁבְטַיָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 2 וּמַלִּילוּ
עִמְּהוֹן בְּשִׁילוֹ בְּאַרְעָא דִכְנַעַן לְמֵימַר יְיָ פַּקֵּיד בִּידָא דְמֹשֶׁה לְמִתַּן לָנָא קִרְוִין לְמִיתַּב וְרַוְחֵיהוֹן לִבְעִירָנָא׃ 3 וִיהַבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
לְלֵיוָאֵי מֵאַחֲסַנְתֵּיהוֹן עַל מֵימְרָא דַיְיָ יַת קִרְוַיָּא הָאִילֵּין וְיַת רַוְחֵיהֶן׃ 4 וּנְפַק עַדְבָּא לְזַרְעֲיָת קְהָת וַהֲוָה לִבְנֵי
אַהֲרֹן כַּהֲנָא מִן לֵיוָאֵי מִשִּׁבְטָא דִיהוּדָה וּמִשִּׁבְטָא דְשִׁמְעוֹן וּמִשֶּׁבֶט בִּנְיָמִין בְּעַדְבָא קִרְוִין תְּלָת עֶשְׂרֵה׃ 5 וְלִבְנֵי קְהָת
דְאִשְׁתְּאַרוּ מִזַּרְעֲיָת שִׁבְטָא דְאֶפְרָיִם וּמִשִּׁבְטָא דְדָן וּמִפַּלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה בְּעַדְבָא קִרְוִין עַשְׂרָא׃

6 ‡ Et habitabit in ciuitate illa donec ſtet corã congregatione in iudicium, donec moriatur ſacerdos magnus, qui erit in diebus illis: tunc reuertetur homicida et veniet ad portam ſuam & ad domum ſuam, & ad ciuitatem vnde fugerat illinc.

7 ‡ Et diuiſit Cedes in terra Galilæa in monte Nephtalim, & Sychem in monte Ephraim, & vrbem Arbe, hæc eſt Hebron in monte Juda.

8 ‡ Et trans Iordanem Hierichò; ab Oriente dedit Boſor in ſolitudine in campo de tribu Ruben, & Ramoth in Galaad de tribu Gad; & Golan in Baſan de tribu Manaſſe.

9 ‡ Hæ fuerunt ciuitates celebres omnibus filijs Iſrael & aduenæ qui habitabat in eis vt fugeret illuc, omni percutienti animam inuitè, vt non moriatur in manu propinqui ſanguine donec ſtaret ante congregationem in iudicio.

CAP. XXI.

1 ET acceſſerunt principes familiarum filiorum Leui ad Eleazarum ſacerdotem, & ad Joſue filium Nun & ad principes tribuum familiarum ex tribubus filiorum Iſrael.

2 ‡ Et locuti ſunt ad eos in Sylo in terra Chanaan, dicentes: Dominus præcepit in manu Moyſi vt daret nobis vrbes ad habitandum & ſuburbana earum iumentis noſtris.

3 ‡ Et dederunt filij Iſrael Leuitis vt poſſiderent ipſi per præceptum Domini ciuitates has & ſuburbana earum.

4 ‡ Et egreſſa eſt ſors populo Caath, & fuit filiis Aaron ſacerdotibus Leuitis à tribu Iudà & à tribu Symeon, & à tribu Beniamin per ſortem ciuitates tredecim:

5 ‡ Et filiis Caath relictis ex cognatione tribus Ephraim, & de tribu Dan, & de dimidia tribu Manaſſe per ſortem ciuitates decem.

6 ‡ καὶ καθιήσει ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἕως στῇ κατὰ πρόσωπον τῆς συναγωγῆς εἰς κρίσιν ἕως ἀποθάνῃ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, ὃς ἔσται ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· τότε ἐπιστρέψει ὁ φονεὺς, καὶ ἐλεύσεται πρὸς τὴν πόλιν αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὅθεν ἔφυγεν ἐκεῖθεν.

7 ‡ καὶ διέστειλεν τὴν κεδὲς ἐν γῇ γαλιλαίᾳ ἐν τῷ ὄρει τῷ νεφθαλίμ, καὶ συχὲμ ἐν τῷ ἐφραΐμ, καὶ τὴν πόλιν ἀρβόκ, αὕτη ἐστὶν χεβρὼν ἐν τῷ ὄρει τῷ ἰούδα.

8 ‡ καὶ ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἱεριχὼ ἀπ' ἀνατολῶν ἔδωκεν τὴν βοσὼρ ἐν ἐρήμῳ ἐν τῷ πεδίῳ ἀπὸ τῆς φυλῆς ῥουβήν, καὶ τὴν ραμὼθ ἐν τῇ γαλαὰδ ἀπὸ τῆς φυλῆς γάδ, καὶ τὴν γωλὰν ἐν τῇ βασανίτιδι ἀπὸ τῆς φυλῆς μανασσῆ.

9 ‡ αὗται ἦσαν αἱ πόλεις αἱ ἐπίκλητοι τοῖς πᾶσιν υἱοῖς ἰσραὴλ καὶ τῷ προσηλύτῳ τῷ προσκειμένῳ ἐν αὐτοῖς καταφυγεῖν ἐκεῖ παντὶ παίοντι ψυχὴν ἀκουσίως, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ ἐν χειρὶ τοῦ ἀγχιστεύοντος τὸ αἷμα ἕως ἂν καταστῇ ἐναντίον τῆς συναγωγῆς ἐν κρίσει.

κά.

1 ‡ Καὶ προσῆλθοσαν οἱ ἀρχιπατρίαι τῶν υἱῶν λευὶ πρὸς ἐλεάζαρ τὸν ἱερέα καὶ πρὸς ἰησοῦν τὸν τοῦ ναυῆ καὶ πρὸς τοὺς ἀρχιφύλους πατριῶν ἐκ τῶν φυλῶν τῶν υἱῶν ἰσραήλ.

2 ‡ καὶ εἶπαν πρὸς αὐτοὺς ἐν σηλὼ ἐν γῇ χανανὶ λέγοντες, κύριος ἐνετείλατο ἐν χειρὶ μωυσῆ δοῦναι ἡμῖν πόλεις κατοικεῖν καὶ τὰ περισπόρια αὐτῶν τοῖς κτήνεσιν ἡμῶν.

3 ‡ καὶ ἔδωκαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τοῖς λευίταις ἐν τῷ καταληρονομεῖν αὐτοὺς διὰ προστάγματος κυρίου τὰς πόλεις ταύτας καὶ τὰ περισπόρια αὐτῶν.

4 ‡ καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος τῷ δήμῳ καάθ, καὶ ἐγένετο τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν τοῖς ἱερεῦσιν τοῖς λευίταις ἀπὸ φυλῆς ἰούδα καὶ ἀπὸ φυλῆς συμεὼν καὶ ἀπὸ φυλῆς βενιαμὶν κληρωτὶ πόλεις τρεισκαίδεκα.

5 ‡ καὶ τοῖς υἱοῖς καάθ τοῖς καταλελειμμένοις ἐκ τῆς συγγρείας φυλῆς ἐφραΐμ, καὶ ἐκ τῆς φυλῆς δὰν, καὶ ἀπὸ ἡμίσους φυλῆς μανασσῆ κληρωτὶ πόλεις δέκα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et habitabit in ciuitate illa quoad ſurgat coram congregatione in iudicio, quoad moriatur Sacerdos magnus qui erit in diebus illis: tunc redibit occiſor, & intrabit ad ciuitatem ſuam, & ad domum ſuam; ad vrbem ex qua fugerat inde.

7 Et conſtituerunt Kedes in Gelila in monte domus Nephthali; & Sechem in monte domus Ephraim, & Kiriath Arbagh, ipſa Hhebron, in terra domus Iuda. 8 Et vltra Iordanem Iericho ad ortum dederunt Beſzer in deſerto in planitie ex tribu Reuben: & Rimoth in Gilghad ex tribu Gad, & Golan in Mathnan, ex tribu Menaſſe.

9 Hæ fuerunt vrbes quas conſtituerunt omnibus filijs Iſrael, & proſelytis qui proſelyti facti ſunt inter eos ad fugiendum eò, omni qui occiderit animam in errore: & non morietur in manu redemptoris ſanguinis, donec ſtet ante congregationem.

CAP. XXI.

1 ET acceſſerunt capita patrum Leuitarum ad Elghazar ſacerdotem, & ad Ioſue filium Nun, & ad capita patrum tribuum filiorum Iſrael. 2 Et locuti ſunt cum eis in Silo in terra Canaghan ad dicendum: Dominus iuſſit in manu Moſis ad dandum nobis vrbes ad habitandum, & ſpacia earum ad iumenta noſtra.

3 Et dederunt filij Iſrael Leuitis de poſſeſſionibus eorum iuxta dictum Domini; vrbes has & ſpacia earum.

4 Et exijt ſors proſapiæ Kehath, & fuit filijs Aharon ſacerdotis ex Leuitis de tribu Iehudà, & de tribu Simghon: & ex tribu Biniamin in ſorte vrbes tredecim. 5 Et filijs Kehath qui reliqui fuerunt ex proſapia tribus Ephraim, & ex tribu Dan, & ex medio tribus Menaſſe in ſorte vrbes decem.

6 * וּלְבְנֵי גֵרְשׁוֹן מִמִּשְׁפַּחַת מַטֵּה־יִשָּׂשכָר
וּמִמַּטֵּה־אָשֵׁר וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי וּמֵחֲצִי מַטֵּה
מְנַשֶּׁה בַּבָּשָׁן בַּגּוֹרָל עָרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה׃
7 * לִבְנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם מִמַּטֵּה רְאוּבֵן
וּמִמַּטֵּה־גָּד וּמִמַּטֵּה זְבוּלֻן עָרִים שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה׃
8 * וַיִּתְּנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַלְוִיִּם אֶת־הֶעָרִים
הָאֵלֶּה וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה בְּיַד־
9 מֹשֶׁה בַּגּוֹרָל׃ * וַיִּתְּנוּ מִמַּטֵּה בְנֵי יְהוּדָה
וּמִמַּטֵּה בְנֵי שִׁמְעוֹן אֵת הֶעָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר־יִקְרָא
10 אֶתְהֶן בְּשֵׁם׃ * וַיְהִי לִבְנֵי אַהֲרֹן מִמִּשְׁפְּחֹת
הַקָּהָתִי מִבְּנֵי לֵוִי כִּי לָהֶם הָיָה הַגּוֹרָל רִאישֹׁנָה׃
11 * וַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת־קִרְיַת אַרְבַּע אֲבִי
הָעֲנָק הִיא חֶבְרוֹן בְּהַר יְהוּדָה וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ
12 סְבִיבוֹתֶיהָ׃ * וְאֶת־שְׂדֵה הָעִיר וְאֶת־חַצֵּרֶיהָ
נָתְנוּ לְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה בַּאֲחֻזָּתוֹ׃
13 * וְלִבְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֵן נָתְנוּ אֶת־עִיר מִקְלַט
הָרֹצֵחַ אֶת־חֶבְרוֹן וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת־לִבְנָה
14 וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ׃ * וְאֶת־יַתִּר וְאֶת־מִגְרְשֶׁהָ
15 וְאֶת־אֶשְׁתְּמוֹעַ וְאֶת־מִגְרְשֶׁהָ׃ * וְאֶת־
חֹלֹן וְאֶת־מִגְרְשֶׁהָ וְאֶת־דְּבִר וְאֶת־מִגְרְשֶׁהָ׃
16 * וְאֶת־עַיִן וְאֶת־מִגְרְשֶׁהָ וְאֶת־יְטָה וְאֶת־
מִגְרְשֶׁהָ אֶת־בֵּית שֶׁמֶשׁ וְאֶת־מִגְרְשֶׁהָ עָרִים
תֵּשַׁע מֵאֵת שְׁנֵי הַשְּׁבָטִים הָאֵלֶּה׃
17 * וּמִמַּטֵּה בִּנְיָמִין אֶת־גִּבְעוֹן וְאֶת־מִגְרְשֶׁהָ
18 אֶת־גֶּבַע וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ׃ * אֶת־עֲנָתוֹת וְאֶת־
מִגְרְשָׁהּ וְאֶת־עַלְמוֹן וְאֶת־מִגְרְשָׁהּ עָרִים אַרְבַּע׃
19 * כָּל־עָרֵי בְנֵי־אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה
20 עָרִים וּמִגְרְשֵׁיהֶן׃ * וְלִמִשְׁפְּחוֹת בְּנֵי־קְהָת
הַלְוִיִּם הַנּוֹתָרִים מִבְּנֵי קְהָת וַיְהִי עָרֵי גוֹרָלָם
מִמַּטֵּה אֶפְרָיִם׃

6 * Porrò filijs Gerſon egreſſa eſt ſors vt acciperent de tribubus Yſachar & Aſer, & Neptalim, dimidiáque tribu Manaſſe in Baſan, ciuitates numero tredecim. 1. Par. 6. c
7 * Et filiis Merari per cognationes ſuas de tribubus Ruben, & Gad, & Zabulon, vrbes duodecim.
8 * Dederúntque filij Iſrael Leuitis ciuitates & ſuburbana earum, ſicut præcepit
B Dominus per manum Moyſi ſingulis ſorte tribuentes.
9 * De tribubus filiorum Iuda, & Symeon dedit Ioſue ciuitates, quarum iſta ſunt nomina.
10 * Filijs Aaron per familias Caath Leuitici generis. prima enim ſors illis egreſſa eſt.
11 * Cariatharbe patris Enach quæ vocatur Hebron in monte Iuda, & ſuburbana eius per circuitum.
12 * Agros verò & villas eius dederat Caleb filio Iephone ad poſsidendum.
13 * Dedit ergo filiis Aaron ſacerdotis Hebron confugij ciuitatem, ac ſuburbana eius, & Lobnam cum ſuburbanis ſuis.
14 * Et Iether, & Iſtimon,
15 * Et Helon, & Dabir,
16 * Et Ain, & Ietham, & Bethſames cum ſuburbanis ſuis, ciuitates nouem de tribubus, vt dictum eſt, duabus.
17 * De tribu autem filiorum Beniamin Gabaon & Gabae,
18 * Et Anathoth, & Almon cum ſuburbanis ſuis, ciuitates quatuor.
19 * Omnes ſimul ciuitates filiorum Aaron ſacerdotis, tredecim cum ſuburbanis ſuis.
20 * Reliquis verò per familias filiorum Caath Leuitici generis hæc eſt data poſſeſsio.

תרגום יונתן

6 וּלְבְנֵי גֵּרְשׁוֹן מְזַנְעָת שִׁבְטָא דְיִשָּׂשכָר וּמִשִּׁבְטָא דְאָשֵׁר וּמִשִּׁבְטָא דְנַפְתָּלִי וּמִפַּלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה בְּמַתְנָן בְּעַזְרָא קִרְוִין
תְּלָת עֲשָׂר׃ 7 לִבְנֵי מְרָרִי לְזַרְעָתְהוֹן מִשִּׁבְטָא דְרוּבֵן וּמִשִּׁבְטָא דְגָד וּמִשִּׁבְטָא דִזְבוּלֻן קִרְוִין תַּרְתָּא עֲשָׂרֵה׃
8 וְיַהֲבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לְלֵוָאֵי יָת קִרְוַיָּא הָאִלֵּין וְיָת רַוְחֵיהֶן כְּמָא דְפַקִּיד יְיָ בִּידָא דְמֹשֶׁה בְּעַזְרָא׃ 9 וְיַהֲבוּ
מִשִּׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וּמִשִּׁבְטָא דִבְנֵי שִׁמְעוֹן יָת קִרְוַיָּא הָאִלֵּין דְּאִתְפָּרְשָׁא בִּשְׁמָהָן׃ 10 וַהֲווֹ לִבְנֵי אַהֲרֹן מִזַּרְעָת קְהָת
מִבְּנֵי לֵוִי אֲרֵי לְהוֹן הֲוָה עַדְבָּא קַדְמָאָה׃ 11 וְיַהֲבוּ לְהוֹן יָת קִרְיַת אַרְבַּע אֲבוּהוֹן דְגַבְרָא הִיא חֶבְרוֹן בְּטוּרָא דִבְיַת יְהוּדָה
וְיָת רַוְחֵהָא סְחָרְנָהָא׃ 12 וְיָת חֲקַל קִרְתָּא וְיָת רַוְחֵהָא יְהַבוּ לְכָלֵב בַּר יְפֻנֶּה בַּאֲחֻסַנְתֵּיהּ׃ 13 וְלִבְנֵי אַהֲרֹן
בְּהֲנָא יְהַבוּ יָת קִרְיַת שֵׁיזְבוּת קְטוֹלָא יָת חֶבְרוֹן וְיָת רַוְחֵהָא וְיָת לִבְנָה וְיָת רַוְחֵהָא׃ 14 וְיָת יַתִּיר וְיָת רַוְחֵהָא וְיָת אֶשְׁתְּמֹעַ וְיָת
רַוְחֵהָא׃ 15 וְיָת חוֹלוֹן וְיָת רַוְחֵהָא וְיָת דְּבִיר וְיָת רַוְחֵהָא׃ 16 וְיָת עַיִן וְיָת רַוְחֵהָא וְיָת יְטָה וְיָת רַוְחֵהָא
יָת בֵּית שֶׁמֶשׁ וְיָת רַוְחֵהָא קִרְוִין תְּשַׁע מִן תְּרֵין שִׁבְטַיָּא הָאִלֵּין׃ 17 וּמִשִּׁבְטָא דִבְנְיָמִין יָת גִּבְעוֹן וְיָת רַוְחֵהָא יָת גֶּבַע וְיָת
רַוְחֵהָא׃ 18 יָת עֲנָתוֹת וְיָת רַוְחֵהָא וְיָת עַלְמוֹן וְיָת רַוְחֵהָא קִרְוִין אַרְבַּע׃ 19 כָּל קִרְוֵי בְנֵי אַהֲרֹן
בְּהֲנַיָּא תְּלָת עֲשְׂרֵה קִרְוִין וְרַוְחֵיהֶן׃ 20 וְלִזְרָעַיָּת בְּנֵי קְהָת לְלֵוָאֵי דְּאִשְׁתָּאֲרוּ מִבְּנֵי קְהָת וַהֲווֹ קִרְוֵי עַדְבְּהוֹן מִשִּׁבְטָא
דִבְנֵי אֶפְרָיִם׃

* *Et filiis Gerſon de cognatione tribus Iſſa-* 6
char, & de tribu Aſer, & de tribu Nephthalim, & de dimidia tribu Manaſſe in Baſan per ſortem ciuitates tredecim.

* *Et filiis Merari per populos ſuos de tribu* 7
Ruben, & de tribu Gad, & de tribu Zabulon per ſortem vrbes duodecim.

* *Et dederunt filij Iſrael Leuitis ciuitates* 8
has et ſuburbana earum, ſicut præcepit Dominus Moyſi per ſortem.

* *Et dedit tribus filiorum Iuda & tribus* 9
Symeon ciuitates has, & vocatæ ſunt in nomine.

* *Et fuerunt filiis Aaron de populo Caath fi-* 10
liorum Leui, quoniam his fuit ſors prima.

* *Et dederunt eis Cariatharbe metropolin* 11
Enach, hæc eſt Hebron, in mõte Iuda, at ſuburbana eius in circuitu eius;

* *Et agros vrbis & villas eius dederat Io-* 12
ſue Chaleb filio Iephone in poſſeſſione eius.

* *Et filijs Aaron ſacerdotis dedit ciuitatem* 13
confugiorum homicidæ, Hebron & ſuburbana cum ea, & Lebnam & ſuburbana quæ circa eam.

* *Et Iether & ſuburbana quæ circa eam,* 14
& Iſtimon & ſuburbana quæ circa eam.

* *Et Helon & ſuburbana quæ circa eam,* 15
& Dabir & ſuburbana quæ circa eam.

* *Et Ain & ſuburbana quæ circa eam, &* 16
Iethan & ſuburbana quæ circa eam, & Beth-ſames & ſuburbana quæ circa eam, ciuitates nouem de duabus tribubus his.

* *Et à tribu Beniamin Gabaon & ſubur-* 17
bana quæ circa eam, & Gabee & ſuburbana quæ circa eam.

* *Et Anathoth & ſuburbana quæ circa* 18
eam, & Almon & ſuburbana quæ circa eam, ciuitates quatuor.

* *Omnes ciuitates filiorum Aaron ſacerdo-* 19
tum, tredecim ciuitates & ſuburbana earum.

* *Et populis filiorum Caath Leuitis relictis* 20
de filiis Caath, & fuit ciuitas terminorum eorum à tribu Ephraim.

6 * καὶ τοῖς υἱοῖς γερσὼν ἀπὸ τ συγγενείας φυλῆς ἰσσάχαρ & ἀπὸ τ φυλῆς ἀσὴρ & ἀπὸ τ φυλῆς νεφθαλίμ, & ἀπὸ τ ἡμίσους φυλῆς μανασσῆ ἐν τῷ βασὰν κληρωτὶ πόλεις τρεισκαίδεκα.

7 * καὶ τοῖς υἱοῖς μεραρὶ κ τ δήμους αὐτῶν ἀπὸ φυλῆς ῥουβὴν & ἀπὸ φυλῆς γαδ, & ἀπὸ τ φυλῆς ζαβουλὼν κληρωτὶ πόλεις δώδεκα.

8 * καὶ ἔδωκαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τοῖς λευίταις τὰς πόλεις ταύτας καὶ τὰ περίσπορα αὐτῶν ὃν τρόπον ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῆ κληρωτί.

9 * καὶ ἔδωκεν ἡ φυλὴ υἱῶν ἰούδα & ἡ φυλὴ συμεὼν τὰς πόλεις ταύτας, & ἀπεκλήθησαν ἐν ὀνόματι.

10 * καὶ ἐγένοντο τοῖς υἱοῖς ααρὼν ἀπὸ τοῦ δήμου τ καάθ τῶν υἱῶν λευί, ὅτι τούτοις ἐγένηθη ὁ κλῆρος πρῶτος.

11 * καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς τὴν καριαὰθ ἀρβὲκ μητρόπολιν τῶν ἐνὰκ, αὕτη ἐστὶ χεβρὼν ἐν τῷ ὄρει ἰούδα· τὰ δὲ περίσπορα αὐτῆς κύκλῳ αὐτῆς; * καὶ τοῦτ ἀγροὺς τ πόλεως καὶ τὰς κώμας αὐτῆς ἔδωκεν ἰησοῦς τῷ χαλὲβ υἱῷ ἰεφοννὴ ἐν καταχέσει αὐτοῦ.

13 * καὶ τοῖς υἱοῖς ααρὼν τοῦ ἱερέως ἔδωκεν τὴν πόλιν φυγαδευτηρίων τῷ φονεύσαντι τὴν χεβρὼν & τὰ ἀφωρισμένα σὺν αὐτῇ, καὶ τὴν λεβνὰ καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ.

14 * καὶ τὴν ἰέθερ & τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ τὴν ἰσθιμωὰ & τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ.

15 * καὶ τὴν ἡλὼν & τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ τὴν δαβὶρ & τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ.

16 * & τὴν αἰὶν & τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, & τὴν ἰεππὰ & τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ· & βεθσαμὲς & τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, πόλεις ἐννέα ἀπὸ τῶν
17 δύο φυλῶν τούτων. * καὶ ἀπὸ τ φυλῆς βενιαμὶν τὴν γαβαὼν & τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, & γαβὲ & τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ.

18 * καὶ ἀναθὼθ & τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, καὶ τὴν ἐλμὼν καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῇ, πόλεις τέσσαρες.

19 * πᾶσαι αἱ πόλεις υἱῶν ααρὼν τῶν ἱερέων τρεισκαίδεκα πόλεις & τὰ περίσπορια αὐτῶν.

20 * καὶ τοῖς δήμοις υἱῶν καάθ τοῖς λευίταις καταλελειμμένοις ἀπὸ τῶν υἱῶν καάθ· καὶ ἐγένηθη ἡ πόλις τῶν ὁρίων αὐτῶν ἀπὸ φυλῆς ἐφραίμ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] Et filijs Gerſon ex proſapia tribus Iſſachar, & ex tribu Aſer, & ex tribu Nephthali, & ex dimidio tribus Menaſſe in Mathnan in ſorte; vrbes tredecim. [7] Filijs Merari ad proſapias eorum ex tribu Reuben; & ex tribu Gad, & ex tribu Zebulun; vrbes duodecim. [8] Et dederunt filij Iſrael Leuitis vrbes illas & ſpacia earum, quemadmodum iuſſit Dominus in manu Moſis in ſorte.

[9] Et dederunt ex tribu domus Iuda & ex tribu filiorum Simeon, vrbes has quæ expoſitæ ſunt in nominibus earum.

[10] Et fuerunt filiis Aharon ad proſapiam Kehath ex filiis Leui; namque ijs fuit ſors prima. [11] Et dederunt eis Kiriath-arbagh patris fortium, ipſa Hhebron, in monte domus Iuda; & ſpacia eius circum eam.

[12] Et agrum vrbis & ſpacia eius, dederunt Caleb filio Iephune, in poſſeſſione eius. [13] Et filiis Aharon ſacerdotis dederunt vrbem euaſionis occiſoris, Hhebron & ſpacia eius, & Libna & ſpacia eius,

[14] Et Iathir & ſpacia eius, & Eſtemoagh & ſpacia eius. [15] Et Hholon & ſpacia eius, & Debir & ſpacia eius. [16] Et Ghain & ſpacia eius, & Iuta & ſpacia eius, Beth-ſemes & ſpacia eius, vrbes nouem ex duabus tribubus illis. [17] Et ex tribu Biniamin, Gibghon & ſpacia eius, Gebagh & ſpacia eius.

[18] Ghanathoth & ſpacia eius, Ghalmon & ſpacia eius, vrbes quatuor. [19] Omnes vrbes filiorum Aharon ſacerdotis: tredecim vrbes & ſpacia earum. [20] Et proſapiæ filiorum Kehath Leuitis qui relicti ſunt ex filiis Kehath: & fuerunt vrbes ſortis eorum ex tribu filiorum Ephraim.

21 * וַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת־עִיר מִקְלַט הָרֹצֵחַ
אֶת־שְׁכֶם וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ בְּהַר אֶפְרַיִם וְאֶת־
22 גֶּזֶר וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ׃ * וְאֶת־קִבְצַיִם וְאֶת־
מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־בֵּית חֹרוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ עָרִים
23 אַרְבַּע׃ * וּמִמַּטֵּה־דָּן אֶת־אֶלְתְּקֵא וְאֶת־
מִגְרָשֶׁהָ אֶת־גִּבְּתוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃
24 * אֶת־אַיָּלוֹן וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ אֶת־גַּת־רִמּוֹן
25 וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ עָרִים אַרְבַּע׃ * וּמַחֲצִית
מַטֵּה מְנַשֶּׁה אֶת־תַּעְנָךְ וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ וְאֶת־גַּת־
רִמּוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ עָרִים שְׁתָּיִם׃
26 * כָּל־עָרִים עֶשֶׂר וּמִגְרְשֵׁיהֶן לְמִשְׁפְּחֹת בְּנֵי־
קְהָת הַנּוֹתָרִים׃ * וְלִבְנֵי גֵרְשׁוֹן מִמִּשְׁפְּחֹת
27 הַלְוִיִּם מֵחֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה אֶת־עִיר מִקְלַט הָרֹצֵחַ
אֶת־גּוֹלָן בַּבָּשָׁן וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ וְאֶת־בְּעֶשְׁתְּרָה
28 וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ עָרִים שְׁתָּיִם׃ * וּמִמַּטֵּה
יִשָּׂשכָר אֶת־קִשְׁיוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ אֶת־דָּבְרַת
29 וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ׃ * אֶת־יַרְמוּת וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ
אֶת־עֵין גַּנִּים וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ עָרִים אַרְבַּע׃
30 * וּמִמַּטֵּה אָשֵׁר אֶת־מִשְׁאָל וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ אֶת־
31 עַבְדּוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃ * אֶת־הֶלְקָת וְאֶת־
מִגְרָשָׁהּ וְאֶת־רְחֹב וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ עָרִים אַרְבַּע׃
32 * וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי אֶת־עִיר מִקְלַט הָרֹצֵחַ אֶת־
קֶדֶשׁ בַּגָּלִיל וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ וְאֶת־חַמּוֹת דֹּאר וְאֶת־
מִגְרָשָׁהּ וְאֶת־קַרְתָּן וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ עָרִים שָׁלֹשׁ׃
33 * כָּל־עָרֵי הַגֵּרְשֻׁנִּי לְמִשְׁפְּחֹתָם שְׁלֹשׁ־עֶשְׂרֵה
34 עִיר וּמִגְרְשֵׁיהֶן׃ * וְלְמִשְׁפְּחֹת בְּנֵי־מְרָרִי
הַלְוִיִּם־מִנּוֹתָרִים מֵאֵת מַטֵּה זְבוּלֻן אֶת־יָקְנְעָם
35 וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ אֶת־קַרְתָּה וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ׃ * אֶת־
דִּמְנָה וְאֶת־מִגְרָשָׁהּ אֶת־נַהֲלָל וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ
עָרִים אַרְבַּע׃

tosve. Translat. B. Hierony. *Terræ diuisio.*

21 * De tribu Ephraim vrbes confugij, Sychem cum suburbanis suis in monte Ephraim & Gazer,

22 * Et Iebsam & Bethoron cum suburbanis suis, ciuitates quatuor.

23 * De tribu quoque Dan, Helteco & Gabathon,

24 * Et Haialon & Iethremon cum suburbanis suis, ciuitates quatuor.

25 * Porrò de dimidia tribu Manasse, Tenach, & Gethremmon cum suburbanis suis, ciuitates duæ.

26 * Omnes ciuitates decem & suburbana earum, datæ sunt filijs Caath inferioris gradus.

27 * Filijs quoque Gerson Leuitici generis dedit de dimidia tribu Manasse confugij ciuitates, Gaulon in Basan, & Bosram cum suburbanis suis, ciuitates duas.

28 * Porrò de tribu Ysachar, Cesion & Dabereth,

29 * Et Iaramoth & Engannim cũ suburbanis suis, ciuitates quatuor.

30 * De tribu autem Aser, Masan & Abdon,

31 * Et Elcath & Roob cum suburbanis suis, ciuitates quatuor.

32 * De tribu quoq; Nephthalim ciuitates confugij, Cedes in Galilæa, et Amothdor & Carthan cum suburbanis suis, ciuitates tres.

33 * Omnes vrbes familiarum Gerson tredecim cum suburbanis suis.

34 * Filiis autem Merari Leuitis inferioris gradus per familias suas, data est de tribu Zabulon, Iecnal & Cartha;

35 * Et Damna, & Naalol, ciuitates quatuor cum suburbanis suis.

תרגום יונתן

21 וְיַהֲבוּ לְהוֹן יַת קִרְיַת שֵׁזְבוּת קְטוֹלָיָא יַת שְׁכֶם וְיַת רְוָחָהָא בְּטוּרָא דְּבֵית אָפְרַיִם וְיַת גָּזֵר וְיַת רְוָחָהָא׃
22 וְיַת קִבְצַיִם וְיַת רְוָחָהָא וְיַת בֵּית חוֹרוֹן וְיַת רְוָחָהָא קִרְיִין אַרְבַּע׃ 23 וּמִשִּׁבְטָא דְּדָן יַת אֶלְתְּקֵא וְיַת
רְוָחָהָא יַת גִּבְּתוֹן וְיַת רְוָחָהָא׃ 24 יַת אַיָּלוֹן וְיַת רְוָחָהָא יַת גַּת רִמּוֹן וְיַת רְוָחָהָא קִרְיִין אַרְבַּע׃ 25 וּמִפַּלְגוּת
שִׁבְטָא דִּמְנַשֶּׁה יַת תַּעֲנָךְ וְיַת רְוָחָהָא וְיַת גַּת רִמּוֹן וְיַת רְוָחָהָא קִרְיִין תַּרְתֵּין׃ 26 כָּל קִרְיִין עֲשַׂר וְרַוְחֵיהֶן לְזַרְעַיָּת בְּנֵי
קְהָת דְּאִשְׁתְּאָרוּ׃ 27 וְלִבְנֵי גֵּרְשׁוֹן מִזַּרְעַיָּת לֵיוָאֵי מִפַּלְגוּת שִׁבְטָא דִּמְנַשֶּׁה יַת קִרְיַת שֵׁזְבוּת קְטוֹלָא יַת גּוֹלָן בְּמַתְנָן
וְיַת רְוָחָהָא וְיַת בְּעֶשְׁתְּרָה וְיַת רְוָחָהָא קִרְיִין תַּרְתֵּין׃ 28 וּמִשִּׁבְטָא דְּיִשָּׂשכָר יַת קִישְׁיוֹן וְיַת רְוָחָהָא יָת דָּבְרַת וְיַת רְוָחָהָא׃
29 וְיַת יַרְמוּת וְיַת רְוָחָהָא יַת עֵין גַּנִּים וְיַת רְוָחָהָא קִרְיִין אַרְבַּע׃ 30 וּמִשִּׁבְטָא דְּאָשֵׁר יַת מִשְׁאָל וְיַת רְוָחָהָא יַת
עַבְדּוֹן וְיַת רְוָחָהָא׃ 31 יַת חֶלְקָת וְיַת רְוָחָהָא וְיַת רְחוֹב וְיַת רְוָחָהָא קִרְיִין אַרְבַּע׃ 32 וּמִשִּׁבְטָא
דְּנַפְתָּלִי יַת קִרְיַת שִׁיזְבוּת קְטוֹלָא יַת קֶדֶשׁ בְּגָלִיל וְיַת רְוָחָהָא וְיַת חַמּוֹת דֹּאר וְיַת רְוָחָהָא קִרְיִין תְּלָת׃
33 כָּל קִרְוֵי בְּנֵי גֵּרְשׁוֹן לְזַרְעַיְתְהוֹן תְּלָת עַסְרֵי קִרְיִין וְרַוְחֵיהֶן׃ 34 וּלְזַרְעַיָּת בְּנֵי מְרָרִי לֵיוָאֵי דְּאִשְׁתְּאַרוּ מִן
שִׁבְטָא דִּזְבוּלֻן יַת יָקְנְעָם וְיַת קַרְתָּה וְיַת רְוָחָהָא וְיַת רְוָחָהָא׃ 35 יַת דִּמְנָה וְיַת רְוָחָהָא יַת נַהֲלָל וְיַת רְוָחָהָא קִרְיִין אַרְבַּע׃

Et dederunt eis ciuitatem confugij quæ ho 21
micidæ, Sychem & ſuburbana quæ circa eã in
monte Ephraim, & Gazer & ſuburbana quæ
circa ipſam. *Et Capſam & ſuburbana quæ* 22
circa ipſam, & Bethoron & ſuburbana quæ
circa ipſam, ciuitates quatuor.

Et de tribu Dan, Eltheca & ſuburbana 23
quæ circa ipſam, & Gabathon & ſuburbana
quæ circa ipſam.

Et Hailon & ſuburbana quæ circa ipſam, 24
& Gethrẽmon et ſuburbana quæ circa ipſam,
ciuitates quatuor. *Et de dimidia tribu Ma-* 25
naſſe, Thenach & ſuburbana quæ circa ipſam,
& Gethrẽmon et ſuburbana quæ circa ipſam,
ciuitates duæ. *Omnes ciuitates decẽ & ſub-* 26
urbana quæ circa ipſas, populis filiorum Caath
relictis. *Et filiis Gerſon cognatis Leuitis* 27
ex dimidia tribu Manaſſe ciuitates conſtitutas
homicidis: Golan in Baſan & ſuburbana quæ
circa ipſam, & Beeſthera & ſuburbana quæ
circa ipſam, ciuitates duæ. *Et de tribu Iſſa-* 28
char, Ceſion & ſuburbana quæ circa ipſam, Da
bareth & ſuburbana quæ circa ipſam.

Et Hiermoth & ſuburbana quæ circa 29
ipſam, & Fontẽ literarũ & ſuburbana quæ
circa ipſam, ciuitates quatuor.

Et de tribu Aſer, Miſal & ſuburbana quæ 30
circa ipſam, & Abdon & ſuburbana quæ cir-
ca ipſam.

Et Chalcath et ſuburbana quæ circa ipſam, 31
& Roob & ſuburbana quæ circa ipſam, ciui-
tates quatuor.

Et de tribu Nephtali ciuitates conſtitutas 32
homicidæ & Cedes in Galilæa & ſuburbana
quæ circa ipſam, & Amath Dor & ſuburbana
quæ circa ipſam, & Carthã & ſuburbana quæ
circa ipſam, ciuitates tres. *Omnes ciuita-* 33
tes Gerſon per populos earum, tredecim ciui-
tates, & ſuburbana quæ circa ipſas.

Et populo filiorum Merari Leuitis reli- 34
quis de tribu filiorum Zabulon, Jecnam &
ſuburbana eius, & Cartha & ſuburbana eius.

Et Damna & ſuburbana eius, & Naa- 35
lol & ſuburbana eius, ciuitates quatuor.

21 * Ⓒ ἔδωκαν αὐτοῖς τὴν πόλιν ϛ φυγαδευτηρίου τὴν ϛ
φονεύοντος, τὴν συχὲμ Ⓒ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐ-
τῇ ἐν τῷ ὄρει Ἐφραΐμ, Ⓒ γαζερὰ Ⓒ τὰ ἀφωρισμένα τὰ
22 πρὸς αὐτῆ. * Ⓒ τὴν καβσὲμ Ⓒ τὰ ἀφωρισμένα τὰ
πρὸς αὐτῆ, Ⓒ βαιθορὸν Ⓒ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐ-
23 τῆ, πόλεις τέσσαρες. * Ⓒ ἐκ τ φυλῆς δὰν τὴν ἐλθεκὰ
καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῆ, Ⓒ τὴν γεβθὼν Ⓒ τὰ
24 ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῆ. * καὶ τὴν αἰλὼν καὶ τὰ
ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῆ, καὶ τὴν γεθρεμμὼν καὶ τὰ
25 ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῆ, πόλεις τέσσαρες. * Ⓒ ἀπὸ
ϛ ἡμίσους φυλῆς μανασσῆ τὴν θαανὰχ ϗ τὰ ἀφωρισ-
μένα τὰ πρὸς αὐτῆ, Ⓒ τὴν γεθρεμμὼν Ⓒ τὰ ἀφωρισ-
26 μένα τὰ πρὸς αὐτῆ, πόλεις δύο. * πᾶσαι πόλεις δέκα ϗ
τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐταῖς τοῖς δήμοις υἱῶν καὰθ
27 τοῖς ὑπολελειμμένοις. * Ⓒ τοῖς υἱοῖς γηρσὼν τοῖς συγ-
γενέσιν τοῖς λευίταις ἐκ τοῦ ἡμίσους φυλῆς μανασσῆ τὰς
πόλεις τὰς ἀφωρισμένας τοῖς φονεύσασιν, τὴν γωλὰν ἐν
τῇ βασανίτιδι ϗ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῆ, Ⓒ τὴν
βεεσθερὰ Ⓒ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῆ, πόλεις δύο.
28 * Ⓒ ἐκ τ φυλῆς ἰσσάχαρ τὴν κεσιὼν Ⓒ τὰ ἀφωρισ-
μένα τὰ πρὸς αὐτῆ, τὴν δαβερὰθ καὶ τὰ ἀφωρισμένα
29 τὰ πρὸς αὐτῆ. * Ⓒ τὴν ἱερμὼθ καὶ τὰ ἀφωρισμένα
τὰ πρὸς αὐτῆ, Ⓒ πηγὴν γραμμάτων Ⓒ τὰ ἀφωρισμέ-
30 να τὰ πρὸς αὐτῆ, πόλεις τέσσαρες. * καὶ ἐκ τ φυλῆς
ἀσὴρ τὴν μισαλὰ Ⓒ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῆ, καὶ
31 ἀβδὼν καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῆ. * Ⓒ χαλ-
κὰθ Ⓒ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῆ, καὶ ῥοὼβ καὶ τὰ
32 ἀφωρισμένα τὰ πρὸς αὐτῆ, πόλεις τέσσαρες. * Ⓒ ἐκ τ
φυλῆς νεφθαλὶ τὰς πόλεις τὰς ἀφωρισμένας τῷ φο-
νεύσαντι Ⓒ τὴν κεδὲς ἐν τῇ γαλιλαίᾳ Ⓒ τὰ ἀφωρισμένα
τὰ πρὸς αὐτῆ, Ⓒ τὴν ἀμαθδὼρ καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ
πρὸς αὐτῆ, καὶ τὴν καρθὰν καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ πρὸς
33 αὐτῆ, πόλεις τρεῖς. * πᾶσαι αἱ πόλεις ϛ γηρσὼν κ ϗ δή
μους αὐτῶν τρεισκαίδεκα πόλεις καὶ τὰ ἀφωρισμένα τὰ
34 πρὸς αὐλαῖς. * Ⓒ τῷ δήμῳ υἱῶν μεραρὶ τοῖς λευίταις τοῖς
λοιποῖς ἐκ τ φυλῆς υἱῶν ζαβυλὼν τὴν ἰεκνὰμ Ⓒ τὰ πε-
ριπόρια αὐτῆς, Ⓒ τὴν καριθὰ Ⓒ τὰ περιπόρια αὐτῆς.
35 * καὶ τὴν δαμνὰ Ⓒ τὰ περιπόρια αὐτῆς, Ⓒ τὴν ναα-
λὼλ καὶ τὰ περιπόρια αὐτῆς, πόλεις τέσσαρες.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Et dederunt eis vrbem euaſionis occiſoris; Sichem & ſpacia eius, in monte domus Ephraim; & Gezer & ſpacia eius.
[22] Et Kibſzaim & ſpacia eius, & Beth-hhoron & ſpacia eius, vrbes quatuor. [23] Et ex tribu Dan,
Eltheke & ſpacia eius; Gibthon & ſpacia eius. [24] Aialon & ſpacia eius; Gath-Rimon & ſpacia
eius; vrbes quatuor. [25] Et ex media tribu Menaſſe, Thagnach & ſpacia eius, & Gath-Rimon & ſpacia eius;
vrbes duas. [26] Omnes vrbes decem & ſpacia earum, proſapiæ filiorum Kehath qui reſidui fuerunt.
[27] Et filijs Gerſon ex proſapia Leuitarum, ex dimidio tribus Menaſſe; vrbem euaſionis occiſoris, Golan in Mathnan & ſpacia eius,
& Beghesthra & ſpacia eius; vrbes duas. [28] Et ex tribu Iſſachar, Kiſon & ſpacia eius, & Dabrath &
ſpacia eius. [29] Et Iarmuth & ſpacia eius, Ghen-ganim & ſpacia eius; vrbes quatuor.
[30] Et ex tribu Aſer, Miſal & ſpacia eius, Ghabdon & ſpacia eius. [31] Hhelkath & ſpacia eius, & Rehob
& ſpacia eius, vrbes quatuor. [32] Et ex tribu Nephthali, vrbem euaſionis occiſoris, Kedes in Galil, &
ſpacia eius; Hhamoth-dor & ſpacia eius, Karthan & ſpacia eius; vrbes tres.
[33] Omnes vrbes filiorum Gerſon ad proſapias ſuas; tredecim vrbes & ſpacia earum.
[34] Et proſapiæ filiorum Merari Leuitarum qui reliqui fuerunt ex tribu Zebulun, Iaknegham & ſpacia eius; Kartha & ſpacia
eius. [35] Dimna & ſpacia eius, Nahalal & ſpacia eius; vrbes quatuor.

36 * וּמִמַּטֵּה רְאוּבֵן אֶת־בֶּצֶר וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ
וְאֶת־יָהְצָה וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃
37 * אֶת־קְדֵמוֹת וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־מֵיפָעַת
38 וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ עָרִים אַרְבַּע׃ * וּמִמַּטֵּה גָּד
אֶת־עִירֵי מִקְלַט הָרֹצֵחַ אֶת־רָמֹת בַּגִּלְעָד וְאֶת־
מִגְרָשֶׁהָ וְאֶת־מַחֲנַיִם וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ׃
39 * אֶת־חֶשְׁבּוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁהָ אֶת־יַעְזֵר וְאֶת־
מִגְרָשֶׁהָ כָּל־עָרִים אַרְבַּע׃
40 * כָּל־הֶעָרִים לִבְנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחֹתָם
הַנּוֹתָרִים מִמִּשְׁפְּחוֹת הַלֵּוִיִּם וַיְהִי גּוֹרָלָם עָרִים
41 שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה׃ * כָּל עָרֵי הַלְוִיִּם בְּתוֹךְ אֲחֻזַּת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל עָרִים אַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה וּמִגְרְשֵׁיהֶן׃
42 * תִּהְיֶינָה הֶעָרִים הָאֵלֶּה עִיר עִיר וּמִגְרְשֶׁיהָ
סְבִיבֹתֶיהָ כֵּן לְכָל־הֶעָרִים הָאֵלֶּה׃
43 * וַיִּתֵּן יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל אֶת־כָּל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
נִשְׁבַּע לָתֵת לַאֲבוֹתָם וַיִּרְשׁוּהָ וַיֵּשְׁבוּ בָהּ׃
44 * וַיָּנַח יְהוָה לָהֶם מִסָּבִיב כְּכֹל אֲשֶׁר־נִשְׁבַּע
לַאֲבוֹתָם וְלֹא־עָמַד אִישׁ בְּפְנֵיהֶם מִכָּל־אֹיְבֵיהֶם
אֶת כָּל־אֹיְבֵיהֶם נָתַן יְהוָה בְּיָדָם׃
45 * לֹא־נָפַל דָּבָר מִכֹּל הַדָּבָר הַטּוֹב אֲשֶׁר־דִּבֶּר
יְהוָה אֶל־בֵּית יִשְׂרָאֵל הַכֹּל בָּא׃

כב

1 * אָז יִקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לָרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי
2 וְלַחֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה׃ * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אַתֶּם
שְׁמַרְתֶּם אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד
יְהוָה וַתִּשְׁמְעוּ בְקוֹלִי לְכֹל אֲשֶׁר־צִוִּיתִי אֶתְכֶם׃
3 * לֹא־עֲזַבְתֶּם אֶת־אֲחֵיכֶם זֶה יָמִים רַבִּים
עַד הַיּוֹם הַזֶּה וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת מִצְוַת יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם׃

36 * De tribu Gad ciuitates confugij, Ramoth in Galaad & Manaim,
37 * Et Eſebon & Iazer; ciuitates quatuor cum ſuburbanis ſuis.
38 * De tribu Ruben ciuitates refugij, Boſor in ſolitudine Miſor & Iazer,
39 * Et Ietſon, & Maſpha; ciuitates quatuor cum ſuburbanis ſuis.
40 * Omnes vrbes filiorum Merari per familias & cognationes ſuas duodecim.
41 * Itaque ciuitates vniuerſæ Leuitarum in medio poſſeſſionis filiorum Iſrael, fuerunt quadraginta octo cum ſuburbanis ſuis;
42 * Singulæ per familias diſtributæ.
43 * Dedítque Dominus Deus Iſraeli omnem terram quam traditurum ſe patribus eorum iurauerat, & poſſederunt illam atque habitauerunt in ea.
44 * Datáque eſt ab eo pax in omnes per circuitum nationes, nullúſque eis hoſtium reſiſtere auſus eſt, ſed cuncti in eorum ditionem redacti ſunt.
45 * Ne vnum quidem verbum quod illis præſtiturum ſe eſſe promiſerat, irritum fuit, ſed rebus expleta ſunt omnia.

CAP. XXII.

1 EOdem tempore vocauit Ioſue Rubenitas & Gadditas, & dimidiam tribum Manaſſe.
2 * Dixítque ad eos, Feciſtis omnia quæ præcepit vobis Moyſes famulus Domini, mihi quoque in omnibus obediſtis.
3 * Nec reliquiſtis fratres veſtros longo tempore vſque in præſentem diem, cuſtodientes imperium Domini Dei veſtri.

תרגום יונתן

36 וּמִשִּׁבְטָא דִּרְאוּבֵן יָת בֶּצֶר וְיָת רַוְחָתָא יָת יַהְצָה וְיָת רַוְחָתָא׃
37 יָת קְדֵמוֹת וְיָת רַוְחָתָא יָת מֵיפַעַת וְיָת
רַוְחָתָא קִרְוִין אַרְבַּע׃ 38 וּמִשִּׁבְטָא דְּגָד יָת קִרְיַת שַׁזְבּוּרְתָּא קְטוֹלָא יָת רָמוֹת בַּגִּלְעָד וְיָת רַוְחָתָא וְיָת מַחֲנַיִם וְיָת רַוְחָתָא׃
39 יָת חֶשְׁבּוֹן וְיָת רַוְחָתָא יָת יַעְזֵר וְיָת רַוְחָתָא כָּל קִרְוִין אַרְבַּע׃ 40 כָּל קִרְוַיָּא לִבְנֵי מְרָרִי לְזַרְעַיְתְהוֹן
דְּאִשְׁתְּאַרוּ מִזַּרְעִית לֵיוָאֵי וַהֲוָה עַדְבְּהוֹן קִרְוִין תְּרֵתָא עֲשְׂרֵה׃
41 כָּל קִרְוֵי לֵיוָאֵי בְּגוֹ אֲחֻסָּנַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִרְוִין אַרְבְּעִין
וְתַמָנֵי וְרַוְחֵיהֶן׃ 42 יְהֵוְן קִרְוַיָּא הָאִילֵּין קַרְתָּא קַרְתָּא וְרַוְחָתָא סָחְרָנָהָא כֵּן לְכָל קִרְוַיָּא הָאִילֵּין׃ 43 וְיהַב יְיָ
לְיִשְׂרָאֵל יָת כָּל אַרְעָא דְקַיֵּים לְמִתַּן לַאֲבָהָתְהוֹן וְאַחְסִינוּהָא וְיָתִיבוּ בָהּ׃
44 וַאֲנִיחַ יְיָ לְהוֹן מִסְּחוֹר סְחוֹר כְּכֹל דְקַיֵּים
לַאֲבָהָתְהוֹן וְלָא קָם אֲנָשׁ קֳדָמֵיהוֹן מִכָּל בַּעֲלֵי דָבָבֵיהוֹן יָת כָּל בַּעֲלֵי דָבָבֵיהוֹן מְסַר יְיָ בִּידֵיהוֹן׃
45 לָא בַטִּיל פִּתְגָמָא מִכָּל
פִּתְגָמַיָּא דְמַלֵּיל יְיָ עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל כּוּלְּהוֹן יְתְקַיְּימוּ׃

כב

1 בְּכֵין קְרָא יְהוֹשֻׁעַ לְשִׁבְטָא דִּרְאוּבֵן וּלְשִׁבְטָא דְגָד וּלְפַלְגוּת שִׁבְטָא דִמְנַשֶּׁה׃
2 וַאֲמַר לְהוֹן אַתּוּן נְטַרְתּוּן יָת כָּל
דְפַקִּיד יָתְכוֹן מֹשֶׁה עַבְדָּא דַייָ וְקַבֶּלְתּוּן לְמֵימְרֵי לְכֹל דְפַקֵּדִית יָתְכוֹן׃
3 לָא שְׁבַקְתּוּן יָת אֲחוּכוֹן דְּנָן יוֹמִין סַגִּיאִין עַד
יוֹמָא הָדֵין וּנְטַרְתּוּן יָת מַטְרַת פִּקּוּדְהָא מֵימְרָא דַייָ אֱלָהְכוֹן׃

* *Et ciuitates Iordanis Hiericho de tribu* 36
Ruben, vrbem confugium homicidæ, Bosor & ſuburbana eius, & Iazer & ſuburbana eius.

* *Et Cethſon & ſuburbana eius, & Ma-* 37
pha & ſuburbana eius, quatuor ciuitates.

* *Et de tribu Gad ciuitatem confugij homi-* 38
cidæ, Ramoth in Galaad et ſuburbana eius, & Manaim & ſuburbana eius.

* *Et Eſebon & ſuburbana eius, & Iazer* 39
& ſuburbana eius, omnes ciuitates quatuor.

* *Omnes ciuitates filiis Merari per populos* 40
eorum relictorum à tribu Leui: & fuerunt termini eorum ciuitates duodecim.

* *Omnes vrbes Leuitarum in medio poſ-* 41
ſeſſionis filiorum Iſrael, ciuitates quadraginta-octo & ſuburbana earum; in circuitu vrbium harum

* *Ciuitates & vrbes, & ſuburbana ea-* 42
rum in circuitu vrbium: ſic omnibus vrbibus his.

* *Et dedit Dominus Iſrael omnem terram* 43
quam iurauit traditurum ſe patribus eorum, & poſſederunt eam, & habitauerunt in ea.

* *Et requieſcere fecit eos Dominus in cir-* 44
cuitu, ſicut iurauit patribus eorum: non ſurrexit vllus coram eis ab omnibus inimicis eorum: omnes inimicos eorum tradidit Dominus in manus eorum.

* *Non cecidit verbum de omnibus verbis* 45
bonis quæ locutus eſt Dominus filiis Iſrael: omnia expleta ſunt.

CAP. XXII.

TVnc conuocauit Joſue filios Ruben, & fi- 1
lios Gad, & dimidiam tribum Manaſſe.

* *Et dixit eis, Vos audiuiſtis omnia quæ* 2
præcepit vobis Moyſes famulus Domini, & audiuiſtis vocem meam iuxta omnia quæcunque præcepi vobis.

* *Et non reliquiſtis fratres veſtros his die-* 3
bus & pluribus vſque ad diem hodiernum; cuſtodiuiſtis præceptum Domini Dei noſtri.

36 * καὶ πόλεις τοῦ ἰορδάνου τὴν ἱεριχὼ ἐκ τῆς φυλῆς
ρουβήν, τὴν πόλιν τὸ φυγαδευτήριον τοῦ φονεύσαντος,
τὴν βοσὼρ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς; καὶ τὴν ἰαζὴρ
καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.

37 * καὶ τὴν κεδεὼν καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν
μαφὰ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, τέσσαρες πόλεις.

38 * καὶ ἀπὸ τῆς φυλῆς γαὰδ, τὴν πόλιν τοῦ φυγα-
δευτηρίου τοῦ φονεύσαντος τὴν ῥαμὼθ ἐν τῇ γαλαὰδ
καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν μαναὲμ καὶ τὰ περι-
πόλια αὐτῆς.

39 * καὶ τὴν ἐσεβὼν καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν ἰαζὴρ
καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, πᾶσαι αἱ πόλεις τέσσαρες.

40 * πᾶσαι πόλεις τοῖς υἱοῖς μεραρὶ κατ' δήμους αὐτῶν
τῶν καταλελειμμένων ἀπὸ τῆς φυλῆς τοῦ λευί· καὶ ἐγένηθη
τὰ ὅρια αὐτῶν πόλεις δώδεκα.

41 * πᾶσαι πόλεις τῶν λευιτῶν ἐν μέσῳ κατασχέσεως
υἱῶν ἰσραὴλ πόλεις τεσσαρακονταοκτὼ καὶ τὰ περιπό-
λια αὐτῶν· κύκλῳ τῶν πόλεων τούτων,

42 * πόλεις καὶ πόλεις, καὶ τὰ περιπόλια αὐτῶν κύκλῳ
τῶν πόλεων· οὕτως πάσαις ταῖς πόλεσι ταύταις.

43 * καὶ ἔδωκεν κύριος τῷ ἰσραὴλ πᾶσαν τὴν γῆν ἣν
ὤμοσεν δοῦναι τοῖς πατράσιν αὐτῶν, καὶ κατεκληρονόμη-
σαν αὐτήν, καὶ κατῴκησαν ἐν αὐτῇ.

44 * καὶ κατέπαυσεν αὐτοὺς κύριος κυκλόθεν καθότι
ὤμοσεν τοῖς πατράσιν αὐτῶν· οὐκ ἀνέστη ἀνὴρ κατενώ-
πιον αὐτῶν ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν, πάντας τοὺς
ἐχθροὺς αὐτῶν παρέδωκε κύριος εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν.

45 * οὐ διέπεσεν ῥῆμα ἀπὸ πάντων τῶν ῥημάτων τῶν κα-
λῶν ὧν ἐλάλησεν κύριος τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, πάντα πα-
ρεγένετο.

κβ'.

1 * Τότε συνεκάλεσεν ἰησοῦς τοὺς υἱοὺς ῥουβὴν καὶ τοὺς υἱοὺς
γαὰδ καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς μανασσῆ.

2 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὑμεῖς ἀκηκόατε πάντα ὅσα ἐνε-
τείλατο ὑμῖν μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου, καὶ ἐπηκούσατε τῆς φω-
νῆς μου κατὰ πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν.

3 * καὶ οὐκ ἐγκατελείπατε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν ταύ-
τας τὰς ἡμέρας καὶ πλείους ἕως ἡμέρας τῆς σήμερον, ἐφυ-
λάξασθε τὴν ἐντολὴν κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

36 Et ex tribu Reuben Beſzer & ſpacia eius; Iahſzah & ſpacia eius. 37 Kedemuth & ſpacia eius; Me-Phagath & ſpacia eius, vrbes quatuor. 38 Et ex tribu Gad vrbem euaſionis occiſoris Rama in Gilghad & ſpacia eius, & Mahhanaim & ſpacia eius. 39 Hhesbon & ſpacia eius, & Iaghzer & ſpacia eius; omnes vrbes quatuor. 40 Omnes vrbes filijs Merari ad proſapiam ſuam qui relicti ſunt ex proſapia Leuitarum; & fuerunt ſortes eorum vrbes duodecim. 41 Omnes vrbes Leuitarum in medio poſſeſſionis filiorum Iſrael; vrbes quadraginta & octo, & ſpacia earum. 42 Erunt vrbes hæ vrbs vrbs, & ſpacia eius circum eam: ſic ad omnes vrbes has. 43 Et dedit Dominus Iſraeli omnem terram quam iurauit ad dandum patribus eorum: & poſſederunt eam, & habitarunt in ea. 44 Et pacem dedit Dominus illis à circumcircum, ſicut omnia quæ iurauit patribus eorum: & non ſurrexit homo ante eos ex omnibus auctoribus inimicitiarum eorum; omnes auctores inimicitiarum eorum tradidit Dominus in manibus eorum. 45 Non defecit verbum ex omnibus verbis eius compoſitis, quæ locutus eſt Dominus ſuper domum Iſrael: omnia illa firmata ſunt.

CAP. XXII.

TVnc vocauit Ioſue tribum Reuben & tribum Gad; & dimidium tribus Menaſſe. 2 Et dixit illis, Vos cuſtodiſtis omnia quæ iuſſit vos Moſes ſeruus Domini; & auſcultaſtis dicto meo ad omnia quæ iuſſi vos.
3 Non deſeruiſtis fratres veſtros his, diebus multis, vſque ad diem hunc; & cuſtodiſtis cuſtodiam iuſſionis dicti Domini Dei veſtri.

4 * וְעַתָּה הֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לַאֲחֵיכֶם
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָהֶם וְעַתָּה פְּנוּ וּלְכוּ לָכֶם לְאָהֳלֵיכֶם
אֶל־אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד
יְהוָה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן׃

5 * רַק שִׁמְרוּ מְאֹד לַעֲשׂוֹת אֶת־הַמִּצְוָה וְאֶת־
הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה
לְאַהֲבָה אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו
וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וּלְדָבְקָה־בוֹ וּלְעָבְדוֹ בְּכָל־לְבַבְכֶם
6 וּבְכָל־נַפְשְׁכֶם׃ * וַיְבָרְכֵם יְהוֹשֻׁעַ
7 וַיְשַׁלְּחֵם וַיֵּלְכוּ אֶל־אָהֳלֵיהֶם׃ * וְלַחֲצִי שֵׁבֶט
הַמְנַשֶּׁה נָתַן מֹשֶׁה בַּבָּשָׁן וְלַחֶצְיוֹ נָתַן יְהוֹשֻׁעַ עִם־
אֲחֵיהֶם מֵעֵבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָּה וְגַם כִּי שִׁלְּחָם יְהוֹשֻׁעַ
8 * אֶל־אָהֳלֵיהֶם וַיְבָרְכֵם׃ * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
לֵאמֹר בִּנְכָסִים רַבִּים שׁוּבוּ אֶל־אָהֳלֵיכֶם
וּבְמִקְנֶה רַב־מְאֹד בְּכֶסֶף וּבְזָהָב וּבְנְחֹשֶׁת
וּבְבַרְזֶל וּבְשַׂלְמוֹת הַרְבֵּה מְאֹד חִלְקוּ שְׁלַל אֹיְבֵיכֶם
9 עִם־אֲחֵיכֶם׃ * וַיָּשֻׁבוּ וַיֵּלְכוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן
וּבְנֵי־גָד וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
מִשִּׁלֹה אֲשֶׁר־בְּאֶרֶץ כְּנָעַן לָלֶכֶת אֶל־אֶרֶץ הַגִּלְעָד
אֶל־אֶרֶץ אֲחֻזָּתָם אֲשֶׁר נֶאֱחֲזוּ־בָהּ עַל־פִּי
10 יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃ * וַיָּבֹאוּ אֶל־גְּלִילוֹת
הַיַּרְדֵּן אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן וַיִּבְנוּ בְנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־
גָד וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה שָׁם מִזְבֵּחַ עַל־הַיַּרְדֵּן
מִזְבֵּחַ גָּדוֹל לְמַרְאֶה׃

11 * וַיִּשְׁמְעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִנֵּה־בָנוּ
בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה אֶת־
הַמִּזְבֵּחַ אֶל־מוּל אֶרֶץ כְּנָעַן אֶל־גְּלִילוֹת הַיַּרְדֵּן
12 אֶל־עֵבֶר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ * וַיִּשְׁמְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיִּקָּהֲלוּ כָל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שִׁלֹה לַעֲלוֹת עֲלֵיהֶם
לַצָּבָא׃

4 *Quia igitur dedit Dominus Deus veſter fratribus veſtris quietem & pacem ſicut pollicitus eſt, reuertimini & ite in tabernacula veſtra, & in terram poſſeſsionis quam tradidit vobis Moyſes famulus Domini trans Iordanem;

5 *Ita dumtaxat, vt cuſtodiatis attentè, & opere compleatis mandatum & legem, quam præcepit vobis Moyſes famulus Domini, vt diligatis Dominũ Deũ veſtrum, & ambuletis in omnibus viis eius, & obſeruetis mandata illius, adhæreatíſque ei ac ſeruiatis in omni corde & in omni anima veſtra.

6 *Benedixítque eis Ioſue & dimiſit eos. B Qui reuerſi ſunt in tabernacula ſua.

7 *Dimidiæ autem tribui Manaſſe poſſeſsionem Moyſes dederat in Baſan; & idcirco mediæ quæ ſuperfuit, dedit Ioſue ſortem inter cæteros fratres ſuos trans Iordanẽ ad Occidentalem eius plagam. Cúmque dimitteret eos in tabernacula ſua & benedixiſſet eis;

8 *Dixit ad eos: In multa ſubſtantia atque diuitiis reuertimini ad ſedes veſtras cum argento & auro, ære ac ferro, & veſte multiplici. Diuidite prædam hoſtium cum fratribus veſtris.

9 *Reuerſíque ſunt & abierunt filij Ruben, & filij Gad, & dimidia tribus Manaſſe à filijs Iſrael de Sylo quæ ſita eſt in Chanaan, vt intrarent Galaad terram poſſeſſionis ſuæ quam obtinuerant iuxta imperium Domini in manu Moyſi.

10 *Cúmque veniſſent ad tumulos Iordanis in terrã Chanaan, ædificauerunt iuxta C Iordanem altare infinitæ magnitudinis.

11 *Quod cùm audiſſent filij Iſrael, & ad eos certi nuncij detuliſſent ædificaſſe filios Ruben & Gad, & dimidiæ tribus Manaſſe altare in terra Chanaan ſuper Iordanis tumulos contra filios Iſrael:

12 *Conuenerũt omnes in Sylo, vt aſcenderent & dimicarent contra eos.

תרגום יונתן

4 וּכְעַן אֲנִיחַ יְיָ אֱלָהֲכוֹן לַאֲחוּכוֹן כְּמָא דְמַלֵּיל לְהוֹן וּכְעַן אִיתְפְּנוֹ וַאֲזִילוּ לְכוֹן לְקִרְוֵיכוֹן לְאַרַע אַחֲסָנַתְכוֹן דְיָהַב לְכוֹן מֹשֶׁה
עַבְדָּא דַייָ בְּעִיבְרָא דְיַרְדְּנָא׃ 5 לְחוֹד אִיתְהַמְּרוּ לַחֲדָא לְמֶעְבַּד יָת פִּקּוּדָא וְיָת אוֹרַיְתָא דְפַקֵּיד יַתְכוֹן מֹשֶׁה עַבְדָּא
דַייָ לְמִרְחַם יַת יְיָ אֱלָהֲכוֹן וּלְמֵהָךְ בְּכָל אוֹרְחָן דְקָדָמוֹהִי וּלְמִטַּר פִּקּוּדוֹהִי וּלְאִתְקָרָבָא בִּרְחַלְתֵּיהּ וּלְמִפְלַח קֳדָמוֹהִי בְּכָל לִבְּכוֹן
וּבְכָל נַפְשֵׁיכוֹן׃ 6 וּבָרְכִינוּן יְהוֹשֻׁעַ וְשַׁלְּחִינוּן וַאֲזָלוּ לְקִרְוֵיהוֹן׃ 7 וּלְפַלְגוּת שִׁבְטָא דְמַנַשֶּׁה יְהַב
מֹשֶׁה בְּמַתְנָן וּלְפַלְגֵיהוֹן יְהַב יְהוֹשֻׁעַ עִם אֲחֵיהוֹן בְּעֵיבְרָא דְיַרְדְּנָא לְמַעַרְבָא וְאַף אֲרֵי שַׁלְּחִינוּן יְהוֹשֻׁעַ לְקִרְוֵיהוֹן וּבָרְכִינוּן׃
8 וַאֲמַר לְהוֹן לְמֵימַר בְּנִכְסִין סַגִיאִין תּוּבוּ לְקִרְוֵיכוֹן וּבְבְעִירָא סַגִי לַחֲדָא בְּכַסְפָּא וּבְדַהֲבָא וּבְנְחָשָׁא וּבְבַרְזְלָא וּבִלְבוּשִׁין סַגִיאִין
לַחֲדָא פְּלִיגוּ בִּיזַת בַּעֲלֵי דָבָבֵיכוֹן עִם אֲחוּכוֹן׃ 9 וְתָבוּ וַאֲזָלוּ בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד וּפַלְגוּת שִׁבְטָא דְמַנַשֶּׁה מְלַוֵת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִשִׁילוֹ דִי בְאַרְעָא דִכְנָעַן לְמֵיזַל לְאַרַע גִּלְעָד לְאַרַע אַחֲסָנַתְהוֹן דְאַחֲסִינוּ בָהּ עַל מֵימְרָא דַייָ בִּידָא דְמֹשֶׁה׃ 10 וַאֲתוֹ
לְגְלְגָלֵי דִירְדְּנָא דִי בְאַרְעָא דִכְנָעַן וּבְנוֹ בְנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד וּפַלְגוּת שִׁבְטָא דְמַנַשֶּׁה תַּמָּן מַדְבְּחָא עַל יַרְדְּנָא מַדְבַּח רַב לְמֶחֱזֵי׃
11 וּשְׁמַעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר הָא בְנוֹ בְנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד וּפַלְגוּת שִׁבְטָא דְמַנַשֶּׁה יַת מַדְבְּחָא לְקִבֵּיל אַרְעָא דִכְנָעַן בִּגְלְגָלֵי יַרְדְּנָא
לְעֵיבַר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 12 וּשְׁמַעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִתְכַּנְשׁוּ כָל בְּנִישְׁתָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְשֵׁילוֹ לְמִסַּק עֲלֵיהוֹן לְחֵילָא׃

‡ *Nunc autem requiem dedit Dominus* 4
Deus noſter fratribus noſtris quemadmodum
dixit eis: Nunc igitur reuerſi abite in domos
veſtras & in terram poſſeſſionis veſtræ, quam
tradidit vobis Moyſes famulus Domini trans
Jordanem.

‡ *Sed cuſtodite valde vt faciatis præcepta* 5
& legem quam præcepit vobis Moyſes famu-
lus Domini, vt diligatis Dominum Deum ve-
ſtrum, & ambuletis in omnibus vijs eius, vt
obſeruetis mandata eius, & adhæreatis ei, &
ſeruiatis ei ex omni mente veſtra, & ex omni
anima veſtra.

‡ *Et benedixit eis Ioſue, & dimiſit eos, &* 6
reuerſi ſunt in domos eorum.

‡ *Et dimidiæ tribui Manaſſe dederat Moy-* 7
ſes in Baſan, & dimidiæ parti dedit Joſue cum
fratribus eorum trans Iordanem iuxta mare:
& cùm dimitteret eos Joſue in domos eorum,
& benedixit eis,

‡ *Dicens, In ſubſtãtia multa reuerſi ſunt in* 8
domos eorum: & iumenta multa valde, & ar-
gentum & aurum, & æs, & ferrum, & veſ-
tem multam valde diuiſerunt ſpolia inimico-
rum eorum cum fratribus eorum.

‡ *Et reuerſi ſunt & iuerunt filij Ruben, &* 9
filij Gad, & dimidia tribus Manaſſe à filiis
Iſrael de Sylo in terra Chanaan, vt irent in
terram Galaad, in terram poſſeſſionis eorum,
quam poſſederunt eam per imperium Domini
in manu Moyſi.

‡ *Et venerunt in Galeloth Jordanis quæ eſt* 10
in terra Chanaan, & ædificauerunt filij Ru-
ben, & filij Gad, & dimidia tribus Manaſſe,
illic altare iuxta Jordanem, altare magnum
viſu.

‡ *Et audiuerunt filij Iſrael, dicentes: Ecce* 11
ædificauerunt filij Ruben, & filij Gad, & di-
midia tribus Manaſſe altare in terminum ter-
ræ Chanaan in Galaad Jordanis contra filios
Iſrael.

‡ *Et audiuerunt filij Iſrael, & conuenerunt* 12
omnes filij Iſrael in Sylo, vt aſcendentes eos
oppugnarent.

4 ‡ νῦν ὃ κατέπαυσεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τοῖς ἀδελφοῖς
ἡμῶν ὃν τρόπον εἶπεν αὐτοῖς· νῦν οὖν ἀποστραφέντες ἀ-
πέλθετε εἰς τοὺς οἴκους ὑμῶν καὶ εἰς τὴν γῆν τῆς κατα-
σχέσεως ὑμῶν, ἣν ἔδωκεν ὑμῖν μωυσῆς δοῦλος κυρίου ἐν τῷ
πέραν τοῦ ἰορδάνου.

5 ‡ ἀλλὰ φυλάξασθε σφόδρα ποιεῖν τὰς ἐντολὰς καὶ
τὸν νόμον ὃν ἐνετείλατο ὑμῖν μωυσῆς ὁ παῖς κυρίου, ἀγα-
πᾶν κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν καὶ πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁ-
δοῖς αὐτοῦ, φυλάσσεσθαι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ προσέ-
χεσθαι αὐτῷ, καὶ λατρεύειν αὐτῷ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας ὑμῶν
καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς ὑμῶν.

6 ‡ καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς ἰησοῦς, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐ-
τούς, καὶ ἐπορεύθησαν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν.

7 ‡ καὶ τοῖς ἡμίσεσιν φυλῆς μανασσῆ ἔδωκεν μωυσῆς ἐν
τῇ βασανίτιδι, καὶ τοῖς ἡμίσεσιν ἔδωκεν ἰησοῦς μετὰ τῶν ἀδελ
φῶν αὐτῶν πέραν τοῦ ἰορδάνου κατὰ θάλασσαν· καὶ ἡνίκα ἐξα-
πέστειλεν αὐτοὺς ἰησοῦς εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν, καὶ εὐλόγησεν
αὐτούς·

8 ‡ λέγων, ἐν χρήμασι πολλοῖς ἀπήλθοσαν εἰς τοὺς
οἴκους αὐτῶν, καὶ κτήνη πολλὰ σφόδρα καὶ ἀργύριον,
καὶ χρυσίον, καὶ χαλκοῦ, καὶ σίδηρον, καὶ ἱματισμὸν
πολὺ σφόδρα διείλοντο τὴν σκῦλα τῶν ἐχθρῶν
αὐτῶν μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.

9 ‡ καὶ ἀπέστρεψαν καὶ ἐπορεύθησαν ⓐ υἱοὶ ρουβὴν, καὶ
υἱοὶ γὰδ καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς μανασσῆ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσρα-
ὴλ ἐκ σιλὼ ἐν γῇ χανααν ἀπελθεῖν εἰς τὴν γῆν γα-
λααδ εἰς γῆν καταχέσεως αὐτῶν, ἣν ἐκληρονόμησαν
αὐτὴν διὰ προστάγματος κυρίου ἐν χειρὶ μωυσῆ.

10 ‡ καὶ ἦλθοσαν εἰς γαλιλὼθ τοῦ ἰορδάνου ἥ ἐστιν ἐν γῇ χα
ναάν, καὶ ᾠκοδόμησαν ⓐ υἱοὶ ρουβὴν, καὶ ⓐ υἱοὶ γὰδ καὶ τὸ
ἥμισυ φυλῆς μανασσῆ ἐκεῖ βωμὸν ἐπὶ τοῦ ἰορδάνου βω-
μὸν μέγαν τοῦ ἰδεῖν.

11 ‡ καὶ ἤκουσαν ⓐ υἱοὶ ἰσραὴλ λεγόντων, ἰδοὺ ᾠκοδόμησαν
ⓐ υἱοὶ ρουβὴν, καὶ ⓐ υἱοὶ γὰδ, καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς μα-
νασσῆ βωμὸν ἐφ' ὅριον γῆς χανααν ἐπὶ τοῦ γαλααδ
ἰορδάνου ἐν τῷ πέραν υἱῶν ἰσραήλ.

12 ‡ καὶ ἤκουσαν ⓐ υἱοὶ ἰσραὴλ, καὶ συνηθροίσθησαν
πάντες ⓐ υἱοὶ ἰσραὴλ εἰς σιλὼ ὥστε ἀναβάντας αὐ-
τοὺς ἐκπολεμῆσαι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] Et nunc pacem dedit Dominus Deus veſter fratribus veſtris, quemadmodum locutus eſt illis. Et nunc ſpectate & ite vobis in vrbes veſtras ad terram poſſeſſionum veſtrarum, quam dedit vobis Moſes ſeruus Domini in tranſitu Iordanis. [5] Tantum cuſtodite vos valde ad faciendum iuſſionem & legem quam iuſſit vos Moſes ſeruus Domini ad peramandum Dominum Deum veſtrum, & ad ambulandum in omnibus viis quæ rectæ ante eum, & ad cuſtodiendũ omnia iuſſa eius, & ad adhærendum in timore eius, & ad ſeruiendum ante eum in omni corde veſtro, & in omni anima veſtra. [6] Et benedixit eis Ioſue: & dimiſit eos; & ierunt ad vrbes ſuas. [7] Et dimidio tribus Menaſſe dedit Moſes in Mathnan, & dimidio eorum dedit Ioſue cum fratribus eorum in tranſitu Iordanis ad occaſum: & etiam cùm miſit eos Ioſue ad vrbes eorum; & benedixit eis.

[8] Et dixit eis ad dicendum: In diuitijs multis redibitis ad vrbes veſtras, & in iumento multo nimis, in argento, & in auro, & in ære, & in ferro, & in veſtibus multis nimis. Partimini prædam auctorum inimicitiarum veſtrarum cum fratribus veſtris.

[9] Et reuerſi ſunt, & iuerunt filij Reuben & filij Gad, & dimidium tribus Menaſſe, à filijs Iſrael ex Silo, quæ in terra Chenaghan; ad eundum in terram Gilghad, in terram poſſeſſionis eorum qua poſſeſſores facti ſunt in ea, iuxta dictum Domini in manu Moſis.

[10] Et venerunt ad Gilgelas Iordanis quæ in terra Chenaghan; & ſtruxerunt filij Reuben & filij Gad & dimidium tribus Menaſſe ibi altare iuxta Iordanem, altare magnum ad videndum. [11] Et audierunt filij Iſrael ad dicendum: Ecce conſtruxerunt filij Reuben, & filij Gad, & dimidium tribus Menaſſe altare eregione terræ Chenaghan in Gilgalis Iordanis ad latus filiorum Iſrael. [12] Et audierunt filij Iſrael; & congregati ſunt omnis congregatio filiorum Iſrael in Silo, ad aſcendendum contra eos ad militiam.

13 * וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי־רְאוּבֵן וְאֶל־
בְּנֵי־גָד וְאֶל־חֲצִי שֵׁבֶט־מְנַשֶּׁה אֶל־אֶרֶץ הַגִּלְעָד
14 אֶת־פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן: * וַעֲשָׂרָה נְשִׂיאִים
עִמּוֹ נָשִׂיא אֶחָד נָשִׂיא אֶחָד לְבֵית אָב לְכָל מַטּוֹת
יִשְׂרָאֵל וְאִישׁ רֹאשׁ בֵּית־אֲבוֹתָם הֵמָּה לְאַלְפֵי
15 יִשְׂרָאֵל: * וַיָּבֹאוּ אֶל־בְּנֵי־רְאוּבֵן וְאֶל־בְּנֵי־גָד
וְאֶל־חֲצִי שֵׁבֶט־מְנַשֶּׁה אֶל־אֶרֶץ הַגִּלְעָד וַיְדַבְּרוּ
16 אִתָּם לֵאמֹר: * כֹּה אָמְרוּ כָּל עֲדַת יְהוָה
מָה־הַמַּעַל הַזֶּה אֲשֶׁר מְעַלְתֶּם בֵּאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לָשׁוּב הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְהוָה בְּבִנּוֹתְכֶם לָכֶם מִזְבֵּחַ
17 לִמְרָדְכֶם הַיּוֹם בַּיהוָה: * הַמְעַט־לָנוּ
אֶת־עֲוֹן פְּעוֹר אֲשֶׁר לֹא־הִטַּהַרְנוּ מִמֶּנּוּ עַד הַיּוֹם
18 הַזֶּה וַיְהִי הַנֶּגֶף בַּעֲדַת יְהוָה: * וְאַתֶּם
תָּשֻׁבוּ הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְהוָה וְהָיָה אַתֶּם תִּמְרְדוּ
הַיּוֹם בַּיהוָה וּמָחָר אֶל־כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל יִקְצֹף:
19 * וְאַךְ אִם־טְמֵאָה אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם עִבְרוּ
לָכֶם אֶל־אֶרֶץ אֲחֻזַּת יְהוָה אֲשֶׁר שָׁכַן־שָׁם
מִשְׁכַּן יְהוָה וְהֵאָחֲזוּ בְתוֹכֵנוּ וּבַיהוָה אַל־תִּמְרֹדוּ
וְאוֹתָנוּ אַל־תִּמְרְדוּ בִּבְנֹתְכֶם לָכֶם מִזְבֵּחַ מִבַּלְעֲדֵי
20 מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ: * הֲלוֹא עָכָן בֶּן־זֶרַח
מָעַל מַעַל בַּחֵרֶם וְעַל־כָּל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל הָיָה
קֶצֶף וְהוּא אִישׁ אֶחָד לֹא גָוַע בַּעֲוֹנוֹ:
21 * וַיַּעֲנוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וַחֲצִי שֵׁבֶט
הַמְנַשֶּׁה וַיְדַבְּרוּ אֶת־רָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל:
22 * אֵל אֱלֹהִים יְהוָה אֵל אֱלֹהִים יְהוָה הוּא
יֹדֵעַ וְיִשְׂרָאֵל הוּא יֵדָע אִם־בְּמֶרֶד וְאִם־בְּמַעַל
בַּיהוָה אַל־תּוֹשִׁיעֵנוּ הַיּוֹם הַזֶּה: * לִבְנוֹת
לָנוּ מִזְבֵּחַ לָשׁוּב מֵאַחֲרֵי יְהוָה וְאִם־לְהַעֲלוֹת עָלָיו
עוֹלָה וּמִנְחָה וְאִם־לַעֲשׂוֹת עָלָיו זִבְחֵי שְׁלָמִים
יְהוָה הוּא יְבַקֵּשׁ:

13 * Et interim miserunt ad illos in terram Galaad Phinees filium Eleazari sacerdotis.
14 * Et decem principes cum eo, singulos de singulis tribubus.
15 * Qui venerunt ad filios Ruben, & Gad, & dimidiæ tribus Manasse in terram Galaad; dixerúntque ad eos:
16 * Hæc mandat omnis populus Domini: Quæ est ista transgressio? Cur reliqui-
D stis Dominum Deum Israel, ædificantes altare sacrilegum, & à cultu illius recedentes?
17 * An parum vobis est quod peccastis Nu. 25.a
in Beel-Phegor? & vsque in præsentem diem macula huius sceleris in vobis permanet, multíque de populo corruerunt.
18 * Et vos hodie reliquistis Dominum, & cras in vniuersum Israel ira eius desæuiet.
19 * Quòd si putatis immundam esse terram possessionis vestræ, trãsite ad terram, in qua tabernaculum Domini est, & habitate inter nos, tantum vt à Domino & à nostro consortio non recedatis, ædificato altari præter altare Domini Dei nostri.
20 * Nónne Achan filius Zare præterijt Sup. 7.a
mandatum Domini, & super omnem po-
E pulum Israel ira eius incubuit? Et ille erat vnus homo; atque vtinam solus perisset in scelere suo!
21 * Respondérúntq; filij Ruben & Gad, & dimidiæ tribus Manasse principibus legationis Israel:
22 * Fortissimus Dominus Deus, fortissimus Deus Dominus ipse nouit, & Israel simul intelliget si præuaricationis animo,
23 * Hoc altare construximus, non custodiat nos, sed puniat nos in præsenti. Et si ea mente fecimus, vt holocausta & sacrificium, & pacificas victimas super eo imponeremus, ipse quærat & iudicet.

תרגום יונתן

13 וּשְׁלַחוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְוָת בְּנֵי רְאוּבֵן וּלְוָת בְּנֵי גָד וּלְוָת פַּלְגוּת שִׁבְטָא דִּמְנַשֶּׁה לְאַרַע גִּלְעָד יָת פִּנְחָס בַּר אֶלְעָזָר כַּהֲנָא:
14 וְעַשְׂרָא רַבְרְבִין עִמֵּהּ רַבָּא חַד רַבָּא חַד לְבֵית אֲבָא לְכָל שִׁבְטַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל וּגְבַר רֵישׁ בֵּית אֲבָהָתְהוֹן אִינּוּן לְאַלְפַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל:
15 וַאֲתוֹ לְוָת בְּנֵי רְאוּבֵן וּלְוָת בְּנֵי גָד וּלְוָת פַּלְגוּת שִׁבְטָא דִּמְנַשֶּׁה לְאַרַע גִּלְעָד וּמַלִּילוּ עִמְּהוֹן לְמֵימָר:
16 כְּדֵין אֲמַרוּ כָּל כְּנִישְׁתָּא דַיְיָ מָה שְׁקַרְתּוּן בְּמֵימַר אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל לְמֵיתַב יוֹמָא דֵין מִבָּתַר פֻּלְחָנָא דַיְיָ בְּמִבְנֵכוֹן
לְכוֹן מַדְבְּחָא לְמִמְרַדְכוֹן יוֹמָא דֵין בְּמֵימְרָא דַיְיָ: 17 הַזְּעֵיר לָנָא יָת חוֹבָא דְּפָעוֹר דְּלָא אִידַכֵּינָא מִינֵּהּ עַד יוֹמָא הָדֵין וַהֲוָת
מַחָתָא בְּכְנִישְׁתָּא דַיְיָ: 18 וְאַתּוּן תְּתוּבוּן יוֹמָא דֵין מִבָּתַר דְּחַלְתָּא דַיְיָ וִיהֵי אֲתוּן מְמָרְדִין יוֹמָא דֵין בְּמֵימְרָא דַיְיָ וּמְחַר עַל כָּל
כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל יְהֵא רְגָזָא: 19 בְּרַם אִם מְסָאֲבָא אַרַע אֲחֻסַּנְתְּהוֹן עֲבַרוּ לְכוֹן לְאַחֲסָנַת עַמָּא דַיְיָ דִּשְׁרָא תַּמָּן מַשְׁכְּנָא
דַיְיָ וַאֲחַסִּינוּ בֵּינָנָא וּבְמֵימְרָא דַיְיָ לָא תִּמְרְדוּן וּבָנָא לָא תִּמְרְדוּן בְּמִבְנֵיכוֹן לְכוֹן מַדְבְּחָא בַּר מִמַּדְבְּחָא דַיְיָ אֱלָהָנָא:
20 הֲלָא עָכָן בַּר זֶרַח שַׁקַּר שְׁקַר בְּחֵרְמָא וְעַל כָּל כְּנִישְׁתָּא דְיִשְׂרָאֵל הֲוָה רְגָזָא וְהוּא גַּבְרָא חַד לָא מִית בְּחוֹבֵיהּ:
21 וַאֲתִיבוּ בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד וּפַלְגוּת שִׁבְטָא דִּמְנַשֶּׁה וּמַלִּילוּ עִם רֵישֵׁי אַלְפַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל: 22 אֵל אֱלֹהִים יְיָ קַדְמוֹהִי גְּלֵי וְיִשְׂרָאֵל בְּסוֹפָא יְדַע אִם בְּמֵימְרָא דַיְיָ וְאִם בְּשִׁקְרָא שַׁקְרָנָא בְּמֵימְרָא דַיְיָ לָא תְּפָרְקִינָנָא יוֹמָא דֵין:
23 לְמִבְנֵי לָנָא מַדְבְּחָא לְמֵיתַב מִבָּתַר פֻּלְחָנָא דַיְיָ וְאִם לְאַסָּקָא עֲלוֹהִי עֲלָתָא וּמִנְחָתָא וְאִם לְמֶעְבַּד עֲלוֹהִי נִכְסַת קֻדְשִׁין יְיָ הוּא יִתְבַּע:

13 ‡ Et miſerunt filij Iſrael ad filios Ruben & ad filios Gad, et ad dimidiam tribum Manaſſe, in terram Galaad, & Phinees filium Eleazar filij Aaron ſacerdotis.

14 ‡ Et decem ex principibus qui cum eo, princeps vnus de domo familiæ de omnibus tribubus Iſrael, viri principes domorum familiarum ſunt tribuni Iſrael.

15 ‡ Et venerunt ad filios Ruben, & ad filios Gad, & ad dimidiam tribum Manaſſe, in terram Galaad; & locuti ſunt ad eos, dicentes:

16 ‡ Hæc dicit omnis cõgregatio Domini, Quod delictum hoc, quod deliquiſtis coram Deo Iſrael vt relinquatis hodie retro Dominum, ædificantes vobis altare, rebelles vt ſitis vos hodie à Domino?

17 ‡ Non parum vobis peccatum Phegor, quòd non purgati ſumus ab illo vſque ad diem hanc; & fuit plaga in Synagoga Domini.

18 ‡ Et vos auerſi eſtis hodie à Domino, & cras in omnem Iſrael erit ira.

19 ‡ Et nunc ſi parua terra poſſeſſionis veſtræ, tranſite in terram poſſeſſionis Domini, vbi habitat illic tabernaculum Domini, & poſſidete inter nos, & à Domino ne rebelles ſitis, & à nobis ne recedatis, eo quòd ædificaſtis vos altare extra altare Domini Dei noſtri.

20 ‡ Nonne Achan filius Zare delictum deliquit ab anathemate, & in omnem cœtum fuit ira? & hic vnus ſolus, non hic ſolus mortuus eſt in peccato ſuo.

21 ‡ Et reſponderunt filij Ruben, & filij Gad, & dimidia tribus Manaſſe, & locuti ſunt tribunis Iſrael, dicentes:

22 ‡ Deus Deus Dominus eſt, & Deus Deus Dominus ipſe nouit, & Iſrael ipſe ſciet ſi in rebellione deliquimus coram Domino, non liberabit nos in die hac.

23 ‡ Et ſi ædificauimus nobis ipſis aram vt rebellaremus à Domino, vel vt imponeremus ſuper eam ſacrificium holocauſtorum, vel vt faceremus ſuper eam ſacrificium ſaluationis; Dominus ipſe exquirat.

13 ‡ καὶ ἀπέστειλαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς τοὺς υἱοὺς ρουβὴν καὶ πρὸς τοὺς υἱοὺς γαὰδ, καὶ πρὸς τὸ ἥμισυ φυλῆς μαναασσῆ εἰς τὴν γῆν γαλαὰδ, τόν τε φινεὲς υἱὸν ἐλεάζαρ υἱοῦ ἀαρὼν τοῦ ἱερέως.

14 ‡ ⸂δέκα τῶν ἀρχόντων τῶν μετ' αὐτοῦ, ἀρχὼν εἷς ἀπὸ οἴκου πατριᾶς ἀπὸ πασῶν τῶν φυλῶν ἰσραὴλ ἄνδρες ἄρχοντες οἴκων πατριῶν εἰσὶν χιλίαρχοι ἰσραήλ.

15 ‡ καὶ παρεγένοντο πρὸς τοὺς υἱοὺς ρουβὴν, ⸂καὶ πρὸς τοὺς υἱοὺς γαὰδ, καὶ πρὸς τὸ ἥμισυ φυλῆς μαναασσῆ εἰς γῆν γαλαάδ, καὶ ἐλάλησαν πρὸς αὐτοὺς λέγοντες·

16 ‡ τάδε λέγει πᾶσα ἡ συναγωγὴ κυρίου, τίς ἡ πλημμέλεια αὕτη, ᾗ ἐπλημμελήσατε ἐναντίον θεοῦ ἰσραὴλ ἀποστραφῆναι σήμερον ἀπὸ ὄπισθεν κυρίου οἰκοδομήσαντες ἑαυτοῖς βωμὸν, ἀποστάτας γενέσθαι ὑμᾶς σήμερον ἀπὸ
17 κυρίου; ‡ μὴ μικρὸν ὑμῖν τὸ ἁμάρτημα φογώρ, ὅπ οὐκ ἐκαθαρίσθημεν ἀπ' αὐτοῦ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, ⸂καὶ ἐγένετο ἡ πληγὴ ἐν τῇ συναγωγῇ κυρίου.

18 ‡ καὶ ὑμεῖς ἀπεστράφητε σήμερον ἀπὸ κυρίου, ⸂καὶ αὔριον ἐπὶ πάντα ἰσραὴλ ἔσται ὀργή.

19 ‡ καὶ νῦν εἰ μικρὰ ἡ γῆ τῆς κατασχέσεως ὑμῶν, διάβητε εἰς τὴν γῆν τῆς κατασχέσεως κυρίου, ὅπου κατασκηνοῖ ἐκεῖ ἡ σκηνὴ κυρίου· καὶ κατακληρονομήσατε ἐν ἡμῖν, καὶ ἀπὸ κυρίου μὴ ἀποστάται γένησθε, καὶ ἀπὸ ἡμῶν μὴ ἀποστῆτε διὰ τὸ οἰκοδομῆσαι ὑμᾶς βωμὸν ἔξω τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

20 ‡ οὐχ ἰδοὺ ἄχαρ ὁ τοῦ ζαρὰ πλημμέλειαν ἐπλημμέλησεν ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος, ⸂καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν συναγωγὴν ἐγένετο ὀργή; καὶ ὅτος εἷς μόνος, μὴ ὅτος μόνος ἀπέθανεν ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτοῦ.

21 ‡ καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ υἱοὶ ρουβὴν, ⸂καὶ οἱ υἱοὶ γαὰδ, ⸂καὶ τὸ ἥμισυ φυλῆς μαναασσῆ, καὶ ἐλάλησαν τοῖς χιλιάρχοις
22 ἰσραὴλ λέγοντες· ‡ ὁ θεὸς ὁ θεὸς κύριός ἐστι, ⸂καὶ ὁ θεὸς ὁ θεὸς κύριος αὐτὸς οἶδεν, καὶ ἰσραὴλ αὐτὸς γνώσεται εἰ ἐν ἀποστασίᾳ ἐπλημμελήσαμεν ἔναντι κυρίου, μὴ ῥύσεται ἡμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.

23 ‡ καὶ εἰ ᾠκοδομήσαμεν αὐτοῖς βωμὸν ὥστε ἀποστῆναι ἀπὸ κυρίου, ἢ ὥστε ἀναβιβάσαι ἐπ' αὐτὸ θυσίαν ὁλοκαυτωμάτων, ἢ ὥστε ποιῆσαι ἐπ' αὐτὸ θυσίαν σωτηρίου, κύριος αὐτὸς ἐκζητήσει.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et miſerunt filij Iſrael ad filios Reuben, & ad filios Gad, & ad dimidium tribus Menaſſe, in terram Gilghad, Pinhhazz filium Eleazar ſacerdotis. 14 Et decem principes cum eo, principem vnum principem vnum ad domum patris, ad omnes tribus Iſrael: & vir caput domus patris eorum illi ad millia Iſrael. 15 Et venerunt ad filios Reuben, & ad filios Gad, & ad dimidium tribus Menaſſe ad terram Gilghad; & locuti ſunt cum eis ad dicendum. 16 Sic dixerunt omnis congregatio Domini, Quæ præuaricatio hæc quam præuaricati eſtis in dicto Dei Iſrael ad reuertendum die hac de-poſt cultum Domini, in conſtruendo vos vobis altare ad rebellandum vos die hac in dicto Domini? 17 Num parua nobis culpa Peghor, quòd non expiati ſumus ex ea vſque ad diem hanc? & fuit plaga in congregatione Domini. 18 Et vos reuerſi eſtis die hac de-poſt timorem Domini; & ecce vos rebellaſtis die hac in dicto Domini; & cras ſuper omnem congregationem Iſrael erit indignatio. 19 Profectò ſi polluta terra poſſeſſionis veſtræ, tranſite vobis ad poſſeſſionem populi Domini, in qua ſitum eſt ibi tabernaculum Domini; & poſſeſſionem inite inter nos: & in dicto Domini non rebellabitis, & in nobis non rebellabitis, in ædificando vos vobis altare præter altare Domini Dei noſtri. 20 Nónne Ghachan filius Zerahh præuaricando præuaricatus eſt in interdicto, & ſuper omnem congregationem Iſrael fuit indignatio? & ipſe vir vnus non mortuus eſt in culpa ſua. 21 Et reſponderunt filij Reuben & filij Gad, & dimidium tribus Menaſſe; & locuti ſunt cùm capitibus millium Iſrael. 22 Deus Deorum Dominus, Deus Deorum Dominus, ante eum manifeſtum, & Iſrael in fine cognoſcet; ſi in rebellione, & ſi in præuaricatione præuaricati ſumus in dicto Domini; ne liberes nos die hac. 23 Ad ſtruendum nobis altare, ad reuertendum de-poſt cultum Domini; & ſi ad tollendum ſuper illud holocauſtum, & munus; & ſi ad transferendum ſuper illud oblationem ſanctitatum, Dominus ipſe inquiret.

24 * וְאִם־לֹא מִדְאָגָה מִדָּבָר עָשִׂינוּ אֶת־זֹאת
לֵאמֹר מָחָר יֹאמְרוּ בְנֵיכֶם לִבְנֵינוּ לֵאמֹר מַה־
לָּכֶם וְלַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
25 * וּגְבוּל נָתַן־יְהוָה בֵּינֵינוּ וּבֵינֵיכֶם בְּנֵי־
רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד אֶת־הַיַּרְדֵּן אֵין־לָכֶם חֵלֶק
בַּיהוָה וְהִשְׁבִּיתוּ בְנֵיכֶם אֶת־בָּנֵינוּ לְבִלְתִּי יְרֹא
26 אֶת־יְהוָה׃ * וַנֹּאמֶר נַעֲשֶׂה־נָּא לָנוּ לִבְנוֹת
אֶת־הַמִּזְבֵּחַ לֹא לְעוֹלָה וְלֹא לְזָבַח׃
27 * כִּי עֵד הוּא בֵּינֵינוּ וּבֵינֵיכֶם וּבֵין דֹּרוֹתֵינוּ
אַחֲרֵינוּ לַעֲבֹד אֶת־עֲבֹדַת יְהוָה לְפָנָיו בְּעֹלוֹתֵינוּ
וּבְזִבְחֵינוּ וּבְשַׁלְמֵינוּ וְלֹא־יֹאמְרוּ בְנֵיכֶם מָחָר
28 לִבְנֵינוּ אֵין־לָכֶם חֵלֶק בַּיהוָה׃ * וַנֹּאמֶר
וְהָיָה כִּי־יֹאמְרוּ אֵלֵינוּ וְאֶל־דֹּרֹתֵינוּ מָחָר וְאָמַרְנוּ
רְאוּ אֶת־תַּבְנִית מִזְבַּח יְהוָה אֲשֶׁר־עָשׂוּ
אֲבוֹתֵינוּ לֹא לְעֹלָה וְלֹא לְזָבַח כִּי־עֵד הוּא בֵּינֵינוּ
29 וּבֵינֵיכֶם׃ * חָלִילָה לָּנוּ מִמֶּנּוּ לִמְרֹד בַּיהוָה
וְלָשׁוּב הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי יְהוָה לִבְנוֹת מִזְבֵּחַ לְעוֹלָה
לְמִנְחָה וּלְזָבַח מִלְבַד מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֲשֶׁר
30 לִפְנֵי מִשְׁכָּנוֹ׃ * וַיִּשְׁמַע פִּינְחָס הַכֹּהֵן וּנְשִׂיאֵי
הָעֵדָה וְרָאשֵׁי אַלְפֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר אִתּוֹ אֶת־
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבְּרוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד וּבְנֵי
מְנַשֶּׁה וַיִּיטַב בְּעֵינֵיהֶם׃
31 * וַיֹּאמֶר פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן אֶל־בְּנֵי־
רְאוּבֵן וְאֶל־בְּנֵי־גָד וְאֶל־בְּנֵי מְנַשֶּׁה הַיּוֹם
יָדַעְנוּ כִּי־בְתוֹכֵנוּ יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־מְעַלְתֶּם
בַּיהוָה הַמַּעַל הַזֶּה אָז הִצַּלְתֶּם אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
32 מִיַּד יְהוָה׃ * וַיָּשָׁב פִּינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן
וְהַנְּשִׂיאִים מֵאֵת בְּנֵי־רְאוּבֵן וּמֵאֵת בְּנֵי־גָד מֵאֶרֶץ
הַגִּלְעָד אֶל־אֶרֶץ כְּנַעַן אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּשִׁיבוּ
אוֹתָם דָּבָר׃

24 * Et non ea magis cogitatione atque tractatu, vt diceremus, Cras dicent filij vestri filijs nostris: Quid vobis & Domino Deo Israel?

25 * Terminum posuit Dominus inter nos & vos ô filij Ruben, & filij Gad Iordanem fluuium; & idcircò partem non habetis in Domino, & per hanc occasionem auerterent filij vestri filios nostros à timore Domini.

26 * Putauimus itaq; melius, & diximus, Extruamus nobis altare non in holocausta, neque ad victimas offerendas:

F

27 * Sed in testimonium inter nos & vos, & sobolem nostram vestrámque progeniem, vt seruiamus Domino, & iuris nostri sit offerre, & holocausta & victimas, & pacificas hostias; & nequaquam dicant cras filij vestri filiis nostris, Non est vobis pars in Domino.

28 * Quòd si voluerint dicere, respondebunt eis: Ecce altare Domini quod fecerunt patres nostri, non in holocausta, neque in sacrificium, sed in testimonium nostrum ac vestrum.

29 * Absit à nobis hoc scelus vt recedamus à Domino, & eius vestigia relinquamus, extructo altari ad holocausta & sacrificia & victimas offerendas, præter altare Domini Dei nostri quod extructum est ante tabernaculum eius.

30 * Quibus auditis Phinees sacerdos & principes legationis Israel qui erant cum

G

eo, placati sunt; & verba filiorum Ruben, & Gad, & dimidiæ tribus Manasse libentissimè susceperunt.

31 * Dixítque Phinees filius Eleazari sacerdos ad eos: Nunc scimus quòd nobiscum sit Dominus, quoniam alieni estis à præuaricatione hac, & liberastis filios Israel de manu Dñi. 32 * Reuersúsq; est cum principibus à filijs Ruben, & Gad de terra Galaad in terram Chanaan ad filios Israel, & retulit eis.

תרגום יונתן

24 וְאִם לָא מִדְּחָנָא מִפִּתְגָמָא עֲבַדְנָא יַת דָּא לְמֵימַר מָחָר יֵימְרוּן בְּנֵיכוֹן לְבָנָנָא לְמֵימַר מַה לְכוֹן חוּלַק בְּמֵימְרָא דַייָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל׃
25 וְתְחוּם יַהַב יְיָ בֵּינָנָא וּבֵינֵיכוֹן בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד יַת יַרְדְּנָא לֵית לְכוֹן חוּלַק בְּמֵימְרָא דַייָ וְיַבְטְלוּן בְּנֵיכוֹן יַת בְּנָנָא מִדְּחִיל דְּלָא
לְמִדְחַל מִן קֳדָם יְיָ׃ 26 וַאֲמַרְנָא נַעְבֵּד כְּעַן לָנָא לְמִבְנֵי יַת מַדְבְּחָא לָא לְעַלְוָתָא וְלָא לְנִכְסָת קֻדְשָׁנָא וְלָא
27 אֱרֵי סָהִיד הוּא בֵּינָנָא וּבֵינֵיכוֹן וּבֵין דָּרָנָא בָּתְרָנָא לְמִפְלַח יַת פֻּלְחָנָא דַייָ קֳדָמוֹהִי בַּעֲלְוָתָנָא וּבְדַבְחָנָא וּבְנִכְסָת קֻדְשָׁנָא וְלָא
יֵימְרוּן בְּנֵיכוֹן מְחַר לְבָנָנָא לֵית לְכוֹן חוּלַק בְּמֵימְרָא דַייָ׃ 28 וַאֲמַרְנָא וְיְהֵי אֱרֵי יֵימְרוּן לָנָא וּלְדָרָנָא מְחַר וְנֵימַר חֲזוֹ יַת
דְּמוּת מַדְבְּחָא דַייָ דַּעֲבָדוּ אֲבָהָתָנָא לָא לְעַלְוָתָא וְלָא לְנִכְסָת קֻדְשָׁיָא אֱרֵי סָהִיד הוּא בֵּינָנָא וּבֵינֵיכוֹן׃
מִלְּמֶחֱמֵי קֳדָמוֹהִי לְמִטְרַד בְּמֵימְרָא דַייָ וּלְמֶהְדַּר יוֹמָא דֵין מִבָּתַּר פֻּלְחָנָא דַייָ לְמִבְנֵי מַדְבְּחָא לְעַלְוָתָא וּלְמִנְחָתָא וּלְנִכְסָת קֻדְשָׁיָא בַּר מִמַּדְבְּחָא
דַייָ אֱלָהָנָא דִּי קֳדָם מַשְׁכְּנֵיהּ׃ 30 וּשְׁמַע פִּינְחָס כָּהֲנָא וְרַבְרְבֵי כְנִישְׁתָּא וְרֵישֵׁי אַלְפַיָּא דְיִשְׂרָאֵל דְּעִמֵּיהּ יַת־פִּתְגָמַיָּא
דְּמַלִּילוּ בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד וּבְנֵי מְנַשֶּׁה וּשְׁפַר בְּעֵינֵיהוֹן׃ 31 וַאֲמַר פִּינְחָס בַּר אֶלְעָזָר כָּהֲנָא לְבְנֵי רְאוּבֵן וּלְבְנֵי גָד וְלִבְנֵי
מְנַשֶּׁה יוֹמָא דֵין יַדְעָנָא אֲרֵי בֵּינָנָא שְׁרֵיָא שְׁכִינְתָא דַייָ דְּלָא שַׁקְרְתּוּן בְּמֵימְרָא דַייָ הֲדֵין בְּכֵן שֵׁיזַבְתּוּן יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִיַּד מֵימְרָא דַייָ׃
32 וְתָב פִּינְחָס בַּר אֶלְעָזָר כָּהֲנָא וְרַבְרְבַיָּא מִלַּת בְּנֵי רְאוּבֵן וּמִלַּת בְּנֵי גָד מֵאַרַע גִּלְעָד לְאַרַע דְּכְנַעַן לְוָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲתֵיבוּ יַתְהוֹן
פִּתְגָמָא׃

* *Sed propter euitationem verbi fecimus* 24
hoc, dicentes, Vt ne cras loquantur filij veſtri
filijs noſtris dicentes, Quid vobis & Domino
Deo Iſrael?

* *Et terminos poſuit Dominus inter nos &* 25
vos filij Ruben, & filij Gad Iordanem; &
non eſt vobis pars Domini: & abalienabunt
filij veſtri filios noſtros, vt non venerentur Do
minum. * *Et diximus facere ſic vt extrui-* 26
mus altare hoc, non cauſa ſacrificiorum neque
cauſa victimarum:

* *Sed vt ſit teſtimonium hoc inter nos &* 27
inter vos, & inter generationes noſtras poſt
nos, vt ſeruiamus ſeruitutem Domini coram eo
in holocauſtis noſtris, & in victimis noſtris, &
in victimis ſaluationum noſtrarum: & non di-
cent filij veſtri cras filijs noſtris, Non eſt vobis
pars Domini.

* *Et diximus, Si fuerit vnquam & loquen-* 28
tur ad nos vel generationibus noſtris cras, &
dicemus, Ecce ſimilitudo altaris Domini, quod
fecerunt patres noſtri, non cauſa holocauſtorum
neque cauſa victimarum, ſed teſtimonium eſt
inter vos & inter nos, & inter filios noſtros.

* *Non ſit igitur nos vt recedamus à Domi-* 29
no, ita vt auertamur in hodiernis diebus à Do-
mino, ita vt ædificemus nos altare holocauſtis,
& victimis & ſacrificio ſaluationis, præter
altare Domini Dei noſtri, quod eſt coram taber
naculo eius.

* *Et audiuit Phinees ſacerdos, & omnes* 30
principes concilij & tribuni Iſrael qui fuerunt
cum eo, ſermones quos locuti ſunt filij Ruben,
& filij Gad, & filij Manaſſe; & placuit eis.

* *Et dixit Phinees filius Eleazar ſacerdos* 31
filijs Ruben, & filijs Gad, & filijs Manaſſe:
Hodie ſcimus quòd nobiſcum Dominus, quo-
niam non deliquiſtis coram Domino delictum
hoc, & quoniam liberaſtis filios Iſrael de ma-
nu Domini.

* *Et reuerſus eſt Phinees filius Eleazar ſa-* 32
cerdos, & principes de filijs Ruben, & de filijs
Gad de Galaad in terram Chanaan ad filios
Iſrael; & reſponderunt eis ſermones.

24 * ἀλλ᾽ ἕνεκεν ἀλαζείας ῥήματος ἐποιήσαμεν τοῦτο
λέγοντες, ἵνα μὴ αὔριον εἴπωσιν τὰ τέκνα ὑμῶν τοῖς τέκ-
νοις ἡμῶν, λέγοντες· τί ὑμῖν ϗ κυρίῳ τῷ θεῷ ἰσραήλ;
25 * καὶ ὅρια ἔθηκεν κύριος δι᾽ ἡμῶν καὶ ὑμῶν
ⓐ υἱοὶ ῥουβήν, καὶ ⓐ υἱοὶ γαὰδ τὸν ἰορδάνην, καὶ οὐκ ἔστιν
ὑμῖν μερὶς κυρίου, ϗ ἀπαλλοτριώσουσιν ⓐ υἱοὶ ὑμῶν τοὺς
υἱοὺς ἡμῶν, ἵνα μὴ σέβωνται κύριον.
26 * καὶ εἴπαμεν ποιῆσαι ὅτως δὴ οἰκοδομῆσαι τὸν βω-
μὸν τοῦτον οὐχ ἕνεκεν καρπωμάτων οὐδ᾽ ἕνεκεν θυσιῶν·
27 * ἀλλ᾽ ἵνα ᾖ μαρτύριον τοῦτο δι᾽ ἡμῶν ϗ δι᾽ ἡ-
μῶν ὑμῶν, καὶ δι᾽ ἡμῶν τῶν γενεῶν ἡμῶν μετ᾽ ἡμᾶς τοῦ
λατρεύειν τὴν λατρείαν κυρίου ἐναντίον αὐτοῦ ἐν τοῖς καρ-
πώμασιν ἡμῶν, καὶ ἐν ταῖς θυσίαις ἡμῶν, καὶ ἐν ταῖς θυ-
σίαις τῶν σωτηρίων ἡμῶν· ϗ οὐκ ἐροῦσιν τὰ τέκνα ὑμῶν
αὔριον τοῖς τέκνοις ἡμῶν, οὐκ ἔστιν ὑμῖν μερὶς κυρίου.
28 * καὶ εἴπαμεν, ἐὰν γένηταί ποτε ϗ λαλήσουσιν πρὸς
ἡμᾶς ἢ ταῖς γενεαῖς ἡμῶν αὔριον, ϗ ἐροῦμεν, ἴδετε ὁμοίω-
μα τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου, οὗ ἐποίησαν ⓐ πατέρες ἡμῶν οὐχ
ἕνεκεν καρπωμάτων οὐδ᾽ ἕνεκεν θυσιῶν, ἀλλὰ μαρτύ-
ριόν ἐστιν ἀναμέσον ὑμῶν, καὶ ἀναμέσον ἡμῶν, καὶ ἀνα-
μέσον τῶν υἱῶν ἡμῶν.
29 * μὴ γένοιτο σοὶ ἡμᾶς ἀποστῆναι ἀπὸ κυρίου ὥστε ἀπο-
στραφῆναι ἐν ταῖς σήμερον ἡμέραις ἀπὸ κυρίου, ὥστε οἰκο-
δομῆσαι ἡμᾶς θυσιαστήριον τοῖς καρπώμασιν ϗ ταῖς θυ
σίαις ϗ τῇ θυσίᾳ τοῦ σωτηρίου, πλὴν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ κυ-
ρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ὃ ἐστιν ἐναντίον τοῦ σκηνῆς αὐτοῦ.
30 * καὶ ἤκουσεν φινεὲς ὁ ἱερεὺς ϗ πάντες ⓐ ἄρχοντες τῆς
συναγωγῆς, ϗ ⓐ χιλίαρχοι ἰσραὴλ οἱ ἦσαν μετ᾽ αὐτοῦ,
τοὺς λόγους οὓς ἐλάλησαν ⓐ υἱοὶ ῥουβήν, ϗ ⓐ υἱοὶ γαάδ,
καὶ ⓐ υἱοὶ μανασσῆ, ϗ ἤρεσεν αὐτοῖς.
31 * καὶ εἶπεν φινεὲς υἱὸς ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς τοῖς υἱοῖς ῥου-
βήν, ϗ τοῖς υἱοῖς γαάδ, ϗ τοῖς υἱοῖς μανασσῆ, σήμερον ἐγνώ-
καμεν ὅτι μεθ᾽ ἡμῶν κύριος διότι οὐκ ἐπλημμελήσα-
τε ἐναντίον κυρίου πλημμέλειαν ταύτην, ϗ ὅτι ἐρρύσασθε
τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς κυρίου.
32 * καὶ ἀπέστρεψεν φινεὲς υἱὸς ἐλεάζαρ ὁ ἱερεὺς, καὶ οἱ
ἄρχοντες ἀπὸ τῶν υἱῶν ῥουβήν, καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν γαάδ, ἐκ τῆς
γαλαὰδ εἰς γῆν χαναὰν πρὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ· καὶ
ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς τοὺς λόγους.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Et ſi non ex ſollicitudine de verbo fecimus hoc ad dicendum: Cras dicent filij veſtri filijs noſtris ad dicendum; Quæ vobis pars in dicto Domini Dei Iſrael? [25] Et terminum dedit Dominus inter nos & inter vos filios Reuben, & filios Gad Iordanem, non eſt vobis pars in dicto Domini: & impedient filij veſtri filios noſtros, vt non timeant ab-ante Dominum.

[26] Et diximus, Faciamus nunc nobis ad ſtruendum altare; non ad holocauſtum, & non ad oblationem ſanctitatum.

[27] Nam teſtis ipſe inter nos & inter vos, & inter generationem noſtram poſt nos ad colendum cultum Domini ante eum in holocauſtis noſtris, & in ſacrificijs noſtris, & in oblatione ſanctitatis noſtræ: & non dicent filij veſtri cras filiis noſtris, Non eſt vobis pars in dicto Domini. [28] Et diximus, Et erit cùm dicent nobis & generationi noſtræ cras, & dicemus, Videte ſimilitudinem altaris Domini quod fecerunt patres noſtri non ad holocauſtum & non ad oblationem ſanctitatum, nam teſtis ipſe inter nos & inter vos.

[29] Abſit nobis à nobis peccare ante ipſum ad rebellandum in dicto Domini, & ad reuertendum in die hac de-poſt cultum Domini ad ſtruendum altare ad holocauſtum & ad munus & ad oblationem ſanctorum, extra ab altari Domini Dei noſtri, quod ante tabernaculum eius. [30] Et audiuit Pinhhazz ſacerdos, & principes congregationis, & capita millium Iſrael, qui cum illo, verba quæ locuti ſunt filij Reuben, & filij Gad, & filij Menaſſe: & pulchrum fuit in oculis eorum. [31] Et dixit Pinhhazz filius Elghazar ſacerdos filijs Reuben, & filijs Gad, & filijs Menaſſe, Die hac cognouimus quòd inter nos habitans maieſtas Domini, quòd nō præuaricati eſtis in dicto Domini præuaricationem hanc: inſic liberaſtis filios Iſrael de manu dicti Domini.

[32] Et reuerſus eſt Pinhhazz filius Elghazar ſacerdos, & principes, à filiis Reuben, & à filiis Gad de terra Gilghad ad terram Chenaghan ad filios Iſrael: & retulerunt illis verbum.

33 * וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיְבָרְכוּ אֱלֹהִים
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא אָמְרוּ לַעֲלוֹת עֲלֵיהֶם לַצָּבָא
לְשַׁחֵת אֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד יֹשְׁבִים
34 בָּהּ׃ * וַיִּקְרְאוּ בְּנֵי־רְאוּבֵן וּבְנֵי־גָד לַמִּזְבֵּחַ כִּי־
עֵד הוּא בֵּינֹתֵינוּ כִּי יְהוָה הָאֱלֹהִים׃

כג

1 * וַיְהִי מִיָּמִים רַבִּים אַחֲרֵי אֲשֶׁר־הֵנִיחַ
יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל־אֹיְבֵיהֶם מִסָּבִיב וִיהוֹשֻׁעַ זָקֵן
2 בָּא בַּיָּמִים׃ * וַיִּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לְכָל־יִשְׂרָאֵל
לִזְקֵנָיו וּלְרָאשָׁיו וּלְשֹׁפְטָיו וּלְשֹׁטְרֵיו וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
3 אֲנִי זָקַנְתִּי בָּאתִי בַּיָּמִים׃ * וְאַתֶּם רְאִיתֶם
אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לְכָל־הַגּוֹיִם
הָאֵלֶּה מִפְּנֵיכֶם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם
4 לָכֶם׃ * רְאוּ הִפַּלְתִּי לָכֶם אֶת־הַגּוֹיִם
הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה בְּנַחֲלָה לְשִׁבְטֵיכֶם מִן־
הַיַּרְדֵּן וְכָל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִכְרַתִּי וְהַיָּם הַגָּדוֹל
5 מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ׃ * וַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא יֶהְדֳּפֵם
מִפְּנֵיכֶם וְהוֹרִישׁ אֹתָם מִלִּפְנֵיכֶם וִירִשְׁתֶּם אֶת־
אַרְצָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לָכֶם׃
6 * וַחֲזַקְתֶּם מְאֹד לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת אֵת כָּל־
הַכָּתוּב בְּסֵפֶר תּוֹרַת מֹשֶׁה לְבִלְתִּי סוּר מִמֶּנּוּ
7 יָמִין וּשְׂמֹאול׃ * לְבִלְתִּי בוֹא בַּגּוֹיִם הָאֵלֶּה
הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה אִתְּכֶם וּבְשֵׁם אֱלֹהֵיהֶם לֹא־
תַזְכִּירוּ וְלֹא תַשְׁבִּיעוּ וְלֹא תַעַבְדוּם וְלֹא תִשְׁתַּחֲוּ
8 לָהֶם׃ * כִּי אִם־בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם תִּדְבָּקוּ כַּאֲשֶׁר
9 עֲשִׂיתֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ * וַיּוֹרֶשׁ יְהוָה מִפְּנֵיכֶם
גּוֹיִם גְּדֹלִים וַעֲצוּמִים וְאַתֶּם לֹא־עָמַד אִישׁ
10 בְּפְנֵיכֶם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ * אִישׁ־אֶחָד מִכֶּם
יִרְדֹּף־אָלֶף כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לָכֶם׃

33 Placuítque ſermo cunctis audientibus. Et laudauerunt Deum filij Iſrael, & nequaquam vltrà dixerunt, vt aſcenderent contra eos atque pugnarent, & delerent terram poſſeſsionis eorum.

34 * Vocauerúntque filij Ruben & filij Gad altare quod extruxerant, Teſtimonium noſtrum quòd Dominus ipſe ſit Deus.

CAP. XXIII.

1 A EVoluto autem multo tempore, poſtquam pacem dederat Dominus Iſraeli, ſubiectis in gyro nationibus vniuerſis, & Ioſue iam longęuo & perſenilis ætatis:

2 * Vocauit Ioſue omnem Iſraelé, maioreſque natu, & principes ac iudices, ac magiſtros, dixítque ad eos: Ego ſenui, & progreſsioris ætatis ſum:

3 * Vóſq; cernitis omnia quæ fecerit Dominus Deus veſter cunctis per circuitum nationibus, quomodo pro vobis ipſe pugnauerit.

4 * Et nunc quia vobis ſorte diuiſi omnem terram, ab orientali parte Iordanis, vſque ad mare magnum, multæque adhuc ſuperſunt nationes.

5 * Dominus Deus veſter diſperdet eas, & auferet à facie veſtra, & poſsidebitis terram, ſicut vobis pollicitus eſt.

6 * Tantùm confortamini, & eſtote ſolliciti, vt cuſtodiatis cũcta quæ ſcripta ſunt in volumine legis Moyſi, & non declinetis ab eis, neque ad dexteram, neque ad

7 ſiniſtram. * Ne, poſtquam intraueritis ad gentes, quæ inter vos futuræ ſunt, iuretis in nomine deorum earum, & ſeruia-

8 tis eis, & adoretis illos. * Sed adhæreatis Domino Deo veſtro, quod feciſtis vſque in diem hanc.

9 * Et tunc auferet Dñs Deus in conſpectu veſtro gentes magnas & robuſtiſsimas, & nullus vobis reſiſtere

10 poterit. * Vnus è vobis perſequetur hoſtiũ mille viros, quia Dñs Deus veſter pro vobis ipſe pugnabit, ſicut pollicitus eſt.

תרגום יונתן

33 וְשִׁפַּר פִּתְגָמָא בְּעֵינֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאוֹדִיאוּ קֳדָם יְיָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָא אֲמָרוּ לְמִסַּק עֲלֵיהוֹן לְחֵילָא לְחַבָּלָא יָת אַרְעָא דִּבְנֵי רְאוּבֵן
וּבְנֵי גָד יָתְבִין בָּהּ׃ 34 וְקָרוֹ בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד סָהִיד הוּא בֵּינָנָא אֲרֵי יְיָ הוּא הָאֱלָהִים׃

כג

1 וַהֲוָה לְזִמַן יוֹמִין סַגִּיאִין בַּתַר דַּאֲנִיחַ יְיָ לְיִשְׂרָאֵל מִכָּל בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן סְחוֹר סְחוֹר וְיהוֹשֻׁעַ סָיִב עַל בְּיוֹמִין׃
2 וּקְרָא יְהוֹשֻׁעַ לְכָל יִשְׂרָאֵל לְסָבּוֹהִי וּלְרֵישׁוֹהִי וּלְדַיָּנוֹהִי וּלְסָרְכוֹהִי וַאֲמַר לְהוֹן אֲנָא סָבִיר עַלִּית בְּיוֹמַיָּא׃
3 וְאַתּוּן חָזֵיתוּן יָת כָּל דַּעֲבַד יְיָ אֱלָהֲכוֹן יָת כָּל עַמְמַיָּא דֵּאִילֵּין מִן קֳדָמֵיכוֹן אֲרֵי יְיָ אֱלָהֲכוֹן מֵימְרֵיהּ מְגִיחַ לְכוֹן׃
4 חָזוּ דְּפַלְגִית לְכוֹן יָת עַמְמַיָּא דְּאִשְׁתְּאַרוּ הָאִילֵּין בְּאַחֲסָנָא לְשִׁבְטֵיכוֹן מִן יַרְדְּנָא וְכָל עַמְמַיָּא דְּשֵׁיצֵיתִי וְיַמָּא רַבָּא מַעֲלָנֵי שִׁמְשָׁא׃
5 וַיְיָ אֱלָהֲכוֹן הוּא יְתָבְרִינוּן מִן קֳדָמֵיכוֹן וְיֵתֵרֵיךְ יָתְהוֹן מִן קֳדָמֵיכוֹן וְתֵירְתוּן יָת אַרְעָהוֹן כְּמָא דְמַלֵּיל יְיָ אֱלָהֲכוֹן לְכוֹן׃
6 זְהוֹרְקִפוּן לַחֲדָא לְמֵטַר וּלְמֶעְבַּד יָת כָּל דִּכְתִיב בְּסֵפֶר אוֹרָיְתָא דְמֹשֶׁה בְּדִיל דְּלָא לְמִסְטֵי מִינֵיהּ לְיַמִּינָא וְלִשְׂמָאלָא׃
7 בְּדִיל דְּלָא לְאִתְעָרָבָא בְעַמְמַיָּא הָאִילֵּין דְּאִשְׁתְּאַרוּ עִמְכוֹן וּבְשֵׁם טַעֲוָתְהוֹן לָא תְדַכְּרוּן וְלָא תְקַיְּימוּן וְלָא תִפְלְחוּנוּן וְלָא
תִסְגְּדוּן לְהוֹן׃ 8 אֶלָּהֵן בְּדַחֲלְתָא דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן תִּדְבְּקוּן כְּמָא דַעֲבַדְתּוּן עַד יוֹמָא הָדֵין׃ 9 וְתָרֵיךְ יְיָ מִן קֳדָמֵיכוֹן עַמְמִין רַבְרְבִין וְתַקִּיפִין
וְאַתּוּן לָא קָם אֱנָשׁ קֳדָמֵיכוֹן עַד יוֹמָא הָדֵין׃ 10 גַּבְרָא חַד מִנְּכוֹן יְרַדֵּף אַלְפָא אֲרֵי יְיָ אֱלָהֲכוֹן מֵימְרֵיהּ מְגִיחַ לְכוֹן קְרָבָא כְּמָא דְמַלֵּיל לָכוֹן׃

33 ‡ *Et placuit sermo filiis Israel, & benedixerunt Deo filiorũ Israel; & nõ vltra dixerũt vt ascenderent ad eos in bellum vt delerent terrã filiorum Ruben & filiorum Gad quam habitauerunt in ea.*

34 ‡ *Et vocauerunt Ruben & Gad altare: & dixerunt quòd testimonium est inter eos, quoniam Dominus ipse Deus eorum est.*

CAP. XXIII.

1 ET *factum est post dies plures postquam requiescere fecit Dominus Deus Israel ab omnibus inimicis eius in circuitu, & Iosue senior prouectus diebus.*

2 ‡ *Et conuocauit Iosue omnes filios Israel & senatum eorum & principes eorum & iudices eorum, & magistros eorum; & dixit ad eos: Ego senui & progressioris ætatis sum diebus.*

3 ‡ *Vos autem vidistis omnia quæ fecit Dominus Deus noster omnibus gentibus his à facie vestra, quoniam Dominus Deus noster ipse qui pugnabat pro vobis.*

4 ‡ *Videte quod dixi, Proieci vobis gentes relictas vobis has in sortibus in tribus vestras à Iordane, omnes gentes deleui. & à mari magno terminabit ad Occidentem Solis.*

5 ‡ *Dominus autem Deus vester hic dispersedet eos à facie vestra, & delebit eos à facie tua, & possidebitis terram eorum, sicut locutus est Dominus Deus vester vobis.*

6 ‡ *Confortamini igitur valde vt custodiatis & faciatis cuncta quæ scripta sunt in volumine legis Moysi, vt non declinetis ab eo in dexteram vel in sinistram.*

7 ‡ *Vt non ingrediamini in gẽtes relictas has vobiscum, & nomina deorum ipsorum nõ nominabuntur in vobis. & non iuretis neque seruiatis, neque adoretis illos.* 8 ‡ *Sed Dño Deo vestro adhærebitis, sicut feciſtis vsq; ad diem hãc.*

9 ‡ *Et delebit eos Dominus à facie nostra gentes magnas & fortes; & vobis nullus restitit coram vobis vsque ad diem hanc.*

10 ‡ *Vir vnus vestrum persecutus est mille: quoniam Dominus Deus noster ipse propugnabat pro vobis, sicut dixit vobis.*

33 καὶ ἤρεσεν ὁ λόγ Θ τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ· καὶ εὐλόγησαν τὸν θεὸν υἱῶν ἰσραὴλ; καὶ οὐκ ἔτι εἶπαν ἀναβῆναι ϖρὸς αὐτοὺς εἰς πόλεμον ἐξολοθρεῦσαι τὴν γῆν τῶν υἱῶν ῥουβὴν; καὶ τῶν υἱῶν γὰδ ἣν κατῴκησαν ἐπ' αὐτῆς.

34 ‡ καὶ ἐπωνόμασαν τῷ ῥουβὴν καὶ τῷ γὰδ τὸν βωμόν, καὶ εἶπαν ὅτι μαρτύριόν ἐσιν ἀναμέσον αὐτῶν, ὅτι κύριος αὐτὸς ὁ θεὸς αὐτῶν ἐσίν.

κγ'.

1 Καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας πλείους μ Τ τὸ καταπαῦσαι κύριον τὸν θεὸν ἰσραὴλ ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτ Δ κυκλόθεν· ϗ ἰησοῦς πρεσβύτερ Θ προβεβηκὼς ταῖς ἡμέραις.

2 ‡ Ϲ συνεκάλεσεν ἰησοῦς πάντας υἱοὺς ἰσραὴλ καὶ τὴν γερουσίαν αὐτῶν καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν καὶ τοὺς δικασὰς αὐτῶν, καὶ τοὺς γραμματεῖς αὐτῶν, καὶ εἶπεν ϖρὸς αὐτούς, ἐγὼ γεγήρακα Ϲ προβέβηκα ταῖς ἡμέραις.

3 ‡ ὑμεῖς δὲ ἑωράκατε σύμπαντα ὅσα ἐποίησεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν τούτοις ἀπὸ ϖροσώπου ὑμῶν, ὅτι κύρι Θ ὁ θεὸς ἡμῶν αὐτὸς ὁ ἐκπολεμήσας

4 ὑμῖν· ‡ ἴδετε ὅπερ εἶπα, ἐπέρειφα ὑμῖν ἔθνη τὰ καταλελειμμένα ὑμῖν ταῦτα ἐν τοῖς κλήροις εἰς τὰς φυλὰς ὑμῶν ἀπὸ τ Δ ἰορδάνου, πάντα τὰ ἔθνη ἐξωλόθρευσα. καὶ ἀπὸ τ Δ θαλάσσης τ Δ μεγάλης δύσεως ἐπὶ δυσμὰς

5 ἡλίου. ‡ κύρι Θ δὲ ὁ θεὸς ὑμῶν ὃν τρόπον ἐξολοθρεύσει αὐτοὺς ἀπὸ ϖροσώπου ὑμῶν, καὶ ἐξολοθρεύσει αὐτοὺς ἀπὸ ϖροσώπου Θυ, καὶ καταϰληρονομήσετε τὴν γῆν αὐτῶν,

6 καθὰ ἐλάλησεν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ὑμῖν. ‡ καταισχύσατε οὖν σφόδρα φυλάσσειν Ϲ ϖοιεῖν σύμπαντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ Τ νόμου μωυσῆ, ἵνα μὴ ἐκκλινεῖτε

7 ἀπ' αὐτ Δ εἰς δεξιὰ ἢ εἰς εὐώνυμα. ‡ ὅπως μὴ εἰσέλθητε εἰς τὰ ἔθνη τὰ καταλελειμμένα ταῦτα μεθ' ὑμῶν, Ϲ τὰ ὀνόματα τῶν θεῶν αὐτῶν οὐκ ὀνομασθήσεται ἐν ὑμῖν· καὶ οὐκ ὀμῆτε οὐδὲ μὴ λατρεύσητε, οὐδὲ μὴ ϖροσκυνήσητε αὐ-

8 τούς· ‡ ἀλλὰ κυρί Θ τῷ θε Θ ὑμῶν ϖροσκολληθήσεσθε, κα-

9 θάπερ ἐποιήσατε ἕως τ Δ ἡμέρας ταύτης. ‡ καὶ ἐξολοθρεύσει αὐτοὺς κύρι Θ ἀπὸ ϖροσώπ Δ ἡμῶν ἔθνη μεγάλα Ϲ ἰσχυρὰ Ϲ ὑμῖν· οὐδεὶς ἀντέστη καθενώπιον ὑμῶν ἕως τ Δ ἡμέ-

10 ρας ταύτης. ‡ ἀνὴρ εἷς ὑμῶν ἐδίωξεν χιλίους, ὅτι κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν αὐτὸς ἐξεπολέμει ὑμῖν, καθάπερ εἶπεν ὑμῖν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

33 Et pulchrum fuit verbum in oculis filiorum Israel, & laudauerunt ante Dominum filij Israel: & non dixerunt ad ascendendum super eos ad militiam ad vastandam terram, qua filij Reuben & filij Gad habitantes in ea. 34 Et vocarunt filij Reuben & filij Gad testem altare; quoniam testis inter nos quòd Dominus ipse HAELOHIM.

CAP. XXIII.

ET fuit ad tempus dierum multorum postquam pacem dedit Dominus Israeli ab omnibus auctoribus inimicitiarum eorum circum circa, & Iosue senex intrauit in dies. 2 Et vocauit Iosue omnem Israel, senes eius & principes eius, & iudices eius & exactores eius: & dixit eis, Ego senex intraui in dies. 3 Et vos vidistis omnia quæ fecit Dominus Deus vester omnibus populis his ab-ante vos: quoniam Dominus Deus vester; verbum eius pacem dedit vobis.

4 Videte quòd diuisi vobis populos, qui relicti sunt; hos in possessionem tribubus vestris; à Iordane, & omnes populos, quos consummaui, & Mare magnum occasus Solis. 5 Et Dominus Deus vester ipse confringet eos ab ante vos, & expellet eos ab-ante vos; & hæreditabitis terram eorum, quemadmodum locutus est Dominus Deus vester vobis.

6 Et roborabimini vehementer ad custodiendum & ad faciendum omne quod scriptum est in libro Legis Mosis, vt non ad declinandum ab ea ad dextram, neque ad sinistram. 7 Vt non ad commiscendum in populis his qui relicti sunt his vobiscum; & in nomine abominationis eorum non memineritis, & non jurabitis; & non coletis eos, & non inclinabimini illis. 8 Nisi in timore Domini Dei vestri adhærebitis, sicut feciſtis vsque ad diem hanc. 9 Et eiecit Dominus ab ante-vos populos multos & fortes: & vos; non stetit homo ante vos vsq; ad diem hanc. 10 Vir vnus ex vobis persequetur mille, quoniam Dominus Deus vester, verbum eius iniit vobis bellum, sicut locutus est vobis.

11 * וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֹׁתֵיכֶם לְאַהֲבָה אֶת־
12 יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ * כִּי אִם־שׁוֹב תָּשׁוּבוּ וּדְבַקְתֶּם
בְּיֶתֶר הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה הַנִּשְׁאָרִים הָאֵלֶּה אִתְּכֶם
13 וְהִתְחַתַּנְתֶּם בָּהֶם וּבָאתֶם בָּהֶם וְהֵם בָּכֶם׃
* יָדוֹעַ תֵּדְעוּ כִּי לֹא יוֹסִיף יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
לְהוֹרִישׁ אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה מִלִּפְנֵיכֶם וְהָיוּ לָכֶם
לְפַח וּלְמוֹקֵשׁ וְלִשֵׁט בְּצִדֵּיכֶם וְלִצְנִנִים בְּעֵינֵיכֶם
עַד אׇבְדְכֶם מֵעַל הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר
14 נָתַן לָכֶם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ * וְהִנֵּה אָנֹכִי הוֹלֵךְ
הַיּוֹם בְּדֶרֶךְ כׇּל־הָאָרֶץ וִידַעְתֶּם בְּכׇל־לְבַבְכֶם
וּבְכׇל־נַפְשְׁכֶם כִּי לֹא־נָפַל דָּבָר אֶחָד מִכֹּל הַדְּבָרִים
הַטּוֹבִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם עֲלֵיכֶם
הַכֹּל בָּאוּ לָכֶם לֹא־נָפַל מִמֶּנּוּ דָּבָר אֶחָד׃
15 * וְהָיָה כַּאֲשֶׁר־בָּא עֲלֵיכֶם כׇּל־הַדָּבָר הַטּוֹב
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲלֵיכֶם כֵּן יָבִיא יְהוָה
עֲלֵיכֶם אֶת כׇּל־הַדָּבָר הָרָע עַד־הַשְׁמִידוֹ אֶתְכֶם
מֵעַל הָאֲדָמָה הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם יְהוָה
16 אֱלֹהֵיכֶם׃ * בְּעׇבְרְכֶם אֶת־בְּרִית יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר צִוָּה אֶתְכֶם וַהֲלַכְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם
אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם וְחָרָה אַף־
יְהוָה בָּכֶם וַאֲבַדְתֶּם מְהֵרָה מֵעַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה
אֲשֶׁר נָתַן לָכֶם׃

כד

1 * וַיֶּאֱסֹף יְהוֹשֻׁעַ אֶת־כׇּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
שְׁכֶמָה וַיִּקְרָא לְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וּלְרֹאשָׁיו וּלְשֹׁפְטָיו
וּלְשֹׁטְרָיו וַיִּתְיַצְּבוּ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים׃
2 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־כׇּל־הָעָם כֹּה־
אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר הַנָּהָר יָשְׁבוּ אֲבוֹתֵיכֶם
מֵעוֹלָם תֶּרַח אֲבִי אַבְרָהָם וַאֲבִי נָחוֹר וַיַּעַבְדוּ
אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃

11 * Hoc tantum diligentissimè præcauete, vt diligatis Dominum Deum vestrum.

12 * Quòd si volueritis gentium harum, quæ inter vos habitant, erroribus adhærere, & cum eis miscere connubia atque amicitias copulare:

13 * Iam tũc scitote quòd Dominus Deus vester nõ eas deleat ante faciem vestram, sed erunt vobis in foueam, ac laqueum, & offendiculum ex latere vestro, & sudes in oculis vestris, donec vos auferat atque disperdat de terra hac optima quam tra-
D didit vobis. 3.Re 2.a

14 * En ego hodie ingredior viam vniuersæ terræ, & toto animo cognoscetis, quòd de omnibus verbis quæ se Dominus præstiturum vobis esse pollicitus est, vnum non præterierit incassum.

15 * Sicut ergo impleuit opere quod promisit, & prospera cuncta venerunt, sic adducet super vos quicquid malorũ comminatus est, donec vos auferat atque disperdat de terra hac optima quam tradidit vobis.

16 * Eo quòd prętercieritis pactum Domini Dei vestri quod pepigit vobiscum, & seruieritis diis alienis & adoraueritis eos. Citò atque velociter consurget in vos furor Domini, & auferemini ab hac terra optima quam tradidit vobis.

CAP. XXIIII.

1 CONgregauítque Iosue omnes tribus
A Israel in Sychem, & vocauit maiores natu ac principes, & iudices, & magistros, steterúntque in conspectu Dei.

2 * Et ad populum sic locutus est, Hæc dicit Dominus Deus Israel: Trans fluuium habitauerunt patres vestri ab initio, Thare pater Abraam & Nachor, seruierúntque diis alienis. Ge. 11.d

---

תרגום יונתן

11 וְתִסְתַּמְּרוּן לַחֲדָא לְנַפְשָׁתֵיכוֹן לְמִרְחַם יַת יְיָ אֱלָהָכוֹן׃ 12 אֱרֵי אִם מֵיתָב תְּתוּבוּן וְתִדְבְּקוּ בְּשְׁאַר עַמְמַיָּא
דָּאִילֵּין דְּאִשְׁתְּאַרוּ דָּאִילֵּין עִמְּכוֹן וְתִתְחַתְּנוּן בְּהוֹן וְתֵיעָרְבוּן בְּהוֹן וְאִינוּן יִתְעָרְבוּן בְּכוֹן׃
13 מְיַדָּע תְּדְעוּן אֱרֵי לָא יוֹסִיף מֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן לְתָרָכָא יַת עַמְמַיָּא הָאִילֵּין מִן קֳדָמֵיכוֹן וְיִהוֹן לְכוֹן לְהַבַּר וּלְתַקָּלָא וּלְסִיעַן נָטְלָן
זַיִן לְקִבְלֵיכוֹן וּלְמַשְׁרְיָן מַקְפַּנְכוֹן עַד דְּתֵיבְדוּן מֵעַל אַרְעָא טָבְתָּא דָּדָא דְיָהַב לְכוֹן יְיָ אֱלָהָכוֹן׃
14 הָא אֲנָא אָזֵיל יוֹמָא דֵין בְּאוֹרַח כָּל אַרְעָא וְתִדְּעוּן בְּכָל לִבְּכוֹן וּבְכָל נַפְשְׁכוֹן אֱרֵי לָא בַטִּיל פִּתְגָמָא חַד מִכֹּל פִּתְגָמַיָּא תַּקָּנַיָּא
דְּמַלֵּיל יְיָ אֱלָהֲכוֹן עֲלֵיכוֹן כּוּלְּהוֹן אִתְקַיְּימוּ לְכוֹן וְלָא בַטִּיל מִנְּהוֹן פִּתְגָמָא חָד׃
15 וְיְהֵי כְּמָא דְאִתְקַיְּימוּ עֲלֵיכוֹן כְּכָל פִּתְגָמַיָּא תַּקָּנַיָּא דְּמַלֵּיל יְיָ אֱלָהֲכוֹן עֲלֵיכוֹן כֵּן יֵיתֵי יְיָ עֲלֵיכוֹן יַת כָּל פִּתְגָמָא בִּישָׁא עַד דְּיֵשֵׁיצֵי
יַתְכוֹן מֵעַל אַרְעָא טָבְתָּא דְּיָהַב לְכוֹן יְיָ אֱלָהֲכוֹן׃ 16 בְּמֵעְבַּרְכוֹן יַת קְיָמָא דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן דְּפַקִּיד יַתְכוֹן
וְתֵהָכוֹן וְתִפְלְחוּן לְטַעֲוָת עַמְמַיָּא וְתִסְגְּדוּן לְהוֹן וְיִתְקוֹף רְגָזָא דַיְיָ בְּכוֹן וְתֵיבְדוּן בִּפְרִיעַ מֵעַל אַרְעָא טָבְתָּא דְּיָהַב לְכוֹן׃

כד

1 וְכַנֵּשׁ יְהוֹשֻׁעַ יַת כָּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל לְשִׁכֶם וּקְרָא לְסָבֵי יִשְׂרָאֵל וְלְרֵישׁוֹהִי וְלְדַיָּנוֹהִי וְלְסָרְכוֹהִי וְאִיתְעַתַּדוּ קֳדָם יְיָ׃ 2 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ
לְכָל עַמָּא כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל בְּעֵבֶר פְּרָת יְתִיבוּ אֲבָהָתְכוֹן מֵעָלְמָא תֶּרַח אֲבוּהּ דְּאַבְרָהָם וַאֲבוּהִי דְנָחוֹר וּפַלְחוּ לְטַעֲוָת עַמְמַיָּא׃

* Et cauebitis ualde animabus uestris, ut diligatis Dominum Deum uestrum. 11

* Si enim auersi fueritis & consenseritis reliquis gentibus his uobiscum, & connubia feceritis ad eos, & commixti fueritis eis, & ipsi uobis; 12

* Cognitione scitote quòd non apponet Dominus Deus uester delere gentes has à facie uestra; & erunt uobis in laqueos, & in scandala, & in clauos in calcaneis uestris, & in sudes in oculis uestris quoad pereatis à terra bona hac, quam tradidit uobis Dominus Deus uester. 13

* Ego autem recurro hodie uiam, sicut & omnes qui in terra; & scietis in toto corde uestro, & in tota anima uestra quòd non cecidit sermo unus de omnibus sermonibus bonis, quos dixit Dominus Deus noster ad uos, omnia pertinentia uobis; non dissonuit ex eis uerbum unum. 14

* Et erit sicut uenerunt super uos cuncta uerba bona, quæ locutus est Dominus Deus uester super uos, sic adducet Dominus super uos uniuersa uerba mala, quousque disperdat uos à terra bona hac, quam tradidit uobis Dominus Deus uester: 15

* Eo quòd præterieritis uos pactum Domini Dei uestri quod præcepit uobis, & euntes seruietis diis alienis, & adorabitis eos: & irascetur furore Dominus in uos, & peribitis citò à terra bona, quam tradidit uobis Dominus. 16

CAP. XXIIII.

ET congregauit Iosue omnes tribus Israel in Sychem; & conuocauit maiores natu Israel & principes eorum, & iudices eorum, & magistros eorum; & steterunt in conspectu Dei. 1

* Et dixit Iosue ad uniuersum populum, Hæc dicit Dominus Deus Israel: Trans fluuium habitauerunt patres uestri ab initio, Thara pater Abraam, & pater Nachor; & seruierunt dijs alienis. 2

11 * καὶ φυλάξεσθε σφόδρα ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν τοῦ ἀγαπᾶν κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν.

12 * ἐὰν γὰρ ἀποστραφῆτε καὶ προσεθῆτε τοῖς ὑπολειφθεῖσιν ἔθνεσιν τούτοις μεθ' ὑμῶν καὶ ἐπιγαμίας ποιήσητε πρὸς αὐτούς, καὶ συγκαταμιγῆτε αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ὑμῖν·

13 * γνώσει γινώσκεσθε ὅτι οὐ μὴ προσθῇ κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐξολοθρεῦσαι τὰ ἔθνη ταῦτα ἀπὸ προσώπου ὑμῶν· καὶ ἔσονται ὑμῖν εἰς παγίδας καὶ εἰς σκώδαλα, καὶ εἰς ἥλους ἐν ταῖς πέρναις ὑμῶν, καὶ εἰς βολίδας ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν ἕως οὗ ἀπολεῖσθαι ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς ταύτης, ἧς ἔδωκεν ὑμῖν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν.

14 * ἐγὼ δὲ ἀποτρέχω σήμερον τὴν ὁδὸν καθὰ καὶ πάντες οἱ ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ γνώσεσθε ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ ὑμῶν, ὅτι οὐ διέπεσεν λόγος εἷς ἀπὸ πάντων τῶν λόγων τῶν ἀγαθῶν, ὧν εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς, πάντα τὰ συνήκοντα ὑμῖν· οὐ διεφώνησεν ἐξ αὐτῶν ῥῆμα ἕν.

15 * καὶ ἔσται ὃν τρόπον ἥκει ἐφ' ὑμᾶς πάντα τὰ ῥήματα τὰ καλὰ ἃ ἐλάλησεν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν ἐφ' ὑμᾶς, οὕτως ἐπάξει κύριος ἐφ' ὑμᾶς πάντα τὰ ῥήματα τὰ πονηρά, ἕως ἐξολοθρεύσῃ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς ταύτης, ἧς ἔδωκεν ὑμῖν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν·

16 * ἐν τῷ παραβῆναι ὑμᾶς τὴν διαθήκην κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἣν ἐνετείλατο ὑμῖν, καὶ πορευθέντες λατρεύσετε θεοῖς ἑτέροις καὶ προσκυνήσετε αὐτοῖς, καὶ ὀργισθήσεται θυμῷ κύριος ἐν ὑμῖν, καὶ ἀπολεῖσθε ταχὺς ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς, ἧς ἔδωκεν ὑμῖν κύριος.

κδ'.

1 * Καὶ συνήγαγεν Ἰησοῦς πάσας τὰς φυλὰς Ἰσραὴλ εἰς συχέμ, καὶ συνεκάλεσεν τοὺς πρεσβυτέρους Ἰσραὴλ καὶ τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν, καὶ τοὺς δικαστὰς αὐτῶν, καὶ τοὺς γραμματεῖς αὐτῶν, καὶ ἔστησαν ἀπέναντι τοῦ θεοῦ.

2 * καὶ εἶπεν Ἰησοῦς πρὸς πάντα τὸν λαόν, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ἰσραήλ, πέραν τοῦ ποταμοῦ κατῴκησαν οἱ πατέρες ὑμῶν ταπαρχῆς, θάρα ὁ πατὴρ ἀβραάμ, καὶ ὁ πατὴρ ναχώρ, καὶ ἐλάτρευσαν θεοῖς ἑτέροις.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Et cauebitis ualde animabus uestris ad peramandum Dominum Deum uestrum. [12] Nam si reuertendo reuertimini, & adhærebitis in reliquiis populorum horum, qui relicti sunt hi uobiscum, & affinitate coniungemini in illis, & miscebimini in eis, & illi miscebuntur in uobis. [13] Sciendo scietis quòd non addet dictum Domini Dei uestri ad eijciendum populos hos ex-ante uos; & erunt uobis contritioni & in offendiculum, & in auxilium tollentium arma contra uos, & in turmas angustiatorum uestrorum, usquequo pereatis de-super terra bona hac quam dedit uobis Dominus Deus uester.

[14] Ecce ego ambulans die hac in uia omnis terræ, & scietis in omni corde uestro, & in omni anima uestra, quòd non otiosum fuit uerbum unum ex omnibus uerbis compositis, quæ locutus est Dominus Deus uester super uos; omnia illa firmata sunt uobis, & non otiosum fuit ex illis uerbum unum. [15] Et erit, sicut firmata sunt super uos iuxta omnia uerba composita quæ locutus est Dominus Deus uester super uos; sic uenire faciet Dominus super uos omne uerbum malum, usquequo deleat uos desuper terram bonam hanc quam dedit uobis Dominus Deus uester. [16] In transeundo uos fœdus Domini Dei uestri quod iussit uos, & ibitis, & seruietis abominationi populorum, & inclinabimini illis; & roborabitur indignatio Domini in uobis; & peribitis derepentè desuper terram bonam quam dedit uobis.

CAP. XXIIII.

ET congregauit Iosue omnes tribus Israel in Sechem; & uocauit senes Israel, & capita eius, & iudices eius, & exactores eius; & steterunt ante Dominum. [2] Et dixit Iosue omni populo: Sic dixit Dominus Deus Israel, Trans Perath habitarunt patres uestri à sæculo: Therahh pater Abraham & pater Nahhor, & seruierunt abominationibus gentium.

3 ‡ וָאֶקַּח אֶת־אֲבִיכֶם אֶת־אַבְרָהָם מֵעֵבֶר
הַנָּהָר וָאוֹלֶךְ אֹתוֹ בְּכָל־אֶרֶץ כְּנָעַן וָאַרְבֶּ֣ה אֶת־
זַרְעוֹ וָאֶתֶּן־לוֹ אֶת־יִצְחָק׃

4 ‡ וָאֶתֵּן לְיִצְחָק אֶת־יַעֲקֹב וְאֶת־עֵשָׂו וָאֶתֵּן
לְעֵשָׂו אֶת־הַר שֵׂעִיר לָרֶ֣שֶׁת אוֹתוֹ וְיַעֲקֹב וּבָנָיו
5 יָרְדוּ מִצְרָיִם׃ ‡ וָאֶשְׁלַ֣ח אֶת־מֹשֶׁ֣ה וְאֶת־אַהֲרֹן
וָאֶנְגֹּף אֶת־מִצְרַיִם כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי בְּקִרְבּוֹ וְאַחַר
6 הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם׃ ‡ וָאוֹצִ֣יא אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם
מִמִּצְרַיִם וַתָּבֹאוּ הַיָּמָּ֣ה וַיִּרְדְּפוּ מִצְרַיִם אַחֲרֵי
אֲבוֹתֵיכֶם בְּרֶכֶב וּבְפָרָשִׁים יַם־סוּף׃

7 ‡ וַיִּצְעֲקוּ אֶל־יְהוָ֣ה וַיָּשֶׂם מַאֲפֵ֣ל בֵּינֵיכֶם׃
וּבֵין הַמִּצְרִים וַיָּבֵ֣א עָלָיו אֶת־הַיָּם וַיְכַסֶּ֣הוּ
וַתִּרְאֶ֣ינָה עֵינֵיכֶם אֵ֣ת אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי בְּמִצְרָיִם
8 וַתֵּשְׁבוּ בַּמִּדְבָּר יָמִים רַבִּים׃ ‡ וָאָבִ֣אָה
אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ הָאֱמֹרִי הַיּוֹשֵׁב בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן
וַיִּלָּחֲמוּ אִתְּכֶם וָאֶתֵּן אוֹתָם בְּיֶדְכֶם וַתִּירְשׁוּ אֶת־
9 אַרְצָם וָאַשְׁמִידֵם מִפְּנֵיכֶם׃ ‡ וַיָּ֣קָם
בָּלָק בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב וַיִּלָּ֣חֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁלַח
וַיִּקְרָ֣א לְבִלְעָם בֶּן־בְּעוֹר לְקַלֵּ֣ל אֶתְכֶם׃
10 ‡ וְלֹא אָבִ֣יתִי לִשְׁמַ֣ע לְבִלְעָם וַיְבָרֵךְ בָּרוֹךְ
11 אֶתְכֶם וָאַצֵּ֣ל אֶתְכֶם מִיָּדוֹ׃ ‡ וַתַּעַבְרוּ אֶת־
הַיַּרְדֵּן וַתָּבֹאוּ אֶל־יְרִיחוֹ וַיִּלָּחֲמוּ בָכֶם בַּעֲלֵי
יְרִיחוֹ הָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְהַכְּנַעֲנִי וְהַחִתִּי וְהַגִּרְגָּשִׁי
הַחִוִּי וְהַיְבוּסִי וָאֶתֵּן אוֹתָם בְּיֶדְכֶם׃
12 ‡ וָאֶשְׁלַ֣ח לִפְנֵיכֶם אֶת־הַצִּרְעָ֣ה וַתְּגָרֶשׁ
אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם שְׁנֵי מַלְכֵי הָאֱמֹרִי לֹא בְחַרְבְּךָ
וְלֹא בְקַשְׁתֶּךָ׃
13 ‡ וָאֶתֵּן לָכֶם אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא־יָגַעְתָּ בָּ֣הּ
וְעָרִים אֲשֶׁר לֹא־בָנִיתָ֣ם וַתֵּשְׁבוּ בָהֶם כְּרָמִים
וְזֵיתִים אֲשֶׁר לֹא־נְטַעְתֶּ֣ם אַתֶּ֣ם אֹכְלִים׃

3 ‡ Tuli ergo patré veſtrum Abraam de Meſopotamiæ finibus, & adduxi eum in terram Chanaan, multiplicauíque ſemen Ge.21.a Ge.25.c
4 eius, & dedi ei Iſaac. ‡ Illíq; rurſum dedi Iacob & Eſau. E quibus Eſau dedi mõtem Seyr ad poſsidendum, Iacob verò & filij eius deſcenderunt in Ægyptum. Exo.14.b
5 ‡ Miſiq; Moyſen & Aaron, & percuſsi Ægyptum multis ſignis atque portentis,
6 eduxíq; vos, ‡ Et patres veſtros de Ægypto, & veniſtis ad mare, perſecutíque ſunt
B Ægyptij patres veſtros cum curribus & equitatu vſque ad Mare rubrum.
7 ‡ Clamauerunt autẽ ad Dominum filij Iſrael; qui poſuit tenebras inter vos & Ægyptios. Et adduxit ſuper eos mare, & operuit eos. Viderunt oculi veſtri cuncta quæ in Ægypto fecerim, & habitaſtis in ſolitudine multo tempore.
8 ‡ Et introduxi vos in terram Ammorræi, qui habitabat trans Iordanem. Cúmque pugnarent contra vos, tradidi eos in manus veſtras, & poſſediſtis terram eorum, atque interfeciſtis eos.
9 ‡ Surrexit autem Balach filius Sephor rex Moab, & pugnauit contra Iſrael. miſitque & vocauit Balaam filium Beor vt maledíceret vobis. Nu.22.b
10 ‡ Et ego nolui audire eum, ſed ecõtrario per illum benedixi vobis, & liberaui
C vos de manu eius.
11 ‡ Tranſiſtíſque Iordanem & veniſtis ad Hiericho; pugnauerúntq, contra vos viri ciuitatis eius, Ammorræus & Pherezæus, & Chananæus, & Ethæus, & Gergeſæus, & Euæus, & Iebuſæus; & tradidi illos in manus veſtras.
12 ‡ Miſiqúe ante vos crabrones, & eieci eos de locis ſuis duos reges Ammorræorum, non in gladio & in arcu tuo.
13 ‡ Dedíque vobis terram in qua non laboraſtis, & vrbes quas non ædificaſtis vt habitaretis in eis, vineas & oliueta quæ non plantaſtis.

תרגום יונתן

3 וְדַבֵּרִית יָת אֲבוּכוֹן יָת אַבְרָהָם מֵעֵבֶר פְּרָת וְדַבֶּרֶת יָתֵיהּ בְּכָל אַרְעָא דִכְנַעַן וְאַסְגֵּיתִי יָת בְּנוֹהִי וְיָהֲבִית לֵיהּ יָת יִצְחָק׃
4 וְיָהֲבִית לְיִצְחָק יָת יַעֲקֹב וְיָת עֵשָׂו וְיָהֲבִית לְעֵשָׂו יָת טוּרָא דְשֵׂעִיר לְמֵירַת יָתֵיהּ וְיַעֲקֹב וּבְנוֹהִי נְחַתוּ לְמִצְרָיִם׃
5 וְשַׁלְחֵית יָת מֹשֶׁה וְיָת אַהֲרֹן וּמְחֵית יָת מִצְרָאֵי כְּמָא דַעֲבַדִית בֵּינֵיהוֹן וּבָתַר כֵּן אַפֵּקִית יַתְכוֹן׃
6 וְאַפֵּקִית יָת אֲבָהָתְכוֹן מִמִּצְרַיִם וַאֲתֵיתוּן לְיַמָּא וּרְדַפוּ מִצְרָאֵי בָּתַר אֲבָהָתְכוֹן בִּרְתִיכִין וּבְפָרָשִׁין לְיַמָּא דְסוּף׃
7 וְצַעִיקוּ קֳדָם יְיָ וְשַׁוִּי קְבָלָא בֵּינֵיכוֹן וּבֵין מִצְרָאֵי וְאֵיתֵי עֲלֵיהוֹן יָת יַמָּא וְחַפְנִן וַחֲזָאָה עֵינֵיכוֹן יָת דַעֲבַדִית בְּמִצְרַיִם וִיתֵיבְתּוּן בְּמַדְבְּרָא יוֹמִין סַגִיאִין׃
8 וְאַעֲלִית יַתְכוֹן לְאַרַע אֱמוֹרָאֵי דְיָתֵיב בְּעִיבְרָא דְיַרְדְּנָא וַאֲגִיחוּ קְרָבָא עִמְּכוֹן וּמְסָרִית יְהוֹן בִּידְכוֹן וִירִיתוּן יָת אַרְעֲהוֹן וְשֵׁיצֵיתִינוּן מִן קֳדָמֵיכוֹן׃
9 וְקָם בָּלָק בַּר צִפּוֹר מַלְכָּא דְמוֹאָב וַאֲגִיחַ קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל וּשְׁלַח וּקְרָא לְבִלְעָם בַּר בְּעוֹר לְמֵילַט יַתְכוֹן׃
10 וְלָא אֲבֵיתִי לְקַבְלָא מִן בִּלְעָם וּבָרֵיךְ בָּרְכָא יַתְכוֹן וְשֵׁיזְבִית יַתְכוֹן מִידֵהוֹן׃
11 וַעֲבַרְתּוּן יָת יַרְדְּנָא וַאֲתֵיתוּן לִירִיחוֹ וְאַגִיחוּ קְרָבָא עִמְּכוֹן יָתְבֵי יְרִיחוֹ אֱמוֹרָאֵי וּפְרִזָאֵי וּכְנַעֲנָאֵי וְחִתָּאֵי וְגִרְגָּשָׁאֵי וְחִוָּאֵי וְיבוּסָאֵי וּמְסָרִית יְהוֹן בִּידֵיכוֹן׃
12 וְשַׁלְחֵית קֳדָמֵיכוֹן יָת עַרְעִיתָא וְתָרְכַת יָתְהוֹן מִן קֳדָמֵיכוֹן תְּרֵין מַלְכֵי אֱמוֹרָאָה לָא בְחַרְבָּךְ וְלָא בְקַשְׁתָּךְ׃
13 וְיָהֲבִית לְכוֹן אַרְעָא דְלָא לְאֵיתוּן בָּהּ וּקְרִין דְלָא בְנֵיתוּן וְיֵתֵיבְתּוּן בְּהֶן כַּרְמִין וְזֵיתִין דְלָא נְצַבְתּוּן אַתּוּן אָכְלִין׃

‡ *Et tuli patrem vestrum Abraam ex trans* 3
fluuium, & dux fui eius in omni terra Cha-
naan; & multiplicaui semen eius, & dedi ei
Isaac.

‡ *Et dedi Isaac, Jacob, & Esau, & dedi* 4
Esau montem Seir possessionem ei; & Jacob &
filij eius descenderunt in Ægyptum.

‡ *Et misi Moysen & Aaron, & percussit* 5
Ægyptum in quibus fecit in ipsis: & post hæc
eduxit vos;

‡ *Et eduxit patres vestros de Ægypto, &* 6
venistis ad mare, & persecuti sunt Ægyptij
post patres vestros in curribus & in equis in
Mare rubrum.

‡ *Et clamauimus ad Dominum; & dedit* 7
nubem & obscuritatem inter vos & inter
Ægyptios, & adduxit super eos mare, & ope-
ruit eos; & viderunt oculi vestri quæ fecit
Dominus in terra Ægypti: & fuistis in solitu-
dine dies plures.

‡ *Et duxit vos in terram Amorræorum qui* 8
habitabant trans Jordanem, & pugnarunt
contra vos, & tradidit eos Dominus in ma-
nus vestras, & possedistis terram eorum, &
deleuistis eos à facie vestra.

‡ *Et surrexit Balac filius Sepphor rex Moab,* 9
& pugnauit contra Israel, & mittens vocа-
uit Balaam filium Beor vt malediceret vobis.

‡ *Et non voluit Dominus Deus tuus delere* 10
te, & benedictionibus benedixit vobis, &
liberauit vos de manibus eorum.

‡ *Et trāsistis Jordanem & venistis ad Hie-* 11
richo, & pugnauerunt contra vos habitantes
Hiericho, Amorræus & Pherezæus, & Cha-
nanæus, & Ethæus, & Gergesæus, et Euæus,
& Jebusæus, & tradidit illos in manus ve-
stras.

‡ *Et misit ante vos crabrones, & eiecit eos* 12
à facie vestra duos reges Amorræorum, non in
gladio tuo, neque in arcu tuo.

‡ *Et dedit vobis terram in quam non labo-* 13
rastis in ea; & vrbes quas non ædificastis, &
habitastis in eis; & vineas, & olueta quæ non
plantastis vos comeditis.

3 ‡ Καὶ ἔλαβον τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν Ἀβραὰμ ἐκ τοῦ πέραν τοῦ ποταμοῦ, καὶ ὡδήγησα αὐτὸν ἐν πάσῃ τῇ γῇ Χαναάν, καὶ ἐπλήθυνα τὸ σπέρμα αὐτοῦ, καὶ ἔδωκα αὐτῷ τὸν Ἰσαάκ.

4 ‡ καὶ ἔδωκα τῷ Ἰσαὰκ, τὸν Ἰακὼβ, καὶ τὸν Ἠσαύ· καὶ ἔδωκα τῷ Ἠσαὺ τὸ ὄρος τὸ Σηὶρ κληρονομίαν αὐτῷ, καὶ Ἰακὼβ, καὶ
5 οἱ υἱοὶ αὐτοῦ κατέβησαν εἰς Αἴγυπτον. ‡ καὶ ἀπέστειλα Μωυσῆν καὶ Ἀαρὼν καὶ ἐπάταξεν τὴν Αἴγυπτον ἐν οἷς ἐποίησεν ἐν αὐτοῖς· καὶ μετὰ ταῦτα ἐξήγαγον ὑμᾶς.

6 ‡ καὶ ἐξήγαγον τοὺς πατέρας ὑμῶν ἐξ Αἰγύπτου· καὶ εἰσήλθετε εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ κατεδίωξαν οἱ Αἰγύπτιοι ὀπίσω τῶν πατέρων ὑμῶν ἐν ἅρμασι καὶ ἐν ἵπποις εἰς τὴν θάλασσαν τὴν ἐρυθράν.

7 ‡ καὶ ἐβοήσαμεν πρὸς κύριον, καὶ ἔδωκεν νεφέλην καὶ γνόφον ἀναμέσον ὑμῶν καὶ ἀναμέσον τῶν Αἰγυπτίων, καὶ ἐπήγαγον ἐπ' αὐτοὺς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκάλυψεν αὐτούς· καὶ ἴδοσαν οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν ὅσα ἐποίησεν κύριος ἐν γῇ Αἰγύπτῳ· καὶ ἦτε ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας πλείους.

8 ‡ καὶ ἤγαγον ὑμᾶς εἰς γῆν Ἀμορραίων τῶν κατοικούντων πέραν Ἰορδάνου, καὶ παρετάξαντο ὑμῖν, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν· καὶ κατεκληρονομήσατε τὴν γῆν αὐτῶν, καὶ ἐξωλοθρεύσατε αὐτοὺς ἀπὸ
9 προσώπου ὑμῶν. ‡ καὶ ἀνέστη Βαλὰκ ὁ τοῦ Σεπφὼρ βασιλεὺς Μωάβ, καὶ παρετάξατο τῷ Ἰσραήλ, καὶ ἀποστείλας ἐκάλεσεν τὸν Βαλαὰμ υἱὸν Βεὼρ καταρᾶσθαι ὑμῖν.

10 ‡ καὶ οὐκ ἠθέλησεν κύριος ὁ θεός σου ἀπολέσαι σε, καὶ εὐλογίαις εὐλόγησεν ὑμᾶς, καὶ ἐξείλατο ὑμᾶς ἐκ χειρῶν αὐτῶν.

11 ‡ καὶ διέβητε τὸν Ἰορδάνην, καὶ παρεγενήθητε εἰς Ἰεριχώ, καὶ ἐπολέμησαν πρὸς ὑμᾶς οἱ κατοικοῦντες Ἰεριχὼ ὁ Ἀμορραῖος, καὶ ὁ Φερεζαῖος, καὶ ὁ Χαναναῖος, καὶ ὁ Χετταῖος, καὶ ὁ Γεργεσαῖος, καὶ ὁ Εὐαῖος, καὶ ὁ Ἰεβουσαῖος· καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν.

12 ‡ καὶ ἐξαπέστειλεν πρὸ προσώπου ὑμῶν τὴν σφηκίαν, καὶ ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου ὑμῶν δύο βασιλεῖς τῶν Ἀμορραίων οὐκ ἐν τῇ ῥομφαίᾳ σου, οὐδὲ ἐν τῷ τόξῳ σου.

13 ‡ καὶ ἔδωκεν ὑμῖν γῆν ἐφ' ᾗ οὐκ ἐκοπιάσατε ἐπ' αὐτήν, καὶ πόλεις ἃς οὐκ ᾠκοδομήσατε, καὶ κατῳκίσητε ἐπ' αὐταῖς, καὶ ἀμπελῶνας, καὶ ἐλαιῶνας οὓς οὐ κατεφυτεύσατε ὑμεῖς ἔδεσθε.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Et accepi patrem vestrum Abraham de vltra Perath, & suscepi eum in omni terra Chenaghan; & auxi filium eius, & dedi ei Iszaak. [4] Et dedi Iszaak, Iaghacob, & Ghesau, & dedi Ghesau montem Seghir ad hæreditandum eum; & Iaghacob & filij eius descenderunt ad Ægyptum. [5] Et misi Mosen & Aharon, & percussi Ægyptum quemadmodum feci inter eos, & post hoc eduxi vos. [6] Et eduxi patres vestros ex Ægypto, & venistis ad mare; & persecuti sunt Ægyptij post patres vestros in curribus & in equitibus ad mare Zzuph. [7] Et clamauerunt ante Dominum, & posuit tenebras inter vos & inter Ægyptios. Et venire feci super eos mare, & operuit eos; & viderunt oculi vestri, quod feci in Ægyptiis; & habitastis in deserto dies multos. [8] Et introduxi vos ad terram Emorrhæi qui sedet trans Iordanem, & inierunt bellum vobiscum, & tradidi eos in manus vestras, & hæreditastis terram eorum; & deleui eos ex-ante vos.

[9] Et surrexit Balak filius Szipor rex Moab; & intulit bellum in Israel; & misit & vocauit Bilgham filium Beghor ad maledicendum vobis. [10] Et non volui ad audiendum ex Bilgham; & benedixit benedictione vos: & liberaui vos de manu eorum. [11] Et transistis Iordanem, & venistis in Ierihho; & inierunt bellum vobiscum habitatores Ierihho, & Emorrhæi, & Pherizæi, & Chenaghanæi, & Hhithæi, & Girgassæi, & Hhiuæi, & Iebusæi; & tradidi eos in manibus vestris. [12] Et misi ante vos crabronem, & eiecit illos ex ante vos duos reges Emorrhæi, non in gladio tuo & non in arcu tuo. [13] Et dedi vobis terram qua non laborastis in ea; vrbes quas non ædificastis, & habitastis in eis; vineas & oliuas, quas non plantastis vos comedentes.

14 * וְעַתָּה יִרְאוּ אֶת־יְהוָה וְעִבְדוּ אֹתוֹ בְּתָמִים
וּבֶאֱמֶת וְהָסִירוּ אֶת־אֱלֹהִים אֲשֶׁר עָבְדוּ אֲבוֹתֵיכֶם
בְּעֵבֶר הַנָּהָר וּבְמִצְרַיִם וְעִבְדוּ אֶת־יְהוָה׃
15 * וְאִם־רַע בְּעֵינֵיכֶם לַעֲבֹד אֶת־יְהוָה בַּחֲרוּ
לָכֶם הַיּוֹם אֶת־מִי תַּעֲבֹדוּן אִם אֶת־אֱלֹהִים
אֲשֶׁר־עָבְדוּ אֲבוֹתֵיכֶם אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַנָּהָר וְאִם
אֶת־אֱלֹהֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר אַתֶּם יֹשְׁבִים
בְּאַרְצָם וְאָנֹכִי וּבֵיתִי נַעֲבֹד אֶת־יְהוָה׃
16 * וַיַּעַן הָעָם וַיֹּאמֶר חָלִילָה לָּנוּ מֵעֲזֹב אֶת־
17 יְהוָה לַעֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃ * כִּי יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ הוּא הַמַּעֲלֶה אֹתָנוּ וְאֶת־אֲבֹתֵינוּ מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים וַאֲשֶׁר עָשָׂה לְעֵינֵינוּ אֶת־
הָאֹתוֹת הַגְּדֹלוֹת הָאֵלֶּה וַיִּשְׁמְרֵנוּ בְּכָל־הַדֶּרֶךְ
אֲשֶׁר־הָלַכְנוּ בָהּ וּבְכֹל הָעַמִּים אֲשֶׁר עָבַרְנוּ
18 בְּקִרְבָּם׃ * וַיְגָרֶשׁ יְהוָה אֶת־כָּל־הָעַמִּים
וְאֶת־הָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב הָאָרֶץ מִפָּנֵינוּ גַּם־אֲנַחְנוּ
נַעֲבֹד אֶת־יְהוָה כִּי־הוּא אֱלֹהֵינוּ׃
19 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־הָעָם לֹא תוּכְלוּ לַעֲבֹד
אֶת־יְהוָה כִּי־אֱלֹהִים קְדֹשִׁים הוּא אֵל־קַנּוֹא
הוּא לֹא־יִשָּׂא לְפִשְׁעֲכֶם וּלְחַטֹּאתֵיכֶם׃
20 * כִּי תַעֲזְבוּ אֶת־יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהֵי נֵכָר
וְשָׁב וְהֵרַע לָכֶם וְכִלָּה אֶתְכֶם אַחֲרֵי אֲשֶׁר־
21 הֵיטִיב לָכֶם׃ * וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל־יְהוֹשֻׁעַ
22 לֹא כִּי אֶת־יְהוָה נַעֲבֹד׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ
אֶל־הָעָם עֵדִים אַתֶּם בָּכֶם כִּי־אַתֶּם
בְּחַרְתֶּם לָכֶם אֶת־יְהוָה לַעֲבֹד אוֹתוֹ וַיֹּאמְרוּ
23 עֵדִים׃ * וְעַתָּה הָסִירוּ אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר אֲשֶׁר
בְּקִרְבְּכֶם וְהַטּוּ אֶת־לְבַבְכֶם אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי
24 יִשְׂרָאֵל׃ * וַיֹּאמְרוּ הָעָם אֶל־יְהוֹשֻׁעַ אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ נַעֲבֹד וּבְקוֹלוֹ נִשְׁמָע׃

14 * Nunc ergo timete Dominum & ſeruite ei perfecto corde atque veriſsimo, & 1.Re.7.4
D auferte Deos quibus ſeruierunt patres veſtri in Meſopotamia & in Ægypto, ac ſeruite Domino.
15 * Sinautem malum vobis videtur vt Domino ſeruiatis, optio vobis datur. Eligite hodie quod placet cui ſeruire potiſſimũ debeatis, vtrum dijs quibus ſeruierunt patres veſtri in Meſopotamia, an diis Amorræorum in quorum terra habitatis. Ego autem & domus mea ſeruiemus Domino.
16 * Reſpondítque populus, & ait: Abſit à nobis vt relinquamus Dominum, & ſeruiamus diis alienis.
17 * Dominus Deus noſter ipſe eduxit nos & patres noſtros de terra Ægypti & de domo ſeruitutis, fecítque videntibus nobis ſigna ingentia, & cuſtodiuit nos in omni via per quam ambulauimus, & in cunctis populis per quos tranſiuimus.
18 * Et eiecit vniuerſas gentes, Amorræum habitatorẽ terræ quam nos intra-
E uimus. Seruiemus igitur Domino, quia ipſe eſt Deus noſter.
19 * Dixítque Ioſue ad populum: Non poteritis ſeruire Domino, Deus enim ſanctus & fortis æmulator eſt, nec ignoſcet ſceleribus veſtris atque peccatis.
20 * Si dimiſeritis Dominum & ſeruieritis diis alienis, cõuertet ſe & affliget vos, atque ſubuertet, poſtquam vobis præſti-
21 terit bona. * Dixítq; populus ad Ioſue, Nequaquam ita vt loqueris erit, ſed Do-
22 mino ſeruiemus. * Et Ioſue ad populum, Teſtes, inquit, vos eſtis, quia ipſi elegeritis vobis Dominum vt ſeruiatis ei.
23 * Reſponderúntq;, Teſtes: Nunc ergo, ait, Auferte deos alienos de medio veſtri, & inclinate corda veſtra ad Dominum
24 Deum Iſrael. * Dixítque populus ad Ioſue, Domino Deo noſtro ſeruiemus, & obedientes erimus præceptis eius.

תרגום יונתן

14 וּכְעַן דְּחִילוּ מִן קֳדָם יְיָ וּפְלַחוּ קֳדָמוֹהִי בִּשְׁלֵמוּתָא וּבְקוּשְׁטָא וְאַעְדּוּ יָת טָעֲוָתָא דְּפָלַחוּ אֲבָהָתְכוֹן בְּעִבֶר פְּרָת וּבְמִצְרַיִם
וּפְלַחוּ קֳדָם יְיָ׃ 15 וְאִם בִּישׁ בְּעֵינֵיכוֹן לְמִפְלַח קֳדָם יְיָ בְּחַרוּ לְכוֹן יוֹמָא דֵין יָת מַן תִּפְלְחוּן אִם יָת טָעֲוָתָא
דְּפָלַחוּ אֲבָהָתְכוֹן דִּי מֵעִבֶר פְּרָת וְאִם יָת טָעֲוָתָא דֶּאֱמוֹרָאָה דְּאַתּוּן יָתְבִין בְּאַרְעֲהוֹן בְּרַם אֲנָא וְאֵנָשׁ בֵּיתִי נִפְלַח קֳדָם יְיָ׃
16 וַאֲתִיב עַמָּא וַאֲמַר חַס לָנָא מִלְמִשְׁבַּק יָת פֻּלְחָנָא דַיְיָ לְמִפְלַח לְטַעֲוָת עַמְמַיָּא׃ 17 אֲרֵי יְיָ אֱלָהָנָא
הוּא דְאַסִּיק יָתָנָא וְיָת אֲבָהָתָנָא מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם מִבֵּית עַבְדוּתָא וְדַעֲבַד לְעֵינָנָא יָת אָתַיָא רַבְרְבָתָא הָאִילֵּן וְנָטַרָנָא בְּכָל אוֹרְחָא דְּהַלֵּיכְנָא
בָהּ וּבְכָל עַמְמַיָּא דַּעֲבַרְנָא בֵּינֵיהוֹן׃ 18 וְתָרִיךְ יְיָ יָת כָּל עַמְמַיָּא וְיָת אֱמוֹרָאָה יָתְבֵי אַרְעָא מִן קֳדָמָנָא וְאַף אֲנַחְנָא
נִפְלַח קֳדָם יְיָ אֲרֵי הוּא אֱלָהָנָא׃ 19 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְעַמָּא לָא תִיכְלוּן לְמִפְלַח קֳדָם יְיָ אֲרֵי אֱלָהָא קַדִּישָׁא הוּא
אֵל קַנּוֹא הוּא מִן קֳדָם דֵּין לָא יִשְׁבּוֹק לְחוֹבֵיכוֹן וּלְחַטָּאֵיכוֹן׃ 20 אֲרֵי תִשְׁבְּקוּן יָת פֻּלְחָנָא דַיְיָ וְתִפְלְחוּן לְטַעֲוָת עַמְמַיָּא וְיִתוּב וְיִבְאַשׁ
לְכוֹן וְיִשֵּׁיצֵי יַתְכוֹן בָּתַר דְּאוֹטֵיב לְכוֹן׃ 21 וַאֲמַר עַמָּא לְיְהוֹשֻׁעַ לָא אֱלָהֵן קֳדָם יְיָ נִפְלַח׃ 22 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְעַמָּא סַהֲדִין אַתּוּן
בְּנַפְשָׁתְכוֹן אֲרֵי אַתּוּן בְּחַרְתּוּן לְכוֹן יָת פֻּלְחָנָא דַיְיָ לְמִפְלַח לֵיהּ וַאֲמָרוּ סַהֲדִין׃ 23 וּכְעַן אַעְדּוּ יָת טָעֲוָת עַמְמַיָּא דְּבֵינֵיכוֹן
וְאַפְנוּ יָת לִבְּכוֹן לְפֻלְחָנָא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל׃ 24 וַאֲמַרוּ עַמָּא לִיהוֹשֻׁעַ קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא נִפְלַח וּלְמֵימְרֵיהּ נְקַבֵּיל׃

‡ *Et nunc timete Dominum, & ſeruite ei in rectitudine & in iuſtitia; & auferte Deos alienos quibus ſeruierunt patres veſtri trans fluuium & in Ægypto, & ſeruite Domino.* 14

‡ *Si autem non placet vobis ſeruire Domino, eligite vobis ipſis hodie cui ſeruiatis, ſiue diis patrum veſtrorum qui trans fluuium, ſiue diis Amorræorum in quibus vos habitatis in terra eorum. ego autem & domus mea ſeruiamus Domino.* 15

‡ *Et reſpondens populus dixit, Nō fiat nobis vt relinquamus Dominum vt ſeruiamus diis aliis.* 16

‡ *Dominus Deus noſter ipſe eduxit nos & patres noſtros de terra Ægypti de domo ſeruitutis, & quæ fecit nobis ſigna ingentia hæc, & cuſtodiuit nos in omni via qua ambulauimus in ipſa, & in cunctis gentibus quas tranſiuimus per ipſos.* 17

‡ *Et eiecit Dominus vniuerſas gentes & Amorræum habitantem terram à facie noſtra. ſed & nos ſeruiamus Domino, hic enim eſt Deus noſter.* 18

‡ *Et dixit Joſue ad omnem populum, Non poteritis ſeruire Domino, quoniam ſanctus eſt & Deus æmulator eſt; hic non dimittet iniquitates veſtras & peccata veſtra.* 19

‡ *Quando dimiſeritis Dominum & ſeruieritis diis alienis; & conuertens ſe affliget vos & ſubuertet vos pro quibus bene fecit vobis.* 20

‡ *Et dixit populus ad Joſue, Nequaquam; ſed Domino ſeruiamus.* 21

‡ *Et dixit Joſue ad populum, Teſtes vos contra vos, quoniam elegiſtis vos vobis Dominum vt ſeruiatis ei. Et dixerunt, Teſtes.* 22

‡ *Et nunc auferte deos alienos qui in vobis, & dirigite cor ad Dominum Deum Iſrael.* 23

‡ *Et dixit populus ad Joſue, Domino Deo noſtro ſeruiamus & vocem eius audiamus.* 24

14 ‡ καὶ νῦν φοβήθητε τὸν κύριον, καὶ λατρεύσατε αὐτῷ ἐν εὐθύτητι & ἐν δικαιοσύνῃ, καὶ περιέλεσθε σὺν θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους, οἷς ἐλάτρευσαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ ἐν αἰγύπτῳ, καὶ λατρεύσατε τῷ κυ-
15 ρίῳ. ‡ εἰ δὲ μὴ ἀρέσκει ὑμῖν λατρεύειν τῷ κυρίῳ, ἕλεσθε ὑμῖν αὐτοῖς σήμερον τίνι λατρεύσητε, εἴτε τοῖς θεοῖς τῶν πατέρων ὑμῶν τοῖς ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ, εἴτε τοῖς θεοῖς τῶν ἀμορραίων ἐν οἷς ὑμεῖς κατοικεῖτε ἐπὶ τῆς γῆς αὐτῶν. ἐγὼ δὲ καὶ ὁ οἶκός μου λατρεύσωμεν τῷ κυρίῳ.

16 ‡ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ λαὸς εἶπεν, μὴ γένοιτο ἡμῖν καταλιπεῖν τὸν κύριον ὥστε λατρεύειν θεοῖς ἑτέροις.

17 ‡ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν αὐτὸς ἀνήγαγεν ἡμᾶς καὶ τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐξ οἴκου δουλείας, καὶ ὅσα ἐποίησεν ἡμῖν τὰ σημεῖα τὰ μεγάλα ταῦτα, καὶ διεφύλαξεν ἡμᾶς ἐν πάσῃ τῇ ὁδῷ ᾗ ἐπορεύθημεν ἐν αὐτῇ, & ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν οἷς παρήλθομεν δι' αὐτῶν.

18 ‡ καὶ ἐξέβαλεν κύριος σὺν πάντα τὰ ἔθνη καὶ τὸν ἀμορραῖον τὸν κατοικοῦντα τὴν γῆν ἀπὸ προσώπου ἡμῶν. ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς λατρεύσωμεν τῷ κυρίῳ, οὗτος γάρ ἐστιν ὁ θεὸς ἡμῶν.

19 ‡ καὶ εἶπεν ὁ ἰησοῦς πρὸς πάντα τὸν λαόν, οὐ μὴ δύνησθε λατρεύειν τῷ κυρίῳ, ὅτι ἅγιός ἐστιν καὶ θεὸς ζηλωτής ἐστιν, οὐκ ἀνήσει τὰ ἀνομήματα ὑμῶν καὶ τὰ ἁμαρτήματα ὑμῶν.

20 ‡ ἡνίκα ἂν ἐγκαταλίπητε κύριον, καὶ λατρεύσητε θεοῖς ἀλλοτρίοις, & ἐπελθὼν κακώσει ὑμᾶς καὶ ἐξαναλώσει ὑμᾶς ἀνθ' ὧν ἂν ἐποίησεν ὑμῖν.

21 ‡ καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς ἰησοῦν, οὐχί, ἀλλὰ κυρίῳ λατρεύσωμεν.

22 ‡ καὶ εἶπεν ἰησοῦς πρὸς τὸν λαόν, μάρτυρες ὑμεῖς καθ' ὑμῶν, ὅτι ἐξελέξασθε ὑμεῖς ἑαυτοῖς τὸν κύριον λατρεύειν αὐτῷ. καὶ εἶπαν, μάρτυρες.

23 ‡ καὶ νῦν περιέλεσθε τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους τοὺς ἐν ὑμῖν, καὶ εὐθύνατε τὴν καρδίαν πρὸς κύριον θεὸν ἰσραήλ.

24 ‡ & εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς ἰησοῦν, κυρίῳ τῷ θεῷ ἡμῶν λατρεύσωμεν, καὶ τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκουσώμεθα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et nunc timete ab-ante Dominum, & ſeruite ante eum in ſimplicitate & in veritate; & miſſas facite abominationes quas coluerunt patres veſtri vltra Perath & in Aegypto, & ſeruite ante Dominum. 15 Et ſi malum in oculis veſtris ad ſeruiendum ante Dominum; optate vobis die hac quem colatis; num abominationes quas coluerunt patres veſtri, qui vltra Perath; anne abominationes Emorrhæorum, vbi vos habitantes in terra eorum. Profecto ego, & homo domus meæ ſeruiemus ante Dominum.

16 Et reſpondit populus, & dixit: Abſit nobis à dimittendo cultum Domini, ad ſeruiendum abominationi gentium.

17 Namque Dominus Deus noſter ipſe qui eduxit nos, & patres noſtros de terra AEgypti de domo ſeruitutis; & qui fecit ad oculos noſtros ſigna magna hæc; & cuſtodiuit nos in omni via qua ambulauimus in ea, & in omnibus gentibus, quas tranſiuimus inter eas. 18 Et eiecit Dominus omnes gentes & Emorrhæum habitatores terræ ex-ante nos; & etiam nos ſeruiemus ante Dominum; nam ipſe Deus noſter. 19 Et dixit Ioſue populo: Non poteritis ad ſeruiendum ante Dominum, quoniam Deus ſanctus ipſe Deus zelotes, ipſe ab-ante quem non indulgebitur culpis veſtris & peccatis veſtris.

20 Namque dimittetis cultum Domini, & ſeruietis abominationi populorum, & reuertetur & incommodabit vobis, & perdet vos poſtquam benefecit vobis.

21 Et dixit populus Ioſue: Non: ſed ante Dominum ſeruiemus.

22 Et dixit Ioſue populo: Teſtes vos in anima veſtra, quòd vos optaſtis vobis cultum Domini ad ſeruiendum ante illum: & dixerunt, Teſtes. 23 Et nunc miſſam facite abominationem gentium, quæ inter vos; & inclinate cor veſtrum ad cultum Domini Dei Iſrael. 24 Et dixerunt populus ad Ioſue: Ante Dominum Deum noſtrum ſeruiemus, & dicto eius audiemus.

25 * וַיִּכְרֹת יְהוֹשֻׁעַ בְּרִית לָעָם בַּיּוֹם הַהוּא
26 וַיָּשֶׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט בִּשְׁכֶם׃ * וַיִּכְתֹּב יְהוֹשֻׁעַ
אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בְּסֵפֶר תּוֹרַת אֱלֹהִים וַיִּקַּח
אֶבֶן גְּדוֹלָה וַיְקִמֶהָ שָׁם תַּחַת הָאֵלָּה אֲשֶׁר בְּמִקְדַּשׁ
27 יְהוָה׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל־כָּל־הָעָם הִנֵּה
הָאֶבֶן הַזֹּאת תִּהְיֶה־בָּנוּ לְעֵדָה כִּי־הִיא שָׁמְעָה
אֵת כָּל־אִמְרֵי יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עִמָּנוּ וְהָיְתָה בָכֶם
לְעֵדָה פֶּן־תְּכַחֲשׁוּן בֵּאלֹהֵיכֶם׃
28 * וַיְשַׁלַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־הָעָם אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ׃
29 * וַיְהִי אַחֲרֵי הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיָּמָת יְהוֹשֻׁעַ
בִּן־נוּן עֶבֶד יְהוָה בֶּן־מֵאָה וָעֶשֶׂר שָׁנִים׃
30 * וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בִּגְבוּל נַחֲלָתוֹ בְּתִמְנַת־סֶרַח
אֲשֶׁר בְּהַר־אֶפְרָיִם מִצְּפוֹן לְהַר־גָּעַשׁ׃
31 * וַיַּעֲבֹד יִשְׂרָאֵל אֶת־יְהוָה כֹּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ
וְכֹל יְמֵי הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ יָמִים אַחֲרֵי
יְהוֹשֻׁעַ וַאֲשֶׁר יָדְעוּ אֵת כָּל־מַעֲשֵׂה יְהוָה אֲשֶׁר
32 עָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל׃ * וְאֶת־עַצְמוֹת יוֹסֵף אֲשֶׁר־
הֶעֱלוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם קָבְרוּ בִשְׁכֶם בְּחֶלְקַת
הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר קָנָה יַעֲקֹב מֵאֵת בְּנֵי־חֲמוֹר אֲבִי־
שְׁכֶם בְּמֵאָה קְשִׂיטָה וַיִּהְיוּ לִבְנֵי־יוֹסֵף לְנַחֲלָה׃
33 * וְאֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן מֵת וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּגִבְעַת
פִּינְחָס בְּנוֹ אֲשֶׁר נִתַּן־לוֹ בְּהַר אֶפְרָיִם׃

25 *Percussit ergo Iosue in die illo fœdus; & proposuit populo pręcepta atq; iudicia in Sychem.
26 * Scripsit quoque omnia verba hæc in volumine legis Dei, & tulit lapidem pergrãdem, posuítque eum subter quercum
27 quę erat in sanctuario Domini. *Et dixit ad omnem populum: En lapis iste erit vobis in testimonium, quòd audierit omnia verba Domini quæ locutus est vobis, ne fortè postea negare velitis & mentiri
28 Dño Deo vestro. * Dimisitqúe popu-
29 lum, singulos in possessionem suam. *Et post hęc mortuus est Iosue filius Nun seruus Domini, centum decem annorum.
30 * Sepelierúntq; eum in finibus possessionis suæ in Thamnathsare quę est sita in monte Ephraim, à Septentrionali parte
31 montis Gaas. * Seruiuítque Israel Dño cunctis diebus Iosue & seniorũ, qui longo vixerant tempore post Iosue, & qui nouerant omnia opera Dñi quæ fecerat in
32 Israel. * Ossa quoq; Ioseph quæ tulerant filij Israel de Ægypto, sepelierunt in Sychem, in parte agri, quem emerat Iacob à filiis Emmor patris Sychem centum nouellis ouibus; & fuit in possessionem filiorum Ioseph.
33 * Eleazar quoq; filius Aaron mortuus est, & sepelierunt eum in Gabaath Phinees filij eius, quæ data est ei in monte Ephraim.

תרגום יונתן

25 וּגְזַר יְהוֹשֻׁעַ קְיָים לְעַמָּא בְּיוֹמָא הַהוּא וְשַׁוִּי לֵיהּ קְיָים וְדִין בִּשְׁכֶם׃
26 וּכְתַב יְהוֹשֻׁעַ יָת פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין
בְּסֵפֶר אוֹרַיְתָא דַיְיָי וּנְסֵיב אַבְנָא רַבְּתָא וַאֲקֵימָהּ תַּמָּן תְּחוֹת אֵלָתָא דִּי בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָי׃
27 וַאֲמַר יְהוֹשֻׁעַ לְכָל עַמָּא הָא
אַבְנָא הָדָא תְּהֵי לָנָא כִּתְרֵין לוּחֵי אֶבֶן קְיָימָא אֲרֵי יָתָהּ עֲבַדְנָא לְמַהֲדוּ אֲרֵי פִּתְגָמַיָּא דִכְתִיבִין עֲלָהָא מֵעֵין כָּל פִּתְגָמַיָּא דַיְיָי דְמַלֵּיל עִמָּנָא וּתְהֵי
בְּכוֹן לְדָכְרָן דַּיְלְמָא תְּכַדְּבוּן קֳדָם אֱלָהָכוֹן׃
28 וּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ יָת עַמָּא גְּבַר לְאַחְסַנְתֵּיהּ׃
29 וַהֲוָה בָּתַר
פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּן וּמִית יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן עַבְדָּא דַיְיָי בַּר מְאָה וָעֶשֶׂר שְׁנִין׃
30 וּקְבַרוּ יָתֵיהּ בִּתְחוּם אַחְסַנְתֵּיהּ בְּתִמְנַת סֶרַח דִּי
בְּטוּרָא דְבֵית אֶפְרָיִם מִצְּפוּנָא לְטוּר גָּעַשׁ׃
31 וּפְלַח יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָי כָּל יוֹמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יוֹמֵי סָבַיָּא דְּאוֹרִיכוּ יוֹמִין בָּתַר
יְהוֹשֻׁעַ וְדִי יְדַעוּ יַת כָּל עוֹבָדָא דַיְיָי דַעֲבַד לְיִשְׂרָאֵל׃
32 וְיָת גַּרְמֵי יוֹסֵף דְּאַסִּיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם קְבַרוּ בִשְׁכֶם בְּאַחְסָנַת
חַקְלָא דִזְבַן יַעֲקֹב מִן בְּנֵי חֲמוֹר אֲבוּהִי דִשְׁכֶם בִּמְאָה חוּרְפָן וַהֲווֹ לִבְנֵי יוֹסֵף לְאַחְסָנָא׃
33 וְאֶלְעָזָר בַּר אַהֲרֹן מִית וּקְבַרוּ
יָתֵיהּ בְּגִבְעָתָא דְפִינְחָס בְּרֵיהּ דְּאִיתְיְהִבַת לֵיהּ בְּטוּר דְּבֵית אֶפְרָיִם׃

תם ספר יהושע

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכת
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

ב״א מ״

* *Et percussit Josue fœdus cum populo in die illa, & dedit ei legem & iudicium in Sychem.* 25

* *Et scripsit Josue verba hæc in librum legis Dei, & tulit lapidem pergrandem, & statuit eum Josue illic subter terebinthum quæ erat coram Domino.* 26

* *Et dixit Josue ad omnem populum, Ecce lapis iste erit vobis in testimoniũ, quod ipse audiuit omnia dicta à Domino quæ locutus est ad vos hodie; & erit iste in vobis in testimonium in nouissimis diebus, quando mentiti fueritis Domino Deo vestro.* 27

* *Et dimisit Josue populum singulos in locum suum.* 28

* *Et factum est post hæc mortuus est Josue filius Nun seruus Domini, filius centum decem annorum.* 29

* *Et sepelierunt eũ circa terminos possessionis suæ in Thamnathasarach in monte Ephraim, à Septemtrione montis Gaas.* 30

* *Et seruiuit Israel Domino cunctis diebus Josue & cunctis diebus seniorum qui duxerunt tempus post Iosue, & qui viderunt omnia opera Domini quæ fecerat Israel.* 31

* *Et ossa Joseph duxerũt filij Israel de Ægypto, & sepelierunt in Sycimis in parte agri quem emit Jacob ab Amorræis habitantibus in Sycimis centum nouellis ouibus; & dedit eam Joseph in parte.* 32

* *Et Eleazar filius Aaron pontifex mortuus est, & sepultus est in Gabaath Phinees filij eius, quam dedit ei in monte Ephraim.* 33

25 * καὶ διέθετο ἰησοῦς διαθήκην τῷ λαῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ νόμον καὶ κρίσιν ἐν συχέμ.

26 * καὶ ἔγραψεν ἰησοῦς τὰ ῥήματα ταῦτα εἰς βιβλίον νόμου τοῦ θεοῦ, καὶ ἔλαβεν λίθον μέγαν, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἰησοῦς ἐκεῖ ὑπὸ τὴν τερέβινθον τὴν ἀπέναντι κυρίου.

27 * καὶ εἶπεν ἰησοῦς τῷ πάντα τὸν λαόν, ἰδοὺ ὁ λίθος οὗτος ἔσται ὑμῖν εἰς μαρτύριον, ὅτι αὐτὸς ἀκήκοεν σύμπαντα τὰ λεχθέντα ὑπὸ κυρίου ὅσα ἐλάλησεν πρὸς ὑμᾶς σήμερον· καὶ ἔσται οὗτος ἐν ὑμῖν εἰς μαρτύριον ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν, ἵνικα ἂν ψεύσησθε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν.

28 * καὶ ἀπέστειλεν ἰησοῦς τὸν λαὸν ἕκαστον εἰς τὸν τόπον
29 αὐτοῦ. * καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα ἀπέθανεν ἰησοῦς υἱὸς ναυῆ δοῦλος κυρίου υἱὸς ἑκατὸν δέκα ἐτῶν.

30 * καὶ ἔθαψαν αὐτὸν πρὸς τοῖς ὁρίοις τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν θαμναθασαρὲχ ἐν τῷ ὄρει τοῦ ἐφραὶμ ἀπὸ βορρᾶ τοῦ ὄρους γαάς.

31 * καὶ ἐλάτρευσεν ἰσραὴλ τῷ κυρίῳ πάσας τὰς ἡμέρας ἰησοῦ καὶ πάσας τὰς ἡμέρας τῶν πρεσβυτέρων ὅσοι ἐφείλκυσαν τὸν χρόνον μετὰ ἰησοῦ, καὶ ὅσοι ἴδοσαν σύμπαντα τὰ ἔργα κυρίου ὅσα ἐποίησεν τῷ ἰσραήλ.

32 * καὶ τὰ ὀστᾶ ἰωσὴφ ἀνήγαγον οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐξ αἰγύπτου, καὶ κατώρυξαν ἐν συχίμοις ἐν τῇ μερίδι τοῦ ἀγροῦ ἧς ἐκτήσατο ἰακὼβ παρὰ τῶν ἀμορραίων τῶν κατοικούντων ἐν συχίμοις ἑκατὸν ἀμνάδων, καὶ ἔδωκεν αὐτὰ τῷ ἰωσὴφ ἐν μερίδι.

33 * καὶ ἐλεάζαρ ὁ υἱὸς ἀαρὼν ὁ ἀρχιερεὺς ἐτελεύτησεν, καὶ ἐτάφη ἐν γαβαὰθ φινεὲς τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ᾧ ἔδωκεν αὐτῷ ἐν τῷ ὄρει τῷ ἐφραίμ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[25] Et pepigit Iosue fœdus populo in die illo; & posuit illi pactum & iudicium in Sechem. [26] Et scripsit Iosue verba hæc in libro Legis Domini; & tulit lapidem grandem; & statuit illum ibi sub quercu, quæ in domo sanctuarij Domini.

[27] Et dixit Iosue omni populo, Ecce lapis hic erit nobis vt duæ tabulæ lapidis fœderis; namque eum fecimus ad testimonium; nam verba quæ scripta super ipsum ex oculo omnium verborum Domini quæ locutus est nobiscum: & erit vobis in memoriale; ne fortè mentiamini ante Deum vestrum. [28] Et dimisit Iosue populum, virum ad possessionem suam. [29] Et fuit post verba hæc; & mortuus est Iosue filius Nun seruus Domini, filius centum & decem annorum. [30] Et sepelierunt eum in termino possessionis eius, in Thimnath Zzarahh, quæ in monte domus Ephraim, à septentrione montis Gaghas. [31] Et seruiuit Israel ante Dominum omnibus diebus Iosue, & omnibus diebus seniorum qui prolongauere dies post Iosue; & qui nouerunt omne factum Domini quod fecit Israeli. [32] Et ossa Ioseph quæ attulerunt filij Israel ex Ægypto, sepelierunt in Sechem, in possessione agri quem emit Iacob à filiis Hhamor patris Sichem in centum agnis; & fuerunt filijs Ioseph in possessionem. [33] Et Elghazar filius Aharon mortuus est; & sepelierunt eum in Gibgatha Pinhhazz filij eius quæ data est ei in monte domus Ephraim.

FINIS IOSVE.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus [illegible]

א

1 וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת יְהוֹשֻׁעַ וַיִּשְׁאֲלוּ
בְנֵי יִשְׂרָאֵל בַּיהוָה לֵאמֹר מִי־
יַעֲלֶה־לָּנוּ אֶל־הַכְּנַעֲנִי בַּתְּחִלָּה
לְהִלָּחֶם בּוֹ׃

2 * וַיֹּאמֶר יְהוָה יְהוּדָה יַעֲלֶה הִנֵּה נָתַתִּי אֶת־
3 הָאָרֶץ בְּיָדוֹ׃ * וַיֹּאמֶר יְהוּדָה לְשִׁמְעוֹן אָחִיו
עֲלֵה אִתִּי בגורלי [בְגֹרָלִי] וְנִלָּחֲמָה בַּכְּנַעֲנִי וְהָלַכְתִּי גַם־
4 אֲנִי אִתְּךָ בְּגוֹרָלֶךָ וַיֵּלֶךְ אִתּוֹ שִׁמְעוֹן׃ * וַיַּעַל
יְהוּדָה וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת־הַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִזִּי בְּיָדָם
5 וַיַּכּוּם בְּבֶזֶק עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ׃ * וַיִּמְצְאוּ
אֶת־אֲדֹנִי בֶזֶק בְּבֶזֶק וַיִּלָּחֲמוּ בּוֹ וַיַּכּוּ אֶת־הַכְּנַעֲנִי
6 וְאֶת־הַפְּרִזִּי׃ * וַיָּנָס אֲדֹנִי בֶזֶק וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרָיו
וַיֹּאחֲזוּ אֹתוֹ וַיְקַצְּצוּ אֶת־בְּהֹנוֹת יָדָיו וְרַגְלָיו׃
7 * וַיֹּאמֶר אֲדֹנִי־בֶזֶק שִׁבְעִים מְלָכִים בְּהֹנוֹת
יְדֵיהֶם וְרַגְלֵיהֶם מְקֻצָּצִים הָיוּ מְלַקְּטִים תַּחַת
שֻׁלְחָנִי כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתִי כֵּן שִׁלַּם־לִי אֱלֹהִים וַיְבִיאֻהוּ
8 יְרוּשָׁלַ͏ִם וַיָּמָת שָׁם׃ * וַיִּלָּחֲמוּ בְנֵי־יְהוּדָה
בִּירוּשָׁלַ͏ִם וַיִּלְכְּדוּ אוֹתָהּ וַיַּכּוּהָ לְפִי־חָרֶב וְאֶת־
9 הָעִיר שִׁלְּחוּ בָאֵשׁ׃ * וְאַחַר יָרְדוּ בְּנֵי יְהוּדָה
לְהִלָּחֵם בַּכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב הָהָר וְהַנֶּגֶב וְהַשְּׁפֵלָה׃
10 * וַיֵּלֶךְ יְהוּדָה אֶל־הַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב בְּחֶבְרוֹן
וְשֵׁם־חֶבְרוֹן לְפָנִים קִרְיַת אַרְבַּע וַיַּכּוּ אֶת־
שֵׁשַׁי וְאֶת־אֲחִימַן וְאֶת־תַּלְמָי׃
11 * וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם אֶל־יוֹשְׁבֵי דְּבִיר וְשֵׁם־דְּבִיר
12 לְפָנִים קִרְיַת־סֵפֶר׃ * וַיֹּאמֶר כָּלֵב אֲשֶׁר יַכֶּה
אֶת־קִרְיַת סֵפֶר וּלְכָדָהּ וְנָתַתִּי לוֹ אֶת־עַכְסָה
13 בִתִּי לְאִשָּׁה׃ * וַיִּלְכְּדָהּ עָתְנִיאֵל בֶּן־קְנַז אֲחִי
כָלֵב הַקָּטֹן מִמֶּנּוּ וַיִּתֶּן־לוֹ אֶת־עַכְסָה בִתּוֹ
לְאִשָּׁה׃

IVDICVM. Translát. B. Hierony. *Judas.*

LIBER SOPHTIM QVEM NOS IVDICVM APPELLAMVS. CAP. I.

1 POST mortem Ioſue conſuluerunt filij Iſrael Dñm, dicentes: Quis aſcendet ante nos
A contra Chananæũ & erit dux
2 belli? * Dixítq; Dominus: Iudas aſcendet; ecce tradidi terram in manu eius.
3 * Et ait Iudas Symeoni fratri ſuo, Aſcẽde mecum in ſortẽ meam, & pugna contra Chananæum, vt & ego pergam tecum in ſortem tuam. Et abijt cum eo Symeon.
4 * Aſcendítque Iudas; & tradidit Dñs Chananęum ac Pherezæũ in manus eorũ, & percuſſerunt in Bezec decem millia
5 virorum. * Inuenerúntq; Adonibezec in Bezec, & pugnauerunt contra eum, ac percuſſerunt Chananæum & Pherezęum.
6 * Fugit aũt Adonibezec, quem perſecuti cõprehenderunt cæſis ſummitatibus
7 manuum eius ac pedum. * Dixítq; Adonibezec; Septuaginta reges amputatis manuũ ac pedum ſummitatibus colligeB bant ſub mẽſa mea ciborũ reliquias, ſicut feci, ita reddidit mihi Deus. Adduxerúntque eum in Hieruſalẽ, & ibi mortuus eſt.
8 * Oppugnãtes ergo filij Iuda Hieruſalẽ ceperunt eam, & percuſſerunt in ore gladij tradentes cunctã incendio ciuitatem.
9 * Et poſt ea deſcendentes pugnauerunt contra Chananæũ qui habitabat in mon
10 tanis & ad Meridiẽ in cãpeſtribus. * Pergénſq; Iudas cõtra Chananęũ qui habitaC bat in Hebrõ, cuius nomẽ fuit antiquitus Cariatharbe, percuſſit Seſai & Haymã, &
11 Tholmai. * Atq; inde profectus abijt ad habitatores Dabir, cuius nomẽ vetus erat
12 Cariatſepher, id eſt, ciuitas literarũ. * Dixítque Caleb; Qui percuſſerit Cariathſepher & vaſtauerit eam, dabo ei Axam fi- Ioſ. 15.4
13 liam meam vxorem. * Cúmque cepiſſet eam Othoniel filius Cenez frater Caleb minor, dedit ei Axam filiam ſuã cõiugem.

תרגום יונתן

וַיְהִי בָּתַר דְּמִית יְהוֹשֻׁעַ וּשְׁאִילוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמֵימְרָא דַיְיָ לְמֵימָר מַן יִסַּק לָנָא לְוַת כְּנַעֲנָאָה בְּקַדְמֵיתָא לְאַגָּחָא
קְרָבָא בֵּיהּ׃ 2 וַאֲמַר יְיָ יְהוּדָה יִסַּק הָא מְסַרִית יָת יָתְבֵי אַרְעָא בִּידֵיהּ׃
3 וַאֲמַר יְהוּדָה לְשִׁמְעוֹן אָחוּהִי סַק עִמִּי בְּעַדְבִי וּנְגִיחַ קְרָבָא בִּכְנַעֲנָאָה וְאֵיתֵיךְ אַף אֲנָא עִמָּךְ בְּעַדְבָךְ וַאֲזַל עִמֵּיהּ שִׁמְעוֹן׃
4 וּסְלִיקוּ דְּבֵית יְהוּדָה וּמְסַר יְיָ יָת כְּנַעֲנָאֵי וּפְרִיזָאֵי בִּידֵיהוֹן וּמְחוֹנוּן בְּבֶזֶק עַשְׂרָא אַלְפִין גַּבְרָא׃ 5 וְאַשְׁכַּחוּ יָת אֲדֹנִי
בֶזֶק בְּבֶזֶק וְאַגִּיחוּ קְרָבָא בֵּיהּ וּמְחוֹ יָת כְּנַעֲנָאֵי וְיָת פְּרִיזָאֵי׃ 6 וְאַפֵּיךְ אֲדֹנִי בֶזֶק וּרְדַפוּ בָּתְרוֹהִי וַאֲחַדוּ יָתֵיהּ וְקָצִיצוּ יָת קָרְצוֹלֵי
יְדוֹהִי וְרִגְלוֹהִי׃ 7 וַאֲמַר אֲדֹנִי בֶזֶק שִׁבְעִין מַלְכִין קָרְצוֹלֵי יְדֵיהוֹן וְרִגְלֵיהוֹן מְקֻצָּצִין הֲווֹ מְלַקְּטִין לַחְמָא תְּחוֹת פָּתּוֹרִי
כְּמָא דְעַבְדִית כֵּן שַׁלִּים לִי יְיָ וְאַיְתוֹהִי לִירוּשְׁלֵם וּמִית תַּמָּן׃ 8 וְאַגִּיחוּ קְרָבָא בְּנֵי יְהוּדָה בִּירוּשְׁלֵם וּכְבַשׁוּ יָתָהּ וּמְחוֹהָא
לְפִתְגָמָא דְחָרֶב וְיָת קִרְתָּא אוֹקִידוּ בְּנוּרָא׃ 9 וּבָתַר כֵּן נְחַתוּ בְּנֵי יְהוּדָה לְאַגָּחָא קְרָבָא בִּכְנַעֲנָאָה יָתֵיב טוּרָא
וְדָרוֹמָא וְשַׁפְלְתָּא׃ 10 וַאֲזַלוּ דְּבֵית יְהוּדָה לְוַת כְּנַעֲנָאָה דְיָתֵיב בְּחֶבְרוֹן וְשׁוּם חֶבְרוֹן מִלְקַדְמִין קִרְיַת אַרְבַּע וּמְחוֹ יָת
שֵׁשַׁי וְיָת אֲחִימַן וְיָת תַּלְמָי׃ 11 וַאֲזַלוּ מִתַּמָּן לְוַת יָתְבֵי דְּבִיר וְשׁוּם דְּבִיר מִלְקַדְמִין קִרְיַת אַרְכֵי׃ 12 וַאֲמַר
כָּלֵב דְּיִמְחֵי יָת קִרְיַת אַרְכֵי וְיִכְבְּשִׁינַהּ וְאֶתֵּן לֵיהּ יָת עַכְסָה בְּרָתִי לְאִנְתּוּ׃ 13 וְכַבְשָׁהּ עָתְנִיאֵל בַּר קְנַז אַחוּהִי דְכָלֵב
דְּזָעִיר מִינֵיהּ וְיָהַב לֵיהּ יָת עַכְסָה בְּרָתֵיהּ לְאִנְתּוּ׃

IVDICES.

Ex Complutensi editione.

CAP. I.

ET factum est post mortem Josue, & consuluerunt filij Israel in Domino dicentes, Quis ascendet nobis contra Chananæum dux belli in ipso? ‡ Et dixit Dominus, Judas ascendet, ecce tradidi terram in manu eius. ‡ Et dixit Judas ad Symeon fratrem suum, Ascende mecum in sortem meam, & pugnabimus in Chananæum, & pergam & ego tecum in sortem tuam: & abijt cum eo Symeon. ‡ Et ascendit Judas; & tradidit Dominus Chananæum & Pherezæum in manu illius, & percussit eos in Bezec decem millia virorum. ‡ Et inuenerunt Adonibezec in Bezec, & pugnauerunt contra eum, & percusserut Chananæum & Pherezæum. ‡ Et fugit Adonibezec, & persecuti sunt post eum, & comprehenderunt eum, & absciderunt summitates pedum eius & manuũ eius. ‡ Et dixit Adonibezec, Septuaginta reges summitates pedum eorum & manuum eorum abscisi fuerunt colligentes quæ sub mensa mea; sicut ergo feci, sic reddidit mihi Deus. & adduxerunt eum in Hierusalem, & mortuus est ibi. ‡ Et pugnauerunt filij Juda contra Jerusalem, & ceperũt eam, & percusserunt eam in ore gladij, & vrbem combusserunt in igne. ‡ Et postea descenderunt filij Juda ad pugnandum contra Chananæum qui habitabat montana & meridiem et campestria. ‡ Et abijt Judas contra Chananæum qui habitabat in Chebron, at nomẽ Chebron fuit prius Cariatharboth; & percusserunt Sesi & Achiman, & Tholmi germina Enac. ‡ Et profecti sunt illinc ad habitantes Dabir, & nomen Dabir prius Ciuitas literarum. ‡ Et dixit Chaleb, Qui percusserit Ciuitatem literariũ & primus ceperit eam, dabo ei Axam filiam meam in vxorem. ‡ Et prior cepit eam Gothoniel filius Cenez frater Chaleb minor magis eo; et dedit ei Axam filiam eius in coniugem.

ΚΡΙΤΑΙ.

ά.

1 Καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν τελευτὴν Ἰησοῦ καὶ ἐπηρώτων οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐν κυρίῳ λέγοντες, τίς ἀναβήσεται ἡμῖν πρὸς τὸν Χαναναῖον ἀφηγούμενος τοῦ πολεμῆσαι ἐν αὐτῷ; 2 καὶ εἶπεν κύριος, Ἰούδας ἀναβήσεται, ἰδοὺ δέδωκα τὴν γῆν ἐν χειρὶ αὐτοῦ. 3 καὶ εἶπεν Ἰούδας πρὸς Συμεὼν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀνάβηθι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ κλήρῳ μου, καὶ πολεμήσομεν ἐν τῷ Χαναναίῳ, καὶ πορεύσομαι καὶ ἐγὼ μετὰ σοῦ ἐν τῷ κλήρῳ σου. καὶ ἐπορεύθη μετ' αὐτοῦ Συμεών.

4 καὶ ἀνέβη Ἰούδας· καὶ ἔδωκεν κύριος τὸν Χαναναῖον καὶ τὸν Φερεζαῖον ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς ἐν Βεζὲκ, δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν. 5 καὶ εὗρεν τὸν Ἀδωνιβεζὲκ ἐν Βεζὲκ καὶ ἐπολέμησαν ἐν αὐτῷ, καὶ ἐπάταξαν τὸν Χαναναῖον καὶ τὸν Φερεζαῖον. 6 καὶ ἔφυγεν Ἀδωνιβεζὲκ, καὶ κατεδίωξαν ὀπίσω αὐτοῦ καὶ ἐλάβοσαν αὐτὸν καὶ ἀπέκοψαν τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν αὐτοῦ καὶ τῶν χειρῶν αὐτοῦ.

7 καὶ εἶπεν Ἀδωνιβεζέκ, ἑβδομήκοντα βασιλεῖς τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν αὐτῶν καὶ τῶν χειρῶν αὐτῶν ἀποκεκομμένοι ἦσαν συλλέγοντες τὰ ὑποκάτω τῆς τραπέζης μου· καθὼς οὕτως ἐποίησα, ἀπέδωκέν μοι ὁ θεός· καὶ ἤγαγον 8 αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ. καὶ ἐπολέμησαν οἱ υἱοὶ Ἰούδα ἐν Ἱερουσαλὴμ, καὶ κατελάβοντο αὐτὴν, καὶ ἐπάταξαν αὐτὴν ἐν στόματι ῥομφαίας, καὶ τὴν πόλιν ἐνέπρησαν ἐν πυρί. 9 καὶ μετὰ ταῦτα κατέβησαν οἱ υἱοὶ Ἰούδα πολεμῆσαι τῷ Χαναναίῳ τῷ κατοικοῦντι τὴν ὀρεινὴν καὶ τὸν νότον καὶ τὴν πεδινήν. 10 καὶ ἐπορεύθη Ἰούδας πρὸς τὸν Χαναναῖον τὸν κατοικοῦντα ἐν Χεβρών, τὸ δὲ ὄνομα Χεβρὼν πρότερον ἐμαρβοὲκ καριαθαρβώθ· καὶ ἐπάταξαν τὸν Σεσὶ καὶ τὸν Ἀχιμὰν καὶ τὸν Θολμὶ γεννήματα τοῦ Ἐνάκ.

11 καὶ ἐπορεύθησαν ἐκεῖθεν πρὸς τοὺς κατοικοῦντας Δαβίρ, καὶ τὸ ὄνομα Δαβὶρ ἔμπροσθεν πόλις γραμμάτων.

12 καὶ εἶπεν Χαλέβ, ὃς ἂν πατάξῃ τὴν πόλιν τῶν γραμμάτων καὶ προκαταλάβῃ αὐτήν, δώσω αὐτῷ τὴν Ἀχσὰ θυγατέρα μου εἰς γυναῖκα.

13 καὶ προκατελάβετο αὐτὴν Γοθονιὴλ υἱὸς Κενὲζ ἀδελφὸς Χαλὲβ ὁ νεώτερος ὑπὲρ αὐτόν· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν Ἀχσὰ θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

B. Aria Montano Interpr. CAP. I.

ET fuit postquam mortuus est Iosue, & petierunt filij Israel in dicto Domini ad dicendũ: Quis ascendet nobis ad Chenaghanæũ in anteriori ad ineundum bellum in illũ? [2] Et dixit Dominus: Iehuda ascendet; ecce dedi habitatores terræ in manu eius. [3] Et dixit Iehuda ad Simghon fratrem suum: Ascende mecum in sorte mea, & inibimus bellum in Chenaghanæũ; & ibo etiam ego tecum in sorte tua: & iuit cum eo Simghon. [4] Et ascenderunt domus Iehuda, & tradidit Dominus Chenaghanæum, & Pherizæum in manu eorum, & percusserunt eos in Bezeq decem millia virorum. [5] Et inuenerunt Adoni-Bezeq in Bezeq; & inierunt bellum in eũ, & percusserunt Chenaghanæum & Pherizæum. [6] Et vertit Adoni-Bezeq, & persecuti sunt post eum, & ceperunt eum, & absciderunt vertebras manuum eius & pedum eius. [7] Et dixit Adoni-Bezeq, Septuaginta reges, vertebris manuum suarum & pedum suorum præcisis, fuerunt colligentes panem subter mensa mea; quemadmodum quod feci, sic retribuit mihi Dominus; & attulerunt eum Ieroſolymam, & mortuus est ibi. [8] Et inierunt bellum filij Iuda in Ierusalem, & subegerunt eam, & percusserunt eam ad verbum gladij, & vrbem incenderunt in igne.

[9] Et post sic descenderunt filij Iuda ad ineundum bellum cum Chenaghanæo habitatore montis, & Austri, & depressionis.

[10] Et venerunt filij Iehuda ad Chenaghanæos, qui habitantes in Hhebron; & nomen Hhebron ab antiquo Kiriath-Arbagh: & percusserunt Sessai & Ahhiman, & Thalmai. [11] Et abijt inde ad habitatores Debir; & nomen Debir ab antiquo Kiriath-Arche. [12] Et dixit Chaleb, Qui percusserit Kiriath-Arche, & subegerit eam; & dabo ei Ghachzzah filiam meam in vxorem. [13] Et subegit eam Ghathniel filius Kenaz frater Chaleb, qui paruus ab illo; & dedit ei Ghachzzah filiam suam in vxorem.

14 * וַיְהִי בְבוֹאָהּ וַתְּסִיתֵהוּ לִשְׁאָל מֵאֵת־אָבִיהָ
הַשָּׂדֶה וַתִּצְנַח מֵעַל הַחֲמוֹר וַיֹּאמֶר־לָהּ כָּלֵב
15 מַה־לָּךְ: * וַתֹּאמֶר לוֹ הָבָה־לִּי בְרָכָה כִּי
אֶרֶץ הַנֶּגֶב נְתַתָּנִי וְנָתַתָּה לִי גֻּלֹת מָיִם וַיִּתֶּן־לָהּ
כָּלֵב אֵת גֻּלֹת עִלִּית וְאֵת גֻּלֹת תַּחְתִּית:
16 * וּבְנֵי קֵינִי חֹתֵן מֹשֶׁה עָלוּ מֵעִיר הַתְּמָרִים
אֶת־בְּנֵי יְהוּדָה מִדְבַּר יְהוּדָה אֲשֶׁר בְּנֶגֶב עֲרָד
וַיֵּלֶךְ וַיֵּשֶׁב אֶת־הָעָם:
17 * וַיֵּלֶךְ יְהוּדָה אֶת־שִׁמְעוֹן אָחִיו וַיַּכּוּ אֶת־
הַכְּנַעֲנִי יוֹשֵׁב צְפַת וַיַּחֲרִימוּ אוֹתָהּ וַיִּקְרָא אֶת־
שֵׁם־הָעִיר חָרְמָה:
18 * וַיִּלְכֹּד יְהוּדָה אֶת־עַזָּה וְאֶת־גְּבוּלָהּ וְאֶת־
אַשְׁקְלוֹן וְאֶת־גְּבוּלָהּ וְאֶת־עֶקְרוֹן וְאֶת־גְּבוּלָהּ:
19 * וַיְהִי יְהוָה אֶת־יְהוּדָה וַיּוֹרֶשׁ אֶת־הָהָר כִּי
לֹא לְהוֹרִישׁ אֶת־יֹשְׁבֵי הָעֵמֶק כִּי־רֶכֶב בַּרְזֶל לָהֶם:
20 * וַיִּתְּנוּ לְכָלֵב אֶת־חֶבְרוֹן כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה
וַיּוֹרֶשׁ מִשָּׁם אֶת־שְׁלֹשֶׁה בְּנֵי הָעֲנָק:
21 * וְאֶת־הַיְבוּסִי יֹשֵׁב יְרוּשָׁלַם לֹא הוֹרִישׁוּ בְּנֵי
בִנְיָמִן וַיֵּשֶׁב הַיְבוּסִי אֶת־בְּנֵי בִנְיָמִן בִּירוּשָׁלַם
עַד הַיּוֹם הַזֶּה:
22 * וַיַּעֲלוּ בֵית־יוֹסֵף גַּם־הֵם בֵּית־אֵל וַיְהוָה
23 עִמָּם: * וַיָּתִירוּ בֵית־יוֹסֵף בְּבֵית־אֵל וְשֵׁם־
הָעִיר לְפָנִים לוּז:
24 * וַיִּרְאוּ הַשֹּׁמְרִים אִישׁ יוֹצֵא מִן־הָעִיר
וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַרְאֵנוּ נָא אֶת־מְבוֹא הָעִיר וְעָשִׂינוּ
25 עִמְּךָ חָסֶד: * וַיַּרְאֵם אֶת־מְבוֹא הָעִיר
וַיַּכּוּ אֶת־הָעִיר לְפִי־חָרֶב וְאֶת־הָאִישׁ וְאֶת־כָּל־
26 מִשְׁפַּחְתּוֹ שִׁלֵּחוּ: * וַיֵּלֶךְ הָאִישׁ אֶרֶץ הַחִתִּים
וַיִּבֶן עִיר וַיִּקְרָא שְׁמָהּ לוּז הִוא שְׁמָהּ עַד הַיּוֹם
הַזֶּה:

14 * Quam pergentem in itinere monuit vir suus, vt peteret à patre suo agrum. Quæ cùm suspirasset, sedens in asino, dixit ei Caleb: Quid habes?
15 * At illa respondit: Da mihi benedictionẽ, quia terram arentem dedisti mihi, D da & irriguam aquis. Dedit ergo ei Caleb irriguum superius & irriguum inferius.
16 * Filij autem Cinæi cognati Moysi ascenderunt de ciuitate palmarum cum filijs Iuda in desertum sortis eius, quod est ad Meridiẽ Arad; & habitauerunt cũ eo.
17 * Abijt autem Iudas cum Symeone fratre suo, & percusserunt similiter Chananæum qui habitabat in Sephat, & interfecerunt eum. vocatúmq; est nomen vrbis Horma, id est, anathema.
18 * Cepítque Iudas Gazan cum finibus suis, & Ascalonem atque Accharon cum terminis suis.
19 * Fuítq; Dominus cum Iuda, & montana possedit, nec potuit delere habitatores vallis, quia falcatis curribus abũdabãt.
20 * Dederúntque Caleb Hebron, sicut dixerat Moyses, qui deleuit ex ea tres filios Enach.
21 * Iebusæum autem habitatorem Hierusalem non deleuerunt filij Beniamin: E habitauítque Iebusæus cũ filijs Beniamin in Hierusalem vsq; in præsentem diem.
22 * Domus quoque Ioseph ascendit in Bethel, fuítque Dominus cum eis.
23 * Nam cùm obsiderent vrbem quæ
24 prius Luza vocabatur: * Viderunt hominem egredientẽ de ciuitate, dixerúntq; ad eum: Ostende nobis introitum ciuitatis, & faciemus tecum misericordiam.
25 * Qui cùm ostẽdisset eis, percusserunt vrbem in ore gladij; hominem autem illum & omnem cognationem eius dimi-
26 serunt. * Qui dimissus abijt in terram Ethim, & ædificauit sibi ciuitatem, vocauítque eam Luzam, quæ ita appellatur vsque in præsentem diem.

תרגום יונתן

14 וַהֲוָה בְּמֵיעֲלָהּ וּמְלַכְּיֵהּ לְמִשְׁאַל מִן אֲבוּהָא אַחֲסָנָא וְאִתְרְכִינַת מֵעַל חֲמָרָא וַאֲמַר לַהּ כָּלֵב מַה לִיךְ:
15 וַאֲמָרַת לַיְהּ הַב לִי אַחְסָנָא אֲרֵי לְאַרַע דָּרוֹמָא יְהַבְתָּנִי וְתֶתֵּן לִי אַרַע בֵּית שַׁקְיָא דְמַיָּא וְיָהַב לַהּ כָּלֵב יַת בֵּית שַׁקְיָא עִילָּאָה וְיַת בֵּית שַׁקְיָא תַּחְתָּאָה:
16 וּבְנֵי שַׁלְמָאָה חֲמוּתֵי דְמֹשֶׁה סְלִיקוּ מִקִּרְיַת יְרִיחוֹ עִם בְּנֵי יְהוּדָה לְמִדְבַּר יְהוּדָה דִּי בְּדָרוֹם עָרוֹד וַאֲזָלוּ וְיָתִיבוּ עִם עַמָּא:
17 וַאֲזַל יְהוּדָה עִם שִׁמְעוֹן אֲחוּהִי וּמְחוֹ יַת כְּנַעֲנָאָה יָתֵיב צְפַת וְגַמְּרוּ יָתַהּ וּקְרָא יַת שְׁמָא דְקִרְיָתָא חָרְמָה:
18 וּכְבַשׁ יְהוּדָה יַת עַזָּה וְיַת תְּחוּמַהּ וְיַת אַשְׁקְלוֹן וְיַת תְּחוּמַהּ וְיַת עֶקְרוֹן וְיַת תְּחוּמַהּ:
19 וַהֲוָה מֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעֲדֵיהּ דְּבֵית יְהוּדָה וְתָרִיכוּ יַת יָתְבֵי טוּרָא בָּתַר דְּלָא יְכִילוּ לְתָרָכָא יַת יָתְבֵי מֵישְׁרָא אֲרֵי רְתִיכֵי דְּבַרְזְלָא
20 לְהוֹן: וְיַהֲבוּ לְכָלֵב יַת חֶבְרוֹן כְּמָא דְמַלִּיל מֹשֶׁה וְתָרִיךְ מִתַּמָּן יַת תְּלָתָא בְּנֵי גִּיבַּרַיָּא:
21 וְיַת יְבוּסָאֵי יָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם לָא תָרִיכוּ בְּנֵי בִנְיָמִין וְיָתִיבוּ יְבוּסָאֵי עִם בְּנֵי בִנְיָמִין בִּירוּשְׁלֵם עַד יוֹמָא הָדֵין:
22 וְסַלִּיקוּ דְּבֵית יוֹסֵף אַף אִינּוּן לְבֵיתְאֵל וּמֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעֲדְהוֹן:
23 וּשְׁלַחוּ מְאַלְּיָן דְּבֵית יוֹסֵף לְבֵיתְאֵל וְשׁוּם
כַּרְתָּא מִלְקַדְמִין לוּז:
24 וַחֲזוֹ נָטְרַיָּא גַּבְרָא נָפֵיק מִן קִרְתָּא וַאֲמַרוּ לֵיהּ אַחֲזִינָא כְּעַן יַת מַעֲלָנָא דְקִרְתָּא וְנַעְבֵּיד עִמָּךְ טִיבוּ:
25 וְאַחֲזִינוּן יַת מַעֲלָנָא דְקִרְתָּא וּמְחוֹ יַת קִרְתָּא לְפִתְגָם דְּהָרֶב וְיַת גַּבְרָא וְיַת כָּל זַרְעִיתֵיהּ שֵׁזִיבוּ:
26 וַאֲזַל גַּבְרָא לַאֲרַע חִיתָּאֵי וּבְנָא קִרְתָּא וּקְרָא שְׁמַהּ לוּז הוּא שְׁמַהּ עַד יוֹמָא הָדֵין:

14 ✠ Et factum est cùm abiret illa, & persuasit illi petere à patre suo agrum; & murmurabat super asinum: et dixit ei Chaleb, Quid est tibi?

14 ✠ Ⓒ ἐγένετο ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτὴν πρὸς αὐτὸν, καὶ ἔπεισεν αὐτὴν αἰτῆσαι παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτῆς τὸν ἀγρόν· καὶ ἐγόγγυζεν ἐπάνω τοῦ ὑποζυγίου· Ⓒ εἶπεν αὐτῇ χαλέβ, τί ἐστί σοι;

15 ✠ Et dixit ei Axan, Da iã mihi benedictionẽ, quoniam in terram Austri tradidisti me; & des mihi redemptionem aquæ. & dedit ei Chaleb redemptionem sublimium & redemptionem humilium.

15 ✠ καὶ εἶπεν αὐτῷ ἀχσά· δός δή μοι εὐλογίαν, ὅτι εἰς γῆν νότου ἐκδέδοσαί με, καὶ δώσεις μοι λύτρωσιν ὕδατος· καὶ ἔδωκεν αὐτῇ χαλὲβ λύτρωσιν μετεώρων καὶ λύτρωσιν ταπεινῶν.

16 ✠ Et filij Iothor Cinæi generi Moysi ascenderunt de ciuitate palmarum ad filios Iuda in desertum Iuda, quæ est in Meridie ad descensum Arad; & abijt, & habitauerunt cum populo.

16 ✠ καὶ Ⓟ υἱοὶ ἰωθὼρ τοῦ κιναίου πενθεροῦ μωυσῆ ἀνέβησαν ἐκ τῆς πόλεως τῶν φοινίκων μετὰ τῶν υἱῶν ἰούδα εἰς τὴν ἔρημον ἰούδα τὴν οὖσαν ἐν τῷ νότῳ ἐπὶ καταβάσεως ἀράδ, Ⓒ ἐπορεύθη, Ⓒ κατῴκησαν μετὰ τοῦ λαοῦ.

17 ✠ Et abijt Iudas cum Symeon fratre suo, & percusserunt Chananæũ qui habitabat Sepheth; & anathematizauerunt eam & euerterunt eam, & vocauerunt nomen vrbis Destructio.

17 ✠ καὶ ἐπορεύθη ἰούδας μετὰ συμεὼν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, Ⓒ ἐπάταξαν τὸν χαναναῖον τὸν κατοικοῦντα σεφέθ· Ⓒ ἀνεθεμάτισαν αὐτὴν, Ⓒ ἐξωλόθρευσαν αὐτὴν, Ⓒ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως, ἐξολόθρευσις.

18 ✠ Et possedit Iudas Gazan & terminum eius, & Accaron, & terminum eius, & Azoton & suburbana eius.

18 ✠ καὶ ἐκληρονόμησεν ἰούδας τὴν γάζαν καὶ τὸ ὅριον αὐτῆς, καὶ τὴν ἀκκαρὼν, καὶ τὸ ὅριον αὐτῆς· Ⓒ τὴν ἄζωτον καὶ τὰ περιπόρια αὐτῆς.

19 ✠ Et fuit Dominus cum Iuda, & possedit montem, quoniam nõ potuit possidere habitantes vallem, quia prohibuit eos, & currus ferrei eis.

19 ✠ καὶ ἦν κύριος μετὰ ἰούδα, Ⓒ ἐκληρονόμησεν τὸ ὄρος, ὅτι οὐκ ἐδυνάσθη κληρονομῆσαι οὐδὲ καταικῆσαι τὴν κοιλάδα ὅτι διέσειλαν αὐτοῖς, Ⓒ ἅρματα σιδηρᾶ αὐτοῖς.

20 ✠ Et dederunt Chaleb Chebron sicut locutus est Moyses, & deleuit illic tres filios Enac.

20 ✠ καὶ ἔδωκαν τῷ χαλὲβ τὴν χεβρὼν καθὰ ἐλάλησε μωυσῆς· Ⓒ ἐξῆρεν ἐκεῖ οὐδὲ τρεῖς υἱοὺς ἐνάκ.

21 ✠ Et Iebusæum habitantem Hierusalem non deleuerunt filij Beniamin. & habitauit Iebusæus cum filiis Beniamin in Hierusalem vsque ad diem hanc.

21 ✠ καὶ τὸν ἰεβουσαῖον τὸν κατοικοῦντα ἰερουσαλὴμ οὐκ ἐξῆραν Ⓟ υἱοὶ βενιαμίν· Ⓒ κατῴκησεν ὁ ἰεβουσαῖος μετὰ τῶν υἱῶν βενιαμὶν ἐν ἰερουσαλὴμ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

22 ✠ Et ascenderunt filij Ioseph & ipsi in Bethel; & Dominus cum eis.

22 ✠ καὶ ἀνέβησαν Ⓟ υἱοὶ ἰωσὴφ καί γε αὐτοὶ εἰς βαιθήλ, καὶ κύριος μετ' αὐτῶν.

23 ✠ Et castrametati sunt domus Israel contra Bethel: at nomen vrbis fuit prius Luza.

23 ✠ καὶ παρενέβαλον οἶκος ἰσραὴλ τοῦ βαιθήλ· τὸ δὲ ὄνομα τῆς πόλεως λὺ ἔμπροσθεν λουζά.

24 ✠ Et viderunt custodientes virum egredientem de ciuitate; & ceperunt eum; et dixerunt ei: Ostende nobis introitum ciuitatis, & faciemus tecum misericordiam.

24 ✠ Ⓒ εἶδον οἱ φυλάσσοντες ἄνδρα ἐκπορευόμενον ἐκ τῆς πόλεως, Ⓒ ἔλαβον αὐτὸν Ⓒ εἶπον αὐτῷ, δεῖξον ἡμῖν τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως, καὶ ποιήσομεν μετὰ σοῦ ἔλεος.

25 ✠ Et ostẽdit eis ingressum vrbis, & percusserunt vrbem in ore gladij, at virum & cognationem eius dimiserunt.

25 ✠ καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως, Ⓒ ἐπάταξαν τὴν πόλιν ἐν στόματι ῥομφαίας, τὸν δὲ ἄνδρα καὶ τὴν συγγένειαν αὐτοῦ ἐξαπέστειλαν.

26 ✠ Et abijt vir in terram Chettin, & ædificauit illic vrbem, & vocauit nomen illius Luza, hoc nomen eius vsque ad diem hanc.

26 ✠ καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἀνὴρ εἰς γῆν χετλίν, Ⓒ ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ πόλιν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῆς λουζά, οὗτο ὄνομα αὐτῆς ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et fuit in intrando eam, & induxit eum ad petendum à patre suo possessionem; & delapsa est de asino, & dixit ei Chaleb: Quid tibi? 15 Et dixit illi, Da mihi possessionem, nam ad terram Australem dedisti me; & dabis mihi terram domus irrigationis aquarum: & dedit ei Chaleb domum irrigationis superioris, & domum irrigationis inferioris. 16 Et filij Salmaah soceri Mosis ascenderunt ex vrbe Ierihho cum domo Iehuda ad desertum Iehuda, quod in Austro Gharod; & venerunt & habitauerunt cum populo. 17 Et iuit Iehuda cum Simghon fratre suo, & percusserunt Chenaghanæum habitatorem Szephath; & destruxerunt illam, & vocauit nomen vrbis Hhorma. 18 Et subegit Iehuda Ghazam & terminum eius, & Askalon & terminum eius, & Gheqron & terminum eius. 19 Et fuit verbum Domini in auxilium domus Iehuda, & extirpauerunt habitatores montis: post sic (quòd peccarunt) non potuerunt ad extirpandum habitatores plantiei, nam currus ferri illis. 20 Et dederunt Chaleb Hhebron vt id quod locutus est Moses; & extirpauit inde tres filios fortium. 21 Et Iebuzæos habitatores Ieruſalem non extirpauerunt filij Biniamin; & habitarunt Iebuzzæi cum filijs Biniamin in Ieruſalem vſque ad diem hanc. 22 Et ascenderunt domus Ioseph etiam illi ad Bethel. & dictum Domini in auxilium eorum. 23 Et miserunt exploratores domus Ioseph ad Bethel, & nomen vrbis ab antiquo Luz. 24 Et viderunt custodes virum exeuntem ex vrbe, & dixerunt ei: Videre nos fac nunc ascensum vrbis, & faciemus tecum beneficentiam. 25 Et videre eos fecit ascensum vrbis; & percusserunt vrbem ad verbum gladij; & virum & omnem prosapiam eius seruarunt. 26 Et abijt vir in terram Hhethæorum: & ædificauit vrbem & vocauit nomen eius Luz, ipsum nomen eius vsque ad diem hanc.

27 * וְלֹא־הוֹרִישׁ מְנַשֶּׁה אֶת־בֵּית־שְׁאָן וְאֶת־
בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־תַּעְנַךְ וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־יֹשְׁבֵי דּוֹר
וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־יוֹשְׁבֵי יִבְלְעָם וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ
וְאֶת־יֹשְׁבֵי מְגִדּוֹ וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וַיּוֹאֶל הַכְּנַעֲנִי לָשֶׁבֶת
28 בָּאָרֶץ הַזֹּאת׃ * וַיְהִי כִּי־חָזַק יִשְׂרָאֵל וַיָּשֶׂם
אֶת־הַכְּנַעֲנִי לָמַס וְהוֹרֵישׁ לֹא הוֹרִישׁוֹ׃
29 * וְאֶפְרַיִם לֹא הוֹרִישׁ אֶת־הַכְּנַעֲנִי הַיּוֹשֵׁב
30 בְּגָזֶר וַיֵּשֶׁב הַכְּנַעֲנִי בְּקִרְבּוֹ בְּגָזֶר׃ * זְבוּלוֹן לֹא
הוֹרִישׁ אֶת־יוֹשְׁבֵי קִטְרוֹן וְאֶת־יוֹשְׁבֵי נַהֲלֹל וַיֵּשֶׁב
31 הַכְּנַעֲנִי בְּקִרְבּוֹ וַיִּהְיוּ לָמַס׃ * אָשֵׁר לֹא הוֹרִישׁ
אֶת־יוֹשְׁבֵי עַכּוֹ וְאֶת־יוֹשְׁבֵי צִידוֹן וְאֶת־אַחְלָב
וְאֶת־אַכְזִיב וְאֶת־חֶלְבָּה וְאֶת־אֲפִיק וְאֶת־רְחֹב׃
32 * וַיֵּשֶׁב הָאָשֵׁרִי בְּקֶרֶב הַכְּנַעֲנִי יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
33 כִּי לֹא הוֹרִישׁוֹ׃ * נַפְתָּלִי לֹא־הוֹרִישׁ אֶת־
יֹשְׁבֵי בֵית־שֶׁמֶשׁ וְאֶת־יֹשְׁבֵי בֵית־עֲנָת וַיֵּשֶׁב
בְּקֶרֶב הַכְּנַעֲנִי יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְיֹשְׁבֵי בֵית־שֶׁמֶשׁ
34 וּבֵית עֲנָת הָיוּ לָהֶם לָמַס׃ * וַיִּלְחֲצוּ הָאֱמֹרִי
אֶת־בְּנֵי־דָן הָהָרָה כִּי־לֹא נְתָנוּ לָרֶדֶת לָעֵמֶק׃
35 * וַיּוֹאֶל הָאֱמֹרִי לָשֶׁבֶת בְּהַר־חֶרֶס בְּאַיָּלוֹן
וּבְשַׁעַלְבִּים וַתִּכְבַּד יַד בֵּית־יוֹסֵף וַיִּהְיוּ לָמַס׃
36 * וּגְבוּל הָאֱמֹרִי מִמַּעֲלֵה עַקְרַבִּים מֵהַסֶּלַע
וָמָעְלָה׃

ב

1 * וַיַּעַל מַלְאַךְ יְהוָה מִן־הַגִּלְגָּל אֶל־
הַבֹּכִים וַיֹּאמֶר אַעֲלֶה אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם וָאָבִיא
2 אֶתְכֶם אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לַאֲבֹתֵיכֶם
וָאֹמַר לֹא־אָפֵר בְּרִיתִי אִתְּכֶם לְעוֹלָם׃
2 * וְאַתֶּם לֹא־תִכְרְתוּ בְרִית לְיֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
הַזֹּאת מִזְבְּחוֹתֵיהֶם תִּתֹּצוּן וְלֹא־שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלִי
מַה־זֹּאת עָשִׂיתֶם׃

27 * Manasses quoque non deleuit Bethsan & Canath cum viculis suis, & habitatores Dor, & Ieblaam, & Mageddo cum viculis suis; cœpítque Chananæus habitare cum eis.

28 * Postquam autem confortatus est Israel; fecit eos tributarios & delere noluit.

29 * Ephraim etiam non interfecit Chananæum qui habitabat in Gazer, sed habitauit cum eo.

30 * Zabulon non deleuit habitatores Cethron & Naalol, sed habitauit Chananæus in medio eius, factúsque est ei tributarius.

31 * Aser quoque non deleuit habitatores Accho & Sidonis, Alaab & Achacib, & Amma, & Aphech, & Roob.

32 * Habitauítq; in medio Chananæi habitatoris illius terræ, nec interfecit eum.

33 * Neptalim quoque non deleuit habitatores Bethsemes & Bethanath; & habitauit inter Chananęum habitatorem terræ: fuerúntque ei Bethsemitæ & Bethanitę tributarij.

34 * Arctauítque Ammorræus filios Dan in monte, nec dedit eis locum vt ad planiora descenderent.

35 * Habitauítque in monte Hares, quod interpretatur testatio, in Haylon & Salabin. Et aggrauata est manus domus Ioseph, factúsque est ei tributarius.

36 * Fuit autem terminus Ammorræi ab ascęsu scorpionis, Petra, & superiora loca.

CAP. II.

1 A Ascendítque angelus Domini de Galgalis ad locum flentium, & ait: Eduxi vos de Ægypto, & introduxi in terram pro qua iurauí patribus vestris, & pollicitus sum vt non facerem irritum pactum meum vobiscum in sempiternum:

2 * Ita dumtaxat vt non feriretis fœdus cum habitatoribus terrę huius, & aras eorum subuerteretis: & noluistis audire vocem meam. Cur hoc feciſtis?

תרגום יונתן

27 וְלָא תָרִיכוּ דְבֵית מְנַשֶּׁה יָת בֵּית שְׁאָן וְיָת כַּפְרָנָהָא וְיָת תַּעְנָךְ וְיָת כַּפְרָנָהָא וְיָת יָתְבֵי דּוֹר וְיָת כַּפְרָנָהָא וְיָת יָתְבֵי יִבְלְעָם
וְיָת כַּפְרָנָהָא וְיָת יָתְבֵי מְגִדּוֹ וְשָׁרֵי כְנַעֲנָאָה לְמִיתַב בְּאַרְעָא הָדָא׃ 28 וַהֲוָה כַּד תְּקִיף יִשְׂרָאֵל וְסַנִּי יָת
כְּנַעֲנָאָה לְמַסְקֵי מִיסִין וְתָרְכָא לָא תָרִיכִינוּן׃ 29 וְדִבְיֵת אֶפְרַיִם לָא תָרִיכוּ יָת כְּנַעֲנָאֵי דְיָתְבִין בְּגָזֶר וְיִתְיְבוּ כְּנַעֲנָאֵי בֵּינֵיהוֹן
בְּגָזֶר׃ 30 דְבֵית זְבוּלֻן לָא תָרִיכוּ יָת יָתְבֵי קִטְרוֹן וְיָת יָתְבֵי נַהֲלוֹל וְיִתְיְבוּ כְּנַעֲנָאֵי בֵּינֵיהוֹן וַהֲווֹ לְמַסְקֵי מִיסִין׃
31 דְבֵית אָשֵׁר לָא תָרִיכוּ יָת יָתְבֵי עַכּוֹ וְיָת יָתְבֵי צִידוֹן וְיָת אַחְלָב וְיָת אַכְזִיב וְיָת חֶלְבָּה וְיָת אֲפִיק וְיָת רְחוֹב׃
32 וְיִתְיְבוּ דְבָנֵי אָשֵׁר בְּגוֹ כְנַעֲנָאֵי יָתְבֵי אַרְעָא אֲרֵי לָא תָרִיכִינוּן׃ 33 דְבָנֵי נַפְתָּלִי לָא תָרִיכוּ יָת יָתְבֵי בֵּית שֶׁמֶשׁ
וְיָת יָתְבֵי בֵּית עֲנָת וְיִתְיְבוּ בְּגוֹ כְנַעֲנָאֵי יָתְבֵי אַרְעָא וְיָתְבֵי בֵּית שֶׁמֶשׁ וּבֵית עֲנָת הֲווֹ לְהוֹן לְמַסְקֵי מִיסִין׃
34 וְדָחֲקוּ אֱמוֹרָאֵי יָת בְּנֵי דָן לְטוּרָא אֲרֵי לָא שְׁבָקוּנוּן לְמֵיחַת לְמֵישְׁרָא׃ 35 וְשָׁרוֹ אֱמוֹרָאֵי לְמִיתַב בְּטוּר
חֶרֶס בְּאַיָּלוֹן וּבְשַׁעַלְבִּים וְתִקֵּיפַת בֵּית יוֹסֵף וַהֲווֹ לְמַסְקֵי מִיסִין׃ 36 וּתְחוּם אֱמוֹרָאָה מִמַּסְקָנָא דְעַקְרַבִּים מִן בֵּיפָא וּלְעֵילָא׃
ב 1 וְסַלֵּיק נְבִיָּא דְשָׁלִיחוּת מִן קֳדָם יְיָ מִן גִּלְגָּלָא לְבוֹכִים וַאֲמַר אַסֵּיקִית יָתְכוֹן מִמִּצְרַיִם וְאַעֲלִית
יָתְכוֹן לְאַרְעָא דְקַיֵּימִית לַאֲבָהָתְכוֹן וַאֲמָרִית לָא אַשְׁנֵי קְיָמִי דְעִמְּכוֹן לְעָלַם׃
2 וְאַתּוּן לָא תִגְזְרוּן קְיָם לְיָתְבֵי אַרְעָא הָדָא אֲגוֹרֵיהוֹן תְּתָרְעוּן וְלָא קַבֵּילְתּוּן לְמֵימְרִי מָה דָּא עֲבַדְתּוּן׃

27 ‡ Et non possedit Manasses Bethsan, neque filias eius, neq; Thanaach & filias eius, neque habitantes Dor & filias eius, neq; habitantes Mageddon & filias eius, neque habitantes Jeblam neque filias eius: et incepit Chananæus habitare in terra hac.

28 ‡ Et factum est cùm confortatus est Israel, & posuit Chananæum in tributum & delens non deleuit illum.

29 ‡ Et Ephraim non deleuit Chananæum qui habitabat in Gazer, & habitabat Chananæus in medio eius in Gazer.

30 ‡ Et Zabulon non deleuit habitantes Cetron & habitantes Naalol: & habitauit Chananæus in medio eius, et factus est in tributum.

31 ‡ Et Aser non deleuit habitantes Accho, & habitantes Sidona, & habitantes Achlab, & Aschazib, & Elba, & Aphec, & Roob.

32 ‡ Et habitauit Aser in medio Chananæi habitantis terrã, quoniam non potuit delere eum.

33 ‡ Et Nephtalin non deleuit habitãtes Bethsames, & habitantes Bethanach; & habitauit Israel in medio Chananæi habitantis terram; at habitantes Bethsames & Betheneth, fuerunt eis in tributum.

34 ‡ Et afflixit Amorræus filios Dan in monte, quoniam nõ dimisit eum descendere in vallem.

35 ‡ Et incepit Amorræus habitare in monte Hares vbi vrsæ & vulpes: & aggrauata est manus domus Joseph super Amorræum.

36 ‡ Et factus est in tributum, & terminus Amorræi super Acrabin à petra & supra.

CAP. II.

1 ET ascendit angelus Domini de Galgal ad locum flentium, & dixit ad eos: Dominus eduxit vos de Ægypto, & introduxit vos in terram quam iurauit patribus vestris vt daret vobis; & dixit: Non irritum faciam pactum meum vobiscum in sempiternum.

2 ‡ Et vos non ferietis fœdus cum habitantibus in terra hac, neque Deos eorum nequaquam adorabitis, sed sculptilia eorum confringite & aras eorum euertite; & non audiuistis vocem meam; neque hæc feciſtis.

27 ‡ Καὶ οὐκ ἐκληρονόμησεν μανασσῆς τὴν βεθσὰν οὐδὲ τὰς θυγατέρας αὐτῆς, οὐδὲ τὴν ἐνθαναὰχ καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς, οὐδὲ τοὺς καθικοῦντας δὼρ καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς, οὐδὲ τοὺς καθικοῦντας μαγεδδὼν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς, οὐδὲ τοὺς καθικοῦντας ἰεβλαὰμ οὐδὲ τὰς θυγατέρας αὐτῆς· καὶ ἤρξατο ὁ χαναναῖος καθικεῖν ἐν τῇ γῇ ταύτῃ.

28 ‡ καὶ ἐγένετο ὅτε ἐνίσχυσεν ἰσραὴλ καὶ ἔδωκεν τὸν χαναναῖον εἰς φόρον, καὶ ἐξαίρων οὐκ ἐξῆρεν αὐτόν.

29 ‡ Καὶ ἐφραὶμ οὐκ ἐξῆρεν τὸν χαναναῖον τὸν καθικοῦντα ἐν γαζὲρ, καὶ κατῴκει ὁ χαναναῖος ἐν μέσῳ αὐτοῦ ἐν γαζὲρ.

30 ‡ Καὶ ζαβουλὼν οὐκ ἐξῆρε τοὺς καθικοῦντας κετρὼν καὶ τοὺς καθικοῦντας ναναλώλ· καὶ κατῴκησεν ὁ χαναναῖος ἐν μέσῳ αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο εἰς φόρον.

31 ‡ Καὶ ἀσὴρ οὐκ ἐξῆρεν τοὺς καθικοῦντας ἀκχὼ καὶ τοὺς καθικοῦντας σιδῶνα, καὶ τοὺς καθικοῦντας ἀχλάβ, καὶ τὸν ἀχαζίβ, καὶ τὸν ἑλβά, καὶ τὸν ἀφέκ, καὶ τὸν ῥοώβ·

32 ‡ καὶ κατῴκησεν ὁ ἀσὴρ ἐν μέσῳ τοῦ χαναναίου τοῦ καθικοῦντος τὴν γῆν, ὅτι οὐκ ἐδυνήθη ἐξάραι αὐτόν.

33 ‡ Καὶ νεφθαλὶν οὐκ ἐξῆρε τοὺς καθικοῦντας βεθσαμὴς, καὶ τοὺς καθικοῦντας βεθανάχ· καὶ κατῴκησεν ἰσραὴλ ἐν μέσῳ τοῦ χαναναίου τοῦ καθικοῦντος τὴν γῆν· οἱ δὲ καθικοῦντες βαιθσαμὴς, καὶ τὸν βεθενὲθ ἐγένηθησαν αὐτοῖς εἰς φόρον.

34 ‡ καὶ ἐξέθλιψεν ὁ ἀμορραῖος τοὺς υἱοὺς δὰν εἰς τὸ ὄρος, ὅτι οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν καταβῆναι εἰς τὴν κοιλάδα.

35 ‡ καὶ ἤρξατο ὁ ἀμορραῖος καθικεῖν ἐν τῷ ὄρει τῷ ἄρες ἐν αἰαλὼν καὶ ἐν σαλαβίν· καὶ ἐβαρύνθη χεὶρ οἴκου ἰωσὴφ ἐπὶ τὸν ἀμορραῖον.

36 ‡ καὶ ἐγένετο εἰς φόρον, καὶ τὸ ὅριον τοῦ ἀμορραίου ἐπάνω ἀκραβὶν ἀπὸ τῆς πέτρας καὶ ἐπάνω.

β'.

1 ‡ Καὶ ἀνέβη ἄγγελος κυρίου ἀπὸ γαλγαλὰ ἐπὶ τὸν κλαυθμῶνα· καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, κύριος ἀνεβίβασεν ὑμᾶς ἐξ αἰγύπτου καὶ εἰσήγαγεν ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν ἣν ὤμοσεν τοῖς πατράσιν ὑμῶν καὶ δοῦναι ὑμῖν· καὶ εἶπεν, οὐ διασκεδάσω τὴν διαθήκην μου μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα.

2 ‡ καὶ ὑμεῖς οὐ διαθήσεσθε διαθήκην τοῖς ἐγκαθημένοις εἰς τὴν γῆν ταύτην, οὐδὲ τοῖς θεοῖς αὐτῶν οὐ μὴ προσκυνήσετε, ἀλλὰ τὰ γλυπτὰ αὐτῶν συντρίψατε καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν καθαιρήσατε· καὶ οὐκ εἰσηκούσατε τῆς φωνῆς μου, ὅτι ταῦτα ἐποιήσατε.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Et non extirpauerunt domus Menasse Beth-Sean & vicos eius, & Thaghnach & vicos eius, & habitatores Dor & vicos eius, & habitatores Iiblegham & vicos eius, & habitatores Migdo & vicos eius; & reliquit Chenaghanæum ad habitandum in terra hac.

28 Et fuit cùm fortificatus est Israel; & numerauit Chenaghanæum ad collatores tributorum, & extirpando non extirpauerunt eos.

29 Et domus Ephraim non extirpauere Chenaghanæum qui habitantes in Gazer. & habitarunt Chenaghanæi inter eos in Gazer.

30 Domus Zebulun nõ extirpauere habitantes Kitron, & habitantes Nahhalol; & habitarunt Chenaghanæi inter eos, & fuerunt ad collatores tributorũ. 31 Domus Aser nõ extirparunt habitantes Ghacho, & habitantes Szidon, & Ahhlab, & Achzib, & Hhelba, & Aphic, & Rehhob. 32 Et habitauerũt de filijs Aser inter Chenaghanæos habitatores terræ, quoniã nõ extirparunt eos. 33 De filijs Neptali nõ extirpauerunt habitatores Beth-Semes, & habitatores Beth-Ghanath; & habitarunt in medio Chenaghanæorum habitatorum terræ; & habitatores Beth-Semes & Beth-Ghanath fuerunt illis in collatores tributorum. 34 Et arctauerunt Æmorrhæi filios Dan ad montem, quoniam non siuerunt eos ad descendendum in planitiem. 35 Et cœperunt Æmorrhæi ad habitandum in monte Hharezz in Aialon, & in Saghalabim; & pressa est domus Ioseph, & fuerunt in collatores tributorum. 36 Et terminus Æmorrhæi in ascensu Ghakrabim à Petra & supra.

CAP. II.

ET ascendit Prophetain legatione ab-ante Dominum à Gilgela ad Bochim: & dixit; Eduxi vos ex Ægypto, & ascendere feci vos ad terram quam iurauí patribus vestris, & dixi: Non alterabo fœdus meum; quod vobiscum in seculum. 2 Et vos non pangatis fœdus habitatoribus terræ huius, altaria eorum excidetis; & non obediſtis dicto meo: quid hoc feciſtis?

3 * וְגַם אָמַרְתִּי לֹא־אֲגָרֵשׁ אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם
וְהָיוּ לָכֶם לְצִדִּים וֵאלֹהֵיהֶם יִהְיוּ לָכֶם לְמוֹקֵשׁ׃
4 * וַיְהִי כְּדַבֵּר מַלְאַךְ יְהוָה אֶת־הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה אֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ הָעָם אֶת־קוֹלָם
5 וַיִּבְכּוּ׃ * וַיִּקְרְאוּ שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא בֹּכִים
6 וַיִּזְבְּחוּ־שָׁם לַיהוָה׃ * וַיְשַׁלַּח יְהוֹשֻׁעַ אֶת־
הָעָם וַיֵּלְכוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְנַחֲלָתוֹ לָרֶשֶׁת אֶת־
7 הָאָרֶץ׃ * וַיַּעַבְדוּ הָעָם אֶת־יְהוָה כֹּל יְמֵי
יְהוֹשֻׁעַ וְכֹל יְמֵי הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר הֶאֱרִיכוּ יָמִים
אַחֲרֵי יְהוֹשֻׁעַ אֲשֶׁר רָאוּ אֵת כָּל־מַעֲשֵׂה יְהוָה
8 הַגָּדוֹל אֲשֶׁר עָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל׃ * וַיָּמָת יְהוֹשֻׁעַ
בִּן־נוּן עֶבֶד יְהוָה בֶּן־מֵאָה וְעֶשֶׂר שָׁנִים׃
9 * וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ בִּגְבוּל נַחֲלָתוֹ בְּתִמְנַת־חֶרֶס
10 בְּהַר אֶפְרַיִם מִצְּפוֹן לְהַר־גָּעַשׁ׃ * וְגַם כָּל־הַדּוֹר
הַהוּא נֶאֶסְפוּ אֶל־אֲבוֹתָיו וַיָּקָם דּוֹר אַחֵר
אַחֲרֵיהֶם אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ אֶת־יְהוָה וְגַם אֶת־
11 הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר עָשָׂה לְיִשְׂרָאֵל׃ * וַיַּעֲשׂוּ
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיַּעַבְדוּ אֶת־
12 הַבְּעָלִים׃ * וַיַּעַזְבוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתָם
הַמּוֹצִיא אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי
אֱלֹהִים אֲחֵרִים מֵאֱלֹהֵי הָעַמִּים אֲשֶׁר
סְבִיבוֹתֵיהֶם וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם וַיַּכְעִסוּ אֶת־יְהוָה׃
13 * וַיַּעַזְבוּ אֶת־יְהוָה וַיַּעַבְדוּ לַבַּעַל וְלָעַשְׁתָּרוֹת׃
14 * וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנֵם בְּיַד שֹׁסִים
וַיָּשִׁסּוּ אוֹתָם וַיִּמְכְּרֵם בְּיַד אוֹיְבֵיהֶם מִסָּבִיב וְלֹא־
15 יָכְלוּ עוֹד לַעֲמֹד לִפְנֵי אוֹיְבֵיהֶם׃ * בְּכֹל אֲשֶׁר
יָצְאוּ יַד־יְהוָה הָיְתָה־בָּם לְרָעָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
יְהוָה וְכַאֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לָהֶם וַיֵּצֶר לָהֶם
16 מְאֹד׃ * וַיָּקֶם יְהוָה שֹׁפְטִים וַיּוֹשִׁיעוּם מִיַּד
שֹׁסֵיהֶם׃

3 * Quamobrem nolui delere eos à facie veſtra, vt habeatis hoſtes, & dij eorū ſint vobis in ruinam.
4 * Cúmque loqueretur angelus Domini hæc verba ad omnes filios Iſrael, eleuauerunt vocem ſuam, & fleuerunt.
5 * Et vocatum eſt nomen loci illius Locus flentium ſiue lachrymarum: immolauerúntque ibi hoſtias Domino.
6 * Dimiſit ergo Ioſue populum, & abierunt filij Iſrael vnuſquiſque in poſſeſſionem ſuam, vt obtinerent eam.
7 * Seruierúntque Domino cunctis diebus eius & ſeniorum, qui lõgo poſt eum vixerunt tempore, & nouerant omnia opera Domini quæ fecerat cum Iſrael.
8 * Mortuus eſt autem Ioſue filius Nun famulus Domini cẽtum & decem annorum. 9 * Et ſepelierunt eum in finibus poſſeſſionis ſuæ in Thamnathſare in monte Ephraim à Septentrionali plaga montis Gaas. 10 * Omníſque illa generatio congregata eſt ad patres ſuos; & ſurrexerunt alij qui nõ nouerunt Dominum, & opera quæ fecerat cum Iſrael.
11 * Fecerúntq; filij Iſrael malum in conſpectu Domini, & ſeruierunt Baalim. Infr. 3. a & 4. a. & 6. a
12 * Ac dimiſerunt Dominum Deum patrum ſuorum qui eduxerat eos de terra Ægypti, & ſecuti ſunt deos alienos, deos quoq; populorum qui habitabant in circuitu eorum, & adorauerunt eos, & ad iracundiam concitauerunt Dominum:
13 * Dimittentes eum, & ſeruientes Baal 14 & Aſtaroth. * Iratúſque Dominus contra Iſrael tradidit eos in manus diripientium, qui ceperunt eos & vendiderũt hoſtibus qui habitabant per gyrum, nec potuerunt reſiſtere aduerſariis ſuis. 15 * Sed quocunq; pergere voluiſſent, manus Dñi ſuper eos erat, ſicut locutus eſt, & iurauit eis, & vehementer afflicti ſunt.
16 * Suſcitauítq; Dominus iudices qui liberarent eos de vaſtantium manibus.

תרגום יונתן

5 וְאַף אֲמַרִית לָא אֶתֵּרִיךְ יַתְהוֹן מִן קֳדָמֵיכוֹן וִיהוֹן לְכוֹן לְמַעִיקִין וְטַעֲוָתְהוֹן יְהוֹן לְכוֹן לְתַקָּלָא׃ 4 וַהֲוָה כַּד מַלֵּיל
מַלְאֲכָא דַיְיָ יַת פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲרִימוּ עַמָּא יַת קָלְהוֹן וּבְכוּ׃ 5 וּקְרוֹ שְׁמֵהּ דַּאֲתְרָא הַהוּא בּוֹכִים וּנְכִיסוּ
תַּמָּן נִכְסַת קוּדְשִׁין קֳדָם יְיָ׃ 6 וּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ יַת עַמָּא וַאֲזַלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל גְּבַר לַאֲחֳסַנְתֵּהּ לְמֵירַת יַת אַרְעָא׃
7 וּפְלַחוּ עַמָּא קֳדָם יְיָ כָּל יוֹמֵי יְהוֹשֻׁעַ וְכָל יוֹמֵי סָבַיָּא דְאוֹרִיכוּ יוֹמִין בָּתַר יְהוֹשֻׁעַ דְּחָזוֹ יַת כָּל עוֹבָדָא דַיְיָ רַבָּא דַּעֲבַד לְיִשְׂרָאֵל׃
8 וּמִית יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן עַבְדָּא דַיְיָ בַּר מְאָה וְעַשַׂר שְׁנִין׃ 9 וּקְבָרוּ יָתֵהּ בִּתְחוּם אַחֲסַנְתֵּהּ בְּתִמְנַת סֶרַח בְּטוּרָא
דְּבֵית אֶפְרַיִם מִצִּיפּוֹנָא לְטוּר גָּעַשׁ׃ 10 וְאַף כָּל דָּרָא הַהוּא אִתְכְּנִישׁוּ לְבֵית אֲבָהָתּוֹהִי וְקָם דָּרָא אָחֳרָנָא בָּתְרֵיהוֹן דְּלָא יָדְעוּ
לְמֵרְחַל מִן קֳדָם יְיָ וְאַף יַת עוֹבָדָא דַּעֲבַד לְיִשְׂרָאֵל׃ 11 וַעֲבַדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וּפְלַחוּ יַת בַּעְלַיָּא׃
12 וּשְׁבַקוּ יַת פֻּלְחָנָא דַיְיָ אֱלָהָא דַאֲבָהָתְהוֹן דְּאַפִּיק יָתְהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם וּטְעוֹ בָּתַר טַעֲוָתָא מִטַּעֲוָת עַמְמַיָּא דִּי בְסָחְרָנֵיהוֹן
וּסְגִידוּ לְהוֹן וְאַרְגִּיזוּ קֳדָם יְיָ׃ 13 וּשְׁבַקוּ יַת פֻּלְחָנָא דַיְיָ וּפְלַחוּ לְבַעְלָא וּלְעַשְׁתָּרָתָא׃ 14 וּתְקִיף רְגָזָא
דַייָ בְּיִשְׂרָאֵל וּמַסְרִינוּן בְּיַד בּוֹזְזִין וּבְזוּ יָתְהוֹן וּמַסְרִינוּן בְּיַד בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן מִסְחוֹר סְחוֹר וְלָא יְכִילוּ עוֹד לְמֵיקַם קֳדָם בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן׃
15 בְּכָל אֲתַר דִּי נְפָקוּ מָחָא מִן קֳדָם יְיָ הֲוָת בְּהוֹן לְבִישָׁא כְּמָא דְמַלֵּיל יְיָ וּכְמָא דְקַיֵּים יְיָ לְהוֹן וַעֲקַת לְהוֹן לַחֲדָא׃
16 וַאֲקֵים יְיָ נְגִידִין וּפָרְקִינוּן מִיַּד בָּזְזֵיהוֹן׃

‡ *Et ego dixi, Non addam vt migrare faciã* 3
populum, quem dixi vt expellerem eos à facie
vestra; & erunt vobis in angustias, & dij
eorum erunt vobis in scandalum.

‡ *Et factum est postquam locutus est angelus* 4
Domini sermones hos ad omnes filios Israel; et
eleuauerũt populus vocem suam & fleuerunt.

‡ *Propter hoc vocatum est nomen loci illius* 5
Locus fletus; & immolauerunt ibi Domino.

‡ *Et dimisit Iosue populum, & abierunt fi-* 6
lij Israel vnusquisque in domũ suam, & in pos-
sessionem suam ad possidendum terram.

‡ *Et seruiuit populus Domino cunctis diebus* 7
Iosue & cunctis diebus seniorum, qui longæui
fuerunt post Iosue, qui nouerant omne opus Do
mini magnum quod fecit Israel.

‡ *Et mortuus est Iosue filius Nun famulus* 8
Domini, filius centum decem annorum.

‡ *Et sepelierunt eum in termino possessionis* 9
suæ in Thamnathares in monte Ephraim, à Se-
ptentrione montis Gaas.

‡ *Et omnis generatio illa congregata est ad* 10
patres suos, & surrexit generatio altera post
eos, qui non nouerant Dominum, & opus quod
fecerat Israel.

‡ *Et fecerunt filii Israel malum in conspectu* 11
Domini, & seruierunt Baalim.

‡ *Et reliquerunt Dominum Deum patrum* 12
eorum, qui eduxerat illos de terra Ægypti, &
secuti sunt deos alienos à dijs populorum qui
in circuitu eorum, & adorauerunt eos, & irri-
tauerunt Dominum. ‡ *Et dimiserunt Domi-* 13
num, & seruierunt Baal & Astaroth.

‡ *Et iratus est furore Dominus cõtra Israel.* 14
& tradidit illos in manu diripientium, & cap-
tiuauerunt illos; & tradidit illos in manu ini-
micorum suorum in circuitu, & non potuerunt
resistere in faciem inimicorum suorum,

‡ *In omnibus quibus fornicati sunt. & ma-* 15
nus Domini fuit in illis in mala, sicut locutus
est Dominus, & sicut iurauit Dominus eis, &
afflixit eos vehementer. ‡ *Et suscitauit Do-* 16
minus eis iudices, & liberauit eos Dominus
de manu vastantium illos.

3 ‡ καὶ ἐγὼ εἶπα, οὐ προσθήσω ἔτι μεταναστῆσαι τὸν λαὸν
ὃν εἶπα ἐξῶσαι αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου ὑμῶν, καὶ ἔσονται
ὑμῖν εἰς συνοχάς, καὶ οἱ θεοὶ αὐτῶν ἔσονται ὑμῖν εἰς σκάν-
4 δαλον. ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ἐλάλησεν ὁ ἄγγελος κυρίου τοὺς
λόγους τούτους πρὸς πάντας υἱοὺς ἰσραήλ, καὶ ἐπῆραν ὁ
λαὸς τὴν φωνὴν αὐτῶν καὶ ἔκλαυσαν.
5 ‡ διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα ἐκείνου κλαυθ-
μών, καὶ ἔθυσαν ἐκεῖ τῷ κυρίῳ.
6 ‡ καὶ ἐξαπέστειλεν ὁ ἰησοῦς τὸν λαόν, καὶ ἀπῆλθον οἱ
υἱοὶ ἰσραὴλ ἕκας ἐκεῖ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν κλη-
ρονομίαν αὐτοῦ καταλαβεῖν τὴν γῆν.
7 ‡ καὶ ἐδούλευσεν ὁ λαὸς τῷ κυρίῳ πάσας τὰς ἡμέρας
ἰησοῦ καὶ πάσας τὰς ἡμέρας τῶν πρεσβυτέρων, ὅσοι ἐμα-
κροημέρευσαν μετ' ἰησοῦν, ὅσοι ἔγνωσαν πᾶν τὸ ἔργον κυ-
ρίου τὸ μέγα ὃ ἐποίησεν τῷ ἰσραήλ.
8 ‡ καὶ ἐτελεύτησεν ὁ ἰησοῦς υἱὸς ναυῆ δοῦλος κυρίου
υἱὸς ἑκατὸν δέκα ἐτῶν.
9 ‡ καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν ὁρίῳ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν
θαμναθαρὲς ἐν ὄρει ἐφραὶμ ἀπὸ βορρᾶ τοῦ ὄρους γαάς.
10 ‡ καὶ πᾶσα ἡ γενεὰ ἐκείνη προσετέθησαν πρὸς τοὺς πα
τέρας αὐτῶν· καὶ ἀνέστη γενεὰ ἑτέρα μετ' αὐτούς, οἳ οὐκ
ἔγνωσαν τὸν κύριον, καὶ τὸ ἔργον ὃ ἐποίησεν τῷ ἰσραήλ.
11 ‡ καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυ-
ρίου, καὶ ἐλάτρευσαν τῇ βααλίμ.
12 ‡ καὶ ἐγκατέλιπον κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐ-
τῶν, τὸν ἐξαγαγόντα αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου, καὶ ἐπορεύ-
θησαν ὀπίσω θεῶν ἑτέρων ἀπὸ τῶν θεῶν τῶν λαῶν τῶν
περικύκλῳ αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν αὐτοῖς, καὶ παρώρ-
13 γισαν τὸν κύριον. ‡ καὶ ἐγκατέλιπον τὸν κύριον, καὶ ἐλά-
14 τρευσαν τῇ βαὰλ καὶ ταῖς ἀσαρώταις. ‡ καὶ ὠργίσθη θυμῷ
κύριος τῷ ἰσραήλ, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς ἐν χειρὶ προνο-
μευόντων, καὶ κατεπρονόμευσαν αὐτούς· καὶ ἀπέδοτο αὐ-
τοὺς ἐν χειρὶ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν κυκλόθεν· καὶ οὐκ ἠδυνή-
θησαν ὑστερῆσαι κατὰ πρόσωπον τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν,
15 ‡ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύοντο· καὶ χεὶρ κυρίου ἦν ἐν αὐτοῖς εἰς
κακά, καθὼς ἐλάλησεν κύριος καὶ καθὼς ὤμοσεν κύριος
αὐτοῖς, καὶ ἐξέθλιψεν αὐτοὺς σφόδρα.
16 ‡ καὶ ἤγειρεν κύριος αὐτοῖς κριτάς, καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς
κύριος ἐκ χειρὸς τῶν προνομευόντων αὐτούς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Et etiam dixi, Nõ exterminabo eos ab-ante vos, & erunt vobis ad tribulantes; & abominationes eorũ erunt vobis ad offendiculum.
[4] Et fuit, cùm locutus est vir Dei verba hæc cum omnibus filiis Israel; & eleuarunt populus vocem suam, & fleuerunt.
[5] Et vocarunt nomen loci illius Bochim; & obtulerunt ibi oblationem sanctitatum ante Dominum. [6] Et dimisit Iosue populum, & abierunt filij Israel, vir ad possessionem suam, ad hæreditandũ terram. [7] Et seruierunt populus ante Dominũ omnibus diebus Iosue, & omnibus diebus senum, qui prolongarunt dies post Iosue; & qui viderunt omne factum Domini magnum quod fecit Israeli.
[8] Et mortuus est Iosue filius Nun, seruus Domini; filius centum & decem annorum. [9] Et sepelierunt eum in termino hæreditatis eius, in Thimnath-Zzarahh, in monte domus Ephraim, à Septentrione montis Gaghas. [10] Et etiam omnis generatio illa congregati sunt ad domum patrum suorum; & surrexit generatio alia post eos, qui non nouerunt ad timendum ab-ante Dominum, & etiam facta quæ fecit Israeli. [11] Et fecerunt filij Israel id quod malum ante Dominum; & coluerunt Baghalaia. [12] Et reliquerunt cultum Domini Dei patrum eorum qui eduxit eos de terra Ægypti; & errauerunt post errores ab errore populorum, qui in circuitu eorum: & adorauerunt eos, & irritauerunt ante Dominum. [13] Et remiserunt cultum Domini, & coluerunt Gaghala & Ghasteratha.
[14] Et inualuit indignatio Domini in Israel, & tradidit eos in manu direptorum, & diripuerunt eos; & tradidit eos in manu auctorum inimicitiarum suarum à circum circum, & non valuerunt vltra ad surgendum ante auctores inimicitiarum suarum.
[15] In omni loco quò exierunt, percussio ab-ante Dominum fuit in eis in malum, vt id quod locutus est Dominus, & vt id quod iurauit Dominus eis; & arctauit eos valde.
[16] Et erexit Dominus duces, & liberauit eos de manu direptorum suorum.

17 * וְגַם אֶל־שֹׁפְטֵיהֶם לֹא שָׁמְעוּ כִּי זָנוּ אַחֲרֵי
אֱלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ לָהֶם סָרוּ מַהֵר מִן־הַדֶּרֶךְ
אֲשֶׁר הָלְכוּ אֲבוֹתָם לִשְׁמֹעַ מִצְוֹת־יְהוָה לֹא־עָשׂוּ
18 כֵּן: * וְכִי־הֵקִים יְהוָה ׀ לָהֶם שֹׁפְטִים וְהָיָה
יְהוָה עִם־הַשֹּׁפֵט וְהוֹשִׁיעָם מִיַּד אֹיְבֵיהֶם כֹּל יְמֵי
הַשּׁוֹפֵט כִּי־יִנָּחֵם יְהוָה מִנַּאֲקָתָם מִפְּנֵי לֹחֲצֵיהֶם
19 וְדֹחֲקֵיהֶם: * וְהָיָה ׀ בְּמוֹת הַשּׁוֹפֵט יָשֻׁבוּ
וְהִשְׁחִיתוּ מֵאֲבוֹתָם לָלֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים
לְעָבְדָם וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת לָהֶם לֹא הִפִּילוּ מִמַּעֲלֵלֵיהֶם
20 וּמִדַּרְכָּם הַקָּשָׁה: * וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר יַעַן אֲשֶׁר עָבְרוּ הַגּוֹי הַזֶּה אֶת־בְּרִיתִי
אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־אֲבוֹתָם וְלֹא שָׁמְעוּ לְקוֹלִי:
21 * גַּם־אֲנִי לֹא אוֹסִיף לְהוֹרִישׁ אִישׁ מִפְּנֵיהֶם
22 מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־עָזַב יְהוֹשֻׁעַ וַיָּמֹת: * לְמַעַן נַסּוֹת
בָּם אֶת־יִשְׂרָאֵל הֲשֹׁמְרִים הֵם אֶת־דֶּרֶךְ יְהוָה
לָלֶכֶת בָּם כַּאֲשֶׁר שָׁמְרוּ אֲבוֹתָם אִם־לֹא:
23 * וַיַּנַּח יְהוָה אֶת־הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה לְבִלְתִּי הוֹרִישָׁם
מַהֵר וְלֹא נְתָנָם בְּיַד יְהוֹשֻׁעַ:

ג

1 * וְאֵלֶּה הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־הִנִּיחַ יְהוָה לְנַסּוֹת
בָּם אֶת־יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־אֲשֶׁר לֹא־יָדְעוּ אֵת כָּל־
2 מִלְחֲמוֹת כְּנָעַן: * רַק לְמַעַן דַּעַת דֹּרוֹת
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לְלַמְּדָם מִלְחָמָה רַק אֲשֶׁר־לְפָנִים
3 לֹא יְדָעוּם: * חֲמֵשֶׁת ׀ סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים וְכָל־
הַכְּנַעֲנִי וְהַצִּידֹנִי וְהַחִוִּי יֹשֵׁב הַר הַלְּבָנוֹן מֵהַר
4 בַּעַל חֶרְמוֹן עַד לְבוֹא חֲמָת: * וַיִּהְיוּ לְנַסּוֹת
בָּם אֶת־יִשְׂרָאֵל לָדַעַת הֲיִשְׁמְעוּ אֶת־מִצְוֹת יְהוָה
5 אֲשֶׁר־צִוָּה אֶת־אֲבוֹתָם בְּיַד־מֹשֶׁה: * וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל יָשְׁבוּ בְּקֶרֶב הַכְּנַעֲנִי הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי
וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי:

17 Sed nec eos audire voluerunt, fornicantes cum diis alienis, & adorantes eos. Citò deſeruerunt viam, per quam ingreſsi fuerant patres eorum: & audientes mandata Domini omnia fecere contraria.
18 * Cúmq; Dominus iudices ſuſcitaret, in diebus eorũ flectebatur miſericordia, & audiebat afflictorum gemitus, & libe-
19 rabat eos de cæde vaſtantium. * Poſtquam autem mortuus eſſet iudex, reuertebãtur, & multo faciebant peiora quàm fecerant patres eorum, ſequẽtes deos alienos, ſeruientes eis, & adorantes illos. Non dimiſerunt adinuentiones ſuas, & viam duriſsimam, per quam ambulare conſue-
20 uerant. * Iratúſque eſt furor Domini in Iſrael, & ait: Quia irritum fecit gens iſta pactum meum, quod pepigeram cum patribus eorum, & vocem meam audire cõ-
21 tempſit. * Et ego non delebo gentes quas dimiſit Ioſue; & mortuus eſt:
22 * Vt in ipſis experiar Iſrael, vtrum cuſtodiant viam Domini, & ambulẽt in ea, ſicut cuſtodierunt patres eorum, an non.
23 * Dimiſit ergo Dominus omnes nationes has, & citò ſubuertere noluit, nec tradidit in manus Ioſue.

CAP. III.

1 HÆ ſunt gentes quas Dominus dereA liquit, vt erudiret in eis Iſraelem, & omnes qui non nouerant bella Chana-
2 næorum, * Et poſtea diſcerent filij eorum certare cum hoſtibus, & habere conſuetudinem præliandi.
3 * Quíque ſatrapas Philiſthinorum, omnémque Chananæum & Sidonium atque Euæum, qui habitabat in monte Libano, de monte Baal Hermon, vſque ad in-
4 troitum Emath. * Dimiſitque eos vt in ipſis experiretur Iſraelem, vtrum audirẽt mandata Domini quæ præceperat patribus eorum per manum Moyſi, an non.
5 Itaque filij Iſrael habitauerunt in medio Chananæi, & Ethæi, & Ammorræi, & Pherezæi, & Euæi, & Iebuſæi.

תרגום יונתן

17 וְאַף מִן נְגוֹדֵיהוֹן לָא קַבִּילוּ אֲרֵי טְעוֹ בָּתַר טַעֲוָת עַמְמַיָּא וּסְגִידוּ לְהוֹן סְטוֹ בְּפִרְיַע מִן אָרְחָא דַּאֲזַלוּ אֲבָהָתְהוֹן לְקַבָּלָא פִּקּוּדַיָּא
דַיְיָ וְלָא עֲבַדוּ כֵּן: 18 וַאֲרֵי אֲקִים יְיָ לְהוֹן נְגוּדִין וַהֲוָה מֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעֲדֵיהּ דְּנָגוֹדָא וּפָרִיק לְהוֹן מִיַּד בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן כָּל יוֹמֵי
נְגוֹדָא אֲרֵי מֵתִיב יְיָ מִמָּה דַאֲמַר וּמְקַבֵּיל צְלוֹתְהוֹן וּפָרִיק לְהוֹן מִרַחֲקֵיהוֹן וּמִשְׁעִבְּדֵיהוֹן: 19 וַהֲוֵי כַּד מִית נְגוֹדָא
רָיְבִין וּמְחַבְּלִין מֵאֲבָהָתְהוֹן לְמֵהָךְ בָּתַר טַעֲוָת עַמְמַיָּא לְמִפְלַחְהוֹן וּלְמִסְגַּד לְהוֹן לָא שָׁבְקִין מֵעוֹבָדֵיהוֹן בִּישַׁיָּא וּמֵאָרָחְתְהוֹן מְקַלְקְלָתָא:
20 וּתְקֵיף רוֹגְזָא דַיְיָ בְּיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר חֲלַף דַּעֲבָרוּ עַמָּא הָדֵין עַל קְיָמִי דְּפַקֵּדִית יָת אֲבָהָתְהוֹן וְלָא קַבִּילוּ לְמֵימְרִי:
21 אַף אֲנָא לָא אוֹסִיף לְתָרָכָא אֱנָשׁ מִן קֳדָמֵיהוֹן מִן עַמְמַיָּא דִּי שְׁבַק יְהוֹשֻׁעַ וּמִית: 22 בְּדִיל לְנַסָּאָה בְהוֹן
יָת יִשְׂרָאֵל הֲנָטְרִין אִינּוּן יָת אוֹרָחָן דְּתַקְנָן מִן קֳדָם יְיָ לְמֵהָךְ בְּהוֹן כְּמָא דִי נְטָרוּ אֲבָהָתְהוֹן אִם לָא: 23 וּשְׁבַק יְיָ יָת
עַמְמַיָּא הָאִילֵּין בְּדִיל דְּלָא לְתָרְכְהוֹן בִּפְרִיעַ וְלָא מַסְרִינוּן בִּידָא דִיהוֹשֻׁעַ:

ג 1 וְאִילֵּין עַמְמַיָּא דְשַׁבַק יְיָ לְנַסָּאָה בְהוֹן יָת יִשְׂרָאֵל יָת כָּל דְּלָא הֲווֹ יָדְעִין יָת כָּל קְרָבֵי כְּנָעַן: 2 לְחוֹד בְּדִיל
דְּיִדְּעִין דָּרַיָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְאַלָּפוּתְהוֹן קְרָבָא לְחוֹד דְּמִלְקַדְמִין לָא הֲווֹ יָדְעִין לְהוֹן: 3 חַמְשָׁא טוּרְנֵי פְלִשְׁתָּאֵי וְכָל
כְּנָעֲנָאֵי וְצִידוֹנָאֵי וְחִוָּאֵי יָתְבֵי טוּרָא דְלִבְנָן מִטּוּר מֵישַׁר חָרְמוֹן עַד מַעֲלָנָא דַחֲמָת: 4 וַהֲווֹ לְנַסָּאָה בְהוֹן יָת יִשְׂרָאֵל לְמִידַע הֲיִקְבְּלוּן
יָת פִּקּוּדַיָּא דַיְיָ דְפַקֵּיד יָת אֲבָהָתְהוֹן בִּידָא דְמֹשֶׁה: 5 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל יָתִבוּ בְּגוֹ כְּנַעֲנָאֵי חִיתָּאֵי וֶאֱמוֹרָאֵי וּפְרִיזָאֵי וְחִוָּאֵי וִיבוּסָאֵי:

‡ *Et iudices ſuos non audierunt, quoniam* 17
fornicati ſunt poſt deos alienos, & adorauerunt eos, & irritauerunt Dominum, & declinauerunt citò ex via, quam ingreſſi fuerant patres eorum, vt audirent mandata Domini, non fecerunt ſic. ‡ *Et cùm ſuſcitauit Domi-* 18
nus illis iudices, & fuit Dominus cum iudice, & liberauit illos de manu inimicorum eorum omnibus diebus iudicis; quoniam conſolatus eſt Dominus à gemitu eorum à facie obſidentium illos & affligentium illos. ‡ *Et factum eſt* 19
poſtquam mortuus eſſet iudex, & reuertebantur, & iterum corruperant ſuper patres ſuos, vt ſequerentur deos alienos, & ſeruirent illis, & adorarẽt illos; non dimiſerunt adinuentiones ſuas, & à via ſua dura.

‡ *Et iratus eſt furore Dominus in Iſrael,* 20
& ait: Quia reliquit gens iſta pactum meum, quod præcepi patribus eorum, & non audierũt vocem meam.

‡ *Et ego non addam vt deleam virum à fa-* 21
cie eorum de gentibus quas reliquit Joſue, & dimiſit; ‡ *Vt experiar in illo Iſrael ſi cuſto-* 22
diant illi viam Domini, & ambulent in ea, ſicut cuſtodierunt patres eorum, an non.

‡ *Et dimiſit Dominus gentes has vt non de-* 23
leret illas citò, & non tradidit illas in manum Ioſue.

CAP. III.

ET *has gentes dereliquit Joſue, vt tentaret* 1
in illis Iſrael omnes qui non nouerant omnia bella Chanaan.

‡ *Verùm propter generationes filiorum Iſ-* 2
rael, vt doceret eos bellum; verùm qui ante ipſos non cognouerunt ea.

‡ *Quinque ſatrapas alienigenarum & om-* 3
nem Chananæum & Sidonium & Euæum qui habitat Libanum, de monte Baal-Ermon vſque ad introitum Hemath. ‡ *Et factum eſt* 4
vt experiretur in ipſis Iſrael ad ſciendum ſi audient mandata Domini, quæ præceperat patribus eorum in manu Moyſi. ‡ *Et filij Iſrael* 5
habitauerunt in medio Chananæi, & Hettæi, et Amorræi, & Pherezæi, & Euæi, & Jebuſæi.

17 ‡ Ϛ τῶν κριτῶν αὐτῶν οὐκ ἐπήκουσαν, ὅτι ἐξεπόρνευσαν ὀπίσω θεῶν ἑτέρων, Ϛ προσεκύνησαν αὐτοῖς, καὶ παρώργισαν τὸν κύριον, Ϛ ἐξέκλιναν ταχὺ ἐκ τῆς ὁδοῦ ἧς ἐπορεύθησαν ⓗ πατέρες αὐτῶν τοῦ εἰσακούειν τὰς ἐντολὰς
18 κυρίου, οὐκ ἐποίησαν ὕτως. ‡ καὶ ὅτε ἤγειρεν κύριος αὐτοῖς κριτὰς, Ϛ ἦν κύριος μετὰ τοῦ κριτοῦ, καὶ ἔσωσεν αὐτὸς ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν αὐτῶν πάσας τὰς ἡμέρας τοῦ κριτοῦ, ὅτι παρεκλήθη κύριος ἀπὸ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἀπὸ προσώπου τῶν πολιορκούντων αὐτὸς Ϛ κακούντων αὐτούς.
19 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ἀπέθνησκεν ὁ κριτὴς, καὶ ἀπέστρεφον καὶ πάλιν διέφθειραν ὑπὲρ τοὺς πατέρας αὐτῶν πορεύθηναι ὀπίσω θεῶν ἑτέρων, Ϛ λατρεύειν αὐτοῖς, καὶ προσκυνεῖν αὐτοῖς· οὐκ ἀπέρειψαν τὰ ἐπιτηδεύματα αὐτῶν, καὶ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς σκληρᾶς.
20 ‡ καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐν τῷ Ἰσραήλ· καὶ εἶπεν, ἀνθ' ὧν ὅσα ἐγκατέλιπε τὸ ἔθνος τοῦτο τὴν διαθήκην μου ἣν ἐνετειλάμην τοῖς πατράσιν αὐτῶν, Ϛ οὐκ ἐπήκουσαν
21 τῆς φωνῆς μου. ‡ καὶ ἐγὼ προσθήσω τοῦ ἐξᾶραι ἀνδρα ἐκ προσώπου αὐτῶν ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ὧν ἐγκατέλιπεν Ἰησοῦς, Ϛ ἀφῆκεν·
22 ‡ τοῦ πειράσαι ἐν αὐτῷ τὸν Ἰσραὴλ εἰ φυλάσσονται αὐτοὶ τὴν ὁδὸν κυρίου πορεύεσθαι ἐν αὐτῇ ὃν τρόπον ἐφύλαξαν ⓗ πατέρες αὐτῶν ἢ οὔ.
23 ‡ καὶ ἀφῆκεν κύριος τὰ ἔθνη ταῦτα τοῦ μὴ ἐξᾶραι αὐτὰ ταχὺς καὶ οὐ παρέδωκεν αὐτὰ ἐν χειρὶ Ἰησοῦ.

γ'.

1 ‡ Καὶ ταῦτα τὰ ἔθνη κατέλιπεν Ἰησοῦς ὥστε πειράσαι ἐν αὐτοῖς τὸν Ἰσραὴλ πάντας τοὺς μὴ ἐγνωκότας πάντας τοὺς πολέμους Χαναάν.
2 ‡ πλὴν διὰ τὰς γενεὰς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τοῦ διδάξαι αὐτοὺς πόλεμον, πλὴν οἱ ἔμπροσθεν αὐτῶν οὐκ ἔγνωσαν
3 αὐτά. ‡ τὰς πέντε σατραπείας τῶν ἀλλοφύλων, καὶ πάντα τὸν Χαναναῖον καὶ τὸν σιδώνιον, καὶ τὸν εὐαῖον τὸν κατοικοῦντα τὸν λίβανον ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ Βαὰλ ἑρμὼν
4 ἕως λαβὼ ἡμάθ. ‡ καὶ ἐγένετο ὥστε πειράσαι ἐν αὐτοῖς τὸν Ἰσραὴλ γνῶναι εἰ ἀκούσονται τὰς ἐντολὰς κυρίου, ἃς ἐνετείλατο τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν χειρὶ μωυσῆ.
5 ‡ καὶ ⓗ υἱοὶ Ἰσραὴλ κατῴκησαν ἐν μέσῳ τοῦ Χαναναίου καὶ τοῦ χετταίου, καὶ τοῦ ἀμορραίου, καὶ τοῦ φερεζαίου, καὶ τοῦ εὐαίου, καὶ τοῦ ἰεβουσαίου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et etiam ex ducibus non audierunt, nam errauerunt poſt errores populorum, & adorauerunt eos; declinauerunt citò de via quam ambulauerunt patres eorum ad accipiendum iuſſa Domini, & non fecerunt ſic. 18 Et quando erexit Dominus eis duces, & fuit dictum Domini in auxilio ducis, & liberauit eos de manu auctorum inimicitiarum ſuarum, omnibus diebus ducis; nam conuerſus eſt Dominus ab eo quod dixit, & excepit orationem eorum, & liberauit eos ab oppreſſoribus eorum, & ab humiliatoribus eorum.

19 Et fuit cùm mortuus eſt dux, reuertentes & corrumpentes à patribus ſuis ad eundum poſt errores Gentium, ad colendum eos & ad adorandum eos; non remittentes de factis ſuis malis & de via ſua corrupta. 20 Et inualuit indignatio Domini in Iſrael, & dicit: Propterea quod tranſierunt populus hic ſuper pactum meum; quod iuſſi patres eorum; & non obedierunt dicto meo: 21 Etiam ego non addam ad eijciendum hominem ex-ante illos de gentibus, quas reliquit Ioſue; & mortuus eſt. 22 Propter tentandum in eis Iſraelem, an cuſtodientes illi vias quæ munitæ ab-ante Dominum ad ambulandum in eis, vt id quod cuſtodierunt patres eorum, an non.

23 Et reliquit Dominus gentes has, propterea quod non ad extirpandum eas celeriter; & non tradidit eas in manu Ioſue.

CAP. III.

ET hæ Gentes, quas reliquit Dominus ad tentandum in eis Iſrael: omnes quæ non nouerunt omnia bella Chenaghan. 2 Tantũ propterea vt ſcirent generationes filiorum Iſrael, ad docendum eos bellum; tantum qui ab antiquo non fuerunt cognoſcentes illos.

3 Quinq; Turnæos Philiſtinorum & omnes Chenaghanæos, & Szidonæos, & Hhiuæos habitatores montis Libani, à monte planitiei Hhermon vſq; ad aſcenſum Hhamath. 4 Et fuerunt ad tentandũ in eis Iſrael, ad cognoſcendũ an audient iuſſa Domini quæ iuſſit patres eorũ in manu Moſis. 5 Et filij Iſrael habitauerunt inter Chenaghanæos, Hhethæos, & Emorrhæos, Pherizæos, & Hhiuæos, & Iebuzæos.

6 וַיִּקְחוּ אֶת־בְּנוֹתֵיהֶם לָהֶם לְנָשִׁים וְאֶת־
בְּנוֹתֵיהֶם נָתְנוּ לִבְנֵיהֶם וַיַּעַבְדוּ אֶת־אֱלֹהֵיהֶם׃
7 וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
וַיִּשְׁכְּחוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיַּעַבְדוּ אֶת־
8 הַבְּעָלִים וְאֶת־הָאֲשֵׁרוֹת׃ וַיִּחַר־אַף יְהוָה
בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּמְכְּרֵם בְּיַד כּוּשַׁן רִשְׁעָתַיִם מֶלֶךְ אֲרָם
נַהֲרָיִם וַיַּעַבְדוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־כּוּשַׁן רִשְׁעָתַיִם
9 שְׁמֹנֶה שָׁנִים׃ וַיִּזְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה
וַיָּקֶם יְהוָה מוֹשִׁיעַ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹשִׁיעֵם אֶת
10 עָתְנִיאֵל בֶּן־קְנַז אֲחִי כָלֵב הַקָּטֹן מִמֶּנּוּ׃ וַתְּהִי
עָלָיו רוּחַ־יְהוָה וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיֵּצֵא
לַמִּלְחָמָה וַיִּתֵּן יְהוָה בְּיָדוֹ אֶת־כּוּשַׁן רִשְׁעָתַיִם
מֶלֶךְ אֲרָם וַתַּעַז יָדוֹ עַל כּוּשַׁן רִשְׁעָתָיִם׃
11 וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיָּמָת עָתְנִיאֵל
12 בֶּן־קְנַז׃ וַיֹּסִפוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע
בְּעֵינֵי יְהוָה וַיְחַזֵּק יְהוָה אֶת־עֶגְלוֹן מֶלֶךְ־מוֹאָב
עַל־יִשְׂרָאֵל עַל כִּי־עָשׂוּ אֶת־הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃
13 וַיֶּאֱסֹף אֵלָיו אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן וַעֲמָלֵק וַיֵּלֶךְ וַיַּךְ
אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיִּירְשׁוּ אֶת־עִיר הַתְּמָרִים׃
14 וַיַּעַבְדוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־עֶגְלוֹן מֶלֶךְ־מוֹאָב
15 שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃ וַיִּזְעֲקוּ בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה וַיָּקֶם יְהוָה לָהֶם מוֹשִׁיעַ אֶת־
אֵהוּד בֶּן־גֵּרָא בֶּן־הַיְמִינִי אִישׁ אִטֵּר יַד־יְמִינוֹ
וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּיָדוֹ מִנְחָה לְעֶגְלוֹן מֶלֶךְ
16 מוֹאָב׃ וַיַּעַשׂ לוֹ אֵהוּד חֶרֶב וְלָהּ שְׁנֵי פִיּוֹת
גֹּמֶד אָרְכָּהּ וַיַּחְגֹּר אֹתָהּ מִתַּחַת לְמַדָּיו עַל יֶרֶךְ
17 יְמִינוֹ׃ וַיַּקְרֵב אֶת־הַמִּנְחָה לְעֶגְלוֹן מֶלֶךְ
18 מוֹאָב וְעֶגְלוֹן אִישׁ בָּרִיא מְאֹד׃ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר
כִּלָּה לְהַקְרִיב אֶת־הַמִּנְחָה וַיְשַׁלַּח אֶת־הָעָם
נֹשְׂאֵי הַמִּנְחָה׃

6 *Et duxerunt vxores filias eorum, ipsíque filias suas filiis eorum tradiderunt, & seruierunt diis eorum.
7 *Fecerúntque malum in conspectu Domini, & obliti sunt Dei sui, seruientes Baalim & Astaroth. Sup. 2.b & Inf. 4.a & 10.b
8 *Iratúsque contra Israel Dominus, tradidit eos in manus Chusanrasathaim regis Mesopotamiæ, seruierúntque ei octo annis.
9 *Et clamauerunt ad Dominum, qui suscitauit eis saluatorem, & liberauit eos Othoniel videlicet filius Cenez fratrem Caleb minorem.
10 *Fuítque in eo spiritus Domini, & iudicauit Israel: egressúsq; est ad pugnam, & tradidit Dominus in manus eius Chusanrasathaim regem Syriæ, & oppressit eum.
11 *Quieuítq; terra quadraginta annis, & mortuus est Othoniel filius Cenez.
12 *Addiderunt autem filij Israel facere malum in conspectu Domini, qui confortauit aduersum eos Eglon regem Moab, quia fecerunt malum in conspectu eius.
13 *Et copulauit ei filios Ammõ & Amalech, abijtq; & percussit Israel atque possedit vrbem palmarum.
14 *Seruierúntque filij Israel Eglon regi Moab decem & octo annis.
15 *Et postea clamauerunt ad Dominum. Qui suscitauit eis saluatorem vocabulo Aioth filium Gera, filij Iemini, qui vtraque manu pro dextera vtebatur. Miserúntque filij Israel per illũ munera Eglon regi Moab.
16 *Qui fecit sibi gladium ancipitem, habentem in medio capulum, longitudinis palmæ manus; & accinctus est eo subter sagum in dextro fœmore.
17 *Obtulítq; munera Eglon regi Moab; erat autem Eglon crassus nimis.
18 *Cúmque obtulisset ei munera, prosecutus est socios qui cum eo venerant.

תרגום יונתן

6 וּנְסִיבוּ יַת בְּנָתְהוֹן לְהוֹן לִנְשִׁין וְיַת בְּנָתְהוֹן יְהַבוּ לִבְנֵיהוֹן וּפָלְחוּ יַת טָעֲוָתְהוֹן׃
7 וְעַבְדוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל יַת דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וְאִתְנְשִׁיאוּ יַת פֻּלְחָנָא דַּייָ אֱלָהֲהוֹן וּפָלְחוּ לְבַעֲלַיָא וְלַאֲשֵׁרָתָא׃
8 וְתַקֵּיף רְגָזָא דַייָ בְּיִשְׂרָאֵל וּמַסְרִינוּן בִּידָא דְכוּשַׁן חַיְבָא מַלְכָּא דַּאֲרָם דְּעַל פְּרָת וּפָלְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל יַת כּוּשַׁן חַיְבָא תְּמָנֵי שְׁנִין׃
9 וְזָעִיקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ וַאֲקִים יְיָ פָּרִיק לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וּפְרָקִינוּן יַת עָתְנִיאֵל בַּר קְנַז אֲחוּהִי דְּכָלֵב דְּזָעִיר מִינֵּיהּ׃
10 וּשְׁרָת עֲלוֹהִי רוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ וְדָן יַת יִשְׂרָאֵל וּנְפַק לְאַגָּחָא קְרָבָא וּמְסַר יְיָ בִּידֵהּ יַת כּוּשַׁן חַיְבָא מַלְכָּא דַּאֲרָם וּתְקֵיפַת יְדֵיהּ עַל כּוּשַׁן חַיְבָא׃
11 וּשְׁדוֹכַת אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל אַרְבְּעִין שְׁנִין וּמִית עָתְנִיאֵל בַּר קְנָז׃
12 וְאוֹסִיפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וְתַקֵּיף יְיָ יַת עֶגְלוֹן מַלְכָּא דְמוֹאָב עַל יִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ׃
13 וּכְנַשׁ לְוָתֵיהּ יַת בְּנֵי עַמּוֹן וַעֲמָלֵק וַאֲזַל
14 וּפְלַחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל יַת עֶגְלוֹן מַלְכָּא דְמוֹאָב תְּמָנֵי עֲשַׂר שְׁנִין׃
15 וְזָעִיקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ וַאֲקִים יְיָ לְהוֹן פָּרִיק יַת אֶהוּד בַּר גֵּרָא בַּר שִׁבְטָא דִבְנֵימִין גִּבָּר גְּמִיד בִּידֵיהּ דְיַמִּינָא וְשַׁדָּרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּידֵיהּ תֻּקְרוּבְתָּא לְעֶגְלוֹן מַלְכָּא דְמוֹאָב׃
16 וַעֲבַד לֵיהּ אֶהוּד חַרְבָּא וְלַהּ תְּרֵין פּוּמִין גַּרְמִידָא אָרְכַּהּ וְזֵרֵז
17 וְקָרֵיב יַת תֻּקְרוּבְתָּא לְעֶגְלוֹן מַלְכָּא דְמוֹאָב וְעֶגְלוֹן גְּבַר פַּטִּים לַחְדָּא׃
18 וַהֲוָה כַּד שֵׁיצִי לְקָרָבָא יַת תֻּקְרוּבְתָּא וְשַׁלַּח יַת עַמָּא נָטְלֵי תֻּקְרוּבְתָּא׃

6 Et acceperunt filias eorum ſibi ipſis in vxores, & filias ſuas tradiderunt filijs illorum, & ſeruierunt dijs eorum.

7 Et fecerunt filij Iſrael malum in conſpectu Domini, & obliti ſunt Domini Dei ſui, & ſeruierunt Baalim & Lucis.

8 Et iratus eſt furore Dominus contra Iſrael, & tradidit eos in manus Chuſanreſathaim regis Syriæ Meſopotamiæ, & ſeruierunt filij Iſrael ei octo annis.

9 Et clamauerunt filij Iſrael ad Dominum, & ſuſcitauit Dominus ſaluatorem Iſrael, & liberauit eos Gothoniel filium Cenez fratris Chaleb iunior eo.

10 Et fuit in eo ſpiritus Domini, & iudicauit Iſrael: & egreſſus eſt in pugnam, & tradidit Dominus in manu eius Chuſanreſathaim regem Syriæ, & fortificata eſt manus eius in Chuſanreſathaim.

11 Et quieuit terra quadraginta annis, & mortuus eſt Gothoniel filius Cenez.

12 Et addiderunt filij Iſrael facere malum in conſpectu Domini, & confortauit Dominus Eglon regem Moab aduerſus Iſrael, quia fecerunt ipſi malum in conſpectu Domini.

13 Et copulauit contra eos omnes filios Ammon & Amalec; & abijt & percuſſit Iſrael, & poſſedit vrbem palmarum.

14 Et ſeruierunt filij Iſrael Eglon regi Moab decem & octo annis.

15 Et clamauerunt filij Iſrael ad Dominum, & ſuſcitauit Dominus eis ſaluatorem Aod filium Gera, filij Iemini, virum ambidexterum; & miſerunt filij Iſrael munera in manu eius Eglon regi Moab.

16 Et fecit ſibi Aod gladium ancipitem, palmi longitudo eius; & accinctus eſt eo ſubter ſagum ſub femore dextro ſuo.

17 Et obtulit munera Eglon regi Moab, & Eglon vir vrbanus nimis.

18 Et factum eſt poſtquam perfecit Aod offerre munera, & miſit eos qui attulerant munera.

6 καὶ ἔλαβον τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἑαυτοῖς εἰς γυναῖκας, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἔδωκαν τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, καὶ ἐλάτρευσαν τοῖς θεοῖς αὐτῶν.

7 καὶ ἐποίησαν Ⓓ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸ πονηρὸν ἐναντίον κυρίου, καὶ ἐπελάθοντο κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν, καὶ ἐλάτρευσαν τῇ βααλὶμ καὶ τοῖς ἄλσεσιν.

8 καὶ ὠργίσθη θυμῷ κύριος ἐν τῷ ἰσραήλ, καὶ ἀπέδοτο αὐτοὺς εἰς χεῖρας χουσανρεσαθαΐμ βασιλέως συρίας μεσοποταμίας, καὶ ἐδούλευσαν Ⓓ υἱοὶ ἰσραὴλ αὐτῷ ὀκτὼ ἔτη.

9 καὶ ἐκραξαν Ⓓ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς κύριον, καὶ ἤγειρεν κύριος σωτῆρα τῷ ἰσραήλ, καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς τὸν γοθονιὴλ υἱὸν κενὲζ ἀδελφοῦ χαλὲβ ὁ νεώτερος αὐτοῦ.

10 καὶ ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυρίου, καὶ ἔκρινεν τὸν ἰσραήλ. καὶ ἐξῆλθεν ἐπὶ τὸν πόλεμον, καὶ παρέδωκε κύριος ἐν χειρὶ αὐτοῦ τὸν χουσανρεσαθαΐμ βασιλέα συρίας· καὶ ἐκραταιώθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐπὶ τὸν χουσανρεσαθαΐμ.

11 καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ τεσσαράκοντα ἔτη· καὶ ἀπέθανεν γοθονιὴλ υἱὸς κενέζ.

12 καὶ προσέθεντο Ⓓ υἱοὶ ἰσραὴλ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἔνωπι κυρίου, καὶ ἐνίσχυσεν κύριος τὸν ἐγλὼν βασιλέα μωὰβ ἐπὶ τὸν ἰσραήλ, διὰ τὸ πεποιηκέναι αὐτοὺς τὸ πονηρὸν ἐναντι κυρίου.

13 καὶ προσήγαγεν πρὸς αὐτὸς πάντας υἱοὺς αμμὼν καὶ ἀμαλήκ, καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐπάταξεν τὸν ἰσραήλ, καὶ ἐκληρονόμησεν πόλιν τῶν φοινίκων.

14 καὶ ἐδούλευσαν Ⓓ υἱοὶ ἰσραὴλ τῷ ἐγλὼν βασιλεῖ μωὰβ ὀκτωκαίδεκα ἔτη.

15 καὶ ἐκέκραξαν Ⓓ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς κύριον, καὶ ἤγειρεν κύριος αὐτοῖς σωτῆρα τὸν ἀὼδ υἱὸν γηρᾶ υἱοῦ τοῦ ἰεμινὶ ἄνδρα ἀμφοτερόδεξιον· καὶ ἀπέστειλαν Ⓓ υἱοὶ ἰσραὴλ δῶρα ἐν χειρὶ αὐτοῦ τῷ ἐγλὼν βασιλεῖ μωάβ.

16 καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ ἀὼδ μάχαιραν δίστομον σιαθαμῆς τὸ μῆκος αὐτῆς, καὶ περιεζώσατο αὐτὴν ὑπὸ τὴν μανδύαν ὑπὸ τὸν μηρὸν τὸν δεξιὸν αὐτοῦ.

17 καὶ προσήνεγκεν τὰ δῶρα τῷ ἐγλὼν βασιλεῖ μωάβ· ὁ ἐγλὼν ἀνὴρ ἀσεῖ σφόδρα.

18 καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσεν ἀὼδ προσφέρων τὰ δῶρα, καὶ ἐξαπέστειλεν τοὺς αἴροντας τὰ δῶρα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et acceperunt filias eorum ſibi in vxores, & filias ſuas dederunt filijs eorum; & coluerunt errores eorum.

7 Et fecerunt filij Iſrael quod malum ante Dominum, & obliti ſunt cultum Domini Dei ipſorum: & ſeruierunt Baghalaia & Aſſeratha. 8 Et inualuit indignatio Domini in Iſrael, & tradidit eos in manu Chuſa ſcelerati regis Aram, quæ iuxta Perath; & ſeruierunt filij Iſrael Chuſan ſcelerato octo annis. 9 Et clamauerunt filij Iſrael ante Dominum, & ſuſcitauit Dominus liberatorem filiis Iſrael, & liberauit eos: Ghathniel filium Kenaz fratrem Chaleb qui paruus ab illo.

10 Et manſit ſuper eum ſpiritus prophetiæ ab-ante Dominum, & iudicauit Iſrael; & egreſſus eſt ad ineundum bellum, & tradidit Dominus in manu eius Chuſan ſceleratum regem Aram; & inualuit manus eius ſuper Chuſan ſceleratum.

11 Et quieuit terra Iſrael quadraginta annis, & mortuus eſt Ghathniel filius Kenaz. 12 Et addiderunt filij Iſrael ad faciendum quod malum ante Dominum; & roborauit Dominus Geglon regem Moab ſuper Iſrael, ſuper quod fecerunt id quod malum ante Dominum. 13 Et congregauit ad eum filios Ghamon, & Ghamalek: & venit & percuſſit Iſrael, & poſſederunt vrbem Iericho. 14 Et ſeruierunt filij Iſrael Geglon regi Moab decem & octo annis. 15 Et clamauerunt filij Iſrael ante Dominum; & erexit Dominus eis liberatorem Ehud filium Gera, filij tribus Biniamin, virum impeditum in manu ſua dextera: & miſerunt filii Iſrael in manu eius munus Gheglon regi Moab. 16 Et fecit ſibi Ehud gladium, & illi duo ora, cubitus longitudo eius; & cinxit illum ſubtus veſtimentum ſuum, ſuper latus ſuum dextrum.

17 Et attulit munus Gheglon regi Moab: & Gheglon vir pinguis valde. 18 Et fuit cùm finiuit offerre munus, & miſit populum portatores muneris.

1 * וְהוּא שָׁב מִן־הַפְּסִילִים אֲשֶׁר אֶת־הַגִּלְגָּל
וַיֹּאמֶר דְּבַר־סֵתֶר־לִי אֵלֶיךָ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הָס וַיֵּצְאוּ
מֵעָלָיו כָּל־הָעֹמְדִים עָלָיו׃
20 * וְאֵהוּד בָּא אֵלָיו וְהוּא יֹשֵׁב בַּעֲלִיַּת הַמְקֵרָה
אֲשֶׁר־לוֹ לְבַדּוֹ וַיֹּאמֶר אֵהוּד דְּבַר־אֱלֹהִים לִי
אֵלֶיךָ וַיָּקָם מֵעַל הַכִּסֵּא׃
21 * וַיִּשְׁלַח אֵהוּד אֶת־יַד שְׂמֹאלוֹ וַיִּקַּח אֶת־
הַחֶרֶב מֵעַל יֶרֶךְ יְמִינוֹ וַיִּתְקָעֶהָ בְּבִטְנוֹ׃
22 * וַיָּבֹא גַם־הַנִּצָּב אַחַר הַלַּהַב וַיִּסְגֹּר הַחֵלֶב
בְּעַד הַלַּהַב כִּי לֹא שָׁלַף הַחֶרֶב מִבִּטְנוֹ וַיֵּצֵא
23 הַפַּרְשְׁדֹנָה׃ * וַיֵּצֵא אֵהוּד הַמִּסְדְּרוֹנָה וַיִּסְגֹּר
24 דַּלְתוֹת הָעֲלִיָּה בַּעֲדוֹ וְנָעָל׃ * וְהוּא יָצָא
וַעֲבָדָיו בָּאוּ וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה דַלְתוֹת הָעֲלִיָּה נְעוּלוֹת
וַיֹּאמְרוּ אַךְ מֵסִיךְ הוּא אֶת־רַגְלָיו בַּחֲדַר הַמְקֵרָה׃
25 * וַיָּחִילוּ עַד־בּוֹשׁ וְהִנֵּה אֵינֶנּוּ פֹתֵחַ
דַּלְתוֹת הָעֲלִיָּה וַיִּקְחוּ אֶת־הַמַּפְתֵּחַ וַיִּפְתָּחוּ
וְהִנֵּה אֲדֹנֵיהֶם נֹפֵל אַרְצָה מֵת׃
26 * וְאֵהוּד נִמְלַט עַד הִתְמַהְמְהָם וְהוּא עָבַר
אֶת־הַפְּסִילִים וַיִּמָּלֵט הַשְּׂעִירָתָה׃
27 * וַיְהִי בְבוֹאוֹ וַיִּתְקַע בַּשּׁוֹפָר בְּהַר אֶפְרַיִם
וַיֵּרְדוּ עִמּוֹ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִן־הָהָר וְהוּא לִפְנֵיהֶם׃
28 * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רִדְפוּ אַחֲרַי כִּי־נָתַן יְהוָה
אֶת־אֹיְבֵיכֶם אֶת־מוֹאָב בְּיֶדְכֶם וַיֵּרְדוּ
אַחֲרָיו וַיִּלְכְּדוּ אֶת־מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן לְמוֹאָב וְלֹא־
נָתְנוּ אִישׁ לַעֲבֹר׃
29 * וַיַּכּוּ אֶת־מוֹאָב בָּעֵת הַהִיא כַּעֲשֶׂרֶת
אֲלָפִים אִישׁ כָּל־שָׁמֵן וְכָל־אִישׁ חַיִל וְלֹא
30 נִמְלַט אִישׁ׃ * וַתִּכָּנַע מוֹאָב בַּיּוֹם
הַהוּא תַּחַת יַד יִשְׂרָאֵל וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ שְׁמוֹנִים
שָׁנָה׃

19 * Et reuersus de Galgalis vbi erãt idola, dixit ad regem: Verbum secretum habeo ad te ô rex. Et ille imperauit silentiũ. Egressisque omnibus qui circa eũ erant;
20 * Ingressus est Aod ad eum; sedebat autem in æstiuo cœnaculo solus: dixítq;, Verbum Dei habeo ad te. Qui statim surrexit de throno;
21 * Extendítq; Aod sinistram manum, & tulit sicam de dextero fœmore suo, infixítque eam in ventrem eius,
22 * Tã validè vt capulus sequeretur ferrũ in vulnere, ac pinguissimo adipe stringeretur. nec eduxit gladium, sed ita vt percussérat reliquit in corpore, statímque per secreta naturæ alui stercora proruperunt. * Aod autẽ clausis diligentissimè
23 ostijs cœnaculi, & obfirmatis sera, per po-
24 sticum * egressus est. Seruíque regis ingressi viderunt clausas fores cœnaculi, Datq; dixerunt: Forsitan purgat aluum in æstiuo cœnaculo.
25 * Expectantésque diu donec erubescerent, & vidétes quòd nullus aperiret, tulerunt clauem, & aperientes inuenerunt dñm suum in terra iacentem mortuum.
26 * Aod autem dum illi turbarentur, effugit, & pertransijt locum idolorum, vnde reuersus fuerat.
27 * Venítque in Seyrath, & statim insonuit buccina in monte Ephraim, descenderúntq; cum eo filij Israel, ipso in fronte
28 gradiente. * Qui dixit ad eos, Sequimini me; Tradidit enim Dñs inimicos nostros Moabitas in manus nostras. Descenderúntq; post eum, & occupauerunt vada Iordanis, quæ transmittũt in Moab, & non dimiserunt transire quenquam.
29 * Sed percussérunt Moabitas in tempore illo circiter decem millia, omnes robustos & fortes viros. nullus eorum euadere potuit. *Humiliatúsque est Moab
30 in die illo sub manu Israel: & quieuit terra octoginta annis à prœliis.

תרגום יונתן

19 וְהוּא תָב מִן מַחְצְבַיָּא דְעִם גִּלְגָּלָא וַאֲמַר פִּתְגָמָא דְסִתְרָא אִית לִי לְמַלָּכָא עָמָךְ מַלְכָּא וַאֲמַר סְלִיק וּנְפַקוּ מֵעַלְוֹהִי כָּל דְקָיְמִין
עַלְוֹהִי׃ 20 וְאֵהוּד עַאל לְוָתֵיהּ וְהוּא יָתִיב בַּעֲלַיַּת בֵּית קַיְטָא דִילֵיהּ בִּלְחוֹדוֹהִי וַאֲמַר אֵהוּד פִּתְגָמָא דַיְיָי אִית לִי לְמַלָּא עִמָּךְ
וְקָם מֵעַל כּוּרְסֵיהּ׃ 21 וְאוֹשִׁיט אֵהוּד יַת שְׁמָאלֵיהּ וּנְסִיב יַת חַרְבָּא מֵעַל יַרְכֵּהּ דְיַמִּינָא וְקַבְעָהּ בִּמְעוֹהִי׃ 22 וְעַאל
אַף דְסְחָקָא בָּתַר שְׁנָנָא וְטָמְטִים שׁוּמְנָא בְּאַפֵּי שְׁנָנָא אֲרֵי לָא שַׁלַּף חַרְבָּא מִמְעוֹהִי וּנְפַק אוּכְלֵיהּ שְׁפִיךְ׃ 25 וּנְפַק אֵהוּד
לְאַכְסַדְרָא וַאֲחַד דַּשֵׁי עִלַּיְתָא בְּאַפּוֹהִי וְאָגַף׃ 24 וְהוּא נְפַק וְעַבְדּוֹהִי אֲתוֹ וַחֲזוֹ וְהָא דַּשֵׁי עִלַּיְתָא אֲחִידָן וַאֲמָרוּ בְּרַם עָבִיד
הוּא יַת צוֹרְכֵיהּ בְּאִידְרוֹן בֵּית קַיְטָא׃ 25 וְאוֹרִיכוּ עַד סָגֵי וְהָא לַיְתוֹהִי פָּתַח דַּשֵׁי עִלַּיְתָא וּנְסִיבוּ יָת מַפְתְּחָא וּפְתָחוּ וְהָא
רֵיבוֹנְהוֹן טָרִיף רְמִי עַל אַרְעָא מֵית׃ 26 וְאֵהוּד אִשְׁתֵּיזַב עַד אִיתְעַכּוּבֵי יְהוֹן וְהוּא עֲבַר יַת מַחְצְבַיָּא וְאִשְׁתֵּיזַב לְשָׁעִירָת׃
27 וַהֲוָה בְּמֵיתוֹהִי וְתָקַע בְּשׁוֹפָרָא דְבֵית אֶפְרַיִם וּנְחַתוּ עִמֵּיהּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מָן טוּרָא וְהוּא קֳדָמֵיהוֹן׃
28 וַאֲמַר לְהוֹן רְדוֹפוּ בָּתְרַי אֲרֵי מְסַר יְיָ יַת בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן יַת מוֹאָבָאֵי בִּידֵיכוֹן וּנְחַתוּ בָּתְרוֹהִי וַאֲחַדוּ יַת מְגִיזָת יַרְדְנָא עַל מוֹאָבָאֵי וְלָא
שְׁבָקוּ אֱינַשׁ לְמֶעְבַּר׃ 29 וּקְטָלוּ יַת מוֹאָבָאֵי בְּעִידָנָא הַהִיא כְּעַשְׂרָא אַלְפִין גַּבְרָא כָּל אֱימָתָן וְכָל גִּיבַּר חֵילָא
וְלָא אִשְׁתֵּיזַב אֱינָשׁ׃ 30 וְאִיתְכַּבְרוּ מוֹאָבָאֵי בְּיוֹמָא הַהוּא תְּחוֹת יַד אֱינַשׁ יִשְׂרָאֵל וּשְׁדוֹכַת אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל תְּמָנֵן שְׁנִין׃

‡ *Et reuerſus eſt ab ſculptilibus apud Gal-* 19
gal. & dixit Aod, Sermo mihi ſecretus ad te
rex: & dixit Eglon ad eum, Tace. & egreſſi
ſunt ab eo omnes qui aſtiterant illi.

‡ *Et Aod ingreſſus eſt ad eum, & ipſe ſede-* 20
bat in cænaculo æſtiuo ſuo ſoliſſimus: & dixit
Aod, Sermo Dei mihi ad te rex, & ſurrexit
ex throno Eglon prope eum; & factum eſt ſi-
mul ac ſurgeret;

‡ *Et extendit Aod manum ſiniſtram ſuam,* 21
& cepit ſicam à femore dextero, & infixit
eam in ventrem Eglon.

‡ *Et intromiſit etiam capulum poſt flam-* 22
mam, & occluſit adipem in flammam, quo-
niam non eduxit gladium ex ventre eius, &
exiuit in porticum.

‡ *Et præterijt Aod ſatellites, & clauſit por-* 23
tas cœnaculi ſuper eum, & obſirmauit ſera.

‡ *Et ipſe egreſſus eſt, & ſerui eius ingreſſi* 24
ſunt, & ecce fores cœnaculi clauſæ, & dixe-
runt, Forſitan in ſedibus ſedet in ſeceſſu cubi-
culi.

‡ *Et expectauerunt erubeſcentes: & ecce* 25
nō erat qui aperiret portas cœnaculi, & acce-
perunt clauem & aperuerunt; & ecce domi-
nus ſuus iacens in terra mortuus.

‡ *Et Aod liberatus eſt dum turbabantur, et* 26
non erat qui attenderet illi, & ipſe pertranſijt
ſculptilia, & liberatus eſt in Sirotha.

‡ *Et factum eſt, quando venit; & clanxe-* 27
runt tuba cornea in monte Ephraim, & de-
ſcenderunt cum eo filij Iſrael à monte, & ipſe
ante eos.

‡ *Et dixit ad eos, Deſcendite poſt me, quo-* 28
niam tradidit Dominus Deus inimicos noſtros
Moab in manu noſtra: & deſcenderunt poſt
eum, & præoccupauerūt vada Iordanis Moab,
& non dimiſerunt virum tranſire.

‡ *Et percuſſerunt Moab in tempore illo cir-* 29
citer decem millia virorum, omnes bellatores
& omnem virum potentiæ, & non euaſit vir.

‡ *Et ſubiectus eſt Moab in die illo ſub manu* 30
Iſrael: & quieuit terra octoginta annis.

19 ‡ καὶ ὑπέστρεψεν ἀπὸ τῶν γλυπτῶν μτ᾽ τ᾽ γαλγάλ· καὶ εἶπεν αὼδ, λόγ⊙ μοι κρύφι⊙ πρὸς σὲ βασιλεῦ· ⁊ εἶπεν ἐγλὼν πρὸς αὐτὸν, σιώπα· καὶ ἐξῆλθον ἀπ᾽ αὐτοῦ πάντες ⊙ παρεστηκότες αὐτῷ.

20 ‡ καὶ αὼδ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτόν, ⁊ αὐτὸς ἐκάθητο ἐν τῷ ὑπερῴῳ τῷ θερινῷ αὐτοῦ μονώτατος· καὶ εἶπεν αὼδ, λόγος θεοῦ μοι πρὸς σὲ βασιλεῦ· ⁊ ἐξανέστη ἐκ τ᾽ θρόνου ἐγλὼν ἐγγὺς αὐτοῦ· ⁊ ἐγγύετο ἅμα τῷ σιάσηναι.

21 ‡ καὶ ἐξέτεινεν αὼδ τὴν χεῖρα τὴν ἀριστερὰν αὐτοῦ, ⁊ ἔλαβεν τὴν μάχαιραν ἀπὸ τ᾽ μηροῦ τ᾽ δεξιοῦ, ⁊ ἐνέπηξεν αὐτὴν εἰς τὴν κοιλίαν ἐγλών.

22 ‡ καὶ ἐπεισήνεγκεν καί γε τὴν λαβὶν ὀπίσω τ᾽ φλογός, ⁊ ἀπέκλεισεν τὸ σέαρ μτ᾽ τ᾽ φλογός, ὅτι οὐκ ἐξέσπασεν τὴν μάχαιραν ἐκ τ᾽ κοιλίας αὐτοῦ· καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν προσόδα.

23 ‡ ⁊ ἐξῆλθεν αὼδ οὗ διατεταγμένος, ⁊ ἀπέκλεισεν τὰς θύρας τ᾽ ὑπερῴου ἐπ᾽ αὐτόν, ⁊ ἐσφήνωσεν.

24 ‡ ⁊ αὐτὸς ἐξῆλθεν, ⁊ ⊙ παῖδες αὐτοῦ εἰσῆλθον, καὶ ἰδοὺ αἱ θύραι τ᾽ ὑπερῴου ἀποκεκλεισμέναι· ⁊ εἶπαν, μήποτε πρὸς δίφρους κάθηται ἐν τῇ ἀποχωρήσει τ᾽ κοιτῶνος.

25 ‡ ⁊ προσέμειναν αἰσχυνόμενοι· ⁊ ἰδοὺ οὐκ ἠνέῳγεν τὰς θύρας τ᾽ ὑπερῴου· ⁊ ἔλαβον τὴν κλεῖδα ⁊ ἤνοιξαν· ⁊ ἰδοὺ ὁ κύριος αὐτῶν πεπτωκὼς ἐπὶ τὴν γῆν τεθνηκώς.

26 ‡ καὶ αὼδ διεσώθη ἕως ἐθορυβοῦντο· ⁊ οὐκ ἦν ὁ προσνοῶν αὐτῷ, καὶ αὐτὸς παρῆλθεν τὰ γλυπτὰ, καὶ διεσώθη εἰς σειρωθά.

27 ‡ καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἦλθεν ⁊ ἐσάλπισθη κερατίνῃ ἐν ὄρει ἐφραΐμ, καὶ κατέβησαν σὺν αὐτῷ ⊙ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀπὸ τ᾽ ὄρους, καὶ αὐτὸς ἔμπροσθεν αὐτῶν.

28 ‡ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, καταβαίνετε ὀπίσω μου, ὅτι παρέδωκεν κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν τοὺς μωὰβ ἐν χειρὶ ὑμῶν· καὶ κατέβησαν ὀπίσω αὐτοῦ καὶ προκατελάβοντο τὰς διαβάσεις τ᾽ ἰορδάνου τῆς μωὰβ· καὶ οὐκ ἀφῆκαν ἄνδρα διαβῆναι.

29 ‡ καὶ ἐπάταξαν τὸν μωὰβ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ὡσεὶ δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν πάντας οὓς μαχητὰς ⁊ πάντα ἄνδρα δυνάμεως, καὶ οὐ διεσώθη ἀνήρ.

30 ‡ καὶ ἐνετράπη μωὰβ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὑπὸ τὴν χεῖρα ἰσραὴλ, καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ ὀγδοήκοντα ἔτη.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[19] Et ipſe redijt ab ſculptilibus quæ cum Gilgela: & dixit, Verbum arcani eſt mihi ad loquendum tecum rex. & dixit: Aſcende, & exierunt ex-iuxta illum omnes qui ſtantes iuxta illum. [20] Et Ehud ingreſſus eſt ad eum, & ipſe habitabat in cœnaculo domus æſtatis quæ ipſi vni: & dixit Ehud, Verbum Domini eſt mihi ad loquendum tecum; & ſurrexit de ſolio ſuo. [21] Et extendit Ehud ſiniſtram ſuam, & accepit gladium deſuper latus ſuum dextrum, & infixit eum in inteſtinis eius.

[22] Et intrauit etiam capulus poſt laminam, & obturauit pinguedo in faciebus laminæ; quoniam non extraxit gladium de inteſtinis eius, & exijt cibus eius electus. [23] Et exijt Ehud ad atrium, & iunxit portas cœnaculi in facie ſua, & clauſit.

[24] Et ipſe exijt, & ſerui eius venerunt & viderunt; & ecce portæ cœnaculi coniunctæ. & dixerunt, Profectò faciens ipſe neceſſitates ſuas in cubiculo domus æſtatis. [25] Et expectauerunt vſque multum; & ecce non ipſe aperuit portas cœnaculi; & tulerunt clauem, & aperuerunt: & ecce dominus eorum iacens proiectus ſuper terram mortuus.

[26] Et Ehud ſaluatus eſt dum impedirentur illi; & ipſe tranſijt ſtatuas, & ſaluatus eſt ad Seghir. [27] Et fuit in eundo eum, & clanxit in buccina in monte domus Ephraim; & deſcenderunt cum eo filij Iſrael de monte, & ipſe ante eos.

[28] Et dixit eis, Perſequimini poſt me, nam tradidit Dominus auctores inimicitiarum veſtrarum Moabitas in manibus veſtris; & deſcenderunt poſt eum & contigerunt vadum Iordanis ſuper Moabitas, & non ſiuerunt hominem tranſire.

[29] Et occiderunt Moabitas in tempore illo, vt decem mille virum omnem terribilem, & omnem virum virtutis; & non ſaluatus eſt homo. [30] Et fracti ſunt Moabitæ in die illa ſubtus manum hominis Iſrael: & quieuit terra Iſrael octoginta annis.

31 * וְאַחֲרָיו הָיָה שַׁמְגַּר בֶּן־עֲנָת וַיַּךְ אֶת־
פְּלִשְׁתִּים שֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ בְּמַלְמַד הַבָּקָר וַיּוֹשַׁע
גַּם־הוּא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃

ד

1 * וַיֹּסִפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
2 וְאֵהוּד מֵת׃ * וַיִּמְכְּרֵם יְהוָה בְּיַד יָבִין מֶלֶךְ־
כְּנַעַן אֲשֶׁר מָלַךְ בְּחָצוֹר וְשַׂר־צְבָאוֹ סִיסְרָא וְהוּא
3 יוֹשֵׁב בַּחֲרֹשֶׁת הַגּוֹיִם׃ * וַיִּצְעֲקוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
אֶל־יְהוָה כִּי תְשַׁע מֵאוֹת רֶכֶב־בַּרְזֶל לוֹ וְהוּא לָחַץ
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּחָזְקָה עֶשְׂרִים שָׁנָה׃
4 * וּדְבוֹרָה אִשָּׁה נְבִיאָה אֵשֶׁת לַפִּידוֹת הִיא
5 שֹׁפְטָה אֶת־יִשְׂרָאֵל בָּעֵת הַהִיא׃ * וְהִיא יוֹשֶׁבֶת
תַּחַת־תֹּמֶר דְּבוֹרָה בֵּין הָרָמָה וּבֵין בֵּית־אֵל בְּהַר
אֶפְרַיִם וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לַמִּשְׁפָּט׃
6 * וַתִּשְׁלַח וַתִּקְרָא לְבָרָק בֶּן־אֲבִינֹעַם מִקֶּדֶשׁ
נַפְתָּלִי וַתֹּאמֶר אֵלָיו הֲלֹא־צִוָּה יְהוָה אֱלֹהֵי־
יִשְׂרָאֵל לֵךְ וּמָשַׁכְתָּ בְהַר תָּבוֹר וְלָקַחְתָּ עִמְּךָ
עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ מִבְּנֵי נַפְתָּלִי וּמִבְּנֵי זְבֻלוּן׃
7 * וּמָשַׁכְתִּי אֵלֶיךָ אֶל־נַחַל קִישׁוֹן אֶת־סִיסְרָא
שַׂר־צְבָא יָבִין וְאֶת־רִכְבּוֹ וְאֶת־הֲמוֹנוֹ וּנְתַתִּיהוּ
8 בְּיָדֶךָ׃ * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ בָּרָק אִם־תֵּלְכִי עִמִּי
9 וְהָלָכְתִּי וְאִם־לֹא תֵלְכִי עִמִּי לֹא אֵלֵךְ׃ * וַתֹּאמֶר
הָלֹךְ אֵלֵךְ עִמָּךְ אֶפֶס כִּי לֹא תִהְיֶה תִּפְאַרְתְּךָ עַל־
הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אַתָּה הוֹלֵךְ כִּי בְיַד אִשָּׁה יִמְכֹּר
יְהוָה אֶת־סִיסְרָא וַתָּקָם דְּבוֹרָה וַתֵּלֶךְ עִם־
10 בָּרָק קֶדְשָׁה׃ * וַיִּזְעֵק בָּרָק אֶת־זְבוּלֻן וְאֶת־
נַפְתָּלִי קֶדְשָׁה וַיַּעַל בְּרַגְלָיו עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ
11 וַתַּעַל עִמּוֹ דְּבוֹרָה׃ * וְחֶבֶר הַקֵּינִי נִפְרַד מִקַּיִן
מִבְּנֵי חֹבָב חֹתֵן מֹשֶׁה וַיֵּט אָהֳלוֹ עַד־אֵלוֹן בְּצַעֲנַיִם
אֲשֶׁר אֶת־קֶדֶשׁ׃

31 * Post hunc fuit Sangar filius Anath qui percussit de Philistiim sexcentos viros vomere. Et ipse quoq; defendit Israel.

CAP. IIII.

1 ADdiderúntque filij Israel facere malũ in conspectu Dñi post mortem Aod.
2 * Et tradidit illos Dñs in manus Iabin regis Chanaan, qui regnauit in Asor, habuítq; ducem exercitus sui nomine Sysaram. ipse autẽ habitabat in Aroseth gen-
3 tiũ. *Clamauerúntq; filij Israel ad Dñm, nongẽtos enim habebat falcatos currus, & per viginti annos vehementer oppres-
4 serat eos. * Erat autem Debora prophetes vxor Lapidoth quæ iudicabat populũ in illo tempore.
5 * Et sedebat sub palma quę nomine illius vocabatur, inter Rama & Bethel in monte Ephraim: ascendebántque ad eam filij Israel in omne iudicium.
6 * Quæ misit & vocauit Barach filium Abinoem de Cades Neptalim, dixítq; ad eum, Præcepit tibi Dñs Deus Israel: Vade & duc exercitũ in montẽ Thabor, tollésq; tecum decem millia pugnatorum de filiis
7 Neptalim & de filiis Zabulon. * Ego aũt adducam ad te in loco torrẽtis Cyson Sy-
B saram principẽ exercitus Iabin & currus eius atq; omnẽ multitudinem, & tradam
8 eos in manu tua. * Dixítq; ad eã Barach: Si veneris mecũ, vadam; si nolueris veni-
9 re mecum, non pergam. *Quæ dixit ad eum, Ibo quidẽ tecum, sed in hac vice victoria non reputabitur tibi, quia in manu mulieris tradetur Sysara. Surrexit itaque Debora, & perrexit cum Barach in
10 Cades. * Qui accersitis Zabulon & Neptalim ascendit cum decẽ millibus pugnatorum habens Deboram in comita-
11 tu suo. * Aber autem Cinæus recesserat quondam à cæteris Cinæis fratribus suis filijs Obab cognati Moysi, & tetenderat tabernacula vsque ad vallem quæ vocatur Sennim, & erat iuxta Cedes.

תרגום יונתן

31 וּבָתְרוֹהִי הֲוָה שַׁמְגַּר בַּר עֲנָת וּקְטַל יַת פְּלִשְׁתָּאֵי שִׁית מְאָה גַּבְרֵי בְּפַרְשׁ חוֹרָיָא וּפְרַק אַף הוּא יַת יִשְׂרָאֵל׃

ד

1 וְאוֹסִיפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וְאֵהוּד מִית׃ 2 וּמַסְרִינוּן יְיָ בִּידֵיהּ יַת יָבִין מַלְכָּא דִכְנַעַן דִּי מְלַךְ בְּחָצוֹר וְרַב
חֵילֵיהּ סִיסְרָא וְהוּא יָתִיב בְּתִקּוֹף כְּרֵכֵי עַמְמַיָּא׃ 3 וְצַלִּיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ אֲרֵי תְּשַׁע מְאָה רְתִיכִין דְּבַרְזְלָא לֵיהּ וְהוּא
דָּחַק יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּתַקְפָּא עֶשְׂרִין שְׁנִין׃ 4 וּדְבוֹרָה אִיתְּתָא נְבִיאְתָא אִתַּת לַפִּידוֹת הִיא דָיְנָא יַת יִשְׂרָאֵל בְּעִידָנָא הַהִיא׃
5 וְהִיא יָתְבָא בְּקָרְחָא בַּעֲטָרוֹת דְּבוֹרָה בֵּין רָמָה וּבֵין בֵּיתְאֵל בְּטוּרָא דְּבֵית אֶפְרַיִם וְסָלְקִין לְוָתָהּ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְדִינָא׃
6 וּשְׁלַחַת וּקְרַת לְבָרָק בַּר אֲבִינוֹעַם מִקֶּדֶשׁ דְּבֵית נַפְתָּלִי וַאֲמָרַת לֵיהּ הֲלָא פַּקִּיד יְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל אֱזֵיל וְתִתְנַגִּיד בְּטוּרָא דְתָבוֹר
וְתִדְבַּר עִמָּךְ עֲשָׂרָא אַלְפִין גַּבְרָא מִן בְּנֵי נַפְתָּלִי וּמִן בְּנֵי זְבוּלֻן׃ 7 וְאֶיחֱבִיב עַל יְדָךְ לְנַחֲלָא דְקִישׁוֹן יַת סִיסְרָא רַב חֵילָא דְיָבִין
וְיַת רְתִיכוֹהִי וְיַת מַשְׁרְיָתֵיהּ וְאֶמְסְרִינֵיהּ בִּידָךְ׃ 8 וַאֲמַר לָהּ בָּרָק אִם תֵּיזְלִין עִמִּי וְאֵיזֵיל וְאִם לָא תֵּיזְלִין עִמִּי לָא אֵיזֵיל׃
9 וַאֲמָרַת מֵיזַל אֵיזֵיל עִמָּךְ לְחוֹד לָאו אֲרֵי לָא תְּהֵי אַתְרָא דְאַתְּ אָזֵיל אֲרֵי בִּידָא אִתְּתָא יְמַסַּר יְיָ יַת סִיסְרָא וְקָמַת דְּבוֹרָה
וְאָזְלַת עִם בָּרָק לְקֶדֶשׁ׃ 10 וּכְנַשׁ בָּרָק יַת שִׁבְטָא זְבוּלֻן וְיַת שִׁבְטָא נַפְתָּלִי לְקֶדֶשׁ וּסְלִיקוּ עִימֵיהּ עַשְׂרָא אַלְפִין גַּבְרָא וּסְלִיקַת
עִימֵיהּ דְּבוֹרָה׃ 11 וְחֶבֶר שַׁלְמָאָה אִיתְפְּרַשׁ מִן בְּנֵי חוּבָב חֲמוּתֵי דְּמֹשֶׁה וּפַרְסֵיהּ לְמַשְׁכְּנֵיהּ עִם מֵישַׁר אֲגַנְיָא דְעִם קֶדֶשׁ׃

* Et post hunc surrexit Sangar filius Anath, 31
& percussit Allophylos ad sexcentos viros vomere boum; & liberauit ipse Israel.

CAP. IIII.

ET addiderunt filij Israel facere malum in 1
conspectu Domini, & Aod mortuus est.
* Et tradidit illos Dominus in manu Jabin 2
regis Chanaan, qui regnauit in Asor, & princeps exercitus illius Sisara, & ille habitabat in Arisoth gentium.
* Et clamauerunt filij Israel ad Dominum; 3
quoniam nongẽti currus ferrei fuerunt illi; & ipse oppresserat Israel vehemẽter viginti annis.
* Et Debbora mulier prophetis vxor Lapi- 4
doth ipsa iudicauit Israel in tempore illo.
* Et ipsa sedebat sub palma Debbora inter 5
Rama & inter Bethel in monte Ephraim; & ascendebant ad eam filij Israel illuc vt iudicarentur.
* Et misit Debbora & vocauit Barac fi- 6
lium Abineem de Cades Nephthali: & dixit ad eum, Nonne præcepit Dominus Deus tibi, & ibis in montẽ Thabor, & tolles tecum decem millia virorum de filiis Nephthali, & de filiis Zabulon.
* Et adducam ad te in torrentem Cison Si- 7
sara principem exercitus Jabin, & currus eius & multitudinem eius, & tradam eum in manu tua.
* Et dixit ad eam Barac, Si veneris mecum, 8
vadam; & si non veneris, non pergam.
* Et dixit ad eum Debbora, Vadens ibo te- 9
cum: verùm scito quòd non erit victoria tua in via qua tu vadis, quoniam in manu mulieris tradet Dominus Sisara. & surrexit Debbora, & perrexit cum Barac ex Cades.
* Et nunciauit Barac Zabulon et Nephthali 10
in Cedes, et ascenderunt post ipsum decem millia virorum, & ascendit cum eo Debbora.
* Et qui propè erant Cinæi recesserunt à Ce- 11
nai à filiis Obab cognati Moysi; & fixit tabernaculum suum vsque ad quercum quiescentium, quæ est contigua Cedes.

31 * καὶ μετ᾽ αὐτὸν ἀνέστη Σαμεγὰρ υἱὸς Ἀνὰθ καὶ ἐπάταξεν ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις εἰς ἑξακοσίους ἄνδρας ἀροτρόπολι τῶν βοῶν· καὶ ἔσωσεν αὐτὸς τὸν Ἰσραήλ.

δ'.

1 * Καὶ προσέθεντο οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἔναντι κυρίου, καὶ Ἀὼδ ἀπέθανεν.
2 * καὶ ἀπέδοτο αὐτοὺς κύριος ἐν χειρὶ Ἰαβὶν βασιλέως Χαναάν, ὃς ἐβασίλευσεν ἐν Ἀσώρ· καὶ ὁ ἄρχων τῆς δυνάμεως αὐτοῦ Σισάρα· καὶ αὐτὸς κατῴκει ἐν Ἁρισὼθ τῶν
3 ἐθνῶν. * καὶ ἐκέκραξαν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ πρὸς κύριον ὅτι ἐννακόσια ἅρματα σιδηρᾶ ἦν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἔθλιψεν τὸν Ἰσραὴλ καταπράτως εἴκοσι ἔτη.
4 * καὶ Δεββωρὰ γυνὴ προφῆτις γυνὴ Λαφιδὼθ αὐτὴ ἔκρινεν τὸν Ἰσραὴλ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.
5 * καὶ αὐτὴ ἐκάθητο ὑπὸ φοίνικα Δεββωρὰ ἀναμέσον Ῥαμὰ καὶ ἀναμέσον Βαθὴλ ἐν ὄρει Ἐφραΐμ, καὶ ἀνέβαινον πρὸς αὐτὴν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἐπεῖ ἔκρινεταν.
6 * καὶ ἀπέστειλεν Δεββωρὰ, καὶ ἐκάλεσεν τὸν Βαρὰκ υἱὸν Ἀβινεεμ ἐκ Κάδης Νεφθαλί. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Οὐχὶ ἐνετείλατο κύριος ὁ θεός σοι, καὶ ἀπελεύσῃ εἰς ὄρος Θαβώρ, καὶ λήψῃ μετὰ σεαυτοῦ δέκα χιλιάδας ἀνδρῶν ἀπὸ τῶν υἱῶν Νεφθαλὶ καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν Ζαβουλών.
7 * καὶ ἐπάξω πρὸς σὲ εἰς τὸν χειμάρρουν Κισὼν τὸν Σισάρα ἄρχοντα τῆς δυνάμεως Ἰαβίν, καὶ τὰ ἅρματα αὐτοῦ καὶ τὸ πλῆθος αὐτοῦ, καὶ παραδώσω αὐτὸν ἐν τῇ χειρί σου.
8 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν Βαράκ, Ἐὰν πορευθῇς μετ᾽ ἐμοῦ, πορεύσομαι· καὶ ἐὰν μὴ πορευθῇς, οὐ πορεύσομαι.
9 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν Δεββωρά, πορευομένη πορεύσομαι μετὰ σοῦ· πλὴν γίνωσκε ὅτι οὐκ ἔσται τὸ περιτέρημά σου εἰς τὴν ὁδὸν ἣν σὺ πορεύῃ, ὅτι ἐν χειρὶ γυναικὸς ἀποδώσει κύριος τὸν Σισάρα· καὶ ἀνέστη Δεββωρά, καὶ ἐπορεύθη μετὰ Βαρὰκ ἐκ Κάδης.
10 * καὶ παρήγγειλεν Βαρὰκ τῷ Ζαβουλὼν καὶ τῷ Νεφθαλὶ εἰς Κεδές, καὶ ἀνέβησαν καταπόδας αὐτοῦ δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν, καὶ ἀνέβη μετ᾽ αὐτοῦ Δεββωρά.
11 * καὶ οἱ πλησίον τοῦ Κιναίου ἐχωρίσθησαν ἀπὸ Κεὰν ἀπὸ τῶν υἱῶν Ὀβὰβ γαμβροῦ Μωυσῆ· καὶ ἔπηξεν τὴν σκηνὴν αὐτοῦ ἕως δρυὸς ἀναπαυομένων, ἥ ἐστιν ἐχόμενα Κεδές.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Et post illum fuit Samghar filius Ghanath, & occidit Pelisthæos sexcentos viros in stimulo boum; & liberauit etiam ipse Israel.

CAP. IIII.

ET addiderunt filij Israel ad faciendum quod malum ante Dominum; & Ehud mortuus est. 2 Et tradidit eos Dominus in manum Iabin regis Chenaghan, qui regnauit in Hhaszor; & princeps exercitus eius Zzizzara; & ipse habitans in munitione arcium gentium. 3 Et clamauerunt filij Israel ante Dominum, nam nongenti currus ferri illi; & ipse afflixit filios Israel in duritie viginti annis. 4 Et Debora mulier prophetis vxor Laphidoth, ipsa iudicans Israel in tempore illo. 5 Et fuit habitans in vrbe in Ghataroth Debora, inter Rama & inter Bethel, in monte domus Ephraim: & ascendentes ad eam domus Israel ad iudicium. 6 Et misit, & vocauit Barak filium Abinogham de Kedes domus Nepthali, & dixit ei; Nónne iussit Dominus Deus Israel, Vade, & extendere in monte Thabor; & duces tecum decem mille viros ex filiis Nephthali, & ex filiis Zebulun? 7 Et excitabo super manum tuam ad fluuium Kisson Zzizzaram principem virtutis Iabin & currus eius, & exercitum eius; & tradam eum in manu tua.
8 Et dixit ei Barak, Si veneris mecum, & veniam; & si non veneris mecum, non veniam. 9 Et dixit, Veniendo veniam tecum; tantùm quia non erit gloria tua super viam qua tu ambulans; quia in manu mulieris tradet Dominus Zzizzaram. & surrexit Debora, & venit cum Barak ad Kades. 10 Et congregauit Barak tribum Zebulun, & tribum Nephthali ad Kades, & ascenderunt cum eo decem mille viri; & ascendit cum eo Debora. 11 Et Hheber Salmæus separatus est à Salmæis à filiis Hhobab soceri Mosis, & tetendit tabernaculum suum prope planiciem lacuum qui prope Kades.

12 * וַיַּגִּדוּ לְסִיסְרָא כִּי עָלָה בָרָק בֶּן־אֲבִינֹעַם הַר־
13 תָּבוֹר׃ * וַיַּזְעֵק סִיסְרָא אֶת־כָּל־רִכְבּוֹ תְּשַׁע
מֵאוֹת רֶכֶב בַּרְזֶל וְאֶת־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ מֵחֲרֹשֶׁת
14 הַגּוֹיִם אֶל־נַחַל קִישׁוֹן׃ * וַתֹּאמֶר דְּבֹרָה אֶל־
בָּרָק קוּם כִּי זֶה הַיּוֹם אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה אֶת־סִיסְרָא
בְּיָדֶךָ הֲלֹא יְהוָה יָצָא לְפָנֶיךָ וַיֵּרֶד בָּרָק מֵהַר תָּבוֹר
15 וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ אַחֲרָיו׃ * וַיָּהָם יְהוָה
אֶת־סִיסְרָא וְאֶת־כָּל־הָרֶכֶב וְאֶת־כָּל־הַמַּחֲנֶה
לְפִי־חֶרֶב לִפְנֵי בָרָק וַיֵּרֶד סִיסְרָא מֵעַל הַמֶּרְכָּבָה
16 וַיָּנָס בְּרַגְלָיו׃ * וּבָרָק רָדַף אַחֲרֵי הָרֶכֶב וְאַחֲרֵי
הַמַּחֲנֶה עַד חֲרֹשֶׁת הַגּוֹיִם וַיִּפֹּל כָּל־מַחֲנֵה
סִיסְרָא לְפִי־חֶרֶב לֹא נִשְׁאַר עַד־אֶחָד׃
17 * וְסִיסְרָא נָס בְּרַגְלָיו אֶל־אֹהֶל יָעֵל אֵשֶׁת
חֶבֶר הַקֵּינִי כִּי שָׁלוֹם בֵּין יָבִין מֶלֶךְ־חָצוֹר וּבֵין
18 בֵּית חֶבֶר הַקֵּינִי׃ * וַתֵּצֵא יָעֵל לִקְרַאת סִיסְרָא
וַתֹּאמֶר אֵלָיו סוּרָה אֲדֹנִי סוּרָה אֵלַי אַל־תִּירָא
וַיָּסַר אֵלֶיהָ הָאֹהֱלָה וַתְּכַסֵּהוּ בַּשְּׂמִיכָה׃
19 * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הַשְׁקִינִי־נָא מְעַט־מַיִם כִּי
צָמֵתִי וַתִּפְתַּח אֶת־נֹאוֹד הֶחָלָב וַתַּשְׁקֵהוּ וַתְּכַסֵּהוּ׃
20 * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ עֲמֹד פֶּתַח הָאֹהֶל וְהָיָה אִם־
אִישׁ יָבֹא וּשְׁאֵלֵךְ וְאָמַר הֲיֵשׁ־פֹּה אִישׁ וְאָמַרְתְּ
21 אָיִן׃ * וַתִּקַּח יָעֵל אֵשֶׁת־חֶבֶר אֶת־יְתַד הָאֹהֶל
וַתָּשֶׂם אֶת־הַמַּקֶּבֶת בְּיָדָהּ וַתָּבוֹא אֵלָיו בַּלָּאט
וַתִּתְקַע אֶת־הַיָּתֵד בְּרַקָּתוֹ וַתִּצְנַח בָּאָרֶץ וְהוּא־
22 נִרְדָּם וַיָּעַף וַיָּמֹת׃ * וְהִנֵּה בָרָק רֹדֵף אֶת־
סִיסְרָא וַתֵּצֵא יָעֵל לִקְרָאתוֹ וַתֹּאמֶר לוֹ לֵךְ וְאַרְאֶךָּ
אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר־אַתָּה מְבַקֵּשׁ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ וְהִנֵּה
23 סִיסְרָא נֹפֵל מֵת וְהַיָּתֵד בְּרַקָּתוֹ׃ * וַיַּכְנַע
אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא אֵת יָבִין מֶלֶךְ־כְּנָעַן לִפְנֵי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

12 * Nunciatum est Sysaræ ꝙ ascendisset
Barach filius Abinoem in monte Thabor.
13 *Et cōgregauit nongētos falcatos cur-
rus, & omnem exercitum de Aroseth gen-
14 tium ad torrentē Cyson. *Dixítque De-
bora ad Barach, Surge: hæc est enim dies
C in qua tradidit Dñs Sysarā in man⁹ tuas.
En ipse ductor est tuus. Descendit itaque
Barach de monte Thabor & decē millia
15 pugnatorū cum eo. *Perterruítq; Dñs
Sysarā & omnes currus eius, vniuersámq;
multitudinē in ore gladij ad conspectum
Barach, in tantū vt Sysara de curru desi-
16 liens pedibus fugeret: *Et Barach perse-
queretur fugientes currus & exercitū vsq;
ad Aroseth gētium, & omnis hostiū mul-
titudo vsque ad internitionem caderet.
17 * Sysara aūt fugiens peruenit ad tento-
rium Iahel vxoris Aber Cinęi. Erat autem
pax inter Iabin regē Asor & domum Aber
18 Cinęi. *Egressa igitur Iahel in occursum
Sysarę, dixit ad eum: Intra ad me domine
mi, ne timeas. Qui ingressus tabernaculū
19 eius & opertus ab ea pallio; *Dixit ad
eam: Da mihi, obsecro, paululum aquæ,
quia sitio valdè. Quę aperuit vtrem lactis
20 & dedit ei bibere, & operuit illum. *Di-
xítq; Sysara ad eam: Sta ante ostiū taber-
naculi: & cùm venerit aliquis interrogans
te, & dicens: Nunquid hic est aliquis? re-
21 spondebis, Nullus est. *Tulit itaq; Ia-
hel vxor Aber clauum tabernaculi, assu-
mens pariter & malleū: & ingressa abscon
D ditè & cū silentio, posuit super tempus ca
pitis eius clauū, percussúmq; malleo defi-
xit in cerebrū vsque ad terram, qui sopo-
rem morti socians defecit & mortuus est.
22 * Et ecce Barach sequens Sysarā, venie-
bat: egressáq; Iahel in occursum eius, dixit
ei, Veni; & ostēdam tibi virū quē quæris.
Qui cùm intrasset ad eā, vidit Sysaram ia-
centē mortuū, & clauū infixum in tēpore
23 eius. *Humiliauit ergo Deus in die illo
Iabin regem Chanaan coram filiis Israel.

תרגום יונתן

12 וְחַוִּיאוּ לְסִיסְרָא אֲרֵי סְלֵיק בָּרָק בַּר אֲבִינוֹעַם לְטוּר תָּבוֹר׃ 13 וּכְנַשׁ סִיסְרָא יַת כָּל רְתִיכֵיהּ תְּשַׁע מְאָה רְתִיכִין דְּבַרְזְלָא
וְיַת כָּל עַמָּא דְעִמֵּיהּ מִתְקוֹף כְּרַכֵּי עַמְמַיָּא לְנַחֲלָא דְקִישׁוֹן׃ 14 וַאֲמֶרֶת דְּבוֹרָה לְבָרָק קוּם אֲרֵי דֵין יוֹמָא דִּימְסַר יְיָ יַת סִיסְרָא בִּידָךְ
הֲלָא מַלְאָכָא דַיְיָ נָפֵק לְאַצְלָחָא קֳדָמָךְ וּנְחַת בָּרָק מִטּוּרָא דְתָבוֹר וְעַשְׂרָא אַלְפִין גַּבְרָא בָּתְרוֹהִי׃ 15 וְתַבַּר יְיָ יַת סִיסְרָא וְיַת כָּל
רְתִיכַיָּא וְיַת כָּל מַשְׁרִיתָא לְפִיתְגַם דְּחֶרֶב קֳדָם בָּרָק וּנְחַת סִיסְרָא מֵעַל רְתִיכָא וְאַפַּךְ בְּרִיגְלוֹהִי׃ 16 וּבָרָק רְדַף בָּתַר רְתִיכַיָּא
וּבָתַר מַשְׁרִיתָא עַד תְּקוֹף כְּרַכֵּי עַמְמַיָּא וְאִיתְקְטִילָא כָּל מַשְׁרִיָּת סִיסְרָא לְפִתְגַם דְּחֶרֶב לָא אִישְׁתְּאַר עַד חָד׃ 17 וְסִיסְרָא אַפַּךְ
בְּרִגְלוֹהִי לְמַשְׁכְּנָא דְיָעֵל אִתַּת חֵבֶר שַׁלְמָאָה אֲרֵי שְׁלָמָא בֵּין יָבִין מַלְכָּא דְחָצוֹר וּבֵין בֵּית חֵבֶר שַׁלְמָאָה׃ 18 וְנֶפְקַת יָעֵל לְקַדְמוּת
סִיסְרָא וַאֲמֶרֶת לֵיהּ זוּר רִיבוֹנִי זוּר לְיָתִי לָא תִדְחַל וְזָר לְוָתָהּ לְמַשְׁכְּנָא וְכַסִּיתֵיהּ בְּגוּנְכָא׃ 19 וַאֲמַר לָהּ אַשְׁקִינִי כְּעַן זְעִיר מַיָּא
אֲרֵי צָחֵינָא לְמִשְׁתֵּי וּפְתַחַת יַת נוֹדָא דְּחֶלְבָא וְאַשְׁקִיתֵיהּ וְכַסִּיתֵיהּ׃ 20 וַאֲמַר לָהּ קוּמִי בִּתְרַע מַשְׁכְּנָא וִיהֵי אִם אֱינַשׁ יֵיתֵי וְיִשְׁאֲלִינִיךְ
וְיֵימַר הַאִית הָכָא גַּבְרָא וְתֵימְרִין לֵית׃ 21 וּנְסִיבַת יָעֵל אִתַּת חֶבֶר יַת סִיכַּת מַשְׁכְּנָא וְשַׁוִּיאַת יַת אַרְזַפְתָּא בִּידָהָא וְעַלַת לְוָתֵיהּ בְּרָז וּקְשָׁת
יַת סִיכְּתָא בְּצִידְעֵיהּ וְנַעֲצַת בְּאַרְעָא וְהוּא דְמוֹךְ וְאִישְׁתַּלְהִי וּמִית׃ 22 וְהָא בָּרָק רְדַף יַת סִיסְרָא וְנִפְקַת יָעֵל לְקַדְמוּתֵיהּ
וַאֲמֶרֶת לֵיהּ אִיתָא וְאַחְזִינָךְ יַת גַּבְרָא דְאַתְּ בָּעֵי וְעַל לְוָתָהּ וְהָא סִיסְרָא טָרִיף דְּמֵימַת וְסִיכְּתָא נְעִיצָא בְּצִידְעֵיהּ׃
23 וְתַבַּר יְיָ בְּיוֹמָא הַהוּא יַת יָבִין מַלְכָּא דִכְנָעַן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

* *Et nunciauerũt Siſara, quòd aſcendit Barac filius Abineem in monte Thabor.* 12
* *Et vocauit Siſara omnes currus ſuos nongẽtos currus ferreos, & omnem populũ qui cum eo, de Ariſoth gentium in torrentem Ciſon.* 13
* *Et dixit Debbora ad Barac, Surge, quoniam hæc dies in qua tradidit Dominus Siſara in manu tua: nonne Dominus ibit ante te? & deſcendit Barac à monte Thabor & decem millia virorum poſt eum.* 14
* *Et perterruit Dominus Siſara, & omnes currus eius, & vniuerſa caſtra eius in ore gladij ad conſpectum Barac; & deſilijt Siſara de curru, & fugit pedibus ſuis.* 15
* *Et Barac perſequens poſt currus, & poſt caſtra vſq; ad ſiluam gentium, et ceciderunt omnia caſtra Siſaræ in ore gladij: nõ relictus eſt vſque ad vnum.* 16
* *Et Siſara peruenit pedibus ſuis in tabernaculum Iael vxoris Chaber Cinæi, quoniam pax inter Iabin regem Aſor, & inter domum Chaber Cinæi.* 17
* *Et egreſſa eſt Iael in occurſum Siſara, & dixit ad eum, Intra domine mi, intra ad me, ne timeas: & intrauit ad eam in tabernaculum, & cooperuit eum in pallio ſuo.* 18
* *Et dixit Siſara ad eam, Pota iam me paululo aquæ, quoniam ſitio; & aperuit vtrem lactis & potauit illum, & cooperuit faciem illius.* 19
* *Et dixit ad illam, Sta in porta tabernaculi: & erit ſi quis venerit ad te & interrogauerit te, & dixerit tibi, Eſt hic vir? & dices, Non eſt.* 20
* *Et accepit Iael vxor Chaber palum tabernaculi, & poſuit malleum in manu ſua, & intrauit ad eum tacitè, & infixit palum in tempore eius, & impulit in terram, & ipſe cecidit palpitans inter pedes eius, et exſpirauit & mortuus eſt.* 21
* *Et ecce Barac perſequens Siſara, et egreſſa eſt Iael in occurſum eius, & dixit ei: Veni, & oſtendam tibi virum quem tu quæris. & intrauit ad eam, & ecce Siſara iacens mortuus, & clauus in tempore eius.* 22
* *Et humiliauit Dominus Deus in die illa Iabin regem Chanaan coram filiis Iſrael.* 23

12 * Ⓒ ἀνήγγειλαν τῷ σισάρα, ὅτι ἀνέβη βαρὰκ υἱὸς ἀβι-
13 νεεμ ἐπ' ὄρος θαβώρ. * Ⓒ ἐκάλεσεν σισάρα πάντα τὰ ἅρ-
ματα αὐτοῦ ἐννακόσια ἅρματα σιδηρᾶ, Ⓒ πάντα τὸν λα-
ὸν τὸν μετ' αὐτοῦ ἀπὸ Ἀριστωθ τῶν ἐθνῶν εἰς τὸν χειμάρ-
14 ρουν κισών. * καὶ εἶπεν δεββωρὰ πρὸς βαράκ, ἀνάστη-
θι, ὅτι αὕτη ἡ ἡμέρα ἐν ᾗ παρέδωκεν κύριος τὸν σισάρα
ἐν χερσίν σου· οὐχὶ ἰδοὺ κύριος ἐλεύ(ε)ται ἔμπροσθέν σου; Ⓒ
κατέβη βαρὰκ ἀπὸ τοῦ ὄρους θαβὼρ καὶ δέκα χιλιάδες ἀν-
15 δρῶν ὀπίσω αὐτοῦ. * Ⓒ ἐξέπτησεν κύριος τὸν σισάρα Ⓒ πάν-
τα τὰ ἅρματα αὐτοῦ, καὶ πᾶσαν τὴν παρεμβολὴν αὐτοῦ
ἐν στόματι ῥομφαίας ἐνώπιον βαράκ· Ⓒ κατέβη σισάρα
16 ἀπὸ τοῦ ἅρματος, Ⓒ ἔφυγεν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ. * Ⓒ βαράκ
διώκων ὀπίσω τῶν ἁρμάτων, καὶ ὀπίσω τῆς παρεμβολῆς
ἕως ἀρχιμοῦ τῶν ἐθνῶν, Ⓒ ἔπεσεν πᾶσα ἡ παρεμβολὴ σι-
σάρας ἐν στόματι ῥομφαίας, οὐ κατελείφθη ἕως ἑνός.
17 * καὶ σισάρα ἀνεχώρησεν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ εἰς σκηνὴν
ιαὴλ γυναικὸς χαβὲρ τοῦ κιναίου, ὅτι εἰρήνη διαμέσον ια-
βὶν βασιλέως ἀσὼρ Ⓒ διαμέσον τοῦ οἴκου χαβὲρ τοῦ κι-
18 ναίου. * καὶ ἐξῆλθεν ιαὴλ εἰς ἀπάντησιν σισάρα, καὶ
εἶπεν πρὸς αὐτόν, ἔκκλινον κύριέ μου, ἔκκλινον πρός με,
μὴ φοβοῦ· Ⓒ ἐξέκλινεν πρὸς αὐτὴν εἰς τὴν σκηνήν, καὶ
19 συνεκάλυψεν αὐτὸν ἐν τῇ δέρρει αὐτῆς. * Ⓒ εἶπεν σισά-
ρα πρὸς αὐτήν, πότισόν με μικρὸν ὕδωρ, ὅτι ἐδίψησα·
Ⓒ ἤνοιξεν τὸν ἀσκὸν τοῦ γάλακτος, Ⓒ ἐπότισεν αὐτόν, Ⓒ συ-
20 νεκάλυψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ. * καὶ εἶπεν πρὸς αὐ-
τήν, στῆθι ἐν τῇ θύρᾳ τοῦ σκηνῆς· Ⓒ ἔσται ἐάν τις ἔλθῃ πρὸς
σὲ Ⓒ ἐρωτήσῃ σε, Ⓒ εἴπῃ σοι, ἔστιν ἐνταῦθα ἀνήρ; Ⓒ ἐρεῖς οὐκ
21 ἔστιν. * Ⓒ ἔλαβεν ιαὴλ γυνὴ χαβὲρ τὸν πασσαλον τῆς
σκηνῆς Ⓒ ἔθηκεν τὴν σφῦραν ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, Ⓒ εἰσῆλ-
θεν πρὸς αὐτὸν ἡσυχῇ, Ⓒ ἐνέκρουσε τὸν πάσσαλον ἐν τῇ
γνάθῳ αὐτοῦ Ⓒ διήλασεν ἐν τῇ γῇ· Ⓒ αὐτὸς ἀπεσκάρισεν
διαμέσον τῶν ποδῶν αὐτῆς· Ⓒ ἐξέψυξεν Ⓒ ἀπέθανεν.
22 * καὶ ἰδοὺ βαρὰκ διώκων τὸν σισάρα, Ⓒ ἐξῆλθεν ιαὴλ
εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, δεῦρο καὶ δείξω σοι
τὸν ἄνδρα ὃν σὺ ζητεῖς· καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτόν, καὶ
ἰδοὺ σισάρα πεπτωκὼς νεκρός, καὶ ὁ πάσσαλος ἐν τῇ
γνάθῳ αὐτοῦ.
23 * καὶ ἐταπείνωσεν κύριος ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ
τὸν ἰαβὶν βασιλέα χαναὰν ἐνώπιον υἱῶν ἰσραήλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Et nunciauerunt Zzizzaræ, quòd aſcendit Barak filius Abinogham ad montem Thabor. [13] Et congregauit Zzizzara omnes currus ſuos, nongentos currus ferri, & omnem populum qui cum eo, de fortitudine arcium gentium ad fluuium Kiſſon.
[14] Et dixit Debora Barak, Surge; nam hic dies quo tradidit Dominus Zzizzara in manu tua, nónne angelus Domini exiens ad proſperandum ante te? & deſcendit Barak ex monte Thabor, & decem mille viri poſt eum.
[15] Et fregit Dominus Zzizzaram & omnes currus & omnem exercitum ad verbum gladij ante Barak; & deſcendit Zzizzara deſuper curru ſuo, & vertit in pedibus ſuis. [16] Et Barak perſecutus eſt poſt currus, & poſt exercitum vſque ad munitionem arcium gentium, & occiſus eſt omnis exercitus Zzizzaræ ad os gladij; non relictus eſt vſque ad vnum.
[17] Et Zzizzara vertit in pedibus ſuis ad tentorium Iaghel vxoris Hheber Salmæi, quoniam pax inter Iabin regem Hhaſſor, & inter domum Hheber Salmæum. [18] Et exiuit Iaghel in occurſum Zzizzaræ, & dixit ei: Diuerte domine mi, diuerte ad me, ne timeas: & diuertit ad eam ad tentorium, & occultauit eum in linteo. [19] Et dixit ei, Pota me nunc pauxillo aquæ, nam areo ad bibendum: & aperuit vtrem lactis, & potauit eum, & operuit eum. [20] Et dixit ei, Sta in porta tabernaculi: & erit, ſi homo venerit & interrogauerit te & dicet, Num eſt hic vir? & dices, Non. [21] Et tulit Iaghel vxor Hheber clauum tabernaculi, & poſuit malleum in manu ſua, & venit ad eum clanculum, & incuſſit clauum in tempore eius; & infixit in terra, & ipſe ſopitus eſt, & defecit & mortuus eſt. [22] Et ecce Barak perſequutus eſt Zzizzaram, & exijt Iaghel ad occurſum eius, & dixit ei: Veni, & videre faciam te virum quem tu quærens: & ingreſſus eſt ad eam, & ecce Zzizzara iacens, qui mortuus; & clauus infixus in tempore ſuo. [23] Et fregit Dominus in die illo Iabin regem Chenaghan ante filios Iſrael.

24 * וַתֵּלֶךְ יָד בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הָלוֹךְ וְקָשָׁה עַל
יָבִין מֶלֶךְ־כְּנָעַן עַד אֲשֶׁר הִכְרִיתוּ אֶת יָבִין
מֶלֶךְ־כְּנָעַן׃

ה

1 * וַתָּשַׁר דְּבוֹרָה וּבָרָק בֶּן־אֲבִינֹעַם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר׃
2 * בִּפְרֹעַ פְּרָעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל בְּהִתְנַדֵּב עָם בָּרֲכוּ
3 יְהוָה׃ * שִׁמְעוּ מְלָכִים הַאֲזִינוּ רוֹזְנִים אָנֹכִי לַיהוָה אָנֹכִי
אָשִׁירָה אֲזַמֵּר לַיהוָה אֱלֹהֵי
4 יִשְׂרָאֵל׃ * יְהוָה בְּצֵאתְךָ מִשֵּׂעִיר בְּצַעְדְּךָ
מִשְׂדֵה אֱדוֹם אֶרֶץ רָעָשָׁה
גַּם־שָׁמַיִם נָטָפוּ גַּם־עָבִים נָטְפוּ מָיִם׃
5 * הָרִים נָזְלוּ מִפְּנֵי יְהוָה זֶה
6 סִינַי מִפְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ * בִּימֵי
שַׁמְגַּר בֶּן־עֲנָת בִּימֵי יָעֵל
חָדְלוּ אֳרָחוֹת וְהֹלְכֵי נְתִיבוֹת יֵלְכוּ
7 אֳרְחוֹת עֲקַלְקַלּוֹת׃ * חָדְלוּ
פְרָזוֹן בְּיִשְׂרָאֵל חָדֵלּוּ עַד שַׁקַּמְתִּי
דְּבוֹרָה שַׁקַּמְתִּי אֵם בְּיִשְׂרָאֵל׃
8 יִבְחַר אֱלֹהִים חֳדָשִׁים אָז לָחֶם
שְׁעָרִים מָגֵן אִם־יֵרָאֶה וְרֹמַח
9 בְּאַרְבָּעִים אֶלֶף בְּיִשְׂרָאֵל׃ * לִבִּי לְחֹקְקֵי
יִשְׂרָאֵל הַמִּתְנַדְּבִים בָּעָם
10 בָּרֲכוּ יְהוָה׃ * רֹכְבֵי אֲתֹנוֹת צְחֹרוֹת יֹשְׁבֵי
עַל־מְדִין וְהֹלְכֵי עַל־דֶּרֶךְ שִׂיחוּ׃

24 * Qui crescebant quotidie, & forti manu opprimebant Iabin regem Chanaan, donec delerent eum.

CAP. V.

1 A CEcinerúntque Debora & Barach filius Abinoem in illo die, dicentes:
2 * Qui sponte obtulistis de Israel animas vestras ad periculum, benedicite Domino.
3 * Audite reges, auribus percipite principes. Ego sum, ego sum, quę Domino canam, psallam Domino Deo Israel.
4 * Domine cùm exires de Seyr, & trásires per regiones Edom, terra mota est, cęlíque ac nubes distillauerunt aquis.
5 * Montes fluxerunt à facie Domini, & Synai à facie Domini Dei Israel.
6 * In diebus Samgar filij Anath in diebus Iahel quieuerunt semitæ; & qui ingrediebantur per eas, ambulauerunt per calles deuios.
7 * Cessauerunt fortes in Israel, & quieuerunt donec surgeret Debora, surgeret mater in Israel.
8 * Noua bella elegit Deus & portas hostium ipse subuertit. Clypeus & hasta si apparuerunt in quadraginta millibus Israel.
9 * Cor meum diligit principes Israel qui propria voluntate obtulistis vos discrimini, benedicite Domino.
10 * Qui ascenditis super nitentes asinos & sedetis supra in iudicio, & ambulatis in via loquimini.

תרגום יונתן

24 וְאַזְלַת יַד בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָזְלָא וְתַקְפָא עַל יָבִין מַלְכָּא דִכְנָעַן עַד דִשֵׁיצִיאוּ יָת יָבִין מַלְכָּא דִכְנָעַן׃

ה

1 וְשַׁבְחַת דְּבוֹרָה וּבָרָק בַּר אֲבִינֹעַם בְּעִידְנָא הַהוּא לְמֵימָר׃ 2 כַּד מְרַדוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲהוֹ עֲלֵיהוֹן עַמְמַיָא וּטְרָדוּנוּן מִקִּירְוֵיהוֹן
וְכַד הֲבוּ לְמֶעְבַּד אוֹרַיְיתָא אִיתְגַּבָּרוּ אִינּוּן עַל בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן וְתָרְכוּנוּן מֵעַל תְּחוֹם אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל בְּכֵין עַל פּוּרְעָנוּת חֲבַר סִיסְרָא וּמַשְׁרְיָתֵיהּ
וְעַל נִיסָא וּפוּרְקָנָא דְאִתְעֲבַד לְיִשְׂרָאֵל בְּכֵן חַבוּ חַכִּימַיָא לְמֵימַב בְּבָתֵּי כְנִישְׁתָּא בְּרִישׁ גְּלֵי לַאֲלָפָא יָת עַמָּא פִּיתְגְּמֵי אוֹרַיְתָא בְּכֵן בָּרִיכוּ וְאוֹדוּ
קֳדָם יְיָ׃ 3 שְׁמַעוּ מַלְכַיָא וְאַצִיתוּ שִׁלְטוֹנַיָא אֲמָרֵת דְּבוֹרָה בְּנְבוּאָה יְיָ אֲנָא מְשַׁבְּחָא וּמוֹדָא וּמְבָרְכָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל׃
4 יְיָ בְּיוֹם אִתְגַּלְיוּתָךְ לְהוֹן מִשֵׁעִיר בְּהוֹפָעוּת יְקָרָךְ וְעַל תְּחוֹמֵי אַרְעָא דֶאֱדוֹם אַרְעָא זְעַת אַף שְׁמַיָא מְכוֹ אַף עֲנָנַיָא נִגְדוּ מְטָרָא׃
5 טוּרַיָא זָעוּ מִן קֳדָם יְיָ דֵּין סִינַי אִיתְרַגִּישׁ וְסָלִיק חֲנָנֵיהּ כִּתְנָנָא וַאֲחוֹנָא מִן קֳדָם דְאִתְגְּלִי עֲלוֹהִי יְקָרָא דַייָ אֱלָהָא
דְיִשְׂרָאֵל׃ 6 כַּד חַבוּ בְיוֹמֵי שַׁמְגַּר בַּר עֲנַת בְּיוֹמֵי יָעֵל פְּסָקוּ עָרְחִין דַּהֲווֹ מְהַלְכִין בְּשְׁבִילִין מְתַקְנִין חַבוּ לְמֶהֱוֵי אָזְלִין בְּאוֹרְחָן
מְגַנְּנָן׃ 7 חֲרוֹבָא קִירְוֵי פַּצְחָיָא דַהֲוָאָה יָהְבִין בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל אִצְטְדִיאוּ וְאִטַּלְטְלוּ דַיָרֵיהוֹן עַד דְאִשְׁתַּלְחֵית אֲנָא דְבוֹרָה
אִישְׁתַּלְחֵית לְאִיתְנַבָּאָה בְּגוֹ בֵית יִשְׂרָאֵל׃ 8 כַּד אִתְרְעִיאוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְמִפְלַח לְטַעֲוָתָא חַדְתָּן דְמַקְרִיב אִיתְעַבִידָא דְלָא
אִיתְעֲסָקוּ בְּהוֹן אֲבָהָתְהוֹן אֲהוֹ עֲלֵיהוֹן עַמְמַיָא וּטְרָדוּנוּן מִקִּירְוֵיהוֹן וְכַד חַבוּ לְאוֹרַיְתָא אִיתְעֲבִידוּ לְהוֹן נִיסִין וּגְבוּרָן לָא יְכִילוּ לְהוֹן דְכַד
אֲתָא עֲלֵיהוֹן סַנְאָה וּמְעִיקָא בְּאַרְבְּעִין אַלְפִין אָחֳדֵי סַיְיפִין וּבְשִׁיתִין אַלְפִין אָחֳדֵי רוּמְחִין וּבְשִׁבְעִין אַלְפִין אָחֳרֵי תְּרִיסִין וּבְתָמְנֵי אַלְפִין
מְחַצְצֵי גִּירְיָא בַּר מִתְּשַׁע מְאָה רְתִיכִין דְּבַרְזְלָא דַהֲווֹ עִמֵּיהּ כָּל אִילֵּין אַלְפַיָא וְכָל אִילֵּין מַשְׁרְיָתָא לָא יְכִילוּ לַאֲנָחָא קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל׃
9 אֲמָרֵת דְּבוֹרָה בְּנְבוּאָה אֲנָא שְׁלִיחָא לְסַפְּרֵי יִשְׂרָאֵל דְכַד הֲוָת עָקְתָא הַהִיא לָא פְּסָקוּ מִלְּמִדְרַשׁ בְּאוֹרַיְתָא וּכְדוּ יָאֵי לְהוֹן דַיָהְבִין
בְּבֵי כְנִישְׁתָּא בְּרִישׁ גְּלֵי וּמַלְפִין יָת עַמָּא פִּיתְגְּמֵי אוֹרַיְתָא וּמְבָרְכִין וּמוֹדִין קֳדָם יְיָ׃
10 דַּהֲווֹ מְבַטְּלִין עִסְקֵיהוֹן רְכִיבִין עַל אַתְנָן דַחֲשִׁיקָן בְּכָל מִינֵי צִיוּרִין וּמְהַלְכִין בְּכָל תְּחוֹם אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וּמִתְחַבְּרִין לְמֵחַב עַל דִינָא
יְהוֹן אָזְלִין בְּאוֹרְחָתְהוֹן וּמִשְׁתָּעָן עַל גְּבוּרָן דְאִיתְעֲבִידָא לְהוֹן׃

* *Et ibat manus filiorum Iſrael vadens & indurata contra Iabin regem Chanaan quoad delerent illum.* 24

CAP. V.

ET *cecinit Debbora & Barac filius Abinoem in die illo: & dixit,* 1

* *Cùm incepiſtis duces in Iſrael in electione populi, benedicite Domino.* 2

* *Audite reges, auribus percipite ſatrapæ, Ego Domino cantabo & pſallam Deo Iſrael.* 3

* *Domine in exitu tuo de Seir cùm tranſires tu ex agro Edom, terra mota eſt, & cælum turbatum eſt, & nubes diſtillauerunt aquam.* 4

* *Montes commoti ſunt à facie Domini; hic Sina à facie Domini Dei Iſrael.* 5

* *In diebus Samgar filij Anath in diebus Iael, reliquerunt vias, & ambulauerunt ſemitas, ambulauerunt itinera peruerſa.* 6

* *Defecerunt habitantes in Iſrael, defecerunt donec ſurgeret Debbora, quoniam ſurrexit mater in Iſrael.* 7

* *Elegerunt Deos nouos, tunc pugnauerunt ciuitates principum: Clypeus puellarum cum lanceis apparuit, & pugnauit quadraginta millibus in Iſrael.* 8

* *Cor meum ſuper cõſtituta Iſrael: potentes populi benedicite Domino.* 9

* *Qui aſcendiſtis ſuper aſinos nitentes, ſedentes in iudicio, & ambulantes in via, loquimini* 10

24 * καὶ ἐπορεύετο χεὶρ υἱῶν ἰσραὴλ πορευομένη ἐ σκληρυνομένη ἐπὶ ἰαβὶν βασιλέα χαναὰν ἕως ἐξωλόθρευσαν αὐτόν.

ε.

1 * Καὶ ἦσεν δεββωρὰ καὶ βαραὰκ υἱὸς ἀβινοὲμ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ εἶπεν,

2 * ἐν τῷ ἄρξασθαι ἀρχηγὸς ἐν ἰσραὴλ ἐν προαιρέσει λαοῦ εὐλογεῖτε κύριον.

3 * ἀκούσατε βασιλεῖς, ἐνωτίζεσθε σατράπαι, ἐγὼ τῷ κυρίῳ ἄσομαι, κ ψαλῶ τῷ θεῷ ἰσραήλ.

4 * κύριε ἐν τῇ ἐξόδῳ σου ἐκ σηὶρ ἐν τῷ ἐπαίρειν σε ἐξ ἀγροῦ ἐδώμ, γῆ ἐσείσθη καί γε οὐρανὸς ἐταράχθη, καὶ αἱ νεφέλαι ἔσταξαν ὕδωρ.

5 * ὄρη ἐσαλεύθησαν ἀπὸ προσώπου κυρίου, τοῦτο σινὰ ἀπὸ προσώπου κυρίου θεοῦ ἰσραήλ.

6 * ἐν ἡμέραις σαμεγαρ υἱοῦ ἀὼθ ἐν ἡμέραις ἰαὴλ ἐξέλιπον ὁδοὺς, καὶ ἐπορεύθησαν τρίβους· ἐπορεύθησαν ὁδοὺς διεσταλμένας.

7 * ἐξέλιπον ⸗ κατοικοῦντες ἐν τῷ ἰσραὴλ, ἐξέλιπον ἕως οὗ ἀνέστη δεββωρά, ὅτι ἀνέστη μήτηρ ἐν τῷ ἰσραήλ.

8 * ᾑρέτησαν θεοὺς καινοὺς, τότε ἐπολέμησαν πόλεις ἀρχόντων, σκέπη νεανίδων σταλμάτων ἀνάφθη· καὶ σταλμάτων τεσσαράκοντα χιλιάσιν ἐν τῷ ἰσραήλ.

9 * ἡ καρδία μου ἐπὶ τὰ διατεταγμένα τῷ ἰσραήλ· ⸗ ἀνασῶσαι τοῦ λαοῦ εὐλογεῖτε τὸν κύριον.

10 * ἐπιβεβηκότες ἐπὶ ὑποζυγίων ἐπιλαμπινῶν καθήμενοι ἐπὶ κριτηρίου, καὶ πορευόμενοι ἐφ' ὁδῷ φθέγξασθε

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[14] Et iuit manus filiorum Iſrael iens & roborans ſe contra Iabin regem Chenaghan, quoad perdiderunt Iabin regem Chenaghan.

CAP. V.

ET laudauit Debora & Barak filius Abinogham in tempore illo, ad dicendum. [2] Quando rebellarunt domus Iſrael, venerunt ſuper eos gentes, & expulerunt eos ex vrbibus ſuis: & quando redierunt ad faciendam legem, fortificati ſunt illi ſuper auctores inimicitiarum eorum, qui expulerant eos de-ſuper termino terræ Iſrael. ita ſuper vltione fractus eſt Zzizzara & exercitus eius, & ſuper ſignum & liberationem quæ facta eſt Iſraeli; ita redierunt ſapientes ad ſedendum in domibus Synagogæ, in capite detecto, ad docendum populum verba Legis: ita benedicite & confitemini ante Dominum.

[3] Audite reges, & attendite dominatores, dixit Debora in prophetia Domini; Ego laudans & confitens, & benedicens ante Dominum Deum Iſrael. [4] Domine, in die reuelari te illis de Seghir, & in oſtenſione gloriæ tuæ, ſuper terminos terræ Edom, terra tremuit impetu, etiam cœli diſtillauerunt, etiam nubes ſtillauerunt pluuiam.

[5] Montes diſtillauerunt ab-ante Dominum: hic Sinai motus & tremefactus eſt; & aſcendit fumus eius vt fumus fornacis à facie quòd reuelata eſt ſuper eum gloria Domini Dei Iſrael. [6] Quando peccauerunt in diebus Samghar filij Ghanath in diebus Iaghel defecerunt tranſeuntes viam; qui fuerunt ambulantes in ſemitis præparatis, redierunt ad eſſe ambulantes in vijs furtiuis. [7] Deſolatæ ſunt vrbes oppidorum quæ fuerunt ſedentes in terra Iſrael; expugnati ſunt & diſperſi ſunt habitatores earum quoad miſſa ſum; ego Deborah miſſa ſum ad prophetandum in medio domus Iſrael.

[8] Quando voluerunt domus Iſrael ad ſeruiendum erroribus nouis, qui de proximo facti ſunt, quibus non ſtuduerunt in eis patres eorum, venerunt ſuper eos gentes, & expulerunt eos ex vrbibus eorum; & cùm redierunt ad legem, facta ſunt illis ſigna & fortitudines, & non præualuerunt eis: & quando venit ſuper eos oſor & tribulator in quadraginta millibus tenentium gladios, & in ſexaginta millibus tenentium haſtas, & in ſeptuaginta millibus tenentium clypeos, & in octoginta millibus ſagittatorum iaculorum præter nongentos currus ferri qui fuerunt cum eo, omnia hæc millia & omnes hæ turmæ non potuerunt ad ineundum prœlium cum Iſrael.

[9] Dixit Deborah in prophetia, Ego miſſa ſum ad laudandum Scribas Iſrael; qui, quando fuit tribulatio illa, non ceſſarunt ab interpretanda lege; & ſic pulchrum illis, quòd ſedentes in domo congregationis in capite detecto, & docentes populum verba legis, & benedicentes & confitentes ante Dominum. [10] Qui fuerunt impedientes negotia ſua, equitantes ſuper aſinas ſtratas in omnibus generibus pictarum veſtium, & ambulantes in omni termino terræ Iſrael, & aſſociati ad ſedendum ſuper iudicium; erunt ambulantes in via eorum, & narrantes ſuper fortitudines quæ factæ ſunt ipſis.

11 * מִקּוֹל מְחַצְּצִים בֵּין מַשְׁאַבִּים שָׁם
יְתַנּוּ צִדְקוֹת יְהוָה צִדְקֹת
פִּרְזוֹנוֹ בְּיִשְׂרָאֵל אָז יָרְדוּ לַשְׁעָרִים עַם־
12 יְהוָה׃ * עוּרִי עוּרִי דְּבוֹרָה
עוּרִי עוּרִי דַּבְרִי־שִׁיר קוּם בָּרָק וּשְׁבֵה
13 שֶׁבְיְךָ בֶּן־אֲבִינֹעַם׃ * אָז יְרַד
שָׂרִיד לְאַדִּירִים עָם יְהוָה יְרַד־לִי
14 בַּגִּבּוֹרִים׃ * מִנִּי אֶפְרַיִם שָׁרְשָׁם בַּעֲמָלֵק
אַחֲרֶיךָ בִּנְיָמִין בַּעֲמָמֶיךָ מִנִּי מָכִיר יָרְדוּ
מְחֻקְקִים וּמִזְבּוּלֻן מֹשְׁכִים בְּשֵׁבֶט
15 סֹפֵר׃ * וְשָׂרַי בְּיִשָּׂשכָר עִם־דְּבֹרָה
וְיִשָּׂשכָר כֵּן בָּרָק בָּעֵמֶק שֻׁלַּח בְּרַגְלָיו
בִּפְלַגּוֹת רְאוּבֵן גְּדֹלִים חִקְקֵי־לֵב׃
16 * לָמָּה יָשַׁבְתָּ בֵּין הַמִּשְׁפְּתַיִם לִשְׁמֹעַ
שְׁרִקוֹת עֲדָרִים לִפְלַגּוֹת רְאוּבֵן גְּדוֹלִים
17 חִקְרֵי־לֵב׃ * גִּלְעָד בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן שָׁכֵן
וְדָן לָמָּה יָגוּר אֳנִיּוֹת אָשֵׁר יָשַׁב לְחוֹף
18 יַמִּים וְעַל מִפְרָצָיו יִשְׁכֹּן׃ * זְבוּלֻן
עַם חֵרֵף נַפְשׁוֹ לָמוּת וְנַפְתָּלִי עַל
19 מְרוֹמֵי שָׂדֶה׃ * בָּאוּ מְלָכִים
נִלְחָמוּ אָז נִלְחֲמוּ מַלְכֵי כְנַעַן בְּתַעְנָךְ
עַל־מֵי מְגִדּוֹ בֶּצַע כֶּסֶף לֹא
20 לָקָחוּ׃ * מִן־שָׁמַיִם נִלְחָמוּ הַכּוֹכָבִים
מִמְּסִלּוֹתָם נִלְחֲמוּ עִם־
21 סִיסְרָא׃ * נַחַל קִישׁוֹן גְּרָפָם נַחַל קְדוּמִים
נַחַל קִישׁוֹן תִּדְרְכֵי נַפְשִׁי עֹז׃

11 * Vbi collisi sunt currus & hostium suf
focatus est exercitus, ibi narrentur iustitię
B Domini, & clemētia in fortes Israel. Tunc
descendit populus Domini ad portas, &
12 obtinuit principatum. * Surge surge
Debora, surge surge & loquere canticū.
Surge Barach & apprehēde captiuos tuos
13 fili Abinoem. * Saluatæ sunt reliquiæ
populi. Dominus in fortibus dimicauit.
14 * Ex Ephraim deleuit eos in Amalech,
& post eum ex Beniamin in populos tuos
ô Amalech. De Machir principes descen-
derunt, & de Zabulon qui exercitum du-
cerent ad bellandum.
15 * Duces Ysachar fuêre cum Debora,
& Barach vestigia sunt secuti, qui quasi in
præceps ac barathrum se discrimini de-
dit, diuiso contra se Ruben, magnanimo-
rum reperta est contentio.
16 * Quare habitas inter duos terminos
vt audias sibilos gregum diuiso contra se
Rubē: magnanimorū reperta est cōtētio.
17 * Galaad trans Iordanem quiescebat
& Dan vacabat nauibus. Aser habitabat
in littore maris & in portubus moraba-
18 tur. * Zabulon verò & Neptalim ob-
tulerunt animas suas morti in regione
Merome.
19 * Venerunt reges & pugnauerunt, pu-
gnauerunt reges Chanaan in Thane iu-
xta aquas Mageddo, & tamen nihil tule-
lere prædantes.
20 * De cælo dimicatum est contra eos,
stellæ manentes in ordine & cursu suo,
aduersus Sysaram pugnauerunt.
21 * Torrens Cyson traxit cadauera eo-
rum, torrens Cadumim, torrens Cyson.
Conculca anima mea robustos.

תרגום יונתן

11 מֵאֲתַר דַּהֲווֹ אָנְסִין לְהוֹן וְנָסְבִין מַה דִּי בִּידֵיהוֹן בֵּית מְתוּבַת מְכָסִין וּכְמָנַת לִיסְטִין עַל גּוּבִין בֵּית שַׁקְיָא דְּמַיָּא אַתְרָא דְיִתְעֲבִידָא לְהוֹן
נִיסִין וּגְבוּרָן לִדְבֵית יִשְׂרָאֵל מִלְּקַדְמִין אֲתַר דַּהֲוָאָה בְּנָת יִשְׂרָאֵל נָפְקָן לְמִמְלֵי מַיָּא דָּחֲלִין לְאַשְׁמָעָא קַל טִרְפַת פַּרְסַת רַגְלָאֵי מִן קֳדָם כְּמָנַת
סָנְאָה וּמְעִיקָא תַּמָּן יוֹדוּן עַל זַכְוָתָא דַיְיָי וְעַל זָכוּתֵיהּ דְיָתֵיב קִירְוֵי פַּצְחַיָּא בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל בְּכֵין נְחַתּוּ מִכְּרַכֵּי תוּקְפָא לְמִיתַב בְּקִירְוֵי
פַּצְחַיָּא עַמֵּיהּ דַיְיָי׃ 12 שַׁבַּחִי שַׁבַּחִי דְּבוֹרָה שַׁבַּחִי וְאוֹדִי מַלִּילִי תּוּשְׁבַּחְתָּא קוּם בָּרָק וּשְׁבֵי שִׁבְיָךְ בַּר אֲבִינוֹעַם׃
13 בְּכֵין נְחֵית חַד מִמַּשְׁרְיָת יִשְׂרָאֵל וְתַבַּר תְּקוֹף גִּיבָּרֵי עַמְמַיָּא הָא לָא מִגְּבוּרָא דִדְהוֹן הֲוָת דָּא אֱיָלְהֵן יְיָי תַּבַּר קֳדָם עַמֵּיהּ תְּקוֹף גִּיבָּרֵי
סָנְאֵיהוֹן׃ 14 מִדְּבֵית אֶפְרַיִם קָם יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן בְּקַדְמֵיתָא וְאַגִּיחַ קְרָבָא בִּדְבֵית עֲמָלֵק בָּתְרוֹהִי קָם מַלְכָּא שָׁאוּל מִדְּבֵית
בִּנְיָמִן קָטֵיל יַת דְּבֵית עֲמָלֵק וְאַגִּיחַ קְרָבָא בִּשְׁאַר עַמְמַיָּא מִדְּבֵית מָכִיר נְחַתּוּ מְרַשְׁמִין בִּקְרָבָא וּמִשֵּׁבֶט זְבוּלֻן כָּתְבִין בְּקוֹלְמוֹס דִּסְפַר׃
15 וְרַבְרְבֵי יִשָּׂשכָר מִישְׁתַּמְעִין לְמִילֵי דְּבוֹרָה וּשְׁאַר שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל מְשַׁמְשִׁין קֳדָם בָּרָק מִשְׁתַּלְחִין בְּקִירְוֵי מֵישְׁרָא לְכָל אֲתַר
דְצָרִיךְ לְתַמָּן בְּתוּשְׁלַחְתֵּיהּ אָזְלִין בְּזַרְעִית רְאוּבֵן סַגִּיאִין נִיכְלֵי לִבָּא׃
16 לְמָא תַבְחוּן מִמַּשְׁרְיָת קְרָבָא לְמִתַּב בֵּין תְּחוּמַיָּא לְמִשְׁמַע בְּשׂוֹרָא לְמִדַּע אַיְדָא מַשְׁרֵי נָצְחָא בִּקְרָבָא לְמֶהֱוֵי עִימֵיהּ לְבָרָק אַתּוּן
אָמְרִין דִּילָךְ אֲנַחְנָא וּלְסִיסְרָא אַתּוּן אָמְרִין דִּילָךְ אֲנַחְנָא הַכְדֵּין כָּשַׁר לְכוֹן לְמֶעְבַּד דְּבֵית רְאוּבֵן הֲלָא יָדְעִיתוּן דִּקְדָמוֹהִי גַּלְיָן מַחְשְׁבָת לִיבָּא׃
17 דְּבֵית גִּלְעָד בְּעִיבְרָא דְיַרְדְּנָא שָׁרוֹ וּדְבֵית דָּן גָּזוּ עֲבָרוּ יַרְדְּנָא וְשַׁוִּיאוּ נִכְסֵיהוֹן בִּסְפִינָן דְּבֵית אָשֵׁר עַל סְפַר יַמָּא שְׁרוֹ קִירְוֵי עַמְמַיָּא
דְפַגְרוּ תָּבוּ וּבְנוּנוּן וִיתִיבוּ בְּהֵן׃ 18 דְּבֵית זְבוּלֻן לִקְבֵיל עַמְמַיָּא דְּגַדִּיפוּ מְסָרוּ נַפְשֵׁיהוֹן לְקַטָּלָא אִינוּן וּדְבֵית נַפְתָּלִי
יְשַׁבְּחוּנוּן כָּל יָתְבֵי אַרְעָא׃ 19 אֲתוֹ מַלְכַיָּא אַגִּיחוּ קְרָבָא בְּכֵין אַגִּיחוּ מַלְכֵי כְּנָעַן בְּתַעְנָךְ הֲווֹ שָׁרָן וּמָטָן עַד מֵי מְגִדּוֹ
מָמוֹן דִּכְסַף לָא קַבִּילוּ׃ 20 מִן שְׁמַיָּא אִיתְגַּח עִמְּהוֹן קְרָבָא מֵאֲתַר דְנָפְקִין כּוֹכָבַיָּא מִכִּבְשֵׁי דַּבָּרֵיהוֹן תַּמָּן אִיתְגַּח קְרָבָא עִם
סִיסְרָא׃ 21 נַחֲלָא דְקִישׁוֹן תַּבְרִינוּן נַחֲלָא דְאִיתְעֲבִידָא בֵּיהּ נִיסִין וּגְבוּרָן לְיִשְׂרָאֵל מִלְּקַדְמִין הִיא נַחֲלָא דְקִישׁוֹן תַּמָּן
דּוּשִׁישַׁת נַפְשִׁי קְטִילֵי גִּבָּרֵיהוֹן בִּתְקוֹף׃

‡ *Vocem pulſantium inter lætantes; illic dabunt iuſtitiam Domino: iuſti confortati ſunt in Iſrael; tunc deſcendit in vrbes eius populus Domini.* 11

‡ *Surge ſurge Debbora, ſurge ſurge, loquere cum cantu; ſurge Barac & captiua captiuitatem tuam filius Abinoem.* 12

‡ *Tunc magnificata eſt fortitudo eius, Domine humilia mihi fortiores me.* 23

‡ *Populus Ephraim vlti ſunt eos in valle: frater tuus Beniamin in populis tuis: ex me Machir deſcenderunt ſcrutantes; & de Zabulon potentes in ſceptro ſcribæ.* 14

‡ *Et principes in Iſſachar cum Debbora; & Iſſachar ſic Barac in valle, miſit pedites ſuos in diuiſionibus Rubem: magnæ indagationes cordis.* 15

‡ *Vt quid mihi ſedetis inter terminos vt audiatis ſibilos excitantium ad tranſeundum in res Rubem: magnæ veſtigationes cordis.* 16

‡ *Galaad trans Iordanem habitauit: & Dan vt quid habitas nauibus? Aſer habitauit apud littus maris, & in præruptis eius habitauit.* 17

‡ *Zabulon populus contemnens animã ſuam in mortem, & Neptali in ſilua agri.* 18

‡ *Venerunt reges & pugnauerunt; tunc pugnauerunt reges Chanaan in Tennach in aqua Mageddo, abundantiam argenti non acceperunt.* 19

‡ *De cælo expugnati ſunt, ſtellæ ab ordine ſuo pugnauerunt cum Siſara.* 20

‡ *Torrens Ciſſon eiecit illos, torrens Cademim, torrens Ciſſon: conculcabit eos anima mea potens.* 21

11 ‡ φωνὴ ὠδὰκροωμένων ὠδὰ μέσον ἀφραινομένων· ἐκεῖ δώσουσιν δικαιοσύνην κυρίῳ· δίκαιοι ἐνίσχυσαν ἐν τῷ ἰσραήλ· τότε κατέβη εἰς τὰς πόλεις αὐτοῦ ὁ λαὸς κυρίου.

12 ‡ ἔξεγείρου ἔξεγείρου δεββωρά, ἔξεγείρου ἔξεγείρου, λάλει μετ' ᾠδῆς· ἔξανίσταθι βαρὰκ καὶ αἰχμαλώτιζε αἰχμαλωσίαν σου υἱὸς ἀβινεέμ.

23 ‡ τότε ἐμεγαλύνθη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ· κύριε ταπείνωσόν μοι σὺ ἰσχυροτέρους μου.

14 ‡ λαὸς ἐφραὶμ ἐτιμωρήσαντο αὐτὸς ἐν κοιλάδι· ἀδελφός σου βενιαμὶν ἐν λαοῖς σου· ἐξ ἐμοῦ μαχεὶρ κατέβησαν ἐξερευνῶντες, καὶ ἐκ ζαβουλὼν ἐνισχύοντες ἐν σκήπτρῳ γραμματέως.

15 ‡ καὶ ἄρχοντες ἐν ἰσσάχαρ μετὰ δεββώρας καὶ ἰσσάχαρ οὕτω βαρὰκ ἐν τῇ κοιλάδι, ἐξαπέστειλεν πεζοὺς αὐτοῦ ἐν διαιρέσεσιν ῥουβήμ· μεγάλοι ἀκριβασμοὶ καρδίας.

16 ‡ ἱνατί μοι κάθησθε ἀνὰ μέσον τῶν μισφαθαὶμ τοῦ εἰσακοῦσαι συριγμοὺς ἐξεγειρόντων τοῦ διελθεῖν εἰς τὰ τοῦ ῥουβήμ· μεγάλοι ἐξιχνιασμοὶ καρδίας

17 ‡ γαλαὰδ· ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου κατεσκήνωσεν· καὶ δὰν ἱνατί παροικεῖς πλοίοις; ἀσὴρ παρῴκησεν παρὰ αἰγιαλὸν θαλασσῶν, καὶ ἐπὶ τὰς διακοπὰς αὐτοῦ κατεσκήνωσεν.

18 ‡ ζαβουλὼν λαὸς ὀνειδίσας ψυχὴν αὐτοῦ εἰς θάνατον, καὶ νεφθαλὶ ἐπὶ ὕλῃ ἀγροῦ.

19 ‡ ἦλθον βασιλεῖς καὶ παρετάξαντο, τότε ἐπολέμησαν βασιλεῖς χαναὰν ἐν τεννὰχ ἐπὶ τοῦ ὕδατος μαγεδδώ, πλεονεξίαν ἀργυρίου οὐκ ἔλαβον.

20 ‡ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπολεμήθησαν, καὶ ἀστέρες ἐκ τῆς τάξεως αὐτῶν ἐπολέμησαν μετὰ σισάρα.

21 ‡ χειμάρρους κισσὼν ἐξέβαλεν αὐτούς, χειμάρρους καδημίμ, χειμάρρους κισσών· καταπατήσει αὐτοὺς ψυχή μου δυνατή.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[11] Ex loco vbi fuerunt diripientes eos; & accipientes quidquid in manibus eorum, domus ſeſſionis abſconditorum, & inſidiæ latronum ſuper lacus domus irrigationum aquarum, locum quo facta ſunt illis ſigna, & fortitudines domui Iſrael ab antiquis, locum quo fuerunt filiæ Iſrael exeuntes ad implendum aquas, metuentes ad audire faciendũ vocẽ ſtrepitus pedum ab ante inſidias oſoris & affligentis: ibi confitebuntur ſuper præmia Domini ſuper iuſtitiam eius qui poſuit oppida terræ Iſrael; tunc deſcenderunt ex arcibus munitis ad habitandum in vrbibus oppidorum populi Domini. [12] Lauda, lauda Debora, lauda & confitere, loquere laudationes: ſurge Barak, & captiua captiuitatem tuam fili Abinogham.

[13] Tunc deſcendit vnus ex exercitu Iſrael, & fregit fortitudinẽ fortium gentium. Ecce non ex fortitudine manus eorum fuit hoc; ſed Dominus fregit ante populum ſuum fortitudinem virorum oſorum eorum. [14] Ex domo Ephraim ſurrexit Ioſue filius Nun in anteriori, & iniuit bellum in domum Ghamalek: poſt eum ſurrexit rex Saul ex domo Biniamin, & occidit domum Ghamalek, & iniuit bellum in reliquis gentibus: ex domo Machir deſcenderunt ſignati in bello: & ex tribu Zebulun ſcribentes in calamo ſcribæ. [15] Et principes Iſachar obedientes ſermonibus Debora, & reliquæ tribus Iſrael miniſtrantes ante Barak miſſæ in vrbibus planiciei, in omni loco quo opus eſſet illuc in miſſione eius euntes; in proſapia Reuben multi inſidiatores cordis. [16] Quare reditis ex exercitu belli ad ſedendum inter terminos, ad audiendum legationem ad ſciendum manum exercitus vincentem in prælio ad eſſe cum eo: Barak vos dicentes, Tui nos; & Zzizzaræ vos dicentes, tui nos; num ita rectum vobis ad faciendum domus Reuben, nónne cognouiſtis quod ante eum apertæ cogitationes cordis?

[17] Domus Gilghad trans Iordanem habitarunt, & domus Dan vadarunt, tranſmiſerunt Iordanem, poſuerunt diuitias ſuas in nauibus: domus Aſſer ſuper limitem maris habitarunt vrbes gentium quas deſtruxerunt, redierunt, ædificauerunt eas & habitauerunt in eis.

[18] Zebulun è regione gentium quas exprobrauerunt tradiderunt animas ſuas ad occidendum eas; & domus Nephthali, laudabunt eos omnes habitatores terræ.

[19] Venerunt reges, inierunt bellum, tunc inierunt reges Chenaghan; in Thaghanach fuerunt habitantes & pertingentes vſque ad aquas Megido, diuitias argenti non voluerunt. [20] De cælo initum eſt cum illis bellum, de loco quo exeunt ſtellæ; de ſemitis ductuum earum, ibi initum eſt bellum cum Zzizzara. [21] Fluuius Kiſſon fregit eos, fluuius quo facta ſunt in eo ſigna & fortitudines Iſraeli ab antiquis, ipſe fluuius Kiſſon: ibi conculcauit anima mea occiſos fortium eorum in robore.

22 * אָז הָלְמוּ עִקְבֵי־סוּס מִדַּהֲרוֹת דַּהֲרוֹת
23 אַבִּירָיו׃ * אוֹרוּ מֵרוֹז אָמַר מַלְאַךְ
יְהוָה אֹרוּ אָרוֹר יֹשְׁבֶיהָ כִּי לֹא־בָאוּ
לְעֶזְרַת יְהוָה לְעֶזְרַת יְהוָה בַּגִּבּוֹרִים׃
24 * תְּבֹרַךְ מִנָּשִׁים יָעֵל אֵשֶׁת חֶבֶר הַקֵּינִי
25 מִנָּשִׁים בָּאֹהֶל תְּבֹרָךְ׃ * מַיִם שָׁאַל
חָלָב נָתָנָה בְּסֵפֶל אַדִּירִים הִקְרִיבָה חֶמְאָה׃
26 * יָדָהּ לַיָּתֵד תִּשְׁלַחְנָה וִימִינָהּ
לְהַלְמוּת עֲמֵלִים וְהָלְמָה סִיסְרָא מָחֲקָה
27 רֹאשׁוֹ וּמָחֲצָה וְחָלְפָה רַקָּתוֹ׃ * בֵּין
רַגְלֶיהָ כָּרַע נָפַל שָׁכָב בֵּין רַגְלֶיהָ כָּרַע נָפָל
בַּאֲשֶׁר כָּרַע שָׁם נָפַל שָׁדוּד׃
28 * בְּעַד הַחַלּוֹן נִשְׁקְפָה וַתְּיַבֵּב אֵם
סִיסְרָא בְּעַד הָאֶשְׁנָב מַדּוּעַ
בֹּשֵׁשׁ רִכְבּוֹ לָבוֹא מַדּוּעַ אֶחֱרוּ פַּעֲמֵי
29 מַרְכְּבוֹתָיו׃ * חַכְמוֹת שָׂרוֹתֶיהָ
תַּעֲנֶינָה אַף־הִיא תָּשִׁיב אֲמָרֶיהָ לָהּ׃
30 * הֲלֹא יִמְצְאוּ יְחַלְּקוּ שָׁלָל רַחַם
רַחֲמָתַיִם לְרֹאשׁ גֶּבֶר שְׁלַל צְבָעִים לְסִיסְרָא
שְׁלַל צְבָעִים רִקְמָה צֶבַע
31 רִקְמָתַיִם לְצַוְּארֵי שָׁלָל׃ * כֵּן יֹאבְדוּ כָל־
אוֹיְבֶיךָ יְהוָה וְאֹהֲבָיו כְּצֵאת
הַשֶּׁמֶשׁ בִּגְבֻרָתוֹ וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ
אַרְבָּעִים שָׁנָה׃

ו

1 * וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיִּתְּנֵם
2 יְהוָה בְּיַד־מִדְיָן שֶׁבַע שָׁנִים׃ * וַתָּעָז יַד־מִדְיָן
עַל־יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי מִדְיָן עָשׂוּ־לָהֶם׳ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אֶת־הַמִּנְהָרוֹת אֲשֶׁר בֶּהָרִים וְאֶת־הַמְּעָרוֹת
וְאֶת־הַמְּצָדוֹת׃

22 * Vngulæ equorum ceciderunt, fugientibus impetu & per præceps ruentibus fortissimis hostium.
23 * Maledicite terræ Meroz, dixit angelus Domini, maledicite habitatoribus eius, quia non venerunt ad auxilium Domini, in adiutorium fortissimorum eius.
24 * Benedicta inter mulieres Iahel vxor Aber Cinæi, & benedicatur in tabernaculo suo.
25 * Aquam petenti lac dedit, & in phiala principum obtulit butyrum.
26 * Sinistram manum misit ad clauum, & dextram ad fabrorum malleos, percussitque Sysaram, quærens in capite vulneri locum, & tempus validè perforans.
27 * Inter pedes eius ruit, defecit & mortuus est. Voluebatur ante pedes eius, & iacebat exanimis & miserabilis.
28 * Per fenestram respiciens vlulabat mater eius, & de cœnaculo loquebatur; Cur moratur regredi currus eius? quare tardauerunt pedes quadrigarum illius?
29 * Vna sapientior cæteris vxoribus eius, hæc socrui verba respondit:
30 * Forsitan nunc diuidit spolia, & pulcherrima fœminarum eligitur ei. Vestes diuersorum colorum Sysaræ traduntur in prędam, & supellex varia ad ornanda colla congeritur.
31 * Sic pereant omnes inimici tui Domine; qui autem diligunt te, sicut Sol in ortu suo splendet, ita rutilent. Quieuítque terra per quadraginta annos.

CAP. VI.

1 A FEcerunt autem filij Israel malum in conspectu Domini, qui tradidit illos in manu Madiam septem annis.
2 * Et oppressi sunt valdè ab eis: fecerúntque sibi antra & speluncas in montibus, & munitissima ad repugnandum loca.

תרגום יונתן

22 בְּכֵין אִישְׁתַּלְפָּא טוּפְרֵי סוּסַוָּתְהוֹן מִפִּינוּךְ דַּהֲוָה מְפַנִּיךְ קֳדָם רְתִיכֵי גִּבָּרוֹהִי׃ 23 לוּטוּ מֵרוֹז אֲמַר בָּרָק נְבִיאָה דַיְיָי לוּטוּ וּתַבְּרוּ
יַת יָתְבָהָא אֲרֵי לָא אֲתוֹ לִסְעוּדָן עַמָּא דַיְיָי לִסְעוּדָן עַמָּא דַיְיָי כַּד אַגִּיחַ קְרָבָא בְּגִבָּרַיָּא׃ 24 תִּתְבְּרָךְ מִבְּרַכַּת נְשַׁיָּא טָבָתָא יָעֵל אִתַּת חֶבֶר
שַׁלְמָאָה כַּחֲדָא מִנְּשַׁיָּא דִמְשַׁמְּשָׁן בְּבָתֵּי מֶדְרָשִׁין תִּתְבְּרָךְ׃ 25 מַיָּא שְׁאַל יָתָהּ סִיסְרָא רְשִׁיעָא חַלְבָא אַשְׁקִיתֵיהּ לְמַדַּע אִם רַעְיוֹנוֹהִי
עֲלוֹהִי בְּפַיְילֵי גִּיבָרַיָּא קָרִיבַת לִקְדָמוֹהִי שְׁמַן דְּגוּבְנִין׃ 26 יְדָהּ לְסִיכְתָּא אוֹשִׁיטַת וְיַמִּינָא לְאַרְזַפְתָּא דְנָפְחִין לְמִתְבַּר רְשִׁיעִין וַאֲנוּסִין
מַחֲתֵהּ לְסִיסְרָא תַּבֶּרֶת רֵישֵׁיהּ פָּעַת מוֹחֵיהּ אַעְבֶּרֶת בְּצִדְעֵיהּ׃ 27 בֵּין רִיגְלָהָא כְּרַע נְפַל שְׁכִיב בֵּין רִיגְלָהָא כְּרַע נְפַל בַּאֲתַר דִּכְרַע תַּמָּן
נְפַל בְּזִיזָא סִיסְרָא׃ 28 בְּעַד מִן חֲרַכָּא אִסְתְּכִיאַת וּמְדַיְקָא אִמֵּיהּ דְסִיסְרָא מִבֵּינֵי אַעֲיָתָא אֲמֶרֶת מָה דֵין אוֹחֲרָא רְתִיכוֹהִי דְסִיסְרָא
בְּרִי מִלְּמֵיתֵי מָה דֵין אִיתְעַכְּבוּ רָהֲטַיָּא דַהֲווֹ מַיְתִין לִי אִגֶּרֶת נִצְחָנִין׃ 29 חַכִּימַת פְּרִיסְתְּוָתָהָא עָנְיָן לָהּ אַף הִיא בְּחוֹכְמָהָא מְתִיבָא
לְמֵימַר לְהֵן׃ 30 מִדְמַשְׁכְּחִין וּמְפַלְגִין בִּיזְתָא יָהֲבִין גְּבַר וּבֵיתֵהּ לְכָל חָד וְחָד בִּיזָא סַגִּי קֳדָם סִיסְרָא בִּיזַת צִיּוּרֵי צִבְעוֹנִין עַל צַוְּארֵיהּ
נִכְסֵי עַתִּירַיָּא וּמָנֵי חֲמוּדָא קֳדָם גִּיבָּרוֹהִי דְבַזּוּ׃ 31 כֵּן יֵיבְדוּן כָּל סָנְאֵי עַמָּךְ יְיָי וְרַחֲמוֹהִי יְהוֹן עֲתִידִין לְאַזְהָרָה כְּמִיפַּק שִׁמְשָׁא
בְּגִבּוּרְתֵּיהּ וּשְׁדוֹכַת אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל מִלְּמֶעְבַּד קְרָבָא אַרְבְּעִין שְׁנִין׃

ו

1 וַעֲבַדוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּבִישׁ קֳדָם יְיָי וּמַסְרִינוּן יְיָי בְּיַד מִדְיָנָאֵי שְׁבַע שְׁנִין׃
2 וּתְקִיפַת יַד מִדְיָנָאֵי עַל יִשְׂרָאֵל מִן קֳדָם מִדְיָנָאֵי עֲבַדוּ לְהוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת מַטְמוֹרִיתָא דִבְטוּרַיָּא וְיַת מְעַרְתָּא וְיַת מְצָדְתָא׃

‡ *Tunc abscisa sunt crura equorum hinnitibus potentium illius.* 22

‡ *Maledicite Meroz, dixit angelus Domini, maledictione maledicite habitatores eius, quoniam non venerunt in auxilium; Dominus auxiliator noster, Dñs in pugnatoribus potens.* 23

‡ *Benedicatur ex mulieribus Iael vxor Aber Cinæi, ex mulieribus in tabernaculo benedicatur.* 24

‡ *Aquam petijt ab ea, & lac dedit illi in phiala, sortium obtulit butyrum.* 25

‡ *Manum suam in palum extendit, dexteram suam in abscisiones incidentium, & abscidit Sisara, contriuit caput eius, & confregit & perforauit tempus eius.* 26

‡ *Inter pedes eius incuruatus cecidit, dormiuit inter pedes eius, flexit, cecidit; in quo flexit, illic cecidit miserabiliter.* 27

‡ *Per fenestram respiciebat & intuebatur mater Sisara per cœnaculum, quare moratus est currus eius aduenire? quare tardauerunt vestigia curruum eius?* 28

‡ *Sapientes principum illius respõderunt ad illam; & illa autem respondit in verbis suis.* 29

‡ *Nonne inuenient eum diuidentem spolia? amicus amicis in caput potentis spolia tincturarum Sisaræ, spolia tincturarum variegationis tinctura: tinctura variegatorum collo eius spolia.* 30

‡ *Sic pereant omnes inimici tui Domine, & qui amant eum sicut oriens Solis in potentatibus suis: & quieuit terra quadraginta annos.* 31

CAP. VI.

ET *fecerunt filij Israel malum coram Domino, & tradidit eos Dominus in manu Madiam septem annis.* 1

‡ *Et fortificata est manus Madiam super Israel; à facie Madiam fecerunt sibi ipsis filij Israel antra in montibus & speluncis & munitissimis locis.* 2

22 ‡ τότε ἀπεκόπησαν πέρναι ἵππων μαδαρῶθ δυναστῶν αὐτοῦ.

23 ‡ καθαρῶθε μεροὺζ· εἶπεν ὁ ἄγγελ Θ κυρίου, καταρᾶσθε καταράσαθε θὺ ἐνοίκους αὐτῆς ὅτι θκ ἦλθον εἰς τὴν βοήθειαν· κύριος βοηθὸς ἡμῶν κύριος ἐν μαχηταῖς
24 δυνατός. ‡ δὐλογηθείη ἐκ γυναικῶν ἰαὴλ γυνὴ χάβερ Ε κιναίου· ἐκ γυναικῶν ἐν σκηνῇ δὐλογηθείη.

25 ‡ ὕδωρ ἠτησεν αὐτήν, Ε γάλα ἔδωκεν αὐτῷ ἐν λακάνῃ, ἐχυρῶν προσήγαγεν βούτυρον.

26 ‡ τὴν χεῖρα αὐτῆς εἰς πάσσαλον ἐξέτεινεν, τὴν δεξιὰν αὐτῆς εἰς ἀποτομὰς καλαμοπόντων, Ε ἀπέτεμε σισάρα, ἀπέτειψεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ συνέθλασεν καὶ διήλασεν τὸν γνάθον αὐτοῦ·

27 ‡ δὰμέθον τῶν ποδῶν αὐτῆς συγκύψας ἔπεσεν· ἐκοιμήθη μεταξὺ ποδῶν αὐτῆς, ἔκαμψεν, ἔπεσεν· ἐν ᾧ ἔκαμψεν ἐκεῖ ἔπεσεν ταλαιπώρως.

28 ‡ διὰ τ Θυρίδ Θ διέκυπτεν καὶ κατεμυθάνεν ἡ μήτηρ σισάρα διὰ τ δικτυωτῆς διατί ἠχάτισεν τὸ ἅρμα αὐτοῦ ὦδε χρυέθαι, διατί ἐχρόνισαν ἴχνη ἁρμάτων αὐτοῦ;

29 ‡ Θφαί δ᾽χουσῶν αὐτῆς δὐταπεκείναθ πρὸς αὐτὴν· καὶ αὐτὴ ὃ δὐταπεκείναθ ἐν ῥήμασιν αὐτῆς.

30 ‡ ὀχὶ δὐρήθυσιν αὐτὸν διαμερίζοντα σκύλα; φιλιάζων φίλοις εἰς κεφαλὴν δυναθ σκύλα βαμμάτων τῷ σισάρα, σκύλα βαμμάτων ποικιλίας βαφῆ· βαμμὰ ποικιλτῶν τῷ τραχήλῳ αὐτοῦ σκύλα.

31 ‡ ὕτως ἀπόλλυθ πάντες ⓐ ἐχθροί σου κύριε· Ε οἱ ἀγαπῶντες αὐτὸν καθὼς ἡ δύναθλη ἡλίου ἐν δυναστείᾳ αὐτοῦ· καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ τεσσαράκονθα ἔτη.

ϛ.

1 ‡ Καὶ ἐποίησθν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸ πονηρὸν ἔναντι κυρίου, Ε παρέδωκεν αὐτοὺς κύρι Θ ἐν χειρὶ μαδιὰμ ἑπτὰ ἔτη.

2 ‡ Ε κατίσχυσεν χεὶρ μαδιὰμ ἐπὶ ἰσραήλ· ἀπὸ προσώπου μαδιὰμ ἐποίησαν ἑαυτοῖς ⓐ υἱοὶ ἰσραὴλ μυδρεας ἐν τοῖς ὄρεσιν καὶ τοῖς ἀσηλαίοις καὶ τοῖς ὀχυρώμασιν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[22] Tunc eductæ sunt vngulæ equorum eorum à fremitu, quo fuit fremens ante currus fortitudinis eius.

[23] Maledicite Meroz, dixit Barak propheta Domini: maledicite & frangite habitatores eius, quia non venerunt ad auxilia populi Domini, ad auxilia populi Domini quando iniuit bellum cum fortibus viris. [24] Benedicêris à benedictione mulierum bonarum Iaghel vxor Hheber Salmæi: sicut vna ex mulieribus, quæ ministrantes in domibus scholarum benedicêris.

[25] Aquas petiuit eam Zzizzara impius, lacte potauit eum, ad sciendum, si cogitationes eius super eum: in phialis virorum attulit ante eum pinguedinem caseorum. [26] Manum suam ad clauum tetendit, & dexteram suam ad malleum, quæ conflata ad confringendum impios, & violentos: percussit eum Zzizzaram, fregit caput eius, transfixit cerebrum eius, transiuit in tempore eius. [27] Inter pedes eius curuatus est, cecidit, iacuit inter pedes eius, curuatus est, cecidit; in loco quo curuatus est, ibi cecidit spoliatus Zzizzara. [28] In vsque ex fenestra prospexit, & attendens mater eius Zzizzaræ ex-inter cancellos dixit; Quid hoc tardauit currus eius Zzizzaræ filij mei à veniendo? Quid hoc impediti sunt cursores, qui fuerunt venire facientes mihi epistolam victoriarum? [29] Sapientes dominæ illius responderunt ei, etiam ipsa in sapientia sua respondit ad dicendum illis: [30] Ex quo inuenientes & diuidentes prædam, dantes virum & domum eius omni vni, & vni prædam multam ante Zzizzaram, prædam polymitarum colorum super collum eius, diuitias opulentorum & vasa desiderij ante virum eum quem spoliarunt.

[31] Sic peribunt omnes osores populi tui Domine, & misericordiæ eius erunt futuræ splendescere, sicut exire Solem in fortitudine sua. Et quieuit terra Israel à faciendo bello quadraginta annis.

CAP. VI.

ET fecerunt filij Israel malum ante Dominum, & tradidit eos Dominus in manus Madianæorum septem annis.

[2] Et roborata est manus Madianæorum super Israel: ab-ante Madianæos fecerunt sibi Israel latibula quæ in montibus, & speluncas & munitiones.

3 * וְהָיָה אִם־זָרַע יִשְׂרָאֵל וְעָלָה מִדְיָן וְעֲמָלֵק
וּבְנֵי־קֶדֶם וְעָלוּ עָלָיו׃
4 * וַיַּחֲנוּ עֲלֵיהֶם וַיַּשְׁחִיתוּ אֶת־יְבוּל הָאָרֶץ
עַד־בּוֹאֲךָ עַזָּה וְלֹא־יַשְׁאִירוּ מִחְיָה בְּיִשְׂרָאֵל
5 וְשֶׂה וְשׁוֹר וַחֲמוֹר׃ * כִּי־הֵם וּמִקְנֵיהֶם
יַעֲלוּ וְאָהֳלֵיהֶם יָבֹאוּ כְּדֵי־אַרְבֶּה לָרֹב וְלָהֶם
וְלִגְמַלֵּיהֶם אֵין מִסְפָּר וַיָּבֹאוּ בָאָרֶץ לְשַׁחֲתָהּ׃
6 * וַיִּדַּל יִשְׂרָאֵל מְאֹד מִפְּנֵי מִדְיָן וַיִּזְעֲקוּ בְנֵי־
7 יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה׃ * וַיְהִי כִּי־זָעֲקוּ בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה עַל אֹדוֹת מִדְיָן׃
8 * וַיִּשְׁלַח יְהוָה אִישׁ נָבִיא אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אָנֹכִי הֶעֱלֵיתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם וָאוֹצִיא אֶתְכֶם
9 מִבֵּית עֲבָדִים׃ * וָאַצֵּל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם
וּמִיַּד כָּל־לֹחֲצֵיכֶם וָאֲגָרֶשׁ אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם
וָאֶתְּנָה לָכֶם אֶת־אַרְצָם׃
10 * וָאֹמַר לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם לֹא
תִירְאוּ אֶת־אֱלֹהֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר אַתֶּם יוֹשְׁבִים
11 בְּאַרְצָם וְלֹא שְׁמַעְתֶּם בְּקוֹלִי׃ * וַיָּבֹא מַלְאַךְ
יְהוָה וַיֵּשֶׁב תַּחַת הָאֵלָה אֲשֶׁר בְּעָפְרָה אֲשֶׁר
לְיוֹאָשׁ אֲבִי הָעֶזְרִי וְגִדְעוֹן בְּנוֹ חֹבֵט חִטִּים בַּגַּת
12 לְהָנִיס מִפְּנֵי מִדְיָן׃ * וַיֵּרָא אֵלָיו מַלְאַךְ יְהוָה
וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה עִמְּךָ גִּבּוֹר הֶחָיִל׃
13 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו גִּדְעוֹן בִּי אֲדֹנִי וְיֵשׁ יְהוָה
עִמָּנוּ וְלָמָּה מְצָאַתְנוּ כָּל־זֹאת וְאַיֵּה כָּל־
נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר סִפְּרוּ־לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ לֵאמֹר הֲלֹא
מִמִּצְרַיִם הֶעֱלָנוּ יְהוָה וְעַתָּה נְטָשָׁנוּ יְהוָה וַיִּתְּנֵנוּ
14 בְּכַף מִדְיָן׃ * וַיִּפֶן אֵלָיו יְהוָה וַיֹּאמֶר לֵךְ
בְּכֹחֲךָ זֶה וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִכַּף מִדְיָן הֲלֹא
שְׁלַחְתִּיךָ׃

3 * Cúmq; ſeuiſſet Iſrael, aſcendebat Madian & Amalech, cęteríq; Orientalium na-
4 tionum. * Et apud eos figentes tentoria ſicut erãt in herbis, cuncta vaſtabant vſq; ad introitum Gazæ, nihílque omnino ad vitam pertinens relinquebant in Iſrael,
5 non oues, non boues, non aſinos. * Ipſi enim & vniuerſi greges eorum veniebãt cum tabernaculis ſuis, & inſtar locuſtarũ vniuerſa complebãt, innumera multitudo hominum & camelorũ, quicquid te-
6 tigerant deuaſtantes. * Humiliatúſq; eſt
B Iſrael valdè in conſpectu Madian.
7 *Et clamauit ad Dñm, poſtulans auxilium contra Madianitas.
8 * Qui miſit ad eos virum prophetam, & locutus eſt: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Ego vos feci conſcendere de Ægypto, & eduxi vos de domo ſeruitutis,
9 * Et liberaui de manu Ægyptiorum, & omnium inimicorum qui affligebãt vos. eiecíque eos ad introitum veſtrum, &
tradidi vobis terram eorum.
10 * Et dixi, Ego Dominus Deus veſter: Ne timeatis deos Amorræorum, in quorum terra habitatis. et noluiſtis audire
11 vocẽ meam. * Venit autẽ angelus Dñi, & ſedit ſub quercu quæ erat in Ephra, &
C pertinebat ad Ioas patrem familiæ Ezri. Cúmq; Gedeon filius eius excuteret, atq; purgaret fruméta in torculari, vt fugeret
12 Madiam; * Apparuit ei angelus Domini, & ait: Dominus tecum virorum fortiſſime.
13 * Dixítque ei Gedeon, Obſecro mi Domine, ſi Dominus nobiſcũ eſt, cur ergo apprehéderunt nos hæc omnia? Vbi ſunt mirabilia eius, quæ narrauerunt patres noſtri, atque dixerunt, De Ægypto eduxit nos Dominus? Nunc autẽ dereliquit nos Dominus, & tradidit in manu
14 Madian. * Reſpexítque ad eum Dominus, & ait: Vade in hac fortitudine tua, & liberabis Iſrael de manu Madian. ſcito quòd miſerim te.

תרגום יונתן

3 וַהֲוָה כַּד זָרַע יִשְׂרָאֵל וְסָלְקִין מִדְיָנָאֵי וַעֲמָלָקָאֵי וּבְנֵי מַדְינְחָא וְסָלְקִין עֲלֵיהוֹן׃
4 וְשָׁרְיָן עֲלֵיהוֹן וּמְחַבְּלִין יַת עֲלָלְתָא דְאַרְעָא עַד מַעֲלָנָא עַד עַזָּה וְלָא מַשְׁאֲרִין מָזוֹן לְקַיְמָא נַפָּשׁ בְּיִשְׂרָאֵל וְאִימַּר וְתוֹר וַחֲמָר׃
5 סָלְקִין וּמַשְׁכְּנֵיהוֹן וְאַתָּן כְּמִסַּת גוּבָּא לְסָגֵי וּלְהוֹן וְלִגְמַלֵּיהוֹן לֵית מְנְיָן וְעָלִין בְּאַרְעָא לְחַבָּלוּתָהּ׃
6 וּמְאַךְ יִשְׂרָאֵל לַחֲדָא מִן קֳדָם מִדְיָנָאֵי וְזָעִיקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ׃
7 וַהֲוָה כַּד זְעִיקוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ עַל עֵיסָק מִדְיָנָאֵי׃
8 וּשְׁלַח יְיָ גַּבְרָא נְבִיָא לְוָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר לְהוֹן כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אֲנָא אַסֵּיקִית יַתְכוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם וְאַפֵּיקִית יַתְכוֹן מִבֵּית עַבְדוּתָא׃
9 וְשֵׁיזְבִית יַתְכוֹן מִידָא דְמִצְרָאִים וּמִיַּד כָּל דָּחֲקֵיכוֹן וְתָרֵיכִית יַתְהוֹן מִן קֳדָמֵיכוֹן וְיָהֲבִית לְכוֹן יַת אַרְעָהוֹן׃
10 וַאֲמָרִית לְכוֹן אֲנָא יְיָ אֱלָהֲכוֹן לָא תְּדַחֲלוּן יַת טַעֲוָת אֱמוֹרָאֵי דְאַתּוּן יָתְבִין בְּאַרְעֲהוֹן וְלָא קַבֶּלְתּוּן לְמֵימְרִי׃
11 וַאֲתָא מַלְאֲכָא דַייָ וִיתֵיב תְּחוֹת בּוּטְמָא דִי בְעָפְרָה דִי לְיוֹאָשׁ אֲבוּהִי דְעֶזְרִי וְגִדְעוֹן בְּרֵיהּ חָבֵיט חִטִּין בְּמַעְצַרְתָּא לְעַרָקָא מִן קֳדָם מִדְיָנָאֵי׃
12 וְאִתְחֲזִי לֵיהּ מַלְאֲכָא דַייָ וַאֲמַר לֵיהּ מֵימְרָא דַייָ בְּסַעְדָּךְ גִּבָּר חַיְלָא׃
13 וַאֲמַר לֵיהּ גִּדְעוֹן בְּבָעוּ רְבוֹנִי וְאִית שְׁכִינְתָא דַייָ בְּסַעֲדָנָא וּלְמָה עַרְעָנָא כָּל אִילֵּין וְאַן כָּל פִּרְעוּתֵיהּ דְאִשְׁתְּעִיאוּ לָנָא אֲבָהָתָנָא לְמֵימַר הֲלָא מִמִּצְרַיִם אַסְקָנָא יְיָ וּכְעַן רַטְּשָׁנָא יְיָ וּמַסְרָנָא בְּיַד מִדְיָנָאֵי׃
14 וְאִתְפְּנִי לֵיהּ מַלְאֲכָא דַייָ וַאֲמַר אֱזֵיל בְּחֵילָךְ דֵּין וְתִפְרוֹק יַת יִשְׂרָאֵל מִידָא דְמִדְיָנָאֵי הֲלָא שְׁלַחְתָּךְ׃

‡ *Et factũ eſt quando ſeminauit vir Iſrael,* 3
& aſcẽdebat Madiam et Amalec et filij Orientis,& aſcendebant contra eum. ‡ *Et caſtra-* 4
metabantur contra eos, & vaſtabant confinia terræ,quoad venirent in Gazan; & non reliquerunt ſuſtentationem vitæ in Iſrael, & ouem,& vitulum,& aſinum.

‡ *Quoniam ipſi & iumenta eorum aſcende-* 5
bant & tabernacula corũ afferebant, et veniebant tanquã locuſtæ in multitudinẽ; & eorum & camelorũ ſuorũ non erat numerus; & veniebant in terram Iſrael vt vaſtarent illam.

‡ *Et humiliatus eſt Iſrael valde à facie Ma-* 6
diam, & clamauerunt filij Iſrael ad Dominũ.

‡ *Et factum eſt, poſtquam clamauerunt filij* 7
Iſrael ad Dominum propter Madiam:

‡ *Miſit Dominus virum prophetam ad fi-* 8
lios Iſrael, & dixit illis, Hæc dicit Dominus Deus Iſrael, Ego ſum qui eduxi vos de Ægypto,& eduxi vos de domo ſeruitutis.

‡ *Et liberaui vos de manu Ægypti, & de* 9
manu omnium affligentium vos, & eieci eos à facie veſtra, & tradidi vobis terram illorum.

‡ *Et dixi vobis, Ego ſum Dominus Deus* 10
veſter,non timebitis Deos Amorræi, inter quos vos habitatis in terra eorum, & non audiuiſtis vocem meam.

‡ *Et venit angelus Domini, & ſedit ſub* 11
quercu quæ erat in Ephra, quæ erat Ioas patris Ezri; & Gedeon filius eius excutiebat frumenta in torculari vt fugeret à facie Madiam.

‡ *Et apparuit ei angelus Domini, & dixit* 12
ad eum, Dominus tecum potens fortitudine.

‡ *Et dixit ad eum Gedeon, Jn me Domine* 13
mi, & ſi eſt Dominus nobiſcum? & vt quid inuenerunt nos omnia mala hæc? & vbi ſunt omnia mirabilia eius, quæ narrauerunt nobis patres noſtri dicẽtes, Nónne ex Ægypto eduxit nos Dominus? & nunc repulit nos Dominus & tradidit nos in manu Madiam.

‡ *Et reſpexit ad eum angelus Domini,* 14
dixit ei, Ambula in fortitudine hac, & ſaluabis Iſrael, ecce miſi te.

3 ‡ καὶ ἐγένετο ὅτε ἔσπειρεν ὁ λὴρ ἰσραὴλ, καὶ ἀνέβαινεν μαδιὰμ καὶ ἀμαλὴκ, καὶ ⓐ υἱοὶ ἀνατολῶν, καὶ ἀνέβαινον
4 ἐπ' αὐτόν. ‡ καὶ παρενέβαλον ἀπ' αὐτῶς, καὶ διέφθειραν τὰ ἐφόρια τ γῆς ἕως τ ἐλθεῖν εἰς γάζαν, καὶ οὐχ ὑπελίποντο ὑποσασιν ζωῆς ἐν ἰσραὴλ, καὶ ποίμνιον, καὶ
5 μόχον, καὶ ὄνον. ‡ ὅτι αὐτοὶ καὶ τὰ κλήνη αὐτῶν ἀνέβαινον, καὶ τὰς σκηνὰς αὐτῶν παρέφερον, καὶ παρεγίνοντο ὡς ἀκρίδες εἰς πλῆθος, καὶ αὐτοῖς καὶ ταῖς καμήλοις αὐτῶν οὐκ ἦν ἀριθμός· καὶ
παρεγίνοντο ἐν τῇ γῇ ἰσραὴλ τ διαφθεῖραι αὐτήν.
6 ‡ καὶ ἐπτώχυνεν ἰσραὴλ σφόδρα ἀπὸ προσώπου μαδιὰμ, καὶ ἐκέκραξαν ⓐ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς κύριον.
7 ‡ καὶ ἐγένετο ἐπεὶ ἐκέκραξαν ⓐ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς κύριον διὰ μαδιάμ·
8 ‡ ἐξαπέστειλεν κύριος ἄνδρα προφήτην πρὸς υἱοὺς ἰσραήλ· καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἐγώ εἰμι ὁ ἀναβιβάσας ὑμᾶς ἐξ αἰγύπτου, καὶ ἐξήγαγον ὑμᾶς ἐξ οἴκου δουλείας.
9 ‡ καὶ ἐξειλάμην ὑμᾶς ἐκ χειρὸς αἰγύπτου καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν θλιβόντων ὑμᾶς, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἐκ προσώπου ὑμῶν, καὶ ἔδωκα ὑμῖν τὴν γῆν αὐτῶν·
10 ‡ καὶ εἶπα ὑμῖν, ἐγώ εἰμι κύριος ὁ θεὸς ὑμῶν, μὴ φοβηθήσεσθε τοὺς θεοὺς τ ἀμορραίων ἐν οἷς ὑμεῖς κατοικεῖτε ἐν τῇ γῇ αὐτῶν, καὶ οὐκ εἰσηκούσατε τ φωνῆς μου.
11 ‡ καὶ ἦλθεν ἄγγελος κυρίου καὶ ἐκάθισεν ὑποτὴν δρῦν τὴν οὖσαν ἐν ἐφρὰ τὴν τ ἰωὰς πατρὸς ἐζρί· καὶ γεδεὼν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐραβδίζεν πυρὸς ἐν ληνῷ τ ἐκφυγεῖν ἐκ προσώπου μαδιάμ.
12 ‡ καὶ ὤφθη αὐτῷ ἄγγελος κυρίου, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, κύριος μετ σοῦ δυνατὸς τῇ ἰσχύϊ.
13 ‡ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν γεδεών, ἐν ἐμοὶ κύριέ μου, καὶ εἰ ἔστιν κύριος μετ' ἡμῶν, καὶ ἱνατί εὗρεν ἡμᾶς πάντα τὰ κακὰ ταῦτα· καὶ ποῦ ἐστὶν πάντα τὰ θαυμάσια αὐτοῦ, ὅσα διηγήσαντο ἡμῖν ⓐ πατέρες ἡμῶν λέγοντες, οὐχὶ ἐξ αἰγύπτου ἀνήγαγεν ἡμᾶς κύριος; καὶ νῦν ἀπώσατο ἡμᾶς κύριος καὶ παρέδωκεν ἡμᾶς ἐν χειρὶ μαδιάμ.
14 ‡ καὶ ἐπέβλεψεν πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος κυρίου, καὶ εἶπεν αὐτῷ, πορεύου ἐν τῇ ἰσχύϊ σου ταύτῃ, καὶ σώσεις τὸν ἰσραὴλ, ἰδοὺ ἐξαπέσταλά σε.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Et fuit quando ſeminauit Iſrael, & aſcendentes Madianæi & Ghamalekæi, & filij Orientis, & aſcendentes ſuper eos.
[4] Et tenderunt ſuper eos, & deuaſtantes prouentum terræ vſque ad aſcenſum Ghazæ; & non reliquerunt eis cibum ad viuificandum animam in Iſrael, & pecus & bouem, & aſinum. [5] Nam illi & greges eorum aſcendentes, & tentoria eorum; & venerunt vt ſufficientia locuſtæ ad multitudinẽ; & illis, & camelis eorum non erat numerus: & intrantes in terra ad vaſtandum eam. [6] Et humiliatus eſt Iſrael valde ab-ante Madianæos, & clamauerunt filij Iſrael ante Dominum. [7] Et fuit cùm clamauerunt filij Iſrael ante Dominum ſuper cauſam Madianæorum: [8] Et miſit Dominus virum prophetam ad filios Iſrael, & dixit eis: Sic dixit Dominus Deus Iſrael, Ego aſcendere feci vos de terra Ægypti, & eduxi vos de domo ſeruitutis. [9] Et liberaui vos de manu Ægyptiorum, & de manu omnium moleſtatorum veſtrorum, & eieci illos ex-ante vos, & dedi vobis terram eorum.
[10] Et dixi vobis, Ego Dominus Deus veſter, ne timeatis errores Amorrhæi, qua vos habitantes in terra eorum; & non audiſtis in dicto meo. [11] Et venit angelus Domini, & ſedit ſubtus quercum quæ in Ghaphra quæ Ioas patris Gheſer; & Gidghon filius eius excutiens triticum in torculari ad fugiendum ex-ante Madianæos. [12] Et viſus eſt ei angelus Domini, & dixit ei, Dictum Domini in auxilio tuo, vir virtutis. [13] Et dixit illi Gidghon, Obſecro Domine mi, & eſt diuinitas Domini nobiſcum? & ad quid acciderunt nobis omnia hæc? & vbi omnes ſeparationes eius, quas narrauerunt nobis patres noſtri, ad dicendum, An non ex Ægypto aſcendere fecit nos Deus? & nunc dereliquit nos Deus, & tradidit nos in manu Madianæorum. [14] Et reuerſus eſt ei angelus Domini & dixit, Ito in virtute tua hac, & redime Iſrael de manu Madianæorum: nonne miſi te?

15 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו בִּי אֲדֹנָי בַּמָּה אוֹשִׁיעַ אֶת־
יִשְׂרָאֵל הִנֵּה אַלְפִּי הַדַּל בִּמְנַשֶּׁה וְאָנֹכִי הַצָּעִיר
16 בְּבֵית אָבִי׃ * וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה כִּי אֶהְיֶה
17 עִמָּךְ וְהִכִּיתָ אֶת־מִדְיָן כְּאִישׁ אֶחָד׃ * וַיֹּאמֶר
אֵלָיו אִם־נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וְעָשִׂיתָ לִי אוֹת
18 שָׁאַתָּה מְדַבֵּר עִמִּי׃ * אַל־נָא תָמֻשׁ מִזֶּה עַד־
בֹּאִי אֵלֶיךָ וְהֹצֵאתִי אֶת־מִנְחָתִי וְהִנַּחְתִּי לְפָנֶיךָ
19 וַיֹּאמַר אָנֹכִי אֵשֵׁב עַד־שׁוּבֶךָ׃ * וְגִדְעוֹן בָּא
וַיַּעַשׂ גְּדִי־עִזִּים וְאֵיפַת־קֶמַח מַצּוֹת הַבָּשָׂר שָׂם
בַּסַּל וְהַמָּרַק שָׂם בַּפָּרוּר וַיּוֹצֵא אֵלָיו אֶל־תַּחַת
20 הָאֵלָה וַיַּגַּשׁ׃ * וַיֹּאמֶר אֵלָיו מַלְאַךְ
הָאֱלֹהִים קַח אֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הַמַּצּוֹת וְהַנַּח
אֶל־הַסֶּלַע הַלָּז וְאֶת־הַמָּרַק שְׁפוֹךְ וַיַּעַשׂ כֵּן׃
21 * וַיִּשְׁלַח מַלְאַךְ יְהוָה אֶת־קְצֵה הַמִּשְׁעֶנֶת
אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַיִּגַּע בַּבָּשָׂר וּבַמַּצּוֹת וַתַּעַל הָאֵשׁ מִן־
הַצּוּר וַתֹּאכַל אֶת־הַבָּשָׂר וְאֶת־הַמַּצּוֹת וּמַלְאַךְ
22 יְהוָה הָלַךְ מֵעֵינָיו׃ * וַיַּרְא גִּדְעוֹן כִּי־מַלְאַךְ
יְהוָה הוּא וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן אֲהָהּ אֲדֹנָי יֱהוִה כִּי־עַל־
כֵּן רָאִיתִי מַלְאַךְ יְהוָה פָּנִים אֶל־פָּנִים׃
23 * וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוָה שָׁלוֹם לְךָ אַל־תִּירָא לֹא
24 תָּמוּת׃ * וַיִּבֶן שָׁם גִּדְעוֹן מִזְבֵּחַ לַיהוָה
וַיִּקְרָא־לוֹ יְהוָה שָׁלוֹם עַד הַיּוֹם הַזֶּה עוֹדֶנּוּ
בְּעָפְרַת אֲבִי הָעֶזְרִי׃
25 * וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוָה קַח אֶת־
פַּר־הַשּׁוֹר אֲשֶׁר לְאָבִיךָ וּפַר הַשֵּׁנִי שֶׁבַע שָׁנִים
וְהָרַסְתָּ אֶת־מִזְבַּח הַבַּעַל אֲשֶׁר לְאָבִיךָ וְאֶת־
26 הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר־עָלָיו תִּכְרֹת׃ * וּבָנִיתָ מִזְבֵּחַ
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל רֹאשׁ הַמָּעוֹז הַזֶּה בַּמַּעֲרָכָה
וְלָקַחְתָּ אֶת־הַפָּר הַשֵּׁנִי וְהַעֲלִיתָ עוֹלָה בַּעֲצֵי
הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר תִּכְרֹת׃

15 *Qui respondens ait, Obsecro mi Dñe
in quo liberabo Israel? Ecce familia mea
infima est in Manasse, & ego minimus in
16 domo patris mei. * Dixítq; ei Dñs, Ego
ero tecũ, & percuties Madiam quasi vnũ
17 virum. * Et ille, Si inueni, inquit, gra-
tiam coram te, da mihi signum quòd tu
18 sis qui loqueris ad me. * Nec recedas hinc
donec reuertar ad te, portans sacrificium
& offerens tibi. Qui respondit, Ego præ-
stolabor aduentum tuum.
19 * Ingressus est itaque Gedeon, & coxit
hœdum, & de farinæ modio azymos pa-
nes, carnésque ponens in canistro, & ius
carnium mittens in ollam, tulit omnia
B sub quercu, & obtulit ei.
20 * Cui dixit angelus Dei, Tolle carnes &
azymos panes, & pone supra petram illã,
& ius desuper funde. Cúmque fecisset ita:
21 * Extendit angelus Domini summita-
tem virgæ, quam tenebat in manu, & te-
tigit carnes & panes azymos, ascendítque
ignis de petra, & carnes azymósque panes
cósumpsit. Angelus autem Domini eua-
nuit ex oculis eius.
22 * Vidénsque Gedeon quòd esset ange-
lus Domini, ait: Heu mi Domine Deus,
quia vidi angelũ Domini facie ad faciem.
23 * Dixítque ei Dominus, Pax tecum,
Ne timeas, non morieris.
24 * Ædificauit ergo ibi Gedeon altare
Domino, vocauítque illud, Domini pax
vsque in præsentem diem. Cumq́; adhuc
esset in Ephra quæ est familiæ Ezri;
25 * Nocte illa dixit Dominus ad eum:
C Tolle taurum patris tui, & alterum tau-
rum annorum septem, destruésque aram
Baal quæ est patris tui, & nemus quod
26 circa aram est succide. * Et ædificabis al-
tare Domino Deo tuo in summitate pe-
trę huius, super quam ante sacrificium po
suisti, tollésque taurum secundum, & offe-
res holocaustum super struem lignorum,
quæ de nemore succideris.

תרגום יונתן

15 וַאֲמַר לֵיהּ בְּבָעוּ אֲדֹנַי בְּמַה אֶפְרוֹק יַת יִשְׂרָאֵל הָא זַרְעִיתִי זְעֵירָא בִּשְׁבַט מְנַשֶּׁה וַאֲנָא חַלָּשׁ בְּבֵית אֲבָא׃
16 וַאֲמַר לֵיהּ יְיָי אֲרֵי יְהֵא מֵימְרִי בְּסַעְדָּךְ וְתִקְטוֹל יַת מִדְיָנָאֵי כְּגַבְרָא חָד׃ 17 וַאֲמַר לֵיהּ אִם כְּעַן אַשְׁכְּחֵית רַחֲמִין קֳדָמָךְ
וְתַעְבֵּיד לִי אָת דְּאַתְּ מְמַלֵּל עִמִּי׃ 18 לָא כְּעַן תַּעְדֵּי מִכָּאן עַד מֵיתִי לְוָתָךְ וְאַסֵּיק יַת תִּקְדוּבְתִּי וְאָנִיחַ קֳדָמָךְ וַאֲמַר אֲנָא אוֹרֵיךְ
עַד דִּתְתוּב׃ 19 וְגִדְעוֹן אֲתָא וַעֲבַד גַּדְיָא בַּר עִיזֵּי וּמְכִילְתָּא דְקִמְחָא אֲפָה פַּטִּיר בִּשְׂרָא שַׁוִּי בְּסַלָּא וְתַבְשִׁילָא שַׁוִּי בִּקְדָרָא
וְאַפִּיק לְוָתֵיהּ לִתְחוֹת אֲלָתָא וְקָרֵיב׃ 20 וַאֲמַר לֵיהּ מַלְאֲכָא דַיְיָי סַב יַת בִּשְׂרָא וְיַת פַּטִּירַיָּא וְאַחֵית לְכֵיפָא דִיכֵי וְיַת
תַּבְשִׁילָא שְׁפוֹךְ וַעֲבַד כֵּן׃ 21 וְאוֹשֵׁיט מַלְאֲכָא דַיְיָי יַת רֵישׁ שׁוֹטִיתָא דְּבִידֵיהּ וְקָרֵיב בְּבִשְׂרָא וּבְפַטִּירָא וּסְלֵקַת
אֶשְׁתָּא מִן טִינָרָא וְאַכְלַת יַת בִּשְׂרָא וְיַת פַּטִּירָא וּמַלְאֲכָא דַיְיָי אִסְתְּלֵק מִלְּקָבֵיל עֵינוֹהִי׃ 22 וַחֲזָא גִּדְעוֹן אֲרֵי מַלְאֲכָא דַיְיָי
הוּא וַאֲמַר גִּדְעוֹן בְּבָעוּ יְיָי אֱלֹהִים אֲרֵי עַל כֵּן חֲזֵיתִי מַלְאֲכָא דַיְיָי אַפִּין בְּאַפִּין׃ 23 וַאֲמַר לֵיהּ יְיָי שְׁלַם לָךְ לָא תִדְחַל
לָא תְמוּת׃ 24 וּבְנָא תַּמָּן גִּדְעוֹן מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָי וּפְלַח עֲלוֹהִי קֳדָם יְיָי דַּעֲבַד לֵיהּ שְׁלָמָא עַד יוֹמָא הָדֵין עַד כְּעַן אִיתוֹהִי בְּעָפְרָא
דַּאֲבוּהִי דְעֶזֶר׃ 25 וַהֲוָה בְּלֵילְיָא הַהוּא וַאֲמַר לֵיהּ יְיָי סַב יַת תּוֹר בַּר תּוֹרֵי דִּי לַאֲבוּךְ וְתוֹרָא תִּנְיָנָא דְּאִיתְפַּטִּים שֶׁבַע שְׁנִין וּתְפַגַּר
יַת אֵיגוֹרָא דְבַעֲלָא דַּאֲבוּךְ וְיַת אֲשֵׁרְתָּא דַּעֲלוֹהִי תְקוֹץ׃ 26 וְתִבְנֵי מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָי אֱלָהָךְ עַל רֵישׁ תּוּקְפָּא הָדֵין בְּסִידְרָא
וְתִיסַּב יַת תּוֹרָא תִּנְיָנָא וְתַסֵּיק עַלְוָתָא בְּאָעֵי אֲשֵׁרְתָּא דִתְקוֹץ׃

15 * Et dixit ad eum Gedeon, In me, Domine mi, in quo liberabo Iſrael? ecce familia mea humilior in Manaſſe, & ego ſum paruus in domo patris mei.

16 * Et dixit ad eum Dominus, Quoniam ero tecum, & percuties Madian ſicut virum vnũ.

17 * Et dixit ad eum Gedeon, Et ſi inueni gratiam in oculis tuis, & facias mihi ſignum quòd tu loqueris mecum.

18 * Non mouearis hinc quoad veniam ego ad te, & feram ſacrificium meum, & ſacrificabo coram te: & dixit, Ego ſedebo donec reuertaris tu.

19 * Et Gedeon ingreſſus eſt, & fecit hœdum caprarum & modium farinæ azyma, & carnes impoſuit in caniſtro, et ius effudit in ollam, et obtulit ad eum ſub quercu, & adorauit.

20 * Et dixit ad eum angelus Domini, Tolle carnes & azymos, & pone ad petram illam, & ius effunde. & fecit Gedeon ſic.

21 * Et extendit angelus Domini ſummitatem virgæ, quæ erat in manu illius, & tetigit carnes & azymos, & accenſus eſt ignis de petra, & conſumpſit carnes & azymos. & angelus Domini receſſit ex oculis eius.

22 * Et vidit Gedeon quòd angelus Domini eſt. & dixit Gedeon, Hei mihi domine Domine; quoniam ad hoc vidi angelum Domini facie ad faciem.

23 * Et dixit ei Dominus, Pax tibi; ne timeas, non morieris.

24 * Et ædificauit illic Gedeon altare Domino, & vocauit illud, Domini pax, vſque ad diem hanc, adhuc illo exiſtẽte in Ephrata patris Ezri.

25 * Et factum eſt nocte illa, & dixit ei Dominus, Tolle vitulum ſaginatum patris tui, & vitulum ſecundum ſeptem annorum, & deſtrues aram Baal, quæ eſt patris tui, & nemus quod in illa, ſuccides.

26 * Et ædificabis altare Domino Deo tuo, qui apparuit tibi in ſummitate montis Maoz huius in acie, & accipies cum vitulo ſecundo, & offeres holocauſtum in lignis nemoris quod ſuccides.

15 * καὶ εἶπεν γεδεὼν πρὸς αὐτὸν γεδεών, ἐν ἐμοὶ κύριέ μου ἐν τίνι σώσω τὸν ἰσραήλ; ἰδοὺ ἡ χιλιάς μου ταπεινοτέρα ἐν μανασσῆ, καὶ ἐγώ εἰμι μικρὸς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου.

16 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν κύριος, ὅτι ἔσομαι μετὰ σοῦ, καὶ

17 πατάξεις τὸν μαδιὰμ ὡσεὶ ἄνδρα ἕνα. * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν γεδεών, καὶ εἰ ἄρα εὗρον χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου, καὶ ποιήσῃς μοι σημεῖον ὅτι σὺ λαλεῖς μετ' ἐμοῦ.

18 * μὴ κινηθῇς ἐντεῦθεν ἕως ἐλθεῖν με πρὸς σέ, καὶ οἴσω τὴν θυσίαν μου, καὶ θύσω ἐνώπιόν σου· καὶ εἶπεν, ἐγὼ καθήσομαι ἕως σου ἐπιστρέψαι σε.

19 * καὶ γεδεὼν εἰσῆλθεν καὶ ἐποίησεν ἔριφον αἰγῶν καὶ οἶφι ἀλεύρου ἄζυμα καὶ τὰ κρέα ἐπέθηκεν ἐπὶ τὸ κανοῦν καὶ τὸν ζωμὸν ἐξέχεεν εἰς χύτραν, καὶ ἐξήνεγκεν πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τὴν δρῦν καὶ προσεκύνησεν.

20 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος κυρίου, λάβε τὰ κρέα καὶ σοῦ ἄζυμοι, καὶ θὲς πρὸς τὴν πέτραν ἐκείνην, καὶ τὸν ζωμὸν ἔχεον· καὶ ἐποίησεν γεδεὼν ὕτως.

21 * καὶ ἐξέτεινεν ὁ ἄγγελος κυρίου τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου τὸ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἥψατο τῶν κρεῶν καὶ τῶν ἀζύμων, καὶ ἀνέφθη πῦρ ἐκ τῆς πέτρας, καὶ κατέφαγεν τὰ κρέα καὶ σοῦ ἄζυμος· καὶ ὁ ἄγγελος κυρίου ἀπῆλθεν ἐξ ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.

22 * καὶ εἶδεν γεδεὼν ὅτι ἄγγελος κυρίου ἐστίν· καὶ εἶπεν γεδεών, οἴμοι κύριε κύριε ὅτι διὰ τοῦτο εἶδον τὸν ἄγγελον κυρίου πρόσωπον πρὸς πρόσωπον.

23 * καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος, εἰρήνη σοι, μὴ φοβοῦ, οὐ μὴ ἀποθάνῃς.

24 * καὶ ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ γεδεὼν θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ, καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸ κυρίου εἰρήνη ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης ἔτι αὐτοῦ ὄντος ἐν ἐφραθὰ πατρὸς τοῦ ἐζεί.

25 * καὶ ἐγένετο τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος, λάβε τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν τοῦ πατρός σου, καὶ τὸν μόσχον τὸν δεύτερον τὸν ἑπταετῆ, καὶ καθελεῖς τὸ θυσιαστήριον τοῦ βααλ ὅ ἐστιν τοῦ πατρός σου, καὶ τὸ ἄλσος τὸ ἐπ' αὐτοῦ ἐκκόψεις.

26 * καὶ οἰκοδομήσεις τὸ θυσιαστήριον κυρίῳ τῷ θεῷ σου τῷ ὀφθέντι σοι ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους μαωζ τούτου ἐν τῇ παρατάξει, καὶ λήψῃ σὺ τῷ μόσχῳ τῷ δευτέρῳ, καὶ ὁλοκαυτώσεις ὁλοκαύτωμα ἐν τοῖς ξύλοις τοῦ ἄλσους οὗ ἐκκόψεις.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et dixit ei, Obſecro Domine, in quo redimam Iſrael? ecce proſapia mea exigua in tribu Menaſſe, & ego debilis in domo patris mei.

16 Et dixit illi Dominus, Nam erit dictum meum in auxilio tuo; & occides Midianæos vt virum vnum.

17 Et dixit ei, Si nunc inueni miſericordias ante te, & facies mihi ſignum quòd tu loquens mecum.

18 Ne nunc tranſeas hinc vſque ire me ad te, & afferam donum meum, & apponã ante te. & dixit, Ego prolongabo vſque quo redeas.

19 Et Gidghon venit & fecit hœdum filium caprarum, & menſuram farinæ coxit azymum, carnem poſuit in caniſtro, & coctum poſuit in lebete: & protulit ad eum ad-ſubtus quercum, & obtulit.

20 Et dixit ei angelus Domini, Accipe carnem & azyma, & depone ad petram iſtam, & coctum effunde: & fecit ſic.

21 Et tetendit angelus Domini caput baculi, qui in manu eius; & tetigit in carne, & in azymis; & aſcendit ignis ex petra, & comedit carnem & azyma, & angelus Domini aſcendit ex eregione oculorum eius.

22 Et vidit Gidghon quòd angelus Domini ipſe; & dixit Gidghon, Obſecro Domine Deus; nam propterea vidi angelum Domini facies ad facies. 23 Et dixit illi Dominus, Pax tibi; ne timeas, non morieris.

24 Et ædificauit ibi Gidghon altare ante Dominum, & ſeruiuit ſuper illud ante Dominum, qui fecit ei pacem vſque diem hanc, vſque nunc eſt ipſum in Ghaphra patris Ghezer. 25 Et fuit in nocte illa, & dixit ei Dominus, Accipe bouem filium boum qui patri tuo, & bouem ſecundum qui ſaginatur ſeptem annis; & dirues aram Baghal patris tui; & lucum qui ſuper eam, excides.

26 Et ædificabis altare ante Deum tuum ſuper caput fortitudinis huius, in ordine: & accipies bouem ſecundum; & aſcendere facies holocauſta in lignis luci quem ſuccides.

27 * וַיִּקַּח גִּדְעוֹן עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מֵעֲבָדָיו וַיַּעַשׂ
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יְהוָה וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָרֵא אֶת־
בֵּית אָבִיו וְאֶת־אַנְשֵׁי הָעִיר מֵעֲשׂוֹת יוֹמָם וַיַּעַשׂ
28 לָיְלָה׃ * וַיַּשְׁכִּימוּ אַנְשֵׁי הָעִיר בַּבֹּקֶר וְהִנֵּה
נֻתַּץ מִזְבַּח הַבַּעַל וְהָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר־עָלָיו כֹּרָתָה
וְאֵת הַפָּר הַשֵּׁנִי הֹעֲלָה עַל־הַמִּזְבֵּחַ הַבָּנוּי׃
29 * וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מִי עָשָׂה הַדָּבָר
הַזֶּה וַיִּדְרְשׁוּ וַיְבַקְשׁוּ וַיֹּאמְרוּ גִּדְעוֹן בֶּן־יוֹאָשׁ
30 עָשָׂה הַדָּבָר הַזֶּה׃ * וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי הָעִיר אֶל־
יוֹאָשׁ הוֹצֵא אֶת־בִּנְךָ וְיָמֹת כִּי נָתַץ אֶת־מִזְבַּח
הַבַּעַל וְכִי־כָרַת הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר־עָלָיו׃
31 * וַיֹּאמֶר יוֹאָשׁ לְכֹל אֲשֶׁר־עָמְדוּ עָלָיו
הָאַתֶּם תְּרִיבוּן לַבַּעַל אִם־אַתֶּם תּוֹשִׁיעוּן
אֹתוֹ אֲשֶׁר יָרִיב לוֹ יוּמַת עַד־הַבֹּקֶר אִם־אֱלֹהִים
הוּא יָרֶב לוֹ כִּי נָתַץ אֶת־מִזְבְּחוֹ׃
32 * וַיִּקְרָא־לוֹ בַיּוֹם־הַהוּא יְרֻבַּעַל לֵאמֹר יָרֶב
33 בּוֹ הַבַּעַל כִּי נָתַץ אֶת־מִזְבְּחוֹ׃ * וְכָל־מִדְיָן
וַעֲמָלֵק וּבְנֵי־קֶדֶם נֶאֶסְפוּ יַחְדָּו וַיַּעַבְרוּ וַיַּחֲנוּ
34 בְּעֵמֶק יִזְרְעֶאל׃ * וְרוּחַ יְהוָה לָבְשָׁה אֶת־
גִּדְעוֹן וַיִּתְקַע בַּשּׁוֹפָר וַיִּזָּעֵק אֲבִיעֶזֶר אַחֲרָיו׃
35 * וּמַלְאָכִים שָׁלַח בְּכָל־מְנַשֶּׁה וַיִּזָּעֵק גַּם־
הוּא אַחֲרָיו וּמַלְאָכִים שָׁלַח בְּאָשֵׁר וּבִזְבֻלוֹן
36 וּבְנַפְתָּלִי וַיַּעֲלוּ לִקְרָאתָם׃ * וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן
אֶל־הָאֱלֹהִים אִם־יֶשְׁךָ מוֹשִׁיעַ בְּיָדִי אֶת־יִשְׂרָאֵל
37 כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃ * הִנֵּה אָנֹכִי מַצִּיג אֶת־גִּזַּת
הַצֶּמֶר בַּגֹּרֶן אִם טַל יִהְיֶה עַל־הַגִּזָּה לְבַדָּה וְעַל
כָּל־הָאָרֶץ חֹרֶב וְיָדַעְתִּי כִּי־תוֹשִׁיעַ בְּיָדִי אֶת־
38 יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃ * וַיְהִי־כֵן וַיַּשְׁכֵּם
מִמָּחֳרָת וַיָּזַר אֶת־הַגִּזָּה וַיִּמֶץ טַל מִן־הַגִּזָּה
מְלוֹא הַסֵּפֶל מָיִם׃

27 * Assumptis ergo Gedeon decem viris de seruis suis, fecit sicut præceperat ei Dominus. Timens autē domum patris sui, & homines illius ciuitatis per diem noluit facere, sed omnia nocte compleuit.
28 *Cúmque surrexissent viri oppidi eius
F manè, viderunt destructam aram Baal, lucúmq; succisum, & taurum alterum impositum super altare quod tunc ædificatum
29 erat. * Dixerúntq; adinuicē: Quis hoc fecit? Cúmque perquirerent auctorem facti, dictum est: Gedeon filius Ioas fecit
30 hæc omnia. * Et dixerunt ad Ioas, Produc filium tuum huc, vt moriatur; quia destruxit aram Baal, & succidit nemus.
31 * Quibus ille respondit: Nunquid vltores estis Baal, vt pugnetis pro eo? Qui aduersarius est eius moriatur antequā lux crastina veniet. si Deus est, vindicet se de eo qui suffodit aram eius.
32 * Ex illo die vocatus est Gedeon Hierobaal, eo quòd dixisset Ioas, Vlciscatur se de eo Baal, qui suffodit aram eius.
33 * Igitur omnis Madiam & Amalech, & Orientales populi congregati sunt simul transeuntes Iordanem, & castrametati sunt in valle Iezrael.
34 *Spiritus autem Dñi induit Gedeon;
G qui clangens buccina conuocauit domū Abiezer vt sequeretur se.
35 * Misitque nuncios in vniuersum Manassen, qui & ipse secutus est eum. et alios nuncios in Aser & Zabulon, & Neptalim, qui occurrerunt ei.
36 * Dixítq; Gedeon ad Deum, Si saluum facis per manum meam populum Israel sicut locutus es:
37 * Ponam hoc vellus lanæ in area. Si ros in solo vellere fuerit, & in omni terra siccitas, sciam quòd per manum meam, sicut locutus es, liberabis Israel.
38 * Factúmque est ita. Et de nocte consurgens expresso vellere concham rore impleuit.

תרגום יונתן

27 וּדְבַר גִּדְעוֹן עַשְׂרָא גֻּבְרִין מֵעַבְדוֹהִי וַעֲבַד כְּמָא דְמַלֵּיל עִימֵיהּ יְיָ וַהֲוָה מִדְּדָחִיל מִבֵּית אֲבוּהִי וּמִן אֱנָשֵׁי קַרְתָּא מִלְּמֶעְבַּד בִּימָמָא
וַעֲבַד בְּלֵילְיָא׃ 28 וְאַקְדִּימוּ אֱינָשֵׁי קַרְתָּא בְּצַפְרָא וְהָא מִתְּרַע אֵיגוֹרָא דְבַעֲלָא וַאֲשֵׁרְתָּא דַּעֲלוֹהִי קְצִיצָא וְיַת תּוֹרָא
תִּנְיָנָא מַסִּק עַל מַדְבְּחָא דִבְנֵי׃ 29 וַאֲמַרוּ גְּבַר לְחַבְרֵיהּ מַן עֲבַד פִּתְגָמָא הָדֵין וּתְבַעוּ וּבְעוֹ וַאֲמַרוּ גִּדְעוֹן בַּר יוֹאָשׁ עֲבַד
יַת פִּתְגָמָא הָדֵין׃ 30 וַאֲמַרוּ אֱינָשֵׁי קַרְתָּא לְיוֹאָשׁ אַפֵּיק יַת בְּרָךְ וְיִתְקְטֵיל אֲרֵי תְרַע יַת אֵיגוֹרָא דְבַעְלָא וַאֲרֵי קַץ אֲשֵׁרְתָּא
דַּעֲלוֹהִי׃ 31 וַאֲמַר יוֹאָשׁ לְכָל דְּקָמוּ עֲלוֹהִי הַאַתּוּן תִּתְפָּרְעוּן לְבַעְלָא אִם אַתּוּן תִּפְרְקוּן יָתֵיהּ דְּיִתְפְּרַע לֵיהּ יִתְקְטֵיל בְּרַם
אַרְכָא יְהַב לֵיהּ עַד צַפְרָא וְאִם צְרוֹךְ אִית בֵּיהּ יִתְפְּרַע לֵיהּ בַּעְלָא אֲרֵי תְרַע יַת אֵיגוֹרֵיהּ׃ 32 וּקְרָא לֵיהּ בְּיוֹמָא הַהוּא
יְרוּבַעַל לְמֵימַר יִתְפְּרַע לֵיהּ בַּעְלָא אֲרֵי תְרַע יַת אֵיגוֹרֵיהּ׃ 33 וְכָל מִדְיָנָאֵי וַעֲמַלְקָאֵי וּבְנֵי מַדִּינְחָא אִיתְכְּנִישׁוּ כַּחֲדָא וַעֲבַרוּ
וּשְׁרוֹ בְּמֵישַׁר יִזְרְעֶאל׃ 34 וְרוּחַ גְּבוּרָה מִן קֳדָם יְיָ לְבֵישַׁת יַת גִּדְעוֹן וּתְקַע בְּשׁוֹפָרָא וְאִיתְכְּנֵישׁ אֱנַשׁ אֲבִיעֶזֶר בָּתְרוֹהִי׃
35 וְאִיזְגַּדִּין שְׁלַח בְּכָל תְּחוּם מְנַשֶּׁה וְאִיתְכְּנִישׁוּ אַף אִינוּן בָּתְרוֹהִי וְאִיזְגַּדִּין שְׁלַח בִּשְׁבַט אָשֵׁר וּבִשְׁבַט זְבוּלֻן וּבִשְׁבַט נַפְתָּלִי
וּסְלִיקוּ לְקַדְמוּתְהוֹן׃ 36 וַאֲמַר גִּדְעוֹן קֳדָם יְיָ אִם אִיתָךְ פָּרִיק בִּידִי יַת יִשְׂרָאֵל כְּמָא דְמַלֵּילְתָּא׃ 37 הָא אֲנָא
מֵחֵית יַת גִּזְתָּא דְעַמְרָא בְּבֵית אִידְרֵי אִם טַלָּא יְהֵא עַל גִּיזְתָּא בִּלְחוֹדָהּ וְעַל כָּל אַרְעָא יוּבְשָׁא וְאִידַע אֲרֵי תִפְרוֹק בִּידִי יַת יִשְׂרָאֵל כְּמָא דְמַלֵּילְתָּא׃
38 וַהֲוָה כֵן וְאַקְדֵּם בְּוֹמָא דְבָתְרוֹהִי וַעֲצַר יַת גִּיזְתָּא וּנְפַק טַלָּא מִן גִּיזְתָּא מְלֵא לִקְנָא מַיָּא׃

* Et assumpsit Gedeon decem viros de ser- 27
uis suis, & fecit sicut locutus est ad eum Domi
nus; & factum est postquam timuit domũ pa-
tris sui, & viros ciuitatis, vt non faceret die,
& fecit nocte. * Et manè surrexerunt viri 28
oppidi diluculo, & ecce destructa ara Baal, &
lucus qui in ipsa succisus, & vitulus saginatus
oblatus in holocaustũ super altare ædificatum.

* Et dixit vir ad socium suum, Quis fecit 29
rem hanc? & perquirebant & interrogabant;
& dixerunt: Gedeon filius Ioas fecit hoc.

* Et dixerunt viri vrbis ad Ioas, Produc 30
filium tuum, & moriatur, quoniam destruxit
aram Baal, & quoniam succidit nemus quod
in illa.

* Et dixit Ioas ad viros qui surrexerunt 31
contra se, Nunquid vos nunc vltores estis pro
Baal? vel vos liberatis eum? qui aduersarius
est ei, moriatur vsque ad manè. Si Deus ipse
est, vindicabit se ipsum, quoniam suffodit aram
eius.

* Et vocauit illum in die illa Hierobaal, di- 32
cens: Forum iudiciale Baal, quoniam suffodit
aram eius.

* Et omnis Madiam, & Amelec, & filij 33
Orientis congregati sunt simul, & transierunt
& castrametati sunt in valle Iezrael.

* Et spiritus Dei fortificauit Gedeon, & 34
clanxit in buccina, & clamauit Abiezer post
eum:

* Et nuncios misit in omni Manasse, & 35
clamauit & ipse post eum. Et nuncios misit in
Aser, & in Zabulon, & in Nephthali; &
ascenderunt in occursum eius.

* Et dixit Gedeon ad Deum, Si saluum fa- 36
cis in manu mea Israel, quemadmodum locu-
tus es:

* Ecce ego pono vellus lanæ in area; & si 37
ros fuerit super vellus solum, & super omnem
terram siccitas, & sciam quòd liberabis in ma
nu mea Israel, sicut locutus es.

* Et factum est ita; & manè surrexit Ge- 38
deon postridiè, & expressit vellus, & defluxit
ros ex vellere plena concha aqua.

27 * καὶ ἔλαβε γεδεὼν δέκα ἄνδρας ἀπὸ τῶν δούλων αὐ-
τοῦ, καὶ ἐποίησεν καθὰ ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν κύριος· καὶ ἐ-
γένετο ὡς ἐφοβήθη τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἄνδρας
τῆς πόλεως τοῦ μὴ ποιῆσαι ἡμέρας, καὶ ἐποίησεν νυκτός.

28 * καὶ ὤρθρισαν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως τὸ πρωΐ, καὶ ἰδοὺ κα-
τεσκαμμένον τὸ θυσιαστήριον τοῦ βαάλ, καὶ τὸ ἄλσος τὸ ἐπ'
αὐτῷ ἐκκεκομμένον, καὶ ὁ μόσχος ὁ σιτευτὸς ἀνηνεγμένος εἰς
ὁλοκάρπωμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ᾠκοδομημένον.

29 * καὶ εἶπεν ἀνὴρ πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, τίς ἐποίησεν
τὸ πρᾶγμα τοῦτο; καὶ ἀνήταζον καὶ ἐξεζήτουν. καὶ εἶπαν,
γεδεὼν υἱὸς ἰωὰς ἐποίησεν τοῦτο.

30 * καὶ εἶπαν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως πρὸς ἰωάς, ἐξάγαγε
τὸν υἱόν σου, καὶ ἀποθανέτω, ὅτι κατέσκαψεν τὸ θυσιαστήριον
τοῦ βαάλ, καὶ ὅτι ἔκοψεν τὸ ἄλσος τὸ ἐπ' αὐτῷ.

31 * καὶ εἶπεν ἰωὰς πρὸς πάντας τοὺς ἀνδρας τοὺς ἐπανισταμέ-
νους ἐπ' αὐτόν, μὴ ὑμεῖς νῦν δικάζεσθε περὶ τοῦ βαάλ; ἢ
ὑμεῖς σώζετε αὐτόν; ὃς ἀντιδίκησεν αὐτῷ ἀποθανέτω ἕως
πρωΐ· εἰ θεὸς αὐτός ἐστιν, ἀντιδικήσει ἑαυτῷ, ὅτι κατέσκα-
ψεν τὸ θυσιαστήριον αὐτοῦ.

32 * καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἱεροβαὰλ λέ-
γων, δικαστήριον τοῦ βαάλ, ὅτι κατέσκαψε τὸ θυσιαστή-
33 ριον αὐτοῦ. * καὶ πᾶσα μαδιὰμ, καὶ ἀμαλὴκ, καὶ οἱ
υἱοὶ ἀνατολῶν συνήχθησαν ἐπὶ ταυτό, καὶ διέβησαν καὶ
παρενέβαλοσαν ἐν τῇ κοιλάδι ἰεζραέλ.

34 * καὶ πνεῦμα θεοῦ ἐνεδυνάμωσεν τὸν γεδεών, καὶ ἐσάλ
πισεν ἐν κερατίνῃ, καὶ ἐβόησεν ἀβιέζερ ὀπίσω αὐτοῦ·

35 * καὶ ἀγγέλους ἐξαπέστειλεν ἐν παντὶ μανασσῆ, καὶ
ἐβόησεν καὶ αὐτὸς ὀπίσω αὐτοῦ· καὶ ἀγγέλους ἐξαπέστειλεν
ἐν ἀσὴρ, καὶ ἐν ζαβουλὼν, καὶ ἐν νεφθαλί· καὶ ἀνέβησαν εἰς
ἀπάντησιν αὐτοῦ.

36 * καὶ εἶπεν γεδεὼν πρὸς τὸν θεόν, εἰ σώζεις ἐν τῇ χει-
ρί μου τὸν ἰσραὴλ ὃν τρόπον ἐλάλησας·

37 * ἰδοὺ ἐγὼ ἀπερείδομαι τὸν πόκον τῶν ἐρίων ἐν τῷ ἄλω-
νι· καὶ ἐὰν δρόσος γένηται ἐπὶ τὸν πόκον μόνον, καὶ ἐπὶ
πᾶσαν τὴν γῆν ξηρασία, καὶ γνώσομαι ὅτι σώσεις ἐν
χειρί μου τὸν ἰσραὴλ ὃν τρόπον ἐλάλησας.

38 * καὶ ἐγένετο οὕτως· καὶ ὤρθρισεν γεδεὼν τῇ ἐπαύριον,
καὶ ἀπεπίασεν τὸν πόκον, καὶ ἀπέσαξε δρόσος ἐκ τοῦ πόκου
πλήρης λεκάνη ὕδατος.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Et duxit Gidghon decem viros ex seruis suis, & fecit, vt id quod locutus est cum eo Deus: & fuit ex quo metuit à domo patris sui, & à viris vrbis à faciendo in die, & fecit in nocte. 28 Et anticiparunt viri vrbis in aurora, & eccę diruta ara Baghal, & lucus qui super eam excisus, & bos secundus ascendere factus super altare quod ædificatum.

29 Et dixerunt vir ad socium suum, Quis fecit verbum hoc? & petiuerunt & quæsierunt, & dixerunt: Gidghon filius Ioas fecit verbum hoc. 30 Et dixerunt viri vrbis ad Ioas, Produc filium tuum & occidetur, quia diruit aram Baghal, & quia excidit lucum qui super eum. 31 Et dixit Ioas omnibus qui surrexerunt super eum, An vos vlciscemini Baghal? an vos liberabitis eum? qui vltus fuerit ei, occidetur: verùm spatium dabitur ei vsque manè; & si vtilitas est in eo, vlciscatur sibi Baghal, quia diruit aram eius. 32 Et vocauit illum in die illo Ierubaghal, ad dicendum, Vlciscatur sibi Baghal, quia diruit aram eius.

33 Et omnes Midianæi, & Ghamalekæi, & filij Orientis congregati sunt vt vnus; & transierunt, & posuerunt in planitie Izreghel.

34 Et spiritus fortitudinis ab-ante Dominum vestiuit Gidghon, & clanxit in buccina; & congregatus est homo Abighezer post eum. 35 Et nuncios misit in omni termino Menasse; & congregati sunt etiam illi post eum. & nuncios misit in tribu Asser, & in tribu Zebulun, & in tribu Nephthali, & ascenderunt ad occursum eorum.

36 Et dixit Gidghon ante Dominum: Si es tu liberans in manu mea Israel, vt id quod locutus es:

37 Ecce ego deponens vellus lanæ in domo areæ meæ, si ros erit super vellus in singularitate sua, & super omnem terram ariditas: & cognoscam quòd liberabis in manu mea Israel, vt id quod locutus es. 38 Et fuit sic, & anticipauit in die qui post eum, & expressit vellus, & exiuit ros à vellere complementum lagenæ aquarum.

3 * וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן אֶל־הָאֱלֹהִים אַל־יֶחַר אַפְּךָ
בִּי וַאֲדַבְּרָה אַךְ הַפָּעַם אֲנַסֶּה־נָּא רַק־הַפָּעַם
בַּגֵּזָּה יְהִי־נָא חָרֵב אֶל־הַגֵּזָּה לְבַדָּהּ וְעַל־כָּל־
40 הָאָרֶץ יְהִיה־טָל: * וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים כֵּן בַּלַּיְלָה
הַהוּא וַיְהִי־חָרֵב אֶל־הַגֵּזָּה לְבַדָּהּ וְעַל־כָּל־
הָאָרֶץ הָיָה טָל:

ז

1 * וַיַּשְׁכֵּם יְרֻבַּעַל הוּא גִדְעוֹן וְכָל־
הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיִּחֲנוּ עַל־עֵין חֲרֹד וּמַחֲנֵה מִדְיָן
הָיָה־לוֹ מִצָּפוֹן מִגִּבְעַת הַמּוֹרֶה בָּעֵמֶק:
2 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־גִּדְעוֹן רַב הָעָם אֲשֶׁר
אִתְּךָ מִתְּתִי אֶת־מִדְיָן בְּיָדָם פֶּן־יִתְפָּאֵר עָלַי
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר יָדִי הוֹשִׁיעָה־לִּי:
3 * וְעַתָּה קְרָא נָא בְּאָזְנֵי הָעָם לֵאמֹר מִי־
יָרֵא וְחָרֵד יָשֹׁב וְיִצְפֹּר מֵהַר הַגִּלְעָד וַיָּשָׁב מִן־הָעָם
עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים נִשְׁאָרוּ:
4 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־גִּדְעוֹן עוֹד הָעָם רַב הוֹרֵד
אוֹתָם אֶל־הַמַּיִם וְאֶצְרְפֵנוּ לְךָ שָׁם וְהָיָה אֲשֶׁר
אֹמַר אֵלֶיךָ זֶה יֵלֵךְ אִתְּךָ הוּא יֵלֵךְ אִתָּךְ וְכֹל
אֲשֶׁר־אֹמַר אֵלֶיךָ זֶה לֹא־יֵלֵךְ עִמָּךְ הוּא לֹא
5 יֵלֵךְ: * וַיּוֹרֶד אֶת־הָעָם אֶל־הַמָּיִם
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־גִּדְעוֹן כֹּל אֲשֶׁר־יָלֹק בִּלְשֹׁנוֹ
מִן־הַמַּיִם כַּאֲשֶׁר יָלֹק הַכֶּלֶב תַּצִּיג אֹתוֹ לְבָד
וְכֹל אֲשֶׁר־יִכְרַע עַל־בִּרְכָּיו לִשְׁתּוֹת:
6 * וַיְהִי מִסְפַּר הַמְלַקְּקִים בְּיָדָם אֶל־פִּיהֶם
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ וְכֹל יֶתֶר הָעָם כָּרְעוּ עַל־
7 בִּרְכֵיהֶם לִשְׁתּוֹת מָיִם: * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
גִּדְעוֹן בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת הָאִישׁ הַמְלַקְּקִים אוֹשִׁיעַ
אֶתְכֶם וְנָתַתִּי אֶת־מִדְיָן בְּיָדֶךָ וְכָל־הָעָם יֵלְכוּ
אִישׁ לִמְקֹמוֹ:

39 *Dixítq; rursus ad Deum: Ne irascatur furor tuus contra me, si adhuc semel tentauero signum quęrens in vellere. Oro vt solum vellus siccum sit, & omnis terra rore madens.

40 *Fecítque Deus nocte illa vt postulauerat, & fuit siccitas in solo vellere, & ros in omni terra.

CAP. VII.

1 A IGitur Hierobaal, qui & Gedeō, de nocte consurgens, & omnis populus cum eo, venit ad fontem qui vocatur Arad. Erant autē castra Madian in valle ad Septentrionalem plagam collis excelsi.

2 *Dixítque Dominus ad Gedeon, Multus tecum est populus; nec tradetur Madian in manus eius, ne glorietur contra me Israel, & dicat, meis viribus liberatus sum.

3 *Loquere ad populum & cunctis audientibus prædica: Qui formidolosus & timidus est, reuertatur. Recessérúntq; de monte Galaad, & reuersi sunt ex populo viginti duo millia virorum; & tantum decem millia remanserunt.

4 *Dixítq; Dñs ad Gedeon: Adhuc populus multus est. Duc eos ad aquas, & ibi probabo illos: & de quo dixero tibi vt tecum vadat, ipse pergat; quem ire prohibuero, reuertatur.

5 *Cúmque descendisset populus ad aquas, dixit Dominus ad Gedeon: Qui manu & lingua lambuerint aquas sicut solent canes lambere, separabis eos seorsum; qui autem curuatis genibus biberint, in altera parte erunt.

6 *Fuit itaque numerus eorum qui manu ad os proijciente aquas lambuerant, trecenti viri: omnis autem reliqua multitudo flexo poplite biberat.

7 *Et ait Dñs ad Gedeon: In trecentis viris qui lambuerunt aquas, liberabo vos, & tradam in manu tua Madiā, omnis autem reliqua multitudo reuertatur in locū suū.

תרגום יונתן

39 וַאֲמַר גִּדְעוֹן קֳדָם יְיָ לָא יִתְקוֹף רְגָזָךְ בִּי וַאֲמַלֵּיל בְּרַם זִמְנָא חָדָא אֲנַסֵּי בְּעַן לְחוֹד זִמְנָא חָדָא בְּגִיזְתָּא יְהֵא בְּעַן יוּבְשָׁא בְּגִיזְתָּא
בִּלְחוֹדָהּ וְעַל כָּל אַרְעָא יְהֵא טַלָּא: 40 וַעֲבַד יְיָ כֵּן בְּלֵילְיָא הַהוּא וַהֲוָה יוּבְשָׁא עַל גִּיזְתָּא בִּלְחוֹדָהּ וְעַל כָּל אַרְעָא הֲוָה טַלָּא:

ז

1 וְאַקְדִּים יְרֻבַּעַל הוּא גִּדְעוֹן וְכָל עַמָּא דְעִימֵיהּ וּשְׁרוֹ עַל עֵין חָרוֹד וּמַשְׁרִיַת מִדְיָנָאֵי שָׁרְיָא לְקִבְלֵיהּ מִצִּיפּוֹנָא מִגִּבְעָתָא דְמִסְתַּכְיָא
לְמֵישְׁרָא: 2 וַאֲמַר יְיָ לְגִדְעוֹן סַגִּי עַמָּא דְעִמָּךְ מִלְמִסְמַר יַת מִדְיָנָאֵי בִּידֵיהוֹן דִילְמָא יִתְרַבְרְבוּן קֳדָמַי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר יְדָנָא
פְּרָקַת לָנָא: 3 וּכְעַן אַכְרִיז כְּעַן קֳדָם עַמָּא לְמֵימַר מַן דָּחֵיל וְזָע יִתּוּב וְיִתְבְּחַר מִטּוּרָא דְגִלְעָד וְתָב מִן עַמָּא עֶשְׂרִין וְתֵרִין
אַלְפִין וְעַשְׂרָא אַלְפִין אִישְׁתְּאָרוּ: 4 וַאֲמַר יְיָ לְגִדְעוֹן עוֹד עַמָּא סַגִּי אַחֵית יַתְהוֹן לְמַיָּא וְאָבְחַרִינוּן לָךְ תַּמָּן וְיהֵי דְאֵימַר לָךְ
דֵּין יֵזֵיל עִמָּךְ הוּא יֵזֵיל עִמָּךְ וְכֹל דְּאֵימַר לָךְ דֵּין לָא יֵזֵיל עִמָּךְ הוּא לָא יֵזֵיל: 5 וְאַחֵית יַת עַמָּא לְמַיָּא וַאֲמַר יְיָ לְגִדְעוֹן
כָּל דְּיַלְחֵיךְ בִּלְשׁוֹנֵיהּ מִן מַיָּא כְּמָא דְמַלְחֵיךְ כַּלְבָּא תְּקִים יָתֵיהּ בִּלְחוֹדוֹהִי וְכָל דִּכְרַע עַל בִּרְכּוֹהִי לְמִשְׁתֵּי מַיָּא:
6 וַהֲוָה מְנַיַן דְּשָׁדָן בִּידֵיהוֹן לְפוּמְהוֹן תְּלַת מְאָה גַּבְרֵי וְכָל שְׁאָר עַמָּא כְּרַעוּ עַל בִּרְכֵיהוֹן לְמִשְׁתֵּי מַיָּא:
7 וַאֲמַר יְיָ לְגִדְעוֹן בִּתְלַת מְאָה גַּבְרִין דְּשָׁדָן בִּידֵיהוֹן לְפוּמְהוֹן אֶפְרוֹק יְחֵכוֹן וְאֶמְסַר יַת מִדְיָנָאֵי בִּידָךְ וְכָל עַמָּא יֵזְלוּן גְּבַר לַאֲתַרֵיהּ:

39 ‡ Et dixit Gedeon ad Deum, Ne irascatur furor tuus in me, & loquar adhuc semel, & tentabo adhuc semel in vellere, & fiat vltra siccitas super vellus solum, super autem omnem terram fiat ros.

40 ‡ Et fecit Deus sic in nocte illa, & facta est siccitas super vellus solum, super autem omnem terram fuit ros.

CAP. VII.

1 ET manè consurrexit Hierobaal, ipse est Gedeon, & omnis populus qui cum ipso, & castrametati sunt super fontē Ared: & castra Madiam erant illi à Septentrione à colle Abor in valle.

2 ‡ Et dixit Dominus ad Gedeon, Multus populus qui tecū, itaque non tradam ego Madiam in manu illorum, ne fortè glorietur Israel contra me dicens: Manus mea liberauit me.

3 ‡ Et dixit Dominus ad eum, Loquere in aures populi, dicens: Qui formidolosus & timidus, reuertatur: & recesserunt de monte Galaad, & reuersi sunt de populo viginti & duo millia, & decem millia remanserunt.

4 ‡ Et dixit Dominus ad Gedeon, Adhuc populus multus: deduc eos ad aquam, & probabo illos tibi ibi. & erit quem dixero ad te, hic ibit tecum, ipse ibit tecum: & omnem quem dixero quòd non ibit tecum, & ipse non ibit.

5 ‡ Et deduxit populum in aquam, & dixit Dominus ad Gedeon, Omnis qui lambuerit lingua sua ex aqua, sicut lambuerit canis, statues eum seorsum; & omnis qui flexerit in genua sua vt bibat, separabis eum seorsum.

6 ‡ Et fuit numerus omnis eorum qui lambuerunt in lingua sua, trecenti viri; & omnis reliquus populus flexi sunt in genua sua vt biberent aquam.

7 ‡ Et dixit Dominus ad Gedeon, In trecentis viris qui lambuerunt, liberabo vos, & tradam Madiam in manu tua, & omnis populus reuertatur vir in locum suum.

39 ‡ καὶ εἶπεν γεδεὼν πρὸς τὸν θεὸν, μὴ ὀργισθήτω ὁ θυμός σου ἐν ἐμοί, καὶ λαλήσω ἔτι ἅπαξ καὶ πειράσω ἔτι ἅπαξ ἐν τῷ πόκῳ, καὶ γενηθήτω ἔτι ξηρασία ἐπὶ τὸν πόκον μόνον, ἐπὶ δὲ πᾶσαν τὴν γῆν γενηθήτω δρόσος.

40 ‡ καὶ ἐποίησεν ὁ θεὸς οὕτως ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ ἐγένετο ξηρασία ἐπὶ τὸν πόκον μόνον, ἐπὶ δὲ πᾶσαν τὴν γῆν ἐγένετο δρόσος.

ζ.

1 ‡ Καὶ ὤρθρισεν ἱερομβάαλ, αὐτός ἐστιν γεδεών, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ, καὶ παρενέβαλον ἐπὶ πηγὴν ἀρέδ· καὶ παρεμβολὴ μαδιὰμ ἦν αὐτῷ ἀπὸ βορρᾶ ἀπὸ βουνοῦ τοῦ ἀβὼρ ἐν τῇ κοιλάδι.

2 ‡ καὶ εἶπεν κύριος πρὸς τὸν γεδεών, πολὺς ὁ λαὸς ὁ μετὰ σοῦ ὥστε μὴ παραδοῦναί με τὴν μαδιὰμ ἐν χειρὶ αὐτῶν, μή ποτε καυχήσηται Ἰσραὴλ ἐπ' ἐμὲ λέγων, ἡ χείρ μου ἔσωσέν με.

3 ‡ καὶ εἶπεν κύριος πρὸς αὐτόν, λάλησον εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ λέγων, τίς ὁ φοβούμενος καὶ δειλός, ἀποστραφήτω· καὶ ἐξώρμησαν ἀπὸ τοῦ ὄρους τοῦ γαλαάδ, καὶ ἀπεστράφησαν ἀπὸ τοῦ λαοῦ εἴκοσι καὶ δύο χιλιάδες, καὶ δέκα χιλιάδες ὑπελείφθησαν.

4 ‡ καὶ εἶπεν κύριος πρὸς γεδεών, ἔτι ὁ λαὸς πολύς, καταγαγε αὐτοὺς εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ δοκιμῶ αὐτούς σοι ἐκεῖ· καὶ ἔσται ὃν ἂν εἴπω πρός σε, οὗτος πορεύ(ε)ται μετὰ σοῦ, αὐτὸς πορεύ(ε)ται μετὰ σοῦ· καὶ πάντα ὃν ἂν εἴπω ὅτι ὁ πορεύ(ε)ται μετὰ σοῦ, καὶ αὐτὸς ὁ πορεύ(ε)ται.

5 ‡ καὶ κατεβίβασεν τὸν λαὸν εἰς τὸ ὕδωρ· καὶ εἶπεν κύριος πρὸς γεδεών, πᾶς ὃς ἂν λάψῃ τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ ἐκ τοῦ ὕδατος ὡς ἂν λάψῃ ὁ κύων, στήσεις αὐτὸν καθ' αὑτόν· καὶ πᾶς ὃς ἂν κάμψῃ ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ τοῦ πιεῖν, μεταστήσεις αὐτὸν καθ' αὑτόν.

6 ‡ καὶ ἐγένετο ἀριθμὸς πᾶς τῶν λαψάντων ἐν τῇ γλώσσῃ αὐτῶν τριακόσιοι ἄνδρες, καὶ πᾶς ὁ ἐπίλοιπος τοῦ λαοῦ ἔκαμψαν ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτῶν τοῦ πιεῖν ὕδωρ.

7 ‡ καὶ εἶπεν κύριος πρὸς γεδεών, ἐν τοῖς τριακοσίοις ἀνδράσιν τοῖς λάψασιν σώσω ὑμᾶς, καὶ δώσω τὴν μαδιὰμ ἐν χειρί σου· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀποτρεχέτω ἀνὴρ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

39 Et dixit Gidghon ante Dominum, Ne fortificetur indignatio tua in me; & loquar tantum vice hac: tentabo nunc tantum vice hac in vellere; erit nunc siccitas in vellere in singularitate sua, & super omnem terram erit ros.

40 Et fecit Dominus sic in nocte illa: & fuit ariditas super vellus in singularitate sua, & super omnem terram fuit ros.

CAP. VII.

ET anticipauit Ierubaghal, ipse Gidghon, & omnis populus qui cum eo, & posuerunt super fontem Hharod: & exercitus Midianæorum posuit ad-contra eum à Septentrione, à colle qui respicit ad planiciem. 2 Et dixit Dominus ad Gidghon, Multus populus qui tecum, à tradendo Midianæos in manibus eorum: fortasse magnificabuntur ante me Israel, ad dicendum, Manus nostra liberauit nos. 3 Et nunc clamare fac nunc ante populum ad dicendum; Qui timens & pauens, redeat; & deligatur ex monte Ghilghad. Et rediit ex populo viginti duo millia, & decem millia relicti sunt. 4 Et dixit Dominus Gidghon, Adhuc populus multus, descendere fac eos ad aquas, & deligam eos tibi ibi: & erit quem dixero tibi, hic ibit tecum, is ibit tecum; & omnis quem dixero tibi, hic non ibit tecum, is non ibit. 5 Et descendere fecit populum ad aquas, & dixit Dominus Gidghon: Omnis qui lambet in lingua sua ex aquis, sicut quod lambit canis, constitues eum in singularitate sua, & omnis qui curuatur super genua sua ad bibendum. 6 Et fuit numerus qui proijcientes in manibus suis ad os, trecenti viri; & omnis reliquus populus curuauerunt super genua sua ad bibendum aquam. 7 Et dixit Dominus ad Gidghon, In trecentis viris, qui proijcientes in manibus suis ad os suum, liberabo vos, & tradam Midianæos in manu tua: & omnis populus ibunt vir ad locum suum.

8 * וַיִּקְחוּ אֶת־צֵדָה הָעָם בְּיָדָם וְאֶת
שׁוֹפְרֹתֵיהֶם וְאֶת כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל שִׁלַּח אִישׁ
לְאָהָלָיו וּבִשְׁלֹשׁ־מֵאוֹת הָאִישׁ הֶחֱזִיק וּמַחֲנֵה
9 מִדְיָן הָיָה לוֹ מִתַּחַת בָּעֵמֶק: * וַיְהִי בַלַּיְלָה
הַהוּא וַיֹּאמֶר אֵלָיו יְהוָה קוּם רֵד בַּמַּחֲנֶה
10 כִּי נְתַתִּיו בְיָדֶךָ: * וְאִם־יָרֵא אַתָּה לָרֶדֶת רֵד
11 אַתָּה וּפֻרָה נַעַרְךָ אֶל־הַמַּחֲנֶה: * וְשָׁמַעְתָּ
מַה־יְדַבֵּרוּ וְאַחַר תֶּחֱזַקְנָה יָדֶיךָ וְיָרַדְתָּ בַּמַּחֲנֶה
וַיֵּרֶד הוּא וּפֻרָה נַעֲרוֹ אֶל־קְצֵה הַחֲמֻשִּׁים
12 אֲשֶׁר בַּמַּחֲנֶה: * וּמִדְיָן וַעֲמָלֵק וְכָל־בְּנֵי־
קֶדֶם נֹפְלִים בָּעֵמֶק כָּאַרְבֶּה לָרֹב וְלִגְמַלֵּיהֶם
אֵין מִסְפָּר כַּחוֹל שֶׁעַל־שְׂפַת הַיָּם לָרֹב:
13 * וַיָּבֹא גִדְעוֹן וְהִנֵּה־אִישׁ מְסַפֵּר לְרֵעֵהוּ
חֲלוֹם וַיֹּאמֶר הִנֵּה חֲלוֹם חָלַמְתִּי וְהִנֵּה צְלוֹל
לֶחֶם שְׂעֹרִים מִתְהַפֵּךְ בְּמַחֲנֵה מִדְיָן וַיָּבֹא עַד־
הָאֹהֶל וַיַּכֵּהוּ וַיִּפֹּל וַיַּהְפְּכֵהוּ לְמַעְלָה וְנָפַל הָאֹהֶל:
14 * וַיַּעַן רֵעֵהוּ וַיֹּאמֶר אֵין זֹאת בִּלְתִּי אִם־חֶרֶב
גִּדְעוֹן בֶּן־יוֹאָשׁ אִישׁ יִשְׂרָאֵל נָתַן הָאֱלֹהִים בְּיָדוֹ
15 אֶת־מִדְיָן וְאֶת־כָּל־הַמַּחֲנֶה: * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ
גִּדְעוֹן אֶת־מְסַפֵּר הַחֲלוֹם וְאֶת־שִׁבְרוֹ וַיִּשְׁתַּחוּ
וַיָּשָׁב אֶל־מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר קוּמוּ כִּי־נָתַן
יְהוָה בְּיֶדְכֶם אֶת־מַחֲנֵה מִדְיָן:
16 * וַיַּחַץ אֶת־שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת הָאִישׁ שְׁלֹשָׁה רָאשִׁים
וַיִּתֵּן שׁוֹפָרוֹת בְּיַד־כֻּלָּם וְכַדֵּים רֵיקִים וְלַפִּדִים
17 בְּתוֹךְ הַכַּדִּים: * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מִמֶּנִּי תִרְאוּ
וְכֵן תַּעֲשׂוּ וְהִנֵּה אָנֹכִי בָא בְּקְצֵה הַמַּחֲנֶה וְהָיָה
18 כַּאֲשֶׁר־אֶעֱשֶׂה כֵּן תַּעֲשׂוּן: * וְתָקַעְתִּי בַשּׁוֹפָר
אֲנִי וְכָל־אֲשֶׁר אִתִּי וּתְקַעְתֶּם בַּשּׁוֹפָרוֹת גַּם־
אַתֶּם סְבִיבוֹת כָּל־הַמַּחֲנֶה וַאֲמַרְתֶּם לַיהוָה
וְלִגְדְעוֹן:

8 * Sumptis itaq; pro numero cibariis &
C tubis, omnẽ reliquam multitudinẽ abire
præcepit ad tabernacula ſua, & ipſe cum
trecentis viris ſe certamini dedit. Caſtra
autem Madian erant ſubter in valle.
9 * Eadẽ nocte dixit Dñs ad eum: Surge
& deſcende in caſtra, quia tradidi eos in
10 manu tua. * Sin autẽ ſolus ire formidas,
11 deſcendat tecum Phara puer tuus. * Et
cùm audieris quid loquantur, tunc con-
fortabuntur manus tuæ, & ſecurior ad
oſtium caſtra deſcendes. Deſcendit ergo
ipſe & Phara puer eius in partem caſtro-
12 rum, vbi erãt armatorũ vigiliæ. * Madian
autẽ & Amalech & omnes Orientales po
puli fuſi iacebant in valle vt locuſtarum
multitudo. Cameli autem innumerabiles
erãt, ſicut arena quę iacet in littore maris.
13 * Cúmq; veniſſet Gedeon, narrabat ali
quis ſomnium proximo ſuo, & in hũc mo
dũ referebat quod viderat. Vidi ſomniũ,
& videbatur mihi quaſi ſubcinericius pa-
nis ex ordeo volui, & in caſtra Madiã de-
ſcendere: cúmque peruenisſet ad taberna-
culũ, percuſsit illud atq. ſubuertit, & ter-
14 ræ funditus coęquauit. * Reſpõdit is cui
loquebatur, Nõ eſt hoc aliud niſi gladius
Gedeonis filij Ioas, viri Iſraelitæ. Tradidit
enim Dñs in manus eius Madian & om-
15 nia caſtra eius. * Cúmq. audiſſet Gedeon
ſomniũ & interpretationẽ eius, adorauit,
& reuerſus eſt ad caſtra Iſrael, & ait: Sur-
gite, tradidit enim Dñs in manus noſtras
16 caſtra Madian. * Diuiſitq; trecentos vi-
ros in tres partes, & dedit tubas in mani-
bus eorum, lagenáſq; vacuas ac lampades
17 in medio lagenarum. * Et dixit ad eos,
Quod me facere videritis, hoc facite. In-
grediar partem caſtrorum, & quod fece-
ro ſectamini.
18 * Quando perſonuerit tuba in manu
mea, vos quoque per caſtrorum circui-
tum, clangite & conclamate, Domino &
Gedeoni.

תרגום יונתן

8 וּנְסִיבוּ יַת זְוָדֵי עַמָּא בִּידֵיהוֹן וְיַת שׁוֹפָרֵיהוֹן וְיַת כָּל אֱינָשׁ יִשְׂרָאֵל שְׁלַח גְּבַר לְקִירְוֵיהִי וּבְתַלַת מְאָה גַּבְרָא אַתְקֵף וּמַשְׁרִיַת
מִדְיָנָאֵי שָׁרְיָא לְקִבְלֵיהּ מִשֵּׁיפּוֹלֵי מֵישְׁרָא: 9 וַהֲוָה בְּלֵילְיָא הַהוּא וַאֲמַר לֵיהּ יְיָ קוּם חוֹת בְּמַשְׁרִיתָא אֲרֵי מְסַרְתִּינוּן
בִּידָךְ: 10 וְאִם דָּחֵיל אַתְּ לְמֵיחַת חוֹת אַתְּ וּפוּרָה עָלֵימֵיהּ לְמַשְׁרִיתָא: 11 וְתִשְׁמַע מַה דִּי מְמַלְלִין וּבָתַר כֵּן
יִתְקְפָן יְדָךְ וְתֵחוֹת בְּמַשְׁרִיתָא וּנְחַת הוּא וּפוּרָה עָלֵימֵיהּ לְסָטַר מְזָרְזֵיָא דִי בְּמַשְׁרִיתָא: 12 וּמִדְיָנָאֵי וַעֲמָלָקָאֵי וְכָל
בְּנֵי מַדִּינְחָא רָמָן בְּמֵישְׁרָא כְּגוּבָא לְסָגִי וְלִגְמַלֵּיהוֹן לֵית מְנְיָן כְּחָלָא דְעַל כֵּיף יַמָּא לְסָגִי: 13 וַאֲתָא גִּדְעוֹן וְהָא גַּבְרָא
מְשָׁתָעֵי לְחַבְרֵיהּ חֶלְמָא וַאֲמַר הָא חֶלְמָא חֲלֵימִית וְהָא חַרַר דִּלְחֵם שְׂעוֹרִין מְתְהַפֵּךְ בְּמַשְׁרִיתַ מִדְיָנָאֵי וַאֲתָא עַד מַשְׁכְּנָא וּמְחָהִי וּנְפַל
וְהַפְכֵיהּ לְעֵילָּא וּנְפַל מַשְׁכְּנָא: 14 וַאֲתֵיב חַבְרֵיהּ וַאֲמַר לֵית דָּא אֶלָּהֵן חַרְבָּא דְגִדְעוֹן בַּר יוֹאָשׁ אֱינָשׁ יִשְׂרָאֵל מְסַר יְיָ
בִּידֵיהּ יַת מִדְיָנָאֵי וְיַת כָּל מַשְׁרְיֵיתֵהּ: 15 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע גִּדְעוֹן יַת שׁוּעְיַת חֶלְמָא וְיַת פִּשְׁרֵיהּ וְאוֹדֵי וְתָב לְמַשְׁרִיתָא
דְיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר קוּמוּ אֲרֵי מְסַר יְיָ בִּידֵיכוֹן יַת מַשְׁרִיתָא דְמִדְיָנָאֵי: 16 וּפַלֵּיג יַת תְּלַת מְאָה גַּבְרָא לְתְלַת מַשְׁרְיָן וְיהַב שׁוֹפָרַיָא
בְּיַד כּוּלְהוֹן וְכַדְיָן רֵיקָנִין וּבְעוֹרַיָא בְּגוֹ כַּדָּיָא: 17 וַאֲמַר לְהוֹן מִנִּי חָזוֹן וְכֵן תַּעְבְּדוּן וְהָא אֲנָא אֲתֵי בְּסָיְפֵי מַשְׁרִיתָא וִיהֵי
כְּמָא דְאֶעְבֵּיד כֵּן תַּעְבְּדוּן: 18 וְאֶתְקַע בְּשׁוֹפָרָא אֲנָא וְכָל דְּעִימִי וְתִתְקְעוּן בְּשׁוֹפָרַיָא אַף אַתּוּן בְּסָחֲרָנוּת כָּל מַשְׁרִיתָא
וְתֵימְרוּן חַרְבָּא מִן קֳדָם יְיָ וְנִצְחָנָא עַל יְדֵי גִּדְעוֹן:

* *Et ſumpſit cibaria populi in manu illorũ* 8
& buccinas eorum, & omnem virum Iſrael miſit in tabernaculum ſuum; at trecentos viros ſumpſit: at caſtra Madiam erant ibi ſubtus in valle. * *Et factũ eſt in nocte illa, & dixit* 9
ad eum Dominus, Surge, deſcende in caſtra, quia tradidi ea in manu tua.

* *Si autem formidas tu deſcendere, deſcende* 10
tu & Phara puer tuus in caſtra.

* *Et audies quid loquuntur, & poſt hæc con* 11
fortabuntur manus tuæ, & deſcẽdes in caſtra. & deſcendit ipſe & Phara puer eius in partem quinquaginta qui in caſtris.

* *Et Madiam & Amalec, & omnes filij* 12
Orientis, caſtrametati ſunt in valle vt locuſta in multitudinem; & camelorum illorum nõ eſt numerus, ſed erant ſicut arena quæ eſt ſuper labium maris in multitudinem. * *Et intrauit* 13
Gedeon, & ecce vir narrabat proximo ſuo ſomnium: & dicebat, Ecce ſomniũ quod ſomniaui: et ecce ſubcinericius panis ordeacei, qui voluebatur in caſtris Madiam, & venit vſque ad tabernaculum Madiam, & percuſſit illud, atque ſubuertit illud, & cecidit tabernaculum.

* *Et reſpondit proximus illius, & dixit:* 14
Non eſt hic ſed gladius Gedeonis filij Joas viri Iſrael; tradidit Deus in manu illius Madiam, & omnia caſtra.

* *Et factum eſt poſtquam audiuit Gedeon* 15
narrationem ſomnij & interpretationem eius, & adorauit Dominum, & reuerſus eſt in caſtra Iſrael: & dixit, Surgite quoniam tradidit Dominus in manus veſtras caſtra Madiam.

* *Et diuiſit trecentos viros in tres principatus, & dedit buccinas in manu omnium,* 16
& lagenas vacuas, & lampades in medio lagenarum.

* *Et dixit ad eos, A mè videbitis, & ſic* 17
facietis; & ego ecce ingredior in medio caſtrorum, & erit ſicut fecero, ſic facietis.

* *Et perſonabo buccina ego & omnes qui* 18
mecum, et clangetis buccinis, & vos in circuitu omnium caſtrorum, & dicetis, Domino & Gedeoni.

8 * καὶ ἔλαβεν τὸν ἐπισιτισμὸν τοῦ λαοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτῶν καὶ τὰς κερατίνας αὐτῶν, καὶ πάντα ἄνδρα Ἰσραὴλ ἐξαπέστειλεν εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ· τῶν δὲ τριακοσίων ἀνδρῶν ἐκράτησεν· ἡ δὲ παρεμβολὴ Μαδιὰμ ἦν αὐτοῦ ὑπὸ 9 κάτωθεν ἐν τῇ κοιλάδι. * καὶ ἐγένετο ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν κύριος, ἀνάστα καταβήθι εἰς τὴν παρεμβολήν, ὅτι παρέδωκα αὐτὴν ἐν τῇ χειρί σου.
10 * εἰ δὲ φοβῇ σὺ καταβῆναι, καταβήθι σὺ καὶ Φαρὰ τὸ παιδάριόν σου εἰς τὴν παρεμβολήν.
11 * καὶ ἀκούσῃ τί λαλοῦσιν· καὶ μετὰ ταῦτα ἐνισχύουσιν αἱ χεῖρές σου, καὶ καταβήσῃ ἐν τῇ παρεμβολῇ· καὶ κατέβη αὐτὸς καὶ Φαρὰ τὸ παιδάριον αὐτοῦ εἰς μέρος τῶν πεντήκοντα τῶν ἐν τῇ παρεμβολῇ.
12 * καὶ Μαδιὰμ καὶ Ἀμαλὴκ, καὶ πάντες οἱ υἱοὶ ἀνατολῶν παρεμβεβλήκεισαν ἐν τῇ κοιλάδι ὡς ἀκρὶς εἰς πλῆθος, καὶ ταῖς καμήλοις αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἀριθμός, ἀλλ' ἦσαν ὥσπερ ἡ ἄμμος ἡ ἐπὶ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης εἰς πλῆθος.
13 * καὶ εἰσῆλθεν Γεδεών, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἐξηγεῖτο τῷ πλησίον αὐτοῦ τὸ ἐνύπνιον· καὶ εἶπεν, ἰδοὺ τὸ ἐνύπνιον ὃ ἐνυπνιάσθην· καὶ ἰδοὺ μαγὶς ἄρτου κριθίνου κυλιομένη ἐν τῇ παρεμβολῇ Μαδιάμ, καὶ ἦλθεν ἕως τῆς σκηνῆς Μαδιάμ, καὶ ἐπάταξεν αὐτήν, καὶ κατέστρεψεν αὐτὴν, καὶ ἔπεσεν ἡ σκηνή.
14 * καὶ ἀπεκρίθη ὁ πλησίον αὐτοῦ· καὶ εἶπεν, οὐκ ἔστιν αὕτη ἀλλ' ἢ ῥομφαία Γεδεὼν υἱοῦ Ἰωὰς ἀνδρὸς Ἰσραήλ· παρέδωκεν ὁ θεὸς ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὴν Μαδιὰμ καὶ πᾶσαν
15 τὴν παρεμβολήν. * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν Γεδεὼν τὴν διήγησιν καὶ ἐνυπνίου καὶ τὴν σύγκρισιν αὐτοῦ· καὶ προσεκύνησεν κύριον, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς τὴν παρεμβολὴν Ἰσραήλ· καὶ εἶπεν, ἀνάστητε ὅτι παρέδωκεν κύριος ἐν χερσὶν ὑμῶν τὴν παρεμβολὴν Μαδιάμ.
16 * καὶ διεῖλεν τοὺς τριακοσίους ἄνδρας εἰς τρεῖς ἀρχάς, καὶ ἔδωκεν κερατίνας ἐν χειρὶ πάντων καὶ ὑδρίας κενὰς καὶ λαμπάδας ἐν μέσῳ τῶν ὑδριῶν.
17 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, ἀπ' ἐμοῦ ὄψεσθε, καὶ οὕτως ποιήσετε· καὶ ἐγὼ ἰδοὺ εἰσπορεύομαι ἐν μέσῳ τῆς παρεμβολῆς, καὶ ἔσται ὡς ἂν ποιήσω οὕτως ποιήσετε.
18 * καὶ σαλπίσω τῇ κερατίνῃ ἐγὼ καὶ πάντες οἱ μετ' ἐμοῦ, καὶ σαλπιεῖτε ταῖς κερατίναις καὶ ὑμεῖς κύκλῳ ὅλης τῆς παρεμβολῆς, καὶ ἐρεῖτε, τῷ κυρίῳ καὶ τῷ Γεδεών.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[8]Et tulerunt commeatus populi in manibus eorum, & buccinas eorum, & omnem hominem Iſrael miſit in vrbem ſuam; & in trecentis viris fortificatus eſt; & exercitus Midianæorum poſuit ad-contra eum in depreſſionibus planiciei. [9] Et fuit in nocte illa, & dixit illi Dñs, Surge, deſcende in caſtra, nam tradidi eos in manu tua. [10] Et ſi timens tu ad deſcendendum, deſcende tu & Phura puer tuus ad caſtra. [11] Et audies quid loquentes, & poſtea fortificabuntur manus tuæ, & deſcendes in caſtris: & deſcendit ille & Phura puer eius, ad extremitatem armatorum qui in caſtris. [12] Et Midianæi & Ghamalekæi, & omnes filij Orientis proiecti in caſtris, vt locuſta, ad multitudinem: & camelis eorum non erat numerus, ſicut puluis qui ſuper littus maris ad multitudinem. [13] Et venit Gidghon, & ecce vir narrans ſocio ſuo ſomnium: & dixit, Ecce ſomnium ſomniaui; & ecce placenta panis ordeacei conuoluta eſt in caſtris Midianæorum, & venit vſque ad tabernaculum, & percuſſit illud, & cecidit, & euertit illud ad-ſurſum, & cecidit tabernaculum. [14] Et reſpondit ſocius eius: & dixit ei, Non eſt hoc, niſi gladius Gidghon filij Ioas hominis Iſraelis: tradidit Dominus in manu eius Midianæos & omnia caſtra eius. [15] Et fuit quando audiuit Gidghon narrationem ſomnij, & expoſitionem eius, & laudauit, & redijt ad caſtra ad Iſrael; & dixit, Surgite, nam tradidit Dominus in manibus veſtris caſtra Midianæorum.

[16] Et diuiſit trecentos viros in tres turmas, & dedit buccinas in manu omnium eorum, & cados inanes, & lampades in medio cadorum. [17] Et dixit illis, Ex me videbitis, & ſic facietis: & ecce ego veniam in finibus caſtrorum; & erit vt id quod faciam, & ſic facietis. [18] Et clangam in buccina, ego & omnes qui mecum, & clangetis in buccinis etiam vos in circuitu omnium caſtrorum: & dicetis, Gladius ab-ante Dominum, & victoria ſuper manus Gidghon.

19 וַיָּבֹא גִדְעוֹן וּמֵאָה־אִישׁ אֲשֶׁר־אִתּוֹ בְקְצֵה
הַמַּחֲנֶה רֹאשׁ הָאַשְׁמֹרֶת הַתִּיכוֹנָה אַךְ הֵקִם
הֵקִימוּ אֶת־הַשֹּׁמְרִים וַיִּתְקְעוּ בַּשֹּׁפָרוֹת וְנָפֹוץ
הַכַּדִּים אֲשֶׁר בְּיָדָם׃
20 וַיִּתְקְעוּ שְׁלֹשֶׁת הָרָאשִׁים בַּשֹּׁפָרוֹת וַיְשַׁבְּרוּ
הַכַּדִּים וַיַּחֲזִיקוּ בִיד־שְׂמֹאולָם בַּלַּפִּידִים וּבִיד־
יְמִינָם הַשֹּׁפָרוֹת לְתָקְעַ וַיִּקְרְאוּ חֶרֶב לַיהוָה
21 וְלִגְדְעוֹן׃ וַיַּעַמְדוּ אִישׁ תַּחְתָּיו סָבִיב לַמַּחֲנֶה
וַיָּרָץ כָּל־הַמַּחֲנֶה וַיָּרִיעוּ וַיָּנֻסוּ׃
22 וַיִּתְקְעוּ שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת הַשֹּׁפָרוֹת וַיָּשֶׂם יְהוָה
אֶת־חֶרֶב אִישׁ בְּרֵעֵהוּ וּבְכָל־הַמַּחֲנֶה וַיָּנָס
הַמַּחֲנֶה עַד־בֵּית הַשִּׁטָּה צְרֹרָתָה עַד שְׂפַת־
23 אָבֵל מְחוֹלָה עַל־טַבָּת׃ וַיִּצָּעֵק אִישׁ־
יִשְׂרָאֵל מִנַּפְתָּלִי וּמִן־אָשֵׁר וּמִן־כָּל־מְנַשֶּׁה
24 וַיִּרְדְּפוּ אַחֲרֵי מִדְיָן׃ וּמַלְאָכִים שָׁלַח גִּדְעוֹן
בְּכָל־הַר אֶפְרַיִם לֵאמֹר רְדוּ לִקְרַאת מִדְיָן
וְלִכְדוּ לָהֶם אֶת־הַמַּיִם עַד בֵּית בָּרָה וְאֶת־
הַיַּרְדֵּן וַיִּצָּעֵק כָּל־אִישׁ אֶפְרַיִם וַיִּלְכְּדוּ אֶת־הַמַּיִם
עַד בֵּית בָּרָה וְאֶת־הַיַּרְדֵּן׃
25 וַיִּלְכְּדוּ שְׁנֵי־שָׂרֵי מִדְיָן אֶת־עֹרֵב וְאֶת־זְאֵב
וַיַּהַרְגוּ אֶת־עוֹרֵב בְּצוּר־עוֹרֵב וְאֶת־זְאֵב הָרְגוּ
בְּיֶקֶב־זְאֵב וַיִּרְדְּפוּ אֶל־מִדְיָן וְרֹאשׁ־עֹרֵב וְזְאֵב
הֵבִיאוּ אֶל־גִּדְעוֹן מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן׃

ח

1 וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ אֶפְרַיִם מַה־הַדָּבָר
הַזֶּה עָשִׂיתָ לָּנוּ לְבִלְתִּי קְרֹאתָ לָנוּ כִּי הָלַכְתָּ
2 לְהִלָּחֵם בְּמִדְיָן וַיְרִיבוּן אִתּוֹ בְחָזְקָה׃ וַיֹּאמֶר
אֲלֵיהֶם מֶה־עָשִׂיתִי עַתָּה כָּכֶם הֲלֹא טוֹב עֹלְלוֹת
אֶפְרַיִם מִבְצִיר אֲבִיעֶזֶר׃

19 *Ingreſſúſq; eſt Gedeon & trecenti viri qui erant cum eo in partem caſtrorum, incipientibus vigilijs noctis mediæ, & cuſtodibus ſuſcitatis cœperũt buccinis clangere, & complodere inter ſe lagenas.
20 *Cúmq; per gyrum caſtrorum in tribus perſonarent locis, & hydrias confregiſſent, tenuerunt ſiniſtris manibus lampades & dextris ſonantes tubas; clamauerúntque, Gladius Domini & Gedeonis;
21 *Stantes ſinguli in loco ſuo per circuitum caſtrorum hoſtilium. Omnia itaque caſtra turbata ſunt, & vociferantes vlulantéſque fugerunt.
22 *Et nihilominus inſiſtebant trecenti viri buccinis perſonantes. Immiſitque Dominus gladium in omnibus caſtris, & mutua ſe cęde truncabant, fugientes vſq; ad Bethſeca & crepidinem Abelmeula in Thebbath.
23 *Conclamantes autem viri Iſrael de Neptalim, & Aſer, & omni Manaſſe perſequebantur Madiam.
24 *Miſitque Gedeon nuncios in omnem montem Ephraim, dicens: Deſcendite in occurſum Madian, & occupate aquas vſque Bethbera, atque Iordanem. Clamauítq; omnis Ephraim & pręoccupauit aquas, atq; Iordanem vſque Bethbera.
25 *Apprehenſóſque duos viros Madian Oreb & Zeb, interfecit Oreb in petra Oreb, Zeb verò in torculari Zeb. Et perſecuti ſunt Madian, capita Oreb & Zeb portantes ad Gedeon trans fluenta Iordanis.

CAP. VIII.

1 DIxerúntque ad eum viri Ephraim: Quid eſt hoc quod facere voluiſti vt nos non vocares cùm ad pugnam pergeres contra Madian? iurgantes fortiter & propè vim inferentes. 2 *Quibus ille reſpõdit, Quid enim tale facere potui quale vos feciſtis? Nónne melior eſt racemus Ephraim vindemijs Abiezer?

תרגום יונתן

19 וַאֲתָא גִּדְעוֹן וּמְאָה גַּבְרָא דְעִימֵיהּ בְּסָיְפֵי מַשְׁרְיָתָא בְּרֵישׁ מַפֵּירָתָא מְצִיעָתָא בְּרַם אֲקָמָא אֱקִימוּ יַת נָטְרַיָא וּתְקַעוּ בְּשׁוֹפָרַיָא
וּנְפַצוּ כַּדַיָא דְבִידֵיהוֹן׃ 20 וּתְקַעוּ תְּלַת מַשְׁרְיָן בְּשׁוֹפָרַיָא וְתַבְּרוּ כַּדַיָא וְאַתְקִיפוּ בִּיד שְׂמָאלֵיהוֹן בְּבָעוֹרָיָא וּבְיַד יְמִינֵיהוֹן
שׁוֹפָרַיָא לְמִתְקַע וְאָמְרוּ חַרְבָּא מִן קֳדָם יְיָ וְנִצְחָנָא עַל יְדֵי גִּדְעוֹן׃ 21 וְקָמוּ גְּבַר בְּאַתְרֵיהּ סְחוֹר סְחוֹר לְמַשְׁרְיָתָא וְרָהֲטַת כָּל
מַשְׁרְיָתָא וְיָבִיבוּ וְאַפְּכוּ׃ 22 וּתְקַעוּ תְּלַת מְאָה שׁוֹפָרַיָא וְשַׁוִּי יְיָ חֶרֶב גְּבַר בְּחַבְרֵיהּ וּבְכָל מַשְׁרְיָתָא וְאַפְּכַת מַשְׁרְיָתָא עַד בֵּית
שִׁיטָא לְצְרֵירָה עַד בֵּיף מֵישַׁר מְחוֹלָה לְטַבָּת׃ 23 וְאִתְכְּנִישׁ אֱינַשׁ יִשְׂרָאֵל מְשִׁבַּט נַפְתָּלִי וּמִן שִׁבַּט אָשֵׁר וּמִן כָּל שִׁבְטַיָא דִמְנַשֶּׁה
וּרְדַפוּ בָתַר מִדְיָנָאֵי׃ 24 וְאִיזְגַּדִין שְׁלַח גִּדְעוֹן בְּכָל טוּרָא דְאֶפְרַיִם לְמֵימַר חוֹתוּ לְקַדְמוּת מִדְיָנָאֵי וְיחוּדוּ עֲלֵיהוֹן יַת מְגִיזָתָא עַד
בֵּית בָּרָה וְיַת יַרְדְּנָא וְאִתְכְּנִישׁ כָּל אֱינַשׁ דְבֵית אֶפְרַיִם וַאֲחַדוּ יַת מְגִיזָתָא עַד בֵּית בָּרָה וְיַת יַרְדְּנָא׃
25 וַאֲחַדוּ תְּרֵין רַבְרְבֵי מִדְיָנָאֵי יַת עוֹרֵב וְיַת זְאֵב וּקְטָלוּ יַת עוֹרֵב בְּשִׁקּוּף עוֹרֵב וְיַת זְאֵב קְטָלוּ בְּמֵישַׁר זְאֵב וּרְדַפוּ בָתַר מִדְיָנָאֵי
וְרֵישׁ עוֹרֵב וְזְאֵב אַיְתִיאוּ לְוַת גִּדְעוֹן מֵעִיבְרָא לְיַרְדְּנָא׃

ח

1 וַאֲמַרוּ לֵיהּ אֱינַשׁ אֶפְרַיִם מָה פִּתְגָמָא הָדֵין עֲבַדְתָּ לָנָא בְּדִיל מָה לָא קְרֵיתָא לָנָא כַּד אֱזַלְתָּ לְאַגָּחָא קְרָבָא בְּמִדְיָנָאֵי וְדֵינִין עִימֵיהּ
בַּתְקִיף׃ 2 וַאֲמַר לְהוֹן מָה עֲבַדִית כְּעַן כְּוֵותְכוֹן הֲלָא טָבִין חַלָּשַׁיָא דְבֵית אֶפְרַיִם מֵחַקִיפַיָא דְבֵית אֲבִיעֶזֶר׃

‡ *Et ingressus est Gedeon & centum viri* 19
qui cum eo, in parte castrorum incipiente custodia media; verùm suscitatione suscitauerunt seruantes, & clanxerunt buccinis, & complo-serunt lagenis quæ in manibus eorum.

‡ *Et clanxerunt tres principatus buccinis,* 20
& confregerunt hydrias, & ceperunt in manu sinistra sua lampadas, & in dextra eorum buccinæ ad clangendum; & exclamauerunt, Gladius Domino & Gedeoni.

‡ *Et steterunt singulus in loco suo in circui-* 21
tu castrorum, & cucurrerunt omnia castra, & significauerunt, & fugerunt.

‡ *Et clanxerunt trecentæ buccinæ, & po-* 22
suit Dominus gladium viri in proximo suo, & in omnibus castris: & fugerunt castra vsq; ad Bethasetta.

‡ *Et fuerunt congregata vsque ad crepidi-* 23
nem Abelmeula, & in Tabath; & clamauit vir Israel de Nephthalim, & ex Aser, & de omni Manassè, & persecuti sunt post Madiam.

‡ *Et nuncios misit Gedeon in omni monte* 24
Ephraim: dicens, Descendite in occursum Madiam, & occupate vobis aquã vsque ad Bethbera & Jordanem, & clamauit omnis vir Ephraim; & præoccupauerunt sibi aquam vsq; ad Bethbera & Jordanem.

‡ *Et comprehenderunt duos principes Ma-* 25
diam Oreb & Zeb, & interfecerunt Oreb in Sur Oreb, & Zeb interfecerunt in torculari Zeb: & persecuti sunt Madiam: & caput Oreb & Zeb portauerunt ad Gedeon ex trans Jordanem.

CAP. VIII.

ET *dixit ad eum vir Ephraim, Quod ver-* 1
bum hoc quod fecisti nobis vt non vocares nos cùm pergeres ad pugnandum contra Madiam? & obiurgabantur cum eo fortiter.

‡ *Et dixit ad eos, Quid feci nunc sicut vos?* 2
nonne melior racemus Ephraim quàm vindemia Abiezer?

19 ‡ καὶ εἰσῆλθεν γεδεὼν ⁊ ἑκατὸν ἄνδρες ⁊ μετ' αὐτοῦ ἐν μέρει τῆς παρεμβολῆς ἀρχομένης τῆς φυλακῆς τῆς μεσότης, πλὴν ἐγέρσει ἤγειραν οὗτοι φυλάσσοντας· ⁊ ἐσάλπισαν ταῖς κερατίναις, ⁊ ἐξετίναξαν τὰς ὑδρίας τὰς ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν.

20 ‡ καὶ ἐσάλπισαν αἱ τρεῖς ἀρχαὶ ταῖς κερατίναις, καὶ συνέτριψαν τὰς ὑδρίας, ⁊ ἐλάβοντο ἐν τῇ χειρὶ τῇ ἀριστερᾷ αὐτῶν τῶν λαμπάδων, ⁊ ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτῶν αἱ κερατίναι ⁊ σαλπίζειν· ⁊ ἀνεκραξαν, ῥομφαία τῷ κυρίῳ ⁊ τῷ γεδεών.

21 ‡ καὶ ἔστησαν ἕκας ⁊ καθ' ἑαυτὸν κύκλῳ τ παρεμβολῆς, καὶ ἔδραμον πᾶσα ἡ παρεμβολὴ, ⁊ ἐσήμαναν, καὶ ἔφυγον.

22 ‡ καὶ ἐσάλπισαν αἱ τριακόσιαι κερατίναι· ⁊ ἔθετο κύριος μάχαιραν ἀνδρὸς ἐν τῷ πλησίον αὐτοῦ ⁊ ἐν ὅλῃ τῇ παρεμβολῇ· καὶ ἔφυγεν ἡ παρεμβολή, ἕως τῆς βαιθασεττά.

23 ‡ καὶ βῶ συνηγμένη ἕως χείλους ἀβελμεουλὰ καὶ ἐπὶ ταβάθ· καὶ ἐβόησεν ἀνὴρ ἰσραὴλ ἐκ νεφθαλίμ, ⁊ ἐξ ἀσὴρ, καὶ ἐκ πάσης μανασσῆ, ⁊ κατεδίωξαν ὀπίσω μαδιάμ.

24 ‡ καὶ ἀγγέλους ἐξαπέστειλεν γεδεὼν ἐν παντὶ ὄρει ἐφραΐμ· λέγων, κατάβητε εἰς συνάντησιν μαδιάμ, ⁊ καταλάβετε ἑαυτοῖς τὸ ὕδωρ ἕως βαιθβηρὰ καὶ τὸν ἰορδάνην· ⁊ ἐβόησεν πᾶς ἀνὴρ ἐφραΐμ, ⁊ προκατελάβοντο ἑαυτοῖς ὕδωρ ἕως βαιθβηρὰ ⁊ τὸν ἰορδάνην.

25 ‡ καὶ συνέλαβον τοὺς δύο ἄρχοντας μαδιὰμ τὸν ὀρὴβ ⁊ τὸν ζήβ, καὶ ἀπέκτειναν τὸν ὀρὴβ ἐν τῷ πέτρᾳ ὠρήβ, καὶ τὸν ζὴβ ἀπέκτειναν ἐν ἰακὲβ ζήβ· καὶ κατεδίωξαν τὸν μαδιάμ, ⁊ τὴν κεφαλὴν ὠρὴβ ⁊ ζὴβ ἤνεγκαν πρὸς γεδεὼν ἐκ τοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου.

η'.

1 ‡ Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἀνὴρ ἐφραΐμ, τί τὸ ῥῆμα τοῦτο ὃ ἐποίησας ἡμῖν τοῦ μὴ καλέσαι ἡμᾶς ὅτε ἐξεπορεύθης πολεμῆσαι ἐν τῇ μαδιάμ; ⁊ ἐκρίνοντο μετ' αὐτοῦ κραταιῶς.

2 ‡ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, τί ἐποίησα νῦν καθὼς ὑμεῖς; οὐχὶ κρεῖττον ἐπφύλλιον ἐφραΐμ ἢ τρυγητὸς ἀβιέζερ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[19] Et venit Gidghon & centum viri qui cum eo, in finibus castrorum, in capite custodiæ mediæ: etiam excitare excitarunt custodes, & clanxerunt in buccinis, & extenderunt cados qui in manibus eorum. [20] Et clanxerunt tres turmæ in buccinis, & fregerunt cados, & apprehenderunt in manu sinistra eorum in lampadibus, & in manu dextera eorum buccinas ad clangendum, & dixerunt, Gladius ex-ante Dominum, & victoria super manus Gidghon. [21] Et steterunt viri in loco suo circum circum ad castra, & cucurrerunt omnia castra & vociferauerunt, & conuerterunt. [22] Et clanxerunt trecentæ buccinæ. & posuit Dominus gladium viri in socio suo, & in omnibus castris, & conuerterunt castra vsque ad Bethsitah ad Szerirath vsque ad latus planiciei Mehola ad Tabath. [23] Et congregatus est homo Israel ex tribu Nephthali, & ex tribu Asser, & ex omnibus tribubus Menasse, & persecuti sunt post Midianæos. [24] Et nuncios misit Gidghon in omnem montem Ephraim, ad dicendum: Descendite in occursum Midianæorum, & claudite super eos vadum vsque Beth-barah, & Iordanem: & congregatus est omnis homo domus Ephraim, & clauserunt vadum vsque Beth-barah & Iordanem. [25] Et comprehenderunt duos principes Midianæorum Ghoreb & Zeeb; & occiderunt Ghoreb in petra Ghoreb, & Zeeb occiderunt in planicie Zeeb: & persecuti sunt post Midianæos, & caput Ghoreb & Zeeb venire fecerunt ad Gidghon de-trans Iordanem.

CAP. VIII.

ET *dixerunt ei homo Ephraim, Quod verbum hoc fecisti nobis? propter quid non vocasti nos, quando iuisti ad ineundum bellum in Madianæos? & disceptantes cum eo in fortitudine.* [2] Et dixit illis, Quid feci nunc sicut vos? nónne boni debiles domus Ephraim à fortibus domus Abighezer?

3 * בְּיֶדְכֶם נָתַן אֱלֹהִים אֶת־שָׂרֵי מִדְיָן אֶת־
עֹרֵב וְאֶת־זְאֵב וּמַה־יָּכֹלְתִּי עֲשׂוֹת כָּכֶם אָז
רָפְתָה רוּחָם מֵעָלָיו בְּדַבְּרוֹ הַדָּבָר הַזֶּה׃

4 * וַיָּבֹא גִדְעוֹן הַיַּרְדֵּנָה עֹבֵר הוּא וּשְׁלֹשׁ־
מֵאוֹת הָאִישׁ אֲשֶׁר אִתּוֹ עֲיֵפִים וְרֹדְפִים׃

5 * וַיֹּאמֶר לְאַנְשֵׁי סֻכּוֹת תְּנוּ־נָא כִכְּרוֹת לֶחֶם
לָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלָי כִּי־עֲיֵפִים הֵם וְאָנֹכִי רֹדֵף
אַחֲרֵי זֶבַח וְצַלְמֻנָּע מַלְכֵי מִדְיָן׃

6 * וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי סֻכּוֹת הֲכַף זֶבַח וְצַלְמֻנָּע עַתָּה
בְיָדֶךָ כִּי־נִתֵּן לְצִבְאֲךָ לָחֶם׃

7 * וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן לָכֵן בְּתֵת יְהוָה אֶת־זֶבַח
וְאֶת־צַלְמֻנָּע בְּיָדִי וְדַשְׁתִּי אֶת־בְּשַׂרְכֶם אֶת־
קוֹצֵי הַמִּדְבָּר וְאֶת־הַבָּרְקָנִים׃

8 * וַיַּעַל מִשָּׁם פְּנוּאֵל וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כָּזֹאת
וַיַּעֲנוּ אֹתוֹ אַנְשֵׁי פְנוּאֵל כַּאֲשֶׁר עָנוּ אַנְשֵׁי סֻכּוֹת׃

9 * וַיֹּאמֶר גַּם־לְאַנְשֵׁי פְנוּאֵל לֵאמֹר בְּשׁוּבִי
בְשָׁלוֹם אֶתֹּץ אֶת־הַמִּגְדָּל הַזֶּה׃

10 * וְזֶבַח וְצַלְמֻנָּע בְּקַרְקֹר וּמַחֲנֵיהֶם עִמָּם
כַּחֲמֵשֶׁת עָשָׂר אֶלֶף כֹּל הַנּוֹתָרִים מִכֹּל מַחֲנֵה
בְנֵי־קֶדֶם וְהַנֹּפְלִים מֵאָה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ
שֹׁלֵף חָרֶב׃

11 * וַיַּעַל גִּדְעוֹן דֶּרֶךְ הַשְּׁכוּנֵי
בָאָהֳלִים מִקֶּדֶם לְנֹבַח וְיָגְבְּהָה וַיַּךְ אֶת־הַמַּחֲנֶה
וְהַמַּחֲנֶה הָיָה בֶּטַח׃

12 * וַיָּנָס זֶבַח וְצַלְמֻנָּע וַיִּרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם וַיִּלְכֹּד
אֶת־שְׁנֵי מַלְכֵי מִדְיָן אֶת־זֶבַח וְאֶת־צַלְמֻנָּע וְכָל־
הַמַּחֲנֶה הֶחֱרִיד׃

13 * וַיָּשָׁב גִּדְעוֹן בֶּן־יוֹאָשׁ מִן־
הַמִּלְחָמָה מִלְמַעֲלֵה הֶחָרֶס׃

14 * וַיִּלְכֹּד־נַעַר מֵאַנְשֵׁי סֻכּוֹת וַיִּשְׁאָלֵהוּ וַיִּכְתֹּב
אֵלָיו אֶת־שָׂרֵי סֻכּוֹת וְאֶת־זִקְנֶיהָ שִׁבְעִים
וְשִׁבְעָה אִישׁ׃

3 * In manus veſtras Deus tradidit principes Madiam, Oreb & Zeb. Quid tale facere potui quale vos feciſtis? Quod cùm locutus eſſet, requieuit ſpiritus eorũ quo
4 tumebant contra eum. *Cúmq; veniſſet Gedeon ad Iordanem, tranſiuit eum cum trecẽtis viris qui ſecum erant, & præ laſſitudine fugiẽtes perſequi nõ poterát.
5 *Dixítq; ad viros Soccoth, Date, obſecro, panes populo qui mecum eſt, quia valde defecerũt, vt poſſimus perſequi Ze-
6 bee & Salmana reges Madiam. *Reſponderũt principes Soccoth: Forſitan palmæ manuum Zebee & Salmana in manu tua ſunt, & idcirco poſtulas vt demus exerci-
7 tui tuo panes. *Quibus ille ait, Cùm ergo tradiderit Dñs Zebee & Salmana in
B manus meas, cõteram carnes veſtras cum ſpinis tribulíſque deſerti.
8 *Et inde cõſcendens venit in Phanuel, locutúſque eſt ad viros loci illius ſimilia. Cui & illi reſponderunt, ſicut reſponderant viri Soccoth.
9 *Dixit itaque eis, Cùm reuerſus fuero victor in pace, deſtruam turrim hanc.
10 *Zebee autem & Salmana requieſcebant cum omni exercitu ſuo. quindecim enim millia viri remanſerant ex omnibus turmis Orientalium populorũ cæſis centum viginti millibus bellatorum & educentium gladium.
11 *Aſcendénſque Gedeon per viam eorum qui in tabernaculis morabantur ad Orientalem partem Nobe & Iecbaa, percuſſit caſtra hoſtium, qui ſecuri erant & nihil aduerſi ſuſpicabantur.
12 *Fugerúntq; Zebee & Salmana; quos perſequens Gedeon comprehendit turbato omni exercitu eorum.
13 *Reuerténſque de bello ante Solis or-
14 tum; *Apprehendit puerum de viris Soccoth, interrogauítq; eũ nomina principum & ſeniorum Soccoth, & deſcripſit ſeptuaginta ſeptem viros.

תרגום יונתן

3 בִּידְכוֹן מְסַר יְיָ יָת רַבְרְבֵי מִדְיָן יָת עוֹרֵב וְיָת זְאֵב וּמָה יָכֵלְנָא לְמֶעְבַּד כְּוָתְכוֹן בְּכֵן נָחַת רוּחֲהוֹן מִינֵיהּ בְּמַלָּלוּתֵיהּ פִּתְגָמָא הָדֵין׃
4 וַאֲתָא גִדְעוֹן לְיַרְדְּנָא עָבַר הוּא וּתְלָת מְאָה גַּבְרָא דְעִימֵיהּ כַּד מְשַׁלְהָן וְרָדְפִין׃
5 וַאֲמַר לֶאֱנָשֵׁי סֻכּוֹת הַבוּ כְעַן פִּתָּא דְלַחְמָא לְעַמְּא דְעִמִּי אֲרֵי מְשַׁלְהָן אִינוּן וַאֲנָא רָדִיף בָּתַר זֶבַח וְצַלְמֻנָּע מַלְכֵי מִדְיָן׃
6 וַאֲמַרוּ רַבְרְבֵי סוּכּוֹת הָא כְאִילוּ זֶבַח וְצַלְמֻנָּע כְּעַן מְסִירִין בִּידָךְ אֲרֵי נֵיתֵן לְחֵילָךְ לַחְמָא׃
7 וַאֲמַר גִּדְעוֹן כְּכֵן כַּד יְמְסַר יְיָ יָת זֶבַח וְיָת צַלְמֻנָּע בִּידִי וְאַדּוּשׁ יָת בְּשַׂרֵיכוֹן עַל כּוּבֵי מַדְבְּרָא וְעַל בַּרְקָנְיָא׃
8 וְסַלִּיק מִתַּמָּן לְפְנוּאֵל וּמַלִּיל עִמְּהוֹן כְּהָנָא וַאֲתֵיבוּ יָתֵיהּ אֱינָשֵׁי פְּנוּאֵל כְּמָא דַאֲתֵיבוּ אֱינָשֵׁי סֻכּוֹת׃
9 וַאֲמַר אַף לֶאֱנָשֵׁי פְּנוּאֵל לְמֵימַר כַּד אֲתוּב בְּשְׁלָם אֶיתְרַע יָת מִגְדְּלָא הָדֵין׃ 10 וְזֶבַח וְצַלְמֻנָּע בְּקַרְקֹר וּמַשְׁרְיָתְהוֹן
עִמְּהוֹן כְּחַמְשָׁא עֲשַׂר אַלְפִין כָּל דְּאִשְׁתְּאַרוּ מִכָּל מַשְׁרְיָתָא בְּנֵי מַדִּינְחָא וּדְאִתְקְטָלוּ מְאָה וְעֶשְׂרִין אַלְפִין גַּבְרֵי שָׁלְפֵי סַיְפָא׃
11 וּסְלִיק גִּדְעוֹן בְּאוֹרַח מַשְׁרִיַת עַרְבָאֵי דְּשָׁרָן בְּמַדְבְּרָא מִמַּדִּינְחָא לְנוֹבַח וְרַמְתָא וּמְחָאִית מַשְׁרִיתָא וּמַשְׁרִיתָא שָׁרְיָא לְרוּחָצָן׃
12 וְאַפְּכוּ זֶבַח וְצַלְמֻנָּע וּרְדַף בָּתְרֵיהוֹן וּכְבֵשׁ יָת תְּרֵין מַלְכֵי מִדְיָן יָת זֶבַח וְיָת צַלְמֻנָּע וְכָל מַשְׁרִיתָא אֱזַע׃
13 וְתָב גִּדְעוֹן בַּר יוֹאָשׁ מִן קְרָבָא עַד לָא מִיעַל שִׁמְשָׁא׃
14 וְאַחַד עֻלֵּימָא מֵאֱנָשֵׁי סֻכּוֹת וּשְׁאֵלֵיהּ וּכְתַב לֵיהּ יָת רַבְרְבֵי סֻכּוֹת וְיָת סָבָהָא שִׁבְעִין וְשִׁבְעָא גַּבְרָא׃

‡ *In manum veſtrã tradidit Dominus prin-* 3
cipes Madiam Oreb & Zeb, & quid potui fa
cere ſicut vos? tunc requieuit ſpiritus eorum
ab eo, cùm loqueretur ille cum eis ſermonem
hunc.

‡ *Et venit Gedeon ad Iordanem, & tranſi-* 4
uit ipſe & trecenti viri qui cum eo, animo de-
ficientes & fameſcentes.

‡ *Et dixit viris Socchoth, Date iam panes* 5
in nutrimẽtum populo qui eſt mecum, quoniam
fameſcunt: ego autem perſequor poſt Zebee &
Salmana reges Madiam.

‡ *Et dixerunt principes Socchoth, Nunquid* 6
manus Zebee & Salmana nunc in manu tua,
vt demus exercitui tuo panes?

‡ *Et dixit Gedeon, Non ſic, cùm dederit* 7
Dominus Zebee & Salmana in manum meam;
& conteram carnes veſtras in ſpinis deſerti,
& in tribulis.

‡ *Et aſcendit illinc in Phanuel, & locutus* 8
eſt ad eos iuxta hæc. Et reſponderunt ei viri
Phanuel, quemadmodum reſponderunt ei viri
Socchoth.

‡ *Et locutus eſt viris Phanuel: dicens, Cùm* 9
reuerſus fuero ego cum pace, deſtruam turrim
hanc; ‡ *Et Zebee & Salmana in Carcar, &* 10
caſtra eorum cum eis, vt quinq; & decem mil-
lia, omnes qui remanſerant in omnibus caſtris
filiorum Orietis, & qui ceciderunt fuerunt cen
tũ & viginti millia virorum educentiũ gladiũ.

‡ *Et aſcendit Gedeon viam eorum qui mo-* 11
rabantur in tabernaculis ab Oriente Nabai,
et è regione Nabe, & percuſſit caſtra: at caſtra
fuerunt confidentia..

‡ *Et fugit Zebee & Salmana, & perſecu-* 12
tus eſt poſt eos, & comprehendit duos reges
Madiam Zebee & Salmana, & omnia caſtra
eorum euertit.

‡ *Et reuerſus eſt Gedeon filius Joas ex bello* 13
ab aſcenſione Ares.

‡ *Et comprehendit puerum ex viris Soc-* 14
choth, & interrogauit eum; & deſcripſit apud
ſe principes Socchoth, & ſeniores eius ſeptua-
ginta & ſeptem viros.

3 ‡ ἐν χειρὶ ὑμῶν παρέδωκεν κύριος τοὺς ἄρχοντας μα-
διὰμ τὸν ὼρὴβ ⁊ τὸν ζήβ· ⁊ τί ἠδυνήθλιν ποιῆσαι καθὼς
ὑμεῖς; τότε ἀνῆκεν τὸ πνεῦμα αὐτῶν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῷ λα-
λῆσαι αὐτὸν μετ' αὐτῶν τὸν λόγον τοῦτον.

4 ‡ καὶ ἦλθεν γεδεὼν ἐπὶ τὸν ἰορδάνην, καὶ διέβη αὐτὸς
⁊ ④ τριακόσιοι ἄνδρες ④ μετ' αὐτοῦ ὀλιγοψυχοῦντες
καὶ πεινῶντες.

5 ‡ καὶ εἶπεν τοῖς ἀνδράσιν σοκχώθ, δότε δὴ ἄρτους εἰς
τὸν τροφὸν τῷ λαῷ τῷ μετ' ἐμοῦ ὅτι πεινῶσιν· ἐγὼ δὲ διώ-
κω ὀπίσω ζεβεὲ ⁊ σαλμανὰ βασιλέων μαδιάμ.

6 ‡ ⁊ εἶπον ④ ἄρχοντες σοκχώθ, μὴ χεὶρ ζεβεὲ ⁊ σαλ-
μανὰ νῦν ἐν τῇ χειρί σου, ὅτι δώσωμεν τῇ στρατιᾷ σου
ἄρτους;

7 ‡ καὶ εἶπεν γεδεών, οὐχ ὕτως ἐν τῷ δοῦναι κύριον τὸν ζε
βεὲ ⁊ τὸν σαλμανὰ ἐν τῇ χειρί μου, καὶ καταξαίνω τὰς
σάρκας ὑμῶν ἐν ταῖς ἀκάνθαις τ ἐρήμου καὶ ἐν τοῖς τρι-
βόλοις.

8 ‡ ⁊ διέβη ἐκεῖθεν εἰς φανουὴλ, ⁊ ἐλάλησεν πρὸς αὐ-
τοὺς κτ̃ ταῦτα· καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ ἄνδρες φανουὴλ
ὃν τρόπον ἀπεκρίθησαν αὐτῷ ④ ἄνδρες σοκχώθ.

9 ‡ καὶ εἶπεν τοῖς ἀνδράσι φανουὴλ· λέγων, ἐν τῷ ὑπο-
στρέφειν με μετ' εἰρήνης καθαιρήσω τὸν πύργον τοῦτον.

10 ‡ ⁊ ζεβεὲ καὶ σαλμανὰ ἐν καρκὰρ, καὶ ἡ παρεμβολὴ
αὐτῶν μετ' αὐτῶν ὡς πέντε καὶ δέκα χιλιάδες πάντες ④
καταλειφθέντες ἐν πάσῃ τῇ παρεμβολῇ υἱῶν ἀνατο-
λῶν· καὶ ④ πεπτωκότες ἦσαν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χιλιάδες
ἀνδρῶν ἐσπασμένων ῥομφαίαν.

11 ‡ ⁊ ἀνέβη γεδεὼν ὁδὸν τῶν κατοικούντων ἐν σκηναῖς
ἀπὸ ἀνατολῶν τ ναβαὶ ⁊ ἐξεναντίας ναβέ, ⁊ ἐπάταξεν
τὴν παρεμβολήν· ἡ δὲ παρεμβολὴ ἦν πεποιθυῖα.

12 ‡ ⁊ ἔφυγεν ζεβεὲ ⁊ σαλμανὰ, καὶ ἐδίωξεν ὀπίσω αὐ-
τῶν, ⁊ ἐπέλαβεν τοὺς δύο βασιλεῖς μαδιάμ ζεβεὲ, καὶ
τὸν σαλμανὰ, καὶ πᾶσαν τὴν παρεμβολὴν αὐτῶν ἐξέ-
13 τρεψεν. ‡ καὶ ἀνέστρεψεν γεδεὼν υἱὸς ἰωὰς ἐκ τοῦ πο-
λέμου ἀπὸ ἀναβάσεως ἄρες.

14 ‡ καὶ συνέλαβεν παιδάριον ἐκ τῶν ἀνδρῶν σοκχώθ,
καὶ ἐπηρώτησεν αὐτόν, ⁊ ἀπεγράψατο πρὸς αὐτὸν τοὺς
ἄρχοντας σοκχὼθ ⁊ τοὺς πρεσβυτέρους αὐτῆς ἑβδομή-
κοντα ⁊ ἑπτὰ ἄνδρας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] In manibus veſtris tradidit Dominus principes Madian Ghoreb & Zeeb; & quid potero ad faciendum ſicut vos; itaque quieuit ſpiritus eorum ab eo in loquendo illum verbum hoc. [4] Et venit Gidghon ad Iordanem, tranſijt ille & trecenti viri qui cum eo, quando laſſi & perſequentes. [5] Et dixit viris Zzuchoth, Date nunc buccellam panis populo qui mecum, nam laſſi illi: & ego perſequens poſt Zebahh & Szalmunagh reges Midian. [6] Et dixerunt principes Zzuchoth, Nunc quaſi Zebahh, & Szalmunagh nunc traditi in manu tua, quoniam dabimus exercitui tuo panem? [7] Et dixit Gidghon propterea, Quando tradet Dominus Zebahh & Szalmuna in manu mea, & triturabo carnes veſtras ſuper ſpinis deſerti & ſuper tribulis.

[8] Et aſcendit inde ad Penuel, & locutus eſt cum eis vt hoc; & reſponderunt illi homo Penuel, vt id quod reſponderunt homines Zzuchoth. [9] Et dixit etiam hominibus Penuel ad dicendum: Quando redibo in pace, diruam turrem hanc.

[10] Et Zzebahh & Szalmunagh in Karkor & exercitus eorum cum eis, vt quindecim mille, omnes qui relicti ſunt ex omni exercitu filiorum Orientis; & qui occiſi ſunt, centum & viginti millia viri euaginantes gladium.

[11] Et aſcendit Gidghon in via habitaculi Gharabum, qui habitantes in Sechunim in deſerto ab Oriente Nobahh & Ramatha: & percuſſit caſtra, & caſtra poſita erant confidenter.

[12] Et conuerterunt Zebahh & Szalmunagh, & perſecutus eſt poſt eos; & cepit duos reges Midian, Zebahh & Szalmunagh: & omnem exercitum euertit. [13] Et reuerſus eſt Gidghon filius Ioas ex bello vſque non intrare Solem.

[14] Et apprehendit iuuenem de hominibus Zzuchoth; & interrogauit eum, & ſcripſit ei principes Zzuchoth, & ſenes eius ſeptuaginta & ſeptem viros.

15 * וַיָּבֹא אֶל־אַנְשֵׁי סֻכּוֹת וַיֹּאמֶר הִנֵּה זֶבַח וְצַלְמֻנָּע אֲשֶׁר חֵרַפְתֶּם אֹתִי לֵאמֹר הֲכַף זֶבַח
וְצַלְמֻנָּע עַתָּה בְיָדֶךָ כִּי נִתֵּן לַאֲנָשֶׁיךָ הַיְעֵפִים
16 לֶחֶם׃ * וַיִּקַּח אֶת־זִקְנֵי הָעִיר וְאֶת־
קוֹצֵי הַמִּדְבָּר וְאֶת־הַבְּרָקָנִים וַיַּדַע בָּהֶם אֶת
17 אַנְשֵׁי סֻכּוֹת׃ * וְאֶת־מִגְדַּל פְּנוּאֵל נָתָץ
18 וַיַּהֲרֹג אֶת־אַנְשֵׁי הָעִיר׃ * וַיֹּאמֶר אֶל־זֶבַח
וְאֶל־צַלְמֻנָּע אֵיפֹה הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָרַגְתֶּם
בְּתָבוֹר וַיֹּאמְרוּ כָּמוֹךָ כְּמוֹהֶם אֶחָד כְּתֹאַר בְּנֵי
19 הַמֶּלֶךְ׃ * וַיֹּאמֶר אַחַי בְּנֵי־אִמִּי הֵם חַי־יְהוָה
לוּ הַחֲיִתֶם אוֹתָם לֹא הָרַגְתִּי אֶתְכֶם׃
20 * וַיֹּאמֶר לְיֶתֶר בְּכוֹרוֹ קוּם הָרֹג אוֹתָם וְלֹא־
שָׁלַף הַנַּעַר חַרְבּוֹ כִּי יָרֵא כִּי עוֹדֶנּוּ נָעַר׃
21 * וַיֹּאמֶר זֶבַח וְצַלְמֻנָּע קוּם אַתָּה וּפְגַע־בָּנוּ
כִּי כָאִישׁ גְּבוּרָתוֹ וַיָּקָם גִּדְעוֹן וַיַּהֲרֹג אֶת־זֶבַח
וְאֶת־צַלְמֻנָּע וַיִּקַּח אֶת־הַשַּׁהֲרֹנִים אֲשֶׁר בְּצַוְּארֵי
22 גְמַלֵּיהֶם׃ * וַיֹּאמְרוּ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶל־גִּדְעוֹן
מְשָׁל־בָּנוּ גַּם־אַתָּה גַּם־בִּנְךָ גַּם־בֶּן־בִּנֶּךָ כִּי
הוֹשַׁעְתָּנוּ מִיַּד מִדְיָן׃
23 * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם גִּדְעוֹן לֹא־אֶמְשָׁל אֲנִי בָּכֶם
וְלֹא־יִמְשָׁל בְּנִי בָּכֶם יְהוָה יִמְשֹׁל בָּכֶם׃
24 * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם גִּדְעוֹן אֶשְׁאֲלָה מִכֶּם שְׁאֵלָה
וּתְנוּ־לִי אִישׁ נִזְמֵי שְׁלָלוֹ כִּי־נִזְמֵי זָהָב לָהֶם
כִּי יִשְׁמְעֵאלִים הֵם׃
25 * וַיֹּאמְרוּ נָתוֹן נִתֵּן וַיִּפְרְשׂוּ אֶת־הַשִּׂמְלָה
26 וַיַּשְׁלִיכוּ שָׁמָּה אִישׁ נִזְמֵי שְׁלָלוֹ׃ * וַיְהִי מִשְׁקַל
נִזְמֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר שָׁאָל אֶלֶף וּשְׁבַע־מֵאוֹת זָהָב
לְבַד מִן־הַשַּׁהֲרֹנִים וְהַנְּטִיפוֹת וּבִגְדֵי הָאַרְגָּמָן
שֶׁעַל מַלְכֵי מִדְיָן וּלְבַד מִן־הָעֲנָקוֹת אֲשֶׁר בְּצַוְּארֵי
גְמַלֵּיהֶם׃

15 *Venítq; ad Soccoth, & dixit eis: En Zebee & Salmana super quibus exprobrastis mihi, dicentes: Forsitan manus Zebee & Salmana in manibus tuis sunt, & idcirco postulas vt demus viris qui lassi sunt,
16 & defecerunt panes? *Tulit ergo seniores ciuitatis & spinas deserti ac tribulos, & contriuit cum eis atq; comminuit vi-
17 ros Soccoth. *Turrim quoq; Phanuel C subuertit, occisis habitatoribus ciuitatis.
18 *Dixítq; ad Zebee & Salmana: Quales fuerunt viri quos occidistis in Thabor? Qui responderunt, Similes tui, & vnus ex eis quasi filius regis.
19 *Quibus ille respondit, Fratres mei fuerunt filij matris meæ. Viuit Dñs, quia si seruassetis eos, non vos occiderem.
20 *Dixítq, Iether primogenito suo, Surge & interfice eos. qui non eduxit gladiũ; timebat enim quia adhuc puer erat.
21 *Dixerúntque Zebee & Salmana, Tu surge & irrue in nos, quia iuxta ætatem robur est hominis. Surrexit Gedeon & interfecit Zebee & Salmana, & tulit ornamenta ac bullas quibus colla regalium camelorum decorari solent.
22 *Dixerúntq, omnes viri Israel ad Gedeon: Dominare nostri tu & filius tuus, & filius filij tui, quia liberasti nos de manu Madian. *Quibus ille ait, Non domi-
23 D nabor vestri, nec dominabitur in vos filius meus, sed dominabitur vobis Dñs.
24 *Dixítq; ad eos: Vnam petitionem postulo à vobis; date mihi inaures ex præda vestra. inaures enim aureas Hismaelitæ habere consueuerant.
25 *Qui responderunt: Libentissimè dabimus. Expádentésq; super terrã pallium, proiecerunt in eo inaures de præda.
26 *Et fuit pondus postulatarum inauriũ mille septingenti auri sicli absque ornamentis & monilibus & veste purpurea, quibus reges Madian vti soliti erant, & præter torques aureas camelorum.

תרגום יונתן

15 וַאֲתָא לְוָת אֱינָשֵׁי סוּכּוֹת וַאֲמַר הָא זֶבַח וְצַלְמֻנָּע דְּחַסַּרְתּוּן יְהִי לְמֵימַר הָא בְּאִידֵיהוֹן זֶבַח וְצַלְמֻנָּע בְּעַן מְסִירִין בִּידָךְ אֲרֵי נֵיהֵן לְגַבְרָךְ
דְּמִשְׁלְהָן לַחְמָא׃ 16 וּדְבַר יַת סָבֵי קִרְתָּא וּדְבַר יַת כּוּבֵי מַדְבְּרָא וְיַת בַּרְקָנַיָּא וְגָרִיד עֲלֵיהוֹן יַת אֱנָשֵׁי סֻכּוֹת׃
17 וְיַת מִגְדַּל פְּנוּאֵל תְּרַע וּקְטַל יַת אֱינָשֵׁי קִרְתָּא׃ 18 וַאֲמַר לְזֶבַח וּלְצַלְמֻנָּע הֵיכָא גְּבַרַיָּא דְּקַטַלְתּוּן בְּתָבוֹר
וַאֲמָרוּ כְּוָתָךְ כֵּן אַף אִינּוּן חַד מִנְהוֹן כִּחְזָוָא דִּבְנֵי מַלְכָּא 19 וַאֲמַר אַחַי בְּנֵי אִמָּא אִינּוּן קַיָּים הוּא יְיָ אִילּוּ קַיֵּימְתּוּן
יְהוֹן לָא קְטָלֵית יַתְכוֹן׃ 20 וַאֲמַר לְיֶתֶר בְּכְרֵיהּ קוּם קְטוֹל יְהוֹן וְלָא שְׁלַף עֻלֵּימָא אֲרֵי דָחֵיל אֲרֵי עַד כְּעַן הוּא יָנִיק׃
21 וַאֲמָרוּ זֶבַח וְצַלְמֻנָּע קוּם אַתְּ וּשְׁלַט בָּנָא אֲרֵי כְּגַבְרָא כֵּן גְּבוּרְתֵּיהּ וְקָם גִּדְעוֹן וּקְטַל יַת זֶבַח וְיַת צַלְמֻנָּע וּנְסֵיב יַת עֲנָקַיָּא דִּי
בְצַוְּארֵי גְמַלֵּיהוֹן׃ 22 וַאֲמָרוּ אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל לְגִדְעוֹן מְלוֹךְ עֲלָנָא אַף אַתְּ אַף בַּר בְּרָךְ אַף בַּר בַּר בְּרָךְ אֲרֵי פְרַקְתָּנָא מִיַּד מְדָיְנָאֵי׃
23 וַאֲמַר לְהוֹן גִּדְעוֹן לָא אֶמְלוֹךְ אֲנָא עֲלֵיכוֹן וְלָא יִמְלוֹךְ בְּרִי עֲלֵיכוֹן יְיָ מַלְכָּא עֲלֵיכוֹן׃
24 וַאֲמַר לְהוֹן גִּדְעוֹן שְׁאֵיל אֲנָא מִנְּכוֹן שְׁאֵילָה וְהָבוּ לִי גְּבַר קָרְשֵׁיהּ מִן בִּיזְתָא אֲרֵי קָרְשֵׁי דַּהֲבָא לְהוֹן אֲרֵי עַרְבָאֵי קְטִילוּ׃
25 וַאֲמָרוּ מֵיהַן נִתֵּן וּפְרִשׂוּ יַת כְּסוּתָא וּרְמוֹ לְתַמָּן גְּבַר קָרְשֵׁיהּ מִן בִּיזְתָא׃
26 וַהֲוָה מַתְקַל קָרְשֵׁי דַּהֲבָא דְּשָׁאַל אֶלֶף וּשְׁבַע מְאָה דַּהֲבָא בַּר מִן סַהֲרוֹנַיָּא וּכְלִילְיָא וּלְבוּשֵׁי אַרְגְּוָנָא דְּעַל מַלְכֵי מִדְיָן וּבַר מִן
עֲנָקַיָּא דִּי בְצַוְּארֵי גְמַלֵּיהוֹן׃

15 * Et venit ad principes Socchoth, & dixit eis, Ecce Zebee & Salmana, propter quos exprobraſtis mihi, dicentes: Nunquid manus Zebee & Salmana nunc in manu tua, vt demus viris tuis laſſis panes?

16 * Et accepit principes & ſeniores ciuitatis, & perſecutus eſt eos in ſpinis deſerti, & tribulos, & comminuit in ipſis viros Socchoth.

17 * Et turrim Phanuel ſubuertit, & occidit viros ciuitatis.

18 * Et dixit ad Zebee & Salmana, Vbi viri quos occidiſtis in Thabor? & dixerunt: Vt tu vt illi, ſimilis tibi ſimilis eis, vt ſpecies filiorum regum.

19 * Et dixit Gedeon, Fratres mei filij matris meæ ſunt: viuit Dominus, ſi ſeruaſſetis eos, non occiderem vos.

20 * Et dixit Jether primogenito ſuo, Surgẽs interfice eos. & non eduxit puer gladium ſuum, quoniam timuit, quoniam erat iunior.

21 * Et dixit Zebee & Salmana, Surge iam tu & occurre nobis, quoniam ſicut vir & potentia eius: & ſurrexit Gedeon, & interfecit Zebee & Salmana, & tulit torques qui in collis camelorum eorum.

22 * Et dixit vir Iſrael ad Gedeon, Dominare in nobis tu, & filius tuus, & filius filij tui, quoniam ſaluaſti nos de manu Madiam.

23 * Et dixit ad eos Gedeon, Non dominabor ego veſtri, & non dominabitur filius meus in vobis, Dominus dominabitur veſtri.

24 * Et dixit ad eos Gedeon, Poſtulabo à vobis petitionem; & date mihi vir inaurem prædæ ſuæ, quoniam inaures aureæ fuerunt illis, quoniam Iſmaelitæ fuerunt.

25 * Et dixerunt, Dantes dabimus. & expandit veſtem ſuam, & proiecit illic vir inaurem auream ſpoliorum ſuorum.

26 * Et fuit pondus inaurium aurearum quas petijt, ſicli mille & ſeptingenti aurei, abſque ornamentis monilium, & amictuum purpureorum qui in regibus Madiam, & præter torques qui in collis camelorum eorum.

15 * Ϛ παρεγένετο πρὸς τοὺς ἄρχοντας Σοκχώθ, Ϛ εἶπεν αὐτοῖς, ἰδοὺ ζεβεὲ καὶ σαλμανὰ οἷς ὠνειδίσατέ με λέγοντες, μὴ χεὶρ ζεβεὲ Ϛ σαλμανὰ νῦν ἐν τῇ χειρί σου, ὅτι δώσωμεν τοῖς ἀνδράσιν σου τοῖς ἐκλυομένοις ἄρτους;

16 * καὶ ἔλαβεν τοὺς ἄρχοντας Ϛ τοὺς πρεσβυτέρους τῆς πόλεως, Ϛ κατεδίωξεν αὐτοὺς ἐν ταῖς ἀκάνθαις τ ἐρήμου, Ϛ τὰς βαρκανίμ, καὶ κατέξανεν ἐν αὐτοῖς ἄνδρας Σοκχώθ.

17 * καὶ τὸν πύργον Φανουὴλ κατέσκαψεν, καὶ ἀπέκτεινε τοὺς ἄνδρας τῆς πόλεως.

18 * καὶ εἶπεν πρὸς ζεβεὲ Ϛ σαλμανά· ποῦ οἱ ἄνδρες οὓς ἀπεκτείνατε ἐν Θαβώρ; Ϛ εἶπαν, ὡς σὺ ὡς αὐτοί, ὅμοιος ὅμοιος αὐτοῖς, ὡς εἶδος υἱῶν βασιλέων.

19 * καὶ εἶπεν γεδεών, ἀδελφοί μου υἱοὶ τῆς μητρός μου εἰσίν· ζῇ κύριος εἰ ἐζωογονήσατε αὐτούς, οὐκ ἂν ἀπέκτεινα ὑμᾶς.

20 * καὶ εἶπεν τῷ Ἰεθὲρ τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ, ἀνάστὰς ἀπόκτεινον αὐτούς· Ϛ οὐκ ἔσπασεν τὸ παιδάριον τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβήθη ὅτι ἔτι νεώτερος.

21 * καὶ εἶπεν ζεβεὲ Ϛ σαλμανά, ἀνάστα δὴ σύ, Ϛ ἀπάντησον ἡμῖν, ὅτι ὡς ἀνὴρ Ϛ ἡ δυνάμις αὐτοῦ· Ϛ ἀνέστη γεδεών, Ϛ ἀπέκτεινεν τὸν ζεβεὲ Ϛ τὸν σαλμανά· Ϛ ἔλαβεν τοὺς μανιάκους τοὺς ἐν τοῖς τραχήλοις τῶν καμήλων αὐτῶν.

22 * καὶ εἶπεν ἀνὴρ Ἰσραὴλ πρὸς γεδεών, ἄρχε ἐν ἡμῖν σὺ Ϛ ὁ υἱός σου, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ υἱοῦ σου, ὅτι σέσωκας ἡμᾶς ἐκ χειρὸς μαδιάμ.

23 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς γεδεών, οὐκ ἄρξω ἐγὼ ὑμῶν, Ϛ οὐκ ἄρξει ὁ υἱός μου ἐν ὑμῖν, κύριος ἄρξει ὑμῶν.

24 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς γεδεών, αἰτήσομαι παρ ὑμῶν αἴτησιν, καὶ δότε μοι ἀνὴρ ἐνώπιον τῶν σκύλων αὐτοῦ, ὅτι ἐνώτια χρυσᾶ τοῖς αὐτοῖς, ὅτι ἰσμαηλῖται ἦσαν.

25 * καὶ εἶπαν, διδόντες δώσομεν· Ϛ ἀνέπτυξεν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἔρριψεν ἐκεῖ ἀνὴρ ἐνώτιον χρυσοῦν τῶν σκύλων αὐτοῦ.

26 * καὶ ἐγένήθη ὁ σταθμὸς τῶν ἐνωτίων τῶν χρυσῶν οὗ ἠτήσατο, σίκλοι χίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι χρυσοῖ, πλὴν τῶν σιρώνων τῶν ὁρμίσκων, Ϛ τῶν περιβολαίων τῶν πορφυρῶν τῶν ἐπὶ τοῖς βασιλεῦσι μαδιάμ, καὶ πλὴν τῶν κλοιῶν τῶν ἐν τοῖς τραχήλοις τῶν καμήλων αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[15] Et venit ad homines Zzuchoth, & dixit: Ecce Zebahh & Szalmunagh, quod exprobraſtis mihi, ad dicendum, Ecce quaſi Zebahh & Salmunagh, nunc traditi in manu tua, quòd dabimus viris tuis, qui laſſi ſunt, panem?

[16] Et accepit ſenes vrbis, & accepit ſpinas deſerti, & tribulos; & radere fecit ſuper eos homines Zzuchoth.

[17] Et turrem Penuel diruit; & occidit homines vrbis.

[18] Et dixit ad Zebahh & Szalmunagh, Vbi viri quos occidiſtis in Thabor? & dixerunt, Sicut tu, ſic etiam illi; vnus ex eis, vt conſpectus filiorum regis.

[19] Et dixit, Fratres mei filij matris meæ ipſi. viuens ipſe Dominus, ſi viuere feciſſetis eos, non occiderem vos.

[20] Et dixit Iether primogenito ſuo, Surge, occide eos. & non eduxit puer gladium ſuum, nam timuit, nam vſque nunc ille parvulus.

[21] Et dixerunt Zebahh & Szalmunagh, Surge tu, & poteſtatem exerce in nobis, nam vt vir, ſic virilitas eius. & ſurrexit Gidghon, & occidit Zebahh & Szalmunagh, & tulit torques qui in collis camelorum eorum.

[22] Et dixerunt homo Iſrael ad Gidghon, Regna ſuper nos, etiam tu, etiam filius tuus, etiam filius filij tui, quia liberaſti nos de manu Midianæorum.

[23] Et dixit eis Gidghon, Non regnabo ego ſuper vos, & non regnabit filius meus ſuper vos: Dominus rex ſuper vos.

[24] Et dixit eis Gidghon, Petens ego à vobis petitionem, & date mihi vir monile ſuum ex ſpolio; nam monilia auri eis, nam Arabes occiderunt.

[25] Et dixerunt: Dare dabimus. & explicuerunt veſtem, & coniecerunt ibi vir monile ſuum ex ſpolio.

[26] Et fuit pondus monilium auri, quæ petiuit, mille & ſeptingenta auri, præter lunulas & coronas, & veſtes purpuræ, quæ ſuper reges Midian; & præter torques, qui in collis camelorum eorum.

27 * וַיַּעַשׂ אֹתוֹ גִדְעוֹן לְאֵפוֹד וַיַּצֵּג אֹתָו בְּעִירוֹ
בְּעָפְרָה וַיִּזְנוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אַחֲרָיו שָׁם וַיְהִי לְגִדְעוֹן
28 וּלְבֵיתוֹ לְמוֹקֵשׁ: * וַיִּכָּנַע מִדְיָן לִפְנֵי בְנֵי
יִשְׂרָאֵל וְלֹא יָסְפוּ לָשֵׂאת רֹאשָׁם וַתִּשְׁקֹט הָאָרֶץ
29 אַרְבָּעִים שָׁנָה בִּימֵי גִדְעוֹן: * וַיֵּלֶךְ יְרֻבַּעַל
30 בֶּן־יוֹאָשׁ וַיֵּשֶׁב בְּבֵיתוֹ: * וּלְגִדְעוֹן הָיוּ שִׁבְעִים
בָּנִים יֹצְאֵי יְרֵכוֹ כִּי־נָשִׁים רַבּוֹת הָיוּ לוֹ:
31 * וּפִילַגְשׁוֹ אֲשֶׁר בִּשְׁכֶם יָלְדָה־לּוֹ גַם־הִיא בֵּן
32 וַיָּשֶׂם אֶת־שְׁמוֹ אֲבִימֶלֶךְ: * וַיָּמָת גִדְעוֹן
בֶּן־יוֹאָשׁ בְּשֵׂיבָה טוֹבָה וַיִּקָּבֵר בְּקֶבֶר יוֹאָשׁ אָבִיו
33 בְּעָפְרָה אֲבִי הָעֶזְרִי: * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר מֵת גִדְעוֹן
וַיָּשׁוּבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּזְנוּ אַחֲרֵי הַבְּעָלִים וַיָּשִׂימוּ
34 לָהֶם בַּעַל בְּרִית לֵאלֹהִים: * וְלֹא זָכְרוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם הַמַּצִּיל אוֹתָם מִיַּד
35 כָּל־אֹיְבֵיהֶם מִסָּבִיב: * וְלֹא־עָשׂוּ חֶסֶד
עִם־בֵּית יְרֻבַּעַל גִדְעוֹן כְּכָל־הַטּוֹבָה אֲשֶׁר
עָשָׂה עִם־יִשְׂרָאֵל:

ט

1 * וַיֵּלֶךְ אֲבִימֶלֶךְ בֶּן־יְרֻבַּעַל שְׁכֶמָה
אֶל־אֲחֵי אִמּוֹ וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם וְאֶל־כָּל־מִשְׁפַּחַת
2 בֵּית־אֲבִי אִמּוֹ לֵאמֹר: * דַּבְּרוּ־נָא בְּאָזְנֵי כָל־
בַּעֲלֵי שְׁכֶם מַה־טּוֹב לָכֶם הַמֹּשֵׁל בָּכֶם שִׁבְעִים
אִישׁ כָּל בְּנֵי יְרֻבַּעַל אִם־מֹשֵׁל בָּכֶם אִישׁ אֶחָד
וְזִכַרְתֶּם כִּי־עַצְמְכֶם וּבְשַׂרְכֶם אָנִי:
3 * וַיְדַבְּרוּ אֲחֵי־אִמּוֹ עָלָיו בְּאָזְנֵי כָל־בַּעֲלֵי
שְׁכֶם אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיֵּט לִבָּם אַחֲרֵי
אֲבִימֶלֶךְ כִּי אָמְרוּ אָחִינוּ הוּא:
4 * וַיִּתְּנוּ־לוֹ שִׁבְעִים כֶּסֶף מִבֵּית בַּעַל בְּרִית
וַיִּשְׂכֹּר בָּהֶם אֲבִימֶלֶךְ אֲנָשִׁים רֵיקִים וּפֹחֲזִים
וַיֵּלְכוּ אַחֲרָיו:

27 * Fecítq; ex eo Gedeon Ephod, & posuit illud in ciuitate sua Ephra. Fornicatúsq; est omnis Israel in eo; & factum est Gedeoni & omni domui eius in ruinam.
28 *Humiliatus est autem Madian coram filijs Israel, nec potuerunt vltrà ceruices eleuare, sed quieuit terra per quadraginta
29 annos quibus Gedeon præfuit. * Abijt itaque Hierobaal filius Ioas, & habitauit
30 in domo sua. * Habuitque septuaginta filios qui egressi sunt de fœmore eius; eo quòd plures haberet vxores.
31 *Concubina autẽ illius, quam habebat in Sychẽ, genuit ei filium nomine Abimelech. * Mortuusq; est Gedeon filius Ioas
32 in senectute bona, & sepultus est in sepulchro Ioas patris sui in Ephra de familia
33 Ezri. *Postquam autem mortuus est Gedeon, auersi sunt filij Israel, & fornicati sunt in Baalim. Percussérúntq; cũ Baal fœ
34 dus vt esset eis in Deum. * Nec recordati sunt Dñi Dei sui, qui eruit eos de manibus inimicorum suorũ omnium per cir-
35 cuitum. *Nec fecerunt misericordiã cum domo Hierobaal Gedeon iuxta omnia bona quæ fecerat Israeli.

CAP. IX.

1 ABijt autẽ Abimelech filius Hierobaal
A in Sychem ad fratres matris suæ; & locutus est ad eos, & ad omnem cognationem domus patris matrísque suæ: dicens,
2 * Loquimini ad omnes viros Sychem, Quid vobis est melius, vt dominentur vestri septuaginta viri omnes filij Hierobaal, an vt dominetur vobis vnus vir? simúlq; considerate, quia os vestrum & ca-
3 ro vestra sum. * Locutíque sunt fratres matris eius de eo ad omnes viros Sychem vniuersos sermones istos, & inclinauerũt cor eorum post Abimelech: dicentes, Fra-
4 ter noster est. * Dederúntq; illi septuaginta pondera argenti de fano Baal Berith. Qui conduxit sibi ex eo viros inopes & vagos, secutíque sunt eum.

תרגום יונתן

27 וַעֲבַד יָתֵיהּ גִּדְעוֹן לְאֵפוֹדָא וַאֲקִים יָתֵיהּ בְּקִרְתֵּיהּ בְּעָפְרָה וּטְעוֹ כָל יִשְׂרָאֵל בָּתְרוֹהִי לְתַמָּן וַהֲוָה לְגִדְעוֹן וּלְבֵיתֵיהּ לְתַקָּלָא:
28 וְאִיתְכְּנַעוּ מְדָיְנָאֵי קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָא אוֹסִיפוּ לַאֲרָמָא רֵישֵׁיהוֹן וּשְׁרוֹכַת אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּיוֹמֵי גִדְעוֹן:
29 וַאֲזַל יְרוּבַּעַל בַּר יוֹאָשׁ וְיֵתֵיב בְּבֵיתֵיהּ: 30 וּלְגִדְעוֹן הֲווֹ שִׁבְעִין בְּנִין נָפְקֵי יַרְכֵיהּ אֲרֵי נְשִׁין סַגִּיאָן הֲוָאָה לֵיהּ:
31 וּלְחֵינָתֵיהּ דִּשְׁכֶם יְלִידַת לֵיהּ אַף הִיא בַּר וְשַׁוִּי יַת שְׁמֵיהּ אֲבִימֶלֶךְ: 32 וּמִית גִדְעוֹן בַּר יוֹאָשׁ בְּסֵיבוּ טָבָא
וְאִתְקְבַר בְּקִבְרָא דְיוֹאָשׁ אֲבוּהִי דְעָזְרִי: 33 וַהֲוָה כַּד מִית גִדְעוֹן וְתָבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּטְעוֹ בָּתַר בַּעְלַיָא וְשַׁוִּיאוּ
לְהוֹן בְּעִיל קְיָם לְטַעֲוָתָא: 34 וְלָא אִידְכָּרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת פֻּלְחָנָא דַייָ אֱלָהָהוֹן דְשֵׁיזֵיב יָתְהוֹן מִיַּד כָּל בַּעֲלֵי דָבָבֵיהוֹן
מִסְּחוֹר סְחוֹר: 35 וְלָא עֲבָדוּ טֵיבוּ עִם בֵּית יְרֻבַּעַל הוּא גִדְעוֹן כְּכָל טָבְתָּא דַעֲבַד עִם יִשְׂרָאֵל:

ט

1 וַאֲזַל אֲבִימֶלֶךְ בַּר יְרוּבַּעַל לְשִׁכֶם לְוָת אֲחֵי אִמֵּיהּ וּמַלֵּיל עִמְּהוֹן וְעִם כָּל זַרְעִית בֵּית אֲבוּהָא דְאִמֵּיהּ לְמֵימַר: 2 מַלִּילוּ
כְּעַן קֳדָם כָּל יָתְבֵי בֵּית שְׁכֶם מַה טַב לְכוֹן דְיִמְלְכוֹן עֲלֵיכוֹן שִׁבְעִין גַּבְרָא כָּל בְּנֵי יְרוּבַּעַל אוֹ דִימְלוֹךְ עֲלֵיכוֹן גַּבְרָא חַד וְתִדְכְּרוּן אֲרֵי קָרִיבְכוֹן
וּבְשַׂרְכוֹן אֲנָא: 3 וּמַלִּילוּ אֲחֵי אִימֵּיהּ עֲלוֹהִי קֳדָם כָּל יָתְבֵי שְׁכֶם יַת כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין וְאִיטְּפִנִי לִבְּהוֹן בָּתַר אֲבִימֶלֶךְ אֲרֵי
אֲמָרוּ אָחוּנָא הוּא: 4 וְיָהֲבוּ לֵיהּ שִׁבְעִין כְּסַף מִבֵּית בְּעִיל קְיָם וַאֲגַר בְּהוֹן אֲבִימֶלֶךְ גֻּבְרִין סְרִיקִין וּבַקְרִים וַאֲזַלוּ בָּתְרוֹהִי:

* Et fecit ei Gedeon in Ephod, & posuit illud in ciuitate sua in Ephra; & fornicatus est omnis Israel post illum illic: & fuit Gedeon & domui illius in scandalum. 27
* Et humiliatus est Madiam coram filiis Israel, & non addiderunt vltrà eleuare caput suum: & quieuit terra quadraginta annos in diebus Gedeon. 28
* Et abijt Hierobaal filius Joas, & habitauit in domo sua. 29
* Et Gedeon fuerunt septuaginta filij egressi ex femoribus eius, quoniam vxores multæ fuerunt illi. 30
* Et concubina eius in Sichem peperit ei & ipsa filium, & imposuit nomen eius Abimelech. 31
* Et mortuus est Gedeon filius Joas in canicie bona, & sepultus est in sepultura Joas patris sui in Ephra patris Ezri. 32
* Et factum est vt mortuus est Gedeon; & auersi sunt filij Israel, & fornicati sunt post Baalim, & posuerunt sibi Baal Berith in fœdus, vt esset eis ipse in Deum. 33
* Et non recordati sunt filij Israel Domini Dei sui, qui liberauit eos de manu omnium inimicorum eorum per circuitum. 34
* Et non fecerunt misericordiam cum domo Hierobaal Gedeon, secundum omnem bonitatem quam fecit cum Israel. 35

CAP. IX.

ET abijt Abimelech filius Hierobaal in Sichem ad fratres matris suæ; & locutus est ad ipsos, & ad omnem cognationem domus matris suæ, dicens: 1
* Loquimini iam in auribus omnium virorum Sichem, quid melius vobis vt dominentur vestri septuaginta viri omnes filij Hierobaal, an vt dominetur vobis vir vnus? & recordamini quòd os vestrum & caro vestra sum ego. 2
* Et locuti sunt fratres matris eius de eo in auribus omnium virorum Sichem vniuersos sermones istos; & inclinauit cor eorũ post Abimelech, quoniam dixerunt, Frater noster est. 3
* Et dederunt ei septuaginta argenti ex domo Baal Berith pacti: & conduxit in illis Abimelech viros vacuos & stolidos, & secuti sunt eum. 4

27 * καὶ ἐποίησεν αὐτῷ γεδεὼν εἰς ἐφὼδ, καὶ ἔστησεν αὐτὸ ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ ἐν ἐφρά· καὶ ἐξεπόρνευσεν πᾶς ἰσραὴλ ὀπίσω αὐτοῦ ἐκεῖ· Ϛ ἐγένετο τῷ γεδεὼν καὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ εἰς σκώνδαλον.

28 * καὶ ἐνετράπη μαδιὰμ ἐνώπιον τῶν υἱῶν ἰσραήλ, Ϛ οὐ προσέθεντο ἔτι ἆραι κεφαλὴν αὐτῶν, καὶ ἡσύχασεν ἡ γῆ τεσσαράκοντα ἔτη ἐν ἡμέραις γεδεών.

29 * καὶ ἐπορεύθη ιεροβάαλ υἱὸς ἰωὰς, καὶ κατῴκησεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

30 * καὶ τῷ γεδεὼν ἦσαν ἑβδομήκοντα υἱοὶ ἐκπορευόμενοι ἐκ μηρῶν αὐτοῦ, ὅτι γυναῖκες πολλαὶ ἦσαν αὐτῷ.

31 * καὶ ἡ παλλακὴ αὐτοῦ ἐν σικήμοις ἔτεκεν αὐτῷ καί γε αὐτὴ υἱόν, Ϛ ἐπέθηκεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀβιμέλεχ.

32 * Ϛ ἀπέθανε γεδεὼν υἱὸς ἰωὰς ἐν πολιᾷ ἀγαθῇ, Ϛ ἐτάφη ἐν τῷ τάφῳ ἰωὰς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν ἐφρὰ πατρὸς
33 ἐζεί. * Ϛ ἐγένετο ὡς ἀπέθανεν γεδεών, Ϛ ἀπέστρεψαν οἱ υἱοὶ ἰσραήλ, Ϛ ἐξεπόρνευσαν ὀπίσω τῶν βααλίμ, Ϛ ἔθεντο αὐτοῖς τὸν βαὰλ βεριθ εἰς διαθήκην τοῦ εἶναι αὐ-
34 τοῖς αὐτὸν εἰς θεόν. * καὶ οὐκ ἐμνήσθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν τοῦ ῥυσαμένου αὐτοὺς ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν κυκλόθεν.

35 * Ϛ οὐκ ἐποίησαν ἔλεος μετὰ τοῦ οἴκου ιεροβάαλ γεδεὼν κατὰ πᾶσαν τὴν ἀγαθοσύνην ἣν ἐποίησεν μετὰ ἰσραήλ.

Θ'.

1 * Καὶ ἐπορεύθη ἀβιμέλεχ ὁ υἱὸς ιεροβάαλ εἰς σίκημα πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν πρὸς αὐτοὺς, Ϛ πρὸς πᾶσαν τὴν συγγένειαν τοῦ οἴκου τῆς μητρὸς αὐτοῦ, λέγων·

2 * λαλήσατε δὴ ἐν ὠσὶν πάντων τῶν ἀνδρῶν σικήμων, ποῖον βέλτιον ὑμῖν τὸ ἄρχειν ὑμᾶς ἑβδομήκοντα ἄνδρας πάντας υἱὸς ιεροβάαλ, ἢ κυριεύειν ὑμῶν ἄνδρα ἕνα; Ϛ μνήσθητε ὅτι ὀστοῦν ὑμῶν Ϛ σὰρξ ὑμῶν εἰμὶ ἐγώ.

3 * καὶ ἐλάλησαν οἱ ἀδελφοὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ περὶ αὐτοῦ ἐν τοῖς ὠσὶν πάντων τῶν ἀνδρῶν σικήμων πάντας τοὺς λόγους τούτους· Ϛ ἔκλινεν ἡ καρδία αὐτῶν ὀπίσω ἀ-
4 βιμέλεχ ὅτι εἶπαν, ἀδελφὸς ἡμῶν ἐστίν. * καὶ ἔδωκαν αὐτῷ ἑβδομήκοντα ἀργυρίου ἐκ τοῦ οἴκου βαὰλ βεριθ διαθήκης· καὶ ἐμισθώσατο ἐν αὐτοῖς ἀβιμέλεχ ἄνδρας κενοὺς Ϛ θαμβομένους, Ϛ ἐπορεύθησαν ὀπίσω αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[27] Et fecit eum Gidghon in Ephoda, & statuit id in vrbe sua in Ghaphra; & ertauerunt omnis Israel post id eò: & fuit Gidghon & domui eius in scandalum. [28] Et humiliati sunt Midianæi ante filios Israel, & non addiderunt ad tollendum capita sua: & quieuit terra Israel quadraginta annis in diebus Gidghon. [29] Et venit Ierubaghal filius Ioas, & habitauit in domo sua. [30] Et Gidghon fuerunt septuaginta filij exeuntes femore illius; nam vxores multæ fuerunt illi. [31] Et concubina illius quæ in Sechem, peperit illi etiam illa filium, & posuit nomen eius Abimelech. [32] Et mortuus est Gidghon filius Ioas in senectute bona; & sepultus est in sepulchro Ioas patris sui in Ghaphrah patris Ghezer. [33] Et fuit quando mortuus fuit Gidghon, & redierunt filij Israel, & errauerunt post Baghalaia, & posuerunt sibi Beghel Kijam ad errorem. [34] Et non recordati sunt filij Israel cultum Domini Dei sui, qui eruit eos de manu omnium auctorum inimicitiarum eorum ex-circum circum.
[35] Et non fecerunt misericordiam cum domo Ierubaghal, ipse Gidghon, iuxta omne bonum quod fecit cum Israel.

CAP. IX.

ET venit Abimelech filius Ierubaghal ad Sechem, ad fratres matris suæ; & locutus est cum eis, & cum omni prosapia domus patris matris suæ ad dicendum. [2] Loquimini nunc ante omnes habitatores domus Sechem, Quid bonum vobis, quòd regnent super vos septuaginta viri, omnes filij Ierubaghal, aut quòd regnet super vos vir vnus? & recordabimini quòd propinquus vester & caro vestra ego. [3] Et locuti sunt frattes matris illius super illum ante omnes habitatores Sechem omnia verba hæc: & inclinatum est cor eorum post Abimelech, quia dixerunt, Frater noster ipse. [4] Et dederunt ei septuaginta argenteos de domo Beghel-Kijam, & conduxit in illis Abimelech viros vacuos, & libertos, & ambulauerunt post eum.

5 * וַיָּבֹא בֵית־אָבִיו עָפְרָתָה וַיַּהַרְגוּ אֶת־אֶחָיו
בְּנֵי־יְרֻבַּעַל שִׁבְעִים אִישׁ עַל־אֶבֶן אֶחָת וַיִּוָּתֵר
יוֹתָם בֶּן־יְרֻבַּעַל הַקָּטֹן כִּי נֶחְבָּא׃

6 * וַיֵּאָסְפוּ כָּל־בַּעֲלֵי שְׁכֶם וְכָל־בֵּית מִלּוֹא
וַיֵּלְכוּ וַיַּמְלִיכוּ אֶת־אֲבִימֶלֶךְ לְמֶלֶךְ עִם־אֵלוֹן
מְצַב אֲשֶׁר בִּשְׁכֶם׃ * וַיַּגִּידוּ לְיוֹתָם

7 וַיֵּלֶךְ וַיַּעֲמֹד בְּרֹאשׁ הַר־גְּרִזִים וַיִּשָּׂא קוֹלוֹ
וַיִּקְרָא וַיֹּאמֶר לָהֶם שִׁמְעוּ אֵלַי בַּעֲלֵי שְׁכֶם
וְיִשְׁמַע אֲלֵיכֶם אֱלֹהִים׃ * הָלוֹךְ הָלְכוּ

8 הָעֵצִים לִמְשֹׁחַ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ וַיֹּאמְרוּ לַזַּיִת
מָלְכָה־עָלֵינוּ׃ * וַיֹּאמֶר לָהֶם הַזַּיִת הֶחָדַלְתִּי

9 אֶת־דְּשְׁנִי אֲשֶׁר־בִּי יְכַבְּדוּ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים
וְהָלַכְתִּי לָנוּעַ עַל־הָעֵצִים׃ * וַיֹּאמְרוּ הָעֵצִים

10 לַתְּאֵנָה לְכִי אַתְּ מָלְכִי עָלֵינוּ׃

11 * וַתֹּאמֶר לָהֶם הַתְּאֵנָה הֶחָדַלְתִּי אֶת־
מָתְקִי וְאֶת־תְּנוּבָתִי הַטּוֹבָה וְהָלַכְתִּי לָנוּעַ עַל־

12 הָעֵצִים׃ * וַיֹּאמְרוּ הָעֵצִים לַגֶּפֶן לְכִי־אַתְּ

13 מָלְכִי עָלֵינוּ׃ * וַתֹּאמֶר לָהֶם הַגֶּפֶן הֶחָדַלְתִּי
אֶת־תִּירוֹשִׁי הַמְשַׂמֵּחַ אֱלֹהִים וַאֲנָשִׁים וְהָלַכְתִּי
לָנוּעַ עַל־הָעֵצִים׃ * וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעֵצִים

14 אֶל־הָאָטָד לֵךְ אַתְּ מְלֹךְ־עָלֵינוּ׃

15 * וַיֹּאמֶר הָאָטָד אֶל־הָעֵצִים אִם בֶּאֱמֶת
אַתֶּם מְשִׁחִים אֹתִי לְמֶלֶךְ עֲלֵיכֶם בֹּאוּ חֲסוּ
בְצִלִּי וְאִם־אַיִן תֵּצֵא אֵשׁ מִן־הָאָטָד וְתֹאכַל

16 אֶת־אַרְזֵי הַלְּבָנוֹן׃ * וְעַתָּה אִם־בֶּאֱמֶת
וּבְתָמִים עֲשִׂיתֶם וַתַּמְלִיכוּ אֶת־אֲבִימֶלֶךְ וְאִם־
טוֹבָה עֲשִׂיתֶם עִם־יְרֻבַּעַל וְעִם־בֵּיתוֹ וְאִם־

17 כִּגְמוּל יָדָיו עֲשִׂיתֶם לוֹ׃ * אֲשֶׁר־נִלְחַם
אָבִי עֲלֵיכֶם וַיַּשְׁלֵךְ אֶת־נַפְשׁוֹ מִנֶּגֶד וַיַּצֵּל אֶתְכֶם
מִיַּד מִדְיָן׃

5 *Et venit in domũ patris ſui in Ephra, & occidit fratres ſuos filios Hierobaal ſeptuaginta viros ſuper lapidem vnum. Remanſitque Ioathan filius Hierobaal minimus & abſconditus eſt.

6 *Congregati ſunt autem omnes viri Sychem & vniuerſæ familiæ vrbis Mello, abieruntq; & cõſtituerunt regem Abimelech iuxta quercũ quæ ſtabat in Sychem.

7 *Quod cùm nunciatũ eſſet Ionathan, B iuit & ſtetit in vertice montis Garizim, eleuatáque voce clamauit & dixit: Audite me viri Sychem ita vt audiat vos Deus.

8 *Ierunt ligna vt vngerent ſuper ſe regem. Dixeruntque oliuæ, Impera nobis.

9 *Quæ reſpondit, Nunquid poſſum deſerere pinguedinem meam, qua & dij vtuntur & homines, & venire vt inter ligna promouear?

10 *Dixeruntq; ligna ad arborem ficum, Veni & ſuper nos regnum accipe.

11 *Quæ reſpondit eis, Nunquid poſſum deſerere dulcedinem meam, fructúſque ſuauiſsimos, & ire vt inter cætera ligna promouear?

12 *Locutáque ſunt ligna ad vitem, Veni & impera nobis.

13 *Quę reſpondit eis: Nunquid poſſum deſerere vinũ meum quod lætificat Deũ & homines, & inter ligna cætera promoueri?

14 *Dixeruntque omnia ligna ad rhamnum: Veni & impera ſuper nos.

15 *Quæ reſpondit eis, Si verè me regem vobis cõſtituitis, venite & ſub vmbra mea requieſcite. Si autem non, egrediatur ignis de rhãno & deuoret cedros Libani.

16 *Nunc igitur ſi rectè & abſque peccato conſtituiſtis ſuper vos regem Abimelech, & benè egiſtis cum Hierobaal, & cum domo eius, & reddidiſtis vicem beneficijs eius? 17 *Qui pugnauit pro vobis & animam ſuam dedit periculis, vt erueret vos de manu Madian.

תרגום יונתן

5 וְעַאל לְבֵית אֲבוּהִי לְעָפְרָה וּקְטַל יַת אֲחוֹהִי בְּנֵי יְרוּבַּעַל שִׁבְעִין גַּבְרָא עַל אַבְנָא חֲדָא וְאִשְׁתְּאַר יוֹתָם בַּר יְרוּבַּעַל זְעֵירָא אֲרֵי
אִיטְמַר׃ 6 וְאִתְכְּנִישׁוּ כָּל בֵּית שְׁכֶם וְכָל בֵּית מִלּוֹא וַאֲזָלוּ וְאַמְלִיכוּ יַת אֲבִימֶלֶךְ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עִם מֵישַׁר קָמְתָא דְּבִשְׁכֶם׃
7 וְחַוִּיאוּ לְיוֹתָם וַאֲזַל וְקָם בְּרֵישׁ טוּרָא דְּבִגְרִיזִים קָלֵיהּ וּקְרָא וַאֲמַר לְהוֹן קַבִּילוּ מִנִּי יָהֲבֵי שְׁכֶם וְיַקְבֵּל צְלוֹתְכוֹן יְיָ׃
8 הֲמַיְזַל אֲזָלוּ אִילָנַיָּא לְמַנָּאָה עֲלֵיהוֹן מַלְכָּא וַאֲמַרוּ לְזֵיתָא מְלוֹךְ עָלָנָא׃ 9 וַאֲמַר לְהוֹן זֵיתָא הַאֲשְׁבּוֹק יַת מִשְׁחִי
דְּמִנֵּיהּ מְיַקְּרִין קֳדָם יְיָ וּבֵיהּ מִתְפַּנְקִין בְּנֵי אֱנָשָׁא וְאֵיזַל לְמֶעְבַּד מַלְכוּ עַל אִילָנַיָּא׃ 10 וַאֲמַרוּ אִילָנַיָּא לְתֵאֵנְתָא אֱיָתָא
אַתְּ מְלוֹכִי עָלָנָא׃ 11 וַאֲמָרַת לְהוֹן תֵּאֵנְתָא הַאֲשְׁבּוֹק יַת חוּלְיִי וְיַת דַּבְלָתִי שַׁפִּירְתָּא וְאֵיזַל לְמֶעְבַּד מַלְכוּ עַל אִילָנַיָּא׃
12 וַאֲמַרוּ אִילָנַיָּא לְגַפְנָא אֱיָתָא כְּעַן מְלוֹכִי עָלָנָא׃ 13 וַאֲמָרַת לְהוֹן גַּפְנָא הַאֲשְׁבּוֹק יַת חַמְרִי דְּמִנֵּיהּ מְנַסְּכִין קֳדָם יְיָ
וּבֵיהּ חָדַן רַבְרְבַיָּא וְאֵיזַל לְמֶעְבַּד מַלְכוּ עַל אִילָנַיָּא׃ 14 וַאֲמַרוּ כָּל אִילָנַיָּא לַאֲטָדָא אֱיָתָא אַתְּ מְלוֹךְ עָלָנָא׃
15 וַאֲמַר אֲטָדָא לְאִילָנַיָּא אִם בְּקוּשְׁטָא אַתּוּן מָשְׁחִין יָתִי לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עֲלֵיכוֹן עוֹלוּ שְׁרוּ בְּטוּלִי וְאִם לָא תִּפּוֹק אֶשְׁתָּא מִן אֲטָדָא
וְתֵיכוֹל יַת אַרְזֵי לְבָנֹן׃ 16 וּכְעַן אִם בְּקוּשְׁטָא וּבְשָׁלִימוּתָא עֲבַדְתּוּן וְאַמְלֵכְתּוּן יַת אֲבִימֶלֶךְ וְאִם טָבְתָא עֲבַדְתּוּן עִם יְרוּבַּעַל
וְעִם בֵּיתֵיהּ וְאִם כְּגוּמְלָא דִידוֹהִי עֲבַדְתּוּן לֵיהּ׃ 17 בְּרַם דְּאַגִּיחַ קְרָבָא אֲבָא עֲלֵיכוֹן וּמְסַר יַת נַפְשֵׁיהּ כְּעַל גַּב
לְאִיתְקְטָלָא וְשֵׁיזִיב יַתְכוֹן מִיַּד מִדְיָנָאֵי׃

‡ *Et intrauerunt in domum patris eius in E-* 5
phrata, & occidit fratres ſuos filios Hierobaal ſeptuaginta viros ſuper lapidem vnum; & remanſit Iotham filius Hierobaal iunior; quoniam abſconditus eſt.

‡ *Et congregati ſunt omnes viri Sichem,* 6
& omnis domus Maalo: & abierunt & regem fecerunt Abimelech regem iuxta quercum ſtationis quæ in Sichem.

‡ *Et renunciauerunt Iotham, & abijt;* 7
& ſtetit in vertice montis Garizim, & eleuauit vocem ſuam, & vocauit & dixit illis: Audite me viri Sichem; & audiat vos Deus.

‡ *Euntia iuerunt ligna vt vngerent ſuper* 8
ſe regem, & dixerunt oliuæ, Regna ſuper nos.

‡ *Et dixit eis oliua: Deſerens pinguedinem,* 9
meam, quam in me glorificauit Deus & homines, abibo vt dominer inter ligna?

‡ *Et dixerunt ligna ficui: Veni regna ſuper* 10
nos. ‡ *& ait eis ficus: Deſerens dulcedinem* 11
meam, & fructus meos bonum, abibo vt imperem lignis?

‡ *Et dixerunt ligna viti: Veni regna tu* 12
ſuper nos.

‡ *Et dixit ei viti, Deſerens domum meam* 13
lætitiam Dei & hominum, abibo vt imperem in lignis?

‡ *Et dixerunt omnia ligna ad rhamnum:* 14
Veni tu regna ſuper nos.

‡ *Et dixit rhamnus ad ligna: Si in veritate* 15
vos vngitis me vt regnem ſuper vos; venite confidite in vmbra mea: & ſi non; egrediatur ignis ex rhamno, & deuoret cedros Libani.

‡ *Et nunc ſi in veritate et in perfectione fe-* 16
ciſtis, & regem conſtituiſtis Abimelech: & ſi bene egiſtis cum Hierobaal & cum domo eius: & ſi ſecundum retributionem manus eius feciſtis ei.

‡ *Sicut pugnauit pater meus pro vobis, &* 17
proiecit animam ſuam è regione: & eruit vos de manu Madian.

5 ‡ καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον ⸗ πατρὸς αὐτῶ εἰς ἐφρα-
θά, ⸗ ἀπέκτειναν ⸗ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶ υἱοὺς ἰερουβάαλ ἑβ-
δομήκοντα ἀνδρας ⸗ ἐπὶ λίθον ἕνα· καὶ ⸗ ἐπελείφθη ἰω-
θὰμ υἱὸς ἰερουβάαλ ὁ νεώτερ⸗, ὅτι ἐκρύβη.

6 ‡ καὶ συνήχθησαν πάντες ⸗ ἄνδρες συκήμων, ⸗ πᾶς
ὁ οἶκ⸗ μααλὼ, καὶ ἐπορεύθησαν, ⸗ ἐβασίλευσαν τὸν ἀ-
βιμέλεχ βασιλέα ⸗ πρὸς τῇ βαλανίῳ ⸗ στάσεως ⸗ ἐν
συκήμοις.

7 ‡ καὶ ἀνήγγειλαν τῷ ἰωθὰμ, ⸗ ἐπορεύθη, καὶ ἔστησεν ἐν
τῇ κορυφῇ τοῦ ὄρους γαριζίν, ⸗ ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτῶ,
καὶ ἐκάλεσεν, ⸗ εἶπεν αὐτοῖς, ἀκούσατέ μου ἄνδρες συ-
κήμων, ⸗ ἀκούσαι ὑμῖν θεός.

8 ‡ πορευόμενα ἐπορεύθησαν τὰ ξύλα ⸗ χρίσαι ἐπ'
αὐτῶν βασιλέα· ⸗ εἶπαν τῇ ἐλαίᾳ, βασίλευσον ἐφ' ἡμῶν.

9 ‡ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ ἐλαία, ἀφείσασα τὴν πιότητά
μου ἣν ἐν ἐμοὶ ἐδόξασεν ὁ θεὸς, καὶ ⸗ ἄνθρωποι, πο-
10 ρεύθω ἄρχειν τῶν ξύλων; ‡ καὶ εἶπαν τὰ ξύλα τῇ
συκῇ, δεῦρο βασίλευσον ἐφ' ἡμῶν.

11 ‡ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ συκῆ, ἀφείσασα τὴν γλυκύτη-
τά μου, καὶ τὰ γενήματά μου τὰ ἀγαθὰ, πορεύθω
ἄρχειν τῶν ξύλων;

12 ‡ καὶ εἶπαν τὰ ξύλα τῇ ἀμπέλῳ, δεῦρο βασίλευσον
σὺ ἐφ' ἡμῶν.

13 ‡ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡ ἄμπελος, ἀφείσασα τὸν οἶνόν μου
τὸν εὐφροσύνην τοῦ θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρώπων, πορεύθω
ἄρχειν ⸗ ἐπὶ τῶν ξύλων;

14 ‡ καὶ εἶπεν πάντα τὰ ξύλα ⸗ πρὸς τὸν ῥάμνον, δεῦρο
σὺ βασίλευσον ἐφ' ἡμῶν.

15 ‡ καὶ εἶπεν ἡ ῥάμνος ⸗ πρὸς τὰ ξύλα, εἰ ἐν ἀληθείᾳ
ὑμεῖς χρίετέ με τοῦ βασιλεύειν ἐφ' ὑμᾶς, δεῦτε πεποίθα-
τε ἐν τῇ σκέπῃ μου· ⸗ εἰμὴ, ἐξέλθοι πῦρ ⸗ ἐκ τοῦ ῥάμνου,
καὶ καταφάγοι τὰς κέδρους τοῦ λιβάνου.

16 ‡ καὶ νῦν εἰ ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν τελειότητι ἐποιήσατε, ⸗
ἐβασιλεύσατε τὸν ἀβιμέλεχ, ⸗ εἰ καλῶς ἐποιήσατε μετὰ
ἱερουβάαλ, ⸗ μετὰ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, ⸗ εἰ κατὰ τὴν ἀνταπόδομα
τῶν χειρῶν αὐτοῦ ἐποιήσατε αὐτῷ·

17 ‡ ὡς ἐπολέμησεν ὁ πατήρ μου ⸗ ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἔρριψεν
ψυχὴν αὐτοῦ ἐξεναντίας, καὶ ἐξείλατο ὑμᾶς ⸗ ἐκ χειρὸς
μαδιάμ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Et intrauit ad domum patris ſui ad Ghaphra, & occidit fratres ſuos filios Ierubaghal, ſeptuaginta viros ſuper petram vnam; & relictus eſt Iotham filius Ierubaghal paruulus, nam abſconditus eſt. [6] Et congregati ſunt omnes habitatores Sechem, & omnis domus Milo; & ambulauerunt, & regnare fecerunt Abimelech vt eſſet rex, iuxta Meſſar Kamatha quæ in Sechem.

[7] Et nunciauerunt Iotham, & venit & ſtetit in capite montis Gerizim; & extulit vocem ſuam, & clamauit, & dixit eis, Audite ex me habitatores Sechem, & audiet orationem veſtram Dominus. [8] Venire venerunt arbores ad præficiendum ſibi regem; & dixerunt oliuæ: Regna ſuper nos. [9] Et dixit eis oliua, Num deſeram vnctionem meam, quòd ex ea honorantes ante Dominum, & in ea deliciantur filij hominis, & ibo ad faciendum regnum ſuper arbores?

[10] Et dixerunt arbores ficui, Veni tu regna ſuper nos. [11] Et dixit eis ficus, Nunquid deſeram dulcedinem meam, & caricam meam pulchram, & ibo ad faciendum regnum ſuper arbores?

[12] Et dixerunt arbores viti: Veni nunc regna ſuper nos. [13] Et dixit illis vitis, Nunquid deſeram vinum meum, quod ex eo libantes ante Dominum, & in eo gaudentes principes, & ibo ad faciendum regnum ſuper arbores? [14] Et dixerunt omnes arbores rhamno, Veni tu regna ſuper nos. [15] Et dixit rhamnus arboribus, Si in veritate vos vngentes me ad eſſe regem ſuper vos, intrate, habitate in vmbra mea. & ſi non, exeat ignis ex rhamno, & comedat cedros Libani.

[16] Et nunc ſi in veritate & in ſimplicitate feciſtis, & regnare feciſtis Abimelech, & ſi bonum feciſtis cum Ierubaghal, & cum domo eius, & ſi iuxta retributionem manus eius feciſtis ei. [17] Verùm quod iniuit bellum pater meus ſuper vos, & tradidit animam ſuam quaſi prope ad necem, & liberauit vos de manu Midianæorum.

18 * וְאַתֶּם קַמְתֶּם עַל־בֵּית אָבִי הַיּוֹם וַתַּהַרְגוּ
אֶת־בָּנָיו שִׁבְעִים אִישׁ עַל־אֶבֶן אֶחָת וַתַּמְלִיכוּ
אֶת־אֲבִימֶלֶךְ בֶּן־אֲמָתוֹ עַל־בַּעֲלֵי שְׁכֶם כִּי
19 אֲחִיכֶם הוּא׃ * וְאִם־בֶּאֱמֶת וּבְתָמִים
עֲשִׂיתֶם עִם־יְרֻבַּעַל וְעִם־בֵּיתוֹ הַיּוֹם הַזֶּה שִׂמְחוּ
20 בַּאֲבִימֶלֶךְ וְיִשְׂמַח גַּם־הוּא בָּכֶם׃ * וְאִם־אַיִן
תֵּצֵא אֵשׁ מֵאֲבִימֶלֶךְ וְתֹאכַל אֶת־בַּעֲלֵי שְׁכֶם וְאֶת־
בֵּית מִלּוֹא וְתֵצֵא אֵשׁ מִבַּעֲלֵי שְׁכֶם וּמִבֵּית מִלּוֹא
21 וְתֹאכַל אֶת־אֲבִימֶלֶךְ׃ * וַיָּנָס יוֹתָם וַיִּבְרַח וַיֵּלֶךְ
בְּאֵרָה וַיֵּשֶׁב שָׁם מִפְּנֵי אֲבִימֶלֶךְ אָחִיו׃
22 * וַיָּשַׂר אֲבִימֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל שָׁלֹשׁ שָׁנִים׃
23 * וַיִּשְׁלַח אֱלֹהִים רוּחַ רָעָה בֵּין אֲבִימֶלֶךְ וּבֵין
בַּעֲלֵי שְׁכֶם וַיִּבְגְּדוּ בַעֲלֵי־שְׁכֶם בַּאֲבִימֶלֶךְ׃
24 * לָבוֹא חֲמַס שִׁבְעִים בְּנֵי־יְרֻבַּעַל וְדָמָם לָשׂוּם
עַל־אֲבִימֶלֶךְ אֲחִיהֶם אֲשֶׁר הָרַג אוֹתָם וְעַל בַּעֲלֵי
שְׁכֶם אֲשֶׁר־חִזְּקוּ אֶת־יָדָיו לַהֲרֹג אֶת־אֶחָיו׃
25 * וַיָּשִׂימוּ לוֹ בַעֲלֵי שְׁכֶם מְאָרְבִים עַל רָאשֵׁי
הֶהָרִים וַיִּגְזְלוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר־יַעֲבֹר עֲלֵיהֶם
26 בַּדֶּרֶךְ וַיֻּגַּד לַאֲבִימֶלֶךְ׃ * וַיָּבֹא גַּעַל בֶּן־עֶבֶד
וְאֶחָיו וַיַּעַבְרוּ בִשְׁכֶם וַיִּבְטְחוּ־בוֹ בַּעֲלֵי שְׁכֶם׃
27 * וַיֵּצְאוּ הַשָּׂדֶה וַיִּבְצְרוּ אֶת־כַּרְמֵיהֶם וַיִּדְרְכוּ
וַיַּעֲשׂוּ הִלּוּלִים וַיָּבֹאוּ בֵּית אֱלֹהֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ
28 וַיִּשְׁתּוּ וַיְקַלְלוּ אֶת־אֲבִימֶלֶךְ׃ * וַיֹּאמֶר גַּעַל
בֶּן־עֶבֶד מִי־אֲבִימֶלֶךְ וּמִי־שְׁכֶם כִּי נַעַבְדֶנּוּ הֲלֹא
בֶן־יְרֻבַּעַל וּזְבֶל פְּקִידוֹ עִבְדוּ אֶת־אַנְשֵׁי חֲמוֹר
אֲבִי שְׁכֶם וּמַדּוּעַ נַעַבְדֶנּוּ אֲנָחְנוּ׃
29 * וּמִי יִתֵּן אֶל־הָעָם הַזֶּה בְּיָדִי וְאָסִירָה אֶת־
אֲבִימֶלֶךְ וַיֹּאמֶר לַאֲבִימֶלֶךְ רַבֶּה צְבָאֶךָ וְצֵא׃
30 * וַיִּשְׁמַע זְבֻל שַׂר הָעִיר אֶת־דִּבְרֵי גַּעַל בֶּן־עֶבֶד
וַיִּחַר אַפּוֹ׃

18 * Qui nunc surrexistis cõtra domũ patris mei, & interfeciſtis filios eius septuaginta viros super vnũ lapidẽ, & constituistis regem Abimelech filium ancillæ eius, super habitatores Sychem, eo quòd frater
19 vester sit. * Si ergo rectè & absq; vitio egistis cũ Hierobaal & domo eius hodie, lætamini in Abimelech, & ille lætetur in vo
20 bis. * Sin autẽ peruersè, egrediatur ignis ex eo, & consumat habitatores Sychem & oppidũ Mello, egrediatúrq; ignis de viris Sychem & de oppido Mello, & deuoret
21 Abimelech. * Quæ cùm dixisset, fugit & abijt in Bera, habitauítque ibi ob metum
22 Abimelech fratris sui. * Regnauit itaque Abimelech super Israel tribus annis.
23 * Misitq; Deus spiritum pessimum inter Abimelech & habitatores Syché qui cœ-
24 perunt eum detestari; * Et scelus interfectionis septuaginta filiorũ Hierobaal, & effusionem sanguinis eorum conferre in Abimelech fratrẽ suũ, & inter cęteros Sy-
D chimorum principes qui eum adiuuerãt.
25 * Posuerúntq; insidias aduersum eum in summitate montiũ: & dũ illius præstolabantur aduentum, exercebant latrocinia, agẽtes prædas de prætereũtibus. nuntia-
26 túmq; est Abimelech. * Venit autẽ Gaal filius Obed cũ fratribus suis, & trãsiuit in Sychimam. Ad cuius aduentũ erecti habi
27 tatores Syché: * Egressi sunt in agros vastantes vineas, vuásque calcantes, & factis cantantium choris, ingressi sunt fanũ Dei sui, & inter epulas & pocula maledicebãt
28 Abimelech, * Clamante Gaal filio Obed. Quis est iste Abimelech, & quę est Syché, vt seruiamus ei? Nunquid non est ipse filius Hierobaal? & cõstituit principem Zebul seruum suum super viros Emor patris Sychem. Cur ergo seruiemus ei?
29 * Vtinam daret aliquis populum istum sub manu mea, vt auferrem de medio Abimelech. Dictúmq; est Abimelech: Congrega exercitus multitudinem & veni.
30 * Zebul enim princeps ciuitatis, auditis sermonibus Gaal filij Obed, iratus est valdè.

תרגום יונתן

18 וְאַתּוּן קַמְתּוּן עַל בֵּית אֲבָּא יוֹמָא דֵין וּקְטַלְתּוּן יַת בְּנוֹהִי שִׁבְעִין גַּבְרָא עַל אַבְנָא חֲדָא וְאַמְלֵכְתּוּן יַת אֲבִימֶלֶךְ בַּר אַמְתֵּיהּ עַל יְתֵבֵי
שְׁכֶם אֲרֵי אֲחוּכוֹן הוּא׃ 19 וְאִם בְּקוּשְׁטָא וּבְשַׁלֵּמוּתָא עֲבַדְתּוּן עִם יְרֻבַּעַל וְעִם בֵּיתֵיהּ יוֹמָא דֵין חֲדוּ בַּאֲבִימֶלֶךְ וְיִחְדֵּי אַף
הוּא בְּכוֹן׃ 20 וְאִם לָא תֵּיפּוֹק אֶשָּׁתָא מֵאֲבִימֶלֶךְ וְתֵיכוֹל יַת יְתֵבֵי שְׁכֶם וְיַת בֵּית מִלּוֹא וְתֵיפּוֹק אֶשָּׁתָא מִיָּתְבֵי שְׁכֶם
וּמִבֵּית מִלּוֹא וְתֵיכוֹל יַת אֲבִימֶלֶךְ׃ 21 וַאֲפֵךְ יוֹתָם וְעָרַק וַאֲזַל לִבְאֵר וְיָתֵיב תַּמָּן מִן קֳדָם אֲבִימֶלֶךְ אֲחוּהִי׃
22 וּמְלַךְ אֲבִימֶלֶךְ עַל יִשְׂרָאֵל תְּלַת שְׁנִין׃ 23 וּשְׁלַח יְיָ רוּחַ בִּישָׁא בֵּין אֲבִימֶלֶךְ וּבֵין יָתְבֵי שְׁכֶם וְשַׁקָּרוּ יָתְבֵי
שְׁכֶם בַּאֲבִימֶלֶךְ׃ 24 לְמֵיתֵי חֲטוֹף שִׁבְעִין בְּנֵי יְרֻבַּעַל וְדִמְהוֹן לְשַׁוָּאָה עַל אֲבִימֶלֶךְ אֲחוּהוֹן דְּקַטַל יָתְהוֹן וְעַל יָתְבֵי שְׁכֶם
דְּתַקִּיפוּ יַת יְדוֹהִי לְמִקְטַל יַת אֲחוֹהִי׃ 25 וְשַׁוִּיאוּ לֵיהּ יָתְבֵי שְׁכֶם כְּמִנִין עַל רֵישֵׁי טוּרַיָּא וְאָנְסִין יַת כָּל דְּעָבַר עֲלֵיהוֹן בְּאוֹרְחָא
וְאִתְחַוָּאָה לַאֲבִימֶלֶךְ׃ 26 וַאֲתָא גַּעַל בַּר עָבֵד וַאֲחוֹהִי וַעֲבָרוּ בִשְׁכֶם וְאִתְרְחִיצוּ עֲלוֹהִי יָתְבֵי שְׁכֶם׃ 27 וּנְפָקוּ לְחַקְלָא
וְקָטָפוּ יַת כַּרְמֵיהוֹן וַעֲצָרוּ וַעֲבָדוּ חִינְגִין וְעָלוּ לְבֵית טַעֲוָתְהוֹן וַאֲכָלוּ וּשְׁתִיוּ וְלָטְיוּ יַת אֲבִימֶלֶךְ׃ 28 וַאֲמַר גַּעַל בַּר עָבֵד
מַן אֲבִימֶלֶךְ וּמַן שְׁכֶם אֲרֵי נִפְלְחִינֵיהּ הֲלָא בַּר יְרֻבַּעַל וּזְבוּל שְׁלִטוֹנֵיהּ פְּלַחוּ יַת אֱנָשֵׁי חֲמוֹר אֲבוּהִי דִּשְׁכֶם וּמָא דֵין נִפְלְחִינֵיהּ אֲנַחְנָא׃
29 וּמַן יְמַסַּר יַת עַמָּא הָדֵין בִּידִי וַאֲעִדֵּי יַת אֲבִימֶלֶךְ וַאֲמַר לַאֲבִימֶלֶךְ טַקֵּיס יַת מַשְׁרְיָתָךְ וּפוֹק׃
30 וּשְׁמַע זְבוּל רַב קַרְתָּא יַת פִּתְגְּמֵי גַּעַל בַּר עָבֵד וְתַקִּיף רְגָזֵיהּ׃

18 ‡ *Et vos insurrexistis contra domum patris mei hodie, & interfeciſtis filios eius ſeptuaginta viros ſuper lapidem vnum, & regem feciſtis Abimelech, filium ancillæ eius, ſuper viros Sichem, quoniam frater veſter eſt.*

19 ‡ *Et ſi in veritate & perfectione feciſtis cũ Hierobaal & domo eius die hac, & lætemini in Abimelech, & lætetur & ipſe in vobis.*

20 ‡ *Si non, egrediatur ignis ex Abimelech, & deuoret viros Sichem & domum Mello, & exeat ignis de viris Sichem, & de domo Mello, & deuoret Abimelech.* 21 ‡ *Et receſſit Iotham, & fugit & abijt in Bera, & habitauit illic à facie Abimelech fratris ſui.* 22 ‡ *Et regnauit Abimelech ſuper Iſrael tres annos.*

23 ‡ *Et miſit Deus ſpiritum malum inter Abimelech, & inter viros Sichẽ, & deteſtati ſunt viri Sichem in domo Abimelech:* 24 ‡ *Vt inducerent ſcelus ſeptuaginta filiorum Hierobaal, & ſanguinem illorum imponeret ſuper Abimelech fratrem ſuum qui interfecerat illos, & ſuper viros Sichem qui fortificauerũt manus eorum, vt interficerent fratres illius.*

25 ‡ *Et poſuerunt ei viri Sichem inſidias ſuper capita montium, & rapiebant omnes prætereuntes per illos in via; & nunciatum eſt Abimelech.*

26 ‡ *Et venit Gaal filius Abed et fratres eius, & tranſierunt in Sichem, & confiſi ſunt in illo viri Sichem.*

27 ‡ *Et venerunt in agrum, & vindemiauerunt vineas illorum & calcaueriunt, & faciebant choreas, & ingreſſi ſunt in domum Dei ſui, & comederunt & biberunt, & maledicebant Abimelech.* 28 ‡ *Et dixit Gaal filius Abed, Quid eſt Abimelech, et quis eſt filius Sychem, quòd ſeruiemus illi? non hic filius Hierobaal & Zebul exiſtens princeps eius, ſeruus eius cum viris Emmor patris Sychem? & cur ſeruiamus illi nos?* 29 ‡ *Et quis det populum hunc in manu mea? et auferam de medio Abimelech, & dicam Abimelech, Congrega exercitũ tuum & exi.* 30 ‡ *Et audiuit Zebul princeps ciuitatis ſermones Gaal filij Abed, & iratus eſt ira.*

18 ‡ Ὑμεῖς ἐπανέστητε ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου σήμερον, καὶ ἀπεκτείνατε τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἑβδομήκοντα ἀνδρας ἐπὶ λίθου ἑνός, καὶ ἐβασιλεύσατε τὸν Ἀβιμέλεχ υἱὸν τῆς παιδίσκης αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ἄνδρας Σικήμων, ὅτι ἀδελφὸς ὑμῶν
19 ἐστίν. ‡ Καὶ εἰ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ τελειότητι ἐποιήσατε μετὰ Ἱεροβάαλ καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, χαίρετε ἐν Ἀβιμέλεχ καὶ εὐφραινθείη καὶ αὐτὸς ἐν ὑμῖν.

20 ‡ εἰ μή, ἐξέλθοι πῦρ ἐξ Ἀβιμέλεχ, καὶ καταφάγοι τοὺς ἄνδρας Σικήμων καὶ τὸν οἶκον Μαλώ, καὶ ἐξέλθοι πῦρ ἐκ τῶν ἀνδρῶν Σικήμων, καὶ ἐκ τοῦ οἴκου Μαλώ, καὶ κατα-
21 φάγοι τὸν Ἀβιμέλεχ. ‡ καὶ ἀπέδρα Ἰωθὰμ καὶ ἔφυγε καὶ ἐπορεύθη εἰς Βηρά· καὶ κατῴκησεν ἐκεῖ ἀπὸ προσώπου Ἀβιμέλεχ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ.

22 ‡ καὶ ἦρξεν Ἀβιμέλεχ ἐπὶ τῷ Ἰσραὴλ τρία ἔτη.

23 ‡ καὶ ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς πνεῦμα πονηρὸν ἀνὰ μέσον Ἀβιμέλεχ, καὶ ἀνὰ μέσον τῶν ἀνδρῶν Σικήμων, καὶ ἠθέτησαν οἱ ἄνδρες Σικήμων ἐν τῷ οἴκῳ Ἀβιμέλεχ·

24 ‡ τοῦ ἐπαγαγεῖν τὴν ἀδικίαν τῶν ἑβδομήκοντα υἱῶν Ἱεροβάαλ, καὶ τὸ αἷμα αὐτῶν ἐπιθεῖναι ἐπὶ Ἀβιμέλεχ τὸν ἀδελφὸν αὐτῶν τὸν ἀποκτείναντα αὐτούς, καὶ ἐπὶ τοὺς ἄνδρας Σικήμων τοὺς καταισχύναντες τὰς χεῖρας αὐτῶν, ὥστε ἀποκτεῖναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ.

25 ‡ καὶ ἔθεντο αὐτῷ οἱ ἄνδρες Σικήμων ἐνέδρας ἐπὶ τὰς κεφαλὰς τῶν ὀρέων, καὶ διήρπαζον πάντας τοὺς διαπορευομένους ἐπ' αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ· καὶ ἀπηγγέλη τῷ Ἀβιμέλεχ.

26 ‡ Καὶ ἦλθεν Γαὰλ υἱὸς Ἀβεδ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ παρῆλθον εἰς Σίκημα, καὶ ἐπεποίθησαν ἐν αὐτῷ ἄνδρες Σική-
27 μων. ‡ Καὶ ἦλθον εἰς ἀγρὸν καὶ ἐτρύγησαν τοὺς ἀμπελῶνας αὐτῶν καὶ ἐπάτουν, καὶ ἐποίουν χορούς· καὶ εἰσῆλθον εἰς οἶκον θεοῦ αὐτῶν, καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον, καὶ κατηρῶντο τὸν
28 Ἀβιμέλεχ. ‡ καὶ εἶπεν Γαὰλ υἱὸς Ἀβεδ, τί ἐστὶν Ἀβιμέλεχ, καὶ τίς ἐστὶν υἱὸς Συχέμ, ὅτι δουλεύσομεν αὐτῷ; οὐχ ὅτος υἱὸς Ἱεροβάαλ καὶ Ζεβοὺλ ὁ ὢν ἐπίσκοπος αὐτοῦ, δούλους αὐτοῦ σὺν τοῖς ἀνδράσιν Ἐμμὼρ πατρὸς Συχέμ; καὶ τί ὅτι δουλεύσωμεν αὐτῷ ἡμεῖς;

29 ‡ καὶ τίς δώη τὸν λαὸν τοῦτον ἐν τῇ χειρί μου; καὶ μεταστήσω τὸν Ἀβιμέλεχ, καὶ ἐρῶ τῷ Ἀβιμέλεχ, πλήθυνον τὴν
30 δύναμίν σου καὶ ἔξελθε. ‡ καὶ ἤκουσεν Ζεβοὺλ ὁ ἄρχων τῆς πόλεως τοὺς λόγους Γαὰλ υἱοῦ Ἀβέδ, καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[18] Et vos ſurrexiſtis ſuper domum patris mei die hac, & occidiſtis filios eius ſeptuaginta viros ſuper lapidem vnum, & regnare feciſtis Abimelech, filium ancillæ eius, ſuper habitatores Sechem, quoniam frater veſter ipſe. [19] Et ſi in veritate & in perfectione feciſtis cum Ierubaghal, & cum domo eius die hac; gaudete in Abimelech, & gaudebit etiam ipſe in vobis.

[20] Et ſi non, exibit ignis ex Abimelech, & comedet habitatores Sechem & Beth-Melo; & exibit ignis ex habitatoribus Sechẽ, & ex Beth-Melo, & comedet Abimelech. [21] Et vertit Iotham, & fugit & iuit ad Beer, & habitauit ibi ab ante Abimelech fratrem ſuum.

[22] Et regnauit Abimelech ſuper Iſrael tribus annis. [23] Et miſit Dominus ſpiritum malum inter Abimelech, & inter habitatores Sechem; & mentiti ſunt habitatores Sechem in Abimelech: [24] Ad veniendum iniquitatem ſeptuaginta filiorum Ierubaghal, & ſanguinem illorum ad ponendum ſuper Abimelech fratrem eorum, qui occidit eos, & ſuper habitatores Sechem, qui roborarunt manum eius ad occidendum fratres ſuos. [25] Et poſuerunt ei habitatores Sechem inſidias ſuper capita montium, & diripuerunt omnem qui tranſijt iuxta eos in via; & nunciatum eſt Abimelech. [26] Et venit Gaghal filius Ghebed, & fratres eius, & tranſierunt in Sechem, & confiderunt ſuper eum habitatores Sechem. [27] Et exierunt ad agrum, & vindemiauerunt vineas ſuas, & calcauerunt, & fecerunt tripudia, & intrauerunt ad domum erroris eorum, & comederunt & biberunt, & maledixerunt Abimelech. [28] Et dixit Gaghal filius Ghebed, Quis Abimelech, & quis Sechem, quòd ſeruiemus ei? nónne filius Ieruba-ghal & Zebul princeps eius ſeruierunt viris Hhamor patris Sechem? & quid hoc ſeruiemus ei nos?

[29] Et quis tradet populum hunc in manu mea, & abijciam Abimelech! Et dixit Abimelecho, Ordina exercitum tuum, & exi.

[30] Et audiuit Zebul princeps ciuitatis verba Gaghal filij Ghebed; & inualuit indignatio eius.

31 * וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־אֲבִימֶלֶךְ בְּתָרְמָה לֵאמֹר
הִנֵּה גַּעַל בֶּן־עֶבֶד וְאֶחָיו בָּאִים שְׁכֶמָה וְהִנָּם
32 צָרִים אֶת־הָעִיר עָלֶיךָ׃ * וְעַתָּה קוּם לַיְלָה
33 אַתָּה וְהָעָם אֲשֶׁר־אִתָּךְ וֶאֱרֹב בַּשָּׂדֶה׃ * וְהָיָה
בַבֹּקֶר כִּזְרֹחַ הַשֶּׁמֶשׁ תַּשְׁכִּים וּפָשַׁטְתָּ עַל־הָעִיר
וְהִנֵּה־הוּא וְהָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ יֹצְאִים אֵלֶיךָ וְעָשִׂיתָ
34 לוֹ כַּאֲשֶׁר תִּמְצָא יָדֶךָ׃ * וַיָּקָם אֲבִימֶלֶךְ
וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־עִמּוֹ לָיְלָה וַיֶּאֶרְבוּ עַל־שְׁכֶם
35 אַרְבָּעָה רָאשִׁים׃ * וַיֵּצֵא גַּעַל בֶּן־עֶבֶד
וַיַּעֲמֹד פֶּתַח שַׁעַר הָעִיר וַיָּקָם אֲבִימֶלֶךְ וְהָעָם
36 אֲשֶׁר־אִתּוֹ מִן־הַמַּאְרָב׃ * וַיַּרְא־גַּעַל אֶת־
הָעָם וַיֹּאמֶר אֶל־זְבֻל הִנֵּה־עָם יוֹרֵד מֵרָאשֵׁי
הֶהָרִים וַיֹּאמֶר אֵלָיו זְבֻל אֵת צֵל הֶהָרִים אַתָּה
37 רֹאֶה כַּאֲנָשִׁים׃ * וַיֹּסֶף עוֹד גַּעַל לְדַבֵּר
וַיֹּאמֶר הִנֵּה־עָם יֹרְדִים מֵעִם טַבּוּר הָאָרֶץ וְרֹאשׁ־
אֶחָד בָּא מִדֶּרֶךְ אֵלוֹן מְעוֹנְנִים׃
38 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו זְבֻל אַיֵּה אֵפוֹא פִיךָ אֲשֶׁר תֹּאמַר
מִי אֲבִימֶלֶךְ כִּי נַעַבְדֶנּוּ הֲלֹא זֶה הָעָם אֲשֶׁר־
מָאַסְתָּה בּוֹ צֵא־נָא עַתָּה וְהִלָּחֶם בּוֹ׃
39 * וַיֵּצֵא גַּעַל לִפְנֵי בַעֲלֵי שְׁכֶם וַיִּלָּחֶם בַּאֲבִימֶלֶךְ׃
40 * וַיִּרְדְּפֵהוּ אֲבִימֶלֶךְ וַיָּנָס מִפָּנָיו וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים
41 רַבִּים עַד־פֶּתַח הַשָּׁעַר׃ * וַיֵּשֶׁב אֲבִימֶלֶךְ בָּארוּמָה
וַיְגָרֶשׁ זְבֻל אֶת־גַּעַל וְאֶת־אֶחָיו מִשֶּׁבֶת בִּשְׁכֶם׃
42 * וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיֵּצֵא הָעָם הַשָּׂדֶה וַיַּגִּדוּ
43 לַאֲבִימֶלֶךְ׃ * וַיִּקַּח אֶת־הָעָם וַיָּחֳצֵם לִשְׁלֹשָׁה
רָאשִׁים וַיֶּאֱרֹב בַּשָּׂדֶה וַיַּרְא וְהִנֵּה הָעָם יֹצֵא
44 מִן־הָעִיר וַיָּקָם עֲלֵיהֶם וַיַּכֵּם׃ * וַאֲבִימֶלֶךְ
וְהָרָאשִׁים אֲשֶׁר עִמּוֹ פָּשְׁטוּ וַיַּעַמְדוּ פֶּתַח שַׁעַר
הָעִיר וּשְׁנֵי הָרָאשִׁים פָּשְׁטוּ עַל־כָּל־אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה
וַיַּכּוּם׃

31 *Et misit clam ad Abimelech nũcios,
dicens: Ecce Gaal filius Obed venit in Sy
chimam cum fratribus suis, & oppugnat
32 aduersum te ciuitatem. * Surge itaque
nocte cum populo qui tecum est, & latita
33 in agro. * Et primo manè oriente Sole
E irrue super ciuitatem. Illo autẽ egredien-
te aduersum te cum populo suo, fac ei
34 quod potueris. * Surrexit itaque Abi-
melech cum omni exercitu suo nocte, &
tetendit insidias iuxta Sychimam in qua-
35 tuor locis. * Egressúsque est Gaal filius
Obed, & stetit in introitu portæ ciuitatis.
Surrexit autem Abimelech & omnis ex-
ercitus cum eo de insidiarum loco.
36 *Cúmq; vidisset populum Gaal, dixit
ad Zebul, Ecce de montibus multitudo
descẽdit. Cui ille respondit: Vmbras mon
tium vides quasi capita hominum, & hoc
37 errore deciperis. * Rursúmque Gaal ait,
Ecce populus de vmbilico terræ descen-
dit, & vnus cuneus venit per viam quæ
38 respicit quercum. *Cui dixit Zebul, Vbi
est nũc os tuum quo loquebaris, Quis est
Abimelech vt seruiamus ei? Nónne hic
populus est quem despiciebas? Egredere
39 & pugna cõtra eum. * Abijt ergo Gaal
expectante Sychimorum populo, & pu-
gnauit contra Abimelech.
40 * Qui persecutus est eum fugientem,
& in vrbem compulit. Ceciderúntque ex
parte eius plurimi vsque ad portam ciui-
41 tatis. *Et Abimelech sedit in Ruma; Ze-
F bul autẽ Gaal & socios eius expulit de vr-
42 be, nec in ea passus est commorari. * Se-
quenti ergo die egressus est populus in
campũ. quod cùm nunciatũ esset Abime-
43 lech: * Tulit exercitum suum, & diuisit
in tres turmas, tendens insidias in agris.
Vidénsque quòd egrederetur populus de
44 ciuitate, surrexit & irruit in eo; * Cum
cuneo suo oppugnãs, & obsidens ciuita-
tem: duæ autem turmæ palantes per cam
pum aduersarios persequebantur.

תרגום יונתן

31 וּשְׁלַח אִזְגַּדִּין לְוַת אֲבִימֶלֶךְ בְּרָז לְמֵימַר הָא גַּעַל בַּר עֶבֶד וַאֲחוֹהִי אָתֶן לִשְׁכֶם וְהָא אִינוּן צָרִין עַל קַרְתָּא עֲלָךְ׃
32 וּכְעַן קוּם בְּלֵילְיָא אַתְּ וְעַמָּא דְעִמָּךְ וּכְמוֹן בְּחַקְלָא׃ 33 וִיהֵא בְּצַפְרָא כְּמַדְנַח שִׁימְשָׁא תַּקְדֵּים וְתִתְנְגִיד עַל
קַרְתָּא וְהָא הוּא וְעַמָּא דְעִמֵּיהּ נָפְקִין לְוָתָךְ וְתַעְבֵּיד לֵיהּ כְּמָא דְתַשְׁכַּח יְדָךְ׃ 34 וְקָם אֲבִימֶלֶךְ וְכָל עַמָּא דְעִמֵּיהּ בְּלֵילְיָא וּכְמַנוּ
עַל שְׁכֶם אַרְבַּע מַשְׁרְיָן׃ 35 וּנְפַק גַּעַל בַּר עֶבֶד וְקָם בְּמַעֲלָנָא דִתְרַע קַרְתָּא וְקָם אֲבִימֶלֶךְ וְעַמָּא דְעִמֵּיהּ מִן כְּמָנָא׃
36 וַחֲזָא גַּעַל יַת עַמָּא וַאֲמַר לִזְבוּל הָא עַמָּא נָחֵית מֵרֵישֵׁי טוּרַיָּא וַאֲמַר לֵיהּ זְבוּל יַת טוּלָא דְטוּרַיָּא אַתְּ חָזֵי כְּגַבְרַיָּא׃
37 וְאוֹסֵיף עוֹד גַּעַל לְמַלָּלָא וַאֲמַר הָא עַמָּא נָחְתִין מִן תּוּקְפָא דְאַרְעָא וּמַשְׁרִיתָא חֲדָא אָתְיָא מֵאוֹרַח מֵישַׁר מְעוֹנְנִים׃
38 וַאֲמַר לֵיהּ זְבוּל אֵן אִינוּן פִּתְגָמָךְ דְּאַתְּ אָמֵר מַן אֲבִימֶלֶךְ אֲרֵי נִפְלְחִינֵיהּ הֲלָא דֵין עַמָּא דְקַצֵּצְתָּא בֵּיהּ פּוּק כְּבָעוּ כְּעַן וְאַגַּח קְרָבָא
בֵּיהּ׃ 39 וּנְפַק גַּעַל קֳדָם בַּעֲלֵי שְׁכֶם וְאַגַּח קְרָבָא בַּאֲבִימֶלֶךְ׃ 40 וּרְדַפֵּהּ אֲבִימֶלֶךְ וְאַפַּךְ מִן קֳדָמוֹהִי וּנְפַלוּ
קְטִילִין סַגִּיאִין עַד מַעְלָנָא דְתַרְעָא׃ 41 וִיתֵיב אֲבִימֶלֶךְ בָּארוּמָה וְתָרִיךְ זְבוּל יַת גַּעַל וְיַת אֲחוֹהִי מִלְּמֵיתַב בִּשְׁכֶם׃
42 וַהֲוָה בְּיוֹמָא דְבָתְרוֹהִי וּנְפַק עַמָּא לְחַקְלָא וְחַוִּיאוּ לַאֲבִימֶלֶךְ׃
43 וּדְבַר יַת עַמָּא וּפַלְגִינוּן לִתְלָת מַשְׁרְיָין וּכְמַן בְּחַקְלָא וַחֲזָא וְהָא עַמָּא נָפֵיק מִן קַרְתָּא וְקָם עֲלֵיהוֹן וְקַטְלִינוּן׃
44 וַאֲבִימֶלֶךְ וּמַשְׁרִיתָא דְעִמֵּיהּ אִיתְנְגִידוּ וְקָמוּ בְּמַעֲלָנָא דִתְרַע קַרְתָּא וְתַרְתֵּין מַשְׁרְיָן אִיתְנְגִידוּ עַל כָּל דִּי בְחַקְלָא וּקְטַלוּנוּן׃

31 ‡ Et misit nuncios ad Abimelech cum donis, dicens: Ecce Gaal filius Abed & fratres eius, venerunt in Sichem, & hi obsident ciuitatem contra te.

31 ‡ Καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς Ἀβιμέλεχ μετὰ δώρων λέγων, ἰδοὺ Γααλ υἱὸς Ἀβὲδ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ παραγεγόνασιν εἰς Σίκιμα, καὶ οἵδε πολιορκοῦσιν τὴν πόλιν ἐπὶ σέ.

32 ‡ Et nunc surge nocte tu et populus qui est tecum, & insidiare agro.

32 ‡ καὶ νῦν ἀνάστηθι νυκτὸς σὺ καὶ ὁ λαὸς ὁ μετὰ σοῦ, καὶ ἐνέδρευε τῷ ἀγρῷ.

33 ‡ Et erit manè simul cum ortu Solis, & surges diluculò & tendes contra ciuitatem; & ecce ipse & populus qui cũ eo egreditur aduersum te, & facies ei sicut inuenerit manus tua.

33 ‡ καὶ ἔσται τὸ πρωὶ ἅμα τῷ ἀνατεῖλαι τὸν ἥλιον, καὶ ὀρθρίσεις καὶ ἐκτενεῖς ἐπὶ τὴν πόλιν· καὶ ἰδοὺ αὐτὸς καὶ ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ἐκπορεύεται πρὸς σέ, καὶ ποιήσεις αὐτῷ καθάπερ ἂν δύῃ ἡ χείρ σου.

34 ‡ Et surrexit Abimelech, & omnis populus qui cum illo nocte, & insidiati sunt contra Sichem quatuor ordines.

34 ‡ καὶ ἀνέστη Ἀβιμέλεχ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἐνέδρευσαν ἐπὶ Σίκιμα τέσσαρες ἀρχαί.

35 ‡ Et fuit manè, & egressus est Gaal filius Abed, & stetit ad fores portæ ciuitatis, & surrexit Abimelech & omnis populus qui cum eo ex insidiis.

35 ‡ καὶ ἐγένετο πρωΐ, καὶ ἐξῆλθεν Γααλ υἱὸς Ἀβέδ, καὶ ἔστη πρὸς τὴν θύραν τῆς πύλης τῆς πόλεως, καὶ ἀνέστη Ἀβιμέλεχ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ἐκ τῶν ἐνέδρων.

36 ‡ Et vidit Gaal filius Abed populum, & dixit ad Zebul, Ecce populus descendens de verticibus montiũ. & dixit ad eum Zebul, Umbram montium tu vides quasi viros.

36 ‡ καὶ εἶδεν Γααλ υἱὸς Ἀβὲδ τὸν λαόν· καὶ εἶπεν πρὸς Ζεβούλ, ἰδοὺ λαὸς καταβαίνων ἀπὸ τῶν κορυφῶν τῶν ὀρέων· καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν Ζεβούλ, τὴν σκιὰν τῶν ὀρέων σὺ ὁρᾷς ὡς ἀνδρας.

37 ‡ Et addidit vltra Gaal loqui, & dixit, Ecce populus descendens iuxta mare à cõtiguo vmbilico terræ, & cuneus vnus venit à via quercus aspicientium.

37 ‡ καὶ προσέθετο ἔτι Γααλ καὶ ἐλάλησεν· καὶ εἶπεν, ἰδοὺ λαὸς καταβαίνων κατὰ θάλασσαν ἀπὸ τοῦ ἐχόμφα τοῦ ὀμφαλοῦ τῆς γῆς, καὶ ἀρχὴ μία παραγίνεται ἀπὸ ὁδοῦ δρυὸς ἀποβλεπόντων.

38 ‡ Et dixit ad eum Zebul, Vbi est os tuum, quod loquebatur, Quid est Abimelech, quòd seruiemus ei? nonne hic est populus quem despiciebas in ipso? egredere nũc & pugna cõtra eum.

38 ‡ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν Ζεβούλ, ποῦ ἐστὶν τὸ στόμα σου τὸ λέγον, τί ἐστιν Ἀβιμέλεχ, ὅτι δουλεύσομεν αὐτῷ; οὐχ ἰδοὺ οὗτός ἐστιν ὁ λαὸς ὃν ἐξουδένωσας ἐν αὐτῷ; ἔξελθε δὴ νῦν καὶ πολέμει πρὸς αὐτόν.

39 ‡ Et egressus est Gaal à facie virorum Sichem, & pugnauit contra Abimelech.

39 ‡ καὶ ἐξῆλθεν Γααλ ἀπὸ προσώπου τῶν ἀνδρῶν Σικήμων, καὶ ἐπολέμησεν πρὸς Ἀβιμέλεχ.

40 ‡ Et persecutus est eum Abimelech, & fugerunt à facie eius, & ceciderunt vulnerati multi vsque ad portas ciuitatis.

40 ‡ καὶ κατεδίωξεν αὐτὸν Ἀβιμέλεχ, καὶ ἔφυγον ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἔπεσον τραυματίαι πολλοὶ ἕως θυρῶν τῆς πόλεως.

41 ‡ Et sedit Abimelech in Ruma; & expulit Zebul Gaal & fratres eius, vt non habitarent in Sichem.

41 ‡ καὶ ἐκάθισεν Ἀβιμέλεχ ἐν Ἀρημά, καὶ ἐξέβαλεν Ζεβοὺλ τὸν Γααλ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, τοῦ μὴ οἰκεῖν ἐν Σικήμοις.

42 ‡ Et factum est sequenti die, & egressus est populus in cãpum, & nunciatũ est Abimelech.

42 ‡ καὶ ἐγένήθη τῇ ἐπαύριον, καὶ ἐξῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὸ πεδίον, καὶ ἀπηγγέλη τῷ Ἀβιμέλεχ.

43 ‡ Et tulit populum & diuisit illum in tres turmas, & tetendit insidias in agro, & vidit; & ecce populus egressus est de ciuitate, & insurrexit in eos & percussit eos.

43 ‡ καὶ παρέλαβεν τὸν λαὸν, καὶ διεῖλεν αὐτὸν εἰς τρεῖς ἀρχάς, καὶ ἐνέδρευσεν ἐν ἀγρῷ· καὶ εἶδεν, καὶ ἰδοὺ λαὸς ἐξῆλθεν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἐπανέστη ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἐπάταξεν αὐτούς.

44 ‡ Et Abimelech & turmæ qui erant cum illo extenderunt, & steterunt prope fores portæ ciuitatis: & duæ turmæ effusæ sunt contra omnes qui erant in agro, & percussit eos.

44 ‡ καὶ Ἀβιμέλεχ καὶ αἱ ἀρχαὶ αἱ μετ' αὐτοῦ ἐξέτειναν, καὶ ἔστησαν παρὰ τὰς θύρας τῆς πύλης τῆς πόλεως· καὶ αἱ δύο ἀρχαὶ ἐξεχύθησαν ἐπὶ πάντας τοὺς ἐν τῷ ἀγρῷ, καὶ ἐπάταξεν αὐτούς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Et misit nuncios ad Abimelech in secreto: ad dicendum, Ecce Gaghal filius Ghebed & fratres eius venerunt ad Sechem, & ecce illi angustiantes super vrbem super te. 32 Et nunc surge in nocte tu, & populus qui tecum; & insidiare in agro.

33 Et erit in aurora in oriri Solẽ, anticipabis, & extraheris super vrbem; & ecce ipse & populus, qui cum eo, exeuntes ad te, & facies ei, vt id quod inueniet manus tua. 34 Et surrexit Abimelech & omnis populus qui cum illo, in nocte; & insidiati sunt super Sechem quatuor turmæ. 35 Et exijt Gaghal filius Ghebed, & stetit in introitu portæ ciuitatis, & surrexit Abimelech, & populus qui cum eo, ex insidijs. 36 Et vidit Gaghal populum, & dixit ad Zebul: Ecce populus descendit ex capitibus montium. & dixit ei Zebul, Vmbram montium tu videns sicut viros. 37 Et addidit adhuc Gaghal ad loquendum, & dixit, Ecce populus descendentes ex fortitudine terræ, & turma vna venit ex via planiciei Meghonenim. 38 Et dixit ei Zebul, Vbi hic verbum tuum quod tu dicens: Quis Abimelech, quòd seruiemus ei? nónne hic populus quo fregisti in eo? exi, precor, nunc, & ini bellum in eo.

39 Et exiit Gaghal ante possessores Sechem, & inijt prœlium in Abimelech. 40 Et persecutus est eum Abimelech, & vertit ex ante eum, & ceciderunt occisi multi vsque introitum portæ. 41 Et habitauit Abimelech in Aruma, & expulit Zebul Gaghal & fratres suos ab habitando in Sechem. 42 Et fuit in die qui post eum, & exijt populus ad agrum, & nunciauerunt Abimelech. 43 Et accepit populum, & diuisit eos ad tres turmas, & insidiatus est in agro, & vidit; & ecce populus exiens ex vrbe, & surrexit super eos, & occidit eos. 44 Et Abimelech & turmæ quæ cum illo, protracti sunt, & steterunt in introitu portæ vrbis; & duæ turmæ protractæ sunt super omnes qui in agro, & occiderunt eos.

45 * וַאֲבִימֶלֶךְ נִלְחַם בָּעִיר כָּל הַיּוֹם הַהוּא
וַיִּלְכֹּד אֶת־הָעִיר וְאֶת־הָעָם אֲשֶׁר־בָּהּ הָרָג
וַיִּתֹּץ אֶת־הָעִיר וַיִּזְרָעֶהָ מֶלַח׃
46 * וַיִּשְׁמְעוּ כָּל־בַּעֲלֵי מִגְדַּל שְׁכֶם וַיָּבֹאוּ אֶל־
47 צְרִיחַ בֵּית אֵל בְּרִית׃ * וַיֻּגַּד לַאֲבִימֶלֶךְ כִּי
48 הִתְקַבְּצוּ כָּל־בַּעֲלֵי מִגְדַּל־שְׁכֶם׃ * וַיַּעַל
אֲבִימֶלֶךְ הַר־צַלְמוֹן הוּא וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ
וַיִּקַּח אֲבִימֶלֶךְ אֶת־הַקַּרְדֻּמוֹת בְּיָדוֹ וַיִּכְרֹת שׂוֹכַת
עֵצִים וַיִּשָּׂאֵהוּ וַיָּשֶׂם עַל־שִׁכְמוֹ וַיֹּאמֶר אֶל־הָעָם
אֲשֶׁר־עִמּוֹ מֶה רְאִיתֶם עָשִׂיתִי מַהֲרוּ עֲשׂוּ כָמוֹנִי׃
49 * וַיִּכְרְתוּ גַם־כָּל־הָעָם אִישׁ שוֹכֹה וַיֵּלְכוּ
אַחֲרֵי אֲבִימֶלֶךְ וַיָּשִׂימוּ עַל־הַצְּרִיחַ וַיַּצִּיתוּ עֲלֵיהֶם
אֶת־הַצְּרִיחַ בָּאֵשׁ וַיָּמֻתוּ גַּם כָּל־אַנְשֵׁי מִגְדַּל־
50 שְׁכֶם כְּאֶלֶף אִישׁ וְאִשָּׁה׃ * וַיֵּלֶךְ אֲבִימֶלֶךְ
51 אֶל־תֵּבֶץ וַיִּחַן בְּתֵבֶץ וַיִּלְכְּדָהּ׃ * וּמִגְדַּל־עֹז
הָיָה בְּתוֹךְ־הָעִיר וַיָּנֻסוּ שָׁמָּה כָּל־הָאֲנָשִׁים
וְהַנָּשִׁים וְכֹל בַּעֲלֵי הָעִיר וַיִּסְגְּרוּ בַעֲדָם וַיַּעֲלוּ
52 עַל־גַּג הַמִּגְדָּל׃ * וַיָּבֹא אֲבִימֶלֶךְ עַד־הַמִּגְדָּל
וַיִּלָּחֶם בּוֹ וַיִּגַּשׁ עַד־פֶּתַח הַמִּגְדָּל לְשָׂרְפוֹ בָאֵשׁ׃
53 * וַתַּשְׁלֵךְ אִשָּׁה אַחַת פֶּלַח רֶכֶב עַל־רֹאשׁ
54 אֲבִימֶלֶךְ וַתָּר�ץ אֶת־גֻּלְגַּלְתּוֹ׃ * וַיִּקְרָא מְהֵרָה
אֶל־הַנַּעַר נֹשֵׂא כֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁלֹף חַרְבְּךָ
וּמֹתְתֵנִי פֶּן־יֹאמְרוּ לִי אִשָּׁה הֲרָגָתְהוּ וַיִּדְקְרֵהוּ
55 נַעֲרוֹ וַיָּמֹת׃ * וַיִּרְאוּ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל כִּי־מֵת
56 אֲבִימֶלֶךְ וַיֵּלְכוּ אִישׁ לִמְקֹמוֹ׃ * וַיָּשֶׁב אֱלֹהִים
אֵת רָעַת אֲבִימֶלֶךְ אֲשֶׁר עָשָׂה לְאָבִיו לַהֲרֹג אֶת־
שִׁבְעִים אֶחָיו׃
57 * וְאֵת כָּל־רָעַת אַנְשֵׁי שְׁכֶם הֵשִׁיב
אֱלֹהִים בְּרֹאשָׁם וַתָּבֹא אֲלֵיהֶם קִלְלַת יוֹתָם
בֶּן־יְרֻבָּעַל׃

45 * Porrò Abimelech omni die illo oppugnabat vrbẽ, quam cepit, interfectis habitatoribus eius, ipsa quoque destructa,
46 ita vt sal in ea dispergeret. * Quod cùm audisset qui habitabat in turre Sychimorum, ingressi sunt fanum Dei sui Berith, vbi fœdus cũ eo pepigerat, & ex eo locus nomẽ acceperat, qui erat munitus valde.
47 * Abimelech quoq; audiens viros turris Sichimorum pariter conglobatos;
48 * Ascendit in montẽ Selmon cũ omni populo suo, & arrepta securi præscidit arboris ramum, impositúmq; ferens humeD ro, dixit ad socios: Quod me vidistis face- Sup. 7.c.
49 re citò, facite. * Igitur certatim ramos de arboribus præcidentes, sequebantur ducem. Qui circundantes præsidium succenderunt: atq; ita factũ est vt fumo & igne mille hominum necarẽtur viri pariter & mulieres habitatorum turris Sychem.
50 * Abimelech autẽ inde proficiscens venit ad oppidum Thebes, quod circundãs
51 obsidebat exercitu. * Erat autem turris excelsa in media ciuitate, ad quam confugerant simul viri ac mulieres, & omnes principes ciuitatis clausa firmissimè ianua, & super turris tectũ stantes per pro-
52 pugnacula. * Accedénsque Abimelech iuxta turrim pugnabat fortiter, & appropinquãs ostio iguẽ supponere nitebatur.
53 * Et ecce vna mulier fragmen molæ de- 2. Reg. 11.c.
54 super iaciens illisit capiti Abimelech, & confregit cerebrum eius. * Qui vocauit citò armigerum suum, & ait ad eum, Eua 1. Reg. 31.b. 2. Parab. 10.a.
gina gladium tuũ & percute me, ne fortè dicatur quòd à fœmina interfectus sim:
55 qui iussa perficiens interfecit eũ. * Illo quoq; mortuo omnes qui cum eo erãt de
56 Israel reuersi sunt in sedes suas. * Et reddidit Deus malum quod fecerat Abimelech contra patrẽ suum interfectis septuagin-
57 ta fratribus suis. * Sychimitis quoq; quod operati erãt retributum est, & venit super eos maledictio Ioatham filij Hierobaal.

תרגום יונתן

45 וַאֲבִימֶלֶךְ אַגִּיחַ בְּקַרְתָּא כָּל יוֹמָא הַהוּא וּכְבַשׁ יָת קַרְתָּא וְיָת עַמָּא דְּבָהּ קְטַל וְהָרַע יָת קַרְתָּא וְזָרָעָהּ מִילְחָא׃
46 וּשְׁמַעוּ כָּל יָתְבֵי מִגְדַּל שְׁכֶם וַאֲתוֹ לְצָרִיחַ בֵּיתְאֵל לְמִגְזַר קְיָם׃ 47 וְאִתְחַוָּאָה לַאֲבִימֶלֶךְ אֲרֵי אִתְכְּנִישׁוּ כָּל יָתְבֵי
מִגְדַּל שְׁכֶם׃ 48 וּסְלִיק אֲבִימֶלֶךְ לְטוּרָא דְצַלְמוֹן הוּא וְכָל עַמָּא דְעִמֵּיהּ וּנְסִיב אֲבִימֶלֶךְ יַת כּוּלְבַּיָּא בִּידֵיהּ וְקַץ שׁוֹכַת אָעִין
וְנַטְלָהּ וְשַׁוִּי עַל כְּתֵפֵהּ וַאֲמַר לְעַמָּא דְעִמֵּיהּ מָה חֲזֵיתוּן עֲבִידוּ כְּוָתִי׃ 49 וְקָצוּ אַף כָּל עַמָּא גְּבַר סוֹבָיהּ וַאֲזַלוּ
בָּתַר אֲבִימֶלֶךְ וְשַׁוִּיאוּ עַל צְרִיחַ וְאַדְלִיקוּ עֲלֵיהוֹן יָת צְרִיחַ בְּנוּרָא וְאִיתְקְטָלוּ אַף כָּל אֱינָשֵׁי מִגְדַּל שְׁכֶם כְּאֶלֶף גְּבַר וְאִיתָּתָא׃
50 וַאֲזַל אֲבִימֶלֶךְ לְתֵבֶץ וּשְׁרָא בִּתְבֵץ וְכַבְּשָׁהּ׃ 51 וּמִגְדַּל תַּקִּיף הֲוָה בְּגוֹ קַרְתָּא וְאַפְּכוּ לְתַמָּן כָּל גִּבְרַיָּא וּנְשַׁיָּא וְכָל יָתְבֵי
קַרְתָּא וַאֲגִיפוּ בְּאַפֵּיהוֹן וּסְלִיקוּ עַל אֵיגַּר מִגְדְּלָא׃ 52 וַאֲתָא אֲבִימֶלֶךְ עַד מִגְדְּלָא וְאַגִּיחַ קְרָבָא בֵּיהּ וּקְרֵיב עַד תְּרַע מִגְדְּלָא
לְאוֹקָדוּתֵיהּ בְּנוּרָא׃ 53 וּרְמַת אִתְּתָא חֲדָא פַּלְגוּת רֶכֶב רֵיחֵי עַל רֵישָׁא דַּאֲבִימֶלֶךְ וְרָעַת יַת גֻּלְגַּלְתֵּיהּ׃
54 וּקְרָא בִּפְרִיעַ לְעֻלֵּימָא נָטֵל זֵינֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ שְׁלֹף חַרְבָּךְ וּקְטוֹלְנִי דִּילְמָא יֵימְרוּן עֲלַי אִתְּתָא קְטָלְתֵּיהּ וְקָטְלַתֵּיהּ עֲלַיְמֵיהּ וּמִית׃
55 וַחֲזוֹ אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל אֲרֵי מִית אֲבִימֶלֶךְ וַאֲזָלוּ גְּבַר לְאַתְרֵיהּ׃
56 וַאֲתֵיב יְיָ יָת בִּישַׁת אֲבִימֶלֶךְ דַּעֲבַד לַאֲבוּהִי לְמִקְטַל יָת שִׁבְעִין אָחוֹהִי׃
57 וְיָת כָּל בִּישַׁת אֲנָשֵׁי שְׁכֶם אֲתֵיב יְיָ בְּרֵישֵׁיהוֹן וַאֲתָת לְהוֹן לוּטַת יוֹתָם בַּר יְרֻבָּעַל׃

45 * Et Abimelech pugnauit in vrbe totam diem illam, & ceperunt vrbem, & populum qui in ipsa occiderunt: & destruxit vrbem & seminauit eam sale. 46 * Et audierunt omnes viri turris Sichem, & ingressi sunt in arcem domus Bethel fœderis. 47 * Et annunciatum est Abimelech, quòd congregati sunt omnes viri turris Sichem. 48 * Et ascendit Abimelech in montem Selmon ipse & omnis populus qui secum: et cepit Abimelech securim in manu sua, et excidit onus lignorum, & accepit illud, & imposuit super humeros suos: & dixit ad populum qui erat cum illo, Quod vidistis me facientem, citò facite, vt & ego. 49 * Et exciderunt & omnes ipsi quilibet onus, & tulerũt, & iuerunt post Abimelech, & imposuerunt super arcem, & combusserunt super illos arcem in igne, & omnes mortui sunt viri turris Sichem quasi mille virorũ & mulierum. 50 * Et abijt Abimelech in Thebes, & obsedit illam, et cepit illam. 51 * Et turris erat fortis in medio vrbis, & confugerant illuc omnes viri & mulieres, & omnes principes ciuitatis; & clauserunt super se ipsos, et ascenderunt ad tectum turris. 52 * Et accessit Abimelech vsq; ad turrim, & expugnauerũt illam; & appropinquauit Abimelech vsque ad portam turris, vt combureret illam in igne. 53 * Et proiecit mulier vna fragmen molæ super caput Abimelech, & confregit caluariam eius. 54 * Et clamauit citò ad puerum portantem instrumenta eius; & dixit ei, Euagina gladium tuum & occide me, ne fortè dicant quòd mulier occidit eum: & transfodit eum puer suus; & mortuus est Abimelech. 55 * Et vidit vir Israel quòd mortuus est Abimelech, & reuersi sunt vir in locum suum. 56 * Et reddidit Deus malum Abimelech quod fecit patri suo, vt occideret septuaginta fratres suos. 57 * Et omnem iniquitatem virorum Sichem conuertit Deus in caput eorum; & venit super eos maledictio Joatham filij Hierobaal.

45 * καὶ ἀβιμέλεχ ἐπολέμει ἐν τῇ πόλει ὅλῳ τῷ ἡμέραν ἐκείνῃ· καὶ κατελάβοντο τὴν πόλιν, καὶ τὸν λαὸν τὸν ἐν αὐτῇ ἀπέκτειναν, καὶ καθεῖλον τὴν πόλιν, καὶ ἔσπειρεν αὐτὴν ἅλας. 46 * καὶ ἤκουσαν πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ πύργου Σικήμων, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸ ὀχύρωμα οἴκου τοῦ Βηθὴλ Βερίθ. 47 * καὶ ἀπηγγέλη τῷ ἀβιμέλεχ, ὅτι συνήχθησαν πάντες οἱ ἄνδρες τοῦ πύργου Σικήμων. 48 * καὶ ἀνέβη ἀβιμέλεχ εἰς ὄρος Σελμὼν αὐτὸς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ· καὶ ἔλαβεν ἀβιμέλεχ τὴν ἀξίνην ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἔκοψεν φορτίον ξύλων, καὶ ἔλαβεν αὐτό, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τοὺς ὤμους αὐτοῦ· καὶ εἶπεν πρὸς τὸν λαὸν τὸν μετ' αὐτοῦ, τί εἴδετέ με ποιοῦντα, ταχέως ποιήσατε, ὡς καὶ ἐγώ. 49 * καὶ ἔκοψαν καί γε πάντες αὐτοὶ ἕκαστος φορτίον, καὶ ἦραν, καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω ἀβιμέλεχ, καὶ ἐπέθηκαν ἐπὶ τὸ ὀχύρωμα, καὶ ἐνέπρησαν ἐπ' αὐτοὺς τὸ ὀχύρωμα ἐν πυρί· καὶ πάντες ἀπέθανον οἱ ἄνδρες πύργου Σικήμων ὡσεὶ χίλιοι ἄνδρες καὶ γυναῖκες. 50 * καὶ ἐπορεύθη ἀβιμέλεχ εἰς Θηβές, καὶ περικάθησεν αὐτήν, καὶ προσκατελάβετο αὐτήν. 51 * καὶ πύργος ἰσχυρὸς ἦν ὀχυρὸς ἐν μέσῳ τῆς πόλεως· καὶ ἔφυγον ἐκεῖ πάντες οἱ ἄνδρες, καὶ αἱ γυναῖκες, καὶ πάντες οἱ ἡγούμενοι τῆς πόλεως· καὶ ἀπέκλεισαν ἐφ' ἑαυτοῖς, καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ δῶμα τοῦ πύργου. 52 * καὶ ἦλθεν ἀβιμέλεχ ἕως τοῦ πύργου, καὶ ἐξεπολέμησαν αὐτόν· καὶ ἤγγισεν ἀβιμέλεχ ἕως τῆς θύρας τοῦ πύργου ἐμπρῆσαι αὐτὸν ἐν πυρί. 53 * καὶ ἔρριψεν γυνὴ μία κλάσμα μύλου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ἀβιμέλεχ, καὶ συνέκλασεν τὸ κρανίον αὐτοῦ. 54 * καὶ ἐβόησεν ταχὺ πρὸς τὸ παιδάριον τὸν αἴροντα τὰ σκεύη αὐτοῦ· καὶ εἶπεν αὐτῷ, σπάσας τὴν μάχαιράν σου καὶ θανάτωσόν με, μήποτε εἴπωσιν ὅτι γυνὴ ἀπέκτεινεν αὐτόν· καὶ ἐξεκέντησεν αὐτὸν τὸ παιδάριον αὐτοῦ, καὶ ἀπέθανεν ἀβιμέλεχ. 55 * καὶ εἶδεν ἀνὴρ Ισραὴλ ὅτι ἀπέθανεν ἀβιμέλεχ· καὶ ἀπῆλθον ἀνὴρ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ. 56 * καὶ ἐπέστρεψεν ὁ θεὸς τὴν κακίαν ἀβιμέλεχ ἣν ἐποίησεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ, ἀποκτεῖναι τοὺς ἑβδομήκοντα ἀδελφοὺς αὐτοῦ. 57 * καὶ πᾶσαν τὴν κακίαν ἀνδρῶν Σικήμων ἐπέστρεψεν ὁ θεὸς εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτῶν· καὶ ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτοὺς ἡ κατάρα ἰωαθὰμ τοῦ υἱοῦ ἱεροβάαλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

45 Et Abimelech pugnauit in vrbe omnem diem illum, & subegit vrbem & populum qui in ea occidit: & excidit vrbem, & seminauit eam sale. 46 Et audierunt omnes habitantes turris Sechem, & venerunt ad Fanum Bethel ad ineundum fœdus. 47 Et nunciatum est Abimelech, quòd congregati sunt omnes habitatores turris Sechem. 48 Et ascendit Abimelech ad montem Szalmon ipse & omnis populus qui cum eo, & accepit Abimelech securim in manu sua, & excidit ramum arborum, & tulit eum, & posuit super humerum suum: & dixit populo qui cum eo; Quod vidistis, feci; festinate, facite vt ego. 49 Et exciderunt etiam omnis populus, vir ramum suum, & venerunt post Abimelech, & posuerunt super fanum, & incenderunt super eos fanum in igne; & occiderunt etiam omnes homines turris Sechem vt mille virum & mulierem. 50 Et venit Abimelech ad Thebesz, & posuit in Thebesz, & subegit eam. 51 Et turris fortis fuit in medio vrbis, & verterunt illuc omnes viri, & mulieres, & omnes habitatores vrbis; & obseraverunt in faciebus suis, & ascenderunt super tectum turris. 52 Et venit Abimelech vsque turrem & iniuit bellum in ea, & accessit vsque portam turris ad incendendum eam in igne. 53 Et iecit mulier vna frustum currus molæ super caput Abimelech, & fregit caluariam eius. 54 Et clamauit in festinatione ad puerum ferentem arma eius, & dixit ei, Euagina ensem tuum, & occide me; fortasse dicent super me, Mulier occidit eum: & occidit eum puer eius, & mortuus est. 55 Et viderunt homo Israel, quòd mortuus est Abimelech; & ierunt vir ad locum suum. 56 Et reddidit Dominus malum Abimelech quod fecit patri suo, ad occidendum septuaginta fratres suos. 57 Et omne malum virorum Sechem reddidit Dominus in capitibus eorum; & venit eis maledictio Iotham filij Ierubaghal.

יוד

1 * וַיָּקָם אַחֲרֵי אֲבִימֶלֶךְ לְהוֹשִׁיעַ אֶת־
יִשְׂרָאֵל תּוֹלָע בֶּן־פּוּאָה בֶּן־דּוֹדוֹ אִישׁ יִשָּׂשכָר
וְהוּא־יֹשֵׁב בְּשָׁמִיר בְּהַר אֶפְרָיִם׃
2 * וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה
3 וַיָּמָת וַיִּקָּבֵר בְּשָׁמִיר׃ * וַיָּקָם אַחֲרָיו יָאִיר
הַגִּלְעָדִי וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה׃
4 * וַיְהִי־לוֹ שְׁלֹשִׁים בָּנִים רֹכְבִים עַל־שְׁלֹשִׁים
עֲיָרִים וּשְׁלֹשִׁים עֲיָרִים לָהֶם לָהֶם יִקְרְאוּ חַוֹּת
יָאִיר עַד הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ הַגִּלְעָד׃
5 * וַיָּמָת יָאִיר וַיִּקָּבֵר בְּקָמוֹן׃ * וַיֹּסִיפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
6 לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיַּעַבְדוּ אֶת־הַבְּעָלִים
וְאֶת־הָעַשְׁתָּרוֹת וְאֶת־אֱלֹהֵי אֲרָם וְאֶת־אֱלֹהֵי
צִידוֹן וְאֵת אֱלֹהֵי מוֹאָב וְאֵת אֱלֹהֵי בְּנֵי־עַמּוֹן
וְאֵת אֱלֹהֵי פְּלִשְׁתִּים וַיַּעַזְבוּ אֶת־יְהוָה וְלֹא
7 עֲבָדוּהוּ׃ * וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּמְכְּרֵם
8 בְּיַד פְּלִשְׁתִּים וּבְיַד בְּנֵי עַמּוֹן׃ * וַיִּרְעֲצוּ
וַיְרֹצְצוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּשָּׁנָה הַהִיא שְׁמֹנֶה
עֶשְׂרֵה שָׁנָה אֶת־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּעֵבֶר
9 הַיַּרְדֵּן בְּאֶרֶץ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בַּגִּלְעָד׃ * וַיַּעַבְרוּ
בְּנֵי־עַמּוֹן אֶת־הַיַּרְדֵּן לְהִלָּחֵם גַּם־בִּיהוּדָה
וּבְבִנְיָמִין וּבְבֵית אֶפְרָיִם וַתֵּצֶר לְיִשְׂרָאֵל מְאֹד׃
10 * וַיִּזְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה לֵאמֹר חָטָאנוּ
לָךְ וְכִי עָזַבְנוּ אֶת־אֱלֹהֵינוּ וַנַּעֲבֹד אֶת־הַבְּעָלִים׃
11 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא מִמִּצְרַיִם
וּמִן־הָאֱמֹרִי מִן־בְּנֵי עַמּוֹן וּמִן־פְּלִשְׁתִּים׃
12 * וְצִידֹנִים וַעֲמָלֵק וּמָעוֹן לָחֲצוּ אֶתְכֶם וַתִּצְעֲקוּ
13 אֵלַי וָאוֹשִׁיעָה אֶתְכֶם מִיָּדָם׃ * וְאַתֶּם עֲזַבְתֶּם
אוֹתִי וַתַּעַבְדוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים לָכֵן לֹא־אוֹסִיף
לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם׃

CAP. X.

1 POst Abimelech surrexit dux in Israel
A Thola filius Phua patrui Abimelech,
vir de Ysachar; qui habitauit in Samir
2 montis Ephraim. * Et iudicauit Israel vi-
ginti & tribus annis, mortuúsq; est ac se-
3 pultus in Samir. * Huic successit Iair Ga-
laadites, qui iudicauit Israel per viginti &
4 duos annos: * Habens triginta filios se-
dentes super triginta pullos asinarum, &
principes triginta ciuitatum, quæ ex no-
mine eius sunt appellatæ Auoth Iair, id
est, oppida Iair vsque in præsentem diem
in terra Galaad.
5 * Mortuúsque est Iair ac sepultus in lo
co cui est vocabulum Camon.
6 * Filij autem Israel peccatis veteribus
iungentes noua, fecerunt malum in con-
spectu Dñi, & seruierunt idolis, Baalim,
& Astaroth, & dijs Syriæ, ac Sydonis, &
Moab, & filiorum Ammõ, & Philistiim;
dimiserúntq; Dñm & non coluerunt eũ.
7 * Contra quos Dominus iratus tradi-
dit eos in manus Philistiim, & filiorum
Ammon.
8 * Afflictíque sunt & vehementer op-
pressi per annos decem & octo omnes qui
habitabãt trans Iordané in terra Ammor-
ræi quæ est in Galaad:
9 * In tantum vt filij Ammon Iordane
transmisso vastarent Iudam & Beniamin,
& Ephraim. afflictúsque est Israel nimis.
10 * Et clamantes ad Dominũ, dixerunt:
Peccauimus tibi; quia dereliquimus Deũ
nostrum, & seruiuimus Baalim.
11 * Quibus locutus est Dominus, Nun-
quid non Ægyptij & Ammorræi, filijque
Ammon & Philistiim;
12 * Sydonij quoque & Amalech, & Cha-
naan, oppresserũt vos; & clamastis ad me,
& erui vos de manu eorum?
13 * Et tamen reliquistis me & coluistis
deos alienos. Idcirco non addam vt vltra
vos liberem.

תרגום יונתן

יוד

1 וְקָם בָּתַר אֲבִימֶלֶךְ לְמִפְרַק יַת יִשְׂרָאֵל תּוֹלָע בַּר פּוּאָה בַּר אַחְבּוּהִי גְּבַר מִשִּׁבְטָא דְיִשָּׂשכָר וְהוּא יָתֵיב בְּשָׁמִיר בְּטוּרָא דְבֵית אֶפְרַיִם׃
2 וְדָן יַת יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִין וּתְלָת שְׁנִין וּמִית וְאִתְקְבַר בְּשָׁמִיר׃ 3 וְקָם בָּתְרוֹהִי יָאִיר גִּלְעָדָאָה וְדָן יַת יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִין
וְתַרְתֵּין שְׁנִין׃ 4 וַהֲווֹ לֵיהּ תְּלָתִין בְּנִין רְכִיבִין עַל תְּלָתִין עוּלִין וּתְלָתִין קִרְוִין לְהוֹן לְהֵן קְרָת כַּפְרָנֵי יָאִיר עַד יוֹמָא הָדֵין דִּי בְאַרַע גִּלְעָד׃
5 וּמִית יָאִיר וְאִתְקְבַר בְּקָמוֹן׃ 6 וְאוֹסִיפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וּפְלַחוּ יַת בַּעֲלַיָּא וְיַת עַשְׁתְּרָתָא וְיַת
טַעֲוָת אֲרָם וְיַת טַעֲוָת צִידוֹן וְיַת טַעֲוָת מוֹאָב וְיַת טַעֲוָת בְּנֵי עַמּוֹן וְיַת טַעֲוָת פְּלִשְׁתָּאֵי וּשְׁבַקוּ יַת פֻּלְחָנָא דַיְיָ וְלָא פְּלַחוּ קֳדָמוֹהִי׃
7 וּתְקֵיף רֻגְזָא דַיְיָ בְּיִשְׂרָאֵל וּמְסָרִינוּן בְּיַד פְּלִישְׁתָּאֵי וּבְיַד בְּנֵי עַמּוֹן׃
8 וּדְחַקוּ וְשַׁעְבִּידוּ יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּשַׁתָּא הַהִיא תְּמָנֵי עֲשַׂר שְׁנִין יַת כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דִּבְעִבְרָא דְיַרְדְּנָא בְּאַרַע אֱמוֹרָאָה דִּי בְגִלְעָד׃
9 וַעֲבַרוּ בְּנֵי עַמּוֹן יַת יַרְדְּנָא לְאַגָּחָא קְרָבָא אַף בִּדְבִית יְהוּדָה וּבְנֵי בִנְיָמִין וּבְנֵי אֶפְרַיִם וְעָקַת לְיִשְׂרָאֵל לַחֲדָא׃
10 וּזְעִיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם יְיָ לְמֵימַר חַבְנָא קֳדָמָךְ וַאֲרֵי שְׁבַקְנָא יַת פֻּלְחָנָא דֶאֱלָהָנָא וּפְלַחְנָא יַת בַּעֲלַיָּא׃
11 וַאֲמַר יְיָ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל הֲלָא מִמִּצְרַיִם וּמִן אֱמוֹרָאֵי וּמִן בְּנֵי עַמּוֹן וּמִן פְּלִשְׁתָּאֵי׃ 12 וְצִידוֹנָאֵי וַעֲמַלְקָאֵי וָאֱנַשׁ מָעוֹן דְּחַקוּ
יַתְכוֹן וּבְעֵיתוּן מִן קֳדָמַי וּפָרְקֵית יַתְכוֹן מִן יְדֵיהוֹן׃ 13 וְאַתּוּן שְׁבַקְתּוּן פֻּלְחָנִי וּפְלַחְתּוּן לְטַעֲוָת עַמְמַיָּא בְּכֵן לָא אוֹסֵף לְמִפְרַק יַתְכוֹן׃

CAP. X.

ET *surrexit post Abimelech vt liberaret* 1
Israel, Thola filius Phua, filius patrui eius, vir de Issachar; & ipse habitabat in Samir in monte Ephraim.

* *Et iudicauit Israel viginti & tres annos,* 2
& mortuus est, & sepultus est in Samir.

* *Et surrexit post eum Iair Galaadites, &* 3
iudicauit Israel viginti & duos annos.

* *Et fuerunt ei triginta filij ascendentes su-* 4
per triginta pullos; & triginta ciuitates illis, & eas vocauit oppida Iair vsque ad diem hanc, quæ sunt in terra Galaad.

* *Et mortuus est Iair, & sepultus est in Ca s*
mon.

* *Et addiderunt filij Israel facere malum co-* 6
ram Domino, & seruierunt Baalim & Asta-
roth, & dijs Syriæ, & dijs Sidonis, & dijs
Moab, & dijs filiorum Ammon, & dijs Allo-
phylorum, & dimiserunt Dominum & non
seruierunt ei.

* *Et iratus est furore Dominus in Israel, &* 7
tradidit eos in manum Allophylorum, & in
manum filiorum Ammon.

* *Et corruperunt & confregerunt filios Is-* 8
rael in anno illo, decem & octo annos omnes fi-
lios Israel qui erant trans Iordanem in terra
Amorræi in terra Galaad.

* *Et transierunt filij Ammon Iordanem vt* 9
expugnarent, & in Iuda, & Beniamin, &
in domo Ephraim; & afflicti sunt filij Israel
valde.

* *Et clamauerunt filij Israel ad Dominum,* 10
dicentes: Peccauimus tibi, quoniam reliquimus
Deum nostrum, & seruiuimus Baalim.

* *Et dixit Dominus ad filios Israel, Nonne* 11
Ægyptij & Amorræi, & filij Ammon &
Moab, & Allophyli;

* *Et Sidonij, & Amalec, & Chanaan affli-* 12
xerunt vos, & clamastis ad me, & erui vos
de manu eorum?

* *Et vos reliquistis me, & coluistis deos* 13
alienos: idcirco non addam vt liberem vos.

ι.

1 * Καὶ ἀνέστη μετὰ ἀβιμέλεχ τοῦ σῶσαι τὸν ἰσραὴλ θωλὰ υἱὸς φουὰ, υἱὸς πατραδέλφου αὐτοῦ, ἀνὴρ ἰσσάχαρ, καὶ αὐτὸς κατῴκει ἐν σαμὶρ ἐν ὄρει ἐφραΐμ.

2 * καὶ ἔκρινεν τὸν ἰσραὴλ εἴκοσι καὶ τρία ἔτη, καὶ ἀπέθανεν, καὶ ἐτάφη ἐν σαμίρ.

3 * καὶ ἀνέστη μετ' αὐτὸν ἰαὶρ ὁ γαλααδίτης, καὶ ἔκρινεν τὸν ἰσραὴλ εἴκοσι καὶ δύο ἔτη.

4 * καὶ ἐγένοντο αὐτῷ τριάκοντα υἱοὶ ἐπιβεβηκότες ἐπὶ τριάκοντα πώλοις· καὶ τριάκοντα πόλεις αὐτοῖς· καὶ αὐτὰς ἐκάλεσεν ἐπαύλεις ἰαὶρ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, αἵ εἰσιν ἐν τῇ γῇ γαλααδ.

5 * καὶ ἀπέθανεν ἰαὶρ, καὶ ἐτάφη ἐν καμών.

6 * καὶ προσέθεντο οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἔναντι κυρίου, καὶ ἐλάτρευσαν τοῖς βααλὶμ, καὶ τοῖς ἀσταρὼθ, καὶ τοῖς θεοῖς συρίας, καὶ τοῖς θεοῖς σιδῶνος, καὶ τοῖς θεοῖς μωάβ, καὶ τοῖς θεοῖς υἱῶν ἀμμών, καὶ τοῖς θεοῖς τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐγκατέλιπον τὸν κύριον, καὶ οὐκ ἐδούλευσαν αὐτῷ.

7 * καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος ἐν τῷ ἰσραήλ, καὶ ἀπέδοτο αὐτοὺς ἐν χειρὶ ἀλλοφύλων καὶ ἐν χειρὶ υἱῶν ἀμμών.

8 * καὶ ἐσάθρωσαν καὶ ἔθλασαν τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ, ὀκτωκαίδεκα ἔτη πάντας τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ τοὺς ἐν τῷ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἐν γῇ τοῦ ἀμορραίου ἐν γῇ γαλααδίτιδι.

9 * καὶ διέβησαν οἱ υἱοὶ ἀμμὼν τὸν ἰορδάνην ἐκπολεμῆσαι, καὶ ἐν τῷ ἰούδα, καὶ βενιαμὶν, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ ἐφραΐμ, καὶ ἐθλίβησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ σφόδρα.

10 * καὶ ἐκραξαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς κύριον· λέγοντες, ἡμαρτόμεθά σοι ὅτι ἐγκατελίπομεν τὸν θεὸν ἡμῶν, καὶ ἐλατρεύσαμεν τοῖς βααλίμ.

11 * καὶ εἶπεν κύριος πρὸς τοὺς υἱοὺς ἰσραήλ, οὐχὶ οἱ αἰγύπτιοι, καὶ οἱ ἀμορραῖοι, καὶ οἱ υἱοὶ ἀμμὼν, καὶ μωάβ, καὶ ἀλλόφυλοι·

12 * καὶ σιδώνιοι, καὶ ἀμαλὴκ, καὶ χανανὼ ἐξέθλιψαν ὑμᾶς, καὶ ἐκεκράξατε πρός με, καὶ ἔσωσα ὑμᾶς ἐκ χειρὸς αὐτῶν;

13 * καὶ ὑμεῖς ἐγκατελίπετέ με, καὶ ἐλατρεύσατε θεοῖς ἑτέροις, διὰ τοῦτο οὐ προσθήσω τοῦ σῶσαι ὑμᾶς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. X.

ET surrexit post Abimelech ad liberandum Israel Tholagh filius Puah filij patrui sui, vir de tribu Isachar; & ipse habitans in Samir, in monte domus Ephraim. [2] Et iudicauit Israel viginti & tribus annis, & mortuus est & sepultus est in Samir. [3] Et surrexit post eum Iair Gilghadæus, & iudicauit Israel viginti & duobus annis. [4] Et fuerunt illi triginta filij equitantes super triginta pullos, & triginta vrbes illas: illis vocauit oppida Iair vsque ad diem hanc, quæ in terra Gilghad. [5] Et mortuus est Iair, & sepultus est in Kamon.

[6] Et addiderunt filij Israel ad faciendum quod malum ante Dominum, & coluerunt Baghalaia & Ghasthratha, & errores Aram, & errores Szidon, & errores Moab, & errores filiorum Ghamon, & errores Pelistæorum; & reliquerunt cultum Domini, & non seruierunt coram eo. [7] Et fortificata est indignatio Domini in Israel, & tradidit eos in manu Pelistæorum, & in manu filiorum Ghamon.

[8] Et oppresserunt & humiliauerunt filios Israel in anno illo octodecim annis omnes filios Israel, qui in transitu Iordanis in terra Emorrhæi, qui in Gilghad. [9] Et transierunt filij Ghamon Iordanem ad ineundum bellum etiam in eos qui domus Iehuda, & filiis Biniamin, & filiis Ephraim; & tribulatum est Israeli valde. [10] Et clamauerunt filij Israel ante Dominum ad dicendum: Peccauimus ante te, & quòd deseruimus cultum Dei nostri, & coluimus Baghalaia. [11] Et dixit Dominus filiis Israel, Nónne ex Misraim & ex Emorræis, & ex filiis Ghamon, & ex Pelistæis; [12] Et ex Szidonæis & Ghamalkæis, & homo Meghon afflixerunt vos, & rogastis ante me: & liberaui vos de manibus eorum? [13] Et vos deseruistis cultum meum, & seruijstis erroribus gentium; itaque non addam ad liberandum vos.

14 * לְכוּ וְזַעֲקוּ אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם בָּם
הֵמָּה יוֹשִׁיעוּ לָכֶם בְּעֵת צָרַתְכֶם׃
15 * וַיֹּאמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה חָטָאנוּ עֲשֵׂה־
אַתָּה לָנוּ כְּכָל־הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ אַךְ הַצִּילֵנוּ נָא
16 הַיּוֹם הַזֶּה׃ * וַיָּסִירוּ אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר מִקִּרְבָּם
וַיַּעַבְדוּ אֶת־יְהוָה וַתִּקְצַר נַפְשׁוֹ בַּעֲמַל יִשְׂרָאֵל׃
17 * וַיִּצָּעֲקוּ בְּנֵי עַמּוֹן וַיַּחֲנוּ בַּגִּלְעָד וַיֵּאָסְפוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בַּמִּצְפָּה׃
18 * וַיֹּאמְרוּ הָעָם שָׂרֵי גִלְעָד אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מִי
הָאִישׁ אֲשֶׁר יָחֵל לְהִלָּחֵם בִּבְנֵי עַמּוֹן יִהְיֶה לְרֹאשׁ
לְכֹל יֹשְׁבֵי גִלְעָד׃

יא

1 * וְיִפְתָּח הַגִּלְעָדִי הָיָה גִּבּוֹר חַיִל
וְהוּא בֶּן־אִשָּׁה זוֹנָה וַיֹּלֶד גִּלְעָד אֶת־יִפְתָּח׃
2 * וַתֵּלֶד אֵשֶׁת־גִּלְעָד לוֹ בָּנִים וַיִּגְדְּלוּ בְנֵי־
הָאִשָּׁה וַיְגָרְשׁוּ אֶת־יִפְתָּח וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־תִנְחַל
בְּבֵית־אָבִינוּ כִּי בֶן־אִשָּׁה אַחֶרֶת אָתָּה׃
3 * וַיִּבְרַח יִפְתָּח מִפְּנֵי אֶחָיו וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ טוֹב
וַיִּתְלַקְטוּ אֶל־יִפְתָּח אֲנָשִׁים רֵיקִים וַיֵּצְאוּ עִמּוֹ׃
4 * וַיְהִי מִיָּמִים וַיִּלָּחֲמוּ בְנֵי־עַמּוֹן עִם־יִשְׂרָאֵל׃
5 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־נִלְחֲמוּ בְנֵי־עַמּוֹן עִם־יִשְׂרָאֵל
וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי גִלְעָד לָקַחַת אֶת־יִפְתָּח מֵאֶרֶץ טוֹב׃
6 * וַיֹּאמְרוּ לְיִפְתָּח לְכָה וְהָיִיתָה לָנוּ לְקָצִין
וְנִלָּחֲמָה בִּבְנֵי עַמּוֹן׃
7 * וַיֹּאמֶר יִפְתָּח לְזִקְנֵי גִלְעָד הֲלֹא אַתֶּם
שְׂנֵאתֶם אוֹתִי וַתְּגָרְשׁוּנִי מִבֵּית אָבִי וּמַדּוּעַ בָּאתֶם
8 אֵלַי עַתָּה כַּאֲשֶׁר צַר לָכֶם׃ * וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי
גִלְעָד אֶל־יִפְתָּח לָכֵן עַתָּה שַׁבְנוּ אֵלֶיךָ וְהָלַכְתָּ
עִמָּנוּ וְנִלְחַמְתָּ בִּבְנֵי עַמּוֹן וְהָיִיתָ לָנוּ לְרֹאשׁ לְכֹל
יֹשְׁבֵי גִלְעָד׃

14 * Ite & inuocate deos quos elegistis;
ipsi vos liberent in tempore angustiæ.
15 * Dixerúntq; filij Israel ad Dominum,
Peccauimus, redde tu nobis quicquid ti-
16 bi placet; tantum nunc libera nos. * Quę
D dicẽtes, omnia de finibus suis alienorum
deorum idola proiecerunt, & seruierunt
Dño Deo, qui doluit super miserijs eorũ.
17 * Itaque filij Ammon conclamantes in
Galaad fixere tentoria, contra quos con-
gregati filij Israel in Maspha castrametati
18 sunt. * Dixerúntq; principes Galaad sin
guli ad proximos suos: Qui primus ex no
bis contra filios Ammon cœperit dimica-
re, erit dux populi Galaad.

CAP. XI.

1 FVit itaque illo in tempore Iepthe Ga-
A laadites vir fortissimus atq; pugnator,
filius mulieris meretricis, qui natus est de
2 Galaad. * Habuit autem Galaad vxorem,
de qua suscepit filios; qui, postquam cre-
uerant, eiecerunt Iepthe, dicentes: Hæres
in domo patris nostri esse non poteris;
3 quia de altera matre natus es. * Quos ille
fugiens atque deuitans habitauit in terra
Thob. Congregatíque sunt ad eum viri
inopes & latrocinantes, & quasi principẽ
4 sequebantur. * In illis diebus pugnabant
5 filij Ammon contra Israel. * Quibus acri-
ter instantibus perrexerunt maiores natu
de Galaad, vt tollerent in auxilium sui
Iepthe de terra Thob.
6 * Dixerúntque ad eum, Veni & esto
princeps noster, & pugna contra filios
Ammon.
7 * Quibus ille respondit: Nónne vos
estis, qui odistis me, & eiecistis de domo
patris mei; & nunc venistis ad me necessi-
tate compulsi?
8 * Dixerúntq; principes Galaad ad Ie-
pthe: Ob hanc igitur caussam nunc ad te
venimus, vt proficiscaris nobiscum & pu-
gnes contra filios Ammon, sisque dux
omnium qui habitant in Galaad.

תרגום יונתן

14 אֱזִילוּ וּבְעוֹ מִן טַעֲוָתָא דְאִיתְרְעֵיתוּן בְּהוֹן הַאִם יָכְלִין לְמִפְרַקְכוֹן בְּעִידַן עֲקַתְכוֹן׃ 15 וַאֲמַרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם
יְיָ חַבְנָא עֲבֵיד אַתְּ לָנָא כְּכָל דְּתַקֵּין קֳדָמָךְ בְּרָם שֵׁיזֵבְנָא כְּעַן יוֹמָא הָדֵין׃ 16 וְאַעְדִּיאוּ יַת טַעֲוַת עַמְמַיָּא מִבֵּינֵיהוֹן וּפְלַחוּ
קֳדָם יְיָ וַתִּקְצַר נַפְשׁוֹ בַּעֲמַל יִשְׂרָאֵל׃ 17 וְאִתְכְּנִישׁוּ בְּנֵי עַמּוֹן וּשְׁרוֹ בְּגִלְעָד וְאִתְכְּנִישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּשְׁרוֹ בְּמִצְפְּיָא׃
18 וַאֲמַרוּ עַמָּא רַבְרְבֵי גִלְעָד גְּבַר לְחַבְרֵיהּ מַן גַּבְרָא דִּישָׁרֵי לְאַגָּחָא קְרָבָא בִּבְנֵי עַמּוֹן יְהֵי לְרֵישָׁא לְכָל יָתְבֵי גִלְעָד׃

יא

1 וְיִפְתָּח גִּלְעָדָאָה הֲוָה גִּיבַר חֵילָא וְהוּא בַּר אִיתְּתָא פּוּנְדְּקִיתָא וְאוֹלֵיד גִּלְעָד יַת יִפְתָּח׃ 2 וִילֵידַת אִתַּת גִּלְעָד לֵיהּ בְּנִין
וּרְבִיאוּ בְּנֵי אִתְּתָא וְתָרִיכוּ יַת יִפְתָּח וַאֲמַרוּ לֵיהּ לָא תַחְסִין בְּבֵית אֲבוּנָא אֲרֵי בַּר אִיתְּתָא מִשִּׁבְטָא אוֹחֲרִי אַתְּ׃ 3 וְעָרַק יִפְתָּח
מִן קֳדָם אֲחוֹהִי וִיתֵיב בְּאַרַע טוֹב וְאִתְכְּנִישׁוּ לְוַת יִפְתָּח גֻּבְרִין סְרִיקִין וּנְפַקוּ עִימֵיהּ׃ 4 וַהֲוָה לִזְמַן יוֹמִין וְאַגִּיחוּ קְרָבָא בְּנֵי עַמּוֹן
עִם יִשְׂרָאֵל׃ 5 וַהֲוָה כַּד אַגִּיחוּ קְרָבָא בְּנֵי עַמּוֹן עִם יִשְׂרָאֵל וַאֲזַלוּ סָבֵי גִלְעָד לְמִדְבַּר יַת יִפְתָּח מֵאַרַע טוֹב׃
6 וַאֲמַרוּ לְיִפְתָּח אֱיתָא וּתְהֵי לָנָא לְרַבָּא וְנַגִּיחַ קְרָבָא בִּבְנֵי עַמּוֹן׃
7 וַאֲמַר יִפְתָּח לְסָבֵי גִלְעָד הֲלָא אַתּוּן סְנֵיתוּן יָתִי וְתָרֶכְתּוּנִי מִבֵּית אֲבָא וּמָדֵין אֲתֵיתוּן לְוָתִי כְּעַן כַּד עָקַת לְכוֹן׃
8 וַאֲמַרוּ סָבֵי גִלְעָד לְיִפְתָּח בְּכֵין כְּעַן חַבְנָא לְוָתָךְ וּתְהָךְ עִימָּנָא וְתַגִּיחַ קְרָבָא בִּבְנֵי עַמּוֹן וּתְהֵי לָנָא לְרֵישׁ לְכָל יָתְבֵי גִלְעָד׃

*Ite & clamate ad deos quos elegistis vobis, & ipsi liberent vos in tempore angustiæ vestræ. *Et dixerunt filij Israel ad Dominum, Peccauimus; fac tu nobis iuxta omnia quæ placuerint coram te; verùm Domine libera nos in die hac. *Et proiecerunt deos alienos de medio eorum, & seruierũt Domino, & doluit in labore Israel.

*Et ascenderunt filij Ammon, & fixere tentoria in Galaad, & exierunt filij Israel, & castrametati sunt in specula.

*Et dixerunt populi principes Galaad, vir ad proximum suum, Quis vir qui incipiet pugnare contra filios Ammon, & erit in caput omnibus habitantibus in Galaad?

CAP. XI.

ET Iephthae Galaadites fuit potens in fortitudine, & ipse filius mulieris meretricis; & peperit Galaad Iephthae.

*Et peperit vxor Galaad ei filios, & creuerunt filij mulieris; & eiecerunt Iephthae, et dixerunt ei, Non eris hæres in domo patris nostri, quoniam filius mulieris meretricis tu es.

*Et aufugit Iephthae à facie fratrum suorum, & habitauit in terra Tob; & congregati sunt ad Iephthae viri inopes, & simul ibant cum illo.

*Et factum est post dies, & pugnauerunt filij Ammon cum Israel.

*Et factũ est quando pugnauerunt filij Ammon cum Israel, & perrexerunt maiores natu Galaad, vt tollerent Iephthae in terra Tob.

*Et dixerunt ad Iephthae, Veni & eris nobis in principem, & pugnabimus contra filios Ammon.

*Et dixit Iephthae senioribus Galaad, Nonne vos odistis me & eiecistis me de domo patris mei, & abiecistis me à vobis? & quid venistis ad me nunc quando afflicti estis?

*Et dixerunt seniores Galaad ad Iephthae, Nonne sic nunc conuenimus ad te, & proficisceris nobiscum & pugnabimus contra filios Ammon, & eris nobis in caput omnibus habitantibus Galaad?

14 *βαδίζετε & βοᾶτε πρὸς τοὺς θεοὺς οὓς ἐξελέξασθε ἑαυτοῖς, καὶ αὐτοὶ σωτάτωσαν ὑμᾶς ἐν καιρῷ θλίψεως
15 ὑμῶν. *& εἶπαν ⓐ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς κύριον, ἡμάρτομεν, ποίησον σὺ ἡμῖν κτ̄ πάντα ὅσα δὺ ἀρέσκη ἐνώπιόν σου, πλὴν κύριε ἔξελοῦ ἡμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.
16 *καὶ μετέστησαν τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἐλάτρευσαν τῷ κυρίῳ, καὶ ὀλιγοψύχησεν ἐν
17 τῷ κόπῳ ἰσραήλ. *καὶ διέβησαν ⓐ υἱοὶ ἀμμὼν, & παρενέβαλον ἐν γαλαάδ· & ἐξῆλθον ⓐ υἱοὶ ἰσραὴλ, & παρενέβαλον ἐν τῇ ἀμασηφά.
18 *& εἶπον ⓐ οἱ λαοὶ ἄρχοντες γαλαάδ, ἀνὴρ πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, τίς ἀνὴρ ὃς ἄρξεται πολεμῆσαι ἐν τοῖς υἱοῖς ἀμμὼν, καὶ ἔσαι εἰς κεφαλὴν πᾶσιν τοῖς καθικοῦσιν ἐν γαλαάδ;

ιά.

1 *Καὶ ἰεφθάε ὁ γαλααδίτης ἰὼδυνατὸς ἐν ἰσχύϊ, & αὐτὸς υἱὸς γυναικὸς πόρνης· & ἔτεκεν τῷ γαλαὰδ τὸν ἰεφ-
2 θάε. *καὶ ἔτεκεν ἡ γυνὴ γαλαὰδ αὐτῷ υἱούς· καὶ ἰὼδρυώθησαν ⓐ υἱοὶ τ̄ γυναικός· καὶ ἐξέβαλον τὸν ἰεφθάε· & εἶπον αὐτῷ, οὐ κληρονομήσεις ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς ἡμῶν, ὅτι υἱὸς γυναικὸς ἑταίρας σύ εἶ.
3 *καὶ ἀπέδρα ἰεφθάε ἀπὸ προσώπου τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, & κατῴκησεν ἐν γῇ τώβ· & συνελέγοντο πρὸς τὸν ἰεφθάε ἄνδρες λιτοί, & συνεξεπορεύοντο μετ' αὐτοῦ.
4 *καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας, καὶ ἐπολέμησαν ⓐ υἱοὶ ἀμμὼν μ̄τ̄ ἰσραήλ.
5 *καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἐπολέμησαν υἱοὶ ἀμμὼν μ̄τ̄ ἰσραήλ, καὶ ἐπορεύθησαν ⓐ πρεσβύτεροι γαλαὰδ παραλαβεῖν τὸν ἰεφθάε ἐν γῇ τώβ.
6 *καὶ εἶπον πρὸς ἰεφθάε, δεῦρο & ἔστω ἡμῖν εἰς ἡγούμενον, καὶ πολεμήσομεν τοῖς υἱοῖς ἀμμών.
7 *καὶ εἶπεν ἰεφθάε τοῖς πρεσβυτέροις γαλαάδ, οὐχ' ὑμεῖς ἐμισήσατέ με, & ἐξεβάλετέ με ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου; καὶ ἐξαπεστείλατέ με ἀφ' ὑμῶν; καὶ τί ὅτι ἤλθετε πρός με νῦν ἡνίκα ἐθλίβητε;
8 *καὶ εἶπαν ⓐ πρεσβύτεροι γαλαὰδ πρὸς ἰεφθάε, οὐχ' ὕτως νῦν σωήλθομεν πρὸς σέ, & συμπορεύσῃ ἡμῖν, καὶ πολεμήσομεν ἐν τοῖς υἱοῖς ἀμμών, & ἔσῃ ἡμῖν εἰς κεφαλὴν πᾶσιν τοῖς καθικοῦσιν γαλαάδ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[14] Ite & rogate ab erroribus quibus voluistis in eis, num si potentes ad liberandum vos in tempore afflictionum vestrarum.
[15] Et dixerunt filij Israel ante Dominum, Peccauimus; fac tu nobis sicut omne quod constitutum ante te; verùm libera nos nunc die hac. [16] Et abiecerunt errores gentium ex inter ipsos, & seruierunt ante Dominum, & arctata est anima eius in labore Israel.
[17] Et congregati sunt filij Ghamon, & posuerunt in Gilghad, & congregati sunt filij Israel, & posuerunt in Miszpeia.
[18] Et dixerunt populus principum Gilghad, vir ad socium suum; Qui vir qui ponens ad ineundum bellum in filijs Ghamon, erit caput omnibus habitatoribus Gilghad.

CAP. XI.

ET Iiphtahh Ghilghadæus fuit vir virtutis, & ipse filius mulieris tabernariæ; & genuit Gilghad Iiphtahh. [2] Et peperit vxor Gilghad ei filios, & creuerunt filij mulieris, & eiecerunt Iiphtahh, & dixerunt ei; Non hæreditabis in domo patris nostri, quoniam filius mulieris de tribu alia tu. [3] Et fugit Iiphtahh ab-ante fratres suos, & habitauit in terra Tob; & congregati sunt ad Iiphtahh viri vacui, & exierunt cum eo. [4] Et fuit ad tempus dierum, & inierunt bellum filij Ghamon cum Israel. [5] Et fuit cùm inierunt bellum filij Ghamon cum Israel, & venerunt senes Gilghad ad accipiendum Iiphtahh ex terra Tob. [6] Et dixerunt Iiphtahh, Veni & eris nobis in magnum, & inibimus bellum in filijs Ghamon. [7] Et dixit Iiphtahh senibus Gilghad, Nónne vos odistis me & eiecistis me de domo patris mei? & quid hoc venistis ad me nunc cùm afflictum est vobis? [8] Et dixerunt senes Gilghad Iiphtahh; In sic nunc rediuimus ad te, & ibis nobiscum, & inibis bellum cum filiis Ghamon, & eris nobis in caput omnibus habitatoribus Gilghad.

14 * לְכוּ וְזַעֲקוּ אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם בָּם
הֵמָּה יוֹשִׁיעוּ לָכֶם בְּעֵת צָרַתְכֶם׃
15 * וַיֹּאמְרוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה חָטָאנוּ עֲשֵׂה־
אַתָּה לָנוּ כְּכָל־הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ אַךְ הַצִּילֵנוּ נָא
16 הַיּוֹם הַזֶּה׃ * וַיָּסִירוּ אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר מִקִּרְבָּם
וַיַּעַבְדוּ אֶת־יְהוָה וַתִּקְצַר נַפְשׁוֹ בַּעֲמַל יִשְׂרָאֵל׃
17 * וַיִּצָּעֲקוּ בְּנֵי עַמּוֹן וַיַּחֲנוּ בַּגִּלְעָד וַיֵּאָסְפוּ בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בַּמִּצְפָּה׃
18 * וַיֹּאמְרוּ הָעָם שָׂרֵי גִלְעָד אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מִי
הָאִישׁ אֲשֶׁר יָחֵל לְהִלָּחֵם בִּבְנֵי עַמּוֹן יִהְיֶה לְרֹאשׁ
לְכֹל יֹשְׁבֵי גִלְעָד׃

יא

1 * וְיִפְתָּח הַגִּלְעָדִי הָיָה גִּבּוֹר חַיִל
וְהוּא בֶּן־אִשָּׁה זוֹנָה וַיֹּלֶד גִּלְעָד אֶת־יִפְתָּח׃
2 * וַתֵּלֶד אֵשֶׁת־גִּלְעָד לוֹ בָּנִים וַיִּגְדְּלוּ בְנֵי־
הָאִשָּׁה וַיְגָרְשׁוּ אֶת־יִפְתָּח וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־תִנְחַל
בְּבֵית־אָבִינוּ כִּי בֶן־אִשָּׁה אַחֶרֶת אָתָּה׃
3 * וַיִּבְרַח יִפְתָּח מִפְּנֵי אֶחָיו וַיֵּשֶׁב בְּאֶרֶץ טוֹב
וַיִּתְלַקְטוּ אֶל־יִפְתָּח אֲנָשִׁים רֵיקִים וַיֵּצְאוּ עִמּוֹ׃
4 * וַיְהִי מִיָּמִים וַיִּלָּחֲמוּ בְנֵי־עַמּוֹן עִם־יִשְׂרָאֵל׃
5 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־נִלְחֲמוּ בְנֵי־עַמּוֹן עִם־יִשְׂרָאֵל
וַיֵּלְכוּ זִקְנֵי גִלְעָד לָקַחַת אֶת־יִפְתָּח מֵאֶרֶץ טוֹב׃
6 * וַיֹּאמְרוּ לְיִפְתָּח לְכָה וְהָיִיתָה לָנוּ לְקָצִין
וְנִלָּחֲמָה בִּבְנֵי עַמּוֹן׃
7 * וַיֹּאמֶר יִפְתָּח לְזִקְנֵי גִלְעָד הֲלֹא אַתֶּם
שְׂנֵאתֶם אוֹתִי וַתְּגָרְשׁוּנִי מִבֵּית אָבִי וּמַדּוּעַ בָּאתֶם
8 אֵלַי עַתָּה כַּאֲשֶׁר צַר לָכֶם׃ * וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי
גִלְעָד אֶל־יִפְתָּח לָכֵן עַתָּה שַׁבְנוּ אֵלֶיךָ וְהָלַכְתָּ
עִמָּנוּ וְנִלְחַמְתָּ בִּבְנֵי עַמּוֹן וְהָיִיתָ לָנוּ לְרֹאשׁ לְכֹל
יֹשְׁבֵי גִלְעָד׃

14 * Ite & inuocate deos quos elegistis;
ipsi vos liberent in tempore angustiæ.
15 * Dixerúntq; filij Israel ad Dominum,
Peccauimus, redde tu nobis quicquid ti-
16 bi placet; tantum nunc libera nos. * Quę
D dicẽtes, omnia de finibus suis alienorum
deorum idola proiecerunt, & seruierunt
Dño Deo, qui doluit super miserijs eorũ.
17 * Itaque filij Ammon conclamantes in
Galaad fixere tentoria, contra quos con-
gregati filij Israel in Maspha castrametati
18 sunt. * Dixerúntq; principes Galaad sin
guli ad proximos suos: Qui primus ex no
bis contra filios Ammon cœperit dimica-
re, erit dux populi Galaad.

CAP. XI.

1 FVit itaque illo in tempore Iepthe Ga-
A laadites vir fortissimus atq; pugnator,
filius mulieris meretricis, qui natus est de
2 Galaad. * Habuit autem Galaad vxorem,
de qua suscepit filios; qui, postquam cre-
uerant, eiecerunt Iepthe, dicentes: Hæres
in domo patris nostri esse non poteris;
3 quia de altera matre natus es. * Quos ille
fugiens atque deuitans habitauit in terra
Thob. Congregatíque sunt ad eum viri
inopes & latrocinantes, & quasi principẽ
4 sequebantur. * In illis diebus pugnabant
5 filij Ammon contra Israel. * Quibus acri-
ter instantibus perrexerunt maiores natu
de Galaad, vt tollerent in auxilium sui
Iepthe de terra Thob.
6 * Dixerúntque ad eum, Veni & esto
princeps noster, & pugna contra filios
Ammon.
7 * Quibus ille respondit: Nónne vos
estis, qui odistis me, & eiecistis de domo
patris mei; & nunc venistis ad me necessi-
tate compulsi?
8 * Dixerúntq; principes Galaad ad Ie-
pthe: Ob hanc igitur caussam nunc ad te
venimus, vt proficiscaris nobiscum & pu-
gnes contra filios Ammon, sisque dux
omnium qui habitant in Galaad.

תרגום יונתן

14 אֱזִילוּ וּבְעוֹ מִן טַעֲוָתָא דְאִיתְרְעֵיתוּן בְּהוֹן הַאִם יָכְלִין לְמִפְרַקְכוֹן בְּעִידַן עֲקַתְכוֹן׃ 15 וַאֲמַרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם
יְיָ חַבְנָא עֲבֵיד אַתְּ לָנָא כְּכָל דְּתַקֵּין קֳדָמָךְ בְּרָם שֵׁיזֵבְנָא כְּעַן יוֹמָא הָדֵין׃ 16 וְאַעְדִּיאוּ יַת טַעֲוַת עַמְמַיָּא מִבֵּינֵיהוֹן וּפְלַחוּ
קֳדָם יְיָ וַתִּקְצַר נַפְשׁוֹ בַּעֲמַל יִשְׂרָאֵל׃ 17 וְאִתְכְּנִישׁוּ בְּנֵי עַמּוֹן וּשְׁרוֹ בְּגִלְעָד וְאִתְכְּנִישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּשְׁרוֹ בְּמִצְפְּיָא׃
18 וַאֲמַרוּ עַמָּא רַבְרְבֵי גִלְעָד גְּבַר לְחַבְרֵיהּ מַן גַּבְרָא דִּישָׁרֵי לְאַגָּחָא קְרָבָא בִּבְנֵי עַמּוֹן יְהֵי לְרֵישָׁא לְכָל יָתְבֵי גִלְעָד׃

יא

1 וְיִפְתָּח גִּלְעָדָאָה הֲוָה גִּיבַר חֵילָא וְהוּא בַּר אִיתְּתָא פּוּנְדְּקִיתָא וְאוֹלֵיד גִּלְעָד יַת יִפְתָּח׃ 2 וִילֵידַת אִתַּת גִּלְעָד לֵיהּ בְּנִין
וּרְבִיאוּ בְּנֵי אִתְּתָא וְתָרִיכוּ יַת יִפְתָּח וַאֲמַרוּ לֵיהּ לָא תַחְסִין בְּבֵית אֲבוּנָא אֲרֵי בַּר אִיתְּתָא מִשִּׁבְטָא אוֹחֲרִי אַתְּ׃ 3 וְעָרַק יִפְתָּח
מִן קֳדָם אֲחוֹהִי וִיתֵיב בְּאַרַע טוֹב וְאִתְכְּנִישׁוּ לְוַת יִפְתָּח גֻּבְרִין סְרִיקִין וּנְפַקוּ עִימֵיהּ׃ 4 וַהֲוָה לִזְמַן יוֹמִין וְאַגִּיחוּ קְרָבָא בְּנֵי עַמּוֹן
עִם יִשְׂרָאֵל׃ 5 וַהֲוָה כַּד אַגִּיחוּ קְרָבָא בְּנֵי עַמּוֹן עִם יִשְׂרָאֵל וַאֲזַלוּ סָבֵי גִלְעָד לְמִדְבַּר יַת יִפְתָּח מֵאַרַע טוֹב׃
6 וַאֲמַרוּ לְיִפְתָּח אֱיתָא וּתְהֵי לָנָא לְרַבָּא וְנַגִּיחַ קְרָבָא בִּבְנֵי עַמּוֹן׃
7 וַאֲמַר יִפְתָּח לְסָבֵי גִלְעָד הֲלָא אַתּוּן סְנֵיתוּן יָתִי וְתָרֶכְתּוּנִי מִבֵּית אֲבָא וּמָדֵין אֲתֵיתוּן לְוָתִי כְּעַן כַּד עָקַת לְכוֹן׃
8 וַאֲמַרוּ סָבֵי גִלְעָד לְיִפְתָּח בְּכֵין כְּעַן חַבְנָא לְוָתָךְ וּתְהָךְ עִימָּנָא וְתַגִּיחַ קְרָבָא בִּבְנֵי עַמּוֹן וּתְהֵי לָנָא לְרֵישׁ לְכָל יָתְבֵי גִלְעָד׃

*Ite & clamate ad deos quos elegistis vobis, & ipsi liberent vos in tempore angustiæ vestræ. *Et dixerunt filij Israel ad Dominum, Peccauimus; fac tu nobis iuxta omnia quæ placuerint coram te; verùm Domine libera nos in die hac. *Et proiecerunt deos alienos de medio eorum, & seruierũt Domino, & doluit in labore Israel.

*Et ascenderunt filij Ammon, & fixere tentoria in Galaad, & exierunt filij Israel, & castrametati sunt in specula.

*Et dixerunt populi principes Galaad, vir ad proximum suum, Quis vir qui incipiet pugnare contra filios Ammon, & erit in caput omnibus habitantibus in Galaad?

CAP. XI.

ET Iephthae Galaadites fuit potens in fortitudine, & ipse filius mulieris meretricis; & peperit Galaad Iephthae.

*Et peperit vxor Galaad ei filios, & creuerunt filij mulieris; & eiecerunt Iephthae, et dixerunt ei, Non eris hæres in domo patris nostri, quoniam filius mulieris meretricis tu es.

*Et aufugit Iephthae à facie fratrum suorum, & habitauit in terra Tob; & congregati sunt ad Iephthae viri inopes, & simul ibant cum illo.

*Et factum est post dies, & pugnauerunt filij Ammon cum Israel.

*Et factũ est quando pugnauerunt filij Ammon cum Israel, & perrexerunt maiores natu Galaad, vt tollerent Iephthae in terra Tob.

*Et dixerunt ad Iephthae, Veni & eris nobis in principem, & pugnabimus contra filios Ammon.

*Et dixit Iephthae senioribus Galaad, Nonne vos odistis me & eiecistis me de domo patris mei, & abiecistis me à vobis? & quid venistis ad me nunc quando afflicti estis?

*Et dixerunt seniores Galaad ad Iephthae, Nonne sic nunc conuenimus ad te, & proficisceris nobiscum & pugnabimus contra filios Ammon, & eris nobis in caput omnibus habitantibus Galaad?

14 *βαδίζετε & βοᾶτε πρὸς τοὺς θεοὺς οὓς ἐξελέξασθε ἑαυτοῖς, καὶ αὐτοὶ σωτάτωσαν ὑμᾶς ἐν καιρῷ θλίψεως
15 ὑμῶν. *& εἶπαν ⓐ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς κύριον, ἡμάρτομεν, ποίησον σὺ ἡμῖν κτ̄ πάντα ὅσα δὺ ἀρέσκη ἐνώπιόν σου, πλὴν κύριε ἔξελοῦ ἡμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.
16 *καὶ μετέστησαν τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἐλάτρευσαν τῷ κυρίῳ, καὶ ὀλιγοψύχησεν ἐν
17 τῷ κόπῳ ἰσραήλ. *καὶ διέβησαν ⓐ υἱοὶ ἀμμὼν, & παρενέβαλον ἐν γαλαάδ· & ἐξῆλθον ⓐ υἱοὶ ἰσραὴλ, & παρενέβαλον ἐν τῇ ἀμασηφά.
18 *& εἶπον ⓐ οἱ λαοὶ ἄρχοντες γαλαάδ, ἀνὴρ πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, τίς ἀνὴρ ὃς ἄρξεται πολεμῆσαι ἐν τοῖς υἱοῖς ἀμμὼν, καὶ ἔσαι εἰς κεφαλὴν πᾶσιν τοῖς καθικοῦσιν ἐν γαλαάδ;

ιά.

1 *Καὶ ἰεφθάε ὁ γαλααδίτης ἰὼδυνατὸς ἐν ἰσχύϊ, & αὐτὸς υἱὸς γυναικὸς πόρνης· & ἔτεκεν τῷ γαλαὰδ τὸν ἰεφ-
2 θάε. *καὶ ἔτεκεν ἡ γυνὴ γαλαὰδ αὐτῷ υἱούς· καὶ ἰὼδρυώθησαν ⓐ υἱοὶ τ̄ γυναικός· καὶ ἐξέβαλον τὸν ἰεφθάε· & εἶπον αὐτῷ, οὐ κληρονομήσεις ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς ἡμῶν, ὅτι υἱὸς γυναικὸς ἑταίρας σύ εἶ.
3 *καὶ ἀπέδρα ἰεφθάε ἀπὸ προσώπου τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, & κατῴκησεν ἐν γῇ τώβ· & συνελέγοντο πρὸς τὸν ἰεφθάε ἄνδρες λιτοί, & συνεξεπορεύοντο μετ' αὐτοῦ.
4 *καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας, καὶ ἐπολέμησαν ⓐ υἱοὶ ἀμμὼν μ̄τ̄ ἰσραήλ.
5 *καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἐπολέμησαν υἱοὶ ἀμμὼν μ̄τ̄ ἰσραήλ, καὶ ἐπορεύθησαν ⓐ πρεσβύτεροι γαλαὰδ παραλαβεῖν τὸν ἰεφθάε ἐν γῇ τώβ.
6 *καὶ εἶπον πρὸς ἰεφθάε, δεῦρο & ἔστω ἡμῖν εἰς ἡγούμενον, καὶ πολεμήσομεν τοῖς υἱοῖς ἀμμών.
7 *καὶ εἶπεν ἰεφθάε τοῖς πρεσβυτέροις γαλαάδ, οὐχ' ὑμεῖς ἐμισήσατέ με, & ἐξεβάλετέ με ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου; καὶ ἐξαπεστείλατέ με ἀφ' ὑμῶν; καὶ τί ὅτι ἤλθετε πρός με νῦν ἡνίκα ἐθλίβητε;
8 *καὶ εἶπαν ⓐ πρεσβύτεροι γαλαὰδ πρὸς ἰεφθάε, οὐχ' ὕτως νῦν σωήλθομεν πρὸς σέ, & συμπορεύσῃ ἡμῖν, καὶ πολεμήσομεν ἐν τοῖς υἱοῖς ἀμμών, & ἔσῃ ἡμῖν εἰς κεφαλὴν πᾶσιν τοῖς καθικοῦσιν γαλαάδ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[14] Ite & rogate ab erroribus quibus voluistis in eis, num si potentes ad liberandum vos in tempore afflictionum vestrarum.
[15] Et dixerunt filij Israel ante Dominum, Peccauimus; fac tu nobis sicut omne quod constitutum ante te; verùm libera nos nunc die hac. [16] Et abiecerunt errores gentium ex inter ipsos, & seruierunt ante Dominum, & arctata est anima eius in labore Israel.
[17] Et congregati sunt filij Ghamon, & posuerunt in Gilghad, & congregati sunt filij Israel, & posuerunt in Miszpeia.
[18] Et dixerunt populus principum Gilghad, vir ad socium suum; Qui vir qui ponens ad ineundum bellum in filijs Ghamon, erit caput omnibus habitatoribus Gilghad.

CAP. XI.

ET Iiphtahh Ghilghadæus fuit vir virtutis, & ipse filius mulieris tabernariæ; & genuit Gilghad Iiphtahh. [2] Et peperit vxor Gilghad ei filios, & creuerunt filij mulieris, & eiecerunt Iiphtahh, & dixerunt ei; Non hæreditabis in domo patris nostri, quoniam filius mulieris de tribu alia tu. [3] Et fugit Iiphtahh ab-ante fratres suos, & habitauit in terra Tob; & congregati sunt ad Iiphtahh viri vacui, & exierunt cum eo. [4] Et fuit ad tempus dierum, & inierunt bellum filij Ghamon cum Israel. [5] Et fuit cùm inierunt bellum filij Ghamon cum Israel, & venerunt senes Gilghad ad accipiendum Iiphtahh ex terra Tob. [6] Et dixerunt Iiphtahh, Veni & eris nobis in magnum, & inibimus bellum in filijs Ghamon. [7] Et dixit Iiphtahh senibus Gilghad, Nónne vos odistis me & eiecistis me de domo patris mei? & quid hoc venistis ad me nunc cùm afflictum est vobis? [8] Et dixerunt senes Gilghad Iiphtahh; In sic nunc rediuimus ad te, & ibis nobiscum, & inibis bellum cum filiis Ghamon, & eris nobis in caput omnibus habitatoribus Gilghad.

9 * וַיֹּאמֶר יִפְתָּח אֶל־זִקְנֵי גִלְעָד אִם־מְשִׁיבִים
אֹתִי יְהוָה לְהִלָּחֵם בִּבְנֵי עַמּוֹן וְנָתַן יְהוָה אוֹתָם
10 לְפָנָי אֲנֹכִי אֶהְיֶה לָכֶם לְרֹאשׁ: * וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי־
גִלְעָד אֶל־יִפְתָּח יְהוָה יִהְיֶה שֹׁמֵעַ בֵּינוֹתֵינוּ אִם־
11 לֹא כִדְבָרְךָ כֵּן נַעֲשֶׂה: * וַיֵּלֶךְ יִפְתָּח עִם־
זִקְנֵי גִלְעָד וַיָּשִׂימוּ הָעָם אוֹתוֹ עֲלֵיהֶם לְרֹאשׁ
וְלִקְצִין וַיְדַבֵּר יִפְתָּח אֶת־כָּל־דְּבָרָיו לִפְנֵי יְהוָה
12 בַּמִּצְפָּה: * וַיִּשְׁלַח יִפְתָּח מַלְאָכִים אֶל־
מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן לֵאמֹר מַה־לִּי וָלָךְ כִּי־בָאתָ אֵלַי
13 לְהִלָּחֵם בְּאַרְצִי: * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן
אֶל־מַלְאֲכֵי יִפְתָּח כִּי־לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת־אַרְצִי
בַּעֲלוֹתוֹ מִמִּצְרַיִם מֵאַרְנוֹן וְעַד־הַיַּבֹּק וְעַד־
הַיַּרְדֵּן וְעַתָּה הָשִׁיבָה אֹתָהֶן בְּשָׁלוֹם:
14 * וַיּוֹסֶף עוֹד יִפְתָּח וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־מֶלֶךְ
15 בְּנֵי עַמּוֹן: * וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה אָמַר יִפְתָּח לֹא־
לָקַח יִשְׂרָאֵל אֶת־אֶרֶץ מוֹאָב וְאֶת־אֶרֶץ בְּנֵי
16 עַמּוֹן: * כִּי בַּעֲלוֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיֵּלֶךְ יִשְׂרָאֵל
בַּמִּדְבָּר עַד־יַם־סוּף וַיָּבֹא קָדֵשָׁה:
17 * וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל מַלְאָכִים אֶל־מֶלֶךְ אֱדוֹם
לֵאמֹר אֶעְבְּרָה־נָּא בְאַרְצֶךָ וְלֹא שָׁמַע מֶלֶךְ אֱדוֹם
וְגַם אֶל־מֶלֶךְ מוֹאָב שָׁלָח וְלֹא אָבָה וַיֵּשֶׁב יִשְׂרָאֵל
18 בְּקָדֵשׁ: * וַיֵּלֶךְ בַּמִּדְבָּר וַיָּסָב אֶת־אֶרֶץ אֱדוֹם
וְאֶת־אֶרֶץ מוֹאָב וַיָּבֹא מִמִּזְרַח־שֶׁמֶשׁ לְאֶרֶץ
מוֹאָב וַיַּחֲנוּ בְּעֵבֶר אַרְנוֹן וְלֹא־בָאוּ בִּגְבוּל מוֹאָב
19 כִּי אַרְנוֹן גְּבוּל מוֹאָב: * וַיִּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל
מַלְאָכִים אֶל־סִיחוֹן מֶלֶךְ־הָאֱמֹרִי מֶלֶךְ חֶשְׁבּוֹן
וַיֹּאמֶר לוֹ יִשְׂרָאֵל נַעְבְּרָה־נָּא בְאַרְצְךָ עַד־מְקוֹמִי:
20 * וְלֹא־הֶאֱמִין סִיחוֹן אֶת־יִשְׂרָאֵל עֲבֹר בִּגְבֻלוֹ
וַיֶּאֱסֹף סִיחוֹן אֶת־כָּל־עַמּוֹ וַיַּחֲנוּ בְיָהְצָה וַיִּלָּחֶם
עִם־יִשְׂרָאֵל:

9 *Iepthe quoq; dixit eis, Si verè veniſtis
ad me vt pugnem pro vobis contra filios
Ammon, tradideritq; eos Dñs in manus
10 meas, ego ero veſter princeps. *Qui re-
ſpõderunt ei: Dñs qui hęc audit, ipſe me-
diator ac teſtis eſt, quòd noſtra promiſſa fa
11 ciemus. *Abijt itaq; Iepthe cum princi-
pibus Galaad, fecitq; eum omnis popu-
lus principem ſui. locutúſque eſt Iepthe
omnes ſermones ſuos coram Dño in Ma-
12 ſpha. *Et miſit nuncios ad regem filiorũ
B Ammon qui ex perſona ſua diceret; Quid
mihi & tibi eſt, quia veniſti contra me, vt
13 vaſtares terram meam? *Quibus ille re-
ſpondit, Quia tulit Iſrael terrã meã quan-
do aſcendit de Ægypto, à finibus Arnon
vſque Ieboc atque Iordanem. Nunc ergo
cum pace redde mihi eam.
14 *Per quos rurſum mandauit Iepthe, &
imperauit eis vt dicerent regi Ammon.
15 *Hęc dicit Iepthe, Non tulit Iſrael ter-
ram Moab nec terram filiorum Ammon.
16 *Sed quando de Ægypto conſcende-
runt, ambulauit per ſolitudinem vſq; ma-
17 re rubrum, & venit in Cades. *Miſitque
nuncios ad regem Edom, dicens: Dimitte
vt tranſeam terram tuam. Qui noluit ac-
quieſcere precibus eius. Miſit quoque ad
regẽ Moab, qui & ipſe tranſitum præbere
contempſit. Manſit itaque in Cades:
18 *Et circuiuit ex latere terram Edom &
terram Moab. Venítque ad Orientalem
plagam terræ Moab, & caſtrametatus eſt
trans Arnon; nec voluit intrare terminos
Moab: Arnon quippe confinium eſt terrę
19 Moab. *Miſit itaq; Iſrael nuncios ad Seó
C regem Ammorræorum, qui habitabat in
Eſebon, & dixerunt ei: Dimitte vt tranſ-
eam per terram tuam vſque ad fluuium.
20 *Qui & ipſe Iſrael verba deſpiciens,
non dimiſit eum tranſire per terminos
ſuos, ſed infinita multitudine congrega-
ta egreſſus eſt contra eum in Iaſa; & for-
titer reſiſtebat.

תרגום יונתן

9 וַאֲמַר יִפְתָּח לְסָבֵי גִלְעָד אִם מְתִיבִין אַתּוּן יָתִי לְאַגָּחָא קְרָבָא בִּבְנֵי עַמּוֹן וְיִמְסַר יְיָ יַהֲוֹן קֳדָמַי אֲנָא אֶהֱוֵי לְכוֹן לְרֵישׁ:
10 וַאֲמַרוּ סָבֵי גִלְעָד לְיִפְתָּח מֵימְרָא דַיְיָ יְהֵי סָהִיד בֵּינָנָא אִם לָא כְּפִתְגָמָךְ כֵּן נַעְבִּיד:
11 וַאֲזַל יִפְתָּח עִם סָבֵי גִלְעָד וְמַנִּיאוּ עַמָּא יָתֵיהּ עֲלֵיהוֹן לְרֵישׁ וּלְרַבָּא וְסַדַּר יִפְתָּח יַת כָּל פִּתְגָמוֹהִי קֳדָם יְיָ בְּמִצְפְּיָא:
12 וְשְׁלַח יִפְתָּח אִזְגַּדִּין לְוָת מַלְכָּא דִבְנֵי עַמּוֹן לְמֵימַר מָה לִי וָלָךְ אֲרֵי אֱתֵיתָא לְוָתִי לְאַגָּחָא קְרָבָא בְּאַרְעִי:
13 וַאֲמַר מַלְכָּא דִבְנֵי עַמּוֹן לְאִזְגַּדֵּי יִפְתָּח אֲרֵי נְסֵיב יִשְׂרָאֵל יַת אַרְעִי בְּמִסְקֵהּ מִמִּצְרַיִם מֵאַרְנוֹנָא וְעַד יוּבְקָא וְעַד יַרְדְּנָא וּכְעַן אֲתֵיב יַתְהוֹן בְּשָׁלָם:
14 וְאוֹסִיף עוֹד יִפְתָּח וּשְׁלַח אִיזְגַּדִּין לְוָת מַלְכָּא דִבְנֵי עַמּוֹן:
15 וַאֲמַר לֵיהּ כִּדְנָן אֲמַר יִפְתָּח לָא נְסִיב יִשְׂרָאֵל יַת אַרְעָא דְמוֹאָבָאֵי וְיַת אַרְעָא דִבְנֵי עַמּוֹן:
16 אֲרֵי בְּמִסְקֵהוֹן מִמִּצְרַיִם וַאֲזַל יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבְּרָא עַד יַמָּא דְסוּף וַאֲתָא לְרָקָם:
17 וּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אִזְגַּדִּין לְוָת מַלְכָּא דֶאֱדוֹם לְמֵימַר אֶעְבַּר כְּעַן בְּאַרְעָךְ וְלָא קַבֵּל מַלְכָּא דֶאֱדוֹם וְאַף לְוָת מַלְכָּא דְמוֹאָב שְׁלַח וְלָא אָבָא וְיֵתֵיב יִשְׂרָאֵל בְּרָקָם:
18 וַאֲזַל בְּמַדְבְּרָא וְאַקִּיף יַת אַרַע אֱדוֹמָאֵי וְיַת אַרַע מוֹאָבָאֵי וַאֲתָא מִמַּדְנַח שִׁמְשָׁא לְאַרַע מוֹאָבָאֵי וּשְׁרוֹ בְּעִיבְרָא דְאַרְנוֹן וְלָא עֲרוֹ בִּתְחוּם מוֹאָב אֲרֵי אַרְנוֹן תְּחוּם מוֹאָב:
19 וּשְׁלַח יִשְׂרָאֵל אִזְגַּדִּין לְוָת סִיחוֹן מַלְכָּא דְחֶשְׁבּוֹן וַאֲמַר לֵיהּ יִשְׂרָאֵל נְעִיבְרָה כְעַן בְּאַרְעָךְ עַד אַתְרִי:
20 וְלָא הֵאֱמִין סִיחוֹן יַת יִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּר בִּתְחוּמֵיהּ וְכַנֵּשׁ סִיחוֹן יַת כָּל עַמֵּיהּ וּשְׁרוֹ בְּיָהְצָן וַאֲגִיחַ קְרָבָא עִם יִשְׂרָאֵל:

* *Et dixit Jephthae ad seniores Galaad, Si* 9
conuertitis me vos vt pugnem contra filios Ammon, et tradiderit Dominus eos coram me, ego ero vobis in caput.

* *Et dixerunt seniores Galaad ad Jephthae,* 10
Dominus erit audiens inter nos, si non secundum verbum tuum sic faciemus.

* *Et abijt Jephthae cum senioribus Galaad,* 11
& constituerunt populus eum super se in caput & in principem; & locutus est Jephthae omnes sermones suos coram Domino in Masspha.

* *Et misit Jephthae nuncios ad regem filio-* 12
rum Ammon, dicens: Quid mihi & tibi, quoniam venis ad me tu vt pugnes contra me in terra mea?

* *Et dixit rex Ammõ ad nuncios Jephthae,* 13
Quoniam accepit Jsrael terram meam in ascensu eius de Ægypto ab Arnon vsque ad Jeboc & vsque ad Jordanem; & nunc redde illas cum pace.

* *Et addidit adhuc Jephthae, & misit nun-* 14
cios ad regem filiorum Ammon.

* *Et dixerũt ei, Hæc dicit Jephthae, Non ac-* 15
cepit Jsrael terram Moab & terram filiorum Ammon, * *Jn ascensu eorum de Ægypto, sed* 16
ambulauit Jsrael in solitudine vsque ad mare rubrum, & venit vsque ad Cades.

* *Et misit Jsrael nuncios ad regem Edom,* 17
dicens; Transibo per terram tuam. & non audiuit rex Edom. & ad regem Moab misit, & non voluit, & sedit Jsrael in Cades.

* *Et præteriuit per desertum, & circuiuit* 18
terram Edom & terram Moab, & venit ad orientẽ Solis terræ Moab, & castrametati sunt trans Arnon, & non intrauerunt in terminum Moab, quoniam Arnon erat terminus Moab.

* *Et misit nuncios Jsrael ad Seon regem* 19
Amorræorum regem Esebon; et dixit ei Jsrael, Transibo per terram tuam vsq; ad locũ meum.

* *Et noluit Seon Jsrael transire per termi-* 20
nos suos, & congregauit Seon omnem populum suum, & castrametatus est in Jassa, & pugnauit cum Jsrael.

9 * καὶ εἶπεν ἰεφθάε πρὸς σὺν πρεσβυτέρους γαλαάδ, εἰ ἐπιστρέφετέ μὲ ὑμεῖς πολεμῆσαι ἐν τοῖς υἱοῖς ἀμμών, καὶ παραδῷ κύριος αὐτοὺς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἐγὼ ἔσομαι ὑμῖν εἰς κεφαλήν.

10 * καὶ εἶπαν οἱ πρεσβύτεροι γαλαάδ πρὸς ἰεφθάε, κύριος ἔσται ἀκούων ἀναμέσον ἡμῶν, εἰ μὴ κατὰ τὸ ῥῆμά σου οὕτως ποιήσομεν.

11 * καὶ ἐπορεύθη ἰεφθάε μετὰ τῶν πρεσβυτέρων γαλαάδ, καὶ κατέστησαν ὁ λαὸς αὐτὸν ἐπ' αὐτῶν εἰς κεφαλὴν, καὶ εἰς ἡγούμενον· καὶ ἐλάλησεν ἰεφθάε πάντας τοὺς λόγους αὐτοῦ ἐνώπιον κυρίου ἐν μασηφά.

12 * καὶ ἀπέστειλεν ἰεφθάε ἀγγέλους πρὸς βασιλέα υἱῶν ἀμμὼν λέγων, τί ἐμοὶ καὶ σοί, ὅτι ἥκεις πρός με σὺ πολεμῆσαί με ἐν τῇ γῇ μου;

13 * καὶ εἶπεν βασιλεὺς ἀμμὼν πρὸς τοὺς ἀγγέλους ἰεφθάε, διότι ἔλαβεν ἰσραὴλ τὴν γῆν μου ἐν τῇ ἀναβάσει αὐτοῦ ἐξ αἰγύπτου ἀπὸ ἀρνὼν ἕως ἰαβὼκ καὶ ἕως τοῦ ἰορδάνου· καὶ νῦν ἐπίστρεψον αὐτὰς μετ' εἰρήνης.

14 * καὶ προσέθετο ἔτι ἰεφθάε, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς τὸν βασιλέα υἱῶν ἀμμών.

15 * καὶ εἶπαν αὐτῷ, τάδε λέγει ἰεφθάε, οὐκ ἔλαβεν ἰσραὴλ τὴν γῆν μωὰβ καὶ τὴν γῆν υἱῶν ἀμμών,

16 * ἐν τῇ ἀναβάσει αὐτῶν ἐξ αἰγύπτου, ἀλλ' ἐπορεύθη ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἕως θαλάσσης ἐρυθρᾶς, καὶ ἦλθεν ἕως κάδης.

17 * καὶ ἐξαπέστειλεν ἰσραὴλ ἀγγέλους πρὸς βασιλέα ἐδώμ, λέγων, παρελεύσομαι διὰ τῆς σου, καὶ οὐκ ἤκουσεν βασιλεὺς ἐδώμ· καὶ πρὸς βασιλέα μωὰβ ἀπέστειλεν, καὶ οὐκ ἠθέλησεν· καὶ ἐκάθησεν ἰσραὴλ ἐν κάδης.

18 * καὶ διῆλθεν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐκύκλωσεν τὴν γῆν ἐδώμ καὶ τὴν γῆν μωάβ· καὶ παρεγένετο κατ' ἀνατολὰς ἡλίου τῆς γῆς μωάβ, καὶ παρενέβαλον ἐν τῷ πέραν ἀρνών, καὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ ὅριον μωάβ, ὅτι ἀρνὼν ἦν ὅριον μωάβ.

19 * καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους ἰσραὴλ πρὸς σηὼν βασιλέα τῶν ἀμορραίων βασιλέα ἐσεβών, καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰσραήλ, παρελεύσομαι διὰ τῆς σου ἕως τοῦ τόπου μου.

20 * καὶ οὐκ ἠθέλησεν σηὼν τὸν ἰσραὴλ διελθεῖν διὰ τῶν ὁρίων αὐτοῦ· καὶ συνήγαγεν σηὼν πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ, καὶ παρενέβαλεν εἰς ἰασά, καὶ ἐπολέμησεν μετὰ ἰσραήλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Et dixit Iiphthahh senibus Gilghad, Si redire facientes vos me ad ineundum bellum in filiis Ghamon, & tradet Dominus eos ante me, ego ero vobis capiti. [10] Et dixerunt senes Gilghad Iiphthahh, Dictum Domini erit testis inter nos, si non vt verbum tuum sic faciemus. [11] Et venit Iiphthahh cum senibus Gilghad, & præfecerunt populus eum super se ad caput & ad magnum; & ordinauit Iiphthahh omnia verba sua ante Dominum in Miszpeia. [12] Et misit Iiphthahh nuncios ad regem filiorum Ghamon ad dicendum, Quid tibi & mihi? nam venisti ad me ad ineundum bellum in terra mea.

[13] Et dixit rex filiorum Ghamon nunciis, Quia cepit Israel terram meam in exire suo ex Miszraim ab Arnona, & vsque Iubka, & vsque Iordanem; & nunc redde ea in pace. [14] Et addidit adhuc Iiphthahh, & misit nuncios ad regem filiorum Ghamon: [15] Et dixit ei, Sic dixit Iiphthahh: non cepit Israel terram Moabæorum, & terram filiorum Ghamon. [16] Nam in exeundo eos ex Miszraim, & ambulauit Israel in deserto vsque mare Zzuph, & venit ad Rekam.

[17] Et misit Israel nuncios ad regem Edom ad dicendum, Transibo nunc in terra tua, & non audiuit rex Edom; & etiam ad regem Moab misit, & non voluit, & sedit Israel in Rekam. [18] Et ambulauit in deserto, & ambiuit terram Edomæorum, & terram Moabæorum, & venit ab ortu Solis ad terram Moabæorum; & posuerunt in transitu Arnon, & non intrarunt in termino Moab, quia Arnon terminus Moab. [19] Et misit Israel nuncios ad Zzihhon regem Emorrhæi regem Hhesbon; & dixit ei Israel, Transibimus nunc in terra tua vsque ad locum meum. [20] Et non credidit Zzihhon Israel ad transeundum in termino suo; & congregauit Zzihhon omnem populum suum, & posuerunt in Iahasz; & iniuit bellum cum Israel.

21 * וַיִּתֵּן יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־סִיחֹן וְאֶת־
כָּל־עַמּוֹ בְּיַד יִשְׂרָאֵל וַיַּכֻּם וַיִּירַשׁ יִשְׂרָאֵל אֵת
כָּל־אֶרֶץ הָאֱמֹרִי יוֹשֵׁב הָאָרֶץ הַהִיא׃
22 * וַיִּירְשׁוּ אֵת כָּל־גְּבוּל הָאֱמֹרִי מֵאַרְנוֹן וְעַד־
הַיַּבֹּק וּמִן־הַמִּדְבָּר וְעַד־הַיַּרְדֵּן׃
23 * וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הוֹרִישׁ אֶת־
הָאֱמֹרִי מִפְּנֵי עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה תִּירָשֶׁנּוּ׃
24 * הֲלֹא אֵת אֲשֶׁר יוֹרִישְׁךָ כְּמוֹשׁ אֱלֹהֶיךָ אוֹתוֹ
תִּירָשׁ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ מִפָּנֵינוּ
אוֹתוֹ נִירָשׁ׃ 25 * וְעַתָּה הֲטוֹב טוֹב אַתָּה מִבָּלָק
בֶּן־צִפּוֹר מֶלֶךְ מוֹאָב הָרֹב רָב עִם־יִשְׂרָאֵל אִם־
נִלְחֹם נִלְחַם בָּם׃ 26 * בְּשֶׁבֶת יִשְׂרָאֵל בְּחֶשְׁבּוֹן
וּבְבְנוֹתֶיהָ וּבַעֲרֹעֵר וּבְבְנוֹתֶיהָ וּבְכָל־הֶעָרִים אֲשֶׁר
עַל־יְדֵי אַרְנוֹן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת שָׁנָה וּמַדּוּעַ לֹא־
הִצַּלְתֶּם בָּעֵת הַהִיא׃ 27 * וְאָנֹכִי לֹא־חָטָאתִי
לָךְ וְאַתָּה עֹשֶׂה אִתִּי רָעָה לְהִלָּחֶם בִּי יִשְׁפֹּט
יְהוָה הַשֹּׁפֵט הַיּוֹם בֵּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבֵין בְּנֵי עַמּוֹן׃
28 * וְלֹא שָׁמַע מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן אֶל־דִּבְרֵי יִפְתָּח
אֲשֶׁר שָׁלַח אֵלָיו׃ 29 * וַתְּהִי עַל־יִפְתָּח רוּחַ
יְהוָה וַיַּעֲבֹר אֶת־הַגִּלְעָד וְאֶת־מְנַשֶּׁה וַיַּעֲבֹר אֶת־
מִצְפֵּה גִלְעָד וּמִמִּצְפֵּה גִלְעָד עָבַר בְּנֵי עַמּוֹן׃
30 * וַיִּדַּר יִפְתָּח נֶדֶר לַיהוָה וַיֹּאמַר אִם־
נָתוֹן תִּתֵּן אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן בְּיָדִי׃
31 * וְהָיָה הַיּוֹצֵא אֲשֶׁר יֵצֵא מִדַּלְתֵי בֵיתִי לִקְרָאתִי
בְּשׁוּבִי בְשָׁלוֹם מִבְּנֵי עַמּוֹן וְהָיָה לַיהוָה
וְהַעֲלִיתִיהוּ עוֹלָה׃ 32 * וַיַּעֲבֹר יִפְתָּח אֶל־בְּנֵי
עַמּוֹן לְהִלָּחֶם בָּם וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיָדוֹ׃ 33 * וַיַּכֵּם
מֵעֲרוֹעֵר וְעַד־בּוֹאֲךָ מִנִּית עֶשְׂרִים עִיר וְעַד אָבֵל
כְּרָמִים מַכָּה גְדוֹלָה מְאֹד וַיִּכָּנְעוּ בְּנֵי עַמּוֹן מִפְּנֵי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

21 * Tradidítq; eum Dñs in manu Iſrael cum omni exercitu ſuo, & percuſsit eum, & poſſedit omnem terram Ammorræi ha
22 bitatoris regionis illius; * Et vniuerſos fines eius de Arnon vſq; Ieboc, & de ſolitudine vſque ad Iordanem.
23 * Dominus ergo Deus Iſrael ſubuertit Ammorræum, pugnante contra illum po pulo ſuo Iſrael, & tu nunc vis poſsidere
24 terram eius? * Nónne ea, quæ poſſedit Chamos Deus tuus, tibi iure debentur? Quæ autẽ Dominus Deus noſter victor obtinuit, in noſtram cedẽt poſſeſsionem.
25 * Niſi fortè melior es Balac filio Sephor rege Moab, aut docere potes, quòd iurgatus ſit contra Iſrael, & pugnauerit
26 contra eum; * Quando habitauit in Eſe- Nu. 21.a
E bó & viculis eius, in Aroer, & villis illius, vel in cunctis ciuitatibus iuxta Arnon per trecentos annos. Quare tanto tempo re nihil ſuper hac repetitione tentaſti?
27 * Igitur nõ ego pecco in te, ſed tu contra me malè agis, indicens mihi bella non iuſta. Iudicet Dominus arbiter huius diei inter Iſrael & filios Ammon.
28 * Noluítq; acquieſcere rex filiorũ Ammon verbis Iepthe quæ per nuncios man
29 dauerat. * Factus eſt ergo ſuper Iepthe ſpiritus Domini, & circuiens Galaad & Manaſſe, Maſpha quoque Galaad, & inde tranſiens ad filios Ammon;
30 * Votum vouit Domino, dicens: Si tradideris filios Ammon in manus meas:
31 * Quicunque primus fuerit egreſſus de foribus domus meæ, mihíque occurrerit reuertenti cum pace à filijs Ammon, eum
32 holocauſtum offeram Dño. * Tranſiuítq; Iepthe ad filios Ammon, vt pugnaret contra eos quos tradidit Dominus in manus
33 eius. * Percuſsítque ab Aroer, vſq; dum venias in Mennith, viginti ciuitates, & vſque ad Abel, quæ eſt vineis conſita, plaga magna nimis; humiliatíque ſunt filij Ammon à filiis Iſrael.

תרגום יונתן

21 וּמְסַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל יַת סִיחוֹן וְיַת כָּל עַמֵּיהּ בִּידָא דְיִשְׂרָאֵל וּמְחוֹנִין וְיָרִית יִשְׂרָאֵל יַת כָּל אַרַע אֱמוֹרָאָה יָתֵיב בְּאַרְעָא הַהִיא׃
22 וְיָרִיתוּ יַת כָּל תְּחוּמֵי אֱמוֹרָאָה מֵאַרְנוֹנָא וְעַד יוּבְקָא וּמִדְבְּרָא וְעַד יַרְדְּנָא׃
23 וּכְעַן יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל תָּרִיךְ יַת אֱמוֹרָאָה מִן קֳדָם עַמֵּיהּ יִשְׂרָאֵל וְאַתְּ מְרַמֵּי לְמֵירְתַהּ׃
24 הֲלָא יַת דְּיַחְסִנְיָךְ כְּמוֹשׁ טַעֲוָתָךְ יָתֵיהּ תַּחְסִין וְיַת כָּל דְּתָרִיךְ יְיָ אֱלָהָנָא מִן קֳדָמָנָא יְהֵיהּ נֵירַת׃
25 וּכְעַן הֲטַב טָב אַתְּ מִבָּלָק בַּר צִפּוֹר מַלְכָּא דְמוֹאָב הֵמֵירָן הֲוָן עִם יִשְׂרָאֵל וְאִם קְרָבָא אַגִּיחַ בְּהוֹן׃
26 בַּד יָתֵיב יִשְׂרָאֵל בְּחֶשְׁבּוֹן וּבְכַפְרָנָהָא וּבְעַרְעוֹר וּבְכַפְרָנָהָא וּבְכָל קִרְוַיָּא דְעַל תְּחוֹמֵי אַרְנוֹן תְּלָת מְאָה שְׁנִין וּמַדָּעִין לָא שֵׁיזַבְתּוּן בְּעִידָנָא
הַהִיא׃ 27 וַאֲנָא לָא חָבֵית לָךְ וְאַתְּ עָבֵד עִמִּי בִּישָׁא לְאַגָּחָא קְרָבָא עִמִּי יְדִין יְיָ דָּעֲבַד דִּינָא יוֹמָא דֵין בֵּין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבֵין בְּנֵי עַמּוֹן׃
28 וְלָא קַבִּיל מַלְכָּא דִבְנֵי עַמּוֹן לְפִתְגָמֵי יִפְתָּח דִּשְׁלַח לְוָתֵיהּ׃
29 וּשְׁרָה עַל יִפְתָּח רוּחַ גְּבוּרְתָּא מִן קֳדָם יְיָ וַעֲבַר יַת מְנַשֶּׁה וַעֲבַר יַת מִצְפְּיָא דְגִלְעָד וּמִמִּצְפְּיָא דְגִלְעָד עֲבַר יַת בְּנֵי עַמּוֹן׃
30 וְקַיֵּים יִפְתָּח קְיָם קֳדָם יְיָ וַאֲמַר אִם מְמַסַּר תְּמַסַּר יַת בְּנֵי עַמּוֹן בִּידִי׃ 31 וִיהֵי מִיפַּק דְּיִפּוֹק בַּר מְדַשֵּׁי בֵּיתִי לְקַדָּמוֹתִי
כַּד אֲתוּב בְּשָׁלָם מִבְּנֵי עַמּוֹן וִיהֵי קֳדָם יְיָ וְאַסְקִינֵיהּ עֲלָתָא׃ 32 וַעֲבַר יִפְתָּח לְוָת בְּנֵי עַמּוֹן לְאַגָּחָא קְרָבָא בְּהוֹן וּמַסְרִינוּן יְיָ בִּידֵיהּ׃
33 וּמְחָנִין מֵעֲרוֹעֵר וְעַד מָעֲלָנָא דְמִנִּית עֶשְׂרִין קִרְוִין וְעַד מֵישַׁר כְּרַמְיָא מַחֲתָא רַבְּתָא לַחְדָּא וְאִיתְּבָרוּ בְּנֵי עַמּוֹן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

‡ *Et tradidit Dominus Deus Iſrael Seon et* 21
omnem populum eius in manu Iſrael, & per-
cuſſit eos, & poſſedit Iſrael omnẽ terram ipſius
Amorræi habitantis in terra illa.

‡ *Et poſſedit vniuerſos terminos Amorræi* 22
ab Arnon & vſque ad Iaboc, & à ſolitudine
& vſque ad Iordanem. ‡ *Et nunc Dominus* 23
Deus Iſrael ſubuertit Amorræum à facie popu-
li ſui Iſrael, & tu poſſidebis eum?

‡ *Nonne quæ poſſedit tibi Chamos Deus* 24
tuus, ea poſſidebis? & omnia quæcunque poſſe-
dit Dominus Deus noſter à facie veſtra ea poſ-
ſidebimus.

‡ *Et nunc nunquid melior es tu Balac filio* 25
Sephor rege Moab? nunquid pugna pugnauit
cum Iſrael, vel bello pugnauit contra eos?

‡ *Cùm habitaret Iſrael in Eſebon & in fi-* 26
liabus eius, & in Aroer & in filiabus eius, &
in cunctis ciuitatibus quæ iuxta Iordanẽ tre-
centos annos; quare non liberauerunt eos in
tempore illo?

‡ *Et ego non peccaui tibi, & tu facis mecum* 27
malum vt pugnes contra me. iudicet Dominus
qui iudicat hodie inter filios Iſrael, & inter fi-
lios Ammon.

‡ *Et non audiuit rex filiorum Ammon ſer-* 28
mones Iephthae quos miſit ad eum.

‡ *Et factus eſt ſuper Iephthae ſpiritus Do-* 29
mini, & tranſiuit Galaad & Manaſſe, &
tranſiuit ſpeculam Galaad, & à ſpecula Ga-
laad trans filios Ammon.

‡ *Et vouit Iephthae votum Domino, &* 30
dixit: Si traditione tradideris filios Ammon in
manum meam:

‡ *Et erit egrediens qui egrediatur de portis* 31
domus meæ in occurſum meum, cùm reuertero
ego in pace à filiis Ammon, & erit Domino, &
offeram eũ holocauſtum. ‡ *Et tranſiuit Ieph-* 32
thae ad filios Ammon, vt pugnaret contra eos:
& tradidit illos Dominus in manum eius.

‡ *Et percuſſit eos ab Aroer & vſq; quo ve-* 33
niat Menith, viginti ciuitates vſq; Abel vinea-
rum, plaga magna valde: & humiliati ſunt fi-
lij Ammon à facie filiorum Iſrael.

21 ‡ καὶ παρέδωκεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ τὸν σηὼν καὶ
σύμπαν τὰ τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐν χειρὶ ἰσραήλ, καὶ ἐπάταξεν
αὐτὸς, καὶ ἐκληρονόμησεν ἰσραὴλ πᾶσαν τὴν γῆν αὐ-
τοῦ τοῦ ἀμορραίου καὶ καθικοῦντος ἐν τῇ γῇ ἐκείνῃ.
22 ‡ καὶ ἐκληρονόμησεν πᾶν τὸ ὅριον τοῦ ἀμορραίου ἀπὸ
ἀρνὼν καὶ ἕως τοῦ ἰαβόκ, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐρήμου καὶ ἕως τοῦ ἰορδάνου.
23 ‡ καὶ νῦν κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἐξῆρεν τὸν ἀμορραῖον
ἐκ προσώπου λαοῦ αὐτοῦ ἰσραήλ, καὶ σὺ κληρονομήσεις
24 αὐτόν; ‡ ἐχὶ ὅσα κατεκληρονόμησέν σοι χαμὼς ὁ
θεός σου αὐτὰ κατακληρονομήσεις; καὶ πάντα ὅσα κα-
τεκληρονόμησεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐκ προσώπου ὑμῶν
25 αὐτὰ κληρονομήσομεν. ‡ καὶ νῦν μὴ κρείσσων εἶ σὺ βα
λὰκ υἱοῦ σεφὼρ βασιλέως μωάβ; μὴ μάχῃ ἐμαχήσα-
το μετὰ ἰσραὴλ, ἢ πολέμῳ ἐπολέμησεν αὐτούς;
26 ‡ ἐν τῷ οἰκῆσαι ἰσραὴλ ἐν ἐσεβὼν, καὶ ἐν ταῖς θυγατρά-
σιν αὐτῆς, καὶ ἐν ἀροὴρ καὶ ἐν ταῖς θυγατράσιν αὐτῆς, καὶ ἐν
πάσαις ταῖς πόλεσιν ταῖς παρὰ τὸν ἰορδάνου τριακόσια
ἔτη· τί ὅτι οὐκ ἐρρύσασθε αὐτοὺς ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ;
27 ‡ κἀγὼ οὐχ ἥμαρτόν σοι, καὶ σὺ ποιεῖς μετ' ἐμοῦ πονηρί-
αν τοῦ πολεμῆσαι ἐν ἐμοί. κρίναι κύριος ὁ κρίνων σήμε-
ρον δυναμέσθων υἱῶν ἰσραὴλ καὶ δυναμέσθων υἱῶν ἀμμών.
28 ‡ καὶ οὐκ εἰσήκουσεν βασιλεὺς υἱῶν ἀμμὼν τῶν λό-
γων ἰεφθάε ὧν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτόν.
29 ‡ καὶ ἐγένετο ἐπὶ ἰεφθάε πνεῦμα κυρίου, καὶ διέβη τὴν
γαλαάδ, καὶ τὸν μανασσῆ, καὶ διέβη τὸν σκοπιὸν γα-
λαάδ, καὶ ἀπὸ σκοπιᾶς γαλαάδ εἰς τὸ πέραν υἱῶν ἀμ-
30 μών. ‡ καὶ ηὔξατο ἰεφθάε εὐχὴν τῷ κυρίῳ, καὶ εἶπεν,
ἐὰν παραδόσει παραδοὺς σὺ υἱοὺς ἀμμὼν ἐν χειρί μου·
31 ‡ καὶ ἔσται ὁ ἐκπορευόμενος ὃς ἂν ἐξέλθοι ἐκ τῶν
θυρῶν τοῦ οἴκου μου εἰς ἀπάντησίν μου ἐν τῷ ἐπιστρέψαι
με ἐν εἰρήνῃ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀμμών, καὶ ἔσται τῷ κυρίῳ, καὶ
ἀνοίσω αὐτὸν ὁλοκαύτωμα.
32 ‡ καὶ διέβη ἰεφθάε πρὸς τοὺς υἱοὺς ἀμμὼν τοῦ πολε-
μῆσαι πρὸς αὐτούς· καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος ἐν χει-
ρὶ αὐτοῦ.
33 ‡ καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς ἀπὸ ἀροὴρ καὶ ἕως τοῦ ἐλθεῖν με-
νὶθ εἴκοσι πόλεις ἕως ἀβὲλ ἀμπελώνων πληγὴν μεγά-
λην σφόδρα· καὶ ἐνετράπησαν οἱ υἱοὶ ἀμμὼν ἀπὸ προ-
σώπου υἱῶν ἰσραήλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Et tradidit Dominus Deus Iſrael Zzihhon & omnem populum eius in manu Iſrael, & deleuerunt eos, & hæreditauit Iſrael omnem terram Emorhæi habitantis in terra illa. [22] Et hæreditauerunt omnem terminum Emorhæi ab Arnona & vſque Iobeka, & ex deſerto, & vſque Iordanem. [23] Et nunc Dominus Deus Iſrael eiecit Emorhæum ex-ante populum ſuum Iſrael, & tu cogitas ad poſſidendum eum? [24] Nónne quod poſſidere te fecit Chemos error tuus, id poſſidebis? & omne quod eiecit Dominus Deus noſter ex-ante nos, id hæreditabimus? [25] Et nunc an bonus bonus tu à Balak filio Zzipor rege Moab; num contendere contendit cum Iſrael? & ſi bellum iniuit in eis? [26] Cùm ſedit Iſrael in Hhesbon & in oppidis eius, & in Gharoer, & in oppidis eius, & in omnibus vribus quæ ſuper terminis Arnon tercentum annis; & quare non liberaſtis in tempore illo? [27] Et ego non peccaui tibi, & tu faciens mecum malum ad ineundum bellum mecum: iudicabit Dominus qui faciens iudicium in die hac, inter filios Iſrael & inter filios Ghamon. [28] Et non audiuit rex filiorum Ghamon verbis Iiphthahh, quæ miſit ad eum. [29] Et manſit ſuper Iiphthahh ſpiritus fortitudinis ab-ante Dominum, & tranſiuit Gilghad & Menaſſe; & tranſiuit Miſzpeia Gilghad, & ex Miſzpeia Gilghad tranſiuit filios Ghamon. [30] Et iurauit Iiphthahh iuramentum ante Dominum, & dixit: Si tradere trades filios Ghamon in manu mea: [31] Et erit egrediens quod egredietur extra à portis domus meæ ad occurſum meum, quando reuertar in pace à filijs Ghamon; & erit ante Dominum, & aſcendere faciam id holocauſtum. [32] Et tranſiuit Iiphthahh ad filios Ghamon, ad ineundum bellum in eis; & tradidit eos Dominus in manu eius. [33] Et percuſſit eos à Gharogher, & vſque ad introitum Minith, viginti vrbes, & vſque ad planiciem vinearum percuſſionem magnam valde; & fracti ſunt filij Ghamon ante filios Iſrael.

34 * וַיָּבֹא יִפְתָּח הַמִּצְפָּה אֶל־בֵּיתוֹ וְהִנֵּה בִתּוֹ
יֹצֵאת לִקְרָאתוֹ בְּתֻפִּים וּבִמְחֹלוֹת וְרַק הִיא
יְחִידָה אֵין־לוֹ מִמֶּנּוּ בֵּן אוֹ־בַת׃
35 * וַיְהִי כִרְאוֹתוֹ אוֹתָהּ וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר
אֲהָהּ בִּתִּי הַכְרֵעַ הִכְרַעְתִּנִי וְאַתְּ הָיִית בְּעֹכְרָי
וְאָנֹכִי פָּצִיתִי פִּי אֶל־יְהוָה וְלֹא אוּכַל לָשׁוּב׃
36 * וַתֹּאמֶר אֵלָיו אָבִי פָּצִיתָה אֶת־פִּיךָ אֶל־
יְהוָה עֲשֵׂה לִי כַּאֲשֶׁר יָצָא מִפִּיךָ אַחֲרֵי אֲשֶׁר
עָשָׂה לְךָ יְהוָה נְקָמוֹת מֵאֹיְבֶיךָ מִבְּנֵי עַמּוֹן׃
37 * וַתֹּאמֶר אֶל־אָבִיהָ יֵעָשֶׂה לִי הַדָּבָר הַזֶּה
הַרְפֵּה מִמֶּנִּי שְׁנַיִם חֳדָשִׁים וְאֵלְכָה וְיָרַדְתִּי עַל־
הֶהָרִים וְאֶבְכֶּה עַל־בְּתוּלַי אָנֹכִי וְרֵעֹתָי׃
38 * וַיֹּאמֶר לֵכִי וַיִּשְׁלַח אוֹתָהּ שְׁנֵי חֳדָשִׁים וַתֵּלֶךְ
הִיא וְרֵעוֹתֶיהָ וַתֵּבְךְּ עַל־בְּתוּלֶיהָ עַל־הֶהָרִים׃
39 * וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנַיִם חֳדָשִׁים וַתָּשָׁב אֶל־אָבִיהָ
וַיַּעַשׂ לָהּ אֶת־נִדְרוֹ אֲשֶׁר נָדָר וְהִיא לֹא־יָדְעָה
אִישׁ וַתְּהִי־חֹק בְּיִשְׂרָאֵל׃
40 * מִיָּמִים יָמִימָה תֵּלַכְנָה בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל לְתַנּוֹת
לְבַת־יִפְתָּח הַגִּלְעָדִי אַרְבַּעַת יָמִים בַּשָּׁנָה׃

יב

1 * וַיִּצָּעֵק אִישׁ אֶפְרַיִם וַיַּעֲבֹר צָפוֹנָה וַיֹּאמְרוּ
לְיִפְתָּח מַדּוּעַ עָבַרְתָּ לְהִלָּחֵם בִּבְנֵי־עַמּוֹן וְלָנוּ
לֹא קָרָאתָ לָלֶכֶת עִמָּךְ בֵּיתְךָ נִשְׂרֹף עָלֶיךָ בָּאֵשׁ׃
2 * וַיֹּאמֶר יִפְתָּח אֲלֵיהֶם אִישׁ רִיב הָיִיתִי אֲנִי וְעַמִּי
וּבְנֵי־עַמּוֹן מְאֹד וָאֶזְעַק אֶתְכֶם וְלֹא־הוֹשַׁעְתֶּם
3 אוֹתִי מִיָּדָם׃ * וָאֶרְאֶה כִּי־אֵינְךָ מוֹשִׁיעַ
וָאָשִׂמָה נַפְשִׁי בְּכַפִּי וָאֶעְבְּרָה אֶל־בְּנֵי עַמּוֹן
וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיָדִי וְלָמָּה עֲלִיתֶם אֵלַי הַיּוֹם הַזֶּה
לְהִלָּחֶם בִּי׃

34 * Reuertenti autem Iepthe in Maspha
domum suam, occurrit ei vnigenita filia
sua cum tympanis & choris. non enim ha
35 bebat alios liberos. * Qua visa scidit ve
stimēta sua: & ait, Heu me filia mi, dece-
G pisti me, & ipsa decepta es; aperui enim
os meum ad Dñm, & aliud facere non po
36 tero. * Cui illa respondit, Pater mi, si
aperuisti os tuum ad Dominum, fac mihi
quodcunq; pollicitus es, concessa tibi vl-
tione atque victoria de hostibus tuis.
37 * Dixítque ad patrē, Hoc solum mihi
præsta quod deprecor: dimitte me vt
duobus mensibus circueam montes, &
plangam virginitatem meam cum soda-
libus meis.
38 * Cui ille respondit: Vade: & dimisit
eam duobus mensibus. cúmque abijsset
cum sociis ac sodalibus suis, flebat virgi-
nitatem suam in montibus.
39 * Expletísque duobus mensibus reuer-
sa est ad patrem suum, & fecit ei sicut vo-
uerat. quæ ignorabat virum. Exinde mos
increuit in Israel.
40 * Et consuetudo seruata est, vt post an-
ni circulum, conueniant in vnum filiæ
Israel, & plangant filiam Iepthe Galaadi-
tę diebus quatuor.

CAP. XII.

1 A ECce autem in Ephraim orta est sedi-
tio; nam transeuntes contra Aquilo-
nem, dixerunt ad Iepthe: Quare vadens
ad pugnam contra filios Ammon vocare
nos noluisti, vt pergeremus tecum? igitur
incendemus domum tuam.
2 * Quibus ille respondit: Disceptatio
erat mihi & populo meo contra filios Am
mon vehemens: vocauíque vos vt præbe-
retis mihi auxilium, & facere noluistis.
3 * Quod cernens posui animam meam
in manibus meis, trāsiuíque ad filios Am-
mon, & tradidit eos Dominus in manus
meas. Quid commerui vt aduersum me
consurgatis in prœlium?

תרגום יונתן

34 וַאֲתָא יִפְתָּח לְמִצְפְּיָא לְבַיְתֵיהּ וְהָא בִּרְתֵּיהּ נָפְקָא לְקַדְמוּתֵיהּ בְּתוּפִין וּבְחִינְגִין וּלְחוֹד הִיא יְחִידָה לֵית לֵיהּ מִינָהּ בַּר אוֹ בְּרַת׃
35 וַהֲוָה כַּד חֲזָא יָתָהּ וּבַזַּע יַת לְבוּשׁוֹהִי וַאֲמַר וָוי בִּרְתִּי אַכְרָעָא אַכְרַעְתִּינִי וְאַתְּ הֲוֵית בְּעוֹכְרַי וַאֲנָא פִּתְחֵית פּוּמִי בִּנְדַר קֳדָם יְיָ
וְלָא אֶיכּוּל לְמֵיתָב׃ 36 וַאֲמֶרֶת לֵיהּ אֲבָא פְּתַחְתָּא יַת פּוּמָךְ בִּנְדַר קֳדָם יְיָ עֲבֵיד לִי כְּמָא דִנְפַק מִפּוּמָךְ בָּתַר דַּעֲבַד יְיָ לָךְ פּוּרְעֲנוּתָא
מִבַּעֲלֵי דְבָבָךְ מִבְּנֵי עַמּוֹן׃ 37 וַאֲמֶרֶת לַאֲבוּהָא יִתְעֲבֵיד לִי פִּתְגָמָא הָדֵין שְׁבוֹק מִנִּי תַּרְתֵּין יַרְחִין וְאֵיהָךְ וְאֶתְנְגִיד עַל טוּרַיָּא
וְאֶבְכֵּי עַל בְּתוּלַי אֲנָא וְחַבְרָתִי׃ 38 וַאֲמַר אֱזִילִי וּשְׁלַח יָתָהּ תְּרֵין יַרְחִין וְאַזְלַת הִיא וְחַבְרָתָהָא וּבְכַת עַל בְּתוּלָהָא עַל
טוּרַיָּא׃ 39 וַהֲוָה מִסּוֹף תְּרֵין יַרְחִין וְתָבַת לַאֲבוּהָא וַעֲבַד לָהּ יַת נִדְרֵיהּ דִנְדַר וְהִיא לָא יָדְעָה גְּבַר וַהֲוָה לִגְזֵירָא בְּיִשְׂרָאֵל׃
40 מִזְמַן לִזְמַן אָזְלָן בְּנָת יִשְׂרָאֵל לְאַלָּאָה לְבַת יִפְתָּח גִּלְעָדָאָה אַרְבְּעָה יוֹמִין בְּשַׁתָּא׃

יב

1 וְאִיתְכְּנִישׁ אֱנַשׁ אֶפְרַיִם וַעֲבַר לְצִפּוּנָא וַאֲמַרוּ לְיִפְתָּח מָה דֵין עֲבַרְתָּ לְאַגָּחָא קְרָבָא בִּבְנֵי עַמּוֹן וְלָנָא לָא קְרֵיתָא לְמֵיזַל עִמָּךְ
בֵּיתָךְ נוֹקֵיד עֲלָךְ בְּנוּרָא׃ 2 וַאֲמַר יִפְתָּח לְהוֹן אֱנַשׁ דִין הֲוֵיתִי אֲנָא וְעַמִּי וּבְנֵי עַמּוֹן לַחְדָּא וּבְעֵית מִנְּכוֹן וְלָא פָרֶקְתּוּן יָתִי
מִידֵיהוֹן׃ 3 וַחֲזֵית אֲרֵי לֵיתָךְ פָּרִיק וּמִסְרֵית נַפְשִׁי בְּעַל גַּב לְאִתְקְטָלָא וְעַבְרֵית לְוַת בְּנֵי עַמּוֹן וּמַסְרִינוּן יְיָ בִּידִי וּלְמָה סְלֵיקְתּוּן
לְוָתִי יוֹמָא הָדֵין לְאַגָּחָא קְרָבָא בִּי׃

‡ *Et venit Jephthae in Maſſipha in domum* 34
ſuam, & ecce filia ſua exibat in occurſum ſuum
in tympanis & choris, & ipſa vnigenita illi,
& non eſt illi præter illam filius vel filia.

‡ *Et factum eſt quando vidit illam, & ſci-* 35
dit veſtes ſuas, & dixit: Hei mihi filia mea de-
cepiſti me, in impedimentum facta es in oculis
meis; ego autem aperui os meum pro te ad Do-
minum, & non potero vt reuertar.

‡ *Et dixit ad eum, Si in me aperuiſti os* 36
tuum ad Dominum, fac mihi quemadmodum
exiuit ex ore tuo, quia fecit tibi Dominus vl-
tiones de inimicis tuis de filijs Ammon.

‡ *Et dixit ad patrem ſuum, Et fac mihi* 37
verbum hoc, ſine me duos menſes, & ibo &
deſcendam ad montes, & plorabo in virgini-
tatem meam ego & ſodales meæ.

‡ *Et dixit, Vade; & dimiſit illã duos men-* 38
ſes. & abijt ipſa & ſodales illius, & plorauit
in virginitatem ſuam in montibus.

‡ *Et factum eſt poſt finem duorum menſium* 39
& redijt ad patrem ſuum, & perfecit Jeph-
thae votum ſuum quod vouit, & hæc non co-
gnouit virum, & facta eſt in præceptum Iſ-
rael.

‡ *De diebus in dies congregabantur filiæ Iſ-* 40
rael ad plorandum filiam Jephthae Galaaditæ
quatuor dies in anno.

CAP. XII.

ET *congregati ſunt filij Ephraim, & vene-* 1
runt in Sephena; & dixerunt ad Jephthae,
Quare iuiſti ad pugnandum contra filios Am-
mon, & nos non vocaſti vt pergeremus te-
cum? domum tuam incẽdemus ſuper te in igne.

‡ *Et dixit Jephthae ad illos, Vir litigans* 2
fui, ego & populus meus: & filij Ammon hu-
miliabant me valde, & clamaui ad vos, &
non liberaſtis me de manu eorum.

‡ *Et videns quòd non erat qui liberaret, et* 3
poſui animam meam in manu mea, & tranſiui
ad filios Ammon, & tradidit illos Dominus
in manum meam: & vt quid aſcendiſtis ad
me die hac vt pugnaretis contra me?

34 ‡ καὶ ἦλθεν ἰεφθάε εἰς μασιφὰ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ
ἰδοὺ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἐξεπορεύετο εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ ἐν
τυμπάνοις καὶ χοροῖς, καὶ αὐτὴ μονογενὴς αὐτῷ· καὶ οὐκ ἔστιν
35 αὐτῷ πλὴν αὐτῆς υἱὸς ἢ θυγάτηρ. ‡ καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν
αὐτὴν, καὶ διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ εἶπεν, οἴμοι θυ-
γάτηρ μου ἐμπεποδοσάτηκάς μοι, εἰς σκῶλον ἐγένου ἐν
ὀφθαλμοῖς μου· ἐγὼ δὲ ἤνοιξα τὸ στόμα μου πρὸς Κν
ὡς κύριον, καὶ οὐδυνήσομαι Κν ἀποστρέψαι.
36 ‡ καὶ εἶπεν ὡς αὐτόν, εἰ ἐν ἐμοὶ ἤνοιξας τὸ στόμα σου
πρὸς τὸν κύριον, ποίησόν μοι ὃν τρόπον ἐξῆλθεν ἐκ Κυ
στόματός Κυ σοῦ· ὧν ἐποίησέν Κι κύριος ἐκδικήσεις ἐκ
τῶν ἐχθρῶν Κυ ἐκ τῶν υἱῶν ἀμμών.
37 ‡ καὶ εἶπεν πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆς, καὶ ποίησόν μοι τὸ
ῥῆμα τοῦτο, ἔασόν με δύο μῆνας, καὶ πορεύσομαι καὶ κα-
ταβήσομαι ἐπὶ τὰ ὄρη, καὶ κλαύσομαι ἐπὶ τὰ παρθένιά μου
ἐγὼ καὶ αἱ σύνεταιρίδες μου.
38 ‡ καὶ εἶπεν, πορεύου, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτὴν δύο μῆνας·
καὶ ἐπορεύθη αὐτὴ καὶ αἱ σύνεταιρίδες αὐτῆς, καὶ ἔκλαυ-
σεν ἐπὶ τὰ παρθένια αὐτῆς ἐπὶ τὰ ὄρη·
39 ‡ καὶ ἐγένετο μετὰ τέλος δύο μηνῶν καὶ ἀπέστρεψεν πρὸς
τὸν πατέρα αὐτῆς, καὶ ἐπετέλεσεν ἰεφθάε τὴν εὐχὴν αὐ-
τοῦ ἣν ηὔξατο, καὶ αὐτὴ οὐκ ἔγνω ἄνδρα· καὶ ἐγένηθη εἰς νό-
40 σαγμα ἰσραήλ. ‡ ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας συνεπο-
ρεύοντο αἱ θυγατέρες ἰσραὴλ θρηνεῖν τὴν θυγατέρα
ἰεφθάε τοῦ γαλααδίτου τέσσαρας ἡμέρας ἐν τῷ ἐνιαυτῷ.

ιβ'.

1 ‡ Καὶ συνήχθησαν ὁ υἱοὶ ἐφραὶμ, καὶ ἦλθον εἰς σε-
φωά, καὶ εἶπον πρὸς ἰεφθάε, τί ὅτι ἐπορεύθης πολε-
μῆσαι πρὸς τοὺς υἱοὺς ἀμμών, καὶ ἡμᾶς οὐ κέκληκας
πορευθῆναι μετὰ σοῦ; τὸν οἶκόν Κου ἐμπρήσομεν ἐπὶ σὲ
ἐν πυρί.
2 ‡ καὶ εἶπεν ἰεφθάε πρὸς αὐτούς, ἀνὴρ ἀντιδικῶν
ἤμην ἐγὼ καὶ ὁ λαός μου, καὶ ὁ υἱοὶ ἀμμὼν ἐταπείνουν
με σφόδρα, καὶ ἐβόησα πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐκ ἐσώσατέ
με ἐκ χειρὸς αὐτῶν.
3 ‡ καὶ ἰδὼν ὅτι οὐκ ἦν ὁ σώζων, καὶ ἐθέμην τὴν ψυχήν
μου ἐν τῇ χειρί μου, καὶ διέβην πρὸς τοὺς υἱοὺς ἀμμών, καὶ πα-
ρέδωκεν αὐτοὺς κύριος ἐν χειρί μου· καὶ ἵνατί ἀνέβητε πρὸς
με τὴν ἡμέραν ταύτην πολεμεῖν ἐν ἐμοί;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[14] Et venit Iiphthahh ad Miſzpeia domum ſuam, & ecce filia eius exiens ad occurſum eius in tympanis, & in choris; & tantum illa vnica, non erat ei ab ea filius aut filia. [15] Et fuit cùm vidit eam, & ſcidit veſtes ſuas: & dixit, Heu filia mea, curuare faciens curuare feciſti me, & tu fuiſti in conturbatoribus meis: & ego aperui os meum in voto ante Dominum, & non potero ad reuertendum.

[36] Et dixit ei, Pater mi, aperuiſti os tuum in voto ante Dominum, fac mihi vt id quod exijt ex ore tuo, poſtquam fecit Deus tibi vltiones ex auctoribus inimicitiarum tuarum ex filiis Ghamon. [37] Et dixit patri ſuo, Fiat mihi verbum hoc, remitte à me duobus menſibus: & ibo & extrahar ſuper montes, & lugebo ſuper virginitatem meam, ego & ſociæ meæ. [38] Et dixit, Ito: & dimiſit eam duobus menſibus. & iuit illa & ſociæ eius; & luxit ſuper virginitatem ſuam ſuper montes. [39] Et fuit à fine duorum menſium, & rediit ad patrem ſuum, & fecit illi votum ſuum quod vouit: & illa non cognouit virum, & fuit ad ſtatutum in Iſrael.

[40] A tempore in tempus venerunt filiæ Iſrael ad lamentandum filiæ Iiphthahh Gilghadæi quatuor diebus in anno.

CAP. XII.

ET congregatus eſt homo Ephraim, & tranſijt ad Septentrionem: & dixerunt Iiphthahh, Quid hoc feciſti ad ineundum bellum in filios Ghamon, & nos non vocaſti ad eundum tecum? domum tuam incendemus ſuper te in igne.

[2] Et dixit Iiphthahh illis, Homo iudicij fui, ego & populus meus, & filij Ghamon valde; & petiui à vobis, & non liberaſtis me de manibus eorum. [3] Et vidi quòd non tu liberans, & tradidi animam meam propter ad occidendum; & tranſiui ad filios Ghamon, & tradidit eos Dominus in manu mea: & ad quid aſcendiſtis ad me die hac ad ineundum bellum in me?

4 * וַיִּקַּבֵּץ יִפְתָּח אֶת־כָּל־אַנְשֵׁי גִלְעָד וַיִּלָּחֶם
אֶת־אֶפְרָיִם וַיַּכּוּ אַנְשֵׁי גִלְעָד אֶת־אֶפְרַיִם כִּי
אָמְרוּ פְלִיטֵי אֶפְרַיִם אַתֶּם גִּלְעָד בְּתוֹךְ אֶפְרַיִם
5 בְּתוֹךְ מְנַשֶּׁה: * וַיִּלְכֹּד גִּלְעָד
אֶת־מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן לְאֶפְרָיִם וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ
פְלִיטֵי אֶפְרַיִם אֶעְבְּרָה וַיֹּאמְרוּ לוֹ אַנְשֵׁי־גִלְעָד
6 הָאֶפְרָתִי אָתָּה וַיֹּאמֶר לֹא: * וַיֹּאמְרוּ לוֹ
אֱמָר־נָא שִׁבֹּלֶת וַיֹּאמֶר סִבֹּלֶת וְלֹא יָכִין לְדַבֵּר
כֵּן וַיֹּאחֲזוּ אוֹתוֹ וַיִּשְׁחָטוּהוּ אֶל־מַעְבְּרוֹת הַיַּרְדֵּן
וַיִּפֹּל בָּעֵת הַהִיא מֵאֶפְרַיִם אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם
7 אָלֶף: * וַיִּשְׁפֹּט יִפְתָּח אֶת־יִשְׂרָאֵל שֵׁשׁ
שָׁנִים וַיָּמָת יִפְתָּח הַגִּלְעָדִי וַיִּקָּבֵר בְּעָרֵי גִלְעָד:
8 * וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת־יִשְׂרָאֵל אִבְצָן מִבֵּית
9 לָחֶם: * וַיְהִי־לוֹ שְׁלֹשִׁים בָּנִים וּשְׁלֹשִׁים
בָּנוֹת שִׁלַּח הַחוּצָה וּשְׁלֹשִׁים בָּנוֹת הֵבִיא לִבָּנָיו
מִן־הַחוּץ וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל שֶׁבַע שָׁנִים:
10 * וַיָּמָת אִבְצָן וַיִּקָּבֵר בְּבֵית לָחֶם:
11 * וַיִּשְׁפֹּוט אַחֲרָיו אֶת־יִשְׂרָאֵל אֵילוֹן הַזְּבוּלֹנִי
12 וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל עֶשֶׂר שָׁנִים: * וַיָּמָת
אֵילוֹן הַזְּבוּלֹנִי וַיִּקָּבֵר בְּאַיָּלוֹן בְּאֶרֶץ זְבוּלֻן:
13 * וַיִּשְׁפֹּט אַחֲרָיו אֶת־יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹן בֶּן־הִלֵּל
14 הַפִּרְעָתוֹנִי: * וַיְהִי־לוֹ אַרְבָּעִים בָּנִים
וּשְׁלֹשִׁים בְּנֵי בָנִים רֹכְבִים עַל־שִׁבְעִים עֲיָרֹם
15 וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל שְׁמֹנֶה שָׁנִים: * וַיָּמָת
עַבְדּוֹן בֶּן־הִלֵּל הַפִּרְעָתוֹנִי וַיִּקָּבֵר בִּפְרָעָתוֹן בְּאֶרֶץ
אֶפְרַיִם בְּהַר הָעֲמָלֵקִי:

יג

1 * וַיֹּסִפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת
הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיִּתְּנֵם יְהוָה בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים
אַרְבָּעִים שָׁנָה:

4 * Vocatis itaque ad se cunctis viris de Galaad, pugnabat contra Ephraim. Percusserúntque viri Galaad Ephraim, quia dixerat, fugitiuus est Galaad de Ephraim, & habitat in medio Ephraim & Manasse.
5 * Occupauerúntque Galaaditæ vada
B Iordanis, per quæ Ephraim reuersus erat. Cúnq; venisset ad ea de Ephraim numero fugiens, atque dixisset, Obsecro vt me transire permittas: dicebant ei Galaaditę; Nunquid Ephratæus es? Quo dicente,
6 Non sum; * Interrogabant eum: Dic ergo Seboleth, quod interpretatur spica. Qui respõdebat Ceboleth eadẽ litera spicam exprimere nõ valens, statímq; apprehẽsum iugulabant in ipso Iordanis trãsitu. Et ceciderũt in illo tẽpore de Ephraim
7 quadraginta duo millia. * Iudicauit ita-
C que Iepthe Galaadites Israel sex annis, & mortuus est, ac sepultus in ciuitate sua
8 Galaad. * Post hunc iudicauit Israel Abessan de Bethleem;
9 * Qui habuit triginta filios & totidem filias: quas emittens foras maritis dedit, & eiusdem numeri filijs suis accepit vxores, introducens in domum suam. Qui septem annis iudicauit Israel.
10 * Mortuúsque est ac sepultus in Beth-
11 leem. * Cui successit Ahialon Zabulonites, & iudicauit Israel decem annis.
12 * Mortuúsque est ac sepultus in Za-
13 bulon. * Post hunc iudicauit Israel Ab-
D don filius Hellel Pharatonites;
14 * Qui habuit quadraginta filios, & triginta ex eis nepotes, ascendentes super septuaginta pullos asinarum; & iudicauit Israel octo annis.
15 * Mortuúsque est ac sepultus in Pharaton terræ Ephraim in monte Amalech.

CAP. XIII.

1 A RVrsúmque filij Israel fecerunt malum in conspectu Domini, qui tradidit eos in manus Philistinorum quadraginta annis.

תרגום יונתן

4 וּכְנַשׁ יִפְתָּח יַת כָּל אֱנָשֵׁי גִלְעָד וְאַגִּיחַ קְרָבָא עִם דְּבֵית אֶפְרַיִם וּמְחוֹ אֱנָשֵׁי גִלְעָד יַת דְּבֵית אֶפְרַיִם אֲרֵי אֲמַרוּ מְשֵׁיזְבַיָּא דְּבֵית אֶפְרַיִם
מָרֵי אַתּוּן חַשִׁיבִין דְּבֵית גִּלְעָד בְּגוֹ בֵּית אֶפְרַיִם בְּגוֹ בֵּית מְנַשֶּׁה: 5 וְאַחִידוּ דְּבֵית גִּלְעָד יַת מְגִיזַת יַרְדְּנָא עַל דְּבֵית
אֶפְרַיִם וַהֲוֵי כַּד אֲמַר תַּד מִמְּשֵׁיזְבַיָּא דְּבֵית אֶפְרַיִם אֶעְבַּר וַאֲמָרִין לֵיהּ אֱנָשֵׁי גִלְעָד אֶפְרָתִי אַתְּ וַאֲמַר לָא:
6 וַאֲמָרִין לֵיהּ אֱמַר כְּעַן שִׁבֹּלֶתָא וַאֲמַר סִבֹּלֶתָא וְלָא מַתְקִין לְמַלָּלָא כֵּן וְאָחֲדִין לֵיהּ וְנָכְסִין לֵיהּ בְּמִגְיְזַת יַרְדְּנָא וְאִיתְקְטָלוּ בְּעִידָנָא
הַהִיא מִדְּבֵית אֶפְרַיִם אַרְבְּעִין וְתְרֵין אַלְפִין: 7 וְדָן יְפְתָּח יַת יִשְׂרָאֵל שִׁית שְׁנִין וּמִית יִפְתָּח גִּלְעָדָאָה וְאִתְקְבַר בְּקִרְוֵי גִלְעָד:
8 וְדָן בָּתְרוֹהִי יַת יִשְׂרָאֵל אִבְצָן מִדְּבֵית לָחֶם: 9 וַהֲוָה לֵיהּ תְּלָתִין בְּנִין וּתְלָתִין בְּנָן שְׁלַח לְבַרָא וּתְלָתִין כַּלָּן אַיְתִיל
לְבְנוֹהִי מִן בָּרָא וְדָן יַת יִשְׂרָאֵל שְׁבַע שְׁנִין: 10 וּמִית אִבְצָן וְאִתְקְבַר בְּבֵית לָחֶם: 11 וְדָן בָּתְרוֹהִי יַת יִשְׂרָאֵל אֵילוֹן דְּמִשְׁבְטָא
דִּזְבוּלֻן וְדָן יַת יִשְׂרָאֵל עֲשַׂר שְׁנִין: 12 וּמִית אֵילוֹן דְּמִבֵּית זְבוּלֻן וְאִתְקְבַר בְּאֵילוֹן בְּאַרַע שִׁבְטָא זְבוּלֻן: 13 וְדָן בָּתְרוֹהִי יַת יִשְׂרָאֵל
עַבְדּוֹן בַּר הִלֵּל דְּמִפְּרָעָתוֹן: 14 וַהֲוָה לֵיהּ אַרְבְּעִין בְּנִין וּתְלָתִין בְּנֵי בְנִין רְכִיבִין עַל שִׁבְעִין עַיְלִין וְדָן יַת יִשְׂרָאֵל תְּמָנֵי שְׁנִין:
15 וּמִית עַבְדּוֹן בַּר הִלֵּל דְּמִפְּרָעָתוֹן וְאִתְקְבַר בְּפִרְעָתוֹן בְּאַרַע שִׁבְטָא אֶפְרַיִם בְּטוּרָא דְּבֵית עֲמָלֵק:

יג

1 וְאוֹסִיפוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וּמְסַרִינוּן יְיָ בִּיד פְּלִשְׁתָּאֵי אַרְבְּעִין שְׁנִין:

‡ *Et congregauit Iephthae omnes viros Ga-* 4
laad, & pugnabat contra Ephraim, & per-
cusserunt viri Galaad Ephraim, quia dixe-
runt, Liberati Ephraim, vos Galaad in medio
Ephraim, & in medio Manasse.

‡ *Et occupauit Galaad transitus Iordanis* 5
Ephraim: & factum est quando dixerunt, Li-
berati Ephraim, transeamus iam: & dixerunt
ei viri Galaad, Nunquid de Ephraim vos? &
dixit, Non sumus.

‡ *Et dixerunt eis, Dicite iam spica composi-* 6
tio: & dixerunt, & non dirigebant vt loque-
rentur sic; & accipiebant eos, & iugulabant
eos ad transitus Iordanis, & ceciderunt de
Ephraim in tempore illo quadraginta & duo
millia.

‡ *Et iudicauit Iephthae Israel sex annis, &* 7
mortuus est Iephthae Galaadites, & sepultus
est in ciuitate sua Galaad.

‡ *Et iudicauit post eum Israel Ebesan de* 8
Bethleem.

‡ *Et fuerunt illi triginta filij & triginta fi-* 9
liæ, quæ missæ erant foras, & triginta vxores
induxit filijs suis ab extra: & iudicauit Israel
septem annis.

‡ *Et mortuus est Ebesan, & sepultus est in* 10
Bethleem.

‡ *Et iudicauit post eum Israel Elom Zabu-* 11
lonites, & iudicauit Israel decem annis.

‡ *Et mortuus est Elom Zabulonites, & se-* 12
pelierunt eum in Elim in terra Zabulon.

‡ *Et iudicauit post eum Israel Abdom filius* 13
Hellel Epharathonites.

‡ *Et fuerunt ei quadraginta filij & trigin-* 14
ta filij filiorum eius ascendentes super septua-
ginta pullos; & iudicauit Israel octo annis.

‡ *Et mortuus est Abdon filius Hellel Pha-* 15
rathonites, et sepultus est in Pharathon in ter-
ra Ephraim in monte Lanac.

CAP. XIII.

ET *addiderunt filij Israel facere malum in* 1
conspectu Domini, & tradidit eos Domi-
nus in manum Allophylorũ quadraginta annis.

4 ‡ καὶ συνήθροισεν ἰεφθάε πόντας τοὺς ἀνδρας γα-
λαάδ, καὶ ἐπολέμει τὸν ἐφραΐμ· καὶ ἐπάταξαν ἄνδρες
γαλαὰδ τὸν ἐφραΐμ, ὅτι εἶπαν ④ διασεσωσμένοι τοῦ
ἐφραΐμ, ὑμεῖς γαλαὰδ ἐν μέσῳ τοῦ ἐφραΐμ καὶ ἐν μέ-
σῳ τοῦ μανασσῆ.

5 ‡ καὶ κατελάβετο γαλαὰδ τὰς διαβάσεις τοῦ
ἰορδάνου τοῦ ἐφραΐμ· καὶ ἐγένετο ὅτε εἶπαν ④ διασε-
σωσμένοι τοῦ ἐφραΐμ, διαβῶμεν δή, καὶ εἶπον αὐτῷ ④
ἄνδρες γαλαάδ, μὴ ἐκ τοῦ ἐφραΐμ ὑμεῖς; καὶ εἶπεν,
οὐκ ἐσμέν.

6 ‡ καὶ εἶπον αὐτοῖς, εἴπατε δὴ σάχυς σύνθημα· καὶ
εἶπον καὶ οὐκατηύθυναν τοῦ λαλῆσαι ὅτως· καὶ ἐπελάβοντο
αὐτούς, καὶ ἔσφαζον αὐτοὺς ἐπὶ τὰς διαβάσεις τοῦ ἰορδάνου·
καὶ ἔπεσαν ἐξ ἐφραΐμ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ τεσσαράκον-
τα καὶ δύο χιλιάδες.

7 ‡ καὶ ἔκρινεν ἰεφθάε τὸν ἰσραὴλ ἓξ ἔτη, καὶ ἀπέθα-
νεν ἰεφθάε ὁ γαλααδίτης καὶ ἐτάφη ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ
8 γαλαάδ. ‡ καὶ ἔκρινεν μετ' αὐτὸν τὸν ἰσραὴλ ἐβε-
σθὼ ἐκ βηθλεέμ.

9 ‡ καὶ ἐγένοντο αὐτῷ τριάκοντα υἱοὶ καὶ τριάκοντα θυγα
τέρες αἱ ἐξαπεστάλησαν ἔξω, καὶ τριάκοντα γυναῖκας
εἰσήγαγεν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ ἀπὸ ἔξωθεν· καὶ ἔκρινεν τὸν ἰσ-
ραὴλ ἑπτὰ ἔτη.

10 ‡ καὶ ἀπέθανεν ἐβεσθώ, καὶ ἐτάφη ἐν βηθλεέμ.

11 ‡ καὶ ἔκρινεν μετ' αὐτὸν τὸν ἰσραὴλ αἰλὼμ ὁ ζαβυ-
λωνίτης, καὶ ἔκρινεν τὸν ἰσραὴλ δέκα ἔτη.

12 ‡ καὶ ἀπέθανεν αἰλὼμ ὁ ζαβυλωνίτης, καὶ ἔθαψαν
αὐτὸν ἐν αἰλὶμ ἐν γῇ ζαβουλών.

13 ‡ καὶ ἔκρινεν μετ' αὐτὸν τὸν ἰσραὴλ ἀβδὼμ υἱὸς ἐλ-
λὴλ ὁ ἐφαραθωνίτης.

14 ‡ καὶ ἐγένοντο αὐτῷ τεσσαράκοντα υἱοὶ, καὶ τριάκοντα
υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐπιβαίνοντες ἐπὶ ἑβδομήκοντα πώ-
λους· καὶ ἔκρινεν τὸν ἰσραὴλ ὀκτὼ ἔτη.

15 ‡ καὶ ἀπέθανεν ἀβδὼν υἱὸς ἐλλὴλ ὁ φαραθωνίτης, καὶ
ἐτάφη ἐν φαραθὼν ἐν γῇ ἐφραΐμ ἐν ὄρει λανάκ.

ιγ'.

1 ‡ Καὶ προσέθεντο ④ υἱοὶ ἰσραὴλ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν
ἐναντι κυρίου, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος ἐν χειρὶ ἀλλο-
φύλων τεσσαράκοντα ἔτη.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] Et congregauit Iiphthahh omnes homines Gilghad & iniuit bellum cum domo Ephraim; & percusserunt viri Gilghad illos domus Ephraim; nam dixerunt, Euasi domus Ephraim quid vos putantes de domo Gilghad intra domum Ephraim, & intra domum Menasse? [5] Et occuparunt de domo Gilghad vada Iordanis super de domo Ephraim; & fuit quando dixit vnus ex euasis domus Ephraim, transibo: & dicentes ei homines Gilghad, Ephratæus tu? & dixit, Non. [6] Et dicentes ei, Dic nunc Zsubeltha: & dixit Szubeltha. Et non directus ad loquendum rectè: & apprehendentes eum & occidentes eum in vadis Iordanis: & occisi sunt in tempestate illa ex de domo Ephraim quadraginta & duo millia. [7] Et iudicauit Iiphthahh Israel sex annis, & mortuus est Iiphthahh Gilghadæus, & sepultus est in vrbibus Gilghad. [8] Et iudicauit post eum Israel Ibszan ex-de Bethlehhem. [9] Et fuit ei triginta filij, & triginta filias misit foras, & triginta nurus adduxit filijs suis de foris; & iudicauit Israel septem annis.

[10] Et mortuus est Ibszan, & sepultus est in Bethlehhem. [11] Et iudicauit post eum Israel Elon de-ex tribu Zebulun, & iudicauit Israel decem annis. [12] Et mortuus est Elon de-ex domo Zebulun, & sepultus est in Eilon in terra tribus Zebulun.

[13] Et iudicauit post eum Israel Ghabdon filius Hilel de-ex Pirghathon. [14] Et fuit illi quadraginta filij, & triginta filij filiorum, equitantes super septuaginta pullos; & iudicauit Israel octo annos. [15] Et mortuus est Ghabdon filius Hilel de-ex Pirghathon, & sepultus est in Pirghathon, in terra tribus Ephraim, in monte domus Ghamalek.

CAP. XIII.

ET addiderunt filij Israel ad faciendum quod malumante Dominum; & tradidit eos Dominus in manu Pelisthæorum quadraginta annis.

2 * וַיְהִי אִישׁ אֶחָד מִצָּרְעָה מִמִּשְׁפַּחַת הַדָּנִי
וּשְׁמוֹ מָנוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ עֲקָרָה וְלֹא יָלָדָה׃
3 * וַיֵּרָא מַלְאַךְ־יְהוָה אֶל־הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ
הִנֵּה־נָא אַתְּ־עֲקָרָה וְלֹא יָלַדְתְּ וְהָרִית וְיָלַדְתְּ בֵּן׃
4 * וְעַתָּה הִשָּׁמְרִי נָא וְאַל־תִּשְׁתִּי יַיִן וְשֵׁכָר וְאַל־
5 תֹּאכְלִי כָּל־טָמֵא׃ * כִּי הִנָּךְ הָרָה וְיֹלַדְתְּ
בֵּן וּמוֹרָה לֹא־יַעֲלֶה עַל־רֹאשׁוֹ כִּי־נְזִיר אֱלֹהִים
יִהְיֶה הַנַּעַר מִן־הַבָּטֶן וְהוּא יָחֵל לְהוֹשִׁיעַ אֶת־
יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃
6 * וַתָּבֹא הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר לְאִישָׁהּ לֵאמֹר אִישׁ
הָאֱלֹהִים בָּא אֵלַי וּמַרְאֵהוּ כְּמַרְאֵה מַלְאַךְ
הָאֱלֹהִים נוֹרָא מְאֹד וְלֹא שְׁאִלְתִּיהוּ אֵי־מִזֶּה
הוּא וְאֶת־שְׁמוֹ לֹא־הִגִּיד לִי׃
7 * וַיֹּאמֶר לִי הִנָּךְ הָרָה וְיֹלַדְתְּ בֵּן וְעַתָּה אַל־
תִּשְׁתִּי יַיִן וְשֵׁכָר וְאַל־תֹּאכְלִי כָּל־טֻמְאָה כִּי־נְזִיר
אֱלֹהִים יִהְיֶה הַנַּעַר מִן־הַבֶּטֶן עַד־יוֹם מוֹתוֹ׃
8 * וַיֶּעְתַּר מָנוֹחַ אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר בִּי אֲדוֹנָי אִישׁ
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׁלַחְתָּ יָבוֹא־נָא עוֹד אֵלֵינוּ
וְיוֹרֵנוּ מַה־נַּעֲשֶׂה לַנַּעַר הַיּוּלָּד׃
9 * וַיִּשְׁמַע הָאֱלֹהִים בְּקוֹל מָנוֹחַ וַיָּבֹא מַלְאַךְ
הָאֱלֹהִים עוֹד אֶל־הָאִשָּׁה וְהִיא יוֹשֶׁבֶת בַּשָּׂדֶה
10 וּמָנוֹחַ אִישָׁהּ אֵין עִמָּהּ׃ * וַתְּמַהֵר הָאִשָּׁה
וַתָּרָץ וַתַּגֵּד לְאִישָׁהּ וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה נִרְאָה
אֵלַי הָאִישׁ אֲשֶׁר־בָּא בַיּוֹם אֵלָי׃
11 * וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ מָנוֹחַ אַחֲרֵי אִשְׁתּוֹ וַיָּבֹא אֶל־
הָאִישׁ וַיֹּאמֶר לוֹ הַאַתָּה הָאִישׁ אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ אֶל־
12 הָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר אָנִי׃ * וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ עַתָּה יָבֹא
דְבָרֶיךָ מַה־יִּהְיֶה מִשְׁפַּט הַנַּעַר וּמַעֲשֵׂהוּ׃
13 * וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־מָנוֹחַ מִכֹּל אֲשֶׁר־
אָמַרְתִּי אֶל־הָאִשָּׁה תִּשָּׁמֵר׃

2 * Erat autem quidam vir de Saraa, &
de stirpe Dan, nomine Manue, habẽs vxo
3 rem sterilem. * Cui apparuit Angelus
Dñi: & dixit ad eam, Sterilis es & absque
liberis, sed concipies & paries filium.
4 * Caue ergo ne bibas vinum ac sice-
ram, nec immundum quicquã comedas.
5 * Quia concipies & paries filium, cuius
non tanget caput nouacula. erit enim Na
zaræus Dei ab infantia sua & ex matris
vtero; & ipse incipiet liberare Israel de ma 1.Reg. 1.b Infr. eod.
nu Philistinorum.
6 * Quę cùm venisset ad maritum suum,
dixit ei: Vir Dei venit ad me habens vul-
B tum angelicum, terribilis nimis. Quem
cùm interrogassem, quis esset & vnde ve-
nisset, & quo nomine vocaretur, noluit
mihi dicere.
7 * Sed hoc respondit; Ecce concipies &
paries filium: caue ne vinum bibas nec
siceram, nec aliquo vescaris immũdo. Erit
enim puer Nazaræus Dei ab infantia sua,
& ex vtero matris suæ vsq; ad diem mor-
8 tis suæ. * Orauit itaque Manue Domi-
num, & ait: Obsecro Domine vt vir Dei
quem misisti veniat iterum, & doceat nos
quid debeamus facere de puero qui na-
9 sciturus est. * Exaudiuítq; Deus depre-
cantem Manue; & apparuit rursum Ange
lus Dei vxori eius sedẽti in agro. Manue
autem maritus eius non erat cum ea.
10 * Quæ cùm vidisset Angelum, festina-
uit & cucurrit ad virum suum; nuncia-
uítque ei, dicens: Ecce apparuit mihi vir
quem antè videram.
11 * Qui surrexit, & secutus est vxorem
suam; veniénsq; ad virum, dixit ei: Tu es
qui locutus es mulieri? Et ille respondit,
12 Ego sum. * Cui Manue, Quando, inquit,
C sermo tuus fuerit expletus, quid vis vt fa-
ciat puer, aut à quo se obseruare debebit?
13 * Dixítque Angelus Domini ad Ma-
nue, Ab omnibus quæ locutus sum vxo-
ri tuæ, abstineat se.

תרגום יונתן

2 וַהֲוָה גַּבְרָא חַד מִצָּרְעָה מִזַּרְעִית דָּן וּשְׁמֵיהּ מָנוֹחַ וְאִתְּתֵיהּ עַקְרָה לֵית לָהּ וְלָד׃ 3 וְאִתְחֲזִי מַלְאָכָא דַיְיָי לְאִתְּתָא וַאֲמַר
לָהּ הָא בְּעַן אַתְּ עַקְרָא וְלֵית לֵיךְ וְלָד וְתַעְדִּין וְתֵלְדִין בַּר׃ 4 וּכְעַן אִיסְתַּמַּרִי כְּעַן וְלָא תִשְׁתִּין חֲמַר חֲדָת וְעַתִּיק וְלָא תֵיכְלִין
כָּל מְסָאֵב׃ 5 אֲרֵי הָא אַתְּ מְעַדְיָא וְתֵלְדִין בַּר וּמַסְפַּר לָא יֶעְיַבַּר עַל רֵישֵׁיהּ אֲרֵי נְזִירָא דַיְיָי יְהֵא רַבְיָא מִן בִּטְנָא וְהוּא יִשְׁרֵי
לְמִפְרַק יַת יִשְׂרָאֵל מִידָא דִפְלִשְׁתָּאֵי׃ 6 וַאֲתָת אִתְּתָא וַאֲמֶרֶת לְבַעֲלָהּ לְמֵימַר נְבִיָּיא דַיְיָי אֲתָא לְוָתִי וְחֶזְוֵיהּ כְּחֵיזוּ מַלְאָכָא
דַיְיָי חָסִין לַחְדָא וְלָא שְׁאֶלְתֵּיהּ אֵי מִדֵּין הוּא וְיַת שְׁמֵיהּ לָא חַוִּי לִי׃ 7 וַאֲמַר לִי הָא אַתְּ מְעַדְיָא וְתֵילְדִין בַּר וּכְעַן לָא תִשְׁתִּין
חֲמַר חֲדָת וְעַתִּיק וְלָא תֵיכְלִין כָּל מְסָאֵב אֲרֵי נְזִירָא דַיְיָי יְהֵא רַבְיָא מִן בִּטְנָא עַד יוֹם מוֹתֵיהּ׃
8 וְצַלִּי מָנוֹחַ קֳדָם יְיָי וַאֲמַר בְּבָעוּ יְיָי נְבִיָּיא דַיְיָי דִשְׁלַחְתָּא יֵיתֵי כְּעַן עוֹד לְוָתָנָא וְיַלְפִּינָנָא מַה נַעְבֵּד לְרַבְיָא דְיִתְיְלִיד׃
9 וּשְׁמִיעַ קֳדָם יְיָי צְלוֹתֵיהּ דְּמָנוֹחַ וַאֲתָא מַלְאָכָא דַיְיָי עוֹד לְוַת אִתְּתָא וְהִיא יָתְבָה בְּחַקְלָא וּמָנוֹחַ בַּעֲלָהּ לֵית עִמָּהּ׃
10 וְאוֹחִיאַת אִתְּתָא וְרַהֲטַת וְחַוִּיאַת לְבַעֲלָהּ וַאֲמֶרֶת לֵיהּ הָא אִתְחֲזִי לִי גַּבְרָא דַאֲתָא יוֹמָא דִיכֵי לְוָתִי׃
11 וְקָם וַאֲזַל מָנוֹחַ בָּתַר אִתְּתֵיהּ וַאֲתָא לְוַת גַּבְרָא וַאֲמַר לֵיהּ הַאַתְּ גַּבְרָא דְּמַלֵּילְתָּא עִם אִתְּתָא וַאֲמַר אֲנָא׃
12 וַאֲמַר מָנוֹחַ כְּעַן יִתְקַיְּימוּן פִּתְגָמָךְ מַה יְהֵא דַחֲזֵי לְרַבְיָא וּמַה נַעְבֵּיד לֵיהּ׃
13 וַאֲמַר מַלְאָכָא דַיְיָי לְמָנוֹחַ מִכָּל דְּאַמְרֵית לְאִתְּתָא תִסְתַּמַּר׃

‡ *Et fuit vir vnus de Araa de tribu Dan,* 2
& nomen ei Manoe, & vxor eius sterilis, &
non pariebat.

‡ *Et apparuit Angelus Domini ad vxorem,* 3
& dixit ad eam, Ecce iam tu sterilis & non
peperisti, & in vtero habebis & paries fi-
lium.

‡ *Et nunc caue, & ne bibas vinum & si-* 4
ceram, & ne comedas omne immundum.

‡ *Quia ecce tu in vtero habebis & paries* 5
filium, & ferrum non ascendet super caput
eius, quoniam Nazaræus Deo erit puer ab vte-
ro; & ipse incipiet liberare Israel de manu Phi
listinorum.

‡ *Et venit vxor & locuta est viro suo, di-* 6
cens: Quia homo Dei venit ad me, & vul-
tus eius vt vultus Angeli Dei, splendens val-
de; & interrogabam eum vnde est, & nomen
eius non renunciauit mihi.

‡ *Et dixit ad me, Ecce tu in vtero habebis* 7
& paries filium: & nunc ne bibas vinum &
siceram, & ne comedas omnem immunditiam;
quoniam Nazaræus Dei erit puer ab vtero
vsque ad diem mortis suæ.

‡ *Et orauit Manoe Dominum; & ait, Jn me* 8
Domine, homo Dei quem misisti ad nos, ve-
niat iam iterum ad nos, & illuminet nos, quid
faciamus puero qui natus fuerit.

‡ *Et exaudiuit Deus vocem Manoe; & ve-* 9
nit Angelus Dei iterum ad vxorem eius, se-
dentem in agro; & Manoe maritus eius non
erat cum ea.

‡ *Et festinauit mulier, & cucurrit & nun-* 10
ciauit viro suo, & dixit ad eum, Ecce appa-
ruit mihi vir qui venit die illa ad me.

‡ *Et surrexit, & abijt Manoe post vxo-* 11
rem suam, & venit ad virum, & dixit ei:
Si tu es vir qui locutus es ad vxorem? &
dixit Angelus, Ego.

‡ *Et dixit Manoe, Nunc expleto verbo tuo* 12
quod erit iudicium pueri & opera eius?

‡ *Et dixit Angelus Domini ad Manoe, Ab* 13
omnibus quæ dixi ad vxorem, caueat:

2 ‡ καὶ ἐγένετο ἀνὴρ εἷς ἐξ Ἀραὰ ἐκ τῆς φυλῆς Δὰν ὀνόματι
καὶ ὄνομα αὐτῷ μανωέ, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ στεῖρα, καὶ οὐκ
3 ἔτικτεν. ‡ καὶ ὤφθη ἄγγελος κυρίου πρὸς τὴν γυναῖ-
κα, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτήν, ἰδοὺ δὴ σὺ στεῖρα καὶ οὐ τέκνας,
καὶ ἐν γαστρὶ ἕξεις καὶ τέξῃ υἱόν.
4 ‡ καὶ νῦν φύλαξαι καὶ μὴ πίῃς οἶνον καὶ σικέραν, καὶ μὴ
φάγῃ πᾶν ἀκάθαρτον.
5 ‡ ὅτι ἰδοὺ σὺ ἐν γαστρὶ ἕξεις καὶ τέξῃ υἱόν· καὶ σίδηρος οὐκ
ἀναβήσεται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ὅτι ναζηραῖον τῷ θεῷ
ἔσται τὸ παιδάριον ἐκ τῆς γαστρός· καὶ αὐτὸς ἄρξεται σώζειν
τὸν Ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων.
6 ‡ καὶ ἦλθεν ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς λέγου-
σα, ὅτι ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἦλθεν πρός με, καὶ ἡ ὅρασις
αὐτοῦ ὡς ὅρασις ἀγγέλου τοῦ θεοῦ ἐπιφανὴς σφόδρα, καὶ
ἠρώτων αὐτὸν πόθεν ἐστίν, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ οὐκ ἀπήγ-
γειλέν μοι.
7 ‡ καὶ εἶπεν πρός με, ἰδοὺ σὺ ἐν γαστρὶ ἕξεις καὶ τέξῃ
υἱόν· καὶ νῦν μὴ πίῃς οἶνον καὶ σικέραν, καὶ μὴ φάγῃς πᾶσαν
ἀκαθαρσίαν, ὅτι ναζηραῖον θεοῦ ἔσται τὸ παιδάριον ἀπὸ
τῆς γαστρὸς ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ.
8 ‡ καὶ ἐδεήθη μανωὲ τοῦ κυρίου· καὶ εἶπεν ἐν ἐμοὶ κύριε,
ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ οὗ ἀπέστειλας πρὸς ἡμᾶς ἐλθέτω δὴ
ἔτι πρὸς ἡμᾶς, καὶ φωτισάτω ἡμᾶς τί ποιήσωμεν τῷ
παιδαρίῳ τῷ γενηθέντι.
9 ‡ καὶ ἐπήκουσεν ὁ θεὸς τῆς φωνῆς μανωέ, καὶ παρεγέ-
νετο ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ ἔτι πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κα-
θημένην ἐν τῷ ἀγρῷ, καὶ μανωὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς οὐκ ἦν
μετ' αὐτῆς.
10 ‡ καὶ ἔταχυνεν ἡ γυνὴ καὶ ἐξέδραμεν καὶ ἀπήγγειλεν
τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ ὤφθαί μοι ὁ
ἀνὴρ ὁ ἐλθὼν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ πρός με.
11 ‡ καὶ ἀνέστη καὶ ἐπορεύθη μανωὲ ὀπίσω τῆς γυναικὸς
αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν πρὸς τὸν ἄνδρα, καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἰ σὺ
εἶ ὁ ἀνὴρ ὁ λαλήσας πρὸς τὴν γυναῖκα; καὶ εἶπεν ὁ ἄγ-
γελος, ἐγώ.
12 ‡ καὶ εἶπεν μανωὲ, νῦν ἐλθόντος τοῦ ῥήματός σου τί
ἔσται τὸ σύγκριμα τοῦ παιδαρίου καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ;
13 ‡ καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος κυρίου πρὸς μανωὲ, ἀπὸ πάν-
των ὧν εἶπα πρὸς τὴν γυναῖκα φυλαξάσθω

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[2] Et fuit vir vnus ex Szarghah ex prosapia Dan, & nomen eius Manoahh, & vxor eius sterilis, non erat ei natus.
[3] Et visus est angelus Domini vxori eius, & dixit ei; Ecce nunc tu sterilis, & non est tibi natus, & concipies & paries filium.
[4] Et nunc custodire nunc, & non bibas vinum nouum, & vetus; & non comedes omne immundum. [5] Quia ecce tu concipiens & paries filium, & nouacula non transibit super caput eius: nam Nazaræus Domini erit puer ex vtero; & ipse incipiet ad liberandum Israel de manu Pelisthæorum. [6] Et venit mulier, & dixit marito suo, ad dicendum, Propheta Domini venit ad me, & aspectus eius, vt aspectus Angeli Domini fortis valde, & non rogaui eum vnde ipse, & nomen eius non annunciauit mihi.
[7] Et dixit mihi, Ecce tu prægnans & paries filium, & nunc non bibes vinum nouum & vetus, & non comedes omne immundum, nam Nazaræus Domini erit infans à ventre vsque ad diem mortis eius. [8] Et orauit Manoahh coram Domino, & dixit: Obsecro Domine, propheta Domini quem misisti veniat nunc rursus ad nos, & docebit nos quid faciemus infanti qui nascetur.
[9] Et audita est ante Dominum oratio Manoahh, & venit Angelus Domini rursus ad mulierem, & illa sedens in agro, & Manoahh & maritus eius non erat cum ea. [10] Et festinauit mulier, & cucurrit, & nunciauit marito suo, & dixit ei, Ecce visus est mihi vir qui venit die hac ad me. [11] Et surrexit, & iuit Manoahh post vxorem suam, & venit ad virum, & dixit ei, Num tu vir qui locutus es cum vxore mea? & dixit, Ego.
[12] Et dixit Manoahh, Nunc firmentur verba tua, quid erit quod dignum infanti, & quid faciemus ei?
[13] Et dixit Angelus Domini Manoahh, Ex omnibus quæ dixi vxori custodire.

14 מִכֹּל אֲשֶׁר־יֵצֵא מִגֶּפֶן הַיַּיִן לֹא תֹאכַל וְיַיִן
וְשֵׁכָר אַל־תֵּשְׁתְּ וְכָל־טֻמְאָה אַל־תֹּאכַל כֹּל
15 אֲשֶׁר־צִוִּיתִיהָ תִּשְׁמֹר׃ * וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ אֶל־מַלְאַךְ
יְהוָה נַעְצְרָה־נָּא אוֹתָךְ וְנַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ גְּדִי עִזִּים׃
16 * וַיֹּאמֶר מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־מָנוֹחַ אִם־תַּעְצְרֵנִי
לֹא־אֹכַל בְּלַחְמֶךָ וְאִם־תַּעֲשֶׂה עֹלָה לַיהוָה תַּעֲלֶנָּה
17 כִּי לֹא־יָדַע מָנוֹחַ כִּי־מַלְאַךְ יְהוָה הוּא׃ * וַיֹּאמֶר
מָנוֹחַ אֶל־מַלְאַךְ יְהוָה מִי שְׁמֶךָ כִּי־יָבֹא דְבָרְךָ
18 וְכִבַּדְנוּךָ׃ * וַיֹּאמֶר לוֹ מַלְאַךְ יְהוָה לָמָּה זֶּה
19 תִּשְׁאַל לִשְׁמִי וְהוּא־פֶלְאִי׃ * וַיִּקַּח מָנוֹחַ אֶת־גְּדִי
הָעִזִּים וְאֶת־הַמִּנְחָה וַיַּעַל עַל־הַצּוּר לַיהוָה
20 וּמַפְלִא לַעֲשׂוֹת וּמָנוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ רֹאִים׃ * וַיְהִי
בַּעֲלוֹת הַלַּהַב מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ הַשָּׁמַיְמָה וַיַּעַל מַלְאַךְ־
יְהוָה בְּלַהַב הַמִּזְבֵּחַ וּמָנוֹחַ וְאִשְׁתּוֹ רֹאִים וַיִּפְּלוּ
21 עַל־פְּנֵיהֶם אָרְצָה׃ * וְלֹא־יָסַף עוֹד מַלְאַךְ
יְהוָה לְהֵרָאֹה אֶל־מָנוֹחַ וְאֶל־אִשְׁתּוֹ אָז יָדַע
22 מָנוֹחַ כִּי־מַלְאַךְ יְהוָה הוּא׃ * וַיֹּאמֶר מָנוֹחַ אֶל־
23 אִשְׁתּוֹ מוֹת נָמוּת כִּי אֱלֹהִים רָאִינוּ׃ * וַתֹּאמֶר
לוֹ אִשְׁתּוֹ לוּ חָפֵץ יְהוָה לַהֲמִיתֵנוּ לֹא־לָקַח מִיָּדֵנוּ
עֹלָה וּמִנְחָה וְלֹא הֶרְאָנוּ אֶת־כָּל־אֵלֶּה וְכָעֵת לֹא
24 הִשְׁמִיעָנוּ כָּזֹאת׃ * וַתֵּלֶד הָאִשָּׁה בֵּן וַתִּקְרָא
אֶת־שְׁמוֹ שִׁמְשׁוֹן וַיִּגְדַּל הַנַּעַר וַיְבָרְכֵהוּ יְהוָה׃
25 * וַתָּחֶל רוּחַ יְהוָה לְפַעֲמוֹ בְּמַחֲנֵה־דָן בֵּין
צָרְעָה וּבֵין אֶשְׁתָּאֹל׃

יד

1 * וַיֵּרֶד שִׁמְשׁוֹן תִּמְנָתָה וַיַּרְא
אִשָּׁה בְּתִמְנָתָה מִבְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים׃
2 * וַיַּעַל וַיַּגֶּד לְאָבִיו וְלְאִמּוֹ וַיֹּאמֶר אִשָּׁה רָאִיתִי
בְּתִמְנָתָה מִבְּנוֹת פְּלִשְׁתִּים וְעַתָּה קְחוּ־אוֹתָהּ
לִי לְאִשָּׁה׃

14 * Et quicquid ex vinea naſcitur, nõ co-
medat, vinũ & ſiceram non bibat, nul-
lo veſcatur immundo, & quod ei præce-
15 pi impleat atq; cuſtodiat. *Dixit itaque
Manue ad Angelum Dñi: Obſecro te vt
acquieſcas precibus meis, & faciamus tibi
16 hœdum de capris. *Cui reſpondit Ange-
lus, Si me cogis, non comedã panes tuos,
ſi autẽ vis holocauſtum facere, offer illud
Dño. Et neſciebat Manue quòd Angelus
17 Dñi eſſet. *Dixítque ad eum: Quod eſt
tibi nomen? vt ſi ſermo tuus fuerit exple-
18 tus, honoremus te. *Cui ille reſpõdit, Cur
C quæris nomen meum quod eſt mirabile?
19 *Tulit itaq; Manue hœdum de capris,
& libamenta, & poſuit ſuper petram offe-
rens Dño qui facit mirabilia. Ipſe autẽ &
20 vxor eius intuebantur. *Cúmq; aſcen-
deret flamma altaris in cęlũ, Angelus Do-
mini pariter in flamma aſcendit. Quod
cùm vidiſſet Manue & vxor eius, proni ce
ciderunt in terram:
21 *Et vltra eis nõ apparuit Angelus Do-
mini. Statímq; intellexit Manue Angelũ
22 Domini eſſe. *Et dixit ad vxorem ſuam,
Morte moriemur, quia vidimus Deum.
23 *Cui reſpondit mulier: Si Dominus
nos vellet occidere, de manibus noſtris
holocauſtum & libamenta non ſuſcepiſ-
ſet, nec oſtendiſſet nobis hæc omnia, ne-
que ea quæ ſunt ventura dixiſſet.
24 *Peperit itaque filium, & vocauit no-
men eius Samſon. Creuítque puer, & be-
nedixit ei Dominus.
25 *Cœpítq; ſpiritus Domini eſſe cum eo
in caſtris Dan, inter Saraa & Eſtaol.

CAP. XIIII.

1 DEſcendit ergo Samſon in Thamna-
A tha: vidénſque ibi mulierem de filia-
2 bus Philiſtijm; *Aſcendit & nunciauit
patri ſuo & matri ſuæ, dicens: Vidi mu-
lierem in Thamnatha de filiabus Phili-
ſtinorum, quam quæſo vt mihi accipiatis
vxorem.

תרגום יונתן

14 מִכָּל דְּיִפּוֹק מִגַּפְנָא דְחַמְרָא לָא תֵיכוֹל וַחֲמַר חֲדַת וַעֲתִיק לָא תִשְׁתֵּי וְכָל מְסָאַב לָא תֵיכוֹל כְּכֹל דְּפַקֵּידְתָּהּ תִּיטַר׃ 15 וַאֲמַר
מָנוֹחַ לְמַלְאֲכָא דַיְיָ נֵיחוֹד כְּעַן יָתָךְ וְנַעְבֵּיד קֳדָמָךְ גַּדְיָא בַּר עִזְּיָי׃ 16 וַאֲמַר מַלְאֲכָא דַיְיָ לְמָנוֹחַ אִם תְּיַחֲדִינַנִי לָא אֵיכוֹל בְּלַחְמָךְ וְאִם
תַּעְבֵּיד עֲלָתָא קֳדָם יְיָ תַּסְקִנַּהּ אֲרֵי לָא יָדַע מָנוֹחַ אֲרֵי מַלְאֲכָא דַיְיָ הוּא׃ 17 וַאֲמַר מָנוֹחַ לְמַלְאֲכָא דַיְיָ מַן שְׁמָךְ אֲרֵי יְתַקְּרִינּוּן
פִּיתְגָמָךְ וְנַיְקָרִינָךְ׃ 18 וַאֲמַר לֵיהּ מַלְאֲכָא דַיְיָ לְמָה דְנַן אַתְּ שָׁאֵיל לִשְׁמִי וְהוּא מְפָרַשׁ׃ 19 וּנְסֵיב מָנוֹחַ יָת גַּדְיָא בַּר עִזֵּי וְיָת
תְּקָרוּבְתָּא וַאֲסִיק עַל טִינָרָא קֳדָם יְיָ וּמְפָרַשׁ לְמֶעְבַּד וּמָנוֹחַ וְאִיתְּתֵיהּ חָזָן׃ 20 וַהֲוָה כְּמִסַּק שַׁלְהוֹבִיתָא מֵעִלַּוֵי מַדְבְּחָא לְצֵית שְׁמַיָּא
וּסְלִיק מַלְאֲכָא דַיְיָ בְּשַׁלְהוֹבִית מַדְבְּחָא וּמָנוֹחַ וְאִיתְּתֵיהּ חָזָן וְנָפְלוּ עַל אַפֵּיהוֹן עַל אַרְעָא׃ 21 וְלָא אוֹסִיף עוֹד מַלְאֲכָא דַיְיָ לְאִיתְחַזָּאָה
לְמָנוֹחַ וּלְאִיתְּתֵיהּ בְּכֵן יָדַע מָנוֹחַ אֲרֵי מַלְאֲכָא דַיְיָ הוּא׃ 22 וַאֲמַר מָנוֹחַ לְאִיתְּתֵיהּ מֵמָת נְמוּת אֲרֵי מַלְאֲכָא דַיְיָ חֲזֵינָא׃ 23 וַאֲמָרַת
לֵיהּ אִיתְּתֵיהּ אִילּוּ רְעָוָא מִן קֳדָם יְיָ דְּנָמוּת לָא קַבֵּיל מִינָּנָא עֲלָתָא וּמִנְחָתָא וְלָא אַחֲזִינָנָא יַתְכֹּל אִילֵּין וּכְעִדָּן פּוֹן לָא אַשְׁמְעִינָנָא כְּהָדָא׃
24 וְיָלְדַת אִתְּתָא בַּר וּקְרַת יַת שְׁמֵיהּ שִׁמְשׁוֹן וּרְבָא רַבְיָא וּבָרְכֵיהּ יְיָ׃ 25 וּשְׁרָיָאת רוּחַ גְּבוּרָא מִן קֳדָם יְיָ לְהַתְקְפוּתֵיהּ בְּמַשְׁרְיָתָא דָן
בֵּין צָרְעָה וּבֵין אֶשְׁתָּאֹל׃

יד

1 וּנְחַת שִׁמְשׁוֹן לְתִמְנָתָה וַחֲזָא אִתְּתָא בְּתִמְנָתָה מִבְּנָת פְּלִשְׁתָּאֵי׃ 2 וּסְלִיק וְחַוִי לַאֲבוּהִי וּלְאִמֵּיהּ וַאֲמַר אִתְּתָא
חֲזֵיתִי בְּתִמְנָתָה מִבְּנָת פְּלִשְׁתָּאֵי וּכְעַן סַבוּ כְּעַן יָתָהּ לִי לְאִינְתוּ׃

Ab omnibus quæ exeunt de vinea non co- 14
medet, & vinũ & ſicerã non bibat, & omne
immundũ non comedat; omnia quæcunq; præ-
cepi ei cuſtodiat. *Et dixit Manoe ad An-* 15
gelum Domini, cogemus iam te & faciemus co
ram te hœdum caprarum. *Et dixit Ange-* 16
lus Domini ad Manoe, Si coegeris me, nõ come-
dam panem tuum: & ſi feceris holocauſta Do-
mino, offeres ea; quoniam non cognouit Manoe
quòd Angelus Domini eſt. *Et dixit Manoe* 17
ad Angelum Domini, Quod nomen tibi? vt cùm
venerit verbum tuum, glorificemus te.

Et dixit ei Angelus Domini, Cur hoc in- 18
terrogas nomen meum? & id eſt mirabile.

Et accepit Manoe hœdum caprarum, & 19
libamentum, & obtulit ſuper petram Domi-
no qui mirabilia facit, & Manoe & vxor
eius intuebantur. *Et factum eſt cùm aſcen-* 20
deret flamma ſuper altare in cælum, & aſcen-
dit Angelus Domini in flamma altaris, & Ma-
noe & vxor eius aſpiciebant, & ceciderunt
in faciem ſuper terram.

Et non addidit vltra Angelus Domini ap 21
parere ad Manoe, & ad vxorem eius, : tunc
cognouit Manoe quòd Angelus Domini eſt.

Et dixit Manoe ad vxorem ſuam, Morte 22
moriemur quia Deum vidimus. *Et dixit* 23
ei vxor eius, Si voluiſſet Dominus occidere nos,
non ſuſcepiſſet de manu noſtra holocauſtum &
libamenta; & non reuelaſſet nobis omnia hæc;
& ſicut tempus, & non audibilia feciſſet no-
bis hæc. *Et peperit vxor filiũ, & vocauit* 24
nomen illius Samſon; & creuit puer & bene-
dixit, ei Dominus. *Et cœpit ſpiritus Do-* 25
mini ſimul ire cum eo in caſtris Dan inter Sa-
raa & inter Eſthaol.

CAP. XIIII.

ET *deſcendit Samſon in Thamnatha, &* 2
vidit mulierem in Thamnatha de filiabus Phi
liſtinorum.

Et aſcẽdit & nunciauit patri ſuo & 2
matri ſuæ, & dixit, Mulierem vidi in Thamna-
tha de filiabus Philiſtinorum; & nunc accipite
eam mihi vxorem.

14 ἀπὸ πάντων ὅσα ἐκπορεύε) ἐξ ἀμπέλου ἀφάγε-
ται, & οἶνον καὶ σικέραν μὴ πίετω, καὶ πᾶν ἀκάθαρτον μὴ
φαγέτω, πάντα ὅσα ἐνετειλάμην αὐτῇ φυλαξάτω.

15 καὶ εἶπεν μανωε πρὸς τὸν ἄγγελον κυρίου, βιασόμε-
θα δή σε & ποιήσομεν ἐνώπιόν σου ἔριφον αἰγῶν.

16 καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος κυρίου πρὸς μανωε, ἐὰν βιά-
σῃ με οὐ φάγομαι τὸν ἄρτον σου· & ἐὰν ποιήσῃς ὁλοκαυ-
τώματα τῷ κυρίῳ, ἀνοίσεις αὐτά· ὅτι οὐκ ἔγνω μανωε
ὅτι ἄγγελος κυρίου ἐστίν.

17 καὶ εἶπεν μανωε πρὸς τὸν ἄγγελον κυρίου, τί ὄνομά
σοι; ἵνα ὅταν ἔλθῃ τὸ ῥῆμά σου δοξάσωμέν σε.

18 καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου, ἱνατί τοῦτο ἐρω-
τᾷς τὸ ὄνομά μου; & αὐτὸ ἐστὶ θαυμαστόν.

19 καὶ ἔλαβε μανωε τὸν ἔριφον τῶν αἰγῶν, & τὴν θυ-
σίαν, & ἀνήνεγκεν ἐπὶ τὴν πέτραν τῷ κυρίῳ τῷ θαυμα-
στὰ ποιοῦντι, & μανωε & ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐθεώρουν.

20 & ἐγένετο ἐν τῷ ἀναβῆναι τὴν φλόγα ἐπάνωθεν τοῦ θυ-
σιαστηρίου εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἀνέβη ὁ ἄγγελος κυρίου ἐν τῇ
φλογὶ τοῦ θυσιαστηρίου· & μανωε & ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἐθεώρουν,
21 & ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ οὐ προσέ-
θηκεν ἔτι ὁ ἄγγελος κυρίου ὀφθῆναι πρὸς μανωε καὶ πρὸς
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ· τότε ἔγνω μανωε ὅτι ἄγγελος κυρίου
22 ἐστί. καὶ εἶπεν μανωε πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, θανά-
τῳ ἀποθανούμεθα ὅτι θεὸν ἑωράκαμεν.

23 καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, εἰ ἐβούλετο κύριος θα-
νατῶσαι ἡμᾶς, οὐκ ἂν ἐδέξατο ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ὁλοκαύ-
τωμα & θυσίαν, & οὐκ ἂν ἐφώτισεν ἡμᾶς πάντα ταῦ-
τα, καὶ καθὼς ὁ καιρὸς καὶ οὐκ ἂν ἀκουστὰ ἐποίησεν ἡμῖν
24 ταῦτα. καὶ ἔτεκεν ἡ γυνὴ υἱόν, & ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα
αὐτοῦ σαμψών, & ηὐξήθη τὸ παιδάριον καὶ εὐλόγησεν
25 αὐτὸν κύριος· καὶ ἤρξατο πνεῦμα κυρίου συμπο-
ρεύεσθαι αὐτῷ ἐν παρεμβολῇ δὰν ἀνὰ μέσον σαραὰ
καὶ ἀνὰ μέσον ἐσθαόλ.

ιδ'.

1 Καὶ κατέβη σαμψὼν εἰς θαμναθά, & εἶδεν γυναῖ-
κα ἐν θαμναθὰ ἐκ τῶν θυγατέρων τῶν ἀλλοφύλων.

2 καὶ ἀνέβη & ἀπήγγειλεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ & τῇ μητρὶ
αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, γυναῖκα ἑώρακα ἐν θαμναθὰ ἀπὸ τῶν θυγα
τέρων τῶν ἀλλοφύλων, & νῦν λάβετε αὐτήν μοι γυναῖκα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[14] Ab omni quod exibit ex vite vini non comedes, & vinum nouum & vetus non bibes, & omne immundum non comedes; vt omnia, quæ iuſſi eam, cuſtodies. [15] Et dixit Manoahh Angelo Domini, Tenebimus nunc te, & faciemus ante te hœdum filium caprarum. [16] Et dixit Angelus Domini Manoahh, Si tenebis me, non comedam in pane tuo; & ſi facies holocauſtum ante Dominum, aſcendere facias illud: quia non nouit Manoahh quòd Angelus Domini ille. [17] Et dixit Manoahh Angelo Domini, Quod nomen tuum? nam firmabuntur verba tua, & venerabimur te. [18] Et dixit ei Angelus Domini, Ad quid hoc tu petens ad nomen meum, & ipſum arcanum? [19] Et tulit Manoahh hœdum filium caprarum, & oblationem, & aſcendere fecit ſuper petram coram Dño, & mirificauit ad faciendum, & Manoahh & vxor eius videntes. [20] Et fuit in aſcendere flammam de-ſuper altare ad partem cæli, & aſcendit Angelus Domini in flamma altaris; & Manoahh & vxor eius videntes, & ceciderunt ſuper facies ſuas ſuper terram. [21] Et non addidit rurſus Angelus Domini ad videri Manoahh & vxori eius; in ſic nouit Manoahh quòd Angelus Domini ipſe. [22] Et dixit Manoahh vxori ſuæ, Mori moriemur, quoniam Angelum Domini vidimus. [23] Et dixit illi vxor eius, Si voluntas ab-ante Dominum vt moriamur, non ſuſcepiſſet à nobis holocauſtum, & munus, & non videre feciſſet nos omnia hæc, & in opportunitate non audiret nos vt hoc. [24] Et peperit mulier filium, & vocauit nomen eius Simſon: & creuit puer, & benedixit ei Dominus. [25] Et manſit ſpiritus fortitudinis ab-ante Dominum ad roborandum eum in exercitu Dan inter Szarghoh & inter Eſthaol.

CAP. XIIII.

ET deſcendit Simſon ad Thimnath, & vidit mulierem in Thimnath, de filiabus Peliſtæorum. [2] Et aſcendit & nunciauit patri ſuo & matri ſuæ, & dixit: Mulierem vidi in Thimnath ex filiabus Peliſtæorum: & nunc accipite nunc eam mihi in vxorem.

3 * וַיֹּאמֶר לוֹ אָבִיו וְאִמּוֹ הַאֵין בִּבְנוֹת אַחֶיךָ
וּבְכָל־עַמִּי אִשָּׁה כִּי־אַתָּה הוֹלֵךְ לָקַחַת אִשָּׁה
מִפְּלִשְׁתִּים הָעֲרֵלִים וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן אֶל־אָבִיו
אוֹתָהּ קַח־לִי כִּי־הִיא יָשְׁרָה בְעֵינָי׃
4 * וְאָבִיו וְאִמּוֹ לֹא יָדְעוּ כִּי מֵיְהוָה הִיא כִּי־תֹאֲנָה
הוּא־מְבַקֵּשׁ מִפְּלִשְׁתִּים וּבָעֵת הַהִיא פְּלִשְׁתִּים
מֹשְׁלִים בְּיִשְׂרָאֵל׃
5 * וַיֵּרֶד שִׁמְשׁוֹן וְאָבִיו וְאִמּוֹ תִּמְנָתָה וַיָּבֹאוּ עַד־
כַּרְמֵי תִמְנָתָה וְהִנֵּה כְּפִיר אֲרָיוֹת שֹׁאֵג לִקְרָאתוֹ׃
6 * וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ יְהוָה וַיְשַׁסְּעֵהוּ כְּשַׁסַּע
הַגְּדִי וּמְאוּמָה אֵין בְּיָדוֹ וְלֹא הִגִּיד לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ
7 אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה׃ * וַיֵּרֶד וַיְדַבֵּר לָאִשָּׁה
8 וַתִּישַׁר בְּעֵינֵי שִׁמְשׁוֹן׃ * וַיָּשָׁב מִיָּמִים
לְקַחְתָּהּ וַיָּסַר לִרְאוֹת אֵת מַפֶּלֶת הָאַרְיֵה וְהִנֵּה
עֲדַת דְּבֹרִים בִּגְוִיַּת הָאַרְיֵה וּדְבָשׁ׃
9 * וַיִּרְדֵּהוּ אֶל־כַּפָּיו וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְאָכֹל וַיֵּלֶךְ
אֶל־אָבִיו וְאֶל־אִמּוֹ וַיִּתֵּן לָהֶם וַיֹּאכֵלוּ וְלֹא־הִגִּיד
לָהֶם כִּי מִגְּוִיַּת הָאַרְיֵה רָדָה הַדְּבָשׁ׃
10 * וַיֵּרֶד אָבִיהוּ אֶל־הָאִשָּׁה וַיַּעַשׂ שָׁם שִׁמְשׁוֹן
מִשְׁתֶּה כִּי כֵן יַעֲשׂוּ הַבַּחוּרִים׃
11 * וַיְהִי כִּרְאוֹתָם אוֹתוֹ וַיִּקְחוּ שְׁלֹשִׁים מֵרֵעִים
12 וַיִּהְיוּ אִתּוֹ׃ * וַיֹּאמֶר לָהֶם שִׁמְשׁוֹן אָחוּדָה־
נָא לָכֶם חִידָה אִם־הַגֵּד תַּגִּידוּ אוֹתָהּ לִי שִׁבְעַת
יְמֵי הַמִּשְׁתֶּה וּמְצָאתֶם וְנָתַתִּי לָכֶם שְׁלֹשִׁים
13 סְדִינִים וּשְׁלֹשִׁים חֲלִפֹת בְּגָדִים׃ * וְאִם־לֹא
תוּכְלוּ לְהַגִּיד לִי וּנְתַתֶּם אַתֶּם לִי שְׁלֹשִׁים
סְדִינִים וּשְׁלֹשִׁים חֲלִיפוֹת בְּגָדִים וַיֹּאמְרוּ לוֹ חוּדָה
14 חִידָתְךָ וְנִשְׁמָעֶנָּה׃ * וַיֹּאמֶר לָהֶם מֵהָאֹכֵל יָצָא
מַאֲכָל וּמֵעַז יָצָא מָתוֹק וְלֹא יָכְלוּ לְהַגִּיד הַחִידָה
שְׁלֹשֶׁת יָמִים׃

3 *Cui dixerunt pater & mater sua: Nun quid nõ est mulier in filiabus fratrũ tuorum & in omni populo tuo, quia vis accipere vxorem de Philistiim, qui incircũcisi sunt? Dixítq; Samson ad patrem suum, Hanc mihi accipe q̃a placuit oculis meis.
4 *Parentes autẽ eius nesciebant q̃ res à Dño fieret, & quæreret occasiones contra Philistiim. Eo enim tempore Philistiim
5 dominabãtur Israeli. * Descendit itaque
B Samson cũ patre suo & matre in Thamnatha. Cúmq; venissent ad vineas oppidi, apparuit catulus leonis sæuus & rugiens;
6 & occurrit ei. * Irruit autẽ spiritus Dñi in Samson, & dilacerauit leonem, quasi hœdum in frusta decerperet, nihil omnino habens in manu, & hoc patri & matri no-
7 luit indicare. * Descẽdítq; & locutus est
8 mulieri quę placuerat oculis eius. * Et post aliquot dies reuertens vt acciperet eã, declinauit vt videret cadauer leonis. Et ecce examen apum in ore leonis erat, ac fauus
9 mellis. * Quẽ cùm sumpsisset in manibus comedebat in via; veniénsque ad patrem suũ & matrẽ, dedit eis partem; qui & ipsi comederunt, nec tamẽ eis voluit indica-
C re q̃ mel de corpore leonis assumpserat.
10 *Descendit itaque pater eius ad mulierem, & fecit filio suo Samson cõuiuiũ. sic
11 enim iuuenes facere cõsueuerant. * Cùm ergo ciues loci illius vidissent eum, dederunt ei sodales triginta qui essent cũ eo.
12 * Quibus locutus est Samson, Proponã vobis problema: quod si solueritis mihi intra septem dies conuiuij, dabo vobis triginta sindones & totidem tunicas.
13 * Sin autem non potueritis soluere, vos dabitis mihi triginta sindones, & eiusdem numeri tunicas. Qui responderunt ei; Propone problema vt audiamus.
14 * Dixítque eis, De comedente exiuit cibus, & de forti egressa est dulcedo. Nec potuerunt per tres dies propositionem soluere.

תרגום יונתן

3 וַאֲמַר לֵיהּ אֲבוּהִי וְאִימֵּיהּ הֲלֵית בִּבְנָת אֲחָךְ וּבְכָל עַמִּי אִתְּתָא דְּאַתְּ אָזֵיל לְמִיסַּב אִתְּתָא מִפְּלִישְׁתָּאֵי עֲרֵלַיָּא וַאֲמַר שִׁמְשׁוֹן
לַאֲבוּהִי יָתָהּ סַב לִי אֲרֵי הִיא כְּשֶׁרֶת בְּעֵינָי׃ 4 וַאֲבוּהִי וְאִמֵּיהּ לָא יָדְעִין אֲרֵי מִן קֳדָם יְיָ הִיא וַאֲרֵי חֻסְקְפָא הוּא בָּעֵי
לְאִיתְגְּרָאָה בִּפְלִישְׁתָּאֵי וּבְעִידָנָא הַהִיא פְּלִשְׁתָּאֵי שָׁלְטִין בְּיִשְׂרָאֵל׃ 5 וּנְחַת שִׁמְשׁוֹן וַאֲבוּהִי וְאִימֵּיהּ לְתִמְנָת וַאֲתוֹ עַד כַּרְמֵי
תִמְנָת וְהָא אַרְיָא בַּר אַרְיְוָן נָהִים לְקַדְמוּתֵיהּ׃ 6 וּשְׁרָת עֲלוֹהִי רוּחַ גְּבוּרָא מִן קֳדָם יְיָ וְהַדְּמֵיהּ כְּמָא דִמְהַדְּמִין גַּדְיָא וּמִדַּעַם
לֵית בִּידֵיהּ וְלָא חַוִּי לַאֲבוּהִי וּלְאִמֵּיהּ יַת דַּעֲבַד׃ 7 וּנְחַת וּשְׁאִיל בְּאִתְּתָא וּכְשֶׁרֶת בְּעֵינֵי שִׁמְשׁוֹן׃
8 וְתָב לִזְמַן יוֹמִין לְמִיסְּבָהּ וְזָר לְמֶחְזֵי יַת פִּגְרָא דְאַרְיָא וְהָא קִינָא דְדַבַּרְיָתָא בְּפִיגְרָא דְאַרְיָא וּבֵיהּ דּוּבְשָׁא׃
9 וְנַסְחֵיהּ בִּידֵיהּ וַאֲזַל מֵיזַל וְאָכֵיל וַאֲזַל לְוַת אֲבוּהִי וּלְוַת אִימֵּיהּ וִיהַב לְהוֹן וַאֲכַלוּ וְלָא חַוִּי לְהוֹן אֲרֵי מִפִּגְרָא דְאַרְיָא נְסִיחַ דּוּבְשָׁא׃
10 וּנְחַת אֲבוּהִי עַל עֵסַק אִתְּתָא וַעֲבַד תַּמָּן שִׁמְשׁוֹן מִשְׁתְּיָא אֲרֵי כֵן עָבְדִין עֻלֵּימַיָּא׃
11 וַהֲוָה כַּד חֲזוֹ יָתֵיהּ וְדַבַּרוּ תְּלָתִין גֻּבְרִין וַהֲווֹ עִמֵּיהּ׃ 12 וַאֲמַר לְהוֹן שִׁמְשׁוֹן אֵיחוּד כְּעַן לְכוֹן חוּדִיתָא אִם
חַוָּאָה תְּחַוּוּן יָתָהּ לִי שִׁבְעָא יוֹמֵי מִשְׁתְּיָא וְתַשְׁכְּחוּן וְאֶתֵּן לְכוֹן תְּלָתִין פִּלְדֵסִין וּתְלָתִין אִיצְטְלָוָן דִּלְבוּשָׁא׃
13 וְאִם לָא תּוּכְלוּן לְחַוָּאָה לִי וְתִתְּנוּן אַתּוּן לִי תְּלָתִין פִּלְדֵסִין וּתְלָתִין אִצְטְלָוָן דִּלְבוּשָׁא וַאֲמַרוּ לֵיהּ חוּד חִידָתָךְ וְנִשְׁמְעִינָהּ׃
14 וַאֲמַר לְהוֹן מֵאָכְלָא נְפַק מֵיכְלָא וּמִתַּקִּיפָא נְפַק חוּלְיָא וְלָא יְכִילוּ לְחַוָּאָה חוּדִיתָא תְּלָתָא יוֹמִין׃

‡ *Et dixerunt ei pater ſuus & mater ſua,* 3
Nunquid non eſt de filiabus fratrũ tuorum, & in omni populo meo mulier, quia tu ibis ad accipiendum uxorẽ de Philiſtiim incircunciſis? & dixit Samſon ad patrẽ ſuum, Hanc accipe mihi, quoniam hæc placuit in oculis meis. ‡ *Et pater eius & mater eius non ſciebant quod à Domino eſt, quoniam retributionem ipſe exquirit de Philiſtiim: & in tempore illo Philiſtiim dominabantur filiorũ Iſrael.* 4

‡ *Et deſcendit Samſon, & pater eius, & mater eius in Thamnatha: & declinauit in vineas Thamnatha, & ecce catulus leonis rugiens in occurſum eius.* 5

‡ *Et irruit ſuper eum ſpiritus Domini, & dilacerauit illum quaſi hœdum caprarum, & nihil fuit in manu eius; & non indicauit patri ſuo & matri ſuæ quæ fecerat.* ‡ *Et deſcenderunt, & locuti ſunt mulieri, & placuit coram Samſon.* ‡ *Et redijt poſt dies vt acciperet eam, & declinauit vt videret cadauer leonis; & ecce examen apum in ore leonis & mel.* 6 7 8

‡ *Et ſumpſit illud in os ſuum, et ambulabat ambulans & comedens, & abijt ad patrem ſuum & matrem ſuam, & dedit eis; & comederunt, & non indicauit eis, quòd de corpore leonis aſſumpſerat mel.* 9

‡ *Et deſcendit pater eius ad mulierem, & fecit illic Samſon conuiuium ſeptem dies, quoniam ſic faciebant iuuenes.* 10

‡ *Et factum eſt cùm timerent illi eum, & addiderunt ei triginta ſocios, & erãt cum illo.* 11

‡ *Et dixit illis Samſon, Proponam iam vobis problema, & ſi ſoluentes ſolueritis mihi problema in ſeptem diebus conuiuij & inueneritis, dabo vobis trigmta ſindones, & triginta tunicas veſtium.* 12

‡ *Et ſi non potueritis ſoluere mihi, & dabitis vos mihi triginta ſindones & triginta tunicas veſtium. & dixerunt ei, Propone problema tuum, & audiemus illud.* 13

‡ *Et dixit illis, De comedente exiuit cibus, & de forti egreſſum eſt dulce. & non potuerunt ſoluere problema per tres dies.* 14

3 ‡ καὶ εἶπαν αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, μὴ
οὐκ ἔστιν ἀπὸ τῶν θυγατέρων τῶν ἀδελφῶν σου, Ϛ ἐν παν-
τὶ τῷ λαῷ μου γυνή, ὅτι σὺ πορεύσῃ λαβεῖν γυναῖκα ἐκ
τῶν ἀλλοφύλων τῶν ἀπερίτμητων; καὶ εἶπεν σαμψὼν
πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ, ταύτην λάβε μοι, ὅτι αὐτὴ ἤρε-
4 σεν ἐν ὀφθαλμοῖς μου. ‡ καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ϛ ἡ μήτηρ
αὐτοῦ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι παρὰ κυρίου ἐστίν, ὅτι ζητᾶ πρόφασιν
αὐτὸς ἐκ ζητεῖ ἐκ τῶν ἀλλοφύλων· καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀλλόφυλοι ἐκυρίευον τῶν υἱῶν ἰσραήλ.

5 ‡ Ϛ κατέβη σαμψὼν Ϛ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ϛ ἡ μήτηρ αὐ-
τοῦ εἰς θαμναθά· Ϛ ἐξέκλινεν εἰς ἀμπελῶνας θαμναθά,
καὶ ἰδοὺ σκύμνος λέοντος ὠρυόμενος εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.

6 ‡ καὶ κατηύθυνεν ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυρίου, Ϛ διέσπα-
σεν αὐτὸν ὡς ἔριφον αἰγῶν, καὶ οὐδὲν ἦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ·
καὶ οὐκ ἀπήγγειλεν τῷ πατρὶ αὐτοῦ καὶ τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἃ ἐ-
7 ποίησεν. ‡ Ϛ κατέβησαν Ϛ ἐλάλησαν τῇ γυναικὶ, Ϛ
8 ἤρεσεν ἐνώπιον σαμψών. ‡ Ϛ ἐπέστρεψεν μετ' ἡμέρας
λαβεῖν αὐτήν, καὶ ἐξέκλινεν ἰδεῖν τὸ πτῶμα τοῦ λέοντος, καὶ
ἰδοὺ συστροφὴ μελισσῶν ἐν τῷ στόματι τοῦ λέοντος Ϛ μέλι.

9 ‡ καὶ ἐξεῖλεν αὐτὸ εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, Ϛ ἐπορεύθη πο-
ρευόμενος Ϛ ἤσθιεν· Ϛ ἐπορεύθη πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ Ϛ
τὴν μητέρα αὐτοῦ, Ϛ ἔδωκεν αὐτοῖς Ϛ ἔφαγον, καὶ οὐκ ἀ-
πήγγειλεν αὐτοῖς, ὅτι ἐκ τοῦ ἔξεως τοῦ λέοντος ἐξεῖλεν τὸ
10 μέλι. ‡ καὶ κατέβη ὁ πατὴρ αὐτοῦ πρὸς τὴν γυναῖ-
κα, καὶ ἐποίησεν ἐκεῖ σαμψὼν πότον ἑπτὰ ἡμέρας, ὅτι
11 ἔτως ἐποίουν οἱ νεανίσκοι. ‡ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ φοβεῖ-
σθαι αὐτὸς αὐτόν· καὶ παρεσκατέσησαν αὐτῷ τριάκοντα
12 ἑταίρους, Ϛ ἦσαν μετ' αὐτοῦ. ‡ καὶ εἶπεν αὐτοῖς σαμ-
ψών, παραβαλῶ δὴ ὑμῖν πρόβλημα, Ϛ ἐὰν ἀπαγγέλ-
λοντες ἀπαγγελεῖτέ μοι τὸ πρόβλημα ἐν ταῖς ἑπτὰ
ἡμέραις τοῦ πότου καὶ εὕρητε, δώσω ὑμῖν τριάκοντα σιν-
δόνας καὶ τριάκοντα στολὰς ἱματίων.

13 ‡ καὶ ἐὰν μὴ δυνήσθε ἀπαγγεῖλαί μοι, καὶ δώσετε
ὑμεῖς ἐμοὶ τριάκοντα σινδόνας καὶ τριάκοντα στολὰς
ἱματίων· καὶ εἶπον αὐτῷ, παράβαλε τὸ πρόβλημά σου,
καὶ ἀκουσόμεθα αὐτοῦ.

14 ‡ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἐκ τοῦ ἔδοντος ἐξῆλθεν βρῶσις καὶ
ἐξ ἰσχυροῦ ἐξῆλθεν γλυκύ. Ϛ οὐκ ἠδυνήθησαν ἀπαγ-
γεῖλαι τὸ πρόβλημα ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Et dixit illi pater eius & mater eius, An non in filiabus fratrum tuorum, & in omni populo meo mulier; quòd tu vadens ad accipiendum mulierem ex Peliſtæis præputiatis? & dixit Simſon patri ſuo, Illam accipe mihi, nam illa recta fuit in oculis meis.

4 Et pater eius & mater eius non cognoſcentes, quòd ab-ante Dominum illud, & quod adinuentionem ille quærens ad contendendum in Peliſthæos: & in tempeſtate illa Peliſthæi dominantes in Iſrael. 5 Et deſcendit Simſon & pater eius, & mater eius ad Thimnath; & venerunt vſque ad vineas Thimnath: & ecce leo filius leonum rugiens ad occurſum eius. 6 Et manſit ſuper eum ſpiritus fortitudinis ab-ante Dominum, & diſcerpſit illum, ſicut qui diſcerpentes hœdum; & quidquam non erat in manibus eius; & non nuntiauit patri ſuo & matri ſuæ quod fecit. 7 Et deſcendit & petiuit mulierem, & recta fuit in oculis Simſon.

8 Et redijt ad tempus dierum ad accipiendum eam, & diuertit ad videndum cadauer leonis, & ecce nidus apum in cadauere leonis, & in eo mel. 9 Et accepit illud in manu ſua, & ambulauit ambulans & comedens, & iuit ad patrem ſuum & ad matrem ſuam, & dedit illis, & comederunt; & non nunciauit eis quòd ex cadauere leonis accepit mel.

10 Et deſcendit pater eius ſuper negotium mulieris; & fecit ibi Simſon conuiuium: nam ſic facientes adoleſcentes.

11 Et fuit, quando viderunt eum, & acceperunt triginta viros, & fuerunt cum illo. 12 Et dixit illis Simſon, Proponam nunc vobis propoſitionem, ſi nunciare nunciabitis illam mihi, ſeptem diebus conuiuij, & inuenietis; & dabo vobis triginta lintea, & triginta ſtolas veſtimenti. 13 Et ſi non poteritis ad nunciandum mihi, & dabitis vos mihi triginta lintea, & triginta ſtolas veſtimenti. & dixerunt ei, Propone propoſitionem tuam, & audiemus eam. 14 Et dixit eis, Ex comedente exiuit cibus, & ex forti exiuit dulcedo: & non potuerunt ad nunciandum propoſitionem tribus diebus.

15 * וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיֹּאמְרוּ לְאֵשֶׁת־שִׁמְשׁוֹן
פַּתִּי אֶת־אִישֵׁךְ וְיַגֶּד־לָנוּ אֶת־הַחִידָה פֶּן־נִשְׂרֹף
אֹתָךְ וְאֶת־בֵּית אָבִיךְ בָּאֵשׁ הַלְיָרְשֵׁנוּ קְרָאתֶם
16 לָנוּ הֲלֹא׃ * וַתֵּבְךְּ אֵשֶׁת שִׁמְשׁוֹן עָלָיו וַתֹּאמֶר
רַק־שְׂנֵאתַנִי וְלֹא אֲהַבְתָּנִי הַחִידָה חָדְתָּה לִבְנֵי
עַמִּי וְלִי לֹא הִגַּדְתָּה וַיֹּאמֶר לָהּ הִנֵּה לְאָבִי וּלְאִמִּי
לֹא הִגַּדְתִּי וְלָךְ אַגִּיד׃
17 * וַתֵּבְךְּ עָלָיו שִׁבְעַת הַיָּמִים אֲשֶׁר־הָיָה לָהֶם
הַמִּשְׁתֶּה וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַיַּגֶּד־לָהּ כִּי הֱצִיקַתְהוּ
וַתַּגֵּד הַחִידָה לִבְנֵי עַמָּה׃
18 * וַיֹּאמְרוּ לוֹ אַנְשֵׁי הָעִיר בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
בְּטֶרֶם יָבֹא הַחַרְסָה מַה־מָּתוֹק מִדְּבַשׁ וּמֶה עַז
מֵאֲרִי וַיֹּאמֶר לָהֶם לוּלֵא חֲרַשְׁתֶּם בְּעֶגְלָתִי לֹא
19 מְצָאתֶם חִידָתִי׃ * וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ יְהוָה
וַיֵּרֶד אַשְׁקְלוֹן וַיַּךְ מֵהֶם שְׁלֹשִׁים אִישׁ וַיִּקַּח אֶת־
חֲלִיצוֹתָם וַיִּתֵּן הַחֲלִיפוֹת לְמַגִּידֵי הַחִידָה וַיִּחַר
20 אַפּוֹ וַיַּעַל בֵּית אָבִיהוּ׃ * וַתְּהִי אֵשֶׁת שִׁמְשׁוֹן
לְמֵרֵעֵהוּ אֲשֶׁר רֵעָה לוֹ׃

טו

1 * וַיְהִי מִיָּמִים בִּימֵי קְצִיר־חִטִּים וַיִּפְקֹד
שִׁמְשׁוֹן אֶת־אִשְׁתּוֹ בִּגְדִי עִזִּים וַיֹּאמֶר אָבֹאָה אֶל־
אִשְׁתִּי הֶחָדְרָה וְלֹא־נְתָנוֹ אָבִיהָ לָבוֹא׃
2 * וַיֹּאמֶר אָבִיהָ אָמֹר אָמַרְתִּי כִּי־שָׂנֹא שְׂנֵאתָהּ
וָאֶתְּנֶנָּה לְמֵרֵעֶךָ הֲלֹא אֲחוֹתָהּ הַקְּטַנָּה טוֹבָה
3 מִמֶּנָּה תְּהִי־נָא לְךָ תַּחְתֶּיהָ׃ * וַיֹּאמֶר לָהֶם
שִׁמְשׁוֹן נִקֵּיתִי הַפַּעַם מִפְּלִשְׁתִּים כִּי־עֹשֶׂה
4 אֲנִי עִמָּם רָעָה׃ * וַיֵּלֶךְ שִׁמְשׁוֹן וַיִּלְכֹּד
שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת שׁוּעָלִים וַיִּקַּח לַפִּדִים וַיֶּפֶן זָנָב
אֶל־זָנָב וַיָּשֶׂם לַפִּיד אֶחָד בֵּין־שְׁנֵי הַזְּנָבוֹת
בַּתָּוֶךְ׃

15 *Cúmq; adesset dies septimus, dixerunt ad vxorem Samson: Blandire viro tuo, & suade ei vt indicet tibi quid significet ꝓblema. Quod si facere nolueris, incendemus te & domũ patris tui. An idcirco vocastis nos ad nuptias vt spoliaretis?

16 * Quæ fundebat apud Samson lachrymas, & querebatur, dicens: Odis me, & non diligis: idcirco problema quod proposuisti filijs populi mei, non vis mihi exponere. at ille respondit: Patri meo & matri nolui dicere, & tibi indicare potero?

17 * Septem igitur diebus conuiuij flebat ante eum, tandémque die septimo cùm ei esset molesta exposuit: quæ statim indica-
18 uit ciuibus suis. * Et illi dixerunt ei die septimo ante Solis occubitum, Quid dulcius melle, & quid fortius leone? Qui ait ad eos, Si non arassetis in vitula mea, non inuenissetis propositionem meam.

19 * Irruit itaque in eum spiritus Domini; descendítque Ascalonem, & percussit ibi triginta viros, quorum ablatas vestes dedit his qui problema soluerant. Iratúsque nimis ascendit in domum patris sui.

20 * Vxor autem eius accepit maritum vnum de amicis eius & pronubis.

CAP. XV.

1 A POst aliquantulum temporis cùm dies triticeæ messis instarent, venit Samson inuisere volens vxorem suam, & attulit ei hœdum de capris. Cúmque cubiculum eius solito vellet intrare:

2 * Prohibuit illum pater illius: dicens, Putaui quòd odisses eam, & ideo tradidi illam amico tuo. Sed habet sororem quæ iunior & pulchrior illa est; sit tibi pro ea vxor.

3 * Cui Samson respondit, Ab hac die non erit culpa in me contra Philistæos. faciam enim vobis mala.

4 *Perrexítque & cepit trecentas vulpes, caudásque earum iunxit ad caudas, & faces ligauit in medio.

תרגום יונתן

15 וַהֲוָה בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וַאֲמַרוּ לְאִתַּת שִׁמְשׁוֹן שַׁדִּילִי יַת בַּעֲלִיךְ וִיחַוֵּי לָנָא יַת חוּדִיתָא דִילְמָא נוֹקִיד יָתִיךְ וְיַת בֵּית אֲבוּיֵיךְ בְּנוּרָא
הַלְמִסְכְּנוּתָנָא קְרֵיתוּן לָנָא הַלְכָא׃ 16 וּבְכָת אִיתַּת שִׁמְשׁוֹן עֲלוֹהִי וַאֲמֶרֶת לְחוֹד סְנֵיתַנִי וְלָא רְחֵמְתַנִי חוּדִיתָא חַדְתָּא לִבְנֵי עַמִּי
וְלִי לָא חַוֵּיתָא וַאֲמַר לָהּ הָא לַאֲבָא וּלְאִימָא לָא חַוֵּיתִי וְלִיךְ אֶכְדֵּין אֲחַוִּי׃ 17 וּבְכָת עֲלוֹהִי שִׁבְעָא יוֹמִין דַּהֲוָה לְהוֹן מִשְׁתְּיָא וַהֲוָה
בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְחַוִּי לָהּ אֲרֵי דְחַקְתֵּיהּ וְחַוְיָאת חוּדֵיתָא לִבְנֵי עַמָּהּ׃ 18 וַאֲמַרוּ לֵיהּ אֱנָשֵׁי קַרְתָּא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה עַד לָא
מֵיעַל שִׁמְשָׁא מַה חֲלִי מִדְּבְשָׁא וּמַה תַּקִּיף מֵאַרְיָא וַאֲמַר לְהוֹן אִילוּלָפוֹן בְּדַקְתּוּן בְּאִיתְּתִי לָא אַשְׁכַּחְתּוּן חוּדָתִי׃
19 וּשְׁרָת עֲלוֹהִי רוּחַ גְּבוּרָה מִן קֳדָם יְיָ וּנְחַת לְאַשְׁקְלוֹן וּקְטַל מִנְּהוֹן תְּלָתִין גַּבְרָא וּנְסֵיב יַת זְרָזֵיהוֹן וִיהַב אִיצְטְלַיָּא לִדְחַוִּיאוּ
חוּדִיתָא וּתְקֵיף רֻגְזֵיהּ וּסְלֵיק לְבֵית אֲבוּהִי׃ 20 וַהֲוָה אִתַּת שִׁמְשׁוֹן לְחַבְרֵיהּ דַּהֲוָה שׁוֹשְׁבִינֵיהּ׃

טו

1 וַהֲוָה לִזְמַן יוֹמִין בְּיוֹמֵי חֲצַד חִיטִין וְאִדְכַּר שִׁמְשׁוֹן יַת אִתְּתֵיהּ בְּגַדְיָא בַּר עִיזֵי וַאֲמַר אֵעוֹל לְוַת אִיתְּתִי לְאִידְרוֹן בֵּית מִשְׁכְּבָא וְלָא
שַׁבְקֵיהּ אֲבוּהָ לְמֵיעַל׃ 2 וַאֲמַר אֲבוּהָא מֵימַר אַמְרֵית אֲרֵי מִסְנָא סְנֵיתָהּ וִיהַבִיתָהּ לְחַבְרָךְ הֲלָא אֲחָתָהּ זְעֵרְתָּא שַׁפִּירְתָּא מִינַּהּ
הֲהֵוֵי כְּעַן לָךְ חִלּוּפָה׃ 3 וַאֲמַר לְהוֹן שִׁמְשׁוֹן זַכַּאי אֲנָא הָדָא זִימְנָא מִפְּלִישְׁתָּאֵי אֶעְבֵּיד עִמְּהוֹן בִּישָׁא׃
4 וַאֲזַל שִׁמְשׁוֹן וְאַחַד תְּלָת מְאָה תַּעֲלִין וּנְסֵיב בְּעוֹרַיָּא וּקְטַר דִּנְבָא בְּרֵישׁ דִּנְבָא וְשַׁוִּי בְּעוֹרָא חֲדָא בֵּין תְּרֵין דִּנְבַיָּא בִּמְצִיעִין׃

* *Et factum est in die septimo, & dixerunt* 15
uxori Samson: Decipe iam uirum tuum, &
declaret tibi problema, ne fortè incendamus te
& domum patris tui in igne: an ut pauperes
faciatis uocastis nos?

* *Et plorauit uxor Samson apud eum, &* 16
dixit ei: Odisti me, & non dilexisti me; quo-
niam problema quod proposuisti filiis populi mei
& mihi non declarasti illud. & dixit ei Sam-
son: Ecce patri meo & matri meæ non decla-
raui illud, & tibi indicabo?

* *Et plorauit ante eum per septem dies, in* 17
quibus fuit in ipsis conuiuium. & factum est in
die septimo exposuit ei, quia molesta erat illi. et
ipsa indicauit filiis populi sui.

* *Et dixerunt ei uiri urbis in die septimo* 18
antequam occideret Sol: Quid dulcius melle,
& quid fortius leone? & dixit illis Samson:
Si non domuissetis uitulam meam, non inueni-
setis problema meum.

* *Et irruit in eum spiritus Domini: &* 19
descendit in Ascalonem, & percussit ibi triginta
uiros, & cepit tunicas eorum, & dedit qui
soluerant problema. & iratus est ira Samson,
& ascendit in domum patris sui.

* *Et cohabitauit uxor Samson pronubo suo,* 20
qui fuit socius illius.

CAP. XV.

ET factum est post dies in diebus messis tritici, & uisitauit Samson uxorem suam ferens hœdum caprarum, & dixit: Intrabo ad uxorem meam in cubiculum. & non dimisit eũ pater eius intrare.

* *Et dixit pater eius, Dicens dixi quòd o-* 2
diens odisti eam, & tradidi eam amico tuo. non
ecce soror eius iunior melior ea est? sit tibi pro
ea.

* *Et dixit ei Samson: Innocens sum semel à* 3
Philistæis, quoniam facio ego uobiscum mala.

* *Et abiit Samson, et cepit trecentas uulpes,* 4
& accepit faces, et ligauit caudam ad caudam,
& posuit facem unam inter duas caudas in
medio:

15 * καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ, καὶ εἶπον τῇ γυ-
ναικὶ σαμψών, ἀπάτησον δὴ τὸν ἄνδρα σου, ⁊ ἀπαγγειλάτω σοι τὸ πρόβλημα, μήποτε ἐμπυρίσωμέν σε, ⁊ τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου ἐν πυρί, ἢ πτωχεύσαι ἐκαλέσατε ἡμᾶς;
16 * καὶ ἔκλαυσεν ἡ γυνὴ Σαμψὼν πρὸς αὐτόν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, μεμίσηκάς με, καὶ οὐκ ἠγάπησάς με, ὅτι τὸ πρόβλημα ὃ προεβάλου τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ μου, ⁊ ἐμοὶ οὐκ ἀπήγγειλας αὐτό. καὶ εἶπεν αὐτῇ Σαμψών, ἰδοὺ τῷ πατρί μου καὶ τῇ μητρί μου οὐκ ἀπήγγειλα αὐτό, ⁊ σοὶ ἀπαγγελῶ;
17 * καὶ ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτὸν ἕπτα τὰς ἑπτὰ ἡμέρας ἐν αἷς ἦν ἐν αὐταῖς ὁ πότος. καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπήγγειλεν αὐτῇ, ὅτι παρηνόχλησεν αὐτόν. καὶ αὐτὴ ἀπήγγειλεν τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ αὐτῆς.
18 * καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ πρὶν δῦναι τὸν ἥλιον, τί γλυκύτερον μέλιτος καὶ τί ἰσχυρότερον λέοντος; καὶ εἶπεν αὐτοῖς σαμψών, εἰ μὴ κατεδαμάσατε τὴν δάμαλίν μου, οὐκ ἂν εὕρετε τὸ πρόβλημά μου.
19 * καὶ κατέβη ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυρίου, καὶ κατέβη εἰς ἀσκάλωνα, καὶ ἔπαισεν ἐκεῖθεν τριάκοντα ἄνδρας, καὶ ἔλαβεν τὰς στολὰς αὐτῶν, ⁊ ἔδωκεν τοῖς ἀπαγγείλασι τὸ πρόβλημα. καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ σαμψών, καὶ ἀνέβη εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.
20 * καὶ συνῴκησεν ἡ γυνὴ Σαμψὼν τῷ νυμφαγωγῷ αὐτοῦ, ὃς ἦν ἑταῖρος αὐτοῦ. ιέ.
1 * Καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας ἐν ἡμέραις θερισμοῦ πυρῶν, ⁊ ἐπεσκέψατο Σαμψὼν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ φέρων ἔριφον αἰγῶν, καὶ εἶπεν, εἰσελεύσομαι πρὸς τὴν γυναῖκά μου εἰς τὸν κοιτῶνα· ⁊ οὐκ ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτῆς εἰσελθεῖν.
2 * ⁊ εἶπεν ὁ πατὴρ αὐτῆς, εἶπας εἶπα ὅτι μισῶν ἐμίσησας αὐτήν, ⁊ ἔδωκα αὐτὴν τῷ συνεταίρῳ σου. οὐχὶ ἰδοὺ ἡ ἀδελφὴ αὐτῆς ἡ νεωτέρα κρείσσων αὐτῆς ἐστίν; ἔσται σοι αὕτη ἀντ' αὐτῆς.
3 * καὶ εἶπεν αὐτῷ σαμψών, ἀθῷός εἰμι τοῦ παραξαι ἀπὸ τῶν ἀλλοφύλων, ὅτι ποιῶ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν κακά.
4 * ⁊ ἐπορεύθη σαμψὼν ⁊ συνέλαβεν τριακοσίας ἀλώπεκας, ⁊ ἔλαβεν λαμπάδας, ⁊ συνέδησεν κέρκον πρὸς κέρκον, καὶ ἔθηκεν λαμπάδα μίαν ἀναμέσον τῶν δύο κέρκων ἐν τῷ μέσῳ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et fuit in die septima, & dixerunt uxori Simson: Sollicita maritum tuum, & annunciabit nobis propositionem; aliàs enim incendemus te & domum patris tui in igne: num ad periclitandum nos uocastis nos huc? 16 Et plorauit uxor Simson super eum, & dixit: Tantum odisti me, & non amasti me: propositionem proposuisti filiis populi mei, & mihi non annunciasti. Et dixit ei: Ecce patri meo & matri meæ non annunciaui, & tibi quomodo annunciabo? 17 Et plorauit super eum septem dies quibus fuit eis conuiuium, & fuit in die septimo & annunciauit ei; quoniam molestauit eum, & annunciauit propositionem filiis populi sui.

18 Et dixerunt illi homines urbis in die septima usque non intrare Solem: Quid dulce à melle? & quid forte à leone? Et dixit eis: Nisi inuestigassetis in uxore mea, non inuenissetis propositionem meam. 19 Et mansit super eum spiritus fortitudinis ab ante Dominum; & descendit ad Ascalon, & occidit ex eis triginta uiros; & tulit cinctoria eorum, & dedit stolas iis qui annunciauerunt propositionem. & inualuit indignatio eius, & ascendit ad domum patris sui.

20 Et fuit uxor Simson socio eius, qui fuit amicus eius.

CAP. XV.

ET fuit ad tempus dierum in diebus messis tritici, & meminit Simson uxoris suæ in hœdo filio caprarum: & dixit, Intrabo ad uxorem meam ad atrium domus cubationis: & non siuit eum pater eius ad intrandum. 2 Et dixit pater eius: Dicendo dixi quòd odiendo odisti eam, & dedi eam socio tuo: an non soror eius parua pulchra ab illa? erit nunc tibi commutatio eius.

3 Et dixit illis Simson: Innocens ego hac uice à Philistæis: faciam cum eis malum. 4 Et abiit Simson, & cepit ter centum uulpes, & tulit torres, & ligauit caudam in capite caudæ, & posuit torrem unum inter duas caudas in mediis.

5 וַיִּבְעֵר־אֵשׁ בַּלַּפִּידִם וַיְשַׁלַּח בְּקָמוֹת פְּלִשְׁתִּים וַיַּבְעֵר מִגָּדִישׁ וְעַד־קָמָה וְעַד־כֶּרֶם זָיִת׃

6 וַיֹּאמְרוּ פְּלִשְׁתִּים מִי עָשָׂה זֹאת וַיֹּאמְרוּ שִׁמְשׁוֹן חֹתַן הַתִּמְנִי כִּי לָקַח אֶת־אִשְׁתּוֹ וַיִּתְּנָהּ לְמֵרֵעֵהוּ וַיַּעֲלוּ פְּלִשְׁתִּים וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָהּ וְאֶת־אָבִיהָ בָּאֵשׁ׃

7 וַיֹּאמֶר לָהֶם שִׁמְשׁוֹן אִם־תַּעֲשׂוּן בָּזֹאת כִּי אִם־נִקַּמְתִּי בָכֶם וְאַחַר אֶחְדָּל׃

8 וַיַּךְ אוֹתָם שׁוֹק עַל־יָרֵךְ מַכָּה גְדוֹלָה וַיֵּרֶד וַיֵּשֶׁב בִּסְעִיף סֶלַע עֵיטָם׃

9 וַיַּעֲלוּ פְּלִשְׁתִּים וַיַּחֲנוּ בִיהוּדָה וַיִּנָּטְשׁוּ בְּלֶחִי׃

10 וַיֹּאמְרוּ אִישׁ יְהוּדָה לָמָּה עֲלִיתֶם עָלֵינוּ וַיֹּאמְרוּ לֶאֱסֹר אֶת־שִׁמְשׁוֹן עָלִינוּ לַעֲשׂוֹת לוֹ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לָנוּ׃

11 וַיֵּרְדוּ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ מִיהוּדָה אֶל־סְעִיף סֶלַע עֵיטָם וַיֹּאמְרוּ לְשִׁמְשׁוֹן הֲלֹא יָדַעְתָּ כִּי־מֹשְׁלִים בָּנוּ פְּלִשְׁתִּים וּמַה־זֹּאת עָשִׂיתָ לָּנוּ וַיֹּאמֶר לָהֶם כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ לִי כֵּן עָשִׂיתִי לָהֶם׃

12 וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֶאֱסָרְךָ יָרַדְנוּ לָתֵת אֹתְךָ בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמֶר לָהֶם שִׁמְשׁוֹן הִשָּׁבְעוּ לִי פֶּן־תִּפְגְּעוּן בִּי אַתֶּם׃

13 וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֵאמֹר לֹא כִּי־אָסֹר נֶאֱסָרְךָ וְנִתַּנּוֹךְ בְּיָדָם וְהָמֵת לֹא נְמִיתֶךָּ וַיַּאַסְרֻהוּ בִּשְׁנַיִם עֲבתִים חֲדָשִׁים וַיַּעֲלֻהוּ מִן־הַסֶּלַע׃

14 הוּא־בָא עַד־לֶחִי וּפְלִשְׁתִּים הֵרִיעוּ לִקְרָאתוֹ וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ יְהוָה וַתִּהְיֶינָה הָעֲבתִים אֲשֶׁר־עַל־זְרוֹעֹתָיו כַּפִּשְׁתִּים אֲשֶׁר בָּעֲרוּ בָאֵשׁ וַיִּמַּסּוּ אֲסוּרָיו מֵעַל יָדָיו׃

15 וַיִּמְצָא לְחִי־חֲמוֹר טְרִיָּה וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקָּחֶהָ וַיַּךְ־בָּהּ אֶלֶף אִישׁ׃

16 וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן בִּלְחִי הַחֲמוֹר חֲמֹרָתַיִם בִּלְחִי הַחֲמוֹר הִכֵּיתִי אֶלֶף אִישׁ׃

5 *Quas igne succẽdẽs, dimisit vt huc illucque discurrerẽt. quæ statĩ prexerunt in segetes Philistinorũ. quib⁹ succẽsis, & cõpor tatę iam fruges, & adhuc stãtes in stipula
B cõcrematę sunt, in tãtũ vt vineas quoq; &
6 oliueta flãma cõsumeret. *Dixerũtq; Phili stii: Quis fecit hãc rẽ? quibus dictũ est, Sã Sup.6.b.
son gener Thãnathęi, quia tulit vxorẽ ei⁹, & alteri tradidit, hęc operatus est. Ascẽderũtq; Philistiim, & cõbusserũt tã mulierẽ
7 quàm patrẽ eius. *Quibus ait Sãson: Licet hæc feceritis, tamẽ adhuc ex vobis expetã
8 vltionẽ, & tũc quiescã. *Percussitq; eos ingẽti plaga, ita vt stupẽtes surã fœmori imponerẽt. & descẽdẽs habitauit in spelunca
9 petræ Ethã. *Igitur ascẽdẽtes Philistiim in terrã Iuda, castrametati in loco qui postea vocatus est Lechi, id est, Maxilla, vbi corũ
10 fusus est exercitus. *Dixeruntq; ad eos de tribu Iuda: Cur ascẽdistis aduersum nos? qui respõderũt, Vt ligemus Samson veni-
C mus, & reddamus ei quæ in nos operatus
11 est. *Descẽderũt ergo tria millia virorum de Iuda ad specum silicis Etham. dixerũtque ad Sãson: Nescis q̃ Philistiim imperẽt nobis? quare hoc facere voluisti? quibus ille ait: Sicut fecerunt mihi, sic feci
12 eis. *Ligare, inquiunt, te venimus, & tradere in manus Philistinorum. Quibus Sãson: Iurate, ait, & spondete mihi, quòd nõ
13 occidatis me. *Dixerunt: Non te occidemus, sed vinctum trademus. Ligauerunt-que eũ duobus nouis funibus, & tulerunt
14 eum de petra Etham. *Qui cùm venisset ad locum maxillæ, & Philistiim vociferãtes occurrissent ei, irruit spiritus Domini Su.14.b.
in eum; & sicut solent ad ardorem ignis lina consumi, ita vincula quibus ligatus
15 erat dissipata sunt & soluta: *Inuentamque maxillam, id est, mandibulam asini quæ iacebat arripiẽs, interfecit in ea mil-
16 le viros. *Et ait: In maxilla asini, in mandibula pulli asinarum deleui eos, & percussi mille viros.

תרגום יונתן

5 וְאַדְלִיק אֶשְׁתָּא בִּבְעוּרַיָּא וּשְׁלַח בְּקָמַת פְּלִישְׁתָּאֵי וְאַרְלִיק מִגַּדִישָׁא וְעַד קָמַיָּא וְעַד כַּרְמַיָּא וְעַד זֵיתַיָּא׃

6 מַן עֲבַד דָּא וַאֲמַרוּ שִׁמְשׁוֹן חֲתָנֵיהּ דְּתִימְנִי אֲרֵי נְסֵיב יַת אִתְּתֵיהּ וְיָהֲבָהּ לְחַבְרֵיהּ וְסָלִיקוּ פְּלִשְׁתָּאֵי וְאוֹקִידוּ יָתָהּ וְיַת אֲבוּהָא בְּנוּרָא׃

7 וַאֲמַר לְהוֹן שִׁמְשׁוֹן אִם תַּעְבְּדוּן כְּהָדָא אֶלָּהֵן כַּד אִיתְפָּרַע מִנְּכוֹן וּבָתַר כֵּן אִתְמְנַע׃

8 וּמְחָא יַתְהוֹן פָּרְשִׁין עִם רַגְלָאִין מָחָא סַגִּיאָה וּנְחַת וְיָתֵיב בְּשִׁקְיוֹף כֵּיף עֵיטָם׃

9 וּסְלִיקוּ פְּלִשְׁתָּאֵי וּשְׁרוֹ בְּאַרְעָא דְּבֵית יְהוּדָה וְאִיתְרַשִּׁישׁוּ עַל לֶחִי׃

10 וַאֲמַרוּ אֱנָשֵׁי דְּבֵית יְהוּדָה לְמָה סְלֵקְתּוּן עֲלָנָא וַאֲמַרוּ לְמֵיסַר יַת שִׁמְשׁוֹן סְלִיקְנָא לְמֶעְבַּד לֵיהּ כְּמָא דַּעֲבַד לָנָא׃

11 וּנְחַתוּ תְּלָתָא אַלְפִין גַּבְרָא מִדְּבֵית יְהוּדָה לְשִׁקְיוֹף כֵּיף עֵיטָם וַאֲמַרוּ לְשִׁמְשׁוֹן הֲלָא יְדַעְתָּא אֲרֵי שַׁלִּיטִין בָּנָא פְּלִשְׁתָּאֵי וּמַדָּא עֲבַדְתָּ לָנָא וַאֲמַר לְהוֹן כְּמָא דַעֲבַדוּ לִי כֵּן עֲבַדִית לְהוֹן׃

12 וַאֲמַרוּ לֵיהּ לְמֵיסַרְךָ נְחַתְנָא לְמִמְסְרָךְ בִּידָא דִּפְלִשְׁתָּאֵי וַאֲמַר לְהוֹן שְׁמָשׁוּן קַיְימוּ לִי דִּילְמָא תְּשַׁלְטוּן בִּי אַתּוּן׃

13 וַאֲמַרוּ לֵיהּ לְמֵיסַר לָא אֲרֵי מֵיסַר נְסָרִינָךְ בִּידֵיהוֹן וּמְקַטֵּל לָא נְקַטְלִינָךְ וַאֲסָרוּתְי בְּתַרְתֵּין גְּדִילִין חַדְתָּן וְאַסְקוּתְי מִן כֵּיפָא׃

14 הוּא אֲתָא עַד לֶחִי וּפְלִשְׁתָּאֵי יַבִּיבוּ לְקַדְמוֹתֵיהּ וּשְׁרָה עֲלוֹהִי רוּחַ גְּבוּרָה מִן קֳדָם יְיָ וַהֲוָה גְּדִילָתָא דְעַל דְּרָעוֹהִי כְּכִיתָנָא דְאַרַח בֵּיהּ נוּרָא וְאִיתְפַּסְקוּ אֵיסָרוֹהִי מֵעַל יְדוֹהִי׃

15 וְאַשְׁכַּח לוּעָא דַחֲמָרָא בְּטִינְתָּא וְאוֹשִׁיט יְדֵיהּ וְנַסְבָהּ וּקְטַל בָּהּ אֶלֶף גַּבְרָא׃

16 וַאֲמַר שִׁמְשׁוֹן בְּלוּעָא דַחֲמָרָא רְמִיתִינוּן דְּגוּרִין דְּגוּרִין בְּלוּעָא דַחֲמָרָא קְטָלִית אֶלֶף גַּבְרָא׃

* *Et accendit ignem in facibus, & misit in manipulos Philistinorum, & combussit spicas, & antemessa ab herba & vsque ad stans, & vsque ad vineta & oliueta.*

* *Et dixerunt Philistiim: Quis fecit hæc? & dixerunt, Samson gener Thamnathæi: quoniam tulit vxorem eius, & tradidit eam amico eius. Et ascenderunt Philistiim, & combusserunt eam & domum patris eius in igne.*

* *Et dixit eis Samson: Si facietis sic, non acquiescam; sed vltionem meam ab vnoquoque vestrum faciam.* * *Et percussit eos in tibia circa femur plagam magnam. & descendit, & sedit in spelunca petræ Etam.*

* *Et ascenderunt Philistiim & castrametati sunt in Iuda, & dispersi sunt in Lechi.*

* *Et dixerunt eis omnis vir Iuda: Cur ascendistis aduersus nos? & dixerunt Philistiim, Vt ligemus Samson ascendimus, & faciamus ei quemadmodum fecit nobis.*

* *Et descenderunt tria millia virorum de Iuda ad specum silicis Etam: & dixerunt ad Samson: Non scis quòd imperant nobis Philistiim? & quare hæc fecisti nobis? & ait eis Samson: Sicut fecerunt nobis, sic feci illis.*

* *Et dixerunt ei: Vt ligaremus te descendimus, & tradamus te in manus Philistinorum. Et dixit eis Samson: Iurate mihi vt non occidatis me vos, & ne fortè occurratis mihi vos.*

* *Et iurauerunt ei, dicentes: Non; sed vinculis ligabimus te, et trademus te in manus eorum: morte autem non occidemus te. & ligauerunt eũ duobus funibus nouis, et tulerunt eũ de petra:* * *Et ipse venit vsque ad maxillã. & Philistiim vociferati sunt, & cucurrerunt in occursum eius. et irruit super eum spiritus Domini, & facti sunt funes qui erant in brachiis eius sicut stuppa, quando olfecerit ignem; & soluta sunt vincula à brachiis eius.* * *Et inuenit maxillam asini proiectam, & extendit manum suam & cepit eam, & percussit in ea mille viros.* * *Et ait Samson: In maxilla asini delens deleui eos: quoniam in maxilla asini percussi mille viros.*

5 * καὶ ἐξῆψεν πῦρ ἐν ταῖς λαμπάσιν, καὶ ἐξαπέστειλεν εἰς τὰ δράγματα τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐνεπύρισεν ἕως τῶν σάχνας, καὶ τὰ ἀποτεθερισμένα ἀπὸ σοιβῆς καὶ ἕως
6 ἐσῴθης καὶ ἕως ἀμπελῶνος καὶ ἐλαίας. * καὶ εἶπαν οἱ ἀλλόφυλοι, τίς ἐποίησεν ταῦτα; καὶ εἶπαν, σαμψὼν ὁ γαμβρὸς Θαμναθαίου, ὅτι ἔλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ συνεταίρῳ αὐτοῦ. καὶ ἀνέβησαν οἱ ἀλλόφυλοι, καὶ ἐνεπύρισαν αὐτὴν καὶ τὴν οἰκίαν τοῦ
7 πατρὸς αὐτῆς ἐν πυρί. * καὶ εἶπεν αὐτοῖς σαμψών, ἐὰν ποιήσητε ὕτως οὐκ ἀποδοκήσω, ἀλλὰ ἢ καὶ ἐκδίκησίν με
8 ἐξ ἑνὸς ἑκάστου ὑμῶν ποιήσομαι. * καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς κνήμην ἐπὶ μηρὸν πληγὴν μεγάλην. καὶ κατέβη
9 καὶ ἐκάθησεν ἐν τρυμαλιᾷ τῆς πέτρας Ἠτάμ. * καὶ ἀνέβησαν οἱ ἀλλόφυλοι, καὶ παρενέβαλον ἐπὶ τὴν Ἰούδαν, καὶ
10 ἐξερείφησαν ἐν λεχί. * καὶ εἶπον αὐτοῖς πᾶς ἀνὴρ Ἰούδα, ἱνατί ἀνέβητε ἐφ' ἡμᾶς; καὶ εἶπον οἱ ἀλλόφυλοι, δῆσαι τὸν σαμψὼν ἀνέβημεν, καὶ ποιῆσαι αὐτῷ ὃν τρό-
11 πον ἐποίησεν ἡμῖν. * καὶ κατέβησαν τρισχίλιοι ἄνδρες ἐξ Ἰούδα ἐπὶ τρυμαλιὰν πέτρας Ἠτάμ. καὶ εἶπον πρὸς σαμψών, οὐκ οἶδας ὅτι ἄρχουσιν ἡμῶν οἱ ἀλλόφυλοι; καὶ ἱνατί ταῦτα ἐποίησας ἡμῖν; καὶ εἶπεν αὐτοῖς σαμψών, κα-
12 θὼς ἐποίησαν ἡμῖν, ὕτως ἐποίησα αὐτοῖς. * καὶ εἶπον αὐτῷ, δῆσαί σε κατέβημεν καὶ παραδοῦναί σε εἰς χεῖρας ἀλλοφύλων. καὶ εἶπεν αὐτοῖς σαμψών, ὀμόσατέ μοι μὴ ἀποκτεῖναί με ὑμεῖς, καὶ μήποτε συναντήσητέ
13 μοι ὑμεῖς. * καὶ ὤμοσαν αὐτῷ λέγοντες, οὐχί. ἀλλὰ δεσμῷ δήσομέν σε, καὶ παραδώσομέν σε εἰς χεῖρας αὐτῶν, θανάτῳ δὲ οὐ θανατώσομέν σε. καὶ ἔδησαν αὐτὸν δυσὶ καλωδίοις καινοῖς, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν ἐκ τῆς πέτρας.
14 * καὶ αὐτὸς ἦλθεν ἕως σαλῶνος. καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἠλάλαξαν, καὶ ἔδραμον εἰς συναντησιν αὐτῷ. καὶ κατέπεσεν ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα κυρίου, καὶ ἐγένετο τὰ καλώδια τὰ ἐν τοῖς βραχίοσιν αὐτοῦ ὡσεὶ συππίον, ἡνίκα ἂν ὀσφρανθῇ πυρός, καὶ διελύθησαν οἱ δεσμοὶ ἀπὸ τῶν βραχιόνων αὐτοῦ.
15 * καὶ εὗρεν σιαγόνα ὄνου ἐρημωθεῖσαν, καὶ ἐξέτεινεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτῇ χι-
16 λίους ἄνδρας. * καὶ εἶπεν σαμψών, ἐν σιαγόνι ὄνου ἐξαλείφων ἐξήλειψα αὐτούς, ὅτι ἐν σιαγόνι ὄνου ἐπάταξα χιλίους ἄνδρας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et incendit ignem in caudis, & misit in segetes Pelisthæorum; & incendit ab aceruo & vsque ad segetes, & vsque ad vineas & vsque ad oliuas. 6 Et dixerunt Pelisthæi, Quis fecit hoc? & dixerunt, Simson gener Thymnæi: nam accepit filiam eius, & dedit eam socio eius. & ascenderunt Pelisthæi, & incenderunt eam & patrem eius in igne. 7 Et dixit eis Simson: Si facietis vt hoc, tamen cùm vltus fuero de vobis, & post sic cohibebor. 8 Et percussit eos equites super pedites percussione magna: & descendit & habitauit in eminentia rupis Ghetam. 9 Et ascenderunt Pelistæi, & posuerunt in terra domus Iehuda, & expansi sunt super Lehhi. 10 Et dixerunt homines domus Iehuda: Ad quid ascendistis super nos? & dixerunt, Ad ligandum Simson ascendimus, ad faciendum ei vt id quod fecit nobis. 11 Et descenderunt tres mille viri ex domus Iehuda ad eminentiam rupis Ghetam; & dixerunt Simson: An non nosti quòd dominantes in nobis Pelisthæi? & quid hoc fecisti nobis? & dixit eis: Vt id quod fecerunt mihi, sic feci eis. 12 Et dixerunt illi: Ad ligandum te descendimus, ad tradendum te in manu Pelisthæorum. & dixit illis Simson: Iurate mihi, fortè dominabimini in me vos.

13 Et dixerunt ei ad dicendum: Non: nam ligare ligabimus te, & trademus te in manibus eorum; & occidere non occidemus te. & ligauerunt eum in duobus funibus nouis, & adduxerunt eum ex rupe. 14 Ipse venit vsque Lehhi, & Pelistæi vociferati sunt ad occursum eius: & mansit super eum spiritus fortitudinis ab ante Dominum: & fuit funes qui super brachia eius, sicut linum quod inflammauit in eo ignis; & defecerunt vincula eius de super manus eius. 15 Et inuenit maxillam asini tabentem, & extendit manum suam & accepit eam, & occidit in ea mille viros. 16 Et dixit Simson: In maxilla asini proieci eos aceruos aceruos, in maxilla asini occidi mille viros.

17 * וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר וַיַּשְׁלֵךְ הַלְּחִי מִיָּדוֹ וַיִּקְרָא
18 לַמָּקוֹם הַהוּא רָמַת לֶחִי׃ * וַיִּצְמָא מְאֹד
וַיִּקְרָא אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר אַתָּה נָתַתָּ בְיַד־עַבְדְּךָ אֶת־
הַתְּשׁוּעָה הַגְּדֹלָה הַזֹּאת וְעַתָּה אָמוּת בַּצָּמָא
19 וְנָפַלְתִּי בְּיַד הָעֲרֵלִים׃ * וַיִּבְקַע אֱלֹהִים אֶת־
הַמַּכְתֵּשׁ אֲשֶׁר־בַּלֶּחִי וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ מָיִם וַיִּשְׁתְּ וַתָּשָׁב
רוּחוֹ וַיֶּחִי עַל־כֵּן קָרָא שְׁמָהּ עֵין הַקּוֹרֵא אֲשֶׁר בַּלֶּחִי
20 עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ * וַיִּשְׁפֹּט אֶת־יִשְׂרָאֵל בִּימֵי
פְלִשְׁתִּים עֶשְׂרִים שָׁנָה׃

יו

1 * וַיֵּלֶךְ שִׁמְשׁוֹן עַזָּתָה וַיַּרְא־שָׁם אִשָּׁה
2 זוֹנָה וַיָּבֹא אֵלֶיהָ׃ * לָעַזָּתִים לֵאמֹר בָּא שִׁמְשׁוֹן
הֵנָּה וַיָּסֹבּוּ וַיֶּאֶרְבוּ־לוֹ כָּל־הַלַּיְלָה בְּשַׁעַר הָעִיר
וַיִּתְחָרְשׁוּ כָּל־הַלַּיְלָה לֵאמֹר עַד־אוֹר הַבֹּקֶר
3 וַהֲרַגְנָהוּ׃ * וַיִּשְׁכַּב שִׁמְשׁוֹן עַד־חֲצִי הַלַּיְלָה
וַיָּקָם בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיֶּאֱחֹז בְּדַלְתוֹת שַׁעַר־הָעִיר
וּבְשְׁתֵּי הַמְּזוּזוֹת וַיִּסָּעֵם עִם־הַבְּרִיחַ וַיָּשֶׂם עַל־כְּתֵפָיו
וַיַּעֲלֵם אֶל־רֹאשׁ הָהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי חֶבְרוֹן׃
4 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיֶּאֱהַב אִשָּׁה בְּנַחַל שׂוֹרֵק וּשְׁמָהּ
5 דְּלִילָה׃ * וַיַּעֲלוּ אֵלֶיהָ סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ
לָהּ פַּתִּי אוֹתוֹ וּרְאִי בַּמֶּה כֹחוֹ גָדוֹל וּבַמֶּה נוּכַל לוֹ
וַאֲסָרְנֵהוּ לְעַנּוֹתוֹ וַאֲנַחְנוּ נוֹתַן־לָךְ אִישׁ אֶלֶף
6 וּמְאַת כָּסֶף׃ * וַתֹּאמֶר דְּלִילָה אֶל־שִׁמְשׁוֹן
הַגִּידָה־נָּא לִי בַּמֶּה כֹחֲךָ גָדוֹל וּבַמֶּה תֵּאָסֵר
7 לְעַנּוֹתֶךָ׃ * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ שִׁמְשׁוֹן אִם־יַאַסְרֻנִי
בְּשִׁבְעָה יְתָרִים לַחִים אֲשֶׁר לֹא־חֹרָבוּ וְחָלִיתִי
8 וְהָיִיתִי כְּאַחַד הָאָדָם׃ * וַיַּעֲלוּ־לָהּ סַרְנֵי
פְלִשְׁתִּים שִׁבְעָה יְתָרִים לַחִים אֲשֶׁר לֹא־חֹרָבוּ
וַתַּאַסְרֵהוּ בָהֶם׃

17 *Cumq; hæc verba canens compleſſet, p-
iecit mandibulã de manu: & vocauit no-
men loci illius Ramathlechi, quod inter-
18 pretatur, Eleuatio maxillæ. *Sitienſq; val-
dè, clamauit ad Dñm, & ait: Tu dediſti in
manu ſerui tui ſalutẽ hanc maximã atque
victoriam, & en ſiti morior, incidamq; in
19 manus incircunciſorum. *Aperuit itaque
Deus molarẽ dentem in maxilla aſini, &
egreſſæ ſunt ex eo aquæ. quibus hauſtis,
refocillauit ſpiritum, & vires recepit. idcir
cò appellatum eſt nomen loci illius, Fons
inuocantis de maxilla, vſque in præſentẽ
20 diem. *Iudicauitque Iſrael in diebus Phi-
liſtiim viginti annis. CAP. XVI.

1 A Biit quoq; in Gazam, & vidit ibi mu-
A lierem meretricẽ, ingreſſuſq; eſt ad eã.
2 *Quod cùm audiſſent Philiſtiim, & p̃cre-
bruiſſet apud eos intraſſe vrbẽ Sãſon, cir-
cundederunt eũ, poſitis in porta ciuitatis
cuſtodibus, & ibi tota nocte cum ſilentio
p̃ſtolantes, vt facto manè, exeuntem occi
3 derent. *Dormiuit autem Sãſon vſque ad
mediũ noctis: & inde conſurgens, appre-
hendit ambas portæ fores cum poſtibus
ſuis & ſera, impoſitaſq; humeris ſuis por-
tauit ad verticem mõtis q̃ reſpicit Hebrõ.
4 *Poſt hæc amauit mulierẽ quæ habitauit
5 in valle Sorech, & vocabatur Dalila. *Ve-
neruntq; ad eam principes Philiſtinorũ,
atque dixerunt: Decipe eum, & diſce ab il
lo in quo habeat tãtã fortitudinẽ: & quo-
modo eũ ſuperare valeamus, & vinctũ af-
fligere. quod ſi feceris, dabimus tibi ſin-
6 guli mille cẽtũ argenteos. *Locuta eſt er-
go Dalila ad Samſon: Dic mihi, obſecro,
B in quo ſit tua maxima fortitudo, & quid
7 ſit quo ligatus erũpere nequeas. *Cui re-
ſpondit Samſon: Si ſeptem neruiceis funi-
bus necdum ſiccis & adhuc humentibus
ligatus fuero, infirmus ero vt cæteri ho-
8 mines. *Attuleruntque ad eam ſatra-
pæ Philiſtinorum ſeptem funes, vt dixe-
rat, quibus vinxit eum,

תרגום יונתן

17 וַהֲוָה כְּשֵׁצְיוּתֵיהּ לְסַלָּלָא וּרְמָא לוֹעָא מִן יְדֵיהּ וּקְרָא לְאַתְרָא הַהוּא רָמַת לֶחִי׃ 18 וּצְחִי לַחֲדָא וְצַלִּי קֳדָם יְיָ וַאֲמַר
אַתְּ עֲבַדְתָּ עַל יְדָא דְעַבְדָּךְ יַת פּוּרְקָנָא רַבָּא הָדֵין וּכְעַן אֲמוּת בְּצָחוּתָא וְאִיתְמְסַר בִּידָא דַעֲרַלָיָא׃ 19 וּבְזַע אֱלָהִים יַת כֵּיפָא דִי בִלְוָעָא וּנְפַקוּ
מִינֵיהּ מַיָא וּשְׁתֵי וְתָבַת רוּחֵיהּ וַחֲיָא עַל כֵּן אִתְקְרָא שְׁמֵהּ עֵינָא דְאִיתֵיהּבָה בְּצָלוֹתָא דְשִׁמְשׁוֹן הָא הִיא קַיְמָא בְּלֶחִי עַד יוֹמָא הָדֵין׃
20 וְדָן יַת יִשְׂרָאֵל בְּיוֹמֵי פְלִשְׁתָאֵי עֶשְׂרִין שְׁנִין׃

יו

1 וַאֲזַל שִׁמְשׁוֹן לְעַזָּה וַחֲזָא תַּמָּן אִתְּתָא פּוּנְדָקִיתָא וְעַל לְוָתָהּ׃ 2 לְעַזָּתָאֵי אִיתְחַוָּה לְמֵימַר אֲתָא שִׁמְשׁוֹן
הָלְכָא וְאִסְתָּרוּ וְכַמְנוּ לֵיהּ כָּל לֵילְיָא בְּמַעֲלָנָא דִתְרַע קַרְתָּא וְשָׁתִיקוּ כָּל לֵילְיָא לְמֵימַר עַד נֵיהוֹר צַפְרָא וְנִקְטְלִינֵיהּ׃ 3 וּשְׁכַב שִׁמְשׁוֹן
עַד פְּלָגוּת לֵילְיָא וְקָם בְּפַלְגוּת לֵילְיָא וַאֲחַד בְּרָשֵׁי תְּרַע קַרְתָּא וּבְתֵרִין סִיפַּיָא וְנָטְלִינוּן עִם עִבְרָא וְשָׁוִי עַל כְּתִפּוֹהִי וַאֲסִקִינוּן לְרֵישׁ טוּרָא
דְעַל אַפֵּי חֶבְרוֹן׃ 4 וַהֲוָה בָתַר כֵּן וּרְחִים אִתְּתָא בְּנַחֲלָא דְסוֹרֵק וּשְׁמַהּ דְּלִילָה׃ 5 וְסַלִּיקוּ לְוָתָהּ טוּרְנֵי פְלִשְׁתָאֵי וַאֲמַרוּ לָהּ שַׁדְּלִי
יָתֵיהּ וְחֵזִי בְּמָה חֵילֵיהּ סַגִּי וּבְמָה נִיכּוֹל לֵיהּ וְנֵיסְרִינֵיהּ לְעַנָּיוּתֵיהּ וַאֲנַחְנָא נִתֵּן לִיךְ גְּבַר אֶלֶף וּמְאָה סִלְעִין דְּכַסְפָּא׃ 6 וַאֲמָרַת דְּלִילָה
לְשִׁמְשׁוֹן חַוִי כְּעַן לִי בְּמָה חֵילָךְ סַגִּיא וּבְמָה תִּתְאֲסַר לְעַנָּיוּתָךְ׃ 7 וַאֲמַר לָהּ שִׁמְשׁוֹן אִם יְיסְרוּנִי בְּשִׁבְעָה יְתָרִין רַטִּיבִין דְּלָא יַבִּישׁוּ
וְאֶתְחֲלוֹשׁ וְאֶהֱוֵי כְּחַד מִבְּנֵי אֱנָשָׁא׃ 8 וְאַסִּיקוּ לָהּ טוּרְנֵי פְלִשְׁתָאֵי שִׁבְעָא יְתָרִין רַטִּיבִין דְּלָא יַבִּישׁוּ וַאֲסָרַתְיֵהּ בְּהוֹן׃

* *Et factum est quando perfecit loqui, &* 17
proiecit maxillam de manu sua: & vocauit
locum illum, Eleuatio maxillæ.

* *Et sitiuit valde, & clamauit ad Domi-* 18
num, & ait: Tu dedisti in manu serui tui salu-
tem magnam hanc, & nunc moriar in siti, &
incidam in manum incircuncisorum?

* *Et aperuit Deus vulnus maxillæ, & egres-* 19
sæ sunt de eo aquæ; & bibit; & reuersus est
spiritus eius, & vixit. idcircò appellatum est
nomen illius Fons inuocantis, qui est in maxil-
la, vsque ad diem hanc.

* *Et iudicauit Israel in diebus Philistinorũ* 20
viginti annis.

CAP. XVI.

ET *abijt Samson illinc in Gazam, &* 1
vidit illic mulierem meretricem, & ingressus est
ad eam. * *Et nunciatum est Gazæis dicentes:* 2
Venit Samson huc. & circundederunt & in-
sidiati sunt ei tota nocte, dicentes, Vsque ad lu-
cem mane expectemus, & occidamus eum.

* *Et dormiuit Samson vsque ad mediam no-* 3
ctem, & surrexit circa mediam noctem, & ap-
prehendit fores portæ vrbis & duos postes, &
sustulit eas cum sera, & imposuit super hume-
rum suum, & portauit ea ad verticem montis
qui est in conspectu Hebron.

* *Et factum est post hæc, et amauit mulierem* 4
in torrente Sorec, & nomen ei Dalila.

* *Et ascenderunt ad eam principes Philisti-* 5
norum, & dixerunt ei: Decipe eum, & vide in
quo fortitudo illius est magna, & in quo pote-
rimus contra eum. & ligabimus eum ita vt hu-
miliemus eum. & nos dabimus tibi vir mille
& centum argenteos siclos.

* *Et dixit Dalila ad Samson: Nuncia mi-* 6
hi in quo vis tua magna, & in quo ligaberis
vt humilieris tu.

* *Et dixit ad eam Samson: Si ligauerint me* 7
in septem funibus humidis non corruptis, et in-
firmus ero, & ero vt vnus hominum.

* *Et attulerunt ei satrapæ Philistinorum* 8
septem funes humidos non corruptos, & liga-
uit illum in eis:

17 * καὶ ἐγένετο ἡνίκα συνετέλεσεν λαλῶν κ᾽ ἔρειψεν τὴν
σιαγόνα ἀπὸ τ᾽ χειρὸς αὐτ᾽· καὶ ἐκάλεσεν τὸν τόπον ἐκεῖ-
18 νον αἰωνίρεσις σιαγόν. * καὶ ἐδίψησεν σφόδρα, & ἐβόη-
σεν πρὸς κύριον, καὶ εἶπεν, σὺ ἔδωκας ἐν χειρὶ τ᾽ δούλε σου
τὴν σωτηρίαν τὴν μεγάλην ταύτην, & νῦν ἀποθανοῦμαι
ἐν δίψει καὶ ἐμπεσοῦμαι ἐν χειρὶ τῶν ἀπεριτμήτων;
19 * καὶ ἠνοίξεν ὁ θεὸς τὸ τραῦμα τ᾽ σιαγόνος, καὶ ἐξῆλθεν
ἐξ αὐτ᾽ ὕδατα, καὶ ἔπιεν, καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτ᾽
καὶ ἔζησεν. διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτ᾽, πηγὴ τ᾽ κα-
λουμένου· ὅ ἐστιν ἐν σιαγόνι, ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
20 * & ἔκρινεν τὸν ἰσραὴλ ἐν ἡμέραις ἀλλοφύλων εἴκοσι
ἔτη.

ιε΄.

1 * Καὶ ἐπορεύθη Σαμψὼν ἐκεῖθεν εἰς γάζαν, & εἶδεν
ἐκεῖ γυναῖκα πόρνην, καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτήν·
2 * καὶ ἀπηγγέλη τοῖς γαζαίοις λέγοντες, ἥκει Σαμψὼν
ἐνταῦθα· καὶ κατεκύκλωσαν καὶ ἐνήδρευσαν αὐτὸν ὅ-
λην τὴν νύκτα λέγοντες, ἕως φωτὸς πρωΐ μείνωμεν, καὶ
3 ἀποκτείνωμεν αὐτόν. * καὶ ἐκοιμήθη σαμψὼν ἕως τ᾽
μεσονυκτίου, καὶ ἀνέστη πρὸ τ᾽ μεσονύκτιον, καὶ ἐπελά-
βετο τῶν θυρῶν τῆς πύλης τῆς πόλεως καὶ τῶν δύο σταθ-
μῶν, καὶ ἀνέβασεν αὐτὰς σὺν τῷ μοχλῷ, & ἐπέθηκεν
ἐπὶ τῷ ὤμῳ αὐτ᾽, καὶ ἀνήνεγκεν αὐτὰ ἐπὶ τὴν κορυφὴν
τ᾽ ὄρους ὅ ἐστιν ἐπὶ πρόσωπον χεβρών.
4 * καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα & ἠγάπησεν γυναῖκα ἐπὶ τ᾽
χειμάρρου σωρήκ, καὶ ὄνομα αὐτῇ δαλιλά.
5 * καὶ ἀνέβησαν πρὸς αὐτὴν οἱ σατράπαι τῶν ἀλ-
λοφύλων. καὶ εἶπον αὐτῇ, ἀπάτησον αὐτόν, καὶ ἴδε ἐν τίνι
ἡ ἰσχὺς αὐτ᾽ ἐστὶν ἡ μεγάλη, & ἐν τίνι δυνησόμεθα πρὸς
αὐτόν. & δήσωμεν αὐτὸν ὥστε ταπεινῶσαι αὐτόν. καὶ ἡμεῖς
δώσωμέν σοι ἀνὴρ χιλίους & ἑκατὸν ἀργυρίου σίκλους.
6 * καὶ εἶπεν δαλιλὰ πρὸς σαμψών, ἀπάγγειλόν
μοι ἐν τίνι ἡ ἰσχύς σου ἡ μεγάλη, & ἐν τίνι δεθήσῃ τ᾽ τα-
πεινωθῆναί σε.
7 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν σαμψών, ἐὰν δήσωσίν με ἐν
ἑπτὰ νευραῖς ὑγραῖς μὴ διεφθαρμέναις, & ἀσθενήσω καὶ
ἔσομαι ὡς εἷς τῶν ἀνθρώπων.
8 * & ἔδησεν αὐτὴν οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύ-
λων ἑπτὰ νευραῖς ὑγραῖς μὴ διεφθαρμέναις, & ἔδησεν αὐ-
τὸν ἐν αὐταῖς·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et fuit in finire eum ad loquendum, & proiecit maxillam de manu sua; & vocauit locum illum Ramath Lehhi.
18 Et sitiuit nimis, & orauit ante Dominum, & dixit: Tu fecisti super manu serui tui liberationem magnam hanc, & nunc moriar in siti, & tradar in manu præputiatorum. 19 Rupit Deus rupem quæ in maxilla, & exierunt ex ea aquæ; & bibit; & rediit spiritus eius, & vixit. propterea vocatum est nomen eius, Fons qui datus est in oratione Simson: ecce ipse constans in Lehhi vsque ad diem hanc.
20 Et iudicauit Israel in diebus Peliſtæorum viginti annis.

CAP. XVI.

ET venit Simson ad Ghazath, & vidit ibi mulierem tabernariam, & intrauit ad eam. 2 Ghazathæis nunciatum est ad dicendum: Venit Simson huc: & circuierunt & insidiati sunt ei omnem noctem in introitu portæ vrbis: & tacuerunt omnem noctem ad dicendum, Vsque ad lucem auroræ, & occidemus eum. 3 Et cubuit Simson vsque medium noctis, & surrexit in medio noctis, & apprehendit in vectibus portæ vrbis & in duobus postibus, & euulsit ea cum vecte, & posuit super humeris suis, & attulit ea ad caput montis qui super facies Hhebron. 4 Et fuit post hoc, & amauit mulierem in fluuio Zzorek, & nomen eius Delilah.
5 Et ascenderunt ad eam tyranni Peliſthæorum, & dixerunt ei: Sollicita illum, & vide in quo virtus eius multa, & in quo poterimus ei: & ligabimus eum ad humiliandum illum, & nos dabimus tibi vir mille & centum zzilghin argenti.
6 Et dixit Delilah Simson: Annuncia nunc mihi in quo virtus tua multa, & in quo ligaberis ad humiliationem tuam.
7 Et dixit ei Simson: Si ligabunt me in septem funibus recentibus qui non aruerunt, & debilitabor, & ero vt vnus de filiis hominis.
8 Et attulerunt ei tyranni Peliſthæorum septem funes recentes qui non aruerunt: & ligauit eum in eis.

9 * וְהָאֹרֵב יֹשֵׁב לָהּ בַּחֶדֶר וַתֹּאמֶר אֵלָיו פְּלִשְׁתִּים
עָלַיִךְ שִׁמְשׁוֹן וַיְנַתֵּק אֶת־הַיְתָרִים כַּאֲשֶׁר יִנָּתֵק
פְּתִיל־הַנְּעֹרֶת בַּהֲרִיחוֹ אֵשׁ וְלֹא נוֹדַע כֹּחוֹ׃
10 * וַתֹּאמֶר דְּלִילָה אֶל־שִׁמְשׁוֹן הִנֵּה הֵתַלְתָּ בִּי
וַתְּדַבֵּר אֵלַי כְּזָבִים עַתָּה הַגִּידָה־נָּא לִי בַּמֶּה תֵּאָסֵר׃
11 * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אִם־אָסוֹר יַאַסְרוּנִי בַּעֲבֹתִים
חֲדָשִׁים אֲשֶׁר לֹא־נַעֲשָׂה בָהֶם מְלָאכָה וְחָלִיתִי
וְהָיִיתִי כְּאַחַד הָאָדָם׃
12 * וַתִּקַּח דְּלִילָה עֲבֹתִים חֲדָשִׁים וַתַּאַסְרֵהוּ בָהֶם
וַתֹּאמֶר אֵלָיו פְּלִשְׁתִּים עָלֶיךָ שִׁמְשׁוֹן וְהָאֹרֵב יֹשֵׁב
בַּחֶדֶר וַיְנַתְּקֵם מֵעַל זְרֹעֹתָיו כַּחוּט׃
13 * וַתֹּאמֶר דְּלִילָה אֶל־שִׁמְשׁוֹן עַד־הֵנָּה הֵתַלְתָּ
בִּי וַתְּדַבֵּר אֵלַי כְּזָבִים הַגִּידָה לִּי בַּמֶּה תֵּאָסֵר וַיֹּאמֶר
אֵלֶיהָ אִם־תַּאַרְגִי אֶת־שֶׁבַע מַחְלְפוֹת רֹאשִׁי
14 עִם־הַמַּסָּכֶת׃ * וַתִּתְקַע בַּיָּתֵד וַתֹּאמֶר אֵלָיו
פְּלִשְׁתִּים עָלֶיךָ שִׁמְשׁוֹן וַיִּיקַץ מִשְּׁנָתוֹ וַיִּסַּע אֶת־
הַיָּתֵד הָאָרֹג וְאֶת־הַמַּסָּכֶת׃
15 * וַתֹּאמֶר אֵלָיו אֵיךְ תֹּאמַר אֲהַבְתִּיךְ וְלִבְּךָ אֵין
אִתִּי זֶה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים הֵתַלְתָּ בִּי וְלֹא־הִגַּדְתָּ לִי
בַּמֶּה כֹּחֲךָ גָּדוֹל׃
16 * וַיְהִי כִּי־הִצִּיקָה לוֹ בִדְבָרֶיהָ כָּל־הַיָּמִים
וַתְּאַלְּצֵהוּ וַתִּקְצַר נַפְשׁוֹ לָמוּת׃
17 * וַיַּגֶּד־לָהּ אֶת־כָּל־לִבּוֹ וַיֹּאמֶר לָהּ מוֹרָה לֹא־עָלָה
עַל־רֹאשִׁי כִּי־נְזִיר אֱלֹהִים אֲנִי מִבֶּטֶן אִמִּי
אִם־גֻּלַּחְתִּי וְסָר מִמֶּנִּי כֹחִי וְחָלִיתִי וְהָיִיתִי כְּכָל־
הָאָדָם׃
18 * וַתֵּרֶא דְלִילָה כִּי־הִגִּיד לָהּ אֶת־כָּל־לִבּוֹ וַתִּשְׁלַח
וַתִּקְרָא לְסַרְנֵי פְלִשְׁתִּים לֵאמֹר עֲלוּ הַפַּעַם כִּי־
הִגִּיד לִי אֶת־כָּל־לִבּוֹ וְעָלוּ אֲלֵיהָ סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים
וַיַּעֲלוּ הַכֶּסֶף בְּיָדָם׃

9 *Latẽtibus apud ſe inſidiis, & in cubiculo
finẽ rei expectãtibus. clamauítq; ad eum:
Philiſtiim ſup te Sãſon. qui rupit vincula
quomodo ſi rũpat quis filũ de ſtupa tortũ
ſputamine cũ odoré ignis accepit: & non
eſt cognitum in quo eſſet fortitudo eius.
10 * Dixítq; ad eũ Dalila: Ecce illuſiſti mihi,
& falſum locutus es. ſaltẽ nũc indica mihi
11 quo ligari debeas. *Cui ille reſpõdit: Si li-
gatus fuero nouis funibus q̃ nunquã fue-
runt in ope, infirmus ero, & aliorũ homi-
12 nũ ſimilis. *Quibus rurſum Dalila vinxit Su. cod. Inf. cod.
eũ, & clamauit, Philiſtiim ſup te, Samſon,
in cubiculo inſidiis præparatis. qui ita ru
13 pit vincula, quaſi fila telarũ. * Dixítq; Da-
lila rurſum ad eũ: Vſquequo decipis me,
& falſum loqueris? oſtẽde quo vinciri de-
beas. Cui reſpondit Sãſon: Si, inquit, ſep-
tẽ crines capitis mei cum licio plexueris:
14 *Et clauum his circumligatum terræ fixe-
ris, infirmus ero. Quod cùm feciſſet Da-
lila, dixit ad eum: Philiſtiim ſuper te, Sam
ſon. qui conſurgẽs de ſomno, extraxit cla
15 uum cum crinibus & licio. *Dixítq; ad eũ
Dalila: Quomodo dicis q̃ amas me, cùm
animus tuus nõ ſit mecum? Per tres vices
mẽtitus es mihi, & noluiſti dicere in quo
16 ſit maxima fortitudo tua. *Cumq̃ mole-
ſta eſſet ei, & per multos dies iugiter ad-
hæreret, ſpacium ad quietẽ non tribuens,
defecit anima eius, & ad mortem vſque
17 laſſata eſt. *Tunc aperiens veritatem rei,
dixit ad eam: Ferrum nunquam aſcendit
ſuper caput meum: quia Nazarẽus, id eſt,
cõſecratus Deo ſum de vtero matris meæ.
Si raſum fuerit caput meum, recedet à me
fortitudo mea, & deficiam, eroq̃ ſicut
18 cæteri homines. * Videnſq̃ue illa
quòd confeſſus ei eſſet omnem animum
ſuum, miſit ad principes Philiſtinorum,
ac mandauit: Aſcendite adhuc ſemel,
quia nunc mihi aperuit cor ſuum. Qui
aſcenderunt, aſſumpta pecunia quam
promiſerant.

תרגום יונתן

9 וּכְמָנָא יָתִיב לַהּ בְּאִידְרוֹן בֵּית מִשְׁכְּבָא וַאֲמָרַת לֵיהּ פְּלִשְׁתָּאֵי אֲתוֹ עֲלָךְ שִׁמְשׁוֹן וּפְסַק יָת יְתָרַיָּא כְּמָא דְמִתְפַּסֵּק חוּטָא דְכִיתָנָא דַּאֲרַת
בֵּיהּ נוּרָא וְלָא אִיתְיְדַע חֵילֵיהּ׃ 10 וַאֲמָרַת דְּלִילָה לְשִׁמְשׁוֹן הָא שַׁקַּרְתָּ בִּי וּמַלֵּלְתָּ עִמִּי כִּדְבִין חַוִּי לִי בְּמָה תְּתָאֲסַר׃
11 וַאֲמַר לַהּ אִם מֵיסַר יְסָרוּנַנִי בְּגַדִּילָן חַדְתָן דְּלָא אִתְעֲבִידָת בְּהוֹן עִיבִידְתָא וְאֶתְחַלּוֹשׁ וֶאֱהֵוִי כְּחַד מִן בְּנֵי אֱינָשָׁא׃
12 וּנְסִיבַת דְּלִילָה גְּדִילָן חַדְתָן וַאֲסַרְתֵּיהּ בְּהוֹן וַאֲמָרַת לֵיהּ פְּלִישְׁתָּאֵי אֲתוֹ עֲלָךְ שִׁמְשׁוֹן וּכְמָנָא יָתִיב בְּאִידְרוֹן בֵּית מִשְׁכְּבָא וּפַסְקִינוּן
מֵעַל דְּרָעוֹהִי כְּחוּשׁ׃ 13 וַאֲמָרַת דְּלִילָה לְשִׁמְשׁוֹן עַד הָכָא שַׁקַּרְתָּ בִּי וּמַלֵּלְתָּ עִמִּי כִּדְבִין חַוִּי לִי בְּמָה תְּתָאֲסַר וַאֲמַר לַהּ
אִם תְּשַׁחֲזַן יָת שְׁבַע גְּדִילַת רֵישִׁי עִכּוּ אַכְסָנָא דְמַשְׁחַיְתָא׃
14 וְנָקְשַׁת בְּסִיפְתָּא וַאֲמָרַת לֵיהּ פְּלִשְׁתָּאֵי אֲתוֹ עֲלָךְ שִׁמְשׁוֹן וְאִיתְעַר מִשְׁנְתֵּיהּ וּנְטַל יָת אַכְסַן דְּגַרְדָּאִין וְיָת מַשְׁחַיְתָא׃
15 וַאֲמָרַת לֵיהּ אֵיכְדֵין תֵּימַר רְחִמְתֵּיךְ וְלִבָּךְ לֵית עִמִּי דְּנָן תְּלַת זִמְנִין שַׁקַּרְתָּ בִּי וְלָא חַוַּיְתָּ לִי בְּמָה חֵילָךְ סַגִּיא׃
16 וַהֲוָה כַּד אַעֵיקַת לֵיהּ בְּפִתְגָמָהָא כָּל יוֹמַיָּא וְדַחֲקַתֵּיהּ וְעָקַת נַפְשֵׁיהּ לְמֵמָת׃ 17 וְחַוִּי לַהּ יָת כָּל לִבֵּיהּ וַאֲמַר לַהּ
מַסְפַּר לָא עֲדָא עַל רֵישִׁי אֲרֵי נְזִירָא דַייָ אֲנָא מִבִּטְנָא דְאִמָּא אִם אֶתְגַּלַּח וְיַעְדֵי מִנִּי חֵילִי וְאֶתְחַלּוֹשׁ וֶאֱהֵוִי כְּכָל אֱנָשָׁא׃
18 וַחֲזַת דְּלִילָה אֲרֵי חַוִּי לָהּ יָת כָּל לִבֵּיהּ וּשְׁלַחַת וּקְרַת לְטוּרְנֵי פְּלִשְׁתָּאֵי לְמֵימַר סַקוּ זִמְנָא הָדָא אֲרֵי חַוִּי לִי יָת כָּל לִבֵּיהּ וְסָלִיקוּ לְוָתָהּ
טוּרְנֵי פְּלִישְׁתָּאֵי וְאַסִּיקוּ כַּסְפָּא בִּידֵיהוֹן׃

9 ‡ Et insidiæ sedebant illic in cubiculo. et dixit ad eum: Philistiim super te, Samson. & rupit funes quemadmodũ dirumpitur filum stupæ cùm olfecerit ea ignem, et non cognita est vis eius. 10 ‡ Et dixit Dalila ad Samson: Ecce illusisti mihi, & locutus es ad me mendacia. nunc igitur nuncia mihi in quo ligaberis.

11 ‡ Et dixit ad eam: Si vinculis ligauerint me in funibus nouis, in quibus non factum est opus; & infirmus ero, & ero sicut vnus hominum.

11 ‡ Et cepit illi funes nouos, & ligauit illum in ipsis. & dixit ad eum: Philistiim super te, Samson: & insidiæ erant in cubiculo. & disrupit ea à brachiis suis, quasi filum.

13 ‡ Et dixit Dalila ad Sãson: Vsque nunc decepisti me, et locutus es ad me mendacia? annuncia iam mihi in quo ligaberis. & dixit ad illam: Si texueris septẽ catenas capitis mei cum licio, & affixeris cum clauo in parietem, & ero infirmus. Et fecit ei Dalila sic, & texuit septem cincinnos capitis eius cum extasi.

14 ‡ Et infixit cum clauis in parietem. & dixit ad eum: Philistiim super te Samson. et surrexit de somno suo, & extraxit palos in licio ex pariete & tramam, et non cognita fuit vis eius.

15 ‡ Et dixit ad eum Dalila: Quomodo dices, Amaui te, & cor tuum nõ est mecum? hac tertia vice decepisti me, & non dixisti mihi in quo vis tua est magna.

16 ‡ Et factum est quando vexauit illum sermonibus suis totam noctem, & molesta fuit illi, & animo defecit vsque ad mortem. 17 ‡ Et retulit ei omnia quæ à corde suo, et dixit illi: Nouacula non ascendet super caput meum, quoniam nazaræus Dei ego ex vtero matris meæ: & si rasus fuero, recedet à me fortitudo mea, & ero infirmus, & ero sicut omnes homines.

18 ‡ Et vidit Dalila quoniam nunciauit ei omnia quæ à corde suo. & misit & vocauit principes Philistiim, dicens: Ascendite semel, quoniam retulit mihi omne cor suum. & ascenderunt ad eam omnes principes Philistiim, & attulerunt argentum in manibus suis.

9 ‡ καὶ τὸ ἔνεδρον ἐκάθητο αὐτῷ ἐν τῷ ταμίῳ. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, ἀλλόφυλοι ἐπὶ σὲ σαμψών. καὶ διέρρηξεν ἰὰς νευρὰς οὐ λεπτὸν διαπεπταμένον κλῶσμα συπτείου ἐν τῷ ὀσφρανθῆναι αὐτὸ πυρός, καὶ οὐκ ἐγνώσθη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ.

10 ‡ καὶ εἶπεν δαλιλὰ πρὸς σαμψών, ἰδοὺ παρελογίσω με, καὶ ἐλάλησας πρός με ψευδῆ· νῦν οὖν ἀπάγγειλόν μοι ἐν τίνι δεθήσῃ. 11 ‡ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτήν, ἐὰν δεσμῷ δήσωσίν με ἐν καλωδίοις καινοῖς ἐν οἷς οὐκ ἐχρήσθη ἔργον, καὶ ἀσθενήσω, καὶ ἔσομαι ὡς εἷς τῶν ἀνθρώπων. 12 ‡ καὶ ἔλαβεν αὐτῷ καλώδια καινά, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν αὐτοῖς. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, ὁ ἀλλόφυλοι ἐπὶ σὲ σαμψών· καὶ τὸ ἔνεδρον ἐκάθητο ἐν τῷ ταμίῳ. καὶ διέσπασεν αὐτὰ ἀπὸ τῶν βραχιόνων αὐτοῦ ὡς ῥάμμα. 13 ‡ καὶ εἶπεν δαλιλὰ πρὸς σαμψών, ἕως νῦν παρελογίσω με, καὶ ἐλάλησας πρός με ψευδῆ; ἀνάγγειλόν μοι ἐν τίνι δεθήσῃ. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτήν, ἐὰν ὑφάνῃς τὰς ἑπτὰ πλοκὰς τῆς κεφαλῆς μου μετὰ τοῦ διάσματος, καὶ ἐγκρούσῃς ἐν τῷ πασσάλῳ εἰς τὸν τοῖχον, καὶ ἔσομαι ἀσθενής· καὶ ἐποίησεν αὐτῷ δαλιλὰ οὕτως, καὶ ἐδιάσατο τοὺς ἑπτὰ βοστρύχους τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ μετὰ τῆς ὑφάσεως· 14 ‡ καὶ κατέκρουσεν ἐν τοῖς πασσάλοις εἰς τὸν τοῖχον. καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, ἀλλόφυλοι ἐπὶ σὲ σαμψών. καὶ ἐξηγέρθη ἐκ τοῦ ὕπνου αὐτοῦ, καὶ ἐξέπασεν τοὺς πασσάλους ἐν τῷ ὑφάσματι ἐκ τοῦ τοίχου καὶ τὸ διάσμα, καὶ οὐκ ἐγνώσθη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ.

15 ‡ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν δαλιλά· πῶς ἐρεῖς, ἠγάπηκά σε, καὶ ἡ καρδία σου οὐκ ἔστιν μετ' ἐμοῦ. τοῦτο τρίτον παρελογίσω με, καὶ οὐκ ἀπήγγειλάς μοι ἐν τίνι ἡ ἰσχύς σου ἐστὶν ἡ μεγάλη. 16 ‡ καὶ ἐγένετο ὅτε κατεργάσατο αὐτὸν τοῖς λόγοις αὐτῆς ὅλην τὴν νύκτα, καὶ παρηνόχλησεν αὐτὸν καὶ ὀλιγοψύχησεν ἕως εἰς θανάτου· 17 ‡ καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῇ πάντα τὰ ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, ξυρὸν οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ τὴν κεφαλήν μου, ὅτι ναζηραῖος θεοῦ ἐγὼ ἐκ κοιλίας μητρός μου, καὶ ἐὰν ξυρήσωμαι ἀποστήσεται ἀπ' ἐμοῦ ἡ ἰσχύς μου, καὶ ἀσθενήσω, καὶ ἔσομαι κατὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους. 18 ‡ καὶ εἶδεν δαλιλὰ ὅτι ἀπήγγειλεν αὐτῇ πάντα τὰ ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ. καὶ ἀπέστειλεν καὶ ἐκάλεσεν τοὺς σατραπὰς τῶν ἀλλοφύλων λέγουσα, ἀνάβητε ταύτας, ὅτι ἀπήγγειλέν μοι πᾶσαν τὴν καρδίαν αὐτοῦ. καὶ ἀνέβησαν πρὸς αὐτὴν πᾶσαι αἱ σατραπεῖαι τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἀνήνεγκαν τὸ ἀργύριον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et insidiator sedens ei in penetrali domus cubationis. & dixit illi: Philisthæi venerunt super te, Simson. & rupit funes sicut quod rũpitur filum bombicis, quod inflammat in eo ignis; & non fuit cognita virtus eius. 10 Et dixit Delilah Simson: Ecce mentitus es in me, & locutus es mecum mendacia: nunc annuncia mihi in quo ligaberis. 11 Et dixit ei: Si ligare ligabunt me in restibus nouis, quibus non factum est in eis opus: & debilitabor, & ero sicut vnus ex filiis hominis.

12 Et accepit Delilah restes nouos, & ligauit eum in eis: & dixit illi: Pelisthæi venerunt super te, Simson: & insidiator sedens in penetrali domus cubationis. & rupit eos de super brachiis suis vt filum. 13 Et dixit Delilah Simson: Huc vsque mentitus es in me, & locutus es mecum mendacia: annuncia mihi in quo ligaberis. & dixit ei: Si texueris septem crines capitis mei cum iugo telæ. 14 Et impulit in clauo, & dixit ei: Pelisthæi venerunt super te, Simson. & excitatus est ex somno eius, & euulsit iugum textorum & clauum. 15 Et dixit ei: Quomodo dices, Amaui te, & cor tuum non est mecum? his tribus vicibus mentitus es in me, & non denunciasti mihi in quo virtus tua multa.

16 Et fuit cùm molestaret eum in verbo suo omnibus diebus, & oppressit eum; & molestauit animam eius ad moriendum.

17 Et annunciauit ei omne cor suum, & dixit illi: Nouacula non transiuit super caput meum; namque nazaræus Domini ego ab vtero matris meæ: si tonsus fuero, & transibit à me virtus mea, & debilitabor, & ero vt omnis homo.

18 Et vidit Delilah quòd annunciauit ei omne cor suum: & misit & vocauit tyrannos Pelisthæorum ad dicendum: Ascendite vice hac: namque annunciauit mihi omne cor suum. & ascenderunt ad eam tyranni Pelisthæorum, & attulerunt argentum in manibus suis.

19 * וַתְּיַשְּׁנֵהוּ עַל־בִּרְכֶּיהָ וַתִּקְרָא לָאִישׁ וַתְּגַלַּח
אֶת־שֶׁבַע מַחְלְפוֹת רֹאשׁוֹ וַתָּחֶל לְעַנּוֹתוֹ וַיָּסַר
20 כֹּחוֹ מֵעָלָיו׃ * וַתֹּאמֶר פְּלִשְׁתִּים עָלֶיךָ שִׁמְשׁוֹן
וַיִּקַץ מִשְּׁנָתוֹ וַיֹּאמֶר אֵצֵא כְּפַעַם בְּפַעַם וְאִנָּעֵר
וְהוּא לֹא יָדַע כִּי יְהוָה סָר מֵעָלָיו׃
21 * וַיֹּאחֲזוּהוּ פְּלִשְׁתִּים וַיְנַקְּרוּ אֶת־עֵינָיו וַיּוֹרִידוּ
אֹתוֹ עַזָּתָה וַיַּאַסְרוּהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם וַיְהִי טוֹחֵן
22 בְּבֵית הָאֲסִירִים׃ * וַיָּחֶל שְׂעַר־רֹאשׁוֹ
23 לְצַמֵּחַ כַּאֲשֶׁר גֻּלָּח׃ * וְסַרְנֵי פְּלִשְׁתִּים נֶאֶסְפוּ
לִזְבֹּחַ זֶבַח־גָּדוֹל לְדָגוֹן אֱלֹהֵיהֶם וּלְשִׂמְחָה וַיֹּאמְרוּ
נָתַן אֱלֹהֵינוּ בְּיָדֵנוּ אֵת שִׁמְשׁוֹן אוֹיְבֵנוּ׃
24 * וַיִּרְאוּ אֹתוֹ הָעָם וַיְהַלְלוּ אֶת־אֱלֹהֵיהֶם כִּי
אָמְרוּ נָתַן אֱלֹהֵינוּ בְּיָדֵנוּ אֶת־אוֹיְבֵנוּ וְאֵת מַחֲרִיב
אַרְצֵנוּ וַאֲשֶׁר הִרְבָּה אֶת־חֲלָלֵינוּ׃
25 * וַיְהִי כְּיֹטוֹב לִבָּם וַיֹּאמְרוּ קִרְאוּ לְשִׁמְשׁוֹן
וִישַׂחֶק־לָנוּ וַיִּקְרְאוּ לְשִׁמְשׁוֹן מִבֵּית הָאֲסִירִים
וַיְצַחֵק לִפְנֵיהֶם וַיַּעֲמִידוּ אוֹתוֹ בֵּין הָעַמּוּדִים׃
26 * וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן אֶל־הַנַּעַר הַמַּחֲזִיק בְּיָדוֹ הַנִּיחָה
אוֹתִי וַהֲיִמִּשֵּׁנִי אֶת־הָעַמֻּדִים אֲשֶׁר הַבַּיִת
נָכוֹן עֲלֵיהֶם וְאֶשָּׁעֵן עֲלֵיהֶם׃
27 * וְהַבַּיִת מָלֵא הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְשָׁמָּה כֹּל
סַרְנֵי פְּלִשְׁתִּים וְעַל־הַגָּג כִּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ
וְאִשָּׁה הָרֹאִים בִּשְׂחוֹק שִׁמְשׁוֹן׃
28 * וַיִּקְרָא שִׁמְשׁוֹן אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר אֲדֹנָי
יֱהוִה זְכָרֵנִי נָא וְחַזְּקֵנִי נָא אַךְ הַפַּעַם הַזֶּה
הָאֱלֹהִים וְאִנָּקְמָה נְקַם־אַחַת מִשְּׁתֵי עֵינַי
מִפְּלִשְׁתִּים׃
29 * וַיִּלְפֹּת שִׁמְשׁוֹן אֶת־שְׁנֵי עַמּוּדֵי הַתָּוֶךְ אֲשֶׁר
הַבַּיִת נָכוֹן עֲלֵיהֶם וַיִּסָּמֵךְ עֲלֵיהֶם אֶחָד בִּימִינוֹ
וְאֶחָד בִּשְׂמֹאלוֹ׃

19 *At illa dormire eum fecit super genua
sua, & in sinu suo reclinare caput. Voca-
uitque tonsorem, & rasit septē crines eius:
& cœpit abigere eum & à se repellere. sta-
20 tim enim ab eo fortitudo discessit. *Dixit-
que: Philistiim super te, Samson. qui de
somno consurgens, dixit in animo suo: E-
grediar sicut antè feci, & me excutiam; ne-
21 sciens quòd recessisset ab eo Dñs. *Quem
cùm apprehendissent Philistiim, statim
eruerunt oculos eius, & duxerunt Gazam
vinctum catenis; & clausum in carcere mo
22 lere fecerunt. *Iamque capilli eius renasci
23 cœperant; *Et principes Philistinorum
F conuenerunt in vnum, vt immolarent ho
stias magnificas Dagon deo suo, & epula-
rentur, dicētes: Tradidit Deus noster ini-
micum nostrum Sāson in manus nostras.
24 *Quod etiam populus videns laudabat
deum suum, eademque dicebat: Tradidit
deus noster aduersarium nostrum in ma-
nus nostras, qui deleuit terram nostram,
25 & occidit plurimos. *Lætantesque ꝑ con-
uiuia, sumptis iam epulis, pręceperunt, vt
vocaretur Sāson, & ante eos luderet. Qui
adductus de carcere, ludebat ante eos: fe-
26 cerūtq; eū stare inter duas colūnas. * Qui
dixit puero regenti gressus suos: Dimitte
me vt tāgā colūnas quibus omnis immi-
net domus, & recliner super eas, & paulu-
27 lum requiescam. *Domus autem erat ple-
na virorum ac mulierum, & erant ibi om-
nes principes Philistinorum, ac de tecto &
solario circiter tria millia vtriusque sexus
28 spectantes ludentem Samson. *At ille in-
uocato Domino, ait: Domine Deus meus
G memento mei, & redde mihi nunc forti-
tudinem pristinam, Deus meus, vt vlcis-
car me de hostibus meis, & pro amissio-
ne duorum luminum vnam vltionem re-
29 cipiam. * Et apprehendens ambas co-
lumnas quibus innitebatur domus, alte-
ramque earum dextera, & alteram læua
tenens,

תרגום יונתן

19 וְאַשְׁכַּבְתֵּיהּ עַל בִּרְכָּהָא וּקְרָת לְגַבְרָא וּגְדַעַת יַת שְׁבַע גְּדִילַת רֵישֵׁיהּ וּשְׁרִיאַת לְעַנָּיוּתֵיהּ וַעֲדָא חֵילֵיהּ מִנֵּיהּ׃
20 וַאֲמֶרֶת פְּלִשְׁתָּאֵי אֲתוֹ עֲלָךְ שִׁמְשׁוֹן וְאִתְּעָר מִשִּׁינְתֵּיהּ וַאֲמַר אֶפּוֹק כִּזְמַן בִּזְמַן וְאִיתְגַּבַּר וְהוּא לָא יָדַע אֲרֵי גְבוּרְתָא דַיְיָ עֲדָת מִינֵּיהּ׃
21 וְאַחֲדוּהִי פְּלִשְׁתָּאֵי וּנְקַרוּ יַת עֵינוֹהִי וַאֲחִיתוּ יָתֵיהּ לְעַזָּת וַאֲסָרוּהִי בְּשַׁלְשְׁלָן דִּנְחַשׁ וַהֲוָה טָחֵין רֵחַיָּא בְּבֵית אֲסִירֵי׃
22 וְשָׁרֵי שְׂעַר רֵישֵׁיהּ לְצַמָּחָא בָּתַר דְּאִיתְגַּלַּח׃
23 וְטוּרְנֵי פְּלִשְׁתָּאֵי אִתְכְּנִישׁוּ לְדַבָּחָא דְבַח רַב לְדָגוֹן טַעֲוַתְהוֹן וּלְחֶדְוָא וַאֲמַרוּ
מְסֶרֶת דְּחַלְתָּנָא בִּידָנָא יַת שִׁמְשׁוֹן בְּעֵיל דְּבָבָנָא׃
24 וַחֲזוֹ יָתֵיהּ עַמָּא וְשַׁבַּחוּ יַת טַעֲוַתְהוֹן אֲרֵי אֲמַרוּ מְסֶרֶת דְּחַלְתָּנָא בִּידָנָא יַת בְּעֵיל
דְּבָבָנָא וְיַת מַחֲרִיב אַרְעָנָא וּדְאַסְגֵּי יַת קְטִילָנָא׃
25 וַהֲוָה כַּד שְׁפַר לִבְּהוֹן וַאֲמַרוּ קְרָן לְשִׁמְשׁוֹן וִיחַיֵּיךְ לָנָא וּקְרוֹ לְשִׁמְשׁוֹן מִבֵּית
אֲסִירַיָּא וְחַיִּיךְ קֳדָמֵיהוֹן וַאֲקִימוּ יָתֵיהּ בֵּין עֲמוּדַיָּא׃
26 וַאֲמַר שִׁמְשׁוֹן לְעֻלֵּימָא דְּמַתְקֵיף בִּידֵיהּ שְׁבוֹק מִינִּי וַאֲמִישֵׁנִי יַת
עַמּוּדַיָּא דְּבֵיתָא מַתְקָן עֲלֵיהוֹן וְאֶסְתְּמַךְ עֲלֵיהוֹן׃
27 וּבֵיתָא מָלֵי גֻבְרַיָּא וּנְשַׁיָּא וְתַמָּן כָּל טוּרְנֵי פְּלִשְׁתָּאֵי וְעַל
אִיגְרָא כִּתְלָתָא אַלְפִין גְּבַר וְאִיתְּתָא דְּחָזָן בְּחוֹכָא דְשִׁמְשׁוֹן׃
28 וְצַלִּי שִׁמְשׁוֹן קֳדָם יְיָ וַאֲמַר יְיָ יֵעוֹל דֳּכְרַנִי כְּעַן קֳדָמָךְ וְתַקֵּפְנִי כְּעַן בְּרַם בְּזִימְנָא הָדָא יְיָ וְאֶיתְפְּרַע פּוּרְעָנוּתָא חֲדָא מִתַּרְתֵּין עֵינַי
דִּנְקַרוּ פְּלִשְׁתָּאֵי׃
29 וַאֲחַד שִׁמְשׁוֹן יַת תְּרֵין עַמּוּדֵי מְצִיעָאֵי דְּבֵיתָא מַתְקָן עֲלֵיהוֹן וְאִסְתְּמִיךְ עֲלֵיהוֹן חַד בִּימִינֵיהּ וְחַד בִּשְׂמָאלֵיהּ׃

* Et dormire fecit eum in medio genuũ ſuo- 19
rum: & vocauit tonſorem, & totondit ſeptem
crines capitis eius: & cœpit humiliari, & diſ-
ceſſit vis eius ab eo.

* Et dixit ei Dalila: Philiſtiim ſuper te, Sã- 20
ſon. & excitatus eſt de ſomno ſuo: & dixit,
Exibo, & faciam ſicut ſemper, & excutiam:
& ipſe nõ ſciebat quòd Dominus receſſit ab eo.

* Et apprehenderunt eum Philiſtiim, & e- 21
ruerunt oculos eius, & deduxerunt eum in
Gazan: & ligauerunt eum in compedibus fer-
reis, & erat molens in domo cuſtodiæ.

* Et cœpit crinis capitis eius creſcere quando 22
raſus eſt.

* Et principes Philiſtiim congregati ſunt vt 23
immolarent ſacrificium magnum Dagon deo
ſuo, & vt lætarentur. & dixerunt: Tradidit
Deus noſter in manum noſtram Samſon inimi-
cum noſtrum.

* Et vidit eũ populus, & laudauerunt deos 24
ſuos: quoniam dixerunt: Tradidit deus noſter
in manum noſtram inimicum noſtrum, & de-
ſolãtem terram noſtram, qui multiplicauit vul
neratos noſtros.

* Et factum eſt quando lætatum eſt cor eo- 25
rum, & dixerunt: Vocate Samſon de domo
cuſtodiæ, & ludat ante nos. & vocauerunt
Samſon de domo cuſtodiæ, & alludebant ei: et
ſtatuerunt eum in medio duarum columnarum.

* Et dixit Samſon ad puerũ qui manu du- 26
cebat eum: Dimitte me iam, & fac tangere me
columnas in quibus domus firmata eſt ſuper il-
lis, et reclina me ſuper eas. * Ipſa autem domus 28
erat plena virorum & mulierum, & illic om-
nes principes Philiſtinorum: & ſuper ſolario
quaſi tria millia virorum & mulierũ aſpicien-
tium illuſum Samſon. * Et clamauit Samſon 28
ad Dominum, & dixit: Domine, Domine, re-
cordare mei, et fortifica me in duplo, & ſemel
hoc, Deus: & vlciſcar vltionem vnam pro o-
culis meis de Philiſtiim. * Et apprehendit 29
Samſon duas colũnas medias, in quibus domus
innitebatur ſuper ipſis, & innixus eſt in illis,
vnam in dextera ſua, & vnam in ſiniſtra ſua:

19 * καὶ ἐκοίμισεν αὐτὸν ἀνὰ μέσον τῶν γονάτων αὐτῆς.
καὶ ἐκάλεσεν τὸν κυρέα & ἐξύρισεν σὺν ἑπτὰ βοσρύχους
τῆς κεφαλῆς αὐτῆ, καὶ ἤρξατο ταπεινοῦσθαι, καὶ ἀπέστη ἡ ἰ-
20 σχὺς αὐτῆ ἀπ' αὐτῆ. * καὶ εἶπεν αὐτῷ Δαλιλά, ἀλλόφυλοι
ἐπὶ σὲ σαμψών. & ἐξηγέρθη ἐκ τοῦ ὕπνου αὐτῆ, καὶ εἶπεν,
ἐξελεύσομαι & ποιήσω καθὼς ἀεὶ καὶ ἀνοπαύξομαι, καὶ
21 αὐτὸς οὐκ ἔγνω ὅτι κύριος ἀπέστη ἀπ' αὐτῆ. * & ἐπε-
λάβοντο αὐτῆ οἱ ἀλλόφυλοι, & ἐξώρυξαν σὺν ὀφθαλ
μοὺς αὐτῆ, καὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς γάζαν, καὶ ἔδησαν αὐ-
τὸν ἐν πέδαις χαλκαῖς, καὶ ἦν ἀλήθων ἐν οἴκῳ τ φυλακῆς.
22 * καὶ ἤρξατο ἡ θρὶξ τ κεφαλῆς αὐτῆ αὐξανέλθειν ὡνίκα
23 ἐξυρήθη. * καὶ οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων συ-
νήχθησαν ἐθύσαι θυσίαν μεγάλην δαγὼν τῷ θεῷ αὐτῶν
& τοῦ εὐφρανθῆναι. καὶ εἶπαν, παρέδωκεν ὁ θεὸς ἡμῖν ἐν
χειρὶ ἡμῖν σαμψὼν τὸν ἐχθρὸν ἡμῖν.
24 * καὶ εἶδεν αὐτὸν ὁ λαός, καὶ ἤνεσαν σὺν θεοὺς αὐτῶν,
ὅτι εἶπεν, παρέδωκεν ὁ θεὸς ἡμῖν ἐν χειρὶ ἡμῖν τὸν ἐχ-
θρὸν ἡμῖν, καὶ τὸν ἐξερημοῦντα τὴν γῆν ἡμῖν, ὃς ἐ-
πλήθυνεν σὺν τραυματίας ἡμῖν.
25 * καὶ ἐγένετο ὅτε ἠγαθύνθη ἡ καρδία αὐτῶν, & εἶπαν,
καλέσατε τὸν σαμψὼν ἐξ οἴκου τῆς φυλακῆς, καὶ παι-
ξάτω ἐνώπιον ἡμῖν. καὶ ἐκάλεσαν τὸν σαμψὼν ἐξ οἴκου
τῆς φυλακῆς, καὶ ἐνέπαιζον αὐτῷ, καὶ ἔστησαν αὐτὸν ἀνα-
μέσον τῶν δύο στύλων.
26 * καὶ εἶπεν σαμψὼν πρὸς τὸ παιδάριον τὸν χειρα-
γωγοῦντα αὐτόν, ἐπίθωμαί με δή, & ποίησον ψηλα-
φῆσαί με σὺν στύλοις ἐφ' οἷς ὁ οἶκος ἐπεστήριχτο ἐπ' αὐ-
τῶν, & ἐπιστήσομαι ἐπ' αὐτοῖς.
27 * ὁ δὲ οἶκος ἦν πλήρης ἀνδρῶν & γυναικῶν, & ἐκεῖ πάν-
τες οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων. & ἐπὶ τ δώματος
ὡσεὶ τρισχίλιοι ἄνδρες & γυναῖκες ἐμβλέποντες ἐμπαι-
ζόμενον τὸν σαμψών.
28 * καὶ ἐβόησεν σαμψὼν πρὸς κύριον, & εἶπεν, κύριε,
κύριε, μνήσθητί μου, καὶ ἐνίσχυσόν με διπλῶ καὶ ταπαξ
τοῦτο ὁ θεός, & ἐκδικήσω ἐκδίκησιν μίαν ἀντὶ τῶν ὀφθαλ
29 μῶν μου ἐκ τῶν ἀλλοφύλων. * καὶ ἀντελάβετο σαμ-
ψὼν σὺν δύο στύλοις σὺν μέσοις ἐφ' οἷς ὁ οἶκος ἐπεστήριχ-
το ἐπ' αὐτῶν, καὶ ἐπεστηρίξατο ἐπ' αὐτοῖς σὺν τῇ δεξιᾷ
αὐτῆ, καὶ σὺν τῇ ἀριστερᾷ αὐτῆ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et ſoporauit eum ſuper genua ſua; & vocauit virum, & abſcidit ſeptem crines capitis eius: & cœpit ad affligendum eum, & tranſiuit virtus eius ab eo. 20 Et dixit: Peliſthæi venerunt ſuper te, Simſon. & excitatus eſt ex ſomno ſuo, & dixit: Exibo vt vice in vice, & præualebo: & ipſe non cognouit quòd virilitas Domini tranſiuit ab eo. 21 Et apprehenderunt illum Peliſthæi, & eruerunt oculos eius, & deſcendere fecerunt eum ad Ghazath; & ligauerunt eum in catenis æris, & erat molens piſtrino in domo vinctorũ. 22 Et cœpit capillus capitis eius ad oriendum poſtquam tonſus eſt. 23 Et tyranni Peliſthæorum congregati ſunt ad ſacrificandum ſacrificium magnum Dagon errori eorum, & ad lætandum: & dixerunt: Tradidit Timor noſter in manu noſtra Simſon auctorem inimicitiæ noſtræ. 24 Et viderunt illum populus & laudauerunt errorem ſuum: nam dixerunt: Tradidit Timor noſter in manu noſtra auctorem inimicitiæ noſtræ, & vaſtatorem terræ noſtræ, & qui multiplicauit occiſos noſtros. 25 Et fuit quando pulchrum fuit cor eorum, & dixerunt: Vocemus Simſon, & ludet nobis. & vocarunt Simſon ex domo vinctorum, & luſit ante eos; & ſtatuerunt eum inter columnas. 26 Et dixit Simſon puero qui apprehendens manum eius: Remitte à me & palpare me fac columnas quibus domus firmata ſuper eis, & ſuſtentabor ſuper eis. 27 Et domus plena viris & mulieribus, & ibi omnes tyranni Peliſthæorum; & ſuper tectum vt tres mille vir & mulier, qui videntes in ludo Simſon. 28 Et orauit Simſon ante Dominum, & dixit: Domine, intret memoria mei nunc ante te, & fortifica me nunc tantum in vice hac, Domine; & vlciſcar vltionem hanc ex duobus oculis meis quos eruerunt Peliſthæi. 29 Et apprehendit Simſon duas columnas medias, quibus domus ſuſtentata ſuper eis, vnam in dextera ſua, & vnam in ſiniſtra ſua.

30 * וַיֹּאמֶר שִׁמְשׁוֹן תָּמֹת נַפְשִׁי עִם־פְּלִשְׁתִּים
וַיֵּט בְּכֹחַ וַיִּפֹּל הַבַּיִת עַל־הַסְּרָנִים וְעַל־כָּל־הָעָם
אֲשֶׁר־בּוֹ וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים אֲשֶׁר־הֵמִית בְּמוֹתוֹ רַבִּים
31 מֵאֲשֶׁר הֵמִית בְּחַיָּיו: * וַיֵּרְדוּ אֶחָיו וְכָל־בֵּית
אָבִיהוּ וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ וַיַּעֲלוּ וַיִּקְבְּרוּ אוֹתוֹ בֵּין צָרְעָה
וּבֵין אֶשְׁתָּאוֹל בְּקֶבֶר מָנוֹחַ אָבִיו וְהוּא שָׁפַט אֶת־
יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִים שָׁנָה:

יז

1 * וַיְהִי־אִישׁ מֵהַר־אֶפְרַיִם וּשְׁמוֹ מִיכָיְהוּ:
2 * וַיֹּאמֶר לְאִמּוֹ אֶלֶף וּמְאָה הַכֶּסֶף אֲשֶׁר לֻקַּח־לָךְ
וְאָתְּי אָלִית וְגַם אָמַרְתְּ בְּאָזְנַי הִנֵּה־הַכֶּסֶף אִתִּי אֲנִי
לְקַחְתִּיו וַתֹּאמֶר אִמּוֹ בָּרוּךְ בְּנִי לַיהוָה:
3 * וַיָּשֶׁב אֶת־אֶלֶף וּמְאָה הַכֶּסֶף לְאִמּוֹ וַתֹּאמֶר
אִמּוֹ הַקְדֵּשׁ הִקְדַּשְׁתִּי אֶת־הַכֶּסֶף לַיהוָה מִיָּדִי
לִבְנִי לַעֲשׂוֹת פֶּסֶל וּמַסֵּכָה וְעַתָּה אֲשִׁיבֶנּוּ לָךְ:
4 * וַיָּשֶׁב אֶת־הַכֶּסֶף לְאִמּוֹ וַתִּקַּח אִמּוֹ מָאתַיִם
כֶּסֶף וַתִּתְּנֵהוּ לַצּוֹרֵף וַיַּעֲשֵׂהוּ פֶּסֶל וּמַסֵּכָה וַיִּהְיוּ
5 בְּבֵית מִיכָיְהוּ: * וְהָאִישׁ מִיכָה לוֹ בֵּית
אֱלֹהִים וַיַּעַשׂ אֵפוֹד וּתְרָפִים וַיְמַלֵּא אֶת־יַד אַחַד
6 מִבָּנָיו וַיְהִי־לוֹ לְכֹהֵן: * בַּיָּמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ
7 בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ הַיָּשָׁר בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה: * וַיְהִי־נַעַר
מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה מִמִּשְׁפַּחַת יְהוּדָה וְהוּא לֵוִי וְהוּא
8 גָר־שָׁם: * וַיֵּלֶךְ הָאִישׁ מֵהָעִיר מִבֵּית לֶחֶם
יְהוּדָה לָגוּר בַּאֲשֶׁר יִמְצָא וַיָּבֹא הַר־אֶפְרַיִם עַד־
9 בֵּית מִיכָה לַעֲשׂוֹת דַּרְכּוֹ: * וַיֹּאמֶר־לוֹ מִיכָה
מֵאַיִן תָּבוֹא וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֵוִי אָנֹכִי מִבֵּית לֶחֶם
יְהוּדָה וְאָנֹכִי הוֹלֵךְ לָגוּר בַּאֲשֶׁר אֶמְצָא:
10 * וַיֹּאמֶר לוֹ מִיכָה שְׁבָה עִמָּדִי וֶהְיֵה־לִי לְאָב
וְלִכֹהֵן וְאָנֹכִי אֶתֵּן־לְךָ עֲשֶׂרֶת כֶּסֶף לַיָּמִים וְעֵרֶךְ
בְּגָדִים וּמִחְיָתֶךָ וַיֵּלֶךְ הַלֵּוִי:

30 * Ait: Moriatur anima mea cum Philistiim. concusisq́ue fortiter columnis, ce cidit domus super omnes principes & cæteram multitudinem quæ ibi erat. Multoq́; plures interfecit moriens, quàm antè
31 viuus occiderat. *Descendentes autẽ fratres eius & vniuersa cognatio, tulerũt corpus ei⁹ & sepelierũt inter Saraa & Esthaol, in sepulchro patris sui Manue: iudicauitque Israel viginti annis. CAP. XVII.

1 FVit eo tẽpore vir quidã de mõte Ephraĩ
2 nomine Michas, *Qui dixit matri suæ:
A Mille centum argẽteos quos separaueras, & super quibus me audiẽte iuraueras, ecce ego habeo, & apud me sunt. Cui illa respondit: Benedictus filius meus Domino.
3 *Reddidit ergo eos matri suę, quæ dixerat ei: Consecraui & voui hoc argẽtum Dño, vt de manu mea suscipiat filius meus, & faciat sculptile atq; conflatile, & nũc tra-
4 do illud tibi. *Reddidit igitur eos matri suę; quę tulit ducentos argenteos, & dedit eos argẽtario vt faceret ex eis sculptile atq;
5 cõflatile quod fuit in domo Michæ. *Qui ędiculã quoq; in ea Deo seperauit, & fecit ephod & teraphin, id est, vestẽ sacerdotalẽ, & idola. impleuitq́; vnius filiorũ suorũ
6 manũ, & factus est ei sacerdos. *In diebus
B illis nõ erat rex ĩ Israel, sed vnusq́sq; quod
7 sibi rectum videbatur, hoc faciebat. *Fuit quoq; in tẽpore illo alter adolescẽs de Bethleẽ Iuda ex cognatione eius; eratq́; ipse
8 Leuites, & habitabat ibi. *Egressusq́; de ciuitate Bethleẽ, peregrinari voluit vbicũq; sibi cõmodũ repisset. Cũq́, venisset in mõtẽ Ephraim iter faciẽs, & declinasset parũper in domo Michæ, *Interrogatus est ab
9 eo vnde venisset. Qui respondit: Leuita sum de Bethleem Iuda, & vado vt habitẽ vbi potuero, & vtile mihi esse prospexero.
10 *Dixitq́; Micha: Mane apud me, inquit, & esto mihi parens ac sacerdos; daboq́ue tibi p annos singulos decẽ argẽteos, ac vestẽ duplicem, & quę ad victũ sunt necessaria.

תרגום יונתן

30 וַאֲמַר שִׁמְשׁוֹן תְּמוּת נַפְשִׁי עִם פְּלִשְׁתָּאֵי וּנְגַד בְּחֵילָא וּנְפַל בֵּיתָא עַל כָּל עַמָּא דְּבֵיהּ וַהֲווֹ קְטִילַיָּא דְּקְטַל בְּמוֹתֵיהּ
סַגִּיאִין מִדְּקְטַל בְּחַיּוֹהִי: 31 וּנְחַתוּ אֲחוֹהִי וְכָל בֵּית אֲבוּהִי וּנְטָלוּ יָתֵיהּ וּסְלִיקוּ וּקְבָרוּ יָתֵיהּ בֵּין צָרְעָה וּבֵין אֶשְׁתָּאוֹל בְּקִבְרָא דְּמָנוֹחַ
אֲבוּהִי וְהוּא דָּן יָת יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִין שְׁנִין:

יז

1 וַהֲוָה גְּבַר מִטּוּרָא דְּאֶפְרַיִם וּשְׁמֵיהּ מִיכָיְהוּ: 2 וַאֲמַר לְאִימֵיהּ אֶלֶף וּמְאָה סְלְעִין דְּכַסַף
דְּאִינְסִיב לִיךְ וַאֲתְּ אוֹמֵית וְאַף אֲמַרְתְּ קָדָמַי הָא כַסְפָּא עִמִּי אֲנָא נְסִיבְתֵּיהּ וַאֲמָרַת אִמֵּיהּ בְּרִיךְ בְּרִי קֳדָם יְיָ: 3 וַאֲתֵיב יָת אֶלֶף וּמְאָה
סְלְעִין דְּכַסַף לְאִמֵּיהּ וַאֲמָרַת אִמֵּיהּ אַקְדָּשָׁא אַקְדֵּישִׁית יָת כַּסְפָּא קָדָם יְיָ מִן יְדִי לִבְרִי לְמֶעְבַּד צֶלֶם וּמַתְכָּא וּכְעַן אֲתֵיבְנֵיהּ לָךְ:
4 וַאֲתֵיב יָת כַּסְפָּא לְאִמֵּיהּ וּנְסֵיבַת אִמֵּיהּ מָאתַן סְלְעִין דְּכַסָף וְיַהֲבָתֵיהּ לְקִינָאָה וְעַבְדֵיהּ צֶלֶם וּמַתְכָּא וַהֲוָה בְּבֵית מִיכָה:
5 וְגַבְרָא מִיכָה לֵיהּ בֵּית טַעֲוָתָא וַעֲבַד אֵפוֹד וּתְרָפִין וְקָרֵיב יָת קָרְבַּן חַד מִבְּנוֹהִי וַהֲוָה לֵיהּ לְכוֹהֵן: 6 בְּיוֹמַיָּא הָאִינוּן לֵית
מַלְכָּא בְּיִשְׂרָאֵל גְּבַר דְּכָשַׁר בְּעֵינוֹהִי יַעְבֵּיד: 7 וַהֲוָה עֻלֵּימָא מִדְּבֵית לֶחֶם דְּבֵית יְהוּדָה מִזַּרְעִית יְהוּדָה וְהוּא לֵוָאָה וְהוּא דָר תַּמָּן:
8 וַאֲזַל גַּבְרָא מִקִּרְיֵהּ מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה לְמֵידָר בַּאֲתָא לְטוּרָא דְּבֵית אֶפְרַיִם עַד בֵּית מִיכָה לְמֶעְבַּד אָרְחֵיהּ:
9 וַאֲמַר לֵיהּ מִיכָה מִנָּן אַתְּ אָתֵי וַאֲמַר לֵיהּ לֵיוָאָה אֲנָא מִבֵּית לֶחֶם דְּבֵית יְהוּדָה וַאֲנָא אָזֵיל לְמֵידָר בַּאֲתַר דְּאֶשְׁכַּח:
10 וַאֲמַר לֵיהּ מִיכָה תֵּב עִמִּי וֶהֱוֵי לִי לְאָב וּלְכוֹהֵן וַאֲנָא אֶתֵּן לָךְ עֲשַׂר סְלְעִין דְּכַסַף לְזִמַּן עִידָּן וְזוּג לְבוּשִׁין וּפַרְנוּסָךְ וַאֲזַל לֵיוָאָה:

30 * Et dixit Samſon: Moriatur anima mea cum Philiſtiim: & inclinauit in fortitudine, et cecidit domus ſuper principes, & ſuper omnem populũ qui erat in illa. & fuerunt mortui quos occiderat Samſon in morte ſua plures, quàm occiderat in vita ſua.

31 *Et deſcenderunt fratres eius, & vniuerſa domus patris eius, & acceperunt eum, & aſcenderunt & ſepelierunt eum inter Saraa & inter Eſthaol, in ſepulchro Manue patris eius. & ipſe iudicauit Iſrael viginti annis.

CAP. XVII.

1 ET fuit vir de monte Ephraim, & nomen eius Michas. 2 * Et dixit matri ſuæ: Mille & centum argenteos ſublatos tibi, & adiuraſti & dixiſti in auribus meis, Ecce argentum apud me: ego accepi illud. & dixit mater eius: Benedictus filius meus in Domino.

3 * Et reddidit mille & centum argenteos matri ſuæ. & dixit mater ſua: Sanctificatione ſanctificaui argentum Domino de manu mea ſeorſum ad faciendum ſculptile & conflatile, & nunc reddam illud tibi.

4 * Et reddidit argentum matri ſuæ. & accepit mater eius ducentos ex argento, & dedit id illi qui conflat, & fecit illud ſculptile & conflatile. & fuit in domo Micha: 5 * Et domus Micha illi domus Dei. & fecit ephod et theraphim. & impleuit manum vnius filiorum ſuorum, & factus eſt ei in ſacerdotem.

6 * In diebus illis non erat rex in Iſrael: vir rectum in oculis ſuis faciebat. 7 * Et fuit puer de Bethleem Iuda de cognatione Iuda, & ipſe Leuites, & ipſe habitabat ibi. 8 * Et egreſſus eſt vir de ciuitate Bethleem Iuda, vt habitet vbi inueniret. & venit in montem Ephraim vſque ad domum Micha vt faceret iter ſuum.

9 * Et dixit ei Micha: Vnde venis? & dixit ad eum: Leuites ego ſum de Bethleem Iuda; & ego vado vt habitem vbi inuenero.

10 * Et dixit ei Micha: Sede mecum; & ſis mihi in patrem & in ſacerdotem: & ego dabo tibi decem argenteos in dies, & par veſtium, & quæ ad victum tuum. Et abiit Leuites:

30 * καὶ εἶπεν Σαμψών, ἀποθανέτω ἡ ψυχή μου μετὰ τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἔκλινεν ἐν ἰσχύι, καὶ ἔπεσεν ὁ οἶκος ἐπὶ τοὺς σατράπας, καὶ ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν τὸν ἐν αὐτῷ. καὶ ἐγένοντο οἱ τεθνηκότες οὓς ἐθανάτωσεν Σαμψὼν ἐν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ πλείους, ἢ οὓς ἐθανάτωσεν ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ.

31 * καὶ κατέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ πᾶς ὁ οἶκος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἔλαβον αὐτὸν, καὶ ἀνέβησαν καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἀναμέσον Σαραὰ καὶ ἀναμέσον Ἐσθαὸλ ἐν τῷ τάφῳ Μανῶε τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ αὐτὸς ἔκρινεν τὸν Ἰσραὴλ εἴκοσι ἔτη.

ιζ'.

1 * Καὶ ἐγένετο ἀνὴρ ἐξ ὄρους Ἐφραΐμ, καὶ ὄνομα αὐτοῦ
2 Μιχά. * καὶ εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτοῦ, χίλιοι καὶ ἑκατὸν ἀργυρίου τοῦ συλληφθέντος σοι, καὶ ἐξώρκισας, καὶ εἶπας ἐν τοῖς ὠσίν μου, ἰδοὺ τὸ ἀργύριον παρ' ἐμοί, ἐγὼ ἔλαβον αὐτό. καὶ εἶπεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ, εὐλογημένος ὁ υἱός μου ἐν τῷ κυρίῳ.
3 * καὶ ἀπέδωκεν τοὺς χιλίους καὶ ἑκατὸν ἀργυρίου τῇ μητρὶ αὐτοῦ. καὶ εἶπεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ἁγιασμὸν ἡγίασα τὸ ἀργύριον τῷ κυρίῳ ἐκ τῆς χειρός μου καταμόνας τοῦ ποιῆσαι γλυπτὸν καὶ χωνευτόν, καὶ νῦν ἀποδώσω αὐτό σοι.
4 * καὶ ἀπέδωκεν τὸ ἀργύριον τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ ἔλαβεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ διακοσίους ἐξ ἀργυρίου, καὶ ἔδωκεν αὐτὸ τῷ χωνευτῇ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸ γλυπτὸν καὶ χωνευτόν.
5 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ οἴκῳ Μιχά. * καὶ ὁ οἶκος Μιχὰ αὐτῷ οἶκος θεοῦ. καὶ ἐποίησεν ἐφοὺδ καὶ θεραφίν. καὶ ἐνέπλησε τὴν χεῖρα ἑνὸς τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο αὐτῷ εἰς ἱερέα.
6 * ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐκ ἦν βασιλεὺς ἐν Ἰσραήλ· ἀνὴρ τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐποίει.
7 * καὶ ἐγένετο παιδάριον ἐκ Βηθλεὲμ Ἰούδα, ἐκ τῆς συγγενείας Ἰούδα, καὶ αὐτὸς Λευίτης, καὶ αὐτὸς παροικεῖ ἐκεῖ.
8 * καὶ ἐπορεύθη ὁ ἀνὴρ ἐκ τῆς πόλεως Βηθλεὲμ Ἰούδα παροικεῖν ἐν οὗ ἂν εὕρῃ. καὶ παρεγένετο εἰς ὄρος Ἐφραΐμ ἕως
9 οἴκου Μιχὰ τοῦ ποιῆσαι τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. * καὶ εἶπεν αὐτῷ Μιχά, πόθεν ἔρχῃ; καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Λευίτης ἐγώ εἰμι ἐκ Βηθλεὲμ Ἰούδα, καὶ ἐγὼ πορεύομαι παροικεῖν οὗ
10 ἐὰν εὕρω. * καὶ εἶπεν αὐτῷ Μιχά, κάθου μετ' ἐμοῦ, καὶ γίνου μοι εἰς πατέρα καὶ εἰς ἱερέα· καὶ ἐγὼ δώσω σοι δέκα ἀργυρίου εἰς ἡμέρας, καὶ ζεῦγος ἱματίων, καὶ τὰ πρὸς τὸ ζῆν σου. καὶ ἐπορεύθη ὁ Λευίτης·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Et dixit Simſon: Moriatur anima mea cum Peliſthæis. & traxit in virtute, & cecidit domus ſuper tyrannos, & ſuper omnem populum qui cum eo: & fuerunt occiſi quos occidit in morte ſua, multi ab iis quos occidit in vita ſua. 31 Et deſcenderunt fratres eius, & omnis domus patris eius, & tulerunt eum, & aſcenderunt & ſepelierunt eum inter Sargha & inter Eſthaol in ſepulchro Manoahh patris ſui. & ipſe iudicauit Iſrael viginti annis.

CAP. XVII.

1 ET fuit vir de monte Ephraim; & nomen eius Michaihu. 2 Et dixit matri ſuæ: Mille & centum zzileghin argenti, quod acceptum eſt tibi, & tu iuraſti; & etiam dixiſti ante me, Ecce argentum mecum: ego accepi illud. & dixit mater eius: Benedictus filius meus ante Dominum. 3 Et reddidit mille & centum zzileghin argenti matri ſuæ. & dixit mater eius: Sanctificare ſanctificaui argentũ ante Dominum ex manu mea filio meo ad faciendum ſimulachrum & fuſum; & nunc reddam id tibi. 4 Et reddidit argentum matri ſuæ. & accepit mater eius ducentos zzileghin argenti, & dedit illud redemptori, & fecit illud ſimulachrum & fuſum: & fuit in domo Michah.

5 Et vir Michah illi domus erroris: & fecit ephod & ſimilitudines, & obtulit oblationem vnius ex filiis ſuis, & fuit illi ſacerdoti.

6 In diebus illis non erat rex in Iſrael: vir quod rectum in oculis ſuis, faciet. 7 Et fuit adoleſcens ex-de Bethlehhem domus Iehuda de proſapia Iehuda, & ipſe Leuita, & ipſe hoſpes ibi. 8 Et veni[illegible] vir ex vrbe ſua ex Beth-lehhem Iehuda ad hoſpitandum in loco quem inueniet: & venit ad montem domus Ephraim vſque domũ Michah ad faciendũ viam ſuã. 9 Et dixit ei Michah: Vnde tu veniens? & dixit illi: Leuita ego ex Beth-lehem domus Iehudah, & ego ambulans ad hoſpitandum in loco quem inueniam. 10 Et dixit ei Michah: Sede mecum, & ſis mihi patri & ſacerdoti; & ego dabo tibi decem zzileghin argenti ad vicem temporis, & par veſtimentorum, & alimentũ tuũ. & iuit Leuita.

11 * וַיֹּאֶל הַלֵּוִי לָשֶׁבֶת אֶת־הָאִישׁ וַיְהִי הַנַּעַר לוֹ
12 כְּאַחַד מִבָּנָיו׃ * וַיְמַלֵּא מִיכָה אֶת־יַד הַלֵּוִי
וַיְהִי־לוֹ הַנַּעַר לְכֹהֵן וַיְהִי בְּבֵית מִיכָה׃
13 * וַיֹּאמֶר מִיכָה עַתָּה יָדַעְתִּי כִּי־יֵיטִיב יְהוָה לִי
כִּי־הָיָה־לִי הַלֵּוִי לְכֹהֵן׃

יח

1 בַּיָּמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ
בְּיִשְׂרָאֵל וּבַיָּמִים הָהֵם שֵׁבֶט הַדָּנִי מְבַקֵּשׁ־לוֹ
נַחֲלָה לָשָׁבֶת כִּי לֹא־נָפְלָה לוֹ עַד־הַיּוֹם
הַהוּא בְּתוֹךְ שִׁבְטֵי־יִשְׂרָאֵל בְּנַחֲלָה׃
2 * וַיִּשְׁלְחוּ בְנֵי־דָן מִמִּשְׁפַּחְתָּם חֲמִשָּׁה אֲנָשִׁים
מִקְצוֹתָם אֲנָשִׁים בְּנֵי־חַיִל מִצָּרְעָה וּמֵאֶשְׁתָּאֹל
לְרַגֵּל אֶת־הָאָרֶץ וְלַחְקָרָהּ וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם
לְכוּ חִקְרוּ אֶת־הָאָרֶץ וַיָּבֹאוּ הַר־אֶפְרַיִם עַד־
3 בֵּית מִיכָה וַיָּלִינוּ שָׁם׃ * הֵמָּה עִם־בֵּית
מִיכָה וְהֵמָּה הִכִּירוּ אֶת־קוֹל הַנַּעַר הַלֵּוִי וַיָּסֻרוּ
שָׁם וַיֹּאמְרוּ לוֹ מִי־הֱבִיאֲךָ הֲלֹם וּמָה־אַתָּה עֹשֶׂה
4 בָּזֶה וּמַה־לְּךָ פֹּה׃ * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם כָּזֹה וְכָזֶה
עָשָׂה לִי מִיכָה וַיִּשְׂכְּרֵנִי וָאֱהִי־לוֹ לְכֹהֵן׃
5 * וַיֹּאמְרוּ לוֹ שְׁאַל־נָא בֵאלֹהִים וְנֵדְעָה
הֲתַצְלִיחַ דַּרְכֵּנוּ אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ הֹלְכִים עָלֶיהָ׃
6 * וַיֹּאמֶר לָהֶם הַכֹּהֵן לְכוּ לְשָׁלוֹם נֹכַח יְהוָה
דַּרְכְּכֶם אֲשֶׁר תֵּלְכוּ־בָהּ׃
7 * וַיֵּלְכוּ חֲמֵשֶׁת הָאֲנָשִׁים וַיָּבֹאוּ לָיְשָׁה
וַיִּרְאוּ אֶת־הָעָם אֲשֶׁר־בְּקִרְבָּהּ יוֹשֶׁבֶת לָבֶטַח
כְּמִשְׁפַּט צִידֹנִים שֹׁקֵט וּבֹטֵחַ וְאֵין־מַכְלִים דָּבָר
בָּאָרֶץ יוֹרֵשׁ עֶצֶר וּרְחוֹקִים הֵמָּה מִצִּידֹנִים וְדָבָר
אֵין־לָהֶם עִם־אָדָם׃
8 * וַיָּבֹאוּ אֶל־אֲחֵיהֶם צָרְעָה וְאֶשְׁתָּאֹל וַיֹּאמְרוּ
לָהֶם אֲחֵיהֶם מָה אַתֶּם׃

11 *Acquieuit & manſit apud hominem, fuitque illi quaſi vnus de filiis.
12 * Impleuitque Micha manum eius, & habuit puerum ſacerdotem apud ſe:
13 * Nunc ſcio, dicēs, quòd benefaciet mihi Dominus, habenti Leuitici generis ſacerdotem.

CAP. XVIII.

1 IN diebus illis non erat rex in Iſrael, & Sup.17.c Inf.21.d
A tribus Dan quærebat poſſeſsionem ſibi vt habitaret in ea. Vſque ad illum enim diem inter cæteras tribus ſortem non ac-
2 ceperat. * Miſerunt ergo filij Dan ſtirpis & familiæ ſuæ quinque viros fortiſsimos de Saraa & Eſthaol, vt explorarent terram & diligenter inſpicerent. dixeruntque eis; Ite & conſiderate terram. Qui cùm pergētes veniſſent in montē Ephraim, & intraſſent domum Michæ, requieuerunt ibi:
3 * Et agnoſcentes vocem adoleſcentis Leuitæ, vtenteſque illius diuerſorio, dixerunt ad eum: Quis te huc adduxit? Quid hic agis? Quam ob cauſam huc venire voluiſti?
4 * Qui reſpondit eis: Hæc & hæc præſtitit mihi Michas, & me mercede condu-
B xit, vt ſim ei ſacerdos.
5 * Rogauerunt autem eum vt conſuleret Deum, & ſcire poſſent an proſpero itinere pergerent, & res haberet effectum.
6 * Qui reſpondit eis: Ite cum pace. Dominus reſpicit viam veſtram, & iter quò pergitis.
7 * Euntes igitur quinque viri venerunt Lais, videruntque populum habitantem in ea abſque vllo timore iuxta conſuetudinem Sidoniorum ſecurum & quietum, nullo eis penitus reſiſtēte, magnarumque opum, & procul à Sidone atque à cunctis hominibus ſeparatum.
8 * Reuerſique ad fratres ſuos in Sara & Eſthaol, & quid egiſſent ſciſcitantibus,

תרגום יונתן

11 וּצְבִי לֵיוָאָה לְמִיתַב עִם גַּבְרָא וַהֲוָה עֲלֵימָא לֵיהּ כְּחַד מִבְּנוֹהִי׃ 12 וְקָרִיב מִיכָה יַת קָרְבַּן לֵיוָאָה וַהֲוָה לֵיהּ עֲלֵימָא לְכֹהֵן
וַהֲוָה בְּבֵית מִיכָה׃ 13 וַאֲמַר מִיכָה כְּעַן יְדַעְנָא אֲרֵי אוֹטֵיב יְיָ לִי אֲרֵי הֲוָה לִי לֵיוָאָה לְכֹהֵן׃

יח

1 בְּיוֹמַיָּא הָאִינוּן לֵית מַלְכָּא בְּיִשְׂרָאֵל וּבְיוֹמַיָּא הָאִינוּן שִׁבְטָא דְּבֵית דָּן בָּעָן לְהוֹן אַחֲסָנָא לְמִיתַב
אֲרֵי לָא אִיתְפְּלַגַת עַד יוֹמָא הַהוּא בְּגוֹ שִׁבְטַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל בְּאַחֲסָנָא׃ 2 וּשְׁלַחוּ בְנֵי דָן מִזַּרְעֵיהוֹן חַמְשָׁא גֻּבְרִין מִקְצָתְהוֹן גִּבָּרִין בְּנֵי
חַיְלָא מִצָּרְעָה וּמֵאֶשְׁתָּאוֹל לְאַלָּלָא יַת אַרְעָא וּלְמִבְדְּקָהּ וַאֲמַרוּ לְהוֹן אֱזִילוּ בְּדוֹקוּ יַת אַרְעָא וַאֲתוֹ לְטוּרָא דְּבֵית אֶפְרַיִם עַד בֵּית מִיכָה וּבָתוּ
תַּמָּן׃ 3 אִינוּן עִם בֵּית מִיכָה וְאִינוּן אִישְׁתְּמוֹדָעוּ יַת קַל עֲלֵימָא לֵיוָאָה וְזָרוּ לְתַמָּן וַאֲמַרוּ לֵיהּ מַן אַיְתָךְ הָלְכָא וּמָה אַתְּ עָבֵיד
כָּא וּמַה לָךְ בְּדֵין׃ 4 וַאֲמַר לְהוֹן כְּדֵין וּכְדֵין עֲבַד לִי מִיכָה וְאַגְרַנִי וְאֶהֱוֵי לֵיהּ לְכֹהֵן׃ 5 וַאֲמַרוּ לֵיהּ שְׁאַל בְּמֵימְרָא דַיְיָ
וְנִידַע הֲתַצְלַח אוֹרְחָנָא דַּאֲנַחְנָא אָזְלִין עֲלָהָא׃ 6 וַאֲמַר לְהוֹן כַּהֲנָא אֱזִילוּ לִשְׁלָם אֲתַקִּין דִּי אוֹרְחֲכוֹן דִּי תְהָכִין בָּהּ׃
7 וַאֲזַלוּ חַמְשָׁא גֻּבְרִין וַאֲתוֹ לְלָיִשׁ וַחֲזוֹ יַת עַמָּא דִּי בְגַוָּהּ יָתְבִין לְרוּחָצָן כְּהֵילְכַת צִידוֹנָאֵי דְּשָׁקְטִין וְשָׁרָן לְרוּחָצָן וְלֵית דְּמַנְזֵק פִּיתְגָמָא
בְּאַרְעָא יְרוּתִין זְעִירִין וּרְחוֹקִין אִינוּן מִצִּידוֹנָאֵי וּפִתְגָם לֵית לְהוֹן עִם אֱנָשׁ׃
8 וַאֲתוֹ לְוַת אֲחֵיהוֹן לְצָרְעָה וּלְאֶשְׁתָּאוֹל וַאֲמַרוּ לְהוֹן אֲחֵיהוֹן מָה אַתּוּן׃

* *Et incepit habitare apud virum. & fuit* 11
illi puer vt vnus filiorum eius.

* *Et impleuit Micha manum Leuitæ, et fuit* 12
ei puer in ſacerdotem; & fuit in domo Micha.

* *Et dixit Micha: Nunc cognoui quòd be-* 13
nefecit mihi Dominus; quoniam factus eſt mihi
Leuites in ſacerdotem.

CAP. XVIII.

IN *diebus illis non erat rex in Iſrael: & in* 1
diebus illis tribus Dan quærebat ſibi poſſeſ-
ſionem ad habitandum; quoniam non cecidit il-
li vſque ad dies illas in medio tribuum Iſrael
poſſeſſio.

* *Et miſerunt filij Dan de cognationibus* 2
ſuis quinque viros de parte ſua, viros filios po-
tentiæ de Saraa & Eſthaol, vt explorarẽt ter-
ram, & diligenter inſpicerent eam. & dixe-
runt ad eos: Ite & conſiderate terram: & ve-
nerunt in montem Ephraim vſque ad domum
Micha, & requieuerunt ibi,

* *Eis exiſtentibus apud domum Micha. &* 3
illi cognouerunt vocem pueri Leuitæ, & decli-
nauerunt illic: & dixerunt ei: Quis te duxit
huc? & quid tu agis hîc, & quid tibi eſt hic?

* *Et dixit ad eos: Sic & ſic fecit mihi Mi-* 4
cha; & mercede conduxit me, & factus ſum
ei in ſacerdotem.

* *Et dixerunt ei: Interroga iam in Deo, &* 5
cognoſcemus ſi proſperatur iter noſtrum quod
nos imus per illud.

* *Et dixit eis ſacerdos, Ambulate in pa-* 6
ce: coram Domino via veſtra per quam am-
bulatis in ipſa.

* *Et abierunt quinque viri, & venerunt* 7
in Laiſa, & viderunt populum qui in
ea, habitantem in ſpe, ſecundum conſuetudi-
nem Sidoniorum, quietos in ſpe, & non poten-
tes loqui verbum in terra. poſſeſſor theſauri;
quoniam longè ſunt à Sidone: & ſermo non e-
rat illis cum Syria.

* *Et venerunt quinque viri ad fratres* 8
ſuos in Saraa & in Eſthaol, & dixerunt eis
fratres eorum: Quid vos ſedetis?

11 * καὶ ἤρξατο παροικεῖν μετὰ τοῦ ἀνδρός. καὶ ἐγένετο
ὡσεὶ τὸ παιδάριον ὡς εἷς τῶν υἱῶν αὐτοῦ.

12 * καὶ ἐνέπλησεν μιχὰ τὴν χεῖρα τοῦ λευίτου, καὶ ἐγένετο
ὡσεὶ τὸ παιδάριον εἰς ἱερέα, καὶ ἦν ἐν τῷ οἴκῳ μιχά.

13 * καὶ εἶπεν μιχά, νῦν ἔγνων ὅτι ἠγαθοποίησέν μοι
κύριος, ὅτι ἐγένετό μοι ὁ λευίτης εἰς ἱερέα.

ιή.

1 * Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐκ ἦν βασιλεὺς ἐν ἰσ-
ραήλ. καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἡ φυλὴ τοῦ δὰν ἐζήτει
ἑαυτῇ κληρονομίαν τοῦ κατοικεῖν, ὅτι οὐκ ἐνέπεσεν
αὐτῇ ἕως τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ἐν μέσῳ φυλῶν ἰσραὴλ
κληρονομία.

2 * καὶ ἐξαπέστειλαν οἱ υἱοὶ δὰν ἐκ τῶν συγγενειῶν αὐ-
τῶν πέντε ἄνδρας ἀπὸ μέρους αὐτῶν ἀνδρας υἱοὺς δυνά-
μεως ἐκ σαρεὰ καὶ ἐσθαὸλ τοῦ κατασκέψασθαι τὴν γῆν
καὶ ἐξιχνιάσαι αὐτήν. καὶ εἶπαν πρὸς αὐτούς, πορεύ-
εσθε καὶ ἐξερευνήσατε τὴν γῆν· καὶ παρεγένοντο εἰς ὄρος
ἐφραὶμ ἕως οἴκου μιχά, καὶ κατέπαυσαν ἐκεῖ·

3 * αὐτῶν ὄντων πρὸς τῷ οἴκῳ μιχά. καὶ αὐτοὶ ἔγνωσαν
τὴν φωνὴν τοῦ παιδαρίου τοῦ λευίτου, καὶ ἐξέκλιναν ἐκεῖ.
καὶ εἶπαν αὐτῷ, τίς σε ἤγαγεν ὧδε; καὶ τί σὺ ποιεῖς ἐν-
ταῦθα; καὶ τί σοί ἐστιν ὧδε;

4 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, οὕτω καὶ οὕτως ἐποίησέν
μοι μιχά, καὶ ἐμισθώσατό με, καὶ ἐγενήθην αὐτῷ εἰς
ἱερέα.

5 * καὶ εἶπον αὐτῷ, ἐπερώτησον δὴ ἐν τῷ θεῷ, καὶ γνω-
σόμεθα εἰ κατευοδοῖ ἡ ὁδὸς ἡμῶν ἣν ἡμεῖς πορευόμεθα
ἐπ' αὐτήν.

6 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἱερεύς, πορεύεσθε εἰς εἰρήνην, ἐνώ-
πιον κυρίου ἡ ὁδὸς ὑμῶν καθ' ἣν πορεύεσθε ἐν αὐτῇ.

7 * καὶ ἐπορεύθησαν οἱ πέντε ἄνδρες, καὶ παρεγένοντο
εἰς λαΐσά, καὶ εἶδον τὸν λαὸν τὸν ἐν αὐτῇ, κατοικοῦντα ἐν ἐλ-
πίδι κατὰ τὸν σύγκλειστον τῶν σιδωνίων ἡσυχάζοντας ἐν ἐλ-
πίδι, καὶ μὴ δυναμένους λαλῆσαι ῥῆμα ἐν τῇ γῇ· κλη-
ρονόμοι τυγχάνουσιν, ὅτι μακρὰν εἰσὶν ἀπὸ σιδῶνος, καὶ λό-
γος οὐκ ἦν αὐτοῖς μετ' συρίας.

8 * καὶ παρεγένοντο οἱ πέντε ἄνδρες πρὸς τοὺς ἀδελ-
φοὺς αὐτῶν εἰς σαραὰ καὶ εἰς ἐσθαόλ, καὶ εἶπον αὐτοῖς οἱ
ἀδελφοὶ αὐτῶν, τί ὑμεῖς κάθησθε;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et voluit Leuita ad ſedendum cum viro; & fuit adoleſcens illi vt vnus ex filiis illius.
12 Et obtulit Michah oblationem Leuitæ; & fuit illi adoleſcens ſacerdoti, & fuit in domo Michah.
13 Et dixit Michah: Nunc cognoui quòd benefecit Dominus mihi, nam fuit mihi Leuita ſacerdoti.

CAP. XVIII.

IN diebus illis non erat rex in Iſrael: & in diebus illis tribus domus Dan quærentes ſibi poſſeſſionem ad habitandum, quoniam non diuiſa eſt vſque ad diem illam in medio tribuum Iſrael in poſſeſſione. 2 Et miſerunt filij Dan ex proſapia ſua quinque viros de partibus ſuis, viros filios virtutis ex Szargha & ex Eſthaol, ad explorandum terram, & ad rimandum eam: & dixerunt eis: Ambulate rimamini terram; & venerunt ad montem domus Ephraim vſque domum Michah, & pernoctarunt ibi. 3 Illi cum domo Michah & illi agnouerunt vocem adoleſcentis Leuitæ, & diuerterunt eò, & dixerunt ei: Quis adduxit te huc? & quid tu faciens hic, & quid tibi in hoc? 4 Et dixit illis: Sic & ſic fecit mihi Michah, & conduxit me, & ero ei ſacerdoti.
5 Et dixerunt illi: Pete nunc in dicto Domini, & ſciemus an proſperabit viam noſtram qua nos ambulantes ſuper ea.
6 Et dixit illis ſacerdos: Ambulate ad pacem, ſtabiliuit Dominus viam veſtram qua ibitis in ea.
7 Et ambulauerunt quinque viri, & venerunt ad Laiſ; & viderunt populum qui in ea, ſedentes ad confidentiam iuxta morem Szidoneorum, qui quieſcentes & manentes ad confidentiam, & non eſt qui noceat verbum in terra: poſſeſſores parui, & remoti illi à Szidoneis, & verbum non eſt illis cum homine. 8 Et venerunt ad fratres ſuos ad Szarghah & ad Eſthaol, & dixerunt illis fratres eorum: Quid vos?

9 * וַיֹּאמְרוּ קוּמָה וְנַעֲלֶה עֲלֵיהֶם כִּי רָאִינוּ אֶת־
הָאָרֶץ וְהִנֵּה טוֹבָה מְאֹד וְאַתֶּם מַחְשִׁים אַל־תֵּעָצְלוּ
לָלֶכֶת לָבֹא לָרֶשֶׁת אֶת־הָאָרֶץ׃
10 * כְּבֹאֲכֶם תָּבֹאוּ אֶל־עַם בֹּטֵחַ וְהָאָרֶץ רַחֲבַת יָדַיִם
כִּי־נְתָנָה אֱלֹהִים בְּיֶדְכֶם מָקוֹם אֲשֶׁר אֵין־שָׁם
מַחְסוֹר כָּל־דָּבָר אֲשֶׁר בָּאָרֶץ׃
11 * וַיִּסְעוּ מִשָּׁם מִמִּשְׁפַּחַת הַדָּנִי מִצָּרְעָה וּמֵאֶשְׁתָּאֹל
שֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ חָגוּר כְּלֵי מִלְחָמָה׃
12 * וַיַּעֲלוּ וַיַּחֲנוּ בְּקִרְיַת יְעָרִים בִּיהוּדָה עַל־כֵּן קָרְאוּ
לַמָּקוֹם הַהוּא מַחֲנֵה־דָן עַד הַיּוֹם הַזֶּה הִנֵּה אַחֲרֵי
קִרְיַת יְעָרִים׃
13 * וַיַּעַבְרוּ מִשָּׁם הַר־אֶפְרָיִם וַיָּבֹאוּ עַד־בֵּית מִיכָה׃
14 * וַיַּעֲנוּ חֲמֵשֶׁת הָאֲנָשִׁים הַהֹלְכִים לְרַגֵּל אֶת־
הָאָרֶץ לַיִשׁ וַיֹּאמְרוּ אֶל־אֲחֵיהֶם הַיְדַעְתֶּם כִּי
יֵשׁ בַּבָּתִּים הָאֵלֶּה אֵפוֹד וּתְרָפִים וּפֶסֶל וּמַסֵּכָה
וְעַתָּה דְּעוּ מַה־תַּעֲשׂוּ׃
15 * וַיָּסוּרוּ שָׁמָּה וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּית־הַנַּעַר הַלֵּוִי בֵּית
מִיכָה וַיִּשְׁאֲלוּ־לוֹ לְשָׁלוֹם׃
16 * וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ חֲגוּרִים כְּלֵי מִלְחַמְתָּם נִצָּבִים
פֶּתַח הַשָּׁעַר אֲשֶׁר מִבְּנֵי דָן׃
17 * וַיַּעֲלוּ חֲמֵשֶׁת הָאֲנָשִׁים הַהֹלְכִים לְרַגֵּל אֶת־הָאָרֶץ
בָּאוּ שָׁמָּה לָקְחוּ אֶת־הַפֶּסֶל וְאֶת־הָאֵפוֹד וְאֶת־
הַתְּרָפִים וְאֶת־הַמַּסֵּכָה וְהַכֹּהֵן נִצָּב פֶּתַח הַשַּׁעַר
וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת הָאִישׁ הֶחָגוּר כְּלֵי הַמִּלְחָמָה׃
18 * וְאֵלֶּה בָּאוּ בֵּית מִיכָה וַיִּקְחוּ אֶת־פֶּסֶל הָאֵפוֹד
וְאֶת־הַתְּרָפִים וְאֶת־הַמַּסֵּכָה וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הַכֹּהֵן
19 מָה אַתֶּם עֹשִׂים׃ * וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַחֲרֵשׁ שִׂים־יָדְךָ
עַל־פִּיךָ וְלֵךְ עִמָּנוּ וֶהְיֵה־לָנוּ לְאָב וּלְכֹהֵן הֲטוֹב
הֱיוֹתְךָ כֹהֵן לְבֵית אִישׁ אֶחָד אוֹ הֱיוֹתְךָ כֹהֵן לְשֵׁבֶט
וּלְמִשְׁפָּחָה בְּיִשְׂרָאֵל׃

9 * Responderunt: Surgite & eamus ad eos. vidimus enim terram valdè opulentam & vberem. nolite negligere, nolite cessare. eamus & possideamus eam:
10 * Nullus erit labor. intrabimus ad securos in regionem latissimam: tradetque nobis Deus locum in quo nullius rei est penuria eorum quæ gignuntur in terra.
11 * Profecti igitur sunt de cognatione Dan de Saraa & Esthaol, sexcenti viri ac-
12 cincti armis bellicis: * Ascendentesque manserunt in Cariathiarim Iudæ, qui locus ex eo tempore, Castrorum Dan no-
D men accepit; & est post tergum Cariathiarim.
13 * Indè transierunt in monte Ephraim. Cumque venissent ad domum Michæ,
14 * Dixerunt quinque viri, qui prius missi fuerant ad considerandam terram Lais, cæteris fratribus suis: Nostis quòd in domibus istis sit ephod, & teraphim, & sculptile atque conflatile? Videte quid vobis placeat.
15 * Et cùm paululum declinassent, ingressi sunt domum adolescētis Leuitę qui erat in domo Michæ, salutaueruntque eum verbis pacificis:
16 * Sexcenti autem viri, ita vt erant armati, stabant ante ostium.
17 * At illi qui ingressi fuerant domum iuuenis, sculptile, & ephod, & teraphim atque conflatile tollere nitebantur: & sacerdos stabat ante ostium, sexcentis viris fortissimis
18 * Haud procul expectantibus. Tulerunt igitur qui intrauerant, sculptile, ephod, & idola atque conflatile. Quibus dixit sacerdos, Quid facitis?
19 * Cui responderunt: Tace, & pone digitum super os tuum, venique nobiscum vt habeamus te patrem ac sacerdotem. quid tibi melius est vt sis sacerdos in domo vnius viri, an in vna tribu & familia in Israel?

תרגום יונתן

9 וַאֲמַרוּ קוּמוּ וְנִיסַק עֲלֵיהוֹן אֲרֵי חֲזֵינָא יַת אַרְעָא וְהָא טָבָא לַחֲדָא וְאַתּוּן שָׁתְקִין לָא תִתְרַשְׁלוּן לְמֵיזַל לְמֵיעַל לְמֵירַת יַת אַרְעָא׃
10 כְּמֵיתֵכוֹן תֵּעָלוּן לְוַת עַמָּא דְּשָׁרָן לְרוֹחְצָן וְאַרְעָא פַּתְיוּת יְדִין אֲרֵי מַסְרָהּ יְיָ בְּיֶדְכוֹן אַתְרָא דְּלֵית תַּמָּן חֻסְרָן כָּל מִדַּעַם דִּי בְאַרְעָא׃
11 וּנְטַלוּ מִתַּמָּן מִזַּרְעִית דָּן מִצָּרְעָה וּמֵאֶשְׁתָּאוֹל שִׁית מְאָה גַּבְרָא מְזָרְזִין בְּמָנֵי קְרָבָא׃ 12 וּסְלִיקוּ וּשְׁרוֹ בְּקִרְיַת יְעָרִים
בְּאַרְעָא דְּבֵית יְהוּדָה עַל כֵּן קְרוֹ לְאַתְרָא הַהוּא מַשְׁרְיַת דָּן עַד יוֹמָא הָדֵין הָא הוּא אֲחוֹרֵי קִרְיַת יְעָרִים׃ 13 וַעֲבַרוּ מִתַּמָּן לְטוּרָא
דְּבֵית אֶפְרַיִם וַאֲתוֹ עַד בֵּית מִיכָה׃ 14 וַאֲתִיבוּ חַמְשָׁא גֻּבְרַיָּא דַּאֲזַלוּ לְאַלָּלָא יַת אַרְעָא דְּלַיִשׁ וַאֲמַרוּ לַאֲחֵיהוֹן הַיְדַעְתּוּן אֲרֵי
אִית בְּבָתַּיָּא הָאִילֵּין אֵפוֹד וּדְמָאִין וְצֶלֶם וּמַתְכָּא וּכְעַן דְּעוּ מַה תַּעְבְּדוּן׃
15 וְזָרוּ לְתַמָּן וַאֲתוֹ לְבֵית עֻלֵּימָא לֵיוָאָה לְבֵית מִיכָה וּשְׁאִילוּ לֵיהּ לִשְׁלָם׃ 16 וְשִׁית מְאָה גֻּבְרִין מְזָרְזִין בְּמָנֵי קְרָבֵיהוֹן
קָיְימִין בְּמַעְלָנָא דְּתַרְעָא דְּמִבְּנֵי דָן׃ 17 וּסְלִיקוּ חַמְשָׁא גֻּבְרִין דְּאָזְלִין לְאַלָּלָא יַת אַרְעָא אֲתוֹ לְתַמָּן נְסִיבוּ יַת צֶלֶם וְיַת
אֵפוֹדָא וְיַת דְּמָאִין וְיַת מַתְכָּא וְכַהֲנָא קָאֵים בְּמַעְלָנָא דְּתַרְעָא וְשִׁית מְאָה גַּבְרָא דִּמְזָרְזֵי בְּמָנֵי קְרָבָא׃
18 וְאִילֵּין עַלּוּ לְבֵית מִיכָה וּנְסִיבוּ יַת צֶלֶם אֵפוֹדָא וְיַת דְּמָאִין וְיַת מַתְכָּא וַאֲמַר לְהוֹן כַּהֲנָא מָה אַתּוּן עָבְדִין׃
19 וַאֲמַרוּ לֵיהּ שְׁתוֹק שַׁוִּי יְדָךְ עַל פּוּמָךְ וֶאֱיתָא עִמָּנָא וֶהְוֵי לָנָא לְאָב וּלְכַהֵן הֲטָב דִּתְהֵא כָהֵן לְבֵית גַּבְרָא חָד אוֹ דִּתְהֵי כָהֵן לְשֵׁבֶט וּלְזַרְעוּ
בְּיִשְׂרָאֵל׃

9 ‡ Et dixerunt: Surgite & aſcendamus ad eos; quoniam vidimus terram, & ecce bona valde. & vos tacete, ne tardetis ad eundum & intrandum vt poſſideatis terram.

10 ‡ Quando intraueritis, venietis ad populum fiduciæ; & terra lata manibus. quoniam tradidit illam Deus in manum veſtram: locus non eſt illic penuria vllius verbi quæcunque in terra.

11 ‡ Et profecti ſunt illinc ex cognatione Dan, ex Saraa & ex Eſthaol, ſexcenti viri accincti armis bellicis.

12 ‡ Et aſcenderunt & caſtrametati ſunt in Cariathiarim in Iuda. propterea nomen fuit loco illi, Caſtra Dan, vſque ad diem hanc: ecce poſt Cariathiarim.

13 ‡ Et tranſierunt illinc vſque ad montem Ephraim, & venerunt vſque ad domum Micha.

14 ‡ Et reſponderunt quinque viri qui iuerũt ad conſiderandum terram Laiſa. & dixerunt ad fratres ſuos: Sinoſtis quòd eſt in domibus iſtis ephud, & theraphim, & ſculptile, & conflatile: & nunc ſcite quid facietis.

15 ‡ Et declinauerunt illuc: & ingreſſi ſunt in domum adoleſcentis Leuitæ domum Micha, et interrogauerunt illum in pace:

16 ‡ Et ſexcenti viri accincti armis bellicis ſuis firmati apud oſtium veſtibuli qui ex filiis Dan.

17 ‡ Et aſcenderunt quinque viri qui ibant ad conſiderandum terram, & venientes illuc ceperunt ſculptile, & ephud, & theraphim, et conflatile. & ſacerdos aſtans ante oſtium veſtibuli, & ſexcenti viri accincti armis bellicis,

18 ‡ Et hi ingreſſi ſunt in domum Micha, & ceperunt ſculptile, & ephud, & theraphim, & conflatile. & dixit ad illos ſacerdos: Quid vos facitis?

19 ‡ Et dixerunt ad illum: Tace impone manum tuam ſuper os tuum, & veni nobiſcum, & eris nobis in patrem & in ſacerdotem. nunquid melius eſſe te ſacerdotem domus viri vnius, quàm eſſe te ſacerdotem tribus & cognationis in Iſrael?

9 ‡ καὶ εἶπαν, ἀνάστητε καὶ ἀναβῶμεν ἐπ' αὐτούς, ὅτι ἑωράκαμεν τὴν γῆν, καὶ ἰδοὺ ἀγαθὴ σφόδρα. Ϲ ὑμεῖς σιωπᾶτε, μὴ ὀκνήσητε Ϝ πορευθῆναι καὶ εἰσελθεῖν Ϝ κα-
10 ταλαβεῖν τὴν γῆν. ‡ ἡνίκα ἂν εἰσέλθητε ἥξετε πρὸς λαὸν πεποιθότα, καὶ ἡ γῆ εὐρύχωρος χερσίν. ὅτι παρέδωκεν αὐτὴν ὁ θεὸς ἐν χειρὶ ὑμῶν, τόπος οὗ ἔστιν ἐκεῖ ὑστέρημα παντὸς ῥήματος ὅσα ἐν τῇ γῇ.

11 ‡ καὶ ἀπῆραν ἐκεῖθεν ἐκ συγγενείας Ϝ ἐκ σαραὰ Ϲ ἐξ ἐσταὸλ ἑξακόσιοι ἄνδρες περιεζωσμένοι σκεύη πο-
12 λεμικά. ‡ καὶ ἀνέβησαν καὶ παρενέβαλον ἐν καλεὰθ ἀριὰμ ἐν ἰούδα. διὰ τοῦτο ἐκλήθη τῷ τόπῳ ἐκείνῳ παρεμβολὴ δὰν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. ἰδοὺ κατόπισθεν καλεὰθ ἀριάμ.

13 ‡ καὶ παρῆλθον ἐκεῖθεν ἕως τοῦ ὄρους ἐφραΐμ, καὶ ἦλθον ἕως οἴκου μιχά.

14 ‡ καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ πέντε ἄνδρες οἱ πορευθέντες κατασκέψασθαι τὴν γῆν λαϊσά. καὶ εἶπον πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν· εἰ οἴδατε ὅτι ἔστιν ἐν τοῖς οἴκοις τούτοις ἐφοὺδ καὶ θεραφὶμ καὶ γλυπτὸν καὶ χωνευτόν. καὶ νῦν γνῶτε τί ποήσετε·

15 ‡ καὶ ἐξέκλιναν ἐκεῖ, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον τοῦ παιδαρίου τοῦ λευίτου οἶκον μιχά, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν εἰρήνην·

16 ‡ καὶ οἱ ἑξακόσιοι ἄνδρες περιεζωσμένοι σκεύη πολεμικὰ αὐτῶν ἑστηκότες ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος οἱ ἐκ τῶν υἱῶν δάν.

17 ‡ καὶ ἀνέβησαν οἱ πέντε ἄνδρες οἱ διαπορευόμενοι κατασκέψασθαι τὴν γῆν, καὶ ἐπελθόντες ἐκεῖ ἔλαβον τὸ γλυπτὸν Ϲ τὸ ἐφοὺδ, καὶ τὸ θεραφὶμ, Ϲ τὸ χωνευτόν. καὶ ὁ ἱερεὺς ἑστηκὼς ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος Ϝ, καὶ οἱ ἑξακόσιοι ἄνδρες οἱ περιεζωσμένοι σκεύη πολεμικά.

18 ‡ καὶ ὅτι εἰσῆλθον εἰς οἶκον μιχά, καὶ ἔλαβον τὸ γλυπτόν, καὶ τὸ ἐφοὺδ, καὶ τὸ θεραφὶμ, καὶ τὸ χωνευτόν. Ϲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ὁ ἱερεύς, τί ὑμεῖς ποιεῖτε;

19 ‡ καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, κώφευσον ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τὸ στόμα σου, καὶ ἐλθὲ μετ' ἡμῶν, καὶ ἔσῃ ἡμῖν εἰς πατέρα καὶ εἰς ἱερέα. μὴ βέλτιον εἶναί σε ἱερέα οἴκου ἀνδρὸς ἑνὸς ἢ γενέσθαι σὲ ἱερέα φυλῆς καὶ συγγενείας ἐν ἰσραήλ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et dixerunt: Surgite & aſcendemus ſuper eos; nam vidimus terram, & ecce bona valdè: & vos ſiletis, non negligatis ad eundum, ad intrandum, ad hæreditandum terram. 10 Vt venire vos, intrabitis ad populum qui manentes ad confidentiam, & terra latitudo manuum; nam tradidit eam Dominus in manu veſtra, locum quo non eſt ibi penuria omnis cuiuſquam quod in terra.

11 Et eleuauerunt inde de proſapia Dan ex Szarghah & ex Eſthaol, ſexcenti viri armati in vaſis belli.

12 Et aſcenderunt & manſerunt in Kiriath-Iegharim in terra domus Iuda: propter ſic vocarunt locum illum Caſtrum Dan vſque diem hanc: ecce ipſe retro Kiriah-Iegharim. 13 Et tranſierunt inde ad montem domus Ephraim, & venerunt vſque ad domum Michah. 14 Et reſponderunt quinque viri qui iuerunt ad explorandum terram Lais, & dixerunt fratribus ſuis: Num nouiſtis quòd eſt in domibus his ephod, & ſimilitudines, & ſimulachrum & fuſum? & nunc ſcite quid facietis.

15 Et diuerterunt eò, & venerunt ad domum adoleſcentis Leuitæ ad domum Michah; & rogauerunt eum ad pacem.

16 Et ſexcenti viri armati in vaſis bellorum ſuorum ſtantes ad introitum portæ qui ex filiis Dan.

17 Et aſcenderunt quinque viri; qui euntes ad explorandam terram, venerunt eò; tulerunt ſimulachrum, & ephod, & ſimilitudines & fuſum: & ſacerdos ſtans in introitu portæ, & ſexcenti viri qui armati in vaſis belli.

18 Et illi intrauerunt ad domum Michah, & tulerunt ſimulachrum, ephod, & ſimilitudines, & fuſum: & dixit illis ſacerdos; Quid vos facientes?

19 Et dixerunt ei: Tace, pone manum tuam ſuper os tuum, & veni nobiſcum, & eſto nobis patri & ſacerdoti: num bonum quòd ſis miniſtrans domui viri vnius, vel ſis miniſtrans tribui & proſapiæ in Iſrael?

20 * וַיִּיטַב לֵב הַכֹּהֵן וַיִּקַּח אֶת־הָאֵפוֹד וְאֶת־הַתְּרָפִים
וְאֶת־הַפָּסֶל וַיָּבֹא בְּקֶרֶב הָעָם׃
21 * וַיִּפְנוּ וַיֵּלֵכוּ וַיָּשִׂימוּ אֶת־הַטַּף וְאֶת־הַמִּקְנֶה
וְאֶת־הַכְּבוּדָה לִפְנֵיהֶם׃
22 * הֵמָּה הִרְחִיקוּ מִבֵּית מִיכָה וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר בַּבָּתִּים
אֲשֶׁר עִם־בֵּית מִיכָה נִזְעֲקוּ וַיַּדְבִּיקוּ אֶת־בְּנֵי־דָן׃
23 * וַיִּקְרְאוּ אֶל־בְּנֵי־דָן וַיַּסֵּבוּ פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ
לְמִיכָה מַה־לְּךָ כִּי נִזְעָקְתָּ׃
24 * וַיֹּאמֶר אֶת־אֱלֹהַי אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי לְקַחְתֶּם וְאֶת־
הַכֹּהֵן וַתֵּלְכוּ וּמַה־לִּי עוֹד וּמַה־זֶּה תֹּאמְרוּ אֵלַי מַה־
25 לָךְ׃ * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו בְּנֵי־דָן אַל־תַּשְׁמַע קוֹלְךָ
עִמָּנוּ פֶּן־יִפְגְּעוּ בָכֶם אֲנָשִׁים מָרֵי נֶפֶשׁ וְאָסַפְתָּה
נַפְשְׁךָ וְנֶפֶשׁ בֵּיתֶךָ׃
26 * וַיֵּלְכוּ בְּנֵי־דָן לְדַרְכָּם וַיַּרְא מִיכָה כִּי־חֲזָקִים
הֵמָּה מִמֶּנּוּ וַיִּפֶן וַיָּשָׁב אֶל־בֵּיתוֹ׃
27 * וְהֵמָּה לָקְחוּ אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה מִיכָה וְאֶת־הַכֹּהֵן
אֲשֶׁר הָיָה־לוֹ וַיָּבֹאוּ עַל־לַיִשׁ עַל־עַם שֹׁקֵט
וּבֹטֵחַ וַיַּכּוּ אוֹתָם לְפִי־חָרֶב וְאֶת־הָעִיר שָׂרְפוּ
בָאֵשׁ׃
28 * וְאֵין מַצִּיל כִּי רְחוֹקָה־הִיא מִצִּידוֹן וְדָבָר אֵין־
לָהֶם עִם־אָדָם וְהִיא בָּעֵמֶק אֲשֶׁר לְבֵית־
רְחוֹב וַיִּבְנוּ אֶת־הָעִיר וַיֵּשְׁבוּ בָהּ׃
29 * וַיִּקְרְאוּ שֵׁם־הָעִיר דָּן בְּשֵׁם דָּן אֲבִיהֶם אֲשֶׁר יוּלַּד
לְיִשְׂרָאֵל וְאוּלָם לַיִשׁ שֵׁם־הָעִיר לָרִאשֹׁנָה׃
30 * וַיָּקִימוּ לָהֶם בְּנֵי־דָן אֶת־הַפָּסֶל וִיהוֹנָתָן בֶּן־
גֵּרְשֹׁם בֶּן־מְנַשֶּׁה הוּא וּבָנָיו הָיוּ כֹהֲנִים לְשֵׁבֶט הַדָּנִי
עַד־יוֹם גְּלוֹת הָאָרֶץ׃
31 * וַיָּשִׂימוּ לָהֶם אֶת־פֶּסֶל מִיכָה אֲשֶׁר עָשָׂה כָּל־יְמֵי
הֱיוֹת בֵּית־הָאֱלֹהִים בְּשִׁילֹה׃
1 * וַיְהִי בַּיָּמִים הָהֵם וּמֶלֶךְ אֵין בְּיִשְׂרָאֵל

20 * Quod cùm audisset, acquieuit sermonibus eorum, & tulit ephod, & idola, ac sculptile; & profectus est cum eis.
21 * Qui cùm pergerent & ante se ire fe-
F cissent paruulos ac iumēta, & omne quod
22 erat preciosum, * Iamque à domo Michæ essent procul, viri qui habitabant in ædibus Michæ, conclamantes secuti sunt,
23 * Et post tergum clamare cœperunt. qui cùm respexissent, dixerunt ad Michā, Quid tibi vis? cur clamas?
24 * Qui respondit: Deos meos quos mihi feci tulistis, & sacerdotē & omnia quæ habeo; & dicitis, Quid tibi est?
25 * Dixeruntque ei filij Dan: Caue ne vltra loquaris ad nos; & veniant ad te viri animo concitati, & ipse cum omni domo tua pereas.
26 * Et sic cœpto itinere perrexerunt. Videns autem Micha quòd fortiores se essent, reuersus est in domum suam.
27 * Sexcenti autem viri tulerunt sacerdotem, & quæ supra diximus, veneruntq;
G in Lais ad populum quiescentem atque securum; & percusserunt eos in ore gladij, vrbemque incendio tradiderunt:
28 * Nullo penitus ferente præsidium, eò quòd procul habitarent à Sidone, & cum nullo hominum haberent quicquam societatis ac negocij. erat autem ciuitas sita in regione Roob; quam rursum extruētes habitauerunt in ea:
29 * Vocato nomine ciuitatis Dan, iuxta vocabulum patris sui quem genuerat Israel; quæ priùs Lais dicebatur.
30 * Posueruntque sibi sculptile, & Ionathan filium Gersan filij Moysi ac filios eius sacerdotes in tribu Dan vsq; ad diem captiuitatis suæ.
31 * Mansitque apud eos idolum Michæ omni tempore quo fuit domus Dei in Sylo. In diebus illis non erat rex in Israel.

תרגום יונתן

20 וּשְׁפַר לִבָּא דְכַהֲנָא וּנְסֵיב יַת אֵפוֹדָא וְיַת דְּמָאִין וְיַת צַלְמָא וְעַל בְּגוֹ עַמָּא׃ 21 וְאִתְפְּנִיאוּ וַאֲזַלוּ וְשַׁוִּיאוּ יַת טַפְלָא וְיַת
בְּעִירָא וְיַת קִנְיָנָא קֳדָמֵיהוֹן׃ 22 אִינוּן אַרְחִיקוּ מִבֵּית מִיכָה וְגֻבְרַיָּא דִּי בְבָתַיָּא דְעִם בֵּית מִיכָה אִתְכְּנִישׁוּ וְאַדְבִּקוּ יַת בְּנֵי דָן׃
23 וּקְרוֹ לְבֵית דָן וְאַסְחַרוּ אַפֵּיהוֹן וַאֲמַרוּ לְמִיכָה מָה לָךְ אֲרֵי אִתְכְּנֵישְׁתָּא׃
24 וַאֲמַר יַת דַּחְלָתַי דְּעַבְדֵית נְסֵיבְתּוּן וְדַבַּרְתּוּן וְיַת כַּהֲנָא וַאֲזַלְתּוּן וּמַה לִי עוֹד וּמַה דֵּין אַתּוּן אָמְרִין לִי מַה לָךְ׃
25 וַאֲמַרוּ לֵיהּ בְּנֵי דָן לָא תַשְׁמַע קָלָךְ עִמָּנָא דִילְמָא יִשְׁלְטוּן בְּכוֹן גֻּבְרִין מְרִירֵי נַפְשָׁן וְתוֹסֵיף נַפְשָׁךְ וְנֶפֶשׁ אֱנַשׁ בֵּיתָךְ׃
26 וַאֲזַלוּ בְּנֵי דָן לְאוֹרְחָתְהוֹן וַחֲזָא מִיכָה אֲרֵי תַקִּיפִין אִינוּן מִינֵּיהּ וְאִיתְפְּנִי וְתָב לְבֵיתֵיהּ׃ 27 וְאִינוּן נְסִיבוּ יַת דַּעֲבַד
מִיכָה וּדְבַרוּ יַת כַּהֲנָא דַהֲוָה לֵיהּ וַאֲתוֹ עַד לַיִשׁ עַל עַמָּא דְשָׁקְטִין וְשָׁרָן לְרוּחְצָן וּמְחוֹ יַתְהוֹן לְפִתְגַם דְּחָרֶב וְיַת קַרְתָּא אוֹקִידוּ בְנוּרָא׃
28 וְלֵית דִּמְשֵׁיזִיב אֲרֵי רְחִיקִין אִינוּן מִצִּידוֹנָאֵי וּפִתְגַם לֵית לְהוֹן עִם אֱנַשׁ וְאִנּוּן בְּמֵישַׁר דִּלְבֵית רְחוֹב וּבְנוֹ יַת קַרְתָּא וִיתִיבוּ בָהּ׃
29 וּקְרוֹ שְׁמָא דְקַרְתָּא דָן כְּשׁוּם דָּן אֲבוּהוֹן דְּאִיתְיְלִיד לְיִשְׂרָאֵל וּבְרַם לַיִשׁ שְׁמָא דְקַרְתָּא מִלְּקַדְמִין׃
30 וַאֲקִימוּ לְהוֹן בְּנֵי דָן יַת צַלְמָא וִיהוֹנָתָן בַּר גֵּרְשֹׁם בַּר מְנַשֶּׁה הוּא וּבְנוֹהִי הֲווֹ כּוּמָרִין לְשִׁבְטָא דִבְנֵי דָן עַד יוֹמָא דִגְלוֹ יָתְבֵי אַרְעָא׃
31 וְשַׁוִּיאוּ לְהוֹן יַת צֶלֶם מִיכָה דַּעֲבַד כָּל יוֹמִין דַּהֲוָה קַיָּים בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ בְּשִׁילֹה׃
1 וַהֲוָה בְּיוֹמַיָּא הָאִינוּן וּמַלְכָּא לֵית בְּיִשְׂרָאֵל

* *Et lætatum eſt cor ſacerdotis: & tulit e-* 20
phud, & theraphim, & ſculptile, & conflatile, & intrauit in medio populi.

* *Et reuerſi ſunt & abierunt, & poſuerunt* 21
habitationem et poſſeſſionem illorum precioſam ante ſe.

* *Ipſi autem procul erant à domo Micha.* 22
& ecce Micha & viri exiſtentes in domibus cum domo Micha, clamauerunt & ceperunt filios Dan:

* *Et clamauerunt ad filios Dan. & conuer-* 23
terunt filij Dan ora ſua, & dixerunt ad Micha: Quid eſt tibi quòd clamaſti?

* *Et dixit: Deos quos feci tuliſtis, & ſa-* 24
cerdotem, & abiiſtis: & quid mihi vltra? et quid hoc mihi dicitis, Quid hoc clamas?

* *Et dixerunt ad eum filij Dan: Non audia-* 25
tur vox tua nobiſcum, ne fortè occurrant vobis viri amari animo, & appones animam tuã & animam domus tuæ.

* *Et perrexerunt filij Dan in viam ſuam.* 26
& vidit Micha quòd fortiores ſe ſunt; & annuit & reuerſus eſt in domum ſuam.

* *Et illi ceperunt quæcunque fecit Micha,* 27
& ſacerdotem qui erat ei; & venerant ad Lais ad populum quieſcentem & confidentem: & percuſſerunt eos in ore gladij, & vrbem combuſſerunt igne.

* *Et non eſt qui liberet; quoniam longe eſt* 28
à Sidone: & ſermo non eſt eis cum homine. & hæc in valle quæ eſt domus Roab. & ædificauerunt ciuitatem, & habitauerunt in ea:

* *Et vocauerunt nomen ciuitatis Dan, iux-* 29
ta nomen Dan patris ſui, qui genitus eſt Iſrael: & fuit Lais nomen ciuitati prius.

* *Et erexerunt ſibi filij Dan ſculptile. et Jo-* 30
nathan filius Gerſon filij Manaſſe, ipſe & filij eius fuerunt ſacerdotes tribui Dan vſque ad diem tranſmigrationis terræ.

* *Et poſuerunt ſibi ſculptile Micha quod* 31
fecit, omnibus diebus quibus fuit domus Dei in Sylo. Et factum eſt in diebus illis, & rex non erat in Iſrael.

20 * καὶ ἠγαθώθη ἡ καρδία τοῦ ἱερέως· καὶ ἔλαβεν τὸ ἐφοὺδ, καὶ τὰ θεραφίμ, καὶ τὸ γλυπτὸν καὶ τὸ χωνευτόν, καὶ εἰσῆλθεν ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ·

21 * καὶ ἐπέστρεψαν καὶ ἀπῆλθον καὶ ἔθηκαν τὰ παιδία καὶ τὰ κτήνη ἀπῶν τὰ ἔνδοξον ἔμπροσθεν ἀπῶν.

22 * αὐτοὶ δὲ ἐμάκρυναν ἀπὸ οἴκου μιχά. καὶ ἰδοὺ μιχὰ καὶ οἱ ἄνδρες οἱ ὄντες ἐν ταῖς οἰκίαις μετὰ τοῦ οἴκου μιχά, ἐκραζον καὶ κατέλαβον τοὺς υἱοὺς δάν·

23 * καὶ ἐβόησαν πρὸς υἱοὺς δάν. καὶ ἐπέστρεψαν οἱ υἱοὶ δὰν τὰ πρόσωπα ἀπῶν, καὶ εἶπον πρὸς μιχά, τί ἐστίν
24 σοι ὅτι ἐκραξας; * καὶ εἶπεν, τοὺς θεούς μου ἐποίησα ἐλάβετε, καὶ τὸν ἱερέα, καὶ ἀπήλθετε. καὶ τί μοι ἔτι, καὶ τί τοῦτό μοι λέγετε, τί τοῦτο κράζεις;

25 * καὶ εἶπον πρὸς αὐτὸν οἱ υἱοὶ δάν, μὴ ἀκουσθήτω ἡ φωνή σου μεθ' ἡμῶν, μήποτε ἀπαντήσωσιν ὑμῖν ἄνδρες κατόξυνοι ψυχῇ, καὶ προσθήσεις τὴν ψυχήν σου καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ οἴκου σου.

26 * καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ δὰν εἰς τὴν ὁδὸν αὐτῶν. καὶ εἶδεν μιχὰ ὅτι ἰσχυρότεροι ἀπ' αὐτοῦ εἰσίν, καὶ ἐξένευσεν καὶ ἀπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

27 * καὶ αὐτοὶ ἔλαβον ὅσα ἐποίησεν μιχά, καὶ τὸν ἱερέα ὃς ἦν αὐτῷ· καὶ ἦλθον ἐπὶ λαϊτὰ ἐπὶ λαὸν ἡσυχάζοντα καὶ πεποιθότα. καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς ἐν στόματι ῥομφαίας, καὶ τὴν πόλιν ἐνέπρησαν πυρί.

28 * καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἐξαιρούμενος, ὅτι μακρὰν ἐστιν ἀπὸ σιδῶνος, καὶ λόγος οὐκ ἔστιν αὐτοῖς μετὰ ἀνθρώπου. καὶ αὕτη ἐν κοιλάδι ἥ ἐστιν τοῦ οἴκου ῥοάβ. καὶ ᾠκοδόμησαν τὴν πόλιν, καὶ κατῴκησαν ἐν αὐτῇ·

29 * καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα τῆς πόλεως δάν, κατὰ τὸ ὄνομα δὰν τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ὃς ἐγεννήθη τῷ ἰσραήλ. καὶ ἦν λαὶς ὄνομα τῇ πόλει τὸ πρότερον.

30 * καὶ ἀνέστησαν ἑαυτοῖς οἱ υἱοὶ δὰν τὸ γλυπτόν. καὶ ἰωνάθαν υἱὸς γηρσὸν υἱοῦ μανασσῆ αὐτὸς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἦσαν ἱερεῖς τῇ φυλῇ δὰν ἕως τῆς ἡμέρας τῆς μετοικεσίας τῆς γῆς.

31 * καὶ ἔταξαν ἑαυτοῖς τὸ γλυπτὸν μιχὰ ὃ ἐποίησεν πάσας τὰς ἡμέρας ὅσας ἦν ὁ οἶκος τοῦ θεοῦ ἐν σηλώ. καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ βασιλεὺς οὐκ ἦν ἐν ἰσραήλ.

CHALDAÌCAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Et pulchrum fuit cor ſacerdotis, & tulit ephod, & ſimilitudines, & ſimulachrum, & intrauit in medio populi.
21 Et reſpexerunt, & iuerunt, & poſuerunt paruulos & iumenta & ſubſtantiam ante ſe.
22 Illi elongauerunt ex domo Michah; & viri qui in domibus quæ cum domo Michah, congregati ſunt, & aſſecuti ſunt filios Dan.
23 Et vocarunt domum Dan: & verterunt facies ſuas, & dixerunt Michah, Quid tibi quia congregatus es?
24 Et dixit: Timorem meum quem feci, accepiſtis & tuliſtis, & ſacerdotem, & ambulaſtis; & quid mihi adhuc? & quid hoc? vos dicentes mihi, Quid tibi? 25 Et dixerunt illi filij Dan: Non audiatur vox tua nobiſcum; fortaſſe poteſtatem exercebunt in vobis viri amari animabus, & finiet anima tua & anima hominis domus tuæ.
26 Et iuerunt filij Dan ad viam ſuam, & vidit Michah quòd fortes illi ab eo; & reſpexit & rediit ad domum ſuam.
27 Et illi acceperunt quod fecit Michah, & duxerunt ſacerdotem qui fuit ei, & venerunt vſque Lais ſuper populum qui quieſcentes & manentes ad confidentiam, & percuſſerunt eos ad verbum gladij, & vrbem incenderunt in igne.
28 Et non fuit qui eriperet, quoniam diſtantes illi à Sidoneis, & verbum non erat eis cum homine; & illi in planicie domus Rehhob: & ædificauerunt vrbem, & ſederunt in ea. 29 Et vocauerunt nomen vrbis Dan, in nomine Dan patris eorum, qui natus fuit Iſraeli. & certè Lais nomen vrbis ab antiquo. 30 Et ſtatuerunt ſibi filij Dan ſimulachrum, & Iehonathan filius Gerſom filij Menaſſe, ipſe & filij eius fuerunt Chomatim tribui filiorum Dan, vſque diem qua migrauerunt habitatores terræ.
31 Et poſuerunt ſibi ſimulachrum Michah quod fecit, omnibus diebus quibus fuit ſtans domus ſanctuarij Domini in Silo.
1 Et fuit in diebus illis & rex non erat in Iſrael:

יט

וַיְהִי אִישׁ לֵוִי גָּר בִּירְכְתֵי הַר־אֶפְרַיִם וַיִּקַּח־לוֹ
אִשָּׁה פִּילֶגֶשׁ מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה׃

* וַתִּזְנֶה עָלָיו פִּילַגְשׁוֹ וַתֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ אֶל־בֵּית אָבִיהָ 2
אֶל־בֵּית לֶחֶם יְהוּדָה וַתְּהִי־שָׁם יָמִים אַרְבָּעָה
חֳדָשִׁים׃

* וַיָּקָם אִישָׁהּ וַיֵּלֶךְ אַחֲרֶיהָ לְדַבֵּר עַל־לִבָּהּ 3
לַהֲשִׁיבָהּ וְנַעֲרוֹ עִמּוֹ וְצֶמֶד חֲמֹרִים וַתְּבִיאֵהוּ בֵּית
אָבִיהָ וַיִּרְאֵהוּ אֲבִי הַנַּעֲרָה וַיִּשְׂמַח לִקְרָאתוֹ׃

* וַיַּחֲזֵק־בּוֹ חֹתְנוֹ אֲבִי הַנַּעֲרָה וַיֵּשֶׁב אִתּוֹ שְׁלֹשֶׁת 4
יָמִים וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיָּלִינוּ שָׁם׃

* וַיְהִי בַּיּוֹם הָרְבִיעִי וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וַיָּקָם לָלֶכֶת 5
וַיֹּאמֶר אֲבִי הַנַּעֲרָה אֶל־חָתְנוֹ סְעָד לִבֶּךָ פַּת־לֶחֶם
וְאַחַר תֵּלֵכוּ׃

* וַיֵּשְׁבוּ וַיֹּאכְלוּ שְׁנֵיהֶם יַחְדָּו וַיִּשְׁתּוּ וַיֹּאמֶר אֲבִי 6
הַנַּעֲרָה אֶל־הָאִישׁ הוֹאֶל־נָא וְלִין וְיִטַב לִבֶּךָ׃

* וַיָּקָם הָאִישׁ לָלֶכֶת וַיִּפְצַר־בּוֹ חָתְנוֹ וַיָּשָׁב וַיָּלֶן שָׁם׃ 7

* וַיַּשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר בַּיּוֹם הַחֲמִישִׁי לָלֶכֶת וַיֹּאמֶר אֲבִי 8
הַנַּעֲרָה סְעָד־נָא לְבָבֶךָ וְהִתְמַהְמְהוּ עַד־נְטוֹת הַיּוֹם
וַיֹּאכְלוּ שְׁנֵיהֶם׃

* וַיָּקָם הָאִישׁ לָלֶכֶת הוּא וּפִילַגְשׁוֹ וְנַעֲרוֹ וַיֹּאמֶר 9
לוֹ חֹתְנוֹ אֲבִי הַנַּעֲרָה הִנֵּה־נָא רָפָה הַיּוֹם לַעֲרוֹב
לִינוּ־נָא הִנֵּה חֲנוֹת הַיּוֹם לִין פֹּה וְיִיטַב לִבֶּךָ
וְהַשְׁכַּמְתֶּם מָחָר לְדַרְכְּכֶם וְהָלַכְתָּ לְאָהֳלֶךָ׃

* וְלֹא־אָבָה הָאִישׁ לָלוּן וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וַיָּבֹא עַד־נֹכַח 10
יְבוּס הִיא יְרוּשָׁלִָם וְעִמּוֹ צֶמֶד חֲמוֹרִים חֲבוּשִׁים
וּפִילַגְשׁוֹ עִמּוֹ׃

* הֵם עִם־יְבוּס וְהַיּוֹם רַד מְאֹד וַיֹּאמֶר הַנַּעַר אֶל־ 11
אֲדֹנָיו לְכָה־נָּא וְנָסוּרָה אֶל־עִיר־הַיְבוּסִי הַזֹּאת
וְנָלִין בָּהּ׃

CAP. XIX.

1 AFVit quidã vir Leuites habitãs in latere
mõtis Ephraim, qui accepit vxorem de
2 Bethleẽ Iuda. *Quæ reliquit eũ, & reuersa
est in domũ patris sui in Bethleem, man-
3 sitq; apud eum quatuor mẽsibus. *Secu-
tusq; est eam vir suus, volẽs recõciliari ei,
atq; blandiri & secũ reducere, habens in
comitatu puerum & duos asinos. quæ sus-
cepit eũ, & introduxit in domum patris
sui. Quod cùm audisset socer eius, eũq; vi-
4 disset, occurrit ei lætus, *& amplexatus est
hominem. mansitq; gener in domo soceri
tribus diebus, comedẽs cum eo & bibẽs fa
5 miliariter. *Die autẽ quarto de nocte con-
B surgens, pficisci voluit. quem tenuit socer,
& ait ad eum: Gusta prius pusillum panis
& cõforta stomachum, & sic proficisceris.
6 *Sederuntq; simul, ac comederunt & bi-
berunt. dixitq; pater puellæ ad generum
suum: Quęso te, vt hodie hic maneas, pa-
7 riterq; lætemur. *At ille cõsurgens cœpit
velle pficisci. & nihilominus obnixè eum
8 socer tenuit, & apud se fecit manere. *Ma
nè autẽ facto parabat Leuites iter. cui so-
cer rursum: Obsecro, inquit, vt paululum
cibi capias, & assumptis viribus donec in-
crescat dies, posteà proficiscaris. Comede-
9 runt ergo simul: *Surrexitqúe adolescens
cum vxore sua, & puero. cui rursum locu-
tus est socer: Considera quòd dies ad oc-
casum decliuior sit, & propinquat ad ve-
sperum. mane apud me etiam hodie, & 2. Reg. 11.d.
duc lætum diem, & cras proficiscaris vt
10 vadas in domum tuam. *Noluit gener
acquiescere sermonibus eius, sed statim
perrexit & venit contra Iebus, quæ altero
nomine vocatur Ierusalem, ducens se-
cum duos asinos onustos, & concubinam.
11 *Iamqúe aderant iuxta Iebus, & dies
mutabatur in noctem. Dixitqúe puer ad
dominum suum: Veni, obsecro, decline-
mus ad vrbem Iebusæorum, & manea-
mus in ea.

תרגום יונתן

יט

וַהֲוָה גַּבְרָא לֵיוָאָה דָּר בְּסָיְפֵי טוּרָא דְּבֵית אֶפְרַיִם וּנְסִיב לֵיהּ אִתְּתָא
לְחֵינָתָא מִבֵּית לֶחֶם דְּבֵית יְהוּדָה׃ 2 וּבְסָרַת עֲלוֹהִי לְחֵינָתֵיהּ וַאֲזָלַת מִלְוָתֵיהּ לְבֵית אֲבוּהָא לְבֵית לֶחֶם דְּבֵית יְהוּדָה וַהֲוָת תַּמָּן יוֹמִין
אַרְבְּעָא יַרְחִין׃ 3 וְקָם בַּעֲלָהּ וַאֲזַל בָּתְרָהָא לְמַלָּלָה עַל לִבָּהּ לַאֲתָבוּתָהּ וְעֻלֵּימֵיהּ עִמֵּיהּ וְזוֹג חֲמָרִין וַאֲעַלְתֵּיהּ לְבֵית אֲבוּהָא וְחַזְיֵהּ
אֲבוּהָא דְּעֻלֵּימְתָּא וְחַדִי לְקַדְמוּתֵיהּ׃ 4 וְאִתְקֵיף בֵּיהּ חֲמוּהִי אֲבוּהָא דְּעֻלֵּימְתָּא וִיתֵיב עִימֵּיהּ תְּלָתָא יוֹמִין וַאֲכָלוּ וּשְׁתִיו וּבָתוּ תַּמָּן׃
5 וַהֲוָה בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה וְאַקְדִימוּ בְּצַפְרָא וְקָם לְמֵיזַל וַאֲמַר אֲבוּהָא דְּעֻלֵּימְתָּא לַחֲתַנֵיהּ סְעַד לִיבָּךְ פִּיתָא דְּלַחְמָא וּבָתַר כֵּן תֵּזְלוּן׃
6 וְאִסְתְּחַרוּ וַאֲכָלוּ תַּרְוֵיהוֹן כְּחֲדָא וּשְׁתִיאוּ וַאֲמַר אֲבוּהָא דְּעֻלֵּימְתָּא לַחֲתַנֵיהּ שְׁרִי כְעַן וּבְרַת וְיִשְׁפַּר לִבָּךְ׃ 7 וְקָם גַּבְרָא לְמֵיזַל
וְאִתְקֵיף בֵּיהּ חֲמוּהִי וְתָב וּבָת תַּמָּן׃ 8 וְאַקְדִימוּ בְּצַפְרָא בְּיוֹמָא חֲמִישָׁאָה לְמֵיזַל וַאֲמַר אֲבוּהָא דְּעֻלֵּימְתָּא סְעֵיד כְּעַן לִיבָּךְ וְתִיתְעַכְּבוּ
עַד מִתְפְּנֵי יוֹמָא וַאֲכָלוּ תַּרְוֵיהוֹן׃ 9 וְקָם גַּבְרָא לְמֵיזַל הוּא וּלְחֵינָתֵיהּ וְעֻלֵּימֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ חֲמוּהִי אֲבוּהָא דְּעֻלֵּימְתָּא הָא כְעַן פְּנָיָא
יוֹמָא לְמֵעֱרַב בֵּיתוּ כְּעַן הָכָא לְחוֹד בְּדֵי יוֹמָא דֵּין בְּרַת כָּא וְיִשְׁפַּר לִבָּךְ וּתְקַדְּמוּן מָחָר לְאוֹרְחָכוֹן וּתְהָךְ לְקִרְנָךְ׃ 10 וְלָא אֲבָה גַּבְרָא
לְמֵבָת וְקָם וַאֲזַל עַד לְקֳבֵיל יְבוּס הִיא יְרוּשְׁלֵם וְעִמֵּיהּ זוֹג חֲמָרִין חֲשִׁיכִין וְלֵחֵינָתֵיהּ עִמֵּיהּ׃ 11 אִינּוּן עִם יְבוּס וְיוֹמָא מְאַךְ
לַחֲדָא וַאֲמַר עֻלֵּימָא לְרִבּוֹנֵיהּ אֵיתָא כְעַן וְנִזּוֹר לְקַרְתָּא דִיבּוּסָאֵי הָדָא וְנִבְית בָּהּ׃

CAP. XIX.

ET fuit vir Leuita habitans in femore montis Ephraim, & accepit sibi vir vxorem meretricem de Bethleem Juda. * Et irata est illi concubina eius. & abiit ab eo in domum patris sui in Bethleem Iuda, & mansit illic dies quatuor mensium. * Et surrexit vir eius & abiit post eam, vt loqueretur ad cor eius vt reconciliaretur ei, & puer suus cum illo, et par asinorum: & abijt vsque ad domum patris eius. & vidit eum pater puellæ, & affuit in occursum eius:

* Et introduxit eum socer eius pater puellæ, & sedit cum illo tres dies; & comederunt & biberunt, & dormierunt illic.

* Et factum est die quarto, & manè surrexerunt diluculò, & surrexit vt recederet. et dixit pater puellæ ad generum suum, Cõfirma cor tuum fruſto panis, & post hoc proficiscimini.

* Et sederunt & comederunt vterque in id ipsum & biberunt. & dixit pater puellæ ad virum, Incipiens mane & lætetur cor tuum.

* Et surrexit vir vt abiret: & vim fecit illi socer eius, & sedit & mansit illic.

* Et surrexit manè die quinto vt abiret. & dixit pater puellæ, Confirma iam cor tuum pane, & præpara donec increscat dies: & comederunt & biberunt vterque.

* Et surrexit vir vt pergeret ipse & concubina sua, & puer suus. & dixit ei socer eius pater puellæ: Ecce iam declinauit dies in vesperam: mane iam hic adhuc hodie, & manete hic, & lætetur cor tuum; & manicabitis cras ad viam vestram, & abibis in tabernaculum tuum.

* Et non voluit vir manere. & surrexit & abijt, & venit vsque ad contra Jebus, hæc est Hierusalem, & cum eo par asinorum onustorum, & concubina eius cum eo:

* Ipsi circa Jebus, & dies declinauerat valdè. & dixit puer ad dominum suum: Veni iam & declinemus in vrbem Jebusæi hanc, et maneamus in ea.

ιθ΄.

1 ** Καὶ ἐγένετο ἀνὴρ λευίτης παροικῶν ἐν μηρῷ ὄρους
Ἐφραΐμ, καὶ ἔλαβεν ἑαυτῷ ὁ ἀνὴρ γυναῖκα παλλακὴν ἐκ
2 Βηθλεὲμ Ἰούδα. * καὶ ὠργίσθη αὐτῷ ἡ παλλακὴ αὐτοῦ. καὶ
ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτῆς εἰς Βη-
3 θλεὲμ Ἰούδα, καὶ ἐγένετο ἐκεῖ ἡμέρας τετράμηνον. * καὶ ἀνέ-
στη ὁ ἀνὴρ αὐτῆς καὶ ἐπορεύθη κατόπισεν αὐτῆς λαλῆσαι
ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῆς, τοῦ διαλλάξαι αὐτήν, καὶ τὸ παι-
δάριον αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ζεῦγος ὑποζυγίων. καὶ ἐπο-
ρεύθη ἕως οἴκου πατρὸς αὐτῆς. καὶ εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ τῆς
4 νεανίδος, καὶ παρῆν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ· * καὶ εἰστήγαγεν
αὐτὸν ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ ὁ πατὴρ τῆς νεανίδος, καὶ ἐκάθισεν
μετ' αὐτοῦ τρεῖς ἡμέρας, καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον καὶ ὑπνώσαν ἐκεῖ.
5 * Καὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ καὶ ὠρθρίσθη τὸ πρωΐ,
καὶ ἀνέστη τοῦ ἀπελθεῖν. καὶ εἶπεν ὁ πατὴρ τῇ νεανίδι Στή-
ρισον τὴν καρδίαν σου κλάσ-
6 ματι ἄρτου, καὶ μετὰ τοῦτο πορεύεσθε. * καὶ ἐκάθισαν
καὶ ἔφαγον ἀμφότεροι ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ ἔπιον. καὶ εἶπεν
ὁ πατὴρ τῆς νεανίδι Θεὸς τὸν ἀνδρα, ὑψώμπος αὐ-
λήθητι, καὶ ἀγαθυνθήτω ἡ καρδία σου.
7 * καὶ ἀνέστη ὁ ἀνὴρ ἀπελθεῖν. καὶ ἐβιάσατο αὐτὸν ὁ γαμ-
βρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκάθισεν καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.
8 * καὶ ὠρθρίσεν τὸ πρωΐ τῇ ἡμέρᾳ τῇ πέμπτῃ τοῦ ἀπελ
θεῖν. καὶ εἶπεν ὁ πατὴρ τῇ νεανίδι Στήρισον δὴ τὴν καρ-
δίαν σου ἄρτῳ καὶ στερεώθητι ἕως κλίνῃ ἡ ἡμέρα. καὶ ἔ-
φαγον καὶ ἔπιον ἀμφότεροι.
9 * καὶ ἀνέστη ὁ ἀνὴρ τοῦ ἀπελθεῖν αὐτὸς καὶ ἡ παλλα-
κὴ αὐτοῦ, καὶ τὸ παιδάριον αὐτοῦ. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γαμ-
βρὸς αὐτοῦ ὁ πατὴρ τῆς νεανίδι Θ, ἰδοὺ δὴ κέκλικεν ἡ ἡ-
μέρα εἰς ἑσπέραν, καλάλυσον δὴ ὧδε ἔτι σήμερον καὶ μείνα-
τε ὧδε, καὶ ἀγαθυνθήτω ἡ καρδία σου, καὶ ὀρθριεῖτε αὔριον εἰς
10 τὴν ὁδὸν ὑμῶν, καὶ ἀπελεύσῃ εἰς τὸ σκήνωμά σου. * καὶ οὐκ
ἠθέλησεν ὁ ἀνὴρ αὐλισθῆναι. καὶ ἀνέστη καὶ ἀπῆλθεν καὶ πα-
ρεγένετο ἕως κατέναντι Ἰεβοῦς, αὕτη ἐστὶν Ἰερουσαλήμ, καὶ
μετ' αὐτοῦ ζεῦγος ὑποζυγίων ἐπισεσαγμένων, καὶ ἡ παλ-
11 λακὴ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ· * αὐτοῦ κατὰ Ἰεβοῦς, καὶ ἡ ἡμέρα κε-
κλικυῖα σφόδρα. καὶ εἶπεν τὸ παιδάριον πρὸς τὸν κύριον
αὐτοῦ, δεῦρο δὴ καὶ ἐκκλίνωμεν εἰς τὴν πόλιν τοῦ Ἰεβου-
σαίου ταύτην, καὶ αὐλισθῶμεν ἐν αὐτῇ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XIX.

Et fuit vir Leuites habitans in finibus montis domus Ephraim, & accepit sibi mulierem concubinam ex Bethlehhem domus Iehuda.
2 Et contempsit super eum concubina eius, & abiit ab eo ad domum patris sui ad Bethlehhem domus Iehuda; & fuit ibi diebus quatuor mensium. 3 Et surrexit maritus eius, & iuit post eam ad loquendum super cor eius ad reducendum eam, & puer eius cum eo, & par asinorum; & intrare fecit eum ad domum patris sui, & vidit eum pater ipsius puellæ, & lætatus est ad occursum eius.
4 Et inualuit in eo socer illius pater ipsius puellæ, & sedit cum eo tres dies: & comederunt & biberunt, & pernoctarunt ibi.
5 Et fuit in die quarta, & anticipauerunt in aurora, & surrexit ad eundum, & dixit pater ipsius puellæ genero suo: Fulci cor tuum fruſto panis, & post sic ibitis. 6 Et redierunt & comederunt duo illi simul & biberunt: & dixit pater ipsius puellæ genero suo· Mane nunc & pernocta, & pulchrescet cor tuum. 7 Et surrexit vir ad eundum, & inualuit in eo socer eius, & rediit & pernoctauit ibi.
8 Et anticipauerunt in aurora in die quinta ad eundum, & dixit pater ipsius puellæ· Fulci nunc cor tuum; & morabimini vsque ad conuerti diem: & comederunt duo illi. 9 Et surrexit vir ad eundum ipse & concubina eius, & puer eius: & dixit illi socer eius pater ipsius puellæ: Ecce nunc inclinata dies ad Occidentem, pernoctate nunc hic tantum in hac die; pernocta hic, & pulchrescet cor tuum, & anticipabitis cras ad viam vestram, & ibis ad vrbem tuam.
10 Et noluit vir ad pernoctandum, & surrexit & ambulauit, & abiit vsque ad-eregione Iebus, ipsa Ieruſalem: & cum eo par asinorum ſtratorum, & concubina eius cum illo. 11 Illi cum Iebus, & dies inclinauit valdè, & dixit puer domino suo: Veni nunc, & diuertemus ad vrbem Iebuzæorum hanc, & pernoctabimus in ea.

12 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲדֹנָיו לֹא נָסוּר אֶל־עִיר נָכְרִי אֲשֶׁר
לֹא־מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵנָּה וְעָבַרְנוּ עַד־גִּבְעָה׃
13 * וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ לֵךְ וְנִקְרְבָה בְּאַחַד הַמְּקֹמוֹת
14 וְלַנּוּ בַּגִּבְעָה אוֹ בָרָמָה׃ * וַיַּעַבְרוּ וַיֵּלֵכוּ וַתָּבֹא
לָהֶם הַשֶּׁמֶשׁ אֵצֶל הַגִּבְעָה אֲשֶׁר לְבִנְיָמִן׃
15 * וַיָּסֵרוּ שָׁם לָבוֹא לָלוּן בַּגִּבְעָה וַיָּבֹא וַיֵּשֶׁב בִּרְחֹב
הָעִיר וְאֵין אִישׁ מַאַסֵּף־אוֹתָם הַבַּיְתָה לָלוּן׃
16 * וְהִנֵּה אִישׁ זָקֵן בָּא מִן־מַעֲשֵׂהוּ מִן־הַשָּׂדֶה בָּעֶרֶב
וְהָאִישׁ מֵהַר אֶפְרַיִם וְהוּא־גָר בַּגִּבְעָה וְאַנְשֵׁי
הַמָּקוֹם בְּנֵי יְמִינִי׃
17 * וַיִּשָּׂא עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־הָאִישׁ הָאֹרֵחַ בִּרְחוֹב הָעִיר
וַיֹּאמֶר הָאִישׁ הַזָּקֵן אָנָה תֵלֵךְ וּמֵאַיִן תָּבוֹא׃
18 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו עִבְרִים אֲנַחְנוּ מִבֵּית־לֶחֶם יְהוּדָה
עַד־יַרְכְּתֵי הַר־אֶפְרַיִם מִשָּׁם אָנֹכִי וָאֵלֵךְ עַד־בֵּית־
לֶחֶם יְהוּדָה וְאֶת־בֵּיתִי יְהוָה אֲנִי הֹלֵךְ וְאֵין
אִישׁ מְאַסֵּף אוֹתִי הַבָּיְתָה׃
19 * וְגַם־תֶּבֶן גַּם־מִסְפּוא יֵשׁ לַחֲמֹרֵינוּ וְגַם לֶחֶם וָיַיִן
יֶשׁ־לִי וְלַאֲמָתֶךָ וְלַנַּעַר עִם־עֲבָדֶיךָ אֵין מַחְסוֹר
כָּל־דָּבָר׃ 20 * וַיֹּאמֶר הָאִישׁ הַזָּקֵן שָׁלוֹם לָךְ רַק
כָּל־מַחְסוֹרְךָ עָלַי רַק בָּרְחוֹב אַל־תָּלֶן׃
21 * וַיְבִיאֵהוּ לְבֵיתוֹ וַיָּבָל לַחֲמוֹרִים וַיִּרְחֲצוּ רַגְלֵיהֶם
22 וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ׃ * הֵמָּה מֵיטִיבִים אֶת־לִבָּם
וְהִנֵּה אַנְשֵׁי הָעִיר אַנְשֵׁי בְנֵי־בְלִיַּעַל נָסַבּוּ אֶת־
הַבַּיִת מִתְדַּפְּקִים עַל־הַדֶּלֶת וַיֹּאמְרוּ אֶל־הָאִישׁ
בַּעַל הַבַּיִת הַזָּקֵן לֵאמֹר הוֹצֵא אֶת־הָאִישׁ אֲשֶׁר־
בָּא אֶל־בֵּיתְךָ וְנֵדָעֵנּוּ׃
23 * וַיֵּצֵא אֲלֵיהֶם הָאִישׁ בַּעַל־הַבַּיִת וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם אַל־אַחַי אַל־תָּרֵעוּ נָא אַחֲרֵי אֲשֶׁר־
בָּא הָאִישׁ הַזֶּה אֶל־בֵּיתִי אַל־תַּעֲשׂוּ אֶת־
הַנְּבָלָה הַזֹּאת׃

12 *Cui respõdit dñs: Non ingrediar oppidũ
gentis alienæ quæ non est de filiis Israel,
13 sed transibo vsque Gabaa; *Et cùm illuc
D peruenero, manebimus in ea, aut certè in
14 vrbe Rama. *Transierunt ergo Iebus, &
cœptũ carpebant iter; occubuitq; eis Sol
iuxta Gabaa, quæ est in tribu Beniamin:
15 *Diuerteruntq; ad eam, vt manerent ibi.
Quò cùm intrassent, sedebant in platea ci
uitatis, & nullus eos recipere voluit hospi
16 tio. *Et ecce apparuit homo senex reuertẽs
de agro & de opere suo vesperi, qui & ip-
se de monte erat Ephraim, & peregrinus
habitabat in Gabaa. Homines autem re-
17 gionis illius erant filij Iemini. *Eleuatisq;
oculis vidit senex sedentem hominem cũ
E sarcinulis suis in platea ciuitatis: & dixit
18 ad eum; Vnde venis, & quò vadis? *Qui
respondit ei: Profecti sumus de Bethleem
Iuda, & pergimus ad locũ nostrũ qui est
in latere mõtis Ephraim, vnde ieramus in
Bethleẽ. & nunc vadimus ad domũ Dñi;
nullusq; sub tectum suum nos vult reci-
19 pere, *Habẽtes paleas & fœnũ in asinorũ
pabulum, & panem ac vinum in meos &
ancillæ tuæ vsus & pueri qui mecum est.
20 nulla re indigemus nisi hospitio. *Cui re-
spondit senex: Pax tecum sit: ego prębebo
omnia quæ necessaria sũt: quæso ne in pla
21 tea maneas. *Introduxitq; eum in domum
suam, & pabulũ asinis p̃buit: ac postq̃ la-
uerũt pedes suos, recepit eos in conuiuiũ.
22 Illis epulantibus, *& post laborẽ itineris
F cibo & potu reficientibus corpora, vene-
runt viri ciuitatis illius filij Belial, id est,
absque iugo, & circundantes domum se-
nis, fores pulsare cœperunt, clamantes ad
dominum domus, atque dicentes: Educ
virum qui ingressus est domum tuam, vt
23 abutamur eo. *Egressusq́ue est ad eos se-
nex, & ait: Nolite, fratres, nolite facere
malum hoc: quia ingressus est homo ho-
spitium meum, & cessate ab hac stul-
titia.

תרגום יונתן

12 וַאֲמַר לֵיהּ רִיבּוֹנֵיהּ לָא נְזוֹר לְקִרְיַת בְּנֵי עַמְמַיָּא דְלָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִינּוּן וְנִתְמְטֵי עַד גִּבְעָתָא׃
13 וַאֲמַר לְעָלֵימֵיהּ אֵיתָא וְנִתְקָרֵיב בְּחַד מִן אַתְרַיָּא וּנְבִית בְּגִבְעָתָא אוֹ בְרָמָתָא׃ 14 וַעֲבָרוּ וַאֲזָלוּ וְעַדַּת לְהוֹן שִׁמְשָׁא בְּסִטַר גִּבְעָתָא דְלִשְׁבֵט
בִּנְיָמִן׃ 15 וְזָרוּ לְתַמָּן לְמֵיעַל לְמֵבָת בְּגִבְעָתָא וַאֲתָא וְיָתִיב בְּרְחוֹבָא דְקִרְתָּא וְלֵית אֱינָשׁ דְיַכְנִישׁ יַתְהוֹן לְבֵיתָא לְמֵבָת׃
16 וְהָא גַבְרָא סָבָא אָתֵא מִן עִיבּוּדֵיהּ מִן חַקְלָא בְרַמְשָׁא וְגַבְרָא מְטוּרָא דְבֵית אֶפְרַיִם וְהוּא דָר בְּגִבְעָתָא וֵאֱינָשֵׁי אַתְרָא בְּנֵי שִׁבְטָא
דְבִנְיָמִן׃ 17 וּזְקַף עֵינוֹהִי וַחֲזָא יַת גַּבְרָא דַאֲרַח בְּרְחוֹבָא דְקִרְתָּא וַאֲמַר גַּבְרָא סָבָא לְאַן אַתְ אָזֵיל וּמִנַּן אַתְ אָתֵי׃
18 וַאֲמַר לֵיהּ עִבְרִין אֲנַחְנָא מִבֵּית לֶחֶם דְבֵית יְהוּדָה עַד סְיָפֵי טוּרָא דְבֵית אֶפְרַיִם מִתַּמָּן אֲנָא וַאֲנָא אָזֵיל עַד בֵּית לֶחֶם דְבֵית יְהוּדָה
וּלְבֵית מַקְדְּשָׁא דְיָיָ אֲנָא אָזֵיל וְלֵית אֱנָשׁ דְיַכְנִישׁ יָתִי לְבֵיתָא׃ 19 וְאַף תִּבְנָא אַף כִּיסָתָא אִית לַחֲמָרָנָא וְאַף לֶחֶם
וְחַמַר אִית לִי וְלַאֲמָתָךְ וּלְעָלֵימָא דְעִם עַבְדָךְ לֵית חוּסְרַן כָּל מִדְעַם׃ 20 וַאֲמַר גַּבְרָא סָבָא שְׁלֵם לָךְ לְחוֹד כָּל חֻסְרוֹנָךְ עָלַי לְחוֹד
בִּרְחוֹבָא לָא תְבִית׃ 21 וְאַעֲלֵיהּ לְבֵיתֵיהּ וְרָמָא כִּיסָתָא לַחֲמָרֵיהּ וְאַסְחִיו רִגְלֵיהוֹן וַאֲכָלוּ וּשְׁתִיאוּ׃
22 אִינּוּן מוֹטְבִין יַת לִבְהוֹן וְהָא אֱנָשֵׁי קִרְתָּא גַּבְרֵי בְּנֵי רִשְׁעָא אַקִּיפוּ יַת בֵּיתָא דָחְקִין לְמִתְבַּר דָּשָׁא וַאֲמַרוּ לְגַבְרָא מָרֵיהּ דְבֵיתָא סָבָא
לְמֵימַר אַפֵּיק יַת גַּבְרָא דְעַל לְבֵיתָךְ וּנְדַעִינֵיהּ׃ 23 וּנְפַק לְוָתְהוֹן גַּבְרָא מָרֵיהּ דְבֵיתָא וַאֲמַר לְהוֹן כְּבָעוּ אַחַי לָא תַבְאֲשׁוּן
כְּעַן כְּתַר דְעַל גַּבְרָא חָדִין לְבֵיתִי לָא תַעְבְּרוּן יַת קָלָנָא הָדָא׃

12 * Et dixit ad eum dominus eius: Non declinabimus in vrbem gentis alienæ quæ non est de filiis Israel, & transibimus vsque ad Gabaa.

13 * Et dixit puero suo: Veni & appropinquemus vni locorum, & maneamus in Gabaa vel in Rama.

14 * Et transierunt, & occubuit eis Sol iuxta Gabaa, quæ est Beniamin.

15 * Et diuerterunt illuc vt intrarent & manerent in Gabaa. & intrauit & sedit in platea ciuitatis, & non est vir congregans eos in domum, vt hospitio fruerentur.

16 * Et ecce vir senex intrauit ab operibus suis ex agro vesperè, et vir de monte Ephraim, & ipse peregrinus habitabat in Gabaa, & viri loci filij Beniamin.

17 * Et aspiciens oculis suis vidit virum viatorem in platea ciuitatis: & dixit vir senex; Quò vadis, & vnde venis?

18 * Et dixit ad eum: Transimus nos de Bethleem Juda vsque ad femur montis Ephraim. illinc autem ego sum: & abij vsque ad Bethleem Juda; & in domum meam ego vado, & non est vir qui ducat me in domum.

19 * Et paleæ & fœna sunt asinis nostris; & panis & vinum est mihi & ancillæ tuæ, & puero seruis tuis: non est defectus vllius rei.

20 * Et dixit vir senex; Pax tibi: verùm omnis defectus tuus super me; sed in platea nõ diuertas.

21 * Et introduxit eum in domum suam, & præbuit asinis eius: & lauerunt pedes suos, et comederunt & biberunt.

22 * Ipsis autem refocillatis corde suo, & ecce viri ciuitatis viri filij iniquorum circundederunt domum, & pulsauerunt ad ostium, & dixerunt ad virum dominum domus senem, dicentes: Educ virum qui intrauit in domum tuam, vt cognoscamus eum.

23 * Et egressus est ad eos vir dominus domus, & dixit ad eos: Nequaquam, fratres mei, ne malum faciatis postquam intrauit vir hic in domum meam; ne faciatis stultitiam hanc.

12 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ, οὐ μὴ ἐκκλινοῦμεν εἰς πόλιν ἀλλοτρίου ἣ οὐκ ἔστιν ἐκ τῶν υἱῶν Ισραηλ, καὶ πορευσόμεθα ἕως γαβαά.

13 * καὶ εἶπεν τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ, δεῦρο καὶ ἐγγίσωμεν ἑνὶ τῶν τόπων, καὶ αὐλισθῶμεν ἐν γαβαὰ ἢ ἐν ραμᾶ.

14 * καὶ παρῆλθον, καὶ ἔδυ αὐτοῖς ὁ ἥλιος ἐχόμενα τῆς γαβαά, 15 ἥ ἐστιν τοῦ βενιαμίν. * καὶ ἐξέκλιναν ἐκεῖ τοῦ εἰσελθεῖν καὶ καταλῦσαι ἐν γαβαά. καὶ εἰσῆλθεν καὶ ἐκάθισεν ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς πόλεως, καὶ οὐκ ἔστιν ἀνὴρ ὁ συνάγων αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον τοῦ καταλῦσαι.

16 * καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πρεσβύτης εἰσῆλθεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἑσπέρας, καὶ ὁ ἀνὴρ ἐξ ὄρους ἐφραίμ, καὶ αὐτὸς παροίκει ἐν γαβαά, καὶ οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου υἱοὶ βενιαμίν. 17 * καὶ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ εἶδεν τὸν ἄνδρα τὸν ὁδοιπόρον ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς πόλεως. καὶ εἶπεν ὁ ἀνὴρ ὁ πρεσβύτης, ποῦ πορεύῃ; καὶ πόθεν ἔρχῃ;

18 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, διαβαίνομεν ἡμεῖς ἐκ βηθλεεμ ἰούδα ἕως μηροῦ ὄρους τοῦ ἐφραίμ. ἐκεῖθεν ἐγώ εἰμι, καὶ ἐπορεύθην ἕως βεθλεεμ ἰούδα, καὶ εἰς τὸν οἶκόν μου ἐγὼ ἀποτρέχω, καὶ οὐκ ἔστιν ἀνὴρ συνάγων με εἰς οἰκίαν.

19 * καί γε ἄχυρα καὶ χορτάσματα ὑπάρχει τοῖς ὄνοις ἡμῶν, καί γε ἄρτος καὶ οἶνος ὑπάρχει μοι καὶ τῇ δούλῃ σου, καὶ τῷ παιδαρίῳ τοῖς δούλοις σου, οὐκ ἔστιν ὑστέρημα παντὸς πράγματος.

20 * καὶ εἶπεν ὁ ἀνὴρ ὁ πρεσβύτης, εἰρήνη σοι, πλὴν παντὸς ὑστερήματός σου ἐπ' ἐμέ, πλὴν ἐν τῇ πλατείᾳ μὴ καταλύσῃς.

21 * καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ παρενέβαλεν τοῖς ὑποζυγίοις αὐτοῦ, καὶ ἔνιψαν τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον.

22 * αὐτῶν δὲ ἀγαθυνθέντων τὴν καρδίαν αὐτῶν, καὶ ἰδοὺ οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως ἄνδρες υἱοὶ παρανόμων περιεκύκλωσαν τὴν οἰκίαν, καὶ ἔκρουσαν ἐπὶ τὴν θύραν, καὶ εἶπαν πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν κύριον τῆς οἰκίας τὸν πρεσβύτην, λέγοντες, ἐξάγαγε τὸν ἄνδρα τὸν εἰσελθόντα εἰς τὴν οἰκίάν σου, ἵνα γνῶμεν αὐτόν.

23 * καὶ ἐξῆλθεν πρὸς αὐτοὺς ὁ ἀνὴρ ὁ κύριος τῆς οἰκίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς, μηδαμῶς ἀδελφοί μου, μὴ πονηρεύσησθε μὴ τὸ εἰσελθεῖν τὸν ἄνδρα τοῦτον εἰς τὴν οἰκίάν μου, μὴ ποιήσητε τὴν ἀφροσύνην ταύτην.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et dixit illi dominus eius: Non diuertemus ad vrbem filiorum gentiũ qui non ex filiis Israel illi; & perueniemus vsque Gibghatha.

13 Et dixit puero suo: Veni, & applicabimur in vno ex locis; & pernoctabimus in Gibghatha aut in Ramatha.

14 Et transierunt & ambulauerunt, & intrauit illis sol in latere collis qui tribui Biniamin.

15 Et diuerterunt eò ad intrandum ad pernoctandum in Gibghatha: & venit & sedit in platea vrbis, & non erat homo qui congregare faciat illos ad domum ad pernoctandum. 16 Et ecce vir senex venit ab opere suo ex agro in vesperi, & vir ex monte domus Ephraim, & ipse habitans in Gibghatha; & homines loci filij tribus filiorum Biniamin.

17 Et leuauit oculos suos, & vidit virum qui viator in platea vrbis: & dixit vir senex; Quò tu vadens, & vnde tu veniens?

18 Et dixit ei: Transeuntes nos ex Bethlehhem domus Iehuda; vsque fines montis domus Ephraim: indè ego, & ego iui vsque Bethlehhem domus Iehudah, & ad domum sanctuarij Domini ego vadens; & non est homo qui congregare faciat me ad domum suam.

19 Et etiam palea & pabulum est asinis nostris, & etiam panis & vinum est mihi & ancillæ tuæ, & pueris qui cum seruo tuo: non indigemus omni quoquam. 20 Et dixit vir senex; Pax tibi: tantum omnis penuria tua super me; tantum in platea non pernoctabis.

21 Et introduxit eum ad domum suam, & coniecit pabulum asinis eius; & lauerunt pedes illorum, & comederunt & biberunt.

22 Illis bonificantibus corda sua, & ecce homines vrbis, viri filij impietatis, circuierunt domum, impellentes ad frangendum portam: & dixerunt ad virum dominum domus senem, ad dicendum: Produc virum qui intrauit ad domum tuam, & cognoscemus eum.

23 Et exiit ad eos vir dominus domus, & dixit illis: Obsecro fratres mei, non malefacietis nunc, postquam intrauit vir hic ad domum meam, non facietis ignominiam istam.

24 * הִנֵּה בִתִּי הַבְּתוּלָה וּפִילַגְשֵׁהוּ אוֹצִיאָה־נָּא
אוֹתָם וְעַנּוּ אוֹתָם וַעֲשׂוּ לָהֶם הַטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם
וְלָאִישׁ הַזֶּה לֹא תַעֲשׂוּ דְּבַר הַנְּבָלָה הַזֹּאת׃

25 * וְלֹא־אָבוּ הָאֲנָשִׁים לִשְׁמַע לוֹ וַיַּחֲזֵק הָאִישׁ
בְּפִילַגְשׁוֹ וַיֹּצֵא אֲלֵיהֶם הַחוּץ וַיֵּדְעוּ אֹתָהּ
וַיִּתְעַלְּלוּ־בָהּ כָּל־הַלַּיְלָה עַד־הַבֹּקֶר וַיְשַׁלְּחוּהָ
26 בַּעֲלוֹת הַשָּׁחַר׃ * וַתָּבֹא הָאִשָּׁה לִפְנוֹת הַבֹּקֶר
וַתִּפֹּל פֶּתַח בֵּית־הָאִישׁ אֲשֶׁר־אֲדֹנֶיהָ שָׁם עַד־
27 הָאוֹר׃ * וַיָּקָם אֲדֹנֶיהָ בַּבֹּקֶר וַיִּפְתַּח דַּלְתוֹת
הַבַּיִת וַיֵּצֵא לָלֶכֶת לְדַרְכּוֹ וְהִנֵּה הָאִשָּׁה פִילַגְשׁוֹ
נֹפֶלֶת פֶּתַח הַבַּיִת וְיָדֶיהָ עַל־הַסָּף׃

28 * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ קוּמִי וְנֵלֵכָה וְאֵין עֹנֶה וַיִּקָּחֶהָ עַל־
הַחֲמוֹר וַיָּקָם הָאִישׁ וַיֵּלֶךְ לִמְקֹמוֹ׃

29 * וַיָּבֹא אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּקַּח אֶת־הַמַּאֲכֶלֶת וַיַּחֲזֵק
בְּפִילַגְשׁוֹ וַיְנַתְּחָהּ לַעֲצָמֶיהָ לִשְׁנֵים עָשָׂר נְתָחִים
וַיְשַׁלְּחֶהָ בְּכֹל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל׃

30 * וְהָיָה כָּל־הָרֹאֶה וְאָמַר לֹא נִהְיְתָה וְלֹא נִרְאֲתָה
כָּזֹאת לְמִיּוֹם עֲלוֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַד
הַיּוֹם הַזֶּה שִׂימוּ־לָכֶם עָלֶיהָ עֲצוּ וְדַבֵּרוּ׃

כ

1 * וַיֵּצְאוּ כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַתִּקָּהֵל הָעֵדָה כְּאִישׁ
אֶחָד לְמִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע וְאֶרֶץ הַגִּלְעָד אֶל־יְהוָה
2 הַמִּצְפָּה׃ * וַיִּתְיַצְּבוּ פִּנּוֹת כָּל־הָעָם כֹּל שִׁבְטֵי
יִשְׂרָאֵל בִּקְהַל עַם הָאֱלֹהִים אַרְבַּע מֵאוֹת אֶלֶף
3 אִישׁ רַגְלִי שֹׁלֵף חָרֶב׃ * וַיִּשְׁמְעוּ בְּנֵי בִנְיָמִן כִּי־
עָלוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הַמִּצְפָּה וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל דַּבְּרוּ
אֵיכָה נִהְיְתָה הָרָעָה הַזֹּאת׃

4 * וַיַּעַן הָאִישׁ הַלֵּוִי אִישׁ הָאִשָּׁה הַנִּרְצָחָה
וַיֹּאמֶר הַגִּבְעָתָה אֲשֶׁר לְבִנְיָמִן בָּאתִי אֲנִי וּפִילַגְשִׁי
לָלִין׃

24 *Habeo filiam virginem, & hic homo habet concubinam; educam eas ad vos, vt humilietis eas, & veſtram libidinem compleatis: tantum obſecro ne ſcelus hoc contra naturam operemini in virum.

25 *Nolebant acquieſcere ſermonibus illius. quod cernens homo eduxit ad eos concubinam ſuam, & eis tradidit illudēdam. Qua cùm tota nocte abuſi eſſent, dimiſe-
26 runt eam manè. *At mulier recedentibus tenebris, venit ad oſtium domus vbi ma-
27 nebat dominus ſuus, & ibi corruit. *Ma-G nè facto ſurrexit homo, & aperuit oſtium vt cœptam expleret viam; & ecce concubina eius iacebat ante oſtium ſparſis in li-
28 mine manibus. * Cui ille, putans eam quieſcere, loquebatur: Surge vt ambulemus. qua nihil reſpondente, intelligens quòd erat mortua, tulit eam, & impoſuit aſino, reuerſuſque eſt in domum ſuam.

29 * Quam cùm eſſet ingreſſus, arripuit gladium, & cadauer vxoris cum oſsibus ſuis in duodecim partes ac fruſta concidens miſit in omnes terminos Iſrael.

30 *Quod cùm vidiſſent ſinguli, conclamabant: Nūquam res talis facta eſt in Iſrael ex eo die quo aſcenderūt patres noſtri de Ægypto, vſque in præſens tempus. ferte ſententiam, & in cōmune decernite quid facto opus ſit.

CAP. XX.

1 EGreſsi itaque ſunt omnes filij Iſrael, & A pariter congregati quaſi vir vnus de Dan vſque Berſabee, & terra Galaad ad
2 Dominum in Maſpha: *Omnes quoque anguli populorum, & cunctæ tribus Iſrael in eccleſiam populi Dei conuenerūt quadringenta millia peditum pugnato-
3 rum. *Nec latuit filios Beniamin quòd aſcendiſſent filij Iſrael in Maſpha. Interrogatuſque Leuita maritus mulieris interfectę, quomodo tantum ſcelus perpetratū eſſet; *Reſpondit: Veni in Gabaa Beniamin cum vxore mea, illucque diuerti.

תרגום יונתן

24 הָא בְרָתִי בְּתוּלְתָּא וּלְחֵינָתֵיהּ אַפֵּיק כְּעַן יַתְהֶן וְעַנּוֹ יַתְהֶן וַעֲבִידוּ לְהֶן דְּתַקִּין בְּעֵינֵיכוֹן וּלְגַבְרָא הָדֵין לָא תַעְבְּדוּן עִיסָּק קְלָנָא הָדָא׃

25 וְלָא אֲבוֹ גְּבַרַיָּא לְקַבָּלָא מִינֵיהּ וְאַתְקֵיף גַּבְרָא בְּלֶחֱינָתֵיהּ וְאַפֵּיק לְוָתְהוֹן לְבָרָא וְיָדְעוּ יָתָהּ וְאִיתְלַעֲבוּ בָּהּ כָּל לֵילְיָא עַד צַפְרָא וְשַׁלְחוּהָ כְּמִסַּק צַפְרָא׃

26 וַאֲתַת אִתְּתָא לְמִפְּנֵי צַפְרָא וְנָפְלַת בְּתָרַע בֵּית גַּבְרָא דְּרִבּוֹנַהּ תַּמָּן עַד דִּנְהַר׃

27 וְקָם רִבּוֹנַהּ בְּצַפְרָא וּפְתַח דָּשֵׁי בֵיתָא וּנְפַק לְמֵיזַל לָאֳרָחֵיהּ וְהָא אִתְּתָא לְחֵינָתֵיהּ רַמְיָא בְּתָרַע בֵּיתָא וִידָהָא מַחֲתָן עַל סִיפָּא׃

28 וַאֲמַר לַהּ קוּמִי וְנִזִיל וְלָא מְתִיבָא וְנַסְבַהּ עַל חֲמָרָא וְקָם גַּבְרָא וַאֲזַל לַאֲתְרֵיהּ׃

29 וַאֲתָא לְבֵיתֵיהּ וּנְסֵיב יָת סַכִּינָא וְאַתְקֵיף בְּלֶחֱינָתֵיהּ וְהַדְּמָהּ לַאֵיבָרָהָא לְתְרֵין עֲשַׂר אֵיבְרִין וְשַׁלְחַהּ בְּכָל תְּחוּם אַרְעָא דְּיִשְׂרָאֵל׃

30 וְיהֵי כָּל דַּחֲזֵי וַאֲמַר לָא הֲוָה וְלָא אִיתְחֲזִיאַת כְּהָדָא לְמִן יוֹמָא דְסִלִיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם עַד יוֹמָא הָדֵין שַׁוּוּ לִבְכוֹן עֲלָהָא אֵיתְיָעֲצוּ וּמַלִּילוּ׃

כ

1 וּנְפָקוּ כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִתְכְּנִישַׁת כְּנִישְׁתָּא כְּגַבְרָא חַד לְמִדָּן וְעַד בְּאֵר שַׁבַע וְאַרְעָא דְגִלְעָדָא לְקֳדָם יְיָ לְמִצְפְּיָא׃

2 וְאִתְעַתַּדוּ רֵישֵׁי כָּל עַמָּא כֹּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל בִּקְהַל עַמָּא דַיְיָ אַרְבַּע מְאַת אַלְפִין גְּבַר רַגְלֵי שָׁלְפֵי סַיְפָא׃

3 וּשְׁמַעוּ בְּנֵי בִנְיָמִין אֲרֵי סְלִיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִצְפְּיָא וַאֲמַרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַלִּילוּ אֵיכְדֵין הֲוָת בִּישְׁתָּא הָדָא׃

4 וַאֲתִיב גַּבְרָא לֵיוָאָה בַּעֲלָה דְּאִתְּתָא קְטִילְתָּא וַאֲמַר לְגִבְעָתָא דִלְשִׁבֵט בִּנְיָמִין עַיִּית אֲנָא וּלְחֵינָתִי לְמִבָּת׃

* *Ecce filia mea virgo & concubina; educam iam eas, & humiliate illas, & facite eis bonum in oculis vestris; & viro huic ne faciatis verbum insipientiæ huius.* 24

* *Et non voluerunt viri audire eum: & apprehendit vir concubinam, & eduxit eam ad illos extra. & cognouerunt eam; & illuserunt ei totam noctem vsque ad manè. & dimiserunt eam simul cum ascensu auroræ.* 25

* *Et venit mulier manè, & corruit ad ostiũ portici domus viri, vbi erat dominus suus ibi, vsque quo diluculum fuit.* 26

* *Et surrexit Dominus eius manè, & aperuit fores domus, & exiuit vt discederet in viam suam: & ecce mulier concubina eius iacens apud portam, & manus eius ad limen.* 27

* *Et dixit ad eam: Surge, & abeamus. & non respondit ei; sed mortua erat. & tulit eam super asinum, & surrexit vir, & reuersus est in locum suum.* 28

* *Et ingressus est in domum suam, & arripuit gladium, & cepit concubinam suam, & membratim diuisit eam per ossa eius in duodecim partes, & misit ea in omnes tribus Israel.* 29

* *Et factum est omnis videns dicebat: Neq; factum est neque visum est sic à die ascensionis filiorum Israel de terra Ægypti vsque ad diem hanc. ferte iam vobis pro ipsa sententiam, & loquimini.* 30

CAP. XX.

ET egressi sunt omnes filij Israel, & congregata est synagoga vt vir vnus de Dan, & vsque Bersabee, & terra Galaad ad Dominum in Massepha. 1

* *Et stetit regio omnis populi omnes tribus Israel in congregatione populi Dei quadringenta millia virorum peditum educentium gladium.* 2

* *Et audierunt filij Beniamin, quòd ascenderunt filij Israel in Massepha: & dixerunt filij Israel, Loquimini, vbi factũ est malum hoc?* 3

* *Et respondit vir Leuita vir mulieris interfectæ, & dixit: In Gabaa Beniamin veni ego & concubina mea vt diuertam:* 4

24 * ἰδὲ θυγάτηρ μου ἡ παρθένος καὶ ἡ παλλακή· ἐξάξω δὴ αὐτάς, καὶ ταπεινώσατε αὐτάς, καὶ ποιήσατε αὐταῖς τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν, τῷ δὲ ἀνδρὶ τούτῳ μὴ ποιήσητε τὸ ῥῆμα τῆς ἀφρασύνης ταύτης. 25 * καὶ οὐκ ἠθέλησαν οἱ ἄνδρες ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ ἐπελάβετο ὁ ἀνὴρ τῆς παλλακῆς, καὶ ἐξήγαγεν αὐτὴν πρὸς αὐτοὺς ἔξω. καὶ ἔγνωσαν αὐτήν, καὶ ἐνέπαιξαν αὐτῇ ὅλην τὴν νύκτα ἕως τοῦ πρωΐ. καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτὴν ἅμα τῷ ἀναβαίνειν τὸν ὄρθρον.

26 * καὶ ἦλθεν ἡ γυνὴ τὸ πρωΐ, καὶ ἔπεσεν πρὸ τῆς θύρας τοῦ πυλῶνος τοῦ οἴκου τοῦ ἀνδρὸς οὗ ἦν ὁ κύριος αὐτῆς ἐκεῖ ἕως οὗ διέφαυσεν.

27 * καὶ ἀνέστη ὁ κύριος αὐτῆς τὸ πρωΐ, καὶ ἠνοίξεν τὰς θύρας τοῦ οἴκου, καὶ ἐξῆλθεν τοῦ ἀπελθεῖν εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ· καὶ ἰδὲ ἡ γυνὴ ἡ παλλακὴ αὐτοῦ πεπτωκυῖα πρὸ τὴν θύραν, καὶ αἱ χεῖρες αὐτῆς ἐπὶ τὸ πρόθυρον.

28 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτήν, ἀνάστηθι καὶ ἀπέλθωμεν. καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ, ἀλλὰ ἐτεθνήκει. καὶ ἀνέλαβεν αὐτὴν ἐπὶ τὸ ὑποζύγιον, καὶ ἀνέστη ὁ ἀνὴρ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

29 * καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἔλαβεν μάχαιραν, καὶ ἐπελάβετο τῆς παλλακῆς αὐτοῦ, καὶ ἐμέλησεν αὐτὴν κατὰ ὀστᾶ αὐτῆς εἰς δώδεκα μερίδας, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτὰ εἰς πάσας φυλὰς Ισραήλ.

30 * καὶ ἐγένετο πᾶς ὁ ὁρῶν ἔλεγε, ὅτι ἐγενήθη ὅτως ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἀναβάσεως υἱῶν Ισραὴλ ἐκ γῆς Αἰγύπτου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. θέτε δὴ ἑαυτοῖς ὧδε αὐτῆς βουλὴν καὶ λαλήσατε.

κ'.

1 * Καὶ ἐξῆλθον πάντες οἱ υἱοὶ Ισραὴλ, καὶ ἐξεκλησιάσθη ἡ συναγωγὴ ὡς ἀνὴρ εἷς ἀπὸ Δαν καὶ ἕως Βηρσαβαιὲ, καὶ γῆς Γαλαὰδ πρὸς κύριον εἰς Μασσηφά·

2 * καὶ ἔστη τὸ κλίμα παντὸς τοῦ λαοῦ πᾶσαι αἱ φυλαὶ Ισραὴλ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ λαοῦ τοῦ θεοῦ τετρακόσιαι χιλιάδες ἀνδρῶν πεζῶν σωμφύων ῥομφαίαν.

3 * καὶ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ Βενιαμὶν, ὅτι ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ Ισραὴλ εἰς Μασσηφά. καὶ εἶπαν οἱ υἱοὶ Ισραὴλ, λαλήσατε πόθεν ἐγένετο ἡ κακία αὕτη;

4 * καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ ὁ Λευίτης ὁ ἀνὴρ τῆς γυναικὸς τῆς πεφονευμένης, καὶ εἶπεν· εἰς Γαβαὰ τοῦ Βενιαμὶν ἦλθον ἐγὼ καὶ ἡ παλλακή μου τοῦ καταλῦσαι·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Ecce filia mea virgo & concubina illius: producam nunc eas; & humiliate illas, & facite illis quod constitutum in oculis vestris; & viro huic non facietis negotium ignominiæ huius. 25 Et non voluerunt viri ad audiendum ex eo: & apprehendit vir in concubina sua, & produxit ad eos foras; & cognouerunt eam; & irriserunt in ea omnem noctem vsque auroram, & dimiserunt eam in ascendendo auroram. 26 Et venit mulier ad inclinare auroræ, & cecidit in porta domus viri qua dominus eius ibi, vsque quo illuxit. 27 Et surrexit dominus eius in aurora, & aperuit portas domus, & exiuit ad eundum ad viam suam; & ecce mulier concubina eius proiecta in porta domus, & manus eius impositæ super limen.

28 Et dixit illi: Surge, & ibimus. & non respondit. & tulit eam super asinum, & surrexit vir, & iuit ad locum suum.

29 Et venit ad domum suam, & accepit gladium, & apprehendit in concubina sua, & discerpsit eam ad membra eius ad duodecim membra; & misit eam in omni termino terræ Israel. 30 Et fuit omnis qui vidit eam, & dixit: Non fuit, & non visum est sicut hoc ad-ex die qua ascenderũt filij Israel de terra Misraim vsq; diem hanc. ponite corda vestra super illud, & consulimini & loquimini.

CAP. XX.

ET exierunt omnes filij Israel, & congregata est congregatio, vt vir vnus, ad-ex Dan & vsq; Beer-sabagh, & terra Gilghadæi; ad-ante Dominum ad Miszpeia. 2 Et steterunt capita omnis populi omnes tribus Israel in cœtu populi Domini; quadringenta millia vir peditum euaginantium gladium. 3 Et audierunt filij Biniamin quòd ascenderunt filij Israel ad Miszpeia. & dixerunt filij Israel: Loquimini, quemadmodum fuit malum hoc. 4 Et respondit vir Leuita maritus mulieris occisæ, & dixit: Ad Gibgha-tha, quæ tribus Biniamin, ascendi ego & concubina mea ad pernoctandum.

5 * וַיָּקָמוּ עָלַי בַּעֲלֵי הַגִּבְעָה וַיָּסֹבּוּ עָלַי אֶת־הַבַּיִת
לָיְלָה אוֹתִי דָּמוּ לַהֲרֹג וְאֶת־פִּילַגְשִׁי עִנּוּ וַתָּמֹת׃
6 * וָאֹחֶז בְּפִילַגְשִׁי וָאֲנַתְּחָהּ וָאֲשַׁלְּחָהּ בְּכֹל־שְׂדֵה
נַחֲלַת יִשְׂרָאֵל כִּי עָשׂוּ זִמָּה וּנְבָלָה בְּיִשְׂרָאֵל׃
7 * הִנֵּה כֻלְּכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הָבוּ לָכֶם דָּבָר וְעֵצָה
חַלֹּם׃ 8 * וַיָּקָם כָּל־הָעָם כְּאִישׁ אֶחָד לֵאמֹר
לֹא נֵלֵךְ אִישׁ לְאָהֳלוֹ וְלֹא נָסוּר אִישׁ לְבֵיתוֹ׃
9 * וְעַתָּה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר נַעֲשֶׂה לַגִּבְעָה עָלֶיהָ
10 בְּגוֹרָל׃ * וְלָקַחְנוּ עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים לַמֵּאָה
לְכֹל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וּמֵאָה לָאֶלֶף וְאֶלֶף לָרְבָבָה
לָקַחַת צֵדָה לָעָם לַעֲשׂוֹת לְבוֹאָם לְגֶבַע בִּנְיָמִן כְּכֹל־
הַנְּבָלָה אֲשֶׁר עָשְׂתָה בְיִשְׂרָאֵל׃
11 * וַיֵּאָסֵף כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶל־הָעִיר כְּאִישׁ אֶחָד
חֲבֵרִים׃
12 * וַיִּשְׁלְחוּ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲנָשִׁים בְּכָל־שִׁבְטֵי
בִנְיָמִן לֵאמֹר מָה הָרָעָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נִהְיְתָה בָּכֶם׃
13 * וְעַתָּה תְּנוּ אֶת־הָאֲנָשִׁים בְּנֵי־בְלִיַּעַל אֲשֶׁר
בַּגִּבְעָה וּנְמִיתֵם וּנְבַעֲרָה רָעָה מִיִּשְׂרָאֵל וְלֹא אָבוּ
בִנְיָמִן לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל אֲחֵיהֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל׃
14 * וַיֵּאָסְפוּ בְנֵי־בִנְיָמִן מִן־הֶעָרִים הַגִּבְעָתָה לָצֵאת
לַמִּלְחָמָה עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
15 * וַיִּתְפָּקְדוּ בְּנֵי בִנְיָמִן בַּיּוֹם הַהוּא מֵהֶעָרִים
עֶשְׂרִים וְשֵׁשֶׁת אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב לְבַד מִיֹּשְׁבֵי
הַגִּבְעָה הִתְפָּקְדוּ שְׁבַע מֵאוֹת אִישׁ בָּחוּר׃
16 * מִכֹּל הָעָם הַזֶּה שְׁבַע מֵאוֹת אִישׁ בָּחוּר
אִטֵּר יַד־יְמִינוֹ כָּל־זֶה קֹלֵעַ בָּאֶבֶן אֶל־הַשַּׂעֲרָה
וְלֹא יַחֲטִא׃
17 * וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל הִתְפָּקְדוּ לְבַד מִבִּנְיָמִן
אַרְבַּע מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב כָּל־זֶה אִישׁ
מִלְחָמָה׃

5 * Et ecce homines ciuitatis illius circũ-
dederunt nocte domum in qua manebã,
volentes me occidere, & vxorem meã in-
credibili furore libidinis vexantes; deniq;
6 mortua est. * Quam arreptam in frusta
concidi, misíque partes in omnes termi-
nos possessionis vestræ, quia nunquã tan-
tum nephas & tam grande piaculum fa-
7 ctum est in Israel. * Adestis omnes filij Is-
8 rael; decernite quid facere debeatis. * Stãs-
que omnis populus, & quasi vnius homi-
nis sermone respondit: Nõ recedemus in
B tabernacula nostra, nec suam quisquã in-
9 trabit domum: * Sed hoc contra Gabaa
10 in commune faciemus. * Decem viri eli-
gantur è cẽtum ex omnibus tribubus Is-
rael, & centum de mille, & mille de decem
millibus, vt comportẽt exercitui cibaria,
& possimus pugnare contra Gabaa Ben-
iamin, & reddere ei pro scelere quod me-
11 retur. * Conuenitque vniuersus Israel ad
ciuitatem, quasi homo vnus, eadem mẽte
12 vnoque consilio. * Et miserunt nuncios ad
omnem tribum Beniamin, qui dicerent:
Cur tantum nephas in vobis repertũ est?
13 * Tradite homines de Gabaa qui hoc fla-
gitium perpetrarunt, vt moriantur, & au-
feratur malum de Israel. Qui noluerunt
fratrum suorum filiorum Israel audire
14 mandatum: * Sed ex cunctis vrbibus quę
sortis suæ erant conuenerunt in Gabaa, vt
illis ferrent auxilium, & cõtra vniuersum
15 populum Israel dimicarent. * Inuentique
sunt viginti quinque millia de Beniamin
educentium gladium, præter habitatores
Gabaa, qui septingenti erant viri fortissi-
16 mi, * ita sinistra vt dextra prœliantes; & sic
fundis lapides ad certum iacientes, vt ca-
pillum quoque possent percutere, & ne-
C quaquam in alteram partem ictus lapidis
17 deferretur. * Virorum quoque Israel
absque filiis Beniamin inuenta sunt qua-
dringenta millia educentium gladios, &
paratorum ad pugnam:

תרגום יונתן

5 וְקָמוּ עֲלַי יָתְבֵי גִבְעָתָא וְאַקִּיפוּ עֲלַי יַת בֵּיתָא בְּלֵילְיָא עֲלַי חַשִּׁיבוּ לְמִקְטַל וְיַת לְחֵינָתִי עַנּוּהָא וּמִיתַת׃ 6 וְאַחֲרִיהּ בְּלַחֵינָתִי
וְהַדֵּימְתָּהּ וּשְׁלַחְתָּהּ בְּכָל תְּחוּם אַחְסָנַת אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל אֲרֵי עֲבַדוּ עֵיצַת חֲטָאִין וּדְלָא כְשַׁר בְּיִשְׂרָאֵל׃ 7 הָא כוּלְכוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הַבוּ
לְכוֹן פִּתְגָם וְעֵיצָה הַלְכָא׃ 8 וְקָם כָּל עַמָּא כְּגַבְרָא חַד לְמֵימַר לָא נֵיזִיל גְּבַר לְמַשְׁכְּנֵיהּ וְלָא נְזוֹר גְּבַר לְבֵיתֵיהּ׃
9 וּכְעַן דֵּין פִּתְגָמָא דְנַעְבֵּיד לְגִבְעָתָא נִתְמַנֵּי עֲלָהָא בְּעַדְבָא׃ 10 וְנִדְבַּר עֲשָׂרָא גְּבְרִין לְמְאָה לְכָל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל
וּמְאָה לְאַלְפָא וְאַלְפָא לְרִבּוֹתָא לְמֵיסַב זָוְדִין לְעַמָּא לְמֶעְבַּד לְאֵיתָיוּתְהוֹן לְגִבְעָתָא דְבִית בִּנְיָמִין כְּכָל קְלָנָא דַעֲבַד בְּיִשְׂרָאֵל׃
11 וְאִיתְכְּנִישׁ כָּל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל לְקִרְתָא כְּגַבְרָא חַד שָׁוְן׃
12 וְשַׁלְחוּ שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל גְּבְרִין בְּכָל שִׁבְטֵי בִנְיָמִן לְמֵימַר מָה בִישְׁתָּא הָדָא דַהֲוָת בְּכוֹן׃
13 וּכְעַן אַיְתוֹ יַת גְּבְרַיָּא בְּנֵי רִישְׁעָא דִי בְּגִבְעָתָא וְנִקְטְלִינוּן וּנְפַלֵּי עֲבָדֵי בִישְׁתָּא מִיִּשְׂרָאֵל וְלָא אֲבוֹ בְּנֵי בִנְיָמִין לְקַבָּלָא לְמֵימַר אֲחֵיהוֹן
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 14 וְאִתְכְּנִישׁוּ בְּנֵי בִנְיָמִין מִן קִרְוַיָּא לְגִבְעָתָא לְמִיפַּק לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
15 וְאִתְמְנִיוּ בְּנֵי בִנְיָמִין בְּיוֹמָא הַהוּא מִן קִרְוַיָּא עֶשְׂרִין וְשִׁיתָּא אַלְפִין גַּבְרָא שָׁלְפֵי סַיְפָא בַּר מִיָּתְבֵי גִבְעָתָא אִתְמְנִיאוּ שְׁבַע מְאָה גְּבַר עוּלַיִם׃
16 מִכָּל עַמָּא הָדֵין שְׁבַע מְאָה גְּבַר עוּלַיִם גַּבְרָא גְּמִיד בִּירֵיהּ דְיַמִּינָא כָּל אִילֵּין דְשָׁדָן אַבְנָא בְּקֵילְעָא וּמְרַמְּזִין בְּבֵינַת שַׂעְרָא וְלָא מְשַׁנְּן׃
17 וְאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל אִתְמַנִּיאוּ בַּר מִדְּבֵית בִּנְיָמִין אַרְבַּע מְאָה אַלְפִין גַּבְרָא שָׁלְפֵי סַיְפָא כָּל אִילֵּין גַּבְרֵי קְרָבָא׃

‡ *Et insurrexerunt contra me viri qui Gabaa, & circundederunt contra me domum nocte, & me voluerunt occidere; & concubinam meam humiliauerunt & illuserunt ei, & mortua est.* 5

‡ *Et accepi concubinam meam, & in frusta concidi eam, & misi in omnem terminum possessionis Israel; quoniam fecerunt nephas in Israel.* 6

‡ *Ecce omnes vos filij Israel date vobis sermonem & consilium hic.* 7

‡ *Et surrexit omnis populus vt vir vnus,* 8 *dicens: Non ingrediemur vir in tabernaculum suum, & non declinabimus vir in domum suam.*

‡ *Et nunc verbum hoc quod faciemus Gabaa: Ascendemus contra eam in sorte:* 9

‡ *Et accipiamus decem viros centum ex om-* 10 *nibus tribubus Israel, & centum de mille, & mille de decem millibus ad accipiendum cibaria populo ad perficiendũ intrantibus Gabaa Beniamin iuxta omne scelus quod fecit in Israel.*

‡ *Et congregatus est omnis vir ad ciuitatem* 11 *quasi vir vnus euntes.*

‡ *Et miserunt tribus Israel viros in omnem* 12 *tribum Beniamin, dicentes: Quod scelus hoc factum in vobis?*

‡ *Et nunc tradite viros impios qui in Ga-* 13 *baa, & occidemus eos, & auferemus malum de Israel. & non voluerunt Beniamin audire vocem fratrum filiorum Israel.*

‡ *Et conuenerunt filij Beniamin de vrbibus* 14 *eorum in Gabaa egredi vt pugnent cum filiis Israel.* ‡ *Et recensiti sunt filij Beniamin in* 15 *die illo de ciuitatibus, viginti & quinque millia virorum educentium gladium, præter eos qui habitant Gabaa. hi qui recensiti sunt septingenti viri iuuenes electi*

‡ *Ex vniuerso populo ambidexteri, omnes* 16 *hi funditores iaculantes lapides ad capillum, et non aberrantes.* ‡ *Et omnis vir Israel* 17 *recensiti sunt absque filiis Beniamin, quadringenta millia virorum educentium gladium; omnes hi viri bellicosi.*

5 ‡ καὶ ἀνέστησάν ἐπ' ἐμὲ οἱ ἄνδρες οἱ τ γαβαά, καὶ
ϖεριεκύκλωσαν ἐπ' ἐμὲ τὴν οἰκίαν νυκτός, καὶ ἐμὲ ἠθέ-
λησαν ἀποκτεῖναι, καὶ τὴν παλλακήν μου ἐταπείνωσαν
καὶ ἐνέπαιξαν αὐτῇ, καὶ ἀπέθανεν.

6 ‡ καὶ ἐπελαβόμην τῆς παλλακῆς μου, καὶ ἐμέλισα
αὐτήν, καὶ ἐξαπέστειλα ἐν παντὶ ὁρίῳ κληρονομίας ἰσ-
ραήλ, ὅτι ἐποίησαν ἀφροσύνην ἐν ἰσραήλ.

7 ‡ ἰδοὺ πάντες ὑμεῖς οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ δότε αὐτοῖς λόγον
8 καὶ βουλὴν ὧδε. ‡ καὶ ἀνέστη πᾶς ὁ λαὸς ὡς ἀνὴρ εἷς
λέγων, οὐκ εἰσελευσόμεθα ἀνὴρ εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ,
καὶ οὐκ ἐκκλινοῦμεν ἀνὴρ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

9 ‡ καὶ νῦν τὸ ῥῆμα τοῦτο ὃ ποιήσομεν τῇ γαβαά, ἀνα-
10 βησόμεθα ἐπ' αὐτὴν ἐν κλήρῳ. ‡ καὶ λημψώμεθα δέ-
κα ἄνδρας τοῖς ἑκατὸν ἐκ πάσης φυλῆς τοῦ ἰσραήλ, καὶ
ἑκατὸν τοῖς χιλίοις, καὶ χιλίους τοῖς μυρίοις λαβεῖν ἐπισι-
μὸν τῷ λαῷ ἐπιτελέσαι τοῖς εἰσπορευομένοις τῇ γαβαὰ
τοῦ βενιαμὶν κατὰ πᾶσαν τὴν ἀφροσύνην ἣν ἐποίησεν
11 ἐν ἰσραήλ. ‡ καὶ συνήχθη πᾶς ἀνὴρ εἰς τὴν πόλιν
ὡς ἀνὴρ εἷς ἐρχόμενοι.

12 ‡ καὶ ἐξαπέστειλαν αἱ φυλαὶ ἰσραὴλ ἄνδρας ἐν πά-
σῃ φυλῇ βενιαμὶν λέγοντες, τίς ἡ κακία αὕτη ἡ γενομένη
ἐν ὑμῖν;

13 ‡ καὶ νῦν δότε τοὺς ἄνδρας τοὺς ἀσεβεῖς τοὺς ἐν γα-
βαά, καὶ θανατώσομεν αὐτούς, καὶ ἐξαροῦμεν κακὸν
ἐξ ἰσραήλ. καὶ οὐκ ἠθέλησαν βενιαμὶν εἰσακοῦσαι τῆς φω-
νῆς τῶν ἀδελφῶν τῶν υἱῶν ἰσραήλ.

14 ‡ καὶ συνήχθησαν οἱ υἱοὶ βενιαμὶν ἐκ τῶν πόλεων αὐ-
τῶν εἰς γαβαὰ ἐξελθεῖν εἰς πολεμῆσαι μετὰ υἱῶν ἰσραήλ.

15 ‡ καὶ ἐπεσκέπησαν οἱ υἱοὶ βενιαμὶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐ-
κείνῃ ἐκ τῶν πόλεων, εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδες ἀνδρῶν
σπωμένων ῥομφαίαν χωρὶς τῶν κατοικούντων τὴν γα-
βαά· οὗτοι οἱ ἐπεσκέπησαν ἑπτακόσιοι ἄνδρες νεανίσκοι ἐκ-
λεκτοί

16 ‡ ἐκ παντὸς τοῦ λαοῦ ἀμφοτερόδεξιοι, πάντες οὗτοι
σφενδονῖται βάλλοντες λίθους ἐπὶ τὸ τρίχα, καὶ
οὐ διαμαρτάνοντες.

17 ‡ καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ ἐπεσκέπησαν χωρὶς τῶν υἱῶν
βενιαμὶν τετρακόσιαι χιλιάδες ἀνδρῶν σπωμένων ῥομ-
φαίαν πάντες οὗτοι ἄνδρες πολεμισταί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et surrexerunt super me habitatores Gibghatha, & circuierunt super me domum in nocte: super me cogitauerunt ad occidendum, & concubinam meam afflixerunt, & mortua est. 6 Et apprehendi in concubina mea, & discerpsi eam, & misi eam in omni termino hæreditatis terræ Israel; quia fecerunt consilium peccatorum, & quod non rectum in Israel.

7 Ecce vos omnes filij Israel, date vobis verbum & consilium hic. 8 Et surrexit omnis populus vt vir vnus ad dicendum: Non ibimus vir ad tabernaculum suum, & non redibimus vir ad domum suam. 9 Et nunc, hoc verbum quod faciemus Gibghatha: Numerabimur super eam in sorte. 10 Et ducemus decem viros ad centum ad omnes tribus Israel, & centum ad mille, & mille ad decem millia, ad accipiendum commeatus populo; ad faciendum ad venire faciendum eis ad Ghilghata domus Biniamin, sicut omnem ignominiam quam fecerunt in Israel. 11 Et congregatus est omnis homo Israel ad vrbem, sicut vir vnus, æquales. 12 Et miserunt tribus Israel viros in omnibus tribubus Biniamin, ad dicendum: Quod malum hoc quod fuit in vobis? 13 Et nunc venire facite viros filios impietatis qui in Gibghatha, & occidemus eos, & extirpabimus facientes malum ex Israel. & non voluerunt filij Biniamin ad audiendum dicto fratrum suorum filiorum Israel.

14 Et numerati sunt filij Biniamin ex vrbibus ad Gibghatha, ad exeundum ad ineundum bellum cum filiis Israel.

15 Et numerati sunt filij Biniamin in die illo ex vrbibus viginti & sex mille viri euaginantes gladij; solum ex habitatoribus Gibghatha numerati sunt septingenti vir adolescens. 16 Ex omni populo hoc septingenti vir adolescens, vir impeditus in manu sua quæ dextera; omnes hi qui iacientes lapidem in funda, & proiicientes in pilum capilli, & non errantes. 17 Et viri Israel numerati sunt, præter de domo Biniamin, quadringenti mille viri euaginantes gladij; omnes hi viri facientes belli.

18 * וַיָּקֻמוּ וַיַּעֲלוּ בֵית־אֵל וַיִּשְׁאֲלוּ בֶאֱלֹהִים וַיֹּאמְרוּ
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי יַעֲלֶה־לָּנוּ בַּתְּחִלָּה לַמִּלְחָמָה עִם־
בְּנֵי בִנְיָמִן וַיֹּאמֶר יְהוָה יְהוּדָה בַּתְּחִלָּה׃
19 * וַיָּקוּמוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּבֹּקֶר וַיַּחֲנוּ עַל־הַגִּבְעָה׃
20 * וַיֵּצֵא אִישׁ יִשְׂרָאֵל לַמִּלְחָמָה עִם־בִּנְיָמִן וַיַּעַרְכוּ
אִתָּם אִישׁ־יִשְׂרָאֵל מִלְחָמָה אֶל־הַגִּבְעָה׃
21 * וַיֵּצְאוּ בְנֵי־בִנְיָמִן מִן־הַגִּבְעָה וַיַּשְׁחִיתוּ בְיִשְׂרָאֵל
בַּיּוֹם הַהוּא שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ אָרְצָה׃
22 * וַיִּתְחַזֵּק הָעָם אִישׁ יִשְׂרָאֵל וַיֹּסִפוּ לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה
בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר עָרְכוּ־שָׁם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן׃
23 * וַיַּעֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וַיִּבְכּוּ לִפְנֵי־יְהוָה עַד־הָעֶרֶב
וַיִּשְׁאֲלוּ בַיהוָה לֵאמֹר הַאוֹסִיף לָגֶשֶׁת לַמִּלְחָמָה
עִם־בְּנֵי בִנְיָמִן אָחִי וַיֹּאמֶר יְהוָה עֲלוּ אֵלָיו׃
24 * וַיִּקְרְבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי בִנְיָמִן בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי׃
25 * וַיֵּצֵא בִנְיָמִן לִקְרָאתָם מִן־הַגִּבְעָה בַּיּוֹם הַשֵּׁנִי
וַיַּשְׁחִיתוּ בִבְנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד שְׁמֹנַת עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ
אָרְצָה כָּל־אֵלֶּה שֹׁלְפֵי חָרֶב׃
26 * וַיַּעֲלוּ כָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכָל־הָעָם וַיָּבֹאוּ
בֵית־אֵל וַיִּבְכּוּ וַיֵּשְׁבוּ שָׁם לִפְנֵי יְהוָה וַיָּצוֹמוּ
בַּיּוֹם־הַהוּא עַד־הָעֶרֶב וַיַּעֲלוּ עֹלוֹת וּשְׁלָמִים
לִפְנֵי יְהוָה׃
27 * וַיִּשְׁאֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל בַּיהוָה וְשָׁם אֲרוֹן בְּרִית
הָאֱלֹהִים בַּיָּמִים הָהֵם׃
28 * וּפִינְחָס בֶּן־אֶלְעָזָר בֶּן־אַהֲרֹן עֹמֵד לְפָנָיו בַּיָּמִים
הָהֵם לֵאמֹר הַאוֹסִיף עוֹד לָצֵאת לַמִּלְחָמָה עִם־
בְּנֵי־בִנְיָמִן אָחִי אִם־אֶחְדַּל וַיֹּאמֶר יְהוָה עֲלוּ כִּי
מָחָר אֶתְּנֵנּוּ בְיָדֶךָ׃ 29 * וַיָּשֶׂם יִשְׂרָאֵל אֹרְבִים אֶל־
30 הַגִּבְעָה סָבִיב׃ * וַיַּעֲלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־בְּנֵי
בִנְיָמִן בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַיַּעַרְכוּ אֶל־הַגִּבְעָה כְּפַעַם
בְּפָעַם׃

18 * Qui ſurgentes venerunt in domum Dei, hoc eſt in Sylo, cõſuluerunt q; Deum atque dixerunt: Quis erit in exercitu noſtro princeps certaminis contra filios Bẽiamin? quibus reſpondit Dominus: Iudas
19 ſit dux veſter. * Statim q; filij Iſrael ſurgẽtes manè caſtrametati ſunt iuxta Gabaa:
20 * Et inde procedentes ad pugnam contra Beniamin, vrbem q; oppugnare cœperunt.
21 * Egreſsiq; filij Beniamin de Gabaa, occiderũt de filiis Iſrael die illo viginti duo
22 millia virorum. * Rurſum filij Iſrael & fortitudine & numero confidẽtes, in eodem loco in quo prius certauerunt aciem direxerunt: * Ita tamen vt prius aſcenderent &
23 flerent coram Domino vſque ad noctem, conſulerẽtq; eum & dicerent: Debemus vltrà procedere ad dimicandum cõtra filios Beniamin fratres noſtros, an nõ? quibus ille reſpondit: Aſcendite ad eos, & in-
24 ite certamen. * Cũq; filij Iſrael altera die contra filios Bẽiamin ad prælium proceſ-
25 ſiſſent, * Eruperunt filij Beniamin de portis Gabaa, & occurrentes eis tanta in illos cæde bacchati ſunt, vt decẽ & octo millia virorum educentium gladium proſterne-
26 rent. * Quamobrem omnes filij Iſrael venerunt in domum Dei, & ſedentes flebãt coram Domino. ieiunaueruntq; die illo vſque ad veſperam, & obtulerunt ei ho-
27 locauſta atq; pacificas victimas; * Et ſu- D per ſtatu ſuo interrogauerunt. Eo tempo-
28 re ibi erat arca fœderis Dei, * Et Phinees filius Eleazari filij Aaron præpoſitus domus. Conſuluerunt igitur Dominum atque dixerunt: Exire vltra debemus ad pugnam contra filios Beniamin fratres noſtros, an quieſcere? Quibus ait Dominus: Aſcendite; cras enim tradam eos
29 in manus veſtras. * Poſueruntque filij Iſrael inſidias per circuitum vrbis Ga-
30 baa: * Et tertia vice ſicut ſemel & bis contra Beniamin exercitum produxerunt.

תרגום יונתן

18 וְקָמוּ וּסְלִיקוּ לְבֵית אֵל וּשְׁאִילוּ בְּמֵימְרָא דַיְיָ וַאֲמָרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַן יִסַּק לָנָא בְּקַדְמֵיתָא לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם בְּנֵי בִנְיָמִין וַאֲמַר יְיָ יְהוּדָה
בְּקַדְמֵיתָא׃ 19 וְקָמוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצַפְרָא וּשְׁרוֹ עַל גִּבְעָתָא׃ 20 וּנְפַקוּ אֱנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם בְּנֵי בִנְיָמִין וְסַדְּרוּ
עִמְּהוֹן אֱנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל קְרָבָא עַל גִּבְעָתָא׃ 21 וּנְפַקוּ בְּנֵי בִנְיָמִין מִן גִּבְעָתָא וְחַבִּילוּ בְּיִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא הַהוּא עֶשְׂרִין וְתַרְתֵּין אַלְפִין גַּבְרָא
קְטִילִין רָמָן לְאַרְעָא׃ 22 וְאִיתְקִיף עַמָּא אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל וְאוֹסִיפוּ לְסַדָּרָא קְרָבָא בַּאֲתַר דְּסַדְּרוּ קְרָבָא בְּיוֹמָא קַדְמָאָה׃
23 וּסְלִיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּבְכוֹ קֳדָם יְיָ עַד רַמְשָׁא וּשְׁאִילוּ בְּמֵימְרָא דַיְיָ לְמֵימַר הַאוֹסִיף לְמִקְרַב לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם בְּנֵי בִנְיָמִין אַחַי
וַאֲמַר יְיָ סַקוּ עֲלֵיהוֹן׃ 24 וּקְרִיבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְוָת בְּנֵי בִנְיָמִין בְּיוֹמָא תִנְיָנָא׃ 25 וּנְפַקוּ דְּבֵית בִּנְיָמִין לְקַדְמוּתְהוֹן מִן
גִּבְעָתָא בְּיוֹמָא תִנְיָנָא וְחַבִּילוּ בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל עוֹד תְּמָנֵת עֲשַׂר אַלְפִין גַּבְרָא קְטִילִין רָמָן לְאַרְעָא כָּל אִילֵּין שָׁלְפֵי סַיְפָא׃
26 וּסְלִיקוּ כָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכָל עַמָּא וַאֲתוֹ לְבֵית אֵל וּבְכוֹ וִיתִיבוּ תַמָּן קֳדָם יְיָ וְצָמוּ בְּיוֹמָא הַהוּא עַד רַמְשָׁא וְאַסִּיקוּ עֲלָוָן וּנְכַסַת קוּדְשִׁין
קֳדָם יְיָ׃ 27 וּשְׁאִילוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמֵימְרָא דַיְיָ וְתַמָּן אֲרוֹן קְיָמָא דַיְיָ בְּיוֹמַיָּא הָאינוּן׃
28 וּפִינְחָס בַּר אֶלְעָזָר כַּהֲנָא קָאִים קֳדָמוֹהִי בְּיוֹמַיָּא הָאינוּן לְמֵימַר הַאוֹסִיף עוֹד לְמִיפַּק לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם בְּנֵי בִנְיָמִין אַחַי אִם
אֵיהְמְנַע וַאֲמַר יְיָ סַקוּ אֲרֵי מְחַר אֶמְסְרִינוּן בִּידָךְ׃ 29 וְשַׁוִּי יִשְׂרָאֵל כְּמַגִּין עַל גִּבְעָתָא סְחוֹר סְחוֹר׃
30 וּסְלִיקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְוָת בְּנֵי בִנְיָמִין בְּיוֹמָא תְלִיתָאָה וְסַדְּרוּ קְרָבָא עַל גִּבְעָתָא כְּזִמְנָן בְּזִמְנָן׃

* *Et ſurrexerunt & aſcenderũt in Bethel,* 18
& interrogauerunt in Deo. & dixerunt filij
Iſrael: Quis aſcendet nobis dux ad pugnãdum
cum filiis Beniamin? & dixit Dominus: Iudas
aſcendet dux.

* *Et ſurrexerunt filij Iſrael manè, &* 19
caſtrametati ſunt in Gabaa.

* *Et egreſſi ſunt vir Iſrael in bellum cum* 20
Beniamin, & caſtrametati ſunt cum ipſis vir
Iſrael in bellum contra Gabaa.

* *Et exierunt filij Beniamin de vrbe, et oc-* 21
ciderũt in Iſrael in die illa duo & viginti mil-
lia virorum ſuper terram.

* *Et confortati ſunt populus vir Iſrael, &* 22
adiecerunt ordinare bellum in loco quo ordina-
uerant illic in die prima.

* *Et aſcenderunt filij Iſrael & plorauerunt* 23
coram Domino vſque ad veſperam. & inter-
rogauerunt in Domino, dicentes: Si addam ap-
propinquare in bellum cum filiis Beniamin fra-
tris mei? & dixit Dominus: Aſcendite ad eũ.

* *Et acceſſerunt filij Iſrael contra filios Ben-* 24
iamin in die ſecunda.

* *Et exiuit Beniamin in occurſum eorum* 25
de Gabaa in die ſecunda, & occiderunt adhuc
de populo octo & decem millia virorum ſuper
terram: omnes hi educentes gladium.

* *Et aſcenderunt omnes filij Iſrael & om-* 26
nis populus, & venerunt in Bethel, & plo-
rauerunt, & ſederunt illic coram Domino. et
ieiunauerunt in die illo vſque ad veſperam, &
obtulerunt holocauſtum ſaluationis coram Do-
mino. * *Et interrogauerunt filij Iſrael* 27
in Domino, & illic arca teſtamenti Domini in
diebus illis;

* *Et Phinees filius Eleazar filij Aaron a-* 28
ſtans coram ea in diebus illis dicens: Si addã vl-
tra exire in bellum cum filiis Beniamin fratris
mei, an ceſſabo? & dixit Dominus: Aſcendite,
& cras tradam eum in manum tuam.

* *Et poſuerunt filij Iſrael inſidias in Gabaa* 29
in circuitu: * *Et aſcenderunt filij Iſrael con-* 30
tra Beniamin in die tertio, & exercitum edu-
xerunt contra Gabaa ſicut ſemel & ſemel.

18 * καὶ ἀνέστησαν καὶ ἀνέβησαν εἰς Βαιθὴλ, καὶ ἐπηρώτησαν ἐν τῷ θεῷ. καὶ εἶπαν υἱοὶ ἰσραὴλ, τίς ἀναβήσεται ἡμῖν ἀφηγούμενος πολεμῆσαι μετὰ υἱῶν Βενιαμίν; καὶ εἶπεν κύριος, Ἰούδας ἀναβήσεται ἀφηγούμενος.

19 * καὶ ἀνέστησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὸ πρωΐ, καὶ παρενέβαλον ἐπὶ τὴν γαβαά. 20 * καὶ ἐξῆλθον ἀνὴρ ἰσραὴλ εἰς πόλεμον μετὰ Βενιαμίν. καὶ παρετάξατο μετ' αὐτῶν ἀνὴρ ἰσραὴλ εἰς πόλεμον πρὸς τὴν γαβαά.

21 * καὶ ἐξῆλθον οἱ υἱοὶ Βενιαμὶν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ διέφθειραν ἐν ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ δύο καὶ εἴκοσι χιλιάδας ἀνδρῶν ἐπὶ τὴν γῆν. 22 * καὶ ἐνίσχυσαν ὁ λαὸς ἀνὴρ ἰσραήλ, καὶ προσέθεντο παρατάξασθαι πόλεμον ἐν τῷ τόπῳ ᾧ παρετάξαντο ἐκεῖ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πρώτῃ.

23 * καὶ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ, καὶ ἔκλαυσαν ἐνώπιον κυρίου ἕως ἑσπέρας. καὶ ἐπηρώτησαν ἐν κυρίῳ λέγοντες, εἰ προσθῶ προσεγγίσαι εἰς πόλεμον μετὰ υἱῶν Βενιαμὶν ἀδελφῶν μου; καὶ εἶπεν κύριος, ἀνάβητε πρὸς αὐτόν.

24 * καὶ προσῆλθοσαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς υἱοὺς Βενιαμὶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ.

25 * καὶ ἐξῆλθεν Βενιαμὶν εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν ἐκ τῆς γαβαὰ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ· καὶ διέφθειραν ἔτι ἐκ τοῦ λαοῦ ὀκτωκαίδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν ἐπὶ τὴν γῆν, πάντες οὗτοι ἐσπασμένοι ῥομφαίαν.

26 * καὶ ἀνέβησαν πάντες οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ καὶ πᾶς ὁ λαός, καὶ ἦλθοσαν εἰς Βαιθὴλ, καὶ ἔκλαυσαν, καὶ ἐκάθησαν ἐκεῖ ἔναντι κυρίου· καὶ ἐνήστευσαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἕως ἑσπέρας, καὶ ἀνήνεγκαν ὁλοκαύτωμα σωτηρίου ἔναντι κυρίου.

27 * καὶ ἐπηρώτησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν κυρίῳ, καὶ ἐκεῖ ἡ κιβωτὸς διαθήκης κυρίου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις·

28 * καὶ φινεὲς υἱὸς ἐλεάζαρ υἱοῦ ἀαρὼν παρεστηκὼς ἐνώπιον αὐτῆς ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις λέγων, εἰ προσθήσω ἔτι ἐξελθεῖν εἰς πόλεμον μετὰ υἱῶν Βενιαμὶν τοῦ ἀδελφοῦ μου, ἢ κοπάσω; καὶ εἶπεν κύριος, ἀνάβητε καὶ αὔριον παραδώσω αὐτὸν ἐν τῇ χειρί σου.

29 * Καὶ ἔθηκαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἔνεδρα ἐν τῇ γαβαὰ κύκλῳ.

30 * καὶ ἀνέβησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς τὸν Βενιαμὶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, καὶ παρετάξαντο πρὸς τὴν γαβαὰ καθὼς ἅπαξ καὶ ἅπαξ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[18] Et ſurrexerunt & aſcenderunt in Bethel, & quæſierunt in verbo Domini, & dixerunt filij Iſrael: Quis aſcendet nobis in anteriori ad ineundum bellum cum filiis Biniamin? & dixit Dominus: Iehudah in anteriori. [19] Et ſurrexerunt filij Iſrael in aurora, & poſuerunt ſuper Gibghatha. [20] Et exierunt viri Iſrael ad ineundum prœlium cum filiis Biniamin; & ordinauerunt cum illis homines Iſrael bellum ſuper Gibghatha. [21] Et exierunt filij Biniamin ex Gibghatha; & perire fecerunt in Iſrael in die illo viginti & duo mille viros interfectos proiectos ad terram. [22] Et confortatus eſt populus homo Iſrael: & addiderunt ad ordinandum bellum in loco vbi ordinauerunt prœlium ibi in die anteriori. [23] Et aſcenderunt filij Iſrael, & plorauerunt ante Dominum vſque ad veſperum, & quæſierunt in dicto Domini ad dicendum: Nũ addam ad accedendum ad ineundum bellum cum filiis Biniamin fratris mei? & dixit Dominus: Aſcendite ſuper eos. [24] Et acceſſerunt filij Iſrael ad filios Biniamin in die ſecundo.

[25] Et exierunt de domo Biniamin ad occurſum eorum ex Gibghatha in die ſecunda, & perire fecerunt in filiis Iſrael adhuc octodecim mille virum occiſos proiectos ad terram; omnes hos euaginatores gladij.

[26] Et aſcenderunt omnes filij Iſrael & omnis populus, & venerunt ad Bethel, & fleuerunt, & ſederunt ibi ante Dominum, & ieiunauerunt in die illo vſque veſperum. & aſcendere fecerunt holocauſta & munus ſanctitatis ante Dominum: [27] Et quæſierunt filij Iſrael in dicto Domini: & ibi arca fœderis Domini in diebus illis: [28] Et Pinhhazz filius Elghazar ſacerdos ſtans ante eum in diebus illis ad dicendum: Num addam adhuc ad ineundum bellum cum filiis Biniamin fratris mei, aut retinebor? & dixit Dominus; Aſcendite; nam cras tradam eos in manu tua. [29] Et poſuit Iſrael inſidias ſuper Gibghatha circum circum. [30] Et aſcenderunt filij Iſrael ad filios Biniamin in die tertio: & ordinauerunt bellum ſuper Gibghatha, ſicut tempus in tempore.

31 * וַיֵּצְאוּ בְנֵי־בִנְיָמִן לִקְרַאת הָעָם הָנְתְּקוּ מִן־
הָעִיר וַיָּחֵלּוּ לְהַכּוֹת מֵהָעָם חֲלָלִים כְּפַעַם ׀ בְּפַעַם
בַּמְּסִלּוֹת אֲשֶׁר אַחַת עֹלָה בֵית־אֵל וְאַחַת גִּבְעָתָה
בַּשָּׂדֶה כִּשְׁלשִׁים אִישׁ בְּיִשְׂרָאֵל׃
32 * וַיֹּאמְרוּ בְנֵי בִנְיָמִן נִגָּפִים הֵם לְפָנֵינוּ כְּבָרִאשֹׁנָה
וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָמְרוּ נָנוּסָה וְנִתַּקְנוּהוּ מִן־הָעִיר אֶל־
33 הַמְּסִלּוֹת׃ * וְכֹל אִישׁ יִשְׂרָאֵל קָמוּ מִמְּקוֹמוֹ וַיַּעַרְכוּ
בְּבַעַל תָּמָר וְאוֹרֵב יִשְׂרָאֵל מֵגִיחַ מִמְּקֹמוֹ מִמַּעֲרֵה־
34 גָּבַע׃ * וַיָּבֹאוּ מִנֶּגֶד לַגִּבְעָה עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אִישׁ בָּחוּר
מִכָּל־יִשְׂרָאֵל וְהַמִּלְחָמָה כְּבֵדָה וְהֵם לֹא יָדְעוּ כִּי־
35 נְגָעָה עֲלֵיהֶם הָרָעָה׃ * וַיִּגֹּף יְהוָה ׀ אֶת־בִּנְיָמִן
לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּשְׁחִיתוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּבִנְיָמִן בַּיּוֹם
הַהוּא עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה אֶלֶף וּמֵאָה אִישׁ כָּל־אֵלֶּה
שֹׁלֵף חָרֶב׃ * וַיִּרְאוּ בְנֵי־בִנְיָמִן כִּי נִגָּפוּ וַיִּתְּנוּ
36 אִישׁ־יִשְׂרָאֵל מָקוֹם לְבִנְיָמִן כִּי בָטְחוּ אֶל־הָאוֹרֵב
אֲשֶׁר שָׂמוּ עַל־הַגִּבְעָה׃
37 * וְהָאוֹרֵב הֵחִישׁוּ וַיִּפְשְׁטוּ אֶל־הַגִּבְעָה וַיִּמְשֹׁךְ
הָאוֹרֵב וַיַּךְ אֶת־כָּל־הָעִיר לְפִי־חָרֶב׃
38 * וְהַמּוֹעֵד הָיָה לְאִישׁ יִשְׂרָאֵל עִם־הָאוֹרֵב הֵרֶב
לְהַעֲלוֹתָם מַשְׂאֵת הֶעָשָׁן מִן־הָעִיר׃
39 * וַיַּהֲפֹךְ אִישׁ־יִשְׂרָאֵל בַּמִּלְחָמָה וּבִנְיָמִן הֵחֵל
לְהַכּוֹת חֲלָלִים בְּאִישׁ־יִשְׂרָאֵל כִּשְׁלשִׁים אִישׁ כִּי
אָמְרוּ אַךְ נִגּוֹף נִגָּף הוּא לְפָנֵינוּ כַּמִּלְחָמָה
40 הָרִאשֹׁנָה׃ * וְהַמַּשְׂאֵת הֵחֵלָּה לַעֲלוֹת
מִן־הָעִיר עַמּוּד עָשָׁן וַיִּפֶן בִּנְיָמִן אַחֲרָיו וְהִנֵּה עָלָה
41 כָּלִיל־הָעִיר הַשָּׁמָיְמָה׃ * וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל הָפַךְ
וַיִּבָּהֵל אִישׁ בִּנְיָמִן כִּי רָאָה כִּי־נְגָעָה עָלָיו הָרָעָה׃
42 * וַיִּפְנוּ לִפְנֵי אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶל־דֶּרֶךְ הַמִּדְבָּר
וְהַמִּלְחָמָה הִדְבִּיקָתְהוּ וַאֲשֶׁר מֵהֶעָרִים מַשְׁחִיתִים
אוֹתוֹ בְּתוֹכוֹ׃

31 *Sed & filij Bẽiamin audacter eruperũt de ciuitate, & fugiẽtes aduersarios lõgius ꝑsecuti sũt, ita vt vulnerarẽt ex eis sicut primo die & secũdo, & cẽderent per duas semitas vertẽtes terga, quarũ vna ferebatur
E in Bethel, & altera in Gabaa, atq; ꝑsternerẽt triginta circiter viros. *Putauerũt enim solito eos more cedere. Qui fugã arte simulãtes, inierũt consiliũ vt abstraherẽt eos de ciuitate, & quasi fugiẽtes ad supradictas semitas ꝑducerẽt. *Omnes itaq; filij Israel surgẽtes de sedibus suis, tetẽderunt ãciẽ in loco qui vocatur Baalthamar: insidiæ quoq; quæ circa vrbẽ erãt, paulatim se aperire cœperũt, & ab Occidẽtali vrbis parte ꝑcedere. *Sed & alia decẽ millia virorũ de vniuerso Israel habitatores vrbis ad certamina ꝑuocabãt, ingrauatũq; est bellũ cõtra filios Bẽiamin, & nõ intellexerũt ꝙ ex omni parte illis instaret interit⁹. *Percussitq; eos Dñs in cõspectu filiorum Israel, & interfecerũt ex eis in illo die viginti quinq; millia & centũ viros, omnes bellatores & educentes gladiũ. *Filij autẽ
F Bẽiamin cũ se inferiores esse vidissent, cœperũt fugere. quod cernẽtes filij Israel, dederũt eis ad fugiẽdũ locũ, vt ad ꝑparatas insidias deuenirẽt, quas iuxta vrbẽ poluerãt. *Qui cũ repẽte de latibulis surrexissẽt & Bẽiamin terga cedẽtibus daret, ingressi sunt ciuitatẽ, & ꝑcusserũt eã in ore gladij. *Signũ autẽ dederãt filij Israel his quos in insidiis collocauerãt, vt postq̃ vrbẽ cepissent, ignẽ accẽderẽt, vt ascẽdẽte in altũ fumo, captã vrbẽ demõstrarẽt. *Quod cũ cernerent filij Israel in ipso certamine positi, putauerũt enim filij Bẽiamin eos fugere, & instãtius ꝑsequebãtur cæsis de exercitu eorũ triginti viris: *vt viderũt quasi colũnam fumi de ciuitate cõscẽdere, Bẽiamin quoq; respiciẽs retro cũ captã cernerẽt ciuitatem, & flãmas in sublime ferri, *Qui prius simulauerãt fugã, versa facie fortius resistebãt. quod cùm vidissẽt filij Bẽiamin in fugam versi sunt, *& ad viam deserti ire cœperunt, illuc quoque eos aduersariis persequentibus. Sed & hi qui vrbem succenderant, occurrerunt eis.

תרגום יונתן

31 וּנְפַקוּ בְּנֵי בִנְיָמִין לְקַדְמוּת עַמָּא אִיתְנַגִידוּ מִן קִרְתָּא וּשְׁרִיאוּ לְקַטָּלָא מֵעַמָּא קְטִילִין כִּזְמַן בְּזִמַן בְּכַבַּשׁ אָרְחָתָא דְּסָלְקָא לְבֵית
אֵל וְחָרָא לְגִבְעָתָא כְּחֵילְתִין גַּבְרָא בְּיִשְׂרָאֵל׃ 32 וַאֲמַרוּ בְּנֵי בִנְיָמִין תְּבִירִין אִינוּן קֳדָמָנָא כְּקַדְמֵיתָא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲמַרוּ
נֵיפוּךְ וְנִיגּוֹדִינוּן מִן קִרְתָּא לְכִיבְשַׁיָּא׃ 33 וְכָל אֱינָשׁ יִשְׂרָאֵל קָמוּ מֵאַתְרֵיהוֹן וְסַדַּרוּ קְרָבָא בְּמֵישְׁרֵי יְרִיחוֹ וּכְמָנָא דְיִשְׂרָאֵל מְגִיחַ
מֵאַתְרֵיהּ מִמַּעֲרַת גִּבְעָתָא׃ 34 וַאֲתוֹ מְדָרוֹם לְגִבְעָתָא עַשְׂרָה אַלְפִין גְּבַר עוּלֵם מִכָּל יִשְׂרָאֵל וְעָבְדֵי קְרָבָא תַּקִיפוּ וְאִינוּן לָא יַדְעִין אֲרֵי
קְרִיבַת דְּתֵיתֵי לְהוֹן בִּישְׁתָּא׃ 35 וְתַבַּר יְיָ יָת דְּבִית בִּנְיָמִין קֳדָם יִשְׂרָאֵל וְחַבִּילוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בְּדְבִית בִּנְיָמִין בְּיוֹמָא הַהוּא עֶשְׂרִין וְחַמְשָׁא
אַלְפִין וּמְאָה גַּבְרָא כָּל אִילֵּין שָׁלְפֵי סַיְפָא׃ 36 וַחֲזוֹ בְּנֵי בִנְיָמִן אֲרֵי אִיתְבְּרוּ וְיַהֲבוּ אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל אַתְרָא לְדְבִית בִּנְיָמִן אֲרֵי אִיתְרְחִיצוּ
עַל כְּמָנָא דְשַׁוִּיאוּ עַל גִּבְעָתָא׃ 37 וּכְמָנָא אוֹחוּ וְאִתְנַגִידוּ עַל גִּבְעָתָא וְאִתְנְגִיד כְּמָנָא וּמְחָא יָת כָּל קִרְתָּא לְפִיתְגָם דְחָרָב׃
38 וְזִמְנָא הֲוָה מְתַקַּן לֶאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל עִם כְּמָנָא דְיִסְגּוֹן לְאַסָּקוּתְהוֹן יְטוּר דְּתְנַן מִן קִרְתָּא׃ 39 וְאִיתְחֲזַר אֱינָשׁ יִשְׂרָאֵל בְּקִרְבָא
וּדְבִית בִּנְיָמִין שְׁרִיאוּ לְקַטָּלָא קְטִילִין בֶּאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל כְּחֵילְתִין גַּבְרָא אֲרֵי אֲמַרוּ בְּרַם מְחָבַר תְּבִירִין אִינוּן קֳדָמָנָא כְּקִרְבָא קַדְמָאָה׃
40 וּכְמָנָא שְׁרֵי לְאַסָּקָא מִן קִרְתָּא יְטוּר דְּתְנַן וְאִיתְפְּנִיאוּ דְבִית בִּנְיָמִין לַאֲחוֹרֵיהוֹן וְהָא סְלִיק תְּנָנָא דְקִרְתָּא לְצֵית שְׁמַיָּא׃
41 וֶאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל אִיתְחֲזַר וְאִיתְבַּהִיל אֱינָשׁ בִּנְיָמִין אֲרֵי חֲזָא אֲרֵי קְרִיבַת דְּתֵיתֵי עֲלֵיהוֹן בִּישְׁתָּא׃ 42 וְאִיתְפְּנִיאוּ קֳדָם אֱינָשׁ
יִשְׂרָאֵל לְאוֹרַח מַדְבְּרָא וְעָבְדֵי קְרָבָא אַדְבְּקוּנוּן וַאֱינָשֵׁי כְּמָנָא קְמוּ מִקִּרְיֵיהוֹן קְטִילִין בְּהוֹן מִבֵּין וּמִבַּן׃

31 ‡ Et exierunt filij Beniamin in occursum populi, & attracti sunt de ciuitate. & cœperunt percutere de populo vulneratos sicut semel & semel in viis, quarum est vna ascendens in Bethel, & vna ascendens in Gabaa, quasi triginta viros in Israel.

32 ‡ Et dixerunt filij Beniamin: Interficiuntur ipsi coram nobis sicut prius. et filij Israel dixerunt: Fugiamus, & educamus eos de vrbe in vias.

33 ‡ Et omnis vir Israel surrexit de loco suo, & eduxerunt aciem in Baalthamar: & insidiæ Israel pugnabant de loco suo ab Occidente Gabaa.

34 ‡ Et venerunt è regione Gabaa decem millia virorum electorum ex omni Israel. & bellum grauatum est, et illi non cognouerunt quoniam instabat contra eos malum.

35 ‡ Et confudit Dominus Beniamin in conspectu Israel: & occiderunt filij Israel in Beniamin in die illo viginti quinque millia & centum viros: omnes hi educentes gladium.

36 ‡ Et viderunt filij Beniamin quòd fugati sunt, et dedit vir Israel locum Beniamin, quoniam sperauerunt in insidiis quas præparauerant iuxta Gabaa.

37 ‡ Et insidiæ eruperunt & effusæ sunt contra Gabaa; & abierunt insidiæ & percusserunt totam vrbem in ore gladij.

38 ‡ Et signum erat viro Israel ad insidias, gladius, vt eleuarent ipsi flammam fumi ab vrbe.

39 ‡ Et reuersi sunt vir Israel in bello. & Beniamin cœpit ferire vulneratos in viro Israel quasi triginta viros: quoniam dixerunt: Verum fugatus fugatur ipse coram nobis, sicut bellum prius.

40 ‡ Et flamma incepit ascendere de vrbe columna fumi. & respexit Beniamin post se, & ecce ascendit consumatio vrbis in cælum.

41 ‡ Et vir Israel reuersus est. & festinauit vir Beniamin, & vidit quòd tetigit se malum.

42 ‡ Et declinauit coram viro Israel in viam deserti, & bellum præuenit eum, & qui à ciuitatibus interfecerunt eum in medio eorum:

31 ‡ καὶ ἐξῆλθον ⓐ υἱοὶ βενιαμὶν εἰς ἀπάντησιν ⓒ λαοῦ καὶ ἐξελκύσθησαν ἀπὸ τῆς πόλεως· καὶ ἤρξαντο τύπτειν ἀπὸ ⓒ λαοῦ τραυματίας καθὼς ἅπαξ καὶ ἅπαξ ἐν ταῖς ὁδοῖς, ὧν ἐστὶ μία ἀναβαίνουσα εἰς βαιθήλ, καὶ μία ἀναβαίνουσα εἰς γαβαά, ὡσεὶ τριάκοντα ἄνδρας ἐν τῷ ἰσραήλ.

32 ‡ καὶ εἶπαν ⓐ υἱοὶ βενιαμὶν πεφόπονται) αὐτοὶ ἐνώπιον ἡμῶν καθὼς ἔμπροσθεν. ⓒ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ εἶπαν, φύγωμεν καὶ ἐκσπάσωμεν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πόλεως εἰς τὰς ὁδούς.

33 ‡ καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ ἀνέστη ἀπὸ ⓒ τόπου αὐτοῦ, καὶ παρετάξαντο ἐν βααλθαμάρ, καὶ τὸ ἔνεδρον ἰσραὴλ ἐπάλαιεν ἀπὸ ⓒ τόπου αὐτοῦ ἀπὸ δυσμῶν τῆς γαβαά.

34 ‡ καὶ παρεγένοντο ἐξ ἐναντίας γαβαὰ δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν ἀπὸ παντὸς ἰσραήλ. καὶ ὁ πόλεμος ἐβαρύνθη, ⓒ αὐτοὶ οὐκ ἔγνωσαν ὅτι ἀφῆπται ἐπ' αὐτοῦ ἡ κακία.

35 ‡ καὶ ἔτρωσεν κύριος τὸν βενιαμὶν κῆ προσώπον ἰσραήλ. καὶ διέφθειραν ⓐ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν τῷ βενιαμὶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰκοσιπέντε χιλιάδας καὶ ἑκατὸν ἄνδρας, πάντες οὗτοι ἀνὼμφοι ῥομφαίαν. ‡ ⓒ εἶδον ⓐ υἱοὶ βενιαμὶν ὅτι τετρώπται), καὶ ἔδωκεν ἀνὴρ ἰσραὴλ τόπον τῷ βενιαμίν, ὅτι ἦλπισαν ἐπὶ τὸ ἔνεδρον ὃ ἔταξαν πρὸς τὴν γαβαά. ‡ καὶ τὸ ἔνεδρον ὥρμησεν καὶ ἐξεχύθησαν πρὸς τὴν γαβαά. καὶ ἐπορεύθη τὸ ἔνεδρον, καὶ ἐπάταξαν ὅλην τὴν πόλιν ἐν στόματι ῥομφαίας.

38 ‡ καὶ ἡ συνταγὴ ⲓ̅ͣ̅ ϣ̅ͅ ἀνδρὶ ἰσραὴλ πρὸς τὸ ἔνεδρον, μάχαιρα, τὸ ἀνενέγκαι αὐτοῦ πυρσὸν τοῦ καπνοῦ ἀπὸ τῆς πόλεως.

39 ‡ καὶ ἀπέστρεψαν ἀνὴρ ἰσραὴλ ἐν τῷ πολέμῳ. κῆ βενιαμὶν ἤρξαντο τοῦ τύπτειν τραυματίας ἐν τῷ ἀνδρὶ ἰσραὴλ ὡς τριάκοντα ἄνδρας, ὅτι εἶπαν πλὴν τροπούμενοι τροποῦται αὐτὸς ἐναντίον ἡμῶν καθὼς ὁ πόλεμος ὁ ἔμπροσθεν.

40 ‡ κῆ ὁ πυρσὸς ἤρξατο ἀναβαίνειν ἀπὸ τῆς πόλεως στῦλος καπνοῦ. καὶ ἐπέβλεψεν βενιαμὶν ὀπίσω αὐτοῦ, ⓒ ἰδοὺ ἀνέβη ὁλοτέλεια τῆς πόλεως εἰς τὸν οὐρανόν.

41 ‡ καὶ ἀνὴρ ἰσραὴλ ἀπέστρεψεν· καὶ ἔπτοησεν ἀνὴρ βενιαμίν, καὶ εἶδεν ὅτι ἥψατο αὐτοῦ ἡ κακία.

42 ‡ καὶ ἔκλινεν ἐνώπιον ἀνδρὸς ἰσραὴλ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς ἐρήμου, καὶ ὁ πόλεμος κατέφθασεν αὐτόν, καὶ ⓐ ἀπὸ τῶν πόλεων διέφθειραν αὐτὸν ἐν μέσῳ αὐτῶν·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Et exierunt filij Biniamin ad occursum populi; extracti sunt ab vrbe, & cœperunt ad occidendum ex populo occisos sicut tempus in tempore in strata via, quæ vna quæ ascendit ad Bethel, & vna ad Gibghatha in agro vt triginta virum in Israel. 32 Et dixerunt filij Biniamin: Fracti illi ante nos sicut antea. & filij Israel dixerunt: Conuertamus, & protrahemus illos ab vrbe ad stratam. 33 Et omnis homo Israel surrexerunt ex locis eorum, & ordinauerunt bellū in planiciebus Ierihho; & insidiæ Israelis inierunt ex loco suo ex planicie Gibghatha. 34 Et venerunt ab Austro Gibghatha decem mille vir adolescens ex omni Israel, & factores belli inualuerunt, & illi non cognoscentes quòd propinquum quod veniet sibi malum. 35 Et fregit Dominus de domo Biniamin: & perire fecerunt filij Israel in domus Biniamin in die illa viginti & quinque millia & centum virum corā Israel: omnes hi euaginantes gladium. 36 Et viderunt filij Biniamin quòd fracti sunt, & dederunt homo Israel locum iis qui domus Biniamin; quia confisi sunt super insidiis quas posuerunt super Gibghatha.
37 Et insidiæ festinauerunt & extractæ sunt super Gibghatha, & extractus est insidiator, & percussit omnem vrbem ad verbum gladij.
38 Et tempus fuit constitutum homini Israel cum insidiis, quòd multiplicabunt ad ascendere faciendum eos columnam fumi ex vrbe.
39 Et reuersus est homo Israel in bello, & domus Biniamin cœperunt ad occidendum occisos in homine Israel vt triginta virum: nam dixerunt: Verùm frangi fracti illi ante nos, sicut bello anteriori. 40 Et insidia cœpit ad ascendere faciendum ex vrbe columnam fumi: & respexerunt domus Biniamin ad posteriora sua; & ecce ascendit fumus ab vrbe ad latus cælorum.
41 Et homo Israel reuersus est, & turbatus est homo Biniamin: nam vidit quòd propinquum quod veniet super illos malum.
42 Et respexerunt ante hominem Israel ad viam deserti; & facientes bellum apprehenderunt eos: & homines insidiarum surrexerunt ex vrbibus suis, occidentes in illis hinc & hinc.

43 * כִּתְּרוּ אֶת־בִּנְיָמִן הִרְדִיפֻהוּ מְנוּחָה הִדְרִיכֻהוּ עַד
44 נֹכַח הַגִּבְעָה מִמִּזְרַח שָׁמֶשׁ׃ * וַיִּפְּלוּ מִבִּנְיָמִן שְׁמֹנָה־
עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ אֶת־כָּל־אֵלֶּה אַנְשֵׁי חָיִל׃
45 * וַיִּפְנוּ וַיָּנֻסוּ הַמִּדְבָּרָה אֶל־סֶלַע הָרִמּוֹן וַיְעֹלְלֻהוּ
בַּמְסִלּוֹת חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ וַיִּדְבְּקוּ אַחֲרָיו עַד־
גִּדְעֹם וַיַּכּוּ מִמֶּנּוּ אַלְפַּיִם אִישׁ׃
46 * וַיִּהְיוּ כָּל־הַנֹּפְלִים מִבִּנְיָמִן עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה
אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב בַּיּוֹם הָהוּא אֶת־כָּל־
אֵלֶּה אַנְשֵׁי חָיִל׃
47 * וַיִּפְנוּ וַיָּנֻסוּ הַמִּדְבָּרָה אֶל־סֶלַע הָרִמּוֹן שֵׁשׁ
מֵאוֹת אִישׁ וַיֵּשְׁבוּ בְּסֶלַע רִמּוֹן אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים׃
48 * וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל שָׁבוּ אֶל־בְּנֵי בִנְיָמִן וַיַּכּוּם לְפִי־
חָרֶב מֵעִיר מְתֹם עַד־בְּהֵמָה עַד כָּל־הַנִּמְצָא גַּם כָּל־
הֶעָרִים הַנִּמְצָאוֹת שִׁלְּחוּ בָאֵשׁ׃

כא

1 * וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל נִשְׁבַּע בַּמִּצְפָּה לֵאמֹר אִישׁ מִמֶּנּוּ
לֹא־יִתֵּן בִּתּוֹ לְבִנְיָמִן לְאִשָּׁה׃
2 * וַיָּבֹא הָעָם בֵּית־אֵל וַיֵּשְׁבוּ שָׁם עַד־הָעֶרֶב לִפְנֵי
הָאֱלֹהִים וַיִּשְׂאוּ קוֹלָם וַיִּבְכּוּ בְכִי גָדוֹל׃
3 * וַיֹּאמְרוּ לָמָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָיְתָה זֹּאת
בְּיִשְׂרָאֵל לְהַפְקֵד הַיּוֹם מִיִּשְׂרָאֵל שֵׁבֶט אֶחָד׃
4 * וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיַּשְׁכִּימוּ הָעָם וַיִּבְנוּ־שָׁם מִזְבֵּחַ
וַיַּעֲלוּ עֹלוֹת וּשְׁלָמִים׃
5 * וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי אֲשֶׁר לֹא־עָלָה בַקָּהָל
מִכָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה כִּי הַשְּׁבוּעָה
הַגְּדוֹלָה הָיְתָה לַאֲשֶׁר לֹא־עָלָה אֶל־יְהוָה הַמִּצְפָּה
לֵאמֹר מוֹת יוּמָת׃ * וַיִּנָּחֲמוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־
בִּנְיָמִן אֲחִיהֶם וַיֹּאמְרוּ נִגְרַע הַיּוֹם שֵׁבֶט אֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל׃

43 *Atq; ita factum est vt ex vtraq; parte ab hostibus cæderẽtur, nec erat vlla requies
G morientiũ. Ceciderunt atque ꝓstrati sunt
44 ad Orientalẽ plagã vrbis Gabaa. *Fuerunt autẽ qui in eodẽ loco interfecti sunt decẽ & octo millia virorũ, omnes robustissimi
45 pugnatores. *Quod cùm vidissent qui remãserãt de Beniamin, fugerũt in solitudinem, & ꝓgebant ad petrã cuius vocabulũ est Remmõ. In illa quoq; fuga palãtes & in diuersa tendẽtes occiderũt quinq; milia viros. & cùm vltra tenderent ꝓsecuti sunt eos, & interfecerũt etiã alia duo mil-
46 lia. *Et sic factũ est vt omnes qui ceciderãt de Beniamin in diuersis locis, essẽt viginti quinq; millia pugnatores ad bella promptissimi. Remãserunt itaq; de omni numero Beniamin qui euadere potuerant,
47 *Et fugere in solitudinẽ, sexcenti viri; sederuntq; in petra Rẽmon mensibus qua-
48 tuor. *Regressi autem filij Israel omnes reliquias ciuitatis à viris vsq; ad iumẽta gladio ꝓcusserunt; cunctasq; vrbes & viculos Beniamin vorax flamma consumpsit.

CAP. XXI.

1 IVrauerant quoq; filij Israel in Maspha,
A & dixerunt: Nullus nostrum dabit filiis
2 Beniamin de filiabus suis vxorẽ. *Veneruntq; omnes ad domũ Dei in Sylo, & in cõspectu eius sedentes vsq; ad vesperã leuauerunt vocẽ, & magno vlulatu cœpe-
3 rũt flere, *dicẽtes: Quare dñe Deus Israel factum est hoc malũ in populo tuo, vt ho-
4 die vna tribus auferretur ex nobis? *Altera autẽ die diluculo consurgentes extruxerunt altare, obtuleruntq; ibi holocausta & pacificas victimas, *& dixerunt:
5 Quis non ascendit in exercitum Domini de vniuersis tribubus Israel? Grandi enim iuramento se constrinxerant cùm essent in
B Maspha, interfici eos qui defuissent.
6 *Ductiq; pœnitentia filij Israel super fratre suo Beniamin, cœperunt dicere: Ablata est tribus vna de Israel.

תרגום יונתן

43 טַלְטִילוּ יַת בְּנְיָמִין וּרְדָפוּנוּן מִבֵּית נְיָחֲיהוֹן טָרְדוּנוּן עַד לְקֳבֵיל גִּבְעָתָא מַדְרַח שִׁמְשָׁא׃ 44 וְאִיתְקְטָלוּ מִבְּנֵי בִנְיָמִין חְמָנְסַר
עֲשַׂר אַלְפִין גַּבְרָא כָּל אִילֵּין גַּבְרֵי עֲבָדֵי קְרָבָא׃ 45 וְאִתְפְּנִיאוּ וְאַפְכוּ לְמַדְבְּרָא לְכֵיף רִמּוֹן וְאִטְמְרוּ בְּכִיבְשַׁיָּא חַמְשָׁא אַלְפִין גַּבְרָא
וְאַדְבִּיקוּ בָּתְרֵיהוֹן עַד גִּדְעוֹם וּקְטִילוּ מִנְּהוֹן תְּרֵין אַלְפִין גַּבְרָא׃ 46 וַהֲווֹ כָּל דְּאִיתְקְטִילוּ מִבֵּית בִּנְיָמִין עֶשְׂרִין וְחַמְשָׁא אַלְפִין גַּבְרָא
שָׁלְפֵי סַיְפָא בְּיוֹמָא הַהוּא יַת כָּל אִילֵּין גַּבְרֵי עֲבָדֵי קְרָבָא׃ 47 וְאִתְפְּנִיאוּ וְאַפְכוּ לְמַדְבְּרָא לְכֵיף רִמּוֹן שִׁית מְאָה גַּבְרָא וְיָתִיבוּ בְּכֵיף רִמּוֹן
אַרְבְּעָה יַרְחִין׃ 48 וְאֻנָשׁ יִשְׂרָאֵל תָּבוּ לְוָת בְּנֵי בִנְיָמִין וּמְחוֹנוּן לְפִתְגָם דְּחָרֵב מִקִּרְוֵיהוֹן גַּמְרִינוּן עַד בְּעִירָא וְעַד כָּל דְּאִישְׁתְּכַח אַף כָּל
קִרְוַיָּא דְּאִישְׁתְּכַחָא אוֹקִידוּ בְּנוּרָא׃

כא

1 וְאֻנָשׁ יִשְׂרָאֵל קַיְימוּ בְּמִצְפְּיָא לְמֵימַר אֱנָשׁ מִנָּנָא לָא יִתֵּן בְּרָתֵיהּ לְדֵבִית בִּנְיָמִין לְאִינְתּוּ׃ 2 וַאֲתָא עַמָּא
לְבֵית אֵל וְיָתִיבוּ תַּמָּן עַד רַמְשָׁא קֳדָם יְיָ וַאֲרִימוּ קָלְהוֹן וּבְכוֹ בְּכוֹ סַגִּיא׃ 3 וַאֲמַרוּ לְמָה יְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל הֲוַת דָּא בְּיִשְׂרָאֵל לְמִסְגֵּי
יוֹמָא דֵין מִיִּשְׂרָאֵל שִׁבְטָא חַד׃ 4 וַהֲוָה בְּיוֹמָא דְבָתַר דְּיָ וְאַקְרִימוּ עַמָּא וּבְנוֹ תַּמָּן מַדְבְּחָא וְאַסִּיקוּ עֲלָוָן וְנִכְסַת קוּדְשִׁין׃
5 וַאֲמַרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַן דְּלָא סְלִיק בְּקָהָלָא מִכָּל שִׁבְטַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל לְקֳדָם יְיָ אֲרֵי שְׁבוּעָתָא רַבָּא הֲוַת לְדָלָא סְלִיק לְקֳדָם יְיָ לְמִצְפְּיָא
לְמֵימַר אִיתְקְטָלָא יִתְקְטֵיל׃ 6 וְאִתְנְחֲמוּ דְבֵית יִשְׂרָאֵל עַל דְּבֵית בִּנְיָמִין אֲחֵיהוֹן וַאֲמַרוּ אִיתְמְנַע יוֹמָא דֵין שִׁבְטָא חַד מִיִּשְׂרָאֵל׃

43 ‡ Et percusserunt Beniamin: & persecuti sunt eum post eum, & calcauerunt eum vsque ad è regione Gabaa ab oriente Solis.

44 ‡ Et ceciderunt de Beniamin octo & decem millia virorum, omnes hi viri potentes.

45 ‡ Et declinauerunt & fugerunt in desertum ad petram Remmon. & dispersi diderunt eum in viis quinque millia virorum. & adhæserunt post eum vsque ad Gadaam, & percusserunt ex eo duo millia virorum.

46 ‡ Et fuerunt omnes qui ceciderunt in Beniamin, viginti & quinque millia virorum educentium gladium in die illo; omnes isti viri potentes.

47 ‡ Et declinauerunt & fugerunt in desertũ ad petram Remmon sexcenti viri, & sederũt in petra Remmon quatuor mensibus.

48 ‡ Et vir Israel reuersus est contra filios Beniamin, & percussit eos in ore gladij de vrbe consecutiuè vsque ad iumentum, vsque ad omne inuentum in omnibus ciuitatibus; & ciuitates inuentas miserunt in ignem.

CAP. XXI.

1 ET vir Israel iurauit in Massepha dicentes: Vir ex nobis non dabit filiam suam Beniamin in vxorem.

2 ‡ Et venerunt populus in Bethel, & sederunt illic vsque ad vesperam coram Deo, et leuauerunt vocem suam, & plorauerunt fletum magnum:

3 ‡ Et dixerunt: Quare domine Deus Israel factum est hoc in Israel, vt recenseretur hodie in Israel tribus vna?

4 ‡ Et factum est die crastina, & manè surrexerunt populus, & extruxerunt illic altare, & obtulerunt holocausta & salutationis.

5 ‡ Et dixerunt filij Israel: Quis est qui non ascendit in ecclesiam de omnibus tribubus Israel ad Dominum? quoniam iuramentum magnum erat non ascendenti ad Dominum in Massepha, dicentes: Morte morietur.

6 ‡ Et consolati sunt filij Israel de Beniamin fratre suo: & dixerunt; Ablata est hodie tribus vna de Israel:

43 ‡ καὶ κατέκοψαν τὸν Βενιαμίν. καὶ ἐδίωξαν αὐτὸν καὶ ταπόδας αὐτοῦ, καὶ κατεπάτησαν αὐτὸν ἕως ἐξ ἐναντίας τῆς γαβαὰ ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου.

44 ‡ καὶ ἔπεσον ἐκ τοῦ Βενιαμὶν ὀκτωκαίδεκα χιλιάδες ἀνδρῶν· σύμπαντες οὗτοι ἄνδρες δυνατοί.

45 ‡ καὶ ἐξέκλινον καὶ ἔφυγον εἰς τὴν ἔρημον πρὸς τὴν πέτραν τὴν ῥεμμών. καὶ ἐμαλαμίσαντο αὐτὸν ἐν ταῖς ὁδοῖς πέντε χιλιάδας ἀνδρῶν. καὶ προσεκολλήθησαν ὀπίσω αὐτοῦ ἕως Γαδαάμ, καὶ ἐπάταξαν ἐξ αὐτοῦ δισχιλίους ἄνδρας.

46 ‡ καὶ ἐγένοντο πάντες οἱ πεπτωκότες ἐν τῷ Βενιαμὶν εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδες ἀνδρῶν ἀνωμάλων ῥομφαίαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, οἱ πάντες οὗτοι ἄνδρες δυνατοί.

47 ‡ καὶ ἐξέκλιναν καὶ ἔφυγον εἰς τὴν ἔρημον πρὸς τὴν πέτραν τὴν ῥεμμὼν ἑξακόσιοι ἄνδρες· καὶ ἐκάθησαν ἐν τῇ πέτρᾳ ῥεμμὼν τετράμηνον.

48 ‡ καὶ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐπέστρεψαν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς Βενιαμίν, καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς ἐν στόματι ῥομφαίας ἀπὸ πόλεως ἕως κτήνους ἕως παντὸς τοῦ ἀπαντῶντος εἰς πάσας τὰς πόλεις, καὶ τὰς πόλεις τὰς ἀπαντώσας ἐξαπέστειλαν ἐν πυρί.

κά.

1 ‡ Καὶ υἱοὶ ἰσραὴλ ὤμοσεν ἐν μασσηφὰ λέγοντες, οὐκ ἐξ ἡμῶν οὐ δώσει τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τῷ Βενιαμὶν εἰς γυναῖκα.

2 ‡ καὶ παρεγένοντο ὁ λαὸς εἰς βαιθὴλ, καὶ ἐκάθησαν ἐκεῖ ἕως ἑσπέρας ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἔκλαυσαν κλαυθμὸν μέγαν·

3 ‡ καὶ εἶπαν, ἱνατί κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἐγένηθη τοῦτο ἐν τῷ ἰσραὴλ τοῦ ἐπισκεπτῶναι σήμερον ἐν τῷ ἰσραὴλ φυλὴν μίαν;

4 ‡ καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον, καὶ ὤρθρισαν ὁ λαὸς καὶ ᾠκοδόμησαν ἐκεῖ θυσιαστήριον, καὶ ἀνήνεγκαν ὁλοκαυτώματα σωτηρίου.

5 ‡ καὶ εἶπον οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ, τίς ὁ μὴ ἀναβὰς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκ πασῶν φυλῶν ἰσραὴλ πρὸς κύριον; ὅτι ὅρκος μέγας τῷ μὴ ἀναβαίνοντι πρὸς κύριον εἰς μασσηφᾶ λέγοντες, θανάτῳ ἀποθνήσεται.

6 ‡ καὶ παρεκλήθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ περὶ βενιαμὶν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. καὶ εἶπον, ἀφήρηται σήμερον φυλὴ μία ἐξ ἰσραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

43 Dispersérunt Biniamin, & persecuti sunt eos, à domo requietionũ eorum contriuerũt eos; vsq; eregione Gibghatha ad ortum Solis.

44 Et occisi sunt ex domus Biniamin octodecim mille vir: omnes hi viri facientes bellum.

45 Et respexerunt & verterunt ad desertum ad petram Rimon, & absconditi sunt in stratis quinque mille vir, & apprehenderunt post eos vsque Gidghom, & occiderunt ex illis duo mille virum. 45 Et fuerunt omnes qui occisi sunt ex domus Biniamin viginti & quinque mille vir euaginatores ensis in die illo: omnes hi facientes belli. 47 Et respexerunt & verterunt ad desertum ad petram Rimon sex centum vir, & sederunt in petra Rimon quatuor menses. 48 Et homo Israel redierunt ad filios Biniamin, & percussérunt eos ad verbum gladij, ex vrbibus eorum consumpserunt eos vsque ad iumentum, & vsque ad omne quod inuentum est: etiam omnes vrbes quæ inuentæ sunt incenderunt in igne.

CAP. XXI.

ET homo Israel iurauit in Miszpeia ad dicendum: Homo ex nobis non dabit filiam suam iis qui domus Beniamin in vxorem. 2 Et venit populus ad Bethel, & sederunt ibi vsque ad vesperum ante Dominum, & extulerunt vocem suam, & fleuerunt fletum multum. 3 Et dixerunt: Quare domine Deus Israel fuit hoc in Israel ad deficiendum die hac ex Israel tribum vnam? 4 Et fuit in die qui post illum, & anticipauerunt populus, & ædificauerunt ibi altare, & ascendere fecerunt holocausta & oblationem sanctitatum. 5 Et dixerunt filij Israel: Quisquis non ascendit in concilium ex omnibus tribubus Israel ad-ante Dominum: nam iuramentum magnũ fuit, erga qui non ascendit ad ante Dominum ad Maszpeia ad dicendum, Occidi occidetur. 6 Et pœnitentia ducti sunt domus Israel super domus Biniamin fratres eorum, & dixerunt, Diminuta est die hac tribus vna ex Israel.

43 * כִּתְּרוּ אֶת־בִּנְיָמִן הִרְדִיפֻהוּ מְנוּחָה הִדְרִיכֻהוּ עַד
44 נֹכַח הַגִּבְעָה מִמִּזְרַח שָׁמֶשׁ׃ * וַיִּפְּלוּ מִבִּנְיָמִן שְׁמֹנָה־
עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ אֶת־כָּל־אֵלֶּה אַנְשֵׁי חָיִל׃
45 * וַיִּפְנוּ וַיָּנֻסוּ הַמִּדְבָּרָה אֶל־סֶלַע הָרִמּוֹן וַיְעֹלְלֻהוּ
בַּמְסִלּוֹת חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ וַיִּדְבְּקוּ אַחֲרָיו עַד־
גִּדְעֹם וַיַּכּוּ מִמֶּנּוּ אַלְפַּיִם אִישׁ׃
46 * וַיִּהְיוּ כָּל־הַנֹּפְלִים מִבִּנְיָמִן עֶשְׂרִים וַחֲמִשָּׁה
אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב בַּיּוֹם הָהוּא אֶת־כָּל־
אֵלֶּה אַנְשֵׁי חָיִל׃
47 * וַיִּפְנוּ וַיָּנֻסוּ הַמִּדְבָּרָה אֶל־סֶלַע הָרִמּוֹן שֵׁשׁ
מֵאוֹת אִישׁ וַיֵּשְׁבוּ בְּסֶלַע רִמּוֹן אַרְבָּעָה חֳדָשִׁים׃
48 * וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל שָׁבוּ אֶל־בְּנֵי בִנְיָמִן וַיַּכּוּם לְפִי־
חָרֶב מֵעִיר מְתֹם עַד־בְּהֵמָה עַד כָּל־הַנִּמְצָא גַּם כָּל־
הֶעָרִים הַנִּמְצָאוֹת שִׁלְּחוּ בָאֵשׁ׃

כא

1 * וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל נִשְׁבַּע בַּמִּצְפָּה לֵאמֹר אִישׁ מִמֶּנּוּ
לֹא־יִתֵּן בִּתּוֹ לְבִנְיָמִן לְאִשָּׁה׃
2 * וַיָּבֹא הָעָם בֵּית־אֵל וַיֵּשְׁבוּ שָׁם עַד־הָעֶרֶב לִפְנֵי
הָאֱלֹהִים וַיִּשְׂאוּ קוֹלָם וַיִּבְכּוּ בְכִי גָדוֹל׃
3 * וַיֹּאמְרוּ לָמָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָיְתָה זֹּאת
בְּיִשְׂרָאֵל לְהַפְקֵד הַיּוֹם מִיִּשְׂרָאֵל שֵׁבֶט אֶחָד׃
4 * וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיַּשְׁכִּימוּ הָעָם וַיִּבְנוּ־שָׁם מִזְבֵּחַ
וַיַּעֲלוּ עֹלוֹת וּשְׁלָמִים׃
5 * וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִי אֲשֶׁר לֹא־עָלָה בַקָּהָל
מִכָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוָה כִּי הַשְּׁבוּעָה
הַגְּדוֹלָה הָיְתָה לַאֲשֶׁר לֹא־עָלָה אֶל־יְהוָה הַמִּצְפָּה
לֵאמֹר מוֹת יוּמָת׃ * וַיִּנָּחֲמוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־
בִּנְיָמִן אֲחִיהֶם וַיֹּאמְרוּ נִגְרַע הַיּוֹם שֵׁבֶט אֶחָד
מִיִּשְׂרָאֵל׃

43 *Atq; ita factum est vt ex vtraq; parte ab hostibus cæderẽtur, nec erat vlla requies
G morientiũ. Ceciderunt atque ꝓstrati sunt
44 ad Orientalẽ plagã vrbis Gabaa. *Fuerunt autẽ qui in eodẽ loco interfecti sunt decẽ & octo millia virorũ, omnes robustissimi
45 pugnatores. *Quod cùm vidissent qui remãserãt de Beniamin, fugerũt in solitudinem, & ꝓgebant ad petrã cuius vocabulũ est Remmõ. In illa quoq; fuga palãtes & in diuersa tendẽtes occiderũt quinq; milia viros. & cùm vltra tenderent ꝓsecuti sunt eos, & interfecerũt etiã alia duo mil-
46 lia. *Et sic factũ est vt omnes qui ceciderãt de Beniamin in diuersis locis, essẽt viginti quinq; millia pugnatores ad bella promptissimi. Remãserunt itaq; de omni numero Beniamin qui euadere potuerant,
47 *Et fugere in solitudinẽ, sexcenti viri; sederuntq; in petra Rẽmon mensibus qua-
48 tuor. *Regressi autem filij Israel omnes reliquias ciuitatis à viris vsq; ad iumẽta gladio ꝓcusserunt; cunctasq; vrbes & viculos Beniamin vorax flamma consumpsit.

CAP. XXI.

1 IVrauerant quoq; filij Israel in Maspha,
A & dixerunt: Nullus nostrum dabit filiis
2 Beniamin de filiabus suis vxorẽ. *Veneruntq; omnes ad domũ Dei in Sylo, & in cõspectu eius sedentes vsq; ad vesperã leuauerunt vocẽ, & magno vlulatu cœpe-
3 rũt flere, *dicẽtes: Quare dñe Deus Israel factum est hoc malũ in populo tuo, vt ho-
4 die vna tribus auferretur ex nobis? *Altera autẽ die diluculo consurgentes extruxerunt altare, obtuleruntq; ibi holocausta & pacificas victimas, *& dixerunt:
5 Quis non ascendit in exercitum Domini de vniuersis tribubus Israel? Grandi enim iuramento se constrinxerant cùm essent in
B Maspha, interfici eos qui defuissent.
6 *Ductiq; pœnitentia filij Israel super fratre suo Beniamin, cœperunt dicere: Ablata est tribus vna de Israel.

תרגום יונתן

43 טַלְטִילוּ יַת בְּנְיָמִין וּרְדָפוּנוּן מִבֵּית נְיָחֲיהוֹן טָרְדוּנוּן עַד לְקֳבֵיל גִּבְעָתָא מַדְרַח שִׁמְשָׁא׃ 44 וְאִיתְקְטָלוּ מִבְּנֵי בִנְיָמִין חְמָנְסַר
עֲשַׂר אַלְפִין גַּבְרָא כָּל אִילֵּין גַּבְרֵי עֲבָדֵי קְרָבָא׃ 45 וְאִתְפְּנִיאוּ וְאַפְכוּ לְמַדְבְּרָא לְכֵיף רִמּוֹן וְאִטְמְרוּ בְּכִיבְשַׁיָּא חַמְשָׁא אַלְפִין גַּבְרָא
וְאַדְבִּיקוּ בָּתְרֵיהוֹן עַד גִּדְעוֹם וּקְטִילוּ מִנְּהוֹן תְּרֵין אַלְפִין גַּבְרָא׃ 46 וַהֲווֹ כָּל דְּאִיתְקְטִילוּ מִבֵּית בִּנְיָמִין עֶשְׂרִין וְחַמְשָׁא אַלְפִין גַּבְרָא
שָׁלְפֵי סַיְפָא בְּיוֹמָא הַהוּא יַת כָּל אִילֵּין גַּבְרֵי עֲבָדֵי קְרָבָא׃ 47 וְאִתְפְּנִיאוּ וְאַפְכוּ לְמַדְבְּרָא לְכֵיף רִמּוֹן שִׁית מְאָה גַּבְרָא וְיָתִיבוּ בְּכֵיף רִמּוֹן
אַרְבְּעָה יַרְחִין׃ 48 וְאֻנָשׁ יִשְׂרָאֵל תָּבוּ לְוָת בְּנֵי בִנְיָמִין וּמְחוֹנוּן לְפִתְגָם דְּחָרֵב מִקִּרְוֵיהוֹן גַּמְרִינוּן עַד בְּעִירָא וְעַד כָּל דְּאִישְׁתְּכַח אַף כָּל
קִרְוַיָּא דְּאִישְׁתְּכַחָא אוֹקִידוּ בְּנוּרָא׃

כא

1 וְאֻנָשׁ יִשְׂרָאֵל קַיְימוּ בְּמִצְפְּיָא לְמֵימַר אֱנָשׁ מִנָּנָא לָא יִתֵּן בְּרָתֵיהּ לְדֵבִית בִּנְיָמִין לְאִינְתּוּ׃ 2 וַאֲתָא עַמָּא
לְבֵית אֵל וְיָתִיבוּ תַּמָּן עַד רַמְשָׁא קֳדָם יְיָ וַאֲרִימוּ קָלְהוֹן וּבְכוֹ בְּכוֹ סַגִּיא׃ 3 וַאֲמַרוּ לְמָה יְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל הֲוַת דָּא בְּיִשְׂרָאֵל לְמִסְגֵּי
יוֹמָא דֵין מִיִּשְׂרָאֵל שִׁבְטָא חַד׃ 4 וַהֲוָה בְּיוֹמָא דְבָתַר דְּיָ וְאַקְרִימוּ עַמָּא וּבְנוֹ תַּמָּן מַדְבְּחָא וְאַסִּיקוּ עֲלָוָן וְנִכְסַת קוּדְשִׁין׃
5 וַאֲמַרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַן דְּלָא סְלִיק בְּקָהָלָא מִכָּל שִׁבְטַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל לְקֳדָם יְיָ אֲרֵי שְׁבוּעָתָא רַבָּא הֲוַת לְדָלָא סְלִיק לְקֳדָם יְיָ לְמִצְפְּיָא
לְמֵימַר אִיתְקְטָלָא יִתְקְטֵיל׃ 6 וְאִתְנְחֲמוּ דְבֵית יִשְׂרָאֵל עַל דְּבֵית בִּנְיָמִין אֲחֵיהוֹן וַאֲמַרוּ אִיתְמְנַע יוֹמָא דֵין שִׁבְטָא חַד מִיִּשְׂרָאֵל׃

43 ‡ Et percusserunt Beniamin: & persecuti sunt eum post eum, & calcauerunt eum vsque ad è regione Gabaa ab oriente Solis.

44 ‡ Et ceciderunt de Beniamin octo & decem millia virorum, omnes hi viri potentes.

45 ‡ Et declinauerunt & fugerunt in desertum ad petram Remmon. & dispersi diderunt eum in viis quinque millia virorum. & adhæserunt post eum vsque ad Gadaam, & percusserunt ex eo duo millia virorum.

46 ‡ Et fuerunt omnes qui ceciderunt in Beniamin, viginti & quinque millia virorum educentium gladium in die illo; omnes isti viri potentes.

47 ‡ Et declinauerunt & fugerunt in desertũ ad petram Remmon sexcenti viri, & sederũt in petra Remmon quatuor mensibus.

48 ‡ Et vir Israel reuersus est contra filios Beniamin, & percussit eos in ore gladij de vrbe consecutiuè vsque ad iumentum, vsque ad omne inuentum in omnibus ciuitatibus; & ciuitates inuentas miserunt in ignem.

CAP. XXI.

1 ET vir Israel iurauit in Massepha dicentes: Vir ex nobis non dabit filiam suam Beniamin in vxorem.

2 ‡ Et venerunt populus in Bethel, & sederunt illic vsque ad vesperam coram Deo, et leuauerunt vocem suam, & plorauerunt fletum magnum:

3 ‡ Et dixerunt: Quare domine Deus Israel factum est hoc in Israel, vt recenseretur hodie in Israel tribus vna?

4 ‡ Et factum est die crastina, & manè surrexerunt populus, & extruxerunt illic altare, & obtulerunt holocausta & salutationis.

5 ‡ Et dixerunt filij Israel: Quis est qui non ascendit in ecclesiam de omnibus tribubus Israel ad Dominum? quoniam iuramentum magnum erat non ascendenti ad Dominum in Massepha, dicentes: Morte morietur.

6 ‡ Et consolati sunt filij Israel de Beniamin fratre suo: & dixerunt; Ablata est hodie tribus vna de Israel:

43 ‡ καὶ κατέκοψαν τὸν Βενιαμίν. καὶ ἐδίωξαν αὐτὸν καὶ ταπόδας αὐτοῦ, καὶ κατεπάτησαν αὐτὸν ἕως ἐξ ἐναντίας τῆς γαβαὰ ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου.

44 ‡ καὶ ἔπεσον ἐκ τοῦ Βενιαμὶν ὀκτωκαίδεκα χιλιάδες ἀνδρῶν· σύμπαντες οὗτοι ἄνδρες δυνατοί.

45 ‡ καὶ ἐξέκλινον καὶ ἔφυγον εἰς τὴν ἔρημον πρὸς τὴν πέτραν τὴν ῥεμμών. καὶ ἐμαλαμίσαντο αὐτὸν ἐν ταῖς ὁδοῖς πέντε χιλιάδας ἀνδρῶν. καὶ προσεκολλήθησαν ὀπίσω αὐτοῦ ἕως Γαδαάμ, καὶ ἐπάταξαν ἐξ αὐτοῦ δισχιλίους ἄνδρας.

46 ‡ καὶ ἐγένοντο πάντες οἱ πεπτωκότες ἐν τῷ Βενιαμὶν εἴκοσι καὶ πέντε χιλιάδες ἀνδρῶν ἀνωμάλων ῥομφαίαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, οἱ πάντες οὗτοι ἄνδρες δυνατοί.

47 ‡ καὶ ἐξέκλιναν καὶ ἔφυγον εἰς τὴν ἔρημον πρὸς τὴν πέτραν τὴν ῥεμμὼν ἑξακόσιοι ἄνδρες· καὶ ἐκάθησαν ἐν τῇ πέτρᾳ ῥεμμὼν τετράμηνον.

48 ‡ καὶ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐπέστρεψαν ἐπὶ τοὺς υἱοὺς Βενιαμίν, καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς ἐν στόματι ῥομφαίας ἀπὸ πόλεως ἕως κτήνους ἕως παντὸς τοῦ ἀπαντῶντος εἰς πάσας τὰς πόλεις, καὶ τὰς πόλεις τὰς ἀπαντώσας ἐξαπέστειλαν ἐν πυρί.

κά.

1 ‡ Καὶ υἱοὶ ἰσραὴλ ὤμοσεν ἐν μασσηφὰ λέγοντες, οὐκ ἐξ ἡμῶν οὐ δώσει τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τῷ Βενιαμὶν εἰς γυναῖκα.

2 ‡ καὶ παρεγένοντο ὁ λαὸς εἰς βαιθὴλ, καὶ ἐκάθησαν ἐκεῖ ἕως ἑσπέρας ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἔκλαυσαν κλαυθμὸν μέγαν·

3 ‡ καὶ εἶπαν, ἱνατί κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἐγένηθη τοῦτο ἐν τῷ ἰσραὴλ τοῦ ἐπισκεπτῶναι σήμερον ἐν τῷ ἰσραὴλ φυλὴν μίαν;

4 ‡ καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον, καὶ ὤρθρισαν ὁ λαὸς καὶ ᾠκοδόμησαν ἐκεῖ θυσιαστήριον, καὶ ἀνήνεγκαν ὁλοκαυτώματα σωτηρίου.

5 ‡ καὶ εἶπον οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ, τίς ὁ μὴ ἀναβὰς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐκ πασῶν φυλῶν ἰσραὴλ πρὸς κύριον; ὅτι ὅρκος μέγας τῷ μὴ ἀναβαίνοντι πρὸς κύριον εἰς μασσηφᾶ λέγοντες, θανάτῳ ἀποθνήσεται.

6 ‡ καὶ παρεκλήθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ περὶ βενιαμὶν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. καὶ εἶπον, ἀφήρηται σήμερον φυλὴ μία ἐξ ἰσραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

43 Dispersérunt Biniamin, & persecuti sunt eos, à domo requietionũ eorum contriuerũt eos; vsq; eregione Gibghatha ad ortum Solis.

44 Et occisi sunt ex domus Biniamin octodecim mille vir: omnes hi viri facientes bellum.

45 Et respexerunt & verterunt ad desertum ad petram Rimon, & absconditi sunt in stratis quinque mille vir, & apprehenderunt post eos vsque Gidghom, & occiderunt ex illis duo mille virum. 45 Et fuerunt omnes qui occisi sunt ex domus Biniamin viginti & quinque mille vir euaginatores ensis in die illo: omnes hi facientes belli. 47 Et respexerunt & verterunt ad desertum ad petram Rimon sex centum vir, & sederunt in petra Rimon quatuor menses. 48 Et homo Israel redierunt ad filios Biniamin, & percussérunt eos ad verbum gladij, ex vrbibus eorum consumpserunt eos vsque ad iumentum, & vsque ad omne quod inuentum est: etiam omnes vrbes quæ inuentæ sunt incenderunt in igne.

CAP. XXI.

ET homo Israel iurauit in Miszpeia ad dicendum: Homo ex nobis non dabit filiam suam iis qui domus Beniamin in vxorem. 2 Et venit populus ad Bethel, & sederunt ibi vsque ad vesperum ante Dominum, & extulerunt vocem suam, & fleuerunt fletum multum. 3 Et dixerunt: Quare domine Deus Israel fuit hoc in Israel ad deficiendum die hac ex Israel tribum vnam? 4 Et fuit in die qui post illum, & anticipauerunt populus, & ædificauerunt ibi altare, & ascendere fecerunt holocausta & oblationem sanctitatum. 5 Et dixerunt filij Israel: Quisquis non ascendit in concilium ex omnibus tribubus Israel ad-ante Dominum: nam iuramentum magnũ fuit, erga qui non ascendit ad ante Dominum ad Maszpeia ad dicendum, Occidi occidetur. 6 Et pœnitentia ducti sunt domus Israel super domus Biniamin fratres eorum, & dixerunt, Diminuta est die hac tribus vna ex Israel.

ז * מַה־נַּעֲשֶׂה לָהֶם לַנּוֹתָרִים לְנָשִׁים וַאֲנַחְנוּ
נִשְׁבַּעְנוּ בַיהוָה לְבִלְתִּי תֵּת־לָהֶם מִבְּנוֹתֵינוּ
ח לְנָשִׁים: * וַיֹּאמְרוּ מִי אֶחָד מִשִּׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
לֹא־עָלָה אֶל־יְהוָה הַמִּצְפָּה וְהִנֵּה לֹא בָא־אִישׁ
אֶל־הַמַּחֲנֶה מִיָּבֵשׁ גִּלְעָד אֶל־הַקָּהָל:
ט * וַיִּתְפְּקֹד הָעָם וְהִנֵּה אֵין־שָׁם אִישׁ מִיּוֹשְׁבֵי
י יָבֵשׁ גִּלְעָד: * וַיִּשְׁלְחוּ־שָׁם הָעֵדָה שְׁנֵים־
עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ מִבְּנֵי הֶחָיִל וַיְצַוּוּ אוֹתָם לֵאמֹר לְכוּ
וְהִכִּיתֶם אֶת־יוֹשְׁבֵי יָבֵשׁ גִּלְעָד לְפִי־חָרֶב
וְהַנָּשִׁים וְהַטָּף:
יא * וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ כָּל־זָכָר וְכָל־אִשָּׁה
יֹדַעַת מִשְׁכַּב־זָכָר תַּחֲרִימוּ:
יב * וַיִּמְצְאוּ מִיּוֹשְׁבֵי יָבֵשׁ גִּלְעָד אַרְבַּע מֵאוֹת נַעֲרָה
בְתוּלָה אֲשֶׁר לֹא־יָדְעָה אִישׁ לְמִשְׁכַּב זָכָר וַיָּבִאוּ
אוֹתָם אֶל־הַמַּחֲנֶה שִׁלֹה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן:
יג * וַיִּשְׁלְחוּ כָּל־הָעֵדָה וַיְדַבְּרוּ אֶל־בְּנֵי בִנְיָמִן
אֲשֶׁר בְּסֶלַע רִמּוֹן וַיִּקְרְאוּ לָהֶם שָׁלוֹם:
יד * וַיָּשָׁב בִּנְיָמִן בָּעֵת הַהִיא וַיִּתְּנוּ לָהֶם
הַנָּשִׁים אֲשֶׁר־חִיּוּ מִנְּשֵׁי יָבֵשׁ גִּלְעָד וְלֹא־מָצְאוּ
טו לָהֶם כֵּן: * וְהָעָם נִחָם לְבִנְיָמִן כִּי־עָשָׂה
יְהוָה פֶּרֶץ בְּשִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל:
טז * וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי הָעֵדָה מַה־נַּעֲשֶׂה לַנּוֹתָרִים
לְנָשִׁים כִּי־נִשְׁמְדָה מִבִּנְיָמִן אִשָּׁה:
יז * וַיֹּאמְרוּ יְרֻשַּׁת פְּלֵיטָה לְבִנְיָמִן וְלֹא־יִמָּחֶה שֵׁבֶט
יח מִיִּשְׂרָאֵל: * וַאֲנַחְנוּ לֹא־נוּכַל לָתֶת־לָהֶם נָשִׁים
מִבְּנוֹתֵינוּ כִּי־נִשְׁבְּעוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אָרוּר נֹתֵן
יט אִשָּׁה לְבִנְיָמִן: * וַיֹּאמְרוּ הִנֵּה חַג־יְהוָה בְּשִׁלוֹ מִיָּמִים
יָמִימָה אֲשֶׁר מִצְּפוֹנָה לְבֵית־אֵל מִזְרְחָה הַשֶּׁמֶשׁ
לִמְסִלָּה הָעֹלָה מִבֵּית־אֵל שְׁכֶמָה וּמִנֶּגֶב לִלְבוֹנָה:
כ * וַיְצַוּוּ אֶת־בְּנֵי בִנְיָמִן לֵאמֹר לְכוּ וַאֲרַבְתֶּם בַּכְּרָמִים:

7 *Vnde vxores accipient? Omnes enim in commune iurauimus, nō daturos nos his
8 filias noſtras. *Idcircò dixerūt: Quis eſt de vniuerſis tribubus Iſrael, qui non aſcēdit ad Dñm in Maſpha? & ecce inuenti ſunt habitatores Iabes Galaad in illo exercitu
9 non fuiſſe. *Eo quoq; tempore cùm eſſent in Sylo, nullus ex eis ibi repertus eſt.
10 *Miſerunt itaque decē millia viros robuſtiſsimos, & præceperunt eis: Ite & percutite habitatores Iabes Galaad in ore gla
11 dij, tam vxores quàm paruulos eorū. *Et hoc erit quod obſeruare debetis: Omne generis maſculini, & mulieres quæ cognouerunt viros interficite, virgines autē re- Nu.31.c
12 ſeruate. *Inuentæq; ſunt de Iabes Galaad quadringentæ virgines quæ neſcierūt viri torum, & adduxerunt eas ad caſtra in Sylo
13 in terrā Chanaan. *Miſeruntq; nūcios ad filios Bēiamin qui erant in petra Rēmon, & præceperunt eis vt eas ſuſciperent in pa
14 ce. *Veneruntq; filij Beniamin in illo tempore, & datæ ſunt eis vxores de filiabus Iabes Galaad, alias autē non repererūt quas
15 ſimili modo traderēt. *Vniuerſuſq; Iſrael valdè doluit, & egit pœnitētiā ſup inter-
16 fectione vnius trib⁹ ex Iſrael: *Dixerūtq; maiores natu: Quid faciem⁹ reliquis qui non acceperunt vxores? Omnes in Beniamin fęminæ conciderunt: *Et magna no-
17 bis cura ingentiq́ue ſtudio prouidendum eſt, ne vna tribus deleatur ex Iſrael.
18 *Filias enim noſtras eis dare non poſſumus conſtricti iuramento & maledictione qua diximus: Maledictus qui dederit sup. eod.
19 de filiabus ſuis vxorem Beniamin. *Ceperuntq́ue conſilium atque dixerunt: Ecce ſolennitas Domini eſt in Sylo anniuerſaria quæ ſita eſt ad Septentrionem vrbis Bethel, ad Orientalem plagam vię quę de Bethel tendit ad Sychimam, & ad Meri-
20 diem oppidi Lebona. *Præceperuntq́ue filiis Beniamin atque dixerunt: Ite & latitate in vineis.

תרגום יונתן

7 מַה נַּעֲבִיד לְהוֹן לְרָאשְׁתָּאֲרוּ לִנְשִׁין וַאֲנַחְנָא קַיְימְנָא בְּמֵימְרָא דַיְיָ בְּדִיל דְּלָא לְמִתַּן לְהוֹן מִבְּנָתָנָא לִנְשִׁין: 8 וַאֲמַרוּ מַן חַד
מִשִּׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל דְּלָא סְלִיק לְקֳדָם יְיָ לְמִצְפְּיָא וְהָא לָא אֲתָא אֱנָשׁ לְמַשְׁרְיָתָא מִיָּבֵשׁ גִּלְעָד לְקָהָלָא: 9 וְאִתְמְנְיאוּ עַמָּא וְהָא לֵית
תַּמָּן אֱנָשׁ מִיָּתְבֵי יָבֵשׁ גִּלְעָד: 10 וּשְׁלַחוּ לְתַמָּן כְּנִישְׁתָּא תְּרֵי עֲשַׂר אַלְפִין גִּבָּרָא מְזָרְזֵי חֵילָא וּפַקִּידוּ יַתְהוֹן לְמֵימַר אֱזִילוּ וְהִמְחוֹן יַת
יָתְבֵי יָבֵשׁ גִּלְעָד לְפִתְגָם דְּחָרֶב וּנְשַׁיָּא וְטַפְלָא: 11 וְדֵין פִּתְגָמָא דְתַעְבְּדוּן כָּל דְּכוּרָא וְכָל אִתְּתָא דְיַדְּעָה מְשְׁכְּבֵי דְכוּרָא תְּגַמְּרוּן:
12 וְאַשְׁכַּחוּ מִיָּתְבֵי יָבֵשׁ גִּלְעָד אַרְבַּע מְאָה עֻלֵּימָן בְּתוּלָן דְּלָא יְדָעָא גְּבַר לְמִשְׁכְּבֵי דְכוּרָא וְאַיְתְיאוּ יַתְהוֹן לְמַשְׁרְיָתָא לְשִׁילֹה דִּי בְּאַרְעָא דְכְנָעַן:
13 וּשְׁלַחוּ כָּל כְּנִישְׁתָּא וּמַלִּילוּ עִם בְּנֵי בִנְיָמִין דִּי בְּכֵיף רִמּוֹן וְקָרוֹ לְהוֹן מֵילִין דְּשָׁלֵם:
14 וְתָבוּ בְּנֵי בִנְיָמִין בְּעִדָּנָא הַהִיא וְיַהֲבוּ לְהוֹן נְשִׁין דְּקַיְימוּ מִנְּשֵׁי יָבֵשׁ גִּלְעָד וְלָא סַפִּיקוּ לְהוֹן כֵּן:
15 וְעַמָּא אִתְנַחֲמוּ עַל דְּבִירַת בִּנְיָמִין אֲרֵי עֲבַד יְיָ תְּרֵעָתָא בְּשִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל: 16 וַאֲמַרוּ סָבֵי כְּנִישְׁתָּא מָה נַעֲבִיד לְדָאִישְׁתָּאֲרוּ
לִנְשִׁין אֲרֵי פְּסִיקָא מִדְּבִירַת בִּנְיָמִין אִתְּתָא: 17 וַאֲמַרוּ יְרוּתַת שֵׂיזְבָתָא לְדְבִירַת בִּנְיָמִין וְלָא יִתְמְחֵי שִׁבְטָא מִיִּשְׂרָאֵל:
18 וַאֲנַחְנָא לָא נִיכּוֹל לְמִתַּן לְהוֹן נְשִׁין מִבְּנָתָנָא אֲרֵי קַיְימוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר לִיט גַּבְרָא דְיִתֵּן אִתְּתָא לְדְבִירַת בִּנְיָמִין: 19 וַאֲמַרוּ
הָא חַגָּא קֳדָם יְיָ בְּשִׁילֹה מִזְּמַן מוֹעֵד דְּמִצְיפוּנָא לְבֵית אֵל מַדְנַח שִׁמְשָׁא לְכִבְשָׁא דְּסָלִיק מִבֵּית אֵל לְשִׁכֶם וּמְדָרוֹמָא לְלִבּוֹנָה:
20 וּפַקִּידוּ יַת בְּנֵי בִנְיָמִין לְמֵימַר אֱזִילוּ וְתִכְמְנוּן בְּכַרְמַיָּא:

* *Quid faciamus ipſis relictis in uxores? et nos iurauimus Domino ut non daremus eis de filiabus noſtris in uxores.* 7

* *Et dixerunt, Quæ una tribuum Iſrael, quæ non aſcendit ad Dominum in Maſſepha? & ecce non uenerunt uir in caſtra de Iabis Galaad in concionem.* 8

* *Et recenſitus eſt populus, & ecce non eſt illic uir de habitantibus Iabis Galaad.* 9

* *Et miſerunt illuc cõgregatio duodecim millia uirorum de filiis exercitus. & præceperunt eis dicentes: Ite & percutite omnes habitantes Iabis Galaad in ore gladij, & mulieres & populum.* 10

* *Et hic ſermo quem facietis: Omne maſculinum & omnẽ mulierem cognoſcentem lectum maſculi anathematizabitis.* 11

* *Et inuenerunt de habitantibus Iabis Galaad quadringentas puellas uirgines, quæ non cognouerunt uirum in toro maſculi: & duxerunt eas in caſtra in Sylo, quæ eſt in terra Chanaan.* 12

* *Et miſerunt omnis congregatio, et locuti ſunt ad filios Beniamin qui in petra Remmon, & uocauerunt eos in pace.* 13

* *Et reuerſus eſt Beniamin ad filios Iſrael in tempore illo, & dederunt eis mulieres, quæ erant de mulieribus Iabis Galaad. & placuit eis ſic:* 14

* *Et populus conſolatus eſt Beniamin, quoniam fecit Dominus diuiſionem in tribubus Iſrael.* 15

* *Et dixerunt maiores natu congregationis: Quid faciemus reliquis in mulieres? quoniam deleta eſt de Beniamin fœmina.* 16

* *Et dixit: Poſſeſſio ſalua Beniamin, et non deleatur tribus de Iſrael.* 17

* *Et nos non poterimus dare eis uxores de filiabus noſtris, quoniam iurauimus filij Iſrael, dicẽtes: Maledictus qui dat mulierẽ Beniamin.* 18

* *Et dixerunt: Ecce feſtum Dño in Sylo à diebus in dies quæ eſt à Septentrione Bethel ad Orientem Solis in tranſitu qui aſcendit de Bethel in Sichima, & à meridie Libani Lebona.* 19

* *Et præceperunt filiis Beniamin, dicentes:* 20
Abite & latitate in uineis:

7 * τί ποιήσωμεν αὐτοῖς τοῖς ὑπολειφθεῖσιν εἰς γυναῖκας; καὶ ἡμεῖς ὠμόσαμεν τῷ κυρίῳ τοῦ μὴ δοῦναι αὐτοῖς ἀπὸ τῶν θυγατέρων ἡμῶν εἰς γυναῖκας.

8 * καὶ εἶπον· τίς μία τῶν φυλῶν Ἰσραὴλ, ἥτις οὐκ ἀνέβη πρὸς κύριον εἰς μασσηφά; καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦλθον ἀνὴρ εἰς τὴν παρεμβολὴν ἀπὸ Ἰαβὶς Γαλαὰδ εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

9 * καὶ ἐπεσκέπη ὁ λαός, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἔστιν ἐκεῖ ἀνὴρ ἀπὸ τῶν κατοικούντων Ἰαβὶς Γαλαάδ.

10 * καὶ ἀπέστειλαν ἐκεῖ ἡ συναγωγὴ δώδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν ἀπὸ τῶν υἱῶν τῆς δυνάμεως. καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς λέγοντες, πορεύθητε καὶ πατάξατε πόλεις σὺν κατοικοῦσας Ἰαβὶς Γαλαὰδ ἐν στόματι ῥομφαίας, καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὸν λαόν.

11 * Ὃ ἔστι ὁ λόγος ὃν ποιήσετε, πᾶν ἄρσενικὸν καὶ πᾶσαν γυναῖκα γινώσκουσαν κοίτην ἄρσενος ἀναθεματίσατε.

12 * καὶ εὗρον ἀπὸ τῶν κατοικούντων Ἰαβὶς Γαλαὰδ τετρακοσίας νεάνιδας παρθένους, αἳ οὐκ ἔγνωσαν κοίτην ἄρσενος. καὶ ἤγαγον αὐτὰς εἰς τὴν παρεμ-

13 βολὴν εἰς Σηλὼ ἥ ἐστιν ἐν γῇ Χαναάν. * Καὶ ἀπέστειλαν πᾶσα ἡ συναγωγή, καὶ ἐλάλησαν πρὸς τοὺς υἱοὺς Βενιαμὶν τοὺς ἐν τῇ πέτρᾳ Ῥεμμών, καὶ ἐκάλεσαν αὐτοὺς ἐν εἰρήνῃ.

14 * καὶ ἀπέστρεψεν Βενιαμὶν πρὸς τοὺς υἱοὺς Ἰσραὴλ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς τὰς γυναῖκας, αἵτινες ἦσαν ἐκ τῶν γυναικῶν Ἰαβὶς Γαλαάδ. Καὶ οὐχ

15 οὕτως, * καὶ ὁ λαὸς παρεκλήθη τῷ Βενιαμίν, ὅτι ἐποίησεν

16 ὁ κύριος διακοπὴν ἐν ταῖς φυλαῖς Ἰσραήλ. * καὶ εἶπον οἱ πρεσβύτεροι τῆς συναγωγῆς, τί ποιήσωμεν τοῖς ὑπολοίποις εἰς τὰς γυναῖκας; ὅτι ἠφάνισαι ἐκ τοῦ Βε-

17 νιαμὶν γυνή. * καὶ εἶπεν, κληρονομία διασεσωσμένη τῷ Βενιαμὶν, καὶ οὐ μὴ ἐξαλειφθῇ φυλὴ ἐξ Ἰσραήλ.

18 * καὶ ἡμεῖς οὐ δυνησόμεθα δοῦναι αὐτοῖς γυναῖκας ἀπὸ τῶν θυγατέρων ἡμῶν, ὅτι ὠμόσαμεν οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ λέγοντες, ὑπικατάρατος ὁ διδοὺς γυναῖκα τῷ Βενιαμίν.

19 * καὶ εἶπαν, ἰδοὺ ἑορτὴ τῷ κυρίῳ ἐν Σηλὼ ἀφ' ἡμερῶν εἰς ἡμέρας ἥ ἐστιν ἀπὸ βορρᾶ τῆς Βαιθὴλ κατ' ἀνατολὰς ἡλίου ἐν τῇ ὁδῷ τῇ ἀναβαινούσῃ ἐκ Βαιθὴλ εἰς Σίκιμα καὶ ἀπὸ νότου τοῦ Λιβάνου τῆς Λεβωνά.

20 * καὶ ἐνετείλαντο τοῖς υἱοῖς Βενιαμὶν λέγοντες, ἀπέλθατε καὶ ἐνεδρεύσατε ἐν τοῖς ἀμπελῶσι·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Quid faciemus eis, iis qui relicti ſunt ad vxores? & nos iurauimus in dicto Domini, vt quod non ad dandum illis ex filiabus noſtris in vxores. 8 Et dixerunt: Quis vnus ex tribubus Iſrael qui non aſcendit ad-ante Dominum ad Miſzpeia? & ecce non venit homo ad caſtra ex Iabes Gilghad ad concilium. 9 Et numerati ſunt populus, & ecce non erat ibi homo ex habitatoribus Iabes Gilghad.

10 Et miſerunt eò congregatio duodecim mille virum ex accinctis virtutis, & iuſſerunt eos ad dicendum: Ite & delete habitatores Iabes Gilghad ad verbum gladij, & mulieres & paruulum. 11 Et hoc verbum quod facietis. Omnem maſculum, & omnem fœminam quæ cognouit concubitum maſculi, conſumetis. 12 Et inuenerunt ex habitatoribus Iabes Gilghad quadringentas puellas virgines, quæ non nouerunt virum ad concubitum maſculi; & adduxerunt eas ad caſtra ad Silo quæ in terra Chenaghan. 13 Et miſerunt omnis congregatio, & locuti ſunt cum filiis Beniamin qui in petra Rimon, & clamauerunt illis allocutiones pacis. 14 Et redierunt filij Biniamin in opportunitate illa, & dederunt illis mulieres quas viuificarunt ex mulieribus Iabes Gilghad, & non ſuffecit illis ſic.

15 Et populus ſunt compaſſi ſuper domus Biniamin, quòd fecit Dominus fracturam in tribubus Iſrael.

16 Et dixerunt ſenes congregationis: Quid faciemus iis, qui relicti ſunt ad mulieres? quoniam defecit ex domus Biniamin vxor?

17 Et dixerunt: Poſſeſſio euaſionis iis qui domus Biniamin, & non delebitur tribus ex Iſrael.

18 Et nos non poterimus ad dandum illis mulieres ex filiabus noſtris; quoniam iurauerunt filij Iſrael ad dicendum: Maledictus vir qui dabit vxorem filiis Biniamin. 19 Et dixerunt: Ecce feſtum ante Dominum in Silo à tempore ſolennitatis ad ſolennitatem, quæ à Septentrione Bethel ortu Solis, ad ſtratam quæ aſcendit à Bethel ad Sechem, & à meridie Libona.

20 Et iuſſerunt filios Biniamin ad dicendum: Ite & inſidiabimini in vineis.

21 * וּרְאִיתֶם וְהִנֵּה אִם־יֵצְאוּ בְנוֹת־שִׁילוֹ
לָחוּל בַּמְּחֹלוֹת וִיצָאתֶם מִן־הַכְּרָמִים וַחֲטַפְתֶּם לָכֶם
אֵישׁ אִשְׁתּוֹ מִבְּנוֹת שִׁילוֹ וַהֲלַכְתֶּם אֶרֶץ בִּנְיָמִן׃

21 * Cumque videritis filias Sylo ad ducendos choros ex more procedere, exite repentè de vineis, & rapite ex eis singuli
D vxores singulas, & pergite in terram Beniamin.

22 * וְהָיָה כִּי־יָבֹאוּ אֲבוֹתָם אוֹ אֲחֵיהֶם לָרוֹב
אֵלֵינוּ וְאָמַרְנוּ אֲלֵיהֶם חָנּוּנוּ אוֹתָם כִּי לֹא לָקַחְנוּ
אֵישׁ אִשְׁתּוֹ בַּמִּלְחָמָה כִּי לֹא אַתֶּם נְתַתֶּם לָהֶם
כָּעֵת תֶּאְשָׁמוּ׃

22 * Cumque venerint patres earum ac fratres, & aduersum vos queri cœperint atque iurgari, dicemus eis: Miseremini eorum. non enim rapuerunt eas iure bellantium atque victorum, sed rogantibus vt acciperent non dedistis; & à vestra parte peccatum est.

23 * וַיַּעֲשׂוּ־כֵן בְּנֵי בִנְיָמִן וַיִּשְׂאוּ נָשִׁים לְמִסְפָּרָם מִן־
הַמְּחֹלְלוֹת אֲשֶׁר גָּזָלוּ וַיֵּלְכוּ וַיָּשׁוּבוּ אֶל־נַחֲלָתָם
וַיִּבְנוּ אֶת־הֶעָרִים וַיֵּשְׁבוּ בָּהֶם׃

23 * Fecerúntq; filij Beniamin vt sibi fuerat imperatum, & iuxta numerum suũ rapuerunt sibi de his quæ ducebãt choros vxores singulas, abieruntque in possessionem suam ædificantes vrbes, & habitantes in eis.

24 * וַיִּתְהַלְּכוּ מִשָּׁם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בָּעֵת
הַהִיא אִישׁ לְשִׁבְטוֹ וּלְמִשְׁפַּחְתּוֹ וַיֵּצְאוּ מִשָּׁם אִישׁ
לְנַחֲלָתוֹ׃

24 * Filij quoq; Israel reuersi sunt per tribus & familias in tabernacula sua.

25 * בַּיָּמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ בְּיִשְׂרָאֵל אִישׁ הַיָּשָׁר
בְּעֵינָיו יַעֲשֶׂה׃

25 * In diebus illis non erat rex in Israel: sed vnusquisque, quod sibi rectum videbatur, hoc faciebat.

תרגום יונתן

21 וְתֶחֱזוּן וְהָא אִם יִפְּקוּן בְּנָת שִׁילֹה לְמֵיחַג בְּחִינְגַיָּא וְתִפְּקוּן מִן כַּרְמַיָּא וְתַחְטְפוּן לְכוֹן גְּבַר אִתְּתֵיהּ מִבְּנָת שִׁילֹה וְתֵהָכוּן לְאַרַע שִׁבְטָ
בִּנְיָמִן׃ 22 וִיהֵא אֲרֵי יֵיתוּן אֲבָהָתְהוֹן אוֹ אֲחֵיהוֹן לְמֵידַן קֳדָמָנָא וְנֵימַר לְהוֹן חָנֵינָן לְהוֹן אֲרֵי לָא סוּפֵיקָנָא לְמִיתַּן לְהוֹן
גְּבַר אִתְּתֵיהּ בְּקְרָבָא אֲרֵי לֵית אַתּוּן יָהֲבִין לְהוֹן כְּעִידַן פּוּן תְּחוֹבוּן׃
23 וַעֲבַדוּ כֵּן בְּנֵי בִנְיָמִן וּנְסִיבוּ נְשִׁין לְמִנְיָנֵיהוֹן מִן חִנְגַיָּא דִּי אֲנַסוּ וַאֲזָלוּ וְתָבוּ לַאֲחֳסָנְתְּהוֹן וּבְנוֹ יָת קִרְוַיָּא וְיַתִּיבוּ בְּהֶן׃
24 וְהַלִּיכוּ מִתַּמָּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּעִידָנָא הַהִיא גְּבַר לְשִׁבְטֵיהּ וְלִזְרָעִיתֵיהּ וּנְפַקוּ מִתַּמָּן גְּבַר לַאֲחֳסָנְתֵּיהּ׃
25 בְּיוֹמַיָּא הָאִינוּן לֵית מַלְכָּא בְּיִשְׂרָאֵל גְּבַר דְּכָשַׁר בְּעֵינוֹהִי יַעְבֵּד׃

תם ספר שופטים

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

ב א מ

* *Et videbitis, & ecce vt exierint filiæ habitantium Sylo tripudiantes in choris, et exibitis à vineis, & rapite vobis vir vxorem sibi à filiabus Sylo, & abibitis in terram Beniamin.* 21

* *Et erit quãdo venerint patres earum vel fratres eorum ad iudicandum ad nos, & dicemus ad eos: Miseremini eorum, quoniam nõ cepit vir sibi vxorem in bello, quoniam non vos dedistis eis secundum tempus quo peccastis.* 22

* *Et fecerunt sic filij Beniamin, & ceperũt vxores iuxta numerum suum à tripudiantibus, quas rapuerunt, & abierunt, & reuersi sunt in possessionem suam. & ædificauerunt sibi vrbes, & habitauerunt in eis.* 23

* *Et calcauerunt illinc filij Israel in tempore illo vir in tribum suam & in cognationem suam, & abiit illinc vir in possessionem suam.* 24

* *In diebus illis non erat rex in Israel. vir rectum in oculis suis faciebat.* 25

21 * καὶ ὄψεσθε, καὶ ἰδοὺ ὡς ἂν ἐξέλθωσιν αἱ θυγατέρες τῶν κατοικούντων συλὼ χορεύουσαι ἐν χορηγῖς, καὶ ἐξελεύσεσθε ἀπὸ τῶν ἀμπελώνων, καὶ ἁρπάσατε ὑμῖν ἀνὴρ γυναῖκα ἑαυτῷ ἀπὸ τῶν θυγατέρων συλὼ, καὶ ἀπελεύσεσθε
22 εἰς τὴν γῆν βενιαμίν. * καὶ ἔσται ὅταν ἔλθωσιν ⓐ πατέρες αὐτῶν ἢ ⓐ ἀδελφοὶ αὐτῶν κρίνεσθαι πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἐροῦμεν πρὸς αὐτούς, ἐλεήσατε αὐτούς, ὅτι οὐκ ἔλαβεν ἀνὴρ ἑαυτῷ γυναῖκα ἐν τῷ πολέμῳ, ὅτι οὐχ' ὑμεῖς δεδώκατε αὐτοῖς κατὰ τὸν καιρὸν ὃν ἐπλημμελήσατε.
23 * καὶ ἐποίησαν οὕτως ⓐ οἱ υἱοὶ βενιαμίν, καὶ ἔλαβον γυναῖκας κατὰ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἀπὸ τῶν χορευουσῶν, ὧν διήρπασαν, καὶ ἀπῆλθον, καὶ ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὴν κληρονομίαν αὐτῶν. καὶ ᾠκοδόμησαν ἑαυτοῖς πόλεις, καὶ κατῴκησαν ἐν αὐταῖς.
24 * καὶ ἐξεπάτησαν ἐκεῖθεν ⓐ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀνὴρ εἰς τὴν φυλὴν αὐτοῦ καὶ εἰς τὴν συγγένειαν αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν ἀνὴρ εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.
25 * ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις οὐκ ἦν βασιλεὺς ἐν ἰσραήλ· ἀνὴρ τὸ δίκαιον ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ἐποίει.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et aspicietis, & ecce si exierint filiæ Siloh ad feriandum in festis, & exibitis ex vineis, & rapietis vobis vir vxorem suam ex filiabus Siloh, & ducetis eas ad terram tribus Biniamin.

22 Et erit quod venient pattes earum aut fratres earum ad iudicandum ante nos, & dicemus eis: Compassi sumus illis, quia non suffecimus ad dandum eis viro vxorem suam in bello; namque non vos dantes eis, iuxta tempus, ne forte peccetis.

23 Et fecerunt sic filij Biniamin, & acceperunt mulieres ad numeros eorum ex choreis, quas rapuerunt; & iuerunt & redierunt ad possessiones suas: & ædificauerunt vrbes, & sederunt in illis.

24 Et abierunt inde filij Israel in tempore illo vir ad tribum suam & ad prosapiam suam, & exierunt inde vir ad possessionem suam.

25 In diebus illis non erat rex in Israel: vir quod rectum in oculis suis faciet.

FINIS IVDICVM.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

א

1 וַיְהִי בִּימֵי שְׁפֹט הַשֹּׁפְטִים וַיְהִי
רָעָב בָּאָרֶץ וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לֶחֶם
יְהוּדָה לָגוּר בִּשְׂדֵי מוֹאָב הוּא
וְאִשְׁתּוֹ וּשְׁנֵי בָנָיו׃

2 * וְשֵׁם הָאִישׁ אֱלִימֶלֶךְ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ נָעֳמִי וְשֵׁם־
שְׁנֵי־בָנָיו מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן אֶפְרָתִים מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה
וַיָּבֹאוּ שְׂדֵי־מוֹאָב וַיִּהְיוּ־שָׁם׃

3 *וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ אִישׁ נָעֳמִי וַתִּשָּׁאֵר הִיא וּשְׁנֵי בָנֶיהָ׃

4 * וַיִּשְׂאוּ לָהֶם נָשִׁים מֹאֲבִיּוֹת שֵׁם הָאַחַת עָרְפָּה
וְשֵׁם הַשֵּׁנִית רוּת וַיֵּשְׁבוּ שָׁם כְּעֶשֶׂר שָׁנִים׃

5 * וַיָּמֻתוּ גַם־שְׁנֵיהֶם מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן וַתִּשָּׁאֵר הָאִשָּׁה
מִשְּׁנֵי יְלָדֶיהָ וּמֵאִישָׁהּ׃

6 * וַתָּקָם הִיא וְכַלֹּתֶיהָ וַתָּשָׁב מִשְּׂדֵי מוֹאָב כִּי
שָׁמְעָה בִשְׂדֵה מוֹאָב כִּי־פָקַד יְהוָה אֶת־עַמּוֹ לָתֵת
לָהֶם לָחֶם׃

7 * וַתֵּצֵא מִן־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר הָיְתָה־שָּׁמָּה וּשְׁתֵּי
כַלֹּתֶיהָ עִמָּהּ וַתֵּלַכְנָה בַּדֶּרֶךְ לָשׁוּב אֶל־אֶרֶץ יְהוּדָה׃

8 * וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לִשְׁתֵּי כַלֹּתֶיהָ לֵכְנָה שֹּׁבְנָה אִשָּׁה
לְבֵית אִמָּהּ יַעַשׂ יְהוָה עִמָּכֶם חֶסֶד כַּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם
עִם־הַמֵּתִים וְעִמָּדִי׃

9 * יִתֵּן יְהוָה לָכֶם וּמְצֶאןָ מְנוּחָה אִשָּׁה בֵּית אִישָׁהּ
וַתִּשַּׁק לָהֶן וַתִּשֶּׂאנָה קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה׃

10 * וַתֹּאמַרְנָה לָהּ כִּי־אִתָּךְ נָשׁוּב לְעַמֵּךְ׃

11 * וַתֹּאמֶר נָעֳמִי שֹׁבְנָה בְנֹתַי לָמָּה תֵלַכְנָה עִמִּי
הַעוֹד־לִי בָנִים בְּמֵעַי וְהָיוּ לָכֶם לַאֲנָשִׁים׃

12 * שֹׁבְנָה בְנֹתַי לֵכֶן כִּי זָקַנְתִּי מִהְיוֹת לְאִישׁ כִּי
אָמַרְתִּי יֶשׁ־לִי תִקְוָה גַּם הָיִיתִי הַלַּיְלָה לְאִישׁ וְגַם
יָלַדְתִּי בָנִים׃

RVTH. Tranſlat.B.Hieronymi.

INCIPIT LIBER
RVTH.
CAP. I.

1 A IN diebus vnius Iudicis, quando Iudices præerant, facta eſt fames ī terra. abiitqúe homo de Bethleé Iuda vt peregrinaretur in regione Moabitide cum
2 vxore ſua ac duobus liberis. * Ipſe vocabatur Elimelech, & vxor eius Noemi, & duo filij alter Maalon, & alter Chelion, Ephratæi de Bethleem Iuda. Ingreſsiqúe regionem Moabitidem, morabantur ibi.
3 * Et mortuus eſt Elimelech maritus
4 Noemi, remanſitqúe ipſa cum filiis. *Qui acceperunt vxores Moabitidas, quarum vna vocabatur Orpha, alteraqúe Ruth.
5 Manſeruntqúe ibi decem annis, *Et ambo mortui ſunt, Maalon videlicet & Chelion; remanſitqúe mulier orbata duobus
6 liberis ac marito. * Et ſurrexit vt in patriam pergeret cum vtraque nuru ſua de regione Moabitide. Audierat enim quòd
B reſpexiſſet Dominus populum ſuum, &
7 dediſſet eis eſcas. *Egreſſa eſt itaque de loco peregrinationis ſuæ cum vtraque nuru, & iam in via reuertendi poſita in ter-
8 ram Iuda, *Dixit ad eas: Ite in domum matris veſtræ. Faciat vobiſcum Dominus miſericordiam, ſicut feciſtis cum mortuis
9 & mecum. *Det vobis inuenire requiem in domibus virorum quos ſortituræ eſtis. Et oſculata eſt eas. Quæ eleuata voce flere
10 cœperunt, * Et dicere: Tecum pergemus ad populum tuum.
11 * Quibus illa reſpondit: Reuertimini filiæ mi. cur venitis mecum? num vltra habebo filios in vtero meo, vt viros ex me ſperare poſsitis?
12 * Reuertimini filiæ mi, & abite. iam enim ſenectute confecta ſum, nec apta vinculo coniugali. Etiam ſi poſſem hac nocte concipere & parere filios,

תרגום

א

והוה בְּיוֹמֵי נָגוֹד נְגוֹדַיָּא וְהֻוָה כְּפַן תַּקִּיף בְּאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וּנְפַק גַּבְרָא רַבָּא מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה לְדוּר בְּחַקַל מוֹאָב הוּא
וְאִנְתְּתֵיהּ וּתְרֵין בְּנוֹי׃ 2 וְשׁוּם גַּבְרָא אֱלִימֶלֶךְ וְשׁוּם אִנְתְּתֵיהּ נָעֳמִי וְשׁוּם תְּרֵין בְּנוֹי מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן רַבְנִין מִן בֵּית
לֶחֶם יְהוּדָה וַאֲתוֹ עַד חַקַל מוֹאָב וַהֲווֹ תַמָּן רוֹפִילִין׃ 3 וּמִית אֱלִימֶלֶךְ בַּעְלָהּ דְנָעֳמִי וְאִשְׁתַּאַרַת הִיא אַרְמְלָא וּתְרֵין בְּנָהָא יַתְמִין׃
4 וּנְסִבוּ לְהוֹן נְשִׁין נוֹכְרָאִין מִן בְּנָת מוֹאָב שׁוּם חֲדָא עָרְפָּה וְשׁוּם תִּנְיָתָא רוּת וְיָתִיבוּ תַמָּן כְּזִמַן עֲשַׂר שְׁנִין׃ 5 וּמִיתוּ אַף תַּרְוֵיהוֹן
מַחְלוֹן וְכִלְיוֹן וְאִשְׁתַּאַרַת אִתְּתָא מִתְּרֵין בְּנָהָא וְאַרְמְלָא מִבַּעְלָהּ׃ 6 וְקָמַת הִיא וְכַלָּתָהָא וְתָבַת מֵחַקַל מוֹאָב אֲרוֹם אִתְגְּלֵית
בְּחַקַל מוֹאָב אֲרוֹם דְּכַר יְיָ יַת עַמֵּיהּ בֵּית יִשְׂרָאֵל לְמִיתַן לְהוֹן לַחְמָא׃ 7 וְנִפְקַת מִן אַתְרָא דַהֲוָת תַמָּן וְתַרְתֵּין כַּלָּתָהָא עִמָּהּ וּמְהַלְכָן
בְּאָרְחָא לְמֵיתַב לְאַרַע יְהוּדָה׃ 8 וַאֲמָרַת נָעֳמִי לְתַרְתֵּין כַּלָּתָהָא אֵזִילָנָא תְּוֻבְנָא אִתָּא לְבֵית אִמָּהּ יַעְבֵּיד יְיָ עִמְּכֶן טִיבוּ כְּמָא דַעֲבַרְתּוּן
עִם בַּעֲלֵיכֶן שְׁכִיבַיָּא דְסָרִיבְתּוּן לְמֵיסַב גְּבָרִין בָּתַר מוֹתֵיהוֹן וְעִמִּי דְזַנְחְתּוּן וְסוֹבַרְתּוּן יָתִי׃ 9 יְהַב יְיָ לְכוֹן אַגַּר שְׁלִיךְ עַל טִיבוּתָא דַעֲבַרְתּוּן
לִי וְתִשְׁכְּחוּן נְיָחָא כָּל חֲדָא וַחֲדָא לְבֵית בַּעְלָהָא וּנְטַלָן קָלְהוֹן וּבְכָיָאן׃ 10 וַאֲמַרָן לָהּ לָא נְתוּב לְעַמָּנָא אֲרוֹם אֱלָהַיִן עִימֵךְ
נְיתוּב לְעַמֵּךְ׃ 11 וַאֲמָרַת נָעֳמִי תְּבֶנָא בְּרָתַי לְמָה אַתּוּן אָזְלָן עִמִּי הַעַד כְּעַן אִית לִי וַלְדִין בִּמְעֵי וִיהוֹן לְכוֹן לְגַבְרִין׃ 12 תְּבֶנָא בְּרָתַי אֵזִילָנָא
לְעַמְכוֹן אֲרוֹם סִיבִית מִלְּמֶהֱוֵי מִבַּעְלָא לְגַבַר אֲנָא רֵיבָא אִית לִי סְבַר בְּרַם הֲוֵיתִי מִבַּעְלָא בְּלֵילְיָא וּבְרַם הֲוֵיתִי יָלְדָא בְנִין׃

RVTH.

CAPVT I.

ET factum est in diebus cùm iudicarent Iudices, & fuit fames in terra; & abijt vir de Bethleem Iuda vt peregrinaretur in agro Moab, ipse & vxor eius, & duo filij eius. 1

‡ Et nomen viro Elimelech, & nomen vxori eius Noomi, & nomen duobus filiis eius Maalon & Cheleon, Ephrathæi de terra Iuda. & venerunt in agrum Moab, et fuerunt illic. 2

‡ Et mortuus est Elimelech vir Noomi, & remansit mulier ipsa & duo filij eius. 3

‡ Et acceperunt sibi vxores Moabitidas, nomen vni Orpha, & nomen secundæ Ruth. & habitauerunt ibi quasi decem annis. 4

‡ Et mortui sunt & ambo Maalon & Cheleon; & remansit mulier à duobus filiis suis, & à viro suo. 5

‡ Et surrexit ipsa & duæ nurus eius, et reuersæ sunt de agro Moab; quoniam audierunt in agro Moab quòd visitauit Dominus populum suum, vt daret eis panes. 6

‡ Et egressa est de loco vbi erat illic, & duæ nurus eius cum ipsa; & abierunt in via vt reuerterentur in terram Iuda. 7

‡ Et dixit Noomi duabus nuribus suis: Ite iam reuertimini vnaquæque in domum matris suæ. faciat Dominus vobiscum misericordiam, sicut feciſtis cum mortuis & mecum. 8

‡ Det Dominus vobis & inueniatis requiem quælibet in domo viri sui. Et osculata est eas: & eleuauerunt vocem suam & plorauerunt. 9

‡ Et dixerunt ei: Tecum reuertemur ad populum tuum. 10

‡ Et dixit Noomi: Reuertimini iam filiæ meæ: cur venitis mecum? num vltra mihi filij in vtero meo, & erunt vobis in viros? 11

‡ Reuertimini filiæ meæ, abite iam; quoniam consenui vt non sim viro: quia dixi; Est mihi substãtia vt sim ego viro, & pariã filios: 12

ΡΟΥΘ.

α΄.

1 ΚΑΙ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἐν τῷ κρίνειν τοὺς κριτὰς, καὶ ἐγένετο λιμὸς ἐν τῇ γῇ, καὶ ἐπορεύθη ἀνὴρ ἀπὸ βηθλεὲμ τῆς ἰουδαίας τοῦ παροικῆσαι ἐν ἀγρῷ μωάβ αὐτὸς καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ.

2 ‡ καὶ ὄνομα τῷ ἀνδρὶ ἐλιμέλεχ, καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ νοομί· καὶ ὄνομα τοῖς δυσὶν υἱοῖς αὐτοῦ μααλὼν καὶ χελεών, ἐφραθαῖοι ἐκ γῆς ἰούδα. καὶ ἦλθοσαν εἰς ἀγρὸν μωάβ, καὶ ἦσαν ἐκεῖ.

3 ‡ καὶ ἀπέθανεν ἐλιμέλεχ ὁ ἀνὴρ τῆς νοομί, καὶ κατελείφθη ἡ γυνὴ αὐτῆ καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτῆς.

4 ‡ καὶ ἐλάβοσαν ἑαυτοῖς γυναῖκας μωαβίτιδας, ὄνομα τῇ μιᾷ ὀρφὰ καὶ ὄνομα τῇ δευτέρᾳ ρούθ. καὶ κατῴκησαν ἐκεῖ ὡς δέκα ἔτη.

5 ‡ καὶ ἀπέθανον καί γε ἀμφότεροι μααλὼν καὶ χελεών. καὶ κατελείφθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῶν δύο υἱῶν αὐτῆ καὶ ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς.

6 ‡ καὶ ἀνέστη αὐτὴ καὶ αἱ δύο νύμφαι αὐτῆς, καὶ ἀπέστρεψαν ἐξ ἀγροῦ μωάβ, ὅτι ἤκουσαν ἐν ἀγρῷ μωάβ ὅτι ἐπεσκέψατο κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ τοῦ δοῦναι αὐτοῖς ἄρτους.

7 ‡ καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ τόπου οὗ ἦν ἐκεῖ καὶ αἱ δύο νύμφαι αὐτῆς μετ' αὐτῆς, καὶ ἐπορεύοντο ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἀποστρέψαι εἰς γῆν ἰούδα.

8 ‡ καὶ εἶπεν νοομὶ ταῖς δυσὶ νύμφαις αὐτῆς, πορεύθητε δὴ ἀποστράφητε ἑκάστη εἰς οἶκον μητρὸς αὐτῆς. ποιήσαι κύριος μεθ' ὑμῶν ἔλεος, καθὼς ἐποιήσατε μετὰ τῶν τεθνηκότων καὶ μετ' ἐμοῦ.

9 ‡ δῴη κύριος ὑμῖν καὶ εὕρητε ἀνάπαυσιν ἑκάστη ἐν οἴκῳ ἀνδρὸς αὐτῆς. καὶ κατεφίλησεν αὐτάς, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἔκλαυσαν.

10 ‡ καὶ εἶπον αὐτῇ, μετὰ σοῦ ἀποστρέψομεν ἀπὸ τὸν λαόν
11 σου. ‡ καὶ εἶπεν νοομί, ἀποστράφητε θυγατέρες μου, ἱνατί πορεύεσθε μετ' ἐμοῦ; μὴ ἔτι μοι υἱοὶ ἐν τῇ κοιλίᾳ μου, καὶ ἔσονται ὑμῖν εἰς ἄνδρας;

12 ‡ ἀποστράφητε θυγατέρες μου, πορεύθητε δή, ὅτι γεγήρακα τοῦ μὴ εἶναι ἀνδρί· διότι εἶπα, ἔστι μοι ὑπόστασις τοῦ γενηθῆναί με ἀνδρὶ καὶ τέξομαι υἱούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

Interprete B. Aria Montano.

CAPVT I.

ET fuit in diebus ducere duces, & fuit fames fortis in terra Israel, & exiit vir magnus de Bethlehhem Iehudah ad hospitandum in agro Moab, ipse & vxor eius, & duo filij eius. [1] Et nomen viri Elimelech, & nomen vxoris eius Naghami, & nomen duorum filiorum eius Mahhalon & Chilion magnates ex Bethlehhem Iehuda; & venerunt vsque ad agrum Moab, & fuerunt ibi gratiosi. [3] Et mortuus est Elimelech maritus ipsius Naghami, & relicta est illa vidua, & duo filij eius pupilli. [4] Et tulerunt sibi mulieres alienigenas de filiabus Moab, nomen vnius Gharphah, & nomen secundæ Ruth. & sederunt ibi vt tempus decem annorum. [5] Et mortui sunt etiã duo illi Mahhalõ & Chiliõ, & relicta est mulier orbata ex duobus filiis suis, & vidua ex marito suo. [6] Et surrexit ipsa & nurus eius, & reuersa est ab agro Moab; quoniã euãgelizata fuit in agro Moab quòd recordatus est Dñs populi sui domus Israel ad dãdũ illis panem. [7] Et exiit ex loco quo fuit ibi, & duæ nurus eius cũ ea; & ambulantes in via ad redeundum ad terram Iehudah. [8] Et dixit Naghami duabus nurubus suis: Ite redite mulier ad domũ matris suæ: faciet Dominus vobiscum bonum, sicut id quod feciſtis cum maritis vestris dormientibus, quòd renuiſtis ad accipiendum viros post mortem eorum; & mecum, quòd aluiſtis & sustentaſtis me. [9] Dabit Dominus vobis mercedem perfectam super misericordia quã feciſtis mihi; & inuenietis requiem vnaquęque ad domum mariti sui. & osculata est eas; & leuauerunt vocem suam & fleuerunt. [10] Et dixerunt illi: Non reuertemur ad populum noſtrum: verũtamen tecum reuertemur ad terram tuam. [11] Et dixit Naghami: Redite filiæ meæ: ad quid vos venitis mecum? num vsque nunc sunt mihi nati in visceribus meis, & erũt vobis in viros? [12] Redite filiæ meæ, & ite ad populos vestros: etenim senui ab esse maritatam viro: quia dixi, Vtinam ego puella! est mihi expectatio? profectò fui maritata in nocte, & profectò fui pariens filios.

13 * הֲלָהֵן תְּשַׁבֵּרְנָה עַד אֲשֶׁר יִגְדָּלוּ הֲלָהֵן תֵּעָגֵנָה
לְבִלְתִּי הֱיוֹת לְאִישׁ אַל בְּנֹתַי כִּי־מַר־לִי מְאֹד מִכֶּם
14 כִּי־יָצְאָה בִי יַד־יְהוָה׃ * וַתִּשֶּׂנָה קוֹלָן וַתִּבְכֶּינָה
עוֹד וַתִּשַּׁק עָרְפָה לַחֲמוֹתָהּ וְרוּת דָּבְקָה בָּהּ׃
15 * וַתֹּאמֶר הִנֵּה שָׁבָה יְבִמְתֵּךְ אֶל־עַמָּהּ וְאֶל־
אֱלֹהֶיהָ שׁוּבִי אַחֲרֵי יְבִמְתֵּךְ׃
16 * וַתֹּאמֶר רוּת אַל־תִּפְגְּעִי־בִי לְעָזְבֵךְ לָשׁוּב
מֵאַחֲרָיִךְ כִּי אֶל־אֲשֶׁר תֵּלְכִי אֵלֵךְ וּבַאֲשֶׁר תָּלִינִי
אָלִין עַמֵּךְ עַמִּי וֵאלֹהַיִךְ אֱלֹהָי׃
17 * בַּאֲשֶׁר תָּמוּתִי אָמוּת וְשָׁם אֶקָּבֵר כֹּה יַעֲשֶׂה
יְהוָה לִי וְכֹה יֹסִיף כִּי הַמָּוֶת יַפְרִיד בֵּינִי וּבֵינֵךְ׃
18 * וַתֵּרֶא כִּי־מִתְאַמֶּצֶת הִיא לָלֶכֶת אִתָּהּ
19 וַתֶּחְדַּל לְדַבֵּר אֵלֶיהָ׃ * וַתֵּלַכְנָה שְׁתֵּיהֶם עַד־
בּוֹאָנָה בֵּית לֶחֶם וַיְהִי כְּבֹאָנָה בֵּית לֶחֶם וַתֵּהֹם כָּל־
הָעִיר עֲלֵיהֶן וַתֹּאמַרְנָה הֲזֹאת נָעֳמִי׃
20 * וַתֹּאמֶר אֲלֵיהֶן אַל־תִּקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי קְרֶאן לִי
מָרָא כִּי־הֵמַר שַׁדַּי לִי מְאֹד׃
21 * אֲנִי מְלֵאָה הָלַכְתִּי וְרֵיקָם הֱשִׁיבַנִי יְהוָה לָמָּה
תִקְרֶאנָה לִי נָעֳמִי וַיהוָה עָנָה בִי וְשַׁדַּי הֵרַע־לִי׃
22 * וַתָּשָׁב נָעֳמִי וְרוּת הַמּוֹאֲבִיָּה כַלָּתָהּ עִמָּהּ הַשָּׁבָה
מִשְׂדֵי מוֹאָב וְהֵמָּה בָּאוּ בֵית לֶחֶם בִּתְחִלַּת קְצִיר
שְׂעֹרִים׃ ב
1 * וּלְנָעֳמִי מֹיֹדַע לְאִישָׁהּ אִישׁ גִּבּוֹר חַיִל מִמִּשְׁפַּחַת
2 אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמוֹ בֹּעַז׃ * וַתֹּאמֶר רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה אֶל־
נָעֳמִי אֵלְכָה־נָּא הַשָּׂדֶה וַאֲלַקְטָה בַשִּׁבֳּלִים אַחַר
אֲשֶׁר אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינָיו וַתֹּאמֶר לָהּ לְכִי בִתִּי׃
3 * וַתֵּלֶךְ וַתָּבוֹא וַתְּלַקֵּט בַּשָּׂדֶה אַחֲרֵי הַקֹּצְרִים
וַיִּקֶר מִקְרֶהָ חֶלְקַת הַשָּׂדֶה לְבֹעַז אֲשֶׁר מִמִּשְׁפַּחַת
4 אֱלִימֶלֶךְ׃ * וְהִנֵּה־בֹעַז בָּא מִבֵּית לֶחֶם וַיֹּאמֶר
לַקּוֹצְרִים יְהוָה עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרֶכְךָ יְהוָה׃

13 *Si eos expectare velitis donec crescãt &
annos pubertatis impleãt, antè eritis ve-
C tulæ quã nubatis. nolite quęso filię mi fa-
cere hoc; quia vestra ãgustia magis me p̃-
mit, & egressa est manus Dñi contra me.
14 *Eleuata igitur voce, rursũ flere cœperũt.
Orpha osculata est socrum, ac reuersa est:
15 Ruth adhæsit socrui suæ. *Cui dixit Noe-
mi: En reuersa est cognata tua ad populũ
16 suũ & ad deos suos; vade cũ ea. *Quæ re-
spõdit: Ne aduerseris mihi, vt relinquã te
& abeã. quocũq; enim ꝑrexeris, ꝑgã: & vbi 2.Reg. 15.c.
morata fueris, & ego pariter morabor. po
pulus tuus populus meus, & Deus tuus
17 Deus meus. *Quæ te terra suscepit moriẽ
tẽ, in ea moriar, ibiq́; locũ accipiã sepul-
turæ. Hæc mihi faciat Dñs, & hæc addat
18 si nõ sola mors me & te separauerit. *Vidẽs
D ergo Noemi ꝙ obstinato Ruth aĩo decre
uisset secũ ꝑgere, aduersari noluit, nec ad
19 suos vltra reditũ ꝑsuadere. *Profectæq́ue
sunt simul, & venerũt in Bethleẽ. quibus
vrbẽ ingressis, velox apud cũctos fama ꝑ-
crebuit: dicebantq́; mulieres: Hæc est illa
20 Noemi? *Quib⁹ ait: Ne vocetis me Noe-
mi, id est, pulchrã; sed vocate me Mara, id
est amarã: quia amaritudine valde reple-
21 uit me oĩpotẽs. *Egressa sũ plena, & vacuã
reduxit me dñs. cur ergo vocatis me Noe-
mi, quã Dñs humiliauit, & afflixit oĩpotẽs?
22 *Venit ergo Noemi cũ Ruth Moabitide
nuru sua de terra peregrinationis suæ, ac
reuersa est in Bethleem quando primùm
hordea metebantur. CAP. II.
1 ERat autẽ viro Elimelech cõsanguineus
A homo potẽs & magnarũ opũ nomine
2 Booz: *Dixitq́; Ruth Moabitis ad socrum
suã: Si iubes, vadã in agrũ & colligã spicas
quæ fugerint manus metẽtiũ, vbicũq; cle
mẽtis in me patrisfamilias repperogratiã.
3 Cui illa rñdit: Vade filia mi. *Abiit itaq; &
colligebat spicas post terga metẽtiũ. Acci-
dit autem vt ager ille haberet dominum
nomine Booz, qui erat de cognatione Eli-
melech. 4 *Et ecce ipse veniebat de Bethleem: dixitq́ue messoribus:
Dominus vobiscum. qui responderunt ei: Benedicat tibi Dominus.

תרגום

13 דִּילְמָא לְהוֹן אַתּוּן מְתִינָן עַד דִּי יִרְבּוּן הַבְדִּילְהוֹן אַתּוּן יָתְבָן עֲגִימָן בְּדִיל דְּלָא לְמֶהֱוֵי מִתְנַסְּבָן לִגְבַר בְּבָעוּ בִּרְתִּי לָא תְּמַרְרוּן נַפְשִׁי אֲרוּם
מָרִיר לִי לִבִּי יַתִּיר מִנְּכוֹן אֲרוּם נִפְקַת בִּי מְחָא מִן קֳדָם יְיָ׃ 14 וּנְטַלָן קַלְהֵן וּבְכִין עוֹד זִימְנָא אָחֳרָנָא וּנְשִׁיקַת עָרְפָּה לַחֲמוֹתָהּ וְאַזְלַת לְאָרְחָהָא
וְרוּת אִתְדַּבְּקַת בָּהּ׃ 15 וַאֲמֶרֶת הָא תָּבַת יְבִמְתֵּךְ לְוַת עַמָּהָא וּלְוַת דְּחַלְתָּהָא תּוּבִי בָּתַר יְבִמְתֵּיךְ לְעַמִּיךְ וְלִדְחַלְתֵּיךְ׃ 16 וַאֲמֶרֶת רוּת לָא תַקְנִיטִי
בִּי לְמִשְׁבְּקִיךְ לְמֵתוּב מִבָּתְרָיִךְ אֲרוּם לְכָל מָה דְאַתְּ אָזְלָא אֵיזֵיל וּלְכָל אֲתַר דִּתְבִית אֵבַת מָה דְנָטְרִין עַמִּיךְ אֱהֵא נָטְרָא כְּאִילוּ הֲווֹ עַמִּי מִן קַדְמַת
דְּנָא וֶאֱלָהֵךְ הוּא אֱלָהִי׃ 17 בְּכָל מָה דִּתְמוּתִי אֵמוּת וְתַמָּן אֱהֵא קְבִירָא וְלָא תּוֹסִיפִי עוֹד לְמַלָּלָא כִּדְנַן יַעְבֵּיד יְיָ לִי וְכִדְנַן יוֹסִיף עֲלַי אֲרוּם מוֹתָא
יַפְרִישׁ בֵּינִי וּבֵינָךְ׃ 18 וַחֲזַת אֲרוּם מְאַלְמָא הִיא לִמְהָךְ עִמָּהּ וּפִסְקַת מִלְּמַלָּלָא לָהּ׃ 19 וְאָזְלָן תַּרְוֵיהֶן עַד דְּעָלָן לְבֵית לֶחֶם וַהֲוָה כַּד עָלָן לְבֵית
לֶחֶם וְאַכְנִישׁוּ כָּל יָתְבֵי קַרְתָּא עִילַּוֵּיהֶן וַאֲמָרָן הֲדָא נָעֳמִי׃ 20 וַאֲמֶרֶת לְהוֹן לָא תֶהֱווֹן קָרָאן לִי נָעֳמִי קְרוֹן לִי מְרִירָא בְּרַם אַמְרִיר שַׁדַּי לִי לַחְדָּא׃
21 אֲנָא מַלְיָא אַזְלֵית וְרֵיקַנְיָא אֲתֵבְנִי יְיָ מִנְּהוֹן לְמָה דֵין אַתּוּן קָרָן לִי נָעֳמִי וּמִן קֳדָם יְיָ אִסְתְּהִיד בִּי חוֹבָתִי וְשַׁדַּי אַבְאִישׁ לִי׃ 22 וִיתֵבַת נָעֳמִי
וְרוּת מוֹאֲבִיָּא כַּלָּתָהּ עִמָּהּ דְּתָבַת מֵחֲקַל מוֹאָב וְאִינּוּן עָלָן לְבֵית לֶחֶם בְּמַעֲלֵי יוֹמָא דְּפִסְחָא וּבְהַהוּא יוֹמָא שְׁרִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמֶחְצַד יַת
עוּמְרָא דַּאֲרָמוּתָא דַּהֲוָה מִן שַׂעְרִין׃ ב 1 וּלְנָעֳמִי אִשְׁתְּמוֹדַע לְגַבְרָהָא גְּבַר גִּיבַּר תַּקִּיף מִן יֵחוּס אֱלִימֶלֶךְ וּשְׁמֵיהּ בּוֹעַז׃ 2 וַאֲמֶרֶת רוּת מוֹאֲבִיָּה
לְוַת נָעֳמִי אֵיזֵיל כְּעַן לְחַקְלָא וְאֶכְנוֹשׁ בְּשִׁבּוֹלִין בָּתַר דְּאַשְׁכַּח רַחֲמִין בְּעֵינוֹי וַאֲמֶרֶת לָהּ אֱזִילִי בִּרְתִּי׃ 3 וְאַזְלַת וְעַלַּת וּכְנֵשַׁת בְּחַקְלָא בָּתַר חֲצוֹדַיָּא
וְאוֹרַע יַת אֲרָעוּתָא אַחֲסָנַת חַקְלָא דַּהֲוָת לְבוֹעַז דְּמִן יֵחוּס אֱלִימֶלֶךְ׃ 4 וְהָא בּוֹעַז אֲתָא מִבֵּית לֶחֶם וַאֲמַר לַחֲצוֹדַיָּא יְהֵא מֵימְרָא דַּיְיָ בְּסַעְדְּכוֹן
וַאֲמַרוּ לֵיהּ יְבָרְכִינָךְ יְיָ׃

* *Num ipsos expectabitis vsque quo viri fiant? vel ipsis tolerabitis vt non sitis viro? nequaquam filiæ meæ, quoniam afflictio est mihi valde super vos, quoniam egressa est in me manus Domini.* * *Et eleuauerunt vocem suam & plorauerunt rursum. & osculata est Orpha socrum suam, & reuersa est in populum suum: Ruth autem secuta est illam.* * *Et dixit Noomi ad Ruth: Ecce reuersa est connurus tua ad populum suum & ad deos suos: reuertere iam & tu post connurum tuam.*

* *Dixit autem Ruth: Non occurrat mihi vt relinquam te, vel discedam à tergo tuo: quoniam tu quocunque ieris ibo, & vbi morata fueris morabor: populus tuus populus meus, et Deus tuus Deus meus.* * *Et vbi mortua fueris moriar, & illic sepeliar. hæc faciat Dominus mihi, & hæc addat, quoniam mors separabit inter me & te.* * *Videns autem Noomi quoniam perseuerat ipsa vt iret secum, cessauit loqui ad ipsam vltra.* * *Profectæ sunt autem ambæ vsquequo venerunt ipsæ in Bethleem. et factum est cùm venirent ipsæ in Bethleem, & percrebuit omnis vrbs de illis. & dixerunt, Si hæc est Noomi?* * *Et dixit ad eas: Ne iam vocetis me Noomi: vocate me Amaram; quia amaritudine repletus est in me omnipotẽs valde.* * *Ego egressa sum plena, & vacuam reduxit me Dñs: & cur vocatis me Noomi, & Dñs humiliauit me, et omnipotens afflixit me?* * *Et rediit Noomi et Ruth Moabitis nurus sua secum redeuntes de agro Moab. hæ autem venerunt in Bethleem in principio messis ordei.* CAP. II.

ET *Noomi vir notus marito eius, at vir potens robore de cognatione Elimelech, & nomen ei Booz.* * *Et dixit Ruth Moabitis ad Noomi: Ibo iã in agrum, & congregabo in spicis post vbi inuenero gratiã in oculis ipsius. dixit autem ei: Vade filia.* * *Et abiit: & cùm venisset, collegit in agro post terga metentium. & cecidit casu in parte agri Booz de cognatione Abimelech.* * *Et ecce Booz venit de Bethleem: & dixit metentibus: Dominus vobiscum. & dixerunt ei: Benedicat tibi Dominus.*

13 * μὴ αὐτοὺ προσδέξεσθε ἕως οὗ ἀδροιωθῶσιν; ἢ αὐτοῖς καταισχυνθήσεσθε οὗ μὴ γυναῖκας ἀνδρί; μὴ θυγατέρες μου, ὅτι ἐπικράνθη μοι σφόδρα ὑπὲρ ὑμᾶς, ὅτι ἐξῆλθεν ἐν ἐμοὶ
14 χεὶρ κυρίου. * καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἔκλαυσαν ἔτι. καὶ κατεφίλησεν ὀρφὰ τὴν πενθερὰν αὐτῆς, καὶ ἀπέ-
15 στρεψεν εἰς τὸν λαὸν αὐτῆς, ῥὺθ δὲ ἠκολούθησεν αὐτῇ. * καὶ εἶπεν νοομὶ πρὸς ῥύθ, ἰδοὺ ἀνέστρεψεν ἡ συνύμφος σου πρὸς τὸν λαὸν αὐτῆς καὶ πρὸς θεοὺς αὐτῆς, ἐπίστρεφε δὴ καὶ σὺ
16 ὀπίσω τῆς συνύμφης σου. * εἶπεν δὲ ῥύθ, μὴ ἀπαντήσαι μοι τοῦ καταλιπεῖν σε ἢ ἀποστρέψαι ὄπισθέν σου, ὅτι οὗ ἐὰν πορευθῇς πορεύσομαι, καὶ οὗ ἐὰν αὐλισθῇς αὐλισθήσομαι, ὁ
17 λαός σου λαός μου, καὶ ὁ θεός σου θεός μου. * καὶ οὗ ἐὰν ἀποθανῇς ἀποθανοῦμαι, κἀκεῖ ταφήσομαι· τάδε ποιήσαι κύριός μοι, καὶ τάδε προσθείη, ὅτι θάνατος διαστελεῖ ἀνὰ μέ-
18 σον ἐμοῦ καὶ σοῦ. * ἰδοῦσα δὲ νοομὶ ὅτι κραταιοῦται αὐτὴ τοῦ πορεύεσθαι μετ' αὐτῆς, ἐκόπασεν τοῦ λαλῆσαι πρὸς αὐτὴν ἔτι.
19 * * ἐπορεύθησαν δὲ ἀμφότεραι ἕως τοῦ προσελθεῖν αὐτὰς εἰς Βηθλεέμ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὰς εἰς Βηθλεέμ, καὶ ἤχησεν πᾶσα ἡ πόλις ἐπ' αὐταῖς. καὶ εἶπαν
20 εἰ αὕτη ἐστὶν νοομί; * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτάς, μὴ δὴ καλεῖτέ με νοομί, καλέσατέ με πικράν, ὅτι ἐπικράνθη ἐν ἐμοὶ
21 ὁ ἱκανὸς σφόδρα. * ἐγὼ ἐπορεύθην πλήρης, καὶ κενὴν ἀπέστρεψέ με κύριος, καὶ ἱνατί καλεῖτέ με νοομί, καὶ κύριος
22 ἐταπείνωσέν με, καὶ ὁ ἱκανὸς ἐκάκωσέ με; * καὶ ἐπέστρεψε νοομὶ καὶ ῥοὺθ ἡ μωαβῖτις ἡ νύμφη αὐτῆς μετ' αὐτῆς ἐπιστρέφουσαι ἐξ ἀγροῦ μωάβ. αὗται δὲ παρεγένοντο εἰς Βηθλεὲμ ἐν ἀρχῇ θερισμοῦ κριθῶν.

β'.

1 * Καὶ τῇ νοομὶ ἀνὴρ γνώριμος τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ὁ δὲ ἀνὴρ δυνατὸς ἰσχύι ἐκ τῆς συγγενείας ἐλιμέλεχ, καὶ ὄνο-
2 μα αὐτῷ βόοζ. * καὶ εἶπεν ῥοὺθ ἡ μωαβῖτις πρὸς νοομί, πορευθῶ δὴ εἰς ἀγρὸν, καὶ συνάξω ἐν τοῖς στάχυσιν κατόπισθεν οὗ ἂν εὕρω χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. εἶπεν δὲ αὐ-
3 τῇ, πορεύου θύγατερ. * καὶ ἐπορεύθη. καὶ ἐλθοῦσα συνέλεξεν ἐν τῷ ἀγρῷ κατόπισθεν τῶν θεριζόντων. καὶ περιέπεσεν περιπτώματι τῇ μερίδι τοῦ ἀγροῦ βόοζ ἐκ συγ-
4 γενείας ἀβιμέλεχ. * καὶ ἰδοὺ βόοζ ἦλθεν ἐκ Βηθλεέμ. καὶ εἶπεν τοῖς θερίζουσιν, κύριος μετ' ὑμῶν. καὶ εἶπον αὐτῷ, εὐλογήσαι σε κύριος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Fortasse ad eos vos expectantes vsquequo adolescẽt? nũ propter eos vos sedentes tristes, vt quod non ad esse acceptas viro? Obsecro filiæ meæ, nõ amaricabitis animã meã; nã amaricauit mihi cor meũ magis à vobis, quoniã exiuit in me percussio ab-ante Dñm. 14 Et leuatterũt vocẽ suã & fleuerunt adhuc vice altera: & osculata est Gharphah socrũ suã, & iuit ad viam suã; & Ruth apprehẽdit in illa. 15 Et dixit: Ecce rediit affinis tua ad populum suũ & ad Timorẽ suũ, redi post affinẽ tuã ad pꝰulũ tuũ & ad Timorẽ tuũ. 16 Et dixit Ruth: Ne sollicites me ad dimittendũ ad redeundũ de-post te; quoniã ad omne id quo is, ibo; & in omni loco quo pernoctabis, pernoctabo. quod custodit pꝰulũ tuũ, erit custos meus, vt si fuerũt populus meus ex antiquo hic: & Deus tuus ipse Deꝰ meus. 17 In omni eo quo morieris, moriar, & ibi ero sepulta: & nõ addes vltra ad loquẽdũ; sic faciet Dñs mihi, & sic addet sup me qꝺ mors separabit inter me & inter te. 18 Et vidit qꝺ confortata illa ad ambulandũ secũ, & cõclusit à loquẽdo illi. 19 Et iuerũt duæ illæ vsq; quo ascẽderũt ad Bethlehhẽ: & fuit quãdo ascenderũt ad Bethlehhẽ, & cõgregati sunt omnes habitatores vrbis super eas, & dixerunt: An hæc Naghami? 20 Et dixit illis: Nõ eritis vocantes mihi Naghami; vocate mihi Amarã, quoniam amaricauit omnipotẽs mihi valde. 21 Ego plena iui, & inanẽ redire fecit me Dñs ab illis: ad quid hoc vos vocantes mihi Naghami, & ab-ante Dominũ testificata est in me culpa mea, & omnipotens malè esse fecit mihi? 22 Et sedit Naghami & Ruth Moabiah nurus eius cum ea, quæ rediit ex agro Moab. Et illę ascenderunt in Bethlehhem in introitibus diei Pizzhha: & in illo die cœperũt filij Israel ad metendum manipulum eleuationis qui fuit ex ordeis. CAP. II.

ET Naghami cognitꝰ fuit ad virũ eiꝰ vir potẽs fortis ex ꝓsapia Elimelech, & nomẽ illiꝰ Boghaz. 2 Et dixit Ruth Moabiah ad Naghami: Ibo nũc ad agrũ, & colligã in spicis post quẽ inueniã misericordias in oculis eius. & dixit illi: Ito filia mea. 3 Et iuit & intrauit & collegit in agro post messores; & accidit accidens possessioni agri qui fuit Boghaz qui ex prosapia Elimelech. 4 Et ecce Boghaz venit ex Bethlehhem, & dixit messoribus: Sit dictum Domini in auxilio vestro. & dixerunt illi: Benedicet tibi Dominus.

5 * וַיֹּאמֶר בֹּעַז לְנַעֲרוֹ הַנִּצָּב עַל־הַקֹּצְרִים לְמִי
הַנַּעֲרָה הַזֹּאת׃
6 * וַיַּעַן הַנַּעַר הַנִּצָּב עַל־הַקֹּצְרִים וַיֹּאמַר נַעֲרָה
מוֹאֲבִיָּה הִיא הַשָּׁבָה עִם־נָעֳמִי מִשְּׂדֵי מוֹאָב׃
7 * וַתֹּאמֶר אֲלַקֳטָה־נָּא וְאָסַפְתִּי בָעֳמָרִים אַחֲרֵי
הַקֹּצְרִים וַתָּבוֹא וַתַּעֲמוֹד מֵאָז הַבֹּקֶר וְעַד־עַתָּה זֶה
שִׁבְתָּהּ הַבַּיִת מְעָט׃
8 * וַיֹּאמֶר בֹּעַז אֶל־רוּת הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ בִּתִּי אַל־
תֵּלְכִי לְלַקֵּט בְּשָׂדֶה אַחֵר וְגַם לֹא־תַעֲבוֹרִי מִזֶּה וְכֹה
תִּדְבָּקִין עִם־נַעֲרֹתָי׃
9 * עֵינַיִךְ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר־יִקְצֹרוּן וְהָלַכְתְּ אַחֲרֵיהֶן
הֲלוֹא צִוִּיתִי אֶת־הַנְּעָרִים לְבִלְתִּי נָגְעֵךְ וְצָמִת
וְהָלַכְתְּ אֶל־הַכֵּלִים וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאֲבוּן הַנְּעָרִים׃
10 * וַתִּפֹּל עַל־פָּנֶיהָ וַתִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה וַתֹּאמֶר אֵלָיו
מַדּוּעַ מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לְהַכִּירֵנִי וְאָנֹכִי נָכְרִיָּה׃
11 * וַיַּעַן בֹּעַז וַיֹּאמֶר לָהּ הֻגֹּד הֻגַּד לִי כֹּל אֲשֶׁר־עָשִׂית
אֶת־חֲמוֹתֵךְ אַחֲרֵי מוֹת אִישֵׁךְ וַתַּעַזְבִי אָבִיךְ וְאִמֵּךְ
וְאֶרֶץ מוֹלַדְתֵּךְ וַתֵּלְכִי אֶל־עַם אֲשֶׁר לֹא־יָדַעַתְּ תְּמוֹל
שִׁלְשֹׁם׃ 12 * יְשַׁלֵּם יְהוָה פָּעֳלֵךְ וּתְהִי מַשְׂכֻּרְתֵּךְ
שְׁלֵמָה מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בָּאת
לַחֲסוֹת תַּחַת־כְּנָפָיו׃ 13 * וַתֹּאמֶר אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֶיךָ
אֲדֹנִי כִּי נִחַמְתָּנִי וְכִי דִבַּרְתָּ עַל־לֵב שִׁפְחָתֶךָ וְאָנֹכִי
לֹא אֶהְיֶה כְּאַחַת שִׁפְחֹתֶךָ׃
14 * וַיֹּאמֶר לָהּ בֹּעַז לְעֵת הָאֹכֶל גְּשִׁי הֲלֹם וְאָכַלְתְּ
מִן־הַלֶּחֶם וְטָבַלְתְּ פִּתֵּךְ בַּחֹמֶץ וַתֵּשֶׁב מִצַּד הַקֹּצְרִים
וַיִּצְבָּט־לָהּ קָלִי וַתֹּאכַל וַתִּשְׂבַּע וַתֹּתַר׃
15 * וַתָּקָם לְלַקֵּט וַיְצַו בֹּעַז אֶת־נְעָרָיו לֵאמֹר גַּם בֵּין
הָעֳמָרִים תְּלַקֵּט וְלֹא תַכְלִימוּהָ׃
16 * וְגַם שֹׁל־תָּשְׁלוּ לָהּ מִן־הַצְּבָתִים וַעֲזַבְתֶּם
וְלִקְּטָה וְלֹא תִגְעֲרוּ־בָהּ׃

5 *Dixitq́;Booz iuueni qui meſſoribus prę-
6 erat: Cuius eſt hæc puella? Cui reſpondit:
B Hæc eſt Moabitis quę venit cum Noemi
7 de regione Moabitide: *Et rogauit vt ſpi-
cas colligeret remanentes,ſequẽs meſſorũ
veſtigia;& de manè vſq;nunc ſtat in agro,
& nec ad momẽtum quidem domum re-
8 uerſa eſt. *Et ait Booz ad Ruth: Audi filia,
ne vadas in alterum agrum ad colligẽdũ,
nec recedas ab hoc loco,ſed iungere puel-
9 lis meis: *Et vbi meſſuerint ſequere. man-
daui enim pueris meis, vt nemo moleſtus
ſit tibi. ſed etiam ſi ſitieris, vade ad ſarci-
nulas, & bibe aquas, de quibus & pueri
10 mei bibunt. *Quę cadens in faciem ſuam,
& adorãs ſuper terram dixit ad eum: Vn-
de mihi hoc, vt inuenirem gratiam ante
C oculos tuos, & noſſe me dignareris pere-
11 grinam mulierem? *Cui ille reſpondit:
Nunciata ſunt mihi omnia quæ feceris
ſocrui tuæ poſt mortem viri tui; & quòd
reliqueris parentes tuos, & terram in qua
nata es, & veneris ad populum quem an-
12 teà neſciebas. *Reddat tibi Dominus p
opere tuo, & plenam mercedem recipias
à domino Deo Iſrael,ad quem veniſti, &
13 ſub cuius confugiſti alas. *Quæ ait: Inue-
ni gratiam apud oculos tuos domine mi,
qui conſolatus es me, & locutus es ad cor
ancillæ tuæ, quæ non ſum ſimilis vnius
14 puellarum tuarum, *Dixitq́ue ad eam
Booz: Quando hora veſcendi fuerit, ve-
ni huc & comede panem, & intinge buc-
cellam tuam in aceto. Sedit itaque ad meſ
ſorum latus, & congeſsit polentam ſibi,
comeditq́ue & ſaturata eſt, & tulit reli-
15 quias. *Atque indè ſurrexit vt ſpicas ex
more colligeret. Præcepit autẽ Booz pue-
ris ſuis, dicens: Etiam ſi vobiſcum mete-
16 re voluerit, ne prohibeatis eam. *Et de
D veſtris quoque manipulis proiicite de in-
duſtria, & remanere permittite, vt abſ-
que rubore colligat,& colligentem nemo
corripiat.

תרגום

5 וַאֲמַר בֹּעַז לְעָלֵימֵיהּ דְּמַנִּי רַב עַל חֲצָדַיָּא לְאֵי דֵין אוּמָא רִיבָא הָדָא׃ 6 וַאֲתֵיב עָלֵימָא דְּאִתְמַנָּא רַב עַל חֲצָדַיָּא וַאֲמַר רִיבָא דְמִן עַמָּא
דְמוֹאָב הִיא דְּהָבַת עִם נָעֳמִי מֵחֲקַל מוֹאָב׃ 7 וַאֲמָרַת אָעְבוֹר כְּעַן וְאָכְנוֹשׁ שׁוּבְלִין בַּאֲלוֹמַיָּא מַה דְּיִשְׁתְּאַר בָּתַר חֲצָדַיָּא וַאֲתַת וְקָמַת וְאִתְעַכְּבַת
כָּאן מִן צַפְרָא וְעַד כְּעַן פּוֹן זְעִירָא דֵין דְּיָתְבָא בְּבֵיתָא צַבְרָא׃ 8 וַאֲמַר בֹּעַז לָוַת רוּת הֲלָא קַבִּילְתָּ מִינִּי בְּרִתִּי לָא תְהָכִין לְמִצְבַּר שִׁבְלִין בְּחַקְלָ
אָחֳרָן וְאַף לָא תַעְבְּרִי מִכָּאן לְמֵיזַל לְאוּמָא אָחֳרִיתִי וְהָכָא תִּתְחַסְפִּי עִם עָלֵימָתַי׃ 9 עֵינָיִךְ תְּהֵא מְסַתְּכְלָא בְּחַקְלָא דְּיַחְצְדוּן תַּמָּן וְתֵיזְלִי בַּתְרֵיהוֹן
הֲלָא פַּקֵּדִית יַת עָלֵימַיָּא בְּדִיל דְּלָא יְקָרְבוּן בָּךְ לְבִישׁ וּבְעִידַן דְּאַתְּ צָחְיָא לְמִזֵּי אֱזִילִי לְמָנְיָא וְתֵהֵא שָׁתְיָא מִן מִזֵּי דִּי מָלְיָן עָלֵימַיָּא׃ 10 וְנָפְלַת עַל
אַפָּהָא וּסְגִידַת עַל אַרְעָא וַאֲמָרַת לֵיהּ מָה דֵּין אַשְׁכְּחִית רַחֲמִין בְּעֵינָךְ לְאִשְׁתְּמוֹדָעוּתָנִי וַאֲנָא מֵעַמְמָא נֻכְרָאָה׃ 11 וַאֲתֵיב בֹּעַז וַאֲמַר לָהּ אִתְחַוְיָא
אִתְחַוְיָא לִי כָּל טִיבוּתָא דַּעֲבַדְתְּ עִם חֲמוֹתִיךְ דְּפָרְנָסַתְ יָתָהּ בָּתַר דְּמִירַת בַּעֲלַיִךְ וּשְׁבַקְתְּ דַּחֲלְתִיךְ וְעַמִּיךְ וּבֵית אֲבִיךְ וְאִמֵּיךְ וַאֲרַע יַלּוּדוּתִיךְ וַאֲזַלְתְּ
לְאִתְגַּיָּרָא וּלְמֵיתַב בֵּין עַמָּא דְּלָא אִישְׁתְּמוֹדַע לִיךְ מֵאֶתְמָלִי וּמִדְּקַמּוֹהִי׃ 12 יְגֻמּוֹל יְיָ לִיךְ גְּמוּל טָב בְּעָלְמָא תְּדִין עַל עוֹבָדָךְ טָב וְיֶהֵי אַגְרִיךְ
שְׁלֵימָא לְעָלְמָא דְּאָתֵי מִן קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל דַּאֲתַת לְאִתְגַּיָּרָא וּלְאִתְכַּסָּאָה תְּחוֹת טַלַּל שְׁכִינַת יְקָרֵיהּ׃ 13 וַאֲמָרַת אַשְׁכַּחִית רַחֲמִין בְּעֵינָךְ
רִבּוֹנִי אֲרֵי נַחַמְתָּנִי וַאֲרוֹם מֲלֵילְתָּא הַנְחוּמִין עַל לֵב אַמְתָךְ וַאֲנָא לֵית לִי זְכוּ לְמֶהֱוֵי חוֹלְקִי עִם חָדָא מִן אַמְהָתָךְ׃ 14 וַאֲמַר לָהּ בֹּעַז לְעִידַן
סְעוּדְתָּא קְרִיבִי וְתֵיכְלִין לַחְמָא וּטְמִישִׁי סָעֲדָיִךְ בְּתַבְשִׁילָא דְּאִתְבַּשַּׁל בְּחַלָּא וִיתִיבַת בְּסִטַר חֲצָדַיָּא וְאוֹשִׁיט לָהּ קָלִי וַאֲכָלַת וּשְׂבַעַת
וְאַשְׁאַרַת׃ 15 וְקָמַת לְמִצְבַּר שִׁבְלִין וּפַקֵּיד בֹּעַז יַת עָלֵימוֹי לְמֵימַר אַף בֵּינֵי אֲלוֹמַיָּא תְּהֵא צָבְרָא וְלָא תְכַסְפּוּנַהָּא׃ 16 וְאַף מִיתַּר תַּתִּירוּן
לָהּ מִן עָתַרַיָּא וְאַף מִשְׁבַּק תִּשְׁבְּקוּן לָהּ מִן אֲסָרַיָּא וְתִשְׁבְּקוּן לְמֶהֱוֵי צָבְרָא וְלָא תְנָזְפוּן בָּהּ׃

‡ *Et dixit Booz puero ſuo qui præerat ſuper* 5
metentes, Cuius puella hæc?

‡ *Et reſpondit puer qui præerat ſuper meſſo-* 6
res, et dixit: Puella Moabitis eſt quæ rediit cũ
Noomi de agro Moab.

‡ *Et dixit: Colligam iam & congregabo in* 7
manipulis poſt meſſores. & venit & ſtetit à
manè & vſque ad veſperam, non requieuit in
agro paululum.

‡ *Et dixit Booz ad Ruth: Non audiuiſti fi-* 8
lia, ne vadas ad colligendum in agro altero, &
tu non recedes hinc, hic iungere cũ puellis meis.

‡ *Et oculi tui in agrum vbi meſſuerint, &* 9
ibis poſt ipſos: ecce mandaui pueris vt non tan-
gant te. & quando ſitieris, & ibis in vaſa, et
bibes vnde aquantur pueri.

‡ *Et cecidit in faciem ſuam, & adorauit ſu-* 10
per terram: & dixit ad eum: Quid quòd in-
ueni gratiam in oculis tuis vt cognoſcas me, et
ego ſum peregrina?

‡ *Et reſpondit Booz & dixit ei: Renuntia-* 11
tione renunciata ſunt mihi omnia quæ feciſti cũ
ſocru tua poſtquam mortuus eſt vir tuus. &
quomodo reliquiſti patrem tuum & matrem
tuam, & terrã generationis tuæ, & abiiſti ad
populum quem non ſciebas heri et nudiuſter-
tius? ‡ *Reddat Dominus opus tuum, &* 12
ſit merces tua plena à domino Deo Iſrael, ad quẽ
veniſti vt confidas ſub alas illius.

‡ *Illa autem dixit: Inueniam gratiam in o-* 13
culis tuis, domine mi; quoniam conſolatus es
me, et quoniam locutus es in cor ancillæ tuæ:
& ecce ego non ero vt vna puellarum tuarum.

‡ *Et dixit illi Booz: Hora veſcendi accede* 14
huc, & comedes panem, et tinges buccellã tuam
in aceto. & ſedit Ruth ex obliquo metẽtium,
& porrexit ei Booz polentam, & comedit &
ſaturata eſt, & reliquit:

‡ *Et ſurrexit vt colligeret. Et præcepit Booz* 15
pueris eius dicens: Et inter manipulos colligat,
& non confundatis eam.

‡ *Et exhibentes exhibebitis ei de congrega-* 16
tis, & ſinite eam; & colliget, & non corripie-
tis eam.

5 ‡ καὶ εἶπεν Βόοζ τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ τῷ ἐφεστῶτι ἐπὶ
τοὺς θερίζοντας, τίνος ἡ νεᾶνις αὕτη;

6 ‡ καὶ ἀπεκρίθη τὸ παιδάριον τὸ ἐφεστὸς ἐπὶ τοὺς θερί-
ζοντας, καὶ εἶπεν, ἡ παῖς ἡ μωαβῖτις ἐστὶν ἡ ἀπὸς ἐραφεῖ(α)
7 μετ' Νοομὶ ἐξ ἀγροῦ μωάβ. ‡ καὶ εἶπεν, συλλέξω δὴ
καὶ σωρεύσω ἐν τοῖς δράγμασιν ὄπισθεν τῶν θεριζόντων. καὶ
ἦλθεν καὶ ἔστη ἀπὸ πρωὶ καὶ ἕως ἑσπέρας, οὐκ ἀπέπαυ-
8 σεν ἐν τῷ ἀγρῷ μικρόν. ‡ καὶ εἶπεν Βόοζ πρὸς
Ρούθ, οὐκ ἤκουσας θύγατερ, μὴ πορευθῇς συλλέξαι ἐν
ἀγρῷ ἑτέρῳ, καὶ σὺ οὐ πορεύσῃ ἐντεῦθεν, ὧδε κολλήθητι
9 μετὰ τῶν κοράσιών μου, ‡ καὶ οἱ ὀφθαλμοί σου εἰς
τὸν ἀγρὸν οὗ ἂν θερίζωσιν, καὶ πορεύσῃ κατόπισθεν αὐτῶν·
ἰδοὺ ἐνετειλάμην τοῖς παιδαρίοις τοῦ μὴ ἅψασθαί σου. καὶ
ὅτε διψήσεις καὶ πορεύσῃ εἰς τὰ σκεύη, καὶ πίεσαι ὅθεν ὑ-
δρεύονται τὰ παιδάρια.

10 ‡ καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ προσεκύνη-
σεν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, τί ὅτι εὗρον χάριν
ἐν ὀφθαλμοῖς σου τοῦ ἐπιγνῶναί με, καὶ ἐγώ εἰμι ξένη;

11 ‡ καὶ ἀπεκρίθη Βόοζ καὶ εἶπεν αὐτῇ, ἀπαγγελεία ἀ-
πήγγελη μοι πάντα ὅσα πεποίηκας μετὰ τῆς πενθερᾶς σου
μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν ἄνδρα σου. καὶ πῶς κατέλιπες τὸν πα-
τέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου καὶ τὴν γῆν γενέσεώς σου, καὶ
ἐπορεύθης πρὸς λαὸν οὐ οὐκ ἤδης χθὲς καὶ τρίτης.

12 ‡ ἀποτίσαι κύριος τὴν ἐργασίαν σου, καὶ γένοιτο μι-
σθός σου πλήρης παρὰ κυρίου τοῦ θεοῦ Ισραήλ, πρὸς ὃν ἦλ-
13 θες πεποιθέναι ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτοῦ. ‡ ἡ δὲ εἶπεν εὕ-
ροιμι χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου κύριέ μου· ὅτι παρεκάλε-
σάς με, καὶ ὅτι ἐλάλησας ἐπὶ καρδίαν τὴν δούλης σου, καὶ
ἰδοὺ ἐγὼ οὐκ ἔσομαι ὡς μία τῶν παιδισκῶν σου.

14 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῇ Βόοζ, τῇ ὥρᾳ τοῦ φαγεῖν προσελθε ὧ-
δε καὶ φάγεσαι τὸν ἄρτον, καὶ βάψεις τὸν ψωμόν σου ἐν τῷ
ὄξει. καὶ ἐκάθησε Ρουθ ἐκ πλαγίων τῶν θεριζόντων, καὶ
ἔκνισεν αὐτῇ Βόοζ ἄλφιτον, καὶ ἔφαγεν καὶ ἐνεπλήσθη
15 καὶ κατέλιπεν, ‡ καὶ ἀνέστη τοῦ συλλέγειν. καὶ ἐνετεί-
λατο Βόοζ τοῖς παιδαρίοις αὐτοῦ λέγων, καί γε ἀναμέσον
τῶν δραγμάτων συλλεγέτω, καὶ μὴ καταισχύνητε αὐτήν.

16 ‡ καί γε παραβάλλοντες παραβαλεῖτε αὐτῇ ἐκ τῶν
βεβουνισμένων, καὶ ἄφετε αὐτήν, καὶ συλλέξῃ, καὶ οὐκ
ἐπιμήσετε αὐτῇ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Et dixit Boghaz ad puerũ ſuũ quẽ præpoſuit magiſtrũ ſup meſſores: Cui nationi puella hęc? [6] Et reſpõdit puer qui ꝓpoſitus magiſter ſup meſſores, & dixit: Puella quę ex populo Moab illa, quæ rediit cũ Naghami ex agro Moab. Et dixit: Colligã nũc & cõgregabo ſpicas in manipulos id quod relictũ eſt poſt meſſores. & venit & ſtetit, & cõmorata eſt hic à manè & vſq; nũc, modo paululũ hoc quod ſedẽs in domo puſillũ. [7] Et dixit Boghaz ad Ruth: Nõne audiſti à me filia mea? nõ ambulabis ad colligẽdũ ſpicas in agro alieno, & etiã nõ tranſibis hinc ad eundũ ad populũ aliũ, & hic aderis cũ puellis meis. [8] Oculus tuus erit obſeruãs in agro quo metẽt ibi; & ambulabis poſt eos: nõne iuſſi pueros vt ne apꝓpinquẽt in te ad malũ? & in tẽpore quo tu ſitiẽs ad aquã, ito ad vaſa, & eris bibẽs ex aqua quã impleuerũt pueri. [10] Et ꝓcidit ſuper naſum ſuum, & adorauit ſuper terrã, & dixit illi: Quid hoc inueni miſericordias in oculis tuis ad noſcẽdũ me, & ego ex populo alieno? [11] Et reſpõdit Boghaz & dixit illi: Denũtiari denũtiatũ eſt mihi omne bonũ ꝙ feciſti cũ ſocru tua, ꝙ aluiſti eã poſtq̃ mortuus eſt marit⁹ tuus; & deſeruiſti Timorẽ tuũ, & populũ tuũ, & domũ patris tui & matris tuæ, & terrã natiuitatis tuæ, & veniſti ad ꝓſelytãdũ & habitãdũ inter populũ ꝙ nõ cognitus eſt tibi ab heri & ab ante illud: [12] Retribuet Dñs tibi retributionẽ bonã in ſęculo hoc ſuper opus tuũ bonũ, & erit merces tua integra ad ſęculũ quod veniet ab-ante dñm Deũ Iſrael, ꝙ veniſti ad ꝓſelytãdũ, & ad protegẽdũ ſub vmbra maieſtatis glorię ei⁹. [13] Et dixit: Inueni mĩam in oculis tuis, dñe mi; quoniã cõſolatus es me, & quoniã locutus es cõſolationes ſuper cor ancillæ tuæ: & ego, nõ mihi dignitas ad eſſe participem cum vna ex ancillis tuis. [14] Et dixit illi Boghaz in tempore cibi, Accede & comedes panem, & intingito ſuſtentationem tuã in pulmẽto quod coctũ eſt in aceto: & ſedit in latere meſſorũ, & porrexit illi toſtũ, & comedit, & ſatiata eſt & reliquit. [15] Et ſurrexit ad colligendũ ſpicas. & iuſſit Boghaz pueros ſuos ad dicendum, Etiã inter manipulos erit colligens, & non exprobrabitis illam. [16] Et etiam reliquum relinquetis ei ex furcis, & etiam ſinere ſinetis illi ex ligatis, & ſinetis ad eſſe colligentem, & non increpabitis eam.

17 * וַתְּלַקֵּט בַּשָּׂדֶה עַד־הָעָרֶב וַתַּחְבֹּט אֵת אֲשֶׁר־
לִקֵּטָה וַיְהִי כְּאֵיפָה שְׂעֹרִים׃
18 * וַתִּשָּׂא וַתָּבוֹא הָעִיר וַתֵּרֶא חֲמוֹתָהּ אֵת אֲשֶׁר־
לִקֵּטָה וַתּוֹצֵא וַתִּתֶּן־לָהּ אֵת אֲשֶׁר־הוֹתִרָה מִשָּׂבְעָה׃
19 * וַתֹּאמֶר לָהּ חֲמוֹתָהּ אֵיפֹה לִקַּטְתְּ הַיּוֹם וְאָנָה
עָשִׂיתְ יְהִי מַכִּירֵךְ בָּרוּךְ וַתַּגֵּד לַחֲמוֹתָהּ אֵת אֲשֶׁר־
עָשְׂתָה עִמּוֹ וַתֹּאמֶר שֵׁם הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ
20 הַיּוֹם בֹּעַז׃ * וַתֹּאמֶר נָעֳמִי לְכַלָּתָהּ בָּרוּךְ הוּא
לַיהוָה אֲשֶׁר לֹא־עָזַב חַסְדּוֹ אֶת־הַחַיִּים וְאֶת־הַמֵּתִים
וַתֹּאמֶר לָהּ נָעֳמִי קָרוֹב לָנוּ הָאִישׁ מִגֹּאֲלֵנוּ הוּא׃
21 * וַתֹּאמֶר רוּת הַמֹּאֲבִיָּה גַּם כִּי־אָמַר אֵלַי עִם־
הַנְּעָרִים אֲשֶׁר־לִי תִּדְבָּקִין עַד אִם־כִּלּוּ אֵת כָּל־
הַקָּצִיר אֲשֶׁר־לִי׃
22 * וַתֹּאמֶר נָעֳמִי אֶל־רוּת כַּלָּתָהּ טוֹב בִּתִּי כִּי תֵצְאִי
עִם־נַעֲרוֹתָיו וְלֹא יִפְגְּעוּ־בָךְ בְּשָׂדֶה אַחֵר׃
23 * וַתִּדְבַּק בְּנַעֲרוֹת בֹּעַז לְלַקֵּט עַד־כְּלוֹת קְצִיר־
הַשְּׂעֹרִים וּקְצִיר הַחִטִּים וַתֵּשֶׁב אֶת־חֲמוֹתָהּ׃

ג

1 * וַתֹּאמֶר לָהּ נָעֳמִי חֲמוֹתָהּ בִּתִּי הֲלֹא אֲבַקֶּשׁ־לָךְ
2 מָנוֹחַ אֲשֶׁר יִיטַב־לָךְ׃ * וְעַתָּה הֲלֹא בֹּעַז מֹדַעְתָּנוּ
אֲשֶׁר־הָיִיתְ אֶת־נַעֲרוֹתָיו הִנֵּה־הוּא זֹרֶה אֶת־גֹּרֶן
3 הַשְּׂעֹרִים הַלָּיְלָה׃ * וְרָחַצְתְּ וָסַכְתְּ וְשַׂמְתְּ שִׂמְלֹתַיִךְ
עָלַיִךְ וְיָרַדְתְּ הַגֹּרֶן אַל־תִּוָּדְעִי לָאִישׁ עַד כַּלֹּתוֹ
4 לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת׃ * וִיהִי בְּשָׁכְבוֹ וְיָדַעַתְּ אֶת־הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר יִשְׁכַּב־שָׁם וּבָאת וְגִלִּית מַרְגְּלֹתָיו וְשָׁכָבְתְּ
5 וְהוּא יַגִּיד לָךְ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשִׂין׃ * וַתֹּאמֶר אֵלֶיהָ
6 כֹּל אֲשֶׁר־תֹּאמְרִי אֶעֱשֶׂה׃ * וַתֵּרֶד הַגֹּרֶן וַתַּעַשׂ
7 כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוַּתָּה חֲמוֹתָהּ׃ * וַיֹּאכַל בֹּעַז וַיֵּשְׁתְּ
וַיִּיטַב לִבּוֹ וַיָּבֹא לִשְׁכַּב בִּקְצֵה הָעֲרֵמָה וַתָּבֹא בַלָּט
וַתְּגַל מַרְגְּלֹתָיו וַתִּשְׁכָּב׃

17 *Collegit ergo in agro vsq; ad vesperam:
& quę collegerat virga cædēs & excutiēs,
inuenit hordei quasi ephi mensurā, id est,
18 tres modios: *Quos portans reuersa est in
ciuitatē, & ostendit socrui suæ. insuper ꝓ-
tulit & dedit ei de reliquiis cibi sui, quo sa
19 turata fuerat. *Dixitque ei socrus sua: Vbi
hodie collegisti, & vbi fecisti opus? sit be
nedictus qui misertus est tui. Indicauitq;
ei apud quem esset operata, & nomē dixit
20 viri quòd Booz vocaretur. *Cui respōdit
Noemi: Benedictus sit à Dño, quoniā eā-
dem gratiam quam præbuerat viuis, ser-
uauit & mortuis. Rursumque ait: Propin-
21 quus noster est homo. * Et Ruth: Hoc
quoque, inquit, præcepit mihi, vt tamdiu
messoribus eius iūgerer, donec omnes se-
22 getes meterētur. *Cui dixit socrus: Meli⁹
est filia mi vt cū puellis eius exeas ad me-
tēdū, ne in alieno agro quispiā resistat ti-
23 bi. *Iūcta est itaq; puellis Booz: & tamdiu
cum eis messuit, donec ordea & triticum
in hordeis conderentur. CAP. III.
1 POstquā autē reuersa est ad socrū suam,
A audiuit ab ea: Filia mi, quærā tibi reqē,
2 & ꝓuidebo vt bene sit tibi. *Booz iste cu
ius puellis in agro iūcta es, ꝓpinquus no-
ster est: & hac nocte aream ordei ventilat.
3 *Lauare igitur & vngere, & induere cul-
tioribus vestimētis, & descēde in areā. Nō
te videat homo, donec esum potumq; fi-
4 nierit. *Quādo autē ierit ad dormiēdum,
nota locum in quo dormiat. veniesque &
discooperies pallium quo operitur à par-
te pedū, & proiicies te, & ibi iacebis. Ipse
5 autem dicet tibi, quid agere debeas. *Quę
B respondit: Quicquid præceperis faciam.
6 *Descenditque in aream, & fecit omnia
7 quæ sibi imperauerat socrus. *Cumq; co-
medisset Booz & bibisset, & factus esset
hilarior, issetque ad dormiendum iuxta
aceruum manipulorum, venit absconditè;
& discooperto à pedibus eius pallio,
se proiecit.

תרגום

17 וְלִקְטַת שִׁבְּלִין בְּחַקְלָא עַד רַמְשָׁא וְדָשַׁת יַת שִׁבְּלִין דִּצְבֶרֶת וַהֲוָת שִׁיעוּרֵיהוֹן כִּתְלַת סְאִין שַׂעְרִין׃ 18 וְסוֹבֶרֶת וְעַלַּת לְקַרְתָּא וַחֲזַת חֲמוֹתָהּ
יַת מַה דְאַכְנֵשַׁת וְאַפֵּקַת מִן תַּרְמִילָא וְיַהֲבַת לָהּ יַת מְזוֹנָהּ דְשַׁיֶּירֶת לָהּ מִן שָׂבְעָה׃ 19 וַאֲמֶרֶת לָהּ חֲמוֹתָהּ לְאָן צְבַרְתְּ יוֹמָא דֵין וּלְאָן אִשְׁתַּדַּלְתְּ
לְמֶעְבַּד יְהֵי גַבְרָא דְאִשְׁתְּמוֹדַע לִיךְ מְבָרָךְ וְחַוִּיָּאת לַחֲמוֹתָהּ יַת דְאִשְׁתַּדְּלַת לְמֶעְבַּד עִמֵּיהּ וַאֲמֶרֶת שׁוּם גַּבְרָא דְאִשְׁתַּדְּלֵית עִמֵּיהּ יוֹמָא דֵין מִתְקְרִי
בּוֹעַז׃ 20 וַאֲמֶרֶת נָעֳמִי לְכַלָּתָהּ מְבָרָךְ הוּא מִפּוּם קוּדְשָׁא דַיְיָ דְלָא שְׁבַק טִיבוּתֵיהּ עִם חַיַּיָא וְעִם מֵיתַיָּיא וַאֲמֶרֶת לָהּ נָעֳמִי קָרִיב לָנָא גַּבְרָא
מִפָּרִיקָנָא הוּא׃ 21 וַאֲמֶרֶת רוּת מוֹאֲבִיָּה אַף אֲרוּם אֲמַר לִי עִם רִיבַיָּא דִילִי תִּסְתּוֹפִין עַד זְמַן דִּכְדֵי יְשֵׁיצוּן יַת כָּל חֲצָדָא דִילִי׃ 22 וַאֲמֶרֶת נָעֳמִי
לְוַת רוּת כַּלָּתָהּ שַׁפִּיר בִּרְתִּי אֲרוּם תִּיפְקִין עִם עֻלֵּימְתֵּיהּ וְלָא יְעַרְעוּן בִּיךְ בַּחֲקַל אָחְרָן׃ 23 וְאִדְבְּקַת בְּעוּלֶמְתּוֹי דְבוֹעַז לְמֶעְבַּד עַד דִּישֵׁיצֵי חֲצַד
שַׂעְרִין וַחֲצַד חִטִּין וִיתֵיבַת עִם חֲמוֹתָהּ׃ ג 1 וַאֲמֶרֶת לָהּ נָעֳמִי חֲמוֹתָהּ בִּרְתִּי בִּשְׁבוּעָה לָא אֲנוּחַ עַד זְמַן
דְאֶתְבַּע לִיךְ נִיחָא בְּגִין דְיוֹטֵב לֵךְ׃ 2 וּכְעַן הֲלָא בּוֹעַז דְאִשְׁתְּמוֹדַע לָנָא דַהֲוֵית בְּחַקְלָא עִם עֻלֶּמְתּוֹי הָא הוּא מְבַדַּר יַת אִידַּר שְׂעוֹרִין בְּרוּחָא
דְלֵילְיָא׃ 3 וְתַחְלִילִי בְּמַיָּא וּתְסוּכִי בִּשְׂמָנִין וּתְשַׁוִּיאִי תַּכְשִׁיטִיךְ עֲלַיִךְ וְתַחְתִּין לְאִידְרָא לָא תִתְפַּרְסְמִי לְגַבְרָא עַד שֵׁיצָאוּתֵיהּ לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי׃
4 וַהֲוָה בְּעִידַן מִשְׁכְּבֵיהּ וְתִדְעִין יַת אַתְרָא דְיִדְמוּךְ תַּמָּן וְתֵעוֹלִי וּתְגַלִּי יַת רִיגְלוֹי וְתִדְמוּכִי וּתְהֵא מִינֵּיהּ עֵיטָא וְהוּא יְחַוֵּי לָךְ בְּחָכְמְתֵיהּ יַת
דְתַעְבְּדִין׃ 5 וַאֲמֶרֶת לָהּ כָּל דְתֵימְרִין לִי אֶעְבֵּיד׃ 6 וְנֶחְתַּת לְאִידְרָא וְעַבְדַת כָּל דְפַקֵּדְתָּהּ חֲמוֹתָהּ׃ 7 וַאֲכַל בּוֹעַז וּשְׁתָא וְאוֹטִיב
לִיבֵּיהּ וַאֲתָא לְדַמָּכָא בִּסְטַר עֲרֵימְתָּא וְעַלַּת רוּת בְּרַז וְגַלִּיאַת רִיגְלוֹי וְדִמְכַת׃

* Et collegit in agro vsque ad vesperam: et virgâ cædit quæ collegit, & facta est quasi æphi ordei. * Et portauit & ingressa est in ciuitatem. & vidit socrus eius quæ collegerat; & offerens Ruth dedit ei quæ reliquerat ex quibus saturata fuit. * Et dixit ei socrus sua: Vbi collegisti hodie, & vbi feciſti? sit qui nouit te benedictus. Et indicauit Ruth socrui suæ vbi fecit: & dixit, Nomẽ viri cũ quo feci cum eo, hodie Booz. * Et dixit Noomi nurui suæ: Benedictus est Domino: quoniam non reliquit misericordiam suam cum viuis et cum mortuis. & dixit ei Noomi: Propinquus est nobis vir, de sanguine iunctis nobis est.

* Et dixit Ruth ad socrum eius: Et quoniã dixit ad me, Cũ pueris meis iungere, donec perficiant totam messem quæ est mihi.

* Et dixit Noomi ad Ruth nurum suam: Bonum, filia, quoniam egressa es cum puellis eius, & non obuiabunt tibi in agro alieno.

* Et iuncta est Ruth puellis Booz ad colligendum, quoad perfecit messem ordei & messem tritici.

CAP. III.

ET sedit cum socru sua · & dixit ei Noomi socrus eius: Filia, non quæram tibi requiem vt bene sit tibi?

* Et nunc nonne Booz notus nobis, cuius fuisti cum puellis eius? ecce ipse ventilat aream ordei hac nocte. * Tu autem lauaberis & vngéris, & impones vestem tuam super te, & ascende super aream: ne cognoscaris viro, vsquequo perficiat ille comedere & bibere.

* Et erit cùm dormierit ipse, & noſces locũ vbi dormit illic: & ibis et discooperies quæ ad pedes eius, & dormies. & ipse nunciabit tibi quæ facies. * Dixit autem Ruth ad eam: Omnia quæ dixeris mihi ad me faciam.

* Et descendit in aream, & fecit iuxta omnia quæ imperauerat ei socrus sua. * Et comedit Booz & bibit, & lætatum est cor eius, & venit ad dormiendum in parte congeriei herbarum. illa autem venit secretò, & discooperuit quæ ad pedes eius, & dormiuit.

17 * καὶ συνέλεξεν ἐν τῷ ἀγρῷ ἕως ἑσπέρας, καὶ ἐρρόβδισεν ἃ συνέλεξεν, καὶ ἐγένηθη ὡς οἶφι κριθῶν. * καὶ ἦρεν καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· καὶ εἶδεν ἡ πενθερὰ αὐτῆς ἃ συνέλεξεν, καὶ ἐξενέγκασα ρὺθ ἔδωκεν αὐτῇ ἃ κατέλιπεν ἐξ ὧν ἐνεπλήσθη. * καὶ εἶπεν αὐτῇ ἡ πενθερὰ αὐτῆς, ποῦ συνέλεξας σήμερον καὶ ποῦ ἐποίησας; εἰη ὁ ἐπιγνὼς σε εὐλογημένος. καὶ ἀπήγγειλεν ρουθ τῇ πενθερᾷ αὐτῆς ποῦ ἐποίησεν. καὶ εἶπεν, τὸ ὄνομα τοῦ ἀνδρὸς μεθ᾽ οὗ ἐποίησα μετ᾽ αὐτοῦ σήμερον βόοζ. * καὶ εἶπεν νοομὶ τῇ νύμφῃ αὐτῆς, εὐλογητὸς ἐστι τῷ κυρίῳ, ὅτι οὐκ ἐγκατέλιπεν τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετὰ τῶν ζώντων καὶ μετὰ τῶν τεθνηκότων. καὶ εἶπεν αὐτῇ νοομί, ἐγγίζει ἡμῖν ὁ ἀνὴρ, ἐκ τῶν ἀγχιστεύοντων ἡμῖν ἐστίν. * καὶ εἶπεν ρὺθ πρὸς τὴν πενθερὰν αὐτῆς, καί γε ὅτι εἶπεν πρός με, μετὰ τῶν παιδαρίων ὧν ἐμοὶ προσκολλήθηθι ἕως ἂν τελέσωσιν ὅλον τὸν ἀμητόν ὃς ὑπαρχεί μοι. * καὶ εἶπεν νοομὶ πρὸς ρουθ τὴν νύμφην αὐτῆς, ἀγαθὸν θύγατερ, ὅτι ἐξῆλθες μετὰ τῶν κοραςίων αὐτοῦ, ἵ ὐκ ἀπαντήσονταί σοι ἐν ἀγρῷ ἑτέρῳ. * καὶ προσεκολλήθη ρὰθ τοῖς κοραςίοις βόοζ συλλέγειν ἕως συνετέλεσεν τὸν θερισμὸν τὸν κριθῶν καὶ τὸν θερισμὸν τῶν πυρῶν.

γ.

1 * Καὶ ἐκάθησεν μετὰ τ πενθερᾶς αὐτ, καὶ εἶπεν αὐτῇ νοομὶ ἡ πενθερὰ αὐτῆς, θύγατερ, οὐ μὴ ζητήσω σοι ἀνάπαυσιν ἵνα εὖ γένηταί σοι; * καὶ νῦν οὐχὶ βόοζ γνώριμος ἡμῖν ἧς μετὰ τῶν κοραςίων αὐτοῦ; ἰδοὺ αὐτὸς λικμᾷ τὸν ἄλωνα τῶν κριθῶν ταύτῃ τῇ νυκτί. * σὺ οὖν λούσῃ καὶ ἀλείψῃ, καὶ θήσεις τὸν ἱματισμόν σου ἐπὶ σεαυτῇ, καὶ ἀναβήσῃ ἐπὶ τὴν ἅλω. μὴ γνωρισθῇς τῷ ἀνδρὶ ἕως ἂν συντελέσαι αὐτὸν τοῦ φαγεῖν καὶ πεῖν. * καὶ ἔσται ἐν τῷ κοιμηθῆναι αὐτόν, καὶ γνώσῃ τὸν τόπον οὗ κοιμᾶται ἐκεῖ, καὶ ἐλεύσῃ καὶ ἀποκαλύψεις τὰ πρὸς ποδῶν αὐτοῦ, καὶ κοιμηθήσῃ. καὶ αὐτὸς ἀπαγγελεῖ σοι ἃ ποιήσεις.

5 * εἶπεν δὲ ρουθ πρὸς αὐτήν, πάντα ὅσα ἂν εἴπῃς μοι 6 πρός με ποιήσω. * καὶ κατέβη εἰς τὴν ἅλω, καὶ ἐποίησεν κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο αὐτῇ ἡ πενθερὰ αὐτῆς.

7 * καὶ ἔφαγεν βόοζ καὶ ἔπιεν, καὶ ἠγαθύνθη ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν τοῦ κοιμηθῆναι ἐν μέρει τῆς σωρείας. ἡ δὲ ἦλθεν κρυφῇ, καὶ ἀπεκάλυψεν τὰ πρὸς ποδῶν αὐτοῦ, καὶ ἐκάθευδεν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et collegit spicas in agro vsque ad vesperam: & conculcauit spicas quas collegerat; & fuit quantitas earum vt quasi tres zzein ordei.
18 Et tulit & intrauit ad vrbem, & vidit socrus eius id quod congregauit; & protulit ex pera, & dedit illi cibum suum quẽ reliquit illi ex saturitate. 19 Et dixit ei socrus eius: Ad vbi collegisti die hac, & ad vbi sollicita fuisti ad faciendum? erit vir qui cognitus est tibi benedictus. & indicauit socrui suæ quem sategit ad faciendum cum eo, & dixit; nomen viri, quo sategi cum eo die hac, vocatus est Boghaz.
20 Et dixit Naghami ad nurum suam: Benedictus ipse ab ore sanctitatis Domini, qui non defecit bonitatem suam cum viuis & cum mortuis. & dixit illi Naghami: Propinquus nobis vir, de redemptoribus nostris ipse. 21 Et dixit Ruth Moabiah, Etiam quòd dixit mihi, Cum puellis quæ mihi, adderis, vsque ad tempus cùm consummauerint omnem messem quæ mihi. 22 Et dixit Naghami ad Ruth nurum suam: Pulchrum filia mea quòd exeas cum puellis illius, & non occurrent in te in agro alius. 23 Et adhæsit in puellis ipsius Boghaz ad faciendum, vsquequo finiuit messis ordeorum & messis frumentorum: & sedit cum socru sua. CAP. III.

ET dixit illi Naghami socrus eius: Filia mea, in iuramento non quiescam, vsque ad tempus quo quæram tibi tranquillitatem filiorum quo bene sit tibi. 2 Et nunc, an non Boghaz qui cognitus est nobis, quod fuisti in agro cum puellis eius, ecce ille dispergens areas ordeorum in vento noctis? 3 Et lauabis in aqua, & vngeris in oleis, & pones ornamenta tua super te; & descendes ad aream. non manifestaberis viro, vsque finire eum ad comedendum & ad bibendum. 4 Et erit in tempore cubare eum, & scies locum quo dormiet ibi: & intrabis & reteges pedes eius, & iacebis. & erit ab eo consilium, & ipse indicabit tibi in sapientia sua quod facies. 5 Et dixit illi: Omnia quæ dixisti mihi faciam. 6 Et descendit ad aream, & fecit omnia quæ iussit eam socrus eius. 7 Et comedit Boghaz & bibit, & bonum fuit cor eius: & venit ad iacendum in latere acerui: & ingressa est Ruth secretò, & retexit pedes illius, & iacuit.

8 * וַיְהִי בַּחֲצִי הַלַּיְלָה וַיֶּחֱרַד הָאִישׁ וַיִּלָּפֵת וְהִנֵּה
אִשָּׁה שֹׁכֶבֶת מַרְגְּלֹתָיו׃
9 * וַיֹּאמֶר מִי־אָתְּ וַתֹּאמֶר אָנֹכִי רוּת אֲמָתֶךָ וּפָרַשְׂתָּ
כְנָפֶךָ עַל־אֲמָתְךָ כִּי גֹאֵל אָתָּה׃
10 * וַיֹּאמֶר בְּרוּכָה אַתְּ לַיהוָה בִּתִּי הֵיטַבְתְּ חַסְדֵּךְ
הָאַחֲרוֹן מִן־הָרִאשׁוֹן לְבִלְתִּי־לֶכֶת אַחֲרֵי הַבַּחוּרִים
11 אִם־דַּל וְאִם־עָשִׁיר׃ * וְעַתָּה בִּתִּי אַל־תִּירְאִי כֹּל
אֲשֶׁר־תֹּאמְרִי אֶעֱשֶׂה־לָךְ כִּי יוֹדֵעַ כָּל־שַׁעַר עַמִּי כִּי
12 אֵשֶׁת חַיִל אָתְּ׃ * וְעַתָּה כִּי אָמְנָם כִּי אִם גֹּאֵל
אָנֹכִי וְגַם יֵשׁ גֹּאֵל קָרוֹב מִמֶּנִּי׃
13 * לִינִי הַלַּיְלָה וְהָיָה בַבֹּקֶר אִם־יִגְאָלֵךְ טוֹב יִגְאָל
וְאִם־לֹא יַחְפֹּץ לְגָאֳלֵךְ וּגְאַלְתִּיךְ אָנֹכִי חַי־יְהוָה
14 שִׁכְבִי עַד־הַבֹּקֶר׃ * וַתִּשְׁכַּב מַרְגְּלֹתָו עַד־הַבֹּקֶר
וַתָּקָם בְּטֶרֶם יַכִּיר אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיֹּאמֶר אַל־יִוָּדַע
כִּי־בָאָה הָאִשָּׁה הַגֹּרֶן׃
15 * וַיֹּאמֶר הָבִי הַמִּטְפַּחַת אֲשֶׁר־עָלַיִךְ וְאֶחֱזִי־בָהּ
וַתֹּאחֶז בָּהּ וַיָּמָד שֵׁשׁ־שְׂעֹרִים וַיָּשֶׁת עָלֶיהָ וַיָּבֹא
16 הָעִיר׃ * וַתָּבוֹא אֶל־חֲמוֹתָהּ וַתֹּאמֶר מִי־אַתְּ בִּתִּי
וַתַּגֶּד־לָהּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה־לָהּ הָאִישׁ׃
17 * וַתֹּאמֶר שֵׁשׁ־הַשְּׂעֹרִים הָאֵלֶּה נָתַן לִי כִּי אָמַר
אַל־תָּבוֹאִי רֵיקָם אֶל־חֲמוֹתֵךְ׃
18 * וַתֹּאמֶר שְׁבִי בִּתִּי עַד אֲשֶׁר תֵּדְעִין אֵיךְ יִפֹּל דָּבָר
כִּי לֹא יִשְׁקֹט הָאִישׁ כִּי־אִם־כִּלָּה הַדָּבָר הַיּוֹם׃

ד

1 * וּבֹעַז עָלָה הַשַּׁעַר וַיֵּשֶׁב שָׁם וְהִנֵּה הַגּוֹאֵל עֹבֵר
אֲשֶׁר דִּבֶּר־בֹּעַז וַיֹּאמֶר סוּרָה שְׁבָה־פֹּה פְּלֹנִי אַלְמֹנִי
2 וַיָּסַר וַיֵּשֵׁב׃ * וַיִּקַּח עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי הָעִיר
3 וַיֹּאמֶר שְׁבוּ־פֹה וַיֵּשֵׁבוּ׃ * וַיֹּאמֶר לַגֹּאֵל חֶלְקַת
הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר לְאָחִינוּ לֶאֱלִימֶלֶךְ מָכְרָה נָעֳמִי הַשָּׁבָה
מִשְּׂדֵה מוֹאָב׃

8 *Et ecce nocte iã media expauit homo,&
cõturbat⁹est;viditq́; mulierẽ iacẽtẽ ad pe-
9 des suos.*Et ait illi: Quæ es?Illaq́; rñdit:
Ego sum Ruth ancilla sua.expande palliũ
10 tuũ sup famulã tuã,quia ꝓpinquus es.*Et
ille,Benedicta,inqt,es à Dño filia,& pri-
orẽ misericordiã posteriore supasti. qa nõ
11 es secuta iuuenes paupes siue diuites.*No
C li ergo metuere, sed quicqd dixeris mihi,
faciã tibi. Scit enim oĩs populus qui habi-
tat intra portas vrbis meæ, mulierẽ te esse
12 virtutis.*Nec abnuo me ꝓpinquũ,sed est
13 alius me ꝓpinquior.*Quiesce hac nocte,
& facto manè, si te voluerit ꝓpinquitatis
iure retinere,bene res acta est: sin autẽ ille
noluerit,ego te absq; vlla dubitatione sus
14 cipiã.viuit Dñs.dormi vsq; manè. *Dor-
miuit itaq; ad pedes eius vsque ad noctis
abscessum.Surrexit itaque anteq̃ homines
se cognoscerẽt mutuò:& dixit Booz: Ca-
15 ue ne quis nouerit ꝙ huc veneris. *Et rur
D sum expãde,inquit,palliũ tuũ quo opiris
& tene vtraq;manu.qua extẽdẽte & tenẽ-
te,mẽsus est sex modios ordei,& posuit su
16 ꝑ eã. quæ portãs ingressa est ciuitatem,*&
venit ad socrũ suã.quæ dixit ei: Quid egi-
sti filia? narrauitq́ue ei oĩa quæ sibi fecisset
17 homo. *Et ait: Ecce sex modios ordei de-
dit mihi,& ait: nolo vacuã te reuerti ad so
18 crũ tuã.*Dixitq́; Noemi: Expecta filia,do-
nec videamus quem res exitum habeat:
neque enim cessabit homo, nisi comple-
uerit quod locutus est. CAP. IIII.

1 A Ascendit ergo Booz ad portam,& sedit
ibi.Cũq; vidisset ꝓpinquum pręterire
de quo prius sermo habit⁹ est,dixit ad eũ,
Declina paulisp,& sede hic,vocãs eum no
2 mine suo.qui diuertit & sedit.*Tollẽs au-
tem Booz decem viros de senioribus ciui
tatis,dixit ad eos: Sedete hic.Quibus resi-
3 dentibus, *locutus est ad propinquum:
Partem agri fratris nostri Elimelech ven-
det Noemi, quæ reuersa est de regione
Moabitide.

תרגום

8 וַהֲוָה בְּפַלְגוּת לֵילְיָא וּתְוַהּ גַּבְרָא וְאִתְרְכִיךְ בִּשְׂרֵיהּ כְּלִיפְתָּא מִן רְתִיתָא וַחֲזָא וְהָא אִתְּתָא דָמְכָא כָּל קֳבֵל רִיגְלוֹי׃ 9 וַאֲמַר מַאן אַנְתְּ
בִּרְתִּי וַאֲמֶרֶת אֲנָא רוּת אַמְתָךְ וְיִתְקְרִי שְׁמָךְ עַל אַמְתָךְ לְמִסְּבִי לְאִינְתּוּ אֲרֵי פָּרִיק אַתְּ׃ 10 וַאֲמַר בְּרִיכָה אַתְּ קֳדָם יְיָ בִּרְתִּי אוֹטֵבְתְּ טִיבוּתִיךְ
בָּתְרָאִי מִן קַדְמָאִי בְּגִין דְּלָא לִמְהָךְ בָּתַר עֻלֵּימַיָּא אִם מִסְכֵּן וְאִם עַתִּיר׃ 11 וּכְעַן בִּרְתִּי לָא תִדְחֲלִין כָּל דְּתֵימְרִי לִי אֶעְבֵּיד אֲרוּם גְּלִי קֳדָם כָּל
יָתְבֵי תְּרַע סַנְהֶדְרִין רַבָּא דְעַמִּי אֲרוּם אִתְּתָא צַדִּיקְתָּא אַנְתְּ וְאִית בִּיךְ חֵילָא לְסוֹבְרָא נִיר פִּיקוּדַיָּא דַיְיָ׃ 12 וּכְעַן אֲרוּם בְּקֻשְׁטָא אֲרֵי
פָּרִיק אֲנָא וְאַף אִית פָּרִיק אוֹחֲרָן דְּחָזֵי לֵיהּ לְמִפְרַק יַתִּיר מִנִּי׃ 13 בִּיתִי בְּלֵילְיָא וִיהֵא בְּצַפְרָא אִם יִפְרְקִנָּךְ גַּבְרָא דְחָזֵי לֵיהּ לְמִפְרְקִיךְ מִן
אוֹרַיְתָא הֲרֵי טָב וְיִפְרוֹק לְחַיֵּי וְאִי לָא צָבֵי לְמִפְרְקִיךְ וְאֶפְרְקִינָךְ אֲנָא אַמְרֵית בִּשְׁבוּעָה קֳדָם יְיָ כְּמָא דְמַלֵּילֵית לִיךְ כְּדֵין אֶעְבִּיד דְּמוּכִי עַד
עִידַן צַפְרָא׃ 14 וְדִמְכַת קָבֵיל רִיגְלוֹי עַד עִידַן צַפְרָא וְקָמַת בִּקְרִיצְתָּא עַד דְּלָא אִשְׁתְּמוֹדַע גְּבַר יַת חַבְרֵיהּ מִן קֳדָם חֲשׁוֹכָא וַאֲמַר לְעֻלֵּמוֹי
לָא אִישְׁתְּמוֹדַע לִגְבַר אֲרֵי אֲתַת אִתְּתָא לְאִדְרָא׃ 15 וַאֲמַר הַבִּי סוֹדָרָא דִּי עֲלַיִךְ וַאֲחִידִי בָּהּ וְאַחֲדַת בָּהּ וְכָל שִׁית סְאִין דִּשְׂעוֹרִין וְשַׁוִּי עֲלָהָא
וְעַל בּוֹעַז לְקַרְתָּא׃ 16 וַאֲתַת לְוַת חֲמוֹתָהּ בִּקְרִיצְתָּא וַאֲמֶרֶת מַן אַתְּ בִּרְתִּי וְחַוַּיֵּאת לָהּ יַת כָּל מַה דַּעֲבַד לָהּ גַּבְרָא׃ 17 וַאֲמֶרֶת שִׁית סְאִין
דִּשְׂעֹרִין הָאִילֵּין יְהַב לִי אֲרוּם אֲמַר לִי לָא תֵהָכִי רֵיקַנְיָא לְוַת חֲמוֹתִיךְ׃ 18 וַאֲמֶרֶת תִּיבִי בִּרְתִּי עִמִּי בְּבֵיתָא עַד זְמַן דְּתִדְעִין אֶכְדֵּין יִתְגְּזַר מִן
שְׁמַיָּא וְאֶכְדֵּין יִתְפְּרַשׁ פִּתְגָם אֲרוּם לָא יְנוּחַ גַּבְרָא אֲרוּם אֱלָהֵין יְשֵׁיצִי לְטָב פִּתְגָמָא יוֹמָא דֵין׃ ד 1 וּבוֹעַז סְלִיק לִתְרַע בֵּית
דִּין דְּאַתְרָא דְסַנְהֶדְרִין וִיתֵיב תַּמָּן עִם סָבַיָּא וְהָא פָּרִיקָא חֲלַף דְּמַלִּיל בּוֹעַז לְרוּת וַאֲמַר סְטִי תִּיב הָכָא גַּבְרָא דִּצְנִיעָן אָרְחָתֵיהּ וּסְטָא וִיתֵיב׃
2 וּדְבַר עֲשַׂרְתֵּי גֻּבְרִין מִסָּבֵי קַרְתָּא וַאֲמַר תִּיבוּ הָכָא וִיתִיבוּ׃ 3 וַאֲמַר לְפָרִיקָא אַחְסָנַת חַקְלָא דִּי לְאַחוּנָא לֶאֱלִימֶלֶךְ זָבְנַת נָעֳמִי דְּתָבַת מֵחֲקַל מוֹאָב׃

‡ *Factum est autem in media nocte, & surrexit vir & turbatus est; & ecce mulier dormiebat ad pedes suos.* ‡ *Dixit autem:* 9
Quæ es tu? illa autem dixit: Ego sum Ruth ancilla tua: & expandes alam tuam super famulam tuam, quoniam propinquus es tu.

‡ *Et dixit Booz: Benedicta tu Domino, fi-* 10
lia; quoniam lætificasti misericordiam tuam vltimam magis quàm primam, vt non ires tu post iuuenes siue pauper siue diues.

‡ *Et nunc filia ne timeas; omnia quæ dixe-* 11
ris ad me, faciam tibi. scit enim omnis tribus populi mei, quoniam mulier virtutis es tu:

‡ *Et nunc verè cognatus sum ego, & est* 12
cognatus in terra existens magis quàm ego.

‡ *Quiesce nocte, & erit manè si duxerit te,* 13
bonum, ducat: si autem non velit ducere te, ducam te ego. viuit Dñs. dormi vsque ad manè.

‡ *Et dormiuit ad pedes eius vsque ad manè.* 14
illa autem surrexit antequam cognosceret vir proximum suum. & dixit Booz: Ne cognoscatur quòd venit mulier in aream. ‡ *Et dixit* 15
ei: Fer cingulum quod super te, & tene illud. illa autem tenuit illud, & mensus est sex ordei, & imposuit super eã, & ingressa est in ciuitatẽ.

‡ *Et Ruth intrauit ad socrum suam. illa au-* 16
tem dixit: Quid tu filia? & narrauit ei omnia quæ fecit illi vir.

‡ *Et ait: Sex ordei hæc dedit mihi: quoniam* 17
dixit ad me: Non eas vacua ad socrum tuam.

‡ *Illa autem dixit: Sede filia, quoad cognos-* 18
cas tu quomodo non cadet verbum. non enim cessabit vir, quoad compleuerit verbum hodie.

CAP. IIII.

ET *Booz ascendit ad portam, & sedit ibi: et* 1
ecce propinqu' præteribat, quẽ dixit Booz, & dixit ad eum Booz: Declinans sede hic abscondite. & diuertit & sedit.

‡ *Et tollit Booz decem viros de senioribus* 2
ciuitatis, & dixit: Sedete hic. & sederunt.

‡ *Et dixit Booz propinquo: Partẽ agri quæ* 3
est fratris nostri Elimelech, quem vendit Noomi quæ reuersa est de agro Moab:

8 ‡ ἐγένετο ὃ ἐν τῷ μεσονυκτίῳ καὶ ἔξέστη ὁ ἀνὴρ, καὶ ἐτα-
ράχθη, καὶ ἰδοὺ γυνὴ κοιμᾶτο πρὸς ποδῶν αὐτοῦ.
9 ‡ εἶπε δὲ, τίς εἶ σύ; ἡ δὲ εἶπεν, ἐγώ εἰμι Ρὺθ ἡ δούλη σου,
καὶ περιβαλεῖς τὸ πτερύγιόν σου ἐπὶ τὴν δούλην σου, ὅτι ἀγ-
10 χιστὴς εἶ σύ. ‡ καὶ εἶπεν Βόοζ, εὐλογημένη σὺ τῷ κυρίῳ
θύγατερ, ὅτι ἠγάθυνας τὸ ἔλεός σου τὸ ἔσχατον ὑπὲρ τὸ πρῶ-
τον τοῦ μὴ πορευθῆναί σε ὀπίσω νεανιῶν ἢ εἰ πλουσίου ἢ εἰ
11 πλήσιος. ‡ καὶ νῦν θύγατερ μὴ φοβοῦ· πάντα ὅσα δὰν εἴ-
πῃς πρός με ποιήσω σοι. οἶδεν γὰρ πᾶσα φυλὴ λαοῦ μου
12 ὅτι γυνὴ δυνάμεως εἶ σύ· ‡ καὶ νῦν ἀληθῶς ἀγχιστής εἰμι
13 ἐγὼ καί γε ἔστιν ἀγχιστὴς ἐν γῇ ὢν ὑπὲρ ἐμέ. ‡ αὐλίσθη
τὴν νύκτα, καὶ ἔσται τὸ πρωὶ ἐὰν ἀγχιστεύσῃ σε, ἀγαθόν, ἀγ-
χιστευέτω. ἐὰν δὲ μὴ βούληται ἀγχιστεῦσαί σε, ἀγχιστεύσω
14 σε ἐγώ. ζῇ κύριος. κοιμήθητι ἕως πρωΐ. ‡ καὶ ἐκοιμήθη
πρὸς ποδῶν αὐτοῦ ἕως πρωΐ. ἠγέρθη πρὸ τοῦ ἐπιγνῶ-
ναι ἄνδρα τὸν πλησίον αὐτοῦ. καὶ εἶπεν Βόοζ, μὴ γνωσθή-
15 τω ὅτι ἐλήλυθε γυνὴ εἰς τὴν ἄλω. ‡ καὶ εἶπεν αὐ-
τῇ, φέρε τὸ περίζωμα τὸ ἐπάνω σου, καὶ κράτησον αὐτό. ἡ
δὲ ἐκράτησεν αὐτό, καὶ ἐμέτρησεν ἓξ κριθῶν, καὶ ἐπέθη-
κεν ἐπ' αὐτήν, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν.
16 ‡ καὶ ῥοὺθ εἰσῆλθεν πρὸς τὴν πενθερὰν αὐτῆς. ἡ δὲ
εἶπεν, τί σὺ θύγατερ; καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῇ σύμπαντα
ὅσα ἐποίησεν αὐτῇ ὁ ἀνήρ.
17 ‡ καὶ εἶπεν, ταῦτα ἓξ τῶν κριθῶν ταῦτα ἔδωκέν μοι, ὅτι εἶ-
πεν πρός με, μὴ εἰσέλθῃς κενὴ πρὸς τὴν πενθεράν σου.
18 ‡ ἡ δὲ εἶπεν, κάθου θύγατερ ἕως τοῦ ἐπιγνῶναί σε
πῶς πέσεται ῥῆμα. οὐ γὰρ μὴ ἡσυχάσει ὁ ἀνὴρ ἕως ἂν τε-
λέσῃ τὸ ῥῆμα σήμερον.

δ'.

1 ‡ Καὶ Βόοζ ἀνέβη ἐπὶ τὴν πύλην, καὶ ἐκάθισεν ἐκεῖ,
καὶ ἰδοὺ ὁ ἀγχιστὴς παρεπορεύετο ὃν εἶπεν Βόοζ, καὶ εἶπεν
πρὸς αὐτὸν Βόοζ, ἐκκλίνας κάθισον ὧδε κρύφιε. καὶ ἐξέ-
κλινεν καὶ ἐκάθισεν·
2 ‡ καὶ ἔλαβεν Βόοζ δέκα ἄνδρας ἀπὸ τῶν πρεσβυ-
τέρων τῆς πόλεως, καὶ εἶπεν, καθήσατε ὧδε. καὶ ἐκά-
θισαν.
3 ‡ καὶ εἶπεν Βόοζ τῷ ἀγχιστῇ, τὴν μερίδα τοῦ ἀ-
γροῦ ἣ ἐστιν τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν τοῦ ἐλιμέλεχ, ὃν ἀπέδοτο νοο-
μὶ ἡ ἐπιστρέψασα ἐξ ἀγροῦ μωάβ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[8] Et fuit in medio noctis, & miratus est vir, & mollificata est caro eius sicut rapũ ex tremore. & aspexit, & ecce mulier dormiens omnino iuxta pedes suos. [9] Et dixit: Quæ tu filia mea? & dixit: Ego Ruth ancilla tua: & vocetur nomen tuum super ancillam tuam ad accipiendum me in vxorem; quoniam redemptor tu. [10] Et dixit: Benedicta tu ante Dominum filia mea; & bona fuit bonitas tua posterior ab anteriori, ad non ambulandũ post adolescentes, si pauper, & si diues. [11] Nunc filia mea ne timeas; omne quod dices mihi faciam: nam manifestum ante omnes sedentes portæ Zzanhedrin magnæ populi mei, quòd mulier iusta tu, & est in te virtus ad aspiciendum lucernam præceptorum Domini. [12] Et nunc quoniã in veritate quòd redemptor ego, & etiam est redemptor alter quòd dignum illi ad redimendum magis à me. [13] Pernocta in nocte, & erit in manè si redemerit te vir cui dignũ ei ad redimendũ te ex lege, ecce bonum, & redimet ad vitã: & si non volens ad redimendum te, & redimam te ego: dixi in iuramento ante Dominum: vt id quod locutus sum tibi, sic faciam: iaceto vsque ad tempus matutini. [14] Et iacuit iuxta pedes illius vsque ad tempus matutini. & surrexit in aurora vsque vt non cognouit vir socium suum ab-ante obscuritatem: & dixit pueris suis: Ne cognitum sit viro quòd venit mulier ad aream. [15] Et dixit: Da sudarium quod super te, & apprehende in eo: & apprehẽdit in eo, & mensurauit sex Zzein ordeorũ & posuit super eã. & intrauit Boghaz ad vrbẽ. [16] Et venit ad socrũ suã in aurora. & dixit: Quænã tu filia mea? & nunciauit illi omne quod fecit ei vir. [17] Et dixit: Sex Zzein ordeorũ hæc dedit mihi: quoniã dixit mihi: Non ibis inanis ad socrum tuã. [18] Et dixit: Sede filia mea mecũ in domo, vsq; ad tẽpus quo cognoscas quẽadmodum decretũ est ex cælo, & quẽadmodum mirificabitur verbum. quia non quiescet vir quin consummetur ad bonum verbum die hac. CAP. IIII.

ET Boghaz ascendit ad portã domus iudicij, qui locus Zzanhedrin, & sedit ibi cum senibus: & ecce redemptor pro quo locutus est Boghaz ad Ruth, & dixit: Declina; sede hic, vir cuius humiles vię eius, & declinauit, & sedit. [2] Et accepit decem viros de senibus vrbis, & dixit: Sedete hic. & sederunt. [3] Et dixit redemptori: Possessionẽ agri, qui fratri nostro Elimelech, vendit Naghami quę venit ex agro Moab.

4 * וַאֲנִי אָמַרְתִּי אֶגְלֶה אָזְנְךָ לֵאמֹר קְנֵה נֶגֶד
הַיֹּשְׁבִים וְנֶגֶד זִקְנֵי עַמִּי אִם־תִּגְאַל גְּאָל וְאִם־לֹא
יִגְאַל הַגִּידָה לִּי וְאֵדְעָ כִּי אֵין זוּלָתְךָ לִגְאוֹל וְאָנֹכִי
אַחֲרֶיךָ וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֶגְאָל׃
5 * וַיֹּאמֶר בֹּעַז בְּיוֹם־קְנוֹתְךָ הַשָּׂדֶה מִיַּד נָעֳמִי
וּמֵאֵת רוּת הַמּוֹאֲבִיָּה אֵשֶׁת־הַמֵּת קָנִיתִי לְהָקִים
שֵׁם־הַמֵּת עַל־נַחֲלָתוֹ׃
6 * וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לֹא אוּכַל לִגְאוֹל־לִי פֶּן־אַשְׁחִית
אֶת־נַחֲלָתִי גְּאַל־לְךָ אַתָּה אֶת־גְּאֻלָּתִי כִּי לֹא־
אוּכַל לִגְאוֹל׃
7 * וְזֹאת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל־הַגְּאֻלָּה וְעַל־
הַתְּמוּרָה לְקַיֵּם כָּל־דָּבָר שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן
לְרֵעֵהוּ וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל׃
8 * וַיֹּאמֶר הַגֹּאֵל לְבֹעַז קְנֵה־לָךְ וַיִּשְׁלֹף נַעֲלוֹ׃
9 * וַיֹּאמֶר בֹּעַז לַזְּקֵנִים וְכָל־הָעָם עֵדִים אַתֶּם הַיּוֹם
כִּי קָנִיתִי אֶת־כָּל־אֲשֶׁר לֶאֱלִימֶלֶךְ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר
לְכִלְיוֹן וּמַחְלוֹן מִיַּד נָעֳמִי׃
10 * וְגַם אֶת־רוּת הַמֹּאֲבִיָּה אֵשֶׁת מַחְלוֹן קָנִיתִי לִי
לְאִשָּׁה לְהָקִים שֵׁם־הַמֵּת עַל־נַחֲלָתוֹ וְלֹא־יִכָּרֵת
שֵׁם־הַמֵּת מֵעִם אֶחָיו וּמִשַּׁעַר מְקוֹמוֹ עֵדִים
11 אַתֶּם הַיּוֹם׃ * וַיֹּאמְרוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־בַּשַּׁעַר
וְהַזְּקֵנִים עֵדִים יִתֵּן יְהוָה אֶת־הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל־
בֵּיתֶךָ כְּרָחֵל וּכְלֵאָה אֲשֶׁר בָּנוּ שְׁתֵּיהֶם אֶת־בֵּית
יִשְׂרָאֵל וַעֲשֵׂה־חַיִל בְּאֶפְרָתָה וּקְרָא־שֵׁם בְּבֵית
12 לָחֶם׃ * וִיהִי בֵיתְךָ כְּבֵית פֶּרֶץ אֲשֶׁר־יָלְדָה תָמָר
לִיהוּדָה מִן־הַזֶּרַע אֲשֶׁר יִתֵּן יְהוָה לְךָ מִן־הַנַּעֲרָה
13 הַזֹּאת׃ * וַיִּקַּח בֹּעַז אֶת־רוּת וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה וַיָּבֹא
14 אֵלֶיהָ וַיִּתֵּן יְהוָה לָהּ הֵרָיוֹן וַתֵּלֶד בֵּן׃ * וַתֹּאמַרְנָה
הַנָּשִׁים אֶל־נָעֳמִי בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר לֹא הִשְׁבִּית לָךְ
גֹּאֵל הַיּוֹם וְיִקָּרֵא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל׃

4 *Quod audire te volui, & tibi dicere co-
rã cũctis sedẽtibus & maioribus natu de
populo meo. Si vis possidere iure ꝓpinq-
tatis, eme & posside. Si autẽ displicet tibi,
B hoc ipsum indica mihi, vt sciã quid face-
re debeã. Nullus enim est ꝓpinquus exce-
pto te q̃ prior es, & me qui secũdus sũ. At
5 ille respõdit: Ego agrũ emã. *Cui dixit Bo
oz: Quãdo emeris agrũ de manu mulie-
ris, Ruth quoq; Moabitidẽ quę vxor de-
functi fuit debes accipere, vt suscites no-
6 mẽ ꝓpinqui tui in hęreditate sua. *Qui re
spõdit: Cedo iuri ꝓpinq̃tatis. neq; enim
posteritatẽ familię meæ delere debeo. Tu
meo vtere priuilegio, quo me libẽter ca-
7 rere ꝓfiteor. *Hic autẽ erat mos antiquit⁹
in Israel inter ꝓpinquos, vt si quãdo alter
alteri suo iuri cedebat, vt esset firma cõces-
sio, soluebat homo calciamẽtũ suũ, & da-
bat ꝓpinquo suo. hoc erat testimoniũ ces-
8 sionis in Israel. *Dixit ergo ꝓpinquo suo
Booz: Tolle calciamẽtũ. quod statĩ soluit
9 de pede suo. *At ille maiorib⁹ natu & vni-
uerso populo: Testes vos, inq̃t, estis hodie
ꝙ possederim oĩa quę fuerũt Elimelech &
10 Cheliõ & Maalõ tradẽte Noemi: *Et Ruth
C Moabitidẽ vxorẽ Maalõ in cõiugiũ sum-
pserim, vt suscitem nomen defuncti in hæ
reditate sua, ne vocabulũ eius de familia
sua ac fratrib⁹ & populo deleatur. Vos, in-
11 quã, hui⁹ rei testes estis. *Rñdit oĩs popu-
lus q̃ erat in porta & maiores natu: Nos
testes sumus. faciat Dñs hãc mulierẽ quæ
ingreditur domũ tuã sicut Rachel & Liã,
quæ ædificauerunt domum Israel, vt sit
exemplum virtutis in Ephrata, & habeat
12 celebre nomen in Bethleem. *Fiatq́; do-
mus tua sicut domus Phares, quẽ Thamar
peperit Iudæ, de semine quod tibi dederit
13 Dñs ex hac puella. *Tulit itaq; Booz Ruth
& accepit vxorem, ingressusq́ue est ad eã,
& dedit illi Dominus vt conciperet & pa
14 reret filiũ. *Dixeruntq́; mulieres ad Noe-
mi: Benedictus Dominus qui non est pas-
sus vt deficeret successor familiæ tuæ, & vocaretur nomen eius in Israel:

תרגום

4 וַאֲנָא אַמְרֵית אֱהֵא מַתְרֵה בָךְ וְאֶגְלֵה יַת אֻדְנָךְ לְמֵימַר זְבֻן כָּל קָבֵיל יָתְבֵי בֵי דִינָא דְסַנְהֶדְרִין וּקְבֵיל סָבֵי עַמִּי אִם רְעוּתָךְ לְמִפְרַק פְּרוֹק
וְאִם לֵית רְעוּתָךְ לְמִפְרַק חַוִּי לִי וְאֶנְדַּע אֲרוּם לֵית בַּר מִינָךְ לְמִפְרוֹק וַאֲנָא אֱהֵא פָרִיקָא בָּתְרָךְ וַאֲמַר אֲנָא אֶפְרוֹק׃ 5 וַאֲמַר בּוֹעַז בְּיוֹם
זְבִינוּתָךְ יַת חַקְלָא מִידָא דְנָעֳמִי וּמִן יְדָא דְרוּת מוֹאֲבִיָּה אִיתַת שְׁכִיבָא תְּהֵא קָנֵי לְיַבָּמָה יָתָהּ בְּגִין דְיֵקוּם שְׁמָא דִשְׁכִיבָא עַל אַחְסַנְתֵּהּ׃
6 וַאֲמַר פָּרִיקָא כִּי הַאי גַּוְנָא לֵית אֲנָא יָכִיל לְמִפְרוֹק לִי עַל דְּאִית לִי אִתְּתָא וְלֵית לִי רְשׁוּ לְמִיסַּב אַחְרַנִּיתָא עֲלָהָא דִילְמָא תְּהֵא לְמַצּוּ בְּבֵיתִי
וֶאֱהֵא מְחַבֵּיל יַת אַחְסַנְתִּי פְּרוֹק לָךְ אַתְּ דְלֵית לָךְ אִתְּתָא יַת אַחְסַנְתִּי אֲרוּם לֵית אֲנָא יָכִיל לְמִפְרוֹק׃ 7 וּבְהָדָא מִנְהָגָא בְּעִידָנָא דְמִלְּקַדְמִין
מִתְנַהֲגָא בְּיִשְׂרָאֵל בִּזְמַן דְשָׁקְלַן וְטָלַן וּפָרְקַן וּמַחְלְפַן חַד מִן חַבְרֵיהּ טְלַע גְּבַר נַרְתְּקֵהּ וְאוֹשִׁיט בֵּיהּ קִנְיָין לְחַבְרֵיהּ וְהָכִי נְהִיגִין לְמִקְנֵי בֵּית
יִשְׂרָאֵל חַד מִן חַבְרֵיהּ קֳדָם סַהֲדַיָּא׃ 8 וַאֲמַר פָּרוֹקָא לְבוֹעַז אוֹשִׁיט יֶדֶךְ לְקִנְיָנָא וּקְנֵי לָךְ וּטְלַע יַת נַרְתְּקֵהּ וּקְנָא מִנֵּיהּ׃ 9 וַאֲמַר
בּוֹעַז לְסָבַיָּא וּלְכָל עַמָּא הֲווֹ סַהֲדִין עֲלַי יוֹמָא דֵין אֲרוּם קְנֵיתִי יַת כָּל מַה דַהֲוָה לֶאֱלִימֶלֶךְ וְיַת כָּל מַה דַהֲוָה לְכִלְיוֹן וּלְמַחְלוֹן מִן יְדָא דְנָעֳמִי׃
10 וְאֻף יַת רוּת מוֹאֲבִיָּה אִיתַת מַחְלוֹן קְנֵיתִי לִי לְאִינְתּוּ לְמֵיקָם שׁוּם שְׁכִיבָא עַל אַחְסַנְתֵּיהּ וְלָא יִשְׁתֵּצִי שׁוּם שְׁכִיבָא מִלְּוַת אֲחוֹהִי וּמִתְּרַע
סַנְהֶדְרִין דִבְאַתְרֵיהּ סַהֲדִין אַתּוּן עֲלַי יוֹמָא דֵין׃ 11 וַאֲמַרוּ כָּל עַמָּא דְבִתְרַע סַנְהֶדְרִין וְסָבַיָּא סַהֲדִין אֲנַחְנָא יָתֵן יְיָ יַת אִתְּתָא הָדָא דְאָתְיָא
לְבֵיתָךְ כְּרָחֵל וּכְלֵאָה דִבְנוֹ תַרְוֵיהוֹן יַת בֵּית אֲבוּכוֹן יִשְׂרָאֵל בִּתְרֵי עֲשַׂר שְׁבָטִין וְעֶיבֵד חֵילָא בְּאֶפְרָת וּתְהֵא קְרִי שְׁמָא בְּבֵית לָחֶם׃ 12 וִיהֵא
מַצְלַח בֵּיתָךְ כְּבֵית פֶּרֶץ דִילֵידַת תָּמָר לִיהוּדָה מִן זַרְעָא דְיִתֵּן יְיָ לָךְ מִן רִיבָּא הָדָא׃ 13 וּנְסֵיב בּוֹעַז יַת רוּת וַהֲוָת לֵיהּ לְאִינְתּוּ וְעַל לְוָתָהּ וִיהַב
יְיָ לָהּ עִידּוּי וִילֵידַת בַּר׃ 14 וְאָמְרָן נְשַׁיָּא לְנָעֳמִי בְּרִיךְ שְׁמָא דַיְיָ דְלָא פְסַק לִיךְ פָּרוֹקָא יוֹמָא דֵין וְיִתְקְרֵי שְׁמֵיהּ בֵּין צַדִּיקֵי יִשְׂרָאֵל׃

Et ego dixi: Discooperiam aurem tuam dicens: Posside coram sedentibus & coram maioribus populi mei. si propinquus es, duc: si autem non ducis, nuncia mihi & sciam: quoniam non est præter te vt ducat, & ego sum post te. ille autem dixit: Ego sum, ducam. 4 *Et dixit Booz: In die qua possidebis tu agrum de manu Noomi et à Ruth Moabitide vxore mortui, et eam possidere te oportet, vt suscites nomẽ mortui in hæreditate sua.* 5 *Et dixit propinquus Booz, Non potero ducere mihi, ne fortè corrũpam possessionem meam. duc tibi tu propinquitatem meam, quoniam non potero ducere.* 6

Et hic mos prius in Israel ad propinquitatem, & in commutatione ad constituendũ omne verbum, soluebat vir calciamentum suum, et dabat propinquo suo qui ducebat propinquitatem eius. & hoc erat testimonium in Israel. 7

Et dixit propinquus Booz: Possidetibi propinquitatem meam: & soluit calciamentum suum, & dedit ei. 8 *Et dixit Booz maioribus natu & omni populo: Testes vos hodie, quoniam possedi omnia quæ Abimelech, & omnia quæ sunt Cheleon & Maalon de manu Noomi:* 9 *Et Ruth Moabitidem vxorem Maalon possedi mihi in vxorem, vt suscitem nomen mortui in hæreditate sua, & non delebitur nomen mortui de fratribus suis & de porta loci sui, testes vos hodie.* 10 *Et dixerunt omnis populus qui in porta, Testes. et maiores natu dixerunt: Det Dominus vxorem tuam, quæ ingreditur in domum tuam, sicut Rachel & sicut Lian, quæ ædificauerunt vtraque domum Israel. & faciat virtutem in Ephrata, & erit nomen in Bethleem.* 11 *Et fiat domus tua vt domus Phares, quem peperit Thamar Iuda. de semine tuo det tibi Dominus de puella hac filios.* 12 *Et cepit Booz Ruth sibi vxorem, & ingressus est ad eam. & dedit Dominus ei conceptionem, & peperit ei filium.* 13

Et dixerunt mulieres ad Noomi: Benedictus Dominus, qui non deficere fecit tibi hodie propinquum, & vocet nomen tuum in Israel: 14

4 καὶ ἐγὼ εἶπα, ἀποκαλύψω τὸ ὖς σου λέγων, κτῆσαι ἐναντίον τῶν καθημένων, καὶ ἐναντίον τῶν πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ μου. εἰ ἀγχιστεύεις ἀγχίστευε, εἰ δὲ μὴ ἀγχιστεύεις, ἀνάγγειλόν μοι ἵνα γνῶ, ὅτι οὐκ ἔστιν παρέξ σου τοῦ ἀγχιστεῦσαι, καὶ ἐγώ εἰμι μετὰ σέ. ὁ δὲ εἶπεν, ἐγώ εἰμι, ἀγχιστεύσω. 5 ἔτι εἶπεν Βόοζ ἐν ἡμέρᾳ σου κτήσασθαί σε τὸν ἀγρὸν ἐκ χειρὸς Νοομὶ καὶ παρὰ Ρὺθ τῆς Μωαβίτιδος γυναικὸς τοῦ τεθνηκότος, καὶ αὐτὴν κτήσασθαί σε δεῖ ὥστε ἀναστῆσαι τὸ ὄνομα τοῦ τεθνηκότος ἐπὶ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ. 6 καὶ εἶπεν ὁ ἀγχιστεὺς τῷ Βόοζ, οὐ δύναμαι ἀγχιστεῦσαι ἐμαυτῷ, μήποτε διαφθείρω τὴν κληρονομίαν μου. ἀγχίστευσον σεαυτῷ σὺ 7 τὴν ἀγχιστείαν μου, ὅτι οὐ δυνήσομαι ἀγχιστεῦσαι. καὶ τοῦτο τὸ δικαίωμα ἔμπροσθεν ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ τοῦ ἀγχιστεύειν, καὶ ἐπὶ τὸ ἀντάλλαγμα τοῦ στῆσαι πάντα λόγον· ὑπελύετο ὁ ἀνὴρ τὸ ὑπόδημα αὐτοῦ, καὶ ἐδίδου τῷ πλησίον αὐτοῦ τῷ ἀγχιστεύοντι τοῦ ἀγχιστεύειν αὐτοῦ. καὶ τοῦτο τοῦ μαρ- 8 τύριον ἐν Ἰσραήλ. καὶ εἶπεν ὁ ἀγχιστεὺς τῷ Βόοζ, κτήσαι σεαυτῷ τοῦ ἀγχιστεύειν με, καὶ ὑπελύσατο τὸ ὑπόδημα 9 αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ. καὶ εἶπεν Βόοζ τοῖς πρεσβυτέροις καὶ παντὶ τῷ λαῷ, μάρτυρες ὑμεῖς σήμερον, ὅτι κέκτημαι πάντα τὰ τοῦ Ἀβιμέλεχ, καὶ πάντα ὅσα ὑπῆρχεν 10 τῷ Χελεὼν καὶ τῷ Μααλὼν ἐκ χειρὸς Νοομί. καὶ γε Ρὺθ τὴν Μωαβίτιν τὴν γυναῖκα Μααλὼν κέκτημαι ἐμαυτῷ εἰς γυναῖκα, τοῦ ἀναστῆσαι τὸ ὄνομα τοῦ τεθνηκότος ἐπὶ τῆς κληρονομίας αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐξολοθρευθήσεται τὸ ὄνομα τοῦ τεθνηκότος ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῆς πύλης τοῦ τό- 11 που αὐτοῦ, μάρτυρες ὑμεῖς σήμερον. καὶ εἶπον πᾶς ὁ λαὸς ὁ ἐν τῇ πύλῃ, μάρτυρες. καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον, δώῃ κύριος τὴν γυναῖκά σου τὴν εἰσπορευομένην εἰς τὸν οἶκόν σου ὡς Ραχὴλ καὶ ὡς Λίαν αἳ ᾠκοδόμησαν ἀμφότεραι τὸν οἶκον Ἰσραήλ. καὶ ποίησαν δυνάμιν ἐν Ἐφραθά, καὶ ἔσαι 12 ὄνομα ἐν Βηθλεέμ. καὶ γένοιτο ὁ οἶκός σου ὡς οἶκος Φαρές, ὃν ἔτεκε Θάμαρ τῷ Ἰούδα. ἐκ τοῦ σπέρματός σου δώῃ κύριος ἐκ τῆς παιδίσκης ταύτης τέκνα. καὶ ἔλαβε 13 Βόοζ τὴν Ρὺθ ἑαυτῷ γυναῖκα, καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτήν. καὶ ἔδωκε κύριος αὐτῇ κύησιν, καὶ ἔτεκεν υἱὸν αὐτῷ.

14 καὶ εἶπον αἱ γυναῖκες πρὸς Νοομί, εὐλογητὸς κύριος, ὃς οὐ κατέλυσέ σοι σήμερον τὸν ἀγχιστεύοντα· καὶ καλέσαι τὸ ὄνομά σου ἐν Ἰσραήλ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4]Et ego dixi: Ero perforãs in te, & reuelabo aurẽ tuã ad dicẽdũ, Eme totũ, corã sedẽtibus domo iudicij Zzãhedrin, & corã senib[9] populi mei. si volũtas tua ad redimẽdũ, redime: & si nõ est volũtas tua ad redimẽdũ, nũcia mihi & cognoscã: quoniã nõ est p̃ter te ad redimẽdũ, & ego ero redẽptor post te. & dixit: Ego redimã. [5] Et dixit Boghaz: In die emere te agrũ ex manu Naghami & Ruth Moabię vxoris iacẽtis, eris emens ad propinquãdũ eã; iccircò vt surgat nomẽ iacẽtis super possessionẽ illius. [6]Et dixit redẽptor: Quia isto colore nõ ego potẽs ad redimẽdũ mihi super q̃ est mihi vxor, & nõ est mihi facultas ad accipiẽdũ aliã super eã, fortasse erit ad cõtẽtionẽ in domo mea; & ero corrũpẽs possessionẽ meã: redime tibi tu, quia nõ est tibi vxor, possessionẽ meã, quoniã nõ ego potero ad redimẽdũ. [7]Et in hac cõsuetudine in tẽpore quod ab antiquis cõsuetũ est in Israel, in tẽpore quo põderãtes, aut ferẽtes, aut redimẽtes, aut permutãtes vnus cũ socio suo, excalciauit virvaginã suã, & porrexit in ea possessionem socio suo; & ita consuescentes ad possidendũ domus Israel vnus à socio suo ante testes. [8] Et dixit redemptor ad Boghaz: Extende manum tuam ad possessionem, & eme tibi: & detraxit vaginam suam, & emit ab eo. [9]Et dixit Boghaz senibus & omni populo: Este testes super me die hoc, quòd emi omne id quod fuit Elimelech, & omne id quod fuit Chilion & Mahhalon ex manu Naghami: [10] Et etiam Ruth Moabiam vxorem Mahhalon emi mihi in vxorem, ad statuendum nomen iacentis super hæreditatem eius. & nõ delebitur nomen iacentis ex fratribus suis, & ex porta Zzanhedrin qui in loco eius, testes vos super me die hac. [11] Et dixerunt omnis populus qui in porta Zzanhedrin & senes, Testes nos: dabit Dominus mulierem hanc quæ veniens ad domum tuã vt Rahhel & vt Leah, quæ ædificauerunt ambæ illæ domum patris vestri Israel in duodecim tribubus; & fac virtutẽ in Ephrath, & sit vocatum nomen eius in Bethlehhem. [12] Et sit prosperans domus tua vt domus Pereſz, quem peperit Thamar Iehudah, à semine quod dabit Dominus tibi ex puella hac.

[13] Et accepit Boghaz Ruth, & fuit illi in vxorem: & ingressus est ad eam, & dedit Dñs ei conceptionem, & peperit filium. [14] Et dixerunt mulieres Naghami: Benedictum nomen Domini, quòd non defecit tibi redemptor die hac: & vocabitur nomen eius inter iustos Israel.

15 * וְהָיָה לָךְ לְמֵשִׁיב נֶפֶשׁ וּלְכַלְכֵּל אֶת־שֵׂיבָתֵךְ כִּי
כַלָּתֵךְ אֲשֶׁר־אֲהֵבַתֶךְ יְלָדַתּוּ אֲשֶׁר־הִיא טוֹבָה לָךְ
מִשִּׁבְעָה בָּנִים׃

16 * וַתִּקַּח נָעֳמִי אֶת־הַיֶּלֶד וַתְּשִׁתֵהוּ בְחֵיקָהּ וַתְּהִי־
לוֹ לְאֹמֶנֶת׃

17 * וַתִּקְרֶאנָה לוֹ הַשְּׁכֵנוֹת שֵׁם לֵאמֹר יֶלֶד־בֵּן לְנָעֳמִי
וַתִּקְרֶאנָה שְׁמוֹ עוֹבֵד הוּא אֲבִי־יִשַׁי אֲבִי דָוִד׃

18 * וְאֵלֶּה תּוֹלְדוֹת פֶּרֶץ פֶּרֶץ הוֹלִיד אֶת־חֶצְרוֹן׃

19 * וְחֶצְרוֹן הוֹלִיד אֶת־רָם וְרָם הוֹלִיד אֶת־עַמִּינָדָב׃

20 * וְעַמִּינָדָב הוֹלִיד אֶת־נַחְשׁוֹן וְנַחְשׁוֹן הוֹלִיד
אֶת־שַׂלְמָה׃

21 * וְשַׂלְמוֹן הוֹלִיד אֶת־בֹּעַז וּבֹעַז הוֹלִיד אֶת־
עוֹבֵד׃

22 * וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת־יִשָׁי וְיִשַׁי הוֹלִיד אֶת־דָּוִד׃

15 * Et habeas qui conſoletur animam tuam, & enutriat ſenectutem. de nuru enim tua natus eſt qui te diliget, & multo tibi melior eſt, quàm ſi ſeptem haberes filios.

16 * Suſceptumque Noemi puerum, poſuit in ſinu ſuo, & nutricis ac gerulæ fungebatur officio.

17 * Vicinę autem mulieres congratulantes ei & dicentes, Natus eſt filius Noemi; vocauerunt nomen eius Obed. Hic eſt pater Iſai patris Dauid.

18 * Hæ ſunt generationes Phares: Phares genuit Eſron: 1.Par.2.b Mat.1.a.

19 * Eſron genuit Aram: Aram genuit Aminadab:

20 * Aminabab genuit Naaſon: Naaſon genuit Salmon:

21 * Salmon genuit Booz: Booz genuit Obed.

22 * Obed genuit Iſai: Iſai genuit Dauid.

תרגום

15 וְיֶהֱא לִיךְ לְמֵקַיְמָא נַפְשׁ וּלְכַלְכָּלָא יַת סֵיבוּתֵךְ בְּתַפְנוּקִין אֲרוּם כַּלָּתֵךְ דִּי רְחֵימַת יָתֵךְ יְלָדַתֵּיהּ דְּהִיא חָמֵית טָבָא לִיךְ בְּעֵינַיִן אַרְמְלוּתִיךְ
מִסַּגְיִאִין בְּנִין׃ 16 וּנְסֵיבַת נָעֳמִי יַת רַבְיָא וְשַׁוְיָאת יָתֵיהּ בְּעִיטְפָתָהּ וַהֲוָת לֵיהּ לְתוּרְבִינְתָּא׃

17 וּקְרָאן לֵיהּ שַׁכֶּבְתָּאן שׁוּם לְמֵימַר אִתְיְלִיד בַּר לְנָעֳמִי וַהֲווֹ קָרְיָן שְׁמֵיהּ עוֹבֵד הוּא אֱבוּהּ דִּישַׁי אֲבוּהִי דְּדָוִד׃

18 וְאִילֵּין תּוֹלְדָת פָּרֶץ פָּרֶץ אוֹלִיד יַת חֶצְרוֹן׃

19 וְחֶצְרוֹן אוֹלִיד יַת רָם וְרָם אוֹלִיד יַת עַמִּינָדָב׃

20 וְעַמִּינָדָב אוֹלִיד יַת נַחְשׁוֹן וְנַחְשׁוֹן אוֹלִיד יַת שַׂלְמָה׃

21 וְשַׂלְמוֹן אוֹלִיד יַת בֹּעַז וּבוֹעַז אוֹלִיד יַת עוֹבֵד׃

22 וְעוֹבֵד אוֹלִיד יַת יִשַׁי הוּא יִשַׁי דְּאוֹלִיד יַת דָּוִד מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל׃

תם כפר רות

ונקרא ומונה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

נ א ם

* *Et erit tibi in conuertentem animam, et vt* 15
enutriat senectutem tuam: quoniam nurus tua
quæ diligit te peperit eum; quæ est bona tibi ma
gis quàm septem filij.
* *Et suscepit Noomi puerum, & posuit eum* 16
in sinum suum, & fuit ei in nutricem.
* *Et vocauerunt ei vicinæ nomen, dicentes:* 17
Natus est filius Noomi: & vocauerunt no-
men illius Obed. hic pater Iesse patris Dauid.
* *Et hæ generationes Phares: Phares ge-* 18
nuit Esron,
* *Et Esron genuit Aram, & Aram genuit* 19
Aminadab,
* *Et Aminadab genuit Naasson, & Naas-* 20
son genuit Salmon,
* *Et Salmon genuit Booz, & Booz genuit* 21
Obed,
* *Et Obed genuit Jesse, & Iesse genuit Da-* 22
uid.

15 * καὶ ἔσαι σοι εἰς ἀπιστρέφοντα ψυχὴν, καὶ τοῦ διαθρέ-
ψαι τὴν πολιάν σου, ὅτι ἡ νύμφη σου ἡ ἀγαπήσασά σε
ἔτεκεν αὐτὸν, ἥ ἐστιν ἀγαθή σοι ὑπὲρ ἑπτὰ υἱούς.
16 * καὶ ἔλαβε νοομὶ τὸ παιδάριον καὶ ἔθηκεν αὐτὸ εἰς τὸν
κόλπον αὐτῆς, καὶ ἐγένετο αὐτῷ εἰς τιθήνην.
17 * καὶ ἐκάλεσαν αὐτῷ αἱ γείτονες ὄνομα, λέγουσαι, ἐτέ-
χθη υἱὸς τῇ νοομί, καὶ ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὼβήδ. οὗ-
τος πατὴρ ἰεσσαὶ πατρὸς δαυίδ.
18 * καὶ αὗται αἱ γενέσεις φαρές. φαρὲς ἐγέννησε τὸν ἐσ-
ρών,
19 * καὶ ἐσρὼν ἐγέννησε τὸν ἀράμ, καὶ ἀράμ ἐγέννησε τὸν
ἀμιναδάβ,
20 * καὶ ἀμιναδάβ ἐγέννησε τὸν ναασσών, καὶ ναασσὼν ἐ-
γέννησε τὸν σαλμών,
21 * καὶ σαλμὼν ἐγέννησε τὸν βοόζ, καὶ βοὸζ ἐγέννησε τὸν ὼ-
22 βήδ, * καὶ ὼβὴδ ἐγέννησε τὸν ἰεσσαί, καὶ ἰεσσαὶ ἐγέννησε
τὸν δαυίδ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et erit tibi ad suscitantem animæ, & ad sustentãdum senectutem tuam in delitiis. nam nurus tua quæ amauit te peperit eum: quòd illa fuit bona tibi in tempore viduitatis tuæ à multis filiis.
16 Et accepit Naghami infantem, & posuit eum in sinu suo, & fuit ei ad nutricem.
17 Et vocauerunt ei vicinæ nomen ad dicendum: Genitus est filius Naghami: & fuerunt vocantes nomen eius Ghobed. ipse pater Iisai patris Dauid. 18 Et hæc generatio Peresz: Peresz genuit Hheszron.
19 Et Hheszron genuit Ram, & Ram genuit Ghaminadab, 20 Et Ghaminadab genuit Nahhason, & Nahhason genuit Salmah,
21 Et Salmon genuit Boghaz, & Boghaz genuit Ghobed, 22 Et Ghobed genuit Iisai, & Iisai genuit Dauid.

FINIS RVTH.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

INCIPIT PROLOGVS SANCTI HIERONYMI PRESBYTERI IN LIBROS REGVM.

VIGINTI & duas literas esse apud Hebræos Syrorum quoque lingua & Chaldæorum testatur, quæ Hebrææ magna ex parte confinis est. nam & ipsi viginti duo elementa habent eodem sono, sed diuersis characteribus. Samaritani etiam Pentateuchum Moysi totidem literis scriptitant, figuris tãtum & apicibus discrepantes. Certumque est Esdram Scribam Legisque Doctorem post captam Hierosolymam, & instaurationem templi sub Zorobabel, alias literas repperisse quibus nunc vtimur: cùm ad illud vsque tempus iidem Samaritanorum & Hebræorum characteres fuerint. In libro quoque Numerorum hęc eadem supputatio sub Leuitarum ac Sacerdotum sensu mysticè ostenditur. Et nomen Domini Tetragrammaton, in quibusdam Græcis voluminibus vsque hodie antiquis expressum literis inuenimus. Sed & Psalmi tricesimus sextus, & centesimus decimus, & centesimus vndecimus, & cẽtesimus decimus octauus, & centesimus quadragesimus quartus, quamquam diuerso scribãtur metro, tamen eiusdem numeri texuntur alphabeto. Et Hieremiæ Lamentationes & oratio eius, Salomonis quoque in fine Prouerbia, ab eo loco in quo ait: Mulierem fortem quis inueniet? eisdem alphabetis vel incisionibus supputantur. Porrò quinq; literæ duplices apud Hebræos sunt, caph, mem, nun, phe, sadich. Aliter enim scribuntur per has principia mediet ateśque verborum, aliter fines: vnde & à plerisque libri duplices æstimãtur, Samuel, Malachim, Dabreiamin, Esdras, Hieremias, cum Cinoth, id est, Lamentationibus suis. Quomodo igitur viginti duo elementa sunt per quæ scribimus Hebraicè omne quod loquimur, & eorum initiis vox humana comprehenditur, ita viginti duo volumina supputantur, quibus quasi literis & exordiis in Dei doctrina tenera adhuc & lactens viri iusti eruditur infantia. Primus apud eos liber vocatur Bresith, quem nos Genesim dicimus: secundus Elleśmoth, qui Exodus appellatur: tertius Vaiecra, id est, Leuiticus: quartus Vaiedaber, quem Numerum vocamus: quintus Elleaddebarim, qui Deuteronomium prænotatur. hi sunt quinque libri Moysi, quos propriè Thorath, id est, Legem, appellant. Secundum Prophetarum ordinem faciũt, & incipiunt ab Iesu filio Naue, qui apud illos Iosue ben-Nun dicitur. deinde subtexunt Sopthim, id est, Iudicum librum; & in eundem compingunt Ruth, quia in diebus Iudicum facta eius narratur historia. tertius sequitur Samuel, quem nos Regnorum primum & secundum dicimus. quartus Malachim, id est, Regum, qui tertio & quarto Regnorum volumine continetur. meliusque multo est Malachim, id est, Regum, quàm Malachoth, id est, Regnorum, dicere. non enim multarum gentium describit regna, sed vnius Israelitici populi, qui tribubus duodecim continetur. quintus est Esaias: sextus Hieremias: septimus Ezechiel: octauus liber duodecim Prophetarum, qui apud illos vocatur Thereasar. Tertius ordo, Hagiographa possidet; & primus liber incipit ab Iob: secundus à Dauid, quem quinque incisionibus & vno Psalmorum volumine comprehendunt. tertius est Salomon, tres libros habens, Prouerbia, quę illi Parabolas, id est, Masloth, appellant: quartus Ecclesiasten, id est, Coheleth: quintus est Canticum canticorum, quem titulo Sirasirim prænotant: sextus est Daniel: septimus Dabreiamin, id est, Verba dierum, quod significantius Chronicon totius Diuinæ historiæ possumus appellare; qui liber apud nos Paralipomenõ primus & secundus inscribitur. octauus Esdras, qui & ipse similiter apud Græcos & Latinos in duos libros diuisus est. nonus Hester. Atque ita fiunt pariter veteris Legis libri viginti duo, id est, Moysi quinque, & Prophetarum octo, Hagiographorum nouem. Quamquam nonnulli Ruth & Cinoth inter Hagiographa scriptitent, & hos libros in suo putent numero supputandos, ac per hoc esse priscæ Legis libros vigintiquatuor, quos sub numero vigintiquatuor seniorum Apocalypsis Ioannis inducit, adorantes agnum, & coronas

suas

ſuas proſtratis vultibus offerentes, ſtantibus coram quatuor animalibus oculatis antè & retrò, id eſt, in præteritum & in futurum reſpicientibus, & indefeſſa voce clamantibus, Sãctus, ſanctus, ſanctus dominus Deus omnipotens, qui erat, & qui eſt, & qui venturus eſt. Hic prologus Scripturarum, quaſi galeatum principium omnibus libris, quos de Hebræo vertimus in Latinum, conuenire poteſt, vt ſcire valeamus quicquid extra hos eſt, inter Apocrypha eſſe ponendum. Igitur Sapientia, quæ vulgò Salomonis inſcribitur, & Ieſu filij Syrach liber, & Iudith, & Thobias, & Paſtor, non ſunt in Canone. Macchabæorum primum librum Hebraicum repperi. ſecundus Græcus eſt, quod ex ipſa phraſi probari poteſt. Quæ cùm ita ſe habeant, obſecro te Lector, ne laborem meum reprehenſionem æſtimes antiquorum. In templo Dei offert vnuſquiſque quod poteſt: alij aurum, & argẽtum, & lapides precioſos; alij byſſum, & purpuram, et coccum offerunt & hyacinthum. Nobiſcum bene agitur, ſi obtulerimus pelles & caprarum pilos. Et tamen Apoſtolus contemptibiliora noſtra magis neceſſaria iudicat. Vnde et tota illa tabernaculi pulchritudo, & per ſingulas ſpecies Eccleſię præſentis futuræque diſtinctio pellibus tegitur & ciliciis, ardoremque Solis & iniuriam imbrium ea quæ viliora ſunt, prohibent. Lege ergo primum Samuel & Malachim meum: meum, inquam, meum: quicquid enim crebrius vertendo et emendando ſolicitius & didicimus & tenemus, noſtrum eſt. Et cùm intellexeris quod anteà neſciebas, vel interpretẽ me æſtimato, ſi gratus es; vel paraphraſten, ſi ingratus. quanquã mihi omnino cõſcius nõ ſim, mutaſſe me quippiam de Hebraica veritate. Certè ſi incredulus es, lege Græcos codices & Latinos, & confer cum his opuſculis quæ nuper emendauimus; & vbicunque diſcrepare inter ſe videris, interroga quemlibet Hebræorum, cui magis accommodare debeas fidem. & ſi noſtra firmauerit, puto quòd eum non æſtimes coniectorem, vt in eodẽ loco mecum ſimiliter diuinauerit. Sed & vos famulas Chriſti rogo, quæ Domini diſcumbentis precioſiſſima fidei myrrha vngitis caput, quæ nequaquam Saluatorem quæritis in ſepulchro, quibus ad Patrem Chriſtus aſcendit, vt contra latrantes canes qui aduerſum me rabido ore deſæuiunt, & circueunt ciuitatem, atque in eo ſe doctos arbitrantur, ſi aliis detrahant, orationum veſtrarum clypeos opponatis. Ego ſciens humilitatem meam, illius ſemper ſententiæ recordabor: Dixi, cuſtodiam vias meas, vt non delinquam in lingua mea. Poſui ori meo cuſtodiam, cùm conſiſteret peccator aduerſum me. Obmutui & humiliatus ſum, & ſilui à bonis.

FINIS PROLOGI.

א

1 ויהי איש אחד מן־הרמתים צופים
מהר אפרים ושמו אלקנה בן־
ירחם בן־אליהוא בן־תחו בן־צוף
2 אפרתי׃ * ולו שתי נשים שם
אחת חנה ושם השנית פננה ויהי לפננה ילדים
3 ולחנה אין ילדים׃ * ועלה האיש ההוא מעירו
מימים ימימה להשתחות ולזבח ליהוה צבאות
בשלה ושם שני בני־עלי חפני ופנחס כהנים
4 ליהוה׃ * ויהי היום ויזבח אלקנה ונתן
לפננה אשתו ולכל־בניה ובנותיה מנות׃
5 * ולחנה יתן מנה אחת אפים כי את־חנה
אהב ויהוה סגר רחמה׃
6 * וכעסתה צרתה גם־כעס בעבור הרעמה
7 כי־סגר יהוה בעד רחמה׃ * וכן יעשה שנה
בשנה מדי עלתה בבית יהוה כן תכעסנה
8 ותבכה ולא תאכל׃ * ויאמר לה אלקנה
אישה חנה למה תבכי ולמה לא תאכלי ולמה ירע
לבבך הלוא אנכי טוב לך מעשרה בנים׃
9 * ותקם חנה אחרי אכלה בשלה ואחרי שתה
ועלי הכהן ישב על־הכסא על־מזוזת היכל יהוה׃
10 * והיא מרת נפש ותתפלל על־יהוה ובכה תבכה׃
11 * ותדר נדר ותאמר יהוה צבאות אם־ראה
תראה בעני אמתך וזכרתני ולא־תשכח את־
אמתך ונתתה לאמתך זרע אנשים ונתתיו
ליהוה כל־ימי חייו ומורה לא־יעלה על־
ראשו׃
12 * והיה כי הרבתה להתפלל לפני יהוה ועלי
שמר את־פיה׃

INCIPIT LIBER SAMVELIS PRIMVS.

CAP. I.

1 A FVIT vir vnus de Ramathaim Sophim de monte Ephraim, & nomen eius Helchana filius Hieroboã, filij Heliu, filij Thau filij Suph Ephratæus. *Et
2 habuit duas vxores, nomen vni Anna, & nomen secundæ Phenenna. Fueruntque Phenennæ filij, Annæ autẽ non erãt libe-
3 ri. * Et ascendebat vir ille de ciuitate sua statutis diebus, vt adoraret & sacrificaret Dño exercituum in Sylo. Erant autem ibi duo filij Heli, Ophni & Phinees sacerdo-
4 tes Domini. *Venit ergo dies & immolauit Helchana, deditque Phenennæ vxori suæ & cunctis filiis eius & filiabus partes.
5 *Annæ autem dedit partem vnam tristis, quia Annam diligebat: Dominus autem
6 concluserat vuluã eius. *Affligebat quoq; eam æmula eius, & vehementer angebat, in tantum vt exꝓbraret ꝙ Dominus con-
7 clusisset vuluã eius. *Sicq; faciebat per singulos annos cùm redeunte tempore ascẽderẽt ad tẽplum Domini, & sic ꝓuocabat eam. Porrò illa flebat, & non capiebat ci-
8 bũ. *Dixit ergo ei Helchana vir suus: Anna, cur fles? & quare nõ comedis? & quã-
B obrem affligitur cor tuum? nunquid non
9 ego melior tibi sum q̃ decẽ filij? *Surrexit autẽ Anna postquã comederat & biberat in Sylo: & Heli sacerdote sedẽte sup sellã
10 ante postes domus Dñi. *Cùm esset Anna amaro animo, orauit ad Dñm flens largi-
11 ter. *Et votũ vouit, dicẽs: Dñe exercituũ, si respiciẽs videris afflictionẽ famulæ tuę, & recordatus mei fueris, nec oblitus ancillæ tuę, dederisq; seruę tuę sexũ virilẽ, dabo eũ Dño oĩbus diebus vitæ eius; & noua-
12 cula non ascẽdet sup caput eius. *Factum est autem cùm illa multiplicaret preces
C corã Domino, vt Heli obseruaret os eius.

תרגום יונתן

א

והוה גברא חד מרמתא מתלמידי נביאיא מטורא דבית אפרים ושמיה אלקנה בר ירחם בר אליהוא בר תוחו בר צוף גבר
פליג חולק בקדשיא בטורא דבית אפרים׃ 2 וליה תרתין נשין שום חדא חנה ושום תנייתא פנינה והוו לפננה
בנין ולחנה לית בנין׃ 3 וסליק גברא ההוא מקרתיה מזמן מועד למועד למסגד ולדבחא קדם ייי צבאות בשילה ותמן תרין בני עלי
חפני ופינחס משמשין קדם ייי׃ 4 והוה יום מועדא ודבח אלקנה ויהב לפנינה אתתיה ולכל בנהא ובנתהא חולקין׃ 5 ולחנה
יהב חולק חד בחיר ארי ית חנה רחים ומן קדם ייי אתמנע מנה ולד׃ 6 ומצהבא לה צרתה אף מרגזא לה בדיל לאקניותה ארי אתמנע
מן קדם ייי מינה ולד׃ 7 וכן עבד שנה בשנה בזמן מסקה לבית מקדשא דייי כן מרגזא לה ובכיא ולא אכלא׃ 8 ואמר לה אלקנה
בעלה חנה למה את בכיה ולמה לא אכלת ולמה באיש לליבך הלא רעותי טבא ליך מעשרה בנין׃ 9 וקמת חנה בתר דאכלת בשילה
ובתר ואישתיו ועלי כהנא יתיב על כורסיה בסטר סיפא דהיכלא דייי׃ 10 והיא מרירת נפש ומצליא קדם ייי ומבכא בכיא׃
11 וקיימת קיים ואמרת ייי צבאות אם מגלא גלי קדמך סיגוף אמתך ויעול דכרני קדמך ולא תרחיק ית אמתך ותתן לאמתך בר בגו
בני אנשא ואמסריניה דיהא משמש קדם ייי כל יומי חיוהי ומרות אנש לא תהא עלוהי׃ 12 ויהא מדאסגיאת לצלאה קדם
ייי ועלי מוריך לה עד דתפסוק׃

REGNORVM. I.

CAP. I.

ET fuit homo vnus de Aramathaim Sophim, de monte Ephraim, & nomen ei Elcana filius Hieroam filij Heliu, filij Thoce, filij Soph de monte Ephraim. 1

* Et huic duæ vxores, nomen vni Anna, & nomen secundæ Phennana. & fuerunt Phennanæ filij, at Annæ non erat filius. 2

* Et ascendebat homo ille ex diebus in diem de ciuitate sua de Aramathaim, ad adorandum & sacrificandum Domino Sabaoth in Sylo: et ibi erat Heli, & duo filij eius Ophni & Phinees sacerdotes Dei. 3

* Et facta est dies, & immolauit Elcana, & dedit Phennanæ vxori suæ, & cunctis filiis eius & filiabus partes. 4

* At Annæ dedit partem vnam secundum faciem, quia non erat ei filius; verùm quia diligebat Elcana Annam magis quàm Phennanam. & Dominus concluſit vuluam eius: 5

* Et affligebat eam æmula eius, & irritatione eò quòd ſperneret ipſam, quia concluſit Dominus vuluam eius, vt non daret ei filium. 6

* Sic faciebat ſingulis annis, cùm aſcenderet ipſa ad domum Domini; & triſtabatur, et flebat, & non comedebat. * Et dixit ei Elcana vir eius: Anna, quid eſt tibi quòd fles? & quare non comedis? et quare affligit te cor tuum? non bonus ego tibi magis quàm decẽ filij?. * & ſurrexit Anna poſtquam comederunt ipſi in Sylo, & poſtquam biberunt. & Heli ſacerdos ſedebat ſuper ſellam in liminibus templi Domini. 7 8 9

* Et ipſa amaro animo, et orauit Anna ad Dñm, & flens fleuit: * Et vouit votum, dicens: Dñe Sabaoth, ſi reſpiciens videris in humilitatem famulæ tuæ, et recordatus fueris mei, et non oblitus fueris ancillæ tuæ, et dederis ſeruæ tuæ ſemẽ viri, et dabo eum coram te datum vſq; ad diem mortis eius. et ferrum non aſcendet ſuper caput eius. * Et factum eſt quando multiplicabat orãs coram Dño, et Heli ſacerdos obſeruabat os eius. 10 11 12

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ. Α.

κεφαλ. α'.

1 ΚΑΙ ἐγένετο ἄνθρωπος εἷς ἐξ Ἀραμαθαΐμ Σωφίμ, ἐξ ὄρους Ἐφραΐμ, καὶ ὄνομα αὐτῷ Ἐλκανὰ υἱὸς Ἱεροὰμ υἱοῦ Ἠλιοὺ υἱοῦ Θωκὲ υἱοῦ Σὼφ ἐξ ὄρους Ἐφραΐμ·

2 * καὶ τούτῳ δύο γυναῖκες, ὄνομα τῇ μιᾷ Ἄννα, καὶ ὄνομα τῇ δευτέρᾳ Φεννανά. Καὶ ἦν τῇ Φεννανὰ παιδία, τῇ δὲ Ἄννῃ οὐκ ἦν παιδίον. 3 * Καὶ ἀνέβαινεν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέραν ἐκ πόλεως αὐτοῦ ἐξ Ἀραμαθαΐμ προσκυνεῖν καὶ θύειν τῷ κυρίῳ Σαβαὼθ ἐν Σηλώ, καὶ ἐκεῖ ἦν Ἠλὶ καὶ οἱ δύο υἱοὶ αὐτοῦ Ὀφνὶ καὶ Φινεὲς ἱερεῖς τοῦ θεοῦ. 4 * καὶ ἐγένετο ἡμέρα, καὶ ἔθυσεν Ἐλκανά, καὶ ἔδωκε τῇ Φεννανὰ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ πᾶσι τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, καὶ ταῖς θυγατράσιν μερίδας. 5 * τῇ δὲ Ἄννῃ ἔδωκε μερίδα μίαν κατὰ πρόσωπον, ὅτι οὐκ ἦν αὐτῇ παιδίον, πλὴν ὅτι ἠγάπα ὁ Ἐλκανὰ τὴν Ἄννα ὑπὲρ τὴν Φεννανά. καὶ κύριος ἀπέκλεισε τὰ ἔλεη τὴν μήτραν αὐτῆς· 6 * καὶ παρώξυνεν αὐτὴν ἡ θυρίζηλος αὐτῆς, καὶ γὲ παρωργισμένη διὰ τὸ ἐξουθενεῖν αὐτὴν, ὅτι συνέκλεισε κύριος τὰ ἐλεη τὴν μήτραν αὐτῆς, τοῦ μὴ δοῦναι αὐτῇ παιδίον.

7 * οὕτως ἐποίει ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτόν, ἐν τῷ ἀναβαίνειν αὐτὴν εἰς οἶκον κυρίου, καὶ ἠθύμει, καὶ ἔκλαιεν, καὶ οὐκ ἤσθιεν. 8 * καὶ εἶπεν αὐτῇ Ἐλκανὰ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, Ἄννα, τί ἔστι σοι ὅτι κλαίεις; καὶ ἵνατί οὐκ ἐσθίεις; καὶ ἵνατί τύπτει σε ἡ καρδία σου; οὐκ ἀγαθὸς ἐγώ σοι ὑπὲρ δέκα τέκνα;

9 * Καὶ ἀνέστη Ἄννα μετὰ τὸ φαγεῖν αὐτοὺς ἐν Σηλῶ, καὶ μετὰ τὸ πεῖν. Καὶ Ἠλὶ ὁ ἱερεὺς ἐκάθητο ἐπὶ δίφρου, ἐπὶ τῶν φλιῶν ναοῦ κυρίου.

10 * καὶ αὐτὴ κατώδυνος ψυχῇ, καὶ προσήυξατο Ἄννα πρὸς κύριον, καὶ κλαίουσα ἔκλαυσε.

11 * καὶ ηὔξατο εὐχὴν λέγουσα, κύριε Σαβαὼθ, ἐὰν ἐπιβλέπων ἐπιβλέψῃς ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης σου, καὶ μνησθῇς μου, καὶ μὴ ἐπιλάθῃ τῆς δούλης σου, καὶ δῶς τῇ δούλῃ σου σπέρμα ἀνδρός, καὶ δώσω αὐτὸν ἐνώπιόν σου δοτὸν ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ. καὶ σίδηρος οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

12 * Καὶ ἐγένετο ὅτι ἐπληθυνε προσευχομένη ἐνώπιον κυρίου, καὶ Ἠλὶ ὁ ἱερεὺς ἐφύλασσε τὸ στόμα αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO:

INTERPRETE B. ARIA MONTANO.

CAPVT I.

ET fuit vir vnus de Ramatha ex diſcipulis prophetarum ex monte domus Ephraim, & nomen eius Elkana filius Ierohham filij Elihu, filij Thohhu, filij Zzuph, vir diuidens partem in ſanctis in monte domus Ephraim. 2 Et illi duæ vxores, nomen vnius Hhanah, & nomen alterius Peninah; & fuerunt Peninæ filij, & Hhanæ non fuerunt filij. 3 Et aſcendit vir ille ex vrbe ſua à tempore ſolennitatis ad ſolennitatem ad adorandum & ad ſacrificandum ante Dominum exercituũ in Sylo: & ibi duo filij Gheli Hhophni & Pinhas miniſtri coram Domino. 4 Et fuit dies ſolennitatis, & ſacrificauit Elkanah, & dedit Peninæ vxori ſuæ, & omnibus filiis eius & filiabus eius partes. 5 Et Hhanæ dedit partem vnam electam, quoniam Hhanam amauit: & ex ante Dominum prohibitus fuit ab ea natus. 6 Et irritans illam anguſtiatrix eius, etiam prouocans illam vt ad inuidiam duceret eam, quoniam vetitus fuit ab-ante Dominum ab illa natus. 7 Et ſic fecit anno in anno in tempore aſcendendi ad domum ſanctuarij Domini, ſic prouocans illam: & plorauit, & non comedit. 8 Et dixit illi Elkanah maritus eius: Hhanah cur tu plorans, & cur non comedis? & cur male eſt cordi tuo? nonne voluntas mea bona tibi à decem filiis? 9 Et ſurrexit Hhanah poſtquam comedit in Siloh, & poſtquam biberunt; & Gheli ſacerdos ſedens ſuper ſedem in latere poſtis templi Domini. 10 Et ipſa amara animo, & orans ante Dominum, & plorare plorans. 11 Et iurauit iuramentum & dixit: Domine exercituum ſi reuelari reuelabitur ante te humilitas ancillæ tuæ, & intrabit memoria mei ante te, & non elongabis ancillam tuam, & dabis ancillæ tuæ filium in medio filiorum hominis; & tradam eum quòd erit miniſtrans ante Dominum omnibus diebus vitæ eius, & nouacula non erit ſuper illum. 12 Et fuit ex quo multiplicauit orationem ſuam ante Dominum, & Gheli expectans illam vſquequo finiat.

13 * וְחַנָּה הִיא מְדַבֶּרֶת עַל־לִבָּהּ רַק שְׂפָתֶיהָ נָעוֹת
וְקוֹלָהּ לֹא יִשָּׁמֵעַ וַיַּחְשְׁבֶהָ עֵלִי לְשִׁכֹּרָה׃
14 * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ עֵלִי עַד־מָתַי תִּשְׁתַּכָּרִין הָסִירִי
15 אֶת־יֵינֵךְ מֵעָלָיִךְ׃ * וַתַּעַן חַנָּה וַתֹּאמֶר לֹא אֲדֹנִי
אִשָּׁה קְשַׁת־רוּחַ אָנֹכִי וְיַיִן וְשֵׁכָר לֹא שָׁתִיתִי וָאֶשְׁפֹּךְ
אֶת־נַפְשִׁי לִפְנֵי יְהוָה׃
16 * אַל־תִּתֵּן אֶת־אֲמָתְךָ לִפְנֵי בַּת־בְּלִיָּעַל כִּי־
מֵרֹב שִׂיחִי וְכַעְסִי דִּבַּרְתִּי עַד־הֵנָּה׃
17 * וַיַּעַן עֵלִי וַיֹּאמֶר לְכִי לְשָׁלוֹם וֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
יִתֵּן אֶת־שֵׁלָתֵךְ אֲשֶׁר שָׁאַלְתְּ מֵעִמּוֹ׃
18 * וַתֹּאמֶר תִּמְצָא שִׁפְחָתְךָ חֵן בְּעֵינֶיךָ וַתֵּלֶךְ הָאִשָּׁה
לְדַרְכָּהּ וַתֹּאכַל וּפָנֶיהָ לֹא־הָיוּ־לָהּ עוֹד׃
19 * וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וַיִּשְׁתַּחֲווּ לִפְנֵי יְהוָה וַיָּשֻׁבוּ
וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּיתָם הָרָמָתָה וַיֵּדַע אֶלְקָנָה אֶת־חַנָּה
אִשְׁתּוֹ וַיִּזְכְּרֶהָ יְהוָה׃
20 * וַיְהִי לִתְקֻפוֹת הַיָּמִים וַתַּהַר חַנָּה וַתֵּלֶד בֵּן
וַתִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שְׁמוּאֵל כִּי מֵיְהוָה שְׁאִלְתִּיו׃
21 * וַיַּעַל הָאִישׁ אֶלְקָנָה וְכָל־בֵּיתוֹ לִזְבֹּחַ לַיהוָה
אֶת־זֶבַח הַיָּמִים וְאֶת־נִדְרוֹ׃
22 * וְחַנָּה לֹא עָלָתָה כִּי־אָמְרָה לְאִישָׁהּ עַד יִגָּמֵל
הַנַּעַר וַהֲבִיאֹתִיו וְנִרְאָה אֶת־פְּנֵי יְהוָה וְיָשַׁב שָׁם
23 עַד־עוֹלָם׃ * וַיֹּאמֶר לָהּ אֶלְקָנָה אִישָׁהּ עֲשִׂי
הַטּוֹב בְּעֵינַיִךְ שְׁבִי עַד־גָּמְלֵךְ אֹתוֹ אַךְ יָקֵם יְהוָה
אֶת־דְּבָרוֹ וַתֵּשֶׁב הָאִשָּׁה וַתֵּינֶק אֶת־בְּנָהּ עַד־גָּמְלָהּ
24 אוֹתוֹ׃ * וַתַּעֲלֵהוּ עִמָּהּ כַּאֲשֶׁר גְּמָלַתּוּ בְּפָרִים
שְׁלֹשָׁה וְאֵיפָה אַחַת קֶמַח וְנֵבֶל יַיִן וַתְּבִאֵהוּ בֵּית־
25 יְהוָה שִׁלוֹ וְהַנַּעַר נָעַר׃ * וַיִּשְׁחֲטוּ אֶת־הַפָּר
26 וַיָּבִאוּ אֶת־הַנַּעַר אֶל־עֵלִי׃ * וַתֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי חֵי
נַפְשְׁךָ אֲדֹנִי אֲנִי הָאִשָּׁה הַנִּצֶּבֶת עִמְּכָה בָזֶה
לְהִתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה׃

13 *Porrò Anna loquebatur in corde suo, tãtumq́; labia eius mouebãtur, & vox penitus nõ audiebatur. Æstimauit ergo eã He
14 li temulentã. *Dixitq́; ei: Vsquequo ebria
15 eris? digere paulisp vinũ quo mades. *Respõdens Anna: Nequaquã, inquit, domine mi. nam mulier infelix nimis ego sum, vinũq́; & omne quod inebriare potest nõ bibi: sed effudi aĩam meã in cõspectu Dñi.
16 *Ne reputes ancillã tuã quasi vnã de filiabus belial; quia ex multitudine doloris & mœroris mei locuta sum vsq; in præsens.
17 *Tũc Heli ait ei: Vade in pace: & Deus Israel det tibi petitioné tuã quã rogasti eũ.
18 *At illa dixit: Vtinam inueniat ancilla tua gratiã in oculis tuis. & abiit mulier in viã suã, & comedit, vultusq́; illius nõ sunt am
19 plius in diuersa mutati. *Et surrexerunt manè, & adorauerũt corã Dño, reuersiq; sunt & venerũt in domũ suã in Ramatha. Cognouit autẽ Helchana Annã vxorem
20 suã, & recordatus est eius Dñs. *Et factũ est post circulũ dierũ, cõcepit Anna & peperit filium, vocauitq́ue nomen eius Sa-
21 muel, eo ꝙ à Dño postulasset eũ. *Ascẽdit autẽ vir eius Helchana & oĩs domus eius vt immolaret Dño hostiã solẽnẽ & votum
22 suũ. *Et Anna nõ ascẽdit. dixit enim viro
D suo: Nõ vadã donec ablactetur infans, & ducã eũ vt appareat ante cõspectũ Dñi, &
23 maneat ibi iugiter. *Et ait ei Helchana vir suus: Fac quod bonũ tibi videtur, & mane donec ablactes eũ: precorq́; vt impleat Dominus verbũ suũ. Mãsit ergo mulier & lactauit filiũ suũ, donec amoueret eũ à la-
24 cte. *Et adduxit eum secum postquã ablactauerat in vitulis tribus, & tribus modiis farinæ, & amphora vini, & adduxit eum ad domum Domini in Sylo. Puer
25 autem erat adhuc infantulus. *Et immolauerunt vitulum, & obtulerunt puerum
26 Heli. *Et ait Anna: Obsecro mi domine, viuit anima tua. ego sum illa mulier quæ steti coram te hic orans Dominum

תרגום יונתן

13 וְחַנָּה הִיא מְצַלְיָא בְּלִיבָּהּ לְחוֹד שִׂיפְוָתָהָא נָיְדָן וְקָלָהּ לָא מִשְׁתְּמַע וְחַשְׁבָּהּ עֵלִי כְּאִתַּת רַוְיָא׃ 14 וַאֲמַר לָהּ עֵלִי עַד אֵימָתַי אַתְּ
מִשְׁתַּטְיָא הֲלָא תְּפִיגִין יַת חֲמָרִיךְ מִינִיךְ׃ 15 וַאֲתֵיבַת חַנָּה וַאֲמֶרֶת לָא רִיבּוֹנִי אִתְּתָא עָקַת רוּחַ אֲנָא וַחֲמַר חֲדַת וְעַתִּיק לָא אִשְׁתֵּיתִי
וְאַמְרֵית עֶלְבּוֹן נַפְשִׁי בִּצְלוֹ קֳדָם יְיָ׃ 16 לָא תַכְלִים יַת אַמְתָךְ קֳדָם בַּת רִישְׁעָא אֲרֵי מִסְּגֵי אַקְנָיוּתִי וְאַרְגִיזוּתִי אוֹרֵכֵית בִּצְלוֹ עַד כְּעַן׃
17 וַאֲתֵיב עֵלִי וַאֲמַר אֱזִילִי לִשְׁלָם וֵאלָהָא דְיִשְׂרָאֵל יִתֵּן יַת בָּעוּתִיךְ דִּבְעֵית מִן קֳדָמוֹהִי׃ 18 וַאֲמֶרֶת תַּשְׁכַּח אַמְתָךְ רַחֲמִין בְּעֵינָךְ
וְאַזְלַת אִיתְּתָא לְאוֹרְחָהּ וְאַכְלַת וְאַפִּין בִּישִׁין לָא הֲווֹ לָהּ עוֹד׃ 19 וְאַקְדִּימוּ בְּצַפְרָא וּסְגִידוּ קֳדָם יְיָ וְתָבוּ וַאֲתוֹ לְבֵיתְהוֹן לְרָמָתָא וִידַע
אֶלְקָנָה יַת חַנָּה אִתְּתֵיהּ וְעַל דָּכְרָנָהּ לִקְדָם יְיָ׃ 20 וַהֲוָה לִזְמַן מִשְׁלַם יוֹמַיָּא וְעַדְיַאת חַנָּה וִילֵידַת בַּר וּקְרַת יַת שְׁמֵיהּ שְׁמוּאֵל אֲרֵי
אֲמֶרֶת מִן קֳדָם יְיָ שְׁאַלְתֵּיהּ׃ 21 וּסְלִיק גַּבְרָא אֶלְקָנָה וְכָל אֱנַשׁ בַּיְתֵיהּ לְדַבָּחָא קֳדָם יְיָ יַת דַּבַּח מוֹעֲדָא וּלְשַׁלָּמָא יַת נִדְרֵיהּ׃
22 וְחַנָּה לָא סְלֵיקַת אֲרֵי אֲמֶרֶת לְבַעֲלָהּ עַד דְיִתְחַסִּיל רַבְיָא וְאַיְתִינֵיהּ וְיִתְחֲזִי קֳדָם יְיָ וִיתֵיב תַּמָּן עַד עָלְמָא׃ 23 וַאֲמַר לָהּ
אֶלְקָנָה בַּעֲלָהּ עֱיֹבִידִי דְתַקִּין בְּעֵינַיְיכִי אוֹרִיכִי עַד דְתַחְסִילִין יָתֵיהּ בְּרַם אִם יְקַיֵּים יְיָ יַת פִּתְגָמוֹהִי וְאוֹרֵיכַת אִתְּתָא וְאוֹנֵיקַת יַת בְּרָהּ עַד
דְחַסְּלַת יָתֵיהּ׃ 24 וְאַסֵּקְתֵּיהּ עִימָּהּ כַּד חַסַּלְתֵּיהּ בְּתוֹרִין תְּלָתָא וּמְכִילְתָּא חֲדָא דְקִימְחָא וּגְרַב דַּחֲמַר וְאַיְתִיתֵיהּ לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ
לְשִׁילֹה וְרַבְיָא הֲוָה יָנִיק׃ 25 וּנְכַסוּ יַת תּוֹרָא וְאַיְתִיאוּ יַת רַבְיָא לְוַת עֵלִי׃ 26 וַאֲמֶרֶת בְּבָעוּ רִיבּוֹנִי חַיֵּי נַפְשָׁךְ רִיבּוֹנִי אֲנָא
אִתְּתָא דְאִתְעַתְּדַת עִמָּךְ הָכָא לְצַלָּאָה קֳדָם יְיָ׃

* *Et ipſa loquebatur in corde ſuo; at labia e-* 13
ius mouebantur, & vox eius non audiebatur. & æſtimauit eam Heli temulentam.

* *Et dixit ei Heli: Vſquequo ebria eris? au-* 14
fer vinum à te. * *Et reſpondit Anna &* 15
dixit: Nequaquam domine. mulier in dura die ego ſum, & vinum & quod inebriare poteſt non bibi: & effundam animam meam in conſpectu Domini. * *Ne iam des ancillam tuam* 16
in faciem in filiam peſtilentem. quia ex multitudine meditationis meæ, & ex multitudine triſtitiæ meæ, conſumpta ſum vſque nunc.

* *Et reſpondit Heli, & dixit ad eam: Vade* 17
in pace. dominus Deus Iſrael det tibi omnem petitionem tuam quam petiiſti ab eo. * *Illa au-* 18
tem dixit: Inueniat ancilla tua gratiam in oculis tuis. & abiit mulier viam ſuam. & comedit cum viro ſuo & bibit, & vultus eius non concidit amplius. * *Surgentes autem manè* 19
adorauerunt Dominum, & abierunt viam ſuam. & ingreſſus eſt Elcana in domum ſuam in Aramathaim, & cognouit Annam vxorem ſuam, & recordatus eſt eius Dominus, & concepit. * *Factum eſt autem in tempore dierum,* 20
& peperit Anna filium, & vocauit nomen eius Samuel, dicens: A Domino omnipotente poſtulaui eum. * *Et aſcendit homo Elcana et* 21
omnis domus eius ad immolandum in Sylo hoſtiam dierum & vota ſua. * *Et Anna non aſ-* 22
cendit cum eo. quia dixit viro ſuo: Non aſcendam donec aſcendat puer mecum. quando autẽ ablactauero eum, & apparebit faciei Domini, & ſedebit ibi vſque in ſæculum. * *Et dixit ei* 23
Elcana vir ſuus: Fac placitum corã te, ſede donec ablactes eum, verũ ſtatuat Dominus omne exiens ex ore tuo. & ſedit mulier & lactauit filium ſuum, donec ablactauit eum. * *Et aſcẽdit* 24
cum eo in Sylo in vitulo trimo et æphi ſiliginis, & amphora vini. et ingreſſi ſunt in domũ Domini in Sylo, et puer cum ipſis. * *Et adduxerũt* 25
puerum, & immolauerunt vitulum. * *Et venit* 26
Anna mater pueri ad Heli, et dixit ei: In me domine viuit anima tua; ego mulier quæ ſteti coram te in hoc, vt orarem ad Dominum:

13 * καὶ αὐτὴ ἐλάλει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτ, τὰ ὀ χείλη αὐ-
τῆς ἐκινεῖτο καὶ φωνὴ αὐτῆς οὐκ ἠκούετο. καὶ ἐλογίζατο
14 αὐτὴν ἡλὶ ἐισμεθύουσαν. * καὶ εἶπεν αὐτῇ ἡλί, ἕως πότε
15 μεθυσθήσῃ; ἄφελε τὸν οἶνον ἀπὸ σοῦ. * ἀπεκρίθη δὲ ἄν-
να καὶ εἶπεν, οὐχὶ κύριε. γυνὴ ἐν σκληρᾷ ἡμέρᾳ ἐγώ εἰμι,
καὶ οἶνον καὶ μέθυσμα οὐ πέπωκα, ἀ ἐκχεῶ τὴν ψυχήν
16 μου ἐνώπιον κυρίου. * μὴ δὴ δῶς τὴν δούλην σου εἰς θυ-
γατέρα λοιμήν. ὅτι ἐκ πλήθους ἀδολεσχίας μου
17 καὶ ἐκ πλήθους ἀθυμίας μου, ἐκτέτηκα ἕως τοῦ νῦν. * καὶ
ἀπεκρίθη ἡλὶ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτήν, πορεύου ἐν εἰρήνῃ,
κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ δώη σοι πᾶν αἴτημά σου, ὃ ἠτήσω παρ'
18 αὐτοῦ. * ἡ δὲ εἶπεν, εὕροι ἡ δούλη σου χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς
σου. καὶ ἐπορεύθη ἡ γυνὴ τὴν ὁδὸν αὐτῆς. καὶ ἔφαγε μετὰ
τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς καὶ ἔπιεν, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτῆς οὐ συνέ-
19 πεσεν ἔτι. * ὀρθρίσαντες δὲ πρωὶ προσεκύνησαν τῷ κυ-
ρίῳ, καὶ ἐπορεύθησαν τὴν ὁδὸν αὐτῶν· καὶ εἰσῆλθεν ἑλ-
κανὰ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς ἁραμαθαΐμ, καὶ ἔγνω ἄνδρα
τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἐμνήσθη αὐτὴ κύριος καὶ συνέλαβεν.
20 * ἐγένετο δὲ ἐν τῷ καιρῷ τῶν ἡμερῶν, καὶ ἔτεκεν ἄνδρα
υἱόν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Σαμουὴλ λέγουσα, πα-
21 ρὰ κυρίου παντοκράτορος ἠτησάμην αὐτόν. * καὶ ἀνέβη ὁ ἄν-
θρωπος ἑλκανὰ καὶ πᾶς ὁ οἶκος αὐτοῦ θῦσαι ἐν σηλῶ τὴν
22 θυσίαν τῶν ἡμερῶν καὶ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ. * καὶ ἄννα οὐκ
ἀνέβη μετ' αὐτοῦ, ὅτι εἶπε τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, οὐκ ἀναβήσο-
μαι ἕως τοῦ ἀναβῶσι τὸ παιδάριον μετ' ἐμοῦ. ὅτ' ἂν δὲ ἀπο-
γαλακτίσω αὐτό, καὶ ὀφθήσεται τῷ προσώπῳ κυ-
23 ρίου, καὶ καθήσεται ἐκεῖ ἕως αἰῶνος. * καὶ εἶπεν αὐτῇ
ἑλκανὰ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ποίει τὸ ἀρεσὸν ἐνώπιόν σου, κάθου
ἕως ἂν ἀπογαλακτίσῃς αὐτό, πλὴν στήσαι κύριος πᾶν
τὸ ἐξελθὸν ἐκ τοῦ στόματός σου. καὶ ἐκάθησεν ἡ γυνὴ καὶ
ἐθήλασε τὸν υἱὸν αὐτῆς, ἕως οὗ ἀπεγαλάκτισεν αὐτόν.
24 * καὶ ἀνέβη μετ' αὐτοῦ εἰς σηλὼ ἐν μόσχῳ τριετίζοντι
καὶ οἴφι ζεμιδάλεως καὶ νέβελ οἴνου. καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν
οἶκον κυρίου ἐν σηλώ, καὶ τὸ παιδάριον μετ' αὐτῶν.
25 * καὶ προσήγαγον τὸ παιδάριον, καὶ ἔζαξαν τὸν
26 μόσχον. * καὶ προσῆλθεν ἄννα ἡ μήτηρ τοῦ παιδαρίου
πρὸς ἡλί, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐν ἐμοὶ κύριε ζῇ ἡ ψυχή σου,
ἐγὼ ἡ γυνὴ ἡ καταστᾶσα ἐνώπιόν σου ἐν τούτῳ προεύξα-
σθαι πρὸς κύριον·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et Hhana ipſa orans in corde ſuo, tantum labia eius mouebantur, & vox eius non audiebatur; & reputauit eam Hheli vt mulierẽ ebriam. 14 Et dixit illi Hheli: Vſquequo tu delirans? an non digeres vinum tuum à te? 15 Et reſpondit Hhana & dixit: Non, domine mi: mulier tribulata ſpiritu ego; & vinum nouum & antiquum non bibi; & dixi afflictionem animæ meæ in oratione ante Dominum. 16 Ne exprobres ancillæ tuæ ante filiam improbitatis: nam à multitudine inuidiæ mei & irritationis mei dilataui in oratione vſque nunc. 17 Et reſpondit Hheli & dixit: Ito in pace; & Deus Iſrael dabit poſtulationem tuam quam poſtulaſti ab-ante eum. 18 Et dixit: Inueniat ancilla tua miſericordias in oculis tuis. & iuit mulier ad viam ſuam; & comedit, & vultus mali non fuerunt ei vltra. 19 Et anticipauerunt manè, & adorauerunt ante Dominum; & redierunt & venerunt ad domum ſuam ad Ramatha. & cognouit Elkana Hhanam vxorem ſuam, & intrauit recordatio ad-ante Dñm. 20 Et fuit in tempore perfectionis dierum, & concepit Hhana & peperit filium, & vocauit nomen eius Semuel: quia dixit, Ab-ante Dominum petiui eum. 21 Et aſcendit vir Elkana & omnis homo domus eius ad ſacrificandum ante Dominum ſacrificium ſolennitatis, & ad reddendum vota ſua. 22 Et Hhana non aſcendit, quia dixit ad maritum ſuum: Vſquequo ablactetur infans, & adducam eum, & videatur ante Dominum, & ſedeat ibi vſque in ſæculum. 23 Et dixit ei Elkana maritus eius: Fac quod firmum in oculis tuis: expecta vſquequo ablactabis illum, verùm firmabit Dominus verbum ſuum. Et expectauit mulier, & lactauit filium ſuum vſquequo ablactauit illum. 24 Et aſcendere fecit eum ſecum, cùm ablactauit eum, in iuuencis tribus & mechilta vna farinæ & vtre vini; & adduxit eum ad domum ſanctuarij Domini ad Silo, & puer erat puerulus. 25 Et mactauerunt iuuencum, & adduxerunt puerum ad Hheli. 26 Et dixit: Obſecro, domine mi, per vitam animæ tuæ domine mi, ego mulier quæ ſteti tecum hic ad orandum ante Dominum.

27 * אֶל־הַנַּעַר הַזֶּה הִתְפַּלָּלְתִּי וַיִּתֵּן יְהוָה לִי אֶת־
שְׁאֵלָתִי אֲשֶׁר שָׁאַלְתִּי מֵעִמּוֹ׃
28 * וְגַם אָנֹכִי הִשְׁאִלְתִּיהוּ לַיהוָה כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר
הָיָה הוּא שָׁאוּל לַיהוָה וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁם לַיהוָה׃

ב

1 * וַתִּתְפַּלֵּל חַנָּה וַתֹּאמַר עָלַץ לִבִּי בַּיהוָה רָמָה
קַרְנִי בַּיהוָה רָחַב פִּי עַל־אוֹיְבַי כִּי שָׂמַחְתִּי
2 בִּישׁוּעָתֶךָ׃ * אֵין־קָדוֹשׁ כַּיהוָה כִּי־אֵין בִּלְתֶּךָ וְאֵין
3 צוּר כֵּאלֹהֵינוּ׃ * אַל־תַּרְבּוּ תְדַבְּרוּ גְבֹהָה גְבֹהָה
יֵצֵא עָתָק מִפִּיכֶם כִּי אֵל דֵּעוֹת יְהוָה וְלֹא נִתְכְּנוּ
4 עֲלִלוֹת׃ * קֶשֶׁת גִּבֹּרִים חַתִּים וְנִכְשָׁלִים אָזְרוּ חָיִל׃
5 * שְׂבֵעִים בַּלֶּחֶם נִשְׂכָּרוּ וּרְעֵבִים חָדֵלוּ עַד־עֲקָרָה
יָלְדָה שִׁבְעָה וְרַבַּת בָּנִים אֻמְלָלָה׃
6 * יְהוָה מֵמִית וּמְחַיֶּה מוֹרִיד שְׁאוֹל וַיַּעַל׃
7 * יְהוָה מוֹרִישׁ וּמַעֲשִׁיר מַשְׁפִּיל אַף־מְרוֹמֵם׃
8 * מֵקִים מֵעָפָר דָּל מֵאַשְׁפֹּת יָרִים אֶבְיוֹן לְהוֹשִׁיב
עִם־נְדִיבִים וְכִסֵּא כָבוֹד יַנְחִלֵם כִּי לַיהוָה מְצֻקֵּי אֶרֶץ
9 וַיָּשֶׁת עֲלֵיהֶם תֵּבֵל׃ * רַגְלֵי חֲסִידָו יִשְׁמֹר וּרְשָׁעִים
בַּחֹשֶׁךְ יִדָּמוּ כִּי־לֹא בְכֹחַ יִגְבַּר־אִישׁ׃
10 * יְהוָה יֵחַתּוּ מְרִיבָו עָלָו בַּשָּׁמַיִם יַרְעֵם יְהוָה יָדִין
אַפְסֵי־אָרֶץ וְיִתֶּן־עֹז לְמַלְכּוֹ וְיָרֵם קֶרֶן מְשִׁיחוֹ׃
11 * וַיֵּלֶךְ אֶלְקָנָה הָרָמָתָה עַל־בֵּיתוֹ וְהַנַּעַר הָיָה
מְשָׁרֵת אֶת־יְהוָה אֶת־פְּנֵי עֵלִי הַכֹּהֵן׃
12 * וּבְנֵי עֵלִי בְּנֵי בְלִיָּעַל לֹא יָדְעוּ אֶת־יְהוָה׃
13 * וּמִשְׁפַּט הַכֹּהֲנִים אֶת־הָעָם כָּל־אִישׁ זֹבֵחַ זֶבַח
וּבָא נַעַר הַכֹּהֵן כְּבַשֵּׁל הַבָּשָׂר וְהַמַּזְלֵג שְׁלֹשׁ הַשִּׁנַּיִם
14 בְּיָדוֹ׃ * וְהִכָּה בַכִּיּוֹר אוֹ בַדּוּד אוֹ בַקַּלַּחַת
אוֹ בַפָּרוּר כֹּל אֲשֶׁר־יַעֲלֶה הַמַּזְלֵג יִקַּח הַכֹּהֵן
בּוֹ כָּכָה יַעֲשׂוּ לְכָל־יִשְׂרָאֵל הַבָּאִים שָׁם
בְּשִׁלֹה׃

27 *Pro puero iſto. Oraui, & dedit mihi Dñs
petitionem meam quam poſtulaui eum.
28 *Idcircò & ego commodaui eum Domi-
no cunctis diebus quibus fuerit accõmo-
datus Dño. Et adorauerunt ibi Dominũ.
Et orauit Anna, & ait: CAP. II.
1 A EXultauit cor meũ in Dño, & exaltatũ
eſt cornu meũ in Deo meo. dilatatũ eſt
os meũ ſuper inimicos meos, quia lætata
2 ſum in ſalutari tuo. * Nõ eſt ſanctus vt eſt
Dñs; neq; enim eſt alius extra te, & nõ eſt
3 fortis ſicut Deus noſter. *Nolite multipli
care loq ſublimia gloriãtes. Recedãt vete-
ra de ore veſtro, quia Deus ſciẽtiarũ Dñs
4 eſt, & ipſi p̃parãtur cogitationes. *Arc⁹ for
tiũ ſupatus eſt, & infirmi accincti ſunt ro-
5 bore. *Repleti prius ꝓ panibus ſe locaue-
rũt, & famelici ſaturati ſunt. Donec ſteri-
lis pepit plurimos, & quę multos habebat
6 filios infirmata eſt. *Dñs mortificat & viui Deu.32.f Tob.13.
7 ficat, deducit ad inferos & reducit. *Dñs a. Su.16.b.
paupẽ facit, & ditat, humiliat, & ſubleuat.
8 *Suſcitat de puluere egenũ, & de ſtercore
eleuat paupẽ, vt ſedeat cũ principibus, &
B ſoliũ glorię teneat. Dñi enĩ ſunt cardines
9 terræ, & poſuit ſup eos orbem. *Pedes ſan
ctorũ ſuorũ ſeruabit, & impij in tenebris
cõticeſcẽt, qa nõ in fortitudine ſua robo-
10 rabitur vir. *Dñm formidabũt aduerſarij
eius, & ſup ipſos in cælis tonabit. Dñs iu-
dicabit fines terrę, & dabit imperium regi
11 ſuo, & ſublimabit cornu Chriſti ſui. * Et
abiit Helchana in Ramatha in domũ ſuã.
puer autẽ erat miniſter in conſpectu Dñi
12 ante faciẽ Heli ſacerdotis. *Porrò filij He-
13 li, filij Belial, neſciẽtes Dñm, * neq; officiũ
ſacerdotũ ad populũ; ſed qcũq; immolaſ-
ſet victimã, veniebat puer ſacerdotis dum
coquerẽtur carnes, & habebat fuſcinulam
14 tridẽtẽ in manu ſua: *Et mittebat eam in
lebetem vel in caldariam, aut in ollam ſi-
ue in cacabum: & omne quod leuabat fuſ
cinula, tollebat ſacerdos ſibi. ſic facie-
bant vniuerſo Iſraeli venientium in Sylo.

תרגום יונתן

27 עַל רַבְיָא הָדֵין צַלֵּיתִי וִיהַב יְיָ לִי יַת בָּעוּתִי דִבְעֵיתִי מִן קֳדָמוֹהִי׃ 28 וְאַף אֲנָא מְסַרְתֵּיהּ וִיהֵא מְשַׁמֵּשׁ קֳדָם יְיָ כָּל יוֹמִין דְּהוּא קַיָּים
וְשַׁמֵּשׁ קֳדָם יְיָ וּסְגִיד תַּמָּן קֳדָם יְיָ׃ ב 1 וְצַלִּיאַת חַנָּה בְּרוּחַ נְבוּאָה וַאֲמֶרֶת תְּקֵף לִבִּי בְּחוּלְקָא דִיהַב לִי יְיָ רָמַת קַרְנִי בְּמַתַּנְתָּא
דְּמַנִּי לִי יְיָ אִיתְפְּתַח פּוּמִי לְמַלָּלָא רַבְרְבָן עַל בַּעֲלֵי דְבָבִי אֲרֵי חֲדֵיתִי בְּפוּרְקָנָךְ׃ 2 לֵית דְּקַדִּישׁ אֶלָּא יְיָ אֲרֵי לֵית בַּר מִינָךְ וְעַמָּךְ יֵימְרוּן לֵית
דְּתַקִּיף אֶלָּא אֱלָהָנָא׃ 3 לָא תִסְגּוּן לְמַלָּלָא רַבְרְבָן רַבְרְבָן לָא יִפְקוּן גִּידּוּפִין מִפּוּמְכוֹן אֲרֵי אֱלָהָא יָדַע כּוֹלָּא יְיָ עַל כָּל עוֹבָדוֹהִי מָתִיחַ דִּינָא אַף
לְכוֹן עֲתִיד לְשַׁלָּמָא פּוּרְעֲנוּת חוֹבֵיכוֹן׃ 4 קַשְׁתֵּי דְגִיבָרֵי יִתַּבְרָן וּדְדַהֲווֹ חַלָּשִׁין יִתְעַבְדָן לְהוֹן גְּבוּרָן׃ 5 דַּהֲווֹ שָׂבְעִין בְּלַחְמָא תָּבוּ לְאִגְרָא בְּלֶחֶם
מָזוֹן פּוּמְהוֹן וּדְדַהֲווֹ חֲשִׁיכִין עֲתַרוּ וְאִיתְנַשִּׁיאוּ יַת מִסְכֵּינוּתְהוֹן וְאִתַּת עַקְרָא דְּלָא יָלְדָה עֲתִידָא לְיִתְמְלִי וְדִמַלְיָא בְּנִין יְסוּפָן׃ 6 יְיָ דְּהוּא שַׁלִּיט
בְּעָלְמָא מֵמִית וַאֲמַר לְאַחָאָה מַחֵית לִשְׁאוֹל וְאַף עֲתִיד לְאַסָּקָא לְחַיֵּי עָלְמָא׃ 7 יְיָ מְמַסְכֵּין וּמְעַתִּיר מַשְׁפִּיל אַף מֵרִים׃ 8 מֵקִים מֵעַפְרָא מִסְכֵּינָא
מִקִּילְקַלְתָּא מֵרִים חֲשִׁיכָא לְאוֹתָבוּתְהוֹן עִם צַדִּיקַיָּא רַבְרְבֵי עָלְמָא וְכוּרְסֵי יְקָרָא מַחְסִין לְהוֹן אֲרֵי קֳדָם יְיָ גְּלָן עוֹבָדֵי בְּנֵי אֱינָשָׁא מִלְּרַע אַתְקִין
גְּהִנָּם לְרָשִׁיעַיָּא עָבְרֵי מֵימְרֵיהּ וְצַדִּיקַיָּא עָבְדֵי רְעוּתֵיהּ שַׁכְלֵיל לְהוֹן תֵּבֵל׃ 9 גְּוִיַּת עַבְדוֹהִי צַדִּיקַיָּא יִיטַּר מִגְּהִנָּם וְרָשִׁיעַיָּא עָבְרֵי מֵימְרֵיהּ
בִּגְהִנָּם בַּחֲשׁוֹכָא יִתְדָּנוּן לְהוֹדָעָה אֲרֵי לָא מַן דְּאִית בֵּיהּ חֵילָא וַכֵּי לְיוֹם דִּינָא׃ 10 יְיָ יְתַבַּר בַּעֲלֵי דְבָבָא דְקָיְימִין לְאַבְאָשָׁא לְעַמֵּיהּ עֲלֵיהוֹן מִן
שְׁמַיָּא בְּקַל רָם יַשְׁקִיף יַעְבֵּיד פּוּרְעֲנוּת דִּין מִגּוֹג וּמִמַּשְׁרְיָת עַמְמִין חֲטוֹפִין דְּאָתָן מִסְיָפֵי אַרְעָא וְיִתֵּן תֻּקְפָּא לְמַלְכֵּיהּ וִירַבֵּי מַלְכוּת מְשִׁיחֵיהּ׃
11 וַאֲזַל אֶלְקָנָה לְרָמָתָא לְבַיְתֵיהּ וְרַבְיָא הֲוָה מְשַׁמֵּשׁ קֳדָם יְיָ בְּחַיֵּי עֵלִי כַּהֲנָא׃ 12 וּבְנֵי עֵלִי גֻּבְרִין רְשִׁיעִין לָא הֲווֹ יָדְעִין לְמִדְחַל מִן קֳדָם יְיָ׃
13 וְנִימוּסָא דְכַהֲנַיָּא מִן עַמָּא כָּל גְּבַר דְּנָכֵיס נִכְסְתָא וְאָתֵי עֻלֵּימָא דְכַהֲנָא כְּמְבַשֵּׁל בִּישְׂרָא וּמַשִּׁילְיָא דִּי לֵיהּ תְּלָת שִׁינִין בִּידֵיהּ׃ 14 וּקְבַע לֵיהּ
בְּכִיּוֹרָא אוֹ בְדוּדָא אוֹ בְקִדְרָא אוֹ בְמִילְסָא כֹּל דְּמַסִּיק מַשִּׁילְיָא נְסִיב כַּהֲנָא לְנַפְשֵׁיהּ כְּדֵין עָבְדִין לְכָל יִשְׂרָאֵל דְּאָתָן לְדַבְחָא תַּמָּן בְּשִׁילֹה׃

‡ *Pro puero isto orauí ad Dominum: & de-* 27
dit mihi Dominus petitionem meam quam pe-
tiui ab eo. ‡ *Et ego commodo eum Domino* 28
cunctis diebus, quas vixerit ipse, vsum Dño.

CAP. II.

ET orauit Anna & dixit: Firmatum est 1
cor meum in Domino, exaltatum est cornu
meum in Deo meo: dilatatum est os meum su-
per inimicos meos, quoniam lætata sum in salu-
tari tuo. ‡ *Quia non est sanctus vt Domi-* 2
nus, & non est iustus vt Deus noster, & non
est sanctus extra te. ‡ *Non gloriemini & non* 3
loquamini sublimia in excelsum. & non egre-
diatur magniloquentia ex ore vestro, quia Deus
scientiarum Dominus, & Deus præparans ad-
inuentiones suas. ‡ *Arcus potentiũ infirmauit,* 4
& infirmi accincti sunt robore. ‡ *Pleni panibus* 5
diminuti sunt, & famelici præterierunt terrã:
quia sterilis peperit septẽ, et multa in filiis infir
mata est. ‡ *Dñs mortificat et viuificat, deducit* 6
ad infernũ et reducit. ‡ *Dñs mẽdicũ facit et di-* 7
tat, humiliat et subleuat: ‡ *Suscitat de terra pau* 8
perẽ, et de stercore eleuat mẽdicũ, vt faciat se-
dere eũ cũ principibus populi, et soliũ gloriæ in
hæreditatẽ præbẽs ipsis, præbẽs votũ orãti. ‡ *Et* 9
benedixit annis iusti, quia nõ in fortitudine vir
potẽs in fortitudine sua. ‡ *Dñs infirmum faciet* 10
aduersariũ suũ, Dñs sanctus. Dñs ascẽdit in cæ-
los et tonuit. ipse iudicabit fines terræ iust⁹ exi-
stens, & dabit fortitudinẽ regibus nostris, &
sublimabit cornu Christi sui. et reliquerũt ipsũ
corã Domino ibi, et adorauerunt Domino: ‡ *Et* 11
recesserũt in Aramathaim in domũ suã. et puer
Samuel erat ministrans Domino ante faciẽ Heli
sacerdotis. ‡ *Et filij Heli sacerdotis filij pestilen-* 12
tes, & non scientes Dominum. ‡ *Et iusti-* 13
ficatio sacerdotis ab omni populo immolanti.
& veniebat puer sacerdotis dum coqueretur
caro, & fuscinula tridens in manu sua. ‡ *Et* 14
mittebat eam in lebetem, vel in ollam, vel in
caldariam: & omne quod ascendebat in fus-
cinula accipiebat sibi sacerdos. secundum hæc
faciebant vniuerso Israel in Sylo venientibus
ad immolandum Domino.

27 ‡ ὑπὲρ τοῦ παιδαρίου τούτου προσηυξάμην· καὶ δοθείη μοι κύριος τὸ αἴτημά μου ὃ ἠτησάμην παρ'
28 αὐτοῦ. ‡ κἀγὼ χαρίζομαι αὐτὸν τῷ κυρίῳ πάσας τὰς ἡμέρας ἃς ζῇ αὐτὸς χρῆσιν τῷ κυρίῳ.

β΄.

1 ‡ Καὶ προσηύξατο Ἄννα καὶ εἶπεν, ἐστερεώθη ἡ καρδία μου ἐν κυρίῳ, ὑψώθη κέρας μου ἐν θεῷ μου, ἐπλατύνθη στόμα μου ὑπὲρ ἐχθρούς μου, ὅτι εὐφράνθην ἐν σωτη-
2 ρίᾳ σου, ‡ ὅτι οὐκ ἔστιν ἅγιος ὡς ὁ κύριος, καὶ οὐκ ἔστιν δίκαιος ὡς ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔστιν ἅγιος πλὴν σοῦ.
3 ‡ μὴ καυχᾶσθε καὶ μὴ λαλεῖτε ὑψηλὰ εἰς ὑπερογκήν. καὶ μὴ ἐξελθέτω μεγαλορρημοσύνη ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν, ὅτι θεὸς γνώσεων κύριος, καὶ θεὸς ἑτοιμάζων ἐπι-
4 τηδεύματα αὐτοῦ. ‡ τόξον δυνατῶν ἠσθένησε, καὶ ἀσθενοῦντες περιεζώσαντο δύναμιν. ‡ πλήρεις ἄρτων ἠλαττώθησαν, καὶ οἱ πεινῶντες πεπλήσθησαν γῆν, ὅτι στεῖρα ἔτεκεν ἑπτά, καὶ ἡ πολλὴ ἐν τέκνοις ἠσθένησεν.
6 ‡ κύριος θανατοῖ καὶ ζωοποιεῖ, καταγεῖ εἰς ᾅδου καὶ ἀ-
7 ναγεῖ. ‡ κύριος πτωχίζει καὶ πλουτίζει, ταπεινοῖ καὶ ἀνυψοῖ·
8 ‡ ἀνιστᾷ ἀπὸ γῆς πένητα καὶ ἀπὸ κοπρίας ἐξαίρει πτωχόν, τοῦ καθίσαι αὐτὸν μετὰ δυναστῶν λαοῦ, καὶ θρόνον δόξης κατακληρονομῆσαι αὐτοῖς, δίδους δύχιλον τῷ δυχιλίῳ.
9 ‡ καὶ δυλόγησεν ἔτη δικαίου, ὅτι οὐκ ἐν ἰσχύϊ αὐτοῦ δυ-
10 νατὸς ἐν τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ. ‡ κύριος ἀθετῶν ποιήσει ἀντίδικον αὐτοῦ, κύριος ἅγιος. κύριος ἐβρόντησεν εἰς οὐρανοὺς καὶ ἐβρόντησεν. αὐτὸς κρινεῖ ἄκρα γῆς δίκαιος ὤν, καὶ δώσει ἰσχὺν τοῖς βασιλεῦσιν ἡμῶν, καὶ ὑψώσει κέρας χριστοῦ αὐτοῦ. καὶ κατέλιπον αὐτὸν ἐνώπιον κυρίου ἐκεῖ καὶ προ-
11 σεκύνησαν τῷ κυρίῳ· ‡ καὶ ἀπῆλθον εἰς Ἁρμαθαΐμ εἰς τὸν οἶκον αὐτῶν. καὶ τὸ παιδάριον Σαμουὴλ ἦν λειτουρ-
12 γῶν τῷ κυρίῳ πρὸ προσώπου ἠλὶ τοῦ ἱερέως. ‡ καὶ οἱ υἱοὶ ἠλὶ τοῦ ἱερέως υἱοὶ λοιμοί, καὶ οὐκ εἰδότες τὸν κύριον.
13 ‡ καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἱερέως πρὸς πάντας τὸν λαὸν τοῦ θύοντος, καὶ ἦρχετο τὸ παιδάριον τοῦ ἱερέως ὡς αὐτὸ ἥψητο τὸ κρέας, καὶ κρεάγρα τριόδους ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ.
14 ‡ καὶ καθίει αὐτὸ ἐν τῷ λουτῆρι ἢ εἰς τὴν χύτραν ἢ εἰς τὸ χαλκεῖον, καὶ πᾶν ὃ ἀνέβαινεν ἐν τῇ κρεάγρᾳ ἐλάμβανεν ἑαυτῷ ὁ ἱερεύς. κατὰ τάδε ἐποίουν παντὶ ἰσραὴλ ἐν σηλὼ τοῖς ἐρχομένοις θύσαι τῷ κυρίῳ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[27] Super puerum hunc orauí, & dedit Dominus mihi postulationem meam quam postulaui ab-ante eum. [28] Et etiam ego tradidi illũ, & erit ministrans ante Dominum omnes dies quibus ille superstes ministrabit ante Dominum. & adorauit ibi ante Dominum. CAP. II. ET orauit Hanna in spiritu prophetię, & dixit: Valuit cor meũ in parte quã dedit mihi Dñs, eleuatũ est cornu meũ in dono quod numera uit mihi Dñs: apertũ est os meũ ad loquẽdũ magnalia super auctores inimicitię meę; quoniã gauisa sum in liberatiõe tua. [2] Nõ qui sanct⁹ mũ Dñs, quoniã nõ est p̃ter à te, & popul⁹ tu⁹ dicẽt: Nõ est qui fortis nisi De⁹ noster. [3] Nõ multiplicabitis ad loquẽdũ magnalia magnalia, nõ exibũt blasphemię ex ore vestro, quoniã Deus nouit oĩa, Dñs super omne factũ suũ extẽdẽs iudiciũ, etiã vobis futur⁹ ad retribuẽdũ vltionẽ culparũ vestrarũ. [4] Arcus virorũ cõfringẽtur, & qui fuerũt debiles factæ sunt eis virilitates. [5] Qui fuerũt saturi in pane, redierũt ad locãdũ se in pane cibi oris sui: & qui fuerũt obscuri, diuites facti sunt, & obliti sunt egestatẽ suã: & mulier sterilis quæ nõ peperit, futura ad implẽdũ, & plenæ filiis finierũt. [6] Dñs qui ipse regnãs in sæculo mortificat, & dixit ad viuificãdũ; descẽdere facit ad infernũ, etiã futurus ad educere faciẽdũ ad vitas sæculi. [7] Dñs egere faciẽs & ditãs, deprimẽs, etiã extollẽs. [8] Statuẽs ex puluere egenũ, ex stercore extollẽs obscurũ, ad sedere faciẽdũ eos cũ iustis magnatibus sæculi, & solia gloriæ fortificãs eis: quia ante Dñm reuelata sunt facta filiorũ hoĩs, inferius apparauit gehẽnã improbis trãsgressoribus dictorũ suorũ; & iusti faciẽtes volũtatẽ eius, fundauit illis orbẽ. [9] Corpus seruorũ suorũ iustorũ custodiuit à gehenna, & improbi trãsgressores dicti sui in gehennã in tenebris iudicabũtur ad ostẽdẽdũ quòd nõ quisquã quòd sit in eo fortitudo puritatis ad diẽ iudicij. [10] Dñs frãget auctores inimicitiæ, qui surgẽtes ad malefaciẽdũ populo suo; super illos de cælis in voce excelsa impellet, faciet vltionẽ de Gog, & de exercitu gẽtiũ raptorũ qui venerũt ex finibus terræ: & dabit fortitudinẽ regi suo, & multiplicabit regnũ Messiæ sui. [11] Et iuit Elkanah ad Ramatha ad domum suam, & puer fuit ministrans ante Dominum in vita Gheli sacerdotis. [12] Et filij Heli viri improbi non fuerunt cognoscentes ad timendum ab-ante Dominum. [13] Et statutum sacerdotum à populo, omnis vir qui mactauit mactationem, & venit puer sacerdotis dum coqueretur caro; & fuscinula, cui tres dentes, in manu eius. [14] Et infixit sibi in lebete, vel in olla, vel in caldare vel in tripode; omne quod extraxit fuscinula, accepit sacerdos animæ suæ: sic facientes omni Israel qui venientes ad sacrificandum ibi in Siloh.

15 * גַּם בְּטֶרֶם יַקְטִרוּן אֶת־הַחֵלֶב וּבָא נַעַר הַכֹּהֵן
וְאָמַר לָאִישׁ הַזֹּבֵחַ תְּנָה בָשָׂר לִצְלוֹת לַכֹּהֵן וְלֹא־
יִקַּח מִמְּךָ בָּשָׂר מְבֻשָּׁל כִּי אִם־חָי׃
16 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו הָאִישׁ קַטֵּר יַקְטִרוּן כַּיּוֹם הַחֵלֶב
וְקַח לְךָ כַּאֲשֶׁר תְּאַוֶּה נַפְשֶׁךָ וְאָמַר לוֹ כִּי עַתָּה תִתֵּן
וְאִם־לֹא לָקַחְתִּי בְחָזְקָה׃
17 * וַתְּהִי חַטַּאת הַנְּעָרִים גְּדוֹלָה מְאֹד אֶת־פְּנֵי
יְהוָה כִּי נִאֲצוּ הָאֲנָשִׁים אֵת מִנְחַת יְהוָה׃
18 * וּשְׁמוּאֵל מְשָׁרֵת אֶת־פְּנֵי יְהוָה נַעַר חָגוּר אֵפוֹד בָּד׃
19 * וּמְעִיל קָטֹן תַּעֲשֶׂה־לּוֹ אִמּוֹ וְהַעַלְתָה לוֹ
מִיָּמִים יָמִימָה בַּעֲלוֹתָהּ אֶת־אִישָׁהּ לִזְבֹּחַ אֶת־
זֶבַח הַיָּמִים׃
20 * וּבֵרַךְ עֵלִי אֶת־אֶלְקָנָה וְאֶת־אִשְׁתּוֹ וְאָמַר יָשֵׂם
יְהוָה לְךָ זֶרַע מִן־הָאִשָּׁה הַזֹּאת תַּחַת הַשְּׁאֵלָה אֲשֶׁר
שָׁאַל לַיהוָה וְהָלְכוּ לִמְקוֹמוֹ׃
21 * כִּי־פָקַד יְהוָה אֶת־חַנָּה וַתַּהַר וַתֵּלֶד שְׁלֹשָׁה־
בָנִים וּשְׁתֵּי בָנוֹת וַיִּגְדַּל הַנַּעַר שְׁמוּאֵל עִם־יְהוָה׃
22 * וְעֵלִי זָקֵן מְאֹד וְשָׁמַע אֵת כָּל־אֲשֶׁר יַעֲשׂוּן בָּנָיו
לְכָל־יִשְׂרָאֵל וְאֵת אֲשֶׁר־יִשְׁכְּבֻן אֶת־הַנָּשִׁים
הַצֹּבְאוֹת פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃
23 * וַיֹּאמֶר לָהֶם לָמָּה תַעֲשׂוּן כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ אֶת־דִּבְרֵיכֶם רָעִים מֵאֵת כָּל־
הָעָם אֵלֶּה׃
24 * אַל בָּנָי כִּי לוֹא־טוֹבָה הַשְּׁמֻעָה אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ
מַעֲבִרִים עַם־יְהוָה׃
25 * אִם־יֶחֱטָא אִישׁ לְאִישׁ וּפִלְלוֹ אֱלֹהִים וְאִם
לַיהוָה יֶחֱטָא אִישׁ מִי יִתְפַּלֶּל־לוֹ וְלֹא יִשְׁמְעוּ לְקוֹל
אֲבִיהֶם כִּי־חָפֵץ יְהוָה לַהֲמִיתָם׃
26 * וְהַנַּעַר שְׁמוּאֵל הֹלֵךְ וְגָדֵל וָטוֹב גַּם עִם־יְהוָה
וְגַם עִם־אֲנָשִׁים׃

15 * Etiam antequam adolerent adipem,
veniebat puer sacerdotis, & dicebat im-
molanti: Da mihi carnem vt coquam sa-
cerdoti. non enim accipiam à te carnem
16 coctam, sed crudam. * Dicebatque illi
immolans: Incendatur primum iuxta mo
rem hodie adeps, & tolle tibi quantum-
cunque desiderat anima tua. Qui respon-
dens aiebat ei: Nequaquam: nunc enim
17 dabis, alioquin tollam vi. *Erat ergo pec-
catum puerorum grande nimis coram Do
mino, quia detrahebant homines sacrifi-
18 cio Domini. * Samuel autem ministra-
bat ante faciem Domini, puer accinctus
19 ephod lineo: *Et tunicam paruam facie-
bat ei mater sua, quam afferebat statutis
D diebus ascendens cum viro suo, vt immo
20 larent hostiam solennem. * Et benedixit
Heli Helchanę & vxori eius, dixitque ei:
Reddat tibi Dominus semen de muliere
hac pro fœnore quod cōmodasti Domi-
21 no. Et abierūt in locum suum. * Visitauit
ergo Dominus Annam, & concepit, & pe
perit tres filios & duas filias. Et magnifi-
catus est puer Samuel apud Dominum.
22 * Heli autem erat senex valdè, & au-
diuit omnia quæ faciebant filij sui vni-
uerso Israeli; & quomodo dormiebant
cum mulieribus quæ obseruabant ad o-
stium tabernaculi.
23 * Et dixit eis: Quare facitis res huius-
E cem odi, quas ego audio, res pessimas ab
omni populo?
24 * Nolite, filij mei: non enim est bo-
na fama quam ego audio, vt transgredi
faciatis populum Domini.
25 * Si peccauerit vir in virum, placari ei
potest Deus: si autem in Dominum pec-
cauerit vir, quis orabit pro eo? Et non au-
dierunt vocem patris sui, quia voluit
Dominus occidere eos.
26 * Puer autem Samuel proficiebat at- Luc.2.4.
que crescebat, & placebat tam Domino
quàm hominibus.

תרגום יונתן

15 וְאַף עַד לָא יִתַּסְקוּן תַּרְבַּיָּא לְמַדְבְּחָא וְאָתֵי עוּלֵימָא דְכַהֲנָא וַאֲמַר לְגַבְרָא דְּדַבַּח הַב בִּשְׂרָא לְמִטְוֵי לְכַהֲנָא וְלָא יִסַּב מִינָךְ בְּשַׂר מְבֻשָּׁל
אֱלָהֵן כַּד חָי׃ 16 וַאֲמַר לֵיהּ גַּבְרָא אוֹרִיךְ עַד דְּיִתַּסְקוּן תַּרְבַּיָּא וְסַב לָךְ כְּמָא דְרַעְוָא נַפְשָׁךְ וַאֲמַר לָא אֲרֵי כְּעַן תִּתֵּן וְאִם לָא יִסְבּוּן
מִינָךְ בְּעַל כָּרְחָךְ׃ 17 וַהֲוָה חוֹב עֻלֵּימַיָּא סַגִּי לַחְדָא קֳדָם יְיָ אֲרֵי בַּזּוּ גֻּבְרַיָּא יַת קָרְבַּנַיָּא דַיְיָ׃ 18 וּשְׁמוּאֵל מְשַׁמֵּשׁ קֳדָם יְיָ עֻלֵּימָא
אֲסִיר כַּרְדּוֹט דְּבוּץ׃ 19 וּמְעִיל זְעֵיר עָבְדָא לֵיהּ אִמֵּיהּ וּמַסְקָא לֵיהּ מִזְּמַן מוֹעֵד לְמוֹעֵד בְּמִסְקָהּ עִם בַּעֲלָהּ לְדַבָּחָא יַת דְּבַח מוֹעֲדַיָּא׃
20 וּבָרִיךְ עֵלִי יַת אֶלְקָנָה וְיַת אִתְּתֵיהּ וַאֲמַר יְקִים יְיָ לָךְ בְּנִין כָּשְׁרִין מִן אִתְּתָא הָדָא חֲלַף שְׁאֶלְתָּא דְשָׁאֵיל מִן קֳדָם יְיָ וַאֲזַלוּ לְאַתְרֵיהּ׃
21 אֲרֵי עַל דָּכְרָנָא דְחַנָּה קֳדָם יְיָ וְעַדְיַאת וִילֵידַת תְּלָתָא בְּנִין וְתַרְתֵּין בְּנָן וּרְבָא רַבְיָא שְׁמוּאֵל קֳדָם יְיָ׃
22 וְעֵלִי סִיב לַחֲדָא וּשְׁמַע יַת כָּל דְּעָבְדִין בְּנוֹהִי לְכָל יִשְׂרָאֵל וְיַת דְּשָׁכְבִין יַת נְשַׁיָּא דְאָתְיָן לְצַלָּאָה בִּתְרַע מַשְׁכַּן זִימְנָא׃
23 וַאֲמַר לְהוֹן לְמָה תַעְבְּדוּן כְּפִתְגָמַיָּא הָאִילֵּין דַּאֲנָא שָׁמַע יַת פִּיתְגָמֵיכוֹן בִּישִׁין מִן כָּל עַמָּא אִילֵּין׃
24 לָא בְּנַי אֲרֵי לָא תַקְנָא שְׁמוּעֲתָא דַּאֲנָא שָׁמַע דְּרָנְנִין עַמָּא דַיְיָ׃
25 אִם יֵחוֹב גְּבַר לִגְבַר הֲלָא יֵיתוּן לִקְדָם דַּיָּינָא וְיִשְׁמַע מִלֵּיהוֹן וִיפַלֵּי בֵּינֵיהוֹן וְאִם קֳדָם יְיָ יֵחוֹב גַּבְרָא מִמַּן יִבְעֵי וְיִשְׁתְּבִיק לֵיהּ וְלָא
קַבִּילוּ לְמֵימַר אֲבוּהוֹן אֲרֵי רַעְוָא קֳדָם יְיָ לְקַטָּלוּתְהוֹן׃
26 וְרַבְיָא שְׁמוּאֵל אָזֵיל וְסָגֵי וּשְׁמֵיהּ טָב וְתַקְנָן אָרְחָתֵיהּ קֳדָם יְיָ וּתְרִיצִין עוֹבָדוֹהִי בְּגוֹ בְנֵי אֱנָשָׁא׃

*15 Et antequam adoleretur adeps coram Domino, veniebat puer sacerdotis, & dicebat viro immolanti: Da carnem vt assem sacerdoti, & non accipiam carnem à te coctam ex lebete.

*16 Et dicebat vir immolans: Incendatur prius adeps vt decet, & tunc accipies tibi ex omnibus quæ desiderat anima tua. & dicebat: Nequaquam; sed nunc dabis: si autem non, accipiam vi.

*17 Et erat peccatum puerorum grande coram Domino nimis; quia detrahebant sacrificio Domini.

*18 Et Samuel erat ministrans ante faciem Domini puer accinctus ephod:

*18 Et tunicam paruam fecit ei mater sua: et afferebat ipsi ex diebus in dies cùm ascenderet ipsa cum viro suo, vt immolaret hostiam dierum.

*20 Et benedixit Heli Elcana & vxori eius, dicens: Reddat Dominus semen aliud ex muliere hac pro fœnore quod cõmodasti Domino. & abijt homo in locum suum.

*21 Et visitauit Dominus Annam, & concepit adhuc, & peperit tres filios & duas filias. & magnificatus est puer Samuel coram Domino.

*22 Et Heli senex valde: & audiuit quæ faciebant filij sui filiis Israel omnia; & quòd dormiebant filij sui cum mulieribus quæ aderant ad ostia tabernaculi testimonij.

*23 Et dixit ipsis: Quare facitis secundum verba hæc, quæ ego audio dicta contra vos ex ore populi Domini?

*24 Non, filij, non: quia non bona fuit auditio quam ego audio, vt faciatis populum non seruire Dõmino.

*25 Si peccans peccauerit vir in virum, & orabunt pro ipso ad Dominum. si autem Domino peccauerit vir, quis orabit pro eo? & non audierunt vocem patris sui: volens enim voluit Dominus occidere eos.

*26 Et puer Samuel proficiebat & magnificabatur, & erat bonus cum Deo & hominibus.

15 * καὶ πρὶν θυμιαθῆναι τὸ στέαρ ἐνώπιον κυρίου, ἤρχετο τὸ παιδάριον τοῦ ἱερέως, καὶ ἔλεγε τῷ ἀνδρὶ τῷ θύοντι, δός κρέας ὀπτῆσαι τῷ ἱερεῖ, καὶ οὐ μὴ λάβω κρέας παρά σοῦ ἐφθὸν ἐκ τοῦ λέβητος.

16 * καὶ ἔλεγε ὁ ἀνὴρ ὁ θύων, θυμιαθήτω πρότερον τὸ στέαρ ὡς καθήκει, καὶ τότε λήψῃ σεαυτῷ ἐκ πάντων ὧν ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή σου. καὶ ἔλεγε οὐχί, ἀλλ' ἢ νῦν δώσεις, εἰ δὲ μή, λήψομαι κραταιῶς.

17 * καὶ ἦν ἡ ἁμαρτία τῶν παιδαρίων μεγάλη ἐνώπιον κυρίου σφόδρα, ὅτι ἠθέτουν τὴν θυσίαν κυρίου.

18 * καὶ Σαμουὴλ ἦν λειτουργῶν ἐνώπιον κυρίου παιδάριον περιεζωσμένον ἐφούδ.

19 * καὶ διπλοΐδα μικρὰν ἐποίησεν αὐτῷ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἀνέφερεν αὐτῷ ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας ἐν τῷ ἀναβαίνειν αὐτὴν μετὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς, θῦσαι τὴν θυσίαν τῶν ἡμερῶν.

20 * καὶ εὐλόγησεν Ηλὶ τὸν Ελκανὰ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ λέγων, ἀνταποδώῃ σοι κύριος σπέρμα ἕτερον ἐκ τῆς γυναικὸς ταύτης ἀντὶ τοῦ χρέους οὗ ἔχρησας τῷ κυρίῳ. καὶ ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

21 * καὶ ἐπεσκέψατο κύριος τὴν Ανναν, καὶ συνέλαβεν ἔτι, καὶ ἔτεκε τρεῖς υἱοὺς καὶ δύο θυγατέρας. καὶ ἐμεγαλύνθη τὸ παιδάριον Σαμουὴλ ἐνώπιον κυρίου.

22 * καὶ Ηλὶ πρεσβύτης σφόδρα. καὶ ἤκουσεν ἃ ἐποίουν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τοῖς υἱοῖς Ισραὴλ πάντα, καὶ ὅτι συσκοιμῶνται οἱ υἱοὶ αὐτοῦ μετὰ τῶν γυναικῶν τῶν παρεσηκυιῶν πρὸς τὰς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.

23 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἵνατί ποιεῖτε κατὰ ῥήματα ταῦτα, ἃ ἐγὼ ἀκούω καταλαλήματα καθ' ὑμῶν ἐκ στόματος παντὸς λαοῦ κυρίου;

24 * μὴ τέκνα μή, ὅτι οὐκ ἀγαθὴ ἡ ἀκοὴ ἣν ἐγὼ ἀκούω τοῦ ποιεῖν τὸν λαὸν μὴ λατρεύειν τῷ κυρίῳ.

25 * ἐὰν ἁμαρτῶν ἁμαρτῇ ἀνὴρ εἰς ἄνδρα, καὶ προσεύξονται περὶ αὐτοῦ πρὸς κύριον. ἐὰν δὲ τῷ κυρίῳ ἁμαρτῇ ἀνήρ, τίς προσεύξεται ὑπὲρ αὐτοῦ; καὶ οὐκ ἤκουον τῆς φωνῆς τοῦ πατρὸς αὐτῶν. βουλόμενος γὰρ ἐβούλετο κύριος διαφθεῖραι αὐτούς.

26 * καὶ τὸ παιδάριον Σαμουὴλ ἐπορεύετο καὶ ἐμεγαλύνετο, καὶ ἦν ἀγαθὸν μετὰ κυρίου καὶ ἀνθρώπων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et etiam nondum ascendere facient pinguedinem ad altare, & venit puer sacerdotis, & dixit viro qui sacrificauit, & dixit: Da carnem ad assandum sacerdoti, & non accipiet à te carnem coctam, nisi sic crudam. 16 Et dixit ei vir: Morare vsquequo ascendere facient pinguedinem, & accipe tibi vt id quod voluerit anima tua. & dixit: Non; quoniam nunc dabis; & si non, accipient à te in-super coactionem tui. 17 Et fuit culpa puerorum multa nimis ante Dominum, quòd spreuerunt viri oblationes Domini.

18 Et Semuel ministrans ante Dominum iuuenis indutus chardot byssi. 19 Et pallium paruum fecit ei mater eius, & ascendere faciens illi à tempore solennitatis ad solennitatem in ascendere suo cum marito suo ad sacrificandum sacrificium solennitatum.

20 Et benedixit Gheli Elkanah & vxorem eius, & dixit: Statuat Dominus tibi filios rectos ex vxore hac, propter petitionem quam petiuit ab ante Dominum. & iuerunt ad locum suum. 21 Quia intrauit recordatio Hhannæ ante Dominum, & concepit & peperit tres filios & duas filias: & creuit puer Semuel coram Domino. 22 Et Gheli senex valdè, & audiuit omnia quæ facientes filij eius omni Israel; & quòd cubantes cum mulieribus quæ venientes ad orandum in porta tabernaculi fœderis.

23 Et dixit illis: Quare facietis vt verba illa quæ ego audiui? verba vestra mala ex omni populo hoc.

24 Non filij mei, quia non recta auditio quam ego audio; quam frementes omnis populus Domini.

25 Si peccauerit vir viro, an non ibunt ad-ante iudicem, & audiet loquelas eorum, & exquiret inter eos? & si ante Dominum peccauerit vir, à quo orabit & remittetur ei? & non obedierunt dicto patris eorum; quoniam voluntas ante Dominum ad occidendum eos.

26 Et puer Semuel ambulans & crescens, & nomen eius bonum, & rectæ viæ eius ante Dominum, & probata facta eius in medio filiorum hominis.

27 ס וַיָּבֹא אִישׁ־אֱלֹהִים אֶל־עֵלִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה
אָמַר יְהוָה הֲנִגְלֹה נִגְלֵיתִי אֶל־בֵּית אָבִיךָ בִּהְיוֹתָם
בְּמִצְרַיִם לְבֵית פַּרְעֹה׃
28 ס וּבָחַר אֹתוֹ מִכָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לִי לְכֹהֵן
לַעֲלוֹת עַל־מִזְבְּחִי לְהַקְטִיר קְטֹרֶת לָשֵׂאת
אֵפוֹד לְפָנָי וָאֶתְּנָה לְבֵית אָבִיךָ אֶת־כָּל־אִשֵּׁי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
29 ס לָמָּה תִבְעֲטוּ בִּזְבְחִי וּבְמִנְחָתִי אֲשֶׁר צִוִּיתִי מָעוֹן
וַתְּכַבֵּד אֶת־בָּנֶיךָ מִמֶּנִּי לְהַבְרִיאֲכֶם מֵרֵאשִׁית כָּל־
מִנְחַת יִשְׂרָאֵל לְעַמִּי׃
30 ס לָכֵן נְאֻם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָמוֹר אָמַרְתִּי
בֵּיתְךָ וּבֵית אָבִיךָ יִתְהַלְכוּ לְפָנַי עַד־עוֹלָם וְעַתָּה
נְאֻם־יְהוָה חָלִילָה לִּי כִּי־מְכַבְּדַי אֲכַבֵּד
וּבֹזַי יֵקָלּוּ׃
31 ס הִנֵּה־יָמִים בָּאִים וְגָדַעְתִּי אֶת־זְרֹעֲךָ וְאֶת־
זְרֹעַ בֵּית אָבִיךָ מִהְיוֹת זָקֵן בְּבֵיתֶךָ׃
32 ס וְהִבַּטְתָּ צַר מָעוֹן בְּכֹל אֲשֶׁר־יֵיטִיב אֶת־יִשְׂרָאֵל
וְלֹא־יִהְיֶה זָקֵן בְּבֵיתְךָ כָּל־הַיָּמִים׃
33 ס וְאִישׁ לֹא־אַכְרִית לְךָ מֵעִם מִזְבְּחִי לְכַלּוֹת
אֶת־עֵינֶיךָ וְלַאֲדִיב אֶת־נַפְשֶׁךָ וְכָל־מַרְבִּית בֵּיתְךָ
יָמוּתוּ אֲנָשִׁים׃
34 ס וְזֶה־לְּךָ הָאוֹת אֲשֶׁר יָבֹא אֶל־שְׁנֵי בָנֶיךָ אֶל־
חָפְנִי וּפִינְחָס בְּיוֹם אֶחָד יָמוּתוּ שְׁנֵיהֶם׃
35 ס וַהֲקִימֹתִי לִי כֹּהֵן נֶאֱמָן כַּאֲשֶׁר בִּלְבָבִי וּבְנַפְשִׁי
יַעֲשֶׂה וּבָנִיתִי לוֹ בַּיִת נֶאֱמָן וְהִתְהַלֵּךְ לִפְנֵי־מְשִׁיחִי
כָּל־הַיָּמִים׃
36 ס וְהָיָה כָּל־הַנּוֹתָר בְּבֵיתֶךָ יָבוֹא לְהִשְׁתַּחֲוֹת לוֹ
לַאֲגוֹרַת כֶּסֶף וְכִכַּר־לָחֶם וְאָמַר סְפָּחֵנִי נָא אֶל־אַחַת
הַכְּהֻנּוֹת לֶאֱכֹל פַּת־לָחֶם׃

27 ס Venit autem vir Dei ad Heli,& ait ad
eum: Hęc dicit Dominus: Nunquid non
F apertè reuelatꝰ ſum domui patris tui cùm
28 eſſet in Ægypto in domo Pharaonis? ס Et
elegi eum ex omnibus tribubus Iſrael mi-
hi in ſacerdotem, vt aſcenderet ad altare
meum, & adoleret mihi incenſum,& por
taret ephod coram me, & dedi domui pa
tris tui omnia de ſacrificiis filiorum Iſrael.
29 ס Quare calce abieciſtis victimam meã,
& munera mea quæ præcepi vt offerren-
tur in templo: & magis honoraſti filios
tuos quàm me, vt comederetis primitias
30 omnis ſacrificij Iſrael populi mei? ס Prop-
terea ait dominus Deus Iſrael: Loquẽs lo- 3.Reg.
cutus ſum,vt domus tua & domus patris 2.c.
tui miniſtraret in conſpectu meo vſq; in
ſempiternum. Nunc autem dicit Domi-
nus: Abſit hoc à me. ſed quicunq; hono-
rificauerit me, glorificabo eum: qui autẽ
31 contemnunt me,erunt ignobiles. ס Ecce
dies veniũt, & præcidam brachiũ tuum,
G & brachium domus patris tui, vt non ſit
32 ſenex in domo tua. ס Et videbis ęmulum
tuum in templo in vniuerſis proſperis Iſ-
rael, & non erit ſenex in domo tua om-
33 nibus diebus. ס Veruntamen non auferam
penitus virum ex te ab altari meo; ſed vt
deficiant oculi tui, & tabeſcat anima tua:
& pars magna domus tuæ morietur cùm
34 ad virilem ætatem venerit. ס Hoc autem
erit tibi ſignum quod venturum eſt duo- Inf.4.c.
bus filiis tuis Ophni & Phinees.in die v-
35 no morientur ambo. ס Et ſuſcitabo mihi ſa
cerdotem fidelem, qui iuxta cor meum & Inf. 10.b
animam meam faciet: & ædificabo ei do- Eſa.38.
mum fidelem; & ambulabit coram Chri-
36 ſto meo cunctis diebus. ס Futurum eſt au-
tem, vt quicunque remanſerit in domo
tua, veniat vt oretur pro eo, & offerat
nummum argenteum& tortam panis, di-
catque: Dimitte me, obſecro, ad vnam
partem ſacerdotalem, vt comedam buc-
cellam panis.

תרגום יונתן

27 וַאֲתָא נְבִיָּא דַיְיָ לְוָת עֲלִי וַאֲמַר לֵיהּ כְּדֵין אֲמַר יְיָ אִיתְגְּלָאָה אִיתְגְּלֵיתִי עַל בֵּית אֲבוּךְ כַּד הֲווֹ בְּמִצְרַיִם וּמְשַׁעְבְּדִין לְבֵית פַּרְעֹה׃
28 וְאִתְרְעֵיתִי בֵּיהּ מִכָּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמֶהֱוֵי כָּהֵין לְאַסָּקָא קֻרְבָּנָא עַל מַדְבְּחִי לְאַקְטָרָא קְטוֹרֶת בּוּסְמִין לְמִלְבַּשׁ אֵפוֹד לְשַׁמָּשָׁא
קֳדָמַי וְיַהֲבִית לְבֵית אֲבוּךְ יַת כָּל קׇרְבָּנַיָּא דִבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃ 29 לְמָה אִתּוּן אֲנְסִין בְּנִכְסַת קוּדְשִׁי וּבְקׇרְבָּנִי דְפַקֵּדִית לְקׇרְבָּא קֳדָמַי בְּבֵית
מַקְדְּשִׁי וְיַקֵּרְתָּ יַת בְּנָךְ קַדְמוּתָא לְאוֹכְלוּתְהוֹן מֵרֵישׁ כָּל קׇרְבַּן יִשְׂרָאֵל דְעַמִּי׃ 30 בְּכֵין כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל מֵימַר אֲמָרִית
בֵּיתָךְ וּבֵית אֲבוּךְ יְשַׁמְּשׁוּן קֳדָמַי עַד עָלְמָא וּכְעַן אֲמַר יְיָ קְשׁוֹטָא אִינּוּן דִינַי אֲרֵי לְדַמְיַקְּרִין קֳדָמַי אַיְקַר וְדִמְבַסְּרִין עַל שְׁמִי יִתְּשְׁטוּן׃
31 הָא יוֹמַיָּא אָתָן וְאֶקְטוֹף יַת תְּקוֹף דְּרָעָךְ וְיַת תְּקוֹף דְּרַע בֵּית אֲבוּךְ מִלְּמֶהֱוֵי סִיב בְּבֵיתָךְ׃ 32 וְתֶחֱזֵי בְּעָקְתָא דְתֵיתֵי
עַל אֱנָשׁ בֵּיתָךְ בְּחוֹבִין דְּחַבְתּוּן בְּבֵית מַקְדְּשִׁי וּבָתַר כֵּן אֲיִיתֵי טַבְתָּא עַל יִשְׂרָאֵל וְלָא יְהֵא בְּבֵיתָךְ סִיב כָּל יוֹמַיָּא׃ 33 וֶאֱנָשׁ לָא אֶיפְסָק
לָךְ מִן מַדְבְּחִי לְחַשָּׁכָא יַת עֵינָךְ וּלְאַפָּחָא יַת נַפְשָׁךְ וְכָל סְגִיאוּת בֵּיתָךְ יְתְקְטְלוּן עֲלֵימִין׃ 34 וְדֵין לָךְ אָתָא דְתֵיתֵי לְוָת תְּרֵין בְּנָךְ לְוָת
חָפְנִי וּפִנְחָס בְּיוֹמָא חַד יְתְקְטְלוּן תַּרְוֵיהוֹן׃ 35 וַאֲקִים קָדָמַי כַּהֲנָא מְהֵימָן דְּכִמֵימְרִי וְכִרְעוּתִי יַעְבֵּיד וַאֲקִים לֵיהּ מַלְכוּ קַיָּמָא
וְיִשַׁמֵּשׁ קֳדָם מְשִׁיחִי כָּל יוֹמַיָּא׃ 36 וְיְהֵא כָּל דְּיִשְׁתְּאַר בְּבֵיתָךְ יֵיתֵי לְאִשְׁתַּחֲוָיָה לֵיהּ לְמַעְבַּד דִּכְסַף וּפִיתָא דַלְחָמָא וְיֵימַר מַנִּינִי כְּעַן
לַחֲדָא מִמַּטְרַת כַּהֲנַיָּא לְמֵיכַל פִּיתָא דַלְחָמָא׃

27 ‡ Et venit homo Dei ad Heli, & dixit ei: Hæc dicit Dominus: Reuelatus reuelatus ſum ad domũ patris tui cùm eſſent ipſi in terra Ægypti ſerui domui Pharaonis:

28 ‡ Et elegi domum patris tui ex omnibus tribubus Iſrael fungi ſacerdotio mihi, vt aſcenderet ad altare meum, & adoleret incenſum, & portaret ephud coram me. & dedi domui patris tui omnia quæ ignis ſacrificiorum filiorum Iſrael in cibum.

29 ‡ Et quare deſpexiſti in victimam meam, & in ſacrificium meum impudenti oculo? & honoraſti filios tuos magis quàm me, vt benediceretur primitia omnis ſacrificij Iſrael ante me?

30 ‡ Propter hoc hæc ait dominus Deus Iſrael: dixi, Domus tua & domus patris tui venient coram me vſque in ſempiternum. & nunc dicit Dominus, Nequaquam mihi; quoniam glorificantes me glorificabo, & qui contemnunt me contemnentur.

31 ‡ Ecce dies veniunt & diſperdam ſemen tuum & ſemen domus patris tui.

32 ‡ Et aſpiciet firmamentum templorum in omnibus quibus benefaciet Iſrael. & non erit ſenex in domo tua, & non erit ibi ſenex in domo mea omnibus diebus.

33 ‡ Et virum quem non diſperdam tibi ab altari meo, faciam deficere oculos eius, et defluere animam ipſius; & omne abundans domus tuæ cadet in framea virorum.

34 ‡ Et hoc tibi ſignum quod venturum eſt ſuper duos filios tuos iſtos Ophni & Phinees, in die vno morientur ambo.

35 ‡ Et ſuſcitabo mihi ipſi ſacerdotem fidelem, qui omnia quæ in corde meo, & quæ in anima mea, faciet. & ædificabo ei domum fidelem, & ambulabit coram chriſtis meis cunctis diebus.

36 ‡ Et erit omnis qui remanſit in domo tua veniet ad adorandum eum in obolo argenti, et in pane vno, dicens: Dimitte me ad vnum ſacerdotiorum tuorum, vt comedam panem.

27 ‡ καὶ ἦλθεν ἄνθρωπος θεοῦ πρὸς ἡλί, καὶ εἶπεν αὐτῷ, τάδε λέγει κύριος, ἀποκαλυφθεὶς ἀπεκαλύφθην πρὸς τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου ὄντων αὐτῶν ἐν γῇ αἰγύπτου δούλων τῷ οἴκῳ φαραώ· 28 ‡ καὶ ἐξελεξάμην τὸν οἶκον τοῦ πατρός σου ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν τοῦ ἰσραὴλ ἱερατεύειν ἐμοί, τοῦ ἀναβαίνειν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριόν μου, καὶ θυμιᾶν θυμίαμα, καὶ αἴρειν ἐφοὺδ ἐνώπιόν μου. καὶ ἔδωκα τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός σου πάντα τὰ τοῦ πυρὸς τῶν θυσιῶν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ εἰς βρῶσιν.

29 ‡ καὶ ἵνατί ἐπέβλεψας ἐπὶ τὸ θυμίαμά μου καὶ ἐπὶ τὴν θυσίαν μου πονηρῷ ὀφθαλμῷ; & ἐδόξασας σὺ υἱούς σου ὑπὲρ ἐμὲ ἐν εὐλογείᾳ ἀπαρχὴν πάσης θυσίας ἰσραὴλ ἔμπροσθέν μου;

30 ‡ διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, εἶπον, ὁ οἶκός σου καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου διελεύσονται ἐνώπιον ἐμοῦ ἕως αἰῶνος. καὶ νῦν φησὶ κύριος, μηδαμῶς ἐμοί, ὅτι τοὺς δοξάζοντάς με δοξάσω. καὶ ὁ ἐξουθενοῦντές με ἐξουθενωθήσονται.

31 ‡ ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται καὶ ἐξολοθρεύσω τὸ σπέρμα σου καὶ τὸ σπέρμα τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου.

32 ‡ καὶ ἐπιβλέψει κεραταίωμα ναῶν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἀγαθυνεῖ τὸν ἰσραήλ. καὶ οὐκ ἔσται πρεσβύτης ἐν τῷ οἴκῳ σου, καὶ οὐκ ἔσται σοι πρεσβύτης ἐν τῷ οἴκῳ μου πάσας τὰς ἡμέρας.

33 ‡ καὶ ἄνδρα οὗ οὐκ ἐξολοθρεύσω σοι ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου μου, ποιῆσαι ἐκλείπειν τοὺς ὀφθαλμούς αὐτοῦ, καὶ καταρρεῖν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ πᾶν τὸ πλεονάζον ἐν οἴκῳ σου πεσεῖται ἐν ῥομφαίᾳ ἀνδρῶν. 34 ‡ καὶ τοῦτό σοι τὸ σημεῖον ὃ ἥξει ἐπὶ τοὺς υἱούς σου τοὺς δύο, ὀφνὶ καὶ φινεές, ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ ἀποθανοῦνται ἀμφότεροι.

35 ‡ καὶ ἀναστήσω ἐμαυτῷ ἱερέα πιστόν, ὃς πάντα τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ μου, καὶ τὰ ἐν τῇ ψυχῇ μου ποιήσει. καὶ οἰκοδομήσω αὐτῷ οἶκον πιστόν, καὶ διελεύσεται ἐνώπιον τῶν χριστῶν μου πάσας τὰς ἡμέρας.

36 ‡ καὶ ἔσται πᾶς ὁ περιλελειμμένος ἐν τῷ οἴκῳ σου ἥξει προσκυνῆσαι αὐτῷ ἐν ὀβολῷ ἀργυρίου καὶ ἐν ἄρτῳ ἑνί, λέγων, ἀφάρεσίν με ἐπὶ μίαν τῶν ἱερατειῶν σου τοῦ φαγεῖν ἄρτον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Et venit propheta Domini ad Gheli, & dixit ei: Sic dixit Dominus: Reuelari reuelatus ſum ſuper domum patris tui quando fuerũt in Miſzraim, & ſeruientes domui Parghoh: 28 Et optaui in eo ex omnibus tribubus Iſrael vt ſit ſacerdos ad aſcendere faciendum oblationem ſuper altare meum, ad ſuffiendum ſuffitum aromatum, ad veſtiendum ephod, ad miniſtrandum ante me; & dedi domui patris tui omnes oblationes domus Iſrael. 29 Ad quid vos vim inferentes in mactationem ſanctam meam? & in oblationem meam quæ iuſſi ad offerendum ante me in domo ſanctuarij mei? & honoraſti filios tuos præ me ad alendum eos ex capite omnis oblationis ſacrificij Iſrael populi mei? 30 Propterea ſic dixit dominus Deus Iſrael: Dicendo dixi, Domus tua & domus patris tui miniſtrabunt ante me vſque in ſæculum: & nunc dixit Dominus; Vera illa iudicia mea, quòd honorantes ante me honorabo; & qui contempſerint ſuper nomen meum, deſpicientur. 31 Ecce dies venient & extirpabo fortitudinem ſeminis tui & fortitudinem ſeminis domus patris tui ne ſit ſenex in domo tua. 32 Et eris contemplans, & eris videns in calamitate quæ erit ſuper hominem domus tuæ in peccatis quæ peccauerunt in domo ſanctuarij mei: & poſt hæc venire faciam bonum ſuper Iſrael, & non erit in domo tua ſenex omnibus diebus. 33 Et homo non deficiet tibi ex altari meo ad obſcurandum oculos tuos, & ad contriſtandum animam tuam; & omnis multitudo domus tuæ occidentur iuuenes. 34 Et hoc tibi ſignum, quod veniet ad duos filios tuos, ad Hhophni & Pinhhazz; in die vno occidentur ambo illi.

35 Et ſtatuam ante me ſacerdotem fidelem, qui iuxta dictum meum, & iuxta voluntatẽ meam faciet: & ſtatuam illi regnum firmum, & miniſtrabit ante Vnctum meum omnibus diebus. 36 Et erit, omnis qui relinquetur in domo tua, veniet ad humiliandam ſe illi, ad MEGHA argenti & buccellam panis: & dicet, Numera me nunc in vnum ex cuſtodia ſacerdotum ad comedendum buccellam panis.

1 ג * וְהַנַּעַר שְׁמוּאֵל מְשָׁרֵת אֶת־יְהוָה לִפְנֵי עֵלִי
וּדְבַר יְהוָה הָיָה יָקָר בַּיָּמִים הָהֵם אֵין חָזוֹן נִפְרָץ׃
2 * וַיְהִי בַּיּוֹם הַהוּא וְעֵלִי שֹׁכֵב בִּמְקוֹמוֹ וְעֵינָו
הֵחֵלּוּ כֵהוֹת לֹא יוּכַל לִרְאוֹת׃
3 * וְנֵר אֱלֹהִים טֶרֶם יִכְבֶּה וּשְׁמוּאֵל שֹׁכֵב בְּהֵיכַל
יְהוָה אֲשֶׁר־שָׁם אֲרוֹן אֱלֹהִים׃
4 * וַיִּקְרָא יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃
5 * וַיָּרָץ אֶל־עֵלִי וַיֹּאמֶר הִנְנִי כִּי־קָרָאתָ לִּי וַיֹּאמֶר
לֹא־קָרָאתִי שׁוּב שְׁכָב וַיֵּלֶךְ וַיִּשְׁכָּב׃
6 * וַיֹּסֶף יְהוָה קְרֹא עוֹד שְׁמוּאֵל וַיָּקָם שְׁמוּאֵל
וַיֵּלֶךְ אֶל־עֵלִי וַיֹּאמֶר הִנְנִי כִּי קָרָאתָ לִי וַיֹּאמֶר לֹא־
קָרָאתִי בְנִי שׁוּב שְׁכָב׃
7 * וּשְׁמוּאֵל טֶרֶם יָדַע אֶת־יְהוָה וְטֶרֶם יִגָּלֶה
אֵלָיו דְּבַר־יְהוָה׃
8 * וַיֹּסֶף יְהוָה קְרֹא־שְׁמוּאֵל בַּשְׁלִישִׁת וַיָּקָם
וַיֵּלֶךְ אֶל־עֵלִי וַיֹּאמֶר הִנְנִי כִּי קָרָאתָ לִי וַיָּבֶן עֵלִי כִּי
יְהוָה קֹרֵא לַנָּעַר׃
9 * וַיֹּאמֶר עֵלִי לִשְׁמוּאֵל לֵךְ שְׁכָב וְהָיָה אִם־יִקְרָא
אֵלֶיךָ וְאָמַרְתָּ דַּבֵּר יְהוָה כִּי שֹׁמֵעַ עַבְדֶּךָ וַיֵּלֶךְ
שְׁמוּאֵל וַיִּשְׁכַּב בִּמְקוֹמוֹ׃
10 * וַיָּבֹא יְהוָה וַיִּתְיַצֵּב וַיִּקְרָא כְּפַעַם־בְּפַעַם שְׁמוּאֵל
שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל דַּבֵּר כִּי שֹׁמֵעַ עַבְדֶּךָ׃
11 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל הִנֵּה אָנֹכִי עֹשֶׂה דָבָר
בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר כָּל־שֹׁמְעוֹ תְּצִלֶּינָה שְׁתֵּי אָזְנָיו׃
12 * בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶל־עֵלִי אֵת כָּל־אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי
אֶל־בֵּיתוֹ הָחֵל וְכַלֵּה׃
13 * וְהִגַּדְתִּי לוֹ כִּי־שֹׁפֵט אֲנִי אֶת־בֵּיתוֹ עַד־עוֹלָם בַּעֲוֹן
אֲשֶׁר־יָדַע כִּי־מְקַלְלִים לָהֶם בָּנָיו וְלֹא כִהָה בָּם׃
14 * וְלָכֵן נִשְׁבַּעְתִּי לְבֵית עֵלִי אִם־יִתְכַּפֵּר עֲוֹן בֵּית־
עֵלִי בְּזֶבַח וּבְמִנְחָה עַד־עוֹלָם׃

CAP. III.

1 PVer autẽ Samuel ministrabat Dño co-
A ram Heli; & sermo Dñi erat preciosus.
In diebus illis non erat visio manifesta.
2 *Factum est ergo in die quadã Heli iace-
bat in lectulo suo, & oculi eius caligaue-
3 rãt, nec poterat videre lucernã Dei: *Ante-
quã extingueretur. Samuel autem dormie
4 bat in templo Dñi vbi erat arca Dei. * Et
vocauit Dñs Samuel: qui respondens ait:
5 Ecce ego. *Et cucurrit ad Heli & dixit: Ec-
ce ego. vocasti enim me. Qui dixit: Non
vocaui te, fili: reuertere & dormi. & abiit
6 & dormiuit. *Et adiecit Dominus rursum
vocare Samuel. cõsurgensq́; Samuel abiit
ad Heli, & dixit: Ecce ego: q̃a vocasti me.
q̃ respõdit: Nõ vocaui te fili mi. reuerte-
7 re & dormi. * Porrò Samuel necdũ sciebat
Dñm, nec reuelatus fuerat ei sermo Dñi.
8 *Et adiecit Dominus & vocauit adhuc Sa
B muel tertiò. qui consurgens abiit ad Heli
& ait: Ecce ego; quia vocasti me. Intellexit
ergo Heli, quia Dominus vocaret puerũ.
9 * Et ait ad Samuel: Vade & dormi: & si
deinceps vocauerit te, dices: Loquere Do
mine, quia audit seruus tuus. Abiit ergo
10 Samuel, & dormiuit in loco suo. *Et ve-
nit Dominus, & stetit & vocauit sicut vo
cauerat secundò, Samuel, Samuel? Et ait
Samuel: Loquere Domine: quia audit
11 seruus tuus. * Et dixit Dominus ad Sa-
muel: Ecce ego facio verbum in Israel,
quod quicunq; audierit, tinnient ambæ
aures eius.
12 * In die illa suscitabo aduersum Heli
C omnia quę locutus sum super domũ eius.
13 incipiam & complebo. * Prædixi
enim ei, quòd iudicaturus essem domum
eius in æternum propter iniquitatem, eo
quòd nouerat indignè agere filios suos, &
14 non corripuerit eos. * Idcircò iuraui
domui Heli, quòd non expietur iniqui-
tas domus eius victimis & muneribus vs-
que in æternum.

תרגום יונתן

ג

1 וְרַבְיָא שְׁמוּאֵל מְשַׁמֵּשׁ קֳדָם יְיָ בְּחַיֵּי עֵלִי וּפִתְגָמָא דַיְיָ הֲוָה כַסִּי בְּיוֹמַיָּא הָאִינוּן לֵית נְבוּאָה גַּלְיָא׃ 2 וַהֲוָה בְּיוֹמָא הַהוּא
וְעֵלִי שָׁכִיב בְּאַתְרֵיהּ וְעֵינוֹהִי שְׁרִיָּא לְמִכְהֵי וְלָא יָכִיל לְמֶחְזֵי׃ 3 וּבוֹצִין בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ עַד לָא טְפָא וּשְׁמוּאֵל שָׁכִיב בְּעַזְרַת לֵיוָאֵי וְקָלָא
דַיְיָ מֵהֵיכְלָא דַיְיָ דְּתַמָּן אֲרוֹנָא דַיְיָ׃ 4 וּקְרָא יְיָ לִשְׁמוּאֵל וַאֲמַר הָא אֲנָא׃ 5 וּרְהַט לְוַת עֵלִי וַאֲמַר הָא אֲנָא אֲרֵי קְרֵיתָא לִי וַאֲמַר
לָא קְרֵיתִי תּוּב שְׁכָב וַאֲזַל וּשְׁכִיב׃ 6 וְאוֹסִיף יְיָ מִקְרֵי עוֹד שְׁמוּאֵל וְקָם שְׁמוּאֵל וַאֲזַל לְוַת עֵלִי וַאֲמַר הָא אֲנָא אֲרֵי קְרֵיתָא לִי וַאֲמַר
לָא קְרֵיתִי בְּרִי תּוּב שְׁכִיב׃ 7 וּשְׁמוּאֵל עַד לָא אֲלַף מִדַּע אֶלְפַּן מִן קֳדָם יְיָ וְעַד לָא אִתְגְּלִי לֵיהּ פִּתְגַם נְבוּאָה דַיְיָ׃ 8 וְאוֹסִיף
יְיָ מִקְרֵי שְׁמוּאֵל בִּתְלֵיתֵתָא וְקָם וַאֲזַל לְוַת עֵלִי וַאֲמַר הָא אֲנָא אֲרֵי קְרֵיתָא לִי וְסַבַּר עֵלִי אֲרֵי מִן קֳדָם יְיָ מִתְקְרֵי לְרַבְיָא׃ 9 וַאֲמַר עֵלִי
לִשְׁמוּאֵל אֱזִיל שְׁכִיב וִיהֵא אִם יִקְרֵי לָךְ וְתֵימַר מַלֵּיל יְיָ אֲרֵי שָׁמֵעַ עַבְדָּךְ וַאֲזַל שְׁמוּאֵל וּשְׁכִיב בְּאַתְרֵיהּ׃ 10 וְאִתְגְּלִי לֵיהּ יְקָרָא דַיְיָ
וְאִיתְעַתַּד וּקְרָא כִּזְמַן בִּזְמַן שְׁמוּאֵל שְׁמוּאֵל וַאֲמַר שְׁמוּאֵל מַלֵּיל אֲרֵי שָׁמֵעַ עַבְדָּךְ׃ 11 וַאֲמַר יְיָ לִשְׁמוּאֵל הָא אֲנָא עָבִיד פִּתְגָמָא בְּיִשְׂרָאֵל
דְּכָל דְּיִשְׁמְעִינֵיהּ יִיצְלָן תַּרְתֵּין אֻדְנוֹהִי׃ 12 בְּיוֹמָא הַהוּא אֲקַיֵּם לְעֵלִי יַת כָּל דְּמַלֵּילֵית עַל אֱנַשׁ בֵּיתֵיהּ אֲגַמַּר וֶאֱשֵׁיצִי׃
13 וְחַוֵּיתִי לֵיהּ אֲרֵי מִיתְפְּרַע אֲנָא מִן אֱנַשׁ בֵּיתֵיהּ עַד עָלְמָא בְּחוֹבִין דִּידַע אֲרֵי מַרְגְּזִין לְהוֹן בְּנוֹהִי וְלָא כְהָא בְּהוֹן׃
14 וּבְכֵן קַיֵּימֵית לְבֵית עֵלִי אִם יִשְׁתַּבְקוּן חוֹבֵי בֵּית עֵלִי בְּנִכְסַת קוּדְשִׁין וּבְקָרְבָּנִין עַד עָלְמָא׃

CAP. III.

ET puer Samuel erat ministrans Domino coram Heli sacerdote: & sermo Domini erat pretiosus in diebus illis: non erat visio distinguẽs. ‡ Et factũ est in die illa, & Heli dormiebat in loco suo: & oculi eius incœperunt caligare, & non poterat videre.

‡ Et lucerna Dei antequam extingueretur, & Samuel dormiebat in templo Domini, vbi erat arca Dei.

‡ Et vocauit Dominus, Samuel, Samuel? & dixit: Ecce ego. ‡ Et cucurrit ad Heli, & dixit: Ecce ego; quoniam vocasti me. ille autem dixit: Non vocaui te: reuertere et dormi. & reuersus est & dormiuit.

‡ Et adiecit Dominus rursum vocare Samuel. & abijt ad Heli secundò, & dixit: Ecce ego, quia vocasti me. & dixit: Non vocaui te fili: reuertere & dormi.

‡ Et Samuel antequam cognosceret Deum, & antequam reuelatus esset sermo Domini ad eum: ‡ Et adiecit Dominus vocare Samuel in tertio. & consurrexit Samuel et abijt ad Heli, & dixit: Ecce ego, quia vocasti me. et intellexit Heli quòd Dominus vocauit puerum.

‡ Et dixit Heli Samuel: Reuertere et dormi fili. & erit si vocauerit te, & dices, Loquere Domine, quia audit seruus tuus. et abijt Samuel & dormiuit in loco suo.

‡ Et venit Dominus & stetit & vocauit eum sicut semel & semel, Samuel, Samuel? & dixit Samuel, Loquere Domine; quia audit seruus tuus. ‡ Et dixit Dominus ad Samuel: Ecce ego facio verba in Israel, vt quicunque audierit hæc, tinnient ambæ aures eius.

‡ In die illa suscitabo aduersum Heli omnia quæcunq; locutus sum contra domum eius, incipiam et complebo. ‡ Et nũciaui ei quòd vlciscar ego domum eius vsque in æternum in iniquitatibus filiorum eius, quibus nouerat quòd maledicentes Deo filij eius, & non admonebat eos. ‡ Et non sic iuraui domui Heli, si placabitur iniquitas domus Heli in incenso vel in victimis vsque in æternum.

γ'.

1 ‡ Καὶ τὸ παιδάριον σαμυὴλ λῶ λειτουργοῦ τῷ κυρίῳ ἐνώπιον ἡλὶ τοῦ ἱερέως, καὶ ῥῆμα κυρίου λῶ τίμιον ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, οὐκ λῶ ὅρασις διαστέλλουσα.

2 ‡ καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἡλὶ ἐκάθευδεν ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ, καὶ ⸗ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἤρξαντο ἀμαυροῦσθαι, καὶ οὐκ ἐδυνάτο βλέπειν. 3 ‡ καὶ ὁ λύχνος τοῦ θεοῦ πρὶν ἢ καταστρεφθῆναι, καὶ σαμουὴλ ἐκάθευδεν ἐν τῷ ναῷ κυρίου, ὅ λῶ ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ. 4 ‡ καὶ ἐκάλεσε κύριος σαμουὴλ, σαμουήλ· καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ. 5 ‡ καὶ ἔδραμε πρὸς ἡλὶ καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ, ὅτι κέκληκάς με. ὁ δὲ εἶπεν, οὐ κέκληκά σε, ἀνάστρεφε καὶ κάθευδε. ⸗ ἀνέστρεψε 6 καὶ ἐκάθευδε. ‡ καὶ προσέθετο κύριος ἔτι καλέσαι τὸν σαμουήλ. καὶ ἐπορεύθη πρὸς ἡλὶ τὸ δεύτερον, καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ, ὅτι κέκληκάς με. καὶ εἶπεν, οὐ κέκληκά σε τέκνον· ἀνάστρεφε καὶ κάθευδε. 7 ‡ καὶ σαμουὴλ πρὶν ἢ γνῶναι τὸν θεόν, ⸗ πρὶν ἢ ἀποκαλυφθῆναι ῥῆμα κυρίου 8 πρὸς αὐτόν· ‡ καὶ προσέθετο κύριος καλέσαι σαμουὴλ ἐν τρίτῳ· ⸗ ἀνέστη σαμουὴλ ⸗ ἐπορεύθη πρὸς ἡλί, καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ, ὅτι κέκληκάς με. καὶ συνῆκεν ἡλὶ ὅτι κύριος κέκληκε τὸ παιδάριον.

9 ‡ καὶ εἶπεν ἡλὶ τῷ σαμουήλ, ἀνάστρεφε καὶ κάθευδε τέκνον. καὶ ἔσται ἐὰν καλέσῃ σε, καὶ ἐρεῖς, λάλει κύριε, ὅτι ἀκούει ὁ δοῦλός σου. καὶ ἐπορεύθη σαμουὴλ καὶ ἐκοιμήθη ἐν τῷ τόπῳ αὐτοῦ.

10 ‡ καὶ ἦλθε κύριος καὶ κατέστη καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν ὡς ἅπαξ ⸗ ἅπαξ, σαμουὴλ, σαμουήλ. ⸗ εἶπεν σαμυήλ, λάλει κύριε, ὅτι ἀκούει ὁ δοῦλός σου.

11 ‡ καὶ εἶπε κύριος πρὸς σαμουήλ, ἰδοὺ ἐγὼ ποιῶ τὰ ῥήματα ἐν ἰσραήλ, ὥστε πάντας ἀκούοντος αὐτά, ἠχήσει ἀμφότερα τὰ ὦτα αὐτοῦ.

12 ‡ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπεγερῶ ἐπὶ ἡλὶ πάντα ὅσα ἐλάλησα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἄρξομαι καὶ ἐπιτελέσω.

13 ‡ καὶ ἀπήγγειλα αὐτῷ ὅτι ἐκδικιῶ ἐγὼ τὸν οἶκον αὐτοῦ ἕως αἰῶνος ἐν ἀδικίαις υἱῶν αὐτοῦ, αἷς ἔγνω ὅτι κακολογοῦντες θεὸν ⸗ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐνουθέτησεν αὐτούς.

14 ‡ καὶ οὐχ οὕτως ὤμοσα τῷ οἴκῳ ἡλί, εἰ ἐξιλασθήσεται ἡ ἀδικία οἴκου ἡλὶ ἐν θυμιάματι ἢ ἐν θυσίαις ἕως τοῦ αἰῶνος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. III.

ET puer Semuel ministrans ante Dominum in vita Gheli. & verbũ Domini erat absconsum in diebus illis, nõ erat prophetia manifesta.
2 Et fuit in die illo & Gheli cubans in loco suo, & oculi eius cœperunt ad caligandum, & non potens ad videndum.
3 Et lucerna domus sanctuarij Domini necdum extinguebatur, & Semuel cubans in atrio Leuitarum, & vox Domini è templo Domini quo ibi arca Domini. 4 Et vocauit Dominus Semuelem. & dixit: Ecce ego. 5 Et cucurrit ad Gheli, & dixit: Ecce ego; nam vocasti me. & dixit: Non vocaui: redi cubato: & abiit & cubuit. 6 Et addidit Dominus vocare iterum Semuelem. & venit ad Gheli, & dixit: Ecce ego; quoniam vocasti me. & dixit: Non vocaui, fili mi: redi cubato. 7 Et Semuel necdum didicerat scire disciplinam ab-ante Dominum, & nondum manifestatum erat ei verbum prophetiæ Domini. 8 Et addidit Dominus vocare Semuel in tertio: & surrexit & iuit ad Gheli, & dixit: Ecce ego; quia vocasti me. & cogitauit Gheli quòd ab ante Dominum vocatus est puer.
9 Et dixit Gheli ad Samuel: Ito cubato: & erit si vocabit te, & dices, Loquere Domine; nam audiens seruus tuus. & abiit Semuel & cubuit in loco suo. 10 Et reuelata est ei gloria Domini, & stetit & vocauit vt tempore in tempore, Semuel, Semuel? & dixit Semuel: Loquere, quoniam audiens seruus tuus. 11 Et dixit Dominus ad Samuel: Ecce ego faciens verbum in Israel, quòd omnis qui audierit illud, tinnient ambæ aures eius. 12 In die illo firmabo Gheli omnia quæ locutus sum super hominem domus eius, & conficiam & consummabo. 13 Et ostendam ei quòd vlciscens ego ab homine domus illius vsque in sæculum in peccatis quæ cognouit; quoniam prouocantes sibi filij eius, & non prohibuit in eis. 14 Et ideo iuraui domui Gheli, si remittentur debita domus Gheli in oblatione sanctorum & in oblationibus vsque ad sæculum.

15 * וַיִּשְׁכַּב שְׁמוּאֵל עַד־הַבֹּקֶר וַיִּפְתַּח אֶת־דַּלְתוֹת
בֵּית־יְהוָה וּשְׁמוּאֵל יָרֵא מֵהַגִּיד אֶת־הַמַּרְאָה
אֶל־עֵלִי׃
16 * וַיִּקְרָא עֵלִי אֶת־שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל בְּנִי
וַיֹּאמֶר הִנֵּנִי׃
17 * וַיֹּאמֶר מָה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלֶיךָ אַל־נָא תְכַחֵד
מִמֶּנִּי כֹּה יַעֲשֶׂה־לְךָ אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִיף אִם־תְּכַחֵד
מִמֶּנִּי דָּבָר מִכָּל־הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלֶיךָ׃
18 * וַיַּגֶּד־לוֹ שְׁמוּאֵל אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים וְלֹא כִחֵד
מִמֶּנּוּ וַיֹּאמַר יְהוָה הוּא הַטּוֹב בְּעֵינָו יַעֲשֶׂה׃
19 * וַיִּגְדַּל שְׁמוּאֵל וַיהוָה הָיָה עִמּוֹ וְלֹא־הִפִּיל מִכָּל־
דְּבָרָיו אָרְצָה׃
20 * וַיֵּדַע כָּל־יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שָׁבַע כִּי־נֶאֱמָן
שְׁמוּאֵל לְנָבִיא לַיהוָה׃
21 * וַיֹּסֶף יְהוָה לְהֵרָאֹה בְשִׁלֹה כִּי־נִגְלָה יְהוָה אֶל־
שְׁמוּאֵל בְּשִׁלוֹ בִּדְבַר יְהוָה׃
1 * וַיְהִי דְבַר־שְׁמוּאֵל לְכָל־יִשְׂרָאֵל

ד

וַיֵּצֵא יִשְׂרָאֵל לִקְרַאת פְּלִשְׁתִּים לַמִּלְחָמָה
וַיַּחֲנוּ עַל־הָאֶבֶן הָעֵזֶר וּפְלִשְׁתִּים חָנוּ בַאֲפֵק׃
2 * וַיַּעַרְכוּ פְלִשְׁתִּים לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל וַתִּטֹּשׁ
הַמִּלְחָמָה וַיִּנָּגֶף יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי פְלִשְׁתִּים וַיַּכּוּ
בַמַּעֲרָכָה בַשָּׂדֶה כְּאַרְבַּעַת אֲלָפִים אִישׁ׃
3 * וַיָּבֹא הָעָם אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמְרוּ זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל
לָמָּה נְגָפָנוּ יְהוָה הַיּוֹם לִפְנֵי פְלִשְׁתִּים נִקְחָה אֵלֵינוּ
מִשִּׁלֹה אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה וְיָבֹא בְקִרְבֵּנוּ
וְיֹשִׁיעֵנוּ מִכַּף אֹיְבֵינוּ׃
4 * וַיִּשְׁלַח הָעָם שִׁלֹה וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם אֵת אֲרוֹן בְּרִית־
יְהוָה צְבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים וְשָׁם שְׁנֵי בְנֵי־עֵלִי עִם־
אֲרוֹן בְּרִית הָאֱלֹהִים חָפְנִי וּפִינְחָס׃

15 * Dormiuit autem Samuel vsque manè, aperuitque ostia domus Domini. & Samuel timebat indicare visionem Heli.
16 * Vocauit ergo Heli Samuelem, & dixit: Samuel fili mi? qui respondens ait:
17 Præsto sum. * Et interrogauit eum: Quis est sermo quem locutus est Dominus ad te? oro te ne celaueris me. hæc faciat tibi
D Deus & hæc addat, si absconderis à me sermoné ex omnibus verbis quæ dicta sunt
18 tibi. * Indicauit itaque ei Samuel vniuersos sermones, & non abscondit ab eo. Et ille respondit: Dominus est. quod bonum est in oculis suis faciat.
19 * Creuit autem Samuel, & Dominus erat cum eo, & nõ cecidit ex omnibus ver-
20 bis eius in terram. * Et cognouit vniuersus Israel à Dan vsque Bersabee quòd fidelis Samuel propheta esset Domini.
21 * Et addidit Dominus vt appareret in Sylo, quoniam reuelatus fuerat Dominus Samueli in Sylo iuxta verbum Domini. & euenit sermo Samuelis vniuerso Israeli.

CAP. IIII.

1 EGressus est namque Israel obuiam Phi
A listiim in prœlium, & castrametatus est iuxta Lapidem adiutorij. Porrò Philistiim venerunt in Aphec;
2 * Et instruxerunt aciem contra Israel. inito autem certamine terga vertit Israel Philistæis, & cæsa sunt in illo certamine passim per agros quasi quatuor millia vi-
3 rorum. * Et reuersus est populus ad castra: dixeruntque maiores natu de Israel: Quare percussit nos Dominus hodie coram Philistiim? Afferamus ad nos de Sylo arcam fœderis Domini, & veniat in medium nostri, vt saluet nos de manu inimicorum nostrorum.
4 * Misit ergo populus in Sylo, & tu-
B lerunt indè arcam fœderis Domini exercituum sedentis super Cherubim. erantque duo filij Heli cum arca fœderis Dei Ophni & Phinees.

תרגום יונתן

15 וּשְׁכַב שְׁמוּאֵל עַד צַפְרָא וּפְתַח יַת דָּשֵׁי מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וּשְׁמוּאֵל דָּחִיל מִלְּחַוָּאָה יַת חֵיזוּ נְבוּאֲתָא לְעֵלִי׃ 16 וּקְרָא עֵלִי לִשְׁמוּאֵל
וַאֲמַר שְׁמוּאֵל בְּרִי וַאֲמַר הָא אֲנָא׃ 17 וַאֲמַר מָה פִּתְגָמָא דְמַלֵּיל עִמָּךְ לָא כְּעַן תְּכַסֵּי מִינִּי כְּדֵין יַעְבֵּיד יְיָ לָךְ וּכְדֵין יוֹסִיף אִם תְּכַסֵּי
מִנִּי פִּתְגָמָא מִכָּל פִּתְגָמָא דְמַלֵּיל עִמָּךְ׃ 18 וְחַוִּי לֵיהּ שְׁמוּאֵל יַת כָּל פִּתְגָמַיָּא לָא כַסִּי מִינֵּיהּ וַאֲמַר יְיָ הוּא דְתַקֵּין קֳדָמוֹהִי יַעְבֵּיד׃
19 וּרְבָא שְׁמוּאֵל וּמֵימְרָא דַיְיָ הֲוָה בְּסַעְדֵיהּ וְלָא בַטִּיל מִכָּל פִּתְגָמוֹהִי חֲדָא׃ 20 וִידַע כָּל יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד בְּאֵר שָׁבַע אֲרֵי מְהֵימַן
שְׁמוּאֵל בְּפִתְגְמֵי נְבוּאֲתָא דַיְיָ׃ 21 וְאוֹסִיף יְיָ לְאִתְגְּלָאָה בְּשִׁילוֹ אֲרֵי אִתְגְּלִי יְיָ לִשְׁמוּאֵל בְּשִׁילוֹ כְּפִתְגָמָא דַיְיָ׃
1 וַהֲוָה פִּיתְגַם שְׁמוּאֵל מַדְעָא לְכָל יִשְׂרָאֵל

ד

וּנְפַק יִשְׂרָאֵל לְקַדְמוּת פְּלִשְׁתָּאֵי לְאַגָּחָא קְרָבָא וּשְׁרוֹ עַל אֶבֶן סַעֲדָא וּפְלִשְׁתָּאֵי שְׁרוֹ בַּאֲפֵק׃
2 וְסַדְּרוּ קְרָבָא פְּלִשְׁתָּאֵי לְקַדְמוּת יִשְׂרָאֵל וְאִתְרְטִישׁוּ עָבְדֵי קְרָבָא וְאִתְּבַרוּ יִשְׂרָאֵל קֳדָם פְּלִשְׁתָּאֵי וּמְחוֹ בְּסִידְרָא בְּחַקְלָא כְּאַרְבְּעָה
אַלְפִין גַּבְרָא׃ 3 וַאֲתָא עַמָּא לְמַשְׁרִיתָא וַאֲמַרוּ סָבֵי יִשְׂרָאֵל לְמָה תַּבְרַנָא יְיָ יוֹמָא דֵין קֳדָם פְּלִשְׁתָּאֵי נִיסַּב כְּעַן לָנָא
מִשִּׁילוֹ יַת אֲרוֹן קְיָימָא דַיְיָ וִיהָךְ בֵּינָנָא וּבְדִיל יְקַר שְׁמֵיהּ מִיפְּרֵק מִיַּד בַּעֲלֵי דְבָבָנָא׃
4 וּשְׁלַח עַמָּא לְשִׁילוֹ וּנְטַלוּ מִתַּמָּן יַת אֲרוֹן קְיָמָא דַיְיָ צְבָאוֹת דִּשְׁכִינְתֵּיהּ שָׁרְיָא עִיל מִן כְּרוּבַיָּא וְתַמָּן תְּרֵין בְּנֵי עֵלִי עִם אֲרוֹן קְיָמָא
דַיְיָ חָפְנִי וּפִינְחָס׃

* *Et dormit Samuel vsque manè, & surrexit manè & aperuit ostia domus Domini. & Samuel timuit indicare visionem Heli.* 15

* *Et dixit Heli ad Samuel: Fili? & dixit: Ecce ego.* 16

* *Et dixit: Quis sermo qui dictus est ad te fili? ne iam celaueris à me ex omnibus verbis dictis in auribus tuis. hæc faciat tibi Deus, & hæc addat si absconderis à me sermonem.* 17

* *Et indicauit ei Samuel vniuersos sermones, & non abscondit ab eo verbum. & dixit Heli: Dominus ipse placitum coram eo faciat.* 18

* *Et magnificatus est Samuel, & erat Dominus cum eo. & non cecidit ex omnibus verbis eius in terram.* 19

* *Et cognouerunt vniuersus Israel à Dan & vsque Bersabee quòd fidelis Samuel in Prophetam.* 20

* *Et addidit Dominus vt appareret ei in Sylo, et reuelatus fuerat Dominus ad Samuel in Sylo iuxta verbum Domini.* 21

CAP. IIII.

ET factum est verbum Samuel ad omnem Israel, & conueniunt Philistiim in pugnam contra Israel: & egressus est Israel obuiam eis in prælium: & castrametantur iuxta lapidem Adiutorij, & castrametantur Philistiim in Aphec: 1

* *Et instruxerunt aciem Philistiim in prælium contra Israel. & declinauit bellum, et cecidit vir Israel coram Philistiim in acie in campo quatuor millia virorum.* 2

* *Et reuersus est populus ad castra: & dixerũt maiores natu Israel. Quare igitur quassauit nos Dominus hodie coram Philistiim? accipiamus ad nos arcam fœderis Domini nostri de Sylo, & egrediatur in medio nostri, & saluabit nos de manu inimicorum nostrorum.* 3

* *Et misit populus in Sylo, & tulerunt inde arcam fœderis Domini exercituum, vbi sederunt Cherubin. & ambo filij Heli cum arca fœderis Dei Ophni & Phinees.* 4

15 * καὶ κοιμᾶται Σαμουὴλ ἕως πρωΐ, καὶ ὤρθρισε τὸ πρωὶ καὶ ἠνέῳξεν τὰς θύρας τοῦ οἴκου κυρίου. ἡ σαμουὴλ ἐφοβήθη δυαγγεῖλαι τὴν ὅρασιν τῷ ἡλί.

16 * καὶ εἶπεν ἡλὶ πρὸς σαμουήλ, τέκνον. ⁊ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγώ.

17 * καὶ εἶπε, τί τὸ ῥῆμα τὸ λαληθὲν πρὸς σὲ τέκνον; μὴ δὴ κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ ἐκ πάντων τῶν λόγων τῶν λαληθέντων ἐν τοῖς ὠσί σου. τάδε ποιήσαι σοι ὁ θεὸς, καὶ τάδε προσθείη ἐὰν κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ ῥῆμα.

18 * καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ Σαμουὴλ πάντας τοὺς λόγους, ⁊ οὐκ ἔκρυψεν ἀπ' αὐτοῦ ῥῆμα. ⁊ εἶπεν ἡλί, κύριος αὐτὸς τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ ποιήσει.

19 * ⁊ ἐμεγαλυνθη Σαμουήλ, ⁊ ἦν ὁ κύριος μετ' αὐτοῦ, ⁊ οὐκ ἔπεσεν ἀπὸ πάντων τῶν λόγων αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν.

20 * καὶ ἔγνωσαν πᾶς ἰσραὴλ ἀπὸ δὰν καὶ ἕως βηρσαβαιὲ, ὅτι πιστὸς Σαμουὴλ εἰς προφήτην.

21 * καὶ προσέθετο κύριος τοῦ δηλωθῆναι αὐτῷ ἐν σηλῶ, καὶ ἀπεκαλύφθη κύριος πρὸς Σαμουὴλ ἐν σηλῶ κατὰ ῥῆμα κυρίου.

δ΄:

1 * Καὶ ἐγένετο ῥῆμα σαμουὴλ πρὸς παντα ἰσραήλ, καὶ συναθροίζονται οἱ ἀλλόφυλοι εἰς πόλεμον ἐπὶ ἰσραήλ. καὶ ἐξῆλθεν ἰσραὴλ εἰς ἀπαντησιν αὐτοῖς εἰς πόλεμον. καὶ παρεμβάλλουσιν ἐπὶ ἀβενέζερ. καὶ παρεμβάλλουσιν οἱ ἀλλόφυλοι ἐπὶ ἀφέκ.

2 * καὶ παρατάσσονται οἱ ἀλλόφυλοι εἰς πόλεμον ἐπὶ ἰσραήλ. ⁊ ἔκλινεν ὁ πόλεμος, ⁊ ἔπεσεν αὐτὸς ἰσραὴλ ἐνώπιον τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῇ παρατάξει ἐν τῷ πεδίῳ τέσσαρες χιλιάδες ἀνδρῶν.

3 * καὶ ἦλθεν ὁ λαὸς εἰς τὴν παρεμβολὴν, καὶ εἶπον οἱ πρεσβύτεροι ἰσραήλ, διατί ἔπαταξεν ἡμᾶς κύριος σήμερον ἐνώπιον τῶν ἀλλοφύλων; λάβωμεν πρὸς ἡμᾶς τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου ἡμῶν ἐκ σηλώ, καὶ ἐξελθέτω ἐν μέσῳ ἡμῶν, καὶ σώσει ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν.

4 * καὶ ἀπέστειλεν ὁ λαὸς ἐν σηλῶ, ⁊ ἦραν ἐκεῖθεν τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου τῶν δυνάμεων, ὃς ἐπικάθηται τὰ χερουβίν. καὶ ἀμφότεροι οἱ υἱοὶ ἡλὶ μετὰ τῆς κιβωτοῦ τῆς διαθήκης τοῦ θεοῦ ὀφνὶ καὶ φινεές.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO:

15 Et cubuit Semuel vsque ad manè, & aperuit portas sanctuarij Domini: & Semuel timens indicare visionem prophetiæ ad Gheli. 16 Et vocauit Gheli Semuel, & dixit: Semuel fili mi? & dixit: Ecce ego. 17 Et dixit: Quod verbum quod locutus est tecum? ne nunc abscondas à me: sic faciat Dominus tibi, & sic addat si absconderis à me verbum ex omni verbo quod locutus est tecum. 18 Et indicauit illi Semuel omnia verba, non abscondit ab eo: & dixit, Dominus ipse, quod rectum ante ipsum, faciet.

19 Et creuit Semuel, & dictum Domini fuit in auxilium eius, & non cessauit ex omnibus verbis eius vnum.

20 Et cognouit omnis Israel à Dan & vsque Bersabagh, quòd fidelis Semuel in verbis prophetiæ Domini.

21 Et addidit Dominus ad reuelandum in Siloh, quoniam reuelatus est Dominus Semueli in Silo iuxta verbum Domini.

1 Et fuit verbum Semuel notum omni Israel.

CAP. IIII.

ET exiit Israel ad occursum Pelisthæorum ad ineundum bellum, & manserunt super lapidem auxilij, & Pelisthæi manserunt in Apheq.

1 Et ordinauerunt bellum Pelisthæi ad occursum Israel; & expansi sunt factores prælij, & fracti sunt Israel ante Pelisthæos, & percusserunt in acie in agro circiter quatuor mille viros. 3 Et venit populus ad castra, & dixerunt senes Israel: Quare fregit nos Dominus die hac ante Pelisthæos? accipiemus nunc nobis ex Siloh arcam fœderis Domini, & ibit inter nos, & propter gloriam nominis eius liberabimur de manu auctorum inimicitiarum nostrarum. 4 Et misit populus ad Siloh, & tulerunt inde arcam fœderis Domini exercituum, quòd maiestas eius manens suprà à Cherubaia: & ibi duo filij Gheli cum arca fœderis Domini Hhophni & Pinhhaz:

5 * וַיְהִי כְּבוֹא אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיָּרִעוּ
כָּל־יִשְׂרָאֵל תְּרוּעָה גְדוֹלָה וַתֵּהֹם הָאָרֶץ׃
6 * וַיִּשְׁמְעוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־קוֹל הַתְּרוּעָה וַיֹּאמְרוּ
מֶה קוֹל הַתְּרוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת בְּמַחֲנֵה הָעִבְרִים
וַיֵּדְעוּ כִּי אֲרוֹן יְהוָה בָּא אֶל־הַמַּחֲנֶה׃
7 * וַיִּרְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים כִּי אָמְרוּ בָּא אֱלֹהִים אֶל־
הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמְרוּ אוֹי לָנוּ כִּי לֹא הָיְתָה כָזֹאת
אֶתְמוֹל שִׁלְשֹׁם׃
8 * אוֹי לָנוּ מִי יַצִּילֵנוּ מִיַּד הָאֱלֹהִים הָאַדִּירִים
הָאֵלֶּה אֵלֶּה הֵם הָאֱלֹהִים הַמַּכִּים אֶת־מִצְרַיִם בְּכָל־
מַכָּה בַּמִּדְבָּר׃
9 * הִתְחַזְּקוּ וִהְיוּ לַאֲנָשִׁים פְּלִשְׁתִּים פֶּן תַּעַבְדוּ
לָעִבְרִים כַּאֲשֶׁר עָבְדוּ לָכֶם וִהְיִיתֶם לַאֲנָשִׁים
10 וְנִלְחַמְתֶּם׃ * וַיִּלָּחֲמוּ פְלִשְׁתִּים וַיִּנָּגֶף יִשְׂרָאֵל
וַיָּנֻסוּ אִישׁ לְאֹהָלָיו וַתְּהִי הַמַּכָּה גְדוֹלָה מְאֹד וַיִּפֹּל
מִיִּשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים אֶלֶף רַגְלִי׃
11 * וַאֲרוֹן אֱלֹהִים נִלְקָח וּשְׁנֵי בְנֵי־עֵלִי מֵתוּ חָפְנִי
וּפִינְחָס׃
12 * וַיָּרָץ אִישׁ־בִּנְיָמִן מֵהַמַּעֲרָכָה וַיָּבֹא שִׁלֹה בַּיּוֹם
הַהוּא וּמַדָּיו קְרֻעִים וַאֲדָמָה עַל־רֹאשׁוֹ׃
13 * וַיָּבוֹא וְהִנֵּה עֵלִי יֹשֵׁב עַל־הַכִּסֵּא יַךְ דֶּרֶךְ מְצַפֶּה
כִּי־הָיָה לִבּוֹ חָרֵד עַל אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְהָאִישׁ בָּא
לְהַגִּיד בָּעִיר וַתִּזְעַק כָּל־הָעִיר׃
14 * וַיִּשְׁמַע עֵלִי אֶת־קוֹל הַצְּעָקָה וַיֹּאמֶר מֶה קוֹל
הֶהָמוֹן הַזֶּה וְהָאִישׁ מִהַר וַיָּבֹא וַיַּגֵּד לְעֵלִי׃
15 ◦ וְעֵלִי בֶּן־תִּשְׁעִים וּשְׁמוֹנֶה שָׁנָה וְעֵינָיו קָמָה וְלֹא
יָכוֹל לִרְאוֹת׃
16 * וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֶל־עֵלִי אָנֹכִי הַבָּא מִן־הַמַּעֲרָכָה
וַאֲנִי מִן־הַמַּעֲרָכָה נַסְתִּי הַיּוֹם וַיֹּאמֶר מֶה־הָיָה
הַדָּבָר בְּנִי׃

5 * Cumque veniſſet arca fœderis Domini in caſtra, vociferatus eſt omnis Iſrael clamore grandi, & perſonuit terra.
6 * Et audierunt Philiſtiim vocem clamoris, dixeruntque: Quænam eſt hæc vox clamoris magni in caſtris Hebræorum? & cognouerunt quòd arca Domini veniſſet in caſtra.
7 * Timueruntque Philiſtiim, dicentes: Venit Deus in caſtra. & ingemuerunt dicentes: Væ nobis. non enim fuit tanta exultatio heri & nudiuſtertius.
8 * Vę nobis. quis nos ſaluabit de manu Deorum ſublimium iſtorum? hi ſunt Dij qui percuſſerunt Ægyptum omni plaga in deſerto.
9 * Cõfortamini & eſtote viri Philiſtiim; ne ſeruiatis Hebræis ſicut & illi ſeruierũt vobis. confortamini & bellate.
10 * Pugnauerunt ergo Philiſtiim, & cæſus eſt Iſrael, & fugit vnuſquiſque in tabernaculum ſuum. & facta eſt plaga magna nimis; & ceciderunt de Iſrael triginta millia peditum:
11 * Et arca Dei capta eſt, duo quoque filij Heli mortui ſunt Ophni & Phinees.
12 * Currens autem vir de Beniamin ex acie venit in Sylo in die illa, ſciſſa veſte, & conſperſus puluere caput. 2.Re.1.8
13 * Cumque ille veniſſet, Heli ſedebat ſuper ſellam contra viam expectans. erat autem cor eius pauens pro arca Dei. Vir autem ille poſtquam ingreſſus eſt, nunciauit vrbi. & vlulauit omnis ciuitas.
14 * Et audiuit Heli ſonitum clamoris, dixitque: Quis eſt hic ſonitus tumultus huius?
15 * At ille feſtinauit & venit, & nunciauit Heli. Heli autem erat nonaginta & octo annorum, & oculi eius caligauerant, & videre non poterat.
16 * Et dixit ad Heli: Ego ſum qui veni de prœlio, & ego qui de acie fugi hodie. Cui ille ait: Quid actum eſt fili mi?

תרגום יונתן

5 וַהֲוָה כַּד אֲתָא אֲרוֹן קְיָמָא דַיְיָי לְמַשְׁרִיתָא וְיַבִּיבוּ כָּל יִשְׂרָאֵל יַבָּבָא רַבָּא וְאִשְׁתַּגֵּשַׁת אַרְעָא׃
6 וּשְׁמַעוּ פְלִשְׁתָּאֵי יַת קַל יַבָּבָא
וַאֲמַרוּ מָה קַל יַבָּבָא רַבָּא הָדֵין בְּמַשְׁרִית יְהוּדָאֵי וִידַעוּ אֲרֵי אֲרוֹנָא דַיְיָי אֲתָא לְמַשְׁרִיתָא׃
7 וּדְחִילוּ פְלִשְׁתָּאֵי אֲרֵי אֲמַרוּ אֲתָא אֲרוֹנָא
דַיְיָי לְמַשְׁרִיתָא וַאֲמַרוּ וָוי לָנָא אֲרֵי לָא הֲוָת כְּהָדָא מֵאֶתְמָלִי וּמִדְקַדְמוֹהִי׃
8 וָוי לָנָא מַן יְשֵׁזְבִינָנָא מִיַּד מֵימְרָא דַיְיָי דְעוֹבָדוֹהִי רַבְרְבִין
אִילֵין אִינּוּן גְּבוּרָתָא דַיְיָי דִּמְחָא יַת מִצְרָאֵי בְּכָל מְחָא וּלְעַמֵּיהּ עֲבַד פְּרִישָׁן בְּמַדְבְּרָא׃
9 אִיתְקַפּוּ וַהֲווֹ לְגֻבְרִין גִּבָּרִין פְּלִשְׁתָּאֵי דִילְמָא
תִשְׁתַּעְבְּדוּן לִיהוּדָאֵי כְּמָא דְאִשְׁתַּעְבִּידוּ לְכוֹן וּתְהוֹן לְגֻבְרִין גִּבָּרִין וְתַגִּיחוּן קְרָב׃
10 וְאַגִּיחוּ קְרָבָא פְלִשְׁתָּאֵי וְאִתְּבַרוּ יִשְׂרָאֵל
וְאַפְּכוּ גְבַר לְקִרְוֹהִי וַהֲוָת מַחֲתָא רַבְתָּא לַחֲדָא וְאִתְקְטִילוּ מִיִּשְׂרָאֵל תְּלָתִין אַלְפִין גְּבַר רִיגְלֵי׃
11 וַאֲרוֹנָא דַיְיָי אִישְׁתְּבִי וּתְרֵין בְּנֵי עֵלִי אִתְקְטַלוּ חָפְנִי וּפִינְחָס׃
12 וּרְהַט גַּבְרָא מִשִּׁבְטָא דְבֵית בִּנְיָמִין מִסִּידְרָא
וַאֲתָא לְשִׁילוֹ בְּיוֹמָא הַהוּא וּלְבוּשׁוֹהִי מְבֻזָּעִין וְעַפְרָא רְמִי בְּרֵישֵׁיהּ׃
13 וַאֲתָא וְהָא עֵלִי יָתֵיב עַל כָּרְסְיָא עַל כֶּבֶשׁ אוֹרַח תַּרְעָא
מְסָכֵי אֲרֵי הֲוָה לֵיבֵיהּ זָע עַל אֲרוֹנָא דַיְיָי וְגַבְרָא אֲתָא לְחַוָּאָה בְּקַרְתָּא וְאִישְׁתַּגֵּישַׁת כָּל קַרְתָּא׃
14 וּשְׁמַע עֵלִי יַת קַל צַוְחָתָא וַאֲמַר מָה קַל שִׁיגּוּשְׁיָא הָדֵין וְגַבְרָא אוֹחִי וַאֲתָא וְחַוִּי לְעֵלִי׃
15 וְעֵלִי בַּר תִּשְׁעִין וּתְמָנֵי שְׁנִין וְעֵינוֹהִי קָמָא וְלָא יָכִיל לְמֶחְזֵי׃
16 וַאֲמַר גַּבְרָא לְעֵלִי אֲנָא אֲתֵית מִן סִידְרָא וַאֲנָא מִן
סִידְרָא דִקְרָבָא אַפְּכֵית יוֹמָא דֵין וַאֲמַר מָה הֲוָה פִּתְגָמָא בְּרִי׃

* *Et factum est vt venit arca fœderis Domini in castra, & vociferatus est omnis Israel clamore grandi, & personuit terra.*

* *Et audierunt Philistiim vocem clamoris, & dixerunt: Quæ vox clamoris huius magna hæc in castris Hebræorum? & cognouerunt quòd arca Domini venit in castra.*

* *Et timuerunt Philistiim valdè & dixerunt: Iste Deus eorum venit ad eos in castra. væ nobis. libera nos Domine hodie, quia non factum est sic heri & nudiustertius.*

* *Væ nobis: Quis liberabit nos de manu Deorum solidorum istorum? hi sunt Dij qui percusserunt Aegyptum in omni plaga & in deserto.*

* *Confortamini & estote in viros Philistiim, vt non seruiatis Hebræis, sicut seruierunt nobis: et estote in viros & debellate eos.*

* *Et pugnauerunt Philistiim contra eos, & cæsus est vir Israel coram Philistiim, & fugit vnusquisque in tabernaculum suum. & facta est plaga magna nimis, & ceciderunt de Israel triginta millia ordinum.*

* *Et arca Dei capta est; & ambo filij Heli Ophni & Phinees mortui sunt.*

* *Et cucurrit vir Feminæus ex acie, & venit in Sylo in die illa: & vestes eius ruptæ, et terra super caput eius.*

* *Et quando venit, ecce Heli sedebat super sellam suam ad portam speculans viam; quia erat cor eius pauens pro arca Dei. & homo ingressus est ad nunciandum in ciuitatem. & vlulauit tota ciuitas.*

* *Et audiuit Heli vocem clamoris, & dixit: Quæ vox clamoris huius?*

* *Et homo festinans ingressus est, & nunciauit Heli. et erat Heli filius nonaginta & octo annorum; & oculi eius grauati fuerant, & non videbat.*

* *Et dixit Heli viris qui aderant ei: Quæ vox soni huius? & respondit vir qui venit, & dixit: Ego sum qui veni de castris, ego fugi de acie hodie. & dixit ei Heli: Quod factum est verbum fili?*

5 * καὶ ἐγλύεϲ ὡς ἦλθεν ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης Ϗ κυρίου
εἰς τλὺ παρεμβολλύ, Ϛ ὠλέκραξε πᾶς ἰσραὴλ φωνῇ με-
6 γάλῃ, καὶ ἤχησεν ἡ γῆ. * καὶ ἤκουϹσν ⓐ ἀλλόφυλοι
τλὺ φωνλὺ τῆς κραυγῆς· Ϛ εἶπον, τίς ἡ φωνὴ Ϗ ἀλαλάϹ-
ματος τύτου ἡ μεγάλη αὕτη ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν ἑβραίων;
Ϛ ἔγνωσαν ὅτι ἡ κιβωτὸς Ϗ κυρίου ἧκε εἰς τὴν παρεμβολήν.
7 * καὶ ἐφοβήθηϹσν ⓐ ἀλλόφυλοι Ϲφόδρα, καὶ εἶπον,
ὅτι ὁ θεὸς αὐτῶν ἧκε πρὸς αὐτὸν εἰς τλὺ παρεμβολλύ.
οὐαὶ ἡμῖν, Ἐξελοῦ ἡμᾶς κύριε σήμερον, ὅτι οὐ γέγονεν
8 οὕτως ἐχθὲς καὶ τρίτης. * οὐαὶ ἡμῖν· τίς Ἐξελεῖται ἡ-
μᾶς ἐκ χειρὸς τῶν θεῶν τῶν ϛερεωτέρων τύτων; Ϗ τοί εἰσιν
ⓐ θεοὶ ⓐ πατάξαντες τλὺ αἴγυπτον ἐν πάσῃ πληγῇ Ϛ
9 ἐν τῇ ἐρήμῳ. * κραταιοῦσθε καὶ γίνεσθε εἰς ἄνδρας
ἀλλόφυλοι, ὅπως μὴ δουλεύσητε τοῖς ἑβραίοις, καθὼς
ἐδούλευϹσν ἡμῖν, καὶ ἔσεσθε εἰς ἄνδρας καὶ πολεμήϹα-
10 τε αὐτούς. * καὶ ἐπολέμηϹαν ⓐ ἀλλόφυλοι πρὸς
αὐτούς· καὶ πλάιει αὐτὸς ἰσραὴλ ἐνώπιον τῶν ἀλλοφύλων,
καὶ ἔφυγεν ἕκασος εἰς τὸ σκλεύωμα αὐτ. καὶ ἐγλύεϲ πλη-
γὴ μεγάλη Ϲφόδρα, καὶ ἔπεϹαν Ἐξ ἰσραὴλ τριάκον-
τα χιλιάδες Ϛαγμάτων.
11 * καὶ ἡ κιβωτὸς Ϗ θεοῦ ἐλήφθη· καὶ ἀμφότεροι ⓐ
υἱοὶ ἠλὶ ὀφνὶ καὶ φινεὲς ἀπέθανον.
12 * καὶ ἔδραμεν αὐτὸς ἰεμιναῖος ἐκ τῆς Ϣαταξέως, Ϛ
ἦλθεν εἰς συλῶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ Ϛὰ ἱμάτια αὐτ
διερρηγμένα, καὶ γῆ Ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτ.
13 * καὶ ὅτε ἦλθεν, ἰδοὺ ἠλὶ ἐκάθητο Ἐπὶ Ϗ δίφρου αὐτ
Ϣὰ τλὺ πύλλυ σκοπεύων τλὺ ὁδόν, ὅτι λῦ ἡ καρδία αὐ-
τοῦ Ἐξεστηκυῖα Ϣερὶ τῆς κιβωτοῦ Ϗ θεοῦ. καὶ ἄνθρωπ
εἰσῆλθεν ἀναγγεῖλαι εἰς τλὺ πόλιν. καὶ ἀνεβόησεν ὅλη ἡ
14 πόλις. * καὶ ἤκουσεν ἠλὶ τλὺ φωνλὺ τῆς βοῆς ϗ εἶ-
πεν, τίς ἡ φωνὴ τῆς βοῆς Ϛαύτης;
15 * καὶ ὁ ἄνθρωπος ἀσύσας εἰσῆλθε, Ϛ ἀπήγγειλε τῷ ἠ-
λί, ϗ λῦ ἠλὶ υἱὸς ἐννενήκονΤα Ϛ ὀκτὼ ἐτῶν, Ϛ οἱ ὀφθαλμοὶ
αὐτ ἐβαρυώθηϹαν καὶ οὐκ ἔβλεπεν.
16 * καὶ εἶπεν ἠλὶ τοῖς ἀνδράσιν τοῖς παρεστηκόσιν αὐτῷ, τίς
ἡ φωνὴ Ἐ ἤκου τύτου; καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ ὁ ἐληλυθὼς, ϗ
εἶπεν, ἐγὼ εἰμι ὁ ἥκων ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ἐγὼ πέφυγα
ἐκ τῆς Ϣαταξέως σήμερον. καὶ εἶπεν αὐτῷ ἠλί, τί τὸ γε-
γονὸς ῥῆμα τέκνον;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO:

5 Et fuit quando venit arca fœderis Domini ad castra, & iubilauerunt omnis Israel iubilatione magna, & resonuit terra.
6 Et audierunt Pelisthæi vocem iubilationis, & dixerunt: Quæ vox iubilationis magnæ huius in exercitu Iehudæorum? & cognouerunt quòd arca Domini venit ad castra. 7 Et timuerunt Pelisthæi, quoniam dixerunt: Venit arca Domini ad castra. & dixerunt: Heu nobis: quia non fuit sicut hæc ab heri & ab-ante illud. 8 Heu nobis: quis liberabit nos de manu dicti Domini, quòd facta eius maxima hæc: ipsæ fortitudines Domini, qui percussit Ægyptios in omni percussione; & populo suo fecit mirabilia in deserto. 9 Fortificamini & state in viros viri Pelisthæi, ne fortè seruiatis Iehudæis, sicut seruierunt vobis: & eritis in viros fortes, & inibitis bellum. 10 Et inierunt bellum Pelisthæi, & fracti sunt Israel, & verterunt *terga* vir ad ciuitatem suam, & fuit percussio magna valdè, & occisi sunt ex Israel triginta mille viri pedites.
11 Et arca Domini capta fuit, & duo filij Gheli occisi sunt, Hhophni & Pinhhaz.
12 Et cucurrit vir ex tribu domus Beniamin ex acie, & venit ad Silo in die illo; & vestes eius scissæ, & puluis coniectus in capite eius.
13 Et venit, & ecce Gheli sedens super cathedram super gradum viæ portæ prospiciens; quoniam fuit cor eius tremens super arcam Domini: & vir venit ad nunciandum in vrbe, & turbata est omnis ciuitas.
14 Et audiuit Gheli vocem clamoris, & dixit: Quæ vox conturbationis huius? & vir festinauit & venit & nunciauit Gheli.
15 Et Gheli filius nonaginta & octo annorum, & oculi eius caligauerunt, & non potuit videre.
16 Et dixit vir ad Gheli: Ego venio ex acie, & ego ex acie fugi die hac. & dixit: Quod fuit verbum fili mi?

17 ויען המבשר ויאמר נס ישראל לפני פלשתים וגם מגפה גדולה היתה בעם וגם שני בניך מתו חפני ופינחס וארון האלהים נלקחה׃

17 Respondens autẽ ille qui nunciabat, Fugit, inquit, Israel corã Philistiim, & ruina magna facta est in populo. insuper & duo filij tui mortui sunt Ophni & Phinees, &

18 ויהי כהזכירו את ארון האלהים ויפל מעל־הכסא אחרנית בעד יד השער ותשבר מפרקתו וימת כי־זקן האיש וכבד והוא שפט את־ישראל ארבעים שנה׃

18 arca Dei capta est. Cumq; ille nominasset arcam Dei, cecidit de sella retrorsum iuxta ostiũ, & fractis ceruicibus mortuus est. Senex enim erat vir & grandęuus: & ipse

19 ותלתו אשת־פינחס הרה ללת ותשמע את־השמועה אל־הלקח ארון האלהים ומת חמיה ואישה ותברע ותלד כי־נהפכו עליה צריה׃

19 iudicauit Israel quadraginta annis. Nurus autem eius vxor Phinees prægnans erat, vicinaq; partui; & audito nũcio quòd capta esset arca Dei, & mortuus esset socer suus & vir suus, incuruauit se & peperit:

20 ובעת מותה ותדברנה הנצבות עליה אל־תיראי כי־בן ילדת ולא ענתה ולא־שתה לבה׃

20 irruerant enim in eam dolores subiti. In ipso autẽ momento mortis eius dixerunt ei qui stabant circa eam: Ne timeas, quia filiũ peperisti. quę non respondit eis, neq;

21 ותקרא לנער אי כבוד לאמר גלה כבוד מישראל אל־הלקח ארון האלהים ואל־חמיה ואישה׃

21 animaduertit. Et vocauit puerũ Icabod, dicens: Translata est gloria de Israel, quia capta est arca Dei. Et pro socero suo & p

22 ותאמר גלה כבוד מישראל כי נלקח ארון האלהים׃

22 viro suo, ait: Translata est gloria ab Israel, eò quòd capta esset arca Dei.

ה

CAP. V.

1 ופלשתים לקחו את ארון האלהים ויביאהו מאבן העזר אשדודה׃

1 PHilistiim autem tulerunt arcam Dei, & asportauerunt eam à lapide adiutorij

2 ויקחו פלשתים את־ארון האלהים ויביאו אתו בית דגון ויציגו אתו אצל דגון׃

2 in Azotum. Tuleruntq; Philistiim arcam Dei, & intulerunt eam in templum Dagon, & statuerunt eam iuxta Dagon.

3 וישכימו אשדודים ממחרת והנה דגון נפל לפניו ארצה לפני ארון יהוה ויקחו את־דגון וישבו אתו למקומו׃

3 Cumq; surrexissent diluculò Azotij altera die, ecce Dagon iacebat pronus in terra ante arcam Domini. & tulerunt

4 וישכימו בבקר ממחרת והנה דגון נפל לפניו ארצה לפני ארון יהוה וראש דגון ושתי כפות ידיו כרתות אל־המפתן רק דגון נשאר עליו׃

4 Dagon, & restituerunt eum in locum suum. Rursumq; manè die altera consurgentes, inuenerunt Dagon iacentem super faciem suam in terra coram arca Domini. Caput autem Dagon & duæ palmæ manuum eius abscisæ erant super limen; porrò Dagon solus truncus remã-

5 על־כן לא־ידרכו כהני דגון וכל־הבאים בית־דגון על־מפתן דגון באשדוד עד היום הזה׃

5 serat in loco suo.

5 Propter hanc causam non calcant sacerdotes Dagon, & omnes qui ingrediuntur templum eius super limen Dagon in Azoto vsque in hodiernum diem.

תרגום יונתן

17 ואתיב דמבשר ואמר אפך ישראל מן קרם פלשתאי ואף מחתא רבתא חוית בעמא ואף תרין בנך אתקטלו חפני ופינחס וארונא
דייי אשתבי׃ 18 והוה כד אדכרותיה ית ארונא דייי ונפל מעל כרסא לאחורוהי על כבש אורח תרעא ואיתברח פרקותיה ומית
ארי סיב גברא ויקיר והוא דן ית ישראל ארבעין שנין׃ 19 וכלתיה אתת פינחס מעדיא למילד ושמעת ית שמועתא דאשתבי
ארונא דייי ודמית חמותא ודאתקטל בעלה וכרעת וילדת ארי בעתוהא חיבלתא׃ 20 וכעידן מותה ומלילא נשתיא דקיימן עילתה
לא תדחלין ארי בר דכר ילידתי ולא אתיבת ולא שויאת על לבה׃ 21 וקרת לרביא איכבוד למימר גלת יקרא מישראל דאשתבי
ארונא דייי ודמית חמותא ודאתקטל בעלה׃ 22 ואמרת גלת יקרא מישראל ארי אשתבי ארונא דייי׃

ה

1 ופלשתאי שבו ית ארונא דייי ואיתוהי מאבן סעדא לאשדוד׃ 2 ונסיבו פלשתאי ית
ארונא דייי ואעילו יתיה לבית דגון ואקימו יתיה בסטר דגון׃ 3 ואקדימו אינש אשדוד ביומא דבתרוהי והא דגון רמי על אפוהי
על ארעא קדם ארונא דייי ונסיבו ית דגון ואתיבו יתיה לאתריה׃ 4 ואקדימו בצפרא ביומא דבתרוהי והא דגון רמי על אפוהי
ארעא קדם ארונא דייי וריש דגון והרתין פיסת ידוהי קציצן מחתן על סקופתא לחוד גופיה אשתאר עלוהי׃
5 על כן לא דרכין כומרי דגון וכל עלין לבית דגון על סקופתא דגון באשדוד עד יומא הדין׃

‡ *Et respondit puer & dixit: Fugit vir Is-* 17
rael à facie Philistiim, & plaga magna facta est in populo; & ambo filij tui mortui sunt, & arca Dei capta est.

‡ *Et factum est vt meminit arcæ Dei, &* 18
cecidit à sella in retro adhærentia portæ; et fracta est scapula eius, & mortuus est; quoniam senex erat homo & grauis. & ipse iudicauit Israel quadraginta annis.

‡ *Et nurus eius vxor Phinees quæ concepit* 19
vt pareret, & audiuit nuncium quòd capta esset arca Dei, et quòd mortuus esset socer suus, & vir suus; & angustiata est et peperit, quoniam versi fuerunt in eam dolores eius:

‡ *Et in tempore suo moritur. & dixerunt* 20
ei mulieres quæ astabant ei: Ne timeas, quoniã filium peperisti. & non respondit, & non animaduertit cor suum.

‡ *Et vocauit nomen puero Gloriæ pro arca* 21
Dei, & pro socero suo, & pro viro suo, quoniam mortui sunt.

‡ *Et dixit: Translata est gloria ab Israel, eo* 22
quòd capta est arca Dei.

CAP. V.

ET *Philistiim tulerunt arcam Dei, & aspor* 1
tauerunt eam ex Lapide adutorij in Azotum. ‡ *Et tulerunt Philistiim arcam Dei,* 2
& intulerunt eã in domum Dagon, & statuerunt eam iuxta Dagon. ‡ *Et surrexerunt* 3
manè Azotij, & ingressi sunt in domum Dagon altera die. & viderunt, & ecce Dagõ cecidit in faciem suam in terram ante arcam Dei. & eleuauerunt Dagon, & restituerunt eum in locum suum. ‡ *Et factum est vt surrexe-* 4
runt altera die manè Azotij, et ecce Dagon cecidit in faciem suam coram arca Dei: & caput Dagon, & ambo vestigia pedum eius abscisa super anteriora liminum, & ambæ iunctura manuum eius iacentes super limen. verùm scapula Dagon relicta est. ‡ *Propter hoc non* 5
ascendunt sacerdotes Dagon, & omnis qui ingreditur in domum Dagon super limen domus Dagon in Azoto vsque in diem hunc, sed transilientes transiliunt.

17 ‡ καὶ ἀπεκρίθη τὸ παιδάριον, καὶ εἶπεν, πέφευγεν ἀνὴρ
Ισραὴλ ἀπὸ προσώπου τῶν ἀλλοφύλων, καὶ πληγὴ με-
γάλη γέγονεν ἐν τῷ λαῷ, καὶ ἀμφότεροι οἱ υἱοί σου τε-
θνήκασιν, καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἑλήφθη.
18 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ἐμνήσθη τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ ἔπεσεν
ἀπὸ τοῦ διφρου εἰς τὰ ὀπίσω ἐχόμενα τῆς πύλης, καὶ
συνετρίβη ὁ νῶτος αὐτοῦ καὶ ἀπέθανεν, ὅτι πρεσβύτης ἦν ὁ
ἄνθρωπος καὶ βαρύς, καὶ αὐτὸς ἔκρινε τὸν Ισραὴλ τεσ-
19 σαράκοντα ἔτη. ‡ καὶ ἡ νύμφη αὐτοῦ γυνὴ φινεὲς
συνειληφυῖα τοῦ τεκεῖν, καὶ ἤκουσεν τὴν ἀγγελίαν ὅτι ἐλή-
φθη ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ, καὶ ὅτι τέθνηκεν ὁ πενθερὸς αὐτῆς
καὶ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, καὶ ἐσκύψασα καὶ ἔτεκεν, ὅτι ἐστράφησαν
20 ἐπ' αὐτῆς αἱ ὠδῖνες αὐτῆς. ‡ καὶ ἐν τῷ καιρῷ αὐτῆς ἀπο-
θνήσκει. καὶ εἶπον αὐτῇ αἱ γυναῖκες αἱ παρεστηκυῖαι αὐτῇ,
μὴ φοβοῦ, ὅτι υἱὸν τέτοκας. καὶ οὐκ ἀπεκρίθη, καὶ οὐκ ἐνόησεν
21 ἡ καρδία αὐτῆς. ‡ καὶ ἐκάλεσεν ὄνομα τῷ παιδαρίῳ
Ἰχαβὼθ λέγουσα ἀπῴκισται δόξα ἀπὸ Ισραὴλ διότι ἐλήφ-
θη ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ. ε'.
1 ‡ Καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἔλαβον τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ, καὶ
εἰσήνεγκαν αὐτὴν ἐξ Ἀβενεζὲρ εἰς Ἄζωτον.
2 ‡ καὶ ἔλαβον οἱ ἀλλόφυλοι τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ, καὶ
εἰσήνεγκαν αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον δαγών, καὶ παρέστησαν αὐ-
τὴν πλησίον δαγών.
3 ‡ καὶ ὤρθρισαν οἱ Ἄζώτιοι, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὸν οἶκον δα-
γὼν τῇ ἐπαύριον· καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ δαγὼν πεπτωκὼς ἐπὶ
προσώπου αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ.
καὶ ἦραν τὸν δαγών, καὶ κατέστησαν αὐτὸν ἐπὶ τὸν τόπον αὐ-
4 τοῦ. ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ὤρθρισαν τῇ ἐπαύριον τὸ πρωΐ οἱ
Ἄζώτιοι, καὶ ἰδοὺ δαγὼν πεπτωκὼς ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ
ἐνώπιον τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ. καὶ ἡ κεφαλὴ δαγὼν καὶ ἀμ-
φότερα τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἀφῃρημένα ἐπὶ τοῦ ἐμ-
προσθίου τῶν σταθμῶν, καὶ ἀμφότεροι οἱ καρποὶ τῶν χει-
ρῶν αὐτοῦ πεπτωκότες ἐπὶ τὸ πρόθυρον. πλὴν ἡ ῥάχις δα-
5 γὼν ὑπελείφθη. ‡ διὰ τοῦτο οὐκ ἐπιβαίνουσιν οἱ ἱερεῖς δα-
γών, καὶ πᾶς ὁ εἰσπορευόμενος εἰς οἶκον δαγὼν ἐπὶ τὸν σταθμὸν
οἴκου δαγὼν ἐν Ἀζώτῳ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης· ἀλλ' ὑπερ-
βαίνοντες ὑπερβαίνουσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et respondit qui nuncians, & dixit: Conuertit se Israel ab-ante Pelisthæos, & etiam percussio magna fuit in populo; & etiam duo filij tui occisi sunt, Hhophni & Pinhhaz; & arca Domini capta est. 18 Et fuit quando memorabat ille arcam Domini, & cecidit desuper cathedram retro se super gradum viæ portæ, & fracta est ceruix eius, & mortuus est, quia senex vir & grauis: & ipse iudicauit Israel quadraginta annis. 19 Et nurus eius vxor Pinhhazz prægnans ad pariendum, & audiuit auditionem quòd capta est arca Domini, & quòd mortuus est socer suus, & quòd occisus est maritus eius; & curuata est & peperit, quoniam concrepuerunt eam dolores eius.

20 Et in tempore mortis eius & locutæ sunt mulieres quæ stantes super eam: Ne timueris, nam filium masculum peperisti: & non respondit, & non posuit super cor suum. 21 Et vocauit puerum Aichabod, dicendo: Migrauit gloria ex Israel, quòd capta est arca Domini, & quòd mortuus est socer eius, & quòd occisus fuit maritus eius. 22 Et dixit: Migrauit gloria ex Israel, quoniam capta fuit arca Domini.

CAP. V.

ET Pelisthæi ceperunt arcam Domini, & adduxerunt eam à Petra auxilij ad Asdod. 2 Et tulerunt Pelisthæi arcam Domini, & ascendere fecerunt eam ad ædem Dagon, & statuerunt eam in latere Dagon. 3 Et anticipauerunt homines Asdod in die qui post illum, & ecce Dagon proiectus super faciem suam super terram ante arcam Domini, & tulerunt Dagon & retulerunt illum ad locum suum. 4 Et anticipauerunt in aurora in die qui post illum, & ecce Dagon proiectus super faciem suam super terram ante arcam Domini, & caput Dagon & duæ extremitates manuum eius truncatæ percussæ super limen: solum corpus eius relictum fuit super se: 5 Propterea non gradientes sacrificuli Dagon, & omnes intrantes ad ædem Dagon super limen Dagon in Asdod vsque ad diem hunc.

6 ‡ וַתִּכְבַּד יַד־יְהוָה אֶל־הָאַשְׁדּוֹדִים וַיְשַׁמֵּם וַיַּךְ
אֹתָם בַּעְפֹלִים אֶת־אַשְׁדּוֹד וְאֶת־גְּבוּלֶיהָ׃
7 ‡ וַיִּרְאוּ אַנְשֵׁי־אַשְׁדּוֹד כִּי־כֵן וְאָמְרוּ לֹא־יֵשֵׁב אֲרוֹן
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל עִמָּנוּ כִּי־קָשְׁתָה יָדוֹ עָלֵינוּ וְעַל דָּגוֹן
אֱלֹהֵינוּ׃
8 ‡ וַיִּשְׁלְחוּ וַיַּאַסְפוּ אֶת־כָּל־סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים אֲלֵהֶם
וַיֹּאמְרוּ מַה־נַּעֲשֶׂה לַאֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ גַּת
יִסֹּב אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּסֹבּוּ אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי
9 יִשְׂרָאֵל׃ ‡ וַיְהִי אַחֲרֵי הֲסַבּוּ אֹתוֹ וַתְּהִי יַד־יְהוָה
בָּעִיר מְהוּמָה גְּדוֹלָה מְאֹד וַיַּךְ אֶת־אַנְשֵׁי הָעִיר
מִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל וַיִּשְׁתָּרוּ לָהֶם עֲפָלִים׃
10 ‡ וַיִּשְׁלְחוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עֶקְרוֹן וַיְהִי כְּבוֹא
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עֶקְרוֹן וַיִּזְעֲקוּ הָעֶקְרֹנִים לֵאמֹר הֵסֵבּוּ
אֵלַי אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לַהֲמִיתֵנִי וְאֶת־עַמִּי׃
11 ‡ וַיִּשְׁלְחוּ וַיַּאַסְפוּ אֶת־כָּל־סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ
שַׁלְּחוּ אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְיָשֹׁב לִמְקוֹמוֹ וְלֹא־
יָמִית אֹתִי וְאֶת־עַמִּי כִּי־הָיְתָה מְהוּמַת מָוֶת בְּכָל־
הָעִיר כְּבְדָה מְאֹד יַד הָאֱלֹהִים שָׁם׃
12 ‡ וְהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא־מֵתוּ הֻכּוּ בָּעְפֹלִים וַתַּעַל
שַׁוְעַת הָעִיר הַשָּׁמָיִם׃

ו

1 ‡ וַיְהִי אֲרוֹן־יְהוָה בִּשְׂדֵה פְלִשְׁתִּים
שִׁבְעָה חֳדָשִׁים׃
2 ‡ וַיִּקְרְאוּ פְלִשְׁתִּים לַכֹּהֲנִים וְלַקְּסָמִים
לֵאמֹר מַה־נַּעֲשֶׂה לַאֲרוֹן יְהוָה הוֹדִיעֻנוּ בַּמֶּה
נְשַׁלְּחֶנּוּ לִמְקוֹמוֹ׃
3 ‡ וַיֹּאמְרוּ אִם־מְשַׁלְּחִים אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אַל־תְּשַׁלְּחוּ אֹתוֹ רֵיקָם כִּי־הָשֵׁב תָּשִׁיבוּ לוֹ
אָשָׁם אָז תֵּרָפְאוּ וְנוֹדַע לָכֶם לָמָּה לֹא־תָסוּר יָדוֹ
מִכֶּם׃

6 ‡ Aggrauata eſt autem manus Dñi ſuper
Azotios,& demolitus eſt eos. & percuſsit
in ſecretiori parte natium Azotũ & fines
7 eius.‡Vidẽtes autem viri Azotij huiuſce-
modi plagam dixerunt:Non maneat arca Pſal. 77.
Dei Iſrael apud nos, quoniã dura eſt ma-
nus eius ſuper nos,& ſuper Dagon deum
8 noſtrum. ‡ Et mittentes congregauerunt
C omnes ſatrapas Philiſtinorum ad ſe,& di-
xerunt:Quid faciemus de arca Dei Iſrael?
Reſponderũtq; Gethæi:Circũducatur ar-
ca Dei Iſrael:& circũduxerunt arcam Dei Inf.6.1.
9 Iſrael. ‡Illis autem circũducentibus eã fie
bat manus Dñi per ſingulas ciuitates in-
terfectionis magnæ nimis,& percutiebat
viros vniuſcuiuſq; vrbis à paruo vſque ad
maiorẽ,& cõputreſcebant prominẽtes ex-
10 tales eorum.‡Miſeruntergo arcam Dei in
D Accharon.Cumq; veniſſet arca Dei in Ac-
charon,exclamauerunt Accharonitæ, di-
centes:Adduxerũt ad nos arcã Dei Iſrael,
11 vt interficiat nos & populũ noſtrũ. ‡ Mi-
ſerunt itaq; & congregauerunt omnes ſa-
trapas Philiſtinorũ.qui dixerunt: Dimit-
te arcam Dei Iſrael, & reuertatur in locũ
ſuum,vt non interficiat nos cum populo
noſtro. Fiebat enim pauor mortis in ſin-
gulis vrbibus,& grauiſsima valde manus
12 Dei. ‡ Viri quoq; qui mortui non fuerãt,
percutiebãtur in ſecretiori parte natium,
& aſcendebat vlulatus vniuſcuiuſque ci-
uitatis in cælum.

CAP. VI.

1 FVit ergo arca Domini in regione Phi-
2 liſtinorum ſeptem menſibus. ‡Et poſt
A hæc vocauerunt Philiſtiim ſacerdotes &
diuinos, dicentes: Quid faciemus de ar-
ca Domini? indicate nobis quomodo re-
3 mittamus eam in locum ſuum. ‡Qui
dixerunt: Si remittitis arcam Dei Iſrael,
nolite dimittere eam vacuam: ſed quod
debetis ei reddite pro peccato: & tunc cu
rabimini, & ſcietis quare non recedat ma
nus eius à vobis.

תרגום יונתן

6 וּתְקִיפַת מֵחָתָא דַיְיָ עַל אֱינָשׁ אַשְׁדּוֹד וְאַצְדִּינוּן וְאַלְקִי יַתְהוֹן בְּטִחוֹרִין יַת אַשְׁדּוֹד וְיַת תְּחוּמָהָא׃ 7 וַחֲזוֹ אֱינָשׁ אַשְׁדּוֹד אֲרֵי
שַׁוְיָא עֲלֵיהוֹן מַחָתָא וְאָמְרִין לָא יִשְׁרֵי אֲרוֹן אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל עִמָּנָא אֲרֵי תְקִיפַת מַחֲתֵיהּ עֲלָנָא וְעַל דָּגוֹן טַעֲוָתָנָא׃ 8 וּשְׁלַחוּ וּכְנָשׁוּ יַת
כָּל טוּרְנֵי פְלִשְׁתָּאֵי לְוָתְהוֹן וַאֲמַרוּ מַה נַעְבִּיד לַאֲרוֹן אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל וַאֲמַרוּ לְגַת יְסְחְרֵי אֲרוֹן אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל וַאֲסְחָרוּ יַת אֲרוֹן אֱלָהָא
דְיִשְׂרָאֵל׃ 9 וַהֲוָה בָּתַר דַאֲסְחָרוּ יָתֵיהּ וַהֲוָת מַחָתָא דַיְיָ בְּקִרְתָּא שְׁגִוּשׁ רַב לַחֲדָא וּמְחָא יַת אֱנָשֵׁי קִרְתָּא מִזְּעֵירָא וְעַד רַבָּא וּלְקוֹ
לְהוֹן בְּטְחוֹרַיָּא׃ 10 וּשְׁלַחוּ יַת אֲרוֹנָא דַיְיָ לְעֶקְרוֹן וַהֲוָה כַד אֲתָא אֲרוֹנָא דַיְיָ לְעֶקְרוֹן וְזָעִיקוּ עֶקְרוֹנָאֵי לְמֵימַר אַסְחָרוּ לְוָתָנָא יַת
אֲרוֹן אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לְקַטָּלוּתָנָא וְיַת עַמָּנָא׃ 11 וּשְׁלַחוּ וּכְנָשׁוּ יַת כָּל טוּרְנֵי פְלִשְׁתָּאֵי וַאֲמַרוּ שַׁלְּחוּ יַת אֲרוֹן אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל
וְיָתוּב לְאַתְרֵיהּ וְלָא יְקַטֵּל יָתִי וְיַת עַמִּי אֲרֵי הֲוָה שְׁגִוּשׁ קְטָלָא בְּכָל קִרְתָּא תַּקִּיפָא לַחֲדָא מַחָתָא דַיְיָ לְתַמָּן׃
12 וּגְבָרַיָּא דְלָא מִיתוּ לְקוֹ בְּטְחוֹרַיָּא וּסְלִיקַת צְוִחַת קִרְתָּא לְצֵית שְׁמַיָּא׃

ו

1 וַהֲוָה אֲרוֹנָא דַיְיָ בְּקִירוֹי פְלִשְׁתָּאֵי שִׁבְעָה יַרְחִין׃ 2 וּקְרוֹ פְלִשְׁתָּאֵי לְכוֹמָרַיָּא וְלָקְסְמַיָּא לְמֵימַר מָה נַעְבִּיד לַאֲרוֹנָא
דַיְיָ הוֹדִיעוּנָא בְּמָה נְשַׁלְּחִינֵיהּ לְאַתְרֵיהּ׃ 3 וַאֲמַרוּ אִם מְשַׁלְּחִין אַתּוּן יַת אֲרוֹן אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לָא תְשַׁלְּחוּן יָתֵיהּ רֵיקָן אֱלָהֵן אֲתָבָא
תְּתִיבוּן קֳדָמוֹהִי קֻרְבָּן אֲשָׁמָה בְּכֵין תִּתְסוּן וְיִתְרַוַח לְכוֹן לְמָה לָא תְנוּחַ מַחֲתֵיהּ מִנְּכוֹן׃

⁂ *Et aggrauata eſt manus Domini ſuper Azotios, & torſit Azotios, & percuſſit eos in natibus eorum Azotum & terminos eius.*

⁂ *Et viderunt viri Azoti quòd ſic factum eſt ipſis, & dicunt: Non ſedebit arca Dei Iſrael nobiſcum, quoniam dura manus eius ſuper nos & ſuper Dagon deum noſtrum.*

⁂ *Et mittunt & congregant ſatrapas Philiſtinorum Azotij ad ſeipſos, & dicunt Azotij, Quid faciemus arcæ Dei Iſrael? & dicunt Gethæi, Tranſeat iam arca Dei. & tranſiit arca Dei Iſrael in Geth.*

⁂ *Et factum eſt cùm tranſibat arca ad Gethæos, & fit manus Domini in ciuitate, turba magna valdè; & percuſſit viros ciuitatis à paruo vſque ad magnum in natibus.*

⁂ *Et mittunt Gethæi arcam Dei in Acaron. & factum eſt vt venit arca Dei in Acaron, & exclamauerunt Acaronitæ dicentes: Quid miſiſtis arcam Dei Iſrael ad nos, vt interficiat nos & populum noſtrum?*

⁂ *Et mittunt & congregant omnes ſatrapas Philiſtinorum, et dixerunt: Mittite arcam Dei Iſrael, & reuertatur in locum ſuum; & non interficiat nos & populum noſtrum. quoniam fiebat confuſio mortis in vniuerſa ciuitate grauis valdè, vt ingreſſa eſt arca Dei Iſrael.*

⁂ *Et viui & qui moriebantur percuſſi fuerunt in natibus. & aſcendit vlulatus ciuitatis vſque ad cælum.*

CAP. VI.

ET *fuit arca Domini in agro Philiſtinorum menſibus ſeptem.*

⁂ *Et vocauit Philiſtiim ſacerdotes & prophetas & incantatores ſuos, & dicunt eis: Quid faciemus arcæ Domini? Indicate nobis in quo mittamus eam in locum ſuum.*

⁂ *Et dixerunt: Si remittitis vos arcã fœderis domini Dei Iſrael, non mittatis eam vacuam; ſed reddentes reddite ei pro delicto dona: et tũc curabimini, & placabitur vobis, ne non recedat manus eius à vobis.*

⁂ καὶ ἐβαρυώθη ἡ χεὶρ κυρίου ἐπὶ ἀζωτίους, καὶ ἐβασανίσε τοὺς ἀζωτίους, καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς εἰς τὰς ἕδρας αὐπὼν τὴν ἀζωτον καὶ τὰ ὅρια αὐτῆς.

⁂ καὶ εἶδον οἱ ἄνδρες ἀζώτου ὅτι οὕτως γέγονεν αὐτοῖς, καὶ λέγουσιν, οὐ καθίσε ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ μεθ' ἡμῶν, ὅτι σκληρὰ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ δαγὼν τὸν θεὸν ἡμῶν.

⁂ καὶ ἀποστέλλουσι καὶ συνάγουσι τοὺς σατραπὰς τῶν ἀλλοφύλων πρὸς ἑαυτούς. καὶ λέγουσιν οἱ ἀζώπιοι τί ποιήσωμεν τῇ κιβωτῷ τοῦ θεοῦ ἰσραήλ; καὶ λέγουσιν οἱ γεθαῖοι, μετελθέτω δὴ ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ. καὶ μετῆλθεν ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ εἰς γέθ.

⁂ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ μετελθεῖν τὴν κιβωτὸν πρὸς τοὺς γεθαίους, καὶ γίνε χεὶρ κυρίου ἐν τῇ πόλει, ταραχὸς μέγας σφόδρα, καὶ ἐπάταξε τοὺς ἄνδρας τῆς πόλεως ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου εἰς τὰς ἕδρας.

⁂ καὶ ἐξαποστέλλουσιν οἱ γεθαῖοι τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ εἰς ἀκκάρωνα. καὶ ἐγένηθη ὡς εἰσῆλθεν ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ εἰς ἀκκάρωνα, καὶ ἀνεβόησαν οἱ ἀκκαρωνῖται λέγοντες, τί ἀπεστρέψατε τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ πρὸς ἡμᾶς θανατῶσαι ἡμᾶς καὶ τὸν λαὸν ἡμῶν;

⁂ καὶ ἀποστέλλουσι καὶ συνάγουσι πάντας τοὺς σατραπὰς τῶν ἀλλοφύλων. καὶ εἶπαν, ἐξαποστείλατε τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἰσραήλ· καὶ ἀποκαταστήτω εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, καὶ οὐ μὴ θανατώσῃ ἡμᾶς καὶ τὸν λαὸν ἡμῶν. ὅτι ἐγένετο σύγχυσις θανάτου ἐν ὅλῃ τῇ πόλει βαρεῖα σφόδρα, ὡς εἰσῆλθεν ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἰσραήλ.

⁂ καὶ οἱ ζῶντες καὶ οἱ ἀποθνήσκοντες ἐπλήγησαν ἐπὶ τὰς ἕδρας. καὶ ἀνέβη ἡ κραυγὴ τῆς πόλεως ἕως τοῦ οὐρανοῦ.

ε΄.

⁂ Καὶ ἦν ἡ κιβωτὸς τοῦ κυρίου ἐν ἀγρῷ τῶν ἀλλοφύλων μῆνας ἑπτά. ⁂ καὶ καλοῦσιν οἱ ἀλλόφυλοι τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς μάντεις καὶ τοὺς ἐπαοιδοὺς αὐπῶν, καὶ λέγουσιν αὐτοῖς, τί ποιήσωμεν τῇ κιβωτῷ τοῦ κυρίου; γνωρίσατε ἡμῖν ἐν τίνι ἐξαποστείλωμεν αὐτὴν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς.

⁂ καὶ εἶπον, εἰ ἐξαποστέλλετε ὑμεῖς τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ, μὴ ἐξαποστείλητε αὐτὴν κενήν, ἀλλ' ἢ ἀποδιδόντες ἀπόδοτε αὐτῇ ὑπὲρ τῆς βασάνου δῶρα. καὶ τότε ἰαθήσεσθε, καὶ ἐξιλασθήσε ὑμῖν, μὴ ὀχ ἀποσῇ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et fortificata eſt percuſſio Domini ſuper hominem Aſdod: & vaſtauit eos & percuſſit eos in cõſtrictionibus Aſdod & terminũ eius. 7 Et viderunt homines Aſdod quòd poſita ſuper eos percuſſio, & dixerunt: Non habitabit arca domini Dei Iſrael nobiſcum, quoniam fortificata eſt percuſſio eius ſuper nos & ſuper Dagon Errorem noſtrum. 8 Et miſerunt & congregauerunt omnes tyrannos Peliſthæorum ad ſe, & dixerunt: Quid faciemus arcæ Dei Iſrael? & dixerunt ad Gath: Circumferatur arca Dei Iſrael; & circumtulerunt arcam Dei Iſrael. 9 Et fuit poſtquam circumtulerunt eam, & fuit percuſſio Domini in vrbe, conturbatio magna valdè; & percuſſit viros vrbis à paruo & vſque magnum, & percuſſit eos in conſtrictionibus. 10 Et miſerunt arcam Domini in Gheqron: & fuit, cùm veniſſet arca Domini in Gheqron, & clamauerunt Gheqronæi dicendo: Circumtulerunt ad nos arcam Dei Iſrael ad occidendum nos & populum noſtrum. 11 Et miſerunt & congregauerunt omnes tyrannos Peliſthæorum, & dixerunt: Mittite arcam Dei Iſrael, & redibit ad locum ſuum, & non occidet me & populum meum: quoniam fuit conturbatio occiſionis in omni vrbe, fortis nimis percuſſio Domini ibi. 12 Et viri qui non mortui ſunt, percuſſi ſunt in conſtrictionibus. & aſcendit clamor ciuitatis ad latus cælorum.

CAP. VI.

ET fuit arca Domini in vrbibus Peliſthæorum ſeptem menſibus. 2 Et vocauerunt Peliſthæi ſacrificulos & diuinatores, dicendo: Quid faciemus arcæ Domini? docete nos quemadmodum mittemus eam ad locum ſuum. 3 Et dixerunt: Si mittentes vos arcam Dei Iſrael, non mittetis eam vacuam: ſed reddendo reddetis ante ipſam oblationem expiationis eius: ita ſanabimini & refrigerium erit vobis: ad quid non quieſcet percuſſio eius à vobis?

4 * וַיֹּאמְרוּ מָה הָאָשָׁם אֲשֶׁר נָשִׁיב לוֹ וַיֹּאמְרוּ מִסְפַּר
סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים חֲמִשָּׁה עֲפֹלֵי זָהָב וַחֲמִשָּׁה עַכְבְּרֵי
זָהָב כִּי־מַגֵּפָה אַחַת לְכֻלָּם וּלְסַרְנֵיכֶם׃
5 * וַעֲשִׂיתֶם צַלְמֵי עֲפֹלֵיכֶם וְצַלְמֵי עַכְבְּרֵיכֶם
הַמַּשְׁחִיתִם אֶת־הָאָרֶץ וּנְתַתֶּם לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
כָּבוֹד אוּלַי יָקֵל אֶת־יָדוֹ מֵעֲלֵיכֶם וּמֵעַל אֱלֹהֵיכֶם
וּמֵעַל אַרְצְכֶם׃
6 * וְלָמָּה תְכַבְּדוּ אֶת־לְבַבְכֶם כַּאֲשֶׁר כִּבְּדוּ מִצְרַיִם
וּפַרְעֹה אֶת־לִבָּם הֲלוֹא כַּאֲשֶׁר הִתְעַלֵּל בָּהֶם
וַיְשַׁלְּחוּם וַיֵּלֵכוּ׃
7 * וְעַתָּה קְחוּ וַעֲשׂוּ עֲגָלָה חֲדָשָׁה אַחַת וּשְׁתֵּי
פָרוֹת עָלוֹת אֲשֶׁר לֹא־עָלָה עֲלֵיהֶם עֹל וַאֲסַרְתֶּם
אֶת־הַפָּרוֹת בָּעֲגָלָה וַהֲשִׁיבֹתֶם בְּנֵיהֶם
מֵאַחֲרֵיהֶם הַבָּיְתָה׃
8 * וּלְקַחְתֶּם אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וּנְתַתֶּם אֹתוֹ אֶל־
הָעֲגָלָה וְאֵת כְּלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הֲשֵׁבֹתֶם לוֹ אָשָׁם
תָּשִׂימוּ בָּאַרְגַּז מִצִּדּוֹ וְשִׁלַּחְתֶּם אֹתוֹ וְהָלָךְ׃
9 * וּרְאִיתֶם אִם־דֶּרֶךְ גְּבוּלוֹ יַעֲלֶה בֵּית שֶׁמֶשׁ הוּא
עָשָׂה לָנוּ אֶת־הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת וְאִם־לֹא
וְיָדַעְנוּ כִּי לֹא יָדוֹ נָגְעָה בָּנוּ מִקְרֶה הוּא הָיָה לָנוּ׃
10 * וַיַּעֲשׂוּ הָאֲנָשִׁים כֵּן וַיִּקְחוּ שְׁתֵּי פָרוֹת עָלוֹת
וַיַּאַסְרוּם בָּעֲגָלָה וְאֶת־בְּנֵיהֶם כָּלוּ בַבָּיִת׃
11 * וַיָּשִׂמוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה אֶל־הָעֲגָלָה וְאֵת הָאַרְגָּז
וְאֵת עַכְבְּרֵי הַזָּהָב וְאֵת צַלְמֵי טְחֹרֵיהֶם׃
12 * וַיִּשַּׁרְנָה הַפָּרוֹת בַּדֶּרֶךְ עַל־דֶּרֶךְ בֵּית שֶׁמֶשׁ
בִּמְסִלָּה אַחַת הָלְכוּ הָלֹךְ וְגָעוֹ וְלֹא־סָרוּ יָמִין
וּשְׂמֹאול וְסַרְנֵי פְלִשְׁתִּים הֹלְכִים אַחֲרֵיהֶם עַד־גְּבוּל
13 בֵּית שָׁמֶשׁ׃ * וּבֵית שֶׁמֶשׁ קֹצְרִים קְצִיר־
חִטִּים בָּעֵמֶק וַיִּשְׂאוּ אֶת־עֵינֵיהֶם וַיִּרְאוּ אֶת־הָאָרוֹן
וַיִּשְׂמְחוּ לִרְאוֹת׃

4 * Qui dixerunt: Quid est quod pro de-
licto reddere debeamus ei? Responderũt-
que illi: Iuxta numerum prouinciarũ Phi
listinorum quinque anos aureos facietis,
& quinque mures aureos, quia plaga vna
5 fuit omnibus vobis & satrapis vestris. * Fa-
cietisq; similitudines anorum vestrorum,
& similitudines muriũ qui demoliti sunt
terram: & dabitis Domino Israel gloriam,
si fortè releuet manum suam à vobis, & à
6 diis vestris, & à terra vestra. * Quare graua Exo.12.c
B tis corda vestra sicut aggrauauit Ægyptus
& Pharao cor suum? Nonne postquã per-
7 cussus est, tũc dimisit eos & abierũt? * Nũc
ergo arripite & facite plaustrum nouum
vnum, & duas vaccas fœtas quibus non
est impositum iugum iungite in plaustro,
8 & recludite vitulos earum domi. * Tolle-
tisque arcam Domini & ponetis in plau-
stro, & vasa aurea quę exoluistis ei pro de-
licto ponetis in capsellam ad latus eius, &
9 dimittite eam vt vadat: * Et aspicietis. &
siquidem per viam finium suorum ascen-
derit contra Bethsames, ipse fecit nobis
hoc malum grande: sin autem minimè,
sciemus quia nequaquam manus eius te-
tigit nos, sed casu accidit.
10 * Fecerunt ergo illi hoc modo: & tol-
lentes duas vaccas quæ lactabant vitulos
iunxerunt ad plaustrum, vitulosque ea-
11 rum concluserunt domi. * Et posuerunt
arcam Domini super plaustrum, & cap-
sellam quę habebat mures aureos & simi-
12 litudinem anorum. * Ibant autem in dire-
ctum vaccæ per viam quæ ducit Bethsa-
mes, & itinere vno gradiebantur pergen-
tes & mugientes, & non declinabant ne-
que ad dexteram neque ad sinistram. Sed
& satrapæ Philistiim sequebantur vsque
ad terminos Bethsames.
13 * Porrò Bethsamitæ metebant triti-
cum in valle. & eleuantes oculos vide-
runt arcam; & gauisi sunt cùm vidis-
sent.

תרגום יונתן

4 וַאֲמַרוּ מָה קֻרְבַּן אֲשָׁמֵהּ דִּנְתִיב קֳדָמוֹהִי וַאֲמַרוּ מִנְיַן טוּרְנֵי פְלִשְׁתָּאֵי חַמְשָׁה טְחוֹרֵי דַהֲבָא וְחַמְשָׁה עַכְבְּרֵי דַהֲבָא אֲרֵי מְחָתָא חֲדָא
שָׁרְיָא לְכוּלְכוֹן וּלְטוּרְנֵיכוֹן׃ 5 וְתַעְבְּדוּן צֻלְמֵי טְחוֹרֵיכוֹן וְצֻלְמֵי עַכְבְּרֵיכוֹן דִּמְחַבְּלִין יַת אַרְעָא וְתִתְּנוּן קֳדָם אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל יְקָרָא
מָאִים תְּנוּחַ מַחֲתֵיהּ מִנְּכוֹן וּמִן טַעֲוָתְכוֹן וּמִן אַרְעֲכוֹן׃ 6 וּלְמָה תְּיַקְּרוּן יַת לִבְּכוֹן כְּמָא דְיַקְּרוּ מִצְרָאֵי וּפַרְעֹה יַת לִבְּהוֹן הֲלָא כַּד
אִתְפְּרַע מִנְּהוֹן וּבָתַר כֵּן שַׁלְּחוּנוּן וַאֲזָלוּ׃ 7 וּכְעַן סַבוּ וֶעֱבִידוּ עֶגְלָתָא חַדְתָּא חֲדָא וְתַרְתֵּין תּוֹרָן מְיַנְקָן דְּלָא נְגַדָא בְּנִיר וְתֵיסְרוּן יַת
תּוֹרְתָא בְּעֶגְלָתָא וּתְתִיבוּן בְּנֵיהֶן מִבָּתְרֵיהֶן לְגָיו׃ 8 וְתִסְּבוּן יַת אֲרוֹנָא דַייָ וְתִתְּנוּן יָתֵיהּ בְּעֶגְלָתָא וְיַת מָנֵי דַהֲבָא דַאֲתֵיבְתּוּן קֳדָמוֹהִי
קֻרְבַּן אֲשָׁמֵהּ תְּשַׁוּוּן בְּתֵיבוּתָא מִסִּטְרֵיהּ וּתְשַׁלְּחוּן יָתֵיהּ וְיֵהָךְ׃ 9 וְתֶחֱזוּן אִם בְּאוֹרַח תְּחוּמֵיהּ סְלֵיק לְבֵית שֶׁמֶשׁ מִן קֳדָמוֹהִי
אִתְעֲבִידַת לָנָא יַת־בִּישְׁתָּא רַבְּתָא הָדָא וְאִם לָא וְנִידַע אֲרֵי לָא מַחֲתֵיהּ קְרִיבַת לָנָא עִירוּעַ הוּא דַהֲוָה לָנָא׃
10 וַעֲבַדוּ גֻבְרַיָּא כֵּן וּנְסִיבוּ תַּרְתֵּין תּוֹרָן מְיַנְקָן וַאֲסַרוּנִין בְּעֶגְלָתָא וְיַת בְּנֵיהֶן כָּלוּ בְּבֵיתָא׃
11 וְשַׁוִּיאוּ יַת אֲרוֹנָא דַייָ בְּעֶגְלָתָא וְיַת תֵּיבוּתָא וְיַת עַכְבְּרֵי דַהֲבָא וְיָת צַלְמֵי טְחוֹרֵיהוֹן׃
12 וְאַכְוִינָא תּוֹרָתָא בְּאוֹרְחָא עַל אוֹרַח בֵּית שֶׁמֶשׁ בְּכִיבְשָׁא חֲדָא אֲזָלוּ מֵיזַל וְגָעְיָן וְלָא סְטַאָה לְיַמִּינָא וְלִסְמָאלָא וְטוּרְנֵי פְלִשְׁתָּאֵי
אָזְלִין בָּתְרֵיהוֹן עַד תְּחוּם בֵּית שָׁמֶשׁ׃ 13 וּבֵית שִׁמְשָׁא חָצְדִין חֲצַד חִיטִין בְּמֵישְׁרָא וּזְקַפוּ יָת עֵינֵיהוֹן וַחֲזוֹ יַת אֲרוֹנָא וַחֲדִיאוּ לְמֶחְזֵי׃

4 ‡ καὶ λέγουσι, τί τὸ ὑστερῆς τῆς βασάνου ὃ ἀποδώσομεν αὐτῇ; καὶ εἶπον, κατὰ ἀριθμὸν τῶν σατραπειῶν τῶν ἀλλοφύλων πέντε ἕδρας χρυσᾶς, ὅτι πλαῖσμα ἐν ὑμῖν καὶ τοῖς 5 ἄρχουσιν ὑμῶν καὶ τῷ λαῷ· ‡ καὶ ποιήσετε μύας χρυσοῦς ὁμοίωμα τῶν μυῶν τῶν διαφθειρόντων τὴν γῆν ὑμῶν. καὶ δώσετε τῷ κυρίῳ θεῷ Ἰσραὴλ δόξαν, ὅπως κουφίσῃ τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν καὶ ἀπὸ τῶν θεῶν ὑμῶν καὶ ἀπὸ τῆς γῆς ὑμῶν.

6 ‡ καὶ ἱνατί βαρυνεῖτε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐβάρυνεν Αἴγυπτος καὶ Φαραὼ τὴν καρδίαν αὐτῶν; οὐχὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτοῖς, ἐξαπέστειλαν αὐτοὺς καὶ ἀπῆλθον.

7 ‡ καὶ νῦν λάβετε καὶ ποιήσατε ἅμαξαν καινὴν μίαν, καὶ λάβετε δύο βόας πρωτοτόκους δύο τῶν τέκνων, ἐφ' ἃς οὐκ ἐπετέθη ζυγός. καὶ ζεύξατε τὰς βόας ἐν τῇ ἁμάξῃ, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἀπαγάγετε ἀπὸ ὄπισθεν αὐτῶν εἰς οἶκον.

8 ‡ καὶ λήψεσθε τὴν κιβωτὸν κυρίου, καὶ θήσετε αὐτὴν ἐπὶ τὴν ἅμαξαν, καὶ τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ ἀποδοτε αὐτῇ ὑπὲρ τοῦ βασμοῦ, καὶ θήσετε ἐν θέματι ἐκ πλαγίων μέρους αὐτῆς, καὶ ἐξαποστελεῖτε αὐτήν. καὶ ἀπελεύσεται.

9 ‡ καὶ ὄψεσθε εἰ εἰς ὁδὸν ὁρίου αὐτῆς πορεύσεται κατὰ Βαιθσαμύς, αὐτὸς πεποίηκεν ἡμῖν τὴν κακίαν τὴν μεγάλην ταύτην. καὶ ἐὰν μή, καὶ γνωσόμεθα ὅτι ἐχίη χεὶρ αὐτοῦ ἥψατο ἡμῶν, ἀλλὰ συμπτωμα τοῦτο γέγονεν ἡμῖν.

10 ‡ καὶ ἐποίησαν οἱ ἀλλόφυλοι οὕτως, καὶ ἔλαβον δύο βόας πρωτοτόκους, καὶ ἔζευξαν αὐτὰς ἐν τῇ ἁμάξῃ, καὶ τὰ τέκνα αὐτῶν ἀπέκλεισαν εἰς οἶκον.

11 ‡ καὶ ἔθεντο τὴν κιβωτὸν κυρίου ἐπὶ τὴν ἅμαξαν, καὶ τὸ θέμα, καὶ τοὺς μύας τοὺς χρυσοῦς, καὶ τὰς εἰκόνας τῶν ἑδρῶν αὐτῶν.

12 ‡ καὶ κατεύθυναν αἱ βόες ἐν τῇ ὁδῷ εἰς τὴν ὁδὸν Βαιθσαμὺς ἐν τείβῳ ἐν ᾗ ἐπορεύοντο σκοπίων, καὶ οὐκ ἐξέκλινον δεξιὰν οὐδὲ ἀριστερά, ἐν ὁδῷ μιᾷ ἐπορεύοντο πορευόμεναι καὶ βοῶσαι. καὶ οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων ἐπορεύοντο ὀπίσω αὐτῶν ἕως ὁρίων Βαιθσα-
13 μύς. ‡ καὶ οἱ ἐν Βαιθσαμὺς ἐθέριζον θερισμὸν πυρῶν ἐν τῇ κοιλάδι. καὶ ἦραν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ εἶδον τὴν κιβωτὸν κυρίου, καὶ ἐχάρησαν εἰς ἀπάντησιν αὐτῆς.

4 *Et dicunt: Quid pro delicto quod reddemus ei? & dixerunt: Iuxta numerum prouinciarum Philistinorũ quinque anos aureos: quoniam error in vobis, & principibus vestris & populo:* 5 *Et quinque mures aureos similitudinem murium corrumpẽtium terram vestram. & dabitis domino Deo Israel gloriam, vt releuet manum suam à vobis, & à diis vestris, & à terra vestra.*

6 *Et quare grauatis corda vestra, vt aggrauauit Ægyptus & Pharao cor suum? nonne quando illuserunt eis, miserunt eos, & abierunt?*

7 *Et nunc accipite & facite plaustrum nouum vnum, & accipite duas vaccas primò enixas sine filiis, super quas non impositum est iugum. & iungite vaccas in plaustro, & filios earum ducite à tergo earum in domum.*

8 *Et accipietis arcam Domini, & ponetis eam super plaustrum: & vasa aurea reddite ei pro peccato, & ponetis in capsella ex latere partis eius, & mittetis eam. & recedet.*

9 *Et videbitis si in viam finis sui ibit contra Bethsames, ipse fecit nobis malum grande hoc: & si non, & cognoscemus quòd nequaquam manus eius tetigit nos: sed casus hic factus est nobis.*

10 *Et fecerunt Philistiim sic: & acceperunt duas vaccas primò enixas, & iunxerunt eas in plaustro, & filios earum concluserunt in domo.*

11 *Et posuerunt arcam Domini super plaustrum, & capsellam, & mures aureos, & similitudines anorum eorum.*

12 *Et direxerunt vaccæ in via in viam Bethsames, in semita in qua ibant laborabant: & non declinabant ad dexteram neque ad sinistram, in itinere vno gradiebantur pergentes & mugientes. & satrapæ Philistiim ibant post ipsos vsque ad terminos Bethsames.*

13 *Et qui in Bethsames, metebant messem tritici in valle. & eleuauerunt oculos suos & viderunt arcam Domini, & gauisi sunt in obuiationem eius.*

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Et dixerunt: Quæ oblatio expiationis eius quam reddemus ante eam? & dixerunt: *Iuxta* numerum tyrannorũ Pelisthæorum quinque mariscæ auri, & quinque mures auri; quoniam percussio vna posita omnibus vobis & tyrannis vestris. 5 Et facietis figuras mariscarum vestrarum & figuras murium vestrorum qui percutientes terram; & dabitis ante Deum Israel gloriam: fortasse quiescet percussio eius à vobis, & ab erroribus vestris, & à terra vestra. 6 Et ad quid grauabitis corda vestra quemadmodum aggrauauerunt Miszræi & Pargho cor suum? an non sic vltus est ex eis, & post ea dimiserunt eos, & abierunt? 7 Et nunc accipite & facite plaustrum nouum vnum, & duas boues lactanteis quæ non ductæ sunt in iugo: & ligabitis boues in plaustro, & reducetis filios earum de-post eas intrò.

8 Et accipietis arcam Domini, & dabitis eam in plaustro; & vasa auri, quæ reddetis ante eam oblationem expiationis eius, ponetis in capsa in latere eius, & mittetis eam, & ibit.

9 Et prospicietis si in via termini sui ascendit ad Beth-semes, ab-ante eum factum est nobis malum magnum hoc: & si non, & sciemus quòd non percussio eius accessit nobis: casus ipse qui fuit nobis.

10 Et fecerunt viri sic, & acceperunt duas boues lactanteis, & ligauerunt eas in plaustro, & filios earum clauserunt in domo.

11 Et posuerunt arcam Domini in plaustro, & capsam, & mures auri, & figuras mariscarum eorum.

12 Et verterunt se boues in via, super viam Bethsemes in strata vna: & iuerunt eundo; & mugierunt, & non diuerterunt ad dexteram & ad sinistram. & tyranni Pelisthæorum ambulantes post eas vsque terminum Beth-semes.

13 Et Bethsmisæi metentes messem tritici in planicie; & leuauerunt oculos suos & viderunt arcam, & gauisi sunt videndo.

14 * וְהָעֲגָלָה בָּאָה אֶל־שְׂדֵה יְהוֹשֻׁעַ בֵּית־הַשִּׁמְשִׁי
וַתַּעֲמֹד שָׁם וְשָׁם אֶבֶן גְּדוֹלָה וַיְבַקְעוּ אֶת־עֲצֵי
הָעֲגָלָה וְאֶת־הַפָּרוֹת הֶעֱלוּ עֹלָה לַיהוָה׃
15 * וְהַלְוִיִּם הוֹרִידוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וְאֶת־הָאַרְגָּז
אֲשֶׁר־אִתּוֹ אֲשֶׁר־בּוֹ כְלֵי־זָהָב וַיָּשִׂמוּ אֶל־הָאֶבֶן
הַגְּדוֹלָה וְאַנְשֵׁי בֵית־שֶׁמֶשׁ הֶעֱלוּ עֹלוֹת וַיִּזְבְּחוּ
16 זְבָחִים בַּיּוֹם הַהוּא לַיהוָה׃ * וַחֲמִשָּׁה סַרְנֵי־
פְלִשְׁתִּים רָאוּ וַיָּשֻׁבוּ עֶקְרוֹן בַּיּוֹם הַהוּא׃
17 * וְאֵלֶּה טְחֹרֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הֵשִׁיבוּ פְלִשְׁתִּים אָשָׁם
לַיהוָה לְאַשְׁדּוֹד אֶחָד לְעַזָּה אֶחָד לְאַשְׁקְלוֹן אֶחָד
18 לְגַת אֶחָד לְעֶקְרוֹן אֶחָד׃ * וְעַכְבְּרֵי הַזָּהָב מִסְפַּר
כָּל־עָרֵי פְלִשְׁתִּים לַחֲמֵשֶׁת הַסְּרָנִים מֵעִיר מִבְצָר
וְעַד כֹּפֶר הַפְּרָזִי וְעַד אָבֵל הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר הִנִּיחוּ
עָלֶיהָ אֵת אֲרוֹן יְהוָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה בִּשְׂדֵה יְהוֹשֻׁעַ
19 בֵּית־הַשִּׁמְשִׁי׃ * וַיַּךְ בְּאַנְשֵׁי בֵית־שֶׁמֶשׁ כִּי רָאוּ
בַּאֲרוֹן יְהוָה וַיַּךְ בָּעָם שִׁבְעִים אִישׁ חֲמִשִּׁים אֶלֶף
אִישׁ וַיִּתְאַבְּלוּ הָעָם כִּי־הִכָּה יְהוָה בָּעָם מַכָּה
20 גְּדוֹלָה׃ * וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי בֵית־שֶׁמֶשׁ מִי יוּכַל
לַעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה הָאֱלֹהִים הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה וְאֶל־מִי
21 יַעֲלֶה מֵעָלֵינוּ׃ * וַיִּשְׁלְחוּ מַלְאָכִים אֶל־יוֹשְׁבֵי
קִרְיַת־יְעָרִים לֵאמֹר הֵשִׁבוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־אֲרוֹן
יְהוָה רְדוּ הַעֲלוּ אֹתוֹ אֲלֵיכֶם׃

ז

1 * וַיָּבֹאוּ אַנְשֵׁי קִרְיַת יְעָרִים וַיַּעֲלוּ אֶת־אֲרוֹן
יְהוָה וַיָּבִאוּ אֹתוֹ אֶל־בֵּית אֲבִינָדָב בַּגִּבְעָה וְאֶת־
אֶלְעָזָר בְּנוֹ קִדְּשׁוּ לִשְׁמֹר אֶת־אֲרוֹן יְהוָה׃
2 * וַיְהִי מִיּוֹם שֶׁבֶת הָאָרוֹן בְּקִרְיַת יְעָרִים וַיִּרְבּוּ
הַיָּמִים וַיִּהְיוּ עֶשְׂרִים שָׁנָה וַיִּנָּהוּ כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל
אַחֲרֵי יְהוָה׃

14 * Et plaustrum venit in agrum Iosue
Bethsamitę, & stetit ibi. Erat autem ibi la-
pis magnus; & conciderunt ligna plaustri,
vaccasque imposuerunt super ea holocau
15 stum Domino. * Leuitæ autem deposue-
rũt arcam Domini, & capsellam quæ erat
iuxta eam, in qua erant vasa aurea; & po-
suerunt super lapidem grandem. Viri au-
tem Bethsamitæ obtulerunt holocausta,
D & immolarunt victimas in die illa Dño.
16 * Et quinq; satrapæ Philistinorum vi-
derunt, & reuersi sunt in Accharon in die
17 illa. * Hi sunt autem ani aurei quos reddi-
derunt Philistiim pro delicto Domino:
Azotus vnum, Gaza vnum, Aschalon v-
num, Geth vnum, Accharon vnum:
18 * Et mures aureos secundum numerũ
vrbium Philistiim quinque prouinciarũ,
ab vrbe murata vsque ad villam quæ erat
absque muro, & vsq; ad Abel magnũ, su-
per quem posuerunt arcam Domini quæ
erat vsque in illa die in agro Iosue Bethsa
19 mitis. * Percussit autem Dominus de
viris Bethsamitibus, eo quòd vidissent ar
cam Domini, & percussit de populo sep-
tuaginta viros, & quĩquaginta millia ple-
bis. luxitque populus, eo quòd Dominus
20 percussisset plebem plaga magna. * Et di-
xerunt viri Bethsamitæ: Quis poterit sta-
re in conspectu domini Dei sancti huius?
21 & ad quem ascendet à nobis? * Miserunt-
que nuncios ad habitatores Cariathiarim
dicentes: Reduxerunt Philistiim arcã Do-
mini; descendite & reducite eam ad vos.

CAP. VII.

1 A VEnerunt ergo viri Cariathiarim, & re-
duxerunt arcam Domini, & intule-
rũt eam in domum Aminadab in Gabaa:
Eleazarum autem filium eius sanctifica-
2 uerunt vt custodiret arcam Domini. * Et
factum est ex qua die mansit arca Domini
in Cariathiarim, multiplicati sunt dies. e-
rat quippe iã annus vicesimus. & requie-
uit omnis domus Israel post Dominum.

תרגום יונתן

14 וְעֶגְלָתָא אֲתָת לַחֲקַל יְהוֹשֻׁעַ מִבֵּית שֶׁמֶשׁ וְקָמַת תַּמָּן וְתַמָּן אַבְּנָא רַבְּתָא וְצַלַּחוּ יַת אֲעֵי עֶגְלָתָא וְיַת תּוֹרָתָא אַסִּיקוּ עַלְתָּא קֳדָם יְיָ׃
15 וְלֵוָאֵי אַחִיתוּ יַת אֲרוֹנָא דַיְיָ וְיַת תֵּיבוּתָא דְעִימֵּיהּ דְּבֵיהּ מָנֵי דַהֲבָא וְשַׁוִּיאוּ עַל אַבְנָא רַבְּתָא וּגְבַר בֵּית שֶׁמֶשׁ אַסִּיקוּ עֲלָוָן וּנְכִיסוּ
נִיכְסַת קֻדְשִׁין בְּיוֹמָא הַהוּא קֳדָם יְיָ׃ 16 וְחַמְשָׁא טוּרְנֵי פְלִשְׁתָּאֵי חֲזוֹ וְתָבוּ לְעֶקְרוֹן בְּיוֹמָא הַהוּא׃ 17 וְאִילֵּין טְחוֹרֵי דַהֲבָא
דַּאֲתִיבוּ פְלִשְׁתָּאֵי קֳרְבַּן אֲשָׁמָא קֳדָם יְיָ דְּאַשְׁדּוֹד חַד דְּעַזָּה חַד דְּאַשְׁקְלוֹן חַד דְּגַת חַד דְּעֶקְרוֹן חַד׃ 18 וְעַכְבְּרֵי דַהֲבָא מִנְיַן כָּל קִירְוֵי
פְלִשְׁתָּאֵי לְחַמְשָׁא טוּרְנַיָּא מִקִּרְוִין כְּרִיכָן וְעַד קִירְוֵי פַצְחַיָּא וְעַד אַבְנָא רַבְּתָא דַּאֲחִיתוּ עֲלָהּ יַת אֲרוֹנָא דַיְיָ עַד יוֹמָא הָדֵין הָא הִיא בַּחֲקַל
יְהוֹשֻׁעַ דְּמִבֵּית שֶׁמֶשׁ׃ 19 וּקְטַל בְּגַבְרֵי בֵית שֶׁמֶשׁ עַל דַּחֲדִיאוּ דַּחֲזוֹ אֲרוֹנָא דַיְיָ כַּד גְּלִי וּקְטַל בְּסָבֵי עַמָּא שִׁבְעִין גַּבְרָא וּבִקְהָלָא חַמְשִׁין
אַלְפִין גַּבְרָא וְאִתְאַבַּלוּ עַמָּא אֲרֵי מְחָא יְיָ בְּעַמָּא מְחָא סַגִּיאָה׃ 20 וַאֲמַרוּ גַּבְרֵי בֵּית שֶׁמֶשׁ מַן יִכֹּל לְמֵקָם קֳדָם אֲרוֹנָא דַיְיָ אֱלֹהִים קַדִּישָׁא
הָדֵין וּלְאֵי דֵין אֲתַר יִסְתְּלֵק מִינָנָא׃ 21 וּשְׁלַחוּ אִיזְגַּדִּין לְוַת יָתְבֵי קִרְיַת יְעָרִים לְמֵימַר אֲתִיבוּ פְלִשְׁתָּאֵי יַת אֲרוֹנָא דַיְיָ חוּתוּ אַסִּיקוּ
יָתֵיהּ לְוַתְכוֹן׃

ז

1 וַאֲתוֹ גַּבְרֵי קִרְיַת יְעָרִים וְאַסִּיקוּ יַת אֲרוֹנָא דַיְיָ וְאַעִילוּ יָתֵיהּ לְבֵית אֲבִינָדָב דִּי בְּגִיבְעָתָא
וְיַת אֶלְעָזָר בְּרֵיהּ זַמִּינוּ לְמִיטַּר יַת אֲרוֹנָא דַיְיָ׃ 2 וַהֲוָה מִיּוֹמָא דִשְׁרָא אֲרוֹנָא בְּקִרְיַת יְעָרִים וּסְגִיאוּ יוֹמַיָּא וַהֲווֹ עֶשְׂרִין שְׁנִין
וְאִתְנְהִיאוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל בָּתַר פֻּלְחָנָא דַיְיָ׃

* Et plaustrum venit in agrum Iosue qui de Bethsames, & stetit ibi iuxta lapidem magnum; & conciderunt ligna plaustri, & vaccas obtulerunt holocaustum Domino.

14 * καὶ ἡ ἅμαξα εἰσῆλθεν εἰς ἀγρὸν ἰωσὲ τοῦ ἐκ βαιθσαμύς, καὶ ἔστη ἐκεῖ ὡδὰ λίθος μέγας, καὶ ἔσχισαν τὰ ξύλα τῆς ἁμάξης, καὶ τὰς βόας ἀνήνεγκαν ὁλοκαύτωσιν τῷ κυρίῳ.

* Et Leuitæ obtulerunt arcam Domini, et capsellam quæ cum ea, & vasa aurea, & posuerunt super lapidem magnum. & viri Bethsames obtulerunt holocausta, et immolauerunt victimas Domino in die illa.

15 * καὶ οἱ λευῖται ἀνήνεγκαν τὴν κιβωτὸν τοῦ κυρίου, καὶ τὸ θέμα τὸ μετ' αὐτῆς, καὶ τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ, καὶ ἔθεντο ἐπὶ τῷ λίθῳ τῷ μεγάλῳ. καὶ οἱ ἄνδρες οἱ βαιθσαμὺς ἀνήνεγκαν ὁλοκαυτώσεις, καὶ ἔθυσαν θυσίας τῷ κυρίῳ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

* Et quinque satrapæ Philistinorum viderunt, & reuersi sunt in Acaron in die illa.

16 * καὶ οἱ πέντε σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων εἶδον, καὶ ἀνέστρεψαν εἰς ἀκαρὼν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

* Et hi ani aurei quos reddiderunt Philistiim pro peccato Domino, Azoti vnum, & Geth vnum, & Gazes vnum, & Ascalonis vnum, & Acaron vnum.

17 * καὶ αὗται αἱ ἕδραι αἱ χρυσαῖ, ἃς ἀπέδωκαν οἱ ἀλλόφυλοι ἀσὲρ τῆς βασάνου τῷ κυρίῳ, τῆς ἀζώτου μίαν, καὶ τῆς γὲθ μίαν, καὶ τῆς γάζης μίαν, καὶ ἀσκάλωνος μίαν, καὶ ἀκαρὼν μίαν.

* Et mures aurei secundum numerum omnium vrbium Philistiim quinque prouinciarũ, ab vrbe murata & vsque ad villam Pherezæi, & vsque ad lapidem magnum, vbi posuerunt super ipsum arcam fœderis Domini vsque ad diem hunc in agro Iosue Bethsames.

18 * καὶ μῦς χρυσοῦς κατ' ἀριθμὸν πασῶν τῶν πόλεων τῶν ἀλλοφύλων τῶν πέντε σατραπειῶν, ἀπὸ πόλεως ἐσερεωμένης καὶ ἕως κώμης τοῦ φερεζαίου, καὶ ἕως λίθου τοῦ μεγάλου, οὗ ἐπέθηκαν ἐπ' αὐτοῦ τοῦ λίθου τὴν διαθήκην κυρίου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης ἐν ἀγρῷ ἰωσὲ τοῦ βαιθσαμύς.

* Et percussit viros Bethsames, quia viderunt arcam Domini. & percussit in eis septuaginta viros, & quinquaginta millia virorum ex populo. et luxit populus, quia percussit Dominus in populo plaga magna valdè.

19 * καὶ ἐπάταξεν ἀνδρας βαιθσαμύς, ὅτι εἶδον τοῦ κιβωτὸν κυρίου. καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτοῖς ἑβδομήκοντα ἀνδρας, καὶ πεντήκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν ἐκ τοῦ λαοῦ. καὶ ἐπένθησεν ὁ λαὸς, ὅτι ἐπάταξε κύριος ἐν τῷ λαῷ πληγὴν μεγάλην σφόδρα.

* Et dixerunt viri qui in Bethsames: Quis poterit stare in conspectu Domini sancti huius? & ad quem ascendet arca Domini à nobis?

20 * καὶ εἶπον οἱ ἄνδρες οἱ ἐν βαιθσαμύς, τίς δυνήσεται στῆναι ἐνώπιον κυρίου τοῦ ἁγίου τούτου; καὶ πρὸς τίνα ἀναβήσεται ἡ κιβωτὸς κυρίου ἀφ' ἡμῶν;

* Et mittunt nuncios ad habitatores Cariathiarim dicentes: Reduxerunt Philistiim arcam Domini; & descendite & reducite eam ad vos.

21 * καὶ ἀπέστειλαν ἀγγέλους πρὸς τοὺς κατοικοῦντας καριαθιαρὶμ λέγοντες, ἀπέστρεψαν οἱ ἀλλόφυλοι τὴν κιβωτὸν τοῦ κυρίου, καὶ καταβάντε καὶ ἀνάγετε αὐτὴν πρὸς ὑμᾶς.

CAP. VII.

ET veniunt viri Cariathiarim, & reducunt arcam fœderis Domini. & adduxerunt eam in domum Abinadab quæ in colle. et Eleazar filium eius sanctificauit vt custodiret arcam fœderis Domini.

ζ.

1 Καὶ ἦρχον) οἱ ἄνδρες καριαθιαρὶμ, καὶ ἀνήγαγον τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου. καὶ εἰσήγαγον αὐτὴν εἰς οἶκον ἀμιναδὰβ τὸν ἐν τῷ βουνῷ. καὶ ἐλεάζαρ τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἡγίασε φυλάσσειν τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου.

* Et factum est ex qua die fuit arca in Cariathiarim, multiplicati sunt dies. & fuerunt viginti anni, & reuersa est omnis domus Israel post Dominum.

2 * Καὶ ἐγένετο ἀφ' ἧς ἡμέρας ἦν ἡ κιβωτὸς ἐν καριαθιαρὶμ, ἐπληθύνθησαν αἱ ἡμέραι. καὶ ἐγένοντο εἴκοσι ἔτη, καὶ ἐπέστρεψε πᾶς ὁ οἶκος ἰσραὴλ ὀπίσω κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et plaustrum venit ad agrum Iehosuagh de Beth-Semes, & stetit ibi. & ibi lapis magnus: & secuerunt ligna plaustri & boues, & ascendere fecerunt holocaustum ante Dominum. 15 Et Leuitæ descendere fecerunt arcam Domini, & capsam quæ cum illa, in qua vasa auri, & posuerunt super lapidem magnum, & viri Beth-Semes ascendere fecerunt holocausta, & mactauerunt mactationem sanctitatum in die illa ante Dominum. 16 Et quinque tyranni Pelisthæorum viderunt, & redierunt ad Gheqron in die illa.

17 Et hæ mariscæ auri quas redire fecerunt Pelisthæi sacrificium expiationis ante Dominum: Asdod vnam, Ghaza vnam, Askalon vnam, Gath vnam, Gheqron vnam. 18 Et mures auri *iuxta* numerum omnium ciuitatum Pelisthæorum ad quinque tyrannos ab vrbibus munitis & vsque ad vrbes apertas, & vsque ad lapidem magnum super quem ascendere fecerunt arcam Domini vsque diem hanc: ecce ille in agro Iehosuagh qui ex Beth-Semes. 19 Et occidit in viris Beth-Semes super quòd gauisi sunt quòd viderunt arcam Domini quando apparuit, & occidit in senibus populi septuaginta viros, & in vniuersitate quinquaginta mille viros. & luxerunt populus, quoniam percussit Dominus in populo percussionem magnam. 20 Et dixerunt viri Beth-Semes: Quis poterit stare ante arcam Domini Dei sancti hanc? & ad quem locum transferetur à nobis? 21 Et miserunt nuncios ad habitatores Kiriath Iegharim ad dicendum: Redire fecerunt Pelisthæi arcam Domini; descendite, ascendere facite eam ad vos.

CAP. VII.

ET venerunt viri Kiriath Iegharim, & ascendere fecerunt arcam Domini, & introduxerũt eam ad domum Abinadab qui in Gibghatha. & Eleghazar filium eius præfecerunt ad custodiendum arcam Domini. 2 Et fuit à die quo mansit arca in Kiriath Iegharim, & multiplicati sunt dies, & fuerunt viginti anni, & quieti fuerunt omnis domus Israel post cultum Domini.

3 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
אִם־בְּכָל־לְבַבְכֶם אַתֶּם שָׁבִים אֶל־יְהוָה
הָסִירוּ אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר מִתּוֹכְכֶם וְהָעַשְׁתָּרוֹת
וְהָבִינוּ לְבַבְכֶם אֶל־יְהוָה וְעִבְדֻהוּ לְבַדּוֹ וְיַצֵּל
אֶתְכֶם מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃
4 * וַיָּסִירוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־הַבְּעָלִים וְאֶת־
הָעַשְׁתָּרוֹת וַיַּעַבְדוּ אֶת־יְהוָה לְבַדּוֹ׃
5 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל קִבְצוּ אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל הַמִּצְפָּתָה
וְאֶתְפַּלֵּל בַּעַדְכֶם אֶל־יְהוָה׃
6 * וַיִּקָּבְצוּ הַמִּצְפָּתָה וַיִּשְׁאֲבוּ־מַיִם וַיִּשְׁפְּכוּ לִפְנֵי
יְהוָה וַיָּצוּמוּ בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמְרוּ שָׁם חָטָאנוּ לַיהוָה
וַיִּשְׁפֹּט שְׁמוּאֵל אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּמִּצְפָּה׃
7 * וַיִּשְׁמְעוּ פְּלִשְׁתִּים כִּי־הִתְקַבְּצוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
הַמִּצְפָּתָה וַיַּעֲלוּ סַרְנֵי־פְּלִשְׁתִּים אֶל־יִשְׂרָאֵל
וַיִּשְׁמְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּרְאוּ מִפְּנֵי פְּלִשְׁתִּים׃
8 * וַיֹּאמְרוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶל־שְׁמוּאֵל אַל־תַּחֲרֵשׁ
מִמֶּנּוּ מִזְעֹק אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְיֹשִׁעֵנוּ מִיַּד
9 פְּלִשְׁתִּים׃ * וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל טְלֵה חָלָב אֶחָד
וַיַּעֲלֵהוּ עוֹלָה כָלִיל לַיהוָה וַיִּזְעַק שְׁמוּאֵל אֶל־יְהוָה
בְּעַד יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲנֵהוּ יְהוָה׃
10 * וַיְהִי שְׁמוּאֵל מַעֲלֶה הָעוֹלָה וּפְלִשְׁתִּים נִגְּשׁוּ
לַמִּלְחָמָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיַּרְעֵם יְהוָה בַּקּוֹל־גָּדוֹל בַּיּוֹם
הַהוּא עַל־פְּלִשְׁתִּים וַיְהֻמֵּם וַיִּנָּגְפוּ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
11 * וַיֵּצְאוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל מִן־הַמִּצְפָּה וַיִּרְדְּפוּ אֶת־
פְּלִשְׁתִּים וַיַּכּוּם עַד־מִתַּחַת לְבֵית כָּר׃
12 * וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶבֶן אַחַת וַיָּשֶׂם בֵּין־הַמִּצְפָּה
וּבֵין הַשֵּׁן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמָהּ אֶבֶן הָעָזֶר וַיֹּאמַר עַד־
13 הֵנָּה עֲזָרָנוּ יְהוָה׃ * וַיִּכָּנְעוּ הַפְּלִשְׁתִּים וְלֹא־יָסְפוּ
עוֹד לָבוֹא בִּגְבוּל יִשְׂרָאֵל וַתְּהִי יַד־יְהוָה בַּפְּלִשְׁתִּים
כֹּל יְמֵי שְׁמוּאֵל׃

3 * Ait autem Samuel ad vniuersam domũ Israel, dicens: Si in toto corde vestro reuertimini ad Dominum, auferte deos alienos de medio vestri Baalĩ & Astaroth, & præparate corda vestra Domino, & seruite ei soli, & eruet vos de manu Philistiim. Ios.24.6
4 * Abstulerunt ergo filij Israel Baa-
B lim & Astaroth, & seruierũt Domino soli.
5 * Dixit autem Samuel: Congregate vniuersum Israel in Masphat, vt orem pro
6 vobis Dominum. * Et conuenerunt in Masphat. hauseruntque aquam, & effuderunt in conspectu Domini: & ieiunauerunt in die illa; atque dixerunt ibi: Peccauimus Domino. Iudicauitque Samuel
7 filios Israel in Masphat. * Et audierunt Philistiim quòd congregati essent filij Israel in Masphat, & ascenderunt satrapæ Philistinorum ad Israel. Quod cùm audissent filij Israel, timuerunt à facie Philisti-
8 norum. * Dixeruntque ad Samuelem: Ne cesses pro nobis clamare ad Dominum Deum nostrũ, vt saluet nos de manu Phi-
9 listinorum. * Tulit autem Samuel agnum lactantem vnum, & obtulit illum
C holocaustum integrum Domino. Et clamauit Samuel ad Dominum pro Israel, &
10 exaudiuit eum Dominus. * Factum est autem cùm Samuel offerret holocaustum Domino, Philistiim iniere prœlium contra Israel. Intonuit autẽ Dominus fragore magno in die illa super Philistiim, & exterruit eos, & cæsi sunt à filiis Israel.
11 * Egressiq; filij Israel de Masphat, ꝑsecuti sunt Philistęos, & ꝑcusserunt eos vsq; ad
12 locũ q erat subter Bethchar. * Tulit autem Samuel lapidẽ vnũ, & posuit eũ inter Masphat & inter Sen. & vocauit nomẽ loci illius, Lapis adiutorij. dixitq;: Hucusq; au-
13 xiliatus est nobis Dominus. * Et humiliati sunt Philistiim, nec apposuerunt vltrà vt
D venirent in terminos Israel. Facta est itaque manus Domini super Philistęos cunctis diebus Samuelis.

תרגום יונתן

3 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר אִם בְּכָל לִבְּכוֹן אַתּוּן תָּיְבִין לְפֻלְחָנָא דַיְיָ אַעְדּוֹ יַת טַעֲוָת עַמְמַיָּא מִבֵּינֵיכוֹן וְעַשְׁתְּרָתָא וְאַתְקִינוּ לִבְּכוֹן בְּפֻלְחָנָא דַיְיָ וּפְלַחוּ קֳדָמוֹהִי בִּלְחוֹדוֹהִי וִישֵׁיזִיב יַתְכוֹן מִידָא דִפְלִשְׁתָּאֵי׃ 4 וְאַעְדִּיו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת בַּעֲלַיָּא וְיַת עַשְׁתְּרָתָא וּפְלַחוּ קֳדָם יְיָ בִּלְחוֹדוֹהִי׃ 5 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל כְּנִישׁוּ יַת כָּל יִשְׂרָאֵל לְמִצְפְּיָא וַאֲצַלֵּי עֲלֵיכוֹן קֳדָם יְיָ׃
6 וְאִתְכְּנִישׁוּ לְמִצְפְּיָא וּמְלִיאוּ מַיָּא וְשַׁפְּכוּ לִבְּהוֹן בִּתְיוּבְתָּא קֳדָם יְיָ וְצָמוּ בְּיוֹמָא הַהוּא וַאֲמַרוּ תַּמָּן חַבְנָא קֳדָם יְיָ וְדָן שְׁמוּאֵל יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְפְּיָא׃ 7 וּשְׁמַעוּ פְּלִישְׁתָּאֵי אֲרֵי אִתְכְּנִישׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִצְפְּיָא וּסְלִיקוּ טוּרְנֵי פְּלִשְׁתָּאֵי עַל יִשְׂרָאֵל וּשְׁמַעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּדְחִילוּ מִן קֳדָם פְּלִשְׁתָּאֵי׃ 8 וַאֲמַרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִשְׁמוּאֵל לָא תִשְׁתּוֹק מִינָּנָא מִלְּצַלָּאָה קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא וְיִפְרְקִינָּנָא מִידָא דִפְלִישְׁתָּאֵי׃
9 וּנְסֵיב שְׁמוּאֵל אִימְּרָא דְחֶלְבָא חַד וְאַסְקֵיהּ עַלְתָא גְמִיר קֳדָם יְיָ וְצַלִּי שְׁמוּאֵל קֳדָם יְיָ עַל יִשְׂרָאֵל וְקַבִּיל צְלוֹתֵיהּ יְיָ׃
10 וַהֲוָה שְׁמוּאֵל מַסִּיק עַלְתָא וּפְלִישְׁתָּאֵי אִתְקְרַבוּ לְאַגָּחָא קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל וְאַכְלִי יְיָ בְּקַל רַב בְּיוֹמָא הַהוּא עַל פְּלִשְׁתָּאֵי וְשַׁגִּישִׁינוּן וְאִיתְּבַרוּ קֳדָם יִשְׂרָאֵל׃
11 וּנְפַקוּ אֱינָשׁ יִשְׂרָאֵל מִן מַצְפְּיָא וּרְדַפוּ יַת פְּלִשְׁתָּאֵי וּמְחוֹנוּן עַד מִלְּרַע לְבֵית שָׁרוֹן׃ 12 וּנְסֵיב שְׁמוּאֵל אַבְנָא חֲדָא וְשַׁוִּי בֵּין מִצְפְּיָא וּבֵין שִׁינָא וּקְרָא יַת שְׁמָהּ אֶבֶן סַעֲדָא וַאֲמַר עַד הָכָא סַעֲדָנָא יְיָ׃ 13 וְאִיתְּבַרוּ פְּלִשְׁתָּאֵי וְלָא אוֹסִיפוּ עוֹד לְמֵיעַל בִּתְחוּם אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וַהֲוָה מַחֲתָא דַיְיָ בִּפְלִישְׁתָּאֵי כָּל יוֹמֵי שְׁמוּאֵל׃

3 Et dixit Samuel ad vniuersam domum Israel dicēs: Si in toto corde vestro vos reuersi estis ad Dominum, auferte deos alienos de medio vestri & lucos; & præparate corda vestra ad Dominum, & seruite ei soli, & eruet vos de manu Philistiim.

4 Et abstulerunt filij Israel Baalim & lucos Astaroth, & seruierunt Domino soli.

5 Et dixit Samuel: Congregate vniuersum Israel in Masepha, & orabo ad Dominum pro vobis. 6 Et conuenit populus in Masepha, & hauserunt aquam, & effundunt in conspectu Domini super terram. & ieiunauerunt in die illa & dixerunt: Peccauimus Domino. et iudicauit Samuel filios Israel in Masepha.

7 Et audierunt Philistiim, quòd congregati erant filij Israel in Masepha omnes. & ascenderunt satrapæ Philistinorum ad Israel. et audierunt filij Israel, & timuerunt à facie Philistinorum.

8 Et dixerunt filij Israel ad Samuel: Ne cesses à nobis clamare ad dominum Deum tuũ, & saluabit nos de manu Philistinorum.

9 Et tulit Samuel agnum lactantem vnum, & obtulit eum holocaustum Domino cum vniuerso populo. & clamauit Samuel ad Dominum pro Israel, & exaudiuit eum Dominus.

10 Et erat Samuel offerens holocaustum. & Philistiim inierunt bellum contra Israel. et intonuit Dominus in fragore magno in die illa super Philistiim, & confusi sunt & ceciderunt in conspectu Israel.

11 Et egressi sunt viri Israel ex Masepha, & persecuti sunt Philisthæos, & percusserunt eos vsque ad infra Bethchor.

12 Et tulit Samuel lapidem vnum, & statuit eum inter Masepha & inter antiquam, et vocauit nomen eius Abennezer, quod significat Lapis adiutorij. & dixit: Huc vsque auxiliatus est nobis Dominus.

13 Et humiliauit Dominus Philistiim, et non apposuerunt vltra vt venirent in terminum Israel. & facta est manus Domini super Philistæos cunctis diebus Samuel.

3 καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς πάντα οἶκον ἰσραὴλ λέγων, εἰ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑμῶν ὑμεῖς ἐπιστρέψατε πρὸς κύριον, ἀφελέλεσθε τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους ἐκ μέσου ὑμῶν καὶ τὰ ἄλση, καὶ ἑτοιμάσατε τὰς καρδίας ὑμῶν πρὸς κύριον καὶ δουλεύσατε αὐτῷ μόνῳ, καὶ ἐξελεῖται ὑμᾶς ἐκ
4 χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων. καὶ ἐξῆραν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τὰ βααλὶμ καὶ τὰ ἄλση ἀσαρώθ, καὶ ἐδούλευσαν τῷ κυ-
5 ρίῳ μόνῳ. καὶ εἶπε Σαμουήλ, συναθροίσατε πάντα ἰσραὴλ εἰς μασηφά, καὶ προσεύξομαι πρὸς κύριον ὑπὲρ
6 ὑμῶν. καὶ συνήχθη ὁ λαὸς εἰς μασηφὰ καὶ ὑδρεύοντο ὕδωρ, καὶ ἐκχέουσιν ἐνώπιον κυρίου ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ ἐνήστευσεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ καὶ εἶπον, ἡμάρτομεν τῷ κυ-
ρίῳ. καὶ ἐδίκασε Σαμουὴλ τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ εἰς μασηφά.
7 καὶ ἤκουσαν οἱ ἀλλόφυλοι ὅτι συνήχθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ εἰς μασηφά· καὶ ἀνέβησαν οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων ἐπὶ ἰσραήλ. καὶ ἤκουσαν οἱ υἱοὶ ἰσ-
ραήλ, καὶ ἐφοβήθησαν ἀπὸ προσώπου τῶν ἀλλοφύλων.
8 καὶ εἶπον οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ πρὸς Σαμουήλ, μὴ σιωπήσῃς ἀφ' ἡμῶν τοῦ βοᾶν πρὸς κύριον τὸν θεόν σου, καὶ
σώσει ἡμᾶς ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων.
9 καὶ ἔλαβε Σαμουὴλ ἀρνα γαλαθινὸν ἕν, καὶ ἀνήνεγκεν αὐτὸν ὁλοκαύτωσιν τῷ κυρίῳ σὺν παντὶ τῷ λαῷ. καὶ ἐβόησε Σαμουὴλ πρὸς κύριον ὑπὲρ τοῦ ἰσραήλ, καὶ
ἐπήκουσεν αὐτοῦ ὁ κύριος.
10 καὶ ἐν Σαμουὴλ ἀναφέρων τὴν ὁλοκαύτωσιν. καὶ οἱ ἀλλόφυλοι προσῆγον εἰς πόλεμον ἐπὶ ἰσραήλ. καὶ ἐβρόντησε κύριος ἐν φωνῇ μεγάλῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐπὶ
τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ συνεχύθησαν καὶ ἔπεσαν ἐνώπιον
11 ἰσραήλ. καὶ ἐξῆλθον ἄνδρες ἰσραὴλ ἐκ μασηφὰ καὶ κατεδίωξαν τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς ἕως
12 ὑποκάτω βαιθχόρ. καὶ ἔλαβε Σαμουὴλ λίθον ἕνα, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἀναμέσον μασηφὰ καὶ ἀνα-
μέσον τῆς παλαιᾶς. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἀβενέζερ, ὃ σημαίνει λίθος τοῦ βοηθοῦ. καὶ εἶπεν, ἕως ὧδε ἐβοήθησεν ἡμῖν ὁ κύριος.
13 καὶ ἐταπείνωσε κύριος τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ οὐ προσέθεντο ἔτι τοῦ ἐπελθεῖν εἰς ὅριον ἰσραήλ. καὶ ἐγένετο χεὶρ κυρίου ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους πάσας τὰς ἡμέρας τοῦ Σαμουήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Et dixit Samuel ad omnem domum Israel dicendo: Si in omni corde vestro vos redeuntes ad cultum Domini, transire facite errorem gentium de-inter vos & Gastaratha, & firmate cor vestrum in cultu Domini, & seruite ante eum in solitudine sua; & liberabit vos de manu Pelisthæorum. 4 Et transire fecerunt filij Israel BAGHALAIA & GHASTHARATHA, & seruierunt ante Dominum in solitudine sua. 5 Et dixit Semuel: Congregate omnem Israel ad Miszpeia, & orabo super vos ante Dominum.

6 Et congregati sunt ad Miszpeia, & impleuerunt aquas, & effuderunt cor suum in pœnitentia ante Dominum, & ieiunauerunt in die illo, & dixerunt ibi: Peccauimus ante Dominum. & iudicauit Semuel filios Israel in Miszpeia. 7 Et audierunt Pelisthæi quòd congregati sunt filij Israel in Miszpeia, & ascenderunt tyranni Pelisthæorum super Israel: & audierunt filij Israel, & timuerunt ab-ante Pelisthæos. 8 Et dixerunt filij Israel ad Semuel: Ne taceas à nobis ab orando ante dominum Deum nostrum, & eripiat nos de manu Pelisthæorum. 9 Et accepit Samuel agnum lactis vnum, & ascendere fecit holocaustum consumptum ante Dominum: & orauit Semuel ante Dominum super Israel; & accepit orationem eius Dominus.

10 Et fuit Semuel ascendere faciens holocaustum, & Pelisthæi appropinquarunt ad ineundum bellum in Israel: & sonuit Dominus in voce magna in die illo super Pelisthæos; & conturbauit eos, & fracti sunt ante Israel.

11 Et prodierunt homines Israel ex Miszpeia, & insecuti sunt Pelisthæos, & percusserunt eos vsque subtus Beth-Saron.

12 Et accepit Semuel lapidem vnum, & posuit inter Mispeia & inter Sina: & vocauit nomen eius, Lapidem auxilij: & dixit: Huc vsque auxiliatus est nobis Dominus. 13 Et fracti sunt Pelisthæi, & non addiderunt amplius vt intrarent in terminum terræ Israel: & fuit percussio Domini in Pelisthæos omnibus diebus Semuel.

14 * וַתָּשֹׁבְנָה הֶעָרִים אֲשֶׁר לָקְחוּ־פְלִשְׁתִּים מֵאֵת
יִשְׂרָאֵל לְיִשְׂרָאֵל מֵעֶקְרוֹן וְעַד־גַּת וְאֶת־גְּבוּלָן
הִצִּיל יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים וַיְהִי שָׁלוֹם בֵּין יִשְׂרָאֵל
15 וּבֵין הָאֱמֹרִי׃ * וַיִּשְׁפֹּט שְׁמוּאֵל אֶת־יִשְׂרָאֵל כֹּל
16 יְמֵי חַיָּיו׃ * וְהָלַךְ מִדֵּי שָׁנָה בְשָׁנָה וְסָבַב בֵּית־
אֵל וְהַגִּלְגָּל וְהַמִּצְפָּה וְשָׁפַט אֶת־יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־
17 הַמְּקוֹמוֹת הָאֵלֶּה׃ * וּתְשֻׁבָתוֹ הָרָמָתָה כִּי־שָׁם
בֵּיתוֹ וְשָׁם שָׁפַט אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶן־שָׁם מִזְבֵּחַ לַיהוָה׃

ח

1 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר זָקֵן שְׁמוּאֵל וַיָּשֶׂם אֶת־בָּנָיו
2 שֹׁפְטִים לְיִשְׂרָאֵל׃ * וַיְהִי שֶׁם־בְּנוֹ הַבְּכוֹר יוֹאֵל
וְשֵׁם מִשְׁנֵהוּ אֲבִיָּה שֹׁפְטִים בִּבְאֵר שָׁבַע׃
3 * וְלֹא־הָלְכוּ בָנָיו בִּדְרָכָו וַיִּטּוּ אַחֲרֵי הַבָּצַע
וַיִּקְחוּ־שֹׁחַד וַיַּטּוּ מִשְׁפָּט׃
4 * וַיִּתְקַבְּצוּ כֹּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ אֶל־שְׁמוּאֵל
5 הָרָמָתָה׃ * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה אַתָּה זָקַנְתָּ וּבָנֶיךָ
לֹא הָלְכוּ בִּדְרָכֶיךָ עַתָּה שִׂימָה־לָּנוּ מֶלֶךְ לְשָׁפְטֵנוּ
כְּכָל־הַגּוֹיִם׃
6 * וַיֵּרַע הַדָּבָר בְּעֵינֵי שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר אָמְרוּ תְּנָה־
לָנוּ מֶלֶךְ לְשָׁפְטֵנוּ וַיִּתְפַּלֵּל שְׁמוּאֵל אֶל־יְהוָה׃
7 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל שְׁמַע בְּקוֹל הָעָם לְכֹל
אֲשֶׁר־יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ כִּי לֹא אֹתְךָ מָאָסוּ כִּי־אֹתִי מָאֲסוּ
מִמְּלֹךְ עֲלֵיהֶם׃
8 * כְּכָל־הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר־עָשׂוּ מִיּוֹם הַעֲלֹתִי אוֹתָם
מִמִּצְרַיִם וְעַד־הַיּוֹם הַזֶּה וַיַּעַזְבֻנִי וַיַּעַבְדוּ אֱלֹהִים
אֲחֵרִים כֵּן הֵמָּה עֹשִׂים גַּם־לָךְ׃
9 * וְעַתָּה שְׁמַע בְּקוֹלָם אַךְ כִּי־הָעֵד תָּעִיד בָּהֶם
וְהִגַּדְתָּ לָהֶם מִשְׁפַּט הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יִמְלֹךְ עֲלֵיהֶם׃
10 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֵת כָּל־דִּבְרֵי יְהוָה אֶל־הָעָם
הַשֹּׁאֲלִים מֵאִתּוֹ מֶלֶךְ׃

14 * Et redditæ sunt vrbes quas tulerant
Philistiim ab Israel, Israeli, ab Accharon
vsque Geth & terminos suos. liberauitq́;
Israel de manu Philistinorum; eratq́; pax
15 inter Israel & Amorræum. * Iudicabat
quoque Samuel Israel cunctis diebus vi-
16 tæ suæ. * Et ibat per singulos annos cir-
cuiens Bethel & Galgala, & Masphat; &
iudicabat Israelem in supradictis locis.
17 * Reuertebaturq́ue in Ramatha: ibi e-
nim erat domus eius: & ibi iudicabat Is-
raelem: ædificauit etiam ibi altare Do-
mino.

CAP. VIII.

1 FActum est autẽ cùm senuisset Samuel,
A posuit filios suos Iudices in Israel.
2 * Fuitq́ue nomen filij eius primogeniti
Iohel, & nomen secundi Abia iudicum in
3 Bersabee. * Et nõ ambulauerunt filij illius
in viis eius, sed declinauerunt post auari-
tiam, acceperuntq́ue munera, & peruerte-
4 runt iudicium. * Congregati ergo vniuersi
maiores natu Israel, venerunt ad Samue-
5 lem in Ramatha: * Dixeruntq́ue ei: Ecce
tu senuisti, & filij tui nõ ambulant in viis
tuis. cõstitue nobis regem vt iudicet nos,
6 sicut & vniuersæ habent nationes. * Dis- Osc.13.c Act.13.c
B plicuitque sermo in oculis Samuelis, eo ꝙ
dixissent, Da nobis regem vt iudicet nos.
7 & orauit Samuel ad Dominum. * Dixit au
tem Dominus ad Samuelem: Audi vocẽ
populi in omnibus quæ loquuntur tibi.
Non enim te abiecerunt, sed me, ne reg-
8 nem super eos. * Iuxta omnia opera
sua quæ fecerunt à die qua eduxi eos de
Ægypto vsque ad diem hanc, sicut dere-
liquerunt me, & seruierunt diis alienis, sic
faciunt etiam tibi.
9 * Nunc ergo vocem eorum audi: ve-
runtamen contestare eos, & prędic eis ius
regis qui regnaturus est super eos.
10 * Dixit itaque Samuel omnia verba
Domini ad populum qui petierat à se re-
gem.

תרגום יונתן

14 וְתָבָא קִירְוַיָּא דִנְסִיבוּ פְלִשְׁתָּאֵי מִן יִשְׂרָאֵל לְיִשְׂרָאֵל מֵעֶקְרוֹן וְעַד גַּת וְיַת תְּחוּמֵיהוֹן שֵׁיזִיב יִשְׂרָאֵל מִידָא דִפְלִשְׁתָּאֵי וַהֲוָה שְׁלָמָא בֵּין
יִשְׂרָאֵל וּבֵין אֱמוֹרָאָה׃ 15 וְדָן שְׁמוּאֵל יַת יִשְׂרָאֵל כֹּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי׃ 16 וַאֲזַל בִּזְמַן שְׁנָה בִּשְׁנָה וּמִסְתְּחַר לְבֵיתְאֵל וּלְגִלְגְּלָא וּלְמִצְפְּיָא
וְדָאִין יַת יִשְׂרָאֵל יַת כָּל אַתְרַיָּא הָאִילֵּין׃ 17 וּבְמִתְבֵּיהּ לְרָמָתָא אֲרֵי תַמָּן בֵּיתֵיהּ וְתַמָּן דָּן יַת יִשְׂרָאֵל וּבְנָא תַמָּן מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ׃

ח

1 וַהֲוָה כַּד סִיב שְׁמוּאֵל וּמַנִּי יַת בְּנוֹהִי דַּיָּינִין לְיִשְׂרָאֵל׃ 2 וַהֲוָה שׁוּם בְּרֵיהּ בּוּכְרָה יוֹאֵל
וְשׁוּם תִּנְיָנֵיהּ אֲבִיָּה דַּיָּינִין בִּבְאֵרָא דְשָׁבַע׃ 3 וְלָא הַלִּיכוּ בְּנוֹהִי בְּאָרְחָתֵיהּ וְאִתְפְּנִיאוּ בָּתַר מָמוֹן דִּשְׁקַר וְקַבִּילוּ שׁוֹחֲדָא וּצְלוֹ דִּינָא׃
4 וְאִיתְכְּנִישׁוּ כָּל סָבֵי יִשְׂרָאֵל וַאֲתוֹ לְוַת שְׁמוּאֵל לְרָמָתָא׃ 5 וַאֲמַרוּ לֵיהּ הָא אַתְּ סִיבְתָּא וּבְנָךְ לָא הַלִּיכוּ בְּאָרְחָתָךְ כְּעַן מַנֵּי לָנָא
מַלְכָּא לְמִידֵינָנָא כְּכָל עַמְמַיָּא׃ 6 וּבְאֵשׁ פִּתְגָמָא בְּעֵינֵי שְׁמוּאֵל כַּד אֲמַרוּ מַנֵּי לָנָא מַלְכָּא לְמִידֵינָנָא וְצַלִּי שְׁמוּאֵל קֳדָם יְיָ׃
7 וַאֲמַר יְיָ לִשְׁמוּאֵל קַבֵּל לְמֵימַר עַמָּא לְכָל דְּיֵימְרוּן לָךְ אֲרֵי לָא יָתָךְ רָחִיקוּ אֲרֵי בְּפֻלְחָנִי קָצוּ מִלְּמֶהֱוֵי מַלְכָּא עֲלֵיהוֹן׃
8 כְּכָל עוֹבָדַיָּא דַּעֲבַדוּ מִיּוֹמָא דְאַסֵּיקֵית יַתְהוֹן מִמִּצְרַיִם וְעַד יוֹמָא הָדֵן וּשְׁבַקוּ פֻּלְחַנִי וּפְלַחוּ לְטַעֲוַת עַמְמַיָּא כֵּן אִנּוּן עָבְדִין אַף לָךְ׃
9 וּכְעַן קַבֵּיל לְמֵימְרֵיהוֹן בְּרַם אֲרֵי אַסְהֲדָא תַּסְהִיד בְּהוֹן וּתְחַוֵּי לְהוֹן נִמְסָא דְמַלְכָּא דְיִמְלֻךְ עֲלֵיהוֹן׃
10 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל יַת כָּל פִּתְגָמַיָּא דַיְיָ לְעַמָּא דְשָׁאֲלִין מִינֵיהּ מַלְכָּא׃

* *Et redditæ ſunt vrbes quas tulerant Philiſtiim à filiis Iſrael, ab Acaron vſque Geth, & terminum liberauerunt Iſrael de manu Philiſtinorum. & erat pax inter Iſrael & inter Amorræum.* 14
* *Et iudicauit Samuel Iſrael cunctis diebus vitæ ſuæ.* 15
* *Et ibat per ſingulos annos, & circuibat Bethel, & Galgal, & Maſepha. & iudicabat Iſrael in omnibus locis iſtis.* 16
* *At reuerſio eius erat in Armathaim, quoniam ibi erat domus eius: & iudicabat ibi Iſrael; & ædificauit ibi altare Domino.* 17

CAP. VIII.

ET *factum eſt vt ſenuit Samuel, & conſtituit filios ſuos Iudices Iſrael.* 1
* *Et hæc nomina filiorum eius. primogenitus Joel, & nomen ſecundi Abia iudices in Berſabee.* 2
* *Et non ambulauerunt filij eius in via eius: & declinauerunt poſt vtilitatem, et acceperunt munera, & peruerterunt iudicia.* 3
* *Et congregantur vniuerſi viri Iſrael, et veniunt ad Samuel in Ramathaim.* 4
* *Et dicunt ei: Ecce tu ſenuiſti, & filij tui non ambulant in via tua. & nunc conſtitue ſuper nos regem, vt iudicet nos ſicut vniuerſæ gentes.* 5
* *Et fuit prauus ſermo in oculis Samuel, vt dixerunt: Da nobis regem vt iudicet nos. & orauit Samuel ad Dominum.* 6
* *Et dixit Dominus ad Samuel: Audi vocem populi, ſecundum omnia quæ loquantur ad te: quoniam non te contempſerunt, ſed me contempſerunt, ne regnem ſuper eos,* 7
* *Secundum omnia opera ſua quæ fecerunt mihi à qua die eduxi eos de Aegypto, & vſque in diem hanc: & dereliquerunt me & ſeruierunt diis alienis, ſic ipſi faciunt & tibi.* 8
* *Et nunc audi vocem eorum: veruntamen teſtificans teſtificaris eis, & nunciabis eis ius regis qui regnabit ſuper eos.* 9
* *Et dixit Samuel omnia verba Domini ad vniuerſum populum petentes ab eo regem.* 10

14 * καὶ ἀπεδόθησαν αἱ πόλεις ἃς ἔλαβον ⓐ ἀλλόφυλοι παρὰ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, ἀπὸ ἀκαρὼν ἕως γέθ· καὶ τὸ ὅριον ἀφεῖλον τὸ ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων. καὶ ἦν εἰρήνη ἀναμέσον ἰσραὴλ καὶ ἀναμέσον τοῦ ἀμορραίου.

15 * καὶ ἔκρινε σαμουὴλ τὸν ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας 16 τῆς ζωῆς αὐτοῦ. * καὶ ἐπορεύετο κατ' ἐνιαυτὸν καὶ ἐκύκλου βαιθὴλ καὶ τὴν γαλγὰλ καὶ τὴν μασηφᾶ. καὶ ἐδίκαζε τὸν ἰσραὴλ ἐν πᾶσι τοῖς τόποις τούτοις.

17 * ἡ δὲ ὅρμησις αὐτοῦ ἦν ἐν ἀρμαθαΐμ, ὅτι ἐκεῖ ἦν ὁ οἶκος αὐτοῦ, καὶ ἐδίκαζεν ἐκεῖ τὸν ἰσραὴλ, καὶ ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ.

η'.

1 * Καὶ ἐγένετο ὡς ἐγήρασε σαμουὴλ, καὶ κατέστησε τοὺς 2 υἱοὺς αὐτοῦ δικαστὰς τῷ ἰσραήλ. * καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν αὐτοῦ· ὁ πρωτότοκος ἰωὴλ, καὶ ὄνομα τοῦ δευτέρου ἀβιὰ, δικασταὶ ἐν βηρσαβεαί.

3 * καὶ οὐκ ἐπορεύθησαν ⓐ υἱοὶ αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ αὐτοῦ. καὶ ἐξέκλιναν ὀπίσω τῆς σωτελείας, καὶ ἐλάμβανον δῶρα, καὶ ἐξέκλινον δικαιώματα.

4 * καὶ συναθροίζονται πάντες ἄνδρες ἰσραὴλ, καὶ παραγίνονται πρὸς σαμουὴλ εἰς ἀρμαθαΐμ.

5 * καὶ λέγουσιν αὐτῷ, ἰδοὺ σὺ γεγήρακας, καὶ ⓐ υἱοί σου οὐ πορεύονται ἐν τῇ ὁδῷ σου. καὶ νῦν κατάστησον ἐφ' ἡμᾶς βασιλέα δικάζειν ἡμᾶς καθὼς πάντα τὰ ἔθνη.

6 * καὶ ἦν πονηρὸν τὸ ῥῆμα ἐν ὀφθαλμοῖς σαμουήλ, ὡς εἶπον, δὸς ἡμῖν βασιλέα τοῦ δικάζειν ἡμᾶς. καὶ προσηύξατο σαμουὴλ πρὸς κύριον.

7 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς σαμουήλ, ἄκουε τῆς φωνῆς τοῦ λαοῦ, κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσωσι πρός σε, διότι οὐ σὲ ἐξουδενώκασιν, ἀλλ' ἢ ἐμὲ ἐξουθενήκασιν τοῦ μὴ βασιλεύειν 8 ἐπ' αὐτῶν. * κατὰ πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν ἃ ἐποίησάν μοι ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξήγαγον αὐτοὺς ἐξ αἰγύπτου καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ ἐγκατέλιπόν με, καὶ ἐδούλευσαν θεοῖς ἑτέροις, οὕτως αὐτοὶ ποιοῦσι καὶ σοί.

9 * καὶ νῦν ἄκουε τῆς φωνῆς αὐτῶν, πλὴν ὅτι διαμαρτυρόμενος διαμαρτύρῃ αὐτοῖς, καὶ ἀπαγγελεῖς αὐτοῖς τὸ δικαίωμα τοῦ βασιλέως ὃς βασιλεύσει ἐπ' αὐτοῖς.

10 * καὶ εἶπε σαμουὴλ πάντας τοὺς λόγους κυρίου πρὸς πάντα τὸν λαὸν τοὺς αἰτοῦντας παρ' αὐτοῦ βασιλέα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et redierunt vrbes quas ceperunt Peliſthęi ab Iſrael ad Iſrael ab Ghekron & vſque Gath, & terminos earum eripuit Iſrael de manu Peliſthæorum: & fuit pax inter Iſrael & inter Emoræum. 15 Et iudicauit Semuel Iſrael omnibus diebus vitæ ſuæ.
16 Et ambulauit in tempore anno in anno, & reuerſus eſt ad Bethel, & ad Gilghela, & ad Miſzpeia: & iudicauit Iſrael omnia loca hæc.
17 Et cùm reuerteretur ad Ramatha, quoniam ibi domus eius; & ibi iudicauit Iſrael; & ædificauit ibi altare ante Dominum.

CAP. VIII.

ET fuit quando ſenuit Semuel, & præfecit filiós ſuos Iudices Iſraeli. 2 Et fuit nomen filij eius primogeniti Ioel, & nomen ſecundi eius Abia, iudicantes in Beera de Sabagh. 3 Et non ambulauerunt filij eius in via illius, & reſpexerunt poſt mamon fallitatis; & acceperunt munus, & declinauerunt iudicium. 4 Et congregati ſunt omnes ſenes Iſrael, & venerunt ad Semuelem ad Ramatha. 5 Et dixerunt ei: Ecce tu ſenuiſti, & filij tui non ambulauerunt in via tua: nunc præfice nobis regem ad iudicandum nos ſicut omnes gentes. 6 Et malum fuit verbum in oculis Semuelis, quando dixerunt: Præfice nobis regem ad iudicandum nos. & orauit Semuel ante Dominum. 7 Et dixit Dominus ad Semuelem: Audi dicto populi in omnibus quæ dicent tibi, quia non te elongauerunt: nam in cultu meo ſpreuerunt ne ſim rex ſuper eos.
8 Iuxta omnia facta quæ fecerunt à die quo aſcendere feci eos ex Ægypto & vſque diem hunc, & reliquerunt cultum meum, & coluerunt errorem gentium, ſic illi facientes etiam tibi. 9 Et nunc audi dictis eorum: verum tu obteſtando obteſteris in eos, & indices illis ſtatutum regis qui regnabit ſuper eos. 10 Et dixit Semuel omnia verba Domini ad populum, qui petentes ab eo regem.

11 * וַיֹּאמֶר זֹאת יִהְיֶה מִשְׁפַּט הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר יִמְלֹךְ
עֲלֵיכֶם אֶת־בְּנֵיכֶם יִקַּח וְשָׂם לוֹ בְּמֶרְכְּבֹתָו
וּבְפָרָשָׁיו וְרָצוּ לִפְנֵי מֶרְכַּבְתּוֹ׃
12 * וְלָשׂוּם לוֹ שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי חֲמִשִּׁים וְלַחֲרֹשׁ
חֲרִישׁוֹ וְלִקְצֹר קְצִירוֹ וְלַעֲשׂוֹת כְּלֵי־מִלְחַמְתּוֹ
וּכְלֵי רִכְבּוֹ׃
13 * וְאֶת־בְּנוֹתֵיכֶם יִקַּח לְרַקָּחוֹת וּלְטַבָּחוֹת וּלְאֹפוֹת׃
14 * וְאֶת־שְׂדוֹתֵיכֶם וְאֶת־כַּרְמֵיכֶם וְזֵיתֵיכֶם הַטּוֹבִים
15 יִקַּח וְנָתַן לַעֲבָדָיו׃ * וְזַרְעֵיכֶם וְכַרְמֵיכֶם יַעְשֹׂר
16 וְנָתַן לְסָרִיסָיו וְלַעֲבָדָיו׃ * וְאֶת־עַבְדֵיכֶם וְאֶת־
שִׁפְחֹתֵיכֶם וְאֶת־בַּחוּרֵיכֶם הַטּוֹבִים וְאֶת־חֲמוֹרֵיכֶם
17 יִקַּח וְעָשָׂה לִמְלַאכְתּוֹ׃ * צֹאנְכֶם יַעְשֹׂר וְאַתֶּם
18 תִּהְיוּ־לוֹ לַעֲבָדִים׃ * וְזָעַקְתֶּם בַּיּוֹם הַהוּא
מִלִּפְנֵי מַלְכְּכֶם אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם לָכֶם וְלֹא־יַעֲנֶה
יְהוָה אֶתְכֶם בַּיּוֹם הַהוּא׃
19 * וַיְמָאֲנוּ הָעָם לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל שְׁמוּאֵל וַיֹּאמְרוּ לֹא
20 כִּי אִם־מֶלֶךְ יִהְיֶה עָלֵינוּ׃ * וְהָיִינוּ גַם־
אֲנַחְנוּ כְּכָל־הַגּוֹיִם וְשָׁפְטָנוּ מַלְכֵּנוּ וְיָצָא לְפָנֵינוּ
21 וְנִלְחַם אֶת־מִלְחֲמֹתֵנוּ׃ * וַיִּשְׁמַע שְׁמוּאֵל
אֵת כָּל־דִּבְרֵי הָעָם וַיְדַבְּרֵם בְּאָזְנֵי יְהוָה׃
22 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל שְׁמַע בְּקוֹלָם
וְהִמְלַכְתָּ לָהֶם מֶלֶךְ וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־אַנְשֵׁי
יִשְׂרָאֵל לְכוּ אִישׁ לְעִירוֹ׃

ט

1 * וַיְהִי־אִישׁ מִבֶּן־יָמִין וּשְׁמוֹ קִישׁ בֶּן־אֲבִיאֵל בֶּן־
צְרוֹר בֶּן־בְּכוֹרַת בֶּן־אֲפִיחַ בֶּן־אִישׁ יְמִינִי גִּבּוֹר חָיִל׃
2 * וְלוֹ־הָיָה בֵן וּשְׁמוֹ שָׁאוּל בָּחוּר וְטוֹב וְאֵין אִישׁ
מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל טוֹב מִמֶּנּוּ מִשִּׁכְמוֹ וָמַעְלָה גָּבֹהַּ מִכָּל־
הָעָם׃

11 * Et ait: Hoc erit ius regis qui imperaturus est vobis: Filios vestros tollet, & ponet in curribus suis, facietque sibi equites
C & præcursores quadrigarum suarum:
12 * Et constituet sibi tribunos & centuriones, & aratores agrorũ suorum, & messores segetum, & fabros armorum & curruum suorum.
13 * Filias quoque vestras faciet sibi vnguentarias, & focarias, & panificas.
14 * Agros quoque vestros, & vineas, & oliueta optima tollet & dabit seruis suis.
15 * Sed & segetes vestras & vinearum redditus addecimabit, vt det eunuchis &
16 mulis suis. * Seruos etiam vestros, & ancillas, & iuuenes optimos, & asinos au-
17 feret, & ponet in opere suo. * Greges quoq; vestros addecimabit, vosq; eritis ei serui.
18 * Et clamabitis in die illa à facie regis vestri quem elegistis vobis, & non exau-
D diet vos Dominus in die illa.
19 * Noluit autem populus audire vocem Samuelis, sed dixerunt: Nequaquam. rex enim erit super nos:
20 * Et erimus nos quoque sicut omnes gentes: & iudicabit nos rex noster, & egredietur ante nos, & pugnabit bella nostra pro nobis.
21 * Et audiuit Samuel omnia verba populi, & locutus est ea in auribus Domini.
22 * Dixit autem Dominus ad Samuelem: Audi vocem eorum, & constitue super eos regem. Et ait Samuel ad viros Israel: Vadat vnusquisque in ciuitatem suam.

CAP. IX.

1 ET erat vir de Beniamin nomine Cis, 1.Par.8.
A filius Abiel, filij Seor, filij Bechor, filij Aphia, filij viri Iemini, fortis robore.
2 * Et erat ei filius vocabulo Saul, electus & bonus; & non erat vir de filiis Israel melior illo. ab humero & sursum eminebat super omnem populum.

תרגום יונתן

11 וַאֲמַר דַּיִן יְהֵא נְמָסָא דְּמַלְכָּא דְּיִמְלֹךְ עֲלֵיכוֹן יַת בְּנֵיכוֹן יְדַבַּר וְיָמֵנִי לֵיהּ בִּרְהִיכוֹהִי וּבְפָרָשׁוֹהִי וְרָדְפִין קֳדָם רְתִיכוֹהִי׃
12 וּלְמַנָּאָה לֵיהּ רַבָּנֵי אַלְפִין וְרַבָּנֵי חַמְשִׁין אִיכָּרָיָא לְמֵירַ נִירֵיהּ וּלְמֶחְצַד חַצָּדֵיהּ אוּמָנַיָּא לְמֶעְבַּד מָנֵי קְרָבֵיהּ וּמָנֵי רְתִיכוֹהִי׃
13 וְיַת בְּנָתְכוֹן יְדַבַּר לְשַׁמָּשָׁן וּלְטַבָּחָן וּלְאָפָן׃ 14 וְיַת חַקְלֵיכוֹן וַיַת כַּרְמֵיכוֹן וְזֵיתֵיכוֹן טָבַיָּא יִסַּב וְיִתֵּן לְעַבְדּוֹהִי׃
15 וְזַרְעֵיכוֹן וְכַרְמֵיכוֹן יַסַּב חַד מִן עַשְׂרָא וְיִתֵּן לְרַבְרְבָנוֹהִי וּלְעַבְדּוֹהִי׃ 16 וְיַת עַבְדֵיכוֹן וְיַת אַמְהָתְכוֹן וְיַת עָלֵימֵיכוֹן שַׁפִּירַיָּא
וְיַת חֲמָרֵיכוֹן יְדַבַּר לְמֶהֱוֵי עָבֵד עֲבִידְתֵּהּ׃ 17 עָנְכוֹן יַסַּב חַד מִן עַשְׂרָא וַאֲחוֹן תְּהוֹן לֵיהּ לְעַבְדִין׃ 18 וְתִצְוְחוּן בְּעִידָנָא
הַהִיא מִן קֳדָם מַלְכְּכוֹן דְּאִתְרְעִיתוּן לְכוֹן וְלָא יְקַבֵּיל יְיָ צְלוֹתְכוֹן בְּעִידָנָא הַהִיא׃ 19 וְסָרִיבוּ עַמָּא לְקַבָּלָא לְמֵימַר שְׁמוּאֵל וַאֲמַרוּ
לָא אֱלָהֵן מַלְכָּא יְהֵי עֲלָנָא׃ 20 וּנְהֵי אַף אֲנַחְנָא כְּכָל עַמְמַיָּא וְיִתְפְּרַע לָנָא מַלְכָּנָא וְיִפּוֹק קֳדָמָנָא וְיִגַּח יַת קְרָבָנָא׃
21 וּשְׁמַע שְׁמוּאֵל יַת כָּל פִּתְגָמֵי עַמָּא וְסַדְּרִינוּן קֳדָם יְיָ׃ 22 וַאֲמַר יְיָ לִשְׁמוּאֵל קַבֵּיל לְמֵימְרֵיהוֹן וְתַמְלִיךְ עֲלֵיהוֹן מַלְכָּא
וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְאֶנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל אֱזִילוּ גְּבַר לְקִרְתֵּיהּ׃

ט

1 וַהֲוָה גַּבְרָא מִשִּׁבְטָא דְּבֵית בִּנְיָמִן וּשְׁמֵיהּ קִישׁ בַּר אֲבִיאֵל בַּר צְרוֹר בַּר בְּכוֹרַת בַּר אֲפִיחַ בַּר גַּבְרָא מִשִּׁבְטָא דְּבֵית בִּנְיָמִן גִּבָּר חֵילָא׃
2 וְלֵיהּ הֲוָה בַּר וּשְׁמֵיהּ שָׁאוּל עֻלַּם וְשַׁפִּיר וְלֵית גַּבְרָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל דְּשַׁפִּיר מִינֵּיהּ מִכְּתִפּוֹהִי וּלְעֵילָּא רַב מִכָּל עַמָּא׃

* Et ait: Hoc erit ius regis regnantis super 11
vos: Filios vestros tollet, & ponet eos in curribus suis, & in equitibus suis, & præcursores curruum suorum.

* Et ponet eos sibi ipsi tribunos & centu- 12
riones, & arare agriculturam suam, & metere messem suam, & vindemiare vindemiam suã, & facere instrumenta sua bellica, & instrumenta curruum suorum.

* Et filias vestras accipiet in vnguentarias, 13
& focarias, & in panificas.

* Et agros vestros, et vineas vestras, et oli- 14
ueta vestra bona tollet, & dabit seruis suis.

* Et semina vestra addecimabit & vineas 15
vestras, et dabit eunuchis suis & seruis suis.

* Et seruos vestros & ancillas vestras, et 16
armenta boum vestra bona, & asinos vestros accipiet, & addecimabit ad opera sua.

* Et greges vestros addecimabit, & vos 17
eritis ei in seruos.

* Et clamabitis in die illa à facie regis ve- 18
stri quem elegistis vobis, & non exaudiet vos Dominus in diebus illis.

* Et non voluit populus audire vocem Sa- 19
muel. & dixerunt ei: Nequaquam; sed rex erit super nos.

* Et erimus & nos sicut omnes gentes. & 20
iudicabit nos rex noster; & egredietur ante nos, & pugnabit bella nostra.

* Et audiuit Samuel omnia verba populi, 21
& locutus est ea in aures Domini.

* Et dixit Dominus ad Samuel: Audi vo- 22
cem eorum, & fac regnare eis regem. & dixit Samuel ad viros Israel: Recurrite vnusquisque in ciuitatem suam.

CAP. IX.

ET erat vir de filiis Beniamin, & nomen 1
ei Cis, filius Abiel, filij Sarar, filij Bechorath, filij Aphec, filij viri Iemini, vir potens robore.

* Et huic filius, & nomen ipsi Saul, ingens 2
vir bonus; & non erat in filiis Israel bonus magis quàm ille: humero & sursum excelsus super omnem terram.

11 * καὶ εἶπεν, τοῦτο ἔσται τὸ δικαίωμα τοῦ βασιλέως τοῦ βασιλεύοντος ἐφ' ὑμᾶς· τοὺς υἱοὺς ὑμῶν λήψεται, καὶ θήσεται αὐτοὺς ἐν ἅρμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐν ἱππεῦσιν αὐτοῦ, καὶ προ-
12 τρέχοντας τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ· * καὶ θήσει αὐτοὺς ἑαυτῷ χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους, καὶ ἀροτριᾶν τὴν ἄροτρίαν αὐτοῦ καὶ θερίζειν θερισμὸν αὐτοῦ, καὶ τορεύειν τοὺς τροχοὺς τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ, καὶ ποιεῖν σκεύη αὐτοῦ πολεμικὰ καὶ σκεύη
13 ἁρμάτων αὐτοῦ. * καὶ τὰς θυγατέρας ὑμῶν λήψεται εἰς μυρεψούς, καὶ μαγειρίσας καὶ εἰς πεσσούσας.
14 * καὶ τοὺς ἀγροὺς ὑμῶν, καὶ τοὺς ἀμπελῶνας ὑμῶν, καὶ τοὺς ἐλαιῶνας ὑμῶν τοὺς ἀγαθοὺς λήψεται, καὶ δώσει τοῖς
15 δούλοις αὐτοῦ. * καὶ τὰ σπέρματα ὑμῶν ἀποδεκατώσει καὶ τοὺς ἀμπελῶνας ὑμῶν, καὶ δώσει τοῖς εὐνούχοις
16 αὐτοῦ, καὶ τοῖς δούλοις αὐτοῦ. * καὶ τοὺς δούλους ὑμῶν καὶ τὰς δούλας ὑμῶν, καὶ τὰ βουκόλια ὑμῶν τὰ ἀγαθά, καὶ τοὺς ὄνους ὑμῶν λήψεται, καὶ ἀποδεκατώσει εἰς τὰ
17 ἔργα αὐτοῦ. * καὶ τὰ ποίμνια ὑμῶν ἀποδεκατώσει, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθε αὐτῷ εἰς δούλους.
18 * καὶ βοήσετε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως ὑμῶν οὗ ἐξελέξασθε ἑαυτοῖς, καὶ οὐκ ἐπακούσεται ὑμῶν κύριος ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις.
19 * καὶ οὐκ ἠθέλησεν ὁ λαὸς ἀκοῦσαι τὴν φωνὴν Σαμουήλ· καὶ εἶπον αὐτῷ, οὐχί· ἀλλ' ἢ ὅτι βασιλεὺς ἔσται ἐφ' ἡμᾶς·
20 * καὶ ἐσόμεθα καὶ ἡμεῖς καθὼς πάντα τὰ ἔθνη· καὶ δικάσει ἡμᾶς ὁ βασιλεὺς ἡμῶν, καὶ ἐξελεύσεται ἔμπροσθεν ἡμῶν, καὶ πολεμήσει τὸν πόλεμον ἡμῶν.
21 * καὶ ἤκουσε Σαμουὴλ πάντας τοὺς λόγους τοῦ λαοῦ, καὶ ἐλάλησεν αὐτοὺς εἰς τὰ ὦτα κυρίου.
22 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς Σαμουήλ, ἄκουσον τῆς φωνῆς αὐτῶν, καὶ βασίλευσον αὐτοῖς βασιλέα. καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς ἄνδρας ἰσραήλ, ἀποστέλετε ἕκαστος εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ.

Θ'.

1 * Καὶ ἦν ἀνὴρ ἐκ τῶν υἱῶν βενιαμίν, καὶ ὄνομα αὐτῷ κίς, υἱὸς ἀβιήλ, υἱοῦ σαρέφ, υἱοῦ βεχωρέθ, υἱοῦ ἀφὲκ υἱοῦ
2 ἀνδρὸς ἰεμιναίου, δυνὴς δυνατὸς ἰσχύι. * καὶ τοῦτο υἱός, καὶ ὄνομα αὐτῷ σαούλ, δυμεγέθης δυνὴς ἀγαθός, καὶ οὐκ ἦν ἐν υἱοῖς ἰσραὴλ ἀγαθὸς ὑπὲρ αὐτόν, ὑπερωμίσθω καὶ ἐπαύω ὑψηλὸς ὑπὲρ πᾶσαν τὴν γῆν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et dixit: Hoc erit statutum regis qui regnabit super vos: Filios accipiet, & constituet eos sibi in curribus suis, & in equitibus suis, & sequentes ante currus suos: 12 Et ad præficiendum sibi magistros millium, & magistros quinquagenorum: agricolas ad arandum arationes suas, & ad metendum messes suas; & opifices ad faciendum vasa belli sui, & vasa curruum suorum.
13 Et filias vestras accipiet ad ministras, ad coquas & ad pistrices. 14 Et agros vestros, & vineas vestras, & oliuas vestras bonas accipiet, & dabit seruis suis. 15 Et semina vestra & vineas vestras accipiet in decimas & dabit principibus suis & seruis suis. 16 Et seruos vestros & ancillas vestras, & pueros vestros pulchros, & asinos vestros accipiet, vt sint facientes opus eius. 17 Oues vestras accipiet vnam ex decem, & vos eritis illi in seruos.
18 Et clamabitis in tempore illo ab-ante regẽ vestrũ quem voluistis vobis, & non accipiet Dominus orationem vestram in tẽpore illo.
19 Et renuerunt populus audire dicto Semuelis, & dixerunt: Non: sed rex erit super nos.
20 Et erimus etiam nos vt omnes gentes: & vindicabit nos rex noster, & egredietur in capite nostro, & inibit bella nostra.
21 Et audiuit Semuel omnia verba populi, & ordinauit ea ante Dominum. 22 Et dixit Dominus ad Semuel: Audi dictis eorum, & regnare fac super eos regem. & dixit Semuel viris Israel: Ite vir ad vrbem suam.

CAP. IX.

ET fuit vir de tribu domus Biniamin, & nomen eius Kis filius Abiel, filij Szeror, filij Bechorath, filij Aphiahh, filij viri ex tribu domus Biniamin, vir virtutis. 2 Et illi fuit filius, & nomen eius Saul, iuuenis pulcher; & non erat vir de filiis Biniamin qui pulcher ab eo: ab humeris suis & suprà magnus ab omni populo.

3 וַתֹּאבַדְנָה הָאֲתֹנוֹת לְקִישׁ אֲבִי שָׁאוּל וַיֹּאמֶר
קִישׁ אֶל־שָׁאוּל בְּנוֹ קַח־נָא אִתְּךָ אֶת־אַחַד
מֵהַנְּעָרִים וְקוּם לֵךְ בַּקֵּשׁ אֶת־הָאֲתֹנוֹת׃
4 וַיַּעֲבֹר בְּהַר־אֶפְרַיִם וַיַּעֲבֹר בְּאֶרֶץ־שָׁלִשָׁה וְלֹא
מָצָאוּ וַיַּעַבְרוּ בְאֶרֶץ־שַׁעֲלִים וָאַיִן וַיַּעֲבֹר בְּאֶרֶץ־
5 יְמִינִי וְלֹא מָצָאוּ׃ * הֵמָּה בָּאוּ בְאֶרֶץ צוּף וְשָׁאוּל
אָמַר לְנַעֲרוֹ אֲשֶׁר־עִמּוֹ לְכָה וְנָשׁוּבָה פֶּן־יֶחְדַּל אָבִי
6 מִן־הָאֲתֹנוֹת וְדְאַג לָנוּ׃ * וַיֹּאמֶר לוֹ הִנֵּה־נָא
אִישׁ־אֱלֹהִים בָּעִיר הַזֹּאת וְהָאִישׁ נִכְבָּד כֹּל אֲשֶׁר־
יְדַבֵּר בֹּא יָבֹא עַתָּה נֵלְכָה שָׁם אוּלַי יַגִּיד לָנוּ אֶת־
דַּרְכֵּנוּ אֲשֶׁר־הָלַכְנוּ עָלֶיהָ׃
7 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לְנַעֲרוֹ וְהִנֵּה נֵלֵךְ וּמַה־נָּבִיא
לָאִישׁ כִּי הַלֶּחֶם אָזַל מִכֵּלֵינוּ וּתְשׁוּרָה אֵין־לְהָבִיא
8 לְאִישׁ הָאֱלֹהִים מַה אִתָּנוּ׃ * וַיֹּסֶף הַנַּעַר לַעֲנוֹת
אֶת־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר הִנֵּה נִמְצָא בְיָדִי רֶבַע שֶׁקֶל כָּסֶף
וְנָתַתִּי לְאִישׁ הָאֱלֹהִים וְהִגֵּיד לָנוּ אֶת־דַּרְכֵּנוּ׃
9 * לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל כֹּה־אָמַר הָאִישׁ בְּלֶכְתּוֹ לִדְרוֹשׁ
אֱלֹהִים לְכוּ וְנֵלְכָה עַד־הָרֹאֶה כִּי לַנָּבִיא הַיּוֹם
יִקָּרֵא לְפָנִים הָרֹאֶה׃
10 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לְנַעֲרוֹ טוֹב דְּבָרְךָ לְכָה־נֵלֵכָה
וַיֵּלְכוּ אֶל־הָעִיר אֲשֶׁר־שָׁם אִישׁ הָאֱלֹהִים׃
11 * הֵמָּה עֹלִים בְּמַעֲלֵה הָעִיר וְהֵמָּה מָצְאוּ נְעָרוֹת
יֹצְאוֹת לִשְׁאֹב מַיִם וַיֹּאמְרוּ לָהֶן הֲיֵשׁ בָּזֶה הָרֹאֶה׃
12 * וַתַּעֲנֶינָה אוֹתָם וַתֹּאמַרְנָה יֵשׁ הִנֵּה לְפָנֶיךָ מַהֵר
עַתָּה כִּי הַיּוֹם בָּא לָעִיר כִּי זֶבַח הַיּוֹם לָעָם בַּבָּמָה׃
13 * כְּבֹאֲכֶם הָעִיר כֵּן תִּמְצְאוּן אֹתוֹ בְטֶרֶם
יַעֲלֶה הַבָּמָתָה לֶאֱכֹל כִּי לֹא־יֹאכַל הָעָם
עַד־בֹּאוֹ כִּי־הוּא יְבָרֵךְ הַזֶּבַח אַחֲרֵי־כֵן יֹאכְלוּ
הַקְּרוּאִים וְעַתָּה עֲלוּ כִּי־אֹתוֹ כְּהַיּוֹם תִּמְצְאוּן
אֹתוֹ׃

3 *Perierant autem asinæ Cis patris Saul. & dixit Cis ad Saul filium suũ: Tolle tecum vnũ de pueris: & consurgẽs vade & quęre
4 asinas. *Qui cùm transissent per montem Ephraim & p terrã Salisa, & non inuenissent, transierunt etiã per terrã Salim, & nõ erant, sed & per terrã Iemini, & minimè
5 reppererunt. *Cùm autẽ venissent in terrã Suph, dixit Saul ad puerũ qui erat cum eo: Veni & reuertamur, ne fortè dimiserit pater meus asinas, & solicitus sit pro no-
6 bis. *Qui ait ei: Ecce vir Dei est in ciuitate hac, vir nobilis, omne quod loquitur sine ambiguitate venit. nũc ergo eamus illuc, si fortè indicet nobis de via nostra ꝑpter
7 quam venimus. *Dixitq; Saul ad puerum suum: Ecce ibimus. quid feremus ad virũ Dei? panis deficit in sistartiis nostris, & sportulá non habemus vt demus homini
8 Dei, nec quicquam aliud. *Rursum puer respondit Sauli, & ait: Ecce inuenta est in manu mea quarta pars stateris argẽti; demus homini Dei, vt indicet nobis viã nostram. *Olim in Israel sic loquebatur vnusquisque vadens consulere Deum. Venite
9 & eamus ad Videntem. Qui enim Propheta dicitur hodie, vocabatur olim Vi-
10 dens. *Et dixit Saul ad puerum suum: Optimus sermo tuus. veni eamus. & ierunt
11 in ciuitatem in qua erat vir Dei. *Cumque ascenderent cliuum ciuitatis, inuenerunt puellas egredientes ad hauriendam aquã, & dixerunt eis: Num hic est Videns?
12 *Quæ respondentes dixerunt illis: Hic est: ecce ante te. festina nunc. hodie enim venit in ciuitatem, quia sacrificium est ho
13 die populi in excelso. *Ingredientes vrbẽ statim inuenietis eum antequam ascẽdat excelsum ad vescendum. neque enim comessurus est populus, donec ille veniat: quia ipse benedicet hostiæ, & deinceps comedent qui vocati sunt. Nunc ergo conscendite, quia hodie reperietis eum.

2. Reg. 4 & 18. d.

תרגום יונתן

3 וַאֲבַדָא אָתָנַיָא לְקִישׁ אֲבוּהִי דְשָׁאוּל וַאֲמַר קִישׁ לְשָׁאוּל בְּרֵיהּ דְּבַר כְּעַן עִמָּךְ יַת חַד מִן עֻלֵּימַיָא וְקוּם אֱזֵיל בָּעֵי יַת אָתָנַיָא׃
4 וְעָבַר בְּטוּרָא דְאֶפְרַיִם וַעֲבַר בְּאַרַע מַדְבְּרָא וְלֵית וַעֲבַרוּ בְּאַרַע שְׁבַט בְּנְיָמִן וְלָא אַשְׁכַּחוּ׃
5 אִינוּן אֲתוֹ בְּאַרְעָא דְבָה נְבִיאַיָא וְשָׁאוּל אָמַר לְעֻלֵּימֵיהּ דְּעִמֵּיהּ אֵיתָא וְנֵיתוּב דִּילְמָא יְשַׁבּוֹק אַבָּא מִן עִסַּק אָתָנַיָא וְיֵצִיף לָנָא׃ 6 וַאֲמַר
לֵיהּ הָא כְּעַן נְבִיָּא דַיְיָ כְּקַרְתָּא הָדָא וְגַבְרָא יַקִּיר וְיָתְנֵבִי אִתְקַיֵּים כְּעַן נֵיזֵיל לְתַמָּן דִּלְמָא יְחַוֵּי לָנָא יַת אוֹרְחָנָא
דַּאֲהֵינָא עָלָה׃ 7 וַאֲמַר שָׁאוּל לְעֻלֵּימֵיהּ וְהָא נֵיזֵיל אִם מְקַבֵּיל מָמוֹן מַה נַעֲיל לְנְבִיָּא אַף אֲנַחְנָא זְדִין עַטְרוּ מִמְּנָנָא מִדְּעַם דְּכַשַּׁר לֵית
לְאַעָלָא לְנְבִיָּא דַיְיָ מָה עִמָּנָא לְמֶעְבַּד׃ 8 וְאוֹסִיף עֻלֵּימָא לְמַעֲנֵי יַת שָׁאוּל וַאֲמַר הָא אִשְׁתְּכַח בִּידִי זוּזָא חַד דְּכַסְפָּא וְאֶתֵּן לְנְבִיָּא
דַיְיָ וְיֵחֵוֵי לָנָא יַת אָרְחָנָא׃ 9 בְּקַדְמִין בְּיִשְׂרָאֵל כְּדֵין אֲמַר נְבִיָּא כְּמֵיזְלֵיהּ לְמִתְבַּע אִלֵּפֵן מִן קֳדָם יְיָ אֵיתוּ וְנִתְמְטֵי עַד חָזַיָּא אֲרֵי לְנְבִיָּא
יוֹמָא דֵין מִתְקְרֵי מְלָקְדְמִין חָזַיָּא׃ 10 וַאֲמַר שָׁאוּל לְעֻלֵּימֵיהּ חַקִּין פִּתְגָמָךְ אֵיתָא נֵיזֵיל וַאֲזַלוּ לְקַרְתָּא דְתַמָּן נְבִיָּא דַיְיָ׃
11 אִינוּן סָלְקִין בְּמַסְקָנָא דְקַרְתָּא וְאִינוּן אַשְׁכַּחוּ עֻלֵּימֵי מַיָּא וַאֲמַרוּ לְהֵן הַאִית הָכָא חָזַיָּא׃
12 וַאֲתֵיבָא יְהוֹן וַאֲמָרָא אִית כָּא הָא קֳדָמָךְ אוֹחִי כְּעַן אֲרֵי שָׁרִיר נִיכְסַת קוּדְשַׁיָּא יוֹמָא דֵין לְעַמָּא בְּבֵית
אַסְחָרוּתָא׃ 13 כְּמֵיעַלְכוֹן לְקַרְתָּא כֵּן תַּשְׁכְּחוּן יְתֵיהּ עַד לָא יִסַּק לְבֵית אַסְחָרוּתָא לְמֵיכַל אֲרֵי לָא אָכֵל עַמָּא עַד מֵיתוֹ הוּ
אֲרֵי הוּא פָּרִיס עַל מְזוֹנָא וּבָתַר כֵּן אָכְלִין זְמִינַיָּא וּכְעַן סַקוּ אֲרֵי יְתֵיהּ כְּיוֹמָא דֵין תַּשְׁכְּחוּן יְתֵיהּ׃

3 * καὶ ἀπώλοντο αἱ ὄνοι κὶς τ̃ πατρὸς Σαούλ. καὶ εἶπε κὶς πρὸς σαοὺλ τὸν υἱὸν αὐτ̃, λάβε μετ̃ σεαυτ̃ σὺ τῶν παιδαρίων, καὶ ἀνάστητε καὶ πορεύθητε καὶ ζητήσατε τὰς ὄνους.
4 * καὶ διῆλθον δι' ὄρους ἐφραΐμ, καὶ διῆλθον διὰ τῆς γῆς σαλισά, καὶ οὐχ εὗρον. καὶ διῆλθον διὰ τῆς γῆς σααλίμ, καὶ οὐκ ἦν. καὶ διῆλθον διὰ τ̃ γῆς ἰεμιναίου καὶ οὐχ εὗρον.
5 * αὐτῶν δὲ ἐλθόντων εἰς τὴν γῆν σίφ, καὶ εἶπεν σαοὺλ τῷ παιδαρίῳ αὐτ̃ τῷ μετ' αὐτ̃, δεῦρο καὶ ἀναστρέψωμεν, μὴ ἀνῇς ὁ πατήρ μου τὰς περὶ τὰς ὄνους φροντίζῃ περὶ ἡμῶν. 6 * καὶ εἶπεν αὐτῷ τὸ παιδάριον, ἰδοὺ δὴ ἀνὴρ θεοῦ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, καὶ ἄνθρωπος ἔνδοξος πᾶν ὃ ἂν λαλήσῃ παραγινόμενον παρέσται. καὶ νῦν πορευθῶμεν ἐκεῖ περὶ αὐτόν, ὅπως ἀναγγείλῃ ἡμῖν τὴν ὁδὸν 7 ἡμῶν ἐφ' ἣν πορευθῶμεν ἐπ' αὐτήν. * καὶ εἶπε σαοὺλ τῷ παιδαρίῳ τῷ μετ' αὐτ̃, καὶ ἰδοὺ πορευσόμεθα. καὶ τί ἐροῦμεν τῷ ἀνθρώπῳ τ̃ θεοῦ, ὅτι ἄρτοι ἐκλελοίπασιν ἐκ τῶν ἀγγείων ἡμῶν, καὶ πλεῖον οὐκ ἔστι μεθ' ἡμῶν τ̃ εἰσενεγκεῖν 8 τῷ ἀνθρώπῳ τ̃ θεοῦ, ἢ τοῦτο τὸ ὑπάρχον ἡμῖν; * καὶ προσέθετο τὸ παιδάριον ἀποκριθῆναι τῷ σαοὺλ. καὶ εἶπεν, ἰδοὺ εὑρηται ἐν τῇ χειρί μου τέταρτον σίκλου ἀργυρίου, καὶ δώσεις τῷ ἀνθρώπῳ τ̃ θεοῦ, καὶ ἀπαγγελεῖ ἡμῖν τὴν ὁδὸν ἡμῶν. 9 * καὶ ἔμπροσθεν ἐν ἰσραὴλ τάδε ἔλεγον ἕκαστος αὐτ̃, ἐν τῷ πορεύεσθαι ἐπερωτᾶν τὸν θεόν. δεῦτε καὶ πορευθῶμεν πρὸς τὸν βλέποντα, ὅτι τὸν προφήτην καλεῖ ὁ λαὸς ἔμπροσθεν ὁ βλέπων. 10 * καὶ εἶπε σαοὺλ πρὸς τὸ παιδάριον αὐτ̃, ἀγαθὸν τὸ ῥῆμά σου, δεῦρο καὶ πορευθῶμεν. καὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν πόλιν ὅπου ὁ ἄνθρωπος τ̃ θεοῦ ἐκεῖ. 11 * αὐτῶν δὲ ἀναβαινόντων εἰς τὴν ἀνάβασιν τ̃ πόλεως, καὶ αὐτοὶ ἐξεπορεύοντο κορασία ἐξερχομένας ὑδροφορούσας ὕδωρ. καὶ λέγουσιν αὐταῖς, μή ἐστιν ἐνταῦθα ὁ βλέπων; 12 * καὶ ἀποκριθεῖσαι αὐτοῖς τὰ κορασία καὶ εἶπον, ἔστιν. ἰδοὺ ἔμπροσθέν σου· σπεῦσον νῦν ἵνα ταχύ ἔμπροσθεν τ̃ πόλεως· ὅτι θυσία σήμερον τῷ λαῷ ἐν βα- 13 μοῖς. * ὡς ἂν εἰσέλθητε εἰς τὴν πόλιν, οὕτως εὑρήσετε αὐτὸν ἐν τῇ πόλει, πρὶν ἀναβῆναι αὐτὸν εἰς βαμοὺς τ̃ φαγεῖν, ὅτι οὐ μὴ φάγῃ ὁ λαὸς ἕως τ̃ ἐλθεῖν αὐτόν, ἐπειδὴ αὐτὸς εὐλογεῖ τὴν θυσίαν, καὶ μετ' ταῦτα ἐσθίουσιν οἱ κλητοί. καὶ νῦν ἀνάβητε, ὅτι διὰ τὴν ἡμέραν εὑρήσετε αὐτὸν ἐν τῇ πόλει.

3 *Et perierant asinæ Cis patris Saul. et dixit Cis ad Saul filium suũ: Tolle tecum vnũ puerorũ, et consurgite & vadite et quærite asinas.
4 *Et transierunt per montem Ephraim, & transierunt per terram Salisa, & non inuenerunt. & transierunt per terram Saalim, et nõ erat: & transierunt per terram Jeminæi, & minimè reppererunt. 5 *Ipsis autem venientibus in terram Siph, & dixit Saul puero suo qui cum eo: Veni & reuertamur, ne dimittens pater meus quæ circa asinas curas curet de nobis. 6 *Et dixit ei puer: Ecce homo Dei in ciuitate hac, & homo glorioſus; omne quod loquatur veniens aderit. et nunc eamus illuc ad eum, vt indicet nobis viam nostram per quam vadamus per eam. 7 *Et dixit Saul puero qui cum eo: Et ecce ibimus. et quid feremus homini Dei? quia panes defecerunt de vasis nostris, & plus non est nobiscum vt feramus homini Dei: an hoc quod superest nobis?
8 *Et apposuit puer respondere Saul: & dixit: Ecce inuenta est in manu mea quarta pars sicli argenti; & dabis homini Dei; & indicabit nobis viam nostram. 9 *Et antè in Israel hæc loquebantur vnusquisque vir, cùm iret ad interrogandum Deum: Venite et eamus ad Videntem: quia Prophetam vocabat populus olim Videns. 10 *Et dixit Saul ad puerum suũ: Bonus sermo tuus: veni et eamus. & ierunt in ciuitatem vbi erat homo Dei ibi.
11 *Cùm ipsi autem ascenderent in ascensum ciuitatis, & ipsi inueniunt puellas egredientes ad hauriendam aquam; et dicunt eis: Num est hic Videns? 12 *Et responderunt eis puellæ & dixerunt: Est: ecce ante faciem vestram. festinate, quia nunc venit in ciuitatem propter diem, quia sacrificium hodie populo in excelso.
13 *Vt ingressi fueritis in ciuitatem, sic inuenietis eum in ciuitate, antequam ascendat ipse in excelsum ad vescendum; quia non comedet populus donec veniat ipse · quoniam ipse benedicit hostiæ, & post hæc comedunt peregrini. & nunc ascendite, quia propter diem inuenietis eum in ciuitate.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Et perierunt asinæ Kis patri ipsius Saulis. & dixit Kis ad Saul filium suum: Tolle nunc tecum vnum ex pueris, & surge vade, quære asinas. 4 Et transiuit in monte Ephraim, & transiuit in terra Australi, & non repererunt; & transierũt in terra deserti, & non erãt, & transierunt in terrã tribus Biniamin, & non repererunt. 5 Ipsi venerunt ad terram in qua Prophetæ. & Saul dixit puero suo qui secum: Veni & redibimus: fortè cessauerit pater meus à cura asinarum, & solicitus erit nostri. 6 Et dixit illi: Ecce nunc Propheta Domini in vrbe hac, & vir honorabilis; & vaticinabitur veritatẽ: omne quod vaticinabitur, firmando confirmabitur: nunc ibimus eò, fortasse indicabit nobis viam nostram quam venimus super eam. 7 Et dixit Saul puero suo: Et ecce ibimus: si accipiens mamon, quid inferemus Prophetæ? etiam nos viatica defecerunt de vasis nostris, & quicquam quod placens non est ad inferendum Prophetæ Domini: quid nobis faciendum? 8 Et addidit puer ad respondendum Sauli, & dixit: Ecce inuenta est in manu mea zuza vna argenti, & dabo Prophetæ Domini, & indicabit nobis viam nostram. 9 In antiquis in Israel sic dixit vir cùm ambularet ad quærendum doctrinam ab-ante Dominum: Venite & perducemur vsque ad Videntem: quia Propheta hodie, vocatus fuit ab antiquis Videns.
10 Et dixit Saul puero suo: Rectum verbum tuum: veni, ibimus. & iuerunt ad vrbem vbi Propheta Domini.
11 Illi ascendentes in ascensu vrbis, & illi inuenerunt puellas exeuntes ad implendum aquas, & dixerunt eis: Num est hic Videns?
12 Et responderunt illis & dixerunt: Est hic: ecce ante te. festina nunc, quoniam hodie intrauit ad vrbem, quia posuerunt oblationem sanctitatum hodie populo in domo consessus. 13 In intrando vos ad vrbem sic inuenietis eum antequam ascendat ad domum consessus ad comedendum; quia non comedet populus donec veniat ille; namque ille benedicens super cibum, & posteà comedentes vocati. & nunc ascendite, quoniam illum in die hac inuenietis illum.

14 * וַיַּעֲלוּ הָעִיר הֵמָּה בָּאִים בְּתוֹךְ הָעִיר וְהִנֵּה
שְׁמוּאֵל יֹצֵא לִקְרָאתָם לַעֲלוֹת הַבָּמָה׃
15 * וַיהוָה גָּלָה אֹזֶן שְׁמוּאֵל יוֹם אֶחָד לִפְנֵי
בוֹא־שָׁאוּל לֵאמֹר׃
16 * כָּעֵת מָחָר אֶשְׁלַח אֵלֶיךָ אִישׁ מֵאֶרֶץ בִּנְיָמִן
וּמְשַׁחְתּוֹ לְנָגִיד עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְהוֹשִׁיעַ אֶת־עַמִּי
מִיַּד פְּלִשְׁתִּים כִּי רָאִיתִי אֶת־עַמִּי כִּי בָּאָה צַעֲקָתוֹ
אֵלָי׃ 17 * וּשְׁמוּאֵל רָאָה אֶת־שָׁאוּל וַיהוָה עָנָהוּ
הִנֵּה הָאִישׁ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ זֶה יַעְצֹר בְּעַמִּי׃
18 * וַיִּגַּשׁ שָׁאוּל אֶת־שְׁמוּאֵל בְּתוֹךְ הַשָּׁעַר וַיֹּאמֶר
הַגִּידָה־נָּא לִי אֵי זֶה בֵּית הָרֹאֶה׃
19 * וַיַּעַן שְׁמוּאֵל אֶת־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר אָנֹכִי הָרֹאֶה
עֲלֵה לְפָנַי הַבָּמָה וַאֲכַלְתֶּם עִמִּי הַיּוֹם וְשִׁלַּחְתִּיךָ
בַבֹּקֶר וְכֹל אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ אַגִּיד לָךְ׃
20 * וְלָאֲתֹנֹת הָאֹבְדוֹת לְךָ הַיּוֹם שְׁלֹשֶׁת הַיָּמִים אַל־
תָּשֶׂם אֶת־לִבְּךָ לָהֶם כִּי נִמְצָאוּ וּלְמִי כָּל־חֶמְדַּת
יִשְׂרָאֵל הֲלוֹא לְךָ וּלְכֹל בֵּית אָבִיךָ׃
21 * וַיַּעַן שָׁאוּל וַיֹּאמֶר הֲלוֹא בֶן־יְמִינִי אָנֹכִי מִקְטַנֵּי
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וּמִשְׁפַּחְתִּי הַצְּעִרָה מִכֹּל־מִשְׁפְּחוֹת
שִׁבְטֵי בִנְיָמִן וְלָמָּה דִבַּרְתָּ אֵלַי כַּדָּבָר הַזֶּה׃
22 * וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶת־שָׁאוּל וְאֶת־נַעֲרוֹ וַיְבִיאֵם
לִשְׁכָּתָה וַיִּתֵּן לָהֶם מָקוֹם בְּרֹאשׁ הַקְּרוּאִים
וְהֵמָּה כִּשְׁלֹשִׁים אִישׁ׃
23 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל לַטַּבָּח תְּנָה אֶת־הַמָּנָה אֲשֶׁר
נָתַתִּי לָךְ אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ שִׂים אִתָּךְ עִמָּךְ׃
24 * וַיָּרֶם הַטַּבָּח אֶת־הַשּׁוֹק וְהָעֶלְיָה וַיָּשֶׂם
לִפְנֵי שָׁאוּל וַיֹּאמֶר הִנֵּה הַנִּשְׁאָר שִׂים לְפָנֶיךָ
אֱכֹל כִּי לַמּוֹעֵד שָׁמוּר־לְךָ לֵאמֹר הָעָם קָרָאתִי
וַיֹּאכַל שָׁאוּל עִם־שְׁמוּאֵל בַּיּוֹם הַהוּא׃

14 * Et aſcenderunt in ciuitatem.cumque ambularent in medio vrbis, apparuit Sa-
C muel egrediens obuiam eis vt aſcenderet in excelſum.
15 * Dñs autem reuelauerat auriculam Samuelis ante vnã diẽ quàm veniret Saul,
16 dicens: * Hac ipſa hora quæ nunc eſt cras mittã virũ ad te de terra Beniamin, & vnges eum ducem ſuper populũ meũ Iſrael. & ſaluabit populum meum de manu Phi liſtinorum, quia reſpexi populum meum.
17 venit enim clamor eorum ad me. * Cumq; aſpexiſſet Samuel Saulem, Dñs dixit ei. Ec ce vir quem dixeram tibi. iſte dominabi-
18 tur populo meo. * Acceſsit autem Saul ad Samuelem in medio portæ, & ait: Indica
19 oro mihi vbi eſt domus Videntis. * Et reſpondit Samuel Sauli, dicẽs: Ego ſum Videns. aſcende ante me in excelſum, vt comedatis mecum hodie, & dimittam te ma nè, & omnia quæ ſunt in corde tuo indi-
20 cabo tibi. * Et de aſinis quas nudiuſtertius perdidiſti, ne ſolicitus ſis, quia inuentæ ſunt. Et cuius erunt optima quæq; Iſrael,
21 nõne tibi & omni domui patris tui? * Reſpondens autem Saul ait: Nunquid non filius Iemini ego ſum de minima tribu Iſrael, & cognatio mea nouiſsima inter omnes familias de tribu Beniamin? Qua-
D re ergo locutus es mihi ſermonem iſtum?
22 * Aſſumens itaque Samuel Saulem & puerum eius, introduxit eos in triclinium, & dedit eis locum in capite eorum qui fuerant inuitati. erant enim quaſi triginta viri.
23 * Dixitque Samuel coquo: Da partem quam dedi tibi, & præcepi vt reponeres ſeorſum apud te.
24 * Leuauit autem coquus armum, & poſuit ante Saul. dixitque Samuel: Ecce quod remanſit pone ante te, & comede: quia de induſtria ſeruatum eſt tibi quando populũ vocaui. Et comedit Saul cum Samuele in die illa.

תרגום יונתן

14 וסליקו לקרתא אינון עלין בגו קרתא והא שמואל נפיק לקדמותהון למיסק לבית אסחרותא׃
15 ומן קדם יי איתגלי לשמואל יומא חד קדם מיתי שאול למימר׃
16 בעידנא הדין מחר אשלח לותך גברא מארע שבט בנימן ותמשחיניה למהוי
מלכא על עמי ישראל ויפרוק ית עמי מידא דפלשתאי ארי גלי קדמי דחקא דעמי ארי עלת קבילתהון לקדמי׃
17 ושמואל חזא ית שאול ומן קדם יי איתגלי ליה הא גברא דאמרית לך דין יעדי מרותא מן עמי׃
18 ועלע שאול ית שמואל בגו תרעא ואמר חוי כען לי אידין בית חזוותא׃
19 ואתיב שמואל ית שאול ואמר אנא חזוותא סק לקדמי לבית אסחרותא ותיכלון עמי יומא דין ואשלחינך בצפרא וכל די בליבך אחווי לך׃
20 ועל עיסק אתניא דאבדא לך ואת אתיתא למבעיהן יומא דין דנן תלתא יומין לא תשוי ית ליבך עלויהן ארי אישתכחא ודמן כל
חמדת ישראל הלא דילך ודכל בית אבוך׃
21 ואתיב שאול ואמר הלא בר שבט בנימן אנא מזעירי שבטיא דישראל וזרעיתי
חלשא מכל זרעית שבטי בנימן ולמה דברת עלי כדברא הדין׃
22 ודבר שמואל ית שאול וית עולימיה ואעילינון
לאסחרותא ויהב להון אתרא בריש זמינייא ואינון כתלתין גברא׃
23 ואמר שמואל לטבחא תנה את המנא דיהבית לך
דאמרית לך שו יתה עמך׃
24 וארים טבחא ית שקא וירכיה ושוי קדם שאול ואמר הא דאשתאר שוי קדמך אכל ארי
לזמנא נטיר לך למימר עמא זמינית לשירותא ואכל שאול עם שמואל ביומא ההוא׃

14 ‡ καὶ ἀναβαίνουσιν εἰς τὴν πόλιν. ἀυτῶν δὲ εἰσπορευο-
μένων εἰς μέσην τὴν πόλιν, καὶ ἰδοὺ Σαμουὴλ ἐξῆλθεν
εἰς ἀπάντησιν ἀυτῶν, τοῦ ἀναβῆναι εἰς βαμά.
15 ‡ καὶ κύριος ἀπεκάλυψεν τὸ ὠτίον Σαμουὴλ ἡμέ-
ραν μίαν ἔμπροσθεν τοῦ ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν τὸν Σαοὺλ λέ-
16 γων· ‡ ὡς ὁ καιρὸς οὗτος αὔριον ἀποστελῶ πρός σε ἄν-
δρα ἐν γῇ βενιαμίν. καὶ χρίσεις αὐτὸν εἰς ἄρχοντα ἐπὶ
τὸν λαόν μου ἰσραήλ, καὶ σώσει τὸν λαόν μου ἐκ χειρὸς
ἀλλοφύλων, ὅτι ἐπέβλεψε ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τοῦ λαοῦ
μου, διότι ἦλθεν ἡ βοὴ ἀυτῶν πρός με.
17 ‡ καὶ Σαμουὴλ εἶδε τὸν Σαοὺλ, καὶ κύριος ἀπεκρίθη
αὐτῷ, ἰδοὺ ὁ ἄνθρωπος ὃν εἶπόν σοι, οὗτος καταρξει ἐπὶ
18 τὸν λαόν μου. ‡ καὶ προσῆλθεν Σαοὺλ πρὸς Σα-
μουὴλ εἰς μέσον τῆς πόλεως, καὶ εἶπεν, ἀπάγγειλον δή
μοι, ποῖος ὁ οἶκος τοῦ βλέποντος.
19 ‡ καὶ ἀπεκρίθη Σαμουὴλ τῷ Σαοὺλ καὶ εἶπεν, ἐγώ
εἰμι· ἀνάβηθι ἔμπροσθέν μου εἰς βαμά, καὶ φάγε μετ'
ἐμοῦ σήμερον, καὶ ἐξαποστελῶ σε πρωὶ καὶ πάντα τὰ ἐν
καρδίᾳ σου ἀπαγγελῶ σοι·
20 ‡ καὶ περὶ τῶν ὄνων τῶν ἀπολωλυῶν σοι σήμερον τρι-
ταίων, μὴ θῇς τὴν καρδίαν σου ἐν αὐταῖς, ὅτι εὑρημέναι εἰσίν, καὶ
τίνι τὰ ὡραῖα τοῦ ἰσραήλ, οὐχὶ σοί, καὶ πάντι τῷ οἴκῳ τοῦ
πατρός σου;
21 ‡ καὶ ἀπεκρίθη Σαοὺλ καὶ εἶπεν, οὐχὶ υἱὸς ἀνδρὸς ἰε-
μιναίου ἐγώ εἰμι τοῦ μικροτέρου σκήπτρου ἐκ τῶν φυλῶν
τοῦ ἰσραήλ; καὶ ἡ πατριά μου ὀλιγοστὴ παρὰ πάσας τὰς
πατριὰς τοῦ βενιαμίν. ἵνα τί ἐλάλησας πρός με κατὰ
τὸ ῥῆμα τοῦτο;
22 ‡ καὶ ἔλαβε σαμουὴλ τὸν σαοὺλ καὶ τὸ παιδάριον αὐτοῦ,
καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸ κατάλυμα, καὶ ἔταξεν αὐτοῖς
τόπον ἐν πρώτοις τῶν κεκλημένων ὡσεὶ τριάκοντα ἀνδρῶν.
23 ‡ καὶ εἶπε σαμουὴλ τῷ μαγείρῳ, δός μοι τὴν μερίδα
ἣν ἔδωκά σοι, ἣν εἶπά σοι θεῖναι αὐτὴν παρὰ σοί.
24 ‡ καὶ ἦρεν ὁ μάγειρος τὴν κωλαιὰν καὶ τὸ ἐπ' αὐτῆς,
καὶ παρέθηκεν αὐτὴν ἐνώπιον Σαούλ. καὶ εἶπεν Σαμου-
ὴλ τῷ σαούλ, ἰδοὺ τὸ ὑπόλειμμα προκείμενον αὐτὸ ἐνώπιόν
σου καὶ φάγε, ὅτι εἰς μαρτύριον τέθειταί σοι παρὰ τοῦ λαοῦ,
δέκνιζε. καὶ ἔφαγε Σαοὺλ μετὰ σαμουὴλ ἐν τῇ ἡμέ-
ρᾳ ἐκείνῃ.

14 ‡ *Et aſcendunt in ciuitatem illis autem in-*
gredientibus in mediam ciuitatem, & ecce Sa-
muel egreſſus eſt in occurſum eorum, vt aſcen-
deret in excelſum.
15 ‡ *Et Dominus reuelauerat auriculam Sa-*
muelis diem vnam antequam veniret ad eum
Saul, dicens:
16 ‡ *Sicut tempus hoc cras mittam ad te vi-*
rum in terra Beniamin: et vnges eum in prin-
cipem ſuper populum meum Iſrael. & ſaluа-
bit populum meum de manu Philiſtinorũ: quia
reſpexit ſuper humilitatem populi mei, quoniã
venit clamor eorum ad me.
17 ‡ *Et Samuel aſpexit Saulem: & Dominus*
reſpondit ei: Ecce homo quem dixi tibi: iſte do-
minabitur ſuper populum meum.
18 ‡ *Et acceſſit Saul ad Samuelem in medio ci-*
uitatis, & dixit: Indica iam mihi quæ domus
Videntis.
19 ‡ *Et reſpondit Samuel Sauli & dixit: Ego*
ſum: aſcende ante me in excelſum, & comede
mecum hodie; & mittam te manè, & omnia
quæ in corde tuo indicabo tibi:
20 ‡ *Et de aſinis perditis tibi nudiuſtertius,*
ne ponas cor tuum in eis, quoniã inuentæ ſunt.
& cui pulchra Iſrael, nonne tibi, & omni do-
mui patris tui?
21 ‡ *Et reſpondit Saul & dixit: Nonne filius*
viri Ieminæi ego ſum minimi ſceptri ex tribu-
bus Iſrael? & cognatio mea pauciſſima inter
omnes cognationes Beniamin. & quare locu-
tus es ad me ſecundum ſermonem hunc?
22 ‡ *Et aſſumpſit Samuel Saul et puerum eius,*
et introduxit eos in diuerſorium: & ordinauit
eis locum in primis vocatorum quaſi triginta
virorum. 23 ‡ *Et dixit Samuel coquo: Da*
mihi partem quam dedi tibi, quam dixi tibi vt
poneres eam apud te.
24 ‡ *Et leuauit coquus armum & quod in eo,*
& appoſuit eum coram Saul. & dixit Samuel
Saul: Ecce quod remanſit appone ipſum ante te
& comede; quoniam in teſtimonium poſitum
eſt tibi à populo: carpe. & comedit Saul cum
Samuele in die illa.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et aſcenderunt ad vrbem. illi intrantes intra vrbem, & ecce Semuel exiens ad occurſum eorum ad aſcendendum ad domum conſeſſus. 15 Et ab-ante Dominum dictum fuit ad Samuel die vno antequàm veniret Saul, dicendo:
16 In tempore hoc cras mittam ad te virum de terra tribus Biniamin, & vnges eum vt ſit rex ſuper populum meum Iſrael: & liberabit populum meum de manu Peliſthæorum; quia reuelata eſt ante me afflictio populi mei, quia intrauit clamor eorum ante me.
17 Et Semuel vidit Saul, & ab-ante Dominum dictum eſt ei: Ecce vir quem dixi tibi: ille tranſire faciet dominium à populo meo.
18 Et occurrit Saul Semueli intra portam, & dixit: Indica nunc mihi quænam domus Videntis.
19 Et reſpondit Semuel Sauli, & dixit: Ego Videns. aſcende ante me ad domum conſeſſus, & comedetis mecum in die hac: & dimittam te manè, & omnia quæ in corde tuo, indicabo tibi. 20 Et ſuper negotium aſinarum quæ perierunt tibi, & tu veniſti ad quærendum eas, hodie ſunt tres dies, non pones cor tuum ſuper eas, quia inuentæ ſunt. & cuius omne deſiderium Iſrael, nonne tuum, & omnis domus patris tui?
21 Et reſpondit Saul & dixit: An non filius tribus Biniamin ego ex paruis tribuum Iſrael; & proſapia mea infirma præ omni proſapia tribuum Biniamin? & quare locutus es mihi iuxta verbum hoc? 22 Et accepit Semuel Saulem & puerum eius, & introduxit eos ad conſeſſum; & dedit illis locum in capite inuitatorum, & illi quaſi triginta viri.
23 Et dixit Semuel ad coquum: Da partem quam dedi tibi, quam dixi tibi pone eam tecum.
24 Et extulit coquus armum, & femur eius, & poſuit ante Saul, & dixit: Ecce quod relictum eſt, pone ante te, comede, quia ad tempus ſeruatum tibi, dicendo, Populum inuitaui ad conuiuium. & comedit Saul cum Semuele in die illo.

25 ‡ וַיֵּרְדוּ מִן־הַבָּמָה הָעִיר וַיְדַבֵּר עִם־שָׁאוּל עַל־הַגָּג׃
26 ‡ וַיִּשְׁכְּמוּ וַיְהִי כַּעֲלוֹת הַשַּׁחַר וַיִּקְרָא שְׁמוּאֵל
אֶל־שָׁאוּל הַגָּגָה לֵאמֹר קוּמָה וַאֲשַׁלְּחֲךָ וַיָּקָם שָׁאוּל
וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם הוּא וּשְׁמוּאֵל הַחוּצָה׃
27 ‡ הֵמָּה יוֹרְדִים בִּקְצֵה הָעִיר וּשְׁמוּאֵל אָמַר אֶל־
שָׁאוּל אֱמֹר לַנַּעַר וְיַעֲבֹר לְפָנֵינוּ וַיַּעֲבֹר וְאַתָּה עֲמֹד
כַּיּוֹם וְאַשְׁמִיעֲךָ אֵת־דְּבַר אֱלֹהִים׃

יוד

1 ‡ וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶת־פַּךְ הַשֶּׁמֶן וַיִּצֹק עַל־רֹאשׁוֹ
וַיִּשָּׁקֵהוּ וַיֹּאמֶר הֲלוֹא כִי־מְשָׁחֲךָ יְהוָה עַל־נַחֲלָתוֹ
לְנָגִיד׃
2 ‡ בְּלֶכְתְּךָ הַיּוֹם מֵעִמָּדִי וּמָצָאתָ שְׁנֵי אֲנָשִׁים עַם־
קְבוּרַת רָחֵל בִּגְבוּל בִּנְיָמִן בְּצֶלְצַח וְאָמְרוּ אֵלֶיךָ
נִמְצְאוּ הָאֲתֹנוֹת אֲשֶׁר הָלַכְתָּ לְבַקֵּשׁ וְהִנֵּה נָטַשׁ
אָבִיךָ אֶת־דִּבְרֵי הָאֲתֹנוֹת וְדֹאֵג לָכֶם לֵאמֹר
מָה אֶעֱשֶׂה לִבְנִי׃
3 ‡ וְחָלַפְתָּ מִשָּׁם וָהָלְאָה וּבָאתָ עַד־אֵלוֹן תָּבוֹר
וּמְצָאוּךָ שָׁם שְׁלֹשָׁה אֲנָשִׁים עֹלִים אֶל־הָאֱלֹהִים
בֵּית־אֵל אֶחָד נֹשְׂאִים שְׁלֹשָׁה גְדָיִים וְאֶחָד נֹשֵׂא
שְׁלֹשָׁה כִּכְּרוֹת לָחֶם וְאֶחָד נֹשֵׂא נֵבֶל־יָיִן׃
4 ‡ וְשָׁאֲלוּ לְךָ לְשָׁלוֹם וְנָתְנוּ לְךָ שְׁתֵּי לֶחֶם
וְלָקַחְתָּ מִיָּדָם׃
5 ‡ אַחַר בֵּן תָּבוֹא גִּבְעַת הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר שָׁם
נְצִבֵי פְלִשְׁתִּים וְיִהְיֶה כְּבֹאֲךָ שָׁם הָעִיר וּפָגַעְתָּ חֶבֶל
נְבִיאִים יֹרְדִים מֵהַבָּמָה וְלִפְנֵיהֶם נֵבֶל וְתֹף
וְחָלִיל וְכִנּוֹר וְהֵמָּה מִתְנַבְּאִים׃
6 ‡ וְצָלְחָה עָלֶיךָ רוּחַ יְהוָה וְהִתְנַבֵּאתָ עִמָּם
וְנֶהְפַּכְתָּ לְאִישׁ אַחֵר׃
7 ‡ וְהָיָה כִּי תָבֹאנָה הָאֹתוֹת הָאֵלֶּה לָךְ עֲשֵׂה לְךָ
אֲשֶׁר תִּמְצָא יָדֶךָ כִּי הָאֱלֹהִים עִמָּךְ׃

SAMVEL. I. Tranſlat.B.Hierony. *Samuel.*

25 ‡ Et deſcenderunt de excelſo in oppidum,& locutus eſt cum Saule in ſolario.
26 ‡ Cumque manè ſurrexiſſent,& iã dies luceſceret, vocauit Samuel Saulem in ſolario, dicens: Surge & dimittam te.& ſurrexit Saul. egreſsi ſunt ambo, ipſe videlicet & Samuel.
27 ‡ Cũque deſcenderent in extrema parte ciuitatis, Samuel dixit ad Saul: Dic puero vt antecedat nos & tranſeat. tu autem ſubſiſte pauliſper, vt indicẽ tibi verbum Dei.

CAP. X.

1 A ‡ VLit autem Samuel lenticulam olei, & effudit ſuper caput eius,& deoſculatus eſt eum,& ait: Ecce vnxit te Dominus ſuper hæreditatem ſuam in principem.
2 ‡ Cumque abieris hodie à me, inuenies duos viros iuxta ſepulchrum Rachel in finibus Beniamin in meridie; dicentq; tibi; Inuentæ ſunt aſinæ ad quas ieras perquirendas: & intermiſsis pater tuus aſinis, ſollicitus eſt pro vobis,& dicit: Quid faciam
3 de filio meo? ‡ Cumque abieris indè,& vltra tranſieris & veneris ad quercum Thabor, inuenient te tres viri aſcendentes ad Deum in Bethel, vnus portãs tres hœdos, & alius tres tortas panis, & alius portans lagenam vini.
4 ‡ Cumque te ſalutauerint, dabunt tibi duos panes, & accipies de manu eorum.
5 ‡ Poſt hæc venies in collem Dei vbi eſt ſtatio Philiſtinorum; & cùm ingreſſus fueris ibi vrbem, obuium habebis gregem Prophetarum deſcendentium de ex-
B celſo, & ante eos pſalterium,& tympanũ & tibiam, & citharam, ipſoſque prophetantes:
6 ‡ Et inſiliet in te ſpiritus Domini, & prophetabis cum eis, & mutaberis in virum alium.
7 ‡ Quando ergo euenerint ſigna hæc omnia tibi, fac quæcunque inuenerit manus tua, quia Deus tecum eſt.

תרגום יונתן

25 ונחתו מבית אסחרותא לקרתא ומליל עם שאול על אגרא׃
26 למיסר קום ואשלחינך וקם שאול ונפקו תריהון הוא ושמואל לברא׃
27 לעלימא ויעבר קדמנא ועבר ואת קום הכא ואשמעינך ית פתגמא דיי׃

1 ונסיב שמואל ית מנא דמשחא ואריק על רישיה ונשקיה ואמר הלא אדי משחך ייי על אחסנתיה למהוי מלכא׃
2 במהכך יומא דין מלותי ותשכח תרין גברין עם קבורת רחל בתחום בנימין בצלצח ויימרין לך אישתכחא אתניא דאזלת למבעי והא
שבק אבוך ית עיסק אתניא ויציף לכון למיסר מדי לברי׃ 3 ותהך מתמן ולתלא והייתי עד מישר חבור וישכחונך תמן תלתא
גברין דסלקין למסגד קדם ייי בבית־אל חד נטיל תלתא גדיין וחד נטיל תלתא פתין דלחים וחד נטיל גרב דחמר׃ 4 וישאלין לך לשלם
ויתנון לך תרתין גריצין דלחים ותקבל מידהון׃ 5 בתר כן תהך לגבעתא דבה אדונא דייי דתמן איסטרטיגי פלשתאי ויהי כמיעלך
לתמן לקרתא ותערע סיעת סיעין נחתין מבית אסחרותא וקדמיהון נבלין ותופין וצלצלין וכינרין ואינון משבחין׃
6 ותשרי עלך רוח נבואה מן קדם ייי ותשבח עמהון ותשתני לגבר אחרן׃
7 ויהי ארי ייתון אתניא האילין לך תעבד לך מני מלכותא ארי מימרא דייי בסעדך׃

* *Et descendit ex excelso in ciuitatem, & strauerunt Sauli in solario:*

25 * καὶ κατέβη ἐκ τῆς βαμὰ εἰς τὴν πόλιν. Ϛ ἔστρωσαν τῷ σαοὺλ ἐπὶ τῷ δώματι·

* *Et dormiuit. & factum est vt ascendit crepusculum, & locutus est Samuel Sauli in solario dicens: Surge, & dimittam te. & surrexit Saul, & egressus est ipse & Samuel vsque extra.*

26 * καὶ ἐκοιμήθη, καὶ ἐγένετο ὡς ἀνέβαινεν ὁ ὄρθρος, Ϛ ἐκάλεσε σαμουὴλ τῷ σαοὺλ ἐπὶ τῷ δώματι λέγων, ἀνάστα καὶ ἐξαποστελῶ σε. καὶ ἀνέστη σαοὺλ καὶ ἐξῆλθεν αὐτὸς καὶ Σαμουὴλ ἕως ἔξω.

* *Ipsis descendentibus in extremam partem ciuitatis, & Samuel dixit Sauli: Dic puero, & transeat ante nos. tu autem subsiste hic hodie, & audi verbum Dei:*

27 * αὐτῶν καταβαινόντων εἰς ἄκρον τῆς πόλεως. καὶ Σαμουὴλ εἶπε τῷ σαούλ, εἶπον τῷ παιδαρίῳ, Ϛ διελθέτω ἔμπροσθεν ἡμῶν. σὺ δὲ στῆθι ὧδε σήμερον, καὶ ἀκουσον ῥῆμα θεοῦ.

CAP. X.

1 * ET tulit Samuel lenticulam olei, & effudit super caput eius; & deosculatus est eum: et dixit ei: Nonne vnxit te Dominus in principem super hæreditatem suam?

1 * Καὶ ἔλαβε σαμουὴλ τὸν φακὸν τοῦ ἐλαίου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐφίλησεν αὐτόν. καὶ εἶπεν αὐτῷ, οὐχὶ ὅτι κέχρικέ σε κύριος εἰς ἄρχοντα ἐπὶ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ·

2 * *Ut abieris hodie à me, & inuenies duos viros iuxta sepulchra Rachel in finibus Beniamin in Meridie saltantes grande. & dicent tibi: Inuentæ sunt asinæ quas ieratis perquirere. & eccepater tuus dimisit curam asinarum, & solicitus est pro vobis dicens: Quid faciam de filio meo?*

2 * ὡς ἂν ἀπέλθῃς σήμερον ἀπ' ἐμοῦ, καὶ εὑρήσεις δύο ἄνδρας παρὰ τοῖς τάφοις ῥαχὴλ ἐν τοῖς ὁρίοις βενιαμὶν μεσημβρίας ἀλλομένους μεγάλα. καὶ ἐρροῦσί σοι, εὗρηνται αἱ ὄνοι ἃς ἐπορεύθητε ζητεῖν. καὶ ἰδοὺ ὁ πατήρ σου ἀποτετίναχε τὴν φροντίδα τῶν ὄνων, καὶ μεριμνᾷ περὶ ὑμῶν λέγων, τί ποιήσω περὶ τοῦ υἱοῦ μου;

* *Et abibis indè & vlterius, et venies vsque ad quercum Thabor, & inuenies ibi tres viros ascendentes ad Deum in Bethel, vnum tollentem tres hœdos, & vnum tollentem tria vasa panum, & vnum tollentem vtrem vini.*

3 * καὶ ἀπελεύσῃ ἐκεῖθεν καὶ ἐπέκεινα, καὶ ἥξεις ἕως τῆς δρυὸς τῆς θαβώρ, καὶ εὑρήσεις ἐκεῖ τρεῖς ἄνδρας ἀναβαίνοντας πρὸς τὸν θεὸν εἰς βαιθήλ, εἷς αἴροντα τρεῖς ἐρίφους, καὶ εἷς αἴροντα τρεῖς ἀγλεῖα ἄρτων, καὶ εἷς αἴροντα ἀσκὸν οἴνου·

* *Et interrogabunt te ea quæ in pace, & dabunt tibi duas primitias panum: et accipies de manu eorum.*

4 * καὶ ἐρωτήσουσί σε τὰ εἰς εἰρήνην, Ϛ δώσουσί σοι δύο ἀπαρχὰς ἄρτων, Ϛ λήψῃ ἐκ τῶν χειρὸς αὐτῶν.

* *Et post hæc ingredieris in collem Dei, vbi est ibi statio Philistinorum. & erit vt ingrediaris ibi in ciuitatem, & obuiabis choro prophetarum descendentium de excelso, & ante ipsos naula, & tympana, & tibia, & citharа, & ipsi prophetantes:*

5 * καὶ μετὰ ταῦτα εἰσελεύσῃ εἰς τὸν βουνὸν τοῦ θεοῦ, οὗ ἐστὶν ἐκεῖ τὸ ἀνάσημα τῶν ἀλλοφύλων· καὶ ἔσται ὡς ἂν εἰσέλθῃς ἐκεῖ εἰς τὴν πόλιν, Ϛ ἀπαντήσεις χορῷ προφητῶν καταβαινόντων ἐκ τῆς βαμὰ, καὶ ἔμπροσθεν αὐτῶν ναῦλα, Ϛ τύμπανα, Ϛ αὐλὸς, καὶ κινύρα, καὶ αὐτοὶ προφητεύοντες·

* *Et insiliet in te spiritus Domini, & prophetabis cũ eis, & mutaberis in virum alium.*

6 * καὶ ἐφαλεῖται ἐπὶ σὲ πνεῦμα κυρίου, Ϛ προφητεύσεις μετ' αὐτῶν, καὶ στραφήσῃ εἰς ἄνδρα ἄλλον.

* *Et erit quando venerint signa hæc in te, fac omnia quæcunque inuenerit manus tua, quia Deus tecum.*

7 * καὶ ἔσται ὅτ' ἂν ἔλθῃ τὰ σημεῖα ταῦτα ἐπὶ σέ, ποίει παῦτα ὅσα ἂν εὕρῃ ἡ χείρ σου, ὅτι ὁ θεὸς μετὰ σοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Et descenderunt de domo confessus ad vrbem, & locutus est cum Saule super tectum.

26 Et anticipauerunt, & fuit cùm ascenderet manè, & vocauit Semuel Saulem ad tectum dicendo: Surge, & dimittam te. & surrexit Saul, & exierunt ambo illi ipse & Semuel foras. 27 Illi descendentes in finibus vrbis, & Semuel dixit ad Saul: Die puero, & transibit ante nos. & transiuit. & tu sta hic, & audire faciam te verbum Domini.

CAP. X.

ET accepit Semuel vas vnctionis, & fudit super caput illius; & osculatus est eum, & dixit: Nunquid vnxit te Dominus super possessionem suam ad existendum regem? 2 Cùm tu abieris hodie à me & inuenies duos viros apud sepulchrum Rahhel in termino Biniamin in Szilszach, & dicent tibi: Repertæ sunt asinæ quas iuisti ad quærendum, & ecce deposuit pater tuus curam asinarum, & solicitus est vestri dicendo: Quid faciam filio meo?

3 Et ibis indè porrò, & venies vsque ad planiciem Thabor, & inuenient te ibi tres viri, qui ascendentes ad adorandum ante Dominum in Bethel: vnus ferens tres hœdos, & vnus ferens tres tortas panis, & vnus ferens lagenam vini.

4 Et rogabunt tibi pacem, & dabunt tibi duas tortas panis, & accipies de manu eorum.

5 Posteà ibis ad collem in quo arca Domini, vbi duces Pelisthæorum. & erit intrante te eò ad vrbem, & offendes cœtum scribarum descendentium de domo confessus, & ante eos nabli, & tympani, & cymbala, & citharæ, & illi canentes.

6 Et manebit super te spiritus prophetiæ ab-ante Dominum, & laudabis cum illis, & mutaberis in virum alium.

7 Et erit quando venient signa hæc tibi, parato tibi vasa regni, quia dictum Domini in auxilio tuo.

8 * וְיָרַדְתָּ לְפָנַי הַגִּלְגָּל וְהִנֵּה אָנֹכִי יֹרֵד אֵלֶיךָ
לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת לִזְבֹּחַ זִבְחֵי שְׁלָמִים שִׁבְעַת יָמִים
תּוֹחֵל עַד־בּוֹאִי אֵלֶיךָ וְהוֹדַעְתִּי לְךָ אֵת אֲשֶׁר
9 תַּעֲשֶׂה׃ * וְהָיָה כְּהַפְנֹתוֹ שִׁכְמוֹ לָלֶכֶת מֵעִם
שְׁמוּאֵל וַיַּהֲפָךְ־לוֹ אֱלֹהִים לֵב אַחֵר וַיָּבֹאוּ כָּל־
הָאֹתוֹת הָאֵלֶּה בַּיּוֹם הַהוּא׃
10 * וַיָּבֹאוּ שָׁם הַגִּבְעָתָה וְהִנֵּה חֶבֶל־נְבִאִים לִקְרָאתוֹ
וַתִּצְלַח עָלָיו רוּחַ אֱלֹהִים וַיִּתְנַבֵּא בְּתוֹכָם׃
11 * וַיְהִי כָּל־יוֹדְעוֹ מֵאִתְּמוֹל שִׁלְשֹׁם וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה
עִם־נְבִאִים נִבָּא וַיֹּאמֶר הָעָם אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מַה־זֶּה
הָיָה לְבֶן־קִישׁ הֲגַם שָׁאוּל בַּנְּבִיאִים׃
12 * וַיַּעַן אִישׁ מִשָּׁם וַיֹּאמֶר וּמִי אֲבִיהֶם עַל־כֵּן
הָיְתָה לְמָשָׁל הֲגַם שָׁאוּל בַּנְּבִיאִים׃
13 * וַיְכַל מֵהִתְנַבּוֹת וַיָּבֹא הַבָּמָה׃
14 * וַיֹּאמֶר דּוֹד שָׁאוּל אֵלָיו וְאֶל־נַעֲרוֹ אָן הֲלַכְתֶּם
וַיֹּאמֶר לְבַקֵּשׁ אֶת־הָאֲתֹנוֹת וַנִּרְאֶה כִּי־אַיִן
וַנָּבוֹא אֶל־שְׁמוּאֵל׃
15 * וַיֹּאמֶר דּוֹד שָׁאוּל הַגִּידָה־נָא לִי מָה־אָמַר לָכֶם
16 שְׁמוּאֵל׃ * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דּוֹדוֹ הַגֵּד הִגִּיד
לָנוּ כִּי נִמְצְאוּ הָאֲתֹנוֹת וְאֶת־דְּבַר הַמְּלוּכָה לֹא־
הִגִּיד לוֹ אֲשֶׁר אָמַר שְׁמוּאֵל׃
17 * וַיַּצְעֵק שְׁמוּאֵל אֶת־הָעָם אֶל־יְהוָה הַמִּצְפָּה׃
18 * וַיֹּאמֶר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי הֶעֱלֵיתִי אֶת־יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם
וָאֲצִיל אֶתְכֶם מִיַּד מִצְרַיִם וּמִיַּד כָּל־הַמַּמְלָכוֹת
הַלֹּחֲצִים אֶתְכֶם׃
19 * וְאַתֶּם הַיּוֹם מְאַסְתֶּם אֶת־אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוּא
מוֹשִׁיעַ לָכֶם מִכָּל־רָעוֹתֵיכֶם וְצָרֹתֵיכֶם וַתֹּאמְרוּ לוֹ
כִּי־מֶלֶךְ תָּשִׂים עָלֵינוּ וְעַתָּה הִתְיַצְּבוּ לִפְנֵי יְהוָה
לְשִׁבְטֵיכֶם וּלְאַלְפֵיכֶם׃

8 * Et descendes ante me in Galgala. ego quippe descendam ad te vt offeras oblationem, & immoles victimas pacificas. septem diebus expectabis donec veniã ad te, & ostendam tibi quæ facias. Inf.13.b.
9 * Itaque cùm auertisset humerum suũ vt abiret à Samuele, immutauit ei Deus cor aliud, & venerunt omnia signa hęc in
10 die illa. * Veneruntque ad prædictum collem, & ecce cuneus Prophetarum obuius ei. & insiluit super eum spiritus Dei, & prophetauit in medio eorum. Inf. 11.b
11 * Videntes autẽ omnes qui nouerãt eũ heri & nudiustertius quòd esset cum prophetis & prophetaret, dixerunt ad inuicem: Quænam res accidit filio Cis? num & Saul inter Prophetas?
12 * Responditque alius ad alterũ dicens: C Et quis pater eorum? Propterea versum est in prouerbium: Nũ & Saul inter pro-
13 phetas? * Cessauit autem prophetare, & venit ad excelsum. Inf.19.c.
14 * Dixitque patruus Saul ad eum & ad puerum eius: Quò abistis? qui responderunt: Quærere asinas. quas cùm non reperissemus, venimus ad Samuelem.
15 * Et dixit ei patruus suus: Indica mihi
16 quid dixerit tibi Samuel. * Et ait Saul ad patruum suũ: Indicauit nobis quia inuentæ essent asinę. de sermone autẽ regni non indicauit ei quẽ locutus fuerat ei Samuel.
17 * Et conuocauit Samuel populum ad Dominum in Masphat:
18 * Et ait ad filios Israel: Hæc dicit dominus Deus Israel: Ego eduxi Israel de Ægypto, & erui vos de manu Ægyptiorum & de manu omnium regum qui affligebant vos.
19 * Vos autem hodie proiecistis Deum vestrum, qui solus saluauit vos de vniuersis malis & tribulationibus vestris: & dixistis, Nequaquam: sed regem constitue super nos. Nunc ergo state coram Domino per tribus vestras & per familias. Sup.8.d.

תרגום יונתן

8 וְתֵחוּת קֳדָמַי לְגִלְגְּלָא וְהָא אֲנָא נָחִית לְוָתָךְ לְאַסָּקָא עֲלָוָן וּלְנִכְסָא נִכְסַת קוּדְשִׁין שִׁבְעָה יוֹמִין תּוֹרִיךְ עַד מֵיתִי לְוָתָךְ וַאֲחַוֵּי לָךְ יַת
דְּתַעְבֵּיד׃ 9 וַהֲוָה כַּד אִתְפְּנִי לְמֵיזַל מִלְּוַת שְׁמוּאֵל וְשַׁנִּי לֵיהּ יְיָ לִבָּא אוֹחֲרָנָא וַאֲתַאָה כָּל אָתַיָּא הָאִילֵּין בְּיוֹמָא הַהוּא׃
10 וַאֲתוֹ לְתַמָּן לְגִבְעָתָא וְהָא סִיעַת סַפְרַיָּא לְקַדְמוּתֵיהּ וּשְׁרָת עֲלוֹהִי רוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ וְשַׁבַּח בֵּינֵיהוֹן׃ 11 וַהֲוָה כָּל
דְּיָדַע לֵיהּ מֵאֶתְמָלֵי וּמִדְּקַדְמוֹהִי וַחֲזוֹ וְהָא עִם סַפְרַיָּא מְשַׁבַּח וַאֲמַר עַמָּא גְּבַר לְחַבְרֵיהּ מָא דֵין הֲוָה לְבַר קִישׁ הַאַף שָׁאוּל בְּסַפְרַיָּא׃
12 וַאֲתֵיב גַּבְרָא מִתַּמָּן וַאֲמַר וּמַן רַבְּהוֹן עַל כֵּן הֲוָת לְמַתְלָא הַאַף שָׁאוּל בְּסַפְרַיָּא׃ 13 וּפְסַק מִלְּשַׁבָּחָא וְעַל לְבֵית אַסְחֲרוּתָא׃
14 וַאֲמַר אַחְבּוּהִי דְשָׁאוּל לֵיהּ וּלְעֻלֵּימֵיהּ לְאָן אֲזַלְתּוּן וַאֲמַר לְמִבְעֵי יַת אֲתָנַיָּא וַחֲזֵינָא אֲרֵי לָא אַשְׁכַּחְנַנּוּן וַאֲתֵינָא לְוַת שְׁמוּאֵל׃
15 וַאֲמַר אַחְבּוּהִי דְשָׁאוּל חַוִּי כְעַן לִי מָה אֲמַר לְכוֹן שְׁמוּאֵל׃
16 וַאֲמַר שָׁאוּל לְאַחְבּוּהִי חַוָּאָה חַוִּי לָנָא אֲרֵי אִשְׁתְּכַחָא אֲתָנַיָּא וְעַל עֵיסַק מַלְכוּתָא לָא חַוִּי לֵיהּ דַּאֲמַר שְׁמוּאֵל׃
17 וּכְנַשׁ שְׁמוּאֵל יַת עַמָּא לִקְדָם יְיָ לְמִצְפְּיָא׃ 18 וַאֲמַר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אֲנָא אַסֵּיקִית
יַת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְשֵׁזְבִית יַתְכוֹן מִידָא דְמִצְרָאֵי וּמִיַּד כָּל מַלְכְּוָתָא דְדָחֲקוּן יַתְכוֹן׃
19 וְאַתּוּן יוֹמָא דֵין קַצְתּוּן בְּפֻלְחָנָא דֶאֱלָהֲכוֹן דְּהוּא פָרִיק לְכוֹן מִכָּל בִּישָׁתְכוֹן וַעֲקָתְכוֹן וַאֲמַרְתּוּן קֳדָמוֹהִי לֵית אֲנַחְנָא מִתְפַּרְקִין אֱלָהִין
מַלְכָּא תְּמַנִּי עֲלָנָא וּכְעַן אִיתְעַתַּדוּ קֳדָם יְיָ לְשִׁבְטֵיכוֹן וּלְאַלְפֵיכוֹן׃

8 * Et deſcendes ante me in Galgala, & ecce ego deſcendo ad te, vt offeras holocauſtum, & immoles pacificas victimas: ſeptem diebus ceſſabis, donec veniam ego ad te, & oſtendam tibi quæ facies.

9 * Et factum eſt vt auertiſſet humeros ſuos vt abiret à Samuele, & immutauit ei Deus cor aliud. & venerunt omnia ſigna hæc in die illa.

10 * Et venit indè ad collem; & ecce chorus Prophetarum obuius ei: & inſiluit ſuper eum ſpiritus Dei, & prophetauit in medio eorum.

11 * Et factum eſt vt viderunt eum omnes videntes eum heri & nudiuſtertius, & ecce & ipſe erat in medio Prophetarum prophetans: et dixerũt pópulus vnuſquiſq; ad proximũ ſuum: Quid hoc quod factum eſt filio Cis? num & Saul inter Prophetas?

12 * Et reſpondit quidam ex eis, & dixit: Et quis pater eius? propter hoc factum eſt in proverbium: Num & Saul inter Prophetas?

13 * Et compleuit prophetare, & venit in excelſum.

14 * Et dixit ei patruus ſuus et puero eius: Quò abiiſtis? & dixit: Quærere aſinas: et vidimus quòd non erant: & ingreſſi ſumus ad Samuelẽ.

15 * Et dixit patruus Saulis: Indica iam mihi quid dixit tibi Samuel.

16 * Et ait Saul ad cognatum ſuum: Indicans indicauit mihi quia inuentæ eſſent aſinæ. at ſermonem regni non indicauit ei quem dixit Samuel.

17 * Et congregauit Samuel vniuerſum populum ad Dominum in Maſepha:

18 * Et dixit ad filios Iſrael: Hæc ait Dominus Iſrael dicens: Ego eduxi Iſrael de Ægypto, & erui vos de manu Pharaonis regis Ægypti, & de manu omnium regnorum affligentium vos.

19 * Et vos hodie contempſiſtis Deum veſtrum, qui ipſe eſt veſter ſaluator de vniuerſis malis veſtris & tribulationibus veſtris. et dixiſtis, Nequaquã; ſed regem conſtitues ſuper nos. & nunc ſtate coram Domino per tribus veſtras & per tribunatus veſtros.

8 * καὶ καταβήσῃ ἔμπροσθέν μου εἰς γάλγαλα, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ καταβαίνω πρὸς σέ, τοῦ ἀνενεγκεῖν ὁλοκαύτωσιν, καὶ θύσαι εἰρηνικὰς θυσίας, ἑπτὰ ἡμέρας διαλείψεις, ἕως τοῦ ἐλθεῖν με πρὸς σέ, καὶ γνωρίσαι σοι ἃ ποιήσεις.

9 * καὶ ἐγένετο ὥστε ὑπιστρέφειν τὸν ὦμον αὐτοῦ ἀπελθεῖν ἀπὸ σαμουήλ, καὶ μετέστρεψεν αὐτῷ ὁ θεὸς καρδίαν ἄλλην. καὶ ἦλθεπάντα τὰ σημεῖα ταῦτα ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

10 * καὶ ἔρχεται ἐκεῖθεν εἰς τὸν βουνόν. καὶ ἰδοὺ χορὸς προφητῶν ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ, καὶ ἐφήλατο ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα θεοῦ, καὶ προεφήτευσε ἐν μέσῳ αὐτῶν.

11 * καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον αὐτὸν πάντες εἰδότες αὐτὸν χθὲς καὶ τρίτης, καὶ ἰδοὺ καὶ αὐτὸς μετὰ ἐν μέσῳ τῶν προφητῶν προφητεύων, καὶ εἶπον ὁ λαὸς ἕκας πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, τί τοῦτο τὸ γεγονὸς τῷ υἱῷ κίς; ἢ καὶ Σαοὺλ ἐν προφήταις;

12 * καὶ ἀπεκρίθη τις ἐξ αὐτῶν, καὶ εἶπεν, καὶ τίς ὁ πατὴρ αὐτοῦ; διὰ τοῦτο ἐγένετο εἰς παραβολήν, ἢ καὶ Σαοὺλ ἐν προφήταις;

13 * καὶ συνετέλεσεν προφητεύων, καὶ ἤρχετο εἰς τὸν βαμᾶ.

14 * Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ πατράδελφος αὐτοῦ καὶ τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ, ποῦ ἐπορεύθητε; καὶ εἶπεν, ζητεῖν τὰς ὄνους· καὶ εἴδομεν ὅτι οὐκ ἦσαν, καὶ εἰσήλθομεν πρὸς Σαμουήλ.

15 * καὶ εἶπεν ὁ πατράδελφος τοῦ Σαούλ, ἀπάγγελον δή μοι τί εἶπεν σοι Σαμουήλ.

16 * Καὶ εἶπεν Σαοὺλ πρὸς τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ, ἀπαγγέλλων ἀπήγγειλέ μοι, ὅτι εὑρίσκονται αἱ ὄνοι. τὸ δὲ ῥῆμα τῆς βασιλείας οὐκ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ὃ εἶπεν Σαμουήλ.

17 * καὶ συνήγαγε Σαμουὴλ πάντα τὸν λαὸν πρὸς κύριον εἰς μασηφά.

18 * καὶ εἶπεν πρὸς υἱοὺς ἰσραήλ, τάδε εἶπεν κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ λέγων, ἐγὼ ἀνήγαγον τὸν ἰσραὴλ ἐξ αἰγύπτου, καὶ ἐξειλόμην ὑμᾶς ἐκ χειρὸς φαραὼ βασιλέως αἰγύπτου, καὶ ἐκ χειρὸς πασῶν τῶν βασιλειῶν τῶν ἐνθλιβουσῶν ὑμᾶς.

19 * καὶ ὑμεῖς σήμερον ἐξουδενώσατε τὸν θεὸν ὑμῶν, ὃς αὐτός ἐστιν ὑμῶν σωτὴρ ἐκ πάντων τῶν κακῶν ὑμῶν καὶ τῶν θλίψεων ὑμῶν. καὶ εἴπατε, οὐχί, ἀλλ' ἢ βασιλέα καταστήσεις ἐφ' ἡμῶν. καὶ νῦν καταστήτε ἐνώπιον κυρίου κατὰ φυλὰς ὑμῶν καὶ κατὰ χιλιάδας ὑμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Et deſcendes ante me ad Gilgela: & ecce ego deſcendens ad te ad tollendum holocauſta, & ad offerendum oblationem ſanctitatum; ſeptem diebus differes vſque dum veniam ad te, & indicabo tibi quid facies.

9 Et fuit quando reſpexit ad abeundum à Semuel, & mutauit Dominus illi cor aliud, & venerunt omnia ſigna hæc in die illa.

10 Et venerunt eò ad Gibghatha, & ecce cœtus ſcribarum ante eum; & manſit ſuper illum ſpiritus Prophetiæ ab-ante Dominum; & laudauit inter illos. 11 Et fuit omnis qui nouit illum ab heri & ab ante illud, & viderunt, & ecce inter ſcribas laudans. & dixit populus vir ad ſocium ſuum: Quid hoc fuit filio Kis? an etiam Saul in ſcribis?

12 Et reſpondit vir indè, & dixit: Et quis pater illorum? ideò fuit in parabolam: Num etiam Saul in ſcribis?

13 Et ceſſauit à laudando, & intrauit ad domum confeſſus. 14 Et dixit patruus ipſius Saul illi & puero illius: Quò iuiſtis? & dixit: Ad quærendum aſinas: & vidimus quòd non reperiremus eas, & venimus ad Semuel.

15 Et dixit patruus ipſius Saul: Indica nunc mihi quid dixit vobis Semuel.

16 Et dixit Saul patruo ſuo: Indicando indicauit nobis quòd repertæ ſunt aſinæ. & ſuper negotium regni non indicauit ei quod dixit Semuel. 17 Et congregauit Semuel populum ad-ante Dominum ad Miſzpeia.

18 Et dixit filiis Iſrael: Sic dixit dominus Deus Iſrael: Ego aſcendere feci Iſrael ex Miſztaim, & liberaui vos de manu Miſztræorum, & de manu omnium regnorum quæ afflixerunt vos. 19 Et vos hodie ſpreuiſtis doctrinam Dei veſtri, qui ille ſeruans vos ex omnibus malis veſtris & afflictionibus veſtris, & dixiſtis ante eum, Non ſumus ſeruati, ſed regem præficies ſuper nos. & nunc ſtate ante Dominum per tribus veſtras & per millia veſtra.

20 * וַיַּקְרֵב שְׁמוּאֵל אֵת כָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּכֵד
21 שֵׁבֶט בִּנְיָמִן׃ * וַיַּקְרֵב אֶת־שֵׁבֶט בִּנְיָמִן
לְמִשְׁפְּחֹתָיו וַתִּלָּכֵד מִשְׁפַּחַת הַמַּטְרִי וַיִּלָּכֵד שָׁאוּל
בֶּן־קִישׁ וַיְבַקְשֻׁהוּ וְלֹא נִמְצָא׃
22 * וַיִּשְׁאֲלוּ־עוֹד בַּיהוָה הֲבָא עוֹד הֲלֹם אִישׁ וַיֹּאמֶר
יְהוָה הִנֵּה־הוּא נֶחְבָּא אֶל־הַכֵּלִים׃
23 * וַיָּרֻצוּ וַיִּקָּחֻהוּ מִשָּׁם וַיִּתְיַצֵּב בְּתוֹךְ הָעָם וַיִּגְבַּהּ
מִכָּל־הָעָם מִשִּׁכְמוֹ וָמָעְלָה׃
24 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־כָּל־הָעָם הַרְאִיתֶם אֲשֶׁר
בָּחַר־בּוֹ יְהוָה כִּי אֵין כָּמֹהוּ בְּכָל־הָעָם וַיָּרִעוּ כָל־
הָעָם וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ׃
25 * וַיְדַבֵּר שְׁמוּאֵל אֶל־הָעָם אֵת מִשְׁפַּט הַמְּלוּכָה
וַיִּכְתֹּב בַּסֵּפֶר וַיַּנַּח לִפְנֵי יְהוָה וַיְשַׁלַּח שְׁמוּאֵל אֶת־
כָּל־הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ׃
26 * וְגַם־שָׁאוּל הָלַךְ לְבֵיתוֹ גִּבְעָתָה וַיֵּלְכוּ עִמּוֹ
הַחַיִל אֲשֶׁר־נָגַע אֱלֹהִים בִּלִבָּם׃
27 * וּבְנֵי בְלִיַּעַל אָמְרוּ מַה־יֹּשִׁיעֵנוּ זֶה וַיִּבְזֻהוּ וְלֹא־
הֵבִיאוּ לוֹ מִנְחָה וַיְהִי כְּמַחֲרִישׁ׃

יא

1 * וַיַּעַל נָחָשׁ הָעַמּוֹנִי וַיִּחַן עַל־יָבֵישׁ גִּלְעָד וַיֹּאמְרוּ
כָּל־אַנְשֵׁי יָבֵישׁ אֶל־נָחָשׁ כְּרֹת־לָנוּ בְרִית וְנַעַבְדֶךָּ׃
2 * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם נָחָשׁ הָעַמּוֹנִי בְּזֹאת אֶכְרֹת
לָכֶם בְּנַקֵּר לָכֶם כָּל־עֵין יָמִין וְשַׂמְתִּיהָ חֶרְפָּה עַל־
כָּל־יִשְׂרָאֵל׃
3 * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו זְקֵנֵי יָבֵישׁ חֶרֶף לָנוּ שִׁבְעַת יָמִים
וְנִשְׁלְחָה מַלְאָכִים בְּכֹל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְאִם־אֵין
מוֹשִׁיעַ אֹתָנוּ וְיָצָאנוּ אֵלֶיךָ׃
4 * וַיָּבֹאוּ הַמַּלְאָכִים גִּבְעַת שָׁאוּל וַיְדַבְּרוּ
הַדְּבָרִים בְּאָזְנֵי הָעָם וַיִּשְׂאוּ כָל־הָעָם אֶת־קוֹלָם
וַיִּבְכּוּ׃

20 * Et applicuit Samuel omnes tribus
Iſrael, & cecidit ſors ſuper tribum Benia-
21 min. * Et applicuit tribum Beniamin &
cognationes eius, & cecidit ſors ſuper co-
gnationem Methri, & peruenit vſque ad
D Saul filium Cis. quæſierunt ergo eum, &
22 non eſt inuentus illic. * Et conſuluerunt
poſt hæc Dominum, vtrum nam vẽturus
eſſet illuc. Reſponditque Dominus: Ecce
23 abſconditus eſt domi. * Cucurrerunt itaq;
& tulerunt eum indè, ſtetitque in medio
populi; & altior fuit vniuerſo populo ab
24 humero & ſurſum. * Et ait Samuel ad omnẽ populum: Certè videtis quem elegit
Dominus; quoniam non ſit ſimilis illi in
omni populo. Et clamauit omnis popu-
25 lus & ait, Viuat rex. * Locutus eſt autem
Samuel ad populum legem regni, & ſcri-
pſit in libro, & repoſuit coram Domino.
Et dimiſit Samuel omnem populum ſin-
26 gulos in domum ſuam. * Sed & Saul
abiit in domum ſuam in Gabaa. & abiit
cum eo pars exercitus quorum tetigerat
27 Deus corda. * Filij verò Belial dixerunt:
Num ſaluare nos poterit iſte? & deſpexe-
runt eum, & non attulerunt ei munera. il-
le enim diſsimulabat ſe audire.

CAP. XI.

1 A ET aſcendit Naas Ammonites, & pug-
nare cœpit aduerſum Iabes Galaad. di
xeruntq; omnes viri Iabes ad Naas: Ha-
beto nos fœderatos, & ſeruiemus tibi.
2 * Et reſpondit ad eos Naas Ammoni-
tes: In hoc feriam vobiſcum fœdus, vt e-
ruam omnium veſtrum oculos dextros,
ponamque vos opprobrium in vniuerſo
3 Iſrael. * Et dixerunt ad eum ſeniores Iabes:
Concede nobis ſeptem dies vt mittamus
nuncios ad vniuerſos terminos Iſrael: &
ſi non fuerit qui defendat nos, egredie-
4 mur ad te. * Venerunt ergo nuncij
in Gabaa Saulis, & locuti ſunt verba hæc
B audiente populo. & leuauit omnis popu-
lus vocem ſuam, & fleuit.

Sup. 9. b.

תרגום יונתן

20 וְקָרֵיב שְׁמוּאֵל יַת כָּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל וְאִיתְאַחַד שִׁבְטָא דְבֵית בִּנְיָמִן׃
21 וְקָרֵיב יַת שִׁבְטָא דְבֵית בִּנְיָמִן לְזַרְעָיְתֵיהוֹן וְאִיתְאַחַד זַרְעָיְתָא דְמַטְרִי וְאִתְאַחַד שָׁאוּל בַּר קִישׁ וּבְעוּהִי וְלָא אִישְׁתְּכַח׃
22 וּשְׁאִילוּ עוֹד בְּמֵימְרָא דַיְיָ הַאִית עוֹד הָכָא גַּבְרָא וַאֲמַר יְיָ הָא טְמִיר בְּמָנְיָא׃
23 וְרָהֲטוּ וְדַבְּרוּהִי מִתַּמָּן וְאִיתְעַתַּד בְּגוֹ עַמָּא וְרָם מִכָּל עַמָּא מִכְּתֵפֵיהּ וּלְעֵילָא׃
24 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְכָל עַמָּא הַחֲזֵיתוּן דְּאִיתְרְעֵי בֵּיהּ יְיָ אֲרֵי לֵית דְּכְוָתֵיהּ בְּכָל עַמָּא וַיְבִיבוּ כָּל עַמָּא וַאֲמַרוּ יְחֵי מַלְכָּא׃
25 וּמַלֵּיל שְׁמוּאֵל עִם עַמָּא יַת נִמְסָא דְמַלְכוּתָא וּכְתַב בְּסִפְרָא וְאַצְנַע קֳדָם יְיָ וְשַׁלַּח שְׁמוּאֵל יַת כָּל עַמָּא גְּבַר לְבֵיתֵיהּ׃
26 וְאַף שָׁאוּל אֲזַל לְבֵיתֵיהּ לְגִבְעָתָא וַאֲזַלוּ עִמֵּיהּ קְצַת מִן עַמָּא גִּבָּרִין דְּחַיְלֵי חֶטָאָה וְאִתְיְהִיב דַּחְלָא מִן קֳדָם יְיָ בְּלִבָּהוֹן׃
27 וּבְנֵי רִישְׁעָא אֲמַרוּ בְּמָה יְפָרְקִינָנָא דֵּין וּשְׁטוּהִי וְלָא אַיְתוֹ לְמִשְׁאַל בִּשְׁלָמֵיהּ וַהֲוָה כְּשָׁתִיק׃

יא

1 וּסְלִיק נָחָשׁ מַלְכָּא דִבְנֵי עַמּוֹן וּשְׁרָא עַל יָבֵישׁ גִּלְעָד וַאֲמַרוּ כָּל אֱנָשׁ יָבֵישׁ לְנָחָשׁ גְּזַר לָנָא קְיָם וְנִפְלְחִנָּךְ׃
2 וַאֲמַר לְהוֹן נָחָשׁ מַלְכָּא דִבְנֵי עַמּוֹן אִם תַּעְבְּדוּן כְּהָדָא אֶגְזַר לְכוֹן בְּמִיקַר לְכוֹן כָּל עֵינָא דַיְמִינָא וַאֲשַׁוִּינַהּ חִסְדָּא עַל כָּל יִשְׂרָאֵל׃
3 וַאֲמַרוּ לֵיהּ סָבֵי יָבֵישׁ אוֹרִיךְ לָנָא שִׁבְעָא יוֹמִין וְנִשְׁלַח אִזְגַּדִּין בְּכָל תְּחוּם עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל וְאִם לֵית דְּפָרִיק יָתָנָא וְנִפּוֹק לְוָתָךְ׃
4 וַאֲתוֹ אִזְגַּדַּיָּא לִגְבְעָתָא דְשָׁאוּל וּמַלִּילוּ פִּתְגָמַיָּא קֳדָם עַמָּא וַאֲרִימוּ כָּל עַמָּא יַת קָלְהוֹן וּבְכוֹ׃

* *Et applicuit Samuel omnes tribus Israel,* 20
& sors cecidit tribui Beniamin.

* *Et applicuit tribum Beniamin per fa-* 21
miliam, & sors cecidit familiæ Amattari in viros, & sors cecidit Saul filio Cis. & quærebat eum, & non inueniebatur.

* *Et interrogauit adhuc Samuel in Domino,* 22
si venit adhuc huc vir. et dixit Dominus: Ecce ipse absconditus est in vasis.

* *Et cucurrit & accepit eum indè, & ste-* 23
tit Saul in medio populi: & exaltatus est super vniuersum populum ab humero et sursum.

* *Et dixit Samuel ad omnem populum: Vi-* 24
distis quem elegit sibi ipsi Dominus, quia non est similis ipsi in omnibus vobis? & cognouit vniuersus populus & dixit: Viuat rex.

* *Et locutus est Samuel ad populum legem* 25
regni: & scripsit in libro, & reposuit coram Domino. Et dimisit Samuel omnem populum, & abierunt quilibet in locum suum.

* *Et Samuel abijt in domum suam in Ga-* 26
baa. & abierunt filij exercituum quorum tetigit Dominus corda eorum cum Saul.

* *Et filij pestilentes dixerunt: Quis salua-* 27
bit nos iste? & despexerunt eum, & non attulerunt ei munera. et factus est obmutescens.

CAP. XI.

ET *ascendit Naas Ammonites, & castra-* 1
metatus est contra Iabes Galaad. & dixerunt omnes viri Iabes ad Naas Ammonitem: Pange nobiscum fœdus, & seruiemus tibi.

* *Et dixit ad eos Naas Ammonites: In hoc* 2
pangam vobiscum fœdus, vt eruam vestrum omnem oculum dextrum, & ponam eum in opprobrium in vniuerso Israel.

* *Et dicunt ei viri Iabes: Remitte nos se-* 3
ptem dies, & mittemus nuncios in vniuersum terminum Israel: & si non fuerit saluans nos, & egrediemur ad vos.

* *Et venerunt nuncij in collem ad Saulem,* 4
& locuti sunt verba hæc in aures populi. & leuauerunt omnis populus vocem suam, & fleuerunt.

20 * καὶ προσήγαγε Σαμουὴλ πάσας τὰς φυλὰς Ἰσ-
21 ραήλ, καὶ καλήρωσται φυλὴ Βενιαμίν. * καὶ προσ-
ήγαγε τὴν φυλὴν Βενιαμὶν κατὰ πατριάς, καὶ καλήρωσται πατριὰ Ἀματταρὶ εἰς ἄνδρας, καὶ καλήρωται Σαοὺλ υἱὸς Κίς· καὶ ἐζήτει αὐτὸν, καὶ οὐχ εὑρίσκετο.
22 * καὶ ἐπηρώτησεν ἔτι Σαμουὴλ ἐν κυρίῳ, εἰ ἔρχεται ἔτι
ἐνταῦθα ὁ ἀνήρ. καὶ εἶπεν κύριος, ἰδοὺ αὐτὸς κέκρυπται ἐν
23 τοῖς σκεύεσιν. * καὶ ἔδραμε καὶ ἔλαβεν αὐτὸν ἐκεῖ-
θεν, καὶ κατέστη Σαοὺλ ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ· καὶ ὑψώθη ὑ-
πὲρ πάντα τὸν λαὸν ὑπερωμίαν καὶ ἐπάνω.
24 * καὶ εἶπεν Σαμουὴλ πρὸς πάντα τὸν λαὸν, ἑωράκατε ὃν ἐξελέξατο ἑαυτῷ ὁ κύριος, ὅτι οὐκ ἔστιν ὅμοιος αὐτῷ ἐν πᾶσιν ὑμῖν; καὶ ἔγνω πᾶς ὁ λαὸς καὶ εἶπεν, ζήτω ὁ βασιλεύς.
25 * καὶ ἐλάλησε Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαὸν τὸ δικαίωμα τῆς βασιλείας. καὶ ἔγραψεν εἰς βιβλίον, καὶ ἔθηκεν ἐνώπιον κυρίου. καὶ ἐξαπέστειλε Σαμουὴλ πάντα τὸν λαὸν, καὶ ἀπῆλθον ἕκας ἐκ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.
26 * καὶ Σαμουὴλ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς Γαβαά· καὶ ἐπορεύθησαν ὁ υἱοὶ δυνάμεων, ὧν ἥψατο κύριος καρδίας αὐτῶν μετὰ Σαούλ.
27 * καὶ ὁ υἱοὶ λοιμοὶ εἶπαν, τίς σώσει ἡμᾶς ὧδε; καὶ ἠτίμωσαν αὐτὸν, καὶ οὐκ ἤνεγκαν αὐτῷ δῶρα· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ κωφεύων.

ιά.

1 * Καὶ ἀνέβη Ναὰς ὁ Ἀμμανίτης, καὶ παρενέβαλεν ἐπὶ Ἰαβὴς Γαλαάδ. καὶ εἶπον πάντες ὁ ἄνδρες Ἰαβὴς πρὸς Ναὰς τὸν Ἀμμανίτην, διάθου ἡμῖν διαθήκην καὶ δουλεύσομέν σοι.
2 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς Ναὰς ὁ Ἀμμανίτης, ἐν τούτῳ διαθήσομαι ὑμῖν διαθήκην ἐν τῷ ἐξορύξαι ὑμῶν πάντα ὀφθαλμὸν δεξιόν, καὶ θήσομαι αὐτὸν εἰς ὄνειδος ἐπὶ πάντα Ἰσραήλ.
3 * καὶ λέγουσιν αὐτῷ ὁ ἄνδρες Ἰαβής, ἄνες ἡμᾶς ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ ἀποστελοῦμεν ἀγγέλους εἰς πᾶν ὅριον Ἰσραήλ· καὶ ἐὰν μὴ ᾖ ὁ σώζων ἡμᾶς, καὶ ἐξελευσόμεθα πρὸς ὑμᾶς.
4 * καὶ ἦλθον ὁ ἄγγελοι εἰς τὴν Βεννὸν πρὸς Σαοὺλ, καὶ ἐ-
λάλησαν οὕτω λόγους τούτους εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ, καὶ ἦρεν πᾶς ὁ λαὸς τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἔκλαυσαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Et applicuit Semuel omnes tribus Israel, & comprehensa est tribus Biniamin. 21 Et applicuit tribum domus Biniamin per prosapias suas, & comprehensa est prosapia Matri, & comprehensus est Saul filius Kis: & quæsierunt illum, & non est repertus.
22 Et petierunt adhuc in dicto Domini, Num adest adhuc hic vir? & dixit Dominus: Ecce absconditus in vasis.
23 Et cucurrerunt & acceperunt illum indè, & constitutus est inter populum: & procerus præ omni populo ab humeris suis & suprà.
24 Et dixit Semuel ad omnem populum: An vidistis quem elegit sibi Dominus? quia non est sicut ille in omni populo. Et vociferati sunt omnis populus & dixerunt: Prosperetur rex.
25 Et locutus est Semuel cum populo statutum regni; & scripsit in libro & deposuit ante Dominum. & dimisit Semuel omnem populum virum ad domum suam. 26 Et etiam Saul iuit ad domum suam ad Gibghatha: & iuerunt cum illo pars ex populo, viri timentes peccatum; & datus est timor ab ante Dominum in corde. 27 Et filij improbitatis dixerunt: In quo liberabit nos hic? & contempserunt eum; & non venerunt ad rogandum in pace eius: & fuit sicut tacens.

CAP. XI.

ET ascendit Nahhas rex filiorum Ghamon, & posuit *castra* super Iabes Gilghad: & dixerunt omnis homo Iabes ad Nahhas: Decerne nobis pactum, & seruiemus tibi. 2 Et dixit illis Nahhas rex filiorum Ghamon: Si facietis hoc, decernam vobis: eruendo vobis omnem oculum dextrum, & ponam illud opprobrium super omnem Israel. 3 Et dixerunt ei senes Iabes: Protrahe nobis septem dies, & mittemus nuncios in omni termino populi Israel: & si non est qui liberet nos, & exibimus ad te. 4 Et venerunt nuncij ad Gibghatha Saulis, & locuti sunt verba ante populum. & extulerunt omnis populus vocem suam, & fleuerunt.

20 * וַיַּקְרֵב שְׁמוּאֵל אֵת כָּל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּכֵד
21 שֵׁבֶט בִּנְיָמִן׃ * וַיַּקְרֵב אֶת־שֵׁבֶט בִּנְיָמִן
לְמִשְׁפְּחֹתָיו וַתִּלָּכֵד מִשְׁפַּחַת הַמַּטְרִי וַיִּלָּכֵד שָׁאוּל
בֶּן־קִישׁ וַיְבַקְשֻׁהוּ וְלֹא נִמְצָא׃
22 * וַיִּשְׁאֲלוּ־עוֹד בַּיהוָה הֲבָא עוֹד הֲלֹם אִישׁ וַיֹּאמֶר
יְהוָה הִנֵּה־הוּא נֶחְבָּא אֶל־הַכֵּלִים׃
23 * וַיָּרֻצוּ וַיִּקָּחֻהוּ מִשָּׁם וַיִּתְיַצֵּב בְּתוֹךְ הָעָם וַיִּגְבַּהּ
מִכָּל־הָעָם מִשִּׁכְמוֹ וָמָעְלָה׃
24 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־כָּל־הָעָם הַרְאִיתֶם אֲשֶׁר
בָּחַר־בּוֹ יְהוָה כִּי אֵין כָּמֹהוּ בְּכָל־הָעָם וַיָּרִעוּ כָל־
הָעָם וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ׃
25 * וַיְדַבֵּר שְׁמוּאֵל אֶל־הָעָם אֵת מִשְׁפַּט הַמְּלוּכָה
וַיִּכְתֹּב בַּסֵּפֶר וַיַּנַּח לִפְנֵי יְהוָה וַיְשַׁלַּח שְׁמוּאֵל אֶת־
כָּל־הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ׃
26 * וְגַם־שָׁאוּל הָלַךְ לְבֵיתוֹ גִּבְעָתָה וַיֵּלְכוּ עִמּוֹ
הַחַיִל אֲשֶׁר־נָגַע אֱלֹהִים בִּלִבָּם׃
27 * וּבְנֵי בְלִיַּעַל אָמְרוּ מַה־יֹּשִׁיעֵנוּ זֶה וַיִּבְזֻהוּ וְלֹא־
הֵבִיאוּ לוֹ מִנְחָה וַיְהִי כְּמַחֲרִישׁ׃

יא

1 * וַיַּעַל נָחָשׁ הָעַמּוֹנִי וַיִּחַן עַל־יָבֵישׁ גִּלְעָד וַיֹּאמְרוּ
כָּל־אַנְשֵׁי יָבֵישׁ אֶל־נָחָשׁ כְּרֹת־לָנוּ בְרִית וְנַעַבְדֶךָּ׃
2 * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם נָחָשׁ הָעַמּוֹנִי בְּזֹאת אֶכְרֹת
לָכֶם בְּנַקֵּר לָכֶם כָּל־עֵין יָמִין וְשַׂמְתִּיהָ חֶרְפָּה עַל־
כָּל־יִשְׂרָאֵל׃
3 * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו זְקֵנֵי יָבֵישׁ חֶרֶף לָנוּ שִׁבְעַת יָמִים
וְנִשְׁלְחָה מַלְאָכִים בְּכֹל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְאִם־אֵין
מוֹשִׁיעַ אֹתָנוּ וְיָצָאנוּ אֵלֶיךָ׃
4 * וַיָּבֹאוּ הַמַּלְאָכִים גִּבְעַת שָׁאוּל וַיְדַבְּרוּ
הַדְּבָרִים בְּאָזְנֵי הָעָם וַיִּשְׂאוּ כָל־הָעָם אֶת־קוֹלָם
וַיִּבְכּוּ׃

20 * Et applicuit Samuel omnes tribus
Iſrael, & cecidit ſors ſuper tribum Benia-
21 min. * Et applicuit tribum Beniamin &
cognationes eius, & cecidit ſors ſuper co-
gnationem Methri, & peruenit vſque ad
D Saul filium Cis. quæſierunt ergo eum, &
22 non eſt inuentus illic. * Et conſuluerunt
poſt hæc Dominum, vtrum nam vẽturus
eſſet illuc. Reſponditque Dominus: Ecce
23 abſconditus eſt domi. * Cucurrerunt itaq;
& tulerunt eum indè, ſtetitque in medio
populi; & altior fuit vniuerſo populo ab
24 humero & ſurſum. * Et ait Samuel ad omnẽ populum: Certè videtis quem elegit
Dominus; quoniam non ſit ſimilis illi in
omni populo. Et clamauit omnis popu-
25 lus & ait, Viuat rex. * Locutus eſt autem
Samuel ad populum legem regni, & ſcri-
pſit in libro, & repoſuit coram Domino.
Et dimiſit Samuel omnem populum ſin-
26 gulos in domum ſuam. * Sed & Saul
abiit in domum ſuam in Gabaa. & abiit
cum eo pars exercitus quorum tetigerat
27 Deus corda. * Filij verò Belial dixerunt:
Num ſaluare nos poterit iſte? & deſpexe-
runt eum, & non attulerunt ei munera. il-
le enim diſsimulabat ſe audire.

CAP. XI.

1 A ET aſcendit Naas Ammonites, & pug-
nare cœpit aduerſum Iabes Galaad. di
xeruntq; omnes viri Iabes ad Naas: Ha-
beto nos fœderatos, & ſeruiemus tibi.
2 * Et reſpondit ad eos Naas Ammoni-
tes: In hoc feriam vobiſcum fœdus, vt e-
ruam omnium veſtrum oculos dextros,
ponamque vos opprobrium in vniuerſo
3 Iſrael. * Et dixerunt ad eum ſeniores Iabes:
Concede nobis ſeptem dies vt mittamus
nuncios ad vniuerſos terminos Iſrael: &
ſi non fuerit qui defendat nos, egredie-
4 mur ad te. * Venerunt ergo nuncij
in Gabaa Saulis, & locuti ſunt verba hæc
B audiente populo. & leuauit omnis popu-
lus vocem ſuam, & fleuit.

Sup. 9. b.

תרגום יונתן

20 וְקָרֵיב שְׁמוּאֵל יַת כָּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל וְאִיתְאַחַד שִׁבְטָא דְבֵית בִּנְיָמִן׃
21 וְקָרֵיב יַת שִׁבְטָא דְבֵית בִּנְיָמִן לְזַרְעָיְתֵיהוֹן וְאִיתְאַחַד זַרְעָיְתָא דְמַטְרִי וְאִתְאַחַד שָׁאוּל בַּר קִישׁ וּבְעוּהִי וְלָא אִישְׁתְּכַח׃
22 וּשְׁאִילוּ עוֹד בְּמֵימְרָא דַיְיָ הַאִית עוֹד הָכָא גַּבְרָא וַאֲמַר יְיָ הָא טְמִיר בְּמָנְיָא׃
23 וְרָהֲטוּ וְדַבְּרוּהִי מִתַּמָּן וְאִיתְעַתַּד בְּגוֹ עַמָּא וְרָם מִכָּל עַמָּא מִכְּתֵפֵיהּ וּלְעֵילָא׃
24 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְכָל עַמָּא הַחֲזֵיתוּן דְּאִיתְרְעֵי בֵּיהּ יְיָ אֲרֵי לֵית דְּכְוָתֵיהּ בְּכָל עַמָּא וַיְבִיבוּ כָּל עַמָּא וַאֲמַרוּ יְחֵי מַלְכָּא׃
25 וּמַלֵּיל שְׁמוּאֵל עִם עַמָּא יַת נִמְסָא דְמַלְכוּתָא וּכְתַב בְּסִפְרָא וְאַצְנַע קֳדָם יְיָ וְשַׁלַּח שְׁמוּאֵל יַת כָּל עַמָּא גְּבַר לְבֵיתֵיהּ׃
26 וְאַף שָׁאוּל אֲזַל לְבֵיתֵיהּ לְגִבְעָתָא וַאֲזַלוּ עִמֵּיהּ קְצַת מִן עַמָּא גִּבָּרִין דְּחַיְלֵי חֶטָאָה וְאִתְיְהִיב דַּחְלָא מִן קֳדָם יְיָ בְּלִבָּהוֹן׃
27 וּבְנֵי רִישְׁעָא אֲמַרוּ בְּמָה יְפָרְקִינָנָא דֵּין וּשְׁטוּהִי וְלָא אַיְתוֹ לְמִשְׁאַל בִּשְׁלָמֵיהּ וַהֲוָה כְּשָׁתִיק׃

יא

1 וּסְלִיק נָחָשׁ מַלְכָּא דִבְנֵי עַמּוֹן וּשְׁרָא עַל יָבֵישׁ גִּלְעָד וַאֲמַרוּ כָּל אֱנָשׁ יָבֵישׁ לְנָחָשׁ גְּזַר לָנָא קְיָם וְנִפְלְחִנָּךְ׃
2 וַאֲמַר לְהוֹן נָחָשׁ מַלְכָּא דִבְנֵי עַמּוֹן אִם תַּעְבְּדוּן כְּהָדָא אֶגְזַר לְכוֹן בְּמִיקַר לְכוֹן כָּל עֵינָא דַיְמִינָא וַאֲשַׁוִּינַהּ חִסְדָּא עַל כָּל יִשְׂרָאֵל׃
3 וַאֲמַרוּ לֵיהּ סָבֵי יָבֵישׁ אוֹרִיךְ לָנָא שִׁבְעָא יוֹמִין וְנִשְׁלַח אִזְגַּדִּין בְּכָל תְּחוּם עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל וְאִם לֵית דְּפָרִיק יָתָנָא וְנִפּוֹק לְוָתָךְ׃
4 וַאֲתוֹ אִזְגַּדַּיָּא לִגְבְעָתָא דְשָׁאוּל וּמַלִּילוּ פִּתְגָמַיָּא קֳדָם עַמָּא וַאֲרִימוּ כָּל עַמָּא יַת קָלְהוֹן וּבְכוֹ׃

* *Et applicuit Samuel omnes tribus Israel,* 20
& sors cecidit tribui Beniamin.

* *Et applicuit tribum Beniamin per fa-* 21
miliam, & sors cecidit familiæ Amattari in viros, & sors cecidit Saul filio Cis. & quærebat eum, & non inueniebatur.

* *Et interrogauit adhuc Samuel in Domino,* 22
si venit adhuc huc vir. et dixit Dominus: Ecce ipse absconditus est in vasis.

* *Et cucurrit & accepit eum indè, & ste-* 23
tit Saul in medio populi: & exaltatus est super vniuersum populum ab humero et sursum.

* *Et dixit Samuel ad omnem populum: Vi-* 24
distis quem elegit sibi ipsi Dominus, quia non est similis ipsi in omnibus vobis? & cognouit vniuersus populus & dixit: Viuat rex.

* *Et locutus est Samuel ad populum legem* 25
regni: & scripsit in libro, & reposuit coram Domino. Et dimisit Samuel omnem populum, & abierunt quilibet in locum suum.

* *Et Samuel abijt in domum suam in Ga-* 26
baa. & abierunt filij exercituum quorum tetigit Dominus corda eorum cum Saul.

* *Et filij pestilentes dixerunt: Quis salua-* 27
bit nos iste? & despexerunt eum, & non attulerunt ei munera. et factus est obmutescens.

CAP. XI.

ET *ascendit Naas Ammonites, & castra-* 1
metatus est contra Iabes Galaad. & dixerunt omnes viri Iabes ad Naas Ammonitem: Pange nobiscum fœdus, & seruiemus tibi.

* *Et dixit ad eos Naas Ammonites: In hoc* 2
pangam vobiscum fœdus, vt eruam vestrum omnem oculum dextrum, & ponam eum in opprobrium in vniuerso Israel.

* *Et dicunt ei viri Iabes: Remitte nos se-* 3
ptem dies, & mittemus nuncios in vniuersum terminum Israel: & si non fuerit saluans nos, & egrediemur ad vos.

* *Et venerunt nuncij in collem ad Saulem,* 4
& locuti sunt verba hæc in aures populi. & leuauerunt omnis populus vocem suam, & fleuerunt.

20 * καὶ προσήγαγε Σαμουὴλ πάσας τὰς φυλὰς Ἰσ-
21 ραήλ, καὶ καλήρωσται φυλὴ Βενιαμίν. * καὶ προσ-
ήγαγε τὴν φυλὴν Βενιαμὶν κατὰ πατριάς, καὶ καλήρωσται πατριὰ Ἀματταρὶ εἰς ἄνδρας, καὶ καλήρωται Σαοὺλ υἱὸς Κίς· καὶ ἐζήτει αὐτὸν, καὶ οὐχ εὑρίσκετο.
22 * καὶ ἐπηρώτησεν ἔτι Σαμουὴλ ἐν κυρίῳ, εἰ ἔρχεται ἔτι
ἐνταῦθα ὁ ἀνήρ. καὶ εἶπεν κύριος, ἰδοὺ αὐτὸς κέκρυπται ἐν
23 τοῖς σκεύεσιν. * καὶ ἔδραμε καὶ ἔλαβεν αὐτὸν ἐκεῖ-
θεν, καὶ κατέστη Σαοὺλ ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ· καὶ ὑψώθη ὑ-
πὲρ πάντα τὸν λαὸν ὑπερωμίαν καὶ ἐπάνω.
24 * καὶ εἶπεν Σαμουὴλ πρὸς πάντα τὸν λαὸν, ἑωράκατε ὃν ἐξελέξατο ἑαυτῷ ὁ κύριος, ὅτι οὐκ ἔστιν ὅμοιος αὐτῷ ἐν πᾶσιν ὑμῖν; καὶ ἔγνω πᾶς ὁ λαὸς καὶ εἶπεν, ζήτω ὁ βασιλεύς.
25 * καὶ ἐλάλησε Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαὸν τὸ δικαίωμα τῆς βασιλείας. καὶ ἔγραψεν εἰς βιβλίον, καὶ ἔθηκεν ἐνώπιον κυρίου. καὶ ἐξαπέστειλε Σαμουὴλ πάντα τὸν λαὸν, καὶ ἀπῆλθον ἕκας ἐκ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.
26 * καὶ Σαμουὴλ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς Γαβαά· καὶ ἐπορεύθησαν ὁ υἱοὶ δυνάμεων, ὧν ἥψατο κύριος καρδίας αὐτῶν μετὰ Σαούλ.
27 * καὶ ὁ υἱοὶ λοιμοὶ εἶπαν, τίς σώσει ἡμᾶς ὧδε; καὶ ἠτίμωσαν αὐτὸν, καὶ οὐκ ἤνεγκαν αὐτῷ δῶρα· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ κωφεύων.

ιά.

1 * Καὶ ἀνέβη Ναὰς ὁ Ἀμμανίτης, καὶ παρενέβαλεν ἐπὶ Ἰαβὴς Γαλαάδ. καὶ εἶπον πάντες ὁ ἄνδρες Ἰαβὴς πρὸς Ναὰς τὸν Ἀμμανίτην, διάθου ἡμῖν διαθήκην καὶ δουλεύσομέν σοι.
2 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς Ναὰς ὁ Ἀμμανίτης, ἐν τούτῳ διαθήσομαι ὑμῖν διαθήκην ἐν τῷ ἐξορύξαι ὑμῶν πάντα ὀφθαλμὸν δεξιόν, καὶ θήσομαι αὐτὸν εἰς ὄνειδος ἐπὶ πάντα Ἰσραήλ.
3 * καὶ λέγουσιν αὐτῷ ὁ ἄνδρες Ἰαβής, ἄνες ἡμᾶς ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ ἀποστελοῦμεν ἀγγέλους εἰς πᾶν ὅριον Ἰσραήλ· καὶ ἐὰν μὴ ᾖ ὁ σώζων ἡμᾶς, καὶ ἐξελευσόμεθα πρὸς ὑμᾶς.
4 * καὶ ἦλθον ὁ ἄγγελοι εἰς τὴν Βεννὸν πρὸς Σαοὺλ, καὶ ἐ-
λάλησαν οὕτω λόγους τούτους εἰς τὰ ὦτα τοῦ λαοῦ, καὶ ἦρεν πᾶς ὁ λαὸς τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἔκλαυσαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Et applicuit Semuel omnes tribus Israel, & comprehensa est tribus Biniamin. 21 Et applicuit tribum domus Biniamin per prosapias suas, & comprehensa est prosapia Matri, & comprehensus est Saul filius Kis: & quæsierunt illum, & non est repertus.
22 Et petierunt adhuc in dicto Domini, Num adest adhuc hic vir? & dixit Dominus: Ecce absconditus in vasis.
23 Et cucurrerunt & acceperunt illum indè, & constitutus est inter populum: & procerus præ omni populo ab humeris suis & suprà.
24 Et dixit Semuel ad omnem populum: An vidistis quem elegit sibi Dominus? quia non est sicut ille in omni populo. Et vociferati sunt omnis populus & dixerunt: Prosperetur rex.
25 Et locutus est Semuel cum populo statutum regni; & scripsit in libro & deposuit ante Dominum. & dimisit Semuel omnem populum virum ad domum suam. 26 Et etiam Saul iuit ad domum suam ad Gibghatha: & iuerunt cum illo pars ex populo, viri timentes peccatum; & datus est timor ab ante Dominum in corde. 27 Et filij improbitatis dixerunt: In quo liberabit nos hic? & contempserunt eum; & non venerunt ad rogandum in pace eius: & fuit sicut tacens.

CAP. XI.

ET ascendit Nahhas rex filiorum Ghamon, & posuit *castra* super Iabes Gilghad: & dixerunt omnis homo Iabes ad Nahhas: Decerne nobis pactum, & seruiemus tibi. 2 Et dixit illis Nahhas rex filiorum Ghamon: Si facietis hoc, decernam vobis: eruendo vobis omnem oculum dextrum, & ponam illud opprobrium super omnem Israel. 3 Et dixerunt ei senes Iabes: Protrahe nobis septem dies, & mittemus nuncios in omni termino populi Israel: & si non est qui liberet nos, & exibimus ad te. 4 Et venerunt nuncij ad Gibghatha Saulis, & locuti sunt verba ante populum. & extulerunt omnis populus vocem suam, & fleuerunt.

1 וְהִנֵּה שָׁאוּל בָּא אַחֲרֵי הַבָּקָר מִן־הַשָּׂדֶה וַיֹּאמֶר
שָׁאוּל מַה־לָּעָם כִּי יִבְכּוּ וַיְסַפְּרוּ־לוֹ אֶת־דִּבְרֵי אַנְשֵׁי
יָבֵישׁ׃

6 וַתִּצְלַח רוּחַ־אֱלֹהִים עַל־שָׁאוּל בְּשָׁמְעוֹ אֶת־
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּחַר אַפּוֹ מְאֹד׃

7 וַיִּקַּח צֶמֶד בָּקָר וַיְנַתְּחֵהוּ וַיְשַׁלַּח בְּכָל־גְּבוּל
יִשְׂרָאֵל בְּיַד הַמַּלְאָכִים לֵאמֹר אֲשֶׁר אֵינֶנּוּ יֹצֵא
אַחֲרֵי שָׁאוּל וְאַחֲרֵי שְׁמוּאֵל כֹּה יֵעָשֶׂה לִבְקָרוֹ וַיִּפֹּל
פַּחַד־יְהוָה עַל־הָעָם וַיֵּצְאוּ כְּאִישׁ אֶחָד׃

8 וַיִּפְקְדֵם בְּבֶזֶק וַיִּהְיוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
אֶלֶף וְאִישׁ יְהוּדָה שְׁלֹשִׁים אָלֶף׃

9 וַיֹּאמְרוּ לַמַּלְאָכִים הַבָּאִים כֹּה תֹאמְרוּן לְאִישׁ
יָבֵישׁ גִּלְעָד מָחָר תִּהְיֶה־לָּכֶם תְּשׁוּעָה בְּחֹם הַשָּׁמֶשׁ
וַיָּבֹאוּ הַמַּלְאָכִים וַיַּגִּידוּ לְאַנְשֵׁי יָבֵישׁ וַיִּשְׂמָחוּ׃

10 וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי יָבֵישׁ מָחָר נֵצֵא אֲלֵיכֶם וַעֲשִׂיתֶם
לָנוּ כְּכָל־הַטּוֹב בְּעֵינֵיכֶם׃

11 וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיָּשֶׂם שָׁאוּל אֶת־הָעָם שְׁלֹשָׁה
רָאשִׁים וַיָּבֹאוּ בְתוֹךְ־הַמַּחֲנֶה בְּאַשְׁמֹרֶת הַבֹּקֶר וַיַּכּוּ
אֶת־עַמּוֹן עַד־חֹם הַיּוֹם וַיְהִי הַנִּשְׁאָרִים וַיָּפֻצוּ
וְלֹא נִשְׁאַרוּ־בָם שְׁנַיִם יָחַד׃

12 וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל־שְׁמוּאֵל מִי הָאֹמֵר שָׁאוּל
יִמְלֹךְ עָלֵינוּ תְּנוּ הָאֲנָשִׁים וְנָמִיתֵם׃

13 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לֹא־יוּמַת אִישׁ בַּיּוֹם הַזֶּה כִּי
הַיּוֹם עָשָׂה־יְהוָה תְּשׁוּעָה בְּיִשְׂרָאֵל׃

14 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־הָעָם לְכוּ וְנֵלְכָה הַגִּלְגָּל
וְנְחַדֵּשׁ שָׁם הַמְלוּכָה׃

15 וַיֵּלְכוּ כָל־הָעָם הַגִּלְגָּל וַיַּמְלִכוּ שָׁם אֶת־
שָׁאוּל לִפְנֵי יְהוָה בַּגִּלְגָּל וַיִּזְבְּחוּ־שָׁם זְבָחִים
שְׁלָמִים לִפְנֵי יְהוָה וַיִּשְׂמַח שָׁם שָׁאוּל וְכָל־אַנְשֵׁי
יִשְׂרָאֵל עַד־מְאֹד׃

5 ‡Et ecce Saul veniebat sequẽs boues de
B agro, & ait: Quid habet populus ꝙ plo-
rat? & narrauerunt ei verba virorũ Iabes.

6 ‡ Et insiluit spiritus Dei in Saul cùm Sup.10.c
audisset hæc verba, & iratus est furor e-
ius nimis.

7 ‡ Et assumens vtrumque bouem con-
cidit in frusta, misitque in omnes termi-
nos Israel per manum nunciorum dicẽs:
Quicunque non exierit & secutus fuerit
Saul & Samuel, sic fiet bobus eius. Inua-
sit ergo timor Domini populum, & egres
si sunt quasi vir vnus:

8 ‡Et recensuit eos in Bezech. fueruntq;
filiorum Israel trecenta millia, virorum
autem Iuda triginta millia.

9 ‡ Et dixerunt nunciis qui venerãt: Sic
C dicetis viris qui sunt in Iabes Galaad: Cras
erit vobis salus cùm incaluerit Sol. Vene-
runt ergo nuncij & nunciauerunt viris Ia
10 bes. Qui lætati sunt, ‡ & dixerunt: Manè
exibimus ad vos, & facietis nobis omne
quod placuerit vobis.

11 ‡ Et factum est cùm dies crastinus ve-
nisset, constituit Saul populum in tres
partes. & ingressus est media castra in vi-
gilia matutina, & percussit Ammon vsq;
dum incalesceret dies. reliqui autem dis-
persi sunt, ita vt non relinquerẽtur ex eis
12 duo pariter. ‡ Et ait populus ad Sa-
muelem: Quis est iste qui dixit, Saul non
D regnabit super nos? date viros, & interfi-
ciemus eos.

13 ‡Et ait Saul: Non occidetur quisquam
in die hac, quia hodie fecit Dominus sa- Inf.25.c
lutem in Israel.

14 ‡ Dixit autem Samuel ad populum:
Venite & eamus in Galgala, & innouc-
mus ibi regnum.

15 ‡ Et perrexit omnis populus in Galga-
la, & fecerunt ibi regem Saul coram Do-
mino in Galgala: & immolauerunt ibi vi-
ctimas pacificas coram Domino. & læta-
tus est ibi Saul & cuncti viri Israel nimis.

תרגום יונתן

5 וְהָא שָׁאוּל אָתָא בָּתַר תּוֹרַיָּא מִן חַקְלָא וַאֲמַר שָׁאוּל מַדּ לְעַמָּא אֲרֵי בָכָן וְאִשְׁתָּעוֹ לֵיהּ יַת פִּתְגָמֵי אֱנָשֵׁי יָבֵשׁ׃ 6 וּשְׁרָת רוּחַ
גְּבוּרָה מִן קֳדָם יְיָ עַל שָׁאוּל כַּד שְׁמַע יַת פִּתְגָמַיָּא תְּאִירִין וְתַקִּיף רְגָזֵיהּ לַחֲדָא׃ 7 וּנְסִיב פַּרְזֶן תּוֹרַיָּא וְהַדְּמֵיהּ וּשְׁלַח בְּכָל תְּחוּם יִשְׂרָאֵל
בְּיַד אֲזַגְרַיָּא לְמֵימַר דְּלֵיתָהוֹהִי נָפִיק בָּתַר שָׁאוּל וּבָתַר שְׁמוּאֵל כְּדֵין יִתְעֲבִיד לְתוֹרֵיהּ וּנְפַל זְיַע מִן קֳדָם יְיָ עַל עַמָּא וּנְפָקוּ כְּגַבְרָא חָד׃
8 וּמַנְיִנוֹן בְּבָזֶק וַהֲווֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּלַת מְאָה אַלְפִין וֶאֱנָשֵׁי יְהוּדָה תְּלָתִין אַלְפִין׃ 9 וַאֲמָרוּ לְאִינּוּנַדַּיָּא דַּאֲתוֹ כְּדֵין תֵּימְרוּן
לֶאֱנָשֵׁי יָבֵשׁ גִּלְעָד מָחָר תְּהֵא לְכוֹן פּוּרְקָנָא כְּמֵיחֲם שִׁמְשָׁא וְאָתוֹ אִזְגַּדַּיָּא וְחַוְיָאוּ לֶאֱנָשֵׁי יָבֵשׁ וַחֲדִיאוּ׃
10 וַאֲמָרוּ אֱנָשֵׁי יָבֵשׁ מְחַר נִיפּוֹק לְוָתְכוֹן וְתַעְבְּדוּן לָנָא כְּכֹל דְּתַקִּין בְּעֵינֵיכוֹן׃
11 וַהֲוָה בְיוֹמָא דְּבָתְרוֹהִי וּמַנִּי שָׁאוּל יַת עַמָּא חֲלָתָא מַשְׁרְיָן וְעָלוּ בְּגוֹ מַשְׁרְיָתָא בְּמַטְרַת צַפְרָא וּמְחוֹ יַת עַמּוֹן עַד מֵיחַם יוֹמָא וַהֲווֹ
דְּאִשְׁתְּאַרוּ וְאִיתְבַּדַּרוּ וְלָא אִישְׁתְּאַרוּ בְּהוֹן תְּרֵין דְּעַרְקִין כַּחֲדָא׃
12 וַאֲמַר עַמָּא לְשְׁמוּאֵל מַן דֵּין דִּי מְבַסַּר לְמֵימַר לָא כַּשַּׁר שָׁאוּל לְמִמְלַךְ עָלָנָא אֱיתוֹ גַּבְרַיָּא וְנִקְטְלִינּוּן׃
13 וַאֲמַר שָׁאוּל לָא יִתְקְטֵיל גַּבְרָא בְּיוֹמָא הָדֵין אֲרֵי יוֹמָא דֵּין עֲבַד יְיָ פֻּרְקָנָא בְּיִשְׂרָאֵל׃
14 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְעַמָּא אֱיתוֹ וְנֵיזִיל לְגִלְגָּלָא וּנְחַדֵּשׁ תַּמָּן מַלְכוּתָא׃ 15 וַאֲזָלוּ כָּל עַמָּא לְגִלְגָּלָא וְאַמְלִיכוּ תַּמָּן יַת שָׁאוּל קֳדָם
יְיָ בְּגִלְגָּלָא וּנְכִיסוּ תַּמָּן נִכְסַת קוּדְשִׁין קֳדָם יְיָ וְחַדִי תַּמָּן שָׁאוּל וְכָל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל עַד לַחְדָּא׃

5 ‡ καὶ ἰδοὺ Σαὺλ ἤρχετο κατόπισθεν τῶν βοῶν ἐξ ἀγροῦ; καὶ εἶπεν Σαὺλ, τί ἐστιν τῷ λαῷ ὅτι κλαίουσιν; καὶ διηγήσαντο αὐτῷ τὰ ῥήματα τῶν ἀνδρῶν ἰαβής.

6 ‡ καὶ ἐφήλατο πνεῦμα κυρίου ἐπὶ Σαοὺλ ὡς ἤκουσε τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἐθυμώθη ἐπ' αὐτοῖς ὀργὴ αὐτοῦ σφόδρα. 7 ‡ καὶ ἔλαβε δύο βόας, καὶ ἐμέλισεν αὐτάς, καὶ ἀπέστειλεν εἰς πᾶν ὅριον Ισραὴλ ἐν χειρὶ τῶν ἀγγέλων λέγων, ὃς οὐκ ἔσται ἐκπορευόμενος ὀπίσω Σαὺλ καὶ ὀπίσω Σαμυήλ, καὶ τάδε ποιήσουσιν ταῖς βουσὶν αὐτοῦ. καὶ ἔπεσεν ἔκστασις κυρίου ἐπὶ τὸν λαόν, καὶ ἐβόησαν ὡς ἀνὴρ εἷς.

8 ‡ καὶ ἐπισκέπτεται αὐτοὺς Σαὺλ ἐν Βαζὴκ πᾶν τὰ φυλὰ Ισραὴλ τριακόσιας χιλιάδας, καὶ ἄνδρας Ιούδα τριάκοντα χιλιάδας.

9 ‡ καὶ εἶπε Σαοὺλ τοῖς ἀγγέλοις τοῖς ἐλθοῦσι, τάδε ἐρεῖτε τοῖς ἀνδράσιν ἰαβὴς γαλαάδ, αὔριον ὑμῖν ἔσται ἡ σωτηρία διαθερμαίνοντος τοῦ ἡλίου. καὶ ἦλθον οἱ ἄγγελοι εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀνήγγειλαν τοῖς ἀνδράσιν ἰαβής, καὶ εὐφράνθησαν.

10 ‡ καὶ εἶπον οἱ ἄνδρες ἰαβὴς πρὸς ναας τὸν ἀμμονίτην, αὔριον ἐξελευσόμεθα πρὸς ὑμᾶς, καὶ ποιήσετε ἡμῖν πᾶν τὸ ἀρεσὸν ἐνώπιον ὑμῶν.

11 ‡ καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν αὔριον καὶ διέταξε σαὺλ τὸν λαὸν εἰς τρεῖς ἀρχάς, καὶ εἰσεπορεύοντο εἰς μέσον τῆς παρεμβολῆς ἐν τῇ πρωϊνῇ φυλακῇ, καὶ ἔπληξε τοὺς υἱοὺς ἀμμὼν ἕως οὗ διεθερμάνθη ἡ ἡμέρα. καὶ ἐγένετο οἱ ὑπολελειμμένοι διεσπάρησαν, καὶ οὐχ ὑπελείφθησαν ἐν αὐτοῖς δύο ἐπὶ τὸ αὐτό.

12 ‡ καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς Σαμουήλ, τίς ὁ εἰπών, Σαὺλ οὐ βασιλεύσει ἐφ' ἡμᾶς; πρόσθου τοὺς ἄνδρας καὶ θανατώσωμεν αὐτούς.

13 ‡ καὶ εἶπεν Σαοὺλ, οὐκ ἀποθανεῖται οὐδεὶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ὅτι σήμερον ἐποίησεν κύριος σωτηρίαν ἐν ἰσραήλ.

14 ‡ καὶ εἶπεν Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαὸν λέγων, δεῦτε πορευθῶμεν εἰς γάλγαλα, καὶ ἐγκαινίσωμεν ἐκεῖ τὴν
15 βασιλείαν. ‡ καὶ ἐπορεύθη πᾶς ὁ λαὸς εἰς γάλγαλα, καὶ ἔχρισεν ἐκεῖ Σαμουὴλ τὸν Σαοὺλ εἰς βασιλέα ἐνώπιον κυρίου ἐν γαλγάλοις. καὶ ἔθυσαν ἐκεῖ θυσίας εἰρηνικὰς ἐνώπιον κυρίου. καὶ εὐφράνθη ἐκεῖ Σαοὺλ καὶ πάντες ἄνδρες ἰσραὴλ σφόδρα.

5 ‡ *Et ecce Saul veniebat post boues de agro,* 5
& dixit Saul: Quid est populo quod plorant?
& narrauerunt ei verba virorum Iabes:

6 ‡ *Et insiluit spiritus Domini super Saul ut* 6
audiuit verba hæc: & iratus est contra eos furore suo valdè.

7 ‡ *Et accepit duas vaccas, & in membra* 7
concidit eas, & misit in omnem terminum Israel in manu nunciorum, dicens: Qui non erit exiens post Saulem & post Samuelem, secundum hæc facient bobus eius. & cecidit extasis Domini super populum, & clamauerunt quasi vir vnus.

8 ‡ *Et recenset eos Saul in Bazec omnem vi-* 8
rum Israel trecenta millia, & viros Iuda triginta millia.

9 ‡ *Et dixit Saul nunciis qui venerant: Hæc* 9
dicetis viris Iabes Galaad: Cras vobis erit salus cùm incaluerit Sol. & venerunt nuncij in ciuitatem, et nunciauerunt viris Iabes, & lætati sunt.

10 ‡ *Et dixerunt viri Iabes ad Naas Ammo-* 10
nitem: Cras exibimus ad vos, & facietis nobis omne quod placuerit coram vobis.

11 ‡ *Et factum est post cras, & constituit Saul* 11
populum in tres acies, & ingressi sunt in medium castrorum in matutina custodia, & percussit filios Ammon vsquequo incalesceret dies. & factum est qui relicti erant dispersi sunt, et non relicti sunt in eis duo in idipsum.

12 ‡ *Et dixit populus ad Samuel: Quis est qui* 12
dixit, Saul non regnabit super nos? da viros, & interficiemus eos.

13 ‡ *Et dixit Saul: Non occidetur quisquam* 13
in die ista; quia hodie fecit Dominus salutem in Israel.

14 ‡ *Et ait Samuel ad populum dicens: Veni-* 14
te eamus in Galgala, & innouemus ibi regnum.

15 ‡ *Et perrexit omnis populus in Galgala, &* 15
vnxit ibi Samuel Saulem in regem coram Domino in Galgalis. & immolauerunt ibi victimas pacificas coram Domino. et lætatus est ibi Saul et cuncti viri Israel nimis.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et ecce Saul venit post boues ex agro: & dixit Saul: Quid populo, quòd lugeant? & nartauerunt illi verba hominum Iabes.

6 Et mansit spiritus fortitudinis ab-ante Dominum super Saul, quando audiuit verba hæc, & fortificata est indignatio illius valdè.

7 Et accepit par boum, & discerpsit illud, & misit in omni termino Israel in manu nunciorum dicens: Qui non erit exiens post Saul & post Semuel, vt hoc fiet bobus eius. & cecidit terror ab-ante Dominum super populum, & exierunt vt vir vnus.

8 Et recensuit illos in Bezeq: & fuerunt filij Israel tercentum millia, & viri Iuda triginta millia.

9 Et dixerunt nunciis qui venerunt: Sic dicetis viris Iabes Gilghad: Cras erit vobis liberatio, vbi incalescet Sol. & venerunt nuncij & nunciauerunt viris Iabes, & lætati sunt.

10 Et dixerunt viri Iabes: Cras exibimus ad vos, & facietis nobis iuxta omne quod rectum in oculis vestris.

11 Et fuit in die qui post illum, & recensuit Saul populum tres turmas, & intrauerunt intra castra in custodia matutina, & percusserunt Ghamon vsquedum calesceret dies: & fuerunt qui relicti sunt & dispersi sunt, & non relicti sunt in illis duo qui fugientes simul.

12 Et dixit populus ad Semuel: Quis hic qui contempsit, dicendo: Non rectus Saul ad regnandum super nos? venire facite viros, & occidemus illos.

13 Et dixit Saul: Non occidetur vir in die hoc, nam hodie fecit Dominus liberationem in Israel.

14 Et dixit Semuel populo: Venite & ibimus ad Gilgela, & renouabimus ibi regnum.

15 Et venerunt omnis populus ad Gilgela, & regnare fecerunt ibi Saul ante Dominum in Gilgela; & obtulerunt ibi oblationem sanctitatum ante Dominum. & lætatus est ibi Saul & omnis homo Israel vsque valdè.

יב

1 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל הִנֵּה שָׁמַעְתִּי
בְקֹלְכֶם לְכֹל אֲשֶׁר־אֲמַרְתֶּם לִי וָאַמְלִיךְ עֲלֵיכֶם
2 מֶלֶךְ׃ * וְעַתָּה הִנֵּה הַמֶּלֶךְ מִתְהַלֵּךְ לִפְנֵיכֶם
וַאֲנִי זָקַנְתִּי וָשַׂבְתִּי וּבָנַי הִנָּם אִתְּכֶם וַאֲנִי הִתְהַלַּכְתִּי
לִפְנֵיכֶם מִנְּעֻרַי עַד־הַיּוֹם הַזֶּה׃
3 * הִנֵּנִי עֲנוּ בִי נֶגֶד יְהוָה וְנֶגֶד מְשִׁיחוֹ אֶת־שׁוֹר מִי
לָקָחְתִּי וַחֲמוֹר מִי לָקָחְתִּי וְאֶת־מִי עָשַׁקְתִּי אֶת־מִי
רַצּוֹתִי וּמִיַּד־מִי לָקַחְתִּי כֹּפֶר וְאַעְלִים עֵינַי בּוֹ
4 וְאָשִׁיב לָכֶם׃ * וַיֹּאמְרוּ לֹא עָשַׁקְתָּנוּ וְלֹא רַצּוֹתָנוּ
וְלֹא־לָקַחְתָּ מִיַּד־אִישׁ מְאוּמָה׃
5 * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם עֵד יְהוָה בָּכֶם וְעֵד מְשִׁיחוֹ הַיּוֹם
הַזֶּה כִּי לֹא מְצָאתֶם בְּיָדִי מְאוּמָה וַיֹּאמֶר עֵד׃
6 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־הָעָם יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־
מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן וַאֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶת־אֲבֹתֵיכֶם
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
7 * וְעַתָּה הִתְיַצְּבוּ וְאִשָּׁפְטָה אִתְּכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֵת
כָּל־צִדְקוֹת יְהוָה אֲשֶׁר־עָשָׂה אִתְּכֶם וְאֶת־אֲבוֹתֵיכֶם׃
8 * כַּאֲשֶׁר־בָּא יַעֲקֹב מִצְרַיִם וַיִּזְעֲקוּ אֲבֹתֵיכֶם אֶל־
יְהוָה וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וְאֶת־אַהֲרֹן וַיּוֹצִיאוּ
אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם מִמִּצְרַיִם וַיֹּשִׁבוּם בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃
9 * וַיִּשְׁכְּחוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיִּמְכֹּר אֹתָם בְּיַד
סִיסְרָא שַׂר־צְבָא חָצוֹר וּבְיַד־פְּלִשְׁתִּים וּבְיַד מֶלֶךְ
מוֹאָב וַיִּלָּחֲמוּ בָם׃
10 וַיִּזְעֲקוּ אֶל־יְהוָה וַיֹּאמְרוּ חָטָאנוּ כִּי עָזַבְנוּ אֶת־
יְהוָה וַנַּעֲבֹד אֶת־הַבְּעָלִים וְאֶת־הָעַשְׁתָּרוֹת וְעַתָּה
הַצִּילֵנוּ מִיַּד אֹיְבֵינוּ וְנַעַבְדֶךָּ׃
11 * וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת־יְרֻבַּעַל וְאֶת־בְּדָן וְאֶת־יִפְתָּח
וְאֶת־שְׁמוּאֵל וַיַּצֵּל אֶתְכֶם מִיַּד אֹיְבֵיכֶם מִסָּבִיב
וַתֵּשְׁבוּ בָטַח׃

CAP. XII.

1 DIxit autē Samuel ad vniuersum Israel;
A Ecce audiui vocem vestram iuxta omnia quæ locuti estis ad me, & constitui super vos regem. 2 *Et nunc rex graditur ante vos. Ego autē senui & incanui. porrò filij mei vobiscum sunt. Itaq; conuersatus coram vobis ab adolescētia mea vsq; ad hāc
3 diem: *Ecce præsto sum. loquimini de me coram Domino & coram Christo eius, vtrum bouem cuiusquā tulerim aut asinū: si quemquam calumniatus sum, si oppressi aliquem, si de manu cuiusquam munus accepi; & contēnam illud hodie, restituāque vobis. 4 *Et dixerunt: Non es calūniatus nos, neque oppressisti, neq; tulisti de
5 manu alicuius quippiam. *Dixitq; ad eos; Eccle.46 Testis est Dñs aduersum vos, & testis Christus eius in die hac, quia non inueneritis
B in manu mea quippiā. & dixerunt: Testis.
6 *Et ait Samuel ad populum: Dominus q̄ fecit Moysen & Aarō, & eduxit patres no
7 stros de terra Ægypti adest. *Nunc ergo state vt iudicio contēdam aduersum vos coram Domino de omnibus misericordiis Domini quas fecit Dominus vobis-
8 cum & cum patribus vestris: *Quomodo Iacob ingressus est in Ægyptum: & cla- Ge. 46.a Exo. 2.d. in cod.j.
mauerunt patres vestri ad Dñm, & misit Dominus Moysen & Aaron, & eduxit patres vestros de Ægypto, & collocauit eos
9 in hoc loco. *Qui obliti sunt domini Dei Iudi. 4.a
sui, & tradidit eos in manus Sysaræ magistri militiæ Asor, & in manu Philistinorū & in manu regis Moab, & pugnauerunt
10 aduersum eos. *Posteà autem clamauerūt ad Dominum, & dixerunt: Peccauimus: quia dereliquimus Dñm, & seruiuimus Baalim & Astaroth. nūc ergo erue nos de manu inimicorum nostrorum, & seruie- Iudi. 6.c
11 mus tibi. *Et misit Dñs Hierobaal, & Badan, & Iephte, & Samuel, & eruit vos de
C manu inimicorum vestrorum per circui- Sup.8.d. & 10.c
tum, & habitastis confidenter.

תרגום יונתן

יב

1 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְכָל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל הָא קַבֶּילִית לְמֵימְרְכוֹן לְכָל דַּאֲמַרְתּוּן לִי וַאֲמְלֵיכִית עֲלֵיכוֹן מַלְכָּא׃
2 וּכְעַן הָא מַלְכָּא מְרַבֵּר בְּרֵישְׁכוֹן וַאֲנָא קְשִׁית וְסֵבִית וּבְנַי הָא אִינוּן עִמְּכוֹן וַאֲנָא הַלֵּיכִית קֳדָמֵיכוֹן מִבְּעוּרַי עַד יוֹמָא הָדֵין׃
3 הָא עָד דַּאֲנָא קָיֵים אַסְהִידוּ בִּי קֳדָם יְיָ וּקְדָם מְשִׁיחֵיהּ הוֹרָא דְּמַן דְּבָרִית וְחָמָרָא דְּמַן שַׁחֲרִית וְיָת מַן אַנְסִית וּמִן דְּמַן קַבֶּילִית מְסוֹן דְּשָׁקַר וּכְבֵשִׁית עֵינַי מִינֵיהּ בְּרִינָא וְאָהֵיב לְכוֹן׃
4 וַאֲמָרוּ לָא עֲשַׁקְתָּנָא וְלָא אֲנַסְתָּנָא וְלָא קַבֶּילְתָּא מִידָא דֶּאֱנָשׁ מִדְעָם׃
5 וַאֲמַר לְהוֹן סָהִיד מֵימְרָא דַּיְיָ בְּכוֹן וְסָהִיד מְשִׁיחֵיהּ יוֹמָא הָדֵין אֲרֵי לָא אַשְׁכַּחְתּוּן בִּידִי מִדְעָם וַאֲמָרוּ סָהִיד׃
6 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְעַמָּא יְיָ דַּעֲבַד גְּבוּרָן עַל יְדֵי מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּדְאַסֵּיק יָת אֲבָהָתְכוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרָיִם׃
7 וּכְעַן אִיתְעַתָּדוּ וְאִיתְוַכַּח עִמְּכוֹן קֳדָם יְיָ כָּל זְכְוָתָא דַּיְיָ דַּעֲבַד עִמְּכוֹן וְעִם אֲבָהָתְכוֹן׃
8 כַּד עַל יַעֲקֹב לְמִצְרַיִם וְזָעִיקוּ אֲבָהָתְכוֹן קֳדָם יְיָ וּשְׁלַח יְיָ יָת מֹשֶׁה וְיָת אַהֲרֹן וְאַפִּיקוּ יָת אֲבָהָתְכוֹן מִמִּצְרַיִם וְאוֹתִיבִינוּן בְּאַרְעָא הָדֵין׃
9 וְאִיתְנְשִׁיאוּ יָת פּוּלְחָנָא דַּיְיָ אֱלָהֲהוֹן וּמְסַר יָתְהוֹן בְּיַד סִיסְרָא רַב חֵילָא דְּחָצוֹר וּבְיַד פְּלִשְׁתָּאֵי וּבְיַד מַלְכָּא דְּמוֹאָב וְאַגִּיחוּ קְרָבָא בְּהוֹן׃
10 וְזָעִיקוּ קֳדָם יְיָ וַאֲמָרוּ חַבְנָא אֲרֵי שְׁבַקְנָא יָת פֻּלְחָנָא דַּיְיָ וּפְלַחְנָא יָת בַּעֲלַיָּא וְיָת עַשְׁתָּרָתָא וּכְעַן שֵׁיזְבְנָא מִיַּד בַּעֲלֵי דְבָבָנָא וְנִפְלַח קֳדָמָךְ׃
11 וּשְׁלַח יְיָ יָת יְרֻבַּעַל וְיָת יִפְתָּח וְיָת שְׁמוּאֵל וְשֵׁיזִיב יָתְכוֹן מִיַּד בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן מִסְּחוֹר וִיתֵיבְתּוּן לְרוּחָצָן׃

CAP. XII.

ET dixit Samuel ad vniuersum virũ Israel: Ecce audiui vocem vestram, et omnia quæcunque locuti estis mihi, & regnare feci super vos regem.

2 Et nunc ecce rex gradietur ante vos: & ego senui & incanui, & ecce filij mei in vobis sunt. & ego ecce conuersatus sum coram vobis ab adolescentia mea & vsque ad diem hanc.

3 Ecce ego, respondete contra me coram Domino & coram Christo eius, si bouem cuius vestrum accepi, vel asinum cuius accepi, vel cui vestrum vim intuli, vel quem oppressi vestrũ, vel de manu cuius vestrum accepi munus, vel calciamentum? dicite contra me, & restituam vobis.

4 Et dixerunt ad Samuelem: Non iniuria affecisti nos, & non vim intulisti nobis, non accepisti de manu nostra quippiam.

5 Et dixit Samuel ad populum: Testis Dominus in vobis, & testis Christus eius in die hac, quia nõ inuenistis in manu mea quippiam. & dixit populus: Testis.

6 Et ait Samuel ad populum dicens: Testis Dominus qui fecit Moysen & Aaron, & qui eduxit patres nostros ex Ægypto:

7 Et nunc state, & iudicabo vos coram Domino, & nunciabo vobis omnem iustitiam Domini, quam fecit nobis & patribus nostris:

8 Quomodo ingressus est Jacob & filij eius in Ægyptum, & humiliauit eos Ægyptus. & clamauerunt patres nostri ad Dominum, & misit Dominus Moysen & Aaron, & eduxit patres nostros de Ægypto, & collocauit eos in loco hoc.

9 Et obliti sunt domini Dei eorum, & tradidit eos in manus Sisara magistri militiæ Jabin regis Asor, & in manus Philistinorũ, & in manus regis Moab, & pugnauerunt in eis.

10 Et clamauerunt ad Dominum & dixerunt: Peccauimus, quia dereliquimus Dominum, & seruiuimus Baalim & Lucis: & nunc erue nos de manu inimicorum nostrorum, et seruiemus tibi.

11 Et misit Dominus Hierobaal, & Barac, et Jephthae & Samuel, & eruit vos per circuitum de manu inimicorum vestrorũ, et habitastis cõfidẽtes.

ιβ΄.

1 Καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς πάντα οἶκον Ισραήλ, ἰδοὺ ἤκουσα τῆς φωνῆς ὑμῶν καὶ πάντα ὅσα εἴπατέ μοι, καὶ ἐβασίλευσα ἐφ' ὑμᾶς βασιλέα·

2 καὶ νῦν ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς διαπορεύσεται ἐνώπιον ὑμῶν. καὶ ἐγὼ γεγήρακα καὶ πεπολίωμαι, καὶ ἰδοὺ οἱ υἱοί μου ἐν ὑμῖν εἰσίν. καὶ ἐγὼ ἰδοὺ διέσεσμαι ἐνώπιον ὑμῶν ἐκ νεότητός μου καὶ ἕως

3 τῆς ἡμέρας ταύτης. ἰδοὺ ἐγώ, ἀποκρίθητε κατ' ἐμοῦ ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐνώπιον τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, εἰ μόσχον τίνος ὑμῶν εἴληφα ἢ ὄνον τίνος εἴληφα, ἢ τίνα ὑμῶν κατεδυνάστευσα, ἢ τίνα ἐξεπίεσα ὑμῶν, ἢ ἐκ χειρὸς τίνος ὑμῶν εἴληφα ἀξίλασμα; ἢ ὑπόδημα; εἴπατε κατ' ἐμοῦ, καὶ ἀποδώσω ὑμῖν.

4 καὶ εἶπον πρὸς Σαμυήλ, οὐκ ἠδίκησας ἡμᾶς, καὶ οὐ κατεδυνάστευσας ἡμᾶς, οὐκ εἴληφας ἐκ χειρὸς ἡμῶν οὐδέν.

5 καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαόν, μάρτυς κυρίου ἐν ὑμῖν, καὶ μάρτυς ὁ χριστὸς αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, ὅτι οὐχ εὕρεθε ἐν τῇ χειρί μου οὐδέν. καὶ εἶπεν ὁ λαός,

6 μάρτυς. καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαὸν λέγων, μάρτυς κύριος ὁ ποιήσας τὸν μωυσῆν καὶ τὸν ἀαρὼν, καὶ

7 ὁ ἀναγαγὼν τοὺς πατέρας ἡμῶν ἐξ αἰγύπτου· καὶ νῦν στῆτε, καὶ δικάσω ὑμᾶς ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀπαγγελῶ ὑμῖν πᾶσαν τὴν δικαιοσύνην κυρίου, ἣν ἐποίησεν ἡ-

8 μῖν καὶ τοῖς πατράσιν ἡμῶν· ὡς εἰσῆλθεν ἰακὼβ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ εἰς αἴγυπτον, καὶ ἐταπείνωσεν αὐτοὺς αἴγυπτος. καὶ ἐβόησαν οἱ πατέρες ἡμῶν πρὸς κύριον, καὶ ἀπέστειλε κύριος τὸν μωυσῆν καὶ τὸν ἀαρὼν, καὶ ἐξήγαγε τοὺς

9 πατέρας ἡμῶν ἐξ αἰγύπτου, καὶ κατῴκισεν αὐτοὺς ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. καὶ ἐπελάθοντο κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν, καὶ ἀπέδοτο αὐτοὺς εἰς χεῖρας σισάρα ἀρχιστρατήγου ἰαβὶν βασιλέως ἀσώρ, καὶ εἰς χεῖρας ἀλλοφύλων, καὶ εἰς χεῖρας βασιλέως μωάβ, καὶ ἐπολέμησαν ἐν αὐτοῖς.

10 καὶ ἐβόησαν πρὸς κύριον καὶ εἶπον, ἡμάρτομεν, ὅτι ἐγκατελίπομεν τὸν κύριον, καὶ ἐδουλεύσαμεν τοῖς βααλὶμ καὶ τοῖς ἄλσεσι. καὶ νῦν ἐξελοῦ ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν

11 ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ δουλεύσομέν σοι. καὶ ἐξαπέστειλε κύριος τὸν ιεροβααλ, καὶ τὸν βαράκ, καὶ τὸν ιεφθαὲ καὶ τὸν σαμουήλ, καὶ ἐξείλετο ὑμᾶς κυκλόθεν ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν· καὶ κατῳκήκατε πεποιθότες.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XII.

ET dixit Semuel ad omnem hominem Israel: Ecce recepi dicta vestra ad omnia quæ dixistis mihi: & regnare feci super vos regem.
2 Et nunc ecce rex ductor in capite vestro: & ego antiquatus sum & senui; & filij mei ecce illi vobiscum; & ego ambulaui ante vos
à iuuentute mea vsque in diem hunc. 3 Ecce vsque dum ego viuens, testificamini in me ante Dominum & ante vnctum eius,
bouem cuius accepi, & asinum cuius munere accepi, & quem oppressi, & quem contriui, & à quo accepi mamon falsitatis, & inclinaui o-
culos meos ab eo in iudicio; & reddam vobis. 4 Et dixerunt: Non oppressisti nos, & non diripuisti nos, & non acce-
pisti de manu hominis quicquam. 5 Et dixit illis: Testis dictum Domini in vobis, & testis vnctus eius die hoc, quòd
non inuenistis in manu mea quicquam. & dixerunt: Testis. 6 Et dixit Semuel ad populum: Dominus qui fecit fortitudines per manus Moseh & Aharon, & qui eduxit patres vestros ex terra Ægypti.
7 Et nunc state, & disceptabo vobiscum ante Dominum de omnibus iustitiis Domini quas fecit vobiscum & cum patribus vestris.
8 Vt cùm ingressus est Iaghacob in Miszraim: & clamauerunt patres vestri ante Dominum, & misit Dominus Moseh & Aharon, & e-
duxerunt patres vestros ex Miszraim, & sedere fecerunt illos in terra hac. 9 Et obliti sunt cultum domini Dei ipsorum, & tradidit eos in
manu Zzizera principis virtutis Hhaszor, & in manu Pelisthæorum, & in maou regis Moab, & inierunt bellum in eos.
10 Et clamauerunt ante Dominum & dixerunt: Peccauimus, quòd deseruimus cultum Domini, & coluimus Baghalaia & Ghastherа-
tha; & nunc eripe nos de manu auctorum inimicitiæ nostræ, & seruiemus ante te. 11 Et misit Dominus Ierubaghal, & Simson, &
Iiphthahh & Semuel, & eripuit vos de manu auctorum inimicitiarum vestrarum vndiquaque, & sedistis in tranquillitate.

12 * וַתִּרְאוּ כִּי נָחָשׁ מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן בָּא עֲלֵיכֶם
וַתֹּאמְרוּ לִי לֹא כִּי־מֶלֶךְ יִמְלֹךְ עָלֵינוּ וַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם
13 מַלְכְּכֶם׃ * וְעַתָּה הִנֵּה הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר בְּחַרְתֶּם
אֲשֶׁר שְׁאִלְתֶּם וְהִנֵּה נָתַן יְהוָה עֲלֵיכֶם מֶלֶךְ׃
14 * אִם־תִּירְאוּ אֶת־יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם אֹתוֹ וּשְׁמַעְתֶּם
בְּקוֹלוֹ וְלֹא תַמְרוּ אֶת־פִּי יְהוָה וְהִיִתֶם גַּם־אַתֶּם
וְגַם־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־מָלַךְ עֲלֵיכֶם אַחַר יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃
15 * וְאִם־לֹא תִשְׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה וּמְרִיתֶם אֶת־פִּי
יְהוָה וְהָיְתָה יַד־יְהוָה בָּכֶם וּבַאֲבֹתֵיכֶם׃
16 * גַּם־עַתָּה הִתְיַצְּבוּ וּרְאוּ אֶת־הַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה
אֲשֶׁר יְהוָה עֹשֶׂה לְעֵינֵיכֶם׃
17 * הֲלוֹא קְצִיר־חִטִּים הַיּוֹם אֶקְרָא אֶל־יְהוָה וְיִתֵּן
קֹלוֹת וּמָטָר וּדְעוּ וּרְאוּ כִּי־רָעַתְכֶם רַבָּה אֲשֶׁר
עֲשִׂיתֶם בְּעֵינֵי יְהוָה לִשְׁאוֹל לָכֶם מֶלֶךְ׃
18 * וַיִּקְרָא שְׁמוּאֵל אֶל־יְהוָה וַיִּתֵּן יְהוָה קֹלוֹת וּמָטָר
בַּיּוֹם הַהוּא וַיִּירָא כָּל־הָעָם מְאֹד אֶת־יְהוָה
וְאֶת־שְׁמוּאֵל׃
19 * וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אֶל־שְׁמוּאֵל הִתְפַּלֵּל בְּעַד־
עֲבָדֶיךָ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאַל־נָמוּת כִּי־יָסַפְנוּ עַל־
כָּל־חַטֹּאתֵינוּ רָעָה לִשְׁאֹל לָנוּ מֶלֶךְ׃
20 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־הָעָם אַל־תִּירָאוּ אַתֶּם
עֲשִׂיתֶם אֶת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת אַךְ אַל־תָּסוּרוּ מֵאַחֲרֵי
יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם אֶת־יְהוָה בְּכָל־לְבַבְכֶם׃
21 * וְלֹא תָסוּרוּ כִּי אַחֲרֵי הַתֹּהוּ אֲשֶׁר לֹא־יוֹעִילוּ
וְלֹא יַצִּילוּ כִּי־תֹהוּ הֵמָּה׃
22 * כִּי לֹא־יִטֹּשׁ יְהוָה אֶת־עַמּוֹ בַּעֲבוּר שְׁמוֹ הַגָּדוֹל
כִּי הוֹאִיל יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֶתְכֶם לוֹ לְעָם׃
23 * גַּם אָנֹכִי חָלִילָה לִי מֵחֲטֹא לַיהוָה
מֵחְדֹל לְהִתְפַּלֵּל בַּעַדְכֶם וְהוֹרֵיתִי אֶתְכֶם בְּדֶרֶךְ
הַטּוֹבָה וְהַיְשָׁרָה׃

12 * Videntes autem quòd Naas rex filiorum Ammon venisset aduersum vos, dixistis mihi, Nequaquam: sed rex imperabit nobis, cùm dominus Deus vester regnaret
13 in vobis. * Nunc ergo præsto est rex vester quem elegistis & petistis. Ecce dedit vo-
14 bis Dominus regem. * Si timueritis Dominum & seruieritis ei, & audieritis vocé eius, & non exasperaueritis os Domini, eritis & vos & rex qui imperat vobis sequentes Dominum Deum vestrum.
15 * Si autem non audieritis vocem Domini, sed exasperaueritis sermones eius, erit manus Domini super vos & super pa
16 tres vestros. * Sed & nunc state & videte rem istam grãdem quam facturus est Do-
17 minus in conspectu vestro. * Nunquid nõ messis tritici est hodie? Inuocabo Dominum, & dabit voces & pluuias, & scietis & videbitis, quia grande malum feceritis vobis in conspectu Domini petentes super vos regem.
18 * Et clamauit Samuel ad Dominum, & dedit Dominus voces & pluuias in die illa. & timuit omnis populus nimis Dominum & Samuelem.
19 * Et dixit vniuersus populus ad Samue-
D lem: Ora pro seruis tuis ad Dominum Deum tuum, vt non moriamur. addidimus enim vniuersis peccatis nostris ma-
20 lum, vt peteremus nobis regem. * Dixit autem Samuel ad populum: Nolite timere. vos fecistis vniuersum malum hoc. veruntamen nolite recedere à tergo Domini; sed seruite Domino in omni corde ve-
21 stro: * Et nolite declinare post vana quæ non proderunt vobis, neque eruent
22 vos, quia vana sunt: * Et non derelinquet Dominus populum suum propter nomẽ suum magnum: quia iurauit Dominus fa
23 cere vos sibi populum. * Absit autem à me hoc peccatum in Domino, vt cessem orare pro vobis, & docebo vos viam bonam & rectam.

תרגום יונתן

12 וַחֲזִיתוּן אֲרֵי נָחָשׁ מַלְכָּא דִבְנֵי עַמּוֹן אָתָא לְגַלֵיכוֹן וַאֲמַרְתּוּן לִי לָא אֱלָהִין מַלְכָּא יִמְלוֹךְ עָלָנָא וַיְיָ אֱלָהֲכוֹן מַלְכְּכוֹן׃
13 וּכְעַן הָא מַלְכָּא דְאִיתְרְעִיתוּן דְשְׁאֲלְתּוּן וְהָא מַנִּי יְיָ עֲלֵיכוֹן מַלְכָּא׃ 14 אִם תִּרְחֲלוּן מִן קֳדָם יְיָ וְתִפְלְחוּן קֳדָמוֹהִי וּתְקַבְּלוּן
לְמֵימְרֵיהּ וְלָא תְסָרְבוּן עַל מֵימְרָא דַיְיָ וּתְהוֹן אַף אַתּוּן וְאַף מַלְכָּא דְיִמְלָךְ עֲלֵיכוֹן בָּתַר פֻּלְחָנָא דַיְיָ אֱלָהֲכוֹן׃
15 וְאִם לָא תְקַבְּלוּן לְמֵימְרָא דַיְיָ וּתְסָרְבוּן עַל מֵימְרָא דַיְיָ וּתְהֵי מַחֲתָא דַיְיָ בְּכוֹן כְּמָא דַהֲוָת בַּאֲבָהָתְכוֹן׃ 16 וְאַף כְּעַן
אִיתְעַתַּדוּ וַחֲזוֹ יָת פִּתְגָמָא רַבָּא הָדֵין דַיְיָ עָבֵיד לְעֵינֵיכוֹן׃ 17 הֲלָא חֲצַד חִטִּין יוֹמָא דֵין אֶצַלֵי קֳדָם יְיָ וְיִתֵּן קָלִין וּמְטַר וּדְעוּ וַחֲזוֹ
אֲרֵי בִישְׁתְּכוֹן סַגִיאָה דַעֲבַדְתּוּן קֳדָם יְיָ לְמִשְׁאַל לְכוֹן מַלְכָּא׃ 18 וְצַלִי שְׁמוּאֵל קֳדָם יְיָ וְיָהַב יְיָ קָלִין וּמְטַר בְּיוֹמָא הַהוּא וּדְחִלוּ
כָּל עַמָּא לַחֲדָא מִן קֳדָם יְיָ וּמִפִּתְגָמֵי שְׁמוּאֵל׃ 19 וַאֲמַרוּ כָּל עַמָּא לִשְׁמוּאֵל צְלִי עַל עַבְדָךְ קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא וְלָא נְמוּת אֲרֵי אוֹסַפְנָא
עַל כָּל חוֹבָנָא בִּישְׁתָּא לְמִשְׁאַל לָנָא מַלְכָּא׃ 20 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְעַמָּא לָא תְדָחֲלוּן אַתּוּן עֲבַדְתּוּן יָת כָּל בִּישְׁתָּא הָדָא בְּרַם לָא תְסְטוּן
מִבָּתַר פֻּלְחָנָא דַיְיָ וּתְפְלְחוּן קֳדָם יְיָ בְּכָל לְבְכוֹן׃ 21 וְלָא תְסְטוּן מִבָּתַר פֻּלְחָנֵיהּ וְלָא תִפְלְחוּן לְטַעֲוָתָא דְאִנּוּן לְמָא וְלֵית בְּהוֹן
הָנָאָה וְלָא מְשֵׁזִיבִין אֲרֵי לְמָא אִנּוּן׃ 22 אֲרֵי לָא יִרְחֵיק יְיָ עַמֵּיהּ בְּדִיל שְׁמֵיהּ רַבָּא אֲרֵי רַעֲוָא מִן קֳדָם יְיָ לְמֶעְבַּד
יַתְכוֹן קֳדָמוֹהִי לְעָם׃ 23 וְאַף אֲנָא חַס לִי מִלְמְחֵטֵי קֳדָם יְיָ מִלְאִתְמְנָעָה לְצַלָאָה עֲלֵיכוֹן וְאַלֵיף יָתְכוֹן דְתֵהָכוֹן בְּאוֹרַח
הַקְנָא וְכָשְׁרָא׃

12 ‡ Et vidistis quòd Naas rex filiorum Ammon venit aduersum vos, & dixistis: Nequaquam: rex regnabit in nobis. & dominus Deus noster rex vester.

13 ‡ Et nunc ecce rex quem elegistis & quem petiistis. & ecce dedit Dominus super vos regem:

14 ‡ Vt timeatis Dominum, & seruiatis ei, & audiatis vocem eius, & non obiurgetis ori Domini, & fueritis & vos et rex regnans super vos euntes post dominum Deum vestrũ, & liberabit vos.

15 ‡ Si autem non audieritis vocem Domini, & obiurgaueritis ori eius, & erit manus Domini super vos & super regem vestrum.

16 ‡ Et nunc etiam state, & videte verbum magnum hoc quod faciet Dominus in oculis vestris.

17 ‡ Nunquid non messis tritici hodie? inuocabo Dominum, & dabit voces & pluuiam. & cognoscite & videte, quia magna malitia vestra quam fecistis in conspectu Domini, petentes vobis ipsis regem.

18 ‡ Et vocauit Samuel Dominum, & dedit Dominus voces & pluuiam in die illa. & timuit omnis populus Dominum nimis & Samuelem.

19 ‡ Et dixit omnis populus ad Samuelem: Ora pro seruis tuis ad dominum Deum tuum, vt non moriamur: quia addidimus super vniuersa peccata & malitias nostras, petentes nobis ipsis regem.

20 ‡ Et dixit Samuel ad populum: Non timeatis: vos fecistis vniuersum malum hoc: veruntamen ne declinetis à tergo Domini, & seruite Domino in toto corde vestro:

21 ‡ Et nõ declinetis post eos qui nihil sunt, qui perficient nihil; et qui non eruent, quoniam nihil sunt:

22 ‡ Quoniam non proïciet Dominus populum suum propter nomen suum magnum, quia accepit Dñs vos vt faceret in populũ sibi.

23 ‡ Mihi autem non fiat peccare Domino, vt cessem orare pro vobis Domino; & manifestabo vobis viam bonam & rectam.

12 ‡ καὶ εἴδετε ὅτι ναὰς βασιλεὺς υἱῶν ἀμμῶν ἦλθεν ἐφ' ὑμᾶς, καὶ εἴπατε, οὐχί ὅτι, βασιλεὺς βασιλεύσει ἐφ' ἡμᾶς· καὶ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν βασιλεὺς ὑμῶν.

13 ‡ καὶ νῦν ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς ὃν ἐξελέξατε καὶ ὃν ᾐτήσασθε. καὶ ἰδοὺ δέδωκε κύριος ἐφ' ὑμᾶς βασιλέα·

14 ‡ ὅπως ἂν φοβῆσθε τὸν κύριον, καὶ δουλεύσητε αὐτῷ, καὶ ἀκούσητε τῆς φωνῆς αὐτοῦ, καὶ μὴ ἐρίζητε τῷ στόματι κυρίου, καὶ ἦτε καὶ ὑμεῖς καὶ ὁ βασιλεὺς ὁ βασιλεύων ἐφ' ὑμᾶς πορευόμενοι ὀπίσω κυρίου θεοῦ ὑμῶν, καὶ ἐξελεῖται ὑμᾶς.

15 ‡ ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσητε τῆς φωνῆς κυρίου, καὶ ἐρίσητε τῷ στόματι αὐτοῦ, καὶ ἔσται χεὶρ κυρίου ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τὸν βασιλέα ὑμῶν.

16 ‡ καὶ νῦν ἔτι κατάστητε, καὶ ἴδετε τὸ ῥῆμα τὸ μέγα τοῦτο ὃ ποιήσει κύριος ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν·

17 ‡ οὐχὶ θερισμὸς πυρῶν σήμερον; ἐπικαλέσομαι κύριον, καὶ δώσει φωνὰς καὶ ὑετόν. καὶ γνῶτε καὶ ἴδετε, ὅτι μεγάλη ἡ κακία ὑμῶν ἣν ἐποιήσατε ἐνώπιον κυρίου, αἰτήσαντες ἑαυτοῖς βασιλέα.

18 ‡ καὶ ἐπεκαλέσατο Σαμουὴλ τὸν κύριον, καὶ ἔδωκε κύριος φωνὰς καὶ ὑετὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ ἐφοβήθη πᾶς ὁ λαὸς τὸν κύριον σφόδρα καὶ τὸν Σαμουήλ.

19 ‡ καὶ εἶπε πᾶς ὁ λαὸς πρὸς Σαμουήλ, δεῖξαι ὑπὲρ τῶν δούλων σου πρὸς κύριον τὸν θεόν σου, ἵνα μὴ ἀποθάνωμεν, ὅτι προσεθήκαμεν ἐπὶ πάσας τὰς ἁμαρτίας καὶ κακίας ἡμῶν, αἰτήσαντες ἑαυτοῖς βασιλέα.

20 ‡ καὶ εἶπεν Σαμουὴλ πρὸς τὸν λαόν, μὴ φοβεῖσθε, ὑμεῖς πεποιήκατε πᾶσαν τὴν κακίαν ταύτην πλὴν μὴ ἐκκλίνετε ἀπ' ὀπισθεν τοῦ κυρίου, καὶ δουλεύσατε τῷ κυρίῳ ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ ὑμῶν·

21 ‡ καὶ μὴ ἐκκλίνητε ὀπίσω τῶν μηθὲν ὄντων οἳ περανοῦσιν οὐδέν, καὶ οἳ οὐκ ἐξελοῦνται, ὅτι οὐδέν εἰσιν·

22 ‡ διότι οὐκ ἀπώσεται κύριος τὸν λαὸν αὐτοῦ διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ τὸ μέγα, ὅτι προσελάβετο κύριος ὑμᾶς ποιῆσαι εἰς λαὸν ἑαυτῷ.

23 ‡ ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο ἁμαρτεῖν τῷ κυρίῳ τοῦ διαλείπειν προσευχόμενον ὑπὲρ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, καὶ δηλώσω ὑμῖν τὴν ὁδὸν τὴν ἀγαθὴν καὶ τὴν εὐθείαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et vidistis quòd Nahhas rex filiorum Ghamon venit ad terminos vestros: & dixistis mihi: Non, sed rex regnabit super nos: & Dominus Deus vester rex vester. 13 Et nunc ecce rex quem voluistis, quem petistis: & ecce præfecit Dominus super vos regem. 14 Si timueritis ab-ante Dominum, & seruieritis ante eum, & obedieritis dicto illius, & non rebellaueritis super dictum Domini; & eritis etiam vos, & etiam rex qui regnabit super vos, post cultum domini Dei vestri. 15 Et si non obedieritis dicto Domini & rebellaueritis super dictum Domini, & erit plaga Domini in vobis, vt hæc quæ fuit in patribus vestris.

16 Et etiam nunc state & videte verbum grande hoc quod Dominus facit ad oculos vestros.

17 Nonne messis tritici hodie? orabo ante Dominum, & dabit voces & pluuiam: cognoscite & videte quòd malum vestrum magnum quod fecistis ante Dominum ad petendum vobis regem. 18 Et orauit Semuel ante Dominum, & dedit Dominus voces & pluuiam in die illa. & timuerunt omnis populus valdè ab-ante Dominum, & à verbis Semuel.

19 Et dixerunt omnis populus ad Semuel: Ora super seruos tuos ante Dominum Deum nostrum, & non moriemur; quia addidimus super omnem culpam nostram malum, petendo nobis regem. 20 Et dixit Semuel populo, Ne timeatis: vos fecistis omne malum hoc; verùm non recedatis de-post cultum Domini, & seruietis ante Dominum in omni corde vestro.

21 Et non recedetis de-post cultum eius, & non seruietis erroribus qui non sunt quicquam, & non est in illis vtilitas; & non liberant, quia nihilum illi. 22 Quia non elongabit Dominus populum suum propter nomen suum magnum; quia voluntas ab-ante Dominum vt faciat vos ante se in populum. 23 Et etiam ego, absit mihi, vt peccem ante Dominum à cessando orare super vos: & docebo vos vt eatis in via statuta & recta.

24 * אַךְ יְרֵאוּ אֶת־יְהוָה וַעֲבַדְתֶּם אֹתוֹ בֶּאֱמֶת בְּכָל־
לְבַבְכֶם כִּי רְאוּ אֵת אֲשֶׁר־הִגְדִּל עִמָּכֶם׃
25 * וְאִם־הָרֵעַ תָּרֵעוּ גַּם־אַתֶּם גַּם־מַלְכְּכֶם
תִּסָּפוּ׃

יג

1 * בֶּן־שָׁנָה שָׁאוּל בְּמָלְכוֹ וּשְׁתֵּי שָׁנִים מָלַךְ עַל־
2 יִשְׂרָאֵל׃ * וַיִּבְחַר־לוֹ שָׁאוּל שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
מִיִּשְׂרָאֵל וַיִּהְיוּ עִם־שָׁאוּל אַלְפַּיִם בְּמִכְמָשׂ וּבְהַר
בֵּית־אֵל וְאֶלֶף הָיוּ עִם־יוֹנָתָן בְּגִבְעַת בִּנְיָמִין וְיֶתֶר
הָעָם שִׁלַּח אִישׁ לְאֹהָלָיו׃
3 * וַיַּךְ יוֹנָתָן אֵת נְצִיב פְּלִשְׁתִּים אֲשֶׁר בְּגֶבַע
וַיִּשְׁמְעוּ פְּלִשְׁתִּים וְשָׁאוּל תָּקַע בַּשּׁוֹפָר בְּכָל־הָאָרֶץ
לֵאמֹר יִשְׁמְעוּ הָעִבְרִים׃
4 * וְכָל־יִשְׂרָאֵל שָׁמְעוּ לֵאמֹר הִכָּה שָׁאוּל אֶת־
נְצִיב פְּלִשְׁתִּים וְגַם־נִבְאַשׁ יִשְׂרָאֵל בַּפְּלִשְׁתִּים
וַיִּצָּעֲקוּ הָעָם אַחֲרֵי שָׁאוּל הַגִּלְגָּל׃
5 * וּפְלִשְׁתִּים נֶאֶסְפּוּ לְהִלָּחֵם עִם־יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשִׁים
אֶלֶף רֶכֶב וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים פָּרָשִׁים וְעָם כַּחוֹל אֲשֶׁר
עַל־שְׂפַת־הַיָּם לָרֹב וַיַּעֲלוּ וַיַּחֲנוּ בְּמִכְמָשׂ קִדְמַת
6 בֵּית־אָוֶן׃ * וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל רָאוּ כִּי צַר־לוֹ כִּי
נִגַּשׁ הָעָם וַיִּתְחַבְּאוּ הָעָם בַּמְּעָרוֹת וּבַחֲוָחִים
וּבַסְּלָעִים וּבַצְּרִחִים וּבַבֹּרוֹת׃
7 * וְעִבְרִים עָבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶרֶץ גָּד וְגִלְעָד וְשָׁאוּל
עוֹדֶנּוּ בַגִּלְגָּל וְכָל־הָעָם חָרְדוּ אַחֲרָיו׃
8 * וַיֵּיחֶל שִׁבְעַת יָמִים לַמּוֹעֵד אֲשֶׁר שְׁמוּאֵל וְלֹא־
בָא שְׁמוּאֵל הַגִּלְגָּל וַיָּפֶץ הָעָם מֵעָלָיו׃
9 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל הַגִּשׁוּ אֵלַי הָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים
וַיַּעַל הָעֹלָה׃
10 * וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ לְהַעֲלוֹת הָעֹלָה וְהִנֵּה שְׁמוּאֵל בָּא
וַיֵּצֵא שָׁאוּל לִקְרָאתוֹ לְבָרְכוֹ׃

24 *Igitur timete Dominum, & seruite ei
in veritate & ex toto corde vestro: vidistis
enim magnifica quę in vobis gesserit Do-
25 minus. *Quòd si perseueraueritis in ma-
litia, & vos & rex vester pariter peribitis.

CAP. XIII.

1 FIlius vnius anni erat Saul cùm regnare
A cœpisset, duobus autem annis regna-
2 uit super Israel. * Et elegit sibi Saul tria
millia de Israel, & erant cũ Saul duo mil-
lia in Machmas & in monte Bethel, mille
autem cum Ionatha in Gabaa Beniamin.
3 porrò cæterum populum remisit vnum-
quemq; in tabernacula sua. *Et percussit
Ionathas stationem Philistinorũ quę erat
in Gabaa: quod cùm audissẽt Philistiim,
4 Saul cecinit buccina in omni terra dicẽs:
Audiant Hebræi. *Et vniuersus Israel au-
diuit huiuscemodi famam; Percussit Saul
stationem Philistinorum. & erexit se Israel
5 aduersus Philistiim. Clamauit ergo popu-
lus post Saul in Galgala. * Et Philistiim
congregati sunt ad prœliandum contra
Israel, triginta millia curruum, & sex mil-
lia equitum, & reliquum vulgus sicut a-
rena quæ est in littore maris plurima. Et
6 ascendentes castrametati sunt in Mach-
mas ad orientem Bethauen. *Quod cùm
B vidissent viri Israel se in arcto positos, af-
flictus enim erat populus, absconderunt
7 se in speluncis & in abditis, in petris quo-
que & in antris, & in cisternis. * Hebræi
autem transierunt Iordanem in terram
Gad & Galaad. Cumque adhuc esset Saul
8 in Galgala, vniuersus populus perterri-
tus est qui sequebatur eum. * Et expe-
ctauit septem diebus iuxta placitum Sa-
muelis, & non venit Samuel in Galgala,
9 dilapsusque est populus ab eo.
* Ait ergo Saul: Afferte mihi holo-
10 caustũ & pacifica, & obtulit holocaustũ.
*Cumq; complesset offerens holocau-
stum, ecce Samuel veniebat. & egressus
est Saul obuiam ei vt salutaret eum.

תרגום יונתן

24 בְּרַם דְּחִילוּ מִן קֳדָם יְיָ וְתִפְלְחוּן קֳדָמוֹהִי בִּקְשׁוֹט בְּכָל לִבְּכוֹן אֲרֵי חֲזוֹ יַת דְּאַסְגֵּי לְמֶעְבַּד עִמְּכוֹן׃
25 וְאִם אַבְאָשָׁא תַּבְאֵשׁוּן עוֹבָדֵיכוֹן אַף אַתּוּן אַף מַלְכְּכוֹן תִּשְׁתֵּיצוּן׃

יג

1 כְּבַר שְׁנָה דְלֵית בֵּיהּ חוֹבִין שָׁאוּל כַּד מְלַךְ וְתַרְתֵּין שְׁנִין מְלַךְ עַל יִשְׂרָאֵל׃ 2 וּבְחַר לֵיהּ שָׁאוּל תְּלָתָא אַלְפִין מִיִּשְׂרָאֵל וַהֲווֹ עִם שָׁאוּל
תַּרְתֵּין אַלְפִין בְּמִכְמַשׁ וּבְטוּרָא דְבֵית אֵל וְאַלְפָא הֲווֹ עִם יוֹנָתָן בְּגִבְעָתָא דְבִנְיָמִן וּשְׁאַר עַמָּא שְׁלַח גְּבַר לְקִרְוֹהִי׃ 3 וּמְחָא יוֹנָתָן יַת אִיסְטַרְטִיג
פְּלִשְׁתָּאֵי דִי בְּגִבְעָתָא וּשְׁמַעוּ פְּלִשְׁתָּאֵי וְשָׁאוּל תְּקַע בְּשׁוֹפָרָא בְּכָל אַרְעָא לְמֵימַר יִשְׁמְעוּן יְהוּדָאֵי׃ 4 וְכָל יִשְׂרָאֵל שְׁמַעוּ לְמֵימַר מְחָא
שָׁאוּל יַת אִיסְטַרְטִיג פְּלִשְׁתָּאֵי וְאַף אִיתְגָּרֵי יִשְׂרָאֵל בִּפְלִשְׁתָּאֵי וְאִתְכְּנִישׁוּ עַמָּא בָּתַר שָׁאוּל לְגִלְגָּלָא׃ 5 וּפְלִשְׁתָּאֵי אִתְכְּנִישׁוּ לְאַגָּחָא קְרָבָא
עִם יִשְׂרָאֵל תְּלָתִין אַלְפִין רְתִיכִין וְשִׁיתָא אַלְפִין פָּרָשִׁין וְעַמָּא כְּחָלָא דְעַל כֵּיף יַמָּא לִסְגֵי וּסְלִיקוּ וּשְׁרוֹ בְּמִכְמַשׁ מַדְנַח בֵּית אָוֶן׃ 6 וֶאֱינַשׁ
יִשְׂרָאֵל חֲזוֹ אֲרֵי עָקַת לְהוֹן אֲרֵי אִידְחַק עַמָּא וְאִיטַּמַּרוּ עַמָּא בִּמְעָרָתָא וּבְמִצְדָּתָא וּבְשִׁקִּיפֵי כֵיפַיָּא וּבִמְעָרַת טִינָרַיָּא וּבְגֻבַּיָּא׃ 7 וְיְהוּדָאֵי עֲבַרוּ
יַת יַרְדְּנָא לַאֲרַע גָּד וְגִלְעָד וְשָׁאוּל עַד כְּעַן בְּגִלְגָּלָא וְכָל עַמָּא אִתְכְּנִישׁוּ בָּתְרוֹהִי׃ 8 וְאוֹרִיךְ שִׁבְעָא יוֹמִין לְזִמְנָא דַאֲמַר שְׁמוּאֵל וְלָא אֲתָא
שְׁמוּאֵל לְגִלְגָּלָא וְאִיתְבַּדַּר עַמָּא מֵעִילַּוֹהִי׃ 9 וַאֲמַר שָׁאוּל קָרִיבוּ לְוָתִי עַלְתָּא וְנִכְסַת קֻדְשַׁיָּא וְאַסִּיק עַלְתָּא׃
10 וַהֲוָה כְּשֵׁיצָיוּתֵיהּ לְאַסָּקָא עַלְתָּא וְהָא שְׁמוּאֵל אֲתָא וּנְפַק שָׁאוּל לְקַדְמוּתֵיהּ לְמִשְׁאַל בִּשְׁלָמֵיהּ׃

* *Veruntamen timete Dominum, et ſeruite* 24
ei in veritate et in toto corde veſtro, quia vi-
diſtis quæcunque magnificauit Dñs vobiſcum.
* *Et ſi malefacientes malefeceritis, & vos* 25
& rex veſter peribitis.

CAP. XIII.

F*Filius anni Saul cùm regnaret ipſe, & duo-* 1
bus annis regnauit in Iſrael.
* *Et elegit ſibi Saul tria millia virorum de* 2
filiis Iſrael. & erant cum Saule duo millia in
Machmas in monte Bethel, et mille erant cum
Ionathan in Gabaa Beniamin. & reliquum po
puli remiſit vnumquemque in tabernaculum
ſuum.
* *Et percuſſit Ionathan ſtationem Philiſti-* 3
norum quæ in colle. & audierunt Philiſtiim,
& Saul cecinit tuba in omni terra dicens: In-
obedientes fuerunt ſerui.
* *Et vniuerſus Iſrael audiuerũt dicẽtes, quòd* 4
percuſſit Saul ſtationem Philiſtinorum, & con-
tempſit Iſrael Philiſtiim. & aſcendit populus
poſt Saulem in Galgala.
* *Et Philiſtiim congregantur in prælium ad* 5
Iſrael. et aſcendunt contra Iſrael in bellum tri-
ginta millia curruum & ſex millia equitũ, et
populus vt arena quæ eſt in labio maris multi-
tudine. & aſcendunt & caſtrametantur in
Machmas è regione per dorſum Bethaben.
* *Et vir Iſrael vidit quòd affliguntur, &* 6
receſſit populus et abſconditus eſt in ſpeluncis,
& in abditis, & in petris, & in foueis, & in
ciſternis. * *Et tranſeuntes tranſierunt Jor-* 7
danem in terram Gad & Galaad. et Saul ad-
huc erat in Galgalis, & vniuerſus populus
perterriti ſunt poſt eum. * *Et diſtulit ſeptem* 8
dies teſtimonio vt dixit Samuel. & non venit
Samuel in Galgala. & dixit Saul: Non venit
Samuel in Galgala, & diſperſus eſt populus e-
ius ab eo. * *Et ait Saul: Afferte vt fa-* 9
ciam holocauſtum & pacifica: & obtulit ho-
locauſtum. * *Et factum eſt vt compleuit* 10
offerens holocauſtum, & ecce Samuel venie-
bat. & egreſſus eſt Saul in occurſum Samueli,
vt benediceret ei.

24 * πλὴν φοβεῖσθε τὸν κύριον, καὶ δουλεύσατε αὐτῷ ἐν
ἀληθείᾳ καὶ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ ὑμῶν, ὅτι εἴδετε ὅσα ἐμεγά-
λυνε κύριος μεθ' ὑμῶν.
25 * καὶ ἐὰν κακοποιοῦντες κακοποιήσητε, καὶ ὑμεῖς καὶ
ὁ βασιλεὺς ὑμῶν ἀπολεῖσθε.

ιγ'.

1 * Υἱὸς ἐνιαυτοῦ Σαοὺλ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ δύο
ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ισραήλ.
2 * καὶ ἐξελέξατο ἑαυτῷ Σαοὺλ τρεῖς χιλιάδας ἀν-
δρῶν ἐκ τῶν υἱῶν Ισραήλ. καὶ ἦσαν μετὰ σαοὺλ δισχίλιοι ἐν
μαχμὰς ἐν τῷ ὄρει Βαιθήλ, καὶ χίλιοι ἦσαν μετὰ Ιωναθαν
ἐν γαβαᾶ τοῦ Βενιαμίν. καὶ τὸ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ ἐξ-
απέστειλεν ἕκαστον εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ.
3 * καὶ ἐπάταξεν Ιωναθαν τὸ ὑπόστεμα τῶν ἀλλοφύλων
τὸ ἐν τῷ Βαιωλ. καὶ ἤκουσαν οἱ ἀλλόφυλοι, καὶ σαοὺλ ἐσάλ
πισεν σάλπιγγι εἰς πᾶσαν τὴν γῆν λέγων, ἠθετήκασιν οἱ
4 δοῦλοι. * καὶ πᾶς Ισραὴλ ἤκουσαν λεγόντων, ὅτι ἔ-
κοψε Σαοὺλ τὸ ὑπόστεμα τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐξουδέ-
νωσεν Ισραὴλ τοὺς ἀλλοφύλους. καὶ ἀνέβη ὁ λαὸς ὀπί-
5 σω σαοὺλ εἰς γάλγαλα. * καὶ οἱ ἀλλόφυλοι συνάγον
εἰς πόλεμον τοῦ τὸν Ισραήλ. καὶ ἀναβαίνουσιν ἅρμα τὸν Ισ-
ραὴλ εἰς πόλεμον τριάκοντα χιλιάδες ἁρμάτων καὶ ἓξ χι
λιάδες ἱππέων, καὶ λαὸς ὡσεὶ ἄμμος ἡ ἐπὶ τὸ χεῖλος τῆ θα-
λάσσης τῷ πλήθει. καὶ ἀναβαίνουσι καὶ παρεμβάλλουσιν
ἐν μαχμὰς ἐξεναντίας κατὰ νότου βαιθαβέν.
6 * καὶ ἀνὴρ Ισραὴλ εἶδεν ὅτι ἐκθλίβον, καὶ ἀνεχώρησεν
ὁ λαός, καὶ ἐκρύβη ἐν τοῖς σπηλαίοις, καὶ ἐν ταῖς μανδραις, καὶ
ἐν ταῖς πέτραις, καὶ ἐν τοῖς βόθροις, καὶ ἐν τοῖς λάκκοις.
7 * καὶ οἱ διαβαίνοντες διέβησαν τὸν ἰορδάνην εἰς γῆν Γάδ
καὶ Γαλαάδ. καὶ σαοὺλ ἔτι ἐν γαλγάλοις, καὶ πᾶς ὁ λαὸς
8 ἐξέστησαν ὀπίσω αὐτοῦ. * καὶ διέλειπεν ἑπτὰ ἡμέρας τῷ
μαρτυρίῳ ὡς εἶπεν Σαμουήλ· καὶ οὐ παρεγένετο Σαμουὴλ
εἰς γάλγαλα. καὶ εἶπε Σαοὺλ, οὐκ ἦλθεν σαμουὴλ εἰς
γάλγαλα, καὶ διεσπάρη ὁ λαὸς αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ.
9 * καὶ εἶπεν Σαοὺλ, προσαγάγετε ὅπως ποιήσω ὁλοκαύ-
τωσιν καὶ εἰρηνικάς· καὶ ἀνήνεγκε τὴν ὁλοκαύτωσιν.
10 * καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσεν ἀναφέρων τὴν ὁλοκαύ-
τωσιν, καὶ ἰδοὺ Σαμουὴλ παρεγένετο. καὶ ἐξῆλθε Σαοὺλ
εἰς ἀπάντησιν τῷ Σαμουὴλ τοῦ εὐλογῆσαι αὐτόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[24] Verùm timete ab-ante Dominum, & ſeruite ante illum in veritate in toto corde veſtro; nam videte quòd multiplicauit facere vobiſcum. [25] Et ſi deprauando deprauaueritis facta veſtra, etiam vos, etiam rex veſter perdemini.

CAP. XIII.

SIcut filius anni in quo non ſunt culpæ, Saul *erat* quando regnauit, & duobus annis regnauit ſuper Iſrael. [2] Et delegit ſibi Saul tria millia ex Iſrael, & fuerunt cum Saul duo mille in Michmas & in monte Beth-el, & mille fuerunt cum Ionathan in Gibghatha Biniamin: & reliquum populũ miſit quemq; ad vrbes ſuas. [3] Et percuſſit Ionathan ducem Peliſthæorum qui in Gibghatha, & audierunt Peliſthæi, & Saul clanxit in cornu in omni terra dicens: Audiant Iudæi. [4] Et omnis Iſrael audierunt dicendo: Percuſſit Saul ducem Peliſthæorum, & etiam concitatus eſt Iſrael in Peliſthæos. & congregati ſunt populus poſt Saul ad Gilgela. [5] Et Peliſthæi congregati ſunt ad in-eundum bellum cum Iſrael triginta mille currus, & ſex mille equites; & populus vt arena quæ ſuper littus maris ad multitudinem: & aſcen derunt & poſuerunt *caſtra* in Michmas ad orientem Beth-auen. [6] Et homines Iſrael viderunt quòd afflictio eis quia oppreſſus eſt po-pulus; & abſconditi ſunt populus in ſpeluncis, & in munitionibus, & in foraminibus petrarum, & in ſpeluncis rupium & in foueis.
[7] Et Iehudęi tranſierunt Iordanem ad terram Gad & Gilghad; & Saul vſque adhuc in Gilgela: & omnis populus congregati ſunt poſt illum. [8] Et produxit ſeptem dies poſt tempus quod dixit Semuel, & non venit Semuel ad Gilgela, & diſperſus eſt populus de-ſu-per eum. [9] Et dixit Saul: Afferte ad me holocauſta & oblationem ſanctitatis, & aſcendere faciam holocauſta.
[10] Et fuit cùm abſoluiſſet ille offerre holocauſtum, & ecce Semuel venit; & exiuit Saul ad occurſum eius vt rogaret in pa-ce eius.

11 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל מֶה עָשִׂיתָ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל כִּי
רָאִיתִי כִּי־נָפַץ הָעָם מֵעָלַי וְאַתָּה לֹא־בָאתָ לְמוֹעֵד
הַיָּמִים וּפְלִשְׁתִּים נֶאֱסָפִים מִכְמָשׁ׃
12 * וָאֹמַר עַתָּה יֵרְדוּ פְלִשְׁתִּים אֵלַי הַגִּלְגָּל וּפְנֵי
יְהוָה לֹא חִלִּיתִי וָאֶתְאַפַּק וָאַעֲלֶה הָעֹלָה׃
13 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל נִסְכָּלְתָּ לֹא שָׁמַרְתָּ
אֶת־מִצְוַת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר צִוָּךְ כִּי עַתָּה הֵכִין
יְהוָה אֶת־מַמְלַכְתְּךָ אֶל־יִשְׂרָאֵל עַד־עוֹלָם׃
14 * וְעַתָּה מַמְלַכְתְּךָ לֹא־תָקוּם בִּקֵּשׁ יְהוָה לוֹ אִישׁ
כִּלְבָבוֹ וַיְצַוֵּהוּ יְהוָה לְנָגִיד עַל־עַמּוֹ כִּי לֹא שָׁמַרְתָּ
15 אֵת אֲשֶׁר־צִוְּךָ יְהוָה׃ * וַיָּקָם שְׁמוּאֵל וַיַּעַל מִן־
הַגִּלְגָּל גִּבְעַת בִּנְיָמִן וַיִּפְקֹד שָׁאוּל אֶת־הָעָם
הַנִּמְצְאִים עִמּוֹ כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אִישׁ׃
16 * וְשָׁאוּל וְיוֹנָתָן בְּנוֹ וְהָעָם הַנִּמְצָא עִמָּם יֹשְׁבִים
בְּגֶבַע בִּנְיָמִן וּפְלִשְׁתִּים חָנוּ בְמִכְמָשׁ׃
17 * וַיֵּצֵא הַמַּשְׁחִית מִמַּחֲנֵה פְלִשְׁתִּים שְׁלֹשָׁה
רָאשִׁים הָרֹאשׁ אֶחָד יִפְנֶה אֶל־דֶּרֶךְ עָפְרָה אֶל־אֶרֶץ
18 שׁוּעָל׃ * וְהָרֹאשׁ אֶחָד יִפְנֶה דֶּרֶךְ בֵּית חֹרוֹן
וְהָרֹאשׁ אֶחָד יִפְנֶה דֶּרֶךְ הַגְּבוּל הַנִּשְׁקָף עַל־גֵּי
הַצְּבֹעִים הַמִּדְבָּרָה׃
19 * וְחָרָשׁ לֹא יִמָּצֵא בְּכֹל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל כִּי־אָמְרֵ
פְלִשְׁתִּים פֶּן יַעֲשׂוּ הָעִבְרִים חֶרֶב אוֹ חֲנִית׃
20 * וַיֵּרְדוּ כָל־יִשְׂרָאֵל הַפְּלִשְׁתִּים לִלְטוֹשׁ אִישׁ אֶת־
מַחֲרַשְׁתּוֹ וְאֶת־אֵתוֹ וְאֶת־קַרְדֻּמּוֹ וְאֵת מַחֲרֵשָׁתוֹ׃
21 * וְהָיְתָה הַפְּצִירָה פִּים לַמַּחֲרֵשׁוֹת וְלָאֵתִים
וְלִשְׁלֹשׁ קִלְשׁוֹן וּלְהַקַּרְדֻּמִּים וּלְהַצִּיב הַדָּרְבָן׃
22 * וְהָיָה בְּיוֹם מִלְחֶמֶת וְלֹא נִמְצָא חֶרֶב וַחֲנִית בְּיַד
כָּל־הָעָם אֲשֶׁר אֶת־שָׁאוּל וְאֶת־יוֹנָתָן וַתִּמָּצֵא
23 לְשָׁאוּל וּלְיוֹנָתָן בְּנוֹ׃ * וַיֵּצֵא מַצַּב פְּלִשְׁתִּים אֶל־
מַעֲבַר מִכְמָשׁ׃

11 *Locutusque est ad eum Samuel: Quid
fecisti? Respondit Saul: Quia vidi quòd
populus dilaberetur à me, & tu non ve-
neras iuxta placitos dies. Porrò Philistiim
12 congregati fuerant in Machmas: *Dixi;
Nunc descendét Philistiim ad me in Gal-
gala, & faciem Domini non placaui. ne-
cessitate compulsus obtuli holocaustum. 2.Pa.16.c.
13 *Dixitque Samuel ad Saul: Stultè egisti:
nec custodisti mandata domini Dei tui
quæ pręcepi tibi. quod si non fecisses, iam
nunc præparasset Dominus regnum tuũ
14 super Israel in sempiternum. *Sed nequa-
quam regnum tuũ vltrà consurget. quæ-
siuit Dominus sibi virum iuxta cor suum;
& pręcepit ei Dominus vt esset dux super
populum suum, eo quòd non seruaueris
15 quæ præcepit Dñs. *Surrexit autẽ Samuel
& ascendit de Galgalis in Gabaa Benia-
min. Et recensuit Saul populũ qui inuen-
ti fuerant cum eo quasi sexcentos viros:
16 *Et Saul & Ionathas filius eius, populusq;
qui inuentus fuerat cũ eis, erat in Gabaa
D Beniamin. Porrò Philistiim consederant
17 in Machmas. *Et egressi sunt ad prœlian-
dum de castris Philistinorum tres cunei:
vnus cuneus ꝑgebat contra viã Ephraim
18 ad terrã Saul: *Porrò alius ingrediebatur
ꝑ viã Bethoron. tertius autẽ verterat se ad
iter termini imminẽtis vallis Seboim cõ-
19 tra desertũ. *Porrò faber ferrarius nõ inue
niebatur in omni terra Israel. cauerãt enĩ
Philistiĩ ne fortè facerẽt Hebręi gladium
20 aut lanceã. *Descẽdebat ergo oĩs Israel ad
Philistiim vt acueret vnusquisq; vomerẽ
suum, & ligonem, & securim, & sarculũ.
21 *Retusæ itaq; erant acies vomerum, & li-
gonũ, & tridentiũ, & securium vsque ad
22 stimulum corrigẽdum. *Cumq; venissent
dies prœlij, non est inuentus ensis & lan-
cea in manu totius populi qui erat cum
Saul & Ionatha, excepto Saul & Ionatha
23 filio eius. * Egressa est autem statio
Philistiim, vt transcenderet in Machmas.

תרגום יונתן

11 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל מָה עֲבַדְתָּא וַאֲמַר שָׁאוּל אֲרֵי חֲזֵיתִי אֲרֵי אִתְבַּדַּר עַמָּא מֵעִלַּוַּי וְאַתְּ לָא אֲתֵיתָא לִזְמַן יוֹמַיָּא וּפְלִישְׁתָּאֵי אִתְכְּנִישׁוּ לְמִכְמַשׁ׃
12 וְאַמְרֵית כְּעַן יֶחֱתוּן פְּלִשְׁתָּאֵי לְוָתִי לְגִלְגְּלָא וּקְדָם יְיָ לָא צַלֵּיתִי וְאִתְחַסְּנֵית וְאַסֵּיקֵית עַלְתָּא׃
13 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְשָׁאוּל טְפֵשְׁתָּא וְלָא נְטַרְתָּא יַת תַּפְקֶדְתָּא מֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָךְ דְּפַקְדָךְ אֲרֵי כְּעַן אַתְקִין יְיָ יַת מַלְכוּתָךְ עַל יִשְׂרָאֵל עַד
עָלְמָא׃ 14 וּכְעַן מַלְכוּתָךְ לָא תִתְקַיָּם אַתְקִין יְיָ קֳדָמוֹהִי גְּבַר עָבֵיד רְעוּתֵיהּ וּפַקְדֵיהּ יְיָ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל עַמֵּיהּ אֲרֵי לָא נְטַרְתָּא יַת
דְּפַקְדָךְ יְיָ׃ 15 וְקָם שְׁמוּאֵל וּסְלֵיק מִן גִּלְגְּלָא לְגִבְעֲתָא דְבֵית בִּנְיָמִין וּמְנָא שָׁאוּל יַת עַמָּא דְאִשְׁתְּכַחוּ עִמֵּיהּ כְּשִׁית מְאָה גַּבְרָא׃
16 וְשָׁאוּל וְיוֹנָתָן בְּרֵיהּ וְעַמָּא דְאִשְׁתְּכַח עִמְּהוֹן יָתְבִין בְּגִבְעֲתָא דְבֵית בִּנְיָמִן וּפְלִשְׁתָּאֵי שְׁרוֹ בְּמִכְמָשׁ׃ 17 וּנְפַק מְחַבְּלָא מִמַּשְׁרְיָת
פְּלִשְׁתָּאֵי תְּלָת מַשְׁרְיָן מַשְׁרִיתָא חֲדָא מִתְפַּנְיָא לְאוֹרַח עֲפְרָה לְאַרַע דָּרוֹמָא׃ 18 וּמַשְׁרִיתָא חֲדָא מִתְפַּנְיָא לְאוֹרַח בֵּית חוֹרוֹן
וּמַשְׁרִיתָא חֲדָא מִתְפַּנְיָא לְאוֹרַח תְּחוּמָא דְמִסְתְּכֵי לְחֵילַת אַפְעַיָּא לְמַדְבְּרָא׃ 19 וְאוּמַן עָבֵיד זְיַין לָא מִשְׁתְּכַח בְּכָל תְּחוּם אַרְעָא
דְיִשְׂרָאֵל אֲרֵי אֲמַרוּ פְּלִשְׁתָּאֵי דִילְמָא יַעְבְּדוּן יְהוּדָאֵי סַיְפִין אוֹ רֻמְחִין׃ 20 וּנְחַתוּ כָּל יִשְׂרָאֵל לְאַרַע פְּלִשְׁתָּאֵי לְחָרָפָא גְּבַר יַת
פְּרָשֵׁיהּ וְיַת סִיכַת פַּדָּנֵיהּ וְיַת כּוּלְבֵיהּ וְיַת עוּשְׁפֵיהּ׃ 21 וַהֲוֵי לְהוֹן שׁוֹפִינָא לְחָרָפָא בֵּיהּ פִּיגְמַת כָּל מָאן דְּבַרְזֶל לְעֻשְׁפַיָּא וּלְסִיכַת
פַּדָּנַיָּא וּלְמִצְלַת קָצְרַיָּא דְלָהּ תְּלָת שְׁנִין וּלְכוּלְבַיָּא וּלְאַפְצָא זָקָת׃ 22 וַהֲוָה בְּיוֹמָא דִקְרָבָא וְלָא מִשְׁתְּכַחָא חַרְבָא וּמוֹרְנִיתָא בִּידָא דְכָל
עַמָּא דְעִם שָׁאוּל וְעִם יוֹנָתָן וּמִשְׁתְּכַחָא לְשָׁאוּל וּלְיוֹנָתָן בְּרֵיהּ׃ 23 וּנְפַק אִסְטַרְטִיג פְּלִשְׁתָּאֵי לִמְגִזַּת מִכְמָשׁ׃

11 * καὶ εἶπε Σαμυήλ, τί ἐποίησας; καὶ εἶπε Σαοὺλ, διότι
εἶδον ὅτι διεσπάρη ὁ λαὸς ἀπ' ἐμοῦ, & σὺ οὐ παρεγένου ἐν τῷ
μαρτυρίῳ τῶν ἡμερῶν ὡς διέταξας. καὶ ⓐ ἀλλόφυλοι
12 συνήχθησαν εἰς μαχμάς. * καὶ εἶπον, νῦν καταβήσον-
ται ⓐ ἀλλόφυλοι πρός με εἰς Γάλγαλα, καὶ τοῦ προ-
σώπου κυρίου οὐκ ἐδεήθην, καὶ ἐνεκρατευσάμην & ἀ-
13 νηνέγκατην ὁλοκαύτωσιν. * καὶ εἶπε Σαμυὴλ πρὸς
Σαοὺλ, μεματαίωταί σοι ὅτι οὐκ ἐφύλαξας τὴν ἐντολήν
μου, ἣν ἐνετείλατό σοι κύριος, ὡς ἡτοίμασεν ἂν τὴν βα
14 σιλείαν σου ἐπὶ Ἰσραὴλ ἕως αἰῶνος. * καὶ νῦν ἡ βασιλεία
σου οὐ στήσεται. καὶ ζητήσει κύριος ἑαυτῷ ἄνθρωπον κατὰ τὴν
καρδίαν αὐτοῦ. καὶ ἐντελεῖται αὐτῷ κύριος εἰς ἄρχοντα ἐ-
πὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὅτι οὐκ ἐφύλαξας ὅσα ἐνετείλατό σοι
15 ὁ κύριος. * καὶ ἀνέστη Σαμουήλ, & ἀπῆλθεν ἐκ Γαλ-
γάλων εἰς βουνὸν Βενιαμίν. καὶ ἐπεσκέψατο Σαοὺλ τὸν
λαὸν τὸν εὑρεθέντα μετ' αὐτοῦ ὡς ἑξακοσίους ἄνδρας.
16 * καὶ Σαοὺλ καὶ Ἰωναθὰν ὁ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ὁ λαὸς ⓐ εὑ-
ρεθέντες μετ' αὐτῶν ἐκάθισαν ἐν Γαβαᾶ Βενιαμίν, καὶ
ⓐ ἀλλόφυλοι παρεμβεβλήκησαν ἐν μαχμάς.
17 * καὶ ἐξῆλθε διαφθείρων ἐξ ἀγροῦ ἀλλοφύλων ἐν τρι-
σὶν ἀρχαῖς. ἡ ἀρχὴ ἡ μία ἐπιβλέπουσα ὁδὸν γοφερὰ ἐ-
18 πὶ τὴν γῆν Γωγάλ. * καὶ ἀρχὴ ἡ μία ἐπιβλέπουσα
ὁδὸν Βαιθωρών, καὶ ἡ ἀρχὴ ἡ μία ἐπιβλέπουσα ὁδὸν Γα-
βὲλ τὴν ἐκκύπτουσαν ἐπὶ γαὶ τὴν Σαβαὶν τὴν ἔρημον.
19 * καὶ τέκτων σιδήρου οὐχ εὑρίσκετο ἐν πάσῃ τῇ γῇ Ἰσ-
ραήλ. ὅτι εἶπον ⓐ ἀλλόφυλοι, μή ποτε ποιήσωσιν ⓐ ἑ-
βραῖοι ῥομφαίαν καὶ δόρυ.
20 * καὶ κατέβαινε πᾶς Ἰσραὴλ εἰς γῆν ἀλλοφύλων χαλ
κεύειν ἕκαστος τὸ θερισμὸν αὐτοῦ & τὸ σκεῦος αὐτοῦ, καὶ ἕ-
καστος τὴν ἀξίνην αὐτοῦ καὶ τὸ δρέπανον αὐτοῦ.
21 * καὶ ἦν ὁ τετυπωτὸς ἕτοιμος τοῦ θερίζειν. εἰς ἦν τὰ σκεύη
ἦσαν τρεῖς σίκλοι εἰς τὸν ὀδόντα καὶ τῇ ἀξίνῃ καὶ τῷ δρε-
πανίῳ, καὶ τοῦ καθῆσαι τὸ βούκεντρον ὑποσάσις ἦν ἡ
22 αὐτή. * καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ πολέμου, καὶ
οὐχ εὑρέθη ῥομφαία καὶ δόρυ ἐν χειρὶ παντὸς τοῦ λαοῦ
τοῦ μετὰ σαοὺλ καὶ Ἰωναθάν. καὶ ηὑρέθη τῷ σαοὺλ καὶ τῷ
Ἰωναθὰν τῷ υἱῷ αὐτοῦ.
23 * καὶ ἐξῆλθεν ἐξ ὑποσάσεως τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῷ
πέραν μαχμάς.

*11 Et dixit Samuel: Quid fecisti? & dixit Saul: Quia vidi quòd dilaberetur populus à me, & tu non veneras in testimonio dierum vt constituisti: & Philistium congregati fuerant in Machmas. *12 Et dixi: Nunc descendent Philistiim ad me in Galgala, & faciem Domini non deprecatus sum; & confortatus sum & obtuli holocaustum. *13 Et dixit Samuel ad Saulem Stultè actum est à te, quia non custodisti mandatum meum, quod præcepit tibi Dominus, vt præparasset regnum tuum super Israel vsque in sæculum. *14 Et nunc regnum tuũ non stabit: & quæret Dominus sibi ipsi hominem iuxta cor suum. & præcipiet ei Dominus in ducem super populum suum, quia non seruasti quæ præcepit tibi Dominus. *15 Et surrexit Samuel, & recessit de Galgalis in collem Beniamin. & recensuit Saul populum inuentum cum eo quasi sexcentos viros. *16 Et Saul & Jonathan filius eius, & populus qui inuenti fuerant cũ eis, sederunt in Gabaa Beniamin, et Philistiim castrametati sunt in Machmas. *17 Et egressus est vt perderet ex agro Philistinorum in tribus cuneis: cuneus vnus aspiciens viam Gophera ad terram Sogal. *18 Et cuneus vnus aspiciens viam Bethorõ, & cuneus vnus aspiciens viam termini quæ vergit in vallem Sabain desertum. *19 Et faber ferri nõ inueniebatur in omni terra Israel. quia dixerunt Philistiim, Ne fortè faciant Hebræi gladium & lanceam. *20 Et descendebat omnis Israel in terram Philistiim vt fabricaret quilibet falcem suam & instrumentum suum, & vnusquisque securim suam & falcem suã. *21 Et erat vindemia parata ad metendum. in instrumenta autem erant tres sicli in dentem, & securi & falci, & ad corrigendum stimulum boum substantia erat eadem. *22 Et factum est in diebus belli, & non est inuentus ensis & lancea in manu totius populi qui erat cum Saul & Jonathan. & inuentus est Saul & Jonathan filio eius. *23 Et egressus est de statione Philistiim trans Machmas.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et dixit Semuel: Quid feci?ti? & dixit Saul: Quia vidi quòd dispersus est populus de-super me, & tu non venisti ad tempus dierum, & Pelisthæi congregati sunt in Michmas. 12 Et dixi: Nunc descendent Pelisthæi ad me ad Gilgela, & ante Dominum non oraui, & roboratus sum & ascendere feci holocaustum. 13 Et dixit Semuel ad Saul: Stultè egisti, & non custodisti iussionem dicti Domini Dei tui quam præcepit tibi: nam nunc firmaret Dominus regnum tuum super Israel vsque in sæculum. 14 Et nunc regnum tuum non firmabitur: firmauit Dominus ante se virum facientem voluntatem suam, & iubebit eum Dominus esse regem super populum suum, quia non custodisti id quod iussit Dominus. 15 Et surrexit Semuel & ascendit de Gilgela ad Gibghatha domus Biniamin, & numerauit Saul populum qui inuenti sunt cum illo quasi sexcentos viros. 16 Et Saul & Ionathan filius eius, & populus qui inuentus est cum eis, sedebant in Gibghatha domus Biniamin; & Pelisthæi posuerunt *castra* in Michmas. 17 Et exiuit vastator ex castris Pelisthæorum *per* tres turmas: turma vna respiciebat ad viã Ghophra ad terram Australẽ: 18 Et turma vna respiciebat ad viam Beth-hhoron: & turma vna respiciebat ad viam termini qui spectat ad vallem Aphghaia ad desertum. 19 Et artifex faciens arma non inuentus est in omni termino terræ Israel: quia dixerunt Pelisthæi, Fortassis facient Iehudæi gladios aut lanceas. 20 Et descenderunt omnis Israel ad terram Pelisthæorum ad acuendum vir stimulum suum, & paxillum iugi sui, & securim suam, & ferramenta sua. 21 Et fuit eis lima ad acuendum in ea fracturam omnis vasis ferri ad fabrilia & ad paxillum iugorum, & ad instrumentum fullonum cui tres dentes, & ad secures, & ad stabilimentum stimuli. 22 Et fuit in die belli & non inuentus est gladius & hasta in manu omnis populi qui cum Saul & cum Ionathan: & inuentus est Sauli & Ionathan filio eius.

23 Et exiuit dux Pelisthæorum ad vadum Michmas.

יד

1 * וַיְהִי הַיּוֹם וַיֹּאמֶר יוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל אֶל־הַנַּעַר
נֹשֵׂא כֵלָיו לְכָה וְנַעְבְּרָה אֶל־מַצַּב פְּלִשְׁתִּים אֲשֶׁר
מֵעֵבֶר הַלָּזוּ וְלְאָבִיו לֹא הִגִּיד׃
2 * וְשָׁאוּל יוֹשֵׁב בִּקְצֵה הַגִּבְעָה תַּחַת הָרִמּוֹן אֲשֶׁר
בְּמִגְרוֹן וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת אִישׁ׃
3 * וַאֲחִיָּה בֶן־אֲחִיטוּב אֲחִי אִי־כָבוֹד בֶּן־פִּינְחָס בֶּן־
עֵלִי כֹּהֵן יְהוָה בְּשִׁלֹה נֹשֵׂא אֵפוֹד וְהָעָם לֹא יָדַע כִּי
4 הָלַךְ יוֹנָתָן׃ * וּבֵין הַמַּעְבְּרוֹת אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ יוֹנָתָן
לַעֲבֹר עַל־מַצַּב פְּלִשְׁתִּים שֵׁן־הַסֶּלַע מֵהָעֵבֶר מִזֶּה
וְשֵׁן־הַסֶּלַע מֵהָעֵבֶר מִזֶּה וְשֵׁם הָאֶחָד בּוֹצֵץ וְשֵׁם
5 הָאֶחָד סְנֵה׃ * הַשֵּׁן הָאֶחָד מָצוּק מִצְפוֹן מוּל
6 מִכְמָשׂ וְהָאֶחָד מִנֶּגֶב מוּל גָּבַע׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן
אֶל־הַנַּעַר נֹשֵׂא כֵלָיו לְכָה וְנַעְבְּרָה אֶל־מַצַּב
הָעֲרֵלִים הָאֵלֶּה אוּלַי יַעֲשֶׂה יְהוָה לָנוּ כִּי אֵין לַיהוָה
מַעְצוֹר לְהוֹשִׁיעַ בְּרַב אוֹ בִמְעָט׃
7 * וַיֹּאמֶר לוֹ נֹשֵׂא כֵלָיו עֲשֵׂה כָּל־אֲשֶׁר בִּלְבָבֶךָ
8 נְטֵה לָךְ הִנְנִי עִמְּךָ כִּלְבָבֶךָ׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן הִנֵּה
אֲנַחְנוּ עֹבְרִים אֶל־הָאֲנָשִׁים וְנִגְלִינוּ אֲלֵיהֶם׃
9 * אִם־כֹּה יֹאמְרוּ אֵלֵינוּ דֹּמּוּ עַד־הַגִּיעֵנוּ אֲלֵיכֶם
וְעָמַדְנוּ תַּחְתֵּינוּ וְלֹא נַעֲלֶה אֲלֵיהֶם׃
10 * וְאִם־כֹּה יֹאמְרוּ עֲלוּ עָלֵינוּ וְעָלִינוּ כִּי־נְתָנָם
יְהוָה בְּיָדֵנוּ וְזֶה־לָּנוּ הָאוֹת׃
11 * וַיִּגָּלוּ שְׁנֵיהֶם אֶל־מַצַּב פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ
פְּלִשְׁתִּים הִנֵּה עִבְרִים יֹצְאִים מִן־הַחֹרִים
אֲשֶׁר הִתְחַבְּאוּ־שָׁם׃
12 * וַיַּעֲנוּ אַנְשֵׁי הַמַּצָּבָה אֶת־יוֹנָתָן וְאֶת־נֹשֵׂא
כֵלָיו וַיֹּאמְרוּ עֲלוּ אֵלֵינוּ וְנוֹדִיעָה אֶתְכֶם דָּבָר וַיֹּאמֶר
יוֹנָתָן אֶל־נֹשֵׂא כֵלָיו עֲלֵה אַחֲרַי כִּי־נְתָנָם יְהוָה
בְּיַד יִשְׂרָאֵל׃

SAMVEL. I.

CAP. XIIII.

1 ET accidit in quadã die vt diceret Iona-
A thas filius Saul ad adoleſcentẽ armige-
rũ ſuũ: Veni & trãſeamus ad ſtationẽ Phi-
liſtinorũ quę eſt trãs locum illũ. patri autẽ
2 ſuo hoc ipſum nõ indicauit. *Porrò Saul
morabatur ĩ extrema parte Gabaa ſub ma-
logranato quę erat in agro Gabaa. & erat
populus cũ eo quaſi ſexcentorũ virorum.
3 *Et Achias filius Achitob fratris Ichabod
filij Phinees q̃ ortus fuerat ex Heli ſacer-
dote Dñi in Sylo, portabat ephod. ſed &
populus ignorabat quò iſſet Ionathas.
4 *Erãt autẽ inter aſcẽſus p̃ quos nitebatur
Ionathas trãſire ad ſtationem Philiſtino-
rũ eminẽtes petrę ex vtraq; parte, & qua-
ſi in modum dentium ſcopuli hinc indè
prærupti: nomen vni Boſes, & nomen al-
5 teri Sene. *Vnus ſcopulus prominens ad
Aquilonem ex aduerſo Machmas, & alter
6 ad Meridiem cõtra Gabaa. *Dixit autem
Ionathas ad adoleſcẽtem armigerũ ſuum;
Veni trãſeamus ad ſtationẽ incircunciſo-
rum horum, ſi fortè faciat Dñs pro nobis;
quia non eſt Dño difficile ſaluare, vel in
7 multis vel in paucis. *Dixitq; ei armiger
ſuus: Fac oĩa quæ placent animo tuo. p̃ge
B quò cupis, & ero tecũ vbicunq; volueris.
8 *Et ait Ionathas: Ecce nos trãſimus ad vi-
9 ros iſtos. cũq; apparuerimus eis; *Si taliter
locuti fuerint ad nos; Manete donec ve-
niam ad vos, ſtemus in loco noſtro, nec aſ-
10 cẽdamus ad eos. *Si autẽ dixerĩt: Aſcẽdite
ad nos, aſcẽdam ad eos, quia tradidit eos
dñs ĩ manib9 noſtris. hoc erit nobis ſignũ.
11 *Apparuit igr̃ vterq; ſtationi Philiſtinorũ;
dixeruntq́ue Philiſtiim: En Hebręi egre-
diuntur de cauernis in quibus abſconditi
12 fuerant. *Et locuti ſunt viri de ſtatione
ad Ionathan & ad armigerum eius. dixe-
runtq́ue: Aſcendite ad nos, & oſtende-
mus vobis rem. Et ait Ionathas ad armi-
gerum ſuum: Aſcendamus: ſequere me.
tradidit enim Dñs eos in manus Iſrael.

תרגום יונתן

יד

1 * וַהֲוָה יוֹמָא וַאֲמַר יוֹנָתָן בַּר שָׁאוּל לְעֻלֵּימָא נָטֵיל זֵינֵיהּ אֵיתָא וְנֶעְבַּר לְאִיסְטַרְטִיג פְּלִשְׁתָּאֵי דְּמֵעֵבְרָא דִּיכִי וּלְאֲבוּהִי לָא חַוִי׃
2 וְשָׁאוּל יָתֵיב בְּסָיְפֵי גִּבְעָתָא שִׁיפּוֹלֵי רִמּוֹן דִּי בְּמִגְרוֹן וְעַמָּא דְעִמֵּיהּ כְּשִׁית מְאָה גְּבָרַיָּא׃ 3 וַאֲחִיָּה בַּר אֲחִיטוּב אֲחוּהִי דְּאִיכָבוֹד בַּר
פִּינְחָס בַּר עֵלִי כָּהֲנָא מְשַׁמֵּשׁ קֳדָם יְיָ בְּשִׁילוֹ לָבֵשׁ אֵפוֹדָא וְעַמָּא לָא יְדַע אֲרֵי אֲזַל יוֹנָתָן׃ 4 וּבֵין מְגִיזָתָא דְּבָעָא יוֹנָתָן לְמֶעְבַּר עַל אִסְטַרְטִיג
פְּלִשְׁתָּאֵי שִׁינָא דְכֵיפָא מֵעִיבְרָא מִכָּא וְשִׁינָא דְכֵיפָא מֵעִיבְרָא מִכָּא וְשׁוּם חָדָא מַשְׁרוּעִיתָא וְשׁוּם חָדָא מַדְרוֹכִיתָא׃ 5 שְׁנָא חָדָא מִסְתַּכְיָא
מִצְפּוּנָא לְקִבֵּל מִכְמָשׂ וַחֲדָא מִדָּרוֹמָא לְקִבֵּיל גִּבְעָתָא׃ 6 וַאֲמַר יְהוֹנָתָן לְעֻלֵּימָא נָטֵל זֵינֵיהּ אֵיתָא וְנֶעְבַּר לְאִיסְטַרְטִיג עָרַלְיָא הָאִילֵּין
מָאִים יַעֲבִיד יְיָ לָנָא נֵיסָא אֲרֵי לֵית קֳדָם יְיָ מַעְצַר לְמִפְרַק בְּסַגִּיאֵי אוֹ בִזְעִירֵי׃ 7 וַאֲמַר לֵיהּ נָטֵל זֵינֵיהּ עֲבִיד כָּל דִּי בְלִבָּךְ אִתְפְּנִי לָךְ הָא
אֲנָא עִמָּךְ כִּרְעוּתָךְ׃ 8 וַאֲמַר יְהוֹנָתָן הָא אֲנַחְנָא עָבְרִין לְוָת גַּבְרַיָּא וְנִתְגְּלִי לְהוֹן׃ 9 אִם כְּדֵין יֵימְרוּן אִתְעַכְּבוּ עַד מַקְרִיבְנָא לְוָתְכוֹן וְנִקּוֹם
בְּאַתְרָנָא וְלָא נֵיסַק לְוָתְהוֹן׃ 10 וְאִם כְּדֵין יֵימְרוּן סַקוּ לְוָתָנָא וְנֵיסַק אֲרֵי מְסַרִינוּן יְיָ בִּידָנָא וְדֵין לָנָא אָתָא׃ 11 וְאִיתְגְּלִיאוּ תַּרְוֵיהוֹן
לְאִיסְטַרְטִיג פְּלִשְׁתָּאֵי וַאֲמַרוּ פְּלִשְׁתָּאֵי הָא יְהוּדָאֵי נָפְקִין מִן חוֹרָיָא דְאִטַּמָּרוּ תַּמָּן׃ 12 וַאֲתִיבוּ אֱנָשֵׁי מַטַּרְתָּא יָת יוֹנָתָן וְיָת נָטֵיל זֵינֵיהּ
וַאֲמַרוּ סַקוּ עֲלָנָא וְנַהוֹדַע יַתְכוֹן פִּתְגָמָא וַאֲמַר יוֹנָתָן לְנָטֵל זֵינֵיהּ סַק בָּתְרִי אֲרֵי מְסַרִינוּן יְיָ בִּידָא דְיִשְׂרָאֵל׃

CAP. XIIII.

ET fit dies, & dicit Ionathan filius Saulis puero ferenti arma eius: Veni & transeamus in stationem Philistinorum qui sunt trans locum illum. & patri suo non dixit. 1

* Et Saul sedebat super collem sub malo granato quæ in Magdon. & populus qui cum eo quasi sexcenti viri. 2

* Et Achias filius Echitob fratris Jochabed filij Phinees filij Heli, sacerdos Domini in Sylo portans ephod. & populus non sciuit quòd abijsset Ionathan. 3

* Et in medio transitus, vbi quærebat Jonathan transire in stationem Philistinorum, eminens pars lapidis hinc, et eminens pars lapidis hinc; nomen vni Bozes, et nomen alteri Sena. 4

* Scopulus qui ab Aquilone adhærens Machmas, & scopulus alter à Meridie adhærens Gabaa. 5

* Et dixit Jonathan ad puerum gerentem arma eius: Veni & transeamus ad stationem incircuncisorum horum, si fortè faciet aliquid Dominus nobis: quia non est Domino continentia saluare in multis vel in paucis. 6

* Et dixit ei gerēs arma eius: Fac omne quod cor tuum voluerit: inclina te ipsum, ecce ego tecum sum: sicut cor tuum cor meum. 7

* Et dixit Ionathan: Ecce nos transimus ad viros, & voluemur ad eos. 8

* Si hæc locuti fuerint ad nos; State ibi donec appropinquamus vobis. & stemus apud nosmet ipsos, & non ascendamus ad eos. 9

* Et si hæc dixerint ad nos: Ascendite ad nos, & ascendamus: quia tradidit eos Dominus in manibus nostris. Hoc nobis signum. 10

* Et ingressi sunt ambo in stationem Philistinorum. & dixerunt Philistiim: Ecce egrediuntur Hebræi de cauernis vbi absconditi fuerant ibi. 11

* Et responderunt viri stationis Philistinorum ad Jonathan & ad gerentem arma eius, & dicunt: Ascendite ad nos, & ostendemus vobis verbum. Et ait Ionathan ad gerentem arma eius: Ascende post me, quia tradidit eos Dominus in manus Israel. 12

ιδ'.

1 * Καὶ γίνε) ἡμέρα, καὶ λέγει ἰωναθὰν ὑὸς σαοὺλ τῷ παιδαρίῳ τῷ αἴροντι τὰ σκεύη αὐτοῦ, δεῦρο καὶ διαβῶμεν εἰς τὴν ὑπόσασιν τῶν ἀλλοφύλων τῶν ἐν τῷ πέραν ἐκεί-
2 νῳ. καὶ τῷ πατρὶ αὐτοῦ οὐκ εἶπεν. * καὶ Γαουλ ἐκάθητο ἐπὶ τῶ βουνοῦ, ὑπὸ τὴν ῥοιὰν τὴν ἐν μαγδών. καὶ ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ὡς ἑξακόσιοι ἄνδρες.
3 * καὶ ἀχία ὑὸς ἐχιτὼβ ἀδελφοῦ ἰωχαβὲδ υἱοῦ φινεὲς υἱοῦ ἠλὶ ἱερεὺς τοῦ κυρίου ἐν σιλῶ αἴρων ἐφούδ. καὶ ὁ λαὸς οὐκ ἤδη ὅτι πεπόρευ) ἰωναθάν.
4 * Ἐν διαμέσῳ τῆς διαβάσεως οὗ ἐζήτει ἰωναθὰν διαβῶαι εἰς τὴν ὑπόσασιν τῶν ἀλλοφύλων ἀκρωτήριον πέτρας ἐντεῦθεν, καὶ ἀκρωτήριον πέτρας ἐντεῦθεν, ὄνομα τῷ ἑνὶ βοζὴς, καὶ ὄνομα τῷ ἄλλῳ σενά.
5 * τὸ ἀκρωτήριον τὸ ἀπὸ βορρᾶ ἐχόμενον τ μαχμᾶς, Ἐ τὸ ἀκρωτήριον τὸ ἄλλο ἀπὸ νότου ἐχόμενον τ γαβαά.
6 * καὶ εἶπεν ἰωναθὰν πρὸς τὸ παιδάριον τὸ αἴροντα τὰ σκεύη αὐτοῦ, δεῦρο Ἐ διαβῶμεν εἰς τὴν ὑπόσασιν τῶν ἀπε-
περιτμήτων τούτων εἴ πως ποιήσει τι κύριος ἡμῖν, ὅτι οὐκ ἔστι τῷ κυρίῳ σωιεχόμενον σώζειν ἐν πολλοῖς ἢ ἐν ὀλίγοις.
7 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ, ποίει πάντα ὅσα ἂν ἡ καρδία σου θελήσῃ, ἔγκλινον σεαυτόν, ἰδοὺ ἐγὼ μετὰ σοῦ εἰμί. ὡς ἡ καρδία σου ἡ καρδία μου.
8 * καὶ εἶπεν ἰωναθάν, ἰδοὺ ἡμεῖς διαβαίνομεν πρὸς ἄνδρας, καὶ καταικυλισθησόμεθα πρὸς αὐτούς.
9 * ἐὰν τάδε εἴπωσι πρὸς ἡμᾶς, στῆτε ἐκεῖ ἕως ἂν ἐγγίσωμεν ὑμῖν. καὶ στησώμεθα ἐφ' ἑαυτοὺς Ἐ οὐ μὴ ἀναβῶμεν ἐπ' αὐτούς.
10 * καὶ ἐὰν τάδε εἴπωσι πρὸς ἡμᾶς, ἀνάβητε πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἀναβησώμεθα, ὅτι παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν. τοῦτο ἡμῖν τὸ σημεῖον.
11 * καὶ εἰσῆλθον ἀμφότεροι εἰς τὴν ὑπόσασιν τῶν ἀλλο φύλων. καὶ εἶπον ⓐ ἀλλόφυλοι, ἰδοὺ ἐκπορεύονται ⓐ ἑβραῖοι ἐκ τῶν τρωγλῶν οὗ ἐκρύβησαν ἐκεῖ.
12 * καὶ ἀπεκρίθησαν ⓐ ἄνδρες τ ὑπόσάσεως τῶν ἀλλο φύλων πρὸς ἰωναθὰν Ἐ πρὸς τὸν αἴροντα τὰ σκεύη αὐτοῦ καὶ λέγουσιν, ἀνάβητε πρὸς ἡμᾶς, Ἐ γνωρίσωμεν ὑμῖν ῥῆμα. καὶ εἶπεν ἰωναθὰν πρὸς τὸν αἴροντα τὰ σκεύη αὐτοῦ, ἀνάβηθι ὀπίσω μου, ὅτι παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος εἰς τὰς χεῖρας ἰσραήλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XIIII.

ET fuit dies, & dixit Ionathan filius Saul ad puerum suum portantem arma sua: Veni & transibimus ad stationem Pelisthæorum qui illic vltrà. & patri suo non indicauit. 2 Et Saul sedebat in finibus collis planicici granati quæ est in Migron: & populus qui cum eo quasi sexcenti viri. 3 Et Ahhia filius Ahhitob fratris Ichabod filij Pinhhazz filij Gheli sacerdos ministrans ante Dominum in Silo vestitus Ephoda: & populus non nouit quòd iuisset Ionathan. 4 Et inter vada quæ quæsiuit Ionathan ad transeundum super stationem Pelisthæorum, dens petræ à transitu hinc, & dens petræ à transitu hinc: & nomen vnius Lubricatio, & nomen alterius Conculcatio. 5 Dens vnus respiciens à Septentrione contra Michmas, & alter à Meridie contra Gibghatha. 6 Et dixit Ionathan puero portanti arma sua: Veni & transibimus ad ducem præputiatorum horum: fortè faciet Dominus nobis signum; quia non ante Dominum difficile seruare in multitudine aut in exiguitate. 7 Et dixit illi portans arma eius: Fac omne quod in corde tuo, prospice tibi: ecce ego tecum vt voluntas tua. 8 Et dixit Ionathan: Ecce nos transeuntes ad viros & manifestabimur eis:
9 Si sic dicent: Moramini vsquequo appropinquemus nos ad vos, & stabimus in loco nostro, & non ascendemus ad illos.
10 Et si sic dicent: Ascendite ad nos; & ascendemus, quoniam tradidit eos Dominus in manu nostra; & hoc nobis signum.
11 Et manifestati sunt ambo illi stationi Pelisthæorum: & dixerunt Pelisthæi: Ecce Iehudæi exeuntes ex foueis in quibus absconditi sunt. 12 Et responderunt viri custodiæ Ionathan & portanti arma eius, & dixerunt: Ascendite super nos, & docebimus vos verbum. & dixit Ionathan portanti arma sua: Ascende post me: nam tradidit illos Dominus in manu Israel.

13 וַיַּעַל יוֹנָתָן עַל־יָדָיו וְעַל־רַגְלָיו וְנֹשֵׂא כֵלָיו אַחֲרָיו
וַיִּפְּלוּ לִפְנֵי יוֹנָתָן וְנֹשֵׂא כֵלָיו מְמוֹתֵת אַחֲרָיו׃
14 וַתְּהִי הַמַּכָּה הָרִאשֹׁנָה אֲשֶׁר הִכָּה יוֹנָתָן וְנֹשֵׂא
כֵלָיו כְּעֶשְׂרִים אִישׁ כְּבַחֲצִי מַעֲנָה צֶמֶד שָׂדֶה׃
15 וַתְּהִי חֲרָדָה בַּמַּחֲנֶה בַּשָּׂדֶה וּבְכָל־הָעָם הַמַּצָּב
וְהַמַּשְׁחִית חָרְדוּ גַּם־הֵמָּה וַתִּרְגַּז הָאָרֶץ וַתְּהִי
לְחֲרָדַת אֱלֹהִים׃
16 וַיִּרְאוּ הַצֹּפִים לְשָׁאוּל בְּגִבְעַת בִּנְיָמִן וְהִנֵּה
הָהָמוֹן נָמוֹג וְיָלֹךְ וְהָלוֹם׃
17 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ פִּקְדוּ־נָא וּרְאוּ מִי
הָלַךְ מֵעִמָּנוּ וַיִּפְקְדוּ וְהִנֵּה אֵין יוֹנָתָן וְנֹשֵׂא כֵלָיו׃
18 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לַאֲחִיָּה הַגִּישָׁה אֲרוֹן הָאֱלֹהִים
כִּי־הָיָה אֲרוֹן הָאֱלֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
19 וַיְהִי עַד דִּבֶּר שָׁאוּל אֶל־הַכֹּהֵן וְהֶהָמוֹן אֲשֶׁר
בְּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וָרָב ׀ וַיֹּאמֶר
20 שָׁאוּל אֶל־הַכֹּהֵן אֱסֹף יָדֶךָ׃ ׀ וַיִּזָּעֵק שָׁאוּל וְכָל־
הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיָּבֹאוּ עַד־הַמִּלְחָמָה וְהִנֵּה הָיְתָה
חֶרֶב אִישׁ בְּרֵעֵהוּ מְהוּמָה גְדוֹלָה מְאֹד׃
21 וְהָעִבְרִים הָיוּ לַפְּלִשְׁתִּים כְּאֶתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם
אֲשֶׁר עָלוּ עִמָּם בַּמַּחֲנֶה סָבִיב וְגַם־הֵמָּה לִהְיוֹת
עִם־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עִם־שָׁאוּל וְיוֹנָתָן׃
22 וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמִּתְחַבְּאִים בְּהַר־אֶפְרַיִם
שָׁמְעוּ כִּי־נָסוּ פְלִשְׁתִּים וַיִּדְבְּקוּ גַם־הֵמָּה אַחֲרֵיהֶם
בַּמִּלְחָמָה׃ 23 ׀ וַיּוֹשַׁע יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־
יִשְׂרָאֵל וְהַמִּלְחָמָה עָבְרָה אֶת־בֵּית אָוֶן׃
24 וְאִישׁ־יִשְׂרָאֵל נִגַּשׂ בַּיּוֹם הַהוּא וַיְאָל שָׁאוּל אֶת־
הָעָם לֵאמֹר אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר־יֹאכַל לֶחֶם עַד־
הָעֶרֶב וְנִקַּמְתִּי מֵאֹיְבָי וְלֹא־טָעַם כָּל־הָעָם לָחֶם׃
25 וְכָל־הָאָרֶץ בָּאוּ בַיָּעַר וַיְהִי דְבַשׁ עַל־פְּנֵי
הַשָּׂדֶה׃

13 *Aſcẽdit autẽ Ionathas manibus & pedibus reptãs,& armiger eius poſt eũ.itaque alij cadebãt ante Ionathan, alios armiger
14 eius interficiebat ſequens eũ. *Et facta eſt plaga prima quam percuſsit Ionathas & armiger eius quaſi viginti virorũ, in media parte iugeris,quã par boũ in die arare
15 conſueuit. *Et factum eſt miraculũ in caſtris & per agros. ſed & oĩs populus ſtationis eorũ q̃ ierãt ad p̃dandũ,obſtupuit,
C & conturbata ſunt caſtra. & accidit quaſi
16 miraculũ à Deo. *Et reſpexerunt ſpeculatores Saul qui erant in Gabaa Beniamin, & ecce multitudo proſtrata, & huc illuc-
17 q́ue diffugiens. *Et ait Saul populo q̃ erat cum eo: Requirite & videte quis abierit ex nobis. Cumq́ue requiſiſſent,repertum eſt non adeſſe Ionathan & armigerũ eius.
18 *Et ait Saul ad Achiã: Applica arcã Dei. erat enim ibi arca Dei in die illa cum filiis
19 Iſrael. *Cumq; loqueretur Saul ad ſacerdotẽ,tumultus magnus exortus eſt in caſtris Philiſtinorũ.creſcebatq; paulatim & clariùs reſonabat. Et ait Saul ad ſacerdo-
20 tẽ: Cõtrahe manũ tuã. *Conclamauit ergo Saul & oĩs populus q̃ erat cũ eo,& venerũt vſq; ad locũ certaminis. & ecce verſus fuerat gladi⁹ vniuſcuiuſq; ad p̃ximũ ſuũ;
21 & cædes magna nimis. *Sed & Hebr̃ei qui fuerãt cũ Philiſtiĩ heri & nudiuſtertius aſcẽderãtq;,cũ eis in caſtris reuerſi ſunt vt eſſent cũ Iſrael,& his qui erãt cũ Saul & Io-
22 natha. *Omnes quoq; Iſraelitæ qui ſe abſcõderant in monte Ephraim, audientes quòd fugiſſent Philiſthæi, ſociauerunt ſe
23 cum ſuis in prœlio. *Et ſaluauit Dñs Iſrael in die illa. Pugna autẽ p̃uenit vſq; ad Bethauẽ. *Et viri Iſrael ſociati ſunt ſibi in die
24 illa. adiurauit autẽ Saul populũ dicẽs: Maledictus vir q̃ comederit panẽ vſq; ad veſperũ, donec vlciſcar de inimicis meis. Et non mãducauit vniuerſus populus panẽ.
25 *Omniſque terræ vulgus venit in ſaltum, in quo erat mel ſuper faciem agri.

תרגום יונתן

13 וּסְלִיק יוֹנָתָן עַל יְדוֹהִי וְעַל רַגְלוֹהִי וְנָטֵיל זֵינֵיהּ בָּתְרוֹהִי וּנְפָלוּ מַטְעַנִין קֳדָם יוֹנָתָן וְנָטֵל זֵינֵיהּ מְמָתֵה בָּתְרוֹהִי׃
14 וַהֲוָת מַחֲתָא קַדְמֵיתָא דְמָחָא יוֹנָתָן וְנָטֵיל זֵינֵיהּ כְּעֶשְׂרִין גַּבְרָא כְּבֵית פַּלְגוּת מַהֲלַךְ פַּדָּן חוֹרָיָא בְּחַקְלָא׃
15 וּבְכָל עַמָּא אִיסְטַרְטִיגָּא וּמְחַבְּלָא זְעוּ אַף אִינּוּן וְזָעַת אַרְעָא וַהֲוָת לְזִיעַ מִן קֳדָם יְיָ׃
16 וַחֲזוֹ סַכְוָאֵיָא לְשָׁאוּל בְּגִבְעָתָא דְבִית בִּנְיָמִן וְהָא לֵית יוֹנָתָן וְנָטֵל זֵינֵיהּ׃
17 וַאֲמַר שָׁאוּל לְעַמָּא דְעִמֵּיהּ סְעַרוּ כְעַן וַחֲזוֹ מַן שְׁנָא מִינָּנָא וּמְנוֹ
וְהָא לֵית יוֹנָתָן וְנָטֵל זֵינֵיהּ׃
18 וַאֲמַר שָׁאוּל לַאֲחִיָּה קָרֵיב אָרוֹנָא דַייָ אֲרֵי הֲוָה אֲרוֹנָא דַייָ בְּיוֹמָא הַהוּא עִם בֵּית יִשְׂרָאֵל׃
19 וַהֲוָה עַד דְמַלֵּיל שָׁאוּל עִם כַּהֲנָא וַהֲמוֹנָא דִבְמַשְׁרִיתָא פְּלִשְׁתָּאֵי אָזֵיל מֵיזַל וְסָגֵי וַאֲמַר שָׁאוּל לְכַהֲנָא קָרֵיב אֶפּוֹדָא׃
20 וְאִתְכְּנִישׁ שָׁאוּל וְכָל עַמָּא דְעִמֵּיהּ וַאֲתוֹ עַד קְרָבָא וְהָא הֲוָת חַרְבָּא גְּבַר בְּחַבְרֵיהּ שְׁגִושׁ רַב לַחֲדָא׃
21 וְיִהוֹדָאֵי הֲווֹ לְפְלִישְׁתָּאֵי כְּמֶאֶתְמָלֵי וּמִדְּקַדְמוֹהִי דְסָלִיקוּ עִמְּהוֹן בְּמַשְׁרִיתָא סְחוֹר סְחוֹר וְאַף אִינּוּן תָּבוּ לְמֶהֱוֵי עִם יִשְׂרָאֵל דְעִם שָׁאוּל וְיוֹנָתָן׃
22 וְכָל אֱנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל דְאִשְׁתַּמָּרוּ בְּטוּרָא דְבֵית אֶפְרַיִם שְׁמַעוּ אֲרֵי אַפְּכוּ פְּלִשְׁתָּאֵי וְאַדְבִּיקוּ אַף אִנּוּן בָּתְרֵיהוֹן בְּקְרָבָא׃
23 וּפְרַק יְיָ בְּיוֹמָא הַהוּא יָת יִשְׂרָאֵל וְעִבְדֵי קְרָבָא מְטוֹ עַד בֵּית אָוֶן׃
24 וֶאֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל אִידְחִיק בְּיוֹמָא הַהוּא וְאוֹמִי שָׁאוּל יָת עַמָּא לְמֵימַר לֵיט גַּבְרָא דְיֵכוּל לַחְמָא עַד רַמְשָׁא עַד דְאֶתְפְּרַע מִבַּעֲלֵי דְבָבַי וְלָא טְעִימוּ כָּל עַמָּא לַחְמָא׃
25 וְכָל דַיָּרֵי אַרְעָא עַלוּ בְּחוּרְשָׁא וַהֲוָה דְבָשָׁא עַל אַפֵּי חַקְלָא׃

13 ‡ Et ascendit Jonathan per manus suas & per pedes suos, & gerens arma eius post eum. et viderunt Philistiim contra faciem Jonathan, & percussit in eis, et gerens arma eius porrigebat post eum. 14 ‡ Et facta est plaga prima quam percussit Ionathan & gerens arma eius, quasi viginti viros in iaculis & in lapidum iaculatione, & silicibus campi. 15 ‡ Et factus est stupor in castris et in campo. et omnis populus qui in statione, & qui occidunt obstupuerunt et ipsi. et obstupuit terra, et factus est stupor à Domino. 16 ‡ Et viderunt speculatores Saulis in Gabaa Beniamin, et ecce castra cõturbata hinc & hinc. 17 ‡ Et ait Saul populo qui cum eo: Requirite iam & videte quis abijt ex nobis. & requisierunt, & ecce non repertus fuit Jonathan & gerens arma eius. 18 ‡ Et dixit Saul Achia; Applica ephud: quoniam erat arca Dei in die illa coram Israel. 19 ‡ Et factum est vt locutus est Saul ad Sacerdotem, et tumultus in castris Philistinorum vadens ibat & multiplicabatur. & dixit Saul ad Sacerdotem: Contrahe manus tuas. 20 ‡ Et ascendit Saul & omnis populus qui cum eo, & veniunt vsque ad bellum. & ecce fuerat gladius viri ad proximum suum, & confusio magna nimis.

21 ‡ Et serui existentes heri & nudiustertius cum Philistiim qui ascenderunt in castra, reuersi sunt et ipsi vt essent cum Israel qui erant cum Saul & Jonathan.

22 ‡ Et omnis vir Israel absconditi in monte Ephraim audierunt quòd fugerunt Philistæi: et coniunguntur & ipsi post eos in prælio.

23 ‡ Et saluauit Dominus Israel in die illa. & pugna peruenit Bethauen. 24 ‡ Et Israel erat cum Saul quasi decem millia virorum. & fuit bellum sparsum in tota ciuitate in monte Ephraim. & Saul ignorauit ignorantiam magnam in die illa: et maledicit populo dicens: Maledictus homo qui comederit panem vsque ad vesperam; & vlciscar de inimico meo. et non gustauit vniuersus populus panem.

25 ‡ Et omnis terra venit in saltum: & saltus erat apiarij super faciem agri.

13 ‡ καὶ ἀνέβη ἰωναθὰν ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ ὀπίσω αὐτοῦ· καὶ ἔβλεψαν ④ ἀλλόφυλοι κατὰ πρόσωπον ἰωναθάν, καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτοῖς, καὶ ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐπεδίδου ὀ-
14 πίσω αὐτοῦ. ‡ καὶ ἐγένετο πληγὴ ἡ πρώτη ἣν ἐπάταξεν ἰωνα-θὰν καὶ ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ ὡς εἴκοσι ἄνδρας ἐν βολίσι καὶ
15 ἐν πετροβόλοις καὶ ἐν κόχλαξι τοῦ πεδίου. ‡ καὶ ἐγένετο ἔκστασις ἐν τῇ παρεμβολῇ καὶ ἐν τῷ πεδίῳ. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ ἐν τῇ ἐπισκάσει, καὶ ④ διαφθείροντες ἐξέστησαν καὶ αὐ-τοί. καὶ ἐταράχθη ἡ γῆ· καὶ ἐγένετο ἔκστασις παρὰ κυρίου.
16 ‡ καὶ εἶδον ④ σκοποὶ τοῦ σαὺλ ἐν γαβαὰ βενιαμίν, καὶ
17 ἰδοὺ ἡ παρεμβολὴ ἐταράσσετο συνθὴν καὶ ἔνθεν. ‡ καὶ εἶπε σαὺλ τῷ λαῷ τῷ μετ' αὐτοῦ, ἐπισκέψασθε δὴ καὶ ἴδετε τίς πε-πόρευται ἐξ ἡμῶν. καὶ ἐπεσκέψαντο, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἐυρίσκετο
18 ἰωναθὰν καὶ ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ. ‡ καὶ εἶπεν σαὺλ τῷ ἀχία, προσάγαγε τὸ ἐφούδ, ὅτι ἦν ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἐν
19 τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐνώπιον ἰσραήλ. ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ἐλά-λησε σαὺλ πρὸς τὸν ἱερέα, καὶ ὁ ἦχος ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν ἀλλοφύλων πορευόμενος καὶ ἐπορεύετο καὶ ἐπληθύνετο. καὶ εἶ-πε σαοὺλ πρὸς τὸν ἱερέα, συνάγαγε τὰς χεῖράς σου.
20 ‡ καὶ ἀνέβη σαὺλ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἦλθον ἕως τοῦ πολέμου· καὶ ἰδοὺ ἐγένετο ῥομφαία ἀνδρὸς ἐπὶ τὸν
21 πλησίον αὐτοῦ, καὶ σύγχυσις μεγάλη σφόδρα. ‡ καὶ ④ δοῦ-λοι ④ ὄντες χθὲς καὶ τρίτης μετὰ τῶν ἀλλοφύλων οἱ ἀνα-βάντες εἰς τὴν παρεμβολήν, ἐπεστράφησαν καὶ αὐτοὶ εἶναι
22 μετὰ ἰσραὴλ τῶν μετὰ σαοὺλ καὶ ἰωναθάν. ‡ καὶ πᾶς ἀ-νὴρ ἰσραὴλ ④ κρυπτόμενοι ἐν τῷ ὄρει ἐφραὶμ ἤκουσαν ὅ-τι πέφευγασιν ④ ἀλλόφυλοι. καὶ συνάπτουσι καὶ αὐτοὶ
23 ὀπίσω αὐτῶν εἰς πόλεμον· ‡ καὶ ἔσωσε κύριος τὸν ἰσ-ραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ ὁ πόλεμος διῆλθε βηθαῶν.
24 ‡ καὶ ἰσραὴλ ἦν μετὰ σαοὺλ ὡσεὶ δέκα χιλιάδες ἀνδρῶν. καὶ ἦν ὁ πόλεμος διεσπαρμένος εἰς ὅλην τὴν πόλιν ἐν τῷ ὄρει ἐφραΐμ. καὶ σαοὺλ ἠγνόησεν ἄγνοιαν μεγάλην ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἠρᾶτο τῷ λαῷ λέ-γων, ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος ὃς φάγεται ἄρτον ἕως ἑσπέρας. καὶ ἐκδικήσω εἰς τὸν ἐχθρόν μου. καὶ οὐκ ἐγεύσα-
25 το πᾶς ὁ λαὸς ἄρτου. ‡ καὶ πᾶσα ἡ γῆ ἦλθεν εἰς δρυμόν. καὶ ὁ δρυμὸς ἦν μελισσῶν καὶ κατὰ πρόσωπον τοῦ ἀγροῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et ascendit Ionathan super manus suas & super pedes suos, & ferens arma eius post eum: & ceciderunt debilitati ante Ionathan & ferentem arma eius occidentem post eum. 14 Et fuit percussio prima, quam percussit Ionathan & ferens arma eius, quasi viginti virorũ circiter spacium dimidiæ ambulationis iugi boum in agro. 15 Et fuit turbatio in castris in agro, & in omni populo stationis, & vastatores turbati sunt etiam illi; & turbata est terra, & fuit in turbationem ab-ante Dominum. 16 Et indicauerunt speculatores Sauli in Gibghatha domus Biniamin, & ecce turba castrorum Pelisthæorum confracta est; procedebat confractio eius & crescebat. 17 Et dixit Saul ad populum qui cum eo: Recensete nunc, & videte quis aberret à nobis. & numerauerunt, & ecce non erat Ionathan & ferens arma eius.

18 Et dixit Saul ad Ahhia: Accedere fac arcam Domini: nam fuit arca Domini in die illo cum domo Israel. 19 Et fuit cùm adhuc locutus est Saul cum sacerdote, & turba quæ in castris Pelisthæorum, ambulans ambulabat & multiplicabatur: & dixit Saul ad sacerdotem: Affer Ephoda. 20 Et congregatus est Saul & omnis populus qui cum eo, & venerunt vsque ad prœlium; & ecce erat gladius viri in socium suum; conturbatio magna nimis. 21 Et Iehudæi fuerunt Pelisthæis vt ab heri & ab ante ipsum qui ascenderunt cum eis in castra circum circa, & etiam illi redierunt vt essent cum Israel, qui cum Saul & Ionathan. 22 Et omnes homines Israel qui absconditi sunt in monte domus Ephraim, audierunt quòd conuersi sunt Pelisthæi, & adiunxerunt etiam ipsi se post illos in bello.

23 Et liberauit Dominus in die illo Israelem: & facientes prœlium attigerunt vsque Bethauen.

24 Et homo Israel angustiatus erat in die illo. & adiurauit Saul populum, dicens: Maledictus vir qui comederit panem vsque ad vesperum, quoad vlciscar de auctoribus inimicitiarum meatum: & non gustauit omnis populus panem.

25 Et omnes incolæ terræ intrauerunt in siluam, & fuit mel super facies agri.

26 ✱ וַיָּבֹא הָעָם אֶל־הַיַּעַר וְהִנֵּה הֹלֶךְ דָּבָשׁ וְאֵין־
מַשִּׂיג יָדוֹ אֶל־פִּיו כִּי־יָרֵא הָעָם אֶת־הַשְּׁבֻעָה׃
27 ✱ וְיוֹנָתָן לֹא־שָׁמַע בְּהַשְׁבִּיעַ אָבִיו אֶת־הָעָם וַיִּשְׁלַח
אֶת־קְצֵה הַמַּטֶּה אֲשֶׁר בְּיָדוֹ וַיִּטְבֹּל אוֹתָהּ בְּיַעֲרַת
הַדְּבָשׁ וַיָּשֶׁב יָדוֹ אֶל־פִּיו וַתָּרֶאנָה עֵינָיו׃
28 ✱ וַיַּעַן אִישׁ מֵהָעָם וַיֹּאמֶר הַשְׁבֵּעַ הִשְׁבִּיעַ אָבִיךָ
אֶת־הָעָם לֵאמֹר אָרוּר הָאִישׁ אֲשֶׁר־יֹאכַל לֶחֶם הַיּוֹם
וַיֵּעָף הָעָם׃ 29 ✱ וַיֹּאמֶר יוֹנָתָן עָכַר אָבִי אֶת־הָאָרֶץ
רְאוּ־נָא כִּי־אָרוּ עֵינַי כִּי טָעַמְתִּי מְעַט דְּבַשׁ הַזֶּה׃
30 ✱ אַף כִּי לוּא אָכֹל אָכַל הַיּוֹם הָעָם מִשְּׁלַל אֹיְבָיו
אֲשֶׁר מָצָא כִּי־עַתָּה לֹא־רַבְתָה מַכָּה בַּפְּלִשְׁתִּים׃
31 ✱ וַיַּכּוּ בַיּוֹם הַהוּא בַּפְּלִשְׁתִּים מִמִּכְמָשׂ אַיָּלֹנָה
וַיֵּעַף הָעָם מְאֹד׃
32 ✱ וַיַּעַשׂ הָעָם אֶל־שָׁלָל וַיִּקְחוּ צֹאן וּבָקָר וּבְנֵי
בָקָר וַיִּשְׁחֲטוּ אַרְצָה וַיֹּאכַל הָעָם עַל־הַדָּם׃
33 ✱ וַיַּגִּידוּ לְשָׁאוּל לֵאמֹר הִנֵּה הָעָם חֹטְאִים
לַיהוָה לֶאֱכֹל עַל־הַדָּם וַיֹּאמֶר בְּגַדְתֶּם גֹּלוּ־
אֵלַי הַיּוֹם אֶבֶן גְּדוֹלָה׃
34 ✱ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל פֻּצוּ בָעָם וַאֲמַרְתֶּם לָהֶם הַגִּישׁוּ
אֵלַי אִישׁ שׁוֹרוֹ וְאִישׁ שֵׂיוֹ וּשְׁחַטְתֶּם בָּזֶה וַאֲכַלְתֶּם
וְלֹא־תֶחֱטְאוּ לַיהוָה לֶאֱכֹל אֶל־הַדָּם וַיַּגִּשׁוּ כָל־
הָעָם אִישׁ שׁוֹרוֹ בְיָדוֹ הַלַּיְלָה וַיִּשְׁחֲטוּ־שָׁם׃
35 ✱ וַיִּבֶן שָׁאוּל מִזְבֵּחַ לַיהוָה אֹתוֹ הֵחֵל לִבְנוֹת
מִזְבֵּחַ לַיהוָה׃
36 ✱ וַיֹּאמֶר שָׁאוּל נֵרְדָה אַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים לַיְלָה
וְנָבְזָה בָהֶם עַד־אוֹר הַבֹּקֶר וְלֹא־נַשְׁאֵר בָּהֶם אִישׁ
וַיֹּאמְרוּ כָּל־הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה וַיֹּאמֶר הַכֹּהֵן
נִקְרְבָה הֲלֹם אֶל־הָאֱלֹהִים׃ 37 ✱ וַיִּשְׁאַל שָׁאוּל
בֵּאלֹהִים הַאֵרֵד אַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים הֲתִתְּנֵם בְּיַד
יִשְׂרָאֵל וְלֹא עָנָהוּ בַיּוֹם הַהוּא׃

26 ✱Ingressus est itaq; populus saltū, & appa
ruit fluēs mel, nullusq; applicuit manum
ad os suū. timebat enim populus iuramē-
27 tum. ✱Porrò Ionathas nō audierat cū ad-
iuraret pater eius populū. extenditq; sum-
mitatem virgæ quā habebat in manu, &
intinxit in fauū mellis, & cōuertit manū
suam ad os suum, & illuminati sunt oculi
28 eius. ✱Respōdensq; vnus de populo ait: Iu
reiurādo cōstrinxit pater tuus populū, di
cēs: Maledictus vir q̄ comederit panē ho- Sup. eo.
29 die. defecerat autē popul⁹. ✱Dixitq; Iona-
thas: Turbauit pater meus terrā. Vidistis
ipsi quia illuminati sunt oculi mei, eo q̄
30 gustauerim paululū de melle isto; ✱quāto
E magis si comedisset populus de p̄da inimi
corū suorū quam reppit? nōne maior pla-
31 ga facta fuisset in Philistiim? ✱Percusserūt
ergo in die illa Philistæos à Machmis vsq;
in Hailō. Defatigat⁹ est autē populus ni-
32 mis: ✱Et versus ad p̄dā tulit oues & boues
& vitulos, & mactauerūt in terra. Come-
33 ditq; popul⁹ cū sanguine. ✱Nūciauerūt au
tē Sauli dicētes, q̄ popul⁹ peccasset Dño,
comedēs cū sanguine. Qui ait: Pręuarica-
ti estis. voluite ad me iā nūc saxū grande.
34 ✱Et dixit Saul: Dispgamini in vulg⁹, & di-
cite eis, vt adducat ad me vnusquisq; bo
uem suum & arietem, & occidite super
istud, & vescimini, & non peccabitis Dño
comedentes cum sanguine. Adduxit itaq;
omnis populus vnusquisq; bouē in ma-
35 nu sua vsq; ad noctē, & occiderūt ibi. ✱Æ-
dificauit autem Saul altare Dño. túncque
36 primū cœpit ędificare altare Dño. ✱Et di-
xit Saul: Irruamus super Philistęos noctе,
F & vastemus eos vsque dum illucescat ma-
nè, nec relinquamus ex eis virum. Dixítq;
populus: Omne quod bonum videtur in
oculis tuis fac. Et ait sacerdos: Accedam⁹
37 huc ad Deum. ✱Et consuluit Saul Deum,
dicens: Num persequar Philistiim? si tra
des eos in manu Israel? & non respondit
ei in die illa.

תרגום יונתן

26 וַאֲתָא עַמָּא לְחוּרְשָׁא וְהָא בְּרֵיז דּוּבְשָׁא וְלֵית דְּמֵתִיב יְדֵיהּ לְפוּמֵיהּ אֲרֵי דָחֵיל עַמָּא מִשְּׁבוּעָתָא׃
27 וְיוֹנָתָן לָא שְׁמַע כַּד אוֹמִי אֲבוּהִי יַת עַמָּא וְאוֹשִׁיט יַת רֵישׁ שׁוּטִיתָא דִּבְיָדֵיהּ וּטְבַל יַתֵּהּ בְּקִינָא דְּדְבְשָׁא וַאֲתֵיב יַתֵּיהּ לְפוּמֵיהּ וּנְהָרָא עֵינוֹהִי׃
28 וַעֲנָא חַד מֵעַמָּא וַאֲמַר אוֹמָאָה אוֹמִי אֲבוּךְ יַת עַמָּא לְמֵימַר לֵיט גַּבְרָא דְּיֵיכוּל לַחְמָא יוֹמָא דֵין וְאִישְׁתַּלְהִי עַמָּא׃
29 וַאֲמַר יוֹנָתָן עָכַר אֲבָא יַת עַמָּא דְּאַרְעָא חֲזוֹ כְּעַן אֲרֵי נְהָרָא עֵינַי אֲרֵי טְעֵימִית זְעֵיר דְּבְשָׁא הָדֵין׃
30 אֲרֵי בְּרַם אִילוּ מֵיכַל יוֹמָא דֵין עַמָּא מִבִּזַּת בַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי דְּאַשְׁכַּח אֲרֵי כְּעַן לָא סַגִּיאַת מַחֲתָא בְּפִלְשְׁתָּאֵי׃
31 וּקְטָלוּ בְיוֹמָא הַהוּא בְּפִלְשְׁתָּאֵי מִמִּכְמַשׂ עַד מֵישַׁר אַיָּלוֹן וְאִשְׁתַּלְהִי עַמָּא לַחֲדָא׃
32 וְאִיתְפְּנִי עַמָּא עַל בִּיזְתָּא וּנְסִיבוּ עָאן וְתוֹרִין וּבְנֵי תוֹרִין וּנְכִיסוּ עַל אַרְעָא וַאֲכָלוּ עַמָּא עַל דְּמָא׃
33 וְחַוִּיאוּ לְשָׁאוּל לְמֵימַר הָא עַמָּא חַיָּיבִין קֳדָם יְיָ לְמֵיכַל עַל דְּמָא וַאֲמַר
שְׁקַרְתּוּן קְרִיבוּ לְוָתִי יוֹמָא דֵין אַבְנָא רַבְּתָא׃
34 וַאֲמַר שָׁאוּל אִתְבַּדְּרוּ בְּעַמָּא וְתֵימְרוּן לְהוֹן קְרִיבוּ לְוָתִי גְּבַר תּוֹרֵיהּ וּגְבַר אִמְּרֵיהּ
וְתִכְּסוּן הָכָא וְתֵיכְלוּן וְלָא תְחוֹבוּן קֳדָם יְיָ לְמֵיכַל עַל דְּמָא וְקָרִיבוּ כָּל עַמָּא גְּבַר תּוֹרֵיהּ בִּידֵיהּ בְּלֵילְיָא וּנְכָסוּ תַּמָּן׃
35 וּבְנָא שָׁאוּל מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ הִיא שְׁרֵי לְמִבְנֵי מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ׃
36 וַאֲמַר שָׁאוּל נֵחוֹת בָּתַר פְּלִשְׁתָּאֵי בְּלֵילְיָא וְנִקְשׁוֹל
בְּהוֹן עַד נְהַר צַפְרָא וְלָא נַשְׁאַר בְּהוֹן אֱנָשׁ וַאֲמָרוּ כָּל דְּתַקִּין בְּעֵינָךְ עֲבֵיד וַאֲמַר כָּהֲנָא נְתְקְרֵב הָכָא וְנִשְׁאַל בְּמֵימְרָא דַיְיָ׃
37 וּשְׁאַל שָׁאוּל בְּמֵימְרָא דַיְיָ הַאֵיחוֹת בָּתַר פְּלִשְׁתָּאֵי הֲתִמְסְרִינוּן בִּידָא דְיִשְׂרָאֵל וְלָא קַבִּיל צְלוֹתֵיהּ בְּיוֹמָא הַהוּא׃

* *Et ingressus est populus in apiarium, & ecce fluebat mel. & non fuit conuertens manum in os suum, quia timuit populus iuramentum Domini.* * *Et Ionathan non audierat cùm adiuraret pater eius populum. & extendit summitatem sceptri sui qui erat in manu eius, & tinxit ipsum in fauum mellis, & conuertit manum suam in os suum, & uiderunt oculi eius.* * *Et respondit unus de populo, et ait: Adiurans adiurauit pater tuus populum dicens: Maledictus homo qui comederit panem hodie; & defecit populus.* * *Et cognouit Jonathan & dixit: Conturbauit pater meus terram: vide quia gustaui paululum quid mellis huius, uiderunt oculi mei:* * *Quanto magis si & comedisset populus hodie vescens de spoliis inimicorum suorum quæ repperit? nunc maior facta fuisset plaga in Philistiim.* * *Et percussit in die illa ex Philistiim plures quàm in Machmas. Et defatigatus est populus nimis:*

* *Et irruit populus super spolia: & accepit populus ouilia, & armenta boum et filios boũ, & mactauerunt in terra, & comedit populus cum sanguine.* * *Et nunciauerunt Saul dicentes: Peccauit populus Domino comedendo in sanguine. Et dixit Saul: Peccauistis. voluite iam mihi hîc saxum grande.* * *Et dixit Saul: Dispergamini in populo, & dicite eis: Adducite huc unusquisque uitulum suum, et unusquisque ouem suam, & occidite super lapidem hunc & comedite, & non peccetis Domino comedentes cum sanguine. Et adduxit omnis populus unusquisque quod in manu sua nocte, & occidebant ibi.* * *Et ædificauit Saul Domino altare: hoc incœpit Saul ædificare altare Domino.*

* *Et dixit Saul: Descendamus post Philistiim nocte, & diripiamus eos usque dum illucescat manè, & non relinquamus in eis uirũ. & dixerunt: Omne quod placuerit in conspectu tuo fac. & dixit sacerdos: Accedamus huc ad Deum.* * *Et interrogauit Saul Deum: Si descenderim post Philistiim, & si trades eos in manus Israel? & non respondit ei in die illa Dominus.*

26 * καὶ εἰσῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὸν μελισσῶνα, καὶ ἰδοὺ διεπορεύετο μέλι. & οὐκ ἦν ὁ ἀποστρέφων τὴν χεῖρα εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβήθη ὁ λαὸς τὸν ὅρκον κυρίου. 27 * καὶ Ἰωναθὰν οὐκ ἀκηκόει ἐν τῷ ὁρκίζειν τὸν πατέρα αὐτοῦ τὸν λαόν. καὶ ἐξέτεινεν τὸ ἄκρον τῆς σκήπτρου αὐτοῦ ὃ ἦν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ἀνέβαψεν αὐτὸ εἰς τὸ κηρίον τοῦ μέλιτος, & ἐπέστρεψε τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἐνέβλεψαν οἱ 28 ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ. * καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ εἶπεν, ὁρκίσας ὥρκισεν ὁ πατήρ σου τὸν λαὸν λέγων, Ἐπικατάρατος ὁ ἄνθρωπος ὃς φάγεται ἄρτον σήμερον, & ἐξελύθη ὁ λαός. 29 * καὶ ἔγνω Ἰωναθὰν καὶ εἶπεν, ἐπήλαχεν ὁ πατήρ μου τὴν γῆν. ἴδε διότι ἐγευσάμην βραχύ τι τοῦ μέλιτος τούτου, εἰδὸν οἱ ὀφθαλμοί μου· 30 * ἀλλ' ὅτι εἰ καὶ ἔφαγεν ὁ λαὸς σήμερον ἐδιῶν τῶν σκύλων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ ὧν εὗρεν, νῦν οὐ μείζων ἐγένετο ἡ πληγὴ ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις; 31 * καὶ ἐπάταξεν οὖν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῶν ἀλλοφύλων πλείους ἢ ἐν μαχμάς. καὶ ἐκοπίασεν ὁ λαὸς σφόδρα. 32 * καὶ ὥρμησεν ὁ λαὸς ἐπὶ τὰ σκύλα. καὶ ἔλαβεν ὁ λαὸς πρόβατα, καὶ βουκόλια καὶ τέκνα βοῶν, καὶ ἔσφαξεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἤσθιεν ὁ λαὸς σὺν τῷ αἵματι. 33 * καὶ ἀπήγγειλαν τῷ σαοὺλ λέγοντες, ἡμάρτηκεν ὁ λαὸς τῷ κυρίῳ & φαγεῖν ἐν τῷ αἵματι. καὶ εἶπε Σαοὺλ, ἠμάρτητε. κυλίσατε δή μοι ἐνταῦθα λίθον μέγαν. 34 * καὶ εἶπε σαοὺλ, διασπάρητε ἐν τῷ λαῷ καὶ εἴπατε αὐτοῖς, προσαγάγετε ἐνταῦθα ἕκαστος τὸν μόσχον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὸ πρόβατον αὐτοῦ, καὶ σφάξατε ἐπὶ τοῦ λίθου τούτου & φάγετε, καὶ οὐ μὴ ἁμάρτητε τῷ κυρίῳ τοῦ ἐδιεῖν σὺν τῷ αἵματι. καὶ προσήγαγε πᾶς ὁ λαὸς ἕκαστος τὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὴν νύκτα, καὶ ἔσφαζον ἐκεῖ. 35 * καὶ ᾠκοδόμησε Σαοὺλ τῷ κυρίῳ θυσιαστήριον, τοῦτο ἤρξατο Σαοὺλ οἰκοδομῆσαι θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ. 36 * καὶ εἶπε Σαοὺλ, καταβῶμεν ὀπίσω τῶν ἀλλοφύλων τὴν νύκτα, καὶ διαρπάσωμεν αὐτοὺς ἕως διαφωτίσῃ τὸ πρωΐ, καὶ μὴ ὑπολείπωμεν ἐν αὐτοῖς ἀνδρα. & εἶπον πᾶν τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιόν σου ποίει. καὶ εἶπεν ὁ ἱερεύς, προσελθωμεν ἐνταῦθα πρὸς τὸν θεόν. 37 * καὶ ἐπηρώτησε Σαοὺλ τὸν θεόν, εἰ καταβῶ ὀπίσω τῶν ἀλλοφύλων, καὶ εἰ παραδώσεις αὐτοὺς εἰς χεῖρας Ἰσραήλ; καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ κύριος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[26] Et venit populus ad syluam, & ecce fluxus mellis, & non erat qui referret manum suam ad os suum; quia timuit populus à iuramento. [27] Et Ionathan non audiuit quando adiurauit pater suus populum, & extendit caput baculi qui in manu eius, & intinxit illud in nido mellis, & retulit ipsum ad os suum, & illuxerunt oculi eius. [28] Et respondit vir de populo & dixit: Adiurando adiurauit pater tuus populum dicens: Maledictus vir qui comedet panem hodie; & fatigatus est populus. [29] Et dixit Ionathan: Turbauit pater meus populum terræ: videte nunc quòd illuxerunt oculi mei quòd gustaui paruxillum mellis hoc. [30] Verum enimuero si comedendo comedisset hodie populus ex præda auctorum inimicitiæ suæ quam inuenit, etenim nunc non magna percussio Pelisthæorum? [31] Et occiderunt in die illo in Pelisthæis à Machmas vsque ad planiciem Aialon. & fatigatus est populus nimis. [32] Et respexit populus super prædam: & ceperunt oues & boues & filios boum, & iugulauerunt super terram, & comederunt populus super sanguinem.

[33] Et indicarunt Sauli dicentes: Ecce populus peccant ante Dominum comedendo super sanguinem. & dixit: Præuaricati estis. afferte ad me hodie lapidem magnum. [34] Et dixit Saul: Dispergimini in populo, & dicetis illis: Afferte ad me vir bouem suum, & vir pecudem suam, & mactabitis hìc & comedetis, & non peccabitis ante Dominum comedendo super sanguinem. & attulerunt omnis populus vir bouem suum in manu sua in nocte, & iugulauerunt ibi. [35] Et struxit Saul altare ante Dominum: illud cœpit ædificare altare ante Dominum. [36] Et dixit Saul: Descendemus post Pelisthæos in nocte, & occidemus in illis quoad luceat aurora, & non relinquemus in illis hominem. & dixerunt: Quod statutum in oculis tuis fac. & dixit Sacerdos: Accedemus huc, & rogabimus in dicto Domini. [37] Et rogauit Saul in dicto Domini: Num descendam post Pelisthæos? num trades eos in manus Israel? & non accepit orationem suam in die illo.

38 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל גֹּשׁוּ הֲלֹם כֹּל פִּנּוֹת הָעָם וּדְעוּ
וּרְאוּ בַּמָּה הָיְתָה הַחַטָּאת הַזֹּאת הַיּוֹם׃
39 * כִּי חַי־יְהוָה הַמּוֹשִׁיעַ אֶת־יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־יֶשְׁנוֹ
בְּיוֹנָתָן בְּנִי כִּי־מוֹת יָמוּת וְאֵין עֹנֵהוּ מִכָּל־הָעָם׃
40 * וַיֹּאמֶר אֶל־כָּל־יִשְׂרָאֵל אַתֶּם תִּהְיוּ לְעֵבֶר אֶחָד
וַאֲנִי וְיוֹנָתָן בְּנִי נִהְיֶה לְעֵבֶר אֶחָד וַיֹּאמְרוּ הָעָם אֶל־
שָׁאוּל הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה׃
41 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הָבָה
תָמִים וַיִּלָּכֵד יוֹנָתָן וְשָׁאוּל וְהָעָם יָצָאוּ׃
42 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל הַפִּילוּ בֵּינִי וּבֵין יוֹנָתָן בְּנִי וַיִּלָּכֵד
43 יוֹנָתָן׃ * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־יוֹנָתָן הַגִּידָה לִּי מֶה
עָשִׂיתָה וַיַּגֶּד־לוֹ יוֹנָתָן וַיֹּאמֶר טָעֹם טָעַמְתִּי בִּקְצֵה
הַמַּטֶּה אֲשֶׁר־בְּיָדִי מְעַט דְּבַשׁ הִנְנִי אָמוּת׃
44 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל כֹּה־יַעֲשֶׂה אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסֵף כִּי־
45 מוֹת תָּמוּת יוֹנָתָן׃ * וַיֹּאמֶר הָעָם אֶל־שָׁאוּל
הֲיוֹנָתָן יָמוּת אֲשֶׁר עָשָׂה הַיְשׁוּעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת
בְּיִשְׂרָאֵל חָלִילָה חַי־יְהוָה אִם־יִפֹּל מִשַּׂעֲרַת רֹאשׁוֹ
אַרְצָה כִּי־עִם־אֱלֹהִים עָשָׂה הַיּוֹם הַזֶּה וַיִּפְדּוּ הָעָם
46 אֶת־יוֹנָתָן וְלֹא־מֵת׃ * וַיַּעַל שָׁאוּל מֵאַחֲרֵי
פְּלִשְׁתִּים וּפְלִשְׁתִּים הָלְכוּ לִמְקוֹמָם׃
47 * וְשָׁאוּל לָכַד הַמְּלוּכָה עַל־יִשְׂרָאֵל וַיִּלָּחֶם סָבִיב
בְּכָל־אֹיְבָיו בְּמוֹאָב וּבִבְנֵי־עַמּוֹן וּבֶאֱדוֹם וּבְמַלְכֵי
צוֹבָה וּבַפְּלִשְׁתִּים וּבְכֹל אֲשֶׁר־יִפְנֶה יַרְשִׁיעַ׃
48 * וַיַּעַשׂ חַיִל וַיַּךְ אֶת־עֲמָלֵק וַיַּצֵּל אֶת־יִשְׂרָאֵל מִיַּד
שֹׁסֵהוּ׃
49 * וַיִּהְיוּ בְנֵי שָׁאוּל יוֹנָתָן וְיִשְׁוִי וּמַלְכִּישׁוּעַ וְשֵׁם
שְׁתֵּי בְנֹתָיו שֵׁם הַבְּכִירָה מֵרַב וְשֵׁם הַקְטַנָּה מִיכַל׃
50 * וְשֵׁם אֵשֶׁת שָׁאוּל אֲחִינֹעַם בַּת־אֲחִימָעַץ וְשֵׁם
שַׂר־צְבָאוֹ אֲבִינֵר בֶּן־נֵר דּוֹד שָׁאוּל׃
51 * וְקִישׁ אֲבִי־שָׁאוּל וְנֵר אֲבִי־אַבְנֵר בֶּן־אֲבִיאֵל׃

38 *Dixitq́; Saul: Applicate huc vniuersos
angulos populi, & scitote & videte ꝑ quē
39 acciderit hoc peccatū hodie. *Viuit Dn̄s
saluator Israel; quia si ꝑ Ionathan filium
meū factū est, absq; retractiōe morietur.
ad quod nullus cōtradixit ei de omni po
40 pulo. *Et ait ad vniuersum Israel: Separa-
mini vos in partē vnam, & ego cum Iona-
tha filio meo ero in ꝑte altera. respōditq́;
populus ad Saul: Quod bonum videtur
41 in oculis tuis fac. *Et dixit ad dn̄m Deum
Israel: Dn̄e Deus Israel da iudicium. & de-
prehensus est Ionathas & Saul, populus
42 autē exiuit. * Et ait Saul: Mittite sortē in-
ter me & inter Ionathan filium meum, &
43 captus est Ionathas. * Dixit autem Saul Iosue 7.a
ad Ionathan: Indica mihi quid feceris. &
indicauit ei Ionathas, & ait: Gustans gu-
G staui in summitate virgæ quæ erat in ma-
nu mea paululū mellis, & ecce ego mo-
44 rior. *Et ait Saul: Hæc faciat mihi Deus,
& hæc addat quia morte morieris Iona-
45 tha. *Dixitq́; populus ad Saul: Ergo ne Io
nathas morietur quia fecit salutē hāc ma-
gnam in Israel? hoc nephas est. Viuit Dn̄s:
si ceciderit capillus de capite eius in terra,
quia cum Deo operatus est hodie. Libera-
uit ergo populus Ionathan, vt nō more-
46 retur. * Recessitq́; Saul, nec persecutus est
Philistiim. Porrò Philistiim abierunt in lo
47 ca sua. *Et Saul cōfirmato regno super Is-
rael, pugnabat per circuitū aduersum om
nes inimicos eius, contra Moab, & filios
Ammō, & Edom, & reges Soba, & Phili-
stæos, & quocumque se verterat supabat.
48 *Cōgregatoq́; exercitu ꝑcussit Amalech,
49 & eruit Israel de manu vastatorū ei⁹. *Fue
rūt autē filij Saul, Ionathas, & Iesui, & Mel
chisua; & noīa duarū filiarū ei⁹, nomē pri
mogenitę Merob, & nomen minoris Mi-
50 chol. *Et nomē vxoris Saul Achinoen filia
Achimaas. & nomē principis militiæ eius
51 Abner fili⁹ Ner patruelis Saul. *Porrò Cis Sup. 9.a. 1.Pa.8.c
fuit pater Saul, & Ner pr̄ Abner fili⁹ Abiel.

תרגום יונתן

38 וַאֲמַר שָׁאוּל אִתְקְרִבוּ הָכָא כָּל רֵישֵׁי עַמָּא וּדְעוּ וַחֲזוֹ בְּמַן הֲוָה חוֹבָא הָדֵין יוֹמָא דֵין׃ 39 אֲרֵי קַיָּים הוּא יְיָ דְּפָרִיק יַת יִשְׂרָאֵל
אֲרֵי אִילוּ אִיתוֹתִי בְּיוֹנָתָן בְּרִי אֲרֵי אִתְקְטָלָא יִתְקְטֵל וְלֵית דְּמֵתִיב לֵיהּ מִכָּל עַמָּא׃ 40 וַאֲמַר לְכָל יִשְׂרָאֵל אַתּוּן תְּהוֹן לְעִבְרָא חֲדָא
וַאֲנָא וְיוֹנָתָן בְּרִי נְהֵי לְעִבְרָא חַד וַאֲמַרוּ עַמָּא לְשָׁאוּל דְּתַקִּין בְּעֵינָךְ עֲבֵיד׃ 41 וַאֲמַר שָׁאוּל קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אַיְתִינֵיהּ בִּקְשׁוֹט
וְאִיתְאֲחַד יוֹנָתָן וְשָׁאוּל וְעַמָּא נְפָקוּ׃ 42 וַאֲמַר שָׁאוּל רְמוֹ עַדְבִין בֵּינָא וּבֵין יוֹנָתָן בְּרִי וְאִתְאֲחַד יוֹנָתָן׃ 43 וַאֲמַר שָׁאוּל לְיוֹנָתָן
חַוֵּי לִי מָה עֲבַדְתָּא וְחַוִּי לֵיהּ יוֹנָתָן וַאֲמַר מִטְעַם טְעֵמֵית בְּרֵישׁ שׁוֹטִיתָא דְּבִידִי זְעֵיר דְּבַשָּׁא הָא אֲנָא חַיָּיב לְמֵמַת׃ 44 וַאֲמַר שָׁאוּל
כְּדֵין יַעְבֵּיד לִי יְיָ וּכְדֵין יוֹסִיף אֲרֵי מֵמַת תְּמוּת יוֹנָתָן׃ 45 וַאֲמַר עַמָּא לְשָׁאוּל הֲיוֹנָתָן יִתְקְטֵיל דַּעֲבַד פֻּרְקָנָא רַבָּא הָדֵין בְּיִשְׂרָאֵל חַס
קַיָּים הוּא יְיָ אִם יִפּוֹל מִסְּעַר רֵישֵׁיהּ לְאַרְעָא אֲרֵי קֳדָם יְיָ גְּלִי דְּבַשָּׁלוּ עֲבַד יוֹמָא דֵין וּפְרַקוּ עַמָּא יַת יוֹנָתָן וְלָא מִית׃
46 וּסְלֵיק שָׁאוּל מִבָּתַר פְּלִשְׁתָּאֵי וּפְלִישְׁתָּאֵי אֲזַלוּ לְאַתְרֵיהוֹן׃ 47 וְשָׁאוּל אַצְלַח בְּמַלְכוּתָא עַל יִשְׂרָאֵל וְאַגִּיחַ קְרָבָא סְחוֹר סְחוֹר
בְּכָל בַּעֲלֵי דְּבָבוֹהִי בְּמוֹאָב וּבִבְנֵי עַמּוֹן וּבֶאֱדוֹם וּבְמַלְכֵי צוֹבָא וּבִפְלִשְׁתָּאֵי וּבְכָל אֲתַר דְּמִתְפְּנֵי מְחַיֵּיב׃ 48 וּכְנַשׁ מַשְׁרְיָין וּמְחָא יַת
דְּבֵית עֲמָלֵק וְשֵׁיזִיב יַת דְּבֵית יִשְׂרָאֵל מִיַּד בָּזְזֵיהוֹן׃ 49 וַהֲווֹ בְּנֵי שָׁאוּל יוֹנָתָן וְיִשְׁוִי וּמַלְכִּישׁוּעַ וְשׁוּם תַּרְתֵּין בְּנָתֵיהּ שׁוּם רַבְּתָא מֵירַב
וְשׁוּם זְעֶרְתָּא מִיכַל׃ 50 וְשׁוּם אִתַּת שָׁאוּל אֲחִינוֹעַם בַּת אֲחִימָעַץ וְשׁוּם רַב חֵילֵיהּ אֲבִינֵר בַּר נֵר אַחְבּוּהִי דְשָׁאוּל׃
51 וְקִישׁ אֲבוּהִי דְשָׁאוּל וְנֵר אֲבוּהִי דְאַבְנֵר בַּר אֲבִיאֵל׃

38 *Et dixit Saul: Applicate huc vniuersos angulos populi, & cognoscite & videte in quo factum est peccatum hoc hodie.* 39 *Quia viuit Dominus qui saluauit Israel, quia si responderit contra Ionathan filium meum, morte morietur. & non fuit respondens ex omni populo.* 40 *Et ait vniuerso viro Israel: Vos eritis in vnam partem, & ego & Ionathan filius meus erimus in vnam partem. & dixit populus ad Saulem: Quod placuerit in conspectu tuo fac.* 41 *Et dixit Saul: Domine Deus Israel da manifestationes. & sorte cõprehenditur Saul & Jonathã: et exiuit populus.* 42 *Et dixit Saul: Mitte sortem inter me et inter Jonathan filium meũ. & quem sorte comprehenderit Dominus, moriatur. & mittunt sortes inter eum & inter Ionathan, & sorte comprehenditur Ionathan.* 43 *Et dixit Saul ad Ionathan: Indica mihi quid fecisti. & indicauit ei Jonathan dicens: Gustãs gustaui in summitate sceptri quod in manu mea paululum mellis, & ecce ego morior.* 44 *Et ait ei Saul: Hæc faciat mihi Deus & hæc addat, quia morte morietur hodie Jonathan.* 45 *Et dixit populus ad Saulem: Si hodie morte morietur qui fecit salutẽ magnã hanc in Israel, propitius, viuit Dñs si ceciderit de capillo capitis eius in terram, quia misericordiam Dei fecit in die hac. et orauit populus pro Ionathan in die illa, & non est mortuus.* 46 *Et ascendit Saul à tergo Philistiim. & Philistiim recesserunt in locum suum.* 47 *Et Saul sortitus est vt regnaret super Israel. & oppugnabat in circuitu omnes inimicos eius, contra Moab, & contra filios Ammon, et contra filios Edom, & contra reges Suba, & contra Philistiim: quocunque aspiciebat saluabatur.* 48 *Et fecit exercitum, & percussit Amalec, & eruit Israel de manu conculcantium ipsum.* 49 *Et fuerũt filij Saulis Jonathan et Iesui, et Melchisue: et nomina duarũ filiarũ suarũ, nomẽ primogenitæ Merob, et nomẽ secundæ Mechol.* 50 *Et nomen vxori Saul Achinaam filia Achimaas. & nomen principi militiæ eius Abener filius Ner cognati Saul.* 51 *Et Cis pater Saul, & Ner pater Abener filij Abiel.*

38 καὶ εἶπε Σαὺλ, προσαγάγετε ὧδε πάσας τὰς γωνίας τοῦ λαοῦ, καὶ γνῶτε καὶ ἴδετε ἐν τίνι γέγονεν ἡ ἁμαρτία
39 αὕτη σήμερον. ὅτι ζῇ κύριος ὁ σώσας τὸν Ισραήλ, ὅτι ἐὰν ἀποκριθῇ τῷ Ιωναθαν τῷ υἱῷ μου, θανάτῳ ἀποθανεῖται.
40 καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀποκρινόμενος ἐκ παντὸς τοῦ λαοῦ. καὶ εἶπε πρὸς πάντα Ισραήλ, ὑμεῖς ἔσεσθε εἰς τὸ μέρος, καὶ
41 ἐγὼ καὶ Ιωναθαν ὁ υἱός μου ἐσόμεθα εἰς τὸ μέρος. καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς Σαούλ, τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιόν σου ποίει. καὶ εἶπε
Σαούλ, κύριε ὁ θεὸς Ισραὴλ δὸς δήλωσις. καὶ καταλήφθη
42 τὰ Σαοὺλ καὶ Ιωναθαν, καὶ ἐξῆλθεν ὁ λαός. καὶ εἶπε Σαούλ, βάλε κλῆρον ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ ἀνὰ μέσον Ιωναθαν
τοῦ υἱοῦ μου. καὶ ὃν ἂν καταλήφθῃ κύριος, ἀποθανέτω. καὶ βάλλουσι κλήρους ἀνὰ μέσον αὐτοῦ καὶ ἀνὰ μέσον Ιωναθάν,
43 καὶ καταλήφθη Ιωναθάν. καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς Ιωναθάν, ἀπάγγειλόν μοι τί πεποίηκας. καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ
Ιωναθὰν λέγων, γευσάμενος ἐγευσάμην ἐν ἄκρῳ τοῦ σκήπτρου τοῦ ἐν τῇ χειρί μου μικρὸν μέλιτος, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποθνή-
44 σκω. καὶ εἶπεν αὐτῷ Σαούλ, τάδε ποιήσαι μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε
45 προσθείη, ὅτι θανάτῳ ἀποθανεῖται σήμερον Ιωναθάν. καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς Σαούλ, εἰ σήμερον θανάτῳ ἀποθανεῖται
ὁ ποιήσας τὸ σωτήριον τοῦτο τὸ μέγα τοῦτο ἐν τῷ Ισραήλ; ἵλεως, ζῇ κύριος εἰ πεσεῖται θρὶξ ἐκ κεφαλῆς
αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, ὅτι ἔλεος θεοῦ ἐποίησεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ταύτῃ. καὶ προσηύξατο ὁ λαὸς περὶ Ιωναθὰν ἐν τῇ ἡμέρᾳ
46 ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἀπέθανε. καὶ ἀνέβη Σαοὺλ ἀπὸ ὄπισθεν τῶν
ἀλλοφύλων. καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἀπῆλθον εἰς τὸν τόπον αὐτῶν.
47 καὶ Σαοὺλ καταληφθεὶς τοῦ βασιλεύειν ἐπὶ Ισραήλ. καὶ
ἐπολέμει κύκλῳ πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ εἰς Μωὰβ,
καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς Αμμών, καὶ εἰς τοὺς υἱοὺς Εδώμ, καὶ εἰς τοὺς βα
σιλέας Σουβά, καὶ εἰς τοὺς ἀλλοφύλους. οὗ ἂν ἐπέβλεψεν
48 ἐσῴζετο. καὶ ἐποίησεν δύναμιν, καὶ ἐπάταξε τὸν Αμα-
λήκ, καὶ ἐξείλετο τὸν Ισραὴλ ἐκ χειρὸς τῶν καταπατούν-
49 των αὐτόν. καὶ ἦσαν οἱ υἱοὶ Σαοὺλ Ιωναθὰν καὶ Ἰεσοὺι,
καὶ Μελχισούε· καὶ ὀνόματα τῶν δύο θυγατέρων αὐτοῦ, ὄ-
νομα τῇ πρωτοτόκῳ Μερόβ, καὶ ὄνομα τῇ δευτέρᾳ Μεχόλ.
50 καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ Σαοὺλ Αχιναὰμ θυγάτηρ Αχι-
μαάς. καὶ ὄνομα τῷ ἀρχιστρατήγῳ αὐτοῦ Αβενὴρ υἱὸς
51 Νὴρ οἰκείου Σαούλ. καὶ Κὶς πατὴρ Σαοὺλ καὶ Νὴρ πα-
τὴρ Αβενὴρ υἱοῦ Αβιήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

38 Et dixit Saul: Accedite huc omnia capita populi, & cognoscite & videte in quo fuit culpa hæc hodie. 39 Nam permanens ipse Dominus qui liberauit Israel, quòd si est illud in Ionathan filio meo, quòd occidẽdo occidetur. & non erat qui respõderet illi ex omni populo.
40 Et dixit omni Israel: Vos eritis in transitu vno, ego autem & Ionathan filius meus erimus in transitu altero. & dixerunt populus ad Saul: Quod statutum in oculis tuis fac. 41 Et dixit Saul ante dominum Deum Israel: Venire fac eum in veritate. & comprehensus est Ionathan & Saul: & populus exierunt. 42 Et dixit Saul: Iacite sortem inter me & inter Ionathan filium meum: & comprehensus est Ionathan. 43 Et dixit Saul ad Ionathan: Indica mihi quid fecisti. & indicauit illi Ionathan, & dixit: Gustando gustaui in capite baculi qui in manu mea, paululũ mellis: ecce ego obligatus ad mortẽ. 44 Et dixit Saul: Sic faciat Dominus mihi & sic addat, quòd moriendo morieris Ionathan. 45 Et dixit populus ad Saul: Num Ionathan occidetur, qui fecit liberationem magnam hanc in Israel? absit. Permanens ipse Dñs, si ceciderit ex capillo capitis eius ad terram: quia ante Dominũ manifestum quòd in ignorantia fecit hodie. & liberarũt populus Ionathan, & non est mortuus. 46 Et ascendit Saul de-post Pelisthæos, & Pelisthæi ierunt ad loca sua. 47 Et Saul prosperatus est in regno super Israel, & iniuit bellum circum circa cum omnibus auctoribus inimicitiarũ eius in Moab, & in filiis Ghamon, & in Edom, & in regibus Szoba, & in Pelisthæis: & in omni loco quocũque respiciebat subiugabat. 48 Et congregauit exercitum, & percussit *homines* domus Ghamalek: & eruit *homines* domus Israel de manu direptorum suorum. 49 Et fuerunt filij Saul, Ionathan, & Isui & Malchisuah: & nomen duarum filiarum eius, nomen magnę, Merab, & nomen paruæ, Michal. 50 Et nomen vxoris Saul Ahhinogham filia Ahhi-Maghaz. & nomen magistri exercitus eius Abiner filius Ner patrui ipsius Saul.
51 Et Kis pater ipsius Saul, & Ner pater ipsius Abner filius Abiel.

52 * וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה חֲזָקָה עַל־פְּלִשְׁתִּים כֹּל
יְמֵי שָׁאוּל וְרָאָה שָׁאוּל כָּל־אִישׁ גִּבּוֹר וְכָל־בֶּן־חַיִל
וַיַּאַסְפֵהוּ אֵלָיו׃

טו

1 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל אֹתִי שָׁלַח יְהוָה
לִמְשָׁחֲךָ לְמֶלֶךְ עַל־עַמּוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה שְׁמַע
2 לְקוֹל דִּבְרֵי יְהוָה׃ * כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת
פָּקַדְתִּי אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה עֲמָלֵק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־שָׂם
לוֹ בַדֶּרֶךְ בַּעֲלֹתוֹ מִמִּצְרָיִם׃
3 * עַתָּה לֵךְ וְהִכִּיתָה אֶת־עֲמָלֵק וְהַחֲרַמְתֶּם אֶת־
כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ וְלֹא תַחְמֹל עָלָיו וְהֵמַתָּה מֵאִישׁ עַד־
אִשָּׁה מֵעוֹלֵל וְעַד־יוֹנֵק מִשּׁוֹר וְעַד־שֶׂה מִגָּמָל וְעַד־
4 חֲמוֹר׃ * וַיְשַׁמַּע שָׁאוּל אֶת־הָעָם וַיִּפְקְדֵם
בַּטְּלָאִים מָאתַיִם אֶלֶף רַגְלִי וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים אֶת־
5 אִישׁ יְהוּדָה׃ * וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד־עִיר עֲמָלֵק וַיָּרֶב
6 בַּנָּחַל׃ * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־הַקֵּינִי לְכוּ סֻרוּ רְדוּ
מִתּוֹךְ עֲמָלֵקִי פֶּן־אֹסִיפְךָ עִמּוֹ וְאַתָּה עָשִׂיתָה חֶסֶד
עִם־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בַּעֲלוֹתָם מִמִּצְרָיִם וַיָּסַר קֵינִי
7 מִתּוֹךְ עֲמָלֵק׃ * וַיַּךְ שָׁאוּל אֶת־עֲמָלֵק מֵחֲוִילָה
בּוֹאֲךָ שׁוּר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי מִצְרָיִם׃
8 * וַיִּתְפֹּשׂ אֶת־אֲגַג מֶלֶךְ עֲמָלֵק חַי וְאֶת־כָּל־הָעָם
הֶחֱרִים לְפִי־חָרֶב׃
9 * וַיַּחְמֹל שָׁאוּל וְהָעָם עַל־אֲגַג וְעַל־מֵיטַב הַצֹּאן
וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל־הַכָּרִים וְעַל־כָּל־הַטּוֹב וְלֹא
אָבוּ הַחֲרִימָם וְכָל־הַמְּלָאכָה נִמְבְּזָה וְנָמֵס אֹתָהּ
10 הֶחֱרִימוּ׃ * וַיְהִי דְבַר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל
לֵאמֹר׃
11 * נִחַמְתִּי כִּי־הִמְלַכְתִּי אֶת־שָׁאוּל לְמֶלֶךְ כִּי־שָׁב
מֵאַחֲרַי וְאֶת־דְּבָרַי לֹא הֵקִים וַיִּחַר לִשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק
אֶל־יְהוָה כָּל־הַלָּיְלָה׃

52 * Erat autem bellum potens aduersum
Philistæos omnibus diebus Saul. nam
quemcunque viderat Saul virum fortem
& aptum ad prœlium, sociabat eum sibi.

CAP. XV.

1 A ET dixit Samuel ad Saul: Me misit Do-
minus vt vngerem te in regem sup̱ po-
pulum eius Israel. nunc ergo audi vocem
2 Domini: * Hæc dicit Dominus exer-
cituum: Recensui quæcunque fecit Ama-
lech Israeli, quomodo restitit ei in via cũ Exo. 17. d.
ascenderet de Ægypto.
3 * Nunc ergo vade & percute Amalech
& demolire vniuersa eius. non parcas ei,
sed interfice à viro vsque ad mulierem, &
paruulum atque lactentem, bouem & o-
uem, camelum & asinum.
4 * Præcepit itaque Saul populo, & recẽ-
suit eos quasi agnos ducenta millia pedi-
tum, & decem millia virorum Iuda.
5 * Cumque venisset Saul vsque ad ci-
B uitatem Amalech, tetendit insidias in
torrente.
6 * Dixitq; Saul Cynęo: Abite, recedite atq;
discedite ab Amalech, ne fortè inuoluã te
cum eo. tu enim fecisti misericordiam cũ
omnibus filiis Israel, cùm ascenderent de
Ægypto. & recessit Cynæus de medio
7 Amalech. * Percussitque Saul Ama-
lech ab Euila, donec venias ad Sur quæ
est è regione Ægypti.
8 * Et apprehẽdit Agag regem Amalech
viuum: omne autem vulgus interfecit in
9 ore gladij. * Et pepercit Saul & po-
pulus Agag & optimis gregibus ouium
& armentorum, vestibus & arietibus, &
vniuersis quæ pulchra erant, nec volue-
rũt disperdere ea: quicquid ergo vile fuit
10 & reprobum, hoc demoliti sunt. * Factum
C est autem verbum Dñi ad Samuel dicens:
11 * Pœnitet me quòd constituerim Saul re- Gen. 6. f. Inf. cod.
gẽ, quia dereliquit me, & verba mea opere
non impleuit. Cõtristatusque est Samuel,
& clamauit ad Dominum tota nocte.

תרגום יונתן

52 וַהֲוָה קְרָבָא תַקִּיף עַל פְּלִישְׁתָּאֵי כֹּל יוֹמֵי שָׁאוּל וַחֲזָא שָׁאוּל כָּל גְּבַר גִּבָּר וְכָל גְּבַר עָבִיד קְרָב וּכְנַשׁ יָתֵיהּ לְוָתֵיהּ׃

טו

1 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְשָׁאוּל יָתִי שְׁלַח יְיָ לְרַבָּיוּתָךְ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל עַמֵּיהּ עַל יִשְׂרָאֵל וּכְעַן קַבֵּיל לְמֵימַר פִּתְגָמָא דַיְיָ׃
2 כִּדְנַן אֲמַר יְיָ צְבָאוֹת דָּכֵרְנָא יַת דַּעֲבַד עֲמָלֵק לְיִשְׂרָאֵל דִּכְמַן לֵיהּ בְּאוֹרְחָא בְּמִסְקֵיהּ מִמִּצְרָיִם׃ 3 כְּעַן אֱיזִיל וְתִמְחֵי יַת דְּבֵית
עֲמָלֵק וּתְגַמַּר יַת כָּל דִּי לְהוֹן וְלָא תְחוּס עֲלֵיהוֹן וְתִקְטוֹל מִגְּבַר וְעַד אִתְּתָא מֵעֻלִּים עַד יָנִיק מִתּוֹר וְעַד אִימַּר מִגָּמָל וְעַד חֲמָר׃
4 וּכְנַשׁ שָׁאוּל יַת עַמָּא וּמַנִּינוּן בְּאִימְרֵי פִּסְחַיָּא מָאתָן אַלְפִין גְּבַר רִגְלֵי וְעַשְׂרָא אַלְפִין יַת אֱינַשׁ דְּבֵית יְהוּדָה׃ 5 וַאֲתָא שָׁאוּל עַד
קַרְתָּא דְּבֵית עֲמָלֵק וְטַקִּיס מַשְׁרְיָתֵיהּ בְּנַחֲלָא׃ 6 וַאֲמַר שָׁאוּל לְשַׁלְמָאָה אֱזִיל זוּר אִתְפְּרַשׁ מִגּוֹ עֲמַלְקָאָה דִילְמָא אֱשֵׁיצִינָךְ עִמֵּיהּ וְאַתְּ
עֲבַדְתָּ טֵיבוּ עִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִסַּקְהוֹן מִמִּצְרָיִם וְאִיתְפְּרַשׁ שַׁלְמָאָה מִגּוֹ עֲמַלְקָאָה׃ 7 וּמְחָא שָׁאוּל יַת דְּבֵית עֲמָלֵק מֵחֲוִילָה מַעֲלָנָא
דְחַגְרָא דְעַל אַפֵּי מִצְרָיִם׃ 8 וְאַחַד יַת אֲגַג מַלְכָּא דְּבֵית עֲמָלֵק כַּד חַי וְיַת כָּל עַמָּא גַּמַּר לְפִתְגַם דְּחָרֶב׃ 9 וְחָס שָׁאוּל וְעַמָּא
עַל אֲגַג וְעַל שְׁפַר עָנָא וְתוֹרֵי וּשְׁמִינַיָּא וּפַטִּימַיָּא וְעַל כָּל דְּטַב וְלָא אֲבוֹ לְגַמָּרוּתְהוֹן וְכָל מִדַּעַם דְּשַׁיִט וְדִבְסִיר יָתֵהּ גַּמַּרוּ׃
10 וַהֲוָה פִּתְגַם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם שְׁמוּאֵל לְמֵימַר׃ 11 חָבֶית בְּמֵימְרִי אֲרֵי אַמְלֵיכֵית יַת שָׁאוּל לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא אֲרֵי תָב
מִבָּתַר פֻּלְחָנִי וְיַת פִּתְגָמַי לָא קַיֵּים וּתְקֵיף לִשְׁמוּאֵל וְצַלִּי קֳדָם יְיָ כָּל לֵילְיָא׃

52 ‡ *Et erat bellum potens nimis contra Philistæos omnibus diebus Saul. & videns Saul quemcunque virum fortem, & quemcunque virum filium virtutis, & congregauit eos ad seipsum.*

CAP. XV.

1 ET *dixit Samuel ad Saulem: Me misit Dominus vt vngerem te in regem super Israel populum eius. & nunc audi vocem verbi Dñi:*

2 ‡ *Hæc dixit Dominus exercituum: Nunc ego vlciscar quæ fecit Amalec Israel, quomodo obuiauit ei in via ascendenti ex Ægypto.*

3 ‡ *Et nunc vade & percuties Amalec, & disperdes eum & omnia eius: & detestaberis eum & omnia eius, & non parces ei: & interficies à viro & vsque ad mulierem, & à paruulo & vsque ad lactantem, & à vitulo & vsque ad ouem, & à camelo & vsque ad asinum.*

4 ‡ *Et nunciauit Saul populo, et recensuit eos in Galgalis ducenta millia pugnatorum, & decem millia virorum Judæ.*

5 ‡ *Et venit Saul vsque ad ciuitatem Amalec, & tetendit insidias in torrente.*

6 ‡ *Et dixit Saul ad Cinæum: Abi & declina de medio Amalec: & non addam te cum eo; & tu fecisti misericordiam cum filiis Israel, cùm ascenderēt ipsi de Ægypto. & recessit Cinæus de medio Amalec.*

7 ‡ *Et percussit Saul Amalec ab Euilat vsque ad Sur quæ est è regione Ægypti.*

8 ‡ *Et apprehendit Agag regem Amalec viuum, & omnem populum eius disperdidit in ore gladij.*

9 ‡ *Et vendicauit Saul & populus Agag, & bonas greges ouium et armenta boum, et fercula, & vineta, & omnia bona, & non voluerunt ea disperdere. omne autem opus vile & reprobum id disperdiderunt.*

10 ‡ *Et factum est verbum Domini ad Samuelem dicens:*

11 ‡ *Pœnitet me quia constitui Saul in regem, quia auersus est à tergo meo, & non confirmauit verba mea. Et contristatus est Samuel, & clamauit ad Dominum tota nocte.*

52 ‡ καὶ ἰσχὺς ὁ πόλεμος κραταιὸς σφόδρα ἐπὶ σαοὺλ ἀλλοφύλοις πάσας τὰς ἡμέρας Σαούλ. καὶ ἰδὼν Σαοὺλ ἄνδρα δύνατον, καὶ πᾶν ἄνδρα υἱὸν δυνάμεως, καὶ συνήθροισεν αὐτὸν πρὸς ἑαυτόν.

ιέ.

1 ‡ Καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς σαούλ, ἐμὲ ἀπέστειλεν ὁ κύριος χρῖσαί σε εἰς βασιλέα ἐπὶ ἰσραὴλ τὸν λαὸν αὐτοῦ. καὶ νῦν ἄκουε τῆς φωνῆς ῥήματος κυρίου.

2 ‡ τάδε εἶπε κύριος Σαβαώθ, νῦν ἐγὼ ἐκδικήσω ἃ ἐποίησεν ἀμαλὴκ τῷ ἰσραὴλ ὡς ἀπέστησεν αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ
3 ἀναβαίνοντι ἐξ αἰγύπτου. ‡ καὶ νῦν πορεύου καὶ πατάξεις τὸν ἀμαλήκ, καὶ ἐξολοθρεύσεις αὐτὸν καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ· καὶ ἀναθεματιεῖς αὐτὸν καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ φείσῃ αὐτοῦ· καὶ ἀποκτενεῖς ἀπὸ ἀνδρὸς καὶ ἕως γυναικός, καὶ ἀπὸ νηπίου καὶ ἕως θηλάζοντος. καὶ ἀπὸ μόσχου καὶ ἕως προβάτου, καὶ ἀπὸ καμήλου καὶ ἕως ὄνου.

4 ‡ καὶ παρήγγειλε Σαοὺλ τῷ λαῷ, καὶ ἐπισκέπτεται αὐτοὺς ἐν γαλγάλοις διακοσίας χιλιάδας ζυγμάτων, καὶ
5 δέκα χιλιάδας τῶν ἀνδρῶν Ιουδα. ‡ καὶ ἦλθε Σαοὺλ ἕως τῆς πόλεως ἀμαλήκ, καὶ ἐνήδρευσεν ἐν τῷ χειμάρρῳ.
6 ‡ καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς τὸν κιναῖον, ἄπελθε καὶ ἔκκλινον ἐκ μέσου τοῦ ἀμαλήκ, καὶ οὐ προσθῶ σε μετ' αὐτοῦ, καὶ σὺ ἐποίησας ἔλεος μετὰ τῶν υἱῶν ἰσραήλ, ἐν τῷ ἀναβαίνειν αὐτοὺς ἐξ αἰγύπτου. καὶ ἐξέκλινεν ὁ κιναῖος ἐκ μέσου τοῦ ἀμαλήκ.

7 ‡ καὶ ἐπάταξε Σαοὺλ τὸν ἀμαλὴκ ἀπὸ Ουιλατ ἕως Ουρ τοῦ ἐπὶ προσώπου αἰγύπτου.

8 ‡ καὶ συνέλαβε τὸν ἀγὰγ βασιλέα τοῦ ἀμαλὴκ ζῶντα, καὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐξωλόθρευσεν ἐν στόματι ῥομφαίας.

9 ‡ καὶ προσεποιήσατο Σαοὺλ καὶ ὁ λαὸς τὸν ἀγάγ, καὶ τὰ ἀγαθὰ τῶν προβάτων καὶ τῶν βουκολίων, καὶ τῶν ἐδεσμάτων, καὶ τῶν ἀμπελώνων, καὶ πάντων τῶν ἀγαθῶν, καὶ οὐκ ἐβούλοντο αὐτὰ ἐξολοθρεῦσαι. πᾶν δὲ ἔργον ἠπιωμωμένον, καὶ ἀπεγνωσμένον αὐτὸ ἐξωλόθρευσαν.

10 ‡ καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς Σαμουὴλ λέγων·
11 ‡ μεταμεμέλημαι ὅτι ἐβασίλευσα τὸν Σαοὺλ εἰς βασιλέα, διότι ἀπέστρεψε ἀπ' ὀπισθέν μου, καὶ τοὺς λόγους μου οὐκ ἔστησε. καὶ ἠθύμησε Σαμουήλ, καὶ ἐβόησεν πρὸς κύριον ὅλην τὴν νύκτα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

52 Et fuit bellum validum super Pelisthæos omnibus diebus Saul. & vidit Saul omnem virum virilem, & omnem virum facientem bellum, & congregauit illum ad se.

CAP. XV.

1 ET dixit Semuel ad Saul: Me misit Dominus ad vngendum te vt sis rex super populum suum super Israel: & nunc ausculta dicto verbi Domini. 2 Sic dicit Dominus Szebaoth: Recordatus sum quod fecit Ghamalek Israeli, qui insidiatus est ei in via cùm ascenderet de Misztaim. 3 Nunc vade & percuties *eos qui sunt* domus Ghamalek, & conficies omne quod illorum, & non parces super eos: & occides à viro vsque ad mulierem, à puero vsque ad lactentem, à boue & vsque ad pecus, à camelo & vsque ad asinum.

4 Et congregauit Saul populum, & numerauit eos in agnis paschalibus, ducenta millia virorum peditum, & decem millia hominum domus Iehuda. 5 Et venit Saul vsque ad vrbem domus Ghamalek, & statuit castra sua in fluuio. 6 Et dixit Saul Salmaah: Vade recede, separare de-inter Ghamalekæum, ne fortè perdam te cum illo: & tu fecisti bonum cum omnibus filiis Israel cùm ascenderēt ex Misztaim. & separatus est Salmaah de-inter Ghamalekæum. 7 Et percussit Saul *viros* domus Ghamalek à Hhauilah ascensu Hhagra quæ *est* super faciem Misztaim. 8 Et apprehendit Agag regem domus Ghamalek cùm viuus esset, & omnem populum confecit in acie gladij. 9 Et pepercit Saul & populus super Agag, & super pulcherrimas ouiū & boum, & crassa & saginata, & super omne quod bonum, & non voluerunt conficere ea; & omnem rem quæ vilis & quæ contemptibilis erat, confecerunt. 10 Et fuit verbum prophetiæ ab-ante Dominum cum Semuel, dicens:

11 Pœnitui in dicto meo quòd regnare feci Saul vt esset rex, quia auersus est de-post cultum meum, & verba mea non firmauit. & durum fuit Semueli, & orauit ante Dominum tota nocte.

12 וַיַּשְׁכֵּם שְׁמוּאֵל לִקְרַאת שָׁאוּל בַּבֹּקֶר וַיֻּגַּד לִשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא־שָׁאוּל הַכַּרְמֶלָה וְהִנֵּה מַצִּיב לוֹ יָד וַיִּסֹּב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד הַגִּלְגָּל׃

13 וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ שָׁאוּל בָּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הֲקִימֹתִי אֶת־דְּבַר יְהוָה׃

14 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמֶה קוֹל־הַצֹּאן הַזֶּה בְּאָזְנָי וְקוֹל הַבָּקָר אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ׃

15 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל מֵעֲמָלֵקִי הֱבִיאוּם אֲשֶׁר חָמַל הָעָם עַל־מֵיטַב הַצֹּאן וְהַבָּקָר לְמַעַן זְבֹחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאֶת־הַיֶּתֶר הֶחֱרַמְנוּ׃

16 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל הֶרֶף וְאַגִּידָה לְךָ אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלָּיְלָה וַיֹּאמֶרְ לוֹ דַּבֵּר׃

17 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם־קָטֹן אַתָּה בְּעֵינֶיךָ רֹאשׁ שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָתָּה וַיִּמְשָׁחֲךָ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃

18 וַיִּשְׁלָחֲךָ יְהוָה בְּדֶרֶךְ וַיֹּאמֶר לֵךְ וְהַחֲרַמְתָּה אֶת־הַחַטָּאִים אֶת־עֲמָלֵק וְנִלְחַמְתָּ בּוֹ עַד־כַּלּוֹתָם אֹתָם׃

19 וְלָמָּה לֹא־שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה וַתַּעַט אֶל־הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃

20 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי בְקוֹל יְהוָה וָאֵלֵךְ בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־שְׁלָחַנִי יְהוָה וָאָבִיא אֶת־אֲגַג מֶלֶךְ עֲמָלֵק וְאֶת־עֲמָלֵק הֶחֱרַמְתִּי׃

21 וַיִּקַּח הָעָם מֵהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר רֵאשִׁית הַחֵרֶם לִזְבֹּחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּגִּלְגָּל׃

22 וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הַחֵפֶץ לַיהוָה בְּעֹלוֹת וּזְבָחִים כִּשְׁמֹעַ בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שְׁמֹעַ מִזֶּבַח טוֹב לְהַקְשִׁיב מֵחֶלֶב אֵילִים׃

23 כִּי חַטַּאת־קֶסֶם מְרִי וְאָוֶן וּתְרָפִים הַפְצַר יַעַן מָאַסְתָּ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאָסְךָ מִמֶּלֶךְ׃

24 וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־שְׁמוּאֵל חָטָאתִי כִּי־עָבַרְתִּי אֶת־פִּי־יְהוָה וְאֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי יָרֵאתִי אֶת־הָעָם וָאֶשְׁמַע בְּקוֹלָם׃

12 *Cumque de nocte surrexisset Samuel vt iret ad Saul manè, nunciatum est Samueli eo quòd venisset Saul in Carmelũ, & erexisset sibi fornicem triumphalem, & reuersus transisset descendissetque in Gal
Pro.20.d
13 gala. *Venit ergo Samuel ad Saul. & dixit ei Saul: Benedictus tu Domino. impleui verbum Domini.

14 *Dixitque Samuel: Et quæ est hæc vox gregum quæ resonat in auribus meis, &
15 armentorum quam ego audio? *Et ait Saul: De Amalech adduxerunt ea: pepercit enim populus melioribus ouibus & armentis, vt immolarẽtur domino Deo tuo; reliqua verò occidimus. *Ait autem Samuel ad Saul: Sine me, & indicabo tibi quæ locutus sit Dominus ad me nocte.
16
17 dixitque ei: Loquere. *Et ait Samuel: Nonne cùm paruulus esses in oculis tuis, caput in tribubus Israel factus es? vnxitq;
18 te Dñs in regem super Israel. *Et misit te Dñs in viã, & ait: Vade & interfice peccatores Amalech, & pugnabis cõtra eos vsq;
19 ad internitionẽ eorum. *Quare ergo non audisti vocẽ Dñi, sed versus ad prędã es, &
20 fecisti malũ in oculis Dñi? *Et ait Saul ad Samuelẽ: Immò audiui vocẽ Dñi, & ambulaui in via p quã misit me Dñs; & adduxi Agag regẽ Amalech, & Amalech in-
21 terfeci. *Tulit autẽ de præda populus oues & boues primitias eorũ quę cęsa sunt
22 vt immolet dño Deo tuo in Galgalis. *Et ait Samuel: Nũquid vult Dñs holocausta & victimas, & nõ potius vt obediatur voci Dñi? Melior est enim obedientia quã victimæ; & auscultare magis, quã offerre a-
Eccl. 4.8
23 dipem arietũ: *Quoniam quasi peccatũ ariolãdi est repugnare, & quasi scelus idolatriæ nolle acquiescere. Pro eo ergo ꝙ abiecisti sermonẽ Domini, abiecit te Do-
24 minus ne sis rex. *Dixitque Saul ad Samuelem: Peccaui, quia præuaricatus sum sermonem Domini & verba tua, timens populum, & obediens voci eorum.

תרגום יונתן

12 וְאַקְדִּים שְׁמוּאֵל לְקַדָּמוּת שָׁאוּל בְּצַפְרָא וְאִתְחַוָּא לִשְׁמוּאֵל לְמֵימַר אֲתָא שָׁאוּל לְכַרְמֶלָא וְהָא מָתְקַן לֵיהּ תַּקָּן אֲתַר לְפַרְגָּא בֵּיהּ בֵּיזָתָא וְאִסְתְּחַר וְעָבַר וּנְחַת לְגִלְגָּלָא׃ 13 וַאֲתָא שְׁמוּאֵל לְוָת שָׁאוּל וַאֲמַר לֵיהּ שָׁאוּל בְּרִיךְ אַתְּ קֳדָם יְיָ קַיֵּמִית יַת פִּתְגָמָא דַּיְיָ׃ 14 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל אֵילוֹ קָיֵמְתָּא וּמָה קַל עָנָא הָדֵין בְּאוּדְנַי וְקַל תּוֹרָיָא דַּאֲנָא שָׁמַע׃ 15 וַאֲמַר שָׁאוּל מֵעַמָּלֵקָאֵה אַיְתִיאוּנוּן דְּחָס עַמָּא עַל שְׁפַר עָנָא וְתוֹרֵי בְּדִיל לְדַבָּחָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ וְיָת מוֹתָרָא גַּמְרְנָא׃ 16 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְשָׁאוּל אוֹרִיךְ וַאֲחַוִי לָךְ יַת דְּאִתְמַלֵּיל מִן קֳדָם יְיָ עִמִּי בְּלֵילְיָא וַאֲמַר לֵיהּ מַלֵּיל׃ 17 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל הֲלָא מְשֻׁרְיוֹתָךְ הֲוֵיתָא שִׁיט וְחַלָּשׁ בְּעֵינֵי נַפְשָׁךְ בְּרֵם זְכוּת שִׁבְטָא דְּבִנְיָמִן אֲבוּךְ הִיא גַּרְמָא לָךְ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל׃ 18 וְשַׁלְחָךְ יְיָ בְּאוֹרְחָא וַאֲמַר אֱזֵיל וְתִגְמַר יַת חַיָּבַיָּא יַת דְּבֵית עֲמָלֵק וְתִגְיַח קְרָבָא בְּהוֹן עַד דְּתְשֵׁיצֵי יַתְהוֹן׃ 19 וּלְמָה לָא קַבֶּלְתָּא לְמֵימְרָא דַּיְיָ וְאִתְפְּנֵיתָא עַל בִּזְתָּא וַעֲבַדְתָּא דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ׃ 20 וַאֲמַר שָׁאוּל לִשְׁמוּאֵל דְּקַבֶּלִית לְמֵימְרָא דַּיְיָ וַאֲזֵלִית בְּאוֹרְחָא דְּשַׁלְחַנִי יְיָ וְאַיְתִיתִי יַת אֲגַג מַלְכָּא דַּעֲמָלֵק וְיָת דְּבִית עֲמָלֵק גַּמְרִית׃ 21 וַאֲפְרִישׁ עַמָּא מִן בִּזְתָּא עָאן וְתוֹרִין קֻדָּם דַּיְיָרְמוּן לְדַבָּחָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ בְּגִלְגָּלָא׃ 22 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל הַרְעָוָא קֳדָם יְיָ בַּעֲלְוָן וּבְנִכְסַת קֻדְשִׁין כְּקַבָּלָא לְמֵימְרָא דַּיְיָ הָא קַבָּלָא לְמֵימְרֵהּ מִנִּכְסַת קֻדְשִׁין טַב לְאַצָּתָא לְמֵילֵי נְבִיּוּתָא מִתְּרֵב פְּטִימִין׃ 23 אֲרֵי כְּחוֹבֵי גַּבְרָא דְּשָׁאֲלִין בְּקִיסְמָא כֵּן חוֹבַת כָּל גְּבַר דְּמִסְרֵיב עַל פִּתְגָמֵי אוֹרָיְתָא דַּיְיָ וּכְחוֹבֵי עַמָּא דְּסָיְעִין בָּתַר טָעֲוָתָא כֵּן חוֹבַת כָּל אֱנָשׁ דְּמוֹסִיף עַל מֵילֵי נְבִיָּא חֲלַף דְּקַצְתָּא בְּפִתְגָמָא דַּיְיָ וְרַחֲקָךְ יְיָ מִלְּמֶהֱוֵי מַלְכָּא׃
24 וַאֲמַר שָׁאוּל לִשְׁמוּאֵל חָבֵית אֲרֵי עֲבֵרִית עַל מֵימְרָא דַּיְיָ וּבְסָרִית עַל פִּתְגָמָךְ אֲרֵי דְחֵלִית מִן עַמָּא וְקַבֶּלִית לְמֵימְרֵהוֹן׃

12 ‡ Et surrexit Samuel, et abijt obuiam Israel manè. & nunciauerunt Samueli dicentes: Venit Saul in Carmelum, & ecce erexit sibi manum. & vertit currum suum & descendit in Galgala. 13 ‡ Et venit Samuel ad Saul; & dixit ei Saul: Benedictus tu Domino, impleui omnia quæ locutus est Dominus.

14 ‡ Et dixit Samuel: Et quæ vox hæc gregis huius in auribus meis, & vox boum quos ego audio? 15 ‡ Et dixit Saul: Ex Amalec adduxi ea quæ vendicauit populus optima ouium gregis & boum armentorum, vt sacrificetur Domino Deo tuo, at reliqua destruxi.

16 ‡ Et dixit Samuel ad Saul: Sine, & indicabo tibi quæcunque locutus est Dominus ad me nocte. & dixit ei: Loquere.

17 ‡ Et dixit Samuel ad Saul: Nonne paruus tu coram te in ducem sceptri tribuum Israel; et vnxit te Dominus in regem super Israel?

18 ‡ Et misit te in via Dominus: & dixit tibi: Abi & destrue Amalec eos qui peccauerunt in me, & debellabis eos donec finias eos.

19 ‡ Et quare non audisti vocem Domini, sed versus es ad spolia, & fecisti malum coram Domino? 20 ‡ Et dixit Saul ad Samuel: Quia audiui ego vocem populi, & ambulaui in via in qua misit me Dominus, & adduxi Agag regem Amalec, & Amalec vastaui.

21 ‡ Et accepit populus de spoliis ouium greges & armenta boum primitias anathematis, vt immolet coram domino Deo nostro in Galgalis.

22 ‡ Et dixit Samuel ad Saul: Si voluntati est Domino holocausta & victimas, vt audire vocem eius? ecce enim auscultatio bona magis quàm sacrificium, & obedientia magis quàm adeps arietum.

23 ‡ Quoniam peccatum ariolatio est irritatio, iniustitia & theraphim dolorem & labores inducunt. eo quòd contempsisti verbum Domini, contemnet te Dominus ne regnes super Israel. 24 ‡ Et dixit Saul ad Samuelem: Peccaui, quia præuaricatus sum verbum Domini & verbum tuum; quia timui populum, & obediui voci eorum.

12 ‡ καὶ ὤρθρισε Σαμυὴλ καὶ ἐπορεύθη εἰς ἀπάντησιν τῷ ἰσραὴλ πρωΐ. καὶ ἀνήγγειλαν τῷ σαμυὴλ λέγοντες, ἥκει σαὺλ εἰς τὸν καρμηλον, καὶ ἰδοὺ ἀνέστακεν ἑαυτῷ χεῖρα· καὶ ἐπέστρεψε τὸ ἅρμα αὐτοῦ, καὶ κατέβη εἰς γάλγαλα.

13 ‡ καὶ παρεγένετο Σαμουὴλ πρὸς σαούλ, καὶ εἶπεν αὐτῷ σαούλ, εὐλογημένος σὺ τῷ κυρίῳ· ἔστησα ἅπαντα ὅσα ἐλάλησε κύριος. 14 ‡ καὶ εἶπε Σαμουήλ, καὶ τίς ἡ φωνὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσί μου, καὶ ἡ φωνὴ τῶν βοῶν ὧν ἐγὼ ἀκούω; 15 ‡ καὶ εἶπε Σαούλ, ἐξ Ἀμαλὴκ ἠνέγκαν αὐτὰ ἃ ἐφείσατο ὁ λαὸς τὰ κρέατα τῶν προβάτων, καὶ τῶν βουκολίων, ὅπως θυθῇ κυρίῳ τῷ θεῷ σου, τὰ δὲ λοιπὰ ἐξωλόθρευσα. 16 ‡ καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς σαούλ, ἄνες καὶ ἀπαγγελῶ σοι ὅσα ἐλάλησε κύριος πρός με τὴν νύκτα. καὶ εἶπεν αὐτῷ, λάλησον.

17 ‡ Καὶ εἶπεν σαμυὴλ πρὸς Σαούλ, οὐχὶ μικρὸς σὺ ἐνώπιον Σαοὺλ εἰς ἡγούμενον σκήπτρου φυλῶν ἰσραήλ; καὶ ἔχρισέ σε κύριος εἰς βασιλέα ἐπὶ ἰσραήλ.

18 ‡ καὶ ἀπέστειλέ σε ἐν ὁδῷ κύριος. Καὶ εἶπέ σοι, πορεύθητι καὶ ἐξολόθρευσον τὸν ἀμαλὴκ τοὺς ἡμαρτηκότας εἰς ἐμέ, καὶ πολεμήσεις αὐτοὺς ἕως ἂν συντελέσῃς αὐτούς.

19 ‡ καὶ ἱνατί οὐκ ἤκουσας τῆς φωνῆς κυρίου, ἀλλὰ ὥρμησας ἐπὶ τὰ σκύλα, καὶ ἐποίησας τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου;

20 ‡ καὶ εἶπεν Σαοὺλ πρὸς Σαμυήλ, διὰ τὸ ἀκοῦσαί με τῆς φωνῆς τοῦ λαοῦ, καὶ ἐπορεύθην ἐν τῇ ὁδῷ ἐν ᾗ ἀπέστειλέ με κύριος, καὶ ἤγαγον τὸν ἀγὰγ βασιλέα ἀμαλήκ, καὶ τὸν ἀμαλὴκ ἐξωλόθρευσα.

21 ‡ καὶ ἔλαβεν ὁ λαὸς τῶν σκύλων πρόβατα καὶ βουκόλια τὰς ἀπαρχὰς τοῦ ἀναθέματος τοῦ θῦσαι ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐν γαλγάλοις. 22 ‡ καὶ εἶπε σαμυὴλ πρὸς Σαούλ, εἰ θελητὸν τῷ κυρίῳ ὁλοκαυτώματα καὶ θυσίας ὡς τὸ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς αὐτοῦ; ἰδοὺ γὰρ ἀκοὴ ἀγαθὴ ὑπὲρ θυτίου, καὶ ἀκρόασις ὑπὲρ στέαρ κριῶν·

23 ‡ ὅτι ἁμαρτία οἰωνισμά ἐστι φδαπικρασμός, ἀδικία καὶ θεραφὶν ὀδυνᾶται καὶ πόνους ἐπάγουσιν. ἀνθ' ὧν ἐξουδενώσας τὸ ῥῆμα κυρίου, ἐξουδενώσει σε κύριος τοῦ μὴ βασιλεύειν ἐπὶ ἰσραήλ.

24 ‡ καὶ εἶπε σαοὺλ πρὸς σαμουήλ, ἥμαρτηκα, ὅτι παρέβην τὸ ῥῆμα κυρίου καὶ τὸ ῥῆμά σου, ὅτι ἐφοβήθην τὸν λαόν, καὶ ἤκουσα τῆς φωνῆς αὐτῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et anticipauit Semuel ad occursum Saul in aurora, & nunciatum est Semueli dicendo: Venit Saul ad Carmela: & ecce constitutus est illi ibi locus ad diuidendũ in eo prædam. & reuersus est & transiit & descendit ad Gilgela. 13 Et venit Semuel ad Saul: & dixit Saul, Benedictus tu ante Dñm: firmaui verbum Dñi. 14 Et dixit Semuel: Si firmasti, & quid vox ouium istarum in auribus meis, & vox boum quã ego audio? 15 Et dixit Saul: Ex Ghamalekęo attulerunt ea, quia pepercit populus pulchris ouium & boum, vt sacrificet ante dñm Deum tuum, & residuũ confecimus. 16 Et dixit Semuel Sauli: Attende, & annunciabo tibi quod dictum est ab-ante Dñm mecum nocte. & dixit illi: Loquere. 17 Et dixit Semuel: Nonne à principio tuo fuisti vilis & debilis in oculis animæ tuæ? verùm meritum tribus Biniamin patris tui ipsum occasionem dedit tibi vt sis rex super Israel. 18 Et misit te Dominus in via, & dixit: Vade & conficies culpatos domus Ghamalec, & inibis bellum cum illis vsquequo destruas eos. 19 Et cur non auscultasti dicto Domini, & respexisti super prædam, & fecisti quod malũ est ante Dominum? 20 Et dixit Saul ad Semuel, Quòd auscultaui dicto Domini, & ambulaui in via qua misit me Dominus, & adduxi Agag regem Ghamalec, & *homines* domus Ghamalec confeci. 21 Et separauit populus ex præda oues & boues, antequam exciderentur, ad sacrificandum ante dominum Deum tuum in Gilgela. 22 Et dixit Semuel: Num voluntas ante Dominum in holocaustis & oblatione sanctitatum, sicut in auscultatione dicti Domini? ecce auscultatio dicti illius præ oblatione sanctitatũ bona est; attendere loquelis prophetarum eius, præ pinguedine saginatorum. 23 Nam vt culpæ virorum qui petunt ab ariolo, sic culpa omnis viri qui rebellat super verba legis Domini; & sicut culpæ populi qui errat post errores, sic culpa omnis hominis qui addit super loquelas Prophetarum: eo quòd spreuisti verbum Domini, & elongauit te Dominus ne sis rex. 24 Et dixit Saul ad Semuel: Culpatus sum, quia transgressus sum dictum Domini, & contempsi verbum eius; quia timui à populo, & auscultaui dictis eorum.

כא * וְעַתָּה שָׂא נָא אֶת־חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמִּי וְאֶשְׁתַּחֲוֶה
כב לַיהוָה׃ * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל לֹא אָשׁוּב
עִמָּךְ כִּי מָאַסְתָּה אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמְאָסְךָ יְהוָה
מִהְיוֹת מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃
כג * וַיִּסֹּב שְׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיַּחֲזֵק בִּכְנַף־מְעִילוֹ וַיִּקָּרַע׃
כד * וַיֹּאמֶר אֵלָיו שְׁמוּאֵל קָרַע יְהוָה אֶת־מַמְלְכוּת
יִשְׂרָאֵל מֵעָלֶיךָ הַיּוֹם וּנְתָנָהּ לְרֵעֲךָ הַטּוֹב מִמֶּךָּ׃
כה * וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר וְלֹא יִנָּחֵם כִּי לֹא
כו אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם׃ * וַיֹּאמֶר חָטָאתִי עַתָּה כַּבְּדֵנִי
נֶגֶד־זִקְנֵי עַמִּי וְנֶגֶד יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמִּי
כז וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ׃ * וַיָּשָׁב שְׁמוּאֵל
כח אַחֲרֵי שָׁאוּל וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁאוּל לַיהוָה׃ * וַיֹּאמֶר
שְׁמוּאֵל הַגִּישׁוּ אֵלַי אֶת־אֲגַג מֶלֶךְ עֲמָלֵק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו
אֲגַג מַעֲדַנֹּת וַיֹּאמֶר אֲגַג אָכֵן סָר מַר־הַמָּוֶת׃
לג * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שִׁכְּלָה נָשִׁים חַרְבֶּךָ כֵּן
תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמֶּךָ וַיְשַׁסֵּף שְׁמוּאֵל אֶת־אֲגַג לִפְנֵי
לד יְהוָה בַּגִּלְגָּל׃ * וַיֵּלֶךְ שְׁמוּאֵל הָרָמָתָה וְשָׁאוּל
עָלָה־אֶל־בֵּיתוֹ גִּבְעַת־שָׁאוּל׃
לה * וְלֹא־יָסַף שְׁמוּאֵל לִרְאוֹת אֶת־שָׁאוּל עַד־יוֹם
מוֹתוֹ כִּי־הִתְאַבֵּל שְׁמוּאֵל אֶל־שָׁאוּל וַיהוָה נִחָּם
כִּי־הִמְלִיךְ אֶת־שָׁאוּל עַל־יִשְׂרָאֵל׃

יו

א * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל עַד־מָתַי אַתָּה
מִתְאַבֵּל אֶל־שָׁאוּל וַאֲנִי מְאַסְתִּיו מִמְּלֹךְ עַל־
יִשְׂרָאֵל מַלֵּא קַרְנְךָ שֶׁמֶן וְלֵךְ אֶשְׁלָחֲךָ אֶל־יִשַׁי בֵּית־
הַלַּחְמִי כִּי־רָאִיתִי בְּבָנָיו לִי מֶלֶךְ׃
ב * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֵיךְ אֵלֵךְ וְשָׁמַע שָׁאוּל וַהֲרָגָנִי
וַיֹּאמֶר יְהוָה עֶגְלַת־בָּקָר תִּקַּח בְּיָדֶךָ וְאָמַרְתָּ לִזְבֹּחַ
לַיהוָה בָּאתִי׃

25 * Sed nunc porta quæſo peccatũ meũ,
& reuertere mecum vt adorem Dominũ.
26 * Et ait Samuel ad Saul: Non reuertar
tecum, quia proiecisti ſermonem Domi-
ni,& proiecit te Dominus ne ſis rex ſuper
27 Iſrael. * Et conuerſus eſt Samuel vt ab-
iret. ille autem apprehendit ſummitatem
28 pallij eius, quæ & ſciſſa eſt. * Et ait ad Inf. 28.c
eum Samuel: Sciditdominus regnum If-
rael à te hodie, & tradidit illud proximo
29 tuo meliori te. * Porrò triumphator in
Iſrael non parcet,& pœnitudine non fle-
ctetur: neque enim homo eſt vt agat pœ-
30 nitentiam. * At ille ait: Peccaui.ſed nunc
honora me coram ſenioribus populi mei
& coram Iſrael,& reuertere mecum vt a-
31 dorem dominum Deum tuum. * Reuer-
ſus ergo Samuel ſecutus eſt Saulem. & a-
32 dorauit Saul Dominum. * Dixitque Sa-
muel: Adducite ad me Agag regem Ama
G lech. & oblatus eſt ei Agag pinguiſsimus
tremens. & dixit Agag: Siccine ſeparat
33 amara mors? * Et ait Samuel: Sicut fecit
abſque liberis mulieres gladius tuus, ſic
abſque liberis erit inter mulieres mater
tua.& in fruſta concidit eum Samuel co-
ram Domino in Galgalis.
34 * Abiit autẽ Samuel in Ramatha: Saul
verò aſcendit in domum ſuam in Gabaa.
35 * Et non vidit Samuel vltrà Saul vſq;
in diem mortis ſuæ. Veruntamen lugebat
Samuel Saul, quoniam Dominum pœ-
nitebat quòd conſtituiſſet regem Saul ſu
per Iſrael.

CAP. XVI.

1 DIxitque Dominus ad Samuelem: V ſ-
A quequo tu luges Saul, cùm ego pro-
iecerim eum ne regnet ſuper Iſrael? Imple
cornu tuũ oleo,& veni vt mittam te ad I-
ſai Bethleemitem: prouidi enim in filiis
2 eius mihi regem. * Et ait Samuel: Quo-
modo vadam? Audiet enim Saul, & in-
terficiet me. Et ait Dominus: Vitulum de
armento tolles in manu tua, & dices: Ad
immolandum Domino veni.

תרגום יונתן

25 וּכְעַן שְׁבוֹק כְּעַן לְחוֹבִי וְתוּב עִמִּי וְאֶסְגּוֹד קֳדָם יְיָ׃ 26 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְשָׁאוּל לָא אֵתוּב עִמָּךְ אֲרֵי קָצֵתָא בְּפִתְגָמָא דַיְיָ וְרַחֲקָךְ יְיָ
מִלְּמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל׃ 27 וְאִסְתְּחַר שְׁמוּאֵל לְמֵיזַל וַאֲתַקֵּף בִּכְנַף מְעִילֵיהּ וְאִיתְבְּזַע׃ 28 וַאֲמַר לֵיהּ שְׁמוּאֵל אַעְדֵּי יְיָ יָת מַלְכוּתָא
דְיִשְׂרָאֵל מִינָךְ יוֹמָא דֵין וְיַהֲבָהּ לְחַבְרָךְ דְּתַקִּנִין עוֹבָדוֹהִי מִינָךְ׃ 29 וְאַף תֵּימַר אֲתוּב מֵחוֹבִי וְיִשְׁתְּבֵק לִי בְּדִיל דְּאָעֲבִיד מַלְכוּ אֲנָא וּבְנֵי עַל
יִשְׂרָאֵל לְעָלַם כְּבַר גְּזַר עֲלָךְ מִן קֳדָם מָרֵי נְצָחֲנֵיהּ דְיִשְׂרָאֵל דְּלֵית קָרְמוֹהִי שְׁקַר וְלָא חָאֵיב מְמַר דַּאֲמַר אֲרֵי לָא כְּכְנֵי אֱנָשָׁא הוּא דְאָמְרִין
וּמְכַדְּבִין גָּזְרִין וְלָא מְקַיְּמִין׃ 30 וַאֲמַר חָבֵית כְּעַן יַקְּרֵנִי כְּעַן קֳדָם סָבֵי עַמִּי וְקֳדָם יִשְׂרָאֵל וְתוּב עִמִּי וְאֶסְגּוֹד קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ׃ 31 וְתָב
שְׁמוּאֵל בָּתַר שָׁאוּל וּסְגִיד שָׁאוּל קֳדָם יְיָ׃ 32 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל קָרִיבוּ לְוָתִי יָת אֲגַג מַלְכָּא דְבֵית עֲמָלֵק וַאֲתָא לְוָתֵיהּ אֲגַג מְפַנְקָא וַאֲמַר אֲגַג
בְּבָעוּ רִיבוֹנִי מָרוֹר מוֹתָא׃ 33 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל כְּמָא דְאַתְכֶּלַת נְשַׁיָּא חַרְבָּךְ כֵּן תְּהֵכֵל מִנְּשַׁיָּא אִמָּךְ וּפַשַּׁח שְׁמוּאֵל יָת אֲגַג קֳדָם יְיָ בְּגִלְגָּלָא׃
34 וַאֲזַל שְׁמוּאֵל לְרָמְתָא וְשָׁאוּל סְלִיק לְבֵיתֵיהּ לְגִבְעָתָא דְשָׁאוּל׃ 35 וְלָא אוֹסִיף שְׁמוּאֵל לְמֶחֱזֵי יָת שָׁאוּל עַד יוֹם מוֹתֵיהּ אֲרֵי

יו

אִיתְאַבַּל שְׁמוּאֵל עַל שָׁאוּל וַיְיָ חָב בְּמֵימְרֵיהּ אֲרֵי אַמְלִיךְ יָת שָׁאוּל עַל יִשְׂרָאֵל׃
1 וַאֲמַר יְיָ לִשְׁמוּאֵל עַד אֵימָתַי אַתְּ מִתְאַבֵּל עַל שָׁאוּל וַאֲנָא רַחֲקֵיתֵיהּ מִלְּמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל מַלֵּי קַרְנָךְ מִשְׁחָא וְאֵיתָא אֶשְׁלְחִינָךְ לְוָת
יִשַׁי דְמִבֵּית לָחֶם אֲרֵי גְלֵי קֳדָמַי בִּבְנוֹהִי כָּשֵׁר קֳדָמַי לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא׃ 2 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל אֵיכְדֵין אֵיזֵל וְאִם יִשְׁמַע שָׁאוּל וְיִקְטְלִינַנִי וַאֲמַר
יְיָ עֶגְלַת חוֹרִין תִּיסַב בִּידָךְ וְתֵימַר לְדַבָּחָא קֳדָם יְיָ אֲתֵיתִי׃

* *Et nunc porta iam peccatum meum, et re-* 25
uertere mecum, & adorabo dñm Deum tuum.

* *Et ait Samuel ad Saul: Non reuertar tecũ,* 26
quia contempſiſti verbum Domini, et contẽnet
te Dominus ne ſis rex ſuper Iſrael.

* *Et conuertit Samuel faciem ſuam vt* 27
abiret, & apprehendit Saul pinnaculum di-
ploidis eius, & ſcidit illud.

* *Et dixit ad eum Samuel: Scidit Dominus* 28
regnum tuum ab Iſrael de manu tua hodie, &
dabit illud proximo tuo bono magis quàm tu.

* *Et ſcindetur Iſrael in duo, & non reuer-* 29
tetur neque pœnitentiam aget ſanctus Iſrael,
quia non vt homo eſt vt agat pœnitentiam.

* *Et ait Saul: Peccaui: ſed honora me co-* 30
ram ſenioribus populi mei & coram Iſrael. &
reuertere mecum, et adorabo dominum Deum
tuum.

* *Et reuerſus eſt Samuel poſt Saul, & ado-* 31
rauit Dominum.

* *Et dixit Samuel: Adducite mihi Agagre-* 32
gem Amalec. et acceſſit ad eum Agag tremens.
& dixit Agag: Si ſic amara mors!

* *Et ait Samuel ad Agag: Sicut fecit abſ-* 33
que liberis mulieres gladius tuus, ſic abſque li-
beris erit de mulieribus mater tua. & truci-
dauit Samuel Agag coram Domino in Galgalis.

* *Et abijt Samuel in Armathem: & Saul* 34
aſcendit in domum ſuam in collem.

* *Et non addidit Samuel videre Saul vſque* 35
in diem mortis ſuæ, quia lugebat Samuel ſuper
Saul: & Dominum pœnituit quòd regnare fe-
cit Saul ſuper Iſrael.

CAP. XVI.

ET *dixit Dominus ad Samuelem: Vſque-* 1
quo luges tu ſuper Saul, & ego proieci eum
vt non regnet ſuper Iſrael? imple cornu tuum
oleo, & veni, mittam te vſque ad Bethleem
ad Jeſſe; quoniam vidi in filiis eius mihi in re-
gem.

* *Et dixit Samuel: Quomodo vadam? &* 3
audiet Saul & interficiet me. & dixit Domi-
nus: Accipe in manu tua iuuencam boum, &
dices: Ad immolandum Domino venio.

25 * καὶ νῦν ἆρον δὴ τὸ ἁμάρτημά μου, καὶ ἀνάστρεψον μετ'
26 ἐμοῦ, καὶ προσκυνήσω κυρίῳ τῷ θεῷ σου. * καὶ εἶπε σα-
μουὴλ πρὸς σαούλ, οὐκ ἀναστρέψω μετὰ σοῦ, ὅτι ἐξουδενώ-
σας τὸ ῥῆμα κυρίου, καὶ ἐξουδενώσει σε κύριος τοῦ μὴ εἶ-
27 ναι βασιλέα ἐπὶ ἰσραήλ. * καὶ ἀπέστρεψε σαμουὴλ τὸ
πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ ἀπελθεῖν, καὶ ἐπελάβετο σαοὺλ τοῦ
πτερυγίου τῆς διπλοΐδος αὐτοῦ, καὶ διέρρηξεν αὐτό.
28 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν σαμουήλ, διέρρηξε κύριος τὴν
βασιλείαν σου ἀπὸ ἰσραὴλ σὴν χειρός σου σήμερον, καὶ δώ-
σει αὐτὴν τῷ πλησίον σου τῷ ἀγαθῷ ὑπὲρ σέ.
29 * καὶ χωρὶς ἰσραὴλ εἰς δύο, καὶ οὐκ ἐπιστρέψει
οὐδὲ μεταμεληθήσεται ὁ ἅγιος τοῦ ἰσραήλ, ὅτι οὐχ ὡς ἄνθρω-
πός ἐστι τοῦ μεταμεληθῆναι.
30 * καὶ εἶπε σαοὺλ, ἥμαρτηκα, ἀλλὰ δόξασόν με ἐνώπιον
τῶν πρεσβυτέρων μου καὶ ἐνώπιον μου ἰσραήλ. καὶ ἀνά-
στρεψον μετ' ἐμοῦ καὶ προσκυνήσω κυρίῳ τῷ θεῷ σου.
31 * καὶ ἀνέστρεψε σαμουὴλ ὀπίσω σαούλ, καὶ προσε-
κύνησε τῷ κυρίῳ.
32 * καὶ εἶπεν σαμουήλ, προσαγάγετέ μοι τὸν ἀγὰγ βα-
σιλέα ἀμαλήκ. καὶ προσῆλθεν πρὸς αὐτὸν ἀγὰγ τρέ-
μων. καὶ εἶπεν ὁ ἀγάγ, εἰ οὕτω πικρὸς ὁ θάνατος.
33 * καὶ εἶπε σαμουὴλ πρὸς ἀγάγ, καθὼς ἠτέκνωσε
γυναῖκας ἡ ῥομφαία σου, οὕτως ἀτεκνωθήσεται ἐκ γυναι-
κῶν ἡ μήτηρ σου. καὶ ἔσφαξε σαμουὴλ τὸν ἀγὰγ ἐνώπιον κυ-
ρίου ἐν γαλγάλοις.
34 * καὶ ἀπῆλθε σαμουὴλ εἰς ἁρμαθέμ· καὶ σαοὺλ ἀ-
νέβη εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς τὸν βουνόν.
35 * καὶ προστέθεκε σαμουὴλ ἰδεῖν τὸν σαοὺλ ἕως ἡμέρας
θανάτου αὐτοῦ, ὅτι ἐπένθει σαμουὴλ ἐπὶ σαούλ, καὶ κύριος
μετεμελήθη ὅτι ἐβασίλευσε τὸν σαοὺλ ἐπὶ ἰσραήλ.

ις'.

1 * Καὶ εἶπε κύριος πρὸς σαμουήλ, ἕως πότε πενθεῖς
σὺ ἐπὶ σαούλ, κἀγὼ ἀπώσμαι αὐτὸν τοῦ μὴ βασιλεύειν
ἐπὶ ἰσραήλ; πλῆσον τὸ κέρας σου ἐλαίου, καὶ δεῦρο ἀπόστε-
λῶ σε ἕως βηθλεὲμ πρὸς ἰεσσαί, ὅτι ἑώρακα ἐν τοῖς υἱοῖς
αὐτοῦ ἐμοὶ εἰς βασιλέα.
2 * καὶ εἶπε σαμουήλ, πῶς πορεύθω; καὶ ἀκούσεται σαούλ, καὶ
ἀποκτενεῖ με. καὶ εἶπε κύριος, λάβε εἰς τὴν χεῖρά σου δά-
μαλιν βοῶν, καὶ ἐρεῖς, θῦσαι τῷ κυρίῳ ἦκω.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[25] Et nunc, remitte nunc culpæ meæ, & redi mecum, & adorabo ante Dominum. [26] Et dixit Semuel ad Saul: Non redibo tecum; quia ſpreuiſti verbum Domini; & elongauit te Dominus ne ſis rex ſuper Iſrael. [27] Et reuerſus eſt Semuel vt abiret, & apprehendit alam pallij eius, & ſciſſum eſt. [28] Et dixit illi Semuel: Tranſire fecit Dominus regnum Iſrael à te die hoc, & dedit ſocio tuo, quòd rectiora ſint facta illius præ te. [29] Et ſi dixeris: Reuertar à culpa mea, & dimittetur mihi, vt faciam regnum ego & filij mei ſuper Iſrael in ſæculum: iam decretum eſt ſuper te ab ante Dominum victoriarum Iſrael, ante quem non eſt vanitas, & non reuertitur ab eo quod dixit: quia non eſt vt filij hominis ille, qui dicunt & mentiuntur, decernunt & non firmant. [30] Et dixit; Peccaui: nunc honora me nunc ante ſenes populi mei & ante Iſrael, & redi mecum, & adorabo ante Dominum Deum tuum. [31] Et reuerſus eſt Semuel poſt Saulem, & adorauit Saul coram Domino. [32] Et dixit Semuel: Adducite ad me Agag regem domus Ghamalek: & venit ad illum Agag delitioſus. & dixit Agag: Obſecro domine mi, amaritudo mortis. [33] Et dixit Semuel: Sicut orbauit mulieres gladius tuus, ſic orbabitur præ mulieribus mater tua: & diſcerpſit Semuel Agag ante Dominum in Gilgela. [34] Et abiit Semuel ad Ramatha, & Saul aſcendit in domum ſuam ad Gibghath Saulis. [35] Et non addidit Semuel vt videret Saulem vſque ad diem mortis ſuæ; quia lamentatus eſt Semuel ſuper Saulem, & Dominus reuerſus eſt in dicto ſuo, quòd regnare feciſſet Saulem ſuper Iſrael.

CAP. XVI.

ET dixit Dominus Semueli: Vſquequo lamentaris ſuper Saulem, & ego elongaui eum ne ſit rex ſuper Iſrael? imple cornu tuum oleo, & veni, mittam te ad Iſai qui ex Bethlehhem, quia notus ante me in filiis eius rectus, vt ante me ſit rex. [2] Et dixit Semuel: Quomodo ibo? & ſi audierit Saul, occidet me. & dixit Dominus: Vitulum boum accipies in manu tua, & dices: Ad ſacrificãdum ante Dominum veni.

3 * וְקָרָאתָ לְיִשַׁי בַּזֶּבַח וְאָנֹכִי אוֹדִיעֲךָ אֵת אֲשֶׁר־
תַּעֲשֶׂה וּמָשַׁחְתָּ לִי אֶת אֲשֶׁר־אֹמַר אֵלֶיךָ׃

4 * וַיַּעַשׂ שְׁמוּאֵל אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה וַיָּבֹא בֵּית
לָחֶם וַיֶּחֶרְדוּ זִקְנֵי הָעִיר לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶר שָׁלֹם בּוֹאֶךָ׃

5 * וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם לִזְבֹּחַ לַיהוָה בָּאתִי הִתְקַדְּשׁוּ
וּבָאתֶם אִתִּי בַּזֶּבַח וַיְקַדֵּשׁ אֶת־יִשַׁי וְאֶת־בָּנָיו
וַיִּקְרָא לָהֶם לַזָּבַח׃

6 * וַיְהִי בְּבוֹאָם וַיַּרְא אֶת־אֱלִיאָב וַיֹּאמֶר אַךְ
נֶגֶד יְהוָה מְשִׁיחוֹ׃

7 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שְׁמוּאֵל אַל־תַּבֵּט אֶל־מַרְאֵהוּ
וְאֶל־גְּבַהּ קוֹמָתוֹ כִּי מְאַסְתִּיהוּ כִּי לֹא אֲשֶׁר יִרְאֶה
הָאָדָם כִּי הָאָדָם יִרְאֶה לָעֵינַיִם וַיהוָה יִרְאֶה לַלֵּבָב׃

8 * וַיִּקְרָא יִשַׁי אֶל־אֲבִינָדָב וַיַּעֲבִרֵהוּ לִפְנֵי שְׁמוּאֵל
וַיֹּאמֶר גַּם־בָּזֶה לֹא־בָחַר יְהוָה׃

9 * וַיַּעֲבֵר יִשַׁי שַׁמָּה וַיֹּאמֶר גַּם־בָּזֶה לֹא־בָחַר יְהוָה׃

10 * וַיַּעֲבֵר יִשַׁי שִׁבְעַת בָּנָיו לִפְנֵי שְׁמוּאֵל וַיֹּאמֶר
שְׁמוּאֵל אֶל־יִשַׁי לֹא־בָחַר יְהוָה בָּאֵלֶּה׃

11 * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל־יִשַׁי הֲתַמּוּ הַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר
עוֹד שָׁאַר הַקָּטָן וְהִנֵּה רֹעֶה בַּצֹּאן וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל
אֶל־יִשַׁי שִׁלְחָה וְקָחֵנוּ כִּי־לֹא נָסֹב עַד־בֹּאוֹ פֹּה׃

12 * וַיִּשְׁלַח וַיְבִיאֵהוּ וְהוּא אַדְמוֹנִי עִם־יְפֵה
עֵינַיִם וְטוֹב רֹאִי וַיֹּאמֶר יְהוָה קוּם מְשָׁחֵהוּ
כִּי־זֶה הוּא׃

13 * וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶת־קֶרֶן הַשֶּׁמֶן וַיִּמְשַׁח אֹתוֹ בְּקֶרֶב
אֶחָיו וַתִּצְלַח רוּחַ־יְהוָה אֶל־דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא
וָמָעְלָה וַיָּקָם שְׁמוּאֵל וַיֵּלֶךְ הָרָמָתָה׃

14 * וְרוּחַ יְהוָה סָרָה מֵעִם שָׁאוּל וּבִעַתַּתּוּ רוּחַ־רָעָה
מֵאֵת יְהוָה׃

15 * וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי־שָׁאוּל אֵלָיו הִנֵּה־נָא רוּחַ אֱלֹהִים
רָעָה מְבַעַתֶּךָ׃

3 * Et vocabis Isai ad victimam, & ego ostendam tibi quid facias, & vnges quem-
4 cunque monstrauero tibi. * Fecit ergo Samuel sicut locutus est ei Dominus; venitque in Bethleem. & admirati sunt seniores ciuitatis, occurrentes ei: dixerunt-
5 que: Pacificus ne est ingressus tuus? * Et ait: Pacificus: ad immolandum Domino veni. Sanctificamini & venite mecum, vt
B immolem. Sanctificauit ergo Isai & filios
6 eius, & vocauit eos ad sacrificium. * Cumque ingressi essent, vidit Heliab, & ait:
Num coram Domino est christus eius?
7 * Dixit Dominus ad Samuelem: Ne respicias vultum eius, neque altitudinem staturæ eius, quoniam abieci eum, nec iuxta intuitum hominis ego iudico. Homo enim videt ea quæ parēt, Dominus autē
8 intuetur cor. * Et vocauit Isai Abinadab, & adduxit eum coram Samuel. Qui dixit: Nec hunc elegit Dominus.
9 * Adduxit autem Isai Samma, de quo ait: Etiam hunc non elegit Dominus.
10 * Adduxit itaque Isai septem filios suos coram Samuel. & ait Samuel ad Isai: Non elegit Dominus ex istis.
11 * Dixitque Samuel ad Isai: Nunquid iam completi sunt filij? Qui respondit: Adhuc reliquus est paruulus, & pascit oues. Et ait Samuel ad Isai: Mitte & adduc eum. nec enim discumbemus priusquam huc ille veniat.
12 * Misit ergo & adduxit eum. erat autē ruffus, & pulcher aspectu, decoraque fa-
C cie. Et ait Dominus: Surge & vnge eum:
13 ipse est enim. * Tulit ergo Samuel cornu olei, & vnxit eum in medio fratrum eius. Et directus est spiritus Domini à die illa in Dauid & deinceps. Surgensque Sa-
14 muel abiit in Ramatha. * Spiritus autem Domini recessit à Saul, & exagitabat eum spiritus nequam à Domino.
15 * Dixeruntque serui Saul ad eum: Ecce spiritus Dei malus exagitat te.

3 Reg. 1. c
Le. 10. b.
Iosue 5. b

Ge. 38. b
2. Re. 7. b
Sup. 10.
Psal. 77.
Act. 13. d

תרגום יונתן

3 וּתְזַמֵּין לְיִשַׁי בְּשִׁירוּתָא וַאֲנָא אֲחַוִּינָךְ יָת דְּתַעְבֵּד וְתִמְשַׁח קָדָמַי יָת דְּאֵימַר לָךְ׃ 4 וַעֲבַד שְׁמוּאֵל יָת דְּמַלֵּיל יְיָ וַאֲתָא לְבֵית לָחֶם
וְאִתְכְּנִישׁוּ סָבֵי קִרְתָּא לְקֳדָמוֹהִי וַאֲמָרוּ שְׁלָם מֵיתָךְ׃ 5 וַאֲמַר שְׁלָם לְדַבָּחָא קֳדָם יְיָ אֶתְיְהִי אִזְדַּמְנוּ וְתֵעָלוּן עִמִּי בְּשֵׁירוּתָא וְזַמִּין יָת
יִשַׁי וְיָת בְּנוֹהִי וּקְרָא לְהוֹן לְנִכְסַת קוּדְשָׁיָא׃ 6 וַהֲוָה כְּמֵעֲלְהוֹן וְחָזָא יָת אֱלִיאָב וַאֲמַר בְּרַם תַּקֵּין קֳדָם יְיָ מְשִׁיחֵיהּ׃
7 וַאֲמַר יְיָ לִשְׁמוּאֵל לָא תְסָתְכֵּל בְּחֶזְוֵיהּ וּבְרוֹם קוֹמָתֵיהּ אֲרֵי לָא כְּמָא דְחָזֵן בְּנֵי אֱנָשָׁא אֲרֵי בְּנֵי אֱנָשָׁא חָזֵן בְּעֵינֵיהוֹן
וְקֳדָם יְיָ גְּלֵין מַחְשָׁבָתָא לִבָּא׃ 8 וּקְרָא יִשַׁי לַאֲבִינָדָב וְאַעְבְּרֵיהּ קֳדָם שְׁמוּאֵל וַאֲמַר אַף בְּדֵין לָא רַעֲוָא קֳדָם יְיָ׃
9 וְאַעְבַּר יִשַׁי שַׁמָּה וַאֲמַר אַף בְּדֵין לָא רַעֲוָא קֳדָם יְיָ׃
10 וְאַעְבַּר יִשַׁי שִׁבְעָה בְּנוֹהִי קֳדָם שְׁמוּאֵל וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְיִשַׁי לָא רַעֲוָא קֳדָם יְיָ בְּאִילֵּין׃ 11 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְיִשַׁי
הַשְׁלִימוּ עוּלֵימַיָּא וַאֲמַר עוֹד אִשְׁתְּאַר זְעֵירָא וְהָא רָעֵי בְּעָנָא וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְיִשַׁי שְׁלַח וְאַיְתְיֵנֵיהּ אֲרֵי לָא נְסָחֵר עַד מֵיתוֹתֵי הָכָא׃
12 וּשְׁלַח וְאַיְתְיֵהּ וְהוּא סְמוֹק עֵינוֹהִי יַאֲיָן וְשַׁפִּיר בְּרֵיוֵיהּ וַאֲמַר יְיָ קוּם מְשָׁחֵיהּ אֲרֵי דֵּין הוּא׃ 13 וּנְסֵיב שְׁמוּאֵל יָת קַרְנָא
דְּמִשְׁחָא וּמְשַׁח יָתֵיהּ בְּגוֹ אֲחוֹהִי וּשְׁרָת רוּחַ גְּבוּרָה מִן קֳדָם יְיָ עִלָּוֵי דָּוִד מִיּוֹמָא הַהוּא וּלְעֵילָּא וְקָם שְׁמוּאֵל וַאֲזַל לְרָמְתָא׃
14 וְרוּחַ גְּבוּרָה מִן קֳדָם יְיָ רַהֲוָת עִם שָׁאוּל עַד מְיָנֵיהּ וּמְבַעֲתָא לֵיהּ רוּחַ בִּישָׁא מִן קֳדָם יְיָ׃
15 וַאֲמַרוּ עַבְדֵי שָׁאוּל לֵיהּ הָא כְעַן רוּחַ בִּישָׁא מִן קֳדָם יְיָ מְבַעֲתָא לָךְ׃

* *Et vocabis Ieſſe & filios eius ad victimam, & oſtendam tibi quæ facies: & vnges mihi quem dixero ad te.* 3

* *Et fecit Samuel omnia quæ locutus eſt Dominus. & venit in Bethleem, & admirati ſunt ſeniores ciuitatis occurſu eius. & dixerunt: Pax ingreſſus tuus?* 4

* *Et dixit: Pax. ad immolandum Domino venio: ſanctificamini & diſcumbite mecum hodie in ſacrificium. & ſanctificauit Ieſſe & filios eius, & vocauit eos in ſacrificium.* 5

* *Et factum eſt cùm venirent ipſi, & vidit Eliab; & dixit: Vtique coram Domino chriſtus eius?* 6

* *Et dixit Dominus ad Samuel: Ne attendas in vultum eius, neque in habitum magnitudinis eius, quoniam contempſi eum; quoniam non ſicut viderit homo, ſic videbit Deus: quoniam homo videbit in faciem, Deus autẽ in cor.* 7

* *Et vocauit Ieſſe Aminadab, & tranſit iuxta faciem Samuelis. & dixit: Neque hunc elegit Dominus.* 8

* *Et adduxit Ieſſe Samma. & dixit: Neque in hoc elegit Dominus.* 9

* *Et adduxit Ieſſe ſeptem filios ſuos coram Samuel. & ait Samuel ad Ieſſe: Non elegit Dominus in iſtis.* 10

* *Et dixit Samuel ad Ieſſe: Nunquid defuerunt filij tui? & dixit Ieſſe: Adhuc eſt minor, et ecce paſcit oues in ouili. et dixit Samuel ad Ieſſe: Mitte & accipe eum; quoniam non diſcumbemus donec veniat ipſe huc.* 11

* *Et miſit et adduxit eum coram Samuel. et ipſe erat ruffus cum pulchritudine oculorũ, & bonus aſpectu. & dixit Dominus ad Samuel: Surge, vnge eum, quoniam ipſe eſt.* 12

* *Et accepit Samuel cornu olei, & vnxit eum in medio fratrum eius. & inſiluit ſpiritus Domini ſuper Dauid à die illa et deinceps. & ſurrexit Samuel & abijt in Armathem.* 13

* *Et ſpiritus Domini receſſit à Saul, et ſuffocabat eum ſpiritus nequam à Domino.* 14

* *Et dixerunt ſerui Saul ad eum: Ecce ſpiritus malus à Domino ſuffocat te:* 15

3 * καὶ καλέσεις τὸν ἰεσσαὶ ⸫ σὺ υἱούς· αὐτοῦ εἰς τὴν θυσίαν, καὶ γνωριῶ σοι ἃ ποιήσεις. καὶ χρίσεις μοι ὃν ἂν εἴπω πρὸς σέ. 4 * καὶ ἐποίησε Σαμουὴλ παῦλα ὅσα ἐλάλησε κύριος. καὶ ἦλθεν εἰς βηθλεέμ, καὶ ἐξέστησαν ⓐ πρεσβύτεροι τῆς πόλεως τῇ ἀπαντήσει αὐτοῦ. καὶ εἶπον, εἰρηνὴ ἡ εἴσοδός σου;

5 * καὶ εἶπεν, εἰρήνη· θύσαι τῷ κυρίῳ ἦκω· ἁγιάσθητε καὶ συνκλίθητε μετ' ἐμοῦ σήμερον εἰς τὴν θυσίαν. καὶ ἡγίασε τὸν ἰεσσαὶ ⸫ σὺν υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ συνκάλεσεν αὐτοὺς εἰς τὴν θυσίαν.

6 * καὶ ἐγένετο ⸂ἐν τῷ⸃ ἐλθεῖν αὐτοὺς, ⸫ εἶδε τὸν ἐλιάβ, καὶ εἶπεν, ἀλλ' ἢ ἐνώπιον κυρίου ὁ χριστὸς αὐτοῦ;

7 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς Σαμουήλ, μὴ προσβλέψῃς εἰς τὴν ὄψιν αὐτοῦ μηδὲ εἰς τὴν ἕξιν τοῦ μεγέθους αὐτοῦ, ὅτι ἐξουδένωκα αὐτόν, ὅτι οὐχ ὡς αὐτὸς ἄνθρωπος, ὕτως ὄψεται ὁ θεός. ὅτι ὁ ἄνθρωπος ὄψεται εἰς πρόσωπον, ὁ δὲ θεὸς ὄψεται εἰς καρδίαν.

8 * ⸫ συνκάλεσε ἰεσσαὶ τὸν ἀμιναδάβ, ⸫ παρῆλθε κατὰ πρόσωπον Σαμουήλ. καὶ εἶπεν, οὐδὲ τοῦτον ἐξελέξατο ὁ κύριος.

9 * καὶ παρήγαγε ἰεσσαὶ τὸν Σαμμά. καὶ εἶπεν, οὐδὲ ἐν τούτῳ ἐξελέξατο ὁ κύριος.

10 * καὶ παρήγαγε ἰεσσαὶ ⸫ σὺν ἑπτὰ υἱοὺς αὐτοῦ ἐνώπιον Σαμουήλ. καὶ εἶπε Σαμουὴλ πρὸς ἰεσσαί, οὐκ ἐξελέξατο κύριος ἐν τούτοις.

11 * καὶ εἶπεν σαμουὴλ πρὸς ἰεσσαί, μὴ συνπλήρωται τὰ παιδάρια σου; καὶ εἶπεν ἰεσσαί, ἔτι ἐστὶν ὁ μικρότερος. ⸫ ἰδοὺ ποιμαίνει ἐν τῷ ποιμνίῳ. καὶ εἶπε σαμουὴλ πρὸς ἰεσσαί, ἀπόστειλον ⸫ λάβε αὐτόν, ὅτι οὐμὴ καθαχλιθῶμεν 12 ἕως ⸂οὗ⸃ ἔλθῃ αὐτὸν ὧδε. * καὶ ἀπέστειλεν ⸫ εἰσήγαγεν αὐτὸν ἐνώπιον σαμυήλ. ⸫ αὐτὸς ἦν πυρράκης μετὰ κάλλους ὀφθαλμῶν, ⸫ ἀγαθὸς τῇ ὁράσει. καὶ εἶπε κύριος πρὸς σαμουήλ, ἀνάστα χρῖσον αὐτόν, ὅτι οὗτός ἐστι.

13 * καὶ ἔλαβε σαμυὴλ τὸ κέρας τοῦ ἐλαίου, καὶ ἔχρισεν αὐτὸν ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ. καὶ ἐφήλατο πνεῦμα κυρίου ⸂ἐπὶ δαυὶδ⸃ ἀπὸ ⸂τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ἐπέκεινα. καὶ ἀνέστη σαμουὴλ καὶ ἀπῆλθεν εἰς ⸂ραμαθέμ.

14 * καὶ πνεῦμα κυρίου ἀπέστη ἀπὸ σαοὺλ, καὶ ἔπνιγεν αὐτὸν πνεῦμα πονηρὸν ⸂παρὰ κυρίου.

15 * καὶ εἶπον ⓐ παῖδες σαοὺλ πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ πνεῦμα πονηρὸν ⸂παρὰ κυρίου πνίγει σε·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Et inuitabis Iſai in conuiuium, & ego indicabo tibi quid facies; & vnges ante me quem dicam tibi. 4 Et fecit Semuel quod locutus eſt Dominus, & venit ad Bethlehhem: & congregati ſunt ſenes vrbis ad occurſum eius: & dixerunt; Pax aduentus tuus?

5 Et dixit: Pax. ad ſacrificandum ante Dominum veni: præparamini & intrabitis mecum in conuiuium. & inuitauit Iſai & filios ſuos, & vocauit eos ad oblationem ſanctitatum. 6 Et fuit cùm intrarent illi, & vidit Eliab & dixit: Verùm ſtat ante Dominum vnctus eius? 7 Et dixit Dominus ad Semuel: Ne contempleris in aſpectu eius, & in altitudine ſtaturæ eius: nam elongaui eum; quia non *video* vt vident filij hominis; quia filij hominis vident in oculis ſuis, & ante Dominum manifeſtæ ſunt cogitationes cordis.

8 Et vocauit Ieſſe Abinadab, & tranſire fecit illum ante Semuel, & dixit: Etiam in hoc non eſt voluntas ante Dominum.

9 Et tranſire fecit Iſai Sama, & ait: Etiam in hoc non eſt voluntas ante Dominum.

10 Et tranſire fecit Iſai ſeptem filios ſuos ante Semuel, & dixit Semuel ad Iſai: Non eſt voluntas ante Dominum in his.

11 Et dixit Semuel Iſai: Num completi ſunt pueri? & dixit: Adhuc relictus eſt paruus, & ecce paſcit oues. & dixit Semuel Iſai: Mitte & venire fac illum; non enim diſcumbemus vſquequo veniat ille huc. 12 Et miſit & venire fecit illum: & is ruffus erat, & oculi eius decentes, & pulcher in aſpectu ſuo. & dixit Dominus: Surge, vnge illum, quia hic ipſe.

13 Et tulit Semuel cornu vnctionis, & vnxit illum inter fratres eius. & manſit ſpiritus fortitudinis ab-ante Dominum ſuper Dauid à die illo & ſuprà. & ſurrexit Semuel & venit ad Ramatha. 14 Et ſpiritus fortitudinis ab-ante Dominum qui fuit cum Saul, tranſiuit ab illo, & terruit eum ſpiritus malus ab-ante Dominum. 15 Et dixerunt ſerui Saul ipſi: Ecce nunc ſpiritus malus ab-ante Dominum terrens te:

16 * יֹאמַר־נָא אֲדֹנֵנוּ עֲבָדֶיךָ לְפָנֶיךָ יְבַקְשׁוּ אִישׁ יֹדֵעַ
מְנַגֵּן בַּכִּנּוֹר וְהָיָה בְּהִיוֹת עָלֶיךָ רוּחַ־אֱלֹהִים רָעָה
17 וְנִגֵּן בְּיָדוֹ וְטוֹב לָךְ׃ * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־עֲבָדָיו
רְאוּ־נָא לִי אִישׁ מֵיטִיב לְנַגֵּן וַהֲבִיאֹתֶם אֵלָי׃
18 * וַיַּעַן אֶחָד מֵהַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר הִנֵּה רָאִיתִי בֵן לְיִשַׁי
בֵּית הַלַּחְמִי יֹדֵעַ נַגֵּן וְגִבּוֹר חַיִל וְאִישׁ מִלְחָמָה וּנְבוֹן
19 דָּבָר וְאִישׁ תֹּאַר וַיהוָה עִמּוֹ׃ * וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל
מַלְאָכִים אֶל־יִשַׁי וַיֹּאמֶר שִׁלְחָה אֵלַי אֶת־דָּוִד בְּנֶךָ
20 אֲשֶׁר בַּצֹּאן׃ * וַיִּקַּח יִשַׁי חֲמוֹר לֶחֶם וְנֹאד יַיִן
וּגְדִי עִזִּים אֶחָד וַיִּשְׁלַח בְּיַד־דָּוִד בְּנוֹ אֶל־שָׁאוּל׃
21 * וַיָּבֹא דָוִד אֶל־שָׁאוּל וַיַּעֲמֹד לְפָנָיו וַיֶּאֱהָבֵהוּ
22 מְאֹד וַיְהִי־לוֹ נֹשֵׂא כֵלִים׃ * וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל אֶל־
יִשַׁי לֵאמֹר יַעֲמָד־נָא דָוִד לְפָנַי כִּי־מָצָא חֵן בְּעֵינָי׃
23 * וְהָיָה בִּהְיוֹת רוּחַ־אֱלֹהִים אֶל־שָׁאוּל וְלָקַח דָּוִד
אֶת־הַכִּנּוֹר וְנִגֵּן בְּיָדוֹ וְרָוַח לְשָׁאוּל וְטוֹב לוֹ וְסָרָה
מֵעָלָיו רוּחַ הָרָעָה׃

יז

1 * וַיֶּאֱסְפוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־מַחֲנֵיהֶם לַמִּלְחָמָה
וַיֵּאָסְפוּ שׂוֹכֹה אֲשֶׁר לִיהוּדָה וַיַּחֲנוּ בֵּין־שׂוֹכֹה וּבֵין־
עֲזֵקָה בְּאֶפֶס דַּמִּים׃
2 * וְשָׁאוּל וְאִישׁ יִשְׂרָאֵל נֶאֱסְפוּ וַיַּחֲנוּ בְּעֵמֶק הָאֵלָה
וַיַּעַרְכוּ מִלְחָמָה לִקְרַאת פְּלִשְׁתִּים׃
3 * וּפְלִשְׁתִּים עֹמְדִים אֶל־הָהָר מִזֶּה וְיִשְׂרָאֵל
עֹמְדִים אֶל־הָהָר מִזֶּה וְהַגַּיְא בֵּינֵיהֶם׃
4 * וַיֵּצֵא אִישׁ־הַבֵּנַיִם מִמַּחֲנוֹת פְּלִשְׁתִּים גָּלְיָת
שְׁמוֹ מִגַּת גָּבְהּוֹ שֵׁשׁ אַמּוֹת וְזָרֶת׃
5 * וְכוּבַע נְחֹשֶׁת עַל־רֹאשׁוֹ וְשִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים הוּא
לָבוּשׁ וּמִשְׁקַל הַשִּׁרְיוֹן חֲמֵשֶׁת־אֲלָפִים שְׁקָלִים
6 נְחֹשֶׁת׃ * וּמִצְחַת נְחֹשֶׁת עַל־רַגְלָיו וְכִידוֹן נְחֹשֶׁת
בֵּין כְּתֵפָיו׃

16 * Iubeat dominus noster rex, & serui
tui qui coram te sunt, quærent hominem
scientem psallere cithara, vt quando arri-
puerit te spiritus Dei malus, psallat manu
17 sua, & leuiùs feras. *Et ait Saul ad seruos
suos: Prouidete ergo mihi aliquem bene
18 psallentem, & adducite eum ad me. * Et
respondens vnus de pueris ait: Ecce vidi
filium Isai Bethleemitem scientem psalle-
D re, & fortissimum robore, & virum belli-
cosum, & prudentem in verbis, & virum
19 pulchrum, & Dominus est cum eo. *Misit
ergo Saul nuncios ad Isai, dicens: Mitte
ad me Dauid filium tuum qui est in pas-
20 cuis. *Tulit itaque Isai asinum plenum pa
nibus, & lagenam vini, & hœdum de ca-
pris vnum, & misit per manum Dauid fi-
21 lij sui Sauli. *Et venit Dauid ad Saul, &
stetit coram eo. at ille dilexit eum nimis,
22 & factus est eius armiger. *Misitque Saul
ad Isai, dicens: Stet Dauid in conspectu
meo. inuenit enim gratiã in oculis meis.
23 * Igitur quandocunq; spiritus Dei ma-
lus arripiebat Saul, Dauid tollebat citha
ram, & percutiebat manu sua, & refocilla
batur Saul & leuiùs habebat. recedebat e-
nim ab eo spiritus malus. CAP. XVII.

COngregantes autem Philistiim agmi-
1 na sua in prœlium conuenerunt in So
A chot Iudæ, & castrametati sunt inter So-
2 chot & Azecha in finibus Domim. *Por-
rò Saul & filij Israel congregati venerunt
in valle Terebinthi, & direxerunt aciem
3 ad pugnãdum contra Philistiim. *Et Phi-
listiim stabant super mõtem ex parte hac,
& Israel stabat supra montẽ ex altera par-
4 te, vallisq; erat inter eos. *Et egress⁹ est vir
spuri⁹ de castris Philistinorũ nomine Go
liath de Geth, altitudinis sex cubitorũ &
5 palmo; *Et cassis ærea sup caput eius, & lo
rica hamata induebatur. porrò pondus lo
ricæ eius quinque millia siclorũ æris erat;
6 *Et ocreas æreas habebat in cruribus, &
clypeus æreus tegebat humeros eius.

תרגום יונתן

16 וַיֵּמַר כְּעַן רִיבוֹנָנָא עַבְדָּךְ יְבָעוּן גַּבְרָא דְּיָדַע לְנַגָּנָא בְּכִנָּרָא וְיְהֵי כַּד חִשְׁרֵי עָלָךְ רוּחַ בִּישָׁא מִן קֳדָם יְיָ וְינַגֵּן בִּידֵיהּ וְייֵטַב לָךְ׃
17 וַאֲמַר שָׁאוּל לְעַבְדּוֹהִי חֲזוֹ כְּעַן לִי גַּבְרָא דְּמוֹטִיב לְנַגָּנָא וְתַיְיתוּנֵיהּ לְוָתִי׃ 18 וַאֲתִיב חַד מֵעֻלֵּימַיָּא וַאֲמַר הָא חֲזֵיתִי בְּרָא לְיִשַׁי דְּמִבֵּית
לֶחֶם יָדַע לְנַגָּנָא וְגִבַּר חֵילָא וּגְבַר עָבֵיד קְרָבִין וְסָכְלְתָן בְּעִיצָּה וְגַבְרָא שַׁפִּיר בְּרֵיוֵה וּמֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעֲדֵיהּ׃ 19 וּשְׁלַח שָׁאוּל אִיזְגַּדִּין לְוָת
יִשַׁי וַאֲמַר שְׁלַח לִי יָת דָּוִד בְּרָךְ דִּי בְעָנָא׃ 20 וּנְסֵיב יִשַׁי טְעוּן חַמְרָא בְּלַחְמָא וּגְרַב דַּחֲמַר וְגַדְיָא בַּר עִזְיֵי חַד וְשַׁדַּר בְּיַד דָּוִד בְּרֵיהּ לְוָת שָׁאוּל׃
21 וַאֲתָא דָוִד לְוָת שָׁאוּל וְשַׁמֵּישׁ קֳדָמוֹהִי וְרַחֲמֵיהּ לַחֲרָא וַהֲוָה לֵיהּ נָטֵיל זֵינֵיהּ׃ 22 וּשְׁלַח שָׁאוּל לְוָת יִשַׁי לְמֵימַר יְשַׁמֵּשׁ כְּעַן דָּוִד
קֳדָמַי אֲרֵי אַשְׁכַּח רַחֲמִין בְּעֵינָי׃ 23 וַהֲוֵי כַּד שָׁרְיָא רוּחַ בִּישָׁא מִן קֳדָם יְיָ עַל שָׁאוּל וּנְסֵיב דָּוִד יָת כִּנָּרָא וּמְנַגֵּן בִּידֵיהּ וּמְתְרַוַח לְשָׁאוּל
וְטָאֵיב לֵיהּ וּמִסְתַּלְקָא מֵעֲלוֹהִי רוּחַ בִּישָׁא׃

יז

1 וּכְנִשׁוּ פְלִשְׁתָּאֵי יָת מַשְׁרְיָתְהוֹן לְאַגָּחָא קְרָבָא וְאִיתְכְּנִישׁוּ לְסוֹכוֹ דְלִשְׁבַט יְהוּדָה וּשְׁרוֹ בֵּין סוֹכוֹ וּבֵין עֲזֵקָה בְּאֶפֶס דַּמִּים׃
2 וְשָׁאוּל וֶאֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל אִיתְכְּנִישׁוּ וּשְׁרוֹ בְּמֵישַׁר בּוּטְמָא וְסַדַּרוּ קְרָבָא לְקַדְמוּת פְּלִשְׁתָּאֵי׃ 3 וּפְלִשְׁתָּאֵי קָיְמִין עַל טוּרָא מִכָּא וְיִשְׂרָאֵל
קָיְמִין עַל טוּרָא מִכָּא וְחֵילְתָא בֵּינֵיהוֹן׃ 4 וּנְפַק גַּבְרָא מִבֵּינֵיהוֹן מִמַּשְׁרְיָת פְּלִשְׁתָּאֵי גָּלְיָת שְׁמֵיהּ מִגַּת רוּמֵיהּ שִׁית אַמִּין וְזֵירְתָא׃
5 וְקוּלַס דִּנְחַשׁ עַל רֵישֵׁיהּ וְשִׁרְיָן גַּלְבִּין הוּא לָבֵישׁ וּמַתְקַל שִׁרְיָנָא חַמְשָׁא אַלְפִין חֻקְלֵי נְחָשָׁא׃
6 וּטְרַקְלִין דִּנְחַשׁ עַל רִגְלוֹהִי וּמְסַחֲפָא דִנְחָשָׁא נָפִיק מִן קוּלְסָא מַטֵּל בֵּין כְּתֻפּוֹהִי׃

‡ *Dicant iam domine ſerui tui coram te, et* 16
quærant domino noſtro virum ſcientem pſallere in cithara. & erit cùm ſit in te ſpiritus malus à Deo, & pſallet in cithara ſua, & bonum tibi erit. ‡ *Et dixit Saul ad ſeruos ſuos: Vi-* 17
dete iam mihi virum bene pſallentem, & adducite eum ad me. ‡ *Et reſpondit vnus de* 18
pueris eius & ait: Ecce vidi filiũ Jeſſe in Bethleem ſcientem pſallere, & vir prudens, et homo bellicoſus, potens robore, & ſapiens in verbo, & bonus forma, & Dominus cum eo.
‡ *Et miſit Saul nuncios ad Jeſſe dicens: Mit-* 19
te ad me Dauid filium tuum qui eſt in ouili.
‡ *Et tulit Jeſſe aſinum, & impoſuit ei go-* 20
mor panum & vtrem vini, & hœdũ caprarum vnum, & miſit in manu Dauid filij ſui ad Saul. ‡ *Et ingreſſus eſt Dauid ad Saul,* 21
& ſtetit coram eo; & amauit eum Saul valdè. & factus eſt ei Dauid gerens arma eius.
‡ *Et miſit Saul ad Ieſſe, dicens: Adſit iam* 22
Dauid in conſpectu meo, quoniam inuenit gratiam in oculis meis.
‡ *Et factum eſt cùm eſſet à Deo malus ſpi-* 23
ritus ſuper Saul, & accipiebat Dauid citharã, & canebat in manu ſua, et refocillabatur Saul, & bonum erat ei; & recedebat ab eo ſpiritus malus.

CAP. XVII.

ET congregant Philiſtiim caſtra ſua in præ- 1
lium, & conueniunt in Socho Judæ; & caſtrametantur inter Socho & inter Azeca in Apheſdomin. ‡ *Et Saul & viri Iſrael congregati* 2
ſunt, & caſtrametati ſunt in valle quercus iſti & iſti, & direxerunt aciem in bellum contra Philiſtiim. ‡ *Et Philiſtiim ſtabãt ſuper montem* 3
hinc, & Iſrael ſtabat de monte hinc: & vallis inter eos. ‡ *Et egreſſus eſt vir potens de acie Phi* 4
liſtiim, Goliath erat nomen ei de Geth. altitudo ei quatuor cubitorum & palmi: ‡ *Et caſſis ærea* 5
ſuper caput eius, et thoracem hamatum ipſe indutus: & erat pondus thoracis eius quinque millia ſiclorum æris & ferri. ‡ *Et ocreæ eius* 6
æreæ quæ ſuper crura eius: & clypeus æreus in medio humerorum eius.

16 ‡ εἰπάτωσαν δὴ κύριε ⓖ δοῦλοί σου ἐνώπιόν σου, καὶ ζητησάτωσαν τῷ κυρίῳ ἡμῶν ἄνδρα εἰδότα ψάλλειν ἐν κινύρᾳ. καὶ ἔσται ἐν τῷ εἶναι ἐπὶ σὲ πνεῦμα πονηρὸν ὠδὰ θεοῦ,
17 καὶ ψαλεῖ ἐν τῇ κινύρᾳ αὐτοῦ, καὶ ἀγαθόν σοι ἔσται. ‡ καὶ εἶπε
Σαοὺλ τοῖς παισὶν αὐτοῦ, ἴδετε δή μοι ἄνδρα ἀγα-
18 θῶς ψάλλοντα, καὶ εἰσαγάγετε αὐτὸν πρός με. ‡ καὶ ἀπεκρίθη εἷς τῶν παίδων αὐτοῦ καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἑώρακα υἱὸν τοῦ
ἰεσσαὶ ἐν τῇ Βηθλεὲμ ἐπιστάμονα ψάλλειν, καὶ ὁ ἀνὴρ συνετός, καὶ ὁ ἄνθρωπος πολεμιστὴς δυνατὸς ἰσχύι, καὶ σοφὸς
19 ἐν λόγῳ, καὶ ἀγαθὸς τῷ εἴδει, καὶ κύριος μετ' αὐτοῦ. ‡ καὶ ἀπέστειλε σαοὺλ ἀγγέλους πρὸς ἰεσσαὶ λέγων, ἐξαπόστειλον
20 πρός με δαυὶδ τὸν υἱόν σου τὸν ἐν τῷ ποιμνίῳ. ‡ καὶ ἔλαβεν ἰεσσαὶ ὄνον, καὶ ἐπέθηκεν αὐτῷ γόμος ἄρτων, καὶ ἀσκὸν οἴνου, καὶ ἔριφον αἰγῶν ἕνα, καὶ ἐξαπέστειλεν ἐν χειρὶ δα-
21 υὶδ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ πρὸς σαούλ. ‡ καὶ εἰσῆλθε δαυὶδ πρὸς
Σαοὺλ, καὶ ἔστη ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἠγάπησεν αὐτὸν σαοὺλ
σφόδρα. καὶ ἐγένετο αὐτῷ δαυὶδ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ.
22 ‡ καὶ ἀπέστειλεν σαοὺλ πρὸς ἰεσσαὶ λέγων, παρισάτω δὴ δαυὶδ ἐνώπιόν μου, ὅτι εὗρεν χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς μου.
23 ‡ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι πνεῦμα θεοῦ πονηρὸν πνεῦμα ἐπὶ σαούλ, καὶ ἐλάμβανε δαυὶδ τὴν κινύραν, καὶ ἔψαλλεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἀνέψυχε σαούλ, καὶ ἀγαθὸν ἦν αὐτῷ, καὶ ἀφίστατο ἀπ' αὐτοῦ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρόν. ιζ΄.

1 ‡ Καὶ συνάγουσιν ⓐ ἀλλόφυλοι τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν εἰς πόλεμον, καὶ συνάγονται εἰς σοχὼ τῆς ἰουδαίας· καὶ παρεμβάλλουσιν δυνάμεθον σοχὼ καὶ δυνάμεθον ἀ-
2 ζηκὰ ἐν ἀφεσδομίν. ‡ καὶ σαοὺλ καὶ ⓐ ἄνδρες ἰσραὴλ συνήχθησαν, καὶ παρενέβαλον ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δρυὸς οὗτοι καὶ οὗτοι, καὶ παρατάσσονται εἰς πόλεμον ἐξ ἐναντίας
3 τῶν ἀλλοφύλων. ‡ καὶ ⓐ ἀλλόφυλοι ἵστανται ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐντοῦθεν· καὶ ἰσραὴλ ἵστανται ἐπὶ τοῦ ὄρους ἐντεῦθεν·
4 καὶ ὁ αὐλὼν δυνάμεθον αὐτῶν. ‡ καὶ ἐξῆλθεν ἀνὴρ δυνατὸς ἐκ τῆς παρατάξεως τῶν ἀλλοφύλων, γολιὰθ ὄνομα αὐτῷ ἐκ γέθ· ὕψος αὐτοῦ ἰεσσαίρων πηχέων καὶ σπιθαμῆς.
5 ‡ καὶ περικεφαλαία χαλκῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ θώρακα ἁλισιδωτὸν αὐτὸς ἐνδεδυκώς. καὶ ἦν ὁ σταθμὸς τοῦ θώρακος αὐτοῦ πέντε χιλιάδες σίκλων χαλκοῦ καὶ σιδή-
6 ρου. ‡ καὶ αἱ κνημίδες αὐτοῦ χαλκαῖ αἱ ἐπὶ τῶν σκελῶν αὐτοῦ· καὶ ἀσπὶς χαλκῆ δυνάμεθον τῶν ὤμων αὐτοῦ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Dicat nunc dominus noſter, ſerui tui ante te quærent virum qui ſciat pſallere in cithara: & erit quando manebit ſuper te ſpiritus malus ab-ante Dominum, & pſallet in manibus ſuis, & benè erit tibi. 17 Et dixit Saul ſeruis ſuis: Prouidete nunc mihi virum qui aptus ſit ad pſallendum, & venire facietis eum ad me. 18 Et reſpondit vnus de pueris eius, & dixit: Ecce vidi filium Iſai qui ex Bethlehhem, ſcientem pſallere, & virum virtutis, & virum bellatorem, intelligentem in conſilio, & virum pulchrum aſpectu ſuo, & verbum Domini in auxilio eius. 19 Et miſit Saul nuncios ad Iſai, & dixit: Mitte mihi Dauid filium tuum qui eſt inter pecora. 20 Et tulit Iſai oneratum aſinum pane, & vtrem vini, & hœdum filium capræ vnum, & miſit in manu Dauid filij ſui ad Saul. 21 Et venit Dauid ad Saul, & miniſtrauit ante eum; & amauit illum valdè, & fuit ei portans arma eius. 22 Et miſit Saul ad Iſai dicens: Miniſtrabit nunc Dauid ante me, quia inuenit gratiam in oculis meis. 23 Et fuit quando manſit ſpiritus malus ab-ante Dominum ſuper Saul, & tulit Dauid chinaram, & pſallebat in manu ſua, & refrigerium fuit Sauli, & bene fuit ei, & aſcendit deſuper eum ſpiritus malus.

CAP. XVII.

ET congregauerunt Peliſthæi exercitum ſuum ad ineundum bellum, & congregati ſunt ad Zzocho quę eſt tribui Iehudah, & poſuerunt caſtra inter Zzocho & inter Ghazekah in Ephezzdummin. 2 Et Saul & homo Iſrael congregati ſunt, & poſuerunt caſtra in planicie glandis, & ordinauerunt prœlium ad occurſum Peliſthæorum. 3 Et Peliſthæi ſtabant ſuper montem hinc, & Iſrael ſtabat ſuper montem hinc; & vallis inter eos. 4 Et exiit vir de-inter illos ex caſtris Peliſthæorum, Goliath nomen eius ex Gath: altitudo eius ſex cubiti & palmus.
5 Et galea ærea ſuper caput eius, & lorica ſquamarum ipſe indutus, & pondus loricæ quinque mille ſicli æris. 6 Et ocreæ æreæ ſuper pedes eius, & haſta ærea exiens ex galea geſtata inter humeros eius.

7 * וְחֵץ חֲנִיתוֹ כִּמְנוֹר אֹרְגִים וְלַהֶבֶת חֲנִיתוֹ שֵׁשׁ־
מֵאוֹת שְׁקָלִים בַּרְזֶל וְנֹשֵׂא הַצִּנָּה הֹלֵךְ לְפָנָיו׃
8 * וַיַּעֲמֹד וַיִּקְרָא אֶל־מַעַרְכֹת יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לָהֶם
לָמָּה תֵצְאוּ לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה הֲלוֹא אָנֹכִי הַפְּלִשְׁתִּי
וְאַתֶּם עֲבָדִים לְשָׁאוּל בְּרוּ־לָכֶם אִישׁ וְיֵרֵד אֵלָי׃
9 * אִם־יוּכַל לְהִלָּחֵם אִתִּי וְהִכָּנִי וְהָיִינוּ לָכֶם
לַעֲבָדִים וְאִם־אֲנִי אוּכַל־לוֹ וְהִכִּתִיו וְהְיִיתֶם
לָנוּ לַעֲבָדִים וַעֲבַדְתֶּם אֹתָנוּ׃
10 * וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֲנִי חֵרַפְתִּי אֶת־מַעַרְכוֹת
יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה תְּנוּ־לִי אִישׁ וְנִלְחֲמָה יָחַד׃
11 * וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל וְכָל־יִשְׂרָאֵל אֶת־דִּבְרֵי הַפְּלִשְׁתִּי
הָאֵלֶּה וַיֵּחַתּוּ וַיִּרְאוּ מְאֹד׃
12 * וְדָוִד בֶּן־אִישׁ אֶפְרָתִי הַזֶּה מִבֵּית לֶחֶם יְהוּדָה
וּשְׁמוֹ יִשַׁי וְלוֹ שְׁמֹנָה בָנִים וְהָאִישׁ בִּימֵי שָׁאוּל
זָקֵן בָּא בַּאֲנָשִׁים׃
13 * וַיֵּלְכוּ שְׁלֹשֶׁת בְּנֵי־יִשַׁי הַגְּדֹלִים הָלְכוּ אַחֲרֵי־
שָׁאוּל לַמִּלְחָמָה וְשֵׁם שְׁלֹשֶׁת בָּנָיו אֲשֶׁר הָלְכוּ
בַּמִּלְחָמָה אֱלִיאָב הַבְּכוֹר וּמִשְׁנֵהוּ אֲבִינָדָב
וְהַשְּׁלִשִׁי שַׁמָּה׃
14 * וְדָוִד הוּא הַקָּטָן וּשְׁלֹשָׁה הַגְּדֹלִים הָלְכוּ אַחֲרֵי
15 שָׁאוּל׃ * וְדָוִד הֹלֵךְ וָשָׁב מֵעַל שָׁאוּל לִרְעוֹת
אֶת־צֹאן אָבִיו בֵּית לָחֶם׃
16 * וַיִּגַּשׁ הַפְּלִשְׁתִּי הַשְׁכֵּם וְהַעֲרֵב וַיִּתְיַצֵּב אַרְבָּעִים
17 יוֹם׃ * וַיֹּאמֶר יִשַׁי לְדָוִד בְּנוֹ קַח־נָא לְאַחֶיךָ
אֵיפַת הַקָּלִיא הַזֶּה וַעֲשָׂרָה לֶחֶם הַזֶּה וְהָרֵץ הַמַּחֲנֶה
18 לְאַחֶיךָ׃ * וְאֵת עֲשֶׂרֶת חֲרִצֵי הֶחָלָב הָאֵלֶּה
תָּבִיא לְשַׂר הָאָלֶף וְאֶת־אַחֶיךָ תִּפְקֹד לְשָׁלוֹם
וְאֶת־עֲרֻבָּתָם תִּקָּח׃
19 * וְשָׁאוּל וְהֵמָּה וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל בְּעֵמֶק הָאֵלָה
נִלְחָמִים עִם־פְּלִשְׁתִּים׃

7 * Hastile autem hastæ eius erat quasi liciatorium texentium. ipsum autem ferrum hastæ eius sexcentos siclos habebat ferri. & armiger eius antecedebat eum.
8 * Stansque clamabat aduersum phalangas Israel, & dicebat eis: Quare venistis parati ad prœlium? Nunquid ego non sum Philistæus, & vos serui Saul? Eligite ex vobis virum, & descendat ad singulare certa- 2.Reg. 21.c.
9 men. * Si quiuerit pugnare mecum & per-
B cusserit me, erimus vobis serui. si autem ego præualuero & percussero eũ, vos ser-
10 ui eritis & seruietis nobis. * Et aiebat Philistæus: Ego exprobraui agminibus Israel hodie. date mihi virum, & ineat mecum
11 singulare certamen. * Audiens autem Saul & omnes Israelitæ sermones Philistæi huiuscemodi, stupebant & metuebãt
12 nimis. * Dauid autem erat filius viri Ephratæi, de quo suprà dictũ est, de Bethleem Iuda, cui nomen erat Isai, qui habebat octo filios; & erat vir in diebus Saul senex & grandæuus inter viros.
13 * Abierunt autem tres filij eius maiores post Saul in prœlium. & nomina triũ filiorum eius qui perrexerunt ad bellum, Heliab primogenitus, & secundus Aminadab, tertius quoque Samma.
14 * Dauid autem erat minimus. Tribus
15 ergo maioribus secutis Saulem, * abiit Dauid & reuersus est à Saul vt pasceret gregem patris sui in Bethleem.
16 * Procedebat verò Philistæus manè & vesperè, & stabat quadraginta diebus.
17 * Dixit autem Isai ad Dauid filiũ suum: Accipe fratribus tuis ephi polentæ & decem panes istos, & curre in castra ad fra-
18 tres tuos: * Et decem formellas casei has deferes ad tribunum. Et fratres tuos visitabis si rectè agant, & cum quibus ordinati sunt disce.
19 * Saul autem & illi & omnes filij Israel in valle Terebinthi pugnabant aduersum Philistiim.

תרגום יונתן

7 וְאָעָא דְמוֹרְנִיתֵיהּ כְּאַכְסָן דְּגַרְדָּאִין וְשִׁינָּנָא דְמוֹרְנִיתֵיהּ מַתְקַל שִׁית מְאָה תִּקְלֵי בַּרְזְלָא וְנָטֵיל תְּרֵיסָא אָזֵיל קֳדָמוֹהִי׃
8 וְקָם וְאַכְלֵי עַל סִדְרֵי קְרָבָא דְיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר לְהוֹן לְמָה אַתּוּן נָפְקִין לְסַדָּרָא קְרָבָא עִם פְּלִישְׁתָּאֵי הֲלָא אֲנָא גָלְיָת פְּלִישְׁתָּאָה וְאַתּוּן
עָבְדִין לְשָׁאוּל בְּחַרוּ לְכוֹן גַּבְרָא וְיֵחוּת לְוָתִי׃ 9 אִם יִכּוּל לְאַגָּחָא קְרָבָא עִמִּי וְיִקְטְלִינַנִי וּנְהֵי לְכוֹן לְעַבְדִין וְאִם אֲנָא אֶיכּוּל לֵיהּ וְאֶקְטְלִינֵיהּ
וּתְהוֹן לָנָא לְעַבְדִין וְתִפְלְחוּן יָתָנָא׃ 10 וַאֲמַר פְּלִשְׁתָּאָה אֲנָא חַסְדֵית יַת סִידְרֵי יִשְׂרָאֵל יוֹמָא דֵין אַיְתוֹ לִי גַּבְרָא וְנַגִּיחַ קְרָבָא כַּחֲדָא׃
11 וּשְׁמַע שָׁאוּל וְכָל יִשְׂרָאֵל יַת פִּתְגְמֵי פְּלִישְׁתָּאָה וְאִיתְּבַרוּ וּדְחִילוּ לַחֲדָא׃
12 וְדָוִד בַּר גְּבַר אֶפְרָתִי הֲדֵין מִבֵּית לֶחֶם דְּבֵית יְהוּדָה וּשְׁמֵיהּ יִשַׁי וְלֵיהּ תְּמַנְיָא בְּנִין וְגַבְרָא בְּיוֹמֵי שָׁאוּל סִיב מְנִי בִּבְחִירַיָּא׃
13 וַאֲזַלוּ תְּלָתָא בְּנֵי יִשַׁי רַבְרְבַיָּא אֲזַלוּ בָּתַר שָׁאוּל לִקְרָבָא וְשׁוּם תְּלָתָא בְּנוֹהִי דַּאֲזַלוּ בִּקְרָבָא אֱלִיאָב בֻּכְרָא וְתִנְיָנֵיהּ אֲבִינָדָב וּתְלִיתָאָה
שַׁמָּה׃ 14 וְדָוִד הוּא זְעֵירָא וּתְלָתָא רַבְרְבַיָּא אֲזַלוּ בָּתַר שָׁאוּל׃ 15 וְדָוִד אָזֵל וְתָאֵב מִלְוַת שָׁאוּל לְמִרְעֵי יַת עֲנָא דַאֲבוּהִי בֵּית לָחֶם׃
16 וּקְרֵיב פְּלִישְׁתָּאָה מַקְדִּים וּמַחְשִׁיךְ וְאִיתְעַתַּד אַרְבְּעִין יוֹמִין׃
17 וַאֲמַר יִשַׁי לְדָוִד בְּרֵיהּ סַב כְּעַן לְאַחָךְ מְכִילְתָּא דְקַלְיָא הָדֵין וְעַשְׂרָא טוּלְמִין דְּלַחְמָא הָאִלֵּין וְאוֹבֵיל לְמַשְׁרִיתָא לְאַחָךְ׃
18 וְיַת עֲשַׂר גּוּבְנִין דְּחֶלְבָּא הָאִילֵּין תּוֹבִיל לְרַב אַלְפָא וְיַת אַחָךְ תַּסְעַר לִשְׁלָם וְיַת טִיבְהוֹן תַּיְיתִי׃
19 וְשָׁאוּל וְאִינוּן וְכָל אֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל בְּמֵישַׁר בּוּטְמָא מְגִיחִין קְרָבָא עִם פְּלִשְׁתָּאֵי׃

‡ Et hastile hastæ eius vt liciatorium texen- 7
tium, & lancea quæ super eum sexcentorum si-
clorum ferri: & gerens arma eius antecedebat
eum antè.

‡ Et stetit, & clamauit aduersum aciem 8
Israel, & dixit eis: Quare venitis vt ordi-
netis aciem ad bellum aduersum nos? nonne
ego sum Philistæus, & vos Hebræi Saul?
eligite vobis virum & descendat ad me.

‡ Et si quiuerit pugnare mecum, & percus- 9
serit me, erimus vobis in seruos; si autem ego
oppressero eum & percussero eum, eritis nobis
in seruos, & seruietis nobis.

‡ Et dixit Philistæus, Ecce ego exprobraui 10
aciem Israel in die hac: date ergo mihi virum,
& singulariter certabimus ambo.

‡ Et audiuit Saul & omnis Israel verba 11
Philistæi hæc, & stupebant & metuebant
nimis.

‡ Et Dauid filius viri Ephratæi iste de Beth- 12
leem Judæ, & nomen ei Jesse, & ei octo fi-
lij, & vir senex in diebus Saul qui venit in
annis.

‡ Et abierunt tres filij Jesse maiores post 13
Saul in bellum, & nomen filiorum eius qui
perrexerunt ad bellum, Eliab primogeni-
tus eius, & secundus Aminadab, & tertius
Sama.

‡ Et Dauid ipse iunior, & tres maiores 14
abierunt post Saul.

‡ Et Dauid abijt, & reuersus est à Saul 15
vt pasceret oues patris sui in Bethleem.

‡ Et procedebat Philistæus manè surgens et 16
vespere, & firmatus erat aduersum Israel
quadraginta diebus.

‡ Et dixit Jesse Dauid filio suo, Accipe iam 17
fratribus tuis ephi farinæ huius, & decem pa-
nes istos, & curre in castra ad fratres tuos.

‡ Et decem formellas lactis has deferes tri- 18
buno; & fratres tuos visitabis in pacem, &
quibuscunque indigeant cognosces.

‡ Et Saul, & ipsi, & omnis vir Israel in 19
valle quercus pugnantes cum Philistijm.

7 ‡ Ϛ ὁ κοντὸς ϗ δόρατος αὐτοῦ ὡσεὶ μεσόπτιον ὑφαινόντων, ϗ λόγχη ἡ ἐπ' αὐτῷ ἑξακοσίων σίκλων σιδήρου· καὶ ὁ αἴρων τὰ ὅπλα αὐτοῦ προεπορεύετο αὐτοῦ ἔμπροσθεν.

8 ‡ καὶ ἔστη Ϛ ἐβόησεν εἰς τὴν παράταξιν Ισραήλ· Ϛ εἶπε αὐτοῖς, ἵνατί ϲκπορεύεσθε παρατάξασθαι εἰς πόλεμον ἐξ ἐναντίας ἡμῶν, οὐκ ἐγώ εἰμι ἀλλόφυλος, καὶ ὑμεῖς ἑβραῖοι ϗ σαοὺλ; ϲκλέξασθε ἑαυτοῖς ἄνδρα καὶ καταβήτω πρός με.

9 ‡ καὶ ἐὰν δυνηθῇ πολεμῆσαι μετ' ἐμοῦ καὶ παταξῇ με, ἐσόμεθα ὑμῖν εἰς δούλους· ἐὰν δὲ ἐγὼ καταδυναστεύσω αὐτοῦ καὶ παταξῶ αὐτόν, ἔσεσθε ἡμῖν εἰς δούλους καὶ δουλεύσετε ἡμῖν.

10 ‡ καὶ εἶπεν ὁ ἀλλόφυλος, ἰδοὺ ἐγὼ ὠνείδισα τὴν παράταξιν Ισραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ· δότε οὖν μοι ἄνδρα, Ϛ μονομαχήσωμεν ἀμφότεροι.

11 ‡ Ϛ ἤκουσε σαοὺλ Ϛ πᾶς Ισραὴλ τὰ ῥήματα ϗ ἀλλοφύλου ταῦτα, ϗ ἐξέστησαν Ϛ ἐφοβήθησαν σφόδρα.

12 ‡ καὶ δαυὶδ υἱὸς ἀνδρὸς ἐφραθαίου ἔτου ἐκ βηθλεὲμ ἰούδα, Ϛ ὄνομα αὐτῷ ἰεσσαί, Ϛ αὐτῷ ὀκτὼ υἱοί· καὶ ὁ ἀνὴρ πρεσβύτερος ἐν ἡμέραις σαοὺλ ἐληλυθὼς ἐν ἔτεσιν·

13 ‡ Ϛ ἐπορεύθησαν ④ τρεῖς υἱοὶ ἰεσσαὶ ④ μείζονες ὀπίσω σαοὺλ εἰς τὸν πόλεμον· Ϛ ὄνομα τῶν υἱῶν αὐτοῦ τῶν πορευθέντων εἰς τὸν πόλεμον, ἐλιὰβ ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ, καὶ ὁ δεύτερος ἀμιναδάβ, Ϛ ὁ τρίτος σαμά.

14 ‡ καὶ δαυὶδ αὐτὸς ὁ νεώτερος· Ϛ ④ τρεῖς ④ μείζονες ἐπορεύθησαν ὀπίσω σαούλ.

15 ‡ ϗ δαυὶδ ἀπῆλθε, Ϛ ἀνέστρεψεν ἀπὸ σαοὺλ ποιμαίνειν τὰ πρόβατα ϗ πατρὸς αὐτοῦ ἐν βηθλεέμ.

16 ‡ καὶ προσῆγεν ὁ ἀλλόφυλος ὀρθρίζων Ϛ ὀψίζων· Ϛ ἐστηλώθη ἐναντίον ἰσραὴλ τεσσαράκοντα ἡμέρας.

17 ‡ καὶ εἶπεν ἰεσσαὶ δαυὶδ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, λάβε δὴ τοῖς ἀδελφοῖς σου τὸ οἶφι τοῦ ἀλφίτου τούτου Ϛ σοῦ δέκα ἄρτους τούτους, Ϛ δράμε εἰς τὴν παρεμβολὴν πρὸς σοῦ ἀδελφούς σου.

18 ‡ καὶ τὰς δέκα τυροφαλίδας ϗ γάλακτος ταύτας ἐθίστεις τῷ χιλιάρχῳ, Ϛ σοῦ ἀδελφοὺς σου ἐπισκέψῃ εἰς εἰρήνην, Ϛ ὅσα σοῦ χρήζωσιν γνώσῃ.

19 ‡ Ϛ σαοὺλ, Ϛ αὐτοὶ, Ϛ πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ ἐν τῇ κοιλάδι τῆς δρυὸς πολεμοῦντες μετὰ τῶν ἀλλοφύλων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[7] Et lignum hastæ eius sicut iugum textorum, & acies hastæ eius pondus sexcentum siclorum ferri; & ferens scutum ambulans ante eum. [8] Et stetit, & intonuit super ordines belli Israel, & dixit illis, Ad quid vos exeuntes ad ordinandum bellum cum Philistæis? nónne ego Goliath Philistæus, & vos serui Saulis? eligite vobis virum, & descendat ad me. [9] Si valebit ad ordinandum prœlium mecum, & occidet me, & erimus vobis ad seruos; & si ego valebo ei, & occidã eum, & eritis nobis ad seruos, & seruietis nobis.
[10] Et dixit Philistæus, Ego exprobraui ordines Israel hodie: venire facite mihi virum, & inibimus prœlium simul.
[11] Et audiuit Saul & omnis Israel verba Philistæi: & facti sunt, & timuerunt valde.
[12] Et Dauid filius viri Ephratæi huius, ex Bethlehhem de domo Iuda, & nomen eius Issai; & illi octo filij, & vir in diebus Saul senex numeratus in iuuenibus. [13] Et iuerunt tres filij Issai maiores, iuerunt post Saul ad bellum: & nomen trium filiorum eius, qui iuerunt in bello, Eliab primogenitus, & secundus Abinadab, & tertius Samah.
[14] Et Dauid ipse paruus, & tres magni iuerunt post Saul. [15] Et Dauid iuit, & redijt à Saul ad pascendum pecus patris sui Bethlehhem. [16] Et accessit Philistæus anticipans, & vespertinans, & commoratus est quadraginta dies.
[17] Et dixit Issai Dauid filio eius, Ferto nunc fratribus tuis mensuram tosti huius, & decem tortas panis has, & deferto ad exercitum ad fratres tuos. [18] Et decem caseos lactis hos deferes ad magistrum mille, & fratres tuos visitabis ad pacem, & bonitatem eorum afferes. [19] Et Saul, & illi, & omnis homo Israel in planicie glandis ineuntes bellum cum Philistæis.

20 * וַיַּשְׁכֵּם דָּוִד בַּבֹּקֶר וַיִּטֹּשׁ אֶת־הַצֹּאן עַל־
שֹׁמֵר וַיִּשָּׂא וַיֵּלֶךְ כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ יִשָּׁי וַיָּבֹא הַמַּעְגָּלָה
וְהַחַיִל הַיֹּצֵא אֶל־הַמַּעֲרָכָה וְהֵרֵעוּ בַּמִּלְחָמָה׃
21 * וַתַּעֲרֹךְ יִשְׂרָאֵל וּפְלִשְׁתִּים מַעֲרָכָה לִקְרַאת
22 מַעֲרָכָה׃ * וַיִּטֹּשׁ דָּוִד אֶת־הַכֵּלִים מֵעָלָיו
עַל־יַד שׁוֹמֵר הַכֵּלִים וַיָּרָץ הַמַּעֲרָכָה וַיָּבֹא וַיִּשְׁאַל
23 לְאֶחָיו לְשָׁלוֹם׃ * וְהוּא מְדַבֵּר עִמָּם וְהִנֵּה
אִישׁ הַבֵּנַיִם עוֹלֶה גָּלְיָת הַפְּלִשְׁתִּי שְׁמוֹ מִגַּת
מִמַּעַרְכוֹת פְּלִשְׁתִּים וַיְדַבֵּר כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיִּשְׁמַע
24 דָּוִד׃ * וְכֹל אִישׁ יִשְׂרָאֵל בִּרְאוֹתָם אֶת־
25 הָאִישׁ וַיָּנֻסוּ מִפָּנָיו וַיִּירְאוּ מְאֹד׃ * וַיֹּאמֶר
אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַרְאִיתֶם הָאִישׁ הָעֹלֶה הַזֶּה כִּי לְחָרֵף
אֶת־יִשְׂרָאֵל עֹלֶה וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר־יַכֶּנּוּ
יַעְשְׁרֶנּוּ הַמֶּלֶךְ עֹשֶׁר גָּדוֹל וְאֶת־בִּתּוֹ יִתֶּן־לוֹ
וְאֵת בֵּית אָבִיו יַעֲשֶׂה חָפְשִׁי בְּיִשְׂרָאֵל׃
26 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הָאֲנָשִׁים הָעֹמְדִים עִמּוֹ
לֵאמֹר מַה־יֵּעָשֶׂה לָאִישׁ אֲשֶׁר יַכֶּה אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי
הַלָּז וְהֵסִיר חֶרְפָּה מֵעַל יִשְׂרָאֵל כִּי מִי הַפְּלִשְׁתִּי
הָעָרֵל הַזֶּה כִּי חֵרֵף מַעַרְכוֹת אֱלֹהִים חַיִּים׃
27 * וַיֹּאמֶר לוֹ הָעָם כַּדָּבָר הַזֶּה לֵאמֹר כֹּה יֵעָשֶׂה
28 לָאִישׁ אֲשֶׁר יַכֶּנּוּ׃ * וַיִּשְׁמַע אֱלִיאָב אָחִיו הַגָּדוֹל
בְּדַבְּרוֹ אֶל־הָאֲנָשִׁים וַיִּחַר־אַף אֱלִיאָב בְּדָוִד
וַיֹּאמֶר לָמָּה־זֶּה יָרַדְתָּ וְעַל־מִי נָטַשְׁתָּ מְעַט
הַצֹּאן הָהֵנָּה בַּמִּדְבָּר אֲנִי יָדַעְתִּי אֶת־זְדֹנְךָ וְאֵת
רֹעַ לְבָבֶךָ כִּי לְמַעַן רְאוֹת הַמִּלְחָמָה יָרַדְתָּ׃
29 * וַיֹּאמֶר דָּוִד מֶה עָשִׂיתִי עָתָּה הֲלוֹא דָּבָר הוּא׃
30 * וַיִּסֹּב מֵאֶצְלוֹ אֶל־מוּל אַחֵר וַיֹּאמֶר כַּדָּבָר הַזֶּה
וַיְשִׁבֻהוּ הָעָם דָּבָר כַּדָּבָר הָרִאשׁוֹן׃
31 * וַיִּשָּׁמְעוּ הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר דָּוִד וַיַּגִּדוּ לִפְנֵי־
שָׁאוּל וַיִּקָּחֵהוּ׃

20 * Surrexit itaque Dauid manè & commédauit gregem cuſtodi, & onuſtus abijt
C ſicut pręceperat ei Iſai. Et venit ad locum Magala & ad exercitum, qui egreſſus ad pugnam vociferatus erat in certamine.
21 * Direxerat enim aciẽ Iſrael, ſed & Philiſtijm ex aduerſo fuerant præparati.
22 * Derelinquens ergo Dauid vaſa quæ attulerat ſub manu cuſtodis ad ſarcinas; cucurrit ad locum certaminis; & interrogabat, ſi omnia rectè agerẽtur erga fratres
23 ſuos. * Cúmq; adhuc ille loqueretur eis, apparuit vir ille ſpurius aſcẽdens Goliath nomine Philiſtæus de Geth de caſtris Philiſtinorum. Et loquente eo hæc eadẽ ver-
24 ba, audiuit Dauid. * Omnes autem Iſraelitæ, cùm vidiſſent virum, fugerũt à facie
25 eius timentes eum valde. * Et dixit vnuſquiſpiam de Iſrael: Num vidiſtis virum hunc qui aſcẽdit? Ad exprobrandũ enim Iſrael aſcendit. Virum ergo qui percuſſerit eum, ditabit rex diuitijs magnis, & filiam ſuam dabit ei, & domum patris eius
26 faciet abſq; tributo in Iſrael. * Et ait Dauid ad viros qui ſtabant ſecum: dicens, Quid dabitur viro, qui percuſſerit Philiſtæum hunc, & tulerit opprobrium de Iſrael? Quis eſt enim hic Philiſtæus incir-
D cũciſus qui exprobrauit aciem Dei viuen-
27 tis? * Referebat autẽ ei populus eundem ſermonẽ: dicens, Hæc dabuntur viro qui
28 percuſſerit eum. * Quod cùm audiſſet Heliab frater eius maior, loquente eo cũ aliis iratus eſt contra Dauid, & ait: Quare veniſti, & quare dereliquiſti pauculas oues illas in deſerto? Ego noui ſuperbiam tuam, & nequitiam cordis tui, quia vt vi-
29 deres prœlium deſcendiſti. * Et dixit Dauid, Quid feci? Nunquid non verbũ eſt?
30 * Et declinauit paululũ ab eo ad alium. dixítq; eundem ſermonem. Et reſpondit
31 ei populus verbum ſicut prius. * Audita ſunt autem verba quæ locutus eſt Dauid, & annunciata in conſpectu Saul.

תרגום יונתן

20 וְאַקְדִּים דָּוִד בְּצַפְרָא וּשְׁבַק יַת עָנָא עַל נְטִירָא וּנְטַל וַאֲזַל כְּמָה דְפַקְדֵיהּ יִשַׁי וַאֲתָא לְכַרְקוֹמָא וּמַשְׁיֵרַיָּת עָבְדֵי קְרָבָא נְפַקוּ
לְסִידְרָא וְיַבִּיבוּ בִּקְרָבָא׃ 21 וְסַדְּרוּ יִשְׂרָאֵל וּפְלִשְׁתָּאֵי סִידְרָא לְקַדְמוּת סִידְרָא׃ 22 וּשְׁבַק דָּוִד יַת מָנַיָּא
דַּעֲלוֹהִי עַל יַד נָטִיר מָנַיָּא וּרְהַט לְסִידְרָא וַאֲתָא וּשְׁאַל לַאֲחוֹהִי בִּשְׁלָם׃ 23 וְהוּא מְמַלֵּיל עִמְּהוֹן וְהָא גַּבְרָא מִבֵּינֵיהוֹן סְלֵיק גָּלְיָת
פְּלִישְׁתָּאָה שְׁמֵיהּ מִגַּת מִסִּדְרֵי פְּלִשְׁתָּאֵי וּמַלִּיל כְּפִיתְגָּמַיָּא הָאִילֵּן וּשְׁמַע דָּוִד׃ 24 וְכָל אֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל בְּמֶחְזֵיהוֹן יַת גַּבְרָא וְאַפְּכוּ
מִן קֳדָמוֹהִי וּדְחִילוּ לַחְדָּא׃ 25 וַאֲמַר אֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל הַחֲזֵיתוֹן גַּבְרָא דִסְלֵיק הָדֵין אֲרֵי לְחַסָּדָא יַת יִשְׂרָאֵל סְלֵיק וִיהֵי גַּבְרָא
דְיִקְטְלִינֵהּ יַעְתְּרִינֵיהּ מַלְכָא עוֹתַר סַגִּי וְיַת בִּרְתֵּיהּ יִתֶּן לֵיהּ וְיַת בֵּית אֲבוּהִי יַעְבֵּיד רַבְרְבִין בְּיִשְׂרָאֵל׃ 26 וַאֲמַר דָּוִד לְגֻבְרַיָּא
דְקַיְימִין עִמֵּיהּ לְמֵימַר מַה יִתְעֲבֵד לְגַבְרָא דְיִקְטוֹל יַת פְּלִשְׁתָּאָה דִיכֵי וְיַעְדֵּי חִסּוֹדָא מֵעַל יִשְׂרָאֵל אֲרֵי מַן פְּלִישְׁתָּאָה עֲרֵלָא הָדֵין אֲרֵי חַסַּד סִידְרֵי
עַמָּא דַיְיָי קַיְימָא׃ 27 וַאֲמַר לֵיהּ עַמָּא כְּפִיתְגָּמָא הָדֵין לְמֵימַר כְּדֵין יִתְעֲבֵיד לְגַבְרָא דְיִקְטְלִינֵיהּ׃ 28 וּשְׁמַע אֱלִיאָב
אֲחוּהִי רַבָּא בְּמַלָּלוּתֵיהּ עִם גַּבְרַיָּא וּתְקֵיף רוּגְזֵהּ דֶּאֱלִיאָב בְּדָוִד וַאֲמַר לְמָה דְנַן נְחַתְתָּא וְעַל מַן רְטַשְׁתָּא זְעֵיר עָנָא הָאִנּוּן בְּמַדְבְּרָא אֲנָא יָדַעְנָא
יַת בַּקְרָנוּתָךְ וְיַת בִּישׁוּת לִבָּךְ אֲרֵי בְּדִיל לְמֶחְזֵי עָבְדֵי קְרָבָא נְחַתְתָּא׃ 29 וַאֲמַר דָּוִד מָה עַבְדֵית כְּעַן הֲלָא פִּתְגָם הוּא
דְאַמְרֵית׃ 30 וְאִסְתְּחַר מִלְּוָתֵיהּ לְקָבֵיל אָחְרַן וַאֲמַר כְּפִיתְגָּמָא הָדֵין וַאֲתִיבוּהִי עַמָּא כְּפִתְגָּמָא קַדְמָאָה׃
31 וְאִישְׁתְּמַעוּ פִּתְגָּמַיָּא דְמַלֵּיל דָּוִד וְחַוִּיאוּ קֳדָם שָׁאוּל וְדַבְּרוּהִי׃

* *Et surrexit Dauid mane, & dimisit oues* 20
in custodia, & accepit & abijt sicut præceperat
ei Jesse, & venit in rotunditatem, & exercitum egrediens in pugnam, & vociferati sunt
in bello.

* *Et direxerunt aciem Jsrael, & Philistijm* 21
direxerunt aciem ex contraria acie.

* *Et dereliquit Dauid vasa sua à seipso in* 22
manu custodis ad sarcinas, et cucurrit in aciem,
& venit, & interrogauit fratres suos quæ
ad pacem.

* *Et eo loquente cum eis, & ecce vir medius* 23
ascendebat, nomen ei Galiath Philistæus de
Geth de acie Philistijm, & locutus est secun-
dum verba hæc, & audiuit Dauid.

* *Et omnis vir Jsrael cùm vidissent ipsi vi-* 24
rum, timuerunt nimis, & fugerùt à facie eius.

* *Et dixit vir de Jsrael, Si vidistis virum* 25
ascendentem hunc? quoniam ad exprobrandum
Jsrael ascendit. & erit vir qui percusserit eum
ditabit eum rex diuitiis magnis, & filiam suã
dabit ei, & domum patris eius faciet liberam
in Jsrael.

* *Et dixit Dauid ad viros qui astabant se-* 26
cum, dicens: Quid fiet viro qui percusserit
Philistæum illum, & abstulerit opprobrium ab
Jsrael? quoniam quis est Philistæus incircun-
cisus iste qui exprobrauit aciem Dei viuentis?

* *Et dixit ei populus secundum verbum* 27
hoc, dicens: Sic fiet viro qui percusserit eum.

* *Et audiuit Eliab frater eius maior cùm lo-* 28
queretur ipse ad viros, et iratus est furore Eliab
contra Dauid, & dixit: Quare descendisti, &
ad quem dereliquisti paruas oues illas in dese-
rto? Ego noui superbiam tuam, & nequitiam
cordis tui, quoniam causa videndi prælium
descendisti.

* *Et dixit Dauid, Quid feci nunc? nunquid* 29
non verbum est?

* *Et reuersus est ab eo in partem alteram,* 30
& dixit sic. & responderunt ei secundum
sermonem priorem.

* *Et audita sunt verba Dauid quæ locutus* 31
est, & annunciata sunt coram Saul.

20 * Ϛ ὤρθρισε δαυὶδ τῷ ποιμνίῳ Ϛ ἀφῆκε τὰ πρόβατα ἐπὶ
φυλακῆς, καὶ ἔλαβε καὶ ἀπῆλθε καθὼς ἐνετείλατο αὐτῷ
ἰεσσαί· Ϛ ἦλθεν εἰς τὸν σταθμὸν Ϛ τὴν δυνάμιν τὴν
ἐκπορευομένην εἰς τὸν παράταξιν· Ϛ ἠλάλαξαν ἐπὶ
21 τῷ πολέμῳ. * καὶ παρετάξαντο ἰσραὴλ, καὶ ἀλλόφυ-
λοι παρέταξαν ἐκ τοῦ ἐναντίας παρατάξεως.

22 * Ϛ ἀφῆκεν δαυὶδ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐπὶ χεῖ-
ρας τοῦ σκευοφύλακος, Ϛ ἔδραμεν εἰς τὸν παράταξιν, καὶ
ἦλθε Ϛ ἠρώτησε τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τὰ εἰς εἰρήνην.

23 * καὶ αὐτοῦ λαλοῦντος μετ' αὐτῶν, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὁ με-
σαῖος ἀνέβαινεν, ὄνομα αὐτῷ γολιὰθ ὁ φιλισταῖος ἐκ
γὲθ ἐκ τῆς παρατάξεως τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐλάλησε
κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα· Ϛ ἤκουσε δαυίδ.

24 * καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτοὺς τὸν ἄνδρα
ἐφοβήθησαν ἀπ' αὐτοῦ σφόδρα· Ϛ ἔφυγον ἐκ προσώπου αὐτοῦ.

25 * καὶ εἶπεν ἀνὴρ ἐξ ἰσραὴλ, εἰ ἑωράκατε τὸν ἄνδρα
τὸν ἀναβαίνοντα τοῦτον, ὅτι ὀνειδίσαι τὸν ἰσραὴλ ἀνέβη·
καὶ ἔσται ἀνὴρ ὃς ἂν πατάξῃ αὐτὸν, πλουτεῖ αὐτὸν ὁ βα-
σιλεὺς πλούτῳ μεγάλῳ, καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ δώσει
αὐτῷ, καὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ποιήσει ἐλευθέραν
ἐν ἰσραήλ.

26 * καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς συνεστηκότας
αὐτῷ λέγων, τί ποιηθήσεται τῷ ἀνδρὶ ὃς ἂν πατάξῃ τὸν
ἀλλόφυλον ἐκεῖνον, καὶ ἀφέλῃ ὄνειδος ἀπὸ ἰσραήλ; ὅτι
τίς ἐστιν ὁ ἀλλόφυλος ὁ ἀπερίτμητος οὗτος ὃς ὠνείδισε
παράταξιν θεοῦ ζῶντος;

27 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ λαὸς κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο λέγων, ὅτι
οὕτως ποιηθήσεται τῷ ἀνδρὶ ὃς ἂν πατάξῃ αὐτόν.

28 * καὶ ἤκουσεν ἐλιὰβ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ μείζων ἐν τῷ
λαλεῖν αὐτὸν πρὸς τοὺς ἄνδρας, Ϛ ὠργίσθη θυμῷ ἐλιὰβ
ἐν τῷ δαυὶδ, Ϛ εἶπεν, ἱνατί τοῦτο κατέβης, καὶ ἐπὶ τίνα
ἀφῆκας τὰ μικρὰ πρόβατα ἐκεῖνα ἐν τῇ ἐρήμῳ; ἐγὼ
οἶδα τὴν ὑπερηφανίαν σου καὶ τὴν κακίαν τῆς καρδίας
σου, ὅτι ἕνεκεν τοῦ ἰδεῖν τὸν πόλεμον κατέβης.

29 * καὶ εἶπε δαυίδ, τί ἐποίησα νῦν, οὐχὶ ῥῆμα ἐστίν;

30 * καὶ ἀπέστρεψεν ἀπ' αὐτοῦ εἰς μέρος ἕτερον, καὶ εἶπεν
ὅτως· Ϛ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ κατὰ τὸ ῥῆμα τὸ πρότερον.

31 * καὶ ἠκούσθησαν οἱ λόγοι δαυὶδ οὓς ἐλάλησε· καὶ
ἀπηγγέλησαν ἐνώπιον σαούλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[20] Et anticipauit Dauid in mane & reliquit pecus super custodiam, & tulit & abijt sicut iussit illum Isai, & venit ad castra: & exercitus facientium bellum exierunt ad ordinem, & clanxerunt in prœlio. [21] Et ordinauerunt Israel & Peliſtæi ordinem ad occursum ordinis. [22] Et reliquit Dauid vasa quæ super se super manum custodis vasorum, & cucurrit ad ordinem; & venit, & rogauit fratribus suis ad pacem. [23] Et ipse loquens cum illis, & ecce vir de-inter eos ascendit, Goliath Peliſthæus nomen eius ex Gath, ex ordinibus Peliſthæorum; & locutus est, vt verba ista, & audiuit Dauid. [24] Et omnis homo Israel in videndo eos virum, & verterunt ab-ante illum, & metuerunt valde. [25] Et dixit homo Israel, Num vidistis virum qui ascendit hunc, quia ad exprobrandum Israel ascendit? & erit vir qui occiderit eum, ditabit illum rex diuitijs magnis, & filiam suam dabit ei; & domum patris sui faciet magnates in Israel. [26] Et dixit Dauid viris qui stantes secum ad dicendum, Quid fiet viro qui occidet Peliſthæum præputiatum istum; & auferet ignominiam desuper Israel? quia quis Peliſthæus præputiatus iste? quia exprobrat ordinibus populi Dei manentis? [27] Et dixit illi populus sicut verbum hoc ad dicendum, Sic fiet viro qui occiderit illum. [28] Et audiuit Eliab frater eius maximus, in loqui eum cum viris, & inualuit indignatio ipsius Eliab in Dauid: & dixit, Ad quid huc descendisti? & super quem dereliquisti exiguum pecorum illorum in deserto? ego noui præsumptionem tuam, & malitiam cordis tui, quòd ad videndum facientes prœlium descendisti. [29] Et dixit Dauid, Quid feci nunc? nónne verbum fuit quod dixi?

[30] Et reuersus est ab illo ad-eregione aliorum, & dixit sicut verbum hoc: & responderunt illi populus vt verbum anterius.

[31] Et audita sunt verba quæ locutus est Dauid, & indicarunt ante Saul, & duxerunt eum.

32 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־שָׁאוּל אַל־יִפֹּל לֵב־אָדָם עָלָיו
עַבְדְּךָ יֵלֵךְ וְנִלְחַם עִם־הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה׃
33 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דָּוִד לֹא תוּכַל לָלֶכֶת אֶל־
הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה לְהִלָּחֵם עִמּוֹ כִּי־נַעַר אַתָּה וְהוּא
34 אִישׁ מִלְחָמָה מִנְּעֻרָיו׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־שָׁאוּל
רֹעֶה הָיָה עַבְדְּךָ לְאָבִיו בַּצֹּאן וּבָא הָאֲרִי וְאֶת־
35 הַדּוֹב וְנָשָׂא זֶה מֵהָעֵדֶר׃ * וְיָצָאתִי אַחֲרָיו
וְהִכִּתִיו וְהִצַּלְתִּי מִפִּיו וַיָּקָם עָלַי וְהֶחֱזַקְתִּי בִּזְקָנוֹ
36 וְהִכִּתִיו וַהֲמִיתִיו׃ * גַּם אֶת־הָאֲרִי גַּם־
הַדּוֹב הִכָּה עַבְדֶּךָ וְהָיָה הַפְּלִשְׁתִּי הֶעָרֵל הַזֶּה כְּאֶחָד
מֵהֶם כִּי חֵרֵף מַעַרְכֹת אֱלֹהִים חַיִּים׃
37 * וַיֹּאמֶר דָּוִד יְהוָה אֲשֶׁר הִצִּלַנִי מִיַּד הָאֲרִי
וּמִיַּד הַדֹּב הוּא יַצִּילֵנִי מִיַּד הַפְּלִשְׁתִּי הַזֶּה וַיֹּאמֶר
שָׁאוּל אֶל־דָּוִד לֵךְ וַיהוָה יִהְיֶה עִמָּךְ׃
38 * וַיַּלְבֵּשׁ שָׁאוּל אֶת־דָּוִד מַדָּיו וְנָתַן קוֹבַע נְחֹשֶׁת
39 עַל־רֹאשׁוֹ וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ שִׁרְיוֹן׃ * וַיַּחְגֹּר דָּוִד
אֶת־חַרְבּוֹ מֵעַל לְמַדָּיו וַיֹּאֶל לָלֶכֶת כִּי לֹא־נִסָּה
וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־שָׁאוּל לֹא־אוּכַל לָלֶכֶת בָּאֵלֶּה כִּי
לֹא נִסִּיתִי וַיְסִרֵם דָּוִד מֵעָלָיו׃
40 * וַיִּקַּח מַקְלוֹ בְּיָדוֹ וַיִּבְחַר־לוֹ חֲמִשָּׁה חַלֻּקֵי
אֲבָנִים מִן־הַנַּחַל וַיָּשֶׂם אֹתָם בִּכְלִי הָרֹעִים אֲשֶׁר־
לוֹ וּבַיַּלְקוּט וְקַלְעוֹ בְּיָדוֹ וַיִּגַּשׁ אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי׃
41 * וַיֵּלֶךְ הַפְּלִשְׁתִּי הֹלֵךְ וְקָרֵב אֶל־דָּוִד וְהָאִישׁ
42 נֹשֵׂא הַצִּנָּה לְפָנָיו׃ * וַיַּבֵּט הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּרְאֶה
אֶת־דָּוִד וַיִּבְזֵהוּ כִּי־הָיָה נַעַר וְאַדְמֹנִי עִם־יְפֵה
43 מַרְאֶה׃ * וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־דָּוִד הֲכֶלֶב אָנֹכִי
כִּי־אַתָּה בָא־אֵלַי בַּמַּקְלוֹת וַיְקַלֵּל הַפְּלִשְׁתִּי אֶת־
44 דָּוִד בֵּאלֹהָיו׃ * וַיֹּאמֶר הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־דָּוִד לְכָה
אֵלַי וְאֶתְּנָה אֶת־בְּשָׂרְךָ לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְבֶהֱמַת
הַשָּׂדֶה׃

32 *Ad quē cùm fuisset adductus, locutus est ei: Non concidat cor cuiusquā in eo. Ego seruus tuus vadā, & pugnabo aduersus Philisthæum. 33 *Et ait Saul ad Dauid: Nō vales resistere Philisthæo isti; nec pugnare aduersus eū, quia puer es. hic autem vir bellator est ab adolescentia sua.

34 *Dixitq; Dauid ad Saul: Pascebat seruus tuus patris sui gregem: & veniebat leo vel vrsus, & tollebat arietem de medio gregis.

35 * Et persequebar eos, & percutiebam, eruebámq; de ore eorum. Et illi cōsurgebant aduersum me, & apprehendebam mentū eorū, & suffocabā, interficiebámq; 36 eos. * Nam & leonem & vrsum interfeci ego seruus tuus. Erit igitur & Philisthæus E hic incircūcisus, quasi vnus ex eis; qui ausus est maledicere exercitui Dei viuentis.

37 *Et ait Dauid: Dominus qui eripuit me de manu leonis, & de manu vrsi, ipse me liberabit de manu Philisthæi huius. Dixit autem Saul ad Dauid: Vade, & Dominus 38 tecum sit. * Et induit Saul Dauid vestimentis suis: & imposuit galeam æream super caput eius, & vestiuit eum lorica.

39 * Accinctus ergo Dauid gladio eius super vestem suam, cœpit tentare si armatus posset incedere. nō enim habebat cōsuetudinē. Dixitq; Dauid ad Saul: Non possum sic incedere, quia nō vsum habeo. Et 40 deposuit eam. * Et tulit baculum suum quem semper habebat in manibus, & elegit sibi quinque limpidissimos lapides de torrente, & misit eos in peram pastoralem quam habebat secum, & fundā manu tulit, & processit aduersum Philisthæum.

41 *Ibat autē Philisthæus, incedens & appropinquās aduersum Dauid, & armiger 42 eius ante eū. *Cúmq; inspexisset eū Philistæus, & vidisset Dauid, despexit eū. Erat aūt adolescens ruffus, & pulcher aspectu.

43 * Et dixit Philisthæus ad Dauid: Nunquid ego canis sum, ꝙ tu venis ad me cū baculo? Et maledixit Philisthæus Dauid in diis suis. 44 * Dixítq; ad Dauid: Veni ad me, & dabo carnes tuas volatilibus cæli & bestiis terræ.

תרגום יונתן

32 וַאֲמַר דָּוִד לְשָׁאוּל לָא יִתְבַּר לִבָּא דֶאֱנָשָׁא מִנֵּיהּ עַבְדָּךְ יֵיזֵיל וְיַגִּיחַ קְרָבָא עִם פְּלִישְׁתָּאָה הָדֵין׃ 33 וַאֲמַר שָׁאוּל
לְדָוִד לָא תִיכּוּל לְמֵיזַל לִפְלִישְׁתָּאָה הָדֵין לְאַגָּחָא קְרָבָא עִימֵיהּ אֲרֵי יָנִיק אַתְּ וְהוּא גְּבַר עָבֵיד קְרָבִין מִיַּנְקוּתֵיהּ׃ 34 וַאֲמַר דָּוִד
לְשָׁאוּל רָעְיָא הֲוָה עַבְדָּךְ לַאֲבוּהִי בְּעָנָא וַאֲתָא אַרְיָא וְאַף דּוּבָא וּנְסֵיב אִימְרָא מֵעֶדְרָא׃ 35 וְנִפְקֵית בָּתְרוֹהִי וּמְחִיתֵיהּ וְשֵׁיזְבֵת
מִן פּוּמֵיהּ וְקָם עֲלַי וְאַחֲדֵית בְּלוֹעֵיהּ וּמְחִיתֵיהּ וּקְטַלְתֵּיהּ׃ 36 אַף יַת אַרְיָא אַף דּוּבָא קְטַל עַבְדָּךְ וִיהֵי פְּלִשְׁתָּאָה עַרְלָאָה הָדֵין
בְּחַד מִנְּהוֹן אֲרֵי חַסֵּד סִידְרֵי עַמָּא דַיְיָי קַיְימָא׃ 37 וַאֲמַר דָּוִד יְיָי דְשֵׁיזְבַנִי מִיַּד אַרְיָא וּמִיַּד דּוּבָא הוּא יְשֵׁיזְבִינַנִי מִידָא דִפְלִישְׁתָּאָה
הָדֵין וַאֲמַר שָׁאוּל לְדָוִד אֱזִיל וּמֵימְרָא דַיְיָי יְהֵי בְּסַעְדָּךְ׃ 38 וְאַלְבֵּשׁ שָׁאוּל יַת דָּוִד לְבוּשׁוֹהִי וִיהַב קוּלָּס דִּנְחַשׁ עַל רֵישֵׁיהּ
וְאַלְבֵּישׁ יָתֵיהּ שִׁרְיָנָא׃ 39 וְזָרֵיז דָּוִד יַת חַרְבֵּיהּ מֵעַל לִלְבוּשׁוֹהִי וְלָא אֲבָה לְמֵיזַל אֲרֵי לָא אִילּוּף וַאֲמַר דָּוִד לְשָׁאוּל לֵית אֲנָא יָכִיל
לְמֵיזַל בְּאִילֵּין אֲרֵי לָא אִילּוּפֵית וְאַעְדִּינוּן דָּוִד מִנֵּיהּ׃ 40 וּנְסֵיב חֻטְרֵיהּ בִּידֵיהּ וּבְחַר לֵיהּ חַמְשָׁא שְׁעוּעֵי אַבְנַיָּא מִן נַחְלָא
וְשַׁוִּי יַתְהוֹן בְּמַאן רָעְיָא דִילֵיהּ וּבְטַרְמִילֵיהּ וְקִלְעֵיהּ בִּידֵיהּ וּקְרֵיב לְוַת פְּלִשְׁתָּאָה׃ 41 וַאֲזַל פְּלִישְׁתָּאָה אָזֵיל וְקָרֵיב לְוַת דָּוִד
וְגַבְרָא נָטֵיל תְּרֵיסָא קֳדָמוֹהִי׃ 42 וְאִסְתְּכִי פְּלִשְׁתָּאָה וַחֲזָא יַת דָּוִד וְשַׁטְיֵהּ אֲרֵי הֲוָה יָנִיק וְסִמּוֹק וְשַׁפִּיר בְּרֵיוֵיהּ׃
43 וַאֲמַר פְּלִישְׁתָּאָה לְדָוִד הֲכֶלֶב שָׁטֵי אֲנָא דְאַתְּ אָתֵי עֲלַי בְּחֻטְרַיָּא וְלָטֵט פְּלִשְׁתָּאָה יַת דָּוִד בְּטָעוּתֵיהּ׃ 44 וַאֲמַר
פְּלִישְׁתָּאָה לְדָוִד אֱיתָא עֲלַי וְאֶתֵּן יַת בִּשְׂרָךְ לְעוֹפָא דִשְׁמַיָּא וְלִבְעִירָא דְחַקְלָא׃

32 * Et dixit Dauid ad Saul, Non concidat cor Domini mei ſuper eum, quoniã ſeruus tuus vadet, & pugnabit cum Philiſtæo iſto.

33 * Et ait Saul ad Dauid, Non poteris ire contra Philiſtæum iſtum, vt pugnes aduerſus eum, quoniam tu puer es, ipſe autem vir eſt bellator ab adoleſcentia ſua.

34 * Et dixit Dauid ad Saul, Paſcens erat ſeruus tuus in grege patri ſuo: & quando veniebat leo vel vrſus, & accipiebat ouẽ de grege:

35 * Et egrediebar poſt eum, & percutiebam eum, & eruebam de ore eius; & ſi inſurgebat aduerſum me, apprehendebam guttur eius, & percutiebam eũ, & interficiebam eum.

36 * Et leonem & vrſum percutiebat ſeruus tuus, & erit Philiſtæus iſte incircũciſus vt vnus horum, qui improperauit aciem Dei viuentis.

37 * Et ait Dauid, Dominus Deus eripuit me de ore leonis et de manu vrſi, ipſe liberabit me de manu Philiſtæi incircunciſi huius: & dixit Saul ad Dauid, Vade, & erit Dominus tecum.

38 * Et induit Saul Dauid veſtimento ſuo, & galeam æream impoſuit ſuper caput eius, & veſtiuit eũ lorica.

39 * Et accinctus eſt Dauid gladio eius ſuper thoracem ſuum, & laborauit circumambulans Dauid, cùm ambularet in eis, quoniam inexpertus erat: & dixit Dauid ad Saul, Nõ poſſum incedere in iſtis, quoniam non expertus ſum, & depoſuit ea à ſeipſo.

40 * Et accepit Dauid baculum ſuum in manu ſua, & elegit ſibi quinq; lapides limpidos de torrente, & poſuit eos in pera paſtorali, quæ erat ei ad collectionẽ, & funda ſua in manu ſua, & proceſſit aduerſum virum Philiſtæum.

41 * Et iuit Philiſtæus incedens & appropinquans aduerſum Dauid, & vir gerens ſcutum ante eum.

42 * Et inſpexit Philiſtæus & vidit Dauid, et deſpexit eũ, quoniam erat puer, & ipſe ruffus cum pulchritudine oculorũ.

43 * Et dixit Philiſtæus ad Dauid, Nũquid canis ego ſum, quòd egreſſus es in baculo et lapidibus cõtra me? & maledixit Philiſtæus Dauid in dijs ſuis.

44 * Et dixit Philiſtæus ad Dauid, Veni ad me, & dabo carnes tuas volatilibus cæli & beſtijs terræ.

32 * καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς σαούλ, μὴ συμπεσέτω ἡ καρδία τοῦ κυρίου μου ἐπ' αὐτόν, ὅτι δοῦλός σου πορεύσεται πρὸς
33 πολεμήσει μετὰ τοῦ ἀλλοφύλου τούτου. * καὶ εἶπε σαοὺλ πρὸς δαυίδ, οὐ μὴ δυνήσῃ πορευθῆναι πρὸς τὸν ἀλλόφυλον τοῦτον τοῦ πολεμῆσαι πρὸς αὐτόν, ὅτι σὺ παιδάριον εἶ, αὐτὸς
34 δὲ ἀνὴρ ἐστι πολεμιστὴς ἐκ νεότητος αὐτοῦ. * καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς σαούλ, ποιμαίνων ἦν ὁ δοῦλός σου ἐν τῷ ποιμνίῳ τῷ πατρὶ αὐτοῦ· καὶ ὅταν ἤρχετο λέων ἢ ἄρκος, καὶ ἐ-
35 λάμβανε πρόβατον ἐκ τῆς ἀγέλης· * καὶ ἐξηρχόμην κατόπισεν αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξον αὐτὸν, καὶ ἐξέσπων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ εἰ ἐπανίστατο ἐπ' ἐμὲ ἐκρατούμην τοῦ φάρυγ-
36 γος αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξον αὐτὸν, καὶ ἐθανάτουν αὐτόν. * καὶ τὸν λέοντα καὶ τὸν ἄρκον ἔτυπτεν ὁ δοῦλός σου, καὶ ἔσται ὁ ἀλ
λόφυλος οὗτος ὁ ἀπερίτμητος ὡς ἓν τούτων· ὃς ὠνείδισε
37 παράταξιν θεοῦ ζῶντος. * καὶ εἶπε δαυίδ, κύριος ὁ θεὸς ὁ ἐξείλετό με ἐκ στόματος τοῦ λέοντος καὶ ἐκ χειρὸς τοῦ ἄρκου, αὐτὸς ἐξελεῖταί με ἐκ χειρὸς τοῦ ἀλλοφύλου τοῦ ἀπερι-
μήτου τούτου· καὶ εἶπε σαοὺλ πρὸς δαυίδ, πορεύου καὶ ἔσται ὁ
38 κύριος μετὰ σοῦ. * καὶ ἐνέδυσε σαοὺλ τὸν δαυὶδ τὸν μανδύαν αὐτοῦ, καὶ περικεφαλαίαν χαλκῆν ἐπέθηκεν ἐπὶ τοῦ
39 κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν θώρακα. * καὶ ἐζώσατο δαυὶδ τὴν μάχαιραν αὐτοῦ ἐπάνω τοῦ θώρακος αὐτοῦ· καὶ ἐ-
κοπίασε περιπατήσας δαυὶδ ἐν τῷ βαδίζειν ἐν αὐτοῖς, ὅτι ἄπειρος ἦν· καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς σαούλ, οὐ μὴ δύνωμαι πορευθῆναι ἐν τούτοις, ὅτι οὐ πεπείρασμαι· καὶ περιείλετο
40 αὐτὰ ἀπ' αὐτοῦ. * καὶ ἔλαβε δαυὶδ τὴν ῥάβδον αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐξελέξατο ἑαυτῷ πέντε λίθους λείους ἐκ τοῦ χειμάρρου· καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν τῷ καδίῳ τῷ ποιμενικῷ τῷ
ὄντι αὐτῷ εἰς συλλογήν· καὶ ἡ σφενδόνη αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ
41 αὐτοῦ, καὶ προσῆλθε πρὸς τὸν ἀνδρα τὸν ἀλλόφυλον. * καὶ ἐπορεύθη ὁ ἀλλόφυλος πορευόμενος καὶ ἐγγίζων πρὸς δα-
42 υίδ· καὶ ὁ ἀνὴρ ὁ αἴρων τὸν θυρεὸν ἔμπροσθεν αὐτοῦ. * καὶ ἐπέ-
βλεψεν ὁ ἀλλόφυλος καὶ εἶδε τὸν δαυίδ, καὶ ἐξουδένωσεν αὐ-
τὸν, ὅτι ἦν παιδάριον, καὶ αὐτὸς πυρράκης μετὰ κάλλους ὀφ-
43 θαλμῶν. * καὶ εἶπεν ὁ ἀλλόφυλος πρὸς δαυίδ, μὴ κύων ἐγώ εἰμι ὅτι ἐξῆλθες ἐν ῥάβδῳ καὶ λίθοις ἐπ' ἐμέ; καὶ καθηρά-
44 σατο ὁ ἀλλόφυλος τὸν δαυὶδ ἐν τοῖς θεοῖς αὐτοῦ. * καὶ εἶπεν ὁ ἀλλόφυλος πρὸς δαυίδ, δεῦρο πρός με, καὶ δώσω τὰς σαρ-
κας σου τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῖς θηρίοις τῆς γῆς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[31] Et dixit Dauid Sauli, Non frangetur cor hominis ab eo; ſeruus tuus ibit & inibit bellum cum Peliſthæo hoc.

[33] Et dixit Saul Dauidi, Non valebis ad eundum ad Peliſthæum hunc, ad ineundum prœlium cum illo, quia puer tu, & ipſe vir faciens prœlia à pueritia ſua. [34] Et dixit Dauid ad Saul, Paſtor fuit ſeruus tuus patri ſuo in pecore, & venit leo & etiam vrſus, & tulit agnum ex grege. [35] Et exij poſt eum, & percuſſi eum, & eripui ex ore eius; & ſtetit ſuper me, & apprehendi in maxilla eius, & percuſſi eum, & occidi eum. [36] Etiam leonem & vrſum occidit ſeruus tuus: & erit Peliſthæus præputiatus hic vt vnus ex illis, quia exprobrauit ordinibus populi Domini manentis. [37] Et dixit Dauid, Dominus qui liberauit me de manu leonis & de manu vrſi, ipſe liberabit me de manu Peliſthæi huius. & dixit Saul ad Dauid, Vade, & dictum Domini erit in auxilio tuo. [38] Et veſtiuit Saul Dauid veſtimenta ſua, & dedit galeam chalybis ſuper caput eius, & veſtiuit eum loricam.

[39] Et cinxit Dauid gladium eius deſuper veſtimenta ſua, & non potuit ad eundum quia non doctus: & dixit Dauid ad Saul, Non ego valens ad eundum in iſtis, quia non doctus fui; & tranſire fecit illa Dauid à ſe.

[40] Et tulit baculum ſuum in manu ſua, & elegit ſibi quinque læuitates lapidum ex fluuio, & poſuit illos in vaſe paſtoris, quod ei, & in pera ſua; & funda ſua in manu ſua, & appropinquauit Peliſthæo. [41] Et iuit Peliſthæus iens & appropinquans ad Dauid, & vir ferens ſcutum ante ipſum. [42] Et reſpexit Peliſthæus & vidit Dauid, & contempſit illum quia fuit puer & ruffus, & pulcher aſpectu.

[43] Et dixit Peliſthæus ad Dauid, Num canis deſpectus ego, quòd tu venis ſuper me in baculis? & maledixit Peliſthæus Dauid in errore ſuo. [44] Et dixit Peliſthæus ad Dauid, Veni ad me, & dabo carnem tuam volatilibus cæli, & feris agri.

45 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי אַתָּה בָּא אֵלַי בְּחֶרֶב
וּבַחֲנִית וּבְכִידוֹן וְאָנֹכִי בָּא־אֵלֶיךָ בְּשֵׁם יְהוָה
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי מַעַרְכוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר חֵרַפְתָּ׃
46 * הַיּוֹם הַזֶּה יְסַגֶּרְךָ יְהוָה בְּיָדִי וְהִכִּתִיךָ
וַהֲסִרֹתִי אֶת־רֹאשְׁךָ מֵעָלֶיךָ וְנָתַתִּי פֶּגֶר מַחֲנֵה
פְלִשְׁתִּים הַיּוֹם הַזֶּה לְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּלְחַיַּת הָאָרֶץ
וְיֵדְעוּ כָל־הָאָרֶץ כִּי יֵשׁ אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל׃
47 * וְיֵדְעוּ כָל־הַקָּהָל הַזֶּה כִּי־לֹא בְחֶרֶב וּבַחֲנִית
יְהוֹשִׁיעַ יְהוָה כִּי לַיהוָה הַמִּלְחָמָה וְנָתַן אֶתְכֶם
48 בְּיָדֵנוּ׃ * וְהָיָה כִּי־קָם הַפְּלִשְׁתִּי וַיֵּלֶךְ וַיִּקְרַב
לִקְרַאת דָּוִד וַיְמַהֵר דָּוִד וַיָּרָץ הַמַּעֲרָכָה לִקְרַאת
49 הַפְּלִשְׁתִּי׃ * וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת־יָדוֹ אֶל־הַכֶּלִי וַיִּקַּח
מִשָּׁם אֶבֶן וַיְקַלַּע וַיַּךְ אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי אֶל־מִצְחוֹ
וַתִּטְבַּע הָאֶבֶן בְּמִצְחוֹ וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו אָרְצָה׃
50 * וַיֶּחֱזַק דָּוִד מִן־הַפְּלִשְׁתִּי בַּקְלַע וּבָאֶבֶן וַיַּךְ אֶת־
הַפְּלִשְׁתִּי וַיְמִתֵהוּ וְחֶרֶב אֵין בְּיַד־דָּוִד׃
51 * וַיָּרָץ דָּוִד וַיַּעֲמֹד אֶל־הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּקַּח אֶת־חַרְבּוֹ
וַיִּשְׁלְפָהּ מִתַּעֲרָהּ וַיְמִתֵתֵהוּ וַיִּכְרֹת־בָּהּ אֶת־רֹאשׁוֹ
וַיִּרְאוּ הַפְּלִשְׁתִּים כִּי־מֵת גִּבּוֹרָם וַיָּנֻסוּ׃
52 * וַיָּקֻמוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וַיָּרִעוּ וַיִּרְדְּפוּ
אֶת־הַפְּלִשְׁתִּים עַד־בּוֹאֲךָ גַּיְא וְעַד שַׁעֲרֵי עֶקְרוֹן
וַיִּפְּלוּ חַלְלֵי פְלִשְׁתִּים בְּדֶרֶךְ שַׁעֲרַיִם וְעַד־
גַּת וְעַד־עֶקְרוֹן׃
53 * וַיָּשֻׁבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִדֹּלֵק אַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים
54 וַיָּשֹׁסּוּ אֶת־מַחֲנֵיהֶם׃ * וַיִּקַּח דָּוִד אֶת־רֹאשׁ
הַפְּלִשְׁתִּי וַיְבִאֵהוּ יְרוּשָׁלִַם וְאֶת־כֵּלָיו שָׂם
55 בְּאָהֳלוֹ׃ * וּכְרֹאוֹת שָׁאוּל אֶת־דָּוִד יוֹצֵא
לִקְרַאת הַפְּלִשְׁתִּי אָמַר אֶל־אַבְנֵר שַׂר הַצָּבָא בֶּן־
מִי־זֶה הַנַּעַר אַבְנֵר וַיֹּאמֶר אַבְנֵר חֵי־נַפְשְׁךָ הַמֶּלֶךְ
אִם־יָדָעְתִּי׃

45 * Dixit autẽ Dauid ad Philiſtæum, Tu
venis ad me cũ gladio & haſta, & clypeo,
F ego autẽ venio ad te in nomine Dñi exer-
cituũ Dei agminum Iſrael, quibus expro-
46 braſti * Hodie: & dabit te Dñs in manu
mea, & percutiã te & auferam caput tuũ
à te. Et dabo cadauera caſtrorũ Philiſtiim
hodie volatilibus cæli & beſtiis terræ, vt
ſciat omnis terra, quia eſt Deus in Iſrael.
47 * Et nouerit vniuerſa Eccleſia hæc, quia
non in gladio, nec in haſta ſaluat Dñs.
ipſius enim eſt bellũ, & tradet vos in ma-
48 nus noſtras. * Cùm ergo ſurrexiſſet Phili-
ſtæus, & veniret & appropinquaret cõtra
Dauid, feſtinauit Dauid & occurrit ad pu
49 gnam ex aduerſo Philiſtæi. * Et miſit ma-
nũ ſuam in perã, tulítq; vnum lapidẽ, &
funda iecit, & circunducens percuſſit eũ
in fronte. Et infixus eſt lapis in frõte eius,
& cecidit in faciem ſuam ſuper terram.
50 * Præualuítq; Dauid aduerſum Philiſtæũ 2 Eccleſ. 47. d 1. Macha. 4. d
in funda & lapide, percuſſúmq; Philiſtæũ
interfecit. Cúmque gladiũ nõ haberet in
51 manu Dauid; * Cucurrit & ſtetit ſuper Phi
liſtæũ, & tulit gladiũ eius, & eduxit eum
G de vagina ſua, & interfecit eũ, præcidítq;
caput eius. Videntes autem Philiſtiim ꝙ
mortuus eſſet fortiſsimus eorũ, fugerunt.
52 * Et conſurgentes viri Iſrael & Iuda, vo-
ciferati ſunt, & perſecuti ſunt Philiſtæos
vſq; dum venirent in vallẽ, & vſq; ad por-
tas Accharon. Ceciderúntq; vulnerati de
Philiſtiim in via Sarim, & vſque ad Geth,
53 & vſq; ad Accharon. * Et reuertentes filij
Iſrael poſtquã perſecuti ſunt Philiſtæos,
54 inuaſerunt caſtra eorum. * Aſſumens aũt
Dauid caput Philiſtęi, attulit illud in Hie
ruſalem, arma verò eius poſuit in taber-
55 naculo ſuo. * Eo aũt tempore quo vide-
rat Saul Dauid egredientem contra Phi-
liſtæum, ait ab Abner, principem militiæ
ſuæ: De qua ſtirpe deſcendit hic adole-
ſcens? Dixítque Abner, Viuit anima tua
rex, ſi noui.

תרגום יונתן

45 וַאֲמַר דָּוִד לְפְלִשְׁתָּאָה אַתְּ אָתֵי עֲלַי בְּחַרְבָּא וּבְמִזְרִיקָא וּבְרוּמְחָא וַאֲנָא אָתֵי עֲלָךְ בִּשְׁמָא דַייָ צְבָאוֹת אֱלָהָא סִידְרֵי דְיִשְׂרָאֵל
דְּחַסַּרְתָּא׃ 46 יוֹמָא הָדֵין יְמַסְרִינָךְ יְיָ בִּידִי וְאֶקְטְלִינָךְ וְאַעְדֵי יַת רֵישָׁךְ מִינָךְ וְאֶתֵּן פִּגְרֵי מַשְׁרְיַת פְּלִשְׁתָּאֵי יוֹמָא הָדֵין לְעוֹפָא
דְּשְׁמַיָּא וּלְחֵיוַת אַרְעָא וְיִדְעוּן כָּל רַיְיֵרֵי אַרְעָא דְאִיתָה אֱלָהָא קַיְמָא בְּיִשְׂרָאֵל׃ 47 וְיִדְעוּן כָּל קְהָלָא הָדֵין אֲרֵי לָא בְחַרְבָּא
וּבְמִזְרִיקָא פָּרִיק יְיָ אֲרֵי מִן קֳדָם יְיָ נִצְחָן קְרָבָא וְיִמְסַר יַתְכוֹן בִּידָנָא׃ 48 וַהֲוָה כַּד קָם פְּלִשְׁתָּאָה וַאֲזַל וּקְרֵב לְקַדָּמוּת
דָּוִד וְאוֹחִי דָוִד וְרָהַט לְסִדְרָא לְקַדָּמוּת פְּלִשְׁתָּאָה׃ 49 וְאוֹשִׁיט דָּוִד יַת יְדֵיהּ לְמָנָא וּנְסֵיב מִתַּמָּן אַבְנָא וְאַחֲזַר וּמְחָא יַת
פְּלִשְׁתָּאָה עַל בֵּית עֵינוֹהִי וּטְבַעַת אַבְנָא בְּבֵיהּ עֵינוֹהִי וּנְפַל עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא׃ 50 וְתַקֵּיף דָּוִד מִן פְּלִשְׁתָּאָה בְּקֵילְעָא
וּבְאַבְנָא וּמְחָא יַת פְּלִשְׁתָּאָה וְקַטְלֵיהּ וְחַרְבָּא לֵית בִּידָא דְדָוִד׃ 51 וְרָהַט דָּוִד וְקָם בְּפְלִשְׁתָּאָה וּנְסֵיב יַת חַרְבֵּיהּ וְשַׁלְפַהּ
מִנְדָנָהּ וְקַטְלֵיהּ וּפְסַק בָּהּ יַת רֵישֵׁיהּ וַחֲזוֹ פְלִישְׁתָּאֵי אֲרֵי מִית גִּבָּרְהוֹן וְאַפְּכוּ׃ 52 וְקָמוּ אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וְרַדְפוּ
יַת פְּלִשְׁתָּאֵי עַד מֵעֲלָנָא דַּגְיָא וְעַד תַּרְעֵי עֶקְרוֹן וּנְפַלוּ קְטִילֵי פְּלִשְׁתָּאֵי בְּאוֹרַח שַׁעֲרַיִם וְעַד גַּת וְעַד עֶקְרוֹן׃ 53 וְתָבוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל
מְהַמְרַדָּף בָּתַר פְּלִשְׁתָּאֵי וּבְזוֹ יַת מַשְׁרְיָתְהוֹן׃ 54 וּנְסֵיב דָּוִד יַת רֵישָׁא דְפְלִשְׁתָּאָה וְאַיְתֵיהּ לִירוּשְׁלֵם וְיַת זַיְינֵיהּ שַׁוִּי בְּמַשְׁכְּנֵיהּ׃
55 וְכַד חֲזָא שָׁאוּל יַת דָּוִד נָפֵיק לְקַדָּמוּת פְּלִשְׁתָּאָה אֲמַר לְאַבְנֵר רַב חֵילָא בַּר מַן דֵּין עֲלֵימָא אַבְנֵר וַאֲמַר אַבְנֵר חֵי נַפְשָׁךְ מַלְכָּא
אִם־יָדַעְנָא׃

45 ‡ Et dixit Dauid ad Philistæum, Tu venis ad me in gladio & in hasta, & in clypeo; ego autẽ venio ad te in nomine Domini exercituum Dei aciei Israel cui exprobrasti ‡ Hodie: & clau- 46
dat te Dominus hodie in manus meas, et interficiam te, & auferam caput tuum à te, & dabo cadauera tua & cadauera castrorum Philistiim in die hac volatilibus cæli & bestiis terræ. & cognoscet omnis terra quòd erit Deus in Israel. ‡ Et nouerit vniuersa Ecclesia hæc, 47
quòd non in hasta neque in gladio saluat Dominus, quoniã Domini bellum, & tradet vos in manus nostras. ‡ Et surrexit Philistæus & 48
iuit, & appropinquauit in congressum Dauid, & Dauid festinauit, & egressus est & ipse in pugnam in occursum Philistæi.

‡ Et extendit Dauid manũ suam in perã, 49
& accepit inde lapidem vnum, & funda iecit, & percussit Philistæum in fronte sua, & infixus est lapis in fronte eius, & cecidit in faciem suam super terram. ‡ Et præualuit Dauid 50
super Philistæum funda & lapide in die illa, et percussit Philistæum & interfecit eum, & gladius non erat in manu Dauid.

‡ Et cucurrit Dauid & stetit super eũ, & 51
tulit gladiũ eius, & eduxit eum de vagina sua, & interfecit eum, & abstulit in eo caput eius: & viderunt Philistiim quòd mortuus esset fortis eorum, & fugerunt. ‡ Et surrexerunt 52
viri Israel & Juda, et vociferati sunt, & persecuti sunt post Philistæos vsque ad ingressum Geth, & vsque ad portam Accaron; & ceciderunt vulnerati Philistiim in via portariũ & vsque ad Geth, & vsque ad Accaron. ‡ Et 53
reuersi sunt viri Israel declinantes post Philistiim, & prædati sunt castra eorum.

‡ Et accepit Dauid caput Philistæi, & attu- 54
lit illud in Hierusalem, & arma eius posuit in tabernaculo suo.

‡ Et vt vidit Saul Dauid exeuntẽ in occur- 55
sum Philistæi, ait ad Abener principem exercitus, Filius cuius adolescens iste Abener? & respondit Abener, & dixit: Viuit anima tua domine mi rex, non noui.

45 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς τὸν ἀλλόφυλον, σὺ ἔρχῃ πρός με ἐν ῥομφαίᾳ & ἐν δόρατι & ἐν ἀσπίδι, ἐγὼ δὲ ἔρχομαι πρὸς σὲ ἐν ὀνόματι κυρίου σαβαὼθ θεοῦ παρατάξεως
46 Ισραὴλ, ὃν ὠνείδισας ‡ σήμερον· καὶ συγκλείσει σε κύριος σήμερον εἰς τὰς χεῖράς μου, & πατάξω σε & ἀφελῶ τὴν κεφαλήν σου ἀπὸ σοῦ, & δώσω τὰ κῶλά σου & τὰ κῶλα τῆς παρεμβολῆς τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ τοῖς πετεινοῖς τοῦ οὐρανοῦ & τοῖς θηρίοις τῆς γῆς· καὶ
47 γνώσεται πᾶσα ἡ γῆ ὅτι ἔστι θεὸς ἐν Ισραήλ.

‡ καὶ γνώσεται πᾶσα ἐκκλησία αὕτη, ὅτι οὐκ ἐν δόρατι οὐδὲ ἐν μαχαίρᾳ σώζει κύριος, ὅτι τοῦ κυρίου ὁ πό-
48 λεμος, & παραδώσει ὑμᾶς εἰς τὰς χεῖρας ἡμῶν. ‡ καὶ ἐγένετο ὁ ἀλλόφυλος & ἐπορεύθη & ἤγγισεν εἰς συναντήσιν τῷ Δαυίδ, καὶ Δαυὶδ ἔταχυνε & ἐξῆλθε & αὐτὸς εἰς
49 τὴν παράταξιν εἰς συναντήσιν τοῦ ἀλλοφύλου. ‡ & ἐξέτεινε Δαυὶδ τὴν χεῖρα αὐτοῦ εἰς τὸ κάδιον, & ἔλαβεν ἐκεῖθεν λίθον ἕνα, & ἐσφενδόνησε & ἐπάταξε τὸν ἀλλόφυλον εἰς τὸ μέτωπον αὐτοῦ, καὶ διέδυ ὁ λίθος διὰ τοῦ μετώπου αὐτοῦ, & ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν.

50 ‡ & ἐκραταιώθη Δαυὶδ ὑπὲρ τὸν ἀλλόφυλον τῇ σφενδόνῃ & τῷ λίθῳ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· & ἐπάταξεν τὸν ἀλλόφυλον & ἐθανάτωσεν αὐτόν, καὶ ῥομφαία οὐκ ἦν ἐν
51 τῇ χειρὶ Δαυίδ. ‡ καὶ ἔδραμε Δαυὶδ, & ἐπέστη ἐπ' αὐτὸν, & ἔλαβε τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ & ἐξέσπασεν αὐτὴν ἐκ τοῦ κουλεοῦ αὐτῆς καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν, καὶ ἀφεῖλεν ἐν αὐτῇ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· & εἶδον οἱ ἀλλόφυλοι ὅτι τέθνηκεν ὁ
52 δυνατὸς αὐτῶν, & ἔφυγον. ‡ καὶ ἀνέστησαν ἄνδρες Ισραὴλ & Ἰούδα, & ἠλάλαξαν, & κατεδίωκον ὀπίσω τῶν ἀλλοφύλων ἕως τῆς εἰσόδου Γὲθ καὶ ἕως τῆς πύλης Ακκαρών· καὶ ἔπεσον τραυματίαι τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῇ ὁδῷ τῶν πυλῶν
53 & ἕως Γὲθ & ἕως Ακκαρών. ‡ καὶ ἀνέστρεψαν ἄνδρες Ισραὴλ ἐκκλίνοντες ὀπίσω τῶν ἀλλοφύλων, & προενόμευσαν τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν. ‡ & ἔλαβε Δαυὶδ τὴν κεφα-
λὴν τοῦ ἀλλοφύλου & ἀνήνεγκεν αὐτὴν εἰς Ιερουσαλήμ· & τὰ σκεύη αὐτοῦ ἔθετο ἐν τῷ σκηνώματι αὐτοῦ. ‡ & ὡς εἶδε
55 σαοὺλ τὸν Δαυὶδ ἐκπορευόμενον εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀλλοφύλου, εἶπε πρὸς Ἀβενὴρ τὸν ἄρχοντα τῆς δυνάμεως, υἱὸς τίνος ὁ νεανίσκος οὗτος ἀβενήρ; καὶ ἀπεκρίθη Ἀβενὴρ, & εἶπε, ζῇ ἡ ψυχή σου κύριέ μου βασιλεῦ, οὐκ οἶδα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

45 Et dixit Dauid ad Pelisthæum, Ecce tu veniens super me in gladio, & in hasta, & in lancea; & ego veniens super te in nomine Domini Szebaoth, Dei ordinum Israel cui exprobrasti. 46 Hodie tradet te Dominus in manu mea, & occidam te, & abscindam caput tuum abs te, & dabo cadauera exercitus Pelisthæorũ hodie volatilibus cæli & animanti terræ: & cognoscent omnes habitatores terræ, quòd est Deus permanens in Israel. 47 Et cognoscent omnis congregatio hæc, quòd non in gladio & non in hasta liberans Dominus, quia ex ante Dominum victorem bellum, & tradet vos in manu nostra.

48 Et fuit quando surrexit Pelisthæus & iuit, & appropinquauit in occursum Dauid: & festinauit Dauid, & cucurrit ad ordinem in occursum Pelisthæi. 49 Et extendit Dauid manum suam ad vas, & tulit inde lapidem, & conuoluit, & percussit Pelisthæum super domum oculorum eius, & infixus est lapis in domo oculorum eius, & cecidit super nasum suum super terram. 50 Et præualuit Dauid à Pelisthæo in funda & in lapide, & percussit Pelisthæum, & occidit eum, & gladius non erat in manu Dauid. 51 Et cucurrit Dauid & stetit in Pelisthæo, & tulit gladium illius, & euaginauit eum è theca ipsius, & occidit illum, & abscidit in eo caput illius, & viderunt Pelisthæi quòd mortuus est robustus ipsorum, & verterunt. 52 Et surrexerunt homo Israel, & Iehuda, & iubilauerunt, & secuti sunt Pelisthæos vsque ad introitum Gia, & vsque ad portas Ghekron: & ceciderunt occisi Pelisthæorum in via Segharim, & vsque Gath, & vsque Ghekron. 53 Et redierunt filij Israel à sequendo post Pelisthæos, & diripuerunt castra illorum.

54 Et tulit Dauid caput Pelisthæi, & venire fecit illud ad Ieruſalem, & arma illius posuit in tentorio suo.

55 Et quando vidit Saul Dauid exeuntem ad occursum Pelisthæi, dixit ad Abner magistrum exercitus, Filius cuius hic adolescens Abner? & dixit Abner, Viuit anima tua rex, si noui.

56 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שְׁאַל אַתָּה בֶן־מִי־זֶה הָעָלֶם׃
57 * וּכְשׁוּב דָּוִד מֵהַכּוֹת אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי וַיִּקַּח אֹתוֹ
אַבְנֵר וַיְבִאֵהוּ לִפְנֵי שָׁאוּל וְרֹאשׁ הַפְּלִשְׁתִּי בְיָדוֹ׃
58 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו שָׁאוּל בֶּן־מִי אַתָּה הַנָּעַר וַיֹּאמֶר
דָּוִד בֶּן־עַבְדְּךָ יִשַׁי בֵּית הַלַּחְמִי׃

יח

1 * וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר אֶל־שָׁאוּל וְנֶפֶשׁ
יְהוֹנָתָן נִקְשְׁרָה בְּנֶפֶשׁ דָּוִד וַיֶּאֱהָבֵו יְהוֹנָתָן
2 כְּנַפְשׁוֹ׃ * וַיִּקָּחֵהוּ שָׁאוּל בַּיּוֹם הַהוּא וְלֹא
3 נְתָנוֹ לָשׁוּב בֵּית אָבִיו׃ * וַיִּכְרֹת יְהוֹנָתָן וְדָוִד
4 בְּרִית בְּאַהֲבָתוֹ אֹתוֹ כְּנַפְשׁוֹ׃ * וַיִּתְפַּשֵּׁט יְהוֹנָתָן
אֶת־הַמְּעִיל אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתְּנֵהוּ לְדָוִד וּמַדָּיו וְעַד־
חַרְבּוֹ וְעַד־קַשְׁתּוֹ וְעַד־חֲגֹרוֹ׃
5 * וַיֵּצֵא דָוִד בְּכֹל אֲשֶׁר יִשְׁלָחֶנּוּ שָׁאוּל יַשְׂכִּיל
וַיְשִׂמֵהוּ שָׁאוּל עַל אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וַיִּיטַב בְּעֵינֵי
כָל־הָעָם וְגַם בְּעֵינֵי עַבְדֵי שָׁאוּל׃
6 * וַיְהִי בְּבוֹאָם בְּשׁוּב דָּוִד מֵהַכּוֹת אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי
וַתֵּצֶאנָה הַנָּשִׁים מִכָּל־עָרֵי יִשְׂרָאֵל לָשִׁיר
וְהַמְּחֹלוֹת לִקְרַאת שָׁאוּל הַמֶּלֶךְ בְּתֻפִּים בְּשִׂמְחָה
7 וּבְשָׁלִשִׁים׃ * וַתַּעֲנֶינָה הַנָּשִׁים הַמְשַׂחֲקוֹת
וַתֹּאמַרְן הִכָּה שָׁאוּל בַּאֲלָפָו וְדָוִד בְּרִבְבֹתָיו׃
8 * וַיִּחַר לְשָׁאוּל מְאֹד וַיֵּרַע בְּעֵינָיו הַדָּבָר הַזֶּה
וַיֹּאמֶר נָתְנוּ לְדָוִד רְבָבוֹת וְלִי נָתְנוּ הָאֲלָפִים
9 וְעוֹד לוֹ אַךְ הַמְּלוּכָה׃ * וַיְהִי שָׁאוּל עֹיֵן אֶת־
10 דָּוִד מֵהַיּוֹם הַהוּא וָהָלְאָה׃ * וַיְהִי מִמָּחֳרָת
וַתִּצְלַח רוּחַ אֱלֹהִים רָעָה אֶל־שָׁאוּל וַיִּתְנַבֵּא
בְּתוֹךְ־הַבַּיִת וְדָוִד מְנַגֵּן בְּיָדוֹ כְּיוֹם בְּיוֹם
11 וְהַחֲנִית בְּיַד־שָׁאוּל׃ * וַיָּטֶל שָׁאוּל אֶת־
הַחֲנִית וַיֹּאמֶר אַכֶּה בְדָוִד וּבַקִּיר וַיִּסֹּב דָּוִד מִפָּנָיו
פַּעֲמָיִם׃

56 * Et ait rex, Interroga tu cuius filius sit
57 iste puer. * Cúmque regressus esset Dauid
percusso Philistæo, tulit eũ Abner, & in-
troduxit coram Saule, caput Philistęi ha-
58 bẽtem in manu sua. * Et ait ad eum Saul,
De qua progenie es ô adolescens? Dixítq;
Dauid, Filius serui tui Isai Bethleemitæ
ego sum. CAP. XVIII.

1 ET factum est cùm complesset loqui ad
A Saul, anima Ionathæ conglutinata est
animæ Dauid, & dilexit eũ Ionathas qua-
2 si animã suã. * Tulítq; eum Saul in die il-
la, & non cõcessit ei vt reuerteretur in do- Insc. 19. a.
3 mum patris sui. * Inierunt autẽ Dauid &
Ionathas fœdus. Diligebat enim eũ quasi
4 animã suã. * Nam expoliauit se Ionathas
tunica qua erat indutus, & dedit eam Da-
uid & reliqua vestimenta sua vsq; ad gla-
5 diũ & arcum suũ, & vsq; ad balteũ. * Egre-
diebatur quoq; Dauid ad omnia quæcun
B que misisset eum Saul, & prudenter se age
bat. Posuitque eũ Saul super viros belli, &
acceptus erat in oculis vniuersi populi,
maximéque in conspectu famulorũ Saul.
6 * Porrò cùm reuerteretur percusso Phi
listæo Dauid, egressæ sunt mulieres de
vniuersis vrbibus Israel, cantantes, cho-
rósq; ducentes in occursum Saul regis, in
7 tympanis lętitiæ & in sistris. * Et præcine-
bant mulieres ludẽtes atq; dicentes: Per-
cussit Saul mille, & Dauid decem millia.
8 * Iratus est autem Saul nimis, & displi-
cuit in oculis eius iste sermo. Dixítque:
C Dederunt Dauid decem millia, & mihi
mille dederũt. Quid ei superest nisi solum
9 regnũ? * Non rectis ergo oculis Saul
aspiciebat Dauid à die illa & deinceps.
10 * Post diem autem alteram inuasit spi-
ritus Dei malus Saul, & prophetabat in
medio domus suæ. Dauid autem psallebat
manu sua, sicut per singulos dies. Tene-
11 bátq; Saul lanceam. * Et misit eam, putãs
quòd cõfigere posset Dauid cum pariete.
Et declinauit Dauid à facie eius secundò.

תרגום יונתן

56 וַאֲמַר מַלְכָּא שְׁאַל לָךְ אַתְּ בַּר מַן דֵּין עֻלֵּימָא׃ 57 וְכַד תָּב דָּוִד מִלְּמִקְטַל יַת פְּלִשְׁתָּאָה וּדְבַר יָתֵיהּ אַבְנֵר וְאַיְתְיֵיהּ לִקְדָם שָׁאוּל
וְרֵישָׁא דִפְלִשְׁתָּאָה בִּידֵיהּ׃ 58 וַאֲמַר לֵיהּ שָׁאוּל בַּר מַן אַתְּ עֻלֵּימָא וַאֲמַר דָּוִד בַּר עַבְדָּךְ יִשַׁי דְּמִבֵּית לֶחָם׃

יח

1 וַהֲוָה כַּד שֵׁיצִי לְמַלָּלָא עִם שָׁאוּל וְנַפְשָׁא דִיהוֹנָתָן אִתְחַבְּבַת בְּנַפְשָׁא דְדָוִד וְרַחְמֵיהּ יְהוֹנָתָן כְּנַפְשֵׁיהּ׃ 2 וְדַבְּרֵיהּ שָׁאוּל
בְּיוֹמָא הַהוּא וְלָא שַׁבְקֵיהּ לְמֵיתָב לְבֵית אֲבוּהִי׃ 3 וּגְזַר יְהוֹנָתָן וְדָוִד קְיָים בִּדְרַחֵים יָתֵיהּ כְּנַפְשֵׁיהּ׃ 4 וּשְׁלַח יְהוֹנָתָן
יַת מְעִילָא דַעֲלוֹהִי וְיַהְבֵּיהּ לְדָוִד וּלְבוּשׁוֹהִי וְעַד חַרְבֵּיהּ וְעַד קַשְׁתֵּיהּ וְעַד זְרָזֵיהּ׃ 5 וּנְפַק דָּוִד בְּכָל אֲתַר דִּשְׁלַח לֵהּ שָׁאוּל מַצְלַח וּמַנְיֵיהּ
שָׁאוּל עַל גַּבְרֵי עַבְדֵי קְרָבָא וּשְׁפַר בְּעֵינֵי כָּל עַמָּא וְאַף בְּעֵינֵי עַבְדֵי שָׁאוּל׃ 6 וַהֲוָה בְּמֵיעַלְהוֹן כַּד תָּב דָּוִד מִלְּמִקְטַל יַת פְּלִשְׁתָּאָה
וּנְפַקָא נְשַׁיָּא מִכָּל קִרְוֵי יִשְׂרָאֵל לְשַׁבָּחָא בְּחִינְגַיָּא לְקַדְמוּת שָׁאוּל מַלְכָּא בְּתוּפִין וּבְחֶדְוָא וּבְצֶלְצְלִין׃ 7 וַאֲתִיבָא נְשַׁיָּא דִמְשַׁבְּחָן
וַאֲמַרָא קְטַל שָׁאוּל בְּאַלְפִין וְדָוִד בְּרִיבְוָון׃ 8 וּתְקֵיף לְשָׁאוּל לַחֲדָא וּבְאֵשׁ בְּעֵינוֹהִי פִּתְגָמָא הָדֵין וַאֲמַר יְהַבוּ לְדָוִד רִיבְוָון וְלִי יְהַבוּ
אַלְפַיָּא וּמִכְּעַן לָא אִשְׁתַּאֲרַת לֵיהּ עוֹד אֱילָהֵין מַלְכוּתָא׃ 9 וַהֲוָה שָׁאוּל כָּמֵן לְדָוִד מִיּוֹמָא הַהוּא וּלְהַלָּאה׃
10 וַהֲוָה מִיּוֹמָא דְבָתְרוֹהִי וּשְׁרַת רוּחַ בִּישָׁא מִן קֳדָם יְיָ עַל שָׁאוּל וְאִשְׁתַּטִּי בְּגוֹ בֵיתָא וְדָוִד מְנַגֵּן בִּידֵיהּ כְּיוֹם בְּיוֹם וּמוֹרְנִיתָא בִּידָא
דְשָׁאוּל׃ 11 וַאֲרֵים שָׁאוּל יַת מוֹרְנִיתָא וַאֲמַר אֶמְחִינֵיהּ בְּדָוִד וְאַבְרְזִינָהּ בְּכוֹתְלָא וְאִסְתְּחַר דָּוִד מִן קֳדָמוֹהִי תַּרְתֵּין זִמְנִין׃

‡ *Et dixit rex, Interroga tu filius cuius adoleſcens iſte.* ‡ *Et vt reuerſus eſt Dauid, cùm percuſſit Philiſthæum; apprehendit eum Abener, & introduxit eum coram Saul; & caput Philiſthæi in manu eius.* ‡ *Et ait ad eum Saul: Filius cuius es adoleſcens? Et dixit Dauid: Filius ſerui tui Jeſſe Bethleemitæ.*

56 ‡ καὶ εἶπεν βασιλεύς, ἐπερώτησον σὺ υἱὸς τίνος ὁ νεα-
57 νίας οὗτος. ‡ καὶ ὡς ἐπέστρεψε δαυὶδ πατάξας τὸν ἀλ-
λόφυλον, παρέλαβεν αὐτὸν ἀβενὴρ καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν
ἐνώπιον σαοὺλ· καὶ ἡ κεφαλὴ τοῦ ἀλλοφύλου ἐν τῇ χειρὶ
58 αὐτοῦ. ‡ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν σαοὺλ, υἱὸς τίνος εἶ νεανίας;
καὶ εἶπε δαυὶδ, υἱὸς τοῦ δούλου σου ἰεσσαὶ τοῦ βηθλεεμίτου.

CAP. XVIII.

ET factum eſt vt compleuit loqui ad Saul, & anima Jonathan cõglutinata eſt animæ Dauid. Et dilexit eum Ionathan ſecundũ animam ſuam. ‡ *Et accepit eũ Saul in die illa, & non dimiſit eum reuerti in domum patris ſui.*

‡ *Et iniit Jonathan & Dauid fœdus, quoniã dilexit eum ſecundum animam ſuam.* ‡ *Et expoliauit Jonathan tunicam quæ ſuper eum, & dedit eam Dauid, & veſtimẽtum ſuũ, & vſq; ad gladium ſuum, & arcũ, & balteum ſuum.*

‡ *Et egrediebatur Dauid intelligens in cunctis quibus miſiſſet eum Saul: & conſtituit eũ Saul ſuper viros belli, & acceptus erat in oculis vniuerſi populi, & in oculis famulorũ Saul.*

‡ *Et factum eſt cùm ingrederentur ipſi, quum reuerſus eſt Dauid vt percuſſit Philiſtæum, & egreſſæ ſunt choros ducentes, & cantantes in occurſum Saul regis, de vniuerſis vrbibus Iſrael in tympanis, & in lætitia, & in cymbalis.* ‡ *Et egrediebantur mulieres ludentes, & dicebant, Percuſſit Saul in millibus ſuis, & Dauid in decem millibus ſuis.*

‡ *Et iratus eſt Saul, & apparuit prauũ verbum nimis in conſpectu Saul de verbo iſto: & dixit, Dederunt Dauid decem millia, & mihi dederunt mille; & quid ei præter regnum?*

‡ *Et erat Saul intuens Dauid à die illa, & deinceps.*

‡ *Et factum eſt à craſtino die, et cecidit ſpiritus à Deo malus ſuper Saul, & prophetabat in medio domus ſuæ, & Dauid pſallebat in manu ſua ſicut per ſingulos dies; & lancea in manu Saul.*

‡ *Et ſuſtulit Saul lanceam: & dixit, Percutiam in Dauid & in parietem: & declinauit Dauid à facie eius bis.*

ιη'.

1 ‡ Καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσεν λαλῶν πρὸς σαοὺλ, καὶ
ἡ ψυχὴ ἰωναθὰν συνεδέθη τῇ ψυχῇ δαυὶδ, καὶ ἠγάπησεν αὐτὸν ἰωναθὰν ὡς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ.
2 ‡ καὶ ἔλαβεν αὐτὸν σαοὺλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ
ἀφῆκεν αὐτὸν ἐπιστρέψαι εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.
3 ‡ καὶ διέθετο ἰωναθὰν καὶ δαυὶδ διαθήκην, ὅτι ἠγά-
4 πησεν αὐτὸν ὡς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ. ‡ καὶ ἐξεδύσατο
ἰωναθὰν τὸν ἐπενδύτην τὸν ἐπ' αὐτῷ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῷ
δαυίδ, καὶ τὴν μανδύαν αὐτοῦ, καὶ ἕως τῆς ῥομφαίας αὐτοῦ καὶ
5 ἕως τοῦ τόξου καὶ τῆς ζώνης αὐτοῦ. ‡ καὶ ἐξεπορεύετο δαυὶδ
σωιῶν ἐν πᾶσιν οἷς ἂν ἀπέστειλεν αὐτὸν σαοὺλ· καὶ κατέστησεν αὐτὸν σαοὺλ ἐπὶ τῶν ἀνδρῶν τοῦ πολέμου· καὶ ἤρεσεν ἐν ὀφθαλμοῖς παντὸς τοῦ λαοῦ, καί γε καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν δούλων σαοὺλ.
6 ‡ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτούς, ὅτε ἐπέστρεψε δαυὶδ πατάξας τὸν ἀλλόφυλον, καὶ ἐξῆλθον αἱ χορεύουσαι καὶ ᾄδουσαι εἰς ἀπάντησιν σαοὺλ τοῦ βασιλέως
ἐν πασῶν τῶν πόλεων ἰσραὴλ ἐν τυμπάνοις καὶ ἐν χαρμοσυνῇ καὶ ἐν κυμβάλοις.
7 ‡ καὶ ἐξήρχοντο αἱ γυναῖκες αἱ παίζουσαι καὶ ἔλεγον,
ἐπάταξε σαοὺλ ἐν χιλιάσιν αὐτοῦ, καὶ δαυὶδ ἐν μυριά-
8 σιν αὐτοῦ. ‡ καὶ ὠργίσθη σαοὺλ καὶ ἐφάνη πονηρὸν τὸ
ῥῆμα σφόδρα ἐνώπιον σαοὺλ περὶ τοῦ λόγου τούτου· καὶ
εἶπεν, ἔδωκαν τῷ δαυὶδ τὰς μυριάδας, καὶ ἐμοὶ ἔδωκαν
9 τὰς χιλιάδας· καὶ τί αὐτῷ πλὴν ἡ βασιλεία; ‡ καὶ ἦν
σαοὺλ ὑποβλεπόμενος τὸν δαυὶδ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης
10 καὶ ἐπέκεινα. ‡ καὶ ἐγένηθη ἀπὸ τῆς ἐπαύριον, καὶ ἔπεσε
πνεῦμα πονηρὸν θεοῦ ἐπὶ σαοὺλ, καὶ προεφήτευσεν
ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ· καὶ δαυὶδ ἔψαλλεν ἐν τῇ χειρὶ
αὐτοῦ ὡς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ τὸ δόρυ ἐν τῇ χειρὶ σαοὺλ.
11 ‡ καὶ ἦρε σαοὺλ τὸ δόρυ καὶ εἶπε, πατάξω ἐν δαυὶδ καὶ ἐν
τῷ τοίχῳ· καὶ ἐξέκλινε δαυὶδ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ δίς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[56] Et dixit rex, Pete tibi tu, filius cuius hic adoleſcens. [57] Et quando rediit Dauid ab occidendo Peliſthæum, & accepit eum Abner; & venire fecit eum ante Saul, & caput Peliſthæi in manu eius. [58] Et dixit illi Saul, Filius cuius tu adoleſcens? & dixit, Filius ſerui tui Iſſai qui ex Bethlehhem.

CAP. XVIII.

ET fuit quando finiuit loqui cum Saul; & anima Iehonathan adiuncta fuit in anima Dauid; & amauit illum Iehonathan ſicut animam ſuam. [2] Et accepit illum Saul in die illa, & non ſiuit illum ad redeundum ad domum patris eius. [3] Et pepigit Iehonathan & Dauid fœdus in eo, quòd amauit illum vt animam ſuam. [4] Et miſit Iehonathan pallium quod ſuper ipſum, & dedit illud Dauid, & veſtimenta ſua, & vſque ad gladium ſuum, & vſque ad arcum ſuum, & vſque ad arma ſua. [5] Et exiuit Dauid in omni loco quò miſit eum Saul, proſperans; & præfecit illum Saul ſuper viros facientes bellum: & pulchruit in oculis omnis populi, & etiam in oculis ſeruorum Saul. [6] Et fuit in intrare eos quando redijt Dauid ab occidendo Peliſthæum, & exierunt mulieres ex omnibus vrbibus Iſrael ad laudandum in canticis in occurſum Saul regis in tympanis, & in lætitia, & in cymbalis. [7] Et reſponderunt mulieres quæ laudantes, & dixerunt; Occidit Saul in millibus, & Dauid in decem millibus. [8] Et duruit Sauli nimis, & malum fuit in oculis eius verbum hoc; & dixit: Dederunt Dauid decem millena, & mihi dederunt millena; & ex nunc non reſtat ei adhuc niſi regnum. [9] Et fuit Saul inſidians Dauidi à die illo & vlterius. [10] Et fuit à die qui poſt illum, & manſit ſpiritus malus ab-ante Dominum ſuper Saul, & inſaniuit intra domum, & Dauid pſallens in manu ſua, vt alijs diebus; & lancea in manu ipſius Saul. [11] Et ſuſtulit Saul lanceam, & dixit, Quatiam eam in Dauid, & infixit eam in pariete: & retroceſſit Dauid ab-ante illum duabus vicibus.

12 * וַיִּרָא שָׁאוּל מִלִּפְנֵי דָוִד כִּי־הָיָה יְהוָה עִמּוֹ
13 וּמֵעִם שָׁאוּל סָר׃ * וַיְסִרֵהוּ שָׁאוּל מֵעִמּוֹ
וַיְשִׂמֵהוּ לוֹ שַׂר־אָלֶף וַיֵּצֵא וַיָּבֹא לִפְנֵי הָעָם׃
14 * וַיְהִי דָוִד לְכֹל־דְּרָכָו מַשְׂכִּיל וַיהוָה עִמּוֹ׃
15 * וַיַּרְא שָׁאוּל אֲשֶׁר־הוּא מַשְׂכִּיל מְאֹד וַיָּגָר
16 מִפָּנָיו׃ * וְכָל־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה אֹהֵב אֶת־דָּוִד
כִּי־הוּא יוֹצֵא וָבָא לִפְנֵיהֶם׃
17 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דָּוִד הִנֵּה בִתִּי הַגְּדוֹלָה
מֵרַב אֹתָהּ אֶתֶּן־לְךָ לְאִשָּׁה אַךְ הֱיֵה־לִי לְבֶן־
חַיִל וְהִלָּחֶם מִלְחֲמוֹת יְהוָה וְשָׁאוּל אָמַר אַל־
תְּהִי יָדִי בּוֹ וּתְהִי־בּוֹ יַד־פְּלִשְׁתִּים׃
18 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־שָׁאוּל מִי אָנֹכִי וּמִי חַיַּי
מִשְׁפַּחַת אָבִי בְיִשְׂרָאֵל כִּי־אֶהְיֶה חָתָן לַמֶּלֶךְ׃
19 * וַיְהִי בְּעֵת תֵּת אֶת־מֵרַב בַּת־שָׁאוּל לְדָוִד
וְהִיא נִתְּנָה לְעַדְרִיאֵל הַמְּחֹלָתִי לְאִשָּׁה׃
20 * וַתֶּאֱהַב מִיכַל בַּת־שָׁאוּל אֶת־דָּוִד וַיַּגִּדוּ
לְשָׁאוּל וַיִּשַׁר הַדָּבָר בְּעֵינָיו׃
21 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶתְּנֶנָּה לּוֹ וּתְהִי־לּוֹ לְמוֹקֵשׁ
וּתְהִי־בּוֹ יַד־פְּלִשְׁתִּים וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דָּוִד
בִּשְׁתַּיִם תִּתְחַתֵּן בִּי הַיּוֹם׃ * וַיְצַו שָׁאוּל אֶת־
22 עֲבָדָו דַּבְּרוּ אֶל־דָּוִד בַּלָּט לֵאמֹר הִנֵּה חָפֵץ בְּךָ
הַמֶּלֶךְ וְכָל־עֲבָדָיו אֲהֵבוּךָ וְעַתָּה הִתְחַתֵּן בַּמֶּלֶךְ׃
23 * וַיְדַבְּרוּ עַבְדֵי שָׁאוּל בְּאָזְנֵי דָוִד אֶת־הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר דָּוִד הַנְקַלָּה בְעֵינֵיכֶם הִתְחַתֵּן
24 בַּמֶּלֶךְ וְאָנֹכִי אִישׁ־רָשׁ וְנִקְלֶה׃ * וַיַּגִּדוּ עַבְדֵי
שָׁאוּל לוֹ לֵאמֹר כַּדְּבָרִים הָאֵלֶּה דִּבֶּר דָּוִד׃
25 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל כֹּה־תֹאמְרוּ לְדָוִד אֵין־חֵפֶץ
לַמֶּלֶךְ בְּמֹהַר כִּי בְמֵאָה עָרְלוֹת פְּלִשְׁתִּים לְהִנָּקֵם
בְּאֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ וְשָׁאוּל חָשַׁב לְהַפִּיל אֶת־דָּוִד בְּיַד־
פְּלִשְׁתִּים׃

12 * Et timuit Saul Dauid eò quòd Dñs
13 esset cum eo, & à se recessisset. * Amouit
ergo eum Saul à se, & fecit eum tribunum
D super mille viros. Et egrediebatur & in-
14 trabat in cõspectu populi. * In omnibus
quoq; vijs suis Dauid prudẽter agebat, &
15 Dñs erat cum eo. * Vidit itaq; Saul quòd
prudens esset nimis, & cœpit cauere eum.
16 * Omnis autẽ Israel & Iuda diligebat
Dauid. Ipse autem ingrediebatur & egre-
17 diebatur ante eos. * Dixítq; Saul ad Da-
uid, Ecce filia mea maior Merob, ipsam
dabo tibi vxorem, tantũmodo esto vir for
tis, & prœliare bella Dñi. Saul autẽ repu
tabat, dicens: Non sit manus mea in eo, 2.Re.9.a
sed sit super eum manus Philistinorum.
18 * Ait aũt Dauid ad Saul, Quis ego sum,
aut quæ est vita mea, aut cognatio patris
19 mei in Israel vt fiam gener regis? * Factum
E est autẽ tempus cùm deberet dari Merob
filia Saul Dauid, data est Hadrieli Mola-
20 thitæ vxor. * Dilexit autem Dauid Mi-
chol filiam Saul alteram. Et nunciatũ est
21 Saul, & placuit ei. * Dixítque Saul, Da-
bo eam illi vt fiat ei in scãdalum, & sit su-
per eum manus Philistinorum. Dixítque
Saul ad Dauid: In duabus gener meus
22 eris hodie. * Et mandauit Saul seruis suis:
Loquimini ad Dauid clam me, dicentes:
Ecce places regi, & omnes serui eius dili-
gunt te, nunc ergo esto gener regis.
23 * Et locuti sunt serui Saul in auribus
Dauid omnia verba hæc: & ait Dauid,
Num parum videtur vobis generum esse
regis? Ego autẽ sum vir pauper & tenuis.
24 * Et renunciauerunt serui Saul, dicen-
tes: Huiuscemodi verba locutus est Da-
F uid.
25 * Dixit autem Saul, Sic loquimini ad
Dauid: Non habet rex sponsalia necesse;
nisi tantum centum præputia Philistino-
rum, vt fiat vltio de inimicis regis. Porrò
Saul cogitabat Dauid tradere in manus
Philistinorum.

תרגום יונתן

12 וּדְחִיל שָׁאוּל מִן קֳדָם דָּוִד אֲרֵי הֲוָה מֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעֲדֵיהּ וְיָת שָׁאוּל רָחִיק׃ 13 וַאֲפְנֵייהּ שָׁאוּל מִלְוָתֵיהּ
וּמַנְיֵיהּ רַב אַלְפָּא וּנְפַק וְעָל בְּרֵישׁ עַמָּא׃ 14 וַהֲוָה דָּוִד בְּכָל אָרְחָתֵיהּ מַצְלַח וּמֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעֲדֵיהּ׃ 15 וַחֲזָא
שָׁאוּל דְּהוּא מַצְלַח לַחֲדָא וּדְחִיל מִן קֳדָמוֹהִי׃ 16 וְכָל יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה רָחֲמִין יָת דָּוִד אֲרֵי נָפֵק וְעָלִיל בְּרֵישֵׁיהוֹן׃
17 וַאֲמַר שָׁאוּל לְדָוִד הָא בְּרַתִּי רַבְּתָא מֵרַב יָתָהּ אֶתֶּן לָךְ לְאִיתּוּ בְּרַם הֱוֵי לִי לְגִבַּר עָבִיד קְרָבִין וַאֲגִיחַ קְרָבָא עֲמֵיהּ דַּיְיָ וְשָׁאוּל
אֲמַר לָא תְהֵי יְדִי בֵּיהּ וְיִתְמְסַר בְּיַד פְּלִשְׁתָּאֵי׃ 18 וַאֲמַר דָּוִד לְשָׁאוּל מַן אֲנָא וּמַן חַיַּי בְּרַם זַרְעִית אֲבָא בְּיִשְׂרָאֵל אֲרֵי אֶהֱי
חָתָנָא לְמַלְכָּא׃ 19 וַהֲוָה בְּעִידַן דְּמָטָא אִיתַיְהַבָא יָת מֵירַב בַּת שָׁאוּל לְדָוִד וְהִיא אִיתְיְהִיבַת לְעַדְרִיאֵל דְּמִבְּחוֹלָת לְאִיתּוּ׃
20 וּרְחִימַת מִיכַל בַּת שָׁאוּל יָת דָּוִד וְחַוִּיאוּ לְשָׁאוּל וּשְׁפַר פִּיתְגָמָא בְּעֵינוֹהִי׃ 21 וַאֲמַר שָׁאוּל אֵיתְנִנַּהּ לֵיהּ וּתְהֵי לֵיהּ לְתַקָּלָא
וְיִתְמְסַר בִּידָא דְּפִלְשָׁתָאֵי וַאֲמַר שָׁאוּל לְדָוִד בַּתְרָא מִן תַּרְתֵּין תִּתְחַתַּן בְּיוֹמָא דֵין׃ 22 וּפַקֵּיד שָׁאוּל יָת עַבְדּוֹהִי מְלֵילוּ עִם דָּוִד בְּרַז
לְמֵימָר הָא אִתְרְעִי בָךְ מַלְכָּא וְכָל עַבְדּוֹהִי רַחֲמוּךְ וּכְעַן אִתְחַתַּן בְּמַלְכָּא׃ 23 וּמַלִּילוּ עַבְדֵי שָׁאוּל קֳדָם דָּוִד יָת פִּיתְגָמַיָּא הָאִלֵּין
וַאֲמַר דָּוִד הַזְעִירָא בְּעֵינֵיכוֹן לְאִיתְחַתָּנָא בְּמַלְכָּא וַאֲנָא גְּבַר מִסְכֵּן וְהָדְיוֹט׃
24 וְחַוִּיאוּ עַבְדֵי שָׁאוּל לֵיהּ לְמֵימַר כְּפִתְגָמָא הָאִלֵּין מַלִּיל דָּוִד׃ 25 וַאֲמַר שָׁאוּל כְּדֵין תֵּימְרוּן לְדָוִד לָא רָעֵיא לְמַלְכָּא
בְּמוּהָרִין אֱלָהֵן בְּמְאָה עָרְלָת פְּלִשְׁתָּאֵי לְאִיתְפָּרָעָה מִסָּנְאֵי מַלְכָּא וְשָׁאוּל הַשִּׁיב לְמִסְמַר יָת דָּוִד בִּידָא דְּפִלִשְׁתָּאֵי׃

12 *Et timuit Saul à facie Dauid, quoniã erat Dominus cum eo, & à Saul recessit.*

13 *Et amouit eũ Saul à se, & constituit eum tribunum sibi, & egrediebatur & ingrediebatur coram populo.*

14 *Et erat Dauid intelligens in omnibus viis eius, & Dominus cum eo.*

15 *Et vidit Saul quòd ipse intelligit nimis, & cauebat à facie eius.* 16 *Et omnis Israel & Juda diligebat Dauid, quoniam ipse egrediebatur & ingrediebatur ante faciem populi.*

17 *Et dixit Saul ad Dauid, Ecce filia mea maior Merob, dabo tibi ipsam in vxorem, cæterùm fias mihi in filium fortitudinis, & prœliare bella Domini: & Saul dixit, Non sit manus mea in eo, sed sit in eo manus Philistinorum.*

18 *Et dixit Dauid ad Saul, Quis sum ego, & quæ vita cognationis patris mei in Israel, quòd ero gener regis?*

19 *Et factum est in tempore cùm daretur Merob filia Saul Dauid, & ipsa data est Edrieli Maulathitæ in vxorem.*

20 *Et dilexit Mechol filia Saul Dauid, & nunciatum est Saul, & placuit in oculis eius verbum.*

21 *Et dixit Saul, Dabo eam illi, & erit ei in scandalum, & erit super eum manus Philistinorum: & dixit Saul ad Dauid, In duabus eris gener mihi hodie.*

22 *Et mandauit Saul seruis suis, dicens: Loquimini vos clam Dauid, dicentes: Ecce rex vult in te, & omnes serui eius diligunt te, & tu gener esto regi.*

23 *Et locuti sunt serui Saul verba hæc in auribus Dauid: & dixit Dauid, Num leue est in oculis vestris generum esse regi? ego autem vir humilis, & non honorabilis.*

24 *Et renunciauerunt Saul serui eius secundum omnia verba quæ locutus est Dauid.*

25 *Et dixit Saul, Dicite Dauid, Non vult rex sponsalia, sed centum præputia Philistinorum, vt fiat vltio in inimicos regis: & Saul cogitauit inijcere Dauid in manus Philistinorum.*

12 καὶ ἐφοβήθη σαοὺλ ἀπὸ προσώπου δαυίδ, ὅτι ἦν
κύριος μετ' αὐτοῦ καὶ ἀπὸ σαοὺλ ἀπέστη.
13 καὶ ἀπέστησεν αὐτὸν σαοὺλ ἀφ' ἑαυτοῦ, καὶ κατέστησεν
αὐτὸν χιλίαρχον ἑαυτῷ· καὶ ἐξεπορεύετο καὶ εἰσεπορεύετο
14 ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ. καὶ ἦν δαυὶδ συνιὼν ἐν πάσαις
15 ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, καὶ κύριος μετ' αὐτοῦ. καὶ εἶδε σαοὺλ
ὡς αὐτὸς συνιεῖ σφόδρα, καὶ εὐλαβεῖτο ἀπὸ προσώπου
16 αὐτοῦ. καὶ πᾶς ἰσραὴλ καὶ ἰούδας ἠγάπα τὸν δαυίδ,
ὅτι αὐτὸς ἐξεπορεύετο καὶ εἰσεπορεύετο πρὸ προσώπου τοῦ
17 λαοῦ. καὶ εἶπε σαοὺλ πρὸς δαυίδ, ἰδοὺ ἡ θυγάτηρ
μου ἡ μείζων μερὼβ δώσω σοι αὐτὴν εἰς γυναῖκα, πλὴν
γίνου μοι εἰς υἱὸν δυνάμεως, καὶ πολέμει τοὺς πολέμους
κυρίου. καὶ σαοὺλ εἶπε, μὴ ἔστω ἡ χείρ μου ἐπ' αὐτῷ, ἀλλ'
ἔστω ἐν αὐτῷ ἡ χείρ τῶν ἀλλοφύλων.
18 καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς σαοὺλ, τίς εἰμὶ ἐγώ, καὶ τίς
ἡ ζωὴ τῆς συγγενείας τοῦ πατρός μου ἐν ἰσραὴλ ὅτι ἔσομαι
19 γαμβρὸς τοῦ βασιλέως; καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καιρῷ τοῦ
δοθῆναι τὴν μερὼβ θυγατέρα σαοὺλ τῷ δαυίδ, καὶ αὕτη
ἐδόθη τῷ ἐδριὴλ τῷ μαουλαθίτῃ εἰς γυναῖκα.
20 καὶ ἠγάπησεν μεχὸλ ἡ θυγάτηρ σαοὺλ τὸν δαυίδ·
καὶ ἀπηγγέλη τῷ σαούλ, καὶ ἤρεσεν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ
21 τὸ ῥῆμα. καὶ εἶπεν σαοὺλ, δώσω αὐτὴν αὐτῷ, καὶ ἔσται
αὐτῷ εἰς σκάνδαλον, καὶ ἔσται ἐπ' αὐτῷ χεὶρ ἀλλοφύλων·
καὶ εἶπε σαοὺλ πρὸς δαυίδ, ἐν ταῖς δυσὶν ἐπιγαμβρεύ-
σεις μοι σήμερον.
22 καὶ ἐνετείλατο σαοὺλ τοῖς παισὶν αὐτοῦ, λέγων· λα-
λήσατε ὑμεῖς λάθρα τῷ δαυίδ, λέγοντες· ἰδοὺ ὁ βασι-
λεὺς θέλει ἐν σοὶ καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ ἀγαπῶσί
σε, καὶ σὺ ἐπιγάμβρευσον τῷ βασιλεῖ.
23 καὶ ἐλάλησαν οἱ παῖδες σαοὺλ τὰ ῥήματα ταῦτα
εἰς τὰ ὦτα δαυίδ· καὶ εἶπε δαυίδ, ἢ κοῦφόν ἐστιν ἐν ὀφθαλ-
μοῖς ὑμῶν ἐπιγαμβρεῦσαι τῷ βασιλεῖ; ἐγὼ δὲ ἀνὴρ
ταπεινὸς καὶ οὐκ ἔντιμος.
24 καὶ ἀπήγγειλαν τῷ σαοὺλ οἱ παῖδες αὐτοῦ κατὰ πάν-
τα τὰ ῥήματα ἃ ἐλάλησε δαυίδ.
25 καὶ εἶπεν σαοὺλ, εἴπατε τῷ δαυίδ, οὐ βούλεται ὁ βασι-
λεὺς ἔδνα, ἀλλ' ἢ ἑκατὸν ἀκροβυστίας ἀλλοφύλων, ἐκδι-
κῆσαι εἰς ἐχθροὺς τοῦ βασιλέως· καὶ σαοὺλ ἐλογίσατο ἐμ-
βαλεῖν τὸν δαυὶδ εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀλλοφύλων.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et timuit Saul ab-ante Dauid, quia fuit verbum Domini in auxilio eius, & Saulem elongauit. 13 Et amouit eum Saul à se, & constituit illum principem mille, & exijt & intrauit in capite populi. 14 Et fuit Dauid in omnibus vijs suis prosperans, & verbum Domini in auxilio eius. 15 Et vidit Saul, quòd ille prosperans valde, & timuit ab-ante eum. 16 Et omnis Israel & Iehudah amantes Dauid, quia exiens & intrans in capite eorum.

17 Et dixit Saul ad Dauid, Ecce filia mea maxima Merab, eam dabo tibi ad vxorem; verùm esto mihi viro facienti bella, & inito bellum populi ipsius Domini: & Saul dixit, Non erit manus mea in eo, & tradetur in manu Pelisthæorum.

18 Et dixit Dauid ad Saul, Quis ego aut quæ vita mea, verùm & prosapia patris mei in Israel, quòd ero gener regi?

19 Et fuit in tempore quo pertinuit dari Merab filia Saul Dauidi, & ipsa data est Ghadrieli, qui ex Mehholath, ad vxorem.

20 Et amauit Michal filia Saul Dauidem, & nuntiarunt Sauli; & pulchruit verbum in oculis eius.

21 Et dixit Saul, Dabo eam illi, & erit ei in offendiculum, & tradetur in manu Pelisthæorum: & dixit Saul, In vno de duobus gener fies mihi hodie. 22 Et iussit Saul seruos suos, Loquimini cum Dauid in secreto: ad dicendum, Ecce complacuit in te regi, & omnes serui eius amant te, & nunc gener esto regi. 23 Et locuti sunt serui Saul ante Dauid verba hæc. Et dixit Dauid, An ne exiguum in oculis vestris generum fieri regi, & ego vir pauper & idiota? 24 Et nuntiauerunt serui Saul illi ad dicendum, Vt verba hæc locutus est Dauid. 25 Et dixit Saul, Sic dicetis Dauidi, Non vult rex in dotibus, sed in centum præputiis Pelisthæorum ad vlciscendum de osoribus regis; & Saul cogitauit ad tradendum Dauid in manu Pelisthæorum.

26 * וַיַּגִּדוּ עֲבָדָיו לְדָוִד אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וַיִּשַׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי דָוִד לְהִתְחַתֵּן בַּמֶּלֶךְ וְלֹא־
27 מָלְאוּ הַיָּמִים׃ * וַיָּקָם דָּוִד וַיֵּלֶךְ הוּא
וַאֲנָשָׁיו וַיַּךְ בַּפְּלִשְׁתִּים מָאתַיִם אִישׁ וַיָּבֵא דָוִד
אֶת־עָרְלָתֵיהֶם וַיְמַלְאוּם לַמֶּלֶךְ לְהִתְחַתֵּן בַּמֶּלֶךְ
וַיִּתֶּן־לוֹ שָׁאוּל אֶת־מִיכַל בִּתּוֹ לְאִשָּׁה׃
28 * וַיַּרְא שָׁאוּל וַיֵּדַע כִּי יְהוָה עִם־דָּוִד וּמִיכַל
בַּת־שָׁאוּל אֲהֵבַתְהוּ׃
29 * וַיֹּסֶף שָׁאוּל לְרָא מִפְּנֵי דָוִד עוֹד וַיְהִי שָׁאוּל
30 אוֹיֵב אֶת־דָּוִד כָּל־הַיָּמִים׃ * וַיֵּצְאוּ שָׂרֵי
פְלִשְׁתִּים וַיְהִי מִדֵּי צֵאתָם שָׂכַל דָּוִד מִכֹּל עַבְדֵי
שָׁאוּל וַיִּיקַר שְׁמוֹ מְאֹד׃

יט

1 * וַיְדַבֵּר שָׁאוּל אֶל־יוֹנָתָן בְּנוֹ וְאֶל־
כָּל־עֲבָדָיו לְהָמִית אֹתוֹ דָּוִד וִיהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל
חָפֵץ בְּדָוִד מְאֹד׃
2 * וַיַּגֶּד יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵאמֹר מְבַקֵּשׁ שָׁאוּל
אָבִי לַהֲמִיתֶךָ וְעַתָּה הִשָּׁמֶר־נָא בַבֹּקֶר וְיָשַׁבְתָּ
3 בַסֵּתֶר וְנַחְבֵּאתָ׃ * וַאֲנִי אֵצֵא וְעָמַדְתִּי לְיַד־
אָבִי בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר־אַתָּה שָׁם וַאֲנִי אֲדַבֵּר בְּךָ
4 אֶל־אָבִי וְרָאִיתִי מְאוּמָה וְהִגַּדְתִּי לָךְ׃ * וַיְדַבֵּר
יְהוֹנָתָן בְּדָוִד טוֹב אֶל־שָׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו
אַל־יֶחֱטָא הַמֶּלֶךְ בְּעַבְדּוֹ בְּדָוִד כִּי לוֹא חָטָא לָךְ
5 וְכִי מַעֲשָׂיו טוֹב־לְךָ מְאֹד׃ * וַיָּשֶׂם אֶת־נַפְשׁוֹ
בְּכַפּוֹ וַיַּךְ אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי וַיַּעַשׂ יְהוָה תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה
לְכָל־יִשְׂרָאֵל רָאִיתָ וַתִּשְׂמָח וְלָמָּה תֶחֱטָא
בְדָם נָקִי לְהָמִית אֶת־דָּוִד חִנָּם׃
6 * וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל בְּקוֹל יְהוֹנָתָן וַיִּשָּׁבַע שָׁאוּל חַי־
יְהוָה אִם־יוּמָת׃

26 *Cunq; renunciassent serui eius Dauid verba quæ dixerat Saul, placuit sermo in oculis Dauid vt fieret gener regis. Et post
27 paucos dies, *Surgens Dauid, abijt cũ viris qui sub eo erant, & percussit ex Philistiim ducentos viros, & attulit eorum
G præputia, & annumerauit ea regi, vt esset gener eius. Dedit itaque Saul ei Michol filiam suam vxorem. 2.Re.3.c
28 *Et vidit Saul & intellexit quòd Dominus esset cum Dauid. Michol autem filia Saul diligebat eum.
29 *Et Saul magis cœpit timere Dauid. Factúsq; est Saul inimicus Dauid cunctis
30 diebus. *Et egressi sunt principes Philistinorum. A principio autem egressionis eorum, prudentiùs se gerebat Dauid quàm omnes viri Saul; & celebre factum est nomen eius nimis.

CAP. XIX.

1 A LOcutus est autem Saul ad Ionathan filium suum, & ad omnes seruos suos vt occiderent Dauid. Porrò Ionathas filius
2 Saul diligebat Dauid valde. *Et indicauit Ionathas Dauid, dicens: Quærit Saul pater meus occidere te; quapropter ob- Su. 18.a
serua te quæso manè, & manebis clam &
3 absconderis. *Ego autẽ egrediens stabo iuxta patrem meum in agro vbicunq; fuerit, & ego loquar de te ad patrem meum; & quodcunque videro, nunciabo tibi.
4 *Locutus est ergo Ionathas de Dauid bona ad Saul patrẽ suum. dixítq; ad eum, Ne pecces rex in seruũ tuum Dauid, quia nõ peccauit tibi: & opera eius bona sunt
5 tibi valdè. *Et posuit animam suam in manu sua, & percussit Philistæum, & fecit
B Dominus salutem magnam vniuerso Israeli. vidisti & lætatus es. Quare ergo peccas in sanguine innoxio, interficiens Dauid qui est absque culpa?
6 *Quod cùm audisset Saul, placatus voce Ionathæ iurauit: Viuit Dominus, quia non occidetur.

תרגום יונתן

26 וְחַוִיאוּ עַבְדּוֹהִי לְדָוִד יַת פִּתְגָמָא הָאִילֵין וּכְשַׁר פִּתְגָמָא בְּעֵינֵי דָוִד לְאִתְחַתָּנָא בְּמַלְכָּא וְלָא שְׁלִימָה יוֹמַיָּא׃
27 וְקָם דָּוִד וַאֲזַל הוּא וְגַבְרוֹהִי וּקְטַל בְּפְלִשְׁתָּאֵי מָאתַן גַּבְרָא וְאַיְתִי דָוִד יַת עָרְלָתְהוֹן וְאַשְׁלִימִינִן לְמַלְכָּא לְאִתְחַתָּנָא בְּמַלְכָּא וְיָהַב
לֵיהּ שָׁאוּל יַת מִיכַל בְּרְחֵיהּ לְאִיתּוּ׃ 28 וַחֲזָא שָׁאוּל וִידַע אֲרֵי מֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעֲדֵיהּ דְּדָוִד וּמִיכַל בַּת שָׁאוּל רָחֲמָתֵיהּ׃
29 וְאוֹסִיף שָׁאוּל לְמִדְחַל מִן קֳדָם דָּוִד עוֹד וַהֲוָה שָׁאוּל בְּעֵיל דְּבַב לְדָוִד כָּל יוֹמַיָּא׃
30 וּנְפַקוּ רַבְרְבֵי פְלִשְׁתָּאֵי וַהֲוָה בְּזִמְנָן מִפְּקְהוֹן אַצְלַח דָּוִד מִכָּל עַבְדֵי שָׁאוּל וּסְגִי שְׁמֵיהּ לַחְדָּא׃

יט

1 וּמַלֵּיל שָׁאוּל עִם יְהוֹנָתָן בְּרֵיהּ וְעִם כָּל עַבְדּוֹהִי לְמִקְטַל יַת דָּוִד וִיהוֹנָתָן בַּר שָׁאוּל אִתְרְעִי בְּדָוִד לַחְדָּא׃ 2 וְחַוִי יְהוֹנָתָן
לְדָוִד לְמֵימַר בָּעֵי שָׁאוּל אֲבָא לְמִקְטְלָךְ וּכְעַן אִסְתְּמַר כְּעַן בְּצַפְרָא וְתֵיתֵב בְּסִתְרָא וְתִסְתָּמַר׃ 3 וַאֲנָא אֶפּוֹק וְאֶקוּם לָוַת אֲבָא
בְּחַקְלָא דְאַתְּ תַמָּן וַאֲנָא אֲמַלֵּיל עֲלָךְ פִּתְגָמִין קֳדָם אֲבָא וְאֶחֱזֵי מָה וַאֲחַוִי לָךְ׃ 4 וּמַלֵּיל יְהוֹנָתָן עַל דָּוִד פִּתְגָמִין תַּקָּנִין
קֳדָם שָׁאוּל אֲבוּהִי וַאֲמַר לֵיהּ לָא יֶחֱטָא מַלְכָּא בְּעַבְדֵיהּ בְּדָוִד אֲרֵי לָא חָטָא וַאֲרֵי עוֹבָדוֹהִי תַּקָּנִין לָךְ לַחְדָּא׃
5 וּמְסַר יָת נַפְשֵׁיהּ בְּעַל גַּב לְאִיתְקַטָּלָא וּקְטַל יְיָ פּוּרְקָנָא רַבָּא לְכָל יִשְׂרָאֵל חֲזֵיתָא וְחַדֵּיתָא וּלְמָה אַתְּ חָאֵיב בְּדָם
זַכָּאי לְמִקְטַל יָת דָּוִד מָגָן׃ 6 וְקַבִּיל שָׁאוּל לְמֵימַר יְהוֹנָתָן וְקַיֵּים שָׁאוּל קְיָם הוּא יְיָ אִם יִתְקְטֶל׃

Et renunciauerunt ſerui Saul Dauid verba hæc, & directus fuit ſermo in oculis Dauid vt fieret gener regi; & non impletæ fuerunt dies.

Et ſurrexit Dauid, & abijt ipſe & viri eius, & percuſſit in Philiſtæis ducentos viros, & attulit præputia eorum, & impleuit ea regi, & gener fit regi: & dat ei Saul Mechol filiam ſuam in vxorem.

Et vidit Saul, & cognouit quòd Dominus cum Dauid, & Mechol filia eius, & omnis Iſrael diligebat eum.

Et addidit Saul timere à facie Dauid adhuc; & factus eſt Saul inimicus Dauid omnibus diebus.

Et egreſſi ſunt principes Philiſtinorum. & factum eſt à ſufficienti egreſſione eorum; & Dauid intelligebat magis quàm omnes ſerui Saul, & honoratum eſt nomen eius nimis.

26 * καὶ ἀπήγγειλαν οἱ παῖδες σαοὺλ τῷ δαυὶδ τὰ ῥήματα ταῦτα· καὶ ὠθώσθη ὁ λόγος ἐν ὀφθαλμοῖς δαυὶδ ἐπιγαμβρεῦσαι τῷ βασιλεῖ· καὶ οὐκ ἐπληρώθησαν αἱ
27 ἡμέραι. * καὶ ἀνέστη δαυὶδ καὶ ἐπορεύθη αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις διακοσίους ἄνδρας· καὶ ἤνεγκε τὰς ἀκροβυστίας αὐτῶν, καὶ ἐπλήρωσεν αὐτὰς τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐπιγαμβρεύει τῷ βασιλεῖ· καὶ δίδωσιν αὐτῷ ὁ σαοὺλ τὴν μεχὸλ θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γυναῖκα.
28 * καὶ εἶδε σαοὺλ καὶ ἔγνω ὅτι κύριος μετὰ δαυίδ· καὶ μεχὸλ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ, καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἠγάπα αὐτόν.
29 * καὶ προσέθετο σαοὺλ φοβεῖσθαι ἀπὸ προσώπου δαυὶδ ἔτι· καὶ ἐγένετο σαοὺλ ἐχθραίνων τῷ δαυὶδ πάσας
30 τὰς ἡμέρας. * καὶ ἐξῆλθον οἱ ἄρχοντες τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐγένετο ἀφ' ἱκανοῦ τὰς ἐξόδιας αὐτῶν, καὶ δαυὶδ συνῆκε πάσας τὰς ὁδοὺς σαοὺλ· καὶ ἐτιμήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ σφόδρα.

ιθ'.

1 * Καὶ ἐλάλησε σαοὺλ πρὸς ἰωναθὰν τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ πρὸς πάντας τοὺς παῖδας αὐτοῦ, τοῦ θανατῶσαι τὸν δαυίδ· καὶ ἰωναθὰν ὁ υἱὸς σαοὺλ ἠγάπα τὸν δαυὶδ σφόδρα.
2 * καὶ ἀπήγγειλεν ἰωναθὰν τῷ δαυὶδ, λέγων· σαοὺλ ὁ πατήρ μου ζητεῖ θανατῶσαί σε, καὶ νῦν φύλαξαι αὔριον πρωΐ, καὶ κρύβηθι καὶ κάθιζον κρυφῇ.
3 * καὶ ἐγὼ ἐξελεύσομαι καὶ στήσομαι ἐχόμενα τοῦ πατρός μου ἐν ἀγρῷ οὗ ἂν ᾖς σὺ ἐκεῖ· καὶ ἐγὼ λαλήσω περὶ σοῦ πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ὄψομαι ὅτι ἂν ᾖ, καὶ ἀπαγγελῶ σοι.
4 * καὶ ἐλάλησεν ἰωναθὰν περὶ δαυὶδ ἀγαθὰ πρὸς σαοὺλ τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, μὴ δὴ ἁμαρτησάτω ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν δοῦλον αὐτοῦ τὸν δαυίδ, ὅτι οὐχ' ἥμαρτεν εἰς σέ, καὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ καλὰ σφόδρα.
5 * καὶ ἔθετο τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξε τὸν ἀλλόφυλον· καὶ ἐποίησε κύριος σωτηρίαν μεγάλην· καὶ πᾶς ἰσραὴλ εἶδε καὶ ἐχάρησαν· καὶ ἵνατί ἁμαρτάνεις εἰς αἷμα ἄδικον θανατῶσαι τὸν δαυὶδ δωρεάν;
6 * καὶ ἤκουσε σαοὺλ τῆς φωνῆς ἰωναθάν, καὶ ὤμοσε σαοὺλ λέγων, ζῇ κύριος εἰ ἀποθανεῖται·

CAP. XIX.

ET locutus eſt Saul ad Ionathan filium ſuum & ad omnes ſeruos ſuos, vt occiderent Dauid: & Ionathan filius Saul diligebat Dauid valdè.

Et indicauit Ionathan Dauid, dicens: Saul pater meus quærit occidere te, & nunc obſerua te cras manè, & abſcondere et mane clam.

Et ego egrediar & ſtabo inhærens patri meo in agro vbi fueris tu ibi; & ego loquar de te ad patrem meum, & videbo quodcunque fuerit, & nunciabo tibi.

Et locutus eſt Ionathan de Dauid bona ad Saul patrem ſuum, & dixit ad eum, Ne iam peccet rex in ſeruum ſuum Dauid, quia non peccauit in te, & opera eius bona valde.

Et poſuit animam ſuam in manibus ſuis, & percuſſit Philiſtæum, & fecit Dominus ſalutem magnam; & omnis Iſrael vidit, & lætati ſunt; & quare peccas in ſanguinem innoxium vt interficias Dauid abſque culpa?

Et audiuit Saul vocem Ionathan, & iurauit Saul, dicens: Viuit Dominus ſi morietur.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[26] Et nunciauerunt ſerui eius Dauidi verba hæc: & rectum fuit verbum in oculis Dauid ad generum fiendum regi, & non completi ſunt dies. [27] Et ſurrexit Dauid, & iuit ille & viri eius, & occidit in Peliſthæis ducentos viros; & venire fecit Dauid præputia eorum, & reddiderunt illa regi ad generum fieri regi; & dedit illi Saul Michal filiam ſuam in vxorem.

[28] Et vidit Saul, & cognouit quòd dictum Domini in auxilio ipſius Dauid, & Michal filia Saul amauit eum.

[29] Et addidit Saul ad timendum ab-ante Dauid adhuc: & fuit Saul auctor inimicitiæ Dauidi omnibus diebus.

[30] Et exierunt principes Peliſthæorum; & fuit in tempore exeundi eos, proſperè egit Dauid præ omnibus ſeruis Saul, & magnum nomen eius valdè.

CAP. XIX.

ET locutus eſt Saul cum Iehonathan filio ſuo, & cum omnibus ſeruis ſuis ad occidendum Dauid; & Iehonathan filius Saul affectus eſt in Dauid valde. [2] Et nunciauit Iehonathan Dauidi, ad dicendum, Quærens Saul pater meus ad occidendum te, & nunc cautus eſto nunc in aurora, & ſedebis in ſecreto, & cuſtodieris. [3] Et ego exibo & ſtabo ad patrem meum in agro quo tu ibi; & ego loquar ſuper te verba parata ante patrem meum, & videbo quid nunciabo tibi. [4] Et locutus eſt Iehonathan ſuper Dauid verba parata ante Saul patrem ſuum; & dixit illi, Non peccabit rex in ſeruo ſuo in Dauid, quia non peccauit, & quia facta eius parata tibi valdè.

[5] Et tradidit animam ſuam propè ad occidendum, & occidit Peliſthæum, & fecit Dominus liberationem magnam omni Iſrael; vidiſti & gauiſus fuiſti; & quare tu culpabilis in ſanguine innocente, ad occidendum Dauid immeritò? [6] Et accepit Saul dictum Iehonathan, & iurauit Saul, Permanens ipſe Dominus, ſi occidetur.

7 * וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן לְדָוִד וַיַּגֶּד־לוֹ יְהוֹנָתָן
אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיָּבֵא יְהוֹנָתָן אֶת־דָּוִד
אֶל־שָׁאוּל וַיְהִי לְפָנָיו כְּאֶתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם׃
8 * וַתּוֹסֶף הַמִּלְחָמָה לִהְיוֹת וַיֵּצֵא דָּוִד וַיִּלָּחֶם
בַּפְּלִשְׁתִּים וַיַּךְ בָּהֶם מַכָּה גְדוֹלָה וַיָּנֻסוּ מִפָּנָיו׃
9 * וַתְּהִי רוּחַ יְהוָה רָעָה אֶל־שָׁאוּל וְהוּא
בְּבֵיתוֹ יוֹשֵׁב וַחֲנִיתוֹ בְּיָדוֹ וְדָוִד מְנַגֵּן בְּיָד׃
10 * וַיְבַקֵּשׁ שָׁאוּל לְהַכּוֹת בַּחֲנִית בְּדָוִד וּבַקִּיר
וַיִּפְטַר מִפְּנֵי שָׁאוּל וַיַּךְ אֶת־הַחֲנִית בַּקִּיר וְדָוִד
נָס וַיִּמָּלֵט בַּלַּיְלָה הוּא׃
11 * וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל מַלְאָכִים אֶל־בֵּית דָּוִד לִשְׁמְרוֹ
וְלַהֲמִיתוֹ בַּבֹּקֶר וַתַּגֶּד לְדָוִד מִיכַל אִשְׁתּוֹ לֵאמֹר
אִם־אֵינְךָ מְמַלֵּט אֶת־נַפְשְׁךָ הַלַּיְלָה מָחָר אַתָּה
12 מוּמָת׃ * וַתֹּרֶד מִיכַל אֶת־דָּוִד בְּעַד הַחַלּוֹן וַיֵּלֶךְ
13 וַיִּבְרַח וַיִּמָּלֵט׃ * וַתִּקַּח מִיכַל אֶת־הַתְּרָפִים
וַתָּשֶׂם אֶל־הַמִּטָּה וְאֵת כְּבִיר הָעִזִּים שָׂמָה
מְרַאֲשֹׁתָיו וַתְּכַס בַּבָּגֶד׃
14 * וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל מַלְאָכִים לָקַחַת אֶת־דָּוִד
15 וַתֹּאמֶר חֹלֶה הוּא׃ * וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל
אֶת־הַמַּלְאָכִים לִרְאוֹת אֶת־דָּוִד לֵאמֹר הַעֲלוּ
אֹתוֹ בַמִּטָּה אֵלַי לַהֲמִיתוֹ׃
16 * וַיָּבֹאוּ הַמַּלְאָכִים וְהִנֵּה הַתְּרָפִים אֶל־
17 הַמִּטָּה וּכְבִיר הָעִזִּים מְרַאֲשֹׁתָיו׃ * וַיֹּאמֶר
שָׁאוּל אֶל־מִיכַל לָמָּה כָּכָה רִמִּיתִנִי וַתְּשַׁלְּחִי אֶת־
אֹיְבִי וַיִּמָּלֵט וַתֹּאמֶר מִיכַל אֶל־שָׁאוּל הוּא־אָמַר
18 אֵלַי שַׁלְּחֵנִי לָמָּה אֲמִיתֶךָּ׃ * וְדָוִד בָּרַח
וַיִּמָּלֵט וַיָּבֹא אֶל־שְׁמוּאֵל הָרָמָתָה וַיַּגֶּד־לוֹ אֵת
כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה־לוֹ שָׁאוּל וַיֵּלֶךְ הוּא וּשְׁמוּאֵל וַיֵּשְׁבוּ
19 בְנָוֹת׃ * וַיֻּגַּד לְשָׁאוּל לֵאמֹר הִנֵּה דָוִד
בְּנָיוֹת בָּרָמָה׃

7 *Vocauit itaq; Ionathas Dauid, & indicauit ei omnia verba hęc. Et introduxit Ionathas Dauid ad Saul, & fuit ante eum ſicut erat heri & nudiustertius.
8 *Motum eſt autem rurſum bellum, & egreſſus Dauid pugnauit aduerſum Philiſtijm, percuſſitque eos plaga magna, & fugerunt à facie eius.
9 *Et factus eſt ſpiritus Dei malus in Saul. Sedebat autē in domo ſua, & tenebat lanceam. Porrò Dauid pſallebat in manu ſua.
10 *Niſúſq; eſt Saul configere Dauid lancea in pariete. Et declinauit Dauid à facie Saul. Lancea autē caſſo vulnere perlata eſt in pariete, & Dauid fugit & ſaluatus eſt
11 nocte illa. *Miſit ergo Saul ſatellites ſuos nocte in domū Dauid vt cuſtodirēt eum, & interficeretur manè. Quod cùm annunciaſſet Dauid Michol vxor ſua, dicēs: Niſi ſaluaueris te nocte hac, cras morieris:
12 *Depoſuit eum per feneſtram. Porrò ille
13 abijt & aufugit, atq; ſaluatus eſt. *Tulit autē Michol ſtatuam, & poſuit eam ſuper lectū, & pellem piloſam caprarum poſuit ad caput eius, & operuit eam veſtimentis.
14 *Miſit autem Saul apparitores qui raperēt Dauid, & reſponſum eſt quòd ęgro-
15 taret. *Rurſúmque miſit Saul nuncios vt viderent Dauid, dicens: Afferte eum ad me in lecto vt occidatur.
16 *Cúmq; veniſſent nuncij, inuentū eſt ſimulacrum ſuper lectum, & pellis caprarū
17 ad caput eius. *Dixítq; Saul ad Michol, Quare ſic illuſiſti mihi & dimiſiſti inimicum meum vt fugeret? Et reſpondit Michol ad Saul; Quia ipſe locutus eſt mihi, dicens: Dimitte me, alioquin interficiam
18 te. *Dauid autem fugiens ſaluatus eſt. Et venit ad Samuel in Ramatha, & nunciauit ei omnia quæ fecerat ſibi Saul. Et abierunt ipſe & Samuel, & morati ſunt in
19 Naioth. *Nunciatum eſt autem Sauli à dicentibus, Ecce Dauid in Naioth in Ramatha.

תרגום יונתן

7 וּקְרָא יְהוֹנָתָן לְדָוִד וְחַוִי לֵיהּ יְהוֹנָתָן יַת כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין וְאַיְתִי יְהוֹנָתָן יַת דָּוִד לְוַת שָׁאוּל וַהֲוָה מְשַׁמֵּשׁ קֳדָמוֹהִי כְּמֶאֶתְמָלִי וּמְרַקְמוֹהִי׃
8 וְאוֹסִיפַת עוֹד קְרָבָא לְמֶהֱוֵי וּנְפַק דָּוִד וְאַגִּיחַ קְרָבָא בְּפִלִשְׁתָּאֵי וּמְחָא בְּהוֹן מְחָא סַגִּיאָה וְאַפְּכוּ מִן קֳדָמוֹהִי׃
9 וּשְׁרָת רוּחַ בִּישָׁא מִן קֳדָם יְיָ עַל שָׁאוּל וְהוּא בְּבֵיתֵיהּ יָתֵיב וּמוֹרְנִיתֵהּ בִּידֵיהּ וְדָוִד מְנַגֵּן בִּידֵיהּ׃ 10 וּבָעָא שָׁאוּל לְמִמְחֵי בְּמוֹרְנִיתֵהּ
בְּדָוִד וּלְמִבְרְזָה בְּכוֹתְלָא וְאִיתְפְּטַר מִן קֳדָם שָׁאוּל וּקְבַע יַת מוֹרְנִיתָא בְּכוֹתְלָא וְדָוִד עָרַק וְאִשְׁתֵּיזַב בְּלֵילְיָא הַהוּא׃
11 וּשְׁלַח שָׁאוּל אִיזְגַּדַּיָּן לְבֵית דָּוִד לְמִיטְּרֵיהּ וּלְמִקְטְלֵיהּ בְּצַפְרָא וְחַוְיָאַת לְדָוִד מִיכַל אִתְּתֵיהּ לְמֵימַר אִם לֵיתָךְ מְשֵׁיזֵב יַת נַפְשָׁךְ בְּלֵילְיָא
מְחָר אַתְ מִתְקְטֵל׃ 12 וְשַׁלְּשֵׁילַת מִיכַל יַת דָּוִד מִן חֲרַכָּא וַאֲזַל וְעָרַק וְאִשְׁתֵּיזַב׃ 13 וּנְסֵיבַת מִיכַל יַת צִילְמָנַיָּא
וְשַׁוְיָאַת עַל עַרְסָא וְיַת נוֹרָא דְעִיזַיָּא שַׁוְיָאַת אִיסָדּוֹהִי וְכַסְיָאַת בִּלְבוּשָׁא׃
14 וּשְׁלַח שָׁאוּל אִיזְגַּדַּיָּן לְמִדְבַּר יַת דָּוִד וַאֲמָרַת מְמַרַע הוּא׃ 15 וּשְׁלַח שָׁאוּל יַת אִיזְגַּדַּיָּא לְמִסְתַּר יַת דָּוִד לְמֵימַר אַסִּיקוּ
יְתֵיהּ בְּעַרְסָא לְוָתִי לְמִקְטְלֵיהּ׃ 16 וַאֲתוֹ אִיזְגַּדַּיָּא וְהָא צִלְמָנַיָּא עַל עַרְסָא וְנוֹרָא דְעִיזַיָּא אִיסָדּוֹהִי׃
17 וַאֲמַר שָׁאוּל לְמִיכַל לָמָּה כְּדֵין שַׁקַּרְתְּ בִּי וּשְׁלַחְתְּ יַת בַּעֲלִי דְּבָבִי וְאִשְׁתֵּיזַב וַאֲמָרַת מִיכַל לְשָׁאוּל הוּא אֲמַר לִי שַׁלְּחֵנִי לְמָה אֶקְטְלִינָךְ׃
18 דָּוִד עָרַק וְאִשְׁתֵּיזַב וַאֲתָא לְוַת שְׁמוּאֵל לְרָמָתָא וְחַוִי לֵיהּ יַת כָּל דַּעֲבַד לֵיהּ שָׁאוּל וַאֲזַל הוּא וּשְׁמוּאֵל וְיַתִיבוּ בְּבֵית אָלְפָנָא׃
19 וְאִיתְחֲוָא לְשָׁאוּל לְמֵימַר הָא דָּוִד בְּבֵירַת אָלְפָנָא בְּרָמָתָא׃

‡ *Et vocauit Jonathan Dauid; & indicauit* 7
ei omnia verba hæc, & introduxit Jonathan
Dauid ad Saul, & erat coram eo ſicut heri &
nudiustertius. ‡ *Et proceſſit fieri bellum,* & 8
præualuit Dauid, & debellauit Philiſtijm, &
percuſſit eos plaga nimis magna, & fugerunt à
facie eius.

‡ *Et factus eſt ſpiritus malus ſuper Saul à* 9
Domino, & ipſe in domo ſua ſedebat, & lan-
cea in manu eius; & Dauid pſallebat in mani-
bus ſuis.

‡ *Et quærebat Saul percutere in lancea Da-* 10
uid, & receſſit Dauid à facie Saul, & confixit
lanceam in parietem, & Dauid receſſit & ſal-
uatus eſt in nocte illa.

‡ *Et miſit Saul nuncios in domum Dauid,* 11
vt cuſtodirent eum, vt interficeret eum manè:
& nunciauit Mechol vxor eius Dauid, di-
cens: Niſi tu ſaluaueris animam tuam nocte
iſta, cras tu interficieris.

‡ *Et deducit Mechol Dauid per feneſtram;* 12
& abijt, & aufugit, & ſaluatur.

‡ *Et accepit Mechol ſimulacra vana, & po-* 13
ſuit ſuper lectum, & ſtragulum pilorum ca-
prarum poſuit ad caput eius, & operuit ea ve-
ſtimento.

‡ *Et miſit Saul nuncios vt acciperent Da-* 14
uid, & dixit Mechol infirmatum eſſe eum.

‡ *Et miſit Saul nuncios vt viderent Dauid,* 15
dicens: Ducite eum in lecto ad me vt occidam
eum.

‡ *Et veniunt nuncij, & ecce ſimulacra va-* 16
na ſuper lectum, & ſtragulum pilorum capra-
rum ad caput eius.

‡ *Et dixit Saul Mechol, Quare ſic illuſiſti* 17
mihi, & dimiſiſti inimicum meum, & ſaluatus
eſt? & dixit Mechol ad Saul, Ipſe dixit ad me,
Dimitte me; ſi autem non, interficiam te.

‡ *Et Dauid fugit & ſaluatus eſt, & venit* 18
ad Samuel in Armathaim, & nunciat ei om-
nia quæ fecit ei Saul. & abierunt Samuel &
Dauid, & ſederunt in Nabath in Rama.

‡ *Et nunciatum eſt Saul à dicentibus, Ecce* 19
Dauid in Nabath in Rama.

7 ‡ καὶ ἐκάλεσεν ἰωναθὰν τὸν δαυὶδ, & ἀπήγγειλεν αὐτῷ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα· & εἰσήγαγεν ἰωναθὰν τὸν δαυὶδ πρὸς σαοὺλ, καὶ ἦν ἐνώπιον αὐτοῦ καθὼς ἐχθὲς
8 καὶ τρίτην ἡμέραν· ‡ καὶ προσετέθη γενέσθαι πόλεμος, & κατίσχυσε δαυὶδ & ἐπολέμησε τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς πληγὴν σφόδρα μεγάλην· & ἔφυγον ἐκ προσώπου αὐτοῦ.
9 ‡ & ἐγένετο πνεῦμα πονηρὸν παρὰ κυρίου ἐπὶ σαοὺλ ὡδὲ, & αὐτὸς ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐκάθητο, & δόρυ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ δαυὶδ ἔψαλλεν ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ.
10 ‡ καὶ ἐζήτει σαοὺλ πατάξαι ἐν δόρατι τὸν δαυίδ· & ἀπέστη δαυὶδ ἐκ προσώπου σαοὺλ, & ἐπάταξε τὸ δόρυ εἰς τὸν τοῖχον· & δαυὶδ ἀπεχώρησε & διεσώθη ἐν νυκτὶ ἐκείνῃ.
11 ‡ καὶ ἀπέστειλε σαοὺλ ἀγγέλους εἰς τὸν οἶκον δαυὶδ φυλάξαι αὐτὸν τοῦ θανατῶσαι αὐτὸν τὸ πρωΐ· καὶ ἀπήγγειλε μελχὸλ ἡ γυνὴ αὐτοῦ τῷ δαυὶδ, λέγουσα· ἐὰν μὴ σὺ σώσεις τὴν ψυχήν σου τὴν νύκτα ταύτην, αὔριον σὺ θα-
12 νατωθήσῃ. ‡ καὶ κατάγει μελχὸλ τὸν δαυὶδ διὰ τῆς θυρίδος· & ἀπῆλθε, καὶ ἔφυγε, καὶ σώζεται.
13 ‡ καὶ ἔλαβε μελχὸλ τὰ κενοτάφια, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τὴν κλίνην, & στρῶμα τριχῶν αἰγῶν ἔθηκε πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκάλυψεν αὐτὰ ἱματίῳ.
14 ‡ καὶ ἀπέστειλε σαοὺλ ἀγγέλους λαβεῖν τὸν δαυίδ· καὶ εἶπε μελχὸλ ἐνοχλεῖσθαι αὐτόν.
15 ‡ καὶ ἀπέστειλε σαοὺλ ἀγγέλους ἰδεῖν τὸν δαυὶδ, λέγων· ἀγάγετε αὐτὸν ἐπὶ τῆς κλίνης πρός με τοῦ θανατῶσαι αὐτόν.
16 ‡ καὶ ἦρχον οἱ ἄγγελοι, καὶ ἰδοὺ τὰ κενοτάφια ἐπὶ τῆς κλίνης καὶ στρῶμα τῶν τριχῶν τῶν αἰγῶν πρὸς
17 κεφαλῆς αὐτοῦ. ‡ & εἶπε σαοὺλ τῇ μελχὸλ, ἱνατί οὕτως παρελογίσω με & ἐξαπέστειλας τὸν ἐχθρόν μου καὶ διεσώθη; & εἶπε μελχὸλ πρὸς σαοὺλ, αὐτὸς εἶπεν πρός με, ἐξαπόστειλόν με· εἰ δὲ μή, θανατώσω σε.
18 ‡ καὶ δαυὶδ ἔφυγε & διεσώθη, καὶ παρεγένετο πρὸς σαμουὴλ εἰς ἀρμαθαίμ, καὶ ἀπαγγέλει αὐτῷ πάντα ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ σαοὺλ· καὶ ἐπορεύθησαν σαμουὴλ καὶ δαυὶδ καὶ ἐκάθισαν ἐν ναβαὼθ ἐν ραμᾶ.
19 ‡ καὶ ἀπηγγέλη τῷ σαοὺλ λεγόντων, ἰδοὺ δαυὶδ ἐν ναβαὼθ ἐν ραμᾶ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[7] Et vocauit Iehonathan Dauidem, & nunciauit illi Iehonathan omnia verba hæc, & venire fecit Iehonathan Dauidē ad Saul, & fuit miniſtrans ante eum, vt ab heri & ab-ante ipſum. [8] Et addidit adhuc bellum eſſe, & exiuit Dauid & iniuit bellum in Peliſthæos, & percuſſit in illis percuſſionem magnam; & verterunt *terga* ab-ante illum. [9] Et manſit ſpiritus malus ab-ante Dominum ſuper Saul, & ipſe in domo ſua ſedens; & haſta eius in manu eius, & Dauid pſallens in manu. [10] Et quæſiuit Saul ad percutiendum in haſta ſua Dauidem, & ad perforandum in pariete, & liberatus eſt ab-ante Saul, & infixit haſtam in parietem, & Dauid fugit, & euaſit in nocte illa.

[11] Et miſit Saul nuncios ad domum Dauid ad cuſtodiendum eum, & ad occidendum eum in aurora; & renunciauit Dauidi Michal vxor eius dicendo, Niſi tu liberaueris animam tuam in nocte hac, cras tu occidêris. [12] Et catena demiſit Michal Dauidem ex feneſtra; & iuit & fugit, & liberatus eſt. [13] Et tulit Michal ſimulacra, & poſuit ſuper lectum, & pellem caprarum poſuit ceruical illius, & operuit in veſte. [14] Et miſit Saul nuncios ad tollendum Dauid, & dixit, Infirmus ille. [15] Et miſit Saul nuncios ad viſitandum Dauid, dicendo, Afferte eum in lecto ad me ad occidendum eum. [16] Et venerunt nuncij, & ecce ſimulacra ſuper lectum, & pellis caprarum ceruical eius.

[17] Et dixit Saul ad Michal, Quare ſic mentita es in me, & miſiſti auctorem inimicitiæ meæ, & liberatus eſt? & dixit Michal ad Saul, Ille dixit mihi, Mitte me, quare occidam te? [18] Et Dauid fugit & liberatus eſt, & venit ad Samuel ad Ramatha, & nunciauit illi omnia quæ fecit ſibi Saul: & iuit ille & Samuel, & ſederunt in domo doctrinæ in Ramatha.

[19] Et nunciatum eſt Sauli dicendo, Ecce Dauid in domo doctrinæ in Ramatha.

20 * וַיִּשְׁלַח שָׁאוּל מַלְאָכִים לָקַחַת אֶת־דָּוִד וַיַּרְא
אֶת־לַהֲקַת הַנְּבִיאִים נִבְּאִים וּשְׁמוּאֵל עֹמֵד נִצָּב
עֲלֵיהֶם וַתְּהִי עַל־מַלְאֲכֵי שָׁאוּל רוּחַ אֱלֹהִים
21 וַיִּתְנַבְּאוּ גַּם־הֵמָּה׃ * וַיַּגִּדוּ לְשָׁאוּל וַיִּשְׁלַח
מַלְאָכִים אֲחֵרִים וַיִּתְנַבְּאוּ גַּם־הֵמָּה וַיֹּסֶף שָׁאוּל
וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים שְׁלִשִׁים וַיִּתְנַבְּאוּ גַּם־הֵמָּה׃
22 * וַיֵּלֶךְ גַּם־הוּא הָרָמָתָה וַיָּבֹא עַד־בּוֹר הַגָּדוֹל
אֲשֶׁר בַּשֶּׂכוּ וַיִּשְׁאַל וַיֹּאמֶר אֵיפֹה׃ שְׁמוּאֵל וְדָוִד
וַיֹּאמֶר הִנֵּה בְּנָוֹת בָּרָמָה׃
23 * וַיֵּלֶךְ שָׁם אֶל־נָוֹת בָּרָמָה וַתְּהִי עָלָיו גַּם־
הוּא רוּחַ אֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וַיִּתְנַבֵּא עַד־בֹּאוֹ
24 בְּנָוֹת בָּרָמָה׃ * וַיִּפְשַׁט גַּם־הוּא בְּגָדָיו
וַיִּתְנַבֵּא גַּם־הוּא לִפְנֵי שְׁמוּאֵל וַיִּפֹּל עָרֹם כָּל־הַיּוֹם
הַהוּא וְכָל־הַלָּיְלָה׃ עַל־כֵּן יֹאמְרוּ הֲגַם שָׁאוּל
בַּנְּבִיאִם׃

כ

1 * וַיִּבְרַח דָּוִד מִנָּוֹת בָּרָמָה׃ וַיָּבֹא וַיֹּאמֶר
לִפְנֵי יְהוֹנָתָן מֶה עָשִׂיתִי מֶה־עֲוֹנִי וּמֶה־חַטָּאתִי
2 לִפְנֵי אָבִיךָ כִּי מְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשִׁי׃ * וַיֹּאמֶר לוֹ
חָלִילָה לֹא תָמוּת הִנֵּה לֹא־יַעֲשֶׂה אָבִי דָּבָר גָּדוֹל אוֹ
דָּבָר קָטֹן וְלֹא יִגְלֶה אֶת־אָזְנִי וּמַדּוּעַ יַסְתִּיר אָבִי
מִמֶּנִּי אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃ אֵין זֹאת׃
3 * וַיִּשָּׁבַע עוֹד דָּוִד וַיֹּאמֶר יָדוֹעַ יָדַע אָבִיךָ כִּי־
מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ וַיֹּאמֶר אַל־יֵדַע־זֹאת יְהוֹנָתָן פֶּן־
יֵעָצֵב וְאוּלָם חַי־יְהוָה וְחֵי נַפְשֶׁךָ כִּי כְּפֶשַׁע בֵּינִי
4 וּבֵין הַמָּוֶת׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן אֶל־דָּוִד מַה־
5 תֹּאמַר נַפְשְׁךָ וְאֶעֱשֶׂה־לָּךְ׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־
יְהוֹנָתָן הִנֵּה־חֹדֶשׁ מָחָר וְאָנֹכִי יָשֹׁב־אֵשֵׁב עִם־
הַמֶּלֶךְ לֶאֱכוֹל וְשִׁלַּחְתַּנִי וְנִסְתַּרְתִּי בַשָּׂדֶה עַד הָעֶרֶב
הַשְּׁלִשִׁית׃

20 *Misit ergo Saul lictores vt raperent Dauid. Qui cũ vidissent cuneũ prophetarum
D vaticinantium, & Samuelẽ stantem super eos; factus est etiã spiritus Dei in illis: &
21 prophetare cœperunt etiã ipsi. * Quod cũ nunciatũ esset Sauli; misit & alios nũcios.
prophetauerunt aũt & illi. Et rursum misit Saul tertios nũcios, qui & ipsi prophe-
22 tauerunt. * Abijt etiam ipse in Ramatha, & venit vsq; ad cisternã magnã, quæ est in
Sochoth: & interrogauit & dixit: In quo loco sunt Samuel & Dauid? Dictũq; est ei,
23 Ecce in Naioth sunt in Ramatha. * Et abiit in Naioth in Ramatha. Et factus est etiam
super eũ spiritus Dei: & ambulauit ingrediens, & prophetabat vsq; dum veniret in
24 Naioth in Ramatha. * Et expoliauit etiã ipse se vestimẽtis suis, & prophetauit cum
cæteris corã Samuel: & cecidit nudus tota die illa & nocte. Vnde & exiuit prouerbium; Num & Saul inter prophetas?

CAP. XX.

1 A FVgit autem Dauid de Naioth, quæ est in Ramatha; venienſq; locutus est corã Ionatha: Quid feci? quę est iniquitas mea? & quod peccatum meũ in patrem tuum:
2 quia quærit animam meam? * Qui dixit ei: Absit à te, nõ morieris; neque enim faciet pater meus quicquam grande vel paruum, nisi priùs indicauerit mihi. Hũc ergo celauit à me pater meus sermonem tantummodo? nequaquam enim erit istud.
3 * Et iurauit rursum Dauid. Et ille ait: Scit profectò pater tuus quòd inueni gratiã in oculis tuis, & dicet: Nesciat hoc Ionathas: ne fortè tristetur. Quinimmo viuit Dñs, & viuit anima tua, quia vno tãtũ, vt ita di
4 cã, gradu ego mórsq; diuidimur. * Et ait Ionathas ad Dauid: Quodcunq; dixerit
5 mihi anima tua, faciã tibi. * Dixit aũt Dauid ad Ionathã: Ecce calẽdę sunt crastino: & ego ex more sedere soleo iuxta regẽ ad vescendum. Dimitte ergo me, vt abscondar in agro vsque ad vesperam diei tertiæ.

תרגום יונתן

20 וּשְׁלַח שָׁאוּל אִזְגַּדִּין לְמִדְבַּר יַת דָּוִד וַחֲזָא יַת סִיעַת סַפְרַיָּא מְשַׁבְּחִין וּשְׁמוּאֵל קָאֵים מְאַלֵּיף עֲלֵיהוֹן וּשְׁרָת עַל אִיזְגַּדֵּי שָׁאוּל רוּחַ נְבוּאָה
מִן קֳדָם יְיָ וְשַׁבַּחוּ אַף אִנּוּן׃ 21 וְחַוִּיאוּ לְשָׁאוּל וּשְׁלַח אִיזְגַּדִּין אָחֳרָנִין וְשַׁבַּחוּ אַף אִנּוּן׃ וְאוֹסִיף שָׁאוּל וּשְׁלַח אִיזְגַּדִּין תְּלִיתָאִין
וְשַׁבַּחוּ אַף אִנּוּן׃ 22 וַאֲזַל אַף הוּא לְרָמָתָא וַאֲתָא עַד גּוּבָא רַבָּא דִּי בְסֵכוּ וּשְׁאַל וַאֲמַר הֵיכָא שְׁמוּאֵל וְדָוִד וַאֲמַר הָא בְּבֵית אִלְפְּנָא
בְּרָמָתָא׃ 23 וַאֲזַל תַּמָּן לְבֵית אִלְפְּנָא דִּבְרָמָתָא וּשְׁרָת עֲלוֹהִי אַף הוּא רוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ וַאֲזַל מֵיזַל וּמְשַׁבַּח עַד דַּאֲתָא לְבֵית
אִלְפְּנָא בְּרָמָתָא׃ 24 וְשַׁלַּח אַף הוּא לְבוּשׁוֹהִי וְשַׁבַּח אַף הוּא קֳדָם שְׁמוּאֵל וּנְפַל בְּיִשָּׁן כָּל יוֹמָא הַהוּא וְכָל לֵילְיָא עַל כֵּן יֵימְרוּן
הַאַף שָׁאוּל בְּסַפְרַיָּא׃

כ

1 וְעָרַק דָּוִד מִבֵּית אִלְפְּנָא דִּבְרָמָתָא וַאֲתָא וַאֲמַר קֳדָם יְהוֹנָתָן מָה עֲבֵירְתִּי מָה חוֹבִי וּמָה סוּרְחָנִי קֳדָם אֲבוּךְ אֲרֵי בָּעֵי לְמִקְטְלִי׃
2 וַאֲמַר לֵיהּ חַס לָא תְמוּת הָא לָא יַעְבֵּיד אֲבָא פִּתְגָם רַב אוֹ פִּתְגָם זְעֵיר וְלָא יְחַוִּי לִי וּמִדֵּין יְכַסֵּי אֲבָא מִנִּי יַת פִּתְגָמָא הָדֵין לֵית דָּא
קַיְימָא׃ 3 וְקַיֵּים עוֹד דָּוִד וַאֲמַר מִידַּע יְדַע אֲבוּךְ אֲרֵי אַשְׁכַּחִית רַחֲמִין בְּעֵינָךְ וַאֲמַר לָא יְדַע דָּא יְהוֹנָתָן דִּילְמָא יִתְנְסֵים וּבְרַם
קַיְימָא הוּא יְיָ וְחֵי נַפְשָׁךְ אֲרֵי כְּפִסְעָא חָדָא בֵּינָא וּבֵין מוֹתָא׃ 4 וַאֲמַר יְהוֹנָתָן לְדָוִד מָה רַעֲוָא נַפְשָׁךְ וְיֶתְעֲבֵיד לָךְ׃ 5 וַאֲמַר
דָּוִד לִיהוֹנָתָן הָא יַרְחָא מְחַר וַאֲנָא אִסְתְּהַר עִם מַלְכָּא לְמֵיכַל וְתִשְׁלְחִינַנִי וְאִיטְמַר בְּחַקְלָא עַד עִידַן רַמְשָׁא בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה׃

‡ *Et misit Saul nuncios vt caperent Dauid:* 20
& venientes viderunt cœtum prophetarum vaticinantiũ, & Samuel stetit stans super eos, & factus est super nuncios Saul spiritus Dei, & prophetarunt & ipsi.

‡ *Et nunciatum est Saul, & misit nuncios* 21
alios, & prophetauerunt & ipsi, & addidit Saul mittere nuncios tertios, & prophetauerunt & ipsi.

‡ *Et iratus est Saul furore, & abijt & ipse* 22
in Armathaim, & venit vsque in cisternam areæ quæ in Sechi; & interrogauit, & dixit: vbi Samuel & Dauid? & dixerunt, Ecce in Nabath in Rama.

‡ *Et abiit inde in Nabath in Rama; & fa-* 23
ctus est super eum spiritus Dei: & abijt ambulans, & prophetauit vsque dum veniret ipse in Nabath in Rama.

‡ *Et spoliauit vestimenta sua, & prophe-* 24
tauit corã Samuel, & cecidit nudus tota die illa, & tota nocte illa. propter hoc dicebãt, Num & Saul inter prophetas?

CAP. XX.

ET *fugit Dauid de Nabath de Rama, et ve-* 1
nit ad faciẽ Ionathan, & dixit, Quid feci, vel quæ iniquitas mea, vel quid peccaui coram patre tuo, quoniam quærebat animam meam?

‡ *Et dixit ei Jonathan, Nequaquam tibi,* 2
non morieris; ecce enim non faciet pater meus grande verbum vel paruum, quòd non reuelet auriculam meam: & cur abscõdet pater meus à me verbum hoc? non est hoc.

‡ *Et respondit Dauid Jonathan, & dixit:* 3
Cognoscẽs scit pater tuus, quòd inueni gratiam in oculis tuis, & dixit: Non sciat hæc Jonathan, vt non nunciet Dauid; verùm viuit Dñs & viuit anima tua, quoniam sicut dixi impletum est inter me & inter patrem tuum vsque ad mortem. ‡ *Et dixit Jonathan ad Dauid,* 4
Quid desiderat anima tua, & faciam tibi?

‡ *Et dixit Dauid ad Jonathan, Ecce iam ca-* 5
lendæ crastino, & ego sedens sedebo cum rege ad vescendum, & dimittes me, & abscondar in agro vsque ad vesperam.

20 ‡ καὶ ἀπέστειλε σαοὺλ ἀγγέλους λαβεῖν τὸν δαυίδ· καὶ ἐλθόντες εἶδον τὴν ἐκκλησίαν τῶν προφητῶν τῶν προφητευόντων, καὶ σαμουὴλ εἱστήκει καθεστηκὼς ἐπ' αὐτῶν· καὶ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀγγέλους σαοὺλ πνεῦμα θεοῦ, καὶ προεφήτευσαν καὶ αὐτοί.

21 ‡ καὶ ἀπηγγέλη τῷ σαοὺλ, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους ἑτέρους, καὶ προεφήτευσαν καὶ αὐτοί· καὶ προσέθετο σαοὺλ ἀποστεῖλαι ἀγγέλους τρίτους, καὶ προεφήτευσαν καὶ αὐτοί.

22 ‡ καὶ ἐθυμώθη σαοὺλ ὀργῇ· καὶ ἐπορεύθη καὶ αὐτὸς εἰς ἁρμαθαΐμ, καὶ ἦρχεν ἕως φρέατος τοῦ ἄλω τοῦ ἐν σεχί· καὶ ἠρώτησε καὶ εἶπε, ποῦ σαμουὴλ καὶ δαυίδ; καὶ εἶπον, ἰδοὺ ἐν ναβαὺθ ἐν ῥαμᾶ.

23 ‡ καὶ ἐπορεύθη ἐκεῖθεν εἰς ναβαὺθ εἰς ῥαμᾶ· καὶ ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα θεοῦ· καὶ ἐπορεύθη πορευόμενος, καὶ προεφήτευσεν ἕως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς ναβαὺθ εἰς ῥαμᾶ.

24 ‡ καὶ ἐξεδύσατο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ προεφήτευσεν ἐνώπιον σαμουήλ· καὶ ἔπεσε γυμνὸς ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην· διὰ τοῦτο ἔλεγον, εἰ καὶ σαοὺλ ἐν προφήταις;

κ'.

1 ‡ Καὶ ἀπέδρα δαυὶδ ἐξ ναβαὺθ ἐν ῥαμᾶ, καὶ ἦρχεν εἰς πρόσωπον ἰωναθάν· καὶ λέγει, τί πεποίηκα, ἢ τί τὸ ἀδίκημά μου, ἢ τί ἥμαρτον ἐνώπιον τοῦ πατρός σου ὅτι ἐζήτει τὴν ψυχήν μου;

2 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰωναθδὼ, μηδαμῶς σοι, μὴ ἀποθάνῃς· ἰδοὺ γὰρ οὐ μὴ ποιήσει ὁ πατήρ μου μέγα ῥῆμα ἢ μικρὸν ὃ οὐκ ἀποκαλύψει τὸ ὠτίον μου· καὶ τί ὅτι ἀποκρύψει ὁ πατήρ μου ἀπ' ἐμοῦ τὸ ῥῆμα τοῦτο; οὐκ ἔστι τοῦτο.

3 ‡ καὶ ἀπεκρίθη δαυὶδ τῷ ἰωναθαὺ, καὶ εἶπεν, γινώσκων εἶδεν ὁ πατήρ σου, ὅτι εὗρον χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου· καὶ εἶπεν, μὴ γνώτω ταῦτα ἰωναθδώ, ὅπως μὴ ἀθυμήσῃ τῷ δαυίδ· πλὴν ζῇ κύριος καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου, ὅτι καθὼς εἶπον πεπλήρωται δυνάμεώς μου καὶ δυνάμεως τοῦ πατρός σου ἕως θανάτου. 4 ‡ καὶ εἶπεν ἰωναθδὼ πρὸς δαυίδ, τί ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή σου, καὶ ποιήσω σοι;

5 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἰωναθδώ, ἰδοὺ δὴ νουμηνία αὔριον, καὶ ἐγὼ καθίσας καθίσομαι μετὰ τοῦ βασιλέως φαγεῖν· καὶ ἐξαποστελεῖς με καὶ κρυβήσομαι ἐν τῷ πεδίῳ ἕως δείλης.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

20 Et misit Saul nuncios ad tollendum Dauid, & vidit turmam scribarum laudantium, & Samuelẽ stantem docentem super eos: & mansit super nuncios Saul spiritus prophetiæ ab-ante Dominum, & laudauerunt etiam illi. 21 Et nunciauerunt Sauli, & misit nuncios posteriores, & laudauerunt etiam illi; & addidit Saul, & misit nuncios tertios, & laudauerunt etiam illi.

22 Et venit etiam ipse ad Ramatha, & venit vsque ad cisternam magnam, quæ in Zzecha: & rogauit, & dixit, Vbi Samuel & Dauid? & dixit, Ecce in domo doctrinæ in Ramatha. 23 Et abijt illuc in domum doctrinæ quæ in Ramatha; & mansit super illum etiam ipsum spiritus prophetiæ ab-ante Dominum: & iuit iens & laudans, quousque venit ad domum doctrinæ in Ramatha.

24 Et misit etiam ipse vestimenta sua, & laudauit etiam ipse ante Samuel; & cecidit nudus tota die illa, & tota nocte. ideo dicent, Num etiam Saul in Scribis?

CAP. XX.

ET fugit Dauid ex domo doctrinæ quæ in Ramatha, & venit & dixit ante Iehonathan, Quid feci, quæ culpa mea? quis excessus meus ante patrem tuum? quòd quærens ad occidendum me? 2 Et dixit illi, Tace, non morieris: ecce non faciet pater meus verbum magnum aut verbũ paruum, & non indicabit mihi: & quid hoc, occultabit pater meus à me verbũ hoc? non est hoc cõstans. 3 Et iurauit adhuc Dauid, & dixit: Sciendo sciuit pater tuus quòd inuenerim charitates in oculis tuis, & dixit, Non sciat hoc Iehonathan, fortè turbaretur: at verò permanens ipse Dominus, & viuens anima tua, quòd *sit* vt passus vnus inter me & inter mortem. 4 Et dixit Iehonathan Dauidi, Quid vult anima tua & fiet tibi? 5 Et dixit Dauid ad Iehonathan, Ecce mensis eras, & ego sedendo sedebo cum rege ad comedendum, & mittes me, & abscondar in agro vsque ad tempus vesperæ in die tertia.

6 * אִם־פָּקֹד יִפְקְדֵנִי אָבִיךָ וְאָמַרְתָּ נִשְׁאֹל נִשְׁאַל
מִמֶּנִּי דָּוִד לָרוּץ בֵּית־לֶחֶם עִירוֹ כִּי־זֶבַח הַיָּמִים
7 שָׁם לְכָל־הַמִּשְׁפָּחָה׃ * אִם־כֹּה יֹאמַר
טוֹב שָׁלוֹם לְעַבְדֶּךָ וְאִם־חָרֹה יֶחֱרֶה לוֹ דַּע כִּי־
8 כָלְתָה הָרָעָה מֵעִמּוֹ׃ * וְעָשִׂיתָ חֶסֶד עַל־עַבְדֶּךָ
כִּי בִבְרִית יְהוָה הֵבֵאתָ אֶת־עַבְדְּךָ עִמָּךְ וְאִם־
יֶשׁ־בִּי עָוֹן הֲמִיתֵנִי אַתָּה וְעַד־אָבִיךָ לָמָּה־זֶּה
9 תְּבִיאֵנִי׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן חָלִילָה לָּךְ כִּי אִם־
יָדֹעַ אֵדַע כִּי־כָלְתָה הָרָעָה מֵעִם אָבִי לָבוֹא עָלֶיךָ
10 וְלֶאֱמָרָה אֵלֶיךָ׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־יְהוֹנָתָן
מִי יַגִּיד לִי אוֹ מַה־יַּעַנְךָ אָבִיךָ קָשֶׁה׃
11 * וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן אֶל־דָּוִד לְכָה וְנֵצֵא הַשָּׂדֶה
12 וַיֵּצְאוּ שְׁנֵיהֶם הַשָּׂדֶה׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן
אֶל־דָּוִד יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כִּי־אֶחְקֹר אֶת־אָבִי
כָּעֵת מָחָר הַשִּׁלְשִׁית וְהִנֵּה־טוֹב אֶל־דָּוִד וְלֹא־אָז
13 אֶשְׁלַח אֵלֶיךָ וְגָלִיתִי אֶת־אָזְנֶךָ׃ * כֹּה־יַעֲשֶׂה
יְהוָה לִיהוֹנָתָן וְכֹה יֹסִיף כִּי־יִיטַב אֶל־אָבִי אֶת־
הָרָעָה עָלֶיךָ וְגָלִיתִי אֶת־אָזְנֶךָ וְשִׁלַּחְתִּיךָ וְהָלַכְתָּ
לְשָׁלוֹם וְיִהְיֶה יְהוָה עִמָּךְ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אָבִי׃
14 * וְלֹא אִם־עוֹדֶנִּי חָי וְלֹא־תַעֲשֶׂה עִמָּדִי חֶסֶד
15 יְהוָה וְלֹא אָמוּת׃ * וְלֹא־תַכְרִית אֶת־חַסְדְּךָ
מֵעִמִּי בֵּיתִי עַד־עוֹלָם וְלֹא בְּהַכְרֵת יְהוָה אֶת־אֹיְבֵי
16 דָוִד אִישׁ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ * וַיִּכְרֹת יְהוֹנָתָן
עִם־בֵּית דָּוִד וּבִקֵּשׁ יְהוָה מִיַּד אֹיְבֵי דָוִד׃
17 * וַיֹּסֶף יְהוֹנָתָן לְהַשְׁבִּיעַ אֶת־דָּוִד בְּאַהֲבָתוֹ
אֹתוֹ כִּי־אַהֲבַת נַפְשׁוֹ אֲהֵבוֹ׃
18 * וַיֹּאמֶר־לוֹ יְהוֹנָתָן מָחָר חֹדֶשׁ וְנִפָּקַדְתָּ כִּי יִפָּקֵד
19 מוֹשָׁבֶךָ׃ * וְשִׁלַּשְׁתָּ תֵּרֵד מְאֹד וּבָאתָ אֶל־הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר־נִסְתַּרְתָּ שָׁם בְּיוֹם הַמַּעֲשֶׂה וְיָשַׁבְתָּ אֵצֶל
הָאֶבֶן הָאָזֶל׃

6 * Si reſpiciẽs requiſierit me pater tuus, reſpondebis ei: Rogauit me Dauid vt iret celeriter in Bethleem ciuitatẽ ſuam: quia victimæ ſolennes ibi ſunt vniuerſis contribulibus ſuis. 7 * Si dixerit, bene, pax erit ſeruo tuo. Si autem fuerit iratus, ſcito quia completa eſt malicia eius. 8 * Fac ergo miſericordiam in ſeruum tuum, quia fœdus Domini me famulum tuum tecum inire feciſti. Si autẽ eſt iniquitas aliqua in me, tu me interfice, & ad patrem tuum ne introducas me. 9 * Et ait Ionathas: Abſit hoc à te. Neq; enim fieri poteſt, vt ſi certè cognouero completam eſſe patris mei malitiam contra te, non annunciem tibi.
10 * Reſpondit Dauid ad Ionathan: Quis renunciabit mihi? ſi quid fortè reſponderit tibi pater tuus durè de me? 11 * Et ait Ionathas ad Dauid: Veni & egrediamur foras in agrum. Cúmq; exiſſent ambo in agrum; 12 * Ait Ionathas ad Dauid: Domine Deus Iſrael, ſi inueſtigauero ſententiam patris mei craſtino vel perendie, & aliquid boni fuerit ſuper Dauid, & non ſtatim miſero ad te, & notum tibi fecero:
13 * Hęc faciat Dominus Ionathæ, & hæc augeat. Si autem perſeuerauerit patris mei malicia aduerſum te, reuelabo aurem tuã, & dimittam te vt vadas in pace, & ſit Dominus tecum ſicut fuit cum patre meo.
14 * Et ſi vixero, facias mihi miſericordiã Domini; ſi verò mortuus fuero: 15 * Non auferes miſericordiã à domo mea vſq; in ſempiternum, quando eradicauerit Dñs inimicos Dauid vnumquemq; de terra.
16 * Pepigit ergo Ionathas fœdus cũ domo Dauid. et requiſiuit Dñs de manu inimicorũ Dauid. 17 * Et addidit Ionathas deierare Dauid, eo q; diligeret illũ. Sicut enim animã ſuã, ita diligebat eum. 18 * Dixítq; ad eũ Ionathas: Cras calẽdę ſunt, & requireris. Requiretur enim ſeſſio tua vſq; perendie. 19 * Deſcẽdes ergo feſtinus & venies in locum vbi celandus es in die, quando operari licet: & ſedebis iuxta lapidem, cui nomen eſt Ezel.

תרגום יונתן

6 אִם מִבְעָא יִבְעִינַנִּי אֲבוּךְ וְתֵימַר אִשְׁתְּאֶל מִנִּי דָוִד לְמֵיזַל לְבֵית לֶחֶם קִרְתֵּיהּ אֲרֵי שֵׁירוּ נִיכְסַת קוּדְשַׁיָּא יוֹמָא דֵּין תַּמָּן
לְכָל זַרְעֵיתָא׃ 7 אִם כְּדֵין יֵימַר טָב שְׁלָם לְעַבְדָּךְ וְאִם מִתְקָף יִתְקֵיף לֵיהּ דַּע אֲרֵי גְמִירָא בִּישְׁתָּא מִנֵּיהּ׃ 8 וְתַעֲבִיד
טִיבוּ עִם עַבְדָּךְ אֲרֵי בִקְיָמָא דַיְיָ אַעֵילְתָּא יָת עַבְדָּךְ עִמָּךְ וְאִם אִית בִּי חוֹבָא קְטוֹלְנִי אַתְּ וּלְיָת אֲבוּךְ לְמָה דְנָן תַּעֵילְנַנִי׃
9 וַאֲמַר יְהוֹנָתָן חַס לָךְ אֲרֵי אִם מִידַּע אֶיְדַּע אֲרֵי גְמִירָא בִּישְׁתָּא מִן אֲבָא לְמֵיתֵי עֲלָךְ וְלָא יְהֵא אֲחַוֵי לָךְ׃ 10 וַאֲמַר דָּוִד
לְיהוֹנָתָן מַן יְחַוֵי לִי אוֹ דִילְמָא יְתֵיבִינָךְ אֲבוּךְ פִּתְגָמִין קָשִׁין׃ 11 וַאֲמַר יְהוֹנָתָן לְדָוִד אֵיתָא וְנִיפּוֹק לְחַקְלָא וּנְפַקוּ תַּרְוֵיהוֹן לְחַקְלָא׃
12 וַאֲמַר יְהוֹנָתָן לְדָוִד יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אֲרֵי אֶבְדּוֹק יָת אֲבָא כְּעִידָנָא הָדֵין מְחַר אוֹ בְיוֹמָא תְּלִיתָאָה וְהָא פִתְגָמִין מְהֵימְרִין
עַל דָּוִד וְלָא מְכַעַן אֶשְׁלַח לְוָתָךְ וַאֲחַוֵי לָךְ׃ 13 כְּדֵין יַעֲבִיד יְיָ לִיהוֹנָתָן וּכְדֵין יוֹסִיף אֲרֵי גְמִירָא מִן אֲבָא לְמֵיתֵי בִּישְׁתָּא עֲלָךְ וַאֲחַוֵי לָךְ
וְאֶשְׁלְחִינָךְ וְתֵהָךְ בִּשְׁלָם וִיהֵי מֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעֲדָךְ כְּמָא דַהֲוָה בְּסַעֲדֵיהּ דַּאֲבָא׃ 14 וְלָא עַד דַּאֲנָא קַיָּים וְלָא הַעֲבֵד עִמִּי טִיבוּ
מִן קֻדָּם יְיָ וְלָא אָמוּת׃ 15 וְלָא תַפְסִיק יָת טִיבוּתָךְ מִן אֱנָשׁ בֵּיתִי עַד עָלְמָא וְלָא כַּד יְשֵׁיצִי יְיָ יָת סָנְאֵי דָוִד גְּבַר מֵעַל אַפֵּי אַרְעָא׃
16 וּגְזַר יְהוֹנָתָן קַיָּים עִם בֵּית דָּוִד וְאִיתְפְּרַע יְיָ מִיַּד סָנְאֵי דָוִד׃
17 וְאוֹסִיף יְהוֹנָתָן לְאוֹמָאָה יָת דָּוִד בְּדַרְחֵים יְהֵיהּ אֲרֵי רַחְמַת נַפְשֵׁיהּ רַחֲמֵיהּ׃ 18 וַאֲמַר לֵיהּ יְהוֹנָתָן לְמָחָר יַרְחָא וְתִתְבְּעִי
אֲרֵי יְהֵא מֵרִיחַ בֵּית סַעֲרוּתָךְ׃ 19 וּבְתַלְתּוּתְיוֹמָא תִּתְבְּעִי לַחְדָּא וּתְהָךְ לְאַתְרָא דְאִיטְמַרְתְּ תַּמָּן בְּיוֹמָא דְחוֹלָא וְתֵיתֵיב בְּסָטַר אֶבֶן אָתָא

*Si requirens requisierit me pater tuus, 6
dices: Rogãs rogauit à me Dauid, vt curreret
vsque in Bethleem ciuitatem suam, quoniam
sacrificium dierum ibi vniuersæ tribui.

*Et si dixerit pater tuus: Bene, pax seruo 7
tuo. Si autem dura respondерit tibi, scito quia
completa est malicia ab eo. *Et facies mise- 8
ricordiam cum seruo tuo, quia in fœdus Domi-
ni induxisti seruum tuum tecũ. Et si est iniqui-
tas in seruo tuo, interfice me tu; & vsque ad
patrem tuum cur introducas me? *Et dixit 9
Jonathan: Nequaquam tibi: quoniam si cogno-
scens cognouero quòd completa est malicia à pa-
tre meo vt veniat contra te; & non nunciabo
tibi? *Et dixit Dauid ad Jonathan: 10
Quis nunciabit mihi; si respondерit pater tuus
dura? *Et dixit Jonathan ad Dauid: Vade 11
et exeamus in agrum. Et exeunt ambo in agrũ.

*Et dixit Jonathan ad Dauid: Dominus 12
Deus Israel nouit, quòd si interrogauero patrem
meum ad tempus tribus vicibus: & ecce bo-
num fuerit super Dauid: & nonne mittam ad
te in agrum?

*Hæc faciat Deus Ionathan & hæc augeat, 13
si non deferam mala ad te, & reuelabo auricu-
lam tuam, & mittam te, & vades in pace,
& erit Dominus tecum, sicut fuit cum patre
meo.

*Et si etiam me viuente, facies mecũ mise- 14
ricordiam Domini; & si morte mortuus fuero,

*Non auferes misericordiam tuam à domo 15
mea vsque in sæculum. Et non: cùm euerterit
Dominus inimicos Dauid vnumquenque à fa-
cie terræ:

*Auferetur Jonathan à domo Dauid, et re- 16
quirat Dominus de manibus inimicorũ Dauid.

*Et addidit Jonathan deierare Dauid, eo 17
quòd diligeret eum, quoniam amauit animam
amantis eum.

*Et dixit ei Jonathan: Cras calendæ, & vi 18
sitatione requiretur sessio tua.

*Et tres dies manebis & requireris & ve 19
nies in locum vbi absconditus es ibi die quan-
do operari licebat: & sedebis iuxta lapidẽ illũ.

6 *ἐὰν ἐπισκεπτόμενον ἐπισκέψηταί με ὁ πατήρ
σου, ἐρεῖς παραιτούμενον παρῄτηταί με πρὸς ἐμοῦ δαυὶδ
δραμεῖν ἕως βηθλεὲμ τὴν πόλεως αὐτοῦ, ὅτι θυσία τῶν
7 ἡμερῶν ἐκεῖ ὅλη τῇ φυλῇ. *καὶ ἐὰν εἴπῃ ὁ πατήρ σου,
ἀγαθῶς, εἰρήνη τῷ δούλῳ σου· ἐὰν δὲ σκληρὸν ἀποκριθῇ σοι,
γνῶθι ὅτι συντετέλεσται ἡ κακία πρὸς αὐτόν.
8 *καὶ ποιήσεις ἔλεος μετὰ τοῦ δούλου σου, ὅτι εἰς διαθήκην
κυρίου εἰσήγαγες τὸν δοῦλόν σου μετὰ σεαυτοῦ· εἰ δὲ ἔστιν ἀδι-
κία ἐν τῷ δούλῳ σου, θανάτωσόν με σύ· καὶ ἕως τοῦ πα-
τρός σου ἵνατί τοῦτο εἰσαγάγῃς με;
9 *καὶ εἶπεν ἰωναθάν, μηδαμῶς σοι, ὅτι ἐὰν γινώσκων
γνῶ ὅτι συντετέλεσται ἡ κακία παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ
ἐλθεῖν ἐπί σέ, εἰ μὴ ἀπαγγελῶ σοι;
10 *καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἰωναθάν, τίς ἀπαγγελεῖ μοι,
11 ἐὰν ἀποκριθῇ ὁ πατήρ σου σκληρά; *εἶπεν ἰωναθὰν
πρὸς δαυίδ, πορεύου καὶ ἐξέλθωμεν εἰς ἀγρόν· καὶ ἐπο-
12 ρεύθη ἀμφότεροι εἰς ἀγρόν. *καὶ εἶπεν ἰωναθὰν
πρὸς δαυίδ, κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ οἶδεν, ὅτι ἐὰν ἀνα-
κρίνω τὸν πατέρα μου τῇ καιρὸν τελεσῶ, καὶ ἰδοὺ ἀγαθὸν
ἢ ὑπὲρ δαυίδ, καὶ οὐκ ἀποστελῶ πρὸς σὲ εἰς τὸ πεδίον;
13 *τάδε ποιήσαι θεὸς τῷ ἰωναθὰν καὶ τάδε προσθείη,
ἐὰν μὴ φυλάσσω τὰ κακὰ ἐπὶ σὲ καὶ ἀποκαλύψω τὸ ὠτίον
σου, καὶ ἀποστελῶ σε καὶ ἀπελεύσῃ εἰς εἰρήνην· καὶ ἔσαι κύ-
ριος μετὰ σοῦ καθὼς ἦν μετὰ τοῦ πατρός μου.
14 *καὶ ἐὰν ἔτι ἐμοῦ ζῶντος ποιήσεις μετ' ἐμοῦ ἔλεος
κυρίου, καὶ ἐὰν θανάτῳ ἀποθάνω,
15 *οὐκ ἐξαρῇς ἔλεός σου ἀπὸ τοῦ οἴκου μου ἕως αἰῶ-
νος· καὶ μὴ, ἐν τῷ ἐξαίρειν κύριον τοὺς ἐχθροὺς δαυὶδ
ἕκαστον ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.
16 *ἐξαρθήσεται τῷ ἰωναθὰν ἀπὸ τοῦ οἴκου δαυίδ, καὶ
ἐκζητήσαι κύριος ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν δαυίδ.
17 *καὶ προσέθετο ἰωναθὰν ὀμόσαι τῷ δαυὶδ διὰ τὸ
ἀγαπᾶν αὐτόν, ὅτι ἠγάπησεν ψυχὴν ἀγαπῶντος
αὐτόν.
18 *καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰωναθάν, αὔριον νουμηνία, καὶ ἐπι-
σκοπὴ ἐπισκεφθήσεται ἡ καθέδρα σου.
19 *καὶ τελεσθύσεις τὰς ἐπισκέψῃ καὶ ἥξεις εἰς τὸν τόπον
ὃ ἐκρύβης ἐκεῖ τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐργασίας, καὶ καθίσῃ πρὸς
τῷ λίθῳ ἐκείνῳ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] Si quærendo quæret me pater tuus, & dices: Petendo petiuit à me Dauid ad eundum ad Bethlehhem vrbem eius, quia appositum oblationis sanctitatis hodie ibi omni prosapiæ. [7] Si sic dicet, Bonum, pax seruo tuo: & si indurescendo indurescit illi, scito quòd absoluta malicia ab eo. [8] Et facies bonum cum seruo tuo, quia in iuramento Domini intrare feciſti seruum tuum tecum; et si est in me culpa, occide me tu, & ad patrem tuum quare intrare facies me? [9] Et dixit Iehonathan, Absit tibi, quia si sciendo sciero quòd perfecta malitia à patre meo ad veniendum super te, & non ipsum nunciabo tibi? [10] Et dixit Dauid ad Iehonathan, Quis indicabit mihi si fortè responderit tibi pater tuus verba dura? [11] Et dixit Iehonathan ad Dauid, Veni & exibimus ad agrum: & exierunt ambo illi ad agrum. [12] Et dixit Iehonathan ad Dauid: Dominus Deus Israel, quòd inquiram patrem meum in tempore hoc, cras aut in die tertia, & ecce verba composita dicta super Dauid, & non ex-tunc mittam ad te, & indicabo tibi. [13] Sic faciet Dominus Iehonathan, & sic addet quòd perfecta à patre meo ad veniendum malicia super te, & indicabo tibi, & dimittam te, & ibis in pace, & erit dictum Domini in auxilio tuo, sicut fuit in auxilio patris mei. [14] Et non quoad ego manens, & non facies mecum bonum ab-ante Dominum, & non moriar. [15] Et non finies bonitatem tuam ab homine domus meæ, vsque in sæculum; nec quando perdiderit Dominus osores Dauid, virum de-super facies terræ. [16] Et pepigit Iehonathan fœdus cum domo Dauid, & vindicabit se Dominus de manu odientium Dauid. [17] Et addidit Iehonathan ad iurandum Dauidi in quo amans eum, quia amore animæ suæ amauit eum. [18] Et dixit ei Iehonathan, Ad crastinum mensis & quærêris, quia erit vacua domus accubitus tui. [19] Et in tertia die quærêris nimis, & ibis ad locum quo absconditus es ibi in die profesto; & sedebis in latere petræ ATHA.

20 * וַאֲנִי שְׁלֹשֶׁת הַחִצִּים צִדָּה אוֹרֶה לְשַׁלַּח־לִי
21 לְמַטָּרָה: * וְהִנֵּה אֶשְׁלַח אֶת־הַנַּעַר לֵךְ מְצָא
אֶת־הַחִצִּים אִם־אָמֹר אֹמַר לַנַּעַר הִנֵּה הַחִצִּים
מִמְּךָ וְהֵנָּה קָחֵנּוּ וָבֹאָה כִּי־שָׁלוֹם לְךָ וְאֵין דָּבָר חַי־
22 יְהוָה: * וְאִם־כֹּה אֹמַר לָעֶלֶם הִנֵּה הַחִצִּים מִמְּךָ
23 וָהָלְאָה לֵךְ כִּי שִׁלַּחֲךָ יְהוָה: * וְהַדָּבָר אֲשֶׁר
דִּבַּרְנוּ אֲנִי וָאַתָּה הִנֵּה יְהוָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ עַד־עוֹלָם:
24 * וַיִּסָּתֵר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ
25 עַל־הַלֶּחֶם לֶאֱכוֹל: * וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל־מוֹשָׁבוֹ
כְּפַעַם בְּפַעַם אֶל־מוֹשַׁב הַקִּיר וַיָּקָם יְהוֹנָתָן
וַיֵּשֶׁב אַבְנֵר מִצַּד שָׁאוּל וַיִּפָּקֶד מְקוֹם דָּוִד:
26 * וְלֹא־דִבֶּר שָׁאוּל מְאוּמָה בַּיּוֹם הַהוּא כִּי אָמַר
מִקְרֶה הוּא בִּלְתִּי טָהוֹר הוּא כִּי־לֹא טָהוֹר:
27 * וַיְהִי מִמָּחֳרַת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפָּקֶד מְקוֹם דָּוִד
וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ מַדּוּעַ לֹא־בָא בֶן־יִשַׁי
28 גַּם־תְּמוֹל גַּם־הַיּוֹם אֶל־הַלָּחֶם: * וַיַּעַן יְהוֹנָתָן
אֶת־שָׁאוּל נִשְׁאֹל נִשְׁאַל דָּוִד מֵעִמָּדִי עַד־בֵּית
29 לָחֶם: * וַיֹּאמֶר שַׁלְּחֵנִי נָא כִּי זֶבַח מִשְׁפָּחָת
לָנוּ בָּעִיר וְהוּא צִוָּה־לִי אָחִי וְעַתָּה אִם־מָצָאתִי
חֵן בְּעֵינֶיךָ אִמָּלְטָה נָּא וְאֶרְאֶה אֶת־אֶחָי עַל־
30 כֵּן לֹא־בָא אֶל־שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ: * וַיִּחַר־אַף שָׁאוּל
בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ בֶּן־נַעֲוַת הַמַּרְדּוּת הֲלוֹא
יָדַעְתִּי כִּי־בְחֹר אַתָּה לְבֶן־יִשַׁי לְבָשְׁתְּךָ וּלְבֹשֶׁת
31 עֶרְוַת אִמֶּךָ: * כִּי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשַׁי
חַי עַל־הָאֲדָמָה לֹא תִכּוֹן אַתָּה וּמַלְכוּתֶךָ וְעַתָּה
שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן־מָוֶת הוּא:
32 * וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שָׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה
33 יוּמַת מֶה עָשָׂה: * וַיָּטֶל שָׁאוּל אֶת־הַחֲנִית עָלָיו
לְהַכֹּתוֹ וַיֵּדַע יְהוֹנָתָן כִּי־כָלָה הִיא מֵעִם אָבִיו
לְהָמִית אֶת־דָּוִד:

20 * Et ego tres ſagittas mittam iuxta eũ,
& iaciam quaſi exercens me ad ſignum.
21 *Mittam quoq; & puerũ, dicés ei: Va-
de & affer mihi ſagittas. Si dixero puero,
Ecce ſagittæ intra te ſunt, tolle eas: tu ve-
ni... me, quia pax eſt & nihil eſt mali, vi-
22 uit Dñs. * Si autẽ ſic locutus fuero pue-
ro, Ecce ſagittę vltra te ſunt, vade in pace,
23 quia dimiſit te Dñs. *De verbo aũt quod
locuti fuimus ego & tu, ſit Dñs inter me
24 & te vſq; in ſempiternum. *Abſconditus
eſt ergo Dauid in agro, & venerunt calen-
dæ, & ſedit rex ad comedendum panem.
25 *Cúmque ſediſſet rex ſuper cathedrá ſuá
ſecundum conſuetudinem, quę erat iuxta
parietẽ, ſurrexit Ionathas, & ſedit Abner
E ex latere Saul, vacuúſque apparuit locus
26 Dauid. * Et nõ eſt locutus Saul quicquá
in die illa. cogitabat enim ꝙ fortè eueniſ-
ſet ei, vt non eſſet mũdus nec purificatus.
27 *Cúnq; illuxiſſet dies ſecunda poſt calen
das, rurſus apparuit vacuus locus Dauid:
Dixítq; Saul ad Ionathan filiũ ſuum, Cur
non venit filius Iſai nec heri nec hodie ad
28 veſcẽdum? *Reſpõdítq; Ionathas Sauli,
Rogauit me obnixè vt iret in Bethleem.
29 *Et ait, Dimitte me, quoniã ſacrificiũ ſo-
lenne eſt in ciuitate mea; vnus de fratri-
bus meis accerſiuit me. Nunc ergo ſi in-
ueni gratiam in oculis tuis, vadam citò &
videbo fratres meos. Ob hanc cauſam nõ
30 venit ad menſam regis. *Iratus autẽ Saul
aduerſum Ionathan, dixit ei, Fili mulieris
F vltrò virum rapientis, numquid ignoro,
quia diligis filiũ Iſai in confuſionẽ tuam,
& in confuſionem ignominioſæ matris
31 tuæ? *Omnibus enim diebus quibus
filius Iſai vixerit ſuper terram, non ſtabi-
lieris tu neque regnum tuum. Itaque iam
nunc mitte & adduc eum ad me, quia fi-
32 lius mortis eſt. *Reſpondens autem
Ionathas Sauli patri ſuo, ait; Quare mo-
rietur? Quid fecit?
33 *Et arripuit Saul lanceam vt percute-
ret eum. Et intellexit Ionathas, quòd diffinitum eſſet à patre ſuo, vt interficeretur Dauid.

תרגום יונתן

20 וַאֲנָא חֵלָתָא גִּירִין בְּקֶשֶׁת שַׁדִּי לְמִמְחֵי לִי לְפַלְגְלִיסָה: 21 וְהָא אֶשְׁלַח יַת עָלֵימָא אֵיזִל אַיְתִי יַת גִּירְרַיָּא אִם מֵימַר אֵימַר
לְעָלֵימָא הָא גִירָא מִינָּךְ וּלְכָא סַבְתְּהִי וְאֵיתָא אֲרֵי שְׁלָם לָךְ וְלֵית מִדְעָם בִּישׁ קַיָּים הוּא וַיְיָ: 22 וְאִם כְּדֵין אֵימַר לְעָלֵימָא הָא גִירָא
מִינָּךְ וּלְהָלָא אֵזִיל אֲרֵי שִׁיזְבִינָּךְ יְיָ: 23 וּפִיתְגָמָא דְּמַלֵּילְנָא אֲנָא וְאַתְּ הָא מֵימְרָא דַּיְיָ סָהִיד בֵּינָא וּבֵינָּךְ עַד עָלְמָא: 24 וְאִיסְתַּמַּר
דָּוִד בְּחַקְלָא וַהֲוָה יַרְחָא וְאִסְתַּהַר מַלְכָּא עַל לַחְמָא לְמֵיכַל: 25 וְאִסְתַּהַר מַלְכָּא עַל שִׁיוְיֵיהּ כְּזִמְנָן בְּזִמְנָן עַל שִׁיוְיֵיהּ דְּמִתְקַן לֵיהּ בְּסָטַר כּוֹתְלָא
וְקָם יְהוֹנָתָן וְאִסְתַּהַר אַבְנֵר בְּסִטְרָא דְּשָׁאוּל וַהֲוָה אַתְרָא דְּדָוִד מְרָוַח: 26 וְלָא מַלֵּיל שָׁאוּל מִדְעָם בְּיוֹמָא הַהוּא אֲרֵי אֲמַר דְּילְמָא
עִירוֹעַ הֲוָה לֵיהּ וְלָא דְכֵי הוּא אוֹ דְילְמָא לְאוֹרָח אֲזַל וְאַסְהִידְנָא לָא זַמְנִינָהִי: 27 וַהֲוָה מִיּוֹמָא דְּבָתְרוֹהִי דַּהֲוָה עִיבּוּר יַרְחָא תִּנְיָנָא וַהֲוָה
אַתְרָא דְּדָוִד מְרָוַח וַאֲמַר שָׁאוּל לְיהוֹנָתָן בְּרֵיהּ מָדֵין לָא אֲתָא בַר יִשַׁי אַף תְּמָלֵי אַף יוֹמָא דֵּין לְלַחְמָא: 28 וַאֲתֵיב יְהוֹנָתָן יַת שָׁאוּל לְמֵימַר
אִישְׁתְּאֲלָא אִישְׁתְּאַל דָּוִד מִנִּי לְמֵיזַל עַד בֵּית לָחֶם: 29 וַאֲמַר שַׁלְּחֵנִי בְּעַן אֲרֵי שֵׁירוּ נִיכְסַת קֻרְשַׁיָּא לְכָל זַרְעִיתָא לָנָא בְּקִרְתָּא וְהוּא
דְּפַקִּיד לִי אַחִי וּכְעַן אִם אַשְׁכְּחִית רַחֲמִין בְּעֵינָךְ אֶשְׁתְּזֵיב כְּעַן וְאֶחֱזֵי יַת אַחַי עַל כֵּן לָא עַל לְפָתוֹרָא דְמַלְכָּא: 30 וּתְקֵיף רְגָזָא דְּשָׁאוּל
בִּיהוֹנָתָן וַאֲמַר לֵיהּ בַּר סַרְבָּנְיָתָא דְמַרְדוּתָא קַשְׁיָא הֲלָא יָדַעְנָא אֲרֵי רָעֵי אַתְּ בְּבַר יִשַׁי לְבַהֲתָתָךְ וּלְבַהֲתַת קְלַן אִמָּךְ: 31 אֲרֵי כָּל יוֹמַיָּא
דְּבַר יִשַׁי קַיָּים עַל אַרְעָא לָא תִתְקַן אַתְּ וּמַלְכוּתָךְ וּכְעַן שְׁלַח וְאַיְתִיבֵיהּ לְוָתִי אֲרֵי גְּבַר חַיָּיב קְטוֹל הוּא: 32 וַאֲתֵיב יְהוֹנָתָן יַת שָׁאוּל אֲבוּהִי
וַאֲמַר לֵיהּ לְמָה יִתְקְטֵל מַה עָבַד: 33 וַאֲרִים שָׁאוּל יַת מִזְרִיתָא עֲלוֹהִי לְמִמְחֵי יְדַע יְהוֹנָתָן אֲרֵי גְּמִירָא הִיא מִן אֲבוּהִי לְמִקְטַל יַת דָּוִד:

‡ Et ego ter ſagittabo in ſagittis iaculans, & mittens in ſcopum. 20 *‡Et ecce mittam puerum, dicens: Veni inueni mihi ſagittam, ſi dixero puero, Sic ſagitta à te & hic, tolle eam, veni, quòd pax tibi, et non eſt ſermo malus, viuit Dominus.* 21 *‡ Si autem hæc dixero adoleſcenti, Ibi ſagitta à te & vltra, vade, quoniam dimiſit te Dominus.* 22 *‡ Et de verbo quod locuti ſumus ego & tu, ecce Dominus teſtis inter me & te vſque in ſempiternum.* 23

‡ Et abſconditus eſt Dauid in agro; & venerunt calendæ, & venit rex ad menſam ad comedendum. 24 *‡ Et ſedit rex ſuper cathedram ſuam ſicut cõſueuerat iuxta parietem, & præuenit eum Jonathan: & ſedit Abener ex latere Saul; & conſiderabatur locus Dauid.* 25

‡ Et non locutus eſt Saul quicquam in die illa, quoniam dixit, Caſus quidam apparet, vt non mundus ſit, quia non purificatus eſt. 26 *‡ Et factus eſt die craſtina menſis die ſecunda, & requiſitus fuit locus Dauid: & dixit Saul ad Jonathan filium ſuum, Cur non venit filius Jeſſe, & heri & hodie ad menſam?* 27 *‡ Et reſpondit Jonathan Saul, & dixit, Petijt à me Dauid vt curreret vſque in Bethleem ciuitatem ſuam.* 28 *‡ Et dixit mihi, Dimitte iam me, quia ſacrificium tribus nobis in ciuitate, & mandauerunt ad me fratres mei; & nunc ſi inueni gratiã in oculis tuis, vadam iam & videbo fratres meos: propter hoc non venit ad menſam regis.* 29 *‡ Et iratus eſt Saul cõtra Jonathan valde, & dixit ei: Fili puellarũ ſponte venientium, nunquid non ſcio quòd tu particeps es filio Jeſſe in confuſionem tuam, & in confuſionem reuelationis matris tuæ?* 30 *‡ Quoniam omnibus diebus filius Jeſſe vixerit ſuper terram, non eris paratus tu neque regnum tuũ: nunc igitur mitte & accipe adoleſcentem, quoniam filius mortis eſt.* 31 *‡ Et reſpondit Jonathan Sauli patri ſuo, & ait: Quare moritur? quid fecit?* 32 *‡ Et ſuſtulit Saul lanceã contra Ionathan vt occideret eum, & nouit Jonathan quòd diffinita eſſet malicia hæc à patre ſuo vt interficeret Dauid.* 33

20 ‡ Ⓒ ἐγὼ τεισαδύσω ἐν ταῖς χίζαις ἀκοντίζων, Ⓒ ἐκ-
21 πέμπων εἰς τὴν ἀματαρά. ‡ Ⓒ ἰδὲ ἄπος ελῶ τὸ παι-
δάριον, λέγων· δεῦρο οὖρέ μοι τὴν χίζαν· ἐὰν εἴπω τῷ
παιδαρίῳ ὧδε ἡ χίζα ἀπὸ Ϭῦ Ⓒ ὧδε, λάβε αὐτήν, παρα-
γίνε, ὅτι εἰρωὴ Ϭοι Ⓒ οὐκ ἔστι λόγος πονηρός, ζῇ κύριος.
22 ‡ ἐὰν ὃ τάδε εἴπω τῷ νεανίᾳ, ἐκεῖ ἡ χίζα ἀπὸ Ϭῦ καὶ
23 ἐπέκεινα, πορεύου ὅτι ἐξαπέσαλκέ σε κύριος. ‡ Ⓒ περὶ
δὲ ῥήματος ὃ λελαλήκαμεν ἐγὼ καὶ σύ, ἰδὲ κύριος
24 μάρτυς διαμένων ἐμοῦ Ⓒ Ϭῦ ἕως αἰῶνος. ‡ καὶ κέκρυ-
πται δαυὶδ ἐν τῷ πεδίῳ· Ⓒ ἐγένετο νεμηνία, Ⓒ ἔρχε) ὁ βα-
25 σιλεὺς ἐπὶ τὴν τράπεζαν Ϭῦ φαγεῖν. ‡ καὶ ἐκάθισεν
ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὴν καθέδραν αὐτοῦ καθὼς εἰώθη καθ᾽ ἡμέ-
ραν τοῖχον. Ⓒ προέφθασεν αὐτὸν ἰωναθάν· Ⓒ ἐκάθισεν Ἀβε-
νὴρ ἐκ πλαγίων Ϭῦ σαοὺλ· Ⓒ ἐπεσκέπη ὁ τόπος Ϭῦ δαυίδ.
26 ‡ καὶ οὐκ ἐλάλησεν σαοὺλ οὐδὲν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ,
ὅτι εἶπεν συμπωμά μι φαίνε), μὴ καθαρὸς εἶναι, διότι
27 οὐ κεκάθαρ). ‡ καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον Ϭῦ μηνὸς τῇ
ἡμέρᾳ τῇ δευτέρᾳ, καὶ ἐπεσκέπη ὁ τόπος δαυίδ· καὶ εἶπε
σαοὺλ πρὸς ἰωναθὰν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, τί ὅτι οὐ παραγέγο-
νεν υἱὸς ἰεσσαὶ καὶ ἐχθὲς καὶ σήμερον ἐπὶ τὴν τράπεζαν;
28 ‡ καὶ ἀπεκρίθη ἰωναθὰν τῷ σαοὺλ Ⓒ εἶπε, παρήτηταί
μὲ ἐμοῦ δαυὶδ δραμεῖν, ἕως Ϭηθλεὲμ τ πόλεως αὐτοῦ.
29 ‡ καὶ εἶπέ μοι, ἐξαπόστειλόν δή με, ὅτι θυσία τ φυ-
λῆς ἡμῖν ἐν τῇ πόλει, Ⓒ ἐνετείλαντο πρός με Φ ἀδελ-
φοί μου· καὶ νῦν εἰ εὗρον χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς Ϭου, ἀπε-
λεύσομαι δὴ καὶ ὄψομαι τοὺς ἀδελφούς μου, διὰ τοῦτο οὐ
παραγέγονεν ἐπὶ τὴν τράπεζαν Ϭῦ βασιλέως.
30 ‡ καὶ ἐθυμώθη σαοὺλ ἐπὶ ἰωναθὰν σφόδρα, Ⓒ εἶπεν
αὐτῷ, υἱὲ χοραστῶν αὐτομολούντων· οὐ γὰρ οἶδα ὅτι σὺ μέ-
τοχος εἶ τῷ υἱῷ ἰεσσαὶ εἰς αἰσχύνην σου, Ⓒ εἰς αἰσχύνην
31 ἀποκαλύψεως μητρός σου; ‡ διότι πάσας τὰς ἡμέ-
ρας ὁ υἱὸς ἰεσσαὶ ζῇ ἐπὶ τ γῆς, οὐχ ἑτοιμασθήσῃ σὺ οὐδὲ
ἡ βασιλεία σου· νῦν οὖν ἀπόστειλον καὶ λάβε τὸν νεανίαν,
ὅτι υἱὸς θανάτου ἐστίν.
32 ‡ καὶ ἀπεκρίθη ἰωναθὰν τῷ σαοὺλ πατρὶ αὐτοῦ, καὶ
εἶπεν, ἵνατί ἀποθνήσκει; τί πεποίηκεν;
33 ‡ καὶ ἐπῆρε σαοὺλ τὸ δόρυ ἐπὶ ἰωναθὰν Ϭῦ θανατῶσαι
αὐτόν· Ⓒ ἔγνω ἰωναθὰν ὅτι συντετέλεσται ἡ κακία αὕτη
παρὰ Ϭοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ϭῦ θανατῶσαι δαυίδ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[20] Et ego tria iacula in arcu ſagittario ad quatiendum mihi ad ſcopum. [21] Et ecce mittam puerum, Ito, venire fac iacula: ſi dicendo dixero puero; Ecce iaculum à te & huc tolle, & affer; quòd pax tibi, & non eſt quicquam malum: permanet ipſe Dominus. [22] Et ſi ita dicam puero, Ecce iaculum à te: & illuc abi, quia ſeruauit te Dominus. [23] Et verbum quod locuti ſumus: ego & tu, ecce dictum Domini teſtis inter me & inter te vſque in ſæculum. [24] Et cuſtodiuit ſe Dauid in agro, & fuit menſis, & accubuit rex ſuper panem ad comedendum. [25] Et accubuit rex ſuper ſitum ſuum, ſicut in tempore in tempore; ſuper ſitum qui paratus illi, in latere parietis; & ſtetit Iehonathan, & ſedit Abner in latere Saulis, & fuit locus Dauidis vacuus. [26] Et non locutus eſt Saul quicquam in die illa, quia dixit, Fortaſſe euentus fuit ei & non mundus ipſe, aut fortaſſis ad viam iuit, & nos non inuitauimus eum. [27] Et fuit à die qui poſt illum qui fuit Emboliſmus menſis ſecundi, & fuit locus Dauidis vacuus: & dixit Saul Iehonathan filio ſuo, Quare non venit filius Iſai etiam heri, etiam hodie ad panem? [28] Et reſpondit Iehonathan Sauli, dicendo: Petendo petiuit Dauid ex me ad eundum vſque Bethlehhem. [29] Et dixit, Dimitte me nunc quia poſuerunt oblationem ſanctitatum omni proſapiæ nobis in vrbe; & ipſum quod præcepit mihi frater meus. & nunc ſi inueni charitates in oculis tuis, expediat nunc & videbo fratres meos: propterea non intrauit ad menſam regis.

[30] Et inualuit indignatio Saulis in Iehonathan, & dixit ei, Fili contumacis cuius rebellio dura, nónne noui quòd volens tu in filio Iſai ad opprobrium tuum, & ad opprobrium ignominiæ matris tuæ? [31] Nam omnibus diebus quibus filius Iſai ſtans ſuper terram, non firmaberis tu & regnum tuum: & nunc mitte & venire fac illum ad me, quia vir debitor occiſionis ille.

[32] Et reſpondit Iehonathan ad Saul patrem ſuum, & dixit illi, Quare occidetur, quid fecit? [33] Et ſuſtulit Saul haſtam ſuper eum ad percutiendum eum: & cognouit Iehonathan quòd concluſum eſſet à patre ſuo ad occidendum Dauid.

34 * וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעִם הַשֻּׁלְחָן בָּחֳרִי־אָף וְלֹא־
אָכַל בְּיוֹם־הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לֶחֶם כִּי נֶעְצַב אֶל־דָּוִד
35 כִּי הִכְלִמוֹ אָבִיו׃ * וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן
הַשָּׂדֶה לְמוֹעֵד דָּוִד וְנַעַר קָטֹן עִמּוֹ׃
36 * וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ רֹץ מְצָא־נָא אֶת־הַחִצִּים
אֲשֶׁר אָנֹכִי מוֹרֶה הַנַּעַר רָץ וְהוּא־יָרָה הַחֵצִי
37 לְהַעֲבִרוֹ׃ * וַיָּבֹא הַנַּעַר עַד־מְקוֹם הַחֵצִי אֲשֶׁר
יָרָה יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנַּעַר וַיֹּאמֶר
הֲלוֹא הַחֵצִי מִמְּךָ וָהָלְאָה׃
38 * וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנַּעַר מְהֵרָה חוּשָׁה
אַל־תַּעֲמֹד וַיְלַקֵּט נַעַר יְהוֹנָתָן אֶת־הַחִצִּי וַיָּבֹא
39 אֶל־אֲדֹנָיו׃ * וְהַנַּעַר לֹא־יָדַע מְאוּמָה אַךְ
40 יְהוֹנָתָן וְדָוִד יָדְעוּ אֶת־הַדָּבָר׃ * וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן
אֶת־כֵּלָיו אֶל־הַנַּעַר אֲשֶׁר־לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הָבֵיא
41 הָעִיר׃ * הַנַּעַר בָּא וְדָוִד קָם מֵאֵצֶל הַנֶּגֶב
וַיִּפֹּל לְאַפָּיו אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וַיִּשְׁקוּ׳
אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ עַד־דָּוִד
42 הִגְדִּיל׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר
יְהוָה יִהְיֶה׳ בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין זַרְעִי וּבֵין זַרְעֲךָ
43 עַד־עוֹלָם׃ * וַיָּקָם וַיֵּלַךְ וִיהוֹנָתָן בָּא
הָעִיר׃

כא

1 * וַיָּבֹא דָוִד נֹבֶה אֶל־אֲחִימֶלֶךְ הַכֹּהֵן
וַיֶּחֱרַד אֲחִימֶלֶךְ לִקְרַאת דָּוִד וַיֹּאמֶר לוֹ מַדּוּעַ אַתָּה
2 לְבַדֶּךָ וְאִישׁ אֵין אִתָּךְ׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד
לַאֲחִימֶלֶךְ הַכֹּהֵן הַמֶּלֶךְ צִוַּנִי דָבָר וַיֹּאמֶר אֵלַי אִישׁ
אַל־יֵדַע מְאוּמָה אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר־אָנֹכִי שֹׁלֵחֲךָ
וַאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ וְאֶת־הַנְּעָרִים יוֹדַעְתִּי אֶל־מְקוֹם
פְּלֹנִי אַלְמֹנִי׃

34 * Surrexit ergo Ionathas à mensa in ira
furoris, & non comedit in die calẽdarum
secunda panem. Contristatus est enim su-
per Dauid, eo quòd cõfudisset eum pater
35 suus. *Cúmq; illuxisset manè, venit Iona-
thas in agrum iuxta placitum Dauid, &
36 puer paruulus cum eo. *Et ait ad puerum
suũ: Vade & affer mihi sagittas quas ego
iacio. Cúmq; puer cucurrisset, iecit aliam
37 sagittam trans puerum. * Venit itaque
puer ad locum iaculi quod miserat Iona-
G thas; et clamauit Ionathas post tergum
pueri, & ait: Ecce ibi est sagitta, porrò vl-
38 tra te. *Clamauit iterum Ionathas post
tergum pueri, dicens: Festina velociter ne
steteris. Collegit autem puer Ionathæ sa-
39 gittas, & attulit ad dominum suum. *Et
quid ageretur penitus ignorabat. tan-
tummodo enim Ionathas & Dauid rem
40 nouerant. * Dedit ergo Ionathas arma
sua puero, & dixit ei: Vade & defer in ci-
41 uitatem. *Cúmque abijsset puer, surrexit
Dauid de loco qui vergebat ad Austrum,
& cadens pronus in terram, adorauit ter-
tiò. Et osculantes se alterutrum, fleuerunt
pariter, Dauid autem amplius.
22 * Dixit ergo Ionathas ad Dauid, Vade
in pace: quæcunque iurauimus ambo in
nomine Domini, dicentes: Dominus sit
inter me & te, & inter semen tuum, & se-
men meum vsque in sempiternum.
43 * Et surrexit Dauid & abijt: sed & Io-
nathas ingressus est ciuitatem.

CAP. XXI.

1 VEnit autem Dauid in Nobe ad Achi-
A melech sacerdotẽ. Et obstupuit Achi-
melech, eo quòd venisset Dauid. & dixit
ei: Quare tu solus & nullus est tecum?
2 * Et ait Dauid ad Achimelech sacerdo-
tem: Rex præcepit mihi sermonem, & di-
xit: Nemo sciat rem propter quam mis-
sus es à me, & cuiusmodi præcepta tibi de-
derim. Nam & pueris meis condixi in il-
lum & illum locum.

תרגום יונתן

34 וְקָם יְהוֹנָתָן מִן פָּתוֹרָא בִּתְקוֹף רְגַז וְלָא אֲכַל בְּיוֹם עִיבּוּר יַרְחָא תִּנְיָנָא לַחְמָא אֲרֵי אִיתְנְסִיס עַל דָּוִד אֲרֵי אַכְלְמֵיהּ אֲבוּהִי׃
35 וַהֲוָה בְּצַפְרָא וּנְפַק יְהוֹנָתָן לְחַקְלָא לְזִימְנָא דַאֲמַר לֵיהּ דָּוִד וְיָנִיק זְעֵיר עִמֵּיהּ׃ 36 וַאֲמַר לְעֻלֵּימָא רְהֻט אֱיתָא כְּעַן יַת
גִּירְרַיָּא דַאֲנָא שָׁרֵי עוּלֵימָא רְהַט וְהוּא שְׁרָא גִירָא לְאַעְבָּרוּתֵיהּ׃ 37 וַאֲתָא עֻלֵּימָא עַל אֲתַר גִּירָא דִי שְׁרָא יְהוֹנָתָן וּקְרָא יְהוֹנָתָן בָּתַר
עֻלֵּימָא וַאֲמַר הֲלָא גִירָא מִינָךְ וּלְהַלָּא׃ 38 וּקְרָא יְהוֹנָתָן בָּתַר עֻלֵּימָא אוֹחִי בִּפְרִיעַ וְלָא תְעַכֵּיב וּלְקֵיט עֻלֵּימָא דִיהוֹנָתָן יַת גִּירְרַיָּא
וַאֲתָא לְוַת רִבּוֹנֵיהּ׃ 39 וְעֻלֵּימָא לָא יְדַע מִדַּעַם בְּרַם יְהוֹנָתָן וְדָוִד יָדְעִין יַת פִּתְגָמָא׃ 40 וִיהַב יְהוֹנָתָן יַת זֵינֵיהּ
לְעֻלֵּימָא דִילֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ אֱיזֵל אוֹבִיל לְקַרְתָּא׃ 41 עֻלֵּימָא אֲתָא וְדָוִד קָם מִסְטַר אֶבֶן אָתָא דְלִקְבֵּיל דָּרוֹמָא וּנְפַל עַל אַפּוֹהִי
עַל אַרְעָא וּסְגִיד תְּלָת זִמְנִין וּנְשִׁיקוּ גְּבַר יַת חַבְרֵיהּ וּבְכוֹ גְּבַר יַת חַבְרֵיהּ עַד דָּוִד אַסְגִּי׃ 42 וַאֲמַר יְהוֹנָתָן לְדָוִד אֱיזֵל בִּשְׁלָם דְּקַיֵּימְנָא
תַּרְוֵינָא אֲנַחְנָא בִּשְׁמָא דַיְיָ לְמֵימַר מֵימְרָא דַיְיָ יְהֵי סָהִיהּ בֵּינָנָא וּבֵינָךְ וּבֵין בְּנֵי וּבֵין בְּנָךְ עַד עָלְמָא׃ 43 וְקָם וַאֲזַל וִיהוֹנָתָן עַל לְקַרְתָּא׃

כא

1 וַאֲתָא דָוִד לְנוֹב לְוַת אֲחִימֶלֶךְ כַּהֲנָא וְאִיתְבְּעֵיר אֲחִימֶלֶךְ לְקַדְמוּת דָּוִד וַאֲמַר לֵיהּ מָדֵין אַתְּ בִּלְחוֹדָךְ וּגְבַר לֵית עִמָּךְ׃
2 וַאֲמַר דָּוִד לַאֲחִימֶלֶךְ כַּהֲנָא מַלְכָּא פַּקְדַנִי פִּתְגָמָא וַאֲמַר לִי אֱינַשׁ לָא יִדַּע מִדַּעַם יַת פִּתְגָמָא דַאֲנָא שָׁלַח לָךְ וּדְפַקֶּדְתָּךְ וְיַת עֻלֵּימַיָּא
שִׁלְחֵית לַאֲתַר כַּסִּי וְטַמִּיר׃

‡ Et ſalijt Jonathan à menſa in ira furoris, 34
& non comedit panem in ſecunda die menſis,
quod contriſtatus eſt ſuper Dauid, quia delibe-
rauit pater ſuus finire eum. ‡ Et factum eſt 35
manè, & exijt Jonathan in agrum, in teſtimo-
niũ vt ordinauit Dauid: & puer paruus cũ eo.
‡ Et ait puero, Curre tu, & inueni mihi ſa- 36
gittas quas ego iaculor: & puer cucurrit, &
ipſe iaculatus eſt iacula, & tranſire fecit hæc.
‡ Et abijt puer vſque ad locum iaculorum, 37
quæ iaculatus fuerat Jonathan, & clamauit Jo
nathan poſt puerum: & ait, Ibi ſagitta à te &
vlterius. ‡ Et clamauit Jonathan poſt pue- 38
rum ſuum, dicens: Velociter feſtina, & non
ſtes: & collegit puer Jonathan ſagittas, & at-
tulit ad dominum ſuum.
‡ Et puer non nouit quicquam; tantummodo 39
Jonathan & Dauid nouerant verbum.
‡ Et impoſuit arma ſua ſuper puerum ſuum, 40
& dixit ei: Vade in ciuitatem.
‡ Et ingreſſus eſt puer in ciuitatem; & Da- 41
uid ſurrexit ab auſtro, & cecidit ſuper faciem
ſuam ſuper terram, & adorauit eum ter, &
deoſculatus eſt vnuſquiſq; proximum ſuum, et
fleuit vnuſquiſque ſuper proximum ſuum, vſq;
ad conſumationem magnam Dauid ſuperauit.
‡ Et dixit Jonathan ad Dauid, Vade in pa- 42
ce, & vt iurauimus nos ambo in nomine Do-
mini, dicentes: Dominus erit teſtis inter me &
te, & inter ſemẽ meum & ſemen tuum vſque
in ſempiternum.
‡ Et ſurrexit Dauid & abijt; & Jonathan 43
ingreſſus eſt in ciuitatem.

CAP. XXI.

ET venit Dauid in Noba ad Achimelech 1
ſacerdotem; & obſtupuit Achimelech oc-
curſu Dauid: & dixit, Cur ſolus tu & nemo
tecum?
‡ Et dixit Dauid ſacerdoti Achimelech, Rex 2
præcepit mihi hodie ſermonẽ: & dixit ad me,
Nemo cognoſcat quippiam de verbo, propter
quod ego miſi te, & de quo præcepi tibi: &
pueris teſtatus ſum in loco dicto Phelanni
Almoni.

34 ‡ καὶ ἀνέπήδησεν ἰωναθὰν ἀπὸ τ τραπέζης ἐν ὀργῇ
θυμοῦ· καὶ οὐκ ἔφαγεν ἄρτον ἐν τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ τοῦ
μηνός· ὅτι ἐθραύθη ὑπὸ τὸν δαυὶδ, ὅτι ἐβεβούλευτο ὁ πα
35 τὴρ αὐτοῦ σὺν τελέσαι αὐτόν. ‡ καὶ ἐγένετο πρωὶ καὶ ἐξ-
ῆλθεν ἰωναθὰν εἰς τὸ πεδίον, εἰς τὸ μαρτύριον καθὼς ἐτά-
ξατο τῷ δαυίδ, καὶ παιδάριον μικρὸν μετ' αὐτοῦ.
36 ‡ καὶ εἶπεν τῷ παιδαρίῳ, δράμε σὺ καὶ εὖρέ μοι τὰς
ἀκίδας ἃς ἐγὼ ἀκοντίζω· καὶ τὸ παιδάριον ἔδραμε καὶ αὐ-
τὸς ἐκόντισε τὰ βέλη, καὶ παρήγαγεν αὐτά.
37 ‡ καὶ ἦλθε τὸ παιδάριον ἕως οὗ τόπου τῶν βελῶν ὧν ἐ-
κόντισεν ἰωναθὰν· καὶ ἐβόησεν ἰωναθὰν ὀπίσω τοῦ παι-
δαρίου, καὶ εἶπεν, ἐκεῖ ἡ ἀκίδα ἀπὸ σοῦ καὶ ἐπέκεινα.
38 ‡ καὶ ἐβόησε ἰωναθὰν ὀπίσω τοῦ παιδαρίου αὐτοῦ λέγων,
ταχὺ ἀσεδὲν καὶ μὴ στῇς· καὶ ἐνέλεξε τὸ παιδάριον ἰω-
ναθὰν τὰς ἀκίδας, καὶ ἦνεγκε πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ.
39 ‡ καὶ τὸ παιδάριον οὐκ ἔγνω οὐδέν, πλὴν ἰωναθὰν καὶ
40 δαυὶδ ἤδεισαν τὸ ῥῆμα. ‡ καὶ ἐπέθηκεν τὰ σκεύη αὐτοῦ
ἐπὶ τὸ παιδάριον αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ; πορεύου εἰς τὴν πό-
41 λιν. ‡ καὶ εἰσῆλθε τὸ παιδάριον εἰς τὴν πόλιν· καὶ δα-
υὶδ ἀνέστη ἀπὸ τοῦ νεγήβ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ
ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ τρὶς καὶ κατεφί-
λησεν ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἔκλαυσεν ἕκας ὁ
ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἕως συντελείας μεγάλης δαυὶδ
ὑπερέβαλεν.
42 ‡ καὶ εἶπεν ἰωναθὰν πρὸς δαυίδ, πορεύου εἰς εἰρήνην· καὶ
ὡς ὀμωμόκαμεν ἡμεῖς ἀμφότεροι ἐν ὀνόματι κυρίου, λέ
γοντες· κύριος ἔσται μάρτυς ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ, καὶ ἀ-
ναμέσον τοῦ σπέρματός μου καὶ τοῦ σπέρματός σου ἕως αἰῶνος.
43 ‡ καὶ ἀνέστη δαυὶδ καὶ ἀπῆλθεν· καὶ ἰωναθὰν εἰσῆλθεν
εἰς τὴν πόλιν. κα'.
1 ‡ Καὶ ἦρχεν δαυὶδ εἰς νοβὰ πρὸς ἀχιμέλεχ τὸν ἱε-
ρέα· καὶ ἐξέστη ὁ ἀχιμέλεχ τῇ ἀπαντήσει δαυίδ· καὶ εἶπε,
τί ὅτι μόνος σὺ καὶ οὐδεὶς μετὰ σοῦ;
2 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ τῷ ἱερεῖ ἀχιμέλεχ, ὁ βασιλεὺς ἐν-
τέταλταί μοι σήμερον ῥῆμα, καὶ εἶπε πρός με, μη-
δεὶς γνώτω μηδὲν περὶ τοῦ ῥήματος ὑπὲρ οὗ ἐγὼ ἐξα-
πέστειλά σε καὶ περὶ οὗ ἐνετάλμαί σοι· καὶ τοῖς παιδα-
ρίοις διαμεμαρτύρημαι ἐν τόπῳ λεγομένῳ φελαννὶ
ἀλμωνί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

34 Et ſurrexit Iehonathan à menſa in fortitudine indignationis, & non comedit in die Emboliſmi menſis ſecundi panem, quia turbatus eſt ſuper Dauid, quia ignominia affecit illum pater ſuus. 35 Et fuit in aurora, & exijt Iehonathan ad agrum, ad tempus quod dixit illi Dauid, & puer paruulus cum eo. 36 Et dixit adoleſcenti, Curre, affer nunc iacula, quæ ego iaciens. adoleſcens cucurrit, & ille iecit iaculum ad tranſmittendum illum. 37 Et venit adoleſcens ſuper locum iaculi quod iecit Iehonathan, & clamauit Iehonathan poſt adoleſcentem: & dixit, Nónne iaculum à te & vlterius? 38 Et clamauit Iehonathan poſt adoleſcentem, Feſtina in celeritate, & non cunctaberis. & collegit adoleſcens Iehonathan iacula, & venit ad dominum ſuum. 39 Et adoleſcens non cognouit quicquam: verùm Iehonathan & Dauid cognoſcentes verbum. 40 Et dedit Iehonathan arma ſua adoleſcenti qui ſibi; & dixit illi, Abi, defer ad vrbem. 41 Adoleſcens venit, & Dauid ſurrexit de latere petræ Atha, quæ eregione Auſtri; & cecidit ſuper facies ſuas ſuper terram, & adorauit tribus vicibus, & oſculati ſunt vir ſocium ſuum, & fleuerunt vir ſocium ſuum, vſquequo Dauid multiplicauit. 42 Et dixit Iehonathan ad Dauid, Ito in pace: quod firmauimus ambo nos in nomine Domini dicendo, Dictum Domini erit teſtis inter me & inter te, & inter filios meos & inter filios tuos vſque in ſæculum.

43 Et ſurrexit & iuit; & Iehonathan ingreſſus eſt in vrbem.

CAP. XXI.

ET venit Dauid ad Nob ad Ahhimelech ſacerdotem, & admiratus eſt Ahhimelech ad occurſum Dauid: & dixit ei, Quid hoc tu in ſingularitate tua, & vir non eſt tecum? 2 Et dixit Dauid ad Ahhimelech ſacerdotem, Rex iuſſit mihi verbum, & dixit mihi, Homo non ſciet quicquam verbum quòd ego miſi te: & quòd iuſſi te, & adoleſcentes miſi ad locum abſconditum & cuſtoditum.

34 * וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעִם הַשֻּׁלְחָן בָּחֳרִי־אָף וְלֹא־
אָכַל בְּיוֹם־הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לֶחֶם כִּי נֶעְצַב אֶל־דָּוִד
35 כִּי הִכְלִמוֹ אָבִיו׃ * וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן
הַשָּׂדֶה לְמוֹעֵד דָּוִד וְנַעַר קָטֹן עִמּוֹ׃
36 * וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ רֹץ מְצָא־נָא אֶת־הַחִצִּים
אֲשֶׁר אָנֹכִי מוֹרֶה הַנַּעַר רָץ וְהוּא־יָרָה הַחֵצִי
37 לְהַעֲבִרוֹ׃ * וַיָּבֹא הַנַּעַר עַד־מְקוֹם הַחֵצִי אֲשֶׁר
יָרָה יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנַּעַר וַיֹּאמֶר
הֲלוֹא הַחֵצִי מִמְּךָ וָהָלְאָה׃
38 * וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרֵי הַנַּעַר מְהֵרָה חוּשָׁה
אַל־תַּעֲמֹד וַיְלַקֵּט נַעַר יְהוֹנָתָן אֶת־הַחִצִּי וַיָּבֹא
39 אֶל־אֲדֹנָיו׃ * וְהַנַּעַר לֹא־יָדַע מְאוּמָה אַךְ
40 יְהוֹנָתָן וְדָוִד יָדְעוּ אֶת־הַדָּבָר׃ * וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן
אֶת־כֵּלָיו אֶל־הַנַּעַר אֲשֶׁר־לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הָבֵיא
41 הָעִיר׃ * הַנַּעַר בָּא וְדָוִד קָם מֵאֵצֶל הַנֶּגֶב
וַיִּפֹּל לְאַפָּיו אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וַיִּשְׁקוּ׳
אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ עַד־דָּוִד
42 הִגְדִּיל׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם
אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר
יְהוָה יִהְיֶה׳ בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּבֵין זַרְעִי וּבֵין זַרְעֲךָ
43 עַד־עוֹלָם׃ * וַיָּקָם וַיֵּלַךְ וִיהוֹנָתָן בָּא
הָעִיר׃

כא

1 * וַיָּבֹא דָוִד נֹבֶה אֶל־אֲחִימֶלֶךְ הַכֹּהֵן
וַיֶּחֱרַד אֲחִימֶלֶךְ לִקְרַאת דָּוִד וַיֹּאמֶר לוֹ מַדּוּעַ אַתָּה
2 לְבַדֶּךָ וְאִישׁ אֵין אִתָּךְ׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד
לַאֲחִימֶלֶךְ הַכֹּהֵן הַמֶּלֶךְ צִוַּנִי דָבָר וַיֹּאמֶר אֵלַי אִישׁ
אַל־יֵדַע מְאוּמָה אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר־אָנֹכִי שֹׁלֵחֲךָ
וַאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ וְאֶת־הַנְּעָרִים יוֹדַעְתִּי אֶל־מְקוֹם
פְּלֹנִי אַלְמֹנִי׃

34 * Surrexit ergo Ionathas à mensa in ira
furoris, & non comedit in die calẽdarum
secunda panem. Contristatus est enim su-
per Dauid, eo quòd cõfudisset eum pater
35 suus. *Cúmq; illuxisset manè, venit Iona-
thas in agrum iuxta placitum Dauid, &
36 puer paruulus cum eo. *Et ait ad puerum
suũ: Vade & affer mihi sagittas quas ego
iacio. Cúmq; puer cucurrisset, iecit aliam
37 sagittam trans puerum. * Venit itaque
puer ad locum iaculi quod miserat Iona-
G thas; et clamauit Ionathas post tergum
pueri, & ait: Ecce ibi est sagitta, porrò vl-
38 tra te. *Clamauit iterum Ionathas post
tergum pueri, dicens: Festina velociter ne
steteris. Collegit autem puer Ionathæ sa-
39 gittas, & attulit ad dominum suum. *Et
quid ageretur penitus ignorabat. tan-
tummodo enim Ionathas & Dauid rem
40 nouerant. * Dedit ergo Ionathas arma
sua puero, & dixit ei: Vade & defer in ci-
41 uitatem. *Cúmque abijsset puer, surrexit
Dauid de loco qui vergebat ad Austrum,
& cadens pronus in terram, adorauit ter-
tiò. Et osculantes se alterutrum, fleuerunt
pariter, Dauid autem amplius.
22 * Dixit ergo Ionathas ad Dauid, Vade
in pace: quæcunque iurauimus ambo in
nomine Domini, dicentes: Dominus sit
inter me & te, & inter semen tuum, & se-
men meum vsque in sempiternum.
43 * Et surrexit Dauid & abijt: sed & Io-
nathas ingressus est ciuitatem.

CAP. XXI.

1 VEnit autem Dauid in Nobe ad Achi-
A melech sacerdotẽ. Et obstupuit Achi-
melech, eo quòd venisset Dauid. & dixit
ei: Quare tu solus & nullus est tecum?
2 * Et ait Dauid ad Achimelech sacerdo-
tem: Rex præcepit mihi sermonem, & di-
xit: Nemo sciat rem propter quam mis-
sus es à me, & cuiusmodi præcepta tibi de-
derim. Nam & pueris meis condixi in il-
lum & illum locum.

תרגום יונתן

34 וְקָם יְהוֹנָתָן מִן פָּתוֹרָא בִּתְקוֹף רְגַז וְלָא אֲכַל בְּיוֹם עִיבּוּר יַרְחָא תִּנְיָנָא לַחְמָא אֲרֵי אִיתְנְסִיס עַל דָּוִד אֲרֵי אַכְלְמֵיהּ אֲבוּהִי׃
35 וַהֲוָה בְּצַפְרָא וּנְפַק יְהוֹנָתָן לְחַקְלָא לְזִימְנָא דַאֲמַר לֵיהּ דָּוִד וְיָנִיק זְעֵיר עִמֵּיהּ׃ 36 וַאֲמַר לְעֻלֵּימָא רְהֻט אֱיתָא כְּעַן יַת
גִּירְרַיָּא דַאֲנָא שָׁרֵי עוּלֵימָא רְהַט וְהוּא שְׁרָא גִירָא לְאַעְבָּרוּתֵיהּ׃ 37 וַאֲתָא עֻלֵּימָא עַל אֲתַר גִּירָא דִי שְׁרָא יְהוֹנָתָן וּקְרָא יְהוֹנָתָן בָּתַר
עֻלֵּימָא וַאֲמַר הֲלָא גִירָא מִינָךְ וּלְהַלָּא׃ 38 וּקְרָא יְהוֹנָתָן בָּתַר עֻלֵּימָא אוֹחִי בִּפְרִיעַ וְלָא תְעַכֵּיב וּלְקֵיט עֻלֵּימָא דִיהוֹנָתָן יַת גִּירְרַיָּא
וַאֲתָא לְוַת רִבּוֹנֵיהּ׃ 39 וְעֻלֵּימָא לָא יְדַע מִדַּעַם בְּרַם יְהוֹנָתָן וְדָוִד יָדְעִין יַת פִּתְגָמָא׃ 40 וִיהַב יְהוֹנָתָן יַת זֵינֵיהּ
לְעֻלֵּימָא דִילֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ אֱיזֵל אוֹבִיל לְקַרְתָּא׃ 41 עֻלֵּימָא אֲתָא וְדָוִד קָם מִסְטַר אֶבֶן אָתָא דְלִקְבֵּיל דָּרוֹמָא וּנְפַל עַל אַפּוֹהִי
עַל אַרְעָא וּסְגִיד תְּלָת זִמְנִין וּנְשִׁיקוּ גְּבַר יַת חַבְרֵיהּ וּבְכוֹ גְּבַר יַת חַבְרֵיהּ עַד דָּוִד אַסְגִּי׃ 42 וַאֲמַר יְהוֹנָתָן לְדָוִד אֱיזֵל בִּשְׁלָם דְּקַיֵּימְנָא
תַּרְוֵינָא אֲנַחְנָא בִּשְׁמָא דַיְיָ לְמֵימַר מֵימְרָא דַיְיָ יְהֵי סָהִיהּ בֵּינָנָא וּבֵינָךְ וּבֵין בְּנֵי וּבֵין בְּנָךְ עַד עָלְמָא׃ 43 וְקָם וַאֲזַל וִיהוֹנָתָן עַל לְקַרְתָּא׃

כא

1 וַאֲתָא דָוִד לְנוֹב לְוַת אֲחִימֶלֶךְ כַּהֲנָא וְאִיתְבְּעֵיר אֲחִימֶלֶךְ לְקַדְמוּת דָּוִד וַאֲמַר לֵיהּ מָדֵין אַתְּ בִּלְחוֹדָךְ וּגְבַר לֵית עִמָּךְ׃
2 וַאֲמַר דָּוִד לַאֲחִימֶלֶךְ כַּהֲנָא מַלְכָּא פַּקְדַנִי פִּתְגָמָא וַאֲמַר לִי אֱינַשׁ לָא יִדַּע מִדַּעַם יַת פִּתְגָמָא דַאֲנָא שָׁלַח לָךְ וּדְפַקֶּדְתָּךְ וְיַת עֻלֵּימַיָּא
שִׁלְחֵית לַאֲתַר כַּסִּי וְטַמִּיר׃

‡ Et ſalijt Jonathan à menſa in ira furoris, 34
& non comedit panem in ſecunda die menſis,
quod contriſtatus eſt ſuper Dauid, quia delibe-
rauit pater ſuus finire eum. ‡ Et factum eſt 35
manè, & exijt Jonathan in agrum, in teſtimo-
niũ vt ordinauit Dauid: & puer paruus cũ eo.
‡ Et ait puero, Curre tu, & inueni mihi ſa- 36
gittas quas ego iaculor: & puer cucurrit, &
ipſe iaculatus eſt iacula, & tranſire fecit hæc.
‡ Et abijt puer vſque ad locum iaculorum, 37
quæ iaculatus fuerat Jonathan, & clamauit Jo
nathan poſt puerum: & ait, Ibi ſagitta à te &
vlterius. ‡ Et clamauit Jonathan poſt pue- 38
rum ſuum, dicens: Velociter feſtina, & non
ſtes: & collegit puer Jonathan ſagittas, & at-
tulit ad dominum ſuum.
‡ Et puer non nouit quicquam; tantummodo 39
Jonathan & Dauid nouerant verbum.
‡ Et impoſuit arma ſua ſuper puerum ſuum, 40
& dixit ei: Vade in ciuitatem.
‡ Et ingreſſus eſt puer in ciuitatem; & Da- 41
uid ſurrexit ab auſtro, & cecidit ſuper faciem
ſuam ſuper terram, & adorauit eum ter, &
deoſculatus eſt vnuſquiſq; proximum ſuum, et
fleuit vnuſquiſque ſuper proximum ſuum, vſq;
ad conſumationem magnam Dauid ſuperauit.
‡ Et dixit Jonathan ad Dauid, Vade in pa- 42
ce, & vt iurauimus nos ambo in nomine Do-
mini, dicentes: Dominus erit teſtis inter me &
te, & inter ſemẽ meum & ſemen tuum vſque
in ſempiternum.
‡ Et ſurrexit Dauid & abijt; & Jonathan 43
ingreſſus eſt in ciuitatem.

CAP. XXI.

ET venit Dauid in Noba ad Achimelech 1
ſacerdotem; & obſtupuit Achimelech oc-
curſu Dauid: & dixit, Cur ſolus tu & nemo
tecum?
‡ Et dixit Dauid ſacerdoti Achimelech, Rex 2
præcepit mihi hodie ſermonẽ: & dixit ad me,
Nemo cognoſcat quippiam de verbo, propter
quod ego miſi te, & de quo præcepi tibi: &
pueris teſtatus ſum in loco dicto Phelanni
Almoni.

34 ‡ καὶ ἀνέπήδησεν ἰωναθὰν ἀπὸ τ τραπέζης ἐν ὀργῇ
θυμοῦ· καὶ οὐκ ἔφαγεν ἄρτον ἐν τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ τοῦ
μηνός· ὅτι ἐθραύθη ὑπὸ τὸν δαυὶδ, ὅτι ἐβεβούλευτο ὁ πα
35 τὴρ αὐτοῦ σὺν τελέσαι αὐτόν. ‡ καὶ ἐγένετο πρωὶ καὶ ἐξ-
ῆλθεν ἰωναθὰν εἰς τὸ πεδίον, εἰς τὸ μαρτύριον καθὼς ἐτά-
ξατο τῷ δαυίδ, καὶ παιδάριον μικρὸν μετ' αὐτοῦ.
36 ‡ καὶ εἶπεν τῷ παιδαρίῳ, δράμε σὺ καὶ εὖρέ μοι τὰς
ἀκίδας ἃς ἐγὼ ἀκοντίζω· καὶ τὸ παιδάριον ἔδραμε καὶ αὐ-
τὸς ἐκόντισε τὰ βέλη, καὶ παρήγαγεν αὐτά.
37 ‡ καὶ ἦλθε τὸ παιδάριον ἕως οὗ τόπου τῶν βελῶν ὧν ἐ-
κόντισεν ἰωναθὰν· καὶ ἐβόησεν ἰωναθὰν ὀπίσω τοῦ παι-
δαρίου, καὶ εἶπεν, ἐκεῖ ἡ ἀκίδα ἀπὸ σοῦ καὶ ἐπέκεινα.
38 ‡ καὶ ἐβόησε ἰωναθὰν ὀπίσω τοῦ παιδαρίου αὐτοῦ λέγων,
ταχὺ ἀσεδὲν καὶ μὴ στῇς· καὶ ἐνέλεξε τὸ παιδάριον ἰω-
ναθὰν τὰς ἀκίδας, καὶ ἦνεγκε πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ.
39 ‡ καὶ τὸ παιδάριον οὐκ ἔγνω οὐδέν, πλὴν ἰωναθὰν καὶ
40 δαυὶδ ἤδεισαν τὸ ῥῆμα. ‡ καὶ ἐπέθηκεν τὰ σκεύη αὐτοῦ
ἐπὶ τὸ παιδάριον αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ; πορεύου εἰς τὴν πό-
41 λιν. ‡ καὶ εἰσῆλθε τὸ παιδάριον εἰς τὴν πόλιν· καὶ δα-
υὶδ ἀνέστη ἀπὸ τοῦ νεγήβ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ
ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ τρὶς καὶ κατεφί-
λησεν ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἔκλαυσεν ἕκας ὁ
ἐπὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἕως συντελείας μεγάλης δαυὶδ
ὑπερέβαλεν.
42 ‡ καὶ εἶπεν ἰωναθὰν πρὸς δαυίδ, πορεύου εἰς εἰρήνην· καὶ
ὡς ὀμωμόκαμεν ἡμεῖς ἀμφότεροι ἐν ὀνόματι κυρίου, λέ
γοντες· κύριος ἔσται μάρτυς ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ, καὶ ἀ-
ναμέσον τοῦ σπέρματός μου καὶ τοῦ σπέρματός σου ἕως αἰῶνος.
43 ‡ καὶ ἀνέστη δαυὶδ καὶ ἀπῆλθεν· καὶ ἰωναθὰν εἰσῆλθεν
εἰς τὴν πόλιν. κα'.
1 ‡ Καὶ ἦρχεν δαυὶδ εἰς νοβὰ πρὸς ἀχιμέλεχ τὸν ἱε-
ρέα· καὶ ἐξέστη ὁ ἀχιμέλεχ τῇ ἀπαντήσει δαυίδ· καὶ εἶπε,
τί ὅτι μόνος σὺ καὶ οὐδεὶς μετὰ σοῦ;
2 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ τῷ ἱερεῖ ἀχιμέλεχ, ὁ βασιλεὺς ἐν-
τέταλταί μοι σήμερον ῥῆμα, καὶ εἶπε πρός με, μη-
δεὶς γνώτω μηδὲν περὶ τοῦ ῥήματος ὑπὲρ οὗ ἐγὼ ἐξα-
πέστειλά σε καὶ περὶ οὗ ἐνετάλμαί σοι· καὶ τοῖς παιδα-
ρίοις διαμεμαρτύρημαι ἐν τόπῳ λεγομένῳ φελαννὶ
ἀλμωνί.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

34 Et ſurrexit Iehonathan à menſa in fortitudine indignationis, & non comedit in die Emboliſmi menſis ſecundi panem, quia turbatus eſt ſuper Dauid, quia ignominia affecit illum pater ſuus. 35 Et fuit in aurora, & exijt Iehonathan ad agrum, ad tempus quod dixit illi Dauid, & puer paruulus cum eo. 36 Et dixit adoleſcenti, Curre, affer nunc iacula, quæ ego iaciens. adoleſcens cucurrit, & ille iecit iaculum ad tranſmittendum illum. 37 Et venit adoleſcens ſuper locum iaculi quod iecit Iehonathan, & clamauit Iehonathan poſt adoleſcentem: & dixit, Nónne iaculum à te & vlterius? 38 Et clamauit Iehonathan poſt adoleſcentem, Feſtina in celeritate, & non cunctaberis. & collegit adoleſcens Iehonathan iacula, & venit ad dominum ſuum. 39 Et adoleſcens non cognouit quicquam: verùm Iehonathan & Dauid cognoſcentes verbum. 40 Et dedit Iehonathan arma ſua adoleſcenti qui ſibi; & dixit illi, Abi, defer ad vrbem. 41 Adoleſcens venit, & Dauid ſurrexit de latere petræ Atha, quæ eregione Auſtri; & cecidit ſuper facies ſuas ſuper terram, & adorauit tribus vicibus, & oſculati ſunt vir ſocium ſuum, & fleuerunt vir ſocium ſuum, vſquequo Dauid multiplicauit. 42 Et dixit Iehonathan ad Dauid, Ito in pace: quod firmauimus ambo nos in nomine Domini dicendo, Dictum Domini erit teſtis inter me & inter te, & inter filios meos & inter filios tuos vſque in ſæculum.

43 Et ſurrexit & iuit; & Iehonathan ingreſſus eſt in vrbem.

CAP. XXI.

ET venit Dauid ad Nob ad Ahhimelech ſacerdotem, & admiratus eſt Ahhimelech ad occurſum Dauid: & dixit ei, Quid hoc tu in ſingularitate tua, & vir non eſt tecum? 2 Et dixit Dauid ad Ahhimelech ſacerdotem, Rex iuſſit mihi verbum, & dixit mihi, Homo non ſciet quicquam verbum quòd ego miſi te: & quòd iuſſi te, & adoleſcentes miſi ad locum abſconditum & cuſtoditum.

3 * וְעַתָּה מַה־יֵּשׁ תַּחַת־יָדְךָ חֲמִשָּׁה־לֶחֶם תְּנָה
בְיָדִי אוֹ הַנִּמְצָא׃
4 * וַיַּעַן הַכֹּהֵן אֶת־דָּוִד וַיֹּאמֶר אֵין־לֶחֶם
חֹל אֶל־תַּחַת יָדִי כִּי־אִם־לֶחֶם קֹדֶשׁ יֵשׁ אִם־
נִשְׁמְרוּ הַנְּעָרִים אַךְ מֵאִשָּׁה׃
5 * וַיַּעַן דָּוִד אֶת־הַכֹּהֵן וַיֹּאמֶר לוֹ כִּי אִם־
אִשָּׁה עֲצֻרָה־לָנוּ כִּתְמֹל שִׁלְשֹׁם בְּצֵאתִי וַיִּהְיוּ
כְלֵי־הַנְּעָרִים קֹדֶשׁ וְהוּא דֶרֶךְ חֹל וְאַף כִּי־הַיּוֹם
6 יִקְדַּשׁ בַּכֶּלִי׃ * וַיִּתֶּן־לוֹ הַכֹּהֵן קֹדֶשׁ כִּי לֹא־
הָיָה שָׁם לֶחֶם כִּי־אִם־לֶחֶם הַפָּנִים הַמּוּסָרִים
מִלִּפְנֵי יְהוָה לָשׂוּם לֶחֶם חֹם בְּיוֹם הִלָּקְחוֹ׃
7 * וְשָׁם אִישׁ מֵעַבְדֵי שָׁאוּל בַּיּוֹם הַהוּא נֶעְצָר
לִפְנֵי יְהוָה וּשְׁמוֹ דֹּאֵג הָאֲדֹמִי אַבִּיר הָרֹעִים
8 אֲשֶׁר לְשָׁאוּל׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד לַאֲחִימֶלֶךְ וְאִין
יֶשׁ־פֹּה תַחַת־יָדְךָ חֲנִית אוֹ־חֶרֶב כִּי גַם־חַרְבִּי
וְגַם־כֵּלַי לֹא־לָקַחְתִּי בְיָדִי כִּי־הָיָה דְבַר־הַמֶּלֶךְ
9 נָחוּץ׃ * וַיֹּאמֶר הַכֹּהֵן חֶרֶב גָּלְיַת הַפְּלִשְׁתִּי
אֲשֶׁר־הִכִּיתָ בְּעֵמֶק הָאֵלָה הִנֵּה־הִיא לוּטָה
בַשִּׂמְלָה אַחֲרֵי הָאֵפוֹד אִם־אֹתָהּ תִּקַּח־
לְךָ קָח כִּי אֵין אַחֶרֶת זוּלָתָהּ בַּזֶּה וַיֹּאמֶר דָּוִד אֵין
כָּמוֹהָ תְּנֶנָּה לִי׃
10 * וַיָּקָם דָּוִד וַיִּבְרַח בַּיּוֹם־הַהוּא מִפְּנֵי שָׁאוּל
וַיָּבֹא אֶל־אָכִישׁ מֶלֶךְ גַּת׃
11 * וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי אָכִישׁ אֵלָיו הֲלוֹא־זֶה דָוִד מֶלֶךְ
הָאָרֶץ הֲלוֹא לָזֶה יַעֲנוּ בַמְּחֹלוֹת לֵאמֹר הִכָּה שָׁאוּל
12 בַּאֲלָפָו וְדָוִד בְּרִבְבֹתָו׃ * וַיָּשֶׂם דָּוִד אֶת־
הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה בִּלְבָבוֹ וַיִּרָא מְאֹד מִפְּנֵי אָכִישׁ
13 מֶלֶךְ־גַּת׃ * וַיְשַׁנּוֹ אֶת־טַעְמוֹ בְּעֵינֵיהֶם
וַיִּתְהֹלֵל בְּיָדָם וַיְתָו עַל־דַּלְתוֹת הַשַּׁעַר וַיּוֹרֶד רִירוֹ
אֶל־זְקָנוֹ׃

3 * Nunc ergo si quid habes ad manum
vel quinque panes, da mihi aut quicquid
4 inueneris. * Et respondens sacerdos ad
Dauid, ait illi: Non habeo laicos panes ad
manum, sed tantùm panem sanctum. si
mundi sunt pueri, maximè à mulieribus.
5 * Et respondit Dauid sacerdoti, & dixit
ei, Et quidem si de mulieribus agitur, cõ-
tinuimus nos ab heri & nudiustertius,
B quãdo egrediebamur, & fuerũt vasa pue-
rorum sancta. Porrò via hæc polluta est,
sed & ipsa hodie sanctificabitur in vasis. Matth. 12.a
6 * Dedit ergo ei sacerdos sanctificatum
panem. Neq; enim erat ibi panis nisi tan-
tùm panes propositionis qui sublati fue-
rant à facie Dñi, vt ponerentur panes ca- Mar. 2.g Luc. 6.a Inf. 22.b
7 lidi. * Erat autẽ ibi vir quidam de seruis
Saul in die illa, intus in tabernaculo Dñi,
& nomen eius Doech Idumæus potentis-
8 simus pastorum Saul. * Dixit autẽ Dauid
ad Achimelech, Si habes hic ad manum
C hastam aut gladiũ, da mihi, quia gladium
meum, & arma mea non tuli mecum. ser-
mo enim regis vrgebat.
9 * Et dixit sacerdos, Ecce hic gladius Go
liath Philistæi, quem percussisti in valle
Terebinthi, est inuolutus pallio post
Ephod. Si istum vis tollere, tolle. Neque Inf. 22.a
enim hic est alius absq; eo. Et ait Dauid,
Non est huic alter similis: da mihi eum.
10 * Surrexit itaque Dauid, & fugit in die
illa à facie Saul, & venit ad Achis regem
Geth.
11 * Dixerúntque serui Achis cùm vidis-
sent Dauid, Nunquid non iste est Dauid Su. 18.b & Infr. 29.b Eccles. 47.a
D rex terræ? Nónne huic cantabant per cho
ros, dicentes: Percussit Saul mille, & Da-
12 uid decem millia? * Posuit autem Da-
uid sermones istos in corde suo, & exti-
muit valdè à facie Achis regis Geth.
13 * Et mutauit os suum coram Achis, &
collabebatur inter manus eorum, & im-
pingebat in ostia portæ, defluebántq; sa-
liuæ eius in barbam.

תרגום יונתן

3 וּכְעַן מָה אִית כָּא תְּחוֹת יְדָךְ חַמְשָׁא טוּלְמִין דְּלַחְמָא הַב בִּידִי אוֹ מַה דְאִשְׁתְּכַח׃ 4 וַאֲתִיב כַּהֲנָא יַת דָּוִד וַאֲמַר לֵיהּ לֵית
לֶחֶם חוּלִין לִתְחוֹת יְדִי אֱלָהֵין לֶחֶם דְּקֻדְשָׁא אִית בְּרַם אִם נָטְרִין עֻלֵּימַיָּא לְחוֹד מִסּוֹאֲבַת אִתְּתָא׃ 5 וַאֲתִיב דָּוִד יַת כַּהֲנָא
וַאֲמַר לֵיהּ בְּקֻשְׁטָא אִתְּתָא מְרַחֲקָא לָנָא כְּמֵאֶתְמְלִי וּמִדְקָמוֹהִי בְּמִפְּקִי וַהֲווֹ מָנֵיהוֹן דְּעֻלֵּמַיָּא דְכָן לְקוּדְשָׁא וְהוּא לָא בְּאוֹרַח חוֹלָא הֲוָה אָזֵיל
וְיוֹמָא דֵין הֲוָה מִתְאֲכִיל וְלָא מִתְפְּסֵל בְּמָנָא׃ 6 וִיהַב לֵיהּ כַּהֲנָא קֻדְשָׁא אֲרֵי לָא הֲוָה תַּמָּן לְחֵם חוּלִין אֱלָהֵן לְחֵם אַפַּיָּא
דִמְעַדָּן מִן קֳדָם יְיָ לְשַׁוְיוּתֵיהּ לְחֵם חַמִּים בְּיוֹם אִיתְנְסָבוּתֵיהּ׃ 7 וְתַמָּן גַּבְרָא מֵעַבְדֵי שָׁאוּל בְּיוֹמָא הַהוּא כְּנִישׁ קֳדָם
יְיָ וּשְׁמֵיהּ דוֹאֵג אֱדוֹמָאָה רַב רָעֲיָיָא דִלְשָׁאוּל׃ 8 וַאֲמַר דָּוִד לַאֲחִימֶלֶךְ וְאִילּוּ אִית כָּא תְּחוֹת יְדָךְ מוֹרְנִיתָא אוֹ חַרְבָּא אֲרֵי אַף
חַרְבִּי וְאַף זֵינַי לָא נְסֵבֵית בִּידִי אֲרֵי הֲוָה פִּתְגָמָא דְמַלְכָּא בִּבְהִילוּ׃ 9 וַאֲמַר כַּהֲנָא חַרְבָּא דְגָלְיַת פְּלִישְׁתָּאָה דִקְטַלְתָּא בְּמֵישַׁר
בּוּטְמָא הָא הִיא מְכַרְכָא בְּשׁוֹשִׁיפָא בָּתַר דִּשְׁאֵיל לֵיהּ בְּאֵפוֹדָא אִם יָתָהּ תִּיסַּב לָךְ סַב אֲרֵי לֵית אוֹחְרִי בַר מִינָּהּ הָכָא וַאֲמַר דָּוִד לֵית דִּכְוָתָהּ
הַבְהֵנָהּ לִי׃ 10 וְקָם דָּוִד וַעֲרַק בְּיוֹמָא הַהוּא מִן קֳדָם שָׁאוּל וַאֲתָא לְוַת אָכִישׁ מַלְכָּא דְגַת׃ 11 וַאֲמַרוּ עַבְדֵי
אָכִישׁ לֵיהּ הֲלָא דֵין דָּוִד מַלְכָּא דְאַרְעָא הֲלָא לְדֵין מְשַׁמְּעִין בְּחִנְגַיָּא לְמֵימַר קְטַל שָׁאוּל בְּאַלְפִין וְדָוִד בְּרִבְוָן׃ 12 וְשַׁוִּי דָּוִד יַת
פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין בְּלִבֵּיהּ וּדְחִיל לַחֲדָא מִן קֳדָם אָכִישׁ מַלְכָּא דְגַת׃ 13 וְשַׁנִּי יַת מַדְעֵהּ בְּעֵינֵיהוֹן וְאִשְׁתְּמָם בִּידֵיהוֹן וּמְשָׂרֵיט
דָשֵׁי תַרְעָא וּמַחֵית רִירֵיהּ עַל דִּיקְנֵיהּ׃

3 ‡ Et nunc si sunt ad manum tuam quinque panes, da in manum meam, vel quod inueneris.

4 ‡ Et respondit sacerdos Dauid, & dixit: Non sunt panes prophani sub manu mea nisi panis sanctus; si sunt pueri custoditi à muliere & comedant.

5 ‡ Et respondit Dauid sacerdoti, & dixit ei: Sed & à muliere abstinuimus ab heri & nudius tertius: quando enim egrediebar ego in uiam, fuerunt omnes pueri purificati, & hæc uia impura, quoniam hodie sanctificabitur propter uasa mea.

6 ‡ Et dedit ei Achimelech sacerdos panes propositionis, quia non erat ibi panis alius, nisi panes faciei subleuati à facie Domini, vt ponerẽtur panes calidi in die qua accepit eos.

7 ‡ Et erat quidam ibi seruorum Saul in die illa retentus coram Domino, nomẽ ei Doec Idumæus pascens mulas Saul.

8 ‡ Et dixit Dauid ad Achimelech, Vide si est hic sub manu tua hasta aut gladius, quia gladium meum & arma mea non accepi in manu mea, quia uerbum regis urgebat.

9 ‡ Et dixit sacerdos, Ecce gladius Goliath Philistæi quem percussisti in ualle quercus, & hic inuolutus in pallio post superhumeralem; si hunc accipies tibi, accipe iam eum, quia non est alius præter eum hic: & dixit Dauid, Nō est sicut hic, da mihi hunc: & dedit eum ei.

10 ‡ Et surrexit Dauid, & fugit in die illa à facie Saul, & abijt Dauid ad Acchis regem Geth.

11 ‡ Et dixerunt serui Acchis ad eum, Nónne iste est Dauid rex terræ? nonne huic cantabant choros ducẽtes, dicentes: Percussit Saul in mille suis, & Dauid in decem millibus suis?

12 ‡ Et posuit Dauid sermones istos in corde suo, & timuit ualde à facie Acchis regis Geth.

13 ‡ Et mutauit os suum coram eis, & collabebatur in manibus suis, & cadebat in ianuis portæ, & saliuæ eius defluebant in barbam eius.

3 ‡ Ϲ νῦν εἰ εἰσὶν ὑπὸ τὴν χεῖρά σου πέντε ἄρτοι, δός εἰς τὴν χεῖρά μου, ἢ ὅ τι ἂν εὑρῇς.

4 ‡ καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἱερεὺς τῷ δαυὶδ, καὶ εἶπεν, οὐκ εἰσὶν ἄρτοι βεβηλοι ὑπὸ τὴν χεῖρά μου εἰμὴ ὁ ἄρτος ὁ ἅγιος· εἰ ἔστι παιδάρια πεφυλαγμένα ἀπὸ γυναικὸς Ϲ φάγωσι.

5 ‡ καὶ ἀπεκρίθη δαυὶδ τῷ ἱερεῖ, Ϲ εἶπεν αὐτῷ· ἀλλὰ Ϲ ἀπὸ γυναικὸς ἀπεχήμεθα ἀπὸ τ' ἐχθὲς καὶ τρίτης ἡμέρας· ἐν τῷ γὰρ ἐξελθεῖν με εἰς τὴν ὁδὸν γέγονε πάντα τὰ παιδάρια ἡγνισμένα, Ϲ αὐτὴ ἡ ὁδὸς βέβηλος, διότι σήμερον ἁγιασθήσ(ε)ται διὰ τὰ σκεύη μου.

6 ‡ καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἀχιμέλεχ ὁ ἱερεὺς ἄρτους προθέσεως, ὅτι οὐκ ἦν ἐκεῖ ἄρτος ἕτερος, ἀλλ' ἢ ④ ἄρτοι τοῦ προσώπου ④ ἀφῃρημένοι ἀπὸ προσώπου κυρίου, ἐν παραστῆναι ἄρτους θερμοὺς ἐν ἡμέρᾳ ᾗ ἔλαβεν αὐτούς.

7 ‡ καὶ ἦν τις ἐκεῖ τῶν δούλων σαοὺλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ συνεχόμενος ἐνώπιον κυρίου, ὄνομα αὐτῷ δωὴκ ὁ ἰδουμαῖος ⑤ νέμων τὰς ἡμιόνους σαούλ.

8 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀχιμέλεχ, ἴδε εἰ ἔστιν ὧδε ὑπὸ τὴν χεῖρά σου δόρυ ἢ μάχαιρα, ὅτι τὴν μάχαιράν μου καὶ τὰ σκεύη μου οὐκ εἴληφα ἐν τῇ χειρί μου, διότι τὸ ῥῆμα τ βασιλέως ἦν σπουδήν.

9 ‡ καὶ εἶπεν ὁ ἱερεύς, ἰδοὺ ἡ ῥομφαία γολιὰθ τ ἀλλοφύλου ὃν ἐπάταξας ἐν τῇ κοιλάδι ἠλά· Ϲ αὕτη ἐνειλυμένη ἐν ἱματίῳ ὀπίσω τῆς ἐπωμίδος· εἰ ταύτην λήψῃ σεαυτῷ λάβε δὴ αὐτήν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἑτέρα πάρεξ αὐτῆς ὧδε· Ϲ εἶπε δαυίδ, οὐκ ἔστιν ὥσπερ αὕτη, δός μοι αὐτήν· Ϲ ἔδωκεν αὐτὴν αὐτῷ.

10 ‡ καὶ ἀνέστη δαυὶδ Ϲ ἔφυγεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀπὸ προσώπου σαούλ· Ϲ ἀπῆλθε δαυὶδ πρὸς ἀχὶς βασιλέα γέθ.

11 ‡ καὶ εἶπον ④ παῖδες ἀχὶς πρὸς αὐτόν, οὐχ οὗτός ἐστιν δαυὶδ ὁ βασιλεὺς τ γῆς; οὐχὶ τούτῳ ἐξήρχοντο αἱ χορεύουσαι, λέγουσαι, ἐπάταξε σαοὺλ ἐν χιλιάσιν αὐτοῦ, καὶ δαυὶδ ἐν μυριάσιν αὐτοῦ;

12 ‡ καὶ ἔθετο δαυὶδ τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἐφοβήθη σφόδρα ἀπὸ προσώπου ἀχὶς βασιλέως
13 γέθ. ‡ καὶ ἠλλοίωσε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐνώπιον αὐτῶν· καὶ παρεφέρετο ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, Ϲ ἔπιπτεν ἐπὶ ταῖς θύραις τ πύλης· καὶ τὰ σίαλα αὐτοῦ κατέρρει ἐπὶ τὸν πώγωνα αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Et nunc quid est hîc sub manu tua? quinque tortas panis da in manu mea, aut quicquid inueneris. 4 Et respondit sacerdos Dauid, & dixit ei: Nō est panis laicorũ sub manu mea, sed panis qui sanctus est; verùm si custoditi pueri singulariter ab immunditia mulieris. 5 Et respondit Dauid ad sacerdotem, & dixit ei: In veritate mulier remota nobis vt ab heri & abante ipsum in exitu meo; & fuerunt vasa ipsorum adolescentium pura ad sanctum; & ipse non in via prophana fuit ambulans, & die hoc fuit comestus & non prophanatus in vase. 6 Et dedit illi sacerdos sanctum, quia non fuit ibi panis laicorum, sed panis facierum quem remouebant ab-ante Dominum ad ponendum ipsum panem calidum in die quo accipiebatur.

7 Et ibi vir de seruis Saul in die illo congregatus ante Dominum, & nomen eius Doeg Idumæus magister pastorum Sauli.

8 Et dixit Dauid ad Ahhimelech, Et forsan est hic sub manu tua hasta aut gladius; quia etiam gladium meum, & etiam arma mea non tuli in manu mea, quia fuit verbum regis in festinatione.

9 Et dixit sacerdos, Gladius Goliath Pelisthæi, quem occidisti in planitie Glandis opertus pallio, postquam quæsiuit illi in ephod, si eum accipias tibi, accipe; quia non alius præter eum hic; & dixit Dauid, Non est vt ipse: da illum mihi.

10 Et surrexit Dauid, & fugit in die illo ab-ante Saul, & venit ad Achis regem Gath. 11 Et dixerunt serui Achis ei, Nónne hic Dauid rex terræ? nonne huic audire facientes in choris, dicendo; Occidit Saul in millibus, & Dauid in decem millibus?

12 Et posuit Dauid verba hæc in corde suo, & timuit valde ab-ante Achis regem Gath.

13 Et mutauit cognitionem suam in oculis eorum, & stupidus factus est in manu eorum, & lineans super valuas portæ, & descendere faciens saliuam suam super barbam suam.

14 ויאמר אכיש אל־עבדיו הנה תראו איש משתגע למה תביאו אתו אלי׃
15 חסר משגעים אני כי־הביאתם את־זה להשתגע עלי הזה יבא אל־ביתי׃

כב

1 וילך דוד משם וימלט אל־מערת עדלם וישמעו אחיו וכל־בית אביו וירדו אליו שמה׃
2 ויתקבצו אליו כל־איש מצוק וכל־איש אשר־לו נשא וכל־איש מר־נפש ויהי עליהם לשר ויהיו עמו כארבע מאות איש׃
3 וילך דוד משם מצפה מואב ויאמר אל־מלך מואב יצא־נא אבי ואמי אתכם עד אשר אדע מה־יעשה־לי אלהים׃
4 וינחם את־פני מלך מואב וישבו עמו כל־ימי היות־דוד במצודה׃
5 ויאמר גד הנביא אל־דוד לא תשב במצודה לך ובאת־לך ארץ יהודה וילך דוד ויבא יער חרת׃
6 וישמע שאול כי נודע דוד ואנשים אשר אתו ושאול יושב בגבעה תחת־האשל ברמה וחניתו בידו וכל־עבדיו נצבים עליו׃
7 ויאמר שאול לעבדיו הנצבים עליו שמעו־נא בני ימיני גם־לכלכם יתן בן־ישי שדות וכרמים לכלכם ישים שרי אלפים ושרי מאות׃
8 כי קשרתם כלכם עלי ואין־גלה את־אזני בברת־בני עם־בן־ישי ואין־חלה מכם עלי וגלה את־אזני כי הקים בני את־עבדי עלי לארב כיום הזה׃
9 ויען דאג הארמי והוא נצב על־עבדי־שאול ויאמר ראיתי את־בן־ישי בא נבה אל־אחימלך בן־אחיטוב׃

14 *Et ait Achis ad seruos suos, Vidistis ho
minem insanum, quare adduxistis eũ ad
15 me? *An desunt nobis furiosi? quia in-
troduxistis istum vt fureret me præsente?
Dimittite illum hinc ne ingrediatur do-
mum meam. CAP. XXII.

1 *Abijt ergo Dauid inde,& fugit in spe- Sup.20.c
A luncam Odollam. Quod cùm audis-
sent fratres eius, & omnis domus patris
2 eius descenderunt ad eum illuc. *Et con-
uenerunt ad eum omnes qui erant in an-
gustia constituti, & oppressi ære alieno &
amaro animo. Et factus est eorum prin-
ceps: fuerúntq; cum eo quasi quadrin-
3 genti viri. *Et profectus est Dauid inde
in Masphat,quæ est Moab. Et dixit ad re-
gem Moab, Maneat oro pater meus & ma
ter mea vobiscum, donec sciam quid fa-
4 ciat mihi Deus. *Et reliquit eos ante fa
ciem regis Moab. Manserúntq; apud eũ
cunctis diebus quibus Dauid fuit in præ-
5 sidio. *Dixítq; Gad propheta ad Dauid, Mar.2.d
Noli manere in præsidio; proficiscere, & Luc.5.f
vade in terram Iuda. Et profectus est Da-
6 uid & venit in saltum Areth. *Et audi-
uit Saul quòd apparuissent Dauid, & viri
qui erant cũ eo. Saul autẽ cùm maneret in
Gabaa, & esset in nemore quod est in Ra-
ma,hastam manu tenens, cunctíque serui
7 eius circunstarent eũ; *Ait ad seruos suos
qui assistebant ei, Audite me nunc filij Ie-
mini; Nunquid omnibus vobis dabit fi-
lius Isai agros & vineas, & vniuersos vos
8 faciet tribunos & cẽturiones? *Quoniã
coniurastis omnes aduersum me, & non
est qui mihi renũciet, maximè cùm & fi-
lius meus fœdus iunxerit cũ filio Isai. Nõ 4.Re.5.c
est qui vicẽ meã doleat ex vobis, nec qui
annũciet mihi; eo quòd susciterit filius
meus seruũ meũ aduersum me insidiantẽ
9 mihi vsq; hodie. *Rndẽs aũt Doech Idu-
męus q assistebat,& erat primus inter ser-
uos Saul; Vidi,inquit,filiũ Isai in Nobe a- Su.21.b
pud Achimelech filiũ Achitob sacerdotẽ.

תרגום יונתן

14 ואמר אכיש לעבדוהי הכדין חזיתון דגבר שטי הוא למה אייתיתון ליה לותי׃ 15 חסר שטיא אנא ארי אייתיתון ית דין לאישתטאה קדמי הדין יעול לביתי׃

כב

1 ואזל דוד מתמן ואישתיזב למערת עדולם ושמעו אחוהי וכל בית אבוהי ונחתו לותיה לתמן׃ 2 ואתכנישו לותיה כל גבר מעיק רוח וכל גבר דליה מרי רשו וכל גבר מרירנפש והוו עמיה כארבע מאה גברא׃
3 ואזל דוד מתמן למצפיא דמואב ואמר למלכא דמואב יפוק כען אבא ואמא עמכון עד דאידע מה יעביד לי ייי׃
4 ואשרינון קדם מלכא דמואב ויתיבו עמיה כל יומין דהוה דוד מיטמר במצדא׃ 5 ואמר גד נביא לדוד לא תתב במצדא אייתא ואזל לך לארעא דיהודה ואזל דוד ואתא לחורשא דחרת׃ 6 ושמע שאול ארי אתידע דוד וגברייא די עמיה ושאול יתיב בגבעתא תחות אשלא ברמתא ומורניתיה בידיה וכל עבדוהי דקיימין עלוהי שמעו׃ 7 ואמר שאול לעבדוהי דקיימין עלוהי שמעו כען בני בנימן אף לכולכון יתן בר ישי חקלין וכרמין לכולכון ימני רברבני אלפי ורברבני מאותא׃
8 ארי מרדתון כולכון עלי ולית דחמי לי כד גזר קים ברי עם בר ישי ולית דכאיב לי מנכון עלי ומחוי לי ארי אקים ברי ית עבדי עלי לכמנא כיומא הדין׃ 9 ואתיב דואג אדומאה והוא מטנא על עבדי שאול ואמר חזיתי ית בר ישי אתא לנוב לות אחימלך בר אחיטוב׃

14 ‡ Et dixit Acchis ad ſeruos ſuos, Ecce vidiſtis virum inſanum, & quare adduxiſtis eum ad me? 15 ‡ An egeo furioſis ego, quia introduxiſtis eum vt fureret in me? ſi iſte ingredietur in domum meam.

14 ‡ καὶ εἶπεν ἀχχὶς πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ, ἰδοὺ ἴδετε δὴ τὸν ἄνδρα τὸν παράπληκτον, καὶ ἵνα τί εἰσηγάγετε αὐτὸν πρός με; 15 ‡ ἢ προσδέομαι παραπλήκτων ἐγώ, ὅτι εἰσενέγκατε αὐτὸν παραπλήσσεσθαί μοι; εἰ ὅτι εἰσελεύσεται εἰς τὴν οἰκίαν μου.

CAP. XXII.

1 ET abiit Dauid inde & ſaluatus eſt, & venit in ſpeluncam Odollam: & audiunt fratres eius & omnis domus patris eius, & deſcendunt ad eum illuc. 2 ‡ Et conuenerunt ad eum quicunque in neceſſitate exiſtens, & omnis debitor, & omnis amaro animo, & erat ſuper eos dux: & erant cum eo quaſi quadringenti viri. 3 ‡ Et profectus eſt inde in Maſſepha Moab, & dixit Dauid ad regem Moab, Sint iam pater meus & mater mea apud te donec ſciam, quid faciet mihi Deus. 4 ‡ Et orauit faciem regis Moab, & habitauerunt cum eo omnibus diebus, exiſtente Dauid in præſidio. 5 ‡ Et dixit Gad propheta ad Dauid, Non maneas in præſidio; proficiſcere & venies in terram Iuda. & profectus eſt Dauid & venit, & habitabat in ciuitate Chareth. 6 ‡ Et audiuit Saul quòd cognitus eſt Dauid, & viri qui cum eo; & Saul manebat in colle ſub aruo qui in Rhama: & haſta in manu ſua, & omnes ſerui eius aſſiſtebant ei. 7 ‡ Et ait Saul ad ſeruos ſuos qui aſſiſtebant ei, Audite iam filij Beniamin, ſi verè omnibus vobis dabit filius Jeſſe agros & vineas, aut omnes vos conſtituet tribunos & cẽturiones? 8 ‡ Quoniam coniuratis omnes vos aduerſum me, & non eſt qui reuelet auriculam meã, cùm pepigerit filius meus fœdus cum filio Jeſſe, & non eſt qui doleat de me ex vobis, & qui reuelet auriculam meam, quoniam ſuſcitauit filius meus ſeruum meum aduerſum me in inimicum ſicut dies hæc. 9 ‡ Et reſpondit Doeg Idumæus, qui aſſiſtebat ſuper mulas Saul, & dicit: Vidi filium Ieſſe venientem in Noba apud Achimelech filium Achitob ſacerdotem.

κβ'.

1 ‡ Καὶ ἀπῆλθε δαυὶδ ἐκεῖθεν καὶ διεσώθη, καὶ ἔρχεται εἰς τὸ σπήλαιον τὸ ὀδολλάμ, καὶ ἀκούουσιν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ πᾶς ὁ οἶκος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ καταβαίνουσι πρὸς αὐτὸν ἐκεῖ. 2 ‡ καὶ συνήγοντο πρὸς αὐτὸν πᾶς ὃν ἀνάγκη ὤν, καὶ πᾶς ὑπόχρεως, καὶ πᾶς κατώδυνος ψυχῇ, καὶ ἦν ἐπ' αὐτῶν ἡγούμενος· καὶ ἐγίνοντο μετ' αὐτοῦ ὡσεὶ τετρακόσιοι ἄνδρες. 3 ‡ καὶ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς μασηφὰ τὴν μωάβ· καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς τὸν βασιλέα μωάβ, γινέσθωσαν δὴ ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου πρὸς σὲ ἕως οὗ γνῶ, τί ποιήσει μοι ὁ θεός. 4 ‡ καὶ παρεκάλεσε τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως μωάβ, καὶ κατῴκουν μετ' αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας, ὃν τρόπον τοῦ δαυὶδ ἐν τῇ περιοχῇ. 5 ‡ καὶ εἶπε γὰδ ὁ προφήτης πρὸς δαυίδ, μὴ κάθου ἐν τῇ περιοχῇ· πορεύου καὶ ἥξεις εἰς γῆν ἰούδα· καὶ ἐπορεύθη δαυὶδ καὶ ἦλθε καὶ κατῴκει ἐν πόλει χαρήθ. 6 ‡ καὶ ἤκουσε σαοὺλ ὅτι ἔγνωσαν δαυίδ, καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ· καὶ σαοὺλ ἐκάθητο ἐν τῷ βουνῷ ὑπὸ τὴν ἄρουραν τὴν ἐν ῥαμᾶ, καὶ τὸ δόρυ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ παειστήκεισαν αὐτῷ. 7 ‡ καὶ εἶπεν σαοὺλ πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ τοὺς παεστηκότας αὐτῷ, ἀκούετε δὴ οἱ υἱοὶ βενιαμίν, εἰ ἀληθῶς πᾶσιν ὑμῖν δώσει ὁ υἱὸς ἰεσσαὶ ἀγροὺς καὶ ἀμπελῶνας, ἢ πάντας ὑμᾶς τάξει χιλιάρχους καὶ ἑκατοντάρχους; 8 ‡ ὅτι συγκέκλεισθε πάντες ὑμεῖς ἐπ' ἐμέ, καὶ οὐκ ἔστιν ὁ ἀποκαλύπτων τὸ ὠτίον μου, ἐν τῷ διατίθεσθαι τὸν υἱόν μου διαθήκην μετὰ τοῦ υἱοῦ ἰεσσαί· καὶ οὐκ ἔστιν ὁ πονῶν περὶ ἐμοῦ ἐξ ὑμῶν καὶ ἀποκαλύπτων τὸ ὠτίον μου· ὅτι ἐπήγειρεν ὁ υἱός μου τὸν δοῦλόν μου ἐπ' ἐμὲ εἰς ἐνέδραν ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. 9 ‡ καὶ ἀπεκρίνατο δωὴγ ὁ ἰδουμαῖος, ὁ καθεστηκὼς ἐπὶ τοὺς ἡμιόνους σαούλ· καὶ λέγει, ἑώρακα τὸν υἱὸν ἰεσσαὶ παραγινόμενον εἰς νοβὰ πρὸς ἀχιμέλεχ υἱὸν ἀχιτὼβ τὸν ἱερέα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[24] Et dixit Achis ſeruis ſuis, Ecce vt hunc vidiſtis quòd vir ſtultus ipſe; quare venire feciſtis illum ad me?
[11] Indigens ſtultis ego quòd venire feciſtis hunc ad ſtultizandum ante me? num hic intrabit ad domum meam?

CAP. XXII.

1 ET abijt Dauid inde, & liberatus eſt ad ſpeluncam Ghadulam: & audierunt fratres eius & omnis domus patris eius, & deſcenderunt ad eum eò. 2 Et congregati ſunt ad eum omnis vir afflictus ſpiritu & omnis vir cui dominus fœnoris, & omnis vir amarus anima; & fuit ſuper eos in principem, & fuerunt cum eo quaſi quadringenti viri. 3 Et iuit Dauid inde ad Miſpeia Moab, & dixit regi Moab, Exeat nunc pater meus, & mater mea vobiſcum, vſquequo cognoſcam quid faciet mihi Dominus. 4 Et manere fecit illos ante regem Moab, & ſederunt cum illo omnibus diebus quibus fuit Dauid abſconditus in Meſzadia. 5 Et dixit Gad propheta ad Dauid, Non ſedebis in Meſzadia: veni & ito tibi ad terram domus Iuda. & iuit Dauid & venit ad ſyluam Hhareth. 6 Et audiuit Saul quòd notus fuit Dauid & viri qui cum eo; & Saul ſedens in Gibgetha ſub arbore in Ramatha: & haſta eius in manu eius, & omnes ſerui eius ſtantes apud eum. 7 Et dixit Saul ſeruis ſuis, qui ſtantes apud eum, Audite nunc filij tribus filiorum Biniamin, etiam omnibus vobis dabit filius Iſai agros, & vineas; omnes vos præficiet magiſtros millium & magiſtros centenorum? 8 Quia rebellaſtis omnes vos ſuper me, & non eſt qui indicet mihi quando pepigit fœdus filius meus cum filio Iſai, & nõ eſt qui doleat mihi inter vos ſuper me, & indicet mihi quòd ſtatuit filius meus ſeruũ meum ſuper me ad inſidias ſicut die hac. 9 Et reſpondit Doeg Idumæus, & ipſe præpoſitus ſuper ſeruos Saul, & dixit, Vidi filium Iſai venit ad Nob ad Ahhimelech filium Ahhitob.

10 *Qui conſuluit pro eo Dñm,& cibaria dedit ei. ſed & gladium Goliath Philiſtæi
11 dedit illi. *Miſit ergo rex ad accerſiendũ Achimelech ſacerdotẽ filium Achitob, & omnẽ domum patris eius ſacerdotũ, qui erant in Nobe. Qui vniuerſi venerunt ad
12 regem. *Et ait Saul ad Achimelech,Audi fili Achitob. Qui reſpondit : Præſto ſum
13 dñe. *Dixítq; ad eũ Saul:Quare coniuraſtis aduerſum me, tu & filius Iſai, & de-C diſti ei panes & gladiũ, & cõſuluiſti ꝓ eo Deũ vt cõſurgeret aduerſum me inſidia-
14 tor vſq; hodie permanens? *Reſpõdénsq; Achimelech regi,ait: Et quis in omnibus ſeruis tuis,ſicut Dauid fidelis & gener regis,& pergés ad imperiũ tuum, & glorio-
15 ſus in domo tua? *Num hodie cœpi pro eo conſulere Deum? Abſit hoc à me. Ne ſuſpicetur rex aduerſum ſeruũ ſuum rem huiuſcemodi in vniuerſa domo patris mei. Nõ enim ſciuit ſeruus tuus quicquã ſuper hoc negotio vel modicũ vel grãde.
16 *Dixítq; rex,Morte morieris Achime-
17 lech,tu & omnis domus patris tui. *Et ait rex emiſſarijs qui circũſtabãt eum; Cõuertimini & interficite ſacerdotes Domini.Nam manus eorũ cum Dauid eſt, ſciẽtes q̃ fugiſſet, & non indicauerunt mihi. Noluerunt autẽ ſerui regis extendere ma-
18 nus ſuas in ſacerdotes Dñi. *Et ait rex ad Doech; Conuertere tu & irrue in ſacerdo-D tes Dñi. Conuerſúſq; Doech Idumæus irruit in ſacerdotes, & trucidauit in die illa octoginta quinq; viros veſtitos ephod li-
19 neo. *Nobe autem ciuitatem ſacerdotum percuſsit in ore gladij, viros & mulieres, & paruulos, & lactentes, bouémque & aſinum,& ouem in ore gladij.
20 *Euadens autem vnus filius Achimelech filij Achitob, cuius nomen erat Ab-
21 iathar, fugit ad Dauid. *Et annunciauit ei quòd occidiſſet Saul ſacerdotes Do-
22 mini. *Et ait Dauid ad Abiathar:Sciebam enim in die illa, quòd cùm ibi eſſet Doech Idumæus, proculdubio annunciaret Sauli. Ego ſum reus omnium animarum patris tui.

10 * וַיִּשְׁאַל־לוֹ בַּיהוָה וְצֵדָה נָתַן לוֹ וְאֶת חֶרֶב גָּלְיָת
11 הַפְּלִשְׁתִּי נָתַן לוֹ׃ * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ לִקְרֹא אֶת־
אֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֲחִיטוּב הַכֹּהֵן וְאֵת כָּל־בֵּית אָבִיו
הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר בְּנֹב וַיָּבֹאוּ כֻלָּם אֶל־הַמֶּלֶךְ׃
12 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל שְׁמַע־נָא בֶן־אֲחִיטוּב וַיֹּאמֶר
13 הִנֵּנִי אֲדֹנִי׃ * וַיֹּאמֶר אֵלָיו שָׁאוּל לָמָּה קְשַׁרְתֶּם
עָלַי אַתָּה וּבֶן־יִשַׁי בְּתִתְּךָ לוֹ לֶחֶם וְחֶרֶב וְשָׁאַל לוֹ
14 בֵּאלֹהִים לָקוּם אֵלַי לָאֹרֵב כַּיּוֹם הַזֶּה׃ * וַיַּעַן
אֲחִימֶלֶךְ אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר וּמִי בְכָל־עֲבָדֶיךָ
כְּדָוִד נֶאֱמָן וְחָתַן הַמֶּלֶךְ וְסָר אֶל־מִשְׁמַעְתֶּךָ וְנִכְבָּד
15 בְּבֵיתֶךָ׃ * הַיּוֹם הַחִלֹּתִי לִשְׁאָל־לוֹ בֵּאלֹהִים
חָלִילָה לִי אַל־יָשֵׂם הַמֶּלֶךְ בְּעַבְדּוֹ דָּבָר בְּכָל־
בֵּית אָבִי כִּי לֹא־יָדַע עַבְדְּךָ בְּכָל־זֹאת דָּבָר קָטֹן
16 אוֹ גָדוֹל׃ * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מוֹת תָּמוּת
17 אֲחִימֶלֶךְ אַתָּה וְכָל־בֵּית אָבִיךָ׃ * וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ לָרָצִים הַנִּצָּבִים עָלָיו סֹבּוּ וְהָמִיתוּ כֹּהֲנֵי
יְהוָה כִּי גַם־יָדָם עִם־דָּוִד וְכִי יָדְעוּ כִּי־בֹרֵחַ
הוּא וְלֹא גָלוּ אֶת־אָזְנִי וְלֹא־אָבוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ
18 לִשְׁלֹחַ אֶת־יָדָם לִפְגֹּעַ בְּכֹהֲנֵי יְהוָה׃ * וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ לְדוֵאג סֹב אַתָּה וּפְגַע בַּכֹּהֲנִים וַיָּסֹב דוֵאג
הָאֲדֹמִי וַיִּפְגַּע הוּא בַּכֹּהֲנִים וַיָּמֶת בַּיּוֹם הַהוּא
19 שְׁמֹנִים וַחֲמִשָּׁה אִישׁ נֹשֵׂא אֵפוֹד בָּד׃ * וְאֵת
נֹב עִיר־הַכֹּהֲנִים הִכָּה לְפִי־חָרֶב מֵאִישׁ וְעַד־
אִשָּׁה מֵעוֹלֵל וְעַד־יוֹנֵק וְשׁוֹר וַחֲמוֹר וָשֶׂה לְפִי־
20 חָרֶב׃ * וַיִּמָּלֵט בֶּן־אֶחָד לַאֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֲחִיטוּב
21 וּשְׁמוֹ אֶבְיָתָר וַיִּבְרַח אַחֲרֵי דָוִד׃ * וַיַּגֶּד אֶבְיָתָר
לְדָוִד כִּי הָרַג שָׁאוּל אֵת כֹּהֲנֵי יְהוָה׃
22 * וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאֶבְיָתָר יָדַעְתִּי בַיּוֹם הַהוּא כִּי־שָׁם
דוֵאג הָאֲדֹמִי כִּי־הַגֵּד יַגִּיד לְשָׁאוּל אָנֹכִי סַבֹּתִי בְכָל־
נֶפֶשׁ בֵּית אָבִיךָ׃

תרגום יונתן

10 וּשְׁאֵיל לֵיהּ בְּמֵימְרָא דַיְיָ וְזָוְדִין יְהַב לֵיהּ וְיָת חַרְבָּא דְגָלְיָת פְּלִשְׁתָּאָה יְהַב לֵיהּ׃ 11 וּשְׁלַח מַלְכָּא לְמִקְרֵי יָת אֲחִימֶלֶךְ בַּר
אֲחִיטוּב כָּהֲנָא וְיָת כָּל בֵּית אֲבוּהִי כָּהֲנַיָּא דִבְנוֹב וַאֲתוֹ כֻלְּהוֹן לְוָת מַלְכָּא׃ 12 וַאֲמַר שָׁאוּל שְׁמַע כְּעַן בַּר
אֲחִיטוּב וַאֲמַר הָא אֲנָא רְעִיבוֹנִי׃ 13 וַאֲמַר לֵיהּ שָׁאוּל לְמָה מְרַדְתּוּן עֲלַי אַתְּ וּבַר יִשַׁי בְּמִתְּנָךְ לֵיהּ מָזוֹן וְחַרְבָּא וּשְׁאֵלְתָּ לֵיהּ בְּמֵימְרָא דַיְיָ לְמֶקָם
עֲלַי לְכִמְנָא כְיוֹמָא הָדֵין׃ 14 וַאֲתֵיב אֲחִימֶלֶךְ יָת מַלְכָּא וַאֲמַר וּמַן בְּכָל עַבְדָּךְ כְּדָוִד מְהֵימָן וְחַתְנָא דְמַלְכָּא וְרַב עַל כָּל מִשְׁמַעְתָּךְ
וְיַקִּיר בְּבֵיתָךְ׃ 15 יוֹמָא דֵין שָׁרֵיתִי לְמִשְׁאַל לֵיהּ בְּמֵימְרָא דַיְיָ חַס לִי לָא יְשַׁוִּי מַלְכָּא בְּעַבְדֵּיהּ פִּיתְגָמָא וְכָל בֵּית אֲבָא אֲרֵי לָא
יְדַע עַבְדָּךְ בְּכָל דָּא פִּתְגָם זְעִיר אוֹ רַב׃ 16 וַאֲמַר מַלְכָּא מֵמַת תְּמוּת אֲחִימֶלֶךְ אַתְּ וְכָל בֵּית אֲבוּךְ׃ 17 וַאֲמַר מַלְכָּא
לָרָהֲטַיָּא דְקָיְימִין עֲלוֹהִי אִיסְתְּחָרוּ וּקְטֹלוּ כָּהֲנַיָּא דַיְיָ אֲרֵי אַף יְדֵיהוֹן עִם דָּוִד וַאֲרֵי יְדָעוּ אֲרֵי עָרִיק הוּא וְלָא חַוִּי לִי וְלָא אֲבוֹ עַבְדֵי מַלְכָּא
לְאוֹשָׁטָא יָת יְיָ לְמִשְׁלַט בְּכָהֲנַיָּא דַיְיָ׃ 18 וַאֲמַר מַלְכָּא לְדוֹאֵג אִסְתְּחַר אַתְּ לִשְׁלוֹט בְּכָהֲנַיָּא וְאִסְתְּחַר דּוֹאֵג אֱדוֹמָאָה
וּשְׁלַט הוּא בְּכָהֲנַיָּא וּקְטַל בְּיוֹמָא הַהוּא חֲמָנָן וְחַמְשָׁא גַּבְרָא דְלָבְשִׁין לְמִלְבַּשׁ אֵפוֹד דְבוּץ׃ 19 וְיָת נוֹב קִרְתָּא דְכָהֲנַיָּא מְחָא
לְפָתְגָם דְחָרֶב מִגְּבַר וְעַד אִיתְּתָא מֵעֻלֵּיהוֹן וְעַד יָנִיק וְחוֹר וַחֲמַר וְאִימַר לְפִיתְגָם דְחָרֶב׃ 20 וְאִשְׁתֵּיזַב בַּר חַד לַאֲחִימֶלֶךְ בַּר
אֲחִיטוּב וּשְׁמֵיהּ אֶבְיָתָר וְעָרַק בָּתַר דָּוִד׃ 21 וְחַוִי אֶבְיָתָר לְדָוִד אֲרֵי קְטַל שָׁאוּל יָת כָּהֲנַיָּא דַיְיָ׃ 22 וַאֲמַר
דָּוִד לְאֶבְיָתָר יָדַעְנָא בְּיוֹמָא הַהוּא אֲרֵי חַוָּאָה יְחַוִי לְשָׁאוּל וַאֲנָא גְּרַמִית לְאִסְתַּקָּפָא בְּכָל בֵּית אֲבוּךְ׃

Et consulebat ei per Deũ, & cibaria dedit 10
ei, & gladium Goliath Philistæi dedit ei. *Et* 11
misit rex ad accersendũ Achimelech filiũ Achi-
tob sacerdotem, & omnes filios patris eius sa-
cerdotes qui in Nobe; & venerunt vniuersi in
regem. *Et ait Saul, Audi iam fili Achitob:* 12
& dixit, Ecce ego, loquere Domine. *Et dixit* 13
ei Saul, Quare coniurasti aduersum me, tu &
filius Jesse, vt dares tu ei panem & gladiũ, &
consuleres tu ei per Deum vt poneres eum ad-
uersum me in inimicum, sicut dies hæc? *Et* 14
respondit Achimelech regi, & dixit: Et quis in
omnibus seruis tuis fidelis sicut Dauid? & ge-
ner regis, & cõplens omne imperium tuum, &
glorioſus in domo tua? *An hodie incœpi con* 15
sulere ei per Deũ? nequaquã, ne det rex aduer-
sum seruum tuũ verbum, & in totam domum
patris mei, quia non sciuit seruus tuus in omni-
bus istis verbum paruum vel grande. *Et* 16
dixit rex Saul, Morte morieris Achimelech, tu
et omnis domus patris tui. *Et dixit rex emiſ-* 17
sarijs qui circunstabant apud eum, Adducite et
interficite sacerdotes Domini, quoniam manus
eorum cum Dauid, quoniam cognouerunt quòd
fugit ipse, & non reuelauerunt auriculam meã.
Et non voluerunt serui regis inferre manus
eorũ irruere in sacerdotes Domini. *Et dixit* 18
rex Doec, Reuertere tu, & irrue in sacerdo-
tes; & reuersus est Doec Idumæus, & inter-
fecit ipse sacerdotes Domini; & interfecit in
die illa octoginta quinque viros, omnes gerен-
tes Ephud. *Et Noba ciuitatem sacerdotum* 19
percussit in ore gladij à viro vsque ad mulie-
rem, à paruulo & vsque ad lactentem, & à
vitulo, & asino, & oue percussit in ore gla-
dij. *Et saluatur filius vnus Achimelech fi-* 20
lij Achitob, nomen ei Abiathar, & fugit post
Dauid.

Et nunciauit Abiathar Dauid, quòd occi- 21
dit Saul omnes sacerdotes.

Et dixit Dauid Abiathar, Sciui quòd in 22
die illa ibi erat Doec Idumæus, & nuncians
nunciabit Saul: ego sum causa animarum vni-
uersæ domus patris tui.

10 καὶ ἐπηρώτα αὐτῷ διὰ Κ̄ῦ θεοῦ, Κ̄ ἐπισιτισμὸν ἔδω-
κεν αὐτῷ, Κ̄ τὴν ῥομφαίαν γολιὰθ Κ̄ ἀλλοφύλε ἔδωκεν
11 αὐτῷ. καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς καλέσαι τὸν ἀχι-
μέλεχ υἱὸν ἀχιτὼβ τὸν ἱερέα Κ̄ πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ τοὺς ἱερεῖς τοὺς ἐν νοβᾶ· Κ̄ παρεγένοντο πάντες
12 εἰς τὸν βασιλέα. καὶ εἶπε σαὺλ, ἄκουε δὴ υἱὲ ἀχι-
13 τώβ· Κ̄ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγὼ λάλει κύριε· καὶ εἶπεν αὐτῷ
σαὺλ, ἵνατί σωέθου κατ' ἐμοῦ σὺ καὶ ὁ υἱὸς ἰεσσαὶ Κ̄ δοῦ-
ναί σε αὐτῷ ἄρτον Κ̄ ῥομφαίαν, Κ̄ ἐρωτῶ σε αὐτῷ διὰ Κ̄
θεοῦ Κ̄ θέσθαι αὐτὸν ἐπ' ἐμὲ εἰς ἐχθρόν, ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη;
14 καὶ ἀπεκρίθη ἀχιμέλεχ τῷ βασιλεῖ Κ̄ εἶπεν, Κ̄ τίς
ἐν πᾶσι τοῖς δούλοις σου πιστὸς ὡς δαυίδ; καὶ γαμβρὸς τοῦ
βασιλέως Κ̄ ἄρχων πάντες ὠδαγγέλματός σου, καὶ ἔν-
15 δοξος ἐν τῷ οἴκῳ σου; ἢ σήμερον ἤρξαμαι ἐρωτῶ αὐ-
τῷ διὰ Κ̄ θεοῦ; μηδαμῶς, μὴ δότω ὁ βασιλεὺς κ̄ῑ Κ̄ δού-
λου σου λόγον κ̄ὶ ἐφ' ὅλον τὸν οἶκον Κ̄ πατρός μου, ὅτι οὐκ
ἤδει ὁ δοῦλός σου ἐν πᾶσι τούτοις ῥῆμα μικρὸν ἢ μέγα.
16 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς σαὺλ, θανάτῳ ἀποθανῇ ἀχι-
μέλεχ σὺ Κ̄ πᾶς ὁ οἶκος Κ̄ πατρός σου.
17 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς ὠδαγέχουσι τοῖς ἐφεστη-
κόσιν ἐπ' αὐτὸν, ὠδσαγάγετε Κ̄ θανατώσατε Κ̄ τοὺς ἱε-
ρεῖς κυρίου, ὅτι ἡ χεὶρ αὐτῶν μ̄ῖ δαυίδ, διότι ἔγνωσαν ὅτι
φεύγει αὐτός, Κ̄ οὐκ ἀπεκάλυψαν τὸ ὠτίον μου· καὶ οὐκ
ἠβουλήθησαν οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως ἐπενεγκεῖν τὰς
χεῖρας αὐτῶν ἀπαντῆσαι εἰς Κ̄ τοὺς ἱερεῖς κυρίου.
18 Κ̄ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ δωὴκ, Ἐπίστρεφε σύ, Κ̄ ἀπάν-
τα εἰς Κ̄ τοὺς ἱερεῖς· Κ̄ ἐπέστρεψε δωὴκ ὁ ἰδουμαῖος Κ̄ ἐθανά-
τωσεν αὐτὸς Κ̄ τοὺς ἱερεῖς Κ̄ κυρίε· Κ̄ ἀπέκτεινεν ἐν τῇ ἡμέ-
ρᾳ ἐκείνῃ ὀγδοήκοντα πέντε ἄνδρας, πάντας αἴροντας ἐ-
19 φούδ. Κ̄ τὴν νοβᾶ τὴν πόλιν τῶν ἱερέων ἐπάταξεν ἐν στό-
ματι ῥομφαίας ἀπὸ ἀνδρὸς ἕως γυναικὸς ἀπὸ νηπίου καὶ
ἕως θηλάζοντος, κ̄ὶ ἀπὸ μόχου, κ̄ὶ ὄνου, Κ̄ στόματι ἐπά-
20 ταξεν ἐν στόματι ῥομφαίας. Κ̄ διασώζεται υἱὸς εἷς Κ̄ ἀχι
μέλεχ υἱοῦ ἀχιτὼβ, ὄνομα αὐτῷ ἀβιάθαρ, Κ̄ ἔφυγεν ὀπί-
21 σω δαυίδ. καὶ ἀπήγγειλεν ἀβιάθαρ τῷ δαυίδ, ὅτι ἐθα-
22 νάτωσε σαὺλ τοὺς Κ̄ τοὺς ἱερεῖς. Κ̄ εἶπεν δαυὶδ τῷ
ἀβιάθαρ, ἤδειν ὅτι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐκεῖ ὢν δωὴκ ὁ ἰδου-
μαῖος, καὶ ἀπαγγέλλων ἀπαγγελεῖ τῷ σαὺλ· ἐγώ εἰμι ὁ
αἴτιος τῶν ψυχῶν ὅλου τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et quæsiuit illi in dicto Domini, & viatica dedit illi, & gladium Goliath Pelisthæi dedit illi. 11 Et misit rex ad vocandum Ahhimelech filium Ahhitob sacerdotem, & omnem domum patris eius, sacerdotes qui in Nob: & venerunt omnes illi ad regem.

12 Et dixit Saul, Audi nunc fili Ahhitob. & dixit: Ecce me domine mi. 13 Et dixit ei Saul, Quare rebellastis in me, tu & filius Isai? in dando te illi cibum & gladium, & quæsisti illi in dicto Domini ad standum super me in insidias, sicut die hoc?

14 Et respondit Ahhimelech regi, & dixit, Et quis in omnibus seruis tuis, vt Dauid, fidelis, & gener regis & magister super omnem auditionem tuam, & honoratus in domo tua? 15 Die hoc cœpi quærere illi in dicto Domini? absit mihi; non ponet rex in seruo suo verbum, & omni domo patris mei, quia non nouit seruus tuus in omni hoc verbum paruum aut magnum. 16 Et dixit rex, Moriendo morieris Ahhimelech, tu & omnis domus patris tui. 17 Et dixit Saul ad cursores qui stantes super illum, Circuite & occidite sacerdotes Domini, quia manus illorum cum Dauid, & quia cognouerunt quòd fugiens ille, & non indicarunt mihi: & non voluerunt serui regis extendere manus suas ad potestatem exercendum in sacerdotes Domini. 18 Et dixit rex ad Doeg, Circui tu ad potestatem exercendum in sacerdotes: & circuiuit Doeg Edomæus, & potestatem exercuit ipse in sacerdotes, & occidit in die illo octoginta & quinque viros, qui idonei ad vestiendum Ephod byssi. 19 Et Nob vrbem sacerdotum percussit in acie gladij à viro & vsque mulierem, ab adolescente & vsque lactentem, & bouem, & asinum, & pecudem in acie gladij. 20 Et euasit filius vnus Ahhimelech filio Ahhitob; & nomen eius Abiathar, & fugit post Dauid. 21 Et indicauit Abiathar Dauidi quòd occidit Saul sacerdotes Domini. 22 Et dixit Dauid ad Abiathar, Cognoui in die illo, quia ibi Doeg Edomæus quòd indicando indicaret Sauli: & ego occasio fui ad dolendum in omni domo patris tui.

23 * שְׁבָה אִתִּי אַל־תִּירָא כִּי אֲשֶׁר־יְבַקֵּשׁ אֶת־
נַפְשִׁי יְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשֶׁךָ כִּי־מִשְׁמֶרֶת אַתָּה
עִמָּדִי׃

כג

1 * וַיַּגִּדוּ לְדָוִד לֵאמֹר הִנֵּה פְלִשְׁתִּים
נִלְחָמִים בִּקְעִילָה וְהֵמָּה שֹׁסִים אֶת־הַגְּרָנוֹת׃
2 * וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה לֵאמֹר הַאֵלֵךְ וְהִכֵּיתִי
בַּפְּלִשְׁתִּים הָאֵלֶּה ◦ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִד לֵךְ
וְהִכִּיתָ בַּפְּלִשְׁתִּים וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת־קְעִילָה׃
3 * וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי דָוִד אֵלָיו הִנֵּה אֲנַחְנוּ פֹּה
בִּיהוּדָה יְרֵאִים וְאַף כִּי־נֵלֵךְ קְעִלָה אֶל־מַעַרְכוֹת
4 פְּלִשְׁתִּים׃ * וַיּוֹסֶף עוֹד דָּוִד לִשְׁאוֹל בַּיהוָה
וַיַּעֲנֵהוּ יְהוָה וַיֹּאמֶר קוּם רֵד קְעִילָה כִּי־אֲנִי נֹתֵן
5 אֶת־פְּלִשְׁתִּים בְּיָדֶךָ׃ * וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַאֲנָשָׁו קְעִילָה
וַיִּלָּחֶם בַּפְּלִשְׁתִּים וַיִּנְהַג אֶת־מִקְנֵיהֶם וַיַּךְ בָּהֶם
מַכָּה גְדוֹלָה וַיֹּשַׁע דָּוִד אֵת יֹשְׁבֵי קְעִלָה׃
6 * וַיְהִי בִּבְרֹחַ אֶבְיָתָר בֶּן־אֲחִימֶלֶךְ אֶל־דָּוִד
קְעִילָה אֵפוֹד יָרַד בְּיָדוֹ׃
7 * וַיֻּגַּד לְשָׁאוּל כִּי־בָא דָוִד קְעִילָה וַיֹּאמֶר
שָׁאוּל נִכַּר אֹתוֹ אֱלֹהִים בְּיָדִי כִּי נִסְגַּר לָבוֹא בְּעִיר
8 דְּלָתַיִם וּבְרִיחַ׃ * וַיְשַׁמַּע שָׁאוּל אֶת־כָּל־
הָעָם לַמִּלְחָמָה לָרֶדֶת קְעִילָה לָצוּר אֶל־דָּוִד
9 וְאֶל־אֲנָשָׁיו׃ * וַיֵּדַע דָּוִד כִּי עָלָיו שָׁאוּל
מַחֲרִישׁ הָרָעָה וַיֹּאמֶר אֶל־אֶבְיָתָר הַכֹּהֵן הַגִּישָׁה
10 הָאֵפוֹד׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
שָׁמֹעַ שָׁמַע עַבְדְּךָ כִּי־מְבַקֵּשׁ שָׁאוּל לָבֹא אֶל־
11 קְעִילָה לְשַׁחֵת לָעִיר בַּעֲבוּרִי׃ * הֲיַסְגִּרֻנִי בַעֲלֵי
קְעִילָה בְּיָדוֹ הֲיֵרֵד שָׁאוּל כַּאֲשֶׁר שָׁמַע עַבְדֶּךָ
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַגֶּד־נָא לְעַבְדֶּךָ וַיֹּאמֶר
יְהוָה יֵרֵד׃

23 * Mane mecũ, ne timeas. Si quis quæsierit animam meam, quæret & animam tuam, mecúmque seruaberis.

CAP. XXIII.

1 ET annunciauerunt Dauid, dicentes:
A Ecce Philistijm oppugnant Ceilam &
2 diripiunt areas. * Consuluit ergo Dauid
Dominum, dicens: Num vadam & percutiam Philisteos istos? Et ait Dñs ad Dauid, Vade & percuties Philistæos, & sal-
3 uabis Ceilam. * Et dixerũt viri qui erant
cum Dauid ad eum: Ecce nos hic in Iudæa consistentes timemus, quanto magis si ierimus in Ceilã aduersum agmina Phi
4 listinorum? * Rursum ergo Dauid consuluit Dñm. Qui respondens, ait ei: Surge & vade in Ceilam: ego enim tradam Philistæos in manu tua.
5 * Abijt ergo Dauid & viri eius in Ceilam, & pugnauit aduersum Philistæos. Et abegit iumenta eorum, & percussit eos plaga magna, & saluauit Dauid habitatores Ceilæ.
6 * Porrò eo tempore quo fugiebat Abiathar filius Achimelech ad Dauid in Ceilam, ephod secum habens descenderat.
7 * Nunciatum est autem Sauli quòd venisset Dauid in Ceilam. Et ait Saul, Tra-
B didit eum Deus in manus meas, conclusúsque est introgressus vrbem in qua por-
8 tæ & seræ sunt. * Et præcepit Saul omni populo vt ad pugnam descẽderet in Ceilam, & obsideret Dauid & viros eius.
9 * Quod cùm Dauid rescisset, quia præpararet ei Saul clam malum; dixit ad Abiathar sacerdotem, Applica ephod.
10 * Et ait Dauid, Domine Deus Israel, Inf. 30. b
audiuit famam seruus tuus quòd disponat Saul venire in Ceilam vt euertat vr-
11 bem propter me. * Si tradent me viri Ceilæ in manus eius, & si descendet Saul sicut audiuit seruus tuus; Domine Deus Israel indica seruo tuo. Et ait Dominus, Descendet.

תרגום יונתן

23 תֵּיב עִמִּי לָא תִדְחַל אֲרֵי דְבָעֵי לְמִקְטְלִי בָּעֵי לְמִקְטְלָךְ אֲרֵי נְטִיר אַתְּ עִמִּי׃

כג

1 וְחַוִּיאוּ לְדָוִד לְמֵימַר הָא פְלִישְׁתָּאֵי מְגִיחִין קְרָבָא בִּקְעִילָה וְאִינוּן בָּזְזִין יַת אִידְרַיָּא׃ 2 וּשְׁאַל דָּוִד בְּמֵימְרָא דַיְיָ לְמֵימַר
הַאֵזֵיל וְאֶקְטוֹל בִּפְלִשְׁתָּאֵי הָאִילֵן וַאֲמַר יְיָ לְדָוִד אֱזֵל וְתִקְטוֹל בִּפְלִשְׁתָּאֵי וְתִפְרוֹק יַת קְעִילָה׃ 3 וַאֲמַרוּ גַּבְרֵי דָוִד לֵיהּ הָא כַּד אֲנַחְנָא
הָכָא בְּאַרְעָא דְבֵית יְהוּדָה אֲנַחְנָא דָחְלִין וְאַף אֱלָהֵן דְּנֵיזֵל לִקְעִילָה לְסִדְרֵי פְלִשְׁתָּאֵי׃
4 וְאוֹסִיף עוֹד דָּוִד לְמִשְׁאַל בְּמֵימְרָא דַיְיָ וְקַבִּיל צְלוֹתֵיהּ יְיָ וַאֲמַר קוּם חוּת לִקְעִילָה אֲרֵי אֲנָא מָסַר יַת פְּלִשְׁתָּאֵי בִּידָךְ׃
5 וַאֲזַל דָּוִד וְגַבְרוֹהִי לִקְעִילָה וְאַגִּיחַ קְרָבָא בִּפְלִשְׁתָּאֵי וּדְבַר יַת גֵּיתֵיהוֹן וּמְחָא בְהוֹן מָחָא סַגִּיאָה וּפְרַק דָּוִד יַת יָתְבֵי קְעִילָה׃
6 וַהֲוָה כַּד עָרַק אֶבְיָתָר בַּר אֲחִימֶלֶךְ לְוַת דָּוִד לִקְעִילָה אֵפוֹדָא אַחֵית בִּידֵיהּ׃ 7 וְאִיתְחַוָּא לְשָׁאוּל אֲרֵי אֲתָא דָוִד לִקְעִילָה
וַאֲמַר שָׁאוּל מְסַר יָתֵיהּ יְיָ בִּידִי אֲרֵי אִיתְמְסַר לְמֵיעַל בְּקַרְתָּא דְלָהּ דָשִׁין וְעַבְרִין׃ 8 וּכְנַשׁ שָׁאוּל יַת כָּל עַמָּא לְאַגָּחָא קְרָבָא לְמִיחַת
לִקְעִילָה לְמֵצַר עַל דָּוִד וְעַל גֻּבְרוֹהִי׃ 9 וִידַע דָּוִד אֲרֵי עֲלוֹהִי שָׁאוּל כָּמֵן בִּישְׁתָּא וַאֲמַר לְאֶבְיָתָר כַּהֲנָא קָרֵיב אֵפוֹדָא׃
10 וַאֲמַר דָּוִד יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל מִשְׁמַע שְׁמַע עַבְדָּךְ אֲרֵי בָּעֵי שָׁאוּל לְמֵיעַל לִקְעִילָה לְחַבָּלָא לְקַרְתָּא בְּדִילִי׃ 11 הַסְבִּירִין
לְמִמְסְרִי יָתְבֵי קְעִילָה בִּידֵיהּ הֲמָבֵיר לְמֵיחַת כְּמָה דִשְׁמַע עַבְדָּךְ יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל חַוִּי כְעַן לְעַבְדָּךְ וַאֲמַר יְיָ סָבֵר לְמַחַת׃

23 * Maneas mecum & ne timeas, quoniam vbi quæsiero animæ meæ, quærã & animæ tuæ locum, quoniam seruatus es tu apud me.

CAP. XXIII.

1 ET annunciauerunt Dauid, dicentes: Ecce Philistæi pugnant in Ceila, et ipsi diripiunt areas.

2 * Et consuluit Dauid per Dominum, dicens: Si vadam & percutiam Philistæos istos? & dixit Dominus ad Dauid, Vade & percuties Philistæos, & saluabis Ceila.

3 * Et dixerunt viri Dauid ad eum, Ecce nos hic existentes in Judæa timemus, & quomodo erit si abierimus in Ceila aduersus valles Philistinorum?

4 * Et adiecit rursum Dauid consulere per Dominum: & respondit ei Dominus, & dixit ad eum, Surge & descende in Ceila, quoniam ego trado Philistæos in manus tuas.

5 * Et abijt Dauid & viri qui cum eo, in Ceila, & debellauit Philistæos, & fugerunt à facie eius, & percussit eos plaga magna nimis; & abegit iumenta eorum & saluauit Dauid habitatores Ceila.

6 * Et factum est cùm fugeret Abiathar filius Achimelech ad Dauid in Ceila; descenderat habens Ephud in manu sua.

7 * Et nunciauerunt Saul, dicentes: Quòd venit Dauid in Ceila. & dixit Saul, Tradidit eum Deus in manus meas, quoniam conclusus est introgressus in vrbem portarũ & serarum.

8 * Et præcipit Saul omni populo in pugnam descendere in Ceila vt obsideret Dauid & viros qui cum eo.

9 * Et cognouit Dauid, quòd Saul tacebat de eo malum, & dixit Dauid ad Abiathar sacerdotem, Adduc Ephud. 10 * Et dixit Dauid, Domine Deus Israel, audiens audiuit seruus tuus, quòd quærit Saul venire contra me in Ceila, vt euertat vrbem propter me,

11 * Si excludetur; & nunc si descendet Saul sicut audiuit seruus tuus Domine Deus Israel, indica seruo tuo. & dixit Dominus, Descendet.

23 * καὶ θὴ μετ' ἐμοῦ & μὴ φοβοῦ, ὅτι ὃν ἐὰν ζητῶ τὴν ψυχήν μου ζητήσω καὶ τὴν ψυχήν σου τόπον, ὅτι πεφύλαξαι σὺ πὰρ ἐμοί.

κγ'.

1 * Καὶ ἀπήγειλαν τῷ Δαυὶδ, λέγοντες· ἰδοὺ οἱ ἀλλόφυλοι πολεμοῦσιν ἐν τῇ κειλά, καὶ αὐτοὶ διαρπάζουσιν 2 τὰς ἅλω. * καὶ ἐπηρώτησε Δαυὶδ διὰ Κυρίου, λέγων· εἰ πορευθῶ & πατάξω ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις τούτοις; & εἶπε Κύριος πρὸς Δαυίδ, πορεύου καὶ πατάξεις ἐν ἀλλοφύλοις, καὶ σώσεις τὴν κειλά.

3 * καὶ εἶπον οἱ ἄνδρες Δαυὶδ πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ ἡμεῖς ὧδε ὄντες ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φοβούμεθα, καὶ πῶς ἔσται ἐὰν πορευθῶμεν εἰς τὴν κειλὰ εἰς τὰς κοιλάδας τῶν ἀλ-4 λοφύλων; * καὶ προσέθετο ἔτι Δαυὶδ ἐπερωτῆσαι διὰ Κυρίου· & ἀπεκρίθη αὐτῷ Κύριος, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, ἀνάστηθι & κατάβηθι εἰς κειλά, ὅτι ἐγὼ παραδίδωμι σὺν ἀλλοφύλους εἰς τὰς χεῖράς σου.

5 * καὶ ἐπορεύθη Δαυὶδ & οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν κειλά, & ἐπολέμησε σὺν ἀλλοφύλους· & ἔφυγον ἐκ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς πληγὴν μεγάλην σφόδρα· & ἀπήλασε τὰ κτήνη αὐτῶν, & ἔσωσε Δαυὶδ σὺν καθημένους κειλά.

6 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ φεύγειν Ἀβιάθαρ τὸν υἱὸν Ἀχιμέλεχ πρὸς Δαυὶδ εἰς κειλά, κατέβη ἔχων ἐφὸδ ἐν τῇ 7 χειρὶ αὐτοῦ. * καὶ ἀπήγειλαν τῷ Σαοὺλ, λέγοντες· ὅτι ἦκει Δαυὶδ εἰς κειλά· & εἶπε Σαοὺλ, πέπρακεν αὐτὸν ὁ θεὸς εἰς τὰς χεῖράς μου, ὅτι ἀπεκέκλεισαι εἰσελθὼν εἰς πόλιν θυρῶν & μοχλῶν.

8 * καὶ παραγγέλλει Σαοὺλ παντὶ τῷ λαῷ εἰς πόλεμον καταβαίνειν ἐπὶ κειλὰ τοῦ συνέχειν τὸν Δαυὶδ καὶ σὺν ἄνδρας σὺν μετ' αὐτοῦ.

9 * & ἔγνω Δαυίδ, ὅτι Σαοὺλ παρεσιώπα περὶ αὐτοῦ τὴν κακίαν· & εἶπε Δαυὶδ πρὸς Ἀβιάθαρ τὸν ἱερέα, προσά-10 γαγε τὸ ἐφούδ. * & εἶπε Δαυίδ, Κύριε ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἀκούων ἀκήκοεν ὁ δοῦλός σου, ὅτι ζητεῖ Σαοὺλ ἐλθεῖν ἐπ' ἐμὲ εἰς κειλὰ διαφθεῖραι τὴν πόλιν δι' ἐμέ,

11 * εἰ ἀποκλεισθήσ(ε)ται· & νῦν εἰ καταβήσ(ε)ται Σαοὺλ καθὼς ἤκουσεν ὁ δοῦλός σου, Κύριε ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἀπάγγειλον τῷ δούλῳ σου. & εἶπε Κύριος, καταβήσ(ε)ται.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

23 Sede mecum, ne timeas; quia qui quærens ad occidendum me, quærens ad occidendum te, quia custoditus tu mecum.

CAP. XXIII.

1 ET indicarunt Dauidi, dicendo: Ecce Pelisthæi ineuntes bellum in Keghilah, & ipsi diripientes areas. 2 Et quæsiuit Dauid in dicto Domini, dicendo: Num ibo & occidam in Pelisthæis his? & dixit Dominus Dauidi, Ito & occides in Pelisthæis, & liberabis Keghilam. 3 Et dixerunt viri Dauid ei, Ecce quando nos hic in terra domus Iehudah, nos timentes; & quanto magis si ibimus ad Keghilam ad ordines Pelisthæorum? 4 Et addidit adhuc Dauid ad quærendum in dicto Domini: & audiuit orationem eius Dominus, & dixit, Surge, descende ad Keghilam, quia ego tradidi Pelisthæos in manu tua. 5 Et iuit Dauid & viri eius ad Keghilam, & iniuit bellum in Pelisthęos, & accepit pecora eorum, & percussit in eis percussionem magnam, & liberauit Dauid habitatores Keghila. 6 Et fuit quando fugit Abiathar filius Ahhimelech ad Dauid ad Keghilah, Ephod descendere fecit in manu sua.

7 Et indicatum est Sauli quòd venit Dauid ad Keghilah: & dixit Saul, Tradidit illum Dominus in manu mea, quia traditus est vt intraret in vrbem cui sunt portæ & vectes. 8 Et congregauit Saul omnem populum ad ineundum bellum ad descendendum ad Keghila, ad angustiandum super Dauid & super viros eius. 9 Et cognouit Dauid quòd super ipsum Saul insidiaretur malum; & dixit ad Abiathar Sacerdotem, Approxima Ephoda. 10 Et dixit Dauid, Domine Deus Israel, audiendo audiuit seruus tuus, quòd quærens Saul intrare ad Keghilam, ad perdendum vrbem propter me. 11 Num cogitantes tradere me habitatores Keghilah in manu illius? num cogitans descendere iuxta id quod audiuit seruus tuus? Domine Deus Israel indica nunc seruo tuo. & dixit Dominus, Cogitat descendere.

12 * וַיֹּאמֶר דָּוִד הֲיַסְגִּרוּ בַּעֲלֵי קְעִילָה אֹתִי וְאֶת־
אֲנָשַׁי בְּיַד שָׁאוּל וַיֹּאמֶר יְהוָה יַסְגִּירוּ׃
13 * וַיָּקָם דָּוִד וַאֲנָשָׁיו כְּשֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ וַיֵּצְאוּ
מִקְעִילָה וַיִּתְהַלְּכוּ בַּאֲשֶׁר יִתְהַלָּכוּ וּלְשָׁאוּל הֻגַּד
כִּי־נִמְלַט דָּוִד מִקְעִילָה וַיֶּחְדַּל לָצֵאת׃
14 * וַיֵּשֶׁב דָּוִד בַּמִּדְבָּר בַּמְּצָדוֹת וַיֵּשֶׁב בָּהָר
בְּמִדְבַּר־זִיף וַיְבַקְשֵׁהוּ שָׁאוּל כָּל־הַיָּמִים וְלֹא־
15 נְתָנוֹ אֱלֹהִים בְּיָדוֹ׃ * וַיַּרְא דָּוִד כִּי־יָצָא שָׁאוּל
לְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשׁוֹ וְדָוִד בְּמִדְבַּר־זִיף בַּחֹרְשָׁה׃
16 * וַיָּקָם יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל וַיֵּלֶךְ אֶל־דָּוִד חֹרְשָׁה
17 וַיְחַזֵּק אֶת־יָדוֹ בֵּאלֹהִים׃ * וַיֹּאמֶר אֵלָיו
אַל־תִּירָא כִּי לֹא תִמְצָאֲךָ יַד־שָׁאוּל אָבִי וְאַתָּה
תִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וְאָנֹכִי אֶהְיֶה־לְּךָ לְמִשְׁנֶה
18 וְגַם־שָׁאוּל אָבִי יֹדֵעַ כֵּן׃ * וַיִּכְרְתוּ
שְׁנֵיהֶם בְּרִית לִפְנֵי יְהוָה וַיֵּשֶׁב דָּוִד בַּחֹרְשָׁה
19 וִיהוֹנָתָן הָלַךְ לְבֵיתוֹ׃ * וַיַּעֲלוּ זִפִּים אֶל־
שָׁאוּל הַגִּבְעָתָה לֵאמֹר הֲלוֹא דָוִד מִסְתַּתֵּר
עִמָּנוּ בַּמְּצָדוֹת בַּחֹרְשָׁה בְּגִבְעַת הַחֲכִילָה אֲשֶׁר
מִימִין הַיְשִׁימוֹן׃
20 * וְעַתָּה לְכָל־אַוַּת נַפְשְׁךָ הַמֶּלֶךְ לָרֶדֶת רֵד
21 וְלָנוּ הַסְגִּירוֹ בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃ * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל
בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה כִּי חֲמַלְתֶּם עָלָי׃
22 * לְכוּ־נָא הָכִינוּ עוֹד וּדְעוּ וּרְאוּ אֶת־מְקוֹמוֹ
אֲשֶׁר תִּהְיֶה רַגְלוֹ מִי רָאָהוּ שָׁם כִּי אָמַר אֵלַי עָרֹם
23 יַעְרִם הוּא׃ * וּרְאוּ וּדְעוּ מִכֹּל הַמַּחֲבֹאִים
אֲשֶׁר יִתְחַבֵּא שָׁם וְשַׁבְתֶּם אֵלַי אֶל־נָכוֹן וְהָלַכְתִּי
אִתְּכֶם וְהָיָה אִם־יֶשְׁנוֹ בָּאָרֶץ וְחִפַּשְׂתִּי אֹתוֹ בְּכֹל
24 אַלְפֵי יְהוּדָה׃ * וַיָּקוּמוּ וַיֵּלְכוּ זִיפָה לִפְנֵי
שָׁאוּל וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו בְּמִדְבַּר מָעוֹן בָּעֲרָבָה אֶל יְמִין
הַיְשִׁימוֹן׃

12 * Dixítq; rursum Dauid, Si tradent me
viri Ceilę, & viros qui sunt mecum in ma
13 nus Saul? Et dixit Dñs, Tradent. * Surre-
xit ergo Dauid & viri eius quasi sexcenti:
& egressi de Ceila huc atq; illuc vagaban
tur incerti. Nunciatúmque est Saul quòd
fugisset Dauid de Ceila, & saluatus esset,
14 quamobrem dissimulauit exire. * Mora-
batur autem Dauid in deserto in locis fir-
C missimis, mansitque in monte solitudinis
Ziph. Quærebat eum tamẽ Saul cunctis
diebus, & non tradidit eum Deus in ma-
15 nus eius. * Et vidit Dauid ꝙ egressus esset
Saul vt quęreret animam eius. Porrò Da-
16 uid erat in deserto Ziph in silua. * Et sur-
rexit Ionathas filius Saul, & abijt ad Da-
uid in siluam, & cõfortauit manus eius in
17 Deo. * Dixítq; ei, Ne timeas: neq; enim
inueniet te manus Saul patris mei. Et tu
regnabis super Israel, & ego ero tibi secũ-
dus. Sed & Saul pater meus scit hoc.
18 * Percussit ergo vterq; fœdus corã Dño.
Mansitque Dauid in silua, Ionathas autẽ
19 reuersus est in domũ suã. * Ascenderunt
autẽ Ziphei ad Saul in Gabaa, dicentes:
Nónne ecce Dauid latitat apud nos in lo 2. Reg. 3. a
cis tutissimis siluæ in colle Achilę, quę est
20 ad dextrã deserti? * Nunc ergo sicut desi-
derauit anima tua vt descenderes, descen
de; nostrum aũt erit vt tradamus eum in
21 manus regis. * Dixítque Saul, Benedicti
vos à Dño, quia doluistis vicem meam.
22 * Abite ergo oro & diligẽtius præpara-
te, & curiosius agite, & cõsiderate locum
vbi sit pes eius, vel quis viderit eũ ibi, vbi
dixistis. Recogitat enim de me ꝙ callidè
23 insidier ei. * Considerate & videte omnia
latibula eius in quibus abscõditur, & re-
D uertimini ad me ad rem certam vt vadam
vobiscum. Quod si aũt in terrã se obstru-
xerit, ꝑscrutabor eũ in cũctis millibus Iu-
24 da. * At illi surgẽtes abierũt in Ziph ante
Saul. Dauid aũt & viri eius erant in deser-
to Maõ in cãpestrib⁹ ad dexterã Iesimuth.

תרגום יונתן

12 וַאֲמַר דָּוִד הֲסַבִּירִין לְמִמְסַר יָתְבֵי קְעִילָה יָתִי וְיַת גַּבְרֵי בִּידָא דְשָׁאוּל וַאֲמַר יְיָ סַבִּירִין לְמִמְסָר׃ 13 וְקָם דָּוִד וְגַבְרוֹהִי
כְּשִׁית מְאָה גַּבְרָא וּנְפַקוּ מִקְעִילָה וְהַלִּיכוּ בַּאֲתַר דְּכָשַׁר לְהַלָּכָא וּלְשָׁאוּל אִיתְחַוָּא אֲרֵי אִשְׁתֵּיזַב דָּוִד מִקְעִילָה וְאִתְמְנַע מִלְּמִיפַּק׃
14 וִיתֵיב דָּוִד בְּמַדְבְּרָא בִּמְצַדְתָּא וִיתֵיב בְּטוּרָא בְּמַדְבְּרָא דְזִיף וּבְעָהִי שָׁאוּל כָּל יוֹמַיָּא וְלָא מַסְרֵיהּ יְיָ בִּידֵיהּ׃ 15 וַחֲזָא דָּוִד
אֲרֵי נְפַק שָׁאוּל לְמִבְעֵה לְמִקְטְלֵיהּ וְדָוִד בְּמַדְבְּרָא דְזִיף בְּחוֹרְשָׁא׃ 16 וְקָם יְהוֹנָתָן בַּר שָׁאוּל וַאֲזַל לְוַת דָּוִד לְחוֹרְשָׁה וְתַקֵּף
יַת יְדֵיהּ בְּמֵימְרָא דַיְיָ׃ 17 וַאֲמַר לֵיהּ לָא תִדְחַל אֲרֵי לָא תַשְׁכְּחִינָךְ יְדָא דְשָׁאוּל אֲבָא וְאַתְּ תִּמְלוֹךְ עַל יִשְׂרָאֵל וַאֲנָא אֶהְוֵי לָךְ
לְתִנְיָן וְאַף שָׁאוּל אֲבָא יָדַע כֵּן׃ 18 וּגְזַרוּ תַּרְוֵיהוֹן קְיָם קֳדָם יְיָ וִיתֵיב דָּוִד בְּחוֹרְשָׁא וִיהוֹנָתָן אֲזַל לְאָרְחֵהּ׃
19 וּסְלִיקוּ אֱנָשֵׁי זִיף לְוַת שָׁאוּל לְגִבְעָתָא לְמֵימַר הֲלָא דָוִד מִטְּמַר עִמָּנָא בִּמְצַדְתָּא בְּחוֹרְשָׁא בְּגִבְעַת חֲכִילָה דְמִדָּרוֹם לִישִׁימוֹן׃
20 וּכְעַן לְכָל רַעֲוַת נַפְשָׁךְ מַלְכָּא לְמִיחַת חוּת וַאֲנַחְנָא נִמְסְרִינֵיהּ בִּידָא דְמַלְכָּא׃ 21 וַאֲמַר שָׁאוּל בְּרִיכִין אַתּוּן קֳדָם
יְיָ אֲרֵי חַסְתּוּן עֲלָי׃ 22 אֱזִילוּ כְּעַן אַתְקִינוּ עוֹד וּדְעוּ וַחֲזוֹ יַת אַתְרֵיהּ דְשָׁרֵי בֵּיהּ מַן חֲזָהִי תַמָּן אֲרֵי אָמְרִין לֵהּ דְעָרִים וְנָפֵיק הוּא׃
23 וַחֲזוֹ וּדְעוּ מִכֹּל מַטְמוֹרִיתָא דְאִטַּמַּר תַּמָּן וּתְתוּבוּן לְוָתִי בִּקְשׁוֹט וְאֵהָךְ עִמְּכוֹן וַהֲוֵי אִם אִיתוֹהִי בְּאַרְעָא וְאֶבְלַשׁ יָתֵיהּ בְּכָל אַלְפַיָּא
דְבֵית יְהוּדָה׃ 24 וְקָמוּ וַאֲזַלוּ לְזִיף לְקֳדָם שָׁאוּל וְדָוִד וְגַבְרוֹהִי בְּמַדְבְּרָא דְמָעוֹן בְּמֵישְׁרָא דְמִדָּרוֹם לִישִׁימוֹן׃

12 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ, εἰ παραδώσουσιν Ⓐ ἀπὸ τ κειλὰ
ἐμὲ Ⓒ τοὺς ἄνδρας μου εἰς χεῖρας σαὺλ; Ⓒ εἶπε κύριος,
13 παραδώσουσιν. ‡ καὶ ἀνέστη δαυὶδ Ⓒ Ⓐ ἄνδρες αὐτοῦ
ὡς ἑξακόσιοι, καὶ ἐξῆλθον ἐκ κειλὰ καὶ ἐπορεύοντο ὅπου ἐὰν
ἐπορεύοντο· καὶ ἀπηγγέλη τῷ σαὺλ ὅτι διασέσωσται δα-
υὶδ ἐκ κειλά, καὶ ἀπέσχετο τοῦ ἐξελθεῖν.
14 ‡ καὶ ἐκάθισε δαυὶδ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν τοῖς ξενοῖς· καὶ
ἐκάθητο ἐν τῷ ὄρει ἐν τῇ ἐρήμῳ ζίφ· καὶ ἐζήτει σαὺλ
πάσας τὰς ἡμέρας τὸν δαυίδ· Ⓒ οὐ παρέδωκεν αὐτὸν κύ-
15 ριος εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ. ‡ καὶ εἶδε δαυὶδ ὅτι ἐξέρ-
χεται σαὺλ τοῦ ζητεῖν αὐτόν· καὶ δαυὶδ ἦν ἐν τῇ ἐρήμῳ ζίφ
16 ἐν τῇ καινῇ. ‡ καὶ ἀνέστη ἰωναθὰν υἱὸς σαὺλ Ⓒ ἐπορεύθη
πρὸς δαυὶδ εἰς τὴν καινήν, καὶ ἐνεταίωσε τὰς χεῖρας
17 αὐτοῦ ἐν τῷ κυρίῳ. ‡ καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, μὴ φοβοῦ ὅτι
οὐ μή σε εὕρῃ ἡ χεὶρ σαὺλ τοῦ πατρός μου· καὶ σὺ βασι-
λεύσεις ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ, καὶ ἐγὼ ἔσομαί σοι εἰς δεύτερον·
καὶ σαὺλ ὁ πατήρ μου ἔγνω οὕτως.
18 ‡ καὶ διέθεντο ἀμφότεροι διαθήκην ἐνώπιον κυρίου· Ⓒ
ἐκάθητο δαυὶδ ἐν τῇ καινῇ, Ⓒ ἰωναθὰν ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶ-
19 κον αὐτοῦ. ‡ καὶ ἀνέβησαν Ⓐ ζιφαῖοι πρὸς σαὺλ ἐπὶ
τὸν βουνὸν λέγοντες, οὐχ ἰδοὺ δαυὶδ κέκρυπται παρ ἡμῖν
ἐν τοῖς ξενοῖς ἐν τῇ καινῇ ἐν τῷ βουνῷ τοῦ ἐχελὰ τοῦ ἐκ δε-
ξιῶν τοῦ ἰεσεμουν;
20 ‡ καὶ νῦν πάσῃ τῇ ψυχῇ τοῦ βασιλέως εἰς κα-
τάβασιν, καταβαινέτω πρὸς ἡμᾶς, ἀποκεκλεισμένοι
γάρ εἰσιν ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ βασιλέως·
21 ‡ Ⓒ εἶπεν αὐτοῖς σαὺλ, εὐλογημένοι ὑμεῖς τῷ κυρίῳ;
ὅτι ἐπονέσατε περὶ ἐμοῦ.
22 ‡ πορεύεσθε δὴ καὶ ἑτοιμάσατε ἔτι Ⓒ γνῶτε Ⓒ ἴδετε
τὸν τόπον αὐτοῦ ὅπου ἐστὶν ὁ πούς αὐτοῦ ἐν τάχει ἐκεῖ ὅπου εἴπα-
τε, ὅτι εἶπεν ὁ σαὺλ μή ποτε πανουργεύσαμεν Ⓐ ἔτι Ⓐ
πανουργεύσηται.
23 ‡ καὶ ἴδετε καὶ γνῶτε ἐκ πάντων τῶν τόπων ὅπου αὐ-
τὸς κρύπτεται ἐκεῖ, καὶ ἐπιστρέψατε πρός με εἰς ἕτοιμον,
καὶ πορεύσομαι μετ' ὑμῶν· καὶ ἔσται εἰ ἔστιν ἐπὶ τῆς γῆς,
ἐξερευνήσω αὐτὸν ἐν πάσαις χιλιάσιν ἰούδα.
24 ‡ καὶ ἀνέστησαν Ⓐ ζιφαῖοι καὶ ἐπορεύθησαν ἔμπρο-
σθεν σαὺλ· καὶ δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ
μαὼν κατ' ἐπέραν ἐκ δεξιῶν τοῦ ἰεσεμουν.

12 ‡ Et dixit Dauid, Si tradẽt qui de Ceila, me & viros meos in manus Saul? & dixit Dominus, Tradent. 13 ‡ Et surrexit Dauid & viri sui quasi sexcenti, & egressi sunt de Ceila, & ibant quocunque ibant: & nunciatum est Saul quòd saluatus esset Dauid de Ceila, & dimisit vt exiret. 14 ‡ Et mansit Dauid in deserto in angustis: & sedebat in monte in deserto Ziph. & quærebat Saul cunctis diebus Dauid, & non tradidit eum Dominus in manus eius.
15 ‡ Et vidit Dauid quòd egrederetur Saul vt quæreret eum; & Dauid erat in deserto Ziph in noua.
16 ‡ Et surrexit Jonathan filius Saul, & abijt ad Dauid in nouam, & cõfortauit manus eius in Domino.
17 ‡ Et dixit ad eum, Ne timeas, quia non te inueniet manus Saul patris mei, & tu regnabis super Jsrael, & ego ero tibi in secundum: & Saul pater meus sciuit sic.
18 ‡ Et percusserunt ambo fœdus coram Domino, & mansit Dauid in noua, & Ionathan abijt in domum suam.
19 ‡ Et ascenderunt Ziphæi ad Saul ad collem, dicẽtes: Nonne ecce Dauid absc̃ditus est apud nos in angustis in noua in colle Achilæ qui est à dextris Jessemun?
20 ‡ Et nunc omne quod iuxta animam regis in descensum, descendat ad nos; concluſi enim sunt in manibus regis.
21 ‡ Et dixit eis Saul, Benedicti vos Domino, quia doluistis de me.
22 ‡ Abite iam & præparate adhuc, & cognoscite & videte locum eius, vbi est pes eius, velociter ibi vbi dixistis, quia dixit Saul, Ne fortè callidè agens hic callidè agat.
23 ‡ Et videte & considerate de omnibus locis vbi ipse absconditur ibi, & reuertimini ad me in præparatum; & vadam vobiscum, & erit si est super terram, perscrutabor eum in cunctis millibus Juda.
24 ‡ Et surrexerunt Ziphæi & abierunt ante Saul: & Dauid & viri eius in deserto Maon in vespere à dextris Jesemun.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et dixit Dauid, Num cogitant tradere habitatores Keghilæ me & viros meos in manu Saul? & dixit Dominus, Cogitant tradere. 13 Et surrexit Dauid & viri eius vt sexcenti viri, & exierunt ex Keghilah, & iuerunt in locum qui idoneus ad eundum: & Sauli nunciatum est quòd euasit Dauid ex Keghilah: & detentus est ab exeundo. 14 Et sedit Dauid in deserto in præsidio, & sedit in monte in deserto Ziph; & quæsiuit illum Saul omnibus diebus, & non tradidit illum Dominus in manu eius. 15 Et vidit Dauid quòd exiuit Saul ad quærendum & ad occidendum se: & Dauid in deserto Ziph in silua.
16 Et surrexit Iehonathan filius Saul, & iuit ad Dauid ad siluam: & confortauit manus eius in dicto Domini.
17 Et dixit ei, Non timebis, quia non inueniet te manus Saul patris mei: & tu regnabis super Israel, & ego ero tibi in secundum, & etiam Saul pater meus cognoscit sic. 18 Et pepigerunt ambo illi fœdus ante Dominum, & sedit Dauid in silua, & Iehonathan iuit in viam suam. 19 Et ascenderunt viri Ziph ad Saul in Gibghatha ad dicendum, Nonne Dauid absconditus nobiscum in præsidio in silua in Gibghatha Hhachilah quæ ad Austrum Iessimon? 20 Et nunc ad omnem voluntatem animæ tuæ rex descendendo descende, & nos trademus eum in manu regis. 21 Et dixit Saul, Benedicti vos ante Dominum, quia miserti estis super me. 22 Ite nunc & præparamini adhuc, & cognoscite & videte locum eius in quo manens: quis vidit illum ibi? quia dicentes ei quòd callidè agens & exiens ille. 23 Et videte & cognoscite ex omni latibulo in quo absconditus est ibi, & redibitis ad me in veritate, & veniam vobiscum. & erit si ille non est in terra, & inuestigabo illum in omnibus millibus domus Iehuda. 24 Et surrexerunt & iuerunt ad Ziph ante Saul: & Dauid & viri eius in deserto Maghon in planicie, quæ ab Austro Iessimon.

25 * וַיֵּלֶךְ שָׁאוּל וַאֲנָשָׁיו לְבַקֵּשׁ וַיַּגִּדוּ לְדָוִד וַיֵּרֶד
סֶּלַע וַיֵּשֶׁב בְּמִדְבַּר מָעוֹן וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל וַיִּרְדֹּף
26 אַחֲרֵי־דָוִד מִדְבַּר מָעוֹן׃ * וַיֵּלֶךְ שָׁאוּל מִצַּד הָהָר
מִזֶּה וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו מִצַּד הָהָר מִזֶּה וַיְהִי דָּוִד נָחְפָּז
לָלֶכֶת מִפְּנֵי שָׁאוּל וְשָׁאוּל וַאֲנָשָׁיו עֹטְרִים אֶל־
27 דָּוִד וְאֶל־אֲנָשָׁיו לְתָפְשָׂם׃ * וּמַלְאָךְ בָּא אֶל־
שָׁאוּל לֵאמֹר מַהֲרָה וְלֵכָה כִּי־פָשְׁטוּ פְלִשְׁתִּים
28 עַל־הָאָרֶץ׃ * וַיָּשָׁב שָׁאוּל מֵרדֹף אַחֲרֵי דָוִד
וַיֵּלֶךְ לִקְרַאת פְּלִשְׁתִּים עַל־כֵּן קָרְאוּ לַמָּקוֹם
הַהוּא סֶלַע הַמַּחְלְקוֹת׃

כד

1 * וַיַּעַל דָּוִד מִשָּׁם וַיֵּשֶׁב בְּמִצָדוֹת עֵין־גֶּדִי׃
2 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר שָׁב שָׁאוּל מֵאַחֲרֵי פְלִשְׁתִּים וַיַּגִּדוּ
לוֹ לֵאמֹר הִנֵּה דָוִד בְּמִדְבַּר עֵין גֶּדִי׃
3 * וַיִּקַּח שָׁאוּל שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ בָּחוּר מִכָּל־
יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ לְבַקֵּשׁ אֶת־דָּוִד וַאֲנָשָׁיו עַל־פְּנֵי
4 צוּרֵי הַיְעֵלִים׃ * וַיָּבֹא אֶל־גְּדֵרוֹת הַצֹּאן
עַל־הַדָּרֶךְ וְשָׁם מְעָרָה וַיָּבֹא שָׁאוּל לְהָסֵךְ אֶת־
רַגְלָיו וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו בִּירְכָתֵי הַמְּעָרָה יֹשְׁבִים׃
5 * וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי דָוִד אֵלָיו הִנֵּה הַיּוֹם אֲשֶׁר־
אָמַר יְהוָה אֵלֶיךָ הִנֵּה אָנֹכִי נֹתֵן אֶת־אוֹיִבְךָ בְּיָדֶךָ
וְעָשִׂיתָ לּוֹ כַּאֲשֶׁר יִטַב בְּעֵינֶיךָ וַיָּקָם דָּוִד וַיִּכְרֹת
אֶת־כְּנַף־הַמְּעִיל אֲשֶׁר־לְשָׁאוּל בַּלָּט׃
6 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיַּךְ לֵב־דָּוִד אֹתוֹ עַל אֲשֶׁר
כָּרַת אֶת־כְּנַף אֲשֶׁר לְשָׁאוּל׃ * וַיֹּאמֶר לַאֲנָשָׁיו
חָלִילָה לִי מֵיְהוָה אִם־אֶעֱשֶׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה
לַאדֹנִי לִמְשִׁיחַ יְהוָה לִשְׁלֹחַ יָדִי בּוֹ כִּי־מְשִׁיחַ יְהוָה
8 הוּא׃ * וַיְשַׁסַּע דָּוִד אֶת־אֲנָשָׁיו בַּדְּבָרִים וְלֹא
נְתָנָם לָקוּם אֶל־שָׁאוּל וְשָׁאוּל קָם מִן־הַמְּעָרָה וַיֵּלֶךְ
בַּדָּרֶךְ׃

25 * Iuit ergo Saul & socij eius ad quærendum eũ. Et nunciatũ est Dauid: statímq; descendit ad petrã, & versabatur in deserto Maon. Quod cùm audisset Saul, perse-
26 cutus est Dauid in deserto Maõ. * Et ibat Saul & viri eius ad latus montis ex parte vna; Dauid aũt & viri eius erãt in latere mõtis ex parte altera. Porrò Dauid desperabat se posse euadere à facie Saul. Itaque Saul & viri eius in modum coronæ cinge bant Dauid & viros eius vt caperent eos.
27 *Et nuncius venit ad Saul, dicés: Festina & veni quoniã infuderũt se Philistiim su-
28 per terram. * Reuersus est ergo Saul desistens persequi Dauid, & perrexit in occur sum Philistinorum. propter hoc vocauerunt locum illum Petram diuidentem.

CAP. XXIIII.

1 A Scendit ergo Dauid inde, & habitauit in locis tutissimis Engaddi.
A
2 *Cúmque reuersus esset Saul postquam persecutus est Philisthæos, nũciauerũt ei, dicétes: Ecce Dauid in deserto est Engad-
3 di. *Assumẽs ergo Saul tria millia electorum virorũ, ex omni Israel perrexit ad inuestigandũ Dauid & viros eius etiã super abruptissimas petras q̃ solis ibicibus per-
4 uiæ sunt. *Et venit ad caulas ouiũ quæ se offerebãt vianti, erátq; ibi spelunca quam ingressus est Saul, vt purgaret ventrẽ. Porrò Dauid & viri eius in interiore parte
5 speluncæ latebãt. *Et dixerũt serui Dauid ad eũ, Ecce dies de qua locutus est Dñs ad te, ego tradã tibi inimicũ tuũ vt facias ei sicut placuerit in oculis tuis. Surrexit ergo Dauid & prę́scidit orã chlamydis Saul
6 silenter. * Post hæc percussit cor suũ Dauid, eo q̃ abscidisset orã chlamydis Saul.
7 *Dixítq; ad viros suos: Propitius sit mihi Dominus ne faciam hanc rẽ domino meo Christo Domini, vt mittam manum meam in eum, quia Christus Domini est.
8 *Et confregit Dauid viros suos sermonibus istis, & non permisit eos vt consurgerent in Saul. Porrò Saul exurgens de spelunca pergebat cœpto itinere.

תרגום יונתן

25 וַאֲזַל שָׁאוּל וְגַבְרוֹהִי לְמִבְעֵי וְחַוִיאוּ לְדָוִד וּנְחַת לְכֵיפָא וְיָתֵיב בְּמַדְבְּרָא דְמָעוֹן וּשְׁמַע שָׁאוּל וּרְדַף בָּתַר דָּוִד לְמַדְבְּרָא דְמָעוֹן׃
26 וַאֲזַל שָׁאוּל מִסְטַר טוּרָא מִכָּא וְדָוִד וְגַבְרוֹהִי מִסְטַר טוּרָא מִכָּא וַהֲוָה דָּוִד מִתְבְּעֵי לְמֵיזַל מִן קֳדָם שָׁאוּל וְשָׁאוּל וְגַבְרוֹהִי כָּמְנִין
עַל דָּוִד וְעַל גַּבְרוֹהִי לְמֶחֱרְהוֹן׃ 27 וְאִיזְדָּעָא אֲתָא לְוָת שָׁאוּל לְמֵימַר אוֹחִי וָאֵיזַל אֲרֵי אִתְנְגִידוּ פְּלִישְׁתָּאֵי עַל אַרְעָא׃
28 וְתָב שָׁאוּל מִלְּמִרְדַּף בָּתַר דָּוִד וַאֲזַל לְקַדְמוּת פְּלִשְׁתָּאֵי עַל כֵּן קָרוֹ לַאֲתָרָא הַהוּא כֵּיף פַּלְגוּתָא אֲתָרָא דְאִתְפְּלִיג בֵּיהּ לֵיבָא דְמַלְכָּא
לְמֵיזַל לָכָא וּלְכָא׃

כד

1 וּסְלִיק דָּוִד מִתַּמָּן וְיָתֵיב בְּמְצֻדַת עֵין גֶּדִי׃ 2 וַהֲוָה כַּד תָּב שָׁאוּל מִבָּתַר פְּלִשְׁתָּאֵי וְחַוִיאוּ לֵיהּ לְמֵימַר הָא דָוִד בְּמִדְבַּר עֵין גֶּדִי׃
3 וּדְבַר שָׁאוּל תְּלָתָא אַלְפִין גְּבַר עֲלִים מִכָּל יִשְׂרָאֵל וַאֲזַל לְמִבְעֵי יָת דָּוִד וְיָת גַּבְרוֹהִי עַל אַפֵּי שְׁקִיפֵי כֵּיפָיָא׃ 4 וַאֲתָא לְחָטְרֵי עָנָא דְעַל
אוֹרְחָא וְתַמָּן מְעָרְתָּא וְעַל שָׁאוּל לְמֶעְבַּר צוֹרְכֵיהּ וְדָוִד וְגַבְרוֹהִי בְּסִטְיֵי מְעָרְתָּא יָתְבִין׃ 5 וַאֲמַרוּ גַּבְרֵי דָוִד לֵיהּ הָא יוֹמָא דַאֲמַר יְיָ לָךְ הָא
אֲנָא מְסַר יָת בְּעֵיל דְּבָבָךְ בִּידָךְ וְתַעְבִּיד לֵיהּ כְּמָה דְתַסְגֵּן בְּעֵינָךְ וְקָם דָּוִד וּפְסַק יָת כְּנַף מְעִילָא לְשָׁאוּל בְּרַז׃ 6 וַהֲוָה בָּתַר כֵּן וְחַשׁ דָּוִד בְּלִבֵּיהּ
עַל דְּפְסַק יָת כַּנְפָא דְלְשָׁאוּל׃ 7 וַאֲמַר לְגַבְרוֹהִי חַס לִי מִן קֳדָם יְיָ אִם אֶעֱבִיד יָת פִּתְגָמָא הָדֵין לְרִיבוֹנִי לְמְשִׁיחָא דַיְיָ לְאוֹשָׁטָא יְדִי בֵּיהּ
אֲרֵי מְשִׁיחָא דַיְיָ הוּא׃ 8 וּפַיֵּיס דָּוִד יָת גַּבְרוֹהִי בְּפִתְגָמַיָּא וְלָא שַׁבְקִינוּן לְמֵיקָם עַל שָׁאוּל וְשָׁאוּל קָם בְּמְעָרְתָּא וַאֲזַל בְּאוֹרְחָא׃

‡ Et iuit Saul & viri eius ad quærendum 25
Dauid; & nunciatum est Dauid, & descendit ad petram in deserto Maon: & audiuit Saul, & persecutus est in deserto Maon post Dauid. *‡ Et it Saul & viri eius ex parte* 26
montis huius; & Dauid & viri eius ex parte montis altera: & Dauid erat tectus vt iret à facie Saul, & Saul & viri eius appropinquabant super Dauid, & viros eius vt caperẽt eos. *‡ Et nuncius venit ad Saul, dicens: Fe-* 27
stina & veni quia infusi sunt Philistijm super terram. *‡ Et reuersus est Saul vt non per-* 28
sequeretur post Dauid, & perrexit in occursum Philistinorum: propter hoc vocatus est locus ille Petra diuisa.

CAP. XXIIII.

ET *ascendit Dauid inde, & sedit in angustis* 1
in Gaddi.

‡ Et factum est vt reuersus est Saul à tergo 2
Philistinorum, & nunciauerunt ei, dicentes: Ecce Dauid in deserto in Gaddi.

‡ Et accepit secum tria millia virorum ele- 3
ctorum ex omni Israel, & perrexit ad inuestigandum Dauid & viros eius per anteriorem partem venationis ceruorum.

‡ Et venit ad armenta gregum quæ in via, 4
& erat ibi spelunca; & ingressus est Saul vt præpararetur; & Dauid & viri eius in spelunca interius sedebant in ea.

‡ Et dixerunt viri Dauid ad eum, Ecce dies 5
hæc, quam dixit Dominus ad te: Ecce ego trado inimicum tuum in manus tuas, & facies ei quod placuerit in oculis tuis. & surrexit Dauid & abstulit alam diploidis Saul latenter.

‡ Et factum est post hæc, & percussit Dauid 6
cor suum, quoniam abstulit alam diploidis eius.

‡ Et dixit Dauid ad viros suos, Nequa- 7
quam mihi à Domino, si faciam verbum hoc Domino meo Christo Domini vt inferam manum meam in eum, quoniam Christus Domini hic est. *‡ Et persuasit Dauid viris suis in ser-* 8
monibus, & non permisit eis vt consurgerent & interficerent Saul. & surrexit Saul, & egressus est in viam de spelunca.

25 ‡ καὶ ἐπορεύθη σαὺλ ☩ ⓐ ἄνδρες αὐτοῦ ζητεῖν τὸν δαυίδ· ☩ ἀπηγγέλη τῷ δαυίδ, ☩ κατέβη εἰς τὴν πέτραν ἐν τῇ ἐρήμῳ τῇ μαών· ☩ ἤκουσεν σαὺλ ☩ κατεδίωξεν εἰς τὴν
26 ἔρημον τὴν μαὼν ὀπίσω δαυίδ. ‡ καὶ πορεύε) σαὺλ ☩ ⓐ ἄνδρες αὐτοῦ ἐκ μέρους τοῦ ὄρους τούτου· ☩ δαυὶδ καὶ ⓐ ἄνδρες αὐτοῦ ἐκ μέρους τοῦ ὄρους τοῦ ἑτέρου· ☩ δαυὶδ ἦν σκεπαζόμενος πορεύεσθαι ἀπὸ προσώπου σαὺλ· ☩ σαὺλ καὶ ⓐ ἄνδρες αὐτοῦ παρεπλαγίαζον ἐπὶ δαυὶδ καὶ ἐπὶ ἄνδρας αὐτοῦ τοῦ συλλαβεῖν αὐτούς.

27 ‡ καὶ ἄγγελος παρεγένετο πρὸς σαὺλ, λέγων· πρόσελθε καὶ ἥκει ὅτι ἐχύθησαν ⓐ ἀλλόφυλοι ἐπὶ τὴν γῆν.

28 ‡ καὶ ἀνέστρεψε σαὺλ τοῦ μὴ καταδιώκειν ὀπίσω δαυίδ, καὶ ἐπορεύθη εἰς συναντὴν τῶν ἀλλοφύλων· διὰ τοῦτο ἐκλήθη ὁ τόπος ἐκεῖνος ☩ πέτρα ἡ μεμελαμμένη.

κδ'.

1 ‡ Καὶ ἀνέβη δαυὶδ ἐκεῖθεν καὶ ἐκάθησεν ἐν τοῖς σε-
2 νοῖς ἐν γαδδί. ‡ ☩ ἐγένετο ὡς ἀνέστρεψε σαὺλ ἀπὸ ὀπισθεν τῶν ἀλλοφύλων, ☩ ἀπήγγειλαν αὐτῷ λέγοντες, ἰδοὺ
3 δαυὶδ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐν γαδδί. ‡ ☩ ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ τρεῖς χιλιάδας ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν ἐκ παντὸς Ἰσραήλ, ☩ ἐπορεύθη ζητεῖν τὸν δαυὶδ ☩ τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ κατ' πρόσωπον τ῀ πέτρας τῶν ἐλάφων.

4 ‡ καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὰς αὐλὰς τῶν προβάτων τῶν ἐπὶ τ῀ ὁδοῦ· καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ σπήλαιον, καὶ εἰσῆλθε σαὺλ παρασκυάσασθαι· καὶ δαυὶδ καὶ ⓐ ἄνδρες αὐτοῦ ἐν τῷ σπηλαίῳ ἐσώτερον ἐκάθηντο ἐν αὐτῷ.

5 ‡ καὶ εἶπον ⓐ ἄνδρες δαυὶδ πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ ἡ ἡμέρα αὕτη, ἰδοὺ εἶπε κύριος πρὸς σέ, ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι τὸν ἐχθρόν σου εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ ποιήσεις αὐτῷ τὸ ἀρεστὸν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου· ☩ ἀνέστη δαυὶδ καὶ ἀφεῖλε τὸ περύ-
6 γιον τ῀ διπλοΐδος σαὺλ λαθραίως. ‡ ☩ ἐγένετο μετὰ ταῦτα, ☩ ἐπάταξεν τὸν δαυὶδ ἡ καρδία αὐτοῦ, ὅτι ἀφείλετο
7 τὸ περύγιον τ῀ διπλοΐδος αὐτοῦ. ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ, μηδαμῶς ἐμοὶ παρὰ κυρίου, εἰ ποιήσω τὸ ῥῆμα τοῦτο τῷ κυρίῳ μου τῷ χριστῷ κυρίου ἐπενεγκεῖν χεῖρά μου ἐπ' αὐτόν, ὅτι χριστὸς κυρίου ἐστὶν.

8 ‡ ☩ ἔπεισε δαυὶδ τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ ἐν λόγοις, καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀναστῆσαι καὶ θανατῶσαι τὸν σαούλ. καὶ ἀνέστη σαὺλ καὶ ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὁδὸν ἐκ τοῦ σπηλαίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Et iuit Saul & serui eius ad quærendum eum, & denunciarunt Dauid, & descendit ad rupem, & sedit in deserto Maghon: & audiuit Saul & secutus est post Dauid in desertum Maghon. 26 Et iuit Saul à latere montis hinc; & Dauid & viri eius ex latere montis inde: & fuit Dauid disquirens ad abeundum ex-ante Saul: & Saul & viri eius insidiantes super Dauid, & super viros eius ad comprehendendum eos. 27 Et nuncius venit ad Saul ad dicendum: Festina & vade, nam extracti sunt Pelisthæi super terram.

28 Et redijt Saul à sequendo post Dauid, & iuit ad occursum Pelisthæorum: ideo vocarunt locum illum Rupem diuisionis, locum, in quo diuisum est cor regis ad eundum huc, & illuc.

CAP. XXIIII.

ET ascendit Dauid inde, & sedit in præsidio Ghengedi. 2 Et fuit quando redijt Saul de-post Pelisthæos, & nunciarunt illi dicendo: Ecce Dauid in deserto Ghengedi. 3 Et accepit tria millia virûm adolescentium ex omni Israel, & iuit ad quærendum Dauid & viros eius super facies foraminum rupium. 4 Et venit ad caulas pecoris quæ super viam, & ibi spelunca: & introiuit Saul ad faciendum necessaria sua: & Dauid & viri eius in foraminibus speluncæ. 5 Et dixerunt viri Dauid ei: Ecce dies quem dixit Dominus tibi, Ecce ego tradens auctores inimicitiæ tuæ in manu tua, & facies ei id quod rectum in oculis tuis. Et surrexit Dauid & abscidit alam pallij Sauli in occulto. 6 Et fuit postea & doluit Dauid in corde suo, eo quòd abscidit alam quæ Sauli.

7 Et dixit viris suis, Absit mihi ab-ante Dominum, si faciam verbum hoc domino meo vncto Domini, ad extendendum manum meam in eum; quia vnctus Domini ipse. 8 Et quietos reddidit Dauid viros suos in verbis, & non siuit eos surgere super Saul: & Saul surrexit ex spelunca, & iuit in via.

9 וַיָּקָם דָּוִד אַחֲרֵי־כֵן וַיֵּצֵא מִן־הַמְּעָרָה וַיִּקְרָא
אַחֲרֵי־שָׁאוּל לֵאמֹר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַיַּבֵּט שָׁאוּל
אַחֲרָיו וַיִּקֹּד דָּוִד אַפַּיִם אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃
10 וַיֹּאמֶר דָּוִד לְשָׁאוּל לָמָּה תִשְׁמַע אֶת־דִּבְרֵי
אָדָם לֵאמֹר הִנֵּה דָוִד מְבַקֵּשׁ רָעָתֶךָ׃
11 הִנֵּה הַיּוֹם הַזֶּה רָאוּ עֵינֶיךָ אֵת אֲשֶׁר־נְתָנְךָ
יְהוָה הַיּוֹם בְּיָדִי בַּמְּעָרָה וְאָמַר לַהֲרָגֶךָ וַתָּחָס
עָלֶיךָ וָאֹמַר לֹא־אֶשְׁלַח יָדִי בַּאדֹנִי כִּי־מְשִׁיחַ
יְהוָה הוּא׃ 12 וְאָבִי רְאֵה גַם רְאֵה אֶת־
כְּנַף מְעִילֶךָ בְּיָדִי כִּי בְכָרְתִי אֶת־כְּנַף מְעִילְךָ וְלֹא
הֲרַגְתִּיךָ דַּע וּרְאֵה כִּי אֵין בְּיָדִי רָעָה וָפֶשַׁע וְלֹא־
חָטָאתִי לָךְ וְאַתָּה צֹדֶה אֶת־נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ׃
13 יִשְׁפֹּט יְהוָה בֵּינִי וּבֵינֶךָ וּנְקָמַנִי יְהוָה מִמֶּךָּ
14 וְיָדִי לֹא תִהְיֶה־בָּךְ׃ כַּאֲשֶׁר יֹאמַר מְשַׁל
הַקַּדְמֹנִי מֵרְשָׁעִים יֵצֵא רֶשַׁע וְיָדִי לֹא־תִהְיֶה־בָּךְ׃
15 אַחֲרֵי מִי יָצָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי מִי אַתָּה
רֹדֵף אַחֲרֵי כֶּלֶב מֵת אַחֲרֵי פַּרְעֹשׁ אֶחָד׃
16 וְהָיָה יְהוָה לְדַיָּן וְשָׁפַט בֵּינִי וּבֵינֶךָ וְיֶרְא וְיָרֵב
17 אֶת־רִיבִי וְיִשְׁפְּטֵנִי מִיָּדֶךָ׃ וַיְהִי כְּכַלּוֹת דָּוִד
לְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֶל־שָׁאוּל וַיֹּאמֶר שָׁאוּל
הֲקֹלְךָ זֶה בְּנִי דָוִד וַיִּשָּׂא שָׁאוּל קֹלוֹ וַיֵּבְךְּ׃
18 וַיֹּאמֶר אֶל־דָּוִד צַדִּיק אַתָּה מִמֶּנִּי כִּי אַתָּה
גְּמַלְתַּנִי הַטּוֹבָה וַאֲנִי גְּמַלְתִּיךָ הָרָעָה׃
19 וְאַתָּה הִגַּדְתָּ הַיּוֹם אֵת אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ
אִתִּי טוֹבָה אֵת אֲשֶׁר סִגְּרַנִי יְהוָה בְּיָדֶךָ וְלֹא
הֲרַגְתָּנִי׃ 20 וְכִי־יִמְצָא אִישׁ אֶת־אֹיְבוֹ וְשִׁלְּחוֹ
בְּדֶרֶךְ טוֹבָה וַיהוָה יְשַׁלֶּמְךָ טוֹבָה תַּחַת הַיּוֹם
21 הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לִי׃ וְעַתָּה הִנֵּה
יָדַעְתִּי כִּי מָלֹךְ תִּמְלֹךְ וְקָמָה בְיָדְךָ מַמְלֶכֶת
יִשְׂרָאֵל׃

9 *Surrexit autẽ Dauid poſt eũ, & egreſ-
ſus de ſpelunca clamauit poſt tergũ Saul,
dicens: Dñe mi rex; & reſpexit Saul poſt
ſe, & inclinans ſe Dauid pronus in terram
10 adorauit. *Dixítq; ad Saul, Quare audis
verba hominũ loquentiũ, Dauid quærit
11 malum aduerſum te? *Ecce hodie vide-
runt oculi tui, ꝙ tradiderit te Dñs in ma-
C nu mea in ſpelunca, & cogitaui vt occi-
derẽ te, ſed pepercit tibi oculus meus. Di-
xi enim, Non extendã manum meam in
dñm meum, quia Chriſtus Domini eſt.
12 *Quin potius pater mi vide & cognoſce
orã chlamydis tuæ in manu mea, quomo-
do cùm præſcinderẽ ſummitatẽ chlamy-
dis tuæ, nolui extẽdere manum meã in te.
Animaduerte & vide quoniam non eſt in
manu mea malũ, neque iniquitas, neque
peccaui in te. Tu autem inſidiaris animæ
13 meę vt auferas eã. *Iudicet Dñs inter me
& te, & vlciſcatur me Dñs ex te; manus aũt
14 mea non ſit in te. *Sicut & in prouerbio
antiquo dicitur: Ab impijs egredietur im
pietas. Manus ergo mea non ſit in te.
15 *Quem perſequeris rex Iſrael? quẽ per-
ſequeris? Canẽ mortuũ perſequeris & pu
16 licẽ vnum? *Sit Dñs iudex & iudicet in-
D ter me & te, & videat & iudicet cauſam
17 meã, & eruat me de manu tua. *Cùm au-
tem compleſſet Dauid loquens ſermones
huiuſcemodi ad Saul, dixit Saul: Nũquid
vox hæc tua eſt fili mi Dauid? Et leuauit
18 Saul vocẽ ſuam & fleuit. *Dixítq; ad Da
uid, Iuſtior tu es quàm ego; tu enim tri-
buiſti mihi bona, ego aũt reddidi tibi ma
19 la. *Et tu indicaſti mihi hodie, quæ feceris mihi bona, quomodo tradiderit me
Dñs in manu tua & non occideris me.
20 *Quis enim cùm inuenerit inimicũ ſuũ,
dimittet eũ in via bona? Sed Dñs reddat
tibi viciſſitudinem hanc, pro eo ꝙ hodie
21 operatus es in me. *Et nunc quia ſcio
quòd certiſſimè regnaturus ſis, & habitu-
rus in manu tua regnum Iſrael:

תרגום יונתן

9 וְקָם דָּוִד בָּתַר כֵּן וּנְפַק מִמְּעַרְתָּא וּקְרָא בָּתַר שָׁאוּל לְמֵימַר רִבּוֹנִי מַלְכָּא וְאִסְתְּכִי שָׁאוּל לַאֲחוֹרוֹהִי וּכְרַע דָּוִד עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא
וְסָגִיד׃ 10 וַאֲמַר דָּוִד לְשָׁאוּל לְמָה אָת שָׁמַע יַת פִּתְגָמֵי בְנֵי אֱנָשָׁא דְּאָמְרִין הָא דָוִד בְּמֵין בִּישְׁתָּךְ׃
11 הָא יוֹמָא דֵין חֲזָאָה עֵינָךְ יַת דְּמַסְרָךְ יְיָ יוֹמָא דֵין בִּידִי בִּמְעַרְתָּא וַאֲמָרוּ אוֹחֳרָנִין לְמִקְטְלָךְ וְחָסַת עֲלָךְ וַאֲמָרִית לָא אוֹשִׁיט יְדִי
בְּרִבּוֹנִי אֲרֵי מְשִׁיחָא דַייָ הוּא׃ 12 וְרִיבּוֹנִי אִסְתַּכַּל אַף חֲזִי יַת כְּנַף מָעִילָךְ בִּידִי אֲרֵי בְּמִפְסְקִי יַת כְּנַף מְעִילָךְ וְלָא קְטַלְתָּךְ דַּע
וַחֲזֵי אֲרֵי לֵית בִּידִי חוֹב וְסוֹרְחָן וְלָא סְטֵית לָךְ וְאַתְּ כָּמֵין עַל נַפְשִׁי לְמִקְטְלִי׃ 13 יְדִין יְיָ בֵּינִי וּבֵינָךְ וְיִתְפְּרַע לִי יְיָ מִינָךְ וִידִי
לָא תְהֵא בָךְ׃ 14 כְּמָא דְאָמְרִין מַתַלָיָא מִלְקַדְמִין מֵרְשִׁיעַיָא תִּיפּוֹק חוֹבַתְהוֹן וִידִי לָא תְהֵי בָךְ׃
15 בָּתַר מַן נְפַק מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בָּתַר מַן אָת רָדִיף בָּתַר חַלַשׁ חַד בָּתַר הֵדְיוֹט חַד׃
16 וִיהֵי יְיָ לְדַיָּן וְיֵעְבִיד דִּין בֵּינָא וּבֵינָךְ וּגְלִי קֳדָמוֹהִי דַּיְנִין דִּינִי וְיִתְפְּרַע עוֹלְבָנִי מִנָּךְ׃ 17 וַהֲוָה כַּד שֵׁיצִי דָּוִד לְמַלָּלָא
יַת פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין עִם שָׁאוּל וַאֲמַר שָׁאוּל הֲקָלֵךְ דֵּין בְּרִי דָוִד וַאֲרִים שָׁאוּל קָלֵיהּ וּבְכָא׃ 18 וַאֲמַר לְדָוִד זַכָּאי אָת מִינִּי
אֲרֵי גְמַלְתַּנִי טַבְתָּא וַאֲנָא גְמַלְתָּךְ בִּישְׁתָּא׃ 19 וְאָת חַוֵיתָא יוֹמָא דֵין יַת דַּעֲבַדְתָּא עִמִּי טֵיבוּ יַת דְּמְסָרַנִי יְיָ בִּידָךְ וְלָא קְטַלְתַּנִי׃
20 וַאֲרֵי יַשְׁכַּח גְּבַר יַת בְּעֵיל דְּבָבֵיהּ וְיִשְׁלְחִינֵיהּ בְּאוֹרַח תַּקְנָא וַיְיָ יְשַׁלֵּם מִינָךְ טַבְתָּא חֲלַף יוֹמָא הָדֵין דַּעֲבַדְתָּא לִי׃ 21 וּכְעַן הָא
יַדְעָנָא אֲרֵי מְמַלָךְ תִּמְלוֹךְ וְתִתְקַיֵים בִּידָךְ מַלְכוּתָא דְיִשְׂרָאֵל׃

‡Et egressus est Dauid post Saul de spelunca, & clamauit Dauid post Saul, dicens: Domine rex. & respexit Saul post se, & inclinauit Dauid super faciem suam super terram, & adorauit eum. ‡ Et dixit Dauid ad Saul, Quare audis verba populi dicẽtium, Ecce Dauid quærit animam tuam? ‡ Et in die ista viderunt oculi tui quòd tradidit te Dominus hodie in manus meas in spelunca, & non volui occidere te, & peperci tibi, & dixi, Non inferam manum meam in dominum meum, quoniam Christus Domini iste est.

‡ Et pater meus, & ecce ala diploidis in manu mea, ego abstuli alam diploidis, & non interfeci te, & cognosce & vide hodie quòd non est in manu mea malum neque iniquitas neq; impietas, & non peccaui in te, & tu insidiaris animæ meæ vt auferas eam.

‡ Iudicet Dominus inter me & inter te, et vlciscatur me Dominus ex te, at manus mea non erit in te. ‡ Sicut dicitur in prouerbio antiquo; Ab impijs egredietur delictum, & manus mea non erit in te.

‡ Et nunc post quem persequeris rex Israel? post quem egrederis? post canem mortuum, & post pulicem vnum?

‡ Sit Dominus in iudicem & cẽsorem inter me & te, & videat Dominus & iudicet causam meam, & vlciscatur me de manu tua.

‡ Et factum est vt compleuit Dauid loqui sermones istos ad Saul: & dixit Saul, Vox tua hæc fili Dauid? & eleuauit Saul vocem suam, & fleuit.

‡ Et dixit ad Dauid, Iustus tu magis quàm ego, quia tu quidem tribuisti mihi bona, ego autem reddidi tibi mala. ‡ Et tu nunciasti hodie quæ feciſti mihi bona, quomodo incluſit me Dominus hodie in manus tuas, & non interfeciſti me. ‡ Et quia si inuenerit aliquis inimicum suum in angustia, & miserit eum in via bona, & Dominus reddet ei bona sicut feciſti tu hodie. ‡ Et nunc, ecce ego cognosco, quoniam regnans regnabis, & constituetur regnum Israel in manu tua.

9 ‡ καὶ ἐξῆλθεν δαυὶδ ὀπίσω σαὺλ ἐκ τοῦ σπηλαίου· καὶ ἐβόησε δαυὶδ ὀπίσω σαὺλ, λέγων· κύριε βασιλεῦ· καὶ ἐπέβλεψε σαὺλ ὀπίσω αὐτοῦ· καὶ ἔκυψε δαυὶδ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.

10 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς σαὺλ, ἱνατί ἀκούεις τῶν λόγων ἔ λαοῦ λεγόντων, ἰδοὺ δαυὶδ ζητεῖ τὴν ψυχήν σου.

11 ‡ καί γε ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἑωράκασιν ⸋ ὀφθαλμοί σου ὡς παρέδωκέ σε κύριος σήμερον εἰς τὰς χεῖράς μου ἐν τῷ σπηλαίῳ, καὶ οὐκ ἐβουλήθην ἀποκτεῖναί σε, καὶ ἐφεισάμην σου· καὶ εἶπα, οὐκ ἐποίσω χεῖρά μου ἐπὶ τὸν
12 κύριόν μου, ὅτι χριστὸς κυρίου ἔστιν, ‡ καὶ πατὴρ μου· καὶ ἰδὲ τὸ πτερύγιον τῆς διπλοΐδος ἐν τῇ χειρί μου· ἐγὼ ἀφεῖλον τὸ πτερύγιον τῆς διπλοΐδος καὶ οὐκ ἀπέκτεινά σε· καὶ γνῶθι καὶ ἰδὲ σήμερον ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῇ χειρί μου κακία οὐδὲ ἀθέτησις οὐδὲ ἀσέβεια, καὶ οὐχ ἥμαρτον εἰς σέ· καὶ σὺ δεσμεύεις τὴν ψυχήν μου ἔ λαβεῖν αὐτήν.

13 ‡ κρίναι κύριος δυνάμεθεν ἐμοῦ καὶ ἀνάμεθεν σου, καὶ ἐκδικήσαι μοι κύριος ἐκ σοῦ· ἡ ὁ χείρ μου οὐκ ἔσται ἐπὶ σέ,
14 ‡ καθὼς λέγεται ἐν παραβολῇ ἀρχαία· ἐξ ἀνόμων ἐξελεύσεται πλημμέλεια· καὶ ἡ χείρ μου οὐκ ἔσται ἐπὶ σέ.
15 ‡ καὶ νῦν ὀπίσω τίνος καταδιώκεις βασιλεῦ ἔ ἰσραὴλ ὀπίσω τίνος ἐκπορεύῃ; ὀπίσω κυνὸς τεθνηκότος καὶ
16 ὀπίσω ψύλλου ἑνός; ‡ γένοιτο κύριος εἰς κριτὴν καὶ δικαστὴν δυναμένον ἐμοῦ καὶ σοῦ, καὶ ἴδοι κύριος καὶ κρίναι τὴν δίκην μου καὶ δικάσαι μοι ἐκ χειρός σου.
17 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσε δαυὶδ λαλῶν τὰ ῥήματα ταῦτα πρὸς σαὺλ, καὶ εἶπε σαὺλ, ἡ φωνή σου αὕτη τέκνον δαυίδ; καὶ ἐπῆρε σαὺλ τὴν φωνὴν αὐτοῦ καὶ ἔκλαυσε.
18 ‡ καὶ εἶπε πρὸς δαυίδ, δίκαιος σὺ ὑπὲρ ἐμέ, ὅτι σὺ μὲν ἀνταπέδωκάς μοι ἀγαθά, ἐγὼ δὲ ἀνταπέδωκά σοι κακά.
19 ‡ καὶ σὺ ἀπήγγελκας σήμερον ἃ ἐποίησας μοι ἀγαθά, ὡς ἀπέκλεισέ με κύριος σήμερον εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ οὐκ ἀπέκτεινάς με.
20 ‡ καὶ ὅτι εἰ εὕροι τις τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ ἐν θλίψει, καὶ ἐκπέμψοι αὐτὸν ἐν ὁδῷ ἀγαθῇ, καὶ κύριος ἀνταποδώσει αὐτῷ ἀγαθά, καθὼς πεποίηκας σὺ σήμερον.
21 ‡ καὶ νῦν ἰδοὺ ἐγὼ γινώσκω, ὅτι βασιλεύων βασιλεύσεις, καὶ στήσεται ἡ βασιλεία ἰσραὴλ ἐν χειρί σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et surrexit Dauid post hæc, & exiuit ex spelunca, & clamauit post Saul, dicendo: Domine mi rex: & respexit Saul retro se, & incuruauit se Dauid super faciem suam super terram, & adorauit. 10 Et dixit Dauid ad Saul, Ad quid tu audis verba filiorum hominum; qui dicunt: Ecce Dauid insidians malum tuum? 11 Ecce hodie vidit oculus tuus quòd tradidit te Dominus hodie in manu mea in spelunca. & dixerunt alij vt occiderem te, & peperci super te, & dixi: Non extendam manum meam in dominum meum, quia vnctus Domini ipse. 12 Et domine mi considera, etiam vide alam pallij tui in manu mea, quòd cùm abscinderem alam pallij tui, non occidi te: cognosce & vide quòd non est in manu mea culpa & iniquitas, & non aduersatus sum tibi, & tu insidians super animam meam ad occidendum me. 13 Iudicabit Dominus inter me & inter te, & vlciscetur me Dominus à te, & manus mea non erit in te. 14 Vt id quod dicunt assimilatores ab antiquis, Ex impijs exibit culpa eorum, & manus mea non erit in te. 15 Post quem exiuit rex Israel? post quem tu secutus? post debilem vnum, post abiectum vnum. 16 Et erit Dominus in iudicem, & faciet iudicium inter me & inter te, & manifesta ante eum iudicia: iudicet me & liberabit afflictionem meam à te. 17 Et fuit quando finiuit Dauid loqui verba hæc cum Saul, & dixit Saul, Nunquid vox tua ista fili mi Dauid? & extulit Saul vocem suam & luxit. 18 Et dixit ad Dauid, Iustus tu à me, quia retribuisti mihi bonum, & ego retribui tibi malum. 19 Et tu indicasti hodie quòd feciſti mecum benignitatem, quòd tradidit me Dominus in manu tua, & non occidisti me. 20 Si enim inueniret vir auctorem inimicitiæ suæ, & dimittet eum in via recta? & Dominus rependet tibi bonum propter diem hanc, quod feciſti mihi.
21 Et nunc, ecce sciui, quòd regnando regnabis, & stabilietur in manu tua regnum Israel.

22 * וְעַתָּה הִשָּׁבְעָה לִּי בֵּיהוָה אִם־תַּכְרִית אֶת־זַרְעִי
אַחֲרָי וְאִם־תַּשְׁמִיד אֶת־שְׁמִי מִבֵּית אָבִי׃
23 * וַיִּשְׁבַּע דָּוִד לְשָׁאוּל וַיֵּלֶךְ שָׁאוּל אֶל־בֵּיתוֹ
וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו עָלוּ עַל־הַמְּצוּדָה׃

כה

1 * וַיָּמָת שְׁמוּאֵל וַיִּקָּבְצוּ כָל־יִשְׂרָאֵל
וַיִּסְפְּדוּ־לוֹ וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּבֵיתוֹ בָּרָמָה וַיָּקָם דָּוִד וַיֵּרֶד
2 אֶל־מִדְבַּר פָּארָן׃ * וְאִישׁ בְּמָעוֹן וּמַעֲשֵׂהוּ
בַּכַּרְמֶל וְהָאִישׁ גָּדוֹל מְאֹד וְלוֹ צֹאן שְׁלֹשֶׁת־אֲלָפִים
וְאֶלֶף עִזִּים וַיְהִי בְגָזֹז אֶת־צֹאנוֹ בַּכַּרְמֶל׃
3 * וְשֵׁם הָאִישׁ נָבָל וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ אֲבִגַיִל וְהָאִשָּׁה
טוֹבַת־שֵׂכֶל וִיפַת תֹּאַר וְהָאִישׁ קָשֶׁה וְרַע מַעֲלָלִים
4 וְהוּא כָלְבִּוֹ׃ * וַיִּשְׁמַע דָּוִד בַּמִּדְבָּר כִּי־גֹזֵז
5 נָבָל אֶת־צֹאנוֹ׃ * וַיִּשְׁלַח דָּוִד עֲשָׂרָה נְעָרִים
וַיֹּאמֶר דָּוִד לַנְּעָרִים עֲלוּ כַרְמֶלָה וּבָאתֶם אֶל־נָבָל
6 וּשְׁאַלְתֶּם לוֹ בִשְׁמִי לְשָׁלוֹם׃ * וַאֲמַרְתֶּם
כֹּה לְחַי וְאַתָּה שָׁלוֹם וּבֵיתְךָ שָׁלוֹם וְכֹל אֲשֶׁר־לְךָ
7 שָׁלוֹם׃ * וְעַתָּה שָׁמַעְתִּי כִּי גֹזְזִים לָךְ עַתָּה הָרֹעִים
אֲשֶׁר־לְךָ הָיוּ עִמָּנוּ לֹא הֲכְלַמְנוּם וְלֹא־נִפְקַד
לָהֶם מְאוּמָה כָּל־יְמֵי הֱיוֹתָם בַּכַּרְמֶל׃
8 * שְׁאַל אֶת־נְעָרֶיךָ וְיַגִּידוּ לָךְ וְיִמְצְאוּ הַנְּעָרִים
חֵן בְּעֵינֶיךָ כִּי־עַל־יוֹם טוֹב בָּנוּ תִנָּה־נָא אֵת אֲשֶׁר
תִּמְצָא יָדְךָ לַעֲבָדֶיךָ וּלְבִנְךָ לְדָוִד׃
9 * וַיָּבֹאוּ נַעֲרֵי דָוִד וַיְדַבְּרוּ אֶל נָבָל כְּכָל־הַדְּבָרִים
10 הָאֵלֶּה בְּשֵׁם דָּוִד וַיָּנוּחוּ׃ * וַיַּעַן נָבָל אֶת־עַבְדֵי
דָוִד וַיֹּאמֶר מִי דָוִד וּמִי בֶן־יִשַׁי הַיּוֹם רַבּוּ עַבָדִים
הַמִּתְפָּרְצִים אִישׁ מִפְּנֵי אֲדֹנָיו׃
11 * וְלָקַחְתִּי אֶת־לַחְמִי וְאֶת־מֵימַי וְאֶת־טִבְחִתִּי
אֲשֶׁר טָבַחְתִּי לְגֹזְזַי וְנָתַתִּי לַאֲנָשִׁים אֲשֶׁר לֹא
יָדַעְתִּי אֵי מִזֶּה הֵמָּה׃

22 * Iura mihi in Dño ne deleas ſemẽ meũ poſt me, neq; auferas nomen meũ de do-
23 mo patris mei. * Et iurauit Dauid Sauli. Abijt ergo Saul in domũ ſuam, & Dauid & viri eius aſcenderunt ad tutiora loca.

CAP. XXV.

1 MOrtuus eſt autem Samuel & congre Inf. 28.a
A gatus eſt vniuerſus Iſrael, & planxe-
runt eum nimis & ſepelierunt eum in do-
mo ſua in Ramatha. Cõſurgénſq; Dauid
2 deſcendit in deſertum Pharan. *Erat aũt
vir quiſpiam in ſolitudine Maon, & poſ-
ſeſſio eius in Carmelo, & homo ille ma-
gnus nimis. Erántq; ei oues tria millia, &
mille capræ. Et accidit vt tonderetur grex
3 eius in Carmelo. *Nomen autẽ viri illius
erat Nabal, & nomẽ vxoris eius Abigail.
Erátq; mulier illa prudẽtiſsima & ſpecio-
ſa. Porrò vir eius durus & peſsimus & ma-
licioſus. erat autem de genere Caleb.
4 *Cùm aũt audiſſet Dauid in deſerto ꝙ
5 tonderet Nabal gregem ſuum, *Miſit de-
cem iuuenes, & dixit eis: Aſcẽdite in Car-
melũ, & venietis ad Nabal, & ſalutabitis
6 eum ex nomine meo pacificè. *Et ſic di-
cetis, Sit fratribus meis & tibi pax, & do-
mui tuæ pax, & omnibus quæcunq; ha-
7 bes ſit pax. *Audiui ꝙ tonderent paſto-
res tui greges tuos, qui erant nobiſcum in
deſerto. Nunquã eis moleſti fuimus, nec
B aliquãdo defuit quicquã eis de grege om-
ni tẽpore quo fuerunt nobiſcũ in Carme-
8 lo. *Interroga pueros tuos & indicabũt
tibi. Nunc ergo inueniant pueri gratiam
in oculis tuis. In die enim bona venimus.
Quodcunq; inuenerit manus tua da ſer-
9 uis tuis & filio tuo Dauid. *Cúmq; veniſ-
ſent pueri Dauid, locuti ſunt ad Nabal o-
mnia verba hęc ex nomine Dauid & ſilue-
10 runt. *Reſpondens autem Nabal pueris
Dauid, ait: Quis eſt Dauid & quis eſt fi-
lius Iſai? Hodie increuerunt ſerui qui fu-
giunt dominos ſuos.
11 * Tollam ergo panes meos & aquas
meas, & carnes pecorum quæ occidi tonſoribus meis, & dabo viris quos neſcio vnde ſint?

תרגום יונתן

22 וכְעַן קַיֶּים לִי בְּמֵימְרָא דַיְיָ דְּלָא תְּשֵׁיצִי יָת בְּנֵי בָּתְרַי וְלָא תַּפְסֵק יָת שְׁמִי מִבֵּית אֲבָא׃ 23 וְקַיֵּים דָּוִד לְשָׁאוּל וַאֲזַל שָׁאוּל
לְבַיְתֵיהּ וְדָוִד וְגַבְרוֹהִי סְלִיקוּ לְמַצַּדְיָא׃

כה

1 וּמִית שְׁמוּאֵל וְאִתְכְּנִישׁוּ כָּל יִשְׂרָאֵל וּסְפַדוּ עֲלוֹהִי וְקָבְרוּהִי בְּבֵיתֵיהּ בְּרָמָתָה וְקָם דָּוִד וּנְפַק לֵיהּ לְמַדְבְּרָא דְפָארָן׃ 2 וְגַבְרָא
בְּמָעוֹן וְנִכְסוֹהִי בְּכַרְמֶלָא וְגַבְרָא רַב לַחֲדָא וְלֵיהּ עָאן תְּלָתָא אַלְפִין וְאֶלֶף עִיזִין וַהֲוָה בְּמֶגֵּז יָת עָאנֵיהּ בְּכַרְמֶל׃ 3 וְשׁוּם גַּבְרָא
נָבָל וְשׁוּם אִתְּתֵיהּ אֲבִיגַיִל וְאִתְּתָא חַכִּימַת סַגְיָא וְשַׁפִּירַת רְאוּ וְגַבְרָא קַשֵׁי וּבִישׁ עוֹבָדִין וְהוּא מִדְּבֵית כָּלֵב׃ 4 וּשְׁמַע דָּוִד בְּמַדְבְּרָא
אֲרֵי גָּזֵז נָבָל יָת עָנֵיהּ׃ 5 וּשְׁלַח דָּוִד עַשְׂרָה עֻלֵּימִין וַאֲמַר דָּוִד לְעֻלֵּמַיָּא סַקוּ לְכַרְמֶלָא וְתֵהָכוּן לְוָת נָבָל וְתִשְׁאֲלוּן לֵיהּ בִּשְׁמִי לִשְׁלָם׃
6 וְתֵימְרוּן כְּרִין לְחַיָּיךְ וְאַתְּ שְׁלָם וּבֵיתָךְ שְׁלָם וְכֹל דִּלָּךְ שְׁלָם׃ 7 וּכְעַן שְׁמָעִית אֲרֵי גָּזְזִין לָךְ וּכְעַן רָעַיָּא דִילָךְ הֲווֹ עִמָּנָא
לָא אַנְזִיקְנִנּוּן וְלָא שְׁגָא לְהוֹן מִדְּעַם כֹּל יוֹמִין דַּהֲווֹ בְּכַרְמֶלָא׃ 8 שְׁאַל יָת עֻלֵּימָךְ וְיַחֲווֹן לָךְ וְיַשְׁכְּחוּן עֻלֵּימַיָּא רַחֲמִין בְּעֵינָךְ אֲרֵי
עַל יוֹם טָב אֲתֵינָא הַב כְּעַן יָת דְּתַשְׁכַּח יְדָךְ לְעַבְדָּךְ וְלִבְרָךְ לְדָוִד׃ 9 וַאֲתוֹ עֻלֵּימֵי דָוִד וּמַלִּילוּ עִם נָבָל יָת פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין בְּשׁוּמָא
דְּדָוִד וּפְסָקוּ׃ 10 וַאֲתֵיב נָבָל יָת עַבְדֵי דָוִד וַאֲמַר מַן דָּוִד וּמַן בַּר יִשַׁי יוֹמָא דֵין סַגִּיאִין עַבְדַיָּא דְּעָרְקִין יְדִמְטַמְּרִין גְּבַר מִן קֳדָם
רְבוֹנֵיהּ׃ 11 וְאֵיסַב יָת מֵיכְלִי וְיָת מִשְׁתִּי וְיָת שֵׁירוּתִי דְּאַתְקֵינִית לְגָזְזַי וְאֶתֵּן לְגַבְרַיָּא דְּלָא יְדַעְנָא אֵי מִנַּן אִנּוּן׃

‡ *Et nunc iura mihi in Domino, vt non di-* 22
sperdas semen meum post me, & non deleas no
men meũ de domo patris mei. ‡ *Et iurauit Da-* 23
uid Saul, et abijt Saul in domũ suã; & Dauid
& viri sui ascenderũt in munitionem arctam.

CAP. XXV.

ET *Samuel mortuus est, & cõgregatur vni-* 1
uersus Israel, & plangũt eum & sepeliunt
eum in domo sua in Armathaim; & surrexit
Dauid & descendit in desertum Pharan.

‡ *Et erat homo in solitudine, et possessio eius* 2
in Carmelo, & homo magnus nimis; & huic
oues tria millia, & capræ mille. & factum est
cùm tonderent ipsi oues eius in Carmelo:

‡ *Et nomen homini Nabal, & vxori no-* 3
men Abygail, & erat mulier bona prudentia
& pulchra forma nimis, & homo durus &
malicioſus in exercitijs, & homo caninus.

‡ *Et audiuit Dauid in deserto quòd tondit* 4
Nabal Carmelius greges suos. ‡ *Et misit Dauid,*
decem pueros, & dixit ad pueros, Ascendite in
Carmelum, & venite ad Nabal, & salutate
eum in nomine meo in pace.

‡ *Et dicetis ei hæc, Ad tempus & tu saluus* 6
& omnia salua & domus tua.

‡ *Et nunc, ecce audiui quòd tondent tibi nũc* 7
pastores tui, qui fuerunt nobiscum in deserto, et
non prohibuimus eos, & non mandauimus eis
quippiam omnibus diebus, existentibus eis in
Carmelo. ‡ *Interroga pueros tuos, & annun-* 8
ciabũt tibi; & inueniant pueri tui gratiam in
oculis tuis, quoniam in die bona venimus. Da
iam quod inuenerit manus tua, seruis tuis &
filio tuo Dauid. ‡ *Et veniunt pueri Dauid,* 9
& loquuntur ad Nabal secundum omnia ver-
ba hæc in nomine Dauid, & exilijt Nabal.

‡ *Et respondit pueris Dauid & dixit, Quis* 10
Dauid & quis filius Jesse? hodie multiplica-
ti sunt serui qui fugiunt vnusquisque à facie
domini sui.

‡ *Et tollam panes meos, & vinum meum,* 11
& pecora mea quæ occidi tondentibus mihi
oues, & dabo ea viris, quos non scio vnde
sunt?

22 ‡ καὶ νῦν ὄμοσόν μοι κ͞ῳ θ̄ῳ κυρίε, ἵνα μὴ ἐξολοθρεύσης τὸ σπέρμα μου ὀπίσω μου, καὶ μὴ ἀφανίσῃς τὸ ὄνομά
23 μου ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου. ‡ καὶ ὤμοσε δαυὶδ τῷ σαοὺλ· καὶ ἀπῆλθεν σαοὺλ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· καὶ δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἀνέβησαν εἰς μεσαρὰ τὴν σενιώ.

κε'.

1 ‡ Καὶ σαμουὴλ ἀπέθανε, καὶ συναθροίζεται πᾶς ἰσραὴλ καὶ κόπτονται αὐτὸν καὶ θάπτουσιν αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἐν ἀρμαθαΐμ· καὶ ἀνέστη δαυὶδ καὶ κατέβη εἰς τὴν
2 ἔρημον φαράν. ‡ καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἡ ἐργασία αὐτοῦ ἐν τῷ καρμήλῳ, καὶ ὁ ἄνθρωπος μέγας σφόδρα· καὶ τριστὼ τρισχίλια, καὶ αἶγες χίλιαι· καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κείρειν αὐτὸν τὰ πρόβατα αὐτοῦ ἐν τῷ καρ-
3 μήλῳ. ‡ ὄνομα τῷ ἀνθρώπῳ ναβάλ, καὶ τῇ γυναικὶ ὄνομα ἀβιγαΐλ· καὶ ἦν ἡ γυνὴ ἀγαθὴ συνέσει καὶ καλὴ τῷ εἴδει σφόδρα, καὶ ὁ ἄνθρωπος σκληρὸς καὶ πονηρὸς ἐν ἐπι-
4 τηδεύμασι, καὶ ἄνθρωπος κυνικός. ‡ καὶ ἤκουσε δαυὶδ ἐν τῇ ἐρήμῳ ὅτι κείρει ναβὰλ ὁ καρμήλιος τὰ πρόβατα αὐ-
5 τοῦ. ‡ καὶ ἀπέστειλε δαυὶδ δέκα παιδάρια· καὶ εἶπε πρὸς τὰ παιδάρια, ἀνάβητε εἰς τὸν καρμηλον, καὶ ἤκατε πρὸς τὸν ναβάλ· καὶ ἀσπάσασθε αὐτὸν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ἐν
6 εἰρήνῃ. ‡ καὶ ἐρεῖτε οὕτως τάδε, εἰς ὥρας καὶ σὺ ὑγιαίνων καὶ πάντα τὰ ὑγιαίνοντά σοι καὶ ὁ οἶκός σου.
7 ‡ καὶ νῦν ἰδοὺ ἀκήκοα ὅτι κείρουσί σοι νῦν οἱ ποιμένες σου οἳ ἦσαν μεθ' ἡμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ οὐκ ἀπεκωλύσαμεν αὐτούς, καὶ οὐκ ἐνετειλάμεθα αὐτοῖς οὐδὲν πάσας τὰς ἡμέρας, ὄντων αὐτῶν ἐν τῷ καρμήλῳ.
8 ‡ ἐρώτησον τὰ παιδάριά σου, καὶ ἀπαγγελοῦσί σοι· καὶ εὑρέτω τὰ παιδάριά σου χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου, ὅτι ἐφ' ἡμέραν ἀγαθὴν ἤκομεν· δός δὴ ὃ ἂν εὕρῃ ἡ χείρ σου,
9 τοῖς παισί σου καὶ τῷ υἱῷ σου δαυίδ. ‡ καὶ ἦρχε τὰ παιδάρια δαυὶδ, καὶ λαλοῦσι πρὸς ναβὰλ κ͞ατ̄ὰ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐπὶ τῷ ὀνόματι δαυίδ· καὶ ἐπήσθησεν ναβάλ. ‡ καὶ ἀπεκρίθη τοῖς παισὶ δαυὶδ καὶ εἶπε, τίς δα-
10 υὶδ καὶ τίς υἱὸς ἰεσσαί; σήμερον πεπληθυμμένοι εἰσὶν οἱ δοῦλοι οἱ διαδιδράσκοντες ἕκαστος ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου
11 αὐτοῦ. ‡ καὶ λήψομαι σὺν ἄρτοις μου καὶ τὸν οἶνόν μου καὶ τὰ θύματά μου ἃ τέθυκα τοῖς κείρουσί μοι τὰ πρόβατα, καὶ δώσω αὐτὰ ἀνδράσιν, οἷς οὐκ οἶδα πόθεν εἰσίν;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Et nunc iura mihi in dicto Domini quòd non perdes filios meos post me, & non cessare facies nomen meum de domo patris mei. [23] Et iurauit Dauid Sauli, & iuit Saul ad domum suam: & Dauid & viri eius ascenderunt ad præsidia.

CAP. XXV.

ET mortuus est Semuel, & congregati sunt omnis Israel, & planxerunt super eum, & sepelierunt eum in domo eius in Ramatha: & stetit Dauid & fugit sibi in desertum ad Paaran. [2] Et vir in Maghon, & substantiæ eius in Charmela, & vir magnus valde, & illi pecora tria millia, & mille capræ. & fuit cùm tonderet pecora sua in Charmel. [3] Et nomen viri Nabal, & nomen vxoris eius Abigail, & mulier sapiens intelligentia, & pulchra visu, & vir durus & malus factis; & ipse ex domo Chaleb. [4] Et audiuit Dauid in deserto quòd tondens Nabal pecora sua. [5] Et misit Dauid decem adolescentes, & dixit Dauid adolescentibus, Ascendite ad Charmel, & ite ad Nabal, & rogabitis illi in nomine meo pacem. [6] Et dicetis sic; Per vitam tuam, & tu pax, & domus tua pax, & omnia quæ tibi pax. [7] Et nunc audiui quòd tondentes tibi *sint*, & nunc pastores tui fuerunt nobiscum, non læsimus eos, & non defuit illis quicquam omnibus diebus, quibus fuerunt in Charmela. [8] Interroga adolescentes tuos, & indicabunt tibi, & inuenient adolescentes misericordiam in oculis tuis, quia die bono venimus; da nunc quod inueniet manus tua seruis tuis, & filio tuo Dauid. [9] Et venerunt adolescentes Dauid, & locuti sunt cum Nabal verba hæc in nomine Dauid, & finierunt.

[10] Et respondit Nabal seruis Dauid, & dixit, Quis Dauid? & quis filius Isai? hodie multi serui qui fugiunt, & qui absconduntur vir ab-ante dominum suum. [11] Et accipiam cibum meum, & potum meum, & conuiuium meum, quæ paraui tonsoribus, & dabo viris quos non noui, vnde ipsi?

12 * וַיַּהֲפְכוּ נַעֲרֵי־דָוִד לְדַרְכָּם וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ
וַיַּגִּידוּ לוֹ כְּכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
13 * וַיֹּאמֶר דָּוִד לַאֲנָשָׁיו חִגְרוּ אִישׁ אֶת־חַרְבּוֹ
וַיַּחְגְּרוּ אִישׁ אֶת־חַרְבּוֹ וַיַּחְגֹּר גַּם־דָּוִד אֶת־חַרְבּוֹ
וַיַּעֲלוּ אַחֲרֵי דָוִד כְּאַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וּמָאתַיִם
יָשְׁבוּ עַל־הַכֵּלִים׃
14 * וַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת נָבָל הִגִּיד נַעַר־אֶחָד מֵהַנְּעָרִים
לֵאמֹר הִנֵּה שָׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים מִן־הַמִּדְבָּר לְבָרֵךְ
אֶת־אֲדֹנֵינוּ וַיֵּעַט בָּהֶם׃ 15 * וְהָאֲנָשִׁים טֹבִים
לָנוּ מְאֹד וְלֹא הָכְלַמְּנוּ וְלֹא־פָקַדְנוּ מְאוּמָה כָּל־
יְמֵי הִתְהַלַּכְנוּ אִתָּם בִּהְיוֹתֵנוּ בַּשָּׂדֶה׃
16 * חוֹמָה הָיוּ עָלֵינוּ גַּם־לַיְלָה גַּם־יוֹמָם כָּל־יְמֵי
הֱיוֹתֵנוּ עִמָּם רֹעִים הַצֹּאן׃
17 * וְעַתָּה דְּעִי וּרְאִי מַה־תַּעֲשִׂי כִּי־כָלְתָה הָרָעָה
אֶל־אֲדֹנֵינוּ וְעַל־כָּל־בֵּיתוֹ וְהוּא בֶּן־בְּלִיַּעַל מְדַבֵּר
אֲלֵיהוּ׃ 18 * וַתְּמַהֵר אֲבִיגַיִל וַתִּקַּח מָאתַיִם לֶחֶם
וּשְׁנֵי נִבְלֵי־יַיִן וְחָמֵשׁ צֹאן עֲשׂוּיוֹת וְחָמֵשׁ סְאִים
קָלִי וּמֵאָה צִמֻּקִים וּמָאתַיִם דְּבֵלִים וַתָּשֶׂם
19 עַל־הַחֲמֹרִים׃ * וַתֹּאמֶר לְנַעֲרֶיהָ עִבְרוּ לְפָנַי
הִנֵּנִי אַחֲרֵיכֶם בָּאָה וּלְאִישָׁהּ נָבָל לֹא הִגִּידָה׃
20 * וְהָיָה הִיא׀ רֹכֶבֶת עַל־הַחֲמוֹר וְיֹרֶדֶת בְּסֵתֶר
הָהָר וְהִנֵּה־דָוִד וַאֲנָשָׁיו יֹרְדִים לִקְרָאתָהּ וַתִּפְגֹּשׁ
21 אֹתָם׃ * וְדָוִד אָמַר אַךְ לַשֶּׁקֶר שָׁמַרְתִּי אֶת־כָּל־
אֲשֶׁר לָזֶה׀ בַּמִּדְבָּר וְלֹא־נִפְקַד מִכָּל־אֲשֶׁר־לוֹ
מְאוּמָה וַיָּשֶׁב־לִי רָעָה׀ תַּחַת טוֹבָה׀׃
22 * כֹּה־יַעֲשֶׂה אֱלֹהִים לְאֹיְבֵי דָוִד וְכֹה יוֹסִיף
אִם־אַשְׁאִיר מִכָּל־אֲשֶׁר־לוֹ עַד־׀־הַבֹּקֶר מַשְׁתִּין
23 בְּקִיר׃ * וַתֵּרֶא אֲבִיגַיִל אֶת־דָּוִד וַתְּמַהֵר
וַתֵּרֶד מֵעַל הַחֲמוֹר וַתִּפֹּל לְאַפֵּי דָוִד עַל־פָּנֶיהָ׀
וַתִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה׃

12 *Regressi sunt itaque pueri Dauid per
viam suam,& reuersi venerunt & annun-
ciauerũt ei omnia verba quæ dixerat Na-
13 bal. *Tũc ait Dauid pueris suis, Accinga-
tur vniusquisque gladio suo. Et accincti
sunt singuli gladijs suis. Accinctúsq; est &
Dauid ense suo,& secuti sunt Dauid qua-
si quadringenti viri. porrò ducẽti reman
14 serunt ad sarcinas. *Abigail aũt vxori Na
bal nunciauit vnus de pueris suis, dicens:
C Ecce Dauid misit nũcios de deserto vt be
nedicerẽt dño nostro, & auersatus est eos.
15 *Homines isti boni satis fuerũt nobis &
non molesti, nec quicquã aliqñ perijt o-
mni tẽpore quo fuimus conuersati cũ eis
16 in deserto. *Pro muro erãt nobis tam in
nocte quàm in die omnibus diebus qui-
17 bus pauimus apud eos greges. *Quam-
obrem considera & recogita quid facias,
quoniã cõpleta est malicia aduersum virũ
tuũ,& aduersum domum tuam,& ipse est
filius Belial, ita vt nemo possit ei loqui.
18 *Festinauit igitur Abigail & tulit ducen
tos panes & duos vtres vini, & quinq; a-
rietes coctos, & quinque sata polentæ,&
centum ligaturas vuæ passæ, & ducentas
19 massas caricarũ,& posuit super asinos. *Di
xítq; pueris suis, Præcedite me & ecce ego
post tergum sequar vos. Viro aũt suo Na-
20 bal non indicauit. *Cùm ergo ascẽdisset
asinũ & descẽderet ad radicẽ montis, Da-
D uid & viri eius descendebãt in occursum
21 eius. quibus & illa occurrit. *Et ait Da-
uid, Verè frustrà seruaui omnia q̃ huius
erãt in deserto,& non perijt quicquam de
cũctis quæ ad eũ pertinebant, & reddidit
22 mihi malum pro bono. *Hæc faciat
Deus inimicis Dauid,& hæc addat, si re-
liquero de omnibus quæ ad ipsum perti-
nent vsque manè mingentem ad parie-
23 tem. *Cùm autem vidisset Abigail Da-
uid, festinauit & descẽdit de asino,& pro-
cidit coram Dauid super faciem suam,&
adorauit super terram.

תרגום יונתן

12 וְאִיתְחֲזַרוּ עָלֵימֵי דָּוִד לְאוֹרְחַתְהוֹן זְהָבוּ וַאֲתוֹ וְחַוְיָאוּ לֵיהּ כְּכָל פִּתְגָּמַיָּא הָאִילֵין׃ 13 וַאֲמַר דָּוִד לְגַבְרוֹהִי זָרִיזוּ גְּבַר יַת חַרְבֵּיהּ וְזָרִיז אַף דָּוִד יַת חַרְבֵּיהּ וּסְלִיקוּ בָּתַר דָּוִד כְּאַרְבַּע מְאָה גַּבְרָא וּמָאתָן אִשְׁתְּאַרוּ לְמֵיטַר מָנַיָּא׃
14 וַאֲבִיגַיִל אִתַּת נָבָל חַוִי עָלֵימָא חַד מֵעֻלַּמַיָּא לְמֵימַר הָא שְׁלַח דָּוִד אִזְגַּדִּין מִמַּדְבְּרָא לְבָרְכָא יַת רִיבּוֹנָנָא וְקָץ בְּהוֹן׃
15 וְגִבְרַיָּא טָבִין לָנָא לַחְדָּא לָא אִיתְנְזִיקְנָא וְלָא שְׁגָא לָנָא מִדַּעַם כָּל יוֹמִין דַּהֲלֵיכְנָא עִמְּהוֹן כַּד חֵוְינָא שָׁרָן בְּחַקְלָא׃
16 שׁוּר מַקָּף הֲווֹ עָלָנָא אַף בְּלֵילֵי אַף בִּימָם כָּל יוֹמִין דַּהֲוֵינָא עִמְּהוֹן רָעָן עָנָא׃
17 וּכְעַן דְּעִי וַחֲזִי מָה תַּעְבְּדִין אֲרֵי גְמִירָא בִּישְׁתָּא לְמֵיתֵי עַל רִיבּוֹנָנָא וְעַל כָּל בֵּיתֵיהּ וְהוּא גְּבַר רַשִׁיעַ מִלְּמַלָּא עִמֵּיהּ׃
18 וְאוֹחֵיאַת אֲבִיגַיִל וּנְסִיבַת מָאתָן גְּרִיצֵי דִלְחֵם וּתְרֵין גַּרְבִין דַּחֲמַר וַחֲמֵשׁ סָאִן עָאן תַּכְבָּרָא וַחֲמֵשׁ סָתָן קַלְיָא וּמְאָה אַחְכְּלִין דְּעִינְבִין יְבִישִׁין
וּמָאתָן סָנָן דְּבֵילְתָּא וְשַׁוְיָאַת עַל חֲמָרַיָּא׃ 19 וַאֲמָרַת לְעֻלַּמָהָא עֲבְרוּ קֳדָמַי הָא אֲנָא בָּתְרֵיכוֹן אָתְיָא וּלְבַעְלָהּ נָבָל לָא חַוְיָאַת׃
20 וַהֲוָת הִיא רְכִיבָא עַל חֲמָרָא וְנָחֲתָא בְּסִתַּר טוּרָא וְהָא דָוִד וְגַבְרוֹהִי נָחְתִין לְקֳדוֹהָהּ וְעָרְעַת יְהוֹן׃
21 וְדָוִד אֲמַר בְּרַם לְשִׁקְרָא נְטָרִית יַת כָּל דִּי לְדֵין בְּמַדְבְּרָא וְלָא שְׁגָא מִכָּל דִּי לֵיהּ מִדַּעַם וַאֲהֵיב לִי בִּישְׁתָּא חֲלַף טַבְתָּא׃
22 כְּדֵין יְעַבֵּיד יְיָ לְסָנְאֵי דָּוִד וּכְדֵין יוֹסִיף אִם אַשְׁאַר מִכָּל דִּי לֵיהּ עַד נְהַר צַפְרָא יָדַע מָדַע׃ 23 וַחֲזָת אֲבִיגַיִל יַת דָּוִד
וְאוֹחֵיאַת וְאִתְרְכִינַת מֵעַל חֲמָרָא וְנָפְלַת לְאַפֵּי דָוִד עַל אַפָּהָא וְסָגִידַת עַל אַרְעָא׃

Et reuersi sunt pueri Dauid in viam suam, 12
& reuersi sunt & venerunt, & nunciauerũt
Dauid secundum omnia verba hæc. ‡*Et dixit* 13
Dauid viris suis, Accingimini vnusquisq; gla-
dio suo: & accincti sunt gladijs suis, & Dauid
& ipse accinctus est ense suo, & ascenderunt
post Dauid quadringenti viri, & ducenti se-
derunt ad sarcinas.

‡*Et Abygail vxori Nabal nunciauit vnus* 14
de pueris, dicens: Ecce misit Dauid nuncios de
deserto vt benedicerent domino nostro, & de-
clinauit ab eis.

‡*Et viri boni nobis nimis & nõ prohibue-* 15
runt nos, neque præceperunt nobis quicquam
omnibus diebus quibus fuimus apud eos cùm
eramus nos in agro.

‡*Quasi murus fuerunt circa nos, & die &* 16
nocte omnibus diebus existentibus nobis cum
eis, & pascentibus greges.

‡*Et nunc considera & vide quid facias,* 17
quoniam completa est malicia aduersum domi-
num nostrum & aduersum domum suam, &
ipse filius pestilens, & non est loqui ad eum.

‡*Et festinauit Abygail & tulit ducentos* 18
panes & duo vasa vini, & quinque oues fa-
ctas, & quinque oephi farinarum, & gomor
vnum vuæ passæ, & ducentas massas carica-
rum, & posuit super asinos.

‡*Et dixit pueris suis, Abite ante me, & ecce* 19
ego post vos venio: at viro suo Nabal non nun-
ciauit. ‡*Et factum est cùm ipsa ascendisset su-* 20
per asinam, & descenderet in tegmine montis,
& ecce Dauid & viri eius descendebant in
occursum eius, & occurrit eis.

‡*Et Dauid dixit, Fortè ad malum seruaui* 21
omnia Nabal in deserto, & non petij vt cape-
rem ex omnibus eius quicquam, & reddidit
mihi mala pro bonis.

‡*Hæc faciat Deus inimicis Dauid, & hæc* 22
addat, si reliquero de omnibus Nabal vsque ad
manè meientem ad parietem. ‡*Et vidit Aby-* 23
gail Dauid: & festinans descendit ab asina,
& cecidit coram Dauid super faciem suam, &
adorauit eum super terram.

12 ‡ καὶ ἀπεστράφη τὰ παιδάρια δαυὶδ εἰς τὴν ὁδὸν αὐ-
τῶν, & ἀπέστρεψαν & ἦλθον, & ἀπήγειλαν τῷ δαυὶδ κατὰ
πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα.

13 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ τοῖς ἀνδράσιν αὐτοῦ, ζώσασθε ἕκαστος
τὴν μάχαιραν αὐτοῦ· & περιέζωσαν τὰς μαχαίρας
αὐτῶν, καὶ δαυὶδ καὶ αὐτὸς ἐζώσατο τὴν μάχαιραν αὐτοῦ,
& ἀνέβησαν ὀπίσω δαυὶδ τετρακόσιοι ἄνδρες, καὶ διακό-
σιοι ἐκάθισαν ἐπὶ τῶν σκευῶν.

14 ‡ καὶ τῇ ἀβυγαΐλ γυναικὶ ναβὰλ ἀπήγειλεν εἷς ἀπὸ
τῶν παιδαρίων, λέγων· ἰδοὺ ἀπέστειλε δαυὶδ ἀγγέλους ἐκ τῆς
ἐρήμου εὐλογῆσαι τὸν κύριον ἡμῶν, & ἐξέκλινεν ἀπ' αὐ-
15 τῶν. ‡ καὶ οἱ ἄνδρες ἀγαθοὶ ἡμῖν σφόδρα & οὐκ ἀ-
πεκώλυσαν ἡμᾶς, οὐδὲ ἐνετείλαντο ἡμῖν οὐδὲν πάσας τὰς
ἡμέρας ἃς ἦμεν πλὴν αὐτοῖς ἐν τῷ εἶναι ἡμᾶς ἐν ἀγρῷ.

16 ‡ ὥστε τεῖχος ἦσαν περὶ ἡμᾶς & τὴν ἡμέραν καὶ τὴν
νύκτα πάσας τὰς ἡμέρας ὄντων ἡμῶν μετ' αὐτῶν καὶ
ποιμαινόντων τὰ ποίμνια.

17 ‡ καὶ νῦν γνῶθι & ἴδε τί ποιήσαις, ὅτι συντετέλεσται ἡ
κακία ἐπὶ τὸν κύριον ἡμῶν & ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, & αὐτὸς
υἱὸς λοιμός, & οὐκ ἔστι λαλῆσαι πρὸς αὐτόν.

18 ‡ καὶ ἔσπευσεν ἀβυγαΐλ & ἔλαβε διακοσίους ἄρτους καὶ
δύο ἀσκοὺς οἴνου, & πέντε πρόβατα πεποιημένα, & πέν-
τε οἴφι ἀλφίτων, & γόμορ ἐν σαφίδων, & διακοσίους πα-
λάθας, & ἔθετο ἐπὶ τοὺς ὄνους.

19 ‡ καὶ εἶπε τοῖς παιδαρίοις αὐτῆς, πορεύεσθε ἔμπρο-
σθέν μου, & ἰδοὺ ἐγὼ ὀπίσω ὑμῶν παραγίνομαι, τῷ δὲ ἀν-
20 δρὶ αὐτῆς ναβὰλ οὐκ ἀπήγγειλεν. ‡ καὶ ἐγένετο αὐτῆς
ἐπιβεβηκυίας ἐπὶ τοῦ ὄνου, & καταβαινούσης ἐν σκέπῃ
ὄρους. καὶ ἰδοὺ δαυὶδ & οἱ ἄνδρες αὐτοῦ κατέβαινον εἰς
συνάντησιν αὐτῆς, καὶ ὑπελύτησεν αὐτοῖς.

21 ‡ καὶ δαυὶδ εἶπεν, ἴσως εἰς ἄδικον ἐφύλαξα πάντα
τὰ τοῦ ναβὰλ ἐν τῇ ἐρήμῳ· & οὐκ ἠτησάμην λαβεῖν ἐκ
πάντων τῶν αὐτοῦ οὐδέν· καὶ ἀνταπέδωκέ μοι πονηρὰ ἀντὶ
22 ἀγαθῶν. ‡ τάδε ποιήσαι ὁ θεὸς τοῖς ἐχθροῖς δαυὶδ, &
τάδε προσθείη, εἰ ὑπολείψομαι ἐκ πάντων τῶν ναβὰλ
23 ἕως πρωὶ οὐρίζοντα πρὸς τοῖχον. ‡ καὶ εἶδεν ἀβυγαΐλ
τὸν δαυίδ, καὶ σπεύσασα κατέβη ἀπὸ τοῦ ὄνου, & ἔπεσεν
ἐνώπιον δαυὶδ ἐπὶ πρόσωπον αὐτῆς, & προσεκύνησεν
αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[12] Et reuersi sunt adolescentes Dauid in viam suam, & redierunt & venerunt, & indicauerunt illi omnia eiusmodi verba.
[13] Et dixit Dauid viris suis, Accingite vir gladium suum. & accinxerunt vir gladium suum, & accinxit quoque Dauid gladium suum, & ascenderunt post Dauid quasi quadringenti viri; & ducenti relicti sunt ad custodienda vasa. [14] Et Abigail vxori Nabal indicauit adolescens vnus de adolescentibus, dicendo, Ecce misit Dauid nuncios ex deserto ad benedicendum hero nostro, & abominatus est in eos. [15] Et viri boni nobis valde: nos non læsi sumus, & non alteratum nobis quicquam omnibus diebus quibus ambulauimus cum illis quando fuimus manentes in agro. [16] Murus circundans fuerunt super nos etiam nocte, etiam interdiu omnibus diebus quibus fuimus cum illis pascentes pecus. [17] Et nunc cognosce & vide quid facies; nam completa est malitia vt veniat super herum nostrum, & super omnem domum eius: & ipse vir improbus ad loquendum cum eo.
[18] Et festinauit Abigail & accepit ducentas tortas panis, & duos vtres vini & quinque pecora saginata, & quinque Zzauan polentæ, & centum palmites vuarum passarum, & ducentas portiones caricarum, & posuit super asinos. [19] Et dixit adolescentibus suis, Transite ante me, ecce ego post vos veniens: & marito suo Nabal non indicauit. [20] Et fuit illa insidens super asinum, & descendens in latere montis; & ecce Dauid & viri eius descendentes ad occursum eius, & obuiauit eis.
[21] Et Dauid dixit, Verùm in vanum custodiui omnia quæ illis in deserto; non alteratum est ex omnibus quæ illi, quicquam: & reddidit mihi malum pro bono. [22] Sic faciat Dominus odientibus Dauid, & sic addat, si relinqui faciam ex omnibus quæ illi, vsque ad lucem auroræ cognoscentem cognitionem. [23] Et vidit Abigail Dauid & festinauit, & inclinata est desuper asino, & cecidit ad faciem Dauid super faciem suam, & adorauit super terram.

24 * וַתִּפֹּל עַל־רַגְלָיו וַתֹּאמֶר בִּי־אֲנִי אֲדֹנִי הֶעָוֹן
וּתְדַבֶּר־נָא אֲמָתְךָ בְּאָזְנֶיךָ וּשְׁמַע אֵת דִּבְרֵי
25 אֲמָתֶךָ׃ * אַל־נָא יָשִׂים אֲדֹנִי אֶת־לִבּוֹ אֶל־
אִישׁ הַבְּלִיַּעַל הַזֶּה עַל־נָבָל כִּי כִשְׁמוֹ כֶּן־הוּא
נָבָל שְׁמוֹ וּנְבָלָה עִמּוֹ וַאֲנִי אֲמָתְךָ לֹא־רָאִיתִי אֶת־
נַעֲרֵי אֲדֹנִי אֲשֶׁר שָׁלָחְתָּ׃
26 * וְאַתָּה אֲדֹנִי חַי־יְהוָה וְחֵי־נַפְשְׁךָ אֲשֶׁר מְנָעֲךָ
יְהוָה מִבּוֹא בְדָמִים וְהוֹשֵׁעַ יָדְךָ לָךְ וְעַתָּה יִהְיוּ
כְנָבָל אֹיְבֶיךָ וְהַמְבַקְשִׁים אֶל־אֲדֹנִי רָעָה׃
27 * וְעַתָּה הַבְּרָכָה הַזֹּאת אֲשֶׁר־הֵבִיא שִׁפְחָתְךָ
לַאדֹנִי וְנִתְּנָה לַנְּעָרִים הַמִּתְהַלְּכִים בְּרַגְלֵי אֲדֹנִי׃
28 * שָׂא נָא לְפֶשַׁע אֲמָתֶךָ כִּי־עָשֹׂה יַעֲשֶׂה יְהוָה
לַאדֹנִי בַּיִת נֶאֱמָן כִּי־מִלְחֲמוֹת יְהוָה אֲדֹנִי נִלְחָם
וְרָעָה לֹא־תִמָּצֵא בְךָ מִיָּמֶיךָ׃
29 * וַיָּקָם אָדָם לִרְדָפְךָ וּלְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשֶׁךָ
וְהָיְתָה נֶפֶשׁ אֲדֹנִי צְרוּרָה בִּצְרוֹר הַחַיִּים אֵת
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְאֵת נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ יְקַלְּעֶנָּה בְּתוֹךְ כַּף
30 הַקָּלַע׃ * וְהָיָה כִּי־יַעֲשֶׂה יְהוָה לַאדֹנִי כְּכֹל
אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֶת־הַטּוֹבָה עָלֶיךָ וְצִוְּךָ לְנָגִיד עַל־
31 יִשְׂרָאֵל׃ * וְלֹא־תִהְיֶה זֹאת לְךָ לְפוּקָה וּלְמִכְשׁוֹל
לֵב לַאדֹנִי וְלִשְׁפָּךְ־דָּם חִנָּם וּלְהוֹשִׁיעַ אֲדֹנִי לוֹ
וְהֵיטִב יְהוָה לַאדֹנִי וְזָכַרְתָּ אֶת־אֲמָתֶךָ׃
32 * וַיֹּאמֶר דָּוִד לַאֲבִיגַל בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר שְׁלָחֵךְ הַיּוֹם הַזֶּה לִקְרָאתִי׃
33 * וּבָרוּךְ טַעְמֵךְ וּבְרוּכָה אֶת אֲשֶׁר כְּלִתְנִי
הַיּוֹם הַזֶּה מִבּוֹא בְדָמִים וְהוֹשֵׁעַ יָדִי לִי׃
34 * וְאוּלָם חַי־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
מְנָעַנִי מֵהָרַע אוֹתָךְ כִּי לוּלֵי מִהַרְתְּ וַתָּבֹאתִי
לִקְרָאתִי כִּי אִם־נוֹתַר לְנָבָל עַד־אוֹר הַבֹּקֶר
מַשְׁתִּין בְּקִיר׃

24 *Et cecidit ad pedes eius, & dixit: In me
sit dñe mi hæc iniquitas. Loquatur obse-
cro ancilla tua in auribus tuis, & audi ver
25 ba famulæ tuæ. *Ne ponat oro dñs meus
rex cor suum super virũ istum iniquũ Na
bal, quoniã secũdùm nomẽ suum stultus
est, & est stultitia cum eo. Ego aũt ancilla
tua nõ vidi pueros tuos dñe mi quos mi-
26 sisti. *Nunc ergo dñe mi, viuit dñs & vi-
uit anima tua, qui prohibuit te ne veni-
res in sanguinem, & saluauit manũ tuam
E tibi. Et nunc fiãt sicut Nabal inimici tui,
27 & qui quærunt dño meo malum. *Qua- Gen. 33.
propter suscipe benedictionẽ hanc quam
attulit ancilla tua tibi dño meo, & da pue
28 ris qui sequuntur te dñm meum. *Aufer
iniquitatem famulę tuæ. faciens enim fa-
ciet Dñs tibi dño meo domum fidelem,
quia prœlia dñi dñe mi tu prœliaris. Ma-
licia ergo non inueniatur in te omnibus
29 diebus vitę tuæ. *Si enim surrexerit aliqñ
homo persequẽs te vel quærens animam
tuam, erit anima dñi mei custodita quasi
in fasciculo viuẽtium apud Dñm Deum
tuum. Porrò inimicorũ tuorũ anima ro-
tabitur quasi in impetu & circulo fundæ.
30 *Cùm ergo fecerit tibi dñs domino meo
omnia hæc quæ locutus est bona de te, &
31 cõstituerit te ducẽ super Israel: *Non erit
F tibi hoc in singultum & in scrupulũ cor-
dis dño meo, ꝙ effuderis sanguinẽ inno-
xium, aut ipse te vltus fueris. Et cùm be-
nefecerit dñs domino meo, recordaberis
32 ancillæ tuæ. *Et ait Dauid ad Abigail,
Benedictus Dñs Deus Israel qui misit te
33 hodie in occursum meum. *Et benedi-
ctum eloquium tuũ, & benedicta tu quæ
prohibuisti me hodie ne irem ad sangui-
34 nem & vlciscerer me manu mea. *Alio-
quin viuit Dominus Deus Israel qui pro-
hibuit me ne malum facerem tibi, nisi ci-
tò venisses in occursum mihi, non reman-
sisset Nabal vsque ad lucem matutinam
mingens ad parietem.

תרגום יונתן

24 וְנִפְלַת קֳדָם רִיגְלוֹהִי וַאֲמֶרֶת בְּבָעוּ עֲלַי דִּילִי רִיבּוֹנִי חוֹבָא וּתְמַלֵּיל כְּעַן אַמְתָךְ קֳדָמָךְ וְתִשְׁמַע יַת פִּתְגְמֵי אַמְתָךְ׃ 25 לָא כְעַן
יְשַׁוֵּי רִבּוֹנִי יַת לִבֵּיהּ עַל גַּבְרָא שַׁטְיָא הָדֵין עַל נָבָל אֲרֵי כִשְׁמֵיהּ כֵּן הוּא נָבָל שְׁמֵיהּ וְטִפְשׁוּתָא עִמֵּיהּ וַאֲנָא אַמְתָךְ לָא חֲזֵיתִי יַת עֻלֵּימֵי רִיבּוֹנִי
דִּשְׁלַחְתָּא׃ 26 וּכְעַן רִיבּוֹנִי קַיָּים הוּא יְיָ וְחֵי נַפְשָׁךְ דִּי מְנָעָךְ יְיָ מִלְּמִשְׁפַּךְ דְּמָא וּלְמִפְרַק יְדָךְ לָךְ וּכְעַן יְהוֹן כְּנָבָל סָנְאָךְ וּדְתָבְעִין
עַל רִיבּוֹנִי בִּישְׁתָּא׃ 27 וּכְעַן חִקְרוּבְתָּא הָדָא דְּאַיְתִיָּאת אַמְתָךְ לְרִבּוֹנִי וְתִתְיְהֵב לְעֻלֵּימַיָּא דִּמְשַׁמְּשִׁין קֳדָם רִבּוֹנִי׃
28 שְׁבוֹק כְּעַן לְחוֹבֵי אַמְתָךְ אֲרֵי קַיָּימָא יְקַיֵּים יְיָ לְרִבּוֹנִי מַלְכוּ קַיָּימָא אֲרֵי קְרָבֵי עַמָּא דַיְיָ רִיבּוֹנִי מְגִיחַ וּבִישְׁתָּא לָא אִשְׁתְּכַחַת בָּךְ
בְּיוֹמָךְ׃ 29 וְקָם אֱנַשׁ לְמִרְדְּפָךְ וּלְמִבְעֵי לְמִקְטְלָךְ וּתְהֵא נַפְשָׁא דְרִיבּוֹנִי בִּגְנַז חַיֵּי עָלְמָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ וְיַת נְפַשׁ בַּעֲלֵי
דְּבָבָךְ יַפְרְחִינָהּ כְּמָה דְּמַפְרְחִין אַבְנָא בְּקִילְעָא׃
30 וַהֲוָה אֲרֵי יְקַיֵּים יְיָ לְרִיבּוֹנִי כְּכָל דְּמַלִּיל לְאַיְתָאָה טַבְתָּא עֲלָךְ וִיפַקְדִינָךְ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל׃
31 וְלָא תְהֵי דָא לָךְ לְיַצְפָּא וּלְתַקְלַת לֵב לְרִיבּוֹנִי וּלְמִשְׁפַּךְ דָּם זַכֵּי מַגָּן וּלְמִפְרַק רִבּוֹנִי לֵיהּ וְכַד יוֹטֵיב יְיָ לְרִיבּוֹנִי וְתִדְכַּר יַת אַמְתָךְ׃
32 וַאֲמַר דָּוִד לַאֲבִיגַיִל בְּרִיךְ יְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל דְּשַׁלְחִיךְ יוֹמָא הָדֵין לְקַדְמוּתִי׃
33 וּבְרִיךְ מַדְעִיךְ וּבְרִיכָא אַתְּ דִּמְנַעְתַּנִי יוֹמָא הָדֵין מִלְּמִשְׁפַּךְ דָּם זַכַּאי וּלְמִפְרַק יְדִי לִי׃ 34 וּבְרַם קַיָּים הוּא יְיָ
אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל דְּמַנְעַנִי מִלְּאַבְאָשָׁא לִיךְ אֲרֵי אִילוּלָפוֹן אוֹחֵית וַאֲתֵית לְקַדְמוּתִי אֱלָהֵן אִשְׁתְּאַר לְנָבָל עַד נֵהַר צַפְרָא יָדַע מַדָּע׃

24 ‡ Et ſuper pedes eius cecidit, & dixit, In me domine mi iniquitas: loquatur iam ancilla tua in aures tuas, & audi verba famulæ tuæ.

24 ‡ καὶ ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ ἔπεσε, καὶ εἶπεν, ἐν ἐμοὶ κύριέ μου ἡ ἀδικία, λαλησάτω δὴ ἡ δούλη σου εἰς τὰ ὦτά σου, καὶ ἄκουσον τὸν λόγον τῆς δούλης σου.

25 ‡ Ne iam ponat dominus meus cor ſuper virum iniquum iſtum ſuper Nabal; quoniam ſecundum nomen ſuum, ſic eſt ipſe Nabal nomen eius, & ſtultitia cum eo: & ego famula tua nõ vidi pueros domini mei quos miſiſti.

25 ‡ μὴ δὴ θέτω ὁ κύριός μου τὴν καρδίαν ἐπὶ τὸν ἄνδρα τὸν λοιμὸν τοῦτον ἐπὶ ναβάλ· ὅτι κατὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ οὕτως ἐστὶν αὐτῷ ναβὰλ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἀφροσύνη μετ' αὐτοῦ· καὶ ἐγὼ ἡ δούλη σου οὐκ εἶδον τὰ παιδάρια τοῦ κυρίου μου ἃ ἀπέστειλας.

26 ‡ Et nunc domine mi, viuit dominus & viuit anima tua, ſicut prohibuit te Dominus, ne venires in ſanguinem innocentem, & ſaluares manum tuam tibi, & nunc fiant vt Nabal inimici tui, & qui quærunt domino meo mala.

26 ‡ νῦν κύριέ μου, ζῇ κύριος καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου, καθὼς ἐκώλυσέ σε κύριος τοῦ μὴ ἐλθεῖν εἰς αἷμα ἀθῷον, καὶ σῶσαι χειρός σου σοί· καὶ νῦν γένοιτο ὡς ναβὰλ οἱ ἐχθροί σου καὶ οἱ ζητοῦντες τῷ κυρίῳ μου κακά.

27 ‡ Et nunc accipe benedictionem hanc, quam attulit ancilla tua domino meo, & dabis pueris qui aſſiſtunt domino meo.

27 ‡ καὶ νῦν λάβετε τὴν εὐλογίαν ταύτην, ἣν ἐνήνοχεν ἡ δούλη σου τῷ κυρίῳ μου, καὶ δώσεις τοῖς παιδαρίοις τοῖς παρεστηκόσι τῷ κυρίῳ μου.

28 ‡ Auſer iam iniquitatem famulæ tuæ, quia faciens faciet Dominus domino meo domum fidelem, quia prælia Domini dominus meus præliabitur, & malicia nõ inuenietur in te vnquã.

28 ‡ ἄφες δὴ τὸ ἀνόμημα τῆς δούλης σου, ὅτι ποιῶν ποιήσει ὁ κύριος τῷ κυρίῳ μου οἶκον πιστόν, ὅτι πόλεμον κυρίου ὁ κύριός μου πολεμήσει· καὶ κακία οὐχ εὑρεθήσεται ἐν σοὶ πώποτε.

29 ‡ Et ſi ſurrexerit homo perſequens te & quærens animam tuam, & erit anima domini mei ligata in vinculo vitæ à Domino Deo, & animam inimicorum tuorum funda iaculaberis in medio fundæ.

29 ‡ καὶ ἐὰν ἀναστῇ ἄνθρωπος καταδιώκων σε καὶ ζητῶν τὴν ψυχήν σου, καὶ ἔσται ἡ ψυχὴ τοῦ κυρίου μου ἐνδεδεμένη ἐν δεσμῷ τῶν ζωῆς παρὰ κυρίου τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν ψυχὴν τῶν ἐχθρῶν σου σφενδονήσει ἐν μέσῳ τῆς σφενδόνης.

30 ‡ Et erit quando fecerit Dominus domino meo ſecundùm omnia quæ locutus eſt bona de te, & conſtituerit te Dominus in ducem ſuper Iſrael.

30 ‡ καὶ ἔσται ὅταν ἂν ποιήσει κύριος τῷ κυρίῳ μου κατὰ πάντα ἃ ἐλάλησεν ἀγαθὰ ἐπὶ σέ, καὶ ἐντελεῖταί σοι κύριος εἰς ἡγούμενον ἐπὶ ἰσραήλ.

31 ‡ Et non erit tibi hoc abominatio & ſcandalum cordis domino meo effundere ſanguinẽ innocentem gratis, & ſaluare manum domini mei ſibi; & benefaciet Dominus domino meo, & recordaberis ancillæ tuæ, vt benefacias ei.

31 ‡ καὶ οὐκ ἔσται σοὶ τοῦτο βδελυγμὸς καὶ σκάνδαλον καρδίας τῷ κυρίῳ μου ἐκχέαι αἷμα ἀθῷον δωρεάν, καὶ σῶσαι χεῖρα κυρίου μου ἑαυτῷ· καὶ ἀγαθωεῖ κύριος τῷ κυρίῳ μου καὶ μνησθήσῃ τῆς δούλης σου, καὶ καλῶς ποιῆσαι αὐτῇ.

32 ‡ Et ait Dauid Abygail, Benedictus Dominus Deus Iſrael, qui miſit te hodie in hac in occurſum mihi.

32 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ τῇ ἀβιγαίλ, εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ὃς ἀπέστειλέ σε σήμερον ἐν ταύτῃ εἰς ἀπάντησίν μοι.

33 ‡ Et benedictus mos tuus, & benedicta tu quæ prohibuiſti me hodie in hac, ne irem in ſanguinem, & ſaluarem manum meam mihi.

33 ‡ καὶ εὐλογητὸς ὁ τρόπος σου, καὶ εὐλογημένη σὺ ἡ ἀποκωλύσασά με σήμερον ἐν ταύτῃ μὴ ἐλθεῖν εἰς αἵματα, καὶ σῶσαι χεράς μου ἐμοί.

34 ‡ Verùm viuit Dominus Deus Iſrael, qui prohibuit me hodie malum facere tibi; quia niſi feſtinaſſes & veniſſes in occurſum mihi, non relictus eſſet Nabal uſque ad lucem matutinam meiens ad parietem.

34 ‡ πλὴν ζῇ κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ὃς ἀπεκώλυσέ με σήμερον τοῦ μὴ κακοποιῆσαί σοι· ὅτι εἰμὴ ἔσπευσας καὶ παρεγένου εἰς ἀπάντησίν μου, οὐκ ἂν ὑπελείφθη τῷ ναβὰλ ἕως φωτὸς πρωὶ ἀνὰ μέσον τοῦ τείχου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et cecidit ante pedes eius, & dixit, Obſecro, ſuper me quæ mihi, domine mi, culpa: & loquatur nunc ancilla tua ante te, & audias verba ancillæ tuæ. 25 Non, nunc, ponat dominus meus cor ſuum ſuper virum ſtultum hunc ſuper Nabal, nam vt nomen eius, ſic ille Nabal nomen eius; & ſtoliditas cum illo: & ego ancilla tua non vidi adoleſcentes domini mei quos miſiſti.

26 Et nunc domine mi, permanens ipſe Dominus, & viuit anima tua, quòd prohibuit te Dominus ab effundendo ſanguinem, & ab vlciſcendo manu tua te, & nunc erunt vt Nabal oſores tui, & qui quærunt ſuper dominum meum malum.

27 Et nunc oblatio hæc, quam venire fecit ancilla tua domino meo, & dabitur adoleſcentibus qui miniſtrant ante dominum meum. 28 Ignoſce nunc culpis ancillæ tuæ, quia firmando firmabit Dominus domino meo regnum firmum, quoniam bella populi Domini dominus meus init, & malum non inuentum eſt in te in die tuo. 29 Et ſurrexit homo ad perſequendum te, & ad quærendum occidere te; & erit anima domini mei in theſauro vitarum ſæculi ante Dominum Deum tuum, & animã auctorum inimicitiæ tuæ volare faciet, vt qui volare faciunt lapides in funda. 30 Et erit quando firmabit Dominus domino meo iuxta omnia quæ locutus eſt ad venire faciendum bonum ſuper te, & iuberi faciet te eſſe regem ſuper Iſrael. 31 Et non erit hoc tibi in anxietatem & in pondus cordis domino meo, & ad effundendum ſanguinem innoxium fruſtra, & ad vlciſcendum dominum meum ſibi; & quando benefecerit Dominus domino meo, & recordaberis ancillam tuam. 32 Et dixit Dauid ad Abigail, Benedictus Dominus Deus Iſrael, qui miſit te hodie in occurſum meum. 33 Et benedicta cognitio tua, & benedicta tu, quæ prohibuiſti me ab effundendo ſanguinẽ innoxium, & me vlciſcendo manu mea. 34 Et verùm permanens ipſe Dominus Deus Iſrael, qui prohibuit me à malefaciendo tibi, quòd niſi fortè feſtinaſſes, & veniſſes in occurſum meum, ſi vtique relictus foret Nabali, donec luceret aurora, cognoſcens cognitionem.

35 * וַיִּקַּח דָּוִד מִיָּדָה אֵת אֲשֶׁר־הֵבִיאָה לוֹ וְלָהּ
אָמַר עֲלִי לְשָׁלוֹם לְבֵיתֵךְ רְאִי שָׁמַעְתִּי בְקוֹלֵךְ
36 וָאֶשָּׂא פָּנָיִךְ׃ * וַתָּבֹא אֲבִיגַיִל אֶל־נָבָל
וְהִנֵּה־לוֹ מִשְׁתֶּה בְּבֵיתוֹ כְּמִשְׁתֵּה הַמֶּלֶךְ וְלֵב
נָבָל טוֹב עָלָיו וְהוּא שִׁכֹּר עַד־מְאֹד וְלֹא־הִגִּידָה
לוֹ דָּבָר קָטֹן וְגָדוֹל עַד־אוֹר הַבֹּקֶר׃
37 * וַיְהִי בַבֹּקֶר בְּצֵאת הַיַּיִן מִנָּבָל וַתַּגֵּד־לוֹ
אִשְׁתּוֹ אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וַיָּמָת לִבּוֹ בְּקִרְבּוֹ
וְהוּא הָיָה לְאָבֶן׃
38 * וַיְהִי כַּעֲשֶׂרֶת הַיָּמִים וַיִּגֹּף יְהוָה אֶת־נָבָל
39 וַיָּמֹת׃ * וַיִּשְׁמַע דָּוִד כִּי מֵת נָבָל וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ
יְהוָה אֲשֶׁר רָב אֶת־רִיב חֶרְפָּתִי מִיַּד נָבָל וְאֶת־
עַבְדוֹ חָשַׂךְ מֵרָעָה וְאֵת רָעַת נָבָל הֵשִׁיב יְהוָה
בְּרֹאשׁוֹ וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיְדַבֵּר בַּאֲבִיגַיִל לְקַחְתָּה לוֹ
40 לְאִשָּׁה׃ * וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי דָוִד אֶל־אֲבִיגַיִל הַכַּרְמֶלָה
וַיְדַבְּרוּ אֵלֶיהָ לֵאמֹר דָּוִד שְׁלָחָנוּ אֵלַיִךְ לְקַחְתֵּךְ לוֹ
41 לְאִשָּׁה׃ * וַתָּקָם וַתִּשְׁתַּחוּ אַפַּיִם אָרְצָה
וַתֹּאמֶר הִנֵּה אֲמָתְךָ לְשִׁפְחָה לִרְחֹץ רַגְלֵי עַבְדֵי
42 אֲדֹנִי׃ * וַתְּמַהֵר וַתָּקָם אֲבִיגַיִל וַתִּרְכַּב עַל־
הַחֲמוֹר וְחָמֵשׁ נַעֲרֹתֶיהָ הַהֹלְכֹת לְרַגְלָהּ וַתֵּלֶךְ
אַחֲרֵי מַלְאֲכֵי דָוִד וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה׃
43 * וְאֶת־אֲחִינֹעַם לָקַח דָּוִד מִיִּזְרְעֶאל וַתִּהְיֶיןָ
גַּם־שְׁתֵּיהֶן לוֹ לְנָשִׁים׃
44 * וְשָׁאוּל נָתַן אֶת־מִיכַל בִּתּוֹ אֵשֶׁת דָּוִד
לְפַלְטִי בֶן־לַיִשׁ אֲשֶׁר מִגַּלִּים׃

כו

1 * וַיָּבֹאוּ הַזִּפִּים אֶל־שָׁאוּל הַגִּבְעָתָה
לֵאמֹר הֲלוֹא דָוִד מִסְתַּתֵּר בְּגִבְעַת הַחֲכִילָה עַל
פְּנֵי הַיְשִׁימוֹן׃

35 * Suscepit ergo Dauid de manu eius omnia quæ attulerat ei. Dixítque ei, Vade pacificè in domum tuam: ecce audiui vocem tuam, & honoraui faciem tuam.
36 * Venit autē Abigail ad Nabal. Et ecce erat ei cōuiuium in domo eius quasi conuiuium regis, & cor Nabal iocundum, erat enim ebrius nimis, & non indicauit ei verbū pusillum aut grande vsq; manè.
37 * Diluculo autem cùm digessisset vinū Nabal, indicauit ei vxor sua verba hæc. Et emortuum est cor eius intrinsecus, & factus est quasi lapis.
38 * Cúmq; pertransissent decem dies, percussit Dominus Nabal, & mortuus est.
39 * Quod cùm audisset Dauid mortuum Nabal, ait, Benedictus Dominus qui iudicauit causam opprobrij mei de manu Nabal, & seruum suum custodiuit à malo: & maliciam Nabal reddidit Dominus in caput eius. Misit ergo Dauid & locutus est ad Abigail vt sumeret eam sibi in vxorē.
40 * Et venerunt pueri Dauid ad Abigail in Carmelum, & locuti sunt ad eam, dicentes: Dauid misit nos ad te vt accipiat te sibi in vxorem.
41 * Quæ consurgens adorauit prona in terram, & ait: Ecce famula tua sit in ancillam, vt lauet pedes seruorum domini mei.
42 * Et festinauit, & surrexit Abigail, & ascendit super asinum, & quinque puellæ ierunt cum ea pedisequę eius, & secuta est nuncios Dauid, & facta est illi vxor.
43 * Sed & Achinoem accepit Dauid de Iezrael, & fuit vtraque vxor eius.
44 * Saul autem dedit Michol filiā suam vxorem Dauid Phalti filio Lais, qui erat de Gallim.

CAP. XXVI.

1 A ET venerunt Ziphæi ad Saul in Gabaa dicentes: Ecce Dauid absconditus est in colle Achilę, quæ est ex aduerso solitudinis.

תרגום יונתן

35 וְקַבֵּל דָּוִד מִינָּהּ יַת דְּאַיְתִיָּאת לֵיהּ וְלָהּ אֲמַר סַקִּי לִשְׁלַם לְבֵיתֵיךְ חֲזִי דְקַבֵּלֵית מִינִיךְ וּנְסֵבֵית אַפַּיִךְ׃ 36 וַאֲתַת אֲבִיגַיִל לְוַת
נָבָל וְהָא לֵיהּ מִשְׁתְּיָא בְּבֵיתֵיהּ כְּמִשְׁתֵּי מַלְכָּא וְלִבָּא דְנָבָל שַׁפִּיר עִלּוּהִי וְהוּא רָוֵי עַד לַחֲדָא וְלָא חַוַיָּאת לֵיהּ פִּיתְגַם זְעֵיר וְרַב עַד נֵהַר צַפְרָא׃
37 וַהֲוָה בְּצַפְרָא כַּד פַּג חַמְרָא מִנָּבָל וְחַוַיָּאת לֵיהּ אִיתְּתֵיהּ יַת פִּיתְגָמַיָּא הָאִילֵּן וּמִית לִבֵּיהּ בִּמְעוֹהִי וְהוּא הֲוָה כְּאַבְנָא׃
38 וַהֲוָה לִזְמַן עַשְׂרָה יוֹמִין וְתַבַּר יְיָ יַת נָבָל וּמִית׃
39 וּשְׁמַע דָּוִד אֲרֵי מִית נָבָל וַאֲמַר בְּרִיךְ יְיָ דְדָן יַת דִּין חִיסְדִּי מִידָא דְנָבָל וְיַת עַבְדֵיהּ מְנַע מִלְּמֶעְבַּד בִּישָׁא וְיַת בִּישַׁת נָבָל אֲתִיב יְיָ
בְּרֵישֵׁיהּ וּשְׁלַח דָּוִד וּשְׁאַל לַאֲבִיגַיִל לְמִסְּבָהּ לֵיהּ לְאִיתּוּ׃ 40 וַאֲתוֹ עַבְדֵי דָוִד לַאֲבִיגַיִל לְכַרְמֶלָא וּמַלִּילוּ עִמָּהּ לְמֵימַר דָּוִד
שַׁלְחָנָא לְוָתִיךְ לְמִסְּבִיךְ לֵיהּ לְאִיתּוּ׃ 41 וְקָמַת וּסְגִידַת עַל אַפָּהָא עַל אַרְעָא וַאֲמֶרֶת הָא אַמְתָךְ לְאַמְהוּ לְאַסְחָאָה רִיגְלֵי עַבְדֵי רִיבּוֹנִי׃
42 וְאוֹחִיָּאת וְקָמַת אֲבִיגַיִל וּרְכִיבַת עַל חֲמָרָא וַחֲמֵשׁ עֻלֵּימְתָהָא אָזְלִין לְקִיבְלָהּ וְאַזְלַת בָּתַר אִיזְגַדֵּי דָוִד וַהֲוָת לֵיהּ לְאִיתּוּ׃
43 וְיַת אֲחִינוֹעַם נְסֵיב דָּוִד מִיִּזְרְעֶאל וַהֲוָאָה אַף תַּרְוֵיהֶן לֵיהּ לְנָשִׁין׃
44 וְשָׁאוּל יְהַב יַת מִיכַל בְּרְתֵיהּ אִתַּת דָּוִד לְפַלְטִי בַּר לַיִשׁ דְּמִגַּלִּים׃

כו

1 וַאֲתוֹ אֱנָשׁ זִיף לְוַת שָׁאוּל לְגִבְעָתָא לְמֵימַר הֲלָא דָוִד מִטְּמַר בְּגִבְעַת חֲכִילָה דְעַל אַפֵּי יְשִׁימוֹן׃

‡ Et accepit Dauid omnia de manu eius quæ attulit ei, & dixit ei Dauid, Ascende in pace in domum tuam; aspice iam quoniam audiui vocem tuam, & reueritus sum faciem tuam. 35

35 ‡ καὶ ἔλαβε δαυὶδ πάντα τὰ ἐκ τ̄ χειρὸς αὐτῆς ἃ ἤνεγκεν αὐτῷ· καὶ εἶπεν αὐτῇ δαυὶδ, ἀνάβηθι εἰς εἰρηνεύειν εἰς τὸν οἶκόν σου· βλέπε δὴ ὅτι ἤκουσα τ̄ φωνῆς σου, & ἐντρέπω τὸ πρόσωπόν σου.

‡ Et venit Abygail ad Nabal, & ecce erat ei conuiuium, quasi conuiuium regum in domo eius, & cor Nabal iocundum in eo, et ipse ebrius nimis: & non nunciauit Abygail Nabal verbum grande vel pusillum vsque ad lumen matutinum. 36

36 ‡ καὶ παρεγένετο ἀβυγαὶλ πρὸς ναβάλ· καὶ ἰδοὺ ἐν αὐτῷ πότος ὡς ὁ πότος τῶν βασιλέων ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ ἡ καρδία ναβὰλ ἀγαθὴ ἐπ' αὐτῷ, & αὐτὸς μεθύων σφόδρα· καὶ οὐκ ἀπήγγειλεν ἀβυγαὶλ τῷ ναβὰλ ῥῆμα μέγα ἢ μικρὸν ἕως φωτὸς τ̄ πρωΐ.

‡ Et factum est manè, & vt resipuit à vino Nabal, nunciauit ei vxor eius omnia verba hæc: & immortuum est ei cor eius, & ipse fit vt lapis. 37

37 ‡ καὶ ἐγένετο πρωΐ, καὶ ὡς ἐξένηψεν ἀπὸ τ̄ οἴνου ναβάλ, ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἡ γυνὴ αὐτοῦ πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα· καὶ ἐναπέθανεν αὐτῷ ἡ καρδία αὐτοῦ, & αὐτὸς γέγονεν ὡς λίθος.

‡ Et factæ sunt quasi decem dies, & percussit Dominus Nabal & mortuus est. 38

38 ‡ καὶ ἐγένετο ὡσεὶ δέκα ἡμέραι, & ἐπάταξε κύριος τὸν ναβὰλ καὶ ἀπέθανεν.

‡ Et audiuit Dauid quòd mortuus esset Nabal: & dixit, Benedictus Dominus Deus qui iudicauit iudicium opprobrij mei de manu Nabal, & seruum suum custodiuit de manu malorum, & maliciam Nabal conuertit Dominus in caput eius: & misit Dauid, & locutus est de Abygail, vt sumeret eam sibi in vxorem. 39

39 ‡ καὶ ἤκουσε δαυὶδ ὅτι ἀπέθανε ναβὰλ, & εἶπεν· εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ὃς ἔκρινε τὴν κρίσιν τ̄ ὀνειδισμοῦ μου ἐκ χειρὸς ναβάλ, & τὸν δοῦλον αὐτοῦ περιεποιήσατο ἐκ χειρὸς κακῶν· καὶ τὴν κακίαν ναβὰλ ἐπέστρεψε κύριος εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· & ἀπέστειλε δαυὶδ καὶ ἐλάλησε περὶ ἀβιγαὶλ, λαβεῖν αὐτὴν ἑαυτῷ εἰς γυναῖκα.

‡ Et venerunt pueri Dauid ad Abygail in Carmelum, & locuti sunt ei, dicentes: Dauid misit nos ad te, vt accipiat sibi in vxorem. 40

40 ‡ καὶ ἦλθον οἱ παῖδες δαυὶδ πρὸς ἀβυγαὶλ εἰς τὸν καρμηλον· & ἐλάλησαν αὐτῇ, λέγοντες· δαυὶδ ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρὸς σὲ λαβεῖν σεαυτῷ εἰς γυναῖκα.

‡ Et consurgens adorauit super faciem super terram: & ait, Ecce famula tua in ancillam, vt lauet pedes seruorum domini mei. 41

41 ‡ καὶ ἀναστᾶσα προσεκύνησεν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν· & εἶπεν, ἰδοὺ ἡ δούλη σου εἰς παιδίσκην νίπτειν τοὺς πόδας τῶν παίδων τ̄ κυρίου μου.

‡ Et festinauit, & surrexit Abigail, & ascendit super asinum, & quinque puellæ eius secutæ sunt eam, & abijt post nuncios Dauid, & fit illi in vxorem. 42

42 ‡ καὶ ἐτάχυνε & ἀνέστη ἀβυγαὶλ & ἐπέβη ἐπὶ τὸν ὄνον, & πέντε κοράσια αὐτῆς ἠκολούθησαν αὐτῇ· & ἐπορεύθη ὀπίσω τῶν ἀγγέλων δαυίδ, & γίνεται αὐτῷ εἰς γυναῖκα.

‡ Et Achinaã accepit sibi Dauid ex Iezrael, & fuerunt ei ambæ in vxores. 43

43 ‡ καὶ τὴν ἀχιναὰμ ἔλαβεν ἑαυτῷ δαυὶδ ἐξ ἰζραήλ, καὶ ἦσαν αὐτῷ ἀμφότεραι εἰς γυναῖκας.

‡ Et Saul dedit Mechol filiam suam vxorem Dauid, Phalti filio Lais qui de Galim. 44

44 ‡ καὶ σαὺλ ἔδωκε μεχὸλ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τὴν γυναῖκα δαυὶδ τῷ φαλτὶ υἱῷ λαΐς τῷ ἐκ γαλίμ.

CAP. XXVI.

1 *ET veniunt Ziphæi in collem ad Saul, dicentes: Ecce Dauid absconditus est apud nos in colle Echela, qui est ex aduerso Iesse-mun.*

κς'.

1 ‡ Καὶ ἔρχονται οἱ ζηφαῖοι εἰς τὸν βουνὸν πρὸς σαὺλ, λέγοντες, ἰδοὺ δαυὶδ κέκρυπται παρ' ἡμῖν ἐν τῷ βουνῷ τῷ ἐχελὰ τὸ κατ' πρόσωπον τ̄ ἰεσεμουν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

35 Et accepit Dauid ab illa id quod venire fecit illi. & illi dixit, Ascende in pace ad domum tuam; vide quòd audiui te & suscepi faciem tuam. 36 Et venit Abigail ad Nabal, & ecce illi conuiuium in domo sua, vt conuiuium regis, & cor Nabal pulchrum super ipsum, & ipse ebrius valde: & non indicauit illi verbum paruum aut magnum, donec luceret aurora.

37 Et fuit in aurora quando quieuit vinum à Nabal, & indicauit illi vxor eius verba hæc: & mortuum est cor eius in visceribus suis, & ipse fuit vt lapis. 38 Et fuit post tempus decem dierum, & fregit Dominus Nabal, & mortuus est.

39 Et audiuit Dauid quòd mortuus est Nabal: & dixit, Benedictus Dominus qui iudicauit iudicium opprobrij mei de manu Nabal, & seruum suum prohibuit à faciendo malo, & malum Nabal redire fecit Dominus in caput ipsius. & misit Dauid, & petiuit Abigail ad accipiendum sibi vxorem. 40 Et venerunt serui Dauid ad Abigail ad Charmela, & locuti sunt cum illa dicendo, Dauid misit nos ad te ad accipiendum te sibi in vxorem. 41 Et surrexit & adorauit super faciem suam super terram, & dixit: Ecce ancilla tua in ancillam, ad lauandum pedes seruorum domini mei. 42 Et festinauit, & surrexit Abigail, & ascendit super asinum, & quinque adolescentulæ eius euntes iuxta eam: & iuit post nuncios Dauid, & fuit illi in vxorem.

43 Et Ahhinogham tulit Dauid ex Iezraghel, & fuerunt etiam ambæ illæ ipsi in vxores.

44 Et Saul dedit Michal filiam suam vxorem Dauid, Palti filio Lais qui ex Galim.

CAP. XXVI.

ET venerunt homines Ziph ad Saul ad Gibghatha: ad dicendum, Nónne Dauid absconditus in colle Hhachila qui super faciem Iessimon?

2 * וַיָּקָם שָׁאוּל וַיֵּרֶד אֶל־מִדְבַּר־זִיף וְאִתּוֹ
שְׁלֹשֶׁת־אֲלָפִים אִישׁ בְּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל לְבַקֵּשׁ אֶת־
3 דָּוִד בְּמִדְבַּר־זִיף: * וַיִּחַן שָׁאוּל בִּגְבְעַת הַחֲכִילָה
אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הַיְשִׁימֹן עַל־הַדָּרֶךְ וְדָוִד יֹשֵׁב בַּמִּדְבָּר
וַיַּרְא כִּי בָא שָׁאוּל אַחֲרָיו הַמִּדְבָּרָה:
4 * וַיִּשְׁלַח דָּוִד מְרַגְּלִים וַיֵּדַע כִּי־בָא שָׁאוּל אֶל־
5 נָכוֹן: * וַיָּקָם דָּוִד וַיָּבֹא אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר חָנָה־
שָׁם שָׁאוּל וַיַּרְא דָּוִד אֶת־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר שָׁכַב־
שָׁם שָׁאוּל וְאַבְנֵר בֶּן־נֵר שַׂר־צְבָאוֹ וְשָׁאוּל שֹׁכֵב
בַּמַּעְגָּל וְהָעָם חֹנִים סְבִיבֹתָיו:
6 * וַיַּעַן דָּוִד וַיֹּאמֶר אֶל־אֲחִימֶלֶךְ הַחִתִּי וְאֶל־
אֲבִישַׁי בֶּן־צְרוּיָה אֲחִי יוֹאָב לֵאמֹר מִי־יֵרֵד אִתִּי
אֶל־שָׁאוּל אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֹּאמֶר אֲבִישַׁי אֲנִי אֵרֵד
7 עִמָּךְ: * וַיָּבֹא דָוִד וַאֲבִישַׁי אֶל־הָעָם לָיְלָה
וְהִנֵּה שָׁאוּל שֹׁכֵב יָשֵׁן בַּמַּעְגָּל וַחֲנִיתוֹ מְעוּכָה־
בָאָרֶץ מְרַאֲשֹׁתָיו וַאַבְנֵר וְהָעָם שֹׁכְבִים סְבִיבֹתָיו:
8 * וַיֹּאמֶר אֲבִישַׁי אֶל־דָּוִד סִגַּר אֱלֹהִים הַיּוֹם
אֶת־אוֹיִבְךָ בְיָדֶךָ וְעַתָּה אַכֶּנּוּ נָא בַחֲנִית וּבָאָרֶץ
פַּעַם אַחַת וְלֹא אֶשְׁנֶה לּוֹ:
9 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֲבִישַׁי אַל־תַּשְׁחִיתֵהוּ כִּי
מִי שָׁלַח יָדוֹ בִּמְשִׁיחַ יְהוָה וְנָקֹה:
10 * וַיֹּאמֶר דָּוִד חַי־יְהוָה כִּי אִם־יְהוָה יִנְּפֶנּוּ אוֹ־
יוֹמוֹ יָבֹא וָמֻת אוֹ בַמִּלְחָמָה יֵרֵד וְנִסְפָּה:
11 * חָלִילָה לִּי מֵיְהוָה מִשְׁלֹחַ יָדִי בִּמְשִׁיחַ יְהוָה
וְעַתָּה קַח־נָא אֶת־הַחֲנִית אֲשֶׁר מְרַאֲשֹׁתָו וְאֶת־
צַפַּחַת הַמַּיִם וְנֵלְכָה־לָּנוּ:
12 * וַיִּקַּח דָּוִד אֶת־הַחֲנִית וְאֶת־צַפַּחַת הַמַּיִם
מְרַאֲשֹׁתֵי שָׁאוּל וַיֵּלְכוּ לָהֶם וְאֵין רֹאֶה וְאֵין יוֹדֵעַ
וְאֵין מֵקִיץ כִּי כֻלָּם יְשֵׁנִים כִּי תַרְדֵּמַת יְהוָה
נָפְלָה עֲלֵיהֶם:

2 *Et surrexit Saul & descendit in desertum Ziph,& cum eo tria millia virorũ de electis Israel, vt quæreret Dauid in deserto Ziph. 3 *Et castrametatus est Saul in Gabaa Achilę quæ erat ex aduerso solitudinis in via. Dauid autẽ habitabat in deserto. Videns autem q̃ veniſſet Saul post 4 se in desertum: *Misit exploratores, & didicit quòd illuc veniſſet certissimè.

5 *Et surrexit Dauid & venit ad locum vbi erat Saul. Cúmq; vidisset locũ in quo dormiebat Saul & Abner filius Ner princeps militiæ eius,& Saulem dormientẽ in tentorio, & reliquũ vulgus per circuitum 6 eius: *Ait Dauid ad Achimelech Ethęũ, & Abisai filium Saruiæ fratrem Ioab, di- B cens: Quis descendet mecum ad Saul in castra? Dixítque Abisai, Ego descendam 7 tecum. *Venerunt ergo Dauid & Abisai ad populum nocte,& inuenerunt Saul iacentem & dormientem in tentorio, & hastam fixam in terra ad caput eius: Abner autem & populum dormientes in circuitu eius.

8 *Dixítque Abisai ad Dauid,Conclusit Deus inimicum tuum hodie in manus tuas. Nunc ergo perfodiam eum lancea in terra semel, & secundo opus non erit.

9 *Et dixit Dauid ad Abisai, Ne interficias eum. Quis enim extendet manum suam in christum domini,& innocẽs erit?

10 *Et dixit Dauid, Viuit dominus, quia nisi Dominus percusserit eũ,aut dies eius venerit vt moriatur, aut in prœlium de- 11 scendens perierit: *Propitius mihi sit Dominus ne extendam manum meam in christum Domini. Nunc igitur tolle hastam quæ est ad caput eius & scyphum aquæ,& abeamus.

12 *Tulit igitur Dauid hastam & scyphũ aquæ qui erat ad caput eius, & abierunt. Et non erat quisquã qui videret & intelligeret & euigilaret, sed omnes dormiebant, quia sopor dñi irruerat super eos.

תרגום יונתן

2 וְקָם שָׁאוּל וּנְחַת לְמַדְבְּרָא דְזִיף וְעִמֵּיהּ תְּלָתָא אַלְפִין גַּבְרָא בְּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל לְמִבְעֵי יַת דָּוִד בְּמַדְבְּרָא דְזִיף:
3 וּשְׁרָא שָׁאוּל בְּגִבְעַת חֲכִילָה דְעַל אַפֵּי יְשִׁימוֹן דְעַל אוֹרְחָא וְדָוִד יָתֵיב בְּמַדְבְּרָא וַחֲזָא אֲרֵי אֲתָא שָׁאוּל בָּתְרוֹהִי לְמַדְבְּרָא:
4 וּשְׁלַח דָּוִד מְאַלְּלִין וִידַע אֲרֵי אֲתָא שָׁאוּל בְּקֻשׁוֹט:
5 וְקָם דָּוִד וַאֲתָא לַאֲתַר דִּשְׁרָא תַּמָּן שָׁאוּל וַחֲזָא דָּוִד יַת אַתְרָא דִּשְׁכַב תַּמָּן שָׁאוּל וְאַבְנֵר בַּר נֵר רַב חֵילֵיהּ וְשָׁאוּל שָׁכִיב בְּכַרְקוֹמָא וְעַמָּא שַׁרְיָן סַחֲרָנוֹהִי:
6 וַאֲתֵיב דָּוִד וַאֲמַר לַאֲחִימֶלֶךְ חִתָּאָה וְלַאֲבִישַׁי בַּר צְרוּיָה אֲחוּהִי דְיוֹאָב לְמֵימַר מַן יֵחוֹת עִמִּי לְוָת שָׁאוּל לְמַשְׁרְיָתָא וַאֲמַר אֲבִישַׁי אֲנָא אֵחוֹת עִמָּךְ:
7 וַאֲתָא דָּוִד וַאֲבִישַׁי לְוָת עַמָּא בְּלֵילְיָא וְהָא שָׁאוּל שָׁכִיב דְמוּךְ בְּכַרְקוֹמָא וּמוֹרְנִיתֵיהּ נְעִיצָא בְּאַרְעָא אֵיסָדוֹהִי וְאַבְנֵר וְעַמָּא שַׁרְיָן סַחֲרָנוֹהִי:
8 וַאֲמַר אֲבִישַׁי לְדָוִד מְסַר יְיָ יוֹמָא דֵין יַת בְּעֵיל דְּבָבָךְ בִּידָךְ וּכְעַן אֶמְחִינֵיהּ כְּעַן בְּמוֹרְנִיתֵהּ וְאָבְרִינֵהּ בְּאַרְעָא זִמְנָא חָדָא וְלָא אֵתֵנִי לֵיהּ:
9 וַאֲמַר דָּוִד לַאֲבִישַׁי לָא תְחַבְּלִינֵיהּ אֲרֵי מַן אוֹשִׁיט יְדֵיהּ בְּמְשִׁיחָא דַייָ וְזַכֵּא:
10 וַאֲמַר דָּוִד קַיָּם הוּא יְיָ אֱלָהַיִן יְיָ יִמְחֵיהּ אוֹ יוֹמֵהּ יִסְפֵּי וְיִמּוּת אוֹ בְּקְרָבָא יֵיחוֹת וְיִתְקַטֵּיל:
11 חַס לִי מִן קֳדָם יְיָ מִלְאוֹשָׁטָא יְדִי בִּמְשִׁיחָא דַייָ וּכְעַן סַב כְּעַן יַת מוֹרְנִיתָא דְאִיסָּדוֹהִי וְיַת מָנָא דְמַיָּא וְנֵיזֵל לָנָא:
12 וּנְסֵיב דָּוִד יַת מוֹרְנִיתָא וְיַת מָנָא דְמַיָּא מֵאִיכְּרֵי שָׁאוּל וַאֲזָלוּ לְהוֹן וְלֵית דְּחָזֵי וְלֵית דְּיָדַע וְלֵית דְּמִיתְעַר אֲרֵי כּוּלְהוֹן דְּמִכִין אֲרֵי שֵׁינָתָא דַקְיָפָא מִן קֳדָם יְיָ נְפִלַת עֲלֵיהוֹן:

‡ *Et surrexit Saul, & descendit in desertũ* 2
Ziph, & cum eo tria millia virorum electorum
de Israel vt quærerent Dauid in deserto Ziph.

‡ *Et castrametatus est Saul in colle Echela* 3
ex aduerso Jessemun qui est in via, & Dauid
sedebat in deserto; & vidit Dauid quòd ve-
nisset Saul post se in desertum.

‡ *Et misit Dauid exploratores, & cognouit* 4
quòd venisset Saul paratus illuc.

‡ *Et surrexit Dauid clam & abijt in locum* 5
vbi dormiebat illic Saul; & vidit Dauid lo-
cum vbi dormiuit ibi Saul, & Abener fi-
lius Ner princeps militiæ eius ibi, & Saul dor-
miebat in curru: & populus castrametatus
erat per circuitum eius.

‡ *Et respondit Dauid & dixit ad Achime-* 6
lech Chettæum, & ad Abessai filium Saruiæ
fratrem Joab, dicens: Quis ingredietur mecum
in castra ad Saul? & dixit Abessai: Ego ingre-
diar tecum.

‡ *Et abeunt Dauid & Abessai in populum* 7
nocte, & ecce Saul dormiens dormiuit in cur-
ru, & hasta fixa in terra ad caput eius, &
Abener & populus dormiebat in circuitu eius.

‡ *Et dixit Abessai ad Dauid, Concluſit Do-* 8
minus inimicum tuum hodie in manus tuas, &
nunc percutiam iam eum lancea semel in terra
& non secundò percutiam eum.

‡ *Et dixit Dauid ad Abessai, Ne interficias*
eum, quoniam quis inferet manus suas in chri-
stum Domini, & innocens erit?

‡ *Et dixit Dauid, Viuit Dominus, quia ni-* 10
si Dominus percusserit eum, aut dies eius ve-
nerit, & moriatur, vel in pugnam descendat
& apponatur: ‡ *Mihi autem non fiat à Do-* 11
mino inferre manum meam in christum Domi-
ni, & nunc accipe iam hastam quæ ad caput
eius, & lenticulã aquæ à capite eius, & abea-
mus nos.

‡ *Et tulit Dauid hastam & lenticulam* 12
aquæ à capite eius, & abierunt ipsi; & non
erat qui videret & non erat qui intelligeret,
& non erat qui surgeret; omnes dormientes,
quia stupor Domini irruerat super eos.

2 ‡ καὶ ἀνέστη σαὺλ καὶ κατέβη εἰς τὴν ἔρημον ζίφ· καὶ
μετ' αὐτοῦ τρεῖς χιλιάδες ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν ἐξ Ἰσραὴλ
ἐζητεῖν τὸν δαυὶδ ἐν τῇ ἐρήμῳ ζίφ.

3 ‡ καὶ παρενέβαλεν σαὺλ ἐν τῷ βουνῷ τῷ ἐχελὰ
ἐπὶ προσώπου ἰεσεμουν ἐπὶ τὴν ὁδόν· καὶ ὁ δαυὶδ ἐκά-
θητο ἐν τῇ ἐρήμῳ· καὶ εἶδε δαυὶδ ὅτι ἦκει σαὺλ ὀπίσω
αὐτοῦ εἰς τὴν ἔρημον.

4 ‡ καὶ ἀπέστειλε δαυὶδ κατασκόπους, καὶ ἔγνω ὅτι ἦκει
σαὺλ ἕτοιμος ἐκεῖ.

5 ‡ καὶ ἀνέστη δαυὶδ λάθρα καὶ ἐπορεύθη εἰς τὸν τόπον ὃν
ἐκάθευδε ἐκεῖ σαούλ· καὶ εἶδε δαυὶδ τὸν τόπον ὃν ἐκοιμή-
θη ἐκεῖ σαούλ, καὶ Ἀβενὴρ υἱὸς Νὴρ ἀρχιστράτηγος αὐτοῦ
ἐκεῖ, καὶ σαοὺλ ἐκάθευδεν ἐν λαπίῃ· καὶ ὁ λαὸς πα-
ρεμβεβλημένος κύκλῳ αὐτοῦ.

6 ‡ καὶ ἀπεκρίθη δαυὶδ καὶ εἶπε πρὸς ἀχιμέλεχ τὸν χετ-
ταῖον, καὶ πρὸς Ἀβεσσαὶ υἱὸν σαρουίας ἀδελφὸν ἰωάβ, λέ-
γων· τίς εἰσελεύσεται μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν παρεμβολὴν
πρὸς σαούλ; καὶ εἶπεν Ἀβεσσαί, ἐγὼ εἰσελεύσομαι μετὰ σοῦ.

7 ‡ καὶ εἰσπορεύονται δαυὶδ καὶ Ἀβεσσαὶ εἰς τὸν λαὸν τὴν
νύκτα· καὶ ἰδοὺ σαοὺλ κατακείμενος ὕπνωσεν ἐν λαπίνῃ, καὶ τὸ
δόρυ ἐμπεπηγὸς εἰς τὴν γῆν πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ· καὶ Ἀ-
βενὴρ καὶ ὁ λαὸς ἐκάθευδεν κύκλῳ αὐτοῦ.

8 ‡ καὶ εἶπεν Ἀβεσσαὶ πρὸς δαυίδ, ἀπέκλεισε κύριος
τὸν ἐχθρόν σου σήμερον εἰς χεῖράς σου· καὶ νῦν παταξω δὴ
αὐτὸν τῷ δόρατι ἅπαξ εἰς τὴν γῆν καὶ οὐ δευτερώσω αὐτῷ.

9 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς Ἀβεσσαί, μὴ διαφθείρῃς αὐτόν,
ὅτι τίς ἐποίησεν χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν χριστὸν κυρίου καὶ ἀθῳω-
θήσεται; 10 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ, ζῇ κύριος, ὅτι ἐὰν μὴ
κύριος παίσῃ αὐτόν, ἢ ἡ ἡμέρα αὐτοῦ ἔλθῃ καὶ ἀποθάνῃ,
ἢ εἰς πόλεμον καταβῇ καὶ προσεθῇ.

11 ‡ ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο παρὰ κυρίου ἐπενεγκεῖν χεῖρά
μου ἐπὶ χριστὸν κυρίου· καὶ νῦν λάβε δὴ τὸ δόρυ τὸ πρὸς
κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος ἀπὸ πρὸς κε-
φαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἀπέλθωμεν ἡμεῖς.

12 ‡ καὶ ἔλαβε δαυὶδ τὸ δόρυ καὶ τὸν φακὸν τοῦ ὕδατος
ἀπὸ πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθον αὐτοί· καὶ οὐκ
ἦν ὁ βλέπων καὶ οὐκ ἦν ὁ γινώσκων καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξεγειρόμενος, πάντες ὑπνοῦντες, ὅτι νάρκωσις κυρίου
ἔπεσεν ἐπ' αὐτούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[2] Et surrexit Saul & descendit ad desertum Ziph, & cum eo tria millia viri electi Israel, ad quærendum Dauid in deserto Ziph.
[3] Et posuit *castra* Saul in colle Hhachilah qui super faciem Iessimon quæ super viam: & Dauid sedens in deserto, & vidit quòd venit Saul post se in desertum. [4] Et misit Dauid exploratores, & cognouit quòd venit Saul in veritate. [5] Et surrexit Dauid & venit ad locum vbi posuit Saul *castra*, & vidit Dauid locum in quo cubans Saul, & Abner filius Ner princeps virtutis eius, & Saul cubans in vallo, & populus se ponentes circum ipsum. [6] Et respondit Dauid & dixit ad Ahhimelech Hhethæum & ad Abissai filium Szaruiæ fratrem ipsius Ioab, dicendo, Quis descendet mecum ad Saul ad castra? & dixit Abissai; Ego descendam tecum.
[7] Et venit Dauid & Abissai ad populum in nocte, & ecce Saul cubans sopitus in vallo, & hasta eius infixa in terram ad ceruical eius; & Abner & populus se ponentes circum illum. [8] Et dixit Abisai ad Dauid, Tradidit dominus hodie auctorem inimicitiæ tuæ in manu tua. & nunc percutiam eum nunc in hasta sua, & configam eum in terra vice vna, & non iterabo illi.
[9] Et dixit Dauid ad Abissai, Non perdes illum; nam quis extendet manum suam in vnctum Domini? & innoxius erit?
[10] Et dixit Dauid: Permanens ipse Dominus, nisi Dominus percutiat eum, aut dies eius peruenerit & moriatur, aut in prælio descendat & occidatur. [11] Nephas mihi ab-ante Dominum ab extendendo manum meam in vnctum Domini, & nunc accipe hastam quæ ad ceruical eius, & vas aquæ, & ibimus nobis.
[12] Et tulit Dauid hastam & vas aquæ de ceruicali Saul, & abierunt sibi, & non erat qui videns, & non qui cognoscens, & non qui excitatus esset, quia omnes illi soporati, quia somnus fortis ab-ante Dominum cecidit super illos.

13 * וַיַּעֲבֹר דָּוִד הָעֵבֶר וַיַּעֲמֹד עַל־רֹאשׁ־הָהָר
מֵרָחֹק רַב הַמָּקוֹם בֵּינֵיהֶם׃
14 * וַיִּקְרָא דָוִד אֶל־הָעָם וְאֶל־אַבְנֵר בֶּן־נֵר לֵאמֹר
הֲלוֹא תַעֲנֶה אַבְנֵר וַיַּעַן אַבְנֵר וַיֹּאמֶר מִי אַתָּה
15 קָרָאתָ אֶל־הַמֶּלֶךְ׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אַבְנֵר
הֲלוֹא־אִישׁ אַתָּה וּמִי כָמוֹךָ בְּיִשְׂרָאֵל וְלָמָּה לֹא
שָׁמַרְתָּ אֶל־אֲדֹנֶיךָ הַמֶּלֶךְ כִּי־בָא אַחַד הָעָם
לְהַשְׁחִית אֶת־הַמֶּלֶךְ אֲדֹנֶיךָ׃
16 * לֹא־טוֹב הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ חַי־יְהוָה כִּי
בְנֵי־מָוֶת אַתֶּם אֲשֶׁר לֹא־שְׁמַרְתֶּם עַל־אֲדֹנֵיכֶם
עַל־מְשִׁיחַ יְהוָה וְעַתָּה רְאֵה אֵי־חֲנִית הַמֶּלֶךְ וְאֶת־
צַפַּחַת הַמַּיִם אֲשֶׁר מְרַאֲשֹׁתָו׃
17 * וַיַּכֵּר שָׁאוּל אֶת־קוֹל דָּוִד וַיֹּאמֶר הֲקוֹלְךָ זֶה
בְּנִי דָוִד וַיֹּאמֶר דָּוִד קוֹלִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃
18 * וַיֹּאמֶר לָמָּה זֶה אֲדֹנִי רֹדֵף אַחֲרֵי עַבְדּוֹ כִּי מֶה
19 עָשִׂיתִי וּמַה־בְּיָדִי רָעָה׃ * וְעַתָּה יִשְׁמַע־נָא
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֵת דִּבְרֵי עַבְדּוֹ אִם־יְהוָה הֱסִיתְךָ בִּי
יָרַח מִנְחָה וְאִם בְּנֵי הָאָדָם אֲרוּרִים הֵם לִפְנֵי יְהוָה
כִּי־גֵרְשׁוּנִי הַיּוֹם מֵהִסְתַּפֵּחַ בְּנַחֲלַת יְהוָה לֵאמֹר
לֵךְ עֲבֹד אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃
20 * וְעַתָּה אַל־יִפֹּל דָּמִי אַרְצָה מִנֶּגֶד פְּנֵי יְהוָה כִּי־
יָצָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְבַקֵּשׁ אֶת־פַּרְעֹשׁ אֶחָד כַּאֲשֶׁר
21 יִרְדֹּף הַקֹּרֵא בֶּהָרִים׃ * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל חָטָאתִי
שׁוּב בְּנִי־דָוִד כִּי לֹא־אָרַע לְךָ עוֹד תַּחַת אֲשֶׁר יָקְרָה
נַפְשִׁי בְּעֵינֶיךָ הַיּוֹם הַזֶּה הִנֵּה הִסְכַּלְתִּי וָאֶשְׁגֶּה
22 הַרְבֵּה מְאֹד׃ * וַיַּעַן דָּוִד וַיֹּאמֶר הִנֵּה הַחֲנִית
הַמֶּלֶךְ וְיַעֲבֹר אֶחָד מֵהַנְּעָרִים וְיִקָּחֶהָ׃
23 * וַיהוָה יָשִׁיב לָאִישׁ אֶת־צִדְקָתוֹ וְאֶת־אֲמֻנָתוֹ
אֲשֶׁר נְתָנְךָ יְהוָה הַיּוֹם בְּיָד וְלֹא אָבִיתִי לִשְׁלֹחַ יָדִי
בִּמְשִׁיחַ יְהוָה׃

13 *Cúmq; transisset Dauid ex aduerso &
stetisset in vertice montis de longe, & esset
14 grande interuallum inter eos: *Clamauit
Dauid ad populũ & ad Abner filiũ Ner
C dicens: Nónne respõdebis Abner? Et re-
spondens Abner, ait, Quis es tu qui cla-
15 mas & inquietas regem? *Et ait Dauid ad
Abner, Nunquid non vir tu es? & quis
alius similis tui in Israel? Quare ergo nõ
custodisti dñm tuũ regem? Ingressus est
enim vnus de turba vt interficeret regem
16 dñm tuũ. *Non est bonũ hoc quod feci-
sti: Viuit dñs, quoniam filij mortis estis
vos, quia non custodistis dñm vestrum
christum Dñi. Nunc ergo vide vbi sit ha-
sta regis, & vbi sit scyphus aquæ, qui erat
17 ad caput eius. *Cognouit autẽ Saul vocẽ
Dauid, & dixit, Nunquid vox hęc tua fili
mi Dauid? Et ait Dauid, Vox mea domi-
18 ne mi rex. *Et ait, Quam ob causam dñs
meus persequitur seruũ suum? quid feci, Su. 10. d
aut quod est malum in manu mea?
19 *Nunc ergo, audi oro dñe mi rex verba
serui tui. Si Dñs incitat te aduersum me,
odoretur sacrificiũ. Si aũt filij hominum,
maledicti sunt in conspectu dñi, qui eie-
D cerunt me hodie vt nõ habitem in hære-
ditate dñi, dicentes: Vade, serui dijs alie-
20 nis. *Et nunc non effundetur sanguis
meus in terra corã Domino, quia egres-
sus est rex Israel vt quærat pulicem vnum
sicut persequitur perdix in montibus.
21 *Et ait Saul, Peccaui; reuertere fili mi
Dauid. Nequaquam enim vltra tibi ma-
lefaciam, eo ꝙ preciosa fuerit anima mea
in oculis tuis hodie. Apparet enim quòd
stultè egerim & ignorauerim multa ni-
22 mis. *Et respondens Dauid, ait, Ecce
hasta regis, transeat vnus de pueris regis
23 & tollat eam. *Dominus autem retri-
buet vnicuiq; secundum iustitiam suam
& fidem. Tradidit enim te Dominus ho-
die in manum meam, & nolui extendere
manum meam in christum domini.

תרגום יונתן

13 וַעֲבַר דָּוִד עִיבְרָא וְקָם עַל רֵישׁ טוּרָא מֵרָחִיק סַגִּי אַתְרָא בֵּינֵיהוֹן׃ 14 וּקְרָא דָּוִד לְעַמָּא וּלְאַבְנֵר בַּר נֵר לְמֵימַר הֲלָא
תַעֲנֵי אַבְנֵר וַאֲתֵיב אַבְנֵר וַאֲמַר מַן דֵּין דְּקָרֵי בְּרֵישׁ מַלְכָּא׃ 15 וַאֲמַר דָּוִד לְאַבְנֵר הֲלָא גַּבְרָא אַתְּ וּמַן כְּוָתָךְ בְּיִשְׂרָאֵל וּלְמָה
לָא נְטַרְתָּ עַל רִיבּוֹנָךְ מַלְכָּא אֲרֵי אֲתָא חַד מֵעַמָּא לְחַבָּלָא יַת מַלְכָּא רִיבּוֹנָךְ׃ 16 לָא תַקִּין פִּיתְגָמָא הָדֵין דַּעֲבַדְתָּא קַיָּים
הוּא יְיָ אֲרֵי בְּנֵי גַּבְרֵי חַיְיבֵי קְטוֹל אַתּוּן דְּלָא נְטַרְתּוּן עַל רִיבּוֹנְכוֹן עַל מְשִׁיחָא דַּיְיָ וּכְעַן חֲזֵי אֵי מוֹרְנִיתָא דְּמַלְכָּא וְיַת מָנָא דְּמַיָּא דְּאִיסָדוֹהִי׃
17 וְאִשְׁתְּמוֹדַע שָׁאוּל יַת קָלָא דְדָוִד וַאֲמַר הֲקָלָךְ דֵּין בְּרִי דָוִד וַאֲמַר דָּוִד קָלִי רִבּוֹנִי מַלְכָּא׃
18 וַאֲמַר לְמָה דְּנָן רִיבּוֹנִי רָדִיף בָּתַר עַבְדֵּיהּ אֲרֵי מָה עַבְדֵּית וְלָא בִּידִי חוֹבָא׃ 19 וּכְעַן יִשְׁמַע כְּעַן רִיבּוֹנִי מַלְכָּא יַת
פִּתְגְּמֵי עַבְדֵּיהּ אִם מִן קֳדָם יְיָ אִיתְגָרֵית בִּי יִתְקַבֵּל קוּרְבָּנִי בְּרַעֲוָא וְאִם בְּנֵי אֱנָשָׁא לִיטִין אִינּוּן קֳדָם יְיָ אֲרֵי תָּרְכוּנִי יוֹמָא דֵין מִלְּמִידַּר
בְּאַחֲסָנַת עַמָּא דַיְיָ לְמֵימַר אֱזִל בֵּינֵי עַמְמַיָּא פַּלְחֵי טַעֲוָתָא׃
20 וּכְעַן לָא יִתְאֲשַׁד דְּמִי לְאַרְעָא מִן קֳדָם מֵימְרָא דַיְיָ אֲרֵי נְפַק מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמִבְעֵי יַת חַלַּשׁ חַד כְּמָא דְמִתְרְדִיף קוֹרֵאָה בְּטוּרַיָּא׃
21 וַאֲמַר שָׁאוּל חָבֵית תּוּב בְּרִי דָוִד אֲרֵי לָא אַבְאֵישׁ לָךְ עוֹד חֲלַף דִּיקֶרֶת נַפְשִׁי בְּעֵינָךְ יוֹמָא הָדֵין הָא אִיסְתַּכְּלֵית וְאִיטַפְשֵׁית סַגִּי לַחֲדָא׃
22 וַאֲתֵיב דָּוִד וַאֲמַר הָא מוֹרְנִיתָא דְּמַלְכָּא וְיֶעְבַּר חַד מֵעֻלַּיְמַיָּא וְיִסְּבָהּ׃ 23 וַיְיָ יָתֵיב לִגְבַר יַת זְכוּתֵיהּ וְיַת קוּשְׁטֵיהּ דִּמְסָרָךְ יְיָ יוֹמָא
דֵין בִּידִי וְלָא אֲבֵיתִי לְאוֹשָׁטָא יְדִי בִּמְשִׁיחָא דַיְיָ׃

13 ‡ Et transijt Dauid in vlteriorem partem, & stetit in vertice montis de longe, & multa via inter eos.

14 ‡ Et vocauit Dauid populum, & Abener filio Ner locutus est dicens: Non respondebis Abener? & respondit Abener, & dixit, Quis es qui vocas me, quis es tu?

15 ‡ Et dixit Dauid ad Abener, Nunquid non vir tu? & quis in Israel sicut tu? & quare non custodis dominum tuum regem? quoniam ingressus est vnus de populo vt interficeret dominum tuum regem.

16 ‡ Non bonum verbum hoc quod fecisti, viuit dominus, quoniam filij mortis vos qui non custoditis dominum vestrum regem christum Domini; & nunc vide vbi est hasta regis, & lenticula aquæ quæ ad caput eius.

17 ‡ Et cognouit Saul vocem Dauid, & dixit: Vox tua hæc fili Dauid? & dixit Dauid, Vox mea domine mi, seruus tuus domine rex.

18 ‡ Et dixit, Quare persequitur dominus meus post seruum suum? quoniam quid peccaui, vel quod in me malum inuentum est?

19 ‡ Et nũc audiat iam dominus meus rex verba serui sui, si Deus incitauit te aduersum me, odoretur sacrificium tuum; si autem filij hominum, maledicti isti coram Domino, quia eiecerunt me hodie vt non firmer in hæreditate domini, dicentes: Vade serui dijs alijs.

20 ‡ Et nunc nõ cadat sanguis meus super terram ex aduerso faciei domini: quia egressus est rex Israel vt quærat pulicem vnum, sicut persequitur nycticorax in montibus.

21 ‡ Et dixit Saul, Peccaui, reuertere fili Dauid, quia non malefaciam tibi rursum, eo quòd precioſa fuerit anima mea in oculis tuis in die hac; stulte egi, & ignoraui multa nimis.

22 ‡ Et respondit Dauid, & dixit, Ecce hasta regis; transeat iam vnu spuerorum & accipiat eam.

23 ‡ Et Dominus retribuet vnicuique iusticias suas et fidem suam, vt tradidit te Dominus hodie in manus meas, & non volui inferre manum meam in christum Domini.

13 ‡ Καὶ διέβη δαυὶδ εἰς τὸ πέραν, καὶ ἔστη ἐπὶ τὸ κορυφῆς τοῦ ὄρους μακρόθεν, καὶ πολλὴ ἡ ὁδὸς διαμέσου αὐτῶν.

14 ‡ καὶ προσεκαλέσατο δαυὶδ τὸν λαὸν, καὶ τῷ Ἀβενὴρ υἱῷ Νὴρ ἐλάλησε, λέγων· οὐκ ἀποκριθήσῃ Ἀβενήρ; καὶ ἀπεκρίθη Ἀβενὴρ καὶ εἶπεν, τίς εἶ ὁ καλῶν με, τίς εἶ σύ;

15 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς Ἀβενήρ, οὐχὶ ἀνὴρ σύ; καὶ τίς ὡς Ἰσραὴλ ὡς σύ; καὶ ἵνατί οὐ φυλάσσεις τὸν κύριόν σου τὸν βασιλέα; ὅτι εἰσῆλθε εἷς ἐκ τοῦ λαοῦ διαφθεῖραι τὸν κύριόν σου τὸν βασιλέα.

16 ‡ οὐκ ἀγαθὸν τὸ ῥῆμα τοῦτο ὃ πεποίηκας· ζῇ κύριος, ὅτι υἱοὶ θανάτου ὑμεῖς οἱ μὴ φυλάσσοντες τὸν κύριον ὑμῶν τὸν βασιλέα τὸν χριστὸν κυρίου· καὶ νῦν ἴδε ποῦ ἐστὶ τὸ δόρυ τοῦ βασιλέως, καὶ ὁ φακὸς τοῦ ὕδατος τὰ πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ.

17 ‡ καὶ ἐπέγνω σαοὺλ τὴν φωνὴν δαυὶδ, καὶ εἶπεν, ἡ φωνή σου αὕτη τέκνον δαυίδ; καὶ εἶπε δαυὶδ, φωνή μου κύριέ μου, δοῦλος σὸς κύριε βασιλεῦ.

18 ‡ καὶ εἶπεν, ἵνατί τοῦτο καταδιώκει ὁ κύριός μου ὀπίσω τοῦ δούλου αὐτοῦ; ὅτι τί ἥμαρτον; ἢ τίς ἐν ἐμοὶ κακία εὑρέθη;

19 ‡ καὶ νῦν ἀκουσάτω δὴ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τὰ ῥήματα τοῦ δούλου αὐτοῦ, εἰ ὁ θεὸς ἔπεισέ σε ἐπ' ἐμέ, ὀσφρανθείη ἡ θυσία σου· εἰ δὲ υἱοὶ ἀνθρώπων, ἐπικαίρατοι ἔστωσαν ἐνώπιον κυρίου, ὅτι ἐξέβαλόν με σήμερον μὴ κληρονομεῖν ἐν κληρονομίᾳ κυρίου, λέγοντες, πορεύου δούλευε
20 θεοῖς ἑτέροις. ‡ καὶ νῦν μὴ πέσοι τὸ αἷμά μου ἐπὶ τὴν γῆν ἐξ ἐναντίας προσώπου κυρίου· ὅτι ἐξελήλυθεν ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ζητεῖν ψύλλον ἕνα, καθὼς καταδιώκει ὁ νυκτικόραξ ἐν τοῖς ὄρεσιν.

21 ‡ καὶ εἶπε σαοὺλ, ἥμαρτον, ἐπίστρεφε τέκνον δαυίδ, ὅτι οὐ κακοποιήσω σε ἔτι ἀνθ' ὧν ἔντιμος γεγένηται ἡ ψυχή μου ἐν ὀφθαλμοῖς σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, μεμετάωμαι, καὶ ἠγνόηκα πολλὰ σφόδρα.

22 ‡ καὶ ἀπεκρίθη δαυὶδ καὶ εἶπεν, ἰδοὺ τὸ δόρυ τοῦ βασιλέως, διελθέτω δὴ ἓν τῶν παιδαρίων καὶ λαβέτω αὐτό.

23 ‡ καὶ κύριος ἐπιστρέψει ἑκάστῳ τὰς δικαιοσύνας αὐτοῦ καὶ τὴν πίστιν αὐτοῦ· ὡς παρέδωκέ σε κύριος σήμερον εἰς χεῖράς μου, καὶ οὐκ ἠθέλησα ἐπενεγκεῖν χεῖρά μου ἐπὶ χριστὸν κυρίου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et transiuit Dauid transitum, & stetit super caput montis à longe; magnus locus inter illos. 14 Et vocauit Dauid ad populum, & ad Abner filium Ner, dicendo: Nónne respondebis Abner? & respondit Abner, & dixit, Quis hic qui clamans in capite regis? 15 Et dixit Dauid ad Abner, Nónne vir tu? & quis vt tu in Israel? & quare non custodisti super dominum tuum regem, quia venit vnus ex populo ad perdendum regem dominum tuum? 16 Non rectum verbum hoc quod fecisti: permanens ipse Dominus quòd filij debitores occisionis vos, qui non custodistis super dominum vestrum, super vnctum Domini. & nunc vide vbi hasta regis, & vas aquæ quod ad ceruical eius. 17 Et agnouit Saul vocem Dauid, & dixit, Num vox tua hæc, fili mi Dauid? & dixit Dauid, Vox mea domine mi rex. 18 Et dixit, Quare hoc, dominus meus persequens post seruum suum? nam quid feci? & non in manu mea culpa. 19 Et nunc, audiat nunc dominus meus rex verba serui sui: si ab-ante Dominum destinatus es in me, accipiatur sacrificium meum in voluntate: et si filij hominis, maledicti illi ante Dominum, quia repudiauerunt me hodie ne habitem in hæreditate populi Domini, dicendo: Abi inter gentes colentes errores. 20 Et nunc non fundatur sanguis meus in terra ab-ante dictum Domini, quia exiuit rex Israel ad quærendum debilem vnum, vt perquiritur perdix in montibus.

21 Et dixit Saul, Peccaui, redi fili mi Dauid, quia non malefaciam tibi amplius, propterea quòd pretiosa fuit anima mea in oculis tuis hodie, ecce stultus fui & insaniui valde. 22 Et retulit Dauid, & dixit, Ecce hasta regis, & transeat vnus ex adolescentibus, & accipiet eam. 23 Et Dominus reddet viro meritum eius, & veritatem eius, quòd tradidit te Dominus hodie in manu mea, & nolui extendere manum meam in vnctum Domini.

24 * וְהִנֵּה כַּאֲשֶׁר גָּדְלָה נַפְשְׁךָ הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינָי
כֵּן־תִּגְדַּל נַפְשִׁי בְּעֵינֵי יְהוָה וְיַצִּלֵנִי מִכָּל־צָרָה׃
25 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל־דָּוִד בָּרוּךְ אַתָּה בְּנִי דָוִד גַּם
עָשֵׂה תַעֲשֶׂה וְגַם יָכֹל תּוּכָל וַיֵּלֶךְ דָּוִד לְדַרְכּוֹ וְשָׁאוּל
שָׁב לִמְקוֹמוֹ׃

כז

1 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־לִבּוֹ עַתָּה אֶסָּפֶה יוֹם־אֶחָד
בְּיַד־שָׁאוּל אֵין־לִי טוֹב כִּי־הִמָּלֵט אִמָּלֵט׳ אֶל־
אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְנוֹאַשׁ מִמֶּנִּי שָׁאוּל לְבַקְשֵׁנִי עוֹד
בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְנִמְלַטְתִּי מִיָּדוֹ׃
2 * וַיָּקָם דָּוִד וַיַּעֲבֹר הוּא וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר
עִמּוֹ אֶל־אָכִישׁ בֶּן־מָעוֹךְ מֶלֶךְ גַּת׃
3 * וַיֵּשֶׁב דָּוִד עִם־אָכִישׁ בְּגַת הוּא וַאֲנָשָׁיו
אִישׁ וּבֵיתוֹ דָּוִד וּשְׁתֵּי נָשָׁיו אֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֵאלִית
וַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת־נָבָל הַכַּרְמְלִית׃
4 * וַיֻּגַּד לְשָׁאוּל כִּי־בָרַח דָּוִד גַּת וְלֹא־יָוֹסַף עוֹד
5 לְבַקְשׁוֹ׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אָכִישׁ אִם־
נָא מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ יִתְּנוּ־לִי מָקוֹם בְּאַחַת עָרֵי
הַשָּׂדֶה וְאֵשְׁבָה שָׁם וְלָמָּה יֵשֵׁב עַבְדְּךָ בְּעִיר
הַמַּמְלָכָה עִמָּךְ׃
6 * וַיִּתֶּן־לוֹ אָכִישׁ בַּיּוֹם הַהוּא אֶת־צִקְלַג לָכֵן
הָיְתָה צִקְלַג לְמַלְכֵי יְהוּדָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
7 * וַיְהִי מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר־יָשַׁב דָּוִד בִּשְׂדֵה
פְלִשְׁתִּים יָמִים וְאַרְבָּעָה חֳדָשִׁים׃
8 * וַיַּעַל דָּוִד וַאֲנָשָׁיו וַיִּפְשְׁטוּ אֶל־הַגְּשׁוּרִי וְהַגִּרְזִי
וְהָעֲמָלֵקִי כִּי הֵנָּה יֹשְׁבוֹת הָאָרֶץ אֲשֶׁר מֵעוֹלָם
בּוֹאֲךָ שׁוּרָה וְעַד־אֶרֶץ מִצְרָיִם׃
9 * וְהִכָּה דָוִד אֶת־הָאָרֶץ וְלֹא יְחַיֶּה אִישׁ וְאִשָּׁה
וְלָקַח צֹאן וּבָקָר וַחֲמֹרִים וּגְמַלִּים וּבְגָדִים וַיָּשָׁב
וַיָּבֹא אֶל־אָכִישׁ׃

24 * Et sicut magnificata est anima tua ho
die in oculis meis, sic magnificetur anima
mea in oculis Domini, & liberet me de
omni angustia.
25 * Ait ergo Saul ad Dauid, Benedictus
tu fili mi Dauid. Et quidem faciēs facies,
& potens poteris. Abijt autem Dauid in
viam suam, & Saul reuersus est in locum
suum.

CAP. XXVII.

1 ET ait Dauid in corde suo, Aliquando
A incidam vna die in manus Saul. Nón-
ne melius est vt fugiam, & saluer in terra
Philistinorum? vt desperet Saul, cessétq;
me quærere in cunctis finibus Israel? fu-
2 giam ergo manus eius. * Et surrexit Da-
uid, & abijt ipse & sexcenti viri cum eo ad
Achis filium Maoch regem Geth. Inf. 30.1
3 * Et habitauit Dauid cū Achis in Geth,
ipse & viri eius, vir & domus eius, & duæ
B vxores eius, Achinoem Iezraelites, & A-
bigail vxor Nabal Carmeli.
4 * Et nunciatum est Saul quòd fugisset
Dauid in Geth, & non addidit vltra quæ-
5 rere eum. * Dixit aūt Dauid ad Achis,
Si inueni gratiā in oculis tuis, detur mi-
hi locus in vna vrbium regionis huius vt
habitem ibi. Cur enim manet seruus tuus
in ciuitate regis tecum?
6 * Dedit itaque ei Achis in die illa Sice-
lech: Propter quam causam facta est Si-
celech regum Iuda vsque in diem hanc.
7 * Fuit autem numerus dierum, quibus
habitauit Dauid in regione Philistino-
8 rum, quatuor mensium. * Et ascendit
Dauid & viri eius, & agebant prædas de
C Gessuri, & de Gezre, & de Amalechitis.
Hi enim pagi habitabāt in terra antiqui-
tus, euntibus Sur vsque ad terram Ægy-
9 pti. * Et percutiebat Dauid omnē ter-
ram illorum, nec relinquebat viuentem
virum & mulierem, tollénsque boues &
oues, & asinos, & camelos, & vestes, reuer-
tebatur & veniebat ad Achis.

תרגום יונתן

24 וְהָא כְּמָא דִי יְקֶרֶת נַפְשָׁךְ יוֹמָא הָדֵין בְּעֵינַי כֵּן תִּיקַר נַפְשִׁי קֳדָם יְיָ וִישֵׁזְבִינַנִי מִכָּל עָקָא׃ 25 וַאֲמַר שָׁאוּל לְדָוִד בְּרִיךְ אַתְּ
בְּרִי דָוִד אַף מִמְלַךְ תִּמְלוֹךְ וְאַף אַצְלָחָא תִּצְלַח וַאֲזַל דָּוִד לְאוֹרְחֵיהּ וְשָׁאוּל תָּב לְאַתְרֵיהּ׃

כז

1 וַאֲמַר דָּוִד בְּלִבֵּיהּ כְּעַן אֶתְמְסַר יוֹמָא חָד בִּידָא דְשָׁאוּל לֵית לִי מִדַּעַם דְּטַב אֲרֵי אִשְׁתֵּיזָבָא אֶשְׁתֵּיזֵב לְאַרַע פְּלִשְׁתָּאֵי וִינוּחַ מִנִּי שָׁאוּל
לְמִבְעֲנִי עוֹד בְּכָל תְּחוּם יִשְׂרָאֵל וְאֶשְׁתֵּיזֵב מִן יְדֵיהּ׃ 2 וְקָם דָּוִד וַעֲבַר הוּא וְשִׁית מְאָה גַּבְרָא דְעִימֵיהּ לְוַת אָכִישׁ בַּר מַעֲכָה
מַלְכָּא דְגַת׃ 3 וִיתֵיב דָּוִד עִם אָכִישׁ בְּגַת הוּא וְגַבְרוֹהִי גְּבַר וֶאֱנַשׁ בֵּיתֵיהּ דָּוִד וְתַרְתֵּין נְשׁוֹהִי אֲחִינוֹעַם דְּמִיזְרְעֶאל וַאֲבִיגַיִל אִתַּת
נָבָל דְּמִכַּרְמְלָא׃ 4 וְאִתְחַוָּה לְשָׁאוּל אֲרֵי עָרַק דָּוִד לְגַת וְלָא אוֹסִיף עוֹד לְמִבְעֵיהּ׃ 5 וַאֲמַר דָּוִד לְאָכִישׁ אִם כְּעַן אַשְׁכְּחֵית
רַחֲמִין בְּעֵינָךְ יִתְּנוּן לִי אֲתַר בַּחֲדָא מִקִּרְוֵי חַקְלָא וְאֶתֵּיב תַּמָּן וּלְמָה יִתֵּיב עַבְדָּךְ בְּקִרְיַת מַלְכוּתָא עִמָּךְ׃
6 וִיהַב לֵיהּ אָכִישׁ בְּיוֹמָא הַהוּא יַת צִקְלַג בְּכֵן הֲוָת צִקְלַג לְמַלְכָא דְבֵית יְהוּדָה עַד יוֹמָא הָדֵין׃
7 וַהֲוָה מִנְיַן יוֹמַיָּא דִיתֵיב דָּוִד בְּקִרְוֵי פְּלִשְׁתָּאֵי יוֹמִין וְאַרְבְּעָה יַרְחִין׃ 8 וּסְלֵיק דָּוִד וְגַבְרוֹהִי וְאִתְנְגִידוּ עַל גְּשׁוּרָאֵי וְגִרְזָאֵי
וַעֲמַלְקָאֵי אֲרֵי אִינִין יָתְבַת אַרְעָא דְמֵעָלְמָא דְמַעֲלָנָא דְחַגְרָא וְעַד אַרְעָא דְמִצְרָיִם׃ 9 וּמָחֵי דָּוִד יַת יָתְבֵי אַרְעָא וְלָא מְקַיֵּים
גְּבַר וְאִתְּתָא וּשְׁבוֹ עָאן וְתוֹרִין וַחֲמָרַיִן וּגְמַלִּין וּנְסִיב לְבוּשִׁין וְתָאֵיב וְאָתֵי לְוַת אָכִישׁ׃

‡ Et ecce ſicut magnificata eſt in die hac anima tua in oculis meis, ſic magnificetur anima mea in conſpectu Domini, & eruat me, & liberet me ex omni anguſtia. 24

‡ Et dixit Saul ad Dauid, Benedictus tu fili Dauid, & faciens facies, & potens poteris: & abijt Dauid in viam ſuam, & Saul reuerſus eſt in locum ſuum. 25

CAP. XXVII.

ET ait Dauid in corde ſuo, dicens: Nunc apponar in die vna in manus Saul, & non erit mihi bonum niſi ſaluer in terra Philiſtinorũ & ceſſet à me Saul vt quærat me in cunctis finibus Iſrael, & ſaluabor de manu eius. 1

‡ Et ſurrexit Dauid & tranſijt ipſe, & ſexcenti viri qui cum eo, & abijt ad Achis filium Maoch regem Geth. 2

‡ Et ſedit Dauid ad Achis regẽ in Geth, ipſe & viri qui cum eo vnuſquiſque & domus eius, & Dauid et ambæ vxores eius Achinaan Iſraelites, & Abigail vxor Nabal Carmeli. 3

‡ Et nunciatum eſt Sauli quòd fugit Dauid in Geth, & non addidit vltra quærere eum. 4

‡ Et dixit Dauid ad Achis, Si iam inuenit gratiã ſeruus tuus in oculis tuis, dent iam mihi locum in vna vrbium quæ in agro, & habitabo ibi: & quare manet ſeruus tuus in ciuitate regali tecum? 5

‡ Et dedit ei Achis in die illa Secelag: propter hoc facta eſt Secelag regi Judææ vſque in diem hanc. 6

‡ Et fuit numerus dierum, quibus manſit Dauid in agro Philiſtinorum, menſes quatuor. 7

‡ Et aſcendebat Dauid & viri eius, & irruebant in Geſſuræum & Jezræum, & in Amaleciten, quoniam habitabatur terra quæ à Geſſur, & vſque ad terram Ægypti. 8

‡ Et percutiebat terram, & non relinquebat viuentem virum & mulierem, & capiebant greges ouium, & boum armenta, & aſinos, & camelos, & veſtem, & reuertebantur, & veniebant ad Achis. 9

24 ‡ καὶ ἰδὲ καθὼς ἐμεγαλυνθη ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἡ ψυχή σου ἐν ὀφθαλμοῖς μου, ὕτως μεγαλυνθείη ἡ ψυχή μου ἐναντίον κυρίου, & ἐκπασάσαι με καὶ ἐξέλοιτό με
25 ἐκ πάσης θλίψεως. ‡ καὶ εἶπε σαὺλ πρὸς δαυὶδ, εὐλογημένος σὺ τέκνον δαυίδ, καὶ ποιῶν ποιήσεις & δυνάμενος δυνήσῃ· καὶ ἀπῆλθε δαυὶδ εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ, καὶ σαὺλ ἐπέστρεψεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

κζ'.

1 ‡ Καὶ εἶπε δαυὶδ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, λέγων· νῦν πρόσεθήσομαι ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ εἰς χεῖρας σαὺλ, & οὐκ ἔσται μοι ἀγαθὸν, ἐὰν μὴ διασωθῶ εἰς γῆν ἀλλοφύλων & σωθήσομαι ἐκ χειρὸς αὐτοῦ.

2 ‡ καὶ ἀνέστη δαυὶδ & διέβησαν & οἱ ἑξακόσιοι ἄνδρες ⓐ μετ' αὐτοῦ, & ἐπορεύθη πρὸς ἀχχὶς υἱὸν μαὼχ βασιλέα γέθ.

3 ‡ καὶ ἐκάθισε δαυὶδ πρὸς ἀχχὶς βασιλέα ἐν γὲθ αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ ἕκαστος & ὁ οἶκος αὐτοῦ, καὶ δαυὶδ & ἀμφότεραι αἱ γυναῖκες αὐτοῦ ἀχιναὰμ ἰζραηλίτις & ἀβιγαὶλ ἡ γυνὴ ναβὰλ τοῦ καρμηλίου.

4 ‡ καὶ ἀπηγγέλη τῷ σαὺλ ὅτι πέφυγε δαυὶδ εἰς γέθ,
5 & οὐ προσέθετο ἔτι ζητεῖν αὐτόν. ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀχχὶς, εἰ δὴ εὕρηκε χάριν ὁ δοῦλός σου ἐν ὀφθαλμοῖς σου, δότωσαν δή μοι τόπον ἐν μιᾷ τῶν πόλεων τῶν κατ' ἀγρὸν & καθίσομαι ἐκεῖ· καὶ ἵνατί κάθηται ὁ δοῦλός σου ἐν πόλει βασιλευούσῃ μετὰ σοῦ;

6 ‡ καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ἀχχὶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τὸν σεκελάγ· διὰ τοῦτο ἐγένετο ἡ σεκελὰγ τῷ βασιλεῖ τοῦ ἰουδαίας ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

8 ‡ καὶ ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν ὧν ἐκάθισε δαυὶδ ἐν ἀγρῷ τῶν ἀλλοφύλων μῆνες τέσσαρες.

7 ‡ καὶ ἀνέβαινε δαυὶδ & ⓐ ἄνδρες αὐτοῦ & ἐπετίθεντο ἐπὶ τὸν γεσουραῖον καὶ τὸν ἰεζραῖον καὶ ἐπὶ τὸν ἀμαλεκίτην, ὅτι κατῳκεῖτο ἡ γῆ ἡ ἀπὸ γεσὼρ καὶ ἕως γῆς αἰγύπτου.

9 ‡ καὶ ἔτυπτε τὴν γῆν, & οὐκ ἐζωογόνει ἄνδρα & γυναῖκα, & ἐλάμβανον πρόβατα & βουκόλια καὶ ὄνους καὶ καμήλους, & ἱματισμόν· καὶ ἀνέστρεφον & ἤρχοντο πρὸς ἀχχίς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[2] Et ecce ſicut pretioſa fuit anima tua hodie in oculis meis, ſic pretioſa erit anima mea ante Dominum, & liberabit me de omni tribulatione. [25] Et dixit Saul ad Dauid, Benedictus tu fili mi Dauid; etiam regnando regnabis, & etiam proſperando proſperabis. & iuit Dauid ad viam ſuam, & Saul redijt ad locum ſuum.

CAP. XXVII.

ET dixit Dauid in corde ſuo, Nunc tradar vno die in manu Saul: non eſt quidquam quod bonum; ſed euadendo euadam in terram Peliſthæorum, & quieſcet à me Saul ad quærendum me amplius in omni termino Iſrael, & liberabor de manu eius.

[2] Et ſurrexit Dauid & tranſijt ipſe & ſexcenti viri qui cum eo, ad Akis filium Maghakah regem Gath. [3] Et ſedit Dauid cum Akis in Gath, ipſe & viri eius, vir & homo domus eius, Dauid & duæ vxores eius, Ahhinogham quæ ex Iezraghel, & Abigail vxor Nabal qui ex Carmela. [4] Et nunciatum eſt Sauli quòd fugit Dauid ad Gath, & non addidit amplius vt quæreret illum.

[5] Et dixit Dauid ad Akis, Si nunc inueni miſericordiam in oculis tuis, dent mihi locum in vna ex vrbibus agri, & ſedebo ibi. & quare ſedebit ſeruus tuus in vrbe regni tecum? [6] Et dedit illi Akis in die illo Sziklag: ſic fuit Sziklag regi domus Iehudah vſque ad diem hanc. [7] Et fuit numerus dierum, quibus ſedit Dauid in vrbibus Peliſthæorum, dies & quatuor menſes.

[8] Et aſcendit Dauid & viri eius, & diſtracti ſunt ſuper Gheſſuræum, & Girgezæum, & Ghamalekæum, quia illi habitantes terram quæ à ſæculo deſcenſus Hhagra & vſque ad terram Miſzraim. [9] Et percuſſit Dauid habitatores terræ, non manere faciens virum & mulierem: & ceperunt pecus & boues, & aſinos, & camelos; & accepit veſtes, & retulit, & venit ad Akis.

10 * וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אַל־פִּשְׁטֵתֶם הַיּוֹם וַיֹּאמֶר דָּוִד
עַל־נֶגֶב יְהוּדָה וְעַל־נֶגֶב הַיְרַחְמְאֵלִי וְאֶל־נֶגֶב
11 הַקֵּנִי׃ * וְאִישׁ וְאִשָּׁה לֹא־יְחַיֶּה דָּוִד לְהָבִיא
גַת לֵאמֹר פֶּן־יַגִּדוּ עָלֵינוּ לֵאמֹר כֹּה־עָשָׂה דָּוִד וְכֹה
מִשְׁפָּטוֹ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר יָשַׁב בִּשְׂדֵה פְּלִשְׁתִּים׃
12 * וַיַּאֲמֶן אָכִישׁ בְּדָוִד לֵאמֹר הַבְאֵשׁ הִבְאִישׁ
בְּעַמּוֹ בְּיִשְׂרָאֵל וְהָיָה לִי לְעֶבֶד עוֹלָם׃

כח

1 * וַיְהִי בַיָּמִים הָהֵם וַיְקַבְּצוּ
פְּלִשְׁתִּים אֶת־מַחֲנֵיהֶם לַצָּבָא לְהִלָּחֵם בְּיִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל־דָּוִד יָדֹעַ תֵּדַע כִּי אִתִּי תֵּצֵא
בַּמַּחֲנֶה אַתָּה וַאֲנָשֶׁיךָ׃
2 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אָכִישׁ לָכֵן אַתָּה תֵּדַע אֵת
אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה עַבְדֶּךָ וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל־דָּוִד לָכֵן
שֹׁמֵר לְרֹאשִׁי אֲשִׂימְךָ כָּל־הַיָּמִים׃
3 * וּשְׁמוּאֵל מֵת וַיִּסְפְּדוּ־לוֹ כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבְּרֻהוּ
בָרָמָה וּבְעִירוֹ וְשָׁאוּל הֵסִיר אֵת־הָאֹבוֹת וְאֵת־
4 הַיִּדְּעֹנִים מֵהָאָרֶץ׃ * וַיִּקָּבְצוּ פְּלִשְׁתִּים
וַיָּבֹאוּ וַיַּחֲנוּ בְשׁוּנֵם וַיְקַבֵּץ שָׁאוּל אֶת־כָּל־
5 יִשְׂרָאֵל וַיַּחֲנוּ בַּגִּלְבֹּעַ׃ * וַיַּרְא שָׁאוּל אֶת־
מַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים וַיִּרָּא וַיֶּחֱרַד לִבּוֹ מְאֹד׃
6 * וַיִּשְׁאַל שָׁאוּל בַּיהוָה וְלֹא עָנָהוּ יְהוָה גַּם
בַּחֲלֹמוֹת גַּם בָּאוּרִים גַּם בַּנְּבִיאִים׃
7 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לַעֲבָדָיו בַּקְשׁוּ־לִי אֵשֶׁת בַּעֲלַת־
אוֹב וְאֵלְכָה אֵלֶיהָ וְאִדְרְשָׁה־בָּהּ וַיֹּאמְרוּ עֲבָדָיו
אֵלָיו הִנֵּה אֵשֶׁת בַּעֲלַת־אוֹב בְּעֵין דּוֹר׃
8 * וַיִּתְחַפֵּשׂ שָׁאוּל וַיִּלְבַּשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וַיֵּלֶךְ
הוּא וּשְׁנֵי אֲנָשִׁים עִמּוֹ וַיָּבֹאוּ אֶל־הָאִשָּׁה לַיְלָה
וַיֹּאמֶר קָסְמִי־נָא לִי בָּאוֹב וְהַעֲלִי לִי אֵת אֲשֶׁר־
אֹמַר אֵלָיִךְ׃

10 * Dicebat autẽ ei Achis, In quẽ irruisti hodie? Respondebat Dauid, Contra Meridiem Iudæ, & contra Meridiem Hieramel, & contra Meridiẽ Ceni. 11 * Virum & mulierẽ non viuificabat Dauid, nec adducebat in Geth, dicens: Ne fortè loquãtur aduersum nos. Hæc fecit Dauid; et hoc erat decretũ illi omnibus diebus quibus habitauit in regione Philistinorum.

12 * Credidit ergo Achis Dauid, dicens: Multa mala operatus est contra populum suum Israel. Erit igitur mihi seruus sempiternus.

CAP. XXVIII.

1 A * Actum est aũt in diebus illis, congregauerũt Philistijm agmina sua vt præpararentur ad bellum contra Israel. Dixítque Achis ad Dauid, Sciens nunc scito quoniam mecum egredieris in castris, tu
2 & viri tui. * Dixítque Dauid ad Achis, Nunc scies quæ facturus est seruus tuus: & ait Achis ad Dauid, Et ego custodem capitis mei ponam te cunctis diebus. Su. 25.2
3 * Samuel autẽ mortuus est, planxítque eum omnis Israel, & sepelierunt eum in Ramatha vrbe sua. Et Saul abstulit Ma-
4 gos & Ariolos de terra. * Congregatíq; sunt Philistijm, & venerũt & castrametati sunt in Sunam. Congregauit autẽ & Saul vniuersum Israel, & venit in Gelboe.
5 * Et vidit Saul castra Philistijm; & timuit & expauit cor eius nimis.
6 * Consuluítque Dominum, & non respondit ei, neque per somnia, neq; per sacerdotes, neque per prophetas. Sup. 14.f
7 * Dixítq; Saul seruis suis, Quærite mihi mulierem habentem pythonem & va- Act. 16.f
B dam ad eam, & scisscitabor per illam. Et dixerũt serui eius ad eum, Est mulier py-
8 thonem habens in Endor. * Mutauit ergo habitum suum, vestitúsq; est alijs vestimentis, & abijt ipse & duo viri cum eo: venerúntq; ad mulierem nocte, & ait illi: Diuina mihi in pythone, & suscita mihi quem dixero tibi.

תרגום יונתן

10 וַאֲמַר אָכִישׁ לְאַן אִתְנַגַּדְתּוּן יוֹמָא דֵין וַאֲמַר דָּוִד עַל דָּרוֹם יְהוּדָה וְעַל דָּרוֹם יַרְחְמְאֵלָאָה וּלְדָרוֹם שַׁלְמָאָה׃ 11 וּגְבַר
וְאִתְּתָא לָא מְקַיֵּם דָּוִד לְאַיְתָאָה לְגַת לְמֵימַר דִּילְמָא יְחַוּן עֲלָנָא לְמֵימַר כְּדֵין עֲבַד דָּוִד וּכְדֵין הִלְכְתֵיהּ כָּל יוֹמִין דַּהֲוָה יָתֵיב בְּקִרְוֵי פְּלִשְׁתָּאֵי׃
12 וְהֵימִין אָכִישׁ בְּדָוִד לְמֵימַר אִיתְגָּרֵי בְּעַמֵּיהּ יִשְׂרָאֵל וְיהֵי לִי פָּלַח לְעָלַם׃

כח

1 וַהֲוָה בְיוֹמָיָא הָאִנּוּן וְכַנְשׁוּ פְּלִשְׁתָּאֵי יַת מַשְׁרְיָתְהוֹן לְחֵילָא לְאַגָּחָא קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר אָכִישׁ לְדָוִד מְיַדַּע תְּיַדַּע אֲרֵי עִמִּי תִּפּוֹק
בְּמַשְׁרְיָתָא אַתְּ וְגַבְרָךְ׃ 2 וַאֲמַר דָּוִד לְאָכִישׁ בְּכֵן אַתְּ תְּיַדַּע יַת דְּיַעֲבֵד עַבְדָּךְ וַאֲמַר אָכִישׁ לְדָוִד בְּכֵן נַטְרָא לְרֵישִׁי אֲשַׁוְּינָךְ כָּל יוֹמַיָּא׃
3 וּשְׁמוּאֵל מִית וְסִפְּדוּ עֲלוֹהִי כָּל יִשְׂרָאֵל וּקְבָרוּהִי בְּרָמְתָא וְסִפְּדוּ עֲלוֹהִי אֵנַשׁ קְרְתֵיהּ וְשָׁאוּל פַּלֵּי בִּידִין וְזָכוּרוּ מֵאַרְעָא׃
4 וְאִתְכְּנִישׁוּ פְּלִשְׁתָּאֵי וַאֲתוֹ וּשְׁרוֹ בְּשׁוּנֵם וְכַנַּשׁ שָׁאוּל יַת כָּל יִשְׂרָאֵל וּשְׁרוֹ בְּגִלְבּוֹעַ׃
5 וַחֲזָא שָׁאוּל יַת מַשְׁרְיַת פְּלִשְׁתָּאֵי וּדְחִיל וְזָע לִיבֵּיהּ לַחֲדָא׃
6 וּשְׁאִיל שָׁאוּל בְּמֵימְרָא דַיְיָ וְלָא קַבִּיל צְלוֹתֵיהּ יְיָ אַף בְּחֶלְמַיָּא אַף בְּאוּרַיָּא אַף בְּסַפְרַיָּא׃ 7 וַאֲמַר שָׁאוּל לְעַבְדּוֹהִי בְּעוֹ לִי
אִתְּתָא דְיָדְעָא לְאַסָּקָא בִּידִין וְאֵיזִיל לְוָתָהּ וְאֶבְעֵי מִנַּהּ וַאֲמָרוּ עַבְדּוֹהִי לֵיהּ הָא אִתְּתָא דְיָדְעָא לְאַסָּקָא בִּידִין בְּעֵין דּוֹר׃ 8 וְאִשְׁתַּנִּי
שָׁאוּל וּלְבַשׁ לְבוּשִׁין אָחֳרָנִין וַאֲזַל הוּא וּתְרֵין גַּבְרִין עִמֵּיהּ וַאֲתָא לְוָת אִתְּתָא בְּלֵילְיָא וַאֲמַר קָסְמִי בְּעָן לִי בְּבִידִין וְאַסְּקִי לִי יָת דְּאֵימַר לָךְ׃

Et dixit Achis ad Dauid, In quem irruiſtis hodie? & dixit Dauid ad Achis, Contra Meridiem Judæ, & contra Meridiem Jeramiel, & contra Meridiem Cenezi. 10

Et omnem virũ & mulierem nõ viuificabat Dauid vt adduceret in Geth, dicens: Ne fortè annũcient contra nos, dicentes: Hæc facit Dauid, & hæc iuſtificatio eius omnibus diebus quibus manſit Dauid in agro Philiſtinorum. 11

Et credidit Achis in Dauid, dicens: Confundebatur confuſus in populo ſuo in Iſrael, et erit meus ſeruus in ſæculum. 12

CAP. XXVIII.

ET factum eſt in dicbus illis, & congregant Philiſtijm caſtra ſua vt egrederẽtur in bellum contra Iſrael: Et dixit Achis ad Dauid, Sciens cognoſces quoniam mecum egredieris in bellum tu & viri tui. 1

Et dixit Dauid ad Achis, Sic nũc ſcies quæ faciet ſeruus tuus. & dixit Achis ad Dauid, Sic corporis cuſtodẽ ponam te omnibus diebus. 2

Et Samuel mortuus eſt, & planxerunt eum omnis Iſrael, & ſepeliunt eum in Armathaim in vrbe ſua, & Saul abſtulit ventriloquos & diuinatores à terra. 3

Et congregantur Philiſtijm, & veniunt et caſtrametantur in Sunam. & cõgregat Saul vniuerſum virum Iſrael, & caſtrametantur in Gelbue. 4

Et vidit Saul caſtra Philiſtijm, & timuit & expauit cor eius nimis. 5

Et conſuluit Saul per Dominum; & non reſpondit ei Dominus; & in inſomniis, & in manifeſtis, & in prophetis. 6

Et dixit Saul ſeruis ſuis, Quærite mihi mulierem ventriloquam, & vadam ad eam, & ſciſcitabor per eam: & dixerunt ſerui eius ad eum, Ecce mulier ventriloqua in Endor. 7

Et mutatus eſt Saul & veſtitus eſt veſtimentis alijs, & vadit ipſe & duo viri cum eo, & venerunt ad mulierem nocte; & dixit ei Saul, Diuina iam mihi in vĕtriloquio, & ſuſcita mihi quem dixero tibi. 8

10 καὶ εἶπεν ἀχχὶς πρὸς δαυὶδ, Ἐπὶ τίνα ἐπέθεσθε σήμερον; καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀχχίς, κατὰ νότον τοῦ ἰουδαίας καὶ κατὰ νότον ἰερραμιὴλ καὶ κατὰ νότον τοῦ κενεζί.

11 καὶ πάντα ἄνδρα καὶ γυναῖκα οὐκ ἐζωογόνει δαυὶδ τοῦ εἰσαγαγεῖν εἰς γέθ, λέγων· μήποτε ἀπαγγείλωσι καθ' ἡμῶν, λέγοντες, τάδε ποιεῖ δαυὶδ· καὶ τοῦτο τὸ δικαίωμα αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας ἃς ἐκάθητο δαυὶδ ἐν ἀγρῷ τῶν ἀλλοφύλων.

12 καὶ ἐπιστεύθη ἀχχὶς ἐν δαυὶδ, λέγων· ἤχωται αἰχμωόμενος ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν τῷ ἰσραήλ, καὶ ἔσται μου δοῦλος εἰς τὸν αἰῶνα.

κή.

1 Καὶ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ συναθροίζουσιν οἱ ἀλλόφυλοι τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν τοῦ ἐξελθεῖν εἰς πόλεμον ἐπὶ τὸν ἰσραήλ· καὶ εἶπεν ἀχχὶς πρὸς τὸν δαυίδ, γινώσκων γνώσῃ ὅτι μετ' ἐμοῦ ἐξελεύσῃ εἰς τὸν πόλε-
2 μον σὺ καὶ οἱ ἄνδρες σου. καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀχχίς, ἕως νῦν γνώσῃ ἃ ποιήσει ὁ δοῦλός σου· καὶ εἶπεν ἀχχὶς πρὸς δαυίδ, ἕως ἄρχισμαι φύλακα θήσομαί σε πάσας τὰς ἡμέρας.

3 καὶ σαμουὴλ ἀπέθανε, καὶ ἐκόψαντο αὐτὸν πᾶς ἰσραήλ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν ἁρμαθαὶμ ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ· καὶ σαοὺλ ἐξῆρε τοὺς ἐγγαστριμύθους καὶ τοὺς γνώσας
4 ἀπὸ τῆς γῆς. καὶ συναθροίζουσι οἱ ἀλλόφυλοι καὶ ἔρχονται καὶ παρεμβάλλουσιν εἰς σουνάμ. καὶ συναθροίζει σαοὺλ πάντα ἄνδρα ἰσραήλ, καὶ παρεμβάλλουσιν εἰς γελβουέ.

5 καὶ εἶδε σαοὺλ τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐφοβήθη καὶ ἐξέστη ἡ καρδία αὐτοῦ σφόδρα.

6 καὶ ἐπηρώτησεν σαοὺλ διὰ κυρίου· καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ κύριος καὶ ἐν τοῖς ἐνυπνίοις καὶ ἐν τοῖς δήλοις καὶ ἐν
7 τοῖς προφήταις. καὶ εἶπε σαοὺλ τοῖς παισὶν αὐτοῦ, ζητήσατέ μοι γυναῖκα ἐγγαστρίμυθον, καὶ πορεύσομαι πρὸς αὐτὴν καὶ ἐκζητήσω ἐν αὐτῇ· καὶ εἶπαν οἱ παῖδες αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ γυνὴ ἐγγαστρίμυθος ἐν ενδώρ.

8 καὶ ἠλλοιώθη σαοὺλ καὶ περιεβάλετο ἱμάτια ἕτερα, καὶ πορεύεται αὐτὸς καὶ δύο ἄνδρες μετ' αὐτοῦ, καὶ ἦλθον πρὸς τὴν γυναῖκα νυκτός, καὶ εἶπεν αὐτῇ σαοὺλ, μαντεύσου δή μοι ἐν τῷ ἐγγαστριμύθῳ, καὶ ἀνάγαγέ μοι ὃν ἂν εἴπω σοι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[10] Et dixit Akis, Quò extracti eſtis hodie? & dixit Dauid, Super Meridiem Iehudah, & ſuper Meridiem Ierahhmelah, & ad Meridiem Salmaah. [11] Et virum & mulierem non viuere faciebat Dauid vt venire ſineret ad Gath, dicendo: Fortè indicabunt ſuper nos, dicendo: Talia fecit Dauid; & talis conſuetudo eius omnibus diebus, quibus fuit ſedens in vrbibus Peliſthæi.

[12] Et credidit Akis Dauidi, dicendo: Immittendo immiſſus eſt in populum ſuum Iſrael, & erit mihi ſeruus in ſæculum.

CAP. XXVIII.

ET fuit in diebus illis, & congregauerunt Peliſthæi caſtra ſua ad exercitum ad ineundum bellum in Iſrael. [2] Et dixit Akis ad Dauid, Sciendo ſcias quòd mecum exibis in caſtris, tu & viri tui. Et dixit Dauid ad Akis, Sic tu cognoſces id quod faciet ſeruus tuus. Et dixit Akis ad Dauid, Sic cuſtodem capiti meo ponam te omnibus diebus. [3] Et Semuel mortuus eſt, & luxerunt ſuper illum omnis Iſrael, & ſepelierunt illum in Ramatha, & luxerunt ſuper eum homines ciuitatis eius. & Saul exterminauit Hariolos & incantatores de terra. [4] Et congregati ſunt Peliſthæi, & venerunt, & compoſuerunt ſe in Sunam: & congregauit Saul omnem Iſrael, & poſuerunt *caſtra* in Gilboah. [5] Et vidit Saul caſtra Peliſthæorum, & timuit, & expauit cor eius valdè.

[6] Et petiuit Saul in dicto domini: & non accepit orationem eius Dominus etiam in ſomnijs, etiam in luminibus, etiam in ſcribis.

[7] Et dixit Saul ſeruis ſuis, Quærite mihi mulierem quæ ſciat educere Pythones, & ibo ad eam, & quæram ex ea: & dixerunt ſerui eius illi; Ecce mulier quæ ſcit educere Pythones in Gheindor.

[8] Et mutatus eſt Saul & induit indumenta alia, & iuit ipſe & duo viri cum illo, & venit ad mulierem in nocte, & dixit, Diuina nunc mihi in pythonibus, & aſcendere fac mihi quem dicam tibi.

9 * וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֵלָיו הִנֵּה אַתָּה
יָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה שָׁאוּל אֲשֶׁר הִכְרִית אֶת־
הָאֹבוֹת וְאֶת־הַיִּדְּעֹנִי מִן־הָאָרֶץ וְלָמָּה אַתָּה
10 מְתַנֶּקֶשׁ בְּנַפְשִׁי לַהֲמִיתֵנִי: * וַיִּשָּׁבַע לָהּ שָׁאוּל
בַּיהוָה לֵאמֹר חַי־יְהוָה אִם־יִקְרְךָ עָוֹן בַּדָּבָר הַזֶּה:
11 * וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶת־מִי אַעֲלֶה־לָּךְ וַיֹּאמֶר
12 אֶת־שְׁמוּאֵל הַעֲלִי־לִי: * וַתֵּרֶא הָאִשָּׁה אֶת־שְׁמוּאֵל
וַתִּזְעַק בְּקוֹל גָּדוֹל וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־שָׁאוּל לֵאמֹר
13 לָמָּה רִמִּיתָנִי וְאַתָּה שָׁאוּל: * וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ
אַל־תִּירְאִי כִּי מָה רָאִית וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־
שָׁאוּל אֱלֹהִים רָאִיתִי עֹלִים מִן־הָאָרֶץ:
14 * וַיֹּאמֶר לָהּ מַה־תָּאָרָה וַתֹּאמֶר אִישׁ זָקֵן עֹלֶה
וְהוּא עָטֶה מְעִיל וַיֵּדַע שָׁאוּל כִּי־שְׁמוּאֵל הוּא
15 וַיִּקֹּד אַפַּיִם אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ: * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל
אֶל־שָׁאוּל לָמָּה הִרְגַּזְתַּנִי לְהַעֲלוֹתֵנִי אֹתִי וַיֹּאמֶר
שָׁאוּל צַר־לִי מְאֹד וּפְלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בִּי
וֵאלֹהִים סָר מֵעָלַי וְלֹא־עָנָנִי עוֹד גַּם בְּיַד
הַנְּבִיאִים גַּם בַּחֲלֹמוֹת וָאֶקְרָאֶה־לְךָ לְהוֹדִיעֵנִי
16 מָה אֶעֱשֶׂה: * וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וְלָמָּה תִשְׁאָלֵנִי
17 וַיהוָה סָר מֵעָלֶיךָ וַיְהִי עָרֶךָ: * וַיַּעַשׂ יְהוָה לוֹ
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיָדִי וַיִּקְרַע יְהוָה אֶת־הַמַּמְלָכָה
18 מִיָּדֶךָ וַיִּתְּנָהּ לְרֵעֲךָ לְדָוִד: * כַּאֲשֶׁר לֹא־שָׁמַעְתָּ
בְּקוֹל יְהוָה וְלֹא־עָשִׂיתָ חֲרוֹן־אַפּוֹ בַּעֲמָלֵק עַל־
כֵּן הַדָּבָר הַזֶּה עָשָׂה־לְךָ יְהוָה הַיּוֹם הַזֶּה:
19 * וְיִתֵּן יְהוָה גַּם אֶת־יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ בְּיַד־פְּלִשְׁתִּים
וּמָחָר אַתָּה וּבָנֶיךָ עִמִּי גַּם אֶת־מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל
20 יִתֵּן יְהוָה בְּיַד פְּלִשְׁתִּים: * וַיְמַהֵר שָׁאוּל וַיִּפֹּל
מְלֹא־קוֹמָתוֹ אַרְצָה וַיִּירָא מְאֹד מִדִּבְרֵי שְׁמוּאֵל
גַּם־כֹּחַ לֹא־הָיָה בּוֹ כִּי לֹא אָכַל לֶחֶם כָּל־הַיּוֹם
וְכָל־הַלָּיְלָה:

9 * Et ait mulier ad eũ, Ecce tu nosti quã-
ta fecerit Saul, & quomodo eraserit ma-
gos & ariolos de terra. Quare ergo insi-
diaris animæ meæ vt occidar?
10 * Et iurauit ei Saul in Domino, dicens:
Viuit Dñs, quia nõ eueniet tibi quicquã
11 mali propter hanc rem. * Dixítq; ei mu
lier, Quem susciabo tibi? Qui ait, Sa-
12 muelem mihi suscita. * Cùm autẽ vidisset
mulier Samuelem, exclamauit voce ma-
gna, & dixit ad Saul, Quare imposuisti
13 mihi? tu es enim Saul. * Dixítq; ei rex,
Noli timere: Quid vidisti? Et ait mulier
ad Saul, Deos vidi ascendentes de terra.
14 * Dixítque ei, Qualis est forma eius?
Quę ait, Vir senex ascendit, & ipse amictus
est pallio. Et intellexit Saul quòd Samuel
esset, & inclinauit se super faciem suam in
terra, & adorauit.
15 * Dixit autem Samuel ad Saul, Quare
inquietasti me vt suscitarer? Et ait Saul;
Coarctor nimis. Siquidem Philistijm pu-
gnant aduersum me, & Deus recessit à me,
& exaudire me noluit, neq; in manu pro-
phetarum, neq; per somnia. Vocaui ergo Sup. 15.8
te vt ostenderes mihi quid faciam.
16 * Et ait Samuel, Quid interrogas me
cùm Dominus recesserit à te, & transierit
ad æmulum tuum?
17 * Faciet enim tibi Dominus sicut locu
tus est in manu mea, & scindet regnum
tuum de manu tua, & dabit illud proxi-
18 mo tuo Dauid. * Quia non obedisti voci
Domini, neque fecisti iram furoris eius in
Amalech. Idcircò quod pateris fecit tibi
Dominus hodie.
19 * Et dabit Dominus etiã Israel tecum
in manu Philistijm: Cras autem tu & filij
tui mecum eritis; sed & castra Israel tra-
det Dominus in manus Philistiim.
20 * Statímque Saul cecidit porrectus in
terram. Extimuerat enim verba Samue-
lis, & robur non erat in eo, quia non co-
mederat panem tota die illa.

תרגום יונתן

9 וַאֲמָרַת אִתְּתָא לֵיהּ הָא יָדַעְתָּ יָת דַּעֲבַד שָׁאוּל דְּשֵׁיצִי יָת בִּידִין וְיָת זְכוּרוּ מִן אַרְעָא וּלְמָה אַתְּ מְזַמֶּרִי בְּנַפְשִׁי לְמִקְטְלִי:
10 וְקַיֵּים לָהּ שָׁאוּל בְּמֵימְרָא דַיְיָ לְמֵימַר קַיָּם הוּא יְיָ אִם יְעַרְעִינָךְ חוֹבָא בְּפִתְגָמָא הָדֵין:
11 וַאֲמָרַת אִתְּתָא יָת מַן אַסִּיק לָךְ וַאֲמַר יָת שְׁמוּאֵל אַסִּיקִי לִי:
12 וַחֲזַת אִתְּתָא יָת שְׁמוּאֵל וְצַוַּחַת בְּקָל רָם וַאֲמָרַת אִתְּתָא לְשָׁאוּל לְמֵימַר לְמָה שְׁקַרְתְּ
בְּי וְאַתְּ שָׁאוּל:
13 וַאֲמַר לָהּ מַלְכָּא לָא תִדְחֲלִין אֲרֵי מָה חֲזַית וַאֲמָרַת אִתְּתָא לְשָׁאוּל מַלְאָכָא דַיְיָ חֲזֵיתִי דְּסָלִיק מִן אַרְעָא:
14 וַאֲמַר לָהּ מָה חֵיזְוֵיהּ וַאֲמָרַת גַּבְרָא סָבָא סָלִיק וְהוּא עָטִיף מְעִילָא וְיָדַע שָׁאוּל אֲרֵי שְׁמוּאֵל הוּא וּכְרַע שָׁאוּל עַל אַפּוֹהִי עַל
אַרְעָא וְסָגִיד:
15 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל לְשָׁאוּל לְמָה אַזְעַתַּנִי לְאַסָּקָא יָתִי וַאֲמַר שָׁאוּל עָקַת לִי לַחְדָא וּפְלִשְׁתָּאֵי מְגִיחִין קְרָבָא בְּי
וּמֵימְרָא דַיְיָ רָחִיק יָתִי וְלָא קַבִּיל צְלוֹתִי עוֹד אַף בְּיַד סַפְרַיָּא אֵן בְּחֶלְמַיָּא וּקְרֵית לָךְ לְהוֹדָעוּתַנִי מָה אֶעְבֵּיד:
16 וַאֲמַר שְׁמוּאֵל וּלְמָה אַתְּ שָׁאֵל יָתִי וּמֵימְרָא דַיְיָ רָחִיק יָתָךְ וַהֲוָה בְּסַעֲרְיָה דְּנַבְרָא דְּאַתְּ בְּעֵיל דְּבָבְיהּ:
17 וַעֲבַד יְיָ לֵיהּ כְּמָא דְמַלֵּיל בִּידִי וְאַעְדִּי יְיָ יָת מַלְכוּתָא מִינָךְ וְיִהַבָּהּ לְחַבְרָךְ לְדָוִד:
18 כְּמָה דְלָא קַבֵּילְתָּא לְמֵימְרָא דַיְיָ וְלָא עֲבַדְתָּ תְּקוֹף רְגָזֵיהּ בְּרְבִית עֲמָלֵק עַל כֵּן פִּתְגָמָא הָדֵין עֲבַד לָךְ יוֹמָא הָדֵין:
19 וְיִמְסַר יְיָ אַף יָת יִשְׂרָאֵל עִמָּךְ בִּידָא דְּפִלְשְׁתָּאֵי וּמָחָר אַתְּ וּבְנָיךְ עִמִּי גַּם יָת מַשְׁרִית יִשְׂרָאֵל יִמְסַר יְיָ בִּידָא דְּפִלְשְׁתָּאֵי:
20 וְאוֹחִי שָׁאוּל וְנָפַל מְלֵי קוֹמְתֵיהּ לְאַרְעָא וּדְחִיל לַחְדָא מִפִּתְגְמֵי שְׁמוּאֵל אַף חֵילָא לָא הֲוָה בֵּיהּ אֲרֵי לָא אֲכַל לַחְמָא כָּל יוֹמָא וְכָל לֵילְיָא:

* *Et ait mulier ei, Ecce tu nosti quæ fecit* 9
Saul, quomodo disperderit ventriloquos & di-
uinatores à terra: & quare tu illaquearis ani-
mæ meæ vt occidas me?

* *Et iurauit ei Saul per Deum, dicens: Vi-* 10
uit Dominus, si obuiabit tibi malum in ser-
mone hoc.

* *Et dixit mulier Saul, Quem suscitabo ti-* 11
bi? & dixit, Samuelem suscita mihi.

* *Et dixit mulier: Samuelem? & clamauit* 12
mulier voce magna, et dixit mulier ad Saulem,
Quare imposuisti mihi? & tu es Saul.

* *Et dixit ei rex, Ne timeas, quem vidisti* 13
dic. & dixit mulier ad Saul, Deos vidi ego
ascendentes de terra.

* *Et dixit ei, Quid cognouisti? & ait ei, Se-* 14
nem ascendentem amictum pallio. & cognouit
Saul quòd Samuel est hic; & inclinauit super
faciem in terra, & adorauit eum.

* *Et ait Samuel, Quare inquietasti me vt* 15
ascenderem ego? & ait Saul, Coarctor nimis;
& Philistijm pugnant in me, & Deus recessit
à me, & non exaudiuit me adhuc neque in ma-
nu prophetarum, neque in insomnijs: & nunc
vocaui te vt ostenderes mihi quid faciam.

* *Et dixit Samuel, Quare interrogas me, &* 16
Dominus recessit à te, & factus est cum proxi-
mo tuo?

* *Et fecit ei sicut locutus est in manu mea,* 17
& scindet Dominus regnum de manu tua, &
dabit illud proximo tuo Dauid.

* *Quia non obedisti voci Domini, & non* 18
implesti iram furoris eius in Amalec: propter
verbum hoc fecit tibi Dominus sic die hac.

* *Et tradet Dominus Israel tecum in manus* 19
Philistijm; & cras tu & filij tui mecum: &
castra Israel & te tradet Dominus in manus
Philistijm.

* *Et festinauit Saul & cecidit à statione* 20
sua super terram, & timuit nimis à verbis Sa-
muelis, & non erat in eo amplius robur, quia
non comedit panem tota die illa & tota no-
cte.

9 * καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ αὐτῷ, ἰδοὺ σὺ οἶδας ἃ ἐποίησε σαὺλ, ὡς ἐξωλόθρευσε τοὺς ἐγγαστριμύθους καὶ τοὺς γνώστας ἀπὸ τῆς γῆς· καὶ ἱνατί σὺ παγιδεύεις τὴν ψυχήν μου θανατῶσαί με;

10 * καὶ ὤμοσεν αὐτῇ σαὺλ κατὰ θεόν, λέγων· ζῇ κύριος, εἰ ἀπαντήσει σοι ἀδικία ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ.

11 * καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ τῷ σαὺλ, τίνα ἀναγάγω σοι; καὶ εἶπε, τὸν σαμουὴλ ἀνάγαγέ μοι.

12 * καὶ εἶπεν ἡ γυνή, τὸν σαμουήλ; καὶ ἐβόησεν ἡ γυνὴ φωνῇ μεγάλῃ· καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς σαὺλ, ἱνατί παρελογίσω με; καὶ σὺ εἶ σαὺλ.

13 * καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεὺς, μὴ φοβοῦ, τίνα ἑώρακας εἰπέ· καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς σαὺλ, θεοὺς εἶδον ἐγὼ ἀναβαίνοντας ἐκ τῆς γῆς.

14 * καὶ εἶπεν αὐτῇ, τί ἔγνως; καὶ εἶπεν αὐτῷ, γέρων ἐγὼ ἀναβαίνων ἀναβεβλημένον διπλοΐδα· καὶ ἔγνω σαὺλ ὅτι σαμουήλ ἐστιν ὅτος· καὶ ἔκυψεν ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.

15 * καὶ εἶπε σαμουήλ, ἱνατί παρηνώχλησάς μοι τοῦ ἀναβῆναί με; καὶ εἶπε σαὺλ, θλίβομαι σφόδρα, καὶ οἱ ἀλλόφυλοι πολεμοῦσιν ἐν ἐμοί, καὶ ὁ θεὸς ἀφέστηκεν ἀπ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἐπακήκοέ μου ἔτι ὅτε ἐν χειρὶ τῶν προφητῶν, ὅτε ἐν τοῖς ἐνυπνίοις· καὶ νῦν κέκληκά σε τοῦ γνωρίσαι μοι τί ποιήσω.

16 * καὶ εἶπε σαμουήλ, ἱνατί ἐπερωτᾷς με, καὶ κύριος ἀφέστηκεν ἀπὸ σοῦ, καὶ γέγονε μετὰ τοῦ πλησίον σου;

17 * καὶ ἐποίησεν αὐτῷ καθὼς ἐλάλησεν ἐν χειρί μου· καὶ διαρρήξει κύριος τὴν βασιλείαν ἐκ χειρός σου, καὶ δώσει αὐτὴν τῷ πλησίον σου τῷ δαυίδ.

18 * διότι οὐχ ὑπήκουσας τῆς φωνῆς κυρίου, καὶ οὐκ ἔπλησας θυμὸν ὀργῆς αὐτοῦ ἐν τῷ ἀμαλήκ· διὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐποίησέ σοι κύριος ὅτως τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.

19 * καὶ παραδώσει κύριος τὸν ἰσραὴλ μετὰ σοῦ εἰς χεῖρας ἀλλοφύλων, καὶ αὔριον σὺ καὶ οἱ υἱοί σου μετ' ἐμοῦ· καὶ τὴν παρεμβολὴν ἰσραὴλ καὶ σὲ δώσει κύριος εἰς χεῖρας
20 ἀλλοφύλων. * καὶ ἔσπευσε σαὺλ καὶ ἔπεσεν ἀπὸ σάτεως αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐφοβήθη σφόδρα ἀπὸ τῶν λόγων σαμουήλ· καὶ οὐκ ἰσχὺς ἐν αὐτῷ ἔτι ἰσχύς, ὅτι οὐκ ἔφαγε ἄρτον ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ὅλην τὴν νύκτα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et dixit mulier illi, Tu nosti quod fecit Saul, qui exterminauit pythones & incantatores ex terra; & quare tu concitatus in animam meam ad occidendum me? 10 Et iurauit illi Saul in dicto Domini, dicendo: Permanens ipse Dominus, si contigerit tibi culpa in verbo hoc. 11 Et dixit mulier, Quem ascendere faciam tibi? & dixit, Semuelem ascendere fac mihi. 12 Et vidit mulier Semuelem, & clamauit in voce alta, & dixit mulier ad Saul, dicendo: Quare mentitus es in me, & tu Saul? 13 Et dixit illi rex, Non timebis. nam quid vidisti? & dixit mulier Sauli, Angelum Domini vidi qui ascendit è terra. 14 Et dixit illi, Quis aspectus eius? & dixit, Vir senex ascendens & ille amictus pallio. & cognouit Saul, quòd Semuel ipse, & incuruauit Saul in faciem suam super terram, & adorauit. 15 Et dixit Semuel ad Saul, Ad quid commouisti me, ad ascendere faciendum me? & dixit Saul, Angustia mihi valde; & Pelisthæi ineuntes bellum in me, & dictum Domini proiecit me, & non accepit orationem meam amplius, etiam in manu scribarum, etiam in somnijs; & vocaui te vt doceres me quid faciam. 16 Et dixit Semuel, Et ad quid tu peris à me, & dictum Domini proiecit te: & erit in auxilium viri, cuius tu obtines inimicitias eius. 17 Et faciet Dominus illi iuxta id, quod locutus est in manu mea, & transire faciet Dominus regnum à te, & dabit illud socio tuo Dauid. 18 Sicut non obedisti dicto Domini, & non fecisti fortitudinem indignationis eius in *homines* domus Ghamalek, propterea verbum hoc fecit tibi hodie.

19 Et tradet Dominus etiam Israel tecum in manu Pelisthæorum; & cras tu, & filij tui mecum; & etiam castra Israel tradet Dominus in manu Pelisthæorum. 20 Et festinauit Saul, & cecidit plena statura sua in terram, & timuit valde à verbis Semuel; & etiam virtus non fuit in eo, quia non comederat panem tota die & tota nocte.

21 * וַתָּבוֹא הָאִשָּׁה אֶל־שָׁאוּל וַתֵּרֶא כִּי־נִבְהָל מְאֹד וַתֹּאמֶר אֵלָיו הִנֵּה שָׁמַעְתְּ שִׁפְחָתֶךָ בְקוֹלֶךָ וָאָשִׂים נַפְשִׁי בְכַפִּי וָאֶשְׁמַע אֶת־דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר
22 דִּבַּרְתָּ אֵלָי׃ * וְעַתָּה שְׁמַע־נָא גַם־אַתָּה בְּקוֹל שִׁפְחָתֶךָ וְאָשִׂמָה לְפָנֶיךָ פַּת־לֶחֶם וְאֶכְוֹל וְיִהְיֶה בְךָ כֹּחַ כִּי תֵלֵךְ בַּדָּרֶךְ׃
23 * וַיְמָאֵן וַיֹּאמֶר לֹא אֹכֵל וַיִּפְרְצוּ־בוֹ עֲבָדָיו וְגַם־הָאִשָּׁה וַיִּשְׁמַע לְקֹלָם וַיָּקָם מֵהָאָרֶץ וַיֵּשֶׁב
24 אֶל־הַמִּטָּה׃ * וְלָאִשָּׁה עֶגֶל־מַרְבֵּק בַּבַּיִת וַתְּמַהֵר וַתִּזְבָּחֵהוּ וַתִּקַּח־קֶמַח וַתָּלָשׁ וַתֹּפֶהוּ מַצּוֹת׃
25 * וַתַּגֶּשׁ לִפְנֵי־שָׁאוּל וְלִפְנֵי עֲבָדָיו וַיֹּאכֵלוּ וַיָּקֻמוּ וַיֵּלְכוּ בַּלַּיְלָה הַהוּא׃

כט

1 * וַיְקַבְּצוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־כָּל־מַחֲנֵיהֶם אֲפֵקָה וְיִשְׂרְאֵל חֹנִים בָּעַיִן אֲשֶׁר בְּיִזְרְעֶאל׃
2 * וְסַרְנֵי פְלִשְׁתִּים עֹבְרִים לְמֵאוֹת וְלַאֲלָפִים וְדָוִד וַאֲנָשָׁיו עֹבְרִים בָּאַחֲרֹנָה עִם־אָכִישׁ׃
3 * וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים מָה הָעִבְרִים הָאֵלֶּה וַיֹּאמֶר אָכִישׁ אֶל־שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים הֲלוֹא־זֶה דָּוִד עֶבֶד שָׁאוּל מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיָה אִתִּי זֶה יָמִים אוֹ־זֶה שָׁנִים וְלֹא־מָצָאתִי בוֹ מְאוּמָה מִיּוֹם נָפְלוֹ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה׃
4 * וַיִּקְצְפוּ עָלָיו שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים וַיֹּאמְרוּ לוֹ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים הָשֵׁב אֶת־הָאִישׁ וְיָשֹׁב אֶל־מְקוֹמוֹ אֲשֶׁר הִפְקַדְתּוֹ שָׁם וְלֹא־יֵרֵד עִמָּנוּ בַּמִּלְחָמָה וְלֹא־יִהְיֶה־לָנוּ לְשָׂטָן בַּמִּלְחָמָה וּבַמֶּה יִתְרַצֶּה זֶה אֶל־אֲדֹנָיו הֲלוֹא בְּרָאשֵׁי הָאֲנָשִׁים הָהֵם׃
5 * הֲלוֹא־זֶה דָּוִד אֲשֶׁר יַעֲנוּ־לוֹ בַּמְּחֹלוֹת לֵאמֹר הִכָּה שָׁאוּל בַּאֲלָפָיו וְדָוִד בִּרְבָבֹתָו׃

21 * Ingressa est itaq; mulier illa ad Saul: conturbatus enim erat valdè. Dixítq; ad eum, Ecce obediuit ancilla tua voci tuæ, & posui animam meam in manu mea, & audiui sermones tuos quos locutus es ad
22 me. * Nunc igitur audi & tu vocem ancillæ tuæ, & ponam coram te buccellam panis vt comedens conualescas, & possis
23 iter agere. * Qui renuit & ait, Non comedam: Coëgerunt autem eum serui sui & mulier; & tandem audita voce eorum, surrexit de terra, & sedit super lectum.
24 * Mulier autem illa habebat vitulum pascualem in domo, & festinauit & occidit eum. Tollénsq; farinam miscuit eam, & coxit azyma.
25 * Et posuit ante Saul & ante seruos eius. qui cùm comedissent, surrexerunt & ambulauerũt per totam noctem illam.

CAP. XXIX.

1 A CONgregata sunt ergo Philistijm vniuersa agmina in Aphec. Sed & Israel castrametatus est super fontẽ qui erat in
2 Iezrael. * Et Satrapæ quidem Philistiim incedebant in cẽturijs & millibus. Dauid autem & viri eius erant in nouissimo agmine cum Achis.
3 * Dixerúntque principes Philistijm ad Achis, Quid sibi volunt Hebræi isti? Et ait Achis ad principes Philistijm, Nunquid ignoratis Dauid qui fuit seruus Saul regis Israel, & est apud me multis diebus & annis? Et non inueni in eo quicquam ex die qua transfugit ad me vsq; ad diem
4 hanc. * Irati sunt autem aduersus eum principes Philistijm, & dixerunt ei, Reuertatur vir, & sedeat in loco suo, in quo
B constituisti eum, & nõ descendat nobiscũ in prœliũ, ne fiat nobis aduersarius, cùm prœliari cœperimus: quomodo enim aliter poterit placare dñm suũ nisi in capitibus nostris? * Nónne iste est Dauid cui cãtabãt in choris, dicẽtes: Percussit Saul in
5 millib⁹ suis, & Dauid in decẽ millib⁹ suis? Su. 18.b & 21.a Eccl.47.a

תרגום יונתן

21 וַאֲתַת אִתְּתָא לְוָת שָׁאוּל וַחֲזַת אֲרֵי אִתְבְּהִיל לַחֲדָא וַאֲמֶרֶת לֵיהּ הָא קַבִּילַת אַמְתָּךְ וּמְסָרִית נַפְשִׁי בְּעַל גַּב לְאִתְקְטָלָא וְשָׁמְעִית
יָת פִּתְגָמָךְ דְּמַלֵּילְתָּ עִמִּי׃ 22 וּכְעַן קַבִּיל כְּעַז אַף אַתְּ לְמֵימַר אַמְתָּךְ וַאֲשַׁוֵּי קָרְמָךְ פִּתָּא וְלַחְמָא וֶאֱכֹל וְיֵהֵא בָךְ חֵילָא אֲרֵי תֵּיזֵיל
בְּאוֹרְחָא׃ 23 וְסָרֵיב וַאֲמַר לָא אֵיכוּל וְאִתְקִיפוּ בֵּיהּ עַבְדּוֹהִי וְאַף אִתְּתָא וְקַבִּיל לְמֵימְרְהוֹן וְקָם מֵאַרְעָא וְיָתֵיב עַל עַרְסָא׃
24 וְלְאִתְּתָא עֵיגַל פַּטִּים בְּבֵיתָא וְאוֹחְיָאַת וּנְסִיבַת קֶמְחָא וְלָשַׁת וַאֲפַתְיֵהּ פַּטִּיר׃
25 וְקָרֵיבַת קֳדָם שָׁאוּל וְקֳדָם עַבְדּוֹהִי וַאֲכָלוּ וְקָמוּ וַאֲזָלוּ בְּלֵילְיָא הָהוּא׃

כט

1 וּכְנַשׁוּ פְּלִשְׁתָּאֵי יָת כָּל מַשְׁרְיָתְהוֹן לַאֲפֵק וְיִשְׂרָאֵל שָׁרָן בְּעֵין דִּי בְיִזְרְעֶאל׃ 2 וְטוּרְנֵי פְּלִשְׁתָּאֵי עָבְרִין לְמָאָתָן וּלְאַלְפִין וְדָוִד
וְגֻבְרוֹהִי עָבְרִין בְּבָתְרֵיתָא עִם אָכִישׁ׃ 3 וַאֲמַרוּ רַבְרְבֵי פְּלִשְׁתָּאֵי מָה יְהוֹדָאֵי הָאִילֵּין וַאֲמַר אָכִישׁ לְרַבְרְבֵי פְּלִשְׁתָּאֵי הֲלָא דֵין דָּוִד
עַבְדָּא דְשָׁאוּל מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל דַּהֲוָה עִמִּי דְּנָן יוֹמִין אוֹ דְנָן שְׁנִין וְלָא אַשְׁכְּחִית בֵּיהּ מִדְּעַם בְּיוֹמָא דְאִתְפְּרַשׁ לְוָתִי עַד יוֹמָא הָדֵין׃
4 וּרְגִיזוּ עֲלוֹהִי רַבְרְבֵי פְּלִשְׁתָּאֵי וַאֲמַרוּ לֵיהּ רַבְרְבֵי פְּלִישְׁתָּאֵי הָתֵיב יַת גַּבְרָא וִיתוּב לַאֲתְרֵיהּ דְּמַנְיְתֵיהּ תַּמָּן וְלָא יֵחוּת עִמָּנָא בְּקְרָבָא
וְלָא יְהֵא לָנָא לְסָטָן בְּקְרָבָא וּבְמָה יְתְרְעֵי דֵין לְוָת רֵיבוֹנֵיהּ הֲלָא בְּרִישֵׁי גַּבְרַיָּא הָאִינוּן׃ 5 הֲלָא דֵין דָּוִד דְּמַשְׁמְעִין לֵיהּ בְּחִינְגַיָּא
לְמֵימַר קְטַל שָׁאוּל בְּאַלְפִין וְדָוִד בְּרִיבְבָן׃

* *Et ingressa est mulier ad Saul, & vidit* 21
quòd turbatus erat Saul valde; & dixit ad eum, Ecce obediuit ancilla tua voci tuæ, & posui animam meam in manu mea, & audiui sermones tuos quos locutus es mihi.

* *Et nunc audi & vocem ancillæ tuæ, &* 22
ponam coram te buccellam panis, & comede; & erit in te robur quia vadis in via.

* *Et renuit et non voluit comedere, &* 23
gerunt eum serui eius & mulier, & audiuit vocem eorum, & surrexit de terra & sedit super sellam.

* *At mulieri erat vitulus lactans in domo,* 24
& festinauit & immolauit eum, & accepit farinas, & miscuit, & coxit azyma.

* *Et attulit coram Saul & coram seruis* 25
eius, & comederunt; & surgentes abierunt nocte illa.

CAP. XXIX.

ET *congregant Philistijm vniuersa agmina* 1
eorum in Aphec; & Israel castrametatus est in Nain quæ erat in Izrael.

* *Et satrapæ Philistijm incedebant in cen-* 2
turijs & millibus: & Dauid & viri eius incedebant in nouissimis cum Acchis.

* *Et dixerunt satrapæ Philistijm, Quinam* 3
incedunt isti? & dixit Acchis ad satrapas Philistinorum, Nonne iste est Dauid seruus Saul regis Israel? qui factus est mecum iam secundus annus hodie, & non inueni in eo quicquam à qua die venit ad me vsque ad diem hanc.

* *Et irati sunt aduersus eum satrapæ Phi-* 4
listijm, & dicunt ei, Auerte virum, & reuertatur in locum suum, vbi constituisti eum ibi, & non veniat nobiscum in prælium, & non fiat insidiator castris. & in quo conciliabitur iste domino suo nisi in capitibus virorum illorum?

* *Nonne iste est Dauid cui cantabant cho-* 5
ros ducentes, dicentes, Percussit Saul in millibus suis, & Dauid in decem millibus suis?

21 * καὶ εἰσῆλθεν ἡ γυνὴ πρὸς σαὺλ, καὶ εἶδεν ὅτι ἔπτοησεν σαὺλ σφόδρα· καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ ἤκουσεν ἡ δούλη σου τῆς φωνῆς σου, καὶ ἐθέμην τὴν ψυχήν μου ἐν τῇ χειρί μου, καὶ ἤκουσα τοῦ λόγους σου οὓς ἐλάλησάς μοι.

22 * καὶ νῦν ἄκουσον καὶ τῆς φωνῆς τῆς δούλης σου, καὶ προσθήσω ἐνώπιόν σου ψωμὸν ἄρτου καὶ φάγε, καὶ ἔσται ἐν σοὶ ἰσχὺς ὅτι πορεύῃ ἐν ὁδῷ.

23 * καὶ ἠπείθησε καὶ οὐκ ἐβούλετο φαγεῖν· καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ ἡ γυνή, καὶ ἤκουσε τῆς φωνῆς αὐτῶν, καὶ ἀνέστη ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τὴν δίφρον.

24 * τῇ δὲ γυναικὶ ἦν μόσχαριον γαλαθινὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἔσπευσε καὶ ἔθυσεν αὐτό· καὶ ἔλαβεν ἄλευρα, καὶ ἐφύραστε καὶ ἔπεψεν ἄζυμα.

25 * καὶ προσήνεγκεν ἐνώπιον σαὺλ καὶ ἐνώπιον τῶν παίδων αὐτοῦ, καὶ ἔφαγον· καὶ ἀναστάντες ἀπῆλθον τὴν νύκτα ἐκείνην.

κθ'.

1 * Καὶ συναθροίζουσιν οἱ ἀλλόφυλοι πάσας τὰς παρεμβολὰς αὐτῶν εἰς ἀφέκ· καὶ ἰσραὴλ παρενέβαλεν ἐν ναὶν τῇ ἐν ἰζραήλ.

2 * καὶ οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων παρεπορεύοντο εἰς ἑκατοντάδας καὶ χιλιάδας· καὶ δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ παρεπορεύοντο ἐπ' ἐσχάτων μετ' ἀχχίς.

3 * καὶ εἶπον οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων, τίνες οἱ παραπορευόμενοι οὗτοι; καὶ εἶπεν ἀχχὶς πρὸς τοὺς σατράπας τῶν ἀλλοφύλων, οὐχ οὗτός ἐστι δαυὶδ ὁ δοῦλος σαὺλ τοῦ βασιλέως ἰσραήλ, ὃς γέγονε μετ' ἐμοῦ ἤδη δεύτερον ἔτος σήμερον· καὶ οὐχ εὕρηκεν ἐν αὐτῷ οὐδὲν ἀφ' ἧς ἡμέρας εἰσῆλθε πρός με ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

4 * καὶ ἐθυμώθησαν ἐπ' αὐτῷ οἱ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, ἀπόστρεψον τὸν ἄνδρα, καὶ ἀποστραφήτω εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, οὗ κατέστησας αὐτὸν ἐκεῖ, καὶ μὴ ἐρχέσθω μεθ' ἡμῶν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ μὴ γινέσθω ἐπίβουλος τῇ παρεμβολῇ· καὶ ἐν τίνι διαλλαγήσεται τοῦτος τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ἢ οὐχὶ ἐν ταῖς κεφαλαῖς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων;

5 * οὐχ οὗτός ἐστι δαυὶδ ᾧ ἐξῆρχον αἱ χορεύουσαι, λέγουσαι· ἐπάταξε σαὺλ ἐν χιλιάσιν αὐτοῦ, καὶ δαυὶδ ἐν μυριάσιν αὐτοῦ;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et venit mulier ad Saul, & vidit quòd conturbatus esset valde, & dixit illi, Ecce obediuit ancilla tua tibi; & tradidi animam meam propè vt occideretur, & audiui verbum tuum quod locutus es mecum. 22 Et nunc, accipe nunc etiam tu verbum ancillæ tuæ, & ponam ante te buccellam panis, & comede, & erit in te virtus vt eas in via.

23 Et renuit, & dixit, Non comedam: & inualuerunt in eum serui eius, & etiam mulier, & acquieuit ad dicta illorum, & surrexit à terra, & sedit super lectum. 24 Et mulieri vitulus saginatus in domo sua, & festinauit & mactauit eum & accepit farinam & miscuit, & coxit eam azymum. 25 Et attulit ante Saul & ante seruos eius, & comederunt, & surrexerunt, & abierunt in nocte illa.

CAP. XXIX.

ET congregauerunt Pelisthæi omnia castra sua ad Aphek, & Israel posuerunt *castra* in fonte qui in Izraghel. 2 Et tyranni Pelisthæorũ transeuntes per centena & per millena; & Dauid & viri eius transeuntes in posteriori cum Akis. 3 Et dixerunt magnates Pelisthæorum, Quid Iehudæi isti? & dixit Akis ad magnates Pelisthæorum, Nónne hic Dauid seruus Saul regis Israel, qui fuit mecum his diebus, aut his annis, & non inueni in eo quicquam mali à die quo separatus est ad me vsque ad diem hunc? 4 Et indignati sunt super eum magnates Pelisthæorum, & dixerunt illi magnates Pelisthæorum, Redire fac virum, & redibit ad locum suum cui præfecisti eum ibi, & non descendet nobiscum in bello, & non erit nobis in Zzatan in bello: & in quo reconciliabitur hic domino suo, nónne in capitibus virorum horum? 5 Nónne hic Dauid, cui audire faciebant in canticis, dicendo: Occidit Saul in millibus, & Dauid in decem millibus?

6 * וַיִּקְרָא אָכִישׁ אֶל־דָּוִד וַיֹּאמֶר אֵלָיו חַי־יְהוָה כִּי־
יָשָׁר אַתָּה וְטוֹב בְּעֵינַי צֵאתְךָ וּבוֹאֲךָ אִתִּי בַּמַּחֲנֶה
כִּי לֹא־מָצָאתִי בְךָ רָעָה מִיּוֹם בוֹאֲךָ אֵלַי עַד־
הַיּוֹם הַזֶּה וּבְעֵינֵי הַסַּרְנִים לֹא־טוֹב אָתָּה׃
7 * וְעַתָּה שׁוּב וְלֵךְ בְּשָׁלוֹם וְלֹא־תַעֲשֶׂה רָע
בְּעֵינֵי סַרְנֵי פְּלִשְׁתִּים׃
8 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אָכִישׁ כִּי מֶה עָשִׂיתִי וּמַה־
מָּצָאתָ בְעַבְדְּךָ מִיּוֹם אֲשֶׁר הָיֵיתִי לְפָנֶיךָ עַד
הַיּוֹם הַזֶּה כִּי לֹא אָבוֹא וְנִלְחַמְתִּי בְּאֹיְבֵי
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃
9 * וַיַּעַן אָכִישׁ וַיֹּאמֶר אֶל־דָּוִד יָדַעְתִּי כִּי טוֹב
אַתָּה בְּעֵינַי כְּמַלְאַךְ אֱלֹהִים אַךְ שָׂרֵי פְלִשְׁתִּים
אָמְרוּ לֹא־יַעֲלֶה עִמָּנוּ בַּמִּלְחָמָה׃
10 * וְעַתָּה הַשְׁכֵּם בַּבֹּקֶר וְעַבְדֵי אֲדֹנֶיךָ אֲשֶׁר־
בָּאוּ אִתָּךְ וְהִשְׁכַּמְתֶּם בַּבֹּקֶר וְאוֹר לָכֶם וָלֵכוּ׃
11 * וַיַּשְׁכֵּם דָּוִד הוּא וַאֲנָשָׁיו לָלֶכֶת בַּבֹּקֶר לָשׁוּב
אֶל־אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וּפְלִשְׁתִּים עָלוּ יִזְרְעֶאל׃

ל

1 * וַיְהִי בְּבֹא דָוִד וַאֲנָשָׁיו צִקְלַג בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
וַעֲמָלֵקִי פָּשְׁטוּ אֶל־נֶגֶב וְאֶל־צִקְלַג וַיַּכּוּ אֶת־
צִקְלַג וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָהּ בָּאֵשׁ׃
2 * וַיִּשְׁבּוּ אֶת־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר־בָּהּ מִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל
לֹא הֵמִיתוּ אִישׁ וַיִּנְהֲגוּ וַיֵּלְכוּ לְדַרְכָּם׃
3 * וַיָּבֹא דָוִד וַאֲנָשָׁיו אֶל־הָעִיר וְהִנֵּה שְׂרוּפָה
בָאֵשׁ וּנְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם וּבְנֹתֵיהֶם נִשְׁבּוּ׃
4 * וַיִּשָּׂא דָוִד וְהָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ אֶת־קוֹלָם וַיִּבְכּוּ
עַד אֲשֶׁר אֵין־בָּהֶם כֹּחַ לִבְכּוֹת׃
5 * וּשְׁתֵּי נְשֵׁי־דָוִד נִשְׁבּוּ אֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֶאלִית
וַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת נָבָל הַכַּרְמְלִי׃

6 * Vocauit ergo Achis Dauid, & ait ei, Viuit Dñs quia rectus es & bonus in cõspectu meo, & exitus tuus & introitus
C tuus mecũ est in castris. Et nõ inueni in te quicquam mali ex die qua venisti ad me vsq; in diem hanc, sed satrapis nõ places.
7 *Reuertere ergo & vade in pace, & non offendas oculos satraparum Philistiim.
8 *Dixítq; Dauid ad Achis, Quid enim feci, & quid inuenisti in me seruo tuo à die qua fui in conspectu tuo vsq; in diem hanc, vt non veniam & pugnem contra
9 inimicos dñi mei regis? *Respondens autem Achis, locutus est ad Dauid: Scio
D quia bonus es tu in oculis meis sicut angelus Dei; sed principes Philistinorũ dixerunt, Non ascendat nobiscum in prœ-
10 lium. *Igitur consurge manè, tu & serui domini tui qui venerũt tecum; & cùm de nocte surrexeritis & cœperit diluescere, pergite.
11 *Surrexit itaque de nocte Dauid, ipse & viri eius, vt proficiscerentur manè, & reuerterentur ad terram Philistijm: Philistijm autem ascenderunt in Iezrael.

CAP. XXX.

1 A CVmque venissent Dauid & viri eius in Sicelech die tertia, Amalechitę impetum fecerãt ex parte australi in Sicelech, & percusserant Sicelech & succenderant
2 eam igni. *Et captiuas duxerãt mulieres ex ea à minimo vsque ad magnum; & non interfecerant quenquam, sed secum duxerant, & pergebant itinere suo.
3 *Cùm ergo venisset Dauid & viri eius ad ciuitatẽ, & inuenissent eam succensam igni, & vxores suas, & filios suos, & filias ductas esse captiuas;
4 *Leuauerunt Dauid & populus, qui erat cum eo, voces suas, & planxerũt, donec deficerent in eis lachrymæ.
5 *Siquidẽ & duæ vxores Dauid captiuæ ductæ fuerant, Achinoem Iezraelites,
B & Abigail vxor Nabal Carmeli.

תרגום יונתן

6 וּקְרָא אָכִישׁ לְדָוִד וַאֲמַר לֵיהּ קַיָּם הוּא יְיָ אֲרֵי כָּשֵׁר אַתְּ וְטָב בְּעֵינַי מִפֻּקְדָּנָךְ וּמַעֲלָךְ עִמִּי בְּמַשְׁרְיָתָא אֲרֵי לָא אַשְׁכְּחֵית בָּךְ מִדַּעַם בִּישׁ
מִיּוֹמָא דַּאֲתֵיתָא לְוָתִי עַד יוֹמָא הָדֵין וּבְעֵינֵי טוֹרְנַיָּא לָא הַקִּין אַתְּ׃
7 וּכְעַן הוּב וֶאֱזֵל לִשְׁלָם וְלָא תַּעֲבִיד בִּישׁ בְּעֵינֵי טוֹרְנֵי פְּלִשְׁתָּאֵי׃
8 וַאֲמַר דָּוִד לְאָכִישׁ אֲרֵי מָה עֲבָדִית וּמָה אַשְׁכַּחְתָּ בְּעַבְדָּךְ מִיּוֹמָא דַּהֲוֵיתִי מְשַׁמֵּשׁ קֳדָמָךְ עַד יוֹמָא הָדֵין אֲרֵי לָא אֵתָךְ וְאֵגִיחַ קְרָבָא בְּסָנְאֵי
רְבוֹנִי מַלְכָּא׃ 9 וַאֲתֵיב אָכִישׁ וַאֲמַר לְדָוִד יָדַעְנָא אֲרֵי תַּקִּין אַתְּ בְּעֵינַי כְּמַלְאֲכָא דַיְיָ בְּרַם רַבְרְבֵי פְּלִשְׁתָּאֵי אֲמָרוּ לָא יִסַּק
עִמָּנָא לְקְרָבָא׃ 10 וּכְעַן אַקְדֵּם בְּצַפְרָא וְעַבְדֵי רִיבוֹנָךְ דַּאֲתוֹ עִמָּךְ וְתִקְדְּמוּן בְּצַפְרָא וְיִנְהַר לְכוֹן וְתֵהָכוּן׃
11 וַאֲקְדֵּים דָּוִד הוּא וְגַבְרוֹהִי לְמֵיזַל בְּצַפְרָא לְמֵתָב לְאַרַע פְּלִשְׁתָּאֵי וּפְלִשְׁתָּאֵי סְלִיקוּ לְיִזְרְעֶאל׃

ל

1 וַהֲוָה כַּד אֲתָא דָּוִד וְגַבְרוֹהִי לְצִקְלַג בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה וַעֲמָלֵקָאֵי אִתְנַגִּידוּ עַל דָּרוֹם וְעַל צִקְלַג וּמְחוֹ יַת צִקְלַג וְאוֹקִידוּ יָתָהּ בְּנוּרָא׃
2 וּשְׁבוֹ יַת נְשַׁיָּא דְּבָהּ מְזְעֵירָא וְעַד רַבָּא וְלָא קְטָלוּ אֱנָשׁ וְדַבְּרוּ וַאֲזָלוּ לְאָרְחַהְהוֹן׃
3 וַאֲתָא דָּוִד וְגַבְרוֹהִי לְקַרְתָּא וְהָא כַּלְיָא בְּנוּרָא וּנְשֵׁיהוֹן וּבְנֵיהוֹן וּבְנָתְהוֹן אִשְׁתְּבִיאוּ׃ 4 וַאֲרִים דָּוִד וְעַמָּא דְּעִמֵּיהּ יַת קָלְהוֹן
וּבְכוֹ עַד דְּלָא הֲוָת בְּהוֹן חֵילָא לְמִבְכֵּי׃ 5 וְהַרְתֵּין נְשֵׁי דָּוִד אִשְׁתְּבִיאָה אָחִינֹעַם דְּמִיזְרְעֶאל וַאֲבִיגַיִל אִתַּת נָבָל דְּמִכַּרְמְלָא׃

‡ *Et vocauit Acchis Dauid, & dixit ei: Viuit dominus, quia rectus tu & bonus in oculis meis; & exitus tuus & introitus tuus mecũ in castris, quia non inueni contra te malum, à qua die venisti ad me vsque in diem hanc, & in oculis satraparum non bonus tu.* 6

‡ *Et nunc reuertere & vade in pace, & nõ facias malum in oculis satraparum Philistijm.* 7

‡ *Et dixit Dauid ad Acchis, Quid feci tibi, vel quid inuenisti in seruo tuo à qua die fuimus coram te, & vsque in diem hunc, quoniam non venerim ad debellandum inimicos domini mei regis?* 8

‡ *Et respondit Acchis, & dixit ad Dauid, Scio quòd bonus tu in oculis meis sicut angelus Dei, sed principes militiæ Philistinorũ dicunt: Non veniet nobiscum in prœlium.* 9

‡ *Et nunc consurge manè tu, & serui domini tui qui venerunt tecum, & vadite in locum vbi constitui vos ibi: & surgite in via, & diluescat vobis & pergite.* 10

‡ *Et surrexit Dauid ipse, & viri eius vt proficiscerentur manè, & custodirent terram Philistijm: & Philistijm ascenderunt in Jzrael ad pugnandum.* 11

CAP. XXX.

ET *factum est cùm venissent Dauid & viri eius in Sicelag die tertia, & Amalec impetum fecit in austrum & in Sicelag; & percussserant Sicelag & succenderant eam in igne.* 1

‡ *Et mulieres & omnes qui in ea, à paruo vsque ad magnum non interfecerant virum neque mulierem, sed captiuauerunt, & abierunt in viam suam.* 2

‡ *Et venit Dauid & viri eius ad ciuitatem, & ecce succensa est in igne; at mulieres eorum, & filiæ eorum, & filij eorum captiui ducti sunt.* 3

‡ *Et leuauit Dauid & viri eius vocẽ suam, & planxerunt, donec non erat robur in eis vt flerent amplius.* 4

‡ *Et ambæ vxores Dauid captiuæ ductæ fuerant Achinaam Jzraelites, & Abygail vxor Nabal Carmeli.* 5

6 ‡ καὶ ἐκάλεσεν ἀχχὶς τὸν δαυὶδ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· ζῇ κύριος ὅτι εὐθὺς σὺ καὶ ἀγαθὸς ἐν ὀφθαλμοῖς μου, καὶ ἡ ἔξοδός σου καὶ ἡ εἴσοδός σου μετ' ἐμοῦ ἐν τῇ παρεμβολῇ, ὅτι οὐχ εὗρον κύριος κακίαν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἦκεις πρός με ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν σατραπῶν οὐκ ἀγαθὸς σύ.

7 ‡ νῦν ἀνάστρεφε καὶ πορεύου εἰς εἰρήνην, καὶ οὐ μὴ ποιήσῃς κακίαν ἐν ὀφθαλμοῖς τῶν σατραπῶν τῶν ἀλλοφύλων.

8 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀχχίς, τί ἐποίησά σοι ἢ τί εὗρες ἐν τῷ δούλῳ σου ἀφ' ἧς ἡμέρας ἦμεν ἐνώπιόν σου καὶ ἕως ἡμέρας ταύτης, ὅτι οὐ μὴ ἔλθω πολεμῆσαι τοὺς

9 ἐχθροὺς κυρίου μου βασιλέως; ‡ καὶ ἀπεκρίθη ἀχχὶς καὶ εἶπε πρὸς δαυίδ, οἶδα ὅτι ἀγαθὸς σὺ ἐν ὀφθαλμοῖς μου καθὼς ἄγγελος θεοῦ, ἀλλ' οἱ στρατηγοὶ τῶν ἀλλοφύλων, λέγουσιν· οὐχ ἥξει μεθ' ἡμῶν εἰς πόλεμον.

10 ‡ καὶ νῦν ὄρθρισον πρωὶ σὺ καὶ οἱ παῖδες κυρίου σου οἱ ἥκοντες μετὰ σοῦ, καὶ πορεύεσθε εἰς τὸν τόπον ὃν κατέστησα ὑμᾶς ἐκεῖ· καὶ ὀρθρίσατε ἐν τῇ ὁδῷ καὶ φωτισάτω ὑμῖν καὶ πορεύεσθε.

11 ‡ καὶ ὤρθρισε δαυὶδ αὐτὸς καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ τοῦ ἀπελθεῖν πρωΐ, καὶ φυλάσσειν τὴν γῆν τῶν ἀλλοφύλων· καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἀνέβησαν εἰς ἰζραὴλ πολεμεῖν.

λ'.

1 ‡ Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ παραγενέσθαι δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ εἰς σικελὰγ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, καὶ ἀμαλὴκ ἐπέθετο ἐπὶ τὸν νότον καὶ ἐπὶ σικελάγ· καὶ ἐπάταξαν τὴν σικελὰγ, καὶ ἐνέπρησαν αὐτὴν ἐν πυρί.

2 ‡ καὶ τὰς γυναῖκας καὶ πάντας τοὺς ἐν αὐτῇ ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου οὐκ ἐθανάτωσαν ἄνδρα οὐδὲ γυναῖκα, ἀλλ' ἠχμαλώτευσαν, καὶ ἀπῆλθον εἰς τὴν ὁδὸν αὐτῶν.

3 ‡ καὶ ἦλθεν δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἰδοὺ ἐνεπύριστο ἐν πυρί· αἱ γυναῖκες αὐτῶν καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῶν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν αἰχμαλωτευόμενοι.

4 ‡ καὶ ἐπῆρε δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ τὴν φωνὴν αὐτῶν, καὶ ἔκλαυσαν, ἕως οὗ οὐκ ἦν ἰσχὺς ἐν αὐτοῖς τοῦ κλαίειν ἔτι.

5 ‡ καὶ ἀμφότεραι αἱ γυναῖκες δαυὶδ ἠχμαλωτεύθησαν ἀχιναὰμ ἡ ἰζραηλίτις καὶ ἀβιγαὶλ ἡ γυνὴ ναβὰλ τοῦ καρμηλίου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] Et vocauit Akis Dauidẽ, & dixit illi, Permanens ipse Dominus quòd rectus tu, & bonus in oculis meis: exitus tuus & introitus tuus mecum in castris, quia non inueni in te quicquam mali, ex die quo venisti ad me vsque ad diem hanc, & in oculis tyrannorum non gratus es. [7] Et nunc redi & ito in pace, & non facies malum in oculis tyrannorum Pelisthæorum. [8] Et dixit Dauid ad Akis, Nam quid feci aut quid inuenisti in seruo tuo à die quo fui ministrans ante te vsque ad diem hanc? quòd non ibo & inibo bellum in osores domini mei regis? [9] Et respondit Akis & dixit Dauidi, Cognoui quòd gratus tu in oculis meis vt angelus Domini: verùm magnates Pelisthæorum dixerunt, Non ascendet nobiscum ad bellum.

[10] Et nunc anticipa in aurora & serui domini tui, qui venerunt tecum, & anticipabitis in aurora, & illucescet vobis & ibitis.

[11] Et anticipauit Dauid ipse & viri eius ad eundum in aurora, ad redeundum in terram Pelisthæorum: & Pelisthæi ascenderunt ad Izraghel.

CAP. XXX.

ET fuit quando venit Dauid & viri eius ad Zziklag in die tertia, & Ghamalekæi extracti sunt super Meridiem, & super Sziklag, & percusserunt Sziklag, & incenderunt illam in igne. [2] Et captiuauerunt mulieres quæ in ea, à paruula & vsque ad magnam: & non occiderunt hominem, & duxerunt & abierunt ad viam suam. [3] Et venit Dauid & viri eius ad vrbem; & ecce combusta in igni, & vxores eorum, & filij eorum, & filiæ eorum captiuati sunt. [4] Et leuauit Dauid & omnis populus qui cum illo, vocem suam, & plorauerunt vsquequo non fuit in eis virtus ad plorandum. [5] Et duæ vxores Dauid captiuatæ sunt, Ahhinogham quæ ex Izraghel, & Abigail vxor Nabal qui ex Carmela.

6 * וַתֵּצֶר לְדָוִד מְאֹד כִּי־אָמְרוּ הָעָם לְסָקְלוֹ כִּי־
מָרָה נֶפֶשׁ כָּל־הָעָם אִישׁ עַל־בָּנָו וְעַל־בְּנֹתָיו
וַיִּתְחַזֵּק דָּוִד בַּיהוָה אֱלֹהָיו׃
7 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֶבְיָתָר הַכֹּהֵן בֶּן־אֲחִימֶלֶךְ
הַגִּישָׁה־נָּא לִי הָאֵפוֹד וַיַּגֵּשׁ אֶבְיָתָר אֶת־הָאֵפוֹד
אֶל־דָּוִד׃
8 * וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה לֵאמֹר אֶרְדֹּף אַחֲרֵי
הַגְּדוּד־הַזֶּה הַאַשִּׂיגֶנּוּ וַיֹּאמֶר לוֹ רְדֹף כִּי־הַשֵּׂג
תַּשִּׂיג וְהַצֵּל תַּצִּיל׃
9 * וַיֵּלֶךְ דָּוִד הוּא וְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר אִתּוֹ
וַיָּבֹאוּ עַד־נַחַל הַבְּשׂוֹר וְהַנּוֹתָרִים עָמָדוּ׃
10 * וַיִּרְדֹּף דָּוִד הוּא וְאַרְבַּע־מֵאוֹת אִישׁ וַיַּעַמְדוּ
מָאתַיִם אִישׁ אֲשֶׁר פִּגְּרוּ מֵעֲבֹר אֶת־נַחַל הַבְּשׂוֹר׃
11 * וַיִּמְצְאוּ אִישׁ־מִצְרִי בַּשָּׂדֶה וַיִּקְחוּ אֹתוֹ אֶל־
דָּוִד וַיִּתְּנוּ־לוֹ לֶחֶם וַיֹּאכַל וַיַּשְׁקֻהוּ מָיִם׃
12 * וַיִּתְּנוּ־לוֹ פֶּלַח דְּבֵלָה וּשְׁנֵי צִמֻּקִים וַיֹּאכַל
וַתָּשָׁב רוּחוֹ אֵלָיו כִּי לֹא־אָכַל לֶחֶם וְלֹא־שָׁתָה מַיִם
שְׁלֹשָׁה יָמִים וּשְׁלֹשָׁה לֵילוֹת׃
13 * וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד לְמִי־אַתָּה וְאֵי מִזֶּה אָתָּה
וַיֹּאמֶר נַעַר מִצְרִי אָנֹכִי עֶבֶד לְאִישׁ עֲמָלֵקִי וַיַּעַזְבֵנִי
אֲדֹנִי כִּי חָלִיתִי הַיּוֹם שְׁלֹשָׁה׃
14 * אֲנַחְנוּ פָּשַׁטְנוּ נֶגֶב הַכְּרֵתִי וְעַל־אֲשֶׁר לִיהוּדָה
וְעַל־נֶגֶב כָּלֵב וְאֶת־צִקְלָג שָׂרַפְנוּ בָאֵשׁ׃
15 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד הֲתוֹרִדֵנִי אֶל־הַגְּדוּד הַזֶּה
וַיֹּאמֶר הִשָּׁבְעָה לִּי בֵאלֹהִים אִם־תְּמִיתֵנִי וְאִם־
תַּסְגִּרֵנִי בְּיַד־אֲדֹנִי וְאוֹרִדְךָ אֶל־הַגְּדוּד הַזֶּה׃
16 * וַיּוֹרִדֵהוּ וְהִנֵּה נְטֻשִׁים עַל־פְּנֵי כָל־
הָאָרֶץ אֹכְלִים וְשֹׁתִים וְחֹגְגִים בְּכֹל הַשָּׁלָל
הַגָּדוֹל אֲשֶׁר לָקְחוּ מֵאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וּמֵאֶרֶץ
יְהוּדָה׃

6 * Et contristatus est Dauid valde. Vole
B bat enim eũ populus lapidare, quia amara erat anima vniuscuiusq; viri super filiis suis & filiabus. Confortatus est autẽ Da-
7 uid in Dño Deo suo. *Et ait ad Abiathar sacerdotẽ filium Achimelech: Applica ad me Ephod. Et applicuit Abiathar Ephod
8 ad Dauid. * Et consuluit Dauid Dominum, dicens: Persequar latrũculos hos & cõprehendam eos, an non? Dixítq; ei Dominus, Persequere, absq; dubio enim cõprehendes eos, & excuties prædam. Su. 23.b
9 *Abijt ergo Dauid ipse & sexcenti viri
C qui erant cũ eo, & venerũt vsq; ad torrentem Besor, & lassi quidam substiterunt.
10 * Persecutus est autẽ Dauid ipse & quadringenti viri cum eo. Substiterant enim ducẽti, qui lassi transire nõ poterant tor-
11 rentẽ Besor. *Et inuenerunt virum Ægyptiũ in agro, & adduxerunt eũ ad Dauid. dederúntq; ei panem vt comederet & bi-
12 beret aquã: *Sed & fragmen massæ caricarum, & duas ligaturas vuæ passæ. Qui cùm comedisset, reuersus est spiritus eius, & refocillatus est. non enim comederat panem, neq; biberat aquam tribus diebus
13 & tribus noctibus. *Dixit itaq; ei Dauid, Cuius es tu, vel vnde? Qui ait, Puer Ægy
D ptius ego sum, seruus viri Amalechitæ. Dereliquit autẽ me dominus meus, quia
14 ægrotare cœpi nudiustertius. * Siquidem nos erupimus ad australem plagam Cerethi & contra Iudam, & ad Meridiem Ca-
15 leb, & Sicelech succendimus igni. *Dixítq; ei Dauid, Potes me ducere ad istum cuneum? Qui ait, Iura mihi per Deum, quòd nõ occidas me & non tradas me in manus domini mei, & ego ducam te ad
16 cuneum istum. * Qui cùm dixisset eum, Ecce illi discumbebant super faciem vniuersæ terræ, comedentes & bibentes, & quasi festum celebrantes diem pro cuncta præda & spoliis, quæ ceperant de terra Philistijm & de terra Iuda.

תרגום יונתן

6 וְעָקַת לְדָוִד לַחְדָּא אֲרֵי אֲמַרוּ עַמָּא לְמִרְגְּמֵיהּ אֲרֵי מָרַת נַפְשָׁא דְּכָל עַמָּא גְּבַר עַל בְּנוֹהִי וְעַל בְּנָתֵיהּ וְאִתַּקֵּף דָּוִד בְּמֵימְרָא דַיְיָי אֱלָהֵיהּ׃
7 וַאֲמַר דָּוִד לְאֶבְיָתָר כַּהֲנָא בַּר אֲחִימֶלֶךְ קָרֵיב כְּעַן לִי אֵפוֹדָא וְקָרֵיב אֶבְיָתָר יַת אֵפוֹדָא לְוַת דָּוִד׃
8 וּשְׁאֵיל דָּוִד בְּמֵימְרָא דַיְיָי לְמֵימַר אֶרְדּוֹף בָּתַר מַשְׁרִיתָא הָדָא וְאַדְבְּקִינָהּ וַאֲמַר לֵיהּ רְדוֹף אֲרֵי אַדְבָּקָא תַּדְבֵּיק וְשֵׁיזָבָא תְּשֵׁיזֵיב׃
9 וַאֲזַל דָּוִד הוּא וְשִׁית מְאָה גַּבְרָא דְעִמֵּיהּ וַאֲתוֹ עַד נַחֲלָא דִבְסוֹר וּמִקְצַתְהוֹן אִשְׁתְּאָרוּ׃ 10 וּרְדַף דָּוִד הוּא וְאַרְבַּע מְאָה גַּבְרָא
וְאִשְׁתְּאָרוּ מָאתָן גַּבְרָא דְאִתְמְנַעוּ מִלְּמֶעְבַּר יַת נַחְלָא דִבְסוֹר׃ 11 וְאַשְׁכַּחוּ גַּבְרָא מִצְרָאָה בְּחַקְלָא וְאַיְתִיאוּ יָתֵיהּ לְדָוִד וִיהַבוּ לֵיהּ
לַחְמָא וַאֲכַל וְאַשְׁקוּהִי מַיָּא׃ 12 וִיהַבוּ לֵיהּ פִּילַס דְּבֵילְתָא וְתַרְתֵּן אִיתְכְּלִין דְּעִינְבִין יַבִּישִׁין וַאֲכַל וְתָבַת רוּחֵיהּ לֵיהּ אֲרֵי לָא
אֲכַל לַחְמָא וְלָא שָׁתֵי מַיָּא תְּלָתָא יוֹמִין וּתְלָתָא לֵילָוָן׃
13 וַאֲמַר לֵיהּ דָּוִד דְּמַן אַתְּ וְאֵי מִדֵּין אַתְּ וַאֲמַר עֻלֵּימָא מִצְרָאָה אֲנָא עַבְדָא דְגַבְרָא עֲמַלְקָאָה וְשַׁבְקַנִי רִיבּוֹנִי אֲרֵי אִיתְמַרְעֵית יוֹמָא דֵין
דְּנָן תְּלָתָא יוֹמִין׃
14 אֲנַחְנָא אִיתְנְגֵידְנָא עַל דָּרוֹם כְּרֵית וְעַל דִּי לִיהוּדָה וְעַל דָּרוֹם כָּלֵב וְיַת צִקְלָג אוֹקֵידְנָא בְּנוּרָא׃
15 וַאֲמַר לֵיהּ דָּוִד הֲתַחְתִּינַנִי לְמַשְׁרִיתָא הָדָא וַאֲמַר קַיֵּים לִי בְּמֵימְרָא דַיְיָי דְּלָא תִקְטְלִינַנִי וְלָא תִמְסְרִינַנִי בִּידָא דְרִבּוֹנִי וְאַחְתִּינָךְ לְמַשְׁרִיתָא
הָדָא׃ 16 וְאַחֲתֵיהּ וְהָא רְטִישִׁין עַל אַפֵּי כָל אַרְעָא אָכְלִין וְשָׁתִין וְחָגְגִין בְּכָל עֲדָאָה סַגִּיאָה דִּשְׁבוֹ מֵאַרַע פְּלִשְׁתָּאֵי וּמֵאַרַע דְּבֵית יְהוּדָה׃

‡ *Et contriſtatus eſt Dauid valde, quoniam* 6
dixit populus lapidare eum, quia amara anima
totius populi vnicuiuſq; ſuper filijs ſuis, & ſu-
per filiabus ſuis; & confortatus eſt Dauid in
Domino Deo ſuo. ‡ *Et dixit Dauid ad Abia-* 7
thar ſacerdotẽ, filiũ Achimelech, Applica Ephud.
& applicuit Abiathar Ephud ad Dauid.

‡ *Et conſuluit Dauid per Dominum, dicens:* 8
Si perſequar poſt exercitum hunc, & ſi com-
prehendam eos? & dixit ei Dominus, Perſe-
quere, quoniam comprehendens comprehendes
eos, & recuperans recuperabis.

‡ *Et abijt Dauid ipſe & ſexcenti viri qui* 9
eum eo, & veniunt vſque in torrentem Boſor,
& dimittit ibi ducentos viros.

‡ *Et perſecutus eſt in quadringentis viris:* 10
ſubſtiterunt autem ducenti viri, qui ſederunt
trans torrentem Boſor.

‡ *Et inueniunt virum Ægyptium in agro,* 11
& capiunt eum, & ducunt ad Dauid eum.

‡ *Et dederunt ei panẽ & comedit, & aqua* 12
potauerunt eum, & dederunt ei fragmentum
maſſæ caricarum, & duas vuas paſſas & co-
medit; & reuerſus eſt ſpiritus eius in eo, quia
non comederat panem, & non biberat aquam
tribus diebus & tribus noctibus.

‡ *Et dixit ei Dauid, Vnde es & cuius es tu?* 13
& dixit puer Ægyptius, Seruus ſum ego viri
Amalecitæ, & dereliquit me dominus meus,
quoniam ægrotaui ego nudiustertius.

‡ *Nos autem irruimus in auſtrum Chorethi,* 14
& contra Judææ partes, & contra auſtrum
Chileb; & Sicelag ſuccendimus in igne.

‡ *Et dixit ad eum Dauid, Si deduces me ad* 15
exercitum hunc? & dixit, Jura iam mihi per
Deum quòd non occidas me, & non tradas me
in manus domini mei, & ducam te ad exerci-
tum hunc.

‡ *Et iurauit ei, & duxit eum; & ecce ipſi* 16
diffuſi ſuper faciem vniuerſæ terræ, comeden-
tes & bibentes, & feſtum celebrantes ſuper
omnibus ſpolijs magnis, quæ ceperunt de terra
Philiſtijm, & de terra Juda: & venit contra
eos Dauid.

6 ‡ καὶ ἐθλίβη δαυὶδ σφόδρα, ὅτι εἶπεν ὁ λαὸς λιθοβο-
λῆσαι αὐτόν, διότι κατώδυνος ψυχὴ παντὸς τοῦ λαοῦ ἑκά-
στου ἐπὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ καὶ ἐπὶ ταῖς θυγατράσιν αὐτοῦ· καὶ
ἐνεταιώθη δαυὶδ ἐν κυρίῳ θεῷ αὐτοῦ.

7 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀβιάθαρ τὸν ἱερέα υἱὸν ἀχιμέ-
λεχ, προσάγαγε τὸ ἐφούδ· καὶ προσήγαγεν ἀβιάθαρ τὸ
8 ἐφοὺδ πρὸς δαυίδ. ‡ καὶ ἐπηρώτησε δαυὶδ διὰ τοῦ κυρίου,
λέγων, εἰ καταδιώξω ὀπίσω τοῦ στρατεύματος τούτου, καὶ
εἰ καταλήψομαι αὐτούς; καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος, καταδίω-
κε, ὅτι καταλαμβάνων καταλήψῃ αὐτούς, καὶ ἐξαιρούμενος ἐξαιρῇ.

9 ‡ καὶ ἐπορεύθη δαυὶδ αὐτὸς καὶ οἱ ἑξακόσιοι ἄνδρες οἱ
μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔρχονται ἕως τοῦ χειμάρρου τοῦ βοσόρ· καὶ
καταλείπει ἐκεῖ διακοσίους ἄνδρας.

10 ‡ καὶ κατεδίωξεν ἐν τετρακοσίοις ἀνδράσι· ἐστήσαν
γὰρ οἱ διακόσιοι ἄνδρες, οἵτινες ἐκάθησαν πέραν τοῦ χει-
11 μάρρου τοῦ βοσόρ. ‡ καὶ εὑρίσκουσιν ἄνδρα αἰγύπτιον ἐν
ἀγρῷ, καὶ λαμβάνουσιν αὐτόν, καὶ ἄγουσιν πρὸς δαυὶδ αὐτόν.
12 ‡ καὶ διδόασιν αὐτῷ ἄρτον καὶ ἔφαγε, καὶ ὕδωρ ἐπότι-
σαν αὐτόν· καὶ ἔδωκαν αὐτῷ κλάσμα παλάθης καὶ δύο σα-
φίδας καὶ ἔφαγον, καὶ κατέστη τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ,
διότι ἐβεβρώκει ἄρτον καὶ ἐπεπώκει ὕδωρ τρισὶν ἡμέ-
ραις καὶ τρισὶ νυξίν.

13 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ δαυίδ, πόθεν εἶ καὶ τίνος εἶ σύ; καὶ εἶ-
πεν τὸ παιδάριον τοῦ αἰγύπτιον, δοῦλός εἰμι ἐγὼ ἀνδρὸς ἀ-
μαληκίτου, καὶ ἐγκατέλειπέ με ὁ κύριός μου, ὅτι ἠνω-
χλήθην ἐγὼ σήμερον τριταῖος.

14 ‡ ἡμεῖς ἐπεθέμεθα ἐπὶ νότου τοῦ χορεθί, καὶ ἐπὶ
τὰ ἱδαίας μέρη, καὶ ἐπὶ νότον τοῦ χειλέβ, καὶ τὸ σικε-
λὰγ ἐνεπρήσαμεν ἐν πυρί.

15 ‡ καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν δαυίδ, εἰ καταξεις με ἐπὶ τὸ
στράτευμα τοῦτο; καὶ εἶπεν, ὄμοσόν μοι κατὰ τοῦ θεοῦ μὴ
θανατώσαί με, καὶ μὴ παραδῷναί με εἰς χεῖρας τοῦ κυρίου
μου, καὶ καταξω σε ἐπὶ τὸ σύστρεμμα τοῦτο.

16 ‡ καὶ ὤμοσεν αὐτῷ, καὶ κατήγαγεν αὐτόν· καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ
διακεχυμένοι ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς γῆς ἐσθίοντες καὶ
πίνοντες καὶ ἑορτάζοντες ἐπὶ πᾶσι τοῖς σκύλοις τοῖς μεγά-
λοις οἷς ἔλαβον ἐκ γῆς ἀλλοφύλων, καὶ ἐκ γῆς ἰούδα· καὶ
ἦλθεν ἐπ' αὐτοὺς δαυίδ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[6] Et anguſtia fuit Dauidi valde, quia dixerunt populus ad lapidandum eum, quia amara fuit anima omnis populi viri ſuper filium ſuum, & ſuper filiam ſuam, & confortatus eſt Dauid in dicto Domini Dei ſui. [7] Et dixit Dauid ad Abiathar ſacerdotem filium Ahhimelech, Affer nunc mihi Ephoda. & attulit Abiathar Ephoda ad Dauid. [8] Et rogauit Dauid in dicto Domini, dicendo: Sequar poſt exercitum, & comprehendam illum? & dixit illi, Sequere, quia comprehendendo comprehendes, & liberando liberabis. [9] Et iuit Dauid ipſe & ſexcenti viri qui cum eo, & venerunt vſque ad fluuium Bezzor: & pars eorum relicti ſunt. [10] Et ſecutus eſt Dauid ipſe & quadringenti viri, & relicti ſunt ducenti viri, qui prohibiti ſunt à tranſeundo fluuium Bezzor. [11] Et inuenerunt virum Miſzræum in agro, & venire fecerunt illum ad Dauid, & dederunt illi panem, & comedit, & potauerunt illum aqua. [12] Et dederunt illi pondus caricarum, & duos botros vuarum ſiccarum, & comedit, & redijt ſpiritus eius illi, quia non comederat panem & non biberat aquam tribus diebus & tribus noctibus. [13] Et dixit illi Dauid, Cuius tu, & vnde tu? Et dixit adoleſcens, Miſzræus ego, ſeruus viri Ghamalekæi, & reliquit me dominus meus, quia infirmatus fui hodie his tribus diebus. [14] Nos extracti ſumus ſuper Meridiem Cherith, & ſuper quæ Iehudæ, & ſuper Meridiem Chaleb; & Sziklag incendimus in igne. [15] Et dixit illi Dauid, Num duces me ad exercitum iſtum? & dixit, Firma mihi in dicto Domini, quòd non occides me, & non trades me in manu domini mei, & deducam te ad exercitum hunc.

[16] Et deduxit eum, & ecce extenſi erant ſuper faciem omnis terræ, comedentes & bibentes, & tripudiantes in omni præda magna quam captiuauerant de terra Peliſthæorum, & de terra domus Iehudah.

17 * וַיַּכֵּם דָּוִד מֵהַנֶּשֶׁף וְעַד־הָעֶרֶב לְמָחֳרָתָם וְלֹא־
נִמְלַט מֵהֶם אִישׁ כִּי אִם־אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ־נַעַר
אֲשֶׁר־רָכְבוּ עַל־הַגְּמַלִּים וַיָּנֻסוּ׃

18 * וַיַּצֵּל דָּוִד אֵת כָּל־אֲשֶׁר לָקְחוּ עֲמָלֵק וְאֶת־
שְׁתֵּי נָשָׁיו הִצִּיל דָּוִד׃

19 * וְלֹא נֶעְדַּר־לָהֶם מִן־הַקָּטֹן וְעַד־הַגָּדוֹל וְעַד־
בָּנִים וּבָנוֹת וּמִשָּׁלָל וְעַד כָּל־אֲשֶׁר לָקְחוּ לָהֶם
הַכֹּל הֵשִׁיב דָּוִד׃

20 * וַיִּקַּח דָּוִד אֶת־כָּל־הַצֹּאן וְהַבָּקָר נָהֲגוּ לִפְנֵי
הַמִּקְנֶה הַהוּא וַיֹּאמְרוּ זֶה שְׁלַל דָּוִד׃

21 * וַיָּבֹא דָוִד אֶל־מָאתַיִם הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־פִּגְרוּ
מִלֶּכֶת אַחֲרֵי דָּוִד וַיֹּשִׁיבֻם בְּנַחַל הַבְּשׂוֹר וַיֵּצְאוּ
לִקְרַאת דָּוִד וְלִקְרַאת הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ וַיִּגַּשׁ דָּוִד
אֶת־הָעָם וַיִּשְׁאַל לָהֶם לְשָׁלוֹם׃

22 * וַיַּעַן כָּל־אִישׁ רָע וּבְלִיַּעַל מֵהָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר
הָלְכוּ עִם־דָּוִד וַיֹּאמְרוּ יַעַן אֲשֶׁר לֹא־הָלְכוּ עִמִּי
לֹא־נִתֵּן לָהֶם מֵהַשָּׁלָל אֲשֶׁר הִצַּלְנוּ כִּי אִם־אִישׁ
אֶת־אִשְׁתּוֹ וְאֶת־בָּנָיו וְיִנְהֲגוּ וְיֵלֵכוּ׃

23 * וַיֹּאמֶר דָּוִד לֹא־תַעֲשׂוּ כֵן אֲחֵי אֵת אֲשֶׁר־נָתַן
יְהוָה לָנוּ וַיִּשְׁמֹר אֹתָנוּ וַיִּתֵּן אֶת־הַגְּדוּד הַבָּא
עָלֵינוּ בְּיָדֵנוּ׃

24 * וּמִי יִשְׁמַע לָכֶם לַדָּבָר הַזֶּה כִּי כְּחֵלֶק הַיֹּרֵד
בַּמִּלְחָמָה וּכְחֵלֶק הַיֹּשֵׁב עַל־הַכֵּלִים יַחְדָּו יַחֲלֹקוּ׃

25 * וַיְהִי מֵהַיּוֹם הַהוּא וָמָעְלָה וַיְשִׂמֵהוּ לְחֹק
וּלְמִשְׁפָּט לְיִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

26 * וַיָּבֹא דָוִד אֶל־צִקְלַג וַיִּשְׁלַח מֵהַשָּׁלָל לִזְקֵנֵי
יְהוּדָה לְרֵעֵהוּ לֵאמֹר הִנֵּה לָכֶם בְּרָכָה מִשְׁלַל
אֹיְבֵי יְהוָה׃

27 * לַאֲשֶׁר בְּבֵית־אֵל וְלַאֲשֶׁר בְּרָמוֹת־נֶגֶב וְלַאֲשֶׁר
בְּיַתִּר׃

17 *Et percussit eos Dauid à vespere vsq; ad vesperam alterius diei,& non euasit ex
E eis quisquam, nisi tantũ quadringẽti viri adolescentes qui ascenderant camelos &
18 fugerant. * Eruit ergo Dauid omnia quæ tulerant Amalechitæ, & duas vxores suas eruit.

19 * Nec defuit quisquam à paruo vsque ad magnum tam de filijs, quàm de filiabus, & de spolijs, & quæcunq; rapuerant omnia reduxit Dauid.

20 * Et tulit vniuersos greges & armenta, & minauit ante faciem suam. Dixerúntque, Hæc est præda Dauid.

21 * Venit autem Dauid ad ducentos viros,qui lassi substiterant, nec sequi poterant Dauid, & residere eos iusserat in tor-
F rente Besor. Qui egressi sunt obuiam Dauid,& populo qui erat cum eo. Accedens autem Dauid ad populum, salutauit eos
22 pacificè. *Respondénsq; omnis vir pessimus & iniquus de viris qui ierant cũ Dauid,dixit: Quia non venerunt nobiscum, non dabimus eis quicquã de præda quam eruimus.sed sufficiat vnicuique vxor sua, & filij, quos cùm acceperint, recedant.

23 * Dixit autem Dauid, Non sic facietis fratres mei de his quæ tradidit nobis Dominus,& custodiuit nos, & dedit latrunculos, qui eruperant aduersum nos, in manus nostras.

24 * Nec audiet vos quisquam super sermone hoc. Æqua enim pars erit descendentis ad prœlium, & remanentis ad sarcinas, & similiter diuident.

25 * Et factum est hoc ex die illa & deinceps constitutum & præfinitum, & quasi
26 lex in Israel vsque in diem hanc. * Venit
G ergo Dauid in Sicelech, & misit dona de præda senioribus Iuda proximis suis, dicens: Accipite benedictionem de præda hostium Domini.

27 *His qui erant in Bethel,& qui in Ramoth ad Meridiem,& qui in Iether.

תרגום יונתן

17 וּמְחַנּוֹן דָּוִד מִקְּבָלָא וְעַד עִידַן רַמְשָׁא דְיוֹמָא דְּבָתְרוֹהִי וְלָא אִשְׁתֵּיזִיב מִנְּהוֹן אֱנָשׁ אֱלָהֵן אַרְבַּע מְאָה עוּלֵם דִּרְכִיבוּ עַל יַנְקַיָּא
וְאַפְּכוּ׃ 18 וְשֵׁיזֵיב דָּוִד יָת כָּל דְּשַׁבוּ עֲמָלֵקָאֵי וְיָת תַּרְתֵּין נְשׁוֹהִי שֵׁזִיב דָּוִד׃ 19 וְלָא שְׁגָא לְהוֹן מִזְּעִירָא וְעַד רַבָּא
וְעַד בְּנִין וּבְנָן וּמִבִּיזְתָּא וְעַד כָּל דְּשַׁבוּ לְהוֹן כּוּלָּא אֲתֵיב דָּוִד׃ 20 וּשְׁבָא דָּוִד יָת כָּל עָנָא וְתוֹרֵי דְּבָרוּ קֳדָם גַּיתַיָּא הָאִינוּן וַאֲמָרוּ
דֵּין עֲדָאָה דְדָוִד׃ 21 וַאֲתָא דָּוִד לְמָאתֵן גַּבְרַיָּא דְאִתְמְנַעוּ מִלְּמֵיזַל בָּתַר דָּוִד וְאוֹתֵיבוּנוּן בְּנַחֲלָא דִבְסוֹר וּנְפָקוּ לְקַדְמוּת דָּוִד
וּלְקַדְמוּת עַמָּא דְעִמֵּיהּ וְעַרַע דָּוִד יָת עַמָּא וּשְׁאִיל לְהוֹן לְשָׁלָם׃
22 וַאֲתֵיב כָּל גְּבַר בִּישׁ וְרָשִׁיעַ מִגַּבְרַיָּא דַּאֲזַלוּ עִם דָּוִד וַאֲמַרוּ חֲלָף דְּלָא אֲזַלוּ עִמִּי לָא נִתֵּן לְהוֹן מֵעֲדָאָה דְשֵׁיזִבְנָא אֱלָהֵן גְּבַר יָת אִתְּתֵיהּ
וְיָת בְּנוֹהִי וְיִדְבְּרִין וְיֵיזְלִין׃
23 וַאֲמַר דָּוִד לָא תַּעְבְּדוּן כֵּן אַחַי יָת דְיְהַב יְיָ לָנָא וּנְטַר יָתָנָא וּמְסַר יָת מַשְׁרִיתָא דַּאֲתָת עָלָנָא בִּידָנָא׃ 24 וּמַן יְשְׁמַע לְכוֹן
לְפִתְגָמָא הָדֵין אֲרֵי כְּחוּלַק דְּנָחֵת לְקְרָבָא וּכְחוּלַק דְּאִשְׁתְּאַר לְמַשַּׁר מָנָיָא כַּחֲדָא יְפַלְגוּן׃
25 וַהֲוָה מִיּוֹמָא הַהוּא וּלְעֵילָּא וְשַׁוְיַהּ לִגְזֵירַת דִּין לְיִשְׂרָאֵל עַד יוֹמָא הָדֵין׃
26 וַאֲתָא דָּוִד לְצִקְלַג וְשַׁדַּר מִבִּיזְתָּא לְסָבֵי דְבֵית יְהוּדָה לָרַחֲמוֹהִי לְמֵימַר הָא לְכוֹן מַתְּנָה מִבִּיזַת סָנְאֵי עַמָּא דַיְיָ׃ 27 לְדִי
בְּבֵיתְאֵל וּלְדִי בְרָמוֹת נֶגֶב וּלְדִי בְיַתִּיר׃

17 ‡ καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς ἀπὸ ἑωσφόρου ⁊ ἕως ἑσπέρας ⁊ τῆ ἐπαύριον· καὶ ὁ διεσώθη ἐξ αὐτῶν ἀνὴρ, ἀλλ' ἢ τετρακόσια παιδάρια ἅτινες ἐπέβη ἐπὶ καμήλων, ⁊ ἔφυγον.

18 ‡ καὶ ἀφείλετο δαυὶδ πάντα ὅσα ἔλαβεν ὁ ἀμαλήκ, ⁊ ἀμφοτέρας τὰς γυναῖκας αὐτοῦ ἐξείλετο.

19 ‡ καὶ ὁ διεφώνησεν αὐτοῖς ἀπὸ μικροῦ ⁊ ἕως μεγάλου, ⁊ ἕως υἱῶν ⁊ θυγατέρων, καὶ ἀπὸ τῶν σκύλων καὶ ἕως πάντων ὧν ἔλαβον αὐτῶν τὰ πάντα ἀπέστρεψε δαυίδ.

20 ‡ καὶ ἔλαβε δαυὶδ πάντα τὰ ποίμνια αὐτῶν, καὶ τὰ βουκόλια, καὶ ἀπήγαγον ἔμπροσθεν τῶν σκύλων· ⁊ ἔλεγον τοῖς σκύλοις ἐκείνοις ἐλέγετο, ταῦτα σκῦλα δαυίδ.

21 ‡ καὶ παραγίνετ δαυὶδ πρὸς τοὺς διακοσίους ἄνδρας τοὺς ἀπολελοιφθέντας τοῦ πορευθῆναι ὀπίσω δαυίδ, οὓς ἐκάθισεν ἐν τῷ χειμάρρῳ βοσόρ· ⁊ ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν δαυὶδ ⁊ εἰς ἀπάντησιν τοῦ λαοῦ τοῦ μετ' αὐτοῦ· καὶ προσῆλθε δαυὶδ ἕως τοῦ λαοῦ, ⁊ ἠρώτησεν αὐτοὺς τὰ εἰς εἰρήνην.

22 ‡ καὶ ἀπεκρίθη πᾶς ἀνὴρ πονηρὸς ⁊ λοιμὸς τῶν ἀνδρῶν τῶν πολεμιστῶν τῶν πορευθέντων μετὰ δαυὶδ, ⁊ εἶπον, διότι οὐ κατεδίωξαν μεθ' ἡμῶν, οὐ δώσομεν αὐτοῖς ἐκ τῶν σκύλων ὧν ἐξηρήμεθα, ἀλλὰ ἕκαστος τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ ἀπαγαγέτωσαν, καὶ ἀποστραφήτωσαν.

23 ‡ καὶ εἶπε δαυίδ, οὐ ποιήσετε ἀδελφοί μου οὕτως μετὰ τὸ παραδοῦναι κύριον ἡμῖν τοὺς ὑπεναντίους, ⁊ φυλάξαι ἡμᾶς ⁊ παραδοῦναι τὸ σύστρεμμα τὸ ἐπελθὸν ἐφ' ἡμᾶς εἰς χεῖρας ἡμῶν.

24 ‡ καὶ τίς ἀκούσεται τῶν λόγων ὑμῶν τούτων; ὅτι οὐχ ἥττους ἡμῶν εἰσί, διὰ τοῦτο μετὰ τὴν μερίδα τοῦ καταβαίνοντος εἰς τὸν πόλεμον, οὕτως ἔσται ἡ μερὶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τὰ σκεύη, ⁊ μεριοῦνται κατὰ τὸ αὐτό.

25 ‡ καὶ ἐγένετο ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ἐπέκεινα καὶ ἐγένετο εἰς πρόσταγμα ⁊ εἰς δικαίωμα τῷ Ισραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

26 ‡ ⁊ ἦλθε δαυὶδ εἰς σικελάγ, ⁊ ἀπέστειλε τοῖς πρεσβυτέροις ἰούδα ⁊ τοῖς πλησίον αὐτοῦ τῶν σκύλων, λέγων· ἰδοὺ εὐλογία ὑμῖν ἐκ τῶν σκύλων τῶν ἐχθρῶν κυρίου.

27 ‡ καὶ τοῖς ἐν βαιθὴλ, καὶ τοῖς ἐν ραμὰ νότου, ⁊ τοῖς ἰαθὴρ.

‡ Et percussit eos ab hora matutina & vsq; ad vesperam & crastinum diem, & non saluatus est ex eis vir, sed quadringenti pueri qui ascenderunt super camelos, & fugerunt.

‡ Et eruit Dauid omnia quæ cepit Amalec, & ambas vxores suas liberauit.

‡ Et non defuit illis à paruo & vsque ad magnum, & vsque ad filios & filias, & à spolijs & vsque ad omnia quæ ceperunt eorum omnia reduxit Dauid.

‡ Et tulit Dauid vniuersos greges eorum & armenta, & abegit ante spolia; & spolijs illis dicebatur, Hæc spolia Dauid.

‡ Et venit Dauid ad ducentos viros relictos vt irent post Dauid, quos collocauit in torrente Bosor; & egressi sunt in occursum Dauid, & in occursum populi qui cum eo, & accessit Dauid vsque ad populum, & interrogauit eos quæ ad pacem.

‡ Et respondit omnis vir malus & pestifer de viris bellatoribus qui iuerant cum Dauid, & dixerunt: Quia non persecuti fuerunt nobiscum, non dabimus eis de spolijs quæ eruimus, sed vnusquisque vxorem suam & filios suos reducant, & reuertantur.

‡ Et dixit Dauid, Non facietis fratres mei sic, postquam tradidit Dominus nobis aduersarios, & custodiuit nos & tradidit exercitum qui eruperat contra nos in manus nostras.

‡ Et quis audiet sermones vestros istos? quoniam non minores nobis sunt, propter hoc secundùm partem descendentis ad prælium, sic erit pars remanentis ad sarcinas, & diuident secundùm idem.

‡ Et factũ est ex die illa, & deinceps, & fuit in præceptum & in constitutum Israel vsque in diem hanc.

‡ Et venit Dauid in Sicelag, & misit senioribus Iuda & proximis suis de spolijs, dicens: Ecce benedictio vobis de spolijs inimicorum Domini.

‡ Et his qui erant in Bethel, & qui in Rama austri, & qui Iather.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et percussit illos Dauid à tenebris, & vsque ad vesperum diei sequentis, & non liberatus est ex illis homo nisi quadringenti adolescentes qui ascenderunt super camelos, & verterunt *terga*. 18 Et liberauit Dauid omnia quæ captiuauerant Ghamalekæi, & duas vxores suas liberauit Dauid. 19 Et non defecit illis à paruo & vsque ad magnum, & vsque ad filios & filias, & ex præda & vsque ad omnia quæ captiuauerant eis, omnia redire fecit Dauid.

20 Et cepit Dauid omnem pecudem, & boues tulerunt ante pecora hæc, & dixerunt, Hęc prædæ Dauid.

21 Et venit Dauid ad ducentos viros qui prohibiti fuerant ab eundo post Dauid, & sedere fecerant eos in fluuio Bezzor, & egressi sunt ad occursum Dauid & ad occursum populi qui cum illo, & occurrit Dauid populo, & precatus est illis pacem. 22 Et respondit omnis vir malus & improbus ex viris qui iuerant cum Dauid, & dixerunt, Propterea quòd non iuerunt mecum, non dabimus illis ex præda quam eripuimus, nisi viro vxorem suam & filios suos, & tollent & ibunt. 23 Et dixit Dauid, Non facietis sic, fratres mei, de hoc quod dedit Dominus nobis & custodiuit nos, & tradidit exercitum qui venit super nos in manu nostra.

24 Et quis audiet vobis verbum hoc? nam sicut pars descendẽtis ad bellum, sic pars relicti ad custodiendum vasa, pariter diuident.

25 Et fuit à die illo & vltra, & positum est in decretum hoc Israeli vsque ad diem hanc.

26 Et venit Dauid ad Sziklag, & mittendum curauit de spolio ad senes domus Iehuda amantes eum, dicendo: Ecce vobis donum de spolio odientium populum Domini.

27 Iis qui in Bethel & qui in Ramoth Meridiei, & qui in Iathir.

28 * וְלַאֲשֶׁר בַּעֲרֹעֵר וְלַאֲשֶׁר בְּשִׁפְמוֹת וְלַאֲשֶׁר
29 בְּאֶשְׁתְּמֹעַ: * וְלַאֲשֶׁר בְּרָכָל וְלַאֲשֶׁר בְּעָרֵי
הַיַּרְחְמְאֵלִי וְלַאֲשֶׁר בְּעָרֵי הַקֵּינִי:
30 * וְלַאֲשֶׁר בְּחָרְמָה וְלַאֲשֶׁר בְּכוֹר־עָשָׁן וְלַאֲשֶׁר
31 בְּעָתָךְ: * וְלַאֲשֶׁר בְּחֶבְרוֹן וּלְכָל־הַמְּקֹמוֹת
אֲשֶׁר־הִתְהַלֶּךְ־שָׁם דָּוִד הוּא וַאֲנָשָׁיו:

לא

1 * וּפְלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בְּיִשְׂרָאֵל וַיָּנֻסוּ
אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים
בְּהַר הַגִּלְבֹּעַ:
2 * וַיַּדְבְּקוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־שָׁאוּל וְאֶת־בָּנָיו וַיַּכּוּ
פְלִשְׁתִּים אֶת־יְהוֹנָתָן וְאֶת־אֲבִינָדָב וְאֶת־מַלְכִּי־
שׁוּעַ בְּנֵי שָׁאוּל:
3 * וַתִּכְבַּד הַמִּלְחָמָה אֶל־שָׁאוּל וַיִּמְצָאֻהוּ הַמּוֹרִים
אַנְשֵׁי בַּקָּשֶׁת וַיָּחֶל מְאֹד מֵהַמּוֹרִים:
4 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לְנֹשְׂא כֵלָיו שְׁלֹף־חַרְבְּךָ
וְדָקְרֵנִי בָהּ פֶּן־יָבוֹאוּ הָעֲרֵלִים הָאֵלֶּה וּדְקָרֻנִי
וְהִתְעַלְּלוּ־בִי וְלֹא אָבָה נֹשֵׂא כֵלָיו כִּי יָרֵא מְאֹד
וַיִּקַּח שָׁאוּל אֶת־הַחֶרֶב וַיִּפֹּל עָלֶיהָ:
5 * וַיַּרְא נֹשֵׂא־כֵלָיו כִּי־מֵת שָׁאוּל וַיִּפֹּל גַּם־
הוּא עַל־חַרְבּוֹ וַיָּמָת עִמּוֹ:
6 * וַיָּמָת שָׁאוּל וּשְׁלֹשֶׁת בָּנָיו וְנֹשֵׂא כֵלָיו גַּם כָּל־
אֲנָשָׁיו בַּיּוֹם הַהוּא יַחְדָּו:
7 * וַיִּרְאוּ אַנְשֵׁי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בְּעֵבֶר הָעֵמֶק
וַאֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן כִּי־נָסוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל וְכִי־
מֵתוּ שָׁאוּל וּבָנָיו וַיַּעַזְבוּ אֶת־הֶעָרִים וַיָּנֻסוּ וַיָּבֹאוּ
פְלִשְׁתִּים וַיֵּשְׁבוּ בָהֶן:
8 * וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים לְפַשֵּׁט אֶת־
הַחֲלָלִים וַיִּמְצְאוּ אֶת־שָׁאוּל וְאֶת־שְׁלֹשֶׁת בָּנָיו
נֹפְלִים בְּהַר הַגִּלְבֹּעַ:

28 * Et qui in Aroer,& qui in Sephamoth, & qui in Eſthama.
29 * Et qui in Rachal, & qui in vrbibus Hierameli,& qui in vrbibus Ceni.
30 * Et qui in Rama, & qui in lacu Aſan, & qui in Atach.
31 * Et qui in Hebron,& reliquis qui erãt in his locis in quibus commoratus fuerat Dauid & viri eius.

CAP. XXXI.

1 PHiliſtijm autem pugnabant aduerſum Iſrael. Et fugerunt viri Iſrael ante faciem Philiſtijm, & ceciderunt interfecti in monte Gelboe. 1. Paral. 10.a
2 * Irruerúntque Philiſtijm in Saul, & in filios eius; & percuſſerunt Ionathan, & Abinadab, & Melchiſue filios Saul.
3 * Totúmque pondus prælij verſum eſt in Saul. Et conſecuti ſunt eum viri ſagittarij, & vulneratus eſt vehementer à ſagittarijs.
4 * Dixítque Saul ad armigerum ſuum, Euagina gladium tuum & percute me, ne forte veniant incircunciſi iſti & interfi- Iud. 9.g 1. Paral. 10.a
B ciant me illudentes mihi. Et noluit armiger eius; fuerat enim nimio terrore perterritus. Arripuit itaque Saul gladium ſuum & irruit ſuper eum.
5 * Quod cùm vidiſſet armiger eius, videlicet quòd mortuus eſſet Saul, irruit etiam ipſe ſuper gladium ſuum: & mortuus eſt cum eo.
6 *Mortuus eſt ergo Saul & tres filij eius, & armiger illius, & vniuerſi viri eius in
7 die illa pariter. *Videntes autẽ viri Iſrael, qui erant trans vallem & trans Iordanem, quòd fugiſſent viri Iſraelitæ,& quòd mor
C tuus eſſet Saul & tres filij eius, reliquerũt ciuitates ſuas & fugerunt. Veneruntque Philiſtijm & habitauerunt ibi.
8 *Facta autem die altera venerunt Philiſtijm vt expoliarent interfectos, & inuenerunt Saul & tres filios eius, iacentes in monte Gelboe.

תרגום יונתן

28 וּלְדִי בַּעֲרוֹעֵר וּלְדִי בְשִׁפְמוֹת וּלְדִי בְּאֶשְׁתְּמוֹעַ:
29 וּלְדִי בְּרַכָל וּלְדִי בְּקִרְוֵי יַרְחְמְאֵלָה וּלְדִי בְּקִרְוֵי שַׁלְמָאָה:
30 וּלְדִי בְחָרְמָה וּלְדִי בְּכוֹר עָשָׁן וּלְדִי בַּעֲתָךְ:
31 וּלְדִי בְחֶבְרוֹן וּלְכָל אַתְרַיָּא דְהַלִּיךְ תַּמָּן דָּוִד הוּא וְגַבְרוֹהִי:

לא

1 וּפְלִשְׁתָּאֵי מְגִיחִין קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל וְאַפְּכוּ אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל מִן קֳדָם פְּלִשְׁתָּאֵי וּנְפַלוּ קְטִילִין בְּטוּרָא דְגִלְבּוֹעַ: 2 וְאַדְבִּיקוּ פְלִשְׁתָּאֵי
יַת שָׁאוּל וְיַת בְּנוֹהִי וּקְטָלוּ פְלִשְׁתָּאֵי יַת יְהוֹנָתָן וְיַת אֲבִינָדָב וְיַת מַלְכִּישׁוּעַ בְּנֵי שָׁאוּל: 3 וְתַקִּיפוּ עֲבִדֵי קְרָבָא עַל שָׁאוּל וְאַשְׁכְּחוּהִי
קָשְׁטַיָּא גַּבְרִין דְּאוּמָנִין מִיגַּר בְּקַשְׁתָּא וּדְחִיל לַחֲדָא מִקָּשְׁטַיָּא:
4 וַאֲמַר שָׁאוּל לְנָטֵל זֵינֵיהּ שְׁלֹף חַרְבָּךְ וּקְטָלְנִי בָהּ דִּילְמָא יֵיתוּן עָרֵלַיָּא הָאִילֵּין וְיִקְטְלוּנַנִי וְיִתְעַלְּלוּן בִּי וְלָא אָבָה נָטֵיל זֵינֵיהּ אֲרֵי
דָחֵיל לַחֲדָא וּסְיֵיב שָׁאוּל יַת חַרְבָּא וּנְפַל עֲלָהּ:
5 וַחֲזָא נָטֵל זֵינֵיהּ אֲרֵי מִית שָׁאוּל וּנְפַל אַף הוּא עַל חַרְבֵּהּ וּמִית עִמֵּהּ: 6 וּמִית שָׁאוּל וּתְלָתָא בְנוֹהִי וְנָטֵל זֵינֵיהּ אַף כָּל גַּבְרוֹהִי
בְּיוֹמָא הַהוּא כַּחֲדָא: 7 וַחֲזוֹ אֱנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל דְּבְעֵיבְרָא דְמֵישְׁרָא וְדִבְעֵיבְרָא דְיַרְדְּנָא אֲרֵי אַפְּכוּ אֱנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל וַאֲרֵי מִיתוּ שָׁאוּל
וּבְנוֹהִי וְשַׁבְקוּ יַת קִרְוַיָּא וְאַפְּכוּ וַאֲתוֹ פְלִשְׁתָּאֵי וְיַתִּיבוּ בְהֶן:
8 וַהֲוָה בְיוֹמָא דְבָתְרוֹהִי וַאֲתוֹ פְלִשְׁתָּאֵי לְחַלָּצָא קְטִילַיָּא וְאַשְׁכַּחוּ יַת שָׁאוּל וְיַת תְּלָתָא בְנוֹהִי קְטִילִין בְּטוּרָא דְגִלְבּוֹעַ:

‡ Et qui in Aroer, & qui in Siphamoth, 28
& qui in Esthemoa.

‡ Et qui in Rachal, & qui in vrbibus Je- 29
ramiel, & qui in vrbibus Ceni.

‡ Et qui in Erma, & qui in lacu Asan, & 30
qui in Athach;

‡ Et qui in Chebrō: & in omnes locos quos 31
pertransijt Dauid ibi ipse & viri eius.

CAP. XXXI.

ET *Philistijm pugnabant aduersum Israel,* 1
& fugerunt viri Israel de facie Philistijm, & cadunt interfecti in monte Gelboe.

‡ Et commiserunt pugnam Philistijm cum 2
Saul & filijs eius, & percutiunt Philistijm Jonathan, & Abinadab, & Melchisue filios Saul.

‡ Et grauatur prælium in Saul, & inueniunt 3
eum iaculatores viri sagittarij, & vulnerauerunt eum in ilibus.

‡ Et dixit Saul ad gerentem arma sua, Eua- 4
gina gladium tuum & transfige me in eo, ne fortè veniant incircuncisi isti & interficiant me, & illudant in me: & non voluit gerens arma eius, quia timuit nimis; & cepit Saul gladium suum, & cecidit super eum.

‡ Et vidit gerens arma eius quòd mortuus 5
esset Saul, & cecidit & ipse super gladium & mortuus est cum eo.

‡ Et mortuus est Saul & tres filij eius, & 6
gerens arma eius, & vniuersi viri eius in die illa pariter.

‡ Et viderunt viri Israel qui trans vallem 7
& qui trans Jordanem, quòd fugissent viri Israel, & quòd mortuus est Saul & filij eius, & relinquunt ciuitates suas, & fugiunt, & veniunt Philistijm & habitant in eis.

‡ Et factum est crastina, & veniunt Phili- 8
stijm vt expoliarent interfectos, & inueniunt Saul & tres filios eius iacentes in monte Gelboe.

28 ‡ καὶ τῖς ἐν ἀρωὴρ καὶ τῖς ἐν σφαμωθ, καὶ τῖς ἐν ἐσθημοά.

29 ‡ καὶ τῖς ἐν ραχάλ, & τῖς ἐν ταῖς πόλεσι ἱεραμιήλ, & τῖς ἐν ταῖς πόλεσι & κενί.

30 ‡ καὶ τῖς ἐν ἐρμᾶ, καὶ τῖς ἐν βὴρ ἀσθώ, καὶ τῖς ἐν ἀθάχ.

31 ‡ καὶ τῖς ἐν χεβρών, & εἰς πάντας τοὺς τόπους οὓς διῆλθε δαυὶδ ἐκεῖ αὐτὸς & ⓐ ἄνδρες αὐτοῦ.

λα'.

1 ‡ Καὶ ἀλλόφυλοι ἐπολέμουν ἐν ἰσραήλ, & ἔφυγον ἄνδρες ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου τῶν ἀλλοφύλων, & πίπτουσιν τραυματίαι ἐν τῷ ὄρει γελβουέ.

2 ‡ καὶ σωάπτουσιν οἱ ἀλλόφυλοι τῷ σαοὺλ & τῖς υἱοῖς αὐτοῦ, & τύπτουσιν οἱ ἀλλόφυλοι τὸν ἰωναθὰν καὶ τὸν ἀβιναδὰβ & τὸν μελχισουὲ υἱοὺς σαούλ.

3 ‡ καὶ βαρυῦται ὁ πόλεμος ἐπὶ σαούλ· & εὑρίσκουσιν αὐτὸν οἱ ἀκοντισταὶ ἄνδρες τοξόται, & ἐτραυμάτισαν αὐτὸν εἰς τὰ ὑποχόνδρια.

4 ‡ & εἶπε σαοὺλ πρὸς τὸν αἴροντα τὰ σκεύη αὐτοῦ, σπάσας τὴν μάχαιράν σου καὶ ἐκκέντησόν με ἐν αὐτῇ, μήποτε ἔλθωσιν οἱ ἀπερίτμητοι οὗτοι & ἀποκτείνωσί με & ἐμπαίξωσιν ἐν ἐμοί· καὶ οὐκ ἐβούλετο ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ, διότι ἐφοβήθη σφόδρα· & ἔλαβε σαοὺλ τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, & ἔπεσεν ἐπ' αὐτήν.

5 ‡ καὶ εἶδεν ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ ὅτι τέθνηκε σαούλ, καὶ ἔπεσεν καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν μάχαιραν καὶ ἀπέθανεν μετ' αὐτοῦ.

6 ‡ καὶ ἀπέθανε σαοὺλ & οἱ τρεῖς υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ κῇ τὸ αὐτό.

7 ‡ καὶ εἶδον ἄνδρες ἰσραὴλ οἱ ἐν τῷ πέραν τ κοιλάδος & οἱ ἐν τῷ πέραν τ ἰορδάνου, ὅτι ἔφυγον ἄνδρες ἰσραήλ, καὶ ὅτι τέθνηκε σαοὺλ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ καταλείπουσι τὰς πόλεις αὐτῶν & φεύγουσι· & ἔρχον οἱ ἀλλόφυλοι & καθίκουσιν ἐν αὐταῖς.

8 ‡ καὶ ἐγένηθη τῇ ἐπαύριον & ἔρχονται οἱ ἀλλόφυλοι ἐκδύσαι τοὺς τραυματίας, καὶ εὑρίσκουσι τὸν σαοὺλ καὶ τοὺς τρεῖς υἱοὺς αὐτοῦ πεπτωκότας ἐν τῷ ὄρει γελβουέ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[28] Et ijs qui in Gharogher, & ijs qui in Sephamoth, & qui in Isthemoagh. [29] Et qui in Rachal, & qui in vrbibus Ietahhmelah, & qui in vrbibus Salmaah. [30] Et ijs qui in Hharma, & qui in Bor-ghassan, & qui in Ghathach.
[31] Et ijs qui in Hhebron, & ad omnia loca quò iuit Dauid ipse & viri eius.

CAP. XXXI.

ET Pelisthæi inibant bellum in Israel, & verterunt *terga* homines Israel ab-ante Pelisthæos, & ceciderunt occisi in monte Gilboah.
[2] Et assecuti sunt Pelisthæi Saulem & filios eius, & occiderunt Pelisthæi Ionathan & Abinadab, & Malchisuagh filios Saul.
[3] Et inualuerunt facientes bellum super Saul, & inuenerunt illum iaculatores viri, qui artifices iaciendi in arcu; & timuit valdè à iaculatoribus. [4] Et dixit Saul ad ferentem arma sua, Euagina gladium tuum, & occidito me in illo, ne fortè veniant præputiati isti, & occidant me, & insultent in me; & noluit ferens arma eius, quia timuit valdè: & accepit Saul gladium, & cecidit super illum. [5] Et vidit ferens arma eius quòd mortuus esset Saul, & irruit etiam ipse super gladium suum, & mortuus est cum illo. [6] Et mortuus est Saul, & tres filij eius, & ferens arma eius, etiam omnes viri eius in die illa pariter.
[7] Et viderunt homines Israel, qui vltra planiciem, & qui vltra Iordanem quòd vertissent *terga* viri Israel, & quod mortui essent Saul & filij eius, & deseruerunt vrbes & fugerunt, & venerunt Pelisthæi & habitarunt in eis.
[8] Et fuit in die qui post illum, & iuerunt Pelisthæi ad expoliandum occisos, & inuenerunt Saul & tres filios eius occisos in monte Gilboagh.

28 * וְלַאֲשֶׁר בַּעֲרֹעֵר וְלַאֲשֶׁר בְּשִׁפְמוֹת וְלַאֲשֶׁר
29 בְּאֶשְׁתְּמֹעַ: * וְלַאֲשֶׁר בְּרָכָל וְלַאֲשֶׁר בְּעָרֵי
הַיַּרְחְמְאֵלִי וְלַאֲשֶׁר בְּעָרֵי הַקֵּינִי:
30 * וְלַאֲשֶׁר בְּחָרְמָה וְלַאֲשֶׁר בְּכוֹר־עָשָׁן וְלַאֲשֶׁר
31 בְּעָתָךְ: * וְלַאֲשֶׁר בְּחֶבְרוֹן וּלְכָל־הַמְּקֹמוֹת
אֲשֶׁר־הִתְהַלֶּךְ־שָׁם דָּוִד הוּא וַאֲנָשָׁיו:

לא

1 * וּפְלִשְׁתִּים נִלְחָמִים בְּיִשְׂרָאֵל וַיָּנֻסוּ
אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים
בְּהַר הַגִּלְבֹּעַ:
2 * וַיַּדְבְּקוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־שָׁאוּל וְאֶת־בָּנָיו וַיַּכּוּ
פְלִשְׁתִּים אֶת־יְהוֹנָתָן וְאֶת־אֲבִינָדָב וְאֶת־מַלְכִּי־
שׁוּעַ בְּנֵי שָׁאוּל:
3 * וַתִּכְבַּד הַמִּלְחָמָה אֶל־שָׁאוּל וַיִּמְצָאֻהוּ הַמּוֹרִים
אַנְשֵׁי בַּקָּשֶׁת וַיָּחֶל מְאֹד מֵהַמּוֹרִים:
4 * וַיֹּאמֶר שָׁאוּל לְנֹשְׂא כֵלָיו שְׁלֹף־חַרְבְּךָ
וְדָקְרֵנִי בָהּ פֶּן־יָבוֹאוּ הָעֲרֵלִים הָאֵלֶּה וּדְקָרֻנִי
וְהִתְעַלְּלוּ־בִי וְלֹא אָבָה נֹשֵׂא כֵלָיו כִּי יָרֵא מְאֹד
וַיִּקַּח שָׁאוּל אֶת־הַחֶרֶב וַיִּפֹּל עָלֶיהָ:
5 * וַיַּרְא נֹשֵׂא־כֵלָיו כִּי־מֵת שָׁאוּל וַיִּפֹּל גַּם־
הוּא עַל־חַרְבּוֹ וַיָּמָת עִמּוֹ:
6 * וַיָּמָת שָׁאוּל וּשְׁלֹשֶׁת בָּנָיו וְנֹשֵׂא כֵלָיו גַּם כָּל־
אֲנָשָׁיו בַּיּוֹם הַהוּא יַחְדָּו:
7 * וַיִּרְאוּ אַנְשֵׁי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בְּעֵבֶר הָעֵמֶק
וַאֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן כִּי־נָסוּ אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל וְכִי־
מֵתוּ שָׁאוּל וּבָנָיו וַיַּעַזְבוּ אֶת־הֶעָרִים וַיָּנֻסוּ וַיָּבֹאוּ
פְלִשְׁתִּים וַיֵּשְׁבוּ בָהֶן:
8 * וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים לְפַשֵּׁט אֶת־
הַחֲלָלִים וַיִּמְצְאוּ אֶת־שָׁאוּל וְאֶת־שְׁלֹשֶׁת בָּנָיו
נֹפְלִים בְּהַר הַגִּלְבֹּעַ:

28 * Et qui in Aroer,& qui in Sephamoth, & qui in Eſthama.
29 * Et qui in Rachal, & qui in vrbibus Hierameli,& qui in vrbibus Ceni.
30 * Et qui in Rama, & qui in lacu Aſan, & qui in Atach.
31 * Et qui in Hebron,& reliquis qui erãt in his locis in quibus commoratus fuerat Dauid & viri eius.

CAP. XXXI.

1 PHiliſtijm autem pugnabant aduerſum Iſrael. Et fugerunt viri Iſrael ante faciem Philiſtijm, & ceciderunt interfecti in monte Gelboe. 1. Paral. 10.a
2 * Irruerúntque Philiſtijm in Saul, & in filios eius; & percuſſerunt Ionathan, & Abinadab, & Melchiſue filios Saul.
3 * Totúmque pondus prælij verſum eſt in Saul. Et conſecuti ſunt eum viri ſagittarij, & vulneratus eſt vehementer à ſagittarijs.
4 * Dixítque Saul ad armigerum ſuum, Euagina gladium tuum & percute me, ne forte veniant incircunciſi iſti & interfi- Iud. 9.g 1. Paral. 10.a
B ciant me illudentes mihi. Et noluit armiger eius; fuerat enim nimio terrore perterritus. Arripuit itaque Saul gladium ſuum & irruit ſuper eum.
5 * Quod cùm vidiſſet armiger eius, videlicet quòd mortuus eſſet Saul, irruit etiam ipſe ſuper gladium ſuum: & mortuus eſt cum eo.
6 *Mortuus eſt ergo Saul & tres filij eius, & armiger illius, & vniuerſi viri eius in
7 die illa pariter. *Videntes autẽ viri Iſrael, qui erant trans vallem & trans Iordanem, quòd fugiſſent viri Iſraelitæ,& quòd mor
C tuus eſſet Saul & tres filij eius, reliquerũt ciuitates ſuas & fugerunt. Veneruntque Philiſtijm & habitauerunt ibi.
8 *Facta autem die altera venerunt Philiſtijm vt expoliarent interfectos, & inuenerunt Saul & tres filios eius, iacentes in monte Gelboe.

תרגום יונתן

28 וּלְדִי בַּעֲרוֹעֵר וּלְדִי בְשִׁפְמוֹת וּלְדִי בְּאֶשְׁתְּמוֹעַ:
29 וּלְדִי בְּרַכָל וּלְדִי בְּקִרְוֵי יַרְחְמְאֵלָה וּלְדִי בְּקִרְוֵי שַׁלְמָאָה:
30 וּלְדִי בְחָרְמָה וּלְדִי בְּכוֹר עָשָׁן וּלְדִי בַּעֲתָךְ:
31 וּלְדִי בְחֶבְרוֹן וּלְכָל אַתְרַיָּא דְהַלִּיךְ תַּמָּן דָּוִד הוּא וְגַבְרוֹהִי:

לא

1 וּפְלִשְׁתָּאֵי מְגִיחִין קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל וְאַפְּכוּ אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל מִן קֳדָם פְּלִשְׁתָּאֵי וּנְפַלוּ קְטִילִין בְּטוּרָא דְגִלְבּוֹעַ: 2 וְאַדְבִּיקוּ פְלִשְׁתָּאֵי
יַת שָׁאוּל וְיַת בְּנוֹהִי וּקְטָלוּ פְלִשְׁתָּאֵי יַת יְהוֹנָתָן וְיַת אֲבִינָדָב וְיַת מַלְכִּישׁוּעַ בְּנֵי שָׁאוּל: 3 וְתַקִּיפוּ עֲבִדֵי קְרָבָא עַל שָׁאוּל וְאַשְׁכְּחוּהִי
קָשְׁטַיָּא גַּבְרִין דְּאוּמָנִין מִיגַּר בְּקַשְׁתָּא וּדְחִיל לַחֲדָא מִקָּשְׁטַיָּא:
4 וַאֲמַר שָׁאוּל לְנָטֵל זֵינֵיהּ שְׁלֹף חַרְבָּךְ וּקְטָלְנִי בָהּ דִּילְמָא יֵיתוּן עָרֵלַיָּא הָאִילֵּין וְיִקְטְלוּנַנִי וְיִתְעַלְּלוּן בִּי וְלָא אָבָה נָטֵיל זֵינֵיהּ אֲרֵי
דָחֵיל לַחֲדָא וּסְיֵיב שָׁאוּל יַת חַרְבָּא וּנְפַל עֲלָהּ:
5 וַחֲזָא נָטֵל זֵינֵיהּ אֲרֵי מִית שָׁאוּל וּנְפַל אַף הוּא עַל חַרְבֵּהּ וּמִית עִמֵּהּ: 6 וּמִית שָׁאוּל וּתְלָתָא בְנוֹהִי וְנָטֵל זֵינֵיהּ אַף כָּל גַּבְרוֹהִי
בְּיוֹמָא הַהוּא כַּחֲדָא: 7 וַחֲזוֹ אֱנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל דְּבְעֵיבְרָא דְמֵישְׁרָא וְדִבְעֵיבְרָא דְיַרְדְּנָא אֲרֵי אַפְּכוּ אֱנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל וַאֲרֵי מִיתוּ שָׁאוּל
וּבְנוֹהִי וְשַׁבְקוּ יַת קִרְוַיָּא וְאַפְּכוּ וַאֲתוֹ פְלִשְׁתָּאֵי וְיַתִּיבוּ בְהֶן:
8 וַהֲוָה בְיוֹמָא דְבָתְרוֹהִי וַאֲתוֹ פְלִשְׁתָּאֵי לְחַלָּצָא קְטִילַיָּא וְאַשְׁכַּחוּ יַת שָׁאוּל וְיַת תְּלָתָא בְנוֹהִי קְטִילִין בְּטוּרָא דְגִלְבּוֹעַ:

‡ Et qui in Aroer, & qui in Siphamoth, 28
& qui in Esthemoa.

‡ Et qui in Rachal, & qui in vrbibus Je- 29
ramiel, & qui in vrbibus Ceni.

‡ Et qui in Erma, & qui in lacu Asan, & 30
qui in Athach;

‡ Et qui in Chebrō: & in omnes locos quos 31
pertransijt Dauid ibi ipse & viri eius.

CAP. XXXI.

ET *Philistijm pugnabant aduersum Israel,* 1
& fugerunt viri Israel de facie Philistijm, & cadunt interfecti in monte Gelboe.

‡ Et commiserunt pugnam Philistijm cum 2
Saul & filijs eius, & percutiunt Philistijm Jonathan, & Abinadab, & Melchisue filios Saul.

‡ Et grauatur prælium in Saul, & inueniunt 3
eum iaculatores viri sagittarij, & vulnerauerunt eum in ilibus.

‡ Et dixit Saul ad gerentem arma sua, Eua- 4
gina gladium tuum & transfige me in eo, ne fortè veniant incircuncisi isti & interficiant me, & illudant in me: & non voluit gerens arma eius, quia timuit nimis; & cepit Saul gladium suum, & cecidit super eum.

‡ Et vidit gerens arma eius quòd mortuus 5
esset Saul, & cecidit & ipse super gladium & mortuus est cum eo.

‡ Et mortuus est Saul & tres filij eius, & 6
gerens arma eius, & vniuersi viri eius in die illa pariter.

‡ Et viderunt viri Israel qui trans vallem 7
& qui trans Jordanem, quòd fugissent viri Israel, & quòd mortuus est Saul & filij eius, & relinquunt ciuitates suas, & fugiunt, & veniunt Philistijm & habitant in eis.

‡ Et factum est crastina, & veniunt Phili- 8
stijm vt expoliarent interfectos, & inueniunt Saul & tres filios eius iacentes in monte Gelboe.

28 ‡ καὶ τῖς ἐν ἀρωὴρ καὶ τῖς ἐν σφαμωθ, καὶ τῖς ἐν ἐσθημοά.

29 ‡ καὶ τῖς ἐν ραχάλ, & τῖς ἐν ταῖς πόλεσι ἱεραμιήλ, & τῖς ἐν ταῖς πόλεσι & κενί.

30 ‡ καὶ τῖς ἐν ἐρμᾶ, καὶ τῖς ἐν βὴρ ἀσθώ, καὶ τῖς ἐν ἀθάχ.

31 ‡ καὶ τῖς ἐν χεβρών, & εἰς πάντας τοὺς τόπους οὓς διῆλθε δαυὶδ ἐκεῖ αὐτὸς & ⓐ ἄνδρες αὐτοῦ.

λα'.

1 ‡ Καὶ ἀλλόφυλοι ἐπολέμουν ἐν ἰσραήλ, & ἔφυγον ἄνδρες ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου τῶν ἀλλοφύλων, & πίπτουσιν τραυματίαι ἐν τῷ ὄρει γελβουέ.

2 ‡ καὶ σωάπτουσιν οἱ ἀλλόφυλοι τῷ σαοὺλ & τῖς υἱοῖς αὐτοῦ, & τύπτουσιν οἱ ἀλλόφυλοι τὸν ἰωναθὰν καὶ τὸν ἀβιναδὰβ & τὸν μελχισουὲ υἱοὺς σαούλ.

3 ‡ καὶ βαρυῦται ὁ πόλεμος ἐπὶ σαούλ· & εὑρίσκουσιν αὐτὸν οἱ ἀκοντισταὶ ἄνδρες τοξόται, & ἐτραυμάτισαν αὐτὸν εἰς τὰ ὑποχόνδρια.

4 ‡ & εἶπε σαοὺλ πρὸς τὸν αἴροντα τὰ σκεύη αὐτοῦ, σπάσας τὴν μάχαιράν σου καὶ ἐκκέντησόν με ἐν αὐτῇ, μήποτε ἔλθωσιν οἱ ἀπερίτμητοι οὗτοι & ἀποκτείνωσί με & ἐμπαίξωσιν ἐν ἐμοί· καὶ οὐκ ἐβούλετο ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ, διότι ἐφοβήθη σφόδρα· & ἔλαβε σαοὺλ τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, & ἔπεσεν ἐπ' αὐτήν.

5 ‡ καὶ εἶδεν ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ ὅτι τέθνηκε σαούλ, καὶ ἔπεσεν καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν μάχαιραν καὶ ἀπέθανεν μετ' αὐτοῦ.

6 ‡ καὶ ἀπέθανε σαοὺλ & οἱ τρεῖς υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ κῇ τὸ αὐτό.

7 ‡ καὶ εἶδον ἄνδρες ἰσραὴλ οἱ ἐν τῷ πέραν τ κοιλάδος & οἱ ἐν τῷ πέραν τ ἰορδάνου, ὅτι ἔφυγον ἄνδρες ἰσραήλ, καὶ ὅτι τέθνηκε σαοὺλ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ καταλείπουσι τὰς πόλεις αὐτῶν & φεύγουσι· & ἔρχον οἱ ἀλλόφυλοι & καθίκουσιν ἐν αὐταῖς.

8 ‡ καὶ ἐγένηθη τῇ ἐπαύριον & ἔρχονται οἱ ἀλλόφυλοι ἐκδύσαι τοὺς τραυματίας, καὶ εὑρίσκουσι τὸν σαοὺλ καὶ τοὺς τρεῖς υἱοὺς αὐτοῦ πεπτωκότας ἐν τῷ ὄρει γελβουέ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[28] Et ijs qui in Gharogher, & ijs qui in Sephamoth, & qui in Isthemoagh. [29] Et qui in Rachal, & qui in vrbibus Ietahhmelah, & qui in vrbibus Salmaah. [30] Et ijs qui in Hharma, & qui in Bor-ghassan, & qui in Ghathach.
[31] Et ijs qui in Hhebron, & ad omnia loca quò iuit Dauid ipse & viri eius.

CAP. XXXI.

ET Pelisthæi inibant bellum in Israel, & verterunt *terga* homines Israel ab-ante Pelisthæos, & ceciderunt occisi in monte Gilboah.
[2] Et assecuti sunt Pelisthæi Saulem & filios eius, & occiderunt Pelisthæi Ionathan & Abinadab, & Malchisuagh filios Saul.
[3] Et inualuerunt facientes bellum super Saul, & inuenerunt illum iaculatores viri, qui artifices iaciendi in arcu; & timuit valdè à iaculatoribus. [4] Et dixit Saul ad ferentem arma sua, Euagina gladium tuum, & occidito me in illo, ne fortè veniant præputiati isti, & occidant me, & insultent in me; & noluit ferens arma eius, quia timuit valdè: & accepit Saul gladium, & cecidit super illum. [5] Et vidit ferens arma eius quòd mortuus esset Saul, & irruit etiam ipse super gladium suum, & mortuus est cum illo. [6] Et mortuus est Saul, & tres filij eius, & ferens arma eius, etiam omnes viri eius in die illa pariter.
[7] Et viderunt homines Israel, qui vltra planiciem, & qui vltra Iordanem quòd vertissent *terga* viri Israel, & quod mortui essent Saul & filij eius, & deseruerunt vrbes & fugerunt, & venerunt Pelisthæi & habitarunt in eis.
[8] Et fuit in die qui post illum, & iuerunt Pelisthæi ad expoliandum occisos, & inuenerunt Saul & tres filios eius occisos in monte Gilboagh.

9 * וַיִּכְרְתוּ אֶת־רֹאשׁוֹ וַיַּפְשִׁטוּ אֶת־כֵּלָיו וַיְשַׁלְּחוּ בְּאֶרֶץ־פְּלִשְׁתִּים סָבִיב לְבַשֵּׂר בֵּית עֲצַבֵּיהֶם וְאֶת־הָעָם׃

10 * וַיָּשִׂימוּ אֶת־כֵּלָיו בֵּית עַשְׁתָּרוֹת וְאֶת־גְּוִיָּתוֹ תָּקְעוּ בְּחוֹמַת בֵּית שָׁן׃

11 * וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו יֹשְׁבֵי יָבֵשׁ גִּלְעָד אֵת אֲשֶׁר־עָשׂוּ פְּלִשְׁתִּים לְשָׁאוּל׃

12 * וַיָּקוּמוּ כָּל־אִישׁ חַיִל וַיֵּלְכוּ כָּל־הַלַּיְלָה וַיִּקְחוּ אֶת־גְּוִיַּת שָׁאוּל וְאֵת גְּוִיֹּת בָּנָיו מֵחוֹמַת בֵּית שָׁן וַיָּבֹאוּ יָבֵשָׁה וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָם שָׁם׃

13 * וַיִּקְחוּ אֶת־עַצְמוֹתֵיהֶם וַיִּקְבְּרוּ תַּחַת־הָאֶשֶׁל בְּיָבֵשָׁה וַיָּצֻמוּ שִׁבְעַת יָמִים׃

9 * Et præcideruut caput Saul, & expoliauerunt eum armis: & miſerunt in terrã Philiſtinorum per circuitum, vt annunciaretur in templis idolorũ & in populis.

10 * Et poſuerunt arma eius in templo Aſtaroth, corpus verò eius ſuſpenderunt in muro Bethſan.

11 * Quod cùm audiſſent habitatores Iabes Galaad quæcunq; fecerant Philiſtiim Saul:

12 * Surrexerunt omnes viri fortiſsimi, & ambulauerunt tota nocte: & tulerunt cadauer Saul & cadauera filiorum eius de muro Bethſan. veneruntq; viri Iabes Galaad & combuſſerunt ea igni. 2.Reg. 2.4

13 * Et tulerunt oſſa eorum & ſepelierunt in nemore Iabes: & ieiunauerunt ſeptem diebus.

תרגום יונתן

9 וּפַסְקוּ יַת רֵישֵׁיהּ וְחַלִּיצוּ יַת זֵינֵיהּ וּשְׁלַחוּ בְּאַרְעָא פְּלִשְׁתָּאֵי סְחוֹר סְחוֹר לְבַסָּרָא בֵּית טַעֲוָתְהוֹן וְיַת עַמָּא׃ 10 וְשַׁוִּיאוּ יַת
זֵינֵיהּ בְּבֵית עַשְׁתָּרָתָא וְיַת גּוּפֵיהּ צְלַבוּ בְּשׁוּרָא דְּבֵית שָׁן׃ 11 וּשְׁמַעוּ עֲלוֹהִי יָתְבֵי יָבֵשׁ גִּלְעָד יַת דַּעֲבַדוּ פְּלִשְׁתָּאֵי לְשָׁאוּל׃
12 וְקָמוּ כָּל גְּבַר גִּיבָּר וַאֲזָלוּ כָּל לֵילְיָא וּנְסִיבוּ יַת גּוּפָא דְשָׁאוּל וְיַת גּוּפַיָּא דִּבְנוֹהִי מְשׁוּרָא דְּבֵית שָׁן וַאֲתוֹ לְיָבֵשׁ וּקְלוֹ עֲלֵיהוֹן כְּמָת
וְקָלַן עַל מַלְכַּיָּא תַּמָּן׃ 13 וּנְסִיבוּ יַת גַּרְמֵיהוֹן וּקְבָרוּ תְּחוֹת אֶשֶׁלָא בְּיָבֵשׁ וְצָמוּ שְׁבְעָה יוֹמִין׃

תם ספר שמואל א

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

recen ſui ב א מ

‡ Et præscindunt caput eius, & expoliant eum armis eius, & mittunt in terram Philistinorum per circuitum annunciantes idolis eorum & populo eorum.

9 ‡ καὶ ἀποκεφαλίζουσιν αὐτὸν & ἐκδιδύσκουσιν αὐτὸν τὰ σκεύη αὐτοῦ, & ἀποστέλλουσιν εἰς γῆν ἀλλοφύλων κύκλῳ διαγγελιζόμενοι τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν καὶ τῷ λαῷ αὐτῶν.

‡ Et posuerunt arma Saul in Astarot, et corpus eius infixerunt in muro Bethsan.

10 ‡ καὶ ἀνέθηκαν τὰ σκεύη Σαὰλ εἰς τὸ ἀστάρτιον, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ κατέπηξαν ἐν τῷ τείχει Βαιθσάν.

‡ Et audiunt de eo habitatores Jabes Galaad quæcunque fecerunt Philistijm Saul.

11 ‡ καὶ ἤκουσαν περὶ αὐτοῦ οἱ κατοικοῦντες Ἰαβὴς Γαλααδίτιδος ὅσα ἐποίησαν οἱ ἀλλόφυλοι τῷ Σαούλ.

‡ Et surrexerunt omnes viri fortitudinis, & ambulauerunt tota nocte, & ceperunt corpus Saul, & corpus filiorum eius à muro Bethsan, & tulerunt eos in Jabes, & combusserunt eos ibi.

12 ‡ καὶ ἀνέστησαν πᾶς ἀνὴρ δυνάμεως, & ἐπορεύθησαν ὅλην τὴν νύκτα & ἔλαβον τὸ σῶμα Σαὰλ & τὸ σῶμα τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ τείχους Βαιθσάν, & ἤνεγκαν αὐτοὺς εἰς Ἰαβής· & κατέκαυσαν αὐτοὺς ἐκεῖ.

‡ Et ceperunt ossa eorum & sepelierunt sub aruo in Jabes, & ieiunauerunt septem diebus.

13 ‡ καὶ ἔλαβον τὰ ὀστᾶ αὐτῶν & ἔθαψαν ὑπὸ τὴν ἄρουραν ἐν Ἰαβὴς, & ἐνήστευσαν ἑπτὰ ἡμέρας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et abscinderunt caput eius & expoliauerunt arma eius, & miserunt in terram Philisthæorum circumcirca ad bene nunciandum domui Errorum suorum & populo. 10 Et posuerunt arma illius in æde Gastharatha, & corpus illius suspenderunt in muro Bethsan. 11 Et audierunt super illum habitatores Iabes Gilghad quod fecerunt Philisthæi Sauli. 12 Et surrexerunt omnis vir fortis, & ambulauerunt totam noctem, & acceperunt corpus Saul & corpora filiorum eius ex muro Bethsan, & venerunt ad Iabes, & cremauerunt super illos, sicut cremant super reges ibi. 13 Et acceperunt ossa eorum & sepelierunt sub arbore in Iabes, & ieiunauerunt septem diebus.

FINIS I. SAMVELIS.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

שמואל ב

א

1 וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת שָׁאוּל וְדָוִד שָׁב
מֵהַכּוֹת אֶת־הָעֲמָלֵקִי וַיֵּשֶׁב דָּוִד
2 בְּצִקְלָג יָמִים שְׁנָיִם׃ * וַיְהִי
בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וְהִנֵּה אִישׁ בָּא מִן־
הַמַּחֲנֶה מֵעִם שָׁאוּל וּבְגָדָיו קְרֻעִים וַאֲדָמָה עַל־
ראשׁוֹ וַיְהִי בְּבֹאוֹ אֶל־דָּוִד וַיִּפֹּל אַרְצָה וַיִּשְׁתָּחוּ׃
3 * וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד אֵי מִזֶּה תָּבוֹא וַיֹּאמֶר אֵלָיו
מִמַּחֲנֵה יִשְׂרָאֵל נִמְלָטְתִּי׃
4 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד מַה־הָיָה הַדָּבָר הַגֶּד־נָא לִי
וַיֹּאמֶר אֲשֶׁר־נָס הָעָם מִן־הַמִּלְחָמָה וְגַם־הַרְבֵּה
נָפַל מִן־הָעָם וַיָּמֻתוּ וְגַם שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן בְּנוֹ מֵתוּ׃
5 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַנַּעַר הַמַּגִּיד לוֹ אֵיךְ יָדַעְתָּ
6 כִּי־מֵת שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן בְּנוֹ׃ * וַיֹּאמֶר הַנַּעַר
הַמַּגִּיד לוֹ נִקְרֹא נִקְרֵיתִי בְּהַר הַגִּלְבֹּעַ וְהִנֵּה שָׁאוּל
נִשָּׁעָן עַל־חֲנִיתוֹ וְהִנֵּה הָרֶכֶב וּבַעֲלֵי הַפָּרָשִׁים
7 הִדְבִּיקֻהוּ׃ * וַיִּפֶן אַחֲרָיו וַיִּרְאֵנִי וַיִּקְרָא אֵלָי
8 וָאֹמַר הִנֵּנִי׃ * וַיֹּאמֶר לִי מִי־אָתָּה וָאֹמַר אֵלָיו
9 עֲמָלֵקִי אָנֹכִי׃ * וַיֹּאמֶר אֵלַי עָמֹד־נָא עָלַי וּמִתֶּתְנִי
כִּי אֲחָזַנִי הַשָּׁבֶץ כִּי־כָל־עוֹד נַפְשִׁי בִּי׃
10 * וָאֶעֱמֹד עָלָיו וָאֲמִתֶּתְהוּ כִּי יָדַעְתִּי כִּי לֹא יִחְיֶה
אַחֲרֵי נָפְלוֹ וָאֶקַּח הַנֵּזֶר אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁוֹ וְאֶצְעָדָה
אֲשֶׁר עַל־זְרֹעוֹ וָאָבִיאֵם אֶל־אֲדֹנִי הֵנָּה׃
11 * וַיַּחֲזֵק דָּוִד בִּבְגָדָו וַיִּקְרָעֵם וְגַם כָּל־הָאֲנָשִׁים
12 אֲשֶׁר אִתּוֹ׃ * וַיִּסְפְּדוּ וַיִּבְכּוּ וַיָּצֻמוּ עַד־הָעֶרֶב
עַל־שָׁאוּל וְעַל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ וְעַל־עַם יְהוָה וְעַל־
13 בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי נָפְלוּ בֶחָרֶב׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־
הַנַּעַר הַמַּגִּיד לוֹ אֵי מִזֶּה אָתָּה וַיֹּאמֶר בֶּן־אִישׁ גֵּר
עֲמָלֵקִי אָנֹכִי׃

SAMVEL. II. Translat. B. Hierony. *Dauid.*

LIBER SECVNDVS REGVM. CAP. I.

A Factum est autē postquā mortuus est Saul, vt Dauid reuerteretur à cęde Amalech, & maneret in Sicelech duos dies.

2 *In die aūt tertia apparuit homo veniēs de castris Saul, veste consciſſa & puluere cōsperſus caput. Et vt venit ad Dauid, ce-
3 cidit ſuper faciē ſuā & adorauit. *Dixítq; ad eū Dauid, Vnde venis? Qui ait ad eū, 2.Reg. 9.6
4 De castris Israel fugi. *Et dixit ad eū Dauid, Quod est verbū quod factū est? Indica mihi. Qui ait, Fugit populus ex prœlio & multi corruentes è populo mortui
B sunt, sed & Saul & Ionathas filius eius in-
5 terierunt. *Dixítq; Dauid ad adoleſcentē qui nunciabat ei, Vnde scis quia mortuus
6 est Saul & Ionathas filius eius? *Ait adoleſcēs qui nunciabat ei, Casu veni in montem Gelboe, & Saul incūbebat ſuper haſtam ſuā. Porrò currus & equites appropin-
7 quabant ei. *Et conuerſus post tergum ſuū, vidénſq; me vocauit. Cui cùm reſpō-
8 diſſem, Adſum. *Dixit mihi; Quis nam es tu? Et aio ad eum, Amalechites ego ſum.
9 *Et locutus est mihi, Sta ſuper me & interfice me, quoniā tenent me anguſtiæ, & adhuc tota anima mea in me est.
10 *Stánſq; ſuper eum, occidi illum. ſciebam enim quòd viuere non poterat poſt ruinam. Et tuli diadema quod erat in capite eius, & armillam de brachio illius, & attuli ad te dominum meum huc.
11 *Apprehendens autem Dauid veſtimenta ſua, ſcidit, omnéſq; viri qui erant
12 cum eo. *Et planxerunt & fleuerunt, & ieiunauerunt vſque ad veſperam ſuper Saul, & ſuper Ionathan filium eius, & ſuper populum domini, & ſuper domū Iſ-
13 rael, eo quòd corruiſſent gladio. *Dixítque Dauid ad iuuenem qui nunciauerat ei, Vnde es tu? qui reſpondit, Filius hominis aduenæ Amalechitæ ego ſum.

תרגום יונתן

א

1 וַהֲוָה בָּתַר דְּמִית שָׁאוּל וְדָוִד תָּב מִלְּמִמְחֵי יַת דְּבִית עֲמָלֵק וִיתֵיב דָּוִד בְּצִקְלַג יוֹמִין תְּרֵין׃ 2 וַהֲוָה בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה וְהָא גַבְרָא
אָתָא מְמַשְׁרְיָתָא מְרָחַת שָׁאוּל וּלְבוּשׁוֹהִי מְבַזְּעִין וְעַפְרָא רְמִי בְּרֵישֵׁיהּ וַהֲוָה בְּמֵיתוֹהִי לְוָת דָּוִד וּנְפַל עַל אַרְעָא וּסְגִיד׃
3 וַאֲמַר לֵיהּ דָּוִד אֵי מִדֵּין אַתְּי וַאֲמַר לֵיהּ מְמַשְׁרְיָתָא דְּיִשְׂרָאֵל אִשְׁתֵּיזִבִית׃ 4 וַאֲמַר לֵיהּ דָּוִד מָה הֲוָה פִּתְגָמָא חַוִי כְּעַן
לִי וַאֲמַר דְּאַפֵּךְ עַמָּא מִן קְרָבָא וְאַף סַגִּי נְפַלְמִן עַמָּא וְאִיתְקַטָּלוּ וְאַף שָׁאוּל וְיהוֹנָתָן בְּרֵיהּ מִיתוּ׃ 5 וַאֲמַר דָּוִד לְעֻלֵּימָא דְמִחַוִי לֵיהּ
אֵיכְדֵין יְדַעְתָּא אֲרֵי מִית שָׁאוּל וְיהוֹנָתָן בְּרֵיהּ׃ 6 וַאֲמַר עֻלֵּימָא דְמִחַוִי לֵיהּ אַתְעַרְעָא אִתְעַרְעֵית בְּטוּרָא דְגִלְבּוֹעַ וְהָא שָׁאוּל סָמִיךְ עַל
מוֹרְנִיתֵיהּ וְהָא רְתִיכַיָּא וּמַשְׁרְיָתָא פָּרְשַׁיָּא אַדְבְּקוּהִי׃ 7 וְאִתְפְּנִי לַאֲחוֹרוֹהִי וַחֲזַנִי וּקְרָא לִי וְאֲמַרִית הָא אֲנָא׃
8 וַאֲמַר לִי מַן אַתְּ וַאֲמַרִית לֵיהּ עֲמָלֵקָאָה אֲנָא׃ 9 וַאֲמַר לִי קוּם כְּעַן עֲלַי וּקְטָלְנִי אֲרֵי אֲחָדְנִי רְתִיתָא אֲרֵי כָּל
עוֹד נַפְשִׁי בִּי׃ 10 וְקָמֵית עֲלוֹהִי וּקְטַלְתֵּיהּ אֲרֵי יָדַעְנָא אֲרֵי לָא יְחִי בָּתַר דְּנָפַל וּנְסֵיבִית כְּלִילָא דְעַל רֵישֵׁיהּ וְסוֹטָפְתָּא דְעַל דְּרָעֵיהּ
וְאַיְתֵיתִינוּן לְוָת רִבּוֹנִי הָלְכָא׃ 11 וַאֲתַקִּיף דָּוִד בִּלְבוּשׁוֹהִי וּבְזָעִינוּן וְאַף כָּל גְּבַרַיָּא דְעִמֵּיהּ׃
12 וּסְפַדוּ וּבְכוּ וְצָמוּ עַד רַמְשָׁא עַל שָׁאוּל וְעַל יְהוֹנָתָן בְּרֵיהּ וְעַל עַמָּא דַיְיָ וְעַל בֵּית יִשְׂרָאֵל אֲרֵי אִתְקַטָּלוּ בְּחַרְבָּא׃
13 וַאֲמַר דָּוִד לְעֻלֵּימָא דְמִחַוִי לֵיהּ אֵי מִדֵּין אַתְּ וַאֲמַר בַּר גְּבַר גִּיּוֹר עֲמָלֵקָאָה אֲנָא׃

REGNORVM II.

CAP. I.

ET *factum est postquam mortuus* 1
est Saul, & Dauid reuersus est
percutiens Amalec, & măsit Da-
uid in Secelag dies duos.

‡ *Et factum est in die tertia, & ecce vir* 2
venit de castris populi qui cum Saul, & vestes
eius conscissæ, & terra super caput eius: factũ
est autem cùm ingrederetur ipse ad Dauid, &
cecidit super terram & adorauit eum.

‡ *Et dixit ad eum Dauid, Vnde venisti? &* 3
dixit ad eum, De castris Israel saluatus sum.

‡ *Et dixit Dauid ad eum, Quod verbũ hoc,* 4
nuncia mihi? & ait, Fugit populus de prælio,
& corruerunt multi de populo, & Saul &
Jonathan filius eius mortui sunt. ‡ *Et dixit* 5
Dauid puero qui nunciabat ei, Quomodo scis
quòd mortuus est Saul & Jonathan filius eius?

‡ *Et dixit adolescens qui nunciabat ei, Casu* 6
incidi in montem Gelboe, & ecce Saul firmatus
erat super lanceã suam, & ecce currus et equi-
tum principes coniuncti erant ei. ‡ *Et respexit* 7
post se, & vidit me, & vocauit me: & dixi,
Ecce ego. ‡ *Et dixit mihi, Quis es tu? &* 8
dixi ad eum, Amalecites ego sum.

‡ *Et dixit ad me, Sta iam super me & in-* 9
terfice me, quoniã detinent me tenebræ graues,
& adhuc anima mea est in me. ‡ *Et steti su-* 10
per eum & interfeci eum, quia vidi quòd non
viuet postquam cecidit ipse: & accepi diade-
ma quod in capite eius, & armillam quæ in
brachio illius, & attuli ea domino meo huc.

‡ *Et apprehendit Dauid vestimẽta sua, &* 11
scidit ea, & omnes viri qui cum eo.

‡ *Et planxerunt & fleuerunt, & ieiunauer-* 12
unt vsque ad crepusculum super Saul, & su-
per Jonathan filium eius, & super populum Ju-
da, & super domum Israel, quoniam percussi
fuerunt in gladio.

‡ *Et dixit Dauid iuueni qui nunciauerat* 13
ei, Vnde es tu? & dixit, Filius viri aduenæ
Amalecitæ ego sum.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ β΄.

κεφ. α΄.

1 ΚΑὶ ἐγένετο μετὰ τὸ ἀποθανεῖν σαὺλ, καὶ δαυὶδ ἀπέστρεψε τύπτων τὸν ἀμαλήκ· καὶ ἐκάθισε δαυὶδ ἐν σεκελὰγ ἡμέρας δύο.

2 ‡ καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἦλθεν ἐκ τῆς παρεμβολῆς ἀπὸ λαοῦ ἀπὸ μετὰ σαὺλ, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ διερρωγότα καὶ γῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ· ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτὸν πρὸς δαυὶδ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.

3 ‡ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν δαυὶδ, πόθεν παραγίνῃ; καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, ἐκ τῆς παρεμβολῆς ἰσραὴλ διασέσωσμαι.

4 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς αὐτόν, τίς ὁ λόγος ἔτος, ἀπάγγειλόν μοι; καὶ εἶπε, πέφυγεν ὁ λαὸς ἐκ τοῦ πολέμου, καὶ ἔπεσον πολλοὶ ἐκ τοῦ λαοῦ, καὶ σαὺλ καὶ ἰωναθὰν ὁ υἱὸς αὐτοῦ τεθνήκασιν.

5 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ τῷ παιδαρίῳ τῷ ἀπαγγέλλοντι αὐτῷ, πῶς οἶδας ὅτι τέθνηκε σαὺλ καὶ ἰωναθὰν ὁ υἱὸς αὐτοῦ;

6 ‡ καὶ εἶπε τὸ παιδάριον τὸ ἀπαγγέλλον αὐτῷ, περιπτώματι περιέπεσον ἐν τῷ ὄρει γελβουέ, καὶ ἰδοὺ σαοὺλ ἐπεστήριγτο ἐπὶ τὸ δόρυ αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ τὰ ἅρματα καὶ οἱ ἱππαρχοι σὺν ἤψαν αὐτῷ.

7 ‡ καὶ ἐπέβλεψεν ὀπίσω αὐτοῦ καὶ εἶδέ με, καὶ ἐκάλεσέ με· καὶ εἶπα, ἰδοὺ ἐγώ.

8 ‡ καὶ εἶπέ μοι, τίς εἶ σύ; καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, ἀμαληκίτης ἐγώ εἰμι.

9 ‡ καὶ εἶπε πρός με, ἐπίστηθι δὴ ἐπ' ἐμὲ, καὶ θανάτωσόν με, ὅτι κατέχει με σκότος δεινὸν, καὶ ἔτι ἡ ψυχή μου ἐστὶν ἐν ἐμοί.

10 ‡ καὶ ἐπέστησα ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐθανάτωσα αὐτόν, ὅτι ἤδειν ὅτι οὐ ζήσεται μετὰ τὸ πεσεῖν αὐτόν· καὶ ἔλαβον τὸ διάδημα τὸ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ τὸν χλιδῶνα τὸν ἐπὶ τοῦ βραχίονος αὐτοῦ, καὶ ἐνήνοχα αὐτὰ τῷ κυρίῳ μου ὧδε.

11 ‡ καὶ ἐκράτησε δαυὶδ τῶν ἱματίων αὐτοῦ, καὶ διέρρηξεν αὐτά, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ μετ' αὐτοῦ.

12 ‡ καὶ ἐκόψαντο καὶ ἔκλαυσαν καὶ ἐνήστευσαν ἕως δείλης ἐπὶ σαοὺλ καὶ ἐπὶ ἰωναθὰν τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τὸν λαὸν ἰούδα, καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον ἰσραήλ, ὅτι ἐπλήγησαν ἐν ῥομφαίᾳ.

13 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ τῷ παιδαρίῳ τῷ ἀπαγγείλαντι αὐτῷ, πόθεν εἶ σύ; καὶ εἶπεν, υἱὸς ἀνδρὸς παροίκου ἀμαληκίτου ἐγώ εἰμι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

B. Aria Montano Interpr.

CAP. I.

ET fuit postquam mortuus est Saul, & Dauid redijt à percutiendo homines Ghamalek, & sedit Dauid in Sziklag dies duos.

2 Et fuit in die tertio, & ecce vir venit ex castris à Saul, & vestes eius scissæ erant, & puluis proiectus in capite eius. & fuit cùm venisset ad Dauid, & occubuit super terram, & adorauit. 3 Et dixit illi Dauid, Vnde tu venis? & dixit illi, Ex castris Israel euasi. 4 Et dixit illi Dauid, Quod fuit verbum, indica nunc mihi. & dixit, Quòd vertit *terga* populus ex bello, & etiam multum cecidit de populo, & occisi sunt, & etiam Saul, & Iehonathan filius eius mortui sunt. 5 Et dixit Dauid adolescenti qui indicauit illi, Quomodo nosti quòd mortuus est Saul & Iehonathan filius eius? 6 Et dixit adolescens qui indicauit illi, Contingendo contigi in monte Gilboagh, & ecce Saul innixus erat super hastam suam, & ecce currus & exercitus equitum assecuti sunt eum.

7 Et respexit retro se, & vidit me, & vocauit me. & dixi, Ecce ego. 8 Et dixit mihi, Quis tu? & dixi, Ghamalekæus ego.

9 Et dixit mihi, Sta quæso super me, & occidito me, quoniam comprehendit me tremor, nam omnis adhuc anima mea in me est.

10 Et steti super illum & occidi illum, quia noui quòd non viueret postquam cecidit: & accepi coronam quæ super caput eius, & armillam quæ super brachium eius, & attuli ea ad dominum meum huc. 11 Et apprehendit fortiter Dauid vestimenta sua, & scidit ea, & etiam omnes viri qui erant cum illo. 12 Et planxerunt & fleuerunt, & ieiunauerunt vsque ad vesperum super Saul & super Iehonathan filium eius, & super populum Domini, & super domum Israel, quia occisi sunt in gladio. 13 Et dixit Dauid ad adolescentem qui indicauit ei, Vnde tu? & dixit, Filius viri proselyti Ghamalekæi sum.

14 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד אֵיךְ לֹא יָרֵאתָ לִשְׁלֹחַ יָדְךָ
לְשַׁחֵת אֶת־מְשִׁיחַ יְהוָה׃
15 * וַיִּקְרָא דָוִד לְאַחַד מֵהַנְּעָרִים וַיֹּאמֶר גַּשׁ
16 פְּגַע־בּוֹ וַיַּכֵּהוּ וַיָּמֹת׃ * וַיֹּאמֶר אֵלָיו דָּוִד דָּמְיֶךָ
עַל־רֹאשֶׁךָ כִּי פִיךָ עָנָה בְךָ לֵאמֹר אָנֹכִי מֹתַתִּי אֶת־
17 מְשִׁיחַ יְהוָה׃ * וַיְקֹנֵן דָּוִד אֶת־הַקִּינָה
הַזֹּאת עַל־שָׁאוּל וְעַל־יְהוֹנָתָן בְּנוֹ׃
18 * וַיֹּאמֶר לְלַמֵּד בְּנֵי־יְהוּדָה קֶשֶׁת הִנֵּה כְתוּבָה
19 עַל־סֵפֶר הַיָּשָׁר׃ * הַצְּבִי יִשְׂרָאֵל עַל־בָּמוֹתֶיךָ
10 חָלָל אֵיךְ נָפְלוּ גִבֹּרִים׃ * אַל־תַּגִּידוּ בְגַת
אַל־תְּבַשְּׂרוּ בְחוּצֹת אַשְׁקְלוֹן פֶּן־תִּשְׂמַחְנָה בְּנוֹת
פְּלִשְׁתִּים פֶּן־תַּעֲלֹזְנָה בְּנוֹת הָעֲרֵלִים׃
21 * הָרֵי בַגִּלְבֹּעַ אַל־טַל וְאַל־מָטָר עֲלֵיכֶם וּשְׂדֵי
תְרוּמוֹת כִּי שָׁם נִגְעַל מָגֵן גִּבּוֹרִים מָגֵן שָׁאוּל בְּלִי
22 מָשִׁיחַ בַּשָּׁמֶן׃ * מִדַּם חֲלָלִים מֵחֶלֶב גִּבּוֹרִים
קֶשֶׁת יְהוֹנָתָן לֹא נָשׂוֹג אָחוֹר וְחֶרֶב שָׁאוּל לֹא
23 תָשׁוּב רֵיקָם׃ * שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן הַנֶּאֱהָבִים
וְהַנְּעִימִם בְּחַיֵּיהֶם וּבְמוֹתָם לֹא נִפְרָדוּ מִנְּשָׁרִים
24 קַלּוּ מֵאֲרָיוֹת גָּבֵרוּ׃ * בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל־שָׁאוּל
בְּכֶינָה הַמַּלְבִּשְׁכֶם שָׁנִי עִם־עֲדָנִים הַמַּעֲלֶה עֲדִי
25 זָהָב עַל לְבוּשְׁכֶן׃ * אֵיךְ נָפְלוּ גִבֹּרִים בְּתוֹךְ
הַמִּלְחָמָה יְהוֹנָתָן עַל־בָּמוֹתֶיךָ חָלָל׃
26 * צַר־לִי עָלֶיךָ אָחִי יְהוֹנָתָן נָעַמְתָּ לִי מְאֹד
נִפְלְאַתָה אַהֲבָתְךָ לִי מֵאַהֲבַת נָשִׁים׃
27 * אֵיךְ נָפְלוּ גִבּוֹרִים וַיֹּאבְדוּ כְּלֵי מִלְחָמָה׃

ב

1 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיִּשְׁאַל דָּוִד
בַּיהוָה לֵאמֹר הַאֶעֱלֶה בְּאַחַת עָרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר
יְהוָה אֵלָיו עֲלֵה וַיֹּאמֶר דָּוִד אָנָה אֶעֱלֶה וַיֹּאמֶר
חֶבְרֹנָה׃

14 * Et ait ad eum Dauid, Quare non ti-
C muisti mittere manũ tuam, vt occideres
15 christum Domini? * Vocánsq; Dauid vnũ
de pueris suis, ait: Accedens irrue in eum.
16 Qui percussit illum & mortuus est. * Et
ait ad eum Dauid, Sanguis tuus super ca-
put tuum. Os enim tuum locutũ est ad-
uersum te, dicens: Ego interfeci christum
17 Domini. * Planxit aũt Dauid planctum
huiuscemodi super Saul & super Ionathã
18 filium eius. * Et præcepit vt docerẽt filios
Iuda arcum, sicut scriptum est in libro Iu-
19 storum. * Inclyti Israel super mõtes tuos
D interfecti sunt. Quomodo ceciderunt for
20 tes? * Nolite annunciare in Geth, neque
annuncietis in cõpitis Ascalonis, ne fortè
lætentur filiæ Philistijm, ne exultent filiæ
21 incircuncisorum. * Montes Gelboe nec
ros nec pluuia veniant super vos. Neque
sint agri primitiarum, quia ibi abiectus
est clypeus fortium, clypeus Saul quasi
non esset vnctus oleo;
22 * A sanguine interfectorum ab adipe
fortium. Sagitta Ionathæ nunquã redijt
retrorsum, & gladius Saul non est reuer-
23 sus inanis. * Saul & Ionathas amabiles
& decori valdè in vita sua, in morte quo-
que non sunt diuisi. Aquilis velociores,
leonibus fortiores.
24 * Filiæ Israel super Saul flete, qui vestie-
bat vos coccino in delitiis, qui præbebat
ornamenta aurea cultui vestro.
25 * Quomodo ceciderunt fortes in prœ-
lio? Ionathas in excelsis tuis occisus est.
26 * Doleo super te frater mi Ionatha de-
core nimis & amabilis super amorem mu
27 lierum. * Quomodo ceciderunt robu-
sti & perierunt arma bellica!

CAP. II.

1 A IGitur post hæc cõsuluit Dauid Domi-
num, dicens: Num ascendam in vnam
de ciuitatibus Iuda? Et ait Dominus ad
eum, Ascende. Dixítq; Dauid, Quò ascen
dam? Et respondit ei, In Hebron.

תרגום יונתן

14 וַאֲמַר לֵיהּ דָוִד אֵיכְדֵין לָא דְחֵילְתָּא לְאוֹשָׁטָא יְדָךְ לְחַבָּלָא יַת מְשִׁיחָא דַיְיָי׃ 15 וּקְרָא דָוִד לְחַד מֵעֻלֵּימַיָּא וַאֲמַר קְרַב שְׁלֹט בֵּיהּ
וּמְחָהִי וְקַטְלֵיהּ׃ 16 וַאֲמַר לֵיהּ דָוִד חוֹבַת קָטוֹלָךְ תְּהֵי בְּרֵישָׁךְ אֲרֵי פּוּמָךְ אַסְהִיד בָּךְ לְמֵימַר אֲנָא קְטָלֵית יַת מְשִׁיחָא דַיְיָי׃
17 וַאֲלָא דָוִד יַת אִלְיָא הָדָא עַל שָׁאוּל וְעַל יְהוֹנָתָן בְּרֵיהּ׃ 18 וַאֲמַר לְאַלָּפָא יַת בְּנֵי יְהוּדָה לְמִיגַּד בְּקַשְׁתָּא הָא הִיא כְּתִיבָה עַל סִפְרָא
דְאוֹרַיְתָא׃ 19 אִיתְעַתַּדְתּוּן עַל יִשְׂרָאֵל עַל בֵּית תֻּקְפֵּיכוֹן אִיתְרְמֵיתוּן קְטִילִין אֵיכְדֵין אִיתְקְטַלוּ גִּיבָּרַיָּא׃ 20 לָא תְחַוּוֹן בְּגַת וְלָא
תְבַסְּרוּן בְּשׁוּקֵי אַשְׁקְלוֹן דִּילְמָא יְחַדְיָין בְּנָת פְּלִשְׁתָּאֵי דִילְמָא יְדוּצָן בְּנָת עֲרֵלַיָּא׃ 21 טוּרֵי בְּגִלְבּוֹעַ לָא יֵחוּת עֲלֵיכוֹן טַלָּא וּמִטְרָא לָא
תְּהֵי בְּכוֹן עֲלָלָא כְּמִסַּת דְּיַעְבְּדוּן מִינָּה חַלְתָּא אֲרֵי תַּמָּן אִיתְּבַרוּ תְּרִיסֵי גִּיבָּרַיָּא תְּרִיסָא דְשָׁאוּל דִּמְשִׁיחַ כִּדְבְמִישְׁחָא׃ 22 מִדַּם קְטִילִין
מִתְּרַב גִּיבָּרִין גִּירֵי קַשְׁתָּא דִיהוֹנָתָן לָא מִסְתַּחֲרִין לַאֲחֹרָא וְחַרְבָּא דְשָׁאוּל לָא חָיְבָא רֵיקָן׃ 23 שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן דִּרְחִימִין וְחַבִּיבִין בְּחַיֵּיהוֹן
וּבְמוֹתְהוֹן לָא אִיתְפְּרַשׁוּ מֵעִמְּהוֹן מִנְּשָׁרַיָּא קַלִּילִין וּמֵאַרְיָיתָא גִּיבָּרִין׃ 24 בְּנָת יִשְׂרָאֵל עַל שָׁאוּל בְּכָאָה דַהֲוָה מַלְבִּישׁ לְכוֹן לְבוּשֵׁי צִבְעוֹנִין
וּמוֹבִיל לְכוֹן חַפְנוּקִין וּמַסִּיק תִּקּוּנֵי דַהֲבָא עַל לְבוּשֵׁיכוֹן׃ 25 אֵיכְדֵין אִיתְקְטִילוּ גִּיבָּרַיָּא בְּגוֹ עָבְדֵי קְרָבָא יְהוֹנָתָן עַל בֵּית תֻּקְפָּךְ אִיתְקְטִילְתָּא׃
26 עָקַת לִי עֲלָךְ אַחִי יְהוֹנָתָן חַבִּיבַת לִי לַחֲדָא מַפְרְשָׁא רַחַמְתָּךְ לִי מֵרַחֲמַת תַּרְתֵּין נְשִׁין׃ 27 אֵיכְדֵין אִתְקְטַלוּ גִּיבָּרַיָּא וַאֲבַדוּ מָאנֵי קְרָבָא׃

ב

1 וַהֲוָה בָּתַר כֵּן וּשְׁאֵיל דָּוִד בְּמֵימְרָא דַיְיָי לְמֵימַר הַאֶיסַק בַּחֲדָא מִקִּרְוַיָּא דְבֵית יְהוּדָה וַאֲמַר יְיָי לֵיהּ סַק וַאֲמַר דָּוִד לְאַן אֶסַּק וַאֲמַר לְחֶבְרוֹן׃

14 ✠ Et dixit ei Dauid, Quomodo non timuisti inferre manum tuam vt occideres christum Domini? 15 ✠ Et vocauit Dauid vnum de pueris suis: & dixit, Accedens obuia ei. & percussit eum & mortuus est. 16 ✠ Et ait Dauid ad eum, Sanguis tuus super caput tuum, quia os tuum respondit contra te, dicens: Ego interfeci christum Domini. 17 ✠ Et planxit Dauid planctum hunc super Saul & super Jonathan filium eius. 18 ✠ Et dixit vt docerent filios Juda. Ecce scriptum est in libro iusti. 19 ✠ Et dixit, Considera Israel super mortuis tuis vulneratis quomodo ceciderunt fortes. 20 ✠ Ne annuncietis in Geth, neq; annuncietis in viis Ascalonis, vt non lætentur filiæ Philistiim, neque exultent filiæ incircuncisorum. 21 ✠ Montes qui in Gelboe, non cadat super vos neque ros, neque pluuia, & agri primitiarum quia abiectus est clypeus fortium, & clypeus Saul non vnctus est in oleo 22 ✠ A sanguine interfectorum & ab adipe fortium. Arcus Jonathan non reuersus est vacuus retrorsum: & gladius Saul non reuersus est inanis. 23 ✠ Saul & Jonathan amati & pulchri non diuisi in vita sua, & in morte sua non diuisi fuerũt, magis quàm aquilę veloces, magis quàm leones fortes. 24 ✠ Filiæ Israel flete super Saul qui vestiebat vos coccino cum ornamẽto vestro, qui referebat ornamentum aureum super vestimentũ vestrũ. 25 ✠ Quomodo ceciderunt fortes in medio prælioruṁ! Jonathan in excelsis tuis occisus es. 26 ✠ Doleo super te Jonathan frater mi; speciosus fuisti mihi nimis, admirabilis fuit amor tuus mihi super amorẽ mulierum. 27 ✠ Quomodo ceciderunt fortes, & perierunt arma bellica!

CAP. II.

ET factum est post hæc, & consuluit Dauid 1 in Domino, dicens: Si ascendam in vnam de ciuitatibus Iuda? & ait Dominus ad eum, Ascende. & dixit Dauid, Quo ascendam? & dixit, In Chebron.

14 ✠ καὶ εἶπεν αὐτῷ δαυὶδ, πῶς οὐκ ἐφοβήθης ἐπενεγκεῖν τὴν χεῖρά σου διαφθεῖραι τὸν χριστὸν κυρίου; 15 ✠ καὶ ἐκάλεσε δαυὶδ ἕνα τῶν παιδαρίων αὐτοῦ καὶ εἶπεν, προσελθὼν ἅπτου αὐτοῦ· καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν, καὶ ἀπέ- 16 θανεν· ✠ καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς αὐτόν, τὸ αἷμά σου ἐπὶ τὴν κεφαλήν σου, ὅτι τὸ στόμα σου ἀπεκρίθη κατὰ σοῦ, λέγων· ἐγὼ τεθανάτωκα τὸν χριστὸν κυρίου. 17 ✠ καὶ ἐθρήνησε δαυὶδ τὸν θρῆνον τοῦτον ἐπὶ σαοὺλ καὶ 18 ἐπὶ ἰωναθὰν τὸν υἱὸν αὐτοῦ. ✠ καὶ εἶπε τοῦ διδάξαι τοὺς υἱοὺς ἰούδα· ἰδοὺ γέγραπται ἐπὶ βιβλίου τοῦ εὐθοῦς. 19 ✠ καὶ εἶπεν, ἀκρίβασαι ἰσραὴλ ὑπὲρ τῶν τεθνηκότων σου τραυματιῶν πῶς ἔπεσον δυνατοί. 20 ✠ μὴ ἀπαγγείλητε εἰς γέθ, μηδὲ διαγελίσητε ἐν ταῖς ὁδοῖς ἀσκάλωνος, ὅπως μὴ διφρανθῶσι θυγατέρες ἀλλοφύλων, μηδὲ γαυριάσωσι θυγατέρες ἀπερυμήτων. 21 ✠ ὄρη τὰ ἐν γελβοὲ μὴ πέσοι ἐφ' ὑμᾶς μήτε δρόσος μήτε ὑετός· ὅτι ἀγροὶ ἀπαρχῶν ὅτι ἐσκυλεύθη θυρεὸς δυνατῶν καὶ θυρεὸς σαοὺλ οὐκ ἐχρίσθη ἐν ἐλαίῳ 22 ✠ ἀφ' αἵματος τραυματιῶν ὅσα ἀπὸ στέατος δυνατῶν· τόξον ἰωναθὰν οὐκ ἀνέστρεψε κενὸν εἰς τὰ ὀπίσω· ὅσα ῥομφαία σαοὺλ οὐκ ἀνέστρεψε κενή. 23 ✠ σαοὺλ ὅσα ἰωναθὰν οἱ ἠγαπημένοι καὶ ὡραῖοι διακεχωρισμένοι ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν, ὅσα ἐν τῷ θανάτῳ αὐτῶν διεχωρίσθησαν, ὑπὲρ ἀετοὺς κούφοι ὑπὲρ λέοντας δυνατοί. 24 ✠ θυγατέρες ἰσραὴλ κλαύσατε ἐπὶ σαοὺλ τὸν ἐνδιδύσκοντα ὑμᾶς κόκκινα μετὰ κόσμου ὑμῶν, τὸν ἀναφέροντα κόσμον χρυσοῦν ἐπὶ τὸν ἱματισμὸν ὑμῶν. 25 ✠ πῶς ἔπεσον δυνατοὶ ἐν μέσῳ πολέμων, ἰωναθὰν ἐπὶ τὰ ὕψη σου τραυματίσθης. 25 ✠ ἀλγῶ ἐπὶ σοὶ ἰωναθὰν ἀδελφέ μου, ὡραιώθης μοι σφόδρα, ἐθαυμασώθη ἡ ἀγάπησίς σου ἐμοὶ ὑπὲρ ἀγάπην γυναικῶν. 27 ✠ πῶς ἔπεσον δυνατοὶ καὶ ἀπώλοντο σκεύη πολεμικά.

β΄.

1 ✠ Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἐπηρώτησεν δαυὶδ ἐν κυρίῳ, λέγων· εἰ ἀναβῶ εἰς μίαν τῶν πόλεων τοῦ ἰουδαίας; καὶ εἶπε κύριος πρὸς αὐτόν, ἀνάβηθι· καὶ εἶπε δαυὶδ, ποῦ ἀναβῶ; καὶ εἶπεν, εἰς χεβρών.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et dixit illi Dauid, Quomodo non timuisti extendere manum tuam, ad perdendum vnctum domini? 15 Et vocauit Dauid vnum ex adolescentibus: & dixit, Accede, potestatem exerce in eum· & percussit eum, & occidit eum. 16 Et dixit illi Dauid, Culpa occisionis tuæ sit in capite tuo, quia os tuum testatum est in te, dicendo, Ego occidi vnctum Domini. 17 Et lamentatus est Dauid lamentationem hanc super Saul, & super Ionathan filium eius. 18 Et dixit vt docerent filios Iehudah, ad iaciendum arcu: Ecce scriptum est super libro legis. 19 Steterunt super Israel, super domum fortitudinum vestrarum eleuati sunt occisores, quomodo occisi sunt fortes? 20 Ne annuncietis in Gath, & ne bene nuncietis in plateis Askalon, ne fortè lætentur filiæ Pelisthæorum, ne fortè exultent filiæ præputiatorum. 21 Montes Gilboagh non descendat super vos ros, & pluuia non sit in vobis quæ veniat, ita vt faciant ex ea HHALCHA, quia ibi fracta sunt scuta fortium, scuta Saul qui vnctus fuit in vnctione. 22 De sanguine occisorum, de pinguedine robustorum, iacula arcus Iehonathan non reuersa sunt retrorsum, & gladius Saul non redijt inanis. 23 Saul & Ionathan, qui dilecti & amati fuerant in vita sua, & in morte sua non sunt separati à se: præ aquilis celeres, & præ leonibus robusti. 24 Filiæ Israel super Saul lugete, qui vestiebat vos vestibus colorũ, & afferebat vobis delitias, & ascendere faciebat cõpositiones auri super vestes vestras. 25 Quomodo occisi sunt robusti inter belligerantes? Iehonathan super domũ fortitudinis tuæ occisus es? 26 Angustia est mihi super te frater mi Iehonathan, amasti me valde, mirabilis fuit dilectio tua mihi præ dilectione duarũ vxorum. 27 Quomodo occisi sunt robusti & perierunt vasa belli!

CAP. II.

ET fuit post hoc & rogauit Dauid in dicto Domini, dicendo: Num ascendam in vnam ex ciuitatibus domus Iehudah? & dixit illi Dominus, Ascende: & dixit Dauid, Quò ascendam? & dixit, Ad Hhebron.

2 * וַיַּעַל שָׁם דָּוִד וְגַם שְׁתֵּי נָשָׁיו אֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֵלִית
3 וַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת נָבָל הַכַּרְמְלִי׃ * וַאֲנָשָׁיו אֲשֶׁר־
עִמּוֹ הֶעֱלָה דָוִד אִישׁ וּבֵיתוֹ וַיֵּשְׁבוּ בְּעָרֵי חֶבְרוֹן׃
4 * וַיָּבֹאוּ אַנְשֵׁי יְהוּדָה וַיִּמְשְׁחוּ־שָׁם אֶת־דָּוִד
לְמֶלֶךְ עַל־בֵּית יְהוּדָה וַיַּגִּדוּ לְדָוִד לֵאמֹר אַנְשֵׁי
יָבֵישׁ גִּלְעָד אֲשֶׁר קָבְרוּ אֶת־שָׁאוּל׃
5 * וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים אֶל־אַנְשֵׁי יָבֵישׁ גִּלְעָד
וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם בְּרוּכִים אַתֶּם לַיהוָה אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם
הַחֶסֶד הַזֶּה עִם־אֲדֹנֵיכֶם עִם־שָׁאוּל וַתִּקְבְּרוּ אֹתוֹ׃
6 * וְעַתָּה יַעַשׂ־יְהוָה עִמָּכֶם חֶסֶד וֶאֱמֶת וְגַם
אָנֹכִי אֶעֱשֶׂה אִתְּכֶם הַטּוֹבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם
7 הַדָּבָר הַזֶּה׃ * וְעַתָּה תֶּחֱזַקְנָה יְדֵיכֶם וִהְיוּ
לִבְנֵי־חַיִל כִּי־מֵת אֲדֹנֵיכֶם שָׁאוּל וְגַם אֹתִי מָשְׁחוּ
בֵּית־יְהוּדָה לְמֶלֶךְ עֲלֵיהֶם׃
8 * וְאַבְנֵר בֶּן־נֵר שַׂר־צְבָא אֲשֶׁר לְשָׁאוּל לָקַח
אֶת־אִישׁ־בֹּשֶׁת בֶּן־שָׁאוּל וַיַּעֲבִרֵהוּ מַחֲנָיִם׃
9 * וַיַּמְלִכֵהוּ אֶל־הַגִּלְעָד וְאֶל־הָאֲשׁוּרִי וְאֶל־
יִזְרְעֶאל וְעַל־אֶפְרַיִם וְעַל־בִּנְיָמִן וְעַל־יִשְׂרָאֵל
כֻּלֹּה׃ 10 * בֶּן־אַרְבָּעִים שָׁנָה אִישׁ־בֹּשֶׁת בֶּן־
שָׁאוּל בְּמָלְכוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל וּשְׁתַּיִם שָׁנִים מָלָךְ
אַךְ בֵּית יְהוּדָה הָיוּ אַחֲרֵי דָוִד׃
11 * וַיְהִי מִסְפַּר הַיָּמִים אֲשֶׁר הָיָה דָּוִד מֶלֶךְ
בְּחֶבְרוֹן עַל־בֵּית יְהוּדָה שֶׁבַע שָׁנִים וְשִׁשָּׁה
12 חֳדָשִׁים׃ * וַיֵּצֵא אַבְנֵר בֶּן־נֵר וַעַבְדֵי אִישׁ־
בֹּשֶׁת בֶּן־שָׁאוּל מִמַּחֲנַיִם גִּבְעוֹנָה׃
13 * וְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה וַעַבְדֵי דָוִד יָצְאוּ וַיִּפְגְּשׁוּם
עַל־בְּרֵכַת גִּבְעוֹן וַיֵּשְׁבוּ אֵלֶּה עַל־הַבְּרֵכָה
14 מִזֶּה וְאֵלֶּה עַל־הַבְּרֵכָה מִזֶּה׃ * וַיֹּאמֶר אַבְנֵר
אֶל־יוֹאָב יָקוּמוּ נָא הַנְּעָרִים וִישַׂחֲקוּ לְפָנֵינוּ
וַיֹּאמֶר יוֹאָב יָקֻמוּ׃

2 * Aſcendit ergo Dauid & duæ vxores eius Achinoem Iezraelites & Abigail vxor Nabal Carmeli.
3 * Sed & viros qui erant cum eo duxit Dauid ſingulos cum domo ſua, & manſe-
4 runt in oppidis Hebron. * Venerúntque viri Iuda, & vnxerũt ibi Dauid vt regna-
B ret ſuper domum Iuda. Et nunciatum eſt Dauid quòd viri Iabes Galaad ſepeliſſent
5 Saul. * Miſit ergo Dauid nũcios ad viros Iabes Galaad: dixítque ad eos, Benedicti vos à Domino qui feciſtis miſericordiam hanc cũ dño veſtro Saul, & ſepeliſtis eum.
6 * Et nunc retribuet vobis quidẽ Domi nus miſericordiã & veritatem, & ego reddam gratiã eò quòd feciſtis verbũ iſtud.
7 * Confortentur manus veſtræ, & eſtote filij fortitudinis; licet enim mortuus ſit dominus veſter Saul, tamen me vnxit domus Iuda in regem ſibi.
8 * Abner autẽ filius Ner princeps exercitus Saul, tulit Iſboſeth filium Saul, & circunduxit eum per caſtra:
9 * Regémq; conſtituit ſuper Galaad, & ſuper Geſſuri, & ſuper Iezrael, & ſuper Ephraim, & ſuper Beniamin, & ſuper Iſrael
10 vniuerſum. * Quadraginta annorũ erat Iſboſeth filius Saul cùm regnare cœpiſſet
C ſuper Iſrael, & duobus annis regnauit. ſola autem domus Iuda ſequebatur Dauid.
11 *Et fuit numerus dierum, quos cõmoratus eſt Dauid imperans in Hebron ſuper domum Iuda, ſeptem annorum & ſex menſium.
12 * Egreſſúſque eſt Abner filius Ner, & pueri Iſboſeth filij Saul de caſtris in Ga-
13 baon. * Porrò Ioab filius Saruię & pueri Dauid egreſi ſunt, & occurrerunt eis iuxta piſcinam Gabaon. Et cùm in vnum conueniſſent, è regione ſederunt hi in vna parte piſcinæ, & illi ex altera.
14 * Dixítque Abner ad Ioab, Surgant pueri, & ludant coram nobis. Et reſpondit Ioab, Surgant.

תרגום יונתן

2 וסליק לתמן דוד ואף תרתין נשותהי אחינועם דמיזרעאל ואביגיל איתת נבל דמכרמל׃
3 וגברוהי דעמיה אסיק דוד גבר
ואנש ביתיה ויתיבו בקרוי חברון׃ 4 ואתו גברי שבט יהודה ומשחו תמן ית דוד למהוי מלכא על דבית יהודה וחוויאו לדוד למימר
גברי יבש גלעד דקברו ית שאול׃ 5 ושלח דוד אזגדין לות אנשי יבש גלעד ואמר להון בריכין אתון קדם ייי דעבדתון חסדא
הדין עם ריבונכון עם שאול וקברתון יתיה׃ 6 וכען יעבד ייי עמכון טיבו וקשוט ואף אנא אעביד עמכון טבתא הדא דעבדתון
פתגמא הדין׃ 7 וכען יתקפן ידיכון והוון לגברין גיברין ארי מית ריבונכון שאול ואף יתי משחו דבית יהודה למהוי מלכא עליהון׃
8 ואבנר בן נר רב חילא דשאול דבר ית אישבושת בר שאול ואעבריה למחנים׃
9 ואמליכיה על דבית גלעד ועל דבית אשר ועל יזרעאל ועל דבית אפרים ועל דבית בנימין ועל ישראל כוליהון׃
10 בר ארבעין שנין אישבושת בר שאול כד מלך על ישראל ותרתין שנין מלך ברם דבית יהודה הוו בתר דוד׃
11 והוה מנין יומיא דהוה דוד מלכא בחברון על דבית יהודה שבע שנין ושיתא ירחין׃
12 ונפק אבנר בר נר ועבדי אישבושת בר שאול ממחנים לגבעון׃ 13 ויואב בר צרויה ועבדי דוד נפקו וערעונון על
בריכתא דגבעון כחדא ושרו איליין על בריכתא מיכא ואיליין על בריכתא מיכא׃ 14 ואמר אבנר ליואב יקומון כען עולימיא ויחיכון
קדמנא ואמר יואב יקומון׃

* *Et aſcendit illuc Dauid, & ambæ vxores* 2
eius Achinoem Jzraelites & Abygail vxor
Nabal Carmeli.

* *Et viri eius qui cum eo vnuſquiſque, &* 3
domus ſua, & habitãt in ciuitatibus Chebron.

* *Et veniunt viri Juda & vngunt Dauid* 4
ibi vt regnaret ſuper domum Iuda, & annun-
ciauerunt Dauid, dicentes: Viri Jabis Galaad
ipſi ſepelierunt Saul.

* *Et miſit Dauid nuncios ad duces Jabis* 5
Galaad, & dixit ad eos, Benedicti vos à Do-
mino, quia feciſtis miſericordiam ſuper domi-
num veſtrum ſuper Saul & ſepeliſtis eum.

* *Et nunc faciat Dominus vobiſcum miſe-* 6
ricordiam & veritatem, & ego autem faciam
vobiſcum bona hæc, quia feciſtis verbum
iſtud.

* *Et nunc confortentur manus veſtræ, &* 7
eſtote in filios fortes, quoniam mortuus eſt Saul
dominus veſter, & quia me vnxit domus Ju-
da ſuper ſe in regem.

* *Et Abener filius Ner princeps exercitus* 8
Saul tulit Jſboſeth filium Saul, & traduxit
eum de caſtris.

* *Et regem conſtituit eum ſuper Galaad, &* 9
ſuper Aſeri, et ſuper Jzrael, & ſuper Ephraim,
et ſuper Beniamin, & ſuper vniuerſum Iſrael.

* *Filius quadraginta annorum erat Iſbo-* 10
ſeth filius Saul quando regnauit ſuper Iſrael,
& duobus annis regnauit, præter domum Ju-
da, qui fuerunt poſt Dauid.

* *Et fuit numerus dierum, quibus regnauit* 11
Dauid in Chebron ſuper domum Juda, ſeptem
anni & menſes ſex.

* *Et egreſſus eſt Abener filius Ner, & pue-* 12
ri Jſboſeth filij Saul de caſtris collis.

* *Et Joab filius Saruia egreſſus eſt de Che-* 13
bron, & pueri Dauid, & occurrunt ad inui-
cem ſuper fontem Gabaon: & ſederunt iſti ex
vna parte, & iſti ex altera parte iuxta fon-
tem.

* *Et dixit Abener ad Joab, Surgant iam* 14
pueri & ludant coram nobis. & dixit Joab,
Surgant.

2 * καὶ ἀνέβη ἐκεῖ δαυίδ, καὶ ἀμφότεραι αἱ γυναῖκες
αὐτοῦ ἀχιναὰμ ἡ ἰζραηλίτις & ἀβυγαὶλ ἡ γυνὴ ναβὰλ
ἐκ καρμηλίτου.

3 * καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ οἱ μετ' αὐτοῦ ἕκαστος, & ὁ οἶκος
αὐτοῦ· & κατῴκουσιν ἐν ταῖς πόλεσι χεβρών.

4 * καὶ ἔρχονται οἱ ἄνδρες τ' ἰουδαίας & χρίουσι τὸν δα-
υὶδ ἐκεῖ ἐ' βασιλεύειν ἐπὶ τὸν οἶκον ἰούδα· & ἀπήγγειλαν
τῷ δαυίδ, λέγοντες· οἱ ἄνδρες ἰαβὶς τ' γαλααδίτιδος
αὐτοὶ ἔθαψαν τὸν σαούλ.

5 * καὶ ἀπέστειλε δαυὶδ ἀγγέλους πρὸς ἡγεμόνας ἰα-
βὶς τ' γαλααδίτιδος, & εἶπεν πρὸς αὐτούς, εὐλογημένοι
ὑμεῖς τῷ κυρίῳ, ὅτι πεποιήκατε ἔλεος ἐπὶ τὸν κύριον ὑμῶν
ἐπὶ τὸν σαούλ, & ἐθάψατε αὐτόν.

6 * καὶ νῦν ποιήσαι κύριος μεθ' ὑμῶν ἔλεος καὶ ἀλή-
θειαν, & ἐγὼ ποιήσω μεθ' ὑμῶν τὰ ἀγαθὰ ταῦτα, ὅτι
7 ἐποιήσατε τὸ ῥῆμα τοῦτο. * καὶ νῦν κραταιώθωσαν αἱ
χεῖρες ὑμῶν καὶ γίνεσθε εἰς υἱοὺς δυνατούς, ὅτι τέθνηκε
σαοὺλ ὁ κύριος ὑμῶν, & ὅτι ἐμὲ κέχρικεν ὁ οἶκος ἰούδα
ἐφ' ἑαυτοὺς εἰς βασιλέα.

8 * καὶ ἀβενὴρ υἱὸς νὴρ ἀρχιστράτηγος σαοὺλ ἔλαβε τὸν
ἰσβόσεθ υἱὸν τοῦ σαούλ, καὶ διεβίβασεν αὐτὸν ἐκ τῆς
παρεμβολῆς.

9 * καὶ ἐβασίλευσεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ γαλααδίτου, καὶ
ἐπὶ τὸν ἀσερί, & ἐπὶ τὸν ἰζραήλ, & ἐπὶ τὸν ἐφραίμ, καὶ
ἐπὶ βενιαμίν, & ἐπὶ πάντα ἰσραήλ.

10 * υἱὸς τεσσαράκοντα ἐτῶν ἦν ἰσβόσεθ υἱὸς σαοὺλ ὅτε
ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραήλ, & δύο ἔτη ἐβασίλευσεν, πλὴν
ἐκ οἴκου ἰούδα, οἳ ἦσαν ὀπίσω δαυίδ.

11 * καὶ ἐγένετο ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν ὧν ἐβασίλευσε δα-
υὶδ ἐν χεβρὼν ἐπὶ τὸν οἶκον ἰούδα ἑπτὰ ἔτη & μῆνες ἕξ.

12 * καὶ ἐξῆλθεν ἀβενὴρ υἱὸς νὴρ, & οἱ παῖδες ἰσβόσεθ
υἱοῦ σαοὺλ ἐκ παρεμβολῆς βαανάν.

13 * καὶ ἰωὰβ υἱὸς σαρουΐα ἐξῆλθεν ἐκ χεβρών, & οἱ
παῖδες δαυίδ, καὶ συνάντησιν ἀλλήλοις ἐπὶ τοῦ κρήνου
γαβαών· καὶ ἐκάθισαν οὗτοι ἐντεῦθεν, καὶ οὗτοι ἐντεῦ-
θεν ἐπὶ τοῦ κρήνου.

14 * καὶ εἶπεν ἀβενὴρ πρὸς ἰωάβ, ἀναστήτωσαν δὴ τὰ
παιδάρια, & παιξάτωσαν ἐνώπιον ἡμῶν· & εἶπεν ἰωάβ,
ἀναστήτωσαν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[2] Et aſcendit illuc Dauid & etiam duæ vxores eius Ahhinogham, quæ erat ex Izreghel, & Abigail vxor Nabal ex Charmel.
[3] Et viros eius qui erant cum eo aſcendere fecit Dauid, virum & hominem domus eius, & ſederunt in vrbibus Hhebron.
[4] Et venerunt viri tribus Iehuda, & vnxerunt ibi Dauid vt eſſet rex ſuper *populũ* domus Iehudah, & indicauerunt Dauid, dicendo: Viri Iabes Gilghad ſunt qui ſepelierunt Saul. [5] Et miſit Dauid nuncios ad homines Iabes Gilghad, & dixit illis, Benedicti vos ante Dominum, qui feciſtis miſericordiam hanc cum domino veſtro cum Saul, & ſepeliſtis eum. [6] Et nunc faciet Dominus vobiſcum bonitatem & veritatem, & etiam ego faciam vobiſcum bonum hoc, qui feciſtis verbum hoc. [7] Et nunc fortificentur manus veſtræ, & eſtote in viros robuſtos, quia mortuus eſt dominus veſter Saul, & etiam me vnxerunt *viri* domus Iehudah, vt ſim rex ſuper eos. [8] Et Abner filius Ner magiſter virtutis Saul, duxit Isboſeth filium Saul, & tranſire fecit illum ad Mahhanaim.
[9] Et regnare fecit illũ ſuper *populũ* domus Gilghad, & ſuper *populũ* domus Aſſer, & ſuper Iezraghel, & ſuper *populũ* domus Ephraim, & ſuper viros domus Biniamin, & ſuper Iſrael omnes illos. [10] Filius quadraginta annorum erat Isboſeth filius Saul, quando regnauit ſuper Iſrael, & duobus annis regnauit: verùm *viri* domus Iehudah fuerunt poſt Dauid.
[11] Et fuit numerus dierum, quibus fuit Dauid rex in Hhebron ſuper *populũ* domus Iehudah, ſeptem anni & ſex menſes.
[12] Et exiuit Abner filius Ner, & ſerui Isboſeth filij Saul ex Mahhanaim ad Gibghon.
[13] Et Ioab filius Zzaruiah, & ſerui Dauid exierunt & offenderunt illos ſuper piſcinam Gibghon ſimul, & poſuerunt *ſe* hi ſuper piſcinam hinc & hi ſuper piſcinam illinc. [14] Et dixit Abner ad Ioab, Surgant nunc adoleſcentes, & ludant ante nos, & dixit Ioab, Surgant.

15 * וַיָּקֻמוּ וַיַּעַבְרוּ בְמִסְפָּר שְׁנֵים עָשָׂר לְבִנְיָמִן
וּלְאִישׁ־בֹּשֶׁת בֶּן־שָׁאוּל וּשְׁנֵים עָשָׂר מֵעַבְדֵי דָוִד׃
16 * וַיַּחֲזִקוּ אִישׁ בְּרֹאשׁ רֵעֵהוּ וְחַרְבּוֹ בְּצַד רֵעֵהוּ
וַיִּפְּלוּ יַחְדָּו וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא חֶלְקַת הַצֻּרִים
אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן׃
17 * וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה קָשָׁה עַד־מְאֹד בַּיּוֹם הַהוּא
וַיִּנָּגֶף אַבְנֵר וְאַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי עַבְדֵי דָוִד׃
18 * וַיִּהְיוּ שָׁם שְׁלֹשָׁה בְּנֵי צְרוּיָה יוֹאָב וַאֲבִישַׁי
וְעֲשָׂהאֵל וַעֲשָׂהאֵל קַל בְּרַגְלָיו כְּאַחַד הַצְּבִיim
אֲשֶׁר בַּשָּׂדֶה׃ 19 * וַיִּרְדֹּף עֲשָׂהאֵל אַחֲרֵי אַבְנֵר
וְלֹא־נָטָה לָלֶכֶת עַל־הַיָּמִין וְעַל־הַשְּׂמֹאל מֵאַחֲרֵי
אַבְנֵר׃ 20 * וַיִּפֶן אַבְנֵר אַחֲרָיו וַיֹּאמֶר הַאַתָּה
זֶה עֲשָׂהאֵל וַיֹּאמֶר אָנֹכִי׃ 21 * וַיֹּאמֶר לוֹ אַבְנֵר
נְטֵה לְךָ עַל־יְמִינְךָ אוֹ עַל־שְׂמֹאלֶךָ וֶאֱחֹז לְךָ אֶחָד
מֵהַנְּעָרִים וְקַח־לְךָ אֶת־חֲלִצָתוֹ וְלֹא־אָבָה
עֲשָׂהאֵל לָסוּר מֵאַחֲרָיו׃ 22 * וַיֹּסֶף עוֹד אַבְנֵר
לֵאמֹר אֶל־עֲשָׂהאֵל סוּר לְךָ מֵאַחֲרַי לָמָּה אַכֶּכָּה
אַרְצָה וְאֵיךְ אֶשָּׂא פָנַי אֶל־יוֹאָב אָחִיךָ׃
23 * וַיְמָאֵן לָסוּר וַיַּכֵּהוּ אַבְנֵר בְּאַחֲרֵי הַחֲנִית אֶל־
הַחֹמֶשׁ וַתֵּצֵא הַחֲנִית מֵאַחֲרָיו וַיִּפֹּל־שָׁם וַיָּמָת
תַּחְתָּו וַיְהִי כָּל־הַבָּא אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־נָפַל שָׁם
עֲשָׂהאֵל וַיָּמֹת וַיַּעֲמֹדוּ׃
24 * וַיִּרְדְּפוּ יוֹאָב וַאֲבִישַׁי אַחֲרֵי אַבְנֵר וְהַשֶּׁמֶשׁ
בָּאָה וְהֵמָּה בָּאוּ עַד־גִּבְעַת אַמָּה אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי־
גִיחַ דֶּרֶךְ מִדְבַּר גִּבְעוֹן׃ 25 * וַיִּתְקַבְּצוּ בְּנֵי־בִנְיָמִן
אַחֲרֵי אַבְנֵר וַיִּהְיוּ לַאֲגֻדָּה אֶחָת וַיַּעַמְדוּ עַל־רֹאשׁ
גִּבְעָה אֶחָת׃ 26 * וַיִּקְרָא אַבְנֵר אֶל־יוֹאָב וַיֹּאמֶר
הָלָנֶצַח תֹּאכַל חָרֶב הֲלוֹא יָדַעְתָּה כִּי־מָר תִּהְיֶה
בָּאַחֲרוֹנָה וְעַד־מָתַי לֹא־תֹאמַר לָעָם לָשׁוּב
מֵאַחֲרֵי אֲחֵיהֶם׃

15 *Surrexerũt ergo & trãſierunt numero
D duodecim de Beniamin ex parte Isboſeth
filij Saul, & duodecim de pueris Dauid.
16 *Apprehenſóq; vnuſquiſq; capite cõpa-
ris ſui defixit gladiũ in latus contrarij, &
ceciderunt ſimul. Vocatúmq; eſt nomẽ lo
17 ci illius Ager robuſtorum in Gabaon. *Et
ortum eſt bellũ durum ſatis in die illa, fu-
gatúſque eſt Abner & viri Iſrael à pueris
18 Dauid. *Erant autem ibi tres filij Sar-
uiæ, Ioab & Abiſai & Aſahel. Porrò Aſahel
curſor velociſsimus fuit quaſi vnus de ca-
preis qui morantur in ſiluis.
19 *Perſequebatur autem Aſahel Abner,
& non declinauit ad dextram ſiue ad ſi-
niſtram, omittens perſequi Abner.
20 *Reſpexit itaque Abner poſt tergum
E ſuũ, & ait: Tu ne es Aſahel? Qui reſpon-
21 dit, Ego ſum. *Dixítq; ei Abner, Vade ad
dexterã ſiue ad ſiniſtrã, & apprehẽde vnũ
de adoleſcentibus, & tolle tibi ſpolia eius.
Noluit aũt Aſahel omittere quin vrgeret
22 eum. *Rurſúmq; locutus eſt Abner ad
Aſahel, Recede & noli me ſequi, ne fortè
cõpellar confodere te in terram, & leuare
nõ potero faciem meam ad Ioab fratrem
23 tuum. *Qui audire contempſit, & noluit
declinare. Percuſsit ergo eũ Abner auerſa
haſta in inguine, & transfodit, & mortuus
eſt in codẽ loco. Omnes qui tranſibãt per Inf. 10.d
F locum illum in quo ceciderat Aſahel &
24 mortuus erat, ſubſiſtebant. *Perſequen-
tibus autẽ Ioab & Abiſai fugientem Ab-
ner, Sol occubuit. Et venerunt vſque ad
collem aquæductus, qui eſt ex aduerſo
vallis & itineris deſerti in Gabaon.
25 *Congregatíque ſunt filij Beniamin ad
Abner; & conglobati in vnum cuneum,
ſteterunt in ſummitate tumuli vnius.
26 *Et exclamauit Abner ad Ioab, & ait:
Num vſq; ad internitionem tuus mucro
deſæuiet? An ignoras quòd periculoſa ſit
deſperatio? Vſquequo non dicis populo, Nu.17.d
vt omittat perſequi fratres ſuos?

תרגום יונתן

15 וְקָמוּ וַעֲבָרוּ בְּמִנְיַן חֲרֵי עֲשַׂר מִדְּבֵית בִּנְיָמִן וּמִדְּאִישׁ בֹּשֶׁת בַּר שָׁאוּל וּתְרֵי עֲשַׂר מַעֲבְדֵי דָוִד׃
16 וַחֲרָבֵיהּ בְּסָטַר חֲבֵרֵיהּ וְאִתְקְטָלוּ כַּחֲדָא וּקְרָא לַאֲתָרָא הַהוּא אַחְסָנַת גְּבוּרַת קְטִילַיָּא דִי בְּגִבְעוֹן׃
17 וַהֲוָה קְרָבָא תַּקִּיף עַד לַחֲדָא בְּיוֹמָא הַהוּא וְאִיתְבַּר אַבְנֵר וְגֻבְרֵי יִשְׂרָאֵל קֳדָם עַבְדֵי דָוִד׃
18 וַהֲווֹ תַּמָּן תְּלָתָא בְנֵי צְרוּיָה יוֹאָב וַאֲבִישַׁי וַעֲשָׂהאֵל קַלִּיל בְּרִגְלוֹהִי כַּחֲדָא מִן טָבָיָא דִי בְּחַקְלָא׃
19 וּרְדַף עֲשָׂהאֵל בָּתַר אַבְנֵר וְלָא אִיטְפֵּנִי לְמֵיזַל עַל יַמִּינָא וְעַל שְׂמָאלָא מִבָּתַר אַבְנֵר׃
20 וְאִתְפְּנִי אַבְנֵר לַאֲחוֹרוֹהִי וַאֲמַר הַאַתְּ דֵּין עֲשָׂהאֵל וַאֲמַר אֲנָא׃ 21 וַאֲמַר לֵיהּ אַבְנֵר אִיטְפְּנִי לָךְ עַל יַמִּינָךְ אוֹ עַל שְׂמָאלָךְ וְאֵחוֹד לָךְ חַד מֵעֻלַּמַיָּא וְסַב לָךְ יַת זְרִיזֵיהּ
וְלָא אֲבָה עֲשָׂהאֵל לְמֵיזַר מִבָּתָרוֹהִי׃ 22 וְאוֹסִיף עוֹד אַבְנֵר לְמֵימַר לֵיהּ עֲשָׂהאֵל זוֹר לָךְ מִבָּתָרַי לְמָה אֶקְטְלִינָךְ וְאֶרְמִינָךְ לְאַרְעָא
וַאֵיכְדֵין אֶזְקוֹף אַפַּי וַאֲחֵמֵי לְיוֹאָב אַחוּךְ׃ 23 וְלָא אֲבָה לְמֵיזַר וּמְחָהִי אַבְנֵר בְּאַחֲרֵי מוֹרְנִיתָא בִּכְסָטַר יַרְכֵּיהּ וְנִפְקַת מְזָרְנִיתָא
מֵאֲחוֹרוֹהִי וּנְפַל תַּמָּן וּמִית בְּאַתְרֵיהּ וַהֲווֹ כָּל דָּאָתֵי לַאֲתַר דְּנָפַל תַּמָּן עֲשָׂהאֵל וּמִית וְקָיְמִין׃
24 וּרְדָפוּ יוֹאָב וַאֲבִישַׁי בָּתַר אַבְנֵר וְשִׁמְשָׁא עָלַת וַאֲתוֹן מְטוֹ עַד גִּבְעַת אַמְתָא דְעַל אַפֵּי גֵיחַ אוֹרַח מַדְבְּרָא דְגִבְעוֹן׃
25 וְאִתְכְּנִישׁוּ בְּנֵי בִנְיָמִן בָּתַר אַבְנֵר וַהֲווֹ לְסִיעָא חֲדָא וְקָמוּ עַל רֵישׁ רָמָה חֲדָא׃
26 וּקְרָא אַבְנֵר לְיוֹאָב וַאֲמַר הֲלָאַפְרֵשׁ תְּקָטוֹל חַרְבָּא הֲלָא יָדַעְתָּ אֲרֵי מָרִירָא תְּהֵי בְּסוֹפָא וְעַד
אֵיכָתֵי לָא תֵּימַר לְעַמָּא לְמֵתָב מִבָּתַר אַחֵיהוֹן׃

15 Et ſurrexerunt & tranſierunt in numero duodecim de filijs Beniamin Iſboſeth filij Saul, & duodecim de pueris Dauid.

16 Et apprehenderunt vnuſquiſque manu caput proximi ſui, & gladius eius in latus proximi ſui, & cadunt pariter; & nomen poſtū eſt loco illi Pars inſidiatorū quæ eſt in Gabaon.

17 Et factum eſt bellum durum valde in die illa; & cecidit Abener & viri Iſrael coram pueris Dauid.

18 Et erant ibi tres filij Saruia, Ioab, & Abeſſa, & Aſſael: & Aſſael leuis pedibus ſuis quaſi vna caprea quæ in agro.

19 Et perſecutus eſt Aſſael poſt Abener, & non declinauit vt ambularet ad dexteram neque ad ſiniſtram à tergo Abener.

20 Et reſpexit Abener poſt ſe, & ait: Tu es ipſe Aſſael? & dixit, Ego ſum.

21 Et dixit ipſi Abener, Declina tu ad dexteram vel ad ſiniſtram, et apprehende tibi vnū de adoleſcentibus, & tolle tibi armaturā eius: & non voluit Aſſael declinare ab his qui poſt eum. 22 Et addidit Abener rurſum dicere Aſſael, Recede tu à me, vt non percutiam te in terram: & quomodo leuabo faciem meam ad Ioab fratrem tuum?

23 Et non voluit Aſſael recedere; & percutit eum Abener poſteriori parte haſtæ in inguine, & tranſijt lancea de poſterioribus eius, & cadit ibi & moritur ſub eum. & factum eſt, omnis qui veniebat vſque ad locum vbi cecidit Aſſael, & mortuus eſt, & ſubſiſtebat.

24 Et perſecutus eſt Ioab & Abeſſa poſt Abener, & Sol occubuit; & ipſi venerunt vſque ad collem Amma qui ex aduerſo Gie iter deſertum Gabaon.

25 Et congregantur filij Beniamin poſt Abener, & facti ſunt in congregationem vnam, & ſteterunt in ſummitate collis vnius.

26 Et vocauit Abener Ioab, & dixit: Num vſque in victoriam deuorabit mucro? nónne ſcis quòd acerba erit in vltimis? & vſquequo non dicis populo, vt reuertatur à tergo fratrum ſuorum?

15 καὶ ἀνέστησαν καὶ παρῆλθον ἐν ἀριθμῷ δώδεκα τῶν υἱῶν βενιαμὶν καὶ ἰσβόσεθ υἱοῦ σαοὺλ, καὶ δώδεκα τῶν παίδων 16 δαυίδ. καὶ ἐκράτησαν ἕκαστος τῇ χειρὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἡ μάχαιρα αὐτοῦ εἰς τὴν πλευρὰν τοῦ πλησίον αὐτοῦ, καὶ πίπτουσι κατὰ τὸ αὐτό· καὶ ἐπεκλήθη τῷ τόπῳ ἐκείνῳ μερὶς τῶν ἐπιβούλων ἥ ἐστιν ἐν γαβαών.

17 καὶ ἐγένετο ὁ πόλεμος σκληρὸς ὥστε λίαν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ ἔπεσεν ἀβενὴρ καὶ οἱ ἄνδρες ἰσραὴλ ἐνώπιον τῶν παίδων δαυίδ.

18 καὶ ἐγένοντο ἐκεῖ τρεῖς υἱοὶ σαρουία ἰωὰβ, καὶ ἀβεσσὰ, καὶ ἀσαὴλ· καὶ ἀσαὴλ κοῦφος τοῖς ποσὶν αὐτοῦ ὡσεὶ μία 19 δορκὰς τῶν ἐν ἀγρῷ. καὶ κατεδίωξεν ὁ ἀσαὴλ ὀπίσω ἀβενήρ, καὶ οὐκ ἐξέκλινε πορεύεσθαι εἰς τὰ δεξιὰ οὐδὲ εἰς τὰ ἀριστερὰ ἀπὸ ὄπισθεν ἀβενήρ.

20 καὶ ἐπέβλεψεν ἀβενὴρ ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ εἶπε, σὺ εἶ αὐτὸς ἀσαήλ; καὶ εἶπεν, ἐγώ εἰμι.

21 καὶ εἶπεν αὐτῷ ἀβενήρ, ἔκκλινον σὺ εἰς τὰ δεξιὰ ἢ εἰς τὰ ἀριστερὰ, καὶ κατάσχε σεαυτῷ ἓν τῶν παιδαρίων, καὶ λάβε σεαυτῷ τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἀσαὴλ ἐκκλίναι ἀπὸ τῶν ὄπισθεν αὐτοῦ.

22 καὶ προσέθετο ἀβενὴρ ἔτι εἰπεῖν τῷ ἀσαήλ, ἀπόστηθι σὺ ἀπ' ἐμοῦ, ἵνα μὴ πατάξω σε εἰς τὴν γῆν· καὶ πῶς ἄρω τὸ πρόσωπόν μου πρὸς ἰωὰβ τὸν ἀδελφόν σου;

23 καὶ οὐκ ἐβούλετο ἀσαὴλ ἀποστῆναι· καὶ τύπτει αὐτὸν ὁ ἀβενὴρ ἐν τῷ ὀπίσω τοῦ δόρατος ἐπὶ τὴν ψύαν· καὶ διεξῆλθεν τὸ δόρυ ἐκ τῶν ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ πίπτει ἐκεῖ καὶ ἀποθνήσκει ὑποκάτω αὐτοῦ· καὶ ἐγένετο πᾶς ὁ ἐρχόμενος ἕως τοῦ τόπου οὗ ἔπεσεν ἀσαὴλ καὶ ἀπέθανε, καὶ ἐστήκασι.

24 καὶ κατεδίωξεν ἰωὰβ καὶ ἀβεσσὰ ὀπίσω ἀβενήρ, καὶ ὁ ἥλιος ἔδυνε· καὶ αὐτοὶ εἰσῆλθον ἕως τοῦ βουνοῦ ἀμμὰ τοῦ καταπρόσωπον γιὲ ὁδὸν ἔρημον γαβαών.

25 καὶ συναθροίζονται οἱ υἱοὶ βενιαμὶν ὀπίσω ἀβενήρ, καὶ ἐγένοντο εἰς συναγωγὴν μίαν, καὶ ἔστησαν ἐπὶ κεφαλὴν βουνοῦ ἑνός.

26 καὶ ἐκάλεσεν ἀβενὴρ τὸν ἰωὰβ, καὶ εἶπε, μὴ εἰς νῖκος καταφάγεται ἡ ῥομφαία; οὐκ οἶδας ὅτι πικρὰ ἔσται εἰς τὰ ἔσχατα; καὶ ἕως πότε οὐ μὴ εἴπῃς τῷ λαῷ ἀποστρέφειν ἀπὸ ὄπισθεν τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et ſurrexerunt & tranſierunt in numero duodecim ex *populo* domus Biniamin, & ex *populo* Isboſeth filij Saul, & duodecim ex ſeruis Dauid. 16 Et inualuerunt quiſque in caput ſocij ſui, & gladius cuiuſque in latere ſocij ſui, & occiſi ſunt ſimul, & vocauit locum illum, Hæreditatem fortitudinis occiſorum, quæ eſt in Gibghon. 17 Et fuit bellum validum vſque nimis in die illa, & fractus eſt Abner & homines Iſrael ante ſeruos Dauid. 18 Et fuerunt ibi tres filij Szaruiah, Ioab & Abiſſai, & Ghaſſahel: & Ghaſſahel erat leuis in pedibus ſuis, vt vna de capreis quæ ſunt in agro. 19 Et ſecutus eſt Ghaſſahel poſt Abner, & non deflexit vt iret ſuper dextram & ſuper ſiniſtram de-poſt Abner. 20 Et conuerſus eſt Abner retro ſe, & dixit, Num tu es ille Ghaſſael? & dixit, Sum. 21 Et dixit illi Abner, Verte te ſuper dextram tuam, aut ſuper ſiniſtram tuam, & determina tibi vnum ex adoleſcentibus, & accipe arma eius. & noluit Ghaſſael recedere de-poſt illum. 22 Et addidit Abner dicere ad Ghaſſahel, Conuerte te de-poſt me. quare occidam te & proijciam te in terram, & quomodo leuabo faciem meam, & oſtendar Ioab fratri tuo?

23 Et noluit recedere: & percuſſit eum Abner in poſterioribus haſtæ, in latere fœmoris eius, & exiuit haſta à tergo illius, & cecidit ibi & mortuus eſt in loco ſuo: & fuerunt omnes qui veniebant ad locum in quo cecidit Ghaſſael, & mortuus eſt, ſubſiſtebant.

24 Et ſecuti ſunt Ioab & Abiſſai poſt Abner, & Sol occubuit, & ipſi attigerunt vſque ad collem Amtha qui eſt ſuper facies Gialh, via deſerti Gibghon. 25 Et congregati ſunt filij Biniamin poſt Abner, & fuerunt in cœtum vnum, & ſteterunt ſuper caput iugi vnius. 26 Et clamauit Abner ad Ioab, & dixit, Num quid ad ſeparationem occidet gladius? nónne noſti quòd amaritudo erit in fine? & vſquequo non dices populo vt redeat de-poſt fratres ſuos?

27 * וַיֹּאמֶר יוֹאָב חַי הָאֱלֹהִים כִּי לוּלֵא דִבַּרְתָּ כִּי
אָז מֵהַבֹּקֶר נַעֲלָה הָעָם אִישׁ מֵאַחֲרֵי אָחִיו׃
28 * וַיִּתָּקַע יוֹאָב בַּשּׁוֹפָר וַיַּעֲמְדוּ כָל־הָעָם וְלֹא־
יָרְדְּפוּ עוֹד אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא־יָסְפוּ עוֹד לְהִלָּחֵם׃
29 * וְאַבְנֵר וַאֲנָשָׁיו הָלְכוּ בָעֲרָבָה כָּל הַלַּיְלָה הַהוּא
וַיַּעַבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיֵּלְכוּ כָּל־הַבִּתְרוֹן וַיָּבֹאוּ מַחֲנָיִם׃
30 * וְיוֹאָב שָׁב מֵאַחֲרֵי אַבְנֵר וַיְקַבֵּץ אֶת־כָּל־הָעָם
וַיִּפָּקְדוּ מֵעַבְדֵי דָוִד תִּשְׁעָה־עָשָׂר אִישׁ וַעֲשָׂהאֵל׃
31 * וַעַבְדֵי דָוִד הִכּוּ מִבִּנְיָמִן וּבְאַנְשֵׁי אַבְנֵר שְׁלֹשׁ־
32 מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים אִישׁ מֵתוּ׃ * וַיִּשְׂאוּ אֶת־עֲשָׂהאֵל
וַיִּקְבְּרֵהוּ בְּקֶבֶר אָבִיו אֲשֶׁר בֵּית לָחֶם וַיֵּלְכוּ כָל־
הַלַּיְלָה יוֹאָב וַאֲנָשָׁיו וַיֵּאֹר לָהֶם בְּחֶבְרוֹן׃

ג

2 * וַתְּהִי הַמִּלְחָמָה אֲרֻכָּה בֵּין בֵּית שָׁאוּל וּבֵין
בֵּית דָּוִד וְדָוִד הֹלֵךְ וְחָזֵק וּבֵית שָׁאוּל הֹלְכִים
2 וְדַלִּים׃ * וַיִּוָּלְדוּ לְדָוִד בָּנִים בְּחֶבְרוֹן וַיְהִי
בְּכוֹרוֹ אַמְנוֹן לַאֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֵאלִית׃
3 * וּמִשְׁנֵהוּ כִלְאָב לַאֲבִיגַיִל אֵשֶׁת נָבָל הַכַּרְמֶלִי
וְהַשְּׁלִשִׁי אַבְשָׁלוֹם בֶּן־מַעֲכָה בַּת־תַּלְמַי מֶלֶךְ גְּשׁוּר׃
4 * וְהָרְבִיעִי אֲדֹנִיָּה בֶּן־חַגִּית וְהַחֲמִישִׁי שְׁפַטְיָה בֶּן־
5 אֲבִיטָל׃ * וְהַשִּׁשִּׁי יִתְרְעָם לְעֶגְלָה אֵשֶׁת דָּוִד אֵלֶּה
6 יֻלְּדוּ לְדָוִד בְּחֶבְרוֹן׃ * וַיְהִי כִּהְיוֹת הַמִּלְחָמָה בֵּין
בֵּית שָׁאוּל וּבֵין בֵּית דָּוִד וְאַבְנֵר הָיָה מִתְחַזֵּק בְּבֵית
7 שָׁאוּל׃ * וּלְשָׁאוּל פִּלֶגֶשׁ וּשְׁמָהּ רִצְפָּה בַּת־אַיָּה
וַיֹּאמֶר אֶל־אַבְנֵר מַדּוּעַ בָּאתָה אֶל־פִּילֶגֶשׁ אָבִי׃
8 * וַיִּחַר לְאַבְנֵר מְאֹד עַל־דִּבְרֵי אִישׁ־בֹּשֶׁת
וַיֹּאמֶר הֲרֹאשׁ כֶּלֶב אָנֹכִי אֲשֶׁר לִיהוּדָה הַיּוֹם
אֶעֱשֶׂה־חֶסֶד עִם־בֵּית שָׁאוּל אָבִיךָ אֶל־אֶחָיו
וְאֶל־מְרֵעֵהוּ וְלֹא הִמְצִיתִךָ בְּיַד דָּוִד וַתִּפְקֹד עָלַי עֲוֹן
הָאִשָּׁה הַיּוֹם׃

17 *Et ait Ioab: Viuit Deus, si locutus fuis- Inf. 20.5
ses manè, recessisset populus persequens
18 fratrē suū. *Insonuit ergo Ioab buccina,
& stetit omnis exercitus, nec psecuti sunt
19 vltra Israel, neq; iniere certamen. *Abner
autē & viri eius abierunt per cāpestria to-
ta nocte illa, & transierunt Iordanē, & lu-
strata omni Bethoron venerunt ad castra.
30 *Porrò Ioab reuersus omisso Abner con
gregauit omnē populum, & defuerunt de
pueris Dauid decē & nouem viri excepto
31 Asahele. *Serui aūt Dauid percusserunt
de Beniamin, & de viris qui erant cū Ab-
ner trecētos sexaginta, qui & mortui sunt.
32 *Tulerúntq; Asahel & sepelierunt eū in
sepulchro patris sui in Bethleem, & ambu
lauerunt tota nocte, Ioab & viri qui erant
cum eo, & in ipso crepusculo peruenerunt
in Hebron. CAP. III.

1 A *Facta est ergo longa cōcertatio inter do
mū Dauid, & inter domū Saulis; Dauid
proficiens & semper seipso robustior; do-
2 mus autē Saul decrescens quotidie. *Na-
tíq; sunt filij Dauid in Hebrō. Fuítq; pri-
mogenitus eius Amnon de Achinoē Iez-
3 raelite. *Et post eum Cheleab de Abigail
vxore Nabal Carmeli. Porrò tertius Ab-
salom filius Maacha, filiæ Tholomai regis
4 Gessur. *Quartus autem Adonias filius
Agith. Et quintus Saphatias filius Abithal.
5 *Sextus quoq; Hietraam de Egla vxore
Dauid. Hi nati sunt Dauid in Hebron.
6 *Cùm ergo esset prēliū inter domū Saul
& domū Dauid, Abner filius Ner regebat
7 domum Saul. *Fuerat aūt Sauli cōcubi-
B na nomine Respha filia Achia. Dixítque
Isboseth ad Abner: Quare ingressus es ad
8 concubinā patris mei? *Qui iratus ni-
mis propter verba Isboseth, ait. Nunquid
caput canis ego sum aduersū Iudā hodie?
qui fecerim misericordiā super domū Saul
patris tui, & sup fratres & ꝓximos eius, &
non tradidi te in manus Dauid, & tu re-
quisisti me ꝙ argueres pro muliere hodie?

תרגום יונתן

27 וַאֲמַר יוֹאָב קַיָּם הוּא יְיָ אֲרֵי אִילּוּלְפוּז מֵלֵילְיָא אֲרֵי בְּכֵין פּוּז מֵעִידָן צַפְרָא אִסְתַּלַּק גְּבַר מִבָּתַר אֲחוֹהִי׃
28 וְתָקַע יוֹאָב בִּשׁוֹפְרָא וְקָמוּ כָּל עַמָּא וְלָא רְדַפוּ עוֹד בָּתַר יִשְׂרָאֵל וְלָא אוֹסִיפוּ עוֹד לְאַגָּחָא׃ 29 וַאֲבְנֵר וְגַבְרוֹהִי הַלִּיכוּ
בְּמֵישְׁרָא כָּל לֵילְיָא הַהוּא וַעֲבָרוּ יַת יַרְדְּנָא וַאֲזָלוּ כָּל בִּתְרוֹן וַאֲתוֹ לְמַחֲנָיִם׃ 30 וְיוֹאָב תָּב מִבָּתַר אַבְנֵר וְכַנֵּשׁ יַת כָּל עַמָּא וּשְׁגוֹ מֵעַבְדֵי
דָּוִד תְּשַׁע עָשַׂר גַּבְרָא וַעֲשָׂהאֵל׃ 31 וְעַבְדֵי דָוִד קְטָלוּ מִבֵּית בִּנְיָמִן וּבְגִבָּרֵי אַבְנֵר חֲלַת מְאָה וּשְׁתִּין גַּבְרָא מִיתוּ׃
32 וּנְטָלוּ יַת עֲשָׂהאֵל וּקְבָרוּהִי בְּקִבְרָא דַּאֲבוּהִי דִּי בְּבֵית לָחֶם וַאֲזָלוּ כָּל לֵילְיָא יוֹאָב וְגַבְרוֹהִי וּנְהַר לְהוֹן בְּחֶבְרוֹן׃

ג 1 וַהֲוָה קְרָבָא תַּקִּיף בֵּין בֵּית שָׁאוּל וּבֵין בֵּית דָּוִד וּבֵית דָּוִד אָזֵל וְתַקִּיף וּבֵית שָׁאוּל אָזְלִין וּמָאֲכִין׃
2 וְאִתְיְלִידוּ לְדָוִד בְּנִין בְּחֶבְרוֹן וַהֲוָה בְּכוֹרֵיהּ אַמְנוֹן לַאֲחִינוֹעַם דְּמִיזְרְעֵאל׃ 3 וְתִנְיָנֵיהּ כִּלְאָב לַאֲבִיגַיִל אִתַּת נָבָל דְּמַכַּרְמְלָא
וּתְלִיתָאָה אַבְשָׁלוֹם בַּר מַעֲכָה בַּת תַּלְמַי מַלְכָּא דִּגְשׁוּר׃ 4 וּרְבִיעָאָה אֲדוֹנִיָּה בַּר חַגִּית וַחֲמִישָׁאָה שְׁפַטְיָה בַּר אֲבִיטָל׃ 5 וְשִׁתְּיתָאָה
יִתְרְעָם לְעֶגְלָה אִתַּת דָּוִד אִלֵּין אִתְיְלִידוּ לְדָוִד בְּחֶבְרוֹן׃ 6 וַהֲוָה כַּד הֲוָה קְרָבָא בֵּין בֵּית שָׁאוּל וּבֵין בֵּית דָּוִד וַאֲבְנֵר הֲוָה מִתְקַף בְּבֵית
שָׁאוּל׃ 7 וּלְשָׁאוּל פִּילֶגֶשׁ וּשְׁמַהּ רִצְפָּה בַּת אַיָּה וַאֲמַר אִישׁ־בֹּשֶׁת לַאֲבְנֵר מָה דֵּין עַלְתָּא לוֹת לְחֵינְתָא דַּאֲבָא׃
8 וּתְקֵף לַאֲבְנֵר לַחֲדָא עַל פִּתְגָמֵי אִישׁ־בּוֹשֶׁת וַאֲמַר הֲלָא רֵישָׁא דִכַלְבָּא אֲנָא מִכְּעַן הֲוֵיתִי גְּבַר הֲדִיוֹט לְשָׁאָרָא דְּבֵית יְהוּדָה יוֹמָא דֵּין
אָעְבֵיד טֵיבוּ עִם בֵּית שָׁאוּל אֲבוּךְ עִם אֲחוֹהִי וְעִם רַחֲמוֹהִי וְלָא מְסַרְתָּךְ בִּידָא דָּוִד וּמִכְּעַן אַתְּ מְסָעַר עֲלַי חוֹב אִתְּתָא יוֹמָא דֵּין׃

*Et dixit Joab, Viuit Dominus, quoniam nisi locutus fuisses, quoniã tunc de mane ascendisset populus mane vnusquisque post fratrem suum. *Et buccinauit Joab buccina, & cessit omnis populus & non persecutus est amplius post Israel, & non additus est vltra pugnare. *Et Abener & viri eius abierunt in occasum tota nocte illa, & transierunt Jordanem, & transierunt totam planiciem, & veniunt in castra. *Et Joab reuersus est ab Abener, & congregauit omnem populum: et recensiti sunt de pueris Dauid qui ceciderũt, nouem & decem viri, & Assael. *Et pueri Dauid percusserunt de filijs Beniamin de viris Abener trecentos & sexaginta viros. *Et tollunt Assael & sepeliunt eum in sepulchro patris sui in Bethleëm, & ambulauerunt tota nocte Joab & viri eius, & lux orta est ipsis in Chebron.

CAP. III.

ET facta est concertatio multum inter domũ Saul & inter domum Dauid: & domus Dauid procedebat & fortificabatur, & domus Saul procedebat & debilis fiebat. *Et nati sunt Dauid in Chebron filij sex, & erat primogenitus eius Amnon Achinaam Izraelitæ.

*Et secundus eius Celeab Abygail Carmeli: & tertius Abesalon filius Maacha filiæ Thalmi regis Geesser. *Et quartus Adonia filius Aggith: & quintus Saphatias Abitaal.

*Et sextus Jethran Egal vxoris Dauid: isti nati sunt ipsi Dauid in Chebron. *Et factum est cùm esset prælium inter domum Saul et inter domum Dauid; & Abener erat regens domum Saul. *Et Saul erat concubina, & nomen ei Respha filia Aia; & dixit Jsboseth filius Saul ad Abener, Quare ingressus es ad concubinam patris mei?

*Et iratus est Abener nimis de verbo hoc Jsboseth: & dixit ei Abener, Nunquid caput canis sum? & feci misericordiam cum domo Saul patris tui, & de fratribus, & de proximis eius, & non transfugi in domum Dauid: & requiris in me de iniuria mulieris hodie?

27 *καὶ εἶπεν ἰωὰβ, ζῇ κύριος, ὅτι εἰμὴ ἐλάλησας, διότι τότε ἐκ πρωΐθεν ἀνέβη ἀνὴρ ὁ λαὸς πρωΐθεν ἕκαστος κατόπιθεν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. 28 *καὶ ἐσάλπισεν ἰωὰβ τῇ σάλπιγγι, καὶ ἀπέστησε πᾶς ὁ λαὸς καὶ οὐκ κατεδίωκεν ἐκέτι κατόπιθεν τοῦ ἰσραήλ, καὶ οὐ προσέθεντο ἔτι πολεμεῖν.

29 *καὶ ἀβενὴρ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἀπῆλθον εἰς δυσμὰς ὅλην τὴν νύκτα ἐκείνην· καὶ διέβησαν τὸν ἰορδάνην, καὶ ἐπορεύθησαν ὅλιν τὴν βαθαρὼν καὶ ἔρχονται εἰς παρεμβολάς. 30 *καὶ ἰωὰβ ἀνέστρεψεν ἀπὸ τοῦ ἀβενὴρ, καὶ συνήθροισε πάντα τὸν λαόν· καὶ ἐπεσκέπησαν τῶν παιδῶν δαυὶδ οἱ πεπτωκότες ἐννέα καὶ δέκα ἄνδρες, καὶ ἀσαήλ.

31 *καὶ οἱ παῖδες δαυὶδ ἐπάταξαν τῶν υἱῶν βενιαμὶν τῶν ἀνδρῶν ἀβενὴρ τριακοσίους καὶ ἑξήκοντα ἄνδρας.

32 *καὶ αἴρουσι τὸν ἀσαὴλ καὶ θάπτουσιν αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τοῦ ἐν βηθλεέμ· καὶ ἐπορεύθησαν ὅλην τὴν νύκτα ἰωὰβ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ, καὶ διεφωτίσθη αὐτοῖς ἐν χεβρών. γ'.

1 *Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἀνὰ μέσον τοῦ οἴκου σαὺλ καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ οἴκου δαυίδ, καὶ ὁ οἶκος δαυὶδ ἐπορεύετο καὶ ἐκραταιοῦτο· καὶ ὁ οἶκος σαὺλ ἐπορεύετο καὶ ἠσθένει. 2 *καὶ ἐτέχθησαν τῷ δαυὶδ ἐν χεβρὼν υἱοὶ ἕξ, καὶ ἦν ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ ἀμνὼν τοῦ αχιναάμ τῆς ἰζραηλίτιδος.

3 *καὶ ὁ δεύτερος αὐτοῦ κελεάβ τοῦ ἀβιγαὶλ τῆς καρμηλίας· καὶ ὁ τρίτος ἀβεσαλὼν υἱὸς μααχὰ θυγατρὸς θαλμὶ βασιλέως γεεσσήρ. 4 *καὶ ὁ τέταρτος ἀδωνία υἱὸς ἀγγίθ· καὶ ὁ πέμπτος σαφατίας τοῦ ἀβιταάλ.

5 *καὶ ὁ ἕκτος ἰεθρὰμ τοῦ αἰγὰλ γυναικὸς δαυίδ· οὗτοι ἐτέχθησαν αὐτῷ τῷ δαυὶδ ἐν χεβρών.

6 *καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι τὸν πόλεμον ἀνὰ μέσον τοῦ οἴκου σαὺλ καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ οἴκου δαυίδ, καὶ ἀβενὴρ ἦν κραταιῶν τοῦ οἴκου σαύλ. 7 *καὶ τῷ σαὺλ ἦν παλλακή, καὶ ὄνομα αὐτῇ ρεσφὰ θυγάτηρ αἰϊά· καὶ εἶπεν ἰσβόσεθ υἱὸς σαὺλ πρὸς ἀβενήρ, τί ὅτι εἰσῆλθες πρὸς τὴν παλλακὴν τοῦ πατρός μου. 8 *καὶ ἐθυμώθη ἀβενὴρ σφόδρα περὶ τοῦ λόγου τούτου τῷ ἰσβόσεθ· καὶ εἶπεν αὐτῷ ἀβενήρ, μὴ κεφαλὴ κυνός εἰμι; καὶ ἐποίησα ἔλεος μετὰ τοῦ οἴκου σαὺλ τοῦ πατρός σου, καὶ περὶ ἀδελφῶν καὶ περὶ γνωρίμων αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐθυμόλησα εἰς τὸν οἶκον δαυίδ, καὶ ζητεῖς ἐπ' ἐμὲ περὶ ἀδικίας γυναικὸς σήμερον;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[27] Et dixit Ioab, Permanet ipse Dominus, quia nisi locutus esses quòd tunc fortè à tempore auroræ ascendisset vir de-post fratrem suum. [28] Et clanxit Ioab in cornu, & steterunt omnis populus, & non secuti sunt amplius post Israel, & non addiderunt amplius congredi. [29] Et Abner & viri eius ambulauerunt in planicie omnem noctem illam, & transierunt Iordenam, & perambulauerunt omnem Bithron, & venerunt ad Mahhanaim. [30] Et Ioab redijt de-post Abner, & congregauit omnem populum, & defecerunt ex seruis Dauid nouendecim viri & Ghassael. [31] Et serui Dauid occiderunt ex viris domus Biniamin, & in viris Abner, trecenti & sexaginta viri mortui sunt. [32] Et tulerunt Ghassael & sepelierunt illum in sepulchro patris sui, quod erat in Bethlehem: & ambulauerunt omnem noctem Ioab & viri eius, & illuxit illis in Hhebron. CAP. III.

ET fuit bellum validũ inter domũ Saul & inter domum Dauid: & domus Dauid ambulabat & prævalebat, & viri domus Saul ambulabant & deficiebant. [2] Et nati sunt Dauid filij in Hhebron, & fuit primogenitus eius Amnon Ahhinogham quæ ex Iezraghel. [3] Et secundus eius Chilab Abigail vxoris Nabal, quæ ex Charmela: & tertius Absalom filius Maghacha filiæ Thalmai regis Gessur. [4] Et quartus Adoniah filius Hhagith, & quintus Sephatiah filius Abytal. [5] Et sextus Iithragham Gheghæ vxoris Dauid; hi geniti sunt Dauidi in Hhebron. [6] Et fuit quando fuit bellum inter domum Saul & inter domum Dauid, & Abner præeminebat in domo Saul. [7] Et Sauli fuerat concubina, & nomen illius Rizpah filia Aiah; & dixit Isboseth ad Abner, Vt quid intrasti ad concubinam patris mei? [8] Et fuit ira Abnero valdè super verba Isboseth, & dixit, Nunquid caput canis sum ego? ex-nunc fui abiectus reliquijs domus Iehudah: hodie feci bonitatem cum domo Saul patris tui, cum fratribus tuis, & cum amicis tuis, & non tradidi te in manu Dauid, & nunc tu visitas super me culpam mulieris hodie?

9 * כֹּה־יַעֲשֶׂה אֱלֹהִים לְאַבְנֵר וְכֹה יֹסִיף לּוֹ
כִּי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּע יְהוָה לְדָוִד כִּי־כֵן אֶעֱשֶׂה־לּוֹ׃
10 * לְהַעֲבִיר הַמַּמְלָכָה מִבֵּית שָׁאוּל וּלְהָקִים אֶת־
כִּסֵּא דָוִד עַל־יִשְׂרָאֵל וְעַל־יְהוּדָה מִדָּן וְעַד־בְּאֵר
11 שָׁבַע׃ * וְלֹא־יָכֹל עוֹד לְהָשִׁיב אֶת־אַבְנֵר דָּבָר
12 מִיִּרְאָתוֹ אֹתוֹ׃ * וַיִּשְׁלַח אַבְנֵר מַלְאָכִים
אֶל־דָּוִד תַּחְתָּו לֵאמֹר לְמִי־אָרֶץ לֵאמֹר כָּרְתָה־
בְרִיתְךָ אִתִּי וְהִנֵּה יָדִי עִמָּךְ לְהָסֵב אֵלֶיךָ אֶת־כָּל־
13 יִשְׂרָאֵל׃ * וַיֹּאמֶר טוֹב אָנִי אֶכְרֹת אִתְּךָ בְרִית
אַךְ דָּבָר אֶחָד אָנֹכִי שֹׁאֵל מֵאִתְּךָ לֵאמֹר לֹא־תִרְאֶה
אֶת־פָּנַי כִּי אִם־לִפְנֵי הֲבִיאֲךָ אֶת מִיכַל בַּת־
שָׁאוּל בְּבֹאֲךָ לִרְאוֹת אֶת־פָּנָי׃
14 * וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים אֶל־אִישׁ־בֹּשֶׁת בֶּן־
שָׁאוּל לֵאמֹר תְּנָה אֶת־אִשְׁתִּי אֶת־מִיכַל אֲשֶׁר
אֵרַשְׂתִּי לִי בְּמֵאָה עָרְלוֹת פְּלִשְׁתִּים׃
15 * וַיִּשְׁלַח אִישׁ בֹּשֶׁת וַיִּקָּחֶהָ מֵעִם אִישׁ מֵעִם
פַּלְטִיאֵל בֶּן־לָיִשׁ׃
16 * וַתֵּלֶךְ אִתָּהּ אִישָׁהּ הָלוֹךְ וּבָכֹה אַחֲרֶיהָ עַד־
בַּחֻרִים וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְנֵר לֵךְ שׁוּב וַיָּשָׁב׃
17 * וּדְבַר־אַבְנֵר הָיָה עִם־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
גַּם־תְּמוֹל גַּם־שִׁלְשֹׁם הֱיִיתֶם מְבַקְשִׁים אֶת־דָּוִד
18 לְמֶלֶךְ עֲלֵיכֶם׃ * וְעַתָּה עֲשׂוּ כִּי יְהוָה אָמַר
אֶל־דָּוִד לֵאמֹר בְּיַד דָּוִד עַבְדִּי הוֹשִׁיעַ אֶת־עַמִּי
יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים וּמִיַּד כָּל־אֹיְבֵיהֶם׃
19 * וַיְדַבֵּר גַּם־אַבְנֵר בְּאָזְנֵי בִנְיָמִין וַיֵּלֶךְ גַּם־אַבְנֵר
לְדַבֵּר בְּאָזְנֵי דָוִד בְּחֶבְרוֹן אֵת כָּל־אֲשֶׁר־טוֹב בְּעֵינֵי
יִשְׂרָאֵל וּבְעֵינֵי כָּל־בֵּית בִּנְיָמִן׃
20 * וַיָּבֹא אַבְנֵר אֶל־דָּוִד חֶבְרוֹן וְאִתּוֹ עֶשְׂרִים
אֲנָשִׁים וַיַּעַשׂ דָּוִד לְאַבְנֵר וְלָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אִתּוֹ
מִשְׁתֶּה׃

9 * Hęc faciat Deus Abner & hæc addat Inf. eod.
ei, nisi quomodo iurauit Dñs Dauid, sic
faciam cum eo:
10 * Vt transferatur regnũ de domo Saul,
& eleuetur thronus Dauid super Israel, &
super Iudam à Dan vsque Bersabee.
11 * Et non potuit respondere ei quicquã,
quia metuebat illum.
12 * Misit ergo Abner nuncios ad Dauid
pro se dicentes; Cuius est terra? Et vt lo-
querentur. Fac mecum amicitias, & erit
manus mea tecum & reducam ad te vni-
uersum Israel.
13 * Qui ait: Optimè. ego faciam tecum
amicitias, sed vnam rem peto à te, dicens:
Non videbis faciem meam antequam ad-
duxeris mihi Michol, filiam Saul, & sic ve
nies & videbis me.
14 * Misit autem Dauid nuncios ad Isbo-
seth filium Saul, dicens: Redde vxorem 1. Reg.
meam Michol quam despondi mihi cen- 18. b
tum præputijs Philistijm.
15 * Misit ergo Isboseth & tulit eam à vi-
ro suo Phaltiel filio Lais.
16 * Sequebatúrque eam vir suus plorans
vsque Bahurim. Et dixit ad eũ Abner, Va-
de & reuertere. Qui reuersus est.
17 * Sermonem quoque intulit Abner ad
seniores Israel, dicẽs: Tam heri quàm nu-
diustertius quærebatis Dauid vt regnaret
super vos.
18 * Nunc ergo facite, quoniã Dominus
locutus est ad Dauid, dicens: In manu
serui mei Dauid saluabo populum meum
Israel de manu Philistijm & omniũ ini-
micorum eius.
19 * Locutus est autem Abner etiam ad
Beniamin. Et abijt vt loqueretur ad Da-
uid in Hebron omnia quæ placuerant
Israeli & vniuerso Beniamin.
20 * Venítque ad Dauid in Hebron cum
viginti viris. Et fecit Dauid Abner & vi-
ris eius qui venerant cum eo conuiuium.

תרגום יונתן

9 כְּדֵין יְעַבֵּיד יְיָ לְאַבְנֵר וּכְדֵין יוֹסִיף לֵיהּ אֲרֵי כְּדֵין אֲעַבֵּיד לֵיהּ׃ 10 לְאַעְבָּרָא מַלְכוּתָא מִבֵּית שָׁאוּל
וּלְאָקָמָא יַת כָּרְסֵי דָוִד עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל דְּבֵית יְהוּדָה מִדָּן וְעַד בְּאֵר שָׁבַע׃
11 וְלָא יָכִיל עוֹד לְאָתָבָא יַת אַבְנֵר אֲזַגְדִּין לְוָת דָּוִד מֵאַתְרֵיהּ לְמֵימַר מְקַיֵּימְנָא בְּמַן
12 דַּעֲבַד אַרְעָא לְמֵימַר גְּזַר קְיָמָךְ עִמִּי וְהָא יְדִי עִמָּךְ לְאַסְחָרָא לְוָתָךְ יַת כָּל יִשְׂרָאֵל׃
13 וַאֲמַר טַב אֲנָא אֶגְזַר עִמָּךְ קְיָם בְּרַם פִּתְגָמָא
חַד אֲנָא שָׁאֵיל מִנָּךְ לְמֵימַר לָא תֶחֱזֵי יַת אַפֵּי אֱלָהֵן קֳדָם מֵיתָיְתָךְ יַת מִיכַל בַּת שָׁאוּל בְּמֵיתָךְ לְאֵיתָחֲזָאָה קֳדָמָי׃
14 וּשְׁלַח דָּוִד אֲזַגְדִּין לְוָת אִישׁ בּוֹשֶׁת בַּר שָׁאוּל לְמֵימַר הַב יַת אִתְּתִי יַת מִיכַל דְּאַרַסִית לִי בְּמְאָה עָרְלָה פְּלִשְׁתָּאֵי׃
15 וּשְׁלַח אִישׁ בּוֹשֶׁת וְדַבְּרָה מִלְוָת בַּעְלָהּ מִלְוָת פַּלְטִיאֵל בַּר לָיִשׁ׃
16 וַאֲזַל עִמָּהּ בַּעְלָהּ אָזֵיל וּבָכֵי בָּתְרָהָא עַד עַלְמָת וַאֲמַר לֵיהּ אַבְנֵר אֲיזֵיל תּוּב וְתֵב׃
17 וּפִתְגָמָא אַבְנֵר הֲוָה עִם סָבֵי יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר אַף תְּמָלֵי אַף תְּמָלֵי מִדְקַמּוֹהִי הֲוֵיתוּן בָּעַן יַת דָּוִד לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עֲלֵיכוֹן׃
18 וּכְעַן עֲבִידוּ אֲרֵי יְיָ אֲמַר לְמֵימַר בְּיַד דָּוִד עַבְדִּי אֲפָרוֹק יַת עַמִּי יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתָּאֵי וּמִיַּד כָּל בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן׃
19 וּמַלֵּיל אַף אַבְנֵר קֳדָם בְּנֵי בִנְיָמִן וַאֲזַל אַף אַבְנֵר לְמַלָּלָא קֳדָם דָּוִד בְּחֶבְרוֹן יַת כָּל דְּתַקֵּן בְּעֵינֵי יִשְׂרָאֵל וּבְעֵינֵי כָּל בֵּנֵי בִנְיָמִן׃
20 וַאֲתָא אַף אַבְנֵר לְוָת דָּוִד לְחֶבְרוֹן וְעִמֵּיהּ עֶשְׂרִין גֻּבְרִין וַעֲבַד דָּוִד לְאַבְנֵר וּלְגֻבְרַיָּא דְעִמֵּיהּ מִשְׁתְּיָא׃

9 ‡ Hæc faciat mihi Deus & hæc addat, quòd ſicut iurauit Dominus Dauid, ſic faciam ei in die hac:

10 ‡ Vt auferat regnum à domo Saul, & eleuet thronum Dauid ſuper Iſrael, & ſuper Iudam à Dan vſque ad Berſabee.

11 ‡ Et non potuit rurſum Iſboſeth reſpondere Abener verbum, eò quòd metuebat illum.

12 ‡ Et miſit Abener nuncios ad Dauid in Chebron, dicens: Pange fœdus tuum mecum, & ecce manus mea tecum vt reducam ad te omnem Iſrael.

13 ‡ Et dixit Dauid, Bene: ego pangam ad te fœdus, cæterùm verbum vnum ego peto à te, dicens: Non videas faciem meam niſi adduxeris Mechol filiam Saul veniente te ad videndum faciem meam.

14 ‡ Et miſit Dauid nuncios ad Iſboſeth filium Saul, dicens: Redde mihi vxorem meam Mechol, quam accepi in centum præputijs Philiſtijm.

15 ‡ Et miſit Iſboſeth, & accepit eam à viro ſuo Phaltiel filio Lais.

16 ‡ Et ibat poſt eam vir eius pergens & plorans poſt eam vſque ad Bachurim. & dixit Abener ad eum, Vade & reuertere: & reuerſus eſt.

17 ‡ Et ſermo Abener factus eſt ad ſeniores Iſrael, & dixit, Heri & nudiustertius quærentes fuiſtis Dauid vt regnaret ſuper vos.

18 ‡ Et nunc facite; quia Dominus locutus eſt de Dauid, dicens: In manu ſerui mei Dauid ſaluabo populum meum Iſrael de manu Philiſtijm, & de manu omnium inimicorum eius.

19 ‡ Et locutus eſt Abener & in aures filiorum Beniamin: & abijt Abener vt loqueretur in aures Dauid in Chebron omnia quæ placebant in oculis filiorum Iſrael, & in oculis vniuerſæ domus Beniamin.

20 ‡ Et venit Abener ad Dauid in Chebron, & cum eo viginti viri: & fecit Dauid Abener & viris qui cum eo conuiuium.

9 ‡ τάδε ποιήσαι μοι ὁ θεὸς & τάδε προσθείη, ὅτι καθὼς ὤμοσε κύριος τῷ δαυὶδ, ὅτως ποιήσω αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ·

10 ‡ περιελεῖν τὴν βασιλείαν ἀπὸ τοῦ οἴκου σαοὺλ, καὶ στῆσαι τὸν θρόνον δαυὶδ ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ & ἐπὶ τὸν ἰούδαν ἀπὸ δὰν ἕως βηρσαβεέ.

11 ‡ καὶ οὐκ ἠδυνήθη ἔτι ἰσβόσεθ ἀνταποκριθῆναι τῷ ἀβενὴρ ῥῆμα ἀπὸ τοῦ φοβηθῆναι αὐτόν.

12 ‡ καὶ ἀπέστειλεν ἀβενὴρ ἀγγέλους πρὸς δαυὶδ εἰς χεβρὼν, λέγων· διάθου διαθήκην σου μετ' ἐμοῦ, καὶ ἰδοὺ ἡ χείρ μου μετὰ σοῦ ἐπιστρέψαι πρὸς σὲ πάντα τὸν ἰσραήλ.

13 ‡ καὶ εἶπε δαυίδ, καλῶς ἐγὼ διαθήσομαι πρὸς σὲ διαθήκην, πλὴν λόγον ἕνα ἐγὼ αἰτοῦμαι παρὰ σοῦ, λέγων· ὃ μὴ ἴδῃς τὸ πρόσωπόν μου ἐὰν μὴ ἀγάγῃς τὴν μεχὸλ θυγατέρα σαοὺλ παραγινομένου σου ἰδεῖν τὸ πρόσωπόν μου.

14 ‡ καὶ ἐξαπέστειλε δαυὶδ ἀγγέλους πρὸς ἰσβόσεθ υἱὸν σαοὺλ, λέγων· ἀπόδος μοι τὴν γυναῖκά μου τὴν μεχὸλ, ἣν ἔλαβον ἐν ἑκατὸν ἀκροβυσίαις ἀλλοφύλων.

15 ‡ καὶ ἀπέστειλεν ἰσβόσεθ καὶ ἔλαβεν αὐτὴν παρὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς φαλτιὴλ υἱοῦ λαΐς.

16 ‡ καὶ ἐπορεύετο μετ' αὐτῆς ὁ ἀνὴρ αὐτῆς πορευόμενος καὶ κλαίων ὀπίσω αὐτῆς ἕως βαχουρίμ· καὶ εἶπεν ἀβενὴρ πρὸς αὐτόν· πορεύου & ἀνάστρεφε· & ἀνέστρεφεν.

17 ‡ καὶ λόγος ἀβενὴρ ἐγένετο πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους ἰσραήλ, & εἶπεν· χθὲς & τρίτης ζητοῦντες ἦτε δαυὶδ βασιλεῦσαι ἐφ' ὑμᾶς.

18 ‡ καὶ νῦν ποιήσατε, ὅτι κύριος ἐλάλησε περὶ δαυὶδ, λέγων, ἐν χειρὶ τοῦ δούλου μου δαυὶδ σώσω τὸν λαόν μου ἰσραὴλ ἐκ χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ.

19 ‡ καὶ ἐλάλησεν ἀβενὴρ & εἰς τὰ ὦτα τῶν υἱῶν βενιαμίν, & ἐπορεύθη ἀβενὴρ τοῦ λαλῆσαι εἰς τὰ ὦτα δαυὶδ εἰς χεβρὼν πάντα ὅσα ἤρεσκεν ἐν ὀφθαλμοῖς υἱῶν ἰσραήλ, & ἐν ὀφθαλμοῖς παντὸς οἴκου βενιαμίν.

20 ‡ καὶ ἦλθεν ἀβενὴρ πρὸς δαυὶδ εἰς χεβρὼν & μετ' αὐτοῦ εἴκοσι ἄνδρες· & ἐποίησε δαυὶδ τῷ ἀβενὴρ & τοῖς ἀνδράσι τοῖς μετ' αὐτοῦ πότον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Sic faciat Dominus Abner & ſic addat illi, quòd ſicut firmauit Dominus Dauid, ſic faciam ei. 10 Ad tranſire faciendum regnum à domo Saul, & ad ſtatuendum ſolium Dauid ſuper Iſrael, & ſuper domum Iuda à Dan, & vſque ad Bearſebagh.

11 Et non potuit amplius reſpondere Abner verbum, quia timuit eum. 12 Et miſit Abner nuncios ad Dauid ex loco ſuo, dicendo: Firmo ego in eo qui fecit terram, dicendo: Pange firmitatem tuam mecum, & ecce manus mea tecum ad reducendum ad te omnem Iſrael. 13 Et dixit, Bonum: ego pangam tecum firmitatem: verùm rem vnam ego peto à te, dicendo: Non videbis faciem meam, ſed ante venire facies tu Michal filiam Saul cùm veneris ad apparendum ante me.

14 Et miſit Dauid nuncios ad Iſboſeth filium Saul, dicendo: Redde vxorem meam Michal quam deſponſaui mihi in centum præputiis Peliſthæorum. 15 Et miſit Iſboſeth, & accepit eam à marito ſuo à Paltiel filio Lais. 16 Et iuit cum illa maritus eius eundo & flendo poſt eam vſque ad iuuentutem: & dixit illi Abner, Abi, redi: & rediit. 17 Et verbum Abner fuit cum ſenibus Iſrael dicendo: Etiam heri & etiam ante ipſum quæſiuiſtis Dauid, vt eſſet rex ſuper vos. 18 Et nunc facite, quia Dominus dixit Dauid dicendo, In manu Dauid ſerui mei liberabo populum meum Iſrael de manu Peliſthæorum, & de manu omnium auctorum inimicitiarum eorum. 19 Et locutus eſt etiam Abner ante filios Beniamin, & iuit etiam Abner, vt loqueretur ante Dauid in Hhebron, omne quod rectum erat in oculis Iſrael, & in oculis omnium filiorum Beniamin.

20 Et venit etiam Abner ad Dauid ad Hhebron, & cum illo viginti viri: & fecit Dauid Abner, & viris, qui cum illo, conuiuium.

21 * וַיֹּאמֶר אַבְנֵר אֶל־דָּוִד אָקוּמָה וְאֵלְכָה
וְאֲקַבְּצָה אֶל־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל וְיִכְרְתוּ
אִתְּךָ בְּרִית וְתִמְלֹךְ בְּכֹל אֲשֶׁר־תְּאַוֶּה נַפְשֶׁךָ וַיְשַׁלַּח
דָּוִד אֶת־אַבְנֵר וַיֵּלֶךְ בְּשָׁלוֹם׃

22 * וְהִנֵּה עַבְדֵי דָוִד וְיוֹאָב בָּא מֵהַגְּדוּד וְשָׁלָל רָב
עִמָּם הֵבִיאוּ וְאַבְנֵר אֵינֶנּוּ עִם־דָּוִד בְּחֶבְרוֹן כִּי
שִׁלְּחוֹ וַיֵּלֶךְ בְּשָׁלוֹם׃

23 * וְיוֹאָב וְכָל־הַצָּבָא אֲשֶׁר־אִתּוֹ בָּאוּ וַיַּגִּדוּ לְיוֹאָב
לֵאמֹר בָּא־אַבְנֵר בֶּן־נֵר אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיְשַׁלְּחֵהוּ וַיֵּלֶךְ
בְּשָׁלוֹם׃ 24 * וַיָּבֹא יוֹאָב אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר מָה
עָשִׂיתָה הִנֵּה־בָא אַבְנֵר אֵלֶיךָ לָמָּה־זֶּה שִׁלַּחְתּוֹ
וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ׃ 25 * יָדַעְתָּ אֶת־אַבְנֵר בֶּן־נֵר כִּי
לְפַתְּךָ בָּא וְלָדַעַת אֶת־מוֹצָאֲךָ וְאֶת־מֹבָאֶךָ
וְלָדַעַת אֶת כָּל־אֲשֶׁר אַתָּה עֹשֶׂה׃ 26 * וַיֵּצֵא
יוֹאָב מֵעִם דָּוִד וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אַחֲרֵי אַבְנֵר
וַיְשִׁבוּ אֹתוֹ מִבּוֹר הַסִּרָה וְדָוִד לֹא יָדָע׃ 27 * וַיָּשָׁב
אַבְנֵר חֶבְרוֹן וַיַּטֵּהוּ יוֹאָב אֶל־תּוֹךְ הַשַּׁעַר לְדַבֵּר
אִתּוֹ בַּשֶּׁלִי וַיַּכֵּהוּ שָׁם הַחֹמֶשׁ וַיָּמָת בְּדַם עֲשָׂהאֵל
אָחִיו׃ 28 * וַיִּשְׁמַע דָּוִד מֵאַחֲרֵי כֵן וַיֹּאמֶר נָקִי אֲנֹכִי
וּמַמְלַכְתִּי מֵעִם יְהוָה עַד־עוֹלָם מִדְּמֵי אַבְנֵר
בֶּן־נֵר׃ 29 * יָחֹלוּ עַל־רֹאשׁ יוֹאָב וְאֶל כָּל־בֵּית
אָבִיו וְאַל־יִכָּרֵת מִבֵּית יוֹאָב זָב וּמְצֹרָע וּמַחֲזִיק
בַּפֶּלֶךְ וְנֹפֵל בַּחֶרֶב וְח�סַר־לָחֶם׃

30 * וְיוֹאָב וַאֲבִישַׁי אָחִיו הָרְגוּ לְאַבְנֵר עַל אֲשֶׁר
הֵמִית אֶת־עֲשָׂהאֵל אֲחִיהֶם בְּגִבְעוֹן בַּמִּלְחָמָה׃

31 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־יוֹאָב וְאֶל־כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ
קִרְעוּ בִגְדֵיכֶם וְחִגְרוּ שַׂקִּים וְסִפְדוּ לִפְנֵי אַבְנֵר
וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד הֹלֵךְ אַחֲרֵי הַמִּטָּה׃ 32 * וַיִּקְבְּרוּ אֶת־
אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן וַיִּשָּׂא הַמֶּלֶךְ אֶת־קוֹלוֹ וַיֵּבְךְּ אֶל־קֶבֶר
אַבְנֵר וַיִּבְכּוּ כָּל־הָעָם׃

21 * Et dixit Abner ad Dauid, Surgam vt cõgregem ad te dñm meum regem omnẽ Israel, & ineant tecum fœdus, & imperes omnibus sicut desiderat anima tua. Cùm ergo deduxisset Dauid Abner & ille isset
22 in pace; * statim pueri Dauid & Ioab venerunt cæsis latronibus cũ præda magna nimis. Abner aũt non erat cum Dauid in Hebron, quia iam dimiserat eũ, & profe-
23 ctus fuerat in pace. * Et Ioab & omnis exercitus qui erant cũ eo, postea venerant.
E Nunciatum est itaq; Ioab à narrantibus: Venit Abner filius Ner ad regem, & dimi
24 sit eum, & abijt in pace. * Et ingressus est Ioab ad regẽ, & ait: Quid fecisti? Ecce venit Abner ad te, quare dimisisti eũ, & abijt
25 & recessit? * Ignoras Abner filiũ Ner, quoniam ad hoc venit ad te vt deciperet te, & sciret exitum tuũ & introitũ tuũ, & nosset
26 omnia quæ agis? * Egressus itaq; Ioab à 3. Reg. 2. c
Dauid, misit nũcios post Abner, & reduxit eum à cisterna Syra, ignorante Dauid.
27 * Cúmq; rediisset Abner in Hebrõ, seorsum adduxit eũ Ioab ad mediũ portæ, vt loqueretur ei in dolo, & percussit illũ ibi in inguine, & mortuus est in vltionem sanguinis Asahel fratris eius.
28 * Quod cùm audisset Dauid rem iam Dan. 13. c Act. 20. 3
F gestam, ait: Mundus ego sum & regnum meum apud Dominum vsque in sempiternum à sanguine Abner filij Ner.
29 * Et veniat super caput Ioab & super omnẽ domũ patris eius, nec deficiat de domo Ioab fluxũ seminis sustinẽs & leprosus & tenens fusum, & cadẽs gladio & in-
30 digens pane. * Igitur Ioab & Abisai frater eius interfecerunt Abner, eò q; occidisset Asahel fratrẽ eorũ in Gabaon in prœlio.
31 * Dixit aũt Dauid ad Ioab & ad omnẽ populum qui erat cum eo: Scindite vestimẽta vestra & accingimini saccis, & plangite ante exequias Abner. Porrò rex Dauid sequebatur feretrum. Sup. 1. b & Infr. 13. f
32 * Cúmq; sepeliissent Abner in Hebron, leuauit rex Dauid vocem suam & fleuit super tumulum Abner. Fleuit autem & omnis populus.

תרגום יונתן

21 וַאֲמַר אַבְנֵר לְדָוִד אֶקוּם וְאֵיזֵל וְאֶכְנוֹשׁ לְוָת רִיבּוֹנִי מַלְכָּא יָת כָּל יִשְׂרָאֵל וְיִגְזְרוּן עִמָּךְ קְיָם וְתִמְלוֹךְ בְּכָל דְּרַעֲוָא נַפְשָׁךְ וּשְׁלַח
דָּוִד יָת אַבְנֵר וַאֲזַל בְּשְׁלָם׃ 22 וְהָא עַבְדֵי דָוִד וְיוֹאָב אָתוֹ מְמַשְׁרְיָתָא סַגִּיאָה עִמְּהוֹן אַיְתְיָאוּ וְאַבְנֵר לֵיתוֹהִי עִם דָּוִד
בְּחֶבְרוֹן אֲרֵי שַׁלְּחֵיהּ וַאֲזַל בְּשְׁלָם׃ 23 וְיוֹאָב וְכָל חֵילָא דְעִמֵּיהּ אֲתוֹ וְחַוִּיאוּ לְיוֹאָב לְמֵימַר אָתָא אַבְנֵר בַּר נֵר לְוָת מַלְכָּא וְשַׁלְּחֵיהּ וַאֲזַל
בְּשְׁלָם׃ 24 וַאֲתָא יוֹאָב לְוָת מַלְכָּא וַאֲמַר מָה עֲבַדְתָּא הָא אֲתָא אַבְנֵר לְוָתָךְ לְמָה דְנָן שַׁלַּחְתֵּיהּ וַאֲזַל מֵיזָל׃
25 יָדְעָתְ יָת אַבְנֵר בַּר נֵר אֲרֵי לְאַטְעָיוּתָךְ אֲתָא וּלְמִידַּע יָת מֵיפְקָךְ וְיָרֵת מֵיעֲלָךְ וּלְמִידַּע יָת כָּל דְּאַתְּ עָבִיד׃ 26 וּנְפַק יוֹאָב
מִלְוָת דָּוִד וּשְׁלַח אִיזְגַּדִּין כָּתַר אַבְנֵר וַאֲתֵיבוּ יָתֵיהּ מִגּוּבָּא דְסִירָתָא וְדָוִד לָא יָדַע׃ 27 וְתָב אַבְנֵר לְחֶבְרוֹן וְאַפְנְיֵהּ יוֹאָב לְגוֹ תַּרְעָא
לְמַלָּלָא עִמֵּיהּ בְּשֵׁילְיָה וּמְחָהִי תַּמָּן בְּסִטַר יַרְכֵּיהּ וּמִית בְּרָמָא דַעֲשָׂהאֵל אֲחוֹהִי׃ 28 וּשְׁמַע דָּוִד מִבָּתַר כֵּן וַאֲמַר זַכַּי אֲנָא וּמַלְכוּתִי מִן
קָדָם יְיָ עַד עָלְמָא מִדְּמָא דְאַבְנֵר בַּר נֵר׃ 29 יְחוֹלִין עַל רֵישָׁא דְיוֹאָב וְעַל כָּל בֵּית אֲבוּהִי וְלָא יִפְסוֹק מִבֵּית יוֹאָב זָאִיב וּסְגִיר
וּמִתְקְטֵיף בַּאֲנַר וּמִתְקְטִיל בְּחַרְבָּא וַחֲסַר מָזוֹן׃ 30 וְיוֹאָב וַאֲבִישַׁי אֲחוֹהִי קְטָלוּ לְאַבְנֵר עַל דְּקְטַל יָת עֲשָׂהאֵל אֲחוֹהוֹן בְּגִבְעוֹן
בְּקְרָבָא׃ 31 וַאֲמַר דָּוִד לְיוֹאָב וּלְכָל עַמָּא דְעִמֵּיהּ בְּזַעוּ לְבוּשֵׁיכוֹן וְאֶסְרוּ שַׂקִּין וְסִפְדוּ קָדָם אַבְנֵר וּמַלְכָּא דָּוִד אָזֵל בָּתַר עֲרָסָא׃
32 וּקְבַרוּ יָת אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן וְאָרִים מַלְכָּא יָת קָלֵיהּ וּבְכָא עַל קִבְרָא דְאַבְנֵר וּבְכוּ כָּל עַמָּא׃

21 ‡ Et dixit Abener ad Dauid, Surgam iam & ibo, & congregabo ad dominum meum regem omnem populum Iſrael, & pangam tecum fœdus & regnabis in omnibus quæ deſiderat anima tua: & miſit Dauid Abener & iuit in pace. 22 ‡ Et ecce pueri Dauid & Ioab venerunt ab exitu, & ſpolia afferebãt ſecũ, & Abener non erat cum Dauid in Chebron, quia miſerat eum, & profectus fuit in pace.

23 ‡ Et Ioab & omnis exercitus qui cum eo, audierunt, & nũciauerunt Ioab, dicentes: Venit Abener filius Ner ad Dauid, & miſit eum & abijt in pace. 24 ‡ Et ingreſſus eſt Ioab ad regem, & dixit ei: Quid hoc feciſti? ecce venit Abener ad te, & quare hoc dimiſiſti eum, & abijt in pace? 25 ‡ Vel nõ noſti malitiam Abener filij Ner, quoniam ad decipiẽdum te venit, & ad ſciendum ingreſſum tuum & egreſſum tuum, & ad ſciendum omnia quæ tu agis.

26 ‡ Et egreſſus eſt Ioab à Dauid, et miſit nuncios poſt Abener, & reducunt eum à ciſterna Sira, & Dauid non ſciuit.

27 ‡ Et reuerſus eſt Abener ad Chebron, & declinare fecit eũ Ioab à latere portæ, vt loqueretur ad eũ in dolo; & percuſſit eum ibi in inguine, & mortuus eſt in ſanguine Aſſael fratris eius. 28 ‡ Et audiuit Dauid poſt hæc, & dixit: Innocens ſum ego, & regnum meum à Domino, et vſq; in ſæculum à ſanguinibus Abener filij Ner. 29 ‡ Veniant ſuper caput Ioab & ſuper omnem domum patris eius, & non deficiat de domo Ioab fluxum ſeminis ſuſtinens & leproſus, & tenens ſcuticam, & cadens in gladio & indigens panibus.

30 ‡ Ioab autẽ & Abeſſai frater eius obſeruabant Abener, eò quòd occidit Aſſael fratrem eorum in Gabaon in prælio. 31 ‡ Et dixit Dauid ad Ioab & ad omnem populum qui cum eo, Scindite veſtimenta veſtra & accingimini ſaccis, & plangite ante Abener: & rex Dauid ibat ante feretrum.

32 ‡ Et ſepeliunt Abener in Chebron, & leuauit rex vocem ſuam, & fleuit ſuper tumulum Abener, & fleuit omnis populus.

21 ‡ Ϛ εἶπεν ἀβενὴρ πρὸς δαυὶδ, ἀναςήσομαι δὴ Ϛ πορεύσομαι καὶ συναθροίσω πρὸς τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα πάντα τὸν λαὸν ἰσραὴλ, Ϛ διαθήσομαι μετ' σοῦ διαθήκην, καὶ βασιλεύσεις ἐν πᾶσιν οἷς ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή σου· καὶ ἐξαπέστειλε δαυὶδ τὸν ἀβενὴρ Ϛ ἐπορεύθη ἐν εἰρήνῃ.

22 ‡ καὶ ἰδοὺ οἱ παῖδες δαυὶδ Ϛ ἰωὰβ παρεγένοντο ἀπὸ τ ἐξοδίας, καὶ σκῦλα ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν Ϛ ἀβενὴρ οὐκ ἦν μετ' δαυὶδ ἐν χεβρών, ὅτι ἀπεστάλκει αὐτὸν, Ϛ ἐπορεύθη ἐν
23 εἰρήνῃ. ‡ καὶ ἰωὰβ Ϛ πᾶσα ἡ στρατιὰ ἡ μετ' αὐτοῦ ἦκουσαν, Ϛ ἀπήγγειλαν τῷ ἰωὰβ, λέγοντες· ἦλθεν ἀβενὴρ υἱὸς νὴρ πρὸς δαυίδ, Ϛ ἀπέστειλεν αὐτὸν Ϛ ἀπῆλθεν ἐν εἰρήνῃ.

24 ‡ καὶ εἰσῆλθεν ἰωὰβ πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εἶπεν αὐτῷ, τί τοῦτο ἐποίησας; ἰδοὺ ἦλθεν ἀβενὴρ πρός σέ, καὶ ἱνατί τοῦτο ἐξαπέστειλας αὐτὸν καὶ ἀπελήλυθεν ἐν εἰρήνῃ;

25 ‡ ἢ οὐκ οἶδας τὴν κακίαν ἀβενὴρ υἱοῦ νήρ, ὅτι ἀπατῆσαί σε παρεγένετο Ϛ γνῶναι τὴν εἴσοδόν σου Ϛ τὴν ἔξοδόν σου Ϛ γνῶναι ἅπαντα ὅσα σὺ ποιεῖς.

26 ‡ καὶ ἐξῆλθεν ἰωὰβ ἀπὸ δαυὶδ, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους ὀπίσω ἀβενὴρ, Ϛ ἐπιστρέφουσιν αὐτὸν ἀπὸ ξ φρεά-
27 τος σειρᾶ, Ϛ δαυὶδ οὐκ ἤδει. ‡ καὶ ἐπέστρεψεν ἀβενὴρ εἰς χεβρὼν καὶ ἐξέκλινεν αὐτὸν ἰωὰβ ἐκ πλαγίων τ πύλης, λαλῆσαι πρὸς αὐτὸν ἐν παραλογισμῷ· Ϛ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐκεῖ ἐπὶ τὴν ψύαν, Ϛ ἀπέθανεν ἐν τῷ αἵματι
28 ἀσαὴλ ξ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ‡ Ϛ ἤκουσε δαυὶδ μετὰ ταῦτα, Ϛ εἶπεν, ἀθῷός εἰμι ἐγὼ Ϛ ἡ βασιλεία μου ἀπὸ κυρίου καὶ ἕως αἰῶνος ἀπὸ τῶν αἱμάτων ἀβενὴρ υἱοῦ νήρ.

29 ‡ καταντησάτωσαν ἐπὶ κεφαλὴν ἰωὰβ Ϛ ἐπὶ πάντα τὸν οἶκον ξ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ μὴ ἐκλίποι ἐκ τοῦ οἴκου ἰωὰβ γονορρυὴς Ϛ λεπρὸς Ϛ κρατῶν σκυτάλην, Ϛ πίπτων ἐν ῥομφαίᾳ Ϛ ἐλαττονούμενος ἄρτοις.

30 ‡ ἰωὰβ ὴ Ϛ ἀβεσσαὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ διετροποῦντο τὸν ἀβενὴρ διὰ ὃν ἐθανάτωσεν τὸν ἀσαὴλ τὸν ἀδελφὸν αὐ-
31 τῶν ἐν γαβαὼν ἐν τῷ πολέμῳ. ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἰωὰβ Ϛ πρὸς πάντα τὸν λαὸν τὸν μετ' αὐτοῦ, διαῤῥήξατε τὰ ἱμάτια ὑμῶν, Ϛ περιζώσασθε σάκκους καὶ κόπτεσθε ἔμπροσθεν ἀβενήρ· Ϛ ὁ βασιλεὺς δαυὶδ ἐπορεύετο ἔμ-
32 προσθεν τ κλίνης. ‡ Ϛ θάπτουσι τὸν ἀβενὴρ ἐν χεβρών· Ϛ ἐπῆρεν ὁ βασιλεὺς τὴν φωνὴν αὐτοῦ Ϛ ἔκλαυσεν ἐπὶ τῷ τάφῳ ἀβενήρ, Ϛ ἔκλαυσε πᾶς ὁ λαός.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Et dixit Abner ad Dauid, Surgam & ibo, & congregabo ad dominum meum regem omnem Iſrael, & pangent tecum fœdus, & regnabis in omni quod volet anima tua. & miſit Dauid Abner & iuit in pace. [22] Et ecce ſerui Dauid & Ioab venerunt de caſtris, & prædam multam ſecum adduxerunt, & Abner non erat cum Dauid in Hhebron, quia miſit illum; & iuit in pace. [23] Et Ioab & omnis copia quæ cum ipſo, venerunt, & indicauerunt Ioab, dicendo: Venit Abner filius Ner ad regem, & dimiſit eum, & iuit in pace.

[24] Et venit Ioab ad regem, & dixit: Quid feciſti? Ecce venit Abner ad te: quare ita dimiſiſti illum, & abijt eundo?

[25] Noſti Abner filium Ner, quia ad errare faciendum te venit, & ad cognoſcendum exitum tuum & introitum tuum, & ad cognoſcendum omnia quæ tu facis. [26] Et exiuit Ioab à Dauid, & miſit nuncios poſt Abner, & reduxerunt eum à ciſterna Zziratha, & Dauid neſciuit. [27] Et redijt Abner ad Hhebron, & diuertere fecit eum Ioab intra portam vt loqueretur cum eo in tranquillitate: & percuſſit illum ibi in latere femoris eius, & mortuus eſt propter ſanguinem Ghaſahel fratris eius.

[28] Et audiuit Dauid poſtea, & dixit: Innocens ego & regnum meum ab ante Dominum vſque in ſæculum à ſanguine Abner filij Ner. [29] Stillent ſuper caput Ioab & ſuper omnem domum patris eius, & non deficiat de domo Ioab fluens & leproſus, & apprehendens mercedem, & occiſus in gladio, & deficiens victu.

[30] Et Ioab, & Abiſai frater eius occiderunt Abner, eò quòd occiderat Ghaſſahel fratrem eorum in Gilghon in bello.

[31] Et dixit Dauid Ioab & omni populo qui cum eo, Scindite veſtimenta veſtra, & induite ſaccos, & lamentamini ante Abner: & rex Dauid iuit poſt feretrum. [32] Et ſepelierunt Abner in Hhebron, & extulit rex vocem ſuam, & fleuit ſuper ſepulchrum Abner, & fleuerunt omnis populus.

33 * וַיְקֹנֵן הַמֶּלֶךְ אֶל־אַבְנֵר וַיֹּאמַר הַכְּמוֹת נָבָל
34 יָמוּת אַבְנֵר׃ * יָדֶיךָ לֹא אֲסֻרוֹת וְרַגְלֶיךָ לֹא־
לְנְחֻשְׁתַּיִם הֻגָּשׁוּ כִּנְפֹל לִפְנֵי בְנֵי־עַוְלָה נָפָלְתָּ
35 וַיֹּסִפוּ כָל־הָעָם לִבְכּוֹת עָלָיו׃ * וַיָּבֹא כָל־הָעָם
לְהַבְרוֹת אֶת־דָּוִד לֶחֶם בְּעוֹד הַיּוֹם וַיִּשָּׁבַע דָּוִד
לֵאמֹר כֹּה יַעֲשֶׂה־לִּי אֱלֹהִים וְכֹה יֹסִיף כִּי אִם־
לִפְנֵי בוֹא־הַשֶּׁמֶשׁ אֶטְעַם־לֶחֶם אוֹ כָל־מְאוּמָה׃
36 * וְכָל־הָעָם הִכִּירוּ וַיִּיטַב בְּעֵינֵיהֶם כְּכֹל אֲשֶׁר
עָשָׂה הַמֶּלֶךְ בְּעֵינֵי כָל־הָעָם טוֹב׃
37 * וַיֵּדְעוּ כָל־הָעָם וְכָל־יִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם הַהוּא כִּי
לֹא הָיְתָה מֵהַמֶּלֶךְ לְהָמִית אֶת־אַבְנֵר בֶּן־נֵר׃
38 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־עֲבָדָיו הֲלוֹא תֵדְעוּ כִּי־שַׂר
וְגָדוֹל נָפַל הַיּוֹם הַזֶּה בְּיִשְׂרָאֵל׃
39 * וְאָנֹכִי הַיּוֹם רַךְ וּמָשׁוּחַ מֶלֶךְ וְהָאֲנָשִׁים
הָאֵלֶּה בְּנֵי צְרוּיָה קָשִׁים מִמֶּנִּי יְשַׁלֵּם יְהוָה לְעֹשֵׂה
הָרָעָה כְּרָעָתוֹ׃

ד

1 * וַיִּשְׁמַע בֶּן־שָׁאוּל כִּי מֵת אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן
2 וַיִּרְפּוּ יָדָיו וְכָל־יִשְׂרָאֵל נִבְהָלוּ׃ * וּשְׁנֵי אֲנָשִׁים
שָׂרֵי־גְדוּדִים הָיוּ בֶּן־שָׁאוּל שֵׁם הָאֶחָד בַּעֲנָה
וְשֵׁם הַשֵּׁנִי רֵכָב בְּנֵי רִמּוֹן הַבְּאֵרֹתִי מִבְּנֵי בִנְיָמִן
3 כִּי גַם־בְּאֵרוֹת תֵּחָשֵׁב עַל־בִּנְיָמִן׃ * וַיִּבְרְחוּ
הַבְּאֵרֹתִים גִּתָּיְמָה וַיִּהְיוּ־שָׁם גָּרִים עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
4 * וְלִיהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל בֵּן נְכֵה רַגְלָיִם בֶּן־חָמֵשׁ
שָׁנִים הָיָה בְּבֹא שְׁמֻעַת שָׁאוּל וְיהוֹנָתָן מִיִּזְרְעֶאל
וַתִּשָּׂאֵהוּ אֹמַנְתּוֹ וַתָּנָס וַיְהִי בְּחָפְזָהּ לָנוּס וַיִּפֹּל
וַיִּפָּסַח וּשְׁמוֹ מְפִיבֹשֶׁת׃
5 * וַיֵּלְכוּ בְּנֵי־רִמּוֹן הַבְּאֵרֹתִי רֵכָב וּבַעֲנָה וַיָּבֹאוּ
כְחֹם הַיּוֹם אֶל־בֵּית אִישׁ בֹּשֶׁת וְהוּא שֹׁכֵב אֶת
מִשְׁכַּב הַצָּהֳרָיִם׃

33 * Plangénsq; rex & lugens Abner, ait:
G Nequaquã vt mori solét ignaui, mortuus
34 est Abner. *Manus tuæ ligatæ nõ sunt,& pedes tui nõ sunt cõpedibus aggrauati,sed sicut solent cadere coram filijs iniquitatis sic corruisti.Cõgeminãsq; omnis populus
35 fleuit super eũ. *Cúmq; veniſſet vniuersa multitudo cibũ capere cũ Dauid clara adhuc die,iurauit Dauid,dicens: Hęc faciat mihi Deus, & hæc addat, si ante occasum Solis gustauero panem vel aliud quicquã.
36 * Omnísque populus audiuit, & placuerunt eis cuncta quæ fecit rex in conspectu omnis populi.
37 * Et cognouit omne vulgus & vniuersus Israel in die illa, quoniam non actum fuisset à rege vt occideretur Abner filius
38 Ner. * Dixit quoque rex ad seruos suos, Num ignoratis quoniam princeps & ma-
39 ximus cecidit hodie in Israel? *Ego autẽ adhuc delicatus & vnctus rex. Porrò viri isti filij Saruiæ duri sunt mihi. Retribuat Dñs facienti malum iuxta maliciam suã.

CAP. IIII.

1 AVdiuit autẽ filius Saul quòd cecidisA set Abner in Hebrõ, & dissolutę sunt manus eius, omnísque Israel perturbatus
2 est. *Duo autem viri principes latronum erant filio Saul,nomen vni Banaa, & nomẽ alteri Rechab filij Remmõ Berothitę, de filijs Beniamin. Siquidẽ & Beroth re-
3 putata est in Beniamin. *Et fugerunt Berothitæ in Gethaim, fuerúntq; ibi ad-
4 uenæ vsque ad tempus illud. *Erat autẽ Ionathæ filio Saul, filius debilis pedibus.
B Quinquẽnis enim fuit quãdo venit nũcius de Saul & Ionatha ex Iezrael.Tollens itaq; eum nutrix sua fugit. Cúmq; festinaret vt fugeret, cecidit, & claudus effectus est, habuítq; vocabulũ Miphiboseth.
5 *Venientes igitur filij Remmon Berothitæ,Rechab,& Banaa,ingressi sunt feruente die domum Isboseth: qui dormiebat super stratum suum meridie.

תרגום יונתן

33 וַאֲלָא מַלְכָּא עַל אַבְנֵר וַאֲמַר הַכְּמֵית רְשִׁיעִין יְמוּת אַבְנֵר׃ 34 יְדָךְ לָא אֲסִירִין וְרַגְלָךְ לָא לְזִקִּין דִּנְחַשׁ אִיתְקְרֵבָא כְּמִפַּל
קֳדָם גְּבָרִין רְשִׁיעִין נְפַלְתָּ וְאוֹסִיפוּ כָּל עַמָּא לְמִבְכֵּי עֲלוֹהִי׃ 35 וַאֲתָא כָּל עַמָּא לְאוֹכָלָא יַת דָּוִד לַחְמָא עַד דְּיוֹמָא קָיֵים וְקָיִים דָּוִד לְמֵימַר
בְּרִין יַעְבֵּיד לִי יְיָ וּבְרִין יוֹסִיף אֱלָהֵן קֳדָם מֵיעַל שִׁמְשָׁא אֶטְעוֹם לַחְמָא אוֹ כָּל מִדְּעַם׃ 36 וְכָל עַמָּא אִשְׁתְּמוֹדַעוּ וּשְׁפַר בְּעֵינֵיהוֹן
כְּכֹל דַּעֲבַד מַלְכָּא בְּעֵינֵי כָּל עַמָּא׃ 37 וְיָדְעוּ כָּל עַמָּא וְכָל יִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא הַהוּא אֲרֵי לָא הֲוָה בַּעֲצַת מַלְכָּא לְמִקְטַל יַת אַבְנֵר בַּר נֵר׃
38 וַאֲמַר מַלְכָּא לְעַבְדּוֹהִי הֲלָא תְּדָעוּן אֲרֵי רַב וְשַׁלִּיט נְפַל יוֹמָא הָדֵין בְּיִשְׂרָאֵל׃ 39 וַאֲנָא יוֹמָא דֵּין הָרִיחוּ וּמְרַבָּא לְמַלְכָּא
וְגַבְרַיָּא הָאִילֵּין בְּנֵי צְרוּיָה קָשָׁן מִינִּי יְשַׁלֵּם יְיָ לְעָבְדֵי בִישְׁתָּא כְּבִישְׁתֵּיהּ׃

ד

1 וּשְׁמַע בַּר שָׁאוּל אֲרֵי מִית אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן וְאִיתְרַשַּׁלָּא יְדוֹהִי וְכָל יִשְׂרָאֵל אִתְבְּהִילוּ׃ 2 וְתַרִּין גְּבָרִין רַבָּנֵי רֵישֵׁי הַרְחֵין מַשְׁרְיָן
הֲווֹ עִם בַּר שָׁאוּל שׁוּם חַד בַּעֲנָה וְשׁוּם תִּנְיָנָא רֵכָב בְּנֵי רִמּוֹן דְּמִבְּאֵרוֹת מִבְּנֵי בִנְיָמִן אֲרֵי אַף בְּאֵרוֹת מִתְחַשְׁבָא עַל דְּבֵית בִּנְיָמִן׃
3 וַעֲרָקוּ אֵינַשׁ בְּאֵרוֹת לְגִיתַיִם וַהֲווֹ תַמָּן דַּיָּרִין עַד יוֹמָא הָדֵין׃ 4 וְלִיהוֹנָתָן בַּר שָׁאוּל בְּרָא לָקֵי בְּתַרְתֵּין רִיגְלוֹהִי בַּר חֲמֵשׁ
שְׁנִין הֲוָה כַּד אֲתָת בְּסוֹרָא דְשָׁאוּל וְיהוֹנָתָן מִיזְרְעֶאל וּנְטָלַתֵּיהּ הָרַבְּיְנַתֵּיהּ וְאַפְּכַת וַהֲוָה בְּאִיתְבָּעוּתָהּ לְמֶעְרַק וּנְפַל וַהֲגַר וּשְׁמֵיהּ מְפִיבוֹשֶׁת׃
5 וַאֲזָלוּ בְּנֵי רִמּוֹן דְּמִבְּאֵרוֹת רֵכָב וּבַעֲנָה וַאֲתוֹ כְּמֵימַם יוֹמָא לְבֵית אִישׁ־בוֹשֶׁת וְהוּא שָׁכִיב יַת שֵׁנַת מַלְכַּיָּא׃

33 ‡ καὶ ἐθρήνησεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ ἀβενὴρ, καὶ εἶπεν, εἰ κατὰ
34 θάνατον ναβὰλ ἀποθανεῖται ἀβενήρ; ‡ αἱ χεῖρές σου οὐκ ἐδέθησαν, καὶ οἱ πόδες σου ἐν πέδαις· ὡσεὶ πρὸ υἱῶν
ἀδικίας ἔπεσες· καὶ συνῆλθε πᾶς ὁ λαὸς τοῦ κλαῦσαι αὐτόν.
35 ‡ καὶ ἦλθεν πᾶς ὁ λαὸς περιδειπνίσαι τὸν δαυὶδ ἄρτις ἔτι ὄντος ἡμέρας· καὶ ὤμοσε δαυίδ, λέγων· τάδε ποιήσαι μοι ὁ θεὸς, τάδε προσθείη, ὅτι ἐὰν μὴ δύῃ ὁ ἥλιος,
36 ἐμὴ γεύσομαι ἄρτου οὐδὲ παντός τινος. ‡ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐπέγνω, καὶ ἤρεσεν ἐνώπιον αὐτῶν πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ.
37 ‡ καὶ ἐπέγνωσαν πᾶς ὁ λαὸς καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅτι οὐκ ἐγένετο παρὰ τοῦ βασιλέως θανα-
38 τῶσαι τὸν ἀβενὴρ υἱὸν νήρ. ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τοὺς παῖδας αὐτοῦ, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡγούμενος καὶ μέγας πέπτωκεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἐν τῷ ἰσραήλ;
39 ‡ καὶ ὅτι ἐγὼ σήμερον συγγενὴς καθεσταμμένος εἰς βασιλέα; καὶ οἱ ἄνδρες ἕτοι οἱ υἱοὶ σαρουΐα σκληρότερόί μου εἰσίν· ἀνταποδῴη κύριος τῷ ποιοῦντι τὰ πονηρὰ κατὰ τὴν κακίαν αὐτοῦ.

δ'.

1 ‡ Καὶ ἤκουσεν ἰσβόσεθ υἱὸς σαὺλ, ὅτι τέθνηκεν ἀβενὴρ ἐν χεβρών· καὶ ἐξελύθησαν αἱ χεῖρες αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἄνδρες ἰσραὴλ ἐταράχθησαν.
2 ‡ καὶ δύο ἄνδρες ἡγούμενοι στρεμμάτων τῷ ἰσβόσεθ υἱῷ σαούλ· ὄνομα τῷ ἑνὶ βαανά, καὶ τῷ δευτέρῳ ὄνομα ῥηχάβ οἱ υἱοὶ ῥεμμὼν τοῦ βηρωθέου ἐκ τῶν υἱῶν βενιαμίν, ὅτι καὶ βηρὼθ ἐλογίζετο τοῖς υἱοῖς βενιαμίν.
3 ‡ καὶ ἀπέδραμαν οἱ βηρωθέοι εἰς γεθαΐμ, καὶ ἦσαν ἐκεῖ παροικοῦντες ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
4 ‡ καὶ τῷ ἰωναθὰν υἱῷ σαὺλ υἱὸς πεπληγὼς τοὺς πόδας υἱὸς ἐτῶν πέντε· καὶ οὗτος ἐν τῷ ἐλθεῖν τὴν ἀγγελίαν σαὺλ καὶ ἰωναθὰν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ ἐξ ἰζρεήλ, καὶ ἦρεν αὐτὸν ἡ τιθηνὸς αὐτοῦ, καὶ ἔφυγε· καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπεύδειν αὐτὴν καὶ διαχωρεῖν, ἔπεσε καὶ ἐχωλάνθη· καὶ ὄνομα αὐτῷ μεφιβόσεθ.
5 ‡ καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ ῥεμμὼν τοῦ βηρωθέου ῥηχὰβ καὶ βαανά, καὶ εἰσῆλθον ἐν τῷ καύματι τῆς ἡμέρας εἰς τὸν οἶκον ἰσβόσεθ, καὶ αὐτὸς ἐκάθευδε ἐν τῇ κοίτῃ τοῦ μεσημβρίας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

33 Et lamentatus est rex super Abner, & dixit: An sicut moriuntur impij mortuus est Abner? 34 Manus tuæ non fuerunt ligatæ, & pedes tui non ad compedes chalybis accesserunt; sicut cadit *quispiam* ante viros improbos cecidisti. & addiderunt omnis populus flere super illum. 35 Et venit omnis populus vt comedere faceret Dauid panem, dum adhuc dies manebat: & iurauit Dauid, dicendo: Sic faciat mihi Dominus & sic addat, si antequam occubuerit Sol gustauero panem aut omne quicquam. 36 Et omnis populus audierunt, & pulchrum fuit in oculis eius, vt omne quod fecit rex in oculis omnis populi *fuit* bonum. 37 Et cognouerunt omnis populus, & omnis Israel in die illa, quòd non fuit per consilium regis vt occiderent Abner filium Ner. 38 Et dixit rex ad seruos suos, Nónne cognoscetis quòd magnus & dominator cecidit hodie in Israel? 39 Et ego hodie humilis & vnctus in regem; & viri isti filij Szaruiah duri præ me: retribuat Dominus facientibus malum vt malum eius.

CAP. IIII.

ET audiuit filius Saul quòd mortuus esset Abner in Hhebron, & remissæ sunt manus eius, & omnis Israel turbati sunt. 2 Et duo viri principes capita duorum exercituum fuerunt cum filio Saulis: nomen vnius Baghana, & nomen secundi Rechab filij Rimon, qui ex Beeroth ex filijs Biniamin; quia etiam Beeroth computatur super domum Biniamin. 3 Et fugerunt homines Beeroth ad Githaim, & fuerunt ibi aduenæ vsque ad diem hanc. 4 Et Iehonathan filio Saulis *erat* filius percussus in duobus pedibus suis: filius quinque annorum fuit quando venit nunciatio Saulis, & Iehonathan, ex Iizreghel: & tulit illum nutrix eius, & fugit: & fuit cùm properaret ipsa fugere, & cecidit & claudicauit; & nomen eius Mephibosseth. 5 Et iuerunt filij Rimon qui ex Beeroth, Rechab & Baghanah, & venerunt, cùm incalesceret dies, ad domum Isboseth, & ille dormiens somnum regum.

Interp. ex Græc. lxx. SAMVEL. II.

‡ *Et luxit rex super Abener, & dixit: Si* 33
secundùm mortem Nabal morietur Abener?

‡ *Manus tuæ non ligatæ sunt, neque pedes* 34
tui in compedibus: non adduxisti vt Nabal, coram filio iniquitatis corruisti, & congregatus est omnis populus vt flerent eum.

‡ *Et venit vniuersus populus vt cœnam* 35
darent Dauid panibus adhuc existente die. & iurauit Dauid, dicens: Hæc faciat mihi Deus, hæc addat, quoniam nisi occiderit Sol, nõ gustabo panem neque omne quicquam.

‡ *Et omnis populus sciuit, & placuerunt in* 36
conspectu eorum cuncta quæ fecit rex in conspectu omnis populi.

‡ *Et cognouerunt omnis populus & omnis* 37
Israel in die illa, quoniam non actum est à rege vt occideret Abener filium Ner.

‡ *Et dixit rex ad seruos suos, Nonne scitis* 38
quòd princeps & magnus cecidit in die hac in Israel? ‡ *Et quòd ego hodie propinquus con-* 39
stitutus in regem? & viri isti filij Saruia duriores me sunt: retribuat Dominus facienti mala iuxta maliciam suam.

CAP. IIII.

ET *audiuit Isboseth filius Saul, quòd mor-* 1
tuus esset Abener in Chebron, & dissolutæ sunt manus eius, & omnes viri Israel turbati sunt. ‡ *Et duo viri principes turmarum Is-* 2
boseth filio Saul; nomen vni Baana, & secundo nomen Rechab filij Remmon Berothei de filijs Beniamin, quia & Beroth reputata est filijs Beniamin. ‡ *Et fugerunt Berothitæ in* 3
Gethaim, & fuerunt ibi aduenæ vsque in diem hunc. ‡ *Et Ionathan filio Saul filius percus-* 4
sus pedes, filius annorum quinque: & iste cùm venit nuncius Saul & Ionathan filij eius de Izrael, & substulit eum nutrix sua, & fugit: & factum est cùm festinaret ipsa & secederet, cecidit & claudus effectus est, & nomen ei Mephiboseth.

‡ *Et abierunt filij Remmon Berothitæ Re-* 5
chab, & Baana, & ingressi sunt in feruore diei in domum Isboseth, & ipse dormiebat in lecto Meridie.

6 * וְהִנֵּה בָּאוּ עַד־תָּוֶךְ הַבַּיִת לֹקְחֵי חִטִּים וַיַּכֵּהוּ
אֶל־הַחֹמֶשׁ וְרֵכָב וּבַעֲנָה אָחִיו נִמְלָטוּ׃
7 * וַיָּבֹאוּ הַבַּיִת וְהוּא־שֹׁכֵב עַל־מִטָּתוֹ בַּחֲדַר
מִשְׁכָּבוֹ וַיַּכֻּהוּ וַיְמִתֻהוּ וַיָּסִירוּ אֶת־רֹאשׁוֹ וַיִּקְחוּ
אֶת־רֹאשׁוֹ וַיֵּלְכוּ דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה כָּל־הַלָּיְלָה׃
8 * וַיָּבִאוּ אֶת־רֹאשׁ אִישׁ־בֹּשֶׁת אֶל־דָּוִד חֶבְרוֹן
וַיֹּאמְרוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ הִנֵּה־רֹאשׁ אִישׁ־בֹּשֶׁת בֶּן־
שָׁאוּל אֹיִבְךָ אֲשֶׁר בִּקֵּשׁ אֶת־נַפְשֶׁךָ וַיִּתֵּן יְהוָה
לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ נְקָמוֹת הַיּוֹם הַזֶּה מִשָּׁאוּל וּמִזַּרְעוֹ׃
9 * וַיַּעַן דָּוִד אֶת־רֵכָב וְאֶת־בַּעֲנָה אָחִיו בְּנֵי רִמּוֹן
הַבְּאֵרֹתִי וַיֹּאמֶר לָהֶם חַי־יְהוָה אֲשֶׁר־פָּדָה אֶת־
10 נַפְשִׁי מִכָּל־צָרָה׃ * כִּי הַמַּגִּיד לִי לֵאמֹר הִנֵּה־
מֵת שָׁאוּל וְהוּא־הָיָה כִמְבַשֵּׂר בְּעֵינָיו וָאֹחֲזָה בּוֹ
וָאֲהָרְגֵהוּ בְּצִקְלַג אֲשֶׁר לְתִתִּי־לוֹ בְשׂרָתִי׃
11 * אַף כִּי־אֲנָשִׁים רְשָׁעִים הָרְגוּ אִישׁ־צַדִּיק
בְּבֵיתוֹ עַל־מִשְׁכָּבוֹ וְעַתָּה הֲלוֹא אֲבַקֵּשׁ אֶת־דָּמוֹ
12 מִיֶּדְכֶם וּבִעַרְתִּי אֶתְכֶם מִן־הָאָרֶץ׃ * וַיְצַו דָּוִד
אֶת־הַנְּעָרִים וַיַּהַרְגוּם וַיְקַצְּצוּ אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־
רַגְלֵיהֶם וַיִּתְלוּ עַל־הַבְּרֵכָה בְּחֶבְרוֹן וְאֶת־רֹאשׁ
אִישׁ־בֹּשֶׁת לָקְחוּ וַיִּקְבְּרוּ בְקֶבֶר־אַבְנֵר בְּחֶבְרוֹן׃

ה

1 * וַיָּבֹאוּ כָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־דָּוִד חֶבְרוֹנָה
וַיֹּאמְרוּ לֵאמֹר הִנֵּנוּ עַצְמְךָ וּבְשָׂרֶךָ אֲנָחְנוּ׃
2 * גַּם־אֶתְמוֹל גַּם־שִׁלְשׁוֹם בִּהְיוֹת שָׁאוּל מֶלֶךְ עָלֵינוּ
אַתָּה הָיִיתָה מוֹצִיא וְהַמֵּבִי ׳ אֶת־יִשְׂרָאֵל ׳ וַיֹּאמֶר
יְהוָה לְךָ אַתָּה תִרְעֶה אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה
3 תִּהְיֶה לְנָגִיד עַל־יִשְׂרָאֵל׃ * וַיָּבֹאוּ כָל־זִקְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶל־הַמֶּלֶךְ חֶבְרוֹנָה וַיִּכְרֹת לָהֶם הַמֶּלֶךְ דָּוִד
בְּרִית בְּחֶבְרוֹן לִפְנֵי יְהוָה וַיִּמְשְׁחוּ אֶת־דָּוִד לְמֶלֶךְ
עַל־יִשְׂרָאֵל׃

6 *Ingressi sunt aũt domũ latenter assu-
C mentes spicas tritici, & percusserunt eũ in
inguine Rechab & Banaa frater eius, & fu-
7 gerũt. *Cùm aũt ingressi fuissent domũ,
ille dormiebat super lectũ suũ in cõclaui,
& percutientes interfecerũt eum. Subla-
tóq; capite eius, abierunt per viam deserti
8 tota nocte. *Et attulerunt caput Isboseth
ad Dauid in Hebron. Dixerúntque ad re-
gem, Ecce caput Isboseth filij Saul ini-
mici tui qui quærebat animam tuam, &
dedit Dominus domino meo regi vltio-
nem hodie de Saul, & de semine eius.
9 *Respondens autem Dauid Rechab &
Banaa fratri eius filijs Remmon Berothi-
D tæ, dixit ad eos, Viuit Dñs qui eruit ani-
10 mam meam de omni angustia. *Quoniã Sup. 1. b
eum qui annunciauerat mihi & dixerat,
mortuus est Saul, qui putabat se prospera
nunciare, tenui & occidi eum in Sicelech,
cui oportebat me mercedẽ dare ꝓ nuncio.
11 *Quãto magis nũc cùm homines impij
interfecerũt virũ innoxiũ in domo sua su
per lectũ suum, non quærã sanguinẽ eius
de manu vestra, & auferam vos de terra?
12 *Præcepit itaque Dauid pueris suis, &
interfecerũt eos, præcidentesq; manus &
pedes eorum, suspẽderunt eos super pisci-
nam in Hebron. Caput autẽ Isboseth tu-
lerunt, & sepelierunt in sepulchro Abner
in Hebron.

CAP. V.

1 ET venerunt vniuersæ tribus Israel ad 1. Paral.
A Dauid in Hebron, dicentes: Ecce nos 11. b
2 os tuum & caro tua sumus. *Sed & he-
ri & nudiustertius cùm esset Saul rex su-
per nos; tu eras educens & reducens Is-
rael. Dixit autem Dominus ad te, Tu pa-
sces populum meum Israel, & tu eris dux
3 super Israel. *Venerunt quoque & se-
niores Israel ad regem in Hebron, & per-
cussit cum eis rex Dauid fœdus in He-
bron coram Domino, vnxerúntque Da-
uid in regem super Israel.

תרגום יונתן

6 וְהָא אַתּוֹ לְגוֹ בֵּיתָא כְּזָבְנֵי חִטִּין וּמְחוֹהִי בְּכַסְטַר יַרְכֵּיהּ וְרֵכָב וּבַעֲנָה אֲחוּהִי אִשְׁתֵּיזַבוּ׃
7 וַאֲתוֹ לְבֵיתָא וְהוּא שָׁכִיב עַל עַרְסֵיהּ בְּאִידּוֹן בֵּית מִשְׁכְּבֵיהּ וּמְחוֹהִי וְקַטְלוּהִי וּפְסָקוּ יַת רֵישֵׁיהּ וּנְסִיבוּ יַת רֵישֵׁיהּ וַאֲזָלוּ בְּאוֹרַח מֵישְׁרָא כָּל לֵילְיָא׃
8 וְאַיְתִיאוּ יַת רֵישׁ אִישׁ־בּוֹשֶׁת לְוַת דָּוִד לְחֶבְרוֹן וַאֲמָרוּ לְמַלְכָּא הָא רֵישׁ אִישׁ־בּוֹשֶׁת בַּר שָׁאוּל בְּעֵיָ נַפְשָׁךְ דְּבָעָא לְמִקְטְלָךְ וְעָבַד יְיָ לְרִבּוֹנִי מַלְכָּא פֻּרְעָנוּתָא יוֹמָא דֵין מִשָּׁאוּל וּמִזַּרְעֵיהּ׃
9 וַאֲתֵיב דָּוִד יַת רֵכָב וְיַת בַּעֲנָה אֲחוּהִי בְּנֵי רִמּוֹן דְּמִבְּאֵרוֹת וַאֲמַר לְהוֹן קַיָּם
הוּא יְיָ דְּפָרַק יַת נַפְשִׁי מִכָּל עָקָא׃
10 אֲרֵי דְּחַיֵּי לִי לְמֵימַר הָא מִית שָׁאוּל וְהוּא הֲוָה כְּמְבַשַּׂר בְּעֵינַי נַפְשֵׁיהּ וְאַחֲדֵית בֵּיהּ וּקְטַלְתֵּיהּ
בְּצִקְלַג דַּהֲוָה מְדַמֵּי לְמִיתַן לֵיהּ מַתָּנָה בְּבָסוֹרְתָא׃
11 אַף אֲרֵי גַּבְרִין רְשִׁיעִין קְטָלוּ גְּבַר זַכַּי בְּבֵיתֵיהּ עַל שִׁיווּיהּ וּכְעַן הֲלָא
אֶתְבַּע יַת דְּמֵיהּ מִידְכוֹן וַאֲפַלֵּי יַתְכוֹן מִן אַרְעָא׃
12 וּפַקֵּיד דָּוִד יַת עָלֵימַיָּא וְקַטְלוּנוּן וְקַצִּיצוּ יַת יְדֵיהוֹן וְיַת רִגְלֵיהוֹן וּצְלַבוּ עַל
בְּרֵיכְתָא בְּחֶבְרוֹן וְיַת רֵישׁ אִישׁ־בּוֹשֶׁת נְסִיבוּ וְקָבְרוּ בְּקִבְרָא דַּאֲבְנֵר בְּחֶבְרוֹן׃

ה

1 וַאֲתוֹ כָל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל לְוַת דָּוִד לְחֶבְרוֹן וַאֲמָרוּ לְמֵימַר הָא אֲנַחְנָא קְרִיבָךְ וּבְשָׂרָךְ אֲנָחְנָא׃
2 אַף מֵאֶתְמָלֵי אַף מְרַקְמוֹהִי כַּד הֲוָה שָׁאוּל מַלְכָּא עֲלָנָא אַתְּ הֲוֵיתָ נָפֵיק וְעָלֵיל בְּרֵישׁ יִשְׂרָאֵל וַאֲמַר יְיָ לָךְ אַתְּ תְּפַרְנֵס יַת עַמִּי יַת יִשְׂרָאֵל וְאַתְּ תֶּהֱוֵי לְמַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל׃
3 וַאֲתוֹ כָל סָבֵי יִשְׂרָאֵל לְוַת מַלְכָּא לְחֶבְרוֹן וּגְזַר לְהוֹן מַלְכָּא דָּוִד קְיָם בְּחֶבְרוֹן קֳדָם יְיָ וּמְשַׁחוּ יַת דָּוִד לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל׃

Et ecce ostiaria domus purgabat triticum, 6
& dormitauit & dormiuit: & Rechab &
Baana frater eius latuerunt.

‡ Et ingressi sunt in domum, & Jsboseth 7
dormiebat super lectum suum in cubiculo suo,
& percutiunt eum & interficiunt, & aufe-
runt caput eius. Et ceperunt caput eius, & ab-
ierunt viam, quæ ad occasum, tota nocte.

‡ Et attulerũt caput Jsboseth Dauid in Che 8
bron, & dixerunt ad regem: Ecce caput Jsbo-
seth filij Saul inimici tui, qui quærebat animã
tuam: & dedit Dominus dño nostro regi vltio-
nem inimicorum suorum, vt dies hæc de Saul
inimico tuo & de semine eius.

‡ Et respondit Dauid Rechab & Baana 9
fratri eius filijs Remon Berothei, & dixit eis:
Viuit Dominus qui eruit animã meam de omni
angustia.

‡ Quòd qui annunciauerat mihi dicẽs, quòd 10
mortuus esset Saul & Jonathan, licet ipse e-
rat quasi prospera nuncians coram me: & de-
tinui eum & occidi eum in Secelag, cui oporte-
bat me dare præmia nunciationis.

‡ Sed & nunc viri mali interfecerunt vi- 11
rum iustum super lectum suum in domo sua, &
nunc quæram sanguinem eius de manu vestra,
& delebo vos de terra.

‡ Et præcepit Dauid pueris suis, & interfe 12
cerunt eos & præciderunt manus eorum & pe
des eorum: & suspenderunt eos super fontẽ in
Chebron: & caput Jsboseth sepelierunt in se-
pulchro Abener filij Ner in Chebron.

CAP. V.

ET veniunt vniuersæ tribus Jsrael ad Dauid 1
in Chebron, & dicunt: Ecce nos ossa tua et
carnes tuæ.

‡ Et heri & nudiustertius cùm esset Saul 2
rex super nos; tu eras educens & inducens Js-
rael. Et dixit Dominus ad te: Tu pasces populũ
meum Jsrael: & tu eris in ducem super Jsrael.

‡ Et veniunt omnes seniores Jsrael in Che- 3
bron ad regem, & pepigit rex Dauid fœdus
in Chebron coram Domino. Et vngunt Dauid
in Regem super vniuersum Jsrael.

6 ‡ καὶ ἰδοὺ ἡ θυρωρὸς τοῦ οἴκου ἐκάθαιρε πυρούς, καὶ ἐνύσαξε
καὶ ἐκάθευδεν· καὶ ῥηχὰβ, καὶ βαανὰ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ διέ-
7 λαθον. ‡ καὶ εἰσεπορεύθησαν εἰς τὸν οἶκον· καὶ ἰσβό-
σεθ ἐκάθευδεν ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ ἐν τῷ κοιτῶνι αὐτοῦ·
καὶ τύπτουσιν αὐτὸν καὶ θανατοῦσιν, καὶ ἀφαιροῦσιν τὴν κε-
φαλὴν αὐτοῦ· καὶ ἔλαβον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλ-
θον τὴν ὁδὸν τὴν κατ' ἀνατολὰς ὅλην τὴν νύκτα.
8 ‡ καὶ ἤνεγκαν τὴν κεφαλὴν ἰσβόσεθ τῷ δαυὶδ εἰς
χεβρών· καὶ εἶπον πρὸς τὸν βασιλέα, ἰδοὺ ἡ κεφαλὴ ἰσ-
βόσεθ υἱοῦ σαοὺλ τοῦ ἐχθροῦ σου, ὃς ἐζήτει τὴν ψυχήν σου,
καὶ ἔδωκε κύριος τῷ κυρίῳ ἡμῶν τῷ βασιλεῖ ἐκδίκησιν
τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη ἐκ σαοὺλ τοῦ ἐχθροῦ
σου καὶ ἐκ τοῦ σπέρματος αὐτοῦ.
9 ‡ καὶ ἀπεκρίθη δαυὶδ τῷ ῥηχὰβ καὶ τῷ βαανὰ ἀδελ
φῷ αὐτοῦ υἱοῖς ῥεμὼν τοῦ βηρωθέου, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ζῇ κύ-
ριος ὃς ἐλυτρώσατο τὴν ψυχήν μου ἐκ πάσης θλίψεως.
10 ‡ ὅτι ὁ ἀπαγγείλας μοι, λέγων· ὅτι τέθνηκε σαοὺλ καὶ
ἰωναθάν, καὶ ἦν αὐτὸς ὡς εὐαγγελιζόμενος ἐνώπιόν
μου, καὶ κατέσχον αὐτὸν καὶ ἀπέκτεινα αὐτὸν ἐν σεκελάγ,
ᾧ ἔδει με δοῦναι εὐαγγέλια. ‡ ἀλλὰ καὶ νῦν ἄνδρες πο-
11 νηροὶ ἀπέκτειναν ἄνδρα δίκαιον ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ ἐν
τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ νῦν ἐκζητήσω τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς χει-
ρὸς ὑμῶν καὶ ἐξολοθρεύσω ὑμᾶς ἐκ τῆς γῆς.
‡ καὶ ἐνετείλατο δαυὶδ τοῖς παιδαρίοις αὐτοῦ, καὶ ἀπέκ-
12 τειναν αὐτοὺς καὶ ἐκολόβωσαν τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ τοὺς
πόδας αὐτῶν, καὶ ἐκρέμασαν αὐτοὺς ἐπὶ τῆς κρηνῆς ἐν
χεβρών, καὶ τὴν κεφαλὴν ἰσβόσεθ ἔθαψαν ἐν τῷ τάφῳ
ἀβενὴρ υἱοῦ νὴρ ἐν χεβρών.

ε.

1 ‡ Καὶ παραγίνονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ ἰσραὴλ πρὸς
δαυὶδ ἐν χεβρών, καὶ λέγουσιν, ἰδοὺ ἡμεῖς ὀστᾶ σου καὶ σάρκες
2 σου. ‡ καὶ χθὲς καὶ τρίτης ὄντος σαοὺλ βασιλέως ἐφ'
ἡμῖν, σὺ ἦσθα ἐξαγαγὼν καὶ εἰσαγαγὼν τὸν ἰσραήλ· καὶ
εἶπεν ὁ κύριος πρός σε, σὺ ποιμανεῖς τὸν λαόν μου τὸν
ἰσραήλ, καὶ σὺ ἔσῃ εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.
3 ‡ καὶ ἦρχον πάντες οἱ πρεσβύτεροι ἰσραὴλ εἰς χε-
βρὼν πρὸς τὸν βασιλέα· καὶ διέθετο ὁ βασιλεὺς δαυὶδ διαθή-
κην ἐν χεβρὼν ἐνώπιον κυρίου· καὶ χρίουσι τὸν δαυὶδ εἰς βα-
σιλέα ἐπὶ πάντα τὸν ἰσραήλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et ecce venerunt ad medium domus vt emptores tritici, & percusserunt illum in latere femoris eius, & Rechab & Baghanah frater eius liberati sunt. 7 Et venerunt ad domum, & ille cubans super lectum suum in conclaui domus cubiculi eius: & percusserunt eum, & occiderunt illũ, & absciderunt caput eius, & tulerũt illud, & venerunt in via recta totam noctẽ. 8 Et attulerunt caput Isboseth ad Dauid ad Hhebron, & dixerunt regi, Ecce caput Isboseth filij Saul auctoris inimicitiæ tuæ, qui quæsiuit occidere te, & fecit Dominus domino meo regi vltionem hodie de Saul & de semine eius. 9 Et respondit Dauid ad Rechab & ad Baghanah fratrem eius filios Rimon, qui ex Beeroth, & dixit illis, Viuit ipse Dominus qui eripuit animam meam ex omni angustia. 10 Quòd qui indicauit mihi, dicendo: Ecce mortuus est Saul, & ipse fuit vt euangelizans in oculis animæ suæ; & apprehendi illum, & occidi illum in Sziklag, qui cogitabat quòd darem ei donum pro nuncio. 11 Quanto magis viros improbos *qui* occiderunt virum innocentem in domo sua super lectum suum? & nunc an non requiram sanguinem eius de manu vestra, & separabo vos de terra?

12 Et mandauit Dauid adolescentibus, & occiderunt illos, & absciderunt manus eorum & pedes eorum, & suspenderunt super piscinam in Hhebron: & caput Isboseth acceperunt, & sepelierunt in sepulchro Abner in Hhebron.

CAP. V.

ET venerunt omnes tribus Israel ad Dauid ad Hhebron, & dixerunt, dicendo: Ecce nos propinqui tui, & caro tua sumus.
2 Etiam ab heri, & etiam ab-ante ipsum, quando fuit Saul rex super nos, tu fuisti exiens & intrans in caput Israel, & dixit Dominus tibi, Tu pasces populum meum Israel, & tu eris in regem super Israel. 3 Et venerunt omnes senes Israel ad regem ad Hhebron, & pepigit illis rex Dauid fœdus in Hhebron ante Dominum, & vnxerunt Dauid vt esset rex super Israel.

4 * בֶּן־שְׁלֹשִׁים שָׁנָה דָּוִד בְּמָלְכוֹ אַרְבָּעִים שָׁנָה
5 מָלָךְ׃ * בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ עַל־יְהוּדָה שֶׁבַע שָׁנִים
וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים וּבִירוּשָׁלַם מָלַךְ שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ
6 שָׁנָה עַל כָּל־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה׃ * וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ
וַאֲנָשָׁיו יְרוּשָׁלַם אֶל־הַיְבֻסִי יוֹשֵׁב הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר
לְדָוִד לֵאמֹר לֹא־תָבוֹא הֵנָּה כִּי אִם־הֱסִירְךָ הַעִוְרִים
וְהַפִּסְחִים לֵאמֹר לֹא־יָבוֹא דָוִד הֵנָּה׃
7 * וַיִּלְכֹּד דָּוִד אֵת מְצֻדַת צִיּוֹן הִיא עִיר דָּוִד׃
8 * וַיֹּאמֶר דָּוִד בַּיּוֹם הַהוּא כָּל־מַכֵּה יְבוּסִי וְיִגַּע
בַּצִּנּוֹר וְאֶת־הַפִּסְחִים וְאֶת־הַעִוְרִים שְׂנֻאֵו נֶפֶשׁ דָּוִד
עַל־כֵּן יֹאמְרוּ עִוֵּר וּפִסֵּחַ לֹא יָבוֹא אֶל־הַבָּיִת׃
9 * וַיֵּשֶׁב דָּוִד בַּמְצֻדָה וַיִּקְרָא־לָהּ עִיר דָּוִד וַיִּבֶן דָּוִד
10 סָבִיב מִן־הַמִּלּוֹא וָבָיְתָה׃ * וַיֵּלֶךְ דָּוִד הָלוֹךְ
11 וְגָדוֹל וַיהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת עִמּוֹ׃ * וַיִּשְׁלַח
חִירָם מֶלֶךְ־צֹר מַלְאָכִים אֶל־דָּוִד וַעֲצֵי אֲרָזִים
וְחָרָשֵׁי עֵץ וְחָרָשֵׁי אֶבֶן קִיר וַיִּבְנוּ־בַיִת לְדָוִד׃
12 * וַיֵּדַע דָּוִד כִּי־הֱכִינוֹ יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל
וְכִי נִשֵּׂא מַמְלַכְתּוֹ בַּעֲבוּר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃
13 * וַיִּקַּח דָּוִד עוֹד פִּלַגְשִׁים וְנָשִׁים מִירוּשָׁלַם
אַחֲרֵי בֹּאוֹ מֵחֶבְרוֹן וַיִּוָּלְדוּ עוֹד לְדָוִד בָּנִים וּבָנוֹת׃
14 * וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַיִּלֹּדִים לוֹ בִּירוּשָׁלַם שַׁמּוּעַ
15 וְשׁוֹבָב וְנָתָן וּשְׁלֹמֹה׃ * וְיִבְחָר וֶאֱלִישׁוּעַ וְנֶפֶג
16 וְיָפִיעַ׃ * וֶאֱלִישָׁמָע וְאֶלְיָדָע וֶאֱלִיפָלֶט׃
17 * וַיִּשְׁמְעוּ פְלִשְׁתִּים כִּי־מָשְׁחוּ אֶת־דָּוִד לְמֶלֶךְ
עַל־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ כָל־פְּלִשְׁתִּים לְבַקֵּשׁ אֶת־דָּוִד
18 וַיִּשְׁמַע דָּוִד וַיֵּרֶד אֶל־הַמְּצוּדָה׃ * וּפְלִשְׁתִּים
19 בָּאוּ וַיִּנָּטְשׁוּ בְּעֵמֶק רְפָאִים׃ * וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה
לֵאמֹר הַאֶעֱלֶה אֶל־פְּלִשְׁתִּים הֲתִתְּנֵם בְּיָדִי
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִד עֲלֵה כִּי־נָתֹן אֶתֵּן אֶת־
הַפְּלִשְׁתִּים בְּיָדֶךָ׃

4 *Filius triginta annorũ erat Dauid cùm
regnare cępisset, & quadraginta annis re-
5 gnauit. * In Hebron regnauit super Iudã
septem annis & sex mensibus. In Hierusa-
lem aũt regnauit triginta tribus annis su-
6 per omnẽ Israel & Iudã. *Et abijt rex &
omnes viri qui erãt cũ eo, in Ierusalem ad
B Iebusæum habitatorẽ terræ. Dictúmq; est
Dauid ab eis: Nõ ingredieris huc nisi ab-
stuleris cæcos & claudos, dicẽtes: Nõ in-
7 gredietur Dauid huc. *Cœpit aũt Dauid
8 arcem Syon, hæc est ciuitas Dauid. *Pro-
posuerat enim Dauid in die illa præmiũ,
qui percussisset Iebusęũ, & tetigisset doma
tũ fistulas, & abstulisset cæcos & claudos
odientes animã Dauid. Idcircò dicitur in Mat. 21 b
prouerbio: Cæcus & claudus non intra-
9 bunt in templũ. * Habitauit aũt Dauid
in arce Syõ, & vocauit eã Ciuitatẽ Dauid:
et ædificauit per gyrum à Mello & intrin-
10 secus. *Et ingrediebatur ꝓficiens atq; suc- 1. Parab. 14. a
crescẽs, & Dñs Deus exercituũ erat cũ eo.
11 *Misit quoq; Hiram rex Tyri nuncios ad
Dauid & ligna cedrina & artifices ligno-
rum, artificésq; lapidũ ad parietes, & ædi-
12 ficauerũt domũ Dauid. * Et cognouit Da
C uid quoniã confirmasset eũ Dñs regẽ su-
per Israel, & quoniã exaltasset regnũ eius
13 super populum suũ Israel. *Accepit ergo
Dauid adhuc cõcubinas & vxores de Ie-
rusalẽ, postquam venerat de Hebron. Na-
14 tíq; sunt Dauid & alij filij & filię. *Et hęc
nomina eorũ qui nati sunt ei in Ierusalẽ:
Samua & Sobab, & Nathan, & Salomon;
15 *Et Iabaar & Helisua, & Nepheg, & Ia-
16 phia; *Et Helisama, & Helida, & Heli-
17 pheleth. *Audierunt ergo Philistijm ꝙ
vnxissent Dauid in regem super Israel, &
ascenderunt vniuersi vt quærerent Da-
uid. Quod cùm audisset Dauid, descen-
18 dit in præsidium. * Philistijm autem
venientes diffusi sunt in valle Raphaim.
19 *Et consuluit Dauid Dñm, dicens: Si
ascendam ad Philistijm, & si dabis eos in
manu mea? Et dixit Dominus ad Dauid, Ascende quia tradens dabo Philistijm in manu tua.

תרגום יונתן

4 בַּר תְּלָתִין שְׁנִין דָּוִד כַּד מְלַךְ וְאַרְבְּעִין שְׁנִין מְלַךְ׃ 5 בְּחֶבְרוֹן מְלַךְ עַל דְּבֵית יְהוּדָה שְׁבַע שְׁנִין וְשִׁיתָא יַרְחִין וּבִירוּשְׁלֶם
מְלַךְ תְּלָתִין וּתְלָת שְׁנִין עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה׃ 6 וַאֲזַל מַלְכָּא וְגַבְרוֹהִי לִירוּשְׁלֶם לְוַת יְבוּסָאָה יָתֵב אַרְעָא וַאֲמַר לְדָוִד לְמֵימַר
לָא תֵעוֹל הַלְכָא אֱלָהֵן בְּאַעְדָיוּתָךְ חַטָּאַיָּא וְחַיָּיבַיָּא דְאָמְרִין לָא יֵעוֹל דָּוִד הָכָא׃ 7 וַאֲחַד דָּוִד יַת חִקְרָא דְצִיּוֹן הִיא קַרְתָּא דְדָוִד׃
8 וַאֲמַר דָּוִד בְּיוֹמָא הַהוּא כָּל דְּיִקְטֻל יְבוּסָאָה וְיִשְׁרֵי לְמִכְבַּשׁ כְּרַכָּא יַת חַטָּאַיָּא וְיַת חַיָּיבַיָּא רְחֵיקַת נַפְשָׁא דְדָוִד עַל כֵּן יֵימְרוּן חַטָּאַיָּא
וְחַיָּיבַיָּא לָא יֵעֲלוּן לְבֵיתָא׃ 9 וִיתֵיב דָּוִד בְּחִקְרָא וּקְרָא לָהּ קַרְתָּא דְדָוִד וּבְנָא דָוִד סְחוֹר סְחוֹר מִן מְלֵיתָא וּלְגָיו׃ 10 וַאֲזַל דָּוִד אָזֵל
וְסָגֵי וּמֵימְרָא דַיְיָי אֱלָהֵי צְבָאוֹת בְּסַעְדֵיהּ׃ 11 וּשְׁלַח חִירָם מַלְכָּא דְצוֹר אִזְגַּדִּין לְוַת דָּוִד וְאָעֵי אַרְזִין וְנַגָּרִין דְאוּמָנִין לְמֵיקַץ אָעִין
וְאַרְדִיכְלִין דְאוּמָנִין בְּבִנְיַן כּוֹתְלִין וּבְנוֹ בֵּיתָא לְדָוִד׃ 12 וִידַע דָּוִד אֲרֵי אַתְקְנֵיהּ יְיָי לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל וַאֲרֵי מְנַטְּלָא מַלְכוּתֵיהּ
בְּדִיל עַמֵּיהּ יִשְׂרָאֵל׃ 13 וּנְסֵיב דָּוִד עוֹד לְחֵינָן וּנְשִׁין מִירוּשְׁלֶם בָּתַר דַּאֲתָא מֵחֶבְרוֹן וְאִתְיְלִידוּ עוֹד לְדָוִד בְּנִין וּבְנָן׃ 14 וְאִילֵּין
שְׁמֶהָת דְּאִתְיְלִידוּ לֵיהּ בִּירוּשְׁלֶם שַׁמּוּעַ וְשׁוֹבָב וְנָתָן וּשְׁלֹמֹה׃ 15 וְיִבְחָר וֶאֱלִישׁוּעַ וְנֶפֶג וְיָפִיעַ׃ 16 וֶאֱלִישָׁמָע וְאֶלְיָדָע וֶאֱלִיפָלֶט׃
17 וּשְׁמַעוּ פְלִשְׁתָּאֵי אֲרֵי מְשַׁחוּ יַת דָּוִד לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל וּסְלִיקוּ כָּל פְּלִשְׁתָּאֵי לְמִבְעֵי יַת דָּוִד וּשְׁמַע דָּוִד וּנְחַת לְחִקְרָא׃ 18 וּפְלִשְׁתָּאֵי
אֲתוֹ וְאִתְרְטִישׁוּ בְּמֵישַׁר גִּיבָּרַיָּא׃ 19 וּשְׁאֵיל דָּוִד בְּמֵימְרָא דַיְיָי לְמֵימַר הַאֶיסַּק עַל פְּלִשְׁתָּאֵי הֲתִמְסְרִינוּן בִּידִי וַאֲמַר יְיָי לְדָוִד
סַק אֲרֵי מִמְסַר אֶמְסַר יַת פְּלִשְׁתָּאֵי בִּידָךְ׃

Filius triginta annorum erat Dauid cùm regnaret ipſe, & quadraginta annis regnauit. 4

Et regnauit in Chebron ſuper Iuda annis ſeptem & menſibus ſex, & in Hieruſalem regnauit triginta & tribus annis ſuper omnem Iſrael & Iudam. 5

Et abijt rex & omnes viri eius in Hieruſalem ad Iebuſſæum habitatorem terræ; & dictum eſt Dauid, Non ingredieris huc quia inſurrexerunt claudi & cæci, dicentes: Non ingredietur Dauid huc. 6

Et cepit Dauid arcem Sion, hæc ciuitas Dauid. 7

Et dixit Dauid in die illa, Quicunq; percutiens Iebuſſæum tangat in gladio, et claudos & cæcos odientes animam Dauid; idcircò dicent, Cæcus & claudus non ingredietur in domũ Domini. 8

Et habitauit Dauid in arce, & vocata eſt hæc ciuitas Dauid, & ædificauit Dauid ciuitatem per gyrum ab extremitate, & domum ſuam. 9

Et ibat Dauid proficiens magnificatus, & Dominus omnipotens cum eo. 10

Et miſit Chiram rex Tyri nuncios ad Dauid, & ligna cedrina, & artifices lignorum, et artifices parietis lapidum, & ædificauerunt domum Dauid. 11

Et cognouit Dauid, quoniam paraſſet eum Dominus in regem ſuper Iſrael, & quoniam exaltatum eſſet regnum eius propter populum ſuum Iſrael. 12

Et accepit Dauid adhuc vxores & concubinas de Hieruſalem poſtquam venerat ipſe de Chebron; & fuerunt Dauid adhuc filij & filiæ. 13

Et hæc nomina eorum qui nati ſunt ei in Hieruſalem, Samaa & Sobab, & Nathan, & Salomon; 14

Et Iebaar & Napheg, & Iaphie, 15

Et Eliſama, & Eliada, 16

Et Eliphalet, & Eliſua. 17

Et audierunt Philiſtijm quòd vnctus eſt Dauid rex Iſrael, & aſcenderunt Philiſtijm vt quærerent Dauid: & audiuit Dauid, & deſcendit in locum munitum.

Et Philiſtijm venerunt, & conciderunt in vallem gigantum. 18

Et conſuluit Dauid Dominum, dicens: Si aſcendam ad Philiſthijm, & ſi trades eos in manibus meis? & dixit Dominus ad Dauid, Aſcende; quoniam tradens dabo eos in manibus tuis. 19

4 * υἱὸς τεσσαράκοντα ἐτῶν ἰεβεδδαυὶδ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν· καὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἐβασίλευσεν.

5 * καὶ ἐβασίλευσεν ἐν χεβρὼν ἐπὶ ἰούδα ἔτη ἑπτὰ καὶ μεῖας ἕξ· & ἐν ἱερουσαλὴμ ἐβασίλευσε τεσσάκοντα & τρία ἔτη ἐπὶ πάντα ἰσραὴλ & ἰούδαν.

6 * καὶ ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς & πάντες ⓐ ἄνδρες αὐτοῦ εἰς ἱερουσαλὴμ πρὸς τὸν ἰεβουσαῖον τὸν κατοικοῦντα τὴν γῆν· & ἐρέθη τῷ δαυίδ, οὐκ εἰσελεύσῃ ὧδε, διότι ἀπώσησάν ⓐ χωλοὶ & ⓐ τυφλοὶ, λέγοντες· οὐκ εἰσελεύ-
7 (ε)ται δαυὶδ ὧδε. * καὶ κατελάβετο δαυὶδ τὴν περιοχὴν σιών, αὕτη ἡ πόλις δαυίδ.

8 * & εἶπε δαυὶδ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, πᾶς τύπτων ἰεβουσαῖον, ἁπτέσθω ἐν τῷ ξιφίδι & τοὺς χωλοὺς & τυφλοὺς τοὺς μισοῦντας τὴν ψυχὴν δαυίδ· διὰ τοῦτο ἐροῦσι, τυφλὸς & χωλὸς οὐκ εἰσελεύ(σ)εται εἰς οἶκον κυρίου.

9 * καὶ ἐκάθισε δαυὶδ ἐν τῇ περιοχῇ, & ἐκλήθη αὐτὴ ἡ πόλις δαυίδ· & ᾠκοδόμησε δαυὶδ τὴν πόλιν κύκλῳ ἀπὸ
10 τῆς ἄκρας, καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ. * καὶ ἐπορεύετο δαυὶδ πορευόμενος μεγαλυνόμενος, & κύριος παντοκράτωρ μετ'
11 αὐτοῦ. * καὶ ἀπέστειλε χειρὰμ βασιλεὺς τύρου ἀγγέλους πρὸς δαυὶδ & ξύλα κέδρινα, καὶ τέκτονας ξύλων, καὶ τέκτονας τοίχου λίθων, καὶ ᾠκοδόμησαν οἶκον τῷ δαυίδ.

12 * καὶ ἔγνω δαυίδ, ὅτι ἡτοίμασε αὐτὸν κύριος εἰς βασιλέα ἐπὶ ἰσραήλ, & ὅτι ἐπῆρ(θ) ἡ βασιλεία αὐτοῦ διὰ
13 τὸν λαὸν αὐτοῦ ἰσραήλ. * καὶ ἔλαβε δαυὶδ ἔτι γυναῖκας καὶ παλλακὰς ἐξ ἱερουσαλὴμ μετὰ τὸ ἐλθεῖν αὐτὸν ἐκ χεβρών· καὶ ἐγένοντο τῷ δαυὶδ ἔτι υἱοὶ & θυγατέρες.

14 * καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν γεννηθέντων αὐτῷ ἐν ἱερουσαλήμ· σαμαὰ, & σωβὰβ, & ναθὰν, καὶ σαλομών·

15 * καὶ ἰεβαὰρ, & ναφὴγ, & ἰαφιέ·

16 * καὶ ἐλισαμὰ, & ἐλιαδά, & ἐλιφαλέτ, & ἐλιβυέ.

17 * καὶ ἤκουσαν ⓐ ἀλλόφυλοι ὅτι κέχρισαν δαυὶδ βασιλεὺς ἰσραήλ, & ἀνέβησαν οἱ ἀλλόφυλοι ζητεῖν τὸν δαυίδ· & ἤκουσε δαυὶδ, & κατέβη εἰς τὴν περιοχήν.

18 * & οἱ ἀλλόφυλοι παρεγένοντο & συνέπεσον εἰς τὴν κοι-
19 λάδα τῶν γιγάντων. * & ἐπρώτησε δαυὶδ τὸν κύριον, λέγων· εἰ ἀναβῶ πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους καὶ εἰ παραδώσεις αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖράς μου; & εἶπε κύριος πρὸς δαυίδ, ἀνάβαινε, ὅτι παραδιδοὺς παραδώσω αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖράς σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] Filius triginta annorum erat Dauid quando regnauit, & quadraginta annis regnauit. [5] In Hhebron regnauit ſuper *populũ* domus Iehudah ſeptem annis & ſex menſibus, & in Ieruſalem regnauit triginta & tribus annis ſuper omnem Iſrael & Iehudah.

[6] Et iuit rex & viri eius in Ieruſalem ad Iebuzzæum, habitatorem terræ, & dixit Dauidi, dicendo: Non intrabis huc niſi abſtuleris peccatores & culpatos, qui dicunt, Non intrabit Dauid huc. [7] Et cepit Dauid arcem Szion, ipſa eſt ciuitas Dauid. [8] Et dixit Dauid in die illo, Omnis qui occiderit Iebuzzæum & inceperit ſubigere munitionem; peccatores & culpatos abijcit anima Dauid; ſuper hoc dixerunt peccatores & culpati, Non intrabunt ad domum. [9] Et ſedit Dauid in arce, & vocauit illam ciuitatem Dauid, & ædificauit vndiquaque ab obſtructione & interius. [10] Et iuit Dauid eundo & multiplicando, & dictum Domini Dei Szebaoth in auxilio eius erat. [11] Et miſit Hhiram rex Szor nuncios ad Dauid, & ligna cedrorum, & fabros, qui artifices *erant* ad ſcindenda ligna & architectos, & artifices in ædificatione murorum, & ædificauerunt domum Dauidi. [12] Et cognouit Dauid quòd conſtituit eum Dominus, vt eſſet rex ſuper Iſrael, & quòd extulit regnum ſuum propter populum ſuum Iſrael. [13] Et accepit Dauid adhuc concubinas & vxores ex Ieruſalem, poſtquam venit ex Hhebron, & nati ſunt amplius Dauid filij & filiæ. [14] Et hæc nomina natorum ei in Hieruſalem, Semuah & Sobab, & Nathan, & Selomoh. [15] Et Iibbhar, & Eliſuagh, & Nepheg, & Iaphiagh. [16] Et Eliſamagh, & Eliadagh, & Eliphalet. [17] Et audierunt Peliſthæi quòd vnxerunt Dauid vt eſſet rex ſuper Iſrael: & aſcenderunt omnes Peliſthæi ad quærendum Dauid, & audiuit Dauid & deſcendit ad arcem. [18] Et Peliſthæi venerunt & expanſi ſunt in planicie fortium.

[19] Et interrogauit Dauid dictum Domini, dicendo: Num aſcendam ſuper Peliſthæos? num trades illos in manu mea? & dixit Dominus ad Dauid, Aſcende, quia tradendo tradam Peliſthæos in manum tuam.

20 * וַיָּבֹא דָוִד בְּבַעַל־פְּרָצִים וַיַּכֵּם שָׁם דָּוִד וַיֹּאמֶר
פָּרַץ יְהוָה אֶת־אֹיְבַי לְפָנַי כְּפֶרֶץ מָיִם עַל־כֵּן קָרָא
שֵׁם־הַמָּקוֹם הַהוּא בַּעַל פְּרָצִים׃

21 * וַיַּעַזְבוּ־שָׁם אֶת־עֲצַבֵּיהֶם וַיִּשָּׂאֵם דָּוִד
22 וַאֲנָשָׁיו׃ * וַיֹּסִפוּ עוֹד פְּלִשְׁתִּים לַעֲלוֹת וַיִּנָּטְשׁוּ
23 בָּעֵמֶק רְפָאִים׃ * וַיִּשְׁאַל דָּוִד בַּיהוָה וַיֹּאמֶר
לֹא תַעֲלֶה הָסֵב אֶל־אַחֲרֵיהֶם וּבָאתָ לָהֶם מִמּוּל
24 בְּכָאִים׃ * וְיִהִי בְּשָׁמְעֲךָ אֶת־קוֹל צְעָדָה בְּרָאשֵׁי
הַבְּכָאִים אָז תִּתְחָרֵץ כִּי אָז יָצָא יְהוָה לְפָנֶיךָ לְהַכּוֹת
בְּמַחֲנֵה פְּלִשְׁתִּים׃

25 * וַיַּעַשׂ דָּוִד כֵּן כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה וַיַּךְ אֶת־
פְּלִשְׁתִּים מִגֶּבַע עַד־בֹּאֲךָ גָזֶר׃

ו

1 * וַיֹּסֶף עוֹד דָּוִד אֶת־כָּל־בָּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל
2 שְׁלֹשִׁים אָלֶף׃ * וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל־הָעָם
אֲשֶׁר אִתּוֹ מִבַּעֲלֵי יְהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־נִקְרָא שֵׁם שֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת יֹשֵׁב
הַכְּרוּבִים עָלָיו׃

3 * וַיַּרְכִּבוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל־עֲגָלָה חֲדָשָׁה
וַיִּשָּׂאֻהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר בַּגִּבְעָה וְעֻזָּא וְאַחְיוֹ
בְּנֵי אֲבִינָדָב נֹהֲגִים אֶת־הָעֲגָלָה חֲדָשָׁה׃

4 * וַיִּשָּׂאֻהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר בַּגִּבְעָה עִם אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים וְאַחְיוֹ הֹלֵךְ לִפְנֵי הָאָרוֹן׃

5 * וְדָוִד וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מְשַׂחֲקִים לִפְנֵי יְהוָה
בְּכָל עֲצֵי בְרוֹשִׁים וּבְכִנֹּרוֹת וּבִנְבָלִים וּבְתֻפִּים
6 וּבִמְנַעֲנְעִים וּבְצֶלְצֵלִים׃ * וַיָּבֹאוּ עַד־גֹּרֶן
נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֻזָּה אֶל־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֹּאחֶז בּוֹ כִּי
7 שָׁמְטוּ הַבָּקָר׃ * וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּעֻזָּה
וַיַּכֵּהוּ שָׁם הָאֱלֹהִים עַל־הַשַּׁל וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים׃

10 * Venit ergo Dauid in Baalpharasim,& percussit eos ibi,& dixit: Diuisit Dñs inimicos meos coram me sicut diuiduntur aquæ. Propterea vocatum est nomen loci
21 illius Baalpharasim. * Et reliquerunt ibi sculptilia sua,quę tulit Dauid & viri eius.
22 *Et addiderunt adhuc Philistijm vt ascenderent, & diffusi sunt in valle Ra-
23 phaim. *Consuluit aũt Dauid Dñm.Qui respõdit, Non ascẽdas cõtra eos, sed gyra post tergum eorum, & venies ad eos ex
24 aduerso pyrorum. *Et cùm audieris sonitum clamoris gradientis in cacumine pyrorum,tunc inibis prœlium,quia tunc egredietur Dñs ante faciem tuam, vt per-
25 cutiat castra Philistijm. *Fecit itaq; Dauid sicut præceperat ei Dñs, & percussit Philistijm de Gabaa vsq;dũ venias Gezer.

CAP. VI.

1 ACongregauit autẽ rursum Dauid omnes electos ex Israel triginta millia. 1. Paral. 11.b

2 * Surrexítq; Dauid & abijt, & vniuersus populus qui erat cũ eo de viris Iuda, vt adducerent arcam Dei, super quã inuocatum est nomen Domini exercituum sedentis in Cherubin super eam.

3 * Et imposuerũt arcam Dei super plaustrum nouum . Tulerúntq; eam de domo Aminadab qui erat in Gabaa. Oza autem & Haio filij Aminadab minabant plau-
4 strum nouum. *Cúmque tulissent eam de domo Aminadab, qui erat in Gabaa custodiens arcam Dei , Haio præcedebat
5 arcam Dei. *Dauid autem & omnis Israel ludebant coram Domino in omnibus lignis fabrefactis, & citharis, & lyris, & tympanis, & sistris, & cymbalis.

6 * Postquam autem venerunt ad aream Nachor, extendit Oza manum ad arcam Dei & tenuit eam, quoniam calcitrabant
7 boues. * Iratúsq; est indignatione Dominus contra Ozan, & percussit eum super temeritate ; qui mortuus est ibi iuxta aream Dei.

תרגום יונתן

20 וַאֲתָא דָּוִד בְּמֵישַׁר גְּבַרַיָּא וּמְחַנִּין תַּמָּן דָּוִד וַאֲמַר חֲבַר יְיָ יָת סָנְאַי קֳדָמַי כְּהִיבּוּר מַיִן דַּחֲסַף דְּמִלֵּי מַיִן עַל כֵּן קָרָא שְׁמָא דַּאֲתַרָא
דָּהּוּא מֵישַׁר פָּרְצִים׃ 21 וּשְׁבַקוּ תַּמָּן יָת טַעֲוָתְהוֹן וְאוֹקִידִינוּן דָּוִד וְגַבְרוֹהִי׃ 22 וְאוֹסִיפוּ עוֹד פְּלִשְׁתָּאֵי לְמִיסַּק וְאִיתְרַשִׁישׁוּ
בְּמֵישַׁר גֵּיבָרַיָּא׃ 23 וּשְׁאֵיל דָּוִד בְּמֵימְרָא דַיְיָ וַאֲמַר לָא תִסַּק אִסְתְּחַר לַאֲחוֹרֵיהוֹן וְתֵיתֵי לְהוֹן מִקֳּבֵיל אִילָנַיָּא׃ 24 וִיהֵי כְּמִשְׁמָעֲךָ
יָת קַל צַוְחָתָא בְּרֵישֵׁי אִילָנַיָּא דְּבֵכֵן תִּתְקַף אֲרֵי בְּכֵן נְפַק מַלְאָכָא קֳדָמָךְ לְמִקְטַל בְּמַשְׁרְיַת פְּלִשְׁתָּאֵי׃ 25 וַעֲבַד דָּוִד כֵּן כְּמָה
דְּפַקְּדֵיהּ יְיָ וּקְטַל יָת פְּלִשְׁתָּאֵי מִגֶּבַע עַד מֵעָלְנָא דְּגֶזֶר׃

ו

1 וְאוֹסִיף עוֹד דָּוִד לְמִכְנֵשׁ יָת כָּל בְּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל תְּלָתִין אַלְפִין׃ 2 וְקָם וַאֲזַל דָּוִד וְכָל עַמָּא דְּעִמֵּיהּ מִקְּרְוָנָא דְּבֵית יְהוּדָה לְאַסָּקָא מִתַּמָּן
יָת אֲרוֹנָא דַיְיָ דְּאִתְקְרֵי שְׁמָא שְׁמָא דַיְיָ צְבָאוֹת דְּשָׁכְנִתֵּיהּ שַׁרְיָא עֵיל מִן כְּרוּבַיָּא עֲלוֹהִי׃ 3 וְאַחִיתוּ יָת אֲרוֹנָא דַיְיָ דְּאִתְקְרֵי
מִבֵּית אֲבִינָדָב דִּי בְּגִבְעָתָא וְעֻזָּא וַאֲחִיוֹ בְּנֵי אֲבִינָדָב מְרַבְּרִין יָת עֶגְלְתָא חַדְתָּא׃ 4 וְנַטְלוּהִי מִבֵּית אֲבִינָדָב דִּי בְּגִבְעָתָא עָתָן עִם אֲרוֹנָא
דַיְיָ וַאֲחִיוֹ אָזֵיל קֳדָם אֲרוֹנָא׃ 5 וְדָוִד וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל מְשַׂחְקִין קֳדָם יְיָ בְּכָל אֵעֵי בִירְוָן וּבְכִינָּרִין וּבְנַבְלִין וּבְתוּפִין וּבְרִבְיָעִין וּבְצֶלְצָלִין׃
6 וַאֲתוֹ עַד אֲתַר מָתְקָן וְאוֹשִׁיט עֻזָּה יְדֵיהּ בַּאֲרוֹנָא דַיְיָ וְאַחַד בֵּיהּ אֲרֵי מַרְגּוּתִי תּוֹרָיָא׃
7 וּתְקֵיף רָגְזָא דַיְיָ בְּעֻזָּה וּמְחָהִי תַּמָּן מֵימְרָא דַיְיָ עַל דַּאֲשִׁיטְתֵּיהּ וּמִית תַּמָּן עִם אֲרוֹנָא דַיְיָ׃

‡ *Et venit Dauid de ſuperioribus inciſionibus, & percuſſit eos Dauid ibi, & dixit Dauid, Intercidit Dominus inimicos meos corã me ſicut intercidũtur aquæ: propter hoc vocatum eſt nomen loci illius Super inciſiones.* 20

‡ *Et relinquunt ibi Philiſtijm deos ſuos, & capiunt eos Dauid & viri eius.* 21

‡ *Et addiderunt adhuc Philiſtijm vt aſcenderent, & diffuſi ſunt ſuper valle Titanorum.* 22

‡ *Et conſuluit Dauid per Dominum: & dixit ei Dominus, Non aſcendes in occurſum eorum, reuertere ab eis, & aderis eis prope fletũ.* 23

‡ *Et erit cùm audieris tu vocem concuſſionis nemorum fletus, tũc deſcendes in prælium, quoniam tunc egredietur Dominus ante te vt percutiat in bello Philiſtijm.* 24

‡ *Et fecit Dauid ſic, ſicut præceperat ei Dominus, & percuſſit Philiſtijm à Gabaon vſq; Gezer.* 25

CAP. VI.

ET *congregauit rurſum Dauid omnem adoleſcentem de Iſrael triginta millia.* 1

‡ *Et ſurrexit & abijt Dauid & vniuerſus populus qui cum eo de principibus Iuda, vt reducerent inde arcam Dei, ſuper quam inuocatum eſt nomen Domini exercituum ſedentis in Cherubin ſuper eam.* 2

‡ *Et impoſuerunt arcã Dei ſuper plauſtrum nouum, & tulerunt eam de domo Abinadab quæ in colle.* 3

‡ *Et Oza & fratres eius filij Abinadab ducebant plauſtrum cum arca, & fratres eius ibant ante arcam.* ‡ *Et Dauid & omnes filij Iſrael ludentes coram Domino in organis concinis, & in cantibus, et in citharis, & in naulis, & in tympanis, et in cymbalis, & in tibiis.* 4 5

‡ *Et veniunt vſque ad aream Nachon, & extendit Oza manum ſuam ad arcam Dei vt teneret eam, & tenuit eam, quoniam circunflectebat eam vitulus.* 6

‡ *Et iratus eſt indignatione Dominus contra Ozan, & percuſſit eum ibi Deus ſuper temeritate, & mortuus eſt ibi iuxta arcam Domini coram Deo.* 7

20 ‡ καὶ ἦλθε δαυὶδ ἐκ τῶν ἐπαύω διακοπῶν, Ϛ ἔκοψεν αὐτὸς δαυὶδ ἐκεῖ· Ϛ εἶπε δαυὶδ, διέκοψε κύριος τοὺς ἐχθρούς μου ἐνώπιόν μου ὡς διακόπτει τὰ ὕδατα· διὰ τοῦτο ἐκλήθη τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου ἐπαύω διακοπῶν.

21 ‡ καὶ καταλείπουσιν ἐκεῖ οἱ ἀλλόφυλοι τοὺς θεοὺς αὐτῶν, Ϛ λαμβάνουσιν αὐτοὺς δαυὶδ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ.

22 ‡ καὶ προσέθεντο ἔτι οἱ ἀλλόφυλοι τοῦ ἀναβῆναι, Ϛ σωέπεσον ἐπὶ τῷ κοιλάδα τῶν πεδίων.

23 ‡ Ϛ ἐπηρώτησε δαυὶδ διὰ κυρίου· Ϛ εἶπεν αὐτῷ κύριος, οὐκ ἀνῆ ἀναβήσῃ εἰς σωανάτησιν αὐτῶν, ἀπόστρεψον ἀπ' αὐτῶν, καὶ παρέσῃ αὐτοῖς πλησίον τοῦ κλαυθμῶνος.

24 ‡ καὶ ἔσαι ἐν τῷ ἀκούσαι σε τῷ φωνὴν ἐξ συσεισμοῦ τῶν ἀλσῶν ἐξ κλαυθμῶνος, τότε καταβήσῃ εἰς τὸν πόλεμον· ὅτι τότε ἐξελεύσεται κύριος ἔμπροσθέν σου τύπτειν ἐν τῷ πολέμῳ τῶν ἀλλοφύλων.

25 ‡ Ϛ ἐποίησε δαυὶδ ἔτως καθὼς ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος, Ϛ ἐπάταξε τοὺς ἀλλοφύλους ἀπὸ γαβαὼν ἕως γαζηρά.

ϛ'.

1 ‡ Καὶ συνήγαγε ἔτι δαυὶδ πάντα νεανίαν ἐξ ἰσραὴλ τεσσαράκοντα χιλιάδας.

2 ‡ καὶ ἀνέστη Ϛ ἐπορεύθη δαυὶδ, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀρχόντων ἰούδα, ἐξ ἀναγαγεῖν ἐκεῖθεν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἐφ' ᾗ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομα κυρίου σαβαὼθ καθημένου ἐπὶ τῶν χερουβὶν ἐπ' αὐτῆς.

3 ‡ καὶ ἐπεβίβασαν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἅμαξαν καινὴν, Ϛ ἦραν αὐτὴν ἐξ οἴκου ἀβιναδὰβ ἐξ ἐν τῷ βουνῷ.

4 ‡ καὶ ὀζὰ Ϛ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ υἱοὶ ἀβιναδὰβ ἦγον τὴν ἅμαξαν σὺν τῇ κιβωτῷ, Ϛ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπορεύοντο

5 ἔμπροσθεν τ κιβωτοῦ. ‡ καὶ δαυὶδ καὶ πάντες υἱοὶ ἰσραὴλ παίζοντες ἐνώπιον κυρίου ἐν ὀργάνοις ἡρμοσμένοις, καὶ ἐν ᾠδαῖς, καὶ ἐν κινύραις, Ϛ ἐν ναύλαις, καὶ ἐν τυμπάνοις καὶ ἐν κυμβάλοις, Ϛ ἐν αὐλοῖς.

6 ‡ καὶ παραγίνονται ἕως τῆς ἅλω ναχών, καὶ ἐξέτεινεν ὀζὰ τὴν χεῖρα αὐτοῦ πρὸς τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ κατασχεῖν αὐτήν, καὶ ἐπειράτησεν αὐτήν, ὅτι περιέσασεν αὐτὴν ὁ μόσχος.

7 ‡ καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος ἐν τῷ ὀζὰ, Ϛ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐκεῖ ὁ θεὸς ἐπὶ τῇ προπετείᾳ, Ϛ ἀπέθανεν ἐκεῖ παρὰ τὴν κιβωτὸν τοῦ κυρίου ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[20] Et venit Dauid in planiciem fortium, & percuſſit illos ibi Dauid, & dixit: Fregit Dominus odientes me ante me ſicut frangitur vas teſtæ quod repletum eſt aquis: propter hoc vocauit locum illum Planiciem rupturarum. [21] Et reliquerunt ibi errores ſuos, & combuſſit eos Dauid & viri eius. [22] Et addiderunt adhuc Peliſthæi aſcendere; & expanſi ſunt in planicie fortium. [23] Et interrogauit Dauid dictum Domini. & dixit: Non aſcendes; gyra ad poſteriora eorũ, & ibis ad eos è regione arborum. [24] Et erit cùm audieris vocem clamoris in capitibus arborum, tunc confortaberis; quia tunc exit angelus Domini ad proſperandum ante te, vt occidat caſtra Peliſthæorum. [25] Et fecit Dauid ſicut mandauit ei Dominus; & occidit Peliſthæos à colle vſque ad introitum Gazer.

CAP. VI.

ET addidit adhuc congregare omnes delectos Iſrael triginta mille. [2] Et ſurrexit & iuit Dauid & omnis populus qui erat cum eo, ex ciuitatibus domus Iehudah, vt abducerẽt inde arcam Domini, in quo inuocabatur nomẽ nomen Domini Szebaoth, quòd maieſtas illius poſita ſit ſuprà à Cherubin qui ſuper illam ſunt. [3] Et impoſuerunt arcam Domini in plauſtro nouo, & tulerunt eam ex domo Abinadab quæ erat in Gibghatha, & Ghuza & Ahhio filij Abinadab ducebant plauſtrum nouum. [4] Et tulerunt eam ex domo Abinadab quæ erat in Gibghatha, venientes cum arca Domini; & Ahhio ibat ante arcam. [5] Et Dauid & omnis domus Iſrael laudabant ante Dominum in omnibus lignis abietum, & in chinaris, & in nablis, & in tympanis, & in quadruplicibus & cymbalis. [6] Et venerunt vſque ad locum paratum, & extendit Ghuza manũ ſuam in arcam Domini, & apprehendit eam, quia propulerant eam boues. [7] Et inualuit indignatio Domini in Ghuza, & percuſſit eum ibi dictũ Domini, eò quòd deliquit; & mortuus eſt ibi iuxta arcã Domini.

ח * וַיִּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פֶּרֶץ בְּעֻזָּה וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פֶּרֶץ עֻזָּה עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

8 *Contristatus est autẽ Dauid, eò quòd percussisset Dominus Ozan, & vocatũ est nomen loci illius Percussio Ozæ vsque in diem hãc.

ט * וַיִּרָא דָּוִד אֶת־יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר אֵיךְ יָבוֹא אֵלַי אֲרוֹן יְהוָה׃

9 *Et extimuit Dauid Dominũ in die illa, dicẽs: Quomodo ingredietur ad me arca Domini?

י * וְלֹא־אָבָה דָוִד לְהָסִיר אֵלָיו אֶת־אֲרוֹן יְהוָה עַל־עִיר דָּוִד וַיַּטֵּהוּ דָוִד בֵּית עֹבֵד־אֱדֹם הַגִּתִּי׃

10 *Et noluit diuertere ad se arcam Domini in ciuitatem Dauid, sed diuertit eã in domum Obed-edom Gethæi.

יא * וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן יְהוָה בֵּית עֹבֵד אֱדֹם הַגִּתִּי שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת־עֹבֵד אֱדֹם וְאֶת־כָּל־בֵּיתוֹ׃

11 *Et habitauit arca Domini in domo Obed-edom Gethæi tribus mensibus; & benedixit Dominus Obed-edom & omnem domum eius.

יב * וַיֻּגַּד לַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בֵּרַךְ יְהוָה אֶת־בֵּית עֹבֵד אֱדֹם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ בַּעֲבוּר אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיַּעַל אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֹבֵד אֱדֹם עִיר דָּוִד בְּשִׂמְחָה׃

12 *Nunciatúmque est regi Dauid quòd benedixisset Dominus Obed-edom, & omnia eius propter arcam Dei. Abijt ergo Dauid & adduxit arcam Dei de domo Obed-edom in ciuitatẽ Dauid cum gaudio.

יג * וַיְהִי כִּי צָעֲדוּ נֹשְׂאֵי אֲרוֹן־יְהוָה שִׁשָּׁה צְעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא׃

13 *Cúmq; trãscendissent qui portabant arcam Domini, sex passus, immolabant bouem & arietem.

יד * וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל־עֹז לִפְנֵי יְהוָה וְדָוִד חָגוּר אֵפוֹד בָּד׃

14 *Et Dauid saltabat totis viribus ante Dominum. Porrò Dauid erat accinctus Ephod lineo:

1. Paral. 15. d

טו * וְדָוִד וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מַעֲלִים אֶת־אֲרוֹן יְהוָה בִּתְרוּעָה וּבְקוֹל שׁוֹפָר׃

15 *Et Dauid & omnis domus Israel ducebant aream testaméti Domini in iubilo & in clangore buccinæ.

טז * וְהָיָה אֲרוֹן יְהוָה בָּא עִיר דָּוִד וּמִיכַל בַּת־שָׁאוּל נִשְׁקְפָה בְּעַד הַחַלּוֹן וַתֵּרֶא אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּוִד מְפַזֵּז וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי יְהוָה וַתְּבֶז לוֹ בְּלִבָּהּ׃

16 *Cúmque intrasset arca Domini in ciuitatem Dauid, Michol filia Saul prospiciens per fenestram, vidit regem Dauid subsilientem atque saltantem coram Domino, & despexit eum in corde suo.

יז * וַיָּבִאוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וַיַּצִּגוּ אֹתוֹ בִּמְקוֹמוֹ בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה־לוֹ דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד עֹלוֹת לִפְנֵי יְהוָה וּשְׁלָמִים׃

17 *Et introduxerunt arcam Domini, & imposuerunt eam in loco suo, in medio tabernaculi, quod tetenderat ei Dauid. Et obtulit Dauid holocausta coram Domino & pacifica.

יח * וַיְכַל דָּוִד מֵהַעֲלוֹת הָעוֹלָה וְהַשְּׁלָמִים וַיְבָרֶךְ אֶת־הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת׃ יט * וַיְחַלֵּק לְכָל־הָעָם לְכָל־הֲמוֹן יִשְׂרָאֵל לְמֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה לְאִישׁ חַלַּת לֶחֶם אַחַת וְאִשְׁפָּר אֶחָד וַאֲשִׁישָׁה אֶחָת וַיֵּלֶךְ כָּל־הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ׃

18 *Cúmq; cõplesset offerens holocausta & pacifica, benedixit populo in nomine Dñi exercituũ. 19 *Et partitus est vniuersæ multitudini Israel tam viro quàm mulieri singulis collyridam panis vnam & assaturam bubalæ carnis vnam & similam frixã oleo; & abijt omnis populus vnusquisque in domum suam.

תרגום יונתן

ח וּתְקִיף לְדָוִד עַל דְּתַרַע יְיָ תְּרֵעֲתָא בְּעֻזָּה וּקְרָא לְאַתְרָא הַהוּא אַתְרָא דְּמִית בֵּיהּ עֻזָּה עַד יוֹמָא הָדֵין׃

ט וּדְחֵיל דָּוִד מִן קֳדָם יְיָ בְּיוֹמָא הַהוּא וַאֲמַר אֵיכְדֵין יֵיעוֹל לְוָתִי אֲרוֹנָא דַייָ׃

י וְלָא אֲבָה דָּוִד לְאַפְנָאָה לְוָתֵיהּ יַת אֲרוֹנָא דַייָ לְקַרְתָּא דָּוִד וְאַפְנְיֵהּ דָּוִד לְבֵית עוֹבֵד אֱדוֹם גִּיתָּאָה׃

יא וּשְׁרָא אֲרוֹנָא דַייָ בְּבֵית עוֹבֵד אֱדוֹם גִּיתָּאָה תְּלָתָא יַרְחִין וּבָרִיךְ יְיָ יַת עוֹבֵד אֱדוֹם וְיַת כָּל בֵּיתֵיהּ׃

יב וְאִתְחֲוָא לְמַלְכָּא דָּוִד לְמֵימַר בָּרִיךְ יְיָ יַת בֵּית עוֹבֵד אֱדוֹם וְיַת כָּל דִּילֵיהּ בְּרִיל אֲרוֹנָא דַייָ וַאֲזַל דָּוִד וְאַסֵּיק יַת אֲרוֹנָא דַייָ מִבֵּית עוֹבֵד אֱדוֹם לְקַרְתָּא דְּדָוִד בְּחֶדְוָא׃

יג וַהֲוָה כַּד נְטַלוּ אֲרוֹנָא דַייָ שִׁיתָּא דַּרְגִּין וְנִכְסֵי תּוֹר וּפַטִּים׃

יד וְדָוִד מְשַׁבַּח בְּכָל תֻּקְפָּא קֳדָם יְיָ וְדָוִד אֶסִּיר כַּרְדּוּס רְבוּץ׃

טו וְדָוִד וְכָל בֵּית יִשְׂרָאֵל מַסְקִין יַת אֲרוֹנָא דַייָ בְּיַבָּבָא וְקַל שׁוֹפָרָא׃

טז וַהֲוָה אֲרוֹנָא דַייָ אָתֵי לְקַרְתָּא דְּדָוִד וּמִיכַל בַּת שָׁאוּל אִסְתְּכִיאַת מִן חֲרָכָא וַחֲזָת יַת מַלְכָּא דָּוִד מְרַקֵּד וּמְשַׁבַּח קֳדָם יְיָ וּבְסָרַת לֵיהּ בְּלִבָּהּ׃

יז וְאַעִילוּ יַת אֲרוֹנָא דַייָ וַאֲקִימוּ יָתֵיהּ בְּגוֹ מַשְׁכְּנֵיהּ דְּפָרַס לֵיהּ דָּוִד וְאַסֵּיק דָּוִד עֲלָוָן קֳדָם יְיָ וְנִכְסַת קוּדְשִׁין׃

יח וְשֵׁיצִי דָּוִד מִלְאַסָּקָא עֲלָתָא וְנִכְסַת קוּדְשַׁיָּא וּבָרִיךְ יַת עַמָּא בִּשְׁמָא דַייָ צְבָאוֹת׃

יט וּפַלֵּיג לְכָל עַמָּא לְכָל הֲמוֹנָא דְיִשְׂרָאֵל מִגְּבַר וְעַד אִתְּתָא לִגְבַר גְּרִיצְתָּא דִּלְחֶם חָדָא וּפְלוּג חַד וּמָנָתָא חָדָא וַאֲזַל כָּל עַמָּא גְּבַר לְבֵיתֵיהּ׃

* *Contriſtatus eſt Dauid eò quòd percuſſit* 8
Dominus percuſſionem in Oza; & vocatus
eſt locus ille Percuſſio Oza vſque in diem
hunc.

* *Et extimuit Dauid Dominum in die illa,* 9
dicens: Quomodo ingredietur ad me arca
Dei?

* *Et non voluit Dauid diuertere ad ſe ar-* 10
cam fœderis Domini in ciuitatem Dauid.

* *Et diuertit eam Dauid in domum Obed-* 11
edom Gethæi menſes tres: & benedixit Do-
minus domui Obed-edom & omnibus eius.

* *Et nunciauerunt regi Dauid, dicentes:* 12
Benedixit Dominus domui Obed-edom, &
omnibus eius propter arcam Dei; & abijt
Dauid & reduxit arcam Domini de domo
Obed-edom in ciuitatem Dauid cum gau-
dio.

* *Et erant cum eo portantes arcam Domini* 13
ſeptem chori, & victima vituli & agni.

* *Et Dauid pulſabat in organis concinis co-* 14
ram Domino, & ipſe indutus ſtola admira-
bili.

* *Et Dauid & omnis Iſrael reducebant ar-* 15
cam Domini cum iubilæo & clangore buccinæ.

* *Et factum eſt arca Domini veniente vſ-* 16
que in ciuitatem Dauid, & Mechol filia Saul
proſpexit per feneſtram, & vidit regem Da-
uid ludentem & ſaltantem & pulſantem co-
ram Domino, & deſpexit eum in corde ſuo.

* *Et introducunt arcam Domini, & impo-* 17
ſuerunt eam in loco ſuo in medio tabernaculi
quod infixerat ei Dauid, & obtulit Dauid ho-
locauſta coram Domino & pacifica.

* *Et compleuit Dauid offerens holocauſta* 18
& pacifica, & benedixit populo in nomine Do
mini exercituum.

* *Et partitus eſt vniuerſo populo in om-* 19
nem exercitum Iſrael à viro vſque ad mulie-
rem vnicuique collyridam panis, & placen-
tam, & laganum de ſartagine: & abijt om-
nis populus vnuſquiſque in domum ſuam.

8 * καὶ ἠθύμησε δαυὶδ ὑπὲρ ὃ διέκοψε κύριος διακο-
πὴν ἐν τῷ ὀζᾶ· καὶ ἐκλήθη ὁ τόπος ἐκεῖνος διακοπὴ ὀζᾶ
ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

9 * καὶ ἐφοβήθη δαυὶδ τὸν κύριον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐ-
κείνῃ, λέγων· πῶς εἰσελεύσεται πρός με ἡ κιβωτὸς τοῦ
θεοῦ;

10 * καὶ οὐκ ἐβούλετο δαυὶδ τοῦ ἐκκλῖναι πρὸς αὐτὸν τὴν
κιβωτὸν διαθήκης κυρίου εἰς τὴν πόλιν δαυίδ.

11 * καὶ ἐξέκλινεν αὐτὴν δαυὶδ εἰς οἶκον ὀβηδ ἐδὼμ τοῦ
γεθαίου μῆνας τρεῖς· καὶ ηὐλόγησε κύριος τὸν οἶκον
ὀβηδ ἐδὼμ καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ.

12 * καὶ ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ δαυίδ, λέγοντες· ηὐλό-
γησε κύριος τὸν οἶκον ὀβηδ ἐδὼμ, καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ
ἕνεκεν τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ· καὶ ἐπορεύθη δαυὶδ καὶ ἀνήγαγε
τὴν κιβωτὸν τοῦ κυρίου ἐκ τοῦ οἴκου ὀβηδ ἐδὼμ εἰς πόλιν
δαυὶδ ἐν εὐφροσύνῃ.

13 * καὶ ἦσαν μετ' αὐτοῦ οἱ αἴροντες τὴν κιβωτὸν τοῦ κυ-
ρίου ἑπτὰ χορεί, καὶ θῦμα μόσχου καὶ ἀρνός.

14 * καὶ δαυὶδ ηὐκρύβετο ἐν ὀργάνοις ἡρμοσμένοις ἐνώ-
πιον κυρίου, καὶ αὐτὸς ἐνδεδυμένος στολὴν ἔξαλλον.

15 * καὶ δαυὶδ καὶ πᾶς ἰσραὴλ ηὔων ἀγον τὴν κιβωτὸν τοῦ
κυρίου μετὰ κραυγῆς καὶ φωνῆς σάλπιγγος.

16 * καὶ ἐγένετο τῆς κιβωτοῦ κυρίου παραγινομένης ἕως τῆς
πόλεως δαυίδ, καὶ μελὸλ θυγάτηρ σαοὺλ διέκυπτε διὰ
τοῦ θυρίδος, καὶ εἶδε τὸν βασιλέα δαυὶδ παίζοντα καὶ ὀρχέ-
μενον καὶ ἀναστρεφόμενον ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐξουδένω-
σεν αὐτὸν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

17 * καὶ εἰσφέρουσι τὴν κιβωτὸν τοῦ κυρίου, καὶ ἀπ ἔθηκαν
αὐτὴν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς ἐν μέσῳ τῆς σκηνῆς ἧς ἔπηξεν
αὐτῇ δαυίδ· καὶ ἀνήνεγκε δαυὶδ ὁλοκαυτώματα ἐνώπιον
κυρίου καὶ εἰρηνικάς.

18 * καὶ συνετέλεσε δαυὶδ ἀναφέρων τὰς ὁλοκαυτώ-
σεις καὶ τὰς εἰρηνικάς, καὶ ηὐλόγησε τὸν λαὸν ἐν ὀνόματι
κυρίου τῶν δυνάμεων.

19 * καὶ ἐμέρισε παντὶ τῷ λαῷ εἰς πᾶσαν τὴν δυνά-
μιν τοῦ ἰσραὴλ ἀπὸ ἀνδρὸς ἕως γυναικὸς ἑκάστῳ κολλυ-
ρίδα ἄρτου καὶ ἐγκρυφίαν καὶ λάγανον ἀπὸ τηγάνου· καὶ
ἀπῆλθε πᾶς ὁ λαὸς ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[8] Et fuit ira Dauidi, eò quòd fregiſſet fracturam Dominus in Ghuza, & vocauit locum illum, Locum in quo mortuus eſt Ghuza, vſque ad diem hanc. [9] Et timuit Dauid ab-ante Dominum in die illa, & dixit: Quomodo intrabit ad me arca Domini? [10] Et noluit Dauid diuertere ad ſe arcam Domini ad ciuitatem Dauid, & flectere fecit illam Dauid in domum Ghobed-edom Githæi. [11] Et manſit arca Domini in domo Ghobad-edom Githæi tribus menſibus, & benedixit Dominus Ghobed-edom, & omni domui eius. [12] Et nunciatum eſt regi Dauid, dicendo: Benedixit Dominus domui Ghobed-edom, & omnibus quæ ſunt illi propter arcam Domini: & iuit Dauid, & aſcendere fecit arcam Domini, de domo Ghobed-edom ad ciuitatem Dauid in lætitia. [13] Et fuit quando tuliſſent arcam Domini ſex gradibus, & mactauit bouem & bubalum. [14] Et Dauid laudabat in omni fortitudine ante Dominum, & Dauid accinctus pallio byſſi. [15] Et Dauid & omnis domus Iſrael tollebant arcam Domini in iubilo, & voce cornu.

[16] Et fuit arca Domini veniens ad ciuitatem Dauid, & Michal filia Saul aſpiciebat è feneſtra, & vidit regem Dauid ſaltando ſe cribrantem & laudantem ante Dominum, & ſpreuit eum in corde ſuo. [17] Et introduxerunt arcam Domini & ſtatuerunt eam intra tentorium ſuum, quod tetendit ei Dauid, & obtulit Dauid holocauſta ante Dominum, & libamen ſanctorum.

[18] Et finiuit Dauid offerre holocauſtum & libationem ſanctorum, & benedixit populo in nomine Domini Szebaoth.

[19] Et impartiuit omni populo omni turbæ Iſraelis à viro & vſque ad fœminam, cuique tortam panis vnam, & partem vnam & portionem vnam, & iuit omnis populus quiſque in domum ſuam.

20 * וַיָּשָׁב דָּוִד לְבָרֵךְ אֶת־בֵּיתוֹ וַתֵּצֵא מִיכַל בַּת־
שָׁאוּל לִקְרַאת דָּוִד וַתֹּאמֶר מַה־נִּכְבַּד הַיּוֹם מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִגְלָה הַיּוֹם לְעֵינֵי אַמְהוֹת עֲבָדָיו
21 כְּהִגָּלוֹת נִגְלוֹת אַחַד הָרֵקִים׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד
אֶל־מִיכַל לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בָּחַר־בִּי מֵאָבִיךְ וּמִכָּל־
בֵּיתוֹ לְצַוֹּת אֹתִי נָגִיד עַל־עַם יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל
22 וְשִׂחַקְתִּי לִפְנֵי יְהוָה׃ * וְנִקַּלְתִּי עוֹד מִזֹּאת
וְהָיִיתִי שָׁפֵל בְּעֵינָי וְעִם־הָאֲמָהוֹת אֲשֶׁר אָמַרְתְּ
23 עִמָּם אִכָּבֵדָה׃ * וּלְמִיכַל בַּת־שָׁאוּל לֹא־הָיָה
לָהּ יֶלֶד עַד יוֹם מוֹתָהּ׃

ז

1 * וַיְהִי כִּי־יָשַׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וַיהוָה הֵנִיחַ־
2 לוֹ מִסָּבִיב מִכָּל־אֹיְבָיו׃ * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־נָתָן
הַנָּבִיא רְאֵה נָא אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וַאֲרוֹן
3 הָאֱלֹהִים יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הַיְרִיעָה׃ * וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־
הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ לֵךְ עֲשֵׂה כִּי יְהוָה עִמָּךְ׃
4 * וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא ׃ וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־
5 נָתָן לֵאמֹר׃ * לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־עַבְדִּי אֶל־דָּוִד כֹּה
6 אָמַר יְהוָה הַאַתָּה תִּבְנֶה־לִּי בַיִת לְשִׁבְתִּי׃ * כִּי לֹא
יָשַׁבְתִּי בְבַיִת לְמִיּוֹם הַעֲלֹתִי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה וָאֱהְיֶה מִתְהַלֵּךְ בְּאֹהֶל
7 וּבְמִשְׁכָּן׃ * בְּכֹל אֲשֶׁר־הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל הֲדָבָר דִּבַּרְתִּי אֶת־אַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר צִוִּיתִי לִרְעוֹת אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
8 לָמָּה לֹא־בְנִיתֶם לִי בֵּית אֲרָזִים׃ * וְעַתָּה כֹּה־תֹאמַר
לְעַבְדִּי לְדָוִד כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לְקַחְתִּיךָ
מִן־הַנָּוֶה מֵאַחַר הַצֹּאן לִהְיוֹת נָגִיד עַל־עַמִּי עַל־
9 יִשְׂרָאֵל׃ * וָאֱהִי עִמְּךָ בְּכֹל אֲשֶׁר הָלַכְתָּ
וָאַכְרֶתָה אֶת־כָּל־אֹיְבֶיךָ מִפָּנֶיךָ וְעָשִׂיתִי לְךָ שֵׁם
גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ׃

20 * Reuerſúsq; eſt Dauid vt benediceret domui ſuæ: & egreſſa Michol filia Saul in occurſum Dauid ait; Quã glorioſus fuit hodie rex Iſrael, diſcooperiens ſe ante ancillas ſeruorũ ſuorũ, & nudatus eſt quaſi
21 ſi nudetur vnus de ſcurris. *Dixítq; Dauid ad Michol, Ante Dñm qui elegit me potius quàm patrẽ tuum, & quàm omnẽ domũ eius, & præcepit mihi vt eſſem dux
22 ſuper populũ Dñi in Iſrael, & ludam; *Et vilior fiã plus quàm factus ſum, & ero humilis in oculis meis, & cũ ancillis, de quibus locuta es, glorioſior apparebo.
23 * Igitur Michol filiæ Saul non eſt natus filius vſq; in diem mortis ſuæ.

CAP. VII.

1 A FActũ eſt aũt cùm ſediſſet rex in domo 1. Paral. 17. a
ſua, & Dñs dediſſet ei requiem vndiq;
2 ab vniuerſis inimicis ſuis: *Dixit ad Nathan prophetã, Videsne q̃ ego habitem in domo cedrina, & arca Dei poſita ſit in
3 medio pelliũ? *Dixítq; Nathan ad regem, Omne q̃d eſt in corde tuo, vade fac, quia
4 Dñs tecum eſt. * Factum eſt aũt in illa nocte, & ecce ſermo Dñi ad Nathan, dicens:
5 *Vade & loquere ad ſeruũ meũ Dauid. Hæc dicit Dñs, Nunquid tu ædificabis
6 mihi domũ ad habitandum? *Neq; enim habitaui in domo ex die illa qua eduxi Iſrael de terra Ægypti vſque in diem hanc, ſed ambulabam in tabernaculo & in ten-
7 torio, *Per cuncta loca q̃ tranſiui cũ omnibus filijs Iſrael. Nunquid loquens locutus ſum ad vnã de tribubus Iſrael, cui præcepi vt paſceret populũ meum Iſrael, dicens: Quare non ædificaſti mihi domum
8 cedrinam? * Et nunc hæc dices ſeruo meo Dauid, Hæc dicit Dñs exercituũ, Ego tuli
B te de paſcuis ſequẽtem greges vt eſſes dux
9 ſuper populũ meum Iſrael. * Et fui tecũ in omnibus vbicunque ambulaſti, & interfeci vniuerſos inimicos tuos à facie tua, fecíque tibi nomen grande iuxta nomen magnorum qui ſunt in terra.

תרגום יונתן

20 וְתָב דָּוִד לְבָרָכָא יַת אֱנָשׁ בַּיְתֵיהּ וּנְפָקַת מִיכַל בַּת שָׁאוּל לְקַדְמוּת דָּוִד וַאֲמָרַת מָה אִתְיַקַּר יוֹמָא דֵין מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל דְאִתְגְּלִי יוֹמָא
לְעֵינֵי אַמְהָת עַבְדּוֹהִי כְּמָה דְחָלִיז וּמִיתְגְּלֵי חַד מִן טְרִיקָיָא׃ 21 וַאֲמַר דָּוִד לְמִיכַל קֳדָם יְיָ דְאִיתְרְעִי בִּי מֵאֲבוּךְ וּמִכָּל בֵּיתֵיהּ לְמִפְקָדָא יָתִי
לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל עַמָּא דַיְיָ עַל יִשְׂרָאֵל וְשַׂחְפִית קֳדָם יְיָ׃ 22 וְזָעִירְנָא עוֹד מִדָּא וַאֲהֵי מַכִּיךְ בְּעֵינֵי נַפְשִׁי וְעִם אָמַהָתָא דַאֲמַרְתְּ
בְּעֵינֵיהֶן אֶתְקַר׃ 23 וּלְמִיכַל בַּת שָׁאוּל לָא הֲוָה לַהּ וָלָד עַד יוֹם מוֹתָהּ׃

ז

1 וַהֲוָה כַּד יָתֵיב מַלְכָּא בְּבֵיתֵיהּ וַיְיָ אַנִיחַ לֵיהּ מִסְחוֹר מִכָּל בַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי׃ 2 וַאֲמַר מַלְכָּא לְנָתָן נְבִיָּא חֲזֵי כְעַן אֲנָא יָתִיב
בְּבֵיתָא דִי מְטַלַּל בְּכִיוֹרֵי אַרְזָיָא וַאֲרוֹנָא דַיְיָ שָׁרֵי בְּמַשְׁכְּנָא בְּגוֹ יְרִיעָתָא׃ 3 וַאֲמַר נָתָן לְמַלְכָּא כָּל דִי בְלִבָּךְ אֱזֵיל עֲבֵיד אֲרֵי מֵימְרָא דַיְיָ
בְּסַעְדָּךְ׃ 4 וַהֲוָה בְּלֵילְיָא הַהוּא וַהֲוָה פִּיתְגָמָא נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם נָתָן לְמֵימָר׃ 5 אֱזֵיל וֶאֱמַר לְעַבְדִּי לְדָוִד כְּרַנָּן אֲמַר יְיָ הַאַתְּ
תִּבְנֵי לִי קָדָמַי בֵּיתָא לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתִּי בֵּהּ׃ 6 אֲרֵי לָא אַשְׁרֵיתִי שְׁכִינְתִּי בְּבֵיתָא מִיּוֹמָא דְאַסֵּיקִית יַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד יוֹמָא הָדֵין
וַהֲוֵיתִי מַשְׁרֵי שְׁכִינְתִּי בְּמַשְׁכְּנִין וּבִירִיעָן׃ 7 בְּכָל אֲתַר דְּהַלִּיכֵית בְּכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֲהִתַּגַּם דְּמַלֵּילִית לְכָל חַד מִשִּׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל דְּפַקֵּידִית
לְפַרְנָסָא יַת עַמִּי יַת יִשְׂרָאֵל לְמֵימַר לְמָה לָא בְנֵיתוּן קָדָמַי בֵּיתָא דִי מְטַלַּל בְּכִיוֹרֵי אַרְזָיָא׃ 8 וּכְעַן כְּרַנָּן תֵּימַר לְעַבְדִּי לְדָוִד כֹּה אֲמַר יְיָ
צְבָאוֹת אֲנָא דְבַרְתָּךְ מִן דִּירָה מִבָּתַר עָנָא לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל עַמִּי עַל יִשְׂרָאֵל׃ 9 וַהֲוָה מֵימְרִי בְּסַעְדָּךְ בְּכָל אֲתַר דְּהַלֵּיכְתָּא וְשֵׁיצֵיתִי יַת כָּל
בַּעֲלֵי דְבָבָךְ מִן קֳדָמָךְ וְעַבְדֵית לָךְ שׁוּם רַב כְּשׁוּם רַבְרְבַיָּא דִי בְאַרְעָא׃

Et reuersus est Dauid vt benediceret domui suæ, & egressa est Mechol filia Saul in occursum Dauid, & ait: Quare glorioſus fuit hodie rex Iſrael? qui discoopertus est hodie in oculis ancillarum seruorum suorum, sicut discooperitur vnus saltantium nudatus. 20

Et dixit Dauid ad Mechol, Coram Domino saltabo, qui elegit me potius quàm patrem tuũ, & quàm omnem domum eius, vt constitueret me in ducem super populum eius Iſrael, & ludam & trepudiabo coram Domino. 21 *Et nudabor adhuc sic, et ero inutilis in oculis tuis, & cum ancillis, de quibus locutus es mihi, gloriari.* 22

Et Mechol filiæ Saul non fuit filius vsque in diem in qua mortua est ipsa. 23

CAP. VII.

ET factum est cùm sedisset rex Dauid in domo sua, & Dominus dedisset requiem ei vndique ab vniuersis inimicis suis. 1

Et dixit rex ad Nathan prophetam, Ecce ego habito in domo cedrina, & arca Dei posita est in medio tabernaculi. 2 *Et dixit Nathan ad regẽ, Omnia quæ fuerint in corde tuo, vade & fac, quoniam Dominus tecum.* 3

Et factum est in nocte illa, & factus est sermo Domini ad Nathan, dicens: 4 *Vade & loquere ad seruum meum Dauid, Hæc dicit Dominus, Non tu ædificabis mihi domum vt habitem ego.* 5 *Quoniam non habitaui in domo ex qua die eduxi filios Iſrael de Ægypto, & vsque in diem hanc, & fui deambulans in tabernaculo in tentorio,* 6 *In cunctis quæ transiui cum omni Iſrael. si loquens locutus sum ad vnam tribum Iſrael, cui præcepi vt pasceret populum meum Iſrael, dicens: Quare non ædificastis mihi domum cedrinam?* 7

Et nunc hæc dices seruo meo Dauid, Hæc dicit Dominus omnipotens, Tuli te de pascuis ex vna ouium vt esses tu in ducem super populum meum Iſrael. 8 *Et fui tecum in omnibus quibus ambulasti, & destruxi vniuersos inimicos tuos à facie tua, & feci tibi nomen grande iuxta nomen magnorum qui sunt in terra.* 9

20 καὶ ἀπέστρεψεν δαυὶδ τοῦ εὐλογῆσαι τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθεν μελχὸλ ἡ θυγάτηρ σαοὺλ εἰς ἀπάντησιν δαυὶδ, καὶ εἶπεν, τί δεδόξασται σήμερον ὁ βασιλεὺς Ἰσραήλ, ὃς ἀπεκαλύφθη σήμερον ἐν ὀφθαλμοῖς παιδισκῶν τῶν δούλων αὐτοῦ καθὼς ἀποκαλύπτεται εἷς τῶν ὀρχουμένων ἀπο-
21 καλυφθείς. καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς μελχόλ, ἐνώπιον κυρίου ὀρχήσομαι, ὃς ἐξελέξατό με ὑπὲρ τὸν πατέρα σου καὶ ὑπὲρ πάντα τὸν οἶκον αὐτοῦ τοῦ καταστῆσαί με εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ Ἰσραήλ, καὶ παίξομαι καὶ
22 ὀρχήσομαι ἐνώπιον κυρίου· καὶ ἀποκαλυφθήσομαι ἔτι ἔτως, καὶ ἔσομαι ἄχρειος ἐν ὀφθαλμοῖς σου καὶ μετὰ τῶν παιδισκῶν ὧν εἶπάς με δοξασθῆναι.

23 καὶ τῇ μελχὸλ θυγατρὶ σαοὺλ οὐκ ἐγένετο παιδίον ἕως τῆς ἡμέρας τοῦ ἀποθανεῖν αὐτήν.

ζ.

1 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐκάθισεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ κύριος κατέπαυσεν αὐτὸν κυκλόθεν ἀπὸ
2 πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ναθαὰν τὸν προφήτην, ἰδοὺ ἐγὼ κατοικῶ ἐν οἴκῳ κεδρείνῳ, καὶ ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ κάθηται ἐν μέσῳ σκηνῆς.

3 καὶ εἶπεν ναθὰν πρὸς τὸν βασιλέα, πάντα ὅσα ἐὰν ᾖ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, βάδιζε καὶ ποίει, ὅτι ὁ κύριος μετὰ σοῦ.

4 καὶ ἐγένετο ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου
5 πρὸς ναθὰν, λέγων· πορεύθητι καὶ εἰπὲ πρὸς τὸν δοῦλόν μου δαυίδ, τάδε λέγει κύριος, σὺ οἰκοδομήσεις μοι
6 οἶκον τοῦ κατοικῆσαί με. ὅτι οὐ κατῴκηκα ἐν οἴκῳ ἀφ' ἧς ἡμέρας ἀνήγαγον τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ ἐξ αἰγύπτου καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης· καὶ ἤμην ἐμπεριπατῶν ἐν καταλύματι ἐν σκηνῇ, 7 ἐν πᾶσιν οἷς διῆλθον ἐν παντὶ τῷ ἰσραήλ· εἰ λαλῶν ἐλάλησα πρὸς μίαν φυλὴν τοῦ ἰσραὴλ, ᾧ ἐνετειλάμην ποιμαίνειν τὸν λαόν μου ἰσραὴλ, 8 λέγων· τί ὅτι οὐκ ᾠκοδομήκατέ μοι οἶκον κέδρινον; καὶ νῦν τάδε ἐρεῖς τῷ δούλῳ μου δαυίδ, τάδε λέγει κύριος παντοκράτωρ, ἔλαβόν σε ἐκ τῆς μάνδρας ἐξ ὀπίσω τῶν προβάτων τοῦ εἶναί σε εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου τὸν ἰσραήλ.

9 καὶ ἤμην μετὰ σοῦ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύου, καὶ ἐξωλόθρευσα πάντας τοὺς ἐχθρούς σου ἀπὸ προσώπου σου, καὶ ἐποίησά σοι ὄνομα μέγα κατὰ τὸ ὄνομα τῶν μεγάλων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[20] Et rediit Dauid vt benediceret homini domus suæ, & exiuit Michal filia Saul ad occursum Dauid, & dixit: Quàm glorificatus est hodie rex Iſrael, qui reuelatus est hodie oculis ancillarum seruorum suorum; sicut exuitur & reuelatur vnus ex vacuis!

[21] Et dixit Dauid ad Michal: Ante Dominum cui complacitum est in me præ patre tuo & præ omni domo illius, iubendo me esse regem super populum Domini super Iſrael, & laudabo ante Dominum. [22] Et minor ero amplius quàm hoc, & ero humilis in oculis animæ meæ, & cum ancillis quas dixisti, in oculis earum ero pretiosus. [23] Et Michal filiæ Saul non fuit illi natus vsque ad diẽ mortis suæ.

CAP. VII.

ET fuit quando sedit rex in domo sua, & Dominus quietẽ dedit illi vndequaque ab omnibus autoribus inimicitiæ eius. [2] Et dixit rex ad Nathan prophetam: Vide nunc, ego sedeo in domo quæ adumbrata est in cælaturis cedrorum, & arca Domini manet in tabernaculo intra cortinas. [3] Et dixit Nathan ad regem: Omne quod est in corde tuo, vade, facito; quia dictum Domini in auxilio tuo est.

[4] Et factum est in nocte illa & fuit verbum prophetiæ ab ante Dominum cum Nathan, dicendo: [5] Vade & dices seruo meo Dauid: Sic dicit Dominus, Num tu ædificabis ante me domum vt manere facias maiestatem meam in ea? [6] Quia non collocaui maiestatem meam in domo à die quo ascendere feci filios Iſrael ex Aegypto vsque ad diem hunc. Et mansit maiestas mea in tabernaculis & in cortinis. [7] In omni loco quò iui cum omnibus filiis Iſrael, num verbum locutus sum ad quempiam ex tribubus Iſrael quem iusserim pascere populum meum Iſrael dicendo: Quare non ædificastis ante me domum quæ adumbrata sit in cælaturis cedrorum? [8] Et nunc sic dices seruo meo Dauid: Sic dicit Dominus Szebaoth, Ego accepi te ex ouili de post pecudes, vt esses rex super populũ meum super Iſrael.

[9] Et fuit dictum meum in auxilio tuo in omni loco quò iuisti, & consumpsi omnes auctores inimicitiæ tuæ ex ante te, & feci tibi nomen magnum sicut nomen magnatum qui sunt in terra.

10 * וְשַׂמְתִּי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וּנְטַעְתִּיו וְשָׁכַן
תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגַּז עוֹד וְלֹא־יֹסִיפוּ בְנֵי־עַוְלָה
11 לְעַנּוֹתוֹ כַּאֲשֶׁר בָּרִאשׁוֹנָה: * וּלְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר
צִוִּיתִי שֹׁפְטִים עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל וַהֲנִיחֹתִי לְךָ מִכָּל־
אֹיְבֶיךָ וְהִגִּיד לְךָ יְהוָה כִּי־בַיִת יַעֲשֶׂה־לְּךָ יְהוָה:
12 * כִּי יִמְלְאוּ יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת־אֲבֹתֶיךָ
וַהֲקִימֹתִי אֶת־זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֵּעֶיךָ
13 וַהֲכִינֹתִי אֶת־מַמְלַכְתּוֹ: * הוּא יִבְנֶה־בַּיִת
לִשְׁמִי וְכֹנַנְתִּי אֶת־כִּסֵּא מַמְלַכְתּוֹ עַד־עוֹלָם:
14 * אֲנִי אֶהְיֶה־לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה־לִּי לְבֵן
אֲשֶׁר בְּהַעֲוֹתוֹ וְהֹכַחְתִּיו בְּשֵׁבֶט אֲנָשִׁים וּבְנִגְעֵי בְנֵי
15 אָדָם: * וְחַסְדִּי לֹא־יָסוּר מִמֶּנּוּ כַּאֲשֶׁר הֲסִרֹתִי
מֵעִם שָׁאוּל אֲשֶׁר הֲסִרֹתִי מִלְּפָנֶיךָ:
16 * וְנֶאֱמַן בֵּיתְךָ וּמַמְלַכְתְּךָ עַד־עוֹלָם לְפָנֶיךָ כִּסְאֲךָ
17 יִהְיֶה נָכוֹן עַד־עוֹלָם: * כְּכֹל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וּכְכֹל הַחִזָּיוֹן הַזֶּה כֵּן דִּבֶּר נָתָן אֶל־דָּוִד:
18 * וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֵּשֶׁב לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר מִי
אָנֹכִי אֲדֹנָי יֱהוִה וּמִי בֵיתִי כִּי הֲבִיאֹתָנִי עַד־הֵלֹם:
19 * וַתְּקַטֹּן עוֹד זֹאת בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנָי יֱהוִה וַתְּדַבֵּר
גַּם אֶל־בֵּית־עַבְדְּךָ לְמֵרָחוֹק וְזֹאת תּוֹרַת הָאָדָם
20 אֲדֹנָי יֱהוִה: * וּמַה־יוֹסִיף דָּוִד עוֹד לְדַבֵּר אֵלֶיךָ
וְאַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־עַבְדְּךָ אֲדֹנָי יֱהוִה:
21 * בַּעֲבוּר דְּבָרְךָ וּכְלִבְּךָ עָשִׂיתָ אֵת כָּל־הַגְּדוּלָה
22 הַזֹּאת לְהוֹדִיעַ אֶת־עַבְדֶּךָ: * עַל־כֵּן גָּדַלְתָּ יְהוָה
אֱלֹהִים כִּי־אֵין כָּמוֹךָ וְאֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ בְּכֹל
23 אֲשֶׁר־שָׁמַעְנוּ בְאָזְנֵינוּ: * וּמִי כְעַמְּךָ כְיִשְׂרָאֵל
גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ אֲשֶׁר הָלְכוּ־אֱלֹהִים לִפְדּוֹת־לוֹ לְעָם
וְלָשׂוּם לוֹ שֵׁם וְלַעֲשׂוֹת לָכֶם הַגְּדוּלָה וְנֹרָאוֹת
לְאַרְצֶךָ מִפְּנֵי עַמְּךָ אֲשֶׁר פָּדִיתָ לְךָ מִמִּצְרַיִם גּוֹיִם
וֵאלֹהָיו:

10 *Et ponã locum populo meo Iſrael, & plantabo eum, & habitabit ſub eo, & non turbabitur amplius, nec addẽt filij iniqui
11 tatis vt affligant eũ ſicut prius: * Ex die qua conſtitui iudices ſuper populum meũ Iſrael. Et requiem dabo tibi ab omnibus
inimicis tuis, prædicítque tibi Dñs quòd 4.Re.8.c
12 domũ faciat tibi Dñs. * Cúmq; completi fuerint dies tui, & dormieris cum patribus tuis, ſuſcitabo ſemẽ tuũ poſt te, quod
egredietur de vtero tuo, & firmabo regnũ
13 eius. *Ipſe ædificabit domũ nomini meo, 1. Paral. 22.c
C & ſtabiliam thronum regni eius vſque in Heb. 1.b
14 ſempiternũ. *Ego ero ei in patrem, & ipſe erit mihi in filium. Qui ſi iniquè aliquid geſſerit, arguam eum in virga virorum &
15 in plagis filiorũ hominum. *Miſericordiã aũt meam nõ auferam ab eo ſicut abſtuli
16 à Saul quem amoui à facie tua. *Et fidelis erit dom⁹ tua & regnũ tuũ vſq; in æternũ ante faciem tuam, & thronus tuus erit firmus iugiter. * Secũdùm omnia verba hęc
17 & iuxta vniuerſam viſionem iſtam, ſic locutus eſt Nathã ad Dauid. * Ingreſſus eſt
18 aũt rex Dauid & ſedit corã Dño, & dixit: Quis ego ſum Dñe Deus, & quæ domus
19 mea, quia adduxiſti me hucuſq;? * Sed & hoc parũ viſum eſt in conſpectu tuo Dñe Deus, niſi loquereris etiam de domo ſerui tui in longinquũ. Iſta eſt enim lex Adam
20 Dñe Deus. * Quid ergo addere poterit adhuc Dauid vt loquatur ad te? Tu enim
21 ſcis ſeruum tuũ Dñe Deus. *Propter verbum tuũ & ſecundùm cor tuũ feciſti omnia magnalia hęc, ita vt notũ faceres ſeruo
22 tuo. *Idcircò magnificatus es Dñe Deus,
D quia nõ eſt ſimilis tui, neq; eſt Deus extra te in omnib⁹ quæ audiuimus auribus no-
23 ſtris. * Quę eſt aũt vt populus tuus Iſrael gens in terra, ꝓpter quã iuit Deus vt redimeret eã ſibi in populũ, & poneret ſibi nomẽ, facerétq; eis magnalia & horribilia ſuper terrã à facie populi tui quẽ redemiſti tibi ex Ægypto gentem & Deum eius?

תרגום יונתן

10 וַאֲשַׁוִּי אֲתַר מָתְקָן קֳדָמַי לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל וַאֲקַיְּמִינוּן וְיִשְׁרִין בְּאַתְרֵיהוֹן וְלָא יְזוּעוּן עוֹד וְלָא יוֹסְפוּן בְּנֵי רְשִׁיעָיָא לְעַנָּיוּתְהוֹן
כְּדְבַקְדְּמֵיתָא: 11 וּלְמִן יוֹמָא דְּפַקֵּידִית נְגִידִין עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל וַאֲנַחְתָּךְ מִכָּל בַּעֲלֵי דְבָבָךְ וְחַוִי לָךְ יְיָ אֲרֵי מַלְכוּ יְקִימוּן לָךְ יְיָ:
12 אֲרֵי יְשַׁלְּמוּן יוֹמָךְ וְתִשְׁכּוֹב עִם אֲבָהָתָךְ וַאֲקַיֵּים יָת בְּרָךְ בָּתָרָךְ דְּיִהְוֵי מִבְּנָךְ וַאֲתְקֵין יָת מַלְכוּתֵיהּ: 13 הוּא יִבְנֵי בֵיתָא
לִשְׁמִי וַאֲתְקֵין יָת כּוּרְסֵי מַלְכוּתֵיהּ עַד עָלְמָא: 14 אֲנָא אֶהְוֵי לֵיהּ לְאָב וְהוּא יְהֵי קֳדָמַי כְּבַר דְּאִם יִסְרַח וַאֲלָקִינֵיהּ בְּמַלְקוּת גֻּבְרִין
וּבְמַרְוָת בְּנֵי אֱנָשָׁא: 15 וְטוּבִי לָא יַעְדֵּי מִינֵיהּ כְּמָא דַּאֲעְדֵּיתִי מִן שָׁאוּל דַּאֲעְדֵּיתִי מִן קֳדָמָךְ: 16 וְקַיָּים בֵּיתָךְ וּמַלְכוּתָךְ עַד עָלְמָא
קֳדָמָךְ כּוּרְסֵי מַלְכוּתָךְ יְהֵא מְתְקַן עַד עָלְמָא: 17 כְּכֹל פִּיתְגָמַיָּא הָאִלֵּין וּכְכֹל נְבוּאָתָא הָדָא כֵּן מַלֵּיל נָתָן עִם דָּוִד: 18 וַאֲתָא מַלְכָּא
דָּוִד וִיתֵיב קֳדָם יְיָ וַאֲמַר לֵית אֲנָא כְּמִסְתַּ יְיָ אֱלָהִים וּמָה בֵּיתִי אֲרֵי אַמְטַתַנִי עַד הָלָכָא: 19 וּזְעִירָת עוֹד דָּא קֳדָמָךְ יְיָ אֱלָהִים וּמַלֵּילְתָּא
אַף עַל בֵּית עַבְדָּךְ לְעָלְמָא דְּאָתֵי וְדָא חֱזָיָא לִבְנֵי אֱנָשָׁא יְיָ אֱלָהִים: 20 וּמָה יוֹסִיף דָּוִד עוֹד לְמַרְלָא קֳדָמָךְ וְאַתְּ עֲבַדְתָּ בְּעוּת עַבְדָּךְ
יְיָ אֱלָהִים: 21 בְּדִיל מֵימְרָךְ וְכִרְעוּתָךְ עֲבַדְתָּא יָת כָּל רַבְרְבָיָא הָאִלֵּין לְהוֹדָעָא יָת עַבְדָּךְ: 22 עַל כֵּן רַב אַתְּ יְיָ אֱלָהִים אֲרֵי לֵית
דְּכוָתָךְ וְלֵית אֱלָהָא בַּר מִינָּךְ בְּכֹל שְׁמַעְנָא אֻדְנֵי קֳדָמָנָא: 23 וּמִי כְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל עַמָּא חַד בְּאַרְעָא וַאֲזַלוּ שְׁלִיחִין מִן קֳדָם יְיָ
לְמִפְרַק לֵיהּ לָעָם וּלְשַׁוָּאָה לֵיהּ שֵׁם וּלְמֶעְבַּד לָכוֹן רַבְרְבָן וְתַסְנִין עַד דְּעָלוּ לְאַרַע בֵּית שְׁכִינְתָךְ דִּיהַבְתָּ לְהוֹן מִן קֳדָם עַמָּךְ דְּפַרַקְתָּ
לָךְ מִמִּצְרַיִם גּוֹיִם וֵאלָהָיו:

*Et ponam locũ populo meo Iſrael, & plantabo eum, & habitabit ſecundum ſeipſum, & non erit ſollicitus amplius, & non addet filius iniquitatis vt humiliet eum, ſicut ab initio.

*Et ex diebus quibus conſtitui iudices ſuper populum meum Iſrael, & requiem dabo tibi ab omnibus inimicis tuis; & nunciabit tibi Dominus quòd domum ædificabit tibi.

*Et erit ſi completi fuerint dies tui, & dormieris cum patribus tuis, & ſuſcitabo ſemen tuum poſt te, qui erit de vtero tuo, & præparabo regnum eius.

*Hic ædificabit mihi domum nomini meo, & erigam thronum eius vſq; in ſempiternum.

*Et ego ero ei in patrẽ, & ipſe erit mihi in filium; & ſi venerit iniquitas eius, & arguam eum in virga virorum, & in plagis filiorum hominũ. *At miſericordiam meam non auferam ab eo ſicut abſtuli à Saul, quem amoui à facie tua. *Et fidelis erit domus tua & regnum tuum vſque in æternum coram me: & thronus tuus erit erectus in ſæculum, *Secundùm omnia verba hæc, & ſecũdùm vniuerſam viſionẽ iſtam. ſic locutus eſt Nathan ad Dauid.

*Et ingreſſus eſt rex Dauid & ſedit coram Domino, & dixit: Quis ſum ego Domine mi Domine, & quæ domus mea q̃ amaſti me vſq; ad hæc? *Et parua viſa ſunt parua hæc in cõſpectu tuo Domine mi Domine, & locutus es de domo ſerui tui in longinquũ: iſta autem lex hominis Domine mi Domine. *Et quid addet Dauid adhuc vt loquatur ad te? & nũc tu ſeruum tuum ſcis Domine mi Domine: *Propter verbũ tuum, et propter ſeruum tuũ feciſti & ſecundùm cor tuum feciſti omnia magnalia tua hæc, vt notum faceres ſeruo tuo. *Idcircò magnificatus es tu Domine mi Domine. quia nõ eſt ſicut tu, & nõ eſt Deus extra te in omnibus quæ audiuimus in auribus noſtris. *Et quis vt populus tuus Iſrael gens alia in terrâ? vt in viam duxit eum Deus vt redimeres tibi populum, vt poneres tu nomen, vt faceres magnalia & illuſtria, vt eijcias tu à facie populi tui, quos redemiſti tibi ex Ægypto gẽtes et tabernacula.

10 *καὶ θήσομαι τόπον τῷ λαῷ μου Ἰσραὴλ, καὶ καταφυτεύσω αὐτόν, καὶ κατασκηνώσει καθ' ἑαυτόν, καὶ οὐ μεριμνήσει ἔτι· καὶ οὐ προσθήσει υἱὸς ἀδικίας τοῦ ταπεινῶσαι
11 αὐτόν, καθὼς ἀπ' ἀρχῆς, *καὶ ἀπὸ τῶν ἡμερῶν ὧν ἔταξα κριτὰς ἐπὶ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ· καὶ ἀναπαύσω σε ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν σου· καὶ ἀναγγελεῖ σοι κύ-
12 ριος ὅτι οἶκον οἰκοδομήσει σοι. *καὶ ἔσται ἐὰν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι σου, καὶ κοιμηθήσῃ μετὰ τῶν πατέρων σου, καὶ ἀναστήσω τὸ σπέρμα σου μετά σέ, ὃς ἔσται ἐκ τῆς κοιλίας σου, καὶ ἑτοιμάσω τὴν βασιλείαν αὐτοῦ.
13 *οὗτος οἰκοδομήσει μοι οἶκον τῷ ὀνόματί μου· καὶ ἀνορθώσω τὸν θρόνον αὐτοῦ ἕως εἰς τὸν αἰῶνα.
14 *καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν· καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἡ ἀδικία αὐτοῦ, καὶ ἐλέγξω αὐτὸν ἐν
15 ῥάβδῳ ἀνδρῶν, καὶ ἐν ἁφαῖς υἱῶν ἀνθρώπων. *τὸ δὲ ἔλεός μου οὐκ ἀποστήσω ἀπ' αὐτοῦ καθὼς ἀπέστησα ἀπὸ Σαούλ,
16 οὗ ἀπέστησα ἀπὸ προσώπου σου. *καὶ πιστωθήσεται ὁ οἶκός σου, καὶ ἡ βασιλεία σου ἕως αἰῶνος ἐνώπιόν μου· καὶ ὁ θρόνος σου ἔσται ἀνορθωμένος εἰς τὸν αἰῶνα
17 *κατὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν ὅρασιν ταύτην· οὕτως ἐλάλησεν Ναθὰν πρὸς Δαυίδ.
18 *καὶ εἰσῆλθεν ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ, καὶ ἐκάθισεν ἐνώπιον κυρίου καὶ εἶπεν, τίς εἰμὶ ἐγὼ κύριέ μου κύριε· καὶ τίς
19 ὁ οἶκός μου ὅτι ἠγάπησάς με ἕως τούτων; *καὶ κατεσμικρύνθη τὰ μικρὰ ταῦτα ἐνώπιόν σου κύριέ μου κύριε, καὶ ἐλάλησας ὑπὲρ τοῦ οἴκου τοῦ δούλου σου εἰς μακρά· οὗτος
20 ὁ νόμος τοῦ ἀνθρώπου κύριέ μου κύριε. *καὶ τί προσθήσει Δαυὶδ ἔτι τοῦ λαλῆσαι πρὸς σέ; καὶ νῦν σὺ δοῦλόν σου
21 οἶδας κύριέ μου κύριε· *διὰ τὸν λόγον σου, καὶ διὰ τὸν δοῦλόν σου πεποίηκας καὶ κατὰ τὴν καρδίαν σου πεποίηκας πᾶσαν τὴν μεγαλωσύνην σου ταύτην, γνω-
22 ρίσαι τῷ δούλῳ σου· *ἕνεκεν τοῦ μεγαλυνθῆναι σε κύριέ μου κύριε, ὅτι οὐκ ἔστιν ὡς σύ, καὶ οὐκ ἔστι θεὸς πλὴν σοῦ ἐν πᾶσιν οἷς ἠκούσαμεν ἐν τοῖς ὠσὶν ἡμῶν.
23 *καὶ τίς ὡς ὁ λαός σου Ἰσραὴλ ἔθνος ἄλλο ἐν τῇ γῇ; ὡς ὁδήγησεν αὐτὸν ὁ θεὸς τοῦ λυτρώσασθαι σεαυτῷ λαόν, τοῦ θέσθαι σε ὄνομα καὶ ποιῆσαι μεγαλωσύνην καὶ ἐπιφάνειαν τοῦ ἐκβαλεῖν σε ἐκ προσώπου τοῦ λαοῦ σου, οὓς ἐλυτρώσω σεαυτῷ ἐξ αἰγύπτου ἔθνη καὶ σκηνώματα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et ponam locum paratum ante me populo meo Iſrael, & ſtatuam eos, & manebunt in locis ſuis, & non terrebuntur amplius; & non addent filij improborum affligere eos ſicut antiquitus. 11 Et à die quo conſtitui præfectos ſuper populum meum Iſrael, & quieſcere feci te ab omnibus auctoribus inimicitiæ tuæ; & indicauit tibi Dominus quòd regnum firmabit tibi Dominus.

12 Nam perficientur dies tui, & iacebis cum patribus tuis, & ſtatuam filium tuum poſt te, quem gignes poſt hoc, & ſtatuam regnum eius. 13 Ipſe ædificabit domum nomini meo, & ſtabiliam ſolium regni eius vſque in ſæculum. 14 Ego erò illi in patrem, & ipſe erit ante me vt filius; qui ſi iniquè egerit, & caſtigabo eum in caſtigatione virorum, & in rebellione filiorum hominum.

15 Et bonitas mea non recedet ab eo, quemadmodum tranſire feci à Saul, quem tranſire feci ab-ante te.

16 Et firma erit domus tua & regnum tuum vſque in ſæculum ante te: ſolium regni tui erit ſtabilitum vſque in ſæculum.

17 Secundùm omnia verba hæc, & ſecundùm omnem prophetiam hanc, ſic locutus eſt Nathan cum Dauid. 18 Et venit rex Dauid, & ſedit ante Dominum, & dixit: Non ſum pro ſufficientia Domine Deus: & quæ domus mea? quòd perduxiſti me vſque huc?

19 Et exiguum adhuc fuit hoc ante te Domine Deus, & locutus es etiam ſuper domum ſerui tui in ſæculum quod venit; & hæc eſt viſio filijs hominis Domine Deus. 20 Et quid addet Dauid amplius loqui ante te, & tu feciſti petitionem ſerui tui Domine Deus?

21 Propter dictũ tuũ & ſecundùm voluntatẽ tuã feciſti omnia magnalia hæc, vt cognoſcere faceres ſeruũ tuũ. 22 Propterea magnus es Domine Deus, nam non eſt qui ſit ſicut tu, & non eſt Deus præter te: iuxta omnia quæ audiuimus, dixerant ante nos. 23 Et quis vt populus tuus Iſrael, populus vnus electus in terra? quòd iuerunt miſſi ab-ante Dominum ad redimendum eum in populum, & ad ponendum ei nomen & ad faciendũ vobis magnalia & fortia; donec intrarent ad terram domus maieſtatis tuæ, quam dediſti illis ab-ante populũ tuum quem redemiſti tibi ex Ægypto gentibus & dijs eius.

24 * וַתְּכוֹנֵן לְךָ אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְךָ לְעָם עַד־
25 עוֹלָם וְאַתָּה יְהוָה הָיִיתָ לָהֶם לֵאלֹהִים: * וְעַתָּה
יְהוָה ׀ אֱלֹהִים הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ עַל־עַבְדְּךָ וְעַל־
בֵּיתוֹ הָקֵם עַד־עוֹלָם וַעֲשֵׂה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ:
26 * וְיִגְדַּל שִׁמְךָ עַד־עוֹלָם לֵאמֹר יְהוָה ׀ צְבָאוֹת
אֱלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל וּבֵית עַבְדְּךָ דָּוִד יְהִי ׀ נָכוֹן
27 לְפָנֶיךָ: * כִּי־אַתָּה יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
גָּלִיתָה אֶת־אֹזֶן עַבְדְּךָ לֵאמֹר בַּיִת אֶבְנֶה־לָּךְ עַל־
כֵּן מָצָא עַבְדְּךָ אֶת־לִבּוֹ לְהִתְפַּלֵּל אֵלֶיךָ אֶת־
28 הַתְּפִלָּה הַזֹּאת: * וְעַתָּה אֲדֹנָי יֱהוִה ׀ אַתָּה־
הוּא הָאֱלֹהִים וּדְבָרֶיךָ יִהְיוּ אֱמֶת וַתְּדַבֵּר אֶל־עַבְדֶּךָ
29 אֶת־הַטּוֹבָה הַזֹּאת: * וְעַתָּה הוֹאֵל וּבָרֵךְ אֶת־
בֵּית עַבְדְּךָ לִהְיוֹת לְעוֹלָם לְפָנֶיךָ כִּי־אַתָּה ׀ אֲדֹנָי
יֱהוִה ׀ דִּבַּרְתָּ וּמִבְרָכָתְךָ יְבֹרַךְ בֵּית־עַבְדְּךָ לְעוֹלָם:

ח

1 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיַּךְ דָּוִד אֶת־פְּלִשְׁתִּים
וַיַּכְנִיעֵם וַיִּקַּח דָּוִד אֶת־מֶתֶג הָאַמָּה מִיַּד פְּלִשְׁתִּים:
2 * וַיַּךְ אֶת־מוֹאָב וַיְמַדֵּד ׀ בַּחֶבֶל הַשְׁכֵּב אֹתָם
אַרְצָה ׀ וַיְמַדֵּד שְׁנֵי־חֲבָלִים לְהָמִית וּמְלֹא הַחֶבֶל
לְהַחֲיוֹת וַתְּהִי מוֹאָב לְדָוִד לַעֲבָדִים נֹשְׂאֵי מִנְחָה:
3 * וַיַּךְ דָּוִד אֶת־ ׀ הֲדַדְעֶזֶר בֶּן־רְחֹב מֶלֶךְ צוֹבָה
בְּלֶכְתּוֹ לְהָשִׁיב יָדוֹ בִּנְהַר פְּרָת:
4 * וַיִּלְכֹּד דָּוִד מִמֶּנּוּ אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת פָּרָשִׁים
וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ רַגְלִי וַיְעַקֵּר דָּוִד אֶת־ ׀ כָּל־
הָרֶכֶב וַיּוֹתֶר מִמֶּנּוּ מֵאָה רָכֶב:
5 * וַתָּבֹא אֲרַם דַּמֶּשֶׂק לַעְזֹר לַהֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ
צוֹבָה ׀ וַיַּךְ דָּוִד בַּאֲרָם עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף אִישׁ:
6 * וַיָּשֶׂם דָּוִד נְצִיבִים בַּאֲרַם דַּמֶּשֶׂק וַתְּהִי אֲרָם
לְדָוִד לַעֲבָדִים נֹשְׂאֵי מִנְחָה וַיֹּשַׁע יְהוָה אֶת־דָּוִד
בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ:

24 Firmasti enim tibi populũ tuum Israel,
in populum sempiternum: & tu Domine
25 Deus factus es eis in Deum. * Nunc er-
go Domine Deus verbũ quod locutus es
super seruum tuum & super domum eius
suscita in sempiternũ: & fac sicut locutus
26 es: * Vt magnificetur nomen tuũ vsque
in sempiternum, atq; dicatur: Dñs Deus
exercituũ Deus super Israel. Et domus ser
ui tui Dauid erit stabilita coram Domino.
27 * Quia tu Dñe exercituum Deus Israel
reuelasti auriculam serui tui, dicens: Do-
mũ ædificabo tibi, propterea inuenit ser-
uus tu⁹ cor suũ vt oraret te oratione hac.
28 * Nunc ergo Dñe Deus tu es Deus: &
verba tua erunt vera. locutus es enim ad
29 seruũ tuũ bona hæc. * Incipe ergo & bene-
dic domui serui tui vt sit in sempiternum
corã te: quia tu Domine Deus locutus es:
Benedictione tua benedicetur domus ser
ui tui in sempiternum.

CAP. VIII.

1 FActum est autẽ post hæc percussit Da- 1. Paral. 19.1
uid Philistiim & humiliauit eos, & tu-
lit Dauid frenum tributi de manu Phili-
2 stiim. * Et percussit Moab; & mensus est
eos funiculo coæquans terræ. Mensus est
aũt duos funiculos, vnum ad occidẽdum
& vnũ ad viuificandũ. Factúsq; est Moab
3 Dauid seruiens sub tributo. * Et percus-
sit Dauid Adadezer filium Roob regẽ So-
ba: quando profectus est vt dominaretur
4 super flumẽ Euphratẽ. * Et captis Dauid ex
parte eius mille septingentis equitibus, &
viginti milibus peditũ, subneruauit om-
B nes iugales curruũ. Dereliquit aũt ex eis
5 centum currus. * Venit quoque Syria
Damasci, vt præsidium ferret Adadezer re
gi Soba. Et percussit Dauid de Syria vi-
6 ginti duo milia virorum. * Et posuit
Dauid præsidium in Syria Damasci: factá-
que est Syria Dauid seruiens sub tributo.
Seruauítque Dominus Dauid in omni-
bus ad quæcunque profectus est.

תרגום יונתן

24 וְאַתְקֵינְתָּ לָךְ יְיָ עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל קָדָמָךְ לְעַם עַד עָלְמָא וְאַתְּ יְיָ הֲוֵיתָ לֵאלָהָא: 25 וּכְעַן יְיָ אֱלֹהִים פֵּיתְגָמָא
דְּמַלֵּילְתָּא עַל עַבְדָּךְ וְעַל בֵּיתֵיהּ אָקֵים עַד עָלְמָא וַעֲבֵד כְּמָה דְמַלֵּילְתָּא: 26 וְיִסְגֵּי שְׁמָךְ עַד עָלְמָא לְמֵימַר יְיָ צְבָאוֹת אֱלֹהִים
עַל יִשְׂרָאֵל וּבֵית עַבְדָּךְ דָּוִד יְהֵא מְהֵימָן קֳדָמָךְ: 27 אֲרֵי אַתְּ יְיָ צְבָאוֹת אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל גְּלֵיתָא יַת אֻדְנָא עַבְדָּךְ לְמֵימַר מַלְכוּ אָקֵים
לָךְ עַל כֵּן הָוָת בְּלִבָּא דְעַבְדָּךְ לְצַלָּאָה קֳדָמָךְ יַת צְלוֹתָא הָדָא: 28 וּכְעַן יְיָ אֱלֹהִים אַתְּ הוּא יְיָ וּפִתְגָמָךְ אִינּוּן קְשׁוֹט וּמַלֵּילְתָּא עַל עַבְדָּךְ
יַת טַבְתָּא הָדָא: 29 וּכְעַן שְׁרֵי וּבָרֵיךְ יַת בֵּית עַבְדָּךְ לְמֶהֱוֵי לְעָלְמָא קֳדָמָךְ אֲרֵי אַתְּ יְיָ אֱלֹהִים מַלֵּילְתָּא וּמִבְּרְכָתָךְ יִתְבָּרְכָן בָּתַּיָ
עַבְדָּךְ צַדִּיקַיָּא לְעָלַם:

ח

1 וַהֲוָה בָּתַר־כֵּן וּמְחָא דָּוִד יַת פְּלִשְׁתָּאֵי וְתַבְּרִינוּן וּנְסִיב דָּוִד יַת תִּיקוּן אִמְּתָא מִידָא דִפְלִשְׁתָּאֵי: 2 וּמְחָא יַת מוֹאֲבָאֵי וּמְשַׁח לְהוֹן
בְּעַרְבָא רָמֵי יַהֲבוֹן לְאַרְעָא וּמְשַׁח תְּרֵין חֻבְלִין לְמִקְטַל וּמְלֵי חַבְלָא לְאַחָיָה וַהֲווֹ מוֹאֲבָאֵי לְדָוִד לְעַבְדִין נָטְלֵי פָּרְס: 3 וּמְחָא דָּוִד יַת
הֲדַדְעֶזֶר בַּר רְחוֹב מַלְכָּא דְצוֹבָה כַּד אָזַל לְאַשָּׁנָאָה תְּחוֹסֵיהּ בְּנַהֲר פְּרָת: 4 וְאַחַד דָּוִד מִנֵּיהּ אֶלֶף וּשְׁבַע מְאָה פָּרָשִׁין וְעֶשְׂרִין אַלְפִין
גֻּבַר רִגְלִי וְעָקַר דָּוִד יַת כָּל רְתִיכַיָּא וְאַשְׁאַר מִנְּהוֹן מְאָה רְתִיכִין: 5 וַאֲתוֹ אֲנָשׁ אֲרָם דַּמָּשֶׂק לְמִסְעַד לַהֲדַדְעֶזֶר מַלְכָּא דְצוֹבָה וּמְחָא
דָּוִד בַּאֲרָם עֶשְׂרִין וְתַרְתֵּין אַלְפִין גַּבְרָא: 6 וּמַנִּי דָּוִד אִסְטַרְטִיגִין בַּאֲרָם דַּמָּשֶׂק וַהֲווֹ אֲנָשׁ אֲרָם לְדָוִד לְעַבְדִין נָטְלֵי פָּרְס וּפָרַק
יְיָ יַת דָּוִד בְּכָל אֲתַר דַּהֲלָךְ:

Et præparasti tibi populum tuum Israel in 24
populum vsque in sempiternum, & tu Domine factus es eis in Deum. *Et nunc Domine* 25
mi Domine verbũ quod locutus es super seruũ tuum & super domum eius confirmetur vsq; in sempiternum, & sicut locutus es fac.

Et nunc magnificetur nomen tuum vsque 26
in sempiternum, dicens: Dominus omnipotens Deus super Israel, & domus serui tui Dauid erit erecta coram te. *Quia tu Dominus om-* 27
nipotens Deus Israel reuelasti auriculam serui tui dicens, Domũ ædificabo tibi, propter hoc inuenit seruus tuus cor suum vt oraret ad te orationem hanc.

Et nunc Domine mi Domine tu es Deus, 28
& verba tua erunt vera, & locutus es de seruo tuo bona hæc.

Et nunc incipe, & benedic domui serui tui 29
vt sit in sempiternum coram te, quia tu Domine mi Domine locutus es, & à benedictione tua benedicetur domus serui tui in sempiternum.

CAP. VIII.

ET *factum est post hæc, percussit Dauid Philistijm & in fugam vertit eos, & tulit Dauid segregatam de manu Philistijm.* 1

Et percussit Dauid Moab, & mensus est 2
eos funiculo, sternens eos super terram, & facti sunt duo funiculi ad occidendũ, & supplementum tertij funiculi viuificauit, & factus est Moab Dauid in seruos ferentes tributa.

Et percussit Dauid Adraezer filium Raaph 3
regem Suba, proficiscente ipso vt imponeret manum suam super Euphratẽ fluuium. *Et ce-* 4
pit Dauid de rebus eius mille currus & septem millia equitum, et viginti millia virorum peditum, & dissoluit Dauid omnes currus, & relicti fuerunt sibi de eis centum currus. *Et ve-* 5
nit Syria de Damasco vt præsidiũ ferret Adraezer regi Suba, & percussit Dauid in Syro viginti & duo millia virorum. *Et posuit Da-* 6
uid custodiam in Syria quæ in Damasco, & facti sunt Syri Dauid in seruos ferentes tributa: & saluauit Dominus Dauid in omnibus ad quæ profectus est.

24 * καὶ ἡτοίμασας σεαυτῷ τὸν λαόν σου Ισραὴλ εἰς λαὸν
ἕως αἰῶνος· καὶ σὺ κύριε ἐγένου αὐτοῖς εἰς θεόν.
25 * καὶ νῦν κύριε μὴ κύριε τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησας ὑπὲρ
τοῦ δούλου σου καὶ ὑπὲρ τοῦ οἴκου αὐτοῦ πιστωθήτω ἕως αἰῶ-
νος, καὶ καθὼς ἐλάλησας ποίησον.
26 * καὶ νῦν μεγαλυνθείη τὸ ὄνομά σου ἕως αἰῶνος, λέ-
γων· κύριος παντοκράτωρ ὁ θεὸς ἐπὶ τὸν Ισραήλ· καὶ ὁ
οἶκος τοῦ δούλου σου Δαυὶδ ἔσται διώρθωμένος ἐνώπιόν σου·
27 * ὅτι σὺ κύριος παντοκράτωρ ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ ἀπεκά-
λυψας τὸ ὠτίον τοῦ δούλου σου, λέγων· οἶκον οἰκοδομήσω
σοι· διὰ τοῦτο εὗρεν ὁ δοῦλός σου τὴν καρδίαν ἑαυτοῦ τοῦ
προσεύξασθαι πρὸς σὲ τὴν προσευχὴν ταύτην.
28 * καὶ νῦν κύριε μὴ κύριε σὺ εἶ ὁ θεός, καὶ οἱ λόγοι σου
ἔσονται ἀληθινοί, καὶ ἐλάλησας ὑπὲρ τοῦ δούλου σου τὰ ἀ-
29 γαθὰ ταῦτα. * καὶ νῦν ἄρξαι καὶ εὐλόγησον τὸν οἶκον τοῦ
δούλου σου τοῦ εἶναι εἰς τὸν αἰῶνα ἐνώπιόν σου, ὅτι σὺ κύριε
μου κύριε ἐλάλησας, καὶ ἀπὸ τῆς εὐλογίας σου εὐλογισ-
θήσεται ὁ οἶκος τοῦ δούλου σου εἰς τὸν αἰῶνα.

η'.

1 * Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα ἐπάταξε δαυὶδ τοὺς ἀλλο-
φύλους καὶ ἐτροπώσατο αὐτούς, καὶ ἔλαβε δαυὶδ τὴν ἀφο-
2 ρισμένην ἐκ χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων. * καὶ ἐπάταξε
δαυὶδ τὴν μωάβ, καὶ διεμέτρησεν αὐτοὺς χοινίκῳ, κοιμί-
σας αὐτοὺς ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐγένετο τὰ δύο χοινίσματα τοῦ
θανατῶσαι, καὶ τὸ πλήρωμα τρίτου χοινίσματος ἐζώ-
γρησεν· καὶ ἐγένετο μωὰβ τῷ δαυὶδ εἰς δούλους φέροντας
3 ξένια. * καὶ ἐπάταξε δαυὶδ τὸν ἀδραεζὲρ υἱὸν ῥαὰφ
βασιλέα Σουβᾶ, πορευομένου αὐτοῦ ἐπιστῆσαι τὴν χεῖρα
αὐτοῦ ἐπὶ τὸν Εὐφράτην ποταμόν.
4 * καὶ προσκατελάβετο δαυὶδ τῶν αὐτοῦ χίλια ἅρματα
καὶ ἑπτακισχιλίους ἱππεῖς, καὶ εἴκοσι χιλιάδας ἀνδρῶν πε
ζῶν· καὶ παρέλυσε δαυὶδ πάντα τὰ ἅρματα, καὶ ὑπελεί-
πετο ἑαυτῷ ἐξ αὐτῶν ἑκατὸν ἅρματα.
5 * καὶ παραγίνεται ἡ συρία ἐκ δαμασκοῦ βοηθῆσαι τῷ
ἀδραεζὲρ βασιλεῖ Σουβᾶ· καὶ ἐπάταξε δαυὶδ ἐν τῇ σύρῳ
6 εἴκοσι καὶ δύο χιλιάδας ἀνδρῶν. * καὶ ἔθετο δαυὶδ φρου-
ρὰν ἐν τῇ συρίᾳ τῇ κατὰ δαμασκόν· καὶ ἐγένοντο οἱ σύροι
τῷ δαυὶδ εἰς δούλους φέροντας ξένια· καὶ ἔσωσε κύριος τὸν
δαυὶδ ἐν πάσιν οἷς ἐπορεύετο.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[24] Et parasti tibi populum tuum Israel ante te in populum vsque in sæculum, & tu Domine fuisti illis in Deum. [25] Et nunc Domine Deus verbum quod locutus es super seruum tuum, & super domum eius, firma vsque in sæculum, & fac sicut locutus es.

[26] Et magnificetur nomen tuum vsque in sæculum, dicendo: Dominus Szebaoth Deus super Israel, & domus serui tui Dauid erit stabilita ante te. [27] Quia tu Dominus Szebaoth Deus Israel reuelasti aurem serui tui, dicendo: Regnum statuam tibi; propterea fuit in corde serui tui vt oraret ante te orationem hanc. [28] Et nunc Domine Deus tu ipse Dominus, & verba tua sunt veritas, & locutus es super seruos tuos bonitatem hanc. [29] Et nunc incipe, & benedic domui serui tui, vt sit in sæculum ante te, quia tu Domine Deus locutus es, & de benedictione tua benedicentur domus serui tui iusti in sæculum.

CAP. VIII.

[1] ET fuit post hoc, & percussit Dauid Philisthæos, & fregit eos, & cepit Dauid commoditatem riui de manu Philisthæorum.

[2] Et percussit Moabæos, & mensus est illos in sorte, proijciens eos in terram, & mensus est duos funes ad occidendum, & implementum funis ad viuificandum, & fuerunt Moabæi Dauidi in seruos ferentes munus. [3] Et percussit Dauid Hhadar-Ghezer filium Rehhob regem Szobah, quando iuit ad mutandum terminum suum in fluuio Perath. [4] Et cepit Dauid ex illo mille & septingentos equites & viginti millia virorum peditum, & subneruauit Dauid omnes currus, & reliquit ex illis centum currus.

[5] Et venerũt viri Aram Damesek vt auxiliarẽtur Hadarghezer regi Szoba, & percussit Dauid in Aram viginti & duo millia virorũ.

[6] Et præfecit Dauid duces in Aram Damesek, & fuerunt viri Aram Dauidi in seruos ferentes munus, & liberauit Dominus Dauidem in omni loco quò iuit.

7 * וַיִּקַּח דָּוִד אֶת שִׁלְטֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר הָיוּ אֶל עַבְדֵי
8 הֲדַדְעֶזֶר וַיְבִיאֵם יְרוּשָׁלִָם׃ * וּמִבֶּטַח וּמִבֵּרֹתַי
עָרֵי הֲדַדְעֶזֶר לָקַח הַמֶּלֶךְ דָּוִד נְחֹשֶׁת הַרְבֵּה מְאֹד׃
9 * וַיִּשְׁמַע תֹּעִי מֶלֶךְ חֲמָת כִּי הִכָּה דָּוִד אֶת כָּל־
10 חֵיל הֲדַדְעֶזֶר׃ * וַיִּשְׁלַח תֹּעִי אֶת־יוֹרָם־בְּנוֹ אֶל־
הַמֶּלֶךְ דָּוִד לִשְׁאָל־לוֹ לְשָׁלוֹם וְלִבָרְכוֹ עַל אֲשֶׁר
נִלְחַם בַּהֲדַדְעֶזֶר וַיַּכֵּהוּ כִּי־אִישׁ מִלְחֲמוֹת תֹּעִי הָיָה
הֲדַדְעֶזֶר וּבְיָדוֹ הָיוּ כְלֵי־כֶסֶף וּכְלֵי־זָהָב וּכְלֵי
11 נְחֹשֶׁת׃ * גַּם־אֹתָם הִקְדִּישׁ הַמֶּלֶךְ דָּוִד לַיהוָה
עִם־הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ מִכָּל־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
12 כִּבֵּשׁ׃ * מֵאֲרָם וּמִמּוֹאָב וּמִבְּנֵי עַמּוֹן וּמִפְּלִשְׁתִּים
וּמֵעֲמָלֵק וּמִשְּׁלַל הֲדַדְעֶזֶר בֶּן־רְחֹב מֶלֶךְ צוֹבָה׃
13 * וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם בְּשׁוּבוֹ מֵהַכּוֹתוֹ אֶת־אֲרָם
14 בְּגֵיא־מֶלַח שְׁמוֹנָה עָשָׂר אָלֶף׃ * וַיָּשֶׂם בֶּאֱדוֹם
נְצִבִים בְּכָל־אֱדוֹם שָׂם נְצִבִים וַיִּהְיוּ כָל־אֱדוֹם
עַבָדִים לְדָוִד וַיּוֹשַׁע יְהוָה אֶת־דָּוִד בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ׃
15 * וַיִּמְלֹךְ דָּוִד עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיְהִי דָּוִד עֹשֶׂה
16 מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל־עַמּוֹ׃ * וְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה
עַל־הַצָּבָא וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־אֲחִילוּד מַזְכִּיר׃
17 * וְצָדוֹק בֶּן־אֲחִיטוּב וַאֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֶבְיָתָר
18 כֹּהֲנִים וּשְׂרָיָה סוֹפֵר׃ * וּבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע
וְהַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי וּבְנֵי דָוִד כֹּהֲנִים הָיוּ׃

ט

1 * וַיֹּאמֶר דָּוִד הֲכִי יֶשׁ־עוֹד אֲשֶׁר נוֹתַר לְבֵית
2 שָׁאוּל וְאֶעֱשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד בַּעֲבוּר יְהוֹנָתָן׃ * וּלְבֵית
שָׁאוּל עֶבֶד וּשְׁמוֹ צִיבָא וַיִּקְרְאוּ־לוֹ אֶל־דָּוִד וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ אֵלָיו הַאַתָּה צִיבָא וַיֹּאמֶר עַבְדֶּךָ׃
3 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הַאֶפֶס עוֹד אִישׁ לְבֵית שָׁאוּל
וְאֶעֱשֶׂה עִמּוֹ חֶסֶד אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל־הַמֶּלֶךְ
עוֹד בֵּן לִיהוֹנָתָן נְכֵה רַגְלָיִם׃

7 * Et tulit Dauid arma aurea quæ habebant serui Adadezer, & detulit ea in Ieru-
8 salem. * Et de Bethe & de Beroth ciuitati-
C bus Adadezer tulit rex Dauid æs multum
9 nimis. * Audiuit aũt Thou rex Emath, ꝙ
percussisset Dauid omne robur Adadezer.
10 * Et misit Thou Ioram filiũ suũ ad regem
Dauid vt salutaret eũ congratulans, & gra
tias ageret, eò quòd expugnasset Adadezer
& percussisset eũ. hostis quippe erat Thou
Adadezer. Et in manu eius erant vasa au-
11 rea, & vasa argentea, & vasa ærea. * Quæ
& ipsa sanctificauit rex Dauid Dño cum
argẽto & auro, quę sanctificauerat de vni-
12 uersis gẽtibus quas subegerat. * De Syria
& Moab, & filiis Ammon & Philistijm, &
Amalech, & de manubiis Adadezer filij
13 Roob regis Soba. * Fecit quoq; sibi Da-
uid nomen cùm reuerteretur capta Syria
D in valle salinarũ cæsis decẽ octo millibus.
14 * Et posuit in Idumęa custodes, statuítq;
præsidium. Et facta est vniuersa Idumæa
seruiens Dauid, & seruauit Dñs Dauid in
15 omnibus ad quæcunq; profectus est. * Et
regnauit Dauid super omnem Israel, facie-
bat quoq; Dauid iudiciũ & iustitiam om Inf. 20.3
16 ni populo suo. * Ioab aũt filius Saruiæ
erat super exercitũ. Porrò Iosaphat filius
17 Achilud erat à cõmentarijs. * Et Sadoch
filius Achitob, & Achimelech filius Abia-
thar erant sacerdotes, & Saraias scriba.
18 * Banaias aũt filius Ioiadę super Cerethi
& Phelethi. Filij autem Dauid sacerdotes
erant. CAP. IX.

1 ET dixit Dauid, Putas ne est aliquis qui
A remanserit de domo Saul vt faciam cũ
eo misericordiam propter Ionathan?
2 * Erat aũt de domo Saul seruus nomine
Syba. Quem cùm vocasset rex ad se, dixit
ei, Tu ne es Syba? & ille respondit, Ego
3 sum seruus tuus. * Et ait rex, Nunquid su
perest aliquis de domo Saul, vt faciam cũ
eo misericordiam Dei? Dixítq; Syba regi;
Supereſt filius Ionathæ debilis pedibus.

תרגום יונתן

7 וְנָסֵיב דָּוִד יָת שִׁלְטֵי דַהֲבָא דַּהֲווֹ עַל עַבְדֵי הֲדַדְעֶזֶר וַאֲיְתִינוּן לִירוּשְׁלֶם׃ 8 וּמִבֶּטַח וּמִבְאֵרוֹת קִרְוֵי הֲדַדְעֶזֶר נְסֵיב מַלְכָּא דָּוִד נְחָשָׁא
סַגִּי לַחֲדָא׃ 9 וּשְׁמַע תֹּעִי מַלְכָּא דַּחֲמָת אֲרֵי מְחָא דָּוִד יָת כָּל מַשְׁרְיָת הֲדַדְעֶזֶר׃ 10 וּשְׁלַח תֹּעִי יָת יוֹרָם בְּרֵיהּ לְוָת מַלְכָּא דָּוִד
לְמִשְׁאַל לֵיהּ לִשְׁלָם וּלְבָרְכוּתֵיהּ עַל דְּאַגִּיחַ קְרָבָא בַּהֲדַרְעֶזֶר וְקַטְלֵיהּ אֲרֵי גְּבַר עָבִיד קְרָבִין עִם תֹּעִי הֲוָה הֲדַרְעֶזֶר וְעִמֵּיהּ הֲווֹ מָנֵי כַסְפָּא וּמָנֵי
דַהֲבָא וּמָנֵי נְחָשָׁא׃ 11 אַף יְהוֹיָקִים אַקְדֵּישׁ מַלְכָּא דָּוִד קֳדָם יְיָ עִם כַּסְפָּא וְדַהֲבָא דְּאַקְדֵּישׁ מִכָּל עַמְמַיָּא דְּכִבֵּשׁ׃ 12 מֵאֲרָם וּמִמּוֹאֲבָאֵי
וּמִבְּנֵי עַמּוֹן וּמִפְּלִשְׁתָּאֵי וּמֵעֲמָלֵקָאֵי וּמִבִּזַּת הֲדַרְעֶזֶר בַּר רְחוֹב מַלְכָּא דְצוֹבָא׃ 13 וַעֲבַד דָּוִד תַּמָּן מַשְׁרְיָתָא כַּד תָּב מְחֵי יָת אֲרָם בְּגֵיא
מֶלַח תְּמָנֵת עֲשַׂר אַלְפִין׃ 14 וּמָנִי בְּאֱדוֹם אִסְטַרְטִיגִין בְּכָל אֱדוֹם מָנֵי אִיסְטַרְטִיגִין וַהֲווֹ כָּל אֱדוֹם עַבְדִין לְדָוִד וּפְרַק יְיָ יָת דָּוִד בְּכָל
אָתַר דַּהֲלָךְ׃ 15 וּמְלַךְ דָּוִד עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וַהֲוָה דָּוִד עָבִיד דִּין דְּקוּשְׁט וְזַכּוּ לְכָל עַמֵּיהּ׃ 16 וְיוֹאָב בֶּן צְרוּיָה מְמַנָּא עַל חֵילָא וְיהוֹשָׁפָט
בַּר אֲחִילוּד מְמַנָּא עַל דָּכְרַנַיָּא׃ 17 וְצָדוֹק בַּר אֲחִיטוּב וַאֲחִימֶלֶךְ בַּר אֶבְיָתָר כַּהֲנַיָּא וּשְׂרָיָה סַפְרָא׃ 18 וּבְנָיָהוּ בַּר יְהוֹיָדָע עַל
קְשָׁתַיָּא וְעַל קַלְעַיָּא וּבְנֵי דָוִד רַבְרְבִין הֲווֹ׃

ט

1 וַאֲמַר דָּוִד הַאִיתָא עוֹד דְּאִשְׁתְּאַר לְבֵית שָׁאוּל וְאֶעְבֵּיד עִמֵּיהּ טֵיבוּ בְּדִיל יְהוֹנָתָן׃ 2 וּלְבֵית שָׁאוּל עַבְדָּא וּשְׁמֵיהּ צִיבָא וּקְרוֹ
לֵיהּ לְוָת דָּוִד וַאֲמַר מַלְכָּא לֵיהּ הַאַתְּ צִיבָא וַאֲמַר עַבְדָּךְ׃ 3 וַאֲמַר מַלְכָּא הַאִית עוֹד גַּבְרָא לְבֵית שָׁאוּל וְאֶעְבֵּיד עִמֵּיהּ טֵיבוּ
מִן קֳדָם יְיָ וַאֲמַר צִיבָא לְמַלְכָּא עוֹד בְּרָא לְיהוֹנָתָן לָקֵי פְּתָרֵיהֶן רַגְלוֹהִי׃

7 ‡ Et cepit Dauid armillas aureas quæ fuerunt in famulis Adraezer regis Suba, & tulit ea in Hierusalem. 8 ‡ Et de Batac & de electis ciuitatibus Adraezer cepit rex Dauid æs multũnimis. 9 ‡ Et audiuit Thou rex Emath quòd percussit Dauid omne robur Adraezer.

10 ‡ Et misit Thou filium suum ad regem Dauid, vt interrogaret eum quæ ad pacem, & benediceret ei, pro eo quòd expugnasset Adraezer, & percussisset eum, quoniam vir aduersarius erat Adraezer, & in manibus eius erant vasa argentea, & vasa aurea, & vasa ærea.

11 ‡ Et hæc sanctificauit rex Dauid Domino cum argẽto & auro quod sanctificauit de vniuersis ciuitatibus quas subegerat.

12 ‡ Et de Idumæa, & de Moab, & de filiis Ammon, & de Philistijm, & de Amalec, & de manubijs Adraezer filij Raaph regis Suba.

13 ‡ Et fecit Dauid nomen, & cùm reuerteretur ipse percussit Idumæam in valle Salinarum ad decem & octo millia. 14 ‡ Et posuit Dauid in Idumæa custodiã: in omni Idumæa posuit præsidentes; & facti sunt vniuersi qui in Idumæa, serui Dauid. Et saluauit Dominus Dauid in omnibus ad quæ profectus est.

15 ‡ Et regnauit Dauid super Israel: & erat Dauid faciens iudicium & iustitiã in omni populo suo. 16 ‡ Et Ioab filius Saruia super exercitum, & Iosaphat filius Achilud in commentarijs. 17 ‡ Et Saduc filius Achitob, & Achimelech filius Abiathar sacerdotes, & Sareas scriba. ‡ Et Banaias filius Ioiada consiliarius, & Phelti & Cherethi & filij Dauid aulæ principes fuerunt.

CAP. IX.

1 ET dixit Dauid: Si est aliquis adhuc qui remanserit domui Saul, & faciã cum eo misericordiã propter Ionathan? 2 ‡ Et de domo Saul erat seruus, & nomen ei Siba, & vocant eum ad Dauid, & dicit rex ad eum: Tu es Siba? & dixit, Seruus tuus. 3 ‡ Et ait rex: Si superest adhuc vir de domo Saul, & faciã cum eo misericordiã dei? Et dixit Siba ad regem: Est adhuc filius Ionathan percussus pedibus.

7 ‡ Ⓒ ἔλαβε δαυὶδ τοὺς χλιδόνας τοὺς χρυσοῦς οἳ ἦσαν ἐπὶ τῶν παίδων ἀδραεζὲρ τοῦ βασιλέως Σουβᾶ, Ⓒ ἤνεγκεν αὐτὰ εἰς ἱερουσαλήμ. 8 ‡ καὶ ἐκ τῆ βατὰκ καὶ ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν πόλεων τοῦ ἀδραεζὲρ ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ χαλκὸν πολὺ σφόδρα.

9 ‡ Ⓒ ἤκουσεν θοὲ βασιλεὺς ἡμάθ, ὅτι ἐπάταξε δαυὶδ πᾶσαν τὴν δυνάμιν Ⓕ ἀδραεζέρ.

10 ‡ Ⓒ ἀπέστειλε θοὲ τὸν υἱὸν αὐτοῦ πρὸς τὸν βασιλέα δαυὶδ ἐρωτῆσαι αὐτὸν τὰ εἰς εἰρήνην, καὶ εὐλογῆσαι αὐτὸν ὡσὲρ Ⓕ ἐπολέμησε τὸν ἀδραεζὲρ, Ⓒ ἐπάταξεν αὐτόν, ὅτι ἀνὴρ ἀντικείμενος ἦν τῷ ἀδραεζέρ· καὶ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ σκεύη ἀργυρᾶ, Ⓒ σκεύη χρυσᾶ, Ⓒ σκεύη χαλκᾶ.

11 ‡ καὶ ταῦτα ἡγίασεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ τῷ κυρίῳ, μετὰ Ⓕ ἀργυρίου Ⓒ Ⓕ χρυσίου Ⓕ ἡγίασεν ἐκ πασῶν τῶν πόλεων ὧν κατεδυνάστευσεν·

12 ‡ καὶ ἐκ τῆς ἰδουμαίας, καὶ ἐκ μωὰβ, καὶ ἐκ τῶν υἱῶν ἀμμών, καὶ ἐκ τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ἐξ ἀμαλήκ, καὶ ἐκ τῶν σκύλων ἀδραεζὲρ υἱοῦ ῥαὰφ βασιλέως Σουβᾶ.

13 ‡ καὶ ἐποίησε δαυὶδ ὄνομα, καὶ ἐν τῷ ἀναπαύεσθαι αὐτὸν ἐπάταξε τὴν ἰδουμαίαν ἐν γεμελὲχ εἰς ὀκτωκαιδέκα χιλιάδας. 14 ‡ Ⓒ ἔθετο δαυὶδ ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ φρουράν, ἐν πάσῃ τῇ ἰδουμαίᾳ ἔθηκεν ἐπισκόπους, Ⓒ ἐγένοντο πάντες οἱ ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ δοῦλοι τῷ δαυίδ· Ⓒ ἔσωσε κύριος τὸν δαυὶδ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύετο. 15 ‡ Ⓒ ἐβασίλευσε δαυὶδ ἐπὶ ἰσραήλ. Ⓒ ἦν δαυὶδ ποιῶν κρίμα Ⓒ δικαιοσύνην ἐπὶ πάντα τὸν λαὸν αὐτοῦ. 16 ‡ Ⓒ ἰωὰβ υἱὸς Σαρουίας ἐπὶ τῆς στρατιᾶς. Ⓒ ἰωσαφὰτ υἱὸς ἀχιλοὺδ ἐπὶ τῶν ὑπομνημάτων. 17 ‡ Ⓒ σαδὸκ υἱὸς ἀχιτὼβ Ⓒ ἀχιμέλεχ υἱὸς ἀβιαθὰρ ἱερεῖς· Ⓒ σαρέας γραμματεύς. ‡ Ⓒ βαναίας υἱὸς ἰωιαδὰ σύμβουλος· Ⓒ ὁ φελτὶ Ⓒ ὁ χερεθὶ Ⓒ οἱ υἱοὶ δαυὶδ ἀρχαὶ ἦσαν. Θ'.

1 ‡ Καὶ εἶπε δαυὶδ, εἰ ἔστι τις ἔτι ὑπολελειμμένος τῷ οἴκῳ σαοὺλ, καὶ ποιήσω μετ' αὐτοῦ ἔλεος ἕνεκεν ἰωναθάν; 2 ‡ Ⓒ ἐκ τοῦ οἴκου σαοὺλ ἦν παῖς, καὶ ὄνομα αὐτῷ σιβά. Ⓒ καλέσουσιν αὐτὸν πρὸς δαυίδ· καὶ λέγει ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτὸν, σὺ εἶ σιβά; καὶ εἶπε, δοῦλος σός. 3 ‡ Ⓒ εἶπεν ὁ βασιλεύς, εἰ ὑπολέλειπται ἔτι ἀνὴρ ἐκ τοῦ οἴκου σαοὺλ, Ⓒ ποιήσω μετ' αὐτοῦ ἔλεος θεοῦ; Ⓒ εἶπε σιβὰ πρὸς τὸν βασιλέα, ἔστιν ἔτι υἱὸς τῷ ἰωναθὰν πεπληγὼς τοὺς πόδας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et accepit Dauid scuta aurea quæ fuerunt super seruos Hadarghezer, & attulit ea in Ierusalem. 8 Et ex Betach & ex Beeroth vrbibus Hadarghezer cepit rex Dauid chalybem multam nimis. 9 Et audiuit Thogi rex Hhamath quòd percussisset Dauid omnem exercitum Hadarghezer. 10 Et misit Thogi Ioram filium suum ad regem Dauid, vt precaretur illi pacem, & vt benediceret illi, eò quòd iniisset bellum cum Hadarghezer, & occidisset illum (quia vir gerens bella cum Thogi fuit Hadarghezer,) & cum illo fuerunt vrsa argenti & vasa auri, & vasa æris. 11 Etiam illa sanctificauit rex Dauid ante Dominum cum argento & auro quod sanctificauit de omnibus gentibus quas subegerat. 12 De Aram & de Moabæis & de filiis Ghamon & de Pelisthæis, & de Ghamalekæis, & de spolio Hadarghezer filij Rechob regis Szoba. 13 Et fecit Dauid ibi habitacula quãdo rediit à pereutiendo Aram in valle salis octodecim millia. 14 Et constituit in Edom præfectos, & fuerunt omnes Edomæi serui Dauidi; & liberauit Dominus Dauid in omni loco quò iuit. 15 Et regnauit Dauid super omnem Israel, & Dauid fecit iudicium veritatis & æquitatis omni populo suo.

16 Et Ioab filius Szaruiah præfectus erat super exercitum, & Iehosaphat filius Ahhilud præfectus super monimenta.

17 Et Szadok filius Ahhitob & Ahhimelech filius Abiathar erant sacerdotes, & Seraia scriba. 18 Et Beniahu filius Iehoiadagh præpositus super sagittatores & super funditores; & filij Dauid magnates erant.

CAP. IX.

ET dixit Dauid: Num est hic adhuc qui relictus sit in domo Saul; vt faciam cum illo benignitatem propter Iehonathan? 2 Et in domo Saul erat seruus, & nomen eius Sziba, & vocarunt illum ad Dauid: & dixit rex illi, Num tu es Sziba? & dixit: Seruus tuus sum.

3 Et dixit rex: Num est adhuc vir in domo Saul vt faciam cum illo benignitatem ante Dominum? & dixit Sziba regi: Adhuc est filius Iehonathano claudus in ambobus pedibus suis.

4 * וַיֹּאמֶר־לוֹ הַמֶּלֶךְ אֵיפֹה הוּא וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל־
הַמֶּלֶךְ הִנֵּה־הוּא בֵּית מָכִיר בֶּן־עַמִּיאֵל בְּלוֹ דְבָר׃
5 * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיִּקָּחֵהוּ מִבֵּית מָכִיר בֶּן־
6 עַמִּיאֵל מִלּוֹ דְבָר׃ * וַיָּבֹא מְפִיבֹשֶׁת בֶּן־יְהוֹנָתָן
בֶּן־שָׁאוּל אֶל־דָּוִד וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו וַיִּשְׁתָּחוּ וַיֹּאמֶר
דָּוִד מְפִיבֹשֶׁת וַיֹּאמֶר הִנֵּה עַבְדֶּךָ׃
7 * וַיֹּאמֶר לוֹ דָּוִד אַל־תִּירָא כִּי עָשֹׂה אֶעֱשֶׂה עִמְּךָ
חֶסֶד בַּעֲבוּר יְהוֹנָתָן אָבִיךָ וַהֲשִׁבֹתִי לְךָ אֵת־כָּל־
שְׂדֵה שָׁאוּל אָבִיךָ וְאַתָּה תֹּאכַל לֶחֶם עַל־שֻׁלְחָנִי
8 תָּמִיד׃ * וַיִּשְׁתַּחוּ וַיֹּאמֶר מָה עַבְדֶּךָ כִּי פָנִיתָ
אֶל־הַכֶּלֶב הַמֵּת אֲשֶׁר כָּמוֹנִי׃
9 * וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ אֶל־צִיבָא נַעַר שָׁאוּל וַיֹּאמֶר
אֵלָיו כֹּל אֲשֶׁר הָיָה לְשָׁאוּל וּלְכָל־בֵּיתוֹ נָתַתִּי לְבֶן־
10 אֲדֹנֶיךָ׃ * וְעָבַדְתָּ לוֹ אֶת־הָאֲדָמָה אַתָּה וּבָנֶיךָ
וַעֲבָדֶיךָ וְהֵבֵאתָ וְהָיָה לְבֶן־אֲדֹנֶיךָ לֶחֶם וַאֲכָלוֹ
וּמְפִיבֹשֶׁת בֶּן־אֲדֹנֶיךָ יֹאכַל תָּמִיד לֶחֶם עַל־שֻׁלְחָנִי
וְלְצִיבָא חֲמִשָּׁה עָשָׂר בָּנִים וְעֶשְׂרִים עֲבָדִים׃
11 * וַיֹּאמֶר צִיבָא אֶל־הַמֶּלֶךְ כְּכֹל אֲשֶׁר יְצַוֶּה אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ אֶת־עַבְדּוֹ כֵּן יַעֲשֶׂה עַבְדֶּךָ וּמְפִיבֹשֶׁת אֹכֵל
עַל־שֻׁלְחָנִי כְּאַחַד מִבְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃
12 * וּלְמְפִיבֹשֶׁת בֵּן־קָטֹן וְשֵׁמוֹ מִיכָא וְכֹל מוֹשַׁב
בֵּית־צִיבָא עֲבָדִים לִמְפִיבֹשֶׁת׃
13 * וּמְפִיבֹשֶׁת יֹשֵׁב בִּירוּשָׁלַם כִּי עַל־שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ
תָּמִיד הוּא אֹכֵל וְהוּא פִּסֵּחַ שְׁתֵּי רַגְלָיו׃

יוד

1 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיָּמָת מֶלֶךְ בְּנֵי עַמּוֹן וַיִּמְלֹךְ
2 חָנוּן בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶעֱשֶׂה־חֶסֶד
עִם־חָנוּן בֶּן־נָחָשׁ כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אָבִיו עִמָּדִי חֶסֶד
וַיִּשְׁלַח דָּוִד לְנַחֲמוֹ בְיַד עֲבָדָיו אֶל־אָבִיו וַיָּבֹאוּ
עַבְדֵי דָוִד אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן׃

SAMVEL. II. Tranſlat. B. Hierony. *Dauid.*

4 * Vbi, inquit, eſt? Et Syba ad regem, Ecce, ait, in domo eſt Machir filij Amihel in
5 Lodabar. * Miſit ergo rex Dauid & tulit eum de domo Machir filij Amihel de
6 Lodabar. * Cùm autẽ veniſſet Miphiboſeth filius Ionathæ filij Saul ad Dauid, corruit in faciẽ ſuam & adorauit. Dixítq; Dauid, Miphiboſeth. Qui reſpõdit, Ad- Inf. 19.c.
7 ſum ſeruus tuus. * Et ait ei Dauid, Ne timeas, quia faciens faciam in te miſericordiam propter Ionathan patrẽ tuum, & reſtituam tibi omnes agros Saul patris tui, & tu comedes panem in menſa mea ſem-
8 per. * Qui adorans eum dixit, Quis ego 1. Reg. 18.d
ſum ſeruus tuus, quoniam reſpexiſti ſuper canem mortuum ſimilem mei?
9 * Vocauit itaq; rex Sybam puerũ Saul, & dixit ei, Omnia quæcunque fuerunt Saul, & vniuerſam domum eius dedi filio
10 domini tui. * Operare igitur ei terram tu & filij tui, & ſerui tui, & inferes filio do D mini tui cibos vt alatur. Miphiboſeth aũt filius domini tui comedet ſemper panem ſuper menſam meam. Erant autem Sybæ
11 quindecim filij & viginti ſerui. * Dixítq; Syba ad regẽ, Sicut iuſſiſti domine mi rex ſeruo tuo, ſic faciet ſeruus tuus. Et Miphiboſeth comedet ſuper menſam meam quaſi vnus de filijs regis.
12 * Habebat autem Miphiboſeth filium paruulũ nomine Micha. Omnis verò cognatio domus Sybæ ſeruiebat Miphibo-
13 ſeth. * Porrò Miphiboſeth habitabat in Ieruſalem, quia de menſa regis iugiter veſcebatur, & erat claudus vtroque pede.

CAP. X.

1 A * Factum eſt autẽ poſt hæc vt moreretur 1. Paral. 19.a
rex filiorum Ammõ, & regnauit Anon
2 filius eius pro eo. * Dixítq; Dauid, Faciam miſericordiam cum Anon filio Naas, ſicut fecit pater eius mecũ miſericordiam. Miſit ergo Dauid conſolans eum per ſeruos ſuos ſuper patris interitu. Cùm aũt veniſſent ſerui Dauid in terrã filiorũ Ammon:

תרגום יונתן

4 וַאֲמַר לֵיהּ מַלְכָּא הֵיכָא הוּא וַאֲמַר צִיבָא לְמַלְכָּא הָא הוּא בֵּית מָכִיר בַּר עַמִּיאֵל בְּלוֹ דְבָר׃ 5 וּשְׁלַח מַלְכָּא דָּוִד וְדַבְּרֵיהּ מִבֵּית
מָכִיר בַּר עַמִּיאֵל מִלּוֹ דְבָר׃ 6 וַאֲתָא מְפִיבוֹשֶׁת בַּר יְהוֹנָתָן בַּר שָׁאוּל לְוָת דָּוִד וּנְפַל עַל אַפּוֹהִי וּסְגִיד וַאֲמַר דָּוִד מְפִיבוֹשֶׁת וַאֲמַר הָא
עַבְדָּךְ׃ 7 וַאֲמַר לֵיהּ דָּוִד לָא תִדְחַל אֲרֵי מָעְבַד אֶעְבֵּיד עִמָּךְ טֵיבוּ בִּדְיל יְהוֹנָתָן אֲבוּךְ וְאוֹתֵיב לָךְ יַת כָּל אַחֲסָנַת שָׁאוּל אֲבוּךְ וְאַתְּ
תֵּיכוֹל לַחְמָא עַל פָּתוֹרָא דִילִי תְּדִירָא׃ 8 וּסְגִיד וַאֲמַר מָה עַבְדָּךְ אֲרֵי אִתְפְּנֵיתָא עַל גְּבַר הָרִיוֹט דְּכְוָתִי׃ 9 וּקְרָא מַלְכָּא לְצִיבָא
עוּלֵימָא דְשָׁאוּל וַאֲמַר לֵיהּ כֹּל דַּהֲוָה לְשָׁאוּל וּלְכָל בֵּיתֵיהּ יַהֲבִית לְבַר רְבוֹנָךְ׃ 10 וְתִפְלַח לֵיהּ אַתְּ אַרְעָא אַתְּ וּבְנָךְ וְעַבְדָּךְ
וְתַעֲל וְיהֵי לְבַר רְבוֹנָךְ מָזוֹן וְיִתְפַּרְנֵס וּמְפִיבוֹשֶׁת בַּר רִיבוֹנָךְ אֲכִיל תְּדִירָא לַחְמָא עַל פָּתוֹרִי וְלִצִיבָא חַמְשָׂא עֲשַׂר בְּנִין וְעֶשְׂרִין עַבְדִין׃
11 וַאֲמַר צִיבָא לְמַלְכָּא כְּכֹל דְּפַקִּיד רִבּוֹנִי מַלְכָּא יַת עַבְדֵּיהּ כֵּן יַעְבֵּיד עַבְדָּךְ וּמְפִיבוֹשֶׁת אָכֵיל עַל פָּתוֹרִי כַּחֲדָא מִבְּנֵי מַלְכָּא׃
12 וְלִמְפִיבוֹשֶׁת בְּרָא זְעֵירָא וּשְׁמֵיהּ מִיכָה וְכֹל מוֹתַב בֵּית צִיבָא עָבְדִין לִמְפִיבוֹשֶׁת׃ 13 וּמְפִיבוֹשֶׁת יָתֵיב בִּירוּשְׁלֵם אֲרֵי עַל
פָּתוֹרָא דְמַלְכָּא תְּדִירָא הוּא אָכֵיל וְהוּא פְּסַח תְּרֵין רַגְלוֹהִי׃

יוד

1 וַהֲוָה בָּתַר כֵּן וּמִית מַלְכָּא דִבְנֵי עַמּוֹן וּמְלַךְ חֲנוּן בְּרֵיהּ תְּחוֹתּוֹהִי׃ 2 וַאֲמַר דָּוִד אֶעְבֵּיד טֵיבוּ עִם חֲנוּן בַּר נָחָשׁ כְּמָה דַּעֲבַד אֲבוּהִי
עִמִּי טֵיבוּ וּשְׁלַח דָּוִד לְנַחֲמוּתֵיהּ בִּידָא דְעַבְדּוֹהִי עַל אֲבוּהִי וַאֲתוֹ עַבְדֵי דָוִד לְאַרַע בְּנֵי עַמּוֹן׃

4 * Et dixit ei rex, Vbi iſte? & dixit Siba ad regem, Ecce in domo Machir filij Amiel de Lodabar.
5 * Et miſit rex Dauid & tulit eum de domo Machir filij Amiel de Lodabar.
6 * Et venit Mephiboſeth filius Jonathan filij Saul ad regẽ Dauid, & corruit ſuper faciem ſuam; & adorauit eum: & dixit ei Dauid, Mephiboſeth. & dixit, Ecce ſeruus tuus.
7 * Et ait ei Dauid, Ne timeas: quia faciens faciam miſericordiam tecum propter Jonathã patrem tuum, & reſtituam tibi omnes agros Saul patris tui: & tu comedes panem in menſa mea ſemper.
8 * Et adorauit eum, & dixit, Quis ſum ſeruus tuus, quòd reſpexiſti ſuper canem mortuũ ſimilem mei?
9 * Et vocauit rex Dauid Sibã puerum Saul: & dixit ad eum, Omnia quæcunque erant Saul & omnem domum eius dedi filio domini tui.
10 * Et operare ei terram tu et filij tui & ſerui tui, & inferes filio domini tui panes, & comedent. & Mephiboſeth filius domini tui comedet ſemper panes ſuper menſam meam: & Siba erant quindecim filij & viginti ſerui.
11 * Et dixit Siba ad regem, Omnia quæcũq; præcepit dominus meus rex ſeruo ſuo, ſic faciet ſeruus tuus. & Mephiboſeth comedebat ſuper menſam regis ſicut vnus de filiis regis.
12 * Et Mephiboſeth erat filius paruus; & nomen ei Micha: & omnis cognatio domus Siba ſerui Mephiboſeth.
13 * Et Mephiboſeth habitabat in Hieruſalem, quia ſuper menſam regis veſcebatur iugiter, & ipſe erat claudus vtriſque pedibus ſuis.

CAP. X.

1 ET factum eſt poſt hæc, & mortuus eſt rex filiorum Ammon, & regnauit pro eo Annon filius eius.
2 * Et dixit Dauid, Faciam miſericordiam cum Annon filio Naas, ſicut fecit pater eius miſericordiam mecum: & miſit Dauid ad conſolandum eum in manu ſeruorum ſuorum de patre eius. et venerunt ſerui Dauid in terram filiorum Ammon.

4 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, ποῦ ἔστος; καὶ εἶπε σιβὰ πρὸς τὸν βασιλέα, ἰδὲ ἐν οἴκῳ μαχεὶρ υἱοῦ ἀμιὴλ ἐκ τῆ λοδαβάρ.
5 * καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ, & ἔλαβεν αὐτὸν ἐξ οἴκε μαχεὶρ υἱοῦ ἀμιὴλ ἐκ τῆ λοδαβάρ.
6 * καὶ παρεγένετο μεφιβόσεθ υἱὸς ἰωναθὰν υἱοῦ σαὺλ πρὸς τὸν βασιλέα δαυίδ, & ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτε, & προσεκυνήσεν αὐτῷ· & εἶπεν αὐτῷ δαυίδ, μεφιβόσεθ· & εἶπεν, ἰδὲ ὁ δοῦλός Σου.
7 * καὶ εἶπεν αὐτῷ δαυὶδ, μὴ φοβοῦ, ὅτι ποιῶν ποιήσω ἔλεος μετ' Σοῦ ἕνεκεν ἰωναθὰν τῆ πατρός Σου, & ἀποδώσω Σοι πάντας τοὺς ἀγροὺς σαὺλ τῆ πατρός Σου· & σὺ φαγῇ ἄρτον ἐπὶ τῆ τραπέζης με διαπαντός.
8 * καὶ προσεκυνήσεν αὐτῷ καὶ εἶπεν, τίς εἰμὶ ὁ δοῦλός Σου, ὅτι ἐπέβλεψας ἐπὶ τὸν κύνα τὸν τεθνηκότα τὸν ὅμοιον ἐμοί;
9 * καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ τὸν σιβὰ τὸν παῖδα σαὺλ, & εἶπε πρὸς αὐτόν, πάντα ὅσα ὑπῆρχε τῷ σαὺλ & πάντα τὸν οἶκον αὐτε δέδωκα τῷ υἱῷ Σου κυρίου Σου.
10 * καὶ ἐργᾶ αὐτῷ τὴν γῆν σὺ & οἱ υἱοί Σου, καὶ οἱ δοῦλοί Σου, & εἰσίσεις τῷ υἱῷ Σου κυρίε Σου ἄρτους & φάγον· καὶ μεφιβόσεθ υἱὸς Σου κυρίου Σου φαγέτω διαπαντὸς ἄρτους ἐπὶ τῆς τραπέζης με· καὶ τῷ σιβὰ ἦσαν πεντεκαίδεκα υἱοὶ καὶ εἴκοσι δοῦλοι.
11 * καὶ εἶπε σιβὰ πρὸς τὸν βασιλέα, πάντα ὅσα ἐντέταλται ὁ κύριός με ὁ βασιλεὺς τῷ δούλῳ αὐτε, ὕτως ποιήσει ὁ δοῦλός Σου· καὶ μεφιβόσεθ ἤσθιεν ἐπὶ τῆς τραπέζης Σου βασιλέως καθὼς εἷς τῶν υἱῶν Σου βασιλέως.
12 * καὶ τῷ μεφιβόσεθ ἦν υἱὸς μικρός, & ὄνομα αὐτῷ μιχά· & πᾶσα ἡ κατοίκησις τῆ οἴκου σιβὰ δοῦλοι τῷ μεφιβόσεθ.
13 * καὶ μεφιβόσεθ κατῴκει ἐν ἱερουσαλήμ, διότι ἐπὶ τῆς τραπέζης Σου βασιλέως ἤσθιε διαπαντός· καὶ αὐτὸς ἦν χωλὸς ἀμφοτέρως τοὺς πόδας αὐτε.

ι'.

1 * Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα & ἀπέθανεν ὁ βασιλεὺς υἱῶν ἀμμών, & ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτε ἀνὼν υἱὸς αὐτε.
2 * καὶ εἶπε δαυὶδ, ποιήσω ἔλεος μετὰ ἀνὼν υἱοῦ ναάς, καθὼς ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐτε ἔλεος μετ' ἐμοῦ· & ἀπέστειλε δαυὶδ παρακαλέσαι αὐτὸν ἐν χειρὶ τῶν δούλων αὐτε περὶ τῆ πατρὸς αὐτε. καὶ παρεγένοντο οἱ δοῦλοι δαυὶδ εἰς γῆν υἱῶν ἀμμών.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] Et dixit illi rex, Vbi eſt? & dixit Sziba regi, Ecce ille eſt in domo Machir filij Ghamiel in Lodebar. [5] Et miſit rex Dauid, & tulit illum ex domo Machir filij Ghamiel ex Lodebar. [6] Et venit Mephiboſeth filius Iehonathan filij Saul, ad Dauid; & cecidit ſuper faciem ſuam, & adorauit: & dixit Dauid; Mephiboſeth. & dixit; Ecce ſeruus tuus. [7] Et dixit illi Dauid, Ne timeas; nam faciendo faciam tecum benignitatem propter Iehonathan patrem tuum, & reddam tibi omnem hæreditatem Saul patris tui; & tu comedes panem ſuper menſam, quæ mea eſt, ſemper. [8] Et adorauit & dixit, Quid eſt ſeruus tuus, quòd reſpexiſti ad virum idiotam qualis ſum ego? [9] Et vocauit rex Sziba puerum Saul, & dixit illi, Omne quod fuit Sauli, & omni domui eius dedi filio domini tui. [10] Et coles illi terram tu & filij tui, & ſerui tui, & afferes vt ſit filio domini tui victus & alatur; & Mephiboſeth filius domini tui comedet ſemper panem ſuper menſam meam: & Sziba erant quindecim filij & viginti ſerui. [11] Et dixit Sziba ad regẽ, Secũdum omne quod iuſſit dominus meus rex ſeruo ſuo, ſic faciet ſeruus tuus. & Mephiboſeth comedebat vt vnus ex filijs regis.
[12] Et ipſi Mephiboſeth erat filius paruus, & nomen eius Michah; & omnis familia domus Sziba ſerui erant Mephiboſeth.
[13] Et Mephiboſeth ſedebat in Ieruſalem, quia ſuper menſam regis iugiter ipſe comedebat, & ipſe claudicabat ambobus pedibus ſuis.

CAP. X.

ET fuit poſt hoc, & mortuus eſt rex filiorum Ghamon, & regnauit Hhanun filius eius pro eo. [2] Et dixit Dauid, Faciam benignitatem cum Hhanun filio Nahhas, ſicut fecit pater eius mecum benignitatem: & miſit Dauid ad conſolandum illum in manu ſeruorum ſuorum ſuper patre ſuo; & venerunt ſerui Dauid in terram filiorum Ghamon.

3 * וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי בְנֵי־עַמּוֹן אֶל־חָנוּן אֲדֹנֵיהֶם
הֲמְכַבֵּד דָּוִד אֶת־אָבִיךָ בְּעֵינֶיךָ כִּי־שָׁלַח לְךָ
מְנַחֲמִים הֲלוֹא בַעֲבוּר חֲקֹר אֶת־הָעִיר וּלְרַגְּלָהּ
וּלְהָפְכָהּ שָׁלַח דָּוִד אֶת־עֲבָדָיו אֵלֶיךָ׃
4 * וַיִּקַּח חָנוּן אֶת־עַבְדֵי דָוִד וַיְגַלַּח אֶת־חֲצִי
זְקָנָם וַיִּכְרֹת אֶת־מַדְוֵיהֶם בַּחֵצִי עַד־שְׁתוֹתֵיהֶם
5 וַיְשַׁלְּחֵם׃ * וַיַּגִּדוּ לְדָוִד וַיִּשְׁלַח לִקְרָאתָם כִּי־
הָיוּ הָאֲנָשִׁים נִכְלָמִים מְאֹד וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שְׁבוּ
בִירֵחוֹ עַד־יְצֻמַח זְקָנְכֶם וְשַׁבְתֶּם׃
6 * וַיִּרְאוּ בְנֵי עַמּוֹן כִּי נִבְאַשׁוּ בְּדָוִד וַיִּשְׁלְחוּ בְּנֵי־
עַמּוֹן וַיִּשְׂכְּרוּ אֶת־אֲרַם בֵּית־רְחוֹב וְאֶת־אֲרַם
צוֹבָא עֶשְׂרִים אֶלֶף רַגְלִי וְאֵת־מֶלֶךְ מַעֲכָה אֶלֶף
אִישׁ וְאִישׁ טוֹב שְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ׃
7 * וַיִּשְׁמַע דָּוִד וַיְשַׁלַּח אֶת־יוֹאָב וְאֶת כָּל־הַצָּבָא
8 הַגִּבּוֹרִים׃ * וַיֵּצְאוּ בְנֵי עַמּוֹן וַיַּעַרְכוּ מִלְחָמָה
פֶּתַח הַשָּׁעַר וַאֲרַם צוֹבָא וְרְחוֹב וְאִישׁ־טוֹב
וּמַעֲכָה לְבַדָּם בַּשָּׂדֶה׃
9 * וַיַּרְא יוֹאָב כִּי־הָיְתָה אֵלָיו פְּנֵי הַמִּלְחָמָה מִפָּנִים
וּמֵאָחוֹר וַיִּבְחַר מִכֹּל בְּחוּרֵי בְיִשְׂרָאֵל וַיַּעֲרֹךְ
10 לִקְרַאת אֲרָם׃ * וְאֶת יֶתֶר הָעָם נָתַן בְּיַד אַבְשַׁי
אָחִיו וַיַּעֲרֹךְ לִקְרַאת בְּנֵי עַמּוֹן׃
11 * וַיֹּאמֶר אִם־תֶּחֱזַק אֲרָם מִמֶּנִּי וְהָיְתָה־לִּי
לִישׁוּעָה וְאִם־בְּנֵי עַמּוֹן יֶחֶזְקוּ מִמְּךָ וְהָלַכְתִּי
12 לְהוֹשִׁיעַ לָךְ׃ * חֲזַק וְנִתְחַזַּק בְּעַד עַמֵּנוּ וּבְעַד
עָרֵי אֱלֹהֵינוּ וַיהוָה יַעֲשֶׂה הַטּוֹב בְּעֵינָיו׃
13 * וַיִּגַּשׁ יוֹאָב וְהָעָם אֲשֶׁר עִמּוֹ לַמִּלְחָמָה בַּאֲרָם
14 וַיָּנֻסוּ מִפָּנָיו׃ * וּבְנֵי עַמּוֹן רָאוּ כִּי־נָס אֲרָם וַיָּנֻסוּ
מִפְּנֵי אֲבִישַׁי וַיָּבֹאוּ הָעִיר וַיָּשָׁב יוֹאָב מֵעַל בְּנֵי עַמּוֹן
15 וַיָּבֹא יְרוּשָׁלִָם׃ * וַיַּרְא אֲרָם כִּי נִגַּף לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיֵּאָסְפוּ יָחַד׃

3 *Dixerunt principes filiorũ Ammon ad Anon dñm suũ: Putas ꝙ propter honoré patris tui miserit Dauid ad te consolatores? & nõ ideo vt te inuestigaret & exploraret ciuitatẽ, & euerteret eã, misit Dauid
4 seruos suos ad te? *Tulit itaq; Anon seruos Dauid, rasitq; dimidiam partẽ barbæ eorũ, & præscidit vestes eorũ medias vsq;
5 ad nates, & dimisit eos. *Quod cùm nun
B ciatũ esset Dauid, misit in occursum eorũ; erant enim viri cõfusi turpiter valdè. Et mandauit eis Dauid, Manete in Hiericho donec crescat barba vestra, & tũc reuertimini. *Vidẽtes aũt filij Ammõ, ꝙ iniuriã fecissent Dauid, miserunt & cõduxerunt mercede Syrũ Roob, & Syrũ Soba viginti millia peditũ, & à rege Maacha mille viros, & ab Histob duodecim millia virorũ.
7 *Quod cùm audisset Dauid, misit Ioab,
8 & omnẽ exercitum bellatorum. *Egressi sunt ergo filij Ammon, & direxerunt aciẽ ante ipsum introitũ portæ. Syrus autem Soba, & Roob, & Histob, & Maacha seorsum erant in campo. *Videns ergo Ioab
9 ꝙ præparatũ esset aduersum se prœliũ, & ex aduerso & post tergum, elegit sibi ex omnibus electis Israel, & instruxit aciẽ con
10 tra Syrũ. *Reliquã aũt partem populi tra
C didit Abisai fratri suo. Qui direxit aciem
11 aduersus filios Ammon. *Et ait Ioab, Si præualuerint aduersum me Syri, eris mihi in adiutoriũ; si aũt filij Ammõ præualue-
12 rint aduersum te, auxiliabor tibi. *Esto vir fortis & pugnemus ꝓ populo nostro & ciuitate Dei nostri. Dñs autem faciet quod
13 bonum est in cõspectu suo. *Inijt itaque Ioab & populus qui erat cũ eo, certamen contra Syros, qui statim fugerunt à facie
14 eius. *Filij aũt Ammõ vidẽtes quia fugissent Syri, fugerunt & ipsi à facie Abisai, & ingressi sunt ciuitatẽ. Reuersúsq; est Ioab
15 à filijs Ammon, & venit in Ierusalẽ. *Videntes igitur Syri quoniam corruissent coram Israel, congregati sunt pariter.

תרגום יונתן

3 וַאֲמַרוּ רַבְרְבֵי בְנֵי עַמּוֹן לְחָנוּן רִבּוֹנְהוֹן הֲמֵיקַר דָּוִד יָת אֲבוּךְ בְּעֵינָךְ אֲרֵי שְׁלַח לָךְ מְנַחֲמִין הֲלָא בְּדִיל לְמֶחְקַר יָת קִרְתָּא
וּלְאַלָּוּתָהּ וּלְמִבְרְקָהּ שְׁלַח דָּוִד יָת עַבְדּוֹהִי לְוָתָךְ׃ 4 וּדְבַר חָנוּן יָת עַבְדֵי דָוִד וּגְרַע יָת פַּלְגוּת דִּיקְנֵיהוֹן וּפְסַק יָת לְבוּשֵׁיהוֹן עַד
פַּלְגֵיהוֹן עַד אֲתַר בֵּית מְהַתְּהוֹן וְשַׁלְּחִינוּן׃ 5 וַחַוִּיאוּ לְדָוִד וּשְׁלַח לְקַדְמוּתְהוֹן אֲרֵי הֲווֹ גְּבָרַיָּא מְהֻכְלְמִין לַחֲדָא וַאֲמַר מַלְכָּא תֵּיבוּ
בִירִיחוֹ עַד דְּיִצְמַח דְּקִנְכוֹן וְתְתוּבוּן׃ 6 וַחֲזוֹ בְנֵי עַמּוֹן אֲרֵי אִיתְגְּרִיאוּ בְּדָוִד וּשְׁלַחוּ בְּנֵי עַמּוֹן וַאֲגַרוּ יָת אֲרָם בֵּית רְחוֹב וְיָת
אֲרָם צוֹבָא עֶשְׂרִין אַלְפִין גֻּבַר רַגְלֵי וְיָת מֶלֶךְ מַעֲכָה אֶלֶף גֻּבַר וְאִישׁ טוּב תְּרֵי עֲשַׂר אַלְפִין גֻּבְרָא׃ 7 וּשְׁמַע דָּוִד וּשְׁלַח יָת יוֹאָב
וְיָת כָּל חֵילָא דְּגִבָּרַיָּא׃ 8 וּנְפָקוּ בְּנֵי עַמּוֹן וְסַדַּרוּ קְרָבָא בְּמֵעֲלָנָא דְּתַרְעָא וַאֲרָם צוֹבָא וּרְחוֹב וְאִישׁ טוּב וּמַעֲכָה בִּלְחוֹדֵיהוֹן
בְּחַקְלָא׃ 9 וַחֲזָא יוֹאָב אֲרֵי תַּקִּיפוּ עֲלוֹהִי עָבְדֵי קְרָבָא מֵאֲפּוֹהִי וּמֵאֲחוֹרוֹהִי וּבְחַר מִכֹּל בְּחוּרֵי יִשְׂרָאֵל וְסַדַּר לְקַדְמוּת אֲנָשׁ
אֲרָם׃ 10 וְיָת שְׁאָר עַמָּא יְהַב בְּיַד אַבְשַׁי אֲחוֹהִי וְסַדַּר לְקַדְמוּת בְּנֵי עַמּוֹן׃ 11 וַאֲמַר אִם תְּתַקֵּף אֲרָם מִינִּי וִהְוֵית לִי לְפָרִיק
וְאִם בְּנֵי עַמּוֹן יְתַקְּפוּן מִנָּךְ וְאֵיתֵי לְסַפְּרָקָךְ׃ 12 תְּקֵף וְנִתְקַף עַל עַמָּנָא וְעַל קִרְוֵי אֱלָהָנָא וַיְיָ יַעְבֵּיד דְּתַקִּין קֳדָמוֹהִי׃
13 וּקְרִיב יוֹאָב וְעַמָּא דְּעִמֵּיהּ לְאַגָּחָא קְרָבָא בַּאֲנָשׁ אֲרָם וְאִפְּכוּ מִן קֳדָמוֹהִי׃
14 וּבְנֵי עַמּוֹן חֲזוֹ אֲרֵי אַפְּכוּ אֲנָשׁ אֲרָם וְעָרְקוּ מִן קֳדָם אֲבִישַׁי וַאֲתוֹ לְקִרְתָּא וְתָב יוֹאָב מֵלוֹת בְּנֵי עַמּוֹן וַאֲתָא לִירוּשְׁלֶם׃
15 וַחֲזָא אֲנָשׁ אֲרָם אֲרֵי אִתְכְּבִרוּ קֳדָם יִשְׂרָאֵל וְאִתְכְּנִשׁוּ כַּחֲדָא׃

3 * Et dixerũt principes filiorum Ammon ad Annon dominum ſuum, Nunquid honorans Dauid patrem tuum coram te, miſit tibi conſolatores? ſed vt inueſtigarent ciuitatem tuam, & explorarent eam; quia vt explorarent eam miſit Dauid ſeruos ſuos ad te. 4 * Et tulit Annon ſeruos Dauid, & raſit barbarum eorum dimidiam partem, & præſcidit de veſtibus eorum mediam partem vſque ad nates eorum, & dimiſit eos. 5 * Et nunciatum eſt Dauid de viris, & miſit in occurſum eorum, quoniã erant viri inhonorati valde: & dixit rex, Manete in Hiericho, donec oriantur barbæ veſtræ, & reuertimini. 6 * Et viderunt filij Ammon quòd confuſi ſunt ſerui Dauid: & miſerunt filij Ammon, & conduxerunt mercede Syrũ Bethraab & Syrum Syba, viginti millia peditum, & regem Maacha mille viros, & Iſtob duodecim millia virorum. 7 * Et audiuit Dauid, & miſit Joab & omnem exercitum bellatorum.

8 * Et egreſſi ſunt filij Ammon, et direxerunt aciem ante portam ciuitatis, & Syrus Syba, & Roob, & Iſtob, & Maacha ſeorſum in campo. 9 * Et vidit Joab quòd facti eſſent è regione belli contra eum ex aduerſo & poſt tergum; & elegit de omnibus iuuenibus filiorum Iſrael, & inſtruxit aciem aduerſum Syrum.

10 * At reliquam partem populi tradidit in manũ Abeſſa fratris ſui: & direxit aciem aduerſus filios Ammon. 11 * Et dixit ad Abeſſa, Si præualuerit Syrus ſuper me, & eris mihi in ſalutem; & ſi filij Ammon præualuerint ſuper te, & ibo vt ſaluem te.

12 * Eſto vir fortis, & confortemur pro populo noſtro, & pro ciuitatibus dei noſtri, & Dominus faciet bonum in oculis ſuis. 13 * Et acceſſit Joab & populus qui cum eo, in bellum contra Syrum, & fugit Syrus à facie eius.

14 * Et filij Ammon viderunt, quòd fugerit Syrus, & fugerunt à facie Abeſſa, & ingreſſi ſunt in ciuitatem; & reuerſus eſt Joab à filijs Ammon in Hieruſalem.

15 * Et vidit Syrus quòd corruit coram filiis Iſrael, & congregati ſunt pariter.

3 * Εἶπον οἱ ἄρχοντες υἱῶν ἀμμὼν πρὸς ἀνὼν τὸν κύριον αὐτῶν, μὴ δοξάζων δαυὶδ τὸν πατέρα σου ἐνώπιόν σου ἀπέσταλκέ σοι παρακαλοῦντας; ἀλλ' ὅπως ἐξερευνήσωσι τὴν πόλιν σου καὶ κατασκοπήσωσιν αὐτήν, ὅπι καταστρέψαι αὐτὴν ἀπέσταλκε δαυὶδ τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς σέ.

4 * Ἔλαβεν ἀνὼν τοὺς δούλους δαυὶδ καὶ ἐξύρησε τοὺς πώγωνας αὐτῶν τὸ ἥμισυ, καὶ ἀπέκοψε τῶν μανδύων αὐτῶν τὸ ἥμισυ ἕως τῶν ἰσχίων αὐτῶν, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτούς.

5 * Καὶ ἀπηγγέλη τῷ δαυὶδ περὶ τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἐξαπέστειλεν εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν, ὅτι ἦσαν οἱ ἄνδρες ἠτιμωμένοι σφόδρα· καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, καθίσατε ἐν ἰερειχὼ ἕως τοῦ ἀνατεῖλαι τοὺς πώγωνας ὑμῶν, καὶ ἐπιστρέψατε.

6 * Καὶ εἶδον οἱ υἱοὶ ἀμμὼν ὅτι ἠσχύνθησαν οἱ δοῦλοι δαυὶδ, καὶ ἀπέστειλαν οἱ υἱοὶ ἀμμών, καὶ ἐμισθώσαντο τὸν σύρον βεθραάβ, καὶ τὸν σύρον σουβᾶ, εἴκοσι χιλιάδας πεζῶν, καὶ τὸν βασιλέα μααχὰ χιλίους ἄνδρας, καὶ τὸν ἰσὼβ δώ-
7 δεκα χιλιάδας ἀνδρῶν. * καὶ ἤκουσε δαυὶδ καὶ ἀπέστειλε τὸν ἰωὰβ καὶ πᾶσαν τὴν στρατιὰν τῶν δυνατῶν.

8 * Καὶ ἐξῆλθον οἱ υἱοὶ ἀμμὼν καὶ παρεβάλοντο τὸν πόλεμον παρὰ τὴν πυλῶνα τῆς πόλεως· καὶ ὁ σύρος σουβᾶ καὶ ῥοὼβ, καὶ
9 ἰσὼβ, καὶ μααχὰ καθ' ἑαυτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ. * Καὶ εἶδεν ἰωὰβ ὅτι γεγόνασιν ἀντιπρόσωποι ὁ πόλεμος πρὸς αὐτὸν ἐξεναντίας καὶ ὄπισθεν· καὶ ἐξελέξατο ἐκ πάντων νεανίσκων υἱῶν ἰσραὴλ, καὶ παρετάξατο ἐξεναντίας τοῦ σύρου.

10 * Τὸ δὲ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ ἔδωκεν εἰς τὴν χεῖρα ἀβεσσᾶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· καὶ παρετάξατο ἐξεναντίας
11 τῶν υἱῶν ἀμμών. * καὶ εἶπεν πρὸς ἀβεσσᾶ, ἐὰν κρατήσῃ σύρος ὑπὲρ ἐμέ, καὶ ἔσῃ μοι εἰς σωτηρίαν· καὶ ἐὰν οἱ υἱοὶ ἀμμὼν κρατήσωσιν ὑπὲρ σέ, καὶ πορεύσομαι καὶ σω-
12 σαί σε. * ἀνδρίζου, καὶ κραταιωθῶμεν ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἡμῶν, καὶ ὑπὲρ τῶν πόλεων τοῦ θεοῦ ἡμῶν· καὶ ὁ κύριος ποιήσει τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ.

13 * Καὶ προσῆλθεν ἰωὰβ καὶ ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ, εἰς πόλεμον ἐπὶ τὸν σύρον· καὶ ἔφυγον ὁ σύρος ἐκ προσώπου αὐτοῦ.

14 * Καὶ οἱ υἱοὶ ἀμμὼν εἶδον, ὅτι πέφευγε ὁ σύρος, καὶ ἔφυγον ἐκ προσώπου ἀβεσσὰ, καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν· καὶ ἀνέστρεψεν ἰωὰβ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀμμὼν εἰς ἱερουσαλήμ.

15 * Καὶ εἶδεν ὁ σύρος ὅτι ἔπεσεν ἐνώπιον τῶν υἱῶν ἰσραὴλ· καὶ συνήχθησαν κατὰ τὸ αὐτό.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Et dixerunt magnates filiorum Ghamon ad Hhanun principem ſuum, Num magnifacit Dauid patrem tuum in oculis tuis? quòd miſit tibi conſolatores? nónne vt ſcrutaretur ciuitatem, & vt exploraret eam, & vt obſeruaret eam, miſit Dauid ſeruos ſuos ad te? [4] Et accepit Hhanun ſeruos Dauid & abſcidit dimidium barbæ eorum, & præſcidit veſtes illorum vſque ad dimidium earum, vſque ad locum domus confuſionis illorum, & dimiſit illos. [5] Et indicarunt Dauidi; & miſit in occurſum illorum, quia fuerant viri confuſi nimis: & dixit rex, Sedete in Hiericho quouſque pullulet barba veſtra, & redibitis. [6] Et viderunt filij Ghamon, quòd incitati eſſent in Dauid, & miſerunt filij Ghamon, & conduxerunt Aram domus Rehhob, & Aram Szobah viginti millia virorum peditum, & regem Maghachah mille viros, & Aiſtob duodecim millia virorum. [7] Et audiuit Dauid, & miſit Ioab, & omnem exercitum robuſtorum. [8] Et prodierunt filij Ghamon & ordinauerunt bellũ in introitu portæ, & Aram Szobah, & Rehhob, & Aiſtob, & Maghachah ſeorſum in agro. [9] Et vidit Ioab quòd inualuerant ſuper ſe belligerãtes à facie ſua, & à poſteriori ſuo, & delegit ex omnibus delectis Iſrael, & ordinauit in occurſum virorum Aram. [10] Et reliquum populi dedit in manu Abiſſai fratris ſui, & ordinauit in occurſum filiorum Ghamon. [11] Et dixit, Si præualuerit Aram in me, & eritis mihi in liberationem; & ſi filij Ghamon præualuerint in te, & ibo ad liberandum te. [12] Inualeſce, & inualeſcamus pro populo noſtro, & pro vrbibus dei noſtri, & Dominus faciet quod ſtatutum ante ſe. [13] Et acceſſit Ioab, & populus qui cum ipſo, ad ineundum bellum cum viris Aram, & verterunt terga ab-ante illum. [14] Et filij Ghamon viderunt quòd verterunt terga homines Aram, & fugerunt ab ante Abiſſai, & venerunt ad ciuitatem, & rediit Ioab à filijs Ghamon, & venit in Ieruſalem. [15] Et vidit omnis vir Aram quòd fracti eſſent ante Iſrael, & congregati ſunt pariter.

16 * וַיִּשְׁלַח הֲדַרְעֶזֶר וַיֹּצֵא אֶת־אֲרָם אֲשֶׁר מֵעֵבֶר
הַנָּהָר וַיָּבֹאוּ חֵילָם וְשׁוֹבַךְ שַׂר־צְבָא הֲדַרְעֶזֶר
17 לִפְנֵיהֶם׃ * וַיֻּגַּד לְדָוִד וַיֶּאֱסֹף אֶת־כָּל־
יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיָּבֹא חֵלָאמָה וַיַּעַרְכוּ
אֲרָם לִקְרַאת דָּוִד וַיִּלָּחֲמוּ עִמּוֹ׃
18 * וַיָּנָס אֲרָם מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּהֲרֹג דָּוִד מֵאֲרָם
שְׁבַע מֵאוֹת רֶכֶב וְאַרְבָּעִים אֶלֶף פָּרָשִׁים וְאֵת
19 שׁוֹבַךְ שַׂר־צְבָאוֹ הִכָּה וַיָּמָת שָׁם׃ * וַיִּרְאוּ כָל־
הַמְּלָכִים עַבְדֵי הֲדַרְעֶזֶר כִּי נִגְּפוּ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיַּשְׁלִמוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיַּעַבְדוּם וַיִּרְאוּ אֲרָם לְהוֹשִׁיעַ
עוֹד אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן׃

יא

1 * וַיְהִי לִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה לְעֵת צֵאת הַמְּלָאכִים
וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת־יוֹאָב וְאֶת־עֲבָדָיו עִמּוֹ וְאֶת־כָּל־
יִשְׂרָאֵל וַיַּשְׁחִתוּ אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן וַיָּצֻרוּ עַל־רַבָּה וְדָוִד
2 יֹשֵׁב בִּירוּשָׁלָם׃ * וַיְהִי לְעֵת הָעֶרֶב וַיָּקָם דָּוִד
מֵעַל מִשְׁכָּבוֹ וַיִּתְהַלֵּךְ עַל־גַּג בֵּית־הַמֶּלֶךְ וַיַּרְא אִשָּׁה
רֹחֶצֶת מֵעַל הַגָּג וְהָאִשָּׁה טוֹבַת מַרְאֶה מְאֹד׃
3 * וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיִּדְרֹשׁ לָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר הֲלוֹא־זֹאת
בַּת־שֶׁבַע בַּת־אֱלִיעָם אֵשֶׁת אוּרִיָּה הַחִתִּי׃
4 * וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים וַיִּקָּחֶהָ וַתָּבוֹא אֵלָיו
וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ וְהִיא מִתְקַדֶּשֶׁת מִטֻּמְאָתָהּ וַתָּשָׁב
5 אֶל־בֵּיתָהּ׃ * וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתִּשְׁלַח וַתַּגֵּד
6 לְדָוִד וַתֹּאמֶר הָרָה אָנֹכִי׃ * וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶל־
יוֹאָב שְׁלַח אֵלַי אֶת־אוּרִיָּה הַחִתִּי וַיִּשְׁלַח יוֹאָב
7 אֶת־אוּרִיָּה אֶל־דָּוִד׃ * וַיָּבֹא אוּרִיָּה אֵלָיו
וַיִּשְׁאַל דָּוִד לִשְׁלוֹם יוֹאָב וְלִשְׁלוֹם הָעָם וְלִשְׁלוֹם
8 הַמִּלְחָמָה׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאוּרִיָּה רֵד לְבֵיתְךָ וּרְחַץ
רַגְלֶיךָ וַיֵּצֵא אוּרִיָּה מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַתֵּצֵא אַחֲרָיו
מַשְׂאַת הַמֶּלֶךְ׃

16 *Miſitq; Adadezer & eduxit Syros qui
erant trans fluuiũ, & adduxit eorũ exer-
citum. Sobach aũt magiſter militiæ Ada-
17 dezer erat princeps eorum. *Quod cùm
nunciatũ eſſet Dauid, contraxit omnẽ Iſ-
raelem, & trãſiuit Iordanẽ, venítq; in He-
lam. Et direxerunt aciem Syri ex aduerſo
18 Dauid & pugnauerunt cõtra Iſrael. *Fu-
gerúntq; Syri à facie Iſrael, & occidit Da-
uid de Syris ſeptingẽtos currus & quadra
ginta millia equitũ, & Sobach principem
militiæ percuſsit, & ſtatim mortuus eſt.
19 *Videntes aũt vniuerſi reges qui erãt in
præſidio Adadezer ſe victos eſſe ab Iſrael,
fecerunt pacem cũ Iſrael & ſeruierunt eis,
timuerúntq; Syri auxilium præbere filijs
Ammon. CAP. XI.
1 FActum eſt aũt vertẽte anno, eo tẽpore 1.Paral. 20.a
A quo ſolẽt reges ad bella procedere, mi-
ſit Dauid Ioab & ſeruos ſuos cum eo, &
vniuerſum Iſrael, & vaſtauerũt filios Am-
mõ, & obſederunt Rabba; Dauid aũt re-
2 man ſit in Ieruſalẽ. *Dum hæc agerentur,
accidit quadã die vt ſurgeret Dauid
de ſtratu ſuo poſt Meridiẽ, & deambula-
ret in ſolario domus regiæ; vidítq; mulie-
rem ſe lauantẽ ex aduerſo ſuper ſolarium
3 ſuũ. erat aũt mulier pulchra valdè. *Mi-
ſit ergo rex & requiſiuit quæ eſſet mulier.
Nũciatúmq; eſt ei ꝙ ipſa eſſet Berſabee, fi-
4 lia Heliã, vxor Vriæ Ethęi. *Miſsis itaque
Dauid nuncijs tulit eã. Quæ cùm ingreſſa
eſſet ad illũ, dormiuit cũ ea. Statímq; ſan-
B ctificata eſt ab immunditia ſua, & reuerſa
5 eſt domũ ſuã. *cõcepto fœtu. Mitténsq;
6 nũciauit Dauid, & ait, Cõcepi. *Miſit aũt
Dauid ad Ioab, dicẽs: Mitte ad me Vriam
7 Ethæũ. Miſitq; Ioab Vriã ad Dauid. *Et
venit Vrias ad Dauid, quæſiuítq; Dauid
quàm rectè ageret Ioab & popul⁹, & quo-
8 modo adminiſtraretur bellũ. *Et dixit Da
uid ad Vriã, Vade in domũ tuam, & laua
pedes tuos. Et egreſſus eſt Vrias de domo
regis, ſecutúſq; eſt eum cibus regius.

תרגום יונתן

16 וּשְׁלַח הֲדַרְעֶזֶר וְאַפִּיק יַת אֱנַשׁ אֲרָם דְּמֵעִבַּר פְּרָת וַאֲתוֹ לְחֵילָם וְשׁוֹבָךְ רַב חֵילָא דַּהֲדַרְעֶזֶר קֳדָמֵיהוֹן׃ 17 וְאִתְחַוָּא לְדָוִד וּכְנַשׁ
יַת כָּל יִשְׂרָאֵל וַעֲבַר יַת יַרְדְּנָא וַאֲתוֹ לְחֵילָם וְסַדְּרוּ אֱנַשׁ אֲרָם לְקַדְמוּת דָּוִד וְאַגִּיחוּ קְרָבָא עִמֵּיהּ׃ 18 וְאַפְּכוּ אֱנַשׁ אֲרָם מִן קֳדָם
יִשְׂרָאֵל וּקְטַל דָּוִד מֵאֲרָם שְׁבַע מְאָה רְתִיכִין וְאַרְבְּעִין אַלְפִין פָּרָשִׁין וְיַת שׁוֹבָךְ רַב חֵילֵיהּ מְחָהִי וּמִית תַּמָּן׃ 19 וַחֲזוֹ כָּל מַלְכַיָּא עַבְדֵי
הֲדַרְעֶזֶר אֲרֵי אִתְּבַרוּ קֳדָם יִשְׂרָאֵל וְאַשְׁלִימוּ יַת יִשְׂרָאֵל וּפַלְחוּנוּן וּדְחִילוּ אֱנַשׁ אֲרָם לְמִפְרַק עוֹד יַת בְּנֵי עַמּוֹן׃

יא

1 וַהֲוָה לִזְמַן סוֹפָא דְשַׁתָּא לְעִידַן מִפַּק מַלְכַיָּא וּשְׁלַח דָּוִד יַת יוֹאָב וְיַת עַבְדוֹהִי עִמֵּיהּ וְיַת כָּל יִשְׂרָאֵל וְחַבִּילוּ יַת בְּנֵי עַמּוֹן וְצָרוּ עַל רַבָּה
וְדָוִד יָתֵיב בִּירוּשְׁלֶם׃ 2 וַהֲוָה לְעִידַן רַמְשָׁא וְקָם דָּוִד מֵעַל שִׁוּוּיֵהּ וְהַלִּיךְ עַל אִיגַּר בֵּית מַלְכָּא וַחֲזָא אִתְּתָא מִשְׁתַּטְפָא מֵעַל אִגְּרָא
וְאִתְּתָא שַׁפִּירַת חֵזוּ לַחֲדָא׃ 3 וּשְׁלַח דָּוִד וּשְׁאֵל בְּאִתְּתָא וַאֲמַר הֲלָא דָא בַּת שֶׁבַע בַּת אֱלִיעָם אִתַּת אוּרִיָּה חִתָּאָה׃ 4 וּשְׁלַח
דָּוִד אִזְגַּדִּין וְדַבְּרָהּ וַאֲתָת לְוָתֵיהּ וּשְׁכִיב עִמָּהּ וְהִיא מִתְדַּכְיָא מִסּוֹבְתָהּ וְתָבַת לְבַיְתָהּ׃ 5 וְעַדְיָאת אִתְּתָא וּשְׁלַחַת וְחַוְיָאת לְדָוִד וַאֲמֶרֶת
מְעַדְיָא אֲנָא׃ 6 וּשְׁלַח דָּוִד לְוַת יוֹאָב שְׁלַח לִי יַת אוּרִיָּה חִיתָאָה וְשַׁדַּר יוֹאָב יַת אוּרִיָּה לְוַת דָּוִד׃ 7 וַאֲתָא אוּרִיָּה לְוָתֵיהּ וּשְׁאֵל דָּוִד
לִשְׁלַם יוֹאָב וְלִשְׁלַם עַמָּא וְלִשְׁלַם עַבְדֵי קְרָבָא׃ 8 וַאֲמַר דָּוִד לְאוּרִיָּה חוּת לְבֵיתָךְ וּשְׁטוֹף רִגְלָךְ וּנְפַק אוּרִיָּה מִבֵּית מַלְכָּא
וְנִפְקַת בָּתְרוֹהִי סְעוּדְתָא דְמַלְכָּא׃

16 Et misit Adraezer, & eduxit Syrum qui erat trans fluuium, & venerunt in Elam, & Sobach princeps militiæ Adraezer ante eos.

17 Et nunciatum est Dauid & contraxit omnem Israel, & transijt Iordanem, & venit in Chalaama, & direxit aciem Syrus ex aduerso Dauid, & pugnauit cum eo.

18 Et fugit Syrus à facie Israel, & occidit Dauid de Syris septingentos currus, & quadraginta millia equitum, & Sobach principem militiæ eius percussit, & mortuus est ibi.

19 Et viderunt vniuersi reges serui Adraazar, quoniam corruerunt coram Israel, & pepigerunt fœdus cum Israel, & seruierunt Israel, & timuerunt Syri vt saluent filios Ammon rursum.

CAP. XI.

1 ET factũ est vertẽte anno in tempore egressus regum, & misit Dauid Joab & seruos suos cum eo & vniuersum Israel, & vastauit filios Ammon, & obsederunt contra Rabath, & Dauid habitabat in Hierusalem.

2 Factum est autem in tempore post Meridiem, & surrexit Dauid à lecto suo, & deambulabat in solario domus regis, & vidit à solario mulierem lauantem se, & mulier pulchra aspectu valdè.

3 Et misit Dauid & requisiuit mulierem, & dixerunt, Nonne hæc est Bersabee filia Eliam vxor Uriæ Chettæi?

4 Et misit Dauid nuncios, & tulit eam, & ingressus est ad eam, & dormiuit cum ea: & hæc erat sanctificata ab immunditia sua, & reuersa est in domum suam.

5 Et concepit mulier, & misit & nunciauit Dauid, & dixit: Concepi ego.

6 Et misit Dauid ad Joab, & dixit, Mitte mihi Vrian Chettæum, & misit Joab Vrian ad eum.

7 Et venit Vrias ad Dauid, & interrogauit eum Dauid, si valeret Joab, & si valeret populus, & si valeret bellum.

8 Et dixit Dauid Uria, Descende in domum tuam, & laua pedes tuos: & egressus est Urias à facie regis, & egressa est post eum portio regis.

16 καὶ ἀπέστειλεν Ἀδραζὰρ, καὶ ἐξήγαγεν τὸν Σύρον τὸν ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ παρεγένοντο εἰς Ἐλάμ· καὶ Σωβὰχ ὁ ἀρχιστράτηγος τοῦ Ἀδραζὰρ ἔμπροσθεν αὐτῶν.

17 καὶ ἀπηγγέλη τῷ Δαυὶδ καὶ συνήγαγε πάντα Ἰσραὴλ, καὶ διέβη τὸν Ἰορδάνην, καὶ παρεγένετο εἰς Χαλααμᾶ· καὶ παρετάξατο ὁ Σύρος ἐξεναντίας Δαυίδ, καὶ ἐπολέμησεν μετ' αὐτοῦ.

18 καὶ ἔφυγεν ὁ Σύρος ἐκ προσώπου Ἰσραήλ· καὶ ἀπέκτεινεν Δαυὶδ ἐκ τῶν Σύρων ἑπτακόσια ἅρματα, καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδας ἱππέων, καὶ τὸν Σωβὰχ ἀρχιστράτηγον αὐτοῦ ἐπάταξεν, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ.

19 καὶ εἶδον πάντες οἱ βασιλεῖς οἱ δοῦλοι Ἀδραάζαρ ὅτι ἔπταισαν ἐνώπιον Ἰσραήλ, καὶ διέθεντο διαθήκην μετὰ Ἰσραήλ, καὶ ἐδούλευσαν τῷ Ἰσραήλ· καὶ ἐφοβήθησαν Σύρος τοῦ διασῶσαι ἔτι τοὺς υἱοὺς Ἀμμών ἔτι.

ια.

1 Καὶ ἐγένετο ἐπιστρέψαντος ἐνιαυτοῦ εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἐξόδου τῶν βασιλέων, καὶ ἐξαπέστειλε Δαυὶδ τὸν Ἰωὰβ, καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ πάντα τὸν Ἰσραήλ, καὶ διέφθειρε τοὺς υἱοὺς Ἀμμών· καὶ περιεκάθισαν ἐπὶ Ῥαββάθ· καὶ Δαυὶδ κατῴκει ἐν Ἰερουσαλήμ.

2 ἐγένετο δὲ ἐν καιρῷ δείλης, καὶ ἀνέστη Δαυὶδ ἀπὸ τῆς κοίτης αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως· καὶ εἶδεν ἀπὸ τοῦ δώματος γυναῖκα λουομένην· καὶ ἡ γυνὴ καλὴ τῇ ὄψει σφόδρα.

3 καὶ ἀπέστειλε Δαυὶδ καὶ ἐζήτησε τὴν γυναῖκα· καὶ εἶπον, οὐχὶ αὕτη ἐστὶν Βερσαβεὲ θυγάτηρ Ἐλιὰμ γυνὴ Οὐρίου τοῦ Χετταίου;

4 καὶ ἀπέστειλε Δαυὶδ ἀγγέλους, καὶ ἔλαβεν αὐτήν, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὴν, καὶ ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς· καὶ αὕτη ἐκαθαρίζετο ἀπὸ τῆς ἀκαθαρσίας αὐτῆς, καὶ ἀπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

5 καὶ συνέλαβεν ἡ γυνή· καὶ ἀπέστειλε καὶ ἀπήγγειλε Δαυίδ, καὶ εἶπεν, συνείληφα ἐγώ.

6 καὶ ἀπέστειλε Δαυὶδ πρὸς Ἰωάβ, καὶ εἶπεν, Ἀπόστειλόν μοι τὸν Οὐρίαν τὸν Χετταῖον· καὶ ἀπέστειλεν Ἰωὰβ τὸν Οὐρίαν πρὸς αὐτόν.

7 καὶ παρεγένετο Οὐρίας πρὸς Δαυίδ, καὶ ἐπερώτησεν αὐτὸν Δαυὶδ, εἰ ὑγιαίνει Ἰωὰβ, καὶ εἰ ὑγιαίνει ὁ λαός, καὶ εἰ ὑγιαίνει ὁ πόλεμος.

8 καὶ εἶπεν Δαυὶδ τῷ Οὐρίᾳ, κατάβηθι εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ νίψαι τοὺς πόδας σου· καὶ ἐξῆλθεν Οὐρίας ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως, καὶ ἐξῆλθεν ὀπίσω αὐτοῦ ἄρσις τοῦ βασιλέως.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et misit Hadarghezer & eduxit viros Aram qui erant trans Perath, & venerunt ad Hheilam; & Sobach princeps exercitus Hadarghezer erat ante illos. 17 Et indicatum est Dauid, & congregauit omnem Israel, & transiuit Iardena, & venerunt ad Hheilam, & ordinauerunt se homines Aram in occursum Dauid, & inierunt bellum cum illo. 18 Et verterunt terga homines Aram ab-ante Israel, & occidit Dauid ex Aram septingentos currus & quadraginta millia equitum, & Sobach principem exercitus percussit, & mortuus est ibi. 19 Et viderunt omnes reges serui Hadarghezer quòd fracti essent ante Israel, & pacem fecerunt cum Israel, & seruierunt illis, & metuerunt homines Aram liberare amplius filios Ghamon.

CAP. XI.

ET fuit in tempore finis anni, in tempore cùm exirent reges, & misit Dauid Ioab & seruos suos cum illo, & omnem Israel, & vastarunt filios Ghamon, & obsederunt Rabah, & Dauid sedebat in Ierusalem. 2 Et fuit in tempore vesperæ, & surrexit Dauid desuper lecto suo, & iuit super tectum domus regiæ, & vidit mulierem lauantem se desuper tecto: & mulier erat pulchra visu valde. 3 Et misit Dauid & rogauit de muliere: & dixit *quidam*, Nónne hæc Bathsebagh filia Eligham vxor Vriah Hhithæi? 4 Et misit Dauid nuncios, & tulit illam; & venit ad eum, & cubuit cum ea: & ipsa purgata ab immunditia sua, & rediit ad domum suam. 5 Et concepit mulier, & misit, & indicauit Dauid, & dixit: Prægnans sum. 6 Et misit Dauid ad Ioab, Mitte mihi Vriah Hhithæum. & misit Ioab Vriah ad Dauid. 7 Et venit Vriah ad eum, & rogauit Dauid de pace Ioab, & de pace populi, & de pace gerentium bellum. 8 Et dixit Dauid ad Vriah, Descende ad domum tuam, & laua pedes tuos: & exiuit Vriah de domo regis, & exiuit post eum cibus regis.

16 * וַיִּשְׁלַח הֲדַרְעֶזֶר וַיֹּצֵא אֶת־אֲרָם אֲשֶׁר מֵעֵבֶר
הַנָּהָר וַיָּבֹאוּ חֵילָם וְשׁוֹבַךְ שַׂר־צְבָא הֲדַרְעֶזֶר
17 לִפְנֵיהֶם׃ * וַיֻּגַּד לְדָוִד וַיֶּאֱסֹף אֶת־כָּל־
יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲבֹר אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיָּבֹא חֵלָאמָה וַיַּעַרְכוּ
אֲרָם לִקְרַאת דָּוִד וַיִּלָּחֲמוּ עִמּוֹ׃
18 * וַיָּנָס אֲרָם מִפְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּהֲרֹג דָּוִד מֵאֲרָם
שְׁבַע מֵאוֹת רֶכֶב וְאַרְבָּעִים אֶלֶף פָּרָשִׁים וְאֵת
19 שׁוֹבַךְ שַׂר־צְבָאוֹ הִכָּה וַיָּמָת שָׁם׃ * וַיִּרְאוּ כָל־
הַמְּלָכִים עַבְדֵי הֲדַרְעֶזֶר כִּי נִגְּפוּ לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיַּשְׁלִמוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיַּעַבְדוּם וַיִּרְאוּ אֲרָם לְהוֹשִׁיעַ
עוֹד אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן׃

יא

1 * וַיְהִי לִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה לְעֵת צֵאת הַמְּלָאכִים
וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת־יוֹאָב וְאֶת־עֲבָדָיו עִמּוֹ וְאֶת־כָּל־
יִשְׂרָאֵל וַיַּשְׁחִתוּ אֶת־בְּנֵי עַמּוֹן וַיָּצֻרוּ עַל־רַבָּה וְדָוִד
2 יֹשֵׁב בִּירוּשָׁלָם׃ * וַיְהִי לְעֵת הָעֶרֶב וַיָּקָם דָּוִד
מֵעַל מִשְׁכָּבוֹ וַיִּתְהַלֵּךְ עַל־גַּג בֵּית־הַמֶּלֶךְ וַיַּרְא אִשָּׁה
רֹחֶצֶת מֵעַל הַגָּג וְהָאִשָּׁה טוֹבַת מַרְאֶה מְאֹד׃
3 * וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיִּדְרֹשׁ לָאִשָּׁה וַיֹּאמֶר הֲלוֹא־זֹאת
בַּת־שֶׁבַע בַּת־אֱלִיעָם אֵשֶׁת אוּרִיָּה הַחִתִּי׃
4 * וַיִּשְׁלַח דָּוִד מַלְאָכִים וַיִּקָּחֶהָ וַתָּבוֹא אֵלָיו
וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ וְהִיא מִתְקַדֶּשֶׁת מִטֻּמְאָתָהּ וַתָּשָׁב
5 אֶל־בֵּיתָהּ׃ * וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתִּשְׁלַח וַתַּגֵּד
6 לְדָוִד וַתֹּאמֶר הָרָה אָנֹכִי׃ * וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶל־
יוֹאָב שְׁלַח אֵלַי אֶת־אוּרִיָּה הַחִתִּי וַיִּשְׁלַח יוֹאָב
7 אֶת־אוּרִיָּה אֶל־דָּוִד׃ * וַיָּבֹא אוּרִיָּה אֵלָיו
וַיִּשְׁאַל דָּוִד לִשְׁלוֹם יוֹאָב וְלִשְׁלוֹם הָעָם וְלִשְׁלוֹם
8 הַמִּלְחָמָה׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד לְאוּרִיָּה רֵד לְבֵיתְךָ וּרְחַץ
רַגְלֶיךָ וַיֵּצֵא אוּרִיָּה מִבֵּית הַמֶּלֶךְ וַתֵּצֵא אַחֲרָיו
מַשְׂאַת הַמֶּלֶךְ׃

16 *Miſitq; Adadezer & eduxit Syros qui
erant trans fluuiũ, & adduxit eorũ exer-
citum. Sobach aũt magiſter militiæ Ada-
17 dezer erat princeps eorum. *Quod cùm
nunciatũ eſſet Dauid, contraxit omnẽ Iſ-
raelem, & trãſiuit Iordanẽ, venítq; in He-
lam. Et direxerunt aciem Syri ex aduerſo
18 Dauid & pugnauerunt cõtra Iſrael. *Fu-
gerúntq; Syri à facie Iſrael, & occidit Da-
uid de Syris ſeptingẽtos currus & quadra
ginta millia equitũ, & Sobach principem
militiæ percuſsit, & ſtatim mortuus eſt.
19 *Videntes aũt vniuerſi reges qui erãt in
præſidio Adadezer ſe victos eſſe ab Iſrael,
fecerunt pacem cũ Iſrael & ſeruierunt eis,
timuerúntq; Syri auxilium præbere filijs
Ammon. CAP. XI.
1 FActum eſt aũt vertẽte anno, eo tẽpore 1.Paral. 20.a
A quo ſolẽt reges ad bella procedere, mi-
ſit Dauid Ioab & ſeruos ſuos cum eo, &
vniuerſum Iſrael, & vaſtauerũt filios Am-
mõ, & obſederunt Rabba; Dauid aũt re-
2 man ſit in Ieruſalẽ. *Dum hæc agerentur,
accidit quadã die vt ſurgeret Dauid
de ſtratu ſuo poſt Meridiẽ, & deambula-
ret in ſolario domus regiæ; vidítq; mulie-
rem ſe lauantẽ ex aduerſo ſuper ſolarium
3 ſuũ. erat aũt mulier pulchra valdè. *Mi-
ſit ergo rex & requiſiuit quæ eſſet mulier.
Nũciatúmq; eſt ei ꝙ ipſa eſſet Berſabee, fi-
4 lia Heliã, vxor Vriæ Ethęi. *Miſsis itaque
Dauid nuncijs tulit eã. Quæ cùm ingreſſa
eſſet ad illũ, dormiuit cũ ea. Statímq; ſan-
B ctificata eſt ab immunditia ſua, & reuerſa
5 eſt domũ ſuã. *cõcepto fœtu. Mitténsq;
6 nũciauit Dauid, & ait, Cõcepi. *Miſit aũt
Dauid ad Ioab, dicẽs: Mitte ad me Vriam
7 Ethæũ. Miſitq; Ioab Vriã ad Dauid. *Et
venit Vrias ad Dauid, quæſiuítq; Dauid
quàm rectè ageret Ioab & popul⁹, & quo-
8 modo adminiſtraretur bellũ. *Et dixit Da
uid ad Vriã, Vade in domũ tuam, & laua
pedes tuos. Et egreſſus eſt Vrias de domo
regis, ſecutúſq; eſt eum cibus regius.

תרגום יונתן

16 וּשְׁלַח הֲדַרְעֶזֶר וְאַפִּיק יַת אֱנַשׁ אֲרָם דְּמֵעִבַּר פְּרָת וַאֲתוֹ לְחֵילָם וְשׁוֹבָךְ רַב חֵילָא דַּהֲדַרְעֶזֶר קֳדָמֵיהוֹן׃ 17 וְאִתְחַוָּא לְדָוִד וּכְנַשׁ
יַת כָּל יִשְׂרָאֵל וַעֲבַר יַת יַרְדְּנָא וַאֲתוֹ לְחֵילָם וְסַדְּרוּ אֱנַשׁ אֲרָם לְקַדְמוּת דָּוִד וְאַגִּיחוּ קְרָבָא עִמֵּיהּ׃ 18 וְאַפְּכוּ אֱנַשׁ אֲרָם מִן קֳדָם
יִשְׂרָאֵל וּקְטַל דָּוִד מֵאֲרָם שְׁבַע מְאָה רְתִיכִין וְאַרְבְּעִין אַלְפִין פָּרָשִׁין וְיַת שׁוֹבָךְ רַב חֵילֵיהּ מְחָהִי וּמִית תַּמָּן׃ 19 וַחֲזוֹ כָּל מַלְכַיָּא עַבְדֵי
הֲדַרְעֶזֶר אֲרֵי אִתְּבַרוּ קֳדָם יִשְׂרָאֵל וְאַשְׁלִימוּ יַת יִשְׂרָאֵל וּפַלְחוּנוּן וּדְחִילוּ אֱנַשׁ אֲרָם לְמִפְרַק עוֹד יַת בְּנֵי עַמּוֹן׃

יא

1 וַהֲוָה לִזְמַן סוֹפָא דְשַׁתָּא לְעִידַן מִפַּק מַלְכַיָּא וּשְׁלַח דָּוִד יַת יוֹאָב וְיַת עַבְדוֹהִי עִמֵּיהּ וְיַת כָּל יִשְׂרָאֵל וְחַבִּילוּ יַת בְּנֵי עַמּוֹן וְצָרוּ עַל רַבָּה
וְדָוִד יָתֵיב בִּירוּשְׁלֶם׃ 2 וַהֲוָה לְעִידַן רַמְשָׁא וְקָם דָּוִד מֵעַל שִׁוּוּיֵהּ וְהַלִּיךְ עַל אִיגַּר בֵּית מַלְכָּא וַחֲזָא אִתְּתָא מִשְׁתַּטְפָא מֵעַל אִגְּרָא
וְאִתְּתָא שַׁפִּירַת חֵזוּ לַחֲדָא׃ 3 וּשְׁלַח דָּוִד וּשְׁאֵל בְּאִתְּתָא וַאֲמַר הֲלָא דָא בַּת שֶׁבַע בַּת אֱלִיעָם אִתַּת אוּרִיָּה חִתָּאָה׃ 4 וּשְׁלַח
דָּוִד אִזְגַּדִּין וְדַבְּרָהּ וַאֲתָת לְוָתֵיהּ וּשְׁכִיב עִמָּהּ וְהִיא מִתְדַּכְיָא מִסּוֹבְתָהּ וְתָבַת לְבַיְתָהּ׃ 5 וְעַדְיָאת אִתְּתָא וּשְׁלַחַת וְחַוְיָאת לְדָוִד וַאֲמֶרֶת
מְעַדְיָא אֲנָא׃ 6 וּשְׁלַח דָּוִד לְוַת יוֹאָב שְׁלַח לִי יַת אוּרִיָּה חִיתָאָה וְשַׁדַּר יוֹאָב יַת אוּרִיָּה לְוַת דָּוִד׃ 7 וַאֲתָא אוּרִיָּה לְוָתֵיהּ וּשְׁאֵל דָּוִד
לִשְׁלַם יוֹאָב וְלִשְׁלַם עַמָּא וְלִשְׁלַם עַבְדֵי קְרָבָא׃ 8 וַאֲמַר דָּוִד לְאוּרִיָּה חוּת לְבֵיתָךְ וּשְׁטוֹף רִגְלָךְ וּנְפַק אוּרִיָּה מִבֵּית מַלְכָּא
וְנִפְקַת בָּתְרוֹהִי סְעוּדְתָא דְמַלְכָּא׃

16 Et misit Adraezer, & eduxit Syrum qui erat trans fluuium, & venerunt in Elam, & Sobach princeps militiæ Adraezer ante eos.

17 Et nunciatum est Dauid & contraxit omnem Israel, & transijt Iordanem, & venit in Chalaama, & direxit aciem Syrus ex aduerso Dauid, & pugnauit cum eo.

18 Et fugit Syrus à facie Israel, & occidit Dauid de Syris septingentos currus, & quadraginta millia equitum, & Sobach principem militiæ eius percussit, & mortuus est ibi.

19 Et viderunt vniuersi reges serui Adraazar, quoniam corruerunt coram Israel, & pepigerunt fœdus cum Israel, & seruierunt Israel, & timuerunt Syri vt saluent filios Ammon rursum.

CAP. XI.

1 ET factũ est vertẽte anno in tempore egressus regum, & misit Dauid Joab & seruos suos cum eo & vniuersum Israel, & vastauit filios Ammon, & obsederunt contra Rabath, & Dauid habitabat in Hierusalem.

2 Factum est autem in tempore post Meridiem, & surrexit Dauid à lecto suo, & deambulabat in solario domus regis, & vidit à solario mulierem lauantem se, & mulier pulchra aspectu valdè.

3 Et misit Dauid & requisiuit mulierem, & dixerunt, Nonne hæc est Bersabee filia Eliam vxor Uriæ Chettæi?

4 Et misit Dauid nuncios, & tulit eam, & ingressus est ad eam, & dormiuit cum ea: & hæc erat sanctificata ab immunditia sua, & reuersa est in domum suam.

5 Et concepit mulier, & misit & nunciauit Dauid, & dixit: Concepi ego.

6 Et misit Dauid ad Joab, & dixit, Mitte mihi Vrian Chettæum, & misit Joab Vrian ad eum.

7 Et venit Vrias ad Dauid, & interrogauit eum Dauid, si valeret Joab, & si valeret populus, & si valeret bellum.

8 Et dixit Dauid Uria, Descende in domum tuam, & laua pedes tuos: & egressus est Urias à facie regis, & egressa est post eum portio regis.

16 καὶ ἀπέστειλεν Ἀδραζὰρ, καὶ ἐξήγαγεν τὸν Σύρον τὸν ἐν τῷ πέραν τοῦ ποταμοῦ καὶ παρεγένοντο εἰς Ἐλάμ· καὶ Σωβὰχ ὁ ἀρχιστράτηγος τοῦ Ἀδραζὰρ ἔμπροσθεν αὐτῶν.

17 καὶ ἀπηγγέλη τῷ Δαυὶδ καὶ συνήγαγε πάντα Ἰσραὴλ, καὶ διέβη τὸν Ἰορδάνην, καὶ παρεγένετο εἰς Χαλααμᾶ· καὶ παρετάξατο ὁ Σύρος ἐξεναντίας Δαυίδ, καὶ ἐπολέμησεν μετ' αὐτοῦ.

18 καὶ ἔφυγεν ὁ Σύρος ἐκ προσώπου Ἰσραήλ· καὶ ἀπέκτεινεν Δαυὶδ ἐκ τῶν Σύρων ἑπτακόσια ἅρματα, καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδας ἱππέων, καὶ τὸν Σωβὰχ ἀρχιστράτηγον αὐτοῦ ἐπάταξεν, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ.

19 καὶ εἶδον πάντες οἱ βασιλεῖς οἱ δοῦλοι Ἀδραάζαρ ὅτι ἔπταισαν ἐνώπιον Ἰσραήλ, καὶ διέθεντο διαθήκην μετὰ Ἰσραήλ, καὶ ἐδούλευσαν τῷ Ἰσραήλ· καὶ ἐφοβήθησαν Σύρος τοῦ διασῶσαι ἔτι τοὺς υἱοὺς Ἀμμών ἔτι.

ια.

1 Καὶ ἐγένετο ἐπιστρέψαντος ἐνιαυτοῦ εἰς τὸν καιρὸν τῆς ἐξόδου τῶν βασιλέων, καὶ ἐξαπέστειλε Δαυὶδ τὸν Ἰωὰβ, καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ καὶ πάντα τὸν Ἰσραήλ, καὶ διέφθειρε τοὺς υἱοὺς Ἀμμών· καὶ περιεκάθισαν ἐπὶ Ῥαββάθ· καὶ Δαυὶδ κατῴκει ἐν Ἰερουσαλήμ.

2 ἐγένετο δὲ ἐν καιρῷ δείλης, καὶ ἀνέστη Δαυὶδ ἀπὸ τῆς κοίτης αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως· καὶ εἶδεν ἀπὸ τοῦ δώματος γυναῖκα λουομένην· καὶ ἡ γυνὴ καλὴ τῇ ὄψει σφόδρα.

3 καὶ ἀπέστειλε Δαυὶδ καὶ ἐζήτησε τὴν γυναῖκα· καὶ εἶπον, οὐχὶ αὕτη ἐστὶν Βερσαβεὲ θυγάτηρ Ἐλιὰμ γυνὴ Οὐρίου τοῦ Χετταίου;

4 καὶ ἀπέστειλε Δαυὶδ ἀγγέλους, καὶ ἔλαβεν αὐτήν, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὴν, καὶ ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς· καὶ αὕτη ἐκαθαρίζετο ἀπὸ τῆς ἀκαθαρσίας αὐτῆς, καὶ ἀπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

5 καὶ συνέλαβεν ἡ γυνή· καὶ ἀπέστειλε καὶ ἀπήγγειλε Δαυίδ, καὶ εἶπεν, συνείληφα ἐγώ.

6 καὶ ἀπέστειλε Δαυὶδ πρὸς Ἰωάβ, καὶ εἶπεν, Ἀπόστειλόν μοι τὸν Οὐρίαν τὸν Χετταῖον· καὶ ἀπέστειλεν Ἰωὰβ τὸν Οὐρίαν πρὸς αὐτόν.

7 καὶ παρεγένετο Οὐρίας πρὸς Δαυίδ, καὶ ἐπερώτησεν αὐτὸν Δαυὶδ, εἰ ὑγιαίνει Ἰωὰβ, καὶ εἰ ὑγιαίνει ὁ λαός, καὶ εἰ ὑγιαίνει ὁ πόλεμος.

8 καὶ εἶπεν Δαυὶδ τῷ Οὐρίᾳ, κατάβηθι εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ νίψαι τοὺς πόδας σου· καὶ ἐξῆλθεν Οὐρίας ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως, καὶ ἐξῆλθεν ὀπίσω αὐτοῦ ἄρσις τοῦ βασιλέως.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et misit Hadarghezer & eduxit viros Aram qui erant trans Perath, & venerunt ad Hheilam; & Sobach princeps exercitus Hadarghezer erat ante illos. 17 Et indicatum est Dauid, & congregauit omnem Israel, & transiuit Iardena, & venerunt ad Hheilam, & ordinauerunt se homines Aram in occursum Dauid, & inierunt bellum cum illo. 18 Et verterunt terga homines Aram ab-ante Israel, & occidit Dauid ex Aram septingentos currus & quadraginta millia equitum, & Sobach principem exercitus percussit, & mortuus est ibi. 19 Et viderunt omnes reges serui Hadarghezer quòd fracti essent ante Israel, & pacem fecerunt cum Israel, & seruierunt illis, & metuerunt homines Aram liberare amplius filios Ghamon.

CAP. XI.

ET fuit in tempore finis anni, in tempore cùm exirent reges, & misit Dauid Ioab & seruos suos cum illo, & omnem Israel, & vastarunt filios Ghamon, & obsederunt Rabah, & Dauid sedebat in Ierusalem. 2 Et fuit in tempore vesperæ, & surrexit Dauid desuper lecto suo, & iuit super tectum domus regiæ, & vidit mulierem lauantem se desuper tecto: & mulier erat pulchra visu valde. 3 Et misit Dauid & rogauit de muliere: & dixit *quidam*, Nónne hæc Bathsebagh filia Eligham vxor Vriah Hhithæi? 4 Et misit Dauid nuncios, & tulit illam; & venit ad eum, & cubuit cum ea: & ipsa purgata ab immunditia sua, & rediit ad domum suam. 5 Et concepit mulier, & misit, & indicauit Dauid, & dixit: Prægnans sum. 6 Et misit Dauid ad Ioab, Mitte mihi Vriah Hhithæum. & misit Ioab Vriah ad Dauid. 7 Et venit Vriah ad eum, & rogauit Dauid de pace Ioab, & de pace populi, & de pace gerentium bellum. 8 Et dixit Dauid ad Vriah, Descende ad domum tuam, & laua pedes tuos: & exiuit Vriah de domo regis, & exiuit post eum cibus regis.

9 * וַיִּשְׁכַּב אוּרִיָּה פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ אֵת כָּל־עַבְדֵי
10 אֲדֹנָיו וְלֹא יָרַד אֶל־בֵּיתוֹ׃ * וַיַּגִּידוּ לְדָוִד לֵאמֹר
לֹא־יָרַד אוּרִיָּה אֶל־בֵּיתוֹ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אוּרִיָּה
הֲלוֹא מִדֶּרֶךְ אַתָּה בָּא מַדּוּעַ לֹא־יָרַדְתָּ אֶל־בֵּיתֶךָ׃
11 * וַיֹּאמֶר אוּרִיָּה אֶל־דָּוִד הָאָרוֹן וְיִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה
יֹשְׁבִים בַּסֻּכּוֹת וַאדֹנִי יוֹאָב וְעַבְדֵי אֲדֹנִי עַל־פְּנֵי
הַשָּׂדֶה חֹנִים וַאֲנִי אָבוֹא אֶל־בֵּיתִי לֶאֱכוֹל וְלִשְׁתּוֹת
וְלִשְׁכַּב עִם־אִשְׁתִּי חַיֶּךָ וְחֵי נַפְשֶׁךָ אִם־אֶעֱשֶׂה אֶת־
12 הַדָּבָר הַזֶּה׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אוּרִיָּה שֵׁב בָּזֶה
גַּם־הַיּוֹם וּמָחָר אֲשַׁלְּחֶךָּ וַיֵּשֶׁב אוּרִיָּה בִירוּשָׁלַם
13 בַּיּוֹם הַהוּא וּמִמָּחֳרָת׃ * וַיִּקְרָא־לוֹ דָוִד וַיֹּאכַל
לְפָנָיו וַיֵּשְׁתְּ וַיְשַׁכְּרֵהוּ וַיֵּצֵא בָּעֶרֶב לִשְׁכַּב בְּמִשְׁכָּבוֹ
עִם־עַבְדֵי אֲדֹנָיו וְאֶל־בֵּיתוֹ לֹא יָרָד׃
14 * וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיִּכְתֹּב דָּוִד סֵפֶר אֶל־יוֹאָב וַיִּשְׁלַח
15 בְּיַד אוּרִיָּה׃ * וַיִּכְתֹּב בַּסֵּפֶר לֵאמֹר הָבוּ אֶת־
אוּרִיָּה אֶל־מוּל פְּנֵי הַמִּלְחָמָה הַחֲזָקָה וְשַׁבְתֶּם
16 מֵאַחֲרָיו וְנִכָּה וָמֵת׃ * וַיְהִי בִּשְׁמוֹר יוֹאָב אֶל־
הָעִיר וַיִּתֵּן אֶת־אוּרִיָּה אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יָדַע כִּי
17 אַנְשֵׁי־חַיִל שָׁם׃ * וַיֵּצְאוּ אַנְשֵׁי הָעִיר וַיִּלָּחֲמוּ
אֶת־יוֹאָב וַיִּפֹּל מִן־הָעָם מֵעַבְדֵי דָוִד וַיָּמָת גַּם
18 אוּרִיָּה הַחִתִּי׃ * וַיִּשְׁלַח יוֹאָב וַיַּגֵּד לְדָוִד אֵת כָּל־
19 דִּבְרֵי הַמִּלְחָמָה׃ * וַיְצַו אֶת־הַמַּלְאָךְ לֵאמֹר
כְּכַלּוֹתְךָ אֵת כָּל־דִּבְרֵי הַמִּלְחָמָה לְדַבֵּר אֶל־
20 הַמֶּלֶךְ׃ * וְהָיָה אִם־תַּעֲלֶה חֲמַת הַמֶּלֶךְ וְאָמַר
לְךָ מַדּוּעַ נִגַּשְׁתֶּם אֶל־הָעִיר לְהִלָּחֵם הֲלוֹא יְדַעְתֶּם
אֵת אֲשֶׁר־יֹרוּ מֵעַל הַחוֹמָה׃
21 * מִי־הִכָּה אֶת־אֲבִימֶלֶךְ בֶּן־יְרֻבֶּשֶׁת הֲלוֹא
אִשָּׁה הִשְׁלִיכָה עָלָיו פֶּלַח רֶכֶב מֵעַל הַחוֹמָה וַיָּמָת
בְּתֵבֵץ לָמָּה נִגַּשְׁתֶּם אֶל־הַחוֹמָה וְאָמַרְתָּ גַּם עַבְדְּךָ
אוּרִיָּה הַחִתִּי מֵת׃

9 Dormiuit autem Vrias ante portã domus
regiæ cum aliis ſeruis domini ſui, & non
10 deſcendit ad domũ ſuam. *Nunciatúmq;
eſt Dauid à dicentibus: Non iuit Vrias in
domũ ſuam. Et ait Dauid ad Vriam: Nun-
quid non de via veniſti? Quare non de-
ſcendiſti in domum tuam?
11 *Et ait Vrias ad Dauid: Arca Dei &
Iſrael & Iuda habitant in papilionibus, &
dominus meus Ioab & ſerui domini mei
ſuper faciem terræ manent, & ego ingre-
diar domum meam vt comedam & bibã
& dormiam cum vxore mea? Per ſalutem
tuam & per ſalutem animæ tuæ non faciã
12 rem hanc. * Ait ergo Dauid ad Vriam: Inf.14.c.
Mane hic etiam hodie, & cras dimittã te.
Manſit Vrias in Ieruſalem in die illa & al-
13 tera. * Et vocauit eum Dauid vt come-
C deret coram ſe & biberet, & inebriauit
eum. Qui egreſſus veſpere dormiuit in
ſtratu ſuo cũ ſeruis domini ſui, & in do-
14 mum ſuam non deſcendit. * Factum eſt
ergo mane, & ſcripſit Dauid epiſtolam ad
Ioab, miſitque per manum Vriæ;
15 * Scribens in epiſtola: Ponite Vriam
ex aduerſo belli, vbi fortiſſimũ eſt præliũ,
& derelinquite eũ, vt percuſſus intereat.
16 * Igitur cùm Ioab obſideret vrbem, po
ſuit Vriam in loco vbi ſciebat viros eſſe
17 fortiſſimos. * Egreſsíque viri de ci-
uitate bellabant aduerſum Ioab, & ce-
ciderunt de populo ſeruorum Dauid, &
mortuus eſt etiam Vrias Ethęus.
18 * Miſit itaque Ioab & nunciauit Da-
uid omnia verba prælij.
19 * Præcepítq; nuncio dicens: Cùm cóple-
ueris vniuerſos ſermones belli ad regem;
20 *ſi eũ videris indignari, & dixerit, Qua-
D re acceſsiſtis ad murum vt præliaremini?
an ignorabatis quòd multa deſuper ex
21 muro tela mittantur? * Quis percuſsit A-
bimelech filiũ Hieroboal: nonne mulier
miſit ſuper eum fragmen molæ de mu-
ro, & interfecit eũ in Thebes? quare iuxta
murum acceſsiſtis? dices: Etiam ſeruus tuus Vrias Ethęus occubuit.

תרגום יונתן

9 וּשְׁכַב אוּרִיָּה בִּתְרַע בֵּית מַלְכָּא עִם כָּל עַבְדֵי רִיבּוֹנֵיהּ וְלָא נְחַת לְבֵיתֵיהּ׃ 10 וְחַוִּיאוּ לְדָוִד לְמֵימַר לָא נְחַת אוּרִיָּה לְבֵיתֵיהּ
וַאֲמַר דָּוִד לְאוּרִיָּה הֲלָא מֵאָרְחָא אַתְּ אָתֵי וּמָה דֵין לָא נְחַתְתָּא לְבֵיתָךְ׃ 11 וַאֲמַר אוּרִיָּה לְדָוִד אֲרוֹנָא דַיְיָי וְיִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה יָתְבִין
בִּמְטַלַּיָּא וְרִבּוֹנִי יוֹאָב וְעַבְדֵי רִבּוֹנִי עַל אַפֵּי בָּרָא שָׁרָן וַאֲנָא אֵעוֹל לְבֵיתִי לְמֵיכַל וּלְמִשְׁתֵּי וּלְמִשְׁכַּב עִם אִתְּתִי חַיָּיךְ וְחֵי נַפְשָׁךְ אִם אֶעְבֵּיד יַת
פִּתְגָמָא הָדֵין׃ 12 וַאֲמַר דָּוִד לְאוּרִיָּה תִּיב הָכָא יוֹמָא דֵין וּמְחַר אֶשְׁלְחִינָךְ וִיתֵב אוּרִיָּה בִּירוּשְׁלֶם בְּיוֹמָא הַהוּא וּבְיוֹמָא דְבָתְרוֹהִי׃
13 וּקְרָא לֵיהּ דָּוִד וַאֲכַל וּשְׁתִי קֳדָמוֹהִי וְרַוְיֵהּ וּנְפַק בְּרַמְשָׁא לְמִשְׁכַּב בְּשִׁוּוּיֵהּ עִם עַבְדֵי רִיבּוֹנֵיהּ וּלְבֵיתֵיהּ לָא נְחַת׃
14 וַהֲוָה בְּצַפְרָא וּכְתַב דָּוִד אִגַּרְתָּא לְוַת יוֹאָב וְשַׁדַּר בְּיַד אוּרִיָּה׃ 15 וּכְתַב בְּאִגַּרְתָּא לְמֵימַר הַבוּ יַת אוּרִיָּה לְקֳבֵיל אַפֵּי
קְרָבָא תַּקִּיפָא וּתְתוּבוּן מִבָּתְרוֹהִי וְיִתְמְחֵי וִימוּת׃ 16 וַהֲוָה כַּד צָר יוֹאָב עַל קַרְתָּא וִיהַב יַת אוּרִיָּה לְאַתְרָא דִידַע אֲרֵי גֻּבְרִין
גִּבָּרִין תַּמָּן׃ 17 וּנְפַקוּ אֱנָשֵׁי קַרְתָּא וְאַגִּיחוּ קְרָבָא עִם יוֹאָב וְאִתְקְטַל מִן עַמָּא מֵעַבְדֵי דָוִד וּמִית אַף אוּרִיָּה חִתָּאָה׃
18 וּשְׁלַח יוֹאָב וְחַוֵּי לְדָוִד יַת כָּל עִסְקֵי קְרָבָא׃ 19 וּפַקֵּיד יַת אִיזְגַדָּא לְמֵימַר בְּשֵׁצָיוּתָךְ יַת כָּל עִסְקֵי קְרָבָא לְמַלָּלָא עִם מַלְכָּא׃
20 וִיהֵי אִם יִדְלַק רֻגְזָא דְמַלְכָּא וְיֵימַר לָךְ מָדֵין אִתְקְרֶבְתּוּן לְקַרְתָּא לְאַגָּחָא הֲלָא יָדְעִיתוּן יַת דְּיִרְמוּן עֲלֵיכוֹן מִן שׁוּרָא׃ 21 מַן
קְטַל יַת אֲבִימֶלֶךְ בַּר יְרֻבֶּשֶׁת הֲלָא אִתְּתָא רָמַת עֲלוֹהִי פַּלְגוּת רֶכֶב רֵחַיָּא מִן שׁוּרָא וּמִית בְּתֵבֵץ לְמָה אִתְקְרֵיבְתּוּן לְשׁוּרָא וְתֵימַר אַף
עַבְדָךְ אוּרִיָּה חִתָּאָה מִית׃

Et dormiuit Vrias in vestibulo domus regis cum omnibus seruis domini sui, & non descendit ad domum suam. Et nunciauerunt Dauid, dicentes: Quòd non descendit Vrias in domum suam. & ait Dauid ad Uriam, Nónne de via veniſti tu? quare non descendisti in domum tuam? Et ait Urias ad Dauid, Arca & Israel, & Judas habitant in papilionibus; & dominus meus Joab; & serui domini mei super faciem campi castrametati, & quomodo ego ingrediar in domum meam vt comedam, & bibam, & dormiam cum vxore mea? per vitam tuam, & per vitam animæ tuæ non faciam rem hanc. Et dixit Dauid ad Uriam, Mane hic & hodie, & cras te dimittam: & mansit Urias in Hierusalem in die illa & crastina.

Et vocauit eum Dauid & comedit coram se, & bibit & inebriatus est; & egressus est vesperè, & dormiuit Urias in cubili cum seruis domini sui, in autem domum suam non descendit.

Et factum est manè, & scripsit Dauid epistolam ad Joab, & misit in manu Uriæ.

Scripsit autem in epistola, dicens: Trade Uriam in prœlium forte, & reuertimini à tergo eius, & percutietur & morietur.

Et factũ est cùm obsideret Joab in vrbem, & dedit Uriam in locum vbi sciebat quoniam viri fortitudinis erant ibi. Et egressi sunt viri ciuitatis & bellabant aduersum Joab, & ceciderunt de populo de seruis Dauid, & mortuus est Urias Chettæus. Et misit Joab, & nunciauit Dauid omnia verba prælij.

Et præcepit Joab nuncio, dicens: Cùm compleueris tu vniuersos sermones belli loquens ad regem.

Et erit si ascenderit ira regis, & dixerit tibi, Quare accessistis ad vrbem vt prœliaremini? nonne sciebatis quòd percutiemini de muro?

Quis percussit Abimelech filium Hierobaal? nonne mulier proiecit super eum fragmen molæ de muro, & mortuus est in Thabes? Quare accessistis ad murum? & dices, Et seruus tuus Urias Chettæus mortuus est.

ϑ ‡Ϲ ἐκοιμήθη οὐρίας ἐν τῷ πυλῶνι Ϛ οἴκου Ϛ βασιλέως μϛ πάντων τῶν παίδων Ϛ κυρίου αὐτοῦ· Ϲ οὐ κατέβη εἰς τὸν
ι οἶκον αὐτοῦ. ‡Ϲ ἀπήγγειλαν τῷ δαυὶδ, λέγοντες, ὅτι οὐ κατέβη οὐρίας εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· ϗ εἶπε δαυὶδ πρὸς τὸν
οὐρίαν· οὐχὶ ἐξ ὁδοῦ παραγέγονας σύ; τί οὐ κατέβης εἰς
ιβ τὸν οἶκόν σου; ‡ καὶ εἶπεν οὐρίας πρὸς δαυίδ, ἡ κιβωτὸς Ϲ ἰσραὴλ Ϲ ἰούδας κατοικοῦσιν ἐν σκηναῖς, Ϲ ὁ κύριός μου
ἰωὰβ, καὶ οἱ παῖδες Ϛ κυρίου μου ἐπὶ προσώπου Ϛ πεδίου παρεμβεβληκότες, Ϲ πῶς ἐγὼ εἰσελεύσομαι εἰς τὸν οἶκόν
μου φαγεῖν Ϲ πιεῖν Ϲ κοιμηθῆναι μϛ τ γυναικός μου; μὰ τὴν ζωήν σου Ϲ μὰ τὴν ζωὴν τ ψυχῆς σου ὃ μὴ ποιήσω τὸ
ιβ πρᾶγμα τοῦτο. ‡Ϲ εἶπε δαυὶδ πρὸς τὸν οὐρίαν, κάθου ὧδε Ϲ σήμερον, Ϲ αὔριον σὲ ἐξαποστελῶ, ϗ ἐκάθισεν
οὐρίας ἐν ἰερουσαλὴμ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ Ϲ τῇ ἐπαύριον.
ιγ ‡ καὶ ἐκάλεσεν αὐτὸν δαυὶδ Ϲ ἔφαγεν ἐνώπιον αὐτοῦ, Ϲ ἔπιεν, Ϲ ἐμεθύσθη, Ϲ ἐξῆλθεν ἑσπέρας Ϲ ἐκοιμήθη ὁ
οὐρίας ἐν τῇ κοίτῃ μϛ τῶν παίδων Ϛ κυρίου αὐτοῦ, εἰς ὃ τὸν
οἶκον αὐτοῦ ὃ κατέβη.
ιδ ‡ καὶ ἐγένετο πρωΐ, καὶ ἔγραψε δαυὶδ βιβλίον πρὸς
ἰωάβ, Ϲ ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ οὐρίου.
ιε ‡ ἔγραψε δὲ ἐν τῷ βιβλίῳ, λέγων· θῆσθε τὸν οὐρίαν
εἰς τὸν πόλεμον τὸν κραταιόν, Ϲ ἀποστραφήσεσθε ἀπ' ὄ-
ιϛ πισθεν αὐτοῦ, Ϲ πληγήσεται Ϲ ἀποθανεῖται. ‡ Ϲ ἐγένετο
ἐν τῷ περικαθῆσθαι τὸν ἰωὰβ ἐπὶ τὴν πόλιν Ϲ ἔδωκε τὸν
οὐρίαν ἐπὶ τὸν τόπον ὃν ἤδει ὅτι ἄνδρες δυνάμεως ἦσαν
ιζ ἐκεῖ. ‡ Ϲ ἐξῆλθον ὁ ἄνδρες τ πόλεως Ϲ ἐπολέμουν
πρὸς ἰωάβ· καὶ ἔπεσον ἐκ Ϛ λαοῦ ἐκ τῶν παίδων δαυίδ,
καὶ ἀπέθανεν οὐρίας ὁ χετταῖος.
ιη ‡ καὶ ἀπέστειλεν ἰωὰβ Ϲ ἀπήγγειλεν τῷ δαυὶδ πάντα
ιθ τὰ ῥήματα τοῦ πολέμου. ‡ καὶ ἐνετείλατο ἰωὰβ τῷ
ἀγγέλῳ, λέγων· ἐν τῷ συντελέσαι σε πάντα τὰ ῥήματα
τοῦ πολέμου λαλοῦντα πρὸς τὸν βασιλέα.
κ ‡ καὶ ἔσται ἐὰν ἀναβῇ ὁ θυμὸς Ϛ βασιλέως, καὶ εἴπῃ
σοι, Τί ὅτι ἤγγισατε πρὸς τὴν πόλιν πολεμῆσαι; οὐκ ἤδητε
ὅτι πληγήσεσθε ἀπὸ τοῦ τείχους;
κα ‡ τίς ἐπάταξε τὸν ἀβιμέλεχ τὸν υἱὸν ἱεροβαάλ; οὐχὶ
γυνὴ ἔρριψεν ἐπ' αὐτὸν κλάσμα μύλου ἀπὸ Ϛ τείχους Ϲ
ἀπέθανεν ἐν θαβής; ἵνατί προσηγάγετε πρὸς τὸ τεῖχος;
ϗ ἐρεῖς, καί γε ὁ δοῦλός σου οὐρίας ὁ χετταῖος τέθνηκε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et cubuit Vriah in porta domus regis cum omnibus seruis domini sui, & non descendit in domum suam.
10 Et indicarunt Dauid, dicendo: Non descendit Vriah in domum suam: & dixit Dauid ad Vriah; Nonne de via tu venis? & vt quid hoc non descendisti in domum tuam? 11 Et dixit Vriah ad Dauid, Arca Domini & Israel, & Iehudah sedent in vmbraculis, & dominus meus Ioab, & serui domini mei super facies agri manent, & ego intrabo domum meam ad comedendum & ad bibendum, & ad cubandum cum vxore mea? Per vitam tuam & per vitam animæ tuæ, si fecero verbum hoc. 12 Et dixit Dauid ad Vriah, Sede hic hodie, & cras mittam te. Et sedit Vriah in Ierusalem in die illo, & in die sequenti. 13 Et vocauit illum Dauid, & comedit & bibit ante illum, & inebriauit eum, & exiuit vespere ad cubandum in lecto suo cum seruis domini sui; & in domum suam non descendit. 14 Et fuit in aurora, scripsit Dauid epistolam ad Ioab, & misit per manum Vriah.
15 Et scripsit in epistola, dicendo: Date Vriah contra faciem prœlij fortis, & reuertimini de-post illum vt percutiatur & moriatur.
16 Et fuit quando obsedit Ioab vrbem, posuit Vriah in loco quem cognouit quòd robusti viri ibi essent. 17 Et exierunt homines vrbis, & inierunt prœlium cum Ioab, & occisi sunt de populo de seruis Dauid, & mortuus est etiam Vriah Hhithæus.
18 Et misit Ioab & indicauit Dauid omnia negocia belli. 19 Et iussit nuncio, vt diceret: Vbi absolueris omnia negocia belli loqui cum rege. 20 Et erit si incendatur indignatio regis, & dicat tibi, Ad quid appropinquastis ad vrbem, vt congrederemini? nónne sciebatis quòd deijcerent super vos ex muro? 21 Quis occidit Abimelech filium Ierubesseth? nónne mulier deiecit super illum partem superioris molæ ex muro, & mortuus est in Thebez? ad quid appropinquastis ad murum? & dices, Etiam seruus tuus Vriah Hhithæus mortuus est.

22 וַיֵּלֶךְ הַמַּלְאָךְ וַיָּבֹא וַיַּגֵּד לְדָוִד אֵת כָּל־אֲשֶׁר
23 שְׁלָחוֹ יוֹאָב׃ * וַיֹּאמֶר הַמַּלְאָךְ אֶל־דָּוִד כִּי־גָבְרוּ
עָלֵינוּ הָאֲנָשִׁים וַיֵּצְאוּ אֵלֵינוּ הַשָּׂדֶה וַנִּהְיֶה עֲלֵיהֶם
24 עַד־פֶּתַח הַשָּׁעַר׃ * וַיֹּרֹאוּ הַמֹּרִאִים אֶל־עֲבָדֶיךָ
מֵעַל הַחוֹמָה וַיָּמוּתוּ מֵעַבְדֵי הַמֶּלֶךְ וְגַם עַבְדְּךָ
25 אוּרִיָּה הַחִתִּי מֵת׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַמַּלְאָךְ
כֹּה־תֹאמַר אֶל־יוֹאָב אַל־יֵרַע בְּעֵינֶיךָ אֶת־הַדָּבָר
הַזֶּה כִּי־כָזֹה וְכָזֶה תֹּאכַל הֶחָרֶב הַחֲזֵק מִלְחַמְתְּךָ
אֶל־הָעִיר וְהָרְסָהּ וְחַזְּקֵהוּ׃
26 * וַתִּשְׁמַע אֵשֶׁת אוּרִיָּה כִּי־מֵת אוּרִיָּה אִישָׁהּ
וַתִּסְפֹּד עַל־בַּעְלָהּ׃
27 * וַיַּעֲבֹר הָאֵבֶל וַיִּשְׁלַח דָּוִד וַיַּאַסְפָהּ אֶל־בֵּיתוֹ
וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה וַתֵּלֶד לוֹ בֵּן וַיֵּרַע הַדָּבָר אֲשֶׁר־
עָשָׂה דָוִד בְּעֵינֵי יְהוָה׃

יב

1 * וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֶת־נָתָן אֶל־דָּוִד וַיָּבֹא אֵלָיו
וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁנֵי אֲנָשִׁים הָיוּ בְּעִיר אֶחָת אֶחָד עָשִׁיר
2 וְאֶחָד רָאשׁ׃ * לְעָשִׁיר הָיָה צֹאן וּבָקָר הַרְבֵּה
3 מְאֹד׃ * וְלָרָשׁ אֵין־כֹּל כִּי אִם־כִּבְשָׂה אַחַת
קְטַנָּה אֲשֶׁר קָנָה וַיְחַיֶּהָ וַתִּגְדַּל עִמּוֹ וְעִם־בָּנָיו
יַחְדָּו מִפִּתּוֹ תֹּאכַל וּמִכֹּסוֹ תִשְׁתֶּה וּבְחֵיקוֹ תִשְׁכָּב
וַתְּהִי־לוֹ כְּבַת׃
4 * וַיָּבֹא הֵלֶךְ לְאִישׁ הֶעָשִׁיר וַיַּחְמֹל
לָקַחַת מִצֹּאנוֹ וּמִבְּקָרוֹ לַעֲשׂוֹת לָאֹרֵחַ הַבָּא לוֹ וַיִּקַּח
אֶת־כִּבְשַׂת הָאִישׁ הָרָאשׁ וַיַּעֲשֶׂהָ לָאִישׁ הַבָּא אֵלָיו׃
5 * וַיִּחַר־אַף דָּוִד בָּאִישׁ מְאֹד וַיֹּאמֶר אֶל־נָתָן חַי־
יְהוָה כִּי בֶן־מָוֶת הָאִישׁ הָעֹשֶׂה זֹאת׃
6 * וְאֶת־הַכִּבְשָׂה יְשַׁלֵּם אַרְבַּעְתָּיִם עֵקֶב אֲשֶׁר
עָשָׂה אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְעַל אֲשֶׁר לֹא־חָמָל׃

22 * Abiit ergo nũcius & venit & narrauit
Dauid omnia quæ ei præceperat Ioab.
23 * Et dixit nũcius ad Dauid: Pręualuerũt
aduersũ nos viri, & egressi sunt ad nos in
agrũ. Nos autẽ facto impetu persecuti eos
24 sumus vsq; ad portã ciuitatis. * Et dire-
xerunt iacula sagittarij ad seruos tuos ex
muro desuper, mortuiq; sunt de seruis re-
gis. Quinetiam seruus tuus Vrias Ethæus
25 mortuus est. * Et dixit Dauid ad nunciũ:
Hęc dices Ioab, Nõ te frangat ista res. Va-
rius enim euentus est belli, & nũc hunc &
nunc illũ consumit gladius. Cõforta bel-
latores tuos aduersus vrbẽ vt destruas eã,
26 & exhortare eos. * Audiuit autem vxor
Vriæ quòd mortuus esset Vrias vir suus, &
27 planxit eum. * Transactoq; luctu misit
Dauid & introduxit eã in domũ suam, &
facta est ei vxor, peperitq; ei filium. Et dis-
plicuit verbum hoc quod fecerat Dauid
coram Domino.

CAP. XII.

1 A MIsit ergo Dominus Nathã ad Dauid.
Qui cùm venisset ad eum, dixit ei:
Duo viri erant in ciuitate vna, vnus diues
2 & alter pauper. * Diues habebat oues &
3 boues plurimos valde: * Pauper autẽ ni-
hil habebat omnino præter ouem vnam
paruulam quã emerat & nutrierat, & quæ
creuerat apud eum cum filiis eius, simul
de pane illius comedens & de calice eius
bibens, & in sinu illius dormiens, eratq́ue
4 illi sicut filia. * Cùm autem peregrinus
quidam venisset ad diuitem, parcens ille
sumere de ouibus & de bobus suis, vt ex-
hiberet conuiuium peregrino illi qui ve-
nerat ad se, tulit ouẽ viri pauperis, & præ-
parauit cibos homini qui venerat ad se.
5 * Iratus autem indignatione Dauid ad-
uersus hominem illum nimis, dixit ad
Nathan: Viuit Dominus, quoniam filius
6 mortis est vir qui fecit hoc. * Ouem red-
det in quadruplum, eò quòd fecerit ver-
bum istud, & non pepercerit.

תרגום יונתן

22 וַאֲזַל אִיזְגַּדָּא וַאֲתָא וְחַוִּי לְדָוִד יַת כָּל דְּשַׁלְחֵיהּ יוֹאָב׃
23 וַאֲמַר אִזְגַּדָּא לְדָוִד אֲרֵי תַקִּיפוּ עֲלָנָא גֻבְרַיָּא
וּנְפַקוּ עֲלָנָא בְּחַקְלָא וַהֲוֵינָא טָרְדִין לְהוֹן עַד מַעֲלָנָא דְתַרְעָא׃
24 וְשַׁדּוֹ קַשְׁתַּיָּא בְּעַבְדָךְ מֵעַל שׁוּרָא וְאִתְקְטַלוּ מֵעַבְדֵי
מַלְכָּא וְאַף עַבְדָךְ אוּרִיָּה חִתָּאָה מִית׃
25 וַאֲמַר דָּוִד לְאִיזְגַּדָּא כִּדְנַן תֵּימַר לְיוֹאָב לָא יַבְאֵשׁ בְּעֵינָךְ יַת פִּתְגָמָא
הָדֵין אֲרֵי כְּדֵין וּכְדֵין תַּקְטֵל חַרְבָּא אַתְקֵיף קְרָבָךְ עַל קַרְתָּא וּפַגְּרָהּ וְתַקְפֵּהוּ׃
26 וּשְׁמַעַת אִתַּת אוּרִיָּה אֲרֵי מִית אוּרִיָּה בַּעֲלָהּ
וְסִפְדַת עַל בַּעֲלָהּ׃
27 וַעֲבֶרֶת אֶבְלָא וּשְׁלַח דָּוִד וּכְנָשָׁהּ לְבֵיתֵיהּ וַהֲוָת לֵיהּ לְאִיתוּ וִילֵידַת לֵיהּ בַּר וּבְאֵשׁ פִּתְגָמָא דַעֲבַד דָּוִד קֳדָם יְיָ׃

יב

1 וּשְׁלַח יְיָ יַת נָתָן לְיַת דָּוִד וַאֲתָא לְוָתֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ תְּרֵין גֻּבְרִין הֲווֹ בְּקַרְתָּא חֲדָא חַד עֲתִירָא וְחַד מִסְכֵּינָא׃
2 לַעֲתִירָא הֲווֹ
עָאן וְתוֹרִין סַגִּי לַחֲדָא׃
3 וּלְמִסְכֵּינָא לֵית כָּל מִדַּעַם אֱלָהֵן אִימֶּרְתָּא חֲדָא זְעֵירְתָּא דְזַבְּנָהּ וְקַיְּימָהּ וּרְבָת עִמֵּיהּ וְעִם בְּנוֹהִי כַּחֲדָא
מִפִּתֵּיהּ אָכְלָה וּמִכּוֹסֵיהּ שָׁתְיָא וּבְחֵיקֵיהּ שָׁכְבָא וַהֲוָת לֵיהּ כְּבִרְתָּא׃
4 וַאֲתָא אָרְחָא לְגַבְרָא עֲתִירָא וְחָס לְמִסַּב מֵעָאנֵיהּ וּמִתּוֹרֵיהּ לְמַעְבַּד
לְאָרְחָא דַאֲתָא לֵיהּ וּנְסֵיב יַת אִימֶּרְתָּא דְגַבְרָא מִסְכֵּינָא וְעַבְדָהּ לְגַבְרָא דַאֲתָא לְוָתֵיהּ׃
5 וּתְקֵיף רֻגְזָא דְדָוִד בְּגַבְרָא לַחֲדָא וַאֲמַר לְנָתָן קַיָּים הוּא יְיָ אֲרֵי גְּבַר חַיָּיב קְטוֹל גַּבְרָא דַעֲבַד הָדָא׃
6 וְיַת אִמֶּרְתָּא יְשַׁלֵּם עַל חַד אַרְבְּעָה חֲלַף דַעֲבַד יַת פִּתְגָמָא הָדֵין וְעַל דְּלָא חָס׃

Et venit nuncius Joab ad regem in Hieru- 22
salem, & nunciauit Dauid omnia quæ locutus
est Joab. *Et dixit nuncius ad Dauid, Quòd* 23
præualuerunt viri aduersum nos, & egressi
sunt viri ad nos in agrum, & venimus con-
tra eos vsque ad portas vestibuli. *Et sagit-* 24
tauerunt sagittarij ad seruos tuos ex muro, &
mortui sunt de seruis regis, & seruus tuus
Vrias Chettæus mortuus est. *Et dixit Da-* 25
uid ad nuncium, Hæc dices ad Ioab, Nõ malum
sit in oculis tuis de verbo hoc, quoniam quan-
doque quidem sic, quandoque autem sic consu-
met gladius: conforta bellum tuum aduersus
vrbem, & destruas eam, & fortifica eam.

Et audiuit vxor Uriæ quòd mortuus esset 26
vir suus Vrias, & planxit super virum suum.

Et transijt luctus, & misit Dauid, & ac- 27
cepit Bersabee in domum suam, & facta est ei
in vxorem, & parit ei filium.

CAP. XII.

ET visa est mala res quam fecit Dauid co- 1
ram Domino, & misit Dominus Nathan
prophetam ad Dauid, & ingressus est Nathan
ad Dauid, & dixit ei: Jndica iam mihi iudi-
cium hoc; Duo viri erant in vna ciuitate, vnus
diues & vnus pauper. *Et erant diuiti gre* 2
ges ouium & armenta boum multa valdè.

Et pauperi non erat quippiam aliud quàm 3
agna vna parua quam possedit & fouit, &
nutriuit eam, & nutrita fuit cum eo, & cum
filiis eius pariter; de pane eius comedebat, &
de calice bibebat, & in sinu eius dormiebat,
& erat ei sicut filia sua.

Venit autem viator ad virum diuitem, & 4
pepercit vt sumeret de grege ouiũ suarũ, & de
armẽto boum suorũ vt faceret viro peregrino
venienti ad se; & tulit agnam viri pauperis,
& immolauit eam, & fecit eam viro qui ve-
nerat ad se.

Et iratus est Dauid nimis indignatione ad- 5
uersum virum, & dixit ad Nathan, Viuit Do-
minus quoniam filius mortis vir qui fecit hoc.

Et agnam reddet in quadruplum, eò quòd 6
fecit rem hanc, & eò quòd non pepercit.

22 ‡ Ⓒ παρεγένετο ὁ ἄγγελος ἰωὰβ πρὸς τὸν βασιλέα εἰς
ἱερουσαλὴμ Ⓒ ἀπήγγειλε τῷ δαυὶδ πάντα ὅσα ἐλάλησεν
23 ἰωάβ. ‡ Ⓒ εἶπεν ὁ ἄγγελος πρὸς δαυίδ, ὅτι κατεκραταιοῦν
οἱ ἄνδρες ἐφ' ἡμᾶς Ⓒ ἐξῆλθον Ⓐ ἄνδρες ἐφ' ἡμᾶς εἰς τὸ
πεδίον, καὶ ἐνεκρατήθημεν ἐπ' αὐτοὺς ἕως τῶν θυρῶν Ⓔ πυλω-
24 νος. ‡ καὶ ἐτόξευσαν Ⓐ τοξεύοντες ἐπὶ σοῦ δοῦλούς σου
ἀπὸ Ⓔ τείχους, Ⓒ ἀπέθανον ἀπὸ τῶν δούλων Ⓔ βασιλέως,
25 καί γε ὁ δοῦλός σου οὐρίας ὁ χετταῖος τέθνηκεν. ‡ καὶ εἶπε
δαυὶδ πρὸς τὸν ἄγγελον, τάδε ἐρεῖς πρὸς ἰωάβ, μὴ πονη-
ρὸν ἔσω ἐν ὀφθαλμοῖς σου περὶ τοῦ ῥήματος τούτου, ὅτι πο-
τὲ μὲν οὕτως πολὺ ὁ οὕτως καταφάγεται ἡ ῥομφαία· κρα-
ταίωσον τὸν πόλεμόν σου ἐπὶ τὴν πόλιν, Ⓒ κατάσκαψον
26 αὐτὴν, καὶ κραταίωσον αὐτήν. ‡ καὶ ἤκουσεν ἡ γυνὴ οὐρίου
ὅτι τέθνηκεν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς οὐρίας, καὶ ἐκόψατο ἐπὶ τὸν
27 ἄνδρα αὐτῆς. ‡ καὶ διῆλθε τὸ πένθος, καὶ ἀπέστειλε δα-
υὶδ, καὶ ἔλαβε τὴν βηρσαβεὰ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ
ἐγένετο αὐτῷ εἰς γυναῖκα, καὶ τίκτει αὐτῷ υἱόν.

ιβ'.

1 ‡ Καὶ ἐφάνη πονηρὸν τὸ πρᾶγμα ὃ ἐποίησε δαυὶδ
ἐνώπιον κυρίου, Ⓒ ἀπέστειλε κύριος τὸν ναθὰν τὸν προφήτην
πρὸς τὸν δαυίδ· καὶ εἰσῆλθε ναθὰν πρὸς δαυίδ, καὶ εἶπεν
αὐτῷ, ἀπάγγειλόν μοι τὴν κρίσιν ταύτην· δύο ἄνδρες
ἦσαν ἐν μιᾷ πόλει, εἷς πλούσιος καὶ εἷς πένης.
2 ‡ καὶ ἦν τῷ πλουσίῳ ποίμνια καὶ βουκόλια πολλὰ
3 σφόδρα. ‡ καὶ τῷ πένητι οὐκ ἦν ἐὰν, ἀλλ' ἢ ἀμνὰς
μία μικρὰ ἣν ἐκτήσατο Ⓒ περιεποιήσατο Ⓒ ἐξέθρεψεν
αὐτὴν καὶ ἐμεγεθύνθη μετ' αὐτοῦ Ⓒ μετὰ τῶν τέκνων αὐτοῦ
κοινῇ· τὸ αὐτὸ ἀπὸ τοῦ ἄρτου αὐτοῦ ἤσθιεν, Ⓒ ἐκ τοῦ ποτηρίου
ἔπινε, καὶ ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ ἐκάθευδεν, καὶ ἦν αὐτῷ ὡς
4 θυγάτηρ αὐτοῦ. ‡ ἦλθε δὲ ὁδοιπόρος πρὸς τὸν ἄνδρα
τὸν πλούσιον, καὶ ἐφείσατο τοῦ λαβεῖν ἐκ τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ
καὶ ἐκ τοῦ βουκολίου αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι τῷ ἀνδρὶ τῷ ξένῳ
τῷ ἥκοντι πρὸς αὐτόν, καὶ ἔλαβε τὴν ἀμνάδα τοῦ ἀν-
δρὸς τοῦ πένητος, καὶ ἔθυσεν αὐτὴν καὶ ἐποίησεν αὐτὴν
5 τῷ ἀνδρὶ τῷ ἥκοντι πρὸς αὐτόν. ‡ καὶ ἐθυμώθη δαυὶδ
σφόδρα ὀργῇ ἐπὶ τὸν ἄνδρα· καὶ εἶπεν πρὸς ναθάν, ζῇ
κύριος ὅτι υἱὸς θανάτου ὁ ἀνὴρ ὁ ποιήσας τοῦτο.
6 ‡ καὶ τὴν ἀμνάδα ἀποτίσει τετραπλάσιον ἀνθ' ὧν
ἐποίησε τὸ πρᾶγμα τοῦτο, Ⓒ ὑπὲρ οὗ οὐκ ἐφείσατο.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[22] Et iuit nuncius, & venit, & indicauit Dauidi omnia quæ mandauit ei Ioab. [23] Et dixit nuncius ad Dauid, Quoniam inualuerunt super nos viri, & exierunt super nos in agro, & propulsauimus eos vsque ad introitum portæ. [24] Et sagittarunt iaculatores super seruos tuos de-super muro, & occisi sunt de seruis regis; & etiam seruus tuus Vrias Hhithæus mortuus est.

[25] Et dixit Dauid ad nunciũ, Sic dices ad Ioab, Non malũ sit in oculis tuis verbũ istud, quia sicut hunc, sic & illum occidit gladius: robora prœlium tuum super vrbem & destrue eam; & conforta eum. [26] Et audiuit vxor Vriah quòd mortuus esset Vriah maritus suus, & planxit super marito suo. [27] Et transiuit luctus eius, & misit Dauid, & collegit illam in domum suam, & fuit ei in vxorem & peperit ei filium: & malum fuit verbum quod fecit Dauid ante Dominum.

CAP. XII.

ET misit Dominus Nathan ad Dauid, & venit ad illum, & dixit ei, Duo viri fuerunt in vrbe vna, vnus diues & alter pauper.
[2] Diuiti fuerunt oues & boues multæ nimis. [3] Et pauperi nihil quicquam nisi agnicula vna parua quam emerat & educarat, & creuerat cum illo & cum filijs eius pariter: de buccella eius comedebat, & de poculo eius bibebat, & in sinu eius recumbebat, & erat illi vt filia. [4] Et venit viator ad virum diuitem, & pepercit accipere de ouibus suis, & de bobus suis, vt pararet viatori qui venit ad se; & accepit agniculam viri pauperis, & parauit illam viro qui venerat ad se.
[5] Et inualuit indignatio Dauid in virum valdè, & dixit ad Nathan, Viuit ipse Dominus quòd vir obligatus occisioni, vir qui fecit hoc. [6] Et agniculam reddet, super vnam quatuor, eò quòd fecit rem istam, & eò quòd non abstinuit.

7 ׃ וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־דָּוִד אַתָּה הָאִישׁ כֹּה־אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אָנֹכִי מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל
וְאָנֹכִי הִצַּלְתִּיךָ מִיַּד שָׁאוּל׃
8 ׃ וָאֶתְּנָה לְךָ אֶת־בֵּית אֲדֹנֶיךָ וְאֶת־נְשֵׁי אֲדֹנֶיךָ
בְּחֵיקֶךָ וָאֶתְּנָה לְךָ אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיִהוּדָה וְאִם־
מְעָט וְאוֹסִפָה לְךָ כָּהֵנָּה וְכָהֵנָּה׃
9 ׃ מַדּוּעַ בָּזִיתָ אֶת־דְּבַר יְהוָה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינָיו
אֶת־אוּרִיָּה הַחִתִּי הִכִּיתָ בַחֶרֶב וְאֶת־אִשְׁתּוֹ לָקַחְתָּ
לְךָ לְאִשָּׁה וְאֹתוֹ הָרַגְתָּ בְחֶרֶב בְּנֵי עַמּוֹן׃
10 ׃ וְעַתָּה לֹא־תָסוּר חֶרֶב מִבֵּיתְךָ עַד־עוֹלָם
עֵקֶב כִּי בְזִתָנִי וַתִּקַּח אֶת־אֵשֶׁת אוּרִיָּה הַחִתִּי
לִהְיוֹת לְךָ לְאִשָּׁה׃ 11 ׃ כֹּה־אָמַר יְהוָה הִנְנִי מֵקִים
עָלֶיךָ רָעָה מִבֵּיתֶךָ וְלָקַחְתִּי אֶת־נָשֶׁיךָ לְעֵינֶיךָ
וְנָתַתִּי לְרֵעֶךָ וְשָׁכַב עִם־נָשֶׁיךָ לְעֵינֵי הַשֶּׁמֶשׁ
הַזֹּאת׃ 12 ׃ כִּי אַתָּה עָשִׂיתָ בַסָּתֶר וַאֲנִי אֶעֱשֶׂה
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה נֶגֶד כָּל־יִשְׂרָאֵל וְנֶגֶד הַשָּׁמֶשׁ׃
13 ׃ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־נָתָן חָטָאתִי לַיהוָה וַיֹּאמֶר נָתָן
אֶל־דָּוִד גַּם־יְהוָה הֶעֱבִיר חַטָּאתְךָ לֹא תָמוּת׃
14 ׃ אֶפֶס כִּי־נִאֵץ נִאַצְתָּ אֶת־אֹיְבֵי יְהוָה בַּדָּבָר
הַזֶּה גַּם הַבֵּן הַיִלּוֹד לְךָ מוֹת יָמוּת׃
15 ׃ וַיֵּלֶךְ נָתָן אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּגֹּף יְהוָה אֶת־הַיֶּלֶד
אֲשֶׁר יָלְדָה אֵשֶׁת־אוּרִיָּה לְדָוִד וַיֵּאָנַשׁ׃
16 ׃ וַיְבַקֵּשׁ דָּוִד אֶת־הָאֱלֹהִים בְּעַד הַנָּעַר וַיְצֻם
דָּוִד צוֹם וּבָא וְלָן וְשָׁכַב אָרְצָה׃
17 ׃ וַיָּקֻמוּ זִקְנֵי בֵיתוֹ עָלָיו לַהֲקִימוֹ מִן־הָאָרֶץ וְלֹא
אָבָה וְלֹא־בָרָה אִתָּם לָחֶם׃ 18 ׃ וַיְהִי בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי וַיָּמָת הַיֶּלֶד וַיִּרְאוּ עַבְדֵי דָוִד לְהַגִּיד־לוֹ
כִּי־מֵת הַיֶּלֶד כִּי אָמְרוּ הִנֵּה בְּהִוֹת הַיֶּלֶד חַי דִּבַּרְנוּ
אֵלָיו וְלֹא־שָׁמַע בְּקוֹלֵנוּ וְאֵיךְ נֹאמַר אֵלָיו מֵת
הַיֶּלֶד וְעָשָׂה רָעָה׃

7 *Dixit aũt Nathan ad Dauid, Tu es ille
vir. Hæc dicit Dñs Deus Iſrael: Ego vnxi
te in regem ſuper Iſrael, & ego erui te de
8 manu Saul. *Et dedi tibi domũ dñi tui,
& vxores dñi tui in ſinu tuo, dedíque tibi
domũ Iſrael & Iuda, & ſi parua ſunt iſta,
9 adijciã tibi multò maiora. *Quare ergo
C contempſiſti verbũ Dñi, vt faceres malũ
in cõſpectu meo? Vriã Ethęum percuſſiſti
gladio, & vxorem illius accepiſti in vxorẽ
tibi, & interfeciſti eum gladio filiorũ Am-
10 non. *Quamobrẽ non recedet gladius de
domo tua vſq; in ſempiternum, eò q; de-
ſpexeris me, & tuleris vxorem Vriæ Ethęi,
11 vt eſſet vxor tua. *Itaque hæc dicit Do-
minus, Ecce ego ſuſcitabo ſuper te ma-
lum de domo tua, & tollam vxores tuas
in oculis tuis, & dabo proximo tuo, &
dormiet cum vxoribus tuis in oculis So-
12 lis huius. *Tu enim feciſti abſcondirè,
D ego autem faciam verbum iſtud in con-
ſpectu omnis Iſrael, & in conſpectu Solis.
13 *Et dixit Dauid ad Nathan, Peccaui Ecc.47.b
Domino. Dixítque Nathan ad Dauid, Do
minus quoq; tranſtulit peccatum tuum:
14 non morieris. *Veruntamen quoniã bla-
ſphemare feciſti inimicos Domini pro-
pter verbum hoc, filius qui natus eſt tibi,
15 morte morietur. *Et reuerſus eſt Nathan
in domum ſuam. Percuſſítque Dominus
paruulum quem peperit vxor Vriæ Da-
16 uid, & deſperatus eſt. *Deprecatúſq; eſt
Dauid Deum pro paruulo, & ieiunauit
Dauid ieiunio, & ingreſſus ſecrſum iacuit
17 ſuper terram. *Venerunt autem ſeniores
domus eius, cogentes eum vt ſurgeret de
terra. Qui noluit, nec comedit cũ eis ci-
18 bum. *Accidit autem die ſeptima vt mo-
reretur infans, timuerúntq; ſerui Dauid
nunciare ei quòd mortuus eſſet paruu-
lus. dixerũt enim, Ecce cùm paruulus ad-
huc viueret, loquebamur ad eum, & non
E audiebat vocem noſtram; quanto magis ſi
dixerimus, Mortuus eſt puer, ſe affliget?

תרגום יונתן

7 וַאֲמַר נָתָן לְדָוִד אַתְּ גַּבְרָא כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אֲנָא מְשַׁחְתָּךְ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל וַאֲנָא שֵׁיזֵבְתָּךְ מִידָא דְשָׁאוּל׃
8 וְיָהֲבִית לָךְ יַת בֵּית רְבוֹנָךְ וְיַת נְשֵׁי רְבוֹנָךְ בְּחֵינָךְ וְיָהֲבִית לָךְ יַת בֵּית יִשְׂרָאֵל וְיהוּדָה וְאִם זְעִיר וְאוֹסִיף לָךְ כְּאִילֵּין וּכְאִילֵּין׃
9 מַדִּין בְּסֵרְתָּ עַל פִּתְגָמָא דַיְיָ לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָמַי וְיַת אוּרִיָּה חִתָּאָה קְטַלְתָּ בְּחַרְבָּא וְיַת אִתְּתֵיהּ נְסֵבְתָּא לָךְ לְאִיתּוּ וְיָתֵיהּ קְטַלְתָּא
בְּחַרְבָּא דִבְנֵי עַמּוֹן׃ 10 וּכְעַן לָא תִפְסוֹק חַרְבָּא מִן אֱנָשׁ בֵּיתָךְ עַד עָלְמָא חֲלַף דַּאֲשַׁטְּחַנִי וּנְסֵבְתָּא יַת אִתַּת אוּרִיָּה חִתָּאָה לְמֶהֱוֵי
לָךְ לְאִיתּוּ׃ 11 כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהִים הָא אֲנָא מְקִים עֲלָךְ בִּישָׁא מִבֵּיתָךְ וְאֶדְבַּר יַת נְשָׁיָךְ לְעֵינָיךְ וְאֶתֵּן לְחַבְרָךְ
וְיִשְׁכּוֹב עִם נְשָׁיָךְ לְעֵינֵי שִׁמְשָׁא הָדָא׃ 12 אֲרֵי אַתְּ עֲבַדְתָּ בְּסִתְרָא וַאֲנָא אֶעְבֵּיד יַת פִּתְגָמָא הָדֵין קֳדָם כָּל יִשְׂרָאֵל וּקְדָם
שִׁמְשָׁא׃ 13 וַאֲמַר דָּוִד לְנָתָן חָבֵית קֳדָם יְיָ וַאֲמַר נָתָן לְדָוִד אַף יְיָ אַעְבַּר חוֹבָךְ לָא תְמוּת׃ 14 בְּרַם אֲרֵי מְפַתֵּחַ פִּתְחַתָּא
יַת פּוּמָא דְסַנְאֵי עֲבִידָה דַיְיָ בְּפִתְגָמָא הָדֵין אַף בְּרָא דְאִתְיְלִיד לָךְ מֵיתָת יְמוּת׃ 15 וַאֲזַל נָתָן לְבֵיתֵיהּ וְתַבַּר יְיָ יַת רַבְיָא דְיַלִידַת
אִתַּת אוּרִיָּה לְדָוִד וְאִשְׁתָּעַן׃ 16 וְבָעָא דָוִד רַחֲמִין מִן קֳדָם יְיָ עַל רַבְיָא וְצָם דָּוִד צוֹמָא וְעַל וּבָת וְשָׁכִיב עַל
אַרְעָא׃ 17 וְקָמוּ סָבֵי בֵיתֵיהּ עֲלוֹהִי לַאֲקָמוּתֵיהּ מִן אַרְעָא וְלָא אָבָה וְלָא אֲכַל עִמְּהוֹן לַחְמָא׃ 18 וַהֲוָה בְּיוֹמָא
שְׁבִיעָאָה וּמִית רַבְיָא וּדְחִילוּ עַבְדֵי דָוִד לְחַוָאָה לֵיהּ אֲרֵי מִית רַבְיָא אֲרֵי אֲמַרוּ הָא בַר הֲוָה רַבְיָא קָיֵים מַלֵּילְנָא עִמֵּיהּ וְלָא קַבֵּיל מִנָּנָא וְאֵיכְדֵין
נֵאמַר לֵיהּ מִית רַבְיָא וְיֵעְבֵּיד בִּישְׁתָּא׃

7 ‡ Et dixit Nathan ad Dauid, Tu es vir qui fecisti hoc. hæc dicit Dominus Deus Israel, Ego vnxi te in regem super Israel, & ego elegi te de manu Saul.

8 ‡ Et dedi tibi domum domini tui, & vxores eius in sinu tuo, & dedi tibi domũ Israel et Judæ: & si pauca tibi sunt, addã tibi sicut hæc.

9 ‡ Et quare contempsisti verbum Domini vt faceres malum coram eo? Uriam Chettæum percussisti in gladio, & vxorem illius accepisti tibi ipsi in vxorem, & eum interfecisti in gladio filiorum Ammon.

10 ‡ Et nunc non auferetur gladius de domo tua in sempiternum causa huius, quia contempsisti me, & accepisti vxorem Uriæ Chettæi tibi ipsi vxorem.

11 ‡ Hæc dicit Dominus, Ecce ego suscitabo super te mala de domo tua, et tollam vxores tuas coram te, & dabo eas proximo tuo, & dormiet cum vxoribus tuis coram Sole hoc.

12 ‡ Quia tu fecisti in abscondito, ego autem faciam verbum istud in conspectu omnis Israel, & in conspectu Solis huius.

13 ‡ Et dixit Dauid ad Nathan, Peccaui Domino: & dixit Nathan ad Dauid, Et Dominus abstulit peccatũ tuum, & tu non morieris.

14 ‡ Veruntamen quia irritans irritasti in inimicis Dominũ in verbo hoc, & filius tuus qui natus est tibi, morte morietur.

15 ‡ Et reuersus est Nathan in domum suam, & percussit Deus puerum quem peperit vxor Uriæ Dauid, & ægrotabat. 16 ‡ Et deprecatus est Dauid Dominũ pro puero, & ieiunauit Dauid ieiunio, & ingressus est & mansit super terram. 17 ‡ Et surrexerunt seniores domus eius ad eum, vt eleuarent eum de terra, & non voluit, neque cœnauit panem cum eis.

18 ‡ Factum est autem in die septima & mortuus est puer, & timuerunt serui Dauid nunciare ei, quòd mortuus esset puer, dicentes: Quod adhuc puero viuente loquebamur ad eũ, & non audiebat vocem nostram, & quomodo dicemus ad eum quòd mortuus est puer, & faciet mala?

7 ‡ καὶ εἶπε ναθὰν πρὸς δαυίδ, σὺ εἶ ὁ ἀνὴρ ὁ ποιήσας τοῦτο· τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἐγὼ ἔχρισά σε εἰς βασιλέα ἐπὶ τὸν ἰσραήλ, καὶ ἐγὼ ἐξελεξάμην σε ἐκ χειρὸς σαούλ.

8 ‡ καὶ ἔδωκά σοι τὸν οἶκον τοῦ κυρίου σου, καὶ τὰς γυναῖκας αὐτοῦ εἰς τὸν κόλπον σου, καὶ ἔδωκά σοι τὸν οἶκον ἰσραὴλ καὶ ἰούδα· καὶ εἰ ὀλίγα σοι ἐστὶ, προσθήσω σοι καθὼς ταῦτα.

9 ‡ καὶ τί ὅτι ἐξουδένωσας τὸν λόγον κυρίου τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον αὐτοῦ; τὸν οὐρίαν τὸν χετταῖον ἐπάταξας ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἔλαβες σεαυτῷ εἰς γυναῖκα, καὶ αὐτὸν ἀπέκτεινας ἐν ῥομφαίᾳ υἱῶν ἀμμών.

10 ‡ καὶ νῦν οὐκ ἐξαρθήσεται ῥομφαία ἐκ τοῦ οἴκου σου εἰς τὸν αἰῶνα ἕνεκεν τούτου, ὅτι ἐξουδένωσάς με, καὶ ἔλαβες τὴν γυναῖκα οὐρίου τοῦ χετταίου σεαυτῷ γυναῖκα.

11 ‡ τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐξεγερῶ ἐπὶ σὲ κακὰ ἐκ τοῦ οἴκου σου, καὶ λήψομαι τὰς γυναῖκάς σου ἐνώπιόν σου, καὶ δώσω αὐτὰς τῷ πλησίον σου, καὶ κοιμηθήσεται μετὰ τῶν γυναικῶν σου ἐνώπιον τοῦ ἡλίου τούτου·

12 ‡ ὅτι σὺ ἐποίησας ἐν κρυπτῷ, ἐγὼ ποιήσω τὸ ῥῆμα τοῦτο ἐνώπιον παντὸς ἰσραὴλ καὶ ἐνώπιον τοῦ ἡλίου τούτου.

13 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ναθάν, ἡμάρτηκα τῷ κυρίῳ· καὶ εἶπε ναθὰν πρὸς δαυίδ, καὶ κύριος ἀφεῖλε τὸ ἁμάρτημά σου, καὶ σὺ μὴ ἀποθανῇς.

14 ‡ πλὴν ὅτι παροργίζων παρώργισας ἐν τοῖς ἐχθροῖς τὸν κύριον ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ὁ υἱός σου ὁ τικτόμενός σοι θανάτῳ ἀποθανεῖται.

15 ‡ καὶ ἀπῆλθε ναθὰν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· καὶ ἐπάταξεν ὁ θεὸς τὸ παιδίον ὃ ἔτεκεν ἡ γυνὴ οὐρίου τῷ δαυίδ, καὶ ἠρρώστει. 16 ‡ καὶ ἠξίου δαυὶδ τὸν κύριον ὑπὲρ τοῦ παιδίου, καὶ ἐνήστευσεν δαυὶδ νηστείαν, καὶ εἰσῆλθεν καὶ ηὐλίσθη ἐπὶ τῆς γῆς. 17 ‡ καὶ ἐδέησαν οἱ πρεσβύτεροι τοῦ οἴκου αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, τοῦ ἐγεῖραι αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἐβούλετο, οὐδὲ συνεδείπνησεν ἄρτον μετ' αὐτῶν.

18 ‡ ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ καὶ ἀπέθανε τὸ παιδίον, καὶ ἐφοβήθησαν οἱ δοῦλοι δαυὶδ ἀπαγγεῖλαι αὐτῷ, ὅτι τέθνηκε τὸ παιδίον, λέγοντες· ὅτι ἔτι τοῦ παιδίου ζῶντος ἐλαλοῦμεν πρὸς αὐτόν, καὶ οὐκ ἤκουσεν τῆς φωνῆς ἡμῶν, καὶ πῶς εἴπωμεν πρὸς αὐτὸν ὅτι τέθνηκεν τὸ παιδίον, καὶ ποιήσει κακά;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et dixit Nathan ad Dauid, Tu es vir ille. sic dixit Dominus Elohim Deus Israel, Ego vnxi te vt esses rex super Israel, & ego liberaui te de manu Saul. 8 Et dedi tibi domum domini tui & vxores domini tui, concubinas tuas, & dedi tibi domum Israel, & Iehudah: & si parum est, & addam tibi secundum ista & ista. 9 Vt quid contempsisti super verbum Domini, faciendo quod malum est ante me? & Vriah Hhithæum occidisti in gladio, & vxorem illius accepisti tibi in vxorem, & illum occidisti in gladio filiorum Ghamon?

10 Et nunc non deficiet gladius ab hominibus domus tuæ vsque in sæculum, eò quòd spreuisti me, & accepisti vxorem Vriah Hhithæi vt esset tibi in vxorem. 11 Sic dixit Dominus Elohim, Ecce ego suscito super te malum de domo tua, & accipiam vxores tuas in oculis tuis, & dabo socio tuo, & cubabit cum vxoribus tuis in oculis Solis huius. 12 Quia tu fecisti in abscondito, & ego faciam verbum hoc ante omnem Israel & ante Solem. 13 Et dixit Dauid ad Nathan, Peccaui ante Dominum. & dixit Nathan ad Dauid, Etiam Dominus transtulit peccatum tuum, non morieris. 14 Verùm quoniam aperiendo aperuisti os odientium populum Domini in verbo hoc, etiam filius qui natus est tibi, moriendo morietur. 15 Et abijt Nathan ad domum suam, & fregit Dominus puerum quem peperit vxor Vriah, & debilitatus est. 16 Et quæsiuit Dauid misericordias ab ante Dominum super infantem, & ieiunauit Dauid ieiunium, & ingressus est, & pernoctauit, & cubuit super terram.

17 Et surrexerunt senes domus eius super illum vt erigerent illum de terra, & noluit, & non comedit cum illis panem.

18 Et fuit in die septimo, & mortuus est puer, & timuerunt serui Dauid indicare illi quòd mortuus esset puer: nam dixerunt, Ecce quando erat puer superstes, locuti sumus cum illo, & non audiuit nos: & quomodo dicemus illi, Mortuus est infans, & faciet malum?

19 * וַיַּרְא דָּוִד כִּי עֲבָדָיו מִתְלַחֲשִׁים וַיָּבֶן דָּוִד כִּי
מֵת הַיָּלֶד וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־עֲבָדָיו הֲמֵת הַיֶּלֶד
20 וַיֹּאמְרוּ מֵת: * וַיָּקָם דָּוִד מֵהָאָרֶץ וַיִּרְחַץ וַיָּסֶךְ
וַיְחַלֵּף שִׂמְלֹתָיו וַיָּבֹא בֵּית־יְהוָה וַיִּשְׁתָּחוּ וַיָּבֹא
אֶל־בֵּיתוֹ וַיִּשְׁאַל וַיָּשִׂימוּ לוֹ לֶחֶם וַיֹּאכַל:
21 * וַיֹּאמְרוּ עֲבָדָיו אֵלָיו מָה הַדָּבָר הַזֶּה אֲשֶׁר
עָשִׂיתָ בַּעֲבוּר הַיֶּלֶד חַי צַמְתָּ וַתֵּבְךְ וְכַאֲשֶׁר מֵת
הַיֶּלֶד קַמְתָּ וַתֹּאכַל לָחֶם:
22 * וַיֹּאמֶר בְּעוֹד הַיֶּלֶד חַי צַמְתִּי וָאֶבְכֶּה כִּי
אָמַרְתִּי מִי יוֹדֵעַ יְחָנֵּנִי יְהוָה וְחַי הַיָּלֶד:
23 * וְעַתָּה מֵת לָמָּה זֶּה אֲנִי צָם הַאוּכַל לַהֲשִׁיבוֹ
עוֹד אֲנִי הֹלֵךְ אֵלָיו וְהוּא לֹא־יָשׁוּב אֵלָי:
24 * וַיְנַחֵם דָּוִד אֶת בַּת־שֶׁבַע אִשְׁתּוֹ וַיָּבֹא אֵלֶיהָ
וַיִּשְׁכַּב עִמָּהּ וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ שְׁלֹמֹה
וַיהוָה אֲהֵבוֹ:
25 * וַיִּשְׁלַח בְּיַד נָתָן הַנָּבִיא וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ
26 יְדִידְיָה בַּעֲבוּר יְהוָה: * וַיִּלָּחֶם יוֹאָב בְּרַבַּת בְּנֵי
27 עַמּוֹן וַיִּלְכֹּד אֶת־עִיר הַמְּלוּכָה: * וַיִּשְׁלַח יוֹאָב
מַלְאָכִים אֶל־דָּוִד וַיֹּאמֶר נִלְחַמְתִּי בְּרַבָּה גַם־
28 לָכַדְתִּי אֶת־עִיר הַמָּיִם: * וְעַתָּה אֱסֹף אֶת־יֶתֶר
הָעָם וַחֲנֵה עַל־הָעִיר וְלָכְדָהּ פֶּן־אֶלְכֹּד אֲנִי אֶת־
הָעִיר וְנִקְרָא שְׁמִי עָלֶיהָ:
29 * וַיֶּאֱסֹף דָּוִד אֶת־כָּל־הָעָם וַיֵּלֶךְ רַבָּתָה וַיִּלָּחֶם
30 בָּהּ וַיִּלְכְּדָהּ: * וַיִּקַּח אֶת־עֲטֶרֶת מַלְכָּם מֵעַל
רֹאשׁוֹ וּמִשְׁקָלָהּ כִּכַּר זָהָב וְאֶבֶן יְקָרָה וַתְּהִי עַל־
רֹאשׁ דָּוִד וְשָׁלַל הָעִיר הוֹצִיא הַרְבֵּה מְאֹד:
31 * וְאֶת־הָעָם אֲשֶׁר־בָּהּ הוֹצִיא וַיָּשֶׂם בַּמְּגֵרָה
וּבְחָרְצֵי הַבַּרְזֶל וּבְמַגְזֵרוֹת הַבַּרְזֶל וְהֶעֱבִיר אֹתָם
בַּמַּלְבֵּן וְכֵן יַעֲשֶׂה לְכֹל עָרֵי בְנֵי־עַמּוֹן וַיָּשָׁב דָּוִד
וְכָל־הָעָם יְרוּשָׁלָם:

19 * Cùm ergo Dauid audiſſet ſeruos ſuos muſsitãtes, intellexit q̃ mortuus eſſet infantulus. dixítq; ad ſeruos ſuos, Nũ mortuus eſt puer? Qui reſponderunt ei, Mor-
20 tuus eſt. * Surrexit ergo Dauid de terra, & lotus vnctúſq; eſt. Cúmq; mutaſſet veſtẽ, ingreſſus eſt domũ Dñi & adorauit & venit in domũ ſuam, petiuítq; vt ponerẽt ei
21 panẽ, & comedit. * Dixerũt aũt ei ſerui ſui, Quis eſt ſermo quẽ feciſti? Propter infantẽ cùm adhuc viueret ieiunaſti & flebas, mortuo aũt puero ſurrexiſti & comediſti
22 panem? * Qui ait: Propter infantẽ dum F adhuc viueret ieiunaui & fleui. Dicebam enim, Quis ſcit ſi fortè donet eũ mihi Do-
23 minus & viuat infans? * Nunc autẽ quia mortuus eſt, quare ieiuno? Nũquid potero reuocare eum amplius? Ego vadam magis ad eũ, ille verò non reuertetur ad me.
24 * Et conſolatus eſt Dauid Berſabee vxorẽ ſuã, ingreſſúſq; ad eam dormiuit cum ea. Quæ genuit filiũ, & vocauit nomen eius 1.Pa.3.b Matt.1.a
25 Salomon, & Dñs dilexit eũ. * Miſitque in manu Nathã prophetæ, & vocauit nomẽ eius, Amabilis Dño, eo q̃ diligeret eũ Dñs.
26 * Igitur pugnabat Ioab contra Rabaath filiorum Ammon, & expugnabat vrbẽ re-
27 giam. * Miſitq; Ioab nuncios ad Dauid, G dicens: Dimicaui aduerſum Rabba, & ca-
28 pienda eſt vrbs aquarũ. * Nunc igitur congrega reliquã partem populi, & obſide ciuitatem & cape eam, ne cùm à me vaſtata fuerit vrbs, nomini meo aſcribatur victo-
29 ria. * Congregauit itaq; Dauid omnẽ populum, & profectus eſt aduerſum Rabba.
30 Cúmq; dimicaſſet cepit eã: * Et tulit dia- 1.Paral. 20.b
dema regis eorũ de capite eius põdo auri talentum habens gemmas precioſiſſimas, & impoſitum eſt ſuper caput Dauid. Sed & prædam ciuitatis aſportauit multã val-
31 dè. * Populum quoque eius adducens ſerrauit, & circumegit ſuper eos ferrata carpenta. Diuiſitq; cultris & traduxit in typo laterum. Sic fecit vniuerſis ciuitatibus filiorum Ammon. Et reuerſus eſt Dauid & omnis exercitus in Ieruſalem.

תרגום יונתן

19 וַחֲזָא דָּוִד אֲרֵי עַבְדוֹהִי מַלְחָשִׁין וְסָבַר דָּוִד לְעַבְדוֹהִי הֲמִית רַבְיָא וַאֲמַר מִית:
20 וְקָם דָּוִד מֵאַרְעָא וְאִסְחִי וְשָׁף וְשַׁנִּי כְּסוּתֵיהּ וְעַל לְבֵית מַקְדְּשָׁא וְצַלִּי וַאֲתָא לְבֵיתֵיהּ וּשְׁאִיל וְשַׁוִּיאוּ לֵיהּ לַחְמָא וַאֲכַל:
21 וַאֲמַרוּ עַבְדוֹהִי לֵיהּ מָה פִּתְגָמָא הָדֵין דַּעֲבַדְתָּא עַד דְּרַבְיָא קַיָּים צַמְתָּא וּבְכֵיתָא וְכַד מִית רַבְיָא קַמְתָּא וַאֲכַלְתָּא לַחְמָא:
22 וַאֲמַר עַד דְּרַבְיָא קַיָּים צַמִּית וּבְכֵית אֲרֵי אֲמָרִית מַן יְדַע דְּיִלְמָא יְרַחֵים עֲלַי מִן קֳדָם יְיָ וְיִחֵי רַבְיָא:
23 וּכְעַן מִית לְמָה דְנָן אֲנָא צָאֵים תַּאֲיכוֹל לַאֲהָבוּתֵיהּ עוֹד אֲנָא אֱזַיל לְוָתֵיהּ וְהוּא לָא תָאֵיב לְוָתִי:
24 וְנָחֵים דָּוִד יָת בַּת שֶׁבַע אִתְּתֵיהּ וְעַל לְוָתָהּ וְשָׁכִיב עִמָּהּ וְיָלִידַת בַּר וּקְרָא יָת שְׁמֵיהּ שְׁלֹמֹה וַייָ רַחֵם לֵיהּ:
25 וְשִׁלַּח בְּיַד נָתָן נְבִיָּא וּקְרָא יָת שְׁמֵיהּ יְדִידְיָה בַּעֲבוּר יְיָ:
26 וְאַגִּיחַ קְרָבָא יוֹאָב בְּרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן וּכְבַשׁ יָת קִרְיַת מַלְכוּתָא:
27 וּשְׁלַח יוֹאָב אִזְדִּין לְוָת דָּוִד וַאֲמַר אַגִּחִית קְרָבָא בְּרַבָּה וְאַף כְּבֵישִׁית יָת קִרְיַת מַלְכוּתָא:
28 וּכְעַן כְּנוֹשׁ יָת שְׁאָר עַמָּא וּשְׁרֵי עַל קַרְתָּא וְכַבְשָׁהּ דִּילְמָא אֶכְבּוֹשׁ אֲנָא יָת קַרְתָּא וְיִתְקְרֵי שְׁמִי עֲלָהּ:
29 וְכַנַּשׁ דָּוִד יָת כָּל עַמָּא וַאֲזַל לְרַבַּת וְאַגִּיחַ קְרָבָא בָּהּ וְכַבְשָׁהּ:
30 וְנָסֵיב יָת כְּלִילָא דְמַלְכְּהוֹן מֵעַל רֵישֵׁיהּ וּמִתְקָלֵהּ כִּכְּרָא דִדְהַבָּא וּבֵהּ אֶבֶן טָבָא וַהֲוָה עַל רֵישָׁא דְדָוִד וַעֲדַת קַרְתָּא אַפֵּיק כַּנְגִּי לַחֲדָא:
31 וְיָת עַמָּא דְבָהּ אַפֵּיק כַּנְגִּי לַחֲדָא וּמְסַר יַהֲהוֹן בְּמִסְרִין וּבְמוֹרְגֵי בַרְזְלָא וּבְמַגְזְרֵי בַרְזְלָא וּגְדַר יַהֲהוֹן בְּשׁוּקָנָא וְכֵן עֲבַד לְכָל קִרְוֵי בְנֵי עַמּוֹן וְתָב דָּוִד וְכָל עַמָּא לִירוּשְׁלֵם:

19 ‡ καὶ εἶδεν δαυὶδ τοὺς παῖδας αὐτοῦ ὅτι ψιθυρίζουσιν, καὶ
ἔγνω δαυὶδ ὅτι τέθνηκε τὸ παιδίον· καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς
τοὺς παῖδας αὐτοῦ, εἰ τέθνηκε τὸ παιδίον; καὶ εἶπον, τέθνηκεν.
20 ‡ καὶ ἀνέστη δαυὶδ ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐλούσατο καὶ ἠρίσατο, καὶ
ἤλλαξε τὸν ἱματισμὸν αὐτοῦ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ
καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ,
21 καὶ ἤτησεν ἄρτον φαγεῖν. ‡ καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ παῖ-
δες αὐτοῦ, τίς ὁ λόγος οὗτος ὃν πεποίηκας; ἔτι γὰρ τοῦ παιδίου
ζῶντος ἐνήστευες καὶ ἔκλαιες· καὶ ὡς ἀπέθανε τὸ παιδίον,
22 ἀνέστης καὶ ἔφαγες ἄρτον καὶ πέπωκας οἶνον; ‡ καὶ εἶπε
δαυίδ, ἔτι τοῦ παιδίου ζῶντος ἐνήστευον καὶ ἔκλαιον, ὅτι εἶπον,
τίς οἶδεν εἰ ἐλεήσει με κύριος, καὶ ζήσεται τὸ παιδίον;
23 ‡ νῦν ὃ τέθνηκεν τὸ παιδάριον, ἵνατί οὖν νηστεύσω ἐγώ;
μὴ δυνήσομαι τοῦ ἐπιστρέψαι αὐτό; ἐγὼ πορεύσομαι
πρὸς αὐτόν, αὐτὸς οὐ μὴ ἀναστρέψει πρός με.
24 ‡ καὶ παρεκάλεσε δαυὶδ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ βηρ-
σαβεαί, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτήν, καὶ ἐκοιμήθη μετ' αὐτῆς,
καὶ συνέλαβε καὶ ἔτεκεν υἱόν, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ
Σολομών, καὶ κύριος ἠγάπησεν αὐτόν.
25 ‡ καὶ ἀπέστειλεν ἐν χειρὶ ναθὰν τοῦ προφήτου, καὶ
ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰεδιδία ἐν λόγῳ κυρίου.
26 ‡ καὶ ἐπολέμησεν ἰωὰβ τὴν ῥαββὰθ υἱῶν ἀμμών, καὶ
27 προσκατελάβετο τὴν πόλιν τῆς βασιλείας. ‡ καὶ ἀπέστει-
λεν ἰωὰβ ἀγγέλους πρὸς δαυίδ, λέγων· πεπολέμηκα τὴν
ῥαββὰθ καὶ κατελαβόμην τὴν πόλιν τῶν ὑδάτων.
28 ‡ καὶ νῦν συνάγαγε τὸ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ, καὶ
παρέμβαλε ἐπὶ τὴν πόλιν· καὶ προκαταλαβοῦ αὐτὴν
σύ, ὅπως μὴ προκαταλάβωμαι αὐτὴν ἐγὼ τὴν πόλιν,
29 καὶ κληθῇ τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτήν. ‡ καὶ συνήγαγε
δαυὶδ πάντα τὸν λαόν, καὶ ἐπορεύθη εἰς ῥαββάθ, καὶ ἐπο-
30 λέμησεν αὐτὴν καὶ κατελάβετο αὐτήν. ‡ καὶ ἔλαβε τὸν
στέφανον τοῦ βασιλέως αὐτῶν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ· καὶ ὁ
σταθμὸς αὐτοῦ τάλαντον χρυσίου, καὶ λίθου τιμίου· καὶ ἦν
ἐπὶ τῆς κεφαλῆς δαυίδ· καὶ τὰ σκῦλα τῆς πόλεως ἐξήνεγκε
31 πολλὰ σφόδρα. ‡ καὶ τὸν λαὸν τὸν ἐν αὐτῇ ἐξήγαγε,
καὶ ἔθηκεν ἐν τῷ πρίονι καὶ ἐν τοῖς τριβόλοις τοῖς σιδηροῖς, καὶ
σκεπάρνοις σιδηροῖς, καὶ περιήλασεν αὐτοὺς διὰ τῆς πλινθίου,
καὶ οὕτως ἐποίει πάσαις ταῖς πόλεσιν υἱῶν ἀμμών· καὶ
ἀνέστρεψε δαυὶδ καὶ πᾶς ὁ λαὸς εἰς ἱερουσαλήμ.

19 ‡ Et vidit Dauid seruos suos quòd mussitãt, & sensit Dauid quòd mortuus esset puer: & dixit Dauid ad seruos suos, Si mortuus est puer? & dixerunt, Mortuus est. 20 ‡ Et surrexit Dauid de terra, & lauit se, & vnxit se, & mutauit vestem suam, & ingressus est in domum Dei, & adorauit eum, & ingressus est in domum suam, & petiuit panẽ vt comederet. 21 ‡ Et dixerunt ei serui sui, Quis sermo iste quem feciſti? adhuc enim infante viuente ieiunasti & flebas; & vt mortuus est puer, surrexisti & comedisti panem, & bibisti vinum? 22 ‡ Et dixit Dauid, Adhuc puero viuente ieiunaui & fleui, quia dixi, Quis nouit si miserebitur mei Dominus, & viuet infans? 23 ‡ Nunc autẽ mortuus est infans: quare igitur ieiunabo ego? nunquid potero vt reducam eum? ego vadam ad eum, ipse autem non reuertetur ad me. 24 ‡ Et consolatus est Dauid vxorem suam Bersabee, & ingressus est ad eã, & dormiuit cum ea; et concepit & peperit filium, & vocauit nomen eius Solomon; & Dominus dilexit eum. 25 ‡ Et misit in manu Nathan prophetæ, & vocauit nomen eius Jeddidia in verbo Domini. 26 ‡ Et expugnauit Joab Rabbath filiorum Ammon, & cepit vrbem regni. 27 ‡ Et misit Joab nuncios ad Dauid, dicens: Expugnaui Rabbath & cepi vrbem aquarum. 28 ‡ Et nunc congrega reliquam partem populi, & castrametare contra ciuitatem, & cape eam tu, ne præoccupem eam ego vrbem, & vocetur nomen meum super eam: 29 ‡ Et cõgregauit Dauid omnem populum, & profectus est aduersum Rabbath, & expugnauit eam & cepit eam: 30 ‡ Et tulit diadema regis eorum de capite eius, & pondus eius talentum auri, & lapidis precioſi, & erat super caput Dauid, & spolia ciuitatis asportauit multa valdè. 31 ‡ Et populum qui in ea eduxit, & posuit in serra, & in tribulis ferreis, & ascijs ferreis, & circumegit eos per aciem; & sic faciebat vniuersis ciuitatibus filiorum Ammon: & reuersus est Dauid & omnis populus in Hierusalem.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et vidit Dauid quòd serui eius mussitarent, & suspicatus est Dauid quòd mortuus esset puer: & dixit Dauid seruis suis, Num mortuus est puer? & dixerunt, Mortuus est. 20 Et surrexit Dauid de terra, & lauit se, & vnxit se, & mutauit vestimentum suum, & intrauit in domum sanctuarij Domini, & adorauit, & venit ad domum suam, & petiuit: & posuerunt illi panem & comedit.
21 Et dixerunt serui eius illi, Quod verbum est hoc quod feciſti? quoad puer mansit, ieiunasti & fleuisti; & quando mortuus est puer, surrexisti & comedisti panem. 22 Et dixit, Quoad puer mansit, ieiunaui & fleui, quia dixi; Quis nouit, si forsan misericordia erit super me ab-ante Dominum, & viuet puer? 23 Eo nunc mortuo, ad quid ego ieiuno? num potero reducere illum? adhuc ego ibo ad illum, & ille non redibit ad me. 24 Et consolatus est Dauid Bathsebagh vxorem suam, & venit ad eam, & cubuit cum ea, & peperit filium, & vocauit nomen eius Selomoh, & Dominus misertus est illius.
25 Et misit in manu Nathan prophetæ, & vocauit nomen eius Iedidiah propter Dominum. 26 Et iniuit prœlium Ioab cum Rabath filiorum Ghamon, & subegit vrbem regiam. 27 Et misit Ioab nuncios ad Dauid, & dixit: Iniui bellum in Rabath, & etiam subegi vrbem regiam. 28 Et nunc congrega reliquum populum, & ponant castra super vrbem, & subige eam, ne fortè subigam vrbem, & vocetur nomen meum super illam. 29 Et congregauit Dauid omnem populum, & iuit ad Rabath, & iniuit prœlium cum ea, & subegit eam. 30 Et tulit diadema regis illorum desuper capite eius, & pondus illius Chichera auri, & in illo lapis bonus; & fuit super caput ipsius Dauid, & spolia vrbis eduxit multa valdè. 31 Et populum qui erat in illa, eduxit, & serrauit illos in serris, & in tribulis ferri, & in securibus ferri, & lacerauit illos in plateis; & sic fecit omnibus vrbibus filiorum Ghamon: & redijt Dauid & omnis populus in Ieruſalem.

CAP. XIII.

1 A FActum est autẽ post hæc vt Absalom filij Dauid sororẽ speciosissimã vocabulo Thamar adamaret Amnõ filius Dauid;
2 * Et deperiret in eam valde, ita vt propter amorẽ eius ægrotaret; quia cùm esset virgo, difficile ei videbatur, vt quippiam
3 inhonestè ageret cum ea. *Erat aũt Amnon amicus nomine Ionadab filius Semmaa fratris Dauid, vir prudens valdè.
4 * Qui dixit ad eũ, Quare sic attenuaris macie fili regis per singulos dies? Cur non indicas mihi? Dixítq; ei Amnon, Thamar
5 sororem fratris mei Absalom amo. * Cui respondit Ionadab, Cuba super lectũ tuũ & languorẽ simula. Cúmq; venerit pater tuus vt visitet te, dic ei, Veniat oro Thamar soror mea vt det mihi cibum, & faciat pulmentum vt comedam de manu eius.
6 * Accubuit iraq; Amnon, & quasi ægrotare cœpit. Cúmq; venisset rex ad visitan
B dum eum, ait Amnon ad regem, Veniat obsecro Thamar soror mea, vt faciat in oculis meis duas sorbitiunculas, & cibum paratum capiam de manu eius.
7 *Misit ergo Dauid ad Thamar domum, dicens: Veni in domũ Amnon fratris tui,
8 & fac ei pulmentũ. *Venítq; Thamar in domũ Amnon fratris sui, ille aũt iacebat. Quæ tollens farinam cõmiscuit & liquefaciens in oculis eius coxit sorbitiũculas.
9 *Tollénsq; quod coxerat effudit & posuit coram eo, & noluit comedere. Dixítq; Amnon, Eijcite vniuersos à me. Cúmque
10 eiecissent omnes: *Dixit Amnon ad Thamar, Infer cibum in conclaui vt vescar
C de manu tua. Tulit ergo Thamar sorbitiunculas quas fecerat, & intulit ad Amnon fratrẽ suum in cõclaui. *Cúmq; obtulisset ei cibum, apprehendit eam, & ait:
11 Veni cuba mecum soror mea. *Quæ respondit ei, Noli frater mi, noli opprimere me; neque enim hoc fas est in Israel. noli facere stultitiam hanc.

יג

1 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וּלְאַבְשָׁלוֹם בֶּן־דָּוִד אָחוֹת יָפָה
2 וּשְׁמָהּ תָּמָר וַיֶּאֱהָבֶהָ אַמְנוֹן בֶּן־דָּוִד : * וַיֵּצַר
לְאַמְנוֹן לְהִתְחַלּוֹת בַּעֲבוּר תָּמָר אֲחֹתוֹ כִּי בְתוּלָה
הִיא וַיִּפָּלֵא בְעֵינֵי אַמְנוֹן לַעֲשׂוֹת לָהּ מְאוּמָה :
3 * וּלְאַמְנוֹן רֵעַ וּשְׁמוֹ יוֹנָדָב בֶּן־שִׁמְעָה אֲחִי דָוִד
4 וְיוֹנָדָב אִישׁ חָכָם מְאֹד : * וַיֹּאמֶר לוֹ מַדּוּעַ
אַתָּה כָּכָה דַּל בֶּן־הַמֶּלֶךְ בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר הֲלוֹא תַגִּיד
לִי וַיֹּאמֶר לוֹ אַמְנוֹן אֶת־תָּמָר אֲחוֹת אַבְשָׁלוֹם אָחִי
5 אֲנִי אֹהֵב : * וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוֹנָדָב שְׁכַב עַל־
מִשְׁכָּבְךָ וְהִתְחָל וּבָא אָבִיךָ לִרְאוֹתֶךָ וְאָמַרְתָּ אֵלָיו
תָּבֹא נָא תָּמָר אֲחֹתִי וְתַכְרֵנִי לֶחֶם וְעָשְׂתָה לְעֵינַי
אֶת־הַבְּרִיָּה לְמַעַן אֲשֶׁר אֶרְאֶה וְאָכַלְתִּי מִיָּדָהּ :
6 * וַיִּשְׁכַּב אַמְנוֹן וַיִּתְחָל וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ לִרְאוֹתוֹ
וַיֹּאמֶר אַמְנוֹן אֶל־הַמֶּלֶךְ תָּבוֹא־נָא תָּמָר אֲחֹתִי
וּתְלַבֵּב לְעֵינַי שְׁתֵּי לְבִבוֹת וְאֶבְרֶה מִיָּדָהּ :
7 * וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶל־תָּמָר הַבַּיְתָה לֵאמֹר לְכִי נָא
בֵּית אַמְנוֹן אָחִיךְ וַעֲשִׂי־לוֹ הַבְרִיָּה :
8 * וַתֵּלֶךְ תָּמָר בֵּית אַמְנוֹן אָחִיהָ וְהוּא שֹׁכֵב
וַתִּקַּח אֶת־הַבָּצֵק וַתָּלָשׁ וַתְּלַבֵּב לְעֵינָיו וַתְּבַשֵּׁל
9 אֶת־הַלְּבִבוֹת : * וַתִּקַּח אֶת־הַמַּשְׂרֵת וַתִּצֹק
לְפָנָיו וַיְמָאֵן לֶאֱכֹל וַיֹּאמֶר אַמְנוֹן הוֹצִיאוּ כָל־
אִישׁ מֵעָלַי וַיֵּצְאוּ כָל־אִישׁ מֵעָלָיו :
10 * וַיֹּאמֶר אַמְנוֹן אֶל־תָּמָר הָבִיאִי הַבְּרִיָּה הַחֶדֶר
וְאֶבְרֶה מִיָּדֵךְ וַתִּקַּח תָּמָר אֶת־הַלְּבִבוֹת אֲשֶׁר
עָשְׂתָה וַתָּבֵא לְאַמְנוֹן אָחִיהָ הֶחֱדֶרָה :
11 * וַתִּגַּשׁ אֵלָיו לֶאֱכֹל וַיַּחֲזֵק־בָּהּ וַיֹּאמֶר לָהּ בּוֹאִי
12 שִׁכְבִי עִמִּי אֲחוֹתִי : * וַתֹּאמֶר לוֹ אַל־אָחִי אַל־
תְּעַנֵּנִי כִּי לֹא־יֵעָשֶׂה כֵן בְּיִשְׂרָאֵל אַל־תַּעֲשֵׂה אֶת־
הַנְּבָלָה הַזֹּאת :

תרגום יונתן

יג

1 וַהֲוָה בָּתַר כֵּן וּלְאַבְשָׁלוֹם בַּר דָּוִד אֲחָתָא שַׁפִּירְתָּא וּשְׁמַהּ תָּמָר וְרַחֲמָה אַמְנוֹן בַּר דָּוִד : 2 וְעַקַּת לְאַמְנוֹן לְאִתְמַרָעָא בְּדִיל תָּמָר
אֲחָתֵיהּ אֲרֵי בְּתוּלְתָּא הִיא וַהֲוָה מְכַסָּא בְּעֵינֵי אַמְנוֹן לְמֶעְבַּד לַהּ מִדְעַם : 3 וּלְאַמְנוֹן שׁוֹשְׁבִינָא וּשְׁמֵיהּ יוֹנָדָב בַּר שִׁמְעָה אֲחוּהִי דְּדָוִד
וְיוֹנָדָב גְּבַר חַכִּים לַחֲדָא : 4 וַאֲמַר לֵיהּ מָה דֵּין חֲשׁוֹךְ בַּר מַלְכָּא בְּצַפַּר בְּצַפַּר הֲלָא תְּחַוִּי לִי וַאֲמַר לֵיהּ אַמְנוֹן יַת תָּמָר אֲחָתֵיהּ
דְּאַבְשָׁלוֹם אַחִי אֲנָא רָחֵים : 5 וַאֲמַר לֵיהּ יוֹנָדָב שְׁכַב עַל שִׁוּיָךְ וְאִתְמָרַע וְייֵתֵי אֲבוּךְ לְמֶחֱזָךְ וְתֵימַר לֵיהּ תֵּיתֵי כְּעַן תָּמָר אֲחָתִי
וְתוֹכְלִינַנִי לַחְמָא וְתַעְבֵּיד לְעֵינַי יַת סְעוּדְתָּא בְּדִיל דְּאֶחֱזֵי וְאֵיכוֹל מִן יְדָהָא : 6 וּשְׁכִיב אַמְנוֹן וְאִתְמָרַע וַאֲתָא מַלְכָּא לְמֶחֱזֵיהּ וַאֲמַר אַמְנוֹן
לְמַלְכָּא תֵּיתֵי כְּעַן תָּמָר אֲחָתִי וְתֶחֱלִט לְעֵינַי תַּרְתֵּין חֲלִיטָתָא וְאֵיכוֹל מִן יְדָהּ : 7 וּשְׁלַח דָּוִד לְוָת תָּמָר לְבֵיתָא לְמֵימַר אֱזִילִי כְּעַן לְבֵית
אַמְנוֹן אֲחִיךְ וַעֲבִידִי לֵיהּ סְעוּדְתָּא : 8 וַאֲזָלַת תָּמָר לְבֵית אַמְנוֹן אֲחוּהָא וְהוּא שָׁכִיב וּנְסִיבַת יַת לִישָׁא וְלָשַׁת וְחַלְטַת לְעֵינוֹהִי וּבַשֵּׁילַת
יַת חֲלִיטָתָא : 9 וּנְסִיבַת יַת מַסְרִיתָא וַאֲרֵיקַת קֳדָמוֹהִי וְלָא אָבָה לְמֵיכַל וַאֲמַר אַמְנוֹן אַפֵּיקוּ כָּל אֱנָשׁ מֵעִילָּוַי וּנְפַקוּ כָּל אֱנָשׁ מֵעִילָּוֹהִי :
10 וַאֲמַר אַמְנוֹן לְתָמָר אַעֲילִי סְעוּדְתָּא לְאִידְרוֹן בֵּית מִשְׁכְּבָא וְאֵיכוֹל מִן יְדִיךְ וּנְסִיבַת תָּמָר יַת חֲלִיטָתָא דְּעַבְדַת וְאַעֲילַת לְאַמְנוֹן אֲחוּהָא
לְאִידְרוֹן בֵּית מִשְׁכְּבָא : 11 וְקָרִיבַת לֵיהּ לְמֵיכַל וַאֲמַר לַהּ עוּלִי שָׁכְבִי עִמִּי אֲחָתִי : 12 וַאֲמָרַת לֵיהּ בְּבָעוּ אַחִי לָא
תְּעַנֵּנִי אֲרֵי לָא מִתְעֲבַד כֵּן בְּיִשְׂרָאֵל לָא תַּעְבֵּד יַת קְלָנָא הָדֵין :

CAP. XIII.

ET *factum est post hæc, & erat Absalom filio Dauid soror pulchra forma nimis, et nomen ei Thamar, & adamauit eam Amnon filius Dauid.* 1 *Et tribulabatur ægritudine Amnon propter Thamar sororem suam; quia virgo erat ipsa, & non poterat in oculis eius Amnon vt faceret aliquid ei.* 2

Et Amnon amicus, & nomen ei Jonadab, filius Samaa fratris Dauid, & Jonadab erat prudens nimis. 3

Et dixit Amnon, Quid tibi quòd sic contabuisti manè manè fili regis, & non nuncias mihi? & dixit ei Amnon, Thamar sororem fratris mei Absalom ego amo. 4 *Et dixit ei Jonadab, Cuba super lectum tuũ, & simula ægrotare, & veniet pater tuus visitare te, & dices ei, Veniat iam Thamar soror mea, & adsit mihi dans cibum mihi, & faciet coram me pulmentum vt videam & comedam de manu eius.* 5

Et dormiuit Amnon, & simulauit ægrotare, & venit rex ad visitandum eum, & ait Amnõ ad regem, Veniat iam Thamar soror mea ad me, & faciat collyridas coram me duas collyridas, & comedam de manu eius. 6

Et misit Dauid in domum ad Thamar, dicens: Vade iam ad Amnon fratrem tuum, & fac ei cœnam. 7 *Et iuit Thamar in domum Amnon fratris sui, & ipse dormiebat: & accepit Thamar farinam, & commiscuit & fecit collyridas coram eo, & coxit collyridas.* 8

Et tulit in quod effundunt, & effudit coram eo, & non voluit comedere: & dixit Amnon, Educite à me vniuersos viros. & eduxerunt ab eo omnes viros. 9 *Et dixit Amnon ad Thamar: Jnfer mihi cibum in conclaue, & comedam de manu tua. Et accepit Thamar collyridas quas fecit, & intulit Amnon fratri suo in conclaue,* 10 *Et obtulit ei vt comederet. & apprehendit eam Amnon, & dixit ei, Jngredere, dormi mecum.* 11

Et dixit ei, Non frater, non humilies me, quoniam non fiet sic in Jsrael; ne facias stultitiam hanc. 12

ιγ'.

1 *Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ Ἀβεσαλὼμ υἱῷ Δαυὶδ ἀδελφὴ καλὴ τῷ εἴδει σφόδρα, καὶ ὄνομα αὐτῇ Θαμάρ, καὶ ἠγάπησεν αὐτὴν Ἀμνὼν υἱὸς Δαυίδ.*

2 *καὶ ἐθλίβετο ἐρρωσεία Ἀμνὼν διὰ Θαμὰρ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, ὅτι παρθένος ἦν αὕτη, καὶ ἠδυνάτει ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ Ἀμνὼν τοῦ ποιῆσαί τι αὐτῇ.*

3 *καὶ τῷ Ἀμνὼν ἑταῖρος, καὶ ὄνομα αὐτῷ Ἰωναδὰβ υἱὸς Σαμαὰ τοῦ ἀδελφοῦ Δαυίδ· καὶ Ἰωναδὰβ ἦν φρόνιμος*

4 *σφόδρα. καὶ εἶπε τῷ Ἀμνών, τί σοι ὅτι ὧδε σὺ τηκὰς σεαυτὸν πρωῒ πρωῒ υἱὲ τοῦ βασιλέως, καὶ οὐκ ἀπαγγέλεις*

μοι; καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀμνών, Θαμὰρ τὴν ἀδελφὴν τοῦ ἀδελ-

5 *φοῦ μου Ἀβεσαλὼμ ἐγὼ ἀγαπῶ. καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἰωναδάβ, κατάκλιθητι ἐπὶ τὴν κοίτην σου· καὶ προσποιοῦ ἐνοχλεῖσθαι, καὶ ἥξει ὁ πατήρ σου ἐπισκέψασθαί σε, καὶ ἐρεῖς αὐτῷ, ἐλθέτω δὴ Θαμὰρ ἡ ἀδελφή μου, καὶ παρεσκέτω μοι ψωμίζουσά με, καὶ ποιήσει ἐνώπιόν μου βρῶμα*

6 *ὅπως ἴδω καὶ φάγω ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς. καὶ ἐκοιμήθη Ἀμνών, καὶ προσεποιήσατο ἐνοχλεῖσθαι· καὶ παρεγένετο ὁ βασιλεὺς ἐπισκέψασθαι αὐτόν· καὶ εἶπεν Ἀμνὼν πρὸς τὸν βασιλέα, παρακληθήτω δὴ Θαμὰρ ἡ ἀδελφή μου πρός με, καὶ κολλυρισάτω ἐνώπιόν μου δύο κολ-*

7 *λυρίδας καὶ φαγοῦμαι ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς. καὶ ἀπέστειλε Δαυὶδ εἰς τὸν οἶκον πρὸς Θαμάρ, λέγων· πορεύθητι δὴ πρὸς Ἀμνὼν τὸν ἀδελφόν σου καὶ ποίησον αὐτῷ δεῖπνον.*

8 *καὶ ἐπορεύθη Θαμὰρ εἰς τὸν οἶκον Ἀμνὼν τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, καὶ αὐτὸς κατάκειτο· καὶ ἔλαβε Θαμὰρ τὸ σέαρ, καὶ ἐφύρασε καὶ κολλύρισεν ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἤψησε τὰς*

9 *κολλυρίδας. καὶ ἔλαβεν εἰς ὃ ἀποχέουσιν, καὶ ἐπέχεεν ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐβούλετο φαγεῖν· καὶ εἶπεν Ἀμνών· ἐξαγάγετε ἀπ' ἐμοῦ πάντα ἄνδρα· καὶ ἐξήγαγον ἀπ'*

10 *αὐτοῦ πάντα ἄνδρα. καὶ εἶπεν Ἀμνὼν πρὸς Θαμάρ, εἰσένεγκέ μοι τὸ βρῶμα εἰς τὸν κοιτῶνα καὶ φαγοῦμαι ἐκ τῆς χειρός σου· καὶ ἔλαβε Θαμὰρ τὰς κολλυρίδας ἃς ἐποίησεν, καὶ εἰσώνεγκεν Ἀμνὼν τῷ ἀδελφῷ αὐτῆς εἰς τὸν κοιτῶνα.*

11 *καὶ προσήνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν· καὶ ἐκράτησεν αὐτὴν Ἀμ-*

12 *νὼν καὶ εἶπεν αὐτῇ, εἴσελθε κοιμήθητι μετ' ἐμοῦ. καὶ εἶπεν αὐτῷ, μὴ ἀδελφὲ μὴ ταπεινώσῃς με, ὅτι οὐ ποιηθήσεται οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ· μὴ ποιήσῃς τὴν ἀφροσύνην ταύτην.*

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XIII.

ET fuit post hoc, & Absalom filio Dauid erat soror pulchra, & nomen eius Thamar: & amauit illam Amnon filius Dauid. 2 Et angustiatus fuit Amnon adeò vt ægrotaret propter Thamar sororem suam, quia virgo erat, & erat difficile in oculis Amnon facere illi quicquam. 3 Et Amnon erat socius, & nomẽ illius Ionadab filius Simghah fratris ipsius Dauid, & Ionadab vir sapiens valdè. 4 Et dixit illi, Vt quid es sic caliginosus fili regis singulis matutinis, nónne indicabis mihi? & dixit illi Amnon, Thamar sororem Absalom fratris mei adamo. 5 Et dixit illi Ionadab, Cuba super stratum tuum & malè te habeto, & veniet pater tuus ad videndum te; & dices illi: Veniat nunc Thamar soror mea, & comedere faciat me panem, & paret in oculis meis cibum, vt videam & comedam de manu illius.

6 Et cubuit Amnon & malè se habuit, & venit rex ad videndum illum; & dixit Amnon regi, Veniat nunc Thamar soror mea, & coquet in oculis meis duas placentas, & comedam de manu illius. 7 Et misit Dauid ad Thamar domum, dicendo: Ito nunc ad domum Amnon fratris tui, & fac illi cibum. 8 Et iuit Thamar ad domum Amnon, & ipse recumbebat, & accepit mixtionem, & miscuit, & pinsuit in oculis illius, & coxit placentas. 9 Et accepit patellam & fudit ante illum, & noluit comedere, & dixit Amnon, Exire facite omnem hominem à me. & egressi sunt omnes homines ab eo.

10 Et dixit Amnon ad Thamar, Adfer mihi cibum in conclaue domus cubilis, & comedam de manu tua. & accepit Thamar placentas quas fecerat, & attulit ad Amnon fratrem suum in conclaue domus cubilis. 11 Et obtulit illi vt comederet, & inualuit contra eam, & dixit illi, Intra & cuba mecum soror mea. 12 Et dixit illi, Obsecro frater mi ne opprimas me, quia non fit sic in Israel: non facias ignominiam hanc.

13 * וַאֲנִי אָנָה אוֹלִיךְ אֶת־חֶרְפָּתִי וְאַתָּה תִּהְיֶה
כְּאַחַד הַנְּבָלִים בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה דַּבֶּר־נָא אֶל־הַמֶּלֶךְ
14 כִּי לֹא יִמְנָעֵנִי מִמֶּךָּ׃ * וְלֹא אָבָה לִשְׁמַע בְּקוֹלָהּ
וַיֶּחֱזַק מִמֶּנָּה וַיְעַנֶּהָ וַיִּשְׁכַּב אֹתָהּ׃
15 * וַיִּשְׂנָאֶהָ אַמְנוֹן שִׂנְאָה גְדוֹלָה מְאֹד כִּי גְדוֹלָה
הַשִּׂנְאָה אֲשֶׁר שְׂנֵאָהּ מֵאַהֲבָה אֲשֶׁר אֲהֵבָהּ וַיֹּאמֶר
לָהּ אַמְנוֹן קוּמִי לֵכִי׃
16 * וַתֹּאמֶר לוֹ אַל־אֹדוֹת הָרָעָה הַגְּדוֹלָה הַזֹּאת
מֵאַחֶרֶת אֲשֶׁר־עָשִׂיתָ עִמִּי לְשַׁלְּחֵנִי וְלֹא אָבָה
17 לִשְׁמֹעַ לָהּ׃ * וַיִּקְרָא אֶת־נַעֲרוֹ מְשָׁרְתּוֹ וַיֹּאמֶר
שִׁלְחוּ־נָא אֶת־זֹאת מֵעָלַי הַחוּצָה וּנְעֹל הַדֶּלֶת
אַחֲרֶיהָ׃
18 * וְעָלֶיהָ כְּתֹנֶת פַּסִּים כִּי כֵן תִּלְבַּשְׁנָה
בְּנוֹת־הַמֶּלֶךְ הַבְּתוּלֹת מְעִילִים וַיֹּצֵא אוֹתָהּ־
מְשָׁרְתּוֹ הַחוּץ וְנָעַל הַדֶּלֶת אַחֲרֶיהָ׃
19 * וַתִּקַּח תָּמָר אֵפֶר עַל־רֹאשָׁהּ וּכְתֹנֶת הַפַּסִּים
אֲשֶׁר עָלֶיהָ קָרָעָה וַתָּשֶׂם יָדָהּ עַל־רֹאשָׁהּ וַתֵּלֶךְ
20 הָלוֹךְ וְזָעָקָה׃ * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אַבְשָׁלוֹם אָחִיהָ
הֲאַמְנוֹן אָחִיךְ הָיָה עִמָּךְ וְעַתָּה אֲחֹתִי הַחֲרִישִׁי
אָחִיךְ הוּא אַל־תָּשִׁיתִי אֶת־לִבֵּךְ לַדָּבָר הַזֶּה וַתֵּשֶׁב
תָּמָר וְשֹׁמֵמָה בֵּית אַבְשָׁלוֹם אָחִיהָ׃
21 * וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד שָׁמַע אֵת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
22 וַיִּחַר לוֹ מְאֹד׃ * וְלֹא־דִבֶּר אַבְשָׁלוֹם עִם־
אַמְנוֹן לְמֵרַע וְעַד־טוֹב כִּי־שָׂנֵא אַבְשָׁלוֹם אֶת־
אַמְנוֹן עַל־דְּבַר אֲשֶׁר עִנָּה אֶת תָּמָר אֲחֹתוֹ׃
23 * וַיְהִי לִשְׁנָתַיִם יָמִים וַיִּהְיוּ גֹזְזִים לְאַבְשָׁלוֹם
בְּבַעַל חָצוֹר אֲשֶׁר עִם־אֶפְרָיִם וַיִּקְרָא אַבְשָׁלוֹם
לְכָל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃
24 * וַיָּבֹא אַבְשָׁלוֹם אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה־
נָא גֹזְזִים לְעַבְדֶּךָ יֵלֶךְ־נָא הַמֶּלֶךְ וַעֲבָדָיו עִם־
עַבְדֶּךָ׃

13 * Ego enim ferre non potero opprobrium meum. & tu eris quasi vnus de insipientibus in Israel, quin potiùs loquere ad regem, & non negabit me tibi.
14 *Noluit autē Amnon acquiescere precibus eius, sed prævalens viribus oppressit
15 eam & cubauit cum ea. * Et exosam eam habuit odio magno nimis, ita vt maius esset odium quo oderat eam, amore quo antè dilexerat. Dixítq; ei Amnon, Surge
16 & vade. *Quæ respondit, Maius est hoc malum quod nunc agis aduersum me, quàm quod antè fecisti, expellens me. Et noluit audire eam.
17 * Sed vocato puero qui ministrabat ei,
D dixit: Eijce hanc à me foras, & claude ostium post eam.
18 *Quæ induta erat talari tunica, huiuscemodi enim filiæ regis virgines vestibus vtebantur. eiecit itaq; eam minister illius foras clausitque fores post eam.
19 * Quæ aspergens cinerem capiti suo scissa talari tunica, impositísque manibus super caput suum, ibat ingrediens & clamans.
20 * Dixit autem ei Absalom frater suus, Nunquid Amnon frater tuus concubuit tecum? Sed nunc soror tace, frater tuus est. Neque affligas cor tuum pro hac re. Mansit itaq; Thamar contabescens in domo Absalom fratris sui.
21 * Cùm autem audisset rex Dauid verba hæc, contristatus est valdè.
22 * Porrò non est locutus Absalom ad Amnō malum nec bonum. Oderat enim Absalom Amnon, eò quòd violasset Thamar sororem suam.
23 * Factum est autem post tempus bienE nij, vt tonderentur oues Absalom in Balasor quæ est iuxta Ephraim. Et vocauit Absalom omnes filios regis.
24 *Venítq; ad regem, & ait ad eum, Ecce tondentur oues serui tui, veniat oro rex cum seruis suis ad seruum suum.

תרגום יונתן

13 וַאֲנָא לְאַן אוֹבִיל יָת חִסְדִי וְאַתְּ תְּהֵי כְּחַד מִן שַׁטָּיָא בְּיִשְׂרָאֵל וּכְעַן מַלֵּיל כְּעַן עִם מַלְכָּא אֲרֵי לָא יִמְנְעִינַנִי מִינָךְ׃
14 וְלָא אָבָה לְקַבָּלָא מִנָּה וּתְקִיף מִנָּה וְעַנְיָהּ וּשְׁכֵיב עִמָּהּ׃
15 וּסְנָה אַמְנוֹן סִנְאָה רַבְּתָא לַחְדָּא אֲרֵי סַגִיאָה סִנְאָתָה דִּי סְנָה מֵרַחֲמְתָא דְּרַחֲמָהּ וַאֲמַר לָהּ אַמְנוֹן קוּמִי אֱזִלִי׃
16 וַאֲמָרַת לֵיהּ עַל עֵיסַק בִּישְׁתָּא רַבְּתָא הָדָא מֵאֲחַרְנְתָּא דַּעֲבַדְתְּ עִמִּי אַתְּ אֲמַרְתְּ לְשַׁלָּחוּתִי וְלָא אָבָה לְקַבָּלָא מִינָהּ׃
17 וּקְרָא יָת עֻלֵּימֵיהּ מְשׁוּמְשַׁנֵיהּ וַאֲמַר שְׁלַחוּ כְעַן יָת דָּא מִלְוָתִי לְבָרָא וְאַגִיף דָּשָׁא בָּתְרָהָא׃
18 וַעֲלָה כִיתוֹנָא דְּפַסֵי אֲרֵי כֵן לָבְשִׁי בְּנָת מַלְכָּא בְּתוּלָתָא כַּרְדוּטִין וְאַפֵּיק יָתֵהּ מְשׁוּמְשַׁנֵיהּ לְבָרָא וְאַגִיף דָּשָׁא בָּתְרָהָא׃
19 וּנְסֵיבַת תָּמָר קִטְמָא עַל רֵישָׁהּ וְכִיתוֹנָא דְּפַסֵי דַּעֲלָה בְּזַעַת וְשַׁוְיָאת יָדָהּ עַל רֵישָׁהּ וְאָזְלָא מְיַיל וְצָוְחָא׃
20 וַאֲמַר לָהּ אַבְשָׁלוֹם אָחוּהָא הֲאַמְּנוֹן אָחוּךְ הֲוָת עִמָּךְ וּכְעַן אֲחָתִי שְׁתוֹקִי אֲחוּךְ הוּא לָא תְּשַׁוִּין יָת לִבִּיךְ לְפִתְגָמָא הָדֵין וִיתִיבַת תָּמָר וְתַדְוָיָא בֵּית אַבְשָׁלוֹם אָחוּהָא׃ 21 וּמַלְכָּא דָּוִד שְׁמַע יָת כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין וּתְקִיף לֵיהּ לַחְדָּא׃
22 וְלָא מַלֵּיל אַבְשָׁלוֹם עִם אַמְנוֹן לְמִבְּיַשׁ וְעַד טָב אֲרֵי סָנֵי אַבְשָׁלוֹם יָת אַמְנוֹן עַל עֵיסַק דְּעַנֵּי יָת תָּמָר אֲחָתֵיהּ׃
23 וַהֲוָה לְזִמַן תַּרְתֵּין שְׁנִין וַהֲווֹ גָּזְזִין לְאַבְשָׁלוֹם בְּמֵישַׁר חָצוֹר עִם דְּבֵית אֶפְרָיִם וְזַמֵּין אַבְשָׁלוֹם לְכָל בְּנֵי מַלְכָּא׃
24 וַאֲתָא אַבְשָׁלוֹם לְוָת מַלְכָּא וַאֲמַר הָא כְעַן גָּזְזִין לְעַבְדָךְ יֵיזֵיל כְּעַן מַלְכָּא וְעַבְדּוֹהִי עִם עַבְדָךְ׃

‡ *Et ego quò feram opprobrium meum? & tu eris quasi vnus de insipientibus in Israel, & nunc loquere iam ad regem: quoniam non prohibebit me à te.* 13

‡ *Et non voluit Amnon audire vocem eius: et prævaluit magis quàm ea, & humiliauit eã, & dormiuit cum ea.* 14

‡ *Et exosam habuit eam Amnon odio magno vimis: quia magnũ odium quo oderat eam, magis quàm amor quo dilexerat eam. Et dixit ei Ammon: Surge & reuertere.* 15

‡ *Et dixit ei Thamar: Quoniam magnũ malũ vltimum magis quàm primum quod feciſti mecum vt mittas me. Et non voluit Amnon audire vocem eius.* 16

‡ *Et vocauit puerum ſuum aſſiſtentem in domo eius, & dicit ei: Emitte iam hanc à me foras, & claude oſtium poſt eam.* 17

‡ *Et ſuper eam erat tunica talaris; quoniam ſic induebantur filiæ regis virgines tunicis ſuis. Et eiecit eam miniſter Amnon foras, & clauſit oſtium poſt eam.* 18

‡ *Et accepit Thamar cinerem; & impoſuit ſuper caput ſuum: & tunicam talarem quæ ſuper eam ſcidit: & poſuit manus ſuas ſuper caput ſuum: & ibat vadens & clamans.* 19

‡ *Et dixit ei Abeſalom frater eius: Nunquid Amnon frater tuus fuit tecum? Et nunc ſoror tace, quoniam frater tuus ipſe. non ponas cor tuum loqui aliquid. Et ſedit Thamar contabeſcens in domo Abeſalom fratris ſui.* 20

‡ *Et rex Dauid audiuit omnia verba hæc, & contriſtatus eſt nimis.* 21

‡ *Et non locutus eſt Abeſalom Ammon à malo vſque ad bonum, quia oderat Abeſalom Amnon, eo quòd humiliauit Thamar ſororem ſuam.* 22

‡ *Et factum eſt poſt duos annos dierum, & fuerunt tondentes Abeſalom in Baalaſor quæ apud Ephraim; & vocauit Abeſalom omnes filios regis.* 23

‡ *Et venit Abeſalom ad regem & dixit: Ecce iam tondent ſeruo tuo; eat iam rex & ſerui ſui cum ſeruo tuo.* 24

13 ‡ καὶ ἐγὼ ποῦ ἀπίσω τὸ ὄνειδός μου, καὶ σὺ ἔσῃ ὡς εἷς τῶν ἀφρόνων ἐν Ισραήλ· καὶ νῦν λάλησον δὴ πρὸς τὸν βασιλέα, ὅτι οὐ μὴ ἀποκωλύσει με ἀπὸ σοῦ.

14 ‡ καὶ οὐκ ἠθέλησε ἀμνὼν ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς αὐτῆς· καὶ ἐκραάτησεν ὑπὲρ αὐτὴν καὶ ἐταπείνωσεν αὐτὴν καὶ ἐκοι-
15 μήθη μετ' αὐτῆς. ‡ καὶ ἐμίσησεν αὐτὴν ἀμνὼν μῖσος μέγα σφόδρα, ὅτι μέγα τὸ μῖσος ὃ ἐμίσησεν αὐτὴν ὑπὲρ τὴν ἀγάπην ἣν ἠγάπησεν αὐτήν· καὶ εἶπεν αὐτῇ ἀμνών, ἀνάστηθι καὶ ἀπότρεχε.

16 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ Θαμάρ, ὅτι μεγάλη κακία ἡ ἐσχάτη ὑπὲρ τὴν πρώτην ἣν πεποίηκας μετ' ἐμοῦ ἐξαποστεῖλαί με· καὶ οὐκ ἠθέλησε ἀμνὼν ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς αὐτῆς.

17 ‡ καὶ ἐκάλεσε τὸν παῖδα αὐτοῦ τὸν διακονοῦντα τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ· ἐξαπόστειλον δὴ ταύτην ἀπ' ἐμοῦ ἔξω, καὶ κλεῖσον τὴν θύραν ὀπίσω αὐτῆς.

18 ‡ καὶ ἐπ' αὐτῆς ἦν χιτὼν ἀσυραγαλωτός, ὅτι οὕτως ἐπενδύσκοντο αἱ θυγατέρες τοῦ βασιλέως αἱ παρθένοι τοῦ ἐπενδύσας αὐτῶν· καὶ ἐξῆγαγεν αὐτὴν ὁ λειτουργὸς τοῦ ἀμνὼν ἔξω, καὶ ἀπέκλεισε τὴν θύραν ὀπίσω αὐτῆς.

19 ‡ καὶ ἔλαβε Θαμὰρ σποδόν, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ τὸν χιτῶνα τὸν ἀσυραγαλωτὸν τὸν ἐπ' αὐτῇ διέρρηξεν, καὶ ἔθηκε τὰς χεῖρας αὐτῆς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ ἐπορεύετο πορευομένη καὶ βοῶσα.

20 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῇ Ἀβεσαλὼμ ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς, μὴ Ἀμνὼν ὁ ἀδελφός σου γέγονεν μετὰ σοῦ; καὶ νῦν ἀδελφὴ σιώπησον, ὅτι ἀδελφός σου αὐτός· μὴ θῇς τὴν καρδίαν σου λαλῆσαί τι· καὶ ἐκάθισε Θαμὰρ ἐκψυχοῦσα ἐν τῷ οἴκῳ Ἀβεσαλὼμ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς.

21 ‡ καὶ ὁ βασιλεὺς Δαυὶδ ἤκουσε πάντας τοὺς λόγους τούτους, καὶ ἐθυμώθη σφόδρα.

22 ‡ καὶ οὐκ ἐλάλησε Ἀβεσαλὼμ τῷ Ἀμνὼν ἀπὸ κακοῦ ἕως ἀγαθοῦ, ὅτι ἐμίσει Ἀβεσαλὼμ Ἀμνὼν διὰ τὸ ἣν ἐταπείνωσε Θαμὰρ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ.

23 ‡ καὶ ἐγένετο μετὰ δύο ἔτη ἡμερῶν καὶ ἦσαν κείροντες τῷ Ἀβεσαλὼμ ἐν Βαλασὼρ τῇ παρὰ Ἐφραίμ· καὶ ἐκάλεσεν Ἀβεσαλὼμ πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως.

24 ‡ καὶ ἦλθεν Ἀβεσαλὼμ πρὸς τὸν βασιλέα καὶ εἶπεν, ἰδοὺ δὴ κείρουσιν τῷ δούλῳ σου, πορευθήτω δὴ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ μετὰ τοῦ δούλου σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[13] Et ego quò deferam opprobrium meum? & tu eris vt vnus ex ſtultis in Iſrael: & nunc loquere, quæſo, cum rege, quia non prohibebit me à te. [14] Et noluit audire illam, & inualuit præ illa, & afflixit illam & cubuit cum illa.

[15] Et odiuit illam Amnon odio magno valdè, quia magnum odium fuit quo odiuit illam, præ amore, quo amauit illam: & dixit illi Amnon, Surge, vade. [16] Et dixit illi, Propter ea malum magnum hoc præ altero quod feciſti mecum; tu dixiſti vt emitterer: & noluit audire illam. [17] Et vocauit adoleſcentes ſuos miniſtros ſuos, & dixit, Emittite nunc hanc à me foras: & claude oſtium poſt eam. [18] Et ſuper illam erat tunica filorum, quia ſic veſtitæ erant filiæ regis virgines pallijs: & eduxit eam miniſter illius foras, & occluſit portam poſt illam.

[19] Et accepit Thamar cinerem ſuper caput ſuum, & tunicam filorum quæ erat ſuper ſe, ſcidit, & poſuit manus ſuas ſuper caput ſuum, & ibat eundo, & clamabat. [20] Et dixit illi Abſalom frater illius, Num Aminon frater tuus fuit tecum? & nunc ſoror mea tace, frater tuus eſt; non ponas cor tuum ad rem iſtam. & ſedit Thamar deſolata in domo Abſalom fratris ſui.

[21] Et rex Dauid audiuit omnia verba hæc, & ira fuit illi nimis.

[22] Et non locutus eſt Abſalom cum Amnon à malo vſque ad bonũ; nam odijt Abſalom Amnon propter cauſam quòd oppreſſiſſet Thamar ſororem ſuam. [23] Et fuit poſt tempus duorum annorum, fuerunt tonſores Abſalom in planicie Hhaſzor apud *viros* domus Ephraim, & inuitauit Abſalom omnes filios regis.

[24] Et ingreſſus eſt Abſalom ad regem, & dixit, Ecce nunc ſunt tonſores ſeruo tuo; & vadat quæſo rex, & ſerui eius cum ſeruo tuo.

25 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־אַבְשָׁלוֹם אַל־בְּנִי אַל־
נָא נֵלֵךְ כֻּלָּנוּ וְלֹא נִכְבַּד עָלֶיךָ וַיִּפְרָץ־בּוֹ וְלֹא־
אָבָה לָלֶכֶת וַיְבָרְכֵהוּ׃
26 * וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם וְלֹא יֵלֵךְ־נָא אִתָּנוּ אַמְנוֹן
אָחִי וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה יֵלֵךְ עִמָּךְ׃
27 * וַיִּפְרָץ־בּוֹ אַבְשָׁלוֹם וַיְשַׁלַּח אִתּוֹ אֶת־אַמְנוֹן
28 וְאֵת כָּל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃ * וַיְצַו אַבְשָׁלוֹם אֶת־
נְעָרָיו לֵאמֹר רְאוּ־נָא כְּטוֹב לֵב־אַמְנוֹן בַּיַּיִן
וְאָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם הַכּוּ אֶת־אַמְנוֹן וַהֲמִתֶּם אֹתוֹ
אַל־תִּירָאוּ הֲלֹא כִי אָנֹכִי צִוִּיתִי אֶתְכֶם חִזְקוּ וִהְיוּ
29 לִבְנֵי־חָיִל׃ * וַיַּעֲשׂוּ נַעֲרֵי אַבְשָׁלוֹם לְאַמְנוֹן
כַּאֲשֶׁר צִוָּה אַבְשָׁלוֹם וַיָּקוּמוּ כָּל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּרְכְּבוּ
30 אִישׁ עַל־פִּרְדּוֹ וַיָּנֻסוּ׃ * וַיְהִי הֵמָּה בַדֶּרֶךְ
וְהַשְּׁמֻעָה בָּאָה אֶל־דָּוִד לֵאמֹר הִכָּה אַבְשָׁלוֹם
אֶת־כָּל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְלֹא־נוֹתַר מֵהֶם אֶחָד׃
31 * וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו וַיִּשְׁכַּב אָרְצָה
וְכָל־עֲבָדָיו נִצָּבִים קְרֻעֵי בְגָדִים׃
32 * וַיַּעַן יוֹנָדָב בֶּן־שִׁמְעָה אֲחִי־דָוִד וַיֹּאמֶר אַל־
יֹאמַר אֲדֹנִי אֵת כָּל־הַנְּעָרִים בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ הֵמִיתוּ
כִּי־אַמְנוֹן לְבַדּוֹ מֵת כִּי־עַל־פִּי אַבְשָׁלוֹם הָיְתָה
שִׂימָה מִיּוֹם עַנּוֹתוֹ אֶת תָּמָר אֲחֹתוֹ׃
33 * וְעַתָּה אַל־יָשֶׂם אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶל־לִבּוֹ דָּבָר
לֵאמֹר כָּל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ מֵתוּ כִּי־אִם אַמְנוֹן לְבַדּוֹ מֵת׃
34 * וַיִּבְרַח אַבְשָׁלוֹם וַיִּשָּׂא הַנַּעַר הַצֹּפֶה אֶת־עֵינָו
וַיַּרְא וְהִנֵּה־עָם־רַב הֹלְכִים מִדֶּרֶךְ אַחֲרָיו מִצַּד
35 הָהָר׃ * וַיֹּאמֶר יוֹנָדָב אֶל־הַמֶּלֶךְ הִנֵּה בְנֵי־
הַמֶּלֶךְ בָּאוּ כִּדְבַר עַבְדְּךָ כֵּן הָיָה׃
36 * וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ לְדַבֵּר וְהִנֵּה בְנֵי־הַמֶּלֶךְ בָּאוּ
וַיִּשְׂאוּ קוֹלָם וַיִּבְכּוּ וְגַם־הַמֶּלֶךְ וְכָל־עֲבָדָיו בָּכוּ
בְּכִי גָּדוֹל מְאֹד׃

25 * Dixítq; rex ad Absalom, Noli fili mi, noli rogare vt veniamus omnes & grauemus te. Cùm aũt cogeret eũ, & noluisset
26 ire, benedixit ei. * Et ait Absalom ad Dauid, Si non vis venire, veniat obsecro nobiscum saltem Amnon frater meus. Dixítq; ad eum rex, Nõ est necesse vt vadat
27 tecum. * Coëgit itaq; Absalom eum & dimisit cum eo Amnon & vniuersos filios
28 regis. * Præceperat autẽ Absalom pueris suis, dicens: Obseruate cùm temulentus
F fuerit Amnon vino, & dixero vobis, Percutite eũ & interficite, nolite timere. Ego enim sum qui præcipio vobis: roborami-
29 ni & estote viri fortes. * Fecerũt ergo pueri Absalõ aduersum Amnon, sicut præceperat eis Absalõ. Surgentésq; omnes filij regis ascẽderunt singuli mulas suas & fu-
30 gerunt. * Cúmq; adhuc pergerẽt in itinere, fama peruenit ad Dauid, dicens: Percussit Absalom omnes filios regis, & non
31 remansit ex eis saltem vnus. * Surrexit Sup. 1.b & 3.f itaq; rex Dauid, & scidit vestimẽta sua, & cecidit super terram, & omnes serui illius qui assistebant ei, sciderũt vestimẽta sua.
32 * Respõdens aũt Ionadab filius Semmaa fratris Dauid, dixit: Ne æstimet dñs meus
G rex quòd omnes pueri filij regis occisi sint: Amnon solus mortuus est; quoniã in ore Absalom erat positus ex die qua oppressit
33 Thamar sororẽ eius. * Nũc ergo ne ponat dñs meus rex super cor suum verbũ istud, dicens: Omnes filij regis occisi sunt, quoniam Amnon solus mortuus est.
34 * Fugit autẽ Absalom. Et eleuauit puer speculator oculos suos & aspexit, & ecce populus multus veniebat per iter deuium
35 ex latere mõtis. * Dixit autem Ionadab ad regem, Ecce filij regis adsunt, iuxta verbũ
36 serui tui sic factũ est. * Cúmq; cessasset loqui, apparuerunt & filij regis. Et intrantes leuauerunt vocem suam & fleuerunt. Sed & rex & omnes serui eius fleuerunt ploratu magno nimis.

תרגום יונתן

25 וַאֲמַר מַלְכָּא לְאַבְשָׁלוֹם לָא בְרִי לָא כְעַן נֵיזֵיל כֻּלָּנָא וְלָא נְתַקֵּף עֲלָךְ וַאֲתַקֵּיף בֵּיהּ וְלָא אֲבָה לְמֵיזַל וּבָרְכֵיהּ׃ 26 וַאֲמַר
אַבְשָׁלוֹם וְלָא נֵיזֵיל כְּעַן עִמָּנָא אַמְנוֹן אַחִי וַאֲמַר לֵיהּ מַלְכָּא לְמָה נֵיזֵיל עִמָּךְ׃ 27 וַאֲתַקֵּיף בֵּיהּ אַבְשָׁלוֹם וּשְׁלַח עִמֵּיהּ יַת אַמְנוֹן
וְיַת כָּל בְּנֵי מַלְכָּא׃ 28 וּפַקֵּיד אַבְשָׁלוֹם יַת עוּלֵימוֹהִי לְמֵימַר חֲזוֹ כְּעַן כַּד יִשְׁפַּר לִבָּא דְאַמְנוֹן בְּחַמְרָא וְאֵימַר לְכוֹן קְטָלוּ יַת אַמְנוֹן
וְתִקְטְלוּן יְהֵיהּ לָא תִדְחֲלוּן הֲלָא אֲנָא פַקֵּדִית יַתְכוֹן אִתְקַפוּ וַהֲווֹ לְגִבְרִין גִּבָּרִין׃ 29 וַעֲבָדוּ עוּלֵימֵי אַבְשָׁלוֹם לְאַמְנוֹן כְּמָה
דְפַקֵּיד אַבְשָׁלוֹם וְקָמוּ כָל בְּנֵי מַלְכָּא וּרְכִיבוּ גְּבַר עַל כּוּדְנֵיהּ וְאַפְּבוּ׃ 30 וַהֲוָה עַד דְּאִנּוּן בְּאָרְחָא וּשְׁמוּעָתָא אֲתַת לְוַת דָּוִד
לְמֵימַר קְטַל אַבְשָׁלוֹם יַת כָּל בְּנֵי מַלְכָּא וְלָא אִשְׁתְּאַר מִנְּהוֹן חַד׃ 31 וְקָם מַלְכָּא וּבְזַע יָהּ לְבוּשׁוֹהִי וּשְׁכִיב עַל אַרְעָא וְכָל
עַבְדּוֹהִי מְעַתְּדִין כַּד מְבַזְּעִין לְבוּשֵׁיהוֹן׃ 32 וַאֲתִיב יוֹנָדָב בַּר שִׁמְעָה אֲחוּהִי דְדָוִד וַאֲמַר לָא יֵימַר מַלְכָּא יַת כָּל עוּלֵימַיָּא בְנֵי
מַלְכָּא קְטַלוּ אֱלָהֵין אַמְנוֹן בִּלְחוֹדוֹהִי מִית הֲוָה כְּמִימְרָא דְאַבְשָׁלוֹם דְּעַנִּי יָהּ תָּמָר אֲחָתֵיהּ׃ 33 וּכְעַן לָא יְשַׁוֵּי
רִיבּוֹנִי מַלְכָּא עַל לִבֵּיהּ פִּתְגָמָא לְמֵימַר כָּל בְּנֵי מַלְכָּא אִתְקְטָלוּ אֱלָהֵין אַמְנוֹן בִּלְחוֹדוֹהִי מִית׃ 34 וַעֲרַק אַבְשָׁלוֹם וְזָקַף
עוּלֵימָא סַכְוָאָה יַת עֵינוֹהִי וַחֲזָא וְהָא עַם סַגִּיא אָתֵן מֵאֲחוֹרוֹהִי מִסְטַר טוּרָא׃ 35 וַאֲמַר יוֹנָדָב לְמַלְכָּא הָא
בְנֵי מַלְכָּא אַתּוֹ כְּפִתְגָמֵיהּ עַבְדָּךְ כֵּן הֲוָה׃ 36 וַהֲוָה כְּשֵׁיצְיוּתֵיהּ לְמַלָּלָא וְהָא בְנֵי מַלְכָּא אֲתוֹ וַאֲרִימוּ קָלְהוֹן וּבְכוֹ וְאַף מַלְכָּא
וְכָל עַבְדּוֹהִי בְּכוֹ בְכִיָא סַגִּיאָה לַחֲדָא׃

* Et dixit rex Abesalom; Non fili, non ve- 25
niamus omnes nos, ne grauemur in te; &
coëgit eum Abesalom, & non voluit rex ire, &
benedixit ei. * Et dixit Abesalom, Sed veniat 26
iam mecum Amnon frater meus. & dixit rex,
Quare ibit tecum? * Et coëgit eum Abesa- 27
lom, & misit cum eo Amnon, & omnes filios
regis.

* Et iussit Abesalom pueris suis, dicens: 28
Ecce quum bene habuerit cor Amnon in vino,
& dicam ad vos, Percutite Amnon, & inter-
ficite eum, ne timeatis, quoniam ego præcipio vo
bis: roboramini & estote in filios fortitudinis.

* Et fecerunt pueri Abesalom Amnon sicut 29
præceperat eis, & surrexerunt omnes filij re-
gis; & ascenderunt vnusquisque super mu-
lam suam, & fugerunt.

* Et factum est cùm ipsi essent in via, & 30
nuncium venit ad Dauid, dicentium: Percus-
sit Abesalom omnes filios regis, & non reman-
sit in eis vsque ad vnum.

* Et surrexit rex & scidit vestimenta sua, 31
& sedit super terram, & omnes serui eius as-
sistebant ei qui sciderunt vestimenta.

* Et respondit Jonadab filius Samaa fratris 32
Dauid, dicens: Non dicat dominus meus rex,
quòd omnes pueri filij regis mortui sunt, sed
Amnon solus mortuus est; quoniam in ira erat
ei Abesalom ex qua die humiliauit Amnon so-
rorem suam Thamar.

* Et nunc dominus meus rex non ponat in 33
corde suo verbum, dicens: quoniam omnes filij
regis mortui sunt, sed Amnon solus mortuus est.

* Et fugit Abesalom. & ascendit puer spe- 34
culator, & eleuauit oculos suos, & vidit, &
ecce populus multus veniens in via post eum
ex latere montis.

* Et dixit Jonadab ad regem, Ecce filij re- 35
gis adsunt, secundùm verbum serui tui sic fa-
ctum est.

* Et factum est cùm complesset ipse loqui, 35
& ecce filij regis venerunt, & leuauerunt
vocem suam, & fleuerunt, & rex & omnes
serui eius fleuerunt ploratu magno nimis.

25 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ ἀβεσαλὼμ, μὴ τέκνον, δὲ
μὴ ἔλθωμεν πάντες ἡμεῖς, ὅπως μὴ βαρυνθῶμεν ἐπὶ
σέ· καὶ κατεβιάζετο αὐτὸν ἀβεσαλώμ, καὶ οὐκ ἐβούλετο ὁ
βασιλεὺς τοῦ πορευθῆναι, καὶ εὐλόγησεν αὐτόν.
26 * καὶ εἶπεν ἀβεσαλὼμ, ἀλλὰ πορευθήτω δὴ μετ' ἐμοῦ
ἀμνὼν ὁ ἀδελφός μου· καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, ἱνατί πορευθῇ
27 μετ' αὐτοῦ; * καὶ κατεβιάσατο αὐτὸν ἀβεσαλώμ, καὶ ἐξαπέ-
στειλε μετ' αὐτοῦ τὸν ἀμνών, καὶ πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασι-
28 λέως. * καὶ ἐνετείλατο ἀβεσαλὼμ τοῖς παισὶν αὐτοῦ,
λέγων· ἴδε ὅτι δὴ αὐτοῦ ἔχῃ ἡ καρδία ἀμνὼν ἐν τῷ οἴνῳ, καὶ
ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς, πατάξατε τὸν ἀμνών, καὶ θανατώσατε
αὐτόν, μὴ φοβεῖσθε, ὅτι ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν· κραται-
ώσθε καὶ γίνεσθε εἰς υἱοὺς δυνάμεως.
29 * καὶ ἐποίησαν οἱ παῖδες ἀβεσαλὼμ τῷ ἀμνὼν καθὼς
ἐνετείλατο αὐτοῖς· καὶ ἀνέστησαν πάντες οἱ υἱοὶ τοῦ βασι-
λέως καὶ ἐπέβησαν ἕκαστος ἐπὶ τὸν ἡμίονον αὐτοῦ, καὶ ἔφυ-
30 γον. * καὶ ἐγένετο ὡς αὐτοὶ ἦσαν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἡ ἀγγελία
ἦλθε πρὸς δαυὶδ, λεγόντων· πέπαικεν ἀβεσαλὼμ πάν-
τας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως· καὶ οὐχ ὑπολέλειπται ἐν αὐ-
31 τοῖς ἕως ἑνός. * καὶ ἀνέστη ὁ βασιλεὺς καὶ διέρρηξε τὰ
ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ πάντες οἱ παῖ-
δες αὐτοῦ παρειστήκασιν αὐτῷ διερρωγότες τὰ ἱματία.
32 * καὶ ἀπεκρίθη ἰωναδὰβ υἱὸς σαμαὰ ἀδελφοῦ δαυὶδ,
λέγων· μὴ εἰπάτω ὁ κύριός μου ὁ βασιλεύς, ὅτι πάντα
τὰ παιδάρια οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως τεθνήκασιν, ἀλλ' ἢ ἀμνὼν
μόνος τέθνηκεν, ὅτι ἐν ὀργῇ ἦν αὐτῷ ἀβεσαλὼμ ἀφ' ἧς
ἡμέρας ἐταπείνωσεν ἀμνὼν τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ θαμαρ.
33 * καὶ νῦν ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς μὴ θέτω ἐπὶ τὴν
καρδίαν αὐτοῦ ῥῆμα, λέγων· ὅτι πάντες οἱ υἱοὶ τοῦ βα-
σιλέως τεθνήκασιν, ἀλλ' ἢ ἀμνὼν μόνος τέθνηκεν.
34 * καὶ ἀπέδρα ἀβεσαλώμ· καὶ ἀνέβη τὸ παιδάριον ὁ σκο-
πός, καὶ ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ εἶδε, καὶ ἰδοὺ λαὸς πολὺς
πορευόμενος ἐν τῇ ὁδῷ ὄπισθεν αὐτοῦ ἐκ πλευρᾶς τοῦ ὄρους.
35 * καὶ εἶπεν ἰωναδὰβ πρὸς τὸν βασιλέα, ἰδοὺ οἱ υἱοὶ τοῦ βα-
σιλέως παραγεγόνασιν, κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ δούλου σου οὕτως γέ-
36 γονεν. * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ συντελέσαι αὐτὸν λαλοῦντα, καὶ
ἰδοὺ οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως παραγεγόνασιν· καὶ ἦραν τὴν φω
νὴν αὐτῶν καὶ ἔκλαυσαν, καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ
παῖδες αὐτοῦ ἔκλαυσαν κλαυθμὸν μέγαν σφόδρα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[25] Et dixit rex ad Absalom, Non fili mi, ne nunc eamus omnes nos, & ne ingraueſcamus ſuper te. & inſtitit in illum; & non voluit ire, ſed benedixit illi. [26] Et dixit Abſalom, Et non ibit quæſo nobiſcum Amnon frater meus? & dixit illi rex, Ad quid ibit tecum? [27] Et inualuit in illum Abſalom, & miſit cum eo Amnon & omnes filios regis.

[28] Et iuſſit Abſalom adoleſcentibus ſuis, dicendo: Videte quæſo, quando iucundum erit cor Amnon in vino, & dicam vobis, Occidite Amnon, & occidetis illum, non timebitis; nónne iuſſi vobis? roboramini & eſtote in robuſtos viros.

[29] Et fecerunt adoleſcentes Abſalom Amnoni, quemadmodum iuſſerat Abſalom. & ſurrexerunt omnes filij regis, & equitarunt quiſque ſuper mulum ſuum, & verterunt terga. [30] Et fuit dum adhuc eſſent illi in via, rumor venit ad Dauid, dicendo: Occidit Abſalom omnes filios regis, & non relictus eſt ex illis vnus. [31] Et ſurrexit rex & ſcidit veſtimenta ſua, & cubuit ſuper terram, & omnes ſerui eius ſtabant ſcindentes veſtes ſuas. [32] Et reſpondit Ionadab filius Simghah fratris ipſius Dauid, & dixit, Non dicat rex, omnes adoleſcentes filios regis occiderunt, ſed Amnon ipſe ſolus mortuus eſt; quia in corde Abſalom fuit inſidiatio, à die quo oppreſſit Thamar ſororem ſuam. [33] Et nunc non ponat dominus meus rex ſuper cor ſuum verbum, dicendo: omnes filij regis occiſi ſunt, ſed Amnon ipſe ſolus mortuus eſt. [34] Et fugit Abſalom & leuauit adoleſcens circunſpector oculos ſuos, & vidit, & ecce populus multus veniebant ex via de-poſt eum de latere montis.

[35] Et dixit Ionadab regi, Ecce filij regis veniunt; ſecundùm verbum ſerui tui ſic fuit. [36] Et fuit cùm finiret ille loqui, & ecce filij regis venerunt, & extulerunt vocem ſuam & fleuerunt, & etiam rex & omnes ſerui eius fleuerunt fletu magno.

37 וְאַבְשָׁלוֹם בָּרַח וַיֵּלֶךְ אֶל־תַּלְמַי בֶּן־עַמִּיחוּר
מֶלֶךְ גְּשׁוּר וַיִּתְאַבֵּל עַל־בְּנוֹ כָּל־הַיָּמִים׃
38 וְאַבְשָׁלוֹם בָּרַח וַיֵּלֶךְ גְּשׁוּר וַיִּהְיֶה־שָׁם שָׁלֹשׁ
39 שָׁנִים׃ וַתִּכַל דָּוִד הַמֶּלֶךְ לָצֵאת אֶל־אַבְשָׁלוֹם
כִּי־נִחַם עַל־אַמְנוֹן כִּי־מֵת׃

יד

1 וַיֵּדַע יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה כִּי־לֵב הַמֶּלֶךְ עַל־
2 אַבְשָׁלוֹם׃ וַיִּשְׁלַח יוֹאָב תְּקוֹעָה וַיִּקַּח מִשָּׁם
אִשָּׁה חֲכָמָה וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ הִתְאַבְּלִי־נָא וְלִבְשִׁי־
נָא בִגְדֵי־אֵבֶל וְאַל־תָּסוּכִי שֶׁמֶן וְהָיִית כְּאִשָּׁה זֵה
יָמִים רַבִּים מִתְאַבֶּלֶת עַל־מֵת׃
3 וּבָאת אֶל־הַמֶּלֶךְ וְדִבַּרְתְּ אֵלָיו כַּדָּבָר הַזֶּה
וַיָּשֶׂם יוֹאָב אֶת־הַדְּבָרִים בְּפִיהָ׃
4 וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַתְּקוֹעִית אֶל־הַמֶּלֶךְ וַתִּפֹּל עַל־
אַפֶּיהָ אַרְצָה וַתִּשְׁתָּחוּ וַתֹּאמֶר הוֹשִׁיעָה הַמֶּלֶךְ׃
5 וַיֹּאמֶר־לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה־לָּךְ וַתֹּאמֶר אָבֵל אִשָּׁה־
אַלְמָנָה אָנִי וַיָּמָת אִישִׁי׃
6 וּלְשִׁפְחָתְךָ שְׁנֵי בָנִים וַיִּנָּצוּ שְׁנֵיהֶם בַּשָּׂדֶה
וְאֵין מַצִּיל בֵּינֵיהֶם וַיַּכֵּהוּ הָאֶחָד אֶת־הָאֶחָד וַיְמִתֵהוּ
7 אֹתוֹ׃ וְהִנֵּה קָמָה כָל־הַמִּשְׁפָּחָה עַל־שִׁפְחָתֶךָ
וַיֹּאמְרוּ תְּנִי אֶת־מַכֵּה אָחִיו וּנְמִתֵהוּ בְּנֶפֶשׁ אָחִיו
אֲשֶׁר הָרָג וְנַשְׁמִידָה גַּם אֶת־הַיּוֹרֵשׁ וְכִבּוּ אֶת־
גַּחֲלָתִי אֲשֶׁר נִשְׁאָרָה לְבִלְתִּי שׂוֹם־לְאִישִׁי שֵׁם
וּשְׁאֵרִית עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃
8 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־הָאִשָּׁה לְכִי לְבֵיתֵךְ וַאֲנִי
9 אֲצַוֶּה עָלָיִךְ׃ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַתְּקוֹעִית
אֶל־הַמֶּלֶךְ עָלַי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הֶעָוֹן וְעַל־בֵּית אָבִי
וְהַמֶּלֶךְ וְכִסְאוֹ נָקִי׃
10 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הַמְדַבֵּר אֵלַיִךְ וַהֲבֵאתוֹ אֵלַי וְלֹא־
יֹסִיף עוֹד לָגַעַת בָּךְ׃

37 *Porrò Absalom fugiens abijt ad Tholomai filium Amnniur regem Gessur. Luxit ergo Dauid filium suum Amnon mul
38 tis diebus. *Absalom autem cùm fugisset & venisset in Gessur, fuit ibi tribus annis.
39 *Cessauítq; rex Dauid persequi Absalom, eò quòd cõsolatus esset super Amnon in- Inf. 15.b
teritu. CAP. XIIII.

1 INtelligens aũt Ioab filius Saruiæ quòd
A cor regis versum esset ad Absalom,
2 *Misit Thecuam & tulit inde mulierẽ sapientẽ, dixítq; ad eam, Lugere te simula, & induere veste lugubri, & ne vngaris oleo, vt sis quasi mulier iam plurimo tem
3 pore lugens mortuum. *Et ingredieris ad regem & loqueris ad eum sermones huiuscemodi. posuit autem Ioab verba in ore
4 eius. *Itaq; cùm ingressa fuisset mulier Thecuites ad regem, cecidit coram eo su-
per terram, & adorauit & dixit, Salua me 4.Reg.6.5
5 rex. *Et ait ad eam rex, Quid causæ habes? quæ respondit, Heu mulier vidua ego sum. mortuus est enim vir meus.
6 *Et ancillæ tuæ erant duo filij, qui rixati sunt aduersum se in agro, nullúsque
B erat qui eos prohibere posset; & percussit alter alterum & interfecit eum.
7 *Et ecce consurgens vniuersa cognatio aduersum ancillam tuam, dicit: Trade eum qui percusit fratrem suum, vt occidamus eum pro anima fratris sui quem interfecit, & deleamus hæredem; & quærunt extinguere scintillam meam quæ relicta est, vt non supersit viro meo nomen & reliquiæ super terram.
8 *Et ait rex ad mulierem, Vade in domum tuam & ego iubebo pro te.
9 *Dixítq; mulier Thecuites ad regem, In me domine mi rex sit iniquitas, & in domo patris mei, rex autem & thronus eius sit innocens.
10 *Et ait rex, Qui contradixerit tibi, adduc eum ad me, & vltrà non addet vt tangat te.

תרגום יונתן

37 וְאַבְשָׁלוֹם עָרַק וַאֲזַל לְוָת תַּלְמַי בַּר עַמִּיהוּד מַלְכָּא דִּגְשׁוּר וְאִתְאֲבַל עַל בְּרֵיהּ יוֹמִין סַגִּיאִין׃ 38 וְאַבְשָׁלוֹם עָרַק וַאֲזַל לִגְשׁוּר
וַהֲוָה תַּמָּן תְּלַת שְׁנִין׃ 39 וְחַמִּיתָה נַפְשָׁא דְּדָוִד מַלְכָּא לְמִפַּק עַל אַבְשָׁלוֹם אֲרֵי אִתְנְחַם עַל אַמְנוֹן אֲרֵי מִית׃

יד

1 וְיָדַע יוֹאָב בַּר צְרוּיָה אֲרֵי בְּלִבָּא דְמַלְכָּא לְמִפַּק עַל אַבְשָׁלוֹם׃ 2 וּשְׁלַח יוֹאָב לְתֶקוֹעַ וּרְבַר מִתַּמָּן אִתְּתָא חַכִּימְתָּא וַאֲמַר לַהּ אִתְאַבְּלִי כְּעַן
וּלְבָשִׁי כְּעַן לְבוּשֵׁי אֲבֵלָא וְלָא תְּשׁוּפִין מִשְׁחָא וּתְהֵי כְּאִתְּתָא דְמָן יוֹמִין סַגִּיאִין מְתְאַבְּלָא עַל מֵיתָא׃ 3 וְתֵתֵּכִין לְוָת מַלְכָּא וּתְמַלְלִין עִמֵּיהּ
כְּפִתְגָמָא הָדֵין וְשַׁוִּי יוֹאָב יַת פִּתְגָמַיָּא בְּפֻמָּהָא׃ 4 וַאֲמָרַת אִתְּתָא דְמִתְקוֹעַ לְמַלְכָּא וְנָפְלַת עַל אַפָּהָא עַל אַרְעָא וּסְגִידַת וַאֲמָרַת פְּרַק מַלְכָּא׃
5 וַאֲמַר לַהּ מַלְכָּא מַה לִּיךְ וַאֲמָרַת בְּרַם אִתְּתָא אַרְמְלָתָא אֲנָא וּמִית בַּעֲלִי׃ 6 וּלְאַמְתָךְ תְּרֵין בְּנִין וְאִתְנַצִּיאוּ תַּרְוֵיהוֹן בְּחַקְלָא
וְלֵית דְּמְשֵׁיזֵב בֵּינֵיהוֹן וּמְחָא חַד יַת חָד וּקְטָלֵיהּ׃ 7 וְהָא קָמַת כָּל זַרְעִיתָא עַל אַמְתָךְ וַאֲמְרִי הַבִּי יַת דְּקָטַל אֲחוּהִי וּנְקְטִלִינֵיהּ
בְּחוּבַת נַפְשָׁא דַּאֲחוּהִי דְּקָטַל וּנְשֵׁיצֵי אַף יַת יְרִיתָא וּבָעַן לְמִקְטַל יַת חַד יְחִידִי דְּאִשְׁתְּאַר בְּדִיל דְּלָא לְשַׁוָּאָה לְבַעֲלִי שׁוּם וּשְׁאַר עַל אַפֵּי אַרְעָא׃
8 וַאֲמַר מַלְכָּא לְאִתְּתָא אֲזִילִי לְבֵיתֵךְ וַאֲנָא אֲפַקֵּד עֲלָיִךְ׃
9 וַאֲמָרַת אִתְּתָא דְמִתְקוֹעַ לְמַלְכָּא עֲלַי דִּי לִי רִבּוֹנִי מַלְכָּא חוֹבָא וְעַל בֵּית אַבָּא וּמַלְכָּא וְכָרְסָא דְמַלְכָּא וִהֵי זַכָּאי׃
10 וַאֲמַר מַלְכָּא מַן דְּיֵימַר לִיךְ מִלָּא וְתֵייתֵינֵיהּ לְוָתִי וְלָא יוֹסִיף עוֹד לְאַנָּקָא לִיךְ׃

37 ‡ καὶ ἀβεσαλὼμ ἀπέδρα καὶ ἐπορεύθη πρὸς θολμὶ
υἱὸν ἀμιούδ βασιλέα γεσσήρ. καὶ ἐπένθησεν ὁ βασιλεὺς
ἐπὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας.
38 ‡ καὶ ἀβεσαλὼμ ἔφυγε καὶ ἀπῆλθεν εἰς γεσσήρ, καὶ
39 ἦν ἐκεῖ ἔτη τρία. ‡ καὶ ἐκόπασε τὸ πνεῦμα τοῦ βασι-
λέως δαυὶδ τοῦ ἐξελθεῖν ἐπὶ ἀβεσαλώμ, ὅτι παρεκλή-
θη ἐπὶ τῷ ἀμνὼν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ τεθνηκότος.

ιδ΄.

1 ‡ Καὶ ἔγνω ἰωὰβ υἱὸς Σαρουίας ὅτι ἡ καρδία τοῦ βασι-
λέως πρὸς αὐτὸν ἐπὶ ἀβεσαλώμ·
2 ‡ καὶ ἀπέστειλεν ἰωὰβ εἰς θεκουέ, καὶ ἔλαβεν ἐκεῖθεν
γυναῖκα φρονίμως. καὶ εἶπεν αὐτῇ, πένθησον δὴ καὶ πε-
ριβαλοῦ ἱμάτια πένθους, καὶ μὴ χρίσῃ ἔλαιον· καὶ γε-
νήσῃ ὡς γυνὴ ἡμέρας πολλὰς πενθοῦσα ἐπὶ τεθνηκότι.
3 ‡ καὶ ἥξεις πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ λαλήσεις πρὸς αὐτὸν
κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ ἔθετο ἰωὰβ τοὺς λόγους ἐπὶ τῷ στόματι
αὐτῆς.
4 ‡ καὶ παρεγένετο ἡ γυνὴ ἡ θεκουῖτις πρὸς τὸν βασιλέα,
καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ προσε-
κύνησεν αὐτῷ. καὶ εἶπεν, σῶσον ὁ βασιλεύς σῶσον.
5 ‡ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὴν ὁ βασιλεύς, τί σοι ἐστίν; καὶ εἶπεν
ἡ γυνή, ὄντως γυνὴ χήρα ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπέθανεν ὁ ἀνήρ μου·
6 ‡ καὶ τῇ δούλῃ σου δύο υἱοί, καὶ διεμάχοντο ἐν τῷ πεδίῳ ἀμ-
φότεροι, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἐξαιρούμενος ἀναμέσον αὐτῶν. καὶ ἐ-
πάταξεν ὁ εἷς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν·
7 ‡ καὶ ἰδοὺ ἐξανέστησαν ὅλη ἡ φυλὴ ἐπὶ τὴν δούλην σου
λέγοντες, παράδος τὸν πατάξαντα τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ θα-
νατώσωμεν αὐτὸν ἀντὶ τῆς ψυχῆς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, οὗ ἀπέκτεινε,
καὶ ἐξαρῶμεν τὸν κληρονόμον. καὶ σβεσθήσεται ὁ σπινθὴρ
ὁ ὑπολελειμμένος μοι, τοῦ μὴ ὑπάρξαι τῷ ἀνδρί μου ὄ-
νομα καὶ λεῖμμα ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς.
8 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὴν γυναῖκα, πορεύου εἰς τὸν
οἶκόν σου ὑγιαίνουσα, κἀγὼ ἐντελοῦμαί περὶ σοῦ.
9 ‡ καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ ἡ θεκουῖτις πρὸς τὸν βασιλέα, κύριέ
μου βασιλεῦ ἐπ' ἐμὲ ἡ ἀδικία καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ πατρός
μου. καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ ἀθῷος.
10 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, τὸν λαλοῦντα πρὸς σὲ ῥῆ-
μα, ἄγαγε αὐτὸν πρός με, καὶ οὐ μὴ προσθήσῃ ἔτι ἁ-
ψασθαί σου.

*‡ Et Abesalom fugit & abiit ad Tholmi fi- 37
lium Amiud regem Gesser; & luxit rex super
filium suum omnibus diebus.*

*‡ Et Abesalom fugit & abiit in Gesser, & 38
fuit ibi annis tribus.*

*‡ Et cessauit spiritus regis Dauid vt egre- 39
deretur contra Abesalom; quoniam consolatus
est super Amnon filio suo mortuo.*

CAP. XIIII.

*ET intellexit Ioab filius Saruia quòd cor re- 1
gis consolatum est ad Abesalom:*

*‡ Et misit Ioab in Thecue, & tulit indè mu- 2
lierem sapientem: & dixit ei; Luge iam, &
induere vestibus lugubribus, & ne vngaris
oleo: & sis quasi mulier diebus multis lugens
super mortuum.*

*‡ Et venies ad regem, & loqueris ad eum 3
secundum sermonem hunc. & posuit Ioab ver-
ba in ore eius.*

*‡ Et venit mulier Thecuites ad regem, & 4
cecidit super faciem eius ad terram, & adora-
uit eum. & dixit: Salua rex salua.*

*‡ Et ait ad eam rex: Quid tibi est? & dixit 5
mulier; Verè mulier vidua ego sum, & mor-
tuus est vir meus:*

*‡ Et ancillæ tuæ duo filij, & rixati sunt in 6
agro ambo, & non fuit qui erueret inter eos.
& percussit vnus fratrem suum, & interfecit
eum.*

*‡ Et ecce consurrexerunt vniuersa tribus 7
aduersum ancillam tuam dicentes: Trade eum
qui percussit fratrem suum, & occidemus pro
anima fratris sui quem interfecit, & delebi-
mus hæredem: et extinguetur scintilla quæ re-
licta est mihi, vt non sit viro meo nomen et re-
liquiæ super faciem terræ.*

*‡ Et dixit rex ad mulierem: Vade in domũ 8
tuam bene valens, & ego iubebo pro te.*

*‡ Et dixit mulier Thecuites ad regem: Do- 9
mine mi rex, in me iniquitas & in domo patris
mei: & rex & thronus eius innocens.*

*‡ Et ait rex: Qui locutus fuerit contra te 10
verbum, adduc eum ad me, & non addet vl-
tra vt tangat te.*

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

37 Et Absalom fugit & iuit ad Thalmai filium Ghamihhud regem Gessur, & luxit super filium suum diebus multis.
38 Et Absalom fugit & iuit ad Gessur, & fuit ibi tribus annis. 39 Et desiderauit anima Dauid regis egredi ad Absalom, quia consolatus erat super Amnon quòd mortuus esset.

CAP. XIIII.

ET cognouit Ioab filius Szaruia quòd esset in corde regis exire ad Absalom. 2 Et misit Ioab ad Thekoagh, & adduxit indè mulierem sapientem, & dixit illi: Luge obsecro, & indue quæso vestes luctus: & non vngaris vnguento, sed sis vt mulier quæ à diebus multis luget super mortuum. 3 Et venies ad regem, & loqueris ad eum secundùm verbum hoc: & posuit Ioab verba in ore eius. 4 Et dixit mulier quæ erat ex Thekoagh ad regem, & procidit super faciem suam super terram, & adorauit & dixit: Libera rex. 5 Et dixit illi rex: Quid est tibi? & dixit: Verè mulier vidua ego, & mortuus est maritus meus. 6 Et ancillæ tuæ erant duo filij, & rixati sunt ambo illi in agro, & non erat, qui liberaret, inter illos; & percussit vnus alterum, & occidit illum. 7 Et ecce surrexit omnis prosapia super ancillam tuam, & dixerunt: Da qui occidit fratrem suum, & occidemus illum propter culpam animæ fratris sui quem occidit, & perdemus etiam hæredem: & quærunt occidere etiam vnum vnicum qui relictus est, vt non ponant marito meo nomen & residuum super faciem terræ. 8 Et dixit rex ad mulierem: Vade in domum tuam, & ego iubebo pro te. 9 Et dixit mulier quæ erat ex Thekoagh regi: Super me quæ mea est, domine mi rex, sit culpa & super domum patris mei, & rex & solium regni sui sit innocens. 10 Et dixit rex: Qui dixerit tibi loquelam, produces illum ad me, & non addet amplius nocere tibi.

11 * וַתֹּאמֶר יִזְכָּר־נָא הַמֶּלֶךְ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
מֵהַרְבַּית גֹּאֵל הַדָּם לְשַׁחֵת וְלֹא יַשְׁמִידוּ אֶת־בְּנִי
וַיֹּאמֶר חַי־יְהוָה אִם־יִפֹּל מִשַּׂעֲרַת בְּנֵךְ אָרְצָה׃
12 * וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה תְּדַבֶּר־נָא שִׁפְחָתְךָ אֶל־אֲדֹנִי
13 הַמֶּלֶךְ דָּבָר וַיֹּאמֶר דַּבֵּרִי׃ * וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
וְלָמָּה חָשַׁבְתָּה כָזֹאת עַל־עַם אֱלֹהִים וּמִדַּבֵּר הַמֶּלֶךְ
הַדָּבָר הַזֶּה כְּאָשֵׁם לְבִלְתִּי הָשִׁיב הַמֶּלֶךְ אֶת־נִדָּחוֹ׃
14 * כִּי־מוֹת נָמוּת וְכַמַּיִם הַנִּגָּרִים אַרְצָה אֲשֶׁר לֹא
יֵאָסְפוּ וְלֹא־יִשָּׂא אֱלֹהִים נָפֶשׁ וְחָשַׁב מַחֲשָׁבוֹת
לְבִלְתִּי יִדַּח מִמֶּנּוּ נִדָּח׃
15 * וְעַתָּה אֲשֶׁר־בָּאתִי לְדַבֵּר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲדֹנִי
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה כִּי יְרָאֻנִי הָעָם וַתֹּאמֶר שִׁפְחָתְךָ
אֲדַבְּרָה־נָּא אֶל־הַמֶּלֶךְ אוּלַי יַעֲשֶׂה הַמֶּלֶךְ אֶת־
דְּבַר אֲמָתוֹ׃
16 * כִּי יִשְׁמַע הַמֶּלֶךְ לְהַצִּיל אֶת־אֲמָתוֹ מִכַּף הָאִישׁ
לְהַשְׁמִיד אֹתִי וְאֶת־בְּנִי יַחַד מִנַּחֲלַת אֱלֹהִים׃
17 * וַתֹּאמֶר שִׁפְחָתְךָ יְהִי־נָא דְבַר־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
לְמְנָחָה כִּי כְּמַלְאַךְ הָאֱלֹהִים כֵּן אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ לִשְׁמֹעַ
הַטּוֹב וְהָרָע וַיהוָה אֱלֹהֶיךָ יְהִי עִמָּךְ׃
18 * וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אֶל־הָאִשָּׁה אַל־נָא תְכַחֲדִי
מִמֶּנִּי דָּבָר אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁאֵל אֹתָךְ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
יְדַבֶּר־נָא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃
19 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ הֲיַד יוֹאָב אִתָּךְ בְּכָל־זֹאת וַתַּעַן
הָאִשָּׁה וַתֹּאמֶר חַי נַפְשְׁךָ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אִם־אִישׁ
לְהַיָּמִין וּלְהַשְׂמִיל מִכֹּל אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי־
עַבְדְּךָ יוֹאָב הוּא צִוָּנִי וְהוּא שָׂם בְּפִי שִׁפְחָתֶךָ אֵת
כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
20 * לְבַעֲבוּר סֹבֵב אֶת־פְּנֵי הַדָּבָר עָשָׂה עַבְדְּךָ יוֹאָב
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וַאדֹנִי חָכָם כְּחָכְמַת מַלְאַךְ הָאֱלֹהִים
לָדַעַת אֵת־כָּל־אֲשֶׁר בָּאָרֶץ׃

11 * Quæ ait: Recordetur rex domini Dei
sui, vt non multiplicentur proximi san-
guinis ad vlciscendum, & nequaquam in-
terficiant filium meũ. qui ait: Viuit Do-
minus, quia non cadet de capillis filij tui
12 super terram. * Dixit ergo mulier:
D Loquatur ancilla tua ad dominum meũ
regem verbum. & ait: Loquere.
13 * Dixitque mulier: Quare cogitasti hu
iuscemodi rem contra populum Dei, &
locutus est rex verbum istud vt peccet, &
non reducat eiectum suum?
14 * Omnes morimur, & quasi aquę dila-
bimur in terrã quæ nõ reuertuntur. Nec
vult Deus perire animã, sed retractat co-
gitans ne penitus pereat qui abiectus est.
15 * Nunc igitur veni vt loquar ad domi-
num meũ regẽ verbũ hoc præsente popu
lo. Et dixit ancilla tua: Loquar ad regẽ, si
quomodo faciat rex verbum ancillæ suæ.
16 * Et audiuit rex vt liberaret ancillam
suam de manu omniũ qui volebãt de hæ
reditate Dei delere me & filiũ meũ simul.
17 * Dicat ergo ancilla tua vt fiat verbum
dñi mei regis sicut sacrificiũ. Sicut enim
angelus Dei, sic est dñs meus rex, vt nec
benedictione nec maledictione moueatur. Vnde & Dñs Deus tuus est tecum.
18 * Et respondens rex dixit ad mulierem:
E Ne abscondas à me verbum quod te in-
terrogo. Dixitque ei mulier: Loquere do-
19 mine mi rex. * Et ait rex: Nunquid
manus Ioab tecum est in omnibus istis?
Respondit mulier & ait: Per salutem ani-
mæ tuæ domine mi rex nec ad sinistram
nec ad dexteram est ex omnibus his quæ
locutus est dominus meus rex. Seruus e-
nim tuus Ioab ipse præcepit mihi & ip-
se posuit in os ancillæ tuæ omnia verba
20 hæc: * Vt verterem figuram sermonis
huius. Seruus enim tuus Ioab præcepit
istud. tu autem domine mi rex sapiens es
sicut habet sapientiam angelus Dei, vt in-
telligas omnia super terram.

תרגום יונתן

11 וַאֲמַרַת יְדַבַּר כְּעַן מַלְכָּא מַרְ וְכַתִּיב בִּסְפַר אוֹרַיְתָא דַיְיָ אֱלָהָךְ בְּדִיל לְאַסְגָּאָה אַרְחָא קֳדָם גָּאֵיל דְּמָא לְחַבָּלָא וְלָא יְשֵׁיצוּן יַת בְּרִי
וַאֲמַר קַיָּם הוּא יְיָ אִם יִפּוֹל מִשַּׁעַר רֵישׁ בְּרִיךְ לְאַרְעָא׃ 12 וַאֲמַרַת אִתְּתָא תְּמַלֵּיל כְּעַן אַמְתָךְ קֳדָם רִבּוֹנִי מַלְכָּא פִּתְגָמָא וַאֲמַר מַלֵּלִי׃
13 וַאֲמַרַת אִתְּתָא וּלְמָה חֲשֶׁבְתָּא כִּהֲדָא עַל עַמָּא דַיְיָ וּמְמַלֵּיל מַלְכָּא פִּתְגָמָא הָדֵין כְּגַבַר חַיָּיב בְּדִיל דְּלָא לַאֲתָבָא מַלְכָּא יַת בִּידוֹרֵיהּ׃
14 אֲרֵי מִיתָא דְמָאִית הָא כְמַיָּא דְמִתְאַשְׁדִין לְאַרְעָא דְלָא אָיפְשַׁר לְהוֹן דְיִתְּוֹסְפוּן כֵּן לֵית אֶפְשַׁר לְקַבָּלָא מָמוֹן דְשַׁקַּר
וְדִמְחַשֵּׁב מַחְשְׁבָן בְּדִיל דְּלָא לְבַדָּרָא מִינֵּיהּ בִּידוֹר׃ 15 וּכְעַן דַּאֲתֵיתִי לְמַלָּלָא קֳדָם מַלְכָּא רִבּוֹנִי יַת פִּתְגָמָא הָדֵין אֲרֵי דַּחֲלוּנַנִי
עַמָּא וַאֲמַרַת אַמְתָךְ תְּמַלֵּיל כְּעַן קֳדָם מַלְכָּא מָאִים יַעְבֵּיד מַלְכָּא יַת פִּתְגָמָא הָדֵין׃
16 אֲרֵי יִשְׁמַע מַלְכָּא לְשֵׁיזָבָא יַת אַמְתֵּיהּ מִיַּד גַּבְרָא לְשֵׁיצָאָה יָהֵי וַיָת בְּרִי כַּחֲדָא מֵאַחֲסָנַת עַמָּא דַיְיָ׃ 17 וַאֲמַרַת
אַמְתָךְ יְהֵי כְּעַן פִּתְגָמָא דְרִיבּוֹנִי מַלְכָּא לְנִיחָא אֲרֵי כְּמַלְאֲכָא דַיְיָ כֵּן רִבּוֹנִי מַלְכָּא לְמִשְׁמַע טָב וּבִישׁ וּמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָךְ יְהֵי בְּסַעֲדָךְ׃
18 וַאֲתִיב מַלְכָּא וַאֲמַר לְאִתְּתָא לָא כְּעַן תְּכַסִּי מִנִּי פִּתְגָמָא דַאֲנָא שָׁאֵיל יָתִיךְ וַאֲמַרַת אִתְּתָא יְמַלֵּל כְּעַן רִבּוֹנִי מַלְכָּא׃
19 וַאֲמַר מַלְכָּא הֲיַד יוֹאָב עִמָּךְ בְּכָל דָּא וַאֲתֵיבַת אִתְּתָא חַיֵּי נַפְשָׁךְ רִבּוֹנִי מַלְכָּא אִם אִית לְסִטְיֵי לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא מִכֹּל דְּמַלִּיל
רִבּוֹנִי מַלְכָּא אֲרֵי עַבְדָּךְ יוֹאָב הוּא דְּפַקְּדַנִי וְהוּא שַׁוִּי בְּפוּמָא דְאַמְתָךְ יַת כָּל פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין׃ 20 בְּדִיל לְאַקָּפָא יַת אַפֵּי פִּתְגָמָא
עֲבַד עַבְדָּךְ יוֹאָב יַת פִּתְגָמָא הָדֵין וְרִבּוֹנִי חַכִּים כְּחָכְמַת מַלְאֲכָא דַיְיָ לְמִידַע יַת כָּל דִּי בְּאַרְעָא׃

11 ‡ Et dixit mulier: Recordetur iam rex Domini Dei tui. quod si multiplicauerint proximi sanguine vt interficiant, & non disperdant filium meum. Et ait rex: Viuit Dominus; non cadet de capillis filij tui super terram.

12 ‡ Et dixit mulier: Loquatur iam ancilla tua ad dominum meum regem verbum. et ait rex: Loquere. 13 ‡ Et dixit mulier: Quare cogitatum fuit sic contra populum Dei? & vt loquatur rex verbum istud quasi delictum, vt non reducat rex eiectum à se:

14 ‡ Quoniam morte moriemur, & sicut aqua effusa super terram non congregabitur, & non auferet Deus animam. & cogitauit cogitationem vt non abijceret à se eiectum.

15 ‡ Et nunc pro quibus venio vt loquar ad regem dominum meum verbum hoc, quoniam aspiciet me populus. & dicet ancilla tua: Loquatur iam ancilla tua ad dominum meum regem, si fortè faciat rex verbum ancillæ suæ:

16 ‡ Quia audiet rex, & liberabit ancillam suam de manu viri quærentis delere me & filium meum simul de hæreditate Domini.

17 ‡ Et dicet ancilla tua: Fiat iam verbum domini mei regis in sacrificium. quoniam sicut angelus Dei, sic dominus meus rex, vt audiat bonum & malum, et dominus Deus tuus tecum sit.

18 ‡ Et respondit rex & dixit mulieri: Non iam abscondas à me verbum quod ego interrogabo te. & dixit mulier: Loquatur iam dominus meus rex.

19 ‡ Et dixit rex: Si iam manus Ioab tecum in omnibus istis? & respondit & ait mulier regi: Viuit anima tua domine mi rex, si est ad dexteram aut ad sinistram ex omnibus quæ locutus est dominus meus rex: quoniam seruus tuus Ioab ipse præcepit mihi, & ipse posuit in ore ancillæ tuæ omnia verba hæc.

20 ‡ Vt verteret figuram sermonis huius, fecit seruus tuus Ioab verbum istud. & dominus meus rex sapiens secundum sapientiam angeli Dei, vt intelligat omnia quæ sunt super terram.

11 ‡ καὶ εἶπεν ἡ γυνή, μνησθήτω δὴ ὁ βασιλεὺς κυρίου τοῦ θεοῦ σου· ὅπι ἐπὶ πλησιώσιν ὁ ἀγχιστεύοντες τὸ αἷμα τοῦ διαφθεῖραι, καὶ οὐκ ἐξαρῶπι τὸν υἱόν μου. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, ζῇ κύριος, οὐ πεσεῖται ἀπὸ τῶν τειχῶν τοῦ
12 υἱοῦ σου ἐπὶ τὴν γῆν. ‡ καὶ εἶπεν ἡ γυνή, λαλησάτω δὴ ἡ δούλη σου πρὸς τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα ῥῆμα. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, λάλει.

13 ‡ καὶ εἶπεν ἡ γυνή, ἱνατί ἐλογίσθη οὕτως ἐπὶ λαὸν θεοῦ, καὶ ἐκ τοῦ λαλεῖν τὸν βασιλέα τὸν λόγον τοῦτο ὡς πλημμέλια, ὅτι μὴ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα τὸν ἀπωσμένον ἀπ'
14 αὐτοῦ· ‡ ὅπι θανάτῳ ἀποθανούμεθα, καὶ ὡσεὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐκχεόμενον ἐπὶ τὴν γῆν οὐ συναχθήσεται, καὶ οὐ λήψεται ὁ θεὸς ψυχήν. καὶ ἐλογίσατο λογισμὸν τοῦ μὴ ἀπώσασθαι ἀπ' αὐτοῦ ἀπωσμένον.

15 ‡ καὶ νῦν ὡσεὶ ὧν ἦκω λαλῆσαι πρὸς τὸν βασιλέα τὸν κύριόν μου τὸν λόγον τοῦτον, ὅπι ὄψεταί με ὁ λαός. καὶ ἐρεῖ ἡ δούλη σου, λαλησάτω δὴ ἡ δούλη σου πρὸς τὸν κύριόν
μου τὸν βασιλέα, εἴπως ποιήσῃ ὁ βασιλεὺς τὸ ῥῆμα τῆς
16 παιδίσκης αὐτοῦ· ‡ ὅπι ἀκούσεται ὁ βασιλεὺς καὶ ἐξελεῖται τὸν δοῦλον αὐτοῦ ἐκ χειρὸς τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ζητοῦντός ἐξολεθρεῦσαί με καὶ τὸν υἱόν μου κοῦ τὸ αὐτὸ ἐκ τῆς κληρονομίας κυρίου.

17 ‡ καὶ ἐρεῖ ἡ δούλη σου, γενηθήτω δὴ ὁ λόγος τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως εἰς θυσίαν. ὅπι καθὼς ἄγγελος θεοῦ οὕτως ὁ κύριός μου ὁ βασιλεύς, τοῦ εἰσακούειν τὸ καλὸν καὶ τὸ πονηρόν· καὶ κύριος ὁ θεός σου μετὰ σοῦ ἔσω.

18 ‡ καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπε τῇ γυναικί, μὴ δὴ κρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ τὸ ῥῆμα ὃ ἐγὼ ἐπερωτήσω σε. καὶ εἶπεν ἡ γυνή, λαλησάτω δὴ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεύς.

19 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, εἰ δὴ ἡ χεὶρ ἰωὰβ μετὰ σοῦ ἐν πᾶσι τούτοις; καὶ ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ τῷ βασιλεῖ, ζῇ ἡ ψυχή σου κύριέ μου βασιλεῦ εἰ ἔστιν εἰς τὰ δεξιὰ ἢ εἰς τὰ ἀριστερὰ ἐκ πάντων ὧν ἐλάλησεν ὁ κύριός μου ὁ βασιλεύς, ὅτι ὁ δοῦλός σου ἰωὰβ αὐτὸς ἐνετείλατό μοι, καὶ αὐτὸς ἔθετο ἐν τῷ στόματι τῆς δούλης σου πάντας τοὺς λόγους τούτους·

20 ‡ ὅπως κυκλώσῃ τὸ πρόσωπον τοῦ λόγου τούτου, ἐποίησεν ὁ δοῦλός σου ἰωὰβ τὸν λόγον τοῦτον. καὶ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς φρόνιμος κατὰ τὴν φρόνησιν ἀγγέλου τοῦ θεοῦ γνῶναι πάντα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et dixit, Recordetur, obsecro, rex quid sit scriptum in libro Legis domini Dei tui, vt multiplicetur via ante redemptorem sanguinis ad deuastandum, & non perdant filium meum. & dixit: Viuit ipse Dominus, si ceciderit ex capillo capitis filij tui in terram.

12 Et dixit mulier: Loquatur nunc ancilla tua ante dominum meum regem verbum. & dixit: Loquere.

13 Et dixit mulier: Et quare cogitasti secundum hoc super populum Domini, & loquitur rex verbum hoc sicut vir culpatus, vt non reducat rex dispersum suum? 14 Quia mors qua morior ecce est sicut aquæ quæ defluunt in terram, quia non possibile est illis quòd congregentur: sic non est possibile iudici veritatis accipere mamon iniquitatis, & quod cogitet cogitationes vt non dispergat à se dispersum. 15 Et nunc quòd veni ad loquendum ante regem dominum meum verbum hoc, quia terruerunt me populus; & dixit ancilla tua, Loquatur nunc ante regem; fortè faciet rex verbum hoc. 16 Quia audiet rex ad liberandum ancillam suam de manu viri *quærentis* consumere me & filium meum simul de hæreditate populi Domini. 17 Et dixit ancilla tua, Sit quæso verbum domini mei regis in requiem; nam vt angelus Domini, sic dominus meus rex ad audiendum bonum & malum: & dictum domini Dei tui sit in auxilio tuo. 18 Et respondit rex & dixit mulieri: Ne obsecro celes à me verbum quod ego rogo te. & dixit mulier: Loquatur quæso dominus meus rex. 19 Et dixit rex: Num manus Ioab tecum est in omni hoc? & respondit mulier, & dixit: Per vitam animæ tuæ domine mi rex, si non est declinandum ad dexteram vel ad sinistram ex omni quod locutus est dominus meus rex: nam seruus tuus Ioab ipse iussit mihi, & ipse posuit in ore ancillæ tuæ omnia verba hæc.

20 Vt immutarem faciem verbi, fecit seruus tuus Ioab verbum hoc, & dominus meus sapiens est iuxta sapientiam angeli Domini ad cognoscendum omne quod in terra.

21 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־יוֹאָב הִנֵּה־נָא עָשִׂיתִי
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְלֵךְ הָשֵׁב אֶת־הַנַּעַר אֶת־
אַבְשָׁלוֹם׃

21 * Et ait rex ad Ioab: Ecce placatus feci verbum tuum. Vade ergo & reuoca puerum Absalom.

22 * וַיִּפֹּל יוֹאָב אֶל־פָּנָיו אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ וַיְבָרֶךְ
אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר יוֹאָב הַיּוֹם יָדַע עַבְדְּךָ כִּי־
מָצָאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־עָשָׂה הַמֶּלֶךְ
אֶת־דְּבַר עַבְדּוֹ׃

22 * Cadensque Ioab super faciem suam in terram adorauit, & benedixit regi. & dixit Ioab: Hodie intellexit seruus tuus, quia inueni gratiam in oculis tuis domine mi rex. fecisti enim sermonem domine mi rex serui tui.

23 * וַיָּקָם יוֹאָב וַיֵּלֶךְ גְּשׂוּרָה וַיָּבֵא אֶת־
אַבְשָׁלוֹם יְרוּשָׁלִָם׃

23 * Surrexit ergo Ioab & abiit in Gessur, & adduxit Absalom in Ierusalem.

24 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ יִסֹּב אֶל־בֵּיתוֹ וּפָנַי לֹא יִרְאֶה
וַיָּסֹב אַבְשָׁלוֹם אֶל־בֵּיתוֹ וּפְנֵי הַמֶּלֶךְ לֹא רָאָה׃

24 * Dixit autem rex: Reuertatur in domum suam, & faciem meam non videat. Reuersus est itaque Absalom in domum suam, & faciem regis non vidit.

25 * וּכְאַבְשָׁלוֹם לֹא־הָיָה אִישׁ־יָפֶה בְּכָל־
יִשְׂרָאֵל לְהִלָּל מְאֹד מִכַּף רַגְלוֹ וְעַד קָדְקֳדוֹ לֹא־
הָיָה בוֹ מוּם׃

25 * Porrò sicut Absalom vir nõ erat pulcher in omni Israel, & decorus nimis. à vestigio pedis vsque ad verticem non erat in eo vlla macula.

26 * וּבְגַלְּחוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְהָיָה מִקֵּץ יָמִים לַיָּמִים
אֲשֶׁר יְגַלַּח כִּי־כָבֵד עָלָיו וְגִלָּחוֹ וְשָׁקַל אֶת־שְׂעַר
רֹאשׁוֹ מָאתַיִם שְׁקָלִים בְּאֶבֶן הַמֶּלֶךְ׃

26 * Et quando tondebat capillum, semel autem in anno tondebatur, quia grauabat eum cæsaries, ponderabat capillos capitis sui ducentis siclis pondere publico.

27 * וַיִּוָּלְדוּ לְאַבְשָׁלוֹם שְׁלֹשָׁה בָנִים וּבַת אַחַת
וּשְׁמָהּ תָּמָר הָיְתָה אִשָּׁה יְפַת מַרְאֶה׃

27 * Nati sunt autem Absalom filij tres, & filia vna nomine Thamar elegantis formæ.

28 * וַיֵּשֶׁב אַבְשָׁלוֹם בִּירוּשָׁלִַם שְׁנָתַיִם יָמִים וּפְנֵי
הַמֶּלֶךְ לֹא רָאָה׃

28 * Mansitque Absalom in Ierusalem duobus annis, & faciem regis non vidit.

29 * וַיִּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם אֶל־יוֹאָב לִשְׁלֹחַ אֹתוֹ אֶל־
הַמֶּלֶךְ וְלֹא אָבָה לָבוֹא אֵלָיו וַיִּשְׁלַח עוֹד שֵׁנִית
וְלֹא אָבָה לָבוֹא׃

29 * Misit itaque ad Ioab, vt mitteret eum ad regem. qui noluit venire ad eum. cũq; secundò misisset, & ille noluisset venire ad eum,

30 * וַיֹּאמֶר אֶל־עֲבָדָיו רְאוּ חֶלְקַת יוֹאָב אֶל־יָדִי וְלוֹ־
שָׁם שְׂעֹרִים לְכוּ וְהַצִּיתֶם בָּאֵשׁ וַיַּצִּיתוּ עַבְדֵי
אַבְשָׁלוֹם אֶת־הַחֶלְקָה בָּאֵשׁ׃

30 * Dixit seruis suis: Scitis agrum Ioab iuxta agrum meum habentem messem ordei. ite igitur & succendite eum igni. Succenderunt ergo serui Absalom segetem igni.

31 * וַיָּקָם יוֹאָב וַיָּבֹא אֶל־אַבְשָׁלוֹם הַבַּיְתָה
וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה הִצִּיתוּ עַבְדֶיךָ אֶת־הַחֶלְקָה
אֲשֶׁר־לִי בָּאֵשׁ׃

31 * Surrexitque Ioab & venit ad Absalom in domum eius, & dixit: Quare succenderunt serui tui segetem meam igni?

תרגום יונתן

21 וַאֲמַר מַלְכָּא לְיוֹאָב הָא כְּעַן עֲבֵדִית יַת פִּתְגָמָא הָדֵין וְאֵזִיל וְאָתֵיב יַת עוּלֵימָא יַת אַבְשָׁלוֹם׃

22 וְנָפַל יוֹאָב עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא וּסְגִיד וּבָרִיךְ יַת מַלְכָּא וַאֲמַר יוֹאָב יוֹמָא דֵין יְדַע עַבְדָּךְ אֲרֵי אַשְׁכַּחִית רַחֲמִין בְּעֵינָךְ רִיבּוֹנִי מַלְכָּא דְּעָבַד מַלְכָּא יַת פִּתְגָמָא דְּעַבְדָּךְ׃

23 וְקָם יוֹאָב וַאֲזַל לְגְשׂוּר וְאַיְתִי יַת אַבְשָׁלוֹם לִירוּשְׁלֵם׃

24 וַאֲמַר מַלְכָּא יִסְתְּחַר לְבֵיתֵיהּ וַאֲפֵי לָא יֶחֱזֵי וְאִסְתְּחַר אַבְשָׁלוֹם לְבֵיתֵיהּ וַאֲפֵי מַלְכָּא לָא חֲזָא׃

25 וּכְאַבְשָׁלוֹם לָא הֲוָה גְּבַר שַׁפִּיר בְּכָל יִשְׂרָאֵל לְשַׁבָּחָא לַחֲדָא מִפַּרְסָה רִגְלֵיהּ וְעַד מוֹחֵיהּ לָא הֲוָה בֵּיהּ מוּמָא׃

26 וּבְסַפָּרוּתֵיהּ יַת רֵישֵׁיהּ וַהֲוָה מִזְמַן עִידָן לְעִידָן דְּמִסַּפַּר אֲרֵי יַקִּיר עֲלוֹהִי וּמְסַפַּר לֵיהּ וּתְקַל יַת שְׂעַר רֵישֵׁיהּ מָאתָן סְלָעִין בְּמַתְקְלָא דְּמַלְכָּא׃

27 וְאִתְיְלִידוּ לְאַבְשָׁלוֹם תְּלָתָא בְנִין וּבְרָתָא חֲדָא וּשְׁמַהּ תָּמָר הִיא הֲוָת אִתְּתָא שַׁפִּירַת חֵיזוּ׃

28 וְיָתֵיב אַבְשָׁלוֹם בִּירוּשְׁלֵם תְּרֵתֵין שְׁנִין וְאַפֵּי מַלְכָּא לָא חֲזָא׃

29 וְשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם לְוָת יוֹאָב לְשַׁלָּחָא יָתֵיהּ לְוָת מַלְכָּא וְלָא אֲבָה לְמֵיתֵי לְוָתֵיהּ וּשְׁלַח עוֹד תִּנְיָנוּת וְלָא אֲבָה לְמֵיתֵי׃

30 וַאֲמַר לְעַבְדּוֹהִי חֲזוֹ אַחְסָנַת יוֹאָב דְּסָמִיכָא לְדִילִי וְלֵיהּ תַּמָּן שַׂעֲרִין אֲזִילוּ וְאַדְלִיקוּ עַבְדֵי אַבְשָׁלוֹם יַת אַחְסָנְתָא בְּנוּרָא׃

31 וְקָם יוֹאָב וַאֲתָא לְוָת אַבְשָׁלוֹם לְבֵיתֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ לְמָה אַדְלִיקוּ עַבְדָּךְ יַת אַחְסַנְתָּא דִילִי בְּנוּרָא׃

21 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἰωάβ, ἰδοὺ πεποίηκά σοι τὸ ῥῆμα τοῦτο. πορεύου καὶ ἐπίστρεψον τὸ παιδάριον τὸν ἀβεσαλώμ.

22 ‡ καὶ ἔπεσεν ἰωὰβ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ προσεκύνησεν, καὶ εὐλόγησε τὸν βασιλέα. καὶ εἶπεν ἰωάβ, σήμερον ἔγνωκα ὁ δοῦλός σου, ὅτι εὕρηκα χάριν ἐν ὀφθαλμοῖς σου κύριέ μου βασιλεῦ, καθότι ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς τὸ ῥῆμα τοῦ δούλου αὐτοῦ.

23 ‡ καὶ ἀνέστη ἰωὰβ καὶ ἐπορεύθη εἰς γεσσούρ, καὶ ἤγαγε τὸν ἀβεσαλὼμ εἰς ἱερουσαλήμ.

24 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, ἀποστραφήτω εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπόν μου μὴ ἰδέτω. καὶ ἀπέστραφη ὁ ἀβεσαλὼμ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως οὐκ εἶδε.

25 ‡ καὶ καθὼς ἀβεσαλὼμ οὐκ ἦν ἀνὴρ καλὸς ἐν πάσῃ τῇ Ἰσραὴλ αἰνετὸς σφόδρα, ἀπὸ ἴχνους ποδὸς αὐτοῦ ἕως κορυφῆς αὐτοῦ οὐκ ἦν ἐν αὐτῷ μῶμος.

26 ‡ καὶ ἐν τῷ κείρασθαι αὐτὸν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ἐγένετο ἀπὸ τέλους ἡμερῶν εἰς ἡμέρας ὅτι ἀνεκείρετο, ὅτι καὶ βαρύνετο ἐπ' αὐτόν, καὶ κείραμος ἴσα τὴν τείχα τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ ἦν ἑκατὸν σίκλων ἐν τῷ σταθμῷ τῷ βασιλικῷ.

27 ‡ καὶ ἐτέχθησαν τῷ ἀβεσαλὼμ τρεῖς υἱοὶ καὶ θυγάτηρ μία, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς θάμαρ, καὶ αὕτη ἡ γυνὴ καλὴ σφόδρα.

28 ‡ καὶ ἐκάθισεν ἀβεσαλὼμ ἐν ἱερουσαλὴμ δύο ἔτη ἡμερῶν. καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως οὐκ εἶδε.

29 ‡ καὶ ἐξαπέστειλεν ἀβεσαλὼμ πρὸς ἰωὰβ τοῦ ἀποστεῖλαι αὐτὸν πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἰωὰβ ἐλθεῖν πρὸς αὐτόν. καὶ ἀπέστειλεν ἔτι ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν. καὶ οὐκ ἠθέλησε ἐλθεῖν.

30 ‡ καὶ εἶπεν ἀβεσαλὼμ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, ἴδετε ἡ μερὶς ἐν ἀγρῷ τοῦ ἰωὰβ ἐχόμενά μου, καὶ αὐτῷ ἐκεῖ κριθαί, πορεύεσθε δὴ καὶ ἐμπυρίσατε αὐτὰ ἐν πυρί. καὶ ἐνεπύρισαν αὐτὰς οἱ δοῦλοι ἀβεσαλὼμ ἐν πυρὶ τῇ μερίδα ἰωάβ.

31 ‡ καὶ ἀνέστη ἰωὰβ καὶ ἐπορεύθη πρὸς ἀβεσαλὼμ εἰς τὸν οἶκον, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, ἵνατί ἐνεπύρισαν οἱ δοῦλοί σου τὸν ἀγρόν μου ἐν πυρί;

‡ *Et dixit Rex ad Ioab: Ecce feci tibi verbum hoc. vade & reduc puerum Abesalom.* 21

‡ *Et cecidit Ioab super faciem suam super terram, & adorauit: & benedixit Regi: & dixit Ioab: Hodie cognoui seruus tuus, quòd inueni gratiam in oculis tuis domine mi rex, quia fecit rex verbum serui sui.* 22

‡ *Et surrexit Ioab & abijt in Gessur, & adduxit Abesalom in Ierusalem.* 23

‡ *Et dixit rex: Reuertatur in domum suã, & faciem meam non videat. & reuersus est Abesalom in domum suam, & faciem regis non vidit.* 24

‡ *Et sicut Abesalom non erat vir pulcher in omni Israel laudabilis nimis: à vestigio pedis eius & vsque ad verticem eius non erat in eo macula.* 25

‡ *Et quando tondebat ipse caput suum, & erat à fine dierum in dies quando tondebatur, quia grauabatur super eum, & tonsus ponderabat capillum capitis sui, & erat centum siclorum in pondere regali.* 26

‡ *Et nati sunt Abesalom tres filij, & filia vna: & nomen eius Thamar, & hæc mulier pulchra valde.* 27

‡ *Et mansit Abesalom in Hierusalem duobus annis dierum: & faciem Regis non vidit.* 28

‡ *Et misit Abesalom ad Ioab vt mitteret eum ad regem. & non voluit Ioab venire ad eum. & misit rursum secundò ad eum, et non voluit venire.* 29

‡ *Et dixit Abesalom ad seruos suos: Videte, pars in agro Ioab iuxta meum, & ipsi ibi ordea; ite iam & succendite ea in igne. & succenderunt ea serui Abesalom in igne partem Ioab.* 30

‡ *Et surrexit Ioab, & abijt ad Abesalom in domum, & dixit ad eum: Quare succenderunt serui tui agrum meum in igne?* 31

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et dixit rex ad Ioab, Ecce nunc feci verbum hoc, ito & reduc adolescentem Absalom.

22 Et procidit Ioab super faciem suam super terram & adorauit, & benedixit regi, & dixit Ioab, Hodie nouit seruus tuus quòd inueni misericordias in oculis tuis domine mi rex, quòd fecit rex verbum serui tui.

23 Et surrexit Ioab & iuit ad Gessur, & adduxit Absalom in Ierusalem.

24 Et dixit rex, Reuertatur ad domum suam & faciem meam non videat: & reuersus est Absalom ad domum suam, & faciem regis non vidit.

25 Et sicut Absalom non erat vir pulcher in omni Israel ad laudandum valde; à planta pedis eius & vsque ad cerebrum eius non erat in eo macula.

26 Et quando tondebat caput suum, & erat à tempore opportunitatis ad opportunitatem tondendi, quia ingraueſcebat super se, tondebat se; & ponderabat capillum capitis sui ducentis zilghin in pondere regis.

27 Et nati sunt Absalom tres filij & filia vna, & nomen eius Thamar, illa fuit mulier pulchra visu.

28 Et sedit Absalom in Ierusalem duobus annis, & faciem regis non vidit.

29 Et misit Absalom ad Ioab vt mitteret illum ad regem: & noluit venire ad eum, & misit adhuc secundò, & noluit venire.

30 Et dixit ad seruos suos: Videte hæreditatem Ioab quæ proxima meæ est, & in ea sunt ordea, ite & incendite illam in igne: & incenderunt serui Absalom hæreditatem in igne.

31 Et surrexit Ioab & venit ad Absalom in domum, & dixit illi, Ad quid incenderunt serui tui hęreditatem, quæ est mihi, in igne?

32 * וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֶל־יוֹאָב הִנֵּה שָׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ
לֵאמֹר בֹּא הֵנָּה וְאֶשְׁלְחָה אֹתְךָ אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר
לָמָּה בָּאתִי מִגְּשׁוּר טוֹב לִי עוֹד אֲנִי־שָׁם וְעַתָּה
אֶרְאֶה פְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְאִם־יֶשׁ־בִּי עָוֹן וֶהֱמִתָנִי׃
33 * וַיָּבֹא יוֹאָב אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיַּגֶּד־לוֹ וַיִּקְרָא אֶל־
אַבְשָׁלוֹם וַיָּבֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁתַּחוּ לוֹ עַל־אַפָּיו
אַרְצָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַיִּשַּׁק הַמֶּלֶךְ לְאַבְשָׁלוֹם׃

טו

1 * וַיְהִי מֵאַחֲרֵי כֵן וַיַּעַשׂ לוֹ אַבְשָׁלוֹם מֶרְכָּבָה
וְסֻסִים וַחֲמִשִּׁים אִישׁ רָצִים לְפָנָיו׃
2 * וְהִשְׁכִּים אַבְשָׁלוֹם וְעָמַד עַד־יַד דֶּרֶךְ הַשָּׁעַר וַיְהִי
כָּל־הָאִישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה־לּוֹ רִיב לָבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ
לַמִּשְׁפָּט וַיִּקְרָא אַבְשָׁלוֹם אֵלָיו וַיֹּאמֶר אֵי־מִזֶּה עִיר
אַתָּה וַיֹּאמֶר מֵאַחַד שִׁבְטֵי־יִשְׂרָאֵל עַבְדֶּךָ׃
3 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו אַבְשָׁלוֹם רְאֵה דְבָרֶיךָ טוֹבִים
וּנְכֹחִים וְשֹׁמֵעַ אֵין־לְךָ מֵאֵת הַמֶּלֶךְ׃
4 * וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם מִי־יְשִׂמֵנִי שֹׁפֵט בָּאָרֶץ וְעָלַי
יָבֹא כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה־לּוֹ רִיב־וּמִשְׁפָּט
וְהִצְדַּקְתִּיו׃
5 * וְהָיָה בִּקְרָב־אִישׁ לְהִשְׁתַּחֲוֹת לוֹ וְשָׁלַח אֶת־
יָדוֹ וְהֶחֱזִיק לוֹ וְנָשַׁק לוֹ׃
6 * וַיַּעַשׂ אַבְשָׁלוֹם כַּדָּבָר הַזֶּה לְכָל־יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר־יָבֹאוּ לַמִּשְׁפָּט אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיְגַנֵּב אַבְשָׁלוֹם
אֶת־לֵב אַנְשֵׁי יִשְׂרָאֵל׃
7 * וַיְהִי מִקֵּץ אַרְבָּעִים שָׁנָה וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֶל־
הַמֶּלֶךְ אֵלְכָה נָּא וַאֲשַׁלֵּם אֶת־נִדְרִי אֲשֶׁר־נָדַרְתִּי
לַיהוָה בְּחֶבְרוֹן׃
8 * כִּי נֵדֶר נָדַר עַבְדְּךָ בְּשִׁבְתִּי בִגְשׁוּר בַּאֲרָם לֵאמֹר
אִם־יָשִׁיב יְשִׁיבֵנִי יְהוָה יְרוּשָׁלַם וְעָבַדְתִּי אֶת־
יְהוָה׃

32 * Et respondit Absalom ad Ioab: Misi ad te obsecrans vt venires ad me & mitterem te ad regem, & diceres ei: Quare veni de Gessur? melius mihi erat ibi esse. Obsecro ergo vt videam faciem regis: quòd si memor est iniquitatis meę, interficiat me.
33 * Ingressus itaque Ioab ad regem nunciauit ei omnia. Vocatusque est Absalom, & intrauit ad regem, & adorauit super faciem terræ coram eo. osculatusque est rex Absalom.

CAP. XV.

1 A IGitur post hæc fecit sibi Absalom currus & equites, & quinquaginta viros qui præcederent eum.
2 * Et manè consurgens Absalom stabat iuxta introitum portæ in via: & omnem virum qui habebat negocium vt veniret ad regis iudicium, vocabat Absalom ad se & dicebat: De qua ciuitate es tu? Qui respondens aiebat: Ex vna tribu Israel ego sum seruus tuus.
3 * Respondebatque ei Absalom: Videntur mihi sermones tui boni & iusti, sed non est qui te audiat constitutus à rege.
4 * Dicebatque Absalom: Quis me constituat iudicem super terram, vt ad me veniant omnes qui habent negocium; & iustè iudicem?
5 * Sed & cùm accederet ad eum homo vt salutaret illum, extendebat manum suam & apprehendens osculabatur eum.
6 * Faciebatque hoc omni Israel venien-
B ti ad iudicium vt audiretur à rege, & sollicitabat corda virorum Israel.
7 * Post quadraginta autem annos dixit Absalom ad regem Dauid: Vadam & reddam vota mea quæ voui Domino in Hebron.
8 * Vouens enim vouit seruus tuus cùm esset in Gessur Syriæ dicens: Si reduxerit me Dominus in Ierusalem, sacrificabo Domino.

תרגום יונתן

32 וַאֲמַר אַבְשָׁלוֹם לְיוֹאָב הָא שִׁלְחֵית לְוָתָךְ לְמֵימַר אֱתָא הַלְכָא וְאֶשְׁלַח יָתָךְ לְוַת מַלְכָּא לְמֵימַר לְמָה אֲתֵיתִי מִגְּשׁוּר טָב לִי עַד דַּאֲנָא תַמָּן
וּכְעַן אֶחְזֵי אַפֵּי מַלְכָּא וְאִם בִּי חוֹבָא יִקְטְלִינַנִי׃ 33 וַאֲתָא יוֹאָב לְוַת מַלְכָּא וְחַוִּי לֵיהּ וּקְרָא לְאַבְשָׁלוֹם וַאֲתָא לְוַת מַלְכָּא וּסְגִיד
לֵיהּ עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא קֳדָם מַלְכָּא וּנְשַׁק מַלְכָּא לְאַבְשָׁלוֹם׃

טו

1 וַהֲוָה מִבָּתַר כֵּן וַעֲבַד לֵיהּ אַבְשָׁלוֹם רְתִיכִין וְסוּסַיָּן וְחַמְשִׁין גַּבְרָא רָדְפִין קֳדָמוֹהִי׃
2 וּמַקְדִּים אַבְשָׁלוֹם וְקָאִים עַל כֵּיבַשׁ אוֹרַח תַּרְעָא וַהֲוֵי כָּל גַּבְרָא דִּיהֵי לֵיהּ דִּין לְמֵיעַל לִקְדָם מַלְכָּא לְמֵדָן וְקָרֵי אַבְשָׁלוֹם לֵיהּ וַאֲמַר
לֵיהּ אֵי מִדָּא קַרְתָּא אַתְּ וַאֲמַר מֵחֲדָא שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל עַבְדָּךְ׃ 3 וַאֲמַר לֵיהּ אַבְשָׁלוֹם חֲזֵי פִּתְגָמָךְ תַּקְנָן וְיָאָן וְשָׁמֵעַ לֵית לָךְ מִן קֳדָם
מַלְכָּא׃ 4 וַאֲמַר אַבְשָׁלוֹם מַן יְמַנְנַנִי דַיָּינָא בְּאַרְעָא וּקְדָמַי יֵיתֵי כָּל גַּבְרָא דִּיהֵי לֵיהּ דִּין וּמַצּוּ וְאֶדְנִינֵיהּ בִּקְשׁוֹט׃
5 וַהֲוֵי כַּד קְרֵב גַּבְרָא לְמִסְגַּד לֵיהּ וּמוֹשִׁיט יַת יְדֵיהּ וּמַתְקֵיף בֵּיהּ וּנְשַׁק לֵיהּ׃
6 וַעֲבַד אַבְשָׁלוֹם כְּפִתְגָמָא הָדֵין לְכָל יִשְׂרָאֵל דְּאָתָן לְמֵדָן קֳדָם מַלְכָּא וְגָנֵיב אַבְשָׁלוֹם יַת לִיבָּא דֶאֱנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל׃
7 וַהֲוָה מִסּוֹף אַרְבְּעִין שְׁנִין וַאֲמַר אַבְשָׁלוֹם לְמַלְכָּא אֵזִיל כְּעַן וַאֲשַׁלֵּם יַת נִדְרִי דְנִדְרֵית קֳדָם יְיָ בְּחֶבְרוֹן׃
8 אֲרֵי נִדְרָא נְדַר עַבְדָּךְ בְּמִיתְבִי בִגְשׁוּר בַּאֲרָם לְמֵימַר אִם אֲתָבָא יְתִיבִנַנִי יְיָ לִירוּשְׁלֵם וְאֶפְלַח קֳדָם יְיָ׃

32 * Et dixit Abesalom ad Ioab: Ecce misi ad te dicens: Veni iam, vt mittam te ad regem dicentem: Quare veni de Gessur? bonum erat mihi vt essem ego ibi. & nunc videbo iam faciem regis; & si est in me iniquitas, et interficiar.

33 * Et abijt Ioab ad regem, & nunciauit ei. & vocauit Abesalom, & ingressus est ad regem, et adorauit eum & cecidit super faciem suam super terram coram rege. et osculatus est rex Abesalom.

CAP. XV.

1 ET factum est post hæc, & fecit sibi Abesalom currus et equites, & quinquaginta viros præcurrentes ante faciem suam.

2 * Et manè surrexit Abesalom & stabat in via portæ. et erat omnis vir cui erat iudicium, & veniebat ad regem in iudicium, & vocabat eum Abesalom, & dicebat ei: De qua ciuitate es tu? & dicebat: De vna tribuum Israel seruus tuus.

3 * Et dicebat ad eum Abesalom: Ecce sermones tui boni & recti, et qui audiat non est tibi à rege.

4 * Et dicebat Abesalom: Quis constituet me iudicem super terram super Israel, et ad me veniet omnis vir cui sit lis & iudicium, & iustè iudicabo eum?

5 * Et factum est cùm accederet vir vt adoraret eum, & extendebat manum suam, & apprehendebat eum & osculabatur eum.

6 * Et faciebat Abesalom secundum verbum hoc omni Israel venientibus in iudicium ad regem, et vendicabat Abesalom corda omnium virorum Israel.

7 * Et factum est post quadraginta annos, & ait Abesalom ad regem dicens: Vadam iam & reddam vota mea quæ vouì Domino in Chebron:

8 * Quoniam votum vouit seruus tuus quando manebam in Gessur in Syria dicens: Si reducens reduxerit me Dominus in Hierusalem, & seruiam Domino.

32 * Καὶ εἶπεν Αβεσαλὼμ πρὸς Ιωάβ, ἰδοὺ ἀπέστειλα πρὸς σὲ λέγων, δεῦρο ἧδε ὅπως ἀποστελῶ σε πρὸς τὸν βασιλέα λέγοντα, ἱνατί παρεγενόμην ἐκ Γεσσύρ; καλὸν ἦν μοι ἔτι εἶναί με ἐκεῖ. καὶ νῦν ὄψομαι δὴ πρόσωπον τοῦ βασιλέως, καὶ εἰ ἔστιν ἐν ἐμοὶ ἀδικία, καὶ θανατωθήσομαι.

33 * καὶ ἐπορεύθη Ιωάβ πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ· καὶ ἐκάλεσεν τὸν Αβεσαλὼμ, καὶ εἰσῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως· καὶ κατεφίλησεν ὁ βασιλεὺς τὸν Αβεσαλώμ.

ιέ.

1 * Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ Αβεσαλὼμ ἅρματα καὶ ἵππεις, καὶ πεντήκοντα ἄνδρας προτρέχοντας πρὸ προσώπου αὐτοῦ.

2 * καὶ ὤρθριζεν Αβεσαλὼμ καὶ ἐφίστατο ἐπὶ τὴν ὁδὸν τῆς πύλης. καὶ πᾶς ἀνὴρ ᾧ ἐγένετο κρίσις, καὶ ἤρχετο πρὸς τὸν βασιλέα εἰς κρίσιν, καὶ ἐκάλει αὐτὸν Αβεσαλὼμ καὶ ἔλεγεν αὐτῷ, ἐκ ποίας πόλεως εἶ σύ; καὶ ἔλεγεν, ἐκ μιᾶς τῶν φυλῶν τοῦ Ισραὴλ ὁ δοῦλός σου.

3 * καὶ ἔλεγε πρὸς αὐτὸν Αβεσαλώμ, ἰδοὺ οἱ λόγοι σου καλοὶ καὶ κατορθώσιμοι, καὶ ὁ ἀκουσόμενος οὐχ ὑπάρχει σοι παρὰ τοῦ βασιλέως.

4 * καὶ ἔλεγεν Αβεσαλώμ, τίς καταστήσει με κριτὴν ἐπὶ τῆς γῆς ἐπὶ τὸν Ισραὴλ, καὶ ἐπ' ἐμὲ ἐλεύσεται πᾶς ἀνὴρ ᾧ ἔστιν αὐτῷ κρίσις καὶ δικαιώσω αὐτόν;

5 * καὶ ἐγένετο ἐπὶ τὸ προσάγειν τὸν ἄνδρα τοῦ προσκυνεῖν αὐτῷ, καὶ ἐξέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐπελαμβάνετο αὐτοῦ καὶ κατεφίλει αὐτόν.

6 * καὶ ἐποίει Αβεσαλὼμ κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο παντὶ Ισραὴλ τοῖς παραγινομένοις εἰς κρίσιν πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἰδιεποιεῖτο Αβεσαλὼμ τὰς καρδίας πάντων τῶν ἀνδρῶν τοῦ Ισραήλ.

7 * καὶ ἐγένετο μετὰ τεσσαράκοντα ἔτη, καὶ εἶπεν Αβεσαλὼμ πρὸς τὸν βασιλέα λέγων, πορεύσομαι δὴ καὶ ἀποδώσω τὰς εὐχάς μου ἃς ηὐξάμην τῷ κυρίῳ ἐν Χεβρών.

8 * ὅτι εὐχὴν ηὔξατο ὁ δοῦλός σου ὅτε ἐκαθήμην ἐν Γεσσὺρ ἐν συρίᾳ λέγων, ἐὰν ἐπιστρέφων ἐπιστρέψῃ με ὁ κύριος εἰς Ιερουσαλήμ, καὶ λατρεύσω τῷ κυρίῳ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

32 Et dixit Absalom ad Ioab: Ecce misi ad te dicens: Veni huc & mittam te ad regem dicendo: Ad quid veni ex Gessur? melius mihi adhuc quòd essem ibi. & nunc videam faciem regis; & si in me culpa, occidat me.

33 Et venit Ioab ad regem & indicauit illi: & vocauit Absalom, & venit ad regem; & adorauit eum super faciem suam super terram ante regem: & osculatus est rex Absalom.

CAP. XV.

1 ET fuit post hæc & fecit sibi Absalom currus & equos, & quinquaginta viros satellites ante se.

2 Et anticipabat Absalom & stabat super stratam viæ portæ, & fuit omnis vir cui erat iudicium vt veniret ante regem ad iudicãdum, vocabat Absalom illum, & dicebat illi: Ex qua ciuitate es tu? & dicebat: Ex vna tribuum Israel est seruus tuus.

3 Et dicebat illi Absalom: Vide, verba tua recta sunt & pulchra; sed qui audiat non est tibi ab-ante regem.

4 Et dicebat Absalom: Quis præficiet me iudicẽ in terra, vt ante me veniat omnis vir cui sit iudiciũ, & lis, & iudicabo illũ in veritate?

5 Et erat quando accedebat quispiam ad adorandum eum, extendebat manum suam & apprehendebat illum, & osculabatur illum.

6 Et faciebat Absalom secundum verbum hoc omni Israeli qui ibant vt iudicarentur ante regem: & furabatur Absalom cor hominum Israel. 7 Et fuit à fine quadraginta annorum, & dixit Absalom ad regem: Eam quæso & reddam vota mea quę voui ante Dominum in Hhebron.

8 Nam votum vouit seruus tuus, cùm sederet in Gessur in Aram, dicendo: Si reducendo reduxerit me Dominus in Ierusalem, seruiam ante Dominum.

9 וַיֹּאמֶר־לוֹ הַמֶּלֶךְ לֵךְ בְּשָׁלוֹם וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ חֶבְרוֹנָה׃
10 וַיִּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם מְרַגְּלִים בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר כְּשָׁמְעֲכֶם אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר וַאֲמַרְתֶּם מָלַךְ אַבְשָׁלוֹם בְּחֶבְרוֹן׃
11 וְאֶת־אַבְשָׁלוֹם הָלְכוּ מָאתַיִם אִישׁ מִירוּשָׁלַם קְרֻאִים וְהֹלְכִים לְתֻמָּם וְלֹא יָדְעוּ כָל־דָּבָר׃
12 וַיִּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם אֶת־אֲחִיתֹפֶל הַגִּילֹנִי יוֹעֵץ דָּוִד מֵעִירוֹ מִגִּלֹה בְּזָבְחוֹ אֶת־הַזְּבָחִים וַיְהִי הַקֶּשֶׁר אַמִּץ וְהָעָם הוֹלֵךְ וָרַב אֶת־אַבְשָׁלוֹם׃
13 וַיָּבֹא הַמַּגִּיד אֶל־דָּוִד לֵאמֹר הָיְתָה לֵב־אִישׁ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי אַבְשָׁלוֹם׃
14 וַיֹּאמֶר דָּוִד לְכָל עֲבָדָיו אֲשֶׁר־אִתּוֹ בִּירוּשָׁלַם קוּמוּ וְנִבְרָחָה כִּי לֹא־תִהְיֶה־לָּנוּ פְלֵיטָה מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם מַהֲרוּ לָלֶכֶת פֶּן־יְמַהֵר וְהִשִּׂגָנוּ וְהֵדִיחַ עָלֵינוּ אֶת־הָרָעָה וְהִכָּה הָעִיר לְפִי־חָרֶב׃
15 וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי־הַמֶּלֶךְ אֶל־הַמֶּלֶךְ כְּכֹל אֲשֶׁר־יִבְחַר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הִנֵּה עֲבָדֶיךָ׃
16 וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ וְכָל־בֵּיתוֹ בְרַגְלָיו וַיַּעֲזֹב הַמֶּלֶךְ אֵת עֶשֶׂר נָשִׁים פִּלַגְשִׁים לִשְׁמֹר הַבָּיִת׃
17 וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ וְכָל־הָעָם בְּרַגְלָיו וַיַּעַמְדוּ בֵּית הַמֶּרְחָק׃
18 וְכָל־עֲבָדָיו עֹבְרִים עַל־יָדוֹ וְכָל־הַכְּרֵתִי וְכָל־הַפְּלֵתִי וְכָל־הַגִּתִּים שֵׁשׁ־מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר־בָּאוּ בְרַגְלוֹ מִגַּת עֹבְרִים עַל־פְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃
19 וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־אִתַּי הַגִּתִּי לָמָּה תֵלֵךְ גַּם־אַתָּה אִתָּנוּ שׁוּב וְשֵׁב עִם־הַמֶּלֶךְ כִּי־נָכְרִי אַתָּה וְגַם־גֹּלֶה אַתָּה לִמְקוֹמֶךָ׃
20 תְּמוֹל בּוֹאֲךָ וְהַיּוֹם אֲנוֹעֲךָ עִמָּנוּ לָלֶכֶת וַאֲנִי הוֹלֵךְ עַל אֲשֶׁר־אֲנִי הוֹלֵךְ שׁוּב וְהָשֵׁב אֶת־אַחֶיךָ עִמָּךְ חֶסֶד וֶאֱמֶת׃

9 * Dixitque ei rex Dauid: Vade in pace. & surrexit & abiit in Hebron.
10 * Misit autem Absalom exploratores in vniuersas tribus Israel dicens: Statim vt audieritis clangorem buccinę, dicite: Regnabit Absalom in Hebron.
11 * Porrò cum Absalom ierunt ducenti viri de Ierusalem vocati, euntes simplici corde, & causam penitus ignorantes.
12 * Accersiuit quoque Absalom Achitophel Gilonitem consiliarium Dauid de ciuitate sua Gilo. Cumq; immolaret victimas, facta est coniuratio valida: populusque concurrens augebatur cum Absalom.
13 * Venit igitur nuncius ad Dauid dicęs; Toto corde vniuersus Israel sequitur Absalom.
14 * Et ait Dauid seruis suis qui erant cũ eo in Ierusalem: Surgite & fugiamus; neque enim erit nobis effugium à facie Absalom. festinate egredi, ne fortè veniens occupet nos, & impellat super nos ruinam, & percutiat ciuitatẽ in ore gladij.
15 * Dixeruntque serui regis ad eum: Omnia quæcunque præcepit dominus noster rex, libenter exequimur serui tui.
16 * Egressus est ergo rex & vniuersa domus eius pedibus suis. & reliquit rex decem mulieres concubinas ad custodiendam domum.
17 * Egressusque rex & omnis Israel pedibus suis stetit procul à domo:
18 * Et vniuersi serui eius ambulabant iuxta eum, & legiones Cerethi & Phelethi, & omnes Gethæi pugnatores validi sexcẽti viri qui secuti eum fuerant de Geth, pedites præcedebant regem.
19 * Dixit autem rex ad Ethai Gethæũ: Cur venis nobiscum? Reuertere & habita cum rege, quia peregrinus es & egressus es de loco tuo.
20 * Heri venisti, & hodie compelleris nobiscum egredi? Ego autem vadam quò iturus sum. reuertere & reduc tecum fratres tuos, & Dominus faciet tecum misericordiam & veritatem.

תרגום יונתן

9 וַאֲמַר לֵיהּ מַלְכָּא אֱזֵל בְּשְׁלָם וְקָם וַאֲזַל לְחֶבְרוֹן׃
10 וּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם מְאַלְּלִין בְּכָל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמֵימַר כְּמִשְׁמַעֲכוֹן יָת קַל שׁוֹפָרָא וְתֵימְרוּן מָלַךְ אַבְשָׁלוֹם בְּחֶבְרוֹן׃
11 וְעִם אַבְשָׁלוֹם אֲזָלוּ מָאתַן גַּבְרָא מִירוּשְׁלֵם זְמִינִין וְאָזְלִין לְתוּמֵיהוֹן וְלָא יָדְעִין כָּל מִדְּעָם׃
12 וּשְׁלַח אַבְשָׁלוֹם יָת אֲחִיתוֹפֶל גִּילוֹנָאָה מְלוֹכָא דְדָוִד מִקִּרְתֵּיהּ מִגִּילֹה בְּדַבָּחוּתֵיהּ יָת דַּבָּחַיָּא וַהֲוָה מֵירְדָא תַּקִּיף וְעַמָּא אָזֵיל וְסָגֵי עִם אַבְשָׁלוֹם׃
13 וַאֲתָא רְמְחַיָּא לְוָת דָּוִד לְמֵימַר אִתְּפְנִי לִיבָּא דְגֶבֶר יִשְׂרָאֵל בָּתַר אַבְשָׁלוֹם׃
14 וַאֲמַר דָּוִד לְכָל עַבְדּוֹהִי דְעִמֵּיהּ בִּירוּשְׁלֵם קוּמוּ וְנֶעֱרוֹק אֲרֵי לָא תְהֵי לָנָא שֵׁיזְבָא מִקֳּדָם אַבְשָׁלוֹם אוֹחוּ לְמֵיזַל דִּילְמָא יוֹחֵי וְיִדְבְּקִנָּנָא וְיִכְמוֹן עֲלָנָא יָת בִּישְׁתָּא וְיִמְחֵי לְקַרְתָּא לְפִתְגָם דְּחָרֶב׃
15 וַאֲמָרוּ עַבְדֵי מַלְכָּא לְמַלְכָּא כְּכֹל דִּיְימַר רַבּוֹנִי מַלְכָּא הָא עַבְדָךְ׃
16 וּנְפַק מַלְכָּא וְכָל אֱנָשׁ בֵּיתֵיהּ עִמֵּיהּ וּשְׁבַק מַלְכָּא יָת עֲשַׂר נְשִׁין לְחֵינָן לְמִיטַּר בֵּיתָא׃
17 וּנְפַק מַלְכָּא וְכָל עַמָּא דְעִמֵּיהּ וְקָמוּ בַּאֲתַר רָחִיק׃
18 וְכָל עַבְדּוֹהִי עָבְרִין עַל יְדוֹהִי וְכָל קְלַעַיָּא וְכָל גִּתָּאֵי שִׁית מְאָה גַּבְרַיָּא דַּאֲתוֹ מִגַּת עָבְרִין קֳדָם מַלְכָּא׃
19 וַאֲמַר מַלְכָּא לְאִיתַּי גִּתָּאָה לְמָה תֵּיזֵל אַף אַתְּ עִמָּנָא תּוּב וְתֵיתֵב עִם מַלְכָּא אֲרֵי נָכְרָאִי אַתְּ וְאַף גְּלִי אַתְּ אֲתַר לָךְ לְאַתְרָךְ׃
20 תְּמָלֵי אֲתֵיתָא וְיוֹמָא דֵין אֵטַלְטְלִינָךְ עִמָּנָא לְמֵיזַל וַאֲנָא אֵזֵל לַאֲתַר דְּלֵית אֲנָא יָדַע לְאָן אֲנָא אָזֵל תּוּב וְאָתֵיב יָת אֲחָיךְ עִמָּךְ וְעָבֵיד עִמְּהוֹן טִיבוּ וּקְשׁוֹט׃

‡ *Et dixit ei rex: Vade in pace. & surrexit & abijt Abesalom in Chebron.*

9 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ βασιλεύς, πορεύου εἰς εἰρήνην. Ϛ ἀνέστη καὶ ᾤχετο ἀβεσαλὼμ εἰς χεβρών.

‡ *Et misit Abesalom exploratores in vniuersas tribus Israel, dicens: Cùm audieritis vos vocem buccinæ, & dicetis: Regnauit Abesalom in Chebron.*

10 ‡ καὶ ἀπέστειλεν ἀβεσαλὼμ κατασκόπους εἰς πάσας τὰς φυλὰς τοῦ ἰσραὴλ λέγων, ἐν τῷ ἀκοῦσαι ὑμᾶς φωνὴν σάλπιγγος καὶ ἐρεῖτε, βεβασίλευκεν ἀβεσαλὼμ ἐν χεβρών.

‡ *Et ierunt cum Abesalom ducenti viri de Hierusalem vocati, & ibant in simplicitate, et non nouerunt aliquod verbum.*

11 ‡ καὶ ἐπορεύθησαν μετὰ ἀβεσαλὼμ διακόσιοι ἄνδρες ἐξ ἰερουσαλὴμ ἐγκλητοι, καὶ ἐπορεύοντο ἁπλότητι, καὶ οὐκ ἤδεισαν οὐδὲν ῥῆμα.

‡ *Et misit Abesalom & vocauit Achitophel Gelonæum consiliarium Dauid de ciuitate sua Gelo. cùm immolaret ipse victimas, & fuit coniuratio valida. & populus ibat & augebatur cum Abesalom.*

12 ‡ καὶ ἀπέστειλεν ἀβεσαλὼμ, καὶ ἐκάλεσε τὸν ἀχιτόφελ τὸν γελωναῖον τὸν σύμβουλον δαυὶδ ἐκ τῆς πόλεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς γελώ· ἐν τῷ θύειν αὐτὸν τὰς θυσίας, καὶ ἰσχυρὸν τὸ διαβούλιον ἰσχυρόν. καὶ ὁ λαὸς ἐπορεύετο καὶ ἐπληθυώνετο μετὰ ἀβεσαλώμ.

‡ *Et venit nuncius ad Dauid dicens: Factũ est cor virorum Israel post Abesalom.*

13 ‡ καὶ παραγίνεται ὁ ἀπαγγέλων τῷ δαυὶδ λέγων, ἐγκρύπτει καρδία ἀνδρῶν ἰσραὴλ ὀπίσω ἀβεσαλώμ.

‡ *Et dixit Dauid omnibus seruis suis qui cum eo in Hierusalem: Surgite & fugiamus, quoniam non est nobis salus à facie Abesalom. festinate recedere ne præueniat & occupet nos; & impellat super nos malitiam, & percutiat ciuitatem in ore gladij.*

14 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ πᾶσι τοῖς δούλοις αὐτοῦ τοῖς μετ' αὐτοῦ εἰς ἰερουσαλήμ, ἀνάστητε καὶ φύγωμεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν σωτηρία ἀπὸ προσώπου ἀβεσαλώμ. σπεύσατε ἀπελθεῖν, μὴ φθάσῃ καὶ καταλάβῃ ἡμᾶς, καὶ ἐπώσηται ἐφ' ἡμᾶς τὸ κακόν, καὶ πατάξῃ τὸ πόλιν ἐν στόματι ῥομφαίας.

‡ *Et dixerunt serui regis ad eum: In omnibus quæ eligit dominus noster rex, ecce serui tui.*

15 ‡ καὶ εἶπον οἱ παῖδες τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτόν, ἐν πᾶσιν οἷς αἱρεῖται κύριος ἡμῶν ὁ βασιλεύς, ἰδοὺ οἱ παῖδές σου.

‡ *Et egressus est rex & vniuersa domus eius pedites pedibus suis. & reliquit rex decem mulieres de concubinis suis vt custodirent domum suam.*

16 ‡ καὶ ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ οἶκος αὐτοῦ πεζοὶ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ. καὶ κατέλιπεν ὁ βασιλεὺς δέκα γυναῖκας τῶν παλλακῶν αὐτοῦ τοῦ φυλάσσειν τὸν οἶκον αὐτοῦ.

‡ *Et egressus est rex & omnis populus eius pedites. & steterunt in domo longinqua.*

17 ‡ καὶ ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαὸς αὐτοῦ πεζοί. καὶ ἔστησαν ἐν οἴκῳ τῷ μακρόν.

‡ *Et vniuersi serui eius per manũ eius præteribãt. & omnis Cherethi, et omnis Phelethi, & omnes Zethæi sexcenti viri qui venerunt de Geth pedites accedebant ante faciem regis.*

18 ‡ καὶ πάντες οἱ παῖδες αὐτοῦ ἀνὰ χεῖρα αὐτοῦ παρῆγον. καὶ πᾶς ὁ χερεθί, καὶ πᾶς ὁ φελεθί, καὶ πάντες οἱ ζεθαῖοι ἑξακόσιοι ἄνδρες οἱ ἦκοντες ἐν γὲθ πεζοὶ παρεπορεύοντο κατὰ πρόσωπον τοῦ βασιλέως.

‡ *Et dixit rex ad Ethi Gethæum: Cur vadis & tu nobiscum? reuertere & habita cum rege, quia peregrinus tu & quòd egressus es de loco tuo.*

19 ‡ Ϛ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἐθὶ τὸν γεθαῖον, ἱνατί πορεύῃ Ϛ σὺ μετ' ἡμῶν; ἐπίστρεφε καὶ οἴκει μετὰ τοῦ βασιλέως, ὅτι ἀλλότριος σὺ καὶ ὅτι μετῴκισας ἐκ τοῦ τόπου σου.

‡ *Si heri venisti tu, & hodie compellam te vt eas nobiscum? ego autem vadam quo vado. vade & reduc fratres tuos tecum. & Dominus faciet tecum misericordiam & veritatem.*

20 ‡ εἰ ἐχθὲς παρεγένου σύ, καὶ σήμερον κινήσω σε τοῦ πορεύεσθαι μετ' ἡμῶν; ἐγὼ δὲ πορεύομαι ὅπου ἂν πορεύωμαι. πορεύου καὶ ἀνάστρεφε τοὺς ἀδελφούς σου μετὰ σοῦ, Ϛ κύριος ποιήσει μετὰ σοῦ ἔλεος καὶ ἀλήθειαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et dixit illi rex: Vade in pace. & surrexit & iuit ad Hebron.

10 Et misit Absalom exploratores ad omnes tribus Israel dicendo: Cùm audieritis vos vocem buccinæ, dicãtis, Regnauit Absalom in Hhebron. 11 Et cum Absalom ierant ducenti viri ex Ierusalem inuitati, & abierunt in simplicitate sua, & non nouerant omnino quicquam. 12 Et misit Absalom Ahhitophel Gilonæum consiliarium Dauid ex ciuitate sua ex Giloh dum sacrificaret sacrificia, & fuit rebellio valida; & populus ambulabat & multiplicabatur cum Absalom.

13 Et venit qui nunciauit ad Dauid dicendo: Declinauit cor hominum Israel post Absalom.

14 Et dixit Dauid ad omnes seruos suos qui erant secum in Ierusalem: Surgite & fugiamus, quia non erit nobis euasio ab-ante Absalom: festinate abire, ne forte festinet & assequatur nos, & insidietur super nos malum, & percutiat ciuitatem in acie gladij.

15 Et dixerunt serui regis regi: Secundum omnia quæ dicet dominus meus rex, ecce serui tui.

16 Et exiuit rex & omnis homo domus eius cum illo, & reliquit rex decem mulieres concubinas ad custodiendam domum.

17 Et exiuit rex & omnis populus qui cum illo, & steterunt in loco longinquo.

18 Et omnes serui illius transibant ad manum eius, & omnes sagittarij & omnes fundibularij, & omnes Githæi sexcenti viri qui venerunt cum illo ex Gath, transibant ante regem. 19 Et dixit rex ad Ithai Githæum: Ad quid venies etiam tu nobiscum? redi & sede cum rege, quia alienigena tu & etiam migrans; vade tibi ad locum tuum.

20 Heri venisti & hodie tollam te nobiscum vt venias? & ego ibo ad locum quem non cognoui quò ego vado: redi & reduc fratres tuos tecum, & fac cum illis benignitatem & veritatem.

21 ויען אתי את־המלך ויאמר חי־יהוה וחי אדני
המלך כי אם במקום אשר יהיה־שם אדני המלך
אם־למות אם־לחיים כי־שם יהיה עבדך׃
22 ויאמר דוד אל־אתי לך ועבר ויעבר אתי הגתי
וכל־אנשיו וכל־הטף אשר אתו׃
23 וכל־הארץ בוכים קול גדול וכל־העם עברים
והמלך עבר בנחל קדרון וכל־העם עברים על־פני
דרך את־המדבר׃ 24 והנה גם־צדוק וכל־הלוים
אתו נשאים את־ארון ברית האלהים ויצקו את־
ארון האלהים ויעל אביתר עד־תם כל־העם לעבור
מן־העיר׃ 25 ויאמר המלך לצדוק השב את־
ארון האלהים העיר אם־אמצא חן בעיני יהוה
והשבני והראני אתו ואת־נוהו׃
26 ואם כה יאמר לא חפצתי בך הנני יעשה־לי
כאשר טוב בעיניו׃
27 ויאמר המלך אל־צדוק הכהן הרואה אתה
שבה העיר בשלום ואחימעץ בנך ויהונתן בן־
אביתר שני בניכם אתכם׃
28 ראו אנכי מתמהמה בעברות המדבר עד־
בוא דבר מעמכם להגיד לי׃
29 וישב צדוק ואביתר את־ארון האלהים
ירושלם וישבו שם׃
30 ודוד עלה במעלה הזיתים עלה ובוכה וראש
לו חפוי והוא הולך יחף וכל־העם אשר־אתו חפו
איש ראשו ועלו עלה ובכה׃
31 ודוד הגיד לאמר אחיתפל בקשרים עם־אבשלום
ויאמר דוד סכל־נא את־עצת אחיתפל יהוה׃
32 ויהי דוד בא עד־הראש אשר־ישתחוה שם
לאלהים והנה לקראתו חושי הארכי קרוע כתנתו
ואדמה על־ראשו׃

21 * Et respondit Ethai regi dicens: Viuit Dominus,& viuit dñs meus rex ; quoniã in quocunque loco fueris domine mi rex siue in morte siue in vita , ibi erit seruus
22 tuus. * Et ait Dauid Ethai: Veni & transi. & transiuit Ethai Gethæus,& omnes viri qui cum eo erant, & reliqua multitudo.
23 * Omnesque flebant voce magna,&vniuersus populus transibat. Rex verò trãsgrediebatur torrentem Cedron,& cũctus populus incedebat contra viam quæ respi
24 cit ad desertum. * Venit autem Sadoch sacerdos & vniuersi Leuitæ cum eo portantes arcam fœderis Dei,& deposuerunt arcam Dei. & ascẽdit Abiathar donec expletus esset omnis populus qui egressus
25 fuerat de ciuitate. * Et dixit rex ad Sadoch:Reporta arcam Dei in vrbem.si in-
F uenero gratiam in oculis Domini , reducet me , & ostendet mihi eam & taberna-
26 culum suum. *Si autem dixerit mihi; Non places, præsto sum, faciat quod bo-
27 num est coram se. * Et dixit rex ad Sadoch sacerdotem : O videns reuertere in ciuitatem in pace,& Achimaas filius tuus & Ionathan filius Abiathar duo filij vestri sint vobiscum. * Ecce ego abscon-
28 dar in campestribus deserti, donec veniat
29 sermo à vobis indicans mihi.*Reportauerunt ergo Sadoch & Abiathar arcam Dei in Ierusalem, & mansernnt ibi.
30 * Porrò Dauid ascendebat cliuum oliuarum scandens & flẽs nudis pedibus incedens & operto capite . sed & omnis populus qui erat cum eo, operto capite as-
31 cendebat plorans. * Nunciatum est autem Dauid quòd Achitophel esset in coniuratione cum Absalom. Dixitq; Dauid : Infatua quæso Domine consilium
32 Achitophel. * Cumque ascenderet
G Dauid summitatem montis, in quo adoraturus erat Deum, ecce occurrit ei Chusi Arachites scissa veste , & terra pleno capite.

תרגום יונתן

21 ואתיב אתי ית מלכא ואמר קיים הוא ייי וחי ריבוני מלכא אלהין באתרא דיהי תמן רבוני מלכא אם למותא אם לחיי ארי תמן יהא
עבדך׃ 22 ואמר דוד לאתי אזיל עבר ועבר אתי גתאה וכל גברוהי וכל טפלא דעמיה׃
23 וכל דיירי ארעא בכן קל רב וכל עמא עברין ומלכא עבר בנחלא דקדרון וכל עמא עברין על אפי אורח מדברא׃
24 והא אף צדוק וכל ליואי עמיה נטלין ית ארון קיימא דייי ואקימו ית אביתר עד דשלים כל עמא למעבר מן קרתא׃
25 ואמר מלכא לצדוק אתיב ית ארונא דייי לקרתא אם אשכח רחמין קדם ייי ויתיבינני ויחזינני יקדמוהי ואפלח קדמוהי בבית
מקדשיה׃ 26 ואם כדין ימר לא רעוא קדמי בך הא אנא יעביד לי כמה דרעוא קדמוהי׃
27 ואמר מלכא לצדוק כהנא חזויא את תתוב לקרתא בשלם ואחימעץ ברך ויהונתן בן אביתר תרין בניכון עמכון׃
28 חזו דאנא מתעכב במישרי מדברא עד דימטי פיתגמא מנכון לחוואה לי׃ 29 ואתיב צדוק ואביתר ית ארונא דייי לירושלם
ויתיבו תמן׃ 30 ודוד סליק במסקנא דטור זיתיא סליק ובכי ורישיה ליה מכרך והוא אזיל יחיף וכל עמא דעמיה כריכו
גבר רישיה וסלקין מסק ובכן׃ 31 ודוד אתחוא למימר אחיתופל במרדותא עם אבשלום ואמר דוד קלקל כענ ית
מלכא דאחיתופל ייי׃ 32 והוה דוד אתא עד ריש טורא די סגיד תמן קדם ייי והא לקדמותיה חושי ארכאה מבוזעין
לבושוהי ועפרא רמי ברישיה׃

21 ‡ καὶ ἀπεκρίθη ὁ ἐθὶ τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπεν, ζῇ κύριος καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου κύριέ μου βασιλεῦ, ὅτι εἰς τὸν τόπον ἐὰν ᾖ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς καὶ ἐὰν εἰς θάνατον καὶ ἐὰν εἰς ζωὴν ὅτι ἐκεῖ ἔσται ὁ δοῦλός σου.

22 ‡ καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς ἐθί, πορεύου καὶ διέλθε μετ' ἐμοῦ. καὶ παρῆλθεν ἐθὶ ὁ γεθαῖος, καὶ πάντες ⓐ ἄνδρες ⓐ μετ' αὐτοῦ καὶ πάντες ⓐ παῖδες αὐτοῦ.

23 ‡ καὶ πᾶσα ἡ γῆ φωνῇ μεγάλῃ κλαίοντες. καὶ πᾶς ὁ λαὸς διεπορεύετο ἐν τῷ χειμάρρῳ τοῦ κεδρών. καὶ ὁ βασιλεὺς διέβη τὸν χειμάρρων κεδρών. καὶ πᾶς ὁ λαὸς παρεπορεύετο ἀπὶ προσώπου αὐτοῦ τὴν ἔρημον.

24 ‡ καὶ ἰδοὺ σαδὼκ καὶ πάντες ⓐ λευῖται μετ' αὐτοῦ αἴροντες τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης τοῦ θεοῦ. καὶ ἔστησαν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ. καὶ ἀνέβη ἀβιαθὰρ ἕως ἐπαύσατο ὁ λαὸς διελθεῖν ἐκ τῆς πόλεως.

25 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς σαδώκ, ἀπόστρεψον τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ εἰς τὴν πόλιν, ἐὰν εὕρω χάριν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἀποστρέψει με, καὶ δείξει αὐτὴν καὶ τὴν εὐπρέ-
26 πειαν αὐτῆς. ‡ καὶ ἐὰν εἴπῃ μοι, οὐκ ἠθέληκά σε, ἰδοὺ ἐγώ· ποιείτω μοι τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον αὐτοῦ.

27 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ σαδὼκ τῷ ἱερεῖ, βλέπε σὺ ἀνάστρεφε εἰς τὴν πόλιν ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἰδοὺ ἀχιμαὰς ὁ υἱός σου καὶ ἰωναθὰν υἱὸς ἀβιαθὰρ ἀμφότεροι υἱοὶ ὑμῶν
28 μεθ' ὑμῶν. ‡ ἰδοὺ ἐγὼ προσδέχομαι ὑμᾶς ἐν ἀβρωθ τῆς ἐρήμου, ἕως οὗ ἔλθῃ ὁ λόγος παρ' ὑμῶν τοῦ ἀπαγγεῖλαί μοι.

29 ‡ καὶ ἀνέστρεψαν σαδὼκ καὶ ἀβιαθὰρ τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἐκάθισαν ἐκεῖ.

30 ‡ καὶ δαυὶδ ἀνέβαινεν ἐπὶ τὴν ἀνάβασιν τῶν ἐλαιῶν καὶ ἔκλαιεν, ⓒ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπικεκαλυμμένη, ⓒ αὐτὸς περιεπορεύετο ἀνυπόδετος, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ἐπεκάλυψεν ἕκας ⓐ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. καὶ ἀνέβαινον ἀναβαίνοντες καὶ κλαίοντες.

31 ‡ καὶ τῷ δαυὶδ ἀπήγγειλαν λέγοντες, ⓒ ἀχιτόφελ ἐν τοῖς συγκεχυμένοις μετὰ ἀβεσαλώμ. καὶ εἶπε δαυίδ, κύριε ὁ θεός μου ματαίωσον δὴ τὴν βουλὴν ἀχιτόφελ.

32 ‡ καὶ ἐγένετο δαυὶδ προσκυνοῦντος ἕως ῥῶς ἕως προσε-κυνήσεν ἐκεῖ τῷ θεῷ, καὶ ἰδοὺ ἥκει εἰς ἀπαντήσιν αὐτοῦ χουσὶ ὁ ἀρχιέταιρος δαυὶδ διερρηχὼς τὸν χιτῶνα, καὶ γῆ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ.

21 ‡ *Et respondit Ethi regi, & dixit: Viuit* 21
Dominus & viuit anima tua domine mi rex, quoniam in loco vbi fuerit dominus meus rex & si in mortem & si in vitam, quoniam ibi erit seruus tuus.

22 ‡ *Et dixit Dauid ad Ethi: Vade & transi* 22
mecum. & transiuit Ethi Gethæus, & omnes viri qui cum eo & omnes serui eius.

23 ‡ *Et omnis terra voce magna flentes. et omnis populus transgrediebatur in torrente Cedron. & rex transiuit torrentem Cedron. & cunctus populus incedebat ante faciem eius per desertum.*

24 ‡ *Et ecce Sadoc & vniuersi Leuitæ cum eo portantes arcam fœderis Dei. & deposuerunt arcam Dei. & ascendit Abiathar donec cessauit populus exire ex ciuitate.*

25 ‡ *Et dixit rex ad Sadoc: Reduc arcam Dei in vrbem, si inuenero gratiam coram Domino, & reducet me, & ostendet eam et decorē eius.*

26 ‡ *Et si dixerit mihi, Neque volui te, ecce ego, faciat mihi quod placuerit coram se.*

27 ‡ *Et dixit rex Sadoc sacerdoti: Vide tu reuertere in ciuitatem in pace; & ecce Achimaas filius tuus & Jonathan filius Abiathar ambo filij vestri vobiscum.*

28 ‡ *Ecce ego expecto vos in campestribus deserti, donec veniat sermo à vobis vt nuncietur mihi.*

29 ‡ *Et reduxerunt Sadoc & Abiathar arcam Dei in Hierusalem, & manserunt ibi.*

30 ‡ *Et Dauid ascendebat super ascensum oliuarum & flebat, & caput eius opertum, & ipse ibat nudis pedibus, & omnis populus qui cum eo, operuit vnusquisque caput suum. et ascendebant ascendentes & flentes.*

31 ‡ *Et Dauid nunciauerunt dicentes: Et Achitophel in coniuratis cum Abesalom. & dixit Dauid: Domine Deus meus infatua iam consilium Achitophel.*

32 ‡ *Et factum est Dauid veniente vsque ad cacumen vbi adorauit ibi Deum, & ecce venit in occursum eius Chusi Archi socius Dauid scissa veste, & terra super caput eius.*

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et respondit Ithai ad regem, & dixit: Permanet ipse Dominus & viuit dominus meus rex, nisi in loco in quo erit ibi dominus meus siue ad mortem siue ad vitam, quòd ibi erit seruus tuus. 22 Et dixit Dauid ad Ithai, Vade transi: & transiuit Ithai Githæus & omnes viri eius, & omnes paruuli qui erant cum illo. 23 Et omnes habitatores terræ plorabant voce magna, & omnis populus transibant, & rex transibat per torrentem Kedron, & omnis populus transibant super facies viæ deserti.

24 Et ecce etiam Szadok & omnes Leuitæ cum illo ferentes arcam fœderis Domini, statuerunt arcam Domini: & ascendit Abiathar quousque perfecit omnis populus transire ex vrbe. 25 Et dixit rex ad Szadok, Reduc arcam Domini ad vrbem: si inuenero misericordias ante Dominum reducet me, & videre faciet me ante se, & seruiam ante eum in domo sanctuarij eius.

26 Et si sic dixerit, Non est voluntas ante me in te, ecce ego; faciet mihi secundum quod est voluntas ante eum.

27 Et dixit rex ad Szadok sacerdotem, Vides tu? redeas ad vrbem in pace, & Ahhimaghasz filius tuus & Iehonathan filius Abiathar duo filij vestri sint vobiscum. 28 Videte quòd ego commoror in planiciebus deserti vsquequo accedat verbum ex vobis ad indicandum mihi. 29 Et reduxit Szadok & Abiathar arcam Domini in Ierusalem, & sederunt ibi.

30 Et Dauid ascendit in ascensione montis oliuarum ascendens, & plorans, & caput eius opertum, & ipse discalciatus, & omnis populus qui erat cum illo operuerunt quisque caput suum, & ascenderunt ascendendo & plorabant.

31 Et ipsi Dauid indicatum est dicendo: Ahhithophel est in rebellibus cum Absalom. & dixit Dauid: Infatua quæso consilium Ahhitophel Domine. 32 Et peruenit Dauid vsque ad caput montis vbi adorauit ibi ante Dominum, & ecce fit in occursum eius Hhussai Archæus ruptis vestibus suis & puluere iniecto in capite suo.

33 * וַיֹּאמֶר לוֹ דָוִד אִם עָבַרְתָּ אִתִּי וְהָיִתָ עָלַי לְמַשָּׂא׃
34 * וְאִם־הָעִיר תָּשׁוּב וְאָמַרְתָּ לְאַבְשָׁלוֹם עַבְדְּךָ
אֲנִי הַמֶּלֶךְ אֶהְיֶה עֶבֶד אָבִיךָ וַאֲנִי מֵאָז וְעַתָּה וַאֲנִי
עַבְדֶּךָ וְהֵפַרְתָּה לִּי אֵת עֲצַת אֲחִיתֹפֶל׃
35 * וַהֲלוֹא עִמְּךָ שָׁם צָדוֹק וְאֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים וְהָיָה
כָּל־הַדָּבָר אֲשֶׁר תִּשְׁמַע מִבֵּית הַמֶּלֶךְ תַּגִּיד לְצָדוֹק
וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים׃
36 * הִנֵּה־שָׁם עִמָּם שְׁנֵי בְנֵיהֶם אֲחִימַעַץ
לְצָדוֹק וִיהוֹנָתָן לְאֶבְיָתָר וּשְׁלַחְתֶּם בְּיָדָם אֵלַי
כָּל־דָּבָר אֲשֶׁר תִּשְׁמָעוּ׃
37 * וַיָּבֹא חוּשַׁי רֵעֶה דָוִד הָעִיר וְאַבְשָׁלֹם יָבוֹא
יְרוּשָׁלִָם׃

יו

1 * וְדָוִד עָבַר מְעַט מֵהָרֹאשׁ וְהִנֵּה צִיבָא
נַעַר מְפִיבֹשֶׁת לִקְרָאתוֹ וְצֶמֶד חֲמֹרִים חֲבֻשִׁים
וַעֲלֵיהֶם מָאתַיִם לֶחֶם וּמֵאָה צִמּוּקִים וּמֵאָה
קַיִץ וְנֵבֶל יָיִן׃
2 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־צִיבָא מָה־אֵלֶּה לָךְ
וַיֹּאמֶר צִיבָא הַחֲמוֹרִים לְבֵית־הַמֶּלֶךְ לִרְכֹּב
וְלֶהָלֶחֶם וְהַקַּיִץ לֶאֱכוֹל הַנְּעָרִים וְהַיַּיִן לִשְׁתּוֹת
הַיָּעֵף בַּמִּדְבָּר׃
3 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ וְאַיֵּה בֶן־אֲדֹנֶיךָ וַיֹּאמֶר צִיבָא
אֶל־הַמֶּלֶךְ הִנֵּה יֹשֵׁב בִּירוּשָׁלִָם כִּי אָמַר הַיּוֹם
יָשִׁיבוּ לִי בֵּית יִשְׂרָאֵל אֵת מַמְלְכוּת אָבִי׃
4 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְצִבָא הִנֵּה לְךָ כֹּל אֲשֶׁר לִמְפִיבֹשֶׁת
וַיֹּאמֶר צִיבָא הִשְׁתַּחֲוֵיתִי אֶמְצָא־חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ׃
5 * וּבָא הַמֶּלֶךְ דָּוִד עַד־בַּחוּרִים וְהִנֵּה מִשָּׁם אִישׁ
יוֹצֵא מִמִּשְׁפַּחַת בֵּית־שָׁאוּל וּשְׁמוֹ שִׁמְעִי בֶן־גֵּרָא
יֹצֵא יָצוֹא וּמְקַלֵּל׃

33 * Et dixit ei Dauid; Si veneris mecum,
34 eris mihi oneri: * Si autem in ciuitatem
reuertaris, & dixeris Absalō; Seruus tuus
sum rex: sicut fui seruus patris tui, sic ero
seruus tuus: dissipabis consilium Achi-
tophel.
35 * Habes autem tecum Sadoch & Abia-
thar sacerdotes; & omne verbum quod- Inf.17.c.
cunque audieris in domo Regis, indicabis
Sadoch & Abiathar sacerdotibus.
36 * Sunt enim cum eis duo filij eorum,
Achimaas filius Sadoch, & Ionathā filius
Abiathar, & mittetis per eos ad me omne
verbum quod audieritis.
37 * Veniente ergo Chusi amico Dauid in
ciuitatem, Absalom quoque ingressus est
Ierusalem.

CAP. XVI.

1 A CVmque Dauid transisset paululū mon
tis verticem, apparuit Syba puer Me-
phiboseth in occursum eius cum duobus
asinis qui onerati erant ducētis panibus,
& centum alligaturis vuæ passæ, & centū
massis palatharum, & vtre vini.
2 * Et dixit rex Sybæ: Quid sibi volunt
hæc? Responditq́; Syba; Dn̄e mi rex, asini
domesticis regis vt sedeant, & panes & pa
lathæ ad vescēdum pueris tuis; vinum au-
tem vt bibat si quis defecerit in deserto.
3 * Et ait rex: Vbi est filius domini tui?
Responditque Syba regi: Remansit in
Ierusalem, dicens: Hodie restituet mihi
domus Israel regnum patris mei.
4 * Et ait rex Sybæ: Tua sint omnia quæ
fuerunt Mephiboseth. dixitque Syba:
Oro vt inueniam gratiam apud te domi-
ne mi rex. 3.Re.2.b
5 * Venit ergo rex Dauid vsque Bahu-
rim: & ecce egrediebatur indè vir de co-
gnatione domus Saul, nomine Semei fi-
lius Gera, procedebatq́; egrediens & ma-
ledicebat:

תרגום יונתן

33 וַאֲמַר לֵיהּ דָוִד אִם עֲבַרְתְּ עִמִּי וּתְהֵי עֲלַי לְמִטּוּל׃ 34 וְאִם לְקַרְתָּא תְּתוּב וְתֵימַר לְאַבְשָׁלוֹם עַבְדָּךְ אֲנָא מַלְכָּא אֱהֵי עַבְדָא
דַאֲבוּךְ וַאֲנָא מִבְּכֵין וּכְעַן וַאֲנָא עַבְדָּךְ וּתְקַלְקֵל לִי יַת מִלְכָּא דַאֲחִיתֹפֶל׃
35 וַהֲלָא עִמָּךְ תַּמָּן צָדוֹק וְאֶבְיָתָר כַּהֲנַיָּא וִיהֵי כָּל פִּתְגָמָא דְתִשְׁמַע מִבֵּית מַלְכָּא תְּחַוֵּי לְצָדוֹק וּלְאֶבְיָתָר כַּהֲנַיָּא׃
36 הָא תַמָּן עִמְּהוֹן תְּרֵין בְּנֵיהוֹן אֲחִימַעַץ לְצָדוֹק וִיהוֹנָתָן לְאֶבְיָתָר וְתִשְׁלְחוּן בִּידֵיהוֹן לְוָתִי כָּל מִדַּעַם דְּתִשְׁמְעוּן׃
37 וַאֲתָא חוּשַׁי שׁוֹשְׁבִינָא דְדָוִד לְקַרְתָּא וְאַבְשָׁלוֹם אֲתָא לִירוּשְׁלֶם׃

יו

1 וְדָוִד עֲבַר זְעֵיר מֵרֵישׁ טוּרָא וְהָא צִיבָא עֻלֵּימָא דִמְפִיבֹשֶׁת לְקַדְמוּתֵיהּ וְזוּג חֲמָרִין חֲשִׁיקִין וַעֲלֵיהוֹן מָאתָן גְּרִיצִין דִּלְחֵים וּמְאָה אִתְכְּלִין
דְּעִינְבִין וּמְאָה מָנַן דְּבֵילָתָא וּגְרַב דַּחֲמָר׃ 2 וַאֲמַר מַלְכָּא לְצִיבָא מָה אִילֵּין לָךְ וַאֲמַר צִיבָא חֲמָרַיָּא לְבֵית מַלְכָּא לְמִרְכַּב
וְלַחְמָא וּדְבֵילָתָא לְמֵיכַל עֻלֵּימַיָּא וְחַמְרָא לְמִשְׁתֵּי דִמְשַׁלְהֵי בְּמַדְבְּרָא׃ 3 וַאֲמַר מַלְכָּא וְאַן בַּר רִבּוֹנָךְ וַאֲמַר צִיבָא לְמַלְכָּא הָא יָתֵיב
בִּירוּשְׁלֶם אֲרֵי אֲמַר יוֹמָא דֵין יְתִיבוּן לִי בֵּית יִשְׂרָאֵל יַת מַלְכוּתָא דַאֲבָא׃ 4 וַאֲמַר מַלְכָּא לְצִיבָא הָא לָךְ כֹּל דִּי לִמְפִיבֹשֶׁת וַאֲמַר צִיבָא
מוֹדֵינָא אַשְׁכַּח רַחֲמִין בְּעֵינָךְ רִבּוֹנִי מַלְכָּא׃ 5 וַאֲתָא דָוִד מַלְכָּא עַד עַלֶּמֶת וְהָא מִתַּמָּן גַּבְרָא נָפֵק מִזַּרְעִית בֵּית שָׁאוּל וּשְׁמֵיהּ שִׁמְעִי בַּר
גֵּרָא נָפֵק מִיפַּק וּמְלַטֵּיט׃

‡ *Et dixit ei Dauid: Si transieris mecum,* 33
eris super me onus.

‡ *Si in ciuitatem reuertaris, & dices* 34
Abesalom: Seruus tuus sum rex, sine me
viuere. seruus patris tui fui tunc & nuper, et
nunc ego seruus tuus. & dissipa mihi consilium
Achitophel.

‡ *Et ecce ibi tecum Sadoc & Abiathar sa-* 35
cerdotes. & erit omne verbum quod audieris
à rege, renunciabis Sadoc & Abiathar sacer-
dotibus.

‡ *Et ecce ibi duo filij eorum cum eis Achi-* 36
maas filius Sadoc & Jonathan filius Abiathar.
et mittetis in manibus eorum ad me omne ver-
bum quod audieritis.

‡ *Et ingreditur Chusi amicus Dauid in ci-* 37
uitatem, & Absalom nuper ingrediebatur in
Hierusalem.

CAP. XVI.

ET *Dauid transiit paululum à cacumine, &* 1
ecce Siba puer Mephiboseth veniebat in
occursum ei, & par asinorũ qui onerati erant,
& super eos ducenti panes, & æphi vuæ pas-
sæ, & centum massæ palatharum, & vter
vini.

‡ *Et dixit rex ad Siba: Quid hæc tibi? &* 2
dixit Siba: Asini domui regis vt ascendant, et
panes, & palathæ, & vuæ passæ in cibum
pueris, et vinum vt bibat qui defecerit in de-
serto.

‡ *Et dixit rex: Vbi est filius domini tui? et* 3
dixit Siba ad regẽ: Ecce manet in Hierusalem.
Et dicit: Hodie reducent mihi domus Israel re-
gnum patris mei.

‡ *Et ait rex ad Siba: Ecce tibi erunt omnia* 4
quæ erant Mephiboseth. & dixit Siba: Ado-
ro, inueniam gratiam in oculis tuis domine mi
rex.

‡ *Et venit rex Dauid vsque ad Baurim.* 5
& ecce indè vir egrediebatur de cognatione
domus Saul, & nomẽ ei Semei filius Gera pro-
cedebat egrediens, & maledicens.

33 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ δαυίδ, ἐὰν διέλθῃς μετ' ἐμοῦ ἔσῃ
ἐπ' ἐμὲ φορτίον.

34 ‡ ἐὰν εἰς τὴν πόλιν ἀναστρέψῃς, καὶ ἐρεῖς τῷ Ἀβεσα-
λώμ, παῖς σου εἰμὶ βασιλεῦ, ἔασόν με ζῆσαι. παῖς σου
πατρός σου ἤμην τότε καὶ ἀρτίως, καὶ νῦν ἐγὼ δοῦλός σου, καὶ
διασκέδασόν μοι τὴν βουλὴν ἀχιτόφελ.

35 ‡ καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ μετὰ σου Σαδὼκ καὶ Ἀβιαθὰρ οἱ ἱε-
ρεῖς. καὶ ἔσται πᾶν ῥῆμα ὃ ἂν ἀκούσῃς ἀπὸ τοῦ βασιλέως,
ἀναγγελεῖς τῷ Σαδὼκ καὶ τῷ Ἀβιαθὰρ τοῖς ἱερεῦσι.

36 ‡ καὶ ἰδοὺ ἐκεῖ δύο υἱοὶ αὐτῶν μετ' αὐτῶν Ἀχιμάας ὁ
υἱὸς Σαδὼκ, καὶ Ἰωναθὰν υἱὸς Ἀβιαθάρ. καὶ ἐξαποστε-
λεῖτε ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν πρός με πᾶν ῥῆμα ὃ ἂν ἀκού-
σητε.

37 ‡ καὶ εἰσπορεύεται χουσὶ ἑταῖρος δαυὶδ εἰς τὴν πόλιν,
καὶ Ἀβεσαλὼμ ἤρξατο εἰσπορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ.

ις'.

1 ‡ Καὶ δαυὶδ διῆλθε μικρὸν ἀπὸ τῆς ῥῶς, καὶ ἰδοὺ
σιβὰ τὸ παιδάριον μεφιβόσεθ ἤρχετο εἰς ἀπαντησιν αὐτῷ,
καὶ ζεῦγος ὄνων ἐπισεσαγμένων, καὶ ἐπ' αὐτῶν διακό-
σιοι ἄρτοι, καὶ οἶφι σαφίδων, καὶ ἑκατὸν παλάθαι, καὶ
νέβελ οἴνου.

2 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Σιβά, τί ταῦτά σοι; καὶ
εἶπε σιβά, οἱ ὄνοι τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως ἐπιβαίνειν,
καὶ οἱ ἄρτοι, καὶ αἱ παλάθαι, καὶ σαφίδες εἰς βρῶσιν
τοῖς παιδαρίοις, καὶ ὁ οἶνος πίνειν τῷ ἐκλελυμένῳ ἐν τῇ
ἐρήμῳ.

3 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, ποῦ ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ κυρίου σου;
καὶ εἶπε σιβὰ πρὸς τὸν βασιλέα, ἰδοὺ κάθηται ἐν ἱερου-
σαλήμ. ὅτι λέγει, σήμερον ἐπιστρέψουσί μοι ὁ οἶκος ἰσραὴλ
τὴν βασιλείαν τοῦ πατρός μου.

4 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς σιβά, ἰδοὺ σοι ἔστω πάντα τὰ
τοῦ μεφιβόσεθ. καὶ εἶπε σιβά, προσκυνῶ, εὕρημι χάριν
ἐν ὀφθαλμοῖς σου κύριέ μου βασιλεῦ.

5 ‡ καὶ ὡς διαγίνεται ὁ βασιλεὺς δαυὶδ ἕως βαουρείμ.
καὶ ἰδοὺ ἐκεῖθεν ἀνὴρ ἐξεπορεύετο ἐκ πατριᾶς οἴκου σα-
ούλ, καὶ ὄνομα αὐτῷ σεμεεὶ υἱὸς γηρὰ ἐξεπορεύετο ἐκ-
πορευόμενος, καὶ καταρώμενος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

33 Et dixit illi Dauid: Si transieris mecum, & eris mihi oneri.

34 Et si ad vrbem redieris, & dixeris Absalom; Seruus tuus sum rex, fui seruus patris tui ego tunc, sed & nunc ero seruus tuus: infatuabis consilium Ahhitophel.

35 Nonne tecum ibi erit Szadok & Abiathar sacerdotes? & erunt omne verbum quod audieris ex domo regis, indicabis Szadok & Abiathar sacerdotibus. 36 Et ecce ibi cum eis duo filij eorum, Ahhimaghaz ipsius Szadok & Iehonathan ipsius Abiathar, & mittetis in manu eorum ad me omne quod audieritis.

37 Et venit Hhussai amicus Dauid in vrbem, & Absalom venit in Ierusalem.

CAP. XVI.

ET Dauid transit paululum à capite montis, & ecce Sziba puer ipsius Mephiboseth fit in occursum eius, & par asinorum stratorum, & super illos ducentæ tortæ panis, & centum palmites vuarum, & centum partes caricarum, & vter vini. 2 Et dixit rex ad Sziba: Quid ista tibi? & dixit Sziba: Asini pro domo regis ad equitandum, & panis & caricæ vt comedant adolescentes, & vinum vt bibat qui lassus fuerit in deserto. 3 Et dixit rex: Et vbi filius domini tui? & dixit Sziba regi: Ecce sedet in Ierusalem: quia dixit: Hodie reddent mihi *homines* domus Israel regnum patris mei. 4 Et dixit rex ad Sziba: Ecce tua sunt omnia quæ habet Mephiboseth. & dixit Sziba adorans, Inueniam misericordias in oculis tuis domine mi rex.

5 Et venit rex Dauid vsque ad Ghalemeth, & ecce indè vir exibat de prosapia domus Saul, & nomen eius Simghi filius Gera exibat exeundo & maledicebat.

6 ‡ Mittebatque lapides contra Dauid & contra vniuersos seruos regis Dauid.omnis autem populus & vniuersi bellatores à dextro & à siniſtro latere regis incede-
7 bant. ‡Ita autem loquebatur Semei cùm malediceret regi : Egredere, egredere vir
8 sanguinum & vir Belial. ‡Reddidit tibi Dominus vniuersum sanguinem domus Saul, quoniam inuasisti regnũ pro eo, & dedit Dominus regnum in manu Absalom filij tui: & ecce premunt te mala tua,
9 quoniam vir sanguinum es.‡Dixit autem Abisai filius Saruiæ regi : Quare maledicit canis hic moritur⁹ domino meo regi?
10 vadã & amputabo caput eius. ‡Et ait rex: Quid mihi & vobis est filij Saruiæ ? Dimitte eum vt maledicat. Dominus enim præcepit ei vt malediceret Dauid. & quis est qui audeat dicere quare sic fecerit?
Inf.19.d Ecc.13.c
11 ‡Et ait rex Abisai & vniuersis seruis suis:
C Ecce filius meus qui egressus est de vtero meo,quærit animam meam, quanto magis hic filius Iemini? dimittite eum vt ma
12 ledicat iuxta præceptum Domini,‡Si fortè respiciatDominus afflictionem meam; & reddat mihi Dominus bonum pro ma
13 ledictiõe hac hodierna. ‡Ambulabat itaque Dauid & socij eius per viam cum eo: Semei autem per iugum montis ex latere contra illum gradiebatur, maledicens, & mittẽs lapides aduersum eum,terramque
14 spargens.‡Venit itaq; rex Dauid & vniuer sus populus cũ eo lassus,& refocillati sunt
15 ibi.‡Absalom autem & omnis populus e-
D ius ingressi sũt Ierusalẽ,sed & Achitophel
16 cum eo.‡Cùm autem venisset Chusi Arachites amicus Dauid ad Absalom,locutus
17 est ad eum: Salue rex,salue rex.‡Ad quem Absalom: Hæc est,inquit, gratia tua ad amicum tuum? quare non iuisti cum ami-
18 co tuo?‡Respõditque Chusi ad Absalom: Nequaquam , quia illius ero quem elegit Dominus , & omnis hic populus & vniuersus Israel, & cum eo manebo.

6 ‡ וַיְסַקֵּל בָּאֲבָנִים אֶת־דָּוִד וְאֶת־כָּל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ
דָּוִד וְכָל־הָעָם וְכָל־הַגִּבֹּרִים מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ׃
7 ‡ וְכֹה־אָמַר שִׁמְעִי בְקַלְלוֹ צֵא צֵא אִישׁ הַדָּמִים
וְאִישׁ הַבְּלִיָּעַל׃
8 ‡ הֵשִׁיב עָלֶיךָ יְהוָה כָּל־דְּמֵי בֵּית־שָׁאוּל אֲשֶׁר
מָלַכְתָּ תַּחְתָּו וַיִּתֵּן יְהוָה אֶת־הַמְלוּכָה בְּיַד אַבְשָׁלוֹם
בְּנֶךָ וְהִנְּךָ בְרָעָתְךָ כִּי אִישׁ דָּמִים אָתָּה׃
9 ‡ וַיֹּאמֶר אֲבִישַׁי בֶּן־צְרוּיָה אֶל־הַמֶּלֶךְ לָמָּה יְקַלֵּל
הַכֶּלֶב הַמֵּת הַזֶּה אֶת־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אֶעְבְּרָה־
נָּא וְאָסִירָה אֶת־רֹאשׁוֹ׃
10 ‡ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ מַה־לִּי וְלָכֶם בְּנֵי צְרוּיָה כִּי יְקַלֵּל
וְכִי יְהוָה אָמַר לוֹ קַלֵּל אֶת־דָּוִד וּמִי יֹאמַר מַדּוּעַ
11 עָשִׂיתָה כֵּן׃ ‡ וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֲבִישַׁי וְאֶל־כָּל־
עֲבָדָיו הִנֵּה בְנִי אֲשֶׁר־יָצָא מִמֵּעַי מְבַקֵּשׁ אֶת־נַפְשִׁי
וְאַף כִּי־עַתָּה בֶּן־הַיְמִינִי הַנִּחוּ לוֹ וִיקַלֵּל כִּי־אָמַר לוֹ
12 יְהוָה׃ ‡ אוּלַי יִרְאֶה יְהוָה בְּעֵינִי וְהֵשִׁיב יְהוָה לִי
טוֹבָה תַּחַת קִלְלָתוֹ הַיּוֹם הַזֶּה׃
13 ‡ וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַאֲנָשָׁיו בַּדֶּרֶךְ וְשִׁמְעִי הֹלֵךְ בְּצֶלַע הָהָר
לְעֻמָּתוֹ הָלוֹךְ וְקִלֵּל וְיַסֵּקֵל בָּאֲבָנִים לְעֻמָּתוֹ וְעַפֵּר
14 בֶּעָפָר׃ ‡ וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ
15 עֲיֵפִים וַיִּנָּפֶשׁ שָׁם׃ ‡ וְאַבְשָׁלוֹם וְכָל־הָעָם
אִישׁ יִשְׂרָאֵל בָּאוּ יְרוּשָׁלִַם וַאֲחִיתֹפֶל אִתּוֹ׃
16 ‡ וַיְהִי כַּאֲשֶׁר־בָּא חוּשַׁי הָאַרְכִּי רֵעֵה דָּוִד אֶל־
אַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל־אַבְשָׁלוֹם יְחִי הַמֶּלֶךְ
יְחִי הַמֶּלֶךְ׃
17 ‡ וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֶל־חוּשַׁי זֶה חַסְדְּךָ אֶת־
רֵעֶךָ לָמָּה לֹא הָלַכְתָּ אֶת־רֵעֶךָ׃
18 ‡ וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל־אַבְשָׁלוֹם לֹא כִּי אֲשֶׁר בָּחַר
יְהוָה וְהָעָם הַזֶּה וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל לוֹ אֶהְיֶה
וְאִתּוֹ אֵשֵׁב׃

תרגום יונתן

6 וּמַרְגִּים בְּאַבְנַיָּא יַת דָּוִד וְיַת כָּל עַבְדֵי מַלְכָּא דָּוִד וְכָל עַמָּא וְכָל גִּבָּרַיָּא מֵימִינֵיהּ וּמִשְּׂמָאלֵיהּ׃
7 וּכְדֵין אֲמַר שִׁמְעִי בְּלָטָטוּתֵיהּ פּוֹק פּוֹק גֻּבַר חַיָּיב קְטוֹל וּגְבַר רָשִׁיעַ׃ 8 אֲתֵיב יְיָ עֲלָךְ כָּל חוֹבֵי בֵּית שָׁאוּל דְּמַלְכְתָּא
תְּחוֹתוֹהִי וְאַצְלַח יְיָ יַת מַלְכוּתָא בִּידָא דַּאֲבְשָׁלוֹם בְּרָךְ וְהָא אַתְּ בְּבִישְׁתָּךְ אֲרֵי חַיָּיב קְטוֹל אָרְ׃
9 וַאֲמַר אֲבִישַׁי בַּר צְרוּיָה לְמַלְכָּא לְמָה יְלַטֵּט כַּלְבָּא מֵיתָא הָדֵין יַת רִבּוֹנִי מַלְכָּא אֶעְבַּר כְּעַן וַאֲעִדֵי יַת רֵישֵׁיהּ׃
10 וַאֲמַר מַלְכָּא מַה לִי וּלְכוֹן בְּנֵי צְרוּיָה כְּדֵין יְלַטֵּיט אֲרֵי יְיָ אֲמַר לֵיהּ לַטֵּיט יַת דָּוִד וּמַן יֵימַר מָרֵ דֵּין עֲבַדְתָּ כֵּן׃
11 וַאֲמַר דָּוִד לַאֲבִישַׁי וּלְכָל עַבְדּוֹהִי הָא בְּרִי דְּאוֹלֵידְתֵּיהּ בָּעֵי לְמִקְטְלִי וְאַף אֲרֵי כְּעַן בַּר שְׁבָט בְּנְיָמִן שִׁבְקוּ מִינֵיהּ וְיַלַּטֵּט אֲרֵי אֲמַר לֵיהּ יְיָ׃
12 מָאִים גַּלְיָא קֳדָם יְיָ דְּמַעַת עֵינִי וְיָתֵיב יְיָ לִי טָבְתָא חֲלַף לְוָטָתֵיהּ יוֹמָא דֵּין׃
13 וַאֲזַל דָּוִד וְגַבְרוֹהִי בְּאָרְחָא וְשִׁמְעִי אָזִיל בְּסִטַר טוּרָא לְקִבְלֵיהּ אָזִיל וּמְלַטֵּיט וּמַרְגֵּם בְּאַבְנַיָּא לְקִבְלֵיהּ וּמְשַׁדֵּי עַפְרָא׃
14 וַאֲתָא מַלְכָּא וְכָל עַמָּא דְעִמֵּיהּ כַּד מְשַׁלְהָנָן וְנָח תַּמָּן׃ 15 וְאַבְשָׁלוֹם וְכָל עַמָּא אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל אֲתוֹ לִירוּשְׁלֵם וַאֲחִיתוֹפֶל עִמֵּיהּ׃
16 וַהֲוָה כַּד אֲתָא חוּשַׁי אַרְכָּאָה שׁוּבִינָא דְּדָוִד לְוָת אַבְשָׁלוֹם וַאֲמַר חוּשַׁי לְאַבְשָׁלוֹם יְצַלַּח מַלְכָּא יְצַלַּח מַלְכָּא׃
17 וַאֲמַר אַבְשָׁלוֹם לְחוּשַׁי דָּא טִיבוּתָךְ עִם חַבְרָךְ וּלְמָה לָא אֲזַלְתָּ עִם חַבְרָךְ׃ 18 וַאֲמַר חוּשַׁי לְאַבְשָׁלוֹם לָא אֱלָהֵין
דְּאִתְרְעִי יְיָ וְעַמָּא הָדֵין וְכָל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל דִּי לֵיהּ אֱהֵי וְעִמֵּיהּ אֶתֵּיב׃

‡ Et mittens lapides contra Dauid et contra 6
vniuersos seruos eius. & omnis populus &
omnes bellatores à dextris et à sinistris regis.

‡ Et ita dixit Semei cùm malediceret ei: 7
Egredere egredere vir sanguinum & vir ini-
quus: *‡ Reduxit in te Dominus vniuer-* 8
sum sanguinem domus Saul, eo quòd regnasti
pro eo. & dedit Dominus regnum in manus
Abesalom filij tui. & indicauit tibi malitiam
tuam, quoniam vir sanguinum tu es.

‡ Et dixit Abessa filius Saruiæ ad regem: 9
Quare maledicit canis mortuus iste domino meo
regi? vadam iam & auferam caput eius.

‡ Et dixit rex ad Abessa: Quid mihi & 10
vobis filij Saruia? & dimittite eum: ideo ma-
ledicit mihi, quia Dominus dixit ei vt male-
diceret Dauid. & quis dicet ei, Quare feci-
sti sic?

‡ Et dixit Dauid ad Abessa & ad vniuer- 11
sos seruos suos: Ecce filius meus qui egressus est
de vtero meo quærit animam meam: si autem
& nunc hic filius Ieminæi, dimittite eum &
maledicat: quoniam Dominus dixit ei:

‡ Si fortè respiciat humilitatem meam, & 12
reddat mihi Dominus bona pro maledictione e-
ius in die ista.

‡ Et ambulabat Dauid & omnes viri eius 13
in via; & Semei ibat per latus montis, adhæ-
rens ei ibat & maledicebat, & mittebat la-
pides aduersus eum, & puluere spargens.

‡ Et venit rex & vniuersus populus qui 14
cum eo deficientes. & refocillati sunt ibi.

‡ Et Abesalom & omnis populus virorum 15
Israel ingressi sunt in Hierusalem, & Achito-
phel cum eo.

‡ Et factum est cùm venit Chusi Archi ami- 16
cus Dauid ad Abesalom, & dixit Chusi Abe-
salom: Viuat rex, viuat rex.

‡ Et dixit Abesalom Chusi: Hæc misericor- 17
dia tua cum amico tuo? quare non iuisti cum a-
mico tuo?

‡ Et dixit Chusi ad Abesalom: Nequaquam, 18
sed post quẽ elegit Dominus, & populus hic, &
vniuersus vir Israel, ei ero, et cum eo manebo.

6 ‡ καὶ βάλλων λίθους ἐπὶ τὸν δαυὶδ, καὶ ἐπὶ πάντας
τοὺς παῖδας αὐτοῦ. ⁊ πᾶς ὁ λαὸς καὶ πάντες οἱ δυνατοὶ
ὲκ δεξιῶν ⁊ ἐξ ἀριστερῶν τοῦ βασιλέως.

7 ‡ καὶ οὕτως εἶπε Σεμεὶ ἐν τῷ καταρᾶσθαι αὐτόν, ἔξελθε,
ἔξελθε ἀνὴρ τῶν αἱμάτων ⁊ ἀνὴρ ὁ παράνομος.

8 ‡ ἐπέστρεψεν ἐπὶ σὲ κύριος πάντα τὰ αἵματα ἐξ οἴκου
σαὺλ, ἀνθ' ὧν ἐβασίλευσας αὐτ' αὐτοῦ. ⁊ ἔδωκε κύριος τὴν
βασιλείαν εἰς χεῖρας Ἀβεσαλὼμ ἐξ υἱοῦ σου. καὶ ἔδειξέ σοι
τὴν κακίαν σου ὅτι ἀνὴρ αἱμάτων σὺ εἶ.

9 ‡ ⁊ εἶπεν Ἀβεσσὰ υἱὸς σαρυΐα πρὸς τὸν βασιλέα, ἵνατί
καταρᾶται ὁ κύων ὁ τεθνηκὼς οὗτος τὸν κύριόν μου τὸν βα-
σιλέα; διελεύσομαι δὴ καὶ ἀφελῶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

10 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ἀβεσσά, τί ἐμοὶ καὶ ὑμῖν
υἱοὶ σαρυΐα; καὶ ἄφετε αὐτόν, διότι καταρᾶται μοι, ὅτι
κύριος εἶπεν αὐτῷ κακολογεῖν τὸν δαυίδ. καὶ τίς ἐρεῖ αὐ-
τῷ τί ὅτι πεποίηκας οὕτως;

11 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς Ἀβεσσὰ καὶ πρὸς πάντας τοὺς
παῖδας αὐτοῦ, ἰδοὺ ὁ υἱός μου ὁ ἐξελθὼν ἐκ τῆς κοιλίας μου
ζητεῖ τὴν ψυχήν μου. εἰ δὲ καὶ νῦν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἰεμι-
ναίου, ἄφετε αὐτὸν καὶ καταράσθω, ὅτι κύριος εἴρηκεν αὐ-
12 τῷ. ‡ εἴ πως εἴδῃ τὴν ταπείνωσίν μου, καὶ ἀνταπο-
δώσῃ μοι κύριος ἀγαθὰ ἀντὶ τῆς καταρᾶς αὐτοῦ ἐν τῇ
ἡμέρᾳ ταύτῃ.

13 ‡ καὶ ἐπορεύετο δαυὶδ καὶ πάντες οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐν
τῇ ὁδῷ. καὶ Σεμεὶ ἐπορεύετο κατὰ τὸ κλίτος τοῦ ὄρους, ἐκά-
μπτετο αὐτοῦ ἐπορεύετο καὶ κατηρᾶτο, καὶ ἔβαλλε λίθους ἐπ'
αὐτὸν καὶ τὰ κοπάντων.

14 ‡ καὶ παρεγένετο ὁ βασιλεὺς ⁊ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ
ἐκλελυμένοι. καὶ ἀνέψυξαν ἐκεῖ.

15 ‡ καὶ Ἀβεσαλὼμ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀνδρῶν ἰσραὴλ εἰ-
σῆλθον εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ Ἀχιτόφελ μετ' αὐτοῦ.

16 ‡ καὶ ἐγένετο ὅτε ἦλθε χουσὶ ὁ ἀρχὶ ἑταῖρος δαυὶδ
πρὸς Ἀβεσαλώμ, καὶ εἶπε χουσὶ τῷ Ἀβεσαλὼμ, ζήτω ὁ
βασιλεύς, ζῆτω ὁ βασιλεύς.

17 ‡ ⁊ εἶπεν Ἀβεσαλὼμ τῷ χουσί, ἕστι τὸ ἔλεός σου μετὰ τοῦ
ἑταίρου σου; ἵνατί οὐκ ἐπορεύθης μετὰ τοῦ ἑταίρου σου;

18 ‡ καὶ εἶπε χουσὶ πρὸς τὸν Ἀβεσαλώμ, οὐχί, ἀλλ' ἢ κατ-
πάθεν ἃ ἐξελέξατο κύριος καὶ ὁ λαὸς οὗτος καὶ πᾶς ἀνὴρ
ἰσραήλ, αὐτῷ ἔσομαι καὶ μετ' αὐτοῦ καθίσομαι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et lapidabat in saxis Dauid & omnes seruos regis Dauid; & omnis populus & omnes robusti erant à dextra eius & à siniſtra eius.
7 Et sic dixit Simghi cùm malediceret ei: Exi, exi, vir obnoxius morti, & vir improbe.
8 Reddidit Dominus super te omnia debita domus Saul, eo quòd regnasti pro illo, & direxit Dominus regnum in manu Absalom filij tui, & ecce tu es in malitia tua, quia reus mortis tu es.
9 Et dixit Abisai filius Szaruiah regi: Ad quid maledicet canis mortuus hic domino meo regi? transibo nunc & auferam caput eius. 10 Et dixit rex: Quid mihi & vobis filij Szaruiah? sic maledicat, quia Dominus dixit illi: Maledic Dauid: & quis dicet, Quare feciſti hoc? 11 Et dixit Dauid Abisai & omnibus seruis suis: Ecce filius meus quem genui quærit occidere me, quanto magis nunc filius tribus Beniamin? sinite eum vt maledicat, quia dixit illi Dominus.
12 Fortè reuelabitur ante Dominum lachryma oculi mei, & reddet Dominus mihi bonum pro maledictione eius hodie.
13 Et abiit Dauid & viri eius in via, & Simghi ambulabat in latere montis, eregione eius ambulabat & maledicebat, & lapidabat in saxis eregione eius, & effundebat puluerem.
14 Et venit rex & omnis populus qui erat cum eo, cùm lassi *essent*; & quieuit ibi.
15 Et Absalom & omnis populus hominum Israel venerunt in Ieruſalem, & Ahhithophel cum illo.
16 Et fuit vt venit Hhusai Archæus amicus Dauid ad Absalom, & dixit Hhusai ad Absalom: Prosperet rex, prosperet rex.
17 Et dixit Absalom ad Hhusai: Hæc est benignitas tua cum amico tuo? & vt quid non abiisti cum amico tuo?
18 Et dixit Hhusai ad Absalom: Non, sed quem voluit Dominus & populus iste & omnis homo Israel, illius ero, & cum illo sedebo.

19 * וְהַשֵּׁנִית לְמִי אֲנִי אֶעֱבֹד הֲלוֹא לִפְנֵי בְנוֹ כַּאֲשֶׁר
עָבַדְתִּי לִפְנֵי אָבִיךְ כֵּן אֶהְיֶה לְפָנֶיךָ׃

19 * Sed vt & hoc inferam, cui ego seruiturus sum? nonne filio regis? sicut parui patri tuo, ita parebo & tibi. 1.Par. 27.b.

20 * וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם אֶל־אֲחִיתֹפֶל הָבוּ לָכֶם עֵצָה
מַה־נַּעֲשֶׂה׃

20 * Dixit autem Absalom ad Achitophel: Inite consilium quid agere debeamus.

21 * וַיֹּאמֶר אֲחִיתֹפֶל אֶל־אַבְשָׁלוֹם בֹּוא אֶל־פִּלַגְשֵׁי
אָבִיךָ אֲשֶׁר הִנִּיחַ לִשְׁמֹר הַבָּיִת וְשָׁמַע כָּל־יִשְׂרָאֵל
כִּי־נִבְאַשְׁתָּ אֶת־אָבִיךָ וְחָזְקוּ יְדֵי כָּל־אֲשֶׁר אִתָּךְ׃

21 * Et ait Achitophel ad Absalom: Ingredere ad concubinas patris tui quas dimisit ad custodiendam domum, vt cùm audierit omnis Israel quòd fœdaueris patrẽ tuum, roborentur tecum manus eorum.

22 * וַיִּטּוּ לְאַבְשָׁלוֹם הָאֹהֶל עַל־הַגָּג וַיָּבֹא אַבְשָׁלוֹם
אֶל־פִּלַגְשֵׁי אָבִיו לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל׃

22 * Tetenderunt ergo Absalom tabernaculum in solario, ingressúsque est ad concubinas patris sui coram vniuerso Israel.

23 * וַעֲצַת אֲחִיתֹפֶל אֲשֶׁר יָעַץ בַּיָּמִים הָהֵם כַּאֲשֶׁר
יִשְׁאַל־בְּדְבַר הָאֱלֹהִים כֵּן כָּל־עֲצַת אֲחִיתֹפֶל גַּם־
לְדָוִד גַּם־לְאַבְשָׁלֹם׃

23 * Consilium autem Achitophel quod dabat in diebus illis, quasi si quis consuleret Deum. sic erat omne consilium Achitophel, & cùm esset cum Dauid, & cùm esset cum Absalom.

יז

CAP. XVII.

1 * וַיֹּאמֶר אֲחִיתֹפֶל אֶל־אַבְשָׁלוֹם אֶבְחֲרָה
נָּא שְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף אִישׁ וְאָקוּמָה וְאֶרְדְּפָה
אַחֲרֵי־דָוִד הַלָּיְלָה׃

1 DIxit ergo Achitophel ad Absalom: Eligam mihi duodecim millia virorum, & consurgens persequar Dauid hac nocte:

2 * וְאָבוֹא עָלָיו וְהוּא יָגֵעַ וּרְפֵה יָדַיִם וְהַחֲרַדְתִּי
אֹתוֹ וְנָס כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ וְהִכֵּיתִי אֶת־
הַמֶּלֶךְ לְבַדּוֹ׃

2 * Et irruam super eum, quippe qui lassus est & solutis manibus, percutiam eũ. Cumq; fugerit omnis populus qui cum eo est, percutiam regem desolatum:

3 * וְאָשִׁיבָה כָל־הָעָם אֵלֶיךָ כְּשׁוּב הַכֹּל הָאִישׁ
אֲשֶׁר־אַתָּה מְבַקֵּשׁ כָּל־הָעָם יִהְיֶה שָׁלוֹם׃

3 * Et reducam vniuersum populũ quomodo vnus homo reuerti solet. Vnum enim virum tu quæris, & omnis populus erit in pace.

4 * וַיִּישַׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי אַבְשָׁלֹם וּבְעֵינֵי כָּל־זִקְנֵי
יִשְׂרָאֵל׃

4 * Placuitque sermo eius Absalom & cunctis maioribus natu Israel.

5 * וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם קְרָא נָא גַם לְחוּשַׁי הָאַרְכִּי
וְנִשְׁמְעָה מַה־בְּפִיו גַּם־הוּא׃

5 * Ait autem Absalom: Vocate Chusi Arachiten, & audiamus quid etiam ipse dicat.

6 * וַיָּבֹא חוּשַׁי אֶל־אַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם
אֵלָיו לֵאמֹר כַּדָּבָר הַזֶּה דִּבֶּר אֲחִיתֹפֶל הֲנַעֲשֶׂה
אֶת־דְּבָרוֹ אִם־אַיִן אַתָּה דַּבֵּר׃

6 * Cumque venisset Chusi ad Absalom, ait Absalom ad eum: Huiuscemodi sermonem locutus est Achitophel: facere debemus, an non? quod das consilium?

7 * וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל־אַבְשָׁלוֹם לֹא־טוֹבָה הָעֵצָה
אֲשֶׁר־יָעַץ אֲחִיתֹפֶל בַּפַּעַם הַזֹּאת׃

7 * Et dixit Chusi ad Absalom: Non est bonum consilium quod dedit Achitophel hac vice.

תרגום יונתן

19 וְתִנְיָנוּת קֳדָם מַן אֲנָא אֶפְלַח הֲלָא קֳדָם בְּרֵיהּ כְּמָה דְּפָלְחֵית קֳדָם אֲבוּךְ כֵּן אֶהֱוֵי פָּלַח קָדָמָךְ׃

20 וַאֲמַר אַבְשָׁלוֹם לַאֲחִיתוֹפֶל הַבוּ לְכוֹן מִלְכָּא מַה נַעְבִּיד׃

21 וַאֲמַר אֲחִיתוֹפֶל לְאַבְשָׁלוֹם עוֹל לְוַת לְחֵינָתָא דַּאֲבוּךְ דִּי שְׁבַק לְמִיסַּר בֵּיתָא וְיִשְׁמַע כָּל יִשְׂרָאֵל אֲרֵי אִיתְגַּרִיתָא מֵאֲבוּךְ וְיִתְקְפָן יְדֵי כָּל דְּעִמָּךְ׃

22 וּנְגַדוּ לְאַבְשָׁלוֹם קִינוּפִין עַל אִיגַּרָא וְעַל אַבְשָׁלוֹם לְוַת לְחֵינָתָא דַּאֲבוּהִי לְעֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל׃

23 וּמִלְכָּא דַּאֲחִיתוֹפֶל דְּמַלֵּךְ בְּיוֹמַיָּא הָאִינוּן כְּמָה דְּשָׁאֵיל גַּבְרָא בְּפִתְגָמָא דַייָ כֵּן כָּל מִלְכָּא דַּאֲחִיתוֹפֶל אַף לְדָוִד אַף לַאַבְשָׁלוֹם׃

יז

1 וַאֲמַר אֲחִיתוֹפֶל לְאַבְשָׁלוֹם אֶבְחַר כְּעַן חֲרֵי עֲשַׂר אַלְפִין גַּבְרָא וְאָקוּם וְאֶרְדּוֹף בָּתַר דָּוִד בְּלֵילְיָא׃

2 וְאֵיתֵךְ עֲלוֹהִי כְּדֶהֵי מְשַׁלְהֵי וִידוֹהִי מְרַשְׁלָן וְאָזִיעַ יָתֵיהּ וְיֶעֱרוֹק כָּל עַמָּא דְּעִמֵּיהּ וְאֶקְטוֹל יַת מַלְכָּא בִּלְחוֹדוֹהִי׃

3 וְאָתִיב כָּל עַמָּא לָוָתָךְ יְהוּבוּן כְּהֵילוֹן בָּתַר דְּיֵתְקְטֵל גַּבְרָא דְּאַתְּ בָּעֵי כָּל עַמָּא יְהֵי שְׁלֵם׃

4 וּכְשַׁר פִּתְגָמָא בְּעֵינֵי אַבְשָׁלוֹם וּבְעֵינֵי כָל סָבֵי יִשְׂרָאֵל׃ 5 וַאֲמַר אַבְשָׁלוֹם קְרֵי כְּעַן אַף לְחוּשַׁי אַרְכָּאָה וְנִשְׁמַע מָה דְּיֵימַר אַף הוּא׃

6 וַאֲתָא חוּשַׁי לְוָת אַבְשָׁלוֹם וַאֲמַר אַבְשָׁלוֹם לֵיהּ לְמֵימַר כְּפִתְגָמָא הָדֵין מַלֵּיל אֲחִיתוֹפֶל הֲנַעְבִּיד יַת פִּתְגָמֵיהּ אִם לָא דְּכַשַּׁר בְּעֵינָךְ אֲתָּ מַלֵּיל׃

7 וַאֲמַר חוּשַׁי לְאַבְשָׁלוֹם לָא תַקִּין מִלְכָּא דְּמַלֵּךְ אֲחִיתוֹפֶל בְּזִמְנָא הָדָא׃

19 * Et ſecundò cui ego ſeruiam; nonne coram filio eius? ſicut ſeruiui patri tuo, ſic ero tecum.

20 * Et dixit Abeſalom ad Achitophel: Date nobis conſilium quid agemus.

21 * Et dixit Achitophel Abeſalom: Ingredere ad concubinas patris tui quas dimiſit ad cuſtodiendum domum ſuam, & audiet omnis Iſrael quòd fœdaueris patrem tuum, & roborabuntur manus omnium qui ſunt tecum.

22 * Et fixerunt tabernaculum Abeſalom in ſolario: & ingreſſus eſt Abeſalom ad concubinas patris ſui in oculis vniuerſi Iſrael.

23 * Et conſilium Achitophel quod conſulebat in diebus prioribus, ſicut conſulit quis per Deum, ſic omne conſilium Achitophel, & Dauid & Abeſalom.

19 * καὶ τὸ δεύτερον τίνι ἐγὼ δουλεύω, οὐκ ἐνώπιον υἱοῦ αὐτοῦ; ὡς ἐδούλευσα τῷ πατρί σου, οὕτως ἔσομαι μετὰ σοῦ.

20 * καὶ εἶπεν Αβεσαλὼμ πρὸς Αχιτόφελ, δότε ἑαυτοῖς βουλὴν τί ποιήσωμεν;

21 * καὶ εἶπεν Αχιτόφελ πρὸς Αβεσαλὼμ, εἴσελθε πρὸς παλλακὰς τοῦ πατρός σου ἃς κατέλειπε φυλάσσειν τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκούσεται πᾶς Ισραὴλ, ὅτι κατήχθυνας τὸν πατέρα σου, καὶ κραταιωθήσονται αἱ χεῖρες πάντων τῶν μετὰ σοῦ.

22 * καὶ ἔπηξαν σκηνὴν τῷ Αβεσαλὼμ ἐπὶ τῷ δώματι, καὶ εἰσῆλθεν Αβεσαλὼμ πρὸς τὰς παλλακὰς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν ὀφθαλμοῖς παντὸς τοῦ Ισραήλ.

23 * καὶ ἡ βουλὴ Αχιτόφελ ἣν ἐβουλεύσατο ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρώταις, καθὼς ἐρωτᾷ τις διὰ τοῦ θεοῦ, οὕτως πᾶσα ἡ βουλὴ Αχιτόφελ καὶ τῷ Δαυὶδ καὶ τῷ Αβεσαλώμ.

CAP. XVII.

1 ET dixit Achitophel ad Abeſalom: Eligam iam mihi duodecim millia virorum, & ſurgens perſequar poſt Dauid nocte,

2 * Et irruam ſuper eum: & ipſe laſſus & ſolutus manibus; & terrebo eum, & fugiet omnis populus qui cum eo, & percutiam regem ſolum.

3 * Et reducam vniuerſum populum ad te, ſicut reuertetur ſponſa ad virum ſuum. verùm animam viri vnius quæres, & omni populo erit pax.

4 * Et placuit ſermo in oculis Abeſalom et in oculis omnium ſeniorum Iſrael.

5 * Et ait Abeſalom: Vocate iam Chuſi Arachi, & audiemus quid in ore eius & ipſius.

6 * Et venit Chuſi ad Abeſalom: et ait Abeſalom ad eum dicens: Secundum verbum hoc locutus eſt Achitophel: ſi faciemus ſecundum verbum eius, ſi autem non, tu loquere.

7 * Et dixit Chuſi ad Abeſalom: Non bonum conſilium quod conſuluit Achitophel nunc iſtud.

ιζ.

1 * Καὶ εἶπεν Αχιτόφελ πρὸς Αβεσαλὼμ, ἐκλέξομαι δὴ ἐμαυτῷ δώδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν, καὶ ἀναστὰς καταδιώξω ὀπίσω Δαυὶδ τὴν νύκτα,

2 * καὶ εἰσελεύσομαι ἐπ' αὐτόν. καὶ αὐτὸς κοπιῶν καὶ ἐκλελυμένος τὰς χεῖρας, καὶ ἐκστήσω αὐτόν, καὶ ἐκφεύξεται πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ, καὶ πατάξω τὸν βασιλέα μονώτατον.

3 * καὶ ἐπιστρέψω πάντα τὸν λαὸν πρὸς σέ, καθὼς ἐπιστρέφει νύμφη πρὸς τὸν ἀνδρα αὐτῆς· πλὴν ψυχὴν ἀνδρὸς σὺ ὃν ζητήσεις, καὶ παντὶ τῷ λαῷ ἔσται εἰρήνη.

4 * καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐν ὀφθαλμοῖς Αβεσαλὼμ καὶ ἐν ὀφθαλμοῖς πάντων τῶν πρεσβυτέρων Ισραήλ.

5 * καὶ εἶπεν Αβεσαλώμ, καλέσατε δὴ τὸν Χουσὶ τὸν Ἀραχί, καὶ ἀκουσόμεθα τί ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ καί γε αὐτός.

6 * καὶ παρεγένετο Χουσὶ πρὸς Αβεσαλώμ. καὶ εἶπεν Αβεσαλὼμ πρὸς αὐτὸν λέγων, κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο λελάληκεν Αχιτόφελ, εἰ ποιήσωμεν κατὰ τὸ ῥῆμα αὐτοῦ, εἰ δὲ μή, σὺ λάλησον.

7 * καὶ εἶπε Χουσὶ πρὸς Αβεσαλώμ, οὐκ ἀγαθὴ ἡ βουλὴ ἣν βεβούλευται Αχιτόφελ νυνὶ ταύτην.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et ſecundò ante quem ego ſeruiam? nonne ante filium eius? ſicut ſeruiui ante patrem tuum, ſic ſeruiam ante te.

20 Et dixit Abſalom ad Ahhitophel: Date vobis conſilium quid faciemus.

21 Et dixit Ahhitophel ad Abſalom: Intra ad concubinas patris tui quas reliquit ad cuſtodiendum domum, & audiet omnis Iſrael quòd alienatus fueris à patre tuo, & roborabuntur manus omnium qui tecum ſunt.

22 Et tetenderunt ipſi Abſalom conopæa ſuper tectum, & ingreſſus eſt Abſalom ad concubinas patris ſui in oculis omnis Iſrael.

23 Et conſilium Ahhithophel quod conſulebat in diebus illis, *erat* quaſi interrogaſſet quis verbum Domini, ſic omne conſilium Ahhithophel etiam Dauidi, etiam Abſalom.

CAP. XVII.

1 ET dixit Ahhithophel ad Abſalom: Deligam nunc duodecies mille viros, & ſurgam & perſequar poſt Dauid in nocte.

2 Et vadam ſuper illum quando fuerit laſſus, & manus illius remiſſæ, & turbabo illum; & fugiet omnis populus qui *eſt* cum illo, & occidam regem ſolum. 3 Et reducam omnem populum ad te; redibunt omnes illi, poſtquam occiſus fuerit vir quem tu quæris; omnis populus erit pacificus. 4 Et rectum fuit verbum in oculis Abſalom & in oculis omnium ſenum Iſrael.

5 Et dixit Abſalom: Voca nunc etiam Hhuſai Archæum, & audiemus id quod dicet etiam ille.

6 Et venit Hhuſai ad Abſalom: & dixit Abſalom ei dicendo, Secundum verbum hoc locutus eſt Ahhitophel: num faciemus verbum eius, an non? quod rectum fuerit in oculis tuis, tu loquere. 7 Et dixit Hhuſai ad Abſalom: Non rectum eſt conſilium quod conſuluit Ahhithophel in tempore hoc.

8 * וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־אָבִיךָ וְאֶת־
אֲנָשָׁיו כִּי גִבֹּרִים הֵמָּה וּמָרֵי נֶפֶשׁ הֵמָּה כְּדוֹב
שַׁכּוּל בַּשָּׂדֶה וְאָבִיךָ אִישׁ מִלְחָמָה וְלֹא יָלִין
אֶת־הָעָם׃
9 * הִנֵּה עַתָּה הוּא־נֶחְבָּא בְּאַחַת הַפְּחָתִים
אוֹ בְּאַחַד הַמְּקֹמוֹת וְהָיָה כִּנְפֹל בָּהֶם בַּתְּחִלָּה
וְשָׁמַע הַשֹּׁמֵעַ וְאָמַר הָיְתָה מַגֵּפָה בָּעָם אֲשֶׁר
אַחֲרֵי אַבְשָׁלֹם׃
10 * וְהוּא גַּם־בֶּן־חַיִל אֲשֶׁר לִבּוֹ כְּלֵב הָאַרְיֵה
הִמֵּס יִמָּס כִּי־יֹדֵעַ כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי־גִבּוֹר אָבִיךָ וּבְנֵי־
חַיִל אֲשֶׁר אִתּוֹ׃
11 * כִּי יָעַצְתִּי הֵאָסֹף יֵאָסֵף עָלֶיךָ כָּל־יִשְׂרָאֵל מִדָּן
וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע כַּחוֹל אֲשֶׁר־עַל־הַיָּם לָרֹב וּפָנֶיךָ
הֹלְכִים בַּקְרָב׃
12 * וּבָאנוּ אֵלָיו בְּאַחַת הַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר נִמְצָא שָׁם
וְנַחְנוּ עָלָיו כַּאֲשֶׁר יִפֹּל הַטַּל עַל־הָאֲדָמָה וְלֹא־נוֹתַר
בּוֹ וּבְכָל־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־אִתּוֹ גַּם־אֶחָד׃
13 * וְאִם־אֶל־עִיר יֵאָסֵף וְהִשִּׁיאוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶל־
הָעִיר הַהִיא חֲבָלִים וְסָחַבְנוּ אֹתוֹ עַד־הַנַּחַל עַד
אֲשֶׁר־לֹא־נִמְצָא שָׁם גַּם־צְרוֹר׃
14 * וַיֹּאמֶר אַבְשָׁלוֹם וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל טוֹבָה עֲצַת
חוּשַׁי הָאַרְכִּי מֵעֲצַת אֲחִיתֹפֶל וַיהוָה צִוָּה לְהָפֵר
אֶת־עֲצַת אֲחִיתֹפֶל הַטּוֹבָה לְבַעֲבוּר הָבִיא יְהוָה
אֶל־אַבְשָׁלֹם אֶת־הָרָעָה׃
15 * וַיֹּאמֶר חוּשַׁי אֶל־צָדוֹק וְאֶל־אֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים
כָּזֹאת וְכָזֹאת יָעַץ אֲחִיתֹפֶל אֶת־אַבְשָׁלֹם וְאֵת זִקְנֵי
יִשְׂרָאֵל וְכָזֹאת וְכָזֹאת יָעַצְתִּי אָנִי׃
16 * וְעַתָּה שִׁלְחוּ מְהֵרָה וְהַגִּידוּ לְדָוִד לֵאמֹר אַל־
תָּלֶן הַלַּיְלָה בְּעַבְרוֹת הַמִּדְבָּר וְגַם עָבוֹר תַּעֲבוֹר פֶּן
יְבֻלַּע לַמֶּלֶךְ וּלְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ׃

8 * Et rurſum intulit Chuſi: Tu noſti pa
trem tuum & viros qui cum eò ſunt, eſſe
fortiſsimos, & amaro animo, veluti ſi vrſa
raptis catulis in ſaltu ſæuiat. ſed & pater
tuus vir bellator eſt, nec morabitur cum
9 populo. * Forſitan nunc latitat in foueis
aut in vno quo voluerit loco: & cùm ce-
ciderit vnus quilibet in principio, audiet
quicunque audierit, & dicet: Facta eſt pla
ga in populo qui ſequebatur Abſalom.
10 * Et fortiſsimus quiſque cuius cor eſt
quaſi leonis, pauore ſoluetur. Scit enim
C omnis populus Iſrael fortem eſſe patrem
tuum, & robuſtos omnes qui cũ eo ſunt.
11 * Sed hoc mihi videtur rectũ eſſe con-
ſilium: Congregetur ad te vniuerſus po-
pulus Iſrael à Dan vſque Berſabee quaſi
arena maris innumerabilis, & tu eris in
medio eorum.
12 * Et irruemus ſuper eum in quocunq;
loco inuentus fuerit, & operiemus eum
ſicut cadere ſolet ros ſuper terram, & non
relinquemus de viris qui cum eo ſunt,
13 nec vnum quidem. * Quod ſi vrbem
aliquam fuerit ingreſſus, circundabit om
nis Iſrael ciuitati illi funes, & trahemus
eam in torrentem, vt non reperiatur nec
calculus quidem ex ea.
14 * Dixitque Abſalom & omnes viri Iſ-
rael: Melius eſt conſilium Chuſi Arachi- Su.15.d.
tæ conſilio Achitophel. Domini autem
D nutu diſsipatum eſt conſilium Achito-
phel vtile, vt induceret Dominus ſuper
Abſalom malum.
15 * Et ait Chuſi Sadoch & Abiathar ſa-
cerdotibus: Hoc & hoc modo conſilium
dedit Achitophel Abſalom & ſenioribus
Iſrael, & ego tale & tale dedi conſilium.
16 * Nunc ergo mittite citò & nunciate
Dauid, dicentes: Ne moreris nocte hac
in campeſtribus deſerti, ſed abſque di-
latione tranſgredere, ne fortè abſor-
beatur Rex & omnis populus qui cum eo
eſt.

תרגום יונתן

8 וַאֲמַר חוּשַׁי אַתְּ יָדַעְתָּ יַת אֲבוּךְ וְיַת גַּבְרוֹהִי אֲרֵי גִּבָּרִין אִינּוּן וּמְרִירֵי נַפְשָׁן אִינּוּן כְּדוֹב הַכִּיל בְּחַקְלָא וַאֲבוּךְ גְּבַר עָבֵד קְרָבִין וְלָא יְבִית
עִם עַמָּא׃ 9 הָא כְּעַן הוּא טַמִּיר בְּחַד מִן קֻמְצַיָּא אוֹ בְּחַד מִן אַתְרַיָּא וִיהֵי כְּמִיפַּל בְּהוֹן בְּקַדְמֵיתָא וְיִשְׁמַע דִּשְׁמַע וְיֵימַר הֲוָה מַחֲתָא בְּעַמָּא
דְּבָתַר אַבְשָׁלוֹם׃ 10 וְהוּא אַף גְּבַר גִּבָּר וְלִבֵּיהּ כְּלִבָּא דְאַרְיָא מִמְסָא יִמְסֵי אֲרֵי יָדַע כָּל יִשְׂרָאֵל אֲרֵי גִיבָּר אֲבוּךְ וְגֻבְרִין גִּבָּרִין דְּעִמֵּיהּ׃
11 כְּדֵין מִלְכֵית אִתְכְּנָשָׁא יִתְכַּנְשׁוּן עֲלָךְ כָּל יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד בְּאֵר שָׁבַע כְּחָלָא דְעַל כֵּיף יַמָּא לִסְגִי וְאַתְ תְּהֵי אָזֵל בְּרֵישׁ כּוּלָּנָא׃
12 וּנְהָךְ עֲלוֹהִי בְּחַד מִן אַתְרַיָּא דְנִשְׁתְּכַח תַּמָּן וְנִשְׁרֵי עֲלוֹהִי כְּמָה דְשָׁרֵי טַלָּא עַל אַרְעָא וְלָא נַשְׁאַר בֵּיהּ וּבְכָל גֻּבְרַיָּא דְעִמֵּיהּ אַף חָד׃
13 וְאִם לְקַרְתָּא יִתְכְּנֵישׁ יִתְכַּנְשׁוּן כָּל יִשְׂרָאֵל עַל קַרְתָּא הַהִיא וְיַקְפוּנָּה מַשְׁרְיָן וּנְעַקַּר יָתָהּ וְיַת אַבְנָהָא וְנִרְמִינָּהּ לְנַחֲלָא עַד דְּלָא
נַשְׁאַר תַּמָּן אַף אַבְנָא׃
14 וַאֲמַר אַבְשָׁלוֹם וְכָל אֱנָשֵׁי יִשְׂרָאֵל תַּקִּין מִלְכָּא דְחוּשַׁי אַרְכָּאָה מִמִּלְכָּא דַאֲחִיתוֹפֶל וַיְיָי פַּקִּיד לְקַלְקָלָא יַת מִלְכָּא דַאֲחִיתוֹפֶל תַּקְנָא
בְּדִיל דְּיַיְתֵי יְיָי עַל אַבְשָׁלוֹם יַת בִּישְׁתָּא׃
15 וַאֲמַר חוּשַׁי לְצָדוֹק וּלְאֶבְיָתָר כַּהֲנַיָּא כְּדֵין וּכְדֵין מְלַךְ אֲחִיתוֹפֶל יַת אַבְשָׁלוֹם וְיַת סָבֵי יִשְׂרָאֵל וּכְדֵין וּכְדֵן מִלְכֵית אַף אֲנָא׃
16 וּכְעַן שְׁלַחוּ בִּפְרִיעַ וְחַוּוֹ לְדָוִד לְמֵימַר לָא תְבִית בְּלֵילְיָא בְּמֵישְׁרָא בְּמַדְבְּרָא וְאַף מֶעְבַּר תֶּעְבַּר דִּילְמָא יִתְהַנֵּי לְמַלְכָּא וּלְכָל עַמָּא
דְעִמֵּיהּ׃

8 * Et dixit Chusi: Tu nosti patrem tuum & viros qui cum eo, quòd fortes sunt nimis et amari animo suo; & sunt veluti vrsa filiis priuata in campo. & pater tuus vir bellator; & non sedabit populum.

9 * Et ecce ipse absconditus est in vna vallium vel in vno locorum. & erit cùm caderent ipsi in principio, & audiet audiens et dicet: Facta est ruina in populo qui post Abesalom.

10 * Et erit filius pugnator, cuius est cor quasi cor leonis, fractum frangetur; quoniam cognoscet omnis Israel quòd fortis fuit pater tuus, et bellatores omnes qui cum eo.

11 * Sic consulo ego: Congregatus congregabitur ad te vniuersus Israel à Dan et vsq; ad Bersabee, quasi arena quæ est in mari in multitudinem. & facies tua ibit in medio eorum:

12 * Et irruemus super eum in vno locorum vbi inuenerimus eum ibi, & castrametabimur aduersus eum, sicut cadit ros super terram, & non relinquemus in eo & in omnibus viris qui cum eo vllum.

13 * Si autem in vrbem conducetur, & adducent omnis Israel funes ad ciuitatem illam, & extrahent eam in torrentem, donec non derelinquatur ibi neque lapis.

14 * Et dixit Abesalom & omnis vir Israel: Bonum consilium Chusi Arachi magis quàm consilium Achitophel. & Dominus præcepit vt dissiparetur consilium Achitophel bonum, vt induceret Dominus mala super Abesalom.

15 * Et ait Chusi ad Sadoc & ad Abiathar sacerdotes: Sic & sic consuluit Achitophel Abesalom & senioribus Israel, & sic & sic consului ego.

16 * Et nunc mittite citò & nunciate Dauid dicentes: Ne moreris nocte in occidente deserti, sed transiens transgredere, vt non absorbeatur rex & omnis populus qui cum eo.

8 * καὶ εἶπεν χουσί, σὺ οἶδας τὸν πατέρα σου καὶ σοῦ ἀνδρας σοῦ μετ' αὐτοῦ, ὅτι δυνατοί εἰσι (φόδρα καὶ κατάπικροι τῇ ψυχῇ αὐτῶν, καὶ εἰσὶν ὥσπερ ἄρκος ἠτεκνωμένη ἐν τῷ πεδίῳ. καὶ ὁ πατήρ σου ἀνὴρ πολεμιστής, καὶ οὐ καταπαύσει τὸν λαόν.

9 * καὶ ἰδοὺ αὐτὸς κέκρυπται ἐν ενὶ τῶν αὐλόνων ἢ ἐν ενὶ τῶν τόπων. καὶ ἔσται ἐν τῷ ἐπιπεσεῖν αὐτοῦ ἐν ἀρχῇ, καὶ ἀκούσεται ὁ ἀκούων καὶ ἐρεῖ, γέγονε πῶσις ἐν τῷ λαῷ τῷ ὀπίσω ἀβεσαλώμ.

10 * καὶ ἔσται ὁ υἱὸς ὁ μαχητής, οὗ ἐστιν ἡ καρδία ὡς καρδία λέοντος, θραυομένη θραυσθήσεται, ὅτι γνώσεται πᾶς ἰσραὴλ, ὅτι δεδυνάστευκεν ὁ πατήρ σου (ς) (ἡ) μαχηταὶ πρώτες (ἡ) μετ' αὐτοῦ.

11 * οὕτως συμβουλεύω ἐγώ, συναγόμενος συναχθήσε) πρὸς σὲ πᾶς ἰσραὴλ ἀπὸ δὰν καὶ ἕως βηρσαβεέ, ὡς ἡ ἄμμος ἡ ἐπὶ τῆς θαλάσσης εἰς πλῆθος. (ς τὸ πρόσωπόν σου πορεύσε) εἰς μέσον αὐτῶν.

12 * καὶ ἥξομεν ἐπ' αὐτὸν εἰς ενα τῶν τόπων οὗ ἂν εὕρωμεν αὐτὸν ἐκεῖ (ς παρεμβαλοῦμεν ἐπ' αὐτόν, ὡσεὶ πίπτει δρόσος ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ οὐχὶ ὑπολειφόμεθα ἐν αὐτῷ καὶ πᾶσι τοῖς ἀνδράσι τοῖς μετ' αὐτοῦ οὐδένα.

13 * ἐὰν δὲ εἰς πόλιν (ναχθῇ, καὶ προσάξουσι πᾶς ἰσραὴλ σχοινία ἐπὶ τὴν πόλιν ἐκείνην, (ς ἐπισπάσονται αὐτὴν εἰς τὸν χειμάρρων, ἕως μὴ καταλειφθῇ ἐκεῖ μὴ ὁ λίθος.

14 * καὶ εἶπεν ἀβεσαλὼμ καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ, ἀγαθὴ ἡ βουλὴ χουσὶ τοῦ ἀρχὶ ὑπὲρ τὴν βουλὴν ἀχιτόφελ. καὶ κύριος ἐνετείλατο τοῦ διασκεδάσαι τὴν βουλὴν τοῦ ἀχιτόφελ τὴν ἀγαθήν, ὅπως ἂν ἐπάγῃ κύριος τὰ κακὰ ἐπὶ ἀβεσαλώμ.

15 * καὶ εἶπε χουσὶ πρὸς (αδὼκ καὶ πρὸς ἀβιαθὰρ τοὺς ἱερεῖς, οὕτω (ς οὕτω βεβούλευ) ἀχιτόφελ τῷ ἀβεσαλὼμ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις ἰσραὴλ, κἀγὼ οὕτω καὶ οὕτω συμβεβούλευκα ἐγώ.

16 * καὶ νῦν ἀποστείλατε ταχὺ καὶ ἀπαγγείλατε τῷ δαυὶδ λέγοντες, μὴ αὐλισθῇς τὴν νύκτα κ) ἐν δυσμαῖς τ ἐρήμου, ἀλλὰ διαβαίνων διάβηθι, ὅπως μὴ καταποθῇ ὁ βασιλεὺς (ς πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Et dixit Hhusai: Tu nosti patrem tuum & viros eius quòd robusti sint & amari animis, vt vrsus orbatus in agro. & pater tuus vir belligerator, & non pernoctabit cum populo. 9 Ecce nunc ipse absconditus est in vna ex speluncis aut in vno ex locis: & erit vbi ceciderint in eis in principio, & audierit qui audiet, dicet, Fuit percussio in populo qui erat post Absalom.

10 Et ipse *sit* etiam vir robustus, & cor eius vt cor leonis, liquefiens liquefiet: nam nouit omnis Israel quòd robustus sit pater tuus, & viri robusti qui cum illo sunt. 11 Sic consulo: Congregando congregentur ad te omnis Israel à Dan & vsque ad Beersabagh tanquam arena quæ est super littus maris in multitudine; & tu ambulabis in capite omnium nostrum.

12 Et ibimus super illum in vno ex locis in quo inuenietur, & decidemus super illum sicut decidit ros super terram, & non relinquemus ex eo & ex omnibus viris qui cum illo sunt, etiam vnum.

13 Et si ad vrbem se collegerit, congregabuntur omnis Israel super vrbem illam, & circundabunt eam castra, & diruemus eam & lapides eius, & proiiciemus eam in flumen vsquequo non relinquamus ibi etiam lapidem.

14 Et dixit Absalom & omnes viri Israel: Rectum est consilium Hhusai Archæi præ consilio Ahhithophel: & Dominus iusserat infatuari consilium Ahhithophel rectum, vt adduceret Dominus super Absalom malum.

15 Et dixit Hhusai ad Szadok & ad Abiathar sacerdotes: Sic & sic consuluit Ahhithophel Absalom & senibus Israel; & sic & sic consului ego.

16 Et nunc mittite in festinatione, & nunciate Dauid dicendo: Ne moreris in nocte in planicie *quæ est* in deserto, sed etiam transeundo transibis, ne fortè pereundum sit regi & omni populo qui cum eo.

17 * וִיהוֹנָתָן וַאֲחִימַעַץ עֹמְדִים בְּעֵין־רֹגֵל וְהָלְכָה
הַשִּׁפְחָה וְהִגִּידָה לָהֶם וְהֵם יֵלְכוּ וְהִגִּידוּ לַמֶּלֶךְ
דָּוִד כִּי לֹא יוּכְלוּ לְהֵרָאוֹת לָבוֹא הָעִירָה׃
18 * וַיַּרְא אֹתָם נַעַר וַיַּגֵּד לְאַבְשָׁלֹם וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם
מְהֵרָה וַיָּבֹאוּ אֶל־בֵּית־אִישׁ בְּבַחֻרִים וְלוֹ בְאֵר
בַּחֲצֵרוֹ וַיֵּרְדוּ שָׁם׃
19 * וַתִּקַּח הָאִשָּׁה וַתִּפְרֹשׂ אֶת־הַמָּסָךְ עַל־פְּנֵי הַבְּאֵר
וַתִּשְׁטַח עָלָיו הָרִפּוֹת וְלֹא נוֹדַע דָּבָר׃
20 * וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי אַבְשָׁלוֹם אֶל־הָאִשָּׁה הַבַּיְתָה
וַיֹּאמְרוּ אַיֵּה אֲחִימַעַץ וִיהוֹנָתָן וַתֹּאמֶר לָהֶם
הָאִשָּׁה עָבְרוּ מִיכַל הַמָּיִם וַיְבַקְשׁוּ וְלֹא מָצָאוּ
וַיָּשֻׁבוּ יְרוּשָׁלָם׃
21 * וַיְהִי אַחֲרֵי לֶכְתָּם וַיַּעֲלוּ מֵהַבְּאֵר וַיֵּלְכוּ וַיַּגִּדוּ
לַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֹּאמְרוּ אֶל־דָּוִד קוּמוּ וְעִבְרוּ מְהֵרָה
אֶת־הַמַּיִם כִּי־כָכָה יָעַץ עֲלֵיכֶם אֲחִיתֹפֶל׃
22 * וַיָּקָם דָּוִד וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיַּעַבְרוּ אֶת־
הַיַּרְדֵּן עַד־אוֹר הַבֹּקֶר עַד־אַחַד לֹא נֶעְדָּר אֲשֶׁר לֹא־
עָבַר אֶת־הַיַּרְדֵּן׃
23 * וַאֲחִיתֹפֶל רָאָה כִּי לֹא־נֶעֶשְׂתָה עֲצָתוֹ וַיַּחֲבֹשׁ
אֶת־הַחֲמוֹר וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־בֵּיתוֹ אֶל־עִירוֹ וַיְצַו
אֶל־בֵּיתוֹ וַיֵּחָנַק וַיָּמָת וַיִּקָּבֵר בְּקֶבֶר אָבִיו׃
24 * וְדָוִד בָּא מַחֲנָיְמָה וְאַבְשָׁלֹם עָבַר אֶת־הַיַּרְדֵּן
הוּא וְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ׃
25 * וְאֶת־עֲמָשָׂא שָׂם אַבְשָׁלֹם תַּחַת יוֹאָב עַל־הַצָּבָא
וַעֲמָשָׂא בֶן־אִישׁ וּשְׁמוֹ יִתְרָא הַיִּשְׂרְאֵלִי אֲשֶׁר־בָּא
אֶל־אֲבִיגַל בַּת־נָחָשׁ אֲחוֹת צְרוּיָה אֵם יוֹאָב׃
26 * וַיִּחַן יִשְׂרָאֵל וְאַבְשָׁלֹם אֶרֶץ הַגִּלְעָד׃
27 * וַיְהִי כְּבוֹא דָוִד מַחֲנָיְמָה וְשֹׁבִי בֶן־נָחָשׁ מֵרַבַּת
בְּנֵי־עַמּוֹן וּמָכִיר בֶּן־עַמִּיאֵל מִלֹּא דְבָר וּבַרְזִלַּי
הַגִּלְעָדִי מֵרֹגְלִים׃

17 * Ionathas autem & Achimaas ſtabant
iuxta fontem Rogel. Abiit ancilla & nun
ciauit eis, & illi profecti ſunt vt referrent
ad regem Dauid nuncium; non enim po-
terant videri aut introire ciuitatem.
18 * Vidit autem eos quidam puer, & in-
dicauit Abſalom. Illi verò concito gradu
ingreſsi ſunt domum cuiuſdam viri in Ba
E hurim qui habebat puteum in veſtibulo
19 ſuo, & deſcenderunt in eum. *Tulit au-
tem mulier, & expandit velamen ſuper os
putei quaſi ſiccans ptiſanas, & ſic latuit
20 res. *Cumque veniſſent ſerui Abſalom in
domum ad mulierem dixerunt: Vbi eſt
Achimaas & Ionathas? & reſpōdit eis mu
lier: Tranſierunt feſtinanter guſtata pau-
lulum aqua. At hi qui quærebant cùm nō
repperiſſent, reuerſi ſunt in Ieruſalem.
21 *Cumque abiiſſent aſcenderunt illi de
puteo, & pergentes nunciauerunt regi
Dauid, & dixerunt: Surgite & tranſite ci-
tò fluuium, quoniam huiuſcemodi dedit
conſilium contra vos Achitophel.
22 * Surrexit ergo Dauid & omnis popu
lus qui cum eo erat, & tranſierunt Iorda-
F nem donec diluceſceret, & nec vnus qui-
dem reſiduus fuit qui non trāſiret fluuiū.
23 * Porrò Achitophel videns quòd non
fuiſſet factum conſilium ſuum, ſtrauit aſi
num ſuum; ſurrexitque & abiit in domū
ſuam & in ciuitatē ſuam, & diſpoſita do-
mo ſua, ſuſpendio interiit, & ſepultus eſt
24 in ſepulchro patris ſui. *Dauid autem ve-
nit in caſtra, & Abſalom tranſiit Iordanē,
25 ipſe & oēs viri Iſrael cū eo. *Amaſam verò
cōſtituit Abſalom ꝓ Ioab ſuper exercitū.
G Amaſa autem erat filius viri q vocabatur
Iethra de Iezraeli, q ingreſſus eſt ad Abi-
gail filiā Naas ſororē Saruię quę fuit ma-
26 ter Ioab. *Et caſtrametatus eſt Iſrael cū Ab
27 ſalō in terra Galaad. *Cūq; veniſſet Dauid
in caſtra Sobi fili⁹ Naas de Rabbath filio-
rū Ammō & Machir fili⁹ Amihel de Loda-
bar, & Berzellai Galaadites de Rogelim,

תרגום יונתן

17 וִיהוֹנָתָן וַאֲחִימַעַץ קָיְמִין בְּעֵין קַצְרָא וְאַזְלַת אַמְתָא וְחַוִּיָּאת לְהוֹן וְאִינוּן יֵיזְלוּן וִיחַוּוֹן לְמַלְכָּא דָוִד אֲרֵי לָא יָכְלִין לְאִתְחֲזָאָה לְמֵיעַל
לְקַרְתָּא׃ 18 וַחֲזָא יַתְהוֹן עֻלֵּימָא וְחַוִּי לְאַבְשָׁלוֹם וַאֲזַלוּ תַּרְוֵיהוֹן בִּפְרִיעַ וְעַלוּ לְבֵית גַּבְרָא בְּעַלֶּמֶת וְלֵיהּ גּוּבָּא בְּדַרְתֵּיהּ וּנְחַתוּ תַמָּן׃
19 וּנְסֵיבַת אִתְּתָא וּפִרְסַת יַת פְּרָסָא עַל פּוּמָא דְבֵירָא וּשְׁטַחַת עֲלוֹהִי דִקְלִין וְלָא אִתְיְדַע פִּיתְגָמָא׃ 20 וַאֲתוֹ עַבְדֵי אַבְשָׁלוֹם
לְוַת אִתְּתָא לְבֵיתָא וַאֲמַרוּ אָן אֲחִימַעַץ וִיהוֹנָתָן וַאֲמֶרֶת לְהוֹן אִתְּתָא כְּבַר עֲבַרוּ יַרְדְּנָא וּבְעוֹ וְלָא אַשְׁכַּחוּ וְתָבוּ לִירוּשְׁלֶם׃
21 וַהֲוָה בָּתַר מֵיזַלְהוֹן וּסְלִיקוּ מִגּוּבָּא וַאֲזַלוּ וְחַוִּיאוּ לְמַלְכָּא דָוִד וַאֲמַרוּ לְדָוִד קוּמוּ וֶעֱבַרוּ בִּפְרִיעַ יַת יַרְדְּנָא אֲרֵי כְּדֵין מְלַךְ עֲלֵיכוֹן
אֲחִיתוֹפֶל׃ 22 וְקָם דָּוִד וְכָל עַמָּא דְעִמֵּיהּ וַעֲבַרוּ יַת יַרְדֵּנָא עַד נֵיהַר צַפְרָא עַד חַד לָא שְׁגָא דְלָא עֲבַר יַת יַרְדְּנָא׃
23 וַאֲחִיתֹפֶל חֲזָא אֲרֵי לָא אִתְקַיָּים מִלְּכֵיהּ וְזָרֵיז יַת חֲמָרֵיהּ וְקָם וַאֲזַל לְבַיְתֵיהּ וּלְקַרְתֵּיהּ וּפַקֵּיד עַל אֱנַשׁ בַּיְתֵיהּ וְאִתְחַנַּק וּמִית וְאִתְקְבַר
בְּקִבְרָא דַאֲבוּהִי׃
24 וְדָוִד אֲתָא לְמַחֲנָיִם וְאַבְשָׁלוֹם עֲבַר יַת יַרְדְּנָא הוּא וְכָל אֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ׃
25 וְיַת עֲמָסָא מַנִּי אַבְשָׁלוֹם חֲלַף יוֹאָב עַל חֵילָא וַעֲמָסָא בַּר גַּבְרָא וּשְׁמֵיהּ יִתְרָא יִשְׂרְאֵלָה דְעַל לְוַת אֲבִיגַל בַּת נָחָשׁ אַחֲתֵיהּ דִּצְרוּיָה
אִמֵּיהּ דְיוֹאָב׃ 26 וּשְׁרָא יִשְׂרָאֵל וְאַבְשָׁלוֹם בְּאַרְעָא דְגִלְעָד׃ 27 וַהֲוָה כַּד אֲתָא דָוִד לְמַחֲנָיִם וְשׁוֹבִי בַּר נָחָשׁ
מֵרַבַּת בְּנֵי עַמּוֹן וּמָכִיר בַּר עַמִּיאֵל מִלּוֹ דְבָר וּבַרְזִלַּי גִּלְעָדָאָה מֵרֹגְלִים׃

17 * Et Ionathan & Achimaas ſteterunt in fonte Rogel; & abijt ancilla, et nunciauit eis. & ipſi profecti ſunt. & nunciauerunt Regi Dauid, quoniam non poterant videri & introire in ciuitatem.

18 * Et vidit eos puer, & indicauit Abeſalõ, & receſſerunt feſtinanter, & ingreſſi ſunt in domum viri in Baurim. & homini puteus in aula, & deſcendunt illuc.

19 * Et tulit mulier & expandit velamen ſuper os putei, & ſiccabat ſuper eum palathas, & non cognitum fuit verbum.

20 * Et ingreſſi ſunt ſerui Abeſalom ad mulierẽ in domum, & dixerunt: Vbi eſt Achimaas et Ionathan? & dixit ad viros mulier: Tranſierunt guſtantes parum aquæ. & quæſierunt et non inuenerunt eos, & reuertuntur in Hieruſalem.

21 * Et factum eſt poſtquam abierunt ipſi, aſcenderunt de puteo & abierunt. et nunciauerunt regi Dauid, et dicũt ei: Surgite et tranſite citò aquas, quoniam hæc conſuluit contra vos Achitophel.

22 * Et ſurrexit Dauid & omnis populus qui cum eo, & tranſierunt Iordanem vſquè ad lucem matutinam; vſque ad vnum non latuit qui non tranſiuit Iordanem.

23 * Et Achitophel vidit quòd non factum fuit conſilium ſuum, et ſtrauit aſinum ſuum; et ſurrexit et abijt in domum ſuam in ciuitatem ſuã. & præcepit domui ſuæ et ſuffocauit ſe et mortuus eſt, et ſepultus eſt in ſepulchro patris ſui.

24 * Et Dauid venit in caſtra, & Abeſalom tranſiit Iordanem ipſe et omnis vir Iſrael cũ eo.

25 * Et Ameſſa conſtituit Abeſalom pro Ioab ſuper exercitum. at Ameſſa erat filius viri, et nomen ei Iether Iſraelitæ, qui venit ad Abigail filiam Ieſſe ſororem Saruia matris Ioab.

26 * Et caſtrametatus eſt Abeſalom & omnis vir Iſrael in terra Galaath.

27 * Et factum eſt quando ingreſſus eſt Dauid in caſtra, et Sobi & filius Naas de Rabath filiorum Ammõ, et Machir filius Amiel de Lodabar, et Berzelai Galaadites qui de Rogelim,

17 * καὶ ἰωναθαν̀ καὶ ἀχιμαας εἰςήκεισαν ἐπὶ τ̀ πηγῆς τοῦ ῥωγήλ, καὶ ἐπορεύετο ἡ παιδίσκη, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτοῖς. καὶ αὐτοὶ ἐπορεύοντο καὶ ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ δαυίδ, ὅτι οὐκ ἐδυνάντο ὀφθῆναι καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν πόλιν.

18 * καὶ εἶδεν αὐτοὺς παιδάριον, καὶ ἀπήγγειλε τῷ ἀβεσαλώμ, καὶ ἀπῆλθον ταχέως, καὶ εἰσῆλθον εἰς οἶκον ἀνδρὸς ἐν βαουρείμ. καὶ τῷ ἀνθρώπῳ λάκκος ἐν τῇ αὐλῇ, καὶ καταβαίνουσιν

19 ἐκεῖ. * καὶ ἔλαβεν ἡ γυνὴ καὶ διεπέτασεν τὸ ὑπόκαλυμμα ἐπὶ τοῦ στόματος τοῦ λάκκου καὶ ἔψυχεν ἐπ' αὐτῷ παλάθας, καὶ οὐκ ἐγνώσθη τὸ ῥῆμα.

20 * καὶ εἰσῆλθον οἱ παῖδες ἀβεσαλὼμ πρὸς τὴν γυναῖκα εἰς τὸν οἶκον, καὶ εἶπον, ποῦ ἐστὶν ἀχιμαας καὶ ἰωναθάν; καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ἀνάπαυσις ἡ γυνή, παρῆλθον γὰρ ὀλίγα ὕδατος. καὶ ἐζήτουν καὶ οὐχ εὗρον αὐτούς, καὶ ἀνέστρεφον εἰς ἰερουσαλήμ.

21 * καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ ἀπελθεῖν αὐτούς, ἀνέβησαν ἐκ τοῦ λάκκου καὶ ἀπῆλθον. καὶ ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ δαυίδ, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, ἀνάστητε καὶ διάβητε τάχος τὰ ὕδατα, ὅτι τάδε βεθούλευται κατ' ὑμῶν ἀχιτόφελ.

22 * καὶ ἀνέστη δαυὶδ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ καὶ διέβησαν τὸν ἰορδάνην ἕως τοῦ φωτὸς τοῦ πρωΐ, ἕως ἑνὸς οὐκ ἔλαθεν ὃς οὐ διέβη τὸν ἰορδάνην.

23 * καὶ ἀχιτόφελ εἶδεν, ὅτι οὐ γέγονεν ἡ βουλὴ αὐτοῦ, καὶ ἐπέσαξε τὸν ὄνον αὐτοῦ καὶ ἀνέστη καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς τὴν πόλιν αὐτοῦ. καὶ ἐνετείλατο τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ ἀπήγξατο καὶ ἀπέθανε, καὶ ἐτάφη ἐν τῷ τάφῳ

24 τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. * καὶ δαυὶδ παρεγένετο εἰς παρεμβολάς, καὶ ἀβεσαλὼμ διέβη τὸν ἰορδάνην αὐτὸς καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ.

25 * καὶ τὸν ἀμεσὰ κατέστησεν ἀβεσαλὼμ ἀντὶ ἰωὰβ ἐπὶ τὴν στρατιάν. ὁ δὲ ἀμεσὰ υἱὸς ἀνδρός, καὶ ὄνομα αὐτῷ ἰεθὲρ τοῦ ἰζραηλίτου, ὃς ἦλθεν ἐπὶ τὴν ἀβιγαὶλ θυγατέρα ἰεσσαὶ ἀδελφὴν σαρουία μητρὸς ἰωάβ.

26 * καὶ παρενέβαλεν ἀβεσαλὼμ καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ εἰς γῆν γαλαάδ.

27 * καὶ ἐγένετο ὅτε εἰσῆλθε δαυὶδ εἰς παρεμβολὰς καὶ σωφὶ καὶ υἱὸς ναὰς ἐκ ῥαββὰθ υἱῶν ἀμμὼν, καὶ μαχὶρ υἱὸς ἀμιὴλ ὁ ἐκ λοδαβὰρ, καὶ βερζελαὶ ὁ γαλααδίτης ὁ ἐκ ῥογελίμ,

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et Iehonathan & Ahhimaghaſz ſtabant in ſcaturigine fullonis, & iuit ancilla & indicauit illis, & illi iuerunt & indicauerunt regi Dauid, quia non poterant videri ingrediendo vrbem. 18 Et vidit illos adoleſcens, & indicauit Abſalom, & iuerunt ambo illi in feſtinatione, & intrauerunt in domum viri in Ghalemeth, & illi erat puteus in atrio ſuo, & deſcenderunt illuc.

19 Et accepit mulier & expandit operimentum ſuper os putei, & extendit ſuper illum frumenta contuſa, & non cognita eſt res.

20 Et venerunt ſerui Abſalom ad mulierem in domum, & dixerunt: Vbi Ahhimaghaz & Iehonathan? & dixit illis mulier: Iam tranſierunt Iardena. & quæſierunt & non inuenerunt, & redierunt ad Ieruſalem.

21 Et fuit poſtquam abiiſſent illi, & aſcenderunt de puteo, & iuerunt & indicauerunt regi Dauid, & dixerunt ad Dauid: Surgite & tranſite in feſtinatione Iardena, quia ſic conſuluit contra vos Ahhithophel. 22 Et ſurrexit Dauid & omnis populus qui erat cum illo, & tranſierunt Iardena donec illuceſceret aurora: vſque ad vnum non defuit qui non tranſiret Iardena.

23 Et Ahhithophel vidit quòd non firmatum eſſet conſilium ſuum, & ſtrauit aſinum ſuum, & ſurrexit & abiit ad domum ſuam & ad vrbem ſuam, & diſpoſuit ſuper hominem domus ſuæ, & ſtrangulauit ſeſe & mortuus eſt, & ſepultus eſt in ſepulchro patris ſui.

24 Et Dauid venit in Mahhanaim, & Abſalom tranſiuit Iardena, ipſe & omnis homo Iſrael cum eo.

25 Et Ghamazza præfecit Abſalom pro Ioab ſuper exercitum: & Ghamazza filius erat viri & nomen eius Iithra Iiſraelæus qui intrauerat ad Abigal filiam Nahhas ſororem ipſius Szaruiah matrem Ioab. 26 Et conſedit Iſrael & Abſalom in terra Gilghad.

27 Et fuit, quando venit Dauid ad Mahhanaim, & Subi filius Nahhas ex Rabbath filiorum Ghamon &, Machir filius Ghamiel de Lodebar, & Barzelai Gilghadæus de Rogelim.

28 * מִשְׁכָּב וְסַפּוֹת וּכְלֵי יוֹצֵר וְחִטִּים וּשְׂעֹרִים
וְקֶמַח וְקָלִי וּפוֹל וַעֲדָשִׁים וְקָלִי :
29 * וּדְבַשׁ וְחֶמְאָה וְצֹאן וּשְׁפוֹת בָּקָר הִגִּישׁוּ לְדָוִד
וְלָעָם אֲשֶׁר־אִתּוֹ לֶאֱכֹל כִּי אָמְרוּ הָעָם רָעֵב וְעָיֵף
וְצָמֵא בַּמִּדְבָּר :

יח

1 * וַיִּפְקֹד דָּוִד אֶת־הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ וַיָּשֶׂם עֲלֵיהֶם
שָׂרֵי אֲלָפִים וְשָׂרֵי מֵאוֹת :
2 * וַיִּשְׁלַח דָּוִד אֶת־הָעָם הַשְּׁלִישִׁית בְּיַד־יוֹאָב
וְהַשְּׁלִישִׁית בְּיַד אֲבִישַׁי בֶּן־צְרוּיָה אֲחִי יוֹאָב
וְהַשְּׁלִשִׁית בְּיַד אִתַּי הַגִּתִּי וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־הָעָם
יָצֹא אֵצֵא גַם־אֲנִי עִמָּכֶם :
3 * וַיֹּאמֶר הָעָם לֹא תֵצֵא כִּי אִם־נוֹס נָנוֹס לֹא־
יָשִׂימוּ אֵלֵינוּ לֵב וְאִם־יָמֻתוּ חֶצְיֵנוּ לֹא יָשִׂימוּ אֵלֵינוּ
לֵב כִּי־עַתָּה כָּמֹנוּ עֲשָׂרֶת אֲלָפִים וְעַתָּה טוֹב כִּי־
תִהְיֶה־לָּנוּ מֵעִיר לַעְזֹר :
4 * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־יִיטַב בְּעֵינֵיכֶם
אֶעֱשֶׂה וַיַּעֲמֹד הַמֶּלֶךְ אֶל־יַד הַשַּׁעַר וְכָל־הָעָם
יָצְאוּ לְמֵאוֹת וְלַאֲלָפִים :
5 * וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־יוֹאָב וְאֶת־אֲבִישַׁי וְאֶת־
אִתַּי לֵאמֹר לְאַט־לִי לַנַּעַר לְאַבְשָׁלוֹם וְכָל־הָעָם
שֹׁמְעִו בְּצֵאת הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־הַשָּׂרִים עַל־דְּבַר
אַבְשָׁלוֹם :
6 * וַיֵּצֵא הָעָם הַשָּׂדֶה לִקְרַאת יִשְׂרָאֵל וַתְּהִי
הַמִּלְחָמָה בְּיַעַר אֶפְרָיִם :
7 * וַיִּנָּגְפוּ שָׁם עַם יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי עַבְדֵי דָוִד וַתְּהִי־
שָׁם הַמַּגֵּפָה גְּדוֹלָה בַּיּוֹם הַהוּא עֶשְׂרִים אָלֶף :
8 * וַתְּהִי־שָׁם הַמִּלְחָמָה נָפְצוֹת עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ
וַיֶּרֶב הַיַּעַר לֶאֱכֹל בָּעָם מֵאֲשֶׁר אָכְלָה הַחֶרֶב בַּיּוֹם
הַהוּא :

28 * Obtulerunt ei ſtratoria & tapetia, & vaſa fictilia, frumentum, & ordeum, & farinam, & polentam, & fabam, & lentem, & frixum oleo cicer:
29 * Et mel, & butyrum, oues, & pingues vitulos, dederuntque Dauid & populo qui cum eo erat ad veſcendum. Suſpicati enim ſunt populum fame & ſiti fatigari in deſerto.

CAP. XVIII.

1 A * IGitur conſiderato Dauid populo ſuo, conſtituit ſuper eos tribunos & centu-
2 riones: * Et dedit populi tertiam partem ſub manu Ioab, & tertiam partem ſub manu Abiſai filij Saruiæ fratris Ioab, & tertiam partem ſub manu Ethai qui erat de Geth. Dixitque rex ad populum: Egrediar & ego vobiſcum.
3 * Et reſpondit populus: Non exibis. ſiue enim fugerimus, non magnopere ad eos de nobis pertinebit; ſiue media pars ceciderit è nobis, non ſatis curabunt, quia tu vnus ſolus pro decem millibus computaris. melius eſt igitur vt ſis nobis in vrbe præſidio. Inf. 21.4
4 * Ad quos rex ait: Quod vobis videtur rectum, hoc faciam. Stetit ergo rex iuxta portam. egrediebaturque populus per
B turmas ſuas centeni & milleni.
5 * Et præcepit rex Ioab & Abiſai & Ethai dicens: Seruate mihi puerum Abſalom. & omnis populus audiebat præcipientem regem cunctis principibus pro Abſalom.
6 * Itaque egreſſus eſt populus in campum contra Iſrael, & factum eſt prœlium in ſaltu Ephraim.
7 * Et cæſus eſt ibi populus Iſrael ab exercitu Dauid, factaque eſt plaga magna
8 in die illa viginti millium. * Fuit autem ibi prœlium diſperſum ſuper faciē omnis terræ: & multo plures erant quos ſaltus conſumpſerat de populo, quàm hi quos vorauerat gladius in die illa.

תרגום יונתן

28 מַכְבִּין וְקוֹלִין וּמָן דַּחֲסָף וְחִטִּין וּשְׂעוֹרִין וְקֶמְחָא וְקָלְיָא וּפוּלָא וּטְלָפְחִין וְקָלְיָא :
29 וּדְבַשׁ וְשֻׁמָּן וְעָן וְגַבְנִין דַּחֲלָב תּוֹרִין קָרִיבוּ לְדָוִד וּלְעַמָּא דְעִמֵּיהּ לְמֵיכַל אֲרֵי אֲמַרוּ עַמָּא כָּפִין וּמְשַׁלְהֵי וְצָחֵי בְּמַדְבְּרָא :

יח

1 וּמְנָא דָּוִד יַת עַמָּא דְעִמֵּיהּ וּמַנִּי עֲלֵיהוֹן רַבָּנֵי אַלְפֵי וְרַבָּנֵי מְאָתָא :
2 וּשְׁלַח דָּוִד יַת עַמָּא חֻלְתָּא בְּיַד יוֹאָב וְתֻלְתָּא בְּיַד אֲבִישַׁי בַּר צְרוּיָה אֲחוּהִי דְיוֹאָב וְתֻלְתָּא בְּיַד אִתַּי גִּיתָּאָה וַאֲמַר מַלְכָּא לְעַמָּא מְפַק
אָפוֹק אַף אֲנָא עִמְּכוֹן : 3 וַאֲמַר עַמָּא לָא תִפּוֹק אֲרֵי אִם מָעֲרָק נַעֲרוֹק לָא יְשַׁוּוֹן עֲלָנָא לֵב וְאִם יִתְקְטְלוֹן פַּלְגָנָא לָא יְשַׁוּוֹן עֲלָנָא
לֵב אֲרֵי כְעַן אַתְּ יָכִיל לְמִסְעַד כְּוָתָנָא עַשְׂרָה אַלְפִין וּכְעַן טַב אֲרֵי תְּצַלֵּי עֲלָנָא מִקִּרְתָּא לְמִסְעַד :
4 וַאֲמַר לְהוֹן מַלְכָּא דְּתַקִּין בְּעֵינֵיכוֹן אֶעְבֵּיד וְקָם מַלְכָּא עַל כֵּיבֵשׁ אוֹרַח תְּרָעָא וְכָל עַמָּא נְפַקוּ לְמְאָוָן וּלְאַלְפִין :
5 וּפַקֵּיד מַלְכָּא יַת יוֹאָב וְיַת אֲבִישַׁי וְיַת אִתַּי לְמֵימַר אִסְתְּמָרוּ לִי בְּעֻלֵּימָא בְּאַבְשָׁלוֹם וְכָל עַמָּא שְׁמָעוּ כַּד פַּקֵּיד מַלְכָּא יַת רַבְרְבַיָּא עַל
עִיסַק אַבְשָׁלוֹם : 6 וּנְפַק עַמָּא לְחַקָּלָא לְקַדְמוּת יִשְׂרָאֵל וַהֲוָה קְרָבָא בְּחוּרְשָׁא דְּבֵית אָפְרָיִם :
7 וְאִתְבְּרִי תַּמָּן עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל קֳדָם עַבְדֵי דָוִד וַהֲוָה תַּמָּן מַהֲתָא רַבְּתָא בְּיוֹמָא הַהוּא עֶשְׂרִין אַלְפִין : 8 וַהֲוָה תַּמָּן עָבְדֵי קְרָבָא
מִתְבַּדְּרִין עַל אַפֵּי כָּל אַרְעָא וְאַסְגִּיאַת חַיַּת חוּרְשָׁא לְקַטָּלָא בְּעַמָּא מִדְקַטֵּילַת חַרְבָּא בְּיוֹמָא הַהוּא :

28 ‡ *Tulerunt cubilia & tapetes, & lebetes,* 28
& vasa fictilia, & frumentum, & ordeum,
& farinam, & fabam, & lentem, & si-
milam;

29 ‡ *Et mel, & butyrum, & oues & la-* 29
ctentes vitulos. & attulerunt Dauid & po-
pulo qui cum eo ad vescendum, quoniam di-
cebant populum famescere & deficere siti-
entem in deserto.

CAP. XVIII.

1 ET *recensuit Dauid omnem populum qui* 1
cum eo: & constituit super eos tribunos et
centuriones.

2 ‡ *Et misit Dauid populum, tertiam partem* 2
in manu Joab, & tertiam partem in manu
Abessa fratris Joab, & filij Saruia, & ter-
tiam partem in manu Ethi Gethæi. & dixit
rex ad populum: Egrediens egrediar & ego
vobiscum.

3 ‡ *Et dixit populus: Non exibis; quoniam si* 3
fugientes fugerimus, non ponetur in nos cor. et
si mortui fuerimus media pars nostrum, non po
nent in nos cor, quia tu sicut nos decem millia.
& nunc bonum est nobis vt sis tu in vrbe in
præsidium nostrum.

4 ‡ *Et dixit eis rex: Quod placuerit coram* 4
vobis faciam. & stetit rex iuxta latus portæ,
& omnis populus egrediebatur in centenis &
in millenis.

5 ‡ *Et præcepit rex Ioab & Abessa & Ethi* 5
dicens: Parcite mihi puero Abesalom. & om-
nis populus audiuit præcipientem regem omni-
bus principibus pro Abesalom.

6 ‡ *Et egressus est omnis populus in campum* 6
in occursum Israel. & factum est prælium in
saltu Ephraim.

7 ‡ *Et cæsus est ibi populus Israel coram ser-* 7
uis Dauid. & facta est plaga magna in die
illa, & cadunt viginti millia virorum.

8 ‡ *Et fuit prælium dispersum super faciem* 8
totius siluæ. & superabundauit silua vt con-
sumeret de populo magis quàm quos vorauerat
gladius in die illa.

28 ‡ λελεγκώ κοίτας καὶ ἀμφιτάπους, καὶ λέβητας, καὶ
σκεύη κεραμεων, καὶ πυρους καὶ κεθάς, & ἄλευρα, & κύα-
μον, καὶ φακὸν & ἄλφιτα·

29 ‡ καὶ μέλι, & βούτυρον, καὶ πρόβατα & γαλαθινὰ
μοχάρια. καὶ πρόσλεγκαν τῷ δαυὶδ καὶ τῷ λαῷ τῷ
μετ' αὐτοῦ ἐσθίειν, ὅτι ἔλεγον τὸν λαὸν πεινῶ καὶ ἐκλε-
λυσθ διψήκασι ἐν τῇ ἐρήμῳ.

ιή.

1 ‡ Καὶ ἐπεσκέψατο δαυὶδ πᾶν τὸν λαὸν τὸν μετ'
αὐτοῦ· καὶ κατέστησεν ἐπ' αὐτοὺς χιλιάρχους καὶ ἑκατον-
ταάρχους.

2 ‡ καὶ ἀπέστειλε δαυὶδ τὸν λαόν, τὸ τρίτον ἐν χειρὶ
ἰωάβ, & τὸ τρίτον ἐν χειρὶ ἀβεσσὰ ἀδελφοῦ ἰωάβ, καὶ υἱοῦ
Σαρουία, & τὸ τρίτον ἐν χειρὶ ἐθὶ τοῦ γεθαίου. καὶ εἶπεν
ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν λαόν, ἐκπορεύομαι & ἐκπορεύσο-
μαι & ἐγὼ μεθ' ὑμῶν.

3 ‡ & εἶπεν ὁ λαός, οὐκ ἐξελεύσῃ, ὅτι ἐὰν φυγόντες φύ-
γωμεν, οὐ στήσετ) ἐν ἡμῖν καρδία· καὶ ἐὰν ἀποθνήσκωμεν τὸ
ἥμισυ ἡμῶν οὐ θήσουσιν εἰς ἡμᾶς καρδίαν, ὅτι σὺ ὡς ἡμεῖς
δέκα χιλιάδες· καὶ νῦν καλὸν ἐστιν ἡμῖν τοῦ εἶναί σε ἐν τῇ
πόλει εἰς βοηθὸν ἡμῶν.

4 ‡ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεύς, τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον ὑ-
μῶν ποιήσω. καὶ ἔστη ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸ κλίτος τῆς
πύλης· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐξεπορεύετο ἐν ἑκατονταάσι καὶ
ἐν χιλιάσι.

5 ‡ καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ ἰωάβ & τῷ ἀβεσσὰ & τῷ
ἐθὶ λέγων, φείσασθέ μοι & παιδαρίου ἀβεσαλώμ. καὶ
πᾶς ὁ λαὸς ἤκουσεν ἐντελλομένου & βασιλέως πᾶσι τοῖς
ἄρχουσιν ὑπὲρ ἀβεσαλώμ.

6 ‡ καὶ ἐξῆλθε πᾶς ὁ λαὸς εἰς τὸ πεδίον εἰς ἀπάντησιν τῷ
ἰσραὴλ· & ἐγένετο ὁ πόλεμος ἐν τῷ δρυμῷ ἐφραΐμ.

7 ‡ καὶ ἔπεσεν ἐκεῖ ὁ λαὸς ἰσραὴλ ἐνώπιον τῶν παι-
δῶν δαυίδ· & ἐγένετο πληγὴ μεγάλη ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ,
καὶ πίπτουσιν εἴκοσι χιλιάδες ἀνδρῶν.

8 ‡ καὶ ἐγένετο ὁ πόλεμος διεσπαρμένος ἐπὶ πρόσ-
ωπου ὅλου τοῦ δρυμοῦ. καὶ ἐπλεόνασεν ὁ δρυμὸς & κα-
ταφαγεῖν ἐκ τοῦ λαοῦ ὑπὲρ οὓς κατέφαγεν ἡ ῥομφαία
ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

28 Sindones, lagenas, & vasa testæ, & frumenta, & hordea, & farinam, & polentam, & fabam, & lentes, & polentam:
29 Et mel, & butyrum, & pecudes, & caseos lactis vaccarum obtulerunt Dauidi, & populo qui erat cum eo, ad comedendum: quia dixerunt, Populus esuriunt & lassi sunt, & sitiunt in deserto.

CAP. XVIII.

1 ET numerauit Dauid populum qui erat secum, & præfecit super illos magistros millium & magistros centenorum.
2 Et misit Dauid populum, tertiam partem in manu Ioab, & tertiam in manu Abisai filij Szaruiah fratris Ioab, & tertiam in manu Ithai Ghithæi: & dixit rex ad populum: Exeundo exibo etiam ego vobiscum.
3 Et dixit populus: Non exibis. nam si fugiendo fugerimus, non ponent super nos cor: & si occidatur pars nostri, non ponent super nos cor; nam nunc tu potes roborare sicut nos decem millia: & nunc bonum est quòd ores pro nobis ex vrbe ad roborandum.
4 Et dixit illis rex: Quod rectum in oculis vestris faciam: & stetit rex super stratam viæ portæ, & omnis populus exierunt per centena & per millena.
5 Et iussit rex Ioab & Abisai & Iethai dicendo: Estote circumspecti mihi in adolescente Absalom. & omnis populus audierunt quando mandauit rex magnatibus curam Absalom.
6 Et exiuit populus ad agrum in occursum Israel, & fuit prælium in silua domus Ephraim.
7 Et fracti sunt ibi populus Israel ante seruos Dauid, & fuit ibi percussio magna in die illa viginti millium.
8 Et fuit ibi, prœliantes dispersi sunt super facies omnis terræ, & multiplicauit fera siluæ occidere in populo præ illis quos occiderat gladius in die illa.

ט * וַיִּקְרָא אַבְשָׁלוֹם לִפְנֵי עַבְדֵי דָוִד וְאַבְשָׁלוֹם רֹכֵב עַל־הַפֶּרֶד וַיָּבֹא הַפֶּרֶד תַּחַת שׂוֹבֶךְ הָאֵלָה הַגְּדוֹלָה וַיֶּחֱזַק רֹאשׁוֹ בָּאֵלָה וַיִּתֵּן בֵּין הַשָּׁמַיִם וּבֵין הָאָרֶץ וְהַפֶּרֶד אֲשֶׁר־תַּחְתָּיו עָבָר׃

9 * Accidit autem vt occurreret Absalom seruis Dauid, sedens mulo. cumque ingressus fuisset mulus subter condensam quercum & magnam, adhæsit caput eius quercui, & illo suspenso inter cælum & terram mulus cui insederat pertransiuit.

י * וַיַּרְא אִישׁ אֶחָד וַיַּגֶּד לְיוֹאָב וַיֹּאמֶר הִנֵּה רָאִיתִי אֶת־אַבְשָׁלוֹם תָּלוּי בָּאֵלָה׃

10 * Vidit autem hoc quispiam, & nunciauit Ioab dicens: Vidi Absalom pendere de quercu.

יא * וַיֹּאמֶר יוֹאָב לָאִישׁ הַמַּגִּיד לוֹ וְהִנֵּה רָאִיתָ וּמַדּוּעַ לֹא־הִכִּיתוֹ שָׁם אַרְצָה וְעָלַי לָתֶת לְךָ עֲשָׂרָה כֶסֶף וַחֲגֹרָה אֶחָת׃

11 * Et ait Ioab viro qui nunciauerat ei: Si vidisti, quare non confodisti eum cum terra, & ego dedissem tibi decem argenti siclos & vnum baltheum.

יב * וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֶל־יוֹאָב וְלוּ אָנֹכִי שֹׁקֵל עַל־כַּפַּי אֶלֶף כֶּסֶף לֹא־אֶשְׁלַח יָדִי אֶל־בֶּן־הַמֶּלֶךְ כִּי בְאָזְנֵינוּ צִוָּה הַמֶּלֶךְ אֹתְךָ וְאֶת־אֲבִישַׁי וְאֶת־אִתַּי לֵאמֹר שִׁמְרוּ־מִי בַנַּעַר בְּאַבְשָׁלוֹם׃

12 * Qui dixit ad Ioab: Si appenderes in manibus meis mille argenteos, nequaquam mitterem manum meam in filium regis. audientibus enim nobis præcepit rex tibi & Abisai & Ethai dicens, Custodite mihi puerum Absalom. Sup. co.

יג * אוֹ־עָשִׂיתִי בְנַפְשׁוֹ שֶׁקֶר וְכָל־דָּבָר לֹא־יִכָּחֵד מִן־הַמֶּלֶךְ וְאַתָּה תִּתְיַצֵּב מִנֶּגֶד׃

13 * Sed & si fecissem contra animam meam audacter, nequaquam hoc regem latere potuisset, & tu stares ex aduerso.

יד * וַיֹּאמֶר יוֹאָב לֹא־כֵן אוֹחִילָה לְפָנֶיךָ וַיִּקַּח שְׁלֹשָׁה שִׁבָּטִים בְּכַפּוֹ וַיִּתְקָעֵם בְּלֵב אַבְשָׁלוֹם עוֹדֶנּוּ חַי בְּלֵב הָאֵלָה׃

14 * Et ait Ioab, Nō sicut tu vis, sed aggrediar eum coram te. Tulit ergo Ioab tres lanceas in manu sua, & infixit eas in corde Absalom. Cumque adhuc palpitaret hærens in quercu,

טו * וַיָּסֹבּוּ עֲשָׂרָה נְעָרִים נֹשְׂאֵי כְּלֵי יוֹאָב וַיַּכּוּ אֶת־אַבְשָׁלוֹם וַיְמִתֻהוּ׃

15 * Cucurrerunt decem iuuenes armigeri Ioab, & percutientes interfecerunt eum.

טז * וַיִּתְקַע יוֹאָב בַּשֹּׁפָר וַיָּשָׁב הָעָם מִרְדֹּף אַחֲרֵי יִשְׂרָאֵל כִּי־חָשַׂךְ יוֹאָב אֶת־הָעָם׃

16 * Cecinit autem Ioab buccina, & retinuit populum ne persequeretur fugientē Israel, volens parcere multitudini.

יז * וַיִּקְחוּ אֶת־אַבְשָׁלוֹם וַיַּשְׁלִכוּ אֹתוֹ בַּיַּעַר אֶל־הַפַּחַת הַגְּדוֹלָה וַיַּצֻּבוּ עָלָיו גַּל־אֲבָנִים גָּדוֹל מְאֹד וְכָל יִשְׂרָאֵל נָסוּ אִישׁ לְאָהֳלָיו׃

17 * Et tulerunt Absalom & proiecerunt eum in saltu in foueam grandem, & comportauerūt super eum aceruum lapidum magnum nimis. omnis autem Israel fugit in tabernacula sua. Iosue. 7. f

יח * וְאַבְשָׁלוֹם לָקַח וַיַּצֶּב־לוֹ בְחַיָּיו אֶת־מַצֵּבַת אֲשֶׁר בְּעֵמֶק־הַמֶּלֶךְ כִּי אָמַר אֵין־לִי בֵּן בַּעֲבוּר הַזְכִּיר שְׁמִי וַיִּקְרָא לַמַּצֵּבָת עַל־שְׁמוֹ וַיִּקָּרֵא לָהּ יַד אַבְשָׁלוֹם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

18 * Porrò Absalom erexerat sibi, cùm adhuc viueret, titulum qui est in valle regis. Dixerat enim: Non habeo filium, & hoc erit monimentum nominis mei. vocauitque titulum nomine suo, & appellatur, Manus Absalom, vsque ad hanc diem.

תרגום יונתן

9 וְאִתְעָרַע אַבְשָׁלוֹם קֳדָם עַבְדֵי דָוִד וַאֲבְשָׁלוֹם רָכִיב עַל כּוּדַנְתָּא תְּחוֹת סוֹכָא דְּרַבְּטָמָא רַבָּא וְאִתְאֲחַד רֵישֵׁיהּ בְּרַבְּטָמָא וְאִתְלֵי בֵּין שְׁמַיָּא וּבֵין אַרְעָא וְכוּדַנְתָּא דְּתְחוֹתוֹהִי עָבְרַת׃

10 וַחֲזָא גַּבְרָא חַד וְחַוִי לְיוֹאָב וַאֲמַר הָא חֲזֵיתִי יָת אַבְשָׁלוֹם תְּלִי בְּרַבְּטָמָא׃

11 וַאֲמַר יוֹאָב לְגַבְרָא דְּמְחַוֵי לֵיהּ וְהָא חֲזֵיתָא וּמִדֵּין לָא מְחֵיתָהִי תַּמָּן וּרְמֵיתָהִי לְאַרְעָא וַעֲלַי לְמִתַּן לָךְ עֲשַׂר סְלְעִין דְּכַסַף וְאִסְפַּנְקִי חֲדָא׃

12 וַאֲמַר גַּבְרָא לְיוֹאָב וְלוּ אֲנָא תָּקֵל עַל יְדֵי אֶלֶף סְלְעִין דְּכַסַף לָא אוֹשִׁיט יְדִי בְּבַר מַלְכָּא אֲרֵי קֳדָמָנָא פַּקִּיד מַלְכָּא יָת אַבִישַׁי וְיָת אִתַּי לְמֵימַר אִסְתְּמַרוּ לִי בְּעֻלֵּימָא בְּאַבְשָׁלוֹם׃

13 אוֹ עֲבֵדְתִּי פּוּן בְּנַפְשִׁי שִׁקְרָא וְכָל מִדַּעַם לָא יִתְכַּסֵּא מִן מַלְכָּא וְאַתְּ תְּהֵעֲהַר מְקַבֵּיל׃

14 וַאֲמַר יוֹאָב לָא מִכְּבֵין אֲנָא אֱשָׁרֵי קֳדָמָךְ וְנָסֵיב הְלָתָא גִּיסִּין בִּידֵיהּ וּקְבֵיעִנּוּן בְּלִבָּא דַּאֲבְשָׁלוֹם עַד כְּעַן קַיָּים בְּגוֹ בְּטָמָא׃

15 וְאִסְתְּחָרוּ עֲשָׂרָה עֻלֵּימִין נָטְלֵי זֵינֵיהּ דְּיוֹאָב וּמְחוֹ יָת אַבְשָׁלוֹם וְקַטְּלוּהִי׃

16 וּתְקַע יוֹאָב בְּשׁוֹפָרָא וְתָב עַמָּא מִלְּמִרְדַּף בָּתַר יִשְׂרָאֵל אֲרֵי זְעַר יוֹאָב יָת עַמָּא׃

17 וּנְסִיבוּ יָת אַבְשָׁלוֹם וּרְמוֹ יָתֵיהּ בְּחוּרְשָׁא לְגוֹ קוּמְצָא רַבָּא וַאֲקִימוּ עֲלוֹהִי דְּגוֹר אַבְנִין רַב לַחֲדָא וְכָל יִשְׂרָאֵל אַפְכוּ גְּבַר לְקָרְוֹהִי׃

18 וְאַבְשָׁלוֹם נְסִיב וַאֲקִים לֵיהּ בְּחַיָּוֹהִי יָת קַמְתָּא דִּי בְּמֵישַׁר מַלְכָּא אֲרֵי אֲמַר לֵית לִי בַּר קַיָּים בְּדִיל לְאַדְכָּרָא שְׁמִי וּקְרָא לְקַמְתָּא עַל שְׁמֵיהּ וּקְרָא לָהּ אַתְרָא דְּאַבְשָׁלוֹם עַד יוֹמָא הָדֵין׃

9 * Et occurrit Abesalom coram seruis Dauid: & Abesalom sedebat in mulo, & ingressus est mulus subter plantam arboris magnam, & implicatum est caput eius in arbore, & suspensus est in arbore inter terram et inter cælú, & mulus qui erat sub eo, pertransiuit.

10 * Et vidit vir vnus & nunciauit Joab. et dixit: Ecce ego vidi Abesalom suspensum in arbore.

11 * Et dixit Joab viro qui nunciauerat ei: Et ecce vidisti, & quare non percussisti eum ibi super terram? & dedissem tibi ego decem siclos argenti & balteum vnum.

12 * Et dixit vir ad Joab: Et si exhiberes tu in manibus meis mille argenti siclos, non inferrem manus meas in filium regis: quoniam in auribus nostris præcepit rex tibi & Abessa & Ethi dicens: Custodite mihi puerum Abesalom.

13 * Et quomodo faciam in anima mea iniquũ? & omne verbum non abscondetur à rege, & tu stares ex aduerso.

14 * Et dixit Joab: Propter hoc ego aggrediar coram te. et tulit Joab tria iacula in manu sua, & infixit ea in corde Abesalom adhuc eo viuente in corde arboris.

15 * Et circuiuerunt decem pueri de gerentibus arma Joab, & percusserunt Abesalom, & interfecerunt eum.

16 * Et cecinit Ioab in buccina, & reuersus est populus vt non persequeretur post Israel, quoniam pepercit Joab populo.

17 * Et tulit Joab Abesalom, & proiecit eum in foueam magnam in saltu in foueam grandem, & statuerunt super eum aceruum lapidum magnum nimis. & omnis Israel fugerunt vnusquisque in tabernaculum suum.

18 * Et Abesalom adhuc viuens tulit & erexit sibi titulum in valle Regis: quoniam dixit; Non est mihi filius, vt sit memoria nominis mei. & vocauit titulum in nomine suo, & appellauerunt eum Manus Abesalom vsque in diem hunc.

9 * καὶ συνέπεσεν ἀβεσαλὼμ ἐνώπιον τῶν παίδων δαυὶδ, καὶ ἀβεσαλὼμ ἐπεβεβήκει ἐπὶ τὸν ἡμίονον, καὶ εἰσῆλθεν ὁ ἡμίονος ὑπὸ φυτὸν δρυὸς μέγα, καὶ συνεπλάκη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐν τῇ δρυΐ, καὶ ἀνεκρεμάσθη ἐν τῇ δρυῒ ἀναμέσον τῆς γῆς καὶ ἀναμέσον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ὁ ἡμίονος ὁ ὑποκάτω αὐτοῦ παρῆλθε.

10 * καὶ εἶδεν ἀνὴρ εἷς καὶ ἀπήγγειλε τῷ ἰωάβ· καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγὼ ἑώρακα τὸν ἀβεσαλὼμ κρεμάμενον ἐπὶ δένδρου.

11 * καὶ εἶπεν ἰωὰβ τῷ ἀνδρὶ τῷ ἀπαγγείλαντι αὐτῷ, καὶ ἰδοὺ εἶδες· καὶ διατί οὐκ ἐπάταξας αὐτὸν ἐκεῖ ἐπὶ τῇ γῆς; καὶ ἔδωκα δῶ σοι ἐγὼ δέκα σίκλους ἀργυρίου καὶ ζωστῆρα ἕνα.

12 * καὶ εἶπεν ὁ ἀνὴρ πρὸς ἰωάβ, καὶ ἐὰν ζυγοστήσῃς σὺ ἐν ταῖς χερσί μου χιλίους ἀργυρίου σίκλους, οὐ μὴ ἐπιβάλω τὰς χεῖράς μου ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως· ὅτι ἐν ταῖς ὠσὶν ἡμῶν ἐνετείλατο ὁ βασιλεύς σοι καὶ τῷ ἀβεσσᾶ καὶ τῷ ἐθὶ λέγων, φυλάξατέ μοι τὸ παιδάριον τὸν ἀβεσαλώμ.

13 * καὶ πῶς ποιήσω ἐν τῇ ψυχῇ μου ἄδικον, καὶ πᾶς ὁ λόγος οὐ κρυβήσεται ἀπὸ τοῦ βασιλέως, καὶ σὺ στήσῃ ἐξ ἐναντίας.

14 * καὶ εἶπεν ἰωάβ, διὰ τοῦτο ἐγὼ ἄρξομαι ἐνώπιόν σου. καὶ ἔλαβε ἰωὰβ τρία βέλη ἐπὶ τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐνέπηξεν αὐτὰ εἰς τὸν καρδίαν ἀβεσαλὼμ ἔτι αὐτοῦ ζῶντος ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ δρυός.

15 * καὶ ἐκύκλωσε δέκα παιδάρια τῶν αἰρόντων τὰ σκεύη ἰωάβ, καὶ ἐπάταξαν τὸν ἀβεσαλώμ, καὶ ἐθανάτωσαν αὐτόν.

16 * καὶ ἐσάλπισεν ἰωὰβ ἐν σάλπιγι, καὶ ἐπέστρεψεν ὁ λαὸς τοῦ μὴ καταδιώκειν κατόπισεν τοῦ ἰσραήλ, ὅτι ἐφείσατο ἰωὰβ τοῦ λαοῦ.

17 * καὶ ἔλαβον ἰωὰβ τὸν ἀβεσαλώμ, καὶ ἔρριψαν αὐτὸν εἰς χάσμα μέγα ἐν τῷ δρυμῷ εἰς τὸν βόθυνον τὸν μέγαν, καὶ ἔστησαν ἐπ' αὐτὸν σωρὸν λίθων μέγαν σφόδρα. καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἔφυγον ἕκαστος εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ.

18 * καὶ ἀβεσαλὼμ ἔτι ζῶν ἔλαβε καὶ ἔστησεν ἑαυτῷ στήλην ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ βασιλέως, ὅτι ἔλεγεν, οὐκ ἔστι μοι υἱός, ἵνα ἀναμιμνήσκῃ τὸ ὄνομά μου. καὶ ἐκάλεσε τὴν στήλην ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ, καὶ ἐπεκάλεσαν αὐτὴν χεὶρ ἀβεσαλὼμ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et incidit Absalom ante seruos Dauid, & Absalom equitabat super mulum, & intrauit mulus subtus ramum quercus magnæ, & apprehensum est caput eius in quercu, & suspensus est inter cælum & inter terram; & mulus qui erat sub illo, transiuit.

10 Et vidit vir vnus, & indicauit Ioab & dixit: Ecce vidi Absalom suspensum in quercu.

11 Et dixit Ioab viro qui indicabat ei: Et ecce vidisti, & vt quid non percussisti illum ibi, & proiecisti eum in terram? & super me *fuisset* dare tibi decem siclos argenti & cingulum vnum.

12 Et dixit vir ad Ioab: Et licet ego appenderem super manu mea mille siclos argenti, non extenderem manum meam in filium regis: nam ante nos iussit rex tibi & Abisai & Ithai dicendo: Estote circunspecti mihi in adolescente Absalom.

13 Aut faciam vtique in anima mea falsitatem? & omne quicquam non occultabitur à rege, & tu stares contrá.

14 Et dixit Ioab: Nonne nunc ego manebo coram te? & accepit tria tela in manu sua, & infixit ea in cor Absalom vsque tunc superstitis in medio quercus.

15 Et circuierunt decem adolescentes ferentes arma Ioab, & percusserunt Absalom & occiderunt illum.

16 Et clanxit Ioab buccina, & rediit populus à persequendo post Israel, quia prohibuit Ioab populum.

17 Et acceperunt Absalom & proiecerunt illum in siluam in medium foueæ magnæ, & erexerunt super illum aceruum lapidum magnum valdè: & omnis Israel fugerunt vnusquisque ad vrbem suam.

18 Et Absalom acceperat & erexerat sibi in vita sua statuam quæ *est* in planicie Regis: quia dixerat: Non est mihi filius superstes, vt memorari faciat nomen meum: & vocauit statuam ex nomine suo, & vocauit illam Locum Absalom vsque ad diem hanc.

19 * וַאֲחִימַעַץ בֶּן־צָדוֹק אָמַר אָרוּצָה נָא וַאֲבַשְּׂרָה
אֶת־הַמֶּלֶךְ כִּי־שְׁפָטוֹ יְהוָה מִיַּד אֹיְבָיו׃
20 * וַיֹּאמֶר לוֹ יוֹאָב לֹא אִישׁ בְּשֹׂרָה אַתָּה הַיּוֹם הַזֶּה
וּבִשַּׂרְתָּ בְּיוֹם אַחֵר וְהַיּוֹם הַזֶּה לֹא תְבַשֵּׂר כִּי
עַל־ בֶּן־הַמֶּלֶךְ מֵת׃
21 * וַיֹּאמֶר יוֹאָב לַכּוּשִׁי לֵךְ הַגֵּד לַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר רָאִיתָה
וַיִּשְׁתַּחוּ כוּשִׁי לְיוֹאָב וַיָּרֹץ׃
22 * וַיֹּסֶף עוֹד אֲחִימַעַץ בֶּן־צָדוֹק וַיֹּאמֶר אֶל־יוֹאָב
וִיהִי מָה אָרֻצָה־נָּא גַם־אָנִי אַחֲרֵי הַכּוּשִׁי וַיֹּאמֶר
יוֹאָב לָמָּה זֶּה אַתָּה רָץ בְּנִי וּלְכָה אֵין־בְּשֹׂרָה
23 מֹצֵאת׃ * וִיהִי־מָה אָרוּץ וַיֹּאמֶר לוֹ רוּץ וַיָּרָץ
אֲחִימַעַץ דֶּרֶךְ הַכִּכָּר וַיַּעֲבֹר אֶת־הַכּוּשִׁי׃
24 * וְדָוִד יוֹשֵׁב בֵּין־שְׁנֵי הַשְּׁעָרִים וַיֵּלֶךְ הַצֹּפֶה אֶל־
גַּג הַשַּׁעַר אֶל־הַחוֹמָה וַיִּשָּׂא אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא וְהִנֵּה־
אִישׁ רָץ לְבַדּוֹ׃
25 * וַיִּקְרָא הַצֹּפֶה וַיַּגֵּד לַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִם־
לְבַדּוֹ בְּשׂוֹרָה בְּפִיו וַיֵּלֶךְ הָלוֹךְ וְקָרֵב׃
26 * וַיַּרְא הַצֹּפֶה אִישׁ־אַחֵר רָץ וַיִּקְרָא הַצֹּפֶה אֶל־
הַשֹּׁעֵר וַיֹּאמֶר הִנֵּה־אִישׁ רָץ לְבַדּוֹ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גַּם־
זֶה מְבַשֵּׂר׃
27 * וַיֹּאמֶר הַצֹּפֶה אֲנִי רֹאֶה אֶת־מְרוּצַת הָרִאשׁוֹן
כִּמְרֻצַת אֲחִימַעַץ בֶּן־צָדוֹק וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִישׁ־טוֹב
זֶה וְאֶל־בְּשׂוֹרָה טוֹבָה יָבֹא׃
28 * וַיִּקְרָא אֲחִימַעַץ וַיֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ שָׁלוֹם
וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ לְאַפָּיו אָרְצָה וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר סִגַּר אֶת־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־נָשְׂאוּ
אֶת־יָדָם בַּאדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃
29 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ שָׁלוֹם לַנַּעַר לְאַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר
אֲחִימַעַץ רָאִיתִי הֶהָמוֹן הַגָּדוֹל לִשְׁלֹחַ אֶת־עֶבֶד
הַמֶּלֶךְ יוֹאָב וְאֶת־עַבְדֶּךָ וְלֹא יָדַעְתִּי מָה׃

19 * Achimaas autem filius Sadoch ait:
E Curram & nunciabo regi quia iudicium
fecerit ei Dominus de manu inimicorum
eius.
20 * Ad quem Ioab dixit: Non eris nun-
cius in hac die, ſed nunciabis in alia. ho-
die nolo te nunciare. filius enim regis eſt
mortuus.
21 * Et ait Ioab Chuſi: Vade & nuncia re-
gi quæ vidiſti. adorauit Chuſi Ioab, & cu-
currit.
22 * Rurſus autē Achimaas filius Sadoch
dixit ad Ioab: Quid impedit ſi etiam ego
curro poſt Chuſi? Dixitque ei Ioab: Quid
vis currere fili mi? Veni huc. non eris bo-
ni nuncij baiulus.
23 * Qui reſpondit: Quid enim ſi cucur-
rero? & ait ei: Curre. Currens ergo Achi-
maas per viam cōpendij tranſiuit Chuſi.
24 * Dauid autem ſedebat inter duas por-
tas. ſpeculator verò qui erat in faſtigio
F portæ ſuper murum, eleuans oculos vidit
25 hominem currentem ſolum: * Et excla-
mans indicauit regi. Dixitque rex: Si ſo-
lus eſt, bonus eſt nuncius in ore eius. Pro-
perante autem illo & accedente propiús,
26 * Vidit ſpeculator hominem alterum
currentem, & vociferans in culmine ait:
Apparet mihi alter homo currens ſolus.
Dixitque rex: Et iſte bonus eſt nuncius.
27 * Speculator autem, Contemplor, ait,
curſum prioris quaſi curſum Achimaas fi-
lij Sadoch. & ait rex: Vir bonus eſt, & nū-
cium portans bonum venit.
28 * Clamans autem Achimaas dixit ad re-
gem: Salue rex. & adorans regem coram
eo pronus in terram, ait: Benedictus Do-
minus Deus tuus qui concluſit homines
qui leuauerunt manus ſuas contra domi-
num meum regem.
29 * Et ait rex: Eſt ne pax puero Abſalom?
Dixitque Achimaas: Vidi tumultum ma-
gnum cùm mitteret Ioab ſeruus tuus ô rex
me ſeruum tuum: neſcio aliud.

תרגום יונתן

19 וַאֲחִימַעַץ בַּר צָדוֹק אֲמַר אֶרְהוּט כְּעַן וַאֲבַסַּר יַת מַלְכָּא אֲרֵי אִתְפְּרַע לֵיהּ יְיָ מִיַּד בַּעֲלֵי דְבָבוֹהִי׃
20 וַאֲמַר לֵיהּ יוֹאָב לָא גְבַר כָּשַׁר אַתְּ לְבַסָּרָא יוֹמָא הָדֵין וּתְבַסֵּר בְּיוֹם אָחְרָן וְיוֹמָא הָדֵין לָא תְבַסַּר אֱלָהֵן דְּבַר מַלְכָּא מִית׃
21 וַאֲמַר יוֹאָב לְכוּשִׁי אֱזִיל חַוִּי לְמַלְכָּא מַה דַּחֲזֵיתָא וּסְגִיד כּוּשִׁי לְיוֹאָב וּרְהַט׃
22 וְאוֹסִיף עוֹד אֲחִימַעַץ בַּר צָדוֹק וַאֲמַר לְיוֹאָב וְיֶהְוֵי מָה אֶרְהוּט כְּעַן אַף אֲנָא בָּתַר כּוּשִׁי וַאֲמַר יוֹאָב לְמָה דְנַן אַתְּ רָהֵיט בְּרִי וְלָךְ לֵית
בְּסוֹרְתָּא מִתְיַהֲבָא׃ 23 וִיהֵי מָה בִּכְדֵין אֶרְהוּט וַאֲמַר לֵיהּ רְהוּט וּרְהַט אֲחִימַעַץ מֵאוֹרַח מֵישְׁרָא וְאַקְדֵּים יַת כּוּשִׁי׃
24 וְדָוִד יָתֵיב בֵּין תְּרֵין תַּרְעַיָּא וְהַלִּיךְ סַכְוָאָה עַל אִיגַּר תַּרְעָא עַל שׁוּרָא וּזְקַף יַת עֵינוֹהִי וַחֲזָא וְהָא גַבְרָא רָהֵיט בִּלְחוֹדוֹהִי׃
25 וּקְרָא סַכְוָאָה וְחַוֵּי לְמַלְכָּא וַאֲמַר מַלְכָּא אִם בִּלְחוֹדוֹהִי הִיא בְּסוֹרְתָּא בְּפוּמֵיהּ וַאֲזַל מֵיזַל וְקָרֵב׃
26 וַחֲזָא סַכְוָאָה גַבְרָא אָחְרָנָא רָהֵיט וּקְרָא סַכְוָאָה לְנָטֵר תַּרְעָא וַאֲמַר הָא גַבְרָא רָהֵיט בִּלְחוֹדוֹהִי וַאֲמַר מַלְכָּא אַף דֵּין מְבַסֵּר׃
27 וַאֲמַר סַכְוָאָה אֲנָא חָזֵי יַת רִיהֲטָא דְקַדְמָאָה כְּרִיהֲטָא דַּאֲחִימַעַץ בַּר צָדוֹק וַאֲמַר מַלְכָּא גְבַר טָב דֵּין וְאַף בְּסוֹרְתָּא טָבָא יַיְתֵי׃
28 וּקְרָא אֲחִימַעַץ וַאֲמַר לְמַלְכָּא שְׁלָם וּסְגִיד לְמַלְכָּא עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא וַאֲמַר בְּרִיךְ יְיָ אֱלָהָךְ דִּמְסַר יַת גֻּבְרַיָּא דַּאֲרִימוּ יַת יְדֵיהוֹן
בְּרִיבּוֹנִי מַלְכָּא׃ 29 וַאֲמַר מַלְכָּא שְׁלָם לְעֻלֵּימָא לְאַבְשָׁלוֹם וַאֲמַר אֲחִימַעַץ חֲזֵיתִי הֲמוֹנָא סַגִּיאָה בָּתַר דִּשְׁלַח יַת עַבְדָא דְמַלְכָּא
יוֹאָב וְיַת עַבְדָךְ וְלָא יִדְעֵית מָה׃

19 ‡ Et Achimaas filius Sadoc ait Ioab: Curres iam nunciabo regi, quòd iudicium fecit ei Dominus de manu inimicorum eius.

20 ‡ Et dixit ei Ioab: Non vir nuncij es tu in die hac, et tu nunciabis in die alia, in autem die hac non nunciabis, quoniam filius regis mortuus est.

21 ‡ Et dixit Ioab Chusi: Vade & nuncia regi quæ vidisti. & adorauit Chusi Ioab, & cucurrit.

22 ‡ Et addidit rursus Achimaas filius Sadoc, & dixit Ioab: Et quid erit si cucurrero post Chusi? & dixit Ioab: Quare tu curris fili mi? & tibi non est bonum nuncium in vtilitatem eunti.

23 ‡ Et dixit Achimaas: Et quid erit si cucurrero? & dixit ei Ioab: Curre. & cucurrit Achimaas per viam planiciei, & transiuit Chusi.

24 ‡ Et Dauid sedebat inter ambas portas. & abijt speculator in fastigio portæ super murum, & eleuauit oculos suos & vidit, & ecce vir currens solus coram eo.

25 ‡ Et exclamauit speculator, & nunciauit regi. & dixit rex: Si solus currit, bonum nuncium in ore eius. & ibat ambulans & accedebat.

26 ‡ Et vidit speculator virum alterum currentem: & clamauit speculator super portam & dixit: Ecce vir alter solus currens. & dixit rex: Et hic bonum nuncians est.

27 ‡ Et dixit speculator: Contemplatus sum cursum primi quasi cursum Achimaas filij Sadoc. & dixit rex: Vir bonus iste, & ad nuncium bonum veniet.

28 ‡ Et clamauit Achimaas et dixit regi: Pax. & adorauit eum super faciem super terram, et dixit: Benedictus dominus Deus tuus qui concluſit viros qui leuauerunt manus suas contra dominum meum regem.

29 ‡ Et ait rex: Pax puero Abesalom? & dixit Achimaas: Vidi tumultum magnum lætum cùm mitteret Ioab seruum regis & me seruum tuum, & non noui quæ ibi.

19 ‡ καὶ ἀχιμαὰς υἱὸς Σαδὼκ εἶπε τῷ ἰωάβ, δεδραμοῦν δὴ ἀναγελιοῦμαι τῷ βασιλεῖ, ὅτι ἔκρινεν αὐτῷ κύριος ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ.

20 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰωάβ, οὐκ ἀνὴρ ἀναγελισμοῦ εἶ σὺ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ, καὶ σὺ ἀναγελιῇ ἐν ἡμέρᾳ ἄλλῃ, ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ οὐκ ἀναγελιῇ, ὅτι υἱὸς τοῦ βασιλέως τέθνηκε.

21 ‡ καὶ εἶπεν ἰωὰβ τῷ χουσί, πορεύου δὲ ἀπάγγειλε τῷ βασιλεῖ ἃ ἑώρακας. καὶ προσεκύνησε χουσὶ τῷ ἰωάβ, καὶ ἔδραμεν.

22 ‡ καὶ προσέθετο ἔτι ἀχιμαὰς υἱὸς Σαδὼκ, καὶ εἶπε τῷ ἰωάβ, καὶ τί ἔσται ἐὰν δράμω ὀπίσω τοῦ χουσί; καὶ εἶπεν ἰωάβ, ἵνατί σὺ τρέχεις τέκνον μου; καὶ σοὶ οὐκ ἔστιν ἀναγγελία εἰς ὀφέλειαν πορευομένῳ.

23 ‡ καὶ εἶπεν ἀχιμαάς, καὶ τί ἔσται ἐὰν δράμω; καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰωάβ, δράμε. καὶ ἔδραμεν ἀχιμαὰς ὁδὸν τοῦ κεχάρ· καὶ παρῆλθε τὸν χουσί.

24 ‡ καὶ δαυὶδ ἐκάθητο ἀναμέσον ἀμφοτέρων τῶν πυλῶν. καὶ ἐπορεύθη ὁ σκοπὸς ἐπὶ τὸ δῶμα τῆς πύλης ἐπὶ τοῦ τείχους, καὶ ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ εἶδε, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ τρέχων μόνος ἐναντίον αὐτοῦ.

25 ‡ καὶ ἀνεβόησεν ὁ σκοπὸς καὶ ἀπήγγειλε τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, εἰ μόνος τρέχει, εὐαγγελισμὸς ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. καὶ ἐπορεύετο πορευόμενος καὶ ἤγγιζε.

26 ‡ καὶ εἶδεν ὁ σκοπὸς ἄνδρα ἕτερον τρέχοντα, καὶ ἀνεβόησεν ὁ σκοπὸς ἐπὶ τὴν πύλην, καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἀνὴρ ἕτερος μόνος τρέχων. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, καὶ οὗτος εὐαγγελιζόμενος ἐστί.

27 ‡ καὶ εἶπεν ὁ σκοπὸς, ἑώρακα τὸν δρόμον τοῦ πρώτου ὡς δρόμον ἀχιμαὰς υἱοῦ Σαδώκ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, ἀνὴρ ἀγαθὸς οὗτος, καὶ περὶ εὐαγγελίαν ἀγαθὴν ἐλεύσεται.

28 ‡ καὶ ἐβόησεν ἀχιμαὰς καὶ εἶπε τῷ βασιλεῖ, εἰρήνη. καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς κύριος ὁ θεός σου ὃς συνέκλεισε τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐπαίροντας τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπὶ τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα.

29 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, εἰρήνη τῷ παιδαρίῳ Ἀβεσαλώμ; καὶ εἶπεν ἀχιμαάς, εἶδον τὸ πλῆθος μέγα εὐφραινόμενον ἐν τῷ ἀποστεῖλαι ἰωὰβ τὸν παῖδα τοῦ βασιλέως καί με τὸν δοῦλόν σου, καὶ οὐκ ἔγνων τὰ ὀπίσω.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et Ahhimaghaſz filius Szadok dixit: Curram nunc, & nunciabo regi, quòd liberauit eum Dominus de manu auctorum inimicitiæ ſuæ. 20 Et dixit ei Ioab: Non vir idoneus es ad nunciandum hodie, & nunciabis die alio, at die hoc non nunciabis, eo quòd filius regis mortuus eſt.

21 Et dixit Ioab ad Chuſæum: Vade indica regi id quod vidiſti: & adorauit Chuſæus Ioab, & cucurrit.

22 Et addidit adhuc Ahhimaghaſz filius Szadok, & dixit ad Ioab: Quicquid ſit, curram nunc etiam ego poſt Chuſæum. & dixit Ioab: Ad quid tu curris fili mi, & tibi non eſt nuncium datum?

23 Et quicquid ſit, curram. & dixit illi: Curre. & cucurrit Ahhimaghaſz per viam planam, & prævertit Chuſæum.

24 Et Dauid ſedebat inter duas portas, & ierat ſpeculator ſuper tectum portæ ſuper murum, & eleuauit oculos ſuos & vidit, & ecce vir currebat ſolus. 25 Et clamauit ſpeculator & indicauit regi. & dixit rex: Si ſolus eſt, bonum nuntium in ore eius eſt. & ibat eundo & appropinquabat.

26 Et vidit ſpeculator virum alterum currentem, & clamauit ſpeculator ad cuſtodem portæ, & dixit: Ecce vir accurrit ſolus. & dixit rex: Etiam hic eſt bonus nuncius. 27 Et dixit ſpeculator: Ego video curſum prioris vt curſum Ahhimaghaſz filij Szadok. & dixit rex: Vir bonus iſte, & etiam nuncium bonum afferet.

28 Et clamauit Ahhimaghaz & dixit ad regem: Pax. & adorauit regem ſuper faciem ſuam ſuper terram, & dixit: Benedictus dominus Deus tuus qui tradidit viros qui leuauerunt manus ſuas in dominum meum regem. 29 Et dixit rex: Eſt pax adoleſcenti Abſalom? & dixit Ahhimaghaſz: Vidi tumultum magnum poſtquam miſit ſeruum regis Ioab & ſeruum tuum, ſed non noui quid.

30 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ סֹב תִּתְיַצָּב כֹּה וַיִּסֹּב וַיַּעֲמֹד׃
31 * וְהִנֵּה הַכּוּשִׁי בָּא וַיֹּאמֶר הַכּוּשִׁי יִתְבַּשֵּׂר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי־שְׁפָטְךָ יְהוָה הַיּוֹם מִיַּד כָּל־הַקָּמִים עָלֶיךָ׃
32 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־הַכּוּשִׁי הֲשָׁלוֹם לַנַּעַר לְאַבְשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר הַכּוּשִׁי יִהְיוּ כַּנַּעַר אֹיְבֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וְכֹל אֲשֶׁר־קָמוּ עָלֶיךָ לָרָעָה׃
33 * וַיִּרְגַּז הַמֶּלֶךְ וַיַּעַל עַל־עֲלִיַּת הַשַּׁעַר וַיֵּבְךְּ וְכֹה אָמַר בְּלֶכְתּוֹ בְנִי אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי אַבְשָׁלוֹם מִי־יִתֵּן מוּתִי אֲנִי תַחְתֶּיךָ אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי׃

יט

1 * וַיֻּגַּד לְיוֹאָב הִנֵּה הַמֶּלֶךְ בֹּכֶה וַיִּתְאַבֵּל עַל־
2 אַבְשָׁלוֹם׃ * וַתְּהִי הַתְּשׁוּעָה בַּיּוֹם הַהוּא לְאֵבֶל לְכָל־הָעָם כִּי־שָׁמַע הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר נֶעֱצַב הַמֶּלֶךְ עַל־בְּנוֹ׃
3 * וַיִּתְנַנֵּב הָעָם בַּיּוֹם הַהוּא לָבוֹא הָעִיר כַּאֲשֶׁר יִתְנַנֵּב הָעָם הַנִּכְלָמִים בָּנוֹס בַּמִּלְחָמָה׃
4 * וְהַמֶּלֶךְ לָאַט אֶת־פָּנָיו וַיִּזְעַק הַמֶּלֶךְ קוֹל גָּדוֹל בְּנִי אַבְשָׁלוֹם אַבְשָׁלוֹם בְּנִי בְנִי׃ * וַיָּבֹא יוֹאָב
5 אֶל־הַמֶּלֶךְ הַבָּיְתָה וַיֹּאמֶר הוֹבַשְׁתָּ הַיּוֹם אֶת־פְּנֵי כָל־עֲבָדֶיךָ הַמְמַלְּטִים אֶת־נַפְשְׁךָ הַיּוֹם וְאֶת נֶפֶשׁ בָּנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ וְנֶפֶשׁ נָשֶׁיךָ וְנֶפֶשׁ פִּלַגְשֶׁיךָ׃
6 * לְאַהֲבָה אֶת־שֹׂנְאֶיךָ וְלִשְׂנֹא אֶת־אֹהֲבֶיךָ כִּי הִגַּדְתָּ הַיּוֹם כִּי אֵין לְךָ שָׂרִים וַעֲבָדִים כִּי יָדַעְתִּי הַיּוֹם כִּי לֹא אַבְשָׁלוֹם חַי וְכֻלָּנוּ הַיּוֹם מֵתִים כִּי־אָז יָשָׁר בְּעֵינֶיךָ׃
7 * וְעַתָּה קוּם צֵא וְדַבֵּר עַל־לֵב עֲבָדֶיךָ כִּי בַיהוָה נִשְׁבַּעְתִּי כִּי־אֵינְךָ יוֹצֵא אִם־לָיִן אִישׁ אִתְּךָ הַלַּיְלָה וְרָעָה לְךָ זֹאת מִכָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר־בָּאָה עָלֶיךָ מִנְּעֻרֶיךָ עַד־עָתָּה׃

30 * Ad quem rex, Transi, ait, & sta hic. Cumq; ille transisset & staret, 31 * Apparuit Chusi. & veniens, ait: Bonũ apporto nuncium, domine mi rex. iudicauit enim pro te Dominus hodie de manu omnium qui surrexerunt contra te. 32 * Dixit autem rex ad Chusi: Est ne pax puero Absalom? Cui respondens Chusi: Fiat, inquit, sicut puer inimici domini mei regis, & vniuersi qui consurgunt aduersus eum in malum.
33 * Contristatus itaque rex ascendit cœnaculum portæ, & fleuit. & sic loquebatur vadens: Fili mi Absalom, Absalom fili mi. Quis mihi tribuat, vt ego moriar pro te Absalom fili mi, fili mi Absalom?

CAP. XIX.

1 NVnciatum est autem Ioab, quòd rex
2 fleret & lugeret filium suum: * Et versa est victoria in luctum in die illa omni
populo. Audiuit enim populus in die illa
3 dici; Dolet rex super filio suo. * Et declinauit populus in die illa ingredi ciuitatem,
quomodo declinare solet populus versus
4 & fugiẽs de prœlio. * Porrò rex operuit caput suũ, & clamabat voce magna: Fili mi
5 Absalom, Absalom fili mi. * Ingressus ergo Su.18.g.
Ioab ad regem in domũ, dixit; Confudisti hodie vultus omnium seruorum tuorum
qui saluam fecerunt animam tuam, & animam filiorũ tuorum & filiarum tuarum,
& animam vxorum tuarũ, & animam con-
6 cubinarum tuarũ. * Diligis odientes te, & odio habes diligentes te. Et ostendisti hodie quia non curas de ducibus tuis & de
seruis tuis: & verè cognoui modò, quia si
Absalõ viueret, & omnes nos occubuissemus, tunc placeret tibi. * Nunc igi-
7 tur surge & procede, & alloquens satisfac seruis tuis. iuro enim tibi per Dominum, quòd si non exieris, ne vnus quidem remansurus sit tecũ nocte hac; & peius erit hoc tibi, quàm omnia mala quæ
venerunt super te ab adolescentia tua vsque in præsens.

תרגום יונתן

30 וַאֲמַר מַלְכָּא אִסְתְּעַד בְּדֵין וְאִסְתְּחַר וְקָם׃ 31 וְהָא כוּשִׁי אֲתָא וַאֲמַר כּוּשִׁי יְהַבְשַׂר רִבּוֹנִי מַלְכָּא אֲרֵי אִתְפְּרַע לָךְ יְיָ יוֹמָא דֵין מִיַּד כָּל דְּקָמוּ עֲלָךְ׃ 32 וַאֲמַר מַלְכָּא לְכוּשִׁי הֲשָׁלֵם לְעֻלֵּימָא לְאַבְשָׁלוֹם וַאֲמַר כּוּשִׁי יְהוֹן כְּעֻלֵּימָא סָנְאֵי רִבּוֹנִי מַלְכָּא וְכָל דְּקָמוּ עֲלָךְ לְבִישָׁא׃ 33 וּרְגִז מַלְכָּא וּסְלִיק עַל עֲלִיַּת תַּרְעָא וּבְכָא וּכְדֵין אֲמַר בְּמֵיזְלֵיהּ בְּרִי בְּרִי אַבְשָׁלוֹם בְּרִי בְרִי אַבְשָׁלוֹם צְבִית דְּמֵיתַית אֲנָא חֲלוּפָךְ וְאַתְּ קַיָּים יוֹמָא דֵין אַבְשָׁלוֹם בְּרִי בְרִי׃

יט

1 וְאִתְחַוָּאַת לְיוֹאָב הָא מַלְכָּא בָכֵי וְאִתְאֲבֵל עַל אַבְשָׁלוֹם׃ 2 וַהֲוָת חֻשְׁעֲתָא בְיוֹמָא הַהוּא לְאֶבְלָא לְכָל עַמָּא אֲרֵי שְׁמַע עַמָּא בְיוֹמָא הַהוּא לְמֵימַר אִתְנְסִיס מַלְכָּא עַל בְּרֵיהּ׃ 3 וּמִתְגַּנְּבִין עַמָּא בְיוֹמָא הַהוּא לְמֵיעַל לְקַרְתָּא כְּמָה דְּמִתְגַּנְּבִין עַמָּא דְּמִתְכַּלְּמִין בְּמָהֲפָכוּתְהוֹן בְּקְרָבָא׃ 4 וּמַלְכָּא כְּרִיךְ יָת אַפּוֹהִי וּצְוַח מַלְכָּא בְּקָל רַב בְּרִי אַבְשָׁלוֹם אַבְשָׁלוֹם בְּרִי בְּרִי׃ 5 וַאֲתָא יוֹאָב לְוָת מַלְכָּא לְבַיְתָא וַאֲמַר אַבְהַיְתָא יוֹמָא דֵין יָת אַפֵּי כָל עַבְדָּךְ דְּשֵׁזִיבוּ יָת נַפְשָׁךְ יוֹמָא דֵין וְיָת נֶפֶשׁ בְּנָךְ וּבְנָתָךְ וְנֶפֶשׁ נְשָׁךְ וְנֶפֶשׁ לְחֵינָתָךְ׃ 6 לְמִרְחַם יָת סָנְאָךְ וּלְמִסְנֵי יָת רָחֲמָךְ אֲרֵי לֵית לָךְ רַבְרְבִין וְעַבְדִין אֲרֵי יָדַעְנָא יוֹמָא דֵין אֲרֵי אִילּוּ אַבְשָׁלוֹם קַיָּים וְכֻלָּנָא יוֹמָא דֵין מִתְקַטְּלִין אֲרֵי בְכֵין כָּשֵׁר בְּעֵינָךְ׃ 7 וּכְעַן קוּם פּוֹק וּמַלֵּיל עִם לִבָּא דְעַבְדָּךְ אֲרֵי בְמֵימְרָא דַיְיָ קַיֶּימֶת אֲרֵי לַיְתָךְ נָפֵיק אִם יְבִית גְּבַר עִמָּךְ בְּלֵילְיָא וּתְהֵא בִישָׁא דָּא לָךְ מִכָּל בִּישָׁתָא דַּאֲתָת עֲלָךְ מִנְּעוּרָךְ וְעַד כְּעַן׃

30 *Et dixit rex: Transi & sta hic. et transiit & stetit post eum.* 31 *Et ecce Chusi venit, & dixit Chusi regi: Bonum nuncium audiat dominus meus rex, quoniam iudicauit tibi Dominus hodie de manu omniũ qui surrexerunt tibi.* 32 *Et dixit rex ad Chusi: Valet puer Abesalom? & dixit Chusi: Fiant sicut puer inimici domini mei regis, & omnes qui consurrexerũt tibi in mala.* 33 *Et plorauit rex, & ascendit in cœnaculũ portæ & fleuit: & hæc dixit cùm lugeret ipse: Fili mi Abesalom, fili mi, fili mi Abesalom fili. quis dabit mihi mortem pro te Abesalom fili mi fili mi?*

CAP. XIX.

1 *ET nunciauerunt Ioab dicentes: Ecce rex flet & luget pro Abesalom.*

2 *Et facta est salus in die illa in luctum omni populo: quoniam audiuit populus in die illa dicentes, quòd dolet rex pro filio suo.*

3 *Et declinabat populus in die illa ingredi in ciuitatem, sicut declinat populus confusi vt fugiant ipsi in prœlio.*

4 *Et rex operuit faciem suam, & clamabat voce magna dicens, Fili mi Abesalom, Abesalom fili mi, fili mi.*

5 *Et ingressus est Ioab ad regem in domum, & dixit: Confudisti tu hodie vultus omnium seruorum tuorum qui saluam fecerunt animam tuam hodie, & animam filiorum tuorum & filiarum tuarum, & animam vxorum tuarũ, & animam concubinarum tuarum:*

6 *Quia diligis odientes te, & odio habes diligentes te: quia ostendisti hodie quòd non sunt tibi principes neque serui: quia cognoui quòd Abesalom si viueret hodie, & omnes nos mortui essemus, quia tunc placeret coram te.*

7 *Et nunc surge & loquere ad cor seruorum tuorum: quoniam per Dominum iurauerunt, quòd si non tu exieris, neque manebit aliquis tecum nocte hac. & scias hoc tibi ipsi, quoniam peius tibi erit hoc ex omnibus malis quæ venerunt super te ex adolescentia tua vsque nunc.*

30 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, παρέλθε καὶ ϖροάσηθι ὧδε. 31 καὶ παρῆλθε καὶ ἔστη ὀπίσω αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ χουσὶ παρεγένετο, καὶ εἶπεν ὁ χουσὶ τῷ βασιλεῖ, διαγελιάτω ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ὅτι ἐδίκασε σε κύριος σήμερον ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἀνθεστηκότων σοι. 32 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ϖρὸς τὸν χουσί, ὑγιαίνει τὸ παιδάριον Ἀβεσαλώμ; καὶ εἶπεν ὁ χουσί, γένοιντο ὡς τὸ παιδάριον ὁ ἐχθροὶ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως, καὶ ϖάντες ὅσοι ἐϖανέστησάν σοι εἰς κακά. 33 καὶ ἐδάκρυσεν ὁ βασιλεύς, καὶ ἀνέβη εἰς τὸ ὑπερῶον τῆς πύλης καὶ ἔκλαυσεν, καὶ τάδε εἶπεν ἐν τῷ κλαίειν αὐτόν, τέκνον ἐμὸν Ἀβεσαλώμ, τέκνον ἐμὸν τέκνον ἐμὸν Ἀβεσαλὼμ τέκνον. τίς δώσει μοι θανάτου ἀντὶ σοῦ Ἀβεσαλὼμ, υἱέ μου υἱέ μου;

ιθ'.

1 Καὶ ἀνήγγειλαν τῷ Ἰωὰβ λέγοντες, ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς κλαίει καὶ ϖενθεῖ ὑϖὲρ Ἀβεσαλώμ. 2 καὶ ἐγένετο ἡ σωτηρία ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς ϖένθος ϖαντὶ τῷ λαῷ· ὅτι ἤκουσεν ὁ λαὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγοντων, ὅτι λυπεῖται ὁ βασιλεὺς ϖερὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ. 3 καὶ διεκλέπτετο ὁ λαὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τοῦ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ϖόλιν, καθὼς διακλέπτεται ὁ λαὸς οἱ αἰχμυόμενοι ἐν τῷ φεύγειν αὐτοὺς ἐν τῷ ϖολέμῳ. 4 καὶ ὁ βασιλεὺς ϖαρεκάλυπτε τὸ ϖρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐβόα φωνῇ μεγάλῃ λέγων, τέκνον ἐμὸν Ἀβεσαλὼμ, Ἀβεσαλὼμ τέκνον ἐμὸν τέκνον ἐμόν. 5 καὶ εἰσῆλθεν Ἰωὰβ ϖρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὸν οἶκον, καὶ εἶπεν, κατῄσχυνας σὺ σήμερον τὰ ϖρόσωπα ϖάντων τῶν ϖαίδων σου τῶν διασωσάντων τὴν ψυχήν σου σήμερον, καὶ τὴν ψυχὴν τῶν υἱῶν σου καὶ τῶν θυγατέρων σου, καὶ τὴν ψυχὴν τῶν γυναικῶν σου, καὶ τὴν ψυχὴν τῶν ϖαλλακῶν σου· 6 τοῦ ἀγαϖᾶν σὲ τοὺς μισοῦντάς σε καὶ μισεῖν τοὺς ἀγαϖῶντάς σε, ὅτι ἀϖήγγελκας σήμερον, ὅτι οὐκ εἰσί σοι ἄρχοντες οὐδὲ ϖαῖδες, ὅτι οἶδα ὅτι Ἀβεσαλὼμ εἰ ἔζη σήμερον, καὶ ϖάντες ἂν ἡμεῖς ἀϖεθανόμεθα, ὅτι τότε ἤρεσκεν ἐνώϖιόν σου. 7 καὶ νῦν ἀνάστηθι καὶ λάλησον ἐϖὶ τὴν καρδίαν τῶν ϖαίδων σου, ὅτι κατὰ τοῦ κυρίου ὀμωμόκασιν, ὅτι εἰ μὴ σὺ ἐξελεύσῃ, οὐ μὴ μείνῃ τις μετὰ τοῦ τὴν νύκτα ταύτην. καὶ ἐϖίγνωθι τοῦτο σεαυτῷ, ὅτι χεῖρόν σοι ἔσται τοῦτο ἐκ ϖάντων τῶν κακῶν τῶν ἐϖελθόντων ϖάνω σὲ ἐκ νεότητός σου ἕως τοῦ νῦν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Et dixit rex: Diuerte & consiste hic: & diuertit & stetit. 31 Et ecce Chusæus venit: & dixit Chusæus: Nuntietur domino meo regi quia liberauit te Dominus hodie de manu omnium qui surrexerunt contra te.

32 Et dixit rex ad Chusæum: Nunquid pax est adolescenti Absalom? & dixit Chusæus: Sint sicut adolescens inimici domini mei regis, & omnes qui surrexerunt contra te in malum. 33 Et conturbatus est rex, & ascendit super cœnaculum portæ, & luxit: & sic dicebat dum ambularet: Fili mi Absalom, fili mi, fili mi Absalom; vellẽ quòd mortuus essem pro te, & tu mansisses hodie, Absalom fili mi, fili mi.

CAP. XIX.

1 ET nunciatum est Ioab: Ecce rex plorat & luget super Absalom. 2 Et fuit salus in die illa in luctum omni populo, quia audiuit populus in die illa dicendo: Contristatus est rex super filium suum. 3 Et furati sunt sese populus in die illo vt intrarent in vrbem, sicut sese furantur populus qui pudefacti sunt in conuersione sua in prœlio.

4 Et rex operuit faciem suam, & clamauit rex voce magna: Fili mi Absalom, Absalom fili mi, fili mi.

5 Et venit Ioab ad regem in domum & dixit: Confudisti hodie facies omnium seruorum tuorum qui liberauerunt animam tuam hodie, & animam filiorum tuorum & filiarum tuarum, & animam vxorum tuarum, & animam concubinarum tuarum:

6 Amando odientes te, & odiendo amantes te, quia ostendisti hodie quòd non sunt tibi magnates & serui: quia noui hodie quòd si Absalom viueret, & omnes nos hodie occisi essemus, quod tunc rectum esset in oculis tuis.

7 Et nunc surge, exi, & loquere cum corde seruorum tuorum; quia per dictum Domini iuro, quòd nisi tu exeas, si pernoctabit vir tecum in nocte: & erit malum hoc tibi præ omni malo quod venit super te à pueritia tua vsque nunc.

8 * וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב בַּשָּׁעַר וּלְכָל־הָעָם הִגִּידוּ
לֵאמֹר הִנֵּה הַמֶּלֶךְ יוֹשֵׁב בַּשַּׁעַר וַיָּבֹא כָל־הָעָם
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְיִשְׂרָאֵל נָס אִישׁ לְאֹהָלָיו׃
9 * וַיְהִי כָל־הָעָם נָדוֹן בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
הַמֶּלֶךְ הִצִּילָנוּ מִכַּף אֹיְבֵינוּ וְהוּא מִלְּטָנוּ מִכַּף
פְּלִשְׁתִּים וְעַתָּה בָּרַח מִן־הָאָרֶץ מֵעַל אַבְשָׁלוֹם׃
10 * וְאַבְשָׁלוֹם אֲשֶׁר מָשַׁחְנוּ עָלֵינוּ מֵת בַּמִּלְחָמָה
וְעַתָּה לָמָּה אַתֶּם מַחֲרִשִׁים לְהָשִׁיב אֶת־הַמֶּלֶךְ׃
11 * וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד שָׁלַח אֶל־צָדוֹק וְאֶל־אֶבְיָתָר
הַכֹּהֲנִים לֵאמֹר דַּבְּרוּ אֶל־זִקְנֵי יְהוּדָה לֵאמֹר לָמָּה
תִהְיוּ אַחֲרֹנִים לְהָשִׁיב אֶת־הַמֶּלֶךְ אֶל־בֵּיתוֹ וּדְבַר
כָּל־יִשְׂרָאֵל בָּא אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־בֵּיתוֹ׃
12 * אַחַי אַתֶּם עַצְמִי וּבְשָׂרִי אַתֶּם וְלָמָּה תִהְיוּ
אַחֲרֹנִים לְהָשִׁיב אֶת־הַמֶּלֶךְ׃
13 * וְלַעֲמָשָׂא תֹּמְרוּ הֲלוֹא עַצְמִי וּבְשָׂרִי אַתָּה כֹּה
יַעֲשֶׂה־לִּי אֱלֹהִים וְכֹה יֹסִיף אִם־לֹא שַׂר־צָבָא
תִּהְיֶה לְפָנַי כָּל־הַיָּמִים תַּחַת יוֹאָב׃
14 * וַיֵּט אֶת־לְבַב כָּל־אִישׁ־יְהוּדָה כְּאִישׁ אֶחָד
וַיִּשְׁלְחוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ שׁוּב אַתָּה וְכָל־עֲבָדֶיךָ׃
15 * וַיָּשָׁב הַמֶּלֶךְ וַיָּבֹא עַד־הַיַּרְדֵּן וִיהוּדָה בָּא
הַגִּלְגָּלָה לָלֶכֶת לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ לְהַעֲבִיר אֶת־
הַמֶּלֶךְ אֶת־הַיַּרְדֵּן׃
16 * וַיְמַהֵר שִׁמְעִי בֶן־גֵּרָא בֶּן־הַיְמִינִי אֲשֶׁר מִבַּחוּרִים
וַיֵּרֶד עִם־אִישׁ יְהוּדָה לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ דָּוִד׃
17 * וְאֶלֶף אִישׁ עִמּוֹ מִבִּנְיָמִן וְצִיבָא נַעַר בֵּית שָׁאוּל
וַחֲמֵשֶׁת עָשָׂר בָּנָיו וְעֶשְׂרִים עֲבָדָיו אִתּוֹ וְצָלְחוּ
הַיַּרְדֵּן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃
18 * וְעָבְרָה הָעֲבָרָה לַעֲבִיר אֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְלַעֲשׂוֹת
הַטּוֹב בְּעֵינָו וְשִׁמְעִי בֶן־גֵּרָא נָפַל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ בְּעָבְרוֹ
בַּיַּרְדֵּן׃

8 * Surrexit ergo rex, & sedit in porta. Et omni populo nunciatum est quòd rex sederet in porta. Venitque vniuersa multitudo coram rege, Israel autem fugit in ta-
9 bernacula sua. * Omnis quoque populus certabat in cunctis tribubus Israel dicés: Rex liberauit nos de manu inimicorum nostrorum, ipse saluauit nos de manu Philistinorum, & nunc fugit de terra propter
10 Absalom. * Absalom autem quem vnximus super nos, mortuus est in bello. vsquequo siletis, & non reducitis regem?
11 * Rex verò Dauid misit ad Sadoch & Abiathar sacerdotes dicés: Loquimini ad maiores natu Iuda dicentes: Cur venitis
C nouissimi ad reducendum regem in domum suam? Sermo autem omnis Israel peruenerat ad regem in domo eius, quia dixerat rex: Hæc dicetis ad populum.
12 * Fratres mei vos, os meum & caro mea vos. quare nouissimi reducitis regem?
13 * Et Amasę dicite: Nonne os meum es, & caro mea? hæc faciat mihi Deus, & hęc addat, si non magister militiæ fueris coram me omni tempore pro Ioab.
14 * Et inclinauit cor omnium virorum Iuda quasi viri vnius. Miseruntque ad regem, dicentes: Reuertere tu & omnes serui tui.
15 * Et reuersus est rex. & venit vsque Iordanem, & omnis Iuda venit vsque in Galgala, vt occurreret regi & traduceret eum Iordanem.
16 * Festinauit autem Semei filius Gera, filij Iemini de Bahurim, & descédit cum viris Iuda in occursum regis Dauid, 3. Reg. 2. b.
17 * Cum mille viris de Beniamin; & Syba puer de domo Saul, & quindecim filij eius, ac viginti serui erant cum eo: & irrumpentes Iordanem ante regem,
18 * Transierunt vada vt traducerent domum regis, & facerét iuxta iussioné eius: Semei autem filius Gera prostratus coram rege cùm iam transisset Iordanem,

תרגום יונתן

8 וְקָם מַלְכָּא וִיתֵיב בְּתַרְעָא וּלְכָל עַמָּא חַוִּיאוּ לְמֵימַר הָא מַלְכָּא יָתֵיב בְּתַרְעָא וַאֲתָא כָּל עַמָּא לִקְדָם מַלְכָּא וְיִשְׂרָאֵל אַפַּךְ גְּבַר לְקִרְווֹהִי׃
9 וַהֲווֹ כָּל עַמָּא מִתְוַכְּחִין בְּכָל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמֵימַר מַלְכָּא שֵׁיזְבַנָא מִיַּד בַּעֲלֵי דְּבָבָנָא וְהָא פָּרְקָנָא מִידָא דִפְלִשְׁתָּאֵי וּכְעַן עֲרַק מִן
אַרְעָא מִלְּוַת אַבְשָׁלוֹם׃
10 וְאַבְשָׁלוֹם דִּמְשַׁחְנָא עֲלָנָא מִית בִּקְרָבָא וּכְעַן לְמָה אֲנַחְנָא שָׁתְקִין לַאֲתָבָא יַת מַלְכָּא׃
11 וּמַלְכָּא דָוִד שְׁלַח לְצָדוֹק וּלְאֶבְיָתָר כַּהֲנַיָּא לְמֵימַר מַלִּילוּ עִם סָבֵי יְהוּדָה לְמֵימַר לְמָה תְּהוֹן בָּתְרָאִין לַאֲתָבָא יַת מַלְכָּא לְבַיְתֵיהּ וּפִתְגָם
כָּל יִשְׂרָאֵל אֲתָא לְוַת מַלְכָּא לְבַיְתֵיהּ׃ 12 אַחַי אַתּוּן קְרִיבִי וּבִסְרִי אַתּוּן וּלְמָה תְּהוֹן בָּתְרָאִין לַאֲתָבָא יַת מַלְכָּא׃
13 וְלַעֲמָשָׂא תֵּימְרוּן הֲלָא קְרִיבִי וּבִשְׂרִי אַתְּ כְּדֵין יַעְבֵּיד לִי יְיָ וּכְדֵין יוֹסִיף אִם לָא רַב חֵילָא תְּהֵא קֳדָמַי כָּל יוֹמַיָּא חֲלַף יוֹאָב׃
14 וְאִתְפְּנֵי לִבָּא דְכָל אֱנַשׁ יְהוּדָה כְּגַבְרָא חַד וּשְׁלַחוּ לְוַת מַלְכָּא תּוּב אַתְּ וְכָל עַבְדָךְ׃
15 וְתָב מַלְכָּא וַאֲתָא עַד יַרְדֵּנָא וּדְבֵית יְהוּדָה אֲתוֹ לְגִלְגְּלָא לְמֵיזַל לְקַדְמוּת מַלְכָּא לְאַעְבָּרָא יַת מַלְכָּא יַת יַרְדֵּנָא׃
16 וְאוֹחִי שִׁמְעִי בַּר גֵּרָא בַּר שְׁבַט בִּנְיָמִן דִּי מֵעַלֶּמֶת וּנְחַת עִם אֱנַשׁ יְהוּדָה לְקַדְמוּת מַלְכָּא דָוִד׃
17 וְאֶלֶף גַּבְרָא עִמֵּיהּ מִשִּׁבְטָא דְבֵית בִּנְיָמִן וְצִיבָא עֻלֵּימָא דְבֵית שָׁאוּל וְחַמְשַׁת עֲסַר בְּנוֹהִי וְעֶשְׂרִין עַבְדּוֹהִי עִמֵּיהּ וּגְזוֹ יַרְדְּנָא קֳדָם מַלְכָּא׃
18 וְאַעְבָּרוּ מְגִזְּתָא לְאַעְבָּרָא יַת בֵּית מַלְכָּא וּלְמֶעְבַּד תַּקֵּין בְּעֵינוֹהִי וְשִׁמְעִי בַּר גֵּרָא נְפַל קֳדָם מַלְכָּא בְּמֶעְבְּרֵיהּ בְּיַרְדֵּנָא׃

8 ‡ Et surrexit rex & sedit super portam. et nunciatum est omni populo à dicentibus: Ecce rex sedet super portam: & venit omnis populus coram rege. at Israel fugit vnusquisque in tabernaculum suum.

8 ‡ καὶ ἀνέστη ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τ πύλης, καὶ ἀπηγγέλη παντὶ τῷ λαῷ λεγόντων, ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς κάθηται ἐπὶ τῇ πύλῃ, καὶ παρεγένετο πᾶς ὁ λαὸς ἐνώπιον τοῦ βασιλέως. ὁ δὲ ἰσραὴλ ἔφυγεν ἕκαστος εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ.

9 ‡ Et erat omnis populus certans in cunctis tribubus Israel dicentes: Rex Dauid liberauit nos de manu omnium inimicorum nostrorum, & ipse saluauit nos de manu Philistinorum: & nunc fugit de terra.

9 ‡ καὶ ἦν πᾶς ὁ λαὸς διακεκινημένος ἐν πάσαις ταῖς φυλαῖς ἰσραὴλ λέγοντες, ὁ βασιλεὺς δαυὶδ ἐξήρπαγεν ἡμᾶς ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν, καὶ αὐτὸς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων. καὶ νῦν πέφυγεν ἀπὸ τ γῆς.

10 ‡ Et Abesalom, quem vnximus super nos, mortuus est in bello. & nunc quare siletis vos vt reuertamini ad regem? & verbum omnis Israel venit ad regem.

10 ‡ καὶ Ἀβεσαλὼμ, ὃν ἐχρίσαμεν ἐφ' ἡμᾶς, τέθνηκεν ἐν τῷ πολέμῳ. καὶ νῦν ἱνατί σιωπᾶτε ὑμεῖς ἐπιστρέψαι τοὺς τὸν βασιλέα; καὶ τὸ ῥῆμα παντὸς ἰσραὴλ ἦλθε τοὺς τὸν βασιλέα.

11 ‡ At rex Dauid misit ad Sadoc & ad Abiathar sacerdotes, dicens: Loquimini ad maiores natu Iuda, dicentes: Quare venitis nouissimi vt reducatis regem in domum suam? & sermo omnis Israel peruenerat ad regem.

11 ‡ ὁ δὲ βασιλεὺς δαυὶδ ἐξαπέστειλε τοὺς Σαδὼκ καὶ τοὺς Ἀβιάθαρ τοὺς ἱερεῖς λέγων, λαλήσατε τοὺς τοὺς πρεσβυτέρους ἰούδα λέγοντες, ἱνατί γίνεσθε ἔσχατοι ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ; καὶ ὁ λόγος παντὸς ἰσραὴλ ἦλθε τοὺς τὸν βασιλέα.

12 ‡ Fratres mei vos estis, os meum & caro mea: & quare venistis in nouissimos ad reducendum regem in domum suam?

12 ‡ ἀδελφοί μου ὑμεῖς ἐστέ, ὀστοῦν μου καὶ σὰρξ μου, καὶ ἱνατί γίνεσθε εἰς τοὺς ἐσχάτους τοῦ ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ;

13 ‡ Et Amessa dicetis: Nonne os meum & caro mea es tu? & nunc hæc faciat mihi Deus & hæc addat, si non magister militiæ fueris coram me omnibus diebus pro Ioab.

13 ‡ καὶ τῷ Ἀμεσσᾶ ἐρεῖτε, οὐχὶ ὀστοῦν μου καὶ σὰρξ μου εἶ σύ; καὶ νῦν τάδε ποιήσαι μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθείη, εἰ μὴ ἀρχιστράτηγος ἔσῃ ἐνώπιόν μου πάσας τὰς ἡμέρας ἀντὶ ἰωάβ.

14 ‡ Et inclinauit cor omnis viri Iuda vt viri vnius. & miserunt ad regem dicentes: Reuertere tu & omnes serui tui.

14 ‡ καὶ ἔκλινεν τὴν καρδίαν παντὸς ἀνδρὸς ἰούδα ὡς ἀνδρὸς ἑνός. καὶ ἀπέστειλαν πρὸς τὸν βασιλέα λέγοντες, ἐπίστρεφε σὺ καὶ πάντες οἱ παῖδές σου.

15 ‡ Et reuersus est rex & venit vsque ad Iordanem. & omnes viri Iudæ venerunt vsque in Galgala, vt descenderent in occursum regi, vt traducerent regem Iordanem.

15 ‡ καὶ ἐπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἦρχεται ἕως τοῦ ἰορδάνου. καὶ πάντες οἱ ἄνδρες ἰούδα παρεγένοντο ἕως εἰς γάλγαλα καταβῆναι εἰς ἀπάντησιν τῷ βασιλεῖ, τοῦ διαβιβάσαι τὸν βασιλέα τὸν ἰορδάνην.

16 Et festinauit Semei filius Gera filij Iemeni de Bachurin, & descendit cum viris Iudæ in occursum regi Dauid,

16 ‡ καὶ ἔσπευσε σεμεὶ υἱὸς γηρᾶ υἱοῦ ἰεμενὶ ἐκ βαχουρείν· καὶ κατέβη μετὰ τῶν ἀνδρῶν ἰούδα εἰς ἀπάντησιν τῷ βασιλεῖ δαυίδ·

17 Et mille viri cum eo de Beniamin, & Siba puer domus Saul, & quindecim filij eius, & viginti serui eius cum eo. & direxerunt in Iordanem ante regem.

17 ‡ καὶ χίλιοι ἄνδρες μετ' αὐτοῦ ἐκ τοῦ βενιαμίν, καὶ σιβὰ τὸ παιδάριον τοῦ οἴκου σαούλ, καὶ πεντεκαίδεκα υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ εἴκοσι δοῦλοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ. καὶ κατέβησαν ἐπὶ τὸν ἰορδάνην ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

18 Et traiectum est vadum vt traducerent domum Regis in oculis eius. & Semei filius Gera cecidit super faciem suam coram rege cùm transiret ipse Iordanem.

18 ‡ καὶ διέβη ἡ διάβασις τοῦ διαβιβάσαι τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. καὶ σεμεὶ υἱὸς γηρᾶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως διαβαίνοντος αὐτοῦ τὸν ἰορδάνην.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et surrexit rex & sedit in porta; & omni populo indicarunt dicendo: Ecce rex sedet in porta, & venit omnis populus ante regem, & Israel vertit terga quisque ad vrbem suam. 9 Et fuit omnis populus reprehensus in omnibus tribubus Israel dicendo: Rex liberauit nos de manu auctorum inimicitiarum nostrarum, & ecce redemit nos de manu Pelisthæorum, & nunc fugit ex terra propter Absalom. 10 Et Absalom, quem vnximus super nos, mortuus est in bello: & nunc vt quid silemus in reducendo regem? 11 Et rex Dauid misit ad Szadok & ad Abiathar sacerdotes dicendo: Loquimini cum senioribus Iehudah dicendo: Ad quid eritis postremi ad reducendū regem ad domum suam? & verbum totius Israel venit ad regem in domum eius. 12 Fratres mei estis, propinqui mei & caro mea estis; & ad quid eritis postremi ad reducendum regem? 13 Et ad Ghamassa dicetis: Nonne propinquus meus & caro mea tu es? sic faciat mihi Dominus & sic addat, si non magister exercitus fueris ante me omnibus diebus pro Ioab. 14 Et inclinatum est cor omnium virorum Iehudah veluti viri vnius. & miserunt ad regem *qui dicerent*: Redi tu & omnes serui tui. 15 Et rediit rex & peruenit vsque Iardena, & viri domus Iehudah venerunt ad Gilgela, vt irent in occursum regis ad traducendum regem Iardena. 16 Et festinauit Simghi filius Gera filij tribus Biniamin qui erat ex Ghalemeth, & descendit cum hominibus Iehudah in occursum regis Dauid. 17 Et mille viri erant cum illo ex tribu domus Biniamin, & Sziba puer domus Saul, & quindecim filij eius, & viginti serui eius cum eo, & transuadarunt Iardena ante regem. 18 Et transire fecerunt scapham ad traducendum domum regis, & ad faciendum quod erat statutum in oculis illius: & Simghi filius Gera procidit ante regem dum transiret Iardena.

19 * וַיֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ אַל־יַחֲשָׁב־לִי אֲדֹנִי עָוֹן וְאַל־
תִּזְכֹּר אֵת אֲשֶׁר הֶעֱוָה עַבְדְּךָ בַּיּוֹם אֲשֶׁר־יָצָא אֲדֹנִי־
הַמֶּלֶךְ מִירוּשָׁלָם לָשׁוּם הַמֶּלֶךְ אֶל־לִבּוֹ׃
20 * כִּי יָדַע עַבְדְּךָ כִּי אֲנִי חָטָאתִי וְהִנֵּה־בָאתִי הַיּוֹם
רִאשׁוֹן לְכָל־בֵּית יוֹסֵף לָרֶדֶת לִקְרַאת אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ׃
21 * וַיַּעַן אֲבִישַׁי בֶּן־צְרוּיָה וַיֹּאמֶר הֲתַחַת זֹאת לֹא
יוּמַת שִׁמְעִי כִּי קִלֵּל אֶת־מְשִׁיחַ יְהוָה׃
22 * וַיֹּאמֶר דָּוִד מַה־לִּי וְלָכֶם בְּנֵי צְרוּיָה כִּי־תִהְיוּ־
לִי הַיּוֹם לְשָׂטָן הַיּוֹם יוּמַת אִישׁ בְּיִשְׂרָאֵל כִּי הֲלוֹא
יָדַעְתִּי כִּי הַיּוֹם אֲנִי־מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃
23 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־שִׁמְעִי לֹא תָמוּת וַיִּשָּׁבַע לוֹ
הַמֶּלֶךְ׃
24 * וּמְפִיבֹשֶׁת בֶּן־שָׁאוּל יָרַד לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ וְלֹא־
עָשָׂה רַגְלָיו וְלֹא־עָשָׂה שְׂפָמוֹ וְאֶת־בְּגָדָיו לֹא כִבֵּס
לְמִן־הַיּוֹם לֶכֶת הַמֶּלֶךְ עַד־הַיּוֹם אֲשֶׁר־בָּא בְשָׁלוֹם׃
25 * וַיְהִי כִּי־בָא יְרוּשָׁלַם לִקְרַאת הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לוֹ
הַמֶּלֶךְ לָמָּה לֹא־הָלַכְתָּ עִמִּי מְפִיבֹשֶׁת׃
26 * וַיֹּאמַר אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ עַבְדִּי רִמָּנִי כִּי־אָמַר עַבְדְּךָ
אֶחְבְּשָׁה־לִּי הַחֲמוֹר וְאֶרְכַּב עָלֶיהָ וְאֵלֵךְ אֶת־הַמֶּלֶךְ
כִּי פִסֵּחַ עַבְדֶּךָ׃
27 * וַיְרַגֵּל בְּעַבְדְּךָ אֶל־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ
כְּמַלְאַךְ הָאֱלֹהִים וַעֲשֵׂה הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ׃
28 * כִּי לֹא הָיָה כָל־בֵּית אָבִי כִּי אִם־אַנְשֵׁי־מָוֶת
לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַתָּשֶׁת אֶת־עַבְדְּךָ בְּאֹכְלֵי שֻׁלְחָנֶךָ
וּמַה־יֶּשׁ־לִי עוֹד צְדָקָה וְלִזְעֹק עוֹד אֶל־הַמֶּלֶךְ׃
29 * וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ לָמָּה תְּדַבֵּר עוֹד דְּבָרֶיךָ אָמַרְתִּי
אַתָּה וְצִיבָא תַּחְלְקוּ אֶת־הַשָּׂדֶה׃
30 * וַיֹּאמֶר מְפִיבֹשֶׁת אֶל־הַמֶּלֶךְ גַּם אֶת־הַכֹּל יִקָּח
אַחֲרֵי אֲשֶׁר־בָּא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ בְּשָׁלוֹם אֶל־בֵּיתוֹ׃

19 * Dixit ad eum: Ne reputes mihi do-
D mine mi iniquitatem, neque memineris
iniuriarum ſerui tui in die qua egreſſus es
domine mi rex de Ieruſalem, neq; ponas
20 rex in corde tuo. * Agnoſco enim ſeruus Su.16.b.
tuus peccatum meũ, & idcircò hodie pri-
mus veni de omni domo Ioſeph, deſcen-
diq́ue in occurſum domini mei regis.
21 * Reſpondens verò Abiſai filius Saruiæ
dixit: Nunquid pro his verbis non occi-
detur Semei qui maledixit chriſto Domi-
22 ni? * Et ait Dauid: Quid mihi & vobis Su.16.b.
filij Saruiæ? Cur efficimini mihi hodie in
ſathan? Ergo ne hodie interficietur vir in
Iſrael? an ignoro hodie me factum regem
23 ſuper Iſrael? * Et ait rex Semei: Non mo-
24 rieris. iurauitq́; ei. * Miphiboſeth quoq;
filius Saul deſcendit in occurſum regis il-
lotis pedibus & intonſa barba, veſteſq́ue
ſuas non lauerat à die qua egreſſus fuerat
rex, vſq; ad diem reuerſionis eius in pace.
25 * Cumq́ue occurriſſet regi, dixit ei rex:
Quare non veniſti mecum Miphiboſeth?
26 * Et reſpondens ait: Domine mi rex ſer
uus meus contempſit me. dixiq́ue ei ego
E famulus tuus vt ſterneret mihi aſinum, &
aſcendens abirem cum rege: claudus e-
nim ſum ſeruus tuus.
27 * Inſuper & accuſauit me ſeruum tuum
ad te dominum meum regem. Tu autem Su.17.d. Ge.33.b Heſ.15.d Sup.9.d.
domine mi rex ſicut angelus Dei es, fac
quod placitum eſt tibi.
28 * Neque enim fuit domus patris mei
niſi morti obnoxia domino meo regi: tu
autem poſuiſti me ſeruum tuũ inter con-
uiuas menſæ tuæ. quid ergo habeo iuſtæ
querelæ, aut quid poſſum vltra vocifera-
ri ad regem?
29 * Ait ergo ei rex: Quid vltra loqueris?
fixum eſt quod locutus ſum. tu & Syba
30 diuidite poſſeſsiones. * Reſponditq́ue
Miphiboſeth regi: Etiam cuncta accipiat
poſtquam reuerſus eſt dominus meus rex
pacificè in domum ſuam.

תרגום יונתן

19 וַאֲמַר לְמַלְכָּא לָא יַחְשַׁב עֲלַי דִילִי רִבּוֹנִי חוֹבָא וְלָא תִּדְכַּר יַת דִּסְרַח עַבְדָּךְ בְּיוֹמָא דִּי גְלָא רִיבּוֹנִי מַלְכָּא מִירוּשְׁלֶם לְשַׁוָּאָה מַלְכָּא עַל
לִבֵּיהּ׃ 20 אֲרֵי יְדַע עַבְדָּךְ אֲרֵי אֲנָא חָבֶית וְהָא אֲתֵיתִי יוֹמָא דֵין קַדְמַאי לְכָל בֵּית יוֹסֵף לְמִחַת לְקַדְמוּת רִבּוֹנִי מַלְכָּא׃
21 וַאֲתֵיב אֲבִישַׁי בַּר צְרוּיָה וַאֲמַר הַחֲלַף דֵין לָא יִתְקְטֵל שִׁמְעִי אֲרֵי לָט יַת מְשִׁיחָא דַיְיָ׃
22 וַאֲמַר דָּוִד מַה לִּי וּלְכוֹן בְּנֵי צְרוּיָה אֲרֵי תְהוֹן לִי יוֹמָא דֵין לִשְׂטָן יוֹמָא דֵין יִתְקְטֵיל גַּבְרָא בְּיִשְׂרָאֵל אֲרֵי הֲלָא יָדַעְנָא אֲרֵי יוֹמָא דֵין
אֲנָא מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל׃ 23 וַאֲמַר מַלְכָּא לְשִׁמְעִי לָא תְמוּת וְקַיֵּים לֵיהּ מַלְכָּא׃
24 וּמְפִיבֹשֶׁת בַּר שָׁאוּל נְחַת לְקַדְמוּת מַלְכָּא וְלָא שְׁטַף רִגְלֵהּ וְלָא סַפַּר סִפְמֵיהּ וְיַת לְבוּשׁוֹהִי לָא חַוַּר לְמִן יוֹמָא דִגְלָא מַלְכָּא עַד יוֹמָא
דַאֲתָא בִּשְׁלָמָא׃ 25 וַהֲוָה כַּד אֲתָא לִירוּשְׁלֶם לְקַדְמוּת מַלְכָּא וַאֲמַר לֵיהּ מַלְכָּא לְמָה לָא אֲזַלְתָּ עִמִּי מְפִיבֹשֶׁת׃
26 וַאֲמַר רִבּוֹנִי מַלְכָּא עַבְדִּי שַׁקַּר בִּי אֲרֵי אֲמַר עַבְדָּךְ אֶחֱשׁוֹק לִי חֲמָרָא וְאֶרְכּוּב עֲלָהּ וְאֵהָךְ עִם מַלְכָּא אֲרֵי מֶחְגָּר עַבְדָּךְ׃
27 וַאֲמַר עַל עַבְדָּךְ מִלִּין דְּלָא כָשְׁרִין קֳדָם רִבּוֹנִי מַלְכָּא וְרִבּוֹנִי מַלְכָּא חַכִּים כְּמַלְאֲכָא דַיְיָ וְעֶבֶד דְּתַקֵּין בְּעֵינָךְ׃
28 אֲרֵי לָא הֲווֹ כָּל בֵּית אֲבָא אֱלָהֵין גַּבְרֵי חַיָּבֵי קְטוֹל לְרִבּוֹנִי מַלְכָּא וְשַׁוֵּיתָא יַת עַבְדָּךְ בְּאָכְלֵי פָּתוֹרָךְ וּמָה אִית לִי עוֹד זָכוּ לְמִקְבַּל עוֹד
קֳדָם מַלְכָּא׃ 29 וַאֲמַר לֵיהּ מַלְכָּא לְמָה תְּמַלֵּיל עוֹד פִּיתְגָמָךְ אַמְרֵית אַתְּ וְצִיבָא תְּפַלְגּוּן יַת אַחְסַנְתָּא׃
30 וַאֲמַר מְפִיבֹשֶׁת לְמַלְכָּא אַף יַת כּוֹלָא יִסַּב בָּתַר דַּאֲתָא רִבּוֹנִי מַלְכָּא בִּשְׁלָמָא לְבַיְתֵיהּ׃

19 ✠ Et dixit ad regem: Ne iam putet dominus meus iniquitatem, & non meminerit quibus iniuria affecit seruus tuus in die qua egressus est dominus meus rex de Hierusalem, vt ponat rex in corde suo:

20 ✠ Quoniam cognoui ego seruus tuus quòd peccaui, & ecce veni hodie primus de omni domo Ioseph vt descendam ego in occursum domini mei regis. 21 ✠ Et respondit Abessa filius Saruia & dixit: Pro hoc non occidetur Semei, quoniam maledixit christo Domini? 22 ✠ Et ait Dauid: Quid mihi & vobis fili Saruia, quòd efficimini mihi hodie in insidiatorem? si hodie interficietur quis in Israel? non scio quòd hodie regno ego super Israel?

23 ✠ Et ait rex ad Semei: Non morieris. & iurauit ei rex.

24 ✠ Et Mephiboseth filius Jonathan filij Saul descendit in occursum regi, & non curauit pedes suos, neque fecit barbam suam, & vestes suas non lauit à qua die egressus est rex vsque ad diem qua venit in pace in Hierusalem.

25 ✠ Et factum est quando venit in Hierusalem in occursum regi, & dixit ei rex: Quare non iuisti mecum Mephiboseth?

26 ✠ Et dixit ad eum Mephiboseth: Domine mi rex seruus meus decepit me, quoniam dixit seruus tuus ei: Sterne mihi asinum, & ascendam super eum et ibo cum rege, quoniam claudus seruus tuus:

27 ✠ Et accusauit seruum tuum ad dominum meum regem. at dominus meus rex vt angelus Dei, fecit bonum in conspectu Dei:

28 ✠ Quoniam non est vniuersa domus patris mei nisi viri mortis domino meo regi. & constituisti seruum tuum inter comedentes in mensa tua. & quæ est mihi amplius iustificatio, & vt vociferer vltrà ad regem?

29 ✠ Et dixit ei Rex: Quare loqueris amplius verba tua? Dixi, te & Siba diuidere agrum.

30 ✠ Et dixit Mephiboseth ad regem: Et cuncta accipiat, postquam reuersus est dominus meus rex in pace in domum suam.

19 ✠ καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, μὴ δὴ λογισάσθω ὁ κύριός μου ἀδικίαν, καὶ μὴ μνησθήτω ὧν ἠδίκησεν ὁ δοῦλός σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἐξῆλθεν ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ἐξ ἱερουσαλήμ, ὥστε θέσθαι τὸν βασιλέα ἐπὶ τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ·

20 ✠ ὅτι ἔγνων ἐγὼ ὁ δοῦλός σου ὅτι ἥμαρτηκα, καὶ ἰδοὺ παραγέγονα σήμερον πρῶτος πάντων ἐξ οἴκου Ἰωσὴφ ἐξ καταβῆναί με εἰς τὸ ἀπάντησιν τοῦ κυρίου μου ἐξ βασιλέως.

21 ✠ καὶ ἀπεκρίθη Ἀβεσσὰ υἱὸς Σαρουία καὶ εἶπεν, διὰ τοῦτο οὐ θανατωθήσεται Σεμεΐ, ὅτι κατηράσατο τὸν χριστὸν κυρίου;

22 ✠ καὶ εἶπεν Δαυίδ, τί ἐμοὶ καὶ ὑμῖν υἱοὶ Σαρουία, ὅτι γίνεσθέ μοι σήμερον εἰς διάβουλον; εἰ σήμερον θανατωθήσεταί τις ἐν Ἰσραήλ; οὐκ οἶδα ὅτι σήμερον βασιλεύω ἐγὼ ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ;

23 ✠ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Σεμεΐ, οὐ θανατωθήσῃ. καὶ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς.

24 ✠ καὶ μεφιβόσεθ υἱὸς Ἰωναθὰν υἱοῦ Σαοὺλ κατέβαινεν εἰς ἀπάντησιν τῷ βασιλεῖ, καὶ οὐκ ἐθεράπευσε τοὺς πόδας αὐτοῦ, οὐδὲ ἐποίησε τὸν μύσακα αὐτοῦ, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ οὐκ ἔπλυνεν ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐξεπορεύθη ὁ βασιλεὺς ἕως τῆς ἡμέρας ἧς παρεγένετο ἐν εἰρήνῃ εἰς Ἱερουσαλήμ.

25 ✠ καὶ ἐγένετο ὅτε παρεγένετο εἰς Ἱερουσαλὴμ εἰς ἀπάντησιν τῷ βασιλεῖ, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, τί ὅτι οὐκ ἐπορεύθης μετ' ἐμοῦ μεφιβόσεθ;

26 ✠ καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν μεφιβόσεθ, κύριέ μου βασιλεῦ ὁ δοῦλός μου παρελογίσατό με, ὅτι εἶπεν ὁ δοῦλός σου αὐτῷ, Ἐπίσαξόν μοι τὸν ὄνον καὶ ἀναβήσομαι ἐπ' αὐτὸν καὶ πορεύσομαι μετὰ τοῦ βασιλέως, ὅτι χωλὸς ὁ δοῦλός σου·

27 ✠ καὶ κατηγόρηκε τοῦ δούλου σου πρὸς τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα. ὁ δὲ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ὡς ἄγγελος θεοῦ ἐποίησεν καλὸν ἐνώπιον θεοῦ·

28 ✠ ὅτι οὐκ ἔστιν ὅλος ὁ οἶκος τοῦ πατρός μου, ἀλλ' ἢ ἄνδρες θανάτου τῷ κυρίῳ μου τῷ βασιλεῖ. καὶ κατέστησας τὸν δοῦλόν σου ἐν τοῖς ἐσθίουσιν ἐν τῇ τραπέζῃ σου. καὶ τί ἔστι μοι ἔτι δικαίωμα, καὶ τοῦ κεκραγέναι ἔτι πρὸς τὸν βασιλέα;

29 ✠ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, ἵνατί λαλεῖς ἔτι σοὺ λόγους σου; εἶρηκα, σὲ καὶ σιβᾶ διελέσθω τὸν ἀγρόν.

30 ✠ καὶ εἶπε μεφιβόσεθ πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ τὰ πάντα λαβέτω μετὰ τὸ ἀποκεχωρηκέναι τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα ἐν εἰρήνῃ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et dixit ad regem: Ne cogitet super me dominus meus culpam: & ne memineris quòd iniquè egit seruus tuus in die quo migrauit dominus meus ex Ierusalem, vt ponat rex super cor suum. 20 Quia nouit seruus tuus quòd ego peccaui; & ecce veni die hoc prior omni domo Iozzeph, vt descenderem in occursum domini mei regis. 21 Et respondit Abisai filius Szaruiah, & dixit: Nunquid propter hoc non occidetur Simghi? nam maledixit vncto Domini.

22 Et dixit Dauid: Quid mihi & vobis filij Szaruiah quòd sitis mihi hodie in satan? hodie occidetur vir in Israel? nam nunquid non noui quòd hodie sim rex super Israel? 23 Et dixit rex ad Simghi: Non morieris. & iurauit illi rex.

24 Et Mephiboseth filius Saul descendit in occursum regis: & non lauerat pedes suos, & non totonderat labrum suum, & vestimenta sua non candidauerat à die qua migrauerat rex vsque ad diem qua rediit in pace.

25 Et fuit quando venit ad Ierusalem in occursum regis, dixit illi rex: Ad quid non veniisti mecum Mephiboseth?

26 Et dixit: Domine mi rex, seruus meus dolosè egit contra me: nam dixit seruus tuus: Sternã mihi asinam, & equitabo super illam, & ibo cum rege; quia claudus seruus tuus. 27 Et dixit contra seruum tuum locutiones quæ non rectæ sunt ante dominum meum regem: & dominus meus rex sapiens vt angelus Domini: facias quod statutum est in oculis tuis.

28 Nam non fuerunt omnes viri domus patris mei nisi viri obnoxij cædis domino meo regi: & posuisti seruum tuum inter conuiuas mensæ tuæ: & quod est mihi amplius meritum vt clamem amplius ante regem?

29 Et dixit illi rex: Ad quid loqueris amplius verbum tuum? dixi: Tu & Sziba diuidetis hæreditatem.

30 Et dixit Mephiboseth regi: Etiam totam accipiat, postquam venit dominus meus rex in pace in domum suam.

31 * וּבַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי יָרַד מֵרֹגְלִים וַיַּעֲבֹר אֶת־
הַמֶּלֶךְ הַיַּרְדֵּן לְשַׁלְּחוֹ אֶת־בַּיַּרְדֵּן׃
32 * וּבַרְזִלַּי זָקֵן מְאֹד בֶּן־שְׁמֹנִים שָׁנָה וְהוּא־
כִלְכַּל אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּשִׁיבָתוֹ בְמַחֲנַיִם כִּי־אִישׁ
גָּדוֹל הוּא מְאֹד׃
33 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־בַּרְזִלַּי אַתָּה עֲבֹר אִתִּי
וְכִלְכַּלְתִּי אֹתְךָ עִמָּדִי בִּירוּשָׁלָם׃
34 * וַיֹּאמֶר בַּרְזִלַּי אֶל־הַמֶּלֶךְ כַּמָּה יְמֵי שְׁנֵי חַיַּי כִּי־
אֶעֱלֶה אֶת־הַמֶּלֶךְ יְרוּשָׁלָם׃
35 * בֶּן־שְׁמֹנִים שָׁנָה אָנֹכִי הַיּוֹם הַאֵדַע בֵּין־
טוֹב לְרָע אִם־יִטְעַם עַבְדְּךָ אֶת־אֲשֶׁר אֹכַל
וְאֶת־אֲשֶׁר אֶשְׁתֶּה אִם־אֶשְׁמַע עוֹד בְּקוֹל שָׁרִים
וְשָׁרוֹת וְלָמָּה יִהְיֶה עַבְדְּךָ עוֹד לְמַשָּׂא אֶל־
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃
36 * כִּמְעַט יַעֲבֹר עַבְדְּךָ אֶת־הַיַּרְדֵּן אֶת־הַמֶּלֶךְ
וְלָמָּה יִגְמְלֵנִי הַמֶּלֶךְ הַגְּמוּלָה הַזֹּאת׃
37 * יָשָׁב־נָא עַבְדְּךָ וְאָמֻת בְּעִירִי עִם קֶבֶר אָבִי וְאִמִּי
וְהִנֵּה עַבְדְּךָ כִמְהָם יַעֲבֹר עִם־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ וַעֲשֵׂה־
לוֹ אֵת אֲשֶׁר־טוֹב בְּעֵינֶיךָ׃
38 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אִתִּי יַעֲבֹר כִּמְהָם וַאֲנִי אֶעֱשֶׂה־
לּוֹ אֶת־הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ וְכֹל אֲשֶׁר־תִּבְחַר עָלַי
אֶעֱשֶׂה־לָךְ׃
39 * וַיַּעֲבֹר כָּל־הָעָם אֶת־הַיַּרְדֵּן וְהַמֶּלֶךְ עָבָר וַיִּשַּׁק
הַמֶּלֶךְ לְבַרְזִלַּי וַיְבָרְכֵהוּ וַיָּשָׁב לִמְקֹמוֹ׃
40 * וַיַּעֲבֹר הַמֶּלֶךְ הַגִּלְגָּלָה וְכִמְהָן עָבַר עִמּוֹ וְכָל־עַם
יְהוּדָה וְיַעֲבִירוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וְגַם חֲצִי עַם יִשְׂרָאֵל׃
41 * וְהִנֵּה כָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל בָּאִים אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ
אֶל־הַמֶּלֶךְ מַדּוּעַ גְּנָבוּךָ אַחֵינוּ אִישׁ יְהוּדָה וַיַּעֲבִרוּ
אֶת־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־בֵּיתוֹ אֶת־הַיַּרְדֵּן וְכָל־אַנְשֵׁי דָוִד
עִמּוֹ׃

31 * Berzellai quoque Galaadites descendens de Rogelim traduxit regem Iordanē
F paratus etiā vltra fluuium prosequi eum.
32 * Erat autem Berzellai Galaadites senex valde, id est, octogenarius, & ipse præbuit alimenta regi cùm moraretur in castris. fuit quippe vir diues nimis.
33 * Dixit itaque rex ad Berzellai: Veni mecum, vt requiescas securus in Ierusalē.
34 * Et ait Berzellai ad regem: Quot sunt dies annorum vitæ meæ, vt ascēdam cum
35 rege in Ierusalem? * Octogenarius sum hodie. Nunquid vigent sensus mei ad discernendum suaue aut amarum: aut delectare potest seruum tuum cibus aut potus, vel audire possum vltrà vocem cantorum atque cantatricum? Quare seruus tuus sit oneri domino meo regi?
36 * Paululum procedam famulus tuus ab Iordane tecum. Non indigeo hac vicissitudine:
37 * Sed obsecro vt reuertar seruus tuus & moriar in ciuitate mea, & sepeliar iuxta sepulchrum patris mei & matris meæ. Est autem seruus tuus Chamaan, ipse vadat tecum domine mi rex, & fac ei quicquid bonum tibi videtur.
38 * Dixit itaque ei rex: Mecum transeat
G Chamaan, & ego faciam ei quicquid tibi placuerit, & omne quod petieris à me, impetrabis.
39 * Cumque transisset vniuersus populus & rex Iordanem, osculatus est rex Berzellai, & benedixit ei: & ille reuersus est
40 in locum suum. * Transiuit ergo rex ad Galgalam, & Chamaan cum eo: omnis autem populus Iuda traduxerat regem, & media tantùm pars affuerat de populo Israel.
41 * Itaque omnes viri Israel concurrentes ad regem dixerūt ei: Quare te furati sunt fratres nostri viri Iuda, & traduxerunt regem & domum eius Iordanem, omnesque viros Dauid cum eo?

תרגום יונתן

31 וּבַרְזִלַּי גִּלְעָדָאָה נְחַת מֵרוֹגְלִים וַעֲבַר עִם מַלְכָּא יַרְדְּנָא לְאַלְוָיוּתֵיהּ יַת יַרְדְּנָא׃
32 וּבַרְזִלַּי סִיב לַחֲדָא בַּר תְּמָנִין שְׁנִין וְהוּא סוֹבַר יַת מַלְכָּא בְּמוֹתְבֵיהּ בְּמַחֲנַיִם אֲרֵי גְּבַר רַב הוּא לַחֲדָא׃
33 וַאֲמַר מַלְכָּא לְבַרְזִלַּי אַתְּ עֲבַר עִמִּי וַאֲסוֹבַר יָתָךְ עִמִּי בִּירוּשְׁלֶם׃
34 וַאֲמַר בַּרְזִלַּי לְמַלְכָּא כַּמָּה יוֹמֵי שְׁנֵי חַיַּי אֲרֵי אֶיסַּק עִם מַלְכָּא לִירוּשְׁלֶם׃ 35 בַּר תְּמָנַן שְׁנִין אֲנָא יוֹמָא דֵין הַאֶדַע בֵּין טָב לְבִישׁ
אִם יִטְעַם עַבְדָּךְ יַת מָה דְאֵיכוּל וְיַת מַה דְאֶשְׁתֵּי וְאִם אֶשְׁמַע עוֹד בְּקַל כִּינָרִין וְתֻשְׁבְּחָן וּלְמָה יְהֵי עַבְדָּךְ עוֹד לְמִטּוּל עַל רִיבּוֹנִי מַלְכָּא׃
36 כִּזְעֵיר יֶעְבַּר עַבְדָּךְ יַת יַרְדְּנָא עִם מַלְכָּא וּלְמָה יְשַׁלְּמִנַּנִי מַלְכָּא תַּשְׁלוּמְתָּא הָדָא׃
37 יְתוּב כְּעַן עַבְדָּךְ וְאֵמוּת בְּקַרְתִּי וְאֶתְקְבַר בְּקִבְרָא דַאֲבָא וְאִמָּא וְהָא עַבְדָּךְ כִּמְהָם יֶעְבַּר עִם רִבּוֹנִי מַלְכָּא וֶעֱבֵיד לֵיהּ יַת דְּתַקֵּין בְּעֵינָךְ׃
38 וַאֲמַר מַלְכָּא עִמִּי יֶעְבַּר כִּמְהָם וַאֲנָא אֶעְבֵּיד לֵיהּ יַת דְּתַקֵּין בְּעֵינָךְ וְכָל דְּתִרְמִי עֲלַי אֶעְבֵּיד לָךְ׃
39 וַעֲבַר כָּל עַמָּא יַת יַרְדְּנָא וּמַלְכָּא עֲבַר וּנְשַׁק מַלְכָּא לְבַרְזִלַּי וּבָרְכֵיהּ וְתָב לְאַתְרֵיהּ׃
40 וַעֲבַר מַלְכָּא לְגִלְגְּלָא וְכִמְהָן עֲבַר עִמֵּיהּ וְכָל עַמָּא דְבֵית יְהוּדָה אַעְבַּרוּ יַת מַלְכָּא וְאַף פַּלְגוּת עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל׃
41 וְהָא כָּל אֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל אָתָן לְוַת מַלְכָּא וַאֲמַרוּ לְמַלְכָּא מָדֵין כַּסְיוּךְ מִינָּנָא אֲחָנָא אֱנַשׁ יְהוּדָה וְאַעְבַּרוּ יַת מַלְכָּא וְיַת אֱנַשׁ בַּיְתֵיהּ יַת יַרְדְּנָא
וְכָל גִּבָּרֵי דָוִד עִמֵּיהּ׃

* Et Berzelli Galaadites descendit de Rogellim, & transiit cum rege Iordanem vt præmittat eum ex Iordane. 31

* Et Berzelli senex valdè filius annorum octoginta: & ipse educauit regem cùm maneret ipse in castris, quoniam vir magnus erat valde. 32

* Et dixit rex ad Berzelli: Tu transibis mecum, et alam senectutem tuam mecum in Hierusalem. 33

* Et dixit Berzelli ad regem: Quot dies erunt annorum vitæ meæ, vt ascendam cum rege in Hierusalem? 34

* Filius octoginta annorum ego sum hodie. nunquid cognoscam inter bonum & inter malum? si gustabit adhuc seruus tuus quæ comederit vel quæ potauerit? si audiam amplius vocem canentium & cantatricum? & quare fit seruus tuus onus super dominum meum regem? 35

* Quoniam paululum transibit seruus tuus Iordanem cum rege? & quare dominus meus rex reddit mihi hanc vicissitudinem? 36

* Reuertatur iam seruus tuus, & moriatur in ciuitate mea, & sepeliar in sepulchro patris mei & matris meæ. & ecce seruus tuus Chimaan filius meus transibit cum domino meo Rege, & facies ei quod placuerit coram te. 37

* Et dixit rex ad eum: Transeat mecum Achimaan, & ego faciam ei quod placuerit coram te, & quod iusseris mihi faciam tibi. 38

* Et transiit vniuersus populus Iordanem, & rex restitit, & osculatus est rex Berzelli, & benedixit ei, & reuersus est in locum suum. 39

* Et transiuit rex in Galgala, & Achimaan transiuit cum eo: & omnis populus Judæ traduxerant eum, & media pars populi Israel. 40

* Et ecce omnis vir Israel venerunt ad regem, & dixerunt regi: Quare furati sunt te fratres nostri viri Iuda, & traduxerunt regem & domum eius Iordanem, & omnes viros Dauid cum eo? 41

31 * καὶ βερζελλὶ ὁ γαλααδίτης κατέβη ἐκ ῥωγελλίν, καὶ διέβη μετὰ τοῦ βασιλέως τὸν ἰορδάνην τοῦ προπέμψαι αὐτὸν ἐκ τοῦ ἰορδάνου.

32 * καὶ ὁ βερζελλὶ πρεσβύτης σφόδρα υἱὸς ἐτῶν ὀγδοήκοντα: καὶ αὐτὸς διέθρεψε τὸν βασιλέα ἐν τῷ καθῆσθαι αὐτὸν ἐν παρεμβολαῖς, ὅτι ἀνὴρ μέγας ἦν σφόδρα.

33 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν βερζελλί, σὺ διαβήσῃ μετ' ἐμοῦ, καὶ διαθρέψω τὸ γῆράς σου μετ' ἐμοῦ ἐν ἱερουσαλήμ.

34 * Καὶ εἶπε βερζελλὶ πρὸς τὸν βασιλέα, πόσαι αἱ ἡμέραι ἔτους ἐτῶν ζωῆς μου, ἵνα ἀναβῶ μετὰ τοῦ βασιλέως εἰς ἱερουσαλήμ;

35 * υἱὸς ὀγδοήκοντα ἐτῶν ἐγώ εἰμι σήμερον. μὴ γνώσομαι ἀνὰ μέσον ἀγαθοῦ καὶ ἀνὰ μέσον κακοῦ; εἰ γεύσεται ἔτι ὁ δοῦλός σου ὅσα ἂν ἐδίῃ ἢ ὅσα ἂν πίῃ; εἰ ἀκούσομαι ἔτι φωνὴν ᾀδόντων καὶ ᾀδουσῶν; καὶ ἵνατί γένηται ὁ δοῦλός σου φορτίον ἔτι τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα.

36 * ὅτι ὀλίγον διαβήσεται ὁ δοῦλός σου τὸν ἰορδάνην μετὰ τοῦ βασιλέως; καὶ ἵνατί ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ἀνταποδίδωσί μοι τοῦτο ἀνταπόδομα;

37 * ἀποστρεψάτω δὴ ὁ δοῦλός σου, καὶ τελευτησάτω ἐν τῇ πόλει μου, καὶ ταφήσομαι ἐν τῷ τάφῳ τοῦ πατρός μου καὶ τῆς μητρός μου. καὶ ἰδοὺ ὁ δοῦλός σου χιμααὰν ὁ υἱός μου διελεύσεται μετὰ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως, καὶ ποιήσεις αὐτῷ τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιόν σου.

38 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτόν, διελθέτω μετ' ἐμοῦ ἀχμααὰν, καὶ ἐγὼ ποιήσω αὐτῷ τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιόν σου, καὶ ὃ ἂν ἐπιτάξῃς μοι ποιήσω σοι.

39 * καὶ διέβη πᾶς ὁ λαὸς τὸν ἰορδάνην, καὶ ὁ βασιλεὺς εἰσῆλθε, καὶ κατεφίλησεν ὁ βασιλεὺς τὸν βερζελλί, καὶ εὐλόγησεν αὐτόν, καὶ ἀπέστρεψεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ.

40 * καὶ διέβη ὁ βασιλεὺς εἰς γάλγαλα, καὶ ἀχμααὰν διέβη μετ' αὐτοῦ, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰούδα διεβίβασαν τὸν αὐτόν, καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ λαοῦ ἰσραήλ.

41 * καὶ ἰδοὺ πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ παρεγένοντο πρὸς τὸν βασιλέα. καὶ εἶπον τῷ βασιλεῖ, τί ὅτι ἔκλεψάν σε οἱ ἀδελφοὶ ἡμῶν οἱ ἄνδρες ἰούδα, καὶ διεβίβασαν τὸν βασιλέα καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ τὸν ἰορδάνην, καὶ πάντας τοὺς ἄνδρας δαυὶδ μετ' αὐτοῦ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Et Barzelai Gilghadæus descendit ex Roghelim, & transiuit cum rege Iardena vt concomitaretur eum vltra Iordanem.

32 Et Barzelai erat senex valde, filius octoginta annorum: & ille pauerat regem dū sederet in Mahhanaim; quia vir magnus erat valde.

33 Et dixit rex ad Berzelai: Tu transi mecum, & sustentabo te mecum in Ierusalem.

34 Et dixit Barzelai ad regem: Quot sunt dies annorum vitæ meæ, quòd ascendam cum rege in Ierusalem?

35 Filius octoginta annorum sum hodie: num noscam inter bonum & inter malum? an gustabit seruus tuus id quod comedam, & id quod bibam? & num audiam amplius vocem citharārum & laudū? & ad quid erit seruus tuus vltrà in onus super dominum meū regem?

36 Parumper transibit seruus tuus Iardena cum rege? & ad quid retribuet mihi rex retributionem istam?

37 Redeat nunc seruus tuus, & moriar in ciuitate mea, & sepeliar in sepulchro patris mei & matris meæ: & ecce seruus tuus Chimham transibit cum domino meo rege: & fac ei quod appositum est in oculis tuis.

38 Et dixit rex: Mecum transibit Chimham, & ego faciam illi quod appositum est in oculis tuis; & omne quod impositeris super me, faciam tibi.

39 Et transiuit omnis populus Iardena, & rex transiuit: & osculatus est rex Barzelai, & benedixit illi, & rediit ad locum suum.

40 Et transiuit rex in Gilgela, & Chimham transiuit cum illo, & omnis populus domus Iehudah traduxerunt regem, & etiam dimidium populi Israel.

41 Et ecce omnes homines Israel venientes ad regem, & dixerunt ad regem: Quare occultauerunt te à nobis fratres nostri homines Iehudah, & traduxerunt regem, & homines domus eius Iardena, & omnes viros Dauid cum eo?

42 * וַיַּעַן כָּל־אִישׁ יְהוּדָה עַל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל כִּי־
קָרוֹב הַמֶּלֶךְ אֵלַי וְלָמָּה זֶה חָרָה לְךָ עַל־הַדָּבָר
הַזֶּה הֶאָכוֹל אָכַלְנוּ מִן־הַמֶּלֶךְ אִם־נִשֵּׂאת
נִשָּׂא לָנוּ׃
43 * וַיַּעַן אִישׁ־יִשְׂרָאֵל אֶת־אִישׁ יְהוּדָה וַיֹּאמֶר
עֶשֶׂר־יָדוֹת לִי בַמֶּלֶךְ וְגַם־בְּדָוִד אֲנִי מִמְּךָ
וּמַדּוּעַ אֲקִלֹּתַנִי וְלֹא־הָיָה דְבָרִי רִאשׁוֹן לִי
לְהָשִׁיב אֶת־מַלְכִּי וַיִּקֶשׁ דְּבַר־אִישׁ יְהוּדָה מִדְּבַר
אִישׁ יִשְׂרָאֵל׃

כ

1 * וְשָׁם נִקְרָא אִישׁ בְּלִיַּעַל וּשְׁמוֹ שֶׁבַע
בֶּן־בִּכְרִי אִישׁ יְמִינִי וַיִּתְקַע בַּשּׁוֹפָר וַיֹּאמֶר אֵין־לָנוּ
חֵלֶק בְּדָוִד וְלֹא נַחֲלָה־לָנוּ בְּבֶן־יִשַׁי אִישׁ לְאֹהָלָיו
יִשְׂרָאֵל׃
2 * וַיַּעַל כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרֵי דָוִד אַחֲרֵי שֶׁבַע
בֶּן־בִּכְרִי וְאִישׁ יְהוּדָה דָּבְקוּ בְמַלְכָּם מִן־הַיַּרְדֵּן
וְעַד־יְרוּשָׁלִָם׃
3 * וַיָּבֹא דָוִד אֶל־בֵּיתוֹ יְרוּשָׁלִַם וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ אֵת
עֶשֶׂר־נָשִׁים פִּלַגְשִׁים אֲשֶׁר הִנִּיחַ לִשְׁמוֹר הַבַּיִת
וַיִּתְּנֵם בֵּית־מִשְׁמֶרֶת וַיְכַלְכְּלֵם וַאֲלֵהֶם לֹא־בָא
וַתִּהְיֶינָה צְרֻרֹת עַד־יוֹם מֻתָן אַלְמְנוּת חַיּוּת׃
4 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־עֲמָשָׂא הַזְעֶק־לִי אֶת־אִישׁ־
יְהוּדָה שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְאַתָּה פֹּה עֲמֹד׃
5 * וַיֵּלֶךְ עֲמָשָׂא לְהַזְעִיק אֶת־יְהוּדָה וַיֹּיחֶר
מִן־הַמּוֹעֵד אֲשֶׁר יְעָדוֹ׃
6 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־אֲבִישַׁי עַתָּה יֵרַע לָנוּ שֶׁבַע
בֶּן־בִּכְרִי מִן־אַבְשָׁלוֹם אַתָּה קַח אֶת־עַבְדֵי
אֲדֹנֶיךָ וּרְדֹף אַחֲרָיו פֶּן־מָצָא לוֹ עָרִים בְּצֻרוֹת
וְהִצִּיל עֵינֵנוּ׃

42 *Et reſpondit omnis vir Iuda ad viros Iſrael: Quia mihi propior eſt rex: cur iraſceris ſuper hac re? Nunquid comedimus aliquid ex rege, aut munera nobis data ſunt?

43 * Et reſpondit vir Iſrael ad viros Iuda, & ait: Decem partibus maior ego ſum apud regem, magiſque ad me pertinet Dauid quàm ad te. Cur feciſti mihi iniuriã, & non mihi nunciatum eſt priori vt reducerem regem meum? Duriùs autem reſponderunt viri Iuda viris Iſrael.

CAP. XX.

1 ACcidit quoq; vt ibi eſſet vir belial nomine Syba filius Bochri vir Ieminęus, & cecinit buccina & ait: Non eſt nobis pars in Dauid, neque hæreditas in filio Iſai. reuertere in tabernacula tua Iſrael.

2 * Et ſeparatus eſt omnis Iſrael à Dauid, ſecutuſque eſt Syba filium Bochri. Viri autem Iuda adhæſerunt regi ſuo à Iordane vſque Ieruſalem.

3 * Cumque veniſſet rex in domum ſuã in Ieruſalem, tulit decem mulieres concubinas quas dereliquerat ad cuſtodiendam domum, & tradidit eas in cuſtodiam alimenta eis præbens. Et non eſt ingreſſus ad eas, ſed erant clauſæ vſq; in diem mortis ſuæ in viduitate viuentes.

4 * Dixit autem rex Amaſæ: Conuoca mihi omnes viros Iuda in diem tertium, & tu adeſto præſens.

5 * Abiit ergo Amaſa vt conuocaret Iudam, & moratus eſt extra placitum quod Bei conſtituerat rex.

6 * Ait autem Dauid ad Abiſai: Nunc magis afflicturus eſt nos Syba filius Bochri, quàm Abſalom. Tolle ergo ſeruos domini tui, & perſequere eum, ne fortè inueniat ciuitates munitas, & effugiat nos.

תרגום יונתן

42 וַאֲתֵיב כָּל אֱנַשׁ יְהוּדָה עַל אֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל אֲרֵי קָרִיב לִי מַלְכָּא מִדִּילָךְ וּלְמָה דְּנַן תְּקֵף לָךְ עַל פִּתְגָמָא הָדֵין הֲמֵיכַל אֲכֵילְנָא מִן נִכְסֵי
מַלְכָּא אִם מַתְּנָא מַנִּי לָנָא׃ 43 וַאֲתֵיב אֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל יַת אֱנַשׁ יְהוּדָה וַאֲמַר עַשְׂרָה חוּלָקִין אִית לִי בְּמַלְכָּא וְאַף בְּדָוִד אֲנָא רָעֵינָא
מִינָךְ וּמָדֵין אֲשִׁיטְתַנִי וְלָא הֲוָה פִּתְגָמִי קַדְמֵיתָא לִי לַאֲתָבָא יַת מַלְכִּי וּתְקֵיף פִּתְגָם אֱינַשׁ יְהוּדָה מִפִּתְגָם אֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל׃

כ

1 וְתַמָּן אִתְעֲרַע גְּבַר רָשִׁיעַ וּשְׁמֵיהּ שֶׁבַע בַּר בִּכְרִי גַּבְרָא מִשִּׁבְטָא דְבִנְיָמִן וּתְקַע בְּשׁוֹפָרָא וַאֲמַר לֵית לָנָא חוּלַק בְּדָוִד וְלָא אַחֲסָנָא לָנָא
בְּבַר יִשַׁי גְּבַר לְקִרְווֹהִי יִשְׂרָאֵל׃ 2 וּסְלֵיק כָּל אֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל מִבָּתַר דָּוִד לְמֵיזַל בָּתַר שֶׁבַע בַּר בִּכְרִי וֶאֱנַשׁ יְהוּדָה לְוֹו עִם מַלְכְּהוֹן
מִן יַרְדְּנָא וְעַד יְרוּשְׁלֶם׃ 3 וַאֲתָא דָּוִד לְבַיְתֵיהּ לִירוּשְׁלֶם וּדְבַר מַלְכָּא יַת עֲשַׂר נְשִׁין לְחֵינָן דִּשְׁבַּק לְמִטַּר בַּיְתָא וּמַנִּינִין בְּבֵית
מַטָּרָא וּמְסוֹבַר לְהֶן וּלְוַתְהֶן לָא עַל וַהֲוָאָה נְטִירָן וּמִתְקַרְיָין עַד יוֹם מוּתְהֵן אַרְמְלָן דְּבַעְלֵהֶן קַיָּים׃
4 וַאֲמַר מַלְכָּא לַעֲמָשָׂא כְּנוֹשׁ קֳדָמַי יַת אֱנַשׁ יְהוּדָה תְּלָתָא יוֹמִין וְאַתְּ הָכָא קוּם׃
5 וַאֲזַל עֲמָשָׂא לְמִכְנַשׁ יַת בֵּית יְהוּדָה וְאוֹחַר מִן זִמְנָא דַאֲמַר לֵיהּ׃
6 וַאֲמַר דָּוִד לַאֲבִישַׁי כְּעַן דִּלְמָא יַבְאֵשׁ לָנָא שֶׁבַע בַּר בִּכְרִי מִן אַבְשָׁלוֹם וּכְעַן דְּבַר יַת עַבְדֵי רִבּוֹנָךְ וּרְדֻף בָּתְרוֹהִי דִּילְמָא יַשְׁכַּח לֵיהּ קִרְוִין
כְּרִיכָן וְיָעִיק לָנָא׃

42 Et responderunt viri Iuda viris Israel, & dixerunt: Quia appropinquat nobis rex. et quare iratus es de sermone hoc? nunquid comedentes comedimus aliquem cibum ex rege, vel munus dedit nobis?

43 Et responderunt viri Israel ad viros Iuda, & dixerunt: Decem mihi manus in rege, & in Dauid sum supra te. & cur iniuriam feciſti mihi, & non factum eſt verbum meum prius vt reducerem regem meum? & durum viſum eſt verbum virorum Iuda magis quàm verbum virorum Iſrael.

42 καὶ ἀπεκρίθησαν πάντες ἄνδρες ἰούδα τοῖς ἀνδράσιν Ἰσραὴλ, καὶ εἶπον, ὅτι ἐγγίζει ἡμῖν ὁ βασιλεύς. καὶ ἵνατί τοῦτο ἐθυμώθης περὶ τοῦ λόγου τούτου; ἢ ἐσθίοντες βεβρώκαμέν τι βρῶμα παρὰ τοῦ βασιλέως, ἢ δόμα δέδωκεν ἡμῖν;

43 καὶ ἀπεκρίθησαν οἱ ἄνδρες Ἰσραὴλ πρὸς τοὺς ἄνδρας ἰούδα καὶ εἶπον, δέκα μοι χεῖρες ἐν τῷ βασιλεῖ, καί γε ἐν τῷ δαυὶδ εἰμὶ ὑπὲρ σέ. καὶ τί ὅτι ὕβρισάς με, καὶ οὐκ ἐχύθη τὸ ῥῆμά μου πρότερον ἐπιστρέψαι τὸν βασιλέα μου; καὶ ἐσκληρύνθη τὸ ῥῆμα ἀνδρῶν ἰούδα ὑπὲρ τὸ ῥῆμα ἀνδρῶν Ἰσραήλ.

CAP. XX.

ET ibi occurrit vir filius peſtilens, & nomen ei Sabee filius Bochori vir Semini; & cecinit buccina, & ait: Non eſt nobis pars in Dauid, neque hæreditas in filio Jeſſe: eamus vnuſquiſque in tabernacula ſua Iſrael.

1 Et aſcendit omnis vir Iſrael à tergo Dauid poſt Sabee filium Bochori. at viri Iuda adhæſerunt ad regem ſuum à Iordane & vſque ad Hieruſalem.

2 Et ingreſſus eſt Dauid in domum ſuam in Hieruſalem, & tulit rex decem mulieres concubinas ſuas, quas dereliquerat ad cuſtodiendam domum ſuam, & tradidit eas in domum cuſtodiæ, & aluit eas: & ad eas non eſt ingreſſus, & erant concluſæ vſque ad diem mortis ſuæ viduæ viuentes.

3 Et dixit rex ad Amaſſa: Conuoca mihi viros Iuda in tribus diebus: tu autem hic ſta.

4 Et abijt Amaſſa vt nunciaret Iuda, & moratus eſt à tempore quod conſtituerat ei Dauid.

5 Et ait Dauid ad Abeſſa: Nunc malefaciet nobis Sabee filius Bochori magis quàm Abeſalom. & nunc tolle tecum ſeruos domini tui, & perſequere poſt eum, vt non inueniat ſibi ciuitates munitas, & inumbret oculos noſtros.

1 Καὶ ἐκεῖ ἀπλωὶα δὼὴς υἱὸς λοιμός, καὶ ὄνομα αὐτῷ Σαβεαὶ υἱὸς Βοχορὶ δὼὴς ἰεμινί, καὶ ἐσάλπισε σάλπιγγι, καὶ εἶπεν, οὐκ ἔστιν ἡμῖν μερὶς ἐν δαυὶδ, οὐδὲ κληρονομία ἐν υἱῷ ἰεσσαί· πορευσώμεθα ἕκας ἕκαστος εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ ἰσραήλ.

2 καὶ δὼέβη πᾶς δὼὴς ἰσραὴλ ἀπὸ ὄπισθεν δαυὶδ ὀπίσω Σαβεαὶ υἱοῦ Βοχορί. οἱ δὲ ἄνδρες ἰούδα προσεκολλήθησαν πρὸς τὸν βασιλέα αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ἰορδάνου καὶ ἕως τῆς ἱερουσαλήμ.

3 καὶ εἰσῆλθε δαυὶδ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς τὰς δέκα γυναῖκας τὰς παλλακὰς αὐτοῦ, ἃς κατέλιπε φυλάσσειν τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτὰς εἰς οἶκον φυλακῆς, καὶ διέταξεν αὐτάς, καὶ πρὸς αὐτὰς οὐκ εἰσῆλθε, καὶ ἦσαν συνεχόμεναι ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτῶν χηρεύουσαι.

4 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἀμασά, βόησόν μοι αὐδρεας ἰούδα, ἐν τρισὶν ἡμέραις, σὺ δὲ ἐνταῦθα στῆθι.

5 καὶ ἐπορεύθη ἀμασὰ πρὸς βοᾶσαι τῷ ἰούδα, καὶ ἐχρόνισεν ἀπὸ τοῦ καιροῦ οὗ ἐτάξατο αὐτῷ δαυίδ.

6 καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς ἀβεσά, νῦν κακοποιήσει ἡμᾶς Σαβεαὶ υἱὸς Βοχορὶ ὑπὲρ ἀβεσαλώμ. καὶ νῦν λάβε μετὰ σεαυτοῦ τοὺς παῖδας τοῦ κυρίου σου, καὶ καταδίωκε ὀπίσω αὐτοῦ, ὅπως μὴ εὕρῃ ἑαυτῷ πόλεις ὀχυρὰς, καὶ σκιάσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

42 Et reſpondit omnis homo Iehudah homini Iſrael, Quia propinquior eſt mihi rex quàm tibi: & ad quid durũ eſt tibi propter verbũ iſtud? nunquid comedendo comedimus ex diuitiis regis? num donum numerauit nobis?

43 Et reſpondit homo Iſrael homini Iehudah & dixit: Decem partes ſunt mihi in rege, & etiam Dauid volumus pluſquã te; & vt quid contempſiſti nos? & non fuit verbum meum prius mihi ad reducendum regem meum? & durius fuit verbum hominis Iehudah verbo hominis Iſrael.

CAP. XX.

ET ibi caſu venit vir improbus, & nomen eius erat Sebagh filius Bichri, vir ex tribu Biniamin; & clanxit buccina, & dixit: Non eſt nobis pars in Dauid, nec hæreditas nobis in filio Iſai: quiſque ad habitacula ſua Iſrael.

1 Et aſcendit omnis homo Iſrael de-poſt Dauid, vt irent poſt Sebagh filium Bichri: & homines Iehudah aſſociauerunt ſe cum rege ſuo à Iardena & vſque ad Ieruſalem.

2 Et venit Dauid in domum ſuam in Ieruſalem, & accepit rex decem mulieres concubinas, quas reliquerat ad cuſtodiendum domũ, & conſtituit illas in domo cuſtodiæ; & aluit eas: & ad eas non intrauit, & fuerunt cuſtoditæ & vocatæ vſque ad diem mortis ſuæ viduæ viri ipſarum ſuperſtitis.

3 Et dixit rex ad Ghamaſſa: Congrega ante me homines Iehuda *intra* tres dies, & tu hic ſta.

4 Et iuit Ghamaſſa vt congregaret domum Iehudah, & moratus eſt vltra tempus quod dixerat illi.

5 Et dixit Dauid ad Abiſai: Nunc ne fortè peius faciat nobis Sebagh filius Bichri quàm Abſalom, quæſo accipe ſeruos domini tui, & perſequere poſt illum, ne fortè inueniat ſibi vrbes munitas, & affligat nos.

7 * וַיֵּצְאוּ אַחֲרָיו אַנְשֵׁי יוֹאָב וְהַכְרֵתִי וְהַפְּלֵתִי וְכָל־
הַגִּבּוֹרִים וַיֵּצְאוּ מִירוּשָׁלַם לִרְדֹּף אַחֲרֵי שֶׁבַע
בֶּן־בִּכְרִי׃
8 * הֵם עִם־הָאֶבֶן הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן וַעֲמָשָׂא
בָא לִפְנֵיהֶם וְיוֹאָב חָגוּר מִדּוֹ לְבֻשׁוֹ וְעָלָו חֲגוֹר חֶרֶב
מְצֻמֶּדֶת עַל־מָתְנָיו בְּתַעְרָה וְהוּא יָצָא וַתִּפֹּל׃
9 * וַיֹּאמֶר יוֹאָב לַעֲמָשָׂא הֲשָׁלוֹם אַתָּה אָחִי וַתֹּחֶז
יַד־יְמִין יוֹאָב בִּזְקַן עֲמָשָׂא לִנְשָׁק־לוֹ׃
10 * וַעֲמָשָׂא לֹא־נִשְׁמַר בַּחֶרֶב אֲשֶׁר בְּיַד־יוֹאָב
וַיַּכֵּהוּ בָה אֶל־הַחֹמֶשׁ וַיִּשְׁפֹּךְ מֵעָיו אַרְצָה וְלֹא־
שָׁנָה לוֹ וַיָּמֹת וְיוֹאָב וַאֲבִשַׁי אָחִיו רָדַף אַחֲרֵי
שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי׃
11 * וְאִישׁ עָמַד עָלָיו מִנַּעֲרֵי יוֹאָב וַיֹּאמֶר מִי אֲשֶׁר
חָפֵץ בְּיוֹאָב וּמִי אֲשֶׁר־לְדָוִד אַחֲרֵי יוֹאָב׃
12 * וַעֲמָשָׂא מִתְגֹּלֵל בַּדָּם בְּתוֹךְ הַמְסִלָּה וַיַּרְא
הָאִישׁ כִּי־עָמַד כָּל־הָעָם וַיַּסֵּב אֶת־עֲמָשָׂא מִן־
הַמְסִלָּה הַשָּׂדֶה וַיַּשְׁלֵךְ עָלָיו בֶּגֶד כַּאֲשֶׁר רָאָה
כָּל־הַבָּא עָלָיו וְעָמָד׃
13 * כַּאֲשֶׁר הֹגָה מִן־הַמְסִלָּה עָבַר כָּל־אִישׁ אַחֲרֵי
יוֹאָב לִרְדֹּף אַחֲרֵי שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי׃
14 * וַיַּעֲבֹר בְּכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָבֵלָה וּבֵית מַעֲכָה
וְכָל־הַבֵּרִים וַיִּקָּלְהוּ וַיָּבֹאוּ אַף־אַחֲרָיו׃
15 * וַיָּבֹאוּ וַיָּצֻרוּ עָלָיו בְּאָבֵלָה בֵּית הַמַּעֲכָה וַיִּשְׁפְּכוּ
סֹלְלָה אֶל־הָעִיר וַתַּעֲמֹד בַּחֵל וְכָל־הָעָם אֲשֶׁר אֶת־
יוֹאָב מַשְׁחִיתִם לְהַפִּיל הַחוֹמָה׃
16 * וַתִּקְרָא אִשָּׁה חֲכָמָה מִן־הָעִיר שִׁמְעוּ שִׁמְעוּ
אִמְרוּ־נָא אֶל־יוֹאָב קְרַב עַד־הֵנָּה וַאֲדַבְּרָה אֵלֶיךָ׃
17 * וַיִּקְרַב אֵלֶיהָ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הַאַתָּה יוֹאָב וַיֹּאמֶר
אָנִי וַתֹּאמֶר לוֹ שְׁמַע דִּבְרֵי אֲמָתֶךָ וַיֹּאמֶר שֹׁמֵעַ
אָנֹכִי׃

7 *Egressi sunt ergo cũ eo viri Ioab, Cerethi
quoq; & Phelethi, & omnes robusti exie-
runt de Ierusalem ad ꝑsequendum Syba
8 filium Bochri. *Cumq; illi essent iuxta la-
C pidem grandem qui est in Gabaõ, Amasa
veniens occurrit eis. Porrò Ioab vestitus
erat tunica stricta ad mensurã habitus sui,
& desuꝑ accinctus gladio depẽdente vsq;
ad ilia invagina, qui fabricatus leui motu
9 egredi poterat & percutere. *Dixit itaque
Ioab ad Amasam: Salue mi frater. Et te-
nuit manu dextra mẽtũ Amasæ, quasi os-
10 culans eum. *Porrò Amasa nõ obseruauit
gladium quem habebat Ioab. qui percus- 3.Re.2.a
sit eum in latere, & effudit intestina eius
in terrã; & mortuus est: nec secundũ vul-
nus apposuit. Ioab autem & Abisai frater
eius persecuti sunt Siba filium Bochri.
11 *Intereà quidam viri cùm stetissent iuxta
cadauer Amasę de sociis Ioab, dixerũt: Ec-
D ce qui esse voluit pro Ioab comes Dauid.
12 *Amasa autem conspersus sanguine iace-
bat in media via. Vidit hoc quidam vir ꝙ
subsisteret omnis populus ad videndum
eũ, & amouit Amasam de via in agrũ, o-
peruitq; eum vestimento, ne subsisterent
13 transeuntes propter eum. *Amoto ergo il-
lo de via, transibat omnis vir sequens Ioab
14 ad persequendũ Siba filium Bochri. *Por-
rò ille transierat ꝑ omnes tribus Israel vs-
E que in Abelan & in Bethmacha; omnes-
que viri electi congregati fuerant ad eum.
15 *Venerunt itaque & oppugnabant eum
in Abela & in Bethmacha, & circunde-
derunt munitionibus ciuitatem, & obses-
sa est vrbs. omnis autem turba quæ erat
cum Ioab, moliebatur destruere muros.
16 *Et exclamauit mulier sapiens de ciui-
tate. Audite, audite, dicite Ioab: Appro-
pinqua huc, & loquar tecum.
17 *Qui cùm accessisset ad eam, ait illi:
Tu es Ioab? & ille respondit: Ego. ad
quem sic locuta est: Audi sermones an-
cillæ tuæ. qui respondit: Audio.

תרגום יונתן

7 וּנְפַקוּ בָּתְרוֹהִי גַּבְרֵי יוֹאָב וְקָשְׁתַיָּא וְקָלְעַיָּא וְכָל גִּבָּרַיָּא וּנְפַקוּ מִירוּשְׁלֶם לְמִרְדַּף בָּתַר שֶׁבַע בַּר בִּכְרִי׃
8 אִינוּן עִם אַבְנָא רַבְּתָא דִּבְגִבְעוֹן וַעֲמָשָׂא אֲתָא לְאַפֵּיהוֹן וְיוֹאָב אֲסִיר מְזָרֵז לְבוּשׁוֹהִי וַעֲלוֹהִי אִיסְפַּנְקִי חֶרֶב מְזָרְזָא עַל חַרְצֵיהּ בִּנְדָנָהּ
וְהוּא אָזֵיל וּפְסַע׃ 9 וַאֲמַר יוֹאָב לַעֲמָשָׂא הַשְׁלַם אַתְּ אַחִי וְאַחֲדַת יַד יְמִין יוֹאָב בְּדִיקְנָא דַעֲמָשָׂא לְמִנְשַׁק לֵיהּ׃
10 וַעֲמָשָׂא לָא אִסְתַּמַּר בְּחַרְבָּא דִי בְּיַד יוֹאָב וּמְחַהִי בָּהּ בִּסְטַר יַרְכֵיהּ וּשְׁפַךְ מֵעוֹהִי לְאַרְעָא וְלָא תְּנָא לֵיהּ וּמִית וְיוֹאָב וַאֲבִישַׁי אַחוּהִי
רְדַף בָּתַר שֶׁבַע בַּר בִּכְרִי׃
11 וְגַבְרָא קָם עִילַּוּוֹהִי מֵעֻלֵּימֵי יוֹאָב וַאֲמַר מַן דְּרָעֵי בְּיוֹאָב וּמַן דִּלְדָוִד בָּתַר יוֹאָב׃
12 וַעֲמָשָׂא מְטָרַף בִּדְמָא בְּגוֹ כַּבְשָׁא וַחֲזָא גַּבְרָא אֲרֵי קָם כָּל עַמָּא וְאַסְחַר יַת עֲמָשָׂא מִן כַּבְשָׁא לְחַקְלָא וּרְמָא עֲלוֹהִי לְבוּשָׁא כַּד חֲזָא
כָּל דְּאָתֵי עֲלוֹהִי וְקָאֵים׃ 13 כַּד אַפְכֵיהּ מִן כַּבְשָׁא עֲבַר כָּל גַּבְרָא בָּתַר יוֹאָב לְמִרְדַּף בָּתַר שֶׁבַע בַּר בִּכְרִי׃
14 וַעֲבַר בְּכֹל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל לְאָבֵל וּבֵית מַעֲכָה וְכָל בֵּירִין וְאִתְכְּנִישׁוּ וַאֲתוֹ אַף אִינוּן בָּתְרוֹהִי׃
15 וַאֲתוֹ וְצָרוּ עֲלוֹהִי בְּאָבֵל בֵּית מַעֲכָה וּצְבַרוּ מֵלֵיתָא עַל קַרְתָּא וְאַקְפָּהּ מַשְׁרְיָן וְכָל עַמָּא דְעִם יוֹאָב מִתְעַשְׁתִּין לְחַבָּלָא שׁוּרָא׃
16 וּקְרַת אִתְּתָא חַכִּימְתָא מִן קַרְתָּא שְׁמַעוּ שְׁמַעוּ אֱמַרוּ כְּעַן לְיוֹאָב קְרֵב עַד הָכָא וַאֲמַלֵּל עִמָּךְ׃
17 וּקְרֵיב לְוָתָהּ וַאֲמֶרֶת אִתְּתָא הַאַתְּ יוֹאָב וַאֲמַר אֲנָא וַאֲמֶרֶת לֵיהּ שְׁמַע פִּתְגְמֵי אַמְתָךְ וַאֲמַר שָׁמַע אֲנָא׃

7 ‡ Et egressi sunt post eum viri Ioab, et Cherethi, & Pheleti, et omnes robusti ex Hierusalem. & persecuti sunt post Sabee filiũ Bochori.

8 ‡ Et illi erant iuxta lapidem grandem qui in Gabaon. & Amassa venit contra faciem eorum. & Ioab cinctus erat tunica, veste sua superse, & super eam accinctus gladio ancipite super ilia sua in vagina sua: & gladius egressus est, & cecidit.

9 ‡ Et dixit Ioab Amessa: Si vales tu frater mi? & tenuit Ioab manu dextera mentum Amessa vt oscularetur eum.

10 ‡ Et Amessa non custodiuit se à gladio qui erat in manu Ioab. & percussit eum in eo Ioab super inguine, & effudit intestina eius super terram, & non secundò percussit eum, et mortuus est. & Ioab & Abessa frater eius persecuti sunt post Sabee filium Bochori.

11 ‡ Et vir stetit iuxta eum de pueris Ioab: et dixit: Quis est qui vult Ioab, & quis Dauid? post Ioab.

12 ‡ Et Amessa mortuus est, & commixtus in sanguine suo in media via. & vidit vir quòd subsisteret omnis populus: & proiecit Amessa de via in agrum, & proiecit super eum vestimentum; quia vidit quòd omnis qui veniebat subsistebat super eum.

13 ‡ Et factum est quando amouit Amessa de via, transiit omnis populus post Ioab vt persequeretur post Sabee filium Bochori.

14 ‡ Et trãsiit in omnes tribus Israel, in Abela et Bethmaaca. & omnes ciuitates congregatæ sunt, & veniunt post eum. 15 ‡ Et venerunt & obsederunt eum in Abel & Bethmaaca. & iecerunt vallum contra ciuitatem, & stetit in valle. & omnis populus qui cum Ioab, cogitabant destruere murum.

16 ‡ Et exclamauit mulier sapiens de ciuitate, & dixit: Audite iam audite: dicite iam Ioab vt appropinquet huc vsque, & loquar ad eum. 17 ‡ Et accessit Ioab ad eam: & ait mulier: Es tu Ioab? & dixit: Ego. & dixit: Audi iam verba ancillæ tuæ. & dixit: Audio ego: dic.

7 ‡ καὶ ἐξῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ ἄνδρες ἰωάβ, καὶ ὁ χερεθὶ καὶ ὁ φελετὶ καὶ πάντες ⓐ δυνατοὶ ἐξ ἰερουσαλήμ. καὶ κατεδίωξαν ὀπίσω Σαβεαὶ υἱοῦ βοχορέ.

8 ‡ καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρὰ τὸν λίθον τὸν μέγαν τὸν ἐπὶ γαβαών. καὶ ἀμεσσὰ παρεγένετο κατὰ πρόσωπον αὐτῶν. καὶ ἰωὰβ περιεζωσμένος μανδύαν, τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἐπ' αὐτόν, καὶ ἐπ' αὐτῷ περιεζωσμένος μάχαιραν ἀμφήκη ἐπὶ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ ἐν τῇ κολεῷ αὐτῆς. καὶ ἡ μάχαιρα ἐξῆλθε καὶ ἔπεσε.

9 ‡ καὶ εἶπεν ἰωὰβ τῷ ἀμεσσά, εἰ ὑγιαίνεις σὺ ἀδελφέ μου; καὶ κατέσχεν ἰωὰβ τῇ χειρὶ τῇ δεξιᾷ τοῦ πώγωνος ἀμεσσὰ τοῦ φιλῆσαι αὐτόν.

10 ‡ καὶ ἀμεσσὰ οὐκ ἐφυλάξατο ἀπὸ τῆς μαχαίρας τῆς ἐν τῇ χειρὶ ἰωάβ. καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν αὐτῇ ἰωὰβ ἐπὶ τὸν ψύαν, καὶ ἐξέχεεν τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν γῆν καὶ οὐκ ἐδεύτέρωσεν αὐτῷ, καὶ ἀπέθανε. καὶ ἰωὰβ καὶ ἀβεσσὰ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ κατεδίωκον ὀπίσω Σαβεαὶ υἱοῦ βοχορέ.

11 ‡ καὶ στὰς ἐπέστη ἐπ' αὐτὸν τῶν παιδαρίων ἰωάβ. καὶ εἶπε, τίς ὁ θέλων ἰωάβ, καὶ τίς τῷ δαυίδ; ὀπίσω τοῦ ἰωάβ.

12 ‡ καὶ ἀμεσσὰ τεθνηκὼς καὶ πεφυρμένος ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ ἐν μέσῃ τῇ ὁδῷ. καὶ εἶδεν ἀνὴρ ὅτι εἰστήκει πᾶς ὁ λαός, καὶ ἀπέρριψε τὸν ἀμεσσὰ ἐκ τῆς τείβου εἰς ἀγρόν, καὶ ἀπέρριψεν ἐπ' αὐτὸν ἱμάτιον, ὅτι εἶδεν ὅτι πᾶς ὁ ἐρχόμενος ἵστατο ἐπ' αὐτόν.

13 ‡ καὶ ἐγένετο ὅτε μετέστησε τὸν ἀμεσσὰ ἀπὸ τῆς τείβου, παρῆλθε πᾶς ὁ λαὸς ὀπίσω ἰωὰβ καταδιώκειν ὀπίσω Σαβεαὶ υἱοῦ βοχορέ. 14 ‡ καὶ διῆλθεν εἰς πάσας τὰς φυλὰς τοῦ ἰσραήλ, εἰς ἀβηλὰ καὶ βαιθμααχά. καὶ πᾶσαι αἱ πόλεις ἐξεκλησιάσθησαν· καὶ προσῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ. 15 ‡ καὶ παρεγένοντο καὶ περιεκάθησαν αὐτὸν ἐν τῇ ἀβὲλ καὶ βαιθμααχά. καὶ ἔβαλον χάρακα ἐπὶ τὴν πόλιν, καὶ ἔστη ἐν τῷ προτειχίσματι· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετὰ ἰωὰβ ἐνισχύων καθαιρεῖν τὸ τεῖχος.

16 ‡ καὶ ἐβόησε γυνὴ σοφὴ ἐκ τῆς πόλεως καὶ εἶπεν, ἀκούετε δὴ ἀκούετε, εἴπατε δὴ τῷ ἰωὰβ ἐγγίσαι ὡς ὧδε, καὶ 17 λαλήσω πρὸς αὐτόν. ‡ καὶ ἤγγισεν ἰωὰβ πρὸς αὐτήν. καὶ εἶπεν ἡ γυνή, εἰ σὺ ἰωάβ; καὶ εἶπεν, ἐγώ. καὶ εἶπεν, ἄκουε δὴ τοὺς λόγους τῆς δούλης σου. καὶ εἶπεν, ἀκούω ἐγώ, λέγε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et exierunt post illum viri Ioab, & iaculatores, & fundibularij & omnes robusti, & exierunt ex Ierusalem ad persequendum post Sebagh filium Bichri. 8 Illi erant apud petram magnam quæ est in Gibghon, & Ghamasa venit ante eos: & Ioab erat accinctus lumbari vestimentorum suorum, & super illud cingulum gladij accincti super lumbos eius in vagina sua, & ipse ambulans impegit. 9 Et dixit Ioab ad Ghamasa: Num saluus es frater mi? & apprehendit manus dextra Ioab barbam Ghamasa vt oscularetur illum. 10 Et Ghamasa non obseruabat se à gladio qui erat in manu Ioab; & percussit eum illo in latere femoris illius, & effudit intestina eius in terram: & non iterauit illi, & mortuus est. & Ioab & Abisai frater eius sequutus est post Sebagh filium Bichri. 11 Et vir stetit iuxta illum de adolescentibus Ioab, & dixit: Quis est qui sibi complaceret in Ioab, & quis est qui esset Dauidi post Ioab?

12 Et Ghamasa iacebat in sanguine in medio stratæ: & vidit vir quòd subsisteret omnis populus, & auertit Ghamasa de strata in agrum, & iniecit super illum vestimentum, quando vidit omnem, qui veniebat super illum, subsistentem.

13 Quando auertit illum ex strata, transiuit omnis vir post Ioab ad persequendum post Sebagh filium Bichri.

14 Et transiuit per omnes tribus Israel vsque ad Abel & Beth Maghacah, & omnia *loca* Berin: & congregati sunt & venerunt etiam ipsi post illum. 15 Et venerunt & coarctauerunt illum in Abel & Beth-Maghacah, & aceruarunt aggerem super vrbem, & obsederunt eam castra, & omnis populus qui erat cum Ioab cogitabant destruere murum. 16 Et clamauit mulier sapiens ex vrbe: Audite, audite; dicite quæso ad Ioab: Accede hucusque, & loquar tecum. 17 Et accessit ad illam: & dixit mulier: Num tu Ioab? & dixit: Ego sum. & dixit illi: Audi verba ancillæ tuæ. & dixit: Audio ego.

18 וַתֹּאמֶר לֵאמֹר דַּבֵּר יְדַבְּרוּ בָרִאשֹׁנָה לֵאמֹר
שָׁאוֹל יִשְׁאֲלוּ בְאָבֵל וְכֵן הֵתַמּוּ׃

19 אָנֹכִי שְׁלֻמֵי אֱמוּנֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה מְבַקֵּשׁ לְהָמִית
עִיר וְאֵם בְּיִשְׂרָאֵל לָמָּה תְבַלַּע נַחֲלַת יְהוָה׃

20 וַיַּעַן יוֹאָב וַיֹּאמַר חָלִילָה חָלִילָה לִי אִם־אֲבַלַּע
וְאִם־אַשְׁחִית׃

21 לֹא־כֵן הַדָּבָר כִּי אִישׁ מֵהַר אֶפְרַיִם שֶׁבַע בֶּן־
בִּכְרִי שְׁמוֹ נָשָׂא יָדוֹ בַּמֶּלֶךְ בְּדָוִד תְּנוּ־אֹתוֹ לְבַדּוֹ
וְאֵלְכָה מֵעַל הָעִיר וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־יוֹאָב הִנֵּה
רֹאשׁוֹ מְשֻׁלָּךְ אֵלֶיךָ בְּעַד הַחוֹמָה׃

22 וַתָּבוֹא הָאִשָּׁה אֶל־כָּל־הָעָם בְּחָכְמָתָהּ וַיִּכְרְתוּ
אֶת־רֹאשׁ שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי וַיַּשְׁלִכוּ אֶל־יוֹאָב וַיִּתְקַע
בַּשּׁוֹפָר וַיָּפֻצוּ מֵעַל־הָעִיר אִישׁ לְאָהָלָיו וְיוֹאָב שָׁב
יְרוּשָׁלַם אֶל־הַמֶּלֶךְ׃

23 וְיוֹאָב אֶל־כָּל־צְבָא יִשְׂרָאֵל וּבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע
עַל־הַכְּרֵתִי וְעַל־הַפְּלֵתִי׃

24 וַאֲדֹרָם עַל־הַמַּס וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־אֲחִילוּד
הַמַּזְכִּיר׃

25 וְשֵׁוָא סֹפֵר וְצָדוֹק וְאֶבְיָתָר כֹּהֲנִים׃

26 וְגַם עִירָא הַיָּאִרִי הָיָה כֹהֵן לְדָוִד׃

כא

1 וַיְהִי רָעָב בִּימֵי דָוִד שָׁלֹשׁ שָׁנִים
שָׁנָה אַחֲרֵי שָׁנָה וַיְבַקֵּשׁ דָּוִד אֶת־פְּנֵי יְהוָה
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שָׁאוּל וְאֶל־בֵּית הַדָּמִים
עַל אֲשֶׁר־הֵמִית אֶת־הַגִּבְעֹנִים׃

2 וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ לַגִּבְעֹנִים וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם וְהַגִּבְעֹנִים
לֹא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה כִּי אִם־מִיתֶר הָאֱמֹרִי וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל נִשְׁבְּעוּ לָהֶם וַיְבַקֵּשׁ שָׁאוּל לְהַכֹּתָם
בְּקִנְאָתוֹ לִבְנֵי־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה׃

18 * Rursumque illa, Sermo, inquit, dicebatur in veteri puerbio: Qui interrogant interrogent in Abela, & sic proficiebant.

19 * Nonne ego sum quæ respondeo veritatem in Israel? & tu quæris subuertere ciuitatem, & euertere matrem in Israel? Quare præcipitas hæreditatem Domini?

20 * Respondensque Ioab ait: Absit, absit hoc à me, non præcipito neque demolior.

21 * Nõ se sic habet res. sed homo de monte Ephraim, Syba filius Bochri cognomine, leuauit manum suam contra regẽ Da-
G uid. tradite illum solum, & recedemus à ciuitate. Et ait mulier ad Ioab: Ecce caput eius mittetur ad te per murum.

22 * Ingressa est ergo ad omnem populũ, & locuta est eis sapienter. Qui abscisum caput Sybæ filij Bochri proiecerunt ad Ioab. Et ille cecinit tuba, & recesserunt ab vrbe, vnusquisque in tabernacula sua. Ioab autem reuersus est Ierusalem ad regem. Sup.2.g. Sup.8.d

23 * Fuit ergo Ioab super omnem exercitum Israel. Banaias autem filius Ioiadæ super Cerethæos & Phelethæos:

24 * Aduram verò super tributa. porrò Iosaphat filius Ahilud à commentariis.

25 * Syba autem scriba. Sadoch verò & Abiathar sacerdotes.

26 * Hyram autem Hyraites erat sacerdos Dauid.

CAP. XXI.

1 A Facta est quoque fames in diebus Dauid tribus annis iugiter. Et consuluit Dauid oraculum Domini. Dixitque Dominus: Propter Saul & domum eius sanguinum, quia occidit Gabaonitas.

2 * Vocatis ergo Gabaonitis, rex dixit ad eos. Porrò Gabaonitæ non erant de filiis Israel, sed reliquiæ Ammorræorum. Filij quippe Israel iurauerãt eis, & voluit Saul percutere eos zelo quasi pro filiis Israel & Iuda.

תרגום יונתן

18 וַאֲמָרַת לְמֵימַר אִדְכַּר כְּעַן מַה דְּכְתִיב בְּסִפְרָא אוֹרַיְתָא לְמִשְׁאַל בְּקַדְמִין לְמֵימַר הֲכֵדִין הֲוָה לָךְ לְמִשְׁאַל בְּאָבֵל אִם מַשְׁלִימִין׃
19 אֲנַחְנָא מַשְׁלִימִין בְּהֵימָנוּתָא עִם יִשְׂרָאֵל וְאַתְּ בָּעֵי לְחַבָּלָא קִרְיָי דְּהֵיא כְּרַךְ רַב וְאִמָּא בְּיִשְׂרָאֵל לְמָה תְקַלְקֵל אַחֲסָנַת עַמָּא דַיְיָ׃
20 וַאֲתֵיב יוֹאָב וַאֲמַר חַס חַס לִי אִם אֲקַלְקֵל וְאִם אֲחַבֵּל׃ 21 לָא כֵן פִּתְגָמָא אֲרֵי גַּבְרָא מִטּוּרָא דְּבִית אֶפְרַיִם שְׁבַע בַּר בִּכְרִי שְׁמֵיהּ
אֲרִים יְדֵיהּ בְּמַלְכָּא בְּדָוִד הַבוּ יָתֵיהּ בִּלְחוֹדוֹהִי וְאֵיזִיל מֵעַל קִרְתָּא וַאֲמָרַת אִתְּתָא לְיוֹאָב תָּא רַישֵׁיהּ מְתְרְמֵי לָךְ מִן שׁוּרָא׃
22 וַאֲתַת אִתְּתָא לְוָת כָּל עַמָּא בְּחָכְמְתָהָא וּפְסַקוּ יַת רֵישׁ שְׁבַע בַּר בִּכְרִי וּרְמוֹ לְיוֹאָב וּתְקַע בְּשׁוֹפָרָא וְאִתְבַּדַּרוּ מֵעַל קִרְתָּא גְּבַר לְקִרְוָתֵי
וְיוֹאָב תָּב לִירוּשְׁלֵם לְוָת מַלְכָּא׃ 23 וְיוֹאָב מְמַנָּא עַל כָּל חֵילָא דְּיִשְׂרָאֵל וּבְנָיָה בַּר יְהוֹיָדָע מְמַנָּא עַל קְשָׁתָנַיָּא וְעַל קַלְעָנַיָּא׃
24 וַאֲדוֹנִירָם מְמַנָּא עַל סַפְקֵי מִסִּין וִיהוֹשָׁפָט בַּר אֲחִילוּד מְמַנָּא עַל דָּכְרָנַיָּא׃
25 וְשִׁישָׁא סַפְרָא וְצָדוֹק וְאֶבְיָתָר כַּהֲנַיָּא׃ 26 וְאַף עִירָא דְּמִתְקוֹעַ הֲוָה רַב לְדָוִד׃

כא

1 וַהֲוָה כַּפְנָא בְּיוֹמֵי דָוִד תְּלָת שְׁנִין שַׁתָּא בָּתַר שַׁתָּא וּבָעָא דָוִד רַחֲמִין מִן קֳדָם יְיָ וַאֲמַר יְיָ עַל שָׁאוּל וְעַל בֵּית חַיְבֵי קְטוֹל עַל דְּקָטַל יַת
גִּבְעוֹנָאֵי׃ 2 וּקְרָא מַלְכָּא לְגִבְעוֹנָאֵי וַאֲמַר לְהוֹן וְגִבְעוֹנָאֵי לָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִינוּן אֶלָּהֵן מִשְׁאַר אֱמוֹרָאָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל קַיְימוּ
לְהוֹן וּבָעָא שָׁאוּל לְקַטָּלוּתְהוֹן בְּרָגְזֵי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה׃

18 ✠ Et dixit: Sermo dictus fuit in primis dicentium: Interrogantes interrogabunt in Abel, & sic deficiebant:

19 ✠ Ego sum pacifica firmamentorum Israel, tu autem quæris occidere ciuitatem & metropolin in Israel. quid absorbes hæreditatem Domini?

20 ✠ Et respondit Joab & ait: Non mihi fiat vt absorbeam. & si demolitus fuero:

21 ✠ Non istud verbum, quoniam vir de monte Ephraim Sabee filius Bochori leuauit manum suam contra regem Dauid. tradite mihi eum solum, & recedam à ciuitate. & dixit mulier ad Joab: Ecce caput eius proïcietur à muro.

22 ✠ Et abijt mulier ad omnem populum, et locuta est ad omnem ciuitatem iuxta suam prudentiam. & auferunt caput Sabee filij Bochori, & proïciunt illud ad Joab. & cecinit Ioab in buccina, & dispersus fuit populus à ciuitate vnusquisque in tabernaculum suum. & Ioab reuersus est in Hierusalem ad regem.

23 ✠ At Ioab fuit super omnem exercitum Israel: & Baneas filius Joiadæ super Cherethi et Phelethi.

24 ✠ Et Adoran super tributa; & Josaphat filius Achilud à commentariis.

25 ✠ Et Susa scriba: & Sadoc & Abiathar 26 sacerdotes. ✠ Et Iras filius Jari erat sacerdos Dauid.

CAP. XXI.

1 ET facta est fames in diebus Dauid tribus annis, annus adhærens anno. & quærebat Dauid faciem à Domino. & dixit Dominus: Super Saul & super domum eius iniquitas, eo quòd occidit ipse Gabaonitas.

2 ✠ Et vocauit rex Gabaonitas, & dixit ad eos. & Gabaonitæ non erant de filiis Israel, quoniam à reliquiis Amorræorum erat, & filij Israel iurauerant eis. & quæsiuit Saul percutere eos, cùm zelaret ipse filios Israel & Juda.

18 ✠ καὶ εἶπε, λόγῳ ἐλαλήθη ἐν πρώτοις λεγόντων, ἐρωτῶντες ἐρωτήσουσιν ἐν ἀβέλ, καὶ οὕτως ἐξέλιπον·

19 ✠ ἐγώ εἰμι εἰρηνικὰ σημείων ἰσραήλ, σὺ δὲ ζητεῖς θανατῶσαι πόλιν καὶ μητρόπολιν ἐν ἰσραήλ. τί καταπίνῃς κληρονομίαν κυρίου;

20 ✠ καὶ ἀπεκρίθη ἰωὰβ καὶ εἶπε, μή μοι γένοιτο εἰς καταπόμα. καὶ εἰ διαφθερῶ·

21 ✠ οὐχ οὕτως ὁ λόγος· ὅτι ἀνὴρ ἐξ ὄρους ἐφραὶμ σαβεαὶ υἱὸς βοχορὶ ὀνόματι αὐτῷ χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν βασιλέα δαυίδ. παράδοτέ μοι αὐτὸν μόνον, καὶ ἀπελεύσομαι ἀπὸ τῆς πόλεως. καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς ἰωάβ, ἰδοὺ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ῥιφήσεται ἀπὸ τοῦ τείχους.

22 ✠ καὶ εἰσῆλθεν ἡ γυνὴ πρὸς πάντα τὸν λαόν, καὶ ἐλάλησε πρὸς πᾶσαν τὴν πόλιν κατὰ τὴν αὐτῆς φρόνησιν. καὶ ἀφεῖλαν τὴν κεφαλὴν σαβεαὶ υἱοῦ βοχορί, καὶ ῥίπτουσιν αὐτὴν πρὸς ἰωάβ. καὶ ἐσάλπισεν ἰωὰβ ἐν σάλπιγγι, καὶ διεσπάρη ὁ λαὸς ἐκ τῆς πόλεως ἕκαστος εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ. καὶ ἰωὰβ ἐπέστρεψεν εἰς ἱερουσαλὴμ πρὸς τὸν βασιλέα.

23 ✠ ὁ δὲ ἰωὰβ ἦν ἐπὶ πάσης τῆς στρατιᾶς ἰσραήλ. καὶ βαναίας υἱὸς ἰωιαδὲ ἐπὶ τοῦ χερεθὶ καὶ τοῦ φελετί·

24 ✠ καὶ ἀδωράμ ἐπὶ τῶν φόρων. καὶ ἰωσαφὰτ υἱὸς ἀχιλοὺδ ὑπομνημάτων.

25 ✠ καὶ σουσὰ γραμματεύς· καὶ σαδὼκ καὶ ἀβιαθὰρ 26 ἱερεῖς. ✠ καὶ γείρας ὁ ἰαιρὶ ἦν ἱερεὺς τῷ δαυίδ.

κά.

1 ✠ Καὶ ἐγένετο λιμὸς ἐν ταῖς ἡμέραις δαυὶδ τρία ἔτη, ἐνιαυτὸς ἐχόμενος ἐνιαυτοῦ. καὶ ἐζήτει δαυὶδ τὸ πρόσωπον κυρίου. καὶ εἶπε κύριος, ἐπὶ σαοὺλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ ἡ ἀδικία, διὰ τὸ θανατῶσαι αὐτὸν τοὺς γαβαωνίτας.

2 ✠ καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς γαβαωνίτας, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· καὶ οἱ γαβαωνῖται οὐκ ἦσαν ἐκ τῶν υἱῶν ἰσραήλ, ὅτι ἀπὸ τῶν καταλοίπων ἀμορραίων ἦσαν, καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ὤμοσαν αὐτοῖς. καὶ ἐζήτησε σαοὺλ πατάξαι αὐτοὺς ἐν τῷ ζηλῶσαι αὐτὸν τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ καὶ ἰούδα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et dixit dicendo: Memento nunc id quod scriptum est in libro Legis, vt interrogarent in vrbe antiquitus dicendo, Itane sic fuit tibi vt quæreres in Abel, num pacifici? 19 Nos pacifici sumus in fidelitate cum Israel, & tu quæris dissipare vrbem quæ est ipsa munitio magna & mater in Israel: vt quid corrumpes hæreditatem populi Domini?

20 Et respondit Ioab & dixit: Absit, absit à me vt corrumpam & dissipem.

21 Non sic res est, nam vir de monte domus Ephraim, Sebagh filius Bichri nomen eius, leuauit manum suam in regem Dauid, date illum solum, & abibo desuper vrbem. & dixit mulier ad Ioab: Ecce caput eius proiicitur tibi de muro.

22 Et venit mulier ad omnem populum in sapientia sua, & absciderunt caput Sebagh filij Bichri, & proiecerunt ad Ioab: & clanxit in buccina, & dispersi sunt desuper vrbem vnusquisque in ciuitatem suam; & Ioab rediit in Ierusalem ad regem.

23 Et Ioab præfectus erat super omnē exercitū Israel, & Benaiah filius Iehoiadagh præfectus super iaculatores & super fundibularios:

24 Et Adoniram præfectus super allatores tributorum, & Iehosaphat filius Ahhilud præfectus super monimenta.

25 Et Sisa scriba: & Szadok & Abiathar sacerdotes. 26 Et etiam Ghira qui erat ex Thecoagh, fuit princeps Dauidi.

CAP. XXI.

1 ET fuit fames in diebus Dauid tribus annis anno post annum, & exorauit Dauid misericordias ab ante Dominum. & dixit Dominus: Propter Saul & propter domum reorum mortis, eo quòd occidit Gibghonæos. 2 Et vocauit rex Gibghonæos, & dixit illis: Et Gibghonæi non de filiis Israel erāt, sed ex reliquiis Emoræi; & filij Israel iurauerant illis: & quæsiuit Saul occidere illos dum zelaret pro filiis Israel & Iehudah.

18 וַתֹּאמֶר לֵאמֹר דַּבֵּר יְדַבְּרוּ בָרִאשֹׁנָה לֵאמֹר
שָׁאוֹל יִשְׁאֲלוּ בְאָבֵל וְכֵן הֵתַמּוּ׃

19 אָנֹכִי שְׁלֻמֵי אֱמוּנֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה מְבַקֵּשׁ לְהָמִית
עִיר וְאֵם בְּיִשְׂרָאֵל לָמָּה תְבַלַּע נַחֲלַת יְהוָה׃

20 וַיַּעַן יוֹאָב וַיֹּאמַר חָלִילָה חָלִילָה לִי אִם־אֲבַלַּע
וְאִם־אַשְׁחִית׃

21 לֹא־כֵן הַדָּבָר כִּי אִישׁ מֵהַר אֶפְרַיִם שֶׁבַע בֶּן־
בִּכְרִי שְׁמוֹ נָשָׂא יָדוֹ בַּמֶּלֶךְ בְּדָוִד תְּנוּ־אֹתוֹ לְבַדּוֹ
וְאֵלְכָה מֵעַל הָעִיר וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־יוֹאָב הִנֵּה
רֹאשׁוֹ מְשֻׁלָּךְ אֵלֶיךָ בְּעַד הַחוֹמָה׃

22 וַתָּבוֹא הָאִשָּׁה אֶל־כָּל־הָעָם בְּחָכְמָתָהּ וַיִּכְרְתוּ
אֶת־רֹאשׁ שֶׁבַע בֶּן־בִּכְרִי וַיַּשְׁלִכוּ אֶל־יוֹאָב וַיִּתְקַע
בַּשּׁוֹפָר וַיָּפֻצוּ מֵעַל־הָעִיר אִישׁ לְאָהָלָיו וְיוֹאָב שָׁב
יְרוּשָׁלַם אֶל־הַמֶּלֶךְ׃

23 וְיוֹאָב אֶל־כָּל־צְבָא יִשְׂרָאֵל וּבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע
עַל־הַכְּרֵתִי וְעַל־הַפְּלֵתִי׃

24 וַאֲדֹרָם עַל־הַמַּס וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־אֲחִילוּד
הַמַּזְכִּיר׃

25 וְשֵׁוָא סֹפֵר וְצָדוֹק וְאֶבְיָתָר כֹּהֲנִים׃

26 וְגַם עִירָא הַיָּאִרִי הָיָה כֹהֵן לְדָוִד׃

כא

1 וַיְהִי רָעָב בִּימֵי דָוִד שָׁלֹשׁ שָׁנִים
שָׁנָה אַחֲרֵי שָׁנָה וַיְבַקֵּשׁ דָּוִד אֶת־פְּנֵי יְהוָה
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־שָׁאוּל וְאֶל־בֵּית הַדָּמִים
עַל אֲשֶׁר־הֵמִית אֶת־הַגִּבְעֹנִים׃

2 וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ לַגִּבְעֹנִים וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם וְהַגִּבְעֹנִים
לֹא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה כִּי אִם־מִיתֶר הָאֱמֹרִי וּבְנֵי
יִשְׂרָאֵל נִשְׁבְּעוּ לָהֶם וַיְבַקֵּשׁ שָׁאוּל לְהַכֹּתָם
בְּקִנְאָתוֹ לִבְנֵי־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה׃

18 * Rursumque illa, Sermo, inquit, dicebatur in veteri puerbio: Qui interrogant interrogent in Abela, & sic proficiebant.

19 * Nonne ego sum quæ respondeo veritatem in Israel? & tu quæris subuertere ciuitatem, & euertere matrem in Israel? Quare præcipitas hæreditatem Domini?

20 * Respondensque Ioab ait: Absit, absit hoc à me, non præcipito neque demolior.

21 * Nõ se sic habet res. sed homo de monte Ephraim, Syba filius Bochri cognomine, leuauit manum suam contra regẽ Da-
G uid. tradite illum solum, & recedemus à ciuitate. Et ait mulier ad Ioab: Ecce caput eius mittetur ad te per murum.

22 * Ingressa est ergo ad omnem populũ, & locuta est eis sapienter. Qui abscisum caput Sybæ filij Bochri proiecerunt ad Ioab. Et ille cecinit tuba, & recesserunt ab vrbe, vnusquisque in tabernacula sua. Ioab autem reuersus est Ierusalem ad regem. Sup.2.g. Sup.8.d

23 * Fuit ergo Ioab super omnem exercitum Israel. Banaias autem filius Ioiadæ super Cerethæos & Phelethæos:

24 * Aduram verò super tributa. porrò Iosaphat filius Ahilud à commentariis.

25 * Syba autem scriba. Sadoch verò & Abiathar sacerdotes.

26 * Hyram autem Hyraites erat sacerdos Dauid.

CAP. XXI.

1 A Facta est quoque fames in diebus Dauid tribus annis iugiter. Et consuluit Dauid oraculum Domini. Dixitque Dominus: Propter Saul & domum eius sanguinum, quia occidit Gabaonitas.

2 * Vocatis ergo Gabaonitis, rex dixit ad eos. Porrò Gabaonitæ non erant de filiis Israel, sed reliquiæ Ammorræorum. Filij quippe Israel iurauerãt eis, & voluit Saul percutere eos zelo quasi pro filiis Israel & Iuda.

תרגום יונתן

18 וַאֲמָרַת לְמֵימַר אִדְכַּר כְּעַן מַה דְּכְתִיב בְּסִפְרָא אוֹרַיְתָא לְמִשְׁאַל בְּקַדְמִין לְמֵימַר הֲכֵדִין הֲוָה לָךְ לְמִשְׁאַל בְּאָבֵל אִם מַשְׁלִימִין׃
19 אֲנַחְנָא מַשְׁלִימִין בְּהֵימָנוּתָא עִם יִשְׂרָאֵל וְאַתְּ בָּעֵי לְחַבָּלָא קִרְיָי דְּהֵיא כְּרַךְ רַב וְאִמָּא בְּיִשְׂרָאֵל לְמָה תְקַלְקֵל אַחֲסָנַת עַמָּא דַיְיָ׃
20 וַאֲתֵיב יוֹאָב וַאֲמַר חַס חַס לִי אִם אֲקַלְקֵל וְאִם אֲחַבֵּל׃ 21 לָא כֵן פִּתְגָמָא אֲרֵי גַּבְרָא מִטּוּרָא דְּבִית אֶפְרַיִם שְׁבַע בַּר בִּכְרִי שְׁמֵיהּ
אֲרִים יְדֵיהּ בְּמַלְכָּא בְּדָוִד הַבוּ יָתֵיהּ בִּלְחוֹדוֹהִי וְאֵיזִיל מֵעַל קִרְתָּא וַאֲמָרַת אִתְּתָא לְיוֹאָב תָּא רַישֵׁיהּ מְתְרְמֵי לָךְ מִן שׁוּרָא׃
22 וַאֲתַת אִתְּתָא לְוָת כָּל עַמָּא בְּחָכְמְתָהָא וּפְסַקוּ יַת רֵישׁ שְׁבַע בַּר בִּכְרִי וּרְמוֹ לְיוֹאָב וּתְקַע בְּשׁוֹפָרָא וְאִתְבַּדַּרוּ מֵעַל קִרְתָּא גְּבַר לְקִרְוָתֵי
וְיוֹאָב תָּב לִירוּשְׁלֵם לְוָת מַלְכָּא׃ 23 וְיוֹאָב מְמַנָּא עַל כָּל חֵילָא דְּיִשְׂרָאֵל וּבְנָיָה בַּר יְהוֹיָדָע מְמַנָּא עַל קְשָׁתָנַיָּא וְעַל קַלְעָנַיָּא׃
24 וַאֲדוֹנִירָם מְמַנָּא עַל סַפְקֵי מִסִּין וִיהוֹשָׁפָט בַּר אֲחִילוּד מְמַנָּא עַל דָּכְרָנַיָּא׃
25 וְשִׁישָׁא סַפְרָא וְצָדוֹק וְאֶבְיָתָר כַּהֲנַיָּא׃ 26 וְאַף עִירָא דְּמִתְקוֹעַ הֲוָה רַב לְדָוִד׃

כא

1 וַהֲוָה כַּפְנָא בְּיוֹמֵי דָוִד תְּלָת שְׁנִין שַׁתָּא בָּתַר שַׁתָּא וּבָעָא דָוִד רַחֲמִין מִן קֳדָם יְיָ וַאֲמַר יְיָ עַל שָׁאוּל וְעַל בֵּית חַיְבֵי קְטוֹל עַל דְּקָטַל יַת
גִּבְעוֹנָאֵי׃ 2 וּקְרָא מַלְכָּא לְגִבְעוֹנָאֵי וַאֲמַר לְהוֹן וְגִבְעוֹנָאֵי לָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִינוּן אֶלָּהֵן מִשְׁאַר אֱמוֹרָאָה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל קַיְימוּ
לְהוֹן וּבָעָא שָׁאוּל לְקַטָּלוּתְהוֹן בְּרָגְזֵי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה׃

18 ✠ Et dixit: Sermo dictus fuit in primis dicentium: Interrogantes interrogabunt in Abel, & sic deficiebant:

19 ✠ Ego sum pacifica firmamentorum Israel, tu autem quæris occidere ciuitatem & metropolin in Israel. quid absorbes hæreditatem Domini?

20 ✠ Et respondit Joab & ait: Non mihi fiat vt absorbeam. & si demolitus fuero:

21 ✠ Non istud verbum, quoniam vir de monte Ephraim Sabee filius Bochori leuauit manum suam contra regem Dauid. tradite mihi eum solum, & recedam à ciuitate. & dixit mulier ad Joab: Ecce caput eius proïcietur à muro.

22 ✠ Et abijt mulier ad omnem populum, et locuta est ad omnem ciuitatem iuxta suam prudentiam. & auferunt caput Sabee filij Bochori, & proïciunt illud ad Joab. & cecinit Ioab in buccina, & dispersus fuit populus à ciuitate vnusquisque in tabernaculum suum. & Ioab reuersus est in Hierusalem ad regem.

23 ✠ At Ioab fuit super omnem exercitum Israel: & Baneas filius Joiadæ super Cherethi et Phelethi.

24 ✠ Et Adoran super tributa; & Josaphat filius Achilud à commentariis.

25 ✠ Et Susa scriba: & Sadoc & Abiathar 26 sacerdotes. ✠ Et Iras filius Jari erat sacerdos Dauid.

CAP. XXI.

1 ET facta est fames in diebus Dauid tribus annis, annus adhærens anno. & quærebat Dauid faciem à Domino. & dixit Dominus: Super Saul & super domum eius iniquitas, eo quòd occidit ipse Gabaonitas.

2 ✠ Et vocauit rex Gabaonitas, & dixit ad eos. & Gabaonitæ non erant de filiis Israel, quoniam à reliquiis Amorræorum erat, & filij Israel iurauerant eis. & quæsiuit Saul percutere eos, cùm zelaret ipse filios Israel & Juda.

18 ✠ καὶ εἶπε, λόγῳ ἐλαλήθη ἐν πρώτοις λεγόντων, ἐρωτῶντες ἐρωτήσουσιν ἐν ἀβέλ, καὶ οὕτως ἐξέλιπον·

19 ✠ ἐγώ εἰμι εἰρηνικὰ σημείων ἰσραήλ, σὺ δὲ ζητεῖς θανατῶσαι πόλιν καὶ μητρόπολιν ἐν ἰσραήλ. τί καταπίνῃς κληρονομίαν κυρίου;

20 ✠ καὶ ἀπεκρίθη ἰωὰβ καὶ εἶπε, μή μοι γένοιτο εἰς καταπόμα. καὶ εἰ διαφθερῶ·

21 ✠ οὐχ οὕτως ὁ λόγος· ὅτι ἀνὴρ ἐξ ὄρους ἐφραὶμ σαβεαὶ υἱὸς βοχορὶ ὀνόματι αὐτῷ χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸν βασιλέα δαυίδ. παράδοτέ μοι αὐτὸν μόνον, καὶ ἀπελεύσομαι ἀπὸ τῆς πόλεως. καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς ἰωάβ, ἰδοὺ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ῥιφήσεται ἀπὸ τοῦ τείχους.

22 ✠ καὶ εἰσῆλθεν ἡ γυνὴ πρὸς πάντα τὸν λαόν, καὶ ἐλάλησε πρὸς πᾶσαν τὴν πόλιν κατὰ τὴν αὐτῆς φρόνησιν. καὶ ἀφεῖλαν τὴν κεφαλὴν σαβεαὶ υἱοῦ βοχορί, καὶ ῥίπτουσιν αὐτὴν πρὸς ἰωάβ. καὶ ἐσάλπισεν ἰωὰβ ἐν σάλπιγγι, καὶ διεσπάρη ὁ λαὸς ἐκ τῆς πόλεως ἕκαστος εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ. καὶ ἰωὰβ ἐπέστρεψεν εἰς ἱερουσαλὴμ πρὸς τὸν βασιλέα.

23 ✠ ὁ δὲ ἰωὰβ ἦν ἐπὶ πάσης τῆς στρατιᾶς ἰσραήλ. καὶ βαναίας υἱὸς ἰωιαδὲ ἐπὶ τοῦ χερεθὶ καὶ τοῦ φελετί·

24 ✠ καὶ ἀδωράμ ἐπὶ τῶν φόρων. καὶ ἰωσαφὰτ υἱὸς ἀχιλοὺδ ὑπομνημάτων.

25 ✠ καὶ σουσὰ γραμματεύς· καὶ σαδὼκ καὶ ἀβιαθὰρ 26 ἱερεῖς. ✠ καὶ γείρας ὁ ἰαιρὶ ἦν ἱερεὺς τῷ δαυίδ.

κά.

1 ✠ Καὶ ἐγένετο λιμὸς ἐν ταῖς ἡμέραις δαυὶδ τρία ἔτη, ἐνιαυτὸς ἐχόμενος ἐνιαυτοῦ. καὶ ἐζήτει δαυὶδ τὸ πρόσωπον κυρίου. καὶ εἶπε κύριος, ἐπὶ σαοὺλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ ἡ ἀδικία, διὰ τὸ θανατῶσαι αὐτὸν τοὺς γαβαωνίτας.

2 ✠ καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς γαβαωνίτας, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς· καὶ οἱ γαβαωνῖται οὐκ ἦσαν ἐκ τῶν υἱῶν ἰσραήλ, ὅτι ἀπὸ τῶν καταλοίπων ἀμορραίων ἦσαν, καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ὤμοσαν αὐτοῖς. καὶ ἐζήτησε σαοὺλ πατάξαι αὐτοὺς ἐν τῷ ζηλῶσαι αὐτὸν τοὺς υἱοὺς ἰσραὴλ καὶ ἰούδα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et dixit dicendo: Memento nunc id quod scriptum est in libro Legis, vt interrogarent in vrbe antiquitus dicendo, Itane sic fuit tibi vt quæreres in Abel, num pacifici? 19 Nos pacifici sumus in fidelitate cum Israel, & tu quæris dissipare vrbem quæ est ipsa munitio magna & mater in Israel: vt quid corrumpes hæreditatem populi Domini?

20 Et respondit Ioab & dixit: Absit, absit à me vt corrumpam & dissipem.

21 Non sic res est, nam vir de monte domus Ephraim, Sebagh filius Bichri nomen eius, leuauit manum suam in regem Dauid, date illum solum, & abibo desuper vrbem. & dixit mulier ad Ioab: Ecce caput eius proiicitur tibi de muro.

22 Et venit mulier ad omnem populum in sapientia sua, & absciderunt caput Sebagh filij Bichri, & proiecerunt ad Ioab: & clanxit in buccina, & dispersi sunt desuper vrbem vnusquisque in ciuitatem suam; & Ioab rediit in Ierusalem ad regem.

23 Et Ioab præfectus erat super omnē exercitū Israel, & Benaiah filius Iehoiadagh præfectus super iaculatores & super fundibularios:

24 Et Adoniram præfectus super allatores tributorum, & Iehosaphat filius Ahhilud præfectus super monimenta.

25 Et Sisa scriba: & Szadok & Abiathar sacerdotes. 26 Et etiam Ghira qui erat ex Thecoagh, fuit princeps Dauidi.

CAP. XXI.

1 ET fuit fames in diebus Dauid tribus annis anno post annum, & exorauit Dauid misericordias ab ante Dominum. & dixit Dominus: Propter Saul & propter domum reorum mortis, eo quòd occidit Gibghonæos. 2 Et vocauit rex Gibghonæos, & dixit illis: Et Gibghonæi non de filiis Israel erāt, sed ex reliquiis Emoræi; & filij Israel iurauerant illis: & quæsiuit Saul occidere illos dum zelaret pro filiis Israel & Iehudah.

ג * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־הַגִּבְעֹנִים מָה אֶעֱשֶׂה לָכֶם
וּבַמֶּה אֲכַפֵּר וּבָרְכוּ אֶת־נַחֲלַת יְהוָה׃

ד * וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַגִּבְעֹנִים אֵין־לָנוּ כֶּסֶף וְזָהָב עִם־
שָׁאוּל וְעִם־בֵּיתוֹ וְאֵין־לָנוּ אִישׁ לְהָמִית בְּיִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר מַה־אַתֶּם אֹמְרִים אֶעֱשֶׂה לָכֶם׃

ה * וַיֹּאמְרוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ הָאִישׁ אֲשֶׁר כִּלָּנוּ וַאֲשֶׁר
דָּמָה־לָּנוּ נִשְׁמַדְנוּ מֵהִתְיַצֵּב בִּכְלֹ־גְּבֻל יִשְׂרָאֵל׃

ו * יִנָּתֵן־לָנוּ שִׁבְעָה אֲנָשִׁים מִבָּנָיו וְהוֹקַעֲנוּם
לַיהוָה בְּגִבְעַת שָׁאוּל בְּחִיר יְהוָה וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ אֲנִי אֶתֵּן׃

ז * וַיַּחְמֹל הַמֶּלֶךְ עַל־מְפִיבֹשֶׁת בֶּן־יְהוֹנָתָן בֶּן־
שָׁאוּל עַל־שְׁבֻעַת יְהוָה אֲשֶׁר בֵּינָתָם בֵּין דָּוִד
וּבֵין יְהוֹנָתָן בֶּן־שָׁאוּל׃

ח * וַיִּקַּח הַמֶּלֶךְ אֶת־שְׁנֵי בְנֵי רִצְפָּה בַת־אַיָּה אֲשֶׁר
יָלְדָה לְשָׁאוּל אֶת־אַרְמֹנִי וְאֶת־מְפִיבֹשֶׁת
וְאֶת־חֲמִשֶּׁת בְּנֵי מִיכַל בַּת־שָׁאוּל אֲשֶׁר יָלְדָה
לְעַדְרִיאֵל בֶּן־בַּרְזִלַּי הַמְּחֹלָתִי׃

ט * וַיִּתְּנֵם בְּיַד הַגִּבְעֹנִים וַיְקִיעֻם בָּהָר לִפְנֵי יְהוָה
וַיִּפְּלוּ שִׁבְעָתָם יָחַד וְהֵמָּה הֻמְתוּ בִימֵי קָצִיר
בָּרִאשֹׁנִים תְּחִלַּת קְצִיר שְׂעֹרִים׃

י * וַתִּקַּח רִצְפָּה בַת־אַיָּה אֶת־הַשַּׂק וַתַּטֵּהוּ לָהּ אֶל־
הַצּוּר מִתְּחִלַּת קְצִיר עַד נָתַךְ־מַיִם עֲלֵיהֶם מִן־
הַשָּׁמַיִם וְלֹא נָתְנָה עוֹף הַשָּׁמַיִם לָנוּחַ עֲלֵיהֶם
יוֹמָם וְאֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה לָיְלָה׃

יא * וַיֻּגַּד לְדָוִד אֵת אֲשֶׁר־עָשְׂתָה רִצְפָּה בַת־אַיָּה
פִּלֶגֶשׁ שָׁאוּל׃

יב * וַיֵּלֶךְ דָּוִד וַיִּקַּח אֶת־עַצְמוֹת שָׁאוּל וְאֶת־עַצְמוֹת
יְהוֹנָתָן בְּנוֹ מֵאֵת בַּעֲלֵי יָבֵשׁ גִּלְעָד אֲשֶׁר גָּנְבוּ אֹתָם
מֵרְחֹב בֵּית־שָׁן אֲשֶׁר תְּלָאוּם שָׁמָּה הִפְלִשְׁתִּים בְּיוֹם
הַכּוֹת פְּלִשְׁתִּים אֶת־שָׁאוּל בַּגִּלְבֹּעַ׃

3 * Dixit ergo Dauid ad Gabaonitas: Quid faciam vobis, & quid erit veſtri piaculum
4 vt benedicatis hæreditati Domini? * Dixeruntque ei Gabaonitæ: Non eſt nobis ſuper argento & auro quęſtio, ſed cõtra Saul & contra domum eius: neque volumus vt
B interficiatur homo de Iſrael. Ad quos rex ait: Quid ergo vultis vt faciam vobis?
5 * Qui dixerunt regi: Virum qui attriuit nos & oppreſsit iniquè, ita delere debemus vt nec vnus quidem reſiduus ſit de ſtirpe eius in cunctis finibus Iſrael.
6 * Dentur nobis ſeptem viri de filiis eius, vt crucifigamus eos Domino in Gabaa Saul quondam electi Domino. Et ait rex: Ego dabo.
7 * Pepercitque rex Miphiboſeth filio Ionathæ filij Saul propter iuſiurandum Domini quod fuit inter Dauid & Ionathan filium Saul.
8 * Tulit itaque rex duos filios Reſpha filiæ Ahia, quos peperit Saul, Armoni & Miphiboſeth, & quinque filios Michol filię Saul quos genuerat Hadrieli filio Berzellai, qui fuit de Molathi:
9 * Et dedit eos in manus Gabaonitarum, qui crucifixerunt eos in monte coram Domino. Et ceciderunt hi ſeptem ſimul occiſi in diebus meſsis primæ incipiente meſsione ordei.
10 * Tollens autem Reſpha filia Ahia cilicium, ſubſtrauit ſibi ſupra petram ab
C initio meſsis, donec ſtillaret aqua ſuper eos de cælo; & non dimiſit aues lacerare eos per diem, neque beſtias per noctem.
11 * Et nunciata ſunt Dauid quæ fecerat Reſpha filia Ahia concubina Saul.
12 * Et abiit Dauid & tulit oſſa Saul & oſſa Ionathæ filij eius à viris Iabes Galaad, qui furati fuerant ea de platea Bethſan, in qua ſuſpenderant eos Philiſtiim, cùm interfeciſſent Saul in Gelboe.

תרגום יונתן

3 וַאֲמַר דָּוִד לְגִבְעוֹנָאֵי מָה אֶעְבֵּיד לְכוֹן וּבְמָה אְכַפֶּר וּבָרִיכוּ יַת אַחֲסָנַת עַמָּא דַיְיָ׃
4 וַאֲמַרוּ לֵיהּ גִּבְעוֹנָאֵי לֵית אֲנַחְנָא בָרִיכִין לְמִיסַב כְּסַף וּדְהָב מִן שָׁאוּל וּמִן בֵּיתֵיהּ וְאַף לָא אֱנָשׁ לְמִקְטַל בְּיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר מָה אַתּוּן אָמְרִין אָעְבֵּיד לְכוֹן׃
5 וַאֲמַרוּ לְמַלְכָּא גִּבְרָא דְּשֵׁיצִינָא וּדְחַשִּׁיב עֲלָנָא אִישְׁתֵּיצִינָא מִלְּמֶדַר בְּכָל תְּחוּם אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל׃
6 יְתֶיהָבוּן לָנָא שִׁבְעָה גְּבְרִין מִבְּנוֹהִי וְנִצְלְבִנּוּן קֳדָם יְיָ בְּגִבְעָתָא דְשָׁאוּל בְּחִירָא דַיְיָ וַאֲמַר מַלְכָּא אֲנָא אֶתֵּן׃
7 וְחָס מַלְכָּא עַל מְפִיבֹשֶׁת בַּר יְהוֹנָתָן בַּר שָׁאוּל עַל שְׁבוּעֲתָא דַיְיָ דְבֵינֵיהוֹן בֵּין דָּוִד וּבֵין יְהוֹנָתָן בַּר שָׁאוּל׃
8 וּנְסֵיב מַלְכָּא יַת תְּרֵין בְּנֵי רִצְפָּה בַת אַיָּה דְיַלִּידַת לְשָׁאוּל יַת אַרְמֹנִי וְיַת מְפִיבֹשֶׁת וְיַת חֲמֵשֶׁת בְּנֵי מֵרַב דְּרַבְיָאת מִיכַל בַּת שָׁאוּל דְיַלִּידַת לְעַדְרִיאֵל בַּר בַּרְזִלַּי דְמְמְחוֹלַת׃
9 וּמְסַרִינוּן בְּיַד גִּבְעוֹנָאֵי וְצַלְבִּינוּן בְּטוּרָא קֳדָם יְיָ וְנָפְלוּ שִׁבְעָתְהוֹן כַּחֲדָא וְאִינוּן אִתְקְטָלוּ בְּיוֹמֵי חֲצָדָא בְּקַדְמָאִין בְּשֻׁרְיוּת חֲצַד שַׂעֲרִין׃
10 וּנְסֵיבַת רִצְפָּה בַת אַיָּה יַת שַׂקָּא וּפַרְסָתֵיהּ לָהּ עַל טְנָרָא מִשֻּׁרְיוּת חֲצָדָא עַד דְּנָחַת עֲלֵיהוֹן מִטְרָא מִן שְׁמַיָּא וְלָא שַׁבְקַת עוֹפָא דְשְׁמַיָּא לְמִנַח עֲלֵיהוֹן בְּיוֹמָא וְיַת חֵיוַת בָּרָא בְּלֵילְיָא׃
11 וְאִתְחֲוָא לְדָוִד יַת דַּעֲבַדַת רִצְפָּה בַּת אַיָּה לְחֵינְתָא דְשָׁאוּל׃
12 וַאֲזַל דָּוִד וּנְסֵיב יַת גַּרְמֵי שָׁאוּל וְיַת גַּרְמֵי יְהוֹנָתָן בְּרֵיהּ מִלְוַת יָתְבֵי יָבֵישׁ גִּלְעָד וּגְנָבוּ יַתְהוֹן מִשּׁוּרֵי דְבֵית שַׁן דְצַלְבוּנוּן תַּמָּן פְּלִשְׁתָּאֵי בְּיוֹמָא דְקַטָלוּ פְּלִשְׁתָּאֵי יַת שָׁאוּל בְּגִלְבּוֹעַ׃

3 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς τοὺς γαβαωνίτας, τί ποιήσω ὑμῖν, καὶ ἐν τίνι ἐξιλάσθομαι, καὶ εὐλογήσετε τὴν κληρονομίαν κυρίου;

4 ‡ καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ γαβαωνῖται, οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἀργύριον οὐδὲ χρυσίον μετὰ σαοὺλ καὶ μετὰ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν θανατῶσαι ἄνδρα ἐν παντὶ ὁρίῳ ἰσραήλ. καὶ εἶπον, τί ὑμεῖς θέλετε, καὶ ποιήσω ὑμῖν;

5 ‡ καὶ εἶπον πρὸς τὸν βασιλέα, ὁ ἀνὴρ ὃς συνετέλεσεν ἡμᾶς καὶ ὃς ἐδίωξεν ἡμᾶς καὶ ὃς παρελογίσατο ἐξολοθρεῦσαι ἡμᾶς, ἀφανίσωμεν αὐτόν, τοῦ μὴ ἀνιπαθίσαθαι ἐν παντὶ ὁρίῳ ἰσραήλ.

6 ‡ καὶ δοθήτωσαν ἡμῖν ἑπτὰ ἄνδρες ἐκ τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ ἐξιλασόμεθα ἐν αὐτοῖς τῷ κυρίῳ ἐν τῷ βουνῷ τοῦ Σαοὺλ ἐκλεκτοῦ τῷ κυρίῳ. καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, ἐγὼ δώ-

7 σω. ‡ καὶ ἐφείσατο ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν μεφιβόσεθ υἱὸν ἰωναθὰν υἱοῦ Σαοὺλ διὰ τὸν ὅρκον κυρίου ὃν ὤμοσαν ἀναμέσον αὐτῶν, ἀναμέσον δαυὶδ καὶ ἀναμέσον ἰωναθὰν υἱοῦ Σαούλ.

8 ‡ καὶ ἔλαβεν ὁ βασιλεὺς τοὺς δύο υἱοὺς ῥεσφὰ θυγατρὸς αἴα οὓς ἔτεκε τῷ Σαούλ, τὸν ἀρμωνὶ καὶ μεφιβόσεθ, καὶ τοὺς πέντε υἱοὺς τῆς μεχόλ θυγατρὸς Σαούλ, οὓς τεχθέντας τῷ ἀδριὴλ βερζελλὶ τῷ μουλαθί·

9 ‡ καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας τῶν γαβαωνιτῶν· καὶ ἐξιλέωσαν αὐτοὺς ἔναντι τοῦ κυρίου ἐν τῷ ὄρει. καὶ ἔπεσαν ἐκεῖ οἱ ἑπτὰ καθ' ὁμοῦ. καὶ αὐτοὶ ἐθανατώθησαν ἐν ἡμέραις θερισμοῦ ἐν πρώτοις, ἐν ἀρχῇ θερισμοῦ κριθῶν.

10 ‡ καὶ ἔλαβε ῥεσφὰ θυγάτηρ αἴα τὸν σάκκον καὶ ἔστρωσεν αὐτὸν ἑαυτῇ ἐπὶ τὴν πέτραν ἀπ' ἀρχῆς θερισμοῦ κριθῶν ἕως οὗ ἔσταξεν ὕδατα θεοῦ ἐξ οὐρανοῦ. καὶ οὐκ ἀφῆκε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καθίσαι ἐπ' αὐτοὺς ἡμέρας, οὐδὲ τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ νυκτός.

11 ‡ καὶ ἀπηγγέλη τῷ δαυὶδ πάντα ὅσα ἐποίησε ῥεσφὰ

12 θυγάτηρ αἴα ἡ παλλακὴ σαούλ· ‡ καὶ ἐπορεύθη δαυὶδ καὶ ἔλαβε τὰ ὀστᾶ σαοὺλ καὶ τὰ ὀστᾶ ἰωναθὰν υἱοῦ αὐτοῦ παρὰ τῶν ἀνδρῶν ἰαβὴς γαλαάδ, τῶν κλεψάντων αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους βεθσὰν κρεμασάντων αὐτοὺς ἐκεῖ τῶν ἀλλοφύλων ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἐπάταξαν οἱ ἀλλόφυλοι τὸν σαοὺλ ἐν γελβουέ.

3 ‡ Et dixit Dauid ad Gabaonitas: Quid faciam vobis, & in quo placabo, & benedicetis hæreditati Domini?

4 ‡ Et dixerunt ei Gabaonitæ: Non est nobis argentum neque aurum cum Saul & cum domo eius, & non est nobis vt interficiamus virum de omni Israel. & dixit: Quid vos vultis, & faciam vobis?

5 ‡ Et dixerunt ad Regem: Vir qui finiuit nos, & qui persecutus est nos, & qui cogitauit disperdere nos, delebimus eum, vt non residuus sit in cunctis finibus Israel.

6 ‡ Et dentur nobis septem viri de filiis eius, & placabimus in eis Dominum in colle Saul electi Domino. Et ait Rex: Ego dabo.

7 ‡ Et pepercit Rex super Mephiboseth filium Ionathan filij Saul propter iusiurandum Domini quod iurauerunt inter eos, inter Dauid & inter Ionatham filium Saul.

8 ‡ Et tulit Rex duos filios Respha filiæ Aia quos peperit Saul, Armoni & Mephiboseth, & quinque filios Mechol filiæ Saul, qui geniti sunt Adriel Berzelli Moulathi:

9 ‡ Et dedit eos in manus Gabaonitarum. & propiciationem fecerunt eos coram Domino in monte. & ceciderunt ibi septem simul. & ipsi occisi sunt in diebus messis in primis, in principio messionis ordeorum.

10 ‡ Et accepit Respha filia Aia saccum, & substrauit eum sibi supra petram ab initio messis ordeorum, donec stillauerunt aquæ Dei de cælo. & non dimisit volatilia cæli sedere super eos die, neque bestias agri nocte.

11 ‡ Et nunciata sunt Dauid omnia quæ fecit Respha filia Aia concubina Saul:

12 ‡ Et abijt Dauid & tulit ossa Saul & ossa Ionathan filij eius à viris Iabes Galaad, qui furati fuerant eos à muro Bethsan cùm suspendissent eos ibi Philistiim, in die qua percusserunt Philistiim Saul in Gelboe.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Et dixit Dauid Gibghonæis: Quid faciam vobis, & in quo expiabo vt benedicatis hæreditati populi Domini?

4 Et dixerunt illi Gibghonæi: Non nos benedicimus accipiendo argentum & aurum à Saul & à domo eius, neque etiam hominem occidendo in Israel. & dixit: Quod vos dixeritis faciam vobis.

5 Et dixerunt regi: Vir est qui excidit nos & qui cogitauit aduersum nos: excisi sumus vt non habitemus in omni termino terræ Israel. 6 Dentur nobis septem viri de filiis eius, & suspendemus illos ante Dominum in Gibghatha Saulis electi Domini. & dixit Rex: Ego dabo.

7 Et pepercit rex super Mephiboseth filio Iehonathan filij Saul, propter iuramentum Domini quod fuit inter ipsos inter Dauid & inter Iehonathan filium Saul. 8 Et accepit rex duos filios Riszpah filiæ Aiah quos pepererat Sauli, Armoni, & Mephiboseth & quinque filios Merab, quos educauerat Michal filia Saul, quos pepererat Ghadrieli filio Barzilai qui erat de Mehholath.

9 Et dedit illos in manu Gibghonæorum, & suspenderunt illos in monte ante Dominum. & ceciderunt septem illi pariter: & illi occisi sunt in diebus messis in primis diebus, in initio messis ordeorum.

10 Et accepit Riszpah filia Aiah saccum & extendit eum sibi super petram ab initio messis, quousque descendit super illos pluuia de cælo: & non siuit auem cæli quiescere super illos in die, & feras agri in nocte.

11 Et indicatum est Dauid quod fecerat Riszpah filia Aiah concubina Saul.

12 Et iuit Dauid & tulit ossa Saul & ossa Iehonathan filij eius, ab habitatoribus Iabes Gilghad qui furati fuerant illos ex muris Beth-San, in quo suspenderant eos Pelisthæi, in die quo interfecerunt Pelisthæi Saul in Gilboagh.

13 * וַיַּעַל מִשָּׁם אֶת־עַצְמוֹת שָׁאוּל וְאֶת־עַצְמוֹת
יְהוֹנָתָן בְּנוֹ וַיַּאַסְפוּ אֶת־עַצְמוֹת הַמּוּקָעִים׃
14 * וַיִּקְבְּרוּ אֶת־עַצְמוֹת־שָׁאוּל וִיהוֹנָתָן־בְּנוֹ
בְּאֶרֶץ בִּנְיָמִן בְּצֵלַע בְּקֶבֶר קִישׁ אָבִיו וַיַּעֲשׂוּ כֹּל
אֲשֶׁר־צִוָּה הַמֶּלֶךְ וַיֵּעָתֶר אֱלֹהִים לָאָרֶץ
אַחֲרֵי־כֵן׃
15 * וַתְּהִי־עוֹד מִלְחָמָה לַפְּלִשְׁתִּים אֶת־
יִשְׂרָאֵל וַיֵּרֶד דָּוִד וַעֲבָדָיו עִמּוֹ וַיִּלָּחֲמוּ אֶת־
פְּלִשְׁתִּים וַיַּעַף דָּוִד׃
16 * וְיִשְׁבִּוֹ בְנֹב אֲשֶׁר בִּילִידֵי הָרָפָה וּמִשְׁקַל קִינוֹ
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת מִשְׁקַל נְחֹשֶׁת וְהוּא חָגוּר חֲדָשָׁה
וַיְאֻמַּר לְהַכּוֹת אֶת־דָּוִד׃
17 * וַיַּעְזֹר־לוֹ אֲבִישַׁי בֶּן־צְרוּיָה וַיַּךְ אֶת־הַפְּלִשְׁתִּי
וַיְמִתֵהוּ אָז נִשְׁבְּעוּ אַנְשֵׁי־דָוִד לוֹ לֵאמֹר לֹא־
תֵצֵא עוֹד אִתָּנוּ לַמִּלְחָמָה וְלֹא תְכַבֶּה אֶת־
נֵר יִשְׂרָאֵל׃
18 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַתְּהִי־עוֹד הַמִּלְחָמָה בְּגֹב עִם־
פְּלִשְׁתִּים אָז הִכָּה סִבְכַּי הַחֻשָׁתִי אֶת־סַף אֲשֶׁר
בִּילִדֵי הָרָפָה׃
19 * וַתְּהִי־עוֹד הַמִּלְחָמָה בְּגֹוב עִם־פְּלִשְׁתִּים
וַיַּךְ אֶלְחָנָן בֶּן־יַעֲרֵי אֹרְגִים בֵּית הַלַּחְמִי אֵת גָּלְיַת
הַגִּתִּי וְעֵץ חֲנִיתוֹ כִּמְנוֹר אֹרְגִים׃
20 * וַתְּהִי־עוֹד מִלְחָמָה בְּגַת וַיְהִי אִישׁ מָדוֹן
וְאֶצְבְּעֹת יָדָיו וְאֶצְבְּעוֹת רַגְלָיו שֵׁשׁ וָשֵׁשׁ עֶשְׂרִים
וְאַרְבַּע מִסְפָּר וְגַם־הוּא יֻלַּד לְהָרָפָה׃
21 * וַיְחָרֵף אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיַּכֵּהוּ יְהוֹנָתָן בֶּן־שִׁמְעָי
אֲחִי דָוִד׃
22 * אֵלֶּה־אַרְבַּעַת יֻלְּדוּ לְהָרָפָה בְּגַת
וַיִּפְּלוּ בְּיַד־דָּוִד וּבְיַד עֲבָדָיו׃

13 * Et asportauit indè ossa Saul & ossa Ionathæ filij eius, & colligentes ossa eorum qui affixi fuerant,
14 * Sepelierunt ea cum ossibus Saul & Ionathæ filij eius in terra Beniamin in latere in sepulchro Cis patris eius. Feceruntque omnia quæ præceperat Rex: & repropitiatus est Deus terræ post hæc.
15 * Factum est autem rursum prœlium Philistinorum aduersum Israel, & descendit Dauid & serui eius cum eo; & pugnabant contra Philistiim.
16 * Deficiente autē Dauid Iesbi de Nob, qui fuit de genere Arapha, cuius ferrum hastæ trecentas vncias appendebat, & accinctus erat ense nouo, nisus est percute- 1. Reg. 17.a.
D re Dauid:
17 * Præsidioque ei fuit Abisai filius Saruiæ, & percussum Philistæum interfecit. Tunc iurauerunt viri Dauid dicentes: Iā non egredieris nobiscum in bellum, ne extinguas lucernam Israel.
18 * Secundum quoque fuit bellum in Gob contra Philistæos. Tunc percus- 1.Par. 20.c.
sit Sobochai de Vsathi Saph de stirpe Arapha.
19 * Tertium quoque fuit bellum in Gob cōtra Philistæos, in quo percussit à-Deodatus filius saltus polymitarius Bethleemites Goliath Gethæum, cuius hastile hastæ erat quasi liciatorium texentium.
20 * Quartum bellum fuit in Geth, in quo vir fuit excelsus qui senos in manibus pedibusque habebat digitos, id est, viginti quatuor; & erat de origine Arapha;
21 * Et blasphemauit Israel. Percussit autem eum Ionathas filius Sammaa fratris Dauid.
22 * Hi quatuor nati sunt de Arapha in Geth, & ceciderunt in manu Dauid & seruorum eius.

תרגום יונתן

13 וְאַסִּיק מִתַּמָּן יַת גַּרְמֵי שָׁאוּל וְיַת גַּרְמֵי יְהוֹנָתָן בְּרֵיהּ וּכְנַשׁוּ יַת גַּרְמֵי צְלִיבַיָּא׃
14 וּקְבָרוּ יַת גַּרְמֵי שָׁאוּל וְיהוֹנָתָן בְּרֵיהּ בְּאַרְעָא שִׁבְטָא בִּנְיָמִין בְּצֵלַע בְּקִבְרָא דְּקִישׁ אֲבוּהִי וַעֲבָדוּ כָּל דְּפַקִּיד מַלְכָּא וְקַבֵּיל יְיָ צְלוֹתָא דַּיָּרֵי
אַרְעָא בָּתַר כֵּן׃
15 וַהֲוָה עוֹד קְרָבָא לְפְלִשְׁתָּאֵי עִם יִשְׂרָאֵל וּנְחַת דָּוִד וְעַבְדּוֹהִי עִמֵּיהּ וְאַגִּיחוּ קְרָבָא בִּפְלִשְׁתָּאֵי וְאִשְׁתְּלָהֵי דָּוִד׃
16 וְיִשְׁבִּי בְּנוֹב דִּי בִּבְנֵי גִּבָּרַיָּא וּמַתְקַל סוֹפִינֵיהּ מַתְקַל תְּלַת מְאָה סִלְעִין דִּנְחָשָׁא וְהוּא אֶסְפַּנְקֵי חַדְתָּא וַאֲמַר לְמִקְטַל יַת דָּוִד׃
17 וּסְעַד לֵיהּ אֲבִישַׁי בַּר צְרוּיָה וּמְחָא יַת פְּלִשְׁתָּאָה וְקַטְלֵיהּ בְּכֵן קַיְימוּ גַּבְרֵי דָּוִד לֵיהּ לְמֵימַר לָא תִפּוֹק עוֹד עִמָּנָא לְקָרָבָא וְלָא
תְטַפֵּי יַת מְנָרַת יִשְׂרָאֵל׃
18 וַהֲוָה בָּתַר כֵּן וַהֲוָה עוֹד קְרָבָא בְּגוֹב עִם פְּלִשְׁתָּאֵי בְּכֵין קְטַל סִבְכַּי דְּמִן חוּשָׁת יַת סַף דְּבִבְנֵי גִּבָּרַיָּא׃
19 וַהֲוָה עוֹד קְרָבָא בְּגוֹב עִם פְּלִשְׁתָּאֵי וּקְטַל דָּוִד בַּר יִשַׁי מָחֵי פָּרוּכְחָא דְּבֵית מַקְרְשָׁא יַת גָּלְיָת גִּיתָּאָה וְאָעָא דְּסוֹרְנֵיהּ כְּאַכְסַן דַּגַּרְדָּאִין׃
20 וַהֲוָה עוֹד קְרָבָא בְּגַת וַהֲוָה גְּבַר דְּמִשְׁתַּן וְאָצְבְּעָת יְדוֹהִי וְאָצְבְּעָת רַגְלוֹהִי שִׁית וְשִׁית עֲשָׂרִין וְאַרְבַּע מִנְיָן וְאַף הוּא אִתְיְלִיד לְגִבָּרַיָּא׃
21 וְחַסֵּיד יַת יִשְׂרָאֵל וְקַטְלֵיהּ יְהוֹנָתָן בַּר שִׁמְעָא אֲחוּהִי דְּדָוִד׃
22 יַת אַרְבַּעְתְּ אִלֵּין אִתְיְלִידוּ לְגִבָּרַיָּא בְּגַת וְאִתְמְסָרוּ בִּידָא דְּדָוִד וּבִידָא דְּעַבְדּוֹהִי׃

13 ‡ *Et asportauit Dauid indè ossa Saul & ossa Ionathan filij eius, & congregauit ossa propiciatorum.*

13 ‡ καὶ ἀνεβάστασεν δαυὶδ ἐκεῖθεν τὰ ὀστᾶ Σαοὺλ καὶ τὰ ὀστᾶ ἰωναθὰν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ συνήγαγε τὰ ὀστᾶ τῶν ἐξιλεασμῶν.

14 ‡ *Et sepeliuit ossa Saul & Ionathan filij eius, & ossa propiciatorum in terra Beniamin in latere sepulchri Cis patris eius. & fecerunt secundum omnia quæ præceperat rex. & propiciatus est Deus terræ post hæc.*

14 ‡ καὶ ἔθαψε τὰ ὀστᾶ Σαοὺλ καὶ ἰωναθὰν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ τὰ ὀστᾶ τῶν ἐξιλεασμῶν ἐν τῇ γῇ βενιαμὶν ἐν τῇ πλευρᾷ τοῦ τάφου κὶς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ ἐποίησαν κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο ὁ βασιλεύς. καὶ ἐξιλάσατο ὁ θεὸς τὴν γῆν μετὰ ταῦτα.

15 ‡ *Et factum est rursum bellum Philistiim ad Israel. & descendit Dauid & serui eius cum eo, & pugnauerunt cum Philistiim. Et defecit Dauid.*

15 ‡ καὶ ἐγένετο ἔτι πόλεμος τοῖς ἀλλοφύλοις πρὸς ἰσραήλ. καὶ κατέβη δαυὶδ καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐπολέμησαν μετὰ τῶν ἀλλοφύλων· καὶ ἐξελύθη δαυίδ.

16 ‡ *Et Iesbi de Nob, qui erat de genere gigantum, & pondus hastæ eius trecentorum siclorum æris. & iste accinctus balteo, & cogitabat vt percuteret Dauid.*

16 ‡ Ϛ ἰεσβὶ ἀπὸ νὼβ ὃς ἦν ἐκ τῶν ἀπογόνων τῶν γιγάντων, καὶ ὁ σταθμὸς τοῦ δόρατος αὐτοῦ τριακοσίων σίκλων χαλκοῦ. καὶ οὗτος περιεζωσμένος ῥομφαίᾳ καινῇ, καὶ διενοεῖτο τοῦ πατάξαι τὸν δαυίδ.

17 ‡ *Et præsidio fuit ei Abesa filius Saruiæ, & percussit Philistæum & interfecit eum. Tunc iurauerunt viri Dauid dicentes: Non egredieris nobiscum rursum in bellum, & non extingues lucernam Israel.*

17 ‡ καὶ ἐβοήθησεν αὐτῷ ἀβεσὰ υἱὸς σαρουΐα, καὶ ἐπάταξεν τὸν ἀλλόφυλον καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν. τότε ὤμοσαν οἱ ἄνδρες δαυὶδ λέγοντες, οὐκ ἐξελεύσῃ μεθ' ἡμῶν ἔτι εἰς πόλεμον, καὶ οὐ μὴ σβέσῃς τὸν λύχνον ἰσραήλ.

18 ‡ *Et factum est post hæc bellum rursum cum Philistæis in Nob. tunc percussit Sobecchi Asothi congregatos de stirpe Gigantum.*

18 ‡ καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα πόλεμος ἔτι μετὰ τῶν ἀλλοφύλων ἐν νώβ. τότε ἐπάταξε βοσκὶ ὁ ἀσωθὶ τοὺς Ἀπασωνγμίους τῶν ἀπογόνων τῶν γιγάντων.

19 ‡ *Et factum est rursum bellum cum Philistæis in Nob. & percussit Ellanan filius Iare de texentibus Bethleemi, Goliath Gethæum: & hastile hastæ eius erat quasi liciatorium texentium.*

19 ‡ καὶ ἐγένετο ἔτι πόλεμος μετὰ τῶν ἀλλοφύλων ἐν νώβ· καὶ ἐπάταξεν ἐλλαναὶ υἱὸς ἰαρὲ τὸν ὑφαινόλων βεθλεεμί, τὸν γολιὰθ τὸν γεθαῖον. καὶ τὸ ξύλον τοῦ δόρατος αὐτοῦ ὡς ἀντίον ὑφαινόντων.

20 ‡ *Et factum est rursum bellum cum Philistæis in Geth. & fuit vir ex Madon, & digiti manuum eius & digiti pedum eius sex & sex, viginti et quatuor numero: & ipse de genere Titanorum:*

20 ‡ καὶ ἐγένετο ἔτι πόλεμος μετὰ τῶν ἀλλοφύλων ἐν γέθ, καὶ ἦν ἀνὴρ ἐκ μαδών, καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν χειρῶν αὐτοῦ καὶ οἱ δάκτυλοι τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἓξ καὶ ἓξ, εἴκοσι καὶ τέσσαρες ἀριθμῷ· καὶ γε αὐτὸς ἀπόγονος τῶν τιτάνων·

21 ‡ *Et improperauit Israel. & percussit eum Jonathan filius Samaa fratris Dauid,*

21 ‡ καὶ ὠνείδισε τὸν ἰσραήλ· καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἰωναθὰν υἱὸς σαμαὰ ἀδελφοῦ δαυίδ·

22 ‡ *Quatuor istos natos de genere Gigantum in Geth. & ceciderunt in manu Dauid & in manu seruorum eius.*

22 ‡ οὗτοι τέσσαρες τοῦτοι οὗτοι τεχθέντες ἀπογόνοις τῶν γιγάντων ἐν γέθ. καὶ ἔπεσον ἐν χειρὶ δαυὶδ καὶ ἐν χειρὶ τῶν δούλων αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[13] Et ascendere fecit indè ossa Saul & ossa Iehonathan filij eius, & congregauerunt ossa suspensorum.

[14] Et sepelierunt ossa Saul & ossa Iehonathan filij eius in terra tribus Biniamin in Szelagh in sepulchro Kis patris eius, & fecerunt omnia quæ præceperat rex. & suscepit Dominus orationem incolarum terræ postea.

[15] Et fuit adhuc bellum Pelisthæis cum Israel; & descendit Dauid & serui eius cum eo, & inierunt bellum in Pelisthæos, & fatigatus est Dauid. [16] Et Iisbi-Benob qui erat ex filiis robustorum, & pondus hastæ eius erat pondus trecentorum siclorum æris; & ipse accinctus cingulo nouo, dixit quòd occideret Dauid.

[17] Et auxiliatus est illi Abisai filius Szaruiah, & percussit Pelisthæum & occidit illum. ideò iurauerunt viri Dauid ei, dicendo: Non exibis amplius nobiscum ad bellum, vt non extinguas regnum Israel.

[18] Et fuit post hæc & fuit adhuc bellum in Gob cum Pelisthæis: tunc occidit Sibchai *qui erat* de Hhusath, Zzaph ex filiis robusti. [19] Et fuit adhuc bellum in Gob cum Pelisthæis, & occidit Dauid, filius Iisai textoris veli domus sanctuarij, Galiath Githæum; & lignum hastæ eius erat sicut liciatorium textorum.

[20] Et fuit amplius bellum in Gath, & erat vir mensuræ, & digiti manuum eius & digiti pedum eius erant sex & sex, viginti quatuor numero; & ipse etiam genitus ex robusto.

[21] Et exprobrauit Israel: & occidit illum Iehonathan filius Simgha fratris ipsius Dauid.

[22] Quatuor hi nati sunt robusto vni in Gath, & traditi sunt in manus Dauid & in manus seruorum eius.

כב

1 * וַיְדַבֵּר דָּוִד לַיהוָה אֶת־דִּבְרֵי הַשִּׁירָה
הַזֹּאת בְּיוֹם הִצִּיל יְהוָה אֹתוֹ
מִכַּף כָּל־אֹיְבָיו וּמִכַּף שָׁאוּל׃
2 * וַיֹּאמַר יְהוָה סַלְעִי וּמְצֻדָתִי
3 וּמְפַלְטִי־לִי׃ * אֱלֹהֵי צוּרִי אֶחֱסֶה־
בּוֹ מָגִנִּי וְקֶרֶן יִשְׁעִי מִשְׂגַּבִּי
וּמְנוֹסִי מֹשִׁעִי מֵחָמָס תֹּשִׁעֵנִי׃
4 * מְהֻלָּל אֶקְרָא יְהוָה וּמֵאֹיְבַי
5 אִוָּשֵׁעַ׃ * כִּי אֲפָפֻנִי מִשְׁבְּרֵי־מָוֶת
6 נַחֲלֵי בְלִיַּעַל יְבַעֲתֻנִי׃ * חֶבְלֵי
שְׁאוֹל סַבֻּנִי קִדְמֻנִי מֹקְשֵׁי מָוֶת׃
7 * בַּצַּר־לִי אֶקְרָא יְהוָה וְאֶל־אֱלֹהַי
אֶקְרָא וַיִּשְׁמַע מֵהֵיכָלוֹ קוֹלִי
8 וְשַׁוְעָתִי בְּאָזְנָיו׃ וַ֫תִּגְעַשׁ וַתִּרְעַשׁ
הָאָרֶץ מוֹסְדוֹת הַשָּׁמַיִם יִרְגָּזוּ
9 וַיִּתְגָּעֲשׁוּ כִּי־ חָרָה לוֹ׃ * עָלָה
עָשָׁן בְּאַפּוֹ וְאֵשׁ מִפִּיו תֹּאכֵל גֶּחָלִים
10 בָּעֲרוּ מִמֶּנּוּ׃ * וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֵד
11 וַעֲרָפֶל תַּחַת רַגְלָיו׃ * וַיִּרְכַּב
עַל־כְּרוּב וַיָּעֹף וַיֵּרָא עַל־כַּנְפֵי־
12 רוּחַ׃ * וַיָּשֶׁת חֹשֶׁךְ סְבִיבֹתָיו סֻכּוֹת
חַשְׁרַת־מַיִם עָבֵי שְׁחָקִים׃
13 * מִנֹּגַהּ נֶגְדּוֹ בָּעֲרוּ גַּחֲלֵי־אֵשׁ׃
14 * יַרְעֵם מִן־ שָׁמַיִם יְהוָה
15 וְעֶלְיוֹן יִתֵּן קוֹלוֹ׃ * וַיִּשְׁלַח חִצִּים
16 וַיְפִיצֵם בָּרָק וַיָּהֹמֵם׃ * וַיֵּרָאוּ
אֲפִיקֵי יָם יִגָּלוּ מוֹסְדוֹת תֵּבֵל
בְּגַעֲרַת יְהוָה מִנִּשְׁמַת רוּחַ אַפּוֹ׃

CAP. XXII.

1 A LOcutus est autem Dauid Domino ver
ba carminis huius, in die qua liberauit
eum Dominus de manu omnium inimi-
corum suorum, & de manu Saul.
2 * Et ait: Dominus petra mea, & robur Psal.17.
meum, & saluator meus.
3 * Deus fortis meus, sperabo in eum:
scutum meũ, & cornu salutis meæ; eleua-
tor meus & refugium meum; saluator
meus, de iniquitate liberabis me.
4 * Laudabilem inuocabo Dominum, &
ab inimicis meis saluus ero.
5 * Quia circundederunt me contritio-
nes mortis, torrentes belial terruerunt
me.
6 * Funes inferni circundederunt me,
præuenerunt me laquei mortis.
7 * In tribulatione mea inuocabo Do-
minum, & ad Deum meum clamabo. et
exaudiet de templo sancto suo vocẽ meã,
& clamor meus veniet ad aures eius.
8 * Cõmota est & contremuit terra; fun-
damenta montium concussa sunt & con-
quassata, quoniam iratus est.
9 * Ascendit fumus de naribus eius, &
ignis de ore eius vorauit, carbones suc-
B censi sunt ab eo.
10 * Et inclinauit cælos & descendit, &
caligo sub pedibus eius.
11 * Et ascendit super Cherubin & vola-
uit, & lapsus est super pennas venti.
12 * Posuit tenebras in circuitu suo latibu
lum, cribrans aquas de nubibus cęlorum.
13 * Præ fulgore in conspectu eius, succen
si sunt carbones ignis.
14 * Tonabit de cælo Dominus, & excel-
sus dabit vocem suam.
15 * Misit sagittas, & dissipauit eos; ful-
gura, & consumpsit eos.
16 * Et apparuerunt effusiones maris, &
reuelata sunt fundamenta orbis ab incre-
patione Domini, ab inspiratione spiritus
furoris eius.

תרגום יונתן

כב

1 וְשַׁבַּח דָּוִד יַת פִּתְגְּמֵי תֻּשְׁבַּחְתָּא הָדָא עַל כָּל יוֹמַיָּא דְשֵׁיזִיב יְיָ יַת יִשְׂרָאֵל מִיַּד כָּל בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן וְאַף לְדָוִד מֵחַרְבָּא דְשָׁאוּל׃ 2 וַאֲמַר
יְיָ תֻּקְפִּי וְרוֹחֲצַנִי וּמְשֵׁזִיב יָתִי׃ 3 אֱלָהִי תֻּקְפִּי דְמִן קֳדָמוֹהִי מִתְיְהַב לִי תְּקוֹף וּפוּרְקַן לְאִתְגַּבָּרָא עַל בַּעֲלֵי דְבָבַי רוֹחֲצַנִי דְעַל מֵימְרֵיהּ אֲנָא
רָחִיץ בְּעִידַן עָקָא מֵגִין עֲלַי מִבַּעֲלֵי דְבָבַי וַאֲמַר לַאֲרָמָא קַרְנִי בְּפוּרְקָנֵיהּ סַמְכַנִי דַּהֲוָה מֵימְרֵיהּ סְמַךְ לִי כַּד הֲוֵיתִי עָרִיק מִן קֳדָם רָדְפַי פַּרְקַנִי
מִבַּעֲלֵי דְבָבַי וְאַף מִיַּד כָּל חֲטוֹפִין שֵׁיזְבַנִי׃ 4 בְּתֻשְׁבְּחָא אֲנָא מְצַלֵּי קֳדָם יְיָ דִּבְכָל עִידַן מִבַּעֲלֵי דְבָבַי פָּרִיק יָתִי׃ 5 אֲרֵי אַקֵּיפַתְנִי עָקָא
כְּאִתָּא דְיָתְבָא עַל מַתְבְּרָא וְחַיִל לֵית לָהּ לְמֵילַד סִיעַת חַיָּיבִין בְּעֵתַת יָתִי׃ 6 מַשְׁרְיָת רְשִׁיעִין אַקְפוּנִי קַדְמוּנִי דִמְזַיְנִין בְּמָנֵי קְטוֹל׃ 7 כַּד
עָקָא לִי אֲנָא מְצַלֵּי קֳדָם יְיָ וּקְדַם אֱלָהִי אֲנָא מִתְחַנַּן וּמְקַבֵּל מֵהֵיכְלֵיהּ צְלוֹתִי וּבָעוּתִי מִן קֳדָמוֹהִי מִתְקַבְּלָא בְּאֻדְנוֹי׃ 8 וְאִיתְרְגֵיפַת וְאִיתְרְגֵישַׁת
אַרְעָא וְשַׁכְלוֹלֵי שְׁמַיָּא זָעוּ וְאִתְרְכִינוּ אֲרֵי תְּקֵף רֻגְזֵיהּ׃ 9 סְלֵיק תְּנָנַת רֻגְזֵיהּ כְּאֶשָּׁא בָּעֲרָא מִן קֳדָמוֹהִי מְשֵׁיצִי מְזוֹפִיתֵיהּ כְּגוּמְרִין דְנוּר דָּלְקָא
מִמֵּימְרֵיהּ׃ 10 וְאַרְכִּין שְׁמַיָּא וְאִתְגְּלִי יְקָרֵיהּ וַעֲנַן אֲמִיטְתָא כַּיבַשׁ קֳדָמוֹהִי׃ 11 וְאִתְגְּלֵי בִּגְבוּרְתֵיהּ עַל כְּרוּבַיָּא וְדַבַּר בִּתְקוֹף עַל כַּנְפֵי רוּחָא׃
12 אַשְׁרֵי שְׁכִינְתֵיהּ בְּעַרְפֵילָא עֲנַן יְקַר סְחוֹר סְחוֹר לֵיהּ מַחֵית מַיִן תַּקִּיפִין מֵרִכְפַת עֲנָנִין׃ 13 מִזִּיו יְקָרֵיהּ מַבְהִיקִין שְׁמֵי שְׁמַיָּא מְזוֹפִיתֵיהּ
כְּגוּמְרִין דְנוּר דָּלְקָא מִמֵּימְרֵיהּ׃ 14 אַכְלֵי מִן שְׁמַיָּא יְיָ וְעִילָּאָה אֲרִים מֵימְרֵיהּ׃ 15 וּשְׁלַח מַחֲתֵיהּ כְּגִירִין וּבַדְרִינוּן בָּרְקִין וְשַׁגֵּישִׁינוּן׃
16 וְאִיתְחֲזִיאוּ עִמְקֵי יַמָּא וְאִתְגְּלִיאוּ שַׁכְלוֹלֵי תֵבֵל בִּמְזוֹפִיתָא מִן קֳדָם יְיָ מִמֵּימַר תְּקוֹף רֻגְזֵיהּ׃

CAP. XXII.

ET locutus est Dauid Domino verba carminis huius in die qua liberauit eum Dominus de manu omnium inimicorum suorum, & de manu Saul.

1 ‡ Et dixit: Dominus petra mea, & munitio mea, & eruens me mihi

2 ‡ Deus meus, custos meus; confisus ero in eo.

3 ‡ Protector meus & cornu salutis meæ, susceptor meus & refugium salutis meæ; de iniquo saluabis me.

4 ‡ Laudabilem inuocabo Dominum, & ab inimicis meis saluus ero:

5 ‡ Quoniam circundederunt me contritiones mortis, & torrentes iniquitatis terruerunt me.

6 ‡ Funes inferni circundederunt me, et præuenerunt me laquei mortis:

7 ‡ In tribulatione mea inuocabo Dominum, & ad Deum meum clamabo. et audiuit de templo suo vocem meam, & clamor meus in auribus eius.

8 ‡ Et commota est & turbata est terra, & fundamenta cæli concussa sunt, quoniam iratus est eis Dominus.

9 ‡ Ascendit fumus in ira eius, & ignis ex ore eius vorauit. carbones succensi sunt ab eo;

10 ‡ Et inclinauit cælos & descendit, & caligo sub pedibus eius.

11 ‡ Et ascendit super Cherubim & volauit, & visus est super pennas ventorum;

12 ‡ Et posuit tenebras latibulum suum in circuitu suo tabernaculum suum tenebræ aquarũ, nubes aeris.

13 ‡ De lumine in conspectu eius succensi sunt carbones ignis.

14 ‡ Et intonuit de cælo Dominus, & excelsus dedit vocem suam:

15 ‡ Et misit sagittas & dissipauit eos.

16 ‡ Et fulgurauit coruscationem & terruit eos, & apparuerũt emissiones maris. & reuelata sunt fundamenta orbis in increpatione Domini à spiratione spiritus furoris eius.

κβ'.

1 ‡ Καὶ ἐλάλησε Δαυὶδ τῷ κυρίῳ τοὺ λόγοις τῆς ᾠδῆς ταύτης ἐν ἡμέρᾳ ἧ ἐξείλετο αὐτὸν κύριος ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ, καὶ ἐκ χειρὸς Σαούλ.

2 ‡ καὶ εἶπεν, κύριος πέτρα μου καὶ ὀχύρωμά μου, καὶ ἐξαιρούμενός με ἐμοί

3 ‡ ὁ θεός μου, φύλαξ μου, πεποιθὼς ἔσομαι ἐπ' αὐτῷ. ὑπερασπισής μου, καὶ κέρας σωτηρίας μου, ἀντιλήπτωρ μου καὶ καταφυγὴ σωτηρίας μου, ἐξ ἀδίκου σώσεις με.

4 ‡ αἰνετὸν ἐπικαλέσομαι κύριον, καὶ ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν μου σωθήσομαι.

5 ‡ ὅτι περιέσχον με συντελμοὶ θανάτου, καὶ χείμαρροι ἀνομίας ἐταράξησάν με.

6 ‡ χοινίαι ἅδου ἐκύκλωσάν με, καὶ προέφθασάν με πέδαι θανάτου.

7 ‡ ἐν θλίψει μου ἐπικαλέσομαι τὸν κύριον, καὶ πρὸς τὸν θεόν μου βοήσομαι. καὶ ἤκουσεν ἐκ ναοῦ αὐτοῦ φωνῆς μου, καὶ ἡ κραυγή μου ἐν τοῖς ὠσὶν αὐτοῦ.

8 ‡ καὶ ἐσείσθη καὶ ἐταράχθη ἡ γῆ καὶ τὰ θεμέλια τοῦ οὐρανοῦ συνεταράχθη, ὅτι ἐθυμώθη αὐτοῖς κύριος.

9 ‡ ἀνέβη καπνὸς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ, καὶ πῦρ ἐκ στόματος αὐτοῦ κατέφαγε. ἄνθρακες ἀνήφθησαν ἐξ αὐτοῦ.

10 ‡ καὶ ἔκλινεν οὐρανοὺς καὶ κατέβη, καὶ γνόφος ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ.

11 ‡ καὶ ἐπέβη ἐπὶ χερουβὶμ καὶ ἐπετάσθη, καὶ ὤφθη ἐπὶ πτερύγων ἀνέμων.

12 ‡ καὶ ἔθετο σκότος ἀποκρυφὴν αὐτοῦ. κύκλῳ αὐτοῦ ἡ σκηνὴ αὐτοῦ σκότος ὑδάτων, νεφέλαι ἀέρος.

13 ‡ ἐκ φέγγους ἀπαντὶ αὐτοῦ ἐξεκαύθησαν ἄνθρακες πυρός.

14 ‡ καὶ ἐβρόντησεν ἐξ οὐρανοῦ ὁ κύριος, καὶ ὁ ὕψιστος ἔδωκε φωνὴν αὐτοῦ.

15 ‡ καὶ ἀπέστειλε βέλη καὶ διεσκόρπισεν αὐτούς.

16 ‡ καὶ ἤστραψεν ἀστραπὴν, καὶ ἐξέπτησεν αὐτούς, καὶ ὤφθησαν ἀφέσεις θαλάσσης. καὶ ἀπεκαλύφθη τὰ θεμέλια τῆς οἰκουμένης ἐν τῇ ἐπιπλήξει τοῦ κυρίου ἀπὸ πνοῆς πνεύματος ὀργῆς αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXII.

ET cantauit Dauid verba laudis huius super omnibus diebus quibus liberauerat Dominus Israel de manu omnium auctorum inimiciarum eorum, & etiam Dauid ex gladio Saul. [2] Et dixit: Dominus firmitudo mea & fiducia mea, & liberans me. [3] Dominus firmitudo mea, quòd ab-ante ipsum data sit mihi firmitas & liberatio ad superandum auctores inimicitiarum mearum; fiducia mea, quòd super verbum eius confido in tempore angustiæ, protegens me ab auctoribus inimicitiarum mearum; & qui dixit, quòd extolleret cornu meum, in liberatione sua fulciuit me. ecce fuit dictum eius sustentaculum mihi quando fugiebam ante persecutores meos; liberauit me de auctoribus inimicitiarum mearum, & etiam de manu omnium raptorum eripuit me. [4] In laude oro ante Dominum, qui in omni tempore de auctoribus inimicitiarum mearum liberauit me. [5] Quia circundedit me angustia tanquam mulierem quæ sedet in sella parturientis, & virtus non illi est ad pariendum: multitudo peccatorum territat me. [6] Castra improborum obsederunt me, anticipauerunt me qui armati erant vasis occisionis. [7] Quando angustia erat mihi, ego orabam ante Dominum, & ante Deum meum ego deprecabar; & accipiebat de templo suo orationem meam; & postulatio mea ab-ante ipsum suscipiebatur in auribus eius. [8] Et cõmota est & tremefacta terra, & fundamenta cęlorũ expauerũt, & deiecta sunt, quia grauis erat indignatio eius. [9] Ascẽdit fumus indignationis eius sicut ignis cõburẽs, ab-ante illũ; cõsumit increpatio eius, sicut carbones ignis, succensa à dicto eius. [10] Et inclinauit cælos, & reuelata est gloria eius, & nubes caliginis scabellum ante eũ. [11] Et reuelatus est in fortitudine sua super Cherubaia, & deduxit in fortitudine super alas vẽti. [12] Posuit maiestatẽ suã in obscuritate nubis gloriam circum se, descendere faciens aquas fortes de multitudine nubiũ. [13] A fulgore gloriæ eius candent cæli cælorum: increpatio eius, sicut carbones ignis, succẽsa est à dicto eius. [14] Tonauit de cælo Dñs, & altissimus extulit dictũ suũ. [15] Et misit plagas suas sicut iacula, & dispersit illos; fulgura, & conturbauit eos. [16] Et visę sunt profunditates maris, & reuelata sunt fundamenta orbis, in increpatione ante Dominum, à dicto valido indignationis eius.

17 * יִשְׁלַח מִמָּרוֹם יִקָּחֵנִי יַמְשֵׁנִי
18 מִמַּיִם רַבִּים׃ * יַצִּילֵנִי מֵאֹיְבִי
עָז מִשַּׂנְאַי כִּי אָמְצוּ מִמֶּנִּי׃
19 * יְקַדְּמֻנִי בְּיוֹם אֵידִי וַיְהִי יְהוָה
20 * מִשְׁעָן לִי׃ * וַיֹּצֵא לַמֶּרְחָב אֹתִי
21 יְחַלְּצֵנִי כִּי־חָפֵץ בִּי׃ * יִגְמְלֵנִי
יְהוָה כְּצִדְקָתִי כְּבֹר יָדַי יָשִׁיב לִי׃
22 * כִּי שָׁמַרְתִּי דַּרְכֵי יְהוָה וְלֹא
23 רָשַׁעְתִּי מֵאֱלֹהָי׃ * כִּי כָל־מִשְׁפָּטָו
לְנֶגְדִּי וְחֻקֹּתָיו לֹא־אָסוּר מִמֶּנָּה׃
24 * וָאֶהְיֶה תָמִים לוֹ וָאֶשְׁתַּמְּרָה
25 מֵעֲוֹנִי׃ * וַיָּשֶׁב יְהוָה לִי כְּצִדְקָתִי
26 כְּבֹרִי לְנֶגֶד עֵינָיו׃ * עִם־חָסִיד
תִּתְחַסָּד עִם־גִּבּוֹר תָּמִים תִּתַּמָּם׃
27 * עִם־נָבָר תִּתָּבָר וְעִם־עִקֵּשׁ
28 תִּתַּפָּל׃ * וְאֶת־עַם עָנִי תּוֹשִׁיעַ
וְעֵינֶיךָ עַל־רָמִים תַּשְׁפִּיל׃
29 * כִּי־אַתָּה נֵירִי יְהוָה וַיהוָה יַגִּיהַ
30 חָשְׁכִּי׃ * כִּי בְכָה אָרוּץ גְּדוּד בֵּאלֹהַי
31 אֲדַלֶּג־שׁוּר׃ * הָאֵל תָּמִים דַּרְכּוֹ
אִמְרַת יְהוָה צְרוּפָה מָגֵן הוּא
32 לְכֹל הַחֹסִים בּוֹ׃ * כִּי מִי־אֵל
מִבַּלְעֲדֵי יְהוָה וּמִי צוּר מִבַּלְעֲדֵי
33 אֱלֹהֵינוּ׃ * הָאֵל מָעוּזִּי חָיִל וַיַּתֵּר
34 תָּמִים דַּרְכּוֹ׃ * מְשַׁוֶּה רַגְלַיו
כָּאַיָּלוֹת וְעַל בָּמֹתַי יַעֲמִידֵנִי׃
35 * מְלַמֵּד יָדַי לַמִּלְחָמָה וְנִחַת קֶשֶׁת־
36 נְחוּשָׁה זְרֹעֹתָי׃ * וַתִּתֶּן־לִי מָגֵן
37 יִשְׁעֶךָ וַעֲנֹתְךָ תַּרְבֵּנִי׃ * תַּרְחִיב
צַעֲדִי תַּחְתֵּנִי וְלֹא מָעֲדוּ קַרְסֻלָּי׃

17 * Misit de excelso & assumpsit me, &
traxit me de aquis multis.
18 * Liberauit me ab inimico meo poten-
tissimo, & ab his qui oderant me, quo-
19 niam robustiores me erant. * Præuenit
me in die afflictionis meæ, & factus est
C Dominus firmamentum meum.
20 * Et eduxit me in latitudinem; libera-
uit me, quia complacui ei.
21 * Retribuet mihi Dominus secundùm
iustitiam meam, & secũdùm munditiam
manuum mearum reddet mihi.
22 * Quia custodiui vias Domini, & non
23 egi impiè à Deo meo. * Omnia enim Psal. 15.
iudicia eius in conspectu meo, & præce-
pta eius non amoui à me.
24 * Et ero perfectus coram eo, & custo-
diam me ab iniquitate mea.
25 * Et restituet mihi Dominus secũdùm
iustitiam meam, & secũdùm munditiam
manuum mearum in cõspectu oculorum
26 suorum. * Cum sancto sanctus eris, &
cum robusto perfectus.
27 * Et cum electo electus eris, & cũ per-
uerso peruerteris.
28 * Et populum pauperem saluum facies,
oculisque tuis excelsos humiliabis.
29 * Quia tu lucerna mea Domine, & tu
Domine illuminabis tenebras meas.
30 * In te enim curram accinctus, in Deo
31 meo transiliam murum. * Deus, imma-
culata via eius, eloquiũ Domini igne exa-
minatum, scutum est omnium sperãtium
32 in se. * Quis est Deus præter Dominum,
& quis fortis præter Deum nostrum?
33 * Deus qui accinxit me fortitudine, &
34 complanauit perfectã viam meam: * Coæ-
quans pedes meos ceruis, & super excelsa
35 mea statuens me. * Docens manus meas
ad prœlium, & componens quasi arcum
36 ęreum brachia mea. * Dedisti mihi clypeũ
salutis tuę, & mansuetudo mea multipli-
37 cauit me. * Dilatabis gressus meos subtus
me, & non deficient tali mei.

תרגום יונתן

17 שְׁלַח נְבִיוֹהִי מֶלֶךְ תַּקִּיף דְיָתֵיב בִּתְקוֹף רוּמָא דַבְּרַנִי וְשֵׁיזְבַנִי מֵעַמְמִין סַגִּיאִין׃ 18 יְשֵׁיזְבִנַּנִי מִשָּׂנְאַי אֲרֵי תַקְפַּנִי מִבַּעֲלֵי דְבָבַי אֲרֵי
אִתְגַּבַּרוּ עֲלַי׃ 19 קַדְּמוּנִי בְּיוֹם טִלְטוּלִי וַהֲוָה מֵימְרָא דַיְיָ סָמֵךְ לִי׃ 20 וְאַפֵּיק לְרַוְחָא יָתִי שֵׁיזְבַנִי אֲרֵי אִתְרְעִי בִּי׃ 21 יְשַׁלְּמִינַנִי יְיָ
בִּזְכוּתִי כִּבְרִירוּת יְדַי יְתִיב לִי׃ 22 אֲרֵי נִטְרֵית אָרְחָן דְתַקְנָן קֳדָם יְיָ וְלָא הַלֵּיכֵית בִּרְשַׁע קֳדָם אֱלָהִי׃ 23 אֲרֵי כָּל דִּינוֹהִי גְּלָן לְקִבְלִי לְמֶעְבַּדְהוֹן
וּקְיָמוֹהִי לָא עֲדֵית מִינְהוֹן׃ 24 וַהֲוֵית שְׁלִים בִּדְחַלְתֵּיהּ וַהֲוֵית נָטֵר נַפְשִׁי כָּל יוֹמַי מֵחוֹבִין׃ 25 וַאֲתֵיב יְיָ לִי כִּזְכוּתִי כִּבְרִירוּתִי קֳדָם מֵימְרֵיהּ׃
26 אַבְרָהָם דְאִשְׁתְּכַח חָסִיד קֳדָמָךְ בְּכֵין אַסְגֵּיתָא לְמֶעְבַּד חִסְדָּא עִם זַרְעֵיהּ יִצְחָק דַהֲוָה שְׁלִים בִּדְחַלְתָּךְ בְּכֵין אַשְׁלֵימְתָּא מֵימַר רְעוּתָךְ
עִמֵּיהּ׃ 27 יַעֲקֹב דְהַלִּיךְ בִּבְרִירוּתָא קֳדָמָךְ בְּחַרְתָּ בְּנוֹהִי מִכָּל עַמְמַיָּא פַּרְעֹה וּמִצְרָאֵי דְחַשִּׁיבוּ מַחְשְׁבָן בִּישָׁן עַל עַמָּךְ בַּלְבֵּלְתִּינוּן בְּמַחְשְׁבָתְהוֹן׃
28 וְיַת עַם חֲשִׁיךְ אַת עֲתִיד לְמִפְרַק וּבְמֵימְרָךְ תַּקִּיפָא דְמִתְגַּבְּרִין עֲלֵיהוֹן תַּמְאִיךְ׃ 29 אֲרֵי אַתְּ הוּא מָרֵי נְהוֹרֵיהּ דְיִשְׂרָאֵל יְיָ וַיְיָ יַפְקִינַנִי
מֵחֲשׁוֹכָא לִנְהוֹרָא וְיַחְזִינַנִי בְּעָלְמָא דַעֲתִיד לְמֵיתֵי לְצַדִּיקַיָּא׃ 30 אֲרֵי בְמֵימְרָךְ אַסְגֵּי מַשְׁרְיָן וּבְמֵימַר אֱלָהִי אַכְבֵּשׁ כָּל כְּרֵכִין תַּקִּיפִין׃
31 אֱלָהָנָא דְכַיּוֹנָא אָרְחֵיהּ אוֹרַיְתָא דַיְיָ בְּחִירָא הִיא תְּקוֹף לְכָל דְמִתְרַחֲצִין עֲלוֹהִי׃ 32 לֵית אֱלָהָא אֶלָּא יְיָ וְלֵית דְתַקִּיף אֶלָּא אֱלָהָנָא׃
33 אֱלָהָא דְסָעִיד לִי בְּחֵילָא וּמַתְקֵן שְׁלִים אוֹרְחִי׃ 34 מְשַׁוֵּי רִגְלַי קַלִּילִין כְּאַיְלָתָא וְעַל בֵּית תֻּקְפִּי יְקַיְּמִינַנִי׃ 35 מַלֵּיף יְדַי לְמֶעְבַּד
קְרָבָא וּמַתְקֵף כְּקֶשֶׁת נְחָשָׁא דְרָעַי׃ 36 וִיהַבְתְּ לִי תְּקוֹף פֻּרְקָנָךְ וּפְרַקְתַּנִי וּבְמֵימְרָךְ אַסְגֵּיתָנִי׃ 37 אַסְגֵּיתָא פְּסִיעָתִי תְּחוֹתִי וְלָא
אִזְדַּעְזָעָה רְכוּבָתִי׃

17 * Misit de altitudine & assumpsit me, traxit me de aquis multis:
18 * Liberauit me de robore inimicorum meorum, de odientibus me, quoniam robusti erant magis quàm ego.
19 * Præuenerunt me in die perditionis meæ. & factus est Dominus firmamentum meum:
20 * Et eduxit me in latitudinem. liberauit me, quia voluit me.
21 * Et retribuit mihi Dominus secundum iustitiam meam, et secũdum munditiam manuum mearum reddet mihi:
22 * Quia custodiui vias Domini, & non impiè egi coram Deo meo.
23 * Quoniam omnia iudicia eius in conspectu meo, & præcepta eius non amouebuntur à me.
24 * Et ero immaculatus ei, & custodiam me ab iniquitate mea.
25 * Et restituet mihi Dominus secundum iustitiam meam, & secundùm munditiam manuum mearum in conspectu oculorum suorum.
26 * Cum sancto sanctus eris, & cum innocenti innocens eris:
27 * Et cum electo electus eris, et cum peruerso peruerteris:
28 * Quoniam tu populum mansuetum saluabis, & oculos excelsorum humiliabis.
29 * Quoniam tu illuminabis lucernam meam Domine, & Dominus illuminabit in tenebris meis.
30 * Quia in te curram accinctus, & in Deo meo transiliam murum.
31 * Deus immaculata via eius. eloquium Domini igne examinatum. protector ipse est omnibus confidentibus in eo.
32 * Quia quis Deus præter Dominum? et quis creator præter Deum nostrum?
33 * Deus corroborans me fortitudine, & posuit immaculatam viam meam.
34 * Ponens pedes meos vt cerui, & statuens me super excelsa.
35 * Docens manus meas ad prælium, et frangens arcum æreum super brachia mea.
36 * Et dedisti mihi clypeum salutis meæ, & humilitas tua multiplicauit me.
37 * Et dilatasti gressus meos subtus me, et non defeci in viis meis.

17 * Ἐξαπέστειλεν ἐξ ὕψους καὶ ἔλαβέ με, εἵλκυσέ με
18 ἐξ ὑδάτων πολλῶν. * ἐξείλετό με ἐξ ἰσχύος ἐχθρῶν
μου, ἐκ τῶν μισούντων με, ὅτι ἴσχυον ὑπὲρ ἐμέ.
19 * προέφθασάν με ἐν ἡμέρᾳ ἀπωλείας μου. καὶ ἐ-
20 γένετο κύριος στήριγμά μου. * καὶ ἐξήγαγέ με
εἰς πλατυσμόν. ἐξέσωσέ με, ὅτι ἠθέλησέ με.
21 * Καὶ ἀνταπέδωκέ μοι κύριος κατὰ τὴν δικαιοσύνην μου,
καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χειρῶν μου ἀνταποδώσει μοι·
22 * ὅτι ἐφυλαξάμην ὁδοὺς κυρίου, καὶ οὐκ ἠσέβησα
ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου·
23 * ὅτι πάντα τὰ κρίματα αὐτοῦ ἀπέναντί μου, καὶ τὰ
προστάγματα αὐτοῦ οὐκ ἀποστήσεται ἀπ' ἐμοῦ.
24 * καὶ ἔσομαι ἄμωμος αὐτῷ, καὶ φυλάξω με ἀπὸ τῆς ἀνο-
μίας μου.
25 * καὶ ἀνταποδώσει μοι κύριος κατὰ τὴν δικαιοσύνην
μου, καὶ κατὰ τὴν καθαριότητα τῶν χειρῶν μου ἀπέναντι
τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.
26 * μετὰ ὁσίου ὁσιωθήσῃ, καὶ μετὰ ἀθώου ἀθῶος ἔσῃ·
27 * καὶ μετὰ ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτὸς ἔσῃ, καὶ μετὰ στρεβλοῦ στρε
βλωθήσῃ·
28 * ὅτι σὺ τὸν λαὸν τὸν πτωχὸν σώσεις, καὶ ὀφθαλμοὺς ὑ-
ψηλῶν ταπεινώσεις.
29 * ὅτι σὺ φωτεῖς λύχνον μου κύριε, καὶ ὁ κύριος ἐκλάμ-
ψει ἐν σκότει μου.
30 * ὅτι ἐν σοὶ δραμοῦμαι μονόζωνος, καὶ ἐν τῷ θεῷ μου
ἐξαλοῦμαι τεῖχος.
31 * ὁ θεὸς ἄμωμος ἡ ὁδὸς αὐτοῦ. τὸ ῥῆμα κυρίου πεπυρω-
μένον. ὑπερασπιστὴς αὐτός ἐστι πᾶσι τοῖς πεποιθόσιν ἐπ'
32 αὐτόν. * ὅτι τίς θεὸς πλὴν τοῦ κυρίου; καὶ τίς κτίστης
πλὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν;
33 * ὁ θεὸς ὁ κραταιῶν με δυνάμιν, καὶ ἔθετο ἄμωμον
34 τὴν ὁδόν μου. * πεποιθὼς τοὺς πόδας μου ὡς ἐλάφου,
καὶ ἐπὶ τὰ ὑψηλὰ ἱστῶν με.
35 * ὁ διδάσκων τὰς χεῖράς μου εἰς πόλεμον, καὶ καταξας
τόξον χαλκοῦν ἐπὶ βραχίονάς μου.
36 * καὶ ἔδωκάς μοι ὅπλον τῆς σωτηρίας μου, καὶ ὑπα-
κοή σου ἐπλήθυνέ με.
37 * καὶ ἐπλάτυνας τὰ διαβήματά μου ὑποκάτω μου,
καὶ οὐκ ἠσθένησα ἐν ταῖς τρίβοις μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Misit prophetas suos rex fortis qui sedet in fortitudine celsitudinis: gubernauit me, & eripuit me de gentibus multis. 18 Eripuit me de inimicis meis, quia præualuerant in me: de auctoribus inimicitiæ meæ, quia fortificati fuerant super me. 19 Anticipauerunt me in die migrationis meæ, at fuit dictum Domini sustentaculum mihi. 20 Et eduxit in latitudinem me; eripuit me, quia complacuit sibi in me. 21 Retribuit mihi Dominus secundum meritum meum, & iuxta puritatem manuum mearum reddidit mihi. 22 Quia custodiui vias quæ rectę sunt ante Dominum; & non ambulaui in improbitate ante Deum meum. 23 Quia omnia iudicia eius reuelata apud me ad faciendum ea, & fœdera eius; non recessi ad eis. 24 Et fui perfectus in timore eius, & custodiui animam meã omnibus diebus meis à peccatis. 25 Et reddidit Dñs mihi secundum meritum meum, iuxta puritatem meam ante dictũ eius. 26 Abraham qui inuentus est pius ante te, ideò multiplicasti facere misericordiam cum semine eius Isaac qui fuit perfectus in timore tuo; idcircò perfecisti dictum voluntatis tuæ cum illo. 27 Iaghacob qui ambulauit in puritate ante te, elegisti filios eius ab omnibus gentibus. Pargho & Misraæos qui excogitarãt cogitatiões malas super populum tuum, confudisti illos in cogitationibus suis. 28 Et populũ miserũ tu futurus es vt salues, & in dicto tuo forti eos qui inualescunt super illos, humiliabis. 29 Quia tu ipse Dñs lux ipsius Israel Dñe: & Dñs educet me de obscuritate in lucẽ, & videre faciet me in sęculo quod futurũ est vt eueniat iustis. 30 Quia in dicto tuo multiplicabo castra, & in dicto Dei mei subigã oẽs arces validas. 31 Deus noster est cuius rectæ sunt viæ, lex Dñi electa est, ipsa est fortitudo omnibus qui cõfidũt in eo. 32 Non est Deus nisi Dñs, nec qui sit fortis nisi Deus noster.
33 Deus qui auxiliatus est mihi in virtute, & cõstituit perfectã viã meã. 34 Ponens pedes meos veloces instar ceruorũ & super domũ fortitudinis meæ statuit me. 35 Docens manus meas ad gerendum bellum, & fortificans vt arcum æreum brachia mea. 36 Et dedisti mihi fortitudinem liberationis tuæ, & liberasti me; & in dicto tuo multiplicasti me. 37 Auxisti gressus meos subtus me, & non cõmotus est poples meus.

38 * אֶרְדְּפָה אֹיְבַי וָאַשְׁמִידֵם
39 וְלֹא אָשׁוּב עַד־ כַּלֹּתָם׃ * וָאֲכַלֵּם
וָאֶמְחָצֵם וְלֹא יְקוּמוּן וַיִּפְּלוּ
40 תַּחַת רַגְלָי׃ * וַתַּזְרֵנִי חַיִל לַמִּלְחָמָה
41 תַּכְרִיעַ קָמַי תַּחְתֵּנִי׃ * וְאֹיְבַי
תַּתָּה לִי עֹרֶף מְשַׂנְאַי וְאַצְמִיתֵם׃
42 * יִשְׁעוּ וְאֵין מֹשִׁיעַ אֶל־יְהוָה וְלֹא
43 עָנָם׃ * וְאֶשְׁחָקֵם כַּעֲפַר־אָרֶץ
כְּטִיט־חוּצוֹת אֲדִקֵּם אֶרְקָעֵם׃
44 * וַתְּפַלְּטֵנִי מֵרִיבֵי עַמִּי תִּשְׁמְרֵנִי
לְרֹאשׁ גּוֹיִם עַם לֹא־יָדַעְתִּי יַעַבְדֻנִי׃
45 * בְּנֵי נֵכָר יִתְכַּחֲשׁוּ־ לִי לִשְׁמֹעַ אֹזֶן
46 יִשָּׁמְעוּ לִי׃ * בְּנֵי נֵכָר יִבֹּלוּ וְיַחְגְּרוּ
47 מִמִּסְגְּרוֹתָם׃ * חַי־יְהוָה וּבָרוּךְ
צוּרִי וְיָרֹם אֱלֹהֵי צוּר יִשְׁעִי׃
48 הָאֵל הַנֹּתֵן נְקָמֹת לִי וּמֹרִיד
49 עַמִּים תַּחְתֵּנִי׃ * וּמוֹצִיאִי מֵאֹיְבָי
וּמִקָּמַי תְּרוֹמְמֵנִי מֵאִישׁ חֲמָסִים
50 תַּצִּילֵנִי׃ * עַל־כֵּן אוֹדְךָ יְהוָה בַּגּוֹיִם
51 וּלְשִׁמְךָ אֲזַמֵּר׃ * מִגְדֹּיל יְשׁוּעוֹת
מַלְכּוֹ וְעֹשֶׂה־חֶסֶד לִמְשִׁיחוֹ
לְדָוִד וּלְזַרְעוֹ עַד־עוֹלָם׃

כג

1 * וְאֵלֶּה דִּבְרֵי דָוִד הָאַחֲרֹנִים נְאֻם דָּוִד בֶּן־יִשַׁי
וּנְאֻם הַגֶּבֶר הֻקַּם עַל מְשִׁיחַ אֱלֹהֵי יַעֲקֹב וּנְעִים
זְמִרוֹת יִשְׂרָאֵל׃
2 * רוּחַ יְהוָה דִּבֶּר־בִּי וּמִלָּתוֹ עַל־לְשׁוֹנִי׃
3 * אָמַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לִי דִּבֶּר צוּר יִשְׂרָאֵל מוֹשֵׁל
בָּאָדָם צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהִים׃

38 * Persequar inimicos meos & cōteram,
D & non conuertar donec consumam eos.
39 * Consumam eos, & confringam vt
non cōsurgant, cadent sub pedibus meis.
40 * Accinxisti me fortitudine ad prœliū,
incuruasti resistentes mihi subtus me.
41 * Inimicos meos dedisti mihi dorsum,
odientes me & disperdam eos.
42 * Clamabunt, & non erit qui saluet, ad
Dominum, & non exaudiet eos.
43 * Delebo eos vt puluerem terræ, quasi
lutum platearum comminuam eos atque
confringam.
44 * Saluabis me à contradictionibus po-
puli mei. custodies me in caput gentium.
Populus quem ignoro seruiet mihi.
45 * Filij alieni resistent mihi, auditu au-
ris obedient mihi.
46 * Filij alieni defluxerunt, & contrahen
tur in angustiis suis.
47 * Viuit Dominus, & benedictus Deus
meus, & exaltabitur Deus fortis salutis
meæ.
48 * Deus qui das vindictas mihi, & deii-
cis populos sub me.
49 * Qui educis me ab inimicis meis, & à Psal. 17.
resistētibus mihi eleuas me; à viro iniquo
liberabis me.
50 * Propterea confitebor tibi Domine in Ro. 15. b
gentibus, & nomini tuo cantabo.
51 * Magnificans salutes regis sui, & fa-
ciens misericordiam christo suo Dauid &
semini eius in sempiternum.

CAP. XXIII.

1 HÆc autem sunt verba nouissima quæ
A dixit Dauid filius Isai. Dixit vir cui
constitutum est de Christo Dei Iacob, e-
gregius psaltes Israel.
2 * Spiritus Domini locutus est per me,
& sermo eius per linguam meam, dixit:
3 * Deus Israel mihi locutus est fortis Is-
rael, dominator hominum iustus, domi-
nator in timore Dei.

תרגום יונתן

38 רִדְפֵית שָׂנְאַי וְשֵׁיצֵיתִינוּן וְלָא תָבֵית עַד דְּגַמַּרְתִּינוּן׃ 39 וְשֵׁיצֵיתִינוּן וְגַמַּרְתִּינוּן וְלָא יְכִילוּ לְמֵקָם קֳדָמַי וּנְפַלוּ קְטִילִין תְּחוֹת פַּרְסַת
רִגְלָי׃ 40 וּסְעֵדְתַּנִי בְּחֵילָא לְמֶעְבַּד קְרָבָא תַּבַּרְתָּ עַמְמַיָּא דְקָיְמִין לְאַבְאָשָׁא לִי תְּחוֹתִי׃ 41 וְסָנְאַי תַּבַּרְתָּ קֳדָמַי מַחְזְרֵי קְדַל בַּעֲלֵי דְבָבַי
וְשֵׁיצֵיתִינוּן׃ 42 בָּעָן סָעִיד וְלֵית לְהוֹן פָּרִיק מְצַלֵּן קֳדָם יְיָ וְלָא מְקַבֵּיל צְלוֹתְהוֹן׃ 43 וְדוֹשַׁשְׁתִּינוּן כְּעַפְרָא דְאַרְעָא כְּטִין שׁוֹקִין בַּעֲטֵית
בְּהוֹן רְפַסְתִּינוּן׃ 44 וּתְשֵׁיזְבִינַנִי מִפַּלְגוּת עַמָּא תְּמַנֵּינַנִי רֵישָׁא לְכָל עַמְמַיָּא עַמָּא דְלָא יִדְעֵית יִפְלְחוּנַנִי׃ 45 בְּנֵי עַמְמַיָּא יִתְכַּדְּבוּן לִי
לִשְׁמַע אוֹדֶן יִשְׁתַּמְּעוּן לִי׃ 46 בְּנֵי עַמְמַיָּא יְסוּפוּן וִיזוּעוּן מִבִּירְנִיָּתְהוֹן׃ 47 קַיָּים הוּא יְיָ וּבְרִיךְ תַּקִּיפָא דְמִן קֳדָמוֹהִי מִתְיְהֵיב לָנָא תְּקוּף
וּפוּרְקַן וּמֵרָמָא אֱלָהָא תְּקוֹף פֻּרְקָנָנָא׃ 48 אֱלָהָא דְעָבֵד פֻּרְעָנוּתָא לִי וְתַבַּר עַמְמַיָּא דְקָיְמִין לְאַבְאָשָׁא לִי תְּחוֹתִי׃ 49 וּפָרִיקִי מִסָּנְאַי
וְעַל דְקָיְמִין לְאַבְאָשָׁא לִי תְּגַבְּרִינַנִי מִמַּשְׁרְיָת חֲטוֹפִין תְּשֵׁיזְבִינַנִי׃ 50 עַל כֵּן אוֹדֶה קֳדָמָךְ יְיָ בְּעַמְמַיָּא וְלִשְׁמָךְ אֵימַר תֻּשְׁבְּחָן׃
51 מַסְגֵּי פּוּרְקַן לְמֶעְבַּד עִם מַלְכֵּיהּ וְעָבֵד טִיבוּ לִמְשִׁיחֵיהּ לְדָוִד וּלְזַרְעֵיהּ עַד עָלְמָא׃

כג

1 וְאִילֵּין פִּתְגְּמֵי נְבוּאַת דָּוִד דְּאִתְנַבִּי לְסוֹף עָלְמָא לְיוֹמֵי נֶחָמָתָא דַעֲתִידִין לְמֵיתֵי אֲמַר דָּוִד בַּר יִשַׁי וַאֲמַר גַּבְרָא דִּמְרַבָּא לְמַלְכוּ מְשִׁיחַ
בְּמֵימַר אֱלָהָא דְיַעֲקֹב וְתַקֵּין לְמִמְנֵי בְּחֵיךְ בָּסִים תֻּשְׁבַּחְתֵּיהּ דְיִשְׂרָאֵל׃ 2 אֲמַר דָּוִד בְּרוּחַ נְבוּאָה דַיְיָ אֲנָא מְמַלֵּיל אִילֵּין וּפִתְגְּמֵי קֻדְשֵׁיהּ
בְּפוּמִי אֲנָא סָדַר׃ 3 אֲמַר דָּוִד אֲמַר אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל עֲלַי מַלֵּיל תַּקִּיפָא דְיִשְׂרָאֵל שַׁלִּיט בִּבְנֵי אֱנָשָׁא קֻשְׁטָא דָּאִין אֲמַר לְמַנָּאָה
לִי מַלְכָּא הוּא מְשִׁיחָא דַעֲתִיד לִיקוּם וְיִשְׁלוֹט בִּדְחַלְתָּא דַיְיָ׃

* *Persequar inimicos meos, et conteram eos:* 38
& non conuertar donec consumam eos.

* *Confringam eos & non consurgant; et ca-* 39
dent sub pedibus meis.

* *Et accinxisti me fortitudine vt expug-* 40
nem, & incuruabis insurgentes contra me.

* *Et inimici mei traditi sunt mihi. ceruices* 41
odientium me conculcaui.

* *Clamauerunt, & non fuit qui saluaret,* 42
Deus dominus, & non audiuit eos.

* *Et delebo eos vt puluerem terræ, quasi lu-* 43
tum quod est de viis comminuam eos.

* *Et libera me de contradictionibus populi,* 44
custodies me in caput gentium. Populus quem
non cognoui seruiuit mihi:

* *In auditu auris obediuit mihi. filij alieni* 45
mentiti sunt mihi.

* *Filij alieni abijcientur, et errabunt ex an-* 46
gustiis suis.

* *Viuit Dominus, & benedictus qui crea-* 47
uit me, & exaltabitur Deus meus saluator
meus.

* *Fortis dominus Deus qui dedit vindictas* 48
mihi, & humiliauit populos subtus me:

* *Et eduxit me ex inimicis, & de insurgen-* 49
tibus contra me exaltabis me, de viris iniquis
liberabis me.

* *Propter hoc confitebor tibi in gentibus* 50
Domine, & nomini tuo cantabo,

* *Magnificans salutes regis sui, & faciens* 51
misericordiam christo suo Dauid, & semini e-
ius vsque in sempiternum.

CAP. XXIII.

ET *hæc verba Dauid nouissima: Fidelis* 1
Dauid filius Jesse: & fidelis vir, quem sus-
citauit Deus christum Dei Iacob, & pulcher
psalmus Israel.

* *Spiritus Domini locutus est in me, &* 2
sermo eius in lingua mea.

* *Dixit Deus Israel mihi, locutus est plastes* 3
Israel, dominator in hominibus iustus, domina-
tor timore Dei.

38 * διώξω τοὺς ἐχθρούς μου, καὶ ἀφανιῶ αὐτούς. καὶ οὐκ
ἀποστρέψω ἕως οὗ συντελέσω αὐτούς.

39 * θλάσω αὐτοὺς καὶ οὐ μὴ δύνασῶσι, καὶ πεσοῦνται
ὑποὶ τοὺς πόδας μου.

40 * καὶ περιέζωσάς με δυνάμιν εἰς πολεμεῖν, καὶ κάμ-
ψεις τοὺς ἐπανιστα μένους ἐπ' ἐμέ.

41 * καὶ τοὺς ἐχθρούς μου παρεδόθησάν μοι. αὐχένας μι-
σούντων με κατεπάτησα.

42 * ἀνεβόησαν καὶ οὐκ ἦν ὁ σώζων, θεὸς κύριος καὶ οὐκ
ἐπήκουσεν αὐτῶν.

43 * καὶ λεπτυνῶ αὐτοὺς ὡς χοῦν γῆς, ὡς πηλὸν τῶν ὁδῶν λεπτυνῶ αὐτούς.

44 * καὶ ἐξελοῦμαι με ἐξ ἀντιλογιῶν λαοῦ, φυλάξεις με
εἰς κεφαλὴν ἐθνῶν. λαὸς οὐκ ἔγνων ἐδούλευσέ μοι·

45 * εἰς ἀκοὴν ὠτίου ὑπήκουσέ μοι. υἱοὶ ἀλλότριοι ἐψεύσαντό μοι.

46 * υἱοὶ ἀλλότριοι ἀπορειφθήσονται, καὶ σφαλοῦσιν
ἐκ τῶν συγκλεισμῶν αὐτῶν.

47 * ζῇ κύριος, καὶ εὐλογητὸς ὁ πλάσας με, καὶ ὑψω-
θήσεται ὁ θεός μου ὁ σωτήρ μου.

48 * ὁ κύριος ὁ θεὸς ὁ ἐδωκέν ἐκδικήσεις μοι, καὶ ἐ-
ταπείνωσεν λαοὺς ὑποκάτω μου·

49 * καὶ ἐξήγαγέ με ἐξ ἐχθρῶν, καὶ ἐκ τῶν ἐπεγειρο-
μένων ἐπ' ἐμὲ ὑψώσεις με, ἐξ ἀνδρῶν ἀσεβῶν ῥύσῃ με.

50 * διὰ τοῦτο ἐξομολογήσομαί σοι ἐν ἔθνεσι κύριε. καὶ τῷ
ὀνόματί σου ψαλῶ,

51 * μεγαλύνων τὰς σωτηρίας τοῦ βασιλέως αὐτοῦ, καὶ
ποιῶν ἔλεος τῷ χριστῷ αὐτοῦ τῷ δαυὶδ καὶ τῷ σπέρματι
αὐτοῦ ἕως αἰῶνος.

κγ΄.

1 * Καὶ οὗτοι οἱ λόγοι δαυὶδ οἱ ἔσχατοι· πιστὸς δαυὶδ
υἱὸς ἰεσσαί. καὶ πιστὸς ἀνήρ, ὃν ἀνέστησεν ὁ θεὸς χριστὸν θεοῦ
ἰακώβ, καὶ ὡραῖος ὁ ψαλμὸς τοῦ ἰσραήλ.

2 * πνεῦμα κυρίου ἐλάλησεν ἐν ἐμοί, καὶ λόγος αὐτοῦ
ἐπὶ γλώσσης μου.

3 * εἶπεν ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἐμοὶ ἐλάλησε πλάσης ἰσραήλ,
ἄρχων ἐν ἀνθρώποις δίκαιος, ἄρχων φόβῳ θεοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

38 Persecutus sum osores meos & disperdidi eos, & non redij vsquequo consumpsi eos. 39 Et consumpsi eos & exterminaui eos, nec potuerunt stare ante me. & ceciderunt occisi subtus plantam pedum meorum. 40 Et roborasti me in virtute ad gerendum bellum; fregisti populos, qui insurgebant vt malefacerent mihi, subtus me. 41 Et inimicos meos fregisti ante me; vertentes ceruicem auctores inimicitiæ meæ, & disperdidi illos. 42 Quærentes auxilium, & non fuit eis liberator: orantes ante Dominum, & non fuit accipiens orationem eorũ.
43 Et contriui illos vt puluerem terræ; sicut lutum platearum calcaui eos, & conculcaui illos. 44 Et liberasti me de medio populi, præfecisti me caput omnibus gentibus: populus quem non cognoui seruierunt mihi. 45 Filij populorum mentiti sunt mihi; ad auditum auris obedierunt mihi. 46 Filij gentium defecerunt, & commoti sunt de palatiis suis. 47 Permanet ipse Dominus, & benedictus fortis, eo quòd ab-ante eum datur nobis robur & liberatio; & ex alto Deus noster robur liberationis nostræ. 48 Deus qui facit vltionem mihi, & frangit gentes, quæ stant vt malefaciant mihi, sub me. 49 Qui liberas me ab osoribus meis, & cõtra eos qui stant vt malefaciant mihi, roborabis me, ab exercitu raptorum eripies me. 50 Propterea confitebor ante te Domine in gentibus, & nomini tuo dicam laudes. 51 Qui multiplicat liberationem facere cum rege suo, & facit benignitatem vncto suo Dauid & semini eius vsque in sæculum. CAP. XXIII.

ET hæc verba prophetiæ Dauid quæ vaticinatus est consummationi sæculi, diebus consolationis qui futuri sunt vt veniant: Dixit Dauid filius Isai, & dixit vir qui sublimatus est in regnum, vnctus in dicto Dei Iaghacob, & constitutus vt præficiat in ludo suauitatis laudem Israel. 2 Dixit Dauid in spiritu prophetiæ Domini, Ego loquor hæc, & verba sanctitatis eius in ore meo ego ordino.
3 Dixit Dauid, Dixit Deus Israel super me, locutus est fortis Israel dominator in filiis hominis, verax iudex dixit, quòd constitueret mihi regem, ipse est Messias, qui futurus est vt surgat & dominetur in timore Domini.

4 * וּכְאוֹר בֹּקֶר יִזְרַח־שָׁמֶשׁ בֹּקֶר לֹא עָבוֹת מִנֹּגַהּ
מִמָּטָר דֶּשֶׁא מֵאָרֶץ׃
5 * כִּי־לֹא־כֵן בֵּיתִי עִם־אֵל כִּי בְרִית עוֹלָם
שָׂם לִי עֲרוּכָה בַכֹּל וּשְׁמֻרָה כִּי־כָל־יִשְׁעִי
וְכָל־חֵפֶץ כִּי־לֹא יַצְמִיחַ׃
6 * וּבְלִיַּעַל כְּקוֹץ מֻנָּד כֻּלָּהֶם כִּי־לֹא בְיָד יִקָּחוּ׃
7 * וְאִישׁ יִגַּע בָּהֶם יִמָּלֵא בַרְזֶל וְעֵץ חֲנִית וּבָאֵשׁ
שָׂרֹף יִשָּׂרְפוּ בַשָּׁבֶת׃
8 * אֵלֶּה שְׁמוֹת הַגִּבּוֹרִים אֲשֶׁר לְדָוִד יֹשֵׁב בַּשֶּׁבֶת
תַּחְכְּמֹנִי רֹאשׁ הַשָּׁלִשִׁי הוּא עֲדִינוֹ הָעֶצְנִי עַל־שְׁמֹנֶה
מֵאוֹת חָלָל בְּפַעַם אֶחָד׃
9 * וְאַחֲרָו אֶלְעָזָר בֶּן־דֹּדִי בֶּן־אֲחֹחִי בִּשְׁלֹשָׁה
גִּבֹּרִים עִם־דָּוִד בְּחָרְפָם בַּפְּלִשְׁתִּים נֶאֶסְפוּ־שָׁם
לַמִּלְחָמָה וַיַּעֲלוּ אִישׁ יִשְׂרָאֵל׃
10 * הוּא קָם וַיַּךְ בַּפְּלִשְׁתִּים עַד כִּי־יָגְעָה
יָדוֹ וַתִּדְבַּק יָדוֹ אֶל־הַחֶרֶב וַיַּעַשׂ יְהוָה תְּשׁוּעָה
גְדוֹלָה בַּיּוֹם הַהוּא וְהָעָם יָשֻׁבוּ אַחֲרָיו אַךְ
לְפַשֵּׁט׃
11 * וְאַחֲרָו שַׁמָּה בֶּן־אָגֵא הָרָרִי וַיֵּאָסְפוּ פְלִשְׁתִּים
לַחַיָּה וַתְּהִי־שָׁם חֶלְקַת הַשָּׂדֶה מְלֵאָה עֲדָשִׁים
וְהָעָם נָס מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים׃
12 * וַיִּתְיַצֵּב בְּתוֹךְ־הַחֶלְקָה וַיַּצִּילֶהָ וַיַּךְ אֶת־
פְּלִשְׁתִּים וַיַּעַשׂ יְהוָה תְּשׁוּעָה גְדוֹלָה׃
13 * וַיֵּרְדוּ שְׁלֹשִׁים מֵהַשְּׁלֹשִׁים רֹאשׁ וַיָּבֹאוּ אֶל־
קָצִיר אֶל־דָּוִד אֶל־מְעָרַת עֲדֻלָּם וְחַיַּת פְּלִשְׁתִּים
חֹנָה בְּעֵמֶק רְפָאִים׃
14 * וְדָוִד אָז בַּמְּצוּדָה וּמַצַּב פְּלִשְׁתִּים אָז בֵּית
לָחֶם׃
15 * וַיִּתְאַוֶּה דָוִד וַיֹּאמַר מִי יַשְׁקֵנִי מַיִם מִבֹּאר בֵּית־
לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר׃

4 * Sicut lux auroræ oriente Sole manè absque nubibus rutilat, & sicut pluuiis germinat herba de terra.
5 * Nec tanta est domus mea apud Deũ, vt pactum æternum iniret mecum firmũ in omnibus atque munitum. Cũcta enim salus mea & omnis voluntas, nec est quicquam ex eo quod non germinet.
6 * Præuaricatores autem quasi spinę euellentur vniuersi quæ non tolluntur ma
7 nibus. * Et si quis tangere voluerit eas, armabitur ferro & ligno lanceato: igneq; succensæ comburentur vsque ad nihilum.
8 * Hæc nomina fortium Dauid, sedens in cathedra sapientissimus princeps inter tres. ipse est quasi tenerrimus ligni vermiculus, qui octingentos interfecit impetu
9 vno. * Post hunc Eleazar filius patrui Beius Ahoites inter tres fortes qui erant cum Dauid quando exprobrauerunt Philistiim, & congregati sunt illuc in prœliũ.
10 * Cumq; ascendissent viri Israel, ipse stetit & percussit Philistæos donec deficeret manus eius, & obrigesceret cum gladio. Fecitque Dominus salutem magnam in die illa, & populus qui fugerat, reuersus est ad cæsorum spolia detrahenda.
11 * Et post hunc Semmaa filius Aggæ de Arari. Et congregati sunt Philistiim in statione. erat quippe ibi ager lente plenus. cumq; fugisset populus à facie Philistiim,
12 * stetit ille in medio agri & tutus est eum. percussitque Philistęos, & fecit Dominus
13 salutem magnam: * Necnon & antè descenderant tres qui erant principes inter triginta. & venerant tempore messis ad Dauid in speluncam Odollam. Castra autem Philistinorum erant posita in valle
14 gigantum, * Et Dauid erat in præsidio. C Porrò statio Philistinorum tunc erat in
15 Bethleem. * Desiderauit ergo Dauid aquam de lacu, & ait: O si quis mihi daret potũ aquæ de cisterna quę est in Bethleem iuxta portam!

תרגום יונתן

4 טוּבֵיכוֹן צַדִּיקַיָּא עֲבַדְתּוּן לְכוֹן עוֹבָדִין טָבִין דְּאַתּוּן עֲתִידִין לְאַנְהָרָא בְּזֵיהוֹר יְקַרְכוֹן כִּנְהוֹר צַפְרָא דְּאָזִיל וְתַקֵּן וּכְשִׁימְשָׁא דְמַזְהַר בְּלָא
עֲנָנִין בְּזֵיהוֹר יְקָרֵיהּ הָא כְּבָרָא דִמְסַבְרָא בִּשְׁנֵי בֵּיצַרְתָּא דְיֵחוֹת מִטְרָא עַל אַרְעָא׃ 5 אֲמַר דָּוִד יַתִּיר מִכְּדֵין בֵּיתִי קֳדָם אֵל אֲרֵי קְיַיִם עָלַם
קַיֵּים לִי לְמֶהֱוֵי מַלְכוּתִי קַיָּימָא כְּמָה דְקַיָּימִין סִדְרֵי בְּרֵאשִׁית וּנְטִירָא לְעָלְמָא דְאָתֵי אֲרֵי כָּל צֳרְכִי וְכָל בָּעוּתִי קֳדָמוֹהִי מִתְעַבְדִין בְּכֵן כָּל מַלְכוּ
עוֹד לְקִבְלֵיהּ לָא תִתְקַיֵּים׃ 6 וְרָשִׁיעַיָּא עָבְדֵי חֶטְאָה דָמָן לְכֻבִּין דִּבְמִפַּקְהוֹן רַכִּיכִין לְמִקְטַף וְכָל בַּר אֱנַשׁ חָיֵיס עֲלֵיהוֹן וְשָׁבִיק לְהוֹן אָזְלִין
וְתָקְפִין עַד דְּלֵית אֶפְשַׁר לְמִקְרַב לְהוֹן בְּיָד׃ 7 וְאַף כֵּן כָּל אֱנַשׁ דִּמְשָׁרֵי לְמִקְרַב בְּחוֹבִין אָזְלִין וְתָקְפִין עֲלוֹהִי עַד דְּחָפִין לֵיהּ כִּלְבוּשׁ דְּבַרְזֶל
לָא יָכְלִין לֵיהּ בְּאָעֵי מוּרְנְיָן וְרוּמְחִין בְּכֵין לֵית פֻּרְעֲנוּתְהוֹן בְּיַד אֱנָשׁ אֱלָהֵן בְּאֶשְׁתָּא עֲתִידִין לְאִתּוֹקָדָא יִתּוֹקְדוּן בְּאִיתְגְּלָאָה בֵּית דִּינָא רַבָּא לְמִתַּב
עַל כָּרְסֵי דִינָא לְמֵדָן יַת עָלְמָא׃ 8 וְאִילֵּין שְׁמָהָת גִּבָּרַיָּא דַּהֲווֹ עִם דָּוִד גִּבָּרָא רֵישׁ מַשְׁרְיָתָא יָתֵיב עַל כָּרְסֵי דִינָא מְשִׁיחַ בִּמְשַׁח קֻדְשָׁא בְּחִיר
וּמְפַנֵּק שַׁפִּיר בְּרֵיוָה וְיָאֵי בְּחֶזְוֵיהּ חַכִּים בְּחָכְמְתָא וְסָכְלְתַן בְּעֵיצָה גִּיבַּר בְּגִבַּרְוָתָא רֵישׁ גִּיבָּרַיָּא הוּא מָתְקָן בְּמָאנֵי זֵינָא וְנָפֵק בְּפוּם קָלָא וְנָצַח
בִּקְרָבָא וּמְתַבֵּיב עַל יְדֵי מוּרְנִיתֵיהּ תַּמְנֵי מְאָה קְטִילִין בְּזִמְנָא חֲדָא׃ 9 וּבָתְרוֹהִי אֶלְעָזָר בַּר אַחְבּוּהִי בַּר אֲחוֹחִי בִּתְלָתָא גִּבָּרַיָּא עִם דָּוִד כַּד
חַסִּידוּ פְּלִישְׁתָּאֵי אִתְכְּנִישׁוּ תַּמָּן לְאַגָּחָא קְרָבָא וּסְלִיקוּ אֱנַשׁ יִשְׂרָאֵל׃ 10 הוּא קָם וּקְטַל בִּפְלִשְׁתָּאֵי עַד דִּי לְאֵיאַת יְדֵיהּ וְאִדְּבִיקַת יְדֵיהּ עִם
חַרְבָּא וַעֲבַד יְיָ פֻּרְקָנָא רַבָּא בְּיוֹמָא הַהוּא וְעַמָּא תָּבוּ בָּתְרוֹהִי בְּרַם לְחַלָּצָא קְטִילַיָּא׃ 11 וּבָתְרוֹהִי שַׁמָּא בַּר אָגֵא דְמִן הָרָר וְאִתְכְּנִישׁוּ
פְּלִישְׁתָּאֵי לְחַיָּיתָא וַהֲוָת תַּמָּן אַחֲסָנַת חַקְלָא מַלְיָא דִטְלוֹפְחִין וְעַמָּא אַפַּךְ מִן קֳדָם פְּלִישְׁתָּאֵי׃ 12 וְאִתְעַתַּד בְּגוֹ אַחְסַנְתָּא וְשֵׁיזְבָהּ וּקְטַל
יַת פְּלִשְׁתָּאֵי וַעֲבַד יְיָ פֻּרְקָנָא רַבָּא׃ 13 וּנְחַתוּ תְּלָתָא גִּבָּרַיָּא מִגִּבָּרֵי רֵישֵׁי מַשְׁרְיָתָא וַאֲתוֹ לַחֲצָדָא לְוַת דָּוִד לִמְעָרַת עֲדֻלָּם וּמַשְׁרְיַת פְּלִשְׁתָּאֵי
שָׁרְיָא בְּמֵישַׁר גִּבָּרַיָּא׃ 14 וְדָוִד בְּכֵן בְּחַקְרָא וְאִיסְטַרְטִיג פְּלִישְׁתָּאֵי בְּכֵן בְּבֵית לָחֶם׃ 15 וַחֲמֵידַת נַפְשָׁא דְדָוִד וַאֲמַר מַן יַשְׁקִינַנִי מַיָּא
מִגּוּבָא דְבֵית לֶחֶם דִּי בְּתַרְעָא׃

* *Et ſicut lux matutina orietur Sol manè, & non obſcuritatem inducet . à luce & ex pluuia vt herba de terra:*

4 * καὶ ὡς φῶς τὸ πρωϊνὸν ἀνατελεῖ ἥλιος τοπρωΐ καὶ οὐ σκοτάσῃ. ἀπὸ φέγγους ⁊ ἐξ ὑετοῦ ὡς βοτάνη ἐκ γῆς.

* *Quoniam non ſic domus mea cum Deo, quòd fœdus æternum pepigit mecum, vt ſaluaret me paratum in omni tempore cuſtoditum, quoniam omnis ſalus mea & omnis voluntas in Domino: quoniam non germinabit*

5 * ὅτι οὐχ οὕτως ὁ οἶκός μου μετὰ θεοῦ, ὅτι διαθήκλιν αἰώνιον ἔθετό μοι ⁊ῶσαί με ἑτοίμλιν ἐν παντὶ καιρῷ πεφυλαγμένλιν, ὅτι πᾶσα ⁊ωτηρία μου καὶ πᾶν θέλημα ἐν κυρίῳ, ὅτι οὐμὴ βλαστήσει

* *Prœuaricator; quaſi ſpina eiecta, vniuerſi hi. & quoniam non manu tollentur.*

6 * ὁ ἀθετῶν, ὥσπερ ἄκανθα ἐξωσμένη, πάντες αὐτοί. καὶ ὅτι οὐ χειρὶ ληφθήσονται.

* *Et vir qui laborabit in eis, plenus ferro & lignis lanceæ, & in igne combuſtione comburentur in confuſionem eorum.*

7 * καὶ ἀνὴρ ὃς κοπιάσῃ ἐν αὐτοῖς, πλήρης σιδήρου ⁊ ξύλων δόρατος, ⁊ ἐν πυρὶ καύσει καυθήσονται εἰς αἰσχύνλιν αὐτῶν.

* *Hæc nomina potentium Dauid: Ieſbaab filius Thecemani, primus trium hic. Adino Aſonæus, iſte euaginabat gladium ſuum contra octingentos interfectos vno impetu.*

8 * ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν δυνατῶν δαυίδ. ἰεσβαάβ υἱὸς θεκεμανὶ πρῶτος τῶν τριῶν οὗτος. ἀδινὼ ὁ ἀσωναῖος οὗτος ἐπῆρε τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπὶ ὀκτακοσίοις τραυματίας εἰσάπαξ.

* *Et poſt eum Eleazar filius Dudi filij patrui eius inter tres fortes . hic fuit cum Dauid cùm exprobrauit ipſe in Philiſtiim . & Philiſtiim ibi congregati ſunt in prœlium.*

9 * καὶ μετ' αὐτὸν ἐλεάζαρ υἱὸς δουδὶ υἱοῦ πατραδέλφου αὐτοῦ ἐν τοῖς τρισὶ τοῖς δυνατοῖς οὗτος ἦν μετὰ δαυὶδ ἐν τῷ ὀνειδίσαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις . καὶ ⑭ ἀλλόφυλοι ἐκεῖ συνήχθησαν εἰς πόλεμον.

* *Et aſcenderunt viri Iſrael ante faciem eorum, & ipſe ſurrexit & percuſſit Philiſtæos, donec defatigaretur manus eius, & adhæſit manus eius ſuper gladium . & fecit Dominus ſalutem magnam in die illa . & populus reuerſus eſt poſt eum ad prædandum.*

10 * καὶ ἀνέβησαν ἄνδρες ἰσραὴλ μετὰ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ αὐτὸς ἐξανέστη καὶ ἐπάταξε τοὺς ἀλλοφύλους, ἕως οὗ ἐκοπίασεν ἡ χεὶρ αὐτοῦ, καὶ προσεκολλήθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ῥομφαίαν. καὶ ἐποίησε κύριος σωτηρίαν μεγάλλιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ ὁ λαὸς ἐπέστρεψεν ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὸ σκυλεύειν.

* *Et poſt hunc Sameas filius Aga Ararí. & congregati ſunt Philiſtiim in Maxillam : et erat ibi pars agri plena lente. & populus fugit de facie Philiſtiim,*

11 * ⁊ μετ' αὐτὸν σαμαίας υἱὸς ἀγὰ ὁ ἀραρί. ⁊ ἐπισυνήχθησαν ἀλλόφυλοι ἐπὶ σιαγόνα. καὶ ἦν ἐκεῖ μερὶς ἀγροῦ πλήρης φακῆς. καὶ ὁ λαὸς ἔφυγε ἀπὸ προσώπου τῶν ἀλλοφύλων.

* *Et ſtetit in medio partis, et liberauit eam, & percuſſit Philiſtæos. & fecit Dominus ſalutem magnam.*

12 * καὶ κατέστη ἐν μέσῳ τῆς μερίδος, ⁊ ἐξείλετο αὐτὴν, καὶ ἐπάταξε τοὺς ἀλλοφύλους. καὶ ἐποίησε κύριος ⁊ωτηρίαν μεγάλλιν.

* *Et deſcendunt tres de triginta principibus, et ingreſſi fuerant ad Dauid in ſpeluncam Odolam: & agmina Philiſtinorum caſtrametata ſunt in valle Titanorum.*

13 * καὶ καταβαίνουσι τρεῖς ἀπὸ τῶν τριάκοντα ἀρχόντων, καὶ εἰσῆλθον πρὸς δαυὶδ εἰς τὸ ἀσήλαιον ὀδολάμ. ⁊ ἡ παρεμβολὴ τῶν ἀλλοφύλων παρενέβαλεν ἐν τῇ κοιλάδι τῶν πτωμάτων.

* *Et Dauid erat tunc in munitione, & ſtatio Philiſtinorum erat tunc in Bethleem .*

14 * καὶ δαυὶδ ἦν τότε ἐν τῇ ἀφιοχῇ, ⁊ τὸ σύστημα τῶν ἀλλοφύλων ἦν τότε ἐν βηθλεέμ.

* *Et deſiderauit Dauid, & dixit: Quis dabit potum mihi aquæ de ciſterna quæ in Bethleem quæ in porta?*

15 * καὶ ἐπεθύμησε δαυὶδ, ⁊ εἶπε, τίς ποτίσει με ὕδωρ ἐκ τοῦ λάκκου τοῦ ἐν βηθλεὲμ τοῦ ἐν τῇ πύλῃ;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Beati vos iuſti feciſtis vobis facta bona, quia vos futuri eſtis vt luceatis in luce glorię veſtrę ſicut ſplẽdor auroræ qui ambulat & cõſtat, & ſicut Sol qui ſplẽdet abſq; nubib' in ſplẽdore glorię ſuę: ecce ſicut ager qui expectat in annis ſiccitatis vt deſcẽdat pluuia ſup terrã. 5 Dixit Dauid: Plus eſt q̃ hæc dom' mea ante Deũ, quia iuramẽtũ ęternũ iurauit mihi, ꝙ eſſet regnũ meũ firmũ ſicut firmi ſunt ordines Bereſith, & cuſtoditũ in ſęculũ quod veniet, nã oẽs indigẽtię meę & oẽs petitiones meę ãte ipsũ factę ſũt: ideò oẽ regnũ ampli' cõtra ipsũ nõ firmabitur. 6 Et improbi factores peccati erũt ſimiles ſpinis quę in ortu ſuo molles ad eruẽdũ, & oĩs fili' hoĩs parcit ſup eis & ſinit eas: ꝓcedũt & inualeſcũt vſq; quo nõ poſſibile ſit ap ꝓpinquare ad eas manu. 7 Et ſic oĩs homo qui incipit appropinquare ad peccata, progrediẽtia & ſe roborãtia ſuper ſe, vſq; quo operiãt eũ tãquã veſtis ferrea, nõ prędalẽt illi in lignis haſtarũ & lãcearũ: ideò nõ eſt vltio eorũ in manu hominis, ſed in igne incẽdẽdo incẽdẽtur cũ apparuerit domus iudicij magni, vt ſedeat ſuper ſoliũ iudicij ad iudicãdũ ſęculũ. 8 Et hęc nomina robuſtorũ qui fuerũt cũ Dauid, robuſti capitis exercituũ, ſedẽtis ſuper ſoliũ iudicij, vncti in vnctione ſancta, electi, & iucũdi, pulchri forma & decori aſpectu, ſapiẽtis ſapiẽtia, & intelligẽtis cõſilio, fortis robore capitis robuſtorũ: ipſe præfectus ſuper vaſa armorũ, & exiẽs in ore vocis, & vincẽs in prœlio, & cõtorquẽs manu lãceæ ſuę octingẽtos occiſos vice vna. 9 Et poſt illũ Elghazar filius patrui ei' filij Ahhohh inter tres robuſtos qui erãt cũ Dauid quãdo exprobrauerũt Peliſthæi qui cõgregati erãt ibi ad ineũdũ bellũ, & aſcẽderunt viri Iſrael: 10 Ipſe ſurrexit & occidit in Peliſthęis vſq; quo defatigaretur manus eius, & hæreret manus ei' cũ gladio: & fecit Dñs liberationẽ magnã in die illo; & populus redierunt poſt illũ; verũ ad exuẽdũ occiſos. 11 Et poſt illũ Sama filius Agę qui erat ex Hadar: & cõgregati ſunt Peliſthęi ad Hhaiatha, & fuit ibi hęreditas agri plena lentium, & populus fugit ab-ante Peliſthęos: 12 Et ſtetit in medio hæreditatis, & liberauit illã & occidit Peliſthæos, & fecit Dñs liberationẽ magnã. 13 Et deſcenderunt tres robuſti de robuſtis capitum exercitus, & venerunt in meſſe ad Dauid in ſpeluncã Ghadulam: & exercitus Peliſthæorum conſederat in planicie robuſtorum: 14 Et Dauid tunc erat in præſidio, & dux Peliſthæorum tũc erat in Bethlehhem. 15 Et deſiderauit anima Dauid & dixit: Quis potabit me aqua de puteo Bethlehhem qui eſt in porta? 16

16 * וַיִּבְקְעוּ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבֹּרִים בְּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים
וַיִּשְׁאֲבוּ־מַיִם מִבְּאֵר בֵּית־לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר
וַיִּשְׂאוּ וַיָּבִאוּ אֶל־דָּוִד וְלֹא אָבָה לִשְׁתּוֹתָם וַיַּסֵּךְ
אֹתָם לַיהוָה׃

17 * וַיֹּאמֶר חָלִילָה לִּי יְהוָה מֵעֲשֹׂתִי זֹאת הֲדַם
הָאֲנָשִׁים הַהֹלְכִים בְּנַפְשׁוֹתָם וְלֹא אָבָה
לִשְׁתּוֹתָם אֵלֶּה עָשׂוּ שְׁלֹשֶׁת הַגִּבֹּרִים׃

18 * וַאֲבִישַׁי אֲחִי יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה הוּא רֹאשׁ
הַשְּׁלֹשִׁי וְהוּא עוֹרֵר אֶת־חֲנִיתוֹ עַל־שְׁלֹשׁ מֵאוֹת
חָלָל וְלוֹ־שֵׁם בַּשְּׁלֹשָׁה׃

19 * מִן־הַשְּׁלֹשָׁה הֲכִי נִכְבָּד וַיְהִי לָהֶם לְשָׂר וְעַד־
הַשְּׁלֹשָׁה לֹא־בָא׃

20 * וּבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע בֶּן־אִישׁ חַי רַב־פְּעָלִים
מִקַּבְצְאֵל הוּא הִכָּה אֶת־שְׁנֵי אֲרִיאֵל מוֹאָב וְהוּא
יָרַד וְהִכָּה אֶת־הָאַרְיֵה בְּתוֹךְ הַבּוֹר בְּיוֹם הַשָּׁלֶג׃

21 * וְהוּא הִכָּה אֶת־אִישׁ מִצְרִי אִשׁ מַרְאֶה וּבְיַד
הַמִּצְרִי חֲנִית וַיֵּרֶד אֵלָיו בַּשֹּׁבֶט וַיִּגְזֹל אֶת־הַחֲנִית
מִיַּד הַמִּצְרִי וַיַּהַרְגֵהוּ בַּחֲנִיתוֹ׃

22 * אֵלֶּה עָשָׂה בְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וְלוֹ־שֵׁם
בִּשְׁלֹשֶׁת הַגִּבֹּרִים׃

23 * מִן־הַשְּׁלֹשִׁים נִכְבָּד וְאֶל־הַשְּׁלֹשָׁה לֹא־בָא
וַיְשִׂימֵהוּ דָוִד אֶל־מִשְׁמַעְתּוֹ׃

24 * עֲשָׂהאֵל אֲחִי־יוֹאָב בַּשְּׁלֹשִׁים אֶלְחָנָן בֶּן־דּוֹדוֹ
בֵּית לָחֶם׃

25 * שַׁמָּה הַחֲרֹדִי אֱלִיקָא הַחֲרֹדִי׃

26 * חֶלֶץ הַפַּלְטִי עִירָא בֶן־עִקֵּשׁ הַתְּקֹעִי׃

27 * אֲבִיעֶזֶר הָעַנְּתֹתִי מְבֻנַּי הַחֻשָׁתִי׃

28 * צַלְמוֹן הָאֲחֹחִי מַהֲרַי הַנְּטֹפָתִי׃

29 * חֵלֶב בֶּן־בַּעֲנָה הַנְּטֹפָתִי אִתַּי בֶן־רִיבַי מִגִּבְעַת
בְּנֵי בִנְיָמִן׃

16 *Irruperunt ergo tres fortes castra Philistinorum, & hauserunt aquam de cisterna Bethleem quę erat iuxta portam, & attulerunt ad Dauid. At ille noluit bibere, sed libauit eam Domino, dicens:

17 * Propitius sit mihi Dominus, ne faciã hoc. Num sanguinem hominum istorum qui profecti sunt, & animarum periculum bibam? Noluit ergo bibere. Hęc fecerunt tres robustissimi.

18 * Abisai quoque frater Ioab filius Saruiæ, princeps erat de tribus, ipse est qui leuauit hastam suam contra trecentos, quos
19 interfecit: nominatus in tribus * & inter tres nobilior, eratque eorum princeps, sed vsque ad tres primos non peruenerat.

20 *Et Banaias filius Ioiadę viri fortissimi magnorum operum de Capseel. ipse percussit duos leones Moab, & ipse descendit & percussit leonem in media cisterna in diebus niuis.

21 * Ipse quoque interfecit virum Ægyptium, virum dignum spectaculo habentem in manu hastam. itaque cùm descendisset ad eum in virga, vi extorsit hastam de manu Ægyptij, & interfecit eum hasta sua.

22 * Hæc fecit Banaias filius Ioiadæ. & ip-
23 se nominatus inter tres robustos * qui erant inter triginta nobiliores, veruntamen vsque ad tres non peruenerat. Fecitq; Deum sibi Dauid auricularium à secreto.

24 * Asahel frater Ioab inter triginta: Eleanan filius patrui eius de Bethleem.

25 * Semma de Arari: Elicha de Arodi.

26 * Heles de Phalti: Hyra filius Acces de Thecua.

27 * Abiezer de Anathot. Mobonnai de Vsati.

28 * Selmon Ahoites: Macharai Netophatites.

29 * Eleph filius Banaa, & ipse Netophatites: Itai filius Ribai de Gebeeth filiorum Beniamin.

תרגום יונתן

16 וּבְזַעוּ תְּלָתָא גִּבָּרַיָּא בְּמַשְׁרְיָתָא פְּלִשְׁתָּאֵי וּמְלוֹ סַיָּא מִגּוּבָּא דְּבֵית לָחֶם דְּבַתְרָעָא וּנְסִיבוּ וְאַיְתִיאוּ לְוַת דָּוִד וְלָא אֲבָה לְמִשְׁתֵּיהוֹן וַאֲמַר
לְנַסָּכָא יְהוֹן קֳדָם יְיָ׃ 17 וַאֲמַר חַס לִי מִן קֳדָם יְיָ לְמֶעְבַּד דָּא הֲדֵם גְּבָרַיָּא דַּאֲזָלוּ בְּנַפְשָׁתְהוֹן וְלָא אֲבָה לְמִשְׁתֵּיהוֹן אִילֵין
עֲבַדוּ תְּלָתָא גִּבָּרַיָּא׃ 18 וַאֲבִישַׁי אָחוּהִי דְיוֹאָב בַּר צְרוּיָה הוּא רֵישׁ גִּבָּרַיָּא וְהוּא תַּבִּית יַת מוֹרְנֵיתֵיהּ עַל תְּלָת מְאָה קְטִילִין וַהֲוָה
שׁוּם בִּתְלָתָא גִּבָּרַיָּא׃ 19 מִן תְּלָתָא גִּיבָּרַיָּא הֲוָה יַקִּיר וַהֲוָה לְהוֹן לְרַבָּא וּלְתֶלֶת גִּבּוֹרָן לָא מְטָא׃
20 וּבְנָיָהוּ בַּר יְהוֹיָדָע בַּר גְּבַר דָּחִיל חֲטָאִין וַהֲוָה עוֹבָדִין מִקַּבְצְאֵל הוּא קְטַל יַת תְּרֵין רַבְרְבֵי מוֹאָבָאֵי וְהוּא נְחַת וּקְטַל יַת אַרְיָא בְּגוֹ
גוּבָּא בְּיוֹמָא דְּתַלְגָּא׃ 21 וְהוּא קְטַל יַת גַּבְרָא מִצְרָאָה גְּבַר דְּחָזְוָא וּבִידָא דְּמִצְרָאָה מוֹרְנִיתָא וּנְחַת עֲלוֹהִי בְּחוּטְרָא וַאֲנַיס
יַת מוֹרְנִיתָא מִידָא דְּמִצְרָאָה וְקַטְלֵיהּ בְּמוֹרְנֵיתֵיהּ׃ 22 אִילֵין עֲבַד בְּנָיָהוּ בַּר יְהוֹיָדָע וְלֵיהּ שׁוּם בִּתְלָתָא גִּבָּרִין׃
23 מִן גִּיבָּרִין יַקִּיר וְלֶתֶלֶת גִּבּוֹרָן לָא מְטָא וּמַנְיֵיהּ דָּוִד עַל מִשְׁמַעְתֵּיהּ׃
24 עֲשָׂהאֵל אֲחוּהִי דְיוֹאָב בְּגִיבָּרַיָּא אֶלְחָנָן בַּר אַחְבּוּהִי דְּמִבֵּית לָחֶם׃
25 שַׁמָּה דְמִן חֲרוֹד אֱלִיקָא דְמִן חָרוֹד׃ 26 חֶלֶץ דְּמִן פַּרְעָתוֹן עִירָא בַּר עִקֵּשׁ דְּמִן תְּקוֹעַ׃
27 אֲבִיעֶזֶר דְּמִן עַנָּתוֹת מְבֻנַּי דְּמִן חוּשָׁה׃ 28 צַלְמוֹן דְּמִן אָחוֹחַ מַהֲרַי דְּמִן נְטוֹפָת׃
29 חֶלֶב בַּר בַּעֲנָא דְּמִן נְטוֹפַת אִתַּי בַּר רֵיבַי מִגִּבְעָתָא דִּבְנֵי בִנְיָמִן׃

* *Et irruperunt tres fortes castra Philistinorum, & hauserunt aquam de cisterna quæ in Bethleem quæ in porta. & ceperunt & venerunt ad Dauid. Et non voluit Dauid bibere illam. & libauit eam Domino:* 16

* *Et dixit: Non mihi fiat à Domino, vt faciam hoc: si sanguinem virorum qui profecti sunt in animis suis bibam? & non voluit bibere eam. Hæc fecerunt tres bellatores.* 17

* *Et Abessa frater Joab filius Saruia primus trium. iste leuauit hastam suam contra trecentos interfectos. Iste erat nominatus in tribus,* 18

* *De tribus glorioſus, & erat eis in principem, & vsque ad tres non peruenerat.* 19

* *Et Baneas filius Joiada filij viri fortis: multa opera erant ei de Cabasael. iste percussit duos filios Ariel Moab. & iste descendit & percussit leonem in medio cisternæ in die niuis.* 20

* *Et iste percussit virum Ægyptium, virum dignum spectaculo, & in manu Ægyptij hasta. & descendit ad eum in virga, & extorsit hastam de manu Ægyptij, & interfecit eum in hasta eius.* 21

* *Hæc fecit Baneas filius Joiade: & huic nomen inter tres robustos,* 22

* *Super triginta glorioſus, & ad tres non venit. Et constituit eum Dauid ad auditus suos. Et hæc nomina fortium Dauid regis.* 23

* *Asael frater Ioab inter triginta: Eleanan filius patrui eius de Bethleem.* 24

* *Sameas Arodi: Elica Arodi.* 25

* *Challis Phalti: Hira filius Eccis Thecoites.* 26

* *Abiezer Anathothites: Mebunai Asothites.* 27

* *Selmon Achoites: Macharai Netophathites.* 28

* *Helab filius Baana Netophathites: Eththi filius Ribai, qui de colle Beniamin.* 29

16 * καὶ διέρρηξαν ④ τρεῖς δυνατοὶ τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων, καὶ ὑδροῦσαν τὸ ὕδωρ ἐκ τοῦ λάκκου τοῦ ἐν Βηθλεὲμ τοῦ ἐν τῇ πύλῃ. καὶ ἔλαβον καὶ παρεγένοντο πρὸς Δαυίδ. καὶ οὐκ ἐβούλετο Δαυὶδ πεῖν αὐτό. καὶ ἔσπεισεν αὐτὸ τῷ κυρίῳ·

17 * καὶ εἶπεν, μή μοι γένοιτο παρὰ κυρίου ποιῆσαι τοῦτο, εἰ αἷμα ἀνδρῶν τῶν πορευθέντων ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν πίομαι; καὶ οὐκ ἐβούλετο πεῖν αὐτό. Ταῦτα ἐποίησαν ④ τρεῖς μαχηταί.

18 * καὶ Ἀβεσσὰ ἀδελφὸς Ἰωὰβ υἱὸς Σαρουίας πρῶτος τῶν τριῶν. οὗτος ἐξήγειρε τὸ δόρυ αὐτοῦ ἐπὶ τριακοσίους τραυματίας. οὗτος ἦν ὀνομαστὸς ἐν τοῖς τρισίν·

19 * ἐκ τῶν τριῶν ἔνδοξος, καὶ ἦν αὐτοῖς εἰς ἄρχοντα, ⟨ ἕως τῶν τριῶν οὐκ ἦρχε.

20 * καὶ Βαναίας υἱὸς Ἰωιαδὰ υἱοῦ ἀνδρὸς δυνατοῦ, πολλὰ ἔργα ἦν αὐτῷ ἀπὸ Καβασαήλ. οὗτος ἐπάταξε τοὺς δύο υἱοὺς Ἀριὴλ τοῦ Μωάβ. καὶ οὗτος κατέβη καὶ ἐπάταξε τὸν λέοντα ἐν μέσῳ τοῦ λάκκου ἐν ἡμέρᾳ χιόνος.

21 * καὶ οὗτος ἐπάταξε τὸν ἄνδρα τὸν αἰγύπτιον ἄνδρα ὁρατόν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ αἰγυπτίου δόρυ. καὶ κατέβη πρὸς αὐτὸν ἐν ῥάβδῳ, καὶ ἀφεῖλε τὸ δόρυ ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ αἰγυπτίου, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν ἐν τῷ δόρατι αὐτοῦ.

22 * Ταῦτα ἐποίησε Βαναίας υἱὸς Ἰωιαδά, καὶ τούτῳ ὄνομα ἐν τοῖς τρισὶν δυνατοῖς

23 * ὑπὲρ τοὺς τριάκοντα ἔνδοξος, καὶ πρὸς τοὺς τρεῖς οὐκ ἦρχε. καὶ κατέστησεν αὐτὸν Δαυὶδ πρὸς τὰς ἀκοὰς αὐτοῦ. καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν δυνατῶν Δαυὶδ τοῦ βασιλέως.

24 * Ἀσαὴλ ἀδελφὸς Ἰωὰβ ἐν τοῖς τριάκοντα. Ἐλεανὰν υἱὸς πατρὸς Δόδφου αὐτοῦ ἐκ Βηθλεέμ.

25 * Σαμμαίας ὁ Ἀροδί. Ἐλικὰ ὁ Ἀροδί.

26 * Χάλλις ὁ Φαλτί. Ἰρὰ υἱὸς Ἐκκὶς ὁ Θεκοΐτης.

27 * Ἀβιέζερ ὁ Ἀναθωθίτης. Μεβοννὰϊ ὁ Ἀσωθίτης·

28 * Σελμὼν Ἀχοΐτης· Μαχαραῖ ὁ Νετωφαθίτης.

29 * Ἐλὰβ υἱὸς Βαανὰ ὁ Νετωφαθίτης· Ἐθθὶ υἱὸς Ῥιβαὶ ὁ ἐκ τοῦ βουνοῦ Βενιαμίν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et irruperunt tres robusti in castra Pelisthæorum, & hauserunt aquas ex puteo Bethlehhem qui erat in porta: & acceperunt & attulerunt ad Dauid. & noluit bibere eas, sed dixit quòd libaret eas ante Dominum.

17 Et dixit: Absit mihi ab-ante Dominum vt faciam hoc: num *bibam* sanguinem robustorum qui ambulauerunt in animabus suis? & noluit bibere eas. Hæc fecerunt tres robusti.

18 Et Abisai frater ipsius Ioab filij Szaruiah, ipse erat caput robustorum, & ille contorsit hastam super trecentos occisos: & illi erat nomen inter tres robustos. 19 Præ tribus robustis fuit honorabilis, & fuit illis in magistrum, & vsque ad tres fortitudines non peruenit. 20 Et Benaiahu filius Iehoiadagh filij viri timentis peccata, cui erant opera, de Kabszael, ipse occidit duos magnates Moabæorum, & ipse descendit & occidit leonem in medio cisternæ in die niuis.

21 Et ille occidit virum Miszræum, virum conspicuum, & in manu Miszræi erat hasta; & descendit contra illum in virga, & extorsit hastam de manu Miszræi, & occidit illum lancea ipsius.

22 Hæc fecit Benaiah filius Iehoiadagh, & illi erat nomen inter tres robustos.

23 Præ robustis honorabilis, sed ad tres fortitudines non peruenit. & præfecit eum Dauid super auditionem suam.

24 Ghasael frater ipsius Ioab inter robustos; Elhhanan filius patrui eius, qui erat ex Bethlehhem.

25 Sama qui erat ex Hharod. Elika qui erat de Hharod. 26 Hheleſz qui ex Pirghathon. Ghira filius Ghikes qui erat ex Thecoagh.

27 Abighezer qui ex Ghanathoth. Mebunai qui ex Hhusath. 28 Szalmon qui ex Ahhoahh. Maharai qui ex Netophath.

29 Hheleb filius Baghanah ex Netophath. Aithai filius Ribai ex Gibghetha filiorum Biniamin.

30 * בְּנָיָהוּ פִּרְעָתֹנִי חִדַּי מִנַּחֲלֵי גָעַשׁ׃
31 * אֲבִי־עַלְבוֹן הָעַרְבָתִי עַזְמָוֶת הַבַּרְחֻמִי׃
32 * אֶלְיַחְבָא הַשַּׁעַלְבֹנִי בְּנֵי יָשֵׁן יְהוֹנָתָן׃
33 * שַׁמָּה הַהֲרֹרִי אֲחִיאָם בֶּן־שָׂרָר הָאֲרָרִי׃
34 * אֱלִיפֶלֶט בֶּן־אַחַסְבַּי בֶּן־הַמַּעֲכָתִי אֱלִיעָם בֶּן־
35 אֲחִיתֹפֶל הַגִּלֹנִי׃ * חֶצְרַו הַכַּרְמְלִי פַּעֲרַי הָאַרְבִּי׃
36 * יִגְאָל בֶּן־נָתָן מִצֹּבָה בְּנֵי הַגָּדִי׃
37 * צֶלֶק הָעַמּוֹנִי נַחֲרַי הַבְּאֵרֹתִי נֹשֵׂא כְלֵי יוֹאָב בֶּן־
38 צְרוּיָה׃ * עִירָא הַיִּתְרִי גָּרֵב הַיִּתְרִי׃
39 * אוּרִיָּה הַחִתִּי כֹּל שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה׃

כד

1 * וַיֹּסֶף אַף־יְהוָה לַחֲרוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיָּסֶת אֶת־דָּוִד
בָּהֶם לֵאמֹר לֵךְ מְנֵה אֶת־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־יְהוּדָה׃
2 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־יוֹאָב שַׂר־הַחַיִל אֲשֶׁר־אִתּוֹ
שׁוט־נָא בְכָל־שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע
וּפִקְדוּ אֶת־הָעָם וְיָדַעְתִּי אֶת מִסְפַּר הָעָם׃
3 * וַיֹּאמֶר יוֹאָב אֶל־הַמֶּלֶךְ וְיוֹסֵף יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֶל־
הָעָם כָּהֵם וְכָהֵם מֵאָה פְעָמִים וְעֵינֵי אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ
רֹאוֹת וַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ לָמָּה חָפֵץ בַּדָּבָר הַזֶּה׃
4 * וַיֶּחֱזַק דְּבַר־הַמֶּלֶךְ אֶל־יוֹאָב וְעַל שָׂרֵי הַחָיִל
וַיֵּצֵא יוֹאָב וְשָׂרֵי הַחַיִל לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ לִפְקֹד אֶת־
הָעָם אֶת־יִשְׂרָאֵל׃
5 * וַיַּעַבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן וַיַּחֲנוּ בַּעֲרוֹעֵר יְמִין הָעִיר
אֲשֶׁר בְּתוֹךְ־הַנַּחַל הַגָּד וְאֶל־יַעְזֵר׃
6 * וַיָּבֹאוּ הַגִּלְעָדָה וְאֶל־אֶרֶץ תַּחְתִּים חָדְשִׁי וַיָּבֹאוּ
דָּנָה יַעַן וְסָבִיב אֶל־צִידוֹן׃
7 * וַיָּבֹאוּ מִבְצַר־צֹר וְכָל־עָרֵי הַחִוִּי וְהַכְּנַעֲנִי וַיֵּצְאוּ
אֶל־נֶגֶב יְהוּדָה בְּאֵר שָׁבַע׃
8 * וַיִּשְׁטוּ בְכָל־הָאָרֶץ וַיָּבֹאוּ מִקְצֵה תִשְׁעָה חֳדָשִׁים
וְעֶשְׂרִים יוֹם יְרוּשָׁלִָם׃

30 * Banai Pharatonites : Heltai de torrente Gaas:
31 * Abialbon Arbathites: Azamaueth de Beromi.
32 * Eliaba de Salboni: Filij Iaſen, Ionathã:
33 * Semma de Orodi . Haian filius Sarar Arothites:
34 * Elipheleth filius Aasbai filij Maachati: Helian filius Achitophel Gelonites:
35 * Eſrai de Carmelo: Pharai de Arbi:
36 * Igaal filius Nathan de Soba : Bonni de Gaddi.
37 * Selech è Dammoni: Naarai Berothites armiger Ioab filij Saruiæ.
38 * Hira Hietrites: Gareb ipſe Hietrites:
39 * Vrias Ethæus. omnes triginta ſeptem.

CAP. XXIIII.

1 ET addidit furor Domini iraſci contra A Iſrael, commouitque Dauid in eis, dicentem ad Ioab : Vade, numera Iſrael & Iudam.
2 * Dixitque rex ad Ioab principem exercitus ſui: Perambula omnes tribus Iſrael à Dan vſque ad Berſabee, & numera populum, vt ſciam numerum eius.
3 * Dixitque Ioab regi: Adaugeat Dominus Deus tuus ad populum tuum quantus nunc eſt, iterumq; centuplicet in conſpectu dñi mei regis. ſed quid ſibi dominus meus rex vult in re huiuſcemodi?
4 * Obtinuit autem ſermo regis verba Ioab & principũ exercitus. Egreſſuſq; eſt Ioab & principes militum à facie regis, vt numerarent populum Iſrael. * Cumque pertranſiſſent Iordanem, venerunt in Aroer ad dexteram vrbis quæ eſt in valle Gad, &
6 per Iazer * tranſierunt in Galaad & in terram inferiorem Hodſi, & venerunt in Dã ſilueſtria. Circumeunteſque iuxta Sydonẽ
7 * tranſierũt prope mœnia Tyri, & omnem terram Euęi & Chananæi, veneruntq; ad
8 Meridiem Iuda in Berſabee : * Et luſtrata vniuerſa terra affuerunt poſt nouem menſes & viginti dies Ieruſalem.

תרגום יונתן

30 בְּנָיָהוּ דְּמִן פִּרְעָתוֹן חִדַּי דְּמִן נַחֲלֵי גָעַשׁ׃ 31 אֲבִי עַלְבוֹן דְּמֵעַרְבַת עַזְמָוֶת דְּמִבַּרְחוּם׃ 32 אֶלְיַחְבָּא דְּמִשַּׁעַלְבוֹן בְּנֵי יָשֵׁן יְהוֹנָתָן׃
33 שַׁמָּא דְּמִן הֲרַר אֲחִיאָם בַּר שָׂרָר דְּמִטּוּר גְּבוֹהַּ׃ 34 אֱלִיפֶלֶט בַּר אַחַסְבַּי בַּר מַעֲכָתִי אֱלִיעָם בַּר אֲחִיתוֹפֶל גִּילוֹנָאָה׃
35 חֶצְרַו דְּמִכַּרְמְלָא פַּעֲרִי דְּמִן אַרַב׃ 36 יִגְאָל בַּר נָתָן דְּמִצוֹבָה בְּנֵי דְּמִשְׁבַּט גָּד׃ 37 צֶלֶק דְּמִבְּנֵי עַמּוֹן נַחֲרַי דְּמִבֵּירוֹת נָטִיל
זֵינֵיהּ דְּיוֹאָב בַּר צְרוּיָה׃ 38 עִירָא דְּמִן יָתֶר גָּרֵב דְּמִן יָתֶר׃ 39 אוּרִיָּה חִתָּאָה כָּל גִּבָּרַיָּא תְּלָתִין וְשִׁבְעָה׃

כד

1 וְאוֹסִיף רָגְזָא דַיְיָ לְמִתְקַף בְּיִשְׂרָאֵל וְגַרִי יַת דָּוִד בְּהוֹן לְמֵימַר אֱזֵיל מְנֵי יַת יִשְׂרָאֵל וְיַת דְּבֵית יְהוּדָה׃
2 וַאֲמַר מַלְכָּא לְיוֹאָב רַב חֵילָא דְעִמֵּיהּ הַדֵּיךְ כְּעַן בְּכָל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל מִדָּן וְעַד בְּאֵר שָׁבַע וּמְנוֹ יַת עַמָּא וְיֵידַע יַת חֻשְׁבַּן עַמָּא׃
3 וַאֲמַר יוֹאָב לְמַלְכָּא וְיוֹסֵף יְיָ אֱלָהָךְ עַל עַמָּא כְּאִילֵּין וְכְאִילֵּין מְאָה זִמְנִין וַעֲיֵנֵי רִבּוֹנִי מַלְכָּא חָזְיָן וְרִבּוֹנִי מַלְכָּא לְמָה אִתְרְעֵי בְּפִתְגָמָא
חָדֵין׃ 4 וּתְקֵיף פִּתְגָמָא דְמַלְכָּא עַל יוֹאָב וְעַל רַבָּנֵי חֵילָא וּנְפַק יוֹאָב וְרַבָּנֵי חֵילָא מִן קֳדָם מַלְכָּא לְמִמְנֵי יַת עַמָּא יַת יִשְׂרָאֵל׃
5 וַעֲבָרוּ יַת יַרְדְּנָא וּשְׂרוֹ בַּעֲרוֹעֵר דָּרוֹם קַרְתָּא דְּבֶגוֹ נַחֲלָא דְשִׁבַּט גָּד וְאֶלְיַעְזֵר׃ 6 וַאֲתוֹ לְגִלְעָד וּלְאַרַע דַּרוֹמָא לְחָדְשִׁי וַאֲתוֹ לְדָן
יַעַן וּמִתָּמָן מְסְתְּחַר לְצִידוֹן׃ 7 וְעַלוּ לְמִבְצַר צוֹר וְכָל קִרְוֵי חִוָּאֵי וּכְנַעֲנָאֵי וּנְפַקוּ לְדָרוֹם יְהוּדָה לִבְאֵר שָׁבַע׃
8 וְהַלִיכוּ בְכָל אַרְעָא וַאֲתוֹ לְסוֹפֵי תִשְׁעָה יַרְחִין וְעֶשְׂרִין יוֹמִין לִירוּשְׁלֵם׃

* *Baneas Pharathonites: Hedai de Nachaligaias.* 30
* *Abi-Albon Arabothites: Azmoth Barchmites.* 31
* *Eliaba Salabonites: Filij Jasen, Jonathã:* 32
* *Sama Arorites. Achiam filius Sarar Aradites.* 33
* *Eliphalat filius Achasbai Maachati. Eliã filius Achitophel Gelonitæ.* 34
* *Asare Carmelius: Phaarai Arbi.* 35
* *Igaal filius Nathan de Suba: Bani Gadi.* 36
* *Selec Amonites: Nacharai Berothæus, qui portabat arma Joab filij Saruiæ.* 37
* *Iras Iethræus: Gareb Jethræus:* 38
* *Vrias Ethæus. omnes triginta & septem.* 39

CAP. XXIIII.

ET addidit furor Domini irasci contra Israel, & commouit Dauid in eis dicens: Vade numera Israel & Iudam. 1

* *Et dixit rex ad Joab principem exercituũ qui cum eo: Perambula iam in omnes tribus Israel & Iuda à Dan & vsque ad Bersabee, et considera populum, & sciam numerum populi.* 2
* *Et dixit Joab ad regem: Adaugeat dominus Deus tuus super populum, sicut et istos centuplum, & oculi domini mei regis videntes. & dominus meus Rex quare vult verbum hoc?* 3
* *Et obtinuit sermo regis super Joab & super principes exercitus. & egressus est Joab et principes exercitus à facie regis, vt considerarent populum Israel.* 4
* *Et pertransierunt Jordanem, & castrametati sunt in Aroer à dextris vrbis quæ in medio vallis Gad & Eliezer.* 5
* *Et venerunt in Galaad & in terram inferiorem Chades, & venerunt vsque in Dan. & circumierunt Sidonem,* 6
* *Et veniunt in munitionem Tyri, et in omnes ciuitates Euæi & Chananæi, & eunt ad meridiem Juda & Bersabee.* 7
* *Et lustrarunt vniuersam terram, & veniunt post nouem menses et viginti dies in Hierusalem.* 8

30 * βανέας ὁ φαραθωνίτης· ηδαὶ ἐκ ναχαλιγαίας.
31 * ἀβὶ ἀλβὼν ὁ ἀραβωθίτης· ἀζμωὰθ ὁ βαρχμίτης.
32 * ἐλιαβὰ ὁ σαλαβωνίτης. υἱοὶ ἰασὼ, ἰωναθάν·
33 * σαμὰ ὁ ἀρωείτης. ἀχιὰμ υἱὸς σαρὰρ ὁ ἀραδίτης.
34 * ἐλιφαλὰτ υἱὸς ἀχασβαΐ τοῦ μααχατί· ἐλιὰμ υἱὸς ἀχιτόφελ τοῦ γελωνίτου.
35 * ἀσαρὲ ὁ καρμήλιθ· φααραὶ ὁ ἀρβί.
36 * ἰγαὰλ υἱὸς ναθὰν ἐκ σουβᾶ· βανὶ ὁ γαδί.
37 * σελὴκ ὁ ἀμμωνίτης· ναχαραὶ ὁ βηρωθαῖθ ὁ αἴρων τὰ σκεύη τοῦ ἰωὰβ υἱοῦ σαρουΐα.
38 * ἰεθὺς ὁ ἰεθραῖθ· γαρὲβ ὁ ἰεθραῖθ.
39 * οὐρίας ὁ ἐθαῖθ. ⓐ πάντες τριάκοντα καὶ ἑπτά.

κδ΄.

1 * Καὶ προσέθετο ὀργὴ κυρίου θυμωθῆναι ἐν ἰσραήλ, καὶ ἐπέσεισε τὸν δαυὶδ εἰς αὐτοὺς λέγων, πορεύθητι ἀρίθμησον τὸν ἰσραὴλ καὶ τὸν ἰούδαν.
2 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ἰωὰβ ἄρχοντα τῶν δυνάμεων τῶν μετ' αὐτοῦ, προέλθε δὴ εἰς πάσας τὰς φυλὰς ἰσραὴλ ⓒ ἰούδα ἀπὸ δὰν καὶ ἕως βηρσαβεαί, καὶ ἐπίσκεψαι τὸν λαόν, καὶ γνώσομαι τὸν ἀριθμὸν τοῦ λαοῦ.
3 * καὶ εἶπεν ἰωὰβ πρὸς τὸν βασιλέα, προσθείη κύριος ὁ θεός σου ἐπὶ τὸν λαόν, ὥσπερ καὶ οὗτοι ἑκατονταπλασίως, καὶ ⓐ ὀφθαλμοὶ τοῦ κυρίου μου ⓒ βασιλέως βλέποντες. καὶ ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς ἱνατί θέλει τὸ ῥῆμα τοῦτο;
4 * καὶ κατεκράτησε τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ὑπὲρ ἰωὰβ καὶ ὑπὲρ τοὺς ἄρχοντας τῆς δυνάμεως. καὶ ἐξῆλθεν ἰωὰβ καὶ ⓐ ἄρχοντες τῆς δυνάμεως ἐκ προσώπου τοῦ βασιλέως ἐπισκέψασθαι τὸν λαὸν ἰσραήλ.
5 * καὶ διέβησαν τὸν ἰορδάνην, καὶ παρενέβαλον ἐν ἀροὴρ ἐκ δεξιῶν τῆς πόλεως τῆς ἐν μέσῳ τῆς φάραγγος γὰδ καὶ ἐλιέζερ.
6 * καὶ ἦλθον εἰς γαλαὰδ καὶ εἰς γῆν χετθὶμ χάδης, καὶ παρεγένοντο ἕως δάν. καὶ ἐκύκλωσαν τὴν σιδῶνα,
7 * καὶ ἔρχονται εἰς μαβσαρτύρου, καὶ εἰς πάσας τὰς πόλεις τοῦ εὐαίου καὶ τοῦ χαναναίου, ⓒ ἐκπορεύονται ἐπὶ τὸν νότον ἰούδα καὶ βηρσαβεαί.
8 * καὶ προσῆλθον πᾶσαν τὴν γῆν, καὶ παραγίνονται μετὰ ἐννέα μῆνας καὶ εἴκοσι ἡμέρας εἰς ἱερουσαλήμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

30 Benaiah qui ex Pirghathon, Hiddai qui ex torrentibus Gaghas: 31 Abighalbon qui ex Gharabath, Ghasmaueth qui ex Barhhum.
32 Eliahhba qui ex Saghalbon: filij Iasen Iehonathan. 33 Sama qui ex Harar: Ahhiam filius Sarar qui ex monte alto.
34 Eliphelet filius Ahhazzbai filius Maghachati, Eligham filius Ahhitophel Gilonæi. 35 Hheszraf qui ex Charmela, Pagharai qui ex Arab. 36 Iighal filius Nathan qui ex Szobah, Bani qui ex tribu Gad. 37 Szelek qui ex filiis Ghamon, Nahharai qui ex Beiroth, ferens arma ipsius Ioab filij Szaruiah. 38 Ghira qui ex Iether, Gareb qui ex Iether. 39 Vriah Hhithæus. omnes robusti erant triginta & septem.

CAP. XXIIII.

ET addidit indignatio Domini irasci in Israel, & incitauit Dauid in eos dicendo: Vade numera Israel, & *viros* domus Iehudah.
2 Et dixit rex ad Ioab magistrum exercitus qui cum eo erat: Ambula nunc per omnes tribus Israel à Dan & vsque Beerzebagh, & numera populum, & cognoscam supputationem populi. 3 Et dixit Ioab ad regem: Addat Dominus Deus tuus super populum sicut sunt & sicut sunt, centum vicibus; & oculi domini mei regis videant: sed dominus meus rex ad quid complacet sibi in re ista?
4 Et inualuit verbum regis super Ioab & super magistros exercitus: & exiit Ioab & magistri exercitus ab-ante regem, vt numerarent populum Israel. 5 Et transierunt Iardena, & castra posuerunt in Gharogher Meridie vrbis quæ est in medio torrentis tribus Gad & ad Iaghzer. 6 Et venerunt in Gilghad, & ad terram australem Hhodsi, & venerunt ad Dan Iaghan, & indè reuertitur ad Szidon. 7 Et intrarunt ad munitionem Szor, & ad omnes vrbes Hhiuæi & Chanaghanæi, & exierunt ad austrum Iehudah ad Beerzebagh. 8 Et perambulauerunt vniuersam terram, & venerunt in fine nouem mensium & viginti dierum in Ierusalem.

9 * וַיִּתֵּן יוֹאָב אֶת־מִסְפַּר מִפְקַד־הָעָם אֶל־הַמֶּלֶךְ
וַתְּהִי יִשְׂרָאֵל שְׁמֹנֶה־מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ־חַיִל שֹׁלֵף
חָרֶב וְאִישׁ יְהוּדָה חֲמֵשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ׃

10 * וַיַּךְ לֵב־דָּוִד אֹתוֹ אַחֲרֵי־כֵן סָפַר אֶת־הָעָם וַיֹּאמֶר
דָּוִד אֶל־יְהוָה חָטָאתִי מְאֹד אֲשֶׁר עָשִׂיתִי וְעַתָּה
יְהוָה הַעֲבֶר־נָא אֶת־עֲוֹן עַבְדְּךָ כִּי נִסְכַּלְתִּי מְאֹד׃

11 * וַיָּקָם דָּוִד בַּבֹּקֶר וּדְבַר־יְהוָה הָיָה אֶל־
גָּד הַנָּבִיא חוֹזֵה דָּוִד לֵאמֹר׃

12 * הָלוֹךְ וְדַבַּרְתָּ אֶל דָּוִד כֹּה אָמַר יְהוָה שָׁלֹשׁ אָנֹכִי
נוֹטֶל עָלֶיךָ בְּחַר־לְךָ אַחַת־מֵהֶם וְאֶעֱשֶׂה־לָּךְ׃

13 * וַיָּבֹא־גָד אֶל־דָּוִד וַיַּגֶּד־לוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ הֲתָבוֹא
לְךָ שֶׁבַע־שָׁנִים רָעָב בְּאַרְצֶךָ וְאִם־שְׁלֹשָׁה
חֳדָשִׁים נָסְךָ לִפְנֵי־צָרֶיךָ וְהוּא רֹדְפֶךָ וְאִם־
הֱיוֹת שְׁלֹשֶׁת יָמִים דֶּבֶר בְּאַרְצֶךָ עַתָּה דַּע
וּרְאֵה מָה־אָשִׁיב שֹׁלְחִי דָּבָר׃

14 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־גָּד צַר־לִי מְאֹד נִפְלָה־נָּא
בְיַד־יְהוָה כִּי־רַבִּים רַחֲמָו וּבְיַד אָדָם אַל־
אֶפְּלָה׃

15 * וַיִּתֵּן יְהוָה דֶּבֶר בְּיִשְׂרָאֵל מֵהַבֹּקֶר וְעַד־עֵת
מוֹעֵד וַיָּמָת מִן־הָעָם מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שֶׁבַע שִׁבְעִים
אֶלֶף אִישׁ׃

16 * וַיִּשְׁלַח יָדוֹ הַמַּלְאָךְ יְרוּשָׁלַ͏ִם לְשַׁחֲתָהּ וַיִּנָּחֶם
יְהוָה אֶל־הָרָעָה וַיֹּאמֶר לַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית
בָּעָם רַב עַתָּה הֶרֶף יָדֶךָ וּמַלְאַךְ יְהוָה הָיָה
עִם־גֹּרֶן הָאָרְנָן הַיְבוּסִי׃

17 * וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־יְהוָה בְּרָאתוֹ אֶת־הַמַּלְאָךְ הַמַּכֶּה
בָּעָם וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָנֹכִי חָטָאתִי וְאָנֹכִי הֶעֱוֵיתִי וְאֵלֶּה
הַצֹּאן מֶה עָשׂוּ תְּהִי נָא יָדְךָ בִּי וּבְבֵית אָבִי׃

18 * וַיָּבֹא־גָד אֶל־דָּוִד בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר לוֹ עֲלֵה
הָקֵם לַיהוָה מִזְבֵּחַ בְּגֹרֶן אָרְנָיָה הַיְבוּסִי׃

9 * Dedit ergo Ioab numerum descriptionis populi regi. & inuenta sunt de Israel
B octingenta millia virorum fortium qui educerent gladium, & de Iuda quingenta
10 millia pugnatorum. * Percussit autem cor Dauid eum postquam numeratus est populus. & dixit Dauid ad Dominũ: Peccaui valdè in hoc facto: sed precor Domine vt trãsferas iniquitatem serui tui, quia
11 stultè egi nimis. * Surrexit itaque Dauid manè, & sermo Domini factus est ad Gad prophetam & Videntem Dauid, di-
12 cens: * Vade & loquere ad Dauid: Hęc dicit Dominus: Trium tibi datur optio, elige vnum quod volueris ex his vt faciã
13 tibi. * Cumque veniisset Gad ad Dauid, nunciauit ei dicens: Aut septem annis veniet tibi fames in terra tua, aut tribus mẽsibus fugies aduersarios tuos, & illi te persequentur: aut certè tribus diebus erit pestilentia in terra tua. Nunc ergo delibera,
C & vide quem respondeã ei, qui me misit,
14 sermonem. *Dixit autem Dauid ad Gad: Dan.13. c. Phil.1.c 1.Pa.21 b.
Coarctor nimis: sed melius est vt incidam in manus Domini; multæ enim misericordiæ eius sunt; quàm in manus hominum.
15 *Immisitq; Dñs pestilentiam in Israel, de mane vsq; ad tempus constitutum; & mortui sunt ex populo à Dã vsq; Bersabee sep-
16 tuaginta millia virorũ. *Cumq; extẽdisset manũ suam angelus Dñi super Ierusalé vt disperderet eam, misertus est Dñs supra afflictionẽ, & ait angelo pcutienti populũ: Sufficit nunc, contine manum tuam. erat autem angelus Domini iuxta aream A-
17 reuna Iebusæi. * Dixit Dauid ad Dominum cùm vidisset angelum cędentem populum: Ego sum qui peccaui, & ego iniquè egi; isti qui oues sunt quid fecerunt? Vertatur obsecro manus tua contra me,
18 & contra domum patris mei. *Venit autem Gad propheta ad Dauid in die illa, & dixit ei: Ascende & constitue altare Domino in area Areuna Iebusæi.

תרגום יונתן

9 וְיָהַב יוֹאָב יָת חֻשְׁבַּן מְנָיַן עַמָּא לְמַלְכָּא וַהֲווֹ יִשְׂרָאֵל תַּמְנֵי מְאָה אַלְפִין גִּבָּרֵי חֵילָא שָׁלְפֵי סַיְפָא וֶאֱנָשׁ יְהוּדָה חֲמֵשׁ מְאָה אַלְפִין גַּבְרָא׃
10 וְחָשׁ דָּוִד בְּלִבֵּיהּ בָּתַר כֵּן דְּמְנָא יָת עַמָּא וַאֲמַר דָּוִד קֳדָם יְיָ חָבֵית לַחֲרָא דְּעַבְדִית וּכְעַן יְיָ אַעְבַּר כְּעַן יָת חוֹבָא דְּעַבְדָךְ אֲרֵי אִסְתַּכְּלִית
לַחֲרָא׃ 11 וְקָם דָּוִד בְּצַפְרָא וּפִתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ הֲוָה עִם גָּד נְבִיָּא חוֹזֵאָה דְּדָוִד לְמֵימַר׃
12 אֱזֵיל וּתְמַלֵּיל עִם דָּוִד כִּדְנַן אֲמַר יְיָ חֲדָא מִתְּלַת אֲנָא רָמֵי עֲלָךְ בְּחַר לָךְ חַד מִנְּהוֹן וְאֶעְבֵּיד לָךְ׃
13 וַאֲתָא גָד לְוָת דָּוִד וְחַוִי לֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ הֲתֵעוֹל לָךְ שְׁבַע שְׁנִין כַּפְנָא בְּאַרְעָךְ וְאִם תְּלָתָא יַרְחִין תְּהֵי עָרוֹק קֳדָם סָנְאָךְ וְהוּא רָדִיף לָךְ
וְאִם מֶהֱוֵי תְּלָתָא יוֹמִין מוֹתָנָא בְּאַרְעָךְ כְּעַן דַּע וַחֲזֵי מָה אָתִיב שָׁלְחִי פִּתְגָמָא׃
14 וַאֲמַר דָּוִד לְגָד עָקַת לִי לַחֲדָא נִתְמַסַּר כְּעַן בִּיַד מֵימְרָא דַיְיָ אֲרֵי סַגִּיאִין רַחֲמוֹהִי וּבִידָא דֶאֱנָשָׁא לָא אֶתְמְסַר׃
15 וְיָהַב יְיָ מוֹתָא בְּיִשְׂרָאֵל מֵעִידַן דְּמִתְנְכִיס תְּמִידָא וְעַד דְּמִתְסַק וּמִית מִן עַמָּא מִדָּן וְעַד בְּאֵר שֶׁבַע שִׁבְעִין אַלְפִין גַּבְרָא׃
16 וְאוֹשִׁיט יְדֵיהּ מַלְאָכָא דַיְיָ לִירוּשְׁלֶם לְחַבָּלוּתָהּ וְתָב יְיָ מִן בִּישְׁתָּא וַאֲמַר לְמַלְאָכָא דְּמְחַבֵּל בְּעַמָּא מִיסַּת כְּעַן אַנַּח יָדָךְ וּמַלְאָכָא דַיְיָ
הֲוָה שָׁרֵי בְּאִדְרֵי דַּאֲרַוְנָה יְבוּסָאָה׃ 17 וַאֲמַר דָּוִד קֳדָם יְיָ כַּר חָזֵא יָת מַלְאָכָא דְּמְקַטֵּל בְּעַמָּא וַאֲמַר הָא אֲנָא חָבֵית וַאֲנָא
סַרְחֵית וְאִילֵּין עַמָּא דְּאִינוּן כְּעָנָא בְּיַד רָעְיָא מָה עֲבַדוּ תְּהֵא כְּעַן מַחֲתָךְ בִּי וּבְבֵית אֲבָא׃
18 וַאֲתָא גָד לְוָת דָּוִד בְּיוֹמָא הַהוּא וַאֲמַר לֵיהּ סַק אֲקֵים קֳדָם יְיָ מַדְבְּחָא בְּבֵית אִידְרֵי דַּאֲרַוְנָה יְבוּסָאָה׃

9 ‡ Et dedit Joab numerum considerationis populi regi. & erat Israel octingenta millia virorum fortitudinis qui educerent gladium. & viri Iuda virorum pugnatorũ quingẽta millia.

10 ‡ Et percussit cor Dauid eum post hæc, quia numerauit populum. & dixit Dauid ad Dominum: Peccaui nimis faciens verbum hoc. et nunc Domine aufer iniquitatem serui tui, quoniam stultè egi nimis.

11 ‡ Et surrexit Dauid manè, & sermo Domini factus est ad Gad prophetam Videntem Dauid, dicens:

12 ‡ Vade & loquere ad Dauid, dicens: Hæc dicit Dominus: Tria ego porto contra te, elige tibi vnum ex eis, & faciam tibi.

13 ‡ Et venit Gad ad Dauid, & nunciauit ei dicens: Elige tibi vt fiant vel tres anni famis super terram, vel tribus mensibus fugias tu de facie inimicorum tuorum, & ipsi persequantur te: aut quòd fiat tribus diebus mors in terra. et nunc delibera & vide quid respondeam ei qui misit me.

14 ‡ Et dixit Dauid ad Gad: Arcta mihi nimis sunt tria: sed incidam in manus Domini, quia multæ miserationes eius nimis, et in manus hominũ non incidam. & elegit sibi Dauid mortẽ.

15 ‡ Et dedit Dominus mortem in Israel à manè & vsque ad horam prandij. & mortui sunt de populo à Dan & vsque ad Berzabee septuaginta millia virorum.

16 ‡ Et extendit angelus manum suam super Hierusalem vt disperderet eam: & pœnituit Dominum super malum, & dixit angelo corrumpenti in populo: Sufficit nunc, remitte manum tuam: & angelus Dei erat stans iuxta aream Orna Jebusæi.

17 ‡ Et dixit Dauid ad Dominum, cùm vidisset ipse angelum cædentem in populo, & dixit: Ecce ego peccaui, & ego pastor malefeci, & isti oues quid fecerunt? fiat manus tua contra me, & contra domum patris mei.

18 ‡ Et venit Gad ad Dauid in die illa & dixit: Ascende & constitue altare Domino in area Orna Iebusæi.

9 ‡ καὶ ἔδωκεν ἰωὰβ τὸν ἀριθμὸν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ λαοῦ τῷ βασιλεῖ. καὶ ἦν ἰσραὴλ ὀκτακόσιαι χιλιάδες ἀνδρῶν δυνάμεως ἐσπασμένων ῥομφαίαν· καὶ ἄνδρες ἰούδα ἀνδρῶν μαχητῶν πενταkόσιαι χιλιάδες.

10 ‡ καὶ ἐπάταξε καρδία δαυὶδ αὐτὸν μετὰ ταῦτα, ὅτι ἠρίθμησε τὸν λαόν. καὶ εἶπε δαυὶδ τῷ θεῷ· κύριον, ἥμαρτηκα σφόδρα ποιήσας τὸ ῥῆμα τοῦτο. καὶ νῦν κύριε περίελε τὴν ἀδικίαν τοῦ δούλου σου, ὅτι ἐματαιώθην σφόδρα.

11 ‡ καὶ ἀνέστη δαυὶδ τὸ πρωΐ, καὶ ῥῆμα κυρίου ἐγένετο πρὸς γὰδ τὸν προφήτην τὸν ὁρῶντα δαυὶδ λέγον·

12 ‡ πορεύου καὶ λάλησον πρὸς δαυὶδ λέγων· τάδε λέγει κύριος, τρία ἐγὼ αἴρω ἐπί σέ, ἔκλεξαι σεαυτῷ σὺ ἐξ αὐτῶν, καὶ ποιήσω σοι.

13 ‡ καὶ ἦλθε γὰδ πρὸς δαυίδ, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ λέγων, ἔκλειξαι σεαυτῷ γένεσ ἢ τρία ἔτη λιμοὺ ἐπὶ τὴν γῆν, ἢ τρεῖς μῆνας φεύγειν σε ἐκ προσώπου τῶν ἐχθρῶν σου, καὶ αὐτοὺ καταδιώκειν σε, ἢ γένεσ τρεῖς ἡμέρας θάνατον ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ νῦν γνῶθι καὶ ἰδὲ τί ἀποκριθῶ τῷ ἀποστείλαντί με.

14 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς γάδ, στενά μοι σφόδρα ἐστὶν τὰ τρία, πλὴν ἐμπεσοῦμαι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ κυρίου, ὅτι πολλοὶ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ σφόδρα, καὶ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἐὰν μὴ ἐμπέσω. καὶ ἐξελέξατο ἑαυτῷ δαυὶδ τὸν θάνατον.

15 ‡ καὶ ἔδωκε κύριος θάνατον ἐν ἰσραὴλ ἀπὸ πρωΐθεν ἕως ὥρας ἀρίστου. καὶ ἀπέθανον ἐκ τοῦ λαοῦ ἀπὸ δὰν ἕως βηρσαβεὲ ἑβδομήκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν.

16 ‡ καὶ ἐξέτεινον ὁ ἄγγελος τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ τοῦ διαφθεῖραι αὐτήν, καὶ μετεμελήθη κύριος ἐπὶ τῇ κακίᾳ, καὶ εἶπε τῷ ἀγγέλῳ τῷ διαφθείροντι ἐν τῷ λαῷ, ἱκανὸν νῦν, ἄνες τὴν χεῖρά σου. καὶ ὁ ἄγγελος τοῦ θεοῦ ἦν ἐστηκὼς παρὰ τὴν ἅλω ὀρνὰ τοῦ ἰεβουσαίου.

17 ‡ καὶ εἶπε δαυὶδ πρὸς κύριον, ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτὸν τὸν ἄγγελον τὸν τύπτοντα ἐν τῷ λαῷ, καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἐγὼ ἥμαρτον, καὶ ἐγὼ ὁ ποιμὴν ἐπονηροποίησα, καὶ οὗτοι τὰ πρόβατα τί ἐποίησαν; γένεσθω ἡ χείρ σου ἐν ἐμοὶ καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου.

18 ‡ καὶ ἦλθε γὰδ πρὸς δαυὶδ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ εἶπε, διάβηθι καὶ στῆθι θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ ἐν τῇ ἅλῳ ὀρνὰ τοῦ ἰεβουσαίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et dedit Ioab supputationem numeri populi regi, & fuerunt Israel octingenta millia virorum virtutis, educentium gladium; & viri Iehudah, quingenta millia virorum.

10 Et compunctus est Dauid in corde suo posteaquàm numerauit populum: & dixit Dauid ante Dominũ: Peccaui valdè in eo quod feci; & nunc Domine transfer quæso culpam serui tui, quia stultè egi valde.

11 Et surrexit Dauid in aurora, & verbum prophetiæ ab-ante Dominum fuit cum Gad propheta Vidente Dauidis dicendo:

12 Vade & loquêris cum Dauid: Sic dixit Dominus: Vnum de tribus ego proiicio contra te; elige tibi vnum ex illis vt faciam tibi.

13 Et venit Gad ad Dauid, & indicauit illi & dixit ei: Num venient tibi septem anni famis in terra tua, aut si tribus mensibus fugies ante hostem tuum, & ipse persequetur te; aut erit tribus diebus pestis in terra tua? nunc cognosce & vide quod referam mittenti me verbũ.

14 Et dixit Dauid ad Gad: Angustia est mihi valde: tradar obsecro in manu dicti Domini, quia multæ miserationes eius; & in manu hominum non tradar. 15 Et dedit Dominus pestem in Israel à tempore quo mactatur iuge, quousque adoleatur: & mortui sunt de populo à Dan vsque ad Bersebagh septuaginta millia virorum. 16 Et extendit manum suam angelus Domini ad Ierusalem vt deuastaret eam, & rediit Dominus à malo *inferendo*: & dixit angelo qui deuastabat in populo: Satis nunc, quiescere fac manum tuam. & angelus Domini sedebat in areis Araunah Iebusæi. 17 Et dixit Dauid ante Dominum quando vidit angelum qui occidebat in populo, & dixit: Ecce ego peccaui & ego iniquè egi; & isti populus qui sunt sicut pecus in manu pastoris, quid fecerunt? sit quæso percussio tua in me & in domum patris mei. 18 Et venit Gad ad Dauid in die illo, & dixit ei: Ascende, erige ante Dominum aram in loco arearum Araunah Iebuzzæi.

19 * וַיַּעַל דָּוִד כִּדְבַר־גָּד כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה׃
20 * וַיַּשְׁקֵף אֲרַוְנָה וַיַּרְא אֶת־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־
עֲבָדָיו עֹבְרִים עָלָיו וַיֵּצֵא אֲרַוְנָה וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ
אַפָּיו אָרְצָה׃
21 * וַיֹּאמֶר אֲרַוְנָה מַדּוּעַ בָּא אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ אֶל־עַבְדּוֹ
וַיֹּאמֶר דָּוִד לִקְנוֹת מֵעִמְּךָ אֶת־הַגֹּרֶן לִבְנוֹת מִזְבֵּחַ
לַיהוָה וְתֵעָצַר הַמַּגֵּפָה מֵעַל הָעָם׃
22 * וַיֹּאמֶר אֲרַוְנָה אֶל־דָּוִד יִקַּח וְיַעַל אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
הַטּוֹב בְּעֵינָו רְאֵה הַבָּקָר לָעֹלָה וְהַמֹּרִגִּים וּכְלֵי
הַבָּקָר לָעֵצִים׃
23 * הַכֹּל נָתַן אֲרַוְנָה הַמֶּלֶךְ לַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אֲרַוְנָה
אֶל־הַמֶּלֶךְ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ יִרְצֶךָּ׃
24 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־אֲרַוְנָה לֹא כִּי־קָנוֹ אֶקְנֶה
מֵאוֹתְךָ בִּמְחִיר וְלֹא אַעֲלֶה לַיהוָה אֱלֹהַי עֹלוֹת
חִנָּם וַיִּקֶן דָּוִד אֶת־הַגֹּרֶן וְאֶת־הַבָּקָר בְּכֶסֶף
שְׁקָלִים חֲמִשִּׁים׃
25 * וַיִּבֶן שָׁם דָּוִד מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיַּעַל עֹלוֹת
וּשְׁלָמִים וַיֵּעָתֵר יְהוָה לָאָרֶץ וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה
מֵעַל יִשְׂרָאֵל׃

19 * Et ascendit Dauid iuxta sermonem Gad quem præceperat ei Dominus.
20 * Conspiciensque Areuna animaduer-
D tit regem & seruos eius transire ad se, & egressus adorauit regem prono vultu in terram.
21 * Et ait: Quid causæ est vt veniat dominus meus rex ad seruum suum? Cui Dauid ait: Vt emam à te aream, & ædificem altare Domino, & cesset interfectio quæ grassatur in populo.
22 * Et ait Areuna ad Dauid: Accipiat & offerat dominus meus rex, sicut placet ei. habes boues in holocaustum, & plaustrũ & iuga boum in vsum lignorum.
23 * Omnia dedit Areuna regi. Dixitque Areuna ad regẽ: Dominus Deus tuus suscipiat votum tuum.
24 * Cui respondens rex ait: Nequaquam vt vis, sed emam precio à te; & non offeram Domino Deo meo holocausta gratuita. Emit ergo Dauid aream & boues argenti siclis quinquaginta.
25 * Et ædificauit ibi Dauid altare Domino, & obtulit holocausta & pacifica. Et propitiatus est Dominus terræ, & cohibita est plaga ab Israel.

תרגום יונתן

19 וּסְלֵיק דָּוִד כְּפִיתְגָמָא דְגָד כְּמָא דְפַקֵּיד יְיָ׃
20 וְאִסְתְּכִי אֲרַוְנָה וַחֲזָא יַת מַלְכָּא וְיַת עַבְדּוֹהִי עָבְרִין עִלּוּוֹהִי וּנְפַק אֲרַוְנָה וּסְגִיד לְמַלְכָּא עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא׃
21 וַאֲמַר אֲרַוְנָה מָא דֵין אֲתָא רִבּוֹנִי מַלְכָּא לְוַת עַבְדֵּיהּ וַאֲמַר דָּוִד לְמִזְבַּן מִינָךְ יַת אִידְרָא לְמִבְנֵי מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ וְתִתְכְּלֵי מוֹתָנָא מֵעַל עַמָּא׃
22 וַאֲמַר אֲרַוְנָה לְדָוִד יִסַּב וְיִסַּק רִיבּוֹנִי מַלְכָּא דְתַקֵּין בְּעֵינוֹהִי חֲזֵי תּוֹרַיָּא לַעֲלָתָא וּמוֹרִיגַיָּא וּמָנֵי תּוֹרַיָּא לְאָעַיָּא׃
23 כּוֹלָּא יְהַב אֲרַוְנָה מַלְכָּא דִּבְעָא מִינֵּיהּ מַלְכָּא וַאֲמַר אֲרַוְנָה לְמַלְכָּא יְיָ אֱלָהָךְ יְקַבֵּל קֻרְבְּנָךְ בְּרַעְוָא׃
24 וַאֲמַר מַלְכָּא לַאֲרַוְנָה לָא אֲרֵי מִזְבַּן אֶזְבּוּן מִינָךְ בְּדָמִין וְלָא אַסֵּיק קֳדָם יְיָ אֱלָהִי עֲלָוָן מַגָּן וּזְבַן דָּוִד יַת בֵּית אִידְרֵי וְיַת תּוֹרַיָּא בִּכְסַף סִלְעִין חַמְשִׁין׃
25 וּבְנָא תַמָּן דָּוִד מַדְבְּחָא קֳדָם יְיָ וְאַסֵּיק עֲלָוָן וְנִכְסַת קֻדְשִׁין וְקַבֵּיל יְיָ צְלוֹתָא דְדָיְירֵי אַרְעָא וְאִתְכְּלֵי מוֹתָנָא מֵעַל עַמָּא דְיִשְׂרָאֵל׃

תם ספר שמואל ב

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

ב״ א״ מ״

19 ‡ Et ascendit Dauid iuxta verbum Gad prophetæ, quemadmodum præceperat ei Dñs.

19 ‡ καὶ ἀνέβη δαυὶδ κ͞τ̀ τὸ ῥῆμα γὰδ τοῦ προφήτου, ὃν τρόπον ἐνετείλατο ἀυτῷ κύριος.

20 ‡ Et inclinauit Orna & vidit regem & seruos eius transeuntes ad se, & egressus est Orna & adorauit regem super faciem suam super terram.

20 ‡ καὶ διέκυψεν ὀρνὰ κ͞ὶ εἶδε τὸν βασιλέα κ͞ὶ τοὺ͞ς παῖδας ἀυτοῦ διαπορευομένους ἐπ' αὐτόν· κ͞ὶ ἐξῆλθεν ὀρνὰ κ͞ὶ προσεκύνησεν τῷ βασιλεῖ ἐπὶ πρόσωπον ἀυτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν.

21 ‡ Et dixit Orna: Cur venit dominus meus rex ad seruum suum? & dixit ei Dauid: Vt possideam à te aream, & ædificem altare Domino; vt cesset ruina à populo.

21 ‡ καὶ εἶπεν ὀρνά, τί ὅτι ἦλθεν ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν δοῦλον ἀυτοῦ; καὶ εἶπεν ἀυτῷ δαυίδ, κτήσασθαί παρὰ σοῦ τὴν ἄλω, καὶ οἰκοδομῆσαι θυσιαστήριον κυρίῳ, ὅπως ἐπίσχῃ ἡ πλῶσις ἀπὸ τοῦ λαοῦ.

22 ‡ Et ait Orna ad Dauid: Accipe, & faciat dominus meus rex Domino quod placitum est coram eo. ecce vituli in holocaustum & rotæ & instrumenta boum in ligna.

22 ‡ καὶ εἶπεν ὀρνὰ πρὸς δαυίδ, λάβε, καὶ ποιησάτω ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τῷ κυρίῳ τὸ ἀρεστὸν ἐνώπιον ἀυτοῦ. ἰδοὺ οἱ μόσχοι εἰς ὁλοκαύτωσιν, κ͞ὶ οἱ τροχοὶ κ͞ὶ τὰ σκεύη τῶν βοῶν εἰς ξύλα.

23 ‡ Et omnia dedit Orna Regi. & dixit Orna ad Regem: Dominus Deus tuus benedicat tibi.

23 ‡ καὶ τὰ πάντα ἔδωκεν ὀρνὰ τῷ βασιλεῖ. κ͞ὶ εἶπεν ὀρνὰ πρὸς τὸν βασιλέα, κύριος ὁ θεός σου εὐλογήσαι σε.

24 ‡ Et dixit rex ad Orna: Nequaquam, sed acquirens acquiram à te pretio, & non offeram domino Deo meo holocaustum gratis. & emit Dauid aream & boues in argento quinquaginta siclis.

24 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς ὀρνά, οὐχί, ἀλλ' ἢ κτώμενος κτήσομαι παρὰ σοῦ ἐν ἀλλάγματι, καὶ οὐκ ἀνοίσω κυρίῳ τῷ θεῷ μου ὁλοκαύτωμα δωρεάν, καὶ ἐκτήσατο δαυὶδ τὴν ἄλω καὶ τοὺς βόας ἐν ἀργυρίῳ πεντήκοντα σίκλων.

25 ‡ Et ædificauit ibi Dauid altare Domino, & obtulit holocausta & pacifica. & propicius factus est Dominus terræ, & cessauit ruina super Israel.

25 ‡ καὶ ᾠκοδόμησε ἐκεῖ δαυὶδ θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ, καὶ ἀνήνεγκεν ὁλοκαυτώσεις καὶ εἰρηνικάς. καὶ ἵλεως ἐγένετο κύριος τῇ γῇ, καὶ ἐπέσχεν ἡ πλῶσις ἀπὶ ἰσραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et ascendit Dauid iuxta verbum Gad sicut iusserat Dominus.

20 Et prospexit Araunah & vidit regem & seruos eius transeuntes ad se; & exiit Araunah & adorauit regem super faciem suam super terram. 21 Et dixit Araunah: Vt quid venit dominus meus rex ad seruum suum? & dixit Dauid: Vt emam à te aream ad ædificandum altare ante Dominum, vt cohibeatur pestis à populo.

22 Et dixit Araunah ad Dauid: Accipiat & adoleat dominus meus rex quod statutum est in oculis suis; ecce boues in holocaustum, & tribulæ & instrumenta boum pro lignis. 23 Omnia dedit Araunah rex quæ petiuit ab eo rex. & dixit Araunah regi: Dominus Deus tuus accipiat oblationem tuam in beneplacito.

24 Et dixit rex ad Araunah: Minimè; etenim emendo emam à te pretio, nec offeram ante Dominum Deum meum holocausta gratis. & emit Dauid locum arearum, & boues argento, siclis quinquaginta.

25 Et construxit ibi Dauid altare ante Dominum, & obtulit holocausta & oblationem sanctitatum. & suscepit Dominus orationem incolarum terræ, & cohibita est pestis à populo Israel.

FINIS II. SAMVELIS.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recensuit & probauit.

B. Arias Montanus

LIBER I. MELACHIM, id est, REGVM III.

CAPVT I.

1 A ET rex Dauid senuerat, habebatque ętatis plurimos dies: cumque operiretur vestibus, non calefiebat. Inf. eod.

2 *Dixerunt ergo ei serui sui: Quæramus dñō nostro regi adolescentulam virginem, & stet coram rege, & foueat eum, dormiatque in sinu suo, & calefaciat dñm nostrum regē.

3 *Quæsierunt igitur adolescentulam speciosam in omnibus finibus Israel, & inuenerunt Abisac Sunamiten, & adduxerunt

4 eam ad regem. *Erat autē puella pulchra nimis; dormiebatque cum rege, & ministrabat ei: rex verò non cognouit eam.

5 *Adonias autem filius Agith eleuabatur, dicens: Ego regnabo. Fecitque sibi currū & equites, & quinquaginta viros qui cur-

6 rerent ante eum. *Nec corripuit eum pater suus aliquando dicens, Quare hoc fecisti? Erat autem & ipse pulcher valdè, se-

7 cundus natu post Absalom. *Et sermocinius cum Ioab filio Saruiæ, & cū Abiathar sacerdote, qui adiuuabant partes Adonię.

8 *Sadoch verò sacerdos, & Banaias filius Ioiadæ, & Nathan propheta, & Semei & Rei, & omne robur exercitus Dauid non

9 erat cum Adonia. *Immolatis ergo Ado-

B nias arietibus & vitulis & vniuersis pinguibus iuxta lapidem Zoeleth, qui erat Inf. eod.
vicinus fōti Rogel, vocauit vniuersos fratres suos filios regis, & omnes viros Iuda

10 seruos regis. *Nathan autem prophetam, & Banaiam, & robustos quosque, & Salo-

11 monem fratrem suum nō vocauit. *Dixit itaque Nathan ad Bersabee matrem Salomonis: Num audisti quòd regnauerit Adonias filius Agith, & dñs noster Da-

12 uid hoc ignorat? *Nunc ergo veni, accipe consilium à me, & salua animam tuam, filiique tui Salomonis.

א

1 הַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בָּא בַּיָּמִים וַיְכַסֻּהוּ
בַּבְּגָדִים וְלֹא יֵחַם לוֹ׃

2 * וַיֹּאמְרוּ לוֹ עֲבָדָיו יְבַקְשׁוּ לַאדֹנִי
הַמֶּלֶךְ נַעֲרָה בְתוּלָה וְעָמְדָה
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וּתְהִי־לוֹ סֹכֶנֶת וְשָׁכְבָה בְחֵיקֶךָ וְחַם
לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃

3 * וַיְבַקְשׁוּ נַעֲרָה יָפָה בְּכָל גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וַיִּמְצְאוּ
אֶת־אֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית וַיָּבִאוּ אֹתָהּ לַמֶּלֶךְ׃

4 * וְהַנַּעֲרָה יָפָה עַד־מְאֹד וַתְּהִי לַמֶּלֶךְ סֹכֶנֶת
וַתְּשָׁרְתֵהוּ וְהַמֶּלֶךְ לֹא יְדָעָהּ׃

5 * וַאֲדֹנִיָּה בֶן־חַגִּית מִתְנַשֵּׂא לֵאמֹר אֲנִי אֶמְלֹךְ
וַיַּעַשׂ לוֹ רֶכֶב וּפָרָשִׁים וַחֲמִשִּׁים אִישׁ רָצִים לְפָנָיו׃

6 * וְלֹא־עֲצָבוֹ אָבִיו מִיָּמָיו לֵאמֹר מַדּוּעַ כָּכָה עָשִׂיתָ
וְגַם־הוּא טוֹב־תֹּאַר מְאֹד וְאֹתוֹ יָלְדָה אַחֲרֵי
אַבְשָׁלוֹם׃

7 * וַיְהִי דְבָרָיו עִם יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה
וְעִם אֶבְיָתָר הַכֹּהֵן וַיַּעְזְרוּ אַחֲרֵי אֲדֹנִיָּהוּ׃

8 * וְצָדוֹק הַכֹּהֵן וּבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וְנָתָן הַנָּבִיא
וְשִׁמְעִי וְרֵעִי וְהַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר לְדָוִד לֹא הָיוּ עִם־
אֲדֹנִיָּהוּ׃

9 * וַיִּזְבַּח אֲדֹנִיָּהוּ צֹאן וּבָקָר וּמְרִיא עִם אֶבֶן הַזֹּחֶלֶת
אֲשֶׁר־אֵצֶל עֵין רֹגֵל וַיִּקְרָא אֶת־כָּל־אֶחָיו בְּנֵי
הַמֶּלֶךְ וּלְכָל־אַנְשֵׁי יְהוּדָה עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ׃

10 * וְאֶת־נָתָן הַנָּבִיא וּבְנָיָהוּ וְאֶת־הַגִּבֹּרִים
וְאֶת־שְׁלֹמֹה אָחִיו לֹא קָרָא׃

11 * וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־בַּת־שֶׁבַע אֵם־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר
הֲלוֹא שָׁמַעַתְּ כִּי מָלַךְ אֲדֹנִיָּהוּ בֶן־חַגִּית וַאֲדֹנֵינוּ
דָּוִד לֹא יָדָע׃

12 * וְעַתָּה לְכִי אִיעָצֵךְ נָא עֵצָה וּמַלְטִי אֶת־נַפְשֵׁךְ
וְאֶת־נֶפֶשׁ בִּנֵךְ שְׁלֹמֹה׃

תרגום יונתן

א

וּמַלְכָּא דָּוִד סִיב עַל בְּיוֹמִין וּמְכַסָּן לֵיהּ בִּלְבוּשִׁין וְלָא שָׁחִין לֵיהּ׃ 2 וַאֲמַרוּ לֵיהּ עַבְדּוֹהִי יִבְעוֹן לְרִבּוֹנִי מַלְכָּא עֻלֵּימְתָּא בְּתוּלְתָּא
וְתִשַׁמֵּשׁ קֳדָם מַלְכָּא וּתְהֵי לֵיהּ קָרִיבָא וְתִשְׁכּוֹב לְוָתָךְ וְתַשְׁחִין לְרִבּוֹנִי מַלְכָּא׃ 3 וּבְעוֹ עֻלֵּימְתָּא שַׁפִּירְתָּא בְּכָל תְּחוּם
אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וְאַשְׁכַּחוּ יָת אֲבִישַׁג דְּמִן שׁוּנֵם וְאַיְתִיאוּ יָתָהּ לְמַלְכָּא׃ 4 וְעֻלֵּימְתָּא שַׁפִּירְתָּא עַד לַחֲדָא וַהֲוָה לְמַלְכָּא קָרִיבָא וּמְשַׁמְּשָׁא
לֵיהּ וּמַלְכָּא לָא יְדָעָהּ׃ 5 וַאֲדֹנִיָּה בַּר חַגִּית מִתְרַבְרַב לְמֵימַר אֲנָא אֶמְלוֹךְ וַעֲבַד לֵיהּ רְתִיכִין וּפָרָשִׁין וְחַמְשִׁין גַּבְרָא רָהְפִין קֳדָמוֹהִי׃
6 וְלָא אַכְלְמֵיהּ אֲבוּהִי מִיּוֹמוֹהִי לְמֵימַר מָרִין כְּרִין אַתְּ עָבֵיד וְאַף הוּא שַׁפִּיר בְּרִיוָא לַחֲדָא וַיְתֵיהּ יְלִידַת בָּתַר אַבְשָׁלוֹם׃
7 וַהֲוָוּ פִּתְגָמוֹהִי בְּעֵצָה עִם יוֹאָב בַּר צְרוּיָה וְעִם אֶבְיָתָר כָּהֲנָא וְסָעֲדִין בָּתַר אֲדֹנִיָּהוּ׃
8 וְצָדוֹק כָּהֲנָא וּבְנָיָהוּ בַּר יְהוֹיָדָע וְנָתָן נְבִיָּא וְשִׁמְעִי וְרֵעִי וְגִבָּרַיָּא דִּי לְדָוִד לָא הֲווֹ בְּעֵצַת אֲדֹנִיָּהוּ׃
9 וּנְכֵיס אֲדֹנִיָּהוּ עָאן וְתוֹרִין וּפַטִּימִין עִם אֶבֶן סָכוּתָא דִּבְסָטַר עֵין קָצְרָא וְזַמִּין יָת כָּל אַחוֹהִי בְּנֵי מַלְכָּא וְכָל גַּבְרֵי שִׁבְטָא יְהוּדָה עַבְדֵי
מַלְכָּא׃ 10 וְיָת נָתָן נְבִיָּא וּבְנָיָהוּ וְיָת גִּבָּרַיָּא וְיָת שְׁלֹמֹה אֲחוּהִי לָא זַמִּין׃
11 וַאֲמַר נָתָן לְבַת שֶׁבַע אִמֵּיהּ דִּשְׁלֹמֹה לְמֵימַר הֲלָא שְׁמַעַתְּ אֲרֵי מְלַךְ אֲדֹנִיָּהוּ בַּר חַגִּית וְרִבּוֹנָא דָּוִד לָא יָדַע׃
12 וּכְעַן אֵיתָא וְאֶמְלְכִינָךְ כְּעַן מַלְכָּא וְשֵׁזְבִי יָת נַפְשִׁיךְ וְיָת נַפַּשׁ בְּרִיךְ שְׁלֹמֹה׃

REGNORVM III.

CAP. I.

ET Rex Dauid ſenex ualdè prouectus in diebus; & induebant eum veſtibus, & non calefiebat. 1

* Et dixerunt ſerui eius ei: Quærant domino noſtro regi adoleſcentulam virginem; & aſtabit coram rege, & erit eum fouens, & iacebit in ſinu ſuo, & calefiet dominus noſter rex. 2

* Et quæſierunt adoleſcentulam ſpecioſam in omnibus finibus Iſrael. & inueniunt Abiſag Sunamitin, & adducunt eam regi. & puella pulchra forma nimis: 3

* Et erat regi fouens & miniſtrabat ei. & rex non cognouit eam. 4

* Et Adonias filius Aggith eleuabatur dicens: Ego regnabo. & fecit ſibi currus et equites, & quinquaginta viros præcurſores eius. 5

* Et non corripuit eum pater ſuus aliquando dicens, Quare feciſti ſic? & iſte pulcher aſpectu nimis. & hunc genuit poſt Abeſalom. 6

* Et erant ſermones eius cum Ioab filio Saruiæ, & cum Abiathar ſacerdote, & adiuuabant poſt Adoniam. 7

* Et Sadoch ſacerdos, & Baneas filius Ioiade, & Nathan propheta, & Semei & amici eius exiſtentes fortes Dauid, nõ erant cum Adonia. 8

* Et immolauit Adonias & oues & boues, & agnas iuxta lapidem Zoeleth, qui vicinus erat fonti Rogel. & vocauit vniuerſos fratres ſuos filios regis, & omnes viros Iuda ſeruos regis. 9

* Et Nathan prophetam, & Banean, & robuſtos, & Salomonem fratrem ſuum non vocauit. 10

* Et ait Nathan ad Berſabee matrem Salomonis, dicens: Nonne audiſti quòd regnauit Adonias filius Aggith, & dominus noſter Dauid non ſciuit? 11

* Et nunc veni, conſulam tibi conſilium, vt ſalues animam tuam & animam Salomonis filij tui. 12

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Γ.

κεφ. α.

ΚΑΙ ὁ βασιλεὺς δαυὶδ πρεσβύτης σφόδρα προβεβηκὼς ἐν ἡμέραις, καὶ περιέβαλλον αὐτὸν ἱματίοις, καὶ οὐκ ἐθερμαίνετο. 1

* καὶ εἶπον οἱ παῖδες αὐτοῦ αὐτῷ, ζητησάτωσαν τῷ κυρίῳ ἡμῶν τῷ βασιλεῖ νεηνίαν παρθένον. καὶ παραστήσεται ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ ἔσται αὐτὸν θάλπουσα, καὶ κατακείσεται ἐν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, καὶ θερμανθήσεται ὁ κύριος ἡμῶν ὁ βασιλεύς. 2

* καὶ ἐζήτησαν παῖδα καλὴν ἐν παντὶ ὁρίῳ Ισραὴλ. καὶ εὗρον τὴν Αβισὰγ τὴν Σωναμίτιν, καὶ εἰσάγουσιν αὐτὴν τῷ βασιλεῖ. καὶ παῖς καλὴ τῷ εἴδει σφόδρα· 3

* καὶ ἦν τῷ βασιλεῖ θάλπουσα καὶ ἐλειτούργει αὐτῷ. καὶ ὁ βασιλεὺς οὐκ ἔγνω αὐτήν. 4

* καὶ Αδωνίας υἱὸς Αγγιθ ἐπῆρται λέγων, ἐγὼ βασιλεύσω. καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ ἅρματα καὶ ἱππεῖς, καὶ πεντήκοντα ἄνδρας προτρέχοντας αὐτοῦ. 5

* καὶ οὐκ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ πατὴρ αὐτοῦ πώποτε εἰπών, τί ὅτι πεποίηκας οὕτως; καὶ οὗτος καλὸς τῇ ὄψει σφόδρα, καὶ τοῦτον ἐγέννησε μετὰ τὸν Αβεσαλώμ. 6

* καὶ ἦσαν οἱ λόγοι αὐτοῦ μετὰ Ιωὰβ υἱοῦ Σαρουίας, καὶ μετὰ Αβιάθαρ τοῦ ἱερέως, καὶ ἐβοήθουν ὀπίσω Αδωνίου. 7

* καὶ Σαδὼκ ὁ ἱερεύς, καὶ Βαναίας υἱὸς Ιωιαδά, καὶ ναθὰν ὁ προφήτης, καὶ Σεμεὶ καὶ οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ οἱ ὄντες δυνατοὶ τῷ Δαυὶδ, οὐκ ἦσαν μετὰ Αδωνίου. 8

* καὶ ἔθυσεν Αδωνίας πρόβατα καὶ βόας καὶ ἄρνας παρὰ τὸν λίθον τὸν Ζωελὲθ τὸν ἐχόμενον τῆς πηγῆς Ρωγήλ. καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως, καὶ πάντας τοὺς ἄνδρας Ιούδα τοὺς παῖδας τοῦ βασιλέως. 9

* καὶ ναθὰν τὸν προφήτην, καὶ τὸν Βαναίαν καὶ τοὺς δυνατούς, καὶ τὸν Σολομῶντα ἀδελφὸν αὐτοῦ οὐκ ἐκάλεσεν. 10

* καὶ εἶπε ναθὰν πρὸς Βηρσαβεὲ μητέρα Σολομῶντος λέγων, οὐκ ἤκουσας ὅτι βεβασίλευκεν Αδωνίας υἱὸς Αγγίθ, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Δαυὶδ οὐκ ἔγνω; 11

* καὶ νῦν δεῦρο, συμβουλεύσω σοι συμβουλίαν, ὅπως σώσῃς τὴν ψυχήν σου, καὶ τὴν ψυχὴν Σολομῶντος τοῦ υἱοῦ σου. 12

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

B. ARIA MONTANO INTERPRETE.

CAPVT PRIMVM.

ET rex Dauid ſenuit & venit in dies; & operiebant eum veſtibus, & non erat calor ei. [2] Et dixerunt illi ſerui eius: Quærant domino meo regi puellam virginem, & miniſtret ante regem, & ſit illi propinqua, & cubet tecum, & calefaciat dominum meum regem. [3] Et quæſiuerunt adoleſcentulam pulchram in omni termino terræ Iſrael, & inuenerunt Abiſag quæ erat ex Sunem, & adduxerunt illam ad regem. [4] Et adoleſcentula erat pulchra valde, & erat regi propinqua & miniſtrabat ei: & rex non cognouit illam. [5] Et Adonias filius Hhagith magnificabat ſe dicendo: Ego regnabo. & fecit ſibi currus & equites, & quinquaginta viros currentes ante ſe. [6] Et non confudit illum pater ſuus à diebus eius dicendo: Vt quid ita facis? & etiam ipſe erat pulcher aſpectu valdè: & ipſum pepererat *Hhagith* poſt Abſalom.

[7] Et fuerunt verba eius in conſilio cum Ioab filio Szaruiah, & cum Abiathar ſacerdote, & auxiliati ſunt *euntes* poſt Adoniam.

[8] Et Szadok ſacerdos, & Benaiahu filius Iehoiadagh, & Nathan propheta, & Simghi & Reghi, & robuſti qui erant Dauidi, non fuerũt in conſilio Adoniahu. [9] Et mactauit Adoniahu pecudes & boues & pinguia iuxta petram ſpeculæ quæ eſt in latere fontis Fullonis, & inuitauit omnes fratres ſuos filios regis, & omnes viros tribus Iehudah ſeruos regis.

[10] At Nathan propheram, & Benaiahu, & robuſtos, & Selomoh fratrem ſuum non inuitauit.

[11] Et dixit Nathan ad Bathſebagh matrẽ Selomoh dicendo: Nonne audiſti quòd regnauit Adoniahu filius Hhagith, & dominus noſter Dauid non nouit? [12] Et nunc veni, & conſulam tibi nunc conſilium; & libera animam tuam & animam filij tui Selomoh.

13 * לְכִי וּבְאִי אֶל־הַמֶּלֶךְ דָּוִד וְאָמַרְתְּ אֵלָיו הֲלֹא־
אַתָּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ נִשְׁבַּעְתָּ לַאֲמָתְךָ לֵאמֹר כִּי־שְׁלֹמֹה
בְנֵךְ יִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי וּמַדּוּעַ מָלַךְ
14 אֲדֹנִיָּהוּ: * הִנֵּה עוֹדְךָ מְדַבֶּרֶת שָׁם עִם־הַמֶּלֶךְ
וַאֲנִי אָבוֹא אַחֲרַיִךְ וּמִלֵּאתִי אֶת־דְּבָרָיִךְ:
15 * וַתָּבוֹא בַת־שֶׁבַע אֶל־הַמֶּלֶךְ הַחֲדֵרָה וְהַמֶּלֶךְ זָקֵן
מְאֹד וַאֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית מְשָׁרֵת אֶת־הַמֶּלֶךְ:
16 * וַתִּקֹּד בַּת־שֶׁבַע וַתִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
מַה־לָּךְ:
17 * וַתֹּאמֶר לוֹ אֲדֹנִי אַתָּה נִשְׁבַּעְתָּ בַּיהוָה אֱלֹהֶיךָ
לַאֲמָתֶךָ כִּי־שְׁלֹמֹה בְנֵךְ יִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא יֵשֵׁב
עַל כִּסְאִי:
18 * וְעַתָּה הִנֵּה אֲדֹנִיָּהוּ מָלָךְ וְעַתָּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ
לֹא יָדָעְתָּ:
19 * וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא־וְצֹאן לָרֹב וַיִּקְרָא לְכָל־
בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן וּלְיוֹאָב שַׂר־הַצָּבָא
וְלִשְׁלֹמֹה עַבְדְּךָ לֹא קָרָא:
20 * וְאַתָּה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ עֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל עָלֶיךָ לְהַגִּיד
לָהֶם מִי יֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו:
21 * וְהָיָה כִּשְׁכַּב אֲדֹנִי־הַמֶּלֶךְ עִם־אֲבֹתָיו וְהָיִיתִי אֲנִי
וּבְנִי שְׁלֹמֹה חַטָּאִים:
22 * וְהִנֵּה עוֹדֶנָּה מְדַבֶּרֶת עִם־הַמֶּלֶךְ וְנָתָן הַנָּבִיא בָּא:
23 * וַיַּגִּידוּ לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר הִנֵּה נָתָן הַנָּבִיא וַיָּבֹא לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ עַל־אַפָּיו אָרְצָה:
24 * וַיֹּאמֶר נָתָן אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ אַתָּה אָמַרְתָּ אֲדֹנִיָּהוּ
יִמְלֹךְ אַחֲרָי וְהוּא יֵשֵׁב עַל־כִּסְאִי:
25 * כִּי יָרַד הַיּוֹם וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא־וְצֹאן לָרֹב
וַיַּקְרָא לְכָל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וּלְשָׂרֵי הַצָּבָא וּלְאֶבְיָתָר
הַכֹּהֵן וְהִנָּם אֹכְלִים וְשֹׁתִים לְפָנָיו וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ
אֲדֹנִיָּהוּ:

13 *Vade & ingredere ad regem Dauid,& dic ei: Nonne tu domine mi rex iurasti mihi ancillæ tuæ,dicens: Quòd Salomon filius tuus regnabit post me, & ipse sedebit in solio meo? quare ergo regnat Ado-
14 nias? * Et adhuc ibi te loquente cum rege,ego veniam post te,& complebo sermones tuos.
15 * Ingressa est itaq; Bersabee ad regem C in cubiculo.Rex autem senuerat nimis, & Abisac Sunamitis ministrabat ei.
16 * Inclinauit se Bersabee & adorauit regem.ad quam rex,Quid tibi,inquit,vis?
17 * Quæ respondens ait: Domine mi rex, tu iurasti per Dominum Deum tuum ancillæ tuæ, Salomon filius tuus regnabit post me,& ipse sedebit in solio meo:
18 * Et ecce nunc Adonias regnat, te domine mi rex ignorante.
19 * Mactauit boues & pinguia quoq; & arietes plurimos, & vocauit omnes filios regis, Abiathar quoq; sacerdotem,& Ioab principem militiæ,Salomonem autem seruum tuum non vocauit.
20 * Veruntamen domine mi rex, in te oculi respiciunt totius Israel, vt indices eis quis sedere debeat in solio tuo domine mi rex post te.
21 * Eritq; cùm dormierit dominus meus rex cum patribus suis,erimus ego & filius
22 meus peccatores. * Adhuc illa loquente cum rege,Nathan propheta venit.
23 * Et nunciauerunt regi dicentes: Adest Nathan propheta.cumq; introisset in conspectu regis,& adorasset eũ pronus in ter-
24 ram, * dixit Nathan: Domine mi rex,tu dixisti,Adonias regnet post me, & ipse se-
25 deat super thronum meum? Quia descen- D dit hodie & immolauit boues & pinguia, & arietes plurimos, & vocauit vniuersos filios regis & principes, Abiathar quoque sacerdotem, illisque vescentibus & bibentibus coram eo, & dicentibus: Viuat rex Adonias.

תרגום יונתן

13 אֱזִילִי וְתֵעָלִין לְוָת מַלְכָּא דָּוִד וְתֵימְרִין לֵיהּ הֲלָא אַתְּ רִיבּוֹנִי מַלְכָּא קַיֵּימְתְּ לְאַמְתָּךְ לְמֵימַר אֲרֵי שְׁלֹמֹה בְּרִיךְ יִמְלוֹךְ בָּתְרַי וְהוּא יְתֵיב עַל
כָּרְסֵי מַלְכוּתִי וּמָדֵין מְלַךְ אֲדֹנִיָּהוּ: 14 הָא עַד דְּאַתְּ מְמַלְלָא תַּמָּן קֳדָם מַלְכָּא וַאֲנָא אֵיעוֹל בָּתְרִיךְ וַאֲקַיֵּים יַת פִּתְגָמָיְכִי: 15 וְעָלַת בַּת שֶׁבַע
לְקֳדָם מַלְכָּא לְאִדְרוֹן בֵּית מִשְׁכְּבָא וּמַלְכָּא סִיב לַחְדָא וַאֲבִישַׁג דְּמִן שׁוּנֵם מְשַׁמְּשָׁא קֳדָם מַלְכָּא: 16 וּכְרַעַת בַּת שֶׁבַע וּסְגִידַת לְמַלְכָּא
וַאֲמַר מַלְכָּא מַה־לִיךְ: 17 וַאֲמָרַת לֵיהּ רִבּוֹנִי אַתְּ קַיֵּימְתָּ בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָךְ לְאַמְתָּךְ אֲרֵי שְׁלֹמֹה בְּרִיךְ יִמְלוֹךְ בָּתְרַי וְהוּא יְתֵיב עַל כָּרְסֵי
מַלְכוּתִי: 18 וּכְעַן הָא אֲדֹנִיָּה מְלַךְ וּכְעַן רִיבּוֹנִי מַלְכָּא לָא יְדָעְתָּ: 19 וּנְכִיס תּוֹרִין וּפַטִּימִין וְעָאן לְסַגֵּי וְזַמִּין לְכָל בְּנֵי מַלְכָּא וּלְאֶבְיָתָר
כָּהֲנָא וּלְיוֹאָב רַב חֵילָא וְלִשְׁלֹמֹה עַבְדָּךְ לָא זַמִּין: 20 וְאַתְּ רִבּוֹנִי מַלְכָּא עֵינֵי כָל יִשְׂרָאֵל סְבִירִן עָלָךְ לְחַוָּאָה לְהוֹן מַן יְתֵיב עַל כָּרְסֵי
מַלְכוּתָא דְּרִבּוֹנִי מַלְכָּא בָּתְרוֹהִי: 21 וְיְהֵי כַּד יִשְׁכּוֹב רִבּוֹנִי מַלְכָּא עִם אֲבָהָתּוֹהִי וֶאֱהֵי אֲנָא וּבְנִי שְׁלֹמֹה מְתָּרְכִין:
22 וְהָא עַד דְּהִיא מְמַלְלָא תַּמָּן קֳדָם מַלְכָּא וְנָתָן נְבִיָּא אֲתָא: 23 וְחַוִּיאוּ לְמַלְכָּא לְמֵימַר הָא נָתָן נְבִיָּא וַאֲתָא לְקֳדָם מַלְכָּא וּסְגִיד
לְמַלְכָּא עַל אַפּוֹהִי עַל אַרְעָא:
24 וַאֲמַר נָתָן רִבּוֹנִי מַלְכָּא אַתְּ אֲמַרְתְּ אֲדֹנִיָּהוּ יִמְלוֹךְ בָּתְרַי וְהוּא יְתֵיב עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתִי:
25 אֲרֵי נְחַת יוֹמָא דֵין וּנְכִיס תּוֹרִין וּפַטִּימִין וְעָאן לְסַגֵּי וְזַמִּין לְכָל בְּנֵי מַלְכָּא וּלְרַבָּנֵי חֵילָא וּלְאֶבְיָתָר כָּהֲנָא וְהָא אִינוּן אָכְלִין וְשָׁתַן
קֳדָמוֹהִי וַאֲמָרוּ יַצְלַח מַלְכָּא אֲדֹנִיָּה:

* *Age ingredere ad regem Dauid: & dices* 13
ad eum: Nonne tu domine mi rex iurasti ancillæ tuæ dicens; Quòd Salomon filius tuus regnabit post me, & ipse sedebit in solio meo; & quare regnauit Adonias?

* *Et ecce adhuc te loquente ibi cum rege, et* 14
ego ingrediar post te, & cõplebo sermones tuos.

* *Et ingressa est Bersabee ad regem in cubi-* 15
culum. & rex senex nimis, & Abisaac Sunamitis ministrans regi.

* *Et inclinauit se Bersabee & adorauit re-* 16
gem. & dixit ei rex: Quid est tibi?

* *Et dixit Bersabee: Domine mi rex, tu iu-* 17
rasti in domino Deo tuo ancillæ tuæ dicẽs, Quòd Salomon filius tuus regnabit post me, & ipse sedebit in solio meo.

* *Et nunc ecce Adonias regnauit, et tu do-* 18
mine mi rex non sciisti.

* *Et immolauit vitulos, & agnas & oues* 19
in multitudine, & vocauit omnes filios regis, & Abiathar sacerdotem, & Joab principem militiæ; & Salomonem seruum tuum non vocauit.

* *Et tu domine mi rex, oculi omnis Israel ad* 20
te. nuncia eis quis sedebit in solio domini mei regis post eum.

* *Et erit cùm dormierit dominus meus rex* 21
cum patribus suis, & erimus ego & Salomon filius meus peccatores.

* *Et ecce ipsa loquente adhuc cum rege, &* 22
Nathan propheta ingressus est.

* *Et nunciauerunt regi, dicentes: Ecce Na-* 23
than propheta. & ingressus est Nathan coram rege, & adorauit regem super faciem suam super terram.

* *Et dixit Nathan: Tu domine mi rex locu-* 24
tus es dicens: Adonias regnabit post me, & ipse sedebit super thronum meum?

* *Quia descendit hodie & immolauit vi-* 25
tulos, & agnos, & oues in multitudine, & vocauit vniuersos filios regis, & principem militiæ, & Abiathar sacerdotem; & ecce ipsi comedunt & bibunt coram eo; & dixerunt: Viuat rex Adonias.

13 * δεῦρο εἴσελθε πρὸς τὸν βασιλέα δαυὶδ. & ἐρεῖς πρὸς αὐτόν, οὐχὶ σὺ κύριέ μου βασιλεῦ ὤμοσας τῇ δούλῃ σου λέγων, ὅτι σολομὼν ὁ υἱός σου βασιλεύσει μετ' ἐμέ, & αὐτὸς καθίσει ἐπὶ θρόνου μου, καὶ τί ὅτι βεβασίλευκεν ἀ-
14 δωνίας; * καὶ ἰδοὺ ἔτι σου λαλοῦσος ἐκεῖ μετὰ βασιλέως, καὶ ἐγὼ εἰσελεύσομαι μετὰ σέ, καὶ πληρώσω σοὺς λόγους σου.

15 * καὶ εἰσῆλθε βηρσαβεαὶ πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὸν κοιτῶνα. καὶ ὁ βασιλεὺς πρεσβύτης σφόδρα, καὶ ἀβισαὰκ ἡ σωναμίτις λειτουργοῦσα τῷ βασιλεῖ.

16 * καὶ ἔκυψεν βηρσαβεαὶ, καὶ προσεκύνησε τῷ βασιλεῖ. & εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεύς, τί ἔστι σοι;

17 * καὶ εἶπε βηρσαβεαί, κύριέ μου βασιλεῦ σὺ ὤμοσας ἐν κυρίῳ τῷ θεῷ σου τῇ δούλῃ σου λέγων, ὅτι σολομὼν ὁ υἱός σου βασιλεύσει μετ' ἐμέ, & αὐτὸς καθήσεται ἐπὶ θρόνου μου.

18 * καὶ νῦν ἰδοὺ ἀδωνίας βεβασίλευκεν, καὶ σὺ κύριέ μου βασιλεῦ οὐκ ἔγνως.

19 * καὶ ἔθυσε μόσχους καὶ ἄρνας & πρόβατα εἰς πλῆθος, καὶ ἐκάλεσε πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως, καὶ ἀβιαθὰρ τὸν ἱερέα, καὶ ἰωὰβ τὸν ἀρχιστράτηγον, & σολομῶντα τὸν δοῦλόν σου οὐκ ἐκάλεσεν.

20 * καὶ σὺ κύριέ μου βασιλεῦ, & ὀφθαλμοὶ παντὸς ἰσραὴλ πρὸς σέ. ἀπάγγειλαι αὐτοῖς τίς καθήσεται ἐπὶ θρόνου τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως μετ' αὐτόν.

21 * καὶ ἔσαι ἐν τῷ κοιμηθῆναι τὸν κύριόν μου τὸν βασιλέα μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, & ἐσόμεθα ἐγὼ καὶ σολομὼν
22 ὁ υἱός μου ἁμαρτωλοί. * & ἰδοὺ αὐτῆς λαλούσης ἔτι μετὰ τοῦ βασιλέως, καὶ ναθὰν ὁ προφήτης εἰσῆλθεν.

23 * καὶ ἀπήγγειλαν τῷ βασιλεῖ λέγοντες, ἰδοὺ ναθὰν ὁ προφήτης. & εἰσῆλθε ναθὰν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως, καὶ προσεκύνησεν τῷ βασιλεῖ ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν
24 γῆν. * καὶ εἶπε ναθάν, σὺ κύριέ μου βασιλεῦ εἴρηκας λέγων, ἀδωνίας βασιλεύσει μετ' ἐμέ, & αὐτὸς καθήσεται ἐπὶ θρόνου μου;

25 * ὅτι κατέβη σήμερον καὶ ἔθυκε μόσχους καὶ ἄρνας καὶ πρόβατα εἰς πλῆθος, & ἐκάλεσε πάντας τοὺς υἱοὺς τοῦ βασιλέως, & τὸν ἀρχιστράτηγον, καὶ ἀβιαθὰρ τὸν ἱερέα· & ἰδοὺ αὐτοὶ ἐσθίουσι καὶ πίνουσιν ἐνώπιον αὐτοῦ. καὶ εἶπον, ζήτω ὁ βασιλεὺς ἀδωνίας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Vade, intresque ad regem Dauid, & dicas ei: Nonne tu domine mi rex iurasti ancillæ tuæ dicendo: Quoniam Selomoh filius tuus regnabit post me, & ipse sedebit super solium regni mei? & cur regnauit Adoniahu?

14 Ecce adhuc te loquente ibi ante regem, ego intrabo post te, & confirmabo verba tua.

15 Et intrauit Bathsebagh ante regem in penetrale domus cubitus: & rex senuerat valdè, & Abisag, quæ erat ex Sunem, ministrabat ante regem. 16 Et incuruauit se Bathsebagh & adorauit regem. & dixit rex: Quid est tibi?

17 Et dixit illi: Domine mi, tu iurasti in dicto domini Dei tui ancillæ tuę, Quoniam Selomoh filius tuus regnabit post me, & ipse sedebit super solium regni mei: 18 Et nunc ecce Adoniah regnauit; & nunc domine mi rex non nosti.

19 Et mactauit boues, & pinguia, & pecora in multitudine, & inuitauit omnes filios regis, & Abiathar sacerdotem, & Ioab magistrum exercitus; at Selomoh seruum tuum non inuitauit.

20 Et tu domine mi rex, oculi omnis Israel expectant de te vt indices illis; quis sedebit super solium regni domini mei post ipsum.

21 Et erit cùm dormierit dominus meus rex cum patribus suis, ero ego & filius meus Selomoh extirpati.

22 Et ecce dum adhuc ipsa loqueretur ante regem, Nathan propheta venit. 23 Et nunciauerunt regi dicendo: Ecce Nathan propheta. & venit ante regem, & adorauit regem super faciem suam super terram.

24 Et dixit Nathan: Domine mi rex, tu dixisti, Adoniahu regnabit post me, & ipse sedebit super solium regni mei?

25 Quia descendit hodie & mactauit boues & pinguia & pecora in multitudine; & inuitauit omnes filios regis, & magistros exercitus, & Abiathar sacerdotem; & ecce illi comedunt & bibunt ante illum. & dixerunt: Prosperet rex Adoniah.

26 * וְלִי אֲנִי־עַבְדֶּךָ וּלְצָדוֹק הַכֹּהֵן וְלִבְנָיָהוּ בֶן־
יְהוֹיָדָע וְלִשְׁלֹמֹה עַבְדְּךָ לֹא קָרָא׃

27 * אִם־מֵאֵת אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ נִהְיָה הַדָּבָר הַזֶּה
וְלֹא הוֹדַעְתָּ אֶת־עַבְדֶּיךָ מִי יֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא אֲדֹנִי־
הַמֶּלֶךְ אַחֲרָיו׃

28 * וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיֹּאמֶר קִרְאוּ־לִי לְבַת־שָׁבַע
וַתָּבֹא לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וַתַּעֲמֹד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

29 * וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמַר חַי־יְהוָה אֲשֶׁר־פָּדָה
אֶת־נַפְשִׁי מִכָּל־צָרָה׃

30 * כִּי כַּאֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְךָ בַּיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר כִּי־שְׁלֹמֹה בְּנֵךְ יִמְלֹךְ אַחֲרַי וְהוּא יֵשֵׁב עַל־
כִּסְאִי תַּחְתָּי כִּי כֵן אֶעֱשֶׂה הַיּוֹם הַזֶּה׃

31 * וַתִּקֹּד בַּת־שֶׁבַע אַפַּיִם אָרְצָה וַתִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ
וַתֹּאמֶר יְחִי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ דָּוִד לְעֹלָם׃

32 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ דָּוִד קִרְאוּ־לִי לְצָדוֹק הַכֹּהֵן וְלִנְתָן
הַנָּבִיא וְלִבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וַיָּבֹאוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

33 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לָהֶם קְחוּ עִמָּכֶם אֶת־עַבְדֵי
אֲדֹנֵיכֶם וְהִרְכַּבְתֶּם אֶת־שְׁלֹמֹה בְּנִי עַל־הַפִּרְדָּה
אֲשֶׁר־לִי וְהוֹרַדְתֶּם אֹתוֹ עַל־גִּחוֹן׃

34 * וּמָשַׁח אֹתוֹ שָׁם צָדוֹק הַכֹּהֵן וְנָתָן הַנָּבִיא
לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וּתְקַעְתֶּם בַּשּׁוֹפָר וַאֲמַרְתֶּם
יְחִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה׃

35 * וַעֲלִיתֶם אַחֲרָיו וּבָא וְיָשַׁב עַל־כִּסְאִי וְהוּא
יִמְלֹךְ תַּחְתָּי וְאֹתוֹ צִוִּיתִי לִהְיוֹת נָגִיד עַל־יִשְׂרָאֵל
וְעַל־יְהוּדָה׃

36 * וַיַּעַן בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמַר אָמֵן
כֵּן יֹאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃

37 * כַּאֲשֶׁר הָיָה יְהוָה עִם־אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כֵּן יִהְיֶה
עִם־שְׁלֹמֹה וְיגַדֵּל אֶת־כִּסְאוֹ מִכִּסֵּא אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ דָּוִד׃

26 *Me seruum tuum, & Sadoch sacerdotem, & Banaiam filium Ioiadæ, & famulũ tuum Salomonem non vocauit.

27 * Nunquid à domino meo rege exiuit hoc verbum, & mihi non indicasti seruo tuo quis sessurus esset super thronum domini mei regis post eum?

28 * Et respondit rex Dauid dicens: Vocate ad me Bersabee. quæ cùm fuisset ingressa coram rege, & stetisset ante eum,

29 * Iurauit rex & ait: Viuit Dominus, qui eruit animam meam de omni angustia:

30 * Quia sicut iuraui tibi per Dominum Deum Israel, dicens: Salomon filius tuus regnabit post me, & ipse sedebit super solium meum pro me, sic faciam hodie.

31 * Summissoque Bersabee in terram vultu, adorauit regem, dicens: Viuat dominus meus rex Dauid in æternum.

32 * Dixit quoque rex Dauid: Vocate mihi Sadoch sacerdotem, & Nathan prophetam, & Banaiam filium Ioiadæ. Qui cùm ingressi fuissent coram rege,

33 * Dixit ad eos: Tollite vobiscum seruos domini vestri, & imponite Salomonẽ filium meum super mulam meam, & ducite eum in Gion;

34 * Et vngat eum ibi Sadoch sacerdos & Nathan propheta in regem super Israel. Et canetis buccina atque dicetis: Viuat rex Salomon.

35 * Et ascendetis post eum, & veniet & sedebit super solium meum, & ipse regnabit pro me: illiq́ue præcipiam vt sit dux super Israel & super Iudam.

36 * Et respondit Banaias filius Ioiadę regi dicens: Amen. Sic loquatur Dominus Deus domini mei regis.

37 * Quomodo fuit Dominus cum domino meo rege, sic sit cũ Salomone; & sublimius faciat solium eius à solio domini mei regis Dauid.

תרגום יונתן

26 וְלִי דַּאֲנָא עַבְדָּךְ וּלְצָדוֹק כַּהֲנָא וְלִבְנָיָה בַּר יְהוֹיָדָע וְלִשְׁלֹמֹה עַבְדָּךְ לָא זַמִּין׃

27 אִם מִן רִבּוֹנִי מַלְכָּא הֲוָה פִּיתְגָמָא הָדֵין וְלָא הוֹדַעְתָּ יַת עַבְדָּךְ מַן יֵתֵיב עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתָא דְּרִבּוֹנִי מַלְכָּא בָּתְרוֹהִי׃

28 וַאֲתֵיב מַלְכָּא דָּוִד וַאֲמַר קְרוֹ לִי לְבַת שָׁבַע וְעַלַת לְקֳדָם מַלְכָּא וְקָמַת קֳדָם מַלְכָּא׃

29 וְקַיֵּים מַלְכָּא וַאֲמַר קַיָּם הוּא יְיָ דְּפָרַק יַת נַפְשִׁי מִכָּל עָקָא׃

30 אֲרֵי כְּמָא דְקַיֵּימִית לָךְ בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל
לְמֵימַר אֲרֵי שְׁלֹמֹה בְּרִיךְ יִמְלוֹךְ בָּתְרִי וְהוּא יֵתֵיב עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתִי תְּחוֹתִי אֲרֵי כֵּן אֶעְבֵּיד יוֹמָא הָדֵין׃

31 וּכְרַעַת בַּת שֶׁבַע עַל אַפָּהָא עַל אַרְעָא וּסְגִידַת לְמַלְכָּא וַאֲמָרַת יִתְקַיֵּים רִבּוֹנִי מַלְכָּא דָּוִד לְעָלַם׃

32 וַאֲמַר מַלְכָּא דָּוִד קְרוֹ לִי לְצָדוֹק כַּהֲנָא וּלְנָתָן נְבִיָּא וְלִבְנָיָהוּ בַּר יְהוֹיָדָע וַאֲתוֹ לְקֳדָם מַלְכָּא׃

33 וַאֲמַר מַלְכָּא לְהוֹן דַּבְּרוּ עִמְּכוֹן יַת עַבְדֵי רִבּוֹנְכוֹן וְתַרְכְּבוּן יַת שְׁלֹמֹה בְּרִי עַל כּוּרְסְיָתָא דִּילִי וְתַחֲתוּן יַתֵּיהּ לְשִׁילוֹחָא׃

34 וְיִמְשַׁח יַתֵּיהּ תַּמָּן צָדוֹק כַּהֲנָא וְנָתָן נְבִיָּא לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל וְתִתְקְעוּן בְּשׁוֹפָרָא וְתֵימְרוּן יְצַלַּח מַלְכָּא שְׁלֹמֹה׃

35 וְתִסְקוּן כָּתְרוֹהִי וְייֵתֵי וְיֵתֵיב עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתִי וְהוּא יִמְלוֹךְ תְּחוֹתִי וְיֵתֵיהּ פַּקֵּידִית לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל וְעַל דְּבֵית יְהוּדָה׃

36 וַאֲתֵיב בְּנָיָה בַּר יְהוֹיָדָע יַת מַלְכָּא וַאֲמַר אָמֵן כֵּן יֵימַר יְיָ אֱלָהָא דְרִבּוֹנִי מַלְכָּא׃

37 כְּמָא דַהֲוָה מֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעֲדֵיהּ דְּרִבּוֹנִי מַלְכָּא כֵּן יְהֵא בְּסַעֲדֵיהּ דִּשְׁלֹמֹה וְיַרְבֵּי יַת כּוּרְסֵיהּ מִכָּרְסֵי מַלְכוּתָא דְּרִבּוֹנִי מַלְכָּא דָּוִד׃

* *Et me ſeruum tuum, & Sadoc ſacerdotem, et Baneam filium Ioiada, & Salomonem ſeruum tuum non vocauit.* 26

* *Si per dominum meum regem factum eſt verbum hoc, & quare non indicaſti ſeruo tuo, quis ſeſſurus eſt ſuper thronum domini mei regis poſt eum?* 27

* *Et reſpondit rex Dauid & dixit: Vocate mihi Berſabee. & ingreſſa eſt, & ſtetit coram rege.* 28

* *Et iurauit rex & dixit: Viuit Dominus qui redemit animam meam de omni anguſtia:* 29

* *Quòd ſicut iuraui tibi per dominum Deum Iſrael, dicens: Quòd Salomon filius tuus regnabit poſt me, & ipſe ſedebit ſuper ſolium meum pro me, quoniam ſic faciam in die hac.* 30

* *Et inclinauit Berſabee ſuper vultum ſuper terram, & adorauit regem & dixit: Viuat rex dominus meus Dauid in æternum.* 31

* *Et dixit rex Dauid: Vocate mihi Sadoc ſacerdotem, & Nathan prophetam, & Banean filium Ioiada. & ingreſſi ſunt coram rege.* 32

* *Et dixit eis rex: Accipite vobiſcum ſeruos domini veſtri, & imponite Salomonem filium meum ſuper mulam meam, & deducite eum in Gion:* 33

* *Et vngat eum ibi Sadoch ſacerdos & Nathan propheta in Regem ſuper Iſrael: & canite in buccina. & dicetis: Viuat rex Salomon:* 34

* *Et aſcendetis poſt eum. & ingredietur et ſedebit ſuper ſolium meum, et ipſe regnabit pro me. & ei præcipiam vt ſit in ducem ſuper Iudam & ſuper Iſrael.* 35

* *Et reſpondit Baneas filius Ioiade regi & dixit: Fiat ſic. Confirmet Deus verba domini mei regis, ſic dixit dominus Deus tuus domine mi rex.* 36

* *Et ſicut fuit Dominus cum domino meo rege, ſic ſit & cum Salomone; & magnificet ſoliũ eius magis, quàm ſolium domini mei Regis Dauid.* 37

26 * Καὶ ἐμὲ τὸν δοῦλόν σου, καὶ σαδὼκ τὸν ἱερέα, καὶ βαναΐαν υἱὸν ἰωιαδά, καὶ Σολομῶντα τὸν δοῦλόν σου οὐ κέκληκε·

27 * εἰ διὰ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως γέγονε τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ διατί οὐκ ἐγνώρισας τῷ δούλῳ σου, τίς καθήσεται ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως μετ' αὐτόν;

28 * καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς δαυὶδ καὶ εἶπεν, καλέσατέ μοι τιὼ βηρσαβεαί. καὶ εἰσῆλθε καὶ ἔστη ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

29 * καὶ ὤμοσεν ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν, ζῇ κύριος ὃς ἐλυτρώσατο τιὼ ψυχιώ μου ἐκ πάσης θλίψεως·

30 * ὅτι καθὼς ὤμοσά σοι κατὰ κύριον τοῦ θεοῦ ἰσραὴλ λέγων, ὅτι Σολομὼν ὁ υἱός σου βασιλεύσει μετ' ἐμέ, καὶ αὐτὸς καθήσεται ἐπὶ τοῦ θρόνου μου ἀντ' ἐμοῦ, ὅτι οὕτως ποιήσω ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ.

31 * καὶ ἔκυψε βηρσαβεαὶ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ προσεκύνησε τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπεν, ζήτω ὁ βασιλεὺς ὁ κύριός μου δαυὶδ εἰς τὸν αἰῶνα.

32 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς δαυίδ, καλέσατέ μοι σαδὼκ τὸν ἱερέα, καὶ ναθαὰν τὸν προφήτην, καὶ βαναΐαν υἱὸν ἰωιαδά. καὶ εἰσῆλθον ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

33 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεύς, λάβετε μεθ' ἑαυτῶν τοὺς παῖδας τοῦ κυρίου ὑμῶν, καὶ ἐπιβιβάσατε Σολομῶντα τὸν υἱόν μου ἐπὶ τιὼ ἡμίονον τιὼ ἐμιώ, καὶ καταβιβάσατε αὐτὸν εἰς τὸν γιών·

34 * καὶ χρισάτω αὐτὸν ἐκεῖ σαδὼκ ὁ ἱερεὺς καὶ ναθαὰν ὁ προφήτης εἰς βασιλέα ἐπὶ ἰσραήλ· καὶ σαλπίσατε ἐν σάλπιγι. καὶ ἐρεῖτε, ζήτω ὁ βασιλεὺς Σολομών·

35 * καὶ ἀναβήσεσθε ὀπίσω αὐτοῦ. καὶ εἰσελεύσεται καὶ καθήσεται ἐπὶ τοῦ θρόνου μου, καὶ αὐτὸς βασιλεύσει ἀντ' ἐμοῦ. καὶ αὐτῷ ἐντελοῦμαι τοῦ εἶναι εἰς ἡγούμενον ἐπὶ ἰούδαν καὶ ἐπὶ ἰσραήλ.

36 * καὶ ἀπεκρίθη βαναΐας υἱὸς ἰωιαδὰ τῷ βασιλεῖ καὶ εἶπε, γένοιτο οὕτως. πιστώσαι ὁ θεὸς τοὺς λόγους τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως, οὕτως εἶπε κύριος ὁ θεὸς σου κύριέ μου βασιλεῦ.

37 * καὶ καθὼς ἦν ὁ κύριος μετὰ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως, οὕτως εἴη καὶ μετὰ σολομῶντος, καὶ μεγαλυνάτω τὸν θρόνον αὐτοῦ ὑπὲρ τὸν θρόνον τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως δαυίδ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

26 Et me qui ſum ſeruus tuus, & Szadok ſacerdotem, & Benaiah filium Iehoiadagh, & Selomoh ſeruum tuum non inuitauit.

27 Num à domino meo rege facta eſt res iſta, nec ſcire feciſti ſeruum tuũ quis ſedebit ſuper ſolium regni domini mei regis poſt eum?

28 Et reſpondit rex Dauid & dixit: Vocate mihi Bathſebagh. & intrauit ad regem, & ſtetit ante regem.

29 Et iurauit rex & dixit: Viuit ipſe Dominus qui liberauit animam meam ab omni anguſtia:

30 Quòd quemadmodum iuraui tibi in dicto domini Dei Iſrael dicendo: Quòd Selomoh filius tuus regnabit poſt me, & ille ſedebit ſuper ſolium regni mei pro me, quia ſic faciam hodie.

31 Et incuruauit ſe Bathſebagh ſuper faciem ſuam ſuper terram, & adorauit regem, & dixit: Viuat dñs meus rex Dauid in ſeculum.

32 Et dixit rex Dauid: Vocate mihi Szadok ſacerdotem, & Nathan prophetam, & Benaiah filium Iehoiadagh. & venerũt ante regem.

33 Et dixit rex illis: Tollite vobiſcum ſeruos domini veſtri, & equitare facietis Selomoh filium meum ſuper mulam quæ eſt mihi, & deſcendere facietis illum in Silohha: 34 Et vnget illum ibi Szadok ſacerdos & Nathan propheta, vt ſit rex ſuper Iſrael: & clangetis buccina, & dicetis: Proſperet rex Selomoh.

35 Et aſcendetis poſt illum, & veniet & ſedebit ſuper ſolium regni mei, & ipſe regnabit pro me: nam illi præcepi vt ſit rex ſuper Iſrael, & ſuper *populum* domus Iehudah. 36 Et reſpondit Benaiah filius Iehoiadagh regi, & dixit: Amen. ita ſit voluntas ante dominum Deum domini mei regis.

37 Sicut fuit dictum Domini in auxilio domini mei regis, ita ſit in auxilio ipſius Selomoh, & magnificet ſolium eius pluſquàm ſolium regni domini mei regis Dauid.

38 ✱ וַיֵּרֶד צָדוֹק הַכֹּהֵן וְנָתָן הַנָּבִיא וּבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע
וְהַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי וַיַּרְכִּבוּ אֶת־שְׁלֹמֹה עַל־פִּרְדַּת
הַמֶּלֶךְ דָּוִד וַיּוֹלִכוּ אֹתוֹ עַל־גִּיחוֹן׃

39 ✱ וַיִּקַּח צָדוֹק הַכֹּהֵן אֶת־קֶרֶן הַשֶּׁמֶן מִן־הָאֹהֶל
וַיִּמְשַׁח אֶת־שְׁלֹמֹה וַיִּתְקְעוּ בַשּׁוֹפָר וַיֹּאמְרוּ כָל־
הָעָם יְחִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה׃

40 ✱ וַיַּעֲלוּ כָל־הָעָם אַחֲרָיו וְהָעָם מְחַלְלִים בַּחֲלִלִים
וּשְׂמֵחִים שִׂמְחָה גְדוֹלָה וַתִּבָּקַע הָאָרֶץ בְּקוֹלָם׃

41 ✱ וַיִּשְׁמַע אֲדֹנִיָּהוּ וְכָל־הַקְּרֻאִים אֲשֶׁר אִתּוֹ וְהֵם
כִּלּוּ לֶאֱכֹל וַיִּשְׁמַע יוֹאָב אֶת־קוֹל הַשּׁוֹפָר וַיֹּאמֶר
מַדּוּעַ קוֹל הַקִּרְיָה הוֹמָה׃

42 ✱ עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר וְהִנֵּה יוֹנָתָן בֶּן־אֶבְיָתָר הַכֹּהֵן בָּא
וַיֹּאמֶר אֲדֹנִיָּהוּ בֹּא כִּי אִישׁ חַיִל אַתָּה וְטוֹב תְּבַשֵּׂר׃

43 ✱ וַיַּעַן יוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לַאדֹנִיָּהוּ אֲבָל אֲדֹנֵינוּ הַמֶּלֶךְ־
דָּוִד הִמְלִיךְ אֶת־שְׁלֹמֹה׃

44 ✱ וַיִּשְׁלַח אִתּוֹ הַמֶּלֶךְ אֶת־צָדוֹק הַכֹּהֵן וְאֶת־נָתָן
הַנָּבִיא וּבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וְהַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי וַיַּרְכִּבוּ
45 אֹתוֹ עַל פִּרְדַּת הַמֶּלֶךְ׃ ✱ וַיִּמְשְׁחוּ אֹתוֹ צָדוֹק
הַכֹּהֵן וְנָתָן הַנָּבִיא לְמֶלֶךְ בְּגִחוֹן וַיַּעֲלוּ מִשָּׁם שְׂמֵחִים
וַתֶּהֱמֶה הַקִּרְיָה הוּא הַקּוֹל אֲשֶׁר שְׁמַעְתֶּם׃

46 ✱ וְגַם יָשַׁב שְׁלֹמֹה עַל־כִּסֵּא הַמְלוּכָה׃

47 ✱ וְגַם־בָּאוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ לְבָרֵךְ אֶת־אֲדֹנֵינוּ הַמֶּלֶךְ
דָּוִד לֵאמֹר יֵיטֵב אֱלֹהִים אֶת־שֵׁם שְׁלֹמֹה מִשְּׁמֶךָ
וְיַגְדֵּל אֶת־כִּסְאוֹ מִכִּסְאֶךָ וַיִּשְׁתַּחוּ הַמֶּלֶךְ עַל־
48 הַמִּשְׁכָּב׃ ✱ וְגַם־כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ בָּרוּךְ יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נָתַן הַיּוֹם יֹשֵׁב עַל־כִּסְאִי וְעֵינַי
49 רֹאוֹת׃ ✱ וַיֶּחֶרְדוּ וַיָּקֻמוּ כָּל־הַקְּרֻאִים אֲשֶׁר
לַאדֹנִיָּהוּ וַיֵּלְכוּ אִישׁ לְדַרְכּוֹ׃

50 ✱ וַאדֹנִיָּהוּ יָרֵא מִפְּנֵי שְׁלֹמֹה וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ וַיַּחֲזֵק
בְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ׃

38 ✱ Descendit ergo Sadoch sacerdos, &
F Nathan propheta,& Banaias filius Ioiadę
& Cerethi &Phelethi,& imposuerunt Sa
lomonem super mulā regis Dauid, & ad-
39 duxerunt eum in Gion. ✱Sumpsitque Sa-
doch sacerdos cornu olei de tabernaculo,
& vnxit Salomonem. & cecinerunt buc-
cina,& dixit omnis populus: Viuat rex Sa
40 lomon. ✱Et ascendit vniuersa multitudo
post eum,& populus canentium tibiis, &
lætātium gaudio magno, & insonuit ter-
41 ra à clamore eorum. ✱ Audiuit autem A-
donias & omnes qui inuitati fuerant ab
eo. Iamque conuiuium finitum erat. sed &
Ioab audita voce tubę,ait: Quid sibi vult
42 clamor ciuitatis tumultuantis? ✱Adhuc il-
lo loquente, Ionathan filius Abiathar sa- Sup.cod.
cerdotis venit. Cui dixit Adonias: Ingre-
dere,quia vir fortis es,& bona nuncians.
43 ✱ Respondităque Ionathan Adoniæ: Ne-
quaquam; dominus enim noster rex Da-
44 uid regem constituit Salomonem: ✱ Mi-
sităque cum eo Sadoch sacerdotem, & Na
than prophetam,& Banaiam filium Ioia-
dę,& Cerethi & Phelethi,& imposuerunt
45 eum super mulam regis. ✱ Vnxeruntque
eum Sadoch sacerdos & Nathan prophe-
ta regem in Gion;& ascenderunt indè læ-
tantes,& insonuit ciuitas. Hæc est vox
46 quam audistis. ✱Sed & Salomon sedet su-
47 per soliū regni: ✱Et ingressi serui regis be-
G nedixerunt domino nostro regi Dauid di
centes: Amplificet Deus nomen Salomo-
nis super nomen tuū, & magnificet thro-
num eius super thronū tuum. Et adorauit
48 rex in lectulo suo: ✱Insuper & hęc locutus
est: Benedictus Dominus Deus Israel,qui
dedit hodie sedentem in solio meo viden
49 tibus oculis meis. ✱ Territi sunt ergo &
surrexerunt omnes qui inuitati fuerāt ab
Adonia, & iuit vnusquisq; in viam suam.
50 ✱ Adonias autem timens Salomonem, Inf.c.
surrexit & abiit in tabernaculum Domi-
ni: tenuitque cornua altaris.

תרגום יונתן

38 וּנְחַת צָדוֹק כָּהֲנָא וְנָתָן נְבִיָּא וּבְנָיָה בַּר יְהוֹיָדָע וְקַלְעַיָּא וְאַרְכִּיבוּ יַת שְׁלֹמֹה עַל כּוּרְסְיָהּ דְּמַלְכָּא דָּוִד וְאוֹבִילוּ יָתֵיהּ לְשִׁילוֹחָא׃
39 וּנְסִיב צָדוֹק כָּהֲנָא יַת קַרְנָא דְּמִשְׁחָא מִן מַשְׁכְּנָא וּמְשַׁח יַת שְׁלֹמֹה וּתְקַעוּ בְּשׁוֹפָרָא וַאֲמַרוּ כָל עַמָּא יְצַלַּח מַלְכָּא שְׁלֹמֹה׃
40 וּסְלִיקוּ כָל עַמָּא בָּתְרוֹהִי וְעַמָּא מְשַׁבְּחִין בְּחִינְגַּיָּא וְחָדָן חֶדְוָא רַבָּא וְזָעֲרָא אַרְעָא לְקָלֵהוֹן׃
41 וּשְׁמַע אֲדֹנִיָּהוּ וְכָל זְמִינָיָא דְּעִמֵּיהּ וְאִינוּן סַפִּיקוּ לְמֵיכַל וּשְׁמַע יוֹאָב יַת קַל שׁוֹפָרָא וַאֲמַר מָרֵין קַל קַרְתָּא אִישְׁתַּגִּישַׁת׃
42 עַד דַּהֲוָה מְמַלֵּיל וְהָא יְהוֹנָתָן בַּר אֶבְיָתָר כַּהֲנָא אָתָא וַאֲמַר אֲדוֹנָיָה עוֹל אֲרֵי גִּבָּר דָּחִיל חֶטְאִין אַתְּ וְטָב תְּבַשַּׂר׃
43 וַאֲתֵיב יוֹנָתָן וַאֲמַר לַאֲדוֹנָיָה בְּקִשְׁטָא רִבּוֹנָנָא מַלְכָּא דָּוִד אַמְלִיךְ יַת שְׁלֹמֹה׃
44 וּשְׁלַח עִמֵּיהּ מַלְכָּא יַת צָדוֹק כָּהֲנָא וְיַת נָתָן נְבִיָּא וּבְנָיָה בַּר יְהוֹיָדָע וְקַלְעַיָּא וְאַרְכִּיבוּ יָתֵיהּ עַל כּוּרְסְיָהּ דְּמַלְכָּא׃
45 וּמְשָׁחוּ יָתֵיהּ צָדוֹק כָּהֲנָא וְנָתָן נְבִיָּא לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא בְּשִׁילוֹחָא וּסְלִיקוּ מִתַּמָּן כַּד חָדָן וְאִישְׁתַּגִּישַׁת קַרְתָּא הוּא קָלָא דִּשְׁמַעְתּוּן׃
46 וְאַף יָתֵיב שְׁלֹמֹה עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתָא׃ 47 וְאַף עַל עַבְדֵי מַלְכָּא לְבָרְכָא יַת רִבּוֹנָנָא מַלְכָּא דָּוִד לְמֵימַר יוֹטִיב יְיָ יַת שׁוּם שְׁלֹמֹה
מִשְּׁמָךְ וְיַרְבֵּי יַת כָּרְסוּתֵהּ מִכָּרְסֵי מַלְכוּתָךְ וְסַגִּיד מַלְכָּא עַל שִׁיוּיָא׃ 48 וְאַף כְּדֵין אֲמַר מַלְכָּא בְּרִיךְ יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דְּיָהַב יוֹמָא דֵּין
בַּר יָתֵיב עַל כּוּרְסֵי מַלְכוּתִי וְעֵינַי חָזְיָן׃ 49 וּתְוַהוּ וְקָמוּ כָּל זְמִינָיָא דִּי לַאֲדוֹנִיָּה וַאֲזַלוּ גְּבַר לְאָרְחֵיהּ׃
50 וַאֲדוֹנִיָּהוּ דָּחִיל מִן קֳדָם שְׁלֹמֹה וְקָם וַאֲזַל וְאִתְקִיף בְּקַרְנָת מַדְבְּחָא׃

38 ✠ καὶ κατέβη Σαδὼκ ὁ ἱερεὺς, καὶ ναθὰν ὁ προφήτης, καὶ Βαναίας υἱὸς ἰωιαδά, καὶ ὁ χερεθὶ καὶ ὁ φελετί, καὶ ἐπεβίβασαν τὸν Σολομῶντα ἐπὶ τὴν ἡμίονον τοῦ βασιλέως δαυίδ, καὶ ἐπορεύοντο ὀπίσω αὐτοῦ εἰς τὸν γιών.

39 ✠ καὶ ἔλαβεν Σαδὼκ ὁ ἱερεὺς τὸ κέρας τοῦ ἐλαίου ἐκ τοῦ σκηνώματος, καὶ ἔχρισε τὸν Σολομῶντα, καὶ ἐσάλπισε σάλπιγγι. καὶ εἶπε πᾶς ὁ λαός, ζήτω ὁ βασιλεὺς Σολομών.

40 ✠ καὶ ἀνέβη πᾶς ὁ λαὸς ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐχόρευον ἐν χορδαῖς καὶ εὐφραινόμενοι εὐφροσύνῃ μεγάλῃ, καὶ ἤχησεν ἡ γῆ ἐν τῇ φωνῇ αὐτῶν.

41 ✠ καὶ ἤκουσεν Ἀδωνίας καὶ πάντες οἱ κλητοὶ μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτοὶ συνετέλεσαν ἐσθίοντες. καὶ ἤκουσεν Ἰωὰβ τὴν φωνὴν τῆς σάλπιγγος, καὶ εἶπε, τίς ἡ φωνὴ τῆς πόλεως ἠχούσης.

42 ✠ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, καὶ ἰδοὺ Ἰωναθὰν υἱὸς Ἀβιάθαρ τοῦ ἱερέως ἦλθεν. καὶ εἶπεν Ἀδωνίας, εἴσελθε, ὅτι ἀνὴρ δυνάμεως σύ, καὶ ἀγαθὰ εὐαγγελιεῖς.

43 ✠ καὶ ἀπεκρίθη Ἰωναθὰν καὶ εἶπεν τῷ Ἀδωνία, καὶ μάλα ὁ κύριος ἡμῶν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ ἐβασίλευσε τὸν Σολο-
44 μῶντα. ✠ καὶ ἀπέστειλε μετ' αὐτοῦ Σαδὼκ τὸν ἱερέα καὶ ναθὰν τὸν προφήτην, καὶ Βαναίαν υἱὸν ἰωιαδὰ, καὶ τὸν χερεθὶ καὶ τὸν φελετί, καὶ ἐπεβίβασαν αὐτὸν ἐπὶ τὴν ἡ-
45 μίονον τοῦ βασιλέως. ✠ καὶ ἔχρισεν αὐτὸν Σαδὼκ ὁ ἱερεὺς καὶ ναθὰν ὁ προφήτης εἰς βασιλέα ἐν τῷ γιών· καὶ ἀνέβησαν ἐκεῖθεν εὐφραινόμενοι, καὶ ἤχησεν ἡ πόλις. αὕτη ἐστὶν ἡ φωνὴ ἣν ἠκούσατε.

46 ✠ καὶ ἐκάθισε Σολομὼν ἐπὶ θρόνου τῆς βασιλείας.

47 ✠ καί γε ἦλθον οἱ δοῦλοι τοῦ βασιλέως εὐλογῆσαι τὸν κύριον ἡμῶν τὸν βασιλέα δαυὶδ λέγοντες, ἀγαθύναι κύριος τὸ ὄνομα σου ὑπὲρ τὸ ὄνομά σου, καὶ μεγαλῶναι τὸν θρόνον αὐτοῦ ὑπὲρ τὸν θρόνον σου. καὶ προσεκύνησεν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῆς κοίτης αὐτοῦ.

48 ✠ καὶ ἔτως εἶπεν ὁ βασιλεύς, εὐλογημένος κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ, ὃς ἔδωκεν ἐκ τοῦ σπέρματός μου καθήμενον ἐπὶ τοῦ θρόνου μου, καὶ οἱ ὀφθαλμοί μου βλέπουσιν.

49 ✠ καὶ ἐξέστησαν καὶ ἐξανέστησαν πάντες οἱ κεκλημένοι ὑπὸ τοῦ Ἀδωνίου, καὶ ἀπῆλθον ἕκαστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ ὁδόν.

50 ✠ καὶ Ἀδωνίας ἐφοβήθη ἀπὸ προσώπου Σολομῶντος, καὶ ἀνέστη καὶ ἀπῆλθεν καὶ ἐκράτησε τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου.

38 ✠ *Et descendit Sadoch sacerdos, & Nathan propheta, & Baneas filius Joiade, & Cherethi & Pheleti, & imposuerunt Salomonem super mulam regis Dauid: et abierunt post eũ in Gion.*

39 ✠ *Et sumpsit Sadoch sacerdos cornu olei de tabernaculo, & vnxit Salomonem, & cecinit buccina. & dixit omnis populus: Viuat rex Salomon.*

40 ✠ *Et ascendit vniuersus populus post eum, & omnis populus saltabant in choris & lætantes gaudio magno, & insonuit terra in voce eorum.*

41 ✠ *Et audiuit Adonias & omnes inuitati qui cum eo, & ipsi compleuerunt comedentes. & audiuit Joab vocem tubæ, et dixit: Quæ vox ciuitatis tumultuantis?*

42 ✠ *Adhuc eo loquente, et ecce Jonathan filius Abiathar sacerdotis venit. & dixit Adonias: Ingredere, quia vir fortitudinis tu, & bona nunciabis.*

43 ✠ *Et respondit Jonathan, & dixit Adoniæ: Et quidem dominus noster rex Dauid regem constituit Salomonem:*

44 ✠ *Et misit cum eo Sadoc sacerdotem, & Nathan prophetam, & Banean filium Joiada, & Cherethi et Pheleti, et imposuerunt eũ super mulam regis.*

45 ✠ *& vnxit eum Sadoc sacerdos & Nathan propheta in regem in Gion. & ascenderunt indè lætantes, et insonuit ciuitas. hæc est vox soni quã audistis.*

46 ✠ *Et sedit Salomon super solium regni.*

47 ✠ *Et venerunt serui regis vt benedicerent domino nostro regi Dauid dicentes: Bonum faciat Dominus nomen filij tui Salomonis super nomen tuum, & magnificet thronum eius super thronum tuum. & adorauit rex in lecto suo.*

48 ✠ *Et sic dixit rex: Benedictus Dominus Deus Israel, qui dedit de semine meo sedentem in solio meo, & oculi mei vident.*

49 ✠ *Et territi sunt & surrexerunt omnes inuitati ab Adonia, & abierunt vnusquisque in suam viam.*

50 ✠ *Et Adonias timuit à facie Salomonis, & surrexit & abijt, & tenuit cornua altaris.*

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO,

38 Et descendit Szadok sacerdos, & Nathan propheta, & Benaiah filius Iehoiadagh, & sagittarij & fundibularij, & equitare fecerunt Selomoh super mulam regis Dauid, & deduxerunt illum in Silohha. 39 Et accepit Szadok sacerdos cornu vnctionis de tabernaculo, & vnxit Selomonem: & clanxerunt buccina, & dixit omnis populus: Prosperet rex Selomoh.

40 Et ascendit omnis populus post illum, & populus canebat choris, & lætabatur lætitia magna, ita vt tremeret terra ad vocem eorum.

41 Et audiuit Adoniahu & omnes inuitati qui erant cum eo; (illi autem finierant comedere) & audiuit Ioab vocem buccinæ, & dixit: Quæ vox hæc? ciuitas commota est. 42 Adhuc loquebatur, & ecce Iehonathan filius Abiathar sacerdos venit, & dixit Adoniah: Ingredere, quia vir timens peccata tu es, & bonum annunciabis. 43 Et respondit Iehonathan & dixit ad Adoniah: In veritate dominus noster rex Dauid regem constituit Selomoh. 44 Et misit cum illo rex Sadok sacerdotem, & Nathan prophetam, & Benaiah filium Iehoiadagh, & sagittarios & fundibularios, & equitare fecerunt illum super mulam regis.

45 Et vnxerunt illum Szadok sacerdos & Nathan propheta, vt sit rex, in Silohha: & ascenderunt indè lætantes, & commota est ciuitas. illa est vox quam audistis. 46 Et etiam sedet Selomoh super solium regni.

47 Et etiam intrauerunt serui regis ad benedicendum domino nostro regi Dauid dicendo: Benefaciat Dominus nomini Selomoh magis quàm nomini tuo, & magnificet solium eius plus quàm solium regni tui. & adorauit rex super stratum.

48 Et etiam sic dixit rex: Benedictus Dominus Deus Israel qui dedit hodie filium sedentem super solium regni mei, oculis meis videntibus. 49 Et obstupuerunt & surrexerunt omnes inuitati qui aderant Adoniahu, & iuerunt quisque in viam suam.

50 Et Adoniahu timens faciem Selomoh, surrexit & abiit; & apprehendit cornua altaris.

51 * וַיֻּגַּד לִשְׁלֹמֹה לֵאמֹר הִנֵּה אֲדֹנִיָּהוּ יָרֵא אֶת־
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְהִנֵּה אָחַז בְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ לֵאמֹר
יִשָּׁבַע־לִי כַיּוֹם הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה אִם־יָמִית אֶת־
עַבְדּוֹ בֶּחָרֶב׃

52 * וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה אִם יִהְיֶה לְבֶן־חַיִל לֹא־יִפֹּל
מִשַּׂעֲרָתוֹ אָרְצָה וְאִם־רָעָה תִמָּצֵא־בוֹ וָמֵת׃

53 * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיּוֹרְדֵהוּ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ
וַיָּבֹא וַיִּשְׁתַּחוּ לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר־לוֹ שְׁלֹמֹה
לֵךְ לְבֵיתֶךָ׃

ב

1 * וַיִּקְרְבוּ יְמֵי־דָוִיד לָמוּת וַיְצַו אֶת־שְׁלֹמֹה
בְּנוֹ לֵאמֹר׃

2 * אָנֹכִי הֹלֵךְ בְּדֶרֶךְ כָּל־הָאָרֶץ וְחָזַקְתָּ וְהָיִיתָ לְאִישׁ׃

3 * וְשָׁמַרְתָּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לָלֶכֶת
בִּדְרָכָיו לִשְׁמֹר חֻקֹּתָיו מִצְוֹתָיו וּמִשְׁפָּטָיו וְעֵדוֹתָיו
כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת מֹשֶׁה לְמַעַן תַּשְׂכִּיל אֵת כָּל־אֲשֶׁר
תַּעֲשֶׂה וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר תִּפְנֶה שָׁם׃

4 * לְמַעַן יָקִים יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר עָלַי
לֵאמֹר אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ אֶת־דַּרְכָּם לָלֶכֶת לְפָנַי
בֶּאֱמֶת בְּכָל־לְבָבָם וּבְכָל־נַפְשָׁם לֵאמֹר לֹא־יִכָּרֵת
לְךָ אִישׁ מֵעַל כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל׃

5 * וְגַם אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה לִי יוֹאָב בֶּן־
צְרוּיָה אֲשֶׁר עָשָׂה לִשְׁנֵי־שָׂרֵי צִבְאוֹת יִשְׂרָאֵל
לְאַבְנֵר בֶּן־נֵר וְלַעֲמָשָׂא בֶן־יֶתֶר וַיַּהַרְגֵם וַיָּשֶׂם דְּמֵי־
מִלְחָמָה בְּשָׁלֹם וַיִּתֵּן דְּמֵי מִלְחָמָה בַּחֲגֹרָתוֹ אֲשֶׁר
בְּמָתְנָיו וּבְנַעֲלוֹ אֲשֶׁר בְּרַגְלָיו׃

6 * וְעָשִׂיתָ כְּחָכְמָתֶךָ וְלֹא־תוֹרֵד שֵׂיבָתוֹ בְּשָׁלוֹם שְׁאוֹל׃

7 * וְלִבְנֵי בַרְזִלַּי הַגִּלְעָדִי תַּעֲשֶׂה חֶסֶד וְהָיוּ בְּאֹכְלֵי
שֻׁלְחָנֶךָ כִּי־כֵן קָרְבוּ אֵלַי בְּבָרְחִי מִפְּנֵי אַבְשָׁלוֹם
אָחִיךָ׃

REGVM. I. Translat. B. Hierony. *Dauid.*

51 *Et nunciauerunt Salomoni dicentes: Ecce Adonias timens regem Salomonem tenet cornua altaris, dicés: Iuret mihi rex Salomon hodie, quòd non interficiat seruum suum gladio.

52 * Dixitque Salomon: Si fuerit vir bonus, non cadet ne vnus quidem capillus eius in terram. sin autem malum inuentum fuerit in eo, morietur.

53 * Misit ergo rex Salomõ & eduxit eum ab altari; & ingressus adorauit regem Salomonem. Dixitque ei Salomon: Vade in domum tuam.

CAP. II.

1 APpropinquauerũt autem dies Dauid vt moreretur, præcepitque Salomoni peu. 31. b. Ios. 23. d
2 filio suo, dicens: * Ecce ego ingredior viam vniuersæ terræ. Confortare & esto
3 vir fortis: * Et obserua vt custodias mandata domini Dei tui, vt ambules in viis eius, & custodias ceremonias eius, & præcepta eius, & iudicia, & testimonia, sicut scriptum est in Lege Moysi: vt intelligas vniuersa quæ facis, & quocũq; te verteris; Ios. 1. b
4 * Vt confirmet Dominus sermones suos quos locutus est de me, dicés: Si custodierint filij tui viam suam, & ambulauerint coram me in veritate in omni corde suo, & in omni anima sua, non auferetur tibi vir de solio Israel.
5 * Tu quoque nosti quę fecerit mihi Ioab filius Saruiæ, quæ fecerit duobus principibus exercitus Israel, Abner filio Ner, & A- 2. Re. 3. c. & 20. c
B masæ filio Iether, quos occidit, & effudit sanguinem belli in pace, & posuit cruorẽ belli in balteo suo qui erat circa lumbos eius, & in calciamento suo quod erat in
6 pedibus eius. *Facies ergo iuxta sapientiã tuam, & non deduces caniciem eius pacifice ad inferos. * Sed & filiis Berzellai Ga- 2. Reg. 19. c.
7 laaditis reddes gratiam, eruntque comedentes in mensa tua. occurrerunt enim mihi quando fugiebam à facie Absalom fratris tui.

תרגום יונתן

51 וְאִתְחַוִּי לִשְׁלֹמֹה לְמֵימַר הָא אֲדוֹנִיָּה דָּחֵיל מִן קֳדָם שְׁלֹמֹה וְהָא אֲחַז בְּקַרְנָת מַדְבְּחָא לְמֵימַר יְקַיֵּם לִי כְּיוֹמָא הָדֵין מַלְכָּא שְׁלֹמֹה
דְּלָא יְקַטֵּל יָת עַבְדֵּיהּ בְּחַרְבָּא׃ 52 וַאֲמַר שְׁלֹמֹה אִם יְהֵא לְגַבַר דָּחֵיל חֲטָאִין לָא יִפֵּל מִשְׁעַר רֵישֵׁיהּ לְאַרְעָא וְאִם בִּישְׁתָּא חִשְׁתְּכַח
בֵּיהּ יִתְקְטֵיל׃ 53 וּשְׁלַח מַלְכָּא שְׁלֹמֹה וְאַתְּתוּהִי מֵעִילַּוֵי מַדְבְּחָא וְאָתָא וּסְגִיד לְמַלְכָּא שְׁלֹמֹה וַאֲמַר לֵיהּ שְׁלֹמֹה אֲזִיל לְבֵיתָךְ׃

ב

1 וּקְרִיבוּ יוֹמֵי דָוִד לְמֵיתָה וּפַקֵּיד יָת שְׁלֹמֹה בְּרֵיהּ לְמֵימַר׃ 2 אֲנָא אָזֵיל בְּאוֹרַח כָּל אַרְעָא וְתִתְקַף וּתְהֵי לְגַבַר דָּחֵיל חֲטָאִין׃
3 וְתִטַּר יָת מַטְּרַת מֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָךְ לְמֵהַךְ בְּאָרְחָן דְּתַקְנָן קְיָמוֹהִי לְמִטַּר קְיָמוֹהִי וְדִינוֹהִי וְסָהֲדְוָתֵיהּ כְּמָה דִּכְתִיב בְּאוֹרַיְתָא
דְּמֹשֶׁה בְּדִיל דְּתַצְלַח יָת כָּל דְּתַעְבֵּיד וּלְכָל אֲתַר דְּתִתְפְּנֵי לְתַמָּן׃ 4 בְּדִיל דְּיְקַיֵּים יְיָ יָת פִּתְגָמֵהּ דִּי מַלֵּיל עֲלַי לְמֵימַר אִם יִטְּרוּן בְּנָךְ יָת
אָרְחָתְהוֹן לְמֵהַךְ קֳדָמַי בִּקְשׁוֹט בְּכָל לִבְהוֹן וּבְכָל נַפְשְׁהוֹן לְמֵימַר לָא יִפְסוֹק לָךְ גְּבַר מֵעַל כָּרְסֵי מַלְכוּתָא דְּיִשְׂרָאֵל׃ 5 וְאַף אַתְּ יָדַעְתָּ יָת
דַּעֲבַד לִי יוֹאָב בַּר צְרוּיָה דַּעֲבַד לְתַרִין רַבָּנֵי חֵילְוָתָא דְּיִשְׂרָאֵל לַאבְנֵר בַּר נֵר וְלַעֲמָשָׂא בַּר יֶתֶר דְּקַטְּלִינוּן בְּעַרְמִימוּתָא וּדְמֵי דְּמַהֲשִׁיב דְּמָהוֹן
עֲלוֹהִי כְּדֵם חְבִירֵי קְרָבָא וְיהֵיב לְהוֹן בִּכְמָנַת שְׁלָמָא וַאֲשַׁד דְּמָהוֹן בְּאִיסְפַּנְקִי דִּבְחַרְצֵיהּ וְדַשׁ בְּטָלָרִיתָא דִּי בְרַגְלוֹהִי׃
6 וְתַעְבֵּיד כְּחָכְמָתָךְ וְלָא תַחֵית סִיבָתֵיהּ בְּשְׁלָמָא לִשְׁאוֹל׃ 7 וְלִבְנֵי בַרְזִלַּי גִּלְעָדָאָה תַּעְבֵּיד טִיבוּ וִיהוֹן בְּאָכְלֵי פָּתוֹרָךְ אֲרֵי אִינּוּן
סַפִּיקוּ צוֹרְכִי בְּמֵעֳרְקִי מִן קֳדָם אַבְשָׁלוֹם אַחוּךְ׃

51 * Et nunciatum est Salomoni dicens: Ecce Adonias timuit regem Salomonem: & ecce tenuit cornua altaris, dicēs: Iuret mihi hodie rex Salomon, vt non interficiat seruum suum in gladio.

52 * Et dixit Salomon: Si fuerit in filium virtutis, non cadet à capite eius capillus in terram. si autem malum inuentum fuerit in eo, morietur.

53 * Et misit rex Salomon, & deduxerunt eum ab altari. & ingressus est, & adorauit regem Salomonem. & dixit ei Salomon: Vade in domum tuam.

CAP. II.

1 ET appropinquauerunt dies Dauid vt moreretur ipse, & præcepit filio suo Salomoni, dicens:

2 * Ego eo in via vniuersæ terræ: & confortaberis, & eris in virum: 3 * & obseruabis custodiam domini Dei tui, vt ambules in viis eius, vt custodias mandata eius, & præcepta eius, & iudicia eius, & testimonia eius, sicut scriptum est in Lege Moysi, vt intelligas vniuersa quæ facies, & quocumque aspexeris ibi:

4 * Vt confirmet Dominus sermones suos quos locutus est de me, dicens: Si custodierint filij tui vias suas, vt ambulent coram me in veritate, & in toto corde suo & in tota anima sua, dicens: Non auferetur tibi vir de solio meo Israel.

5 * Et nunc tu nosti quæ fecit mihi Ioab filius Saruia, & quæ fecit duobus principibus exercitus Israel, Abener filio Ner, & Amessa filio Iether; & occidit eos, & vltus est sanguinem belli in pace, & dedit sanguinem innocentem in balteo suo qui in lumbo eius, & in calciamento suo quod in pede eius.

6 * Et facies iuxta sapientiam tuam, & non deduces in pace caniciem eius ad inferos.

7 * Et filiis Berzelli Galaaditæ facies misericordiam; & erunt in comedentibus mensam tuam: quoniam sic occurrerunt mihi quando fugiebam ego à facie fratris tui Abesalom.

51 * καὶ ἀνήγγελη τῷ Σολομῶντι λέγων, ἰδοὺ ἀδωνίας ἐφοβήθη τὸν βασιλέα Σολομῶνα, καὶ ἰδοὺ ἐκράτησε τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου, λέγων, ὀμοσάτω μοι σήμερον ὁ βασιλεὺς Σολομὼν τοῦ μὴ θανατῶσαι τὸν δοῦλον αὐτοῦ ἐν ῥομφαίᾳ.

52 * καὶ εἶπε Σολομών, ἐὰν γένηται εἰς υἱὸν δυνάμεως, οὐ μὴ πέσῃ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ θρὶξ ἐπὶ τὴν γῆν. ἐὰν δὲ κακία εὑρεθῇ ἐν αὐτῷ, ἀποθανεῖται.

53 * καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν καὶ κατήγαγον αὐτὸν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου. καὶ εἰσῆλθε καὶ προσεκύνησε τῷ βασιλεῖ Σολομῶντι. καὶ εἶπεν αὐτῷ Σολομών, πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου.

β'.

1 * Καὶ ἤγγισαν αἱ ἡμέραι Δαυὶδ τοῦ ἀποθανεῖν αὐτόν, καὶ ἐνετείλατο τῷ υἱῷ αὐτοῦ Σολομῶντι λέγων·

2 * ἐγὼ πορεύομαι ἐν ὁδῷ πάσης τῆς γῆς, καὶ κραταιωθήσῃ, 3 καὶ ἔσῃ εἰς ἄνδρα. * καὶ φυλάξῃ τὴν φυλακὴν κυρίου τοῦ θεοῦ σου τοῦ πορεύεσθαι ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ φυλάσσειν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ, καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ Μουσῆ, ἵνα συνῇς πάντα ἃ ποιήσεις καὶ πάντα ἐὰν ἐπιβλέψῃς ἐκεῖ·

4 * ὅπως στήσῃ κύριος τὰ ῥήματα αὐτοῦ ἃ ἐλάλησε περὶ ἐμοῦ λέγων, ἐὰν φυλάξωσιν οἱ υἱοί σου τὰς ὁδοὺς αὐτῶν, τοῦ πορεύεσθαι ἐνώπιόν μου ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτῶν καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ αὐτῶν λέγων, οὐκ ἐξαρθήσεταί σοι ἀνὴρ ἀπὸ θρόνου Ἰσραήλ.

5 * καὶ νῦν σὺ οἶδας ἃ ἐποίησέ μοι Ἰωὰβ υἱὸς Σαρουίας, καὶ ἃ ἐποίησε τοῖς δύο ἀρχιστρατήγοις Ἰσραὴλ τῷ Ἀβενὴρ υἱῷ Νήρ, καὶ τῷ Ἀμεσσαὶ υἱῷ Ἰεθέρ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς καὶ ἐξεδίκησεν αἷμα πολέμου ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἔδωκεν αἷμα ἀθῷον ἐν τῇ ζώνῃ αὐτοῦ τῇ ἐν τῇ ὀσφύι αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ ὑποδήματι αὐτοῦ τῷ ἐν τῷ ποδὶ αὐτοῦ.

6 * καὶ ποιήσεις κατὰ τὴν φρόνησίν σου, καὶ οὐ καταξεις ἐν εἰρήνῃ τὸν πολιὸν αὐτοῦ εἰς ᾅδου.

7 * καὶ τοῖς υἱοῖς Βερζελλὶ τοῦ Γαλααδίτου ποιήσεις ἔλεος, καὶ ἔσονται ἐν τοῖς ἐσθίουσι τὸν τράπεζόν σου, ὅτι οὕτως ἤγγισάν μοι ἐν τῷ φεύγειν με ἀπὸ προσώπου τοῦ ἀδελφοῦ σου Ἀβεσαλώμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

51 Et indicatum est Selomoh dicendo: Ecce Adoniahu timens faciem Selomoh; & ecce apprehendit cornua altaris, dicendo: Iuret mihi sicut hodie rex Selomoh, quòd non occidet seruum suum gladio. 52 Et dixit Selomoh: Si fuerit vir timens peccata, non cadet ex crine capitis eius in terram: at si malum inuentum fuerit in eo, occidetur. 53 Et misit rex Selomoh, & deduxerunt illum ab altari. & venit & adorauit regem Selomoh. & dixit illi Selomoh: Vade in domum tuam.

CAP. II.

ET appropinquauerunt dies Dauid vt moreretur: & præcepit filio suo Selomoh dicendo: 2 Ego vado in viam vniuersæ terræ: roboreris & sis in virum timentem peccata. 3 Et custodias custodiam dicti Domini Dei tui, vt ambules in viis quæ rectæ sunt ante eum, vt custodias pacta eius & præcepta eius, & iudicia eius, & testimonia eius, sicut scriptum est in Lege Moseh, vt prospera reddas omnia quæ feceris, & omnem locum ad quem respexeris. 4 Et vt firmet Dominus verbum suum quod locutus est super me, dicendo: Si custodierint filij tui viam suam, ambulando ante me in veritate, & in omni corde suo, & in omni anima sua, dicendo, Non abscindetur tibi vir de solio regni Israel. 5 Etiam tu nosti quæ fecit mihi Ioab filius Szaruiah, quæ fecit duobus magistris exercitus Israel, Abner filio Ner, & Ghamassa filio Iether, quos occidit in dolo suo & sanguine; qui existimauit sanguinem illorum super se sicut sanguinem percussorum belli: & respondit illis in insidiis pacem, & effudit sanguinem illorum in cingulo quod erat in lumbis suis, & conculcauit talaribus quæ erant in pedibus suis. 6 Et facies secundum sapientiam tuam, & non descendere facies senectutem illius in pace in sepulchrum. 7 Et filiis Barzelai Gilghadæi facies benignitatem, & erunt inter conuiuas mensæ tuæ: quia illi suffecerunt necessitates meas dum fugerem à facie Absalom fratris tui.

8 * וְהִנֵּה עִמְּךָ שִׁמְעִי בֶן־גֵּרָא בֶּן־הַיְמִינִי מִבַּחֻרִים
וְהוּא קִלַּלַנִי קְלָלָה נִמְרֶצֶת בְּיוֹם לֶכְתִּי מַחֲנָיִם
וְהוּא־יָרַד לִקְרָאתִי הַיַּרְדֵּן וָאֶשָּׁבַע לוֹ בַּיהוָה לֵאמֹר
אִם־אֲמִיתְךָ בֶּחָרֶב׃
9 * וְעַתָּה אַל־תְּנַקֵּהוּ כִּי אִישׁ חָכָם אָתָּה וְיָדַעְתָּ
אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה־לּוֹ וְהוֹרַדְתָּ אֶת־שֵׂיבָתוֹ בְּדָם
10 שְׁאוֹל׃ * וַיִּשְׁכַּב דָּוִד עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּעִיר דָּוִד׃
11 * וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ דָּוִד עַל־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים
שָׁנָה בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ שֶׁבַע שָׁנִים וּבִירוּשָׁלַם מָלַךְ
שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ שָׁנִים׃
12 * וּשְׁלֹמֹה יָשַׁב עַל־כִּסֵּא דָּוִד אָבִיו וַתִּכֹּן מַלְכֻתּוֹ
13 מְאֹד׃ * וַיָּבֹא אֲדֹנִיָּהוּ בֶן־חַגִּית אֶל־בַּת־שֶׁבַע אֵם־
שְׁלֹמֹה וַתֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם בֹּאֶךָ וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם׃
14 * וַיֹּאמֶר דָּבָר לִי אֵלַיִךְ וַתֹּאמֶר דַּבֵּר׃
15 * וַיֹּאמֶר אַתְּ יָדַעַתְּ כִּי־לִי הָיְתָה הַמְּלוּכָה וְעָלַי
שָׂמוּ כָל־יִשְׂרָאֵל פְּנֵיהֶם לִמְלֹךְ וַתִּסֹּב הַמְּלוּכָה
וַתְּהִי לְאָחִי כִּי מֵיְהוָה הָיְתָה לּוֹ׃
16 * וְעַתָּה שְׁאֵלָה אַחַת אָנֹכִי שֹׁאֵל מֵאִתָּךְ אַל־תָּשֵׁבִי
אֶת־פָּנָי וַתֹּאמֶר אֵלָיו דַּבֵּר׃
17 * וַיֹּאמֶר אִמְרִי־נָא לִשְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ כִּי לֹא־יָשִׁיב
אֶת־פָּנַיִךְ וְיִתֶּן־לִי אֶת־אֲבִישַׁג הַשּׁוּנַמִּית לְאִשָּׁה׃
18 * וַתֹּאמֶר בַּת־שֶׁבַע טוֹב אָנֹכִי אֲדַבֵּר עָלֶיךָ אֶל־
הַמֶּלֶךְ׃
19 * וַתָּבֹא בַת־שֶׁבַע אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְדַבֶּר־לוֹ
עַל־אֲדֹנִיָּהוּ וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לִקְרָאתָהּ וַיִּשְׁתַּחוּ לָהּ
וַיֵּשֶׁב עַל־כִּסְאוֹ וַיָּשֶׂם כִּסֵּא לְאֵם הַמֶּלֶךְ וַתֵּשֶׁב
לִימִינוֹ׃
20 * וַתֹּאמֶר שְׁאֵלָה אַחַת קְטַנָּה אָנֹכִי שֹׁאֶלֶת מֵאִתָּךְ
אַל־תָּשֵׁב אֶת־פָּנָי וַיֹּאמֶר לָהּ הַמֶּלֶךְ שַׁאֲלִי אִמִּי כִּי
לֹא־אָשִׁיב אֶת־פָּנָיִךְ׃

REGVM. I. Translat.B.Hierony. *Dauid.*

8 * Habes quoque apud te Semei filium
Gera filij Iemini de Bahurim qui male-
dixit mihi maledictione peſsima, quando
ibam ad caſtra. ſed quia deſcendit mihi in 2.Reg. 19.c.
occurſum cùm trāſirem Iordanem, & iu-
raui ei per Dominum dicens: Non te in-
9 terficiam gladio: * Tu noli pati eum eſſe
innoxium. Vir autē ſapiens es, vt ſcias quę
facies ei: deduceſque canos eius cum ſan-
10 guine ad inferos. * Dormiuit igitur Dauid
cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in ciui-
11 tate Dauid. * Dies autem quibus regnauit
Dauid ſuper Iſrael, quadraginta āni ſunt.
C In Hebron regnauit ſeptem annis, in Ie-
12 ruſalem triginta tribus. * Salomon autem Act.2.c.
ſedit ſuper thronum Dauid patris ſui, &
13 firmatum eſt regnum eius nimis. * Et in-
greſſus eſt Adonias filius Agith ad Berſa-
bee matrem Salomonis. Quæ dixit ei: Pa- 3.Reg. 16.a.
cificus ne eſt ingreſſus tuus? Qui reſpon-
14 dit: Pacificus. * Addiditque: Sermo mihi
15 eſt ad te. cui ait: Loquere. * Et ille: Tu, in-
quit, noſti quia meū erat regnum, & me
præpoſuerat omnis Iſrael ſibi in regē: ſed
tranſlatum eſt regnum, & factum eſt fra-
tris mei. à Domino enim conſtitutum eſt
16 ei. * Nunc ergo petitionem vnam precor à
te, ne confundas faciem meam. Quę dixit
17 ad eum: Loquere. * Et ille ait; Precor vt di-
cas Salomoni regi, neque enim negare
tibi quicquam poteſt, vt det mihi Abiſac
18 Sunamitem vxorem. * Et ait Berſabee:
Bene, ego loquar pro te regi.
19 * Venit ergo Berſabee ad regem Salomo
nem, vt loqueretur ei pro Adonia. Et ſur-
rexit rex in occurſum eius, adorauitque
eam, & ſedit ſuper thronum ſuum. poſi-
tuſque eſt thronus matri regis, quæ ſedit
D ad dextram eius.
20 * Dixitque ei: Petitionem vnam par-
uulam ego deprecor à te, ne confundas
faciem meam. Et dixit ei rex: Pete, ma-
ter mea. neque enim fas eſt vt auertam fa-
ciem tuam.

תרגום יונתן

8 וְהָא עִמָּךְ שִׁמְעִי בַּר גֵּרָא בַּר שִׁבְטָא דְּבִנְיָמִן מְעָלְּמָת וְהוּא לְוָטָנִי לְוָטָן מְרִירָן בְּיוֹמָא דְּאָזֵלִית לְמַחֲנַיִם וְהוּא נְחַת לְקַדָּמוּתִי לְיַרְדְּנָא
וְקַיֵּימִית לֵיהּ בְּמֵימְרָא דַּיְיָ לְמֵימַר דְּלָא אֶקְטְלִנָּךְ בְּחַרְבָּא׃ 9 וּכְעַן לָא תְּזַכְּינֵיהּ אֲרֵי גְּבַר חַכִּים אַתְּ וְתִידַּע יַת דְּתַעְבִּיד לֵיהּ וְתַחֵית יַת
סֵיבָתֵיהּ בְּקִטְלָא לִשְׁאוֹל׃ 10 וּשְׁכִיב דָּוִד עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר בְּקִרְתָּא דְּדָוִד׃ 11 וְיוֹמַיָּא דְּמַלַּךְ דָּוִד עַל יִשְׂרָאֵל
אַרְבְּעִין שְׁנִין בְּחֶבְרוֹן מְלַךְ שְׁבַע שְׁנִין וּבִירוּשְׁלֵם מְלַךְ תְּלָתִין וּתְלַת שְׁנִין׃ 12 וּשְׁלֹמֹה יְתִיב עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתָא דְּדָוִד אֲבוּהִי
וְאִתְקִינַת מַלְכוּתֵיהּ לַחֲדָא׃ 13 וַאֲתָא אֲדֹנִיָּהוּ בַּר חַגִּית לְוָת בַּת שָׁבַע אִמֵּיהּ דִּשְׁלֹמֹה וַאֲמָרַת שְׁלָם מֵימְרָךְ וַאֲמַר שְׁלָם׃
14 וַאֲמַר פִּתְגָם אִית לִי לְמַלָּלָא עִמָּךְ וַאֲמָרַת מַלֵּיל׃
15 וַאֲמַר אַתְּ יְדַעְתְּ אֲרֵי דִּילִי הֲוָת מַלְכוּתָא וְעָלַי שַׁוִּיאוּ כָל יִשְׂרָאֵל אַפֵּיהוֹן לְמֶהֱוֵי מַלְכָא וְאִסְתְּחָרַת מַלְכוּתָא וַהֲוָת לְאַחִי אֲרֵי מִן קֳדָם
יְיָ הֲוָת לֵיהּ׃ 16 וּכְעַן שְׁאֵלָה חֲדָא אֲנָא שָׁאֵיל מִינָךְ לָא תְּתִיבִין יַת אַפַּי וַאֲמָרַת לֵיהּ מַלֵּיל׃
17 וַאֲמַר אֱמָרִי כְּעַן לִשְׁלֹמֹה מַלְכָּא אֲרֵי לָא יְתִיב יַת אַפָּיךְ וְיִתֶּן לִי יַת אֲבִישַׁג דְּמִן שׁוּנֶם לְאִתּוּ׃
18 וַאֲמָרַת בַּת שֶׁבַע טַב אֲנָא אֲמַלֵּל עֲלָךְ קֳדָם מַלְכָּא׃ 19 וַאֲתַת בַּת שֶׁבַע לְקֳדָם מַלְכָּא שְׁלֹמֹה לְמַלָּלָא עִמֵּיהּ עַל אֲדֹנִיָּה
וְקָם מַלְכָּא לְקַדָּמוּתָהּ וּסְגִיד לָהּ וְיָתֵיב עַל כָּרְסְוֵי וְשַׁוִּי כָּרְסְיָא לְאִמֵּיהּ דְּמַלְכָּא וְיָתֵיבַת לְיַמִּינֵיהּ׃
20 וַאֲמָרַת שְׁאֵלָה חֲדָא זְעִירָא אֲנָא שָׁאֲלָה מִינָךְ לָא תְּתִיב יַת אַפַּי וַאֲמַר לָהּ מַלְכָּא שְׁאֵילִי אִמִּי אֲרֵי לָא אָתֵיב יַת אַפָּיךְ׃

* *Et ecce tecum Semei filius Gera filius Jemeni qui de Baurim, et ipse maledixit mihi maledictione dolorosa in die qua ibam in castra, et ipse descendit in occursum meum in Jordane. et iuraui ei in Domino, dicens, Si interficiam te in gladio:* 8

* *Et non relinques innoxium eum, quia vir sapiens es tu, & scies quæ facies ei, & deduces caniciem eius in sanguine ad inferos.* 9

* *Et dormit Dauid cum patribus suis, & sepultus est in ciuitate Dauid.* 10

* *Et dies quibus regnauit Dauid super Israel, quadraginta anni. in Chebron regnauit septem annis, & in Hierusalem regnauit triginta & tribus annis.* 11

* *Et Salomon sedit super thronum Dauid patris sui, & paratum fuit regnum eius nimis.* 12

* *Et ingressus est Adonias filius Agith ad Bersabee matrem Salomonis, et adorauit eam: & dixit ei: Pax ingressus tuus? & dixit: Pax.* 13

* *Et dixit: Sermo mihi ad te. & ait ei: Loquere.* 14

* *Et dixit ei: Tu nosti quòd mihi erat regnũ, & in me posuit omnis Israel faciem suam in regem; & translatum est regnum & factum est fratri meo, quoniam à Domino erat ei.* 15

* *Et nunc petitionem vnam ego peto à te, ne auertas faciem tuam. & dixit ei Bersabee: Loquere.* 16

* *Et dixit ei: Dic iam ad Salomonem regem, quia non auertet faciem tuam, & dabit mihi Abisag Sunamitin in vxorem.* 17

* *Et dixit ei Bersabee: Bene ego loquar pro te regi.* 18

* *Et ingressa est Bersabee ad Regem Salomonem, vt loqueretur ei pro Adonia. & surrexit Rex in occursum eius, & adorauit eam: & sedit super thronum suum. & positus est thronus matri Regis, & sedit à dextris eius.* 19

* *Et dixit ei: Petitionem vnam paruam ego peto à te, ne auertas faciem meam. & dixit ei Rex: Pete mater mea, quoniam non auertam te.* 20

8 * καὶ ἰδὲ μεθ' ὑμῶν Σεμεεὶ υἱὸς Γηρὰ υἱὸς Ἰεμενὶ ὁ ἐκ Βαουρείμ, καὶ αὐτὸς κατηράσατό με κατάραν ὀδυνηρὰν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ᾗ ἐπορευόμην εἰς παρεμβολάς, καὶ αὐτὸς κατέβη εἰς ἀπαντήσιν μου ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην. καὶ ὤμοσα αὐτῷ ἐν κυρίῳ λέγων, εἰ θανατώσω σε ἐν ῥομφαίᾳ,

9 * καὶ οὐ μὴ ἀθῳώσῃς αὐτόν, ὅτι ἀνὴρ σοφὸς εἶ σύ, καὶ γνώσῃ ἃ ποιήσεις αὐτῷ, καὶ κατάξεις τὸν πολιὸν αὐτοῦ ἐν αἵματι εἰς ᾅδου.

10 * καὶ κοιμᾶται Δαυὶδ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν τῇ πόλει Δαυίδ.

11 * Καὶ αἱ ἡμέραι ἃς ἐβασίλευσε Δαυὶδ ἐπὶ Ἰσραήλ, τεσσαράκοντα ἔτη. ἐν Χεβρὼν ἐβασίλευσεν ἑπτὰ ἔτη, καὶ ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐβασίλευσεν τριάκοντα καὶ τρία ἔτη.

12 * καὶ Σολομὼν ἐκάθισεν ἐπὶ θρόνου Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἠτοιμάσθη ἡ βασιλεία αὐτοῦ σφόδρα.

13 * Καὶ εἰσῆλθεν Ἀδωνίας υἱὸς Ἀγγὶθ πρὸς Βηρσαβεὲ τὴν μητέρα Σολομῶντος, καὶ προσεκύνησεν αὐτῇ. καὶ εἶπεν αὐτῷ, εἰρηνικὴ ἡ εἴσοδός σου; καὶ εἶπεν, εἰρηνική.

14 * Καὶ εἶπεν, λόγος μοι πρὸς σέ. καὶ εἶπεν αὐτῷ, λάλησον.

15 * καὶ εἶπεν αὐτῇ, σὺ οἶδας ὅτι ἐμοὶ ἦν ἡ βασιλεία, καὶ ἐπ' ἐμὲ ἔθετο πᾶς Ἰσραὴλ τὸ πρόσωπον αὐτῶν εἰς βασιλέα, καὶ ἐπεστράφη ἡ βασιλεία, καὶ ἐγένετο τῷ ἀδελφῷ μου, ὅτι παρὰ κυρίου ἦν αὐτῷ.

16 * καὶ νῦν αἴτησιν μίαν ἐγὼ αἰτοῦμαι παρὰ σοῦ, μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου. καὶ εἶπεν αὐτῷ Βηρσαβεέ, λάλει.

17 * καὶ εἶπεν αὐτῇ, εἶπον δὴ πρὸς Σολομῶντα τὸν βασιλέα, ὅτι οὐκ ἀποστρέψει τὸ πρόσωπόν σου, καὶ δώσει μοι τὴν Ἀβισὰκ τὴν Σωναμίτιν εἰς γυναῖκα.

18 * καὶ εἶπεν αὐτῷ Βηρσαβεέ, καλῶς ἐγὼ λαλήσω περὶ σοῦ τῷ βασιλεῖ.

19 * καὶ εἰσῆλθε Βηρσαβεὲ πρὸς τὸν βασιλέα Σολομῶντα λαλῆσαι αὐτῷ περὶ Ἀδωνίου. καὶ ἐξανέστη ὁ βασιλεὺς εἰς ἀπάντησιν αὐτῇ καὶ προσεκύνησεν αὐτῇ, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ. καὶ ἐτέθη θρόνῳ τῇ μητρὶ τοῦ βασιλέως, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ.

20 * καὶ εἶπεν αὐτῷ, αἴτησιν μίαν μικρὰν ἐγὼ αἰτοῦμαι παρὰ σοῦ, μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν μου. καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεύς, αἴτησαι μήτηρ ἐμή, ὅτι οὐκ ἀποστρέψω σε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Et ecce tecum est Simghi filius Gera filius tribus Biniamin ex Ghalemeth, & ille maledixit mihi maledictionibus amaris die quo ibam in Mahhanaim: & ipse descendit in occursum meum ad Iardena, & iuraui illi in dicto Domini dicendo, Quia non occidam te gladio.

9 Et nunc non iustificabis illum; nam vir sapiens es: & cognosces id quod facies illi, & deduces senectutem eius occisione in sepulchrum. 10 Et dormiuit Dauid cum patribus suis, & sepultus est in vrbe Dauid.

11 Et dies quibus regnauit Dauid super Israel, fuerunt quadraginta anni. in Hhebron regnauit septem annis, & in Ierusalem regnauit triginta & tribus annis. 12 Et Selomoh sedit super solium regni Dauid patris sui, & confirmatum est regnum eius valde.

13 Et venit Adoniahu filius Hhagith ad Bathsebagh matrem ipsius Selomoh. & dixit *illa:* Estne pacificus aduentus tuus? & dixit: Pacificus. 14 Et dixit: Verbum est mihi ad loquendum tecum. & dixit: Loquere.

15 Et dixit: Tu nosti quòd meum erat regnum, & super me posuerat omnis Israel faciem suam, vt essem rex: sed conuersum est regnum, & fuit fratri meo, quia à Domino datum est illi. 16 Et nunc petitionem vnam ego peto à te, & non reuerti facias faciem meam. & dixit ei: Loquere. 17 Et dixit: Dic quæso Selomoh regi (quia non reuerti faciet faciem tuam) vt det mihi Abisag, quæ est ex Sunem, in vxorem. 18 Et dixit Bathsebagh; Bene: ego loquar pro te ante regem. 19 Et venit Bathsebagh ante regem Selomoh, vt loqueretur cum illo pro Adoniah. & surrexit rex in occursum eius, & adorauit eam: & sedit super solium suum, & posuit solium matri regis, & sedit ad dexteram illius.

20 Et dixit: Petitionem vnam paruam ego peto à te, ne reuerti facias faciem meam. & dixit ei rex: Pete mater mea, quia non reuerti faciam faciem tuam.

21 * וַתֹּאמֶר יִתַּן אֶת־אֲבִישַׁג הַשֻּׁנַמִּית לַאֲדֹנִיָּהוּ
אָחִיךָ לְאִשָּׁה׃

22 * וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר לְאִמּוֹ וְלָמָּה׃ אַתְּ
שֹׁאֶלֶת אֶת־אֲבִישַׁג הַשֻּׁנַמִּית לַאֲדֹנִיָּהוּ וְשַׁאֲלִי־לוֹ
אֶת־הַמְלוּכָה׃ כִּי הוּא אָחִי הַגָּדוֹל מִמֶּנִּי וְלוֹ
וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן וְלִיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה׃

23 * וַיִּשָּׁבַע הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בַּיהוָה לֵאמֹר כֹּה יַעֲשֶׂה־
לִּי אֱלֹהִים וְכֹה׃ יוֹסִיף כִּי בְנַפְשׁוֹ דִּבֶּר אֲדֹנִיָּהוּ
אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃

24 * וְעַתָּה חַי־יְהוָה׃ אֲשֶׁר הֵכִינַנִי וַיּוֹשִׁיבַנִי עַל־
כִּסֵּא דָוִד אָבִי וַאֲשֶׁר עָשָׂה־לִי בַיִת כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר כִּי
הַיּוֹם יוּמָת׃ אֲדֹנִיָּהוּ׃

25 * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּיַד בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע
וַיִּפְגַּע־בּוֹ וַיָּמֹת׃

26 * וּלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֵן אָמַר הַמֶּלֶךְ עֲנָתֹת לֵךְ עַל־
שָׂדֶיךָ כִּי אִישׁ מָוֶת אָתָּה וּבַיּוֹם הַזֶּה לֹא אֲמִיתֶךָ כִּי־
נָשָׂאתָ אֶת־אֲרוֹן אֲדֹנָי יֱהוִה לִפְנֵי דָּוִד אָבִי וְכִי
הִתְעַנֵּיתָ בְּכֹל אֲשֶׁר־הִתְעַנָּה אָבִי׃

27 * וַיְגָרֶשׁ שְׁלֹמֹה אֶת־אֶבְיָתָר מִהְיוֹת כֹּהֵן לַיהוָה
לְמַלֵּא אֶת־דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר עַל־בֵּית עֵלִי
בְּשִׁילֹה׃ 28 * וְהַשְּׁמֻעָה בָּאָה עַד־יוֹאָב כִּי יוֹאָב נָטָה
אַחֲרֵי אֲדֹנִיָּה וְאַחֲרֵי אַבְשָׁלוֹם לֹא נָטָה וַיָּנָס יוֹאָב
אֶל־אֹהֶל יְהוָה וַיַּחֲזֵק בְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ׃

29 * וַיֻּגַּד לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כִּי נָס יוֹאָב אֶל־אֹהֶל יְהוָה
וְהִנֵּה אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה׃ אֶת־בְּנָיָהוּ בֶן־
יְהוֹיָדָע לֵאמֹר לֵךְ פְּגַע־בּוֹ׃

30 * וַיָּבֹא בְנָיָהוּ אֶל־אֹהֶל יְהוָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה־
אָמַר הַמֶּלֶךְ צֵא וַיֹּאמֶר׃ לֹא כִּי־פֹה׃ אָמוּת וַיָּשֶׁב
בְּנָיָהוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר כֹּה־דִבֶּר יוֹאָב וְכֹה׃
עָנָנִי׃

21 * Quæait: Detur Abiſac Sunamitis Adonię fratri tuo vxor.

22 * Reſponditque rex Salomon & dixit matri ſuæ: Quare poſtulas Abiſac Sunamitem Adoniæ? Poſtula ei & regnum. ipſe eſt enim frater meus maior me, & habet Abiathar ſacerdotem & Ioab filium Sarui-
23 æ. * Iurauit itaque rex Salomon per Dominum dicens: Hæc faciat mihi Deus & hæc addat, quia contra animam ſuam locutus eſt Adonias verbum hoc.

24 * Et nunc viuit Dominus qui firmauit me, & collocauit me ſuper ſolium Dauid patris mei, & qui fecit mihi domum ſicut locut' eſt, quia hodie occidetur Adonias.

25 * Miſitque rex Salomon per manum Banaiæ filij Ioiade qui interfecit eum & mortuus eſt.

26 * Abiathar quoq; ſacerdoti dixit Rex: Vade in Anathot ad agrum tuũ. et quidẽ E vir mortis es: ſed hodie te non interficiã: quia portaſti arcã domini Dei corã Dauid patre meo, & ſuſtinuiſti laborẽ in omnibus in quibus laborauit pater meus.

27 * Eiecit ergo Salomon Abiathar, vt nõ eſſet ſacerdos Domini: vt impleretur ſermo Domini quem locutus eſt ſuper domum Heli in Silo.

28 * Venit autem nuncius ad Salomonem, quòd Ioab declinaſſet poſt Adoniam, & poſt Salomonem non declinaſſet. Fugit ergo Ioab in tabernaculum Domini, & ap prehendit cornu altaris. 1.Re.1.f

29 * Nunciatumq́, eſt regi Salomoni quòd fugiſſet Ioab in tabernaculum Domini, & eſſet iuxta altare. Miſitque Salomon Banaiam filium Ioiade dicens: Vade interfice eum. Sup.1.g.

30 * Et venit Banaias ad tabernaculum Domini, & dixit ei: Hæc dicit rex, Egredere. qui ait: Non egrediar, ſed hic moriar. Renunciauit Banaias regi ſermonem dicens: Hæc locutus eſt Ioab, & hæc locutus eſt mihi.

תרגום יונתן

22 וַאֲמַרְתְּ תִּתְיְהֵב יַת אֲבִישַׁג דְּמִן שׁוּנֵם לַאֲדֹנִיָּה אַחוּךְ לְאִיתּוּ׃ 22 וַאֲתֵיב מַלְכָּא שְׁלֹמֹה וַאֲמַר לְאִמֵּיהּ וּלְמָה אַתְּ שָׁאֲלָה יַת אֲבִישַׁג
דְּמִן שׁוּנֵם לַאֲדֹנִיָּה וּשְׁאֲלִי לֵיהּ יַת מַלְכוּתָא אֲרֵי הוּא אַחִי קְשׁוֹט מִינִי הֲלָא בְּעֲצָה חֲרָא הֲוֹו הוּא וְאֶבְיָתָר כָּהֲנָא וְיוֹאָב בַּר צְרוּיָה׃
23 וְקַיֵּים מַלְכָּא שְׁלֹמֹה בְּמֵימְרָא דַּיְיָ לְמֵימַר כְּדֵין יַעְבֵּיד לִי יְיָ וּכְדֵין יוֹסִיף אֲרֵי בְנַפְשֵׁיהּ מַלֵּיל אֲדֹנִיָּהוּ יַת פִּתְגָמָא הָדֵין׃
24 וּכְעַן קַיָּם הוּא יְיָ דְּאַתְקִנַנִי וְאוֹתְבַנִי עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתָא דְּדָוִד אֲבָא וּדְקַיֵּים לִי מַלְכוּ כְּמָה דְּמַלֵּיל אֲרֵי יוֹמָא דֵּין יִתְקְטֵיל אֲדֹנִיָּהוּ׃
25 וּשְׁלַח מַלְכָּא שְׁלֹמֹה בִּיד בְּנָיָה בַּר יְהוֹיָדָע וּשְׁלַט בֵּיהּ וְקַטְלֵיהּ׃
26 וּלְאֶבְיָתָר כָּהֲנָא אֲמַר מַלְכָּא לַעֲנָתוֹת אֱזֵיל לָךְ לְקִרְוָךְ אֲרֵי גְּבַר חַיָּיב קְטוֹל אַתְּ וּבְיוֹמָא הָדֵין לָא אֶקְטִלִינָךְ אֲרֵי נְטַלְתָּ יַת אֲרוֹנָא דַּיְיָ
אֱלָהָא קֳדָם דָּוִד אֲבָא וַאֲרֵי אִתְעַנֵּיתָא בְּכָל דְּאִתְעַנֵּי אֲבָא׃
27 וְתָרִיךְ שְׁלֹמֹה יַת אֶבְיָתָר מִלְּמֶהֱוֵי כַּהֲנָא מְשַׁמֵּשׁ קֳדָם יְיָ לְקַיָּמָא יַת פִּתְגָמָא דַּיְיָ דִּי מַלֵּיל עַל בֵּית עֵלִי בְּשִׁילֹה׃
28 וּבְשׂוֹרְתָא מְטָא עַד יוֹאָב אֲרֵי יוֹאָב אִתְפְּנִי בָּתַר אֲדֹנִיָּה וּבָתַר אַבְשָׁלוֹם לָא אִתְפְּנִי וַאֲפֵךְ יוֹאָב לְמַשְׁכְּנָא דַיְיָ וַאֲתְקֵיף בְּקַרְנַת מַדְבְּחָא׃
29 וְאִתְחַוָּה לְמַלְכָּא שְׁלֹמֹה אֲרֵי אַפֵּךְ יוֹאָב לְמַשְׁכְּנָא דַיְיָ וְהָא בִּסְטַר מַדְבְּחָא וּשְׁלַח שְׁלֹמֹה יַת בְּנָיָה בַּר יְהוֹיָדָע לְמֵימַר אֱזֵיל שְׁלוֹט בֵּיהּ׃
30 וַאֲתָא בְנָיָה לְמַשְׁכְּנָא דַיְיָ וַאֲמַר לֵיהּ כְּרַנָּן אֲמַר מַלְכָּא פּוֹק וַאֲמַר לָא אֲרֵי כָּא אָתְקְטֵיל וַאֲתֵיב בְּנָיָה יַת מַלְכָּא פִּתְגָמָא לְמֵימַר כְּדֵין
מַלֵּיל יוֹאָב וּכְדֵין אֲתֵיבַנִי׃

* *Et dixit: Detur Abisaac Sunamitis Adonia fratri tuo in vxorem.* 21

* *Et respondit Salomon rex, & dixit matri suæ: Et quare tu petis Abisaac Adoniæ? & postula ei regnum, quoniam iste frater meus magnus magis quàm ego; & ei Abiathar sacerdos, & ei Joab filius Saruiæ princeps militiæ amicus.* 22

* *Et iurauit rex Salomon per Dominum, dicens: Hæc faciat mihi Deus & hæc addat, quia contra animam suam locutus est Adonias verbum hoc.* 23

* *Et nunc viuit Dominus qui præparauit me, et posuit me super solium Dauid patris mei, & ipse fecit mihi domum sicut locutus est mihi Dominus, quia hodie morietur Adonias.* 24

* *Et misit Salomon rex in manu Banaiæ filij Ioiada, & interfecit Adoniam, et mortuus est.* 25

* *Et Abiathar sacerdoti dixit rex: Reuertere in Anathoth in agrum tuum, quia vir mortis es tu; & in die hac non interficiam te, quia portasti arcam fœderis Domini coram Dauid patre meo, & quia laborasti in omnibus quibus laborauit pater meus.* 26

* *Et eiecit Salomon Abiathar vt non esset in sacerdotem Domino; vt impleretur sermo Domini quem locutus est super domum Heli in Sylo.* 27

* *Et fama venit vsque ad Joab filium Saruia, quòd Joab esset declinans post Adoniam, & post Salomonem non declinasset. & fugit Joab in tabernaculum Domini, & apprehendit cornua altaris.* 28

* *Et nunciauerũt Salomoni dicentes, Quòd fugit Joab in tabernaculum Domini, & ecce tenet cornua altaris. & misit rex Salomon Banean filium Ioiada, dicens: Vade & interfice eum.* 29

* *Et venit Baneas ad Joab in tabernaculum Domini, & dixit ad eum: Hæc dicit rex: Egredere. & dixit Joab: Non egredior, quia hic moriar. Et reuersus est Baneas, & dixit regi dicens: Hæc locutus est Ioab & hæc respondit mihi.* 30

21 * καὶ εἶπεν, δοθήτω ἡ ἀβισαὰκ ἡ Σωναμίτις τῷ ἀδωνία τῷ ἀδελφῷ σου εἰς γυναῖκα.

22 * καὶ ἀπεκρίθη Σολομὼν ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ ἵνατί σὺ αἰτῇ τὴν ἀβισαὰκ τῷ ἀδωνίᾳ; καὶ αἴτησαι αὐτῷ τὴν βασιλείαν, ὅτι ἐστὶν ὁ ἀδελφός μου ὁ μείζων ὑπὲρ ἐμέ, καὶ αὐτῷ Ἀβιάθαρ ὁ ἱερεύς, καὶ αὐτῷ Ἰωὰβ υἱὸς Σαρουίας ὁ ἀρχιστράτηγος.

23 * καὶ ὤμοσεν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν κατὰ τοῦ κυρίου λέγων, τάδε ποιήσαι μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθείη, ὅτι κατὰ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐλάλησεν Ἀδωνίας τὸν λόγον τοῦτον.

24 * καὶ νῦν ζῇ κύριος ὃς ἡτοίμασέ με καὶ ἔθετό με ἐπὶ τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρός μου, καὶ αὐτὸς ἐποίησέ μοι οἶκον καθὼς ἐλάλησέ μοι κύριος, ὅτι σήμερον θανατωθήσεται Ἀδωνίας.

25 * καὶ ἐξαπέστειλε Σολομὼν ὁ βασιλεὺς ἐν χειρὶ Βανέα υἱοῦ Ἰωιαδά, καὶ ἐξῆλθεν τὸν Ἀδωνίαν, καὶ ἀπέθανεν.

26 * καὶ τῷ Ἀβιάθαρ τῷ ἱερεῖ εἶπεν ὁ βασιλεύς, Ἀπότρεχε εἰς Ἀναθὼθ εἰς τὸν ἀγρόν σου, ὅτι ἄνὴρ θανάτου εἶ σύ, καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ οὐ θανατώσω σε, ὅτι ἦρας τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου ἐνώπιον Δαυὶδ τοῦ πατρός μου, καὶ ὅτι ἐκακουχήθης ἐν πᾶσιν οἷς ἐκακουχήθη ὁ πατήρ μου.

27 * καὶ ἐξέβαλε Σολομὼν τὸν Ἀβιάθαρ τοῦ μὴ εἶναι εἰς ἱερέα τῷ κυρίῳ, καὶ πληρωθῇ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν ἐπὶ τὸν οἶκον Ἠλὶ ἐν Σηλώ.

28 * καὶ ἡ ἀκοὴ ἦλθεν ἕως Ἰωὰβ υἱοῦ Σαρουίας, ὅτι Ἰωὰβ ἐξέκλινε κατόπισθεν Ἀδωνίου, καὶ ὀπίσω Σολομῶντος οὐκ ἐξέκλινε. καὶ ἔφυγεν Ἰωὰβ εἰς τὸ σκήνωμα τοῦ κυρίου, καὶ κατέσχε τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου.

29 * καὶ ἀπήγγειλαν τῷ Σολομῶντι λέγοντες, ὅτι πέφυγεν Ἰωὰβ εἰς τὸ σκήνωμα κυρίου, καὶ ἰδοὺ κατέχει τῶν κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου. καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν τὸν Βανέαν υἱὸν Ἰωιαδὰ λέγων, πορεύου καὶ ἄνελε αὐτόν.

30 * καὶ ἦλθε Βανέας πρὸς Ἰωὰβ εἰς τὸ σκήνωμα κυρίου, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει ὁ βασιλεύς, ἔξελθε. καὶ εἶπεν Ἰωάβ, οὐκ ἐκπορεύομαι, ὅτι ὧδε ἀποθανοῦμαι. καὶ ἀπέστρεψε Βανέας καὶ εἶπε τῷ βασιλεῖ λέγων, τάδε λελάληκεν Ἰωὰβ καὶ τάδε ἀποκεκρίταί μοι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et dixit: Detur Abisag, quæ est ex Sunem, Adoniah fratri tuo in vxorem.

22 Et respondit rex Selomoh & dixit matri suæ: Et vt quid petis Abisag, quæ est ex Sunem, Adoniah? pete illi regnum, quia ille est frater meus ornatior me: nonne in consilio vno fuerunt ille, & Abiathar sacerdos, & Ioab filius Szaruiah?

23 Et iurauit rex Selomoh in dicto Domini, dicendo: Sic faciat mihi Dominus & sic addat, quòd contra animam suam locutus est Adoniah verbum istud. 24 Et nunc permanet ipse Dominus qui confirmauit me, & sedere fecit me super solium regni Dauid patris mei, & qui firmauit mihi regnum sicut locutus fuerat: quòd hodie occidetur Adoniah.

25 Et misit rex Selomoh per manum Benaiah filij Iehoiadagh, & exercuit potestatem in illum, & occidit illum.

26 Et Abiathar sacerdoti dixit rex: Ad Ghanathoth ito tibi in domos tuas, quia vir obnoxius occisioni tu es: sed hodie non occidam te, quia tulisti arcam domini Dei ante Dauid patrem meum; & quia afflictus fuisti in omnibus quibus afflictus fuit pater meus.

27 Et repudiauit Selomoh Abiathar ne esset sacerdos ministrans ante Dominum, vt confirmaret verbum Domini quod locutus fuerat super domum Gheli in Siloh. 28 Et fama peruenit vsque ad Ioab (quia Ioab declinauerat post Adoniah, & post Absalom non declinauerat) & fugit Ioab ad tabernaculum Domini, & apprehendit cornua altaris.

29 Et nunciatum est regi Selomoh, quòd fugit Ioab ad tabernaculum Domini, & ecce est apud altare. & misit Selomoh Benaiah filium Iehoiadagh dicendo: Vade, exerce potestatem in illum.

30 Et venit Benaiah ad tabernaculum Domini, & dixit illi: Sic dixit rex: Exi. & dixit: Nequaquam, quia hîc occidar. Et retulit Benaiah regi verbum dicendo: Sic locutus est Ioab, & sic respondit mihi.

31 * וַיֹּאמֶר לוֹ הַמֶּלֶךְ עֲשֵׂה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר וּפְגַע־בּוֹ
וּקְבַרְתּוֹ וַהֲסִירֹתָ דְּמֵי חִנָּם אֲשֶׁר שָׁפַךְ יוֹאָב מֵעָלַי
וּמֵעַל בֵּית אָבִי׃
32 * וְהֵשִׁיב יְהוָה אֶת־דָּמוֹ עַל־רֹאשׁוֹ אֲשֶׁר פָּגַע
בִּשְׁנֵי־אֲנָשִׁים צַדִּקִים וְטֹבִים מִמֶּנּוּ וַיַּהַרְגֵּם בַּחֶרֶב
וְאָבִי דָוִד לֹא יָדָע אֶת־אַבְנֵר בֶּן־נֵר שַׂר־צְבָא יִשְׂרָאֵל
וְאֶת־עֲמָשָׂא בֶּן־יֶתֶר שַׂר־צְבָא יְהוּדָה׃
33 * וְשָׁבוּ דְמֵיהֶם בְּרֹאשׁ יוֹאָב וּבְרֹאשׁ זַרְעוֹ לְעֹלָם
וּלְדָוִד וּלְזַרְעוֹ וּלְבֵיתוֹ וּלְכִסְאוֹ יִהְיֶה שָׁלוֹם עַד־
34 עוֹלָם מֵעִם יְהוָה׃ * וַיַּעַל בְּנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע וַיִּפְגַּע־
בּוֹ וַיְמִתֵהוּ וַיִּקָּבֵר בְּבֵיתוֹ בַּמִּדְבָּר׃
35 * וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת־בְּנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע תַּחְתָּיו עַל־
הַצָּבָא וְאֶת־צָדוֹק הַכֹּהֵן נָתַן הַמֶּלֶךְ תַּחַת אֶבְיָתָר׃
36 * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא לְשִׁמְעִי וַיֹּאמֶר לוֹ בְּנֵה־לְךָ
בַּיִת בִּירוּשָׁלַם וְיָשַׁבְתָּ שָׁם וְלֹא־תֵצֵא מִשָּׁם אָנֶה
37 וָאָנָה׃ * וְהָיָה בְּיוֹם צֵאתְךָ וְעָבַרְתָּ אֶת־נַחַל קִדְרוֹן
יָדֹעַ תֵּדַע כִּי מוֹת תָּמוּת דָּמְךָ יִהְיֶה בְרֹאשֶׁךָ׃
38 * וַיֹּאמֶר שִׁמְעִי לַמֶּלֶךְ טוֹב הַדָּבָר כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כֵּן יַעֲשֶׂה עַבְדֶּךָ וַיֵּשֶׁב שִׁמְעִי בִּירוּשָׁלַם
יָמִים רַבִּים׃
39 * וַיְהִי מִקֵּץ שָׁלֹשׁ שָׁנִים וַיִּבְרְחוּ שְׁנֵי־עֲבָדִים
לְשִׁמְעִי אֶל־אָכִישׁ בֶּן־מַעֲכָה מֶלֶךְ גַּת וַיַּגִּידוּ לְשִׁמְעִי
40 לֵאמֹר הִנֵּה עֲבָדֶיךָ בְּגַת׃ * וַיָּקָם שִׁמְעִי וַיַּחֲבֹשׁ
אֶת־חֲמֹרוֹ וַיֵּלֶךְ גַּתָּה אֶל־אָכִישׁ לְבַקֵּשׁ אֶת־עֲבָדָיו
וַיֵּלֶךְ שִׁמְעִי וַיָּבֵא אֶת־עֲבָדָיו מִגַּת׃
41 * וַיֻּגַּד לִשְׁלֹמֹה כִּי־הָלַךְ שִׁמְעִי מִירוּשָׁלַם גַּת וַיָּשֹׁב׃
42 * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיִּקְרָא לְשִׁמְעִי וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֲלוֹא
הִשְׁבַּעְתִּיךָ בַיהוָה וָאָעִד בְּךָ לֵאמֹר בְּיוֹם צֵאתְךָ
וְהָלַכְתָּ אָנֶה וָאָנָה יָדֹעַ תֵּדַע כִּי־מוֹת תָּמוּת וַתֹּאמֶר
אֵלַי טוֹב הַדָּבָר שָׁמָעְתִּי׃

31 *Dixitque ei rex: Fac sicut locutus est: &
interfice eum & sepeli, & amouebis san-
guinem innocentem qui effusus est à Ioab
32 à me & à domo patris mei: *Et reddet Do
minus sanguinem eius super caput eius,
quia interfecit duos viros iustos melioresque se, & occidit eos gladio patre meo Da
uid ignorante, Abner filium Ner principē 2.Re.2.c & 20.c
militiæ Israel, & Amasam filiū Iether prin
33 cipem exercitus Iuda. *Et reuertetur san-
guis illorum in caput Ioab & in caput se-
minis eius in sempiternum; Dauid autem
& semini eius, & domui & throno illius sit
34 pax vsque in æternum à Domino. *Ascen
dit itaque Banaias filius Ioiade, & aggres-
sus eum interfecit, sepultusque est in do-
35 mo sua in deserto. * Et constituit rex Ba-
naiam filium Ioiade pro eo super exerci-
tum, & Sadoch sacerdotem posuit pro A-
36 biathar. *Misit quoque rex & vocauit Se-
mei. dixitq; ei: Ædifica tibi domum in Ie-
rusalem, & habita ibi. & non egredieris in-
37 dè huc atq; illuc. *Quacunque autem die
egressus fueris & transieris torrentem Ce
dron, scito te interficiēdum. sanguis tuus
38 erit super caput tuum. *Dixitq; Semei re-
gi: Bonus sermo. sicut locutus est domin⁹
meus rex, sic faciet seruus tuus. Habitauit 1.Re.9.b Inf. 18.d
itaque Semei in Ierusalem diebus multis.
39 *Factum est autem post annos tres vt fu-
gerent serui Semei ad Achis filium Maa-
cha regem Geth. nunciatumque est Se-
40 mei quòd serui eius issent in Geth. * Et
G surrexit Semei & strauit asinum suum, i-
uitque ad Achis in Geth ad requirendum
41 seruos suos, & adduxit eos de Geth. *Nun-
ciatum est autem regi Salomoni quòd is-
set Semei in Geth de Ierusalē, & redisset.
42 * Et mittens vocauit eum, dixitque illi;
Nonne testificatus sum tibi per Dominū,
& prædixi tibi, quacunque die egressus
fueris huc & illuc, scito te esse moritu-
rum? & respondisti mihi: Bonus sermo
quem audiui.

תרגום יונתן

31 וַאֲמַר לֵיהּ מַלְכָּא עֲבֵיד כְּמָא דְמַלֵּיל וְתִשְׁלוֹט בֵּיהּ וְתִקְבְּרִינֵיהּ וּתְפַלֵּי חוֹבַת דַּם זַכָּאֵי דַאֲשַׁד יוֹאָב מַגָּן מִנִּי וּמִן בֵּית אֲבָא׃
32 וְיָתֵיב יְיָ יַת חוֹבַת קְטוֹלֵיהּ בְּרֵישֵׁיהּ דִשְׁלַט בִּתְרֵין גֻּבְרִין דְּזַכָּאִין וְטָבִין מִנֵּיהּ וּקְטַלִינוּן בְּחַרְבָּא וַאֲבָא דָוִד לָא יְדַע יַת אַבְנֵר בַּר נֵר רַב
חֵילָא דְיִשְׂרָאֵל וְיַת עֲמָשָׂא בַּר יֶתֶר רַב חֵילָא דְבֵית יְהוּדָה׃ 33 וְתָבוּ דְמֵיהוֹן בְּרֵישׁ יוֹאָב וּבְרֵישׁ בְּנוֹהִי לְעָלַם וּלְדָוִד וּלְזַרְעֵיהּ וּלְבַיְתֵיהּ
וּלְכָרְסֵיהּ יְהֵא שְׁלָמָא עַד עָלְמָא מִן קֳדָם יְיָ׃ 34 וּסְלֵיק בְּנָיָה בַּר יְהוֹיָדָע וּשְׁלַט בֵּיהּ וְקַטְלֵיהּ וְאִתְקְבַר בְּבַיְתֵיהּ בְּמַדְבְּרָא׃
35 וּמַנִּי מַלְכָּא יַת בְּנָיָה בַּר יְהוֹיָדָע חִלּוּפוֹהִי עַל חֵילָא וְיַת צָדוֹק כַּהֲנָא מַנִּי מַלְכָּא חֲלַף אֶבְיָתָר׃ 36 וּשְׁלַח מַלְכָּא וּקְרָא לְשִׁמְעִי
וַאֲמַר לֵיהּ בְּנֵה לָךְ בַּיְתָא בִּירוּשְׁלֶם וְתִתֵּב תַּמָּן וְלָא תִפּוֹק מִתַּמָּן לְכָא וּלְכָא׃ 37 וִיהֵא בְיוֹם מִיפְּקָךְ וְתֶעֱבַר יַת נַחֲלָא דְקִדְרוֹן מִידַּע תִּדַּע
אֲרֵי מֵימָת תְּמוּת חוֹבַת קְטוֹלָךְ תְּהֵא בְרֵישָׁךְ׃ 38 וַאֲמַר שִׁמְעִי לְמַלְכָּא תַּקִּין פִּתְגָמָא כְּמָא דְמַלֵּיל רִבּוֹנִי מַלְכָּא כֵּן יַעְבֵּיד עַבְדָּךְ וִיתֵיב שִׁמְעִי
בִּירוּשְׁלֶם יוֹמִין סַגִּיאִין׃ 39 וַהֲוָה מִסּוֹף תְּלָת שְׁנִין וַעֲרַקוּ תְּרֵין עַבְדִין לְשִׁמְעִי לְוַת אָכִישׁ בַּר מַעֲכָה מַלְכָּא דְגַת וְחַוִּיאוּ לְשִׁמְעִי
לְמֵימַר הָא עַבְדָךְ בְּגַת׃ 40 וְקָם שִׁמְעִי וְזָרֵיז יַת חֲמָרֵיהּ וַאֲזַל לְגַת לְוַת אָכִישׁ לְמִבְעֵי יַת עַבְדּוֹהִי וַאֲזַל שִׁמְעִי וְאַיְתִי יַת עַבְדּוֹהִי מִגַּת׃
41 וְאִתְחַוָּא לִשְׁלֹמֹה אֲרֵי אֲזַל שִׁמְעִי מִירוּשְׁלֶם לְגַת וְתָב׃
42 וּשְׁלַח מַלְכָּא וּקְרָא לְשִׁמְעִי וַאֲמַר לֵיהּ הֲלָא קַיֵּימֵית עֲלָךְ בְּמֵימְרָא דַיְיָ וְאַסְהֵדִית בָּךְ לְמֵימַר בְּיוֹם מִפְּקָךְ וּתְהָךְ לְכָא וּלְכָא מִידַּע תִּידַּע
אֲרֵי מֵימָת תְּמוּת וַאֲמַרְתְּ לִי תַּקִּין פִּתְגָמָא שִׁמְעֵית׃

31 ‡ Et dixit ei rex : Vade, & fac ei ſicut dixit, & interfice eum, & ſepeli eum; et amouebis hodie ſanguinem quem effudit Ioab gratis à me & à domo patris mei. 32 ‡ Et reddidit Dominus ſanguinem iniquitatis eius in caput eius, quia obuiauit duobus viris iuſtis & bonis magis quàm ipſe, & occidit eos in gladio. Et pater meus Dauid non nouit Abener filium Ner principem militiæ Iſrael, & Amaſa filium Iether principem exercitus Iuda. 33 ‡ Et reuertatur ſanguis illorũ in caput eius & in caput ſeminis eius vſque in ſempiternũ. & Dauid & ſemini eius & domui eius et throno eius fiat pax à Domino vſque in æternum. 34 ‡ Et aſcendit Banеas filius Ioiada & obuiauit ei, & interfecit eum, & ſepeliuit eum in domo ſua.

35 ‡ Et dedit rex Salomon Banean filium Ioiada pro eo ſuper exercitum. & Sadoc ſacerdotem dedit rex in ſacerdotem primum pro Abiathar. 36 ‡ Et mittens vocauit rex Salomon Semei, & dixit ei : Ædifica tibi domum in Hieruſalem, & habita ibi; & non egredieris indè nequaquam. 37 ‡ Et erit in die egreſſus tui, & tranſieris torrentem Cedron, cognoſcens ſcies quòd morte morieris, & ſanguis tuus erit ſuper caput tuum. 38 ‡ Et dixit Semei ad regem: Bonus ſermo quem locutus es domine mi rex : ſic faciet ſeruus tuus. & habitauit Semei in Hieruſalem tribus annis. 39 ‡ Et factum eſt poſt tres annos, & fugerunt duo ſerui Semei ad Achis filium Maacha regem Geth. & nunciauerunt Semei dicentes: Ecce ſerui tui in Geth.

40 ‡ Et ſurrexit Semei & ſtrauit aſinum ſuũ, & iuit in Geth ad Achis regem Geth vt quæreret ſeruos ſuos. & egreſſus eſt Semei, & duxit ſeruos ſuos. 41 ‡ Et nunciauerunt Salomoni dicentes, Quòd egreſſus eſt Semei de Hieruſalem in Geth, & reuerſus eſt. 42 ‡ Et miſit rex & vocauit Semei, & dixit ad eum: Nonne adiuraui te per Dominum et teſtificatus ſum tibi dicens : In qua die egreſſus fueris de Hieruſalem, & abieris dextrorſum vel ſiniſtrorſum, cognoſcens ſcies quòd morte morieris ? & dixiſti mihi: Bonus ſermo quem audiui.

31 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, πορεύου, καὶ ποίησον αὐτῷ καθὼς εἴρηκε, καὶ ἄνελε αὐτὸν & θάψον αὐτόν, καὶ ἐξαρεῖς σήμερον τὸ αἷμα ὃ ἐξέχεεν Ιωαὰβ δωρεὰν ἀπ' ἐμοῦ καὶ 32 ἀπὸ οἴκου πατρός μου. ‡ καὶ ἀπέστρεψε κύριος τὸ αἷμα τῆς ἀδικίας αὐτοῦ εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, ὡς ἀπλώτησε τοῖς δυσὶν ἀνδράσι τοῖς δικαίοις & ἀγαθοῖς ὑπὲρ αὐτόν, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς ἐν ῥομφαίᾳ. καὶ ὁ πατήρ μου Δαυὶδ οὐκ ἔγνω τὸν Αβεννὴρ υἱὸν Νὴρ ἀρχιστράτηγον Ισραήλ, καὶ τὸν Αμασὰ 33 υἱὸν Ιεθὲρ ἀρχιστράτηγον Ιούδα. ‡ & ἀποστραφήτω τὰ αἵματα αὐτῶν εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ & εἰς τὴν κεφαλὴν & σπέρματος αὐτοῦ ἕως αἰῶνος. & τῷ Δαυὶδ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ & & τῷ οἴκῳ αὐτοῦ & τῷ θρόνῳ αὐτοῦ γένοιτο εἰρήνη παρὰ κυ- 34 ρίου ἕως αἰῶνος. ‡ & ἀνέβη Βαναίας υἱὸς Ιωαδὰ & ἀπλώτησεν αὐτῷ, & ἐθανάτωσεν αὐτόν, & ἔθαψεν αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ αὐ- 35 τοῦ. ‡ καὶ ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν τὸν Βαναίαν υἱὸν Ιωαδὰ αὐτ' αὐτοῦ ἐπὶ τὴν στρατιάν. καὶ τὸν Σαδὼκ τὸν ἱερέα ἔ- 36 δωκεν ὁ βασιλεὺς εἰς ἱερέα πρῶτον ἀντὶ Αβιάθαρ. ‡ καὶ ἀποστείλας ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν τὸν Σεμεΐ. & εἶπεν αὐτῷ, οἰκοδόμησον σεαυτῷ οἶκον ἐν Ιερουσαλὴμ & κατοίκει ἐκεῖ, 37 & οὐκ ἐξελεύσῃ ἐκεῖθεν οὐδαμῶς. ‡ καὶ ἔσαι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς ἐξόδου σου & διαβήσῃ τὸν χειμάρρουν τὸν Κεδρών, γινώσκων γνώσῃ ὅτι θανάτῳ ἀποθανῇ, καὶ τὸ αἷμά σου ἔσαι ἐπὶ τὴν 38 κεφαλήν σου. ‡ καὶ εἶπε Σεμεΐ πρὸς τὸν Βασιλέα, ἀγαθὸν τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησας κύριέ μου Βασιλεῦ, οὕτως ποιήσει ὁ δοῦλός σου. καὶ κάθισε Σεμεΐ ἐν Ιερουσαλὴμ τρία ἔτη. 39 ‡ καὶ ἐγένετο μετὰ τρία ἔτη, καὶ ἀπέδρασαν δύο δοῦλοι Σεμεΐ πρὸς Αχὶς υἱὸν Μααχὰ βασιλέα Γέθ. καὶ ἀπήγγειλαν τῷ 40 Σεμεΐ λέγοντες, ἰδοὺ οἱ δοῦλοί σου ἐν Γέθ. ‡ καὶ ἀνέστη Σεμεΐ & ἐπέσαξε τὸν ὄνον αὐτοῦ & ἐπορεύθη εἰς Γὲθ πρὸς Αχὶς βασιλέα Γὲθ & ζητῆσαι τοὺς δούλους αὐτοῦ. & ἐξεπορεύθη Σεμεΐ, καὶ ἤγαγε τοὺς δούλους αὐτοῦ.

41 ‡ & ἀπήγγειλαν τῷ Σολομῶντι λέγοντες, ὅτι ἐξεπορεύθη Σεμεΐ ἐξ Ιερουσαλὴμ εἰς Γέθ, καὶ ἀνέστρεψε.

42 ‡ καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκάλεσεν τὸν Σεμεΐ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, οὐχὶ ὥρκισά σε κατὰ τοῦ κυρίου καὶ ἐπεμαρτυράμην σοι λέγων, ἐν ᾗ ἂν ἡμέρᾳ ἐξέλθῃς ἐξ Ιερουσαλήμ, καὶ πορευθῇς δεξιὰ ἢ ἀριστερά, γινώσκων γνώσῃ ὅτι θανάτῳ ἀποθανῇ; καὶ εἶπάς μοι, ἀγαθὸν τὸ ῥῆμα ὃ ἤκουσα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Et dixit ei rex, Fac ſicut locutus eſt; & exerceas poteſtatem in illum: & ſepelias illum & auferas culpam ſanguinis innocentis quem fudit Ioab gratis, à me, & à domo patris mei. 32 Et reddet Dominus noxam occiſionis eius in caput eius, eo quòd exercuerit poteſtatem in duos viros qui iuſtiores & meliores ſe erant, & occidit illos gladio, & pater meus Dauid non cognouit Abner filium Ner magiſtrum exercitus Iſrael, & Ghamaſſa filium Iether magiſtrum exercitus domus Iehudah.

33 Et reuertetur ſanguis eorum in caput Ioab, & in caput filiorum eius in ſeculum: & Dauid, & ſemini eius, & domui eius, & ſolio eius erit pax vſque in ſeculum ante Dominum. 34 Et aſcendit Benaiah, filius Iehoiadagh, & exercuit poteſtatem in illum, & occidit illum: & ſepultus eſt in domo ſua in deſerto. 35 Et præfecit rex Benaiah filium Iehoiadagh pro illo ſuper exercitum, & Szadok ſacerdotem præfecit rex pro Abiathar. 36 Et miſit rex & vocauit Simghi, & dixit illi, Ædifica tibi domum in Ieruſalem, & ſedeas ibi, nec exeas inde huc vel illuc. 37 Et erit, die quo exieris & tranſieris torrentem Kedron, ſciendo ſcias quòd moriendo morieris: culpa occiſionis tuæ erit in caput tuum. 38 Et dixit Simghi regi, Rectum eſt verbum ſicut locutus eſt dominus meus rex, ſic faciet ſeruus tuus: & ſedit Simghi in Ieruſalem diebus multis. 39 Et factum eſt in fine trium annorum, vt fugerent duo ſerui Simghi, ad Achis filium Maghachah regem Gath, & indicauerunt *quidam* Simghi dicendo, Ecce ſerui tui *ſunt* in Gath.

40 Et ſurrexit Simghi & ſtrauit aſinum ſuum, & iuit in Gath ad Achis vt quæreret ſeruos ſuos, & iuit Simghi, & reduxit ſeruos ſuos è Gath. 41 Et indicatum eſt Selomoh quòd iuiſſet Simghi ex Ieruſalem ad Gath, & rediiſſet. 42 Et miſit rex, & vocauit Simghi, & dixit illi, Nonne adiuraui te in dicto Domini & obteſtatus ſum in te dicendo, In die quo exieris, & iueris huc aut illuc, ſciẽdo ſcias quòd moriendo morieris? & dixiſti mihi, Rectum eſt verbum: audiui.

43 * וּמַדּוּעַ לֹא שָׁמַרְתָּ אֵת־שְׁבֻעַת יְהוָה וְאֶת־
הַמִּצְוָה אֲשֶׁר־צִוִּיתִי עָלֶיךָ׃
44 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־שִׁמְעִי אַתָּה יָדַעְתָּ אֵת כָּל־
הָרָעָה אֲשֶׁר יָדַע לְבָבְךָ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ לְדָוִד אָבִי
וְהֵשִׁיב יְהוָה אֶת־רָעָתְךָ בְּרֹאשֶׁךָ׃
45 * וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בָּרוּךְ וְכִסֵּא דָוִד יִהְיֶה נָכוֹן
לִפְנֵי יְהוָה עַד־עוֹלָם׃
46 * וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־בְּנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע וַיֵּצֵא וַיִּפְגַּע־
בּוֹ וַיָּמֹת

ג

וְהַמַּמְלָכָה נָכוֹנָה בְּיַד שְׁלֹמֹה׃
1 * וַיִּתְחַתֵּן שְׁלֹמֹה אֶת־פַּרְעֹה מֶלֶךְ מִצְרָיִם
וַיִּקַּח אֶת־בַּת־פַּרְעֹה וַיְבִיאֶהָ אֶל־עִיר דָּוִד עַד כַּלֹּתוֹ
לִבְנוֹת אֶת־בֵּיתוֹ וְאֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־חוֹמַת
2 יְרוּשָׁלַם סָבִיב׃ * רַק הָעָם מְזַבְּחִים בַּבָּמוֹת כִּי לֹא־
נִבְנָה בַיִת לְשֵׁם יְהוָה עַד הַיָּמִים הָהֵם׃
3 * וַיֶּאֱהַב שְׁלֹמֹה אֶת־יְהוָה לָלֶכֶת בְּחֻקּוֹת דָּוִד
אָבִיו רַק בַּבָּמוֹת הוּא מְזַבֵּחַ וּמַקְטִיר׃
4 * וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ גִּבְעֹנָה לִזְבֹּחַ שָׁם כִּי־הִיא הַבָּמָה
הַגְּדוֹלָה אֶלֶף עֹלוֹת יַעֲלֶה שְׁלֹמֹה עַל הַמִּזְבֵּחַ הַהוּא׃
5 * בְּגִבְעוֹן נִרְאָה יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה בַּחֲלוֹם הַלָּיְלָה
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שְׁאַל מָה אֶתֶּן־לָךְ׃
6 * וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה אַתָּה עָשִׂיתָ עִם־עַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי
חֶסֶד גָּדוֹל כַּאֲשֶׁר הָלַךְ לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבִצְדָקָה
וּבְיִשְׁרַת לֵבָב עִמָּךְ וַתִּשְׁמָר־לוֹ אֶת־הַחֶסֶד הַגָּדוֹל
הַזֶּה וַתִּתֶּן־לוֹ בֵּן יֹשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ כַּיּוֹם הַזֶּה׃
7 * וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהָי אַתָּה הִמְלַכְתָּ אֶת־עַבְדְּךָ
תַּחַת דָּוִד אָבִי וְאָנֹכִי נַעַר קָטֹן לֹא אֵדַע צֵאת וָבֹא׃
8 * וְעַבְדְּךָ בְּתוֹךְ עַמְּךָ אֲשֶׁר בָּחָרְתָּ עַם־רָב אֲשֶׁר לֹא־
יִמָּנֶה וְלֹא יִסָּפֵר מֵרֹב׃

43 *Quare ergo non custodisti iusiurandum
Domini & præceptum quod præceperam
44 tibi? *Dixitque rex ad Semei; Tu nosti om 2.Reg. 16.b.
ne malum cuius tibi conscium est cor tuũ
quod fecisti Dauid patri meo. reddidit
Dominus malitiam tuam in caput tuum:
45 *Et rex Salomon benedictus, & thronus
Dauid erit stabilis coram Domino vsque
46 in sempiternum. *Iussit itaque rex Banaiæ
filio Ioiade, qui aggressus percussit eum,
& mortuus est.

CAP. III.

1 A COnfirmatum est igitur regnum in ma- 2.Pa.1.a
nu Salomonis, & affinitate coniũctus
est Pharaoni regi Ægypti. Accepit namq;
filiam eius, & adduxit in ciuitatẽ Dauid,
donec compleret ædificãs domum suã, &
domum Domini & murum Ierusalem per
2 circuitum. *Attamen populus immolabat
in excelsis. non enim ædificatum erat tẽ-
plum nomini Domini vsque in diem illũ.
3 *Dilexit autem Salomon Dominum am-
bulans in præceptis Dauid patris sui, ex-
cepto quòd in excelsis immolabat & ac-
4 cendebat thymiama. *Abiit itaque Salo-
mon in Gabaon, vt immolaret ibi. illud
quippe erat excelsum maximum. Mille ho
stias in holocaustum obtulit Salomon su
5 per altare illud in Gabaon. *Apparuit au-
tem Dominus Salomoni per somniũ no-
cte dicens: Postula quod vis vt dem tibi.
6 *Et ait Salomon: Tu fecisti cum seruo tuo
Dauid patre meo misericordiam magnã,
sicut ambulauit in conspectu tuo in veri-
tate & iustitia & recto corde tecum. custo
disti ei misericordiam tuam grãdẽ, & de-
disti ei filium sedẽtem super thronũ, sicut
7 est hodie. *Et nunc Dñe Deus tu regnare 1.Pa.12.a. 2.Pa.1.a Sap.9.
fecisti seruũ tuum pro Dauid patre meo.
ego autem sum puer paruulus, & ignorãs
8 egressum & introitum meum: *Et seruus
tuus in medio est populi quem elegisti,
populi infiniti, qui numerari & supputa-
ri non potest præ multitudine.

תרגום יונתן

43 וּמָדֵין לָא נְטַרְתָּ יַת שְׁבוּעֲתָא דַיְיָי וְיַת תַּפְקֵדְתָּא דִּי פַקֵּידֵית עֲלָךְ׃ 44 וַאֲמַר מַלְכָּא לְשִׁמְעִי אַתְּ יְדַעְתָּ יַת כָּל בִּישְׁתָּא דִידַע לִבָּךְ
דַעֲבַדְתָּ לְדָוִד אֲבָא וַאֲתֵיב יְיָי יַת בִּישְׁתָּךְ בְּרֵישָׁךְ׃ 45 וּמַלְכָּא שְׁלֹמֹה בְּרִיךְ וְכָרְסֵי מַלְכוּתֵהּ דְדָוִד יְהֵא מָתְקָן קֳדָם יְיָי עַד עָלְמָא׃
46 וּפַקֵּיד מַלְכָּא יַת בְּנָיָהוּ בַּר יְהוֹיָדָע וּנְפַק וּשְׁלַט בֵּיהּ וְקַטְלֵיהּ
וּמַלְכוּתָא אִתְקַנַת בִּידָא דִשְׁלֹמֹה׃

ג

1 וְאִתְחַתַּן שְׁלֹמֹה בְּפַרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרָיִם וּדְבַר יַת בַּת פַּרְעֹה וְאַיְתְיָהּ לְקַרְתָּא דְדָוִד עַד דְשֵׁיצִי לְמִבְנֵי יַת בַּיְתֵיהּ וְיַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָי
וְיַת שׁוּרָא דִירוּשְׁלֶם סְחוֹר סְחוֹר׃ 2 לְחוֹד עַמָּא מְדַבְּחִין עַל בָּמָתָא אֲרֵי לָא אִתְבְּנֵי בַּיְתָא לִשְׁמָא דַיְיָי עַד יוֹמַיָּא הָאִינוּן׃
3 וּרְחֵים שְׁלֹמֹה יַת פֻּלְחָנָא דַיְיָי לְמֵיזַל בִּגְזֵרַת דָּוִד אֲבוּהִי לְחוֹד עַל בָּמָתָא הוּא מְדַבַּח וּמַסִּיק בֻּסְמִין׃
4 וַאֲזַל מַלְכָּא לְגִבְעוֹן לְדַבָּחָא תַּמָּן אֲרֵי הִיא בָּמְתָא רַבְּתָא אֶלֶף עֲלָוָן אַסִּיק שְׁלֹמֹה עַל מַדְבְּחָא הַהוּא׃ 5 בְּגִבְעוֹן אִתְגְּלִי יְיָי לִשְׁלֹמֹה
בְּחֶלְמָא דְלֵילְיָא וַאֲמַר יְיָי שְׁאַל מָה אֶתֶּן לָךְ׃ 6 וַאֲמַר שְׁלֹמֹה אַתְּ עֲבַדְתָּ עִם עַבְדָּךְ דָּוִד אֲבָא חִסְדָּא רַבָּא כְּמָא דְהַלִּיךְ קֳדָמָךְ בִּקְשׁוֹט
וּבְזָכוּ וּבִתְרִיצוּת לִבָּא קֳדָמָךְ וּנְטַרְתָּ לֵיהּ יַת חִסְדָּא רַבָּא הָדֵין וִיהַבְתָּ לֵיהּ בַּר יָתֵיב עַל כָּרְסוֹהִי כְּיוֹמָא הָדֵין׃
7 וּכְעַן יְיָי אֱלָהִי אַתְּ אַמְלֵיכְתָּא יַת עַבְדָּךְ תְּחוֹת דָּוִד אֲבָא וַאֲנָא יָנִיק זְעֵיר לֵית אֲנָא יָדַע לְמִפַּק וּלְמֵיעַל׃
8 וְעַבְדָּךְ בְּגוֹ עַמָּא דְאִתְרְעֵיתָא עִם סַגִּי לָא יִתְחַשְׁבוּן וְלָא יִתְמְנוּן מִסְּגֵי׃

43 ‡ Et nunc propter quid non cuſtodiſti iuſiurandum Domini, & præceptum quod præcepi
44 contra te? ‡ Et dixit rex ad Semei: Tu noſti omne malum tuum quod cognouit cor tuũ quæcunque feciſti Dauid patri meo; & reddidit
45 Dominus malitiam tuam in caput tuum. ‡ Et rex Salomon benedictus, et thronus Da
45 uid erit paratus coram Domino in ſempiternũ.
46 ‡ Et præcepit rex Salomon Banea filio Ioiada: & egreſſus eſt & interfecit eum; & mortuus eſt.

CAP. III.

1 ET regnum confirmatum eſt in manu Salomonis. & affinitate coniunctus eſt Salomõ Pharaoni regi Ægypti. & accepit Salomon filiam Pharaonis uxorem. & adduxit eam in ciuitatem Dauid, donec compleret ipſe ædificare ſuam domum, & domum Domini in primis, et murum Hieruſalem per circuitum. 2 ‡ Et populus erant ſacrificantes in excelſiſſimis. et non ædificata fuit domus nomini Domini uſque ad nunc. 3 ‡ Et dilexit Salomon Dominum, ut ambularet in præceptis Dauid patris ſui: uerùm in excelſis immolabat & adolebat.
4 ‡ Et ſurrexit Salomon & abijt in Gabaon ut immolaret ibi, quia excelſiſſimum et magnũ. mille hoſtias obtulit Salomon ſuper altare quod
5 in Gabaon. ‡ Et apparuit Dominus Salomoni in ſomniis nocte. & ait Dominus Salomoni: Pete aliquam petitionem tibi, & dabo
6 tibi. ‡ Et dixit Salomon: Tu feciſti cum ſeruo tuo Dauid patre meo miſericordiam magnã, ſicut ambulauit in conſpectu tuo in ueritate et in iuſtitia, & in rectitudine cordis tecum, & cuſtodiſti ei miſericordiam grandem hanc, ut dares ei filium ſedentem ſuper thronum eius, ſicut dies hæc.
7 ‡ Et nunc Domine mi Domine, tu regnare feciſti ſeruum tuum pro Dauid patre meo. & ego ſum puer paruus, & non noui ingreſſum meum & egreſſum meum.
8 ‡ Et ſeruus tuus in medio populi tui, quem elegiſti populum multum, qui non numerabitur à multitudine & non recenſebitur.

43 ‡ καὶ νυῦ διατί οὐκ ἐφύλαξας ὅρκον κυρίου, καὶ τλὴ
44 ἐντολιὴν ἣν ἐνετειλάμην κῇ Ϭυ; ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς Ϛεμεΐ, σὺ οἶδας πᾶσαν τλὴν κακίαν Ϭυ ἣν ἔγνω ἡ καρδία Ϭυ ὅσα ἐποίησας δαυὶδ τῷ πατρί μου, καὶ ἀνταπέδωκε κύριος τλὴν κακίαν Ϭυ εἰς τλὴν κεφαλήν Ϭυ.
45 ‡ καὶ ὁ βασιλεὺς Ϭλομὼν εὐλογημένος, καὶ ὁ θρόνος δαυὶδ ἔσαι ἕτοιμος ἐνώπιον κυρίου εἰς τὸν αἰῶνα.
46 ‡ καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς Ϭλομὼν τῷ Βανέα υἱῷ ἰωαδά, καὶ ἐξῆλθε Ϛ ἀπέκτειλεν αὐτόν. καὶ ἀπέθανεν.

γ.

1 ‡ Καὶ ἡ βασιλεία ἐστερεώθη ἐν χειρὶ Ϭυ Ϭλομῶντος. καὶ ἐγαμβρεύσατο Ϭλομὼν τῷ φαραὼ βασιλεῖ αἰγύπτου. καὶ ἔλαβε Ϛολομὼν τλὴν θυγατέρα φαραὼ γυναῖκα. καὶ εἰσήγαγεν αὐτλὴν εἰς τλὴν πόλιν δαυίδ, ἕως Ϛ συνετέλεσαι αὐτὸν οἰκοδομῆσαι ἀπὸ τὸν οἶκον, καὶ τὸν οἶκον κυρίου ἐν πρώτοις, καὶ τὸ τεῖχος ἱερουσαλὴμ κύκλῳ.
2 ‡ καὶ ὁ λαὸς ἦσαν θύοντες ἐν τοῖς ὑψηλοτάτοις. καὶ οὐκ ᾠκοδομήθη οἶκος τῷ ὀνόματι κυρίου ἕως Ϛ νῦν.
3 ‡ καὶ ἠγάπησε Ϭλομὼν τὸν κύριον, Ϭυ πορεύεσθαι ἐν τοῖς προστάγμασι δαυὶδ Ϭυ πατρὸς αὐτοῦ, πλὴν ἐν τοῖς ὑψηλοῖς ἔθυεν, καὶ ἐθυμία.
4 ‡ κῇ ἀνέστη Ϭλομὼν Ϛ ἐπορεύθη εἰς Γαβαὼν θῦσαι ἐκεῖ, ὅτι ὑψηλοτάτη καὶ μεγάλη. χιλίαν ὁλοκάρπωσιν ἀνήνεγκεν Ϭλομὼν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐν γαβαών.
5 ‡ καὶ ὤφθη κύριος τῷ Ϭλομῶντι ἐν ὕπνῳ τλὴ νύκτα. καὶ εἶπε κύριος τῷ Ϭλομῶντι, αἴτησαί τι αἴτημα σεαυτῷ, καὶ δώσω σοί.
6 ‡ καὶ εἶπε Ϭλομών, σὺ ἐποίησας μετὰ τοῦ δούλου Ϭυ δαυὶδ Ϭυ πατρός μου ἔλεος μέγα, καθὼς διῆλθεν ἐνώπιόν Ϭυ ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν δικαιοσύνῃ Ϛ ἐν εὐθύτητι καρδίας μετὰ Ϭυ, καὶ ἐφύλαξας αὐτῷ τὸ ἔλεος τὸ μέγα Ϭυτο, δοῦναι αὐτῷ υἱὸν καθήμενον ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, ὡς ἡ ἡμέρα
7 αὕτη. ‡ καὶ νῦν κύριέ μου κύριε, σὺ ἐβασίλευσας τὸν δοῦλόν σου ἀντὶ δαυὶδ Ϭυ πατρός μου. καὶ ἐγώ εἰμι παιδάριον μικρόν, καὶ οὐκ οἶδα τλὴν εἴσοδόν μου καὶ τλὴν
8 ἔξοδόν μου. ‡ καὶ ὁ δοῦλός σου ἐν μέσῳ Ϛ λαοῦ σου, οὗ ἐξελέξω λαὸν πολύν, ὃς οὐκ ἀριθμηθήσε) ἀπὸ Ϭυ πλήθους καὶ οὐ διηγηθήσε).

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

43 Et vt quid non cuſtodiſti iuramentum Domini, & præceptum quod præcepi tibi?
44 Et dixit rex ad Simghi: Tu noſti omne malum quod nouit cor tuum quod feciſti Dauid patri meo: & reddidit Dominus malum tuum in caput tuum. 45 Et rex Selomoh ſit benedictus, & ſolium regni Dauid ſtabile ante Dominum vſque in ſeculum.
46 Et præcepit rex Benaiah filio Iehoiadagh, & exiit, & exercuit poteſtatem in illum, & occidit illum.

CAP. III.

1 ET regnum confirmatum eſt in manu Selomoh. 1 Et affinitate iunctus eſt Selomoh cum Parghoh rege Miſzraim, & accepit filiam Parghoh & adduxit illam in ciuitatem Dauid, quoad finiſſet ædificare domum ſuam, & domum ſanctuarij Domini, & murum Ieruſalem circum circa. 2 Veruntamen populus ſacrificabat ſuper excelſa; quia non ædificata erat domus nomini Domini vſque ad dies illos. 3 Et amauit Selomoh cultum Domini ambulando in decreto Dauid patris ſui: veruntamen ſuper excelſa ipſe ſacrificabat, & adolebat aromata. 4 Et iuit rex in Gibghon ad ſacrificandum ibi; (quia illud erat excelſum magnum.) mille holocauſta obtulit Selomoh ſuper altare illud. 5 In Gibghon reuelatus eſt Dominus Selomoh in ſomnio noctis. & dixit Dominus: Pete quid dabo tibi. 6 Et dixit Selomoh: Tu feciſti cum ſeruo tuo Dauid patre meo miſericordiam magnam, ſicut ambulauit ante te in veritate & iuſtitia, & in rectitudine cordis ante te; & ſeruaſti illi miſericordiã magnam hanc, & dediſti illi filium ſedentem ſuper ſolium eius ſicut hodie. 7 Et nunc Domine Deus meus, tu regnare feciſti ſeruum tuum pro Dauid patre meo: at ego puer ſum paruus; non ego ſcio egredi & ingredi.
8 Et ſeruus tuus *eſt* in medio populi quem voluiſti, populi multi, *qui* non ſupputabuntur nec numerabuntur præ multitudine.

9 * וְנָתַתָּ לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ לִשְׁפֹּט אֶת־עַמְּךָ לְהָבִין
בֵּין־טוֹב לְרָע כִּי מִי יוּכַל לִשְׁפֹּט אֶת־עַמְּךָ הַכָּבֵד
10 הַזֶּה׃ * וַיִּיטַב הַדָּבָר בְּעֵינֵי אֲדֹנָי כִּי שָׁאַל שְׁלֹמֹה
11 אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃ * וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֵלָיו יַעַן אֲשֶׁר
שָׁאַלְתָּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא־שָׁאַלְתָּ לְךָ יָמִים רַבִּים
וְלֹא־שָׁאַלְתָּ לְךָ עֹשֶׁר וְלֹא שָׁאַלְתָּ נֶפֶשׁ אֹיְבֶיךָ
וְשָׁאַלְתָּ לְךָ הָבִין לִשְׁמֹעַ מִשְׁפָּט׃
12 * הִנֵּה עָשִׂיתִי כִּדְבָרֶךָ הִנֵּה׳ נָתַתִּי לְךָ לֵב חָכָם
וְנָבוֹן אֲשֶׁר כָּמוֹךָ לֹא־הָיָה לְפָנֶיךָ וְאַחֲרֶיךָ לֹא־
יָקוּם כָּמוֹךָ׃
13 * וְגַם אֲשֶׁר לֹא־שָׁאָלְתָּ נָתַתִּי לָךְ גַּם־עֹשֶׁר גַּם־
כָּבוֹד אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כָמוֹךָ אִישׁ בַּמְּלָכִים כָּל־יָמֶיךָ׃
14 * וְאִם־תֵּלֵךְ בִּדְרָכַי לִשְׁמֹר חֻקַּי וּמִצְוֹתַי כַּאֲשֶׁר
הָלַךְ דָּוִיד אָבִיךָ וְהַאֲרַכְתִּי אֶת־יָמֶיךָ׃
15 * וַיִּקַץ שְׁלֹמֹה וְהִנֵּה חֲלוֹם וַיָּבוֹא יְרוּשָׁלַ͏ִם וַיַּעֲמֹד
לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה וַיַּעַל עֹלוֹת וַיַּעַשׂ שְׁלָמִים
וַיַּעַשׂ מִשְׁתֶּה לְכָל־עֲבָדָיו׃
16 * אָז תָּבֹאנָה שְׁתַּיִם נָשִׁים זֹנוֹת אֶל־הַמֶּלֶךְ
וַתַּעֲמֹדְנָה לְפָנָיו׃
17 * וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הָאַחַת בִּי אֲדֹנִי אֲנִי וְהָאִשָּׁה
הַזֹּאת יֹשֶׁבֶת בְּבַיִת אֶחָד וָאֵלֵד עִמָּהּ בַּבָּיִת׃
18 * וַיְהִי בַיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לְלִדְתִּי וַתֵּלֶד גַּם־הָאִשָּׁה
הַזֹּאת וַאֲנַחְנוּ יַחְדָּו אֵין־זָר אִתָּנוּ בַּבַּיִת זוּלָתִי
שְׁתַּיִם־אֲנַחְנוּ בַּבָּיִת׃
19 * וַיָּמָת בֶּן־הָאִשָּׁה הַזֹּאת לָיְלָה אֲשֶׁר שָׁכְבָה עָלָיו׃
20 * וַתָּקָם בְּתוֹךְ הַלַּיְלָה וַתִּקַּח אֶת־בְּנִי מֵאֶצְלִי
וַאֲמָתְךָ יְשֵׁנָה וַתַּשְׁכִּיבֵהוּ בְחֵיקָהּ וְאֶת־בְּנָהּ הַמֵּת
הִשְׁכִּיבָה בְחֵיקִי׃
21 * וָאָקָם בַּבֹּקֶר לְהֵינִיק אֶת־בְּנִי וְהִנֵּה מֵת וָאֶתְבּוֹנֵן
אֵלָיו בַּבֹּקֶר וְהִנֵּה לֹא־הָיָה בְנִי אֲשֶׁר יָלָדְתִּי׃

9 *Dabis ergo seruo tuo cor docile, vt po-
B pulum tuum iudicare possit, & discernere
inter bonum & malum. Quis enim potest
iudicare populum istum, populum tuum
10 hũc multum? *Placuit ergo sermo coram
Domino, quòd Salomon postulasset hu-
11 iuscemodi rem. *Et dixit Deus Salomoni:
Quia postulasti verbum hoc, & non peti-
isti tibi dies multos, nec diuitias, aut ani-
mas inimicorum tuorũ, sed postulasti ti-
bi sapientiam ad discernẽdum iudicium:
12 *Ecce feci tibi secundùm sermones tuos,
& dedi tibi cor sapiens & intelligens, in
tantum vt nullus ante te similis tui fuerit,
13 nec post te surrecturus sit. *Sed & hæc
quæ non postulasti dedi tibi, diuitias scili-
cet & gloriam, vt nemo fuerit similis tui
14 in regibus cunctis retrò diebus. *Si autem
C ambulaueris in viis meis, & custodieris 2.Par.1.
præcepta mea & mandata mea, sicut am-
bulauit pater tuus, longos faciã dies tuos.
15 *Igitur euigilauit Salomon, & intellexit
quòd esset somnium. cùm venisset Ieruſa-
lem, stetit coram arca fœderis Domini, &
obtulit holocausta, & fecit victimas paci-
ficas, & grande conuiuium vniuersis fa-
16 mulis suis. *Tunc venerũt duæ mulieres
meretrices ad regem, steteruntque coram
17 eo: *Quarum vna ait: Obsecro mi domi-
ne, ego & mulier hæc habitabamus in do-
mo vna, & peperi apud eam in cubiculo.
18 *Tertia autem die postquam ego peperi,
peperit & hæc. & eramus simul, nullusque
alius nobiscum in domo, exceptis nobis
19 duabus. *Mortuus est autẽ filius mulieris
huius nocte: dormiens quippe oppressit eũ.
20 *Et consurgẽs intempestę noctis silentio,
tulit filium meũ de latere meo ancillę tuæ
dormiẽtis, & collocauit in sinu suo, suum
autem filium, qui erat mortuus, posuit in
21 sinu meo. *Cumque surrexissem manè vt
darẽ lac filio meo, apparuit mortuus. quẽ
diligentiùs intuens clara luce, deprehen-
di non esse meum quem genueram.

תרגום יונתן

9 וְתִתֵּן לְעַבְדָּךְ לֵב סָבַר לְמֵדָן יַת עַמָּךְ לְמִסְבַּר בֵּין טָב לְבִישׁ אֲרֵי מַן יְכוּל לְמֵדָן יַת עַמָּא סַגִּי הָדֵין׃ 10 וּשְׁפַר פִּתְגָמָא קֳדָם יְיָ אֲרֵי
שְׁאַל שְׁלֹמֹה יַת פִּתְגָמָא הָדֵין׃ 11 וַאֲמַר יְיָ לֵיהּ חֲלַף דִּשְׁאֵלְתָּא יַת פִּתְגָמָא הָדֵין וְלָא שְׁאֵילְתָּא לָךְ יוֹמִין סַגִּיאִין וְלָא שְׁאֵילְתָּא לָךְ עָתְרָא
וְלָא שְׁאֵילְתָּא נַפְשׁ בַּעֲלֵי דְּבָבָךְ וּשְׁאֵילְתָּא לָךְ סָבְרוּתָא לְמִשְׁמַע דִּינָא׃ 12 הָא עֲבֵדִית כְּפִתְגָמָךְ הָא יְהַבִית לָךְ לֵב חַכִּים וְסָכְלְתָנ
דְּכְוָתָךְ לָא הֲוָה קֳדָמָךְ וּבָתְרָךְ לָא יְקוּם כְּוָתָךְ׃ 13 וְאַף דְּלָא שְׁאֵילְתָּא יְהַבִית לָךְ אַף עָתְרָא אַף יְקָרָא דְּלָא הֲוָה כְוָתָךְ גְּבַר בְּמַלְכַיָּא
כָּל יוֹמָךְ׃ 14 וְאִם תְּהָךְ בְּאָרְחָן דְּתַקְנָן קֳדָמַי לְמִיטַר קְיָמַי וּפִקּוּדַי כְּמָא דְהַלִּיךְ דָּוִד אֲבוּךְ וְאוֹרִיךְ יַת יוֹמָךְ׃ 15 וְאִתְעַר
שְׁלֹמֹה וְהָא חֶלְמָא וַאֲתָא לִירוּשְׁלֵם וְקָם קֳדָם אֲרוֹנָא דְקְיָמָא דַיְיָ וְאַסִּיק עֲלָוָן וְנִכֵּס נִכְסַת קֻדְשִׁין וַעֲבַד מִשְׁתְּיָא לְכָל עַבְדּוֹהִי׃
16 בְּכֵן אֲתָאָה תַּרְתֵּין נְשַׁיָּא פוּנְדָקָן לְמֵדָן קֳדָם מַלְכָּא וְקַמָּאָה קֳדָמוֹהִי׃
17 וַאֲמָרַת אִתְּתָא חָדָא בְּבָעוּ רִיבוֹנִי אֲנָא וְאִתְּתָא הָדָא יָתְבָן בְּבֵיתָא חָדָא וְיָלֵידִית עִמָּהּ בְּבֵיתָא׃
18 וַהֲוָה בְיוֹמָא תְלִיתָאָה לְמֵילְדִי וְיָלִידַת אַף אִתְּתָא הָדָא וַאֲנַחְנָא כַּחֲדָא וַאֲנַחְנָא בְּבֵיתָא׃
19 וּמִית בַּר אִתְּתָא הָדָא בְּלֵילְיָא דְשָׁכִיבַת עֲלוֹהִי׃
20 וְקָמַת בְּגוֹ לֵילְיָא וּנְסִיבַת יַת בְּרִי מִלְוָתִי וְאַמְתָךְ וַאֲשְׁכְּבַתֵּיהּ לְוָתָהּ וְיַת בְּרָהּ מֵיתָא אַשְׁכִּיבַת לְוָתִי׃
21 וְקָמִית בְּצַפְרָא לְאוֹנָקָא יַת בְּרִי וְהָא מִית וְאִסְתַּכָּלִית בֵּיהּ בְּצַפְרָא וְהָא לָא הֲוָה בְּרִי דְיָלִידִית׃

‡ *Et dabis ſeruo tuo cor ſapiens vt audiat & iudicet populum tuum in iuſtitia, vt diſcernat inter bonum & malum. quoniam quis poterit iudicare populum tuum grauem hunc?*

‡ *Et placuit ſermo coram Domino, quòd poſtulauit Salomon verbum hoc.*

‡ *Et ait Dominus ad eum: Quoniam poſtulaſti verbum hoc à me, & non petiſti tibi dies multos, & non poſtulaſti diuitias, neque petiſti animas inimicorum tuorum, ſed poſtulaſti tibi intellectum ad audiendum iudicia & iuſtificationes:* ‡ *Ecce feci ſecundùm verbum tuum, & ecce dedi tibi cor ſapiens & peritum, ſicut tibi non fuit ante te, & poſt te non ſurget ſimilis tibi.*

‡ *Et quæ non petiſti, dedi tibi, & diuitias et gloriam, vt non fuerit vir ſimilis tibi in regibus.*

‡ *Et ſi ambulaueris in via mea vt cuſtodias mandata mea & præcepta mea, veluti ambulauit Dauid pater tuus, et producam dies tuos.*

‡ *Et expergefactus eſt Salomon, & ecce inſomnium. & ſurrexit & abijt in Hieruſalem, & ſtetit ante faciem altaris quod ante conſpectum arcæ fœderis Domini, & obtulit holocauſta & fecit pacificas, & fecit conuiuium vniuerſis famulis ſuis.*

‡ *Tunc apparuerunt duæ mulieres meretrices regi, & ſteterunt coram eo.* ‡ *Et ait mulier vna: Jn me domine mi. ego & mulier hæc habitabamus in domo vna, & peperi in domo.* ‡ *Et factum eſt die tertia poſtquàm peperi ego, & peperit & mulier hæc filium: et eramus ſimul. non erat vllus nobiſcum præter ambas nos in domo.*

‡ *Et mortuus eſt filius mulieris huius nocte, quia incubuit ſuper eum.*

‡ *Et ſurrexit media nocte, & cepit filium meum ex vlnis meis, & ſerua tua dormiebat, & collocauit eum in ſinu ſuo, & filium mortuum poſuit in ſinu meo.*

‡ *Et ſurrexi manè ad lactãdum filiũ meum, & ille erat mortuus. & perſpexi eum manè, & ecce non erat filius meus quem genueram.*

9 ‡ καὶ δώσεις τῷ δούλῳ σου καρδίαν φρονίμων ⸗ ἀκούειν καὶ διακρίνειν τὸν λαόν σου ἐν δικαιοσύνῃ, τοῦ συνιέναι ἀναμέσον ἀγαθοῦ καὶ κακοῦ· ὅτι τίς δυνήσεται κρίνειν τὸν
10 λαόν σου τὸν βαρὺν τοῦτον; ‡ καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον κυρίου, ὅτι ἠτήσατο Σολομὼν τὸ ῥῆμα τοῦτο.
11 ‡ καὶ εἶπε κύριος πρὸς αὐτόν, ἀνθ' ὧν ἠτήσω τὸ ῥῆμα τοῦτο παρ' ἐμοῦ, καὶ οὐκ ἠτήσω σεαυτῷ ἡμέρας πολλάς, καὶ οὐκ ἠτήσω πλοῦτον ὃ οὐ ἠτήσω ψυχὰς τῶν ἐχθρῶν σου, ἀλλ' ἠτήσω σεαυτῷ σωφρονεῖν τοῦ εἰσακούειν κρίματα καὶ
12 δικαιώματα· ‡ ἰδοὺ πεποίηκα κατὰ τὸ ῥῆμά σου, καὶ ἰδοὺ δέδωκά σοι καρδίαν φρονίμων καὶ σοφήν, ὡς σοὶ οὐ γέγονεν ἔμπροσθέν σου, καὶ μετὰ σὲ οὐκ ἀναστήσεται ὅμοιός σοι.
13 ‡ καί γε ἃ οὐκ ἠτήσω, δέδωκά σοι, καὶ πλοῦτον καὶ δόξαν, ὡς οὐ γέγονεν οὕτως ὅμοιός σοι ἐν τοῖς βασιλεῦσι.
14 ‡ καὶ ἐὰν πορεύθῃς ἐν τῇ ὁδῷ μου τοῦ φυλάσσειν τὰς ἐντολάς μου καὶ τὰ προστάγματά μου, ὡς ἐπορεύθη Δαυὶδ ὁ πατήρ σου, καὶ μακρυνῶ τὰς ἡμέρας σου.
15 ‡ καὶ ἐξυπνίσθη Σολομών, καὶ ἰδοὺ ἐνύπνιον. καὶ ἐγένετο ὡς εἰσῆλθεν εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἔστη κατὰ πρόσωπον τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ κατὰ πρόσωπον τῆς κιβωτοῦ διαθήκης κυρίου, καὶ ἀνήγαγεν ὁλοκαυτώσεις, καὶ ἐποίησεν εἰρηνικάς, καὶ ἐποίησε πότον πᾶσι τοῖς παισὶν αὐτοῦ.
16 ‡ τότε ὤφθησαν δύο γυναῖκες πόρναι τῷ βασιλεῖ, καὶ ἔστησαν ἐνώπιον αὐτοῦ.
17 ‡ καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ ἡ μία, ἐν ἐμοὶ κύριέ μου. ἐγὼ καὶ ἡ γυνὴ αὕτη ᾠκοῦμεν ἐν οἴκῳ ἑνί, καὶ ἔτεκον ἐν τῷ οἴκῳ·
18 ‡ καὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ τεκούσης μου, καὶ ἔτεκεν καὶ ἡ γυνὴ αὕτη υἱόν, καὶ ἦμεν κατὰ τὸ αὐτό. οὐκ ἦν οὐδεὶς μεθ' ἡμῶν πάρεξ ἀμφοτέρων ἡμῶν ἐν τῷ οἴκῳ.
19 ‡ καὶ ἀπέθανεν ὁ υἱὸς τῆς γυναικὸς ταύτης τὴν νύκτα, ὡς ἐπεκοιμήθη ἐπ' αὐτόν.
20 ‡ καὶ ἀνέστη μέσον τῆς νυκτός, καὶ ἔλαβε τὸν υἱόν μου ἐκ τῶν ἀγκαλῶν μου, καὶ ἡ δούλη σου ἐκοιμᾶτο, καὶ ἐκοίμισεν αὐτὸν ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῆς, καὶ τὸν υἱὸν τὸν τεθνηκότα ἐκοίμισεν ἐν τῷ κόλπῳ μου.
21 ‡ καὶ ἀνέστην τοπρωΐ θυλάσσειν τὸν υἱόν μου, καὶ ἐκεῖνος νεκρὸς τεθνηκώς. καὶ κατενόησα αὐτὸν τοπρωΐ, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν ὁ υἱός μου ὃν ἔτεκον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Des igitur ſeruo tuo cor intelligens ad iudicandum populum tuum, ad diſcernendum inter bonum & malum: nam quis poterit iudicare populum multum hunc? [10] Et placuit verbum ante Dominum, quòd rogaſſet Selomoh rem iſtam.

[11] Et dixit Dominus illi, Pro eo quòd rogaſti rem iſtam, & non rogaſti tibi dies multos, & non rogaſti tibi diuitias, & non rogaſti animam auctorum inimicitiarum tuarum: ſed rogaſti tibi intelligentiam ad audiendum iudicium.

[12] Ecce feci iuxta verbum tuũ: ecce dedi tibi cor ſapiens, & conſiderans, ita vt ſicut tu, non fuerit ante te, & poſt te non ſurget ſicut tu.

[13] Et etiam quod non petiſti dedi tibi, etiam diuitias, etiam gloriam, ita vt non fuerit ſicut tu vir inter reges omnibus diebus tuis.

[14] Et ſi ambulaueris in viis quæ rectæ ſunt ante me, cuſtodiendo decreta mea, & præcepta mea, quemadmodum ambulauit Dauid pater tuus, prolongabo dies tuos. [15] Et excitatus eſt Selomoh, & ecce ſomnium; & venit in Ieruſalem, & ſtetit ante arcam fœderis Domini, & obtulit holocauſta, & mactauit victimam ſanctitatum, & fecit conuiuium omnibus ſeruis ſuis.

[16] Tunc venerunt duæ mulieres tabernariæ vt iudicio contenderent ante regem, & ſteterunt ante illum.

[17] Et dixit mulier vna, Obſecro domine mi, ego & mulier hæc habitabamus in domo vna, & peperi cum ea in domo.

[18] Et fuit die tertia qua peperi, peperit etiam mulier hæc, & nos eramus ſimul, & non erat extraneus nobiſcum in domo, præter nos duas in domo. [19] Et mortuus eſt filius mulieris huius nocte, quia incubuit ſuper eum. [20] Et ſurrexit in medio noctis, & accepit filium meum à me (& ancilla tua dormiebat) & cubare fecit illum apud ſe, & filium ſuum mortuum cubare fecit apud me.

[21] Et ſurrexi in aurora vt lactarem filium meum, & ecce *erat* mortuus, & contemplata ſum eum in aurora, & ecce non erat filius meus quem pepereram.

22 * וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הָאַחֶרֶת לֹא כִי בְּנִי הַחַי וּבִנֵךְ
הַמֵּת וְזֹאת אֹמֶרֶת לֹא כִי בִּנֵךְ הַמֵּת וּבְנִי הֶחָי
וַתְּדַבֵּרְנָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃
23 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ זֹאת אֹמֶרֶת זֶה־בְּנִי הַחַי וּבִנֵךְ
הַמֵּת וְזֹאת אֹמֶרֶת לֹא כִי בִנֵךְ הַמֵּת וּבְנִי הֶחָי׃
24 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ קְחוּ־לִי חָרֶב וַיָּבִיאוּ הַחֶרֶב לִפְנֵי
25 הַמֶּלֶךְ׃ * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ גִּזְרוּ אֶת־הַיֶּלֶד הַחַי לִשְׁנָיִם
וְתְנוּ אֶת־הַחֲצִי לְאַחַת וְאֶת־הַחֲצִי לְאֶחָת׃
26 * וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־בְּנָהּ הַחַי אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי־
נִכְמְרוּ רַחֲמֶיהָ עַל־בְּנָהּ וַתֹּאמֶר בִּי אֲדֹנִי תְּנוּ־לָהּ
אֶת־הַיֶּלֶד הַחַי וְהָמֵת אַל־תְּמִיתֻהוּ וְזֹאת אֹמֶרֶת
גַּם־לִי גַּם־לָךְ לֹא יִהְיֶה גְּזֹרוּ׃
27 * וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר תְּנוּ־לָהּ אֶת־הַיֶּלֶד הַחַי
וְהָמֵת לֹא תְמִיתֻהוּ הִיא אִמּוֹ׃
28 * וַיִּשְׁמְעוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר שָׁפַט
הַמֶּלֶךְ וַיִּרְאוּ מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי רָאוּ כִּי־חָכְמַת אֱלֹהִים
בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט׃

ד

1 * וַיְהִי הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃
2 * וְאֵלֶּה הַשָּׂרִים אֲשֶׁר־לוֹ עֲזַרְיָהוּ בֶן־צָדוֹק הַכֹּהֵן׃
3 * אֱלִיחֹרֶף וַאֲחִיָּה בְּנֵי שִׁישָׁא סֹפְרִים יְהוֹשָׁפָט
בֶּן־אֲחִילוּד הַמַּזְכִּיר׃
4 * וּבְנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע עַל־הַצָּבָא וְצָדוֹק וְאֶבְיָתָר
5 כֹּהֲנִים׃ * וַעֲזַרְיָהוּ בֶן־נָתָן עַל־הַנִּצָּבִים וְזָבוּד בֶּן־
נָתָן כֹּהֵן רֵעֶה הַמֶּלֶךְ׃
6 * וַאֲחִישָׁר עַל־הַבָּיִת וַאֲדֹנִירָם בֶּן־עַבְדָּא עַל־הַמַּס׃
7 * וְלִשְׁלֹמֹה שְׁנֵים־עָשָׂר נְצָבִים עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל
וְכִלְכְּלוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־בֵּיתוֹ חֹדֶשׁ בַּשָּׁנָה יִהְיֶה
עַל־אֶחָד לְכַלְכֵּל׃
8 * וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם בֶּן־חוּר בְּהַר אֶפְרָיִם׃

22 * Respondítque altera mulier: Non est
ita vt dicis; sed filius tuus mortuus est,
meus autem viuit. Econtrariò illa dice-
bat: Mentiris. filius quippe meus viuit,&
D filius tuus mortuus est. atque in hunc mo
23 dum contendebant coram rege. * Tunc
rex ait: Hæc dicit, Filius meus viuit, & fi-
lius tuus mortuus est. & ista respondit,
Non: sed filius tuus mortuus est, meus au
24 tem viuit. * Dixit ergo rex: Afferte mihi
gladium. cumque attulissent gladium co
25 ram rege: * Diuidite, inquit, infantem
viuum in duas partes, & date dimidiam
partem vni, & dimidiam partem alteri.
26 * Dixit autem mulier cuius filius erat
viuus ad regem: (commota sunt quippe
viscera eius super filio suo) Obsecro, do-
mine, date illi infantem viuum, & nolite
interficere eum. econtrariò illa dicebat:
Nec mihi nec tibi sit, sed diuidatur.
27 *Respondit rex & ait: Date huic infan-
tem viuum, & non occidatur: hæc est e-
28 nim mater eius. * Audiuit itaque omnis
Israel iudicium quod iudicasset rex: & ti-
muerunt regem, videntes sapientiam Dei
esse in eo ad faciendum iudicium.

CAP. IIII.

1 ERat autem rex Salomon regnans super
A omnem Israel.
2 * Et hi principes quos habebat: Aza-
3 rias filius Sadoch sacerdotis: *Helioreph
& Ahia filij Sesa scribę. Iosaphat filius A-
4 hilud à commẽtariis. *Banaias filius Ioia-
de super exercitum. Sadoch autẽ & Abia-
5 thar sacerdotes: *Azarias filius Nathã, sup
eos q̃ assistebãt regi. Sabud filius Nathã sa
6 cerdos amicus regis: *Et Ahisar p̃posit' do-
mus, & Adoniran filius Abda super tribu-
7 ta. *Habebat autem Salomon duodecim
præfectos super omnem Israel, qui præ-
bebant annonam regi & domui eius. Per
singulos enim menses in anno singuli ne-
8 cessaria ministrabant. * Et hæc nomina
eorum. Benhur in monte Ephraim:

תרגום יונתן

22 וַאֲמַרַת אִתְּתָא אָחֳרָנְתָא לָא כֵן אֱלָהֵין בְּרִי חַיָּיא וּבְרִיךְ מֵיתָא וְדָא אֲמְרָא לָא כֵן אֱלָהֵין בְּרִיךְ מֵיתָא וּבְרִי חַיָּיא וּמְמַלְלָן קֳדָם מַלְכָּא׃
23 וַאֲמַר מַלְכָּא דֵּין בְּרִי חַיָּיא וּבְרִיךְ מֵיתָא וְדָא אָמְרָה לָא כֵן אֱלָהֵין בְּרִיךְ מֵיתָא וּבְרִי חַיָּיא׃ 24 וַאֲמַר מַלְכָּא אַיְתוֹלִי
חַרְבָּא וְאַיְתִיאוּ חַרְבָּא לְקֳדָם מַלְכָּא׃ 25 וַאֲמַר מַלְכָּא פְּסוֹקוּ יָת רַבְיָא חַיָּיא לְתַרְיִן וְהַבוּ פַּלְגֵיהּ לַחֲדָא וּפַלְגֵיהּ לַחֲדָא׃ 26 וַאֲמָרַת
אִתְּתָא דִּי בְרֵהּ חַיָּיא לְמַלְכָּא אֲרֵי אִתְגּוֹלַלוּ רַחֲמָהָא עַל בְּרַהּ וַאֲמָרַת בְּבָעוּ רְבוֹנִי הַבוּ לַהּ יָת רַבְיָא חַיָּא וּמִקְטָל לָא תְקַטְלִנֵיהּ וְדָא אָמְרָה אַף
דִּילִי אַף דִּי לָךְ לָא יְהֵא פְּסוֹקוּ׃ 27 וַאֲתֵיב מַלְכָּא וַאֲמַר הַבוּ לַהּ יָת רַבְיָא חַיָּא וּמִקְטָל לָא תְקַטְלוּנֵיהּ הָא הִיא אִמֵּיהּ׃
28 וּשְׁמַעוּ כָּל יִשְׂרָאֵל יָת דִּינָא דְּדָן מַלְכָּא וּדְחִילוּ מִן קֳדָם מַלְכָּא אֲרֵי חָזוֹ אֲרֵי חָכְמָא מִן קֳדָם יְיָ בְּמֵעֳהִי לְמֶעְבַּד דִּינָא׃

ד

1 וַהֲוָה מַלְכָּא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא עַל כָּל יִשְׂרָאֵל׃ 2 וְאִילֵּין רַבְרְבַיָּא דִּילֵיהּ עֲזַרְיָהוּ בַּר צָדוֹק כָּהֲנָא׃ 3 אֱלִיחוֹרֶף וַאֲחִיָּה בְּנֵי
שִׁישָׁא סַפְרַיָּא יְהוֹשָׁפָט בַּר אֲחִילוּד מְמַנָּא עַל חֵילָא וְצָדוֹק וְאֶבְיָתָר כָּהֲנַיָּא׃ 5 וַעֲזַרְיָהוּ בַּר
נָתָן מְמַנָּא עַל אִסְטַרְטִיגַיָּא וְזָבוּד בַּר נָתָן כָּהֲנָא שׁוֹשְׁבִינָא דְמַלְכָּא׃ 6 וַאֲחִישַׁר מְמַנָּא עַל בֵּיתָא וַאֲדֹנִירָם בַּר עַבְדָּא מְמַנָּא עַל מַסָּקֵי מִסִּין׃
7 וְלִשְׁלֹמֹה הֲרֵי עֲשַׂר אִיסְטַרְטִיגִין מְמַנִּן עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וּמְסוֹבְרִין יָת מַלְכָּא וְיָת אֱנָשׁ בֵּיתֵיהּ יַרְחָא בְּשַׁתָּא מְטֵי לְחַד לְסוֹבָרָא׃
8 וְאִילֵּין שְׁמָהָתְהוֹן בַּר חוּר בְּטוּר דְּבֵית אָפְרָיִם׃

* *Et dixit mulier altera, Nequaquam: ſed* 22
filius meus viuens, & filius tuus mortuus. &
illa dixit: Minimè: filius tuus mortuus, et filius
meus viuens. & locutæ ſunt coram rege.

* *Et dixit eis rex: Tu dicis, Iſte filius meus* 23
qui viuit, & filius huius qui mortuus eſt. &
tu dicis; Nequaquam: ſed filius meus qui viuit,
at filius huius qui mortuus eſt.

* *Et dixit Rex: Tollite mihi gladium. &* at- 24
tulerunt gladium in conſpectu regis.

* *Et ait Rex: Diuidite puerum viuum in* 25
duo, & date dimidiam partem eius huic, &
dimidiam partem eius huic.

* *Et reſpondit mulier cuius erat filius vi-* 26
uens, & ait ad regem; quoniam turbata ſunt
viſcera eius ſuper filio ſuo, & ait: In me do-
mine, date ei puerum, & morte ne occidatis ip-
ſum. & altera dixit, Neque mihi neque huic
ſit: diuidite eum.

* *Et reſpondit rex & dixit: Date puerum* 27
viuentem mulieri quæ dixit: date eum ei, &
morte ne occidatis ipſum; quoniam ipſa mater
eius. * *Et audiuit vniuerſus Iſrael iudicium* 28
hoc quod iudicauit rex: & timuerunt à facie
regis, quia viderunt quòd ſapientia Dei in eo
ad faciendum iudicia.

CAP. IIII.

ET erat rex Salomon regnans ſuper Iſrael. 1

* *Et hi principes qui erant ipſi: Azarias* 2
filius Sadoc ſacerdos.

* *Et Elichoreph & Achia filij Siza ſcribæ.* 3
Joſaphat filius Achilud à commentariis.

* *Et Baneas filius Joiada ſuper exercitum.* 4
& Sadoc & Abiathar ſacerdotes.

* *Et Azarias filius Nathan ſuper aſſiſten-* 5
tes regi, & Zabud filius Nathan amicus Re-
gis.

* *Et Achiſar præpoſitus domus. & Adoni-* 6
ram filius Abda ſuper tributa.

* *Et Salomoni duodecim præfecti ſuper om-* 7
nem Iſrael, ad ſuppeditandum regi & domui
eius. menſis in anno erat vt vnuſquiſque ſub-
miniſtraret. * *Hæc nomina eorum: Benor* 8
in monte Ephraim.

22 * καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ ἡ ἑτέρα, οὐχί, ἀλλὰ ὁ υἱός μου ὁ
ζῶν, καὶ ὁ υἱός σου ὁ τεθνηκώς· καὶ αὐτὴ εἶπεν, ὄχι, ὁ υἱός σου ὁ
τεθνηκώς, καὶ υἱός μου ὁ ζῶν. καὶ ἐλάλησαν ἐνώπιον τοῦ
23 βασιλέως. * καὶ εἶπεν αὐταῖς ὁ βασιλεύς, σὺ λέγεις, οὗτος
ὁ υἱός μου ὁ ζῶν, καὶ ὁ υἱός σου ὁ τεθνηκώς. καὶ σὺ λέγεις,
οὐχί, ἀλλὰ ὁ υἱός μου ὁ ζῶν, ὁ δὲ υἱός σου ὁ τεθνηκώς.
24 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, λάβετέ μοι μάχαιραν. καὶ
παρεστάθη τῷ μαχαίρᾳ ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.
25 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, διέλετε τὸ παιδίον τὸ ζῶν εἰς
δύο, καὶ δότε τὸ ἥμισυ αὐτοῦ τούτῳ, καὶ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ τούτῳ.
26 * καὶ ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ ἧς ἦν ὁ υἱὸς ὁ ζῶν, καὶ εἶπεν πρὸς
τὸν βασιλέα, ὅτι ἐταράχθη ἡ μήτρα αὐτῆς ἐπὶ τῷ υἱῷ αὐ-
τῆς, καὶ εἶπεν, ἐν ἐμοὶ κύριε, δότε αὐτῇ τὸ παιδίον, καὶ θα-
νάτῳ μὴ θανατώσητε αὐτό. καὶ ἡ ἑτέρα εἶπεν, μήτε ἐμοὶ
μήτε αὐτῇ ἔστω, διέλετε αὐτό.
27 * καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπεν, δότε τὸ παιδίον
τὸ ζῶν τῇ γυναικὶ τῇ ἐκείνου, δότε αὐτὸ αὐτῇ, καὶ θανά-
τῳ μὴ θανατώσητε αὐτό, ὅτι αὕτη ἡ μήτηρ αὐτοῦ.
28 * καὶ ἤκουσε πᾶς ἰσραὴλ τὸ κρίμα τοῦτο ὃ ἔκρινεν ὁ
βασιλεύς· καὶ ἐφοβήθησαν ἀπὸ προσώπου τοῦ βασι-
λέως, ὅτι εἶδον ὅτι φρόνησις θεοῦ ἐν αὐτῷ τοῦ ποιεῖν δικαι-
ώματα.

δ΄.

1 * Καὶ ἦν ὁ βασιλεὺς βλωμὼν βασιλεύων ἐπὶ ἰσραήλ.
2 * καὶ οὗτοι οἱ ἄρχοντες οἱ ἦσαν αὐτῷ. ἀζαρίας υἱὸς σα-
δὼκ ὁ ἱερεύς.
3 * καὶ ἐλιχόρεφ καὶ ἀχία υἱοὶ σιζὰ γραμματεῖς. ἰω-
σαφὰτ υἱὸς ἀχιλοὺδ ὑπομιμνήσκων.
4 * καὶ βανέας υἱὸς ἰωιαδὰ ἐπὶ τῆς δυνάμεως. καὶ σα-
δὼκ καὶ ἀβιάθαρ ἱερεῖς.
5 * καὶ ἀζαρίας υἱὸς ναθὰν ἐπὶ τῶν καθεσταμένων. καὶ
ζαβοὺδ υἱὸς ναθὰν ἐταῖρος τοῦ βασιλέως.
6 * καὶ ἀχισὰρ οἰκονόμος. καὶ ἀδονηρὰμ υἱὸς ἀβδὰ ἐ-
πὶ τῶν φόρων.
7 * καὶ τῷ βλωμὼν δώδεκα καθεσταμένοι ἐπὶ πᾶσα
ἰσραήλ, χορηγεῖν τῷ βασιλεῖ καὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. μιᾶς ἐν
τῷ ἐνιαυτῷ ἐχρῆν ἐπὶ τὸν ἕνα χορηγεῖν.
8 * καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν. βενὼρ ἐν ὄρει ἐ-
φραΐμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Et dixit mulier altera, Non ita eſt, ſed filius meus eſt viuus, & filius tuus mortuus; at hæc dixit: Non ita eſt, ſed filius tuus mortuus eſt, & filius meus viuus: & locutæ ſunt ante regem. 23 Et dixit rex: Hæc dicit, Hic eſt filius meus qui eſt viuus, & filius tuus eſt qui mortuus eſt: & iſta dicit, Non ita eſt, ſed filius tuus eſt qui mortuus eſt, & filius meus eſt qui viuus eſt. 24 Et dixit rex, Adferte mihi gladium. & attulerunt gladium ante regem. 25 Et dixit rex, Diuidite infantem viuum in duo, & date partem eius vni, & partem eius alteri. 26 Et dixit mulier, cuius filius erat viuus, regi, (quoniam conuoluta ſunt viſcera eius ſuper filio ſuo) & dixit: Obſecro Domine mi; date illi infantem viuũ, & occidendo non occidatis eum. & altera dixit, Nec meus nec tuus ſit, diuidite. 27 Et reſpondit rex & dixit: Date illi infantem viuum, & occidendo non occidatis eum: ipſa eſt mater eius. 28 Et audiuit omnis Iſrael iudicium quod iudicauit rex: & timuerunt regem, quia viderunt quòd ſapientia à Deo eſſet in præcordiis eius ad faciendum iudicium.

CAP. IIII.

ET fuit rex Selomoh, rex ſuper omnẽ Iſrael. 2 Et hi ſunt magnates qui *aderant* illi: Ghazariah filius Szadok ſacerdotis. 3 Elihhoreph & Ahhiah filij Siſa ſcribæ: Iehoſaphat filius Ahhilud præpoſitus ſuper monimenta. 4 Et Benaiah filius Iehoiadagh præpoſitus ſuper exercitũ: & Szadok & Abiathar ſacerdotes. 5 Et Ghazariah filius Nathan, præpoſitus ſuper anteſignanos; & Zabud filius Nathan ſacerdotis amicus regis. 6 Et Ahhiſar præpoſitus ſuper domum, & Adoniram filius Ghabda, præpoſitus ſuper conuectores tributorum. 7 Et erant Selomoh duodecim anteſignani præpoſiti ſuper omnem Iſrael ſuſtentantes regem, & viros domus eius: menſe in anno attinebat ad vnum *ex eis* ſuſtentare.

8 Et hæc ſunt nomina eorum. Filius Hhur in monte domus Ephraim.

9 * בֶּן־דֶּקֶר בְּמָקֵץ וּבְשַׁעַלְבִים וּבֵית שֶׁמֶשׁ וְאֵילוֹן
10 בֵּית־חָנָן׃ * בֶּן־חֶסֶד בָּאַרֻבּוֹת לוֹ שׂכֹה וְכָל־
11 אֶרֶץ חֵפֶר׃ * בֶּן־אֲבִינָדָב כָּל־נָפַת דֹּאר טָפַת
בַּת־שְׁלֹמֹה הָיְתָה לוֹ לְאִשָּׁה׃
12 * בַּעֲנָא בֶּן־אֲחִילוּד תַּעֲנַךְ וּמְגִדּוֹ וְכָל־בֵּית שְׁאָן
אֲשֶׁר אֵצֶל צָרְתָנָה מִתַּחַת לְיִזְרְעֶאל מִבֵּית שְׁאָן
עַד אָבֵל מְחוֹלָה עַד מֵעֵבֶר לְיָקְמְעָם׃
13 * בֶּן־גֶּבֶר בְּרָמֹת גִּלְעָד לוֹ חַוֹּת יָאִיר בֶּן־מְנַשֶּׁה
אֲשֶׁר בַּגִּלְעָד לוֹ חֶבֶל אַרְגֹּב אֲשֶׁר בַּבָּשָׁן שִׁשִּׁים
עָרִים גְּדֹלוֹת חוֹמָה וּבְרִיחַ נְחֹשֶׁת׃
14 * אֲחִינָדָב בֶּן־עִדֹּא מַחֲנָיְמָה׃
15 * אֲחִימַעַץ בְּנַפְתָּלִי גַּם־הוּא לָקַח אֶת־בָּשְׂמַת
בַּת־שְׁלֹמֹה לְאִשָּׁה׃
16 * בַּעֲנָא בֶּן־חוּשַׁי בְּאָשֵׁר וּבְעָלוֹת׃
17 * יְהוֹשָׁפָט בֶּן־פָּרוּחַ בְּיִשָּׂשכָר׃
18 * שִׁמְעִי בֶּן־אֵלָא בְּבִנְיָמִן׃
19 * גֶּבֶר בֶּן־אֻרִי בְּאֶרֶץ גִּלְעָד אֶרֶץ סִיחֹן מֶלֶךְ הָאֱמֹרִי
וְעוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן וּנְצִיב אֶחָד אֲשֶׁר בָּאָרֶץ׃
20 * יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל רַבִּים כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל־הַיָּם לָרֹב
אֹכְלִים וְשֹׁתִים וְשְׂמֵחִים׃
21 * וּשְׁלֹמֹה הָיָה מוֹשֵׁל בְּכָל־הַמַּמְלָכוֹת מִן־הַנָּהָר
אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְעַד גְּבוּל מִצְרָיִם מַגִּשִׁים מִנְחָה
וְעֹבְדִים אֶת־שְׁלֹמֹה כָּל־יְמֵי חַיָּיו׃
22 * וַיְהִי לֶחֶם־שְׁלֹמֹה לְיוֹם אֶחָד שְׁלֹשִׁים
כֹּר סֹלֶת וְשִׁשִּׁים כֹּר קָמַח׃
23 * עֲשָׂרָה בָקָר בְּרִאִים וְעֶשְׂרִים בָּקָר רְעִי וּמֵאָה
צֹאן לְבַד מֵאַיָּל וּצְבִי וְיַחְמוּר וּבְרִבְרִים אֲבוּסִים׃
24 * כִּי־הוּא רֹדֶה בְּכָל־עֵבֶר הַנָּהָר מִתִּפְסַח וְעַד־עַזָּה
בְּכָל־מַלְכֵי עֵבֶר הַנָּהָר וְשָׁלוֹם הָיָה לוֹ מִכָּל־עֲבָרָיו
מִסָּבִיב׃

9 * Bendecar in Macces,& in Salebin,& in
B Bethſames,& in Helon,& in Bethanan.
10 * Beneſſed in Araboth . ipſius enim e-
rat Socho, & omnis terra Epher.
11 * Benabinadab eius omnis Nephador,
Taphet filiam Salomonis habebat vxorẽ.
12 * Bana filius Ahilud regebat Thanach,
& Mageddo, & vniuerſam Bethſan , quæ
eſt iuxta Sarthana ſubter Iezrael à Bethſã
vſque Abelmeula è regione Iecmaam.
13 * Ben-gaber in Ramoth Galaad habe-
bat Auothiair filij Manaſſe in Galaad.ip-
ſe erat in omni regione Argob, quæ eſt in
Baſan , ſexaginta ciuitatibus magnis atq;
muratis quæ habebant ſeras æreas.
14 * Abinadab filius Addo præerat in Ma-
15 naim. * Achimaas in Neptalim, ſed &
ipſe habebat Baſemath filiam Salomonis
in coniugio.
16 * Banaa filiꝰ Huſi in Aſer & in Baloth.
17 * Ioſaphat filius Pharue in Iſachar.
18 * Semei filius Hela in Beniamin:
19 * Gaber filius Suri in terra Galaad , &
in terra Seon regis Ammorræi , & Og re-
C gis Baſan, ſuper oĩa quæ erant in illa terra.
20 * Iuda & Iſrael innumerabiles ſicut a-
rena maris in multitudine,comedentes &
bibentes, atque lætantes.
21 * Salomon autem erat in ditione ſua
habens omnia regna,à flumine terræ Phi-
liſtiim vſque ad terminum Ægypti , offe-
rentium ſibi munera, & ſeruientium ei
22 cunctis diebus vitæ eius. *Erat autem ci-
bus Salomonis per dies ſingulos triginta
cori ſimilæ,& ſexaginta cori farinæ:
23 * Decem boues pingues,& viginti bo-
ues paſcuales , & centum arietes , excepta
venatione ceruorum, caprearũ atque bu-
balorum & auium altilium.
24 * Ipſe enim obtinebat omnem regio-
nem quæ erat trans flumen à Thapſa vſ-
que ad Gazam , & cunctos reges illarum
regionũ ; & habebat pacem ex omni par-
te in circuitu.

תרגום יונתן

9 בַּר דֶּקֶר בְּמָקֵץ וּבְשַׁעַלְבִים וּבֵית שֶׁמֶשׁ וְאֵילוֹן בֵּית חָנָן׃
10 בַּר חֶסֶד בַּאֲרֻבּוֹת דִּילֵיהּ שׂוֹכֹה וְכָל אַרְעָא דְּחֵפֶר׃
11 בַּר אֲבִינָדָב כָּל פִּלְכֵי דּוֹר טָפַת בַּת שְׁלֹמֹה הָוָת לֵיהּ לְאִנְתּוּ׃
12 בַּעֲנָא בַּר אֲחִילוּד תַּעֲנַךְ וּמְגִדּוֹ וְכָל בֵּית שְׁאָן דְּבִסְטַר צָרְתָן
מִלְּרַע לְיִזְרְעֶאל מִבֵּית שְׁאָן עַד מֵישַׁר מְחוֹלָה עַד מֵעֵבֶר לְיָקְמְעָם׃
13 בַּר גֶּבֶר בְּרָמוֹת גִּלְעָד דִּילֵיהּ בַּפְרָנֵי יָאִיר בַּר מְנַשֶּׁה
דִּי בְגִלְעָד דִּילֵיהּ בֵּית פְּלַךְ טַרְכּוֹנָא דִּבְתַרְתִּין קִרְוִין רַבְּרְבָן מַקְפָּן שׁוּר רָם דִּילְהוֹן עַבְּרִין דִּנְחָשָׁא׃
14 אֲחִינָדָב בַּר עִדּוֹא דִּילֵיהּ מַחֲנָיִם׃
15 אֲחִימַעַץ בְּשִׁבְטָא דְּבֵית נַפְתָּלִי אַף הוּא נְסֵיב יַת בָּשְׂמַת בַּת שְׁלֹמֹה לְאִנְתּוּ׃
16 בַּעֲנָא בַּר חוּשַׁי דְּמִשְׁבַּט אָשֵׁר וּבְעָלוֹת׃
17 יְהוֹשָׁפָט בַּר פָּרוּחַ בְּיִשָּׂשכָר׃
18 שִׁמְעִי בַּר אֵלָה בְּשִׁבְטָא דִּבְנֵי בִנְיָמִן׃
19 גֶּבֶר בַּר אוּרִי בְּאַרַע גִּלְעָד אַרַע סִיחוֹן מַלְכָּא דְּאֱמוֹרָאָה וְעוֹג מַלְכָּא דְּמַתְנָן וְאִסְתַּרְטִינָא חַד דְּמִנָּא בְּאַרְעָא׃
20 יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל סַגִּיאִין כְּחָלָא דְּעַל יַמָּא לְסַגֵּי אָכְלִין וְשָׁתָן וְחָדָן׃
21 וּשְׁלֹמֹה הֲוָה שַׁלִּיט בְּכָל מַלְכְוָתָא מִן פְּרָת אַרַע פְּלִשְׁתָּאֵי וְעַד תְּחוּם מִצְרַיִם מְקָרְבִין קָרְבְּנָא וּפָלְחִין יַת שְׁלֹמֹה כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי׃
22 וַהֲוָה לַחְמָא דִּשְׁלֹמֹה לְיוֹמָא חַד תְּלָתִין כּוֹרִין סְלְתָא וְשִׁיתִּין כּוֹרִין קְמְחָא׃
23 עַשְׂרָה תּוֹרִין דְּפִטְמָא וְעֶשְׂרִין תּוֹרִין דְּרַעְיָא וּמְאָה עָנָא בַּר מֵאַיָּלִין וְטַבְיָן וְיַחְמוּרִין וְעוֹפָא פַּטִּימָא׃
24 אֲרֵי הוּא מַפְלַח בְּכָל עֵבֶר פְּרָת מִתִּפְסַח וְעַד עַזָּה וְכָל מַלְכֵי עֵבֶר פְּרָת וּשְׁלָמָא הֲוָה לֵיהּ מִכָּל עִבְרוֹהִי מְסָחוֹר סְחוֹר׃

* *Filius Dacar in Macas, & in Salabin, et* 9
Bethſamis, & Elon vſque in Bananan.

* *Beneſed in Araboth, ipſius Socho & om-* 10
nis terra Opher.

* *Filij Abinadab omnis Nephador. Taphath* 11
filia Salomonis erat ei in vxorem.

* *Baana filius Achilud Thaanach & Ma-* 12
geddo, & omnem domum Saan quæ à Sarthan
ſubter Jzrael à Bethſaan vſque in Abelmola
vſque in Maeber Iegmaam.

* *Filius Gaber in Ramoth Galaaditæ. huius* 13
erant ciuitates Jaer filij Manaſſe in Galaad.
huic funiculus Argob in Baſan ſexaginta ciui-
tates magnæ & muratæ, & vectes ærei.

* *Achinadab filius Addo Maanaim.* 14

* *Achimaas in Nephthali. & hic cepit Ba-* 15
ſemmath filiam Salomonis in vxorem.

* *Baneas filius Chuſi in Aſer & in Baa-* 16
loth.

* *Joſaphat filius Pharue in Jſachar.* 17

* *Semei filius Ela in Beniamin.* 18

* *Gaber filius Uri in terra Galaad terra* 19
Seon regis Amorræorum & Og regis Baſan, et
præpoſitus in terra Juda vnus.

* *Judas & Jſrael multi nimis vt arena in* 20
mari in multitudine comedentes & bibentes et
lætantes.

* *Et Salomon erat princeps in cunctis re-* 21
gnis à flumine terræ Philiſtiim & vſque ad
terminos Ægypti. & erant afferentes ei dona,
& ſeruierunt Salomoni cunctis diebus vitæ
eius.

* *Et hoc prandium Salomoni in die vna,* 22
triginta cori ſimilæ, & ſexaginta cori fa-
rinæ:

* *Decem vituli electi, & viginti boues* 23
paſcuales, & centum pecudes, extra cer-
uos, & capreas, & volucres electas, & a-
greſtes:

* *Quoniam erat princeps in cunctis trans* 24
flumen à Thapſa vſque ad Gaza in vniuerſis
regnis quæ trans flumen. & erat ipſi pax ex
omnibus partibus eius in circuitu.

9 * υἱὸς δάκαρ ἐν μακὰς καὶ ἐν Χαλαβίν, καὶ Βεθ-Χα-
μὶς Ϛ ἐλὼν ἕως Βναναή.

10 * Βενέσεδ ἐν ἀραβώθ, αὐτῷ ἔχω Ϛ πᾶσα γῆ ὀφέρ.

11 * ἰοὺδ ἀβιναδὰβ πᾶσα νεφαδώρ. Ταφὰθ θυγάτηρ Σο-
λομῶντος ἰνᾶ αὐτῷ εἰς γυναῖκα.

12 * Βαανὰ υἱὸς ἀχιλοὺδ θαανὰχ καὶ μαγεδδώ, Ϛ παν-
τὰ οἶκον Σαὰν τὸν ὠπὸ Σαρθὰν ὑποκάτω ἰζραὴλ ἐν βεθ
σαὼ ἕως ἀβελμολὰ ἕως μαέβερ ἰεγμαάμ.

13 * υἱὸς γαβὲρ ἐν ραμὼθ τοῦ γαλααδίτου. τούτου ἦσαν
πόλεις ἰαὴρ υἱοῦ μανασσῆ ἐν γαλαάδ. τούτῳ χοίνισμα
ἀργὼβ ἐν τῇ βασὰν ἑξήκοντα πόλεις μεγάλας καὶ τει-
χήρεις καὶ μοχλοὶ χαλκοῖ.

14 * ἀχιναδὰβ υἱὸς ἀδδὼ μαναΐμ.

15 * ἀχιμαὰς ἐν νεφθαλί. Ϛ ἔσχε ἔλαβε τὴν βασεμ-
μὰθ θυγατέρα Σολομῶντος εἰς γυναῖκα.

16 * Βανέας υἱὸς χουσὶ ἐν ἀσὴρ Ϛ ἐν βααλώθ.

17 * ἰωσαφὰτ υἱὸς φαρουὲ ἐν ἰσάχαρ.

18 * Σεμεΐ υἱὸς ἠλᾶ ἐν τῷ βενιαμίν.

19 * γαβὲρ υἱὸς οὐρὶ ἐν γῇ γαλααδ, γῇ Σεὼν τοῦ βασι-
λέως τῶν ἀμορραίων καὶ ὤγ βασιλέως βασάν, Ϛ νασιϐ
ἐν τῇ γῇ ἰούδα εἷς.

20 * ἰούδας καὶ ἰσραὴλ πολλοὶ Σφόδρα ὡς ἡ ἄμμος
ἡ τῆς θαλάσσης εἰς πλῆθος ἐσθίοντες καὶ πίνοντες καὶ
χαίροντες.

21 * καὶ Σολομὼν ἦν ἄρχων ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις
ἀπὸ ποταμοῦ γῆς ἀλλοφύλων Ϛ ἕως ὁρίων αἰγύπτου. κ ἦ-
σαν προσφέροντες δῶρα, Ϛ ἐδούλευον τῷ Σολομῶντι
πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

22 * καὶ τοῦτο ἄριστον τῷ Σολομῶντι ἐν ἡμέρᾳ μιᾷ,
τριάκοντα κόροι Σεμιδάλεως, καὶ ἑξήκοντα κόροι ἀ-
λεύρου·

23 * δέκα μόσχοι ἐκλεκτοὶ κ εἴκοσι βόες νομάδες, Ϛ ἑκα-
τὸν πρόβατα, ἐκτὸς ἐλάφων καὶ δορκάδων Ϛ ὀρνίθων ἐκ-
λεκτῶν καὶ νομάδων·

24 * ὅτι ἦν ἄρχων ἐν παντὶ πέραν τοῦ ποταμοῦ ἀπὸ θά-
ψα ἕως γαζᾶ ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις ταῖς πέραν τοῦ
ποταμοῦ. καὶ ἦν αὐτῷ εἰρήνη ἐκ πάντων τῶν μερῶν αὐτοῦ
κυκλόθεν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Filius Deker in Makaſz & in Salghabin & Beth-ſames & Ailon Beth-Hhanan. [10] Filius Hhezzed in Aruboth, cuius erat Sochoh, & omnis terra Hhepher. [11] Filius Abinadab, cuius erant omnes regiones Dor. Taphath filia Selomoh erat ei in vxorem. [12] Baghana filius Ahhilud, *eius erat* Thaghnach & Megiddo, & omnis Beth-Sean quæ eſt iuxta Szarthan ſubter Iizreghel à Beth-Sean vſque ad planitiem Mehholah, vſque trans Iacmegham. [13] Filius Gebar in Ramoth Gilghad, cuius erant vici Iair filij Menaſſeh qui erat in Gilghad: cuius Bethpelach Tarcona quæ erat in Mathnan, ſexaginta vrbes magnæ circundatæ muro excelſo, quibus erant vectes ærei. [14] Ahhinadab filius Ghido, cuius erat Mahhanaim.

[15] Ahhimaghaſz in tribu domus Nephtali, etiam ipſe accepit Baſmath filiam Selomoh in vxorem.

[16] Baghana filius Hhuſi, *ea* quæ *erant* de tribu Aſſer & Baghaloth. [17] Iehoſaphat filius Paruahh in Iiſachar.

[18] Simghi filius Elah in tribu filiorum Biniamin. [19] Gebar filius Vri in terra Gilghad terra Zzihhon regis Amorrhæorum & Ghog regis Mathnan: & anteſignanus vnus præerat terræ. [20] Iehudah & Iſrael multi erant tanquam arena quæ eſt ſuper mare in multitudine, comedentes & bibentes & gaudentes. [21] Et Selomoh imperabat omnibus regnis à Perath terra Peliſthæorum & vſque ad terminum Miſzraim, afferentibus munus, & ſeruientibus Selomoh omnibus diebus vitæ ſuæ.

[22] Et erat panis Selomoh ſingulis diebus triginta cori ſimilæ, & ſexaginta cori farinæ.

[23] Decem boues ſagenæ, & decem boues paſcuæ, & centum pecudes, præter ceruos, & capreas, & bubalos, & aues ſaginatas.

[24] Quia dominabatur ipſe omni loco trans Perath à Thiphzzahh vſque Ghaza, & omnibus regibus citra Perath. & pax erat illi ab omnibus lateribus eius circum circa.

25 * וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לָבֶטַח אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ
וְתַחַת תְּאֵנָתוֹ מִדָּן וְעַד־בְּאֵר שָׁבַע כֹּל יְמֵי שְׁלֹמֹה׃
26 * וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה אַרְבָּעִים אֶלֶף אֻרְוֹת סוּסִים
לְמֶרְכָּבוֹ וּשְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים׃
27 * וְכִלְכְּלוּ הַנִּצָּבִים הָאֵלֶּה אֶת־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְאֵת
כָּל־הַקָּרֵב אֶל־שֻׁלְחַן הַמֶּלֶךְ־שְׁלֹמֹה אִישׁ חָדְשׁוֹ
לֹא יְעַדְּרוּ דָּבָר׃
28 * וְהַשְּׂעֹרִים וְהַתֶּבֶן לַסּוּסִים וְלָרָכֶשׁ יָבֹאוּ אֶל־
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִהְיֶה־שָׁם אִישׁ כְּמִשְׁפָּטוֹ׃
26 * וַיִּתֵּן אֱלֹהִים חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה וּתְבוּנָה הַרְבֵּה
מְאֹד וְרֹחַב לֵב כַּחוֹל אֲשֶׁר עַל־שְׂפַת הַיָּם׃
30 * וַתֵּרֶב חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל־בְּנֵי־קֶדֶם
וּמִכֹּל חָכְמַת מִצְרָיִם׃
31 * וַיֶּחְכַּם מִכָּל־הָאָדָם מֵאֵיתָן הָאֶזְרָחִי וְהֵימָן וְכַלְכֹּל
וְדַרְדַּע בְּנֵי מָחוֹל וַיְהִי־שְׁמוֹ בְּכָל־הַגּוֹיִם סָבִיב׃
32 * וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה
33 וָאָלֶף׃ * וַיְדַבֵּר עַל־הָעֵצִים מִן־הָאֶרֶז אֲשֶׁר
בַּלְּבָנוֹן וְעַד הָאֵזוֹב אֲשֶׁר יֹצֵא בַקִּיר וַיְדַבֵּר עַל־
הַבְּהֵמָה וְעַל־הָעוֹף וְעַל־הָרֶמֶשׂ וְעַל־הַדָּגִים׃
34 * וַיָּבֹאוּ מִכָּל־הָעַמִּים לִשְׁמֹעַ אֵת חָכְמַת שְׁלֹמֹה
מֵאֵת כָּל־מַלְכֵי הָאָרֶץ אֲשֶׁר שָׁמְעוּ אֶת־חָכְמָתוֹ׃

ה

1 * וַיִּשְׁלַח חִירָם מֶלֶךְ־צוֹר אֶת־עֲבָדָיו אֶל־שְׁלֹמֹה
כִּי שָׁמַע כִּי אֹתוֹ מָשְׁחוּ לְמֶלֶךְ תַּחַת אָבִיהוּ כִּי אֹהֵב
הָיָה חִירָם לְדָוִד כָּל־הַיָּמִים׃
2 * וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶל־חִירָם לֵאמֹר׃
3 * אַתָּה יָדַעְתָּ אֶת־דָּוִד אָבִי כִּי לֹא יָכֹל לִבְנוֹת בַּיִת
לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָיו מִפְּנֵי הַמִּלְחָמָה אֲשֶׁר סְבָבֻהוּ עַד־
תֵּת יְהוָה אֹתָם תַּחַת כַּפּוֹת רַגְלָו׃

25 * Habitabatque Iuda & Israel absque timore vllo vnusquisque sub vite sua & sub ficu sua à Dan vsque Bersabee cun-
26 ctis diebus Salomonis. * Et habebat Salomō quadraginta millia præsepia equorum currilium, & duodecim millia eque-
27 strium. * Nutriebantque eos supradicti regis præfecti, sed & necessaria mensæ regis Salomonis cum ingenti cura præbe-
28 bant in tempore suo. * Ordeum quoque
D & paleas equorum & iumentorum deferebant in locum vbi erat rex iuxta consti-
29 tutum sibi. * Dedit quoque Deus sapientiam Salomoni & prudentiam multam nimis, & latitudinem cordis, quasi arena quæ est in littore maris.
30 * Et præcedebat sapientia Salomonis sapientiam omnium Orientalium & Ægy
31 ptiorum: * Et erat sapientior cunctis hominibus. sapientior Ethā Ezraite, & Heman, & Calchal, & Dorda filiis Maol: & erat nominatus in vniuersis gentibus per
32 circuitum. * Locutus est quoque Salomon tria millia parabolas, & fuerunt carmina
33 eius quinque millia. * Et disputauit super lignis, à cedro quę est in Libano, vsque ad hyssopum quæ egreditur de pariete; & disseruit de iumentis, & volucribus, & rep-
34 tilibus & piscibus. * Et veniebant de cunctis populis ad audiendam sapiētiam Salomonis, & ab vniuersis regibus terræ qui audiebant sapientiam eius.

CAP. V.

1 A Misit quoque Hiram rex Tyri seruos suos ad Salomonem, audiuit enim quòd ipsum vnxissent regem pro patre eius; quia amicus fuerat Hiram Dauid om-
2 ni tempore. * Misit autem Salomon 1.Pa.2.a
3 ad Hiram, dicens: * Tu scis voluntatem Dauid patris mei, & quia non poterat ædificare domum nomini Domini Dei sui propter bella imminentia per circuitum, donec daret Dominus eos sub vestigio pedum eius.

תרגום יונתן

25 וִיתֵיב יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל לְרוֹחֲצָן גְּבַר תְּחוֹת פֵּירֵי גֻּפְנוֹהִי וּתְחוֹת פֵּירֵי תְּאֵנוֹהִי מִדָּן וְעַד בְּאֵר שֶׁבַע כָּל יוֹמֵי שְׁלֹמֹה׃
26 וַהֲווֹ לִשְׁלֹמֹה אַרְבְּעִין אַלְפִין אֻרְוֹת סוּסַיָּן לִרְתִיכוֹהִי וּתְרֵי עֲשַׂר אַלְפִין פָּרָשִׁין׃ 27 וּמְסוֹבְרִין אִיסְטַרְטִיגַיָּא הָאִילֵּן יַת מַלְכָּא
שְׁלֹמֹה וְיַת כָּל דְּקָרִיב לְפָתוֹרָא דְמַלְכָּא שְׁלֹמֹה גְּבַר יַרְחֵיהּ לָא מְעַכְּבִין מִדָּעַם׃ 28 וְשַׂעֲרַיָּא וְתִבְנָא לְסוּסְוָתָא וּלְרִכְשָׁא מַיְתָן לְאַתְרָא
דִיהֵא תַּמָּן גְּבַר כְּהִילְכְתֵיהּ׃ 29 וִיהַב יְיָ חָכְמְתָא לִשְׁלֹמֹה וְסָכְלְתָנוּתָא סַגְיָא לַחֲדָא וּפַתְיוּת לִבָּא כְּחָלָא דְעַל כֵּיף יַמָּא׃
30 וּסְגִיאַת חָכְמַת שְׁלֹמֹה מֵחָכְמַת כָּל בְּנֵי מַדִּינְחָא וּמִכֹּל חָכְמַת מִצְרָיִם׃ 31 וְחַכִּים מִכָּל אֱנָשָׁא מֵאֵיתָן בַּר זֶרַח וְהֵימָן וְכַלְכּוֹל
וְדַרְדַּע בְּנֵי מָחוֹל וַהֲוָה שְׁמֵיהּ סַגִּיא בְּכָל עַמְמַיָּא סְחוֹר סְחוֹר׃ 32 וּמַלֵּיל תְּלָתָא אַלְפִין מַתְלִין וַהֲוָאָה תֻּשְׁבַּחְתֵּיהּ אֶלֶף וַחֲמֵשׁ׃
33 וּמַלֵּל עַל אֲעַיָּא מֵאַרְזָא דִי בְלִבְנַן וְעַד אֱזוֹבָא דְנָפֵק בְּכוּתְלָא וּמַלֵּל עַל בְּעִירָא וְעַל עוֹפָא וְעַל רֶחְשָׁא וְעַל נוּנַיָּא׃
34 וַאֲתוֹ מִכָּל עַמְמַיָּא לְמִשְׁמַע יַת חָכְמַת שְׁלֹמֹה מִן כָּל מַלְכֵי אַרְעָא דְשָׁמְעִין יַת חָכְמְתֵיהּ׃

ה

1 וּשְׁלַח חִירָם מַלְכָּא דְצוֹר יַת עַבְדוֹהִי לְוַת שְׁלֹמֹה אֲרֵי שְׁמַע אֲרֵי יָתֵיהּ מְשַׁחוּ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא תְּחוֹת אֲבוּהִי אֲרֵי רְחִימָא הֲוָה חִירָם לְדָוִד
כָּל יוֹמַיָּא׃ 2 וּשְׁלַח שְׁלֹמֹה לְוַת חִירָם לְמֵימַר׃ 3 אַתְּ יְדַעְתָּ יַת דָּוִד אֲבָא אֲרֵי לָא יָכִיל לְמִבְנֵי בֵּיתָא לִשְׁמָא דַיְיָ אֱלָהֵיהּ
מִן קֳדָם עָבְדֵי קְרָבָא דְאַקְפוּהִי עַד דְיִמְסַר יְיָ יַתְהוֹן תְּחוֹת פַּרְסַת רִיגְלוֹהִי׃

* *Et habitabat Judas et Israel confisi vnus-* 25
quisq; in vite sua, & sub ficu sua, à Dan et vs-
que ad Bersabee omnibus diebus Salomonis.

* *Et erant Salomoni quadraginta millia in* 26
currus, & duodecim millia equitum.

* *Et sufficiebant necessaria præfecti isti regi* 27
Salomoni secundum omnia mandata super men
sa regis, vnusquisque mense suo, non mutabăt
verbum.

* *Et ordea & paleas equis & curribus fe-* 28
rebant in locum vbi erat rex, vnusquisque per
ordinem suum.

* *Et dedit Dominus prudentiam Salomoni,* 29
& sapientiam multam nimis, & latitudinem
cordis vt arena quæ iuxta mare.

* *Et multiplicata est sapientia Salomonis ma-* 30
gis quàm sapientia omnium antiquorum homi-
num, & magis quàm omnes sapientes Æ-
gypti.

* *Et sapiens erat super omnes homines, &* 31
sapientia antecedebat super Etham Ezraitem,
& Eman, & Chalcal, & Dardae filium Ma-
chol. & erat nomen eius in vniuersis gentibus
in circuitu.

* *Et locutus est tria millia parabolas. &* 32
erant carmina eius quinque millia.

* *Et locutus est de lignis à cedro quæ in Li-* 33
bano & vsque ad hyssopum quæ egreditur ex
pariete. & locutus est de iumentis, & de vo-
lucribus, & de reptilibus, & de piscibus.

* *Et veniebant omnes populi ad audiendam* 34
sapientiam Salomonis. & accipiebat dona à re-
gibus terræ, quicunque audiebant sapientiam e-
ius.

CAP. V.

ET *misit Chiram rex Tyri seruos suos ad Sa-* 1
lomonem, audiuit enim quòd ipsum vnxis-
sent in regem pro Dauid patre eius: quia diligẽs
erat Chiram Dauid omnibus diebus.

* *Et misit Salomon ad Chiram dicens:* 2

* *Tu nosti Dauid patrem meum quia non* 3
poterat ædificare domum nomini Domini Dei
mei à facie bellorum circumeuntium eum, do-
nec daret eos Dominus sub vestigiis pedum
eius.

25 * καὶ κατῴκει ἰούδας καὶ ἰσραὴλ πεποιθότες ἕκαστος
εἰς τὴν ἄμπελον αὐτοῦ καὶ ὑπὸ τὴν συκῆν αὐτοῦ ἀπὸ δὰν,
καὶ ἕως βηρσαβεὲ πάσας τὰς ἡμέρας σολομῶντος.

26 * καὶ ἦσαν τῷ σολομῶντι τεσσαράκοντα χιλιάδες εἰς
ἅρματα, καὶ δώδεκα χιλιάδες ἱππέων.

27 * καὶ ἐχορήγουν οἱ καθεσάμβοι οὗτοι τῷ βασιλεῖ σολο-
μῶντι κατὰ πάντα τὰ διηγελμένα ἐπὶ τὴν τράπεζαν τοῦ
βασιλέως, ἕκαστος τὸν μῆνα αὐτοῦ, οὐ παρήλλαττον λόγον.

28 * καὶ τὰς κριθὰς καὶ τὸ ἄχυρον τοῖς ἵπποις καὶ τοῖς
ἅρμασιν ἔφερον εἰς τὸν τόπον οὗ ἦν ὁ βασιλεὺς ἕκαστος κατὰ
τὴν ταξιν αὐτοῦ.

29 * καὶ ἔδωκε κύριος τῷ σολομῶντι, καὶ σοφίαν
πολλὴν σφόδρα, καὶ χύμα καρδίας ὡς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ
τὴν θάλασσαν.

30 * καὶ ἐπληθύνθη ἡ σοφία σολομῶντος ὑπὲρ τὴν φρό-
νησιν πάντων ἀρχαίων ἀνθρώπων, καὶ ὑπὲρ πάντας φρο-
31 νίμους αἰγύπτου. * καὶ ἐσοφίσατο ὑπὲρ πάντας ἀν-
θρώπους, καὶ ἐσοφίσατο ὑπὲρ αἰθὰμ τὸν ἐζραΐτην, καὶ
τὸν αἱμὰν καὶ τὸν χαλκὰλ καὶ τὸν δαρδαὲ υἱὸν μαχόλ.
καὶ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσι κύκλῳ.

32 * καὶ ἐλάλησε τρεῖς χιλιάδας παραβολάς. καὶ ἦσαν
33 αἱ ᾠδαὶ αὐτοῦ πεντακισχίλιαι. * καὶ ἐλάλησε περὶ τῶν
ξύλων ἀπὸ τοῦ κέδρου τῆς ἐν τῷ λιβάνῳ καὶ ἕως τοῦ ὑσσώπου
τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τοῦ τοίχου. καὶ ἐλάλησε περὶ τῶν κτη-
νῶν, καὶ περὶ τῶν πετεινῶν, καὶ περὶ τῶν ἑρπετῶν, καὶ περὶ
τῶν ἰχθύων.

34 * καὶ παρεγίνοντο πάντες οἱ λαοὶ ἀκούειν τὰς σοφίας
σολομῶντος. καὶ ἐλάμβανε δῶρα παρὰ τῶν βασιλέων τῆς
γῆς, ὅσοι ἤκουον τῆς σοφίας αὐτοῦ.

ε΄.

1 * Καὶ ἀπέστειλε χειρὰμ βασιλεὺς τύρου τοὺς παῖδας
αὐτοῦ πρὸς σολομῶντα, ἤκουσε γὰρ ὅτι αὐτὸν ἔχρισαν εἰς
βασιλέα ἀντὶ δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. ὅτι ἀγαπῶν ἦν
2 χειρὰμ τὸν δαυὶδ πάσας τὰς ἡμέρας. * καὶ ἀπέστει-
3 λε σολομὼν πρὸς χειρὰμ λέγων· * σὺ οἶδας δαυὶδ
τὸν πατέρα μου ὅτι οὐκ ἠδυνάσθη οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀ-
νόματι κυρίου τοῦ θεοῦ μου ἀπὸ προσώπου τῶν πολέμων
τῶν κυκλωσάντων αὐτόν, ἕως τοῦ δοῦναι αὐτοὺς κύριον ὑπὸ
τὰ ἴχνη τῶν ποδῶν αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

25 Et sedebat Iehudah & Israel in confidentia quisque sub fructu vitis suæ, & sub fructu ficus suæ à Dan & vsque ad Beersebagh omnibus diebus Selomoh. 26 Et fuerunt Selomoh quadraginta millia præsepiorum equorum pro curribus suis, & duodecim millia equitum. 27 Et sustentabant antesignani hi regem Selomoh, & omnem qui accedebat ad mẽsam regis Selomoh, vnusquisque mense suo, non differebant *suppetere* quicquam. 28 Et hordea, & paleam equis & cursoribus equis deferebant ad locum in quo erat quisque iuxta consuetum sibi. 29 Et dedit Dominus sapientiam Selomoh & intelligentiam multam valdè & dilatationem cordis, tanquam arenam quæ est super littus maris.

30 Et amplior fuit sapientia Selomoh sapientiâ omnium filiorum Orientis, & omni sapientia Misraim.

31 Et sapientior fuit omni homine, ipso Aithan filio Zerahh, & Hheman, & Chalchol, & Dardagh filiis Mahhol: & fuit nomen eius celebre in omnibus gentibus vndiquaque. 32 Et locutus est tria millia parabolarum, & fuerunt cantica eius mille & quinque. 33 Et locutus est super lignis à cedro quæ est in Libnan, & vsque ad hyssopum quæ prodit de pariete: & locutus est super iumentis, & super auibus, & super reptilibus, & super piscibus. 34 Et veniebant ex omnibus gentibus ad audiendam sapientiam Selomoh, ab omnibus regibus terræ qui audierant sapientiam eius.

CAP. V.

ET misit Hhiram rex Szor seruos suos ad Selomoh, quia audierat quòd vnxerant eum vt esset rex pro patre suo: nam dilexerat Hhiram Dauid omnibus diebus. 2 Et misit Selomoh ad Hhiram dicendo· 3 Tu nosti Dauid patrem meum quòd non potuit ædificare domum nomini Domini Dei sui propter belligeratores qui circuierant illum, vsquequo tradidit illos Dominus sub planta pedum eius.

4 * וְעַתָּה הֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהַי לִי מִסָּבִיב אֵין שָׂטָן
וְאֵין פֶּגַע רָע׃
5 * וְהִנְנִי אֹמֵר לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָי כַּאֲשֶׁר
דִּבֶּר יְהוָה אֶל־דָּוִד אָבִי לֵאמֹר בִּנְךָ אֲשֶׁר אֶתֵּן
תַּחְתֶּיךָ עַל־כִּסְאֶךָ הוּא־יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי׃
6 * וְעַתָּה צַוֵּה וְיִכְרְתוּ־לִי אֲרָזִים מִן־הַלְּבָנוֹן וַעֲבָדַי
יִהְיוּ עִם־עֲבָדֶיךָ וּשְׂכַר עֲבָדֶיךָ אֶתֵּן לְךָ בְּכֹל אֲשֶׁר
תֹּאמַר כִּי אַתָּה יָדַעְתָּ כִּי אֵין בָּנוּ אִישׁ יֹדֵעַ לִכְרֹת־
7 עֵצִים כַּצִּדֹנִים׃ * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ חִירָם אֶת־דִּבְרֵי
שְׁלֹמֹה וַיִּשְׂמַח מְאֹד וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה הַיּוֹם אֲשֶׁר
נָתַן לְדָוִד בֵּן חָכָם עַל־הָעָם הָרָב הַזֶּה׃
8 * וַיִּשְׁלַח חִירָם אֶל־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר שָׁמַעְתִּי אֶת־
אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ אֵלַי אֲנִי אֶעֱשֶׂה אֶת־כָּל־חֶפְצְךָ בַּעֲצֵי
אֲרָזִים וּבַעֲצֵי בְרוֹשִׁים׃
9 * עֲבָדַי יֹרְדוּ מִן־הַלְּבָנוֹן יַמָּה וַאֲנִי אֲשִׂימֵם
דֹּבְרוֹת בַּיָּם עַד־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר־תִּשְׁלַח אֵלַי וְנִפַּצְתִּים
שָׁם וְאַתָּה תִּשָּׂא וְאַתָּה תַּעֲשֶׂה אֶת־חֶפְצִי לָתֶת לֶחֶם
בֵּיתִי׃
10 * וַיְהִי חִירוֹם נֹתֵן לִשְׁלֹמֹה עֲצֵי אֲרָזִים וַעֲצֵי
בְרוֹשִׁים כָּל־חֶפְצוֹ׃
11 * וּשְׁלֹמֹה נָתַן לְחִירָם עֶשְׂרִים אֶלֶף כֹּר חִטִּים
מַכֹּלֶת לְבֵיתוֹ וְעֶשְׂרִים כֹּר שֶׁמֶן כָּתִית כֹּה־יִתֵּן
שְׁלֹמֹה לְחִירָם שָׁנָה בְשָׁנָה׃
12 * וַיהוָה נָתַן חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר־לוֹ וַיְהִי
שָׁלוֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה וַיִּכְרְתוּ בְרִית שְׁנֵיהֶם׃
13 * וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מַס מִכָּל־יִשְׂרָאֵל וַיְהִי הַמַּס
שְׁלֹשִׁים אֶלֶף אִישׁ׃
14 * וַיְשַׁלְּחֵם לְבָנוֹנָה עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים בַּחֹדֶשׁ חֲלִיפוֹת
חֹדֶשׁ יִהְיוּ בַלְּבָנוֹן שְׁנַיִם חֳדָשִׁים בְּבֵיתוֹ וַאֲדֹנִירָם
עַל־הַמַּס׃

4 * Nunc autem requiē dedit Deus meus mihi per circuitum, & non est satan neq; occursus malus: 5 * Quamobrem cogito ædificare tēplum nomini domini Dei mei, sicut locutus est Dauid patri meo dicens: B Filius tuus quem dabo pro te super solium tuum, ipse ædificabit domū nomini meo.
6 * Præcipe igitur vt prēcidant mihi serui tui cedros de Libano, & serui mei sint cum seruis tuis: mercedem autem seruorum tuorum dabo tibi quamcunque petieris. scis enim quomodo non est in populo meo vir qui nouerit ligna cędere sicut Sidonij. 7 * Cùm ergo audisset Hiram verba Salomonis, lætatus est valdè, & ait: Benedictus Dominus hodie, qui dedit Dauid filium sapiētissimum super populum hunc plurimum. 8 * Et misit Hiram ad Salomonem dicens: Audiui quęcunq; mandasti mihi. ego faciam omnem voluntatem tuam in lignis cedrinis & abiegnis.
9 * Serui mei deponent ea de Libano ad C mare, & ego componam ea in ratibus in mari vsque ad locum quem significaueris mihi: & applicabo ea ibi, & tu tolles ea: præbebisque necessaria mihi, vt detur cibus domui meæ.
10 * Itaque Hiram dabat Salomoni ligna cedrina & ligna abiegna iuxta omnem vo 11 luntatem eius. * Salomon autem prębebat Hiram viginti millia coros tritici in cibum domui eius, & viginti coros purissimi olei. hæc tribuebat Salomon Hirā per singulos annos. 12 * Dedit quoque Dominus sapientiam Salomoni, sicut locutus est ei. Et erat pax inter Hiram & Salomo- D nem, & percusserunt ambo fœdus.
13 * Elegitque rex Salomon operarios de omni Israel, & erat indictio triginta mil- 14 lia virorum. * Mittebatque eos in Libanum decem millia per menses singulos vicissim, ita vt duobus mensibus essent in domibus suis. Et Adoniram erat super huiuscemodi indictionem.

תרגום יונתן

4 וּכְעַן אֲנִיחַ יְיָ אֱלָהִי לִי מִפְּחוֹר סְחוֹר לֵית סָטָן וְלֵית פֶּגַע בִּישׁ׃
5 וְהָא אֲנָא אֵמַר לְמִבְנֵי בֵיתָא לִשְׁמָא דַיְיָ אֱלָהִי כְּמָה דְמַלֵּיל יְיָ עִם דָּוִד אֲבָא לְמֵימַר בְּרַךְ דְּאֶתֵּן תְּחוֹתָךְ עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתָךְ הוּא יִבְנֵי
בֵיתָא לִשְׁמִי׃ 6 וּכְעַן פַּקֵּיד וְיִקְצוֹן לִי אַרְזִין מִן לְבָנֹן וְעַבְדַי יְהוֹן עִם עַבְדָךְ וַאֲגַר עַבְדָךְ אֶתֵּן לָךְ כְּכֹל דְּתֵימַר אֲרֵי אַתְּ יָדַעְתְּ אֲרֵי
לֵית בָּנָא גַּבְרָא דְיָדַע לְמִיקַץ אָעִין כְּצִידוֹנָאֵי׃
7 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע חִירָם יָת פִּתְגָמֵי רְשְׁלֹמֹה וְחֵדִי לַחֲדָא וַאֲמַר בְּרִיךְ יְיָ יוֹמָא דֵין דְּיָהַב לְדָוִד בַּר חַכִּים עַל עַמָּא סַגִּיאָה הָדֵין׃
8 וּשְׁלַח חִירָם לְוָת שְׁלֹמֹה לְמֵימַר שְׁמִעִית יָת דְּשְׁלַחְתָּ לְוָתִי אֲנָא אֶסוֹפֵיק יָת כָּל צֵרְכָךְ בַּאֲעֵי אַרְזִין וּבַאֲעֵי בְּירְזִין׃
9 עַבְדַי יַחֲתוּן מִן לְבָנֹן לְיַמָּא וַאֲנָא אֲשַׁוֵּינוּן חוּרְגָּסִין בְּיַמָּא עַד אַתְרָא דְתִשְׁלַח לִי וְאֶרְמִינוּן תַּמָּן וְאַתְּ תְּסוֹבֵיל וְאַתְּ תְּסוֹפֵיק יָת צֵרְכִי לְמִתַּן
מָזוֹן לְאֶנָשׁ בֵּיתִי׃ 10 וַהֲוָה חִירָם יָהֵיב לִשְׁלֹמֹה אַעֵי אַרְזִין וַאֲעֵי בְּירְזִין כָּל צֵרְכֵיהּ׃
11 וּשְׁלֹמֹה יְהַב לְחִירָם עֶשְׂרִין אַלְפִין כּוֹרִין חִטִּין פִּרְנוּם לֶאֱנָשׁ בֵּיתֵיהּ וְעֶשְׂרִין כּוֹרִין מִשְׁחָא כְּתִישָׁא כְּדֵין יָהֵיב שְׁלֹמֹה לְחִירָם שַׁתָּא
בְּשַׁתָּא׃ 12 וְיְיָ יְהַב חָכְמָה לִשְׁלֹמֹה כְּמָא דְמַלֵּיל לֵיהּ וַהֲוָה שְׁלָמָא בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה וּגְזַרוּ קְיָם תַּרְוֵיהוֹן׃
13 וּמַנִּי מַלְכָּא שְׁלֹמֹה מַסְקֵי מִסִּין מִכָּל יִשְׂרָאֵל וַהֲוָה מַסְקֵי מִיסִּין תְּלָתִין אַלְפִין גַּבְרָא׃
14 וּשְׁלַחִינוּן לְלְבָנֹן עַשְׂרָא אַלְפִין גַּבְרָא בְּיַרְחָא חָוֹ בְּלְבָנֹן וְתַרְתִּין יַרְחִין בְּבֵיתֵיהּ וַאֲדֹנִירָם מְמַנָּא עַל מַסְקֵי מִסִּין׃

* *Et nunc requiẽ dedit Dominus Deus meus* 4
mihi per circuitum, non eſt inſidiator & non eſt
occurſus malus.

* *Et ecce ego dico ædificare domum nomini* 5
Domini Dei, ſicut locutus eſt Dominus ad Da-
uid patrem meum dicens: Filius tuus quem da-
bo pro te ſuper ſolium tuum, hic ædificabit do-
mum nomini meo.

* *Et nunc præcipe & præcidant mihi ligna* 6
de Libano. ecce ſerui mei cum ſeruis tuis, &
mercedem ſeruorum tuorum dabo tibi ſecundũ
omnia quæ dixeris. quia tu ſcis, quòd non eſt in
nobis qui nouerit incidere ligna ſicut Sidonij.

* *Et factum eſt vt audiuit Chiram verba* 7
Salomonis, lætatus eſt valdè. & ait: Benedi-
ctus Dominus hodie qui dedit Dauid filium ſa-
pientem ſuper populum multum hunc.

* *Et miſit Chiram ad Salomonem, dicens:* 8
Audiui de omnibus quæ miſiſti ad me, ego fa-
ciam voluntatem tuam in lignis cedrinis & a-
biegnis.

* *Serui mei deducent ea de Libano in mare,* 9
& ego ponam ea in ratibus vſque ad locum
quem nunciaueris ad me, & excutiam ea ibi
& tu tolles. & tu facies voluntatem meam vt
des panes domui meæ.

* *Et erat Chiram dans Salomoni cedros &* 10
abietes iuxta omnem voluntatem eius.

* *Et Salomon dedit Chiram viginti millia* 11
coros tritici cibum domui eius, & viginti ba-
tos olei contuſi. ſecundùm hoc dabat Salomon
Chiram ſingulis annis.

* *Et Dominus dedit Salomoni ſapientiam ſi-* 12
cut locutus eſt ei. & erat pax inter Chiram
& inter Salomonem. & pepigerunt fœdus
inter ſe.

* *Et tulit Rex Salomon tributum de om-* 13
niſſrael. & erat tributum triginta millia vi-
rorum.

* *Et miſit eos in Libanum, decem millia in* 14
menſe, qui vicisſim mutabantur, menſe vno e-
rant in Libano, et duobus menſibus in domibus
ſuis. & Adoniram ſuper tributum.

4 * καὶ νῦν ἀνέπαυσεν κύριος ὁ θεός μου ἐμοὶ κυκλόθεν,
οὐκ ἔστιν ἐπίβουλος οὐδὲ οὐκ ἔστιν ἀπάντημα πονηρόν.

5 * καὶ ἰδοὺ ἐγὼ λέγω οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου
τοῦ θεοῦ, καθὼς ἐλάλησεν κύριος πρὸς δαυὶδ τὸν πατέρα
μου λέγων, ὁ υἱός σου ὃν δώσω ἀντὶ σοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον σου, ὅ-
τος οἰκοδομήσει τὸν οἶκον τῷ ὀνόματί μου.

6 * καὶ νῦν σύνταλαι καὶ κοψάτωσάν μοι ξύλα ἐκ τοῦ
λιβάνου. ἰδοὺ ⓐ δοῦλοί μου μετὰ τῶν δούλων σου, καὶ τὸν
μισθὸν τῶν δούλων σου δώσω σοι κατὰ πάντα ὅσα ἂν εἴπῃς,
ὅτι σὺ οἶδας, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν εἰδὼς κόπτειν ξύλα καθὼς
ⓐ σιδώνιοι.

7 * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσε χειρὰμ τῶν λόγων Σολομῶν-
τος ἐχάρη σφόδρα· καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς κύριος ὁ σήμερον ὃς ἔδωκε τῷ δαυὶδ υἱὸν φρόνιμον ἐπὶ τὸν λαὸν τὸν
πολὺν τοῦτον.

8 * καὶ ἀπέστειλε χειρὰμ πρὸς Σολομῶντα λέγων, ἀκή-
κοα πρὸς πάντων ὧν ἀπέστειλάς πρός με, ἐγὼ ποιήσω τὸ
θέλημά σου εἰς ξύλα κέδρινα καὶ πεύκινα.

9 * ⓐ δοῦλοί μου καταξύουσιν αὐτὰ ἐκ τοῦ λιβάνου εἰς
τὴν θάλασσαν, καὶ ἐγὼ θήσομαι αὐτὰ εἰς σχεδίας ἕως
τοῦ τόπου οὗ ἂν ἀποστείλῃς πρός με, καὶ ἐκπιναίξω αὐτὰ
ἐκεῖ καὶ σὺ λήμψῃ. καὶ σὺ ποιήσεις τὸ θέλημά μου τοῦ δοῦ-
ναι ἄρτους τῷ οἴκῳ μου.

10 * καὶ ἦν χειρὰμ δίδους τῷ Σολομῶντι κέδρους καὶ πεύ-
κας κατὰ πᾶν τὸ θέλημα αὐτοῦ.

11 * καὶ Σολομὼν ἔδωκε τῷ χειρὰμ εἴκοσι χιλιάδας κό-
ρους πυροῦ μαχὰλ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ εἴκοσι βαὶθ ἐλαίου
κεκοπανισμένου. κατὰ τοῦτο ἐδίδου Σολομὼν τῷ χειρὰμ καθ'
ἐνιαυτόν.

12 * καὶ κύριος ἔδωκε τῷ Σολομῶντι σοφίαν καθὼς ἐλά-
λησεν αὐτῷ. καὶ ἦν εἰρήνη ἀναμέσον χειρὰμ καὶ ἀναμέ-
σον Σολομῶντος. καὶ διέθεντο διαθήκην ἀναμέσον ἑαυτῶν.

13 * καὶ ἀνέλεξεν ὁ βασιλεὺς σολομὼν φόρον ἐκ παντὸς
τοῦ ἰσραήλ· καὶ ἦν ὁ φόρος τετράκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν.

14 * καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν λίβανον, δέκα χιλιάδες
ἐν τῷ μηνὶ ἀλλασσόμενοι, μῆνα εἷς ἦσαν ἐν τῷ λιβάνῳ, καὶ δύο μῆνας ἐν τοῖς οἴκοις αὐτῶν. καὶ ἀδονιρὰμ ἐπὶ
τοῦ φόρου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Et nunc requiem dedit Dominus Deus meus mihi vndique; non eſt aduerſarius, nec occurſus malus.

5 Et ecce ego dico quòd ædificabo domum nomini Domini Dei mei, ſicut locutus eſt Dominus cum Dauid patre meo, dicẽdo: Filius tuus quem dabo pro te ſuper ſolium regni tui, ipſe ædificabit domum nomini meo.

6 Et nunc iube vt ſcindant mihi cedros ex Libnan, & ſerui mei erunt cum ſeruis tuis; & mercedem ſeruorum tuorum dabo tibi iuxta id quod dixeris: nam tu noſti quòd non eſt inter nos vir qui norit ſcindere ligna vt Szidonæi.

7 Et fuit cùm audiſſet Hhiram verba Selomoh, lætatus eſt valdè, & dixit: Benedictus Deus hodie, qui dedit Dauid filium ſapientem ſuper populum multum hunc. 8 Et miſit Hhiram ad Selomoh dicendo: Audiui quòd miſiſti ad me. ego ſuf-
ficiam omnem neceſſitatem tuam in lignis cedrorum & lignis abietum. 9 Serui mei deducent *ligna* ex Libnan ad mare, & ego ponam ea per rates in mare vſque ad locum ad quẽ miſeris mihi, & coniiciam ea ibi, & tu tolles: & tu ſuppeditabis neceſſitatem meam dando cibum viris domus meæ. 10 Et Hhiram præbuit Selomoh ligna cedrorum & ligna abietum, omnem neceſſitatem eius.

11 Et Selomoh dedit Hhiram viginti millia cororum frumenti in ſuſtentationem hominibus domus eius, & viginti coros olei contu-
ſi: ſic dedit Selomoh Hhiram ſingulis annis. 12 Et Dominus dedit ſapientiam Selomoh, ſicut locutus fuerat ei. & fuit pax inter Hhiram & Selomoh; & percuſſerunt fœdus ambo ipſi.

13 Et præpoſuit rex Selomoh conuectores tributorum ex omni Iſrael, & fuerunt conuectores tributorum triginta millia virorum.

14 Et miſit illos ad Libnan decem millia virorum, in menſe viciſſim vno menſe erant in Libnan, & duobus menſibus in domo ſua. & Adoniram erat præpoſitus ſuper conuectores tributorum.

15 * וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה שִׁבְעִים אֶלֶף נֹשֵׂא סַבָּל וּשְׁמֹנִים
אֶלֶף חֹצֵב בָּהָר׃
16 * לְבַד מִשָּׂרֵי הַנִּצָּבִים לִשְׁלֹמֹה אֲשֶׁר עַל־
הַמְּלָאכָה שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת הָרֹדִים
בָּעָם הָעֹשִׂים בַּמְּלָאכָה׃
17 * וַיְצַו הַמֶּלֶךְ וַיַּסִּעוּ אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אַבְנֵים יְקָרוֹת
לְיַסֵּד הַבַּיִת אַבְנֵי גָזִית׃
18 * וַיְפַסְּלוּ בֹנֵי שְׁלֹמֹה וּבֹנֵי חִירוֹם וְהַגִּבְלִים וַיָּכִינוּ
הָעֵצִים וְהָאֲבָנִים לִבְנוֹת הַבָּיִת׃

ו

1 * וַיְהִי בִשְׁמוֹנִים שָׁנָה וְאַרְבַּע מֵאוֹת שָׁנָה
לְצֵאת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ־מִצְרַיִם בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית
בְּחֹדֶשׁ זִו הוּא הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לִמְלֹךְ שְׁלֹמֹה עַל־
יִשְׂרָאֵל וַיִּבֶן הַבַּיִת לַיהוָה׃
2 * וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לַיהוָה שִׁשִּׁים־
אַמָּה אָרְכּוֹ וְעֶשְׂרִים רָחְבּוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ׃
3 * וְהָאוּלָם עַל־פְּנֵי הֵיכַל הַבַּיִת עֶשְׂרִים אַמָּה אָרְכּוֹ
עַל־פְּנֵי רֹחַב הַבַּיִת עֶשֶׂר בָּאַמָּה רָחְבּוֹ עַל־פְּנֵי הַבָּיִת׃
4 * וַיַּעַשׂ לַבַּיִת חַלֹּנֵי שְׁקֻפִים אֲטֻמִים׃
5 * וַיִּבֶן עַל־קִיר הַבַּיִת יָצוּעַ סָבִיב אֶת־קִירוֹת הַבַּיִת
סָבִיב לַהֵיכָל וְלַדְּבִיר וַיַּעַשׂ צְלָעוֹת סָבִיב׃
6 * הַיָּצוּעַ הַתַּחְתֹּנָה חָמֵשׁ בָּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַתִּיכֹנָה
שֵׁשׁ בָּאַמָּה רָחְבָּהּ וְהַשְּׁלִישִׁית שֶׁבַע בָּאַמָּה רָחְבָּהּ
כִּי מִגְרָעוֹת נָתַן לַבַּיִת סָבִיב חוּצָה לְבִלְתִּי אֲחֹז
בְּקִירוֹת הַבָּיִת׃
7 * וְהַבַּיִת בְּהִבָּנְתּוֹ אֶבֶן שְׁלֵמָה מְסֻעָ נִבְנָה וּמַקָּבֶת
וְהַגַּרְזֶן כָּל־כְּלִי בַרְזֶל לֹא־נִשְׁמַע בַּבַּיִת בְּהִבָּנְתּוֹ׃
8 * פֶּתַח הַצֶּלַע הַתִּיכֹנָה אֶל־כֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית
וּבְלוּלִים יַעֲלוּ עַל־הַתִּיכֹנָה וּמִן־הַתִּיכֹנָה אֶל־
הַשְּׁלִשִׁים׃

REGVM. I. Translat.B.Hieronymi. *Salomon.*

15 * Fuerũt itaq; Salomoni septuaginta millia eorum qui onera portabãt,& octogin-
16 ta millia latomorum in mõte: * absq; præpositis qui præerant singulis operibus nu
mero trium millium & trecentorum præcipientiũ populo,& his qui faciebãt opus.
17 * Præcepitq; rex vt tollerent lapides grandes,lapides precioſos in fundamentũ tem
18 pli,& quadrarent eos, * quos dolauerunt cementarij Salomonis & cementarij Hiram.Porrò Giblij præparauerunt ligna,& lapides ad ædificandam domum.

CAP. VI.

1 FActum est ergo quadringentesimo & 2.Pa.3.a
A octogesimo anno egressionis filiorũ Israel de terra Ægypti in anno quarto mense Zio, ipse est mensis secundus regni Salomonis super Israel, ædificare cœpit do-
2 mum Domino. * Domus autẽ quam ædificabat rex Salomõ Dño,habebat sexaginta cubitos in lõgitudine, & viginti cubitos in latitudine,& triginta cubitos in al-
3 titudine. * Et porticus erat ante templum viginti cubitorũ longitudinis, iuxta mensuram latitudinis templi, & habebat decẽ
4 cubitos latitudinis ante faciẽ templi: * Fe-
5 citque in templo feneſtras obliquas, * & ędificauit super parietem templi tabulata per gyrũ in parietibus domusper circuitũ templi & oraculi,& fecit latera in circui-
6 tu. * Tabulatũ quod ſubter erat quinq; cubitos habebat latitudinis, & medium tabulatũ ſex cubitorũ latitudinis, & tertiũ tabulatũ ſeptem habens cubitos latitudinis. Trabes autem poſuit in domo per circuitũ forinſecus,vt nõ hærerent muris tẽ-
7 pli. * Domus autem cùm ædificaretur de lapidibus dolatis atque perfectis ædificata eſt: & malleus & ſecuris, & omne ferra-
B mentum non ſunt audita in domo cùm
8 ædificaretur. * Oſtium lateris medij in pariete erat domus dextræ, & per cochleam aſcendebant in medium cœnaculum, & à medio in tertium.

תרגום יונתן

15 וַהֲוָה לִשְׁלֹמֹה שִׁבְעִין אַלְפִין דְּנָטְלִין בְּכִתְפָא וְתַמְנָן אַלְפִין דְּפָסְלִין בְּטוּרָא׃ 16 בַּר מֵרַבָּנֵי אִיסְטַרְטִיגְיָא דִּלְשְׁלֹמֹה דְּמַמְנָן עַל
עִיבִידְתָא תְּלָתָא אַלְפִין וּתְלָה מְאָה דְּמַפְלְחִין בְּעַמָּא דְּעָבְדִין בְּעִבִידְתָא׃ 17 וּפַקִּיד מַלְכָּא וַעֲקַרוּ אַבְנִין רַבְרְבָן אַבְנִין טָבָן לְשַׁכְלָלָא
בַּיְתָא אַבְנִין פְּסִילָן׃ 18 וּפְסָלוּ אַרְדִיכְלֵי שְׁלֹמֹה וְאַרְדִיכְלֵי חִירָם וְאַרְגְּבָלָיָא וְאַתְקִינוּ אֲעָיָא וְאַבְנַיָּא לְמִבְנֵי בֵּיתָא׃

ו

1 וַהֲוָה בְּאַרְבַּע מְאָה וְתַמְנָן שְׁנִין לְמִיפַּק בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם בְּשַׁתָּא רְבִיעָאָה בְּיַרַח זִו נִיצָנָיָא הוּא יַרְחָא תִּנְיָנָא לְמַמְלַךְ
שְׁלֹמֹה עַל יִשְׂרָאֵל וּבְנָא בֵּיתָא קֳדָם יְיָ׃ 2 וּבֵיתָא דִּבְנָא מַלְכָּא שְׁלֹמֹה קֳדָם יְיָ שִׁיתִּין אַמִּין אָרְכֵּיהּ וְעֶשְׂרִין פּוּתֵיהּ וּתְלָתִין אַמִּין רוּמֵיהּ׃
3 וְאוּלְמָא עַל אַפֵּי הֵיכְלָא דְּבֵיתָא עֶשְׂרִין אַמִּין אָרְכֵּיהּ עַל אַפֵּי פּוּתְיָא דְּבֵיתָא עֲשַׂר אַמִּין פּוּתֵיהּ עַל אַפֵּי בֵּיתָא׃ 4 וְעָבַד לְבֵיתָא
כַּוִּין פְּתִיחִין מְרַגְּיוּ וּסְתִימָן מְרַבַּר וְחָפָן כְּלִינָסָא בֵּירַת אֲנָחַת רֵישֵׁי שְׁרִיַּת אַרְזָיָא׃ 5 וּבְנָא עַל כָּתְלֵי בֵּיתָא זִיזָא סְחוֹר סְחוֹר אַפֵּק עַל כָּתְלֵי
בֵּיתָא סְחוֹר סְחוֹר לְהֵיכְלָא וּלְבֵית כַּפּוֹרֵי וְעָבַד מְחִיצָיָא סְחוֹר סְחוֹר׃ 6 מְחִיצְתָא אַרְעִיתָא חֲמֵשׁ אַמִּין פּוּתֵיהּ וּמְצִיעָתָא שִׁית אַמִּין
פּוּתֵיהּ וּתְלִיתָאָה שְׁבַע אַמִּין פּוּתֵיהּ אֲרֵי נְפִקְתָא עָבַד לְגָיו לְבָרָא מִן מְחִיצָיָא לְמֶהֱוֵי רֵישֵׁי שְׁרְיָתָא נְיָחִין עַל זִיזָא וְלָא יֶהֱוֵין שַׁרְיָתָא מְעַבְּרָן
בְּכָתְלֵי בֵּיתָא׃ 7 וּבַיְתָא בְּאִתְבְּנָיוּתֵיהּ אַבְנִין שְׁלֵמָן מְסֻתָּקָס אִתְבְּנִי וְאַרְזוּבִין וְחוֹלִילִין כָּל מָאן דְּבַרְזְלָא לָא אִשְׁתְּמַע בְּבֵיתָא בְּאִתְבְּנָיוּתֵיהּ׃
8 תַּרְעָא דְמִצְיְעָתָא אַרְעִיתָא פְּתִיחַ לְעִבַּר בֵּיתָא מֵימִינָא וּבְמִסְבָּתָא סָלְקִין מִן אַרְעִיתָא לְעִילְיָתָא בְּאוּרַח מְצִיעָתָא׃

* *Et fuerunt Salomoni septuaginta millia* 15
eorum qui portabant onus, & octoginta millia latomorum in monte,

* *Absque principibus qui præerant super* 16
opera Salomonis tria millia & trecenti præfecti populi qui faciebant opera.

* *Et præcepit rex, & tollunt lapides gran-* 17
des pretiosos in fundamentum domus & lapides dolatos.

* *Et dolauerant serui Salomonis & serui* 18
Chiram & Giblij, & præparauerunt lapides, & ligna ad ædificandum domum.

CAP. VI.

ET *factum est in octogesimo & quadringen-* 1
tesimo anno egressionis filiorum Israel de Ægypto, anno quarto in secundo mense regnante rege Salomone super Israel, & ædificauit domum Domino.

* *Et domus quam ædificauit rex Salomon* 2
Domino, sexaginta cubiti longitudo eius, et viginti cubiti latitudo eius, & triginta cubiti altitudo eius.

* *Et vestibulum ante faciem templi viginti* 3
cubiti longitudo eius super latitudinem domus, & decem in cubito latitudo eius ante faciem domus.

* *Et fecit domui fenestras cancellatas se-* 4
cretas.

* *Et fecit super parietem domus trabes per* 5
gyrum templo & oraculo. & fecit latera in circuitu.

* *Latus quod subter, quinque cubitorum la-* 6
titudo eius. & medium sex cubitorum latitudo, & tertium septem cubitorum latitudo eius, quia distantiam dedit domui per circuitum forinsecus domus, vt non hærerent parietibus domus:

* *Nam domus cùm ædificaretur ipsa, lapidi-* 7
bus integris dolatis ædificata est. & malleus et securis & omne instrumentum ferreum non auditum fuit quum ædificabatur ipsa.

* *Et ostium lateris inferioris ad humerum do-* 8
mus dextrũ, & cochlearis ascensus in medium, & de medio in culmen tertium.

15 * καὶ ἦσαν τῷ Σολομῶντι ἑβδομήκοντα χιλιάδες αἰρόντων ἄρσιν, καὶ ὀγδοήκοντα χιλιάδες λατόμων ἐν τῷ ὄρει,

16 * ἐκτὸς τῶν ἀρχόντων τῶν καθεσταμένων ἐπὶ τῶν ἔργων Σολομῶντος τρισχίλιοι καὶ τριακόσιοι ἐπισάται τοῦ λαοῦ τῶν ποιούντων τὰ ἔργα.

17 * καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεύς, καὶ ἄραι λίθους μεγάλους λιμένας εἰς τὸ θεμέλιον τοῦ οἴκου καὶ λίθους πελεκητούς.

18 * καὶ ἐπελέκησαν οἱ δοῦλοι Σολομῶντος καὶ οἱ δοῦλοι Χειρὰμ καὶ οἱ Γίβλιοι, καὶ ἡτοίμασαν τοὺς λίθους καὶ τὰ ξύλα τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον.

ϛ'.

1 * Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὀγδοηκοστῷ καὶ τετρακοσιοστῷ ἔτει τῆς ἐξόδου τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐκ τῆς Αἰγύπτου τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ ἐν τῷ δευτέρῳ μηνὶ βασιλεύοντος τοῦ βασιλέως Σολομῶντος ἐπὶ τὸν Ἰσραήλ, καὶ ᾠκοδόμησε τὸν οἶκον τῷ κυρίῳ.

2 * καὶ ὁ οἶκος οὗ ᾠκοδόμησεν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν τῷ κυρίῳ ἑξήκοντα πήχεις τὸ μῆκος αὐτοῦ, καὶ εἴκοσι πήχεις τὸ πλάτος αὐτοῦ, καὶ τριάκοντα πήχεις τὸ ὕψος αὐτοῦ.

3 * καὶ τὸ ἐλὰμ κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ εἴκοσι πήχεις τὸ μῆκος αὐτοῦ ἐπὶ τὸ πλάτος τοῦ οἴκου, καὶ δέκα ἐν πήχει τὸ πλάτος αὐτοῦ κατὰ πρόσωπον τοῦ οἴκου.

4 * καὶ ἐποίησεν τῷ οἴκῳ θυρίδας δεδικτυωμένας κρυπτάς.

5 * καὶ ἐποίησεν ἐπὶ τὸν τοῖχον τοῦ οἴκου μέλαθρα κυκλόθεν τῷ ναῷ καὶ τῷ δαβίρ. καὶ ἐποίησε πλευρὰς κύκλῳ.

6 * ἡ πλευρὰ ἡ ὑποκάτω, πέντε πηχέων τὸ πλάτος αὐτῆς. καὶ τὸ μέσον ἓξ πηχέων τὸ πλάτος, καὶ ἡ τρίτη ἑπτὰ πηχέων τὸ πλάτος αὐτῆς, ὅτι διάστημα ἔδωκεν τῷ οἴκῳ κυκλόθεν ἔξωθεν τοῦ οἴκου, ὅπως μὴ ἐπιλαμβάνωνται τῶν τοίχων τοῦ οἴκου.

7 * ὁ γὰρ οἶκος ἐν τῷ οἰκοδομεῖσθαι αὐτόν, λίθοις ὁλοκλήροις ἀκροτόμοις ᾠκοδομήθη. καὶ σφῦρα καὶ πέλεκυς καὶ πᾶν σκεῦος σιδηροῦν οὐκ ἠκούσθη ἐν τῷ οἰκοδομεῖσθαι αὐτόν.

8 * καὶ ὁ πυλὼν τῆς πλευρᾶς τῆς ὑποκάτωθεν ἐπὶ τὸ ὠμίαν τοῦ οἴκου τοῦ δεξιοῦ, καὶ ἑλικτὴ ἀνάβασις εἰς τὸ μέσον καὶ ἐκ τοῦ μέσου ἐπὶ τὰ τέρφα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et fuerunt Selomoh septuaginta millia qui portabant humero, & octoginta millia qui cædebant in monte.
16 Præter magistros antesignanorum Selomoh qui præpositi erant super opus, tria millia & trecenti, qui seruire faciebant populum qui faciebat opus. 17 Et iussit rex vt eruerent lapides magnos, lapides bonos ad fundandum domum, lapides cæsos.
18 Et ceciderunt architecti Selomoh & architecti Hhiram, & cæsores, & composuerunt ligna & lapides ad ædificandum domum.

CAP. VI.

ET fuit quadringentesimo & octogesimo anno, ex quo egressi sunt filij Israel de terra Misraim, anno quarto mense splēdoris florũ (ipse est mensis secundus, quo regnauit Selomoh super Israel) ædificauit domum Domino. 2 Et domus quam ædificauit rex Selomoh Domino, sexaginta cubitorum erat longitudo eius, & viginti latitudo eius, & triginta cubitorum altitudo eius. 3 Et porticus erat ante templum domus, & viginti cubitorum erat longitudo eius ante latitudinem domus, & decem cubitorum latitudo eius ante domum.
4 Et fecit domui fenestras apertas intrinsecus & clausas forinsecus, & operiebant vectem domus quietis, capita tigni cedrini. 5 Et ędificauit super parietes domus prominentiã in circuitu, gyrauitqúe parietes domus circumcirca templum & domũ propitiationũ: & fecit appendices per circuitum. 6 Appendicis inferioris quinque cubitorum erat latitudo, & medij sex cubitorum latitudo, & tertij septem cubitorũ latitudo. quia proiecturam fecit in medio forinsecus ab appendicibus vt capita tignorum quiescerent super prominentias, & non tigna transirent parietes domus. 7 Et domus dum ædificaretur, lapidibus perfectis ordinationis ædificata est. & mallei & secures, omne instrumentum ferri non auditum est in domo dum ædificaretur. 8 Porta appendicis inferioris aperta erat in latere domus dextro, & per cochleas ascendebant ab inferiori ad superiorem per viam appendicum.

9 * וַיִּבֶן אֶת־הַבַּיִת וַיְכַלֵּהוּ וַיִּסְפֵּן אֶת־הַבַּיִת גְּבִים
וְשִׂדֹרֹת בָּאֲרָזִים׃
10 * וַיִּבֶן אֶת־הַיָּצִיעַ עַל־כָּל־הַבַּיִת חָמֵשׁ אַמּוֹת
קוֹמָתוֹ וַיֶּאֱחֹז אֶת־הַבַּיִת בַּעֲצֵי אָרָזִים׃
11 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה לֵאמֹר׃
12 * הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר־אַתָּה בֹנֶה אִם־תֵּלֵךְ בְּחֻקֹּתַי
וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשֶׂה וְשָׁמַרְתָּ אֶת־כָּל־מִצְוֹתַי
לָלֶכֶת בָּהֶם וַהֲקִמֹתִי אֶת־דְּבָרִי אִתָּךְ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי
13 אֶל־דָּוִד אָבִיךָ׃ * וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וְלֹא אֶעֱזֹב אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃
14 * וַיִּבֶן שְׁלֹמֹה אֶת־הַבַּיִת וַיְכַלֵּהוּ׃
15 * וַיִּבֶן אֶת־קִירוֹת הַבַּיִת מִבֵּיתָהּ בְּצַלְעוֹת אֲרָזִים
מִקַּרְקַע הַבַּיִת עַד־קִירוֹת הַסִּפּוֹן צִפָּה עֵץ מִבַּיִת וַיְצַף
אֶת־קַרְקַע הַבַּיִת בְּצַלְעוֹת בְּרוֹשִׁים׃
16 * וַיִּבֶן אֶת־עֶשְׂרִים אַמָּה מִיַּרְכְּתֵי הַבַּיִת בְּצַלְעוֹת
אֲרָזִים מִן־הַקַּרְקַע עַד־הַקִּירוֹת וַיִּבֶן לוֹ מִבַּיִת
לִדְבִר לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים׃
17 * וְאַרְבָּעִים בָּאַמָּה הָיָה הַבַּיִת הוּא הַהֵיכָל לִפְנִי׃
18 * וְאֶרֶז אֶל־הַבַּיִת פְּנִימָה מְקֻלַּעַת פְּקָעִים וּפִטּוּרֵי
צִצִּים הַכֹּל אֶרֶז אֵין אֶבֶן נִרְאָה׃
19 * וּדְבִיר בְּתוֹךְ־הַבַּיִת מִפְּנִימָה הֵכִין לָתֵת שָׁם
אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְהוָה׃
20 * וְלִפְנֵי הַדְּבִיר עֶשְׂרִים אַמָּה אֹרֶךְ וְעֶשְׂרִים אַמָּה
רֹחַב וְעֶשְׂרִים אַמָּה קוֹמָתוֹ וַיְצַפֵּהוּ זָהָב סָגוּר וַיְצַף
21 מִזְבֵּחַ אָרֶז׃ * וַיְצַף שְׁלֹמֹה אֶת־הַבַּיִת מִפְּנִימָה זָהָב
סָגוּר וַיַּעֲבֵר בְּרַתְּקוֹת זָהָב לִפְנֵי הַדְּבִיר וַיְצַפֵּהוּ זָהָב׃
22 * וְאֶת־כָּל־הַבַּיִת צִפָּה זָהָב עַד־תֻּם כָּל־הַבָּיִת וְכָל־
הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר־לַדְּבִיר צִפָּה זָהָב׃
23 * וַיַּעַשׂ בַּדְּבִיר שְׁנֵי כְרוּבִים עֲצֵי־שֶׁמֶן עֶשֶׂר אַמּוֹת
קוֹמָתוֹ׃

9 * Et ædificauit domũ & conſummauit
eam. Texit quoque domum laquearibus
10 cedrinis: * Et ædificauit tabulatum ſuper
omnem domum quinque cubitis altitu-
dinis,& operuit domum lignis cedrinis.
11 * Et factus eſt ſermo Domini ad Salomo-
12 nem,dicens: *Domus hæc quam ędificas,
ſi ambulaueris in præceptis meis, & iudi-
cia mea feceris,& cuſtodieris omnia man-
data mea gradiens per ea,firmabo ſermo-
nem meum tibi quem locutus ſum ad Da
13 uid patrem tuum: *Et habitabo in medio
filiorum Iſrael, & non derelinquam popu
14 lum meum Iſrael. *Igitur ædificauit Salo-
15 mon domũ & conſummauit eam. *Et ędi-
ficauit parietes domus intrinſecus tabula-
tis cedrinis à pauimento domus vſque ad
ſummitatem parietum & vſq; ad laquea-
ria, & operuit lignis cedrinis intrinſecus,
& texit pauimentum domus tabulis abie-
16 gnis. *Ædificauitque viginti cubitorũ ad
poſteriorem partem templi tabulata ce-
drina à pauimento vſque ad ſuperiora, &
fecit interiorem domum oraculi in ſan-
17 ctum ſanctorum. *Porrò quadraginta cu-
C bitorum erat ipſum templum prę foribus
18 oraculi: * Et cedro oĩs domus intrinſecus
veſtiebatur, habẽs tornaturas & iũcturas
ſuas fabrefactas & cęlaturas eminẽtes. om
nia cedrinis tabulis veſtiebantur, nec om-
nino lapis apparere poterat in pariete.
19 * Oraculũ autẽ in medio domus in inte-
riori parte fecerat, vt poneret ibi arcã fœ-
20 deris Dñi. *Porrò oraculũ habebat viginti
cubitos lõgitudinis, & viginti cubitos la-
titudinis, & vigĩti cubitos altitudinis: &
opuit illud atque veſtiuit auro puriſsimo.
21 ſed & altare veſtiuit cedro. *Domũ quoq;
ante oraculũ opuit auro puriſsimo: & affi
22 xit laminas clauis aureis. *Nihil erat in tẽ-
plo quod nõ auro tegeretur. ſed & totum
23 altare oraculi texit auro. * Et fecit in ora-
culo duos cherubin de lignis oliuarum
decem cubitorum altitudinis.

תרגום יונתן

9 וּבְנָא יַת בֵּיתָא וְשַׁכְלֵלֵיהּ וְטַלֵּיל יַת בֵּיתָא בְּהִנְהוֹכִין וְעִילָא מִנְהוֹן סִדְרָא דְּרִיכְפַּת רֵישֵׁי שַׁרְיָת אַרְזָא׃ 10 וּבְנָא יַת תֵּיקָא עַל כָּל
בֵּיתָא חֲמֵשׁ אַמִּין רוּמֵיהּ וְטַלֵּיל יַת בֵּיתָא בַּאֲעֵי אַרְזָא׃ 11 וַהֲוָה פִּתְגָמָא מִן קֳדָם יְיָ עִם שְׁלֹמֹה לְמֵימָר׃ 12 בֵּיתָא הָדֵין
דְּאַתְּ בָּנֵי אִם תְּהָךְ בְּקְיָמַי וְאִם יַת דִּינַי תַּעְבֵּיד וְתִטַּר יַת כָּל פִּקּוּדַי לְמֶהָךְ בְּהוֹן וְאָקִים יַת פִּתְגָמִי עִמָּךְ דְּמַלֵּילִית עִם דָּוִד אֲבוּךְ׃
13 וְאַשְׁרֵי שְׁכִינְתִּי בְּגוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְלָא אֶרְחִיק יַת עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃ 14 וּבְנָא שְׁלֹמֹה יַת בֵּיתָא וְשַׁכְלֵלֵיהּ׃
15 וּבְנָא יַת כָּתְלֵי בֵּיתָא מִלְּגָיו בְּמִחְיְצַת אַרְזָא מֵאַרְעִית בֵּיתָא וְעַד כָּתְלַיָּא עַד מְטֵי שְׁמֵי שַׁרְיָתָא חָפֵי נְסָרִין דְּאַרְזָא מִלְּגָיו וְחָפֵי יַת אוּשֵׁי
בֵּיתָא בְּמִחְיְצַת בִּירְנָן׃ 16 וּבְנָא יַת עֶשְׂרִין אַמִּין מִסְיָפֵי בֵּיתָא בְּמִחְיְצַת אַרְזָא מִן אוּשַׁיָּא וְעַד כָּתְלַיָּא וּבְנָא לֵיהּ מִלְּגָיו לְבֵית כַּפּוֹרֵי
לְקוֹדֶשׁ קׇדָשַׁיָּא׃ 17 וְאַרְבְּעִין אַמִּין הֲוָה בֵּיתָא הוּא הֵיכְלָא לְקִבְלֵיהּ׃ 18 וְנִסְרִין דְּאַרְזָא חָפֵי בֵּיתָא מִלְּגָיו וּגְלַף חֵיזוּ בִּיעִין
וְאַטּוּנִין שׁוֹשַׁנִּין כָּל בֵּיתָא חָפֵי נִסְרִין דְּאַרְזָא לֵית אַבְנָא מִתְחַזְיָא׃ 19 וּבֵית כַּפּוֹרֵי בְּגוֹ בֵּיתָא מִלְּגָיו אַתְקִין לְמִתַּן תַּמָּן יַת אֲרוֹן קְיָמָא דַּייָ׃
20 וּקְדָם בֵּית כַּפּוֹרֵי עֶשְׂרִין אַמִּין אָרְכָּא וְעֶשְׂרִין אַמִּין פּוּתְיָא וְעֶשְׂרִין אַמִּין רוּמֵיהּ וַחֲפָהִי דַּהֲבָא טָבָא וַחֲפָא מַדְבְּחָא נִסְרִין דְּאַרְזָא׃
21 וַחֲפָא שְׁלֹמֹה יַת בֵּיתָא מִלְּגָיו דַּהֲבָא טָבָא וְאַעְבַּר בְּשַׁלְשְׁלָן דְּדַהֲבָא קֳדָם בֵּית כַּפּוֹרֵי וַחֲפָהִי דַּהֲבָא׃
22 וְיַת כָּל בֵּיתָא חֲפָא דַּהֲבָא עַד דְּשֵׁלִים כָּל בֵּיתָא וְכָל מַדְבְּחָא דִּי לְבֵית כַּפּוֹרֵי חֲפָא דַּהֲבָא׃
23 וַעֲבַד בְּבֵית כַּפּוֹרֵי תְּרֵין כְּרוּבִין דַּאֲעֵי זֵיתָא עֲשַׂר אַמִּין רוּמֵיהּ׃

* *Et ædificauit domum & consumma-* 9
uit eam. & laquearibus texit eam in ce-
dris.

* *Et ædificauit tabulata per totam domum* 10
quinque cubitorum altitudo eius, & cõfunde-
bat tabulata in lignis cedrinis.

* *Et factus est sermo Domini ad Salomonem* 11
dicens:

* *Domus hæc quam tu ædificas, si ambula-* 12
ueris in præceptis meis, & iudicia mea feceris,
& custodieris omnia mandata mea gradiens in
eis, firmabo sermonem meum tecum quem locu
tus sum ad Dauid patrem tuum.

* *Et habitabo in medio filiorum Israel, &* 13
non derelinquam populum meum Israel.

* *Et ædificauit Salomon domum & consum-* 14
mauit eam.

* *Et ædificauit parietes domus intrinsecus* 15
per ligna cedrina à pauimento domus & vs-
que ad parietes & vsque ad trabes. & la-
quearibus texit coniunctim in lignis intrinse-
cus. et texit interiorem partem domus in abie-
gnis lateribus.

* *Et ædificauit viginti cubitos à summita-* 16
te domus laterum cedrinorum à pauimento vs-
que ad trabes. & fecit eam intrinsecus de ora-
culo in sanctum sanctorum.

* *Et quadraginta cubitorũ erat ipsum tem-* 17
plum ante faciem oraculi:

* *Et cedro operuit domum intrinsecus. &* 18
sculpsit cælaturas & extensas laminas, omnia
cedrina, & lapis non apparebat.

* *Et oraculum in medio domus in interiori* 19
parte, vt daret ibi arcam fœderis Domini.

* *Viginti cubitorum longitudo, & vigin-* 20
ti cubitorum latitudo; & viginti cubitorum
altitudo eius. & operuit illud auro incluso.

* *Et fecit altare ante faciem oraculi, & o-* 21
peruit illud auro.

* *Et totam domum operuit auro, vsque ad* 22
consummationem totius domus.

* *Et fecit in oraculo duo cherubim de lig-* 23
nis cupressinis, decem cubitorum magnitudo
mensurata:

9 * καὶ ὠκοδόμησε τὸν οἶκον καὶ συνετέλεσεν αὐτόν. καὶ
ἐκοιλοτεχνήσατο τὸν οἶκον ἐν κέδροις.

10 * καὶ ὠκοδόμησε τὸν ἐνδέσμους διʼ ὅλου τοῦ οἴκου πεν-
τε πηχέων τὸ ὕψος αὐτῶν, καὶ συνέχεεν ἐνδέσμους ἐν ξύ-
λοις κεδρίνοις.

11 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς Σολομῶντα λέγων·

12 * ὁ οἶκος οὗτος ὃν σὺ οἰκοδομεῖς, ἐὰν πορεύσῃ ἐν τοῖς πρ
τάγμασί μου, καὶ τὰ κρίματά μου ποιῇς, καὶ φυλάσσῃς
πάσας τὰς ἐντολάς μου περιπατῶν ἐν αὐταῖς, στήσω τὸν
λόγον μου μετὰ σοῦ ὃν ἐλάλησα πρὸς Δαυὶδ τὸν πατέ-
ρα σου.

13 * καὶ κατασκηνώσω ἐν μέσῳ υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ οὐ κατα-
λείψω τὸν λαόν μου Ἰσραήλ.

14 * καὶ ὠκοδόμησεν Σολομὼν τὸν οἶκον καὶ συνετέλεσεν αὐτόν.

15 * καὶ ὠκοδόμησε τοὺς τοίχους τοῦ οἴκου ἔσωθεν διὰ ξύ-
λων κεδρίνων ἀπὸ τοῦ ἐδάφους τοῦ οἴκου καὶ ἕως τῶν τοίχων
καὶ ἕως τῶν δοκῶν. καὶ ἐκοιλοτεχνήσατο συνεχόμενα ἐν
ξύλοις ἔσωθεν. καὶ περιέσχεν τὸ ἔσω τοῦ οἴκου ἐν πλευρίναις
πλευραῖς.

16 * καὶ ὠκοδόμησε τοὺς εἴκοσι πήχεις ἀπʼ ἄκρου τοῦ οἴ-
κου τὰν πλευρῶν τῶν κεδρίνων ἀπὸ ἐδάφους ἕως τῶν δο-
κῶν. καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἔσωθεν ἐν τοῦ δαβὶρ εἰς τὸ ἅγιον
τῶν ἁγίων.

17 * καὶ τεσσαράκοντα πηχέων ἦν αὐτὸς ὁ ναὸς κατὰ πρό-
σωπον τοῦ δαβίρ,

18 * καὶ κέδρῳ περιεσκέπασε τὸν οἶκον ἔσωθεν. καὶ ἔγλυ-
ψεν κολαπτὰς καὶ διαπεπετασμένα πέταλα, πάντα κέ-
δρινα, καὶ λίθος οὐκ ἐφαίνετο.

19 * καὶ τὸ δαβὶρ ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου ἔσωθεν, δοῦναι ἐκεῖ
τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου.

20 * εἴκοσι πηχέων τὸ μῆκος καὶ εἴκοσι πηχέων τὸ πλά-
τος, καὶ εἴκοσι πηχέων τὸ ὕψος αὐτοῦ. καὶ περιέχεεν αὐτὸ
χρυσίῳ συγκεκλεισμένῳ.

21 * καὶ ἐποίησε θυσιαστήριον κατὰ πρόσωπον τοῦ δαβίρ, καὶ
περιέχεεν αὐτὸ χρυσίῳ.

22 * καὶ ὅλον τὸν οἶκον περιέχε χρυσίῳ, ἕως συντελείας
παντὸς τοῦ οἴκου.

23 * καὶ ἐποίησεν ἐν τῷ δαβὶρ δύο χερουβὶμ ἐκ ξύλων κυ-
παρισσίνων δέκα πηχέων τὸ μέγεθος ἐσταθμωμένον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et ædificauit domum & consummauit illam, & operuit domum trabibus cauatis: & supra illas erat ordo multiplex capitum tignorum cedrinorum. 10 Et ædificauit cameram vltra totam domum. quinque cubitorum erat altitudo eius, & operuit domum lignis cedrinis. 11 Et fuit verbum prophetiæ à Domino cum Selomoh dicens: 12 Domus hæc quam ædificas, si ambulaueris in decretis meis, & si iudicia mea feceris, & seruaueris omnia præcepta mea, ambulando in illis; stabiliam verbum meum tecum, quod locutus sum cum Dauid patre tuo. 13 Et ponam maiestatem meam in medio filiorum Israel, & non elongabo populum meum Israel. 14 Et ædificauit Selomoh domum, & perfecit illam. 15 Et ædificauit parietes domus intrinsecus tabulatis cedrinis, à pauimẽto domus vsque ad parietes, donec attigisset cælos tignorum, & obduxit tabulis cedrinis intrinsecus, & obduxit fundamenta domus tabulatis abiegnis. 16 Et ædificauit viginti cubitos ab extremitatibus domus tabulatis cedrinis à fundamentis vsque ad parietes: & ædificauit sibi intrinsecus in domo oraculum in sanctum sanctorum.

17 Et quadraginta cubitorum erat domus, ipsa est templum quod erat contra illud *oraculum*. 18 Et tabulæ cedrinæ operiebant domum intrinsecus, & sculpsit visionem ouorum & fasciarum & liliorum: omnis domus erat obducta tabulis cedrinis: non lapis visus est. 19 Et domum oraculi in medio domus intrinsecus composuit, vt poneret ibi arcam fœderis Domini.

20 Et ante domum oraculi viginti cubitorũ erat longitudo, & viginti cubitorũ latitudo, & viginti cubitorũ altitudo, & obduxit illam auro bono, & obduxit altare tabulis cedrinis. 21 Et operuit Selomoh domum intrinsecus auro bono, & traduxit catenis aureis domum oraculi, & operuit eam auro. 22 Et totam domum texit auro, donec perficeretur tota domus, totumque altare quod erat in oraculo texit auro. 23 Et fecit in domo oraculi duo cherubin è lignis oleæ, decem cubitorum erat altitudo eius.

24 וְחָמֵשׁ אַמּוֹת כָּנָף הַכְּרוּב הָאֶחָת וְחָמֵשׁ אַמּוֹת
כְּנַף הַכְּרוּב הַשֵּׁנִית עֶשֶׂר אַמּוֹת מִקְצוֹת כְּנָפָיו וְעַד־
25 קְצוֹת כְּנָפָיו׃ וְעֶשֶׂר בָּאַמָּה הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי מִדָּה
אַחַת וְקֶצֶב אֶחָד לִשְׁנֵי הַכְּרֻבִים׃
26 קוֹמַת הַכְּרוּב הָאֶחָד עֶשֶׂר בָּאַמָּה וְכֵן הַכְּרוּב
27 הַשֵּׁנִי׃ וַיִּתֵּן אֶת־הַכְּרֻבִים בְּתוֹךְ הַבַּיִת
הַפְּנִימִי וַיִּפְרְשׂוּ אֶת־כַּנְפֵי הַכְּרֻבִים וַתִּגַּע כְּנַף־
חָאֶחָד בַּקִּיר וּכְנַף הַכְּרוּב הַשֵּׁנִי נֹגַעַת בַּקִּיר הַשֵּׁנִי
וְכַנְפֵיהֶם אֶל־תּוֹךְ הַבַּיִת נֹגְעֹת כָּנָף אֶל־כָּנָף׃
28 וַיְצַף אֶת־הַכְּרֻבִים זָהָב׃
29 וְאֵת כָּל־קִירוֹת הַבַּיִת מִסָּבִיב קִלַּע פִּתּוּחֵי מִקְלָעוֹת
כְּרֻבִים וְתִמֹרֹת וּפְטוּרֵי צִצִּים מִלִּפְנִים וְלַחִיצוֹן׃
30 וְאֶת־קַרְקַע הַבַּיִת צִפָּה זָהָב לִפְנִימָה וְלַחִיצוֹן׃
31 וְאֶת־פֶּתַח הַדְּבִיר עָשָׂה דַּלְתוֹת עֲצֵי־שָׁמֶן
הָאֵיל מְזוּזוֹת חֲמִשִּׁית׃
32 וּשְׁתֵּי דַּלְתוֹת עֲצֵי־שֶׁמֶן וַיְקַלַּע עֲלֵיהֶם מִקְלְעוֹת
כְּרֻבִים וְתִמֹרֹת וּפְטוּרֵי צִצִּים וַיְצַף זָהָב וַיַּרְד עַל־
הַכְּרֻבִים וְעַל־הַתִּמֹרֹת אֶת־הַזָּהָב׃
33 וְכֵן עָשָׂה לְפֶתַח הַהֵיכָל מְזוּזוֹת עֲצֵי־שָׁמֶן
מֵאֵת רִבְעִית׃
34 וּשְׁתֵּי דַלְתוֹת עֲצֵי בְרוֹשִׁים שְׁנֵי צַלְעוֹת הַדֶּלֶת
הָאַחַת גְּלִילִים וּשְׁנֵי קַלְעֵים הַדֶּלֶת הַשֵּׁנִית גְּלִילִים׃
35 וְקִלַּע כְּרֻבִים וְתִמֹרֹת וּפְטֻרֵי צִצִּים וְצִפָּה
זָהָב מְיֻשָּׁר עַל־הַמְּהֻקָּה׃
36 וַיִּבֶן אֶת־הֶחָצֵר הַפְּנִימִית שְׁלֹשָׁה טוּרֵי גָזִית
וְטוּר כְּרֻתוֹת אֲרָזִים׃
37 בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִת יֻסַּד בֵּית יְהוָה בְּיֶרַח זִו׃
38 וּבַשָּׁנָה הָאַחַת עֶשְׂרֵה בְּיֶרַח בּוּל הוּא הַחֹדֶשׁ
הַשְּׁמִינִי כָּלָה הַבַּיִת לְכָל־דְּבָרָיו וּלְכָל־מִשְׁפָּטוֹ
וַיִּבְנֵהוּ שֶׁבַע שָׁנִים׃

24 *Quinque cubitorum ala cherub vna,
& quinque cubitorum ala cherub altera,
id est, decem cubitos habentes à summita-
te alæ vsque ad alæ alterius summitatem.
25 *Decem quoque cubitorum erat cherub
D secundus in mensura pari, & opus vnum
26 erat in duobus cherubim, *id est, altitudi
nem habebat vnus cherub decem cubito-
27 rum, & similiter cherub secundus. *Po-
suitq; cherubin in medio templi interio-
ris. extendebãt autem alas suas cherubin,
& tangebat ala vna parietem, & ala che-
rub secundi tangebat parietem alterum:
alæ autem in media parte templi seinui-
28 cem contingebant. *Texit quoque cheru-
29 bin auro. *Et omnes parietes templi per
circuitum sculpsit variis cælaturis & tor-
no. & fecit in eis cherubin & palmas, &
picturas varias quasi prominentes de pa-
30 riete & egredientes. *Sed & pauimentum
domus texit auro intrinsecus & extrinse-
31 cus. *Et ĩ ingressu oraculi fecit duo ostiola
de lignis oliuarum, postesque angulorum
32 quinque. *Et duo ostia de lignis oliua-
rum. & sculpsit in eis picturam cherubin
& palmarum species, & anaglypha valde
prominentia, & texit ea auro, & operuit
tam cherubin quàm palmas & cætera au-
33 ro. *Fecitque in introitu templi postes de
34 lignis oliuarum quadrangulatos, *Et duo
ostia de lignis abiegnis altrinsecus, & v-
trumque ostium duplex erat, & seinuicem
35 tenens aperiebatur. *Et sculpsit cherubin
& palmas & cælaturas valdè eminentes,
operuitque omnia laminis aureis opere
36 quadro ad regulam. *Et ædificauit atrium
interius tribus ordinibus lapidum poli-
torum, & vno ordine lignorum cedri.
37 *Anno quarto fundata est domus Domini
38 in mense Zio: * Et in anno vndecimo
mense Elul, ipse est mensis octauus, per-
fecta est domus in omni opere suo, & in
vniuersis vtensilibus suis. ædificauitque
eam annis septem.

תרגום יונתן

24 וְחַמֵּשׁ אַמִּין כַּנְפָא דְכְרוּבָא חַד וְחַמֵּשׁ אַמִּין כַּנְפָא תִּנְיָנָא עֲשַׂר אַמִּין מִקְצַת כַּנְפּוֹהִי וְעַד קְצַת כַּנְפּוֹהִי׃
25 וְעֲשַׂר אַמִּין כְּרוּבָא תִּנְיָנָא מְשַׁחְתָּא חֲדָא וְעַיְבְּרָא חַד לְתַרִין כְּרוּבַיָּא׃ 26 רוּמֵיהּ דְכְרוּבָא חַד עֲשַׂר אַמִּין וְכֵן כְּרוּבָא תִּנְיָנָא׃
27 וְיָהַב יָת כְּרוּבַיָּא בְּגוֹ בֵּיתָא גַּוָּאָה וּפָרְסוּ יָת כַּנְפֵי כְרוּבַיָּא וּמַטְיָא כַּנְפָא דְחַד בְּכֻתְלָא וְכַנְפָא דְכְרוּבָא תִּנְיָנָא מַטְיָא בְּכֻתְלָא תִּנְיָנָא
וְכַנָּפֵיהוֹן לְגוֹ בֵּיתָא מַטְיָא כְּנַף לְכָנָף׃ 28 וְחַפָּא יָת כְּרוּבַיָּא דַהֲבָא׃ 29 וְיָת כָּל כּוֹתְלֵי בֵּיתָא סְחָף צִיּוּרִין וּגְלַף קְלִיעִין כְּרוּבִין
וְצוּרַת דְּקָלִין וְאַשׁוּנִין שׁוֹשַׁנִּין מִלְּגָּיו וּלְבָרָא׃ 30 וְיָת אוּשֵׁי בֵּיתָא חָפָא דַהֲבָא מִלְּגָּיו וּלְבָרָא׃ 31 וּלְתָרַע בֵּית כַּפּוֹרֵי עֲבַד דַּשִׁין
דַּאֲעֵי זֵיתָא אֵילַהּ וְסִפּוֹהִי מְטַקְסִין׃ 32 וְתַרְתֵּין דַּשִׁין דַּאֲעֵי זֵיתָא וּגְלַף עֲלֵיהוֹן קְלִיעִין כְּרוּבִין וְצוּרַת דְּקָלִין וְאַשׁוּנִין וְשׁוֹשַׁנִּין וְחָפֵי
דַּהֲבָא וְנַסִּיךְ עַל כְּרוּבַיָּא וְעַל צוּרַת דְּיָקְלַיָּא יָת דַּהֲבָא׃ 33 וְכֵן עֲבַד לְתָרַע הֵיכְלָא סִיפִּין דַּאֲעֵי זֵיתָא מִן רְבִיעָתָא׃
34 וְתַרְתֵּי דַּשִׁין דַּאֲעֵי בִּירְוָן תְּרֵין צִירִין דַּשָּׁא חֲדָא סְגַלְגְּלִין וְתֵרִין צִירִין דַּשָּׁא תִּנְיָנָא סְגַלְגְּלִין׃
35 וּגְלַף כְּרוּבִין וְצוּרַת דְּקָלִין וְאַשׁוּנִין וְשׁוֹשַׁנִּין וְחָפֵי דַּהֲבָא מְכַבַּשׁ עַל צוּרָתָא׃
36 וּבְנָא יָת דָּרְתָא גַּוָּיְתָא תְּלָתָא סְדִירִין דְּאֶבֶן טָבָא וְסִידְרָא חַד דְּמַרִישׁ אֲעֵי אַרְזָיָא׃
37 בְּשַׁתָּא רְבִיעֲיָתָא שְׁרֵי לְאִשְׁתַּכְלָלָא בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ בְּיֶרַח זִיו נִיצָנָיָא׃ 38 וּבְשַׁתָּא חֲדָא עְשְׂרֵה בְּיֶרַח מֵיסַף אַבִּיבָיָא הוּא
יַרְחָא תְּמִינָאָה אִשְׁתַּכְלַל בֵּיתָא לְכָל גְּזֵרָתֵיהּ וּלְכָל דַּחֲזִי לֵיהּ וּבְנָנֵהוּ שְׁבַע שְׁנִין׃

* *Et quinque cubitorum ala cherub vnius,* 24
& quinque cubitorum ala eius ſecunda.
* *Decem in cubito à parte alæ eius & vſque* 25
ad partem alæ eius. & ſecundo cherub in men-
ſura vna conſummatio vna cum ambobus.
* *Et altitudo cherub vnius decem in cubito.* 26
ſic & ſecundus cherub.
* *Et poſuit ambo cherubim in medio domus* 27
interioris. & extendit alas ſuas, & tangebat
ala vna parietem domus, & ala cherub ſecun-
di tangebat parietem alterum. & alæ eorum
in medio domus ſe inuicem contingebant ala
alæ.
* *Et texit Cherubim auro:* 28
* *Et omnes parietes domus per circuitū in cæ-* 29
laturis ſculpſit in ſtylo cherubim, & palmas, et
extenſas laminas intrinſeco & extrinſeco.
* *Et pauimentum domus texit auro interio-* 30
ris & exterioris.
* *Et oſtio oraculi fecit portas de lignis iu-* 31
niperinis. & limina quincuplicia,
* *Et duas portas de lignis abiegnis. & ſcul-* 32
pturæ ſuper eam inſculptæ; in eis cherubim &
palmæ, & extenſæ laminæ. & texit auro, &
deſcendebat ſuper cherubim & ſuper palmas
aurum.
* *Et ſic fecit veſtibulo templi. limina de* 33
lignis iuniperinis, porticus quadrupliciter;
* *Et in ambabus ianuis ligna abiegna duæ* 34
plicæ ianua vna & cardines earum, & duæ
plicæ ianua ſecunda,
* *Quæ voluebantur inſculptæ cherubim &* 35
palmæ, & extenſæ laminæ, & tectæ auro de-
ducto ſuper ſculpturam.
* *Et ædificauit atrium interius, tres ordines* 36
per politos, & ordo fabrefactæ cedri in cir-
cuitu.
* *In quarto anno fundata eſt domus Domi-* 37
ni in menſe Zio.
* *Et in anno vndecimo, in menſe Bul,* 38
ipſe eſt menſis octauus, perfecit domum ſe-
cundùm omnes rationes eius, et ſecundùm om-
nia iudicia eius. & ædificauit eam in ſeptem
annis.

24 * καὶ πέντε πηχέων τὸ πτερύγιον ἑνὸς χερουβ ἑνός, καὶ πέντε πηχέων τὸ πτερύγιον ἀπὸ τοῦ δευτέρου.
25 * δέκα ἐν πήχει ἀπὸ μέρους πτερυγίου ἀπὸ καὶ ἕως μέρους πτερυγίου ἀπό. καὶ τῷ δευτέρῳ χερουβ ἐν μέτρῳ ἑνὶ συντέλεια μία μετ' ἀμφοτέρων.
26 * καὶ τὸ ὕψος τοῦ χερουβ ἑνὸς δέκα ἐν πήχει. οὕτως καὶ τὸ δευτέρου χερουβ.
27 * καὶ ἔθηκεν ἀμφότερα τὰ χερουβὶμ ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου τοῦ ἐσωτάτου, καὶ διεπέτασε τὰς πτέρυγας αὐτῶν, καὶ ἥπτετο ἡ πτέρυξ ἡ μία τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου, καὶ ἡ πτέρυξ τοῦ χερουβ τοῦ δευτέρου ἥπτετο τοῦ τοίχου τοῦ ἑτέρου. καὶ αἱ πτέρυγες αὐτῶν ἐν μέσῳ τοῦ οἴκου ἥπτοντο πτέρυξ πτέρυγι.
28 * καὶ περιέχετα τὰ χερουβὶμ χρυσίῳ.
29 * καὶ πάντας τοὺς τοίχους τοῦ οἴκου κύκλῳ ἐν κολαπτοῖς ἔγλυψεν ἐν γραφίδι χερουβίμ, καὶ φοίνικας καὶ διαπετάσματα πέταλα τῷ ἐσωτέρῳ καὶ τῷ ἐξωτέρῳ.
30 * καὶ τὸ ἔδαφος τοῦ οἴκου περιέχε χρυσίῳ τοῦ ἐσωτάτου καὶ τοῦ ἐξωτάτου.
31 * καὶ τῷ θυρώματι τοῦ δαβὶρ ἐποίησε θύρας ἐκ ξύλων ἐλαιῶν. καὶ φλιὰς πενταπλάς,
32 * καὶ δύο θύρας ἐκ ξύλων πευκίνων. καὶ ἐγκολαπτὰ ἐπ' αὐτὰ ἐγκεκολαμμένα, ἐπ' αὐτῶν χερουβὶμ καὶ φοίνικες, καὶ διαπετάσματα πέταλα. καὶ περιέχεν χρυσίῳ, καὶ κατέβαινεν ἐπὶ τὰ χερουβὶμ καὶ ἐπὶ τοὺς φοίνικας τὸ χρυσίον. 33 * καὶ οὕτως ἐποίησε τῷ πυλῶνι τοῦ ναοῦ· φλιαὶ ἐκ 34 ξύλων ἐλαιῶν, τοαὶ τετραπλῶς, * καὶ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς θύραις ξύλα πεύκινα δύο πτυχαὶ ἡ θύρα μία καὶ περιφεῖς αὐτῶν, καὶ δύο πτυχαὶ ἡ θύρα ἡ δευτέρα,
35 * περιφόμματα ἐγκεκολαμμένα χερουβὶμ καὶ φοίνικες, καὶ διαπετάσματα πέταλα, καὶ περιεχόμενα χρυσίῳ καταγομένῳ ἐπὶ τὴν ἐκτύπωσιν.
36 * καὶ ᾠκοδόμησε τὴν αὐλὴν τὴν ἐσωτέραν. τρεῖς σίχοις διὰ πελεκητῶν, καὶ σίχος κατεργασμένης κέδρου 37 κυκλόθεν. * ἐν τῷ τεταρτῳ ἔτει ἐτεμελιώθη ὁ οἶκος κυρίου ἐν μηνὶ ζίου.
38 * καὶ ἐν ἔτει ἑνδεκάτῳ ἐν μηνὶ βύλ, ὅς ἐστιν μὴν ὄγδοος, συνετέλεσε τὸν οἶκον κατὰ πάντας τοὺς λόγους αὐτοῦ, καὶ κατὰ πάντα τὰ κρίματα αὐτοῦ. καὶ ᾠκοδόμησεν αὐτὸν ἐν ἑπτὰ ἔτεσιν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et quinque cubitorum ala cheruba vnius, & quinq; cubitorum ala cheruba alterius: decem cubiti erant ab extremitate alarū vnius vſque ad extremitatem alarum alterius. 25 Et decem cubitorum erat cheruba ſecundus, menſura eadem, & inciſio eadem erat ambobus cherubaia. 26 Altitudo cherub vnius erat decem cubitorum, & ſic cheruba ſecundi.
27 Et poſuit cherubaia intra domum interiorem, & extenderunt alas cherubaia, & pertingebat ala vnius ad parietem, & ala cheruba ſecundi pertingebat ad parietem alterum, & alæ eorum *quæ erant* intra domum pertingebant ſeinuicem.
28 Et obduxit cherubaia auro. 29 Et omnes parietes domus ambiuit figuris, & ſculpſit cælaturis cherubin, & figura palmarum, & funiculis liliorum ab intus ad extra. 30 Et fundamenta domus obduxit auro ab intus ad extra.
31 Et portæ domus oraculi fecit valuas è lignis oleæ, ſuperliminatibus eius & poſtibus eius inter ſe ordinatis.
32 Et duas portas è lignis oleæ: & ſculpſit ſuper eas cælaturas cherubin, & figuram palmarum, & funiculos & lilia, & obduxit auro, & operuit cherubaia & figuram palmarum auro. 33 Et ſic fecit portæ templi ſuperliminaria è lignis oleæ quadrilatera.
34 Et duæ portæ erant è lignis abiegnis; duo cardines portæ vnius erant rotundi, & duo cardines portæ alterius rotundi.
35 Et ſculpſit cherubin, & figuram palmarum, & faſciarum, & liliorum; & obduxit auro extenſo figuram.
36 Et ædificauit atrium interius tribus ordinibus lapidis boni, & ordine vno tigni lignorum cedrinorum.
37 Anno quarto incepta eſt fundari domus ſanctuarij Domini, menſe apparitionis florum.
38 Et anno vndecimo, menſe quo congregantur nouæ fruges, ipſe eſt menſis octauus, conſummata eſt domus cum omnibus partibus ſuis, & cum omnibus quæ videbantur ad eam *pertinere*. & ædificauit eam ſeptem annis.

ז

1 * וְאֶת־בֵּיתוֹ בָּנָה שְׁלֹמֹה שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה
שָׁנָה וַיְכַל אֶת־כָּל־בֵּיתוֹ׃
2 * וַיִּבֶן אֶת־בֵּית יַעַר הַלְּבָנוֹן מֵאָה אַמָּה אָרְכּוֹ
וַחֲמִשִּׁים אַמָּה רָחְבּוֹ וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה קוֹמָתוֹ עַל
אַרְבָּעָה טוּרֵי עַמּוּדֵי אֲרָזִים וּכְרֻתוֹת אֲרָזִים
עַל־הָעַמּוּדִים׃
3 * וְסָפוּן בָּאֶרֶז מִמַּעַל עַל־הַצְּלָעוֹת אֲשֶׁר עַל־
הָעַמּוּדִים אַרְבָּעִים וַחֲמִשָּׁה חֲמִשָּׁה עָשָׂר הַטּוּר׃
4 * וּשְׁקֻפִּים שְׁלֹשָׁה טוּרִים וּמַחֲזֶה אֶל־מַחֲזֶה
שָׁלֹשׁ פְּעָמִים׃
5 * וְכָל־הַפְּתָחִים וְהַמְּזוּזֹת רְבָעִים שָׁקֻף וּמוּל
מַחֲזֶה אֶל־מַחֲזֶה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים׃
6 * וְאֵת אוּלָם הָעַמּוּדִים עָשָׂה חֲמִשִּׁים אַמָּה אָרְכּוֹ
וּשְׁלֹשִׁים אַמָּה רָחְבּוֹ וְאוּלָם עַל־פְּנֵיהֶם וַעֲמֻדִים
וְעָב עַל־פְּנֵיהֶם׃
7 * וְאוּלָם הַכִּסֵּא אֲשֶׁר יִשְׁפֹּט־שָׁם אֻלָם הַמִּשְׁפָּט
עָשָׂה וְסָפוּן בָּאֶרֶז מֵהַקַּרְקַע עַד־הַקֹּרֶת׃
8 * וּבֵיתוֹ אֲשֶׁר־יֵשֵׁב שָׁם חָצֵר הָאַחֶרֶת מִבֵּית
לָאוּלָם כַּמַּעֲשֶׂה הַזֶּה הָיָה וּבַיִת יַעֲשֶׂה לְבַת־פַּרְעֹה
אֲשֶׁר לָקַח שְׁלֹמֹה כָּאוּלָם הַזֶּה׃
9 * כָּל־אֵלֶּה אֲבָנִים יְקָרוֹת כְּמִדּוֹת גָּזִית מְגֹרָרוֹת
בַּמְּגֵרָה מִבַּיִת וּמִחוּץ וּמִמָּסָד עַד־הַטְּפָחוֹת וּמִחוּץ
עַד־הֶחָצֵר הַגְּדוֹלָה׃
10 * וּמְיֻסָּד אֲבָנִים יְקָרוֹת אֲבָנִים גְּדֹלוֹת אַבְנֵי
עֶשֶׂר אַמּוֹת וְאַבְנֵי שְׁמֹנֶה אַמּוֹת׃
11 * וּמִלְמַעְלָה אֲבָנִים יְקָרוֹת כְּמִדּוֹת גָּזִית וָאָרֶז׃
12 * וְחָצֵר הַגְּדוֹלָה סָבִיב שְׁלֹשָׁה טוּרִים גָּזִית וְטוּר
כְּרֻתוֹת אֲרָזִים וְלַחֲצַר בֵּית־יְהוָה הַפְּנִימִית וּלְאֻלָם
הַבָּיִת׃ 13 * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיִּקַּח אֶת־חִירָם מִצֹר׃

REGVM. I. Translat. B. Hierony. *Salomon.*

CAP. VII.

1 DOmum autem suam ædificauit Salo-
A mon tredecim annis, & ad perfectum
2 vsque perduxit. *Ædificauit quoq; domũ
saltus Libani centum cubitorum longitu
dinis, & quinquaginta cubitorum latitu-
dinis, & triginta cubitorum altitudinis, &
quatuor deambulatoria inter columnas
cedrinas. Ligna quippe cedrina exciderat
3 in columnas; *Et tabulatis cedrinis vesti-
uit totam camerã quę quadraginta quin-
4 que columnis sustẽtabatur. *Vnus autem
ordo habebat columnas quindecim con-
5 tra se inuicem positas, * & è regione se re-
spicientes æquali spatio inter columnas,
& super columnas quadrangulata ligna
6 in cunctis æqualia. *Et porticum colum-
narum fecit quinquaginta cubitorũ lon-
gitudinis, & triginta cubitorum latitudi-
nis, & alteram porticum in facie maioris
porticus & columnas, & epistylia super co
7 lumnas fecit. *Porticum quoque solij in
qua tribunal est fecit, & texit lignis ce-
drinis à pauimẽto vsque ad summitatem.
8 *Et domuncula in qua sedebatur ad iudi-
candum erat in medio porticu simili o-
pere. Domum quoq; fecit filiæ Pharaonis
quam vxorem duxerat Salomon, tali ope-
9 re quali & hanc porticũ. *Omnia lapidib⁹
p̃ciosis, qui ad normam quandam atque
B mensuram, tam intrinsecus quàm extrin-
secus serrati erant à fundamento vsque ad
summitatem parietum, & extrinsecus vs-
10 que ad atrium maius. * Fundamenta au-
tem de lapidibus precioſis lapidibus ma-
11 gnis decem siue octo cubitorum: *Et de-
super lapides precioſi æqualis mensurę se-
12 cti erant, similiterque de cedro. *Et atrium
maius rotundum trium ordinum de la-
pidibus sectis, & vnius ordinis de dolata
cedro, necnon & in atrio domus Domi-
ni interiori, & in porticu domus.
13 * Misit quoque rex Salomon & tulit
Hyram de Tyro,

תרגום יונתן

ז

1 וְיָת בֵּיתֵיהּ בְּנָא שְׁלֹמֹה תְּלָת עֲשְׂרֵי שְׁנִין וְשַׁכְלִיל יָת כָּל בֵּיתֵיהּ׃
2 וּבְנָא יָת בֵּית מַקְרַת מַלְכָּיָא מְאָה אַמִּין אָרְכֵּיהּ וְחַמְשִׁין אַמִּין
פּוּתְיֵהּ וּתְלָתִין אַמִּין רוּמֵיהּ עַל אַרְבְּעָה סִידְרֵי עַמּוּדֵי אַרְזָיָא וְקָרוֹנָתְהוֹן דְּאַרְזָיָא עַל עַמּוּדַיָּא׃
3 וְחַפֵּי נְסָרִין דְּאַרְזָא מֵעֵילַוֵּי מְחִיצַיָּא
דְּעַל עַמּוּדַיָּא אַרְבְּעִין וְחַמְשָׁא חֲמֵשׁ עֲשְׂרֵי סִדְרָא׃
4 וּכְלֵנְסָא תְּלָתָא סִידְרִין וְזוּי לָקֳבֵיל זוּי תְּלָת זִמְנִין׃
5 וְכָל תַּרְעַיָּא
וְסַפַּיָּא מְרֻבְּעִין וְחָפָן כְּלֵנְסָא וּמְקֻבֵּיל זוּי לָקֳבֵיל זוּי תְּלָת זִמְנִין׃
6 וְיָת אוּלְמָא דְּעַמּוּדַיָּא עָבַד חַמְשִׁין אַמִּין אָרְכֵּיהּ וּתְלָתִין אַמִּין
פְּתְיֵהּ וְאוּלְמָא עַל אַפֵּיהוֹן וּסְקוֹפְתָא עַל אַפֵּיהוֹן׃
7 וְאוּלְמָא לְאַתְקָנָא חַמָּן כָּרְסֵי בֵּית דִּינָא דְּדָאִין חַמָּן פְּרוּסְדָא לְבֵית דִּינָא
עָבִיד וְחַפֵּי נְסָרִין דְּאַרְזָא מֵאוּשַׁיָּא וְעַד אוּשַׁיָּא׃
8 וּבֵיתֵיהּ דְּיִתֵּיב חַמָּן דַּרְתָּא אָחֳרִנְתָּא מִגָּיו לְאוּלְמָא כְּעוֹבָדָא הָדֵין הֲוָה
וּבֵיתָא עֲבַד לְבַת פַּרְעֹה דְּנְסִיב שְׁלֹמֹה כְּאוּלְמָא הָדֵין׃
9 כָּל אִילֵּין אַבְנִין טָבָן כְּמִשְׁחַת גָּזִירַ מְסַתְּרָן בְּמִסְתָּרִין מִגָּיו וּמִבָּרָא וּמִשַּׁכְלִלִין
בְּפוּשְׁכָיָא וּמִלְּבָרָא עַד דְּרָתָא רַבְּתָא׃
10 וּמְשַׁכְלַל בַּאֲבְנִין טָבִין אַבְנִין רַבְרְבָן אַבְנֵי עֲשַׂר אַמִּין וְאַבְנֵי חַמְנֵי אַמִּין׃
11 וּמִלְעֵילָא אַבְנִין טָבִין כְּמִשְׁחַת גָּזִית וְחַפֵּי נְסָרִין דְּאַרְזָא׃
12 וְדְרָתָא רַבְּתָא סְחוֹר סְחוֹר תְּלָתָא סִדְרִין דְּאֶבֶן טָבָא וְסִדְרָא חַד דְּמֵרִישׁ אֲעֵי אַרְזָיָא וּלְדָרַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָי גַּוָּיְתָא וּלְאוּלְמָא דְּבֵיתָא׃
13 וְשַׁלַּח מַלְכָּא שְׁלֹמֹה וּדְבַר יָת חִירָם מִצּוֹר׃

CAP. VII.

ET ædificauit Salomon domum ſuam tredecimo anno, & perfecit totam domum ſuam: 1

* Et ædificauit domum ſaltus Libani, centum cubitorum longitudo eius, & quinquaginta cubitorum latitudo eius, & triginta cubitorum altitudo eius ſuper quatuor ordines columnarum cedrinarum, & humeri cedrini columnis. 2

* Et texit cedro domum deſuper in lateribus columnarum. & numerus columnarum quinque & quadraginta, ordo vnus decem & quinque. 3

* Et trabes tres, & regio contra regionem tripliciter. 4

* Et omnes portæ & regiones quadrangulatæ trabibus conuexæ, à ianua ad ianuam tripliciter. 5

* Et porticus columnarum quinquaginta cubitorum longitudo, & triginta cubitorum in latitudine, coniuncta porticui ante faciem eorum. & columnæ & craſſitudo ante faciem eis, 6

* Et porticum ſolij vbi iudicabit ibi, porticum iudicij. & tabulis texit cedrinis à pauimento vſque ad ſummitatem. 7

* Et domus eius in qua ſedebit ibi, & atriũ vnum circundatum his ſecundùm opus hoc. Et ædificauit domum Salomon filiæ Pharaonis, quam duxit Salomon, iuxta porticum hanc. 8

* Hæc omnia ex lapidibus precioſis ſculpta, ex diſtantia intrinſecus & extrinſecus ex fundamentis, vſque ad extremitates parietum, & extrinſecus ad atrium magnum 9

* Fundatum lapidibus precioſis magnis decem cubitis & octo cubitis: 10

* Et deſuper lapidibus precioſis ſecundùm eandem menſuram politis & cedris: 11

* Atrij magni in circuitu tres ordines politorum, & ordo ſculptæ cedri, & atrio domus Domini interius & porticui domus. 12

* Et miſit rex Salomon, & accepit Chiram de Tyro, 13

ζ.

1 * Καὶ ᾠκοδόμησε Σολομὼν τὸν οἶκον αὐτοῦ τῷ τρισκαιδεκάτῳ ἔτει, καὶ συνετέλεσεν ὅλον τὸν οἶκον αὐτοῦ.

2 * καὶ ᾠκοδόμησεν τὸν οἶκον δρυμοῦ τοῦ λιβάνου, ἑκατὸν πηχέων τὸ μῆκος αὐτοῦ, καὶ πεντήκοντα πηχέων τὸ πλάτος αὐτοῦ, καὶ τριάκοντα πηχέων τὸ ὕψος αὐτοῦ ἐπὶ τεσσάρων στίχων στύλων κεδρίνων, καὶ ὠμίαι κέδριναι τοῖς στύλοις.

3 * καὶ ἐφάτνωσε κέδρῳ τὸν οἶκον ἄνωθεν ἐπὶ τῶν πλευρῶν τῶν στύλων. καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στύλων πεντε καὶ τεσσαράκοντα, ὁ στίχος ὁ εἷς δέκα καὶ πέντε.

4 * καὶ μέλαθρα τρία, καὶ χώρα ἐπὶ χώραν τρισσῶς.

5 * καὶ πάντα τὰ θυρώματα καὶ αἱ χῶραι τετράγωνοι μεμελαθρωμέναι, ἀπὸ θύρας ἐπὶ θύραν τρισσῶς.

6 * Καὶ τὸ ἐλαμ τῶν στύλων πεντήκοντα πηχέων τὸ μῆκος, καὶ τριάκοντα πηχέων ἐν πλάτει, ἐζυγωμένα ἐλαμ ἐπὶ προσώπου αὐτῶν. καὶ στύλοι καὶ πάχος ἐπὶ προσώπου αὐτοῖς.

7 * καὶ τὸ ἐλαμ τοῦ θρόνου οὗ κρινεῖ ἐκεῖ, ἐλαμ τοῦ κριτηρίου. καὶ ἐφάτνωσεν κεδρίνοις ἀπὸ ἐδάφους ἕως ὑπερώου.

8 * καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ ἐν ᾧ καθήσεται ἐκεῖ, ἡ αὐλὴ μία ἐξελιγμένη τούτοις κατὰ τὸ ἔργον τοῦτο. καὶ ᾠκοδόμησεν οἶκον Σολομὼν τῇ θυγατρὶ φαραώ, ὃν ἔλαβεν Σολομών, κατὰ τὸ ἐλαμ τοῦτο.

9 * Ταῦτα πάντα ἐκ λίθων τιμίων κεκολαμμένα, ἐκ διασήματος ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν ἐκ τῶν θεμελίων ἕως τῶν γείσων, καὶ ἔξωθεν ἐς τὴν αὐλὴν τὴν μεγάλην

10 * τὴν τεθεμελιωμένην λίθοις τιμίοις μεγάλοις δέκα πήχεσι καὶ ὀκταπήχεσι,

11 * καὶ ἐπάνωθεν λίθοις τιμίοις κατὰ τὸ αὐτὸ μέτρον πελεκητοῖς καὶ κέδρος.

12 * τῆς αὐλῆς τῆς μεγάλης κύκλῳ τρεῖς στίχοι πελεκητῶν, καὶ στίχος ἐξελεκολαμμένης κέδρου, καὶ τῇ αὐλῇ οἴκου κυρίου τὸ ἔσωθεν καὶ τῷ ἐλαμ τοῦ οἴκου.

13 * καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς Σολομών, καὶ ἔλαβε τὸν χειράμ ἐκ Τύρου,

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. VII.

ET domum ſuam ædificauit Selomoh tredecim annis, & conſummauit omnem domum ſuam. [2] Et ædificauit domum refrigerij regum: centum cubitorum erat longitudo eius, & quinquaginta cubitorum latitudo eius, & triginta cubitorum altitudo eius, ſuper quatuor ordines columnarum cedrinarum, & coronæ earum cedrinæ erant ſuper columnas. [3] Et obduxit tabulis cedrinis ſupra; tabulata, quæ erant ſuper columnas, quadraginta & quinque, quindecim ordine. [4] Et vectium erant tres ordines, & angulus è regione anguli tribus vicibus. [5] Et omnes portæ & poſtes erant quadrata; & operiebant vectes: & è regione anguli contra angulum tribus vicibus: [6] Et porticum columnarum fecit: quinquaginta cubitorum erat longitudo eius, & triginta cubitorum latitudo eius, & porticus erat ante faciem illarum, & columnæ & limina ante faciem illarum. [7] Et porticum vt præpararetur ibi ſolium domus iudicij in quo iudicaret; veſtibulum domui iudicij fecit, & obduxit tabulis cedrinis à pauimento vſque ad pauimentum. [8] Et domui ſuæ in qua habitabat fecit atrium aliud intra porticum, ſecundum opus iſtud erat. & domum fecit filiæ Parghoh, quam acceperat Selomoh, ſicut porticum hanc. [9] Omnia hæc lapidibus bonis ſecundùm menſuram lapidum dolatorum, ſerratis ſerris intrinſecus & extrinſecus, fundatis verò in palmis, & extrinſecus vſque ad atrium magnum.

[10] Et fundatum lapidibus bonis, lapidibus magnis, lapidibus decem cubitorum, & lapidibus octo cubitorum.

[11] Et deſuper erant lapides boni ſecundùm menſuram lapidum dolatorum, & obduxit tabulis cedrinis.

[12] Et atrio maiori per circuitum erant tres ordines lapidis boni, & ordo vnius tigni è lignis cedrinis, & atrio domus ſanctuarij Domini interiori & porticui domus. [13] Et miſit rex Selomoh & tulit Hhiram ex Szor,

14 * בֶּן־אִשָּׁה אַלְמָנָה הוּא מִמַּטֵּה נַפְתָּלִי וְאָבִיו
אִישׁ־צֹרִי חֹרֵשׁ נְחֹשֶׁת וַיִּמָּלֵא אֶת־הַחָכְמָה
וְאֶת־הַתְּבוּנָה וְאֶת־הַדַּעַת לַעֲשׂוֹת כָּל־מְלָאכָה
בַּנְּחֹשֶׁת וַיָּבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַיַּעַשׂ אֶת־כָּל־
מְלַאכְתּוֹ׃

15 * וַיְצַר אֶת־שְׁנֵי הָעַמּוּדִים נְחֹשֶׁת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה
אַמָּה קוֹמַת הָעַמּוּד הָאֶחָד וְחוּט שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה
אַמָּה יָסֹב אֶת־הָעַמּוּד הַשֵּׁנִי׃

16 * וּשְׁתֵּי כֹתָרוֹת עָשָׂה לָתֵת עַל־רָאשֵׁי הָעַמּוּדִים
מֻצָק נְחֹשֶׁת חָמֵשׁ אַמּוֹת קוֹמַת הַכֹּתֶרֶת הָאֶחָת
וְחָמֵשׁ אַמּוֹת קוֹמַת הַכֹּתֶרֶת הַשֵּׁנִית׃

17 * שְׂבָכִים מַעֲשֵׂה שְׂבָכָה גְּדִלִים מַעֲשֵׂה שַׁרְשְׁרוֹת
לַכֹּתֶרֶת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים שִׁבְעָה לַכֹּתֶרֶת
הָאֶחָת וְשִׁבְעָה לַכֹּתֶרֶת הַשֵּׁנִית׃

18 * וַיַּעַשׂ אֶת־הָעַמּוּדִים וּשְׁנֵי טוּרִים סָבִיב עַל־
הַשְּׂבָכָה הָאֶחָת לְכַסּוֹת אֶת־הַכֹּתֶרֶת אֲשֶׁר עַל־
רֹאשׁ הָרִמֹּנִים וְכֵן עָשָׂה לַכֹּתֶרֶת הַשֵּׁנִית׃

19 * וְהַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים מַעֲשֵׂה שׁוֹשַׁן
בָּאוּלָם אַרְבַּע אַמּוֹת׃

20 * וְכֹתָרֹת עַל־שְׁנֵי הָעַמּוּדִים גַּם־מִמַּעַל מִלְּעֻמַּת
הַבֶּטֶן אֲשֶׁר לְעֵבֶר הַשְּׂבָכָה וְהָרִמֹּנִים מָאתַיִם טֻרִים
סָבִיב עַל הַכֹּתֶרֶת הַשֵּׁנִית׃

21 * וַיָּקֶם אֶת־הָעַמּוּדִים לְאוּלָם הַהֵיכָל וַיָּקֶם אֶת־
הָעַמּוּד הַיְמָנִי וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ יָכִין וַיָּקֶם אֶת־
הָעַמּוּד הַשְּׂמָאלִי וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ בֹּעַז׃

22 * וְעַל רֹאשׁ הָעַמּוּדִים מַעֲשֵׂה שׁוֹשָׁן וַתִּתֻּם
מְלֶאכֶת הָעַמּוּדִים׃

23 * וַיַּעַשׂ אֶת־הַיָּם מוּצָק עֶשֶׂר בָּאַמָּה מִשְּׂפָתוֹ עַד־
שְׂפָתוֹ עָגֹל סָבִיב וְחָמֵשׁ בָּאַמָּה קוֹמָתוֹ וְקָוֹ
שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה יָסֹב אֹתוֹ סָבִיב׃

REGVM. I. Translat.B.Hierony. *Salomon.*

14 * Filium mulieris viduæ de tribu Neptalim patre Tyrio, artificem ærarium, & plenum sapientia, intelligentia, & doctrina, ad faciendum omne opus exære. Qui cùm venisset ad regem Salomonem, fecit om-
15 ne opus eius. * Et finxit duas columnas æreas decem & octo cubitorum altitudinis columnam vnam, & linea duodecim cubitorum ambiebat columnam vtramque.
16 * Duo quoque capitella fecit quæ ponerentur super capita columnarum fusilia exære, quinque cubitorum altitudinis capitellum vnum, & quinque cubitorum al
17 titudinis capitellum alterum: * Et quasi in modum retis & catenarum sibi inuicem miro opere contextarum. Vtrumque capitellum columnarum fusile erat. Septena versuum retiacula in capitello vno, &
18 septena retiacula in capitello altero. * Et perfecit columnas & duos ordines per circuitum retiaculorum singulorum, vt tegerent capitella quæ erant super summitatem malogranatorum. eodem modo fe-
19 cit & capitello secundo. * Capitella autem quę erant super capita columnarum quasi opere lilij fabricata erãt in porticu qua-
20 tuor cubitorum: * Et rursum alia capitella in summitate columnarum desuper iuxta mensuram columnæ contra retiacula. malogranatorum autem ducenti ordines erant in circuitu capitelli secundi.
21 * Et statuit duas columnas in porticu templi. Cumque statuisset columnam dexteram, vocauit eam nomine Iachin. Similiter erexit columnam secundam, & vocauit nomen eius Booz.
22 * Et super capita columnarum opus in modum lilij posuit: perfectumque est o-
23 pus columnarum. * Fecit quoque mare fusile, decem cubitorum à labio vsque ad labium rotundum in circuitu. Quinque cubitorum altitudo eius, & resticula triginta cubitorum cingebant illud per circuitum:

תרגום יונתן

14 בַּר אִתְּתָא אַרְמַלְתָּא הוּא מִשִּׁבְטָא דְּבֵית נַפְתָּלִי וַאֲבוּהִי גְּבַר צוֹרִי אוּמָן נְחָשָׁא וְאִתְמְלִי יַת חָכְמְתָא וְיַת סָכְלְתָנוּתָא וְיַת דַּעְתָּא לְמֶעְבַּד כָּל עִיבִידָא בְּנְחָשָׁא וַאֲתָא לְוַת מַלְכָּא שְׁלֹמֹה וְעָבַד יַת כָּל עִיבִידְתֵּיהּ׃

15 וְצָר יַת תְּרֵין עַמּוּדַיָּא דְּנְחָשָׁא תְּמָנְיָא עֲשְׂרֵי אַמִּין רוּמֵיהּ דְּעַמּוּדָא חַד וְחוּט מְשַׁח תְּרֵיסַר עֲשְׂרֵי אַמִּין מַקַּף לֵיהּ וְכֵן לְעַמּוּדָא תִּנְיָנָא׃

16 וְתַרְתֵּין קְרוֹנָתָן עֲבַד לְמִתַּן עַל רֵישׁ עַמּוּדַיָּא מַתִּיךְ נְחָשָׁא חֲמֵשׁ אַמִּין רוּמֵיהּ דְּקְרוֹנְתָּא חָדָא וַחֲמֵשׁ אַמִּין רוּמֵיהּ דְּקְרוֹנְתָּא תִּנְיָנָא׃

17 סְרִיגִין עוֹבַד סְרִיגוּ קְלִיעָן עוֹבַד גְּדִילוּ לְקְרוֹנְתָּן דְּעַל רֵישׁ עַמּוּדַיָּא שִׁבְעָה לְקְרוֹנְתָּא חָדָא וְשִׁבְעָה לְקְרוֹנְתָּא תִּנְיָנָא׃

18 וַעֲבַד יַת עַמּוּדַיָּא וּתְרֵין סִידְרִין סְחוֹר סְחוֹר עַל סְרִיגְתָּא חָדָא לְכַסָּאָה יַת קְרוֹנַתָּן דְּעַל רֵישׁ רִמּוֹנַיָּא וְכֵן עֲבַד לְקְרוֹנְתָּא תִּנְיָנָא׃

19 וּקְרוֹנָתְהוֹן דְּעַל רֵישׁ עַמּוּדַיָּא עוֹבַד שׁוֹשַׁנְתָּא לְקֵיט בְּאוּלְמָא אַרְבַּע אַמִּין׃

20 וּקְרוֹנָתָן עַל תְּרֵין עַמּוּדַיָּא אַף מִלְּעֵילָּא מִלְקֳבֵיל דְּבַקְתָּא דִּי לְעֵיבֶר סְרִיגְתָּא וְרִימּוֹנַיָּא מָאתַן סִדְרִין עֲבִידִין לַהּ סְחוֹר סְחוֹר עַל קְרוֹנְתָּא תִּנְיָנָא׃

21 וַאֲקִים יַת עַמּוּדַיָּא לְאוּלְמָא דְּהֵיכְלָא וַאֲקִים יַת עַמּוּדָא מִימִּינָא וּקְרָא יַת שְׁמֵיהּ יָכִין וַאֲקִים יַת עַמּוּדָא מִשְּׂמָאלָא וּקְרָא יַת שְׁמֵיהּ בּוֹעַז׃

22 וְעַל רֵישׁ עַמּוּדַיָּא עוֹבַד שׁוֹשַׁנְתָּא וּשְׁלֵימַת עִיבִידַת עַמּוּדַיָּא׃

23 וְעָבַד יַת יַמָּא מַתִּיךְ עֲשַׂר אַמִּין מִשְׂפָּתֵיהּ וְעַד שְׂפָתֵיהּ סְגַלְגַּל סְחוֹר סְחוֹר וְחַמֵּשׁ אַמִּין רוּמֵיהּ וְחוּט מְשַׁח תְּלָתִין אַמִּין מַקַּף לֵיהּ סְחוֹר סְחוֹר׃

* *Filium mulieris viduæ, & iste de tribu* 14
Nephthalim: & pater eius vir Tyrius artifex
æris, & repletus sapientia artis, & pruden-
tia & scientia ad faciendum omne opus in ære.
& allatus est ad regem Salomonem, & fe-
cit omne opus.

* *Et conflauit duas columnas, decem & o-* 15
cto cubiti altitudo columnæ, & perimetrum
duodecim cubitorum filum ambiebat eam. &
sic columna secunda.

* *Et duo capitella fecit, vt daret super ca-* 16
pita columnarum conflatilia ærea. & quinque
cubitorum altitudo capitelli vnius, & quin-
que cubitorum altitudo secundi:

* *Et fecit retia ad cooperiendum capitella* 17
columnarum, septem capitello vni, & septem
capitello secundo opus pensile.

* *Duo ordines malogranatorum æneorum* 18
retibus contexti opus pensile, ordo supra ordi-
nem. & sic fecit capitello secundo.

* *Et capitella super capita columnarum,* 19
opus lilij, iuxta vestibulum quatuor cubito-
rum.

* *Et trabs super ambas columnas, & su-* 20
per latera capitellum, & malogranatorum du-
centi ordines super capitellum secundum. et sta-
tuit columnas vestibuli templi.

* *Et statuit columnam dexteram, & vo-* 21
cauit nomen eius Jachin. & statuit columnam
secundam sinistram, & vocauit nomen eius
Boaz.

* *Et super capita columnarum opus lilij. &* 22
perfectum est opus columnarum.

* *Et fecit mare fusile decem in cubito à la-* 23
bio eius vsque ad labium rotundum per cir-
cuitum eius, quinque in cubito altitudo eius.
& resticula triginta cubitorum ambiebant
illud.

14 * υὸν γυναικὸς χήρας, καὶ ἐστὶ ἀπὸ τῆς φυλῆς νεφ-
θαλίμ. καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀνὴρ τύρι ϴ τέκτων χαλ-
κοῦ, καὶ πεπληρωμένο ϴ τῆς ϲοφίας τῆς τέχνης ϲ συνέ-
ϲεως, καὶ ἐπιγνώστεως τοῦ ποιεῖν πᾶν ἔργον ἐν χαλκῷ.
καὶ εἰσήχθη πρὸς τὸν βασιλέα ϲολομῶντα, καὶ ἐποίησε
πᾶν ἔργον.

15 * καὶ ἐχώνευσε τοὺς δύο ϲύλους, δέκα καὶ ὀκτὼ πή-
χεις τὸ ὕψο τοῦ ϲύλου, καὶ τὸ περίμετρον δύο καὶ δέ-
κα πηχέων σπαρτίον ϲκύκλου αὐτόν. καὶ οὕτως ὁ ϲύλο
ὁ δεύτερος.

16 * καὶ δύο ἐπιθέματα ἐποίησε, δοῦναι ἐπὶ τὰς κεφα-
λὰς τῶν ϲύλων χωνευτὰ χαλκᾶ. ϲ πέντε πηχέων τὸ ὕ-
ψο τοῦ ἐπιθέματος τοῦ ἑνός, καὶ πέντε πηχέων τὸ ὕψος
τοῦ δευτέρου.

17 * καὶ ἐποίησε δίκτυα ἐπικαλύψαι τὰ ἐπιθέματα
τῶν ϲύλων, ἑπτὰ τῷ ἐπιθέματι τῷ ἑνί, ϗ ἑπτὰ τῷ ἐπιθέ-
ματι τῷ δευτέρῳ ἔργον κρεμαϲόν.

18 * δύο ϲίχοι ῥοῶν χαλκῶν δεδικτυωμένοι ἔργον κρεμα-
ϲόν, ϲίχο ἐπὶ ϲίχον. καὶ οὕτως ἐποίησε ἐπιθέματι τῷ
δευτέρῳ.

19 * καὶ ἐπιθέματα ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν ϲύλων, ἔργον
κρίνου κ τὸ ἐλάμ τεσσάρων πηχέων.

20 * καὶ μέλαθρον ἐπ' ἀμφοτέρων τῶν ϲύλων, ϲ ἐπά-
νωθεν τῶν πλευρῶν ἐπίθεμα, καὶ τῶν ῥοῶν διακόσιοι ϲί-
χοι ἐπὶ τῆς κεφαλίδο τ δευτέρας. καὶ ἔϛησε τοὺς ϲύ-
λους τοῦ ἐλὰμ τοῦ ναοῦ.

21 * καὶ ἔϛησε τὸν ϲύλον τὸν δεξιόν, καὶ ἐπεκάλεϲε τὸ
ὄνομα αὐτοῦ ἰαχίν. καὶ ἔϛησε τὸν ϲύλον τὸν δεύτε-
ρον τὸν ἀριϲερόν, καὶ ἐπεκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ
βόαζ.

22 * καὶ ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν ϲύλων ἔργον κρίνου. καὶ
ἐτελειώθη τὸ ἔργον τῶν ϲύλων.

23 * καὶ ἐποίησε τὴν θάλασσαν χυτὴν δέκα ἐν πήχει ἀ-
πὸ ϗ χείλους αὐτῆ ἕως ϗ χείλους ϲρογγύλην κύκλῳ αὐτῆ,
πέντε ἐν πήχει τὸ ὕψο αὐτῆς. ϲ σωνημένα τριάκοντα
πήχεις ϲκύκλῳ αὐτήν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Filius mulieris viduæ erat ille de tribu domus Neptaali: & pater illius vir Szuræus artifex æris; & repletus erat sapientia & intelligentia & scientia ad faciendum omne opus ex ære. & venit ad regem Selomoh, & fecit omne opus eius.

15 Et formauit duas columnas æreas: octodecim cubitorum erat altitudo columnæ vnius, & filum mensuræ duodecim cubitorum ambibat illam, & sic fecit columnæ secundæ.

16 Et duas coronas fecit vt ponerentur super capita columnarum fusa ex ære: quinque cubitorum erat altitudo coronæ vnius, & quinque cubitorum altitudo coronæ alterius.

17 Reticula opere intricato, cælata opere perplexo, coronis quæ erant super caput columnarum. septem erant coronæ vni, & septem coronæ secundæ.

18 Et fecit columnas & duos ordines in circuitu super reticulum vnum, ad operiendum coronas quæ erant super capita malogranatorum: & sic fecit coronæ secundæ.

19 Et coronæ earum, quæ erant super caput columnarum, erat opus liliacei floris in porticu, quatuor cubitorum.

20 Et coronæ erant super duas columnas, etiam desuper è regione cohærentiæ quæ erat trans reticulum, & malogranata ducentos ordines faciebant sibi in circuitu, super coronam secundam.

21 Et statuit columnas in vestibulo templi, & statuit columnam à dextris, & vocauit nomen eius Iachin; & statuit columnam à sinistris, & vocauit nomen eius Boghazz.

22 Et super caput columnarum erat opus lilij, & perfecta est factura columnarum.

23 Et fecit mare fusile, decem cubitorum à labio eius vsque ad labium eius orbiculare in circuitu, & quinque cubitorum altitudo eius, & filum mensuræ triginta cubitorum ambiebat illud per circuitum.

24 * וּפְקָעִים מִתַּחַת לִשְׂפָתוֹ סָבִיב סֹבְבִים אֹתוֹ
עֶשֶׂר בָּאַמָּה מַקִּפִים אֶת־הַיָּם סָבִיב שְׁנֵי טוּרִים
הַפְּקָעִים יְצֻקִים בִּיצָקָתוֹ׃

25 * עֹמֵד עַל־שְׁנֵי עָשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פֹנִים צָפוֹנָה
וּשְׁלֹשָׁה פֹנִים יָמָּה וּשְׁלֹשָׁה פֹנִים נֶגְבָּה וּשְׁלֹשָׁה
פֹנִים מִזְרָחָה וְהַיָּם עֲלֵיהֶם מִלְמָעְלָה וְכָל־
אֲחֹרֵיהֶם בָּיְתָה׃

26 * וְעָבְיוֹ טֶפַח וּשְׂפָתוֹ כְּמַעֲשֵׂה שְׂפַת־כּוֹס פֶּרַח
שׁוֹשַׁן אַלְפַּיִם בַּת יָכִיל׃

27 * וַיַּעַשׂ אֶת־הַמְּכֹנוֹת עֶשֶׂר נְחֹשֶׁת אַרְבַּע בָּאַמָּה
אֹרֶךְ הַמְּכוֹנָה הָאֶחָת וְאַרְבַּע בָּאַמָּה רָחְבָּהּ
וְשָׁלֹשׁ בָּאַמָּה קוֹמָתָהּ׃

28 * וְזֶה מַעֲשֵׂה הַמְּכוֹנָה מְסִגְּרֹת לָהֶם וּמְסִגְּרֹת
בֵּין הַשַּׁלַּבִּים׃

29 * וְעַל־הַמְּסִגְּרוֹת אֲשֶׁר בֵּין הַשַּׁלַּבִּים אֲרָיוֹת
בָּקָר וּכְרוּבִים וְעַל־הַשַּׁלַּבִּים כֵּן מִמָּעַל וּמִתַּחַת
לָאֲרָיוֹת וְלַבָּקָר לְיוֹת מַעֲשֵׂה מוֹרָד׃

30 * וְאַרְבָּעָה אוֹפַנֵּי נְחֹשֶׁת לַמְּכוֹנָה הָאַחַת וְסַרְנֵי
נְחֹשֶׁת וְאַרְבָּעָה פַּעֲמֹתָיו כְּתֵפֹת לָהֶם מִתַּחַת לַכִּיֹּר
הַכְּתֵפֹת יְצֻקוֹת מֵעֵבֶר אִישׁ לְיוֹרָתוֹ׃

31 * וּפִיהוּ מִבַּיִת לַכֹּתֶרֶת וָמַעְלָה בָּאַמָּה וּפִיהָ עָגֹל
מַעֲשֵׂה־כֵן אַמָּה וָחֵצִי הָאַמָּה וְגַם־עַל־פִּיהָ מִקְלָעוֹת
וּמְסִגְּרֹתֵיהֶם מְרֻבָּעוֹת לֹא־עֲגֻלוֹת׃

32 * וְאַרְבַּעַת הָאוֹפַנִּים לְמִתַּחַת לַמִּסְגְּרוֹת
וִידוֹת הָאוֹפַנִּים בַּמְּכוֹנָה וְקוֹמַת הָאוֹפָן הָאֶחָד אַמָּה
וַחֲצִי הָאַמָּה׃

33 * וּמַעֲשֵׂה הָאוֹפַנִּים כְּמַעֲשֵׂה אוֹפַן הַמֶּרְכָּבָה יְדוֹתָם
וַנְּבִיהֶם וְחִשֻּׁקֵיהֶם וְחִשֻּׁרֵיהֶם הַכֹּל מוּצָק׃

34 * וְאַרְבַּע כְּתֵפוֹת אֶל אַרְבַּע פִּנּוֹת הַמְּכוֹנָה הָאַחַת
מִן־הַמְּכוֹנָה כְּתֵפֶיהָ׃

24 * Et ſculptura ſubter labium circuibat illud decẽ cubitis ambiẽs mare: duo ordines ſculpturarũ hiſtriatarũ erãt fuſiles;

25 * Et ſtabant ſuper duodecim boues. è quibus tres reſpiciebant ad Aquilonem, & tres ad Occidentem, & tres ad Meridiẽ, & tres ad Orientem, & mare ſuper eos deſuper erat, quorum poſteriora vniuerſa intrinſecus latitabant.

26 * Groſsitudo autem luteris trium vnciarum erat, labiumque eius quaſi labium calicis, & folium repandi lilij. duo millia batos capiebat:

27 * Et fecit decem baſes æneas, quatuor cubitorum longitudinis baſes ſingulas, & quatuor cubitorum latitudinis, & triũ cubitorum altitudinis:

28 * Et ipſum opus baſium interraſile erat. & ſculpturæ inter iuncturas,

29 * Et inter coronulas & plectas, leones, & boues, & cherubin, & in iuncturis ſimiliter deſuper. & ſubter leones & boues quaſi lora ex ære dependentia:

30 * Et quatuor rotæ per baſes ſingulas, & axes ærei, & per quatuor partes quaſi humeruli ſubter luterem fuſiles contra ſeinuicem reſpectantes.

31 * Os quoque luteris intrinſecus erat in capitis ſummitate, & quod forinſecus apparebat, vnius cubiti erat totum rotundum, pariterque habebat vnum cubitum & dimidium. In angulis autem columnarum variæ cælaturæ erant, & media intercolumnia quadrata non rotunda.

32 * Quatuor quoque rotæ quæ per quatuor angulos baſis erant, cohærebant ſibi ſubter baſim. vna rota habebat altitudinis cubitum & ſemis.

33 * Tales autem rotæ erant, quales ſolent in curru fieri. & axes earum & radij, & canthi, & modioli, omnia fuſilia.

34 * Nam & humeruli illi quatuor per ſingulos angulos baſis vnius ex ipſa baſi fuſiles & coniuncti erant.

תרגום יונתן

24 וְצוּרַת בֵּיעִין מִתְּרַע לְסָפֵיהּ סְחוֹר סְחוֹר מַקְּפִין לֵיהּ עֶשֶׂר אַמִּין מַקְּפִין לְיַמָּא סְחוֹר סְחוֹר תְּרֵין סִידְרִין דְּצוּרַת בֵּיעִין מַתָּכִין בְּאַתָּכוּתֵיהּ׃
25 קָאִים עַל תְּרֵי עֲשַׂר תּוֹרִין תְּלָתָא אַפֵּיהוֹן לְצִיפּוּנָא וּתְלָתָא אַפֵּיהוֹן לְדָרוֹמָא וּתְלָתָא אַפֵּיהוֹן לְמַדִּינְחָא וְיַמָּא
סָתִיר עֲלֵיהוֹן מִלְּעֵילָּא וְכָל אֲחוֹרֵיהוֹן לְגָיו׃
26 וְסוּמְכֵיהּ פּוּשְׁכָא וּשְׂפָתֵיהּ כְּעוֹבַד שִׂפַּת כּוֹס מָגְלָגְלָן לָקִיט בְּשׁוֹשַׁנְתָּא חְרִין אַלְפִין בַּיתִין בְּרַטְיָבָא מַחְסִיל׃
27 וַעֲבַד יַת בְּסִיסַיָּא עַשְׂרָה דְנְחָשָׁא אַרְבַּע אַמִּין אוּרְכָּא דְּבְסִיסָא חָדָא וְאַרְבַּע אַמִּין פּוּתְיֵהּ וּתְלָתָא אַמִּין רוּמֵהּ׃
28 וְדִין עוֹבַד בְּסִיסָא גַּרְנְפִין לְהֶן וּגְדָנְפִין בֵּין שְׁלִיבַיָּא׃
29 וְעַל גַּדַנְפַּיָּא דְּבֵין שְׁלִיבַיָּא צַיָּר אַרְיָוָן תּוֹרִין וּכְרוּבִין וְעַל שְׁלִיבַיָּא כַּנָּתָא מִלְּעֵילָּא וּמִלְּרַע לְאַרְיָוָן וּלְתוֹרִין מַרְבַּךְ עוֹבַד כִּיבּוּשׁ׃
30 וְאַרְבְּעָה גַּלְגְּלֵי נְחָשָׁא לִבְסִיסָא חָדָא וְנִסְרִין דְנְחָשׁ וְאַרְבַּע זְוָיָתֵיהּ כְּתֵפִין לְהֶן מִלְּרַע לְכִיוֹרָא כְּתֵפִין מַכְבֵּשׁ עוֹבַד דִּיבּוּק׃
31 וּפוּמֵיהּ מְגָיו לְקְרוֹנַיְהוֹן וּלְעֵילָּא בְּאַמְּתָא וּפוּמֵהּ סְגַלְגַּל עוֹבַד כַּנְתָּא אַמְּתָא וּפַלְגוּת אַמְּתָא וְאַף עַל פּוּמֵהּ קְלִיעִין וּגַדַנְפֵיהוֹן מְרַבָּעִין
וְלָא סְגַלְגְּלִין׃ 32 וְאַרְבְּעָה גַּלְגַּלַיָּא לְמִלְּרַע לְגַדְנְפַיָּא וְאַשְׁדַּת גַּלְגַּלַיָּא בִּבְסִיסָא וְרוּמֵהּ דְּגַלְגַּלָּא חָדָא אַמְּתָא וּפַלְגוּת אַמְּתָא׃
33 וְעוֹבַד גִּילְגַּלַיָּא כְּעוֹבַד גִּילְגְּלֵי מֶרְכְּבְתָּא יְקָרָא אַשְׁדַּתְהוֹן וְגַבֵּיהוֹן וְכִיבּוּשֵׁיהוֹן וְחִפּוּיֵיהוֹן כּוּלָּא מַתָּךְ׃
34 וְאַרְבַּע כְּתֵפִין עַל אַרְבַּע זְוָיָן דִּבְסִיסָא חָדָא מִן בְּסִיסָא כְּתָפָהָא׃

* *Et firmamenta ſub labio eius in circuitu ambiebant illud, decem in cubito ambiebãt mare in circuitu. duo ordines firmamentorum fuſilium in fuſorio eorum.* 24

* καὶ ὑποσημείγματα ὑποκάτω τοῦ χείλους αὐτοῦ κυκλόθεν ἐκύκλουν αὐτήν. δέκα ἐν πήχει αἱ ἦσαν τὴν θάλασσαν κυκλόθεν. δύο σίχοι ὑποσημειγμάτων χυτῶν ἐν τῷ χωνευτηρίῳ αὐτῶν. 24

* *Et duodecim boues ſub mare, tres reſpicientes Aquilonem, & tres reſpicientes mare, & tres reſpicientes Auſtrum, & tres reſpicientes Orientem, & mare ſuper eos deſuper, & omnium poſteriora ad intus.* 25

* καὶ δώδεκα βόες ὑποκάτω τῆς θαλάσσης, ⟨δ⟩ τρεῖς ἐπιβλέποντες βορρᾶν, καὶ ⟨δ⟩ τρεῖς ἐπιβλέποντες θάλασσαν, ⟨καὶ⟩ ⟨δ⟩ τρεῖς ἐπιβλέποντες νότον, καὶ ⟨δ⟩ τρεῖς ἐπιβλέποντες ἀνατολάς, καὶ ἡ θάλασσα ἐπ' αὐτῶν ἐπάνω ἐπ' αὐτῶν, καὶ πάντων τὰ ὀπίσθια εἰς τὸ ἔνδον. 25

* *Et craſſitudo eius palmi, & labium eius quaſi opus labij calicis pullulans lilium, duorum millium batorum capax erat.* 26

* καὶ τὸ πάχος αὐτῆς παλαιστῆς, καὶ τὸ χεῖλος αὐτῆς ὡσεὶ ἔργον χείλους ποτηρίου βλαστῶν κρίνου, δύο χιλιάδας χόες ἐχώρει. 26

* *Et fecit decem baſes æreas, quatuor cubitorum longitudo baſis vnius, & quatuor cubitorum latitudo eius, & trium cubitorum altitudo eius.* 27

* καὶ ἐποίησε δέκα μεχωνὼθ χαλκᾶς, τεσσάρων πηχέων τὸ μῆκος μεχωνὰ τῆς μιᾶς καὶ τεσσάρων πηχέων τὸ πλάτος αὐτῆς, καὶ τριῶν πηχέων τὸ ὕψος αὐτῆς. 27

* *Et hoc opus baſis interraſile eius, & interraſile in medio iuncturarum.* 28

* καὶ τοῦτο τὸ ἔργον τῆς μεχωνὰ συγκλεισὸν αὐτῆς, καὶ συγκλεισὸν ἀναμέσον τῶν ἐξεχομένων. 28

* *Et in interraſilibus in medio iuncturarum leones, & boues, & cherubim. & in iuncturis ſic & deſuper, & ſubter leones & boues regiones opus deſcenſus.* 29

* καὶ ἐπὶ τὰ συγκλείσματα ἀναμέσον ἐξεχομένων λέοντες καὶ βόες καὶ χερουβείμ. καὶ ἐπὶ τῶν ἐξεχομένων οὕτως καὶ ἐπάνωθεν, καὶ ὑποκάτωθεν τῶν λεόντων καὶ τῶν βοῶν χῶραι ἔργον καταβάσεως. 29

* *Et quatuor rotæ æreæ baſi vni & excedentia ærea & quatuor partes eius, humeruli earum ſubter luteres. & humeruli fuſiles trãs virum appoſitæ.* 30

* καὶ τέσσαρες τροχοὶ χαλκοῖ τῇ μεχωνὰ τῇ μιᾷ καὶ τὰ περέχοντα χαλκᾶ καὶ τέσσαρα μέρη αὐτῆ, ὠμίαι αὐτῶν ὑποκάτωθεν τῶν λουτήρων· καὶ ὠμίαι κεχωνευμέναι ἀπὸ πέραν ἀνδρὸς περσκείμεναι. 30

* *Et os eius intrinſecus capitelli & ſupra in cubito. & os eius rotundum, opus ſic cubiti & dimidij cubiti. & in ore eius tornaturæ, & interraſilia eorum quadrangulata, non rotunda.* 31

* καὶ τὸ στόμα αὐτῆς ἔσωθεν τοῦ κεφαλίου καὶ ἄνω ἐν πήχει· καὶ τὸ στόμα αὐτῆς στρογγυλοειδὲς, ποίημα οὕτω πήχεως καὶ ἡμίσεως πήχεως. καὶ ἐπὶ τοῦ στόματος αὐτῆς διαγλύμματα καὶ διάπηγα αὐτῶν τετράγωνα οὐ στρογγύλα. 31

* *Et quatuor rotæ ſubter interraſilia. & manus in rotis in baſe. & altitudo rotæ vnius cubiti & dimidij.* 32

* καὶ τέσσαρες ⟨δ⟩ τροχοὶ ὑποκάτωθεν τῶν διαπήγων. καὶ χεῖρες ἐν τοῖς τροχοῖς ἐν τῇ μεχωνά. καὶ τὸ ὕψος τοῦ τροχοῦ τοῦ ἑνὸς πήχεως καὶ ἡμίσεως. 32

* *Et opus rotarum ſicut opus rotarum currus. & manus earum, & humeri earum, & opera earum omnia fuſilia.* 33

* καὶ τὸ ἔργον τῶν τροχῶν ὡς ἔργον τροχῶν ἁρμάτος. καὶ αἱ χεῖρες αὐτῶν καὶ ⟨δ⟩ νῶτοι αὐτῶν καὶ αἱ πραγματεῖαι αὐτῶν τὰ πάντα χωνευτά. 33

* *Et quatuor humeruli in quatuor angulis baſis vnius, ex baſe humeri eius.* 34

* καὶ τέσσαρες ὠμίαι ἐπὶ τῶν τεσσάρων γωνιῶν τῆς μεχωνὰ τῆς μιᾶς, ἐκ τῆς μεχωνὰ ⟨δ⟩ ὦμοι αὐτῆς. 34

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et figuræ ouorum ſubter labium eius in circuitu ambibant illud. decem cubiti ambibant mare in circuitu: duo ordines figuræ ouorum fuſilium erant in fuſione illius.

25 Stabat ſuper duodecim boues: tres facie ſua ad Septentrionem reſpiciebant, & tres facie ſua ad Occaſum, & tres facie ſua ad Meridiẽ, & tres facie ſua ad Orientem: & mare ſtatutum erat ſuper eos ſupernè, & omnia poſteriora eorum erant intra.

26 Et craſſitudo illius erat palmus, & labium illius ſecundùm opus labij calicis rotundi, & floris in lilio: duo millia batorum humoris continebat.

27 Et fecit baſes decem æris: quatuor cubitorum erat longitudo baſis vnius, & quatuor cubitorum latitudo eius, & trium cubitorum altitudo eius.

28 Et hoc eſt opus baſium: clauſuræ erant illis, & clauſuræ erant inter commiſſuras.

29 Et ſuper clauſuras quæ erant inter commiſſuras formauit leones, boues, & cherubin: & ſuper commiſſuras erat baſis deſuper, & ſubter leones & boues adiunctum erat opus extenſum.

30 Et quatuor rotæ æris erant baſi cuique, & aſſeres æris, & quatuor angulis eius erant humeri illis: ſubter lutrum humeri fuſiles protracto opere adhæſionis.

31 Et os eius erat intra coronas earum. & ſupra in cubito; & os eius erat orbiculare opere baſis, cubitus & dimidium cubiti. & etiam ſuper os eius erant cælaturæ, & clauſuræ earum quadratę, & non orbiculares.

32 Et quatuor rotæ erant ſubter clauſuras, & radij rotarum in baſi. & altitudo rotæ vnius erat cubitus & dimidium cubiti.

33 Et opus rotarum erat ſicut opus rotarum currus gloriæ: radij earum & coſtę earum, & ſubligacula earum, & ligamina earum, omnia: ex baſi erant humeri eius.

34 Et quatuor humeri erant ſuper quatuor angulos baſis vne erat fuſile.

35 * וּבְרֹאשׁ הַמְּכוֹנָה חֲצִי הָאַמָּה קוֹמָה עָגֹל סָבִיב
וְעַל רֹאשׁ הַמְּכֹנָה יְדֹתֶיהָ וּמִסְגְּרֹתֶיהָ מִמֶּנָּה׃
36 * וַיְפַתַּח עַל־הַלֻּחֹת יְדֹתֶיהָ וְעַל וּמִסְגְּרֹתֶיהָ כְּרוּבִים
אֲרָיוֹת וְתִמֹּרֹת כְּמַעַר־אִישׁ וְלֹיוֹת סָבִיב׃
37 * כָּזֹאת עָשָׂה אֵת עֶשֶׂר הַמְּכֹנוֹת מוּצָק אֶחָד מִדָּה
אַחַת קֵצֶב אֶחָד לְכֻלָּהֶנָּה׃
38 * וַיַּעַשׂ עֲשָׂרָה כִּיֹּרוֹת נְחֹשֶׁת אַרְבָּעִים בַּת יָכִיל
הַכִּיּוֹר הָאֶחָד אַרְבַּע בָּאַמָּה הַכִּיּוֹר הָאֶחָד כִּיּוֹר אֶחָד
עַל־הַמְּכוֹנָה הָאַחַת לְעֶשֶׂר הַמְּכֹנוֹת׃
39 * וַיִּתֵּן אֶת־הַמְּכֹנוֹת חָמֵשׁ עַל־כֶּתֶף הַבַּיִת מִיָּמִין
וְחָמֵשׁ עַל־כֶּתֶף הַבַּיִת מִשְׂמֹאלוֹ וְאֶת־הַיָּם נָתַן
מִכֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית קֵדְמָה מִמּוּל נֶגֶב׃
40 * וַיַּעַשׂ חִירוֹם אֶת־הַכִּיֹּרוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־
הַמִּזְרָקוֹת וַיְכַל חִירָם לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָה
אֲשֶׁר עָשָׂה לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה׃
41 * עַמֻּדִים שְׁנַיִם וְגֻלֹּת הַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר־עַל־רֹאשׁ
הָעַמּוּדִים שְׁתַּיִם וְהַשְּׂבָכוֹת שְׁתַּיִם לְכַסּוֹת אֶת־
שְׁתֵּי גֻּלֹּת הַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים׃
42 * וְאֶת־הָרִמֹּנִים אַרְבַּע מֵאוֹת לִשְׁתֵּי הַשְּׂבָכוֹת
שְׁנֵי־טוּרִים רִמֹּנִים לַשְּׂבָכָה הָאֶחָת לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי
גֻּלֹּת הַכֹּתָרֹת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָעַמֻּדִים׃
43 * וְאֶת־הַמְּכֹנוֹת עָשָׂר וְאֶת־הַכִּיֹּרֹת עֲשָׂרָה עַל־
44 הַמְּכֹנוֹת׃ * וְאֶת־הַיָּם הָאֶחָד וְאֶת־הַבָּקָר שְׁנֵים־
45 עָשָׂר תַּחַת הַיָּם׃ * וְאֶת־הַסִּירֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־
הַמִּזְרָקוֹת וְאֵת כָּל־הַכֵּלִים הָאֵהֶל אֲשֶׁר עָשָׂה חִירָם
לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה נְחֹשֶׁת מְמֹרָט׃
46 * בְּכִכַּר הַיַּרְדֵּן יְצָקָם הַמֶּלֶךְ בְּמַעֲבֵה הָאֲדָמָה בֵּין
סֻכּוֹת וּבֵין צָרְתָן׃
47 * וַיַּנַּח שְׁלֹמֹה אֶת־כָּל־הַכֵּלִים מֵרֹב מְאֹד מְאֹד לֹא
נֶחְקַר מִשְׁקַל הַנְּחֹשֶׁת׃

35 * In summitate autem basis erat quædam rotunditas vnius & dimidij cubiti, ita fabrefacta, vt luter desuper posset imponi, habens cælaturas suas variasq; scul-
36 pturas ex semetipsa. * Sculpsit quoque in tabulatis illis quæ erant ex ære, & in angulis cherubin, & leones & palmas quasi in similitudinem hominis stantis, vt nõ cælata, sed apposita per circuitum vide-
37 rentur. * In hunc modum fecit decem bases, fusura vna & mensura, sculpturaq;
38 consimili. * Fecit quoque decem luteres æneos. quadraginta batos capiebat lu-
F ter vnus, eratque quatuor cubitorum. singulosq; luteres per singulas, id est, decem
39 bases posuit: * Et constituit decem bases, quinque ad dexteram partem templi, & quinque ad sinistram. Mare autem posuit ad dexteram partem templi cõtra Orientem ad Meridiem.
40 * Fecit ergo Hyram lebetes, & scutras, & amulas, & perfecit omne opus regis Salomonis in templo Domini.
41 * Columnas duas, & funiculos capitellorum super capitella columnarum duos, & retiacula duo, vt operirent duos funiculos qui erãt super capita columnarum.
42 * Et malogranata quadringenta in duobus retiaculis, duos versus malogranatorum in retiaculis singulis ad operiendos funiculos capitellorum qui erant super capita columnarum.
43 * Et bases decem, & luteres decem su-
44 per bases: * Et mare vnum, & boues
45 duodecim subter mare: * Et lebetes,
G & scutras, & amulas, omnia vasa quæ fecit Hiram regi Salomoni in domo Domini de auricalcho erant.
46 * In campestri regione Iordanis fudit ea rex in argillosa terra inter Sochot, &
47 Sarthan: * Et posuit Salomon omnia vasa in domo Domini. propter multitudinem autem nimiam non erat pondus æris.

תרגום יונתן

35 וּבְרֵישׁ בְּסִיסָא פַּלְגוּת אַמְתָא רוּמָה סְגַלְגַּל סְחוֹר סְחוֹר וְעַל רֵישׁ בְּסִיסָא אַשְׁדָּתָהָא וּגְדַנְפָּהָא מִינָּהּ׃
36 וּגְלַף עַל לוּחַיָּא אַשְׁדָּתָהָא וְעַל גְּדַנְפָּהָא כְּרוּבִין אַרְיָוָן וְצוּרַת דִּיקְלִין כֵּיבַשׁ חָד וּמִדְבָּק סְחוֹר סְחוֹר׃
37 כְּדָה עֲבַד יַת עֲשַׂר בְּסִיסַיָּא מַתָּךְ חָד וּמִשְׁחָא חֲדָא וְעִבְרָא חֲדָא לְכוּלְּהוֹן׃ 38 וַעֲבַד עַשְׂרָה כִּיּוֹרִין דִּנְחָשָׁא אַרְבְּעִין בֵּיתִין
בְּרַטִּיבָא מַחְסִיל כִּיּוֹרָא חָד אַרְבַּע אַמִּין כִּיּוֹרָא חָד כִּיּוֹרָא חָד עַל בְּסִיסָא חֲדָא לַעֲשַׂר בְּסִיסַיָּא׃ 39 וִיהַב יַת בְּסִיסַיָּא חֲמֵשׁ עַל עִיבַר בֵּיתָא
מִיַּמִּינָא וַחֲמֵשׁ עַל עִיבַר בֵּיתָא מִשְׂמָאלָא וְיַת יַמָּא יְהַב מֵעִבַר בֵּיתָא יַמִּינָא קִידוּמָא מִקֳּבֵיל דָּרוֹמָא׃
40 וַעֲבַד חִירוֹם יַת כִּיּוֹרַיָּא וְיַת מַגְרוּפְיָתָא וְיַת מִזְרָקַיָּא וְשֵׁיצִי חִירָם לְמֶעְבַּד יַת כָּל עִיבִידְתָּא דַּעֲבַד לְמַלְכָּא שְׁלֹמֹה בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ׃
41 עַמּוּדַיָּא תְּרֵין וְאַגְנֵי קְרוֹנַתְוָן דְּעַל רֵישׁ עַמּוּדַיָּא תַּרְתֵּין וּסְרִיגָתָא תַּרְתֵּין לְכַסָּאָה יַת תַּרְתֵּין אַגְנֵי קְרוֹנַתְוָן דְּעַל רֵישׁ עַמּוּדַיָּא׃
42 וְיַת רִימוֹנַיָּא אַרְבַּע מְאָה לְתַרְתֵּין סְרִיגָתָא תַּרְתֵּין סִידְרִין דְּרִמּוֹנִין לִסְרִיגְתָא חֲדָא לְכַסָּאָה יַת תַּרְתֵּין אַגְנֵי קְרוֹנַתְוָן דְּעַל אַפֵּי עַמּוּדַיָּא׃
43 וְיַת בְּסִיסַיָּא עַשְׂרָה וְיַת כִּיּוֹרַיָּא עַשְׂרָה עַל בְּסִיסַיָּא׃ 44 וְיַת יַמָּא חָד וְיַת תּוֹרֵי תְּרֵי עֲשַׂר תְּחוֹת יַמָּא׃
45 וְיַת דּוּדַיָּא וְיַת מַגְרוּפְיָתָא וְיַת מִזְרָקַיָּא וְיַת כָּל מָנַיָּא הָאִילֵּין כְּעוֹבַד מָנֵי מַשְׁכְּנָא דַּעֲבַד מֹשֶׁה כֵּן עֲבַד חִירָם לְמַלְכָּא שְׁלֹמֹה בְּבֵית מַקְדְּשָׁא
דַיְיָ נְחָשׁ טָב׃ 46 בְּמֵישְׁרֵי יַרְדְּנָא אַתְּכִינוּן מַלְכָּא בְּעוֹבֵי גַּרְגּוֹשְׁתָּא בֵּין סֻכּוֹת וּבֵין צָרְתָן׃
47 וְאַצְנַע שְׁלֹמֹה יַת כָּל מָנַיָּא מִסְּגֵי לַחֲדָא לַחֲדָא לֵית סוֹף לְמַתְקַל נְחָשָׁא׃

* *Et in ſummitate baſis medietas cubiti* 35
magnitudo eius rotunda in circuitu ſuper ca-
put baſis. & manus eius & interraſilia eius
ab ea.

* *Et aperiebatur ſuper principia manuum e-* 36
ius. & interraſilia eius cherubim, & leones,
& palmæ ſtantia, vnumquodque appoſitum
iuxta faciem eius intrinſecus in circuitu.

* *Juxta hanc fecit decem baſes ordine vno,* 37
& menſura vna in omnibus.

* *Et fecit decem luteres æneos, quadraginta* 38
batorum capacem vnum luterem menſura qua-
tuor cubitorum. & luter vnus ſuper baſim v-
nam decem baſibus.

* *Et poſuit decem baſes, quinque ab hume-* 39
ro domus quæ à dextris, & quinque ab hume-
ro domus quæ à ſiniſtris. & mare ab humero
domus à dextris contra Orientem à latere
Auſtri.

* *Et fecit Chiram lebetes, & calfactoria,* 40
& phialas. & compleuit Chiram facere omnia
opera quæcunque fecit regi Salomoni in domo
Domini.

* *Duas columnas & vertibilia ſculptura-* 41
rum exiſtentia ſuper capitella columnarum duo.
& retiacula duo vt operirent vtraque ver-
tibilia ſculpturarum exiſtentia ſuper colum-
nas.

* *Et malogranata ambobus retiaculis qua-* 42
dringenta. duo ordines malogranatorum retia-
culo vni, ad operiendum vtraque vertibilia
exiſtentia ſuper ambobus columnis.

* *Et decem baſes, & luteres decem ſuper* 43
baſes:

* *Et mare vnum, & duodecim boues qui* 44
ſubter mare:

* *Et lebetes, & calfactoria, & phialas,* 45
& omnia vaſa perfecit, quæ fecit Chiram
Regi Salomoni in domo Domini ænea valde.

* *In vicinis Jordanis fudit ea rex, in craſ-* 46
ſitudine terræ inter Socchoth, & inter Sar-
than.

* *Et dedit Salomon rex omnia vaſa, præ* 47
multitudine nimis non erat pondus æris.

35 * καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μεχωνὰ ἡμισυ ϛ πήχεως μέ-
γεθ & αὐτῆς ϛρογγύλον κύκλῳ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τ με-
χωνά. καὶ αἱ χεῖρες αὐτῆς καὶ τὰ συγκλείσματα αὐτῆς
36 ἀπ᾽ αὐτῆς. * καὶ ἐνοίγετο ἐπὶ τὰς ἀρχὰς τῶν χειρῶν
αὐτῆς. καὶ τὰ συγκλείσματα αὐτῆς χερουβὶμ καὶ λέον-
τες καὶ φοίνικες ἐσῶλα, ἕκαστον ἐχόμενον κ̄ͫ ἀντίπρο-
37 σωπον αὐτοῦ ἔσωθεν κυκλόθεν. * κ̄ͫ ταύτῃ ἐποίησε τὰς
δέκα μεχωνὼθ τάξιν μίαν καὶ μέτρον ἓν ἐν πάσαις.

38 * καὶ ἐποίησε δέκα χυτρογαύλους χαλκοῦς τεσσαρά-
κοντα χόες χωρητῶλα τὸν σῖα χυτρόγαυλον μετρήσει
τεσσάρων πηχέων. καὶ χυτρόγαυλος ὁ εἷς ἐπὶ τὸ με-
39 χωνὰ τὸ μίαν ταῖς δέκα μεχωνώθ. * καὶ ἔθετο τὰς
δέκα μεχωνὼθ πέντε ἀπὸ τῆς ὠμίας τοῦ οἴκου τοῦ ἐκ δε-
ξιῶν, καὶ πέντε ἀπὸ τῆς ὠμίας τοῦ οἴκου τοῦ ἐξαριστερῶν.
καὶ ἡ θάλασσα ἀπὸ τῆς ὠμίας τοῦ οἴκου ἐκ δεξιῶν κ̄ͫ ἀ-
ναντίας ἀπὸ τοῦ κλίτους τοῦ νότου.

40 * καὶ ἐποίησε χιρὰμ τοὺς λέβητας καὶ τὰς θερμα-
στρεῖς καὶ τὰς φιάλας. καὶ συνετέλεσε χιρὰμ ποιῶν
πάντα τὰ ἔργα ὅσα ἐποίησε τῷ βασιλεῖ Σολομῶντι ἐν τῷ
41 οἴκῳ κυρίου. * τοὺς δύο σύλους καὶ τὰ στρεπτὰ τῶν γλυ-
φῶν τὰ ὄντα ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν σύλων δύο. καὶ δίκτυα
δύο τοῦ καλύπτειν ἀμφότερα τὰ στρεπτὰ τῶν γλυφῶν τὰ
ὄντα ἐπὶ τῶν σύλων.

42 * καὶ τὰς ῥόας ἀμφιλέρεις τοῖς δικτύοις τετρακοσίας.
δύο στίχοι ῥοῶν τῷ δικτύῳ τῷ ἑνί, τοῦ περικαλύπτειν ἀμ-
φότερα τὰ στρεπτὰ τὰ ὄντα ἐπ᾽ ἀμφοτέρων τῶν σύλων.

43 * καὶ τὰς δέκα μεχωνώθ, καὶ τοὺς χυτρογαύλους
τοὺς δέκα ἐπὶ τῶν μεχωνώθ.

44 * καὶ τὸν θάλασσαν μίαν, καὶ τοὺς δώδεκα βόας
τοὺς ὑποκάτω τῆς θαλάσσης.

45 * καὶ τοὺς λέβητας καὶ τὰς θερμαστρεῖς καὶ τὰς φιά-
λας, καὶ πάντα τὰ σκεύη συνετέλεσεν, ἃ ἐποίησε χει-
ρὰμ τῷ βασιλεῖ Σολομῶντι ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου χαλκᾶ
ἄρδην.

46 * ἐν τῷ περιοίκῳ τοῦ ἰορδάνου ἐχώνευσεν αὐτὰ ὁ βα-
σιλεὺς ἐν τῷ πάχει τῆς γῆς ἀναμέσον Σοκχὼθ καὶ ἀνα-
μέσον Σαρθάν.

47 * καὶ ἔδωκε Σολομὼν ὁ βασιλεὺς πάντα τὰ σκεύη, ἐκ
πλήθους σφόδρα οὐκ ἦν σταθμὸς τοῦ χαλκοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

35 Et in capite baſis dimidium cubiti altitudine orbiculata per circuitum, & ſuper caput baſis radij eius erant & peripheriæ eius ex ea.
36 Et ſculpſit ſuper tabulas radiorum eius & ſuper peripherias eius cherubin, leones, & figuram palmarum in gradu vno & iunctura per circuitum. 37 Sic fecit decem baſes; fuſio eadem & menſura eadem, & inciſio eadem erat omnibus illis.
38 Et fecit decem lebetes æris, quadraginta batos humoris continebat lebes vnus; quatuor cubitorum erat lebes quiſque: lebes vnus ſuper baſim vnam decem baſibus. 39 Et dedit lebetes quinque ad latus domus à dextera, & quinque ad latus domus à ſiniſtra, & mare dedit à latere domus dextro ad Orientem è regione Auſtri. 40 Et fecit Hhiram ollas & ſcopas & pelues: & finiuit Hhiram facere omne opus quod fecit regi Selomoh in domo ſanctuarij Domini. 41 Columnas duas, & vaſa rotunda coronarum quæ erant ſuper caput columnarum duarum, & retia duo ad operiendum duo vaſa rotunda coronarum quæ erant ſuper caput columnarum. 42 Et malogranata quadringenta duobus retiaculis: duo ordines malogranatorum erant reti vni ad operiendum duo vaſa rotunda coronarum quæ erant ſuper faciem columnarum.
43 Et baſes decem, & lebetes decem ſuper baſes.
44 Et mare vnum, & boues duodecim ſubter mare.
45 Et ollas, & ſcopas, & pelues: & omnia vaſa hæc ſecundùm opus vaſorum tabernaculi quod fecit Moſes, ſic fecit Hhiram regi Selomoh in domo ſanctuarij Domini ex ære bono.
46 In planiciebus Iardena fudit illa rex in denſitate argillæ inter Zzuchoth & Zzarthan.
47 Et repoſuit Selomoh omnia vaſa præ multitudine copioſiſſima, non erat finis ponderis æris.

48 * וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֵת כָּל־הַכֵּלִים אֲשֶׁר בֵּית יְהוָה
אֵת מִזְבַּח הַזָּהָב וְאֶת־הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר עָלָיו לֶחֶם
הַפָּנִים זָהָב׃

49 * וְאֶת־הַמְּנֹרוֹת חָמֵשׁ מִיָּמִין וְחָמֵשׁ מִשְּׂמֹאל
לִפְנֵי הַדְּבִיר זָהָב סָגוּר וְהַפֶּרַח וְהַנֵּרֹת וְהַמֶּלְקָחַיִם
זָהָב׃

50 * וְהַסִּפּוֹת וְהַמְזַמְּרוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַכַּפּוֹת
וְהַמַּחְתּוֹת זָהָב סָגוּר וְהַפֹּתוֹת לְדַלְתוֹת הַבַּיִת
הַפְּנִימִי לְקֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים לְדַלְתֵי הַבַּיִת לַהֵיכָל זָהָב׃

51 * וַתֵּשְׁלַם כָּל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה בֵּית יְהוָה וַיָּבֵא שְׁלֹמֹה אֶת־קֳדְשֵׁי דָוִיד
אָבִיו אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַכֵּלִים נָתַן
בְּאֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה׃

ח

1 * אָז יַקְהֵל שְׁלֹמֹה אֶת־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־
רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת נְשִׂיאֵי הָאָבוֹת לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה יְרוּשָׁלִַם לְהַעֲלוֹת אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־
יְהוָה מֵעִיר דָּוִד הִיא צִיּוֹן׃

2 * וַיִּקָּהֲלוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל
בְּיֶרַח הָאֵתָנִים בֶּחָג הוּא הַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי׃

3 * וַיָּבֹאוּ כֹּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־
הָאָרוֹן׃

4 * וַיַּעֲלוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וְאֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־כָּל־
כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר בָּאֹהֶל וַיַּעֲלוּ אֹתָם הַכֹּהֲנִים
וְהַלְוִיִּם׃ 5 * וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכָל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל
הַנּוֹעָדִים עָלָיו אִתּוֹ לִפְנֵי הָאָרוֹן מְזַבְּחִים צֹאן וּבָקָר
אֲשֶׁר לֹא־יִסָּפְרוּ וְלֹא יִמָּנוּ מֵרֹב׃

6 * וַיָּבִיאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה אֶל־
מְקוֹמוֹ אֶל־דְּבִיר הַבַּיִת אֶל־קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים אֶל־
תַּחַת כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים׃

48 * Fecitque Salomon omnia vasa in domo Domini, altare aureum, & mensam super quam ponerentur panes propositionis aream:

49 * Et candelabra aurea quinque ad dextram, & quinque ad sinistram contra oraculum ex auro puro, & quasi lilij flores & lucernas desuper aureas, & forcipes aureos,

50 * Et hydrias, & fuscinulas, & phialas, & mortariola, & thuribula de auro purissimo. Et cardines ostiorum domus interioris sancti sanctorum, & ostiorum domus templi ex auro erant.

51 * Et perfecit omne opus quod faciebat Salomon in domo Domini, & intulit quę sanctificauerat Dauid pater suus, argentũ & aurum, & vasa, reposuitque in thesauris domus Domini. 2.Par.5.a

CAP. VIII.

1 TVnc congregati sunt omnes maiores natu Israel cum principibus tribuum, & duces familiarum filiorum Israel ad regem Salomonem in Ierusalem, vt deferrent arcam fœderis Domini de ciuitate Dauid, id est, de Sion. A 2.Par.5.b

2 * Conuenitque ad regem Salomonem vniuersus Israel in mense Bethanim in solenni die, ipse est mensis septimus.

3 * Veneruntque senes de Israel, & tulerunt arcam sacerdotes:

4 * Et portauerunt arcam Domini & tabernaculum fœderis, & omnia vasa sanctuarij quæ erant in tabernaculo, & ferebant ea Sacerdotes & Leuitæ.

5 * Rex autem Salomon & omnis multitudo Israel quæ conuenerat ad eum gradiebatur cum illo ante arcam, & immolabant oues & boues absque æstimatione & numero.

6 * Et intulerunt sacerdotes arcam fœderis Domini in locum suum in oraculum templi in sanctum sanctorum subter alas cherubin.

תרגום יונתן

48 וַעֲבַר שְׁלֹמֹה יַת כָּל מָנְיָא דְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ יַת מַדְבְּחָא דְּדָהֲבָא וְיַת פְּתוֹרָא דַּעֲלוֹהִי לְחֶם אַפָּיָא דַּהֲבָא׃

49 וְיַת מְנָרָתָא חֲמֵשׁ מִימִינָא וַחֲמֵשׁ מִשְּׂמָאלָא קֳדָם בֵּית כַּפּוֹרֵי דַּהֲבָא טָבָא וְשׁוֹשַׁנָּא וּבוּצִינַיָּא וְצִיבְתַּיָּא דַּהֲבָא׃

50 וְקוּלַיָּא וּמְזַמְּרָיָא וּמְזָרְקָיָא וּבַזִּיכָיָא וּמַחְתְּיָתָא דַּהֲבָא טָבָא וּמוּגְלְסָיָא לְדַשֵׁי קֻדְשָׁא לְדַשֵׁי בֵּיתָא לְהֵיכְלָא דַּהֲבָא׃

51 וּשְׁלִימַת כָּל עִיבִידְתָּא דַּעֲבַד מַלְכָּא שְׁלֹמֹה בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ וְאַיְתֵי שְׁלֹמֹה יַת קֻדְשֵׁי דָוִד אֲבוּהִי יַת כַּסְפָּא וְיַת דַּהֲבָא וְיַת מָנְיָא יְהַב בְּאוֹצָרֵי בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ׃

ח

1 בְּכֵן כְּנַשׁ שְׁלֹמֹה יַת סָבֵי יִשְׂרָאֵל וְיַת כָּל רֵישֵׁי שִׁבְטַיָּא רַבְרְבֵי אֲבָהָתָא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְוַת מַלְכָּא שְׁלֹמֹה לִירוּשְׁלֶם לְאַסָּקָא יַת אֲרוֹן קְיָמָא דַּיְיָ מִקַּרְתָּא דְּדָוִד הִיא צִיּוֹן׃ 2 וְאִתְכְּנִישׁוּ לְוַת מַלְכָּא שְׁלֹמֹה כֹּל אֱנָשׁ יִשְׂרָאֵל בְּיַרְחָא דְּעַתִּיקְיָא קָרֵן לֵיהּ יַרְחָא קַדְמָאָה בְּחַגָּא וּכְעַן הוּא יַרְחָא שְׁבִיעָאָה׃ 3 וַאֲתוֹ כָּל סָבֵי יִשְׂרָאֵל וּנְטָלוּ כָּהֲנַיָּא יַת אֲרוֹנָא׃ 4 וְאַסִּיקוּ יַת אֲרוֹנָא דַּיְיָ וְיַת מַשְׁכַּן זִמְנָא וְיַת כָּל מָנֵי קֻדְשָׁא דִּי בְמַשְׁכְּנָא וְאַסִּיקוּ יַתְהוֹן כָּהֲנַיָּא וְלֵיוָאֵי׃ 5 וּמַלְכָּא שְׁלֹמֹה וְכָל כְּנִישְׁתָּא דִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל דְּאִזְדַּמְנוּ עֲלוֹהִי קָיְמִין עִמֵּיהּ קֳדָם אֲרוֹנָא מְנַכְּסִין עָאן וְתוֹרִין דְּלָא יִתְחַשְׁבוּן וְלָא יִתְמְנוּן מִסְּגִי׃ 6 וְאַעִילוּ כָּהֲנַיָּא יַת אֲרוֹן קְיָמָא דַּיְיָ לְאַתְרֵיהּ לְבֵית מַדְבְּרֵיהּ דְּמַתְקַן בְּגוֹ בֵּיתָא לְקֹדֶשׁ קֻדְשַׁיָּא לְתִחוֹת כַּנְפֵי כְּרוּבַיָּא׃

48 * Et fecit Salomon omnia vasa in domo Domini, altare aureum, & mensam in qua panes propositionis auream:

49 * Et candelabra quinque à dextris; & quinque à sinistris contra faciem oraculi aurea inclusa, & lampadas, & lucernas,

50 * Et hydrias aureas, & vestibula, & claui, & phialæ, & catina, & mortariola aurea, inclusa. & cardines ostium domus interioris sancti sanctorum, & portas domus templi aureas.

51 * Et completum est opus quod fecit Salomon domui Domini: & intulit Salomon sancta Dauid patris sui, argentum & aurum, & vasa dedit in thesauros domus Domini.

48 * καὶ ἐποίησεν ὁ Σολομὼν πάντα τὰ σκεύη ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν, καὶ τὴν τράπεζαν ἐφ' ἧς ὁ ἄρτος τῆς προθέσεως χρυσῆν.

49 * καὶ τὰς λυχνίας πέντε ἐκ δεξιῶν καὶ πέντε ἐξ ἀριστερῶν κατὰ πρόσωπον τοῦ δαβὶρ χρυσᾶς συγκεκλεισμένας, καὶ τὰ λαμπάδια, καὶ τοὺς λύχνους·

50 * καὶ τὰς ἐπαρυσείδας χρυσᾶς, καὶ τὰ πρόθυρα, καὶ ὁ ἦλοι, καὶ αἱ φιάλαι, καὶ τὰ τρυβλία, καὶ αἱ θυΐσκαι χρυσαῖ, συγκλειστά. καὶ θυρώματα τῶν θυρῶν τοῦ οἴκου τοῦ ἐσωτάτου τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων, καὶ τὰς θύρας τοῦ οἴκου ναοῦ χρυσᾶς.

51 * καὶ συνεπληρώθη τὸ ἔργον, ὃ ἐποίησε Σολομὼν τῷ οἴκῳ κυρίῳ, καὶ εἰσήνεγκε Σολομὼν τὰ ἅγια δαυὶδ πατρὸς αὐτοῦ, τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ τὰ σκεύη ἔδωκεν εἰς θησαυροὺς οἴκου κυρίου.

CAP. VIII.

η.

1 TVnc congregauit rex Salomon omnes maiores natu Israel, & omnes principes tribuum duces familiarum filiorum Israel ad regem Salomonem in Hierusalem, vt deferrent arcam fœderis Domini de ciuitate Dauid, hæc est Sion;

2 * In mense Athanim in solenni die, ipse est mensis septimus.

3 * Et venerunt omnes seniores Israel:

4 * Et tulerunt sacerdotes arcam, & tabernaculum fœderis, & omnia vasa sancta quæ in tabernaculo fœderis.

5 * Et rex & omnis populus Israel ante arcam immolantes boues, & oues innumerabiles.

6 * Et inferunt Sacerdotes arcam fœderis Domini in locum suum, in oraculum domus in sancta sanctorum subter alas cherubim:

1 * Τότε ἐξεκκλησίασεν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν πρώτους τοὺς πρεσβυτέρους ἰσραὴλ καὶ πρώτους ἀρχοντας φυλῶν ἡγεμόνας πατριῶν υἱῶν ἰσραὴλ πρὸς τὸν βασιλέα Σολομῶντα ἐν ἱερουσαλήμ, τοῦ ἐνεγκεῖν τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης κυρίου ἐκ πόλεως δαυίδ, αὕτη ἐστὶ σιών,

2 * ἐν μηνὶ ἀθανὶμ ἐν ἑορτῇ, αὐτός ἐστιν μὴν ἕβδομος.

3 * καὶ ἦλθον πρῶτοι οἱ πρεσβύτεροι ἰσραήλ.

4 * καὶ ἦραν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν καὶ τὸ σκεύωμα τοῦ μαρτυρίου καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ ἅγια τὰ ἐν τῷ σκευώματι τοῦ μαρτυρίου.

5 * καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰσραὴλ ἐμπροσθεν τῆς κιβωτοῦ θύοντες βόας καὶ πρόβατα ἀνάριθμα.

6 * καὶ εἰσφέρουσιν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου εἰς τὸν τόπον αὐτῆς εἰς τὸν δαβὶρ τοῦ οἴκου εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων ὑποτὰς πτέρυγας τῶν χερουβίμ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

48 Et fecit Selomoh omnia vasa domus sanctuarij Domini, altare aureum, & mensam super quam erat panis facierum, auream.

49 Et candelabra quinque à dextera, & quinque à sinistra ante domum oraculi ex auro bono, & lilia, & lucernas, & forcipes ex auro.

50 Et hydrias, & psalteria, & pelues, & cochlearia, & thuribula ex auro bono: & cardines portis domus interioris in sanctum sanctorum, & portis domus templi, ex auro.

51 Et perfecta est omnis factura quam fecit rex Selomoh domui sanctuarij Domini, & intulit Selomoh sanctitates Dauid patris sui; argentum & aurum & vasa dedit in thesauris in domo sanctuarij Domini.

CAP. VIII.

TVnc congregauit Selomoh senes Israel, & omnia capita tribuum, magnates patrum filiorum Israel, ad regem Selomoh in Ierusalem, vt transferrent arcam fœderis Domini ex ciuitate Dauid, ipsa est Zzion.

2 Et congregati sunt ad regē Selomoh omnes homines Israel, in mense quem veteres vocabant Mensem primum, in festiuitate: & nunc ipse est mensis septimus.

3 Et venerunt omnes senes Israel, & tulerunt sacerdotes arcam.

4 Et transtulerunt arcam Domini, & tabernaculum pacti, & omnia vasa sanctitatis quæ erant in tabernaculo, & transtulerunt ea Sacerdotes & Leuitæ.

5 Et rex Selomoh & omnis congregatio filiorum Israel, qui conuenerant ad eum, stabant cum eo ante arcam mactantes pecudes & boues qui non supputabuntur, nec numerabuntur præ multitudine.

6 Et introduxerunt sacerdotes arcam fœderis Domini in locum suum in domum oraculi quod paratum erat intra domum in sancta sanctorum subter alas cherubaia.

7 כִּי הַכְּרֻבִים פֹּרְשִׂים כְּנָפַיִם אֶל־מְקוֹם הָאָרֹן
וַיָּסֹכּוּ הַכְּרֻבִים עַל־הָאָרֹן וְעַל־בַּדָּיו מִלְמָעְלָה׃
8 וַיַּאֲרִכוּ הַבַּדִּים וַיֵּרָאוּ רָאשֵׁי הַבַּדִּים מִן־הַקֹּדֶשׁ
עַל־פְּנֵי הַדְּבִיר וְלֹא יֵרָאוּ הַחוּצָה וַיִּהְיוּ שָׁם עַד
9 הַיּוֹם הַזֶּה׃ אֵין בָּאָרֹן רַק שְׁנֵי לֻחוֹת הָאֲבָנִים
אֲשֶׁר הִנִּיחַ שָׁם מֹשֶׁה בְּחֹרֵב אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה עִם־
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
10 וַיְהִי בְּצֵאת הַכֹּהֲנִים מִן־הַקֹּדֶשׁ וְהֶעָנָן מָלֵא
אֶת־בֵּית יְהוָה׃
11 וְלֹא־יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמֹד לְשָׁרֵת מִפְּנֵי הֶעָנָן
כִּי־מָלֵא כְּבוֹד־יְהוָה אֶת־בֵּית יְהוָה׃
12 אָז אָמַר שְׁלֹמֹה יְהוָה אָמַר לִשְׁכֹּן בָּעֲרָפֶל׃
13 בָּנֹה בָנִיתִי בֵּית זְבֻל לָךְ מָכוֹן לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים׃
14 וַיַּסֵּב הַמֶּלֶךְ אֶת־פָּנָיו וַיְבָרֶךְ אֵת כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל
וְכָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל עֹמֵד׃
15 וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר
בְּפִיו אֶת דָּוִד אָבִי וּבְיָדוֹ מִלֵּא לֵאמֹר׃
16 מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל
מִמִּצְרַיִם לֹא־בָחַרְתִּי בְעִיר מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
לִבְנוֹת בַּיִת לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם וָאֶבְחַר בְּדָוִד לִהְיוֹת
עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃
17 וַיְהִי עִם־לְבַב דָּוִד אָבִי לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
18 וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־דָּוִד אָבִי יַעַן אֲשֶׁר הָיָה עִם־
לְבָבְךָ לִבְנוֹת בַּיִת לִשְׁמִי הֱטִיבֹתָ כִּי הָיָה עִם־לְבָבֶךָ׃
19 רַק אַתָּה לֹא תִבְנֶה הַבַּיִת כִּי־אִם־בִּנְךָ הַיֹּצֵא
מֵחֲלָצֶיךָ הוּא־יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי׃
20 וַיָּקֶם יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר וָאָקֻם תַּחַת דָּוִד
אָבִי וָאֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה
וָאֶבְנֶה הַבַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

7 * Siquidem cherubin expandebant alas
super locum arcę, & protegebant arcam &
8 vectes eius desuper. * Cumque eminerent
vectes & apparerent summitates eorũ foris sanctuarium ante oraculum, non appa
B rebant vltrà extrinsecus, qui & fuerũt ibi
9 vsque in præsentem diem. *In arca autem
nõ erat aliud nisi duę tabulę lapideæ quas
posuetat in ea Moyses in Oreb quando pe
pigit Dominus fœdus cũ filiis Israel cùm
10 egrederẽtur de terra Ægypti. *Factum est
autem cùm exissent sacerdotes de sanctua
rio, nebula impleuit domum Domini:
11 *Et non poterant sacerdotes stare & minis-
trare propter nebulam. impleuerat enim
12 gloria Domini domum Domini. * Tunc 2.Par.6.a
ait Salomon: Dominus dixit vt habitaret
13 in nebula. *Ædificans ædificaui domum
& habitaculum tuum firmissimum soliũ
14 tuum in sempiternum. *Conuertitque rex
faciem suam, & benedixit omni ecclesiæ
Israel. Omnis enim ecclesia Israel stabat.
15 * Et ait Salomon: Benedictus dominus
Deus Israel qui locutus est ore suo ad Da-
uid patrẽ meum, & in manibus eius per-
16 fecit dicens: * A die qua eduxi populum
meum Israel de Ægypto, non elegi ciuitatẽ de vniuersis tribubus Israel, vt ædificaretur domus, & esset nomen meum ibi:
sed elegi Dauid vt esset super populum
17 meum Israel. * Voluitque Dauid pater
meus ædificare domum nomini Domini
18 Dei Israel: *Et ait Dominus ad Dauid patrem meum: Quòd cogitasti in corde tuo
ædificare domũ nomini meo, bene fecisti
19 hoc ipsum mente tractans. *Veruntamen
tu non ædificabis mihi domum, sed filius
tuus qui egredietur de renibus tuis, ipse
20 ædificabit domũ nomini meo. * Confirmauit Dominus sermonem suum quem
locutus est: stetiq; pro Dauid patre meo,
& sedi super thronum Israel, sicut locutus
est Dominus: & ædificaui domum nomini domini Dei Israel.

תרגום יונתן

7 אֲרֵי כְּרוּבַיָּא פָּרְסִין גַּדְפֵּיהוֹן עַל אֲתַר אֲרוֹנָא וּמַטְלִין כְּרוּבַיָּא עַל אֲרוֹנָא וְעַל אֲרִיחוֹהִי מִלְּעֵילָא׃ 8 וַאֲרִיכוּן אֲרִיחַיָּא וּמִתְחָזַן
רֵישֵׁי אֲרִיחַיָּא מִן קֻדְשָׁא עַל אַפֵּי בֵּית כַּפּוֹרֵי וְלָא מִיתְחָזַן לְבָרָא וַהֲווֹ תַמָּן עַד יוֹמָא הָדֵין׃ 9 בַּארוֹנָא מַחְתִּין חֵרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא דְּאַצְנַע
תַּמָּן מֹשֶׁה בְּחוֹרֵב דַּעֲלֵיהוֹן כְּתִיבִין עֲשָׂרָה פִּתְגָמֵי קְיָמָא דְּגָזַר יְיָ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמֵיפְקְהוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם׃ 10 וַהֲוָה בְּמֵיפַק
כָּהֲנַיָּא מִן קֻדְשָׁא וַעֲנַן אֲמִטְתָּא אִיתְמְלִי יַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דְּיָיָ׃ 11 וְלָא יְכִלִין כָּהֲנַיָּא לְמֶקֱם לְשַׁמָּשָׁא מִן קֳדָם עֲנָנָא אֲרֵי אִתְמְלִי יְקָרָא
דְּיָיָ יַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דְּיָיָ׃ 12 בְּכֵן אֲמַר שְׁלֹמֹה יְיָ אֲתְרַעִי לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתֵּיהּ בִּירוּשְׁלֶם׃ 13 מְבְנָא בְּנֵיתִי בֵּית מַקְדְּשָׁא
קֳדָמָךְ אֲתַר מַתְקַן לְבֵית שְׁכִינְתָּךְ עָלְמִין׃ 14 וְאִסְתַּחַר מַלְכָּא יַת אַפּוֹהִי וּבָרִיךְ יַת כָּל קְהָלָא דְּיִשְׂרָאֵל וְכָל קְהָלָא דְּיִשְׂרָאֵל קָאִים׃
15 וַאֲמַר בְּרִיךְ יְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל דִּי גְזַר בְּמֵימְרֵיהּ עִם דָּוִד אֲבָא וּבְרְעוּתֵיהּ קַיֵּים לְמֵימַר׃ 16 לְמִן יוֹמָא דְאַפֵּקִית יַת עַמִּי יַת
יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם לָא אִתְרְעִיתִי בְּקִרְתָּא מִכֹּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמִבְנֵי בַיְתָא לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתִּי תַּמָּן וְאִתְרְעִיתִי בְּדָוִד לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל עַמִּי
יִשְׂרָאֵל׃ 17 וַהֲוָה בְּלִבָּא דְדָוִד אֲבָא לְמִבְנֵי בַיְתָא לִשְׁמָא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל׃ 18 וַאֲמַר יְיָ לְדָוִד אֲבָא חֲלַף דַּהֲוָה עִם לִבָּךְ
לְמִבְנֵי בַיְתָא לִשְׁמִי אַתְקֵינְתָּא אֲרֵי הֲוָה עִם לִבָּךְ׃ 19 לְחוֹד אַתְּ לָא תִבְנֵי בַיְתָא אֱלָהֵן בַּר דְּתוֹלִיד הוּא יִבְנֵה בַיְתָא לִשְׁמִי׃
20 וְקַיֵּים יְיָ יַת פִּתְגָמֵיהּ דְּמַלֵּיל וְקָמִית תְּחוֹת דָּוִד אֲבָא וְיָתֵבִית עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתָא דְיִשְׂרָאֵל כְּמָא דְמַלֵּיל יְיָ וּבְנֵיתִי בַיְתָא לִשְׁמָא דַיְיָ
אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל׃

‡ *Quia cherubim expansa alis super locum* 7
arcæ. & protegebant cherubim super arcam,
& super sancta eius desuper:

‡ *Et eminebant sanctificata, & apparebant* 8
summitates sanctificatorum de sanctis super fa
ciem oraculi. & non apparebant extrinsecus,
& fuerunt ibi vsque in diem hanc.

‡ *Et non erant in arca nisi duæ tabulæ lapi-* 9
deæ, tabulæ fœderis, quas posuerat ibi Moyses
in Choreb, quas pepigit Dominus cum filiis Is-
rael cùm egrederentur ipsi de terra Ægypti.

‡ *Et factum est vt egressi sunt sacerdotes de* 10
sanctuario, et nebula impleuit domum Domini.

‡ *Et non poterant sacerdotes stare ad mini-* 11
strandum à facie nebulæ, quia impleuit gloria
Domini domum Domini.

‡ *Tunc dixit Salomon: Dominus dixit, vt* 12
habitaret in caligine.

‡ *Et ego ædificaui domum nomini tuo san-* 13
ctum tibi & paratum, & solio tuo vt habites
tu in eo in sempiternum.

‡ *Et conuertit rex faciem suam, & benedi-* 14
xit omni Israel. et omnis ecclesia Israel stabat.

‡ *Et ait: Benedictus dominus Deus Israel,* 15
qui locutus est in ore suo de Dauid patre meo, et
in manibus eius perfecit dicens:

‡ *A qua die eduxi populum meum Israel de* 16
Ægypto, non elegi in ciuitate in vno sceptro Is-
rael, vt ædificarem domum vt esset nomen
meum ibi, sed elegi in Dauid vt esset dux super
populum meum Israel.

‡ *Et fuit in corde Dauid patris mei ædifica-* 17
re domum nomini Domini Dei Israel.

‡ *Et ait Dominus ad Dauid patrem meum:* 18
Quia fuit in corde tuo ædificare domum nomi-
ni meo, benefeciſti, quia fuit in corde tuo.

‡ *Veruntamen non tu ædificabis domum,* 19
sed filius tuus qui egressus est ex lateribus tuis,
iste ædificabit domum nomini meo.

‡ *Et suscitauit Dominus sermonem suum* 20
quem locutus est, et steti pro Dauid patre meo,
& sedi super thronum Israel, sicut locutus est
Dominus. & ædificaui domum nomini Domi-
ni Dei Israel.

7 ‡ ὅτι τὰ χερουβὶμ διαπεπετασμένα ταῖς πτέρυξιν ἐπὶ
τόπον τῆς κιβωτοῦ. καὶ ἐπεκάλυπτον τὰ χερουβὶμ ἐπὶ
τὴν κιβωτὸν καὶ ἐπὶ τὰ ἅγια αὐτῆς ἐπάνωθεν·

8 ‡ καὶ ὑπερεῖχον τὰ ἡγιασμένα καὶ ἐβλέποντο αἱ κε-
φαλαὶ τῶν ἡγιασμένων ἐκ τῶν ἁγίων ἐπὶ προσώπου τοῦ
ναοῦ. καὶ οὐκ ὠπαίνοντο ἔξω, καὶ ἦσαν ἐκεῖ ἕως τῆς ἡμέ-
9 ρας ταύτης. ‡ καὶ οὐκ ἦν ἐν τῇ κιβωτῷ πλὴν αἱ δύο
πλάκες λίθιναι πλάκες τῆς διαθήκης, ἃς ἔθηκεν ἐκεῖ Μωυ
σῆς ἐν χωρήβ, ἃς διέθετο κύριος μετὰ τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐν
τῷ ἐκπορεύεσθαι αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου.

10 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ἐξῆλθον οἱ ἱερεῖς ἐκ τοῦ ἁγίου καὶ ἡ
11 νεφέλη ἐπλήσθη τὸν οἶκον κυρίου. ‡ καὶ οὐκ ἠδυνά-
ντο οἱ ἱερεῖς στῆναι λειτουργεῖν ἀπὸ προσώπου τῆς νεφέλης,
ὅτι ἐνέπλησε δόξα κυρίου τὸν οἶκον κυρίου.

12 ‡ τότε εἶπε Σολομών, κύριος εἶπεν, τοῦ κατασκηνῶσαι
13 ἐν γνόφῳ. ‡ καὶ ἐγὼ ᾠκοδόμηκα οἶκον τῷ ὀνόματί σου
ἅγιόν σοι καὶ ἕτοιμον, καὶ τὴν καθέδρα σου τοῦ κατασκηνώ-
14 σαί σε ἐν αὐτῷ εἰς τοὺς αἰῶνας. ‡ καὶ ἀπέστρεψεν ὁ βα-
σιλεὺς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησε τὸν πρωτα ἰσρα-
ὴλ. καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία ἰσραὴλ εἱστήκει.

15 ‡ καὶ εἶπεν, εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ, ὃς ἐλά-
λησεν ἐν στόματι αὐτοῦ πρὸς δαυὶδ τὸν πατέρα μου, καὶ ἐν
16 ταῖς χερσὶν αὐτοῦ ἐπλήρωσεν λέγων· ‡ ἀφ' ἧς ἡμέ-
ρας ἐξήγαγον τὸν λαόν μου ἰσραὴλ ἐξ Αἰγύπτου, οὐκ
ἐξελεξάμην ἐν πόλει ἐν ἐνὶ σκήπτρῳ ἰσραήλ, τοῦ οἰκοδο-
μῆσαι οἶκον τοῦ εἶναι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ, ἀλλ' ἐξελεξάμην
ἐν δαυὶδ τοῦ εἶναι ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου ἰσραήλ.

17 ‡ καὶ ἐγένετο ἐπὶ τῇ καρδίᾳ δαυὶδ τοῦ πατρός μου οἰ-
κοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ.

18 ‡ καὶ εἶπε κύριος πρὸς δαυὶδ τὸν πατέρα μου, ὅτι ἐ-
γένετο ἐπὶ τῇ καρδίᾳ σου οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόμα-
τί μου, ἠγάθωσας, ὅτι ἐγένετο ἐπὶ τῇ καρδίαν σου.

19 ‡ πλὴν οὐ σὺ οἰκοδομήσεις τὸν οἶκον, ἀλλ' ἢ ὁ υἱός σου
ὁ ἐξελθὼν ἐκ τῶν πλευρῶν σου, οὗτος οἰκοδομήσει οἶκον τῷ
ὀνόματί μου.

20 ‡ καὶ ἀνέστησε κύριος τὸ ῥῆμα αὐτοῦ ὃ ἐλάλησε, καὶ ἀ-
νέστην ἀντὶ δαυὶδ τοῦ πατρός μου, καὶ ἐκάθισα ἐπὶ τοῦ θρό-
νου ἰσραήλ, καθὼς ἐλάλησε κύριος. καὶ ᾠκοδόμησα οἶ-
κον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Nam cherubin extendebant pennas suas super locum arcæ, & obumbrabant cherubaia super arcam & vectes eius desuper.
8 Et prolongabant vectes; & visa sunt capita vectiū à sancto super faciem domus oraculi, & non visa sunt extrinsecus, & fuerunt ibi vsque ad diem hanc. 9 In arca depositæ sunt duæ tabulæ lapidum quas reposuerat illic Moseh in Hhoreb, super quas erant scripta decem verba fœderis quod pepigit Dominus cum filiis Israel, quando exierunt de terra Misraim. 10 Et fuit cùm exirent sacerdotes de sancto, nubes caliginis impleuit domum sanctuarij Domini. 11 Et non potuerunt sacerdotes stare ad ministrandum propter nubem, quia impleuerat gloria Domini domum sanctuarij Domini. 12 Tunc dixit Selomoh: Dominus voluit ponere maiestatem suam in Ierusalem. 13 Ædificando ædificaui domum sanctuarij ante te locum paratum in domum maiestatis tuæ in secula.
14 Et circuntulit rex faciem suam & benedixit omni ecclesiæ Israel: & omnis ecclesia Israel stabat. 15 Et dixit: Benedictus Dominus Deus Israel, qui pepigit fœdus in dicto suo cum Dauid patre meo, & in voluntate sua firmauit, dicendo: 16 A die qua eduxi populum meum Israel ex Misraim, non mihi complacui in vrbe vlla ex omnibus tribubus Israel ad ædificandum domum in qua ponerem maiestatem meam; sed complacui mihi in Dauid vt esset rex super populum meum Israel.
17 Et fuit in corde Dauid patris mei ædificare domum nomini Domini Dei Israel. 18 Et dixit Dominus Dauid patri meo: Propterea quòd fuit cum corde tuo ædificare domum nomini meo, rectè feciſti quòd fuerit in corde tuo.
19 Veruntamen tu non ædificabis domum, sed filius quem gignes, ipse ædificabit domum nomini meo.
20 Et stabiliuit Dominus verbum suum quod locutus est, & surrexi pro Dauid patre meo, & sedi super solium regni Israel sicut locutus est Dominus; & ædificaui domum nomini domini Dei Israel.

21 * וָאָשִׂם שָׁם מָקוֹם לָאָרוֹן אֲשֶׁר־שָׁם בְּרִית
יְהוָה אֲשֶׁר כָּרַת עִם־אֲבֹתֵינוּ בְּהוֹצִיאוֹ אוֹתָם
מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
22 * וַיַּעֲמֹד שְׁלֹמֹה לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה נֶגֶד כָּל־קְהַל
יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו הַשָּׁמָיִם׃
23 * וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵין־כָּמוֹךָ אֱלֹהִים
בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל־הָאָרֶץ מִתָּחַת שֹׁמֵר הַבְּרִית
וְהַחֶסֶד לַעֲבָדֶיךָ הַהֹלְכִים לְפָנֶיךָ בְּכָל־לִבָּם׃
24 * אֲשֶׁר שָׁמַרְתָּ לְעַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי אֵת אֲשֶׁר־דִּבַּרְתָּ
לוֹ וַתְּדַבֵּר בְּפִיךָ וּבְיָדְךָ מִלֵּאתָ כַּיּוֹם הַזֶּה׃
25 * וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁמֹר לְעַבְדְּךָ דָּוִד
אָבִי אֵת אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לוֹ לֵאמֹר לֹא־יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ
מִלְּפָנַי יֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל רַק אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ
אֶת־דַּרְכָּם לָלֶכֶת לְפָנַי כַּאֲשֶׁר הָלַכְתָּ לְפָנָי׃
26 * וְעַתָּה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֵאָמֵן נָא דְּבָרֶיךָ אֲשֶׁר
דִּבַּרְתָּ לְעַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי׃
27 * כִּי הַאֻמְנָם יֵשֵׁב אֱלֹהִים עַל־הָאָרֶץ הִנֵּה
הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלֻךָ אַף כִּי־הַבַּיִת
הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃
28 * וּפָנִיתָ אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּחִנָּתוֹ יְהוָה
אֱלֹהָי לִשְׁמֹעַ אֶל־הָרִנָּה וְאֶל־הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר עַבְדְּךָ
מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ הַיּוֹם׃
29 * לִהְיוֹת עֵינֶךָ פְּתֻחֹת אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה לַיְלָה וָיוֹם
אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַרְתָּ יִהְיֶה שְׁמִי שָׁם לִשְׁמֹעַ אֶל־
הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל עַבְדְּךָ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃
30 * וְשָׁמַעְתָּ אֶל־תְּחִנַּת עַבְדְּךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
יִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְאַתָּה תִּשְׁמַע אֶל־מְקוֹם
שִׁבְתְּךָ אֶל־הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַעְתָּ וְסָלַחְתָּ׃
31 * אֵת אֲשֶׁר יֶחֱטָא אִישׁ לְרֵעֵהוּ וְנָשָׂא־בוֹ אָלָה
לְהַאֲלֹתוֹ וּבָא אָלָה לִפְנֵי מִזְבַּחֲךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃

21 * Et constitui ibi locum arcę in qua fœ
dus Domini est quod percussit cum patri-
bus nostris quando egressi sunt de terra
22 Ægypti. * Stetit autem Salomon ante alta-
C re Domini in conspectu ecclesiæ Israel, &
23 expandit manus suas in cælũ, * & ait: Do-
mine Deus Israel, non est similis tui Deus
in cælo desuper & super terram deorsum:
qui custodis pactum & misericordiam ser
uis tuis qui ambulant corã te in toto cor-
24 de suo: * Qui custodisti seruo tuo Dauid
patri meo quæ locutus es ei. Ore locutus
es, & manibus perfecisti, vt hæc dies pro-
25 bat. * Nunc igitur domine Deus Israel con
serua famulo tuo Dauid patri meo quę lo
cutus es ei, dicẽs: Non auferetur de te vir
coram me qui sedeat super thronũ Israel,
ita tamen si custodierint filij tui viã suam
vt ambulent coram me sicut tu ambulasti
26 in conspectu meo. * Et nunc domine Deus
Israel firmentur verba tua quæ locutus es
27 seruo tuo Dauid patri meo. * Ergo ne pu-
tandum est quòd verè Deus habitet super
terram? Si enim cælum & cæli cælorum te
capere non possunt, quãto magis domus
hæc quam ædificaui?
28 * Sed respice ad orationem serui tui, &
ad preces eius domine Deus meus. Audi
hymnum & orationem quam seruus tuus
29 orat coram te hodie: * Vt sint oculi
tui aperti super domum hãc nocte ac die,
super domum de qua dixisti, Erit nomen
meum ibi, vt exaudias orationem quam
orat in loco isto ad te seruus tuus:
30 * Vt exaudias deprecationem serui tui
& populi tui Israel quodcunque oraue-
rit in loco isto, & exaudies in loco habi-
taculi tui in cælo, & cùm exaudieris, pro-
pitius eris.
31 * Si peccauerit homo in proximum
suum, & habuerit aliquod iuramentum
D quo teneatur astrictus, & venerit pro-
pter iuramentum coram altari tuo in do-
mum tuam,

תרגום יונתן

21 וְשַׁוֵּיתִי תַּמָּן אֲתַר מָתְקַן לַאֲרוֹנָא דְּבֵיהּ מַחֲתִין חֲרֵין לוּחֵי אַבְנַיָּא דַעֲלֵיהוֹן כְּתִיבִין קְיָימָא דַיְיָי דִּגְזַר עִם אֲבָהָתָנָא בְּאַפָּקוּתֵיהּ יַתְהוֹן
מֵאַרְעָא דְמִצְרָיִם׃ 22 וְקָם שְׁלֹמֹה קֳדָם מַדְבְּחָא דַיְיָי לִקְבֵיל כָּל קְהָלָא דְיִשְׂרָאֵל וּפְרַס יְדוֹהִי בִּצְלוֹ לְצֵית שְׁמַיָּא׃
23 וַאֲמַר יְיָי אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל לֵית בַּר מִינָךְ אַתְּ הוּא אֱלָהָא דִשְׁכִינְתָּךְ בִּשְׁמַיָּא מִלְּעֵילָא וְשַׁלִּיט עַל אַרְעָא מִלְּרַע נָטֵר קְיָימָא וְחִסְדָּא לְעַבְדָךְ
דְּפָלְחִין קֳדָמָךְ בְּכָל לִבְּהוֹן׃ 24 דִּי נְטַרְתָּ לְעַבְדָךְ דָּוִד אֲבָא יַת דְּמַלֵּילְתָּ לֵיהּ וּגְזַרְתָּ בְּמֵימְרָךְ וּבִרְעוּתָךְ קַיֵּימְתָּ כְּיוֹמָא הָדֵין׃
25 וּכְעַן יְיָי אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל טַר לְעַבְדָךְ דָּוִד אֲבָא יַת דְּמַלֵּילְתָּ לֵיהּ לְמֵימַר לָא יִפְסוֹק לָךְ גְּבַר מִן קֳדָמַי יָתֵיב עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתָא דְיִשְׂרָאֵל
לְחוֹד אִם יִטְרוּן בְּנָךְ יַת אוֹרְחָתְהוֹן לְהַלָּכָא קֳדָמַי כְּמָה דְהַלֵּיכְתָּ קֳדָמַי׃ 26 וּכְעַן אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל יִתְקַיְּימוּן כְּעַן פִּתְגָמָךְ דְּמַלֵּילְתָּ
לְעַבְדָךְ דָּוִד אֲבָא׃ 27 אֲרֵי מַן סָבֵר וּמַן דָּמֵי דִּבְקֻשְׁטָא אִתְרְעֵי יְיָי לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתֵּיהּ בְּגוֹ בְּנֵי אֱנָשָׁא דְּדָיְרִין עַל אַרְעָא הָא שְׁמַיָּא
וּשְׁמֵי שְׁמַיָּא לָא יָכְלִין לְסוֹבָרָא יַת יְקָרָךְ אַף אֱלָהֵין בֵּיתָא הָדֵין דִּבְנֵיתִי׃ 28 וְתִתְפְּנִי לִצְלוֹתָא דְעַבְדָךְ וּלְבָעוּתֵיהּ יְיָי אֱלֹהִים לְקַבָּלָא
צְלוֹתָא וּבָעוּתָא דְעַבְדָךְ מְצַלֵּי קֳדָמָךְ יוֹמָא דֵין׃ 29 לְמֶהֱוֵי רַעֲוָא קֳדָמָךְ לְאַגָּנָא עַל בֵּיתָא הָדֵין לֵילֵי וְיֵמָם לְאַתְרָא דַאֲמַרְתָּ יְהֵא שְׁמִי תַּמָּן
לְקַבָּלָא צְלוֹתָא דִיצַלֵּי עַבְדָךְ לְאַפֵּי אַתְרָא הָדֵין׃ 30 וּתְקַבֵּל בָּעוּת עַבְדָךְ וְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל דְּיִצְלוּן לְאַפֵּי אַתְרָא הָדֵין וְאַתְּ תְּקַבֵּל מֵאֲתַר
בֵּית שְׁכִינְתָּךְ מִן שְׁמַיָּא וּתְקַבֵּל צְלוֹתְהוֹן וְתִשְׁבּוֹק לְחוֹבֵיהוֹן׃ 31 יַת דְּיֵיחוֹב גְּבַר לְחַבְרֵיהּ דְּרָשֵׁי בֵּיהּ מוֹמֵי לְאוֹמָיוּתֵיהּ וְיֵיתֵי
וְיוֹמִינֵיהּ קֳדָם מַדְבְּחָךְ בְּבֵיתָא הָדֵין׃

* *Et constitui ibi locum arcæ, in qua est i-* 21
bi fœdus Dei, quod pepigit Dominus cum patribus nostris, cùm educeret ipse eos de terra Ægypti.

* *Et stetit Salomon ante faciem altaris Do-* 22
mini in conspectu omnis ecclesiæ Israel. & expandit manus suas in cælum:

* *Et dixit; Domine Deus Israel, non est sicut* 23
tu Deus in cælo desuper, & super terram deorsum, vt custodias pactum et misericordiam seruo tuo qui ambulauit coram te in toto corde suo:

* *Quæ custodisti seruo tuo Dauid patri meo.* 24
quæ locutus es in ore tuo, & in manibus tuis implesti vt dies hæc.

* *Et nunc Domine Deus Israel, conserua* 25
Dauid seruo tuo patri meo quæ locutus es ei dicens: Non auferetur tibi vir de facie mea sedens super thronum Israel, tantum si custodierint filij tui vias suas, vt ambulent coram me, sicut ambulasti tu coram me.

* *Et nunc domine Deus Israel, firmetur iam* 26
verbum tuum Dauid patri meo:

* *Quia si verè habitauerit Deus cum homi-* 27
nibus super terram? si cælum & cæli cælorum non sufficient tibi, quomodo domus ista quam ædificaui nomini tuo?

* *Et respicias & ad orationem meam ad* 28
deprecationem meam Domine Deus Israel, vt audias orationem & preces, quas seruus tuus orat coram te ad te hodie:

* *Vt sint oculi tui aperti in domum* 29
hanc die & nocte in locum istum, quem dixisti: Erit nomen meum, vt exaudias orationem, quam orat seruus tuus in loco isto.

* *Et audias deprecationem serui tui, &* 30
populi tui Israel quæcunque orauerint in loco isto. & tu exaudies in loco habitaculi tui in cælo, & facies & propitius eris,

* *Quæcunque peccauerit homo proximo suo.* 31
& si acceperit super eum execrationem vt execretur ipse. & venerit & declarauerit coram facie altaris tui in domo hac:

21 * καὶ ἐθέμην ἐκεῖ τόπον τῇ κιβωτῷ ἐν ᾗ ἐστιν ἐκεῖ ἡ διαθήκη θεοῦ ἣν διέθετο κύριος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν ἐν τῷ ἐξαγαγεῖν αὐτὸν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου.

22 * καὶ ἔστη Σολομὼν κατὰ πρόσωπον θυσιαστηρίου κυρίου ἐνώπιον πάσης ἐκκλησίας ἰσραήλ. καὶ διεπέτασε τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν·

23 * καὶ εἶπε, κύριε ὁ θεὸς θυ ἰσραήλ, οὐκ ἔστιν ὡς σὺ θεὸς ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, φυλάσσειν διαθήκην καὶ ἔλεος τῷ δούλῳ σου τῷ πορευομένῳ ἐνώπιόν σου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτοῦ·

24 * ἃ ἐφύλαξας τῷ δούλῳ σου δαυὶδ τῷ πατρί μου, ἃ ἐλάλησας ἐν τῷ στόματί σου, καὶ ἐν ταῖς χερσί σου ἐπλήρωσας ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.

25 * καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἰσραήλ, φύλαξον δαυὶδ τῷ δούλῳ σου τῷ πατρί μου ἃ ἐλάλησας αὐτῷ λέγων· οὐκ ἐξαρθήσεταί σοι ἀνὴρ ἐκ προσώπου μου καθήμενος ἐπὶ θρόνου ἰσραήλ, πλὴν ἐὰν φυλάξωνται οἱ υἱοί σου τὰς ὁδοὺς αὐτῶν τοῦ πορεύεσθαι ἐνώπιόν μου καθὼς ἐπορεύθης
26 σὺ ἐνώπιόν μου· * καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἰσραήλ, πιστωθήτω δὴ τὸ ῥῆμά σου δαυὶδ τῷ πατρί μου·

27 * ὅτι εἰ ἀληθῶς κατοικήσει ὁ θεὸς μετὰ ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς; εἰ ὁ οὐρανὸς καὶ οἱ οὐρανοὶ τῶν οὐρανῶν οὐκ ἀρκέσουσί σοι, πῶς ὁ οἶκος οὗτος ὃν ᾠκοδόμηκα τῷ ὀνόματί σου;

28 * καὶ ἐπιβλέψῃ καὶ ἐπὶ τὴν προσευχήν μου ἐπὶ τὴν δέησίν μου, κύριε ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἀκούειν τῆς δεήσεως καὶ τῆς προσευχῆς, ἧς ὁ δοῦλός σου προσεύχεται ἐνώπιόν σου προσὸς σὲ σήμερον·

29 * τοῦ εἶναι ὀφθαλμούς σου ἀνεῳγμένους εἰς τὸν οἶκον τοῦτον ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τὸν τόπον τοῦτον, ὃν εἶπας, ἔσται τὸ ὄνομά μου, τοῦ εἰσακούειν τῆς προσευχῆς ἧς προσεύχεται ὁ δοῦλός σου εἰς τὸν τόπον τοῦτον·

30 * καὶ εἰσακούσῃ τῆς δεήσεως τοῦ δούλου σου καὶ τοῦ λαοῦ σου ἰσραὴλ ὅσα ἂν προσεύξωνται εἰς τὸν τόπον τοῦτον. καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐν τῷ τόπῳ τῆς κατοικήσεώς σου ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ποιήσεις καὶ ἵλεως ἔσῃ·

31 * ὅσα ἂν ἁμαρτήσῃ ἄνθρωπος τῷ πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἐὰν λάβῃ ἐπ' αὐτὸν ἀρὰν τοῦ ἀρᾶσαι αὐτόν, καὶ ἔλθῃ καὶ ἐξαγορεύσῃ κατὰ πρόσωπον τοῦ θυσιαστηρίου σου ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

21 Et posui ibi locum paratum arcæ in qua depositæ sunt duæ tabulæ petrarum, super quas scripta sunt *verba* fœderis Domini, quod pepigit cum patribus nostris cùm eduxit illos de terra Misraim. 22 Et stetit Selomoh ante altare Domini è regione omnis ecclesiæ Israel, & extendit manus suas in oratione ad summitatem cælorum: 23 Et dixit: Domine Deus Israel, non est præter te; tu ipse es Deus cuius diuinitas est in cælis desuper, & imperas super terram deorsum, custodiens pactum & misericordiam seruis tuis, qui seruiunt tibi in omni corde suo. 24 Qui custodisti seruo tuo Dauid patri meo quod locutus es ei, & pepigisti fœdus in dicto tuo, & in voluntate tua firmasti secundùm diem hanc. 25 Et nunc domine Deus Israel, serua seruo tuo Dauid patri meo id quod locutus es ei, dicendo: Non deficiet tibi vir à facie mea sedens super solium regni Israel, dum modo seruauerint filij tui vias suas vt ambulent ante me, sicut ambulasti ante me. 26 Et nunc Deus Israel, firmentur, quæso, verba tua quæ locutus es seruo tuo Dauid patri meo. 27 Nam quis opinabitur, & quis existimabit quod in veritate volet Dominus ponere maiestatem suam inter filios hominis qui habitant super terram? ecce *si* cæli & cæli cælorum non possunt sustinere gloriam tuam, nedum etiam domus hæc quam ædificaui. 28 At tu respicias ad orationem serui tui, & ad deprecationem eius Domine Deus, suscipiendo orationem & deprecationem quam seruus tuus orat ante te hodie. 29 Vt sit voluntas ante te protegere domum hanc nocte & die in loco de quo dixisti: Erit nomen meum ibi; vt suscipias orationem quam orauerit seruus tuus contra faciem loci huius. 30 Et suscipias deprecationem serui tui & populi tui Israel, quam orauerint contra faciem loci huius, & tu suscipias è loco domus maiestatis tuæ de cælis, & suscipias orationem eorum, & remittas peccata eorum. 31 Cùm debuerit vir socio suo qui exegerit ab illo iuramentum vt iurare cogat illum; & venerit & iurauerit ante altare tuum in domo hac:

32 * וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְעָשִׂיתָ וְשָׁפַטְתָּ אֶת־
עֲבָדֶיךָ לְהַרְשִׁיעַ רָשָׁע לָתֵת דַּרְכּוֹ בְרֹאשׁוֹ וּלְהַצְדִּיק
צַדִּיק לָתֵת לוֹ כְּצִדְקָתוֹ׃

33 * בְּהִנָּגֵף עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי אוֹיֵב אֲשֶׁר יֶחֱטְאוּ־
לָךְ וְשָׁבוּ אֵלֶיךָ וְהוֹדוּ אֶת־שְׁמֶךָ וְהִתְפַּלְלוּ וְהִתְחַנְּנוּ
אֵלֶיךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃

34 * וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ לְחַטַּאת
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וַהֲשֵׁבֹתָם אֶל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה
לַאֲבוֹתָם׃

35 * בְּהֵעָצֵר שָׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר כִּי יֶחֶטְאוּ־לָךְ
וְהִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְהוֹדוּ אֶת־שְׁמֶךָ
וּמֵחַטָּאתָם יָשׁוּבוּן כִּי תְעַנֵּם׃

36 * וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ לְחַטַּאת עֲבָדֶיךָ
וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כִּי תורֵם אֶת־הַדֶּרֶךְ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר
יֵלְכוּ־בָהּ וְנָתַתָּה מָטָר עַל־אַרְצְךָ אֲשֶׁר־נָתַתָּה לְעַמְּךָ
לְנַחֲלָה׃

37 * רָעָב כִּי־יִהְיֶה בָּאָרֶץ דֶּבֶר כִּי־יִהְיֶה שַׁדָּפוֹן יֵרָקוֹן
אַרְבֶּה חָסִיל כִּי יִהְיֶה כִּי יָצַר־לוֹ אֹיְבוֹ בְּאֶרֶץ שְׁעָרָיו
כָּל־נֶגַע כָּל־מַחֲלָה׃

38 * כָּל־תְּפִלָּה כָּל־תְּחִנָּה אֲשֶׁר תִּהְיֶה לְכָל־הָאָדָם
לְכֹל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּן אִישׁ נֶגַע לְבָבוֹ
וּפָרַשׂ כַּפָּיו אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה׃

39 * וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתְּךָ וְסָלַחְתָּ
וְעָשִׂיתָ וְנָתַתָּ לָאִישׁ כְּכָל־דְּרָכָיו אֲשֶׁר תֵּדַע אֶת־
לְבָבוֹ כִּי־אַתָּה יָדַעְתָּ לְבַדְּךָ אֶת־לְבַב כָּל־בְּנֵי
הָאָדָם׃

40 * לְמַעַן יִרְאוּךָ כָּל־הַיָּמִים אֲשֶׁר־הֵם חַיִּים עַל־
פְּנֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לַאֲבֹתֵינוּ׃

41 * וְגַם אֶל־הַנָּכְרִי אֲשֶׁר לֹא־מֵעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל הוּא
וּבָא מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה לְמַעַן שְׁמֶךָ׃

32 * Tu exaudies in cælo, & facies & iudicabis seruos tuos, cõdemnans impium, & reddens viam suam super caput eius; iustificansque iustum, & retribuens ei secundùm iustitiam suam.

33 * Si fugerit populus tuus Israel inimicos suos, quia peccaturus est tibi, & agentes pœnitentiam, & confitentes nomini tuo, venerint & orauerint & deprecati te
34 fuerint in domo hac, * Exaudi in cælo, & dimitte peccatum populi tui Israel, & reduces eos in terram quam dedisti patribus eorum.

35 * Si clausum fuerit cælum, & non pluerit propter peccata eorum, & orantes in loco isto pœnitentiam egerint nomini tuo, & à peccatis suis conuersi fuerint propter
36 afflictionem suam, * Exaudi eos in cælo, & dimitte peccata seruorum tuorum, & populi tui Israel, & ostende eis viam bonam per quam ambulent: & da pluuiam super terram quam dedisti populo tuo in possessionem.

37 * Fames si oborta fuerit in terra, aut pestilentia, aut corruptus aër, aut ærugo aut locusta, vel rubigo; & afflixerit eum inimicus eius portas obsidens, omnis plaga, vniuersa infirmitas:

38 * Cuncta deuotatio & imprecatio quæ acciderit omni homini de populo tuo Israel, si quis cognouerit plagam cordis sui, & expanderit manus suas in domo hac:

39 * Tu exaudies in cælo in loco habitationis tuę, & repropitiaberis, & facies vt des vnicuique secundùm omnes vias suas, sicut videris cor eius: quia tu nosti solus cor omnium filiorum hominum:

40 * Vt timeant te cunctis diebus, quibus viuunt super faciem terræ, quam dedisti
41 patribus nostris. * Insuper & alienigena qui non est de populo tuo Israel, cùm venerit de terra longinqua propter nomen tuum:

תרגום יונתן

32 וְאַתְּ תְּקַבֵּל מִן שְׁמַיָּא וְתַעְבֵּיד וּתְדִין יָת עַבְדָךְ לְחַיָּבָא חַיָּיב לְמִתַּן אָרְחֵיהּ בְּרֵישֵׁיהּ וּלְזַכָּאָה זַכָּאָה לְמִתַּן לֵיהּ כְּזָכוּתֵיהּ׃

33 כַּד יִתְמְחוֹן עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל קֳדָמָךְ דְּיחוֹבוּן קֳדָמָךְ וְיוּדוּן לְשְׁמָךְ וְיִצְלוּן וְיִבְעוּן מִן קֳדָמָךְ בְּבַיְתָא הָדֵין׃

34 וְאַתְּ תְּקַבֵּל מִן שְׁמַיָּא וְתִשְׁבּוֹק לְחוֹבֵי עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל וּתְתֵיבִינוּן לְאַרְעָא דְּקַיֵּמְתָּ לַאֲבָהָתְהוֹן׃

35 כַּד יְהֵכְלוּן שְׁמַיָּא וְלָא יְהֵא מְטָרָא אֲרֵי יְחוֹבוּן קֳדָמָךְ וְיִצְלוּן לַאֲפֵי אַתְרָא הָדֵין וְיוֹדוּן לְשְׁמָךְ וּמֵחוֹבֵיהוֹן יְהוֹבוּן אֲרֵי תְּסַגֵּיף יָתְהוֹן׃

36 וְאַתְּ תְּקַבֵּל מִן שְׁמַיָּא וְתִשְׁבּוֹק לְחוֹבֵי עַבְדָךְ וְעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל אֲרֵי תְּלַפִּינוּן יָת אוֹרְחָא דְּתַקְנָא דְּיֵהָכְכוּן בָּהּ וְתִתֵּן מְטָרָא עַל אַרְעָךְ
דִּיהַבְתָּ לְעַמָּךְ לְאַחֲסָנָא׃ 37 כַּפְנָא אֲרֵי יְהֵא בְּאַרְעָא מוּתָא אֲרֵי יְהֵא שְׁדָפוֹנָא יַרְקוֹנָא גוּבָא שַׁמּוּטָא אֲרֵי יְהֵא אֲרֵי יְעִיקִין לְהוֹן
בָּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן בְּאַרַע קְרָוֵיהוֹן כָּל מַכְתָּשׁ וְכָל מַרַע׃

38 כָּל צְלוֹתָא וְכָל בָּעוּתָא דִּיהֵא לְכָל אֱנָשָׁא לְכָל עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל דְּיִדְּעִין גְּבַר מַכְתַּשׁ לִבֵּיהּ וְיִפְרוֹשׂ יְדוֹהִי בֵּצְלוּ לַאֲפֵי בֵּיתָא הָדֵין׃

39 וְאַתְּ תְּקַבֵּל מִן שְׁמַיָּא מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתָּךְ וְתִשְׁבּוֹק לְחוֹבֵיהוֹן וְתַעְבֵּיד בָּעוּתְהוֹן וְתִתֵּן לְגַבַּר כְּכָל אָרְחָתֵיהּ דְּגָלֵי קֳדָמָךְ לִבֵּיהּ אֲרֵי אַתְּ
הוּא לֵית בַּר מִינָךְ קֳדָמָךְ לְחוֹד גְּלַן לִבְנֵי אֱנָשָׁא דְּכָל בְּנֵי אֱנָשָׁא׃

40 בְּדִיל דְּיִדְחֲלוּן מִן קֳדָמָךְ כָּל יוֹמַיָּא דְּאִינוּן קַיְמִין עַל אַפֵּי אַרְעָא דְּיַהַבְתָּ לַאֲבָהָתָנָא׃

41 וְאַף מִן בַּר עַמְמִין דְּלָא מֵעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל הוּא וְיֵיתֵי מֵאַרַע רְחִיקָא בְּדִיל שְׁמָךְ׃

32 * Et exaudies de cælo, & facies & iudicabis populum tuum Iſrael: vt condemnes impium, vt des viam ſuam in caput eius, & vt iuſtifices iuſtum, vt des ei ſecundùm iuſtitiam ſuam.

33 * Cùm corruerit populus tuus Iſrael coram inimicis ſuis, quia peccaturi ſunt tibi, & conuertentur & confitebuntur nomini tuo, & orabunt & deprecabuntur in domo hac:

34 * Et tu exaudies de cælo, & propitius eris peccatis populi tui Iſrael, & reduces eos in terram quam dediſti patribus eorum.

35 * Cùm clauſum fuerit cælum, & non fuerit pluuia, quia peccabunt tibi, & orabunt in loco iſto, & confitebuntur nomini tuo, & ab iniquitatibus ſuis conuertentur, quando humiliaueris eos:

36 * Et exaudies de cælo, & propitius eris peccatis ſerui tui & populi tui Iſrael: quia oſtendes eis viam bonam vt ambulent in ea: et dabis pluuiam ſuper terrã tuam, quam dediſti populo tuo in hæreditate.

37 * Fames ſi fuerit, & mors ſi fuerit, quando erit incendium, bruchus, rubigo ſi fuerit, et ſi afflixerit eum inimicus eius in vna ciuitatum eorum, omnem occurſum, omnem laborem,

38 * Omnis oratio, omnis deprecatio ſi fuerit omni homini vt cognoſcant vnuſquiſque contactum cordis, & expanderit manus in domum hanc:

39 * Et tu exaudies de cælo de parato habitaculo tuo, & propitius eris, & facies & dabis viro ſecundùm omnes vias ſuas, ſicut cognoueris cor eius, quia tu ſolus noſti cor omnium filiorum hominum:

40 * Vt timeant te omnibus diebus, quibus ipſi viuunt ſuper terram quam dediſti patribus noſtris.

41 * Et alienigenæ qui non eſt de populo tuo Iſrael hic, & veniet de terra longinqua propter nomen tuum.

32 * καὶ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ποιήσεις καὶ κρινεῖς τὸν λαόν σου ἰσραήλ· τοῦ δικάσαι δίκην, δοῦναι τὴν ὁδὸν αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τοῦ δικαιῶσαι δίκαιον δοῦναι αὐτῷ κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ.

33 * ἐν τῷ πταῖσαι τὸν λαόν σου ἰσραὴλ ἐνώπιον ἐχθρῶν αὐτῶν, ὅτι ἁμαρτήσονταί σοι, καὶ ἐπιστρέψουσι καὶ ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου, καὶ προσεύξονται καὶ δεηθήσονται ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ,

34 * καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἵλεως ἔσῃ ταῖς ἁμαρτίαις τοῦ λαοῦ σου ἰσραήλ, καὶ ἀποστρέψεις αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκας τοῖς πατράσιν αὐτῶν·

35 * ἐν τῷ συσχεθῆναι τὸν οὐρανὸν καὶ μὴ γίνεσθαι ὑετόν, ὅτι ἁμαρτήσονταί σοι, καὶ προσεύξονται εἰς τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου, καὶ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν ἀποστρέψουσιν, ὅταν ταπεινώσῃς αὐτούς·

36 * καὶ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἵλεως ἔσῃ ταῖς ἁμαρτίαις τοῦ δούλου σου καὶ τοῦ λαοῦ σου ἰσραήλ, ὅτι δηλώσεις αὐτοῖς τὴν ὁδὸν τὴν ἀγαθὴν πορεύεσθαι ἐν αὐτῇ, καὶ δώσεις ὑετὸν ἐπὶ τὴν γῆν σου, ἣν ἔδωκας τῷ λαῷ σου ἐν κληρονομίᾳ.

37 * λιμὸς ἐὰν γένηται, καὶ θάνατος ἐὰν γένηται, ὅτε ἔσται ἐμπυρισμός, βρυγμός, ἐρυσίβη ἐὰν γένηται, καὶ ἐὰν θλίψῃ αὐτὸν ὁ ἐχθρὸς αὐτοῦ ἐν μιᾷ τῶν πόλεων αὐτῶν, πᾶν σῶμα πᾶσα πληγή,

38 * πᾶσα προσευχή, πᾶσα δέησις ἐὰν γένηται παντὶ ἀνθρώπῳ ὡς ἂν γνῶσιν ἕκαστος τὴν ἁφὴν καρδίας, καὶ διαπετάσῃ τὰς χεῖρας εἰς τὸν οἶκον τοῦτον·

39 * καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου σου, καὶ ἵλεως ἔσῃ, καὶ ποιήσεις καὶ δώσεις ἀνδρὶ κατὰ πάσας τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, καθὼς ἂν γνῷς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ὅτι σὺ μονώτατος οἶδας τὴν καρδίαν πάντων τῶν υἱῶν ἀνθρώπων·

40 * ὅπως ἂν φοβῶνταί σε πάσας τὰς ἡμέρας, ἃς αὐτοὶ ζῶσιν ἐπὶ τῆς γῆς ἧς ἔδωκας τοῖς πατράσιν ἡμῶν.

41 * καὶ τῷ ἀλλοτρίῳ ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ λαοῦ σου ἰσραὴλ οὗτος, καὶ ἥξει ἐκ γῆς μακρόθεν διὰ τὸ ὄνομά σου·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

32 Et tu ſuſcipias de cælis, & facias & iudices ſeruos tuos, condemnando impium, vt des viam eius in caput eius; & iuſtificando iuſtum, vt des ei ſecundùm iuſtitiam eius. 33 Quando percuſſi fuerint populus tuus Iſrael ante auctores inimicitiarum ſuarum quòd peccauerint ante te, & redierint ad cultum tuũ, & confeſſi fuerint nomini tuo, & orauerint & deprecati fuerint ante te in domo hac:

34 Et tu ſuſcipias de cælis, & remittas peccata populi tui Iſrael, & reducas eos in terram quam iuraſti patribus eorum.

35 Quando clauſi fuerint cæli, & non fuerit pluuia, quòd peccauerint ante te, & orauerint contra faciem loci huius, & confeſſi fuerint nomini tuo, & à peccatis ſuis reuerſi fuerint, vt ſuſcipias orationem eorum. 36 Et tu ſuſcipias de cælis, & remittas debita ſeruorum tuorum & populi tui Iſrael: nam docebis eos viam quæ bona erit, per quam ambulent; & dabis pluuiam ſuper terram tuam quam dediſti populo tuo in hæreditatem. 37 Fames cùm fuerit in terra, peſtis cùm fuerit, aeris corruptio, rubigo, locuſta, bruchus cùm fuerit; cùm obſederint illos auctores inimicitiarum ſuarum in terra vrbium ſuarum, omnis plaga, omnis infirmitas: 38 Omnem orationem & omnem deprecationem quæ fuerit omni homini & omni populo tuo Iſrael, cùm nouerint quiſq; plagam cordis ſui, & extenderint manus ſuas in oratione contra faciem domus huius;

39 Et tu ſuſcipias de cælo è loco domus maieſtatis tuæ, & remittas peccata eorum, & facias deprecationes eorum, & des vnicuique ſecundùm omnem viam ſuam cuius reuelatum fuerit ante te cor (quia tu ipſe es, non eſt præter te, ante te tantùm reuelata ſunt corda omnium filiorum hominum.) 40 Vt timeant te omnibus diebus quibus manſerint ſuper faciem terræ, quam dediſti patribus noſtris. 41 Et etiam ex filiis gentium qui non ſunt de populo tuo Iſrael, & venerint de terra longinqua propter nomen tuum.

42 כִּי יִשְׁמְעוּן אֶת־שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְאֶת־יָדְךָ הַחֲזָקָה
וּזְרֹעֲךָ הַנְּטוּיָה וּבָא וְהִתְפַּלֵּל אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה׃
43 אַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתֶּךָ וְעָשִׂיתָ כְּכֹל
אֲשֶׁר־יִקְרָא אֵלֶיךָ הַנָּכְרִי לְמַעַן יֵדְעוּן כָּל־עַמֵּי
הָאָרֶץ אֶת־שִׁמְךָ לְיִרְאָה אֹתְךָ כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְלָדַעַת
כִּי־שִׁמְךָ נִקְרָא עַל־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃
44 כִּי־יֵצֵא עַמְּךָ לַמִּלְחָמָה עַל־אֹיְבוֹ בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר
תִּשְׁלָחֵם וְהִתְפַּלְלוּ אֶל־יְהוָה דֶּרֶךְ הָעִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ
בָּהּ וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנִתִי לִשְׁמֶךָ׃
45 וְשָׁמַעְתָּ הַשָּׁמַיִם אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־תְּחִנָּתָם
וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם׃
46 כִּי יֶחֶטְאוּ־לָךְ כִּי אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא־יֶחֱטָא
וְאָנַפְתָּ בָּם וְנָתַתָּם לִפְנֵי אוֹיֵב וְשָׁבוּם שֹׁבֵיהֶם
אֶל־אֶרֶץ הָאוֹיֵב רְחוֹקָה אוֹ קְרוֹבָה׃
47 וְהֵשִׁיבוּ אֶל־לִבָּם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבוּ־שָׁם וְשָׁבוּ
וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ בְּאֶרֶץ שֹׁבֵיהֶם לֵאמֹר חָטָאנוּ
וְהֶעֱוִינוּ רָשָׁעְנוּ׃
48 וְשָׁבוּ אֵלֶיךָ בְּכָל־לְבָבָם וּבְכָל־נַפְשָׁם בְּאֶרֶץ
אֹיְבֵיהֶם אֲשֶׁר־שָׁבוּ אֹתָם וְהִתְפַּלְלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ
אַרְצָם אֲשֶׁר־נָתַתָּה לַאֲבוֹתָם הָעִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ
וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנִיתִי לִשְׁמֶךָ׃
49 וְשָׁמַעְתָּ הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתְּךָ אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־
תְּחִנָּתָם וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם׃
50 וְסָלַחְתָּ לְעַמְּךָ אֲשֶׁר חָטְאוּ־לָךְ וּלְכָל־פִּשְׁעֵיהֶם
אֲשֶׁר פָּשְׁעוּ־בָךְ וְנָתַתָּם לְרַחֲמִים לִפְנֵי שֹׁבֵיהֶם
וְרִחֲמוּם׃ 51 כִּי־עַמְּךָ וְנַחֲלָתְךָ הֵם אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ
מִמִּצְרַיִם מִתּוֹךְ כּוּר הַבַּרְזֶל׃
52 לִהְיוֹת עֵינֶיךָ פְּתֻחוֹת אֶל־תְּחִנַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־
תְּחִנַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לִשְׁמֹעַ אֲלֵיהֶם בְּכֹל קָרְאָם
אֵלֶיךָ׃

42 *Audietur enim nomen tuum magnũ
& manus tua fortis,& brachium tuum ex-
tentum vbicunque. Cùm venerit ergo &
43 orauerit in hoc loco; *Tu exaudies in cæ-
lo in firmamento habitaculi tui, & facies
omnia pro quibus inuocauerit te alieni-
gena,vt discant vniuersi populi terrarum
nomen tuum timere sicut populus tuus
Israel, & probent quia nomen tuum in-
uocatum est super domum hanc quam ędi-
44 ficaui. *Si egressus fuerit populus tuus
ad bellum contra inimicos suos per viam
quocunque miseris eos,orabunt te contra
viam ciuitatis quam elegisti, & contra do
45 mum quam ędificaui nomini tuo: *Et ex-
audies in cælo orationes eorum,& preces
46 eorum,& facies iudicium eorum. *Quòd 2.Par.6.
si peccauerint tibi, nõ est enim homo qui
non peccet, & iratus tradideris eos inimi-
cis suis, & captiui ducti fuerint in terram
47 inimicorum longè vel propè, *Et egerint
pœnitentiam in corde suo in loco capti-
uitatis,& conuersi deprecati te fuerint in
captiuitate sua,dicentes: Peccauimus,ini-
48 què egimus,impiè gessimus: *Et reuersi
fuerint ad te in vniuerso corde suo & tota
anima sua in terra inimicorum suorum
ad quam captiui ducti fuerint, & orauer-
int te contra viam terræ suæ quam dedi-
sti patribus eorum,& ciuitatis quam ele-
gisti, & tẽpli quod ædificaui nomini tuo:
49 *Exaudies in cælo in firmamento solij tui
orationes eorum & preces eorũ, & facies
50 iudicium eorum: *Et propitiaberis popu-
lo tuo q̃ peccauit tibi,& omnibus iniqui-
tatibus eorum quibus pręuaricati sunt in
te, & dabis misericordiam coram eis qui
eos captiuos habuerint, vt misereãtur eis.
51 *Populus enim tuus est, & hæreditas tua,
F quos eduxisti de terra Ægypti de medio
52 fornacis ferreæ: *Vt sint oculi tui aperti
ad deprecationem serui tui & populi tui
Israel,& exaudies eos in vniuersis pro qui-
bus inuocauerint te.

תרגום יונתן

42 אֲרֵי יִשְׁמְעוּן יַת שְׁמָךְ רַבָּא וְיַת יְדָךְ תַּקִּיפָא וּדְרָעָךְ מְרַמְמָא וְייֵתֵי וְיִצְלֵי לְאַפֵּי בֵּיתָא הָדֵין׃
43 וְאַתְּ תְּקַבֵּיל מִן שְׁמַיָּא מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתָךְ וְתַעְבֵּיד כְּכֹל דְּיִצְלֵי קֳדָמָךְ בַּר עַמְמִין בְּדִיל דְּיִדְעוּן כָּל עַמְמֵי אַרְעָא יַת שְׁמָךְ לְמִדְחַל מִנָּךְ כְּעַמָּךְ יִשְׂרָאֵל וּלְמִידַע אֲרֵי שְׁמָךְ אִתְקְרִי עַל בֵּיתָא הָדֵין דִּי בְנֵיתִי׃
44 אֲרֵי יִפּוֹק עַמָּךְ לְאַגָּחָא קְרָבָא עַל בַּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן כְּאוֹרְחָא דְּתִשְׁלְחִינוּן וְיִצְלוֹן קֳדָם יְיָ לְאַפֵּי אוֹרַח קִרְתָּא
דְּאִתְרְעֵיתָ בָּהּ וּבֵיתָא דִּי בְנֵיתִי לְשִׁמָּךְ׃ 45 וְתְקַבֵּיל מִן שְׁמַיָּא יַת צְלוֹתְהוֹן וְיַת בָּעוּתְהוֹן וְתִתְפְּרַע עֲלָבֵיהוֹן׃
46 אֲרֵי יְחוֹבוּן קֳדָמָךְ אֲרֵי לֵית אֱנָשׁ דְּלָא חָטֵא וְייִחוֹל רוּגְזָךְ בְּהוֹן וְתִמְסְרִינוּן קֳדָם בַּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן וְיִשְׁחְבִנּוּן שָׁבֵיהוֹן לְאַרַע בַּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן
רְחִיקָא אוֹ קְרִיבָא׃ 47 וְיִתִיבוּן לְלִבְּהוֹן בְּאַרְעָא דְּאִשְׁתְּבִיאוּ לְתַמָּן וְיָהִיבוּן מִן קֳדָמָךְ בְּאַרַע שְׁבֵייהוֹן לְמֵימַר חַבְנָא
וְאִטְפַּשְׁנָא סְרַחְנָא׃ 48 וְיִתוּבוּן לְפָלְחָנָךְ בְּכָל לִבְּהוֹן וּבְכָל נַפְשְׁהוֹן בְּאַרַע בַּעֲלֵי דְּבָבֵיהוֹן דְּשִׁבּוּ יָתְהוֹן וְיִצְלוֹן קֳדָמָךְ לְאַפֵּי אוֹרַח
אַרְעֲהוֹן דְּיַהַבְתָּ לַאֲבָהָתְהוֹן קִרְתָּא דְּאִיתְרְעֵיתָ וּבֵיתָא דִּבְנֵיתִי לְשִׁמָּךְ׃
49 וּתְקַבֵּל מִן שְׁמַיָּא מֵאֲתַר בֵּית שְׁכִינְתָךְ יַת צְלוֹתְהוֹן וְיַת בָּעוּתְהוֹן וְתִתְפְּרַע עֲלָבֵיהוֹן׃
50 וְתִשְׁבּוֹק לְעַמָּךְ דְּחָבוּ קֳדָמָךְ וּלְכָל מְרָדְיָתְהוֹן דִּי מָרְדוּ בְּמֵימְרָךְ וְתִתְנִינוּן לְרַחֲמִין קֳדָם שָׁבֵיהוֹן וְיִרְחֲמוּן עֲלֵיהוֹן׃
51 אֲרֵי עַמָּךְ וְאַחְסַנְתָּךְ אִינוּן דְּאַפֵּיקְתָּ מִמִּצְרַיִם מִגּוֹ כּוּרָא דְּבַרְזְלָא׃ 52 לְמֶהֱוֵי רַעְיָא קֳדָמָךְ לְקַבָּלָא בָּעוּת עַבְדָּךְ וּבָעוּת
עַמָּךְ יִשְׂרָאֵל לְקַבָּלָא צְלוֹתְהוֹן בְּכָל עִדָּן דְּאִינוּן מְצַלִּין קֳדָמָךְ׃

* *Quoniam audient nomen tuum magnum,* 42
& manum tuam fortem, & brachium tuum
excelsum, & veniet & orabit in loco hoc.
* *Et tu audies de cælo de parato habita-* 43
culo tuo, & facies secundùm omnia in quibus
inuocauerit te alienigena, vt cognoscant vni-
uersi populi terræ nomen tuum; & timeant te,
sicut populus tuus Israel; & cognoscatur quòd
nomen tuum inuocatum est super domum hanc,
quam ædificaui. * *Si autem egressus fuerit* 44
populus tuus ad bellum contra inimicos suos in
via qua miseris eos, & orauerint in nomine
Domini viam ciuitatis quam elegisti in ea, &
domus quam ædificaui nomini tuo:
* *Et audies de cælo orationem eorum et pre-* 45
ces eorum, & facies iustitiam eorum:
* *Quia peccabunt tibi, quia non est homo qui* 46
non peccet: & si induxeris contra eos & tra-
dideris eos coram inimicis, & captiuos duxe-
rint captiuantes eos in terram longè vel propè:
* *& cõuerterint corda sua in terra vbi trans-* 47
migrati sunt ibi, & reuersi fuerint ad te, &
deprecati fuerint te in terra transmigrationis
suæ dicentes: Peccauimus, iniquè egimus, impiè
gessimus: * *Et reuersi fuerint ad te in toto* 48
corde suo & in tota anima sua in terra inimi-
corum suorum quò traduxisti eos, & orauerint
ad te viam terræ suæ quã dedisti patribus suis,
& ciuitatis quam elegisti, & domus quam æ-
dificaui nomini tuo:
* *Et audies de cælo de parato habitaculo tuo* 49
orationem eorum, & preces eorum, & facies
iudicium eorum:
* *Et propitius eris iniquitatibus eorum qui-* 50
bus peccauerunt tibi, & secundùm omnes ini-
quitates eorum quibus præuaricati sunt. et da-
bis eos in miserationes coram eis qui captiuos
habuerint eos, & miserebuntur eorum:
* *Quia populus tuus & hæreditas tua sunt,* 51
quos eduxisti de terra Ægypti de medio forna-
cis ferreæ. * *Et sint oculi tui & aures tuæ* 52
apertæ ad deprecationem serui tui & ad depre-
cationem populi tui Israel, vt exaudias eos in
omnibus quibus inuocauerint te.

42 * διότι ἀκούσονται τὸ ὄνομά σου τὸ μέγα, καὶ τὴν χεῖρα σου τὴν κραταιὰν καὶ τὸν βραχίονά σου τὸν ὑψηλόν, καὶ ἥξει καὶ προσεύξεται εἰς τὸν τόπον τοῦτον·
43 * καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἑτοίμου καταικητηρίου σου, καὶ ποιήσεις κατὰ πάντα ἃ ἐπικαλέσηταί σε ὁ ἀλλότριος, ὅπως ἂν γνῶσι πάντες οἱ λαοὶ τῆς γῆς τὸ ὄνομά σου, καὶ φοβῶνταί σε, καθὼς ὁ λαός σου Ἰσραήλ, καὶ γνωσθῇ ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπικέκληται ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦτον,
44 ὃν ᾠκοδόμησα. * ἐὰν ὃ ἐξέλθῃ ὁ λαός σου εἰς πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἐν ὁδῷ ᾗ ἀποστελεῖς αὐτούς, καὶ προσεύξωνται ἐν ὀνόματι κυρίου ὁδὸν τῆς πόλεως ἧς ἐξελέξω ἐν αὐτῇ, καὶ τὸν οἶκον ὃν ᾠκοδόμησα τῷ ὀνόματί
45 σου· * καὶ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τῆς προσευχῆς αὐτῶν καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν, καὶ ποιήσεις τὸ δικαίωμα
46 αὐτῶν· * ὅτι ἁμαρτήσονταί σοι, ὅτι οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος, ὃς οὐκ ἁμαρτήσεται· καὶ ἐὰν ἐπάξῃς ἐπ' αὐτοῦ, καὶ παραδῷς αὐτοὺς ἐνώπιον ἐχθρῶν, καὶ αἰχμαλωτεύσωσιν αὐτοὺς αἰχμαλωτεύσαντες αὐτοῦ εἰς γῆν μακρὰν ἢ
47 ἐγγύς· * καὶ ἐπιστρέψωσι τὰς καρδίας αὐτῶν ἐν τῇ γῇ οὗ μετῳκίσθησαν ἐκεῖ καὶ ἐπιστρέψωσι πρὸς σέ, καὶ δεηθῶσί σου ἐν τῇ γῇ τῆς μετοικεσίας αὐτῶν λέγοντες, ἡμάρ-
48 τομεν, ἠνομήσαμεν, ἠδικήσαμεν· * καὶ ἐπιστρέψωσι πρὸς σὲ ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ αὐτῶν καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ αὐτῶν ἐν τῇ γῇ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν οὗ μετήγαγες αὐτούς, καὶ προσεύξωνται πρὸς σὲ ὁδὸν τῆς γῆς αὐτῶν ἧς ἔδωκας τοῖς πατράσιν αὐτῶν, καὶ τῆς πόλεως ἧς ἐξελέξω καὶ τὸν οἶκον οὗ ᾠκοδόμησα τῷ ὀνόματί σου·
49 * καὶ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἑτοίμου καταικητηρίου σου, τῆς προσευχῆς αὐτῶν καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν, καὶ ποιή-
50 σεις τὸ δικαίωμα αὐτῶν, * καὶ ἵλεως ἔσῃ ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν αἷς ἥμαρτόν σοι, καὶ πάντα τὰ ἀθετήματα αὐτῶν ἃ ἀνεθέτησάν σοι. καὶ δώσεις αὐτοὺς εἰς οἰκτιρμοὺς ἐνώπιον τῶν αἰχμαλωτευσάντων αὐτούς, καὶ οἰκτειρήσουσιν αὐτούς·
51 * ὅτι λαός σου καὶ κληρονομία σου εἰσὶν, οὓς ἐξήγαγες ἐκ γῆς Αἰγύπτου ἐκ μέσου χωνευτηρίου σιδηροῦ.
52 * καὶ ἔστω σου οἱ ὀφθαλμοὶ σου καὶ τὰ ὦτά σου ἠνεῳγμένα εἰς τὴν δέησιν τοῦ δούλου σου καὶ εἰς τὴν δέησιν τοῦ λαοῦ σου Ἰσραήλ, εἰσακούειν αὐτῶν ἐν πᾶσιν οἷς ἂν ἐπικαλέσωνταί σε.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

42 Quòd audierint nomen tuum magnum, & manum tuam validam, & brachium tuum excelsum; & venerint & orauerint contra faciem domus huius: 43 Et tu susciptas de cælo de loco domus maiestatis tuæ, & facias iuxta omnia quæ orauerit ante te filius gentium, vt sciant omnes gentes terræ nomen tuum, vt timeant te sicut populus tuus Israel; & vt sciant quòd nomen tuum inuocatum sit super domum hanc quam ædificaui. 44 Cùm exierit populus tuus vt ineat bellum contra auctores inimicitiarum suarum per viam qua miseris eos, & orauerint ante Dominum contra faciem viæ vrbis in qua tibi complacuisti, & domus quam ædificaui nomini tuo. 45 Et susciptas de cælis orationem eorum & deprecationem eorum, & vlciscaris iniurias eorum. 46 Cùm peccauerint ante te, quia non est homo qui non peccet, & stillauerit indignatio tua in illos, & tradideris eos ante auctores inimicitiarum suarum, & captiuati fuerint captiuitate sua in terram auctorum inimicitiarum suarum longinquam aut propinquam. 47 Et redierint ad corda sua in terra in qua captiuati fuerint, & redierint, & precati fuerint ante te in terra captiuitatis suæ, dicendo: Peccauimus, insaniuimus, iniquè egimus. 48 Et redierint ad cultum tuum in omni corde suo, & in omni anima sua in terra auctorum inimicitiarum suarum qui captiuauerint eos, & orauerint ante te contra faciem viæ terræ suæ quam dedisti patribus eorum, vrbis in qua tibi complacuisti, & domus quam ædificaui nomini tuo.
49 Et exaudias de cælis è loco domus maiestatis tuæ orationem eorum & deprecationem eorum, & vsciscaris iniurias eorum.
50 Et ignoscas populo tuo qui peccauerunt ante te, & omnibus rebellionibus eorum quibus rebellauerunt in dictum tuum, & des eos in misericordias ante captiuatores eorum, & misereantur eorum. 51 Quia populus tuus & hæreditas tua illi sunt, quos eduxisti ex Misraim de medio fornacis ferri. 52 Vt sit voluntas ante te ad suscipiendam deprecationem serui tui & deprecationem populi tui Israel, suscipiendo orationem eorum omni tempore quo deprecati fuerint ante te.

53 * כִּי־אַתָּה הִבְדַּלְתָּם לְךָ לְנַחֲלָה מִכֹּל עַמֵּי הָאָרֶץ
כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ בְיַד׳ משֶׁה עַבְדֶּךָ בְּהוֹצִיאֲךָ אֶת־
אֲבֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם אֲדֹנָי יֱהוִה׃
54 * וַיְהִי׳ כְּכַלּוֹת שְׁלֹמֹה לְהִתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה אֵת
כָּל־הַתְּפִלָּה וְהַתְּחִנָּה הַזֹּאת קָם מִלִּפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה
מִכְּרַע עַל־בִּרְכָּיו וְכַפָּיו פְּרֻשׂוֹת הַשָּׁמָיִם׃
55 * וַיַּעֲמֹד וַיְבָרֶךְ אֶת כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל קוֹל גָּדוֹל
56 לֵאמֹר׃ * בָּרוּךְ יְהוָה אֲשֶׁר נָתַן מְנוּחָה לְעַמּוֹ
יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר דִּבֶּר לֹא־נָפַל דָּבָר אֶחָד מִכֹּל
דְּבָרוֹ הַטּוֹב אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדּוֹ׃
57 * יְהִי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עִמָּנוּ כַּאֲשֶׁר הָיָה עִם־אֲבֹתֵינוּ
אַל־יַעַזְבֵנוּ וְאַל־יִטְּשֵׁנוּ׃
58 * לְהַטּוֹת לְבָבֵנוּ אֵלָיו לָלֶכֶת בְּכָל־דְּרָכָיו וְלִשְׁמֹר
מִצְוֹתָיו וְחֻקָּיו וּמִשְׁפָּטָיו אֲשֶׁר צִוָּה אֶת־אֲבֹתֵינוּ׃
59 * וְיִהְיוּ דְבָרַי אֵלֶּה אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתִּי לִפְנֵי יְהוָה
קְרֹבִים אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יוֹמָם וָלָיְלָה לַעֲשׂוֹת׳
מִשְׁפַּט עַבְדּוֹ וּמִשְׁפַּט עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ׃
60 * לְמַעַן דַּעַת כָּל־עַמֵּי הָאָרֶץ כִּי יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים
אֵין עוֹד׃
61 * וִהְיֶה לְבַבְכֶם שָׁלֵם עִם יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לָלֶכֶת
בְּחֻקָּיו וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו כַּיּוֹם הַזֶּה׃
62 * וְהַמֶּלֶךְ וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ זֹבְחִים זֶבַח לִפְנֵי יְהוָה׃
63 * וַיִּזְבַּח שְׁלֹמֹה אֶת זֶבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר זָבַח לַיהוָה
בָּקָר עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף וְצֹאן מֵאָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף
וַיַּחְנְכוּ אֶת־בֵּית יְהוָה הַמֶּלֶךְ וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
64 * בַּיּוֹם הַהוּא קִדַּשׁ הַמֶּלֶךְ אֶת־תּוֹךְ הֶחָצֵר אֲשֶׁר
לִפְנֵי בֵּית־יְהוָה כִּי־עָשָׂה שָׁם אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־
הַמִּנְחָה וְאֶת חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים כִּי־מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת׳
אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה קָטֹן מֵהָכִיל אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־
הַמִּנְחָה וְאֶת חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים׃

53 * Tu enim ſeparaſti eos tibi in hæreditatẽ de vniuerſis populis terrę, ſicut locutus es per Moyſen ſeruum tuum quando eduxiſti patres noſtros de Ægypto Dñe Deus.
54 *Factum eſt autem cùm compleſſet Salomon orans Dominum omnem orationem & deprecationẽ hanc, ſurrexit de conſpectu altaris Domini. Vtrumq; enim genu in terram fixerat, & manus expanderat ad
55 cælum. *Stetit ergo & benedixit omni ec-
56 cleſiæ Iſrael voce magna dicens: *Benedictus Dominus qui dedit requiem populo ſuo Iſrael, iuxta omnia quæ locutus eſt. nõ cecidit ne vnus quidem ſermo ex omnibus bonis quæ locutus eſt per Moyſen ſer
57 uum ſuum. *Sit dñs Deus noſter nobiſcũ, ſicut fuit cũ patribus noſtris, nõ derelin-
58 quens nos neq; proiiciens: * Sed inclinet corda noſtra ad ſe, vt ambulemus in vniuerſis viis eius, & cuſtodiamus mandata eius, & ceremonias & iudicia quæcunque
59 mãdauit patribus noſtris: *Et ſint ſermones mei iſti quibus deprecatus ſum coram Dño, appropinquantes Dño Deo noſtro die ac nocte, vt faciat iudicium ſeruo ſuo
60 & populo ſuo Iſrael per ſingulos dies: *Vt ſciant omnes populi terræ, quia Dñs ipſe
61 eſt Deus, & nõ eſt vltra abſq; eo. *Sit quoque cor noſtrum perfectũ cum Dño Deo noſtro, vt ambulemus in decretis eius, & cuſtodiamus mandata eius ſicut & hodie.
62 *Igitur rex & omnis Iſrael cum eo immo-
63 labant victimas corã Dño. *Mactauitque Salomõ hoſtias pacificas quas immolauit Dño, boũ viginti duo millia, & ouiũ centum viginti millia. Et dedicauerunt templum Domini rex & filij Iſrael.
64 * In die illa ſanctificauit rex medium atrij quod erat ante domum Domini. Fecit quippe holocauſtum ibi & ſacrificium & adipem pacificorum, quoniam altare æreum quod erat coram Dño minus erat, & capere non poterat holocauſtum & ſacrificium & adipem pacificorum.

תרגום יונתן

53 אֲרֵי אַתְּ אַפְרֵישְׁתִּנּוּן לָךְ לְאַחֲסָנָא מִכָּל עַמְמֵי אַרְעָא כְּמָה דְמַלֵּילְתָּ בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדָּךְ בְּאַפָּקוּתָךְ יַת אֲבָהָתָנָא מִמִּצְרַיִם יְיָ אֱלָהִים׃
54 וַהֲוָה כַּד שֵׁיצִי שְׁלֹמֹה לְצַלָּאָה קֳדָם יְיָ יַת כָּל צְלוֹתָא וּבָעוּתָא הָדָא קָם מִן קֳדָם מַדְבְּחָא דַייָ מִתְּהֲוֵה כְּרִיעַ עַל בִּרְכּוֹהִי וִידוֹהִי פְּרִישָׁן
בְּצַלּוֹ לְצֵית שְׁמַיָּא׃ 55 וְקָם וּבָרִיךְ יַת כָּל קְהָלָא דְיִשְׂרָאֵל קָל רַב לְמֵימַר׃ 56 בְּרִיךְ יְיָ דְיָהַב נְיָחָא לְעַמֵּיהּ יִשְׂרָאֵל כְּכָל דְמַלִּיל לָא
בְּטִיל פִּתְגָמָא חַד מִכָּל פִּתְגָמוֹהִי תַּקָנְיָא דְמַלֵּיל בְּיַד מֹשֶׁה עַבְדֵיהּ׃ 57 יְהֵא מֵימְרָא דַייָ אֱלָהָנָא בְּסַעֲדָנָא כְּמָה דַהֲוָה בְּסַעֲדָא דַאֲבָהָתָנָא
לָא יִשְׁבְּקִנָּנָא וְלָא יְרַחֲקִנָּנָא׃ 58 לְאַפָּנָאָה לִבָּנָא לְרַחֲלֵיהּ לְמֶהֱךְ בְּכָל אוֹרְחָן דְתַקְנָן קֳדָמוֹהִי וּלְמִיטַּר פִּקּוּדוֹהִי וּקְיָמוֹהִי וְדִינוֹהִי
דְפַקֵּיד יַת אֲבָהָתָנָא׃ 59 וִיהוֹן פִּתְגָמַי אִילֵין דְבָעֵיתִי מִן קֳדָם יְיָ מִתְקָרְבִין קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא יוֹמָם וְלֵילֵי לְמֶעְבַּד דִּין עַבְדֵיהּ וְעוּלְבַּן
עַמֵּיהּ יִשְׂרָאֵל פִּתְגָם יוֹם בְּיוֹמֵיהּ׃ 60 בְּדִיל דְיִדְעוּן כָּל עַמְמֵי אַרְעָא אֲרֵי יְיָ הוּא אֱלָהִים לֵית עוֹד׃
61 וִיהֵא לִבְכוֹן שְׁלִים בְּדַחֲלָתָא דַייָ אֱלָהָנָא לְמֶהֱךְ בְּקְיָמוֹהִי וּלְמִיטַּר פִּקּוּדוֹהִי כְּיוֹמָא הָדֵין׃
62 וּמַלְכָּא וְכָל יִשְׂרָאֵל עִימֵיהּ מְנַכְסִין נִכְסַת קֻדְשִׁין קֳדָם יְיָ׃ 63 וּנְכֵיס שְׁלֹמֹה יַת נִכְסַת קֻדְשַׁיָּא דְנָכֵיס קֳדָם יְיָ תּוֹרֵי תַּרְתִּין
רִיבּוֹא וְתַרְעִין אַלְפִין וְעָנָא מְאָה וְהַרְתָּא רִיבּוֹא וְחַנִּיכוּ יַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַייָ מַלְכָּא וְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
64 בְּיוֹמָא הַהוּא קַדֵּישׁ מַלְכָּא יַת גּוֹ דַרְתָּא דִי קֳדָם בֵּית מַקְדְּשָׁא דַייָ אֲרֵי עֲבַד תַּמָּן יַת עֲלָתָא וְיַת מִנְחָתָא וְיַת תַּרְבֵּי נִכְסַת קֻדְשַׁיָּא אֲרֵי
מַדְבְּחָא דִנְחָשָׁא דִי קֳדָם יְיָ דָחִיק מִלְסוֹבָרָא יַת עֲלָתָא וְיַת מִנְחָתָא וְיַת תַּרְבֵּי נִכְסַת קֻדְשַׁיָּא׃

53 ‡ Quia tu separasti eos tibi in hæreditatem de vniuersis populis terræ, sicut locutus es in manu serui tui Moysi, quando educeres tu patres nostros de terra Ægypti, Domine Domine.

54 ‡ Et factum est vt compleuit Salomon orans ad Dominum totam orationem & deprecationem hanc, surrexit à facie altaris Domini inclinatus super genua sua, et manus suæ expansæ in cælum: 55 ‡ Et stetit, & benedixit omni ecclesiæ Israel voce magna, dicens:

56 ‡ Benedictus Dominus qui dedit hodie requiem populo suo Israel, iuxta omnia quæ locutus est. non dissonuit verbum vnum in omnibus verbis suis bonis, quæ locutus est in manu Moysi serui sui.

57 ‡ Sit dominus Deus noster nobiscum, sicut fuit cum patribus nostris: non derelinquat nos neque auertat nos: 58 ‡ Sed inclinet corda nostra ad se, vt ambulemus in omnibus viis eius, & custodiamus omnia mandata eius, & præcepta eius, & iustificationes eius, quæ mandauit patribus nostris.

59 ‡ Et sint sermones isti quibus deprecatus sum coram domino Deo nostro hodie, appropinquantes ad dominum Deum nostrum die & nocte, vt faciat iustificationem seruo tuo & iustificationem populi tui Israel verbũ diei in die eius:

60 ‡ Vt sciant omnes populi terræ, quia tu Dominus Deus, & non est vltra. 61 ‡ Et sint corda nostra perfecta ad dominum Deum nostrum, vt sanctè ambulemus in præceptis eius, & custodiamus mandata eius sicut dies hæc. 62 ‡ Et rex et omnes filij Israel immolauerunt victimam coram Domino Deo. 63 ‡ Et sacrificauit rex Salomon victimam pacificorum, quam immolauerunt Domino, boum duo & viginti millia, & ouiũ centum & viginti millia. Et dedicauit domũ Domini rex & omnes filij Israel. 64 ‡ In die illa sanctificauit rex medium atrij quod erat ante faciem domus Domini. quia fecit ibi holocaustũ & sacrificia & adipes pacificorum: quia altare æreum quod erat coram Domino paruum erat, vt non posset capere holocaustum, & munus, & sacrificia pacificorum.

53 ‡ ὅτι σὺ διέστειλας αὐτοὺς σεαυτῷ εἰς κληρονομίαν ἐκ πάντων τῶν λαῶν τ῀ς γῆς, καθὼς ἐλάλησας ἐν χειρὶ Ϝ δούλου σου μωυσῆ, ἐν τῷ ἐξαγαγεῖν σε σοὺς πατέρας ἡμῶν ἐκ γῆς 54 αἰγύπτου κύριε κύριε. ‡ Ὡς ἐγένετο ὡς συνετέλεσε σολομὼν σροσευχόμενος σρὸς κύριον ὅλην τὴν σροσευχὴν & τὴν δέησιν ταύτην, ἀνέστη ἀπὸ σροσώπου τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου κεκλικὼς ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ, & αἱ χεῖρες αὐτοῦ δια 55 πεπετασμέναι εἰς τὸν οὐρανόν· ‡ καὶ ἔστη, καὶ εὐλόγησε πᾶσαν τὴν ἐκκλησίαν ἰσραὴλ φωνῇ μεγάλῃ λέγων· ‡ εὐλογητὸς κύριος ὃς ἔδωκε σήμερον ἀνάπαυσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ ἰσραήλ. κ῀ πάντα ὅσα ἐλάλησεν· οὐδιεφώνησε λόγος εἷς ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις αὐτοῦ τοῖς ἀγαθοῖς, οἷς ἐλάλησεν ἐν χει- 57 ρὶ μωυσῆ Ϝ δούλου αὐτοῦ. ‡ γένοιτο κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν μεθ' ἡμῶν καθὼς ἦν μ῀ τῶν πατέρων ἡμῶν· μὴ ἐγκαταλίποι ἡ- 58 μᾶς μηδ' ἀποστρέψῃ ἡμᾶς, ‡ ἀλλ' ἐπικλίναι τὰς καρδίας ἡμῶν σρὸς αὐτόν, Ϝ σορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, καὶ φυλάσσειν πάσας τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ τὰ σροστάγ- ματα αὐτοῦ, κ῀ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, ἃ ἐνετείλατο τοῖς πα- 59 τράσιν ἡμῶν. ‡ καὶ ἔστωσαν οἱ λόγοι οὗτοι οὓς δεδέημαι ἐνώ- πιον κυρίου θεοῦ ἡμῶν σήμερον, ἐγγίζοντες σρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν ἡμέρας & νυκτός, Ϝ σοιεῖν τὸ δικαίωμα Ϝ δούλου σου καὶ τὸ δικαίωμα Ϝ λαοῦ σου ἰσραὴλ ῥῆμα ἡμέρας ἐν 60 ἡμέρᾳ αὐτοῦ, ‡ ὅπως γνῶσι σάντες οἱ λαοὶ τ῀ς γ῀ς, ὅτι σὺ 61 κύριος ὁ θεὸς καὶ οὐκ ἔστιν ἔτι. ‡ καὶ ἔστω δὴ αἱ καρδίαι ἡμῶν τέλειαι σρὸς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, τοῦ ὁσίως σορεύε- σθαι ἐν τοῖς σροστάγμασιν αὐτοῦ καὶ φυλάσσειν τὰς ἐντο- 62 λὰς αὐτοῦ ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη. ‡ καὶ ὁ βασιλεὺς & σάν- τες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἔθυσαν θυσίαν ἐνώπιον κυρίου Ϝ θεοῦ. 63 ‡ καὶ ἔθυσεν ὁ βασιλεὺς σολομὼν τὴν θυσίαν τῶν εἰρηνικῶν, ἣν ἔθυσαν τῷ κυρίῳ, βοῶν δύο καὶ εἴκοσι χι- λιάδας, καὶ σροβάτων ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χιλιάδας. καὶ ἐνεκαίνισε τὸν οἶκον κυρίου ὁ βασιλεὺς καὶ σάντες οἱ υἱοὶ 64 ἰσραήλ. ‡ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἡγίασεν ὁ βασιλεὺς τὸ μέσον τῆς αὐλῆς τὸ κατὰ σρόσωπον τοῦ οἴκου κυρίου. ὅτι ἐσοίησεν ἐκεῖ τὴν ὁλοκάυτωσιν καὶ τὰς θυσίας, καὶ τὰ σέατα τῶν εἰρηνικῶν, διότι τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλ- κοῦν τὸ ἐνώπιον κυρίου μικρὸν ἦν τοῦ μὴ δύνασθαι δέξα- σθαι τὴν ὁλοκάυτωσιν καὶ τὸ δῶρον καὶ τὰς θυσίας τῶν εἰρηνικῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

53 Nam tu separasti illos tibi in hæreditatem ex omnibus gentibus terræ, sicut locutus fueras per manum Moseh serui tui, cùm educeres patres nostros ex Misraim Domine Deus. 54 Et fuit cùm finisset Selomoh orare ante Dominum omnem orationem & deprecationem hanc, surrexit à conspectu altaris Domini, ex quo fuerat curuatus super genua sua; & manus suæ extensæ in oratione ad summitatem cæli. 55 Et stetit & benedixit omni ecclesiæ Israel voce magna dicendo: 56 Benedictus Dominus, qui dedit quietem populo suo Israel, iuxta omnia quæ locutus est. non vacauit verbum vnum ex omnibus verbis eius rectis, quæ locutus est per manum Moseh serui sui. 57 Sit dictum domini Dei nostri in auxilium nostrum, sicut fuit in auxilium patrum nostrorum; non deserat nos neque elonget nos: 58 Vt conuertat cor nostrum ad timorem eius, vt ambulemus in omnibus viis quæ rectæ fuerint ante illum, & seruemus præcepta eius, & decreta eius, & iudicia eius quæ præcepit patribus nostris. 59 Et sint verba mea hæc, quibus deprecatus sum ante Dominum, susceptа à Domino Deo nostro die ac nocte, vt faciat iudicium serui sui, & iniuriam populi sui Israel *vindicet* per singulos dies: 60 Vt cognoscant omnes gentes terræ, quòd Dominus ipse est Deus, nec vltra ipsum alius. 61 Et sit cor vestrum perfectum in timore domini Dei nostri, ambulando in decretis eius, & seruando præcepta eius secundùm diem hanc. 62 Et rex & omnis Israel cum illo mactabant victimam sanctitatum ante Dominum. 63 Et mactauit Selomoh victimam sanctitatum quam mactauit ante Dominum, boum viginti & duo millia, & pecudum centum & viginti millia, & initiauerunt domum sanctuarij Domini rex & omnes filij Israel. 64 In die illo sanctificauit rex medium atrij quod erat ante domum sanctuarij Domini, quia fecit ibi holocaustum, & munera, & pinguedines oblationis sanctitatum, quia altare æris quod erat ante Dominum, angustius erat, quàm vt sustineret holocausta, & munus, & pinguedines oblationis sanctitatum.

65 * וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה בָּעֵת־הַהִוא אֶת־הֶחָג וְכָל־יִשְׂרָאֵל
עִמּוֹ קָהָל גָּדוֹל מִלְּבוֹא חֲמָת עַד־נַחַל מִצְרַיִם
לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שִׁבְעַת יָמִים וְשִׁבְעַת יָמִים
אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם׃

66 * בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי שִׁלַּח אֶת־הָעָם וַיְבָרְכוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ
וַיֵּלְכוּ לְאָהֳלֵיהֶם שְׂמֵחִים וְטוֹבֵי לֵב עַל כָּל־הַטּוּבָה
אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְדָוִד עַבְדּוֹ וּלְיִשְׂרָאֵל עַמּוֹ׃

ט

1 * וַיְהִי כְּכַלּוֹת שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית
יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת כָּל־חֵשֶׁק שְׁלֹמֹה
אֲשֶׁר חָפֵץ לַעֲשׂוֹת׃

2 * וַיֵּרָא יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה שֵׁנִית כַּאֲשֶׁר
נִרְאָה אֵלָיו בְּגִבְעוֹן׃

3 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּפִלָּתְךָ וְאֶת־
תְּחִנָּתְךָ אֲשֶׁר הִתְחַנַּנְתָּה לְפָנָי הִקְדַּשְׁתִּי אֶת־הַבַּיִת
הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִתָּה לָשׂוּם שְׁמִי־שָׁם עַד־עוֹלָם וְהָיוּ
עֵינַי וְלִבִּי שָׁם כָּל־הַיָּמִים׃

4 * וְאַתָּה אִם־תֵּלֵךְ לְפָנַי כַּאֲשֶׁר הָלַךְ דָּוִד אָבִיךָ
בְּתֹם־לֵבָב וּבְיֹשֶׁר לַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ חֻקַּי
וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמֹר׃

5 * וַהֲקִמֹתִי אֶת־כִּסֵּא מַמְלַכְתְּךָ עַל־יִשְׂרָאֵל לְעֹלָם
כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי עַל־דָּוִד אָבִיךָ לֵאמֹר לֹא־יִכָּרֵת לְךָ
אִישׁ מֵעַל כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל׃

6 * אִם־שׁוֹב תָּשֻׁבוּן אַתֶּם וּבְנֵיכֶם מֵאַחֲרַי וְלֹא
תִשְׁמְרוּ מִצְוֹתַי חֻקֹּתַי אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם וְהָלַכְתֶּם
וַעֲבַדְתֶּם אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם׃

7 * וְהִכְרַתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר
נָתַתִּי לָהֶם וְאֶת־הַבַּיִת אֲשֶׁר הִקְדַּשְׁתִּי לִשְׁמִי
אַשְׁלִיךְ מֵעַל פָּנָי וְהָיָה יִשְׂרָאֵל לְמָשָׁל וְלִשְׁנִינָה
בְּכָל־הָעַמִּים׃

REGVM. I. Translat.B.Hierony. *Salomon.*

65 * Fecit ergo Salomon in tempore illo festiuitatem celebrem, & omnis Israel cũ eo, multitudo magna ab introitu Emath vsque ad riuum Ægypti coram Domino Deo nostro septem diebus & septem diebus, id est, quatuordecim diebus: 2.Par.7.

66 * Et in die octauo dimisit populos, qui benedicentes regi, profecti sunt in tabernacula sua lætantes & alacri corde super omnibus bonis quæ fecerat Dominus Dauid seruo suo,& Israel populo suo.

CAP. IX.

1 FActum est autem cùm perfeciſſet Salo-
A mon ædificium domus Domini,& ędificium regis, & omne quod optauerat & voluerat facere,

2 * Apparuit ei Dominus secundò, sicut apparuerat ei in Gabaon. Sup.3.6. 2.Par.7.

3 * Dixitque Dominus ad eum: Exaudiui orationem tuam & deprecationem tuã quam deprecatus es coram me: sanctificaui domum hanc quam ædificasti, vt ponerem nomen meum ibi in sempiternum; & erunt oculi mei & cor meum ibi cunctis diebus.

4 * Tu quoq; si ambulaueris coram me, sicut ambulauit pater tuus in simplicitate cordis & in æquitate, & feceris omnia quæ præcepi tibi, & iudicia mea seruaueris & legitima mea, * Ponam thronum regni tui super Israel in sempiternum, sicut locutus sum Dauid patri tuo, dicens: Non auferetur vir de genere tuo de solio
6 Israel. * Si autem auersione auersi fue-
B Britis vos & filij vestri non sequentes me, nec custodientes mandata mea & ceremonias quas proposui vobis, sed abieritis & colueritis deos alienos, & adoraueritis eos,

7 * Auferam Israel de superficie terræ quam dedi eis, & templum,quod sanctificaui nomini meo,proiiciam à conspectu meo: eritque Israel in prouerbium & in fabulam cunctis populis:

תרגום יונתן

65 וַעֲבַד שְׁלֹמֹה בְּעִידָנָא הַהִיא יַת חַגָּא וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ קְהָל רַב מִמַּעֲלָנָא דַחֲמָת עַד נַחֲלָא דְמִצְרַיִם קֳדָם יְיָ אֱלָהָנָא שִׁבְעָא יוֹמִין
חַגּוּפַת בֵּיתָא וְשִׁבְעָא יוֹמִין חַגָּא אַרְבָּעָה עָשָׂר יוֹמִין׃ 66 בְּיוֹמָא תְמִינָאָה שְׁלַח יַת עַמָּא וּבָרִיכוּ יַת מַלְכָּא וַאֲזָלוּ לְקָרְוֵיהוֹן כַּד חֶדְוָ
וְשַׁפִּיר לִבְּהוֹן עַל כָּל טָבְתָא דַעֲבַד יְיָ לְדָוִד עַבְדֵּיהּ וְלִישְׂרָאֵל עַמֵּיהּ׃

ט

1 וַהֲוָה כַּד שֵׁיצִי שְׁלֹמֹה לְמִבְנֵי יַת בֵּית מַקְדְּשָׁא וַיַת בֵּית מַלְכָּא וַיַת כָּל רְעוּת שְׁלֹמֹה דְאִתְרְעִי לְמֶעְבַּד׃
2 וְאִתְגְּלִי יְיָ לִשְׁלֹמֹה תִּנְיָנוּת כְּמָא דְאִתְגְּלִי לֵיהּ בְּגִבְעוֹן׃ 3 וַאֲמַר יְיָ לֵיהּ שְׁמִיעַ קֳדָמַי יַת צְלוֹתָךְ וּבָעוּתָךְ דְבָעֵיתָא מִן קֳדָמַי
אַקְדֵּישִׁית יַת בֵּיתָא הָדֵין דִי בְנֵיתָא לְאַשָׁרָאָה שְׁכִנְתִּי שָׁרְיָא בֵּיהּ וְאַף רְעוּתִי מִתְעַבְּדָא תַּמָּן כָּל יוֹמַיָּא׃
4 וְאַתְּ אִם תְּהָךְ קֳדָמַי כְּמָה דְהַלִּיךְ דָּוִד אֲבוּךְ בְּקִשְׁיטוּת לִבָּא וּבְתִרְיצוּתָא לְמֶעְבַּד בְּכֹל דְפַקֶּדְתָּךְ קְיָמַי וּדְיָנַי תִּיסַּר׃
5 וְאָקִים יַת כָּרְסֵי מַלְכוּתָךְ עַל יִשְׂרָאֵל לְעָלַם כְּמָא דְמַלֶּלִית עִם דָּוִד אֲבוּךְ לְמֵימַר לָא יִפְסוֹק לָךְ גְּבַר מִכָּרְסֵי מַלְכוּתָא דְיִשְׂרָאֵל׃
6 אִם מֵיתָב תְּתוּבוּן אַתּוּן וּבְנֵיכוֹן מִבָּתַר פֻּלְחָנִי וְלָא תִטְּרוּן פִּיקוּדַי וּקְיָמַי דְיַהֲבִית קֳדָמֵיכוֹן וְתֵהֲכוּן וְתִפְלְחוּן לְטַעֲוָת עַמְמַיָּא וְתִסְגְּדוּן
לְהוֹן׃ 7 וְאֵשֵׁיצִי יַת יִשְׂרָאֵל מֵעַל אַפֵּי אַרְעָא דְיַהֲבִית לְהוֹן וְיַת בֵּיתָא דְאַקְדֵּישִׁית לִשְׁמִי אֲרַחֵיק מֶקֳבֵיל מֵימְרִי וִיהֵא יִשְׂרָאֵל לְמַתַּל
וּלְשׁוֹעִי בְּכָל עַמְמַיָּא׃

* *Et fecit Salomon festiuitatem in die illa.* 65
& omnis Israel cum eo ecclesia magna ab introitu Emath vsque ad riuum Ægypti coram Domino Deo nostro septẽ diebus et septem diebus, quatuor & decem diebus.

* *Et in die octauo dimisit populum, & benedixerunt regi. & abierunt vnusquisque in tabernaculum suum lætantes, & bono corde super bonis quæ fecit Dominus Dauid seruo suo & Israel populo suo.* 66

65 * καὶ ἐποίησε Σολομὼν ἑορτὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἐκκλησία μεγάλη ἀπὸ τῆς εἰσόδου ἡμαθ ἕως ποταμοῦ αἰγύπτου ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἑπτὰ ἡμέρας καὶ ἑπτὰ ἡμέρας, τέσσαρες δὲκα ἡμέρας.

66 * καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἐξαπέστειλε τὸν λαόν, καὶ εὐλόγησαν τὸν βασιλέα. καὶ ἀπῆλθον ἕκας ἐις τὸ σκήνωμα αὐτοῦ χαίροντες, καὶ ἀγαθῇ καρδίᾳ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς οἷς ἐποίησε κύριος τῷ δαυὶδ δούλῳ αὐτοῦ καὶ τῷ ἰσραὴλ τῷ λαῷ αὐτοῦ.

CAP. IX.

ϑ'.

ET factum est vt perfecit Salomon ædificare domum Domini & domum regis, & omne opus Salomonis, quæcunque voluit facere: 1

* *Et apparuit Dominus Salomoni secundò,* 2
sicut apparuit ei in Gabaon.

* *Et dixit ad eum Dominus: Audiui orationem tuam & deprecationem tuam, qua deprecatus es coram me, sanctificaui domum hanc quam ædificasti, vt ponerem nomen meum ibi in sempiternum. & erunt oculi mei & cor meum ibi cunctis diebus.* 3

* *Et tu si ambulaueris coram me sicut ambulauit Dauid pater tuus in sanctitate cordis & in rectitudine, vt facias secundum omnia quæ præcepi ei, & præcepta mea & mandata mea seruaueris:* 4

* *Et tollam thronum regni tui super Israel in sempiternum, sicut locutus sum patri tuo Dauid dicens: Non auferetur tibi vir dux in Israel.* 5

* *Si autem auersione auersi fueritis vos & filij vestri à me, & præcepta mea quæ dedi coram vobis non custodieritis, & abieritis & seruieritis deis alienis & adoraueritis eos,* 6

* *Et auferam Israel à terra quam dedi eis,* 7
& domum hãc quam sanctificaui nomini meo, proïciam à conspectu meo. & erit Israel in perditionem, & in fabulam in cunctis populis.

1 * Καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσε Σολομὼν οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ πᾶσαν τὴν πραγματείαν Σολομῶντος, ὅσα ἠθέλησεν ποιῆσαι·

2 * καὶ ὤφθη κύριος τῷ Σολομῶντι δευτέρᾳ καθὼς ὤφθη αὐτῷ ἐν γαβαών.

3 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν κύριος, ἤκουσα τῆς προσευχῆς σου καὶ τῆς δεήσεώς σου, ἧς ἐδεήθης ἐνώπιόν μου, ἡγίασα τὸν οἶκον τοῦτον ὃν ᾠκοδόμησας, τοῦ θεῖναι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἔσονται οἱ ὀφθαλμοί μου καὶ ἡ καρδία μου ἐκεῖ πάσας τὰς ἡμέρας.

4 * καὶ σὺ ἐὰν πορευθῇς ἐνώπιόν μου καθὼς ἐπορεύθη δαυὶδ ὁ πατήρ σου ἐν ὁσιότητι καρδίας καὶ ἐν εὐθύτητι, τοῦ ποιεῖν κατὰ πάντα ἃ ἐνετειλάμην αὐτῷ, καὶ τὰ προστάγματά μου καὶ τὰς ἐντολάς μου φυλάξῃς·

5 * καὶ ἀναστήσω τὸν θρόνον τῆς βασιλείας σου ἐπὶ ἰσραὴλ εἰς τὸν αἰῶνα, καθὼς ἐλάλησα τῷ πατρί σου δαυὶδ λέγων, οὐκ ἐξαρθήσεταί σοι ἀνὴρ ἡγούμενος ἐν ἰσραήλ.

6 * ἐὰν δὲ ἀποστραφέντες ἀποστραφῆτε ὑμεῖς καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν ἀπ' ἐμοῦ, καὶ τὰ προστάγματά μου ἃ ἔδωκα ἐνώπιον ὑμῶν μὴ φυλάξητε, καὶ πορευθῆτε καὶ δουλεύσητε θεοῖς ἑτέροις καὶ προσκυνήσητε αὐτοῖς·

7 * καὶ ἐξαρῶ τὸν ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα αὐτοῖς, καὶ τὸν οἶκον τοῦτον ὃν ἡγίασα τῷ ὀνόματί μου ἀπορρίψω ἐκ προσώπου μου. καὶ ἔσται ἰσραὴλ εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς λάλημα εἰς πάντας τοὺς λαούς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

65 Et fecit Selomoh tempore illo festiuitatem, & omnis Israel cum eo, ecclesia multa ab introitu Hhamath vsque ad fluuium Misraim ante Dominum Deum nostrum, septem diebus initiationis domus, & septem diebus festiuitatis, *id est*, quatuordecim diebus.

66 Die octauo misit populum: & benedixerunt regi, & iuerunt in habitacula sua cùm lætati fuissent, & iucundatum esset cor eorum propter omne bonum quod fecerat Dominus Dauid seruo suo, & Israel populo suo.

CAP. IX.

ET fuit cùm finisset Selomoh ędificare domum sanctuarij Domini, & domum regis, & omnẽ voluntatem Selomoh quam voluit facere.

2 Et reuelatus est Dominus Selomoh secundò, sicut reuelatus fuerat illi in Gibghon.

3 Et dixit Dominus illi: Audita est à me oratio tua & deprecatio tua quam deprecatus es ante me: sanctificaui domum hanc quam ædificasti, ad ponendum maiestatem meam ibi vsque in seculum: & erit maiestas mea manens in ea, & etiam beneplacitum meum fiet ibi omnibus diebus. 4 Et tu si ambulaueris ante me, sicut ambulauit Dauid pater tuus in veritate cordis & rectitudine, faciendo iuxta omnia quæ præcepi tibi, decreta mea & iudicia mea seruaueris:

5 Statuam solium regni tui super Israel in seculum, sicut locutus sum cum Dauid patre tuo dicendo: Non abscindetur tibi vir à solio regni Israel. 6 Si auertendo auersi fueritis vos & filij vestri ne *eatis* post cultum meum, nec seruaueritis præcepta mea & decreta mea quæ dedi ante vos, sed iueritis & colueritis errores gentium, & adoraueritis eos:

7 Tunc consumam Israel de superficie terræ quam dedi illis, & domum quam ædificaui nomini meo elongabo ex aduerso dicti mei, & erit Israel in parabolam & in fabulam omnibus gentibus.

8 * וְהַבַּיִת הַזֶּה יִהְיֶה עֶלְיוֹן כָּל־עֹבֵר עָלָיו יִשֹּׁם
וְשָׁרָק וְאָמְרוּ עַל־מֶה עָשָׂה יְהוָה כָּכָה לָאָרֶץ הַזֹּאת
וְלַבַּיִת הַזֶּה׃
9 * וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם אֲשֶׁר
הוֹצִיא אֶת־אֲבֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיַּחֲזִקוּ בֵאלֹהִים
אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲוֻ לָהֶם וַיַּעַבְדוּם עַל־כֵּן הֵבִיא יְהוָה
עֲלֵיהֶם אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת׃
10 * וַיְהִי מִקְצֵה עֶשְׂרִים שָׁנָה אֲשֶׁר־בָּנָה שְׁלֹמֹה
אֶת־שְׁנֵי הַבָּתִּים אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ׃
11 * חִירָם מֶלֶךְ־צֹר נִשָּׂא אֶת־שְׁלֹמֹה בַּעֲצֵי אֲרָזִים
וּבַעֲצֵי בְרוֹשִׁים וּבַזָּהָב לְכָל־חֶפְצוֹ אָז יִתֵּן הַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה לְחִירָם עֶשְׂרִים עִיר בְּאֶרֶץ הַגָּלִיל׃
12 * וַיֵּצֵא חִירָם מִצֹּר לִרְאוֹת אֶת־הֶעָרִים אֲשֶׁר נָתַן־
לוֹ שְׁלֹמֹה וְלֹא יָשְׁרוּ בְעֵינָיו׃
13 * וַיֹּאמֶר מָה הֶעָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר־נָתַתָּה לִי אָחִי
וַיִּקְרָא לָהֶם אֶרֶץ כָּבוּל עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
14 * וַיִּשְׁלַח חִירָם לַמֶּלֶךְ מֵאָה וְעֶשְׂרִים כִּכַּר זָהָב׃
15 * וְזֶה דְבַר־הַמַּס אֲשֶׁר־הֶעֱלָה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
לִבְנוֹת אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּיתוֹ וְאֶת־הַמִּלּוֹא וְאֵת
חוֹמַת יְרוּשָׁלִָם וְאֶת־חָצֹר וְאֶת־מְגִדּוֹ וְאֶת־גָּזֶר׃
16 * פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עָלָה וַיִּלְכֹּד אֶת־גֶּזֶר וַיִּשְׂרְפָה
בָאֵשׁ וְאֶת־הַכְּנַעֲנִי הַיֹּשֵׁב בָּעִיר הָרָג וַיִּתְּנָה שִׁלֻּחִים
לְבִתּוֹ אֵשֶׁת שְׁלֹמֹה׃
17 * וַיִּבֶן שְׁלֹמֹה אֶת־גָּזֶר וְאֶת־בֵּית חֹרֹן תַּחְתּוֹן׃
18 * וְאֶת־בַּעֲלָת וְאֶת־תַּמֹּר בַּמִּדְבָּר בָּאָרֶץ׃
19 * וְאֵת כָּל־עָרֵי הַמִּסְכְּנוֹת אֲשֶׁר הָיוּ לִשְׁלֹמֹה וְאֵת עָרֵי
הָרֶכֶב וְאֵת עָרֵי הַפָּרָשִׁים וְאֵת חֵשֶׁק שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר
חָשַׁק לִבְנוֹת בִּירוּשָׁלִָם וּבַלְּבָנוֹן וּבְכֹל אֶרֶץ מֶמְשַׁלְתּוֹ׃
20 * כָּל־הָעָם הַנּוֹתָר מִן־הָאֱמֹרִי הַחִתִּי הַפְּרִזִּי הַחִוִּי
וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר לֹא־מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל הֵמָּה׃

8 *Et domus hæc erit in exemplum. omnis
qui transierit per eam, stupebit, & sibila-
bit, & dicet: Quare fecit Dominus sic ter-
9 ræ huic & domui huic? *Et respondebũt: Deu.29.c Ier.22.c
Quia dereliquerunt dominũ Deum suũ,
qui eduxit patres eorum de terra Ægypti,
& secuti sunt deos alienos, & coluerunt
eos, & adorauerunt eos; idcircò induxit
Dominus super eos omne malum hoc. 2.Pa.8.a
10 *Expletis autem annis viginti, postquàm
ædificauerat Salomon duas domos, id est,
11 domum Domini, & domum regis: * Hirã
rege Tyri præbente Salomoni ligna ce-
drina, & abiegna, & aurum, iuxta omne
quod opus habuerat; tunc dedit Salomon
Hiram viginti oppida in terra Galileæ.
12 * Et egressus est Hiram de Tyro, vt vi-
C deret oppida quæ dederat ei Salomon; &
13 non placuerunt ei: *Et ait: Hæccine sunt
ciuitates quas dedisti mihi frater? Et ap-
pellauit eas terram Chabul vsque in diem
14 hanc. * Misit ergo Hiram ad regem Sa-
lomonem centum viginti talenta auri.
15 * Hæc est summa expensarum quã ob-
tulit Salomon rex ad ædificandam domũ
Domini & domum suam, & Mello, & mu
rum Ierusalem, & Heser, & Mageddo, &
16 Gazer. * Pharao rex Ægypti ascendit &
cepit Gazer, succenditq; eam igni, & Cha-
nanæum qui habitabat in ciuitate inter-
fecit, & dedit eam in dotem filię suæ vxo-
17 ri Salomonis. * Ædificauit ergo Salomon
18 Gazer & Bethoron inferiorem, *Et Baa-
lath, & Palmiram in terra solitudinis:
19 *Et omnes vicos qui ad se pertinebant,
& erant absque muro, muniuit: & ciui-
tates curruum, & ciuitates equitum, &
quodcunque ei placuit, vt ædificaret in
Ierusalem, & in Libano, & in omni terra
potestatis suæ.
20 * Vniuersum populum qui remanserat
D de Ammorræis, & de Ethæis, & de Phere-
zæis, & Euæis, & Iebusæis, qui non sunt
de filiis Israel;

תרגום יונתן

8 וּבֵיתָא הָדֵין דַּהֲוָה עִילָּאי יְהֵא חֲרִיב כָּל דְּיֶעְבַּר עֲלוֹהִי יַכְלֵי וְיָנִיד וְיֵימְרוּן עַל מָה עֲבַד יְיָ כְּדֵין לְאַרְעָא הָדָא וּלְבֵיתָא הָדֵין׃
9 וְיֵימְרוּן עַל דִּשְׁבַקוּ יַת פֻּלְחָנָא דַיְיָ אֱלָהֲהוֹן דְּאַפִּיק יַת אֲבָהָתְהוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם וְאַתְקִיפוּ בְּטַעֲוָת עַמְמַיָּא וּסְגִידוּ לְהוֹן וּפְלַחוּנוּן עַל
כֵּן אַיְיתִי יְיָ עֲלֵיהוֹן יַת כָּל בִּישְׁתָּא הָדָא׃
10 וַהֲוָה מִסּוֹף עֶשְׂרִין שְׁנִין דִּי בְּנָא שְׁלֹמֹה יַת תְּרֵין בָּתַיָּא יַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וְיַת בֵּית מַלְכָּא׃
11 חִירָם מַלְכָּא דְצוֹר סוֹבַר יַת שְׁלֹמֹה בַּאֲעֵי אַרְזִין וּבַאֲעֵי בִּירְוָן וּבְדַהֲבָא לְכָל צָרְכֵיהּ וּבְכֵן יְהַב מַלְכָּא שְׁלֹמֹה לְחִירָם עֶשְׂרִין קִרְוִין
בְּאַרְעָא גְלִילָא׃ 12 וּנְפַק חִירָם מִצּוֹר לְמִסְעַר יַת קִרְוַיָּא דִיהַב לֵיהּ שְׁלֹמֹה וְלָא כָשְׁרִין בְּעֵינוֹהִי׃ 13 וַאֲמַר מָה קִרְוַיָּא הָאִלֵּין דִּי
יְהַבְתָּ לִי אַחִי וּקְרָא לְהֵן אַרַע כָּבוּל עַד יוֹמָא הָדֵין׃ 14 וְשַׁדַּר חִירָם לְמַלְכָּא מְאָה וְעֶשְׂרִין כִּכְּרֵי דַהֲבָא׃ 15 וְדֵין פִּתְגַם מַסְקֵי מִיסִין דְּמַנִּי
מַלְכָּא שְׁלֹמֹה לְמִבְנֵי יַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וְיַת בֵּיתֵיהּ וְיַת מִילֵּיתָא וְיַת שׁוּרַיָּא דִירוּשְׁלֶם וְיַת חָצוֹר וְיַת מְגִדּוֹ וְיַת גָּזֶר׃ 16 פַּרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרַיִם
סְלֵיק וּכְבַשׁ יַת גֶּזֶר וְאוֹקִדָהּ בְּנוּרָא וְיַת כְּנַעֲנָאָה דְיָתֵב בְּקַרְתָּא קְטַל וְיַהְבָהּ מַתָּנָה לְבִרְתֵּיהּ אִתַּת שְׁלֹמֹה׃ 17 וּבְנָא שְׁלֹמֹה יַת גֶּזֶר וְיַת
בֵּית חוֹרוֹן אַרְעָאָה׃ 18 וְיַת בַּעֲלָת וְיַת תַּדְמוֹר בְּמַדְבְּרָא בְּאַרְעָא׃ 19 וְיַת כָּל קִרְוֵי בֵּית אוֹצָרַיָּא דִי הֲוָאָה לִשְׁלֹמֹה וְיַת קִרְוֵי רְתִיכַיָּא וְיַת
קִירְוֵי פָּרָשַׁיָּא וְיַת רְעוּת שְׁלֹמֹה דְאִתְרְעִי לְמִבְנֵי בִּירוּשְׁלֶם וּבְלִבְנָן וּבְכָל אֲרַע שִׁלְטוֹנֵיהּ׃ 20 כָּל עַמָּא דְאִשְׁתְּאַרוּ מִן אֱמוֹרָאֵי חִתָּאֵי
פְּרִיזָאֵי חִיוָּאֵי וִיבוּסָאֵי דְלָא מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִינוּן׃

‡ *Et domus hæc alta erit in exemplum. omnis* 8
qui transierit per eam, obstupebit & sibilabit. et dicent, Causa cuius fecit Dominus sic terræ huic & domui huic? ‡ *Et dicent: Eò quòd* 9
dereliquerunt dominum Deum suum, qui eduxit patres eorũ de domo seruitutis de Ægypto, & adhæserunt diis alienis, et adorauerunt eos, et seruierunt eis, propter hoc induxit Dominus super eos omne malum hoc. ‡ *Et factum est* 10
post viginti annos in quibus ædificauit Salomõ duas domos, domum Domini & domum regis;

‡ *Chiram rex Tyri auxilio fuit Salomoni in* 11
lignis cedrinis, & in lignis abiegnis, & in auro, & in omni voluntate eius. tunc dedit rex Salomon Chiram viginti ciuitates in terra Galilæa. ‡ *Et egressus est Chiram de Tyro, &* 12
abijt in Galilæam vt videret ciuitates quas dedit ei Salomon: & non placuerunt ei.

‡ *Et ait Chiram: Quid sunt ciuitates istæ* 13
quas dedisti mihi ô frater? & vocauit eas terminum vsque in diem hanc. ‡ *Et misit Chi-* 14
ram Salomoni centum & viginti talenta auri.

‡ *Et hæc summa distributionis quam obtulit* 15
rex Salomon ad ædificandum domum Domini, & domum regis, & murum Hierusalem, & arcem vt sepiret sepem ciuitatis Dauid & Assor, & Mageddo, & Gazer.

‡ *Pharao rex Ægypti ascendit, et cepit Ga-* 16
zer, & succendit eam in igne, & Chananæum qui habitabat in ciuitate interfecit. & dedit eam Pharao emissiones filiæ suæ vxori Salomonis. ‡ *Et Salomon ædificauit Gazer, &* 17
Bethoron inferiorem.

‡ *Et Baalath, & Thamor in deserto:* 18

‡ *Et omnes ciuitates munitas, quæ erant* 19
Salomoni, & omnes ciuitates curruum, & omnes ciuitates equitum, & conatum Salomonis quem negociatus est vt ædificaret in Hierusalem & in Libano, & in omni terra potestatis suæ.

‡ *Vniuersum derelictum populum à Chettæo* 20
& Amorræo, & Pherezæo, & Chananæo, & Euæo, & Iebusæo, & Gergesæo, qui non erant de filiis Israel:

8 ‡ καὶ ὁ οἶκος οὗτος ὁ ὑψηλὸς ἔσται εἰς θαῦμα. πᾶς διαπορευόμενος δι' αὐτοῦ, συριεῖ καὶ συρεῖ. καὶ ἐροῦσιν, ἕνεκεν τίνος ἐποίησε κύριος οὕτω τῇ γῇ ταύτῃ καὶ τῷ οἴκῳ τούτῳ; 9 ‡ καὶ ἐροῦσιν, ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπον κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν, τὸν ἐξαγαγόντα τοὺς πατέρας αὐτῶν ἐξ οἴκου δουλείας ἐξ αἰγύπτου, καὶ ἀντελάβοντο θεῶν ἀλλοτρίων καὶ προσεκυνήσαν αὐτοῖς καὶ ἐδούλευσαν αὐτοῖς, διὰ τοῦτο ἐπήγαγε 10 κύριος ἐπ' αὐτοὺς πᾶσαν τὴν κακίαν ταύτην. ‡ καὶ ἐγένετο μετὰ εἴκοσι ἔτη ἐν οἷς ᾠκοδόμησε Σολομὼν τοὺς δύο οἴκους, 11 τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως· ‡ χειρὰμ βασιλεὺς Τύρου ἀντελαμβάνετο τοῦ Σολομῶντος ἐν ξύλοις κεδρίνοις καὶ ἐν ξύλοις πευκίνοις, καὶ ἐν χρυσίῳ, καὶ ἐν παντὶ θελήματι αὐτοῦ. τότε ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν τῷ Χιράμ εἴκοσι πόλεις ἐν γῇ Γαλιλαίᾳ. 12 ‡ καὶ ἐξῆλθε Χιρὰμ ἐκ Τύρου καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν Γαλιλαίαν τοῦ εἰδεῖν τὰς πόλεις ἃς ἔδωκεν αὐτῷ Σολομών, καὶ οὐκ ἤρεσθη αὐτῷ. 13 ‡ καὶ εἶπε Χιρὰμ, τί εἰσιν αἱ πόλεις αὗται ἃς ἔδωκάς μοι ὦ ἀδελφέ; καὶ ἐκάλεσεν αὐτὰς ὅριον ἕως τῆς ἡμέρας ταύ- 14 της. ‡ καὶ ἀπέστειλε Χιρὰμ τῷ Σολομῶντι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι 15 τάλαντα χρυσίου. ‡ καὶ αὕτη ἡ πραγματεία τῆς στρατιᾶς ἣν ἀνέγνω ὁ βασιλεὺς Σολομὼν οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον κυρίου, καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ τὸ τεῖχος Ἱερουσαλήμ, καὶ Ἀσὼρ καὶ Μαγεδδὼ καὶ Γαζέρ. ‡ Φαραὼ βασιλεὺς Αἰγύπτου ἀνέβη, καὶ προσκατελάβετο Γαζέρ, καὶ ἐνεπύρισεν αὐτὴν ἐν πυρί, καὶ τὸν Χαναναῖον τὸν κατοικοῦντα ἐν τῇ πόλει ἐθανάτωσεν. καὶ ἔδωκεν αὐτὴν Φαραὼ ἀποσολὰς τῇ θυγατρὶ αὐτοῦ γυναικὶ Σολομῶντος. 17 ‡ καὶ Σολομὼν ᾠκοδόμησε τὴν Γαζέρ, καὶ τὴν Βαιθωρὼν 18 τὴν κατωτέραν, ‡ καὶ τὴν Βααλάθ, καὶ τὴν θαμὼρ ἐν τῇ 19 ἐρήμῳ· ‡ καὶ πάσας τὰς πόλεις τὰς ὀχυρὰς, αἳ ἦσαν τῷ Σολομῶντι, καὶ πάσας τὰς πόλεις τῶν ἁρμάτων, καὶ πάσας τὰς πόλεις τῶν ἱππέων, καὶ τὴν πραγματείαν Σολομῶντος ἣν ἐπραγματεύσατο οἰκοδομῆσαι ἐν Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν τῷ Λιβάνῳ, καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ τῆς δυναστείας αὐ- 20 τοῦ. ‡ πάντα τὸν ὑπολελειμμένον λαὸν ἀπὸ τοῦ Χετταίου καὶ τοῦ Ἀμορραίου, καὶ τοῦ Φερεζαίου, καὶ τοῦ Χαναναίου, καὶ τοῦ Εὐαίου, καὶ τοῦ Ἰεβουσαίου, καὶ τοῦ Γεργεσαίου τῶν μὴ ὄντων ἐκ τῶν υἱῶν Ἰσραήλ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

8 Et domus hæc quæ fuit excelsa, erit diruta: omnis qui transierit per eam, sibilabit & nutabit: & dicent, Quamobrem fecit Dominus sic terræ huic & domui huic? 9 Et dicent: Eo quòd dereliquerunt cultum domini Dei sui, qui eduxit patres eorum de terra Misraim, & apprehenderunt Errores gentium, & adorauerunt illos & coluerunt illos, idcircò induxit Dominus super eos omne malum hoc. 10 Et fuit à fine viginti annorum quibus ædificauit Selomoh duas domos, domum sanctuarij Domini & domum regis.
11 (Hhiram rex Szor sustentarat Selomoh in lignis cedrinis & lignis abiegnis, & auro in omni necessitate illius:) tunc dedit rex Selomoh ipsi Hhiram viginti vrbes in terra Gelila. 12 Et exiuit Hhiram de Szor, vt visitaret vrbes quas dederat ei Selomoh: & non rectæ fuerunt in oculis eius: 13 Et dixit: Quænam sunt vrbes hæ quas dedisti mihi frater mi? & vocauit illas terram Chabul vsque ad diem hanc. 14 Et misit Hhiram regi centum & viginti talenta auri.
15 Et hæc est ratio tollentium tributa quos præposuit rex Selomoh ad ædificandum domum sanctuarij Domini, & domum suam, & aggerem & muros Ierusalem, Hhaszor, & Megido & Gazer. 16 Pargho rex Misraim ascendit & subegit Gazer, & incendit eam igni; & Kenaghanæum, qui habitabat in vrbe, occidit. & dedit illam dono filiæ suæ vxori Selomoh.
17 Et ædificauit Selomoh Gezer, & Beth-Hhoron inferiorem:
18 Et Baghalath, & Thadmor in deserto in terra: 19 Et omnes vrbes domus repositoriorum quæ erant Selomoh, & vrbes curruum, & vrbes equitum, & voluntatem Selomoh quam voluit ædificare in Ierusalem, & in Libnan, & in omni terra imperij sui. 20 Omnem populum qui relictus fuerat ex Emorrhæis, Hhithæis, Perizæis, Hhiuæis, & Iebuzæis, qui non erant de filiis Israel:

21 * בְּנֵיהֶם אֲשֶׁר נוֹתְרוּ אַחֲרֵיהֶם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא־
יָכְלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַחֲרִימָם וַיַּעֲלֵם שְׁלֹמֹה לְמַס־
עֹבֵד עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
22 * וּמִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא־נָתַן שְׁלֹמֹה עֶבֶד כִּי־הֵם
אַנְשֵׁי־הַמִּלְחָמָה וַעֲבָדָיו וְשָׂרָיו וְשָׁלִשָׁיו וְשָׂרֵי
רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו׃
23 * אֵלֶּה שָׂרֵי הַנִּצָּבִים אֲשֶׁר עַל־הַמְּלָאכָה לִשְׁלֹמֹה
חֲמִשִּׁים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת הָרֹדִים בָּעָם הָעֹשִׂים
24 בַּמְּלָאכָה׃ * אַךְ בַּת־פַּרְעֹה עָלְתָה מֵעִיר דָּוִד
אֶל־בֵּיתָהּ אֲשֶׁר בָּנָה־לָהּ אָז בָּנָה אֶת־הַמִּלּוֹא׃
25 * וְהָעֲלָה שְׁלֹמֹה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה עֹלוֹת
וּשְׁלָמִים עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר בָּנָה לַיהוָה וְהַקְטִיר
אִתּוֹ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה וְשִׁלַּם אֶת־הַבָּיִת׃
26 * וַאֲנִי עָשָׂה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּעֶצְיוֹן־גֶּבֶר אֲשֶׁר
אֵת־אֵילוֹת עַל־שְׂפַת יַם־סוּף בְּאֶרֶץ אֱדוֹם׃
27 * וַיִּשְׁלַח חִירָם בָּאֳנִי אֶת־עֲבָדָיו אַנְשֵׁי אֳנִיּוֹת
יֹדְעֵי הַיָּם עִם עַבְדֵי שְׁלֹמֹה׃
28 * וַיָּבִאוּ אוֹפִירָה וַיִּקְחוּ מִשָּׁם זָהָב אַרְבַּע־מֵאוֹת
וְעֶשְׂרִים כִּכָּר וַיָּבִאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה׃

יוד

1 * וּמַלְכַּת־שְׁבָא שָׁמְעָה אֶת־שֵׁמַע שְׁלֹמֹה
לְשֵׁם יְהוָה וַתָּבֹא לְנַסֹּתוֹ בְּחִידוֹת׃
2 * וַתָּבֹא יְרוּשָׁלַ͏ִם בְּחַיִל כָּבֵד מְאֹד גְּמַלִּים
נֹשְׂאִים בְּשָׂמִים וְזָהָב רַב־מְאֹד וְאֶבֶן יְקָרָה
וַתָּבֹא אֶל־שְׁלֹמֹה וַתְּדַבֵּר אֵלָיו אֵת כָּל־אֲשֶׁר
הָיָה עִם־לִבָּהּ׃
3 * וַיַּגֶּד־לָהּ שְׁלֹמֹה אֶת־כָּל־דְּבָרֶיהָ לֹא־הָיָה
דָבָר נֶעְלָם מִן־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר לֹא הִגִּיד לָהּ׃
4 * וַתֵּרֶא מַלְכַּת־שְׁבָא אֶת כָּל־חָכְמַת שְׁלֹמֹה
וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה׃

21 * Horum filios qui remanserant in terra, quos scilicet non potuerant filij Israel exterminare, fecit Salomon tributarios
22 vsque in diem hanc. * De filiis autem Israel non constituit Salomō seruire quēquam, sed erant viri bellatores, & ministri eius, & principes, & duces, & prę fecti curruum &
23 equorum. * Erant autem principes super omnia opera Salomonis præpositi quingenti quinquaginta, qui habebant subiectum populum, & statutis operibus imperabant.
24 * Filia autem Pharaonis ascendit de ciuitate Dauid in domum suam quā ædificauerat ei Salomon. tūc ędificauit Mello.
25 * Offerebat quoque Salomon tribus vicibus per annos singulos holocausta & pacificas victimas super altare quod ædificauerat Domino, & adolebat thymiama coram Domino. Perfectumq; est templum.
26 * Classem quoque fecit rex Salomon in Asion-gaber, quę est iuxta Haylam in littore maris rubri in terra Idumææ.
27 * Misitque Hiram in classe illa seruos suos viros nauticos & gnaros maris cum
28 seruis Salomonis. * Qui cùm venissent in Ophir, sumptum indè aurum quadringentorum viginti talentorum, detulerunt ad regem Salomonem.

CAP. X.

1 SEd & regina Saba audita fama Salomonis, in nomine Domini venit tentare eum in ęnigmatibus. 2.Pa.9.a Matt.12.d. Luc.11.d
2 * Et ingressa Ierusalem multo cum comitatu & diuitiis, camelis portantibus aromata, & aurum infinitum nimis, & gemmas pretiosas, venit ad regem Salomonē, & locuta est ei vniuersa quæ habebat in
3 corde suo. * Et docuit eam Salomon omnia verba quæ proposuit. Non fuit sermo qui regem posset latere, & non respondere-
4 ret ei. * Videns autem regina Saba omnem sapientiam Salomonis, & domum quam ædificauerat,

תרגום יונתן

21 בְּנֵיהוֹן דְּאִשְׁתְּאַרוּ בָּתְרֵיהוֹן בְּאַרְעָא דְּלָא יְכִילוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְגַמָּרוּתְהוֹן וּמַנְּינוּן שְׁלֹמֹה לְמַסְקֵי מִיסִין פָּלְחִין עַד יוֹמָא הָדֵין׃
22 וּמִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָא יְהַב שְׁלֹמֹה לְמֶהֱוֵי פָּלְחִין אֱרֵי אִינוּן גַּבְּרֵי עָבְדֵי קְרָבָא וְעַבְדּוֹהִי וְרַבְרְבָנוֹהִי וְגִבָּרוֹהִי וְרַבָּנֵי רְתִיכוֹהִי וּפָרָשׁוֹהִי׃
23 אִילֵּין רַבָּנֵי אִיסְטַרְטִיגַיָּא דִּי מְמַנָּן עַל עֲבִידְתָּא דִּשְׁלֹמֹה חֲמֵשׁ מְאָה וְחַמְשִׁין דִּי מַפְלְחִין בְּעַמָּא דָּעָבְדִין בְּעִבִידְתָּא׃
24 בְּרַת פַּרְעֹה סְלִיקַת מִקִּרְתָּא דְּדָוִד לְבֵיתָא דִּבְנָא לָהּ בְּכֵן בְּנָא יַת מִילֵּיהָא׃
25 וַאֲסִיק שְׁלֹמֹה תְּלָת זִמְנִין בְּשַׁתָּא עֲלָוָן וְנִכְסַת קוּדְשִׁין עַל מַדְבְּחָא דִּבְנָא קֳדָם יְיָ וּמַקְטַר עֲלוֹהִי קְטוֹרֶת בָּסְמִין דִּי קֳדָם יְיָ וְשַׁכְלֵל
יַת בַּיְתָא׃ 26 וּסְפִינָא עָבַד מַלְכָּא שְׁלֹמֹה בְּעֶצְיוֹן גָּבֶר דְּעִם אֵילוֹת עַל כֵּיף יַמָּא דְּסוּף בְּאַרְעָא דֶּאֱדוֹם׃
27 וְשַׁדַּר חִירָם בִּסְפִינְתָּא יַת עַבְדּוֹהִי גַּבְרִין סַפָּנִין וְאוּמָנִין לְרַבָּרָא יַמָּא עִם עַבְדֵי שְׁלֹמֹה׃
28 וַאֲתוֹ לְאוֹפִיר וּנְסִיבוּ מִתַּמָּן דַּהֲבָא אַרְבַּע מְאָה וְעֶשְׂרִין כִּכְּרִין וְאַיְתִיאוּ לְוָת מַלְכָּא שְׁלֹמֹה׃

1 וּמַלְכַּת שְׁבָא שְׁמַעַת יַת שֵׁמַע שְׁלֹמֹה לְשׁוּמָא דַיְיָ וַאֲתַת לְנַסָּיוּתֵיהּ בְּמַתְלִין׃ 2 וַאֲתַת לִירוּשְׁלֶם בְּמַשְׁרְיָן סַגִּיאָן לַחֲדָא גְּמַלִּין טְעִינִין
בָּסְמָנִין וְדַהֲבָא סַגִּי לַחֲדָא וְאַבְנִין טָבָן וַאֲתַת לְוָת שְׁלֹמֹה וּמַלֵּילַת עִמֵּיהּ יַת כָּל דַּהֲוָה עִם לִבַּהּ׃ 3 וְחַוִי לַהּ שְׁלֹמֹה יַת כָּל פִּתְגָמָא וְלָא
הֲוָה מִדְעָם דְּאִתְכַּסָּא מִן מַלְכָּא דְּלָא חַוִי לָהּ׃ 4 וַחֲזָת מַלְכַּת שְׁבָא יַת כָּל חָכְמַת שְׁלֹמֹה וּבֵיתָא דִּבְנָא׃

‡ Filios eorum qui remanserant post eos in 21
terra, quos non potuerant filij Israel exter-
minare eos, & adduxit eos Salomon in tributum
vsque in diem hanc.

‡ Et de filijs Israel non dedit Salomon in ser- 22
uitutem, quia ipsi erant viri bellatores, & ser-
ui eius, & principes, & ternarij eius, & prin-
cipes curruum eius, & equites eius.

‡ Erant autem principes præfecti super ope- 23
ra Salomonis quingenti quinquaginta, domi-
nantes in populo qui faciebat opus.

‡ Filia autem Pharaonis ascendit à ciuitate 24
Dauid in domum suam, quam ædificauerat ei;
tunc ædificauit Mello.

‡ Et offerebat Salomon tribus vicibus per 25
annum holocausta et pacifica super altare quod
ædificauerat Domino, & adoleuit super illud
quod erat coram Domino, & perfecit domum.

‡ Et fecit rex Salomon nauem in Asion Ga- 26
ber quæ est iuxta Elath in littore maris vltimi
in terra Edon.

‡ Et misit Chiram in naue seruorum suorum 27
viros nauticos, populum gnaros impellere ma-
re cum seruis Salomonis.

‡ Et venerunt in Sophira, & sumpserunt 28
inde quadringenta & viginti talenta auri, &
detulerunt regi Salomoni.

21 ‡ τὰ τέκνα αὐτῶν τὰ ὑπολελειμμένα μετ' αὐτοὺς ἐν
τῇ γῇ, οὓς οὐκ ἠδυήθησαν οἱ υἱοὶ Ισραηλ ἐξολοθρεῦσαι
αὐτούς, καὶ ἀνήγαγεν αὐτοὺς Σολομὼν εἰς φόρον ἕως τῆς
22 ἡμέρας ταύτης. ‡ καὶ ἐκ τῶν υἱῶν Ισραηλ οὐκ ἔδωκε
Σολομὼν εἰς δουλείαν, ὅτι αὐτοὶ ἦσαν οἱ ἄνδρες οἱ πολε-
μισταί, καὶ παῖδες αὐτοῦ καὶ ἄρχοντες, καὶ τριστοὶ αὐτοῦ,
καὶ ἄρχοντες τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ, καὶ ἱππεῖς αὐτοῦ.
23 ‡ ἦσαν οἱ ἄρχοντες οἱ ἐπὶ τῶν ἔργων Σο-
λομῶντος πεντακόσιοι πεντήκοντα, κυριεύοντες ἐν τῷ λαῷ
τῷ ποιοῦντι τὸ ἔργον.
24 ‡ ἡ θυγάτηρ δὲ Φαραὼ ἀνέβη ἀπὸ τῆς πόλεως
Δαυὶδ εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, ὃν ᾠκοδόμησεν αὐτῇ· τότε ᾠκο-
δόμησε Μηλλώ.
25 ‡ καὶ ἀνεφέρεν Σολομὼν τελέως κατ' ἐνιαυτὸν
ὁλοκαυτώματα καὶ εἰρηνικὰς ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὃ ᾠκοδό-
μησε τῷ κυρίῳ· καὶ ἐθυμίασεν ἐπ' αὐτὸ τὸ ὂν ἐνώπιον κυ-
26 ρίου, καὶ συνετέλεσε τὸν οἶκον. ‡ Ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Σο-
λομὼν ναῦν ἐν Ασιὼν Γαβὲρ τὴν οὖσαν ἐχόμενα Αἰλὰθ
ἐπὶ χείλους θαλάσσης τῆς ἐρυθρᾶς ἐν γῇ Ἐδώμ.
27 ‡ καὶ ἀπέστειλε χειρὰμ ἐν τῇ νηῒ τῶν παίδων αὐτοῦ
ἄνδρας ναυτικούς, λαὸν εἰδότας ἐλαύνειν θάλασσαν μετὰ
τῶν παίδων Σολομῶντος.
28 ‡ καὶ ἦλθον εἰς Σωφειρά, καὶ ἔλαβον ἐκεῖθεν τετρα-
κόσια καὶ εἴκοσι τάλαντα χρυσίου, καὶ ἤνεγκαν τῷ βασι-
λεῖ Σολομῶντι.

CAP. X.

ET *regina Saba audiuit nomen Salomonis,* 1
& nomen Domini; & venit vt tentaret
eum in ænigmatibus.

‡ Et venit in Hierusalem in potentia graui 2
nimis; & cameli portantes aromata, & au-
rum multum nimis, & lapidem preciosum
multum; & venit ad regem Salomonem, &
locuta est ei vniuersa quæ erant in corde suo.

‡ Et nunciauit ei Salomon omnia verba 3
eius; non fuit sermo neglectus à rege quem non
nunciauit ei.

‡ Et vidit regina Saba omnem sapientiam 4
Salomonis, & domum quam ædificauerat.

ί.

1 ‡ Καὶ βασίλισσα Σαβὰ ἤκουσε τὸ ὄνομα Σολομῶ-
ντος καὶ τὸ ὄνομα κυρίου, καὶ ἦλθε τοῦ πειράσαι αὐτὸν ἐν
αἰνίγμασι.
2 ‡ καὶ ἦλθεν εἰς Ιερουσαλὴμ ἐν δυνάμει βαρείᾳ
σφόδρα· Σὺν κάμηλοι αἴροῦσαι ἀρώματα Σὺν χρυσίον πο-
λὺ σφόδρα, Σὺν λίθον τίμιον πολύ· καὶ ἦλθε πρὸς τὸν
βασιλέα Σολομῶντα· καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ πάντα ὅσα ἦν
ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.
3 ‡ καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῇ Σολομὼν πάντας τοὺς λόγους
αὐτῆς, οὐκ ἦν λόγος παρεωραμένος ὑπὸ τοῦ βασι-
λέως ὃν οὐκ ἀπήγγειλεν αὐτῇ.
4 ‡ καὶ εἶδε βασίλισσα Σαβὰ πᾶσαν τὴν φρόνησιν Σο-
λομῶντος Σὺ τὸν οἶκον ὃν ᾠκοδόμησε.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Filios eorum qui relicti fuerant post illos in terra, quos non potuerant filij Israel consumere, constituit Selomoh in allatores tributorum seruientes vsque ad diem hanc. [22] Et ex filijs Israel non dedit Selomoh vt essent serui, quia erant illi viri belligeratores, & serui eius, & magistratus eius, & viri eius, & magistri curruum eius & equitum eius. [23] Hi sunt magistri antesignanorum, qui erant præpositi super opus Selomoh, quingenti & quinquaginta qui seruire faciebant populum qui faciebant opus.

[24] Verùm filia Parghoh ascendit de ciuitate Dauidis in domum quam ædificauerat ei: tunc ædificauit aggerem.

[25] Et offerebat Selomoh tribus temporibus in anno holocausta, & victimam sanctitatum super altare quod ædificauerat ante Dominum; & adolebat super illud suffitum aromatum, quæ erant ante Dominum, & perfecit domum.

[26] Et nauem fecit rex Selomoh in Gheszion Gaber super litus maris Zzuph in terra Edom. [27] Et misit Hhiram in naui seruos suos viros nautas & peritos regendi maris cum seruis Selomoh. [28] Et venerunt in Ophir, & acceperunt inde aurum, quadringenta & viginti talenta; & adduxerunt ad regem Selomoh.

CAP. X.

ET regina Seba audiuit famam Selomoh in nomine Domini, & venit vt tentaret eum in parabolis.

[2] Et venit in Ierusalem cum turmis multis valdè, & cameli onusti aromatibus, & auro multo valdè, & lapidibus bonis; & venit ad Selomoh, & locuta est cum eo omne quod fuit cum corde suo. [3] Et indicauit illi Selomoh omnia verba eius, & non fuit quicquam quod celatum fuerit à rege, quod non indicaret illi.

[4] Et vidit regina Seba omnem sapientiam Selomoh, & domum quam ædificauerat.

5 * וּמַאֲכַל שֻׁלְחָנוֹ וּמוֹשַׁב עֲבָדָיו וּמַעֲמַד מְשָׁרְתָיו
וּמַלְבֻּשֵׁיהֶם וּמַשְׁקָיו וְעֹלָתוֹ אֲשֶׁר יַעֲלֶה בֵּית
יְהוָה וְלֹא־הָיָה בָהּ עוֹד רוּחַ׃
6 * וַתֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֱמֶת הָיָה הַדָּבָר אֲשֶׁר
שָׁמַעְתִּי בְּאַרְצִי עַל־דְּבָרֶיךָ וְעַל־חָכְמָתֶךָ׃
7 * וְלֹא־הֶאֱמַנְתִּי לַדְּבָרִים עַד אֲשֶׁר־בָּאתִי
וַתִּרְאֶינָה עֵינַי וְהִנֵּה לֹא־הֻגַּד־לִי הַחֵצִי הוֹסַפְתָּ
חָכְמָה וָטוֹב אֶל־הַשְּׁמוּעָה אֲשֶׁר שָׁמָעְתִּי׃
8 * אַשְׁרֵי אֲנָשֶׁיךָ אַשְׁרֵי עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה הָעֹמְדִים
לְפָנֶיךָ תָּמִיד הַשֹּׁמְעִים אֶת־חָכְמָתֶךָ׃
9 * יְהִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָּרוּךְ אֲשֶׁר חָפֵץ בְּךָ לְתִתְּךָ
עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל בְּאַהֲבַת יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל
לְעֹלָם וַיְשִׂימְךָ לְמֶלֶךְ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט וּצְדָקָה׃
10 * וַתִּתֵּן לַמֶּלֶךְ מֵאָה וְעֶשְׂרִים כִּכַּר זָהָב
וּבְשָׂמִים הַרְבֵּה מְאֹד וְאֶבֶן יְקָרָה לֹא בָא
כַבֹּשֶׂם הַהוּא עוֹד לָרֹב אֲשֶׁר־נָתְנָה מַלְכַּת־
שְׁבָא לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה׃
11 * וְגַם אֳנִי חִירָם אֲשֶׁר־נָשָׂא זָהָב מֵאוֹפִיר הֵבִיא
מֵאֹפִיר עֲצֵי אַלְמֻגִּים הַרְבֵּה מְאֹד וְאֶבֶן יְקָרָה׃
12 * וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ אֶת־עֲצֵי הָאַלְמֻגִּים מִסְעָד
לְבֵית־יְהוָה וּלְבֵית הַמֶּלֶךְ וְכִנֹּרוֹת וּנְבָלִים
לַשָּׁרִים לֹא־בָא כֵן עֲצֵי אַלְמֻגִּים וְלֹא נִרְאָה
עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
13 * וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה נָתַן לְמַלְכַּת־שְׁבָא אֶת־כָּל־
חֶפְצָהּ אֲשֶׁר שָׁאָלָה מִלְּבַד אֲשֶׁר נָתַן־לָהּ כְּיַד
הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וַתֵּפֶן וַתֵּלֶךְ לְאַרְצָהּ הִיא וַעֲבָדֶיהָ׃
14 * וַיְהִי מִשְׁקַל הַזָּהָב אֲשֶׁר־בָּא לִשְׁלֹמֹה בְּשָׁנָה
אֶחָת שֵׁשׁ מֵאוֹת שִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ כִּכַּר זָהָב׃
15 * לְבַד מֵאַנְשֵׁי הַתָּרִים וּמִסְחַר הָרֹכְלִים וְכָל־
מַלְכֵי הָעֶרֶב וּפַחוֹת הָאָרֶץ׃

5 *Et cibos mensę eius & habitacula seruorum & ordines ministrātium, vestésq; eorũ, & pincernas & holocausta quę offerebat in domo Dñi, non habebat vltrà spi
6 ritum. *Dixítq; ad regẽ: Verus est sermo quẽ audiui in terra mea super sermonibus
7 tuis & super sapientia tua. *Et non credebam narrantibus mihi, donec ipsa veni & vidi oculis meis, & probaui quòd media pars mihi nunciata non fuerit. Ma-
B ior est sapientia & opera tua quàm rumor
8 quem audiui. *Beati viri tui & beati serui tui hi qui stant coram te semper, & audiũt sapientiam tuam.
9 *Sit Dominus Deus tuus benedictus cui complacuisti, & posuit te super thronum Israel, eò quòd dilexerit Dominus Israel in sempiternum, & constituit te regem vt faceres iudicium & iusticiam.
10 *Dedit ergo regi centum viginti talenta auri, & aromata multa nimis, & gemmas preciosas. Non sunt allata vltrà aromata tam multa quàm ea quæ dedit regi-
11 na Saba regi Salomoni. *Sed & classis Hiram qui portabat aurum de Ophir, attulit ex Ophir ligna thyina multa nimis, & gemmas preciosas.
12 *Fecítq; rex de lignis thyinis fulcra domus Domini, & domus regiæ; & citharas lyrásq; cantoribus. Non sunt allata huiuscemodi ligna thyina, neque visa vsque in præsentem diem.
13 *Rex autem Salomon dedit reginæ Sa
C ba omnia quæ voluit, & petiuit ab eo, exceptis his quæ vltro obtulerat ei munere regio. Quæ reuersa est, & abijt in terram suam cum seruis suis.
14 *Erat autem pondus auri quod offerebatur Salomoni per annos singulos, sexcentorum sexaginta sex talentorum auri:
15 *Excepto eo quod offerebant viri qui super vectigalia erant, & negociatores, vniuersíque scruta vendentes, & omnes reges Arabiæ ducésque terræ.

תרגום יונתן

5 ומיכל פתוריה ואסחרות עבדוהי ומקם משומשניה ולבושיהון ושקיותיה ועלותיה דמסיק בית מקדשא דייי ולא אשתארת בה
עוד רוח׃ 6 ואמרת למלכא קשטא הוה פתגמא דשמעית בארעי על פתגמך ועל חכמתך׃ 7 ולא הימנית לפתגמיא
עד דאתיתי וחזאה עיני והא לא אתחוואה לי פלגות מה דחזיתי אוספתא חכמתא וטבתא על שמועתא דשמעית׃
8 טובי גברך וטובי עבדך אילין דקיימין קדמך תדירא דשמעין ית חכמתך׃ 9 יהא ייי אלהך בריך דאתרעי בך למתנך
על כרסי מלכותא דישראל בדחמת ייי ית ישראל לעלם ומניך למהוי מלכא למעבד דין דקשוט וזכו׃
10 ויהבת למלכא מאה ועשרין ככרי דהבא ובסמין סגי לחדא ואבנין טבן לא אתי כבסמניא האינון עוד לסגי די יהבת מלכת שבא
למלכא שלמה׃ 11 ואף ספינתא דהירם דמתיא דהבא מאופיר איתיאת מאופיר אעי אלמוגיא סגי לחדא ואבנין טבן׃
12 ועבד מלכא ית אעי אלמוגיא סעד לבית מקדשא דייי ולבית מלכא וכנריא ונבליא לבני לוי לא אתו כן אעי אלמוגיא ולא
אתחזיאו עד יומא הדין׃ 13 ומלכא שלמה יהב למלכת שבא ית כל רעותה דשאילת בר מדמני לה כעותר ידא דמלכא שלמה
ואתפניאת ואזלת לארעה היא ועבדהא׃
14 והוה מתקל דהבא דאתא לשלמה בשתא חדא שית מאה ושיתין ושית ככרי דהבא׃
15 בר מאגר אומניא וסחורת תגריא וכל מלכי סומכוותא ושלטוני ארעא׃

5 ‡ Et cibos Salomonis, & cathedram seruorum eius, & assistentiam ministrorum eius, & vestem eorum, & pincernas eius, & holocaustum eius quod offerebat in domo Domini, & extra se facta est. 6 ‡ Et dixit ad regem Salomonem, Verus sermo quem audiui in terra mea de sermone tuo, & de sapientia tua.

7 ‡ Et non credidi eis qui dixerunt mihi, donec veni, & viderunt oculi mei, & ecce non est secundùm medietatem sicut annũciauerunt mihi; addidisti sapientiam & bona super omnem famam quam audiui in terra mea.

8 ‡ Beatæ mulieres tuæ, & beati serui tui isti, ‡ qui stant coram te semper, qui audiunt sapientiam tuam. 9 ‡ Sit Dominus Deus benedictus, qui voluit in te dare te super thronum Israel, eo quòd dilexerit Dominus Israel, vt firmaret eum in sempiternum, & constituit te in regem super eos, vt facias iudicium in iustitia, & in iudicijs eius.

10 ‡ Et dedit Salomoni centum & viginti talẽta auri, & aromata multa nimis, & lapidem preciosum multum: non fuerunt allata secundũ aromata illa vltra in multitudinẽ quæ dedit regina Saba regi Salomoni.

11 ‡ Et nauis Chiram portans aurum de Sophir attulit ligna multa nimis dolata, & lapidem preciosum multum.

12 ‡ Et fecit rex ligna dolata fulcra domus Domini & domus regis; & citharas, & lyras cantoribus: non sunt allata huiuscemodi ligna dolata, neque visa sunt vsquam vltra vsque in diem hunc. 13 ‡ Et rex Salomon dedit reginæ Saba omnia quæcunque voluit, quæcunque petijt, absque omnibus quæ dedit ei per manum regis Salomonis; & reuersus est & abijt in terram suam ipsa & serui sui.

14 ‡ Et erat pondus auri quod offerebatur Salomoni in anno vno, sexcenta sexaginta & sex talenta auri:

15 ‡ Absque tributis subditorum & mercatorum qui negociabantur, & omnium regum, qui erant in vlteriori parte, & Satraparum terræ.

5 ‡ καὶ τὰ βρώματα τῆς τραπέζης αὐτοῦ, καὶ τὴν καθέδραν παίδων αὐτοῦ, καὶ τὴν παράστασιν τῶν λειτουργῶν αὐτοῦ, καὶ τὴν ἱματισμὸν αὐτῶν, καὶ τοὺς οἰνοχόους αὐτοῦ, καὶ τὴν ὁλοκαύτωσιν αὐτοῦ ἣν ἀνέφερεν ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἐξ ἑαυτοῦ ἐγένετο.

6 ‡ καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα Σολομῶντα, ἀληθινὸς ὁ λόγος ὃν ἤκουσα ἐν τῇ γῇ μου περὶ τοῦ λόγου σου καὶ περὶ τῆς φρονήσεώς σου.

7 ‡ καὶ οὐκ ἐπίστευσα τοῖς εἰρηκόσι μοι, ἕως ἧς παρεγενόμην καὶ ἑωράκασιν οἱ ὀφθαλμοί μου, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἔστι τὸ ἥμισυ καθὼς ἀπήγγειλάν μοι, προσέθηκας σοφίαν καὶ ἀγαθὰ ἐπὶ πᾶσαν τὴν ἀκοὴν ἣν ἤκουσα ἐν τῇ γῇ μου.

8 ‡ μακάριαι αἱ γυναῖκές σου, καὶ μακάριοι οἱ παῖδές σου οὗτοι οἱ παρεστηκότες ἐνώπιόν σου διαπαντός, οἱ ἀκούοντες τὴν φρόνησίν σου. 9 ‡ γένοιτο κύριος ὁ θεὸς εὐλογημένος, ὃς ἠθέλησεν ἐν σοὶ δοῦναί σε ἐπὶ θρόνου Ισραὴλ διὰ τὸ ἀγαπᾶν κύριον τὸν Ισραὴλ τοῦ στῆσαι αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ἔθετό σε εἰς βασιλέα ἐπ' αὐτούς, τοῦ ποιεῖν κρῖμα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ἐν κρίμασιν αὐτοῦ.

10 ‡ καὶ ἔδωκε τῷ Σολομῶντι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι τάλαντα χρυσοῦ καὶ ἀρώματα πολλὰ σφόδρα· καὶ λίθον τίμιον πολύ· οὐκ ἐληλύθη κατὰ τὰ ἀρώματα ἐκεῖνα ἔτι εἰς πλῆθος ἃ ἔδωκε βασίλισσα σαβὰ τῷ βασιλεῖ Σολομῶντι.

11 ‡ καὶ ἡ ναῦς χειρὰμ ἡ αἴρουσα τὸ χρυσίον ἐκ σωφεὶρ ἤνεγκε ξύλα πολλὰ σφόδρα πελεκητά, καὶ λίθον τίμιον πολύ.

12 ‡ καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς τὰ ξύλα τὰ πελεκητὰ ὑποστηρίγματα τοῦ οἴκου κυρίου καὶ τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως· καὶ ναύλας καὶ κινύρας τοῖς ᾠδοῖς· οὐκ ἐληλύθει τοιαῦτα ξύλα πελεκητά, οὐδὲ ὤφθη ποτὲ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. 13 ‡ καὶ ὁ βασιλεὺς Σολομὼν ἔδωκε τῇ βασιλίσσῃ σαβὰ πάντα ὅσα ἠθέλησεν, ὅσα ἠτήσατο, ἐκτὸς πάντων ὧν ἔδωκεν αὐτῇ διὰ χειρὸς τοῦ βασιλέως Σολομῶντος· καὶ ἀπεστράφη καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν γῆν αὐτῆς αὐτὴ καὶ οἱ παῖδες αὐτῆς. 14 ‡ καὶ ἦν ὁ σταθμὸς τοῦ χρυσίου τοῦ ἐληλυθότος Σολομῶντι ἐν ἐνιαυτῷ ἑνὶ ἑξακόσια ἑξήκοντα καὶ ἓξ τάλαντα χρυσίου·

15 ‡ χωρὶς τῶν φόρων τῶν ὑποτεταγμένων καὶ τῶν ἐμπόρων τῶν ἐμπορευομένων, καὶ πάντων τῶν βασιλέων τῶν ἐν τῷ πέραν, καὶ τῶν σατραπῶν τῆς γῆς.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et cibum mensæ eius, & discubitum seruorum eius, & stationem ministrorum eius, & vestimenta eorum, & potum eius, & holocausta eius quæ offerebat in domo sanctuarij Domini, & non remansit in ea vltrà spiritus. 6 Et dixit regi, Verum fuit verbum quod audiui in terra mea super verbis tuis & super sapientia tua. 7 Et non credidi verbis, vsque quo veni, & viderunt oculi mei, & ecce non indicatum est mihi dimidium eius quod vidi; addidisti sapientiam & bonitatem super famam quam audiui. 8 Beati viri tui, & beati serui tui isti, qui stant ante te semper, qui audiunt sapientiam tuam. 9 Sit Dominus Deus tuus benedictus, qui complacuit sibi in te, ita vt posuerit te super solium regni Israel, eò quòd amauerit Dominus Israel: in seculum, & præposuit te vt esses rex causa faciendi iudicium veritatis & iustitiæ. 10 Et dedit regi centum & viginti talenta auri, & aromata multa valdè, & lapides bonos, non venerunt sicut aromata illa amplius in multitudine, quæ dedit regina Seba regi Selomoh.

11 Et etiam nauis Hhiram quæ adferebat aurum ex Ophir, aduexit ex Ophir ligna coraliorum multa valdè, & lapides bonos.

12 Et fecit rex è lignis coraliorum appodiamen domui sanctuarij Domini, & domui regis; & citharas, & nabla filijs Leui: non venerunt talia ligna coraliorum, nec visa sunt ad diem hanc.

13 Et rex Selomoh dedit reginæ Seba omne placitum eius quod petiuit; præter id quod numerauit ei secundùm opulentiam manus regis Selomoh; & vertit se, & iuit in terram suam ipsa, & serui eius. 14 Et erat pondus auri, quod veniebat ipsi Selomoh singulis annis; sexcentorum & sexaginta sex talentorum auri. 15 Præter mercedem artificum, & negotiationem mercatorum, & omnium regum Zzumcheuatha & principum terræ.

16 * וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מָאתַיִם צִנָּה זָהָב שָׁחוּט
שֵׁשׁ־מֵאוֹת זָהָב יַעֲלֶה עַל־הַצִּנָּה הָאֶחָת׃
17 * וּשְׁלֹשׁ־מֵאוֹת מָגִנִּים זָהָב שָׁחוּט שְׁלֹשׁ
מָנִים זָהָב יַעֲלֶה עַל־הַמָּגֵן הָאֶחָת וַיִּתְּנֵם הַמֶּלֶךְ
18 בֵּית יַעַר הַלְּבָנוֹן׃ * וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כִּסֵּא־שֵׁן
גָּדוֹל וַיְצַפֵּהוּ זָהָב מוּפָז׃
19 * שֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא וְרֹאשׁ עֲגֹל לַכִּסֵּא מֵאַחֲרָיו
וְיָדֹת מִזֶּה וּמִזֶּה אֶל־מְקוֹם הַשֶּׁבֶת וּשְׁנַיִם אֲרָיוֹת
20 עֹמְדִים אֵצֶל הַיָּדוֹת׃ * וּשְׁנֵים עָשָׂר אֲרָיוֹת
עֹמְדִים שָׁם עַל־שֵׁשׁ הַמַּעֲלוֹת מִזֶּה וּמִזֶּה לֹא־
נַעֲשָׂה כֵן לְכָל־מַמְלָכוֹת׃
21 * וְכֹל כְּלֵי מַשְׁקֵה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה זָהָב וְכֹל כְּלֵי
בֵית־יַעַר הַלְּבָנוֹן זָהָב סָגוֹר אֵין כֶּסֶף לֹא נֶחְשָׁב
22 בִּימֵי שְׁלֹמֹה לִמְאוּמָה׃ * כִּי אֳנִי תַרְשִׁישׁ
לַמֶּלֶךְ בַּיָּם עִם אֳנִי חִירָם אַחַת לִשְׁלֹשׁ שָׁנִים
תָּבוֹא אָנִי תַרְשִׁישׁ נֹשְׂאֶת זָהָב וָכֶסֶף שֶׁנְהַבִּים
23 וְקֹפִים וְתֻכִּיִּים׃ * וַיִּגְדַּל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מִכֹּל
מַלְכֵי הָאָרֶץ לְעֹשֶׁר וּלְחָכְמָה׃
24 * וְכָל־הָאָרֶץ מְבַקְשִׁים אֶת־פְּנֵי שְׁלֹמֹה לִשְׁמֹעַ
25 אֶת־חָכְמָתוֹ אֲשֶׁר־נָתַן אֱלֹהִים בִּלְבּוֹ׃ * וְהֵמָּה
מְבִיאִים אִישׁ־מִנְחָתוֹ כְּלֵי־כֶסֶף וּכְלֵי זָהָב וּשְׂלָמוֹת
וְנֶשֶׁק וּבְשָׂמִים סוּסִים וּפְרָדִים דְּבַר־שָׁנָה
26 בְּשָׁנָה׃ * וַיֶּאֱסֹף שְׁלֹמֹה רֶכֶב וּפָרָשִׁים
וַיְהִי־לוֹ אֶלֶף וְאַרְבַּע־מֵאוֹת רֶכֶב וּשְׁנֵים־עָשָׂר
אֶלֶף פָּרָשִׁים וַיַּנִּחֵם בְּעָרֵי הָרֶכֶב וְעִם־הַמֶּלֶךְ
27 בִּירוּשָׁלִָם׃ * וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת־הַכֶּסֶף
בִּירוּשָׁלִַם כָּאֲבָנִים וְאֶת הָאֲרָזִים נָתַן כַּשִּׁקְמִים
28 אֲשֶׁר־בַּשְּׁפֵלָה לָרֹב׃ * וּמוֹצָא הַסּוּסִים אֲשֶׁר
לִשְׁלֹמֹה מִמִּצְרַיִם וּמִקְוֵה סֹחֲרֵי הַמֶּלֶךְ יִקְחוּ
מִקְוֶה בְּמִחִיר׃

16 *Fecit quoq; rex Salomon ducẽta ſcuta de auro puriſſimo: ſexcentos auri ſiclos
17 dedit in laminas ſcuti vnius. *Et trecentas peltas ex auro probato. Trecentęque
minæ auri vnam peltam veſtiebant. Poſuítque eas rex in domo ſaltus Libani.
18 *Fecit etiam rex Salomon thronũ de ebore grandem, & veſtiuit eum auro ful-
19 uo nimis. * Qui habebat ſex gradus. Et ſummitas throni rotũda erat in parte poſteriori, & duæ manus hinc atq; inde tenentes ſedile, & duo leones ſtabant iuxta
20 manus ſingulas. * Et duodecim leunculi D ſtantes ſuper ſex gradus hinc atque inde. Non eſt factum tale opus in vniuerſis regnis. *Sed & omnia vaſa de quibus potabat rex Salomon, erant aurea, & vniuerſa ſupellex domus ſaltus Libani de auro puriſſimo. Non erat argentum nec alicuius precij putabatur in diebus Salomonis.
22 *Quia claſſis regis per mare cũ claſſe Hiram ſemel per tres annos ibat in Tharſis, deferens inde aurum & argentum, & dentes elephantorum, & ſimias, & pauos.
23 *Magnificatus eſt ergo rex Salomon ſuper omnes reges terrę diuitijs & ſapien-
24 tia. *Et vniuerſa terra deſiderabat vultum Salomonis vt audiret ſapiẽtiam eius, quã
25 dederat Deus in corde eius. *Et ſinguli deferebant ei munera, vaſa argentea & aurea, veſtes & arma bellica, aromata quoq, & equos, & mulos per annos ſingulos.
26 *Congregauítque Salomon currus & equites, & facti ſunt ei mille quadringenti currus, & duodecim millia equitum, & diſpoſuit eos per ciuitates munitas & cũ rege in Ieruſalem.
27 *Fecítque vt tanta eſſet abundantia argenti in Ieruſalem, quanta & lapidum: & cedrorum præbuit multitudinem quaſi ſycomoros quæ naſcuntur in cãpeſtribus.
28 *Et educebantur equi Salomoni de Ægypto & de Choa. Negociatores enim regis emebãt de Choa, & ſtatuto p̃cio p̨ducebãt.

תרגום יונתן

16 וַעֲבַד מַלְכָּא שְׁלֹמֹה מָאתַן תְּרֵיסִין דְּדַהֲבָא טָבָא שִׁית מְאָה דַהֲבָא מַסִּיק עַל חֲדָא תְרֵיסָא חָדָא׃
17 וּתְלָת מְאָה מָגִנִּין דַּהֲבָא טָבָא
חֲלָתָא מָנָן דַּהֲבָא מַסִּיק עַל מָגִנָּא חָדָא וּמַגִּינוּן מַלְכָּא בֵּית מְקֵירַת מַלְכָּנְיָא׃
18 וַעֲבַד מַלְכָּא כּוּרְסְיָא דְשִׁינָא רַבָּא וַחֲפָהִי דַּהֲבָא טָבָא׃
19 שִׁתָּא דַרְגִין לְכוּרְסְיָא וְרֵישׁ סְגַלְגַּל לְכוּרְסְיָא מֵאֲחוֹרוֹהִי וַאֲשַׁדְרָתָא מִכָּא וּמִכָּא עַל אֲתַר מוֹתָבָא וּתְרֵין אַרְיָוִן קָיְמִין בְּסִטַר אֲשַׁדְרָתָא׃
20 וּתְרֵי עֲשַׂר אַרְיָוִן קָיְמִין תַּמָּן עַל שִׁתָּא דַרְגִין מִכָּא וּמִכָּא לָא אִתְעֲבַד כֵּן לְכָל מַלְכְוָתָא׃
21 וְכָל מָנֵי מִשְׁתְיָא דְמַלְכָּא שְׁלֹמֹה דַּהֲבָא וְכָל מָנֵי בֵּית מְקֵירַת מַלְכְיָא דַּהֲבָא טָבָא לֵית כַּסְפָּא לָא אִתְחֲשִׁיב בְּיוֹמֵי שְׁלֹמֹה מִדְעָם׃
22 אֲרֵי סְפִינַת אַפְרִיקָא לְמַלְכָּא בְיַמָּא עִם סְפִינָתָא דְחִירָם חֲדָא לִתְלָת שְׁנִין אָתְיָא סְפִינַת אַפְרִיקָא טְעִינָא דְהַב וּכְסַף שֵׁן דְּפִיל וְקוֹפִין
וְטַוָסִין׃ 25 וְרָבָא מַלְכָּא שְׁלֹמֹה מִכָּל מַלְכֵי אַרְעָא לְעוּתָר וּלְחָכְמָה׃
24 וְכָל דָּיְרֵי אַרְעָא בָּעָן לְמֶחֱזֵי יַת סְבַר אַפֵּי שְׁלֹמֹה לְמִשְׁמַע יַת חָכְמְתֵיהּ דְיַהַב יְיָ בְּלִבֵּיהּ׃
25 וְאִינּוּן מַיְתָן גְּבַר קֳרְבָּנֵיהּ וּמָנֵי דַּהֲבָא וּלְבוּשִׁין וּמָנֵי זֵינָא וּבְסָמָנִין סוּסָוָן וְכוּדְנָן גְּזֵירַת שָׁנָא בְּשָׁנָא׃
26 וְכַנֵּשׁ שְׁלֹמֹה רְתִיכִין וּפָרָשִׁין וַהֲוֹו לֵיהּ אֶלֶף וְאַרְבַּע מְאָה רְתִיכִין וּתְרֵי עֲשַׂר אַלְפִין פָּרָשִׁין וְאַשְׁרִינוּן בְּקִרְוֵי רְתִיכַיָּא בַּר מִדְּהָווּ עִם
מַלְכָּא בִּירוּשְׁלֶם׃ 27 וְיַהַב מַלְכָּא יַת כַּסְפָּא בִּירוּשְׁלֶם כְּאַבְנַיָּא וְיַת אַרְזַיָּא יְהַב כְּשִׁקְמַיָּא דְבִשְׁפֵלְתָּא לְסַגִּי׃
28 וּמַהְפְּקִין סוּסָוָתָא דִּלְשְׁלֹמֹה מִמִּצְרַיִם וּמִקְוֵה תַּגָּרֵי מַלְכָּא זָבְנִין מִקְוֵה בְּדָמִין׃

16 * Et fecit rex Salomon ducentas lanceas aureas ductiles; sexcenti aurei inerant super lanceam vnam.

16 * καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν διακόσια δόρατα χρυσᾶ ἐλατά· ἑξακόσιοι χρυσοῖ ἐπῆσαν ἐπὶ τὸ δόρυ τὸ ἕν.

17 * Et fecit trecenta scuta aurea ductilia, tres minæ auri inerant super scutum vnum; & dedit ea in domum saltus Libani.

17 * καὶ ἐποίησε τριακοσίους θυρεοὺς χρυσοῦς ἐλατούς, τρεῖς μναῖ χρυσίου ἐπῆσαν ἐπὶ τὸν θυρεὸν τὸν ἕνα· καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς οἶκον δρυμοῦ τοῦ λιβάνου.

18 * Et fecit rex thronum eburneum grandem, & deaurauit eum auro probato.

18 * καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς θρόνον ἐλεφάντινον μέγαν, καὶ περιεχρύσωσεν αὐτὸν χρυσίῳ δοκίμῳ.

19 * Sex gradus throno: & eminentia vitulorum à posterioribus eius throno, & manus hinc & hinc super locum sedis, & duo leones stantes iuxta manus.

19 * ἓξ ἀναβαθμοὶ τῷ θρόνῳ· καὶ τορεύματα μόσχων ἐκ τῶν ὀπίσω αὐτοῦ τῷ θρόνῳ, καὶ χεῖρες ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς καθέδρας, καὶ δύο λέοντες ἑστηκότες παρὰ τὰς χεῖρας.

20 * Et duodecim leones stantes super sex gradus hinc & hinc: non factum est sic in vniuerso regno.

20 * καὶ δώδεκα λέοντες ἑστῶτες ἐπὶ τῶν ἓξ ἀναβαθμῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν· οὐκ ἐγένετο οὕτως ἐν πάσῃ βασιλείᾳ.

21 * Et omnia vasa quæ à Salomone facta fuerunt aurea, & lauacra aurea, & vniuersa vasa domus saltus Libani auro inclusa, & nō erat argentum, quia non erat argentum reputatum precio in diebus Salomonis.

21 * καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ ἐκ τοῦ Σολομῶντος γενόμενα χρυσᾶ, καὶ λουτῆρες χρυσοῖ, καὶ πάντα τὰ σκεύη οἴκου δρυμοῦ τοῦ λιβάνου χρυσίῳ συγκεκλεισμένα· καὶ οὐκ ἦν ἀργύριον, ὅτι οὐκ ἦν τὸ ἀργύριον λογιζόμενον ἐν ταῖς ἡμέραις Σολομῶντος.

22 * Quia nauis Tharsis regi Salomoni per mare cum seruis Chiram per tres annos veniebat regi Salomoni nauis de Tharsis auri & argenti, & lapidum torno elaboratorum & dolatorum.

22 * ὅτι ναῦς Θαρσεὶς τῷ βασιλεῖ Σολομῶντι ἐπὶ τὴν θαλάσσης μετὰ τῶν παίδων χειρὰμ διὰ τριῶν ἐτῶν ἤρχετο τῷ βασιλεῖ Σολομῶντι ναῦς ἐκ Θαρσεὶς χρυσίου καὶ ἀργυρείου καὶ λίθων Θρυλητῶν καὶ πελεκητῶν.

23 * Et magnificatus est Salomon super omnes reges terræ diuitijs & sapientia.

23 * καὶ ἐμεγαλύνθη Σολομὼν ὑπὲρ πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς πλούτῳ καὶ φρονήσει.

24 * Et omnes reges terræ quærebant vultum Salomonis, vt audirent prudentiam eius, quam dederat Dominus in corde eius.

24 * καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἐζήτουν τὸ πρόσωπον Σολομῶντος τοῦ ἀκούειν τῆς φρονήσεως αὐτοῦ, ἧς ἔδωκε κύριος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

25 * Et ipsi deferebant vnusquisque munera sua, vasa argentea, & vasa aurea, & vestem, & aromata, & stacten, & equos, & mulos singulis annis.

25 * καὶ αὐτοὶ ἔφερον ἕκαστος τὰ δῶρα αὐτοῦ, σκεύη ἀργυρᾶ, καὶ σκεύη χρυσᾶ, καὶ ἱματισμόν, καὶ ἀρώματα, καὶ σαντήν, καὶ ἵππους, καὶ ἡμιόνους τὸ κατ' ἐνιαυτὸν εἰς ἐνιαυτόν.

26 * Et congregauit Salomon currus & equites, & erant ei mille & quadringenti currus, & duodecim millia equitum, & posuit eos in ciuitatibus curruum, & cum rege in Hierusalem:

26 * καὶ συνήγαγε Σολομὼν ἅρματα καὶ ἱππεῖς, καὶ ἦσαν αὐτῷ χίλια καὶ τετρακόσια ἅρματα, καὶ δώδεκα χιλιάδες ἱππέων· καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν ταῖς πόλεσι τῶν ἁρμάτων, καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν ἱερουσαλήμ·

27 * Et dedit rex Salomon argentum in Hierusalem vt lapides, & cedros dedit quasi sycomoros quæ in campestribus in multitudine.

27 * καὶ ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν τὸ ἀργύριον ἐν ἱερουσαλὴμ ὡς λίθους, καὶ τὰς κέδρους ἔδωκεν ὡς τὰς συκαμίνους τὰς ἐν τῇ πεδινῇ εἰς πλῆθος·

28 * Et egressus equorum Salomonis de Ægypto & de Ecue, negociatores regis accipiebant de Ecue in permutatione.

28 * καὶ ἡ ἔξοδος τῶν ἵππων Σολομῶντος ἐξ αἰγύπτου καὶ ἐξ ἐκουέ, οἱ ἔμποροι τοῦ βασιλέως ἐλάμβανον ἐξ ἐκουὲ ἐν ἀλλάγματι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et fecit rex Selomoh ducenta scuta auri boni, sexcentos aureos ascendere faciens super scutum vnumquodque.

17 Et trecentos clypeos auri boni, tres minas auri ascēdere fecit super clypeum quodque, & posuit eos rex in domo refrigerij regū.

18 Et fecit rex solium eburneum magnum, & obduxit illud auro bono. 19 Sex gradus erant solio, & caput rotundum erat solio à posteriori eius, & sustentacula hinc & inde super locum sessionis, & duo leones stabant in latere sustentaculi.

20 Et duodecim leones stabant ibi super sex gradus hinc & inde; non factum fuit tale in cunctis regnis.

21 Et omnia vasa potus regis Selomoh erant ex auro, & omnia vasa domus refrigerij regum ex auro bono, non erat argentum; non æstimabatur in diebus Selomoh quicquam.

22 Nam nauis Aphrica erat regi in mari, cum naui Hhiram: semel in tribus annis veniebat nauis Aphrica, onusta auro & argento, dente elephantis, & simijs, & pauonibus. 23 Et magnificatus est rex Selomoh præ omnibus regibus terræ, in diuitijs, & in sapientia. 24 Et omnes habitatores terræ quærebant videre aspectum faciei Selomoh, vt audirent sapientiam eius, quam dederat Dominus in corde eius. 25 Et illi afferebant quisque munus suum, & vasa argenti, & vasa auri, & vestes, & vasa armorum, & aromata, equos & mulos; statutum singulis annis.

26 Et congregauit Selomoh currus & equites, & fuerunt illi mille & quadringenti currus, & duodecim millia equitum, & collocauit illos in vrbibus curruum, præter eos qui erant cum rege in Ierusalem. 27 Et dedit rex argentum in Ierusalem tanquam lapides, & cedros dedit tanquam sycomoros quæ sunt in planitie in multitudine. 28 Et educebantur equi Selomoh ex Misraim, & collectio mercatorum regis emebant collectionem precio.

29 * וַתַּעֲלֶה וַתֵּצֵא מֶרְכָּבָה מִמִּצְרַיִם בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף וְסוּס בַּחֲמִשִּׁים וּמֵאָה וְכֵן לְכָל־מַלְכֵי הַחִתִּים וּלְמַלְכֵי אֲרָם בְּיָדָם יוֹצִאוּ׃

יא

1 * וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה אָהַב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת רַבּוֹת וְאֶת־בַּת־פַּרְעֹה מוֹאֲבִיּוֹת עַמֳנִיּוֹת אֲדֹמִיּוֹת צִדְנִיּוֹת חִתִּיּוֹת׃ 2 * מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אָמַר־יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא־תָבֹאוּ בָהֶם וְהֵם לֹא־יָבֹאוּ בָכֶם אָכֵן יַטּוּ אֶת־לְבַבְכֶם אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם בָּהֶם דָּבַק שְׁלֹמֹה לְאַהֲבָה׃ 3 * וַיְהִי לוֹ נָשִׁים שָׂרוֹת שְׁבַע מֵאוֹת וּפִילַגְשִׁים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיַּטּוּ נָשָׁיו אֶת־לִבּוֹ׃ 4 * וַיְהִי לְעֵת זִקְנַת שְׁלֹמֹה נָשָׁיו הִטּוּ אֶת־לִבּוֹ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְלֹא־הָיָה לְבָבוֹ שָׁלֵם עִם־יְהוָה אֱלֹהָיו כִּלְבַב דָּוִיד אָבִיו׃ 5 * וַיֵּלֶךְ שְׁלֹמֹה אַחֲרֵי עַשְׁתֹּרֶת אֱלֹהֵי צִדְנִים וְאַחֲרֵי 6 מִלְכֹּם שִׁקֻּץ עַמֹּנִים׃ * וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וְלֹא מִלֵּא אַחֲרֵי יְהוָה כְּדָוִד אָבִיו׃ 7 * אָז יִבְנֶה שְׁלֹמֹה בָּמָה לִכְמוֹשׁ שִׁקֻּץ מוֹאָב בָּהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרוּשָׁלִָם וּלְמֹלֶךְ שִׁקֻּץ בְּנֵי עַמּוֹן׃ 8 * וְכֵן עָשָׂה לְכָל־נָשָׁיו הַנָּכְרִיּוֹת מַקְטִירוֹת וּמְזַבְּחוֹת לֵאלֹהֵיהֶן׃ 9 * וַיִּתְאַנַּף יְהוָה בִּשְׁלֹמֹה כִּי־נָטָה לְבָבוֹ מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּרְאָה אֵלָיו פַּעֲמָיִם׃ 10 * וְצִוָּה אֵלָיו עַל־הַדָּבָר הַזֶּה לִבְלְתִּי־לֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְלֹא שָׁמַר אֵת אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה׃ 11 * וַיֹּאמֶר יְהוָה לִשְׁלֹמֹה יַעַן אֲשֶׁר הָיְתָה־זֹּאת עִמָּךְ וְלֹא שָׁמַרְתָּ בְּרִיתִי וְחֻקֹּתַי אֲשֶׁר צִוִּיתִי עָלֶיךָ קָרֹעַ אֶקְרַע אֶת־הַמַּמְלָכָה מֵעָלֶיךָ וְנָתַתִּיהָ לְעַבְדֶּךָ׃

29 *Egrediebatur autẽ quadriga ex Ægypto ſexcentis ſiclis argenti, & equus centum quinquaginta: atque in hunc modum cuncti reges Æthæorum, & Syriæ equos venundabant.

CAP. XI.

1 A *REx autem Salomon adamauit mulieres alienigenas multas. Filiam quoq; Pharaonis & Moabitidas, & Ammonitidas, Idumæas, & Sydonias, & Cethæas, 1. Paral. 9.a Matth. 12.d Luc. 11.d

2 *De gentibus ſuper quibus dixit Dñs filijs Iſrael, Non ingrediemini ad eas, neq; de illis ingredientur ad veſtras. Certiſſimè enim auertent corda veſtra, vt ſequamini deos earum. His itaq; copulatus eſt Salo- Exo. 3.b
3 mon ardentiſſimo amore. *Fuerúntq; ei Cant. 6.c vxores quaſi reginæ ſeptingentę, & concubinæ trecentæ. Et auerterunt mulieres cor
4 eius. *Cúmq, iam eſſet ſenex, deprauatũ eſt cor eius ꝑ mulieres, vt ſequeretur deos alienos, nec erat cor eius perfectum cum Dño Deo ſuo, ſicut cor Dauid patris eius.
5 *Sed colebat Salomõ Aſtherten deam Inf. cod. Sydoniorum, & Moloch idolum Ammo-
6 nitarum. *Fecítque Salomon quod non B placuerat coram Domino, & non adimpleuit vt ſequeretur Dominum, ſicut Da-
7 uid pater eius. *Tunc ædificauit Salomon phanũ Chamos idolo Moab in mon te qui eſt contra Ieruſalem, & Moloch
8 idolo filiorum Ammon. *Atq; in hunc modum fecit vniuerſis vxoribus ſuis alienigenis, quæ adolebant thura & immola-
9 bant dijs ſuis. *Igitur iratus eſt Dominus Salomoni quòd auerſa eſſet mens eius à Domino Deo Iſrael, qui apparuerat ei ſe-
10 cundò. *Et præceperat de verbo hoc, ne ſequeretur deos alienos, & non cuſtodiuit quæ mandauit ei Dominus.
11 *Dixit itaque Dominus Salomoni, Quia habuiſti hoc apud te, & non cuſtodiſti pactum meum, & præcepta mea quæ mandaui tibi, dirumpens ſcindam regnum tuum, & dabo illud ſeruo tuo.

תרגום יונתן

29 וְסַלְקָא וְנָפְקָא רְתִיכָא מִמִּצְרַיִם בְּשִׁית מְאָה כַּכְפָּא וְסוּסְוָתָא בְּמְאָה וְחַמְשִׁין וְכֵן לְכָל מַלְכֵי חִיתָאֵי וּמַלְכֵי אֲרָם בִּרְעוּתְהוֹן נָפְקִין׃

יא

1 וּמַלְכָּא שְׁלֹמֹה רְחֵים נְשִׁין בְּנָת עַמְמִין סַגִּיאִין וְיָת בַּת פַּרְעֹה מוֹאֲבָאן עַמּוֹנָאן אֱדוֹמָאן צִידוֹנָאן חִיתָאן׃
2 מִן עַמְמַיָּא דַּאֲמַר יְיָ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לָא תֵּיעָרְבוּן בְּכוֹן וְלָא יֵיעָלוּן לְבָכוֹן בָּתַר טָעֲוָתְהֶן בְּהֶן אִתְרַעֵי שְׁלֹמֹה לְמִרְחַם׃ 3 וַהֲוָאָה לֵיהּ נְשִׁין מַלְכָן שִׁבְעָ מְאָה וּלְחֵינָן תְּלָת מְאָה וַאֲטְעִיאָה נְשׁוֹהִי יָת לִבֵּיהּ׃
4 וַהֲוָה לְעִדָּן דְּסִיב שְׁלֹמֹה נְשׁוֹהִי אַטְעִיאָה יָת לִיבֵּיהּ בָּתַר טָעֲוָת עַמְמַיָּא וְלָא הֲוָה לִבֵּיהּ שְׁלִים בְּדַחֲלְתָּא דַיְיָ אֱלָהֵיהּ כְּלִבָּא דְּדָוִד אֲבוּהִי׃
5 וַאֲזַל שְׁלֹמֹה בָּתַר עַשְׁתֹּרֶת טָעֲוַת צִידוֹנָאֵי וּבָתַר מַלְכָּם שִׁקּוּץ עַמּוֹנָאֵי׃ 6 וַעֲבַד שְׁלֹמֹה דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וְלָא אַשְׁלִים בָּתַר דְּחַלְתָּא דַיְיָ כְּדָוִד אֲבוּהִי׃ 7 בְּכֵין בְּנָא שְׁלֹמֹה בְּמָתָא לְכְמוֹשׁ שִׁקּוּץ מוֹאָבָאֵי בְּטוּרָא דְעַל אַפֵּי יְרוּשְׁלֵם וּלְמוֹלֶךְ שִׁקּוּץ בְּנֵי עַמּוֹן׃
8 וְכֵן עֲבַד לְכָל נְשׁוֹהִי בְּנָת עַמְמַיָּא מַסְקָן בּוּסְמִין וּמְרַבְּחָן לְטָעֲוָתְהֶן׃
9 וּתְקֵיף רְגָזָא דַיְיָ בִּשְׁלֹמֹה אֲרֵי אִתְפְּנִי לִבֵּיהּ מִדַּחֲלְתָּא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דְּאִתְגְּלִי לֵיהּ תַּרְתֵּין זִמְנִין׃
10 וּפַקִּיד עֲלוֹהִי עַל פִּתְגָמָא הָדֵין בְּדִיל דְּלָא לְמֵהָךְ בָּתַר טָעֲוָת עַמְמַיָּא וְלָא נְטַר יָת דְּפַקֵּיד יְיָ׃
11 וַאֲמַר יְיָ לִשְׁלֹמֹה חֲלַף דַּהֲוָה דָא עִמָּךְ וְלָא נְטַרְתָּ פִּיקוּדַי וּקְיָמַי דְּפַקֵּידִית עֲלָךְ אַעְדָּאָה אַעְדֵּי יָת מַלְכוּתָךְ מִינָּךְ וְאֶתְּנִינַהּ לְעַבְדָּךְ׃

*29 Et ascendebat egressus de Ægypto currus pro sexcentis argenti, & equus pro centum & quinquaginta argenti: & sic cunctis regibus Chettim, & regibus Syriæ per manum eorum egrediebantur.

CAP. XI.

ET rex Salomon erat amator mulierum, & 1
duxit mulieres alienigenas, & filiam Pharaonis, & Moabitidas, & Ammonitidas, & Idumæas, & Sidonias, & Chettæas,

*De gentibus quas negauit Dominus filijs 2
Israel, dicens: Non ingredimini ad eos, & ipsi non ingredientur ad vos, ne inclinent corda vestra post idola eorum, ad eos copulatus est Salomon vt amaret. *Et fuerunt ei vxores im- 3
perantes septingentæ, & concubinæ trecentæ, & auerterunt mulieres eius cor eius.

*Et factum est in tempore senectutis Salo- 4
monis, mulieres eius auerterunt cor eius post deos alienos, & non erat cor eius perfectum cũ Domino Deo suo, sicut cor Dauid patris sui.

*Et abijt Salomon post Astarten deam Sido- 5
niorum, & post Melchom abominationem Ammon.

*Et fecit Salomon malum coram Domino, 6
& non est secutus Dominum vt Dauid pater eius.

*Tunc ædificauit Salomon excelsum Chamos 7
idolo Moab in monte qui contra faciem Hierusalem, & Melchom idolo filiorum Ammon.

*Et sic fecit vniuersis vxoribus suis alie- 8
nigenis, adolebant thura, & immolabant idolis suis.

*Et iratus est Dominus contra Salomonem, 9
quòd auersum esset cor eius à Domino Deo Israel qui apparuerat ei bis.

*Et præceperat ei de verbo hoc, omnino ne 10
sequeretur deos alienos, & non custodiuit quæ mandauit ei Dominus.

*Et dixit Dominus ad Salomonem, Quia 11
facta sunt hæc tecum, & non custodisti præcepta mea, & mandata mea quæ mandaui tibi, dirumpẽs scindam regnum tuum de manu tua, & dabo illud seruo tuo.

29 *καὶ ἀνέβαινεν ἡ ἔξοδος ἐξ αἰγύπτου ἅρμα ἀνὰ ἑξασίων ἀργυρίου, καὶ ἵππος ἀνὰ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ἀργυρίου· καὶ οὕτως πᾶσι τοῖς βασιλεῦσι χετταίων καὶ τοῖς βασιλεῦσι συρίας διὰ χειρὸς αὐτῶν ἐξεπορεύοντο.

ια'.

1 *Καὶ ὁ βασιλεὺς Σολομὼν ἦν φιλογύναιος, καὶ ἔλαβε γυναῖκας ἀλλοτρίας, καὶ τὴν θυγατέρα Φαραώ, καὶ μωαβίτιδας, καὶ ἀμμανίτιδας, καὶ ἰδουμαίας, καὶ σιδωνίας, καὶ χετταίας,

2 *ἐκ τῶν ἐθνῶν ὧν εἶπεν κύριος τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, λέγων· οὐκ εἰσελεύσεσθε εἰς αὐτούς, καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσελεύσονται εἰς ὑμᾶς, ἵνα μὴ ἐκκλίνωσι τὰς καρδίας ὑμῶν ὀπίσω τῶν εἰδώλων αὐτῶν, εἰς αὐτοὺς ἐκολλήθη Σολομὼν ἐξ ἀγάπης. 3 *καὶ ἦσαν αὐτῷ γυναῖκες ἄρχουσαι ἑπτακόσιαι, καὶ παλλακαὶ τριακόσιαι· καὶ ἔκλινον αἱ γυναῖκες αὐτοῦ τὴν καρδίαν αὐτοῦ.

4 *καὶ ἐγένετο ἐν καιρῷ γήρους Σολομῶντος αἱ γυναῖκες αὐτοῦ ἐξέκλιναν τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὀπίσω θεῶν ἑτέρων, καὶ οὐκ ἦν ἡ καρδία αὐτοῦ τελεία μετὰ κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καθὼς ἡ καρδία δαυὶδ ἐξ πατρὸς αὐτοῦ.

5 *καὶ ἐπορεύθη Σολομὼν ὀπίσω τ ἀσαρτης θεοῦ σιδωνίων, καὶ ὀπίσω μελχὼμ βδελύγματος ἀμμών.

6 *καὶ ἐποίησε Σολομὼν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ οὐκ ἐπορεύθη ὀπίσω κυρίου ὡς δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

7 *τότε ᾠκοδόμησε Σολομὼν ὑψηλὸν τῷ χαμὼς εἰδώλῳ μωαβ ἐν τῷ ὄρει τῷ κατὰ πρόσωπον ἱερουσαλήμ, καὶ τῷ μελχὼμ εἰδώλῳ υἱῶν ἀμμών.

8 *καὶ οὕτως ἐποίησε πάσαις ταῖς γυναιξὶν αὐτοῦ ταῖς ἀλλοτρίαις, ἐθυμίων καὶ ἔθυον τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν.

9 *καὶ ὠργίσθη κύριος ἐπὶ Σολομῶντι, ὅτι ἐξέκλινεν ἡ καρδία αὐτοῦ ἀπὸ κυρίου θεοῦ ἰσραὴλ ἐξ ὀφθέντος αὐτῷ δίς.

10 *καὶ ἐντειλαμένου αὐτῷ περὶ τοῦ λόγου τούτου, τοῦ μὴ πορευθῆναι ὀπίσω θεῶν ἑτέρων· καὶ οὐκ ἐφύλαξεν ἃ ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος.

11 *καὶ εἶπε κύριος πρὸς Σολομῶντα, διότι ὧν ἐγένετο ταῦτα μετὰ σοῦ, καὶ οὐκ ἐφύλαξας τὰς ἐντολάς μου, καὶ τὰ προστάγματά μου ἃ ἐνετειλάμην σοι, διαρρήσσων διαρρήξω τὴν βασιλείαν σου ἐκ χειρός σου, καὶ δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 Et ascendebat & exibat currus ex Misraim pro sexcentis argenteis, & equitatus pro centum quinquaginta: & sic omnibus regibus Hhithæorum, & regibus Aram in voluntate eorum exibant.

CAP. XI.

ET rex Selomoh amauit mulieres filias gentiũ multarũ, & filiã Pharghoh, Moabæas, Ghamonæas, Edomæas, Szidonæas, & Hhithæas. 2 Ex gentibus quas dixerat Dominus filijs Israel; Non immiscebimini cum illis, & illę non miscebuntur vobiscum, vt non errare faciant corda vestra post errores suos; in illis complacuit sibi Selomoh vt amaret. 3 Et fuerunt ei vxores regĩnæ septingentæ, & concubinæ trecentæ; & errare fecerunt vxores eius eor eius. 4 Et fuit in tempore quo senuit Selomoh, vxores eius errare fecerunt cor eius post errores gentium, nec fuit cor eius perfectum in timore Domini Dei sui, sicut cor Dauid patris sui. 5 Sed ambulauit Selomoh post Ghastoreth errorem Szidonæorum, & post Milchom abominationem Ghamonæorum. 6 Et fecit Selomoh quod malum erat ante Dominum, & non perfecit *ambulare* post timorem Domini ficut Dauid pater eius. 7 Tunc ædificauit Selomoh excelsum Chamos abominationi Moabæorum in monte, qui est super faciem Ierusalem, & Molech abominationi filiorum Ghamon. 8 Et sic fecit omnibus vxoribus suis, filiabus gentium adolentibus aromata, & sacrificantibus erroribus suis.

9 Et inualuit indignatio Domini in Selomoh quòd auersum esset cor eius à timore Domini Dei Israel, qui reuelatus fuerat ei duabus vicibus. 10 Et iusserat ei super re hac, vt non ambularet post errores gentium; & non custodiuit quod iusserat Dominus.

11 Et dixit Dominus Selomoh, Propterea quòd fuit hoc tecum, & non seruasti præcepta mea, & decreta mea quæ iussi tibi, remouendo remouebo regnum tuum à te, & dabo illud seruo tuo.

29 * וַתַּעֲלֶה וַתֵּצֵא מֶרְכָּבָה מִמִּצְרַיִם בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף וְסוּס בַּחֲמִשִּׁים וּמֵאָה וְכֵן לְכָל־מַלְכֵי הַחִתִּים וּלְמַלְכֵי אֲרָם בְּיָדָם יוֹצִאוּ׃

יא

1 * וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה אָהַב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת רַבּוֹת וְאֶת־בַּת־פַּרְעֹה מוֹאֲבִיּוֹת עַמֳנִיּוֹת אֲדֹמִיּוֹת צִדְנִיּוֹת חִתִּיּוֹת׃ 2 * מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר אָמַר־יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֹא־תָבֹאוּ בָהֶם וְהֵם לֹא־יָבֹאוּ בָכֶם אָכֵן יַטּוּ אֶת־לְבַבְכֶם אַחֲרֵי אֱלֹהֵיהֶם בָּהֶם דָּבַק שְׁלֹמֹה לְאַהֲבָה׃ 3 * וַיְהִי לוֹ נָשִׁים שָׂרוֹת שְׁבַע מֵאוֹת וּפִילַגְשִׁים שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיַּטּוּ נָשָׁיו אֶת־לִבּוֹ׃ 4 * וַיְהִי לְעֵת זִקְנַת שְׁלֹמֹה נָשָׁיו הִטּוּ אֶת־לִבּוֹ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְלֹא־הָיָה לְבָבוֹ שָׁלֵם עִם־יְהוָה אֱלֹהָיו כִּלְבַב דָּוִיד אָבִיו׃ 5 * וַיֵּלֶךְ שְׁלֹמֹה אַחֲרֵי עַשְׁתֹּרֶת אֱלֹהֵי צִדְנִים וְאַחֲרֵי 6 מִלְכֹּם שִׁקֻּץ עַמֹּנִים׃ * וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וְלֹא מִלֵּא אַחֲרֵי יְהוָה כְּדָוִד אָבִיו׃ 7 * אָז יִבְנֶה שְׁלֹמֹה בָּמָה לִכְמוֹשׁ שִׁקֻּץ מוֹאָב בָּהָר אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי יְרוּשָׁלִָם וּלְמֹלֶךְ שִׁקֻּץ בְּנֵי עַמּוֹן׃ 8 * וְכֵן עָשָׂה לְכָל־נָשָׁיו הַנָּכְרִיּוֹת מַקְטִירוֹת וּמְזַבְּחוֹת לֵאלֹהֵיהֶן׃ 9 * וַיִּתְאַנַּף יְהוָה בִּשְׁלֹמֹה כִּי־נָטָה לְבָבוֹ מֵעִם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַנִּרְאָה אֵלָיו פַּעֲמָיִם׃ 10 * וְצִוָּה אֵלָיו עַל־הַדָּבָר הַזֶּה לִבְלְתִּי־לֶכֶת אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְלֹא שָׁמַר אֵת אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה׃ 11 * וַיֹּאמֶר יְהוָה לִשְׁלֹמֹה יַעַן אֲשֶׁר הָיְתָה־זֹּאת עִמָּךְ וְלֹא שָׁמַרְתָּ בְּרִיתִי וְחֻקֹּתַי אֲשֶׁר צִוִּיתִי עָלֶיךָ קָרֹעַ אֶקְרַע אֶת־הַמַּמְלָכָה מֵעָלֶיךָ וְנָתַתִּיהָ לְעַבְדֶּךָ׃

29 *Egrediebatur autẽ quadriga ex Ægypto ſexcentis ſiclis argenti, & equus centum quinquaginta: atque in hunc modum cuncti reges Æthæorum, & Syriæ equos venundabant.

CAP. XI.

1 A *REx autem Salomon adamauit mulieres alienigenas multas. Filiam quoq; Pharaonis & Moabitidas, & Ammonitidas, Idumæas, & Sydonias, & Cethæas, 1. Paral. 9.a Matth. 12.d Luc. 11.d

2 *De gentibus ſuper quibus dixit Dñs filijs Iſrael, Non ingrediemini ad eas, neq; de illis ingredientur ad veſtras. Certiſſimè enim auertent corda veſtra, vt ſequamini deos earum. His itaq; copulatus eſt Salo- Exo. 3.b
3 mon ardentiſſimo amore. *Fuerúntq; ei Cant. 6.c vxores quaſi reginæ ſeptingentę, & concubinæ trecentæ. Et auerterunt mulieres cor
4 eius. *Cúmq, iam eſſet ſenex, deprauatũ eſt cor eius ꝑ mulieres, vt ſequeretur deos alienos, nec erat cor eius perfectum cum Dño Deo ſuo, ſicut cor Dauid patris eius.
5 *Sed colebat Salomõ Aſtherten deam Inf. cod. Sydoniorum, & Moloch idolum Ammo-
6 nitarum. *Fecítque Salomon quod non B placuerat coram Domino, & non adimpleuit vt ſequeretur Dominum, ſicut Da-
7 uid pater eius. *Tunc ædificauit Salomon phanũ Chamos idolo Moab in mon te qui eſt contra Ieruſalem, & Moloch
8 idolo filiorum Ammon. *Atq; in hunc modum fecit vniuerſis vxoribus ſuis alienigenis, quæ adolebant thura & immola-
9 bant dijs ſuis. *Igitur iratus eſt Dominus Salomoni quòd auerſa eſſet mens eius à Domino Deo Iſrael, qui apparuerat ei ſe-
10 cundò. *Et præceperat de verbo hoc, ne ſequeretur deos alienos, & non cuſtodiuit quæ mandauit ei Dominus.
11 *Dixit itaque Dominus Salomoni, Quia habuiſti hoc apud te, & non cuſtodiſti pactum meum, & præcepta mea quæ mandaui tibi, dirumpens ſcindam regnum tuum, & dabo illud ſeruo tuo.

תרגום יונתן

29 וְסַלְקָא וְנָפְקָא רְתִיכָא מִמִּצְרַיִם בְּשִׁית מְאָה כַּכְפָּא וְסוּסְוָתָא בְּמְאָה וְחַמְשִׁין וְכֵן לְכָל מַלְכֵי חִיתָאֵי וּמַלְכֵי אֲרָם בִּרְעוּתְהוֹן נָפְקִין׃

יא

1 וּמַלְכָּא שְׁלֹמֹה רְחֵים נְשִׁין בְּנָת עַמְמִין סַגִּיאִין וְיָת בַּת פַּרְעֹה מוֹאֲבָאן עַמּוֹנָאן אֱדוֹמָאן צִידוֹנָאן חִיתָאן׃
2 מִן עַמְמַיָּא דַּאֲמַר יְיָ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל לָא תֵּיעָרְבוּן בְּכוֹן וְלָא יֵיעָלוּן לְבָכוֹן בָּתַר טָעֲוָתְהֶן בְּהֶן אִתְרַעֵי שְׁלֹמֹה לְמִרְחַם׃ 3 וַהֲוָאָה לֵיהּ נְשִׁין מַלְכָן שִׁבְעָ מְאָה וּלְחֵינָן תְּלָת מְאָה וַאֲטְעִיאָה נְשׁוֹהִי יָת לִבֵּיהּ׃
4 וַהֲוָה לְעִדָּן דְּסִיב שְׁלֹמֹה נְשׁוֹהִי אַטְעִיאָה יָת לִיבֵּיהּ בָּתַר טָעֲוָת עַמְמַיָּא וְלָא הֲוָה לִבֵּיהּ שְׁלִים בְּדַחֲלְתָּא דַיְיָ אֱלָהֵיהּ כְּלִבָּא דְּדָוִד אֲבוּהִי׃
5 וַאֲזַל שְׁלֹמֹה בָּתַר עַשְׁתֹּרֶת טָעֲוַת צִידוֹנָאֵי וּבָתַר מַלְכָּם שִׁקּוּץ עַמּוֹנָאֵי׃ 6 וַעֲבַד שְׁלֹמֹה דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וְלָא אַשְׁלִים בָּתַר דְּחַלְתָּא דַיְיָ כְּדָוִד אֲבוּהִי׃ 7 בְּכֵין בְּנָא שְׁלֹמֹה בְּמָתָא לְכְמוֹשׁ שִׁקּוּץ מוֹאָבָאֵי בְּטוּרָא דְעַל אַפֵּי יְרוּשְׁלֵם וּלְמוֹלֶךְ שִׁקּוּץ בְּנֵי עַמּוֹן׃
8 וְכֵן עֲבַד לְכָל נְשׁוֹהִי בְּנָת עַמְמַיָּא מַסְקָן בּוּסְמִין וּמְרַבְּחָן לְטָעֲוָתְהֶן׃
9 וּתְקֵיף רְגָזָא דַיְיָ בִּשְׁלֹמֹה אֲרֵי אִתְפְּנִי לִבֵּיהּ מִדַּחֲלְתָּא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דְּאִתְגְּלִי לֵיהּ תַּרְתֵּין זִמְנִין׃
10 וּפַקִּיד עֲלוֹהִי עַל פִּתְגָמָא הָדֵין בְּדִיל דְּלָא לְמֵהָךְ בָּתַר טָעֲוָת עַמְמַיָּא וְלָא נְטַר יָת דְּפַקֵּיד יְיָ׃
11 וַאֲמַר יְיָ לִשְׁלֹמֹה חֲלַף דַּהֲוָה דָא עִמָּךְ וְלָא נְטַרְתָּ פִּיקוּדַי וּקְיָמַי דְּפַקֵּידִית עֲלָךְ אַעְדָּאָה אַעְדֵּי יָת מַלְכוּתָךְ מִינָּךְ וְאֶתְּנִינַהּ לְעַבְדָּךְ׃

*29 Et ascendebat egressus de Ægypto currus pro sexcentis argenti, & equus pro centum & quinquaginta argenti: & sic cunctis regibus Chettim, & regibus Syriæ per manum eorum egrediebantur.

CAP. XI.

ET rex Salomon erat amator mulierum, & 1
duxit mulieres alienigenas, & filiam Pharaonis, & Moabitidas, & Ammonitidas, & Idumæas, & Sidonias, & Chettæas,

*De gentibus quas negauit Dominus filijs 2
Israel, dicens: Non ingredimini ad eos, & ipsi non ingredientur ad vos, ne inclinent corda vestra post idola eorum, ad eos copulatus est Salomon vt amaret. *Et fuerunt ei vxores im- 3
perantes septingentæ, & concubinæ trecentæ, & auerterunt mulieres eius cor eius.

*Et factum est in tempore senectutis Salo- 4
monis, mulieres eius auerterunt cor eius post deos alienos, & non erat cor eius perfectum cũ Domino Deo suo, sicut cor Dauid patris sui.

*Et abijt Salomon post Astarten deam Sido- 5
niorum, & post Melchom abominationem Ammon.

*Et fecit Salomon malum coram Domino, 6
& non est secutus Dominum vt Dauid pater eius.

*Tunc ædificauit Salomon excelsum Chamos 7
idolo Moab in monte qui contra faciem Hierusalem, & Melchom idolo filiorum Ammon.

*Et sic fecit vniuersis vxoribus suis alie- 8
nigenis, adolebant thura, & immolabant idolis suis.

*Et iratus est Dominus contra Salomonem, 9
quòd auersum esset cor eius à Domino Deo Israel qui apparuerat ei bis.

*Et præceperat ei de verbo hoc, omnino ne 10
sequeretur deos alienos, & non custodiuit quæ mandauit ei Dominus.

*Et dixit Dominus ad Salomonem, Quia 11
facta sunt hæc tecum, & non custodisti præcepta mea, & mandata mea quæ mandaui tibi, dirumpẽs scindam regnum tuum de manu tua, & dabo illud seruo tuo.

29 *καὶ ἀνέβαινεν ἡ ἔξοδος ἐξ αἰγύπτου ἅρμα ἀνὰ ἑξασίων ἀργυρίου, καὶ ἵππος ἀνὰ ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα ἀργυρίου· καὶ οὕτως πᾶσι τοῖς βασιλεῦσι χετταίων καὶ τοῖς βασιλεῦσι συρίας διὰ χειρὸς αὐτῶν ἐξεπορεύοντο.

ια'.

1 *Καὶ ὁ βασιλεὺς Σολομὼν ἦν φιλογύναιος, καὶ ἔλαβε γυναῖκας ἀλλοτρίας, καὶ τὴν θυγατέρα Φαραώ, καὶ μωαβίτιδας, καὶ ἀμμανίτιδας, καὶ ἰδουμαίας, καὶ σιδωνίας, καὶ χετταίας,

2 *ἐκ τῶν ἐθνῶν ὧν εἶπεν κύριος τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ, λέγων· οὐκ εἰσελεύσεσθε εἰς αὐτούς, καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσελεύσονται εἰς ὑμᾶς, ἵνα μὴ ἐκκλίνωσι τὰς καρδίας ὑμῶν ὀπίσω τῶν εἰδώλων αὐτῶν, εἰς αὐτοὺς ἐκολλήθη Σολομὼν ἐξ ἀγάπης. 3 *καὶ ἦσαν αὐτῷ γυναῖκες ἄρχουσαι ἑπτακόσιαι, καὶ παλλακαὶ τριακόσιαι· καὶ ἔκλινον αἱ γυναῖκες αὐτοῦ τὴν καρδίαν αὐτοῦ.

4 *καὶ ἐγένετο ἐν καιρῷ γήρους Σολομῶντος αἱ γυναῖκες αὐτοῦ ἐξέκλιναν τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὀπίσω θεῶν ἑτέρων, καὶ οὐκ ἦν ἡ καρδία αὐτοῦ τελεία μετὰ κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καθὼς ἡ καρδία δαυὶδ ἐξ πατρὸς αὐτοῦ.

5 *καὶ ἐπορεύθη Σολομὼν ὀπίσω τ ἀσαρτης θεοῦ σιδωνίων, καὶ ὀπίσω μελχὼμ βδελύγματος ἀμμών.

6 *καὶ ἐποίησε Σολομὼν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ οὐκ ἐπορεύθη ὀπίσω κυρίου ὡς δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

7 *τότε ᾠκοδόμησε Σολομὼν ὑψηλὸν τῷ χαμὼς εἰδώλῳ μωαβ ἐν τῷ ὄρει τῷ κατὰ πρόσωπον ἱερουσαλήμ, καὶ τῷ μελχὼμ εἰδώλῳ υἱῶν ἀμμών.

8 *καὶ οὕτως ἐποίησε πάσαις ταῖς γυναιξὶν αὐτοῦ ταῖς ἀλλοτρίαις, ἐθυμίων καὶ ἔθυον τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν.

9 *καὶ ὠργίσθη κύριος ἐπὶ Σολομῶντι, ὅτι ἐξέκλινεν ἡ καρδία αὐτοῦ ἀπὸ κυρίου θεοῦ ἰσραὴλ ἐξ ὀφθέντος αὐτῷ δίς.

10 *καὶ ἐντειλαμένου αὐτῷ περὶ τοῦ λόγου τούτου, τοῦ μὴ πορευθῆναι ὀπίσω θεῶν ἑτέρων· καὶ οὐκ ἐφύλαξεν ἃ ἐνετείλατο αὐτῷ κύριος.

11 *καὶ εἶπε κύριος πρὸς Σολομῶντα, διότι ὧν ἐγένετο ταῦτα μετὰ σοῦ, καὶ οὐκ ἐφύλαξας τὰς ἐντολάς μου, καὶ τὰ προστάγματά μου ἃ ἐνετειλάμην σοι, διαρρήσσων διαρρήξω τὴν βασιλείαν σου ἐκ χειρός σου, καὶ δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 Et ascendebat & exibat currus ex Misraim pro sexcentis argenteis, & equitatus pro centum quinquaginta: & sic omnibus regibus Hhithæorum, & regibus Aram in voluntate eorum exibant.

CAP. XI.

ET rex Selomoh amauit mulieres filias gentiũ multarũ, & filiã Pharghoh, Moabæas, Ghamonæas, Edomæas, Szidonæas, & Hhithæas. 2 Ex gentibus quas dixerat Dominus filijs Israel; Non immiscebimini cum illis, & illę non miscebuntur vobiscum, vt non errare faciant corda vestra post errores suos; in illis complacuit sibi Selomoh vt amaret. 3 Et fuerunt ei vxores regĩnæ septingentæ, & concubinæ trecentæ; & errare fecerunt vxores eius eor eius. 4 Et fuit in tempore quo senuit Selomoh, vxores eius errare fecerunt cor eius post errores gentium, nec fuit cor eius perfectum in timore Domini Dei sui, sicut cor Dauid patris sui. 5 Sed ambulauit Selomoh post Ghastoreth errorem Szidonæorum, & post Milchom abominationem Ghamonæorum. 6 Et fecit Selomoh quod malum erat ante Dominum, & non perfecit *ambulare* post timorem Domini ficut Dauid pater eius. 7 Tunc ædificauit Selomoh excelsum Chamos abominationi Moabæorum in monte, qui est super faciem Ierusalem, & Molech abominationi filiorum Ghamon. 8 Et sic fecit omnibus vxoribus suis, filiabus gentium adolentibus aromata, & sacrificantibus erroribus suis.

9 Et inualuit indignatio Domini in Selomoh quòd auersum esset cor eius à timore Domini Dei Israel, qui reuelatus fuerat ei duabus vicibus. 10 Et iusserat ei super re hac, vt non ambularet post errores gentium; & non custodiuit quod iusserat Dominus.

11 Et dixit Dominus Selomoh, Propterea quòd fuit hoc tecum, & non seruasti præcepta mea, & decreta mea quæ iussi tibi, remouendo remouebo regnum tuum à te, & dabo illud seruo tuo.

12 * אַךְ־בְּיָמֶיךָ לֹא אֶעֱשֶׂנָּה לְמַעַן דָּוִד אָבִיךָ מִיַּד
13 בִּנְךָ אֶקְרָעֶנָּה׃ * רַק אֶת־כָּל־הַמַּמְלָכָה
לֹא אֶקְרַע שֵׁבֶט אֶחָד אֶתֵּן לִבְנֶךָ לְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי
וּלְמַעַן יְרוּשָׁלַ͏ִם אֲשֶׁר בָּחָרְתִּי׃
14 * וַיָּקֶם יְהוָה שָׂטָן לִשְׁלֹמֹה אֶת הֲדַד הָאֲדֹמִי
מִזֶּרַע הַמֶּלֶךְ הוּא בֶּאֱדוֹם׃
15 * וַיְהִי בִּהְיוֹת דָּוִד אֶת־אֱדוֹם בַּעֲלוֹת יוֹאָב שַׂר
הַצָּבָא לְקַבֵּר אֶת־הַחֲלָלִים וַיַּךְ כָּל־זָכָר בֶּאֱדוֹם׃
16 * כִּי־שֵׁשָׁה חֳדָשִׁים יָשַׁב־שָׁם יוֹאָב וְכָל־
יִשְׂרָאֵל עַד־הִכְרִית כָּל־זָכָר בֶּאֱדוֹם׃
17 * וַיִּבְרַח אֲדַד הוּא וַאֲנָשִׁים אֲדֹמִיִּים מֵעַבְדֵי
אָבִיו אִתּוֹ לָבוֹא מִצְרָיִם וַהֲדַד נַעַר קָטָן׃
18 * וַיָּקֻמוּ מִמִּדְיָן וַיָּבֹאוּ פָארָן וַיִּקְחוּ אֲנָשִׁים עִמָּם
מִפָּארָן וַיָּבֹאוּ מִצְרַיִם אֶל־פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם
וַיִּתֶּן־לוֹ בַּיִת וְלֶחֶם אָמַר לוֹ וְאֶרֶץ נָתַן לוֹ׃
19 * וַיִּמְצָא הֲדַד חֵן בְּעֵינֵי פַרְעֹה מְאֹד וַיִּתֶּן־לוֹ
אִשָּׁה אֶת־אֲחוֹת אִשְׁתּוֹ אֲחוֹת תַּחְפְּנֵיס הַגְּבִירָה׃
20 * וַתֵּלֶד לוֹ אֲחוֹת תַּחְפְּנֵיס אֶת־גְּנֻבַת בְּנוֹ
וַתִּגְמְלֶהוּ תַּחְפְּנֵס בְּתוֹךְ בֵּית פַּרְעֹה וַיְהִי גְנֻבַת
בֵּית פַּרְעֹה בְּתוֹךְ בְּנֵי פַרְעֹה׃
21 * וַהֲדַד שָׁמַע בְּמִצְרַיִם כִּי־שָׁכַב דָּוִד עִם־
אֲבֹתָיו וְכִי־מֵת יוֹאָב שַׂר־הַצָּבָא וַיֹּאמֶר הֲדַד אֶל־
פַּרְעֹה שַׁלְּחֵנִי וְאֵלֵךְ אֶל־אַרְצִי׃
22 * וַיֹּאמֶר לוֹ פַּרְעֹה כִּי מָה־אַתָּה חָסֵר עִמִּי
וְהִנְּךָ מְבַקֵּשׁ לָלֶכֶת אֶל־אַרְצֶךָ וַיֹּאמֶר לֹא כִּי שַׁלֵּחַ
23 תְּשַׁלְּחֵנִי׃ * וַיָּקֶם אֱלֹהִים לוֹ שָׂטָן אֶת־רְזוֹן
בֶּן־אֶלְיָדָע אֲשֶׁר בָּרַח מֵאֵת הֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ־צוֹבָה
24 אֲדֹנָיו׃ * וַיִּקְבֹּץ עָלָיו אֲנָשִׁים וַיְהִי שַׂר־גְּדוּד
בַּהֲרֹג דָּוִד אוֹתָם וַיֵּלְכוּ דַמֶּשֶׂק וַיֵּשְׁבוּ בָהּ וַיִּמְלְכוּ
בְּרַמֶּשֶׂק׃

12 *Veruntamen in diebus tuis nõ faciam
propter Dauid patrem tuum. de manu fi-
13 lij tui ſcindam illud. *Nec totũ regnum
C auferam, ſed tribum vnam dabo filio tuo
propter Dauid ſeruũ meum, & Ieruſalem
14 quam elegi. *Suſcitauit autem Dñs ad-
uerſarium Salomoni Adad Idumæum de
15 ſemine regio, qui erat in Edom. *Cùm
enim eſſet Dauid in Idumæa, & aſcẽdiſſet
Ioab princeps militiæ ad ſepeliendum eos
qui fuerant interfecti, & occidiſſet omne
16 maſculinum in Idumæa. *Sex enim men
ſibus ibi moratus eſt Ioab & omnis Iſrael
donec interimeret omne maſculinum in
17 Idumæa. *Fugit Adad ipſe & viri Idumęi
de ſeruis patris eius cum eo, vt ingrederetur Ægyptũ. erat aũt Adad puer paruu-
18 lus. *Cúmq; ſurrexiſſent de Madian, venerunt in Pharan. Tulerúntq; ſecũ viros
de Pharan, & introierunt Ægyptũ ad Pharaonẽ regem Ægypti. Qui dedit ei domũ,
19 & cibos conſtituit, & terrã delegauit. *Et
inuenit Adad gratiam coram Pharaone
D valdè, intãtum vt daret ei vxorẽ ſororem
vxoris ſuæ germanam Thaphnes reginæ.
20 *Genuítq; ei ſoror Thaphnes Genebath
filiũ, & nutriuit eũ Thaphnes in domo Pharaonis. Erátq; Genebath habitans apud
21 Pharaonẽ cum filijs eius. *Cúmq; audiſſet Adad in Ægypto dormiſſe Dauid cũ
patribus ſuis, & mortuũ eſſe Ioab principem militiæ, dixit Pharaoni: Dimitte me
vt vadam in terram meam. Ge. 30.d
22 *Dixítq; ei Pharao, Qua enim re apud
me indiges vt quæras ire ad terram tuam?
At ille reſpondit, Nulla'. Sed obſecro te
23 vt dimittas me. *Suſcitauit quoque ei
Deus aduerſarium Razon filium Eliadam
qui fugerat Adadezer regem Saba domi-
24 num ſuum. *Et congregauit contra
eum viros, & factus eſt princeps latro-
num cùm interficeret eos Dauid; abie-
E rúntque Damaſcum & habitauerunt ibi,
& conſtituerunt eum regem in Damaſco.

תרגום יונתן

12 בְּרַם בְּיוֹמָךְ לָא אֶעְבְּדִינֵּהּ בִּדִיל דָּוִד אֲבוּךְ מִיַּד בְּרָךְ אַעְדִּינַּהּ׃ 13 לְחוֹרַיְתָא כָּל מַלְכוּתָא לָא אַעְדֵּי שִׁבְטָא חַד אֶתֵּן לִבְרָךְ
בִּדִיל דָּוִד עַבְדִּי וּבִדִיל יְרוּשְׁלֶם דְּאִתְרְעֵיתִי׃ 14 וַאֲקִים יְיָ סָטָן לִשְׁלֹמֹה יָת הֲדַד אֱדוֹמָאָה מִזַּרְעָא דְמַלְכוּתָא הוּא בֶּאֱדוֹם׃
15 וַהֲוָה כַּד הֲוָה דָּוִד בֶּאֱדוֹם כַּד סְלִיק יוֹאָב רַב חֵילָא לְחַלָּצָא קְטִילַיָּא וּקְטַל כָּל דְּכוּרָא בֶּאֱדוֹם׃ 16 אֲרֵי שִׁיתָּא יַרְחִין יְתֵב תַּמָּן
יוֹאָב וְכָל יִשְׂרָאֵל עַד דְּשֵׁיצִיו כָּל דְּכוּרָא בֶּאֱדוֹם׃ 17 וַעֲרַק הֲדַד הוּא וְגֻבְרִין אֱדוֹמָאִין מֶעַבְדֵי אֲבוּהִי לְמֵיעַל לְמִצְרַיִם וַהֲדַד
יַנְיק זְעֵר׃ 18 וְקָמוּ מִמִּדְיָן וַאֲתוֹ לְפָארָן וּדְבָרוּ גֻּבְרִין עִמְּהוֹן מִפָּארָן וַאֲתוֹ לְמִצְרַיִם לְוַת פַּרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרַיִם וְיָהַב לֵיהּ
בַּיְתָא וּמָזוֹן אֲמַר לְסַפָּקָא לֵיהּ וְאַרְעָא יְהַב לֵיהּ׃ 19 וְאַשְׁכַּח הֲדַד רַחֲמִין בְּעֵינֵי פַרְעֹה לַחֲדָא וְיָהַב לֵיהּ אִתְּתָא יַת
אָחוֹת אִתְּתֵיהּ אֲחָתָא דְתַחְפְּנֵס מַלְכְּתָא׃ 20 וְיָלְדַת לֵיהּ אֲחָתָא דְתַחְפְּנֵס יַת גְּנוּבַת בְּרֵיהּ וְחַסַּלְתֵּיהּ תַּחְפְּנֵס בְּגוֹ בְנֵי
פַּרְעֹה וַהֲוָה גְנוּבַת רַבֵּי בֵּירַ פַּרְעֹה בְּגוֹ בְנֵי פַּרְעֹה׃ 21 וַהֲדַד שְׁמַע בְּמִצְרַיִם אֲרֵי שְׁכַב דָּוִד עִם אֲבָהָתּוֹהִי וַאֲרֵי מִית
יוֹאָב רַב חֵילָא וַאֲמַר הֲדַד לְפַרְעֹה שַׁלְּחֵנִי וְאֵיהָךְ לְאַרְעִי׃
22 וַאֲמַר לֵיהּ פַּרְעֹה אֲרֵי מָה אַתְּ חָסַר עִמִּי דְּאַתְּ בָּעֵי לְמֵיזַל לְאַרְעָךְ וַאֲמַר לָא אֲרֵי שַׁלָּחָא תְּשַׁלְּחַנְנִי׃
23 וַאֲקִים לֵיהּ יְיָ סָטָן יַת רְזוֹן בַּר אֶלְיָדָע דְּעָרַק מִן קֳדָם הֲדַד עֶזֶר מַלְכָּא דְצוֹבָה רִיבּוֹנֵיהּ׃
24 וְכַנַּשׁ עֲלוֹהִי גֻּבְרִין וַהֲוָה רַב מַשְׁרְיָתָא כַּד קְטַל דָּוִד יְהוֹן וַאֲזָלוּ לְדַמֶּשֶׂק וְיַתִּיבוּ בָהּ וּמְלַכוּ בְּדַמֶּשֶׂק׃

Veruntamen in diebus tuis non faciam 12
hæc propter Dauid patrem tuum, de manu filij
tui capiam illud.

Sed totum regnum non capiam, sceptrum 13
vnũ dabo filio tuo propter Dauid seruum meũ,
& propter Hierusalem ciuitatem, quam elegi.

Et suscitauit Dominus aduersarium Salo- 14
moni Adar Idumæum de semine regni in Idu-
mæa. *Et factum est cùm disperderet Dauid* 15
Edom, cùm iret Ioab princeps militiæ ad sepe-
liendum interfectos, & occiderunt omne ma-
sculinum in Idumæa.

Quia sex mensibus moratus est ibi Ioab et 16
omnis Israel, donec interemit omne masculi-
num de Idumæa.

Et fugit Adar ipse & viri Idumæi serui 17
seruorum patris eius cum eo, & ingressus est in
Ægyptum, & Adar puer paruus.

Et surgunt de Madiam, & veniunt in 18
Pharan, & capiunt viros secum, & veniunt
ad Pharaonem regem Ægypti, & ingressus est
Adar ad Pharaonem, & dedit ei Pharao domũ,
& panes constituit ei, & terram dedit ei.

Et inuenit Adar gratiam coram Pharaone 19
valdè, & dedit ei vxorem sororem vxoris
suæ, germanam Thechephenes maiorem.

Et peperit ei soror Thechephenes Adar Ga- 20
nibath filium suũ, & nutriuit eum Thechephe-
nes in medio domus Pharaonis, & erat Gani-
bath in domo Pharaonis in medio filiorum Pha-
raonis. *Et Adar audiuit in Ægypto quòd* 21
dormiuit Dauid cum patribus suis, & quòd
mortuus est Ioab princeps militiæ, & dixit
Adar ad Pharaonem, Dimitte me & reuertar
in terram meam. *Et dixit Pharao Adar,* 22
Quare tu indiges mecum, quia ecce tu quæris
ire ad terram tuam? & dixit ei Adar, Minimè,
quia dimittens mittes me.

Et suscitauit Deus aduersarium ei Rezon 23
filium Eliada, qui fugerat ab Adarezer rege
Soeba domino suo. *Et congregati sunt con-* 24
tra eum viri, & erat princeps agminum, &
cepit Damascum, & habitauit in ea, & re-
gnauit in Damasco.

12 *πλὴν ἐν ταῖς ἡμέραις σου ἐγὼ ποιήσω τοῦτο διὰ δαυὶδ*
τὸν πατέρα σου, ἐκ χειρὸς δὲ υἱοῦ σου λήψομαι αὐτήν.

13 *πλὴν ὅλην τὴν βασιλείαν οὐ λήμψομαι, σκῆπτρον ἓν*
δώσω τῷ υἱῷ σου διὰ δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου, καὶ διὰ ἰερουσα-
λὴμ τὴν πόλιν, ἣν ἐξελεξάμην.

14 *καὶ ἤγειρε κύριος σατὰν τῷ Σολομῶντι τὸν ἀδὰρ τὸν*
ἰδουμαῖον ἐκ τοῦ σπέρματος τῆς βασιλείας ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ.

15 *καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐξολοθρεύειν δαυὶδ τὸν ἐδὼμ ἐν τῷ*
πορεύεσθαι ἰωὰβ τὸν ἄρχοντα τῆς στρατιᾶς θάπτειν τοὺς
τραυματίας, καὶ ἔκοψαν πᾶν ἀρσενικὸν ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ·

16 *ὅτι ἐξάμηνον ἐνεκάθητο ἐκεῖ ἰωὰβ καὶ πᾶς ἰσραὴλ*
ἕως οὗ ἐξωλόθρευσε πᾶν ἀρσενικὸν ἐκ τῆς ἰδουμαίας.

17 *καὶ ἀπέδρα ἀδὰρ αὐτὸς καὶ ἄνδρες ἰδουμαῖοι δοῦλοι*
τῶν παίδων οὗ πατρὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς αἴ-
γυπτον· καὶ ἀδὰρ παιδάριον μικρόν.

18 *καὶ ἀνέστησαν] ἐκ μαδιὰμ, καὶ ἦλθον] εἰς φαρὰν, καὶ*
λαμβάνουσιν ἄνδρας μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ἦλθον] πρὸς φα-
ραὼ βασιλέα αἰγύπτου· καὶ εἰσῆλθεν ἀδὰρ πρὸς φα-
ραώ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ φαραὼ οἶκον, καὶ ἄρτους διέταξεν
αὐτῷ, καὶ γῆν ἔδωκεν αὐτῷ.

19 *καὶ εὗρεν ἀδὰρ χάριν ἐναντίον φαραὼ σφόδρα, καὶ*
ἔδωκεν αὐτῷ γυναῖκα τὴν ἀδελφὴν τῆς γυναικὸς αὐτοῦ,
τὴν ἀδελφὴν θεχεφενὴς τὴν μείζω.

20 *καὶ ἔτεκεν αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ θεχεφενὴς τῷ ἀδὰρ τὸν*
γανιβὰθ υἱὸν αὐτῆς· καὶ ἐξέθρεψεν αὐτὸν θεχεφενὴς ἐν
μέσῳ τοῦ οἴκου φαραώ· καὶ ἦν γανιβὰθ ἐν τῷ οἴκῳ φαραὼ
ἐν μέσῳ τῶν υἱῶν φαραώ.

21 *καὶ ἀδὰρ ἤκουσεν ἐν αἰγύπτῳ ὅτι κεκοίμηται] δαυὶδ*
μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ὅτι τέθνηκεν ἰωὰβ ὁ ἄρχων τῆς
στρατιᾶς, καὶ εἶπεν ἀδὰρ πρὸς φαραώ, ἐξαποστειλόν με
καὶ ἀπελεύσομαι εἰς τὴν γῆν μου.

22 *καὶ εἶπε φαραὼ τῷ ἀδὰρ, τίνι σὺ ἐλαττονῇ μετ' ἐμοῦ,*
ὅτι ἰδοὺ σὺ ζητεῖς ἀπελθεῖν εἰς τὴν γῆν σου; καὶ εἶπεν αὐτῷ
ἀδὰρ, μηδαμῶς, ὅτι ἐξαποστέλλων ἐξαποστελεῖς με.

23 *καὶ ἤγειρε θεὸς σατὰν αὐτῷ τὸν ρεζὼν υἱὸν ἐλιαδά,*
ὃς ἔφυγε ἀπὸ ἀδαρεζὲρ βασιλέως σωβὰ κυρίου αὐτοῦ.

24 *καὶ συνηθροίσθησαν ἐπ' αὐτὸν ἄνδρες, καὶ ἦν ἄρχων*
συστρεμμάτων, καὶ προκατελάβετο τὴν δαμασκόν, καὶ
ἐκάθισεν ἐν αὐτῇ καὶ ἐβασίλευσεν ἐν δαμασκῷ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Verùm in diebus tuis non faciam hoc, propter Dauid patrem tuum: de manu filij tui remouebo illud. 13 Attamen omne regnum non remouebo, tribum vnam dabo filio tuo propter Dauid seruum meum, & propter Ieruſalem quam volui. 14 Et ſuſcitauit Dominus aduerſarium Selomoh Hadad Edomæum de ſemine regio; ipſe erat in Edom. 15 Et fuit cùm eſſet Dauid in Edom; & cùm aſcendiſſet Ioab princeps exercitus ad expoliandum mortuos, & interfecit omnem maſculum in Edom. 16 Nam ſex menſes ſederat ibi Ioab, & omnis Iſrael, vſque quo deleuiſſent omnem maſculum in Edom. 17 Et fugerat Hadad ipſe, & viri Edomæi de ſeruis patris ſui cum eo, vt intrarent in Miſzraim; & Hadad erat puer paruus. 18 Et ſurrexerunt de Midian, & venerunt in Pharan, & acceperunt viros ſecum de Pharan, & venerunt in Miſzraim ad Pharghoh regem Miſzraim, & dedit ei domũ, & victum: dixit vt ſuppeterent illi, & terram dedit illi. 19 Et inuenit Hadad gratiam in oculis Pharghoh valdè, & dedit illi vxorem ſororem vxoris ſuæ, ſororem Thahhpenezz reginæ: 20 Et peperit illi ſoror Thahhpenezz, Genubath filium eius, & ablactauit illum Thahhpenezz in medio filiorum Pharghoh, & fuit Genubath adoleſcens domus Pharghoh in medio filiorum Pharghoh.

21 Et Hadad audiuit in Miſzraim, quòd dormiſſet Dauid cum patribus ſuis, & quòd mortuus eſſet Ioab magiſter exercitus: & dixit Hadad ad Pharghoh, Dimitte me vt abeam in terram meam. 22 Et dixit illi Pharghoh, Nam quo indiges tu mecum, vt quæras ire in terram tuam? & dixit: Non, quia dimittendo dimittes me. 23 Et ſuſcitauit Dominus illi aduerſarium Rezon filium Eliadagh, qui fugerat ab ante Hadargheſer regem Szoba dominum ſuum. 24 Et congregauit ad ſe viros, & fuit magiſter caſtrorum quando occidit Dauid illos; & fuerunt in Dameſech, & ſederunt in ea, & regnarunt in Dameſech.

25 * וַיְהִי שָׂטָן לְיִשְׂרָאֵל כָּל־יְמֵי שְׁלֹמֹה וְאֶת־הָרָעָה
אֲשֶׁר חֲדָד וַיָּקָץ בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּמְלֹךְ עַל־אֲרָם׃
26 * וְיָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֶפְרָתִי מִן־הַצְּרֵדָה וְשֵׁם
אִמּוֹ צְרוּעָה אִשָּׁה אַלְמָנָה עֶבֶד לִשְׁלֹמֹה וַיָּרֶם
27 יָד בַּמֶּלֶךְ׃ * וְזֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־הֵרִים יָד בַּמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה בָּנָה אֶת־הַמִּלּוֹא סָגַר אֶת־פֶּרֶץ עִיר דָּוִד
28 אָבִיו׃ * וְהָאִישׁ יָרָבְעָם גִּבּוֹר חָיִל וַיַּרְא
שְׁלֹמֹה אֶת־הַנַּעַר כִּי־עֹשֵׂה מְלָאכָה הוּא וַיַּפְקֵד
אֹתוֹ לְכָל־סֵבֶל בֵּית יוֹסֵף׃
29 * וַיְהִי בָּעֵת הַהִיא וְיָרָבְעָם יָצָא מִירוּשָׁלִָם
וַיִּמְצָא אֹתוֹ אֲחִיָּה הַשִּׁילֹנִי הַנָּבִיא בַּדֶּרֶךְ וְהוּא
מִתְכַּסֶּה בְּשַׂלְמָה חֲדָשָׁה וּשְׁנֵיהֶם לְבַדָּם בַּשָּׂדֶה׃
30 * וַיִּתְפַּשׂ אֲחִיָּה בַּשַּׂלְמָה הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר עָלָיו
וַיִּקְרָעֶהָ שְׁנֵים עָשָׂר קְרָעִים׃
31 * וַיֹּאמֶר לְיָרָבְעָם קַח־לְךָ עֲשָׂרָה קְרָעִים כִּי כֹה
אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי קֹרֵעַ אֶת־
הַמַּמְלָכָה מִיַּד שְׁלֹמֹה וְנָתַתִּי לְךָ אֵת עֲשָׂרָה
הַשְּׁבָטִים׃
32 * וְהַשֵּׁבֶט הָאֶחָד יִהְיֶה־לּוֹ לְמַעַן עַבְדִּי דָוִד
וּלְמַעַן יְרוּשָׁלִָם הָעִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי בָּהּ מִכֹּל
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃
33 * יַעַן אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיִּשְׁתַּחֲווּ לְעַשְׁתֹּרֶת אֱלֹהֵי
צִדֹנִין לִכְמוֹשׁ אֱלֹהֵי מוֹאָב וּלְמִלְכֹּם אֱלֹהֵי בְּנֵי־
עַמּוֹן וְלֹא־הָלְכוּ בִדְרָכַי לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינַי
וְחֻקֹּתַי וּמִשְׁפָּטַי כְּדָוִיד אָבִיו׃
34 * וְלֹא־אֶקַּח אֶת־כָּל־הַמַּמְלָכָה מִיָּדוֹ כִּי
נָשִׂיא אֲשִׁתֶנּוּ כֹּל יְמֵי חַיָּיו לְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי אֲשֶׁר
בָּחַרְתִּי אֹתוֹ אֲשֶׁר שָׁמַר מִצְוֹתַי וְחֻקֹּתָי׃
35 * וְלָקַחְתִּי הַמְּלוּכָה מִיַּד בְּנוֹ וּנְתַתִּיהָ לְךָ אֵת
עֲשֶׂרֶת הַשְּׁבָטִים׃

25 *Erátq; aduersarius Israel cunctis diebus Salomonis. Et hoc est malum Adad & odium contra Israel, regnauítq; in Syria.
26 *Hieroboam quoque filius Nabath Ephrateus de Sareda, seruus Salomonis, cuius mater erat nomine Serua, mulier vidua, leuauit manum contra regem.
27 *Et hæc est causa rebellionis aduersus eum, quia Salomon ædificauit Mello, & coequauit voraginem ciuitatis Dauid patris sui.
28 *Erat autem Hieroboam vir fortis & potens. Vidénsq; Salomon adolescentem bonæ indolis & industrium, constituerat eum præfectum super tributa vniuersæ domus Ioseph.
29 *Factum est igitur in tempore illo vt Hieroboam egrederetur de Ierusalem, & inueniret eum Ahias Sylonites propheta in via opertus pallio nouo. erant autem duo tantùm in agro.
30 *Apprehendénsque Ahias pallium suũ nouum quo coopertus erat, scidit in duodecim partes.
31 *Et ait ad Hieroboam, Tolle tibi decem scissuras. Hæc enim dicit Dominus Deus Israel, Ego scindam regnum de manu Salomonis, & dabo tibi decem tribus.
32 *Porrò vna tribus remanebit ei propter seruum meum Dauid, & Ierusalem ciuitatem quam elegi ex omnibus tribubus Israel:
33 *Eò quòd dereliquerit me, & adorauerit Asthertem deam Sidoniorum, & Chamos deum Moab, & Moloch deum filiorum Ammon, & non ambulauerit in vijs meis, vt faceret iustitiam coram me, & præcepta mea, & iudicia sicut Dauid pater eius. Sup. eod.
34 *Nec auferam omne regnum de manu eius, sed ducem ponam eum cunctis diebus vitæ suæ propter Dauid seruũ meum quem elegi, qui custodiuit mandata mea & præcepta mea.
35 *Auferam autem regnum de manu filij eius, & dabo tibi decem tribus.

תרגום יונתן

25 וַהֲוָה סָטָן לְיִשְׂרָאֵל כָּל יוֹמֵי שְׁלֹמֹה וְיַת בִּישְׁתָּא דַעֲבַד הֲדַד וּמָרִיד בְּיִשְׂרָאֵל וּמְלַךְ עַל אֲרָם׃
26 וְיָרָבְעָם בַּר נְבַט אֶפְרָתִי מִן צְרֵדָה וְשׁוּם אִמֵּיהּ צְרוּעָה אִיתְּתָא אַרְמֶלְתָּא עַבְדָּא לִשְׁלֹמֹה וַאֲרִים יְדָא בְּמַלְכָּא׃
27 וְדֵין פִּתְגָמָא דַּאֲרִים יְדָא בְּמַלְכָּא שְׁלֹמֹה בְּנָא יַת מִלֵּיתָא אַחַד יַת תַּרְעֲתָא קַרְתָּא דְּדָוִד אֲבוּהִי׃
28 וְגַבְרָא יָרָבְעָם גִּבַּר חֵילָא וַחֲזָא שְׁלֹמֹה יַת עֻלֵּימָא אֲרֵי עָבֵד עִיבִידְתָּא הוּא וּמַנִּי יָתֵיהּ לְכָל מַסְקֵי מִסִּין דְּבֵית יוֹסֵף׃
29 וַהֲוָה בְּעִידָנָא הַהִיא וְיָרָבְעָם נְפַק מִירוּשָׁלִָם וְאַשְׁכַּח יָתֵיהּ אֲחִיָּה שִׁלּוֹנָאָה נְבִיאָה בְּאוֹרְחָא וְהוּא מִתְכַּסֵּי בִּכְסוּתָא חַדְתָּא
וְתַרְוֵיהוֹן בִּלְחוֹדֵיהוֹן בְּחַקְלָא׃ 30 וְאַחַד אֲחִיָּה בִּכְסוּתָא חַדְתָּא דִּי עֲלוֹהִי וְסַדְקָהּ לִתְרֵי עֲשַׂר סִידְקִין׃
31 וַאֲמַר לְיָרָבְעָם סַב לָךְ עֲשַׂר סִידְקִין אֲרֵי כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל הָא אֲנָא מַעְדֵּי יַת מַלְכוּתָא מִידָא דִשְׁלֹמֹה וְאֶתֵּן לָךְ יַת
עַשְׂרָה שִׁבְטִין׃ 32 וְשִׁבְטָא חָד יְהֵא לֵיהּ בְּדִיל עַבְדִּי דָוִד וּבְדִיל יְרוּשָׁלִָם קַרְתָּא דְּאִתְרְעֵיתִי בָּהּ מִכָּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל׃
33 חֲלַף דִּשְׁבַקוּ פֻּלְחָנִי וּסְגִידוּ לְעַשְׁתּוֹרֶת טַעֲוַת צִידוֹנָאֵי וְלִכְמוֹשׁ טַעֲוַת מוֹאֲבָאֵי וּלְמִלְכּוֹם טַעֲוַת בְּנֵי עַמּוֹן וְלָא הַלִּיכוּ בְּאָרְחָן דְּתַקְנָן
קֳדָמַי לְמֶעְבַּד דְּכָשַׁר קֳדָמַי וּקְיָימַי וְדִינַי כְּדָוִד אֲבוּהִי׃
34 וְלָא אֶסַּב יַת כָּל מַלְכוּתָא מִינֵּיהּ אֲרֵי מַלְכָּא אֲשַׁוִינֵיהּ כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי בְּדִיל דָּוִד עַבְדִּי דְּאִתְרְעֵיתִי בֵּיהּ דִּנְטַר פִּיקוּדַי וּקְיָימַי׃
35 וְאֶסַּב מַלְכוּתָא מִיַּד בְּרֵיהּ וְאֶתְנִנָּהּ לָךְ יַת עַשְׂרָה שִׁבְטִין׃

* *Et erat aduersarius Israel cunctis diebus* 25
Salomonis : hoc malum quod fecit Adar, &
graue fuit contra Israel, & regnauit in terra
Edom.

* *Et Hieroboam filius Nabat Ephrataeus de* 26
Sarira filius mulieris viduæ, seruus Salomonis.

* *Et hanc rem fecit, quòd eleuauit manum* 27
contra regem Salomonem; & rex Salomon ædi
ficauit arcem, & conclusit sepem ciuitatis Da-
uid patris sui.

* *Et homo Hieroboam fortis robore; & vi-* 28
dit Salomon adolescentem quòd vir operum
est, & constituit eum super tributa domus
Ioseph.

* *Et factum est in tempore illo, & Hiero-* 29
boam egressus est de Hierusalem, & inuenit
eum Achia Sylonites propheta in via, & se-
parauit eum à via; & Achia indutus veste
noua, & ambo soli in agro.

* *Et apprehẽdit Achia pallium suum nouum* 30
quod erat super se, & scidit illud duodecim
scissuras.

* *Et ait Hieroboam, Tolle tibi decem scissu-* 31
ras: quia hæc dicit Dominus Deus Israel, Ecce
ego scindam regnum de manu Salomonis, &
dabo tibi decem sceptra.

* *Et duo sceptra erunt ei, propter seruum* 32
meum Dauid, & propter Hierusalem ciuita-
tem, quam elegi in ea de omnibus tribubus
Israel.

* *Eò quòd dereliquit me & seruiuit Astar-* 33
tæ abominationi Sidoniorum, & Chamos ido-
lo Moab, & Melchom despectioni filiorum
Ammon; & non ambulauit in vijs meis, vt fa-
ceret rectum coram me, & præcepta mea, &
iustificationes meas, sicut fecit Dauid pater
eius.

* *Et non auferam totum regnum de manu* 34
eius, quòd defendens defendam eum cunctis
diebus vitæ suæ propter Dauid seruum meum,
quem elegi eum, qui custodiuit mandata mea,
& iustificationes meas.

* *Et auferam regnum de manu filij eius,&* 35
dabo tibi decem sceptra.

25 * καὶ ἦν σατὰν τῷ ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας σα-
λομῶντ. αὕτη ἡ κακία ἣν ἐποίησεν ἀδαρ· καὶ ἐβαρυ-
ὠθη ἐπὶ ἰσραήλ, καὶ ἐβασίλευσεν ἐν γῇ ἐδώμ.

26 * καὶ ἱεροβοὰμ υἱὸς ναβὰτ ὁ ἐφραθὶ ἐκ τῶν σαρειρὰ υἱὸς
γυναικὸς χήρας δοῦλος τῷ σολομῶντ.

27 * καὶ τοῦτο τὸ πρᾶγμα ἐποίησεν, ὡς ἐπῆρε τὴν χεῖρα
ἐπὶ τὸν βασιλέα σολομῶντα· καὶ ὁ βασιλεὺς σολομὼν
ᾠκοδόμησε τὴν ἄκραν, καὶ συνέκλεισε τὸν φραγμὸν τῆς
πόλεως δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

28 * καὶ ὁ ἄνθρωπος ἱεροβοὰμ ἰσχυρὸς δυνάμει· καὶ εἶδε
σολομὼν τὸ παιδάριον ὅτι ἀνὴρ ἔργων ἐστί· καὶ κατέστησεν
αὐτὸν ἐπὶ τὰς ἄρσεις οἴκου ἰωσήφ.

29 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, καὶ ἱεροβοὰμ ἐξῆλ-
θεν ἐξ ἱερουσαλήμ, καὶ εὗρεν αὐτὸν ἀχία ὁ συλωνίτης
ὁ προφήτης ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἀπέστησεν αὐτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ·
καὶ ἀχία περιβεβλημένος ἱμάτιον καινόν, καὶ ἀμφότεροι
μόνοι ἐν τῷ πεδίῳ.

30 * καὶ ἐπελάβετο ἀχία τοῦ ἱματίου αὐτοῦ τοῦ καινοῦ τοῦ
ἐπ' αὐτῷ, καὶ διέρρηξεν αὐτὸ δώδεκα ῥήγματα.

31 * καὶ εἶπε τῷ ἱεροβοάμ, λάβε σεαυτῷ δέκα ῥήγμα-
τα, ὅτι τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ· ἰδοὺ ἐγὼ ῥή-
σω τὴν βασιλείαν ἐκ χειρὸς σολομῶντος, καὶ δώσω σοι
δέκα σκῆπτρα.

32 * καὶ δύο σκῆπτρα ἔσαι αὐτῷ, διὰ τὸν δοῦλόν μου δαυίδ,
καὶ διὰ ἱερουσαλὴμ τὴν πόλιν, ἣν ἐξελεξάμην ἐν αὐτῇ
ἐκ πασῶν τῶν φυλῶν ἰσραήλ·

33 * ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπέ με καὶ ἐδούλευσε τῇ ἀσαρτὴ βδε-
λύγματι σιδωνίων, καὶ τῷ χαμὼς εἰδώλῳ μωάβ, καὶ τῷ
μελχὸμ προσβδελύγματι υἱῶν ἀμμών, καὶ οὐκ ἐπορεύθη
ἐν ταῖς ὁδοῖς μου τοῦ ποιῆσαι τὸ εὐθὲς ἐνώπιόν μου, καὶ τὰ
προστάγματά μου, καὶ τὰ δικαιώματά μου, καθὼς ἐποίη-
σε δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

34 * καὶ οὐ λήψομαι ὅλον τὸ βασιλείαν ἐκ χειρὸς
αὐτοῦ, ὅτι ἀντιτασσόμενος ἀντιτάξομαι αὐτῷ πάσας
τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ διὰ δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου, ὃν
ἐξελεξάμην αὐτόν, ὃς ἐφύλαξε τὰς ἐντολάς μου καὶ τὰ
δικαιώματά μου.

35 * καὶ λήψομαι τὸ βασιλείαν ἐκ χειρὸς τοῦ υἱοῦ
αὐτοῦ· καὶ δώσω σοι τὰ δέκα σκῆπτρα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[25] Et fuit aduersarius Israeli omnibus diebus Selomoh: & cum malo quod fecit Hadad, rebellauit in Israel, & regnauit super Aram. [26] Et Ierobgham filius Nebat Ephratæi de Szerada, & nomen matris eius Szerughah mulier vidua, seruus Selomoh extulit manum in regem. [27] Et hæc est causa propter quam extulit manum in regem. Selomoh ædificauit aggerem, & occlusit rupturam vrbis Dauid patris sui.

[28] Et vir Ierobgham erat robustus fortitudine: & vidit Selomoh adolescentem, quòd factor operis esset, & præposuit illum omnibus allatoribus tributorum domus Iozzeph. [29] Et fuit in tempore isto & Ierobgham exiuit de Ieruſalem, & inuenit illum Ahhia Silonæus prophetа in via, & ipse erat opertus operimento nouo, & ambo ipsi erant soli in agro.

[30] Et apprehendit Ahhia operimentum nouum quod erat super se, & scidit illud in duodecim scissiones.

[31] Et dixit ad Ierobgham, Accipe tibi decem scissiones: nam sic dixit Dominus Deus Israel: Ecce ego transfero regnum de manu Selomoh, & dabo tibi decem tribus. [32] Et tribus vna erit illi propter seruum meum Dauid, & propter Ieruſalem vrbem in qua complacui mihi præ omnibus tribubus Israel. [33] Eò quòd reliquerunt cultum meum & adorauerunt Ghastoreth errorem Szidonæorum & Chamos errorem Moabæorum, & Milchom errorem filiorum Ghamon, & non ambulauerunt in vijs quæ rectæ sunt ante me, faciendo quod rectum est ante me, & decreta mea, & iudicia mea, sicut Dauid pater eius.

[34] At non accipiam omne regnum ab eo; quia regem ponam eum omnibus diebus vitæ suæ propter Dauid seruum meum in quo mihi complacui, qui seruauit præcepta mea & decreta mea. [35] Sed accipiam regnum de manu filij eius, & dabo illud tibi, decem *scilicet* tribus.

36 * וְלִבְנוֹ אֶתֵּן שֵׁבֶט־אֶחָד לְמַעַן הֱיוֹת־נֵיר
לְדָוִיד־עַבְדִּי כָּל־הַיָּמִים׀ לְפָנַי בִּירוּשָׁלַ͏ִם הָעִיר
אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי לִי לָשׂוּם שְׁמִי שָׁם׃

37 * וְאֹתְךָ אֶקַּח וּמָלַכְתָּ בְּכֹל אֲשֶׁר־תְּאַוֶּה נַפְשֶׁךָ
וְהָיִיתָ מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃

38 * וְהָיָה אִם־תִּשְׁמַע אֵת־כָּל־אֲשֶׁר אֲצַוֶּךָּ
וְהָלַכְתָּ בִּדְרָכַי וְעָשִׂיתָ הַיָּשָׁר בְּעֵינַי לִשְׁמֹר חֻקֹּתַי
וּמִצְוֹתַי כַּאֲשֶׁר עָשָׂה דָּוִד עַבְדִּי וְהָיִיתִי עִמָּךְ וּבָנִיתִי
לְךָ בֵּית־נֶאֱמָן כַּאֲשֶׁר בָּנִיתִי לְדָוִד וְנָתַתִּי לְךָ אֶת־
39 יִשְׂרָאֵל׃ * וַאֲעַנֶּה אֶת־זֶרַע דָּוִד לְמַעַן זֹאת
אַךְ לֹא־כָל־הַיָּמִים׃

40 * וַיְבַקֵּשׁ שְׁלֹמֹה לְהָמִית אֶת־יָרָבְעָם וַיָּקָם
יָרָבְעָם וַיִּבְרַח מִצְרַיְמָה אֶל־שִׁישַׁק מֶלֶךְ־מִצְרַיִם
וַיְהִי בְמִצְרַיִם עַד־מוֹת שְׁלֹמֹה׃

41 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְחָכְמָתוֹ
הֲלוֹא־הֵם כְּתֻבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה׃

42 * וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ שְׁלֹמֹה בִּירוּשָׁלַ͏ִם עַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה׃

43 * וַיִּשְׁכַּב שְׁלֹמֹה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּעִיר דָּוִד
אָבִיו וַיִּמְלֹךְ רְחַבְעָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

יב

1 * וַיֵּלֶךְ רְחַבְעָם שְׁכֶם כִּי שְׁכֶם בָּא
2 כָּל־יִשְׂרָאֵל לְהַמְלִיךְ אֹתוֹ׃ * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וְהוּא עוֹדֶנּוּ בְּמִצְרַיִם אֲשֶׁר בָּרַח
מִפְּנֵי שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב יָרָבְעָם בְּמִצְרָיִם׃

3 * וַיִּשְׁלְחוּ וַיִּקְרְאוּ־לוֹ וַיָּבֹאוּ יָרָבְעָם וְכָל־קְהַל
יִשְׂרָאֵל וַיְדַבְּרוּ אֶל־רְחַבְעָם לֵאמֹר׃

4 * אָבִיךָ הִקְשָׁה אֶת־עֻלֵּנוּ וְאַתָּה עַתָּה הָקֵל
מֵעֲבֹדַת אָבִיךָ הַקָּשָׁה וּמֵעֻלּוֹ הַכָּבֵד אֲשֶׁר־נָתַן
עָלֵינוּ וְנַעַבְדֶךָּ׃

36 *Filio autem eius dabo tribum vnã, vt remaneat lucerna Dauid ſeruo meo cunctis diebus corã me in Ieruſalem ciuitate quam elegi, vt eſſet nomen meum ibi.

37 *Te autem aſſumam & regnabis ſuper omnia quæ deſiderat anima tua, eríſque G rex ſuper Iſrael.

38 *Si igitur audieris omnia quæ præcepero tibi, & ambulaueris in vijs meis, & feceris quod rectum eſt coram me, cuſtodiens mandata mea & præcepta mea, ſicut fecit Dauid ſeruus meus, ero tecum, & ædificabo tibi domum fidelem, quomodo ædificaui Dauid domum, & tradã tibi Iſrael. 39 *Et affligam ſemen Dauid ſuper hoc, veruntamen non cunctis diebus. 40 *Voluit ergo Salomon interficere Hieroboam, qui ſurrexit & aufugit in Ægyptum ad Seſac regem Ægypti, & fuit in Ægypto vſque ad mortem Salomonis. 1. Paral. 9. g

41 *Reliquum autem verborum Salomonis, & omnia quæ fecit, & ſapientia eius, ecce vniuerſa ſcripta ſunt in libro verborum Salomonis. 42 *Dies autem quos regnauit Salomon in Ieruſalem ſuper omnẽ Iſrael, quadraginta anni ſunt. 43 *Dormiuítque Salomon cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in ciuitate Dauid patris ſui, regnauítque Roboam filius eius pro eo.

CAP. XII.

1 A VEnit autem Roboam in Sychem. illuc enim congregatus erat omnis populus Iſrael ad conſtituendũ eum regem.

2 *At verò Hieroboam filius Nabath, cùm adhuc eſſet in Ægypto profugus à facie Salomonis regis, audita morte eius 2. Paral. 10. a
3 reuerſus eſt de Ægypto. *Miſerúntq; & vocauerunt eum. Venit ergo Hieroboam & omnis multitudo Iſrael, & locu-
4 ti ſunt ad Roboam, dicentes: *Pater tuus duriſſimũ iugum impoſuit nobis, tu itaq; nunc imminue paululùm de imperio patris tui duriſſimo, & de iugo grauiſſimo quod impoſuit nobis, & ſeruiemus tibi.

תרגום יונתן

36 וְלִבְרֵיהּ אֶתֵּן שִׁבְטָא חַד בְּדִיל לְקַיָּמָא מַלְכוּ לְדָוִד עַבְדִּי כָּל יוֹמַיָּא קֳדָמַי בִּירוּשְׁלֶם קַרְתָּא דְּאִתְרְעֵיתִי בַּהּ לְאַשְׁרָאָה שְׁכִינְתִּי תַּמָּן׃
37 וְיָתָךְ אֵקָרֵב וְתִמְלוֹךְ כְּכָל דְּרַעֲוָא נַפְשָׁךְ וּתְהֵא מַלְכָא עַל יִשְׂרָאֵל׃ 38 וִיהֵי אִם תְּקַבֵּיל יָת כָּל דַּאֲפַקְּדִינָךְ וְתֵהָךְ בְּכָל אָרְחָן
דְּתַקְנָן קֳדָמַי וְתַעְבֵּיד דְּכַשַּׁר קֳדָמַי לְמִשַּׁר קְיָמַי וּפִקּוּדַי כְּמָה דַּעֲבַד דָּוִד עַבְדִּי וִיהֵי מֵימְרִי בְּסַעֲדָךְ וַאֲקַיֵּים לָךְ מַלְכוּ קַיָּמָא כְּמָה דְקַיֵּימִית
לְדָוִד וְאֶתֵּן לָךְ יָת יִשְׂרָאֵל׃ 39 וַאֲעַנֵּי יָת זַרְעָא דְדָוִד בְּרִיל דָּא בְּרַם לָא כָּל יוֹמַיָּא׃ 40 וּבָעָא שְׁלֹמֹה לְמִקְטַל יָת יָרָבְעָם וְקָם
יָרָבְעָם וַעֲרַק לְמִצְרַיִם לְוָת שִׁישַׁק מַלְכָּא דְמִצְרַיִם וַהֲוָה בְּמִצְרַיִם עַד דְּמִית שְׁלֹמֹה׃ 41 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי שְׁלֹמֹה וְכָל דְּעָבַד
וְחָכְמְתֵיהּ הֲלָא אִינוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי שְׁלֹמֹה׃ 42 וְיוֹמַיָּא דְמַלַךְ שְׁלֹמֹה בִּירוּשְׁלֶם עַל כָּל יִשְׂרָאֵל אַרְבְּעִין שְׁנִין׃
43 וּשְׁכִיב שְׁלֹמֹה עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר בְּקִרְתָּא דְדָוִד אֲבוּהִי וּמַלַךְ רְחַבְעָם בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃

יב

2 וַאֲזַל רְחַבְעָם לִשְׁכֶם אֲרֵי לִשְׁכֶם אֲתוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל לְאַמְלָכָא יָתֵיהּ׃
2 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע יָרָבְעָם בַּר נְבָט וְהוּא עַד כְּעַן בְּמִצְרַיִם דַּעֲרַק מִן קֳדָם מַלְכָּא שְׁלֹמֹה וִיתֵיב יָרָבְעָם בְּמִצְרָיִם׃
3 וּשְׁלַחוּ וּקְרוֹ לֵיהּ וַאֲתָא יָרָבְעָם בְּכָל קְהָלָא דְיִשְׂרָאֵל וּמַלִּילוּ עִם רְחַבְעָם לְמֵימַר׃
4 אֲבוּךְ אַקְשִׁי יָת נִירָנָא וְאַתְּ כְּעַן אֲקֵיל מִפֻּלְחָנָא דַּאֲבוּךְ קַשְׁיָא וּמִגִּירֵיהּ תַּקִּיפָא דְיָהַב עָלָנָא וְנִפְלְחִינָךְ׃

* *At filio eius dabo duo sceptra, vt sit positio seruo meo Dauid cunctis diebus coram me in Hierusalem ciuitate, quam elegi mihi vt ponerem nomen meum ibi.* 36

* *Et te assumam & regnabis in quibus desiderat anima tua, & tu eris rex super Israel.* 37

* *Et erit si custodieris omnia quæ præcepero tibi, & ambulaueris in vijs meis, & feceris rectum coram me vt custodias omnia mandata mea, & præcepta mea, sicut fecit Dauid seruus meus, & ero tecum, & ædificabo tibi domum fidelem, quomodo ædificaui Dauid, & tradam tibi Israel.* 38

* *Et affligam semen Dauid propter hæc, verumtamen non cunctis diebus.* 39

* *Et quæsiuit Salomon vt interficeret Hieroboam; & surrexit & aufugit in Ægyptum ad Susac regem Ægypti, & fuit in Ægypto donec mortuus est Salomon.* 40

* *Et reliqua verborum Salomonis & omnia quæ fecit & omnis sapientia eius, nónne hæc scripta sunt in libro verborum dierum Salomonis?* 41

* *Et dies quos regnauit Salomon in Hierusalem, quadraginta anni super omnem Israel.* 42

* *Et dormiuit Salomon cum patribus suis, & sepelierunt eum in ciuitate Dauid patris sui, & regnauit Roboam filius eius pro eo.* 43

36 * τῷ δὲ υἱῷ αὐτοῦ δώσω τὰ δύο σκῆπτρα, ὅπως ᾖ θέσις τῷ δούλῳ μου δαυὶδ πάσας τὰς ἡμέρας ἐνώπιόν μου ἐν ἱερουσαλὴμ τῇ πόλει, ᾗ ἐξελεξάμην ἐμαυτῷ τοῦ θεῖναι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ.

37 * καὶ σὲ λήψομαι καὶ βασιλεύσεις ἐν οἷς ἐπιθυμεῖ ἡ ψυχή σου, καὶ σὺ ἔσῃ βασιλεὺς ἐπὶ ἰσραήλ.

38 * καὶ ἔσται ἐὰν φυλάξῃς πάντα ὅσα ἂν ἐντείλωμαί σοι, καὶ πορευθῇς ἐν ταῖς ὁδοῖς μου, καὶ ποιήσῃς τὸ εὐθὲς ἐνώπιόν μου τοῦ φυλάξαι πάντα τὰ προστάγματά μου, καὶ τὰς ἐντολάς μου, καθὼς ἐποίησε δαυὶδ ὁ δοῦλός μου, καὶ ἔσομαι μετὰ σοῦ, καὶ οἰκοδομήσω σοι οἶκον πιστόν, καθὼς ᾠκοδόμησα τῷ δαυίδ, καὶ δώσω σοι τὸν ἰσραήλ.

39 * καὶ κακουχήσω τὸ σπέρμα δαυὶδ διὰ ταῦτα, πλὴν οὐ πάσας τὰς ἡμέρας.

40 * καὶ ἐζήτησε Σολομὼν τοῦ θανατῶσαι τὸν ἱεροβοάμ, καὶ ἀνέστη καὶ ἀπέδρα εἰς αἴγυπτον πρὸς Σουσὰκ βασιλέα αἰγύπτου, καὶ ἦν ἐν αἰγύπτῳ ἕως ἀπέθανε Σολομών.

41 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Σολομῶντος καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν καὶ πᾶσα ἡ φρόνησις αὐτοῦ, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐν βιβλίῳ λόγων ἡμερῶν Σολομῶντος;

42 * καὶ αἱ ἡμέραι ἃς ἐβασίλευσε Σολομὼν ἐν ἱερουσαλήμ, τεσσαράκοντα ἔτη ἐπὶ πάντα ἰσραήλ.

43 * καὶ ἐκοιμήθη Σολομὼν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν πόλει δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευσεν ροβοὰμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

CAP. XII.

ET *abijt rex Roboam in Sicema, quia in Sicema veniebant omnis Israel ad cõstituendum regem eum.* 1

* *Et factum est vt audiuit Hieroboam filius Nabat, & eo adhuc existente in Ægypto, vt fugit à facie regis Salomonis, & manebat in Ægypto.* 2

* *Et miserunt & vocauerunt eum, & venit Hieroboam & omnis populus Israel; & locutus est populus ad regem Roboam, dicentes:* 3

* *Pater tuus durum imposuit iugum nostrum, & tu nunc eleua de seruitute patris tui dura, & de iugo eius graui, quod dedit super nos, & seruiemus tibi.* 4

ιβ'.

1 * Καὶ ἐπορεύθη ὁ βασιλεὺς ροβοὰμ εἰς σίκημα, ὅτι εἰς σίκημα ἦρχοντο πᾶς ἰσραὴλ βασιλεῦσαι αὐτόν.

2 * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἱεροβοὰμ υἱὸς ναβάτ, καὶ αὐτὸς ἔτι ὄντος ἐν αἰγύπτῳ, ὡς ἔφυγεν ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως Σολομῶντος, καὶ ᾠκεῖτο ἐν αἰγύπτῳ.

3 * καὶ ἀπέστειλαν καὶ ἐκάλεσαν αὐτόν, καὶ ἦλθεν ἱεροβοὰμ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰσραήλ· καὶ ἐλάλησεν ὁ λαὸς πρὸς τὸν βασιλέα ροβοὰμ, λέγοντες·

4 * ὁ πατήρ σου ἐσκλήρωσε τὸν κλοιὸν ἡμῶν, καὶ σὺ νῦν κούφισον ἀπὸ τῆς δουλείας τοῦ πατρός σου τῆς σκληρᾶς, καὶ ἀπὸ τοῦ σκλοιοῦ αὐτοῦ τοῦ βαρέως, οὗ ἔδωκεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ δουλεύσομέν σοι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[36] Et filio eius dabo tribum vnam, vt firmetur regnum Dauid seruo meo omnibus diebus ante me in Ierusalem vrbe, in qua mihi complacui, vt ponerem maiestatem meam ibi. [37] Et te applicabo, & regnabis in omni quod voluerit anima tua, & eris rex super Israel. [38] Et erit si susceperis omnia quæ iussero tibi, & ambulaueris in omnibus vijs quæ rectæ fuerint ante me, & feceris quod rectum est ante me, seruando decreta mea, & præcepta mea, sicut fecit Dauid seruus meus; erit verbum meum in auxilio tuo, & firmabo tibi regnum firmum sicut firmaui Dauid, & dabo tibi Israel. [39] Et humiliabo semen Dauid propter hoc, verùm non omnibus diebus. [40] Et quæsiuit Selomoh occidere Ierobgham, & surrexit Ierobgham, & fugit in Misraim ad Sisak regem Misraim, & fuit in Misraim vsquequò mortuus est Selomoh. [41] Et reliquum verborum Selomoh, & omnia quæ fecit, & sapientia eius, nónne illa scripta sunt in libro verborum Selomoh? [42] Et dies quibus regnauit Selomoh in Ierusalem super omnem Israel, fuerunt quadraginta anni. [43] Et dormiuit Selomoh cum patribus suis, & sepultus est in vrbe Dauid patris sui, & regnauit Rehhabgham filius eius pro eo.

CAP. XII.

ET fuit Rehhabgham in Sechem, quia in Sechem venerant omnis Israel vt regem constituerent illum.
[2] Et fuit cùm audisset Ierobgham filius Nebat, & ipse hucusque erat in Misraim, quò fugerat ab-ante regem Selomoh, & sederat Ierobgham in Misraim. [3] Et miserunt & vocauerunt illum: & venit Ierobgham cum omni ecclesia Israel, & locuti sunt cum Rehhabgham, dicendo. [4] Pater tuus indurauit iugum nostrum, & tu nunc alleuia de seruitio patris tui duro, & de iugo illius forti quod dedit super nos, & seruiemus tibi.

5 * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם לְכוּ־עֹד שְׁלֹשָׁה יָמִים וְשׁוּבוּ
6 אֵלָי וַיֵּלְכוּ הָעָם׃ * וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם אֶת־
הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר־הָיוּ עֹמְדִים אֶת־פְּנֵי שְׁלֹמֹה אָבִיו
בִּהְיֹתוֹ חַי לֵאמֹר אֵיךְ אַתֶּם נוֹעָצִים לְהָשִׁיב אֶת־
7 הָעָם־הַזֶּה דָּבָר׃ * וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו לֵאמֹר אִם־
הַיּוֹם תִּהְיֶה־עֶבֶד לָעָם הַזֶּה וַעֲבַדְתָּם וַעֲנִיתָם
וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם דְּבָרִים טוֹבִים וְהָיוּ לְךָ עֲבָדִים
8 כָּל־הַיָּמִים׃ * וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר
יְעָצֻהוּ וַיִּוָּעַץ אֶת־הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ אֲשֶׁר
הָעֹמְדִים לְפָנָיו׃
9 * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מָה אַתֶּם נוֹעָצִים וְנָשִׁיב דָּבָר
אֶת־הָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלַי לֵאמֹר הָקֵל מִן־
הָעֹל אֲשֶׁר־נָתַן אָבִיךָ עָלֵינוּ׃
10 * וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו הַיְלָדִים אֲשֶׁר גָּדְלוּ אִתּוֹ לֵאמֹר
כֹּה־תֹאמַר לָעָם הַזֶּה אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלֶיךָ לֵאמֹר אָבִיךָ
הִכְבִּיד אֶת־עֻלֵּנוּ וְאַתָּה הָקֵל מֵעָלֵינוּ כֹּה תְדַבֵּר
אֲלֵיהֶם קָטֳנִי עָבָה מִמָּתְנֵי אָבִי׃
11 * וְעַתָּה אָבִי הֶעְמִיס עֲלֵיכֶם עֹל כָּבֵד וַאֲנִי
אֹסִיף עַל־עֻלְכֶם אָבִי יִסַּר אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים וַאֲנִי
12 אֲיַסֵּר אֶתְכֶם בָּעַקְרַבִּים׃ * וַיָּבוֹ יָרָבְעָם וְכָל־
הָעָם אֶל־רְחַבְעָם בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר שׁוּבוּ אֵלַי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי׃
13 * וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ אֶת־הָעָם קָשָׁה וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת
14 הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר יְעָצֻהוּ׃ * וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם כַּעֲצַת
הַיְלָדִים לֵאמֹר אָבִי הִכְבִּיד אֶת־עֻלְּכֶם וַאֲנִי אֹסִיף
עַל־עֻלְכֶם אָבִי יִסַּר אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים וַאֲנִי אֲיַסֵּר
15 אֶתְכֶם בָּעַקְרַבִּים׃ * וְלֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶל־
הָעָם כִּי־הָיְתָה סִבָּה מֵעִם יְהוָה לְמַעַן הָקִים אֶת־
דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה בְּיַד אֲחִיָּה הַשִּׁלֹנִי אֶל־
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט׃

5 * Qui ait eis, Ite vsq; ad tertium diem,
B & reuertimini ad me. Cúmq; abisset po-
6 pulus; * Inijt consilium rex Roboam cũ
senioribus qui assistebant coram Salomo-
ne patre eius cùm adhuc viueret, & ait
eis: Quod datis consilium vt respondeam
7 populo? * Qui dixerunt ei, Si hodie obe-
dieris populo huic, & seruieris, & petitio-
ni eorum cesseris, locutúsque fueris ad
eos verba lenia, erunt tibi serui cunctis
diebus.
8 * Qui dereliquit consilium senũ quod
dederant ei; & adhibuit adolescentes qui
nutriti fuerant cum eo, & assistebant illi.
9 * Dixítq; ad eos, Quod mihi datis con
silium vt respondeam populo huic: qui
dixerunt mihi, Leuius fac iugum quod
imposuit pater tuus super nos?
10 * Et dixerunt ei iuuenes qui nutriti fue
C rant cum eo: Sic loquere populo huic,
qui locuti sunt ad te, dicentes: Pater tuus
aggrauauit iugum nostrũ, tu releua nos.
sic loquêris ad eos, Minimus digitus 2. Parab. 10.d
meus grossior est dorso patris mei.
11 * Et nunc pater meus posuit super vos
iugum graue, ego autem addam super iu
gum vestrum. Pater meus cecîdit vos fla-
gellis, ego autẽ cędam vos scorpionibus.
12 * Venit ergo Hieroboam & omnis po
pulus ad Roboam die tertia, sicut locutus
fuerat rex, dicens: Reuertimini ad me die
13 tertia. * Respondítq; rex populo dura,
D derelicto consilio seniorum quod ei de-
derant.
14 * Et locutus est eis secundùm consi-
lium iuuenum, dicens: Pater meus aggra-
uauit iugum vestrum, ego autem addam
iugo vestro. Pater meus cecîdit vos fla-
gellis, ego autẽ cædam vos scorpionibus.
15 * Et non acquieuit rex populo, quoniã
auersatus fuerat eum Dominus, vt susci-
taret verbum suum, quod locutus fuerat
in manu Ahiæ Sylonitæ ad Hieroboam
filium Nabath.

תרגום יונתן

5 וַאֲמַר לְהוֹן אֱזִילוּ עוֹד תְּלָתָא יוֹמִין וְתוּבוּ לְוָתִי וַאֲזַלוּ עַמָּא׃ 6 וְאִתְמְלַךְ מַלְכָּא רְחַבְעָם בְּסָבַיָּא דַּהֲווֹ מְשַׁמְּשִׁין קֳדָם שְׁלֹמֹה
אֲבוּהִי כַּד הֲוָה קַיָּים לְמֵימַר אֶכְדֵּין אַתּוּן מִתְמַלְכִין לַאֲתָבָא יַת עַמָּא הָדֵין פִּתְגָמָא׃ 7 וּמַלִּילוּ עִמֵּיהּ לְמֵימַר אִם יוֹמָא דֵין תִּתְעַלֵּב
לְעַמָּא הָדֵין וְתִפְלְחֻנּוּן וְתַעֲנִינּוּן מִילִין טָבְיָן וּתְמַלֵּיל עִמְּהוֹן פִּתְגָמִין תַּקְנִין וִיהוֹן לָךְ עַבְדִּין כָּל יוֹמַיָּא׃ 8 וּשְׁבַק יַת מִלְכָּא
דְּסָבַיָּא דִּי מַלְכוּהִי וְאִתְמְלַךְ בְּיַנְקַיָּא דִּרְבִיאוּ עִמֵּיהּ דִּמְשַׁמְּשִׁין קֳדָמוֹהִי׃ 9 וַאֲמַר לְהוֹן מָה אַתּוּן מִתְמַלְכִין וְנָתֵיב פִּתְגָמָא יַת עַמָּא
הָדֵין דְּמַלִּילוּ עִמִּי לְמֵימַר אָקֵיל מִן נִירָא דִיהַב אֲבוּךְ עֲלָנָא׃ 10 וּמַלִּילוּ עִמֵּיהּ יַנְקַיָּא דִּרְבִיאוּ עִמֵּיהּ לְמֵימַר כִּדְנַן תֵּימַר לְעַמָּא הָדֵין
דְּמַלִּילוּ עִמָּךְ לְמֵימַר אֲבוּךְ אַתְקִיף יַת נִירָנָא וְאַתְּ אָקֵיל מִינָּנָא כִּדְנַן תְּמַלֵּל עִמְּהוֹן חַלָּשׁוּתִי תַּקִּיפָא מֵעֻלֵּימוּתֵיהּ דַּאֲבָא׃
11 וּכְעַן אֲבָא רְמָא עֲלֵיכוֹן נִיר תַּקִּיף וַאֲנָא אוֹסִיף עַל נִירְכוֹן אֲבָא רְדָא יַתְכוֹן בְּשַׁרְבִּיטִין וַאֲנָא אֶרְדֵי יַתְכוֹן בְּמַרְגְּנִין׃
12 וַאֲתָא יָרָבְעָם וְכָל עַמָּא לְוַת רְחַבְעָם בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה כְּמָא דְמַלִּיל מַלְכָּא לְמֵימַר תּוּבוּ לְוָתִי בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה׃
13 וַאֲתֵיב מַלְכָּא יַת עַמָּא פִּתְגָמִין קָשִׁין וּשְׁבַק יַת מִלְכָּא דְסָבַיָּא דִּי מַלְכוּהִי׃
14 וּמַלֵּיל עִמְּהוֹן בְּמִלְכָּא דְיַנְקַיָּא לְמֵימַר אֲבָא אַתְקִיף יַת נִירְכוֹן וַאֲנָא אוֹסִיף עַל נִירְכוֹן אֲבָא רְדָא יַתְכוֹן בְּשַׁרְבִּיטִין וַאֲנָא אֶרְדֵי
יַתְכוֹן בְּמַרְגְּנִין׃ 15 וְלָא קַבֵּיל מַלְכָּא מִן עַמָּא אֲרֵי הֲוָת פְּלוּגְתָּא מִן קֳדָם יְיָ בְּדִיל לְקַיָּמָא יְיָ יַת פִּתְגָמֵיהּ דְּמַלֵּיל יְיָ בְּיַד
אֲחִיָּה שִׁילוֹנָאָה עַל יָרָבְעָם בַּר נְבָט׃

* *Et ait rex ad eos, Abite vsq; ad dies tres,* 5
& reuertimini ad me; & abierunt.

* *Et nunciauit rex Roboam senioribus, qui* 6
erant assistentes coram Salomone patre eius, adhuc viuente eo, dicens: Quomodò vos consulitis vt respondeam populo huic verbum?

* *Et locuti sunt ad eum, dicentes: Si in die* 7
hac fueris seruus populo huic, & seruieris eis, & locutus fueris ad eos verba bona, & erunt tibi serui cunctis diebus.

* *Et dereliquit consilium seniorum quod con* 8
suluerant ei, & iniit consilium cum pueris qui nutriti fuerant cum eo, qui assistebant ante faciem eius.

* *Et dixit eis, Quid vos consulitis? &* 9
quid respondebo populo huic qui locuti sunt ad me, & qui dixerunt, Releua à iugo quod dedit pater tuus super nos.

* *Et locuti sunt ad eum iuuenes, qui nutriti* 10
fuerant cum eo, & dixerunt: Hæc loquêris populo huic, qui locuti sunt ad te, & qui dixerunt, Pater tuus aggrauauit iugum nostrum, & tu nunc releua à nobis: hæc dices ad eos, Paruitas mea grossior est dorso patris mei.

* *Et nunc pater meus strauit vos in iugo* 11
graui, & ego addam super iugum vestrum: pater meus cecidit vos flagellis, & ego cædam vos in scorpionibus.

* *Et venit Hieroboam & omnis Israel ad* 12
regem Roboam die tertia, sicut locutus est rex, dicens: Reuertimini ad me die tertia.

* *Et respondit rex ad populum dura, &* 13
dereliquit Roboam consilium seniorum quod consuluerunt ei.

* *Et locutus est ad eos secundùm consilium* 14
puerorum, dicens: Pater meus aggrauauit iugum vestrum, & ego addam super iugum vestrum; pater meus cecidit vos in flagellis, & ego cædam vos in scorpionibus.

* *Et non audiuit rex populum, quia à Do-* 15
mino erat auersio, vt firmaret Dominus verbum suum, quod locutus est in manu Achiæ prophetæ Sylonitæ super Hieroboam filium Nabat.

5 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτούς, ἀπέλθετε ἕως ἡμερῶν τριῶν, καὶ ἀναστρέψατε πρός με· καὶ ἀπῆλθον.

6 * καὶ ἀπήγγειλεν ὁ βασιλεὺς ροβοὰμ τοῖς πρεσβυτέροις, οἳ ἦσαν παρεστηκότες ἐνώπιον Σολομὼντ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἔτι ζῶντος αὐτοῦ, λέγων· πῶς ὑμεῖς βουλεύεσθε ἵνα ἀποκριθῶ τῷ λαῷ τούτῳ λόγον;

7 * καὶ ἐλάλησαν πρὸς αὐτὸν, λέγοντες· εἰ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ταύτῃ ἔσῃ δοῦλος τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ δουλεύσεις αὐτοῖς, καὶ λαλήσεις πρὸς αὐτοὺς λόγους ἀγαθούς, καὶ ἔσονταί σοι
8 δοῦλοι πάσας τὰς ἡμέρας. * καὶ ἐγκατέλιπε τὴν βουλὴν τῶν πρεσβυτέρων ἣν συνεβουλεύσαντο αὐτῷ, καὶ συνεβουλεύσατο μετὰ τῶν παιδαρίων τῶν ἐκτεθραμμένων μετ' αὐτοῦ τῶν παρεστηκότων πρὸ προσώπου αὐτοῦ.

9 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τί ὑμεῖς συμβουλεύετε; καὶ τί ἀποκριθῶ τῷ λαῷ τούτῳ τοῖς λαλήσασί μοι λέγοντες, κούφισον ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ οὗ ἔδωκεν ὁ πατήρ σου ἐφ' ἡμᾶς.

10 * καὶ ἐλάλησαν πρὸς αὐτὸν τὰ παιδάρια τὰ ἐκτεθραμμένα μετ' αὐτοῦ, καὶ εἶπον, τάδε λαλήσεις τῷ λαῷ τούτῳ, τοῖς λαλήσασί σοι καὶ εἰρηκόσιν, ὁ πατήρ σου ἐβάρυνε τὸν ζυγὸν ἡμῶν, καὶ σὺ νῦν κούφισον ἀφ' ἡμῶν· τάδε ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ἡ μικρότης μου παχυτέρα ἐστὶ τοῦ ὀσφυοῦ τοῦ πατρός μου.
11 * καὶ νῦν ὁ πατήρ μου ἐπεσάξατο ὑμᾶς ἐν ζυγῷ βαρεῖ, καὶ ἐγὼ προσθήσω ἐπὶ τὸν ζυγὸν ὑμῶν· ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς μάστιξι, καὶ ἐγὼ παιδεύσω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις.

12 * καὶ παρεγένετο ιεροβοὰμ καὶ πᾶς ἰσραὴλ πρὸς τὸν βασιλέα ροβοὰμ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, καθότι ἐλάλησεν ὁ βασιλεὺς, λέγων· ἀναστρέψατε πρός με τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ.

13 * καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν λαὸν σκληρά· καὶ ἐγκατέλιπε ροβοὰμ τὴν βουλὴν τῶν πρεσβυτέρων ἣν συνεβουλεύσαντο αὐτῷ, καὶ
14 ἐλάλησε πρὸς αὐτοὺς κατὰ τὴν βουλὴν τῶν παιδαρίων, λέγων· ὁ πατήρ μου ἐβάρυνε τὸν ζυγὸν ὑμῶν, καὶ ἐγὼ προσθήσω ἐπὶ τὸν ζυγὸν ὑμῶν· ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ἐν μάστιξι, καὶ ἐγὼ παιδεύσω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις.
15 * καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τοῦ λαοῦ, ὅτι παρὰ κυρίου ἦν ἡ μεταστροφή, ὅπως στήσῃ κύριος τὸ ῥῆμα αὐτοῦ ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ ἀχία τοῦ προφήτου τοῦ σιλωνίτου ἐπὶ ιεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Et dixit illis, Ite adhuc tribus diebus, & redite ad me: & abierunt populus. [6] Et petiuit consilium rex Rehhabgham à senibus qui ministrauerant ante Selomoh patrem suum, cùm adhuc esset superstes, dicendo: Quonam modo vos consulitis, vt respondeam populo huic verbum? [7] Et locuti sunt cum eo dicendo, Si hodie conniueris populo huic, & seruieris eis, & responderis eis locutiones bonas, & locutus fueris cum eis verba recta, erunt tibi serui omnibus diebus. [8] Et reliquit consilium senum quod consuluerant ei: & petiuit consilium à iuuenibus, qui creuerant cum eo, qui ministrabant ante eum. [9] Et dixit eis, Quid vos consulitis, vt respondeamus verbum populo huic, qui locuti sunt mecum, dicendo: Alleuia de iugo quod dedit pater tuus super nos.

[10] Et locuti sunt cum eo iuuenes qui creuerant cum eo, dicendo: Sic loquêris populo huic qui locuti sunt tecum, dicendo: Pater tuus indurauit iugum nostrum, & tu alleuia à nobis, sic loquere cum illis, Debilitas mea fortior est robore patris mei.

[11] Et nunc pater meus iniecit super vos iugũ forte, & ego addam super iugum vestrum: pater meus dominatus est in vos flagellis, at ego dominabor in vos scorpionibus. [12] Et venit Ierobgham & omnis populus ad Rehhabgham die tertio, sicut locutus fuerat rex, dicendo: Redite ad me die tertio. [13] Et respondit rex populo verba dura, & reliquit consilium senum, quod consuluerant ei. [14] Et locutus est cum eis iuxta consilium iuuenum, dicendo: Pater meus indurauit iugum vestrum, at ego addam super iugum vestrum: pater meus dominatus est in vos flagellis, & ego dominabor in vos scorpionibus. [15] Et non suscepit rex populum, quia fuit contradictio ab-ante Dominum, vt firmaret Dominus verbum suum, quod locutus fuerat Dominus per manum Ahhiah Silonæi super Ierobgham filium Nebat.

16 * וַיַּרְא כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֲלֵהֶם
וַיָּשִׁבוּ הָעָם אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר מַה־לָּנוּ
חֵלֶק בְּדָוִד וְלֹא־נַחֲלָה בְּבֶן־יִשַׁי לְאֹהָלֶיךָ יִשְׂרָאֵל
עַתָּה רְאֵה בֵיתְךָ דָּוִד וַיֵּלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְאָהָלָיו׃

17 * וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ
עֲלֵיהֶם רְחַבְעָם׃

18 * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם אֶת־אֲדֹרָם אֲשֶׁר
עַל־הַמַּס וַיִּרְגְּמוּ כָל־יִשְׂרָאֵל בּוֹ אֶבֶן וַיָּמֹת
וְהַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם הִתְאַמֵּץ לַעֲלוֹת בַּמֶּרְכָּבָה
לָנוּס יְרוּשָׁלִָם׃

19 * וַיִּפְשְׁעוּ יִשְׂרָאֵל בְּבֵית דָּוִד עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

20 * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי־שָׁב יָרָבְעָם
וַיִּשְׁלְחוּ וַיִּקְרְאוּ אֹתוֹ אֶל־הָעֵדָה וַיַּמְלִיכוּ אֹתוֹ
עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה אַחֲרֵי בֵית־דָּוִד זוֹלָתִי
שֵׁבֶט־יְהוּדָה לְבַדּוֹ׃

21 * וַיָּבֹא רְחַבְעָם יְרוּשָׁלִַם וַיִּקְהֹל אֶת־כָּל־בֵּית
יְהוּדָה וְאֶת־שֵׁבֶט בִּנְיָמִן מְאָה וּשְׁמֹנִים אֶלֶף בָּחוּר
עֹשֵׂה מִלְחָמָה לְהִלָּחֵם עִם־בֵּית יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב
אֶת־הַמְּלוּכָה לְרְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה׃

22 * וַיְהִי דְבַר הָאֱלֹהִים אֶל־שְׁמַעְיָה אִישׁ־הָאֱלֹהִים
לֵאמֹר׃ 23 * אֱמֹר אֶל־רְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ
יְהוּדָה וְאֶל־כָּל־בֵּית יְהוּדָה וּבִנְיָמִין וְיֶתֶר הָעָם
לֵאמֹר׃ 24 * כֹּה אָמַר יְהוָה לֹא־תַעֲלוּ וְלֹא־
תִלָּחֲמוּן עִם־אֲחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל שׁוּבוּ אִישׁ
לְבֵיתוֹ כִּי מֵאִתִּי נִהְיָה הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־דְּבַר
יְהוָה וַיָּשׁוּבוּ לָלֶכֶת כִּדְבַר יְהוָה׃

25 * וַיִּבֶן יָרָבְעָם אֶת־שְׁכֶם בְּהַר אֶפְרַיִם וַיֵּשֶׁב בָּהּ
וַיֵּצֵא מִשָּׁם וַיִּבֶן אֶת־פְּנוּאֵל׃

26 * וַיֹּאמֶר יָרָבְעָם בְּלִבּוֹ עַתָּה תָּשׁוּב הַמַּמְלָכָה
לְבֵית דָּוִד׃

REGVM I. Translat. B. Hierony. *Hieroboam.*

16 * Videns itaque populus quòd noluisset eos audire rex, respõdit ei, dicens: Quę nobis pars in Dauid, vel quæ hæreditas in filio Isai? Vade in tabernacula tua Israel, nunc vide domum tuam Dauid. Et abijt Israel in tabernacula sua. 2. Paral. 10.d

17 * Super filios autem Israel quicunque habitabant in ciuitatibus Iuda, regnauit 18 Roboam. * Misit ergo rex Roboam Aduram qui erat super tributa, & lapidauit eũ E omnis Israel, & mortuus est. Porrò rex Roboam festinus ascẽdit currum, & fugit in Ierusalem.

19 * Recessitq; Israel à domo Dauid vsque in præsentem diem.

20 * Factum est autem cùm audisset omnis Israel quòd reuersus esset Hieroboam, miserunt & vocauerunt eum cõgregato cœtu, & constituerunt eum regem super omnem Israel, nec secutus est quispiam domum Dauid præter tribum Iuda solam. 2. Paral. 11.f

21 * Venit autem Roboam Ierusalem, & congregauit vniuersam domum Iuda, & tribum Beniamin centum octoginta millia electorum virorum & bellatorum, vt F pugnarent contra domum Israel, & reducerent regnum Roboam filio Salomonis.

22 * Factus est autem sermo Dei ad Semeiam virum Dei, dicens:

23 * Loquere ad Roboam filium Salomonis regem Iuda, & ad omnem domum Iuda & Beniamin, & reliquos de populo, dicens:

24 * Hæc dicit Dominus, Non ascendetis, neq; bellabitis contra fratres vestros, filios Israel. Reuertatur vir in domum suam. A me enim factum est verbum hoc. Audierunt sermonem Domini, & reuersi sunt de itinere, sicut eis præceperat Dominus. 25 * Ædificauit autem Hieroboam Sychem in monte Ephraim, & habitauit ibi. Et egressus inde ædificauit Phanuel. 26 * Dixítq; Hieroboam in corde suo, Nunc reuertetur regnum ad domum Dauid.

תרגום יונתן

16 וַחֲזוֹ כָּל יִשְׂרָאֵל אֲרֵי לָא קַבֵּיל מַלְכָּא מִנְּהוֹן וַאֲתִיבוּ עַמָּא יָת מַלְכָּא פִּתְגָמָא לְמֵימַר מָה לָנָא חוּלָק בְּדָוִד וְלָא אַחֲסָנָא בְּבַר יִשַׁי גְּבַר
לְקַרְוָךְ יִשְׂרָאֵל כְּעַן מְלוֹךְ עַל אֱנַשׁ בֵּיתָךְ דָּוִד וַאֲזַל יִשְׂרָאֵל לְקָרְוָהִי׃ 17 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל דְּיָתְבִין בְּקִרְוַיָא דְּבֵית יְהוּדָה וּמְלַךְ עֲלֵיהוֹן רְחַבְעָם׃
18 וּשְׁלַח מַלְכָּא רְחַבְעָם יָת אֲדוֹרָם דְּמְמַנָּא עַל מַסְקֵי מִסִּין וּרְגַמוּ כָל יִשְׂרָאֵל יָתֵיהּ בְּאַבְנָא וּמִית וּמַלְכָּא רְחַבְעָם אִתְקַף לְמִסַּק
בִּרְתֵּיכָא לְמֵיפַךְ יְרוּשָׁלִָם׃ 19 וּמְרָדוּ יִשְׂרָאֵל בְּבֵית דָּוִד עַד יוֹמָא הָדֵין׃ 20 וַהֲוָה כַּד שְׁמַעוּ כָל יִשְׂרָאֵל אֲרֵי תָּב יָרָבְעָם וּשְׁלַחוּ
וּקְרוֹ יָתֵיהּ לְכְנִישְׁתָּא וְאַמְלִיכוּ יָתֵיהּ עַל כָּל יִשְׂרָאֵל לָא הֲוָה בָתַר דָּוִד אֱלָהֵן שִׁבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה בִּלְחוֹדוֹהִי׃ 21 וַאֲתָא
רְחַבְעָם לִירוּשְׁלֵם וְכַנַּשׁ יָת כָּל דְּבֵית יְהוּדָה וְיָת שִׁבְטָא דִּבְנֵי בִנְיָמִין מְאָה וְתַמְנָן אַלְפִין גְּבַר גִּבָּר עָבְדֵי קְרָבָא לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
לְאָתָבָא יָת מַלְכוּתָא לְרְחַבְעָם בַּר שְׁלֹמֹה׃ 22 וַהֲוָה פִּתְגָמָא דַּייָ עִם שְׁמַעְיָה נְבִיָּא לְמֵימָר׃
23 אֱמַר לְרְחַבְעָם בַּר שְׁלֹמֹה מַלְכָּא שִׁבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה וּלְכָל בְּנֵי יְהוּדָה וּבִנְיָמִין וּשְׁאַר עַמָּא לְמֵימָר׃
24 כְּדֵין אֲמַר יְיָ לָא תִסְקוּן וְלָא תְגִיחוּן קְרָב עִם אֲחֵיכוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תּוּבוּ גְּבַר לְבֵיתֵיהּ אֲרֵי מִן קֳדָם מֵימְרִי הֲוָה פִּתְגָמָא הָדֵין וְקַבִּילוּ
יָת פִּתְגָמַיָּא דַּייָ וְתָבוּ לְמֵיזַל כְּפִתְגָמָא דַּייָ׃
25 וּבְנָא יָרָבְעָם יָת שְׁכֶם בְּטוּרָא דְּבֵית אֶפְרַיִם וְיַתֵּיב בַּהּ וּנְפַק מִתַּמָּן וּבְנָא יָת פְּנוּאֵל׃
26 וַאֲמַר יָרָבְעָם בְּלִבֵּיהּ כְּעַן דִּלְמָא תְּתוּב מַלְכוּתָא לְבֵית דָּוִד׃

16 * Et vidit omnis Iſrael, quòd non audiuit eos rex; & reſpondit populus regi, dicens: Quæ nobis pars in Dauid? & non eſt nobis hæreditas in filio Ieſſe: currat vnuſquiſque in tabernaculum tuum Iſrael: nunc paſce domum tuam Dauid. & abijt Iſrael in tabernacula ſua.

16 * καὶ εἶδεν πᾶς ἰσραὴλ, ὅτι οὐκ ἤκουσεν αὐτῶν ὁ βασιλεύς· καὶ ἀπεκρίθη ὁ λαὸς τῷ βασιλεῖ, λέγων· τίς ἡμῖν μερὶς ἐν δαυίδ; καὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν κληρονομία ἐν υἱῷ ἰεσσαί· ἀποτρεχέτω ἕκαστος εἰς τὸ σκήνωμά σου ἰσραήλ· νῦν βόσκε τὸν οἶκόν σου δαυίδ· καὶ ἀπῆλθεν ἰσραὴλ εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ.

17 * Et filij Iſrael habitantes in ciuitatibus Iudi, conſtituerunt regem ſuper ſe Roboam.

17 * καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ κατοικοῦντες ἐν ταῖς πόλεσιν ἰούδα, ἐβασίλευσαν ἐφ' ἑαυτοῖς τὸν ροβοάμ.

18 * Et misit rex Roboam Adoram qui ſuper tributum, & lapidauerunt eum in lapidibus omnis Iſrael, & mortuus eſt: & rex Roboam præuenit aſcendere ſuper currum vt fugeret in Hieruſalem.

18 * καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ροβοὰμ τὸν ἀδωράμ τὸν ἐπὶ τοῦ φόρου, καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν ἐν λίθοις πᾶς ἰσραὴλ καὶ ἀπέθανε· καὶ ὁ βασιλεὺς ροβοὰμ ἔφθασεν ἀναβῆναι ἐπὶ τὸ ἅρμα τοῦ φυγεῖν εἰς ἱερουσαλήμ.

19 * Et inobediens fuit Iſrael in domum Dauid vſque in diem hunc.

19 * καὶ ἠθέτησεν ἰσραὴλ εἰς τὸν οἶκον δαυὶδ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

20 * Et factum eſt vt audiuit omnis Iſrael, quòd reuerſus eſſet Hieroboam de Ægypto, & miſerunt & vocauerunt eum in congregationem, & conſtituerunt regem eum ſuper Iſrael, & non erat poſt domum Dauid præter ſceptrũ Iuda & Beniamin ſoli.

20 * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσε πᾶς ἰσραὴλ ὅτι ἀνέκαμψεν ἱεροβοὰμ ἐξ αἰγύπτου, καὶ ἀπέστειλαν καὶ ἐκάλεσαν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἐβασίλευσαν αὐτὸν ἐπὶ πὰν ἰσραήλ· καὶ οὐκ ἦν ὀπίσω οἴκου δαυὶδ πάρεξ σκήπτρου ἰούδα καὶ βενιαμὶν μόνοι.

21 * Et Roboam ingreſſus eſt in Hieruſalem, & congregauit vniuerſam congregationem Iuda, & ſceptrum Beniamin, centum & viginti millia iuuenum facientium bellum, vt pugnarent contra domum Iſrael, vt reducerent regnum Roboam filio Salomonis.

21 * καὶ ροβοὰμ εἰσῆλθεν εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἐξεκλησίασε πᾶσαν τὴν συναγωγὴν ἰούδα, καὶ σκῆπτρον βενιαμίν, ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χιλιάδας νεανιῶν ποιούντων πόλεμον, τοῦ πολεμεῖν πρὸς οἶκον ἰσραὴλ ἐπιστρέψαι τὴν βασιλείαν ροβοὰμ τῷ υἱῷ σολομῶντος.

22 * Et factus eſt ſermo Domini ad Samean hominem Dei, dicens:

22 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς σαμέαν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ, λέγων·

23 * Dic Roboam filio Salomonis regi Iuda, & ad omnem domum Iuda & Beniamin, & reliquo populi, dicens:

23 * εἰπὲ τῷ ροβοὰμ τῷ υἱῷ σολομῶντος βασιλεῖ ἰούδα, καὶ πρὸς πάντα οἶκον ἰούδα καὶ βενιαμίν, καὶ τῷ καταλοίπῳ τοῦ λαοῦ, λέγων·

24 * Hæc dicit Dominus, Non aſcendetis neque bellabitis cum fratribus veſtris filijs Iſrael: reuertatur vnuſquiſque in domum ſuam, quia à me factum eſt verbum hoc: & audierunt ſermonem Domini, & ceſſauerunt vt irent ſecundùm verbum Domini.

24 * τάδε λέγει κύριος, οὐκ ἀναβήσεσθε οὐδὲ πολεμήσετε μετὰ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν υἱῶν ἰσραήλ, ἀναστρεφέτω ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ὅτι ἐξ ἐμοῦ γέγονε τὸ ῥῆμα τοῦτο· καὶ ἤκουσαν τοῦ λόγου κυρίου, καὶ κατέπαυσαν τοῦ πορευθῆναι κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου.

25 * Et ædificauit Hieroboam Sicema quæ in monte Ephraim, & habitauit in ea; & egreſſus eſt inde & ædificauit Phanuel.

25 * καὶ ᾠκοδόμησεν ἱεροβοὰμ τὸ σίκημα τὸ ἐν ὄρει ἐφραίμ, καὶ κατῴκησεν ἐν αὐτῇ, καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν καὶ ᾠκοδόμησε τὸ φανουήλ.

26 * Et dixit Hieroboam in corde ſuo, Ecce nunc reuertetur regnum ad domum Dauid.

26 * καὶ εἶπεν ἱεροβοὰμ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἰδοὺ νῦν ἐπιστρέψει ἡ βασιλεία εἰς οἶκον δαυίδ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et viderunt omnis Iſrael quòd non ſuſcepiſſet eos rex; & reſponderunt populus regi verbum, dicendo: Quæ eſt nobis pars in Dauid? neque hæreditas in filio Iſai, quiſque in tabernaculum ſuum Iſrael; nunc regna ſuper viros domus tuæ Dauid. & iuit Iſrael ad tabernacula ſua. 17 Et *ſuper* filios Iſrael qui habitabant in vrbibus domus Iehudah, regnauit Rehhabgham.

18 Et miſit rex Rehhabgham Adoram, qui præpoſitus erat ſuper allatores tributorum, & lapidauerunt omnis Iſrael illum lapide, & mortuus eſt: & rex Rehhabgham roborauit ſe vt aſcenderet currum, vt conuerteret ſe in Ieruſalem.

19 Et rebellauerunt Iſrael in domum Dauid vſque ad diem hanc. 20 Et fuit cùm audiſſent omnis Iſrael quòd redijſſet Ierabgham, miſerunt & vocauerunt illum ad congregationem, & regem conſtituerunt eum ſuper omnẽ Iſrael: non fuit poſt Dauid, niſi tribus domus Iehudah ſola. 21 Et venit Rehhabgham in Ieruſalem, & congregauit omnes *viros* domus Iehudah, & tribum filiorum Biniamin, centum & octoginta millia virorum robuſtorum belligerantium, vt inirent bellum cum filiis Iſrael, ad reducendum regnum ad Rehhabgham filium Selomoh.

22 Et fuit verbum prophetiæ ab-ante Dominum cum Semaghiah propheta ante Dominum, dicendo:

23 Dic ad Rehhabgham filium Selomoh regem tribus domus Iehudah, & ad omnes filios Iehuda & Biniamin, & reliquum populum, dicendo:

24 Sic dixit Dominus, Non aſcendatis, neque ineatis bellum cum fratribus veſtris filijs Iſrael; redite quiſque in domum ſuam; quia ab-ante dictũ meum factũ eſt verbum iſtud: & ſuſceperunt verba Domini, & redierunt vt abirent iuxta verbum Domini.

25 Et ædificauit Ierabgham Sechem in monte domus Ephraim, & ſedit in ea, & exijt inde & ædificauit Phenuel.

26 Et dixit Ierabgham in corde ſuo, Nunc fortè redibit regnum ad domum Dauid.

27 * אִם־יַעֲלֶה הָעָם הַזֶּה לַעֲשׂוֹת זְבָחִים בְּבֵית־
יְהוָה בִּירוּשָׁלִַם וְשָׁב לֵב הָעָם הַזֶּה אֶל־אֲדֹנֵיהֶם
אֶל־רְחַבְעָם מֶלֶךְ יְהוּדָה וַהֲרָגֻנִי וְשָׁבוּ אֶל־
רְחַבְעָם מֶלֶךְ־יְהוּדָה׃
28 * וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ וַיַּעַשׂ שְׁנֵי עֶגְלֵי זָהָב וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
רַב־לָכֶם מֵעֲלוֹת יְרוּשָׁלִַם הִנֵּה אֱלֹהֶיךָ יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר הֶעֱלוּךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם׃
29 * וַיָּשֶׂם אֶת־הָאֶחָד בְּבֵית־אֵל וְאֶת־הָאֶחָד נָתַן
30 בְּדָן׃ * וַיְהִי הַדָּבָר הַזֶּה לְחַטָּאת וַיֵּלְכוּ הָעָם
לִפְנֵי הָאֶחָד עַד־דָּן׃
31 * וַיַּעַשׂ אֶת־בֵּית בָּמוֹת וַיַּעַשׂ כֹּהֲנִים מִקְצוֹת
הָעָם אֲשֶׁר לֹא־הָיוּ מִבְּנֵי לֵוִי׃
32 * וַיַּעַשׂ יָרָבְעָם חָג בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בַּחֲמִשָּׁה־
עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ כֶּחָג אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וַיַּעַל עַל־
הַמִּזְבֵּחַ כֵּן עָשָׂה בְּבֵית־אֵל לְזַבֵּחַ לַעֲגָלִים אֲשֶׁר־
עָשָׂה וְהֶעֱמִיד בְּבֵית אֵל אֶת־כֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת אֲשֶׁר
33 עָשָׂה׃ * וַיַּעַל עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר־עָשָׂה בְּבֵית־
אֵל בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בַּחֹדֶשׁ
אֲשֶׁר־בָּדָא מִלִּבּוֹ וַיַּעַשׂ חָג לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעַל עַל־
הַמִּזְבֵּחַ לְהַקְטִיר׃

יג

1 * וְהִנֵּה אִישׁ אֱלֹהִים בָּא מִיהוּדָה בִּדְבַר יְהוָה
אֶל־בֵּית אֵל וְיָרָבְעָם עֹמֵד עַל־הַמִּזְבֵּחַ לְהַקְטִיר׃
2 * וַיִּקְרָא עַל־הַמִּזְבֵּחַ בִּדְבַר יְהוָה וַיֹּאמֶר מִזְבֵּחַ
מִזְבֵּחַ כֹּה אָמַר יְהוָה הִנֵּה־בֵן נוֹלָד לְבֵית־דָּוִד
יֹאשִׁיָּהוּ שְׁמוֹ וְזָבַח עָלֶיךָ אֶת־כֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת
הַמַּקְטִירִים עָלֶיךָ וְעַצְמוֹת אָדָם יִשְׂרְפוּ עָלֶיךָ׃
3 * וְנָתַן בַּיּוֹם הַהוּא מוֹפֵת לֵאמֹר זֶה הַמּוֹפֵת
אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה הִנֵּה הַמִּזְבֵּחַ נִקְרָע וְנִשְׁפַּךְ הַדֶּשֶׁן
אֲשֶׁר־עָלָיו׃

27 *Si ascenderit populus iste vt faciat sacrificia in domo Domini in Ierusalem, & conuertetur cor populi huius ad dominum suum Roboam regem Iuda, interficiéntque me & reuertentur ad eum.
28 *Et excogitato consilio fecit duos vitulos aureos, & dixit eis, Nolite vltrà Exo. 32. 2. Paral. 11. a
G ascendere in Ierusalem. Ecce dij tui Israel qui te eduxerunt de terra Ægypti.
29 *Posuítque vnum in Bethel, & alterum in Dan.
30 *Et factum est verbum hoc in peccatũ. ibat enim populus ad adorandũ vitulum
31 vsque in Dan. *Et fecit phana in excelsis, & sacerdotes de extremis populi, qui non erant de filijs Leui.
32 *Constituítq; diem solemnem in mense octauo quintadecima die mensis in similitudinem solemnitatis quæ celebratur in Iuda. Et ascendens altare similiter fecit in Bethel vt immolaret vitulis, quos fabricatus fuerat. Constituítque in Bethel sacerdotes excelsorum quæ fecerat.
33 *Et ascendit super altare quod extruxerat in Bethel quintadecima die mensis octaui quem finxerat de corde suo. Et fecit solemnitatem filijs Israel, & ascendit super altare vt adoleret incensum.

CAP. XIII.

1 ET ecce vir Dei venit de Iuda in ser- 4. Reg. 23. d
A mone Domini in Bethel, Hieroboam stante super altare, & thus iaciente.
2 *Et exclamauit contra altare in sermone Domini, & ait: Altare altare, hæc dicit Dominus, Ecce filius nascetur domui Dauid, Iosias nomine, & immolabit super te sacerdotes excelsorum, qui nunc in te thura succendunt, & ossa hominum super te incendet.
3 *Dedítque in illa die signum, dicens: Hoc erit signum quod locutus est Dominus, Ecce altare scindetur, & effundetur cinis qui in eo est.

תרגום יונתן

27 אִם יִסַּק עַמָּא הָדֵין לְמֶעְבַּד נִכְסַת קֻדְשַׁיָּא בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ בִּירוּשְׁלֶם וְיִתְפְּנֵי לִבָּא דְעַמָּא הָדֵין בָּתַר רִבּוֹנְהוֹן בָּתַר רְחַבְעָם מֶלֶךְ
שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וְיִקְטְלֻנַּנִי וִיהוּבוּן לִרְחַבְעָם מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה׃ 28 וְאִתְמְלַךְ מַלְכָּא וַעֲבַד תְּרֵין עֶגְלֵי דַהֲבָא וַאֲמַר
לְהוֹן סַגִּיאָה לְכוֹן אַרְחָא מִלְּמִסַּק לִירוּשְׁלֶם הָא אִינוּן דַּחְלָתָךְ יִשְׂרָאֵל דְּאַסִּקוּךְ מֵאַרְעָא דְמִצְרָיִם׃ 29 וְשַׁוִּי יַת חָד בְּבֵיתְאֵל וְיַת חָד יְהַב
בְּדָן׃ 30 וַהֲוָה פִּתְגָמָא הָדֵין לְחוֹבָה וַאֲזַלוּ עַמָּא קֳדָם חָד עַד דָּן׃ 31 וַעֲבַד יַת בֵּית בָּמָן וַעֲבַד כּוּמָרַיָּא קְצַת מִן עַמָּא דְלָא הֲווֹ
מִבְּנֵי לֵוִי׃ 32 וַעֲבַד יָרָבְעָם חַגָּא בְּיַרְחָא תְּמִינָאָה בְּחַמְשָׁא עַשְׂרָה יוֹמָא לְיַרְחָא כְּחַגָּא דִשְׁבַט יְהוּדָה וְאַסִּיק עַל אֱגוֹרָא כֵּן עֲבַד בְּבֵיתְאֵל
לְדַבָּחָא לְעֶגְלַיָּא דַעֲבַד וַאֲקִים בְּבֵיתְאֵל לְוַת כּוּמָרֵי בָּמָתָא דַעֲבַד׃ 33 וְאַסִּיק עַל אֱגוֹרָא דַעֲבַד בְּבֵית אֵל בְּחַמְשָׁא עַשְׂרָה יוֹמָא בְּיַרְחָא
תְּמִינָאָה בְּיַרְחָא דַעֲדָא כִּרְעוּתֵיהּ וַעֲבַד חַגָּא לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל וּסְלִיק עַל אֱגוֹרָא לְאַקְטָרָא׃

יג

1 וְהָא נְבִיָּיא דַיְיָ אֲתָא מִשְׁבַט יְהוּדָה כְּפִתְגָמָא דַיְיָ לְבֵית אֵל וְיָרָבְעָם קָאִים עַל אֱגוֹרָא לְאַקְטָרָא׃ 2 וְאִתְנַכֵּי וּקְרָא עַל אֱגוֹרָא
כְּפִתְגָמָא דַיְיָ וַאֲמַר מַדְבְּחָא מַדְבְּחָא כִּדְנַן אֲמַר יְיָ הָא בְרָא מִתְיְלִיד לְבֵית דָּוִד יֹאשִׁיָּהוּ שְׁמֵיהּ וְיִנְכֵּיס עֲלָךְ יַת כּוּמָרֵי בָּמָתָא דְאַסִּיקוּ בֻּסְמִין עֲלָךְ
וְגַרְמֵי אֱנָשָׁא יוֹקְדוּן עֲלָךְ׃ 3 וְיִתֵּן בְּיוֹמָא הַהוּא אָתָא לְמֵימַר דָּא אָתָא דִּי מַלֵּיל יְיָ דְתִידְעוּן דְּשַׁלְחַנִי יְיָ הָא מַדְבְּחָא
מִתְבְּזַע וּמִשְׁתְּפִיךְ קִטְמָא דַעֲלוֹהִי׃

* *Si ascenderit populus iste vt offerat sacrificia in domum Domini Hierusalem, & conuertetur cor populi ad dominum suum, ad Roboam regem Iuda, & interficient me.* 27

* *Et deliberauit rex & abijt, & fecit duas vitulas aureas, & dixit Hieroboam ad populum, Sufficiat vobis ascendere in Hierusalem: ecce dei tui Israel, qui eduxerunt te de terra Ægypti.* 28

* *Et posuit vnam in Bethel, & vnam dedit in Dan.* 29

* *Et factum est verbum hoc in peccatum: & ibat populus ante faciem vnius vsque in Dan.* 30

* *Et fecit Hieroboam domos in excelsis, & fecit Sacerdotes partem quandam de populo qui non erant de filiis Leui.* 31

* *Et fecit Hieroboam diem solemnem mense octauo in quintadecima die mensis iuxta solemnitatem quæ in Iuda, & ascendit super altare quod fecit in Bethel vt immolaret vitulis quas fecit: & constituit in Bethel sacerdotes excelsorum quæ fecerat.* 32

* *Et ascēdit super altare quod fecit in quintadecima die in mense octauo in solemnitate, quam finxerat de corde suo: & fecit solemnitatem filijs Israel, & ascendit super altare vt sacrificaret.* 33

CAP. XIII.

ET ecce homo Dei venit de Iuda in sermone Domini in Bethel, & Hieroboam stetit super altare vt sacrificaret. 1

* *Et inuocauit super altare Dei in sermone Domini, & ait: Altare altare, hæc dicit Dominus, Ecce filius nascitur domui Dauid, Iosias nomen ei, & immolabit super te sacerdotes excelsorum & sacrificantes super te, & ossa hominum incendet super te.* 2

* *Et dedit in die illa portentum, dicens: Hoc verbum quod locutus est Dominus; ecce altare scinditur, & effundetur pinguedo existens super illud.* 3

27 * ἐὰν ἀναβῇ ὁ λαὸς οὗτος ἀναφέρειν τὰς θυσίας εἰς οἶκον κυρίου ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπιστραφήσεται ἡ καρδία τοῦ λαοῦ πρὸς τὸν κύριον αὐτῶν πρὸς ροβοὰμ βασιλέα ἰούδα, καὶ ἀποκτενοῦσί με.

28 * καὶ ἐβουλεύσατο ὁ βασιλεὺς καὶ ἐπορεύθη, καὶ ἐποίησε δύο δαμάλεις χρυσᾶς· καὶ εἶπεν ἱερροβοὰμ πρὸς τὸν λαόν, ἱκανούτω ὑμῖν ἀναβαίνειν εἰς ἱερουσαλήμ, ἰδοὺ οἱ θεοί σου ἰσραὴλ οἱ ἀναγαγόντες σε ἐκ γῆς αἰγύπτου.

29 * καὶ ἔθετο τὸν μίαν ἐν βαιθήλ, καὶ τὸν μίαν ἔδωκεν ἐν δάν.

30 * καὶ ἐγένετο ὁ λόγος οὗτος εἰς ἁμαρτίαν· καὶ ἐπορεύετο ὁ λαὸς πρὸ προσώπου μιᾶς ἕως δάν.

31 * καὶ ἐποίησεν ἱερροβοὰμ οἴκους ἐφ' ὑψηλῶν, καὶ ἐποίησεν ἱερέας μέρος ἐκ τοῦ λαοῦ οἳ οὐκ ἦσαν ἐκ τῶν υἱῶν λευΐ.

32 * καὶ ἐποίησεν ἱερροβοὰμ ἑορτὴν τῷ μηνὶ τῷ ὀγδόῳ ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς κατὰ τὴν ἑορτὴν τὴν ἐν τῷ ἰούδα· καὶ ἀνέβη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὃ ἐποίησεν ἐν βαιθὴλ θύειν ταῖς δαμάλεσιν αἷς ἐποίησεν· καὶ παρέστησεν ἐν βαιθὴλ τοὺς ἱερέας τῶν ὑψηλῶν ὧν ἐποίησεν.

33 * καὶ ἀνέβη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὃ ἐποίησεν ἐν τῇ πεντεκαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ ἐν τῷ μηνὶ τῷ ὀγδόῳ ἐν τῇ ἑορτῇ ἣν ἐπλάσατο ἀπὸ καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν ἑορτὴν τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ, καὶ ἀνέβη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ θύσαι.

ιγ'.

1 * Καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος θεοῦ παρεγένετο ἐξ ἰούδα ἐν λόγῳ κυρίου εἰς βαιθήλ, καὶ ἱερροβοὰμ εἱστήκει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ ἐπιθύσαι.

2 * καὶ ἐπεκάλεσεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ θεοῦ ἐν λόγῳ κυρίου, καὶ εἶπεν, θυσιαστήριον θυσιαστήριον, τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ υἱὸς τίκτεται τῷ οἴκῳ δαυὶδ ἰωσίας ὄνομα αὐτῷ, καὶ θύσει ἐπὶ σὲ τοὺς ἱερέας τῶν ὑψηλῶν καὶ τοὺς ἐπιθύοντας ἐπὶ σέ, καὶ ὀστᾶ ἀνθρώπων καυθήσεται ἐπὶ σέ.

3 * καὶ ἔδωκεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τέρας, λέγων· τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν κύριος· ἰδοὺ τὸ θυσιαστήριον ῥήγνυται, καὶ ἐκχυθήσεται ἡ πιότης ἡ οὖσα ἐπ' αὐτῷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Si ascenderit populus hic ad faciendum oblationem sanctitatum in domo sanctuarij Domini in Ierusalem; diuertetur cor populi huius post dominum suum post Rehhabgham regem tribus domus Iehudah, & occident me & redibunt ad Rehhabgham regem tribus domus Iehudah. 28 Et petiuit consilium rex, & fecit duos vitulos auri, & dixit illis: Sufficiat vobis via, ne ascendatis in Ierusalem: ecce hi sunt Timores tui Israel, qui eduxerunt te de terra Misraim. 29 Et posuit vnum in Bethel & alterum dedit in Dan. 30 Et fuit res ista in peccatum: & iuerunt populus ante vnum vsque Dan. 31 Et fecit domum excelsorum, & fecit sacerdotes, partem ex populo qui non erant de filijs Leui. 32 Et fecit Ierabgham solemnitatem mense octauo, quintadecima die mensis, secundùm solemnitatem tribus Iehudah, & obtulit super aram: sic fecit in Bethel sacrificando vitulis quos fecerat, & statuit in Bethel sacerdotes excelsorum quæ fecerat. 33 Et obtulit super aram, quam fecerat in Bethel, quintadecima die, mense octauo, mense quem conceperat iuxta placitum suum, & fecit solemnitatem filijs Israel & ascendit ad aram vt suffiret.

CAP. XIII.

ET ecce propheta Domini venit de tribu Iehudah in verbo Domini in Bethel: & Ierabgham stabat iuxta aram vt suffiret.
2 Et prophetauit & clamauit contra aram in verbo Domini, & dixit: Altare altare, sic dixit Dominus, Ecce filius nascetur domui Dauid, Iosiah erit nomẽ eius, & iugulabit super te sacerdotes excelsorũ qui obtulerunt aromata super te, & ossa hominũ comburent super te. 3 Et dedit in die illo signum, dicendo: Hoc est signum quod locutus est Dominus, quo cognoscetis quòd miserit me Dominus, Ecce altare finditur & spargitur cinis qui est super illud.

4 * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ אֶת־דְּבַר אִישׁ־הָאֱלֹהִים
אֲשֶׁר קָרָא עַל־הַמִּזְבֵּחַ בְּבֵית־אֵל וַיִּשְׁלַח יָרָבְעָם
אֶת־יָדוֹ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ לֵאמֹר תִּפְשֻׂהוּ וַתִּיבַשׁ יָדוֹ
אֲשֶׁר־שָׁלַח עָלָיו וְלֹא יָכַל לַהֲשִׁיבָהּ אֵלָיו׃

5 * וְהַמִּזְבֵּחַ נִקְרַע וַיִּשְׁפַּךְ הַדֶּשֶׁן מִן־הַמִּזְבֵּחַ כַּמּוֹפֵת
אֲשֶׁר נָתַן אִישׁ הָאֱלֹהִים בִּדְבַר יְהוָה׃

6 * וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים חַל־נָא
אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהִתְפַּלֵּל בַּעֲדִי וְתָשֹׁב יָדִי אֵלָי
וַיְחַל אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֶת־פְּנֵי יְהוָה וַתָּשָׁב יַד־
הַמֶּלֶךְ אֵלָיו וַתְּהִי כְּבָרִאשֹׁנָה׃

7 * וַיְדַבֵּר הַמֶּלֶךְ אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים בֹּאָה־אִתִּי
הַבַּיְתָה וְסָעֳדָה וְאֶתְּנָה לְךָ מַתָּנָה׃

8 * וַיֹּאמֶר אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ אִם־תִּתֶּן
לִי אֲחֵצִי בֵיתֶךָ לֹא אָבֹא עִמָּךְ וְלֹא־אֹכַל לֶחֶם
וְלֹא אֶשְׁתֶּה־מַיִם בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃

9 * כִּי־כֵן צִוָּה אֹתִי בִּדְבַר יְהוָה לֵאמֹר לֹא־תֹאכַל
לֶחֶם וְלֹא תִשְׁתֶּה־מָיִם וְלֹא תָשׁוּב בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר
10 הָלָכְתָּ׃ * וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אַחֵר וְלֹא־שָׁב בַּדֶּרֶךְ
11 אֲשֶׁר בָּא בָהּ אֶל־בֵּית־אֵל׃ * וְנָבִיא אֶחָד
זָקֵן יֹשֵׁב בְּבֵית־אֵל וַיָּבוֹא בְנוֹ וַיְסַפֶּר־לוֹ אֶת־כָּל־
הַמַּעֲשֶׂה אֲשֶׁר־עָשָׂה אִישׁ־הָאֱלֹהִים הַיּוֹם בְּבֵית־
אֵל אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיְסַפְּרוּם
12 לַאֲבִיהֶם׃ * וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם אֲבִיהֶם אֵי־זֶה
הַדֶּרֶךְ הָלָךְ וַיִּרְאוּ בָנָיו אֶת־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הָלַךְ אִישׁ
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּא מִיהוּדָה׃

13 * וַיֹּאמֶר אֶל־בָּנָיו חִבְשׁוּ־לִי הַחֲמוֹר וַיַּחְבְּשׁוּ־
14 לוֹ הַחֲמוֹר וַיִּרְכַּב עָלָיו׃ * וַיֵּלֶךְ אַחֲרֵי אִישׁ
הָאֱלֹהִים וַיִּמְצָאֵהוּ יֹשֵׁב תַּחַת הָאֵלָה וַיֹּאמֶר
אֵלָיו הַאַתָּה אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּאתָ מִיהוּדָה
וַיֹּאמֶר אָנִי׃

4 * Cúmque audisset rex sermonem ho- Inf. cod.
minis Dei quem inclamauerat contra al-
tare in Bethel, extendit manum suam de
B altari, dicens: Apprehendite eum. Et exa-
ruit manus eius quam extenderat contra
eum, nec valuit retrahere eam ad se.

5 * Altare quoq; scissum est, & effusus est
cinis de altari, iuxta signum quod prædi-
xerat vir Dei in sermone Domini.

6 * Et ait rex ad virum Dei, Deprecare
faciem Dñi Dei tui, & ora pro me, vt resti
tuatur manus mea mihi. Orauit vir Dei
faciem Domini, & reuersa est manus regis
ad eum, & facta est sicut prius fuerat.

7 * Locutus est autem rex ad virum Dei,
Veni mecum domum vt prandeas, & da-
bo tibi munera.

8 * Respondítque vir Dei ad regem, Si
dederis mihi mediam partem domus tuę,
non veniam tecum, nec comedam panem
C neque bibam aquam in loco isto.

9 * Sic enim mandatum est mihi in ser- Inf. cod.
mone Domini præcipientis: Non come-
des panem neque bibes aquam, nec reuer-
têris per viam quà venisti.

10 * Abijt ergo per aliam viam, & non est
reuersus per iter quò venerat in Bethel.

11 * Prophetes autem quidam senex ha-
bitabat in Bethel, ad quem venerunt filij
sui, & narrauerunt ei omnia opera quæ fe
cerat vir Dei illa die in Bethel. Et verba
quę locutus fuerat ad regem, narrauerunt
patri suo.

12 * Et dixit eis pater eorum: Per quam
viam abijt? Ostenderunt ei filij sui viam
per quam abierat vir Dei qui venerat de
Iuda.

13 * Et ait filijs suis, Sternite mihi asinum.
Qui cùm strauissent, ascendit,

14 * Et abijt post virum Dei, & inuenit
eum sedentem subtus Terebinthum. Et
D ait illi: Tu ne es vir Dei qui venisti de Iu
da? Respondit ille, Ego sum.

תרגום יונתן

4 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע מַלְכָּא יָת פִּתְגָמָא דְּנְבִיָּא דְיְיָ דְּאִתְנַבִּי עַל מַדְבְּחָא בְּבֵית אֵל וְאוֹשִׁיט יָרְבְעָם יָת יְדֵיהּ מֵעֲלֵוֵי מַדְבְּחָא לְמֵימַר אַחֲדוּהִי
וְיִבֶּשַׁת יְדֵיהּ דְּאוֹשִׁיט עֲלוֹהִי וְלָא יְכִיל לַאֲתָבוּתֵהּ לֵהּ׃ 5 וּמַדְבְּחָא אִתְבְּזַע וְאִשְׁתְּפִיךְ קִטְמָא מִן מַדְבְּחָא כְּאָתָא דְּיָהַב נְבִיָּא דַיְיָ
בְּפִתְגָמָא דַיְיָ׃ 6 וַאֲתֵיב מַלְכָּא וַאֲמַר לְנְבִיָּא דַיְיָ צַלִּי כְּעַן קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ וּבְעֵי מִן קֳדָמוֹהִי וְתִתּוּב יְדִי לִי וְצַלִּי נְבִיָּא דַיְיָ קֳדָם יְיָ
וְתָבַת יְדָא דְמַלְכָּא לֵיהּ וַהֲוָת כְּקַדְמֵיתָא׃ 7 וּמַלֵּיל מַלְכָּא עִם נְבִיָּא דַיְיָ עוֹל עִמִּי לְבֵיתָא וּסְעוֹד וְאֶתֵּן לָךְ מַתָּנָה׃
8 וַאֲמַר נְבִיָּא דַיְיָ לְמַלְכָּא אִם תִּתֶּן לִי יָת פַּלְגוּת בֵּיתָךְ לָא אֵיעוֹל עִמָּךְ וְלָא אֵיכוֹל לַחְמָא וְלָא אֶשְׁתֵּי מַיָּא בְּאַתְרָא הָדֵין׃
9 אֲרֵי כֵּן פַּקִּיד יָתִי בְּפִתְגָמָא דַיְיָ לְמֵימַר לָא תֵיכוֹל לַחְמָא וְלָא תִשְׁתֵּי מַיָּא וְלָא תְתוּב בְּאוֹרְחָא דַאֲזַלְתָּ׃
10 וַאֲזַל בְּאוֹרַח אָחֳרִי וְלָא תָב בְּאוֹרְחָא דַאֲתָא בַּהּ לְבֵית אֵל׃ 11 וּנְבִיָּא שְׁקַר חַד סָבָא וּשְׁמֵיהּ מִיכָהּ יָתִיב בְּבֵית אֵל
וַאֲתָא בְּרֵיהּ וְאִשְׁתָּעִי לֵיהּ יָת כָּל עוֹבָדָא דַעֲבַד נְבִיָּא דַיְיָ יוֹמָא דֵין בְּבֵית אֵל יָת פִּתְגָמַיָּא דְמַלֵּיל עִם מַלְכָּא וְאִשְׁתְּעִיאוּנוּן לַאֲבוּהוֹן׃
12 וּמַלֵּיל עִמְּהוֹן אֲבוּהוֹן בְּאֵיזָא אָרְחָא אֲזָל וְאַחֲזִיאוּ בְנוֹהִי יָת אָרְחָא דַאֲזַל נְבִיָּא דַיְיָ דַאֲתָא מִשְׁבַט יְהוּדָה׃
13 וַאֲמַר לְבָנוֹהִי זָרִיזוּ לִי חֲמָרָא וְזָרִיזוּ לֵיהּ חֲמָרָא וּרְכִיב עֲלוֹהִי׃
14 וַאֲזַל בָּתַר נְבִיָּא דַיְיָ וְאַשְׁכְּחֵיהּ יָתִיב תְּחוֹת בָּטְמָא וַאֲמַר לֵיהּ הַאַתְּ נְבִיָּא דַיְיָ דַאֲתֵיתָא מִשְׁבַט יְהוּדָה
וַאֲמַר אֲנָא׃

* Et factum est vt audiuit rex Hieroboam sermones hominis Dei, qui inuocauit super altare quod in Bethel, & extendit manum suam de altari, dicens: Apprehendite eum, & exaruit manus eius, quam extendit contra eum, & non valuit retrahere eam ad se.

4 * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς ἱεροβοὰμ τῶν λόγων ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐπικαλεσαμένου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐν βαιθήλ, καὶ ἐξέτεινεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, λέγων· συλλάβετε αὐτόν, καὶ ἐξηράνθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ, ἣν ἐξέτεινεν ἐπ' αὐτόν· καὶ οὐκ ἠδυνήθη ἐπιστρέψαι αὐτὴν πρὸς ἑαυτόν.

* Et altare scissum est, & effusa est pinguedo de altari iuxta portentum quod dedit homo Dei in sermone Domini.

5 * καὶ τὸ θυσιαστήριον ἐρράγη, καὶ ἐξεχύθη ἡ πιότης ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου κατὰ τὸ τέρας ὃ ἔδωκεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἐν λόγῳ κυρίου.

* Et respondit rex & dixit homini Dei, Deprecare iam faciem Domini Dei tui, & reuertatur manus mea ad me, & orauit homo Dei faciem Domini, & reuersa est manus regis ad eum, & facta est sicut prius.

6 * καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς καὶ εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ, δεήθητι δὴ τοῦ προσώπου κυρίου τοῦ θεοῦ σου, καὶ ἐπιστρεψάτω ἡ χείρ μου πρός με· καὶ ἐδεήθη ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ τοῦ προσώπου κυρίου, καὶ ἐπέστρεψεν ἡ χεὶρ τοῦ βασιλέως πρὸς αὐτόν, καὶ ἐγένετο καθὼς τὸ πρότερον.

* Et locutus est rex ad hominem Dei, Ingredere mecum in domum meam, & prande, & dabo tibi munus.

7 * καὶ ἐλάλησεν ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ, εἴσελθε μετ' ἐμοῦ εἰς τὸν οἶκόν μου, καὶ ἀρίστησον, καὶ δώσω σοι δόμα.

* Et dixit homo Dei ad regem, Si dederis mihi mediam partem domus tuæ, non ingrediar tecum, neque comedam panem, neque bibam aquam in loco hoc.

8 * καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ πρὸς τὸν βασιλέα, ἐὰν δῷς μοι τὸ ἥμισυ τοῦ οἴκου σου, οὐκ εἰσελεύσομαι μετὰ σοῦ, οὐδὲ μὴ φάγω ἄρτον οὐδὲ μὴ πίω ὕδωρ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.

* Quia sic præcepit mihi in sermone Dominus, dicens: Non comedas panem neque bibas aquam, neque reuertaris in via in qua iuisti in ea.

9 * ὅτι οὕτως ἐνετείλατό μοι ἐν λόγῳ κυρίου, λέγων· οὐ μὴ φάγῃς ἄρτον οὐδὲ μὴ πίῃς ὕδωρ οὐδὲ μὴ ἐπιστρέψῃς ἐν τῇ ὁδῷ ἐν ᾗ ἐπορεύθης ἐν αὐτῇ·

* Et abiit in via alia, & non reuersus est in via qua venerat in ea in Bethel.

10 * καὶ ἀπῆλθεν ἐν ὁδῷ ἄλλῃ. καὶ οὐκ ἀνέστρεψεν ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἦλθεν ἐν αὐτῇ εἰς βαιθήλ.

* Et prophetes vnus senex habitabat in Bethel, & veniunt filij sui & narrant ei omnia opera quæ fecit homo Dei in die illa in Bethel, & verba quæ locutus fuerat regi.

11 * καὶ προφήτης εἷς πρεσβύτης κατῴκει ἐν βαιθήλ· καὶ ἔρχονται οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ διηγοῦνται αὐτῷ πάντα τὰ ἔργα ἃ ἐποίησεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν βαιθήλ, καὶ τοὺς λόγους οὓς ἐλάλησε τῷ βασιλεῖ.

* Et locutus est ad eos pater eorum, dicens: Per quam viam abiit? & ostendunt ei filij sui viam per quam abierat homo Dei qui venerat de Juda.

12 * καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτοὺς ὁ πατὴρ αὐτῶν, λέγων· ποίᾳ ὁδῷ ἀπελήλυθεν; καὶ δεικνύουσιν αὐτῷ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὴν ὁδὸν ᾗ ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ὁ ἐλθὼν ἐξ ἰούδα.

* Et ait filijs suis, Sternite mihi asinum. & strauerunt ei asinum, & ascendit super eum.

13 * καὶ εἶπεν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, ἐπισάξατέ μοι τὸν ὄνον. καὶ ἐπέσαξαν αὐτῷ τὸν ὄνον· καὶ ἐπέβη ἐπ' αὐτόν.

* Et abijt post hominem Dei, & inuenit eum sedentem sub quercu, & ait ei: Tu es homo Dei qui egressus es de Juda? & ait, Ego.

14 * καὶ ἐπορεύθη κατόπισθεν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ· καὶ εὗρεν αὐτὸν καθήμενον ὑπὸ τὴν δρῦν· καὶ εἶπεν αὐτῷ, σὺ εἶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ὁ ἐξεληλυθὼς ἐξ ἰούδα; καὶ εἶπεν, ἐγώ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[4] Et fuit cùm audisset rex verbum prophetæ Domini, quod prophetauerat contra aram in Bethel; extendit Ierabgham manum suam de altari, dicendo: Apprehendite illum, & exaruit manus eius quam extenderat in eum, & non potuit reducere illam sibi.

[5] Et altare fissum est, & sparsus est cinis ex altari iuxta signum quod dederat propheta Domini in verbo Domini.

[6] Et respondit rex & dixit Prophetæ Domini, Ora quæso ante Dominum Deum tuum, & precare illum, vt redeat manus mea ad me. & orauit propheta Domini ante Dominum, & redijt manus regis ad eum, & fuit sicut prius.

[7] Et locutus est rex cum propheta Domini, Intra mecùm in domum, & refocilla te, & dabo tibi donum.

[8] Et dixit propheta Domini ad regem, Si dares mihi dimidium domus tuæ, non intrarem tecum, & non comederem panem, nec biberem aquam in loco hoc. [9] Nam sic præcepit mihi in verbo Domini, dicendo: Non comedes panem & non bibes aquam, & non redibis per viam qua iuisti. [10] Et abijt per viam aliam, & non redijt in via per quam iuerat in Bethel.

[11] Et propheta mendax vnus senex, & nomen eius erat Michal, habitabat in Bethel, & venit filius eius, & narrauit illi omne opus quod egerat propheta Domini die illo in Bethel, verba quæ locutus fuerat cum rege, & narrauerunt ea patri suo.

[12] Et locutus est cum eis pater eorum, Quanam via abijt? & ostenderunt filij eius viam quà abierat propheta Domini, qui venerat de tribu Iehudah. [13] Et dixit filijs suis, Expedite mihi asinum. & expedierunt illi asinum, & equitauit super eum.

[14] Et iuit post prophetam Domini, & inuenit eum sedentem sub quercu, & dixit ei: Num tu es propheta Domini, qui venisti de tribu Iehuda? & dixit, Ego sum.

15 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֵךְ אִתִּי הַבֵּיתָה וְאֹכֵל לָחֶם׃
16 * וַיֹּאמֶר לֹא אוּכַל לָשׁוּב אִתֶּךָ וְלָבוֹא אִתָּךְ וְלֹא־
אֹכַל לֶחֶם וְלֹא־אֶשְׁתֶּה אִתְּךָ מַיִם בַּמָּקוֹם הַזֶּה׃
17 * כִּי־דָבָר אֵלַי בִּדְבַר יְהוָה לֹא־תֹאכַל לֶחֶם וְלֹא־
תִשְׁתֶּה שָׁם מַיִם לֹא־תָשׁוּב לָלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־
18 הָלַכְתָּ בָּהּ׃ * וַיֹּאמֶר לוֹ גַּם־אֲנִי נָבִיא כָּמוֹךָ
וּמַלְאָךְ דִּבֶּר אֵלַי בִּדְבַר יְהוָה לֵאמֹר הֲשִׁבֵהוּ אִתְּךָ
אֶל־בֵּיתֶךָ וְיֹאכַל לֶחֶם וְיֵשְׁתְּ מַיִם כִּחֵשׁ לוֹ׃
19 וַיָּשָׁב אִתּוֹ וַיֹּאכַל לֶחֶם בְּבֵיתוֹ וַיֵּשְׁתְּ מָיִם׃
20 * וַיְהִי הֵם יֹשְׁבִים אֶל־הַשֻּׁלְחָן ס וַיְהִי דְבַר
יְהוָה אֶל־הַנָּבִיא אֲשֶׁר הֱשִׁיבוֹ׃
21 * וַיִּקְרָא אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּא מִיהוּדָה
לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה יַעַן כִּי מָרִיתָ פִּי יְהוָה וְלֹא
שָׁמַרְתָּ אֶת־הַמִּצְוָה אֲשֶׁר צִוְּךָ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃
22 * וַתָּשָׁב וַתֹּאכַל לֶחֶם וַתֵּשְׁתְּ מַיִם בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר
דִּבֶּר אֵלֶיךָ אַל־תֹּאכַל לֶחֶם וְאַל־תֵּשְׁתְּ מָיִם לֹא־
תָבוֹא נִבְלָתְךָ אֶל־קֶבֶר אֲבֹתֶיךָ׃
23 * וַיְהִי אַחֲרֵי אֲכָלוֹ לֶחֶם וְאַחֲרֵי שְׁתוֹתוֹ וַיַּחֲבֹשׁ־
לוֹ לַחֲמוֹר לַנָּבִיא אֲשֶׁר הֱשִׁיבוֹ׃
24 * וַיֵּלֶךְ וַיִּמְצָאֵהוּ אַרְיֵה בַּדֶּרֶךְ וַיְמִיתֵהוּ וַתְּהִי
נִבְלָתוֹ מְשֻׁלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ וְהַחֲמוֹר עָמַד אֶצְלָהּ
וְהָאַרְיֵה עָמַד אֵצֶל הַנְּבֵלָה׃ 25 * וְהִנֵּה אֲנָשִׁים
עֹבְרִים וַיִּרְאוּ אֶת־הַנְּבֵלָה מְשֻׁלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ וְאֶת־
הָאַרְיֵה עֹמֵד אֵצֶל הַנְּבֵלָה וַיָּבֹאוּ וַיְדַבְּרוּ בָּעִיר אֲשֶׁר
הַנָּבִיא הַזָּקֵן יֹשֵׁב בָּהּ׃
26 * וַיִּשְׁמַע הַנָּבִיא אֲשֶׁר הֱשִׁיבוֹ מִן־הַדָּרֶךְ וַיֹּאמֶר
אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא אֲשֶׁר מָרָה אֶת־פִּי יְהוָה וַיִּתְּנֵהוּ
יְהוָה לָאַרְיֵה וַיִּשְׁבְּרֵהוּ וַיְמִתֵהוּ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר
דִּבֶּר־לוֹ׃ 27 * וַיְדַבֵּר אֶל־בָּנָיו לֵאמֹר חִבְּשוּ־לִי אֶת־
הַחֲמוֹר וַיַּחֲבֹשׁוּ׃

15 * Dixítq; ad eum, Veni mecum domũ
16 vt comedas panem. * Qui ait, Non pos-
sum reuerti neq; venire tecum, nec come-
dam panem neque bibam aquam in loco
17 isto. * Quia locutus est Dñs ad me in ser
mone Domini, dicens: Non comedas pa-
nem, & non bibas aquam ibi, nec reuer-
18 têris per viam qua ieris. * Qui ait illi, Et
ego propheta sum similis tui. Et angelus
locutus est mihi in sermone Domini, di-
cens: Reduc eum tecum in domũ tuam,
vt comedat panem & bibat aquam. Fe-
19 fellit eum, * Et reduxit secum. Comedit
ergo panem in domo eius & bibit aquã.
20 * Cúmque federent ad mensam, factus
est sermo Domini ad prophetam qui re-
21 duxerat eum. * Et exclamauit ad virum
E Dei qui venerat de Iuda, dicens: Hæc di-
cit Dominus, Quia non obediens fuisti
ori Domini, & nõ custodisti mandatum
quod præcepit tibi Dominus Deus tuus;
22 * Et reuersus es & comedisti panem &
bibisti aquam in loco in quo præcepit ti-
bi, ne comederes panem neque biberes
aquam: non inferetur cadauer tuum in
sepulchrum patrum tuorum.
23 * Cúmque comedisset & bibisset, stra-
uit asinum suum propheta quem reduxe-
24 rat. * Qui cùm abisset, inuenit eũ leo in
F via, & occidit, & erat cadauer eius proie-
ctum in itinere. Asinus autem stabat iu-
xta illum, & leo stabat iuxta cadauer.
25 * Et ecce viri transeuntes viderunt ca-
dauer proiectum in via, & leonem stan-
tẽ iuxta cadauer. Et venerunt & diuulga-
uerunt in ciuitatem, in qua propheta ille
senex habitabat.
26 * Quod cùm audisset propheta ille qui
reduxerat eum de via, ait: Vir Dei est qui
inobediens fuit ori Dñi, & tradidit eum
Dñs leoni, & confregit eum, & occidit iu-
xta verbum Domini quod locutus est ei.
27 * Dixítque ad filios suos, Sternite mihi
asinum. Qui cùm strauissent,

תרגום יונתן

15 וַאֲמַר לֵיהּ אֱתָא עִמִּי לְבֵיתָא וֶאֱכוֹל לַחֲמָא׃
16 וַאֲמַר לָא אֵיכוֹל לְמֵתַב עִמָּךְ וּלְמֵיעַל עִמָּךְ וְלָא אֵיכוֹל לַחֲמָא וְלָא אֶשְׁתֵּי עִמָּךְ מַיָּא בְּאַתְרָא הָדֵין׃
17 אֲרֵי גְּזִירָא עֲלַי בְּפִתְגָמָא דַּייָ לָא תֵיכוֹל לַחֲמָא וְלָא תִשְׁתֵּי תַּמָּן מַיָּא וְלָא תְהוֹב לְמֵיזַל בְּאָרְחָא דַּאֲזַלְתָּ בָּהּ׃
18 וַאֲמַר לֵיהּ אַף אֲנָא נְבִיָא כְּוָתָךְ וּמַלְאָכָא מַלֵּיל עִמִּי בְּפִתְגָמָא דַּייָ לְמֵימַר אֲתֵיבֵהִי עִמָּךְ לְבֵיתָךְ וְיֵיכוֹל לַחְמָא וְיִשְׁתֵּי מַיָּא כַּדִּיב לֵיהּ׃
19 וְתָב עִמֵּיהּ וַאֲכַל לַחְמָא בְּבֵיתֵיהּ וּשְׁתִי מַיָּא׃ 20 וַהֲוָה עַד דְּאִינּוּן מְסַחֲרִין עַל פָּתּוֹרָא וַהֲוָה פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם נְבִיָא דַּאֲתֵיבֵיהּ׃
21 וְאִתְנַבִּי עַל נְבִיָא דַּייָ דַּאֲתָא מִשְׁבַט יְהוּדָה לְמֵימַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ חֲלַף דְּסָרֵיבְתָּא עַל מֵימְרָא דַּייָ וְלָא נְטַרְתָּא יָת תַּפְקָדְתָּא דְּפַקְּדָךְ
יְיָ אֱלָהָךְ׃ 22 וְתַבְתָּא וַאֲכַלְתָּ לַחְמָא וְאִשְׁתֵּיתָא מַיָּא בְּאַתְרָא דְּמֵלִּיל עִמָּךְ לְמֵימַר לָא תֵיכוֹל לַחְמָא וְלָא תִשְׁתֵּי מַיָּא לָא תֵיתֵי נִבְלָתָךְ
לְקִבְרָא דַּאֲבָהָתָךְ׃ 23 וַהֲוָה בָּתַר דַּאֲכַלוֹ לַחְמָא וּבָתַר דְּאִשְׁתִּיאוּ וְזַרֵז לֵיהּ חַמָרָא לִנְבִיָא דַּאֲתֵיבֵיהּ׃ 24 וַאֲזַל וְאַשְׁכְּחֵיהּ אַרְיָא
בְּאָרְחָא וְקַטְלֵיהּ וַהֲוָה נִבְלְתֵיהּ רַמְיָא בְּאָרְחָא וַחֲמָרָא קָאִים בְּסִטַר נִבְלְתָּא וְאַרְיָא קָאִים בְּסִטַר נִבְלְתָּא׃ 25 וְהָא גַבְרַיָא עָבְרִין וַחֲזוֹ יָת
נִבְלְתָּא רַמְיָא בְּאָרְחָא וְיָת אַרְיָא קָאִים בְּסִטַר נִבְלְתָּא וַאֲתוֹ וּמַלִּילוּ בְּקִרְתָּא דִּנְבִיָא שַׁקְרָא סָבָא יָתִיב בַּהּ׃ 26 וּשְׁמַע נְבִיָא דַּאֲתֵיבֵיהּ
מִן אָרְחָא וַאֲמַר נְבִיָא דַּייָ הוּא דְּסָרֵיב עַל מֵימְרָא דַּייָ וּמְסָרֵיהּ יְיָ לְאַרְיָא וְתַבְרֵיהּ וְקַטְלֵיהּ כְּפִתְגָמָא דַּייָ דְּמַלֵּיל לֵיהּ׃
27 וּמַלֵּיל עִם בְּנוֹהִי לְמֵימַר זָרִיזוּ לִי יָת חַמְרָא וְזָרִיזוּ׃

15 * Et dixit ei, Veni mecum, et comede panẽ.
16 * Et dixit, Non potero reuerti tecum, neq; comedam panem, neque bibam aquam in loco isto.
17 * Quia sic præcepit mihi in sermone Dominus, dicens: Non comedas panem ibi, & non bibas aquam, & non reuertaris in uia in qua ieris in ea.
18 * Et dixit ad eum, Et ego propheta sum sicut & tu, & angelus locutus est ad me in sermone Domini, dicens: Reduc eum tecum in domum tuam, & comedat panem & bibat aquam: & mentitus est ei.
19 * Et reduxit eum & comedit panem & bibit aquam in domo eius.
20 * Et factũ est cùm ipsi sederent ad mensam, factus est sermo Domini ad prophetam qui reduxerat eum.
21 * Et dixit ad hominẽ Dei qui venerat de Juda, dicens: Hæc dicit Dominus, Quia exacerbasti verbũ Domini, & non custodisti mandatum quod præcepit tibi Dominus Deus tuus.
22 * Et reuersus es & comedisti panem, et bibisti aquam in loco isto, in quo locutus sum ad te, dicens: Non comedas panem & nõ bibas aquam, non ingrediatur corpus tuum in sepulchrum patrum tuorum.
23 * Et factum est, postquam comedit ipse panem & bibit aquam, & strauit ipsi asinum prophetæ: & reuersus est;
24 * Et abiit. & inuenit eum leo in uia, & occidit eum, & erat corpus eius proiectum in itinere, & asinus astabat iuxta illum, & leo stabat iuxta cadauer.
25 * Et ecce uiri transeuntes & viderunt morticinium proiectum in via, & leo stetit iuxta morticinium; & ueniunt uiri & loquuntur in ciuitate, vbi propheta senex habitabat in ea.
26 * Et audiuit qui reduxerat eum de via, & ait: Homo Dei iste, qui exacerbauit uerbum Domini, & tradidit eum Dominus leoni, & confregit eum, & occidit eum iuxta verbum Domini quod locutus est ei.
27 * Et locutus est ad filios suos, dicens: Sternite mihi asinum. & strauerunt.

15 * καὶ εἶπεν αὐτῷ, δεῦρο μετ' ἐμοῦ καὶ φάγε ἄρτον.
16 * καὶ εἶπεν, οὐ μὴ δυνώμαι τοῦ ἐπιστρέψαι μετὰ σοῦ, οὔτε φάγω ἄρτον οὔτε μὴ πίω ὕδωρ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ.
17 * ὅτι οὕτως ἐντέταλταί μοι ἐν λόγῳ κυρίου, λέγων· μὴ φάγῃς ἄρτον ἐκεῖ καὶ μὴ πίῃς ὕδωρ, καὶ μὴ ἐπιστρέψῃς ἐν τῇ ὁδῷ ἐν ᾗ ἐπορεύθης ἐν αὐτῇ.
18 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, καὶ ἐγὼ προφήτης εἰμὶ ὡς καὶ σύ, καὶ ἄγγελος ἐλάλησε πρός με ἐν λόγῳ κυρίου, λέγων· ἐπίστρεψον αὐτὸν μετὰ σεαυτοῦ εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ φαγέτω ἄρτον καὶ πιέτω ὕδωρ· καὶ ἐψεύσατο αὐτῷ.
19 * καὶ ἐπέστρεψεν αὐτὸν καὶ ἔφαγεν ἄρτον καὶ ἔπιεν ὕδωρ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.
20 * καὶ ἐγένετο αὐτῶν καθημένων ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς τὸν προφήτην τὸν ἐπιστρέψαντα αὐτόν.
21 * καὶ εἶπε πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ τὸν ἥκοντα ἐξ ἰούδα, λέγων· τάδε λέγει κύριος, ἀνθ' ὧν παρεπίκρανας τὸ ῥῆμα κυρίου, καὶ οὐκ ἐφύλαξας τὴν ἐντολὴν ἣν ἐνετείλατό σοι κύριος ὁ θεός σου·
22 * καὶ ἐπέστρεψας καὶ ἔφαγες ἄρτον καὶ ἔπιες ὕδωρ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ἐν ᾧ ἐλάλησά σε, λέγων· μὴ φάγῃς ἄρτον καὶ μὴ πίῃς ὕδωρ, ἵνα μὴ εἰσέλθῃ τὸ σῶμά σου εἰς τὸν τάφον τῶν πατέρων σου.
23 * καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ φαγεῖν αὐτὸν ἄρτον καὶ πιεῖν ὕδωρ, καὶ ἐπέσαξεν αὐτῷ τὸν ὄνον τῷ προφήτῃ, καὶ ἐπέστρεψε·
24 * καὶ ἀπῆλθεν· καὶ εὗρεν αὐτὸν ὁ λέων ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν· καὶ ἦν τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐρριμμένον ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὁ ὄνος εἱστήκει παρ' αὐτῷ, καὶ ὁ λέων εἱστήκει παρὰ τὸ σῶμα.
25 * καὶ ἰδοὺ ἄνδρες παραπορευόμενοι καὶ εἶδον τὸ θνησιμαῖον ἐρριμμένον ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὁ λέων ἑστηκὼς ἐχόμενα τοῦ θνησιμαίου· καὶ ἦλθον [4] ἄνδρες καὶ λαλοῦσιν ἐν τῇ πόλει, ἔνθα ὁ προφήτης ὁ πρεσβύτης κατῴκει ἐν αὐτῇ.
26 * καὶ ἤκουσεν ὁ ἐπιστρέψας αὐτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ, καὶ εἶπεν, ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ οὗτος, ὃς παρεπίκρανεν τὸ ῥῆμα κυρίου, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν κύριος τῷ λέοντι, καὶ συνέτριψεν αὐτὸν καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν αὐτῷ.
27 * καὶ ἐλάλησεν πρὸς τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, λέγων· ἐπισάξατέ μοι τὸν ὄνον. καὶ ἐπέσαξαν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

15 Et dixit ei, Veni mecum in domum; & comede panem. 16 Et dixit, Non possum redire tecum & intrare tecum, & non comedam panem, & non bibam tecum aquam in loco hoc. 17 Nam decretum est super me in verbo Domini, Non comedes panem, & non bibes ibi aquam, & non redibis vt vadas per viam qua iuisti. 18 Et dixit ei, Etiam ego sum propheta sicut tu, & angelus locutus est mecum in verbo Domini, dicendo: Reduc illum tecum in domum tuam: & comedat panem & bibat aquam. mentitus est ei. 19 Et rediit cum illo, & comedit panem in domo eius, & bibit aquam. 20 Et fuit adhuc illis in circuitu mensæ sedentibus, factum est verbum prophetiæ à Domino cum propheta qui reduxerat illum. 21 Et vaticinatus est contra prophetam Domini, qui venerat de tribu Iehudah, dicendo: Sic dixit Dominus, Propterea quòd rebellasti in dictum Domini, nec seruasti præceptum quod præceperat tibi Dominus Deus tuus. 22 Sed redijsti & comedisti panem, & bibisti aquam in loco de quo locutus fuerat tecum, dicendo; Non comedes panem & non bibes aquam: non colligetur cadauer tuum in sepulchrum patrum tuorum. 23 Et fuit postquam comederunt panem, & postquam biberunt, strauit illi asinum prophetæ quem reduxerat. 24 Et abijt & inuenit eum leo in via, & occidit illum; & erat cadauer eius proiectum in via, & asinus stabat iuxta illud, & leo stabat in latere cadaueris. 25 Et ecce viri transeuntes viderunt cadauer proiectum in via, & leonem stantem in latere cadaueris; & venerunt & locuti sunt in ciuitate in qua propheta mendax senex habitabat.

26 Et audiuit propheta qui reduxerat illum de via, & dixit, Propheta Domini ipse est qui rebellauit in dictum Domini, & tradidit eum Dominus leoni, & fregit eum & occidit eum iuxta verbum Domini quod locutus fuerat ei.

27 Et locutus est cum filijs suis, dicendo, Sternite mihi asinum. & strauerunt.

28 * וַיֵּלֶךְ וַיִּמְצָא אֶת־נִבְלָתוֹ מֻשְׁלֶכֶת בַּדֶּרֶךְ
וַחֲמוֹר וְהָאַרְיֵה עֹמְדִים אֵצֶל הַנְּבֵלָה לֹא־אָכַל
הָאַרְיֵה אֶת־הַנְּבֵלָה וְלֹא שָׁבַר אֶת־הַחֲמוֹר׃
29 * וַיִּשָּׂא הַנָּבִיא אֶת־נִבְלַת אִישׁ־הָאֱלֹהִים
וַיַּנִּחֵהוּ אֶל־הַחֲמוֹר וַיְשִׁיבֵהוּ וַיָּבֹא אֶל־עִיר הַנָּבִיא
30 הַזָּקֵן לִסְפֹּד וּלְקָבְרוֹ׃ * וַיַּנַּח אֶת־נִבְלָתוֹ
בְּקִבְרוֹ וַיִּסְפְּדוּ עָלָיו הוֹי אָחִי׃
31 * וַיְהִי אַחֲרֵי קָבְרוֹ אֹתוֹ וַיֹּאמֶר אֶל־בָּנָיו לֵאמֹר
בְּמוֹתִי וּקְבַרְתֶּם אֹתִי בַּקֶּבֶר אֲשֶׁר אִישׁ הָאֱלֹהִים
קָבוּר בּוֹ אֵצֶל עַצְמֹתָיו הַנִּיחוּ אֶת־עַצְמֹתָי׃
32 * כִּי הָיֹה יִהְיֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר קָרָא בִּדְבַר יְהוָה
עַל־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר בְּבֵית־אֵל וְעַל כָּל־בָּתֵּי הַבָּמוֹת
אֲשֶׁר בְּעָרֵי שֹׁמְרוֹן׃
33 * אַחַר הַדָּבָר הַזֶּה לֹא־שָׁב יָרָבְעָם מִדַּרְכּוֹ
הָרָעָה וַיָּשָׁב וַיַּעַשׂ מִקְצוֹת הָעָם כֹּהֲנֵי בָמוֹת
הֶחָפֵץ יְמַלֵּא אֶת־יָדוֹ וִיהִי כֹּהֲנֵי בָמוֹת׃
34 * וַיְהִי בַּדָּבָר הַזֶּה לְחַטַּאת בֵּית יָרָבְעָם וּלְהַכְחִיד
וּלְהַשְׁמִיד מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה׃

יד

1 * בָּעֵת הַהִיא חָלָה אֲבִיָּה בֶן־יָרָבְעָם׃
2 * וַיֹּאמֶר יָרָבְעָם לְאִשְׁתּוֹ קוּמִי נָא וְהִשְׁתַּנִּית
וְלֹא יֵדְעוּ כִּי־אַתְּי אֵשֶׁת יָרָבְעָם וְהָלַכְתְּ שִׁלֹה
הִנֵּה־שָׁם אֲחִיָּה הַנָּבִיא הוּא־דִבֶּר עָלַי לְמֶלֶךְ
עַל־הָעָם הַזֶּה׃
3 * וְלָקַחַתְּ בְּיָדֵךְ עֲשָׂרָה לֶחֶם וְנִקֻּדִים וּבַקְבֻּק
דְּבַשׁ וּבָאת אֵלָיו הוּא יַגִּיד לָךְ מַה־יִּהְיֶה לַנָּעַר׃
4 * וַתַּעַשׂ כֵּן אֵשֶׁת יָרָבְעָם וַתָּקָם וַתֵּלֶךְ שִׁלֹה
וַתָּבֹא בֵּית אֲחִיָּה וַאֲחִיָּהוּ לֹא־יָכֹל לִרְאוֹת כִּי־קָמוּ
עֵינָיו מִשֵּׂיבוֹ׃

28 * Et ille abijsset, inuenit cadauer eius proiectum in via, & asinum & leonẽ stantes iuxta cadauer. Non comedit leo de cadauere, nec læsit asinum.
29 * Tulit ergo prophetes cadauer viri Dei, & posuit illud super asinum, & reuersus intulit in ciuitatem prophetæ senis vt plangeret eum.
30 * Et posuit cadauer eius in sepulchro suo, & planxerũt eum, Heu heu mi frater.
31 * Cúmque planxissent eum, dixit ad filios suos, Cùm mortuus fuero, sepelite me in sepulchro in quo vir Dei sepultus est, iuxta ossa eius ponite ossa mea.
32 * Profectò enim veniet sermo quem prædixit in sermone Domini cõtra altare quod est in Bethel, & contra omnia phana excelsorũ quę sunt in vrbibus Samarię.
33 * Post verba hæc non est reuersus Hieroboam de via sua pessima, sed econtrario fecit de nouissimis populis sacerdotes excelsorum; quicunque volebat implebat manũ suam, & fiebat sacerdos excelsorũ. Sup. eo.
34 * Et propter hanc causam peccauit domus Hieroboam, & euersa est, & deleta de superficie terræ.

CAP. XIIII.

1 A IN tempore illo ægrotauit Abia filius Hieroboam.
2 * Dixítq; Hieroboam vxori suæ, Surge & cõmuta habitum ne cognoscaris quòd sis vxor Hieroboam, & vade in Silo, vbi est Ahias propheta qui locutus est mihi quòd regnaturus essem super populum hunc. 4. Reg. 8. c.
3 * Tolle quoque in manu tua decem panes & crustulam, & vas mellis, & vade ad illum. Ipse enim indicabit tibi quid euenturum sit puero huic.
4 * Fecit vt dixerat vxor Hieroboam; & consurgens abijt in Sylo, & venit in domum Ahiæ. At ille non poterat videre, quia caligauerant oculi eius præ senectute.

תרגום יונתן

28 וַאֲזַל וְאַשְׁכַּח יַת נְבֵלְתֵּיהּ רַמְיָא בְּאָרְחָא וַחֲמָרָא וְאַרְיָא קָיְימִין בִּסְטַר נְבֵילְתָּא לָא אֲכַל אַרְיָא יַת נְבֵילְתָּא וְלָא תַּבַּר יַת חֲמָרָא׃
29 וּנְטַל נְבִיָּיא שִׁקְרָא יַת נְבֵילְתָּא דִנְבִיָּיא דַיְיָי וְאַחֲתֵיהּ עַל חֲמָרָא וַאֲתִיבֵיהּ וַאֲתָא לְקַרְתָּא דְנַבֵּי שִׁקְרָא סָבָא לְמִסְפַּד וּלְמִקְבְּרֵיהּ׃
30 וְאַחֵית יַת נְבִילְתֵּיהּ בְּקִבְרֵיהּ וּסְפַדוּ עֲלוֹהִי וַוי עַל אַחִי׃
31 וַהֲוָה בָּתַר דִּקְבַר יָתֵיהּ וַאֲמַר לִבְנוֹהִי לְמֵימַר כַּד אֵמוּת
וְתִקְבְּרוּן יָתִי בְּקִבְרָא דִנְבִיָּיא דַיְיָי קְבִיר בֵּיהּ בִּסְטַר גַּרְמוֹהִי אַחִיתוּ יַת גַּרְמַי׃
32 אֲרֵי אִתְקַיְּימָא יִתְקַיֵּים פִּתְגָמָא דְאִתְנַבֵּי בְּפִתְגָמָא
דַיְיָי עַל אֱגוֹרָא דִי בְּבֵיתְאֵל וְעַל כָּל בָּתֵּי בָּמָתָא דִי בְּקִרְוֵי שֹׁמְרוֹן׃
33 בָּתַר פִּתְגָמָא הָדֵין לָא תָב יָרָבְעָם מֵאָרְחֵיהּ בִּישְׁתָּא וְתָב
וַעֲבַד קְצַת מִן עַמָּא כּוּמָרֵי בָּמָתָא דְרָעֵי מְקָרֵיב יַת קֻרְבָּנֵיהּ וִיהוֹן כּוּמָרִין לְבָמָתָא׃
34 וַהֲוָה פִּתְגָמָא הָדֵין לְחוֹבֵי בֵּית יָרָבְעָם
וּלְגַמָּרָא וּלְשֵׁיצָאָה מֵעַל אַפֵּי אַרְעָא׃

יד

1 בְּעִידָנָא הַהִיא מֵרַע אֲבִיָּה בַּר יָרָבְעָם׃
2 וַאֲמַר יָרָבְעָם לְאִתְּתֵיהּ קוּמִי כְעַן וְתִשְׁתַּנִּין וְלָא יִדְעוּן דְּאַתְּ אִתַּת יָרָבְעָם וְתַהֲכִין
לְשִׁילוֹ וְהָא תַמָּן אֲחִיָּה נְבִיָּיא הוּא מַלִּיל עֲלַי לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל עַמָּא הָדֵין׃
3 וְתִסְבִּין בִּידִיךְ עַשְׂרָה טוּלְמִין דִּלְחֵם וְכִיסְנִין וּזְלוּעַ דִּדְבַשׁ וְתַהֲכִין לְוָתֵיהּ וְהוּא יְחַוֵּי לִיךְ מָה יְהֵא לְרַבְיָא׃
4 וְעַבְדַת כֵּן אִתַּת יָרָבְעָם וְקָמַת וְאַזֲלַת לְשִׁילֹה וַאֲתַת לְבֵית אֲחִיָּה וַאֲחִיָּה לָא יָכִיל לְמֶחֱזֵי אֲרֵי קָמָא עֵינוֹהִי מִסֵּיבֵיהּ׃

28 ‡ Et abijt & inuenit corpus eius proiectum in via, & asinus & leo steterunt iuxta corpus, & non comedit leo corpus vel asinum, & non confregit asinum.

29 ‡ Et tulit propheta senex corpus hominis Dei, & imposuit illud super asinum, & reduxit illud in ciuitatem prophetæ senis, vt plangerent & sepelirent eum.

30 ‡ Et posuit corpus eius in sepulchro suo, & planxit eum, Heu frater.

31 ‡ Et factum est postquam planxerunt eum; & ait filijs suis, dicens: Si mortuus fuero, sepelite me in sepulchro isto, in quo homo Dei sepultus est in eo; iuxta ossa eius ponite me, vt saluentur ossa mea cum ossibus eius.

32 ‡ Quia factum erit verbum quod locutus est in sermone Domini super altare quod in Bethel, & contra domos excelsorum quæ sunt in Samaria.

33 ‡ Et post verbum hoc non reuersus est Hieroboam de malicia sua, & reuersus est & fecit de parte populi sacerdotes excelsorum. qui volebat, implebat manum suam, & fiebat sacerdos excelsorum.

34 ‡ Et factum est verbum hoc in peccatum domui Hieroboam, & in destructionem, & in perditionem à facie terræ.

CAP. XIIII.

1 IN tempore illo ægrotauit Abia filius Hieroboam.

2 ‡ Et vxori suæ dixit Hieroboam, Surge, & mutaberis; non cognoscent quòd tu vxor Hieroboam, & vades in Selo. Ecce illic Achia propheta, ipse locutus est ad me, quòd regnabo super populum hunc.

3 ‡ Et tolle in manu tua decem panes, & collyria, & vas mellis, & ibis ad illum: ipse nunciabit tibi quid erit puero.

4 ‡ Et fecit sic vxor Hieroboam, & surrexit & abijt in Selo, & intrauit in domum Achia, & homo senex ad videndum, & caligabant oculi eius præ senectute eius.

28 ‡ καὶ ἐπορεύθη καὶ εὗρε τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐρριμμένον ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὁ ὄνος καὶ ὁ λέων εἱστήκεισαν παρὰ τὸ σῶμα· καὶ οὐκ ἔφαγεν ὁ λέων τὸ σῶμα ἢ τὸν ὄνον, καὶ οὐ συνέτριψε τὸν ὄνον.

29 ‡ καὶ ἦρεν ὁ προφήτης ὁ πρεσβύτης τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπέθηκεν αὐτὸ ἐπὶ τὸν ὄνον, καὶ ἐπέστρεψεν αὐτὸ εἰς τὴν πόλιν τοῦ προφήτου τοῦ πρεσβυτέρου τοῦ κόψασθαι καὶ θάψαι αὐτόν.

30 ‡ καὶ ἔθηκεν τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ, καὶ ἐκόψαντο αὐτόν, οἴμοι ἀδελφέ.

31 ‡ καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ κόψασθαι αὐτόν, καὶ εἶπεν τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ, λέγων· ἐὰν ἀποθάνω, θάψατέ με ἐν τῷ τάφῳ τούτῳ, ἐν ᾧ ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ τέθαπται ἐν αὐτῷ, παρὰ τὰ ὀστᾶ αὐτοῦ θέτε με, ἵνα σωθῇ τὰ ὀστᾶ μου μετὰ τῶν αὐτοῦ.

32 ‡ ὅτι γινόμενον ἔσται τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν ἐν λόγῳ κυρίου ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ ἐν Βαιθήλ, καὶ ἐπὶ τοὺς οἴκους τῶν ὑψηλῶν τῶν ἐν σαμαρείᾳ.

33 ‡ καὶ μετὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο οὐκ ἐπέστρεψεν ἱεροβοὰμ ἀπὸ τῆς κακίας αὐτοῦ, καὶ ἐπέστρεψε καὶ ἐποίησεν ἐκ μέρους τοῦ λαοῦ ἱερέας τῶν ὑψηλῶν· ὁ βουλόμενος ἐπλήρου τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐγίνετο ἱερεὺς τῶν ὑψηλῶν.

34 ‡ καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆμα τοῦτο εἰς ἁμαρτίαν τῷ οἴκῳ ἱεροβοάμ, καὶ εἰς ὄλεθρον καὶ εἰς ἀφανισμὸν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς.

ιδ'.

1 ‡ Ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἠρρώστησεν ἀβιὰ υἱὸς ἱεροβοάμ.

2 ‡ καὶ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ εἶπεν ἱεροβοάμ, ἀνάστηθι, καὶ ἀλλοιωθήσῃ, ἵνα γνῶσιν ὅτι σὺ γυνὴ ἱεροβοάμ, καὶ πορευθήσῃ εἰς σηλώ· ἰδοὺ ἐκεῖ ἀχιὰ ὁ προφήτης, αὐτὸς ἐλάλησεν ἐπ' ἐμὲ τοῦ βασιλεῦσαι ἐπὶ τὸν λαὸν τοῦτον.

3 ‡ καὶ λάβε εἰς τὴν χεῖρά σου δέκα ἄρτους, καὶ κολλύρια, καὶ σάμινον μέλιτος, καὶ ἐλεύσῃ πρὸς αὐτόν· αὐτὸς ἀναγγελεῖ σοι τί ἔσται τῷ παιδίῳ.

4 ‡ καὶ ἐποίησεν οὕτω ἡ γυνὴ ἱεροβοάμ, καὶ ἀνέστη καὶ ἐπορεύθη εἰς σηλώ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον ἀχιά· καὶ ὁ ἀνθρωπος πρεσβύτερος τοῦ ἰδεῖν, καὶ ἠμβλυώπουν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ γήρους αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

28 Et iuit & inuenit cadauer eius proiectum in via, & asinum & leonem stantes propè cadauer, non comedit leo cadauer, & non fregit asinum. 29 Et tulit propheta mendax cadauer prophetæ Domini, & collocauit illud super asinum, & reduxit illud, & venit in ciuitatem prophetæ mendacis senis, ad plangendum & sepeliendum illud. 30 Et deduxit cadauer eius in sepulchrum suum, & lamentati sunt super illo; Heu super fratre meo. 31 Et fuit postquam sepelierunt illum, dixit filijs suis, dicendo: Cùm mortuus fuero, & sepelietis me in sepulchro in quo propheta Domini est sepultus: iuxta ossa eius ponite ossa mea.

32 Nam firmando firmabitur verbum, quod vaticinatus est in verbo Domini contra aram, quæ est in Bethel, & contra omnes domos excelsorum quæ sunt in vrbibus Somron. 33 Post verba ista non redijt Ierobgham ex via sua mala, sed rediit & fecit partem è populo sacerdotes excelsorum. qui volebant, offerebant munus suum, & erant sacerdotes excelsorum.

34 Et fuit res ista in reatum domus Ierabgham, & vt exterminaretur & perderetur è superficie terræ.

CAP. XIIII.

1 IN tempore illo malè habuit Abiah filius Ierabgham.

2 Et dixit Ierabgham vxori suæ, Surge nunc & muta te, vt non cognoscant quòd tu sis vxor Ierabgham: & ibis in Silo, & ecce ibi est Ahhiah propheta, ipse locutus est de me quòd futurus essem rex super populum hunc. 3 Et accipies in manu tua decem tortas panis, & placentas, & gutturnium mellis; & ibis ad eum, & ille indicabit tibi quid erit puero. 4 Et fecit sic vxor Ierabgham, & surrexit & iuit in Siloh, & venit in domum Ahhiah; & Ahhiah non poterat videre, & steterant oculi eius præ senectute eius.

5 * וַיהוָה אָמַר אֶל־אֲחִיָּהוּ הִנֵּה אֵשֶׁת־יָרָבְעָם
בָּאָה לִדְרֹשׁ דָּבָר מֵעִמָּךְ אֶל־בְּנָהּ כִּי־חֹלֶה הוּא
כָּזֶה וְכָזֶה תְּדַבֵּר אֵלֶיהָ וְיִהְיֶה כְּבֹאָהּ וְהִיא מִתְנַכֵּרָה׃
6 * וַיְהִי כְּשָׁמְעַ אֲחִיָּהוּ אֶת־קוֹל רַגְלֶיהָ בָּאָה בַּפֶּתַח
וַיֹּאמֶר בֹּאִי אֵשֶׁת יָרָבְעָם לָמָּה זֶּה אַתְּ מִתְנַכֶּרֶת
7 וְאָנֹכִי שָׁלוּחַ אֵלַיִךְ קָשֶׁה׃ * לְכִי אִמְרִי לְיָרָבְעָם
כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יַעַן אֲשֶׁר הֲרִמֹתִיךָ
מִתּוֹךְ הָעָם וָאֶתְּנֵךְ נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃
8 * וָאֶקְרַע אֶת־הַמַּמְלָכָה מִבֵּית דָּוִד וָאֶתְּנָה לָךְ
וְלֹא הָיִיתְ כְּעַבְדִּי דָוִד אֲשֶׁר שָׁמַר מִצְוֹתַי וַאֲשֶׁר
הָלַךְ אַחֲרַי בְּכָל־לְבָבוֹ לַעֲשׂוֹת רַק הַיָּשָׁר בְּעֵינָי׃
9 * וַתָּרַע לַעֲשׂוֹת מִכֹּל אֲשֶׁר־הָיוּ לְפָנֶיךָ וַתֵּלֶךְ
וַתַּעַשׂ לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וּמַסֵּכוֹת לְהַכְעִיסֵנִי
וְאֹתִי הִשְׁלַכְתָּ אַחֲרֵי גַוֶּךָ׃
10 * לָכֵן הִנְנִי מֵבִיא רָעָה אֶל־בֵּית יָרָבְעָם וְהַכְרַתִּי
לְיָרָבְעָם מַשְׁתִּין בְּקִיר עָצוּר וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל
וּבִעַרְתִּי אַחֲרֵי בֵּית־יָרָבְעָם כַּאֲשֶׁר יְבַעֵר הַגֶּלֶל עַד־
11 תֻּמּוֹ׃ * הַמֵּת לְיָרָבְעָם בָּעִיר יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים
וְהַמֵּת בַּשָּׂדֶה יֹאכְלוּ עוֹף הַשָּׁמַיִם כִּי יְהוָה דִּבֵּר׃
12 * וְאַתְּ קוּמִי לְכִי לְבֵיתֵךְ בְּבֹאָה רַגְלַיִךְ הָעִירָה
13 וּמֵת הַיָּלֶד׃ * וְסָפְדוּ־לוֹ כָּל־יִשְׂרָאֵל וְקָבְרוּ
אֹתוֹ כִּי־זֶה לְבַדּוֹ יָבֹא לְיָרָבְעָם אֶל־קֶבֶר יַעַן
נִמְצָא־בוֹ דָּבָר טוֹב אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּבֵית
יָרָבְעָם׃ 14 * וְהֵקִים יְהוָה לוֹ מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר יַכְרִית אֶת־בֵּית יָרָבְעָם זֶה הַיּוֹם וּמֶה
15 גַּם־עָתָה׃ * וְהִכָּה יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר
יָנוּד הַקָּנֶה בַּמָּיִם וְנָתַשׁ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַל הָאֲדָמָה
הַטֹּבָה הַזֹּאת אֲשֶׁר נָתַן לַאֲבוֹתֵיהֶם וְזֵרֵם מֵעֵבֶר
לַנָּהָר יַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת־אֲשֵׁרֵיהֶם מַכְעִיסִים
אֶת־יְהוָה׃

5 *Dixit aũt Dñs ad Ahiam, Ecce vxor
Hieroboã ingreditur vt conſulat te ſuper
B filio ſuo qui ægrotat. Hæc & hæc loquêris ei. Cùm ergo illa intraret & diſſimu-
6 laret ſe eſſe quæ erat: *Audiuit Ahias ſo-
nitũ pedum eius introeuntis per oſtiũ, &
ait: Ingredere vxor Hieroboam, quare
aliam te eſſe ſimulas? Ego aũt miſſus ſum
7 ad te durus nuncius. *Vade & dic Hiero-
boam: Hæc dicit Dñs Deus Iſrael, Quia
exaltaui te de medio populi, & dedi te du-
8 cem ſuper populũ meum Iſrael. *Et ſcidi
regnũ domus Dauid & dedi illud tibi, &
nõ fuiſti ſicut ſeruus meus Dauid, qui cu-
ſtodiuit mãdata mea, & ſecutus eſt me in
toto corde ſuo, faciens quod placitũ eſſet
9 in conſpectu meo. *Sed operatus es malè
ſuper omnes qui fuerunt ante te, & feciſti
tibi deos alienos & conflatiles, vt me ad
iracundiam prouocares, me aũt proieciſti
10 poſt corpus tuum. *Ideircò ecce ego in-
ducam mala ſuper domũ Hieroboam, &
percutiã de Hieroboam mingentẽ ad pa-
C rietem clauſum & nouiſſimũ in Iſrael, &
mundabo reliquias domus Hieroboam, Inf. 16.b Inf. 21.f
ſicut mundari ſolet fimus vſq; ad purum.
11 *Qui mortui fuerint de Hieroboã in ci
uitate, comedent eos canes: qui aũt mor-
tui fuerint in agro, vorabũt eos aues cæli,
12 quia Dñs locutus eſt. *Tu igitur ſurge &
vade in domũ tuã, & in ipſo introitu pe-
13 dum tuorũ in vrbem, morietur puer. *Et
planget eum omnis Iſrael & ſepeliet. iſte
D enim ſolus inferetur de Hieroboã in ſe-
pulchrum quia inuentus eſt ſuper eo ſer-
mo bonus à Dño Deo Iſrael in domo Hie
14 roboã. *Conſtituet aũt ſibi Dñs regem ſu
per Iſrael qui percutiet domũ Hieroboã
15 in hac die & in hoc tempore. *Et percu-
tiet Dñs Deus Iſrael, ſicut moueri ſolet a-
rundo in aqua. & euellet Iſrael de terra bo
na hac, quam dedit patribus eorũ, & ven-
tilabit eos trans flumen, quia fecerũt ſibi
lucos vt irritarent Dominum.

תרגום יונתן

5 וַיְיָ אֲמַר לַאֲחִיָה וְהָא אִתַּת יָרָבְעָם אָתְיָא לְמִתְבַּע פִּתְגָמָא מִינָךְ עַל בְּרָהּ אֲרֵי מְמַרַע הוּא כְּדֵין וְכְדֵין תְּמַלֵּיל עִמָּהּ וִיהֵי בְּמֵיעֲלָהּ וְהֵיא
מְשַׁחֲנָיָא׃ 6 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע אֲחִיָה יַת קַל רֵיגְלָהָא עָלָה בְּתָרְעָא וַאֲמַר עוֹלִי אִתַּת יָרָבְעָם לְמָה דְנָן אַתְּ מְשַׁחֲנָיָא וַאֲנָא שְׁלִיחַ לְאִתְנַבָּאָה
עֲלַיִךְ פִּתְגָמִין קָשִׁין׃ 7 אֱזִילִי אֲמָרִי לְיָרָבְעָם כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל חֲלַף דְאַפְרִישְׁתָךְ מִגּוֹ עַמָא וּמַנְיְתָךְ לְמֶהֱוֵי מַלְכָא עַל
עַמִי יִשְׂרָאֵל׃ 8 וְאַעְדֵיתִי יַת מַלְכוּתָא מִבֵּית דָּוִד וְיַהֲבִתָא לָךְ וְלָא הֲוֵיתָא כְּעַבְדִי דָוִד דִינְטַר פִּיקוּדַי וּדְהַלִיךְ בָּתַר פּוּלְחָנִי בְּכָל לִבֵּיהּ לְמֶעְבַּד
לְחוֹד דְכָשֵׁר קֳדָמַי׃ 9 וְאַבְאֵישְׁתָא לְמֶעְבַּד מִכֹּל דַהֲווֹ קַדְמָךְ וַאֲזַלְתָּ וַעֲבַדְתָּ לָךְ טַעֲוָת עַמְמַיָא וּמַתֵּכָא לְאַרְגָּזָא קֳדָמַי וּפוּלְחָנִי אַרְחֵיקְתָּ
מֵקְבֵיל עֵינָךְ׃ 10 בְּכֵן הָא אֲנָא מַיְתֵי בִּישְׁתָא עַל בֵּית יָרָבְעָם וְאֶשֵׁיצֵי לְיָרָבְעָם יָדַע מַדַע אֲחִיד וּשְׁבִיק בְּיִשְׂרָאֵל וַאֲפַלֵי בָּתַר יָרָבְעָם כְּמָה
דְמִנְדִין בְּגֵלֵילָא עַד דְמִסְיְפִין׃ 11 דֵימוּת לְיָרָבְעָם בְּקִרְתָא יֵאכְלוּן כַּלְבַיָא וּדֵימוּת בְּחַקְלָא יֵאכְלוּן עוֹפָא דִשְׁמַיָא אֲרֵי בְּמֵימְרָא דַיְיָ גְזַר כֵּן׃
12 וְאַתְּ קוּמִי אֱזִילִי לְבֵיתִיךְ בְּמֵיעַל רַגְלַיִךְ לְקִרְתָא וִימוּת רַבְיָא׃ 13 וְיִסְפְּדוּן עֲלוֹהִי כָּל יִשְׂרָאֵל וְיִקְבְּרוּן יָתֵיהּ אֲרֵי דֵין בִּלְחוֹדוֹהִי
יִתְכַּנֵישׁ לְיָרָבְעָם לְקִבְרָא חֲלַף דְאִשְׁתְּכַח בֵּיהּ פִּתְגָם דְתַקִּין קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל בְּבֵית יָרָבְעָם׃ 14 וְיָקִים יְיָ קֳדָמוֹהִי
מַלְכָא עַל יִשְׂרָאֵל דְיִשֵׁצֵי יַת בֵּית יָרָבְעָם מַן דְקָיְמִין יוֹמָא דֵין וְאַף דְאִתְיְלִיד מִכְּכֵן וּלְהַלָא׃
15 וְיִמְחֵי יְיָ יַת יִשְׂרָאֵל כְּמָה דְנָאִיד קָנְיָא בְּמַיָא וְיֶעְקַר יַת יִשְׂרָאֵל מֵעַל אַרְעָא טָבְתָא הָדָא דְיְהַב לַאֲבָהָתְהוֹן וְיִגְלִינוּן מֵעֵבֶר פְּרָת
חֲלַף דַעֲבַדוּ יַת אֲשֵׁירֵיהוֹן מַרְגְּזִין קֳדָם יְיָ׃

5 ✠ Et dixit Dominus ad Achia, Ecce vxor Hieroboam ingreditur, vt quærat verbum à te super filio suo, quoniam ægrotus est; secundùm hoc & secundùm hoc loqueris ad eam. & factum est cùm intraret illa, & dissimulabat.

6 ✠ Et factum est cùm audiuit Achia sonitum pedum eius ingrediente ea in ostium, & ait: Ingredere vxor Hieroboam, quare tu dissimulas? & ego sum nuncius ad te durus.

7 ✠ Abiens dic Hieroboam, Hæc dicit Dominus Deus Israel, Quia exaltaui te à medio populi, & dedi te ducem super populum Israel:

8 ✠ Et rupi regnum à domo Dauid, & dedi illud tibi, & non fuisti sicut seruus meus Dauid, qui custodiuit mandata mea, & qui ambulauit post me in omni corde suo, ad faciendum rectum in oculis meis:

9 ✠ Et malè operatus es vt faceres vltra omnes quicunque fuerant in conspectu meo; & ambulasti & fecisti tibi deos alienos, & conflatilia ad irritãdum me, & me proiecisti post te:

10 ✠ Idcircò ecce ego induco malum in domum Hieroboam, & perimam Hieroboam mingentem ad parietem, & detentum, & relictum in Israel: & colligam Hieroboam vt colligitur fimus vsque dum consumetur ipse.

11 ✠ Mortuum ex Hieroboam in ciuitate comedent canes, & mortuum in agro comedent volucres cæli, quia Dominus locutus est.

12 ✠ Et tu surge vade in domum tuam: & cùm intrabunt pedes tui ciuitatem, morietur puer.

13 ✠ Et plangent eum omnis Israel, & sepelient eum, quia iste solus inducetur Hieroboam ad sepulchrum, quoniam inuentum est in eo verbum bonum de Domino Deo Israel in domo Hieroboam.

14 ✠ Et suscitabit Dominus sibi regem super Israel, qui percutiet domum Hieroboam hac die, & adhuc & nunc.

15 ✠ Et percutiet Dominus Israel, sicut mouetur arundo in aqua; & euellet Israel à summo terræ bonæ huius, quam dedit patribus eorum; & ventilabit eos à trans flumine, quia fecerunt lucos suos irritantes Dominum.

5 ✠ καὶ εἶπε κύριος πρὸς ἀχιά, ἰδοὺ γυνὴ ἱεροβοὰμ εἰσέρχεται ἐπιζητῆσαι ῥῆμα παρὰ σοῦ περὶ υἱοῦ αὐτῆς, ὅτι ἀῤῥωστός ἐστι, καὶ τοῦτο καὶ τοῦτο λαλήσεις πρὸς αὐτήν· καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι αὐτὴν καὶ ἀπεξενοῦτο.

6 ✠ καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἀχιὰ τὴν φωνὴν ποδῶν αὐτῆς εἰσερχομένης αὐτῆς ἐν τῷ αὐλίσματι· καὶ εἶπεν, εἴσελθε γυνὴ ἱεροβοάμ, ἱνατί τοῦτο σὺ ἀποξενοῦσαι; καὶ ἐγώ εἰμι ἀπόλογος πρὸς σὲ σκληρός.

7 ✠ πορεύθεῖσα εἶπον τῷ ἱεροβοάμ, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἀνθ' ὧν ὕψωσά σε ἀπὸ μέσου λαοῦ, καὶ ἔδωκά σε ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαὸν ἰσραήλ·

8 ✠ καὶ ἔρρηξα τὴν βασίλειαν ἀπὸ οἴκου δαυίδ, καὶ ἔδωκα αὐτὴν σοί, καὶ οὐκ ἐγένου ὡς ὁ δοῦλός μου δαυίδ, ὃς ἐφύλαξε τὰς ἐντολάς μου, καὶ ὃς ἐπορεύθη ὀπίσω μου ἐν πάσῃ καρδίᾳ αὐτοῦ, τοῦ ποιῆσαι τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς μου.

9 ✠ καὶ ἐπονηρεύσω τοῦ ποιῆσαι πάντας ὅσοι ἐγένοντο εἰς πρόσωπόν μου· καὶ ἐπορεύθης καὶ ἐποίησας σεαυτῷ θεοὺς ἑτέρους καὶ χωνευτὰ τοῦ παροργίσαι με, καὶ ἐμὲ ἔρριψας ὀπίσω σου.

10 ✠ διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἄγω κακίαν πρὸς οἶκον ἱεροβοάμ, καὶ ἐξολεθρεύσω ἱεροβοὰμ οὐροῦντα πρὸς τοῖχον καὶ ἐπεχόμενον καὶ καταλελειμμένον ἐν ἰσραήλ· καὶ ἐπιλέξω ἱεροβοὰμ καθὼς ἐπιλέγεται ἡ κόπρος ἕως τελειωθῆναι αὐτόν.

11 ✠ τὸν τεθνηκότα τοῦ ἱεροβοὰμ ἐν τῇ πόλει καταφάγονται οἱ κύνες· καὶ τὸν τεθνηκότα ἐν τῷ ἀγρῷ καταφάγεται τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι κύριος ἐλάλησε.

12 ✠ καὶ σὺ ἀνάστα πορεύθητι εἰς οἶκόν σου, καὶ ἐν τῷ εἰσέρχεσθαι τοὺς πόδας σου τὴν πόλιν, ἀποθανεῖται τὸ παιδάριον.

13 ✠ καὶ κόψονται αὐτὸ πᾶς ἰσραήλ, καὶ θάψουσιν αὐτόν, ὅτι οὗτος μόνος εἰσελεύσεται τῷ ἱεροβοὰμ πρὸς τάφον, ὅτι εὑρέθη ἐν αὐτῷ ῥῆμα καλὸν περὶ τοῦ κυρίου θεοῦ ἰσραὴλ ἐν οἴκῳ ἱεροβοάμ.

14 ✠ καὶ ἀναστήσει κύριος ἑαυτῷ βασιλέα ἐπὶ ἰσραήλ, ὃς πλήξει τὸν οἶκον ἱεροβοὰμ ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ ἔτι καὶ γε νῦν. ✠ καὶ πλήξει κύριος τὸν ἰσραὴλ, καθὰ κινεῖται ὁ κάλαμος ἐν τῷ ὕδατι· καὶ ἐκριζώσει τὸν ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς τῆς ἀγαθῆς ταύτης, ἧς ἔδωκε τοῖς πατράσιν αὐτῶν· καὶ λικμήσει αὐτοὺς ἀπὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ· ἀνθ' ὧν ἐποίησαν τὰ ἄλση αὐτῶν παροργίζοντες τὸν κύριον.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et Dominus dixit ad Ahhiahu, Ecce vxor Ierabgham venit vt quærat verbum ex te super filio suo, quia malè habet: sic & sic loquêris cum ea. & fuit cùm ingrederetur ipsa, erat mutata. 6 Et fuit cùm audisset Ahhiah strepitum pedum illius introeuntis portam, dixit, Intra vxor Ierabgham: vt quid mutata es? Et ego missus sum ad vaticinandum contra te verba dura. 7 Abi dic Ierabgham, Sic dixit Dominus Deus Israel: Propterea quòd separaui te de medio populi, & præposui te vt esses rex super populum meum Israel.

8 Et transtuli regnum de domo Dauid, & dedi illud tibi; sed non fuisti sicut seruus meus Dauid, qui custodiuit præcepta mea, & qui ambulauit post cultum meum in toto corde suo, faciendo tantummodo quod rectum est ante me. 9 Sed malè fecisti faciendo præ omnibus qui fuerunt ante te, & iuisti & fecisti tibi Errorem gentium, & conflatile, vt irritares me; & cultum meum elongasti è regione oculorum tuorum. 10 Idcircò ecce ego adduco malum super domum Ierabgham, & exterminabo de Ierabgham cognoscentem cognitionem, clausum, & derelictum in Israel: & auferam post Ierabgham, sicut qui remouent stercus quousque finiant.

11 Eum qui mortuus fuerit de Ierabgham in vrbe, comedent canes, & eum qui mortuus fuerit in agro, comedent aues cœli, quia dicto Domini decretum sic est. 12 Et tu surge & abi in domum tuam; cùm intrauerint pedes tui vrbem, morietur puer. 13 Et lamentabuntur super illũ omnis Israel, & sepelient eum; quia hic solus congregabitur de Ierabgham in sepulchrum, propterea quòd inuenta sit in eo res quæ recta est ante Dominum Deum Israel in domo Ierabgham. 14 Et suscitabit Dominus ante se regem super Israel, qui exterminabit domum Ierabgham, eum qui viuit hodie, & etiam qui gignetur ex nunc & vltra.

15 Et percutiet Dominus Israel, sicut agitatur canna in aquis; & euellet Israel de terra bona hac quam dedit patribus eorum, & transmigrare faciet vltra Perath; propterea quòd fecerunt lucos suos, irritantes Dominum.

16 * וְיִתֵּן אֶת־יִשְׂרָאֵל בִּגְלַל חַטֹּאות יָרָבְעָם אֲשֶׁר
חָטָא וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃
17 * וַתָּקָם אֵשֶׁת יָרָבְעָם וַתֵּלֶךְ וַתָּבֹא תִרְצָתָה
הִיא בָּאָה בְסַף־הַבַּיִת וְהַנַּעַר מֵת׃
18 * וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ וַיִּסְפְּדוּ־לוֹ כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּדְבַר
יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד־עַבְדּוֹ אֲחִיָּהוּ הַנָּבִיא׃
19 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יָרָבְעָם אֲשֶׁר נִלְחַם וַאֲשֶׁר מָלָךְ
הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
20 * וְהַיָּמִים אֲשֶׁר־מָלַךְ יָרָבְעָם עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם
שָׁנָה וַיִּשְׁכַּב עִם־אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ נָדָב בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
21 * וּרְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה מָלַךְ בִּיהוּדָה בֶּן־
אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה רְחַבְעָם בְּמָלְכוֹ וְשֶׁבַע
עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם הָעִיר אֲשֶׁר־בָּחַר
יְהוָה לָשׂוּם אֶת־שְׁמוֹ שָׁם מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
וְשֵׁם אִמּוֹ נַעֲמָה הָעַמֹּנִית׃
22 * וַיַּעַשׂ יְהוּדָה הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיְקַנְאוּ אֹתוֹ
מִכֹּל אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָם בְּחַטֹּאתָם אֲשֶׁר חָטָאוּ׃
23 * וַיִּבְנוּ גַם־הֵמָּה לָהֶם בָּמוֹת וּמַצֵּבוֹת וַאֲשֵׁרִים
עַל כָּל־גִּבְעָה גְבֹהָה וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן׃
24 * וְגַם־קָדֵשׁ הָיָה בָאָרֶץ עָשׂוּ כְּכֹל הַתּוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל׃
25 * וַיְהִי בַשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית לַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם עָלָה
שִׁישַׁק מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עַל־יְרוּשָׁלָם׃
26 * וַיִּקַּח אֶת־אֹצְרוֹת בֵּית־יְהוָה וְאֶת־אוֹצְרוֹת בֵּית
הַמֶּלֶךְ וְאֶת־הַכֹּל לָקָח וַיִּקַּח אֶת־כָּל־מָגִנֵּי הַזָּהָב
27 אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה׃ * וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם
תַּחְתָּם מָגִנֵּי נְחֹשֶׁת וְהִפְקִיד עַל־יַד שָׂרֵי הָרָצִים
28 הַשֹּׁמְרִים פֶּתַח בֵּית הַמֶּלֶךְ׃ * וַיְהִי מִדֵּי־בֹא
הַמֶּלֶךְ בֵּית יְהוָה יִשָּׂאוּם הָרָצִים וֶהֱשִׁיבוּם אֶל־
תָּא הָרָצִים׃

16 * Et tradet Dñs Deus Israel propter pec-
E cata Hieroboam qui peccauit & peccare
17 fecit Israel. * Surrexit itaque vxor Hiero-
boam, & abijt, & venit in Thersa. Cúmq;
illa ingrederetur limen domus, puer mor
18 tuus est; * Et sepelierunt eum, & planxit
eum omnis Israel iuxta sermonem Domi-
ni qué locutus est in manu serui sui Ahiæ
19 prophetæ. * Reliqua autem verborũ Hie
roboam quomodo pugnauerit, & quomo
do regnauerit, ecce scripta sunt in libro
20 verborũ dierũ regũ Israel. * Dies aũt qui-
bus regnauit Hieroboã, viginti duo anni
F sunt. Et dormiuit Hieroboam cũ patri-
bus suis, regnauítque Nadab filius eius ꝓ 1. Paral. 21.c
21 eo. * Porrò Roboam filius Salomonis re-
gnauit in Iuda. Quadraginta & vnius an-
ni erat Roboam, cùm regnare cœpisset, &
decẽ & septem annis regnauit in Ierusalẽ
ciuitate quam elegit Dñs vt poneret no-
men suũ ibi ex omnibus tribubus Israel.
Nomen autem matris eius Naama Ama-
22 nites. * Et fecit Iudas malum coram Do-
mino & irritauerunt eum super omnibus
quæ fecerant patres eorum in peccatis
23 suis quæ peccauerunt. * Ædificauerunt
enim & ipsi sibi aras & statuas, & lucos su-
per omnem collem excelsum, & subter o-
24 mnem arborem frondosam. * Sed & effœ
minati fuerunt in terra, fecerúntq; omnes
abominationes gentium quas attriuit Do
25 minus ante faciem filiorum Israel. * In
quinto aũt anno regni Roboam, ascendit
26 Sesac rex Ægypti in Ierusalem. * Et tulit
G thesauros domus Dñi, & thesauros regios
& vniuersa diripuit, scuta quoque aurea q̃
27 fecerat Salomõ. * Pro quibus fecit rex Ro-
boã scuta ærea, & tradidit ea in manu du-
cum scutariorum & eorũ qui excubabant
28 ante ostium domus regis. * Cúmq; ingre-
deretur rex in domum Domini, porta-
bant ea qui præeundi habebant officiũ, &
postea reportabant ad armamentarium
scutariorum.

תרגום יונתן

16 וְיִמְסַר יְיָ יַת יִשְׂרָאֵל בְּדִיל חוֹבֵי יָרָבְעָם דְּחָב וּדְחַיֵּיב יַת יִשְׂרָאֵל׃ 17 וְקָמַת אִתַּת יָרָבְעָם וְאַזְלַת וַאֲתָת לְתִרְצָה הִיא עַלַת בְּסִיפָא
דְּבֵיתָא וְדַבְיָא מִית׃ 18 וּקְבַרוּ יָתֵיהּ וּסְפַדוּ עֲלוֹהִי כָּל יִשְׂרָאֵל כְּפִתְגָמָא דַיְיָ דְמַלֵּיל בְּיַד עַבְדֵיהּ אֲחִיָּה נְבִיָּיא׃ 19 וּשְׁאַר פִּתְגְּמֵי יָרָבְעָם
דְּאַגִּיחַ קְרָבָא וְדִמְלַךְ הָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגְּמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃ 20 וְיוֹמַיָּא דִמְלַךְ יָרָבְעָם עֶשְׂרִין וְתַרְתֵּין שְׁנִין
וּשְׁכֵיב עִם אֲבָהָתוֹהִי וּמְלַךְ נָדָב בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃ 21 וּרְחַבְעָם בַּר שְׁלֹמֹה מְלַךְ עַל דְּבֵית יְהוּדָה בַּר אַרְבְּעִין וְחַד שְׁנִין רְחַבְעָם כַּד
מְלַךְ וּשְׁבַע עֶשְׂרֵי שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם קַרְתָּא דְּאִתְרְעִי יְיָ לְאַשְׁרָאָה יַת שְׁכִינְתֵּיהּ תָּמָן מִכָּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל וְשׁוּם אִמֵּיהּ נַעֲמָה מִבְּנֵי עַמּוֹן׃
22 וַעֲבַדוּ דְּבֵית יְהוּדָה דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וְאַרְגִּיזוּ קֳדָמוֹהִי מִכָּל דַּעֲבַדוּ קֳדָמֵיהוֹן בְּחוֹבֵיהוֹן דְּחָבוּ׃
23 וּבְנוֹ אַף אִינּוּן לְהוֹן בָּמָן וְקָמָן וַאֲשֵׁרִין עַל כָּל רָמָא מְנַטְלָא וּתְחוֹת כָּל אִילַן עַבּוּף׃ 24 וְאַף נַפְקַת בָּרָא הֲוָה בְּאַרְעָא עֲבַדוּ
בְּכָל תּוֹעֲבַת עַמְמַיָּא דְּתָרִיךְ יְיָ מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
25 וַהֲוָה בְּשַׁתָּא חֲמִישֵׁתָא לְמַלְכָּא רְחַבְעָם סְלֵיק שִׁישַׁק מַלְכָּא דְמִצְרַיִם עַל יְרוּשְׁלֶם׃
26 וּנְסֵיב יַת כָּל מָאנֵי בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וְיַת אוֹצְרֵי בֵּית מַלְכָּא וְיַת כּוֹלָא נְסֵיב וּנְסֵיב יַת כָּל מָגִינֵי דַהֲבָא דַעֲבַד שְׁלֹמֹה׃
27 וַעֲבַד מַלְכָּא רְחַבְעָם חִלּוּפֵיהוֹן מָגִינֵי נְחָשָׁא וּמַנִּי עַל יַד רַבָּנֵי רָהֲטַיָּא דְנָטְרִין תְּרַע בֵּית מַלְכָּא׃
28 וַהֲוֵי בִּזְמַן דְּעָלֵיל מַלְכָּא לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ נָסְבִין לְהוֹן רָהֲטַיָּא וּמְתִיבִין לְהוֹן לְדוּבָא רָהֲטַיָּא׃

* *Et tradet Dominus Israel gratia peccato-* 16
rum Hieroboam, qui peccauit & qui peccare fe
cit Israel.

* *Et surrexit vxor Hieroboam & abijt in* 17
Thersa; & factũ est cùm ingrederetur in vesti-
bulum domus, & puer mortuus est.

* *Et sepelierunt eum, & planxerunt eum* 18
omnis Israel secundùm verbum Domini, quod
locutus est in manu serui sui Achia prophetæ.

* *Et reliquum verbum Hieroboam quãtum* 19
bellauit, & quantum regnauit, ecce ea scripta
in libro verborum dierum regum Israel.

* *Et dies quibus regnauit Hieroboam vigin-* 20
ti & duo anni, & dormiuit cum patribus suis,
& regnauit Nadab filius eius pro eo.

* *Et Roboam filius Salomonis regnauit in* 21
Juda: filius quadraginta & vnius annorum
Roboam cùm regnaret ipse, & septendecim an-
nis regnauit in Hierusalem ciuitate in qua ele-
git Dominus vt poneret nomen suum ibi ex o-
mnibus tribubus Israel; & nomen matris eius
Naama Amanitis.

* *Et fecit Judas malum coram Domino; &* 22
æmulatus est eum in omnibus quæ fecerũt pa-
tres sui, & in peccatis suis quæ peccauerunt.

* *Et ædificauerunt sibi excelsa, & statuas,* 23
& lucos super omnem collem excelsum, & sub-
ter omne lignum frondosum.

* *Et coniuratio facta est in terra, & fecit* 24
ab omnibus abominationibus gentium, quas
abstulit Dominus à facie filiorum Israel.

* *Et factum est in anno quinto, regnante* 25
Roboam, ascendit Susac rex Ægypti in Hieru-
salem.

* *Et tulit omnes thesauros domus Domini,* 26
& thesauros domus regis, & vniuersa cepit,
& scuta aurea quæ fecit Salomon.

* *Et fecit Roboam rex scutaærea pro eis, &* 27
præpositi erant super ea duces præcursorum, cu
stodientes portam domus regis.

* *Et factum est vt ingressus est rex in do-* 28
mum Domini, portabant ea præcursores &
firmabant ea in thalamum præcursorum.

16 * καὶ δώσει κύριος τὸν Ισραὴλ χάριν ἁμαρτιῶν Ιεροβοάμ, ὃς ἥμαρτεν καὶ ὃς ἐξήμαρτεν Ισραήλ.

17 * καὶ ἀνέστη ἡ γυνὴ Ιεροβοάμ καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν Θερσά· καὶ ἐγένετο ὡς εἰσῆλθεν ἐπὶ τοῦ προθύρου τοῦ οἴκου, καὶ τὸ παιδάριον ἀπέθανε.

18 * καὶ ἔθαψαν αὐτόν, καὶ ἐκόψαντο αὐτὸν πᾶς Ισραὴλ κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ δούλου αὐτοῦ Αχιὰ τοῦ προφήτου.

19 * καὶ περισσὸν ῥῆμα τοῦ Ιεροβοάμ ὅσα ἐπολέμησε καὶ ὅσα ἐβασίλευσεν, ἰδοὺ αὐτὰ γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίου ῥημάτων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων Ισραήλ.

20 * καὶ αἱ ἡμέραι ἃς ἐβασίλευσεν Ιεροβοὰμ εἴκοσι καὶ δύο ἔτη, καὶ ἐκοιμήθη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευσε ναδὰβ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

21 * καὶ Ροβοὰμ υἱὸς Σολομὼν ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ιούδαν, υἱὸς τεσσαράκοντα καὶ ἑνὸς ἐτῶν Ροβοάμ, ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν· καὶ ἑπτακαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐπὶ Ιερουσαλὴμ τῇ πόλει ἐν ᾗ ἐξελέξατο κύριος θεῖναι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ ἐκ πασῶν φυλῶν τοῦ Ισραήλ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ Νααμὰ ἡ Αμανίτις.

22 * καὶ ἐποίησεν Ιούδας τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου· καὶ παρεζήλωσεν αὐτὸν ἐν πᾶσιν οἷς ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν αἷς ἥμαρτον.

23 * καὶ ᾠκοδόμησαν ἑαυτοῖς ὑψηλὰ καὶ στήλας καὶ ἄλση ἐπὶ πάντα τὸν ὑψηλὸν, καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου συσκίου. 24 * καὶ σωδεσμος ἐγένετο ἐν τῇ γῇ, καὶ ἐποίησεν ἀπὸ πάντων τῶν βδελυγμάτων τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξῆρε κύριος ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν Ισραήλ.

25 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ πέμπτῳ βασιλεύοντος Ροβοάμ, ἀνέβη Σουσακὶμ βασιλεὺς Αἰγύπτου ἐπὶ Ιερουσαλήμ.

26 * καὶ ἔλαβε πάντας θησαυροὺς οἴκου κυρίου καὶ θησαυροὺς οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ τὰ πάντα ἔλαβε, καὶ τὰ ὅπλα τὰ χρυσᾶ ἃ ἐποίησε Σολομών.

27 * καὶ ἐποίησε Ροβοὰμ ὁ βασιλεὺς ὅπλα χαλκᾶ ἀντ' αὐτῶν· καὶ ἐπέθετο ἐπ' αὐτῶν οἱ ἡγούμενοι τῶν σωματοφυλάκων οἱ φυλάσσοντες τὸν πυλῶνα οἴκου τοῦ βασιλέως.

28 * καὶ ἐγένετο ὡς δ' εἰσεπορεύετο ὁ βασιλεὺς εἰς οἶκον κυρίου, ἦρον αὐτὰ οἱ σωματοφύλακες καὶ ἀπηρείδοντο αὐτὰ εἰς τὸ θεὲ τῶν σωματοφυλάκων.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et tradet Dominus Israel ob reatus Ierabgham, qui peccauit & peccare fecit Israel. 17 Et surrexit vxor Ierabgham, & abijt, & venit in Thirszah: ipsa intrante limen domus, puer mortuus est. 18 Et sepelierunt illum & lamentati sunt super illum omnis Israel, iuxta verbum Domini quod locutus fuerat per manum serui sui Ahhiah prophetæ. 19 Et reliquum verborum Ierabgham quomodo iniuerit bellum, & quomodo regnauerit, ecce illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel.

20 Et dies quibus regnauit Ierabgham, fuerunt viginti & duo anni; & dormiuit cum patribus suis, & regnauit Nadab filius eius pro eo.

21 Et Rehhabgham filius Selomoh regnauit super viros domus Iehudah: filius quadraginta & vnius annorũ erat Rehhabgham quando regnauit, & septendecim annis regnauit in Ierusalem, ciuitate in qua complacuit sibi Dominus ponere maiestatem suam ibi præ omnibus tribubus Israel, & nomen matris eius Naghamah, de filijs Ghamon. 22 Et fecerunt *populi* domus Iehudah, quod malum erat ante Dominum, & irritauerunt eum magis, quàm omnia quæ fecerant maiores eorum, peccatis suis quæ peccauerũt. 23 Et ædificauerunt etiam ipsi sibi excelsa, & statuas & lucos super omnem collem eleuatum, & sub omni arbore frondosa. 24 Et etiam scortum fuit in terra: fecerunt secundùm omnem abominationem gentium quas eiecit Dominus ante filios Israel.

25 Et fuit anno quinto regis Rehhabgham, ascendit Sisak rex Miszraim contra Ierusalem.

26 Et cepit omnia vasa domus sanctuarij Domini & thesauros domus regis, & omnia cepit, & cepit omnia scuta auri quæ fecerat Selomoh. 27 Et fecit rex Rehhabgham pro eis scuta æris, & deposuit in manu magistrorum cursorum, qui custodiebant portam domus regis. 28 Et fuit tempore quo veniebat rex in domum sanctuarij Domini, accipiebant ea cursores, & referebant illa in conclaue cursorum.

29 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי רְחַבְעָם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵמָּה
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
30 * וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵין־רְחַבְעָם וּבֵין יָרָבְעָם
31 כָּל־הַיָּמִים׃ * וַיִּשְׁכַּב רְחַבְעָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר
עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד וְשֵׁם אִמּוֹ נַעֲמָה הָעַמֹּנִית
וַיִּמְלֹךְ אֲבִיָּה בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

טו

1 * וּבִשְׁנַת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ יָרָבְעָם
בֶּן־נְבָט מָלַךְ אֲבִיָּם עַל־יְהוּדָה׃
2 * שָׁלֹשׁ שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ מַעֲכָה
3 בַּת־אֲבִישָׁלוֹם׃ * וַיֵּלֶךְ בְּכָל־חַטֹּאוֹת אָבִיו
אֲשֶׁר־עָשָׂה לְפָנָיו וְלֹא־הָיָה לְבָבוֹ שָׁלֵם עִם־
4 יְהוָה אֱלֹהָיו כִּלְבַב דָּוִד אָבִיו׃ * כִּי לְמַעַן דָּוִד
נָתַן יְהוָה אֱלֹהָיו לוֹ נֵר בִּירוּשָׁלִָם לְהָקִים אֶת־
בְּנוֹ אַחֲרָיו וּלְהַעֲמִיד אֶת־יְרוּשָׁלִָם׃
5 * אֲשֶׁר עָשָׂה דָוִד אֶת־הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה וְלֹא־
סָר מִכֹּל אֲשֶׁר צִוָּהוּ כֹּל יְמֵי חַיָּיו רַק בִּדְבַר אוּרִיָּה
6 הַחִתִּי׃ * וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵין־רְחַבְעָם וּבֵין
יָרָבְעָם כָּל־יְמֵי חַיָּיו׃
7 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲבִיָּם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־
הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה
וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין אֲבִיָּם וּבֵין יָרָבְעָם׃
8 * וַיִּשְׁכַּב אֲבִיָּם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּעִיר
9 דָּוִד וַיִּמְלֹךְ אָסָא בְנוֹ תַּחְתָּיו׃ * וּבִשְׁנַת עֶשְׂרִים
לְיָרָבְעָם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מָלַךְ אָסָא עַל־יְהוּדָה׃
10 * וְאַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם
אִמּוֹ מַעֲכָה בַּת־אֲבִישָׁלוֹם׃
11 * וַיַּעַשׂ אָסָא הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּדָוִד אָבִיו׃
12 * וַיְבַעֵר הַקְּדֵשִׁים מִן־הָאָרֶץ וַיָּסַר אֶת־כָּל־
הַגִּלֻּלִים אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָיו׃

29 * Reliqua aũt ſermonum Roboam & omnia quæ fecit, ecce ſcripta ſunt in libro ſermonum dierum regum Iuda.
30 * Fuítq; bellum inter Roboam & Hie-
31 roboam cunctis diebus. * Dormiuítque Roboam cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum eis in ciuitate Dauid. Nomen autem matris eius Naama Amanitis. Et regnauit Abia filius eius pro eo.

CAP. XV.

1 A IGitur in octauo decimo anno regni 2. Paral. 13.a
Hieroboam filij Nabath, regnauit Abia
2 ſuper Iudam. * Tribus annis regnauit in
Ieruſalem. Nomen matris eius Maacha fi
3 lia Abeſſalon. * Ambulauítque in omnibus peccatis patris ſui quæ fecerat ante eum, nec erat cor eius perfectum cum Domino Deo ſuo ſicut cor Dauid patris eius.
4 * Sed propter Dauid dedit ei Dñs Deus ſuus lucernam in Ieruſalem, vt ſuſcitaret filiũ eius poſt eum, & ſtatueret Ieruſalem;
5 *Eò quòd feciſſet Dauid rectum in oculis Dñi, & nõ declinaſſet ab omnibus, quę præceperat ei cunctis diebus vitæ ſuæ, ex-
6 cepto ſermone Vriæ Ethæi. * Attamen
B bellum fuit inter Roboam & Hieroboam
7 omni tempore vitæ eius. * Reliqua autẽ 2. Paral. 14.a
ſermonũ Abiæ & omnia quæ fecit; nónne hæc ſcripta ſunt in libro verborũ dierum regum Iuda? Fuítque prælium inter Abiam & inter Hieroboam.
8 * Et dormiuit Abia cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in ciuitate Dauid; re-
9 gnauítque Aſa filius eius pro eo. *In anno ergo viceſimo Hieroboam regis Iſrael, regnauit Aſa rex Iuda.
10 *Et quadraginta & vno anno regnauit in Ieruſalem. Nomen matris eius Maacha filia Abeſſalon.
11 * Et fecit Aſa rectum ante conſpectum Domini, ſicut Dauid pater eius.
12 *Et abſtulit effœminatos de terra, purgauítque vniuerſas ſordes idolorum quæ fecerant patres eius.

תרגום יונתן

29 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי רְחַבְעָם וְכָל דַּעֲבַד הֲלָא אִינוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה׃
30 וְקָרָבָא הֲוָת בֵּין רְחַבְעָם וּבֵין יָרָבְעָם כָּל יוֹמַיָּא׃ 31 וּשְׁכִיב רְחַבְעָם עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר עִם אֲבָהָתוֹהִי בְּקִרְתָּא
דְּדָוִיד וְשׁוּם אִמֵּיהּ נַעֲמָה דְּמִבְּנֵי עַמּוֹן וּמְלַךְ אֲבִיָּם בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃

טו

1 וּבְשַׁתָּא תְּמַנְיָא עֶשְׂרֵי לְמַלְכָּא יָרָבְעָם בַּר נְבָט
מְלַךְ אֲבִיָּם עַל דְּבֵית יְהוּדָה׃ 2 תְּלַת שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֵם וְשׁוּם אִמֵּיהּ מַעֲכָה בַּת אֲבִישָׁלוֹם׃ 3 וַאֲזַל בְּכָל
חוֹבֵי אֲבוּהִי דַּעֲבַד קֳדָמוֹהִי וְלָא הֲוָה לִבֵּיהּ שְׁלִים בְּדְחִלְתָּא דַיְיָ אֱלָהֵיהּ כִּלְבָּא דְּדָוִד אֲבוּהִי׃ 4 אֲרֵי בְּדִיל דָּוִד קַיֵּם יְיָ אֱלָהֵיהּ לֵיהּ
מַלְכוּ בִּירוּשְׁלֵם לַאֲקָמָא יָת בְּרֵיהּ בָּתְרוֹהִי וּלְקַיָּמָא יָת יְרוּשְׁלֵם׃ 5 דַּעֲבַד דָּוִד יָתְכַּשַׁר קֳדָם יְיָ לָא סְטָא מִכֹּל דְּפַקֵּדֵיהּ כָּל יוֹמֵי
חַיּוֹהִי לְחוֹד בְּפִתְגָם אוּרִיָּה חִתָּאָה׃ 6 וְקָרְבָא הֲוָת בֵּין רְחַבְעָם וּבֵין יָרָבְעָם כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי׃ 7 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי אֲבִיָּם וְכָל דַּעֲבַד
הֲלָא אִינוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה וְקָרְבָא הֲוָה בֵּין אֲבִיָּם וּבֵין יָרָבְעָם׃ 8 וּשְׁכִיב אֲבִיָּם עִם אֲבָהָתוֹהִי
וְקַבְּרוּ יָתֵיהּ בְּקִרְתָּא דְּדָוִד וּמְלַךְ אָסָא בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃ 9 וּבְשַׁתַּת עֶשְׂרִין לְיָרָבְעָם מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל מְלַךְ אָסָא עַל שִׁבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה׃
10 וְאַרְבְּעִין וְחַדָּא שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֵם וְשׁוּם אִמֵּיהּ מַעֲכָה בַּת אֲבִישָׁלוֹם׃ 11 וַעֲבַד אָסָא דְּכַשַּׁר קֳדָם יְיָ כְּדָוִד אֲבוּהִי׃
12 וּפַלֵּי נַפְקָה בָּרָא מִן אַרְעָא וְאַעְדִּי יָת כָּל טָעוָתָא דַּעֲבַדוּ אֲבָהָתוֹהִי׃

Et reliqua sermonum Roboam & omnia quæ fecit, nonne hæc scripta in libro sermonum dierum regum Juda?

29 ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ῥοβοὰμ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐχ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα;

Et bellum fuit inter Roboam & Hieroboam cunctis diebus.

30 ‡ καὶ πόλεμος ἦν ἀναμέσον ῥοβοὰμ καὶ ἱεροβοὰμ πάσας τὰς ἡμέρας.

Et dormiuit Roboam cum patribus suis, & sepelitur cum patribus suis in ciuitate Dauid; & nomen matris eius Naama Ammanitis, & regnauit Abia filius eius pro eo.

31 ‡ καὶ ἐκοιμήθη ῥοβοὰμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυίδ· καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ νααμὰ ἡ ἀμμανίτις· καὶ ἐβασίλευσεν ἀβιὰ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

CAP. XV.

ιέ.

In octauo decimo anno regnante Hieroboam filio Nabat, regnat Abia filius Roboam super Judam.

1 ‡ Ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει βασιλεύοντος ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, ἐβασίλευσεν ἀβιὰ υἱὸς ῥοβοὰμ ἐπὶ ἰούδαν.

Et tribus annis regnauit in Hierusalem, & nomen matris suæ Maacha filia Abesalom.

2 ‡ καὶ τρία ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ μααχὰ θυγάτηρ ἀβεσαλώμ.

Et ambulauit in omnibus peccatis patris sui quæ fecerat ante eum, & non erat cor eius perfectum cum Domino Deo suo, sicut cor Dauid patris sui.

3 ‡ καὶ ἐπορεύθη ἐν πάσαις ἁμαρτίαις ὃν ἐποίησεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ἡ καρδία αὐτοῦ τελεία μετὰ κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καθὼς ἡ καρδία δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

Quia propter Dauid dedit ei Dominus Deus suus reliquias in Hierusalē, vt statueret filios eius post eum, & statueret Hierusalem:

4 ‡ ὅτι διὰ δαυὶδ ἔδωκεν αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ καταλείμμα ἐν ἱερουσαλήμ, ἵνα στήσῃ τὰ τέκνα αὐτοῦ μετ' αὐτόν, καὶ στήσῃ τὴν ἱερουσαλήμ·

Vt fecit Dauid rectum coram Domino, & non declinauit ab omnibus quæ præceperat ei cunctis diebus vitæ suæ, præterquam in sermone Vriæ Chettæi.

5 ‡ ὡς ἐποίησε δαυὶδ τὸ δίκαιον ἐνώπιον κυρίου, καὶ οὐκ ἐξέκλινεν ἀπὸ πάντων ὧν ἐνετείλατο αὐτῷ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἐκτὸς ἐν ῥήματι οὐρίου τοῦ χετταίου.

Et bellū fuit inter Roboam & inter Hieroboam omnibus diebus vitæ eius.

6 ‡ καὶ πόλεμος ἦν μεταξὺ ῥοβοὰμ καὶ μεταξὺ ἱεροβοὰμ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ.

Et reliqua sermonum Abia & omnia quæ fecit, nónne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Juda? & prælium fuit inter Abia & inter Hieroboam.

7 ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἀβιὰ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐχ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα; καὶ πόλεμος ἦν ἀναμέσον ἀβιὰ καὶ ἀναμέσον ἱεροβοάμ.

Et dormiuit Abia cum patribus suis, & sepelitur in ciuitate Dauid; & regnauit Asa filius eius pro eo.

8 ‡ καὶ ἐκοιμήθη ἀβιὰ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν πόλει δαυίδ· καὶ ἐβασίλευσεν ἀσὰ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

In anno vicesimo Hieroboam regis Israel regnat Asa super Judam.

9 ‡ ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ εἰκοστῷ τοῦ ἱεροβοὰμ βασιλέως τοῦ ἰσραὴλ βασιλεύει ἀσὰ ἐπὶ ἰούδαν.

Et quadraginta & vno anno regnauit in Hierusalem, & nomen matris eius Maacha filia Abesalom.

10 ‡ καὶ τεσσαράκοντα καὶ ἓν ἔτος ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ μααχὰ θυγάτηρ ἀβεσαλώμ.

Et fecit Asa rectum coram Domino, sicut Dauid pater eius.

11 ‡ καὶ ἐποίησεν ἀσὰ τὸ δίκαιον ἐνώπιον κυρίου, ὡς δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

Et abstulit iniciatos à terra, et abstulit vniuersas abominationes quæ fecerunt patres eius.

12 ‡ καὶ ἀφεῖλε τοὺς τελεσμένους ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἐξῆρε πάντα τὰ ἐδελύγματα ἃ ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 Et reliquum verborum Rehhabgham & omnia quæ fecit, nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah? 30 Et bellum fuit inter Rehhabgham & inter Ierabgham omnibus diebus. 31 Et dormiuit Rehhabgham cum patribus suis; & sepultus est cum patribus suis in vrbe Dauid, & nomen matris eius Naghamah, quæ erat de filijs Ghamon, & regnauit Abiam filius eius pro eo.

CAP. XV.

ANno autem decimo octauo regis Ierabgham filij Nebath regnauit Abiam super *populum* domus Iehudah. 2 Tribus annis regnauit in Ierusalem, & nomen matris eius Maghachah filia Abisalom. 3 Et ambulauit in omnibus peccatis patris sui, quæ fecerat ante eum, & non fuit cor eius perfectum in timore Domini Dei sui, sicut cor Dauid patris sui. 4 Nam propter Dauid firmauit Dominus Deus illi regnum in Ierusalem, suscitando filium eius post eum, & firmando Ierusalem. 5 Quòd fecisset Dauid quod rectum erat ante Dominum, neque declinasset ab omnibus quæ præceperat ei omnibus diebus vitæ suæ, præterquam in re Vriah Hhithæi. 6 Et bellum fuit inter Rehhabgham & Ierabgham omnibus diebus vitæ illius.

7 Et reliquum verborum Abiam & omnia quæ fecit, nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah? & bellum fuit inter Abiam & inter Ierabgham. 8 Et dormiuit Abiam cum patribus suis, & sepelierunt eum in vrbe Dauid, & regnauit Azza filius eius pro eo. 9 Et anno vicesimo Ierabgham regis Israel, regnauit Azza super tribum domus Iehudah.

10 Et quadraginta & vno annis regnauit in Ierusalem, & nomen matris eius Maghachah filia Abisalom.

11 Et fecit Azza quod rectum erat ante Dominum sicut Dauid pater eius. 12 Et extirpauit scorta de terra, & amouit omnem errorem quem fecerant patres eius.

13 * וְגַם אֶת־מַעֲכָה אִמּוֹ וַיְסִרָהָ מִגְּבִירָה אֲשֶׁר־
עָשְׂתָה מִפְלֶצֶת לָאֲשֵׁרָה וַיִּכְרֹת אָסָא אֶת־מִפְלַצְתָּהּ
וַיִּשְׂרֹף בְּנַחַל קִדְרוֹן׃
14 * וְהַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ רַק לְבַב־אָסָא הָיָה שָׁלֵם
15 עִם־יְהוָה כָּל־יָמָיו׃ * וַיָּבֵא אֶת־קָדְשֵׁי אָבִיו
וְקָדְשָׁיו בֵּית יְהוָה כֶּסֶף וְזָהָב וְכֵלִים׃
16 * וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין אָסָא וּבֵין בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־
17 יִשְׂרָאֵל כָּל־יְמֵיהֶם׃ * וַיַּעַל בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
עַל־יְהוּדָה וַיִּבֶן אֶת־הָרָמָה לְבִלְתִּי תֵּת יֹצֵא וָבָא
18 לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ * וַיִּקַּח אָסָא אֶת־כָּל־
הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב הַנּוֹתָרִים בְּאוֹצְרוֹת בֵּית־יְהוָה וְאֶת־
אוֹצְרוֹת בֵּית־הַמֶּלֶךְ וַיִּתֵּן בְּיַד עֲבָדָיו וַיִּשְׁלָחֵם
הַמֶּלֶךְ אָסָא אֶל־בֶּן־הֲדַד בֶּן־טַבְרִמֹּן בֶּן־חֶזְיוֹן
מֶלֶךְ אֲרָם הַיֹּשֵׁב בְּדַמֶּשֶׂק לֵאמֹר׃
19 * בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֶיךָ בֵּין אָבִי וּבֵין אָבִיךָ הִנֵּה
שָׁלַחְתִּי לְךָ שֹׁחַד כֶּסֶף וְזָהָב לֵךְ הָפֵר אֶת־בְּרִיתְךָ
אֶת־בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְיַעֲלֶה מֵעָלָי׃
20 * וַיִּשְׁמַע בֶּן־הֲדַד אֶל־הַמֶּלֶךְ אָסָא וַיְשַׁלַּח אֶת־
שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר־לוֹ עַל־עָרֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּךְ אֶת־
עִיּוֹן וְאֶת־דָּן וְאֶת־אָבֵל בֵּית־מַעֲכָה וְאֶת כָּל־
כִּנְרוֹת עַל כָּל־אֶרֶץ נַפְתָּלִי׃
21 * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ בַּעְשָׁא וַיֶּחְדַּל מִבְנוֹת אֶת־הָרָמָה
22 וַיֵּשֶׁב בְּתִרְצָה׃ * וְהַמֶּלֶךְ אָסָא הִשְׁמִיעַ אֶת־
כָּל־יְהוּדָה אֵין נָקִי וַיִּשְׂאוּ אֶת־אַבְנֵי הָרָמָה
וְאֶת־עֵצֶיהָ אֲשֶׁר בָּנָה בַּעְשָׁא וַיִּבֶן בָּם הַמֶּלֶךְ אָסָא
אֶת־גֶּבַע בִּנְיָמִן וְאֶת־הַמִּצְפָּה׃
23 * וְיֶתֶר כָּל־דִּבְרֵי אָסָא וְכָל־גְּבוּרָתוֹ וְכָל־אֲשֶׁר
עָשָׂה וְהֶעָרִים אֲשֶׁר בָּנָה הֲלֹא־הֵמָּה כְּתוּבִים עַל־
סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה רַק לְעֵת זִקְנָתוֹ
חָלָה אֶת־רַגְלָיו׃

REGVM I. Tranſlat. B. Hierony. *Baaſa.*

13 *Inſuper & Maacham matrē ſuam amouit ne eſſet princeps in ſacris Priapi & in
C luco eius quē conſecrauerat. Subuertítq; ſpecū eius & cōfregit ſimulachrū turpiſſi-
14 mū, & cōbuſſit in torrēte Cedron. *Excelſa aūt non abſtulit. Verumtamen cor Aſa
perfectū erat cum Dño Deo ſuo cunctis
15 diebus ſuis. *Et intulit ea quæ ſanctificauerat pater ſuus, & vouerat in domū Dñi
16 argentū & aurum, & vaſa. *Bellum autem
erat inter Aſa & Baaſa regem Iſrael cūctis
17 diebus eorum. * Aſcēdit quoq; Baaſa rex
D Iſrael in Iudam, & ędificauit Rama vt non
poſſet quiſpiā egredi vel ingredi de parte
18 Aſa regis Iudæ. *Tollens itaq; Aſa omne
argentum & aurum, quod remanſerat in
theſauris domus Dñi, & in theſauris do-
mus regiæ, dedit illud in manus ſeruorū
ſuorū, & miſit ad Benadab filiū Tabrem-
mon filij Ezion regem Syriæ qui habita-
19 bat in Damaſco, dicens: * Fœdus eſt
inter me & te, & inter patrem meum, &
patrem tuum; ideò miſi tibi munera, ar-
gentum & aurum, & peto vt venias & ir-
ritum facias fœdus, quod habes cū Baaſa
rege Iſrael, & recedat à me.
20 * Acquieſcens Benadab regi Aſa, miſit
principes exercitus ſui in ciuitates Iſrael,
E & percuſſerunt Ahion, & Dan, & Abel
domū Maacha, & vniuerſam Cenneroth,
21 omnem ſcilicet terram Neptalim. *Quod
cùm audiſſet Baaſa, intermiſit ædificare
22 Rama, & reuerſus eſt in Therſa. *Rex au-
tem Aſa nūcium miſit in omnem Iudam,
dicens: Nemo ſit excuſatus. Et tulerunt
lapides de Rama & ligna eius quibus ędi-
ficauerat Baaſa, & extruxit de eis rex Aſa
Gabaa Beniamin & Maſpha.
23 *Reliqua autem omnium ſermonum
Aſa & vniuerſæ fortitudines eius & cun-
cta quæ fecit, & ciuitates quas extruxit,
nónne hæc ſcripta ſunt in libro verborū
dierum regum Iuda? Veruntamen in tem 2. Paral. 16.d
pore ſenectutis ſuæ doluit pedes.

תרגום יונתן

13 וְאַף יַת מַעֲכָה אִמֵּיהּ מִמַּלְכוּתָהּ דְּעַבְדַת טָעְוָתָא לַאֲשֵׁרְתָּא וְקָץ אָסָא יַת טָעְוָתָא וְאוֹקִיד בְּנַחֲלָא דְקִדְרוֹן׃ 14 וּבָמָתָא
לָא עֲתַרָא לְחוֹד לְבָא דְאָסָא הֲוָה שְׁלִים בִּדְחַלְתָּא דַיְיָ כָּל יוֹמוֹהִי׃ 15 וְאַיְתֵי יַת קֻדְשֵׁי אֲבוּהִי וְקֻדְשֵׁי דִּבְיתֵיהּ מַקְדְּשָׁא דַיְיָ כַּסְפָּא וּדְהַב
וּמָנָיָא׃ 16 וּקְרָבָא הֲוָה בֵּין אָסָא וּבֵין בַּעְשָׁא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל כָּל יוֹמֵיהוֹן׃ 17 וּסְלִיק בַּעְשָׁא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל עַל דְּבִית יְהוּדָה וּבְנָא יַת
רָמָתָא בְּדִיל דְּלָא לְמִשְׁבַּק נָפִיק וְעָיֵיל לְאָסָא מַלְכָּא דִּשְׁבְטָא דְּבִית יְהוּדָה׃ 18 וּנְסִיב אָסָא יַת כָּל כַּסְפָּא וְדְהַבָּא דְאִשְׁתְּאַרוּ בְּאוֹצָרֵי בֵּית
מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וּבְאוֹצָרֵי בֵּית מַלְכָּא וּמַנְיִנוּן בִּידָא דְעַבְדּוֹהִי וְשַׁדְּרִינוּן מַלְכָּא אָסָא לְוַת בַּר הֲדַד בֶּן טַבְרִימוֹן בַּר חֶזְיוֹן מַלְכָּא דַאֲרָם דְיָתִיב
בְּדַמֶּשֶׂק לְמֵימַר׃ 19 קְיָם בֵּינָא וּבֵינָךְ וּבֵין אֲבָא וּבֵין אֲבוּךְ הָא שַׁדְּרִית לָךְ שׁוֹחְדָא כַּסְפָּא וּדְהָבָא אֱזִיל אַשְׁנִי יַת קְיָמָךְ עִם בַּעְשָׁא
מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וְיִסְתַּלַק מִנִּי׃ 20 וְקַבִּיל בַּר הֲדַד מִן מַלְכָּא אָסָא וְשַׁדַּר יַת רַבָּנֵי חֵילְוָתָא דִילֵיהּ עַל קִרְוֵי יִשְׂרָאֵל וּמְחָא יַת עִיּוֹן
וְיַת דָּן וְיַת אָבֵל בֵּית מַעֲכָה וְיַת כָּל גִּינוֹסָר עַד כָּל אַרְעָא שִׁבְטָא דְנַפְתָּלִי׃ 21 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע בַּעְשָׁא וְאִתְמְנַע מִלְמִבְנֵי יַת
רָמָתָא וִיתִיב בְּתִרְצָה׃ 22 וּמַלְכָּא אָסָא כְּנַשׁ יַת כָּל רְבִית יְהוּדָה לֵית דְּנָקֵי וּנְטָלוּ יַת אַבְנֵי רָמָתָא וְיַת אָעָהָא דְּבָנָא
בַּעְשָׁא וּבְנָא בְּהוֹן מַלְכָּא אָסָא יַת גִּבְעָתָא דְבִנְיָמִין וְיַת מִצְפְּיָא׃
23 וּשְׁאָר כָּל תְּקִפֵּי אָסָא וְכָל גְּבוּרְתֵּיהּ וְכָל דַּעֲבַד וְקִרְוֵיָא דִּבְנָא הֲלָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגְּמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְבִית יְהוּדָה
לָחוֹד לְעִידָן סֵיבוּתֵיהּ מְרַע בְּרַגְלוֹהִי׃

13 * Et Maacha matrem ſuam amouit vt non eſſet princeps, ſicut fecit ſynodum luco eius, & abſcidit Aſa omnia luſtra eius, & combuſſit in igne in torrente Cedron.

14 * At excelſa non abſtulit; veruntamen cor Aſa erat perfectum cum Domino cunctis diebus ſuis.

15 * Et intulit Aſa in domum Domini columnas patris ſui, & columnas argenteas & aureas, & intulit in domum Domini argentum & aurum, & vaſa.

16 * Et bellum erat inter Aſa & inter Baaſa regem Iſrael cunctis diebus.

17 * Et aſcendit Baaſa rex Iſrael in Iudam, & ædificauit Rama, vt non eſſet egrediens & ingrediens Aſa regi Iuda.

18 * Et cepit Aſa argentum & aurum inuentum in theſauris domus Domini & in theſauris domus regis, et dedit illud in manus ſeruorũ ſuorũ, & miſit eos rex Aſa ad filium Ader filij Tabremon filij Azion regis Syriæ qui habitabat in Damaſco, dicens:

19 * Fœdus ſit inter me & inter te, & inter patrem meum, & inter patrem tuum; ecce miſi tibi munera argenti & auri, veni irritum facias fœdus tuum quod ad Baaſa regem Iſrael, & aſcendet à me.

20 * Et audiuit filius Ader regem Aſa, & miſit principes exercitus ſui in ciuitates Iſrael, & percuſſit Ain, & Dan, & Abel domus Maacha, & vniuerſam Chenereth vſque ad omnem terram Nephthalim.

21 * Et factum eſt vt audiuit Baaſa, & intermiſit ædificare Rama, & reuerſus eſt in Thersa.

22 * Et rex Aſa nunciauit omni Iuda vt nullus excuſatus; & tollunt lapides Rama & ligna eius quæ ædificauit Baaſa, & ædificauit in eis Aſa rex collem Beniamin & ſpeculam.

23 * Et reliqua ſermonum Aſa & vniuerſa fortitudo eius & cuncta quæ fecit, & ciuitates quas exſtruxit, nonne hæc ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Iuda? veruntamen in tempore ſenectutis ſuæ, doluit pedes ſuos.

13 * καὶ τὴν μααχὰ τὴν μητέρα αὐτοῦ μετέστησεν τοῦ μὴ εἶναι ἡγουμένην, καθότι ἐποίησεν σύνοδον τῷ ἄλσει αὐτῆς· καὶ ἐξέκοψεν ἀσὰ πάσας τὰς καταδύσεις αὐτῆς, καὶ ἐνέπρησεν ὁ πυρὶ ἐν τῷ χειμάρρῳ κεδρών.

14 * τὰ δὲ ὑψηλὰ οὐκ ἐξῆρεν· πλὴν ἡ καρδία ἀσὰ ἦν τελεία μετὰ κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας αὐτοῦ.

15 * Καὶ εἰσήνεγκεν ἀσὰ εἰς τὸν οἶκον κυρίου τοῦ τὰ ἅγια τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ τοῦ τὰ ἅγια τοῦ ἀργυροῦς καὶ χρυσοῦς, καὶ εἰσήνεγκεν εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἀργύριον, καὶ χρυσίον, καὶ
16 σκεύη. * καὶ πόλεμος ἦν ἀναμέσον ἀσὰ καὶ ἀναμέσον
17 βαασὰ βασιλέως ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας. * καὶ ἀνέβη βαασὰ βασιλεὺς ἰσραὴλ ἐπὶ ἰούδαν, καὶ ᾠκοδόμησε τὴν ῥαμά, τοῦ μὴ εἶναι ἐκπορευόμενον καὶ εἰσπορευόμενον
18 τῷ ἀσὰ βασιλεῖ ἰούδα. * καὶ ἔλαβεν ἀσὰ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον τὰ ὑπολειφθέντα ἐν τοῖς θησαυροῖς οἴκου κυρίου, καὶ ἐν τοῖς θησαυροῖς οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ ἔδωκεν αὐτὰ εἰς χεῖρας τῶν παίδων αὐτοῦ· καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτοὺς ὁ βασιλεὺς ἀσὰ πρὸς υἱὸν ἀδὲρ υἱοῦ Ταβρεμὼν υἱοῦ ἀζιὼν βασιλέως συρίας τοῦ κατοικοῦντος ἐν δαμασκῷ, λέγων·
19 * διαθήκη ἔστω ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ἀναμέσον σοῦ καὶ ἀναμέσον τοῦ πατρός μου καὶ ἀναμέσον τοῦ πατρός σου, ἰδοὺ ἀπέσταλκά σοι δῶρα ἀργυρίου καὶ χρυσίου, δεῦρο διασκέδασον τὴν διαθήκην σου τὴν πρὸς βαασὰ βασιλέα ἰσραήλ, καὶ ἀναβήσεται ἀπ' ἐμοῦ.
20 * Καὶ ἤκουσεν υἱὸς ἀδὲρ τοῦ βασιλέως ἀσά, καὶ ἀπέστειλε τοὺς ἄρχοντας τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἐν ταῖς πόλεσι τοῦ ἰσραήλ· καὶ ἐπάταξε τὴν αἰών, καὶ τὴν δάν, καὶ τὴν ἀβὲλ οἶκου μααχά, καὶ πᾶσαν τὴν χενερὲθ ἕως πάσης τῆς γῆς νεφθαλίμ.
21 * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσε βαασά, καὶ διέλιπεν τοῦ οἰκοδομεῖν τὴν ῥαμά, καὶ ἀνέστρεψεν εἰς θερσά.
22 * καὶ ὁ βασιλεὺς ἀσὰ παρήγγειλεν παντὶ ἰούδα ἐν ἀκαὶ καὶ αἴρουσι τοὺς λίθους τῆς ῥαμὰ καὶ τὰ ξύλα αὐτῆς ἃ ᾠκοδόμησεν βαασά, καὶ ᾠκοδόμησεν ἐν αὐτοῖς ἀσὰ ὁ βασιλεὺς τὴν βουνὸν βενιαμὶν καὶ τὴν σκοπιάν.
23 * Καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἀσὰ καὶ πᾶσα ἡ δυναστεία αὐτοῦ καὶ πάντα ἃ ἐποίησε, καὶ αἱ πόλεις ἃς ᾠκοδόμησεν, οὐχὶ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα; πλὴν ἐν καιρῷ τοῦ γήρους αὐτοῦ, ἐπόνεσε τοὺς πόδας αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et etiam Maghachah matrem ſuam amouit de regno quæ fecerat Errorem in luco; & excidit Azza Errorem, & incendit in torrente Kidron. 14 Sed excelſa non ſublata ſunt; tantummodo cor Azza erat perfectum in timore Domini omnibus diebus eius.
15 Et attulit ſancta patris ſui, & ſancta domus ſanctuarij Domini, argentum & aurum, & vaſa. 16 Et bellum fuit inter Azza & Baghſa regem Iſrael omnibus diebus eorum. 17 Et aſcendit Baghſa rex Iſrael contra *populum* domus Iehudah, & ædificauit Ramatha, vt non permitteret exeuntem & intrantem ad Azza regem tribus domus Iehudah. 18 Et accepit Azza omne argentum & aurum quæ relicta erant in theſauris domus ſanctuarij Domini & in theſauris domus regis, & numerauit ea in manu ſeruorum ſuorum, & miſit illa rex Azza ad Bar-hadad filium Tabrimon filij Hhezion regem Aram qui habitabat in Dammeſek; dicendo:
19 Fœdus ſit inter me & te, & inter patrem meum & patrẽ tuum; ecce mitto tibi munus, argentum & aurum: vade immuta fœdus tuum cum Baghſa rege Iſrael vt aſcendat à me. 20 Et obtemperauit Barhadad regi Azza, & miſit magiſtros exercituum qui erant illi aduerſus vrbes Iſrael, & percuſſit Ghijon & Dan, & Abel Beth-maghacha, & omnem Ginozzar vſq; ad omnem terram tribus Neptali.
21 Et fuit cùm audiſſet Baghſa, prohibitus eſt ædificare Ramatha, & ſedit in Thirſza. 22 Et rex Azza congregauit omnes viros domus Iehudah; non erat qui eſſet immunis; & tulerunt lapides Ramatha, & ligna eius quæ ædificauerat Baghſa, & ædificauit ex eis rex Azza Gibghatha filiorum Biniamin, & Miſzpeia. 23 Et reliquum omnium verborum Azza, & omnis fortitudo eius, & omnia quæ fecit, & vrbes quas ædificauit, nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah? verùm tempore ſenectutis ſuæ malè habuit in pedibus ſuis.

24 * וַיִּשְׁכַּב אָסָא עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו
בְּעִיר דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
25 * וְנָדָב בֶּן־יָרָבְעָם מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנַת
שְׁתַּיִם לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל
26 שְׁנָתָיִם׃ * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ
אָבִיו וּבְחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃
27 * וַיִּקְשֹׁר עָלָיו בַּעְשָׁא בֶן־אֲחִיָּה לְבֵית יִשָּׂשכָר
וַיַּכֵּהוּ בַּעְשָׁא בִּגְבְּתוֹן אֲשֶׁר לַפְּלִשְׁתִּים וְנָדָב וְכָל־
יִשְׂרָאֵל צָרִים עַל־גִּבְּתוֹן׃
28 * וַיְמִתֵהוּ בַּעְשָׁא בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ לְאָסָא מֶלֶךְ
29 יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו׃ * וַיְהִי כְמָלְכוֹ
הִכָּה אֶת־כָּל־בֵּית יָרָבְעָם לֹא־הִשְׁאִיר כָּל־נְשָׁמָה
לְיָרָבְעָם עַד־הִשְׁמִדּוֹ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד־
30 עַבְדּוֹ אֲחִיָּה הַשִּׁילֹנִי׃ * עַל־חַטָּאוֹת יָרָבְעָם
אֲשֶׁר חָטָא וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל בְּכַעֲסוֹ
אֲשֶׁר הִכְעִיס אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
31 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי נָדָב וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
32 * וּמִלְחָמָה הָיְתָה בֵּין אָסָא וּבֵין בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־
33 יִשְׂרָאֵל כָּל־יְמֵיהֶם׃ * בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ לְאָסָא
מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ בַּעְשָׁא בֶן־אֲחִיָּה עַל־כָּל־
יִשְׂרָאֵל בְּתִרְצָה עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע שָׁנָה׃
34 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ יָרָבְעָם
וּבְחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃

יו

1 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יֵהוּא בֶן־חֲנָנִי
2 עַל־בַּעְשָׁא לֵאמֹר׃ * יַעַן אֲשֶׁר הֲרִימֹתִיךָ מִן־
הֶעָפָר וָאֶתֶּנְךָ נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל וַתֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ
יָרָבְעָם וַתַּחֲטֵא אֶת־עַמִּי יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיסֵנִי
בְּחַטֹּאתָם׃

REGVM I. Translat. B. Hierony. *Nadab.*

24 *Et dormiuit cũ patribus ſuis, & ſepultus eſt cũ eis in ciuitate Dauid patris ſui. Regnauítque Ioſaphat filius eius pro eo.
25 *Nadab verò filius Hieroboam regnauit ſuper Iſrael anno ſecundo Aſa regis
F Iuda, regnauítq; ſuper Iſrael duobus an-
26 nis. *Et fecit quod malũ eſt in conſpectu Dñi, & ambulauit in vijs patris ſui, & in peccatis eius quibus peccare fecit Iſrael.
27 *Inſidiatus eſt autẽ ei Baaſa filius Ahię de domo Iſachar, & percuſsit eũ in Gebbethõ quæ eſt vrbs Philiſtinorum. Siquidem Nadab & omnis Iſrael obſidebant Gebbethon.
28 *Interfecit ergo illum Baaſa in anno tertio Aſa regis Iuda, & regnauit pro eo.
29 *Cúmque regnaſſet, percuſsit omnem domum Hieroboam. Non dimiſit nec
G vnam quidẽ animã de ſemine eius, donec deleret eum iuxta verbum Dñi, quod locutus fuerat in manu ſerui ſui Ahiæ Syloni-
30 tis: *Propter peccata Hieroboam quæ peccauerat, & quibus peccare fecerat Iſrael, & propter delictum quo irritauerat Dominum Deum Iſrael.
31 *Reliqua autem ſermonum Nadab, & omnia quæ operatus eſt, nónne hæc ſcripta ſunt in libro verborũ dierum regum
32 Iſrael? *Fuítque bellum inter Aſa & Baaſa regem Iſrael cunctis diebus eorum.
33 *Anno tertio Aſa regis Iuda, regnauit Baaſa filius Ahiæ ſuper omnem Iſrael in Therſa viginti quatuor annis.
34 *Et fecit malum coram Domino, ambulauítque in vijs Hieroboam, & in peccatis eius quibus peccare fecit Iſrael.

CAP. XVI.

1 FActus eſt autem ſermo Domini ad Ie-
A hu filium Anani contra Baaſa, dicens:
2 *Pro eo quòd exaltaui te de puluere, & poſui te ducem ſuper populum meum Iſrael, tu autem ambulaſti in via Hieroboam, & peccare feciſti populum meum Iſrael, vt me irritares in peccatis eorum:

תרגום יונתן

24 וּשְׁכַב אָסָא עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר עִם אֲבָהָתוֹהִי בְּקִרְתָּא דְּדָוִד אֲבוּהִי וּמְלַךְ יְהוֹשָׁפָט בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃
25 וְנָדָב בַּר יָרָבְעָם מְלַךְ עַל יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנַת תַּרְתֵּין לְאָסָא מַלְכָּא דִּבְיַת יְהוּדָה וּמְלַךְ עַל יִשְׂרָאֵל תַּרְתֵּין שְׁנִין׃
26 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וַאֲזַל בְּאוֹרַח אֲבוּהִי וּבְחוֹבוֹהִי דְּחַיֵּיב יַת יִשְׂרָאֵל׃ 27 וּמְרַד עֲלוֹהִי בַּעְשָׁא בַּר אֲחִיָּה מִשְׁבְּטָא דְּבִיתּ יִשָּׂשכָר
וּמְחָהִי בַּעְשָׁא בְּגִבְּתוֹן דִּלְפְלִשְׁתָּאֵי וְנָדָב וְכָל יִשְׂרָאֵל צָיְירִין עַל גִּבְּתוֹן׃ 28 וְקַטְלֵיהּ בַּעְשָׁא בִּשְׁנַת תְּלָת לְאָסָא מַלְכָּא שִׁבְטָא דְּבִיתּ יְהוּדָה
וּמְלַךְ תְּחוֹתוֹהִי׃ 29 וַהֲוָה בְּמִמְלְכֵיהּ קְטַל יַת כָּל בֵּיתּ יָרָבְעָם לָא אִשְׁתְּאַר כָּל נְשָׁמָה לְיָרָבְעָם עַד דְּשֵׁיצֵיהּ כְּפִתְגָמָא דַּייָ דְּמַלֵּיל בִּידָא
דְּעַבְדֵיהּ אֲחִיָּה שִׁילוֹנָאָה׃ 30 עַל חוֹבֵי יָרָבְעָם דְּחָב וּדְחַייֵב יַת יִשְׂרָאֵל בְּאַרְגָּזוּתֵיהּ דְּאַרְגִּיז קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל׃ 31 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי נָדָב
וְכָל דַּעֲבַד הֲלָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמָיָא לְמַלְכֵי דְיִשְׂרָאֵל׃ 32 וּקְרָבָא הֲוָת בֵּין אָסָא וּבֵין בַּעְשָׁא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל כָּל יוֹמַיהוֹן׃
33 בִּשְׁנַת תְּלָת לְאָסָא מַלְכָּא שִׁבְטָא דְּבִיתּ יְהוּדָה מְלַךְ בַּעְשָׁא בַּר אֲחִיָּה עַל כָּל יִשְׂרָאֵל בְּתִרְצָה עֶשְׂרִין וְאַרְבַּע שְׁנִין׃
34 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וַאֲזַל בְּאוֹרַח יָרָבְעָם וּבְחוֹבוֹהִי דְּחַייֵב יַת יִשְׂרָאֵל׃

יו

1 וַהֲוָה פִּתְגָמָא מִן קֳדָם יְיָ עִם יֵהוּא בַּר חֲנָנִי עַל בַּעְשָׁא לְמֵימַר׃ 2 חֲלַף דְּאַפְרֵישְׁתָּךְ מִן עַפְרָא וּמַנְיֵתָךְ מַלְכָּא עַל
עַמִּי יִשְׂרָאֵל וַאֲזַלְתָּ בְּאוֹרַח יָרָבְעָם וְחַייֵבְתָּ יַת עַמִּי יִשְׂרָאֵל לְאַרְגָּזָא קֳדָמַי בְּחוֹבֵיהוֹן׃

24 Et dormiuit Asa cum patribus suis, & sepelitur cum patribus suis in ciuitate Dauid patris sui; & regnauit Iosaphat filius eius pro eo. 25 Et Nabad filius Hieroboam regnat super Israel in anno secundo Asa regis Iuda, & regnauit Nabad super Israel duobus annis. 26 Et fecit malum coram Domino, & ambulauit in via patris sui, & in peccatis eius in quibus peccare fecerunt Israel. 27 Et insidiatus est contra eum Baasa filius Achia cõtra domum Issachar, & percussit eum in Gabathon quæ est Philistinorum; & Nabad & omnis Israel obsidebat in Gabathon. 28 Et interfecit eum Baasa in anno tertio Asa regis Iuda, & regnauit pro eo. 29 Et factum est vt regnauit, percussit totam domum Hieroboam, & non reliquit omnem animã in Hieroboam, donec deleret eum iuxta verbum Domini quod locutus est in manu serui sui Achia Sylonitæ. 30 De peccatis Hieroboam, vt peccare fecit Israel in irritatione sua in qua irritauerat Dominum Deum Israel. 31 Et reliqua sermonum Nabad & omnia quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel? 32 Et bellum fuit inter Asa & inter Baasa regem Israel cunctis diebus eorum. 33 In anno tertio Asa regis Iuda, regnat Baasa filius Ahiæ super Israel in Thersa viginti & quatuor annis. 34 Et fecit Baasa malum coram Domino, & ambulauit in via Hieroboam filij Nabat & in peccatis eius in quibus peccare fecit Israel.

CAP. XVI.

1 ET factus est sermo Domini ad Jeu filium Anani ad Baasa, dicens: 2 Pro eo quòd exaltaui te de terra, & dedi te ducem super populum meum Israel, & ambulasti in via Hieroboam, & peccare fecisti populum meum Israel, vt irritaret me in vanitatibus eorum.

24 * Καὶ ἐκοιμήθη ἀσὰ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐθάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· καὶ ἐβασίλευσεν ἰωσαφὰτ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

25 * καὶ ναβὰδ υἱὸς ἱεροβοὰμ ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν ἔτει δευτέρῳ τοῦ ἀσὰ βασιλέως ἰούδα· καὶ ἐβασίλευσεν ναβὰδ ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ δύο ἔτη.

26 * Καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ ἐν αἷς ἐξήμαρτεν τὸν ἰσραήλ.

27 * καὶ πεφυλέκαδισεν ἐπ' αὐτὸν βαασὰ υἱὸς ἀχία ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ ἰσσάχαρ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν γαβαθὼν τῆ τῶν ἀλλοφύλων· καὶ ναβὰδ καὶ πᾶς ἰσραὴλ πεφυλεκάθηται ἐπὶ γαβαθών.

28 * καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν βαασὰ ἐν ἔτει τρίτῳ τοῦ ἀσὰ βασιλέως ἰούδα· καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ.

29 * καὶ ἐγένετο ὡς ἐβασίλευσεν, ἐπάταξεν ὅλον τὸν οἶκον ἱεροβοάμ, καὶ οὐκ ὑπελίπετο πᾶσαν πνοὴν ἐν τῷ ἱεροβοάμ, ἕως τοῦ ἐξολεθρεῦσαι αὐτὸν κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ δούλου αὐτοῦ ἀχία τοῦ συλωνίτου

30 * περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἱεροβοάμ, ὡς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραὴλ ἐν τῷ παροργισμῷ αὐτοῦ ἐν ᾧ παρώργισε κύριον τὸν θεὸν ἰσραήλ. 31 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ναβὰδ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ;

32 * καὶ πόλεμος ἦν ἀναμέσον ἀσὰ καὶ δυναμέσον βαασὰ βασιλέως ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας αὐτῶν.

33 * ἐν τῷ ἔτει τῷ τρίτῳ τοῦ ἀσὰ βασιλέως ἰούδα βασιλεύει βαασὰ υἱὸς ἀχία ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν θερσὰ εἴκοσι καὶ τέσσαρα ἔτη.

34 * καὶ ἐποίησε βαασὰ τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβὰτ, καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτοῦ ἐν αἷς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραήλ.

ις'.

1 * Καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἰοὺ υἱὸν ἀνανὶ πρὸς βαασὰ, λέγων·

2 * ἀνθ' ὧν ὕψωσά σε ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἔδωκά σε ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου ἰσραήλ, καὶ ἐπορεύθης ἐν ὁδῷ ἱεροβοάμ, καὶ ἐξήμαρτες τὸν λαόν μου ἰσραήλ, τοῦ παροργίσαι με ἐν ταῖς ματαίοις αὐτῶν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et dormiuit Azza cum patribus suis, & sepultus est cum patribus suis in ciuitate Dauid patris sui, & regnauit Iehosaphat filius eius pro eo. 25 Et Nadab filius Ierabgham regnauit super Israel anno secundo Azza regis tribus domus Iehudah, & regnauit super Israel duobus annis. 26 Et fecit quod malum erat ante Dominum, & ambulauit in via patris sui, & in peccatis eius quibus peccare fecit Israel. 27 Et rebellauit in eum Baghsa filius Ahhia de tribu domus Issachar, & percussit eum Baghsa in Gibthon, quæ erat Philistæis; & Nadab & omnis Israel obsidebant Gibthon. 28 Et occidit illum Baghsa anno tertio Azza regis tribus domus Iehudah, & regnauit pro eo. 29 Et fuit cùm regnaret, occidit omnem domum Ierabgham: non relicta fuit vlla anima Ierabghamo quousque consumpsit eam, secundùm verbum Domini, quod locutus fuerat per manum serui sui Ahhia Silonæi: 30 Propter peccata Ierabgham quæ peccauit, & quibus peccare fecit Israel in irritatione sua, qua irritauit Dominum Deum Israel. 31 Et reliquum verborum Nadab & omnia quæ fecit, nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel? 32 Et bellum fuit inter Azza & Baghsa regem Israel omnibus diebus eorum. 33 Anno tertio Azza regis tribus domus Iehudah, regnauit Baghsa filius Ahhiah super omnem Israel in Thirsza viginti & quatuor annis. 34 Et fecit quod malum erat ante Dominum, & iuit in via Ierabgham & in peccatis illius quibus peccare fecit Israel.

CAP. XVI.

1 ET fuit verbum prophetiæ ab-ante Dominum cum Iehu filio Hhanani in Baghsa, dicendo: 2 Propterea quòd separaui te de puluere, & præposui te regem super populum meum Israel, sed ambulasti in via Ierabgham, & peccare fecisti populum meum Israel, irritando me peccatis eorum.

3 * הִנְנִי מַבְעִיר אַחֲרֵי בַעְשָׁא וְאַחֲרֵי בֵיתוֹ וְנָתַתִּי
אֶת־בֵּיתְךָ כְּבֵית יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט׃
4 * הַמֵּת לְבַעְשָׁא בָּעִיר יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים וְהַמֵּת לוֹ
5 בַּשָּׂדֶה יֹאכְלוּ עוֹף הַשָּׁמָיִם׃ * וְיֶתֶר דִּבְרֵי
בַעְשָׁא וַאֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים
עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
6 * וַיִּשְׁכַּב בַּעְשָׁא עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֶר בְּתִרְצָה וַיִּמְלֹךְ
7 אֵלָה בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ * וְגַם בְּיַד־יֵהוּא בֶן־חֲנָנִי
הַנָּבִיא דְּבַר־יְהוָה הָיָה אֶל־בַּעְשָׁא וְאֶל־בֵּיתוֹ
וְעַל כָּל־הָרָעָה אֲשֶׁר־עָשָׂה בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ
בְּמַעֲשֵׂה יָדָיו לִהְיוֹת כְּבֵית יָרָבְעָם וְעַל אֲשֶׁר־הִכָּה
8 אֹתוֹ׃ * בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וָשֵׁשׁ שָׁנָה לְאָסָא מֶלֶךְ
יְהוּדָה מָלַךְ אֵלָה בֶן־בַּעְשָׁא עַל־יִשְׂרָאֵל בְּתִרְצָה
9 שְׁנָתָיִם׃ * וַיִּקְשֹׁר עָלָיו עַבְדּוֹ זִמְרִי שַׂר מַחֲצִית
הָרָכֶב וְהוּא בְתִרְצָה שֹׁתֶה שִׁכּוֹר בֵּית אַרְצָא אֲשֶׁר
עַל־הַבַּיִת בְּתִרְצָה׃
10 * וַיָּבֹא זִמְרִי וַיַּכֵּהוּ וַיְמִיתֵהוּ בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים
וָשֶׁבַע לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו׃
11 * וַיְהִי בְמָלְכוֹ כְּשִׁבְתּוֹ עַל־כִּסְאוֹ הִכָּה אֶת־כָּל־
בֵּית בַּעְשָׁא לֹא־הִשְׁאִיר לוֹ מַשְׁתִּין בְּקִיר וְגֹאֲלָיו
12 וְרֵעֵהוּ׃ * וַיַּשְׁמֵד זִמְרִי אֵת כָּל־בֵּית בַּעְשָׁא כִּדְבַר
יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל־בַּעְשָׁא בְּיַד יֵהוּא הַנָּבִיא׃
13 * אֶל כָּל־חַטֹּאות בַּעְשָׁא וְחַטֹּאות אֵלָה בְנוֹ
אֲשֶׁר חָטְאוּ וַאֲשֶׁר הֶחֱטִיאוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיס
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַבְלֵיהֶם׃
14 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֵלָה וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
15 * בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וָשֶׁבַע שָׁנָה לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה
מָלַךְ זִמְרִי שִׁבְעַת יָמִים בְּתִרְצָה וְהָעָם חֹנִים עַל־
גִּבְּתוֹן אֲשֶׁר לַפְּלִשְׁתִּים׃

3 *Ecce ego demetam posteriora Baasa &
posteriora domus eius, & faciam domum
tuã sicut domũ Hieroboam filij Nabath.
4 *Qui mortuus fuerit de Baasa in ciui- Supr. 14.
tate, comedent eũ canes, & qui mortuus c. & inf.
fuerit ex eo in regione, comedent eũ volu 21. f
5 cres cæli. *Reliqua aũt sermonũ Baasa, &
quæcunq; fecit & prœlia eius, nónne hæc
B scripta sunt in libro verborũ dierũ regũ
6 Israel? *Dormiuit ergo Baasa cũ patribus
suis, sepultúsque est in Thersa, & regnauit
7 Hela filius eius pro eo. *Cùm aũt in ma-
nu Iehu filij Anani prophetæ verbũ Dñi
factum esset cõtra Baasa, & contra domũ
eius, & contra omne malum quod fecerat
coram Dño, ad irritãdum eũ in operibus
manuũ suarum vt fieret sicut domus Hie-
roboam, ob hãc causam occidit eum, hoc
8 est, Iehu filiũ Anani prophetã. *Anno vi-
C cesimo sexto Asa regis Iuda regnauit Hela
filius Baasa super Israel in Thersa duobus
9 annis. *Et rebellauit cõtra eũ seruus suus
Zambri dux mediæ partis equitũ. Erat aũt
Hela in Thersa bibens, & temulentus in
10 domo Arsa præfecti Thersa. *Irruens ergo
Zambri, percussit & occidit eũ anno vice-
simo septimo Asa regis Iuda, & regnauit
11 pro eo. *Cúmq; regnasset & sedisset super
solium eius, percussit omnẽ domũ Baasa, 4. Reg.
& non dereliquit ex ea mingentem ad pa 9. 5
12 rietẽ, & propinquos & amicos eius: *De-
leuítq; Zambri omnem domum Baasa iu
xta verbum Dñi, quod locutus fuerat ad
13 Baasa in manu Iehu prophetæ; *Propter
vniuersa peccata Baasa, & peccata Hela fi
D lij eius, qui peccauerunt, & peccare fece-
rũt Israel, prouocantes Dñm Deũ Israel in
14 vanitatibus suis. *Reliqua aũt sermonum
Hela & omnia quæ fecit, nónne hæc scri-
pta sunt in libro verborũ dierum regũ Is-
15 rael? *Anno vicesimo septimo Asa re-
gis Iuda regnauit Zambri septem diebus
in Thersa. Porrò exercitus obsidebat Geb-
bethon vrbem Philistinorum.

תרגום יונתן

3 הָא אֲנָא מְפַלֵּי בָּתַר בַּעְשָׁא וּבָתַר בֵּיתֵיהּ וְאֶתֵּן יַת בֵּיתָךְ כְּבֵית יָרָבְעָם בַּר נְבָט׃ 4 דֵּימוּת לְבַעְשָׁא בְּקִרְתָּא יֵאכְלוּן כַּלְבַיָּא וּדֵימוּת
לֵיהּ בְּחַקְלָא יֵאכְלוּן עוֹפָא דִּשְׁמַיָּא׃ 5 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי בַּעְשָׁא וְדַעֲבַד וּגְבוּרְתֵּיהּ הֲלָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְּיִשְׂרָאֵל׃
6 וּשְׁכִיב בַּעְשָׁא עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר בְּתִרְצָה וּמְלַךְ אֵלָה בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃ 7 וְאַף עִם יֵהוּא בַּר חֲנָנִי נְבִיָּא פִּתְגָם נְבוּאָה
מִן קֳדָם יְיָ הֲוָה עַל בַּעְשָׁא וְעַל בֵּיתֵיהּ וְעַל כָּל בִּישְׁתָּא דַּעֲבַד קֳדָם יְיָ לְאַרְגָּזָא קֳדָמוֹהִי בְּעוֹבָדֵי יְדוֹהִי לְמֶהֱוֵי כְּבֵית יָרָבְעָם וְעַל דְּקַטֵּל יָתֵיהּ׃
8 בְּשְׁנַת עֶשְׂרִין וְשִׁית שְׁנִין לְאָסָא מַלְכָּא דִּבֵית יְהוּדָה שְׁבַטָא אֵלָה בַּר בַּעְשָׁא עַל יִשְׂרָאֵל בְּתִרְצָה תַּרְתֵּין שְׁנִין׃
9 וּמְרַד עֲלוֹהִי עַבְדֵּיהּ זִמְרִי חַד מִתְּרִין רַבָּנֵי רְתִיכָא וְהוּא בְּתִרְצָה שָׁתֵי וְרָוֵי בֵּיהּ אַרְצָא דִּי עַל בֵּיתָא בְּתִרְצָה׃
10 וַאֲתָא זִמְרִי וּמְחָהִי וְקַטְלֵיהּ בִּשְׁנַת עֶשְׂרִין וּשְׁבַע לְאָסָא מַלְכָּא שִׁבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה וּמְלַךְ תְּחוֹתוֹהִי׃
11 וַהֲוָה בְּמִמְלְכֵהּ כְּמִתְּבֵיהּ עַל כּוּרְסוֹהִי קְטַל יַת כָּל בֵּית בַּעְשָׁא לָא אַשְׁאַר לֵיהּ יָדַע מַדָּע וְקָרִיבוֹהִי וְחַבְרוֹהִי׃
12 וְשֵׁיצִי זִמְרִי יַת כָּל בֵּית בַּעְשָׁא כְּפִתְגָמָא דַייָ דְּמַלֵּיל עַל בַּעְשָׁא בִּיַד יֵהוּא נְבִיָּא׃
13 עַל כָּל חוֹבֵי בַּעְשָׁא וְחוֹבֵי אֵלָה בְּרֵיהּ דְּחָבוּ וְדִי חַיִּבוּ יַת יִשְׂרָאֵל לְאַרְגָּזָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל בְּטַעֲוָתְהוֹן׃
14 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי אֵלָה וְכָל דַּעֲבַד הֲלָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
15 בִּשְׁנַת עֶשְׂרִין וּשְׁבַע שְׁנִין לְאָסָא מַלְכָּא שִׁבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה מְלַךְ זִמְרִי שְׁבַע יוֹמִין בְּתִרְצָה וְעַמָּא שָׁרֵן עַל גִּבְּתוֹן דִּלְפְלִשְׁתָּאֵי׃

* *Ecce ego ſuſcitabo poſt Baaſa et poſt domũ* 3
eius mala, & dabo domũ eius vt domum Hie-
roboam filij Nabat. * *Qui mortuus fuerit de* 4
Baaſa in ciuitate, vorabunt eum canes; & qui
mortuus fuerit ex eo in agro, vorabunt eum
volucres cæli. * *Et reliqua ſermonum Baaſa,* 5
& omnia quæ fecit, & prælia eius, nonne hæc
ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum
Iſrael?

* *Et dormiuit Baaſa cum patribus ſuis, &* 6
ſepelitur in Therſa, & regnauit Ela filius eius
pro eo.

* *Et locutus eſt Dominus in manu Jeu filij* 7
Anani contra Baaſa & contra domum eius,
& contra omne malum eius quod fecerat co-
ram Domino ad irritandum eum in operibus
manuum ſuarum, vt eſſet ipſe ſicut domus Hie
roboam, & eò quòd percuſſit eum.

* *In ſexto & viceſimo anno Aſa regis Iu-* 8
da, Ela filius Baaſa regnauit ſuper Iſrael in
Therſa duobus annis.

* *Et conuerſus eſt contra eum ſeruus ſuus* 9
Zambri, dux mediæ partis curruum: & ipſe
erat in Therſa bibens & temulentus in domo
Orſa præfecti domus qui in Therſa.

* *Et ingreſſus eſt Zambri & percuſſit eum,* 10
& occidit eum in anno ſeptimo & viceſimo,
& regnauit pro eo.

* *Et factum eſt cùm regnaſſet ipſe, cùm ſe-* 11
diſſet ipſe ſuper ſolium eius, percuſſit totam do-
mum Baaſa, & non dereliquit ei mingentem
ad parietem, & propinquos & amicos eius.

* *Et deleuit Zambri totam domum Baaſa,* 12
iuxta verbum Domini quod locutus eſt Domi-
nus contra domũ Baaſa in manu Jeu filij Ana-
niæ prophetæ; * *De omnibus peccatis Baaſa &* 13
Ela filij eius, quomodo peccare fecit Iſrael ad
prouocandum Dominum Deum Iſrael in vani-
tatibus ſuis. * *Et reliqua ſermonum Ela, &* 14
omnia quæ fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in libro
verborum dierum regum Iſrael? * *In viceſimo* 15
& ſeptimo anno Aſa regis Iuda, regnauit Zam
bri in Therſa ſeptem diebus; & caſtra Iſrael
ſuper Gabathon quæ eſt Philiſtinorum.

3 * ἰδὲ ἐγὼ ἐξεγερῶ ὀπίσω βαασὰ καὶ ὀπίσω τοῦ οἴκου
αὐτοῦ κακά, καὶ δώσω τὸν οἶκον αὐτοῦ ὡς τὸν οἶκον ἱεροβοὰμ
4 υἱοῦ ναβάτ. * τὸν τεθνηκότα βαασὰ ἐν τῇ πόλει, κα-
ταφάγονται αὐτὸν οἱ κύνες· καὶ τὸν τεθνηκότα αὐτοῦ ἐν τῷ
πεδίῳ, καταφάγονται αὐτὸν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.
5 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων βαασά, καὶ πάντα ὅσα ἐποίη-
σεν, καὶ αἱ δυναστεῖαι αὐτοῦ, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ
βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ;
6 * καὶ ἐκοιμήθη βαασὰ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ
θάπτεται ἐν θερσᾶ, καὶ ἐβασίλευσεν ηλὰ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ'
αὐτοῦ.
7 * καὶ ἐλάλησε κύριος ἐν χειρὶ ιοὺ υἱοῦ ανανὶ ἐπὶ
βαασὰ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν κακίαν
αὐτοῦ ἣν ἐποίησεν ἐνώπιον κυρίου παροργίσαι αὐτὸν ἐν
τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτοῦ, τοῦ εἶναι αὐτὸν ὡς ὁ οἶκος
ἱεροβοάμ, καὶ ὅτι κατάξαι αὐτόν.
8 * ἐν τῷ ἑκτῷ καὶ εἰκοστῷ ἔτει ασὰ βασιλέως ιούδα, ηλὰ
υἱὸς βαασὰ ἐβασίλευσεν ἐπὶ ισραὴλ ἐν θερσᾶ δύο ἔτη.
9 * καὶ συνεστράφη ἐπ' αὐτὸν ὁ παῖς αὐτοῦ ζαμβεί, ὁ ἄρ-
χων τοῦ ἡμίσους τῶν ἁρμάτων· καὶ αὐτὸς ἦν ἐν θερσᾶ πίνων
καὶ μεθύων ἐν τῷ οἴκῳ ὡρσᾶ τοῦ οἰκονόμου τοῦ ἐν θερσᾶ.
10 * καὶ εἰσῆλθε ζαμβεὶ καὶ ἐπάταξεν αὐτόν, καὶ ἐθανάτω-
σεν αὐτὸν ἐν ἔτει ἑβδόμῳ καὶ εἰκοστῷ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ'
11 αὐτοῦ. * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ βασιλεῦσαι αὐτὸν ἐν τῷ καθί-
σαι αὐτὸν ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, ἐπάταξεν ὅλον τὸν οἶκον
βαασά, καὶ οὐ κατέλιπεν αὐτῷ ἐρεθίζοντα πρὸς τὸν τοῖχον
καὶ τοὺς συγγενεῖς καὶ ἑταίρους αὐτοῦ.
12 * καὶ ἐξωλόθρευσεν ζαμβρὶ ὅλον τὸν οἶκον βαασά,
κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησε κύριος ἐπὶ τὸν οἶκον βαα-
σὰ ἐν χειρὶ ιοὺ υἱοῦ ανανίου τοῦ προφήτου,
13 * περὶ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν βαασὰ καὶ ηλὰ υἱοῦ
αὐτοῦ, ὡς ἐξήμαρτε τὸν ισραὴλ παροργίσαι κύριον τὸν
θεὸν ισραὴλ ἐν τοῖς ματαίοις αὐτῶν.
14 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ηλὰ καὶ πάντα ὅσα ἐποίη-
σεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν
ἡμερῶν τῶν βασιλέων ισραήλ;
15 * ἐν τῷ εἰκοστῷ καὶ ἑβδόμῳ ἔτει ασὰ βασιλέως ιούδα
ἐβασίλευσε ζαμβεὶ ἐν θερσᾶ ἑπτὰ ἡμέρας· καὶ ἡ πα-
ρεμβολὴ ισραὴλ ἐπὶ γαβαθὼν τὴν τῶν ἀλλοφύλων.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Ecce ego extirpo poſt Baghſa & poſt domum eius, & dabo domum tuam ſicut domum Ierabgham filij Nebat. 4 Eum qui mortuus fuerit ex Baghſa in ciuitate, comedent canes, & eum qui mortuus fuerit in agro, comedent aues cæli. 5 Et reliquum verborum Baghſa, & quæ fecit, & fortitudo eius, nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Iſrael? 6 Et dormiuit Baghſa cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in Thirſzah, & regnauit Elah filius eius pro eo. 7 Et etiam cum Iehu filio Hhanani propheta verbum prophetiæ ab-ante Dominum fuerat contra Baghſa, & contra domum eius, & contra omne malum quod fecit ante Dominum, irritando eum operibus manuum ſuarum, vt eſſet ſicut domus Ierabgham, & propterea quòd occidiſſet eum. 8 Anno viceſimo ſexto annorum Azza regis tribus domus Iehudah, regnauit Elah filius Baghſa ſuper Iſrael in Thirſza duobus annis.

9 Et coniurauit contra eum ſeruus eius Zimri vnus è duobus magiſtris curruum, & ipſe erat in Thirſza bibens & ebrius in domo Arſza qui erat ſuper domum in Thirſza. 10 Et venit Zimri & percuſſit eum, & occidit eum anno viceſimo ſeptimo Azza regis tribus domus Iehudah, & regnauit pro eo. 11 Et fuit regnando ipſo, cùm primùm ſederet ſuper ſolium ſuum, occidit omnem domum Baghſa: non reliquit ei cognoſcentem cognitionem, & propinquos eius, & ſocios eius. 12 Et conſumpſit Zimri omnem domum Baghſa, ſecundùm verbum Domini, quod locutus fuerat ſuper Baghſa per manum Iehu prophetæ. 13 Propter omnia peccata Baghſa, & peccata Elah filij eius, qui peccauerunt & peccare fecerunt Iſrael, irritando Dominum Deum Iſrael erroribus ſuis. 14 Et reliquum verborum Elah, & omnia quæ fecit, nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Iſrael? 15 Anno viceſimo & ſeptimo annorum Azza regis tribus domus Iehuda regnauit Zimri ſeptem diebus in Thirſza, & populus caſtrametabatur contra Gibthon quæ erat Peliſtæis.

16 * וַיִּשְׁמַע הָעָם הַחֹנִים לֵאמֹר קָשַׁר זִמְרִי וְגַם
הִכָּה אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיַּמְלִכוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶת־עָמְרִי
שַׂר־צָבָא עַל־יִשְׂרָאֵל בַּיּוֹם הַהוּא בַּמַּחֲנֶה׃
17 * וַיַּעַל עָמְרִי וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ מִגִּבְּתוֹן וַיָּצֻרוּ
18 עַל־תִּרְצָה׃ * וַיְהִי כִּרְאוֹת זִמְרִי כִּי־נִלְכְּדָה הָעִיר
וַיָּבֹא אֶל־אַרְמוֹן בֵּית־הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׂרֹף עָלָיו אֶת־בֵּית־
19 מֶלֶךְ בָּאֵשׁ וַיָּמֹת׃ * עַל־חַטֹּאתָיו אֲשֶׁר חָטָא
לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לָלֶכֶת בְּדֶרֶךְ יָרָבְעָם
וּבְחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה לְהַחֲטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃
20 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי זִמְרִי וְקִשְׁרוֹ אֲשֶׁר קָשָׁר הֲלֹא־הֵם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
21 * אָז יֵחָלֵק הָעָם יִשְׂרָאֵל לַחֵצִי חֲצִי הָעָם הָיָה
אַחֲרֵי תִבְנִי בֶן־גִּינַת לְהַמְלִיכוֹ וְהַחֲצִי אַחֲרֵי עָמְרִי׃
22 * וַיֶּחֱזַק הָעָם אֲשֶׁר אַחֲרֵי עָמְרִי אֶת־הָעָם אֲשֶׁר
אַחֲרֵי תִבְנִי בֶן־גִּינַת וַיָּמָת תִּבְנִי וַיִּמְלֹךְ עָמְרִי׃
23 * בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וְאַחַת שָׁנָה לְאָסָא מֶלֶךְ
יְהוּדָה מָלַךְ עָמְרִי עַל־יִשְׂרָאֵל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה
שָׁנָה בְּתִרְצָה מָלַךְ שֵׁשׁ־שָׁנִים׃
24 * וַיִּקֶן אֶת־הָהָר שֹׁמְרוֹן מֵאֵת שֶׁמֶר בְּכִכְּרַיִם
כָּסֶף וַיִּבֶן אֶת־הָהָר וַיִּקְרָא אֶת־שֵׁם הָעִיר אֲשֶׁר בָּנָה
עַל שֵׁם־שֶׁמֶר אֲדֹנֵי הָהָר שֹׁמְרוֹן׃
25 * וַיַּעַשׂ עָמְרִי הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיָּרַע מִכֹּל אֲשֶׁר
26 לְפָנָיו׃ * וַיֵּלֶךְ בְּכָל־דֶּרֶךְ יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט
וּבְחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיס
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַבְלֵיהֶם׃
27 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי עָמְרִי אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר
עָשָׂה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים
לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
28 * וַיִּשְׁכַּב עָמְרִי עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּשֹׁמְרוֹן
וַיִּמְלֹךְ אַחְאָב בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

16 * Cúmq; audiſſet rebellaſſe Zambri & occidiſſe regem, fecit ſibi regẽ omnis Iſrael Amri qui erat princeps militiæ ſuper
17 Iſrael in die illa in caſtris. * Aſcendit ergo Amri & omnis Iſrael cum eo de Gebbe-
18 thon & obſidebant Therſa. * Videns autẽ Zambri quòd expugnanda eſſet ciuitas, ingreſſus eſt palatium & ſuccendit ſecum domum regiam, & mortuus eſt,
19 * In peccatis ſuis, quæ peccauerat faciẽs
E malum coram Domino, & ambulans in via Hieroboam & in peccato eius, quo fe-
20 cit peccare Iſrael. * Reliqua autem ſermonum Zambri & inſidiarum eius & tyrannidis, nónne hæc ſcripta ſunt in libro
21 verborum dierum regum Iſrael? * Tunc diuiſus eſt populus Iſrael in duas partes. Media pars populi ſequebatur Thebni filium Gineth vt conſtitueret eum regem,
22 & media pars Amri. * Præualuit aũt populus, qui erat cum Amri, populo qui ſequebatur Thebni filium Gineth, mortuúſque eſt Thebni, & regnauit Amri.
23 * Anno triceſimo primo Aſa regis Iuda, regnauit Amri ſuper Iſrael duodecim annis. In Therſa regnauit ſex annis.
24 * Emítque montem Samariæ à Somer duobus talentis argenti, & ædificauit eum, & vocauit nomen ciuitatis, quam
F extruxerat nomine Somer domini montis, Samariam.
25 * Fecit autem Amri malum in conſpectu Domini, & operatus eſt nequiter ſuper omnes qui fuerunt ante eum.
26 * Ambulauítq; in omni via Hieroboam filij Nabath, & in peccatis eius quibus peccare fecerat Iſrael, vt irritaret Dominum Deum Iſrael in vanitatibus ſuis.
27 * Reliqua aũt ſermonum Amri & prælia eius quæ geſſit, nónne hæc ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Iſrael?
28 * Dormiuítq; Amri cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in Samaria, regnauítque Achab filius eius pro eo.

תרגום יונתן

16 וּשְׁמַע עַמָּא דְּשָׁרָן לְמֵימַר מְרַד זִמְרִי וְאַף קְטַל יָת מַלְכָּא וְאַמְלִיכוּ כָּל יִשְׂרָאֵל יָת עָמְרִי רַב חֵילָא עַל יִשְׂרָאֵל בְּיוֹמָא הַהוּא בְּמַשְׁרְיָתָא׃
17 וּסְלֵיק עָמְרִי וְכָל יִשְׂרָאֵל עִמֵּיהּ מִגִּבְּתוֹן וְצָרוּ עַל תִּרְצָה׃ 18 וַהֲוָה כַּד חָזָא זִמְרִי אֲרֵי אִתְכְּבִישַׁת קַרְתָּא וְעַל לְאִדְּרוֹן בֵּית מַלְכָּא
וְאוֹקִיד עֲלוֹהִי יָת בֵּית מַלְכָּא בְּנוּרָא וּמִית׃ 19 עַל חוֹבוֹהִי דְּחָב לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לְמֵיזַל בְּאוֹרַח יָרָבְעָם בַּר נְבָט וּבְחוֹבוֹהִי דִּי עָבַד
לְחַיָּבָא יָת יִשְׂרָאֵל׃ 20 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי זִמְרִי וּמָרָדוּתֵיהּ דְּמָרַד הֲלָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
21 בְּכֵן אִתְפְּלֵג עַמָּא יִשְׂרָאֵל לְתַרְתֵּין פַּלְגוּת עַמָּא הֲוָת בָּתַר תִּבְנִי בַּר גִּינַת לְאַמְלָכוּתֵיהּ וּפַלְגוּת בָּתַר עָמְרִי׃
22 וְתַקִּיף עַמָּא דְּבָתַר עָמְרִי מִן עַמָּא דְּבָתַר תִּבְנִי בַּר גִּינַת וּמִית תִּבְנִי וּמְלַךְ עָמְרִי׃
23 בְּשְׁנַת תְּלָתִין וְחָדָא שְׁנִין לְאָסָא מַלְכָּא דִּבְיִת יְהוּדָה שַׁבְטָא מְלַךְ עָמְרִי עַל יִשְׂרָאֵל תְּרֵתֵי עֲשְׂרֵי שְׁנִין בְּתִרְצָה מְלַךְ שִׁית שְׁנִין׃
24 וּזְבַן יָת כְּרַכָּא שׁוֹמְרוֹן מִן שֶׁמֶר בְּתַרְתֵּין כִּכְּרִין דְּכַסְפָּא וּבְנָא יָת כְּרַכָּא וּקְרָא יָת שְׁמָהּ דְּקַרְתָּא דִּבְנָא עַל שׁוּם שֶׁמֶר מָרֵיהּ דְּטוּרָא דְּשׁוֹמְרוֹן׃
25 וַעֲבַד עָמְרִי דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וְאַבְאֵישׁ מִכֹּל דְּקַדְמוֹהִי׃
26 וַאֲזַל בְּכָל אוֹרַח יָרָבְעָם בַּר נְבָט וּבְחוֹבוֹהִי דְּחַייֵב יָת יִשְׂרָאֵל לַאֲרָגָזָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְּיִשְׂרָאֵל בְּטַעֲוָתְהוֹן׃
27 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי עָמְרִי דַּעֲבַד וּגְבוּרְתֵּיהּ דַּעֲבַד הֲלָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
28 וּשְׁכִיב עָמְרִי עִם אֲבָהָתֵיהּ וְאִתְקְבַר בְּשׁוֹמְרוֹן וּמְלַךְ אַחְאָב בְּרֵיהּ תְּחוֹתֵיהּ׃

Et audiuit populus in castris, dicentes: Rebellauit Zambri, & percussit regem Ela; & regem constituit populus Ambri principem militiæ super Israel in die illa in castris. 16

Et ascendit Ambri de Gabathon, & omnis Israel cum eo, & obsedit in Thersa. 17

Et factum est vt vidit Zambri quòd expugnata est ciuitas sua, & ingreditur in domũ regis, & succendit super se domum regis in igne, & mortuus est; 18

Pro peccatis suis quæ fecit, cùm faceret malum coram Domino cùm ambularet in via Hieroboam filij Nabat; & in peccatis eius quæ fecit vt peccare fecit Israel. 19

Et reliqua sermonum Zambri, & coniurationes eius quas coniurauit; nonne hæc scripta sunt in libro verborũ dierum regũ Israel? 20

Tunc diuisus est populus Israel; media pars eius fit post Thabni filium Gineth vt constitueret regem eum, & media pars populi fit post Ambri vt regem constitueret eum: 21

Et populus existens post Ambri, prævaluit populo qui post Thabni filium Gineth, & mortuus est Thabni, & regnauit Ambri. 22

In trigesimo & primo anno Asa regis Iuda, regnat Ambri super Israel duodecim annis, & in Thersa regnat sex annis. 23

Et possedit Ambri montẽ Somoron à Semmer domino montis duobus talentis argenti; & ædificauit montem, & vocauit nomen montis quem ædificauit in nomine Semmer domini montis Somoron. 24

Et fecit Ambri malum in conspectu Domini, & operatus est nequiter super omnes qui fuerunt ante eum. 25

Et ambulauit in omni via Hieroboam filij Nabat, & in peccatis eius quibus peccare fecerat Israel, vt irritaret Dominum Deum Israel in vanitatibus suis. 26

Et reliqua sermonũ Ambri & omnia quæ fecit, & prælia eius; nonne hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel? 27

Et dormiuit Ambri cum patribus suis, & sepelitur in Samaria, & regnauit Achaab filius eius pro eo. 28

16 * Ϛ ἤκουσεν ὁ λαὸς ἐν τῇ παρεμβολῇ, λεγόντων· συνεστράφη Ζαμβεί, Ϛ πέπαικε τὸν βασιλέα ἠλά· Ϛ ἐβασίλευσεν ὁ λαὸς τὸν Ἀμβεὶ τὸν ἡγεμόνα τ στρατιᾶς ἐπὶ Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν τῇ παρεμβολῇ.

17 * καὶ ἀνέβη Ἀμβεὶ ἐκ Γαβαθών, καὶ πᾶς Ἰσραὴλ μετ' αὐτ· Ϛ περιεκάθισεν ἐν Θερσᾶ.

18 * Ϛ ἐγένετο ὡς εἶδε Ζαμβεὶ ὅτι προκαλείλπ) ἡ πόλις αὐτ, Ϛ εἰσπορεύεται εἰς τὸν οἶκον βασιλέως, Ϛ ἐνέπυρισεν ἐφ' ἑαυτὸν τὸν οἶκον τ βασιλέως ἐν πυρί, καὶ ἀπέ-

19 θανεν * ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτ ὧν ἐποίησε ℈ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου τ πορευθῆναι ἐν ὁδῷ Ἱεροβοὰμ υἱοῦ Ναβάτ, καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτ αἷς

20 ἐποίησεν ὡς ℈ ἥμαρτε τὸν Ἰσραήλ. * Ϛ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Ζαμβρὶ Ϛ αἱ ζωάψεις αὐτ ἃς ζωῆψεν, οὐχ ἰδὲ ταῦτα γέγραπται ℈ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν

21 τῶν βασιλέων Ἰσραήλ; * τότε μερίζε) ὁ λαὸς Ἰσραήλ, ἥμισυ αὐτ γίνε) ὀπίσω Θαβνὶ υἱοῦ Γινὴθ ℈ βασιλεῦσαι αὐτόν, Ϛ τὸ ἥμισυ τ λαοῦ γίνε) ὀπίσω Ἀμβρὶ ℈ βασι-

22 λεῦσαι αὐτόν. * καὶ ὁ λαὸς ὁ ὢν ὀπίσω Ἀμβρί, ὑπερεφάτησε τὸν λαὸν τὸν ὀπίσω Θαβνὶ υἱοῦ Γινήθ· καὶ ἀπέθανε Θαβνί· καὶ ἐβασίλευσεν Ἀμβρί.

23 * ἐν τῷ τριακοστῷ καὶ πρώτῳ ἔτει τοῦ Ἀσὰ βασιλέως Ἰούδα βασιλεύει Ἀμβρὶ ℈ Ἰσραὴλ δώδεκα ἔτη, καὶ ἐν τῇ Θερσᾶ βασιλεύει ἓξ ἔτη.

24 * καὶ ἐκτήσατο Ἀμβρὶ τὸ ὄρος τὸ Σωμορὼν ℈ Σεμμὴρ ℈ κυρίῳ ℈ ὄρους δύο Ταλάντων ἀργυρίου· Ϛ ᾠκοδόμησε τὸ ὄρος, καὶ ἐπεκάλεσε τὸ ὄνομα ℈ ὄρους ℈ ᾠκοδόμησεν ℈ τῷ ὀνόματι Σεμμὴρ ℈ κυρίου ℈ ὄρους Σωμορών.

25 * καὶ ἐποίησεν Ἀμβρὶ τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, Ϛ ἐπονηρεύσατο ὑπὲρ πάντας τοὺς ἔμπροσθεν αὐτ.

26 * καὶ ἐπορεύθη ἐν πάσῃ ὁδῷ Ἱεροβοὰμ υἱοῦ Ναβὰτ Ϛ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις αὐτ αἷς ἥμαρτε τὸν Ἰσραήλ, ℈ παροργίσαι τὸν κύριον τὸν θεὸν Ἰσραὴλ ἐν ταῖς ματαίοις αὐτ.

27 * Ϛ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Ἀμβρὶ Ϛ πάντα ὅσα ἐποίησε καὶ αἱ δυναστεῖαι αὐτ, οὐχ ἰδὲ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων Ἰσραήλ;

28 * καὶ ἐκοιμήθη Ἀμβρὶ μετὰ τῶν πατέρων αὐτ, καὶ ἐτάφη ἐν Σαμαρείᾳ, καὶ ἐβασίλευσεν Ἀχαὰβ υἱὸς αὐτ ἀντ' αὐτ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et audiuit populus qui castrametabantur, dicendo: Coniurauit Zimri & etiam occidit regem; & regem constituerunt omnis Israel Ghamri magistrum exercitus super Israel die illa in castris. 17 Et ascendit Ghamri & omnis Israel cum eo ex Gibthon, & obsederunt Thirsza. 18 Et fuit cùm videret Zimri subactam ciuitatem, intrauit in conclaue domus regis, & incendit super se domum regis igni, & mortuus est; 19 Propter peccata sua quæ peccauit, faciendo quod malum erat ante Dominum, ambulando in via Ierabgham filij Nebat, & in peccatis eius quæ fecerat, peccare faciendo Israel. 20 Et reliquum verborum Zimri & coniuratio eius quâ coniurauit; nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel?

21 Tunc diuisus est populus Israel in duas partes: dimidium populi erat post Thibni filium Ginath, vt regem constitueret eum; & dimidium post Ghamri. 22 Et prævaluit populus, qui erat post Ghamri, populo qui erat post Thibni filium Ginath; & mortuus est Thibni, & regnauit Ghamri. 23 Anno triceſimo primo annorum Azza regis tribus domus Iehudah, regnauit Ghamri super Israel duodecim annis; in Thirsza regnauit sex annis. 24 Et emit arcem Somron à Semer duobus talentis argenti, & ædificauit arcem, & vocauit nomen ipsius vrbis quam ædificauit, de nomine Semer domini ipsius montis Somron.

25 Et fecit Ghamri quod malum erat ante Dominum, & peius fecit omnibus qui fuerant ante se.

26 Et ambulauit in omni via Ierabgham filij Nebat, & in peccatis illius quibus peccare fecit Israel, irritando Dominum Deum Israel erroribus suis. 27 Et reliquum verborum Ghamri quæ fecit, & fortitudo eius quam fecit, nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel? 28 Et dormiuit Ghamri cum patribus suis, & sepultus est in Somron, & regnauit Ahhab filius eius pro eo.

29 * וְאַחְאָב בֶּן־עָמְרִי מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנַת
שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ
אַחְאָב בֶּן־עָמְרִי עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן עֶשְׂרִים
30 וּשְׁתַּיִם שָׁנָה׃ * וַיַּעַשׂ אַחְאָב בֶּן־עָמְרִי הָרַע
בְּעֵינֵי יְהוָה מִכֹּל אֲשֶׁר לְפָנָיו׃
31 * וַיְהִי הֲנָקֵל לֶכְתּוֹ בְּחַטֹּאת יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט
וַיִּקַּח אִשָּׁה אֶת־אִיזֶבֶל בַּת־אֶתְבַּעַל מֶלֶךְ צִדֹנִים
וַיֵּלֶךְ וַיַּעֲבֹד אֶת־הַבַּעַל וַיִּשְׁתַּחוּ לוֹ׃
32 * וַיָּקֶם מִזְבֵּחַ לַבָּעַל בֵּית הַבַּעַל אֲשֶׁר בָּנָה
33 בְּשֹׁמְרוֹן׃ * וַיַּעַשׂ אַחְאָב אֶת־הָאֲשֵׁרָה וַיּוֹסֶף
אַחְאָב לַעֲשׂוֹת לְהַכְעִיס אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
מִכֹּל מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנָיו׃
34 * בְּיָמָיו בָּנָה חִיאֵל בֵּית הָאֱלִי אֶת־יְרִיחֹה
בַּאֲבִירָם בְּכֹרוֹ יִסְּדָהּ וּבִשְׁגִיב צְעִירוֹ הִצִּיב דְּלָתֶיהָ
כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן׃

יז

1 * וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי מִתֹּשְׁבֵי
גִלְעָד אֶל־אַחְאָב חַי־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־
עָמַדְתִּי לְפָנָיו אִם־יִהְיֶה הַשָּׁנִים הָאֵלֶּה טַל
וּמָטָר כִּי אִם־לְפִי דְבָרִי׃
2 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר׃
3 * לֵךְ מִזֶּה וּפָנִיתָ לְךָ קֵדְמָה וְנִסְתַּרְתָּ בְּנַחַל
כְּרִית אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הַיַּרְדֵּן׃
4 * וְהָיָה מֵהַנַּחַל תִּשְׁתֶּה וְאֶת־הָעֹרְבִים צִוִּיתִי
5 לְכַלְכֶּלְךָ שָׁם׃ * וַיֵּלֶךְ וַיַּעַשׂ כִּדְבַר יְהוָה וַיֵּלֶךְ
וַיֵּשֶׁב בְּנַחַל כְּרִית אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הַיַּרְדֵּן׃
6 * וְהָעֹרְבִים מְבִיאִים לוֹ לֶחֶם וּבָשָׂר בַּבֹּקֶר
7 וְלֶחֶם וּבָשָׂר בָּעָרֶב וּמִן־הַנַּחַל יִשְׁתֶּה׃ * וַיְהִי
מִקֵּץ יָמִים וַיִּיבַשׁ הַנָּחַל כִּי לֹא־הָיָה גֶשֶׁם בָּאָרֶץ׃
8 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֵלָיו לֵאמֹר׃

29 * Achab verò filius Amri regnauit super Israel anno tricesimo octauo Asa regis Iuda. Et regnauit Achab filius Amri super Israel in Samaria viginti & duobus
30 annis. * Et fecit Achab filius Amri malũ in conspectu Domini super omnes qui
31 fuerunt ante eum. * Nec suffecit ei vt ambularet in peccatis Hieroboam filij Nabath; insuper duxit vxorem Iezabel filiam Methabaal regis Sidoniorum. Et abijt & seruiuit Baal, & adorauit eum. 3. Reg. 10. d
32 * Et posuit aram Baal in templo Baal, quod ædificauerat in Samaria.
33 * Et plantauit lucum. Et addidit Achab in opere suo irritans Dominum Deum Israel super omnes reges Israel, qui fuerunt ante eum.
34 * In diebus eius ædificauit Ahiel de Bethel Hiericho. In Abiram primitiuo suo fundauit eam, & in Segub nouissimo suo posuit portas eius iuxta verbum Domini quod locutus fuerat in manu Iosue filij Nun.

CAP. XVII.

1 A ET dixit Helias Thesbites de habitatoribus Galaad ad Achab, Viuit Dñs Deus Israel in cuius conspectu sto, si erit annis his ros & pluuia, nisi iuxta oris mei Inf. 18. a 4. Re. 3. b Iaco. 5. b
2 verba. * Et factum est verbum Domini ad
3 eum, dicens: * Recede hinc & vade cõtra Orientem, & abscondere in torrente Carith, qui est contra Iordanem.
4 * Et ibi de torrente bibes. coruísque
5 præcepi vt pascant te ibi. * Abijt ergo & fecit iuxta verbum Domini. Cúmque abisset, sedit in torrẽte Carith qui est contra Iordanem.
6 * Corui quoque deferebant ei panem & carnes manè, similiter panem & carnes vesperi, & bibebat de torrente.
7 * Post dies autem aliquantos siccatus est torrens, non enim pluerat super ter-
8 ram. * Factus est ergo sermo Domini ad eum, dicens:

תרגום יונתן

29 וְאַחְאָב בַּר עָמְרִי מְלַךְ עַל יִשְׂרָאֵל בִּשְׁנַת תְּלָתִין וְתַמְנֵי שְׁנִין לְאָסָא מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וּמְלַךְ אַחְאָב בַּר עָמְרִי עַל יִשְׂרָאֵל
בְּשׁוֹמְרוֹן עֶשְׂרִין וְתַרְתֵּין שְׁנִין׃ 30 וַעֲבַד אַחְאָב בַּר עָמְרִי דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ מִכָּל דִּקְדָמוֹהִי׃ 31 וַהֲוָה שִׁיט בְּעֵינוֹהִי לְמֵיזַל בְּחוֹבֵי
יָרָבְעָם בַּר נְבַט וּנְסֵיב אִתְּתָא יַת אִיזֶבֶל בַּת אֶתְבַּעַל מַלְכָּא דְצִידוֹנָאֵי וַאֲזַל וּפְלַח יַת בַּעֲלָא וּסְגִיד לֵיהּ׃ 32 וַאֲקִים אֱגוֹרָא לְבַעֲלָא בֵּית
בַּעֲלָא דִּבְנָא בְּשׁוֹמְרוֹן׃ 33 וַעֲבַד אַחְאָב יַת אֲשֵׁירְתָּא וְאוֹסֵיף אַחְאָב לְמֶעְבַּד לְאַרְגָּזָא קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל מִכָּל מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל
דַּהֲווֹ קֳדָמוֹהִי׃ 34 בְּיוֹמוֹהִי בְּנָא חִיאֵל בֵּית מוֹמֵי יַת יְרִיחוֹ קְטַל אֲבִירָם בְּכֻרֵיהּ כַּד שָׁרֵי לְשַׁכְלָלוּתָהּ וּשְׁגוּב זְעֵיר בְּנוֹהִי
כַּד אֲקִים דָּשָׁהָא כְּפִתְגָמָא דַיְיָ דְמַלֵּיל בְּיַד יְהוֹשֻׁעַ בַּר נוּן׃

יז

1 וַאֲמַר אֵלִיָּהוּ דְמִתּוֹשָׁב מִתּוֹתָבֵי גִלְעָד לְאַחְאָב קַיָּים הוּא יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דִּמְשַׁמֵּשְׁנָא קֳדָמוֹהִי אִם יְהֵא שְׁנַיָּא הָאִילֵּין טַלָּא וּמִטְרָא
אֱלָהֵן כַּד אֵימַר׃ 2 וַהֲוָה פִּתְגַם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמֵּיהּ לְמֵימַר׃ 3 אֱזֵיל מִכָּא וְתִתְפְּנֵי לָךְ לְקִדּוּמָא וְתִסְטַמַּר בְּנַחֲלָא דִכְרִית דְעַל אַפֵּי
יַרְדֵּנָא׃ 4 וִיהֵי מִנַּחֲלָא תִּשְׁתֵּי וְיַת עוֹרְבַיָּא פַּקֵּידֵית לְסוֹבָרוּתָךְ תַּמָּן׃ 5 וַאֲזַל וַעֲבַד כְּפִתְגָמָא דַיְיָ וַאֲזַל וִיתֵב בְּנַחֲלָא דִכְרִית דְעַל אַפֵּי
יַרְדֵּנָא׃ 6 וְעוֹרְבַיָּא מַיְתָן לֵיהּ לַחֲמָא וּבִשְׂרָא בְּצַפְרָא וְלַחֲמָא וּבִשְׂרָא בְּרַמְשָׁא וּמִנַּחֲלָא שָׁתֵי׃ 7 וַהֲוָה מִסּוֹף יוֹמִין וִיבֵישׁ נַחֲלָא אֲרֵי לָא
הֲוָה מִטְרָא בְּאַרְעָא׃ 8 וַהֲוָה פִּתְגַם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִמֵּיהּ לְמֵימַר׃

29 ‡ At Achiab filius Ambri regnauit ſuper Iſrael in anno triceſimo & octauo Aſa regis Iuda; regnat autem Achaab filius Ambri, ſuper Iſrael in Samaria viginti & duobus annis.

30 ‡ Et fecit Achaab malum coram Domino, & nequiter operatus eſt ſuper omnes qui fuerunt ante eum.

31 ‡ Et non erat ei ſufficiens vt ambularet in peccatis Hieroboam filij Nabat; & duxit vxorem Iezabel filiam Ethbaal regis Sidoniorum: & abijt Achaab & ſeruiuit Baal, & adorauit eum.

32 ‡ Et ſtatuit aram Baal in domo Baal quam ædificauerat in Samaria.

33 ‡ Et fecit Achaab lucum; & addidit Achaab vt faceret irritationes vt irritaret Dominum Deum Iſrael ſuper omnes reges Iſrael qui fuerunt ante eum.

34 ‡ In diebus eius ædificauit Chiel Bethelites Hiericho, in Abiron primogenito ſuo fundauit eam, & in Segub nouiſſimo ſuo poſuit portas ei iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat in manu Ioſue filij Nun.

CAP. XVII.

1 ET dixit Helias Thesbites, qui de habitatoribus Galaad ad Achaab, Viuit Dominus Deus Iſrael, cui aſſiti coram eo, ſi erit annis hiros & pluuia, niſi per verbum oris mei.

2 ‡ Et factum eſt verbum Domini ad Heliam:

3 ‡ Vade hinc contra Orientem, & abſconde in torrente Cherith, qui eſt contra faciem Iordanis.

4 ‡ Et erit, de torrente bibes aquam, & coruis præcipiam vt paſcant te ibi.

5 ‡ Et abijt & fecit Helias iuxta verbum Domini, & ſedit in torrente Cherith, qui contra faciem Iordanis.

6 ‡ Et corui deferebant ei panes & carnem manè, & panes & carnem veſperi, & de torrente bibebat aquam.

7 ‡ Et factum eſt poſt dies & ſiccatus eſt torrens, quia non facta eſt pluuia ſuper terram.

8 ‡ Et factus eſt ſermo Domini ad Heliam, dicens:

29 ‡ ὁ δὲ ἀχαὰβ υἱὸς ἀμβρὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν ἔτει τριακοστῷ καὶ ὀγδόῳ ἔτει βασιλέως ἰούδα· βασιλεύει δὲ ἀχαὰβ υἱὸς ἀμβρὶ ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν σαμαρείᾳ
30 εἴκοσι καὶ δύο ἔτη. ‡ καὶ ἐποίησεν ἀχαὰβ τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, ὑπὲρ πάντας οὓς ἐποίησαν οἱ νομεῖς ἔμπροσθεν αὐτοῦ.
31 ‡ καὶ οὐκ ἦν αὐτῷ ἱκανὸν τοῦ πορευθῆναι ἐπὶ ταῖς ἁμαρτίαις ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ· καὶ ἔλαβε γυναῖκα ἰεζάβελ τὴν θυγατέρα ἐθβαὰλ βασιλέως σιδωνίων· καὶ ἐπορεύθη ἀχαὰβ καὶ ἐδούλευσε τῷ βάαλ καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.
32 ‡ καὶ ἔστησε θυσιαστήριον τῷ βάαλ ἐν οἴκῳ τοῦ βάαλ οὗ ᾠκοδόμησεν ἐν σαμαρείᾳ.
33 ‡ καὶ ἐποίησεν ἀχαὰβ τὸ ἄλσος· καὶ ἐπλεόνασεν ἀχαὰβ τοῦ ποιῆσαι παροργισματα τοῦ παροργίσαι τὸν κύριον θεὸν τοῦ ἰσραὴλ ὑπὲρ πάντας οὓς βασιλέας ἰσραὴλ οὓς ἔμπροσθεν αὐτοῦ.
34 ‡ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ᾠκοδόμησε χιὴλ ὁ βεθελίτης τὴν ἰεριχώ, ἐν τῷ ἀβιρὼν τῷ πρωτοτόκῳ αὐτοῦ ἐθεμελίωσεν αὐτήν· καὶ ἐν τῷ σεγὼβ τῷ νεωτέρῳ αὐτοῦ ἐπέστησε θύρας αὐτῆς κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ ἰησοῦ υἱοῦ ναυή.

ιζ.

1 ‡ Καὶ εἶπεν ἠλίας ὁ θεσβίτης ὁ ἐκ θεσεβὼν τῆς γαλαὰδ πρὸς ἀχαάβ, ζῇ κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ᾧ παρέστην ἐνώπιον αὐτοῦ, εἰ ἔσται τὰ ἔτη ταῦτα δρόσος καὶ ὑετός, ὅτι ἐὰν μὴ διὰ λόγου στόματός μου.
2 ‡ καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἠλίαν·
3 ‡ πορεύου ἐντεῦθεν κατὰ ἀνατολάς, καὶ κρύβηθι ἐν τῷ χειμάρρῳ χερὶθ τῷ ἐπὶ προσώπου τοῦ ἰορδάνου.
4 ‡ καὶ ἔσται ἐκ τοῦ χειμάρρου πίεσαι ὕδωρ, καὶ τοῖς κόραξιν ἐντελοῦμαι τοῦ διατρέφειν σε ἐκεῖ.
5 ‡ καὶ ἐπορεύθη καὶ ἐποίησεν ἠλίας κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, καὶ ἀπῆλθεν ἐν τῷ χειμάρρῳ χερὶθ τοῦ ἐπὶ προσώπου τοῦ ἰορδάνου.
6 ‡ καὶ οἱ κόρακες ἔφερον αὐτῷ ἄρτους καὶ κρέας τὸ πρωΐ, καὶ ἄρτους καὶ κρέας τὸ δείλης, καὶ ἐκ τοῦ χειμάρρου ἔπινεν ὕδωρ.
7 ‡ καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας καὶ ἐξηράνθη ὁ χειμάρρους, ὅτι οὐκ ἐγένετο ὑετὸς ἐπὶ τὴν γῆν.
8 ‡ καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς ἠλίαν, λέγον·

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 Et Ahhab filius Ghamri regnauit ſuper Iſrael anno trigeſimo octauo annorum Azza regis tribus domus Iehudah, regnauit Ahhab filius Ghamri ſuper Iſrael in Somron viginti & duobus annis. 30 Et fecit Ahhab filius Ghamri peius ante Dominum omnibus, qui fuerunt ante ſe. 31 Et fuit leue in oculis eius ambulare in peccatis Ierabgham filij Nebat, & accepit etiam vxorem Izebel filiam Ethbaghal regis Szidonæorum, & iuit & coluit Baghala, & adorauit illud. 32 Et ſtatuit aram ipſi Baghala, in domo Baghala quam ædificauerat in Somron. 33 Et fecit Ahhab lucum, & addidit Ahhab facere, vt irritaret Dominum Deum Iſrael præ omnibus regibus Iſrael qui fuerant ante ſe. 34 In diebus eius ædificauit Hhiel de Beth-mome Iericho; occidit Abiram primogenitum ſuum, quando cœpit fundare eam, & Zzigub paruum filium ſuum quando erexit portas eius, iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat per manum Iehoſuagh filij Nun.

CAP. XVII.

1 ET dixit Eliah qui erat ex Thoſab, de habitatoribus Gilghad, ad Ahhab, Permanet ipſe Dominus Deus Iſrael, ante quem miniſtro, ſi erit annis his ros & pluuia, niſi cùm dixero. 2 Et fuit verbum prophetiæ à Domino cum eo, dicendo:
3 Abi hinc, & verte te ad Orientem, & abſcondaris in torrente Cherith, qui eſt ante Iardena. 4 Et erit, de torrente bibes, & coruis præcepi vt alant te ibi. 5 Et abijt, & fecit iuxta verbum Domini: & abijt & ſedit in torrente Cherith, qui erat ante Iardena. 6 Et corui afferebant illi panem & carnem manè, & panem & carnem veſperi; at de torrente bibebat. 7 Et fuit in fine dierum & aruit torrens, quia non fuerat pluuia in terra.
8 Et fuit verbum prophetiæ à Domino cum illo, dicendo:

9 * קוּם לֵךְ צָרְפַתָה אֲשֶׁר לְצִידוֹן וְיָשַׁבְתָּ שָׁם
הִנֵּה צִוִּיתִי שָׁם אִשָּׁה אַלְמָנָה לְכַלְכְּלֶךָ׃
10 * וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ צָרְפַתָה וַיָּבֹא אֶל־פֶּתַח הָעִיר
וְהִנֵּה־שָׁם אִשָּׁה אַלְמָנָה מְקֹשֶׁשֶׁת עֵצִים וַיִּקְרָא
אֵלֶיהָ וַיֹּאמַר קְחִי־נָא לִי מְעַט־מַיִם בַּכְּלִי וְאֶשְׁתֶּה׃
11 * וַתֵּלֶךְ לָקַחַת וַיִּקְרָא אֵלֶיהָ וַיֹּאמַר לִקְחִי־נָא
לִי פַּת־לֶחֶם בְּיָדֵךְ׃
12 * וַתֹּאמֶר חַי־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אִם־יֶשׁ־לִי מָעוֹג כִּי
אִם־מְלֹא כַף־קֶמַח בַּכַּד וּמְעַט־שֶׁמֶן בַּצַּפַּחַת
וְהִנְנִי מְקֹשֶׁשֶׁת שְׁנַיִם עֵצִים וּבָאתִי וַעֲשִׂיתִיהוּ לִי
וְלִבְנִי וַאֲכַלְנֻהוּ וָמָתְנוּ׃
13 * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֵלִיָּהוּ אַל־תִּירְאִי בֹּאִי עֲשִׂי
כִּדְבָרֵךְ אַךְ עֲשִׂי־לִי־מִשָּׁם עֻגָּה קְטַנָּה בָרִאשֹׁנָה
וְהוֹצֵאת לִי וְלָךְ וְלִבְנֵךְ תַּעֲשִׂי בָּאַחֲרֹנָה׃
14 * כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כַּד הַקֶּמַח
לֹא תִכְלָה וְצַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא תֶחְסָר עַד יוֹם תֵּתֶן־
15 יְהוָה גֶּשֶׁם עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃ * וַתֵּלֶךְ וַתַּעֲשֶׂה
כִּדְבַר אֵלִיָּהוּ וַתֹּאכַל הִוא־וָהִיא וּבֵיתָהּ יָמִים׃
16 * כַּד הַקֶּמַח לֹא כָלָתָה וְצַפַּחַת הַשֶּׁמֶן לֹא חָסֵר
כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד אֵלִיָּהוּ׃
17 * וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה חָלָה בֶן־הָאִשָּׁה
בַּעֲלַת הַבָּיִת וַיְהִי חֳלִיוֹ חָזָק מְאֹד עַד אֲשֶׁר לֹא־
18 נוֹתְרָה־בּוֹ נְשָׁמָה׃ * וַתֹּאמֶר אֶל־אֵלִיָּהוּ מַה־לִּי
וָלָךְ אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּאתָ אֵלַי לְהַזְכִּיר אֶת־עֲוֹנִי
19 וּלְהָמִית אֶת־בְּנִי׃ * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ תְּנִי־לִי אֶת־
בְּנֵךְ וַיִּקָּחֵהוּ מֵחֵיקָהּ וַיַּעֲלֵהוּ אֶל־הָעֲלִיָּה אֲשֶׁר־
הוּא יֹשֵׁב שָׁם וַיַּשְׁכִּבֵהוּ עַל־מִטָּתוֹ׃
20 * וַיִּקְרָא אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהָי הֲגַם עַל־
הָאַלְמָנָה אֲשֶׁר־אֲנִי מִתְגּוֹרֵר עִמָּהּ הֲרֵעוֹת לְהָמִית
אֶת־בְּנָהּ׃

9 * Surge & vade in Sareptam Sidoniorũ, Luc. 4. d
& manebis ibi. Præcepi enim ibi mulieri
10 viduæ vt pascat te. * Surrexit & abijt in
Sareptam Sidoniorũ. Cúmq; venisset ad
portam ciuitatis, apparuit ei mulier vidua
colligens ligna & vocauit eã, dixítq; ei, Da
mihi paululum aquæ in vase vt bibam.
11 * Cúmq; illa pergeret vt afferret, clama- Iudi. 4. c Eccl. 48. a
bat post tergũ eius, dicẽs: Affer mihi obse
12 cro & buccellã panis in manu tua. * Quæ
respondit, Viuit Dñs Deus tuus, quia nõ
habeo panem, nisi quantum pugillus ca-
pere potest farinæ in hydria, & paululum
olei in lecytho. En colligo duo ligna vt
ingrediar & faciam illud mihi & filio meo
13 vt comedamus & moriamur. * Ad quam
Helias ait: Noli timere, sed vade & fac si-
cut dixisti. Veruntamẽ mihi primùm fac
de ipsa farinula subcinericium panẽ par-
uulum, & affer ad me, tibi autẽ & filio tuo
14 facies postea. * Hæc autẽ dicit Dñs Deus
Israel: Hydria farinæ non deficiet, nec le-
cythus olei minuetur vsque in diẽ in qua
Dñs daturus est pluuiã super faciem ter-
15 ræ. * Quæ abijt & fecit iuxta verbum He
liæ. Et comedit ipse & illa, & domus eius.
16 * Et ex illa die hydria farinæ nõ defecit,
& lecythus olei non est imminutus iuxta
verbum Dñi quod locutus fuerat in ma-
17 nu Heliæ. * Factũ est autẽ post verba hęc
ægrotauit filius mulieris matrisfamilias,
& erat languor fortissimus, ita vt non re-
18 maneret in eo anhelitus. * Dixit ergo
ad Heliam, Quid mihi & tibi vir Dei:
ingressus es ad me vt rememorarẽtur ini-
quitates meæ, & interficeres filiũ meum?
19 * Et ait ad eam Helias, Da mihi filium
tuum. Tulítque eum de sinu eius, & por-
tauit in cœnaculum vbi ipse manebat, &
posuit super lectulum suum.
20 * Et clamauit ad Dominum, & dixit,
Domine Deus meus, etiam ne viduam
apud quam ego vtcumq; sustentor, affli-
xisti vt interficeres filium eius?

תרגום יונתן

9 קום אֱזֵיל לְצָרְפַת דִּי לְצִידוֹן וְתִיתֵב תַּמָּן הָא פַּקֵּידֵית תַּמָּן אִתְּתָא אַרְמֶלְתָּא לְסוֹבָרוּתָךְ׃
10 וְקָם וַאֲזַל לְצָרְפַת וַאֲתָא בִּתְרַע קַרְתָּא
וְהָא תַמָּן אִתְּתָא אַרְמֶלְתָּא מְגַבְּבָא אָעִין וּקְרָא לָהּ וַאֲמַר סַבִּי כְּעַן לִי זְעֵיר מַיָּא בְּמָנָא וְאֶשְׁתֵּי׃
11 וְאַזְלַת לְמִיסַּב וּקְרָא לָהּ וַאֲמַר סַבִּי
כְּעַן לִי פִּתָּא דְלַחֲמָא בִּידִיךְ׃
12 וַאֲמֶרֶת קַיָּים הוּא יְיָ אֱלָהָךְ אִם אִית לִי מִדַּעַם אֱלָהֵין מְלֵי פִּיסַת יְדָא קִמְחָא בְּמָנָא וּזְעֵיר מִשְׁחָא
בִּצְלוּחִיתָא וְהָא אֲנָא מְגַבְּבָא תְּרֵין אָעִין וְאֵיהָךְ וְאֶעְבְּדִינֵיהּ לִי וְלִבְרִי וְנֵיכְלִינֵיהּ וּנְמוּת׃
13 וַאֲמַר לָהּ אֵלִיָּהוּ לָא תִדְחֲלִין עוֹלִי עֲבִידִי
כְּפִתְגָמַיְיכִי בְּרַם עֲבִידִי לִי מִתַּמָּן חֲרָרָא זְעֵירָא בְּקַדְמֵיתָא וְתַפִּיקִין לִי וְלִיךְ וְלִבְרִיךְ תַּעְבְּדִין בְּבָתְרֵיתָא׃
14 אֲרֵי כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל מָנָא דְקִמְחָא לָא יִגְמַר וּצְלוּחִיתָא דְמִישְׁחָא לָא תֶחְסַר עַד יוֹמָא דְיִתֵּן יְיָ מִטְרָא עַל אַפֵּי אַרְעָא׃
15 וְאַזְלַת וְעַבְדַת כְּפִמְגָמָא דְאֵלִיָּהוּ וְאַכְלַת הִיא וְהוּא וֶאֱנַשׁ בַּיְתָהּ יוֹמִין׃
16 מָנָא דְקִמְחָא לָא גְמַר וּצְלוּחִיתָא דְמִשְׁחָא לָא חֲסֶרֶת כְּפִתְגָמָא דַיְיָ דְמַלֵּיל בְּיַד אֵלִיָּהוּ׃
17 וַהֲוָה בָתַר פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין מֵרַע בַּר אִתְּתָא מָרַת בֵּיתָא וַהֲוָה מַרְעֵיהּ תַּקִּיף לַחֲדָא עַד דְלָא אִשְׁתַּאֲרַת בֵּיהּ נִשְׁמְתָא׃
18 וַאֲמֶרֶת לְאֵלִיָּהוּ מָה לִי וְלָךְ נְבִיָּיא דַיְיָ אֲתֵיתָא לְוָתִי לְאַדְכָּרָא יַת חוֹבִי וּלְמִקְטַל יַת בְּרִי׃
19 וַאֲמַר לָהּ הַבִּי לִי יַת בְּרִיךְ וְנַסְבֵיהּ מֵחֵינָהּ וְאַסְקֵיהּ לְעִילִיתָא דְהוּא יָתֵיב תַּמָּן וְאַשְׁכְּבֵיהּ עַל עַרְסֵיהּ׃
20 וַצְלֵי קֳדָם יְיָ וַאֲמַר יְיָ אֱלֹהִים בְּרַם עַל אַרְמֶלְתָּא דַאֲנָא דָר עִמָּהּ לָא יִתְבְּאֵשׁ לָהּ וְלָא יְמוּת בְּרָהּ׃

* *Surge & vade in Sareptam Sidonis, & habitabis ibi: ecce præcepi ibi mulieri viduæ, vt paſcat te.*

* *Et ſurrexit Helias, & abiit in Sareptam Sidonis in portam ciuitatis; & ecce mulier ibi vidua colligebat ligna. & clamauit poſt eam Helias, & dixit ei, Accipe iam mihi paululum aquæ in vaſe, et bibam.*

* *Et perrexit vt acciperet, & clamauit poſt ipſam Helias, & dixit ei, Accipies iam mihi & buccellam panis in manu tua, & comedam.*

* *Et dixit mulier, Viuit Dominus Deus tuus, ſi eſt mihi ſubcinericius, niſi quantum pugillus farinæ in hydria, & parum olei in lecytho; & ecce ego colligo duo ligna, & ingrediar & faciam illud mihi & filijs meis, & comedemus & moriemur.*

* *Et dixit ei Helias, Confide, ingredere & fac ſecundum verbum tuum; ſed fac mihi inde ſubcinericium paruum in primis inde, & affer mihi; tibi autẽ facies et filiis tuis in vltimo.*

* *Quia hæc dicit Dominus Deus Iſrael, Hydria farinæ non deficiet, & lecythus olei nõ minuetur vſque in diem qua dabit Dominus pluuiam ſuper terram.*

* *Et abijt mulier, & fecit iuxta verbũ Heliæ, & dedit ei & comedit ipſe & ipſa & filij eius.* * *Et hydria farinæ nõ defecit, et lecythus olei non imminutus eſt, iuxta verbum Domini, quod locutus eſt in manu Heliæ.*

* *Et factum eſt poſt hæc, & ægrotauit filius mulieris dominæ domus, & erat languor eius fortis valde, donec nõ relictus eſt in eo anhelitus vitæ.* * *Et dixit mulier ad Heliã, Quid mihi et tibi homo Dei? ingreſſus es ad me vt rememorares iniquitates meas, & interficeres filiũ meũ?*

* *Et ait Helias ad mulierem, Da mihi filium tuum: & accepit eum de ſinu eius, & portauit eum in cœnaculum, in quo ipſe ſedebat ibi, & collocauit eum ſuper lectum ſuum.*

* *Et exclamauit Helias ad Dominũ, & dixit, Domine Deus meus, etiam ne viduam cum qua ego habito cum ea, tu afflixiſti vt interficeres filium eius?*

9 * ἀνάςηθι & πορεύου εἰς σαρέπτα τ σιδωνῶ, & κατοικήσεις ἐκεῖ, ἰδὲ ἐντέταλμαι ἐκεῖ γυναικὶ χήρᾳ τοῦ διατρέφειν σε.

10 * καὶ ἀνέςη ἠλίας & ἐπορεύθη εἰς σαρέπτα τ σιδωνῶ & εἰς τὴν πυλῶνα τ πόλεως, & ἰδὲ γυνὴ ἐκεῖ χήρα συνέλεγε ξύλα· & ἐβόησεν ὀπίσω αὐτῆς ἠλίας, & εἶπεν αὐτῇ, λάβε δή μοι ὀλίγον ὕδωρ εἰς ἄγγος & πίομαι.

11 * καὶ ἐπορεύθη λαβεῖν, & ἐβόησεν ὀπίσω αὐτῆς ἠλίας & εἶπεν αὐτῇ, λήψῃ δή μοι & ψωμὸν ἄρτου ἐν τῇ χειρί

12 σου & φάγομαι. * & εἶπεν ἡ γυνή, ζῇ κύριος ὁ θεός σου, εἰ ἔστι μοι ἐγκρυφίας, ἀλλ' ἢ ὅσον δραξ ἀλεύρου ἐν τῇ ὑδρίᾳ, καὶ ὀλίγον ἔλαιον ἐν τῷ καμψάκῃ, καὶ ἰδὲ ἐγὼ συλλέγω δύο ξυλάρια, & εἰσελεύσομαι καὶ ποιήσω αὐτὸ ἐμαυτῇ & τοῖς τέκνοις μου, & φαγόμεθα, & ἀποθανούμεθα.

13 * καὶ εἶπεν αὐτῇ ἠλίας, θάρσει, εἰσελθὲ & ποίησον κατὰ τὸ ῥῆμά σου· ἀλλὰ ποίησόν μοι ἐκεῖθεν ἐγκρυφίαν μικρὸν ἐν πρώτοις ἐκεῖθεν, & ἐξοίσεις μοι, ἑαυτῇ δὲ ποιήσεις & τοῖς τέκνοις σου ἐπ' ἐσχάτῳ.

14 * ὅτι τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἡ ὑδρία τοῦ ἀλεύρου οὐκ ἐκλείψει, & ὁ καμψάκης τοῦ ἐλαίου οὐκ ἐλαττονήσει ἕως ἡμέρας τοῦ δοῦναι τὸν κύριον ὑετὸν ἐπὶ

15 τὴν γῆν. * καὶ ἐπορεύθη ἡ γυνὴ κατὰ ποίησεν κατὰ τὸ ῥῆμα ἠλίου, & ἔδωκεν αὐτῷ, κατὰ ἤσθιεν αὐτὸς & αὐτὴ καὶ τὰ

16 τέκνα αὐτῆς. * καὶ ἡ ὑδρία τοῦ ἀλεύρου οὐκ ἐξέλιπε, & ὁ καμψάκης τοῦ ἐλαίου οὐκ ἠλαττονήθη κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ ἠλίου.

17 * & ἐγένετο μετὰ ταῦτα & ἠρρώστησεν ὁ υἱὸς τ γυναικὸς τ κυρίας τοῦ οἴκου, καὶ ἦν ἡ ἀρρωσία αὐτοῦ κραταιὰ σφόδρα ἕως οὗ οὐκ ὑπελείφθη ἐν αὐτῷ πνοὴ ζωῆς.

18 * καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς ἠλίαν, τί ἐμοὶ & σοὶ ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, εἰσῆλθες πρός με τοῦ ἀναμνῆσαι τὰς ἀδικίας μου καὶ θανατῶσαι τὸν υἱόν μου;

19 * καὶ εἶπεν ἠλίας πρὸς τὴν γυναῖκα, δός μοι τὸν υἱόν σου, & ἔλαβεν αὐτὸν ἐκ τοῦ κόλπου αὐτῆς, & ἀνήνεγκεν αὐτὸν εἰς τὸ ὑπερῷον ἐν ᾧ αὐτὸς ἐκάθητο ἐκεῖ, & ἐκοίμισεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν κλίνην αὐτοῦ.

20 * καὶ ἀνεβόησεν ἠλίας πρὸς κύριον, & εἶπεν, κύριε ὁ θεός μου καί γε τὴν χήραν μεθ' ἧς ἐγὼ οἰκῶ μετ' αὐτῆς, σὺ ἐκάκωσας τοῦ θανατῶσαι τὸν υἱὸν αὐτῆς;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Surge, vade ad Szarphath in Szidon, & ſedeas ibi: ecce præcepi ibi mulieri viduæ vt alat te. 10 Et ſurrexit & iuit in Szarphath, & venit ad portam vrbis, & ecce ibi mulier vidua colligebat ligna, & vocauit illam & dixit, Accipe, quæſo, mihi paululum aquæ in vaſe, & bibam. 11 Et iuit vt acciperet, & vocauit illam: & dixit, Accipe obſecro mihi fruſtum panis in manu tua. 12 Et dixit, Permanet ipſe Dominus Deus tuus, ſi eſt mihi quicquam, niſi plenum volæ manus, farinæ in vaſe, & paululum olei in lecytho: & ecce ego colligo duo ligna, vt eam, & faciam illud mihi & filio meo, & comedamus illud, & moriamur.

13 Et dixit illi Eliahu, Ne timeas, ingredere, fac iuxta verbum tuum; verùm fac mihi inde placentam pertuſam paruam priùs, & proferas ad me: & tibi & filio tuo facies poſterius. 14 Nam ſic dixit Dominus Deus Iſrael, Vas farinæ non abſumetur, & lecythus olei non deficiet vſque in diem quo dabit Dominus pluuiam ſuper faciem terræ.

15 Et iuit & fecit iuxta verbum Eliah, & comedit illa & ipſe & viri domus illius aliquot dies.

16 Vas farinæ non abſumptum eſt, & lecythus olei non defecit, iuxta verbum Domini quod locutus fuerat per manum Eliah.

17 Et fuit poſt res iſtas, malè habuit filius mulieris dominæ domus, & erat morbus illius vehemens valdè, ita vt non remaneret in illo ſpiritus. 18 Et dixit ad Eliah, Quid mihi & tibi propheta Domini: veniſti ad me vt rememorares peccatum meum, & occideres filium meum? 19 Et dixit illi, Da mihi filium tuum: & accepit eum de ſinu illius, & aſcendit cum illo in cœnaculum ſuperius in quo habitabat, & poſuit illum ſuper lectum ſuum.

20 Et orauit Dominum, & dixit; Domine Deus, verùm viduæ, cum qua ego habito, ne malè ſit, neque moriat vt filius eius.

21 * וַיִּתְמֹדֵד עַל־הַיֶּלֶד שָׁלֹשׁ פְּעָמִים וַיִּקְרָא אֶל־
יְהוָה וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהָי תָּשָׁב־נָא נֶפֶשׁ־הַיֶּלֶד
הַזֶּה עַל־קִרְבּוֹ׃
22 * וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּקוֹל אֵלִיָּהוּ וַתָּשָׁב נֶפֶשׁ־הַיֶּלֶד
עַל־קִרְבּוֹ וַיֶּחִי׃
23 * וַיִּקַּח אֵלִיָּהוּ אֶת־הַיֶּלֶד וַיֹּרִדֵהוּ מִן־הָעֲלִיָּה
הַבַּיְתָה וַיִּתְּנֵהוּ לְאִמּוֹ וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ רְאִי חַי בְּנֵךְ׃
24 * וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֶל־אֵלִיָּהוּ עַתָּה זֶה יָדַעְתִּי כִּי
אִישׁ אֱלֹהִים אָתָּה וּדְבַר־יְהוָה בְּפִיךָ אֱמֶת׃

יח

1 * וַיְהִי יָמִים רַבִּים וּדְבַר־יְהוָה הָיָה אֶל־
אֵלִיָּהוּ בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית לֵאמֹר לֵךְ הֵרָאֵה אֶל־
אַחְאָב וְאֶתְּנָה מָטָר עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה׃
2 * וַיֵּלֶךְ אֵלִיָּהוּ לְהֵרָאוֹת אֶל־אַחְאָב וְהָרָעָב חָזָק
3 בְּשֹׁמְרוֹן׃ * וַיִּקְרָא אַחְאָב אֶל־עֹבַדְיָהוּ אֲשֶׁר
עַל־הַבָּיִת וְעֹבַדְיָהוּ הָיָה יָרֵא אֶת־יְהוָה מֵאֹד׃
4 * וַיְהִי בְּהַכְרִית אִיזֶבֶל אֵת נְבִיאֵי יְהוָה וַיִּקַּח
עֹבַדְיָהוּ מֵאָה נְבִיאִים וַיַּחְבִּיאֵם חֲמִשִּׁים אִישׁ
בַּמְּעָרָה וְכִלְכְּלָם לֶחֶם וָמָיִם׃
5 * וַיֹּאמֶר אַחְאָב אֶל־עֹבַדְיָהוּ לֵךְ בָּאָרֶץ אֶל־כָּל־
מַעְיְנֵי הַמַּיִם וְאֶל כָּל־הַנְּחָלִים אוּלַי נִמְצָא חָצִיר
וּנְחַיֶּה סוּס וָפֶרֶד וְלוֹא נַכְרִית מִן־בְּהֵמָה׃
6 * וַיְחַלְּקוּ לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ לַעֲבָר־בָּהּ אַחְאָב
הָלַךְ בְּדֶרֶךְ אֶחָד לְבַדּוֹ וְעֹבַדְיָהוּ הָלַךְ בְּדֶרֶךְ־
7 אֶחָד לְבַדּוֹ׃ * וַיְהִי עֹבַדְיָהוּ בַּדֶּרֶךְ וְהִנֵּה
אֱלִיָּהוּ לִקְרָאתוֹ וַיַּכִּרֵהוּ וַיִּפֹּל עַל־פָּנָיו וַיֹּאמֶר
הַאַתָּה זֶה אֲדֹנִי אֵלִיָּהוּ׃
8 * וַיֹּאמֶר לוֹ אָנִי לֵךְ אֱמֹר לַאדֹנֶיךָ הִנֵּה אֵלִיָּהוּ׃
9 * וַיֹּאמֶר מֶה חָטָאתִי כִּי־אַתָּה נֹתֵן אֶת־עַבְדְּךָ
בְּיַד אַחְאָב לַהֲמִיתֵנִי׃

21 *Et expandit se atque mensus est super puerum tribus vicibus, & clamauit ad Dominum & ait, Domine Deus meus reuertatur, obsecro, anima pueri huius in viscera eius.
22 *Et exaudiuit Dominus vocem Heliæ; & reuersa est anima pueri intra eum & re-
23 uixit. *Tulítque Helias puerum & deposuit eum de cœnaculo in inferiorem domum, & tradidit matri suæ, & ait illi: En
24 viuit filius tuus. *Dixítque mulier ad Heliam, Nunc in isto cognoui, quoniam vir Dei es tu, & verbum Domini in ore tuo verum est.

CAP. XVIII.

1 A POst dies multos factum est verbũ Domini ad Heliam in anno tertio, dicens, Vade & ostẽde te Achab, vt dem pluuiam
2 super faciem terræ. *Iuit ergo Helias vt ostenderet se Achab. Erat autem fames
3 vehemẽs in Samaria. *Vocauítq; Achab Abdiam dispensatorem domus suæ. Abdias autẽ timebat Dominum Deum val-
4 dè. *Nam cùm interficeret Iezabel prophetas Domini, tulit ille centum prophetas & abscondit eos quinquagenos & quinquagenos in speluncis, & pauit eos
5 pane & aqua. *Dixit ergo Achab ad Abdiam, Vade in terram ad vniuersos fontes aquarum, & in cunctas valles, si fortè possimus inuenire herbã & saluare equos & mulos, & non penitus iumenta inte-
6 reant. *Diuiserúntque sibi regiones vt circuirent eas. Achab ibat per viam vnam, & Abdias per viam alteram seor-
7 sum. *Cúmque esset Abdias in via, Helias occurrit ei. Qui cùm cognouisset eum, cecidit super faciem suam, & ait: Num tu es domine mi Helias?
8 *Cui ille respondit, Ego. Et dixit, Vade & dic domino tuo, Adest Helias.
9 *Et ille, Quid peccaui, inquit, quoniam trades me seruum tuum in manu Achab, vt interficiat me?

תרגום יונתן

21 וְאִתְמְקַק עַל רַבְיָא תְּלַת זִמְנִין וְצַלִּי קֳדָם יְיָ וַאֲמַר יְיָ אֱלֹהִים תְּתוּב כְּעַן נַפְשָׁא דְרַבְיָא הָדֵין לִמְעוֹהִי׃ 22 וְקַבֵּיל יְיָ צְלוֹתָא
דְאֵלִיָּהוּ וְתָבַת נַפְשֵׁה דְרַבְיָא לִמְעוֹהִי וַחֲיָא׃ 23 וּנְסֵיב אֵלִיָּהוּ יַת רַבְיָא וְאַחֲתֵיהּ מִן עִילִיתָא לְבֵיתָא וְיַהֲבֵיהּ לְאִמֵּיהּ וַאֲמַר אֵלִיָּהוּ
חֲזֵי דְחַיָּא בְּרִיךְ׃ 24 וַאֲמֶרֶת אִתְּתָא לְאֵלִיָּהוּ כְּעַן דֵּין יָדַעְנָא אֲרֵי נְבִיָּיא דַיְיָ אַתְּ וּפִתְגָמָא דַיְיָ בְּפוּמָךְ אִינוּן קְשׁוֹט׃

יח

1 וַהֲוָה לִזְמַן יוֹמִין סַגִּיאִין וּפִתְגַם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ הֲוָה עִם אֵלִיָּהוּ בְּשַׁתָּא תְּלִיתָאָה לְמֵימַר אֱזִיל אִתְחֲזֵי לְאַחְאָב וְאֶתֵּן מִטְרָא עַל
אַרְעָא׃ 2 וַאֲזַל אֵלִיָּהוּ לְאִתְחֲזָאָה לְאַחְאָב וְכַפְנָא תַּקִּיף בְּשׁוֹמְרוֹן׃ 3 וּקְרָא אַחְאָב לְעוֹבַדְיָהוּ דִּי מְמַנָּא עַל בֵּיתָא וְעוֹבַדְיָה הֲוָה דָחֵיל מִן
קֳדָם יְיָ לַחֲדָא׃ 4 וַהֲוָה כַּד קִטְלַת אִיזֶבֶל יַת נְבִיאַיָּא דַיְיָ וּדְבַר עוֹבַדְיָה מְאָה נְבִיִּין וְאַטְמְרִינוּן חַמְשִׁין גַּבְרָא בִּמְעַרְתָּא וְסוֹבְרִינוּן
בְּלַחְמָא וּבְמַיָּא׃ 5 וַאֲמַר אַחְאָב לְעוֹבַדְיָה הַלִּיךְ בְּאַרְעָא עַל כָּל מַבּוּעֵי מַיָּא וְעַל כָּל נַחֲלַיָּא מָאִים נַשְׁכַּח עִסְבָּא וּנְקַיֵּים סוּסַיָּות
וְכוּדַנְיָן וְלָא נִפְסוֹק מִן בְּעִירָא׃ 6 וּפַלִּיגוּ לְהוֹן יַת אַרְעָא לְמֶעְבַּד בָּהּ אַחְאָב הַלִּיךְ בְּאָרְחָא חֲדָא בִּלְחוֹדוֹהִי וְעוֹבַדְיָה הַלִּיךְ בְּאָרְחָא
חֲדָא בִּלְחוֹדוֹהִי׃ 7 וַהֲוָה עוֹבַדְיָה אָזֵיל בְּאָרְחָא וְהָא אֵלִיָּהוּ לְקַדְמוּתֵיהּ וְאִשְׁתְּמוֹ דְעֵיהּ וּנְפַל עַל אַפּוֹהִי וַאֲמַר הַאַתְּ דֵין רִבּוֹנִי אֵלִיָּה׃
8 וַאֲמַר לֵיהּ אֲנָא אֱזֵיל אֱמַר לְרִבּוֹנָךְ הָא אֵלִיָּהוּ׃
9 וַאֲמַר מָה חָבֵית אֲרֵי אַתְּ מָסַר יַת עַבְדָּךְ בִּידָא דְאַחְאָב לְמִקְטְלִי׃

* *Et inflauit puero ter, & inuocauit Dominum, & dixit, Domine Deus meus, reuertatur iam anima pueri huius in eum.* 21

* *Et factum est sic, & reuersa est anima pueri in eum, & exclamauit puer.* 22

* *Et tulit eum de cœnaculo in domum, & dedit eum matri suæ: & ait Helias, Vide, viuit filius tuus.* 23

* *Et dixit mulier ad Heliam, Ecce cognoui, quoniam homo Dei es tu, & verbum Domini in ore tuo verum.* 24

21 * καὶ ἐνεφύσησε τῷ παιδαρίῳ τρίς, καὶ ἐπεκαλέσατο τὸν κύριον, καὶ εἶπε, κύριε ὦ θεός μου, ἐπιστραφήτω δὴ ἡ ψυχὴ τοῦ παιδαρίου τούτου εἰς αὐτό.

22 * καὶ ἐγένετο οὕτως, καὶ ἐπεστράφη ἡ ψυχὴ τοῦ παιδαρίου εἰς αὐτό. καὶ ἀνεβόησε τὸ παιδάριον.

23 * καὶ κατήγαγεν αὐτὸ ἀπὸ τοῦ ὑπερῴου εἰς τὸν οἶκον, καὶ ἔδωκεν αὐτὸ τῇ μητρὶ αὐτοῦ· καὶ εἶπεν ἠλίας, βλέπε ζῇ ὁ υἱός σου.

24 * καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς ἠλίαν, ἰδοὺ ἔγνωκα, ὅτι ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ εἶ σύ, καὶ ῥῆμα κυρίου ἐν τῷ στόματί σου ἀληθινόν.

CAP. XVIII.

ET *factum est post dies multos, & verbum Domini factum est ad Heliam in anno tertio, dicens: Vade & ostende te Achaab, & dabo pluuiam super faciem terræ.* 1

ιη'.

1 * Καὶ ἐγένετο μετὰ ἡμέρας πολλὰς, καὶ ῥῆμα κυρίου ἐγένετο πρὸς ἠλίαν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ τρίτῳ, λέγων· πορεύου καὶ ὄφθητι τῷ ἀχαάβ, καὶ δώσω ὑετὸν ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς.

* *Et iuit Helias vt appareret Achaab, & erat fames vehemens in Samaria.* 2

2 * καὶ ἐπορεύθη ἠλίας τοῦ ὀφθῆναι τῷ ἀχαάβ, καὶ λιμὸς κραταιὸς ἐν τῇ σαμαρείᾳ.

* *Et vocauit Achaab Abdiam dispensatorem domus: & Abdias erat timens Dominum valdè.* 3

3 * καὶ ἐκάλεσεν ἀχαὰβ τὸν ἀβδίου τὸν οἰκονόμον· καὶ ἀβδίου λίαν φοβούμενος τὸν κύριον σφόδρα.

* *Et factum est cùm percuteret Jezabel prophetas Domini, & tulit Abdias centum prophetas, & abscondit eos per quinquagenos in duabus speluncis, et aluit eos in pane & aqua.* 4

4 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τύπτειν ἰεζάβελ τοὺς προφήτας κυρίου, καὶ ἔλαβεν ἀβδίου ἑκατὸν προφήτας καὶ κατέκρυψεν αὐτοὺς ἀνὰ πεντήκοντα ἐν δύο σπηλαίοις, καὶ διέτρεφεν αὐτοὺς ἐν ἄρτῳ καὶ ὕδατι.

* *Et dixit Achaab ad Abdiam, Age et transeamus in terra ad fontes aquarum, & in cunctos torrentes, si fortè inueniamus herbam, & sustentabimus equos & mulos, & non interibunt à nobis iumenta.* 5

5 * καὶ εἶπεν ἀχαὰβ πρὸς ἀβδίου, δεῦρο καὶ διέλθωμεν ἐν τῇ γῇ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς χειμάρρους, εἴπως εὑρωμεν βοτάνην, καὶ περιποιησόμεθα ἵππους καὶ ἡμιόνους, καὶ οὐκ ἐξολοθρευθήσεται ἀφ' ἡμῶν κτήνη.

* *Et diuiserunt sibi viam vt irent in ea: Achaab iuit in via vna, & Abdias iuit in via altera solus:* 6

6 * καὶ διεμέρισαν ἑαυτοῖς τὴν ὁδὸν τοῦ πορεύθῆναι ἐν αὐτῇ· ἀχαὰβ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ μιᾷ· καὶ ἀβδίου ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ ἄλλῃ μόνος.

* *Et erat Abdias in via solus: & ecce Helias in occursum ei, & festinauit Abdias & cecidit super faciem suam, & ait, Si tu es domine mi Helia?* 7

7 * καὶ ἰδοὺ ἀβδίου ἐν τῇ ὁδῷ μόνος· καὶ ἰδοὺ ἠλίας εἰς συναντησιν αὐτῷ· καὶ ἐπέστρεψεν ἀβδίου καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, εἰ σὺ εἶ κύριέ μου ἠλία;

* *Et dixit Helias ad Abdiam, Ego sum; vade dic domino tuo, Ecce Helias.* 8

8 * καὶ εἶπεν ἠλίας πρὸς ἀβδίου, ἐγώ εἰμι, πορεύου λέγε τῷ κυρίῳ σου, ἰδοὺ ἠλίας.

* *Et dixit Abdias, Quid peccaui, quòd tu tradis seruum tuum in manus Achaab vt interficiat me?* 9

9 * καὶ εἶπεν ἀβδίου, τί ἡμάρτηκα, ὅτι σὺ δίδως τὸν δοῦλόν σου εἰς χεῖρας ἀχαὰβ τοῦ θανατῶσαί με;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Et coarctauit se super puerum tribus vicibus, & orauit Dominum, & dixit, Domine Deus, redeat, quæso, anima pueri huius in viscera eius. [22] Et suscepit Dominus orationem Eliah, & redijt anima pueri in viscera eius, & vixit. [23] Et accepit Eliah puerum, & descendere fecit illum è superiori cœnaculo in domum, & dedit illum matri suæ: & dixit Eliah, Vide quòd viuit filius tuus.

[24] Et dixit mulier ad Eliah, Nunc iam cognoui, quòd prophetа Domini tu es, & verba Domini in ore tuo sunt veritas.

CAP. XVIII.

ET fuit in tempore dierum multorum verbum prophetiæ à Domino, & fuit cum Eliah anno tertio, dicendo: Vade ostende te ipsi Ahhab, & dabo pluuiam super terram. [2] Et iuit Eliah vt ostenderet se ipsi Ahhab, & fames valida erat in Somron.

[3] Et vocauit Ahhab Ghobadiah qui præpositus erat super domum, & Ghobadiah timebat Dominum valdè.

[4] Et fuit cùm occideret Izebel prophetas Domini, accepit Ghobadiah centum prophetas, & abscondit eos quinquaginta viros in spelunca, & aluit illos pane & aqua. [5] Et dixit Ahhab ad Ghobadiah, Ambula per terram ad omnes scaturigines aquarum, & ad omnes fluuios: forsan inueniemus herbam, & viuificabimus equos & mulos; & non deficiemur iumentis.

[6] Et diuiserunt sibi terram per quam transirent: Ahhab ambulauit per viam vnam seorsum, & Ghobadiah ambulauit per viam alteram seorsum. [7] Et Ghobadiah pergebat in via, & ecce Eliah fit in in occursum eius, & agnouit illum & cecidit super faciem suam, & dixit, Num tu es dominus meus Eliah? [8] Et dixit ei, Ego sum: vade dic domino tuo, Ecce Eliah. [9] Et dixit, Quid peccaui, quòd tu tradis seruum tuum in manu Ahhab, vt occidat me?

10 * חַי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אִם־יֶשׁ־גּוֹי וּמַמְלָכָה אֲשֶׁר
לֹא־שָׁלַח אֲדֹנִי שָׁם לְבַקְשֶׁךָ וְאָמְרוּ אָיִן וְהִשְׁבִּיעַ
אֶת־הַמַּמְלָכָה וְאֶת־הַגּוֹי כִּי לֹא יִמְצָאֶךָּ׃
11 * וְעַתָּה אַתָּה אֹמֵר לֵךְ אֱמֹר לַאדֹנֶיךָ הִנֵּה
12 אֵלִיָּהוּ׃ * וְהָיָה אֲנִי אֵלֵךְ מֵאִתָּךְ וְרוּחַ יְהוָה
יִשָּׂאֲךָ עַל־אֲשֶׁר לֹא־אֵדָע וּבָאתִי לְהַגִּיד לְאַחְאָב
וְלֹא יִמְצָאֲךָ וַהֲרָגָנִי וְעַבְדְּךָ יָרֵא אֶת־יְהוָה מִנְּעָרָי׃
13 * הֲלֹא־הֻגַּד לַאדֹנִי אֵת אֲשֶׁר־עָשִׂיתִי בַּהֲרֹג
אִיזֶבֶל אֵת נְבִיאֵי יְהוָה וָאַחְבִּא מִנְּבִיאֵי יְהוָה מֵאָה
אִישׁ חֲמִשִּׁים חֲמִשִּׁים אִישׁ בַּמְּעָרָה וָאֲכַלְכְּלֵם
14 לֶחֶם וָמָיִם׃ * וְעַתָּה אַתָּה אֹמֵר לֵךְ אֱמֹר
לַאדֹנֶיךָ הִנֵּה אֵלִיָּהוּ וַהֲרָגָנִי׃
15 * וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ חַי יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר עָמַדְתִּי
לְפָנָיו כִּי הַיּוֹם אֵרָאֶה אֵלָיו׃
16 * וַיֵּלֶךְ עֹבַדְיָהוּ לִקְרַאת אַחְאָב וַיַּגֶּד־לוֹ וַיֵּלֶךְ
אַחְאָב לִקְרַאת אֵלִיָּהוּ׃
17 * וַיְהִי כִּרְאוֹת אַחְאָב אֶת־אֵלִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אַחְאָב
אֵלָיו הַאַתָּה זֶה עֹכֵר יִשְׂרָאֵל׃
18 * וַיֹּאמֶר לֹא עָכַרְתִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל כִּי אִם־
אַתָּה וּבֵית אָבִיךָ בַּעֲזָבְכֶם אֶת־מִצְוֹת יְהוָה וַתֵּלֶךְ
19 אַחֲרֵי הַבְּעָלִים׃ * וְעַתָּה שְׁלַח קְבֹץ אֵלַי
אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל אֶל־הַר הַכַּרְמֶל וְאֶת־נְבִיאֵי
הַבַּעַל אַרְבַּע־מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים וּנְבִיאֵי הָאֲשֵׁרָה
אַרְבַּע מֵאוֹת אֹכְלֵי שֻׁלְחַן אִיזֶבֶל׃
20 * וַיִּשְׁלַח אַחְאָב בְּכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְבֹּץ אֶת־
הַנְּבִיאִים אֶל־הַר הַכַּרְמֶל׃
21 * וַיִּגַּשׁ אֵלִיָּהוּ אֶל־כָּל־הָעָם וַיֹּאמֶר עַד־מָתַי
אַתֶּם פֹּסְחִים עַל־שְׁתֵּי הַסְּעִפִּים אִם־יְהוָה
הָאֱלֹהִים לְכוּ אַחֲרָיו וְאִם־הַבַּעַל לְכוּ אַחֲרָיו וְלֹא־
עָנוּ הָעָם אֹתוֹ דָּבָר׃

10 * Viuit Dominus Deus tuus, quia non
est gens aut regnum, in quo non miserit
dominus meus te requirens. Et respon-
dentibus cunctis, Non est hic, adiurauit
regna singula & gentes, eò quòd minimè
11 reperireris. * Et nunc dicis mihi, Vade
& dic domino tuo, Adest Helias.
12 * Cúmque recessero à te, spiritus Do-
mini asportabit te in locum, quem ego
ignoro, & ingressus nunciabo Achab, &
nō inueniens te interficiet me. Seruus aũt
13 tuus timet Dñm ab infantia sua. * Nun-
quid non indicatũ est tibi domino meo
quid fecerim, cùm interficeret Iezabel
C prophetas Domini, quòd abscõderim de
prophetis Dñi centum viros quinquage-
nos & quinquagenos in spelũcis, & pauе-
14 rim eos pane & aqua? * Et nunc tu di-
cis, Vade & dic domino tuo, Adest He-
15 lias, vt interficiat me. * Et dixit Helias, Su. 17.c
Viuit Dominus exercituum, ante cuius 4.Re.4.b
vultum sto, quia hodie apparebo ei.
16 * Abijt ergo Abdias in occursum Achab,
& indicauit ei: venítque Achab in occur-
sum Heliæ.
17 * Et cùm vidisset eum, ait: Tu ne es
ille qui conturbas Israel?
18 * Et ille ait, Non ego turbaui Israel,
sed tu & domus patris tui qui dereliqui-
stis mandata Domini, & secuti estis Baa-
19 lim. * Verumtamen nunc mitte & con-
grega ad me vniuersum Israel, in monte
Carmeli, & prophetas Baal quadringen-
tos quinquaginta, prophetásq; lucorum
D quadringentos, qui comedunt de mensa
Iezabel.
20 * Misit Achab ad omnes filios Israel, &
congregauit prophetas in mõte Carmeli.
21 * Accedens autem Helias ad omnem
populum Israel, ait: Vsque quo claudica-
tis in duas partes? Si Dominus est Deus,
sequimini eum: Si autem Baal, sequimi-
ni illum. Et non respondit ei populus
verbum.

תרגום יונתן

10 קַיָּם הוּא יְיָ אֱלָהָךְ אִם אִית עַם וּמַלְכוּ דְּלָא שְׁלַח רִבּוֹנִי תַּמָּן לְמִבְעָךְ וַאֲמַרוּ לָא הֲוָה כָּא וְאוֹמִי יַת מַלְכוּתָא וְיַת עַמָּא אֱרֵי לָא
מַשְׁכַּח לָךְ׃ 11 וּכְעַן אַתְּ אָמֵר אֱזֵיל אֱמַר לְרִבּוֹנָךְ הָא אֵלִיָּהוּ׃ 12 וִיהֵי עַד דַּאֲנָא אָזֵיל מִלְוָתָךְ וְרוּחַ מִן קֳדָם יְיָ יְטַלִּנָךְ לַאֲתַר
דְּלָא אִדַּע וַאֲיֵתֵי לְאַחְוָאָה לְאַחְאָב וְלָא יַשְׁכְּחִנָּךְ וְיִקְטְלִינַנִי וְעַבְדָּךְ דָּחֵיל מִן קֳדָם יְיָ מִזְּעוּרָי׃ 13 הֲלָא אִתְחַוָּה לְרִבּוֹנִי יַת דַּעֲבָדִית
כַּד קְטָלַת אִיזֶבֶל יַת נְבִיָּא דַיְיָ וְאַטְמֶרִית מִנְּבִיָּא דַיְיָ מְאָה גַּבְרָא חַמְשִׁין חַמְשִׁין גַּבְרָא בְּמְעָרְתָּא וְסוֹבַרְתִּינוּן בְּלַחְמָא וּבְמַיָּא׃
14 וּכְעַן אַתְּ אָמֵר אֱזֵיל אֱמַר לְרִבּוֹנָךְ הָא אֵלִיָּהוּ וְיִקְטְלִינַנִי׃ 15 וַאֲמַר אֵלִיָּהוּ קַיָּם הוּא יְיָ צְבָאוֹת דְּמְשַׁמְּשְׁנָא קֳדָמוֹהִי אֱרֵי
יוֹמָא דֵין אֶתְחֲזֵי לֵיהּ׃ 16 וַאֲזַל עוֹבַדְיָה לְקֳדָמוֹת אַחְאָב וְחַוִי לֵיהּ וַאֲזַל אַחְאָב לְקֳדָמוֹת אֵלִיָּהוּ׃
17 וַהֲוָה כַּד חֲזָא אַחְאָב יַת אֵלִיָּה וַאֲמַר אַחְאָב לֵיהּ הַאַתְּ דֵּין עָכְרִיהּ דְּיִשְׂרָאֵל׃
18 וַאֲמַר לָא עָכַרְתִּי יַת יִשְׂרָאֵל אֱלָהֵין אַתְּ וּבֵית אֲבוּךְ בְּדִשְׁבַקְתּוּן יַת פִּקּוּדַיָּא דַיְיָ וַאֲזַלְתּוּן בָּתַר בַּעֲלַיָּא׃ 19 וּכְעַן
שְׁלַח כְּנוֹם לְוָתִי יַת כָּל יִשְׂרָאֵל לְטוּר כַּרְמֶלָא וְיַת נְבִיֵּי בַּעְלָא אַרְבַּע מְאָה וְחַמְשִׁין וּנְבִיֵּי אֲשֵׁירְתָא אַרְבַּע מְאָה אָכְלֵי פָּהוֹרָא דְאִיזֶבֶל׃
20 וּשְׁלַח אַחְאָב בְּכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְכָנַשׁ יַת נְבִיֵּי שִׁקְרָא לְטוּר כַּרְמֶלָא׃
21 וּקְרִיב אֵלִיָּה לְוָת כָּל עַמָּא וַאֲמַר עַד אֵיסָתַי אַתּוּן פְּלִיגִין לְהַרְחֵן הֲלָא יְיָ אֱלָהִים פְּלַחוּ קֳדָמוֹהִי בְּלַחְוָדוֹהִי וּלְמָה אַתּוּן טָעָן
בָּתַר בַּעֲלַיָּא דְּלֵית בֵּיהּ צְרוֹךְ וְלָא אֲתִיבוּ עַמָּא יְתֵיהּ פִּתְגָם׃

* *Viuit Dominus Deus tuus, si est gens aut* 10
regnum quò non misit me dominus meus ad-
quærendum te, & dixerunt, Non est: & adiu-
rauit regnum & regiones eius, & non inue-
nit te. * *Et nunc tu dicis, Vade & nuncia* 11
domino tuo, Ecce Helias.

* *Et erit si ego recessero à te, & spiritus Do* 12
mini asportabit te in terram quam non noui,
& recedam vt nunciem Achaab, & non in-
ueniet te, & interficiet me, & seruus tuus ti-
mens Dominum ab infantia sua.

* *Nunquid non nunciatum est tibi, quæ fe-* 13
ci domine mi cùm interficeret Iezabel prophe-
tas Domini, & accepi de prophetis Domini
centum viros, & abscondi eos per quinqua-
genos in speluncis, & alui eos in panibus &
aquis?

* *Et nunc tu dicis, Vade & dic domino tuo,* 14
Ecce Helias, & interficiet me.

* *Et dixit Helias, Viuit Dominus exerci-* 15
tuum cui adsui in conspectu eius, quia hodie
apparebo ei.

* *Et abijt Abdias in occursum Achaab, &* 16
nunciauit ei; & cucurrit Achaab & abijt in
occursum Heliæ.

* *Et factum est vt vidit Achaab Heliam,* 17
& ait Achaab ad Heliam, Si tu es ipse peruer-
tens Israel?

* *Et dixit Helias, Non peruerto ego Israel,* 18
sed tu & domus patris tui, cùm dereliquistis
vos Dominum Deum vestrum, & abijstis
post Baalim.

* *Et nunc mitte & congrega ad me vniuer-* 19
sum Israel in monte Carmeli; & prophetas
Baal quadringentos quinquaginta, & prophe-
tas lucorum quadringentos qui comedunt men
sam Iezabel.

* *Et misit Achaab ad omnem Israel, &* 20
congregauit omnes prophetas in monte Carmeli.

* *Et accessit Helias ad omnem populum, &* 21
ait ad eos, Vsquequo vos claudicabitis in am-
bobus poplitibus vestris? si est Dominus Deus,
ite post eum: si autem Baal est, ite post eum. &
non respondit populus verbum.

10 * ζῇ κύριος ὁ θεός σου, εἰ ἔστιν ἔθνος ἢ βασιλεία οὗ
οὐκ ἀπέστειλέν με ὁ κύριός μου ζητεῖν σε· καὶ εἶπον, οὐκ
ἔστιν· καὶ ὥρκισεν τὴν βασιλείαν καὶ τὰς χώρας αὐτῆς,
καὶ οὐχ εὕρισκέ σε.

11 * καὶ νῦν σὺ λέγεις, πορεύου καὶ ἀπάγγειλε τῷ κυρίῳ
σου, ἰδοὺ ἠλίας.

12 * καὶ ἔσται ἐάν ἐγὼ ἀπέλθω ἀπὸ σοῦ, καὶ πνεῦμα κυ-
ρίου ἀρεῖ σε εἰς γῆν ἣν οὐκ οἶδα, καὶ ἀπελεύσομαι τοῦ
ἀπαγγεῖλαι τῷ ἀχαάβ, καὶ οὐχ εὑρῇ σε, καὶ ἀποκτενεῖ με,
καὶ ὁ δοῦλός σου φοβούμενος τὸν κύριον ἐκ νεότητος
αὐτοῦ.

13 * ἢ οὐκ ἀπηγγέλη σοι, ἃ πεποίηκα κυρίῳ μου ἐν τῷ
ἀποκτείνειν ἰεζάβελ τοὺς προφήτας κυρίου, καὶ ἔλαβον
ἐκ τῶν προφητῶν κυρίου ἑκατὸν ἄνδρας, καὶ ἔκρυψα αὐ-
τοὺς ἀνὰ πεντήκοντα ἐν τοῖς σπηλαίοις, καὶ διέθρεψα
αὐτοὺς ἐν ἄρτοις καὶ ὕδασιν;

14 * καὶ νῦν σὺ λέγεις, πορεύου καὶ λέγε τῷ κυρίῳ σου, ἰδοὺ
ἠλίας, καὶ ἀποκτενεῖ με.

15 * καὶ εἶπεν ἠλίας, ζῇ κύριος τῶν δυνάμεων ᾧ παρέ-
στηκα ἐνώπιον αὐτοῦ, ὅτι σήμερον ὀφθήσομαι αὐτῷ.

16 * καὶ ἐπορεύθη ἀβδίου εἰς συναντήσιν τῷ ἀχαάβ, καὶ
ἀπήγγειλεν αὐτῷ· καὶ ἔδραμεν ἀχαάβ καὶ ἐπορεύθη εἰς
συναντήσιν ἠλίου.

17 * καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν ἀχαάβ τὸν ἠλίαν, καὶ εἶπεν ἀχαάβ
πρὸς ἠλίαν, εἰ σὺ εἶ αὐτὸς ὁ διαστρέφων τὸν ἰσραήλ;

18 * καὶ εἶπεν ἠλίας, οὐ διαστρέφω ἐγὼ τὸν ἰσραήλ, ἀλλ' ἢ
σὺ καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου, ἐν τῷ καταλιπεῖν ὑμᾶς κύριον
τὸν θεὸν ὑμῶν καὶ πορευθῆναι ὀπίσω τῶν βααλείμ.

19 * καὶ νῦν ἀπόστειλον καὶ συνάθροισον πρός με πάντα
ἰσραὴλ εἰς τὸ ὄρος τὸ καρμήλιον· καὶ τοὺς προφήτας τοῦ
βαὰλ τετρακοσίους πεντήκοντα, καὶ τοὺς προφήτας τῶν
ἀλσῶν τετρακοσίους ἐσθίοντας τράπεζαν ἰεζάβελ.

20 * καὶ ἀπέστειλεν ἀχαάβ εἰς πάντα τὸν ἰσραήλ, καὶ συ-
νήγαγε πάντας τοὺς προφήτας εἰς τὸ ὄρος τὸ καρμήλιον.

21 * καὶ προσῆλθεν ἠλίας πρὸς πάντα τὸν λαόν, καὶ
εἶπε πρὸς αὐτούς, ἕως πότε ὑμεῖς χωλανεῖτε ἐπ' ἀμφο-
τέραις ταῖς ἰγνύαις ὑμῶν; εἰ ἔστι κύριος ὁ θεός, πορεύεσθε
ὀπίσω αὐτοῦ· εἰ δὲ ὁ βαὰλ ἐστί, πορεύεσθε ὀπίσω αὐτοῦ· καὶ
οὐκ ἀπεκρίθη ὁ λαὸς λόγον.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Permanet ipse Dominus Deus tuus, si est populus aut regnum, quò non miserit dominus meus, vt ibi quæreret te: & dixerunt, Non fuit hic, & adiurauit regnum & populum, quod non reperisset te. 11 Et nunc tu dicis, Vade, dic domino tuo, Ecce Eliah. 12 Et erit interim dum abeo à te, spiritus à Domino tollet te in locum quem non cognoscam, & ibo vt indicem ipsi Ahhab, & non inueniet te; tunc occidet me: & ego seruus tuus timeo Dominum à pueritia mea.

13 Nónne indicatum est domino meo quod feci cùm occideret Izebel prophetas Domini, vt absconderem ex prophetis Domini centum viros, quinquaginta & quinquaginta viros in spelunca; & aluerim illos pane & aqua?

14 Et nunc tu dicis, Vade, dic domino tuo: Ecce Eliah, & occidet me. 15 Et dixit Eliahu, Permanet ipse Dominus Szebaoth ante quem ministro, quòd hodiè ostendar illi. 16 Et abijt Ghobadiah in occursum Ahhab, & nunciauit ei: & venit Ahhab in occursum Eliahu. 17 Et fuit cùm vidisset Ahhab Eliah, dixit Ahhab illi, Num tu ipse es conturbator ipsius Israel? 18 Et dixit, Non conturbaui Israel, sed tu & domus patris tui, in eo quòd deseruistis præcepta Domini, & ambulastis post Baghalaia. 19 Et nunc mitte, congrega ad me omnem Israel in montem Charmela, & prophetas Baghala, quadringentos & quinquaginta, & prophetas lucorum quadringentos comedentes in mensa Izebel.

20 Et misit Ahhab ad omnes filios Israel, & congregauit prophetas mendaces in monte Charmela.

21 Et accessit Eliah ad omnem populum, & dixit, Vsquequo diuisi estis in duas partes? nónne Dominus est Deus? seruite igitur ei soli: & quare erratis post Baghalaia in quo non est vtilitas? & non respondit populus illi verbum.

22 * וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ אֶל־הָעָם אֲנִי נוֹתַרְתִּי נָבִיא
לַיהוָה לְבַדִּי וּנְבִיאֵי הַבַּעַל אַרְבַּע־מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים
23 אִישׁ׃ * וְיִתְּנוּ־לָנוּ שְׁנַיִם פָּרִים וְיִבְחֲרוּ לָהֶם
הַפָּר הָאֶחָד וִינַתְּחֻהוּ וְיָשִׂימוּ עַל־הָעֵצִים וְאֵשׁ לֹא
יָשִׂימוּ וַאֲנִי אֶעֱשֶׂה׃ אֶת־הַפָּר הָאֶחָד וְנָתַתִּי עַל־
הָעֵצִים וְאֵשׁ לֹא אָשִׂים׃
24 * וּקְרָאתֶם בְּשֵׁם אֱלֹהֵיכֶם וַאֲנִי אֶקְרָא בְשֵׁם־
יְהוָה וְהָיָה הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־יַעֲנֶה בָאֵשׁ הוּא
הָאֱלֹהִים וַיַּעַן כָּל־הָעָם וַיֹּאמְרוּ טוֹב הַדָּבָר׃
25 * וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ לִנְבִיאֵי הַבַּעַל בַּחֲרוּ לָכֶם הַפָּר
הָאֶחָד וַעֲשׂוּ רִאשֹׁנָה כִּי אַתֶּם הָרַבִּים וְקִרְאוּ בְשֵׁם
אֱלֹהֵיכֶם וְאֵשׁ לֹא תָשִׂימוּ׃
26 * וַיִּקְחוּ אֶת־הַפָּר אֲשֶׁר־נָתַן לָהֶם וַיַּעֲשׂוּ וַיִּקְרְאוּ
בְשֵׁם־הַבַּעַל מֵהַבֹּקֶר וְעַד־הַצָּהֳרַיִם לֵאמֹר הַבַּעַל
עֲנֵנוּ וְאֵין קוֹל וְאֵין עֹנֶה וַיְפַסְּחוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ
אֲשֶׁר עָשָׂה׃
27 * וַיְהִי בַצָּהֳרַיִם וַיְהַתֵּל בָּהֶם אֵלִיָּהוּ וַיֹּאמֶר
קִרְאוּ בְקוֹל־גָּדוֹל כִּי־אֱלֹהִים הוּא כִּי־שִׂיחַ וְכִי־
שִׂיג לוֹ וְכִי־דֶרֶךְ לוֹ אוּלַי יָשֵׁן הוּא וְיִקָּץ׃
28 * וַיִּקְרְאוּ בְקוֹל גָּדוֹל וַיִּתְגֹּדְדוּ כְּמִשְׁפָּטָם בַּחֲרָבוֹת
וּבָרְמָחִים עַד־שְׁפָךְ־דָּם עֲלֵיהֶם׃
29 * וַיְהִי כַעֲבֹר הַצָּהֳרַיִם וַיִּתְנַבְּאוּ עַד לַעֲלוֹת
הַמִּנְחָה וְאֵין־קוֹל וְאֵין־עֹנֶה וְאֵין קָשֶׁב׃
30 * וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ לְכָל־הָעָם גְּשׁוּ אֵלַי וַיִּגְּשׁוּ כָל־
הָעָם אֵלָיו וַיְרַפֵּא אֶת־מִזְבַּח יְהוָה הֶהָרוּס׃
31 * וַיִּקַּח אֵלִיָּהוּ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה אֲבָנִים כְּמִסְפַּר
שִׁבְטֵי בְנֵי־יַעֲקֹב אֲשֶׁר הָיָה דְבַר־יְהוָה אֵלָיו
לֵאמֹר יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה שְׁמֶךָ׃
32 * וַיִּבְנֶה אֶת־הָאֲבָנִים מִזְבֵּחַ בְּשֵׁם יְהוָה וַיַּעַשׂ
תְּעָלָה כְּבֵית סָאתַיִם זֶרַע סָבִיב לַמִּזְבֵּחַ׃

22 * Et ait rursus Helias ad populũ, Ego remãsi propheta Dñi solus, prophetæ autem Baal quadringenti & quinquaginta.
23 * Dentur nobis duo boues, & illi eligant sibi bouẽ vnum, & in frusta cædentes ponant super ligna, ignem aũt non supponant. Et ego faciã bouem alterũ, & imponam super ligna, ignem autem non sup-
24 ponam. * Inuocate nomina deorum vestrorum, & ego inuocabo nomen Dñi, & Deus qui exaudierit per ignem, ipse sit Deus. Respondens omnis populus ait, Optima propositio quam locutus est He- 1.Re.9.b Sup.2.f
25 lias. * Dixit ergo Helias prophetis Baal, Eligite vobis bouem vnum, & facite pri-
E mi, quia vos plures estis, & inuocate nomina deorum vestrorum, ignémque non
26 supponatis. * Qui cùm tulissent bouem quem dederat eis, fecerunt & inuocabant nomen Baal de manè vsq; ad meridiem, dicentes: Baal exaudi nos, & nõ erat vox, nec qui responderet. Transiliebántq; al-
27 tare quod fecerant. * Cúmq; esset iam meridies, illudebat illis Helias, dicens: Clamate voce maiore, Deus enim est & forsitan loquitur, aut in diuersorio est, aut in itinere, aut certè dormit vt excitetur.
28 * Clamabant ergo voce magna, & incidebant se iuxta ritum suum cultris & lanceolis, donec perfunderentur sanguine.
29 * Postquàm autem transijt meridies & illis prophetantibus, venerat tempus quo sacrificium offerri solet, nec audiebatur vox, nec aliquis respondebat nec atten-
30 debat orantes. * Dixit Helias omni populo, Venite ad me. & accedente ad se populo, curauit altare Domini quod destru-
31 ctum fuerat. * Et tulit duodecim lapides iuxta numerum tribuum filiorum Iacob, ad quem factus est sermo Domini,
F dicens: Israel erit nomen tuum.
32 * Et ædificauit de lapidibus altare in nomine Dñi. Fecítque aquæ ductũ quasi per duas aratiunculas in circuitu altaris.

תרגום יונתן

22 וַאֲמַר אֵלִיָּה לְעַמָּא הָא אֲנָא אִשְׁתַּאֲרֵית נְבִיָּיא קֳדָם יְיָ בִלְחוֹדִי וּנְבִיֵּי בַּעֲלָא אַרְבַּע מְאָה וְחַמְשִׁין גַּבְרָא׃ 23 וְיִתְיַהֲבוּן לָנָא תְּרֵין
תּוֹרִין וְיִבְחֲרוּן לְהוֹן תּוֹרָא חָד וִיהַדְמוּנֵּיהּ וִישַׁוּוּן אַל אָעַיָּא וְאֶשְׁתָּא לָא יְשַׁוּוּן וַאֲנָא אֶעְבֵּיד יַת תּוֹרָא חָד וְאֶתֵּן עַל אָעַיָּא וְאֶשְׁתָּא לָא אֶשַׁוֵּי׃
24 וְתִקְרוֹן בְּשׁוּם טַעֲוָתְכוֹן וְלָא תִתְעֲנוּן מִן קֳדָם דְּלֵית בֵּיהּ צְרוֹךְ בְּרַם אֲנָא אֶצְלֵי בִּשְׁמָא דַיְיָ וְיִשְׁלַח מֵימְרֵיהּ וְיַחַת אֶשְׁתָּא אֲרֵי יְיָ
הוּא אֱלֹהִים וַאֲתֵיב כָּל עַמָּא וַאֲמַרוּ תַּקֵּין פִּתְגָמָא׃ 25 וַאֲמַר אֵלִיָּה לִנְבִיֵּי בַּעֲלָא בְּחַרוּ לְכוֹן תּוֹרָא חֲדָא וַעֲבִידוּ קָדְמֵיתָא אֲרֵי
אַתּוּן סַגִּיאִין וּקְרוֹ בְּשׁוּם טַעֲוָתְכוֹן וְאֶשְׁתָּא לָא תְּשַׁוּוּן׃ 26 וּנְסִיבוּ יַת תּוֹרָא דִיהַב לְהוֹן וַעֲבַדוּ וּקְרוֹ בְּשׁוּם בַּעֲלָא מִצַּפְרָא וְעַד עִידַּן
טִיהֲרָא לְמֵימַר בַּעֲלָא עֲנֵינָא וְלֵית קָל וְלֵית דְּעָנֵה וּמִשְׁתַּטַּן עַל אֱגוֹרָא דַעֲבַד׃ 27 וַהֲוָה בְּעִידַּן טִיהֲרָא וְחָיֵיךְ בְּהוֹן אֵלִיָּה וַאֲמַר קְרוֹ בְּקַל
רָם אֲרֵי אַתּוּן אָמְרִין דַּחֲלָא הוּא דִילְמָא שׁוֹעִי לֵיהּ אוֹ אִישְׁתְּדָפָא אִישְׁתְּדִיף לֵיהּ אוֹ אוֹרַח הֲוָת לֵיהּ אוֹ דִילְמָא דְמוֹךְ הוּא וְיִתְּעָר׃
28 וּקְרוֹ בְּקַל רַב וְאִתְהַמַּמוּ כְּנִימוּסֵיהוֹן בְּסַיְפִין וּבְרוֹמְחִין עַד דְּאִשְׁתְּפִיךְ דְּמָא עֲלֵיהוֹן׃
29 וַהֲוָה כְּמֶעְבַּר טִיהֲרָא וְאִשְׁתַּטִּיאוּ עַד לְמִיסַּק מִנְחֲתָא וְלֵית קַל וְלֵית דְּעָנֵי וְלֵית דְּמַצִּית׃
30 וַאֲמַר אֵלִיָּה לְכָל עַמָּא אִתְקְרִיבוּ לְוָתִי וּקְרִיבוּ כָּל עַמָּא לְוָתֵיהּ וּבְנָא יַת מַדְבְּחָא דַיְיָ דַהֲוָה מְפַגָּר׃
31 וּנְסִיב אֵלִיָּהוּ תַּרְתָּא עֶשְׂרֵי אַבְנַיָּא כְּמִנְיַן שִׁבְטֵי בְּנֵי יַעֲקֹב דַּהֲוָה פִּתְגָמָא דַיְיָ עִמֵּיהּ לְמֵימַר יִשְׂרָאֵל יְהֵא שְׁמֶךָ׃
32 וּבְנָא יַת אַבְנַיָּא מַדְבְּחָא בִּשְׁמָא דַיְיָ וַעֲבַד מְזִיקְתָּא כְּבֵית סָאתָן זַרְעָא סְחוֹר סְחוֹר לְמַדְבְּחָא׃

[21] *Et ait Helias ad populum, Ego remansi propheta Domini solus & prophetæ Baal quadringenti & quinquaginta viri.*

[21] καὶ εἶπεν ἠλίας πρὸς τὸν λαόν, ἐγὼ ὑπολέλειμμαι προφήτης κυρίου μονώτατος καὶ οἱ προφῆται τοῦ βαὰλ τετρακόσιοι καὶ πεντήκοντα ἄνδρες.

[23] *Dent igitur vobis duos boues, & eligant sibi vnum, & in frusta cædant, & imponant super ligna, & ignem non apponant, & ego faciam bouem alium, & ignem non apponam.*

[23] δότωσαν οὖν ὑμῖν δύο βόας, καὶ ἐκλεξάτωσαν ἑαυτοῖς τὸν ἕνα, καὶ μελισάτωσαν, καὶ ἐπιθέτωσαν ἐπὶ τῶν ξύλων, καὶ πῦρ μὴ ἐπιθέτωσαν· καὶ ἐγὼ ποιήσω τὸν βοῦν τὸν ἄλλον, καὶ πῦρ οὐ μὴ ἐπιθῶ.

[24] *Et clamate in nomine deorum vestrorũ, & ego inuocabo in nomine Domini Dei mei; & erit Deus qui exaudierit in igne, iste est Deus: & respondit omnis populus, & ait: Bonus sermo, quem locutus es.*

[24] καὶ βοᾶτε ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν ὑμῶν, καὶ ἐγὼ ἐπικαλέσομαι ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ μου· καὶ ἔσται ὁ θεὸς ὃς ἂν ἐπακούσῃ ἐν πυρί, οὗτος ἐστὶ θεός· καὶ ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαὸς καὶ εἶπεν, ἀγαθὸς ὁ λόγος, ὃν ἐλάλησας.

[25] *Et dixit Helias prophetis Baal, Eligite vobis bouem vnum, & facite primi, quia vos multi, & inuocate in nomine deorum vestrorum, & ignem non supponatis.*

[25] καὶ εἶπεν ἠλίας τοῖς προφήταις τοῦ βάαλ, ἐκλέξασθε ἑαυτοῖς τὸν βοῦν τὸν ἕνα, καὶ ποιήσατε πρῶτοι, ὅτι ὑμεῖς πολλοί, καὶ ἐπικαλεῖσθε ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν ὑμῶν, καὶ πῦρ μὴ ἐπιθῆτε.

[26] *Et acceperunt bouem & fecerunt, & inuocabant in nomine Baal de manè vsque ad meridiem: & dixerunt, Audi nos Baal audi nos; & non erat vox, & non erat auditus; & transiliebant in altare quod fecerunt.*

[26] καὶ ἔλαβον τὸν βοῦν καὶ ἐποίησαν, καὶ ἐπεκαλοῦντο ἐν ὀνόματι τοῦ βάαλ ἐκ πρωΐας ἕως μεσημβρίας, καὶ εἶπον, ἐπάκουσον ἡμῶν ὦ βάαλ ἐπάκουσον ἡμῶν· καὶ οὐκ ἦν φωνὴ, καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις· καὶ διέτρεχον ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου οὗ ἐποίησαν.

[27] *Et facta est meridies, & subsannauit eos Helias Thesbites: & dixit, Inuocate in voce magna, ne fortè exercitium aliquod est ei, & simul ne fortè dat responsum ipse, vel ne fortè dormit & excitabitur.*

[27] ἐγένετο μεσημβρία, καὶ ἐμυκτήρισεν αὐτοὺς ἠλίας ὁ θεσβίτης, καὶ εἶπεν, ἐπικαλεῖσθε ἐν φωνῇ μεγάλῃ, μήποτε ἀδολεσχία τίς ἐστιν αὐτῷ, καὶ ἅμα μήποτε χρηματίζει αὐτὸς ἢ μήποτε καθεύδει καὶ ἐξαναστήσεται.

[28] *Et inuocabant in voce magna & incidebant se iuxta ritum suum in cultris & in lanceis vsque ad effusionem sanguinis super eos, et prophetauerunt vsque quo transijt meridies.*

[28] καὶ ἐπεκαλοῦντο ἐν φωνῇ μεγάλῃ καὶ κατετέμνοντο κατὰ τὸν ἐθισμὸν αὐτῶν ἐν μαχαίραις καὶ ἐν σειρομάσαις ἕως ἐκχύσεως αἵματος ἐπ' αὐτούς, καὶ προεφήτευον ἕως οὗ παρῆλθε τὸ μεσημβρινόν.

[29] *Et factum est vt tempus meridiei vt ascenderet sacrificium, & non erat vox, & non erat auscultatio.*

[29] καὶ ἐγένετο ὡς ὁ καιρὸς τῆς μεσημβρίας τοῦ ἀναβῆναι τὴν θυσίαν, καὶ οὐκ ἦν φωνὴ καὶ οὐκ ἦν ἀκρόασις.

[30] *Et dixit Helias ad populum, Accedite ad me: & accessit omnis populus ad eum, & curauit altare destructum.*

[30] καὶ εἶπεν ἠλίας πρὸς τὸν λαόν, προσαγάγετε πρός με, καὶ προσήγαγε πᾶς ὁ λαὸς πρὸς αὐτόν, καὶ ἰάσατο τὸ θυσιαστήριον τὸ κατεσκαμμένον.

[31] *Et accepit Helias duodecim lapides iuxta numerum tribuum Israel, sicut locutus est Dominus ad eum, dicens: Israel erit nomen tuum.*

[31] καὶ ἔλαβεν ἠλίας δώδεκα λίθους κατὰ ἀριθμὸν τῶν φυλῶν τοῦ ἰσραήλ, ὡς ἐλάλησε κύριος πρὸς αὐτὸν, λέγων, ἰσραὴλ ἔσται τὸ ὄνομά σου.

[32] *Et ædificauit lapides in nomine Domini, & curauit altare Domini dirutum: & fecit aquæ ductum qui capiebat duas metretas seminis in circuitu altaris.*

[32] καὶ ᾠκοδόμησε τοὺς λίθους ἐν ὀνόματι κυρίου, καὶ ἰάσατο τὸ θυσιαστήριον κυρίου τὸ κατεσκαμμένον· καὶ ἐποίησε θαλὰ χωροῦν δύο μετρητὰς σπέρματος κυκλόθεν τοῦ θυσιαστηρίου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Et dixit Eliah populo, Ecce ego relictus sum propheta Domini solus, & prophetæ Baghla sunt quadringenti & quinquaginta viri. [23] Dentur ergo nobis duo boues, & eligant sibi bouem vnũ, & dissecent illum, & ponant super ligna, ignem autẽ non submittãt, & ego parabo bouem vnum, & ponam super ligna, & ignem non supponam. [24] Tunc inuocabitis nomen Erroris vestri, & non respondebitur vobis ab eo in quo non est vtilitas; verùm ego orabo in nomine Domini, & mittet dictum suum, & descendere faciet ignem, quia Dominus ipse est Deus. & respondit omnis populus, & dixerunt, Rectum est verbum. [25] Et dixit Eliah ad prophetas Baghla, eligite vobis bouem vnum, & parate prius, quia estis plures, & inuocate nomen Erroris vestri, & ignem non ponatis. [26] Et acceperunt bouem quem dedit illis, & parauerunt, & inuocauerunt nomen Baghla, ab aurora vsque ad tempus meridiei, dicendo: Baghla exaudi nos: & non erat vox, nec qui responderet: & insaniebant super aram quam fecerat. [27] Et fuit in tempore meridiei deridebat eos Eliah, & dicebat, Clamate voce alta, quia vos dicitis quòd Deus est: fortasse confabulatio est illi, vel communicando communicat apud se, vel via fuit illi; vel fortè sopitus est, & excitabitur. [28] Et clamauerunt voce magna; & incidebant se iuxta ritum suum gladijs & lanceis, vsquequo effunderetur sanguis super eos. [29] Et fuit cùm transiret meridies, & insanirent vsquequo offerri solet munus: non erat vox neque qui responderet, atque attenderet. [30] Et dixit Eliah ad omnem populum, Accedite ad me: & accesserunt omnis populus ad eum: & ædificauit altare Domini quod fuerat dirutum.

[31] Et accepit Eliah duodecim lapides iuxta numerum tribuum filiorum Iaghacob, cum quo fuerat verbum Domini, dicendo: Israel erit nomen tuum. [32] Et ædificauit ex lapidibus altare in nomine Domini, & fecit fossam secundum locum duorum satorum seminis in circuitu altaris.

33 * וַיַּעֲרֹךְ אֶת־הָעֵצִים וַיְנַתַּח אֶת־הַפָּר וַיָּשֶׂם
עַל־הָעֵצִים׃
34 * וַיֹּאמֶר מִלְאוּ אַרְבָּעָה כַדִּים מַיִם וְיִצְקוּ עַל־
הָעֹלָה וְעַל־הָעֵצִים וַיֹּאמֶר שְׁנוּ וַיִּשְׁנוּ וַיֹּאמֶר שַׁלֵּשׁוּ
35 וַיְשַׁלֵּשׁוּ׃ * וַיֵּלְכוּ הַמַּיִם סָבִיב לַמִּזְבֵּחַ וְגַם
אֶת־הַתְּעָלָה מִלֵּא־מָיִם׃
36 * וַיְהִי בַּעֲלוֹת הַמִּנְחָה וַיִּגַּשׁ אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא
וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל הַיּוֹם
יִוָּדַע כִּי־אַתָּה אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל וַאֲנִי עַבְדֶּךָ
וּבִדְבָרְךָ עָשִׂיתִי אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
37 * עֲנֵנִי יְהוָה עֲנֵנִי וְיֵדְעוּ הָעָם הַזֶּה כִּי־אַתָּה יְהוָה
הָאֱלֹהִים וְאַתָּה הַסַּבְתָּ אֶת־לִבָּם אֲחֹרַנִּית׃
38 * וַתִּפֹּל אֵשׁ־יְהוָה וַתֹּאכַל אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־
הָעֵצִים וְאֶת־הָאֲבָנִים וְאֶת־הֶעָפָר וְאֶת־הַמַּיִם
אֲשֶׁר־בַּתְּעָלָה לִחֵכָה׃
39 * וַיַּרְא כָּל־הָעָם וַיִּפְּלוּ עַל־פְּנֵיהֶם וַיֹּאמְרוּ יְהוָה
הוּא הָאֱלֹהִים יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים׃
40 * וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ לָהֶם תִּפְשׂוּ אֶת־נְבִיאֵי הַבַּעַל
אִישׁ אַל־יִמָּלֵט מֵהֶם וַיִּתְפְּשׂוּם וַיֹּרֶד אֵלִיָּהוּ אֶל־
נַחַל קִישׁוֹן וַיִּשְׁחָטֵם שָׁם׃
41 * וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ לְאַחְאָב עֲלֵה אֱכֹל וּשְׁתֵה כִּי־
קוֹל הֲמוֹן הַגָּשֶׁם׃
42 * וַיַּעַל אַחְאָב לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת וְאֵלִיָּהוּ
עָלָה אֶל־רֹאשׁ הַכַּרְמֶל וַיִּגְהַר אַרְצָה וַיָּשֶׂם פָּנָיו
בֵּין בִּרְכָּיו׃ 43 * וַיֹּאמֶר אֶל־נַעֲרוֹ עֲלֵה־נָא הַבֵּט
דֶּרֶךְ־יָם וַיַּעַל וַיַּבֵּט וַיֹּאמֶר אֵין מְאוּמָה וַיֹּאמֶר
שֶׁב שֶׁבַע פְּעָמִים׃
44 * וַיְהִי בַּשְּׁבִעִית וַיֹּאמֶר הִנֵּה־עָב קְטַנָּה כְּכַף־
אִישׁ עֹלָה מַיִם וַיֹּאמֶר עֲלֵה אֱמֹר אֶל־אַחְאָב אֱסֹר
וֶרֶד וְלֹא יַעַצָרְכָה הַגָּשֶׁם׃

33 *Et cõposuit ligna, diuisitq; per mem-
34 bra bouem, & posuit super ligna. *Et ait,
Implete quatuor hydrias aqua, & fundite
super holocaustũ & super ligna. Rursúm-
que dixit, Etiam secundò hoc facite. Qui
cùm feciſſent secundò, ait, Etiam tertiò id
ipsum facite. Fecerúntque tertiò.
35 *Et currebant aquæ circũ altare, & fossa
36 aquæ ductus repleta est. *Cúmque iam
tempus esset vt offerretur holocaustum,
accedens Helias propheta, ait, Dñe Deus
Abraam, & Isaac, & Israel, ostende hodie
quia tu es Deus Israel, & ego seruus tuus,
& iuxta præceptum tuum feci omnia ver-
37 ba hæc. *Exaudi me Dñe, exaudi me, vt
discat populus iste, quia tu es Dñs Deus,
38 & tu conuertisti cor eorum iterum. *Ce-
cidit autem ignis Domini & vorauit ho-
G locaustum, & ligna, & lapides, puluerem
quoque & aquam quæ erat in aquęductu
39 lambens. *Quod cùm vidisset omnis
populus, cecidit in faciem suam, & ait,
Dominus ipse est Deus, Dominus ipse
est Deus.
40 *Dixítque Helias ad eos, Apprehen-
dite prophetas Baal, & ne vnus quidem
effugiat ex eis. Quos cùm apprehẽdissent,
duxit eos Helias ad torrentem Cyson, & Sup. 19 &
interfecit eos ibi. Luc. 7. d
41 *Et ait Elias ad Achab, Ascende, come-
de & bibe, quia sonus multæ pluuiæ est.
42 *Ascendit Achab vt comederet & bi-
beret. Helias autem ascendit in verticem
Carmeli, & pronus in terram posuit fa-
ciem suam inter genua sua:
43 *Et dixit ad puerum suum, Ascende &
prospice contra mare. Qui cùm ascendis-
set & contẽplatus esset, ait, Non est quic-
quam. Et rursum ait illi, Reuertere se-
44 ptem vicibus. *In septima autem vice,
ecce nubecula parua, quasi vestigium ho-
minis ascendebat de mari. Qui ait, Ascen
de, & dic Achab: Iunge currum tuum &
descende, ne occupet te pluuia.

תרגום יונתן

33 וסדר יתּ אתּעיא ויתּיהם יתּ תורא ושוי על אתּעיא׃ 34 ואמר מלו ארבעה כדין מיא ואריקו על עלתּא ועל אתּעיא ואמר תנו ותנו
ואמר תליתו ותליתו׃ 35 ואזלו מיא סחור סחור למדבחא ואף ית מזיקתּא מלא מיא׃ 36 והוה במיסק מנחתּא וקריב אליהו נביאא
ואמר ייי אלהיה דאברהם יצחק וישׂראל יומא דין יתידע אתּי ייי דשכינתך שריא בישׂראל ואנא עבדך ובפתגמך עבדית יתּ כּל פּתגמיא
האילין׃ 37 קבּיל צלותי ייי קבּיל צלותי ויידעון עמא הדין בּמעבדך להון ניסא ואתּ ייי אלהים ואתּ ברחמוהי תיהדון מישׁחאיל
להון בּמיכּרך ליאתהון לרחלתך ואינון יהבו יתּ לבּהון פּליג׃ 38 ונפלת אשׁתּא מן קדם ייי ואכלת יתּ עלתּא ויתּ אתּעיא ויתּ אבנייא
ויתּ עפרא ויתּ מיא דבמזיקתּא לחיכת׃ 39 וחזא כּל עמא ונפלו על אפּיהון ואמרו ייי הוא אלהים ייי הוא אלהים׃
40 ואמר אליהו להון אחודו יתּ נביאי בעלא ואל ישׁתּיזיב מנהון ואחתינון אליהו לנחלא דקדרון ונכסינון תמן׃
41 ואמר אליהו לאחאב סק אכול ושׁתי ארי קל אתרגושׁת מטרא׃
42 וסליק אחאב למיכל ולמשׁתי וליהו סליק לריש כרמלא וגחין לארעא ושׁוי אפּוהי בין ברכוהי׃
43 ואמר לעלימיה סק כען סכי לאורח מערבא וסליק וסכא ואמר ליית מדעם ואמר הוב שׁבע זמנין׃
44 והוה בזמנא שׁביעיתא ואמר הא ענגא זעירא כפיסת יד גבר סליקא ממערבא ואמר סק אמר לאחאב אזדר
וחות ולא יעכּבינך מטרא׃

* *Et posuit ligna super altare quod fecit, & diuisit in membra holocaustum, & posuit super ligna, & constituxit super altare.*

* *Et dixit Helias, Accipite mihi quatuor hydrias aquæ, & fundite super holocaustum & super ligna. & dixit, Secundò facite. & secundò fecerunt; & dixit, Tertiò facite. & tertiò fecerunt.*

* *Et ibat aqua in circuitu altaris, & aquæductum impleuit aqua.*

* *Et cùm esset tempus vt offerretur sacrificium, & accessit Helias propheta, & dixit, Domine Deus Abraam & Isaac, & Israel, hodie cognoscat omnis populus iste, quia tu solus Dominus Deus Israel, & ego seruus tuus, & propter te feci hæc omnia.*

* *Exaudi me Domine exaudi me, & cognoscat populus iste, quia tu Dominus Deus, & tu conuertisti cor populi post te.*

* *Et cecidit ignis à Domino de cælo, & deuorauit holocaustum, & ligna, & aquam quæ erat super ipsum, & aquam quæ erat in aquæductu, & lapides & puluerem linxit ignis.*

* *Et vidit omnis populus & cecidit super faciem suam: & dixerunt, Verè Dominus est Deus, Dominus ipse est Deus.*

* *Et dixit Helias ad populum, Apprehendite prophetas Baal, nullus saluetur ex eis. & apprehenderunt eos, & duxit eos Helias in torrentem Cison, & interfecit eos ibi.*

* *Et ait Helias Achaab, Surge & comede, & bibe, quia vox soni pluuiæ.*

* *Et surrexit Achaab vt comederet & biberet; & Helias ascendit in Carmelum, & inclinauit se super terram, & posuit faciem suam inter genua sua.*

* *Et dixit puero suo, Ascende & prospice viam maris: & ascendit & contemplatus est puer, & ait, Non est quicquam. & ait Helias, Reuertere & aspice septem vicibus.* * *Et factum est in septima, & ecce nubes parua quasi vestigium viri, adducens aquam de mari: & dixit, Ascende & dic Achaab, Junge currum tuum & descende, ne occupet te pluuia.*

33 * καὶ ἐπέθηκε τὰς ξύλας, ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ὃ ἐποίησεν· καὶ ἐμέλισε τὸ ὁλοκαύτωμα καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τὰς ξύλας, καὶ ἐσοίβασεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον.

34 * καὶ εἶπεν ἠλίας, λάβετέ μοι τέσσαρας ὑδρίας ὕδατος, καὶ ἐπιχέατε ἐπὶ τὸ ὁλοκαύτωμα καὶ ἐπὶ τὰς ξύλας· καὶ εἶπε, δευτερώσατε· καὶ ἐδευτέρωσαν· καὶ εἶπεν, τεσσεύσατε· καὶ ἐτέλεσευσαν.

35 * καὶ ἐπορεύετο τὸ ὕδωρ κυκλόθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ τὴν θαλὰ ἔπλησεν ὕδατος.

36 * καὶ ὡς ἦν καιρὸς τοῦ προσφέρεσθαι τὴν θυσίαν, καὶ προσῆλθε ἠλίας ὁ προφήτης, καὶ εἶπεν· κύριε ὁ θεὸς ἀβραὰμ καὶ ἰσαὰκ, καὶ ἰσραὴλ σήμερον γνώτω πᾶς ὁ λαὸς οὗτος, ὅτι σὺ μόνος κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, καὶ ἐγὼ δοῦλός σός, καὶ διὰ σὲ πεποίηκα πάντα ταῦτα πάντα.

37 * ἐπάκουσόν μου κύριε ἐπάκουσόν μου, καὶ γνώτω ὁ λαὸς οὗτος, ὅτι σὺ κύριος ὁ θεὸς, καὶ σὺ ἐπέστρεψας τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ ὀπίσω σου. 38 * καὶ ἔπεσε πῦρ παρὰ κυρίου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγε τὸ ὁλοκαύτωμα καὶ τὰς ξύλας καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐπ' αὐτῷ καὶ τὸ ὕδωρ τὸ ἐν τῇ θαλὰ καὶ τοὺς λίθους καὶ τὸν χοῦν ἐξέλιξε τὸ πῦρ.

39 * καὶ εἶδε πᾶς ὁ λαὸς καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν· καὶ εἶπον, ἀληθῶς κύριός ἐστιν ὁ θεός, κύριος αὐτός ἐστι θεός.

40 * καὶ εἶπεν ἠλίας πρὸς τὸν λαόν, συλλάβετε τοὺς προφήτας τοῦ βάαλ, μηδεὶς σωθήτω ἐξ αὐτῶν· καὶ συνέλαβον αὐτούς, καὶ κατήγαγον αὐτοὺς ἠλίας εἰς τὸν χειμάρρουν κισών, καὶ ἔσφαξεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

41 * καὶ εἶπεν ἠλίας τῷ ἀχαάβ, ἀνάβηθι καὶ φάγε καὶ πίε, ὅτι φωνὴ καὶ ἦχος καὶ ὑετός.

42 * καὶ ἀνέβη ἀχαάβ καὶ φαγεῖν, καὶ πιεῖν· καὶ ἠλίας ἀνέβη εἰς τὸν καρμηλον, καὶ ἔκυψεν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἔθηκεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀναμέσον τῶν γονάτων αὐτοῦ.

43 * καὶ εἶπεν τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ, ἀνάβηθι καὶ ἔπίβλεψον ὁδὸν θαλάσσης· καὶ ἀνέβη καὶ ἀπέβλεψε τὸ παιδάριον, καὶ εἶπεν, οὐκ ἔστιν οὐθέν· καὶ εἶπεν ἠλίας, ἐπίστρεψον καὶ ἔπίβλεψον ἑπτάκις.

44 * καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἑβδόμῃ, καὶ ἰδοὺ νεφέλη μικρὰ ὡς ἴχνος ἀνδρός, ἀνάγουσα ὕδωρ ἀπὸ θαλάσσης· καὶ εἶπεν, ἀνάβηθι καὶ εἶπον τῷ ἀχαάβ, ζεῦξον τὸ ἅρμα σου καὶ κατάβηθι, μὴ καταλάβῃ σε ὑετός.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

33 Et ordinauit ligna & discerpsit bouem, & posuit super ligna. 34 Et dixit, Implete quatuor hydrias aqua, & effundite super holocaustum & super ligna. & dixit, Iterate. & iterauerunt. & dixit, Tertiò facite. & tertiò fecerunt.

35 Et iuerunt aquæ per circuitum altaris, & etiam fossam impleuit aquis. 36 Et fuit cùm offerri solebat munus, accessit Eliah propheta, & dixit, Domine Deus Abraham, Iisʒhhak, & Israel, hodie cognoscatur, quòd tua diuina maiestas manet in Israel, & quòd ego sum seruus tuus, & quòd in verbo tuo feci omnes res istas.

37 Suscipe orationem meam Domine, suscipe orationem meam, & cognoscat populus hic, cùm feceris illis signum, quòd tu es Dominus Deus, & cùm diligas illos, petis eos dicto tuo conuertere ad timorem tuum, licet ipsi dederint cor suum diuisum.

38 Et cecidit ignis à Domino, & consumpsit holocaustum; & ligna, & lapides, & puluerem, & aquas quæ erant in fossa, linxit.

39 Et vidit omnis populus & procidit in facies suas, & dixerunt, Dominus ipse est Deus; Dominus ipse est Deus.

40 Et dixit Eliah illis, Apprehendite prophetas Baghla, & homo non euadat ex eis. & apprehenderunt illos, & deduxit illos Eliah ad torrentem Kedron, & iugulauit illos ibi. 41 Et dixit Eliah ad Ahhab, Ascende comede & bibe, nam vox est fragoris pluuiæ. 42 Et ascendit Ahhab ad comedendum & ad bibendum: & Eliah ascendit in verticem Charmela, & incuruauit se in terra, & posuit faciem suam inter genua sua.

43 Et dixit puero suo, Ascende nunc, & prospice ad viam occidentis: & ascendit & prospexit: & dixit, Non video quicquam. & dixit, Redi septem vicibus. 44 Et fuit vice septima, & dixit, Ecce nubes parua sicut vola manus hominis ascendit de Occidente. & dixit, Ascende; dic ad Achab, expedito te & descende, ne impediat te pluuia.

45 * וַיְהִי עַד־כֹּה וְעַד־כֹּה וְהַשָּׁמַיִם הִתְקַדְּרוּ
עָבִים וְרוּחַ וַיְהִי גֶּשֶׁם גָּדוֹל וַיִּרְכַּב אַחְאָב וַיֵּלֶךְ
46 יִזְרְעֶאלָה׃ * וְיַד יְהוָה הָיְתָה אֶל־אֵלִיָּהוּ
וַיְשַׁנֵּס מָתְנָיו וַיָּרָץ לִפְנֵי אַחְאָב עַד־בֹּאֲךָ
יִזְרְעֶאלָה׃

יט

1 * וַיַּגֶּד אַחְאָב לְאִיזֶבֶל אֵת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה
אֵלִיָּהוּ וְאֵת כָּל־אֲשֶׁר הָרַג אֶת־כָּל־הַנְּבִיאִים
2 בֶּחָרֶב׃ * וַתִּשְׁלַח אִיזֶבֶל מַלְאָךְ אֶל־אֵלִיָּהוּ
לֵאמֹר כֹּה־יַעֲשׂוּן אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִפוּן כִּי־כָעֵת
מָחָר אָשִׂים אֶת־נַפְשְׁךָ כְּנֶפֶשׁ אַחַד מֵהֶם׃
3 * וַיַּרְא וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אֶל־נַפְשׁוֹ וַיָּבֹא בְאֵר שֶׁבַע
אֲשֶׁר לִיהוּדָה וַיַּנַּח אֶת־נַעֲרוֹ שָׁם׃
4 * וְהוּא־הָלַךְ בַּמִּדְבָּר דֶּרֶךְ יוֹם וַיָּבֹא וַיֵּשֶׁב תַּחַת
רַתָּם אֶחָת וַיִּשְׁאַל אֶת־נַפְשׁוֹ לָמוּת וַיֹּאמֶר רַב עַתָּה
יְהוָה קַח נַפְשִׁי כִּי לֹא־טוֹב אָנֹכִי מֵאֲבֹתָי׃
5 * וַיִּשְׁכַּב וַיִּישַׁן תַּחַת רַתָּם אֶחָד וְהִנֵּה־זֶה מַלְאָךְ
נֹגֵעַ בּוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ קוּם אֱכוֹל׃
6 * וַיַּבֵּט וְהִנֵּה מְרַאֲשֹׁתָיו עֻגַת רְצָפִים וְצַפַּחַת
מַיִם וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ וַיָּשָׁב וַיִּשְׁכָּב׃
7 * וַיָּשָׁב מַלְאַךְ יְהוָה שֵׁנִית וַיִּגַּע־בּוֹ וַיֹּאמֶר קוּם
אֱכֹל כִּי רַב מִמְּךָ הַדָּרֶךְ׃
8 * וַיָּקָם וַיֹּאכַל וַיִּשְׁתְּ וַיֵּלֶךְ בְּכֹחַ הָאֲכִילָה הַהִיא
אַרְבָּעִים יוֹם וְאַרְבָּעִים לַיְלָה עַד הַר הָאֱלֹהִים חֹרֵב׃
9 * וַיָּבֹא־שָׁם אֶל־הַמְּעָרָה וַיָּלֶן שָׁם וְהִנֵּה דְבַר־
יְהוָה אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ מַה־לְּךָ פֹה אֵלִיָּהוּ׃
10 * וַיֹּאמֶר קַנֹּא קִנֵּאתִי לַיהוָה אֱלֹהֵי צְבָאוֹת כִּי־
עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־מִזְבְּחֹתֶיךָ הָרָסוּ
וְאֶת־נְבִיאֶיךָ הָרְגוּ בֶחָרֶב וָאִוָּתֵר אֲנִי לְבַדִּי וַיְבַקְשׁוּ
אֶת־נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ׃

REGVM I. Translat. B. Hierony. *Achab*.

45 *Cúmq; se verteret huc atq; illuc, ecce cæli cõtenebrati sunt, & nubes & ventus, & facta est pluuia grandis. Ascẽdens itaq;
46 Achab abijt in Iezrahel. * Et manus Domini facta est super Heliam, accinctíſque lumbis currebat ante Achab, donec veniret in Iezrahel. CAP. XIX.

1 A NVnciauit autẽ Achab Iezabel omnia quę fecerat Helias & quomodo occi- 4.Re.4.g
disset vniuersos prophetas Baal gladio.
2 *Misitq́; Iezabel nuncium ad Heliam, dicens: Hæc mihi faciant dij & hæc addant, nisi hac hora cras posuero animam
3 tuam, sicut animã vnius ex illis. *Timuit ergo Helias, & surgens abijt quocunque eum ferebat voluntas, venítque in Bersabee Iuda, & dimisit ibi puerum suum.
4 *Et perrexit in desertum viam vnius diei. Cúmq; venisset & sederet subter vnã iuniperum, petiuit animæ suæ vt moreretur, & ait, Sufficit mihi Dñe, tolle animã Ion.4.a
meam. Neq; enim melior sum quàm pa-
5 tres mei. *Proiecítq; se, & obdormiuit in
B vmbra iuniperi. Et ecce angelus Domini tetigit eum, & dixit illi, Surge, comede.
6 *Respexit, & ecce ad caput suum subcinericius panis & vas aquæ. *Comedit
7 ergo & bibit, & rursum obdormiuit. Reuersúsque est angelus Domini secundò, & tetigit eum: dixítque illi, Surge, come-
8 de. grandis enim tibi restat via. *Qui Inf. eod.
cùm surrexisset, comedit & bibit, & ambulauit in fortitudine cibi illius quadraginta diebus, & quadraginta noctibus, vsque ad montem Dei Oreb.
9 *Cúmque venisset illuc, mansit in spelunca. Et ecce sermo Dñi ad eum; dixítq;
10 illi, Quid hic agis Helia? *At ille respondit, Zelo zelatus sum pro Dño Deo exercituum, quia dereliquerunt pactum Domini filij Israel. Altaria tua destruxerunt, & prophetas tuos occiderunt gladio, & derelictus sum ego solus, & quærunt animam meam vt auferant eam.

תרגום יונתן

45 וַהֲוָה עַד דְּמָזְרֵז וְנָחֵית וּשְׁמַיָּא אִתְחַפְיָאוּ עֲנָנִין וְרוּחָא וַהֲוָה מְטַר סַגִּיא וּרְכִיב אַחְאָב וַאֲזַל לְיִזְרְעֶאל׃
46 וְרוּחַ גְּבוּרָה מִן קֳדָם יְיָ הֲוַת עִם אֵלִיָּהוּ וְזָרִיז חַרְצֵיהּ וּרְהַט קֳדָם אַחְאָב עַד דַּאֲתָא לְיִזְרְעֶאל׃

יט

1 וְחַוִּי אַחְאָב לְאִיזֶבֶל יַת כָּל דַּעֲבַד אֵלִיָּהוּ וְיַת כָּל דְּקַטַל יַת כָּל נְבִיֵּי שִׁקְרָא בְּחַרְבָּא׃ 2 וּשְׁלַחַת אִיזֶבֶל אִזְגַּדָא לְוָת אֵלִיָּהוּ לְמֵימַר
כְּדֵין יַעְבְּדוּן דַּחְלָתָא וּכְדֵין יוֹסְפוּן אֱלָהִין כְּעִידָנָא הָדֵין מְחַר אֲשַׁוֵּי יַת נַפְשָׁךְ כְּנַפְשָׁא דְּחַד מִנְּהוֹן׃ 3 וַחֲזָא וְקָם וַאֲזַל לְשֵׁיזְבָא נַפְשֵׁיהּ וַאֲתָא
לִבְאֵר שָׁבַע דִּלְשִׁבְטָא יְהוּדָה וְשַׁבַק יַת עֻלֵּימֵיהּ תַּמָּן׃ 4 וְהוּא הַלִּיךְ בְּמַדְבְּרָא מַהֲלַךְ יוֹמָא וַאֲתָא וְיָתֵיב תְּחוֹת רְיְחֵמָא חַד וּשְׁאֵיל יַת נַפְשֵׁיהּ
לְמֵמָת וַאֲמַר סַגִּי לִי אַרְכָּא עַד אֵימָתַי אֲנָא מְטָרֵף בְּדֵין וּכְעַן יְיָ סַב נַפְשִׁי אֲרֵי לָא טָב אֲנָא מֵאֲבָהָתַי׃ 5 וּשְׁכִיב וּרְמוֹךְ תְּחוֹת רְתָמָא חָד
וְהָא דֵין מַלְאָכָא קְרִיב בֵּיהּ וַאֲמַר לֵיהּ קוּם אֱכוֹל׃ 6 וְאִסְתְּכִי וְהָא אִסָּרוֹהִי חַרְרָא מְעַפְּפָא וּצְלוֹחִיתָא דְמַיָּא וַאֲכַל וּשְׁתִי וְתָב וּשְׁכִיב׃
7 וְתָב מַלְאָכָא דַיְיָ תִּנְיָנוּת וּקְרִיב בֵּיהּ וַאֲמַר קוּם אֱכוֹל אֲרֵי סַגִּי מִינָּךְ אוֹרְחָא׃
8 וְקָם וַאֲכַל וּשְׁתִי וַאֲזַל בְּחֵילָא דַּאֲכִילְתָּא הַהִיא אַרְבְּעִין יְמִין וְאַרְבְּעִין לֵילְיָן עַד דַּאֲתָא לְטוּרָא דְאִתְגְּלִי עֲלוֹהִי יְקָרָא דַיְיָ לְחוֹרֵב׃
9 וְעַל לְהַמָּן לְמְעָרְתָּא וּבָת תַּמָּן וְהָא פִתְגָמָא דַיְיָ עְמֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ מָה לָךְ כָּא אֵלִיָּהוּ׃ 10 וַאֲמַר קַנָּאָה קַנֵּיתִי קֳדָם יְיָ אֱלָהֵי צְבָאוֹת
אֲרֵי שְׁבַקוּ קְיָמָךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יַת מַדְבְּחָךְ פַּגְרוּ וְיַת נְבִיָּיךְ קַטְלוּ בְּחַרְבָּא וְאִשְׁתָּאֲרִית אֲנָא בִּלְחוֹדִי וּבְעוֹ יַת נַפְשִׁי לְמִקְטְלִי׃

* *Et factum eſt vſq; hic & hic, & cælum* 45
contenebratum eſt in nubibus & vento, & fa
cta eſt pluuia grandis, & equitauit Achaab, &
abijt in Jezrael. * *Et manus Domini facta eſt* 46
ſuper Heliam: & aſtrinxit lumbum ſuum, &
currebat ante Achaab vſque ad Jezrael.

45 * καὶ ἐγένετο ἕως ὧδε καὶ ὧδε, καὶ ὁ οὐρανὸς συνεσκότασεν
ἐν νεφέλαις καὶ πνεύματι, καὶ ἐγένετο ὑετὸς μέγας· καὶ ἵπ-
46 πευσεν Αχααβ καὶ ἐπορεύετο εἰς Ιεζραήλ. * καὶ χεὶρ κυρίου
ἐγένετο ἐπὶ τὸν Ηλίαν, καὶ συνέσφιγξε τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ,
καὶ ἔτρεχεν ἔμπροσθεν Αχααβ ἕως Ιεζραήλ.

CAP. XIX.

ET *nunciauit Achaab Jezabel omnia quæ fe* 1
cerat Helias, & quomodo occidit prophetas
in gladio.

CAP. ιθ'.

1 * Καὶ ἀνήγγειλεν Αχααβ τῇ Ιεζαβελ πάντα ὅσα
ἐποίησεν Ηλίας, καὶ ὡς ἀπέκτεινε διὰ τῆς μαχαίρας τοὺς προφήτας ἐν ῥομ-
φαίᾳ.

* *Et miſit Jezabel ad Heliam: & dixit,* 2
Hæc faciant mihi dei & hæc addant, quòd hac
hora cras ponam animam tuam, ſicut animam
vnius ex illis.

2 * καὶ ἀπέστειλεν Ιεζάβελ πρὸς Ηλίαν καὶ εἶπεν, τάδε ποι-
ήσαισάν μοι οἱ θεοὶ καὶ τάδε προσθείησαν ὅτι ταύτην
τὴν ὥραν αὔριον θήσομαι τὴν ψυχήν σου, καθὼς ψυχὴν
ἑνὸς ἐξ αὐτῶν.

* *Et timuit Helias, & ſurrexit, & abijt* 3
iuxta animam ſuam, & venit in Berſabee,
quæ eſt Juda; & dimiſit puerum ſuum ibi.

3 * καὶ ἐφοβήθη Ηλίας καὶ ἀνέστη καὶ ἀπῆλθε κατὰ τὴν ψυχὴν
αὐτοῦ, καὶ ἦρχεν εἰς Βηρσαβεαὶ ἥ ἐστι τοῦ Ιούδα· καὶ ἀφῆκε
τὸ παιδάριον αὐτοῦ ἐκεῖ.

* *Et ipſe perrexit in deſerto viam diei, &* 4
venit, et ſedit ſubter iuniperũ, et petiuit animæ
ſuæ vt moreretur: & ait, Sufficiat nũc Domi-
ne, tolle iam animam meam à me, quia non me-
lior ſum ego ſuper patres meos.

4 * καὶ αὐτὸς ἐπορεύθη ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁδὸν ἡμέρας· καὶ
ἦλθε καὶ ἐκάθισεν ὑποκάτω ῥαθάμ, καὶ ἠτήσατο τὴν ψυ
χὴν αὐτοῦ ἀποθανεῖν· καὶ εἶπεν, ἱκανούσθω νῦν κύριε, λάβε
δὴ τὴν ψυχήν μου ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἀγαθῶν εἰμὶ ἐγὼ ὑ-
5 πὲρ τοὺς πατέρας μου. * καὶ ἐκοιμήθη καὶ ὕπνωσεν
ὑπὸ φυτὸν ἐκεῖ· καὶ ἰδοὺ τις ἄγγελος ἥψατο αὐτοῦ, καὶ
εἶπεν αὐτῷ, ἀνάστηθι καὶ φάγε.

* *Et dormiuit & obdormiuit ſub planta ibi,* 5
& ecce quidam angelus tetigit eum, & dixit
illi, Surge & comede.

6 * καὶ ἐπέβλεψε, καὶ ἰδοὺ πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐγκρυ-
φίας ὀλυρίτης καὶ καμψάκης ὕδατος.

* *Et reſpexit, & ecce ad ceruical eius placenta perforata prunis cocta, & lecythus aquæ: & comedit*
& bibit, & conuerſus recubuit.

7 * καὶ ἀνέστη Ηλίας καὶ ἔφαγε καὶ ἔπιεν, καὶ ἀπιστρέψας
ἐκοιμήθη· καὶ ἐπέστρεψεν ὁ ἄγγελος κυρίου ἐκδευτέρου, καὶ
ἥψατο αὐτοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἀνάστηθι καὶ φάγε, ὅτι πολ-
λὴ ἀπὸ σοῦ ἡ ὁδός.

* *Et reuerſus eſt angelus*
Domini ſecundò, & tetigit eum: & dixit ei,
Surge & comede, quia multa à te via.

* *Et ſurrexit & comedit, & bibit; & abijt* 8
in fortitudine cibi illius quadraginta diebus
& quadraginta noctibus vſq; ad montẽ Cho-
reb. * *Et ingreſſus eſt illuc in ſpeluncam &* 9
manſit ibi, & ecce verbum Domini ad eum:
& dixit, Quid tibi hîc Helia?

8 * καὶ ἀνέστη, καὶ ἔφαγε, καὶ ἔπιεν· καὶ ἐπορεύθη ἐν τῇ
ἰσχύϊ τῆς βρώσεως ἐκείνης τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ τεσσα
ράκοντα νύκτας ἕως ὄρους χωρήβ.

9 * καὶ εἰσῆλθεν ἐκεῖ εἰς τὸ σπήλαιον καὶ κατέλυσεν ἐκεῖ·
καὶ ἰδοὺ ῥῆμα κυρίου πρὸς αὐτόν· καὶ εἶπε, τί σοι ἐνταῦθα Ηλία;

* *Et dixit Helias, Zelans zelatus ſum Dño* 10
omnipotenti, quia dereliquerunt te filij Iſrael;
altaria tua deſtruxerunt, & prophetas tuos
occiderunt in gladio; & derelictus ſum ego ſo-
lus, & quærunt animam meam vt auferant
eam.

10 * καὶ εἶπεν Ηλίας, ζηλῶν ἐζήλωκα τῷ κυρίῳ παν-
τοκράτορι, ὅτι ἐγκατέλιπόν σε οἱ υἱοὶ Ισραήλ· τὰ θυ-
σιαστήριά σου κατέσκαψαν, καὶ τοὺς προφήτας σου ἀπέκ-
τειναν ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ὑπολείφθην ἐγὼ μονώτατος, καὶ
ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου λαβεῖν αὐτήν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

45 Et fuit dum ſe expediret, & deſcẽderet, cæli operti ſunt nubibus & vento, & fuit pluuia magna, & aſcẽdit currũ Ahhab, & abijt in Iezreghel. 46 Et ſpiritus fortitudinis à Dño fuit cum Eliah, & accinxit lumbos ſuos, & cucurrit ante Ahhab vſq; quo venit in Iezreghel.

CAP. XIX.

ET indicauit Achab Iizebeli omnia quæ fecerat Eliah, & penitus quòd occidiſſet omnes prophetas mendaces gladio.
2 Et miſit Iizebel nuncium ad Eliah, dicendo: Sic faciant dij, & ſic addant, niſi tempore hoc cras poſuero animam tuam, ſicut animam vnius ex illis. 3 Et vidit, & ſurrexit, abijtque vt eriperet animam ſuam, & venit in Beerſebagh, quæ eſt tribus Iehudah; & reliquit puerum ſuum ibi. 4 Et ipſe ambulauit per deſertum itinere diei: & venit, & ſedit ſub geniſta vna, & petiuit animæ ſuæ mori: & dixit, Sufficit mihi terminus: vſquequo conturbabor in hoc? quæſo ergo Domine accipe animam meam, quia non melior ſum patribus meis. 5 Et cubuit, & dormiuit ſub geniſta vna; & ecce tunc angelus acceſſit ad illum, & dixit illi, Surge comede. 6 Et circunſpexit, & ecce ad ceruical eius placenta perforata prunis cocta, & lecythus aquæ: & comedit & bibit, & conuerſus recubuit. 7 Et redijt angelus Domini ſecundò, & acceſſit ad eum & dixit, Surge, comede: nam longior à te eſt via. 8 Et ſurrexit, & comedit, & bibit, ambulauítque in virtute cibi illius quadraginta dies, & quadraginta noctes vſque quo venit in montem ſuper quem reuelata fuerat gloria Domini in Hhoreb. 9 Et ingreſſus eſt illuc in ſpeluncam, & pernoctauit ibi: & ecce verbum Domini *factum eſt* cum illo, & dixit illi, Quid tibi hic Eliah?
10 Et dixit, Zelo zelaui ante Dominum Deum Szebaoth, quia deſeruerunt fœdus tuum filij Iſrael; altare tuum diruerunt, & prophetas tuos occiderunt gladio, & relictus ſum ego ſolus, & quærunt animam meam vt occidant me.

11 * וַיֹּאמֶר צֵא וְעָמַדְתָּ בָהָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִנֵּה יְהוָה עֹבֵר וְרוּחַ גְּדוֹלָה וְחָזָק מְפָרֵק הָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים לִפְנֵי יְהוָה לֹא־בָרוּחַ יְהוָה וְאַחַר הָרוּחַ רַעַשׁ לֹא בָרַעַשׁ יְהוָה׃

12 * וְאַחַר הָרַעַשׁ אֵשׁ לֹא בָאֵשׁ יְהוָה וְאַחַר הָאֵשׁ קוֹל דְּמָמָה דַקָּה׃

13 * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ אֵלִיָּהוּ וַיָּלֶט פָּנָיו בְּאַדַּרְתּוֹ וַיֵּצֵא וַיַּעֲמֹד פֶּתַח הַמְּעָרָה וְהִנֵּה אֵלָיו קוֹל וַיֹּאמֶר מַה־לְּךָ פֹה אֵלִיָּהוּ׃

14 * וַיֹּאמֶר קַנֹּא קִנֵּאתִי לַיהוָה׀ אֱלֹהֵי צְבָאוֹת כִּי־עָזְבוּ בְרִיתְךָ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־מִזְבְּחֹתֶיךָ הָרָסוּ וְאֶת־נְבִיאֶיךָ הָרָגוּ בֶחָרֶב וָאִוָּתֵר אֲנִי לְבַדִּי וַיְבַקְשׁוּ אֶת־נַפְשִׁי לְקַחְתָּהּ׃

15 * וַיֹּאמֶר יְהוָה׀ אֵלָיו לֵךְ שׁוּב לְדַרְכְּךָ מִדְבְּרָה דַמֶּשֶׂק וּבָאתָ וּמָשַׁחְתָּ אֶת־חֲזָאֵל לְמֶלֶךְ עַל־אֲרָם׃

16 * וְאֵת יֵהוּא בֶּן־נִמְשִׁי תִּמְשַׁח לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל וְאֶת־אֱלִישָׁע בֶּן־שָׁפָט מֵאָבֵל מְחוֹלָה׀ תִּמְשַׁח לִנְבִיא תַּחְתֶּיךָ׃

17 * וְהָיָה הַנִּמְלָט מֵחֶרֶב חֲזָאֵל יָמִית יֵהוּא וְהַנִּמְלָט מֵחֶרֶב יֵהוּא יָמִית אֱלִישָׁע׃

18 * וְהִשְׁאַרְתִּי בְיִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֲלָפִים כָּל־הַבְּרָכִים אֲשֶׁר לֹא־כָרְעוּ לַבַּעַל וְכָל־הַפֶּה אֲשֶׁר לֹא־נָשַׁק לוֹ׃

19 * וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם וַיִּמְצָא אֶת־אֱלִישָׁע בֶּן־שָׁפָט וְהוּא חֹרֵשׁ שְׁנֵים־עָשָׂר צְמָדִים לְפָנָיו וְהוּא בִּשְׁנֵים הָעֶשֶׂר וַיַּעֲבֶר אֵלָיהוּ אֵלָיו וַיַּשְׁלֵךְ אַדַּרְתּוֹ אֵלָיו׃

20 * וַיַּעֲזָב אֶת־הַבָּקָר וַיָּרָץ אַחֲרֵי אֵלִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אֶשְׁקָה־נָּא לְאָבִי וְלְאִמִּי וְאֵלְכָה אַחֲרֶיךָ וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ שׁוּב כִּי מָה־עָשִׂיתִי לָךְ׃

21 * וַיָּשָׁב מֵאַחֲרָיו וַיִּקַּח אֶת־צֶמֶד הַבָּקָר וַיִּזְבָּחֵהוּ וּבִכְלֵי הַבָּקָר בִּשְׁלָם הַבָּשָׂר וַיִּתֵּן לָעָם וַיֹּאכֵלוּ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אַחֲרֵי אֵלִיָּהוּ וַיְשָׁרְתֵהוּ׃

11 *Et ait ei, Egredere & sta in monte coram Dño. Et ecce Dñs transijt & spiritus grãdis, & fortis subuertens mõtes & cõterens petras ante Dñm. Nõ in spiritu Dñs,
C & post spiritum cõmotio. Non in cõmo-
12 tione Dñs. *Et post cómotionẽ ignis. nõ in igne Dñs. Et post ignẽ sibilus auræ te-
13 nuis. *Quod cùm audisset Helias, operuit vultũ suũ pallio, & egressus, stetit in ostio spelũcæ, & ecce vox ad eum, dicens: Quid
14 hîc agis Helia? *Et ille respondit, Zelo zelatus sum pro Dño Deo exercituum, quia dereliquerunt pactum tuũ filij Israel. Al- Ro. 11.a
Ecc. 48.b
taria tua destruxerunt, & prophetas tuos occiderunt gladio, & derelictus sum ego solus, & quærunt animã meam vt auferãt
15 eam. *Et ait Dñs ad eum, Vade & reuertere in viam tuã per desertũ in Damascũ. Cúmq; perueneris illuc, vnges Azahel re-
16 gem super Syriam. *Et Iehu filium Nam- si vnges regem super Israel. Heliseum au- Ro. 11.a
D tem filium Saphat qui est de Abelmeula,
17 vnges prophetam pro te. *Et erit quicunque fugerit gladium Asahel, occidet eum Iehu, & quicunq; fugerit gladium Iehu,
18 interficiet eum Heliseus. *Et derelinquã mihi in Israel septem millia virorũ, quorum genua non sunt incuruata ante Baal, & omne os quod non adorauerit eum
19 osculans manum. *Profectus ergo inde Helias, repperit Heliseum filium Saphat, arantem in duodecim iugis boum, & ipse in duodecim iugis boum arantibus vnus erat. Cúmq; venisset Helias ad
20 eum, misit palliũ suum super eum. *Qui statim relictis bobus cucurrit post Heliã, & ait, Osculer, oro te, patrẽ meum & matrem meam, & sic sequar te. Dixítque ei, Vade & reuertere. Quod enim meũ erat,
21 feci tibi. *Reuersus autem ab eo, tulit par boum & mactauit illud, & in aratro boũ coxit carnes, & dedit populo, & comederunt. Consurgénsque abijt, & secutus est Heliam, & ministrabat ei.

תרגום יונתן

11 וַאֲמַר פּוֹק וְתֵקוֹם בְּטוּרָא קֳדָם יְיָ וְהָא יְקָרָא דַייָ מִתְגְּלִי וּקְדָמוֹהִי מַשְׁרְיַת מַלְאֲכֵי רוּחָא מְפָרְקִין טוּרַיָּא וּמְתַבְּרִין בֵּיפַיָּא קֳדָם יְיָ לָא בְּמַשְׁרְיַת מַלְאֲכֵי רוּחָא שְׁכִינְתָּא דַייָ וּבָתַר מַשְׁרְיַת מַלְאֲכֵי זִיעָא וְלָא בְּמַשְׁרְיַת מַלְאֲכֵי זִיעָא שְׁכִינְתָּא דַייָ וּבָתַר מַשְׁרְיַת מַלְאֲכֵי אֶשְׁתָּא לָא בְּמַשְׁרְיַת מַלְאֲכֵי אֶשְׁתָּא שְׁכִינְתָּא דַייָ וּבָתַר מַשְׁרְיַת מַלְאֲכֵי זִיעָא מַשְׁרְיַת מַלְאֲכֵי אֶשְׁתָּא קַל דְּמִסְבְּחִין בַּחֲשָׁאוּ׃ 12 וּבָתַר

13 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע אֵלִיָּהוּ וּכְרַךְ מְעַרְתָּא וְנָפַק וְקָם בְּתָרַע מְעָרְתָּא וְהָא עְמֵיהּ קָלָא וַאֲמַר מָה לָךְ כָּא אֵלִיָּהוּ׃ 14 וַאֲמַר

קַנָּאָה קַנֵּיתִי קֳדָם יְיָ אֱלָהֵי צְבָאוֹת אֲרֵי שְׁבָקוּ קְיָמָךְ בְּית יִשְׂרָאֵל יַת מַדְבְּחָךְ פַּגָּרוּ וְיַת נְבִיָּיךְ קְטָלוּ בְּחַרְבָּא וְאִשְׁתְּאֲרִית אֲנָא בִּלְחוֹדִי וּבְעוּ יַת נַפְשִׁי לְמִקְטְלִי׃ 15 וַאֲמַר יְיָ לֵיהּ אֱזֵיל תּוּב לְאוּרְחָךְ לְמַדְבְּרָא דְדַמָּשֶׂק וּתְהָךְ וְתִמְשַׁח יַת חֲזָאֵל לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל אֲרָם׃ 16 וְיַת יֵהוּא

בַּר נִמְשִׁי תִּמְשַׁח לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל וְיַת אֱלִישָׁע בַּר שָׁפָט מִמֵּישַׁר מְחוֹלָה תִּמְשַׁח לְמֶהֱוֵי נְבִיָּא תְּחוֹתָךְ׃ 17 וִיהֵא דְּישְׁתֵּיזֵב מֵחַרְבָּא

דַּחֲזָאֵל יְקְטוֹל יֵהוּא וְדִישְׁתֵּיזֵב מֵחַרְבָּא דְּיֵהוּא יְקְטוֹל אֱלִישָׁע׃ 18 וְאַשְׁאַר בְּיִשְׂרָאֵל שִׁבְעָה אַלְפִין כָּל רְכוּבַיָּא דְּלָא כְרַעוּ לְבַעְלָא וְכָל

פּוּמָא דְּלָא נְשַׁק לֵיהּ׃ 19 וַאֲזַל מִתַּמָּן וְאַשְׁכַּח יַת אֱלִישָׁע בַּר שָׁפָט וְהוּא רָדֵי תְּרֵי עָשְׂרֵי פַּרְנִין דְּתוֹרַיָּא צְמִידִין קֳדָמוֹהִי וְהוּא

בְּחַד בְּתְרֵי עָשַׂר וַעֲבַר אֱלִיָּהוּ לְוָתֵיהּ וּרְמָא שׁוּשְׁיפֵיהּ עָלוֹהִי׃

וּלְאִמָּא וְאֵיזֵיל בַּתְרָךְ וַאֲמַר לֵיהּ אֱזֵיל תּוּב אֲרֵי מָה עֲבַדִית לָךְ׃ 20 וְתָב מִבָּתְרוֹהִי וּנְסֵיב יַת פַּרְנָא תּוֹרַיָּא וְהַדְּמֵיהּ וּבְמָאנֵי תּוֹרַיָּא בַּשִׁיל

לְהוֹן בִּשְׂרָא וְיַהֵב לְעַמָּא וַאֲכָלוּ וְקָם וַאֲזַל בָּתַר אֱלִיָּהוּ וְשַׁמְּשֵׁיהּ׃ 21

Et ait, Egredieris & ſtabis coram Domino in monte, & ecce Dominus tranſibit & ſpiritus grandis fortis diſſoluens montes & conterens petras coram Domino, non in ſpiritu Dominus: & poſt ſpiritum commotio, non in commotione Dominus.

Et poſt commotionem ignis, non in igne Dominus; & poſt ignem vox auræ tenuis, & ibi Dominus.

Et factum eſt vt audiuit Helias, operuit vultum ſuum in pallio ſuo, & egreſſus eſt & ſtetit iuxta ſpeluncam: & ecce ad eum vox, & dixit, Quid tibi hîc Helia?

Et dixit Helias, Zelans zelatus ſum Domino Deo omnipotenti, quia dereliquerunt pactum tuum filij Iſrael, altaria tua deſtruxerunt, & prophetas tuos occiderunt in gladio, & derelictus ſum ego ſolus, & quærunt animam meam vt auferant eam.

Et ait Dominus ad eum, Vade & reuertere in viam tuam, & venies in viam deſerti Damaſci, et vnges Azael in regẽ ſuper Syriam.

Et Jeu filium Nameſſi vnges in regem ſuper Iſrael, & Eliſeum filium Saphat de Abelmeula vnges in prophetam pro te.

Et erit qui ſaluatus fuerit de gladio Azael, occidet Jeu: & qui ſaluatus fuerit de gladio Jeu, interficiet Heliſeus.

Et derelinquam de Iſrael ſeptem millia virorum, omnia genua quæ nõ incuruauerunt genu Baal, & omne os quod non adorauit eum.

Et profectus eſt Helias inde & reperit ibi Heliſeum filium Saphat, & ipſe erat arans in bobus, duodecim iuga boum erant coram eo, & ipſe in duodecim. & abijt ad Heliſeum Helias, & proiecit ſuper eum pallium ſuum.

Et reliquit Heliſeus boues, et cucurrit poſt Heliam, & ait: Deoſculabor patrem meum et matrem meam, & ſequar te poſt te: & dixit ei, Vade reuertere, quid feci tibi?

Et reuerſus eſt à tergo eius, et tulit iuga boum, et mactauit, et coxit ea in inſtrumentis boum, et dedit populo et comederunt: et ſurrexit et abijt poſt Heliam, et miniſtrabat ei.

11 καὶ εἶπεν, ἔξελθὲ καὶ ϛήϛη ἐνώπιον κυρίου ἐν τῷ ὄρει, καὶ ἰδοὺ κύριος παρελεύ(σ)εται καὶ πνεῦμα μέγα κραταιὸν διαλύον ὄρη καὶ συντρίβον πέτρας ἐνώπιον κυρίου, οὐκ ἐν τῷ πνεύματι κύριος· καὶ μετὰ τὸ πνεῦμα συσεισμός, οὐκ ἐν τῷ συσεισμῷ κύριος.

12 καὶ μετὰ τὸν συσεισμὸν πῦρ, οὐκ ἐν τῷ πυρὶ κύριος· 13 καὶ μετὰ τὸ πῦρ φωνὴ αὔρας λεπτῆς, καὶ ἐκεῖ κύριος. καὶ ὡς ἤκουσεν Ηλίας, ἐπεκάλυψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν τῇ μηλωτῇ αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθε καὶ ἔϛη παρὰ τὸ στόμιον· καὶ ἰδοὺ πρὸς αὐτὸν φωνὴ καὶ εἶπε, τί σοι ὧδε Ηλία;

14 καὶ εἶπεν Ηλίας, ζηλῶν ἐζήλωκα τῷ κυρίῳ θεῷ παντοκράτορι, ὅτι ἐγκατέλιπον τὴν διαθήκην σου οἱ υἱοὶ Ισραήλ, τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, καὶ τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ ὑπολελείφθην ἐγὼ μονώτατος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου λαβεῖν αὐτήν.

15 καὶ εἶπε κύριος πρὸς αὐτόν, πορεύου καὶ ἀνάστρεφε εἰς τὴν ὁδόν σου, καὶ ἥξεις εἰς ὁδὸν ἐρήμου δαμασκοῦ· καὶ χρίσεις τὸν Αζαηλ εἰς βασιλέα ἐπὶ συρίαν.

16 καὶ τὸν Ιουηὺ υἱὸν ναμεσσεὶ χρίσεις εἰς βασιλέα ἐπὶ Ισραήλ, καὶ τὸν ἐλισσαὶ υἱὸν σαφὰτ ἐξ ἀβελμεούλα χρίσεις εἰς προφήτην ἀντί σου.

17 καὶ ἔσται τὸν σωζόμενον ἐκ ῥομφαίας Αζαήλ, θανατώσει Ιου· καὶ τὸν σωζόμενον ἐκ ῥομφαίας Ιου, θανατώσει ἐλισσαί. 18 καὶ καταλείψω ἐξ Ισραὴλ ἑπτὰ χιλιάδας ἀνδρῶν, πάντα τὰ γόνατα ἃ οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῇ Βαάλ, καὶ πᾶν στόμα ὃ οὐ προσεκύνησεν αὐτῷ.

19 καὶ ἀπῆλθεν Ηλίας ἐκεῖθεν καὶ εὑρίσκει ἐκεῖ τὸν ἐλισσαὶ υἱὸν σαφάτ, καὶ αὐτὸς ἰδοὺ ἀροτριῶν ἐν βουσί· δώδεκα ζεύγη βοῶν ἰδοὺ ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἐν τοῖς δώδεκα· καὶ ἀπῆλθεν ἐπὶ τὸν ἐλισσαὶ Ηλίας, καὶ ἔρριψεν ἐπ' αὐτὸν τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ.

20 καὶ κατέλιπεν ἐλισσαὶ τοὺς βόας, καὶ ἔδραμεν ὀπίσω Ηλίου, καὶ εἶπε, καταφιλήσω τὸν πατέρα μου καὶ τὴν μητέρα μου, καὶ ἀκολουθήσω σοι ὀπίσω σου· καὶ εἶπεν αὐτῷ, πορεύου ἀνάστρεφε, τί πεποίηκά σοι;

21 καὶ ἀνέστρεψεν ἀπ' ὄπισθεν αὐτοῦ· καὶ ἔλαβε τὰ ζεύγη τῶν βοῶν, καὶ ἔθυσε καὶ ἥψησεν αὐτὰ ἐν τοῖς σκεύεσι τῶν βοῶν, καὶ ἔδωκεν τῷ λαῷ, καὶ ἔφαγον· καὶ ἀνέστη καὶ ἐπορεύθη ὀπίσω Ηλίου, καὶ ἐλειτούργει αὐτῷ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et ait, Exi, & ſta in monte ante Dominum: & ecce gloria Domini reuelatur, & ante eum exercitus erat angelorum venti diſrumpentium montes, & confringentium petras ante Dominum, non erat in exercitu angelorum venti maieſtas Domini, & poſt exercitum angelorum venti, erat exercitus angelorum commotionis; non erat in exercitu angelorum commotionis maieſtas Domini.

12 Et poſt exercitum angelorum commotionis, exercitus angelorum ignis, non erat in exercitu angelorum ignis maieſtas Domini. & poſt exercitum angelorum ignis vox canentium in ſilentio. 13 Et fuit cùm audiſſet Eliah, operuit faciem ſuam pallio ſuo, & exijt, & ſtetit in porta ſpeluncæ, & ecce *facta eſt* cum illo vox, & dixit, Quid tibi hîc Eliah? 14 Et dixit, Zelo zelaui ante Dominum Deum Szebaoth, quia deſeruerunt fœdus tuum domus Iſrael; altare tuum diruerunt, & prophetas tuos occiderunt gladio; & relictus ſum ego ſolus, & quærunt animam meam vt occidant me. 15 Et dixit Dominus illi, Vade, redi in viam tuam in deſertum Dammeſeq: & ibis, & vnges Hhazael vt ſit rex ſuper Aram. 16 Et Iehu filium Nimſi vnges, vt ſit rex ſuper Iſrael; & Eliſagh filium Sephat de planicie Mehholah vnges vt ſit propheta pro te. 17 Et erit qui euaſerit à gladio Hhazael, occidet eum Iehu; & qui euaſerit à gladio Iehu, occidet eum Eliſagh. 18 Et reſeruabo in Iſrael ſeptem millia, omnia genua quæ non curuauerunt ſe ipſi Baghla, & omne os quod non oſculatum eſt illum. 19 Et abijt inde & inuenit Eliſagh filium Sephat, & ipſe præerat duodecim iugis boum ligatis ante ſe, & ipſe erat in vno de duodecim: & tranſiuit Eliah ad eum, & proiecit pallium ſuum ſuper illum.

20 Et dereliquit boues, & cucurrit poſt Eliah, & dixit, Oſculer quæſo patrem meum & matrem meam, & ibo poſt te: & dixit ei, Vade, redi; nam quid feci tibi? 21 Et redijt ab illo, & accepit iugum boum, & diſſecuit illud, & in vaſis boum coxit illis carnem, & dedit populo vt comederent; & ſurrexit & iuit poſt Eliah, & miniſtrauit illi.

כ

1 * וּבֶן־הֲדַד מֶלֶךְ־אֲרָם קִבֵּץ אֶת־כָּל־חֵילוֹ
וּשְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם מֶלֶךְ אִתּוֹ וְסוּס וָרָכֶב וַיַּעַל וַיָּצַר
עַל־שֹׁמְרוֹן וַיִּלָּחֶם בָּהּ׃
2 * וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־אַחְאָב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
הָעִירָה׃ 3 * וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה אָמַר בֶּן־הֲדַד כַּסְפְּךָ
וְזָהָבְךָ לִי־הוּא וְנָשֶׁיךָ וּבָנֶיךָ הַטּוֹבִים לִי־הֵם׃
4 * וַיַּעַן מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר כִּדְבָרְךָ אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ לְךָ אֲנִי וְכָל־אֲשֶׁר־לִי׃
5 * וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים וַיֹּאמְרוּ כֹּה־אָמַר בֶּן־הֲדַד
לֵאמֹר כִּי־שָׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ לֵאמֹר כַּסְפְּךָ וְזָהָבְךָ
וְנָשֶׁיךָ וּבָנֶיךָ לִי תִתֵּן׃ 6 * כִּי אִם־בָּעֵת מָחָר
אֶשְׁלַח אֶת־עֲבָדַי אֵלֶיךָ וְחִפְּשׂוּ אֶת־בֵּיתְךָ וְאֶת
בָּתֵּי עֲבָדֶיךָ וְהָיָה כָּל־מַחְמַד עֵינֶיךָ יָשִׂימוּ בְיָדָם
וְלָקָחוּ׃ 7 * וַיִּקְרָא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל לְכָל־זִקְנֵי
הָאָרֶץ וַיֹּאמֶר דְּעוּ־נָא וּרְאוּ כִּי רָעָה זֶה מְבַקֵּשׁ כִּי־
שָׁלַח אֵלַי לְנָשַׁי וּלְבָנַי וּלְכַסְפִּי וּלְזָהָבִי וְלֹא מָנַעְתִּי
מִמֶּנּוּ׃ 8 * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כָּל־הַזְּקֵנִים וְכָל־הָעָם
אַל־תִּשְׁמַע וְלוֹא תֹאבֶה׃
9 * וַיֹּאמֶר לְמַלְאֲכֵי בֶן־הֲדַד אִמְרוּ לַאדֹנִי הַמֶּלֶךְ
כֹּל אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ אֶל־עַבְדְּךָ בָּרִאשֹׁנָה אֶעֱשֶׂה
וְהַדָּבָר הַזֶּה לֹא אוּכַל לַעֲשׂוֹת וַיֵּלְכוּ הַמַּלְאָכִים
וַיְשִׁבֻהוּ דָּבָר׃
10 * וַיִּשְׁלַח אֵלָיו בֶּן־הֲדַד וַיֹּאמֶר כֹּה־יַעֲשׂוּן לִי
אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִפוּ אִם־יִשְׁפֹּק עֲפַר שֹׁמְרוֹן
לִשְׁעָלִים לְכָל־הָעָם אֲשֶׁר בְּרַגְלָי׃ 11 * וַיַּעַן מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר דַּבְּרוּ אַל־יִתְהַלֵּל חֹגֵר כְּמַפְתֵּחַ׃
12 * וַיְהִי כְּשָׁמְעוֹ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְהוּא שֹׁתֶה הוּא
וְהַמְּלָכִים בַּסֻּכּוֹת וַיֹּאמֶר אֶל־עֲבָדָיו שִׂימוּ וַיָּשִׂימוּ
עַל־הָעִיר׃

REGVM I. Tranſlat. B. Hierony. *Achab.*

CAP. XX.

1 A POrrò Benadab rex Syriæ congregauit omnem exercitum ſuũ, & triginta duos reges ſecum & equos, & currus, & aſcendens pugnabat contra Samariam, & obſedit eam.
2 * Mitténſque nuncios ad Achab regem Iſrael in ciuitatem;
3 * Ait, Hæc dicit Benadab, Argentum tuum & aurum tuum meum eſt, & vxores tuæ, & filij tui optimi mei ſunt.
4 * Reſpondítque rex Iſrael, Iuxta verbum tuum Domine mi rex, tuus ſum ego
5 & omnia mea. * Reuertentéſque nuncij dixerunt, Hæc dicit Benadab qui miſit nos ad te; Argentum tuum & aurũ tuum, & vxores tuas, & filios tuos dabis mihi.
6 * Cras igitur hac eadem hora mittam ſeruos meos ad te, & ſcrutabũtur domum tuam, & domum ſeruorum tuorum, & omne quod eis placuerit, ponent in manibus ſuis & auferent.
7 * Vocauit aũt rex Iſrael omnes ſeniores terræ, & ait, Animaduertite & videte, quoniã inſidietur nobis. Miſit enim ad me pro vxoribus meis, & filijs, & pro argento & auro, & non abnui.
8 * Dixerúntque omnes maiores natu & vniuerſus populus ad eum: Non audias neque acquieſcas illi.
9 * Reſpondítque nuncijs Benadab, Dicite dño meo regi; Omnia propter quæ miſiſti ad me ſeruũ tuum in initio faciã, hanc autem rem facere non poſſum. Reuerſíque nuncij retulerunt ei.
10 * Qui remiſit, & ait: Hæc faciant mihi dij & hæc addant, ſi ſuffecerit puluis Samariæ pugillis omnis populi qui ſequitur me.
11 * Et reſpondens rex Iſrael, ait: Dicite ei, Ne glorietur accinctus æquè vt diſcinctus.
12 * Factum eſt autem cùm audiſſet Benadab verbũ iſtud, bibebat ipſe, & reges in vmbraculis, & ait ſeruis ſuis, Circundate ciuitatem: & circundederunt eam.

תרגום יונתן

כ

1 וּבַר הֲדַד מַלְכָּא דַּאֲרָם כְּנַשׁ יַת כָּל מַשְׁרְיָתֵיהּ וְתַלָתִין וְתַרֵין מַלְפִין עִמֵּיהּ וְסוּסָוָן וּרְתִיכִין וּסְלִיק וְצַר עַל שֹׁמְרוֹן וַאֲגִיחַ קְרָבָא בָּהּ׃
2 וּשְׁלַח אְזַגְּדִין לְוָת אַחְאָב מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְקִרְיָתָא׃ 3 וַאֲמַר לֵיהּ כְּדֵין אֲמַר בַּר הֲדַד כַּסְפָּךְ וְדַהֲבָךְ דִילִי הוּא וְנָשָׁךְ
וּבְנָךְ שַׁפִּירַיָא דִילִי אִינוּן׃ 4 וַאֲתֵיב מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר כְּפִתְגָמָךְ רְבוֹנִי מַלְכָּא דִי לָךְ נַפְשִׁי וְכָל דִילִי׃
5 וַתָּבוּ אִיזַגְּדַיָא וַאֲמַרוּ כְּדֵין אֲמַר בַּר הֲדַד לְמֵימַר אֲרֵי שְׁלִחִית לְוָתָךְ לְמֵימַר כַּסְפָּךְ וְדַהֲבָךְ וְנָשָׁךְ וּבְנָךְ לִי תִתֵּן׃
6 אֱלָהֵין כְּעִידְנָא הָדֵין מְחַר אֶשְׁלַח יַת עַבְדַי לְוָתָךְ וְיִבְלְשׁוּן יַת בֵּיתָךְ וְיַת בָּתֵּי עַבְדָךְ וִיהֵא כָּל רַגְגָא דְעֵינָךְ יְשַׁוּוֹן בִּידֵיהוֹן וְיִסְבוּן׃
7 וּקְרָא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְכָל סָבֵי אַרְעָא וַאֲמַר דְעוּ כְעַן וַחֲזוֹ אֲרֵי בִישְׁתָּא דֵין בָּעֵי אֲרֵי שְׁלַח לִי לְנָשַׁי וְלִבְנַי וּלְכַסְפִּי וּלְדַהֲבִי וְלָא מְנָעִית
מִינֵיהּ׃ 8 וַאֲמַרוּ לֵיהּ כָּל סָבַיָא וְכָל עַמָּא לָא תִשְׁמַע וְלָא תֵיבֵי׃ 9 וַאֲמַר לְאִזַגְּדֵי בַּר הֲדַד אֱמַרוּ לְרִיבּוֹנִי מַלְכָּא כָּל דִשְׁלַחְתָּא
לְעַבְדָךְ בְּקַדְמֵיתָא אֶעְבִיד וּפִתְגָמָא הָדֵין לָא אֵיכוּל לְמֶעְבַּד וַאֲזַלוּ אִזַגְּדַיָא וַאֲתֵיבוּהִי פִּתְגָמָא׃
10 וּשְׁלַח לֵיהּ בַּר הֲדַד וַאֲמַר כְּדֵין יַעְבְּדוּן לִי דַחֲלָתָא וּכְדֵין יוֹסְפוּן אִם יְסוֹפֵק עַפְרָא דְשׁוֹמְרוֹן לְמִסַּב בְּשַׁעֲלֵי פַּרְסָא דְרִגְלֵי עַמָּא דְעָמִי׃
11 וַאֲתֵיב מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר אֱמַרוּ לֵיהּ לָא יִשְׁתַּבַח דְמִזְדָרֵז וְנָחִית בְּקִרְבָא כְּגַבַר דְנָצַח וְסָלִיק מִינֵיהּ׃
12 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע יַת פִּתְגָמָא הָדֵין וְהוּא שָׁתֵי הוּא וּמַלְכַיָא בְּמִטַלַיָא וַאֲמַר לְעַבְדּוֹהִי אִיזְדָרִזוּ וְאִזְדָרִיזוּ עַל קִרְתָא׃

CAP. XX.

ET congregauit filius Ader rex Syriæ omnem exercitum ſuum, & triginta & duo reges ſecum, & equi & currus; & aſcenderunt, & obſederunt contra Samariam, & expugnauerunt eam. 2 Et miſit nuncios ad Achab regem Iſrael in ciuitatem. 3 Et dixit ad eum, Hæc dicit filius Ader, Argentum tuum, & aurum tuum meum eſt; & vxores tuæ, & filij tui pulcherrimi mei ſunt.

4 Et reſpondit rex Iſrael, & dixit, Sicut locutus es domine mi rex, tuus ſum ego, & omnia mea. 5 Et reuerſi ſunt nuncij, & dixerunt, Hæc dicit filius Ader, Ego miſi ad te, dicens: Argentum tuum, & aurum tuum, & vxores tuas, & filios tuos dabis mihi.

6 Quia hac hora cras mittam ſeruos meos ad te, & ſcrutabuntur domus tuas, & domus ſeruorum tuorum, & erunt omnia deſideria oculorum ſuorum, ſuper quæ iniecerint manus ſuas, accipient.

7 Et vocauit rex Iſrael omnes ſeniores terræ, & dixit eis, Cognoſcite iam & videte, quoniam malum iſte quærit, quoniam miſit ad me pro vxoribus meis, & pro filiis meis: & argentum meum, & aurum meum non prohibui ab eo.

8 Et dixerunt ei maiores natu & vniuerſus populus, Non audias & non velis.

9 Et dixit nuncijs filij Ader, Dicite domino veſtro, Iuxta omnia quæ miſiſti ad ſeruũ tuum, in initio faciam; at verbum hoc non potero facere: & abierunt viri & retulerunt ei verbũ.

10 Et miſit ad eum filius Ader, dicens: Hæc faciant mihi dij, & hæc addant, ſi ſuffecerit puluis Samariæ pugillis omni populo peditibus meis.

11 Et reſpondit rex Iſrael & ait, Sufficiat vobis, non glorietur gibboſus vt rectus.

12 Et factum eſt quando reſpondit ei verbum iſtud, bibens erat ipſe, & omnes reges qui cum eo, in tabernaculis, & ait ſeruis ſuis, Ædificate vallum: & poſuerunt vallum ſuper ciuitatem.

κ'.

1 * Καὶ συνήθροισεν υἱὸς ἄδερ βασιλεὺς συρίας πᾶσαν τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τριάκοντα καὶ δύο βασιλεῖς μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵππους καὶ ἅρματα, καὶ ἀνέβησαν καὶ περιεκάθισαν ἐπὶ σαμαρείαν, καὶ ἐπολέμησαν αὐτήν. 2 * καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς τὸν ἀχαὰβ βασιλέα ἰσραὴλ εἰς 3 τὴν πόλιν. * καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει υἱὸς ἄδερ, τὸ ἀργύριόν σου, καὶ τὸ χρυσίον σου ἐμόν ἐστι, καὶ αἱ γυναῖκές 4 σου, καὶ τὰ τέκνα σου τὰ κάλλιστα ἐμά ἐστιν. * καὶ ἀπεκρίθη ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ, καὶ εἶπεν, καθὼς ἐλάλησας κύριέ μου βασιλεῦ, σὸς εἰμι ἐγώ, καὶ πάντα τὰ ἐμά.

5 * καὶ ἀνέστρεψαν οἱ ἄγγελοι καὶ εἶπον, τάδε λέγει υἱὸς ἄδερ, ἐγὼ ἀπέστειλα πρὸς σὲ, λέγων· τὸ ἀργύριόν σου, καὶ τὸ χρυσίον σου καὶ τὰς γυναῖκάς σου καὶ τὰ τέκνα σου 6 δώσεις μοι. * ὅτι ταύτῃ τῇ ὥρᾳ αὔριον ἐξαποστελῶ τοὺς παῖδάς μου πρὸς σέ, καὶ ἐξερευνήσουσι τοὺς οἴκους σου, καὶ τοὺς οἴκους τῶν παίδων σου, καὶ ἔσται πάντα ἐπιθυμήματα τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, ἐφ' ἃ ἂν ἐπιβάλωσι τὰς χεῖρας αὐτῶν, λήψονται.

7 * Καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πάντας τοὺς πρεσβυτέρους τῆς γῆς, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, γνῶτε δὴ καὶ ἴδετε, ὅτι κακίαν οὗτος ζητεῖ, ὅτι ἀπέστειλε πρός με περὶ τῶν γυναικῶν μου καὶ περὶ τῶν τέκνων μου· καὶ τὸ ἀργύριόν μου καὶ τὸ χρυσίον μου οὐκ ἐκώλυσα ἀπ' αὐτοῦ.

8 * καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ πρεσβύτεροι καὶ πᾶς ὁ λαός, μὴ ἀκούσῃς καὶ μὴ θελήσῃς.

9 * καὶ εἶπεν τοῖς ἀγγέλοις υἱοῦ ἄδερ, εἴπατε τῷ κυρίῳ ὑμῶν τῷ βασιλεῖ πάντα ὅσα ἀπέστειλας πρὸς τὸν δοῦλόν σου, ἐν πρώτοις ποιήσω· τὸ δὲ ῥῆμα τοῦτο οὐ δυνήσομαι ποιῆσαι· καὶ ἀπῆλθον οἱ ἄνδρες καὶ ἀπέστρεψαν αὐτῷ λόγον.

10 * καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν υἱὸς ἄδερ, λέγων· τάδε ποιήσαιέν μοι οἱ θεοὶ καὶ τάδε προσθείησαν, εἰ συνποιήσῃ ὁ χοῦς σαμαρείας ταῖς δράξι παντὶ τῷ λαῷ τοῖς πεζοῖς 11 μου. * καὶ ἀπεκρίθη βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ εἶπεν, ἱκανούσθω ὑμῖν, μὴ καυχάσθω ὁ κιρτὸς ὡς ὁ ὀρθιος.

12 * Καὶ ἐγένετο ὅτε ἀπεκρίθη αὐτῷ τὸν λόγον τοῦτον, πίνων αὐτὸς καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς οἱ μετ' αὐτοῦ ἐν σκηναῖς, καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ, οἰκοδομήσατε χάρακα· καὶ ἔθεντο χάρακα ἐπὶ τὴν πόλιν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XX.

ET Bar-hadad rex Aram congregauit omnem exercitum ſuum, triginta duos reges ſecum, & equos & currus; & aſcendit, & obſedit Somron, & bellum iniuit in eam. [2] Et miſit nuncios ad Ahhab regem Iſrael in vrbem.

[3] Et dixit illi, Sic dixit Bar-hadad, Argentum tuum & aurum tuum meum eſt, & vxores tuæ, & filij tui pulchri mei ſunt.

[4] Et reſpondit rex Iſrael, & dixit, Iuxta verbum tuum domine mi rex, tua eſt anima mea, & omne quod mihi eſt.

[5] Et redierunt nuncij, & dixerunt, Sic dixit Ben-hadad, dicendo: Quia miſi ad te, dicendo: Argentum tuum, & aurum tuum, & vxores tuas, & filios tuos mihi dabis. [6] Sed tempore hoc, cras mittam ſeruos meos ad te, & ſcrutabuntur domum tuam, & domos ſeruorum tuorum, & erit, omnem concupiſcentiam oculorum tuorum ponent in manu ſua, & accipient.

[7] Et vocauit rex Iſrael omnes ſenes terræ, & dixit, Cognoſcite, quæſo, & videte quòd malum iſte quærit; nam miſit ad me pro vxoribus meis, & pro filijs meis, & pro argento meo, & pro auro meo: & non denegaui ei.

[8] Et dixerunt ei omnes ſenes, & omnis populus, Non pareas neque velis. [9] Et dixit nuncijs Bar-hadad, Dicite domino meo regi, omnia quæ miſiſti ad ſeruum tuum initio faciam, ſed rem iſtam non potero facere. & abierunt nuncij, & reſponderunt illi verbum. [10] Et miſit illi Bar-hadad, & dixit, Sic faciant mihi Timores mei, & ſic addant, ſi ſuffecerit puluis Somron, vt feratur ſoleis plantarum pedum populi qui mecum erit. [11] Et reſpondit rex Iſrael, & dixit, Dicite illi, Ne laudet ſe expeditus, & deſcendens in prœlium, ſicut vir qui vincit, & aſcendit ex eo. [12] Et fuit cùm audiſſet verbum hoc, & ille bibebat, ipſe & reges in tentorijs: & dixit ſeruis ſuis, Expedimini: & expedierunt ſe aduerſus vrbem.

13 * וְהִנֵּה נָבִיא אֶחָד נִגַּשׁ אֶל־אַחְאָב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר כֹּה אָמַר יְהוָה הֲרָאִיתָ אֶת כָּל־הֶהָמוֹן
הַגָּדוֹל הַזֶּה הִנְנִי נֹתְנוֹ בְיָדְךָ הַיּוֹם וְיָדַעְתָּ כִּי־אֲנִי
14 יְהוָה: * וַיֹּאמֶר אַחְאָב בְּמִי וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר יְהוָה
בְּנַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת וַיֹּאמֶר מִי־יֶאְסֹר הַמִּלְחָמָה
15 וַיֹּאמֶר אָתָּה: * וַיִּפְקֹד אֶת־נַעֲרֵי שָׂרֵי
הַמְּדִינוֹת וַיִּהְיוּ מָאתַיִם שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים וְאַחֲרֵיהֶם
פָּקַד אֶת־כָּל־הָעָם כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁבְעַת אֲלָפִים:
16 * וַיֵּצְאוּ בַצָּהֳרָיִם וּבֶן־הֲדַד שֹׁתֶה שִׁכּוֹר בְּסֻכּוֹת
הוּא וְהַמְּלָכִים שְׁלֹשִׁים־וּשְׁנַיִם מֶלֶךְ עֹזֵר אֹתוֹ:
17 * וַיֵּצְאוּ נַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת בָּרִאשֹׁנָה וַיִּשְׁלַח
בֶּן־הֲדַד וַיַּגִּידוּ לוֹ לֵאמֹר אֲנָשִׁים יָצְאוּ מִשֹּׁמְרוֹן:
18 * וַיֹּאמֶר אִם־לְשָׁלוֹם יָצְאוּ תִּפְשׂוּם חַיִּים וְאִם
לְמִלְחָמָה יָצְאוּ חַיִּים תִּפְשׂוּם:
19 * וְאֵלֶּה יָצְאוּ מִן־הָעִיר נַעֲרֵי שָׂרֵי הַמְּדִינוֹת
20 וְהַחַיִל אֲשֶׁר אַחֲרֵיהֶם: * וַיַּכּוּ אִישׁ אִישׁוֹ וַיָּנֻסוּ
אֲרָם וַיִּרְדְּפֵם יִשְׂרָאֵל וּבֶן־הֲדַד מֶלֶךְ אֲרָם
21 עַל־סוּס וּפָרָשִׁים: * וַיֵּצֵא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיַּךְ
אֶת־הַסּוּס וְאֶת־הָרָכֶב וְהִכָּה בַאֲרָם מַכָּה גְדוֹלָה:
22 * וַיִּגַּשׁ הַנָּבִיא אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ
הִתְחַזָּק וְדַע וּרְאֵה אֵת אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה כִּי לִתְשׁוּבַת
הַשָּׁנָה מֶלֶךְ אֲרָם עֹלֶה עָלֶיךָ:
23 * וְעַבְדֵי מֶלֶךְ־אֲרָם אָמְרוּ אֱלָיו אֱלֹהֵי הָרִים
אֱלֹהֵיהֶם עַל־כֵּן חָזְקוּ מִמֶּנּוּ וְאוּלָם נִלָּחֵם אִתָּם
24 בַּמִּישׁוֹר אִם־לֹא נֶחֱזַק מֵהֶם: * וְאֶת־הַדָּבָר
הַזֶּה עֲשֵׂה הָסֵר הַמְּלָכִים אִישׁ מִמְּקֹמוֹ וְשִׂים פַּחוֹת
25 תַּחְתֵּיהֶם: * וְאַתָּה תִמְנֶה־לְךָ חַיִל כַּחַיִל
הַנֹּפֵל מֵאוֹתָךְ וְסוּס־בְּסוּס וְרֶכֶב כָּרֶכֶב וְנִלָּחֲמָה
אוֹתָם בַּמִּישׁוֹר אִם־לֹא נֶחֱזַק מֵהֶם וַיִּשְׁמַע לְקֹלָם
וַיַּעַשׂ כֵּן:

13 * Et ecce propheta vnus accedens ad Achab regem Israel, ait ei, Hæc dicit Dñs, C Certè vidisti omnẽ multitudinẽ hanc nimiam? Ecce ego tradam eam in manum tuam hodie, vt scias quia ego sum Dominus. 14 * Et ait Achab, Per quem? Dixítque ei, Hæc dicit Dominus, Per pedissequos principum prouinciarum. Et ait, Quis incipiet prœliari? Et ille dixit, Tu. 15 * Recensuit ergo pueros principũ prouinciarum, & repperit numerũ ducentorum triginta duorũ. Et recensuit post eos populũ omnes filios Israel septem millia. 16 * Et egressi sunt meridie. Benadab aũt bibebat temulentus in vmbraculo suo, & reges triginta duo cũ eo qui ad auxilium 17 eius venerãt. * Egressi sunt aũt pueri principum prouinciarũ in prima fronte. Misit itaq; Benadab, qui nunciauerũt ei, dicen 18 tes: Viri egressi sunt de Samaria. * At ille ait, Siue pro pace veniũt, apprehẽdite eos viuos, siue vt prœlientur, viuos eos capite. 19 * Egressi sunt ergo pueri principũ pro- D uinciarũ, ac reliquus exercitus sequeba- 20 tur. * Et percussit vnusquisq; virum qui cõtra se veniebat, fugerúntq; Syri & persecutus est eos Israel. Fugit quoq; Benadab rex Syriæ in equo cũ equitibus suis. 21 * Nec non egressus rex Israel percussit equos & currus, & percussit Syriam plaga 22 magna nimis. * Accedens autẽ propheta ad regem Israel, dixit ei, Vade & confortare, & scito, & vide quid facias. Sequenti enim anno rex Syriæ ascendet contra te. 23 * Serui verò regis Syriæ dixerunt ei, Dij montiũ sunt dij eorum, ideo superauerũt nos. Sed melius est vt pugnemus contra Inf. eod. eos in campestribus, & obtinebimus eos. 24 * Tu ergo verbum hoc fac. Amoue reges singulos ab exercitu tuo, & pone prin 25 cipes pro eis. * Et instaura numerum militum, qui ceciderunt de tuis, & equos secundùm equos pristinos, & currus secundùm currus quos ante habuisti, & pugnabimus contra eos in campestribus, & videbis & obtinebimus eos. Credidit cõsilio eorũ, & fecit ita.

תרגום יונתן

13 וְהָא נְבִיָּא חַד קָרֵיב לְוָת אַחְאָב מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ הַחֲזֵיתָא יָת כָּל הֲמוֹנָא סַגִּיאָה הָדֵין הָא אֲנָא מְסַר לֵיהּ בִּידָךְ
יוֹמָא דֵין וְתִידַע אֲרֵי אֲנָא יְיָ: 14 וַאֲמַר אַחְאָב בְּמַן וַאֲמַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ בְּעַלֵּימֵי רַבְרְבֵי מְדִינָתָא וַאֲמַר מַן יְסַקֵּיס קְרָבָא וַאֲמַר אַתְּ: 15 וּמְנָא
יָת עַלֵּימֵי רַבְרְבֵי מְדִינָתָא וַהֲווֹ מָאתַן תְּלָתִין וּתְרֵין וּבָתְרֵיהוֹן מְנָא יָת עַמָּא כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁבְעָה אַלְפִין: 16 וּנְפָקוּ בְּטִיהֲרָא וּבֶן הֲדַד
שָׁתֵי רָוֵי בְּמָטַלְיָא הוּא וּמַלְכַיָּא תְּלָתִין וּתְרֵין מְסַעְדִין יָתֵיהּ: 17 וּנְפָקוּ עַלֵּימֵי רַבְרְבֵי מְדִינָתָא בְּקַדְמֵיתָא וּשְׁלַח בַּר הֲדַד וְחַוְיוּ
לֵיהּ לְמֵימַר גֻּבְרִין נְפָקוּ מִשּׁוֹמְרוֹן: 18 וַאֲמַר אִם לִשְׁלָמָא נְפָקוּ אֲחוֹדוּנוּן כַּד חַיִּין וְאִם לְקִרְבָא נְפָקוּ כַּד חַיִּין אֲחוֹדוּנוּן: 19 וְאִלֵּין
נְפָקוּ מִן קִרְתָּא עַלֵּימֵי רַבְרְבֵי מְדִינָתָא וְחֵילָא דְבָתְרֵיהוֹן: 20 וּקְטַלוּ גֻּבַר גַּבְרוֹהִי וַאֲפֵכוּ אֱנָשׁ אֲרָם וְרַדְפוּנוּן יִשְׂרָאֵל וְאִשְׁתֵּיזַב בַּר הֲדַד
מַלְכָּא דַּאֲרָם עַל סוּסְוָא וְעִמֵּיהּ תְּרֵין זוֹג פָּרָשִׁין: 21 וּנְפַק מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וּמְחָא יָת סוּסְוָתָא וְגַמַר יָת רְתִיכַיָּא וּמְחָא בַּאֲנָשׁ אֲרָם מָחָא
סַגִּיאָה: 22 וּקְרֵיב נְבִיָּא לְוָת מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר לֵיהּ אֱזֵיל אִיתְקַף וְדַע וַחֲזֵי יָת דְּתַעְבֵּיד אֲרֵי לְזִמַן סוֹפָא דְשַׁתָּא מַלְכָּא דַּאֲרָם סָלֵיק עֲלָךְ:
23 וְעַבְדֵי מַלְכָּא דַּאֲרָם אֲמָרוּ לֵיהּ אֱלָהֵהוֹן עַל כֵּן תְּקָפוּ מִינָּנָא וּבְרֵם נִגְיַח עִמְּהוֹן בְּמֵישְׁרָא אִם לָא נְתַקַּף
מִנְּהוֹן: 25 וְיָת פִּתְגָמָא הָדֵין עֲבֵיד אַעְדֵי מַלְכַיָּא גֻּבַר מֵאֲתָרֵיהּ וּמַנִּי שִׁלְטוֹנַיָּא חִילּוֹפֵיהוֹן: 24 וְאַתְּ תִּמְנֵי לָךְ מַשְׁרְיָן כְּמַשְׁרְיָן דְּאִיתְקְטַלָא
מִינָךְ וְסוּסְוָן כְּסוּסְוָן וּרְתִיכִין כְּרְתִיכִין וְנִגְיַח עִמְּהוֹן בְּמֵישְׁרָא אִם לָא נְתַקַּף מִנְּהוֹן וְקַבִּיל לְמֵימְרֵיהוֹן וַעֲבַד כֵּן:

13 * Et ecce propheta vnus accessit Achaab regi Israel, & dixit, Hæc dicit Dominus, Si vidisti omnem turbã magnam hanc? ecce ego trado eam hodie in manus tuas, & scies, quòd ego Dominus. 14 * Et ait Achaab, In quo? & dixit, Hæc dicit Dominus, In pedissequis principum prouinciarum. & ait Achaab, Quis coniunget prælium? & dixit, Tu.

15 * Et recensuit Achaab pueros principũ prouinciarum, & fuerunt ducẽti triginta & duo, & post hæc recensuit populum omnem filium virtutis septem millia. 16 * Et egressus est meridie, & filius Ader bibens & temulentus in umbraculis ipse & reges, triginta & duo reges auxiliarij cum eo. 17 * Et egressi sunt pueri principum prouinciarum in primis, & misit filius Ader, & nunciauerunt ei, dicentes: Viri egressi sunt de Samaria. 18 * Et ait rex, Si in pace ipsi egrediuntur, apprehendite eos viuos; & si in prælium egressi sunt, apprehendite eos viuos.

19 * Et egressi sunt de ciuitate pueri principum prouinciarum, & exercitus post eos. 20 * Et percussit vnusquisq; eum qui iuxta se, et fugerunt Syri: & persecutus est eos Israel, & saluatur filius Ader rex Syrias in equis equitum. 21 * Et egressus est rex Israel, & cepit equos & currus, & percussit plaga magna in Syria.

22 * Et accessit propheta ad regem Israel, dicens: Confortare, & scito & vide quid facies? quia reuertente anno, filius Ader rex Syriæ ascendit contra te.

23 * Et serui regis Syriæ dixerunt ad eum, Deus montium Deus Israel, & non Deus vallium, propter hoc præualuerunt super nos: si autem pugnauerimus cum eis in plano, profectò obtinebimus super eos.

24 * Et fac iuxta verbum hoc: amoue reges vnumquemque in locum suum, & pone pro eis principes.

25 * Et instaura tu secũdùm exercitum qui cecidit de te, & equum secundùm equum, & currus secundùm currus, & pugnabimus contra eos in plano, & obtinebimus super eos: & audiuit vocem eorum, & fecit ita.

13 * καὶ ἰδὺ προφήτης εἷς προσῆλθε τῷ ἀχαὰβ βασιλεῖ ἰσραήλ, καὶ εἶπε, τάδε λέγει κύριος, εἰ ἑώρακας πᾶσαν τὴν ὄχλον τὴν μέγαν τοῦτον; ἰδὺ ἐγὼ δίδωμι αὐτὴν σήμερον εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ γνώσῃ, ὅτι ἐγὼ κύριος. 14 * καὶ εἶπεν ἀχαάβ, ἐν τίνι; καὶ εἶπε, τάδε λέγει κύριος, ἐν τοῖς παιδαρίοις τῶν ἀρχόντων τῶν χωρῶν· καὶ εἶπεν ἀχαάβ, τίς συνάψει τὸν πόλεμον; καὶ εἶπεν, σύ.

15 * καὶ ἐπεσκέψατο ἀχαάβ τοὺς παῖδας τῶν ἀρχόντων τῶν χωρῶν, καὶ ἐγένοντο διακόσιοι τεσσαράκοντα καὶ δύο· καὶ μετὰ ταῦτα ἐπεσκέψατο τὸν λαὸν πᾶσαν υἱὸν δυνάμεως ἑπτὰ 16 χιλιάδας. * καὶ ἐξῆλθεν μεσημβρίας· καὶ υἱὸς ἄδερ πίνων, καὶ μεθύων ἐν σκηνῇ αὐτὸς καὶ οἱ βασιλεῖς, τεσσαράκοντα καὶ δύο βασιλεῖς οἱ συμβοηθοὶ μετ' αὐτοῦ.

17 * καὶ ἐξῆλθον τὰ παιδάρια τῶν ἀρχόντων τῶν χωρῶν ἐν πρώτοις· καὶ ἀπέστειλεν υἱὸς ἄδερ, καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῷ, 18 λέγοντες· ἄνδρες ἐξῆλθον ἐκ σαμαρείας. * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, εἰ εἰς εἰρήνην αὐτοὶ ἐκπορεύονται, συλλάβετε αὐτοὺς ζῶντας· καὶ εἰ εἰς πόλεμον ἐξῆλθον, συλλάβετε αὐτοὺς ζῶντας. 19 * καὶ ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως τὰ παιδάρια τῶν ἀρχόντων τῶν χωρῶν καὶ ἡ δυνάμις ὀπίσω αὐτῶν.

20 * καὶ ἐπάταξεν ἕκας ὃν τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ ἔφυγον οἱ σύροι· καὶ κατεδίωξεν αὐτοὺς ἰσραήλ, καὶ σώζεται υἱὸς ἄδερ βασιλεὺς συρίας ἐφ' ἵππων ἱππέων.

21 * καὶ ἐξῆλθεν ὁ βασιλεὺς ἰσραήλ, καὶ ἔλαβε τοὺς ἵππους καὶ τὰ ἅρματα, καὶ ἐπάταξεν πληγὴν μεγάλην ἐν συρίᾳ.

22 * καὶ προσῆλθεν ὁ προφήτης πρὸς τὸν βασιλέα ἰσραὴλ, λέγων· κραταιοῦ καὶ γνῶθι καὶ ἴδε τί ποιήσεις; ὅτι ἐπιστρέφοντος ἐνιαυτοῦ, υἱὸς ἄδερ βασιλεὺς συρίας ἀναβαίνει ἐπὶ 23 σέ. * καὶ οἱ παῖδες βασιλέως συρίας εἶπον πρὸς αὐτόν, θεὸς ὀρέων ὁ θεὸς ἰσραὴλ καὶ ὁ θεὸς κοιλάδων, διὰ τοῦτο ἐκράτησαν ὑπὲρ ἡμᾶς· ἐὰν δὲ πολεμήσωμεν αὐτοὺς κατ' ἀυτὺ ἢ μὴν κρατήσομεν ὑπὲρ αὐτούς. 24 * καὶ ποίησον τὸ ῥῆμα τοῦτο, ἀπόστησον τοὺς βασιλεῖς ἕκαστον εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ, καὶ θὲς ἀντ' αὐτῶν σατράπας.

25 * καὶ ἀνάλαξον σὺ κατὰ τὴν δυνάμιν τὴν πεσοῦσαν ἀπὸ σοῦ, καὶ ἵππον κατὰ τὸν ἵππον, καὶ ἅρματα κατὰ τὰ ἅρματα, καὶ πολεμήσομεν πρὸς αὐτοὺς κατ' ἀυτύ, καὶ κρατήσομεν ὑπὲρ αὐτούς· καὶ ἤκουσε τῆς φωνῆς αὐτῶν, καὶ ἐποίησεν ὕτως.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

13 Et ecce propheta vnus accessit ad Ahhab regem Israel, & dixit, Sic dixit Dominus, Num vidisti omnem multitudinem magnam hanc? ecce ego trado illam in manu tua hodie, vt cognoscas quòd ego sum Dominus. 14 Et dixit Ahhab, Per quem? & dixit, Sic dixit Dominus, Per adolescentes magnatum prouinciarum. & dixit, Quis ordinabit prælium? & dixit, Tu.

15 Et numerauit adolescentes magnatum prouinciarum, & fuerunt ducenti triginta duo, & post illos numerauit populũ omnium filiorum Israel, septem millia. 16 Et exierunt in meridie, & Ben-hadad bibebat ebrius in tentorijs ipse & reges, *quippe* triginta duo reges auxiliabantur ei. 17 Et exierunt adolescentes magnatum regionum initio, & misit Bar-hadad, & indicauerunt illi, dicendo: Viri exierunt de Somron. 18 Et dixit, Si ad pacem exierunt, apprehendite eos viuos; siue in bellum exierunt, viuos etiam apprehendite. 19 Et hi exierunt ex vrbe adolescentes magnatum regionum, & exercitus qui erat post illos.

20 Et occiderunt quisque virum suum: & fugerunt homines Aram, & persequuti sunt illos Israel, & euasit Barhadad rex Aram super equum, & cum illo duo paria equitum. 21 Et exiuit rex Israel, & percussit equos & consumpsit currus, & percussit homines Aram percussione magna. 22 Et accesserat propheta ad regem Israel, & dixerat illi, Vade & confortare, & cognosce, videque quid facias; nam in tempore finis anni rex Aram ascendet contra te. 23 Et serui regis Aram dixerunt illi, Deus qui imperat montibus, Deus illorum est, propterea præualuerunt nobis: verùm congrediamur cum eis in planicie, num præualebimus eis. 24 Et rem istam facito: aufer reges quemque de loco suo, & pone imperatores pro eis.

25 Et tu numerabis tibi exercitus, sicut exercitus qui occisi sunt de te, & equos sicut equos, & currus sicut currus; & congrediemur cum illis in planicie, *tunc videbis*, num præualebimus eis: & excepit dicta eorum, & fecit sic.

26 * וַיְהִי לִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה וַיִּפְקֹד בֶּן־הֲדַד אֶת־
אֲרָם וַיַּעַל אֲפֵקָה לַמִּלְחָמָה עִם־יִשְׂרָאֵל׃
27 * וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הָתְפָּקְדוּ וְכָלְכְּלוּ וַיֵּלְכוּ לִקְרָאתָם
וַיַּחֲנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל נֶגְדָּם כִּשְׁנֵי חֲשִׂפֵי עִזִּים וַאֲרָם
מִלְאוּ אֶת־הָאָרֶץ׃
28 * וַיִּגַּשׁ אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר יְהוָה יַעַן אֲשֶׁר אָמְרוּ אֲרָם
אֱלֹהֵי הָרִים יְהוָה וְלֹא־אֱלֹהֵי עֲמָקִים הוּא וְנָתַתִּי
אֶת־כָּל־הֶהָמוֹן הַגָּדוֹל הַזֶּה בְּיָדֶךָ וִידַעְתֶּם כִּי־אֲנִי
29 יְהוָה׃ * וַיַּחֲנוּ אֵלֶּה נֹכַח אֵלֶּה שִׁבְעַת יָמִים
וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וַתִּקְרַב הַמִּלְחָמָה וַיַּכּוּ בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל אֶת־אֲרָם מֵאָה־אֶלֶף רַגְלִי בְּיוֹם אֶחָד׃
30 * וַיָּנֻסוּ הַנּוֹתָרִים אֲפֵקָה אֶל־הָעִיר וַתִּפֹּל
הַחוֹמָה עַל־עֶשְׂרִים וְשִׁבְעָה אֶלֶף אִישׁ הַנּוֹתָרִים
וּבֶן־הֲדַד נָס וַיָּבֹא אֶל־הָעִיר חֶדֶר בְּחָדֶר׃
31 * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו עֲבָדָיו הִנֵּה־נָא שָׁמַעְנוּ כִּי־
מַלְכֵי בֵּית יִשְׂרָאֵל כִּי־מַלְכֵי חֶסֶד הֵם נָשִׂימָה
נָא שַׂקִּים בְּמָתְנֵינוּ וַחֲבָלִים בְּרֹאשֵׁנוּ וְנֵצֵא אֶל־
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אוּלַי יְחַיֶּה אֶת־נַפְשֶׁךָ׃
32 * וַיַּחְגְּרוּ שַׂקִּים בְּמָתְנֵיהֶם וַחֲבָלִים
בְּרָאשֵׁיהֶם וַיָּבֹאוּ אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ עַבְדְּךָ
בֶן־הֲדַד אָמַר תְּחִי־נָא נַפְשִׁי וַיֹּאמֶר הַעוֹדֶנּוּ חַי
אָחִי הוּא׃
33 * וְהָאֲנָשִׁים יְנַחֲשׁוּ וַיְמַהֲרוּ וַיַּחְלְטוּ הֲמִמֶּנּוּ
וַיֹּאמְרוּ אָחִיךָ בֶן־הֲדַד וַיֹּאמֶר בֹּאוּ קָחֻהוּ וַיֵּצֵא
אֵלָיו בֶּן־הֲדַד וַיַּעֲלֵהוּ עַל־הַמֶּרְכָּבָה׃
34 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו הֶעָרִים אֲשֶׁר־לָקַח־אָבִי מֵאֵת
אָבִיךָ אָשִׁיב וְחֻצוֹת תָּשִׂים לְךָ בְדַמֶּשֶׂק כַּאֲשֶׁר־שָׂם
אָבִי בְשֹׁמְרוֹן וַאֲנִי בַּבְּרִית אֲשַׁלְּחֶךָּ וַיִּכְרָת־לוֹ בְרִית
וַיְשַׁלְּחֵהוּ׃

26 *Igitur postquam annus trãsierat, recen-
suit Benadab Syros, & ascẽdit in Aphec, vt
27 pugnarent cõtra Israel. *Porrò filij Israel
recensiti sunt, & acceptis cibarijs profecti
ex aduerso, castráq; metati sunt cõtra eos,
quasi duo parui greges caprarum; Syri au
tem repleuerunt terram.
28 * Et accedens vnus vir Dei, dixit ad re-
gem Israel, Hæc dicit Dominus, Quia Sup. ce.
dixerunt Syri, Deus montium est Domi-
E nus, & non est Deus vallium, dabo om-
nem multitudinem hanc grandem in ma
nu tua, & scietis quia ego sum Dominus.
29 *Dirigebántq; septem diebus ex aduer-
so hi atq; illi acies, septima autẽ die com-
missum est bellum. Percusserúntq; filij Is-
rael de Syris centum millia peditum in
30 die vna. * Fugerunt autem qui remanse-
rũt in Aphec in ciuitatẽ, & cecidit murus
super viginti septem millia hominũ qui
remanserant. Porrò Benadab fugiens in-
gressus est ciuitatem in cubiculum quod
31 erat intra cubiculum. * Dixerúntque ei
serui sui: Ecce audiuimus quòd reges do-
mus Israel clementes sint. Ponamus itaq;
saccos in lumbis nostris & funiculos in ca
pitibus nostris, & egrediamur ad regem
Israel, forsitan saluabit animas nostras.
32 * Accinxerunt saccis lumbos suos, &
posuerunt funiculos in capitibus suis, ve-
F nerúntque ad regem Israel, & dixerunt ei,
Seruus tuus Benadab dicit: Viuat, oro te,
anima mea. Et ille ait, Si adhuc viuit, fra-
33 ter meus est. * Quod acceperunt viri
pro omine, & festinantes rapuerunt ver-
bum ex ore eius, atque dixerunt, Frater
tuus Benadab viuit. Et dixit eis, Ite & ad-
ducite eum ad me. Egressus est ergo ad eũ
Benadab, & leuauit eum in currum suum.
34 * Qui dixit ei, Ciuitates quas tulit pa-
ter meus à patre tuo reddam, & plateas fac
tibi in Damasco, sicut fecit pater meus in
Samaria, & ego fœderatus recedam à te.
Pepigit ergo fœdus, & dimisit eum.

תרגום יונתן

26 וַהֲוָה לִזְמַן סוֹפָא דְשַׁתָּא וּמְנָא בַּר הֲדַד יַת אֲרָם וּסְלֵיק לְאַפֵּק לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם יִשְׂרָאֵל׃ 27 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אִיתְמְנִיאוּ וְאִיזְדְּמַנוּ
וַאֲזַלוּ לְקַדְמוּתְהוֹן וּשְׁרוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְקִבְלֵהוֹן כִּתְרֵין גִּזְרֵי עִזִּין וֶאֱנָשׁ אֲרָם מְלִיאוּ יַת אַרְעָא׃ 28 וּקְרֵיב נְבִיָּא דַיְיָ וַאֲמַר לְמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל
וַאֲמַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ חֲלַף דַּאֲמַרוּ אֱינַשׁ אֲרָם אֱלָהָא דְשַׁלִּיט עַל טוּרַיָּא יְיָ וְלָא אֱלָהָא דְשַׁלִּיט עַל מֵישְׁרַיָּא הוּא וְאֶמְסַר יַת כָּל הֲמוֹנָא רַבָּא הָדֵין
בִּידָךְ וְתִדְעוּן אֲרֵי אֲנָא יְיָ׃ 29 וּשְׁרוֹ אִילֵּין לַקֳבֵיל אִילֵּין שִׁבְעָה יוֹמִין וַהֲוָה בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וּקְרִיבוּ עַבְדֵי קְרָבָא וּמְחוֹ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
יַת אֱנַשׁ אֲרָם מְאָה אַלְפִין גְּבַר רִיגְלֵי בְּיוֹמָא חָד׃ 30 וְאַפְּכוּ דְאִשְׁתְּאַרוּ לְאַפֵּק לְקַרְתָּא וּנְפַל שׁוּרָא עַל עֶשְׂרִין וְשִׁבְעָה
אַלְפִין גַּבְרָא דְאִשְׁתְּאַרוּ וּבַר הֲדַד אַפַּךְ וְעַל לְקַרְתָּא תָּוָן בְּגוֹ תָּוָן׃ 31 וַאֲמַרוּ לֵיהּ עַבְדוֹהִי הָא כְּעַן שְׁמַעְנָא אֲרֵי מַלְכֵי בֵּית
יִשְׂרָאֵל אֲרֵי מַלְכֵי גַּבְרֵי חִסְדָּא אִינּוּן נֵיסַר כְּעַן סַקִּין בְּחַרְצָנָא וְאַטּוּנִין בְּרֵישָׁנָא וְנִיפּוֹק לְוַת מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל מָאִים יְקַיֵּים יַת נַפְשָׁךְ׃
32 וַאֲסַרוּ שַׂקִּין בְּחַרְצֵיהוֹן וְאַטּוּנִין בְּרֵישֵׁיהוֹן וַאֲתוֹ לְוַת מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וַאֲמַרוּ עַבְדָּךְ בַּר הֲדַד אֲמַר תִּתְקַיֵּים כְּעַן נַפְשִׁי וַאֲמַר הַעַד כְּעַן
קַיָּים אַחִי הוּא׃
33 וְגֻבְרַיָּא נְחִישׁוּ וְאוֹחִיאוּ וְחַטְפוּהָא מִינֵּיהּ וַאֲמַרוּ אַחוּךְ בַּר הֲדַד וַאֲמַר עוֹלוּ דַּבְרוּהִי וּנְפַק לְוָתֵיהּ בַּר הֲדַד וְאַסְקֵיהּ לִרְתִיכָא׃
34 וַאֲמַר לֵיהּ קִרְוִין דִּנְסִיב אֲבָא מִן אֲבוּךְ אָתִיב וּשְׁוָקִין תְּמָנֵי לָךְ בְּדַמֶּשֶׂק כְּמָה דְמַנִּי אֲבָא בְּשׁוֹמְרוֹן וַאֲנָא בִּקְיָים אֲשַׁלְּחִינָךְ
וּגְזַר לֵיהּ קְיָים וְשַׁלְּחֵיהּ׃

26 Et factum est transeunte anno, & recensuit filius Ader Syriam, & ascendit in Apheca ad pugnam contra Israel.

26 καὶ ἐγένετο ἐπιστρέφοντος ἐνιαυτοῦ, καὶ ἐπεσκέψατο υἱὸς ἄδερ τὴν συρίαν, καὶ ἀνέβη εἰς ἀφεκὰ εἰς πόλεμον ἐπὶ ἰσραήλ.

27 Et filij Israel recensiti sunt, & venerunt in occursum eorum, & castrametatus est Israel ex aduerso eorum, quasi duo greges caprarum, & Syria repleuit terram.

27 καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐπεσκέπησαν, καὶ παρεγένοντο εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν· καὶ παρενέβαλεν ἰσραὴλ ἐξ ἐναντίας αὐτῶν, ὡσεὶ δύο ποίμνια αἰγῶν· καὶ συρία ἔπλησε τὴν γῆν.

28 Et accessit homo Dei, & dixit regi Israel, Hæc dicit Dominus, Eò quòd dixit Syria, quòd Deus montium Dominus Deus Israel, & non Deus vallium ipse, & dabo exercitum magnum hunc in manus tuas, & scies quòd ego Dominus.

28 καὶ προσῆλθεν ἄνθρωπος θεοῦ, καὶ εἶπε τῷ βασιλεῖ ἰσραήλ, τάδε λέγει κύριος, ἀνθ' ὧν εἶπεν συρία, ὅτι θεὸς ὀρέων κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, καὶ ὁ θεὸς κοιλάδων αὐτός· καὶ δώσω τὴν δύναμιν τὴν μεγάλην ταύτην εἰς χεῖράς σου, καὶ γνώσῃ ὅτι ἐγὼ κύριος.

29 Et castrametantur isti coram his septem diebus. & factum est die septima, & appropinquauit bellum, & percussit Israel Syriam centum millia peditum vna die.

29 καὶ παρεμβάλλουσιν οὗτοι ἀπέναντι τούτων ἑπτὰ ἡμέρας· καὶ ἐγένετο τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ, καὶ προσῆλθεν ὁ πόλεμος· καὶ ἐπάταξεν ἰσραὴλ τὴν συρίαν ἑκατὸν χιλιάδας πεζῶν μιᾷ ἡμέρᾳ.

30 Et fugerunt reliqui in Apheca, in ciuitatem, & cecidit murus super viginti & septem millia virorũ qui remanserant; & filius Ader fugit, & ingressus est in domum cubiculi in promptuarium.

30 καὶ ἔφυγον οἱ καταλοιποὶ εἰς ἀφεκά, εἰς τὴν πόλιν· καὶ ἔπεσε τὸ τεῖχος ἐπὶ εἴκοσι καὶ ἑπτὰ χιλιάδας ἀνδρῶν τῶν καταλοίπων· καὶ υἱὸς ἄδερ ἔφυγε καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τῶν κοιτῶν εἰς τὸ ταμιεῖον.

31 Et dixerunt serui eius ad eum, Ecce iam audiuimus, quòd reges domus Israel reges misericordiæ sunt, ponamus igitur saccos super lumbos nostros, & funiculos in capitibus nostris, & eamus ad regem Israel, si fortè viuificabit animas nostras.

31 καὶ εἶπον οἱ παῖδες αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ δὴ ἠκούσαμεν, ὅτι βασιλεῖς οἴκου ἰσραὴλ βασιλεῖς ἐλέους εἰσίν· ἐπιθώμεθα οὖν σάκκους ἐπὶ τὰς ὀσφῦς ἡμῶν, καὶ χοινία ἐπὶ τὰς κεφαλὰς ἡμῶν, καὶ πορευθῶμεν πρὸς τὸν βασιλέα ἰσραήλ, εἴπως ζωογονήσῃ τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

32 Et accinxerunt lumbos suos saccis, & ligauerunt funiculis capita sua: & dixerunt regi Israel, Seruus tuus filius Ader dicit, Viuat iam anima mea: & dixit, Si adhuc viuit, frater meus est.

32 καὶ περιεζώσαντο τὰς ὀσφύας αὐτῶν σάκκους καὶ ἔθησαν χοινίους τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ εἶπον τῷ βασιλεῖ ἰσραήλ, ὁ δοῦλός σου υἱὸς ἄδερ λέγει, ζησάτω δὴ ἡ ψυχή μου· καὶ εἶπεν, εἰ ἔτι ζῇ, ἀδελφός μου ἐστίν.

33 Et viri pro omine acceperunt & festinauerunt, & rapuerunt verbum eius de ore eius, & dixerunt, Frater tuus filius Ader: & dixit, Ingredimini & capite eum: & egressus est ad eum filius Ader, & imponunt eum super currum ad eum.

33 καὶ οἱ ἄνδρες οἰωνίσαντο καὶ ἔσπευσαν, καὶ ἀνελέξαντο τὸν λόγον αὐτοῦ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ εἶπον, ἀδελφός σου υἱὸς ἄδερ· καὶ εἶπεν, εἰσέλθετε καὶ λάβετε αὐτόν· καὶ ἐξῆλθε πρὸς αὐτὸν υἱὸς ἄδερ, καὶ ἀναβιβάζουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἅρμα πρὸς αὐτόν.

34 Et dixit ad eum, Ciuitates quas tulit pater meus à patre tuo, reddam tibi, & exitus pones in Damasco tibi, sicut posuit pater meus in Samaria; & ego in fœdere mittam te: & pepigit ei fœdus, & dimisit eum.

34 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, τὰς πόλεις ἃς ἔλαβεν ὁ πατήρ μου παρὰ τοῦ πατρός σου ἀποδώσω σοι· καὶ ἐξόδους θήσεις ἐν δαμασκῷ σεαυτῷ, καθὼς ἔθετο ὁ πατήρ μου ἐν σαμαρείᾳ· καὶ ἐγὼ ἐν διαθήκῃ ἐξαποστελῶ σε· καὶ διέθετο αὐτῷ διαθήκην, καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτόν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[26] Et fuit in tempore finis anni numerauit Bar-hadad Aram, & ascendit in Aphec, vt iniret bellum cum Israel. [27] Et filij Israel numerati sunt atque parati, & iuerunt in occursum illorum, & posuerunt castra filij Israel è regione illorum, tanquam duo greges caprarum; sed homines Aram impleuerant terram. [28] Et accesserat propheta Domini, & dixerat regi Israel; dixerat enim, Sic dixit Dominus, Eò quòd dixerunt homines Aram, Deus qui imperat montibus, Dominus est; & non Deus qui imperat planicicbus, est Dominus: tradam omnem multitudinem magnam hanc in manum tuam, vt sciatis quòd ego sum Dominus. [29] Et manserunt hi è regione horum septem diebus: & fuit die septima, appropinquauerunt belligeratores, & percusserunt filij Israel homines Aram, *nempe* centum millia virorum peditum die vna. [30] Et verterunt terga hi qui relicti fuerant versus Aphec, in vrbem, & cecidit murus super viginti & septem millia virorum qui relicti fuerant: & Bar-hadad terga vertens, introiuit in ciuitatem in thalamos intra thalamos *alios*.

[31] Et dixerunt illi serui eius, Ecce nunc audiuimus quòd reges domus Israel, quòd reges sunt viri misericordiæ; ligemus quæso saccis lumbos nostros, & funibus capita nostra, & exeamus ad regem Israel: forsitan superstitem seruabit animam tuam.

[32] Et ligauerunt saccis lumbos suos, & funibus capita sua, & venerunt ad regem Israel, & dixerunt, Seruus tuus Bar-hadad dixit, Superstes sit quæso anima mea. Et dixit, Nunquid adhuc superstes est? frater meus est.

[33] Et viri augurati sunt, & festinarunt, & arripuerunt illud ab ipso, & dixerunt, Frater tuus est Bar-hadad: & dixit, Intrate, accipite illum. & exijt ad eum Bar-hadad, & fecit ascendere illum in currum.

[34] Et dixit illi, Vrbes quas cepit pater meus à patre tuo, reddam, & plateas numerabis tibi in Dammeseq, sicut numerauit pater meus in Somron, & ego cum fœdere dimittam te. & pepigit illi fœdus, & misit illum.

35 * וְאִישׁ אֶחָד מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים אָמַר אֶל־רֵעֵהוּ
בִּדְבַר יְהוָה הַכֵּינִי נָא וַיְמָאֵן הָאִישׁ לְהַכֹּתוֹ׃
36 * וַיֹּאמֶר לוֹ יַעַן אֲשֶׁר לֹא־שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה
הִנְּךָ הוֹלֵךְ מֵאִתִּי וְהִכְּךָ הָאַרְיֵה וַיֵּלֶךְ מֵאֶצְלוֹ
וַיִּמְצָאֵהוּ הָאַרְיֵה וַיַּכֵּהוּ׃
37 * וַיִּמְצָא אִישׁ אַחֵר וַיֹּאמֶר הַכֵּינִי נָא וַיַּכֵּהוּ
הָאִישׁ הַכֵּה וּפָצֹעַ׃
38 * וַיֵּלֶךְ הַנָּבִיא וַיַּעֲמֹד לַמֶּלֶךְ אֶל־הַדָּרֶךְ וַיִּתְחַפֵּשׂ
בָּאֵפֶר עַל־עֵינָיו׃
39 * וַיְהִי הַמֶּלֶךְ עֹבֵר וְהוּא צָעַק אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר
עַבְדְּךָ יָצָא בְקֶרֶב־הַמִּלְחָמָה וְהִנֵּה־אִישׁ סָר
וַיָּבֵא אֵלַי אִישׁ וַיֹּאמֶר שְׁמֹר אֶת־הָאִישׁ הַזֶּה אִם־
הִפָּקֹד יִפָּקֵד וְהָיְתָה נַפְשְׁךָ תַּחַת נַפְשׁוֹ אוֹ כִכַּר־
כֶּסֶף תִּשְׁקוֹל׃
40 * וְהָיָה עַבְדְּךָ עֹשֶׂה הֵנָּה וָהֵנָּה וְהוּא אֵינֶנּוּ
וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל כֵּן מִשְׁפָּטֶךָ אַתָּה חָרָצְתָּ׃
41 * וַיְמַהֵר וַיָּסַר אֶת־הָאֵפֶר מֵעַל עֵינָיו וַיַּכֵּר אֹתוֹ
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל כִּי מֵהַנְּבִיאִים הוּא׃
42 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה יַעַן שִׁלַּחְתָּ אֶת־
אִישׁ־חֶרְמִי מִיָּדֶךָ וְהָיְתָה נַפְשְׁךָ תַּחַת נַפְשׁוֹ וְעַמְּךָ
תַּחַת עַמּוֹ׃ 43 * וַיֵּלֶךְ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל עַל־בֵּיתוֹ סַר
וְזָעֵף וַיָּבֹא שֹׁמְרוֹנָה׃

כא

1 * וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כֶּרֶם
הָיָה לְנָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי אֲשֶׁר בְּיִזְרְעֶאל אֵצֶל הֵיכַל
אַחְאָב מֶלֶךְ שֹׁמְרוֹן׃
2 * וַיְדַבֵּר אַחְאָב אֶל־נָבוֹת לֵאמֹר תְּנָה־לִי אֶת־
כַּרְמְךָ וִיהִי־לִי לְגַן־יָרָק כִּי הוּא קָרוֹב אֵצֶל בֵּיתִי
וְאֶתְּנָה לְךָ תַּחְתָּיו כֶּרֶם טוֹב מִמֶּנּוּ אִם טוֹב בְּעֵינֶיךָ
אֶתְּנָה־לְךָ כֶּסֶף מְחִיר זֶה׃

REGVM I. Translat. B. Hierony. *Achab.*

35 *Tunc vir quidam de filijs prophetarum, dixit ad socium suũ in sermone Domini; Percute me. At ille noluit percute-
36 re. *Cui ait, Quia noluisti audire vocem Domini, ecce recedes à me & percutiet te leo. Cúmque paululum recessisset ab eo, inuenit eum leo atque percussit.
37 *Sed & alterum inueniens virum, dixit ad eum, Percute me. qui percussit
38 eum, & vulnerauit. *Abijt ergo pro-
G pheta, & occurrit regi in via, & mutauit aspersione pulueris os & oculos suos.
39 *Cúmq; rex transisset, clamauit ad regem, & ait, Seruus tuus egressus est ad prœliandum cominus. cúmque fugisset vir vnus, adduxit eum quidam ad me, & ait: Custodi virum istum: qui si lapsus fuerit, erit anima tua pro anima eius, aut talentum argenti appendes.
40 *Dum autem ego turbatus huc illúcq; me verterem, subitò non comparuit. & ait rex Israel ad eum: Hoc est iudicium tuum quod ipse decreuisti.
41 *At ille statim absterserit puluerem de facie sua, & cognouit eũ rex Israel, quòd esset de prophetis.
42 *Qui ait ad eum: Hęc dicit Dominus, Quia dimisisti virum dignum morte de manu tua, erit anima tua pro anima eius, & populus tuus pro populo eius.
43 *Reuersus est igitur rex Israel in domũ suam audire contemnens, & furibundus venit in Samariam.

CAP. XXI.

1 A POst verba aũt hæc, vinea erat Naboth Iezraelitæ, qui erat in Iezrahel iuxta palatium Achab regis Samariæ.
2 *Locutus est ergo Achab ad Naboth, dicens: Da mihi vineam tuam, vt faciam mihi hortum olerum, quia vicina est & prope domum meam. Dabóque tibi pro ea vineam meliorem, aut si commodius tibi putas, argenti precium quantum digna est.

תרגום יונתן

35 וְגַבְרָא חַד מִתַּלְמִידֵי נְבִיָּא אֲמַר לְחַבְרֵיהּ בְּפִתְגָמָא דַיְיָ מְחֵינִי כְעַן וְלָא אָבָה גַּבְרָא לְמִמְחֵיהּ׃ 36 וַאֲמַר לֵיהּ חֲלַף דְּלָא קַבֵּילְתָּא
לְמֵימְרָא דַיְיָ הָא אַתְ אָזֵיל מִלְוָתִי וְיִקְטְלִינָךְ אַרְיָא וַאֲזַל מִלְוָתֵיהּ וְאַשְׁכְּחֵיהּ אַרְיָא וְקַטְלֵיהּ׃ 37 וְאַשְׁכַּח גַּבְרָא אָחֳרָנָא וַאֲמַר מְחֵנִי
כְּעַן וּמְחָהִי גַּבְרָא מְחָהִי וּפַרְעֵיהּ׃ 38 וַאֲזַל נְבִיָּא וְקָם לְמַלְכָּא עַל אָרְחָא וּכְרַךְ בְּמַעְפָּרָא עַל עֵינוֹהִי׃ 39 וַהֲוָה מַלְכָּא עָבַר וְהוּא
צָוַח קֳדָם מַלְכָּא וַאֲמַר עַבְדָּךְ נָפַק בְּגוֹ קְרָבָא וְהָא גַבְרָא זָר וְאַיְתִי לִי גַּבְרָא וַאֲמַר טַר יָת גַּבְרָא הָדֵין אִם מִשְׁתָּגֵא יִשְׁתָּגֵא וִיהֵי נַפְשָׁךְ חֲלַף נַפְשֵׁיהּ
אוֹ כִכְּרָא דְכַסְפָּא תְּתְקוֹל׃ 40 וַהֲוָה עִם עַבְדָּךְ מְהָפְנִי לְכָא וּלְכָא וְהָא לֵיהוֹהִי וַאֲמַר לֵיהּ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל אַנְתְּ דִינָךְ וּפַסְקְתָּ׃
41 וְאוֹחִי וְאַעְדִּי יָת מַעְפָּרָא מֵעַלַּי עֵינוֹהִי וְאִשְׁתְּמוֹדַע יֵהֵיהּ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל אֲרֵי מִתַּלְמִידֵי נְבִיָּא הוּא׃
42 וַאֲמַר לֵיהּ כְּדֵין אֲמַר יְיָ חֲלַף דְּשֵׁיזַבְתָּא יָת גְּבַר חַיָּיב קְטוֹל מִיָּד וִיהֵי נַפְשָׁךְ חֲלַף נַפְשֵׁיהּ וְעַמָּךְ חֲלַף עַמֵּיהּ׃
43 וַאֲזַל מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְבֵיתֵיהּ נְסִיס וְדָוֵי וַאֲתָא לְשֹׁמְרוֹן׃

כא

1 וַהֲוָה בָּתַר פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין כַּרְמָא הֲוָה לְנָבוֹת יִזְרְעֵאלָא דִּי בְיִזְרְעֵאל בְּסִטַר הֵיכְלָא דְאַחְאָב מַלְכָּא דְשֹׁמְרוֹן׃
2 וּמַלֵּיל אַחְאָב עִם נָבוֹת לְמֵימַר הַב לִי יָת כַּרְמָךְ וִיהֵי לִי לְגִנַּת יָרָק כֵּי הוּא קָרִיב בְּסִטַר בֵּיתִי וְאֶתֵּן לָךְ תִּחְלוּפֵהּ כַּרְמָא דְטָב מִינֵּיהּ
אִם תָּקִין בְּעֵינָךְ אֶתֵּן לָךְ כַּסְפָּא דְמֵי מֵהּ דְשָׁוֵי׃

35 ‡ Et homo vnus de filijs prophetarum, dixit ad proximum ſuum, In ſermone Domini percute iam me: & non voluit homo percutere eum.

35 ‡ καὶ ἀνὴρ ἓις ἐκ τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν εἶπεν πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἐν λόγῳ κυρίου πάταξόν δή με, καὶ οὐκ ἠθέλησεν ὁ ἀνὴρ πατάξαι αὐτόν.

36 ‡ Et ait ad eum, Eò quòd non audiſti vocem Domini, ecce tu recedis à me, & percutiet te leo.

36 ‡ καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, ἀνὴρ ὧν οὐκ ἤκουσας τῆς φωνῆς κυρίου, ἰδοὺ σὺ ἀποτρέχεις ἀπ' ἐμοῦ, καὶ πατάξει σε ὁ λέων.

37 ‡ Et receſſit ab eo, & inuenit eum leo & percuſſit eum, & inuenit hominem alium, & dicit ei, Percute iam me: & percuſſit eum homo, & percutiens contriuit.

37 ‡ καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ εὗρεν αὐτὸν ὁ λέων καὶ ἐπάταξεν αὐτόν· καὶ εὑρίσκει ἄνθρωπον ἄλλον, καὶ λέγει αὐτῷ, πάταξόν δή με· καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ὁ ἄνθρωπος, καὶ πατάξας συνέτριψε.

38 ‡ Et abiit propheta, & aſtitit regi Iſrael ſuper via, & ligauit in vitta oculos ſuos.

38 ‡ καὶ ἐπορεύθη ὁ προφήτης καὶ ἔστη τῷ βασιλεῖ Ισραὴλ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ κατεδήσατο ἐν τελαμῶνι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

39 ‡ Et factum eſt cùm rex tranſiret, & ipſe clamabat ad regem, & ait, Seruus tuus egreſſus eſt ad exercitum vt præliaret; & ecce vir vnus adduxit ad me virum, & dixit mihi, Cuſtodi mihi hunc: & erit ſi ſaliens ſaltabit, erit anima tua pro anima eius, vel talentum argenti appendes.

39 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ὁ βασιλεὺς παρεπορεύετο, καὶ αὐτὸς ἐβόα πρὸς τὸν βασιλέα· καὶ εἶπεν, ὁ δοῦλός σου ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν σταθιὰν ἐκ πολεμεῖν, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ εἷς ἤγαγε πρός με ἄνδρα, καὶ εἶπε μοι, φύλαξόν μοι τοῦτον, καὶ ἔσται ἐὰν ἐκπηδῶν ἐκπηδήσῃ, ἔσται ἡ ψυχή σου ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ἢ τάλαντον ἀργυρίου στήσεις.

40 ‡ Et factum eſt cùm ſeruus tuus reſpiceret huc & illuc, & ecce iſte non erat. & ait ad eum rex Iſrael, Ecce iudex tu, apud me necaſti.

40 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ὁ δοῦλός σου περιεβλέπετο ὧδε καὶ ὧδε, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν· καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Ισραὴλ, ἰδοὺ δικαστὴς σύ, παρ' ἐμοὶ ἐφόνευσας.

41 ‡ Et feſtinauit & abſtulit vittam de oculis ſuis; & cognouit eum rex Iſrael, quòd de prophetis iſte.

41 ‡ καὶ ἔσπευσε καὶ ἀφεῖλε τὸν τελαμῶνα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ· καὶ ἐπέγνω αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Ισραὴλ ὅτι ἐκ τῶν προφητῶν ἐστί.

42 ‡ Et ait ad eum, Hæc dicit Dominus, Quia dimiſiſti tu virum pernicioſum de manu tua, ecce anima tua pro anima eius, & populus tuus pro populo eius.

42 ‡ καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει κύριος, διότι ἐξαπέστειλας σὺ ἄνδρα ὀλέθριον ἐκ τῆς χειρός σου, ἰδοὺ ἡ ψυχή σου ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ λαός σου ἀντὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

43 ‡ Et abiit rex Iſrael confuſus & flens, & venit in Samariam.

43 ‡ καὶ ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς Ισραὴλ συγκεχυμένος καὶ κλαίων, καὶ ἔρχεται εἰς σαμάρειαν.

CAP. XXI.

κα΄.

1 ET factum eſt poſt verba hæc, & vinea vna erat Nabuth Iezraelitæ iuxta domum Achaab regis Samariæ.

1 ‡ Καὶ ἐγένετο μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἀμπελὼν εἷς ἦν τῷ ναβουθ τῷ ἰζραηλίτῃ ἐν Ιεζραὴλ τῷ οἴκῳ αχααβ βασιλέως σαμαρείας.

2 ‡ Et locutus eſt Achaab ad Nabuth, dicens: Da mihi vineam tuam, & erit mihi in hortum olerum, quia vicina hæc domui meæ, & dabo tibi pro ea vineã aliam, bonam magis quàm ea: ſi autem placet coram te, dabo tibi argentum pretium pro vinea tua hac.

2 ‡ καὶ ἐλάλησεν αχααβ πρὸς ναβουθ, λέγων· δός μοι τὴν ἀμπελωνά σου, καὶ ἔσται μοι εἰς κῆπον λαχάνων, ὅτι ἐγγίζων ἔστι τῷ οἴκῳ μου, καὶ δώσω σοι ἀντ' αὐτοῦ ἀμπελῶνα ἄλλον ἀγαθὸν ὑπὲρ αὐτόν· εἰ ὀρθὸν ἐνώπιόν σου, δώσω σοι ἀργύριον ἄλλαγμα ἀντὶ τοῦ ἀμπελῶνός σου τούτου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

35 Et vir vnus de diſcipulis prophetarum dixit ſocio ſuo In verbo Domini: percute me, quæſo; & noluit vir percutere eum.
36 Et dixit illi, Eò quòd non ſuſcepiſti dictum Domini, ecce cùm tu abieris à me, occidet te leo: & abijt ab illo, & inuenit eum leo, & occidit eum. 37 Et inuenit virum alterum, & dixit, Percute me obſecro: & percuſſit eum vir, percuſſit eum & vulnerauit eum. 38 Et abijt propheta & aſtitit regi in via, & operuit panno oculos ſuos.
39 Et fuit rege tranſeunte; ille clamauit ad regem, & dixit, Seruus tuus exiuit in medium belli, & ecce vir declinauit, & adduxit mihi virum, & dixit, Cuſtodi virum hunc, ſi aberrando aberrauerit, erit anima tua pro anima eius, aut talentum argenti pendes.
40 Et fuit cùm ſeruus tuus reſpiceret huc & illuc, & ecce non fuit: & dixit ei rex Iſrael, Tu iudicaſti iudicium tuum, & ſententiam dediſti. 41 Et feſtinauit & amouit pannum ab oculis ſuis, & agnouit illum rex Iſrael, quòd de diſcipulis prophetarum eſſet. 42 Et dixit ei, Sic dixit Dominus, Eò quòd liberaſti virum obnoxium occiſioni de manu; erit anima tua pro anima illius, & populus tuus pro populo ipſius. 43 Et abijt rex Iſrael in domum ſuam turbatus, & dolens, & venit in Somron.

CAP. XXI.

ET fuit poſt verba iſta, vinea erat Naboth Iizreghelæo, quæ erat in Iizreghel, in latere palatij Ahhab regis Somron.
2 Et locutus eſt Ahhab cum Naboth, dicendo: Da mihi vineam tuam, & erit mihi in hortum oleris, quia ipſa eſt propinqua in latere domus meæ, & dabo tibi pro ea vineam quæ melior erit illa. ſi rectum fuerit in oculis tuis, dabo tibi argentum pro pretio quod æquum fuerit.

35 * וְאִישׁ אֶחָד מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים אָמַר אֶל־רֵעֵהוּ
בִּדְבַר יְהוָה הַכֵּינִי נָא וַיְמָאֵן הָאִישׁ לְהַכֹּתוֹ׃
36 * וַיֹּאמֶר לוֹ יַעַן אֲשֶׁר לֹא־שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל יְהוָה
הִנְּךָ הוֹלֵךְ מֵאִתִּי וְהִכְּךָ הָאַרְיֵה וַיֵּלֶךְ מֵאֶצְלוֹ
וַיִּמְצָאֵהוּ הָאַרְיֵה וַיַּכֵּהוּ׃
37 * וַיִּמְצָא אִישׁ אַחֵר וַיֹּאמֶר הַכֵּינִי נָא וַיַּכֵּהוּ
הָאִישׁ הַכֵּה וּפָצֹעַ׃
38 * וַיֵּלֶךְ הַנָּבִיא וַיַּעֲמֹד לַמֶּלֶךְ אֶל־הַדָּרֶךְ וַיִּתְחַפֵּשׂ
בָּאֵפֶר עַל־עֵינָיו׃
39 * וַיְהִי הַמֶּלֶךְ עֹבֵר וְהוּא צָעַק אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר
עַבְדְּךָ יָצָא בְקֶרֶב־הַמִּלְחָמָה וְהִנֵּה־אִישׁ סָר
וַיָּבֵא אֵלַי אִישׁ וַיֹּאמֶר שְׁמֹר אֶת־הָאִישׁ הַזֶּה אִם־
הִפָּקֹד יִפָּקֵד וְהָיְתָה נַפְשְׁךָ תַּחַת נַפְשׁוֹ אוֹ כִכַּר־
כֶּסֶף תִּשְׁקוֹל׃
40 * וְהָיָה עַבְדְּךָ עֹשֶׂה הֵנָּה וָהֵנָּה וְהוּא אֵינֶנּוּ
וַיֹּאמֶר אֵלָיו מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל כֵּן מִשְׁפָּטֶךָ אַתָּה חָרָצְתָּ׃
41 * וַיְמַהֵר וַיָּסַר אֶת־הָאֵפֶר מֵעַל עֵינָיו וַיַּכֵּר אֹתוֹ
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל כִּי מֵהַנְּבִיאִים הוּא׃
42 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה יַעַן שִׁלַּחְתָּ אֶת־
אִישׁ־חֶרְמִי מִיָּדֶךָ וְהָיְתָה נַפְשְׁךָ תַּחַת נַפְשׁוֹ וְעַמְּךָ
תַּחַת עַמּוֹ׃ 43 * וַיֵּלֶךְ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל עַל־בֵּיתוֹ סַר
וְזָעֵף וַיָּבֹא שֹׁמְרוֹנָה׃

כא

1 * וַיְהִי אַחַר הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה כֶּרֶם
הָיָה לְנָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי אֲשֶׁר בְּיִזְרְעֶאל אֵצֶל הֵיכַל
אַחְאָב מֶלֶךְ שֹׁמְרוֹן׃
2 * וַיְדַבֵּר אַחְאָב אֶל־נָבוֹת לֵאמֹר תְּנָה־לִי אֶת־
כַּרְמְךָ וִיהִי־לִי לְגַן־יָרָק כִּי הוּא קָרוֹב אֵצֶל בֵּיתִי
וְאֶתְּנָה לְךָ תַּחְתָּיו כֶּרֶם טוֹב מִמֶּנּוּ אִם טוֹב בְּעֵינֶיךָ
אֶתְּנָה־לְךָ כֶּסֶף מְחִיר זֶה׃

REGVM I. Translat. B. Hierony. *Achab.*

35 *Tunc vir quidam de filijs prophetarum, dixit ad socium suũ in sermone Domini; Percute me. At ille noluit percute-
36 re. *Cui ait, Quia noluisti audire vocem Domini, ecce recedes à me & percutiet te leo. Cúmque paululum recessisset ab eo, inuenit eum leo atque percussit.
37 *Sed & alterum inueniens virum, dixit ad eum, Percute me. qui percussit
38 eum, & vulnerauit. *Abijt ergo pro-
G pheta, & occurrit regi in via, & mutauit aspersione pulueris os & oculos suos.
39 *Cúmq; rex transisset, clamauit ad regem, & ait, Seruus tuus egressus est ad prœliandum cominus. cúmque fugisset vir vnus, adduxit eum quidam ad me, & ait: Custodi virum istum: qui si lapsus fuerit, erit anima tua pro anima eius, aut talentum argenti appendes.
40 *Dum autem ego turbatus huc illúcq; me verterem, subitò non comparuit. & ait rex Israel ad eum: Hoc est iudicium tuum quod ipse decreuisti.
41 *At ille statim absterserit puluerem de facie sua, & cognouit eũ rex Israel, quòd esset de prophetis.
42 *Qui ait ad eum: Hęc dicit Dominus, Quia dimisisti virum dignum morte de manu tua, erit anima tua pro anima eius, & populus tuus pro populo eius.
43 *Reuersus est igitur rex Israel in domũ suam audire contemnens, & furibundus venit in Samariam.

CAP. XXI.

1 A POst verba aũt hæc, vinea erat Naboth Iezraelitæ, qui erat in Iezrahel iuxta palatium Achab regis Samariæ.
2 *Locutus est ergo Achab ad Naboth, dicens: Da mihi vineam tuam, vt faciam mihi hortum olerum, quia vicina est & prope domum meam. Dabóque tibi pro ea vineam meliorem, aut si commodius tibi putas, argenti precium quantum digna est.

תרגום יונתן

35 וְגַבְרָא חַד מִתַּלְמִידֵי נְבִיָּא אֲמַר לְחַבְרֵיהּ בְּפִתְגָמָא דַיְיָ מְחֵינִי כְעַן וְלָא אָבָה גַּבְרָא לְמִמְחֵיהּ׃ 36 וַאֲמַר לֵיהּ חֲלַף דְּלָא קַבֵּילְתָּא
לְמֵימְרָא דַיְיָ הָא אַתְ אָזֵיל מִלְוָתִי וְיִקְטְלִינָךְ אַרְיָא וַאֲזַל מִלְוָתֵיהּ וְאַשְׁכְּחֵיהּ אַרְיָא וְקַטְלֵיהּ׃ 37 וְאַשְׁכַּח גַּבְרָא אָחֳרָנָא וַאֲמַר מְחֵנִי
כְּעַן וּמְחָהִי גַּבְרָא מְחָהִי וּפַרְעֵיהּ׃ 38 וַאֲזַל נְבִיָּא וְקָם לְמַלְכָּא עַל אָרְחָא וּכְרַךְ בְּמַעְפָּרָא עַל עֵינוֹהִי׃ 39 וַהֲוָה מַלְכָּא עָבַר וְהוּא
צָוַח קֳדָם מַלְכָּא וַאֲמַר עַבְדָּךְ נָפַק בְּגוֹ קְרָבָא וְהָא גַבְרָא זָר וְאַיְתִי לִי גַּבְרָא וַאֲמַר טַר יָת גַּבְרָא הָדֵין אִם מִשְׁתָּגֵא יִשְׁתָּגֵא וִיהֵי נַפְשָׁךְ חֲלַף נַפְשֵׁיהּ
אוֹ כִכְּרָא דְכַסְפָּא תְּתְקוֹל׃ 40 וַהֲוָה עִם עַבְדָּךְ מְהָפְנִי לְכָא וּלְכָא וְהָא לֵיהוֹהִי וַאֲמַר לֵיהּ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל אַנְתְּ דִינָךְ וּפַסְקְתָּ׃
41 וְאוֹחִי וְאַעְדִּי יָת מַעְפָּרָא מֵעַלַּי עֵינוֹהִי וְאִשְׁתְּמוֹדַע יֵהֵיהּ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל אֲרֵי מִתַּלְמִידֵי נְבִיָּא הוּא׃
42 וַאֲמַר לֵיהּ כְּדֵין אֲמַר יְיָ חֲלַף דְּשֵׁיזַבְתָּא יָת גְּבַר חַיָּיב קְטוֹל מִיָּד וִיהֵי נַפְשָׁךְ חֲלַף נַפְשֵׁיהּ וְעַמָּךְ חֲלַף עַמֵּיהּ׃
43 וַאֲזַל מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְבֵיתֵיהּ נְסִיס וְדָוֵי וַאֲתָא לְשֹׁמְרוֹן׃

כא

1 וַהֲוָה בָּתַר פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין כַּרְמָא הֲוָה לְנָבוֹת יִזְרְעֵאלָא דִּי בְיִזְרְעֵאל בְּסִטַר הֵיכְלָא דְאַחְאָב מַלְכָּא דְשֹׁמְרוֹן׃
2 וּמַלֵּיל אַחְאָב עִם נָבוֹת לְמֵימַר הַב לִי יָת כַּרְמָךְ וִיהֵי לִי לְגִנַּת יָרָק כֵּי הוּא קָרִיב בְּסִטַר בֵּיתִי וְאֶתֵּן לָךְ תִּחְלוּפֵהּ כַּרְמָא דְטָב מִינֵּיהּ
אִם תָּקִין בְּעֵינָךְ אֶתֵּן לָךְ כַּסְפָּא דְמֵי מֵהּ דְשָׁוֵי׃

35 ‡ Et homo vnus de filijs prophetarum, dixit ad proximum ſuum, In ſermone Domini percute iam me: & non voluit homo percutere eum.

35 ‡ καὶ ἀνὴρ ἓις ἐκ τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν εἶπεν πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἐν λόγῳ κυρίου πάταξόν δή με, καὶ οὐκ ἠθέλησεν ὁ ἀνὴρ πατάξαι αὐτόν.

36 ‡ Et ait ad eum, Eò quòd non audiſti vocem Domini, ecce tu recedis à me, & percutiet te leo.

36 ‡ καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, ἀνὴρ ὧν οὐκ ἤκουσας τῆς φωνῆς κυρίου, ἰδοὺ σὺ ἀποτρέχεις ἀπ' ἐμοῦ, καὶ πατάξει σε ὁ λέων.

37 ‡ Et receſſit ab eo, & inuenit eum leo & percuſſit eum, & inuenit hominem alium, & dicit ei, Percute iam me: & percuſſit eum homo, & percutiens contriuit.

37 ‡ καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ εὗρεν αὐτὸν ὁ λέων καὶ ἐπάταξεν αὐτόν· καὶ εὑρίσκει ἄνθρωπον ἄλλον, καὶ λέγει αὐτῷ, πάταξόν δή με· καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ὁ ἄνθρωπος, καὶ πατάξας συνέτριψε.

38 ‡ Et abiit propheta, & aſtitit regi Iſrael ſuper via, & ligauit in vitta oculos ſuos.

38 ‡ καὶ ἐπορεύθη ὁ προφήτης καὶ ἔστη τῷ βασιλεῖ Ισραὴλ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ κατεδήσατο ἐν τελαμῶνι τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.

39 ‡ Et factum eſt cùm rex tranſiret, & ipſe clamabat ad regem, & ait, Seruus tuus egreſſus eſt ad exercitum vt præliaret; & ecce vir vnus adduxit ad me virum, & dixit mihi, Cuſtodi mihi hunc: & erit ſi ſaliens ſaltabit, erit anima tua pro anima eius, vel talentum argenti appendes.

39 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ὁ βασιλεὺς παρεπορεύετο, καὶ αὐτὸς ἐβόα πρὸς τὸν βασιλέα· καὶ εἶπεν, ὁ δοῦλός σου ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν σταθιὰν ἐκ πολεμεῖν, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ εἷς ἤγαγε πρός με ἄνδρα, καὶ εἶπε μοι, φύλαξόν μοι τοῦτον, καὶ ἔσται ἐὰν ἐκπηδῶν ἐκπηδήσῃ, ἔσται ἡ ψυχή σου ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ἢ τάλαντον ἀργυρίου στήσεις.

40 ‡ Et factum eſt cùm ſeruus tuus reſpiceret huc & illuc, & ecce iſte non erat. & ait ad eum rex Iſrael, Ecce iudex tu, apud me necaſti.

40 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ὁ δοῦλός σου περιεβλέπετο ὧδε καὶ ὧδε, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἦν· καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Ισραὴλ, ἰδοὺ δικαστὴς σύ, παρ' ἐμοὶ ἐφόνευσας.

41 ‡ Et feſtinauit & abſtulit vittam de oculis ſuis; & cognouit eum rex Iſrael, quòd de prophetis iſte.

41 ‡ καὶ ἔσπευσε καὶ ἀφεῖλε τὸν τελαμῶνα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ· καὶ ἐπέγνω αὐτὸν ὁ βασιλεὺς Ισραὴλ ὅτι ἐκ τῶν προφητῶν ἐστί.

42 ‡ Et ait ad eum, Hæc dicit Dominus, Quia dimiſiſti tu virum pernicioſum de manu tua, ecce anima tua pro anima eius, & populus tuus pro populo eius.

42 ‡ καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει κύριος, διότι ἐξαπέστειλας σὺ ἄνδρα ὀλέθριον ἐκ τῆς χειρός σου, ἰδοὺ ἡ ψυχή σου ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ὁ λαός σου ἀντὶ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

43 ‡ Et abiit rex Iſrael confuſus & flens, & venit in Samariam.

43 ‡ καὶ ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς Ισραὴλ συγκεχυμένος καὶ κλαίων, καὶ ἔρχεται εἰς σαμάρειαν.

CAP. XXI.

κα΄.

1 ET factum eſt poſt verba hæc, & vinea vna erat Nabuth Iezraelitæ iuxta domum Achaab regis Samariæ.

1 ‡ Καὶ ἐγένετο μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα, καὶ ἀμπελὼν εἷς ἦν τῷ ναβουθ τῷ ἰζραηλίτῃ ἐν Ιεζραὴλ τῷ οἴκῳ αχααβ βασιλέως σαμαρείας.

2 ‡ Et locutus eſt Achaab ad Nabuth, dicens: Da mihi vineam tuam, & erit mihi in hortum olerum, quia vicina hæc domui meæ, & dabo tibi pro ea vineã aliam, bonam magis quàm ea: ſi autem placet coram te, dabo tibi argentum pretium pro vinea tua hac.

2 ‡ καὶ ἐλάλησεν αχααβ πρὸς ναβουθ, λέγων· δός μοι τὴν ἀμπελωνά σου, καὶ ἔσται μοι εἰς κῆπον λαχάνων, ὅτι ἐγγίζων ἔστι τῷ οἴκῳ μου, καὶ δώσω σοι ἀντ' αὐτοῦ ἀμπελῶνα ἄλλον ἀγαθὸν ὑπὲρ αὐτόν· εἰ ὀρθὸν ἐνώπιόν σου, δώσω σοι ἀργύριον ἄλλαγμα ἀντὶ τοῦ ἀμπελῶνός σου τούτου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

35 Et vir vnus de diſcipulis prophetarum dixit ſocio ſuo In verbo Domini: percute me, quæſo; & noluit vir percutere eum.
36 Et dixit illi, Eò quòd non ſuſcepiſti dictum Domini, ecce cùm tu abieris à me, occidet te leo: & abijt ab illo, & inuenit eum leo, & occidit eum. 37 Et inuenit virum alterum, & dixit, Percute me obſecro: & percuſſit eum vir, percuſſit eum & vulnerauit eum. 38 Et abijt propheta & aſtitit regi in via, & operuit panno oculos ſuos.
39 Et fuit rege tranſeunte; ille clamauit ad regem, & dixit, Seruus tuus exiuit in medium belli, & ecce vir declinauit, & adduxit mihi virum, & dixit, Cuſtodi virum hunc, ſi aberrando aberrauerit, erit anima tua pro anima eius, aut talentum argenti pendes.
40 Et fuit cùm ſeruus tuus reſpiceret huc & illuc, & ecce non fuit: & dixit ei rex Iſrael, Tu iudicaſti iudicium tuum, & ſententiam dediſti. 41 Et feſtinauit & amouit pannum ab oculis ſuis, & agnouit illum rex Iſrael, quòd de diſcipulis prophetarum eſſet. 42 Et dixit ei, Sic dixit Dominus, Eò quòd liberaſti virum obnoxium occiſioni de manu; erit anima tua pro anima illius, & populus tuus pro populo ipſius. 43 Et abijt rex Iſrael in domum ſuam turbatus, & dolens, & venit in Somron.

CAP. XXI.

ET fuit poſt verba iſta, vinea erat Naboth Iizreghelæo, quæ erat in Iizreghel, in latere palatij Ahhab regis Somron.
2 Et locutus eſt Ahhab cum Naboth, dicendo: Da mihi vineam tuam, & erit mihi in hortum oleris, quia ipſa eſt propinqua in latere domus meæ, & dabo tibi pro ea vineam quæ melior erit illa. ſi rectum fuerit in oculis tuis, dabo tibi argentum pro pretio quod æquum fuerit.

3 ‡ וַיֹּאמֶר נָבוֹת אֶל־אַחְאָב חָלִילָה לִי מֵיְהוָה
4 מִתִּתִּי אֶת־נַחֲלַת אֲבֹתַי לָךְ׃ ‡ וַיָּבֹא אַחְאָב אֶל־
בֵּיתוֹ סַר וְזָעֵף עַל־הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלָיו נָבוֹת
הַיִּזְרְעֵאלִי וַיֹּאמֶר לֹא־אֶתֵּן לְךָ אֶת־נַחֲלַת אֲבוֹתָי
וַיִּשְׁכַּב עַל־מִטָּתוֹ וַיַּסֵּב אֶת־פָּנָיו וְלֹא־אָכַל לָחֶם׃
5 ‡ וַתָּבֹא אֵלָיו אִיזֶבֶל אִשְׁתּוֹ וַתְּדַבֶּר אֵלָיו מַה־זֶּה
6 רוּחֲךָ סָרָה וְאֵינְךָ אֹכֵל לָחֶם׃ ‡ וַיְדַבֶּר אֵלֶיהָ
כִּי־אֶדַבֵּר אֶל־נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי וָאֹמַר לוֹ תְּנָה־לִי
אֶת־כַּרְמְךָ בְּכֶסֶף אוֹ אִם־חָפֵץ אַתָּה אֶתְּנָה־לְךָ
כֶּרֶם תַּחְתָּיו וַיֹּאמֶר לֹא־אֶתֵּן לְךָ אֶת־כַּרְמִי׃
7 ‡ וַתֹּאמֶר אֵלָיו אִיזֶבֶל אִשְׁתּוֹ אַתָּה עַתָּה תַּעֲשֶׂה
מְלוּכָה עַל־יִשְׂרָאֵל קוּם אֱכָל־לֶחֶם וְיִטַב לִבֶּךָ אֲנִי
אֶתֵּן לְךָ אֶת־כֶּרֶם נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי׃
8 ‡ וַתִּכְתֹּב סְפָרִים בְּשֵׁם אַחְאָב וַתַּחְתֹּם בְּחֹתָמוֹ
וַתִּשְׁלַח הַסְּפָרִים אֶל־הַזְּקֵנִים וְאֶל־הַחֹרִים אֲשֶׁר
בְּעִירוֹ הַיֹּשְׁבִים אֶת־נָבוֹת׃
9 ‡ וַתִּכְתֹּב בַּסְּפָרִים לֵאמֹר קִרְאוּ־צוֹם וְהוֹשִׁיבוּ
אֶת־נָבוֹת בְּרֹאשׁ הָעָם׃
10 ‡ וְהוֹשִׁיבוּ שְׁנַיִם אֲנָשִׁים בְּנֵי־בְלִיַּעַל נֶגְדּוֹ
וְיָעִדֻהוּ לֵאמֹר בֵּרַכְתָּ אֱלֹהִים וָמֶלֶךְ וְהוֹצִיאֻהוּ
וְסִקְלֻהוּ וְיָמֹת׃
11 ‡ וַיַּעֲשׂוּ אַנְשֵׁי עִירוֹ הַזְּקֵנִים וְהַחֹרִים אֲשֶׁר
הַיֹּשְׁבִים בְּעִירוֹ כַּאֲשֶׁר שָׁלְחָה אֲלֵיהֶם אִיזֶבֶל
כַּאֲשֶׁר כָּתוּב בַּסְּפָרִים אֲשֶׁר שָׁלְחָה אֲלֵיהֶם׃
12 ‡ קָרְאוּ צוֹם וְהוֹשִׁיבוּ אֶת־נָבוֹת בְּרֹאשׁ הָעָם׃
13 ‡ וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים בְּנֵי־בְלִיַּעַל וַיֵּשְׁבוּ נֶגְדּוֹ
וַיְעִדֻהוּ אַנְשֵׁי הַבְּלִיַּעַל אֶת־נָבוֹת נֶגֶד הָעָם לֵאמֹר
בֵּרַךְ נָבוֹת אֱלֹהִים וָמֶלֶךְ וַיֹּצִיאֻהוּ מִחוּץ לָעִיר
וַיִּסְקְלֻהוּ בָאֲבָנִים וַיָּמֹת׃ 14 ‡ וַיִּשְׁלְחוּ אֶל־אִיזֶבֶל
לֵאמֹר סֻקַּל נָבוֹת וַיָּמֹת׃

3 ‡ Cui respondit Naboth: Propitius sit
mihi Dñs ne dem hereditatẽ patrũ meo-
4 rum tibi. ‡ Venit ergo Achab in domum
suã indignãs & frẽdens super verbo quod
locutus fuerat ad eũ Naboth Iezraelites,
B dicens: Nõ dabo tibi hæreditatẽ patrum
meorum. Et proijciens se in lectulũ suum
auertit faciẽ suã ad parietẽ, & nõ comedit
5 panẽ. ‡Ingressa est aũt ad eũ Iezabel vxor
sua, dixítq; ei, Quid est hoc, vnde anima
tua cõtristata est, & quare non comedis pa
6 nem? ‡Qui respõdit ei, Locutus sum Na-
both Iezraelitæ: & dixi ei, Da mihi vineã
tuam, accepta pecunia; aut si tibi placet,
dabo tibi vineam meliorem pro ea. Et ille
7 ait, Non dabo tibi vineam meam. ‡Dixit
ergo ad eũ Iezabel vxor eius, Grandis au-
ctoritatis es, & benè regis regnum Israel.
Surge & comede panem, & æquo animo
esto; ego dabo tibi vineã Naboth Iezrae-
8 litæ. ‡Scripsit itaque literas ex nomine A-
chab, & signauit eas annulo eius, & misit
C ad maiores natu, & optimates qui erãt in
ciuitate eius, & habitabant cum Naboth.
9 ‡Literarũ autẽ hæc erat sententia; Prædi
cate ieiuniũ, & sedere facite Naboth inter
10 primos populi. ‡Et submittite duos viros
filios Belial cõtra eũ, & falsum testimoniũ
dicant, Benedixit Naboth Deũ & regẽ; &
educite eũ & lapidate, sicq; moriatur. ‡Fe-
11 cerũt ergo ciues eius maiores natu & opti-
mates, qui habitabant cũ eo in vrbe, sicut
præceperat eis Iezabel, & sicut scriptum
12 erat in literis quas miserat ad eos. ‡Prædi-
cauerunt ieiunium, & sedere fecerũt Na-
13 both inter primos populi. ‡Et adductis
duobus viris filijs diaboli fecerunt eos se-
dere cõtra eum. At illi, scilicet vt viri dia-
bolici, dixerunt cõtra eum testimonium
coram multitudine; Benedixit Naboth
Deum & regem. Quamobrem eduxerũt
eum extra ciuitatẽ & lapidibus interfece-
14 runt. ‡Miserúntq; ad Iezabel, dicentes:
Lapidatus est Naboth, & mortuus est.

תרגום יונתן

3 וַאֲמַר נָבוֹת לְאַחְאָב חַס לִי מִן קֳדָם יְיָ מִלְמִתַּן יָת אַחְסָנַת אֲבָהָתַי לָךְ׃ 4 וַאֲתָא אַחְאָב לְבֵיתֵיהּ נְסִיס וּרְוֵי עַל פִּתְגָמָא דְמַלֵּיל עִמֵּיהּ
נָבוֹת יִזְרְעֵאלָה וַאֲמַר לָא אֶתֶּן לָךְ יָת אַחְסָנַת אֲבָהָתַי וְלָא אֲכַל לַחְמָא׃ 5 וַאֲתָת לְוָתֵיהּ אִיזֶבֶל
אִיתְּתֵיהּ וּמַלֵּילַת עִמֵּיהּ מָה דֵין רוּחָךְ סָטְיָא וְלֵית אַתְּ אָכֵיל לַחְמָא׃ 6 וּמַלֵּיל עִמָּהּ אֲרֵי מַלֵּילִית עִם נָבוֹת יִזְרְעֵאלָה וַאֲמָרִית לֵיהּ הַב
לִי יָת כַּרְמָךְ בְּכַסְפָּא אוֹ אִם רָעֵי אַתְּ אֶתֵּן לָךְ כַּרְמָא חִלּוּפֵיהּ וַאֲמַר לָא אֶתֵּן לָךְ יָת כַּרְמִי׃ 7 וַאֲמָרַת לֵיהּ אִיזֶבֶל אִתְּתֵיהּ אַתְּ כְּעַן
תַּצְלַח בְּמַלְכוּתָךְ עַל יִשְׂרָאֵל קוּם אֱכוֹל לַחְמָא וְיִשְׁפַּר לִבָּךְ אֲנָא אֶתֵּן לָךְ יָת כַּרְמָא דְנָבוֹת יִזְרְעֵאלָה׃ 8 וְכָתְבַת אִגַּרְתָּא בְּשׁוּמָא דְאַחְאָב
וְחַתְמַת בְּעִיזְקָתֵיהּ וְשַׁדְּרַת אִגַּרְתָּא לְסָבַיָּא וּלְתוּרְבָּנַיָּא דִבְקִרְתֵּיהּ דְיָתְבִין עִם נָבוֹת׃
9 וְכָתְבַת בְּאִיגַּרְתָּא לְמֵימַר גְּזַרוּ צוֹמָא וְאוֹתְבוּ יָת נָבוֹת בְּרֵישׁ עַמָּא׃
10 וְאוֹתְבוּ תְּרֵין גַּבְרִין בְּנֵי רִישְׁעָא לְקִבְלֵיהּ וְיִסְהֲדוּנֵיהּ לְמֵימַר גַּדֵּיפְתָּא יְיָ וּמַלְכָּא לַטְתָא וְצַפְּקוּהִי וְרַגְמוּהִי וְיָתְקְטֵיל׃
11 וַעֲבַדוּ אֱנָשֵׁי קִרְתֵּיהּ סָבַיָּא וְתוּרְבָּנַיָּא דְיָתְבִין בְּקִרְתֵּיהּ כְּמָה דִשְׁלַחַת לֵיהוֹן אִיזֶבֶל כְּמָה דִכְתִיב בְּאִגַּרְתָּא דִשְׁלַחַת לֵיהוֹן׃
12 גְּזַרוּ צוֹמָא וְאוֹתְבוּ יָת נָבוֹת בְּרֵישׁ עַמָּא׃
13 וַאֲתוֹ תְּרֵין גַּבְרִין בְּנֵי רִישְׁעָא וְיָתִבוּ לְקִבְלֵיהּ וְאַסְהִידוּ גַּבְרֵי בְנֵי רִישְׁעָא יָת נָבוֹת קֳדָם עַמָּא לְמֵימַר גַּדֵּיף נָבוֹת קֳדָם יְיָ וּמַלְכָּא לָט
וְאַפְּקוּהִי מִבָּרָא לְקִרְתָּא וּרְגַמוּהִי בְאַבְנַיָּא וּמִית׃ 14 וּשְׁלַחוּ לְוָת אִיזֶבֶל לְמֵימַר אִתְרְגַם נָבוֹת וּמִית׃

‡ *Et dixit Nabuth ad Achab, Non mihi; fiat à Domino, vt dem hæreditatem patrum meorum tibi.*

‡ *Et venit Achaab ad domum ſuam, confuſus & contriſtatus ſuper verbo quod locutus eſt ad eum Nabuth Izraelites, & dixit, Non dabo tibi hæreditatem patrum meorum tibi. et fuit ſpiritus Achaab turbatus, & dormiuit ſuper lectum ſuum, & operuit faciem ſuam, & non comedit panem.*

‡ *Et egreſſa eſt ad eum Iezabel vxor ſua, & dixit ad eum, Quid ſpiritus tuus turbatus eſt, & non es tu comedens panem?*

‡ *Et dixit ad eam, Quoniam locutus ſum ad Nabuth Izraelitem, dicens: Da mihi vineam tuam argento; ſi autem non vis, dabo tibi vineam pro ea.*

‡ *Et dixit, Non dabo tibi hæreditatem patrum meorum: & dixit ad eum Iezabel vxor eius, Tu nũc ſic facis regnum ſuper Iſrael? Surge & comede panem & ad te redi, & ego dabo tibi vineam Nabuth Izraelitæ.*

‡ *Et ſcripſit Iezabel literas in nomine Achaab, & ſignauit ſigillo eius: & miſit literas ad maiores natu, & ad liberos habitantes cum Nabuth.* ‡ *Et ſcriptum erat in literis, dicens: Ieiunate ieiunium, & ſedere facite Nabuth in principio populi.* ‡ *Et ſedere facite duos viros filios iniquorum ex aduerſo eius, & teſtificentur contra eum, dicentes: Benedixiſti Deo & regi; & educite eum extra, & lapidate eum, & moriatur.* ‡ *Et fecerunt viri ciuitatis maiores natu, & liberi habitantes in vrbe eius, ſicut miſit ad eos Iezabel, & ſicut ſcriptum erat in literis.* ‡ *Et præceperunt ieiunium, & ſedere fecerunt Nabuth in principio populi.* ‡ *Et venerunt duo viri filij iniquorum, & ſedere fecerunt ex aduerſo eius, & teſtificati ſunt contra eum viri rebellionis Nabuth coram populo, dicentes: Benedixiſti Deo & regi; & eduxerunt eum extra ciuitatẽ, & lapidauerũt eum in lapidibus, & mortuus eſt.*

‡ *Et miſerunt ad Iezabel, dicentes: Lapidatus eſt Nabuth & mortuus eſt.*

3 ‡ καὶ εἶπεν ναβὲθ πρὸς ἀχαάβ, μή μοι γένοιτο παρὰ κυρίου δοῦναί τὴν κληρονομίαν τῶν πατέρων μου σοί.

4 ‡ Ⓒ ἦλθεν ἀχαὰβ πρὸς οἶκον αὐτοῦ, συγκεχυμένος Ⓒ ἐκλελυμένος ἐπὶ τῷ λόγῳ ᾧ ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν ναβὲθ ὁ ἰζραηλίτης, Ⓒ εἶπεν, οὐ δώσω σοι τὴν κληρονομίαν τῶν πατέρων μου σοί· Ⓒ ἐμύχθη τὸ πνεῦμα ἀχαὰβ τεταραγμένον, καὶ ἐκοιμήθη ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ Ⓒ συνεκάλυψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔφαγεν ἄρτον.

5 ‡ καὶ ἐξῆλθε πρὸς αὐτὸν ἰεζάβελ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, Ⓒ εἶπε πρὸς αὐτόν, τί τὸ πνεῦμά σου τεταραγμένον, καὶ οὐκ εἶ σὺ
6 ἐσθίων ἄρτον; ‡ καὶ εἶπε πρὸς αὐτήν, ὅτι ἐλάλησα πρὸς ναβὲθ τὸν ἰζραηλίτην, λέγων· δός μοι τὸν ἀμπελῶνά σου ἀργυρίου· εἰ δὲ μὴ θέλεις, δώσω σοι ἀμπελῶνα ἀντ' αὐτοῦ.

7 ‡ καὶ εἶπεν, οὐ δώσω σοι τὴν κληρονομίαν τῶν πατέρων μου· Ⓒ εἶπε πρὸς αὐτὸν ἰεζάβελ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, σὺ νῦν οὕτω ποιεῖς βασιλείαν ἐπὶ ἰσραήλ; ἀνάστηθι καὶ φάγε ἄρτον καὶ σεαυτοῦ γλυκάνθητι, καὶ ἐγὼ δώσω σοι τὸν ἀμπελῶνα ναβὲθ τοῦ ἰζραηλίτου.

8 ‡ καὶ ἔγραψεν ἰεζάβελ βιβλίον ἐπὶ τῷ ὀνόματι ἀχαάβ, Ⓒ ἐσφράγισεν τῇ σφραγῖδι αὐτοῦ· Ⓒ ἀπέστειλε τὸ βιβλίον πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους Ⓒ πρὸς τοὺς ἐλευθέρους τοὺς κατοικοῦντας μετὰ ναβέθ.

9 ‡ καὶ ἐγέγραπτο ἐν τῷ βιβλίῳ, λέγων· νηστεύσατε νηστείαν, καὶ καθίσατε τὸν ναβὲθ ἐν ἀρχῇ τοῦ λαοῦ.

10 ‡ καὶ καθίσατε δύο ἄνδρας υἱοὺς παρανόμων ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ, καὶ καταμαρτυρησάτωσαν αὐτοῦ, λέγοντες· εὐλόγηκας θεὸν καὶ βασιλέα· καὶ ἐξαγάγετε αὐτὸν ἔξω, Ⓒ λιθοβολήσατε αὐτὸν Ⓒ ἀποθανέτω.

11 ‡ Ⓒ ἐποίησαν οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως οἱ πρεσβύτεροι Ⓒ οἱ ἐλεύθεροι οἱ κατοικοῦντες ἐν τῇ πόλει αὐτοῦ, καθὼς ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς ἰεζάβελ καὶ καθὼς γέγραπται ἐν τῷ βι-
12 βλίῳ. ‡ καὶ ἐνετείλαντο νηστείαν καὶ ἐκάθισαν τὸν ναβὲθ ἐν ἀρχῇ τοῦ λαοῦ. ‡ καὶ ἦλθον δύο ἄνδρες υἱοὶ παρανόμων, Ⓒ ἐκάθισαν ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ, Ⓒ κατεμαρτύρησαν αὐτοῦ ἄνδρες ἀποστασίας ναβὲθ καὶ ἐναντίον τοῦ λαοῦ λέγοντες, εὐλόγηκας θεὸν Ⓒ βασιλέα· Ⓒ ἐξήγαγον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, Ⓒ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν ἐν λίθοις καὶ ἀπέ-
14 θανεν. ‡ καὶ ἀπέστειλαν πρὸς ἰεζάβελ, λέγοντες· λελιθοβόληται ναβὲθ καὶ τέθνηκεν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Et dixit Naboth ad Ahhab, Abſit mihi à Domino vt dem hæreditatem patrum meorum tibi. [4] Et venit Ahhab in domum ſuam turbatus, & dolens propter verbum quod locutus fuerat ſecum Naboth Iizreghelæus, qui dixerat, Non dabo tibi hæreditatem patrum meorum: & cubuit ſuper lectum ſuum, & auertit faciem ſuam, & non comedit panem.

[5] Et venit ad illum Izebel vxor eius, & locuta eſt cum eo; Quare ſpiritus tuus auerſus eſt, & non comedis panem?

[6] Et locutus eſt cum illa, Quia locutus ſum cum Naboth Iezreghelæo, & dixi illi, Da mihi vineam tuam pro argento; aut ſi tu vis, dabo tibi vineam pro ea: & dixit, Non dabo tibi vineam meam. [7] Et dixit ei Izebel vxor eius, Tu nunc proſperabis in regno tuo ſuper Iſrael: ſurge comede panem, & iucundetur cor tuum; ego dabo tibi vineam Naboth Iizreghelæi.

[8] Et ſcripſit epiſtolam in nomine Ahhab & ſigillauit *illam* annulo eius, & miſit epiſtolam ad ſenes, & ad magiſtratus qui erant in ciuitate illius ſedentes cum Naboth. [9] Et ſcripſit in epiſtola, dicendo, Decernite ieiunium & ſedere facite Naboth in capite populi. [10] Et collocate duos viros filios improbitatis contra eum, & teſtentur *aduerſus* illum, dicendo: Blaſphemaſti Deum, & regi maledixiſti: & educite illum, & lapidate eum, & occidatur. [11] Et fecerunt homines ciuitatis illius ſenes & magiſtratus, qui ſedebant in ciuitate illius, vt id quod miſerat ad eos Izebel, ſicut ſcriptum erat in epiſtola quam miſerat ad eos. [12] Decreuerunt ieiunium, & ſedere fecerunt Naboth in capite populi.

[13] Et venerunt duo viri filij improbitatis, & ſederunt contra illum, & teſtati ſunt viri filij improbitatis *aduerſum* Naboth, ante populum, dicendo, Blaſphemauit Naboth Dominum, & regi maledixit: & eduxerunt illum extra ciuitatem, & lapidauerunt eum lapidibus, & mortuus eſt. [14] Et miſerunt ad Izebel, dicendo: Lapidatus eſt Naboth, & mortuus eſt.

15 * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ אִיזֶבֶל כִּי־סֻקַּל נָבוֹת וַיָּמֹת
וַתֹּאמֶר אִיזֶבֶל אֶל־אַחְאָב קוּם רֵשׁ אֶת־כֶּרֶם
נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי אֲשֶׁר מֵאֵן לָתֶת־לְךָ בְּכֶסֶף כִּי
אֵין נָבוֹת חַי כִּי־מֵת׃
16 * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ אַחְאָב כִּי מֵת נָבוֹת וַיָּקָם אַחְאָב
לָרֶדֶת אֶל־כֶּרֶם נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי לְרִשְׁתּוֹ׃
17 * וַיְהִי דְּבַר־יְהוָה אֶל־אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי לֵאמֹר׃
18 * קוּם רֵד לִקְרַאת אַחְאָב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר בְּשֹׁמְרוֹן הִנֵּה בְּכֶרֶם נָבוֹת אֲשֶׁר־יָרַד
שָׁם לְרִשְׁתּוֹ׃
19 * וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה הֲרָצַחְתָּ
וְגַם־יָרָשְׁתָּ וְדִבַּרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה
בִּמְקוֹם אֲשֶׁר לָקְקוּ הַכְּלָבִים אֶת־דַּם נָבוֹת יָלֹקּוּ
הַכְּלָבִים אֶת־דָּמְךָ גַּם־אָתָּה׃
20 * וַיֹּאמֶר אַחְאָב אֶל־אֵלִיָּהוּ הַמְצָאתַנִי אוֹיְבִי
וַיֹּאמֶר מָצָאתִי יַעַן הִתְמַכֶּרְךָ לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי
21 יְהוָה׃ * הִנְנִי מֵבִי אֵלֶיךָ רָעָה וּבִעַרְתִּי
אַחֲרֶיךָ וְהִכְרַתִּי לְאַחְאָב מַשְׁתִּין בְּקִיר וְעָצוּר
וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל׃
22 * וְנָתַתִּי אֶת־בֵּיתְךָ כְּבֵית יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וּכְבֵית
בַּעְשָׂא בֶּן־אֲחִיָּה אֶל־הַכַּעַס אֲשֶׁר הִכְעַסְתָּ וַתַּחֲטִא
23 אֶת־יִשְׂרָאֵל׃ * וְגַם־לְאִיזֶבֶל דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר
הַכְּלָבִים יֹאכְלוּ אֶת־אִיזֶבֶל בְּחֵל יִזְרְעֶאל׃
24 * הַמֵּת לְאַחְאָב בָּעִיר יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים וְהַמֵּת
בַּשָּׂדֶה יֹאכְלוּ עוֹף הַשָּׁמָיִם׃
25 * רַק לֹא־הָיָה כְּאַחְאָב אֲשֶׁר הִתְמַכֵּר לַעֲשׂוֹת
הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֲשֶׁר־הֵסַתָּה אֹתוֹ אִיזֶבֶל
26 אִשְׁתּוֹ׃ * וַיַּתְעֵב מְאֹד לָלֶכֶת אַחֲרֵי הַגִּלּוּלִים
כְּכֹל אֲשֶׁר עָשׂוּ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

15 *Factum est autem cùm audisset Iezabel lapidatum Naboth & mortuũ, locuta
D est ad Achab, Surge posside vineã Naboth Iezrahelitæ, qui noluit tibi acquiescere, & dare eam accepta pecunia; nõ enim viuit
16 Naboth, sed mortuus est. *Quod cùm audisset Achab, mortuũ videlicet Naboth, surrexit; & descendebat in vineam Naboth Iezrahelitæ vt possideret eam.
17 *Factus est igitur sermo Domini ad
E Heliam Thesbytem, dicens:
18 *Surge & descẽde in occursum Achab regis Israel, qui est in Samaria. Ecce ad vineam Naboth descẽdit vt possideat eam.
19 *Et loquêris ad eum, dicens: Hęc dicit Dominus, Occidisti insuper & possedisti? Et post hæc addes: Hæc dicit Dñs, In loco hoc in quo linxerunt canes sanguinẽ Naboth, lambent quoque sanguinem tuum.
20 *Et ait Achab ad Heliam, Num inuenisti me inimicum tibi? Qui dixit: Inue-
F ni, eò quòd venundatus sis vt faceres malum in conspectu Domini.
21 *Ecce ego inducam super te malum, & demetam posteriora tua, & interficiam de Achab mingentẽ ad parietem, & clausum & vltimum in Israel.
22 *Et dabo domum tuam sicut domum Hieroboam filij Nabath, & sicut domum Baasa filij Ahia, quia egisti vt me ad iracundiam prouocares, & peccare fecisti Israel.
23 *Sed & de Iezabel locutus est Domi-
G nus, dicens: Canes comedent Iezabel in
24 agro Iezrahel. *Si mortuus fuerit Achab in ciuitate, comedẽt eum canes: si autem mortuus fuerit in agro, comedent eum vo
25 lucres cæli. *Igitur non fuit alter talis sicut Achab qui venundatus est vt faceret malum in conspectu Domini. Concitauit enim eum Iezabel vxor sua.
26 *Et abominabilis factus est intantũ vt sequeretur idola quæ fecerant Amorræi quos consumpsit Dñs à facie filiorũ Israel.

4.Re.9.b Sup.14.c Infr.22.f

תרגום יונתן

15 וַהֲוָה כַּד שְׁמַעַת אִיזֶבֶל אֲרֵי אִתְרְגַם נָבוֹת וּמִית וַאֲמֶרֶת אִיזֶבֶל לְאַחְאָב קוּם אַחְסִין יָת כַּרְמָא דְנָבוֹת יִזְרְעֶאלָאָה דְּלָא אֲבָה לְמִתַּן לָךְ
בְּכַסְפָּא אֲרֵי לֵית נָבוֹת קַיָּים אֱלָהֵן מִית׃ 16 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע אַחְאָב אֲרֵי מִית נָבוֹת וְקָם אַחְאָב לְמִחַת לְכַרְמָא דְנָבוֹת יִזְרְעֶאלָאָה לְמֵירְתָהּ׃
17 וַהֲוָה פִּתְגַם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם אֵלִיָּהוּ דְּמִן תּוֹשָׁב לְמֵימַר׃ 18 קוּם חוּת לְקַדְמוּת אַחְאָב מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל דִּי בְשֹׁמְרוֹן הָא
בְּכַרְמָא דְנָבוֹת דִּנְחַת תַּמָּן לְמֵירְתָהּ׃ 19 וּתְמַלֵּיל עִמֵּיהּ לְמֵימַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ הַקְטַלְתָּ וְאַף אַחְסֵנְתָּא וּתְמַלֵּיל עִמֵּיהּ לְמֵימַר כִּדְנַן אֲמַר
יְיָ בְּאַתְרָא דִּלְחִיכוּ כַלְבַיָּא יַת דְּמָא דְנָבוֹת יְלַחֲכוּן כַּלְבַיָּא יַת דְּמָךְ אַף דִּילָךְ׃
20 וַאֲמַר אַחְאָב לְאֵלִיָּהוּ הַאַשְׁכַּחְתָּ לִי בְּעֵיל דְּבָבִי וַאֲמַר אַשְׁכְּחֵית חֲלַף דַּחֲשֵׁבְתָּ לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ׃
21 הָא אֲנָא מַיְיתִי עֲלָךְ בִּישְׁתָּא וַאֲפַלֵּי בָּתְרָךְ וְאֵשֵׁיצִי לְאַחְאָב יָדַע מַדַּע וַאֲחִיד וּשְׁבִיק בְּיִשְׂרָאֵל׃
22 וְאֶתֵּן יַת בֵּיתָךְ כְּבֵית יָרָבְעָם בַּר נְבָט וּכְבֵית בַּעֲשָׂא בַּר אֲחִיָּה עַל אַרְגָּזוּתָא דְּאַרְגֵּיזְתָּא וְחַיֵּיבְתָּ יַת יִשְׂרָאֵל׃
23 וְאַף עַל אִיזֶבֶל גְּזַר יְיָ לְמֵימַר כַּלְבַיָּא יֵיכְלוּן יַת אִיזֶבֶל בְּאַחְסָנַת יִזְרְעֶאל׃
24 דִּימוּת לְאַחְאָב בְּקַרְתָּא יֵיכְלוּן כַּלְבַיָּא וְדִימוּת בְּחַקְלָא יֵיכְלוּן עוֹפָא דִשְׁמַיָּא׃
25 לְחוֹד לָא הֲוָה כְּאַחְאָב דְּחַשִּׁיב לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ דְּאַטְעִיָּאת יָתֵיהּ אִיזֶבֶל אִחְתֵּיהּ׃
26 וְאַרְשַׁע לַחֲדָא לִמְהָךְ בָּתַר טַעְוָתָא כְּכָל דַּעֲבַדוּ אֱמוֹרָאֵי דְתָרֵיךְ יְיָ מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

‡ *Et factum est vt audiuit Iezabel, dicentes, Lapidatus est Nabuth & mortuus est; dixit Iezabel ad Achaab, Surge & possîde vineam Nabuth Izraelitæ, quia non dedit tibi argento; quia non est Nabuth viuens, sed mortuus est.*

‡ *Et factum est vt audiuit Achaab, quòd mortuus esset Nabuth, surrexit Achaab & descendit in vineam Nabuth Iezraelitæ vt possideret eam.*

‡ *Et dixit Dominus ad Heliam Thesbytem, dicens:*

‡ *Surge & descende in occursum Achaab regis Israel qui est in Samaria; ecce ipse in vinea Nabuth, quia descëdit ibi vt possideat eam.*

‡ *Et dices ad eum, Hæc dicit Dominus, Occidisti & possedisti? propter hoc hæc dicit Dominus, In loco quo linxerunt canes sanguinem Nabuth, ibi lambent canes sanguinem tuum: & abiit Helias ad Achaab.*

‡ *Et dixit Achaab ad Heliam, Si inuenisti me inimice mi? & dixit Helias, Inueni, quia venundatus es frustra, vt faceres malum in conspectu Domini, vt irritares eum.*

‡ *Hæc dicit Dominus, Ecce ego induco super te mala; & accendã post te & destruã Achaab mingentem ad parietem, & clausum & relictum in Israel.*

‡ *Et dabo domum tuam sicut domum Hieroboam filij Nabat, & sicut domum Baasa filij Achia pro irritationibus, quibus irritasti & peccare fecisti Israel.* ‡ *Et Iezabel locutus est Dominus, dicens: Canes comedent eam in antemurali Israel.*

‡ *Mortuum Achaab in ciuitate, comedent canes; & mortuum eius in agro, comedent volucres cæli.*

‡ *Veruntamen non fuit sicut Achaab, qui venũdatus est vt faceret malũ coram Domino, quemadmodum mutauit Iezabel vxor sua.*

‡ *Et abominabilis factus est valdè, vt ambularet post abominationes secundùm omnia quæ fecit Amorræus, quem destruxit Dominus à facie filiorum Israel.*

15 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἰεζάβελ τὸν λεγόντων, λελιθοβόληται ναβὲθ καὶ τέθνηκεν, εἶπεν ἰεζάβελ πρὸς τὸν ἀχαάβ, ἀνάστα κληρονόμει τὸν ἀμπελῶνα ναβὲθ τοῦ ἰζραηλίτου, ὅτι οὐκ ἔδωκέ σοι ἀργυρίου, ὅτι οὐκ ἔστι ναβὲθ ζῶν, ἀλλὰ τέθνηκεν.

16 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἀχαάβ ὅτι τέθνηκε ναβέθ, ἀνέστη ἀχαάβ καὶ κατέβη εἰς τὸν ἀμπελῶνα ναβὲθ τοῦ ἰζραηλίτου τοῦ κληρονομῆσαι αὐτόν.

17 ‡ καὶ εἶπε κύριος πρὸς ἠλίαν τὸν θεσβύτην, λέγων·

18 ‡ ἀνάστηθι κατάβηθι εἰς ἀπάντησιν ἀχαάβ βασιλέως ἰσραὴλ τοῦ ἐν σαμαρείᾳ· ἰδοὺ αὐτὸς ἐν τῷ ἀμπελῶνι ναβέθ, ὅτι καταβέβηκεν ἐκεῖ κληρονομῆσαι αὐτόν.

19 ‡ καὶ ἐρεῖς πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει κύριος, ἐφόνευσας καὶ ἐκληρονόμησας; διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἐν τῷ τόπῳ ᾧ ἔλειξαν οἱ κύνες τὸ αἷμα ναβέθ, ἐκεῖ λείξουσιν οἱ κύνες τὸ αἷμά σου· καὶ ἐπορεύθη ἠλίας πρὸς ἀχαάβ.

20 ‡ καὶ εἶπεν ἀχαάβ πρὸς ἠλίαν, εἰ εὕρηκάς με ὁ ἐχθρός μου; καὶ εἶπεν ἠλίας, εὕρηκα, διότι πέπρασαι μάτην τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, τοῦ παροργίσαι αὐτόν.

21 ‡ τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ σὲ κακὰ καὶ ἐκκαύσω ὀπίσω σου καὶ ἐξολοθρεύσω τὸν ἀχαὰβ οὐροῦντα πρὸς τοῖχον καὶ συνεχόμενον καὶ ἐγκαταλελειμμένον ἐν ἰσραήλ.

22 ‡ καὶ δώσω τὸν οἶκόν σου ὡς τὸν οἶκον ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβὰτ, καὶ ὡς τὸν οἶκον βαασὰ υἱοῦ ἀχιὰ περὶ τῶν παροργισμάτων ὧν παρώργισας καὶ ἐξήμαρτες τὸν ἰσραήλ.

23 ‡ καὶ τῇ ἰεζάβελ ἐλάλησε κύριος, λέγων· οἱ κύνες φάγονται αὐτὴν ἐν τῷ περιχώματι ἐν ἰσραήλ.

24 ‡ τὸν τεθνηκότα τοῦ ἀχαάβ ἐν τῇ πόλει, καταφάγονται οἱ κύνες· καὶ τὸν τεθνηκότα αὐτοῦ ἐν τῷ πεδίῳ, καταφάγονται τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ.

25 ‡ πλὴν οὐκ ἦν ὡς ἀχαάβ ὃς ἐπράθη ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, ὡς μετέστησεν ἰεζάβελ ἡ γυνὴ αὐτοῦ.

26 ‡ καὶ ἐβδελύχθη σφόδρα τοῦ πορευθῆναι ὀπίσω τῶν βδελυγμάτων κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ ἀμορραῖος, ὃν ἐξωλόθρευσε κύριος ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[15] Et fuit cùm audisset Izebel quòd lapidatus esset Naboth, & mortuus esset, dixit Izebel ad Ahhab, Surge possîde vineam Naboth Iizreghelæi quam noluit dare tibi pro argento; quia non est Naboth superstes sed mortuus. [16] Et fuit cùm audisset Ahhab quòd mortuus esset Naboth, surrexit Ahhab vt descenderet in vineam Naboth Iizreghelæi ad possidendum eam.

[17] Et fuit verbum prophetiæ à facie Domini cum Eliah qui *erat* ex Thosab, dicendo: [18] Surge descende in occursum Ahhab regis Israel, qui est in Somron: ecce *est* in vinea Naboth ad quam descendit vt possideat eam.

[19] Et loquêris cum eo, dicendo: Sic dixit Dominus, Nónne occidisti & etiam hæreditasti? & loquêris cum eo, dicendo: Sic dixit Dominus, In loco in quo linxerunt canes sanguinem Naboth, lingent canes sanguinem tuum etiam tuum.

[20] Et dixit Ahhab ad Eliah, Num inuenisti me auctor inimicitiæ meæ? & dixit, Inueni, quia excogitasti facere quod malum est ante Dominum. [21] Ecce ego adduco super te malum, & extirpabo post te & consumam de Ahhab cognoscentem cognitionem, & clausum & derelictum in Israel. [22] Et dabo domum tuam sicut domum Iarabgham filij Nebath, & sicut domum Baghsa filij Ahhia, propter irritationem qua irritasti & peccare fecisti Israel.

[23] Et etiam contra Izebel decreuit Dominus, dicendo: Canes comedent Izebel in hæreditate Iizreghel.

[24] *Eum* qui mortuus fuerit Ahhabo in vrbe, comedent canes; & *eum* qui mortuus fuerit in agro, comedent aues cæli.

[25] Veruntamen non fuit sicut Ahhab, qui excogitauit facere quod malum est ante Dominum, quem errare fecit Izebel vxor eius. [26] Et improbè egit valdè eundo post errores, iuxta omnia quæ fecerant Emorræi, quos expulit Dominus à facie filiorum Israel.

27 * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ אַחְאָב אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיָּשֶׂם־שַׂק עַל־בְּשָׂרוֹ וַיָּצוֹם וַיִּשְׁכַּב
בַּשָּׂק וַיְהַלֵּךְ אָט׃

28 * וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי לֵאמֹר׃

29 * הֲרָאִיתָ כִּי־נִכְנַע אַחְאָב מִלְּפָנָי יַעַן כִּי־נִכְנַע
מִפָּנַי לֹא־אָבִי הָרָעָה בְּיָמָיו בִּימֵי בְנוֹ אָבִיא
הָרָעָה עַל־בֵּיתוֹ׃

כב

1 * וַיֵּשְׁבוּ שָׁלֹשׁ שָׁנִים אֵין מִלְחָמָה בֵּין אֲרָם
2 וּבֵין יִשְׂרָאֵל׃ * וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית וַיֵּרֶד
יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃

3 * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־עֲבָדָיו הֲיִדַעְתֶּם
כִּי־לָנוּ רָמֹת גִּלְעָד וַאֲנַחְנוּ מַחְשִׁים מִקַּחַת אֹתָהּ
מִיַּד מֶלֶךְ אֲרָם׃

4 * וַיֹּאמֶר אֶל־יְהוֹשָׁפָט הֲתֵלֵךְ אִתִּי לַמִּלְחָמָה
רָמֹתָה גִּלְעָד וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
כָּמוֹנִי כָמוֹךָ כְּעַמִּי כְעַמֶּךָ כְּסוּסַי כְּסוּסֶיךָ׃

5 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל דְּרָשׁ־נָא
כַיּוֹם אֶת־דְּבַר יְהוָה׃

6 * וַיִּקְבֹּץ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַנְּבִיאִים כְּאַרְבַּע
מֵאוֹת אִישׁ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הַאֵלֵךְ עַל־רָמֹת גִּלְעָד
לַמִּלְחָמָה אִם־אֶחְדָּל וַיֹּאמְרוּ עֲלֵה וְיִתֵּן אֲדֹנָי בְּיַד
7 הַמֶּלֶךְ׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט הַאֵין פֹּה נָבִיא לַיהוָה
עוֹד וְנִדְרְשָׁה מֵאוֹתוֹ׃

8 * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט עוֹד אִישׁ־
אֶחָד לִדְרֹשׁ אֶת־יְהוָה מֵאֹתוֹ וַאֲנִי שְׂנֵאתִיו כִּי לֹא־
יִתְנַבֵּא עָלַי טוֹב כִּי אִם־רָע מִיכָיְהוּ בֶן־יִמְלָה וַיֹּאמֶר
יְהוֹשָׁפָט אַל־יֹאמַר הַמֶּלֶךְ כֵּן׃

9 * וַיִּקְרָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־סָרִיס אֶחָד וַיֹּאמֶר
מַהֵרָה מִיכָיְהוּ בֶן־יִמְלָה׃

REGVM I. Translat. B. Hierony. *Achab.*

17 * Itaque cùm audisset Achab sermones istos, scidit vestimenta sua, & operuit cilicio carnem suam, ieiunauítque & dormiuit in sacco, & ambulauit demisso capite. 18 * Et factus est sermo Domini ad Heliam Thesbitem, dicens:

29 * Nónne vidisti humiliatum Achab coram me? Quia igitur humiliatus est mei causa: non inducam malum in diebus eius, sed in diebus filij sui inferam malum domui eius.

CAP. XXII.

1 TRansierunt igitur tres anni absq; bello inter Syriam & Israel.

2 * In anno autem tertio descendit Iosaphat rex Iuda ad regem Israel.

3 * Dixítque rex Israel ad seruos suos, Ignoratis quòd nostra sit Ramoth Galaad, & negligimus tollere eam de manu
4 regis Syriæ? * Et ait ad Iosaphat, Venies ne mecum ad prœliandũ in Ramoth Galaad? Dixítque Iosaphat ad regem Israel, Sicut ego sum, ita & tu. Populus meus & populus tuus vnum sunt, & equites mei equites tui. 1. Paral. 18.

5 * Dixítque Iosaphat ad regem Israel, Quære, oro te, hodie sermonem Domini. 4. Reg. 3.

6 * Congregauit ergo rex Israel prophetas quadringentos circiter viros, & ait ad eos, Ire debeo in Ramoth Galaad ad bellandum, an quiescere? Qui respõderunt, Ascende, & dabit eam Dominus in manu
7 regis. * Dixit autem Iosaphat, Non est hic propheta Domini quispiam vt interrogemus per eum?

8 * Et ait rex Israel ad Iosaphat, Remansit vir vnus per quem possumus interrogare Dominum, sed ego odi eum, quia nõ prophetat mihi bonum sed malum; Micheas filius Iemla. Cui Iosaphat ait, Ne loquaris ita rex.

9 * Vocauit ergo rex Israel eunuchum quendam, & dixit ei, Festina adducere Michæam filium Iemla.

תרגום יונתן

27 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע אַחְאָב יַת פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין וּבְזַע לְבוּשׁוֹהִי וַאֲסַר שַׁקָּא עַל בִּשְׂרֵיהּ וְצָם וּשְׁכִיב בְּשַׁקָּא וְהַלִּיךְ יָחִיף׃ 28 וַהֲוָה
פִּתְגָם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ עִם אֵלִיָּהוּ דְמִן חוֹשָׁב לְמֵימַר׃ 29 הַחֲזֵיתָא אֲרֵי אִתְכְּנַע אַחְאָב מִן קֳדָמַי חֲלַף דְאִתְכְּנַע מִן קֳדָמַי
לָא אַיְתֵי בִישְׁתָּא בְּיוֹמוֹהִי בְּיוֹמֵי בְרֵיהּ אַיְתֵי בִישְׁתָּא עַל בֵּיתֵיהּ׃

כב

1 וְיָתִיבוּ תְּלָת שְׁנִין לֵית קְרָבָא בֵּין אֲרָם וּבֵין יִשְׂרָאֵל׃ 2 וַהֲוָה בְּשַׁתָּא תְּלִיתָאָה וּנְחַת יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה לְוָת מַלְכָּא
דְיִשְׂרָאֵל׃ 3 וַאֲמַר מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְעַבְדּוֹהִי הֲיָדְעִיתוּן אֲרֵי דִילָנָא רָמוֹת גִּלְעָד וַאֲנַחְנָא שָׁתְקִין מִלְמִיסַב יָתָהּ מִיַּד מַלְכָּא דַאֲרָם׃
4 וַאֲמַר לְיְהוֹשָׁפָט הֲתֵיזֵיל עִמִּי לְאַגָּחָא קְרָבָא לְרָמוֹת גִּלְעָד וַאֲמַר יְהוֹשָׁפָט לְמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל אֲנָא כְוָתָךְ עַמִּי כְעַמָּךְ וְסוּסְוָתַי כְּסוּסְוָתָךְ׃
5 וַאֲמַר יְהוֹשָׁפָט לְמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל תְּבַע כְּעַן בְּיוֹמָא הָדֵין יַת פִּתְגָמָא דַיְיָ׃ 6 וּכְנַשׁ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל יַת נְבִיֵּי שְׁקָרָא כְּאַרְבַּע מְאָה
גַּבְרָא וַאֲמַר לְהוֹן הַאֵיזֵיל לְרָמוֹת גִּלְעָד לְאַגָּחָא קְרָבָא אִם אֶתְמְנַע וַאֲמָרוּ סַק וְיִמְסַר יְיָ בִּידָא דְמַלְכָּא׃ 7 וַאֲמַר יְהוֹשָׁפָט הַלֵּית כָּא נְבִיָּא
קֳדָם יְיָ עוֹד וְנִתְבַּע מִנֵּיהּ׃ 8 וַאֲמַר מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְיְהוֹשָׁפָט עוֹד גַּבְרָא חַד לְמִתְבַּע יַת פִּתְגָמָא דַיְיָ מִנֵּיהּ וַאֲנָא סְנֵיתֵיהּ אֲרֵי לָא
יְתִנַּבֵּי עֲלַי טָב אֱלָהֵין בִּישׁ הוּא מִיכָה בַר יִמְלָה וַאֲמַר יְהוֹשָׁפָט לָא יֵימַר מַלְכָּא כֵּן׃ 9 וּקְרָא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְגַנָּאָה חֲדָא וַאֲמַר
אֲבַע מִיכָיְהוּ בַר יִמְלָה׃

Et factum est vt audiuit Achaab sermones 27
istos, scidit vestem suam, & operuit se cilicio,
& ieiunauit & dormiuit in sacco, & ambu-
labat demisso capite.

Et factus est sermo Dñi ad Heliam Thes- 28
bytem, & dixit,

Vidisti vt compunctus est Achaab à facie 29
mea? eò quòd compunctus est à facie mea, non
inducam malum in diebus eius; sed in diebus fi-
lij sui inducam malum super domum eius.

CAP. XXII.

ET sedit tribus annis, & non erat bellum 1
inter Syriam & inter Israel.

Et factum est in anno tertio, & descendit 2
Iosaphat rex Iuda ad Achaab regem Israel.

Et dixit rex Israel ad seruos suos, Si scitis 3
quòd nostra sit Ramoth Galaad, & nos ta-
cemus vt non capiamus eam de manu regis
Syriæ?

Et dixit rex Israel ad Iosaphat, Ascendes 4
mecum in Ramoth Galaad in bellum? & dixit
Iosaphat, Sicut tu, ita & ego: & sicut populus
tuus, sic & populus meus; & sicut equi tui,
equi mei.

Et dixit Iosaphat rex Iuda ad Achaab re- 5
gem Israel, Consulamus iam hodie Dominum.

Et congregauit rex Israel omnes prophe- 6
tas quasi quadringentos viros: & ait eis, Si
eam in Ramoth Galaad ad bellum, vel cessem?
& dixerunt, Ascende, quia tradens dabit Do-
minus in manus regis.

Et dixit Iosaphat ad regem Israel, Non est 7
hîc propheta Domini, & interrogabimus Do-
minum per eum?

Et dixit rex Israel ad Iosaphat, Adhuc 8
vnus est vir vt consulamus Dominum per
eum, & ego odi eum, quia non loquitur de me
bona, sed mala; Micheas filius Iamla: & di-
xit Iosaphat, Ne dicat rex sic.

Et vocauit rex Israel eunuchum vnum, 9
& dixit, velociter Micheam filium Iamla.

27 καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν Αχααὰβ τὰ ῥήματα ταῦτα,
διέρρηξε τὸν χιτῶνα αὐτοῦ καὶ περιεβάλετο σάκκον καὶ ἐνη-
στεύσατο καὶ ἐκοιμήθη ἐν σάκκῳ, καὶ ἐπορεύετο κεκυφώς.

28 καὶ ἐγένετο ῥῆμα κυρίου πρὸς Ηλίαν τὸν Θεσβίτην,
καὶ εἶπεν·

29 ἑώρακας ὡς κατενύχθη Αχααὰβ ἀπὸ προσώπου
μου; διὰ ὃ ὅτι κατενύχθη ἀπὸ προσώπου μου, οὐκ ἐπά-
ξω τὴν κακίαν ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ· ἀλλ' ἢ ἐν ταῖς ἡμέ-
ραις υἱοῦ αὐτοῦ ἐπάξω τὴν κακίαν ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ.

κβ'.

1 Καὶ ἐκάθισεν τρία ἔτη, καὶ οὐκ ἦν πόλεμος ἀνα-
μέσον συρίας καὶ ἀνὰ μέσον Ισραήλ.

2 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῷ τρίτῳ καὶ κατέβη Ιω-
σαφὰτ βασιλεὺς Ιούδα πρὸς Αχααὰβ βασιλέα Ισραήλ.

3 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Ισραὴλ πρὸς τοὺς παῖδας
αὐτοῦ, εἰ οἴδατε ὅτι ἡμῶν ἐστὶ Ραμὼθ Γαλαάδ, καὶ ἡμεῖς
σιωπῶμεν τοῦ μὴ λαβεῖν αὐτὴν ἐκ χειρὸς βασιλέως
Συρίας;

4 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Ισραὴλ πρὸς Ιωσαφάτ, ἀ-
ναβήσῃ μετ' ἐμοῦ εἰς Ραμὼθ Γαλαὰδ εἰς πόλεμον; καὶ
εἶπεν Ιωσαφάτ, καθὼς σύ, ὕτως καὶ ἐγώ. καὶ καθὼς ὁ
λαός σου, ὕτως καὶ ὁ λαός μου, καὶ καθὼς οἱ ἵπποι σου
οἱ ἵπποι μου.

5 καὶ εἶπεν Ιωσαφὰτ βασιλεὺς Ιούδα πρὸς Αχααὰβ
βασιλέα Ισραήλ, ἐπερωτήσωμεν δὴ σήμερον τὸν κύριον.

6 καὶ συνήθροισεν ὁ βασιλεὺς Ισραὴλ προφήτας οὓς
προφήτας ὡς τετρακοσίους ἄνδρας· καὶ εἶπεν αὐτοῖς,
εἰ πορευθῶ εἰς Ραμὼθ Γαλαὰδ εἰς πόλεμον, ἢ ἐπίσχω;
καὶ εἶπαν, ἀνάβαινε, ὅτι διδοὺς δώσει κύριος εἰς χεῖρας
7 τοῦ βασιλέως. καὶ εἶπεν Ιωσαφὰτ πρὸς τὸν βασι-
λέα Ισραήλ, οὐκ ἔστιν ὧδε προφήτης τοῦ κυρίου, καὶ ἐπε-
ρωτήσωμεν τὸν κύριον δι' αὐτοῦ;

8 καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Ισραὴλ πρὸς Ιωσαφάτ, ἔτι εἷς
ἐστὶν ἀνὴρ εἰς τὸ ἐπερωτῆσαι τὸν κύριον δι' αὐτοῦ· καὶ ἐγὼ
μεμίσηκα αὐτόν, ὅτι οὐ λαλεῖ περὶ ἐμοῦ ἀγαθά, ἀλλ' ἢ
κακά, Μιχαίας υἱὸς Ιαμλά· καὶ εἶπεν Ιωσαφάτ, μὴ λε-
γέτω ὁ βασιλεὺς οὕτω.

9 καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς Ισραὴλ εὐνοῦχον ἕνα, καὶ
εἶπε, τάχος Μιχαίαν υἱὸν Ιαμλά.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[27] Et fuit cùm audisset Ahhab verba hæc, scidit vestimenta sua, & ligauit saccum super carnem suam, & ieiunauit, & iacuit in sacco, & ambulauit discalceatus. [28] Et fuit verbum prophetiæ à Domino cum Eliah qui *erat* ex Thosab, dicendo:
[29] Num vidisti quòd humiliatus est Ahhab ante me? propterea quòd humiliauerit se ante me, non adducam malum in diebus eius: in diebus filij eius adducam malum super domum eius.

CAP. XXII.

ET sederunt tribus annis; non fuit bellum inter Aram & Israel. [2] Et fuit anno tertio, & descendit Iehosaphat rex tribus domus Iehudah, ad regem Israel. [3] Et dixit rex Israel seruis suis, Num cognouistis quòd nostra sit Ramoth Gilghad, & nos quiescimus à recipiendo eam de manu regis Aram?
[4] Et dixit ad Iehosaphat, Num venies mecum ad ineundum bellum in Ramoth Gilghad? & dixit Iehosaphat regi Israel, Ego sicut tu, populus meus sicut populus tuus; equi mei sicut equi tui. [5] Et dixit Iehosaphat regi Israel, Interroga quæso hodie verbum Domini. [6] Et congregauit rex Israel prophetas mendaces, quasi quadringentos viros; & dixit illis, Num ibo in Ramoth Gilghad ad ineundum bellum, an abstinebo? & dixerunt, Ascende & tradet *eam* Dominus in manum regis.
[7] Et dixit Iehosaphat, An non hîc est propheta Domini adhuc vt quæramus ex eo?
[8] Et dixit rex Israel ad Iehosaphat, Adhuc est vir vnus de quo quæramus verbum Domini, sed ego odi eum; quia non vaticinabitur super me bonum, sed malum; ille est Micha filius Iimlah. & dixit Iehosaphat, Ne dicat rex sic.
[9] Et vocauit rex Israel eunuchum vnum, & dixit, Accelerare fac Michaiahu filium Iimlah.

10 * וּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה יֹשְׁבִים
אִישׁ עַל־כִּסְאוֹ מְלֻבָּשִׁים בְּגָדִים בִּגֹּרֶן פֶּתַח שַׁעַר
שֹׁמְרוֹן וְכָל־הַנְּבִיאִים מִתְנַבְּאִים לִפְנֵיהֶם׃
11 * וַיַּעַשׂ לוֹ צִדְקִיָּהוּ בֶן־כְּנַעֲנָה קַרְנֵי בַרְזֶל
וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר יְהוָה בְּאֵלֶּה תְנַגַּח אֶת־אֲרָם עַד־
כַּלּוֹתָם׃ 12 * וְכָל־הַנְּבִאִים נִבְּאִים כֵּן לֵאמֹר עֲלֵה
רָמֹת גִּלְעָד וְהַצְלַח וְנָתַן יְהוָה בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃
13 * וְהַמַּלְאָךְ אֲשֶׁר־הָלַךְ לִקְרֹא מִיכָיְהוּ דִּבֶּר
אֵלָיו לֵאמֹר הִנֵּה־נָא דִּבְרֵי הַנְּבִיאִים פֶּה־אֶחָד
טוֹב אֶל־הַמֶּלֶךְ יִהְי־נָא דְבָרֶיךָ כִּדְבַר אַחַד מֵהֶם
וְדִבַּרְתָּ טּוֹב׃
14 * וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ חַי־יְהוָה כִּי אֶת־אֲשֶׁר יֹאמַר
יְהוָה אֵלַי אֹתוֹ אֲדַבֵּר׃
15 * וַיָּבוֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֵלָיו מִיכָיְהוּ
הַנֵּלֵךְ אֶל־רָמֹת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה אִם־נֶחְדָּל וַיֹּאמֶר
אֵלָיו עֲלֵה וְהַצְלַח וְנָתַן יְהוָה בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃
16 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַמֶּלֶךְ עַד־כַּמָּה פְּעָמִים אֲנִי
מַשְׁבִּיעֶךָ אֲשֶׁר לֹא־תְדַבֵּר אֵלַי רַק־אֱמֶת בְּשֵׁם יְהוָה׃
17 * וַיֹּאמֶר רָאִיתִי אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל נְפֹצִים אֶל־
הֶהָרִים כַּצֹּאן אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם רֹעֶה וַיֹּאמֶר יְהוָה
לֹא־אֲדֹנִים לָאֵלֶּה יָשׁוּבוּ אִישׁ־לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם׃
18 * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט הֲלוֹא
אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ לוֹא־יִתְנַבֵּא עָלַי טּוֹב כִּי אִם־רָע׃
19 * וַיֹּאמֶר לָכֵן שְׁמַע דְּבַר־יְהוָה רָאִיתִי אֶת־יְהוָה
יֹשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ וְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם עֹמֵד עָלָיו
מִימִינוֹ וּמִשְּׂמֹאלוֹ׃
20 * וַיֹּאמֶר יְהוָה מִי יְפַתֶּה אֶת־אַחְאָב וְיַעַל וְיִפֹּל
בְּרָמֹת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר זֶה בְּכֹה וְזֶה אֹמֵר בְּכֹה׃
21 * וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲנִי
אֲפַתֶּנּוּ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו בַּמָּה׃

10 *Rex autẽ Iſrael,& Ioſaphat rex Iuda ſedebãt vnuſquiſq; in ſolio ſuo, veſtiti cultu regio in area iuxta oſtium portę Samariæ,& vniuerſi prophetæ prophetabãt in
11 conſpectu eorũ. *Fecit quoq; ſibi Sedechias filius Chanaan cornua ferrea, & ait, Hæc dicit Dñs, His ventilabis Syriam,
12 donec deleas eam. *Omnéſque prophetæ ſimiliter prophetabant, dicentes: C Aſcende in Ramoth Galaad, & vade proſperè, & tradet Dñs in manus regis.
13 *Nuncius verò qui ierat vt vocaret Michæã, locutus eſt ad eum, dicens: Ecce ſermones prophetarum ore vno regi bona prædicant, ſit ergo ſermo tuus ſimilis eo-
14 rum, & loquere bona. *Cui Michæas ait, 2. Paral. 18.d
Viuit Dominus, quia quodcunq, dixerit
15 mihi Dominus, hoc loquar. *Venit itaque ad regem, & ait illi rex, Michæa, ire debemus in Ramoth Galaad ad prœliandum an ceſſare? Cui ille reſpondit, Aſcende & vade proſperè, & tradet Dominus in
16 manu regis. *Dixit autem rex ad eum, Iterum atque iterum adiuro te vt non loquaris mihi, niſi quod verum eſt in no-
17 mine Domini. *Et ille ait, Vidi cunctum Iſrael diſperſum in montibus, quaſi oues non habentes paſtorem. Et ait Dominus, Non habẽt iſti dominũ, reuertatur vnuſquiſque in domum ſuam in pace.
18 *Dixit ergo rex ad Ioſaphat, Nunquid non dixi tibi, quia non prophetat mihi bonum, ſed ſemper malum?
19 *Ille verò addens ait, Propter hoc audi ſermonẽ Domini; Vidi dominum ſedentem ſuper ſolium ſuum, & omnem exercitum cæli aſsiſtentem ei à dextris & à
20 ſiniſtris. *Et ait Dominus, Quis decipiet Achab regem Iſrael vt aſcendat & cadat D in Ramoth Galaad? Et dixit vnus verba huiuſcemodi, & alius aliter.
21 *Egreſſus eſt autem ſpiritus, & ſtetit coram Domino, & ait, Ego decipiam illũ. Cui locutus eſt Dominus: In quo?

תרגום יונתן

10 וּמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מַלְכָּא דִּשְׁבָטָא דְבֵית יְהוּדָה יָתְבִין גְּבַר עַל כָּרְסְוֹהִי לְבוּשִׁין וְיָתְבִין בְּאִידְרָא בְּמַעֲלָנָא דִתְרַע שֹׁמְרוֹן
וְכָל נְבִיֵּי שְׁקְרָא מְהִנְּבַן קֳדָמֵיהוֹן׃ 11 וְעָבַד לֵיהּ צִדְקִיָּה בַּר כְּנַעֲנָה קַרְנִין דְּבַרְזָל וַאֲמַר כְּרֵנֵן אֲמַר יְיָ בְּאִילֵּין תְּקַטֵּיל יָת אֱרָם עַד
דְּיִתְשֵׁצִינוּן׃ 12 וְכָל נְבִיֵּי שְׁקְרָא מְתְנַבְּאִין כֵּן לְמֵימַר סַק לְרָמֹת גִּלְעָד וְאַצְלַח וְיִמְסַר יְיָ בִּידָא דְמַלְכָּא׃ 13 וְאִינּוּנָא דַאֲזַל לְמִקְרֵי לְמִיכָיְהוּ
מַלֵּיל עִמֵּיהּ לְמֵימַר הָא כְעַן פִּתְגָמֵי נְבִיֵּי שְׁקְרָא מִמְלַל חַד שַׁוִּי תַקֵּן קָדָם מַלְכָּא יְהֵי כְעַן פִּתְגָמָךְ כְּפִתְגָמָא דְחַד מִנְּהוֹן וּתְמַלֵּיל פִּתְגָמִין תָּקְנִין׃
14 וַאֲמַר מִיכָיְהוּ קַיָּם הוּא יְיָ דִּיְמַר לִי יְיָ יָתֵיהּ אֲמַלֵּיל׃
15 וַאֲתָא לְוָת מַלְכָּא וַאֲמַר מַלְכָּא לֵיהּ מִיכָה הֲנֵזִיל לְרָמֹת גִּלְעָד לַאֲגָחָא קְרָבָא אִם נִתְמְנַע וַאֲמַר לֵיהּ סַק וְאַצְלַח וְיִמְסַר יְיָ בִּידָא דְמַלְכָּא׃
16 וַאֲמַר לֵיהּ מַלְכָּא עַד כַּמָּה זִימְנִין אֲנָא מְקַיֵּם עֲלָךְ דְּלָא תְמַלֵּיל עֲלַי לְחוֹד קְשׁוֹט בְּשְׁמָא דַיְיָ׃
17 וַאֲמַר חֲזֵיתִי יָת כָּל יִשְׂרָאֵל מְבַדְּרִין עַל טוּרַיָּא כְּעָנָא דְלֵיהּ לְהוֹן רַעְיָא וַאֲמַר יְיָ לֵיהּ רֵיבוֹנִין לְאִילֵּין יְתוּבוּן גְּבַר לְבֵיתֵיהּ בְּשְׁלָם׃
18 וַאֲמַר מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְיהוֹשָׁפָט הֲלָא אֲמָרִית לָךְ דְּלָא יְתְנַבֵּי עֲלַי טָב אֱלָהֵן בִּישׁ׃
19 וַאֲמַר בְּכֵן קַבֵּיל פִּתְגָמָא דַיְיָ חֲזֵיתִי יָת יְקָרָא דַיְיָ שָׁרֵי עַל כָּרְסְוֹהִי וְכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא קָיְמִין קֳדָמוֹהִי מֵימִינֵיהּ וּמִסְּמָאלֵיהּ׃
20 וַאֲמַר יְיָ מַן יְטַעֵּי יָת אַחְאָב וְיִסַּק וְיִפּוֹל בְּרָמֹת גִּלְעָד וַאֲמַר דֵּין בְּכֵדִין וְדֵין אֲמַר בְּכֵדִין׃
21 וּנְפַק רוּחָא וְקָם קֳדָם יְיָ וַאֲמַר אֲנָא אַטְעִינֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ יְיָ בְּמָה אַתְּ יָכִיל׃

10 ‡ Et Iosaphat rex Iuda, & Achaab rex Is-
rael sedebat vnusquisque in solio suo armati in
area portæ Samariæ, & vniuersi prophetæ pro-
phetabant in conspectu eorum.

11 ‡ Et fecit sibi Sedechias filius Chanaan cor-
nua ferrea, & ait: Hæc dicit Dominus, In his
ventilabis Syriam donec deleatur.

12 ‡ Et omnes prophetæ prophetabant sic, di-
centes: Ascende in Ramoth Galaad, & prospe-
rum iter dabit tibi Dominus, & dabit in ma-
nus tuas regem Syriæ.

13 ‡ Et nũcius qui ierat vt vocaret Michæam,
locutus est ei, dicens: Ecce iam omnes prophetæ
loquuntur ore vno bona de rege, fias iam & tu
in sermonibus secundùm sermones vnius ho-
rum, & loquere bona.

14 ‡ Et dixit Michæas, Viuit Dominus, quia
quodcunque dixerit Dominus ad me, hæc lo-
quar.

15 ‡ Et venit ad regem, & ait illi rex: Mi-
chæa si ascendam in Ramoth Galaad ad præliũ,
vel cessabo? & dixit ei, Ascende, & prospe-
rum iter dabit tibi Dominus in manu regis.

16 ‡ Et dixit ei rex, Quoties ego adiuro te, vt
loquaris ad me veritatem in nomine Domini?

17 ‡ Et ait Michæas sic, Vidi omnem Israel di
spersum in montibus quasi oues, quibus non
erat pastor: & dixit Dominus, Nonne domi-
nus his? reuertatur vnusquisque in domum
in pace.

18 ‡ Et dixit rex Israel ad Iosaphat regem Iu-
dæ, Nonne dixi tibi; quòd non prophetat iste
mihi bona sed mala?

19 ‡ Et dixit Michæas, Propter hoc audi ser-
monem Domini: Vidi Dominum Deum Israel
sedentem super solium suum, & omnis exerci-
tus cæli assistebat circa eum à dextris eius, &
à sinistris eius.

20 ‡ Et ait Dominus, Quis decipiet Achaab
regem Israel, & ascendet in Ramoth Galaad,
& cadet ibi? & dixit iste sic, & iste sic.

21 ‡ Et egressus est spiritus & stetit coram Do-
mino, & dixit, Ego decipiam illum: & dixit
ad eum Dominus, In quo?

10 ‡ καὶ ἰωσαφὰτ βασιλεὺς ἰούδα ⸫ ἀχαὰβ βασιλεὺς
ἰσραὴλ ἐκάθηντο ἕκας ⸫ ἐπὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ ἔνοπλοι ἐν
ἄλῳ πύλης σαμαρείας· ⸫ πάντες ⓐ προφῆται προε-
φήτευον ἐνώπιον αὐτῶν.

11 ‡ καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ σεδεκίας υἱὸς χαναὰμ κέρατα σι
δηρᾶ, ⸫ εἶπε, τάδε λέγει κύριος ⸫, ἐν τούτοις κερατιεῖς τὴν
συρίαν ἕως οὗ συντελεσθῇ.

12 ‡ καὶ πάντες ⓐ προφῆται προεφήτευον ὅτως λέ-
γοντες, ἀνάβαινε εἰς ραμὼθ γαλαὰδ, ⸫ εὐοδώσει σε κύ-
ριος, ⸫ δώσει εἰς χεῖρας σου τὸν βασιλέα συρίας.

13 ‡ καὶ ὁ ἄγγελος ὁ πορευθεὶς καλέσαι τὸν μιχαίαν ἐλά
λησεν αὐτῷ, λέγων· ἰδοὺ δὴ πάντες οἱ προφῆται λαλοῦ-
σι στόματι ἑνὶ καλὰ περὶ τοῦ βασιλέως, γίνου δὴ ⸫ σὺ ἐν
λόγοις κατὰ τοὺς λόγους ἑνὸς τούτων, καὶ λάλησον καλά.

14 ‡ καὶ εἶπε μιχαίας, ζῇ κύριος ⸫ ὅτι ὃ ἐὰν εἴπῃ κύριος
πρός με, ταῦτα λαλήσω.

15 ‡ καὶ ἦλθεν πρὸς τὸν βασιλέα· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βα-
σιλεύς, μιχαία εἰ ἀναβῶ εἰς ραμὼθ γαλαὰδ εἰς πό-
λεμον ἢ ἐπίσχω; ⸫ εἶπεν αὐτῷ, ἀνάβαινε, ⸫ εὐοδώσει σε
κύριος ⸫ ἐν χειρὶ τοῦ βασιλέως.

16 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ βασιλεύς, ποσάκις ἐγὼ ὁρκίζω σε,
ὅπως λαλήσῃς πρός με ἀλήθειαν ἐν ὀνόματι κυρίου;

17 ‡ καὶ εἶπε μιχαίας ὅτως, ἑώρακα πάντα τὸν ἰσραὴλ
διεσπαρμένον ἐν τοῖς ὄρεσιν ὡς πρόβατα, οἷς οὐκ ἔστι ποι-
μήν· καὶ εἶπε κύριος, οὐ κύριος τούτοις; ἀποστραφήτω
ἕκας ⸫ εἰς τὸν οἶκον ἐν εἰρήνῃ.

18 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφὰτ βα-
σιλέα ἰούδα, οὐκ εἶπόν σοι, ὅτι οὐ προφητεύει ἔστιν ἐμοὶ
καλὰ ἀλλ' ἢ κακά;

19 ‡ καὶ εἶπεν μιχαίας, διὰ τοῦτο ἄκουσον τὸν λόγον κυ-
ρίου, εἶδον κύριον τὸν θεὸν ἰσραὴλ καθήμενον ἐπὶ θρόνου
αὐτοῦ, καὶ πᾶσα ἡ στρατιὰ τοῦ οὐρανοῦ εἱστήκει περὶ αὐτὸν
ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ⸫ ἐξ ἀριστερῶν αὐτοῦ.

20 ‡ καὶ εἶπε κύριος ⸫, τίς ἀπατήσει τὸν ἀχαὰβ βασιλέα
ἰσραήλ, ⸫ ἀναβήσ(ε)ται εἰς ραμὼθ γαλαὰδ, ⸫ πεσεῖται
ἐκεῖ; ⸫ εἶπεν ὅτος ὅτως, ⸫ ὅτος ὅτως.

21 ‡ καὶ ἐξῆλθε πνεῦμα καὶ ἔστη ἐνώπιον κυρίου· καὶ εἶ-
πεν, ἐγὼ ἀπατήσω αὐτόν· καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν κύριος,
ἐν τίνι;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et rex Israel & Iehosaphat rex tribus domus Iehudah, sedebant quisque super solium suum vestiti vestibus, & sedentes in area in introitu portæ Somron, & omnes prophetæ mendaces vaticinabantur ante illos. 11 Et fecerat sibi Szidkiah filius Chenaghana cornua ferri, & dixit, Sic dixit Dominus, His occides homines Aram quousque consumas eos.

12 Et omnes prophetæ mendaces vaticinabantur sic, dicendo: Ascende in Ramoth Gilghad, & prosperare, & dabit *eam* Dominus in manum regis. 13 Et nuncius qui ierat ad vocandum Micha, locutus est cum illo, dicendo: Ecce nunc verba prophetarum mendacium locutione vna ponunt rectum ante regem; sit quæso verbum tuum, sicut verbum vnius ex illis, & loquaris verba recta. 14 Et dixit Micha, Permanet ipse Dominus, quòd quicquid dixerit mihi Dominus, idipsum loquar.

15 Et venit ad regem, & dixit rex illi, Micha, num ibimus in Ramoth Gilghad ad ineundum bellum, an abstinebimus? & dixit illi, Ascende & prosperare; & tradet *eam* Dominus in manum regis. 16 Et dixit illi rex, Vsque ad quot vices ego adiuro te ne loquaris de me, *nisi* tantùm verum in nomine Domini? 17 Et dixit, Vidi omnem Israel dispersum super montes, sicut oues quibus non est pastor: & dixit Dominus, Non sunt magistri his; redeant singuli in domum suam in pace.

18 Et dixit rex Israel ad Iehosaphat, Nónne dixeram tibi, quòd non vaticinaretur super me bonum, sed malum?

19 Et dixit, Propterea accipe verbum Domini; vidi gloriam Domini sedentis super solium suum, & omnes virtutes cælorum stantes ante illum, à dextera eius, & à sinistra eius. 20 Et dixit Dominus, Quis seducet Ahhab, vt ascendat & cadat in Ramoth Gilghad? & dixit hic hoc modo: & iste dixit sic. 21 Et exijt spiritus & stetit ante Dominum, & dixit, Ego decipiam illum. & dixit, In quo prævalebis?

22 * וַיֹּאמֶר אֵצֵא וְהָיִיתִי רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָל־נְבִיאָיו
וַיֹּאמֶר תְּפַתֶּה וְגַם תּוּכָל צֵא וַעֲשֵׂה־כֵן׃
23 * וְעַתָּה הִנֵּה נָתַן יְהוָה רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָל־
נְבִיאֶיךָ אֵלֶּה וַיהוָה דִּבֶּר עָלֶיךָ רָעָה׃
24 * וַיִּגַּשׁ צִדְקִיָּהוּ בֶן־כְּנַעֲנָה וַיַּכֶּה אֶת־מִיכָיְהוּ
עַל־הַלֶּחִי וַיֹּאמֶר אֵי־זֶה עָבַר רוּחַ־יְהוָה מֵאִתִּי
25 לְדַבֵּר אוֹתָךְ׃ * וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ הִנְךָ רֹאֶה בַּיּוֹם
הַהוּא אֲשֶׁר תָּבֹא חֶדֶר בְּחֶדֶר לְהֵחָבֵה׃
26 * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל קַח אֶת־מִיכָיְהוּ וַהֲשִׁיבֵהוּ
אֶל־אָמֹן שַׂר־הָעִיר וְאֶל־יוֹאָשׁ בֶּן־הַמֶּלֶךְ׃
27 * וְאָמַרְתָּ כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ שִׂימוּ אֶת־זֶה
בֵּית הַכֶּלֶא וְהַאֲכִלֻהוּ לֶחֶם לַחַץ וּמַיִם לַחַץ עַד
בֹּאִי בְשָׁלוֹם׃
28 * וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ אִם־שׁוֹב תָּשׁוּב בְּשָׁלוֹם לֹא־
דִבֶּר יְהוָה בִּי וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ עַמִּים כֻּלָּם׃
29 * וַיַּעַל מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה
30 רָמֹת גִּלְעָד׃ * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט
הִתְחַפֵּשׂ וָבֹא בַּמִּלְחָמָה וְאַתָּה לְבַשׁ בְּגָדֶיךָ וַיִּתְחַפֵּשׂ
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיָּבוֹא בַּמִּלְחָמָה׃
31 * וּמֶלֶךְ אֲרָם צִוָּה אֶת־שָׂרֵי הָרֶכֶב אֲשֶׁר־לוֹ
שְׁלֹשִׁים וּשְׁנַיִם לֵאמֹר לֹא תִלָּחֲמוּ אֶת־קָטֹן וְאֶת־
גָּדוֹל כִּי אִם־אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְבַדּוֹ׃
32 * וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי הָרֶכֶב אֶת־יְהוֹשָׁפָט וְהֵמָּה
אָמְרוּ אַךְ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל הוּא וַיָּסֻרוּ עָלָיו לְהִלָּחֵם
וַיִּזְעַק יְהוֹשָׁפָט׃
33 * וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי הָרֶכֶב כִּי לֹא־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
34 הוּא וַיָּשׁוּבוּ מֵאַחֲרָיו׃ * וְאִישׁ מָשַׁךְ בַּקֶּשֶׁת
לְתֻמּוֹ וַיַּכֶּה אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בֵּין הַדְּבָקִים וּבֵין
הַשִּׁרְיָן וַיֹּאמֶר לְרַכָּבוֹ הֲפֹךְ יָדְיֹךְ וְהוֹצִיאֵנִי מִן־
הַמַּחֲנֶה כִּי הָחֳלֵיתִי׃

22 * Et ille ait, Egrediar, & ero ſpiritus men
dax in ore omnium prophetarum eius. Et
dixit Dominus, Decipies & præualebis,
23 egredere & fac ita. * Nunc igitur ecce
dedit Dominus ſpiritum mendacij in ore
omniũ prophetarum tuorũ qui hîc ſunt,
& Dominus locutus eſt cõtra te malum.
24 * Acceſſit aũt Sedechias filius Chanaã, &
percuſſit Michæam in maxillam, & dixit,
Me ne ergo dimiſit ſpiritus Dñi, & locu-
25 tus eſt tibi? * Et ait Michæas, Viſurus es in
die illa quando ingredieris in cubiculum
26 intra cubiculum vt abſcondaris. * Et ait
rex Iſrael, Tollite Michęã & maneat apud
E Ammon principem ciuitatis, & apud Ioas
27 filium Amalech. * Et dicite eis, Hæc di-
cit rex, Mittite virum iſtum in carcerem,
& ſuſtentate eum pane tribulationis, &
aqua anguſtię, donec reuertar in pace.
28 * Dixítque Michæas, Si reuerſus fueris
in pace, non eſt locutus in me Dominus.
Et ait, Audite populi omnes.
29 * Aſcendit itaque rex Iſrael, & Ioſaphat
rex Iuda in Ramoth Galaad.
30 * Dixit itaq; rex Iſrael ad Ioſaphat, Su-
me arma & ingredere prœlium, & indue-
re veſtibus tuis. Porrò rex Iſrael mutauit
habitum ſuum, & ingreſſus eſt bellum.
31 * Rex autem Syriæ præceperat princi-
pibus curruũ triginta duobus, dicens · Nõ
pugnabitis contra minorem & maiorem
quempiam niſi cõtra regem Iſrael ſolum.
32 * Cùm ergo vidiſſent principes curruũ
Ioſaphat, ſuſpicati ſunt quòd ipſe eſſet
rex Iſrael, & impetu facto pugnabant con
tra eum. Et exclamauit Ioſaphat.
33 * Intellexerúntque principes curruum
quòd non eſſet rex Iſrael, & ceſſauerunt
34 ab eo. * Vir autem quidam tetendit ar-
cum in incertum ſagittam dirigens, & ca-
ſu percuſſit regem Iſrael inter pulmonem
& ſtomachum. At ille dixit aurigæ ſuo,
Verte manum tuam, & eijce me de exer-
citu, quia grauiter vulneratus ſum.

תרגום יונתן

22 וַאֲמַר אֶפּוֹק וֶאֱהֵא רוּחַ שְׁקַר בְּפוּם כָּל נְבִיָּיא שִׁקְרָא דִילֵהּ וַאֲמַר תַּטְעֵי וְאַף תִּיכּוּל פּוּק וֶעֱבִיד לָךְ רְעוּתָךְ׃ 23 וּכְעַן הָא יְהַב יְיָ
רוּחַ דִּשְׁקַר בְּפוּם כָּל נְבִיָּיךְ אִילֵּין וַיְיָ גְּזַר לְאַיְתָאָה עֲלָךְ בִּישָׁא׃ 23 וּקְרֵיב צִדְקִיָּהוּ בַּר כְּנַעֲנָה וּמְחָא יַת מִיכָיְהוּ עַל לִיסְתֵּיהּ וַאֲמַר אֵידָא
שָׁעָה אִסְתַּלַּק רוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ מִנִּי לְמַלָּלָא עִמָּךְ׃ 25 וַאֲמַר מִיכָיְהוּ הָא אַתְּ חָזֵי בְּיוֹמָא הַהוּא וְאַתְּ עָלֵיל תָּוָון בְּגוֹ תָוָון לְאִטַּמָּרָא׃
26 וַאֲמַר מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל דְּבַר יַת מִיכָיְהוּ וַאֲתֵיבְהִי לְוַת אָמוֹן רַב קַרְתָּא וּלְוַת יוֹאָשׁ בַּר מַלְכָּא׃ 27 וְתֵימַר כִּדְנַן אֲמַר מַלְכָּא שַׁוּוֹ יַת
דֵּין בְּבֵית אֲסִירֵי וְאוֹכְלוּהִי לַחְמָא בִּדְחוֹק וּמַיָּא בִּדְחוֹק עַד מֵיתָא בִּשְׁלָמָא׃ 28 וַאֲמַר מִיכָיְהוּ אִם מֵיתָב תְּתוּב בִּשְׁלָם לָא רַעֲוָא מִן קֳדָם
יְיָ בִּי וַאֲמַר שְׁמַעוּ עַמְמַיָּא כּוּלְּהוֹן׃ 22 וּסְלֵיק מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה לְרָמֹת גִּלְעָד׃ 30 וַאֲמַר מַלְכָּא
דְיִשְׂרָאֵל לִיהוֹשָׁפָט אֲנָא אֶשְׁתַּנִּי וְאֵיעוֹל בִּקְרָבָא וְאַתְּ לְבֻשׁ לְבוּשָׁךְ וְאִשְׁתַּנִּי מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וְעַל לִקְרָבָא׃ 31 וּמַלְכָּא דַאֲרָם פַּקֵּיד
יַת רַבָּנֵי רְתִיכָא דִילֵיהּ תְּלָתִין וּתְרֵין לְמֵימַר לָא תַּגִּיחוּן קְרָב עִם זְעֵירָא וְעִם רַבָּא אֱלָהֵן עִם מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בִּלְחוֹדוֹהִי׃
32 וַהֲוָה כַּד חֲזוֹ רַבָּנֵי רְתִיכָא יַת יְהוֹשָׁפָט וְאִינּוּן אֲמַרוּ בְּרַם מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל הוּא וְזָרוּ עֲלוֹהִי לְאַגָּחָא קְרָבָא וּצְוַח יְהוֹשָׁפָט׃
31 וַהֲוָה כַּד חֲזוֹ רַבָּנֵי רְתִיכַיָּא אֲרֵי לָא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל הוּא וְתָבוּ מֵאֲחוֹרוֹהִי׃
34 וְגַבְרָא נְגַד בְּקַשְׁתָּא לְקִבְלֵיהּ וּמְחָא יַת מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בֵּין דִּיבְקֵי שִׂירְיָינָא וַאֲמַר לְמַרְכַּבְנֵיהּ אִתְחֲזַר לַאֲחוֹרָךְ וְאַפְקְנִי מִן מַשְׁרִיתָא
אֲרֵי אִתְמַרְעֵת׃

* *Et ait, Egrediar & ero ſpiritus mendax* 22
in ore omnium prophetarũ eius: & dixit, De-
cipies, & prævalebis: egredere & fac ita.

* *Et nunc ecce dedit Dominus ſpiritum mẽ-* 23
dacem in ore omnium prophetarum tuorũ iſto-
rum, & Dominus locutus eſt contra te mala.

* *Et acceſſit Sedechias filius Chanaan, &* 24
percuſſit Michæam in maxillã: & dixit, Qua-
lis ſpiritus Domini receſſit à me vt loqueretur
in te?

* *Et ait Michæas, Ecce tu videbis in die il-* 25
la, quando ingredieris in cubiculum de cubi-
culo vt abſcondaris.

* *Et dixit rex Iſrael, Apprehendite Mi-* 26
chæam, & reducite eum ad Amon principem
ciuitatis, & ad Joas filium regis.

* *Et dic, Sic dicit Rex, Ponite ipſum in cuſto-* 27
dia, & comedat panem tribulationis & aquã
anguſtiæ, donec reuertar ego in pace.

* *Et dixit Michæas, Si reuertens reuerſus* 28
fueris in pace, non locutus eſt Dominus in me.
& ait, Audiat omnis populus.

* *Et aſcendit rex Iſrael & Joſaphat rex Ju-* 29
da cum eo in Ramath Galaad.

* *Et dixit rex Iſrael ad Joſaphat regem Ju-* 30
da, Cooperiam me & ingrediar in bellũ, & tu
induere veſtibus meis: & cooperuit ſe rex
Iſrael, & ingreſſus eſt in bellum.

* *Et rex Syriæ præcepit principibus curruũ* 31
eius triginta & duobus dicens, Nõ committa-
tis pugnam contra paruum vel magnum, niſi
contra regem Iſrael ſolum.

* *Et factum eſt vt viderunt principes cur-* 32
ruum Joſaphat regem Juda, et ipſi dixerũt, Ap-
paret rex Iſrael iſte; & circundauerunt eum ad
pugnandum: & exclamauit Joſaphat.

* *Et factum vt viderunt principes curruũ* 33
quòd non eſt rex Iſrael iſte, & reuerſi ſunt ab
eo.

* *Et tetendit vnus arcum ſuum ſimpliciter,* 34
& percuſſit regem Iſrael inter pulmonẽ & in-
ter pectus: & dixit rex aurigæ ſuo, Verte ma-
num tuam & educ me de prælio, quia vulnè-
ratus ſum.

22 * καὶ εἶπεν, ἐξελεύσομαι καὶ ἔσομαι πνεῦμα ψευδὲς
ἐν στόματι πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, ἀπατήσεις, καίγε δυνήσῃ, ἔξελθε καὶ ποίησον οὕτως.

23 * καὶ νῦν ἰδοὺ δέδωκε κύριος πνεῦμα ψευδὲς ἐν στόματι πάντων τῶν προφητῶν σου τούτων, καὶ κύριος ἐλάλησεν ἐπὶ σὲ κακά. 24 * καὶ προσῆλθε σεδεκίας υἱὸς χαναδύ, καὶ ἐπάταξε τὸν μιχαίαν ἐπὶ τὴν σιαγόνα· καὶ εἶπεν, ποῖον πνεῦμα κυρίου ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ τοῦ λαλῆσαι ἐν σοί;

25 * καὶ εἶπε μιχαίας, ἰδοὺ σὺ ὄψει ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅταν εἰσελεύσῃ εἰς ταμίειον ἐκ ταμιείου τοῦ κρυβῆναι.

26 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραήλ, λάβετε τὸν μιχαίαν, καὶ ἀποστρέψατε αὐτὸν πρὸς ἀμὼν τὸν ἄρχοντα τῆς πόλεως, καὶ πρὸς ἰωὰς υἱὸν τοῦ βασιλέως.

27 * καὶ εἶπον, οὕτως λέγει ὁ βασιλεύς, θέτε αὐτὸν ἐν φυλακῇ, καὶ ἐσθιέτω ἄρτον θλίψεως καὶ ὕδωρ θλίψεως ἕως τοῦ ἀποστρέψαι με ἐν εἰρήνῃ. 28 * καὶ εἶπε μιχαίας, ἐὰν ἀποστρέφων ἀποστρέψῃς ἐν εἰρήνῃ, οὐ λελάληκε κύριος ἐν ἐμοί· καὶ εἶπεν, ἀκουσάτω πᾶς ὁ λαός.

29 * καὶ ἀνέβη ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ ἰωσαφὰτ βασιλεὺς ἰούδα μετ' αὐτοῦ εἰς ραμὰθ γαλαάδ.

30 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφὰτ βασιλέα ἰούδα, συγκαλύψομαι καὶ εἰσελεύσομαι εἰς τὸν πόλεμον, καὶ σὺ ἔνδυσαι τὰ ἱματισμόν μου· καὶ συνεκαλύψατο ὁ βασιλεὺς ἰσραήλ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν πόλεμον.

31 * καὶ ὁ βασιλεὺς συρίας ἐνετείλατο τοῖς ἄρχουσιν τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ τριάκοντα καὶ δύο, λέγων· μὴ συνάψητε πόλεμον πρὸς μικρὸν ἢ μέγαν, ἀλλ' ἢ πρὸς τὸν βασιλέα ἰσραὴλ μονώτατον.

32 * καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον οἱ ἄρχοντες τῶν ἁρμάτων τὸν ἰωσαφὰτ βασιλέα ἰούδα, καὶ αὐτοὶ εἶπον, φαινέ) βασιλεὺς ἰσραὴλ οὗτος, καὶ ἐκύκλωσαν αὐτὸν τοῦ πολεμῆσαι· καὶ ἀνέκραξεν ἰωσαφάτ.

33 * καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον οἱ ἄρχοντες τῶν ἁρμάτων ὅτι οὐκ ἔστι βασιλεὺς ἰσραὴλ οὗτος, καὶ ἀπέστρεψαν ἀπ' αὐτοῦ. 34 * καὶ ἐνέτεινεν εἷς τὸ τόξον αὐτοῦ ἀφελῶς, καὶ ἐπάταξε τὸν βασιλέα ἰσραὴλ ἀναμέσον τοῦ πνεύμονος καὶ ἀναμέσον τοῦ θώρακος· καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ ἡνιόχῳ αὐτοῦ, ἐπίστρεψον τὴν χεῖρά σου καὶ ἐξάγαγέ με ἐκ τοῦ πολέμου, ὅτι τετραυμάτισμαι.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[22] Et dixit, Exibo & ero ſpiritus mendax in ore omnium prophetarum mendacij qui ſunt illi: & dixit, Seduces, et etiam prævalebis: exi & fac tibi voluntatem tuam. [23] Et nunc ecce dedit Dominus ſpiritum mendacij in ore omnium prophetarum tuorum horum, & Dominus decreuit afferre ſuper te malum. [24] Et acceſſit Szidkiah filius Chenaghana, & percuſſit Michaiahu ſuper maxillam eius, & dixit, Quanam hora aſcendit ſpiritus prophetiæ Domini à me vt loqueretur tecum? [25] Et dixit Michaiahu, Ecce tu videbis die illo quo intrabis thalamum in medio thalamorum vt abſcondas te. [26] Et dixit rex Iſrael, Cape Michaiahu, & reduc eum ad Amon magiſtrum ciuitatis, & ad Ioas filium regis. [27] Et dices, Sic dixit rex, Ponite hunc in domo vnctorum, & cibate eum pane in afflictione & aqua in oppreſſione, quoad veniam in pace. [28] Et dixit Michaiahu, Si redeundo redieris in pace, non eſt bene placitum à Domino in me: & dixit, Audite populi omnes.

[29] Et aſcendit rex Iſrael & Ioſaphat rex tribus domus Iehudah in Ramoth Gilghad. [30] Et dixit rex Iſrael ad Iehoſaphat, Ego mutabo me & intrabo in prælium, & tu veſti veſtes tuas: & mutauit ſeſe rex Iſrael & intrauit in prælium.

[31] Et rex Aram præcepit magiſtris curruum qui erant ſibi, triginta & duobus, dicendo, Ne ineatis prælium cum paruo nec magno, niſi cum rege Iſrael ſolo. [32] Et fuit quando viderunt magiſtri curruum Iehoſaphat, ipſi dixerunt, Verè rex Iſrael ipſe eſt. & declinauerũt contra illum, vt inirent prælium: & clamauit Iehoſaphat. [33] Et fuit cùm vidiſſent magiſtri curruum, quòd non eſſet rex Iſrael, auerſi ſunt ab eo. [34] Et quidam contraxit arcum è regione ſui, & percuſſit regem Iſrael inter iuncturas loricæ: & dixit ad aurigam ſuum, Verte retro te & educ me de caſtris, nam malè affectus ſum.

35 * וַתַּעֲלֶה הַמִּלְחָמָה בַּיּוֹם הַהוּא וְהַמֶּלֶךְ הָיָה
מָעֳמָד בַּמֶּרְכָּבָה נֹכַח אֲרָם וַיָּמָת בָּעֶרֶב וַיִּצַּק דַּם־
הַמַּכָּה אֶל־חֵיק הָרָכֶב׃

36 * וַיַּעֲבֹר הָרִנָּה בַּמַּחֲנֶה כְּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ לֵאמֹר
אִישׁ אֶל־עִירוֹ וְאִישׁ אֶל־אַרְצוֹ׃

37 * וַיָּמָת הַמֶּלֶךְ וַיָּבוֹא שֹׁמְרוֹן וַיִּקְבְּרוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ
38 בְּשֹׁמְרוֹן׃ * וַיִּשְׁטֹף אֶת־הָרֶכֶב עַל־בְּרֵכַת
שֹׁמְרוֹן וַיָּלְקוּ הַכְּלָבִים אֶת־דָּמוֹ וְהַזֹּנוֹת רָחָצוּ
כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֵּר׃

39 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי אַחְאָב וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וּבֵית הַשֵּׁן
אֲשֶׁר בָּנָה וְכָל־הֶעָרִים אֲשֶׁר בָּנָה הֲלוֹא־הֵם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

40 * וַיִּשְׁכַּב אַחְאָב עִם־אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ אֲחַזְיָהוּ
41 בְנוֹ תַּחְתָּיו׃ * וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־אָסָא מָלַךְ עַל־
יְהוּדָה בִּשְׁנַת אַרְבַּע לְאַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃

42 * יְהוֹשָׁפָט בֶּן־שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה בְּמָלְכוֹ
וְעֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלָם וְשֵׁם אִמּוֹ
עֲזוּבָה בַּת־שִׁלְחִי׃

43 * וַיֵּלֶךְ בְּכָל־דֶּרֶךְ אָסָא אָבִיו לֹא־סָר מִמֶּנּוּ
44 לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה׃ * אֶךְ הַבָּמוֹת לֹא־
סָרוּ עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים וּמְקַטְּרִים בַּבָּמוֹת׃

45 * וַיְשַׁלֵּם יְהוֹשָׁפָט עִם־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃

46 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹשָׁפָט וּגְבוּרָתוֹ אֲשֶׁר־עָשָׂה
וַאֲשֶׁר נִלְחָם הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי
הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃

47 * וְיֶתֶר הַקָּדֵשׁ אֲשֶׁר נִשְׁאַר בִּימֵי אָסָא אָבִיו בִּעֵר
מִן־הָאָרֶץ׃

48 * וּמֶלֶךְ אֵין בֶּאֱדוֹם נִצָּב מֶלֶךְ׃

49 * יְהוֹשָׁפָט עָשָׂה אֳנִיּוֹת תַּרְשִׁישׁ לָלֶכֶת אוֹפִירָה
לָזָהָב וְלֹא הָלָךְ כִּי־נִשְׁבְּרָה אֳנִיּוֹת בְּעֶצְיוֹן גָּבֶר׃

35 *Commissum est ergo prœliũ in die illa. Et rex stabat in curru suo cõtra Syrios. Et mortuus est vesperè. Fluebat autẽ sanguis plagæ in sinum currus. 36 *Et pręco insonuit in vniuerso exercitu antequàm Sol occumberet, dicens: Vnusquisq; reuertatur in ciuitatẽ & in terrã suam. 37 *Mortuus est autẽ rex & perlatus est in Samariã. 38 sepelierúntq; regem in Samaria. *Et lauerunt currum eius in piscina Samariæ, & linxerunt canes sanguinẽ eius, & habenas lauerunt iuxta verbum Dñi quod locutus 39 fuerat. *Reliqua aũt sermonum Achab & Sup.21.f vniuersa quæ fecit, & domus eburnea quã ædificauit, cunctarúmq; vrbium quas extruxit; nónne hæc scripta sunt in libro 40 sermonũ dierum regum Israel? *Dormiuit ergo Achab cum patribus suis, & regnauit Ochozias filius eius pro eo.

41 *Iosaphat verò filius Asa regnare cœperat super Iudam anno quarto Achab 42 regis Israel. *Triginta quinque annorum erat cùm regnare cœpisset, & viginti quinque annis regnauit in Ierusalem. No 43 men matris eius Azuba filia Salai. *Et ambulauit in omni via Asa patris sui, & non declinauit ex ea. Fecítq; quod rectũ est in conspectu Dñi, verumtamen excelsa non abstulit. 44 *Adhuc enim populus sacrificabat & adolebat incensum in 45 excelsis. *Pacémque habuit Iosaphat cum rege Israel.

46 *Reliqua autem verborum Iosaphat, & opera eius quæ gessit & prœlia, nónne G hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda?

47 *Sed & reliquias effœminatorum qui remanserant in diebus Asa patris eius, ab- 48 stulit de terra. *Nec erat tunc rex constitutus in Edom.

49 *Rex verò Iosaphat fecerat classes in mari, quæ nauigarent in Ophir propter aurum; & ire non potuerunt, quia confractæ sunt in Asion-gaber.

תרגום יונתן

35 וּסְלִיקוּ עָבְדֵי קְרָבָא בְּיוֹמָא הַהוּא וּמַלְכָּא הֲוָה מַתְקַף וְקָאִים בִּרְתִיכָא לְקִבֵּיל אֲרָם וּמִית בְּרַמְשָׁא וְאִתְרַק דְּמָא דְּמַחוֹתָא
לְגוֹ רְתִיכָא׃ 36 וַאֲעִבְרוּ בָּרוֹז בְּמַשְׁרְיָתָא כְּמֵיעַל שִׁמְשָׁא לְמֵימַר גְּבַר לְקַרְתֵּיהּ וּגְבַר לְאַרְעֵיהּ׃ 37 וּמִית מַלְכָּא וַאֲתָא לְשֹׁמְרוֹן
וּקְבָרוּ יָת מַלְכָּא בְּשֹׁמְרוֹן׃ 38 וּשְׁטַף יָת רְתִיכָא עַל בְּרֵיכְתָּא דְשֹׁמְרוֹן וּלְחִכוּ כַּלְבַיָּא יָת דְּמֵיהּ וּמָנֵי זָנָא שְׁטַפוּ כְּפִתְגָמָא דַיְיָ דְּמַלִּיל׃
39 וּשְׁאַר פִּתְגְמֵי אַחְאָב וְכָל דַּעֲבַד וּבֵית שִׁינָא דְפִיל דְּבָנָא וְכָל קִרְוַיָּא דִּבְנָא הֲלָא אִינוּן כְּתִיבִין עַל סִפַּר פִּתְגְמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
40 וּשְׁכִיב אַחְאָב עִם אֲבָהָתוֹהִי וּמְלַךְ אֲחַזְיָהוּ בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃
41 וִיהוֹשָׁפָט בַּר אָסָא מְלַךְ עַל דְּבֵית יְהוּדָה בְּשַׁתַּת אַרְבַּע לְאַחְאָב מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל׃ 42 יְהוֹשָׁפָט בַּר תְּלָתִין וְחַמֵּשׁ שְׁנִין כַּד מְלַךְ
וְעֶשְׂרִין וְחַמֵּשׁ שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֵם וְשׁוּם אִמֵּיהּ עֲזוּבָה בַּת שִׁלְחִי׃ 43 וַאֲזַל בְּכָל אוֹרַח אָסָא אֲבוּהִי לָא סְטָא מִינֵיהּ לְמֶעְבַּד
דְּתַקֵּן קֳדָם יְיָ׃ 44 לְחוֹד בָּמָתָא לָא עֲתָרָא עוֹד כְּעַן עַמָּא מְרַבְּחִין וּמַסְּקִין בְּסִמְיִן עַל בָּמָתָא׃ 45 וְאַשְׁלִים יְהוֹשָׁפָט עִם מַלְכָּא
דְיִשְׂרָאֵל׃ 46 וּשְׁאַר פִּתְגְמֵי יְהוֹשָׁפָט וְגִבּוּרָתֵיהּ דַּעֲבַד וְרַאגִיחַ הֲלָא אִינוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגְמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי בֵּית יְהוּדָה׃
47 וּשְׁאַר נַפָּקַת בָּרָא דְאִישְׁתְּאַר בְּיוֹמֵי אָסָא אֲבוּהִי פָּלֵי מִן אַרְעָא׃
48 וּמַלְכָּא לֵית בֶּאֱדוֹם מְמַנָּא אֱלָהֵן אִיסְטַרְטִיגָּא מַלְכָּא׃
49 יְהוֹשָׁפָט עֲבַד סְפִינָתָא אַפְּרִיקָה לְמֵיזַל לְאוֹפִיר לְאַיְתָאָה דַּהֲבָא וְלָא אֲזַל אֲרֵי אִיתְבַּרָא סְפִינָתָא בְּעֶצְיוֹן גָּבֶר׃

* Et retrouersum est prælium in die illa, & rex erat stans in curru ex aduerso Syriæ à manè vsque ad vesperam, & egrediebatur sanguis plagæ stragis in sinum currus, & mortuus est rex vesperi.

* Et stetit exercitus præco in castris occidente Sole, & dixit, Vnusquisque in suam ciuitatem, & vnusquisque in suam hæreditatem.

* Quia mortuus est rex; & venerunt in Samariam, & sepelierunt regem Achaab in Samaria.

* Et lauerunt sanguinem à curru in fonte Samariæ, & linxerunt canes sanguinem, & meretrices lotæ sunt in sanguine eius iuxta verbum Domini, quod locutus fuit.

* Et reliqua sermonum Achaab, & vniuersa quæ fecit, & domum eburneam quam ædificauit, & cunctas vrbes quas fecit; nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel?

* Et dormiuit Achaab cum patribus suis, & regnauit Ochozias filius eius pro eo.

* Et Iosaphat filius Asa regnauit in Iuda, in anno quarto Achaab regis Israel.

* Et Iosaphat erat quadraginta & quinque annorũ cùm regnaret ipse; & viginti & quinque annos regnauit in Hierusalem, & nomen matri eius Azuba filia Salai.

* Et ambulauit in omni via Asa patris eius, non declinauit ab ea, vt faceret rectum in oculis Domini:

* Verumtamen de excelsis non abstulit. adhuc populus sacrificabat, & adolebant in excelsis.

* Et pacem habuit Iosaphat cum rege Israel.

* Et reliqua verborum Iosaphat & prælia eius quæ fecit, nonne hæc scripta in libro verborum dierum regum Iuda?

* Et reliquos iniciatorũ, qui remanserant in diebus Asa patris eius, abstulit de terra.

* Et rex non erat constitutus in Idumæa.

* Et Iosaphat fecit naues maris vt irent in Ophir propter aurum; & non ibant, quia confractæ sunt naues in Gesion Gaber.

35 * καὶ ἐτρώθη ὁ πόλεμος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· καὶ ὁ βασιλεὺς ἦν ἑστηκὼς ἐπὶ τοῦ ἅρματος ἐξ ἐναντίας συρίας ἀπὸ πρωΐ ἕως ἑσπέρας· καὶ ἐξεπορεύετο τὸ αἷμα τῆς πληγῆς τοῦ τρωσεως εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἅρματος, καὶ ἀπέθανεν ὁ βασιλεὺς ἑσπέρας.

36 * καὶ ἔξη ὁ στρατοκήρυξ ἐν τῇ παρεμβολῇ δυόντος τοῦ ἡλίου, καὶ εἶπεν, ἕκαστος εἰς τὴν ἑαυτοῦ πόλιν, καὶ ἕκαστος
37 εἰς τὴν ἑαυτοῦ κληρονομίαν. * ὅτι τέθνηκεν ὁ βασιλεύς· καὶ ἦλθον εἰς σαμαρείαν, καὶ ἔθαψαν τὸν βασιλέα
38 ἀχαὰβ εἰς σαμαρείαν. * καὶ ἀπενίψαντο τὸ αἷμα ἀπὸ τοῦ ἅρματος ἐπὶ τὴν κρήνην σαμαρείας· καὶ ἔλειξαν οἱ κύνες τὸ αἷμα, καὶ αἱ πόρναι ἐλούσαντο ἐν τῷ αἵματι ἀπὸ κυ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν.

39 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἀχαὰβ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησε, καὶ οἶκον ἐλεφαντινον ὃν ᾠκοδόμησε, καὶ πάσας τὰς πόλεις ἃς ἐποίησε, οὐχ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ;

40 * καὶ ἐκοιμήθη ἀχαὰβ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευσεν ὀχοζίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

41 * καὶ ἰωσαφὰτ υἱὸς ἀσὰ ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰούδα ἐν ἔτει τῷ τετάρτῳ τοῦ ἀχαὰβ βασιλέως ἰσραήλ.

42 * καὶ ἰωσαφὰτ υἱὸς τεσσαράκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν. καὶ εἴκοσι καὶ πέντε ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἀζουβὰ θυγάτηρ σαλαΐ.

43 * καὶ ἐπορεύθη ἐν πάσῃ ὁδῷ ἀσὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· οὐκ ἐξέκλινεν ἀπ' αὐτῆς, τοῦ ποιῆσαι τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλ-
44 μοῖς κυρίου· * πλὴν τῶν ὑψηλῶν οὐκ ἐξῆρεν. ἔτι ὁ λαὸς ἐθυσίαζε καὶ ἐθυμίων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς.

45 * καὶ εἰρήνευσεν ἰωσαφὰτ μετὰ βασιλέως ἰσραήλ.

46 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωσαφὰτ καὶ αἱ δυναστεῖαι αὐτοῦ ἃς ἐποίησεν, οὐχ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐν βίβλῳ λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα;

47 * καὶ τοὺς λοιποὺς τῶν τετελεσμένων τῶν καταλελειμμένων ἐν ταῖς ἡμέραις ἀσὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀφεῖλεν ἀπὸ
48 τῆς γῆς. * καὶ βασιλεὺς οὐκ ἦν ἐστηκὼς ἐν ἰδουμαίᾳ.

49 * καὶ ἰωσαφὰτ ἐποίησε νῆας θαρσεὶς τοῦ πορεύεσθαι εἰς ὀφὶρ ἕνεκεν τοῦ χρυσίου· καὶ οὐκ ἐπορεύοντο, ὅτι συνετρίβησαν αἱ νῆες ἐν γασιὼν γάβερ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

35 Et ascenderunt belligeratores die illa, & rex roborabat se, & stabat in curru è regione virorum Aram, & mortuus est vesperi, & effundebatur sanguis percussionis intra currum. 36 Et transire fecerunt præconem per castra occumbente Sole, dicendo: Vnusquisque ad vrbem suam, & vnusquisque in terram suam. 37 Et mortuus est rex, & venit in Somron: & sepelierunt regem in Somron.
38 Et lauit *quispiam* currum iuxta piscinam Somron, & linxerunt canes sanguinem eius; & vasa armorum lauerunt, iuxta verbum Domini quod locutus fuerat. 39 Et reliquum verborum Ahhab & omnia quæ fecit, & domus eburnea quam ædificauit, nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel?
40 Et cubuit Ahhab cum patribus suis, & regnauit Ahhaziah filius eius pro eo. 41 Et Iehosaphat filius Azza regnauit super *populum* domus Iehudah anno quarto Ahhab regis Israel. 42 Iehosaphat erat filius triginta quinque annorum quando regnauit; & viginti & quinque annis regnauit in Ieruſalem, & nomen matris eius erat Ghazubah filia Silhhi.
43 Et ambulauit in omni via Azza patris sui; non declinauit ab ea faciendo quod rectum erat ante Dominum.
44 Verumtamen excelsa non recesserunt: adhuc vsque populus sacrificabat & adolebat aromata super excelsa.
45 Et pacem fecit Iehosaphat cum rege Israel. 46 Et reliquum verborum Iehosaphat, & fortitudines eius quas fecit, et quomodo inijt prælium, nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah?
47 Et reliquum scortorum quod relictum fuerat in diebus Azza patris sui, extirpauit de terra.
48 Et rex non erat in Edom præpositus. nisi antesignanus regis. 49 Iehosaphat fecit naues Aphrikah, eundi causa in Ophir, vt deferret aurum: & non iuit; quia fractæ sunt naues in Gheszion Gaber.

50 * וַיֹּאמֶר אֲחַזְיָהוּ בֶן־אַחְאָב אֶל־יְהוֹשָׁפָט יֵלְכוּ
עֲבָדַי עִם־עֲבָדֶיךָ בָּאֳנִיּוֹת וְלֹא אָבָה יְהוֹשָׁפָט׃

50 * Tunc ait Ochozias filius Achab ad Iosaphat: Vadant serui mei cum seruis tuis in nauibus. Et noluit Iosaphat.

51 * וַיִּשְׁכַּב יְהוֹשָׁפָט עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו
בְּעִיר דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

51 * Dormiuítq; Iosaphat cũ patribus suis, & sepultus est cum eis in ciuitate Dauid patris sui, regnauítque Ioram filius eius pro eo.

52 * אֲחַזְיָהוּ בֶן־אַחְאָב מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן
בִּשְׁנַת שְׁבַע עֶשְׂרֵה לִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ
עַל־יִשְׂרָאֵל שְׁנָתָיִם׃

52 * Ochozias autem filius Achab regnare cœperat super Israel in Samaria, anno septimo decimo Iosaphat regis Iuda, regnauítque super Israel duobus annis.

53 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ אָבִיו
וּבְדֶרֶךְ אִמּוֹ וּבְדֶרֶךְ יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא
אֶת־יִשְׂרָאֵל׃

53 * Et fecit malum in conspectu Domini, & ambulauit in via patris sui & matris suæ, & in via Hieroboam filij Nabath qui peccare fecit Israel.

54 * וַיַּעֲבֹד אֶת־הַבַּעַל וַיִּשְׁתַּחוּ לוֹ וַיַּכְעֵס אֶת־
יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה אָבִיו׃

54 * Seruiuit quoq; Baal, & adorauit eum, & irritauit Dominum Deum Israel, iuxta omnia quæ fecerat pater eius.

תרגום יונתן

50 בְּכֵן אֲמַר אֲחַזְיָהוּ בַּר אַחְאָב לִיהוֹשָׁפָט יֵיזְלוּן עַבְדַי עִם עַבְדָךְ בִּסְפִינָתָא וְלָא אֲבָה יְהוֹשָׁפָט׃

51 וּשְׁכִיב יְהוֹשָׁפָט עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר עִם אֲבָהָתוֹהִי בְּקִרְתָּא דְּדָוִד אֲבוּהִי וּמְלַךְ יְהוֹרָם בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃

52 אֲחַזְיָהוּ בַּר אַחְאָב מְלַךְ עַל יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן בְּשַׁתָּא שְׁבַע עֶשְׂרֵי לִיהוֹשָׁפָט מַלְכָּא דְּבֵית יְהוּדָה וּמְלַךְ עַל יִשְׂרָאֵל תַּרְתֵּין שְׁנִין׃

53 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וַאֲזַל בְּאוֹרַח אֲבוּהִי וּבְאוֹרַח אִמֵּיהּ וּבְאוֹרַח יָרָבְעָם בַּר נְבָט דְּאַחֲיֵב יָת יִשְׂרָאֵל׃

54 וּפְלַח יָת בַּעְלָא וּסְגִיד לֵיהּ וְאַרְגִּיז קֳדָם יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל כְּכֹל דַּעֲבַד אֲבוּהִי׃

תם ספר מלכים א

ונקרא ומוגה עם רב עיון על ידי בנדיבטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח׃

ב א מ

50 ‡ τότε εἶπεν ὀχοζίας ὑὸς ἀχαὰβ τοῖς ἰωσαφάτ, πο-
ρευέσθωσαν ⊕ δοῦλοί μου μετὰ τῶν δούλων σου· Ϛ οὐκ ἠθέ-
λησεν ἰωσαφάτ.

51 ‡ καὶ ἐκοιμήθη ἰωσαφὰτ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ
ἐτάφη τοῖς πατράσιν αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ τοῦ πα-
τρὸς αὐτοῦ· Ϛ ἐβασίλευσεν ἰωρὰμ ὑὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

52 ‡ καὶ ὀχοζίας ὑὸς ἀχαὰβ ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραὴλ
ἐν σαμαρείᾳ ἐν ἔτει ἑπακαιδεκάτῳ ἰωσαφὰτ βασιλέως
ἰούδα ὀχοζίας ὑὸς ἀχαὰβ ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν
σαμαρείᾳ δύο ἔτη.

53 ‡ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπορεύθη
ἐν ὁδῷ ἀχαὰβ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ ἐν ὁδῷ ἰεζάβελ τῆς
μητρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις οἴκου ἱεροβοὰμ υἱοῦ
ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραήλ.

54 ‡ Ϛ ἐδούλευσε τοῖς βααλὶμ καὶ προσεκύνησεν αὐτοῖς·
καὶ παρώργισε κύριον τὸν θεὸν ἰσραὴλ κατὰ πάντα ὅσα
ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

50 Tunc dixit Ahhaziahu filius Ahhab ad Iehoſaphat, Eant ſerui mei cum ſeruis tuis in naui: & noluit Iehoſaphat.
51 Et iacuit Iehoſaphat cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum patribus ſuis in vrbe Dauid patris ſui, & regnauit Iehoram filius eius pro eo. 52 Ahhaziahu filius Ahhab regnauit ſuper Iſrael in Somron anno decimo ſeptimo Iehoſaphat regis tribus domus Iehudah, & regnauit ſuper Iſrael duobus annis. 53 Et fecit quod malum erat ante Dominum, & ambulauit in via patris ſui, & in via matris ſuæ, & in via Iarabgham filij Nebat qui peccare fecit Iſrael. 54 Et coluit Baghala, & adorauit illum, & irritauit Dominum Deum Iſrael iuxta omnia quæ fecerat pater eius.

FINIS I. REGVM.

EX REGIS CATHOLICI MANDATO

Benedictus Arias Montanus D. Th. recenſuit & probauit.

B. Arias Montanus

מלכים ב

א

1 וַיִּפְשַׁע מוֹאָב בְּיִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי מוֹת
2 אַחְאָב׃ * וַיִּפֹּל אֲחַזְיָה בְעַד
הַשְּׂבָכָה בַּעֲלִיָּתוֹ אֲשֶׁר בְּשֹׁמְרוֹן
וַיֵּחַל וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים וַיֹּאמֶר
אֲלֵהֶם לְכוּ דִרְשׁוּ בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן אִם־
אֶחְיֶה מֵחֳלִי זֶה׃
3 * וּמַלְאַךְ יְהוָה דִּבֶּר אֶל־אֵלִיָּה הַתִּשְׁבִּי קוּם
עֲלֵה לִקְרַאת מַלְאֲכֵי מֶלֶךְ־שֹׁמְרוֹן וְדַבֵּר אֲלֵהֶם
הֲמִבְּלִי אֵין־אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל אַתֶּם הֹלְכִים לִדְרֹשׁ
בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן׃
4 * וְלָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה הַמִּטָּה אֲשֶׁר־עָלִיתָ
שָּׁם לֹא־תֵרֵד מִמֶּנָּה כִּי מוֹת תָּמוּת וַיֵּלֶךְ אֵלִיָּה׃
5 * וַיָּשׁוּבוּ הַמַּלְאָכִים אֵלָיו וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם מַדּוּעַ
זֶה שַׁבְתֶּם׃
6 * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ עָלָה לִקְרָאתֵנוּ וַיֹּאמֶר
אֲלֵינוּ לְכוּ שׁוּבוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־שְׁלַח אֶתְכֶם
וְדַבֶּרְתֶּם אֵלָיו כֹּה אָמַר יְהוָה הֲמִבְּלִי אֵין־אֱלֹהִים
בְּיִשְׂרָאֵל אַתָּה שֹׁלֵחַ לִדְרֹשׁ בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי
עֶקְרוֹן לָכֵן הַמִּטָּה אֲשֶׁר־עָלִיתָ שָּׁם לֹא־תֵרֵד מִמֶּנָּה
כִּי־מוֹת תָּמוּת׃
7 * וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם מֶה מִשְׁפַּט הָאִישׁ אֲשֶׁר עָלָה
לִקְרַאתְכֶם וַיְדַבֵּר אֲלֵיכֶם אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה׃
8 * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו אִישׁ בַּעַל שֵׂעָר וְאֵזוֹר עוֹר אָזוֹר
בְּמָתְנָיו וַיֹּאמֶר אֵלִיָּה הַתִּשְׁבִּי הוּא׃
9 * וַיִּשְׁלַח אֵלָיו שַׂר חֲמִשִּׁים וַחֲמִשָּׁיו וַיַּעַל אֵלָיו
וְהִנֵּה יֹשֵׁב עַל־רֹאשׁ הָהָר וַיְדַבֵּר אֵלָיו אִישׁ
הָאֱלֹהִים הַמֶּלֶךְ דִּבֶּר רֵדָה׃

REGVM II. Translat. B. Hierony. *Ochozias*.

LIBER SECVNDVS
MELACHIM, ID EST, QVARTVS REGVM.

CAP. I.

1 PRæuaricatus est aũt Moab in Israel postquam mortuus est Achab. * Cecidítq; Ochozias per cancellos cœnaculi sui quod habebat in Samaria, & ægrotauit. Misitq; nuncios, dicẽs ad eos, Ite consulite Beelzebub deum Accaron, vtrum viuere queam de infirmitate mea hac.

3 * Angelus autem Domini locutus est ad Heliam Thesbytem, dicens: Surge, ascende in occursum nunciorum regis Samariæ, & dices ad eos, Numquid non est Deus in Israel, vt eatis ad consulendum
4 Beelzebub Deum Accaron? * Quam ob rem hæc dicit Dominus, De lectulo super quem ascendisti non descendes, sed mor-
5 te morieris. Et abijt Helias. * Reuersíque sunt nuncij ad Ochoziam. qui dixit eis,
6 Quare reuersi estis? * At illi respondedrũt ei, Vir occurrit nobis, & dixit ad nos, Ite, reuertimini ad regem qui misit vos, & dicetis ei, Hæc dicit Dominus: Num-
B quid quia non erat Deus in Israel, mittis vt consulatur Beelzebub deus Accaron? Idcircò de lectulo super quem ascendisti non descendes, sed morte morieris.

7 * Qui dixit eis, Cuius figuræ & habitus est vir ille qui occurrit vobis, & locutus est verba hæc?

8 * At illi dixerunt, Vir pilosus & zona pellicea accinctus renibus. Qui ait, Helias Thesbytes est.

9 * Misitque ad eum quinquagenarium principem & quinquaginta qui erant sub eo. Qui ascendit ad eum, sedentíque in vertice montis, ait: Homo Dei, rex præcepit vt descendas.

תרגום יונתן

א

ומרדו מוֹאָבָאֵי בְּיִשְׂרָאֵל בָּתַר דְּמִית אַחְאָב׃ 2 וּנְפַל אֲחַזְיָה מִן סְרִיגְתָּא בְּעִילִיתֵיהּ דִּי בְשׁוֹמְרוֹן וְאִתְמָרַע וּשְׁלַח אֲזַגְּדִין
וַאֲמַר לְהוֹן אֱזִילוּ תְּבַעוּ בְּבַעַל זְבוּב טַעֲוַת עֶקְרוֹן אִם אֵיחֵי מִמַּרְעִידִין׃ 3 וּמַלְאָכָא דַיְיָ מַלִּיל עִם אֵלִיָּהוּ
דְּמִתּוֹשָׁב קוּם סַק לְקֳדָמוֹת אֲזַגְּדֵי מַלְכָּא דְשֹׁמְרוֹן וְאִתְנַבֵּי לְהוֹן הֲלָא אֱלָהּ קַיָּם דְּשָׁכְנְתֵיהּ שָׁרְיָא בְּיִשְׂרָאֵל אַתּוּן אָזְלִין לְמִתְבַּע בְּבַעַל זְבוּב
טַעֲוַת עֶקְרוֹן׃ 4 וּבְכֵן כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ עַרְסָא דְסְלֵיקְתָּא לְהַמָּן לָא תֵחוֹת מִינַּהּ אֲרֵי מָסָת תְּמוּת וַאֲזַל אֵלִיָּהוּ׃
5 וְתָבוּ אֲזַגְּדַיָּא לְוָתֵיהּ וַאֲמַר לְהוֹן מָה דֵּין תַּבְתּוּן׃
6 וַאֲמַרוּ לֵיהּ גְּבַר סְלֵיק לְקֳדָמוֹתָנָא וַאֲמַר לָנָא אֱזִילוּ תּוּבוּ לְוַת מַלְכָּא דְשָׁלַח יְהָכוֹן וְתִמַּלְלוּן עִמֵּיהּ כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ הֲלָא אֱלָהּ קַיָּם
דְּשָׁכְנְתֵיהּ שָׁרְיָא בְּיִשְׂרָאֵל אַתְּ שָׁלַח לְמִתְבַּע בְּבַעַל זְבוּב טַעֲוַת עֶקְרוֹן בְּכֵן עַרְסָא דְסְלֵיקְתָּא לְהַמָּן לָא תֵחוֹת מִינַּהּ אֲרֵי מָסָת תְּמוּת׃
7 וּמַלִּיל עִמְּהוֹן מָה נִימוֹסָא דְגַבְרָא דְסְלֵיק לְקֳדָמוֹתְכוֹן וּמַלִּיל עִמְּכוֹן יַת פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵין׃
8 וַאֲמַרוּ לֵיהּ גְּבַר בְּעֵיל סַעֲרִין וְזַרְזָא דְמִשְׁכָא אֲסִיר בְּחַרְצֵיהּ וַאֲמַר אֵלִיָּהוּ דְמִן תּוֹשָׁב הוּא׃
9 וּשְׁלַח לְוָתֵיהּ רַב חַמְשִׁין וְחַמְשִׁין דְּעִמֵּיהּ וּסְלֵיק לְוָתֵיהּ וְהוּא יָתֵיב עַל רֵישׁ טוּרָא וּמַלִּיל עִמֵּיהּ נְבִיָּא דַיְיָ מַלְכָּא מַלֵּיל חוֹת׃

REGNORVM IIII.

CAP. I.

ET *prævaricatus est Moab in* 1
Israel postquam mortuus est Achaab.

‡ *Et cecidit Ochozias per* 2
cancellos qui in cœnaculo suo quod in Samaria; & ægrotauit: & misit nuncios, & dixit ad eos, Abite & consulite per Baal muscam deum Accaron, si viuam de ægritudine mea hac: & abierunt ad consulendum.

‡ *Et angelus Dei locutus est ad Heliam Thes-* 3
bytem, dicens: Surgens occurre nuncijs Ochoziæ regis Samariæ, et loquere ad eos, Si eò quòd non est Deus in Israel, vos itis ad consulendum per Baal muscam Deum Accaron?

‡ *Quamobrem hæc dicit Dominus, Lectus* 4
super quem ascendisti super eum, non descendes ab eo, quia in eo morte morieris: & abijt Helias, & dixit ad eos.

‡ *Et reuersi sunt nuncij ad eum. & dixit* 5
ad eos, Cur reuersi estis?

‡ *Et dixerunt ad eum, Vir ascendit in oc-* 6
cursum nostrum, & dixit ad nos, Ite, reuertimini ad regem qui misit vos, & dicite ei, Hæc dicit Dominus, Si eò quòd non est Deus in Israel, vadis tu ad interrogandum in Baal muscam deum Accaron? idcircò lectus super quem ascendisti super eum, non descendes ab eo, quia morte morieris.

‡ *Et dixit eis rex, Quod iudicium viri qui* 7
ascendit in occursum vobis, & qui locutus est ad vos verba hæc?

‡ *Et dixerunt, Vir pilosus & zona pellicea* 8
accinctus lumbum suum: & dixit, Helias Thesbytes hic.

‡ *Et mittit ad eum quinquagenarium prin-* 9
cipem & quinquaginta eius, & abierunt ad eum; ipse autem sedebat in vertice montis. & locutus est ad eum quinquagenarius princeps & dixit, Homo Dei, hæc dicit rex, Descende.

ΒΑΣΙΛΕΙΩΝ Δ'.

κεφαλ. α'.

ΚΑὶ ἠθέτησε μωὰβ ἐν ἰσραὴλ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν ἀχαάβ. 1

‡ καὶ ἔπεσεν ὀχοζίας διὰ τοῦ δικτυωτοῦ τοῦ ἐν τῷ ὑπερώῳ αὐτοῦ τῷ ἐν σαμαρείᾳ, καὶ ἠρρώσησε, καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους· καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, πορεύθητε καὶ ἐπερωτήσατε διὰ τοῦ βάαλ μυῖαν θεὸν ἀκκαρών, εἰ ζήσομαι ἐκ τῆς ἀῤῥωστίας μου ταύτης· καὶ ἐπορεύθησαν ἐπερωτῆσαι. 2

‡ καὶ ἄγγελος θεοῦ ἐλάλησε πρὸς ἠλίαν τὸν θεσβύτην, λέγων· ἀνάστα ἀπάντησον τοῖς ἀγγέλοις ὀχοζίου βασιλέως σαμαρείας, καὶ λάλησον πρὸς αὐτούς, εἰ διὰ τὸ μὴ εἶναι θεὸν ἐν ἰσραὴλ, ὑμεῖς πορεύεσθε ἐπερωτῆσαι διὰ τοῦ βάαλ μυῖαν θεὸν ἀκκαρών; 3

‡ διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος, ἡ κλίνη ἐφ' ἧς ἀνέβης ἐπ' αὐτῆς, οὐ καταβήσῃ ἀπ' αὐτῆς, ὅτι ἐν αὐτῇ θανάτῳ ἀποθανῇ· καὶ ἐπορεύθη ἠλίας, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς. 4

‡ καὶ ἐπέστρεψαν οἱ ἄγγελοι πρὸς αὐτόν· καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, τί ὅτι ἐπεστρέψατε; 5

‡ καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, ἀνὴρ ἀνέβη εἰς συναντησιν ἡμῖν, καὶ εἶπε πρὸς ἡμᾶς, δεῦτε ἀποστρέψατε πρὸς τὸν βασιλέα τὸν ἀποστείλαντα ὑμᾶς, καὶ εἴπατε αὐτῷ, τάδε λέγει κύριος, εἰ διὰ τὸ μὴ εἶναι θεὸν ἐν ἰσραὴλ, πορεύῃ σὺ ἐκζητῆσαι ἐν τῷ βάαλ μυῖαν θεὸν ἀκκαρών· διὰ τοῦτο ἡ κλίνη ἐφ' ἧς ἀνέβης ἐπ' αὐτῆς, οὐ καταβήσῃ ἀπ' αὐτῆς, ὅτι θανάτῳ ἀποθανῇ. 6

‡ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ βασιλεύς, τίς ἡ κρίσις τοῦ ἀνδρὸς τοῦ ἀναβαντος εἰς συναντησιν ὑμῖν, καὶ λαλήσαντος πρὸς ὑμᾶς τοὺς λόγους τούτους; 7

‡ καὶ εἶπον, ἀνὴρ δασὺς καὶ ζώνη δερματίνη περιεζωσμένος τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ· καὶ εἶπεν, ἠλίας ὁ θεσβύτης οὗτος. 8

‡ καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πεντηκόνταρχον καὶ τοὺς πεντήκοντα αὐτοῦ, καὶ ἐπορεύθησαν πρὸς αὐτόν· αὐτὸς δὲ ἐκάθητο ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους· καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν ὁ πεντηκόνταρχος, καὶ εἶπεν, ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, τάδε λέγει ὁ βασιλεύς, κατάβηθι. 9

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO,

B. ARIA MONTANO INTERPR.

CAPVT PRIMVM.

ET rebellauerunt Moabæi in Israel, postquam mortuus est Ahhab. [1] Et decidit Ahhaziah è cancellis in cœnaculum suum quod erat in Somron, & ægrotauit; misitque nuncios & dixit eis, Ite, interrogate Baghal-zebub Errorem Gheqron si viuam de ægritudine mea hac. [3] Et angelus Domini locutus est cum Eliah qui erat ex Thosab, Surge ascende in occursum nunciorum regis Somron, & vaticinare illis: Nónne Deus viuit cuius maiestas manet in Israel; vt eatis interrogare Baghal-zebub idôlum Gheqron? [4] Et idcirco sic dixit Dominus, De lecto, in quem ascendisti, non descendes, quia moriendo morieris. & abijt Eliah. [5] Et redierunt nuncij ad illum. & dixit eis, Quare redijstis? [6] Et dixerunt ei, Vir ascendit in occursum nostrum, & dixit nobis, Ite, redite ad regem qui misit vos, & loquimini cum illo, Sic dixit Dominus, Nónne Deus viuit cuius maiestas manet in Israel, vt miseris interrogare Baghal-zebub Errorem Gheqron? idcircò de lecto in quem ascendisti nõ descendes, quia moriendo morieris. [7] Et locutus est cum illis, Quæ est dispositio viri qui ascendit in occursum vestrum, & locutus est vobiscum verba hæc? [8] Et dixerunt ei, Vir præditus capillis, & cinctorio pellicco alligatus lumbos suos. Et dixit, Eliah qui est ex Thosab, ipse est. [9] Et misit ad eum magistrum quinquagenarium, & quinquaginta, qui erant cum illo; & ascendit ad illum: & ipse sedebat super caput montis, & locutus est cum illo propheta Domini, Rex locutus est, Descende.

10 * וַיַּעַן אֵלִיָּהוּ וַיְדַבֵּר אֶל־שַׂר הַחֲמִשִּׁים וְאִם־
אִישׁ אֱלֹהִים אָנִי תֵּרֶד אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל
אֹתְךָ וְאֶת־חֲמִשֶּׁיךָ וַתֵּרֶד אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וַתֹּאכַל
אֹתוֹ וְאֶת־חֲמִשָּׁיו׃

11 * וַיָּשָׁב וַיִּשְׁלַח אֵלָיו שַׂר־חֲמִשִּׁים אַחֵר
וַחֲמִשָּׁיו וַיַּעַן וַיְדַבֵּר אֵלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים כֹּה־
אָמַר הַמֶּלֶךְ מְהֵרָה רְדָה׃

12 * וַיַּעַן אֵלִיָּהוּ וַיְדַבֵּר אֲלֵיהֶם אִם־אִישׁ הָאֱלֹהִים
אָנִי תֵּרֶד אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וְתֹאכַל אֹתְךָ וְאֶת־
חֲמִשֶּׁיךָ וַתֵּרֶד אֵשׁ־אֱלֹהִים מִן־הַשָּׁמַיִם וַתֹּאכַל
אֹתוֹ וְאֶת־חֲמִשָּׁיו׃

13 * וַיָּשָׁב וַיִּשְׁלַח שַׂר־חֲמִשִּׁים שְׁלִשִׁים וַחֲמִשָּׁיו
וַיַּעַל וַיָּבֹא שַׂר־הַחֲמִשִּׁים הַשְּׁלִישִׁי וַיִּבְרַע עַל־
בִּרְכָּיו לִנֶגֶד אֵלִיָּהוּ וַיִּתְחַנֵּן אֵלָיו וַיְדַבֵּר אֵלָיו
אִישׁ הָאֱלֹהִים תִּיקַר־נָא נַפְשִׁי וְנֶפֶשׁ עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה
חֲמִשִּׁים בְּעֵינֶיךָ׃

14 * הִנֵּה יָרְדָה אֵשׁ מִן־הַשָּׁמַיִם וַתֹּאכַל אֶת־שְׁנֵי
שָׂרֵי הַחֲמִשִּׁים הָרִאשֹׁנִים וְאֶת־חֲמִשֵּׁיהֶם וְעַתָּה
תִּיקַר נַפְשִׁי בְּעֵינֶיךָ׃

15 * וַיְדַבֵּר מַלְאַךְ יְהוָה אֶל־אֵלִיָּהוּ רֵד אוֹתוֹ אַל־
תִּירָא מִפָּנָיו וַיָּקָם וַיֵּרֶד אוֹתוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ׃

16 * וַיְדַבֵּר אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה יַעַן אֲשֶׁר־שָׁלַחְתָּ
מַלְאָכִים לִדְרֹשׁ בְּבַעַל זְבוּב אֱלֹהֵי עֶקְרוֹן הֲמִבְלִי
אֵין־אֱלֹהִים בְּיִשְׂרָאֵל לִדְרֹשׁ בִּדְבָרוֹ לָכֵן הַמִּטָּה
אֲשֶׁר־עָלִיתָ שָׁם לֹא־תֵרֵד מִמֶּנָּה כִּי־מוֹת תָּמוּת׃

17 * וַיָּמָת כִּדְבַר־יְהוָה אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלִיָּהוּ וַיִּמְלֹךְ
יְהוֹרָם תַּחְתָּיו בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לִיהוֹרָם בֶּן־יְהוֹשָׁפָט
מֶלֶךְ יְהוּדָה כִּי לֹא־הָיָה לוֹ בֵן׃

18 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲחַזְיָהוּ אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵמָּה
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

10 *Respondénsq; Helias, dixit quinquagenario, Si homo Dei sum, descédat ignis de cælo, & deuoret te & quinquaginta
C tuos. Descendit ergo ignis de cælo, & deuorauit eum & quinquaginta qui erant cum eo.

11 *Rursúmque misit ad eum principem quinquagenarium alterum, & quinquaginta cum eo. Qui locutus est illi: Homo Dei; hæc dicit rex, Festina, descende.

12 *Respõdens Helias, ait: Si homo Dei ego sum, descendat ignis de cælo & deuoret te & quinquaginta tuos. Descendit ergo ignis de cælo, & deuorauit illum & quinquaginta eius.

13 *Iterum misit principem quinquagenarium tertium, & quinquaginta qui erant cum eo. Qui cùm venisset, curuauit genua contra Heliam, & precatus est eũ: & ait, Homo Dei noli despicere animam meam, & animas seruorum tuorum qui mecum sunt.

14 *Ecce descendit ignis de cælo, & deuorauit duos principes quinquagenarios primos & quinquagenos qui cũ eis erãt. Sed nunc, obsecro, vt miserearis animæ
15 meæ. *Locutus est autem angelus Domini ad Heliam, dicens: Descende cum
D eo. ne timeas. Surrexit igitur & descendit cum eo ad regem.

16 *Et locutus est ei, Hęc dicit Dominus, Quia misisti nũcios ad consulendũ Beelzebub Deum Accaron, quasi non esset Deus in Israel à quo posses interrogare sermonem, ideo de lectulo super quem ascendisti non descendes, sed morte mo-
17 rieris. *Mortuus est autem iuxta sermonem Domini quem locutus est Helias, & regnauit Ioram frater eius pro eo, anno secundo Ioram filij Iosaphat regis Iudæ. non enim habebat filium.

18 *Reliqua autem verborum Ochoziæ, quæ operatus est, nónne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel?

תרגום יונתן

10 וַאֲתִיב אֵלִיָּה וּמַלֵּיל עִם רַב חַמְשִׁין וְאִם נְבִיָּא דַיְיָ אֲנָא תֵּחוֹת אֶשְׁתָּא מִן שְׁמַיָּא וְתֵיכוֹל יָתָךְ וְיָת חַמְשִׁין דְּעִמָּךְ וְנָחַתַת אֶשְׁתָּא מִן קֳדָם
יְיָ מִן שְׁמַיָּא וַאֲכָלַת יָתֵיהּ וְיָת חַמְשִׁין דְּעִמֵּיהּ׃ 11 וְתָב וּשְׁלַח לְוָתֵיהּ רַב חַמְשִׁין אָחֳרָנָא וְחַמְשִׁין דְּעִמֵּיהּ וַאֲתִיב וּמַלֵּיל עִמֵּיהּ נְבִיָּא דַיְיָ
כְּדֵנָן אֲמַר מַלְכָּא אוֹחִי חוּת׃ 12 וַאֲתִיב אֵלִיָּהוּ וַאֲמַר לֵיהּ אִם נְבִיָּא דַיְיָ אֲנָא תֵּחוֹת אֶשְׁתָּא מִן שְׁמַיָּא וְתֵיכוֹל יָתָךְ וְיָת חַמְשִׁין דְּעִמָּךְ
וְנָחַתַת אֶשְׁתָּא מִן קֳדָם יְיָ מִן שְׁמַיָּא וַאֲכָלַת יָתֵיהּ וְיָת חַמְשִׁין דְּעִמֵּיהּ׃ 13 וְתָב וּשְׁלַח רַב חַמְשִׁין תְּלִיתָאָה וְחַמְשִׁין דְּעִמֵּיהּ וְסַלִּיק וַאֲתָא
רַב חַמְשִׁין תְּלִיתָאָה וְכָרַע עַל בִּרְכּוֹהִי לְקֳבֵיל אֵלִיָּה וּבְעָא מִנֵּיהּ וּמַלֵּיל עִמֵּיהּ נְבִיָּא דַיְיָ תִּיקַר כְּעַן נַפְשִׁי וְנֶפֶשׁ דְּעַבְדָּךְ אִילֵּין חַמְשִׁין בְּעֵינָךְ׃
14 הָא נָחַתַת אֶשְׁתָּא מִן קֳדָם יְיָ וַאֲכָלַת יָת תְּרֵין רַבָּנֵי חַמְשִׁין קַדְמָאֵי וְיָת חַמְשִׁין דְּעִמְּהוֹן וּכְעַן תִּיקַר נַפְשִׁי בְּעֵינָךְ׃
15 וַאֲמַר מַלְאָכָא דַיְיָ עִם אֵלִיָּהוּ חוּת עִמֵּיהּ לָא תְּדְחַל מִן קֳדָמוֹהִי וְקָם וּנְחַת עִמֵּיהּ לְוָת מַלְכָּא׃
16 וּמַלֵּיל עִמֵּיהּ כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ חֲלַף דְּשַׁלַּחְתָּ אִיזְגַּדִּין לְמִשְׁאַל בְּבַעַל זְבוּב טַעֲוַת עֶקְרוֹן הֲלָא אֱלָהּ קַיָּם דְּשָׁכִינְתֵּיהּ שָׁרְיָא בְּיִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁאַל בְּפִתְגָמֵיהּ בְּכֵן עַרְסָא דְּסַלִּיקְתָּא לְתַמָּן לָא תֵחוֹת מִינֵּיהּ אֲרֵי מָמָת תְּמוּת׃
17 וּמִית כְּפִתְגָמָא דַיְיָ דְּמַלֵּיל לְאֵלִיָּהוּ וּמְלַךְ יְהוֹרָם תְּחוֹתוֹהִי בְּשְׁנַת תַּרְתֵּין לִיהוֹרָם בַּר יְהוֹשָׁפָט מַלְכָּא דִּיהוּדָה אֲרֵי לָא
הֲוָה לֵיהּ בַּר׃
18 וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי אַחַזְיָה דַּעֲבַד הֲלָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סִפַּר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

*Et respondit Helias & dixit ad quinquagenarium principem, Si homo Dei sum ego, descendet ignis de cælo & deuorabit te & quinquaginta tuos. & descendit ignis de cælo & deuorauit eum & quinquaginta eius.

*Et adijciens rex misit ad eum principem quinquagenarium alterum & quinquaginta eius; & ascēdit quinquagenarius princeps, & locutus est ad eum, et dixit: Homo Dei, hæc dicit rex, Cito descende.

*Et respondit Helias & dixit ad eum, Si homo Dei sum ego, descendet ignis de cælo & deuorabit te & quinquaginta tuos. & descendit ignis de cælo & deuorauit illum & quinquaginta eius.

*Et addens rex rursum misit quinquagenarium principem tertium & quinquaginta eius; & venit quinquagenarius princeps tertius, & curuauit in genua sua contra Heliam, & precatus est eum, & locutus est ad eum, dicens: Homo Dei, honoretur iam anima mea, et animæ seruorum tuorum quinquaginta in oculis tuis.

*Ecce enim descendit ignis de cælo & deuorauit duos quinquagenarios principes primos & vniuscuiusque quinquaginta, & nunc honoretur iam anima seruorum tuorum in oculis tuis.

*Et locutus est angelus Domini ad Heliam, dicens: Descende cum eo, ne timeas à facie eorum: & surgens descendit Helias, & abijt cum eis ad regem.

*Et locutus est ad eum, Hæc dicit Dominus, Eò quòd misisti nuncios ad consulēdum in Baal muscam Deum Accaron, quasi non esset Deus in Israel vt interrogares sermonem eius; ideo lectus super quem ascendisti super eum, non descendes ab eo, quia morte morieris.

*Et mortuus est iuxta sermonem Domini, quem locutus est Helias; & regnauit Ioram frater Ochoziæ pro eo, quia non erat ei filius in anno secundo Joram filij Josaphat regis Judæ.

*Et reliqua verborum Ochoziæ & omnia quæ fecit; nonne scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel?

10 *καὶ ἀπεκρίθη ἠλίας καὶ εἶπε πρὸς τὸν πεντηκόνταρχον, εἰ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ εἰμὶ ἐγώ, καταβήτω πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατάφαγέτω σὲ καὶ τοὺς πεντήκοντά σου· καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγεν αὐτὸν καὶ τοὺς πεν-
11 τήκοντα αὐτοῦ. *καὶ προσθεὶς ὁ βασιλεὺς ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πεντηκόνταρχον ἕτερον καὶ τοὺς πεντήκοντα αὐτοῦ· καὶ ἀνέβη ὁ πεντηκόνταρχος καὶ ἐλάλησεν πρὸς αὐτόν, καὶ εἶπεν, ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ τάδε λέγει ὁ βασιλεύς, ταχέως κατάβηθι.

12 *καὶ ἀπεκρίθη ἠλίας καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, εἰ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ εἰμὶ ἐγώ, καταβήτω πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ καταφάγέτω σὲ καὶ τοὺς πεντήκοντά σου· καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγεν αὐτὸν καὶ τοὺς πεντήκοντα αὐτοῦ.

13 *καὶ προσθεὶς ὁ βασιλεὺς ἔτι ἀπέστειλε πεντηκόνταρχον τρίτον καὶ τοὺς πεντήκοντα αὐτοῦ· καὶ ἦλθεν ὁ πεντηκόνταρχος ὁ τρίτος, καὶ ἔκαμψεν τὰ γόνατα αὐτοῦ ἀπέναντι τοῦ ἠλίου, καὶ ἐδεήθη αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν, λέγων· ἄνθρωπε τοῦ θεοῦ, ἐνδυναμωθήτω δὴ ἡ ψυχή μου καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν δούλων σου τῶν πεντήκοντα ἐν ὀφθαλμοῖς
14 σου. *ἰδοὺ γὰρ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατέφαγεν τοὺς δύο πεντηκοντάρχους τοὺς πρώτους, καὶ ἑκάστου τοὺς πεντήκοντα, καὶ νῦν ἐνδυναμωθήτω δὴ ἡ ψυχὴ τῶν δούλων σου ἐν ὀφθαλμοῖς σου.

15 *καὶ ἐλάλησεν ἄγγελος κυρίου πρὸς ἠλίαν, λέγων· καταβήθι μετ' αὐτοῦ, μὴ φοβηθῇς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν· καὶ ἀναστὰς κατέβη ἠλίας, καὶ ἐπορεύθη μετ' αὐτῶν πρὸς τὸν βασιλέα.

16 *καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει κύριος, ἀνθ' ὧν ἀπέστειλας ἀγγέλους ἐπερωτῆσαι ἐν τῷ Βααλ μυῖαν θεὸν ἀκκαρών ὡσεὶ μὴ ἦν θεὸς ἐν ἰσραὴλ τοῦ ἐπερωτῆσαι τὸν λόγον αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ἡ κλίνη ἐφ' ἧς ἀνέβης ἐπ' αὐτῆς οὐ καταβήσῃ ἀπ' αὐτῆς, ὅτι θανάτῳ ἀποθανῇ.

17 *καὶ ἀπέθανεν κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν ἠλίας· καὶ ἐβασίλευσεν ἰωρὰμ ὁ ἀδελφὸς ὀχοζίου ἀντ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ ἦν αὐτῷ υἱὸς ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ ἰωρὰμ υἱοῦ ἰωσαφὰτ βασιλέως ἰούδα.

18 *καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ὀχοζίου καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et respondit Eliah, & locutus est cum magistro quinquagenorum, Et si propheta Domini sum, descendat ignis de cælo, & deuoret te & quinquaginta qui sunt tecum; & descendit ignis à Domino de cælo, & deuorauit illum & quinquaginta qui erant cum illo.
11 Et rursum misit ad illum magistrum quinquagenorum alterum, & quinquaginta qui erant cum eo; & respondit & locutus est cum illo, Propheta Domini, sic dixit rex, Festina, descende.
12 Et respondit Eliah & dixit ei, Si propheta Domini sum, descendat ignis de cælo & deuoret te & quinquaginta qui tecum sunt. tunc descendit ignis à Domino de cælo, & deuorauit illum & quinquaginta qui erant cum eo.
13 Et rursum misit magistrum quinquagenorum tertium & quinquaginta qui erant cum eo, & ascendit & venit magister quinquagenorum tertius, & incuruauit se super genua sua coram Eliah, & precatus est eum & locutus est cum illo, Propheta Domini, pretiosa sit quæso anima mea, & anima seruorum tuorum horum quinquaginta in oculis tuis.
14 Ecce descendit ignis à Domino & deuorauit duos magistros quinquagenorum priores & quinquaginta qui erant cum illis, & nunc preciosa sit anima mea in oculis tuis.
15 Et locutus est angelus Domini cum Eliah, Descende cum eo, ne timeas eum. & surrexit & descendit cum illo ad regem.
16 Et locutus est cum eo, Sic dixit Dominus, Eò quòd misisti nuncios vt interrogares Baghal Zebub idôlum Gheqron, nónne Deus viuit, cuius maiestas manet in Israel, vt interrogares verbum eius? idcircò de lecto, in quem ascendisti, non descendes, quia moriendo morieris.
17 Et mortuus est iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat ad Eliahu; & regnauit Iehoram pro eo, anno secundo Iehoram filij Iehosaphat regis tribus domus Iehudah, quia non erat illi filius.
18 Et reliquum verborum Ahhaziah quæ fecit, nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel?

ב

1 * וַיְהִי בְּהַעֲלוֹת יְהוָה אֶת־אֵלִיָּהוּ בַסְּעָרָה
הַשָּׁמַיִם וְאֵלִיָּהוּ וֶאֱלִישָׁע מִן־הַגִּלְגָּל׃
2 * וַיֹּאמֶר אֵלִיָּהוּ אֶל־אֱלִישָׁע שֵׁב־נָא פֹה כִּי יְהוָה
שְׁלָחַנִי עַד־בֵּית־אֵל וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע חַי־יְהוָה וְחֵי־
נַפְשְׁךָ אִם־אֶעֱזָבֶךָ וַיֵּרְדוּ בֵית־אֵל׃
3 * וַיֵּצְאוּ בְנֵי־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר־בֵּית־אֵל אֶל־אֱלִישָׁע
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֲיָדַעְתָּ כִּי הַיּוֹם יְהוָה לֹקֵחַ אֶת־אֲדֹנֶיךָ
מֵעַל רֹאשֶׁךָ וַיֹּאמֶר גַּם־אֲנִי יָדַעְתִּי הֲחֱשׁוּ׃
4 * וַיֹּאמֶר לוֹ אֵלִיָּהוּ אֱלִישָׁע שֵׁב־נָא פֹה כִּי יְהוָה
שְׁלָחַנִי יְרִיחוֹ וַיֹּאמֶר חַי־יְהוָה וְחֵי־נַפְשְׁךָ אִם־
אֶעֱזָבֶךָ וַיָּבֹאוּ יְרִיחוֹ׃
5 * וַיִּגְּשׁוּ בְנֵי־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר בִּירִיחוֹ אֶל־אֱלִישָׁע
וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הֲיָדַעְתָּ כִּי הַיּוֹם יְהוָה לֹקֵחַ אֶת־אֲדֹנֶיךָ
מֵעַל רֹאשֶׁךָ וַיֹּאמֶר גַּם־אֲנִי יָדַעְתִּי הֲחֱשׁוּ׃
6 * וַיֹּאמֶר לוֹ אֵלִיָּהוּ שֵׁב־נָא פֹה כִּי יְהוָה שְׁלָחַנִי
הַיַּרְדֵּנָה וַיֹּאמֶר חַי־יְהוָה וְחֵי־נַפְשְׁךָ אִם־אֶעֱזָבֶךָ
וַיֵּלְכוּ שְׁנֵיהֶם׃
7 * וַחֲמִשִּׁים אִישׁ מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים הָלְכוּ וַיַּעַמְדוּ
מִנֶּגֶד מֵרָחוֹק וּשְׁנֵיהֶם עָמְדוּ עַל־הַיַּרְדֵּן׃
8 * וַיִּקַּח אֵלִיָּהוּ אֶת־אַדַּרְתּוֹ וַיִּגְלֹם וַיַּכֶּה אֶת־הַמַּיִם
וַיֵּחָצוּ הֵנָּה וָהֵנָּה וַיַּעַבְרוּ שְׁנֵיהֶם בֶּחָרָבָה׃
9 * וַיְהִי כְּעָבְרָם וְאֵלִיָּהוּ אָמַר אֶל־אֱלִישָׁע שְׁאַל
מָה אֶעֱשֶׂה־לָּךְ בְּטֶרֶם אֶלָּקַח מֵעִמָּךְ וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע
וִיהִי־נָא פִּי־שְׁנַיִם בְּרוּחֲךָ אֵלָי׃
10 * וַיֹּאמֶר הִקְשִׁיתָ לִשְׁאוֹל אִם־תִּרְאֶה אֹתִי לֻקַּח
מֵאִתָּךְ יְהִי־לְךָ כֵּן וְאִם־אַיִן לֹא־יִהְיֶה׃
11 * וַיְהִי הֵמָּה הֹלְכִים הָלוֹךְ וְדַבֵּר וְהִנֵּה רֶכֶב־
אֵשׁ וְסוּסֵי אֵשׁ וַיַּפְרִדוּ בֵּין שְׁנֵיהֶם וַיַּעַל אֵלִיָּהוּ
בַּסְּעָרָה הַשָּׁמָיִם׃

REGVM II. Translat. B. Hieronymi. *Helias.*

CAP. II.

1 FActum est autē cùm leuare vellet Dñs
A Heliam per turbinē in cælum, ibāt He
2 lias & Helisæus de Galgalis. * Dixítque
Helias ad Helisæum, Sede hîc, quia Dñs
misit me vsq; in Bethel. Cui ait Helisæus,
Viuit Dñs, & viuit anima tua, quia non
derelinquam te. Cúmque descendissēt Be-
3 thel: * Egressi sunt filij prophetarū qui
erant in Bethel ad Helisæum, & dixerunt
ei, Nunquid nosti, quia hodie Dominus
tollet dominum tuum à te? Qui respon-
4 dit, Et ego noui, silete. * Dixit autem He
lias ad Helisęum, Sede hîc quia Dñs misit
me in Hiericho. Et ille ait, Viuit Dñs &
viuit anima tua, quia non derelinquā te.
5 * Cúmque venissent Hiericho, accesse-
runt filij prophetarum qui erant in Hie-
richo ad Helisæum, & dixerunt ei: Nun-
quid nosti, quia Dominus hodie tollet
dominum tuum à te? Et ait, Et ego noui,
6 silete. * Dixit autē ei Helias, Sede hîc,
quia Dñs misit me vsque ad Iordanem.
Qui ait, Viuit Dominus, & viuit anima
tua, quia non derelinquam te. Ierunt igi-
tur ambo pariter.
7 *Et quinquaginta viri de filijs prophe-
B tarum secuti sunt eos. Qui & steterunt
è contra longè. Illi autem ambo stabant
8 super Iordanem. *Tulítque Helias pal-
lium suum, & inuoluit illud, & percussit
aquas, quæ diuisæ sunt in vtramque par-
9 tem, & transierūt ambo per siccū. *Cúmq;
transissent, Helias dixit ad Helisæum: Po-
stula quod vis, vt faciam tibi, antequam
tollar à te. Dixítq; Helisæus, Obsecro vt
10 fiat in me duplex spiritus tuus. * Qui re-
spondit, Rem difficilem postulasti. Atta-
men si videris me quando tollar à te, erit
quod petisti. si autē non videris, non erit.
11 * Cúmque pergerent & incedentes ser- Ecc.38.b
mocinarentur, ecce currus igneus & equi
ignei diuiserunt vtrunque. Et ascendit
Helias per turbinem in cælum.

תרגום יונתן

ב

1 וַהֲוָה בְּאַסָּקוּת יְיָ יָת אֵלִיָּהוּ בְּעֲלְעוֹלָא לְצֵית שְׁמַיָּא וַאֲזַל אֵלִיָּהוּ וֶאֱלִישָׁע מִן גִּלְגָּלָא׃
2 וַאֲמַר אֵלִיָּהוּ לֶאֱלִישָׁע תִּיב כְּעַן הָכָא אֲרֵי יְיָ שַׁלְחַנִי עַד בֵּיתְאֵל וַאֲמַר אֱלִישָׁע קַיָּם הוּא יְיָ וְחֵי נַפְשָׁךְ אִם אֶשְׁבְּקִינָךְ וּנְחָתוּ לְבֵיתְאֵל׃
3 וּנְפַקוּ תַּלְמִידֵי נְבִיָּיא דִּי בְבֵיתְאֵל לְוָת אֱלִישָׁע וַאֲמַרוּ לֵיהּ הֲיָדַעְתָּ אֲרֵי יוֹמָא דֵין יְיָ מְרִיבוֹנָךְ מִנָּךְ וַאֲמַר אַף אֲנָא יָדַעְנָא שְׁתוֹקוּ׃
4 וַאֲמַר לֵיהּ אֵלִיָּהוּ אֱלִישָׁע תִּיב כְּעַן הָכָא אֲרֵי יְיָ שַׁלְחַנִי לִירִיחוֹ וַאֲמַר קַיָּם הוּא יְיָ וְחֵי נַפְשָׁךְ אִם אֶשְׁבְּקִינָךְ וַאֲתוֹ לִירִיחוֹ׃
5 וּקְרִיבוּ תַּלְמִידֵי נְבִיָּיא דִּירִיחוֹ לֶאֱלִישָׁע וַאֲמַרוּ לֵיהּ הֲיָדַעְתָּ אֲרֵי יוֹמָא דֵין יְיָ מְרִבּוֹנָךְ מִנָּךְ וַאֲמַר אַף אֲנָא יָדַעְנָא שְׁתוֹקוּ׃
6 וַאֲמַר לֵיהּ אֵלִיָּהוּ תֵּב כְּעַן הָכָא אֲרֵי יְיָ שַׁלְחַנִי לְיַרְדְּנָא וַאֲמַר קַיָּם הוּא יְיָ וְחֵי נַפְשָׁךְ אִם אֶשְׁבְּקִינָךְ וַאֲזַלוּ תַּרְוֵיהוֹן׃
7 וְחַמְשִׁין גַּבְרָא מִתַּלְמִידֵי נְבִיָּיא אֲזַלוּ וְקָמוּ מֵקְבֵל מֵרָחִיק וְתַרְוֵיהוֹן קָמוּ עַל יַרְדְּנָא׃
8 וּנְסֵיב אֵלִיָּהוּ יָת שׁוּשְׁפֵּיהּ וְאַחֲזַר וּמְחָה יָת מַיָּא וְאִתְפְּלִיגוּ לְכָא וּלְכָא וַעֲבָרוּ תַּרְוֵיהוֹן בִּיבֵשְׁתָּא׃
9 וַהֲוָה כְּמֵעְבְּרֵיהוֹן וְאֵלִיָּהוּ אֲמַר לֶאֱלִישָׁע שְׁאַל מָה אֶעְבִּיד לָךְ עַד לָא אֶיתְבַּר מִלְוָתָךְ וַאֲמַר אֱלִישָׁע וִיהֵי כְּעַן עַל חַד תְּרִין בִּרוּחַ נְבוּאָתָךְ עִמִּי׃
10 וַאֲמַר אַקְשֵׁיתָא לְמִשְׁאַל אִם חֶזֵי יָתִי דַּאֲנָא מִתְבַּר מִלְוָתָךְ יְהֵא לָךְ כֵּן וְאִם לָא לָא יְהֵי׃
11 וַהֲוָה עַד דְּאִינּוּן אָזְלִין מֵיזַל וּמְמַלְלִין וְהָא רְתִיכִין דְּאֶשְׁתָּא וְסוּסָוָן דְּאֶשְׁתָּא וְאַפְרִישׁוּ בֵּין תַּרְוֵיהוֹן וְסַלֵּיק אֵלִיָּה בְּעִלְעוֹלָא לְצֵית שְׁמַיָּא׃

CAP. II.

ET *factum est cùm leuaret Dominus Heliam in commotione quasi in cælum, & iuit Helias & Elisæus de Galgalis.*

Et ait Helias ad Elisæum, Sede iam hîc, quia Dominus misit me vsque in Bethel: & ait Elisæus, Viuit Dominus & viuit anima tua, si derelinquam te: & veniunt in Bethel.

Et egressi sunt filij prophetarum qui in Bethel ad Elisæum, & dixerunt ei, Si iam nosti quòd hodie tollit Dominus dominum tuum super caput tuum? & dixit, Et ego noui, silete.

Et dixit Helias Elisæo, Sede iam hîc, quia Dominus misit me in Hiericho: & ait Elisæus, Viuit Dominus & viuit anima tua, si derelinquam te. & venerunt in Hiericho.

Et appropinquauerunt filij prophetarum, qui in Hiericho ad Elisæum, & dixerunt ei, Si iam nosti quòd hodie tollit Dominus dominum tuum super caput tuum? & dixit, Ego noui, silete.

Et dixit ei Helias, Sede iam hîc, quia Dominus misit me vsque ad Jordanem: & ait Elisæus, Viuit Dominus & viuit anima tua, si derelinquam te: & ierunt ambo.

Et quinquaginta viri de filijs prophetarum venerunt, & steterunt è contra longè; ambo autem steterunt super Jordanem.

Et tulit Helias pallium suum & inuoluit illud, & percussit in eo aquas, & diuisa est aqua hinc & hinc. & transierunt ambo per siccum.

Et factū est vt transiuit, dixit Helias Elisæo, Postula quid faciam tibi antequam tollar ego à te. & dixit Elisæus, Fiat iam spiritus qui est in te dupliciter in me.

Et dixit Helias, Rem duram dixisti in petendo: attamen si videris me recedentem à te, erit tibi sic; si autem non videris, non fiet.

Et factum est ipsis pergentibus & loquentibus, & ecce currus ignis & equi ignis, & diuiserunt inter ambos: & assumptus est Helias in commotione vsque ad cælum.

β'.

1 * Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀναγαγεῖν κύριον τὸν ἠλίαν ἐν συσεισμῷ ὡς εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐπορεύθη ἠλίας καὶ ἐλισαιὲ
2 ἐκ γαλγάλων. * καὶ εἶπεν ἠλίας πρὸς ἐλισαιέ, κάθου δὴ ὧδε ἐνταῦθα, ὅτι κύριος ἀπέσταλκέ με ἕως βαιθήλ· καὶ εἶπεν ἐλισαιέ, ζῇ κύριος καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου, εἰ ἐγκαταλείψω σε· καὶ ἔρχονται εἰς βαιθήλ.
3 * καὶ ἐξῆλθον οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν οἱ ἐν βαιθὴλ πρὸς ἐλισαιέ, καὶ εἶπον αὐτῷ· εἰ δὴ ἔγνως ὅτι σήμερον λαμβάνει κύριος τὸν κύριόν σου ἐπάνωθεν τῆς κεφαλῆς σου; καὶ εἶπε, καί γε ἐγὼ ἔγνων, σιωπᾶτε.
4 * καὶ εἶπεν ἠλίας τῷ ἐλισαιέ· κάθου δὴ ἐνταῦθα, ὅτι κύριος ἀπέσταλκέ με εἰς ἱεριχώ· καὶ εἶπεν ἐλισαιέ, ζῇ κύριος καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου, εἰ ἐγκαταλείψω σε· καὶ ἦλθον εἰς ἱεριχώ.
5 * καὶ ἤγγισαν οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν οἱ ἐν ἱεριχὼ πρὸς ἐλισαιέ, καὶ εἶπον αὐτῷ, εἰ δὴ ἔγνως ὅτι σήμερον λαμβάνει κύριος τὸν κύριόν σου ἐπάνωθεν τῆς κεφαλῆς σου; καὶ εἶπεν, ἐγὼ ἔγνων, σιωπᾶτε.
6 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ἠλίας, κάθου δὴ ἐνταῦθα, ὅτι κύριος ἀπέσταλκέ με ἕως τοῦ ἰορδάνου· καὶ εἶπεν ἐλισαιέ, ζῇ κύριος καὶ ζῇ ἡ ψυχή σου, εἰ ἐγκαταλείψω σε· καὶ ἐπορεύθησαν ἀμφότεροι.
7 * καὶ πεντήκοντα ἄνδρες ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν ἦλθον, καὶ ἔστησαν ἀπέναντίας μακρόθεν· ἀμφότεροι δὲ ἔστησαν ἐπὶ τοῦ ἰορδάνου.
8 * καὶ ἔλαβεν ἠλίας τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ καὶ εἴλησεν αὐτήν, καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτῇ τὰ ὕδατα, καὶ διηρέθη τὸ ὕδωρ ἔνθεν καὶ ἔνθεν. καὶ διέβησαν ἀμφότεροι διὰ ξηρᾶς·
9 * καὶ ἐγένετο ὡς διῆλθεν, εἶπεν ἠλίας τῷ ἐλισαιέ, αἴτησαι τί ποιήσω σοι πρὶν ἢ ἀναληφθῆναί με ἀπὸ σοῦ· καὶ εἶπεν ἐλισαιέ, γενηθήτω δὴ τὸ πνεῦμα τὸ ἐπὶ σοὶ διπλοῦς ἐπ' ἐμέ.
10 * καὶ εἶπεν ἠλίας, ἐσκλήρωσας αἰτήσασθαι, πλὴν ἐὰν ἴδῃς με ἀναλαμβανόμενον ἀπὸ σοῦ, ἔσται σοι οὕτως· ἐὰν
11 δὲ μὴ ἴδῃς, οὐ μὴ γένηται). * καὶ ἐγένετο αὐτῶν πορευομένων καὶ λαλούντων, καὶ ἰδοὺ ἅρμα πυρὸς καὶ ἵπποι πυρός, καὶ διεχώρισαν ἀνὰ μέσον ἀμφοτέρων· καὶ ἀνελήφθη ἠλίας ἐν συσεισμῷ εἰς τὸν οὐρανόν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. II.

ET fuit cùm ascendere faceret Dominus Eliahu per turbinem ad summitatem cælorum, iuit Eliah & Elisagh de Gilghela.
[2] Et dixit Eliah ad Elisagh, Sede quæso hîc, quia Dominus misit me vsque in Bethel: & dixit Elisagh, Permanet ipse Dominus, & viuit anima tua, si reliquero te: & descenderunt in Bethel. [3] Et exierunt discipuli prophetarum, qui erant in Bethel, ad Elisagh, & dixerunt ei, Num cognouisti quòd hodie Dominus accipit dominum tuum à te? & dixit, Etiam, ego cognoui, tacete.
[4] Et dixit illi Eliah, Elisagh sede, quæso, hîc, quia Dominus misit me in Ierihho. Et dixit, Permanet ipse Dominus, & viuit anima tua si reliquero te. Et venerunt in Ierihho. [5] Et accesserunt discipuli prophetarum, qui erant in Ierihho, ad Elisagh, & dixerunt ei, Num cognouisti quòd hodie Dominus accipit dominum tuum à te? & dixit, Etiam ego cognoui, tacete.
[6] Et dixit ei Eliah, Sede quæso hîc, quia Dominus misit me ad Iardena: Et dixit, Permanet ipse Dominus, & viuit anima tua, si reliquero te. & ambulauerunt illi ambo. [7] Et quinquaginta viri de discipulis prophetarum iuerunt & steterunt è regione à longe: & ambo ipsi steterunt iuxta Iardena. [8] Et accepit Eliah pallium suum & conuoluit, & percussita quas, & diuisæ sunt huc & illuc: & transierunt ambo ipsi per siccitatem. [9] Et fuit cùm transissent ipsi, Eliah dixit ad Elisagh, Pete quid faciam tibi, donec non capior à te: & dixit Elisagh, Sit quæso super vnum duorum in spiritu prophetiæ tuæ mecum. [10] Et dixit, Dura petiuisti: si videris me dum ego capiar à te, erit tibi sic: at si non, non erit.
[11] Et fuit adhuc illis ambulantibus ambulando & loquentibus, & ecce currus ignei, & equi ignei separauerunt inter vtrumque, & ascendit Eliah per turbinem ad summitatem cælorum.

12 * וֶאֱלִישָׁע רֹאֶה וְהוּא מְצַעֵק אָבִי אָבִי רֶכֶב
יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו וְלֹא רָאָהוּ עוֹד וַיַּחֲזֵק בִּבְגָדָיו
וַיִּקְרָעֵם לִשְׁנַיִם קְרָעִים׃
13 * וַיָּרֶם אֶת־אַדֶּרֶת אֵלִיָּהוּ אֲשֶׁר נָפַל־ מֵעָלָיו
וַיָּשָׁב וַיַּעֲמֹד עַל־שְׂפַת הַיַּרְדֵּן׃
14 * וַיִּקַּח אֶת־אַדֶּרֶת אֵלִיָּהוּ אֲשֶׁר־נָפַל־ מֵעָלָיו
וַיַּךְ אֶת־הַמַּיִם וַיֹּאמַר אַיֵּה יְהוָה אֱלֹהֵי אֵלִיָּהוּ אַף־
הוּא׳ וַיַּךְ אֶת־הַמַּיִם וַיֵּחָצוּ הֵנָּה וְהֵנָּה־ וַיַּעֲבֹר
15 אֱלִישָׁע׃ * וַיִּרְאֻהוּ בְנֵי־הַנְּבִיאִים אֲשֶׁר־בִּירִיחוֹ
מִנֶּגֶד וַיֹּאמְרוּ נָחָה־ רוּחַ אֵלִיָּהוּ עַל־אֱלִישָׁע וַיָּבֹאוּ
לִקְרָאתוֹ וַיִּשְׁתַּחֲווּ־לוֹ אָרְצָה׃
16 * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה־נָא יֵשׁ־אֶת־עֲבָדֶיךָ חֲמִשִּׁים
אֲנָשִׁים בְּנֵי־חַיִל יֵלְכוּ־נָא וִיבַקְשׁוּ אֶת־אֲדֹנֶיךָ פֶּן־
נְשָׂאוֹ רוּחַ יְהוָה וַיַּשְׁלִכֵהוּ בְּאַחַד הֶהָרִים אוֹ בְּאַחַת
הַגֵּיאָוֹת׃ וַיֹּאמֶר לֹא תִשְׁלָחוּ׃
17 * וַיִּפְצְרוּ־בוֹ עַד־ בֹּשׁ וַיֹּאמֶר שִׁלָּחוּ וַיִּשְׁלְחוּ
חֲמִשִּׁים אִישׁ וַיְבַקְשׁוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְלֹא מְצָאֻהוּ׃
18 * וַיָּשֻׁבוּ אֵלָיו וְהוּא יֹשֵׁב בִּירִיחוֹ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
הֲלוֹא־אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם אַל־תֵּלֵכוּ׃
19 * וַיֹּאמְרוּ אַנְשֵׁי הָעִיר אֶל־אֱלִישָׁע הִנֵּה־נָא
מוֹשַׁב הָעִיר טוֹב כַּאֲשֶׁר אֲדֹנִי רֹאֶה וְהַמַּיִם רָעִים
20 וְהָאָרֶץ מְשַׁכֶּלֶת׃ * וַיֹּאמֶר קְחוּ־לִי צְלֹחִית
חֲדָשָׁה וְשִׂימוּ שָׁם מֶלַח וַיִּקְחוּ אֵלָיו׃
21 * וַיֵּצֵא אֶל־מוֹצָא הַמַּיִם וַיַּשְׁלֵךְ־שָׁם מֶלַח וַיֹּאמֶר
כֹּה־אָמַר יְהוָה רִפֵּאתִי לַמַּיִם הָאֵלֶּה לֹא־יִהְיֶה־
22 מִשָּׁם עוֹד מָוֶת וּמְשַׁכָּלֶת׃ * וַיֵּרָפוּ הַמַּיִם עַד
הַיּוֹם הַזֶּה כִּדְבַר אֱלִישָׁע אֲשֶׁר דִּבֵּר׃
23 * וַיַּעַל מִשָּׁם בֵּית־אֵל וְהוּא עֹלֶה בַּדֶּרֶךְ וּנְעָרִים
קְטַנִּים יָצְאוּ מִן־הָעִיר וַיִּתְקַלְסוּ־בוֹ וַיֹּאמְרוּ לוֹ
עֲלֵה קָרֵחַ עֲלֵה קָרֵחַ׃

12 * Heliſęus autem videbat & clamabat: Pater mi, pater mi, currus Iſrael & auriga eius. Et non vidit eum amplius. Appre- Inf. 13.c
C hendítque veſtimenta ſua, & ſcidit illa in
13 duas partes. *Et leuauit pallium Heliæ quod ceciderat ei. Reuerſúſque ſtetit ſu-
14 per ripam Iordanis. *Et pallio Heliæ quod ceciderat ei, percuſſit aquas. Et dixit: Vbi eſt Deus Heliæ etiam nunc? Percuſſitqúe aquas & diuiſæ ſunt huc atque
15 illuc, & trāſiit Heliſęus. *Vidétes aũt filij prophetarũ qui erāt in Iericho de-contra dixerunt: Requieuit ſpiritus Heliæ ſuper Heliſæum. Et venientes in occurſum eius adorauerunt eum proni in terram:
16 *Dixerúntq; illi; Ecce cum ſeruis tuis ſunt quinquaginta viri fortes, qui poſſunt ire & quærere dominum tuũ, ne fortè tulerit eum ſpiritus Domini & proiecerit eum in vnum montium aut in vnam vallium. Qui ait; Nolite mittere.
17 * Coegerúntq; eum donec acquieſceret & diceret: Mittite. Et miſerunt quinquaginta viros. Qui cùm quæſiſſent tribus diebus, non inuenerunt.
18 *Et reuerſi ſunt ad eum. At ille habitabat in Hiericho, & dixit eis: Nunquid non dixi vobis, Nolite mittere?
19 *Dixerunt quoque viri ciuitatis ad Heliſæum: Ecce habitatio ciuitatis huius optima eſt ſicut tuipſe domine proſpicis. ſed aquę peſſimæ ſunt & terra ſterilis.
20 *At ille ait: Afferte mihi vas nouum & mittite in illud ſal. Quod cũ attuliſſent;
21 *Egreſſus ad fontem aquarum miſit in illum ſal, & ait: Hæc dicit Dominus: Sanaui aquas has, & nõ erit vltrà in eis mors
22 neque ſterilitas. *Sanatæ ſunt ergo aquæ vſque in diem hanc iuxta verbũ Heli
23 ſæi quod locutus eſt. *Aſcendit autem inde Heliſæus in Bethel. Cumq; aſcéderet per viam, pueri parui egreſſi ſunt de ciuitate, & illudebant ei dicentes; Aſcende calue, aſcende calue.

תרגום יונתן

12 וֶאֱלִישָׁע חָזֵי וְהוּא מְצַוַּח רַבִּי רַבִּי דְּטָב לֵיהּ לְיִשְׂרָאֵל בְּצְלוֹתֵיהּ מֵרְתִּיכִין וּמְפָרְשִׁין וְלָא חָזְחִי עוֹד וַאֲתְקֵף בִּלְבוּשׁוֹהִי וּסְרַקִינוּן לְתַרִין
סְרָקִין׃ 13 וַאֲרִים יָת שׁוּשְׁיפָא דְּאֵלְיָהוּ דְּנְפַלַת מִינֵיהּ וְהָב וְקָם עַל כֵּיף יַרְדְּנָא׃ 14 וּנְסִיב יָת שׁוּשְׁיפָא דְּאֵלְיָהוּ דְּנְפַלַת מִינֵיהּ
וּמְחָא יָת מַיָּא וַאֲמַר קַבֵּיל בָּעוּתִי יְיָ אֱלָהֵיהּ דְּאֵלְיָהוּ אַף הוּא וּמְחָא יָת מַיָּא וְאִתְפְּלִיגוּ לְכָא וּלְכָא וַעֲבַר אֱלִישָׁע׃ 15 וַחֲזוֹהִי תַּלְמִידֵי
נְבִיֵּיא דְּבִירִיחוֹ מִקַּבֵּיל וַאֲמַרוּ נְחַת רוּחֵיהּ דְּאֵלְיָהוּ עַל אֱלִישָׁע וַאֲתוֹ לְקַדָּמוּתֵיהּ וּסְגִידוּ לֵיהּ עַל אַרְעָא׃ 16 וַאֲמַרוּ לֵיהּ הָא כְּעַן אִית עִם
עַבְדָּךְ חַמְשִׁין גַּבְרִין בְּנֵי חַיָּלָא יֵיזְלוּן כְּעַן וְיִבְעוֹן יָת רַבּוֹנָךְ דִּלְמָא נַטְלֵיהּ רוּחָא מִן קֳדָם יְיָ וּרְמָתֵי בְּחַד מִן טוּרַיָּא אוֹ בְּחַד מִן חֵילַיָּא וַאֲמַר לָא
תִּשְׁלְחוּן׃ 17 וְאַתְקִיפוּ בֵּיהּ עַד סַגִּי וַאֲמַר שְׁלַחוּ וּשְׁלַחוּ חַמְשִׁין גַּבְרָא וּבְעוֹ תְּלָתָא יוֹמִין וְלָא אַשְׁכְּחוּהִי׃ 18 וְתָבוּ לְוָתֵיהּ וְהוּא
יָתֵיב בִּירִיחוֹ וַאֲמַר לְהוֹן הֲלָא אֲמָרִית לְכוֹן לָא תֵיזְלוּן׃
19 וַאֲמַרוּ אֱנָשֵׁי קַרְתָּא לֶאֱלִישָׁע הָא כְּעַן מוֹתַב קַרְתָּא שַׁפִּיר כְּמָה דְּרִיבּוֹנִי חָזֵי וּמַיָּא בִּישִׁין וְאַרְעָא מַתְכְּלָא׃
20 וַאֲמַר אַיְתוֹ לִי צְלוּחִיתָא חַדְתָּא וְשׁוּוּ תַּמָּן מִלְחָא וַאֲיְתִיאוּ לֵיהּ׃
21 וּנְפַק לְמַפְקָנָא דְמַיָּא וּרְמָא תַּמָּן מִלְחָא וַאֲמַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אַסֵּיתִי לְמַיָּא הָאִילֵּין וְלָא יְהֵא מִתַּמָּן עוֹד מָוֶת וְתִכְלָא׃
22 וְאִיתַּסְיאוּ מַיָּא עַד יוֹמָא הָדֵין כְּפִתְגָמָא דֶּאֱלִישָׁע דְּמַלִּיל׃
23 וּסְלִיק מִתַּמָּן לְבֵית אֵל וְהוּא סָלִיק בְּאָרְחָא וְיַנְקִין זְעִירִין נְפָקוּ מִן קַרְתָּא וְאִתְלְעֲבוּ בֵּיהּ וַאֲמַרוּ לֵיהּ סַק קִרְחָא סַק קִרְחָא׃

12 * Et Eliſæus videbat, & ipſe clamabat: Pater pater, currus Iſrael & eques eius. & non vidit eum amplius. Et apprehendit Eliſæus veſtimentum ſuum, et ſcidit illud in duas partes.

13 * Et leuauit pallium Heliæ Eliſæus quod ceciderat ſuper eum. & reuerſus eſt Eliſæus, & ſtetit ſuper ripam Iordanis:

14 * Et tulit pallium Heliæ quod ciderat ſuper eum, & percuſſit aquas, & non ſunt diuiſæ. & dixit Eliſæus; Vbi eſt Deus Heliæ etiam ipſe? & percuſſit aquas, & diuiſæ ſunt huc & huc: & tranſiit per ſiccum.

15 * Et viderũt filij prophetarum qui in Hiericho econtra reuertentem eum. & dixerunt: Requieuit ſpiritus Heliæ ſuper Eliſæum. et abierunt in occurſum ei, & adorauerunt eum ſuper terram.

16 * Et dixerunt ad eum: Ecce iam ſunt cum ſeruis tuis quinquaginta viri filij roboris: euntes iam quærant dominum tuum, ne fortè tulerit eum ſpiritus Domini, & proiecit eum in vnum montium vel in vnum collium. & ait Eliſæus: Non mittetis.

17 * Et coegerunt eum donec erubeſceret. et dixit: Mittite. & miſerunt quinquaginta viros, et quæſierunt tribus diebus, & non inuenerũt.

18 * Et reuerſi ſunt ad eum. et Eliſæus ſedebat in Hiericho. & dixit eis: Nonne dixi vobis, Nõ eatis?

19 * Et dixerunt viri ciuitatis ad Eliſæum: Ecce iam habitatio ciuitatis huius bona, ſicut tu domine perſpicis, & aquæ malæ, et terra ſterilis.

20 * Et ait Eliſæus: Tollite mihi hydriam nouam, & mittite ibi ſalem. & tulerunt ei.

21 * Et egreſſus eſt ad tranſitum aquarum, & miſit ibi ſalem. & ait: Hæc dicit Dominus; Sanaui aquas has: non erit amplius indè moriens neque ſterilis.

22 * Et ſanatæ ſunt aquæ vſque ad diem hanc iuxta verbum quod locutus eſt Eliſæus.

23 * Et aſcendit Eliſæus indè in Bethel: et ipſo aſcendente in via, egreſſi ſunt pueri parui de ciuitate, & illudebant ei, & dicebant ei: Aſcende calue, aſcende calue.

12 * καὶ ἐλισεαὶ ἑώρα Ϛ αὐτὸς ἐβόα, πάτερ πάτερ, ἅρμα ἰσραὴλ καὶ ἱππεὺς αὐτοῦ. Ϛ οὐκ εἶδε αὐτὸν ἔτι. Ϛ ἐκράτησεν ἐλισεαὶ τῶν ἱματίων αὐτοῦ Ϛ διέρρηξεν αὐτὰ εἰς δύο·

13 * καὶ ἔλεβε τὴν μηλωτὴν ἠλίου ὁ ἐλισεαὶ τὴν πεσοῦσαν ἐπάνωθεν αὐτοῦ. καὶ ἐπέστρεψεν ἐλισεαὶ καὶ ἔστη ἐπὶ τοῦ χείλους τοῦ ἰορδάνου·

14 * καὶ ἔλαβε τὴν μηλωτὴν ἠλίου, ἣ ἔπεσεν ἐπάνωθεν αὐτοῦ, Ϛ ἐπάταξε τὰ ὕδατα, καὶ οὐ διηρέθη. Ϛ εἶπεν ἐλισεαί, ποῦ ἐστὶν θεὸς ἠλίου ἀφώ; καὶ ἐπάταξε τὰ ὕδατα, καὶ διηρέθη ὧδε Ϛ ὧδε. καὶ ἦλθε διὰ ξηρᾶς·

15 * καὶ εἶδον οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν οἱ ἐν ιερειχὼ ἐξεναντίας ἀναστρέφοντα αὐτόν. καὶ εἶπον, ἐπάναπέπαυται τὸ πνεῦμα ἠλίου ἐπὶ ἐλισεαί. καὶ ἐπορεύθησαν εἰς συνάντησιν αὐτῷ, Ϛ προσκυνήσουσιν αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν.

16 * καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, ἰδοὺ δή εἰσι μετὰ τῶν παίδων σου πεντήκοντα ἄνδρες υἱοὶ δυνάμεως, πορευθέντες δὴ ζητησάτωσαν τὸν κύριόν σου, μή ποτε ἦρεν αὐτὸν πνεῦμα κυρίου Ϛ ἔρριψεν αὐτὸν ἐφ' ἓν τῶν ὀρέων ἢ ἐπὶ ἕνα τῶν βουνῶν. καὶ εἶπεν ἐλισεαί, οὐκ ἀποστελεῖτε.

17 * καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν ἕως ἠχρειώθη. καὶ εἶπεν, ἀποστείλατε. καὶ ἀπέστειλαν πεντήκοντα ἄνδρας, καὶ ἐζήτησαν τρισὶν ἡμέραις, Ϛ οὐχ εὗρον.

18 * καὶ ὑπέστρεψαν πρὸς αὐτόν. Ϛ ἐλισεαὶ ἐκάθητο ἐν ιερειχώ, Ϛ εἶπεν αὐτοῖς, οὐκ εἶπον ὑμῖν μὴ πορεύεσθε;

19 * καὶ εἶπον οἱ ἄνδρες τῆ πόλεως πρὸς ἐλισεαί, ἰδοὺ δὴ ἡ κατοίκησις τῆς πόλεως ταύτης ἀγαθὴ, καθὼς σὺ κύριεύεις, Ϛ τὰ ὕδατα πονηρά, καὶ ἡ γῆ ἀτεκνουμένη.

20 * καὶ εἶπεν ἐλισεαί, λάβετέ μοι ὑδρίσκην καινὴν, καὶ ἐμβάλετε ἐκεῖ ἅλας. Ϛ ἔλαβον αὐτῷ·

21 * καὶ ἐξῆλθεν ἐπὶ τὴν διέξοδον τῶν ὑδάτων, καὶ ἔρριψεν ἐκεῖ τὰ ἅλας. καὶ εἶπεν, τάδε λέγει κύριος, ἴαμαι τὰ ὕδατα ταῦτα. οὐκ ἔσαι ἔτι ἐκεῖθεν ἀποθνήσκων οὐδὲ ἀτεκνουμένη.

22 * καὶ ἰάθη τὰ ὕδατα ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, κατὰ τὸ ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν ἐλισεαί.

23 * καὶ ἀνέβη ἐλισεαὶ ἐκεῖθεν εἰς βαιθήλ, Ϛ αὐτοῦ ἀναβαίνοντος ἐν τῇ ὁδῷ, ἐξῆλθε παιδάρια μικρὰ ἐκ τῆς πόλεως, καὶ κατέπαιζον αὐτοῦ, Ϛ ἔλεγον αὐτῷ, ἀνάβαινε φαλακρέ, ἀνάβαινε φαλακρέ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et Eliſagh videbat, idemque clamabat: Magiſter mi, magiſter mi, qui melior erat ipſi Iſrael oratione ſua, curribus & equitibus. & non vidit illum amplius: & apprehendit veſtimenta ſua, & ſcidit illa in duas ſciſſuras.

13 Et ſuſtulit pallium Eliah quod deciderat ab illo, & rediit & ſtetit iuxta ripam Iardena.

14 Et accepit pallium Eliah quod deciderat ab illo, & percuſſit aquas, & dixit: Suſcipe petitionem meam Domine Deus Eliah etiam ipſe: & percuſſit aquas, & diuiſæ ſunt huc & illuc, & tranſiit Eliſagh.

15 Et viderunt eum diſcipuli prophetarum qui erant in Ierihho è regione, & dixerunt: Deſcendit ſpiritus Eliah ſuper Eliſagh. & venerunt in occurſum eius, & incuruati ſunt ei ſuper terram. 16 Et dixerunt ei: Ecce nunc ſunt cum ſeruis tuis quinquaginta viri filij virtutis; eant quæſo & quærant dominum tuum; fortaſſe tulit illum ſpiritus à Domino, & proiecit illum in vnum ex montibus, aut in vnam ex vallibus. & dixit: Ne mittatis. 17 Et inualuerunt in eum vſque multum. & dixit: Mittite. & miſerunt quinquaginta viros, & quæſierunt tribus diebus, & non inuenerunt illum. 18 Et redierunt ad eum, & ipſe habitabat in Ierihho. & dixit illis: Nonne dixi vobis, ne eatis? 19 Et dixerunt homines ciuitatis ad Eliſagh: Ecce nunc habitatio vrbis pulcherrima, ſicut dominus meus videt; ſed aquæ ſunt malæ & terra orbatrix. 20 Et dixit: Adferte mihi phialam nouam, & ponite in ea ſal. & attulerunt ei. 21 Et exiit ad exitum aquarum, & coniecit ibi ſal, & dixit: Sic dixit Dominus: Sanaui aquas iſtas, & non erit indè amplius mors & orbitas. 22 Et ſanatæ ſunt aquæ vſque in diem hanc, iuxta verbum Eliſagh quod locutus eſt. 23 Et aſcendit indè in Bethel: & ipſo aſcendente per viam pueri paruuli exierunt ex vrbe, & irriſerunt eum, & dixerunt ei: Aſcende calue, aſcende calue.

24 * וַיִּפֶן אַחֲרָיו וַיִּרְאֵם וַיְקַלְלֵם בְּשֵׁם יְהוָה וַתֵּצֶאנָה
שְׁתַּיִם דֻּבִּים מִן־הַיַּעַר וַתְּבַקַּעְנָה מֵהֶם אַרְבָּעִים
וּשְׁנֵי יְלָדִים׃
25 * וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם אֶל־הַר הַכַּרְמֶל וּמִשָּׁם שָׁב שֹׁמְרוֹן׃

ג

1 * וִיהוֹרָם בֶּן־אַחְאָב מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן
בִּשְׁנַת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה לִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ
שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃
2 * וַיַּעֲשֶׂה הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה רַק לֹא כְאָבִיו וּכְאִמּוֹ
וַיָּסַר אֶת־מַצְּבַת הַבַּעַל אֲשֶׁר עָשָׂה אָבִיו׃
3 * רַק בְּחַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר־הֶחֱטִיא אֶת־
יִשְׂרָאֵל דָּבֵק לֹא־סָר מִמֶּנָּה׃
4 * וּמֵישַׁע מֶלֶךְ־מוֹאָב הָיָה נֹקֵד וְהֵשִׁיב לְמֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל מֵאָה־אֶלֶף כָּרִים וּמֵאָה אֶלֶף אֵילִים צָמֶר׃
5 * וַיְהִי כְּמוֹת אַחְאָב וַיִּפְשַׁע־מֶלֶךְ מוֹאָב בְּמֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל׃
6 * וַיֵּצֵא הַמֶּלֶךְ יְהוֹרָם בַּיּוֹם הַהוּא מִשֹּׁמְרוֹן
וַיִּפְקֹד אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃
7 * וַיֵּלֶךְ וַיִּשְׁלַח אֶל־יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר
מֶלֶךְ מוֹאָב פָּשַׁע בִּי הֲתֵלֵךְ אִתִּי אֶל־מוֹאָב לַמִּלְחָמָה
וַיֹּאמֶר אֶעֱלֶה כָּמֹנִי כָמוֹךָ כְּעַמִּי כְעַמֶּךָ כְּסוּסַי
כְּסוּסֶיךָ׃
8 * וַיֹּאמֶר אֵי־זֶה הַדֶּרֶךְ נַעֲלֶה וַיֹּאמֶר דֶּרֶךְ מִדְבַּר
אֱדוֹם׃
9 * וַיֵּלֶךְ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וּמֶלֶךְ יְהוּדָה וּמֶלֶךְ אֱדוֹם
וַיָּסֹבּוּ דֶּרֶךְ שִׁבְעַת יָמִים וְלֹא־הָיָה מַיִם לַמַּחֲנֶה
וְלַבְהֵמָה אֲשֶׁר בְּרַגְלֵיהֶם׃
10 * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲהָהּ כִּי־קָרָא יְהוָה לִשְׁלֹשֶׁת
הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה לָתֵת אוֹתָם בְּיַד־מוֹאָב׃

24 * Qui cùm respexisset, vidit eos, & maledixit eis in nomine Domini. Egressique sunt duo vrsi de saltu, & lacerauerunt ex eis quadraginta duos pueros.
25 * Abiit autem indè in montem Carmeli, & indè reuersus est in Samariam.

CAP. III.

1 IOram verò filius Achab regnauit super
A Israel in Samaria, anno decimo octauo Iosaphat regis Iudæ. Regnauitque duodecim annis.
2 * Et fecit malum coram Domino, sed non sicut pater suus & mater. tulit enim statuas Baal quas fecerat pater eius:
3 * Veruntamen in peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel, adhæsit, nec recessit ab eis.
4 * Porrò Mesa rex Moab nutriebat pecora multa, & soluebat regi Israel centum millia agnorum, & cētum millia arietum cum velleribus suis.
5 * Cumque mortuus fuisset Achab, prę-uaricatus est fœdus quod habebat cum rege Israel.
6 * Egressus est igitur rex Ioram in die illa de Samaria, & recensuit vniuersum Israel.
7 * Misitque ad Iosaphat regem Iuda dicens: Rex Moab recessit à me. veni mecum contra eum ad prœlium. Qui respondit: Ascendam. qui meus est, tuus est: populus meus populus tuus, & equi mei e-
B qui tui. 2.Reg. 22.2.
8 * Dixitque: Per quam viam ascendemus? At ille respondit: Per desertum Idumeæ.
9 * Perrexerunt igitur rex Israel & rex Iuda, & rex Edom, & circuierunt per viam septem dierum, nec erat aqua exercitui & iumentis quæ sequebantur eos.
10 * Dixitque rex Israel: Heu, heu, heu, congregauit nos Dominus tres reges, vt traderet in manu Moab.

תרגום יונתן

24 וְאִתְפְּנִי לַאֲחוֹרוֹהִי וַחֲזָנוּן וְלָטִינוּן בִּשְׁמָא דַיְיָי וּנְפַקָא תַּרְתֵּין דּוּבִין מִן חוּרְשָׁא וּבְזַעָא מִנְּהוֹן אַרְבְּעִין וּתְרֵין יָנְקִין׃
25 וַאֲזַל מִתַּמָּן לְטוּר כַּרְמְלָא וּמִתַּמָּן תָּב לְשֹׁמְרוֹן׃

ג

1 וִיהוֹרָם בַּר אַחְאָב מְלַךְ עַל יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן בִּשְׁנַת תְּמַנְיָא עֶשְׂרֵי לִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה וּמְלַךְ תַּרְתָּא עֶשְׂרֵי שְׁנִין׃
2 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָי לְחוֹד לָא כַּאֲבוּהִי וּכְאִמֵּיהּ וְאַעְדִּי יַת קָמַת בַּעְלָא דַעֲבַד אֲבוּהִי׃
3 לְחוֹד בְּחוֹבֵי יָרָבְעָם בַּר נְבָט דְּחַיִּיב יַת יִשְׂרָאֵל אִתְרְעִי לָא סְטָא מִינְּהוֹן׃
4 וּמֵישַׁע מַלְכָּא דְמוֹאָב הֲוָה מָרֵי גִּיתָא וּמָתֵיב תִּקְרֻבְתָּא לְמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל שְׁנָא בִּשְׁנָא מְאָה אַלְפִין תּוֹרִין דְּפִטְמָא וּמְאָה אַלְפִין דִּיכְרִין
דְּרַעְיָא׃ 5 וַהֲוָה כַּד מִית אַחְאָב וּמְרַד מַלְכָּא דְמוֹאָב בְּמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל׃ 6 וּנְפַק מַלְכָּא יְהוֹרָם בְּיוֹמָא הַהוּא מִשֹּׁמְרוֹן וּמְנָא יַת
כָּל יִשְׂרָאֵל׃ 7 וַאֲזַל וּשְׁלַח לְוַת יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה לְמֵימַר מַלְכָּא דְמוֹאָב מְרַד בִּי הֲתֵיזֵיל עִמִּי לְוַת מוֹאָב לִקְרָבָא וַאֲמַר
אֶיסַּק אֲנָא כְּוָתָךְ עַמִּי כְּעַמָּךְ סוּסָוָתִי כְּסוּסָוָתָךְ׃ 8 וַאֲמַר בְּאֵידָא אָרְחָא נִסַּק וַאֲמַר אוֹרַח מַדְבְּרָא דֶאֱדוֹם׃
9 וַאֲזַל מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וּמַלְכָּא דִיהוּדָה וּמַלְכָּא דֶאֱדוֹם וְאַסְחַרוּ מַהֲלַךְ שִׁבְעָה יוֹמִין וְלָא הֲווֹ מַיָּא לְמַשְׁרִיתָא וְלִבְעִירָא דְעִמְּהוֹן׃
10 וַאֲמַר מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וַוי אֲרֵי זַמִּין יְיָי לִתְלָתָא מַלְכַיָּא הָאִילֵּין לְמִמְסַר יַתְהוֹן בְּיַד מוֹאָב׃

‡ Et respexit post se, & vidit eos, & maledixit eis in nomine Domini. & egressi sunt duo vrsi de saltu, et lacerauerunt ex eis quadraginta & duos pueros.

‡ Et transiit indè in montem Carmeli, et indè reuersus est in Samariam.

CAP. III.

ET Joram filius Achaab regnauit in Israel in Samaria in octauo decimo anno Josaphat regis Juda. & regnauit duodecim annis:

‡ Et fecit malum coram Domino, sed non sicut pater suus & mater sua. & amouit statuas Baal, quas fecit pater eius:

‡ Veruntamen in peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel, adhæsit, et non recessit ab eis.

‡ Et Mesa rex Moab erat habens pecora: & erat afferens tributum, et reddens regi Israel centum millia agnorum, et centum millia arietum in velleribus.

‡ Et factum est postquam mortuus est Achaab, prævaricatus est Moab in Rege Israel.

‡ Et egressus est Joram rex Israel de Samaria in die illa, & recensuit Israel.

‡ Et abijt & misit ad Josaphat regem Iuda, dicens: Rex Moab prævaricatus est in me, si ibis mecum contra Moab in prælium? & dixit; Ibo: similis tibi, similis mihi; & vt populus tuus, populus meus; & vt equi tui, equi mei.

‡ Et dixit: Qua via ascendemus? & dixit: Via deserti Edom.

‡ Et abijt rex Israel, & rex Iuda, & rex Edom, & ibant circundantes viam septem dierum, & non erat aqua castris & iumentis quæ erant in pedibus eorum.

‡ Et dixit rex Israel: Heu, quia vocauit Dominus tres reges istos, vt traderet eos in manu Moab.

24 ‡ καὶ ἐξένυξεν ὀπίσω αὐτῶ, καὶ εἶδεν αὐτά, καὶ κατηράσατο αὐτὰ ἐν ὀνόματι κυρίου. καὶ ἐξῆλθον δύο ἄρκοι ἐκ τοῦ δρυμοῦ, καὶ διέρρηξαν ἐξ αὐτῶν τεσσαράκοντα καὶ δύο παιδάρια.

25 ‡ καὶ διῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὸ ὄρος τὸ καρμήλιον, καὶ ἐκεῖθεν ἐπέστρεψεν εἰς Σαμαρείαν.

γ'.

1 ‡ Καὶ Ἰωρὰμ υἱὸς Ἀχαὰβ ἐβασίλευσεν ἐν Ἰσραὴλ ἐν Σαμαρείᾳ ἐν ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει Ἰωσαφὰτ βασιλέως Ἰούδα. καὶ ἐβασίλευσεν δώδεκα ἔτη·

2 ‡ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, πλὴν οὐχ ὡς ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ. καὶ μετέστησε τὰς στήλας τοῦ Βαάλ, ἃς ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ·

3 ‡ πλὴν ἐν ταῖς ἁμαρτίαις Ἱεροβοὰμ υἱοῦ Ναβὰτ ὃς ἐξήμαρτε τὸν Ἰσραήλ, ἐκολλήθη, καὶ οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτῶν.

4 ‡ καὶ μεσὰ βασιλεὺς Μωὰβ ἦν νωκήδ, καὶ ἦν φέρων φόρον, καὶ ἀποστρέφων τῷ βασιλεῖ Ἰσραὴλ ἑκατὸν χιλιάδας ἀρνῶν, καὶ ἑκατὸν χιλιάδας κριῶν ἐπὶ πόκων.

5 ‡ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀποθανεῖν Ἀχαάβ, ἠθέτησεν Μωὰβ ἐν βασιλεῖ Ἰσραήλ.

6 ‡ καὶ ἐξῆλθεν Ἰωρὰμ ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐκ Σαμαρείας ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἐπεσκέψατο τὸν Ἰσραήλ.

7 ‡ καὶ ἐπορεύθη καὶ ἀπέστειλεν πρὸς Ἰωσαφὰτ βασιλέα Ἰούδα λέγων, Βασιλεὺς Μωὰβ ἠθέτησεν ἐν ἐμοί, εἰ πορεύσῃ μετ' ἐμοῦ ἐπὶ Μωὰβ εἰς πόλεμον; καὶ εἶπεν, πορεύσομαι· ὅμοιός σοι, ὅμοιος ἐμοί, καὶ ὡς ὁ λαός σου ὁ λαός μου, καὶ ὡς οἱ ἵπποι σου οἱ ἵπποι μου.

8 ‡ καὶ εἶπεν, ποίᾳ ὁδῷ ἀναβησόμεθα; καὶ εἶπεν, ὁδὸν ἐρήμου Ἐδώμ.

9 ‡ καὶ ἐπορεύθη ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ καὶ ὁ βασιλεὺς Ἰούδα καὶ ὁ βασιλεὺς Ἐδώμ, καὶ ἐπορεύοντο κυκλοῦντες ὁδὸν ἑπτὰ ἡμερῶν, καὶ οὐκ ἦν ὕδωρ τῇ παρεμβολῇ καὶ τοῖς κτήνεσι τοῖς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν.

10 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Ἰσραήλ, ὦ, ὅτι κέκληκεν κύριος τοὺς τρεῖς βασιλεῖς τούτους παραδοῦναι αὐτοὺς εἰς χεῖρας Μωάβ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et respexit post se & vidit illos, & maledixit illis in nomine Domini. & exierunt duo vrsi è silua, & ruperunt ex illis quadraginta & duos pueros.

25 Et abiit indè in montem Charmela, & indè rediit in Somron.

CAP. III.

ET Iehoram filius Ahhab regnauit super Israel in Somron, anno octauo decimo Iehosaphat regis tribus domus Iehudah: & regnauit duodecim annis. 2 Et fecit quod malum erat ante Dominum: veruntamen non sicut pater eius & sicut mater eius, & abstulit statuam Baghal quam fecerat pater eius. 3 Attamen in peccatis Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecit Israel, complacuit sibi, nec declinauit ab illis. 4 Et Meisagh rex Moab erat dominus pecorum, & reddebat munus regi Israel singulis annis, centum millia boum saginæ, & centum millia agnorum pascuæ. 5 Et fuit cùm mortuus esset Ahhab, rebellauit rex Moab in regem Israel. 6 Et exiit rex Iehoram die illa de Somron, & numerauit omnem Israel. 7 Et iuit & misit ad Iehosaphat regem tribus domus Iehudah, dicendo: Rex Moab rebellauit in me; non venies mecum contra Moab in bellum? & dixit: Ascendam ego sicut tu, populus meus sicut populus tuus, equi mei sicut equi tui.

8 Et dixit: Per quam viam ascendemus? & dixit: Per viam deserti Edom.

9 Et iuit rex Israel & rex Iehudah & rex Edom, & circuierunt iter septem dierum, & non fuerunt aquæ exercitui & iumentis quæ erant cum illis. 10 Et dixit rex Israel: Heu quia vocauit Dominus tres reges istos, vt traderet eos in manum regis Moab.

11 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט הֲאֵין פֹּה נָבִיא לַיהוָה וְנִדְרְשָׁה
אֶת־יְהוָה מֵאוֹתוֹ וַיַּעַן אֶחָד מֵעַבְדֵי מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר פֹּה אֱלִישָׁע בֶּן־שָׁפָט אֲשֶׁר־יָצַק מַיִם עַל־יְדֵי
אֵלִיָּהוּ׃

12 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט יֵשׁ אוֹתוֹ דְּבַר־יְהוָה וַיִּרְדוּ אֵלָיו
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט וּמֶלֶךְ אֱדוֹם׃

13 * וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מַה־לִּי וָלָךְ
לֵךְ אֶל־נְבִיאֵי אָבִיךָ וְאֶל־נְבִיאֵי אִמֶּךָ וַיֹּאמֶר לוֹ
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אַל כִּי־קָרָא יְהוָה לִשְׁלֹשֶׁת הַמְּלָכִים
הָאֵלֶּה לָתֵת אוֹתָם בְּיַד מוֹאָב׃

14 * וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע חַי־יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר עָמַדְתִּי
לְפָנָיו כִּי לוּלֵי פְּנֵי־יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֲנִי נֹשֵׂא
אֶם־אַבִּיט אֵלֶיךָ וְאֶם־אֶרְאֶךָּ׃

15 * וְעַתָּה קְחוּ־לִי מְנַגֵּן וְהָיָה כְּנַגֵּן הַמְנַגֵּן וַתְּהִי
עָלָיו יַד יְהוָה׃

16 * וַיֹּאמֶר כֹּה אָמַר יְהוָה עֲשׂוּ הַנַּחַל הַזֶּה
גֻּבִים גֻּבִים׃

17 * כִּי־כֹה אָמַר יְהוָה לֹא־תִרְאוּ רוּחַ וְלֹא־תִרְאוּ
גֶּשֶׁם וְהַנַּחַל הַהוּא יִמָּלֵא מַיִם וּשְׁתִיתֶם אַתֶּם
וּמִקְנֵיכֶם וּבְהֶמְתְּכֶם׃

18 * וְנָקֵל זֹאת בְּעֵינֵי יְהוָה וְנָתַן אֶת־מוֹאָב
בְּיֶדְכֶם׃

19 * וְהִכִּיתֶם כָּל־עִיר מִבְצָר וְכָל־עִיר מִבְחוֹר וְכָל־
עֵץ טוֹב תַּפִּילוּ וְכָל־מַעְיְנֵי־מַיִם תִּסְתֹּמוּ וְכָל חֶלְקָה
הַטּוֹבָה תַּכְאִבוּ בָּאֲבָנִים׃

20 * וַיְהִי בַבֹּקֶר כַּעֲלוֹת הַמִּנְחָה וְהִנֵּה־מַיִם בָּאִים
מִדֶּרֶךְ אֱדוֹם וַתִּמָּלֵא הָאָרֶץ אֶת־הַמָּיִם׃

21 * וְכָל־מוֹאָב שָׁמְעוּ כִּי־עָלוּ הַמְּלָכִים לְהִלָּחֶם בָּם
וַיִּצָּעֲקוּ מִכֹּל חֹגֵר חֲגוֹרָה וָמַעְלָה וַיַּעַמְדוּ עַל־
הַגְּבוּל׃

11 * Et ait Ioſaphat: Eſtne hîc propheta Domini, vt deprecemur Dominum per eum? Et reſpondit vnus de ſeruis regis Iſrael: Eſt hic Heliſæus filius Saphat, qui fundebat aquam ſuper manus Heliæ.

12 * Et ait Ioſaphat: Eſt apud eum ſermo Domini. Deſcenditque ad eum rex Iſrael, & Ioſaphat rex Iuda, & rex Edom.

13 * Dixit autē Heliſæus ad regem Iſrael: Quid mihi & tibi eſt? Vade ad prophetas patris tui & matris tuæ. Et ait illi rex Iſrael: Quare congregauit Dominus tres reges hos, vt traderet eos in manus Moab?

14 * Dixitq; ad eum Heliſæus: Viuit Dominus exercituum in cuius conſpectu ſto, quòd ſi non vultum Ioſaphat regis Iudæ erubeſcerem, non attendiſſem quidem te, C necreſpexiſſem. 2.Re.17. 2.&18.c

15 * Nunc autem adducite mihi pſaltem. Cumque caneret pſaltes, facta eſt ſuper eum manus Domini.

16 * Et ait: Hæc dicit Dominus; Facite alueum torrentis huius foſſas & foſſas.

17 * Hæc enim dicit Dominus: Non videbitis ventum neque pluuiam, & alueus iſte replebitur aquis, & bibetis vos & familiæ veſtræ, & iumenta veſtra.

18 * Parumque eſt hoc in conſpectu Domini, inſuper tradet etiam Moab in manus veſtras.

19 * Et percutietis omnem ciuitatem munitam, & omnem vrbem electam, & vniuerſum lignum fructiferum ſuccidetis, cunctoſque fontes aquarum obturabitis, & omnem agrum egregium operietis lapidibus.

20 * Factum eſt igitur manè, quando ſacrificium offerri ſolet, & ecce aquæ veniebant per viam Edom. & repleta eſt terra aquis.

21 * Vniuerſi autem Moabitæ audientes quòd deſcendiſſent tres reges, vt pugnarent aduerſum eos, conuocauerunt omnes qui accincti erant balteo deſuper, & ſteterunt in terminis.

תרגום יונתן

11 וַאֲמַר יְהוֹשָׁפָט הֲלֵית כָּא נְבִיָּא דַיְיָ וְנִשְׁאַל יַת פִּתְגָמַיָּא דַיְיָ מִינֵיהּ וַאֲחַיִב חַד מֵעַבְדֵי מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וַאֲמַר הָכָא אֱלִישָׁע בַּר שָׁפָט
דְּשַׁמִּישׁ יַת אֵלְיָהוּ׃ 12 וַאֲמַר יְהוֹשָׁפָט אִיתֵיהּ עִמֵּיהּ פִּתְגָמָא דַיְיָ וּנְחַתוּ לְוָתֵיהּ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט וּמַלְכָּא דֶאֱדוֹם׃

13 וַאֲמַר אֱלִישָׁע לְמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל מַה לִּי וָלָךְ אֱזֵיל לְוָת נְבִיֵּיא דַאֲבוּךְ וּלְוָת נְבִיֵּי אִמָּךְ וַאֲמַר לֵיהּ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל בְּבָעוּ לָא תְּדַבַּר חוֹבֵי
דְּשַׁעְתָּא הַהִיא בְּעֵי עֲלָנָא רַחֲמִין אֲרֵי זַמִּין יְיָ לְתֻלָתָא מַלְכַיָּא הָאִילֵּין לְמִמְסַר יַהְוֹן בִּידָא דְמוֹאָב׃

14 וַאֲמַר אֱלִישָׁע קַיָּם הוּא יְיָ צְבָאוֹת דְּמְשַׁמְּשְׁנָא קֳדָמוֹהִי אֲרֵי אִילּוֹלָפוֹן אַפֵּי יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ שִׁיבְטָא דְבֵית יְהוּדָה אֲנָא נָסֵיב אִם
אֶסְתַּכֵּל בָּךְ וְאִם אֶחְזִינָךְ׃ 15 וּכְעַן אַיְתוּ לִי גַּבְרָא דְיַדַּע לְנַגָּנָא בְּכִינָּרָא וַהֲוֵי כַּד מְנַגֵּן דְּמְנַגֵּן וְשָׁרְיָא עֲלוֹהִי רוּחַ נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָ׃

16 וַאֲמַר כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ יְהֲעֵבִיד נַחֲלָא הָדֵין פְּצִידִין פְּצִידִין׃

17 אֲרֵי כְּדֵנָן אֲמַר יְיָ לָא תֶחְזוֹן רוּחָא וְלָא תֶחְזוֹן מְטָרָא וְנַחֲלָא הַהוּא יִתְמְלֵי מַיָּא וְתִשְׁתּוֹן אַתּוּן וְגֵיתֵיכוֹן וּבְעִירְכוֹן׃

18 וְקַלִּילָא דָּא קֳדָם יְיָ וְיִמְסַר יַת מוֹאָבָאֵי בִּידְכוֹן׃

19 וְתִמְחוֹן כָּל כְּרַךְ תַּקִּיף וְכָל קִרְיָא כְּרִיכָא וְכָל אִילָן דָּאֵי תְּעָקְרוּן וְכָל מַבּוּעֵי מַיָּא תְּסְתְּמוּן וְכָל אַחְסַנְתָּא שַׁפִּירְתָּא תְּטוּמוּן בְּאַבְנַיָּא׃

20 וַהֲוָה בְּצַפְרָא כְּמִיסַּק מִנְחָתָא וְהָא מַיָּא אָתְיָן מֵאוֹרַח אֱדוֹם וְאִתְמְלִיאַת אַרְעָא יַת מַיָּא׃

21 וְכָל מוֹאָבָאֵי שְׁמַעוּ אֲרֵי סְלִיקוּ מַלְכַיָּא לַאֲגָחָא קְרָבָא בְּהוֹן וְאִתְכַּנִּישׁוּ מִכָּל אֲסִירֵי סַיָּפָא וּלְעֵילָּא וְקָמוּ עַל תְּחוּמָא׃

* *Et ait Iosaphat ad eum: Si est hic prophe-* 11
ta Domini, et consulemus Dominum per eum?
& respondit vnus de seruis regis Israel, &
ait: Est hic Elisæus filius Saphat, qui fundebat
aquam super manus Heliæ.

* *Et ait Iosaphat: Est in eo sermo Domini?* 12
& descendit ad eum rex Israel, & Iosaphat
rex Iuda, & rex Edom.

* *Et dixit Elisæus ad regem Israel: Quid* 13
mihi & tibi? vade ad prophetas patris tui &
ad prophetas matris tuæ. & ait ei rex Israel:
Nunquid vocauit Dominus tres reges istos, vt
traderet eos in manus Moab?

* *Et dixit Elisæus: Viuit Dominus exerci-* 14
tuum cui adfui coram eo, quòd si non vultum
Iosaphat regis Juda ego accipiam, si aspexissem
ad te vel vidissem te.

* *Et nunc accipite mihi psaltem. et factum* 15
est vt caneret psaltes, & facta est super eum
manus Domini.

* *Et ait: Hæc dicit Dominus: Facite torren* 16
tem hunc fossas fossas:

* *Quia hæc dicit Dominus: Non videbitis* 17
ventum, neque videbitis pluuiam: & torrẽs
iste replebitur aqua; & bibetis vos & castra
vestra, & possessiones vestræ, & iumenta
vestra.

* *Et leue hoc in conspectu Domini: & da-* 18
bit Dominus Moab in manus vestras.

* *Et percutietis omnem ciuitatem munitam,* 19
& omnem vrbem electam; & vniuersum
lignum bonum succidetis, & omnes fontes a-
quæ obturabitis, & omnem partem bonam in-
utilem reddetis in lapidibus.

* *Et factum est in matutino quum ascende-* 20
bat sacrificium: & ecce aquæ veniebant de via
Edom, & repleta est terra aquis.

* *Et vniuersa Moab audiuit quòd ascende-* 21
runt reges vt pugnarent contra eos: & clama-
uerunt de omni accincto balteum & desuper:
& steterunt in termino.

11 * Καὶ εἶπεν ἰωσαφὰτ πρὸς αὐτόν, εἰ ἔστιν ἐνταῦθα προφήτης τοῦ κυρίου, καὶ ἐπερωτήσομεν τὸν κύριον δι' αὐτοῦ; καὶ ἀπεκρίθη εἷς τῶν παίδων τοῦ βασιλέως ἰσραήλ. καὶ εἶπεν, ἔστιν ἐνταῦθα ἐλισαὶ υἱὸς σαφάτ, ὃς ἐπέχεεν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας ἠλίου.

12 * καὶ εἶπεν ἰωσαφάτ, ἔστιν ἐν αὐτῷ ῥῆμα κυρίου; καὶ κατέβη πρὸς αὐτὸν βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ ἰωσαφὰτ βασιλεὺς ἰούδα καὶ ὁ βασιλεὺς ἐδώμ.

13 * καὶ εἶπεν ἐλισαὶ πρὸς τὸν βασιλέα ἰσραήλ, τί ἐμοὶ καὶ σοί; δεῦρο πρὸς τοὺς προφήτας τοῦ πατρός σου καὶ πρὸς τοὺς προφήτας τῆς μητρός σου. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ἰσραήλ, μὴ ὅτι κέκληκε κύριος τοὺς τρεῖς βασιλεῖς τούτους τοῦ παραδοῦναι αὐτοὺς εἰς χεῖρας μωάβ;

14 * καὶ εἶπεν ἐλισαί, ζῇ κύριος τῶν δυνάμεων ᾧ παρέστην ἐνώπιον αὐτοῦ, ὅτι εἰμὴ πρόσωπον τοῦ ἰωσαφὰτ βασιλέως ἰούδα ἐγὼ λαμβάνω, εἰ εἰσέβλεψα πρὸς σὲ ἢ εἶδόν σε.

15 * καὶ νῦν λάβετέ μοι ψάλλοντα. καὶ ἐγένετο ὡς ἔψαλλεν ὁ ψάλλων, καὶ ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν χεὶρ κυρίου.

16 * καὶ εἶπεν, τάδε λέγει κύριος, ποιήσατε τὸν χειμάρρουν τοῦτον βοθύνους βοθύνους·

17 * ὅτι τάδε λέγει κύριος, οὐκ ὄψεσθε πνεῦμα, οὔτε μὴ ἴδετε ὑετόν. καὶ ὁ χειμάρρους οὗτος πλησθήσεται ὕδατος, καὶ πίεσθε ὑμεῖς καὶ αἱ παρεμβολαὶ ὑμῶν, καὶ αἱ κτήσεις ὑμῶν καὶ τὰ κτήνη ὑμῶν.

18 * καὶ κοῦφον τοῦτο ἐνώπιον κυρίου, καὶ δώσει κύριος τὴν μωὰβ εἰς χεῖρας ὑμῶν.

19 * καὶ πατάξετε πᾶσαν πόλιν ὀχυρὰν καὶ πᾶσαν πόλιν ἐκλεκτήν, καὶ πᾶν ξύλον ἀγαθὸν καταβαλεῖτε, καὶ πάσας πηγὰς ὕδατος ἐμφράξετε, καὶ πᾶσαν μερίδα ἀγαθὴν ἀχρειώσετε ἐν λίθοις.

20 * καὶ ἐγένετο ἐν τῇ πρωΐᾳ ἀναβαινούσης τῆς θυσίας, καὶ ἰδοὺ ὕδατα ἤρχετο ἐξ ὁδοῦ ἐδώμ, καὶ ἐπλήσθη ἡ γῆ τῶν ὑδάτων.

21 * καὶ πᾶσα μωὰβ ἤκουσεν ὅτι ἀνέβησαν οἱ βασιλεῖς πολεμῆσαι αὐτούς, καὶ ἐβόησαν ἐκ παντὸς περιζωννυμένου περιζώνην καὶ ἐπάνω, καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοῦ ὁρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et dixit Iehosaphat: An non hic est propheta Domini, vt interrogemus verba Domini per eum? & respondit vnus è seruis regis Israel, & dixit: Hic est Elisagh filius Sephat, qui ministrabat Eliah.

12 Et dixit Iehosaphat: Est cum illo verbum Domini. & descenderunt ad eum rex Israel, & Iehosaphat, & rex Edom.

13 Et dixit Elisagh regi Israel: Quid mihi & tibi? vade ad prophetas patris tui, & ad prophetas matris tuæ. & dixit ei rex Israel: Obsecro, ne memineris peccata temporis huius: roga pro nobis misericordiam, quia vocauit Dominus tres reges istos, vt traderet eos in manum Moab. 14 Et dixit Elisagh: Permanet ipse Dominus Tzebaoth ante quem ministro, quòd nisi faciem Iehosaphat regis tribus domus Iehudah ego susciperem, si contemplarer te & viderem te.

15 Et nunc adducite mihi virum qui norit psallere cithara. & fuit psallente illo qui psallebat, mansit super illum spiritus prophetiæ à Domino. 16 Et ait: Sic dixit Dominus, Fiant in valle hac fossæ & fossæ. 17 Quia sic dixit Dominus: Non videbitis ventum, nec videbitis pluuiam, & vallis hæc implebitur aquis: & bibetis vos & greges vestri & iumenta vestra.

18 Et leue hoc est ante Dominum, & tradet Moabæos in manum vestram.

19 Et percutietis omnem arcem fortem, & omnem vrbem munitam, & omnem arborem pulchrã euelletis, & omnes scaturigines aquarum obturabitis, & omnem possessionem elegantem operietis lapidibus.

20 Et fuit in aurora cùm offertur oblatio, ecce aquæ veniebant de via Edom, & impleta est terra aquis.

21 Et omnes Moabæi audierunt quòd ascendissent reges ad ineundum bellum in eos; & congregauerunt se ex omnibus accingentibus se gladio & suprà, & steterunt in termino:

22 * וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וְהַשֶּׁמֶשׁ זָרְחָה עַל־הַמָּיִם וַיַּרְא
מוֹאָב מִנֶּגֶד אֶת־הַמַּיִם אֲדֻמִּים כַּדָּם׃
23 * וַיֹּאמְרוּ דָּם זֶה הֶחָרֶב נֶחֱרְבוּ הַמְּלָכִים וַיַּכּוּ אִישׁ
אֶת־רֵעֵהוּ וְעַתָּה לַשָּׁלָל מוֹאָב׃
24 * וַיָּבֹאוּ אֶל־מַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל וַיָּקֻמוּ יִשְׂרָאֵל וַיַּכּוּ אֶת־
מוֹאָב וַיָּנֻסוּ מִפָּנֵיהֶם וַיָּבֹאוּ־בָהּ וְהַכּוֹת אֶת־מוֹאָב׃
25 * וְהֶעָרִים יַהֲרֹסוּ וְכָל־חֶלְקַת טוֹבָה יַשְׁלִיכוּ אִישׁ־
אַבְנוֹ וּמִלְאוּהָ וְכָל־מַעְיַן־מַיִם יִסְתֹּמוּ וְכָל־עֵץ־טוֹב
יַפִּילוּ עַד־הַשְּׁאִיר אַבְנֶיהָ בַּקִּיר חֲרֶשֶׁת וַיָּסֹבּוּ
הַקַּלָּעִים וַיַּכֻּהָ׃
26 * וַיַּרְא מֶלֶךְ מוֹאָב כִּי־חָזַק מִמֶּנּוּ הַמִּלְחָמָה וַיִּקַּח
אִתּוֹ שְׁבַע־מֵאוֹת אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב לְהַבְקִיעַ אֶל־
מֶלֶךְ אֱדוֹם וְלֹא יָכְלוּ׃
27 * וַיִּקַּח אֶת־בְּנוֹ הַבְּכוֹר אֲשֶׁר־יִמְלֹךְ תַּחְתָּיו
וַיַּעֲלֵהוּ עֹלָה עַל־הַחוֹמָה וַיְהִי קֶצֶף־גָּדוֹל עַל־
יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ מֵעָלָיו וַיָּשֻׁבוּ לָאָרֶץ׃

ד

1 * וְאִשָּׁה אַחַת מִנְּשֵׁי בְנֵי־הַנְּבִיאִים צָעֲקָה
אֶל־אֱלִישָׁע לֵאמֹר עַבְדְּךָ אִישִׁי מֵת וְאַתָּה יָדַעְתָּ
כִּי עַבְדְּךָ הָיָה יָרֵא אֶת־יְהוָה וְהַנֹּשֶׁה בָּא לָקַחַת
אֶת־שְׁנֵי יְלָדַי לוֹ לַעֲבָדִים׃
2 * וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע מַה אֶעֱשֶׂה־לָּךְ הַגִּידִי לִי
מַה־יֶּשׁ־לָכִי בַּבָּיִת וַתֹּאמֶר אֵין לְשִׁפְחָתְךָ כֹל בַּבַּיִת
כִּי אִם־אָסוּךְ שָׁמֶן׃
3 * וַיֹּאמֶר לְכִי שַׁאֲלִי־לָךְ כֵּלִים מִן־הַחוּץ מֵאֵת
כָּל־שְׁכֵנָיִךְ כֵּלִים רֵקִים אַל־תַּמְעִיטִי׃
4 * וּבָאת וְסָגַרְתְּ הַדֶּלֶת בַּעַדֵךְ וּבְעַד־בָּנַיִךְ וְיָצַקְתְּ
עַל כָּל־הַכֵּלִים הָאֵלֶּה וְהַמָּלֵא תַּסִּיעִי׃
5 * וַתֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ וַתִּסְגֹּר הַדֶּלֶת בַּעֲדָהּ וּבְעַד בָּנֶיהָ
הֵם מַגִּשִׁים אֵלֶיהָ וְהִיא מְיַצֶּקֶת׃

22 *Primoq; manè surgentes,& orto iam sole
ex aduerso aquarũ viderunt Moabitę ecõ-
23 tra aquas rubras quasi sanguinem: *Dixe-
D runtque: Sanguis gladij est.pugnauerunt
reges contra se,& cæsi sunt mutuò. nunc
24 perge ad prædam,Moab. *Perrexeruntque
in castra Israel.Porrò consurgens Israel p-
cussit Moab,at illi fugerunt coram eis. ve
nerunt igitur qui vicerãt, & percusserunt
25 Moab,*Et ciuitates destruxerunt,&omnẽ
agrum optimum, mittentes singuli lapi-
des,repleuerũt; & vniuersos fontes aqua-
rum obturauerunt,& omnia ligna fructi-
fera succiderunt, ita vt muri tantũ fictiles
remanerent.& circũdata est ciuitas à fun-
dibulariis, & magna ex parte percussa.
26 *Quod cùm vidisset rex Moab p̃ualuisse
scilicet hostes, tulit secum septingẽtos vi-
ros educentes gladios, vt irrumperent ad
27 regem Edõ,& non potuerunt.*Arripien-sque filium suum primogenitum, qui re-
gnaturus erat pro eo, obtulit holocaustũ
super murum, & facta est indignatio ma-
gna in Israel.Statimque recesserunt abeo,
& reuersi sunt in terram suam.

CAP. IIII.

1 A MVlier autem quędam de vxoribus p-
phetarum clamabat ad Helisæũ, di-
cens: Seruus tuusvir meus mortuus est,&
tu nosti quia seruus tuus fuit timẽs Dñm.
Et ecce creditor venit vt tollat duos filios
2 meos ad seruiendũ sibi. *Cui dixit Heli- Inf. cod.
sęus: Quid vis vt faciã tibi? dic mihi. quid
habes in domo tua? At illa respondit: Nõ
habeo ancilla tua quicquã in domo mea,
3 nisi parum olei quo vngar. *Cui ait: Vade
pete mutuò ab omnibus vicinis tuis vasa
4 vacua non pauca: *Et ingredere & claude
ostium tuum, cùm intrinsecus fueris tu &
filij tui, & mitte indè in omnia vasa hæc,
5 & cùm plena fuerint, tolles. *Iuit itaque
mulier & clausit ostium super se & super
B filios suos. illi offerebant vasa, & illa in-
fundebat.

תרגום יונתן

22 וְאַקְדִימוּ בְצַפְרָא וְשִׁמְשָׁא נְחַת עַל מַיָּא וַחֲזוֹ מוֹאָבָאֵי מְקָבֵיל יַת מַיָּא סוּמָקִין כְּרָמָא׃
23 וַאֲמָרוּ דָמָא דֵין אִתְגָּרָאָה אִתְגְּרִיאוּ מַלְכַיָּא וּקְטָלוּ גְבַר יַת חַבְרִיהּ וּכְעַן פּוּקוּ לְבִיזְתָּא מוֹאָבָאֵי׃
24 וַאֲתוֹ לְמַשְׁרִיתָא דְיִשְׂרָאֵל וְקָמוּ יִשְׂרָאֵל וּמְחוֹ יַת מוֹאָבָאֵי וְאַפְכוּ מִן קֳדָמֵיהוֹן וּמְחוֹ בְהוֹן וּקְטָלוּ יַת מוֹאָבָאֵי׃ 25 וְקִרְוַיָּא פַּגְרוּ
וְכָל אַחֲסָנָא שַׁפִּירְתָּא רְמוֹ גְבַר יַת אַבְנֵיהּ וּמַלְאוּהָ וְכָל מַבּוּעֵי מַיָּא סְתָמוּ וְכָל אִילָן דְיָאֵי עֲקָרוּ עַד דְלָא אִשְׁתָּאֲרַת אַבְנָא בְקִרְתָּא דְלָא פְגָרוּהָ
וְאִסְתְּחָרוּ קְלָעַיָּא וּמְחוּהָ׃ 26 וַחֲזָא מַלְכָּא דְמוֹאָב אֲרֵי תַקִּיפוּ מִנֵּיהּ עָבְדֵי קְרָבָא וּדְבַר עִמֵּיהּ שְׁבַע מְאָה גַבְרָא שָׁלְפֵי סַיְפָא לְאַפְנָאָה
לְוַת מַלְכָּא דֶאֱדוֹם וְלָא יְכִילוּ׃ 27 וּנְסִיב יַת בְּרֵיהּ בּוּכְרָא דַעֲתִיד דְיִמְלוֹךְ תְּחוֹתוֹהִי וְאַסְּקֵיהּ עֲלָתָא עַל שׁוּרָא וַהֲוָה רְגַז רַב עַל יִשְׂרָאֵל
וְאִיסְתַּלָּקוּ מִנֵּיהּ וְתָבוּ לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל׃

ד

1 וְאִתְּתָא חָדָא מִנְּשֵׁי תַּלְמִידֵי נְבִיֵּא קָרֵם אֱלִישָׁע לְמֵימַר עַבְדָּךְ עוֹבַדְיָה בַּעֲלִי מִית וְאַתְּ יְדַעְתְּ אֲרֵי עַבְדָּךְ הֲוֵה דָחֵיל מִן קֳדָם יְיָ
וּכְעַן רַשְׁיָא אֲתָא לְמִדְבַּר יַת תְּרֵין בְּנַי לֵיהּ לְעַבְדִין׃ 2 וַאֲמַר לַהּ אֱלִישָׁע מָה אֶעְבֵיד לִיךְ חֲוִי לִי מָה אִית לִיךְ בְּבֵיתָא וַאֲמָרַת לֵית לְאַמְתָךְ
כָּל מִדְעָם בְּבֵיתָא אֱלָהֵן מָנָא דְמִשְׁחָא׃ 3 וַאֲמַר אֱזִילִי שְׁאֵילִי לִיךְ מָנִין מִן בָּרָא מִן כָּל שְׁבֶבְיכִי מָנִין רֵיקָנִין לָא תְזָעֲרִין׃
4 וְתֵהֵכִין וְתַגִּיפִין דַּשָׁא בְּאַפָּיִךְ וּבְאַפֵּי בְרָךְ וְתֵרִיקִין עַל כָּל מָנָיָא הָאִלֵּין וּמָנָא דְאִתְמְלִי תְּסַלְקִין׃
5 וַאֲזָלַת מִלְוָתֵיהּ וַאֲגִפַת דַּשָׁא בְּאַפָּהּ וּבְאַפֵּי בְנָהָא אִינוּן מְקָרְבִין לָהּ מָנָיָא וְהִיא מְרִיקָא מִשְׁחָא׃

* Et ſurrexerũt manè, & ſol ortus eſt aduer- 22
ſus aquas. & vidit Moab aquas econtrà ru-
bras quaſi ſanguinem.
* Et dixit: Sanguis iſte gladij. pugnauerunt 23
reges, & percuſſit vnuſquiſque proximum e-
ius: et nunc ad ſpolia Moab.
* Et veniunt in caſtra Iſrael. & ſurgit Iſ- 24
rael & percutit Moab. & fugit Moab à facie
eorum, & ingreſſi ſunt ingredientes et percu-
tientes Moab.
* Et ciuitates deſtruxerunt, et omnem par- 25
tem bonam proiecit vir lapidem ſuum, & re-
pleuit eam; & vniuerſum fontem aquæ obtu-
rauerunt, & omne lignum bonum ſuccidẽrũt,
donec remaneret lapis in muro opere ædifi-
cationis. & circundederunt fundibularij, &
percuſſerunt eam.
* Et vidit rex Moab quòd prævaluit ſuper 26
eum bellum, & tulit ſecum ſeptingentos viros
educentes gladium, vt irrumperent ad regem
Edom, & non potuerunt.
* Et tulit filium ſuum primogenitum, quem 27
regem conſtituit pro eo, & obtulit eum holo-
cauſtum ſuper murum, et facta eſt pœnitentia
magna in Iſrael. & receſſerunt ab eo, et reuer-
ſi ſunt in terram ſuam.

CAP. IIII.

ET mulier vna de filiis prophetarum clama- 1
bat ad Eliſæum, dicens: Seruus tuus vir
meus mortuus eſt, & tu noſti quòd ſeruus tuus
erat timens Dominum. & creditor venit vt
tollat duos filios meos in ſeruos ſibi. * Et dixit 2
ei Eliſæus: Quid faciam tibi? nuncia mihi. quid
tibi eſt in domo tua? ipſa autem dixit: Non eſt
ancillæ tuæ quicquam, niſi vas olei in domo quo
vngar. * Et ait ad eam: Vade pete tibi vaſa 3
forinſecus ab omnibus vicinis tuis vaſa vacua,
& non pauca tollas: * Et ingredieris & 4
claudes oſtium ſuper te & ſuper filios tuos, &
effundes in vaſa hæc, & quod plenum fuerit
tolles. * Et receſſit ab eo mulier, & fecit 5
ſic. & clauſit oſtium ſuper ſeipſam & ſuper fi-
lios ſuos, & illi adducebant ei, & ipſa infun-
debat oleum.

22 * Ὡ ὤρθρισαν τὸ πρωΐ, καὶ ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν ἐπὶ τὰ ὕδατα.
καὶ εἶδε μωὰβ τὰ ὕδατα ἐξεναντίας πυρρὰ ὡσεὶ αἷμα.
23 * καὶ εἶπεν αἷμα τοῦτο ῥομφαίας. ἐμαχέσαντο οἱ
βασιλεῖς, καὶ ἐπάταξεν ἕκας τὸν πλησίον αὐτοῦ, καὶ νῦν
ἐπὶ τὰ σκῦλα μωάβ.
24 * καὶ ὡς ἐγένοντο εἰς τὴν παρεμβολὴν ἰσραήλ. καὶ
ἀνέστησαν ἰσραὴλ καὶ ἔτυπτεν τὸν μωάβ. καὶ ἔφυγε μωὰβ
ἀπὸ προσώπου αὐτῶν καὶ εἰσῆλθον εἰσπορευόμενοι καὶ τύ-
πτοντες τὸν μωάβ.
25 * καὶ τὰς πόλεις καθεῖλον, καὶ παῦσαν μερίδα ἀγα-
θὴν, ἔρριψεν ἀνὴρ τὸν λίθον αὐτοῦ καὶ ἐνέπλησεν αὐτὴν,
καὶ πᾶσαν πηγὴν ὕδατος ἐνέφραξαν, καὶ παῦν ξύλον ἀγα-
θὸν κατέβαλον, ἕως τοῦ καταλιπεῖν λίθον ἐν τείχῳ τσι-
τονικῆς. καὶ περιεκύκλωσαν οἱ σφενδονῖται, καὶ ἐπάταξαν
26 αὐτήν. * Ὡς εἶδεν ὁ βασιλεὺς μωὰβ ὅτι κεκραταίωται
ὑπὲρ αὐτὸν ὁ πόλεμος, καὶ ἔλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτακο-
σίους ἀνδρας σπωμένους ῥομφαίαν, διακόψαι πρὸς βα
27 σιλέα ἐδώμ, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. * καὶ ἔλαβεν τὸν
υἱὸν αὐτοῦ τὸν πρωτότοκον ὃν ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ, καὶ ἀ-
νήνεγκεν αὐτὸν ὁλοκαύτωσιν ἐπὶ τὸ τεῖχος, καὶ ἐγένε
μετάμελος μέγας ἐν ἰσραήλ. καὶ ἀπῆραν ἀπ' αὐτοῦ καὶ
ἀπέστρεψαν εἰς τὴν γῆν αὐτῶν.

δ΄.

1 * Καὶ γυνὴ μία ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν ἐβόα πρὸς
ἐλισαιὲ λέγουσα, ὁ δοῦλός σου ὁ ἀνήρ μου τέθνηκεν, καὶ σὺ οἶ-
δας, ὅτι ὁ δοῦλός σου ἦν φοβούμενος τὸν κύριον. καὶ ὁ δανιστὴς
ἦλθε λαβεῖν σοῦ δύο υἱούς μου εἰς δούλους ἑαυτῷ.
2 * καὶ εἶπεν αὐτῇ ἐλισαιέ, τί ποιήσω σοι; ἀπάγγειλόν μοι,
τί σοί ἐστιν ἐν τῷ οἴκῳ σου; ἡ δὲ εἶπεν, οὐκ ἔστι τῇ δούλῃ σου ἐ-
πὶ, ἀλλ' ἢ ἀγγεῖον ἐλαίου ἐν τῷ οἴκῳ ᾧ ἀλείψομαι.
3 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτήν, δεῦρο αἴτησαι σεαυτῇ ἀγ-
γεῖα ἔξωθεν παρὰ πάντων τῶν γειτόνων σου σκεύη κενά,
καὶ μὴ ὀλιγώσῃς.
4 * καὶ εἰσελεύσῃ καὶ ἀποκλείσεις τὴν θύραν ἐπὶ σε-
αυτὴν καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα σου, καὶ ἐκχεῖς εἰς τὰ ἀγγεῖα
5 ταῦτα, καὶ τὸ πληρωθὲν ἀρεῖς. * καὶ ἀπῆλθεν ἀπ'
αὐτοῦ ἡ γυνὴ καὶ ἐποίησεν οὕτως. καὶ ἀπέκλεισε τὴν θύραν
ἐφ' ἑαυτὴν καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ αὐτοὶ προσῆγον
αὐτῇ, καὶ αὐτὴ ἐνέχεεν τὸ ἔλαιον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

22 Et præuenerunt auroram, & ſol deſcendit ſuper aquas: & viderunt Moabæi è regione aquas rubras tanquam ſanguinem.
23 Et dixerunt: Sanguis eſt: contendendo contenderunt reges, & occiderunt quiſque ſocium ſuum: & nunc exite ad prædam Moabęi.
24 Et venerunt ad caſtra Iſrael, & ſurrexerunt *viri* Iſrael & percuſſerunt Moabæos: & verterunt terga à facie eorum, & percuſſerunt
eos & occiderunt Moabæos: 25 Et vrbes deſtruxerunt, & in omnem hæreditatem elegantem proiecerunt quiſque la-
pidem ſuum & impleuerunt illam, & omnes ſcaturigines aquarum obturauerunt, & omnes arbores pulchras eruerunt, quouſque non reli-
ctus eſt lapis in vrbe quem non deſtruxerint. & circuierunt fundibularij & percuſſerunt eam. 26 Et vidit rex Moab quòd preua-
lerent in ſe belligerantes, & accepit ſecum ſeptingentos viros educentes gladium, vt conuerteret ſe ad regem Edom, & non potuerunt.
27 Et accepit filium ſuum primogenitum, qui futurus erat vt regnaret pro eo, & obtulit eum holocauſtum ſuper murum: & fuit indi-
gnatio magna ſuper Iſrael, & aſcenderunt ab eo, & redierunt in terram Iſrael.

CAP. IIII.

ET mulier vna de vxoribus diſcipulorum prophetarum clamauit ad Eliſagh dicendo: Seruus tuus Gobadiah maritus meus mortuus eſt,
& tu noſti quòd ſeruus tuus timebat Dominum: & nunc creditor venit vt accipiat duos filios meos ſibi in ſeruos. 2 Et dixit illi
Eliſagh: Quid faciam tibi? indica mihi. quid eſt tibi in domo? Et dixit: Non eſt ancillæ tuæ prorſus quicquam in domo, niſi vas olei.
3 Et dixit, Vade pete tibi vaſa deforis ab omnibus vicinis tuis vaſa vacua, ne pauca petas. 4 Et eas & claudas ianuam ſuper faciem tuam
& faciem filiorum tuorum, & fundas in vaſa hæc, & vas quod impletum fuerit amoueas. 5 Et abiit ab eo, & clauſit portam ſuper faciem
ſuam & ſuper faciem filiorum ſuorum. ipſi adferebant ei vaſa, & ipſa infundebat oleum.

6 * וַיְהִי כִמְלֹאת הַכֵּלִים וַתֹּאמֶר אֶל־בְּנָהּ הַגִּישָׁה
אֵלַי עוֹד כֶּלִי וַיֹּאמֶר אֵלֶיהָ אֵין עוֹד כֶּלִי וַיַּעֲמֹד
הַשָּׁמֶן׃
7 * וַתָּבֹא וַתַּגֵּד לְאִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לְכִי מִכְרִי אֶת־
הַשֶּׁמֶן וְשַׁלְּמִי אֶת־נִשְׁיֵכִי וְאַתְּ· בָּנַיִכִי תִּחְיִי בַּנּוֹתָר׃
8 * וַיְהִי הַיּוֹם וַיַּעֲבֹר אֱלִישָׁע אֶל־שׁוּנֵם וְשָׁם אִשָּׁה
גְּדוֹלָה וַתַּחֲזֶק־בּוֹ לֶאֱכָל־לָחֶם וַיְהִי מִדֵּי עָבְרוֹ יָסֻר
שָׁמָּה לֶאֱכָל־לָחֶם׃
9 * וַתֹּאמֶר אֶל־אִישָׁה הִנֵּה־נָא יָדַעְתִּי כִּי אִישׁ
אֱלֹהִים קָדוֹשׁ הוּא עֹבֵר עָלֵינוּ תָּמִיד׃
10 * נַעֲשֶׂה־נָּא עֲלִיַּת־קִיר קְטַנָּה וְנָשִׂים לוֹ שָׁם
מִטָּה וְשֻׁלְחָן וְכִסֵּא וּמְנוֹרָה וְהָיָה בְּבֹאוֹ אֵלֵינוּ יָסוּר
11 שָׁמָּה׃ * וַיְהִי הַיּוֹם וַיָּבֹא שָׁמָּה וַיָּסַר אֶל־
הָעֲלִיָּה וַיִּשְׁכַּב שָׁמָּה׃
12 * וַיֹּאמֶר אֶל־גֵּיחֲזִי נַעֲרוֹ קְרָא לַשּׁוּנַמִּית הַזֹּאת
וַיִּקְרָא־לָהּ וַתַּעֲמֹד לְפָנָיו׃
13 * וַיֹּאמֶר לוֹ אֱמָר־נָא אֵלֶיהָ הִנֵּה חָרַדְתְּ אֵלֵינוּ
אֶת־כָּל־הַחֲרָדָה הַזֹּאת מֶה לַעֲשׂוֹת לָךְ הֲיֵשׁ לְדַבֶּר־
לָךְ אֶל־הַמֶּלֶךְ אוֹ אֶל־שַׂר הַצָּבָא וַתֹּאמֶר בְּתוֹךְ עַמִּי
אָנֹכִי יֹשָׁבֶת׃
14 * וַיֹּאמֶר וּמֶה לַעֲשׂוֹת לָהּ וַיֹּאמֶר גֵּיחֲזִי אֲבָל בֵּן
אֵין־לָהּ וְאִישָׁהּ זָקֵן׃
15 * וַיֹּאמֶר קְרָא־לָהּ וַיִּקְרָא־לָהּ וַתַּעֲמֹד בַּפָּתַח׃
16 * וַיֹּאמֶר לַמּוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חַיָּה אַתְּי חֹבֶקֶת בֵּן
וַתֹּאמֶר אַל־אֲדֹנִי אִישׁ הָאֱלֹהִים אַל־תְּכַזֵּב
בְּשִׁפְחָתֶךָ׃
17 * וַתַּהַר הָאִשָּׁה וַתֵּלֶד בֵּן לַמּוֹעֵד הַזֶּה כָּעֵת חַיָּה
אֲשֶׁר־דִּבֶּר אֵלֶיהָ אֱלִישָׁע׃
18 * וַיִּגְדַּל הַיָּלֶד וַיְהִי הַיּוֹם וַיֵּצֵא אֶל־אָבִיו אֶל־
הַקֹּצְרִים׃

6 * Cumque plena fuissent vasa, dixit ad filium suum: Affer mihi adhuc vas. Et ille respondit: Non habeo. Stetitque oleum.
7 * Venit autem illa & indicauit homini Dei. Et ille: Vade, inquit, vende oleum, & redde creditori tuo; tu autem & filij tui
8 viuite de reliquo. * Facta est autem quædam dies, & transibat Helisęus per Sunam ciuitatem. erat autem ibi mulier magna, quæ tenuit eum vt comederet panem. Cumque frequenter indè transiret, diuertebat ad eam vt comederet panem.
9 * Quæ dixit ad virum suum: Animaduerto quòd vir Dei sanctus est iste, qui transit per nos frequenter:
10 * Faciamus ergo ei cœnaculum paruũ, & ponamus ei in eo lectulum, & mensam & sellam, & candelabrum; vt cùm venerit ad nos, maneat ibi.
11 * Facta est ergo dies quędam, & veniẽs diuertit in cœnaculum, & requieuit ibi.
12 * Dixitq́; ad Giezi puerum suum: Voca Sunamiten istam: qui cùm vocasset eã,
13 & illa stetisset coram eo, * Dixit ad puerum suum: Loquere ad eam: Ecce sedulè
C in omnibus ministrasti nobis; quid vis vt faciam tibi? nunquid habes negocium, & vis vt loquar regi siue principi militiæ? Quæ respondit: In medio populi mei ha- Sup. eod.
14 bito. * Et ait: Quid ergo vult vt faciam ei? Dixitque Giezi: Ne quęras. Filium enim non habet, & vir eius senex est.
15 * Præcepit itaque vt vocaret eam. Quæ cùm vocata fuisset, & stetisset ante ostiũ:
16 * Dixit ad eam; In tempore isto in hac eadem hora, si vita comes fuerit, habebis in vtero filium. At illa: Noli quæso domine mi vir Dei, noli mentiri ancillę tuæ. Gen. 18.
17 * Et concepit mulier & peperit filium in tempore, & in hora eadem qua dixerat
D Helisæus.
18 * Creuit autem puer: & cùm esset quędam dies & egressus isset ad patrem suum ad messores,

תרגום יונתן

6 וַהֲוָה כְּמִשְׁלַם מָנַיָּא וַאֲמֶרֶת לִבְרָהּ קָרֵיב לִי עוֹד מָנַיָּא וַאֲמַר בְּרָהּ לָהּ לֵית עוֹד מָנַיָּא וּפְסַק מִשְׁחָא׃
7 וַאֲתָת וְחַוִּיָּאת לִנְבִיָּיא דַיְיָי וַאֲמַר אֱזִילִי זַבִּינִי יַת מִשְׁחָא וְשַׁלְּמִי לְמָרֵי חוֹבְתִיךְ וְאַתְּ וּבְנַיְיכִי תִּתְפַּרְנְסִין בְּמָה דְאִשְׁתְּאַר׃ 8 וַהֲוָה יוֹמָא
וַעֲבַר אֱלִישָׁע לְשׁוּנֵם וְתַמָּן אִתְּתָא דָּחְלַת חֶטְאִין וְאַתְקֵיפַת בֵּיהּ לְמֵיכַל לַחְמָא וַהֲוָה בִּזְמַן מֶעְבְּרוֹהִי מִתְפְּנִי לְתַמָּן לְמֵיכַל לַחְמָא׃
9 וַאֲמֶרֶת לְבַעֲלָהּ הָא כְּעַן יָדַעְנָא אֲרֵי נְבִיָּיא דַיְיָי קַדִּישָׁא הוּא מִתְפְּנִי לְוָתָנָא תְּדִירָא׃
10 נַעְבֵּיד כְּעַן עֲלִיַּת כָּתְלָא זְעֵירָא וּנְתַקֵּן לֵיהּ תַּמָּן אֲתַר עַרְסָא וּפָתוֹרָא וְכָרְסְיָא וּמְנַרְתָּא וִיהֵי בְּמֵיתוֹהִי לְוָתָנָא יִתְפְּנִי לְתַמָּן׃
11 וַהֲוָה יוֹמָא וְעַל לְתַמָּן וְזָר לְעִילִיתָא וּשְׁכִיב תַּמָּן׃ 12 וַאֲמַר לְגֵחֲזִי עֻלֵּימֵיהּ קְרֵי לְשׁוּנֶמְתָּא הָדָא וּקְרָא לָהּ וְקָמַת קֳדָמוֹהִי׃
13 וַאֲמַר לֵיהּ אֱמַר כְּעַן לָהּ הָא עֲסַקְתָּא לָנָא יַת כָּל עִסְקְתָא הָדָא מֶה לְמֶעְבַּד לִיךְ הֲפִתְגָם אִית לִיךְ לְמַלָּלָא עִם מַלְכָּא אוֹ עִם רַב חֵילָא
וַאֲמֶרֶת בְּגוֹ עִסְקֵי עַמִּי אֲנָא מְסוֹבָרָא׃ 14 וַאֲמַר וּמָה לְמֶעְבַּד לָהּ וַאֲמַר גֵּחֲזִי בְּקֻשְׁטָא בַּר לֵית לָהּ וּבַעֲלָהּ סִיב׃
15 וַאֲמַר קְרֵי לָהּ וּקְרָא לָהּ וְקָמַת בְּתַרְעָא׃
16 וַאֲמַר לְזִמְנָא הָדֵין כְּעִידַּן דְּאַתּוּן קַיָּימִין תְּהֵי מְחַבְּקָא בְּרָא וַאֲמֶרֶת בְּבָעוּ רִיבּוֹנִי נְבִיָּיא דַיְיָי לָא יִתְכַּדֵּיב פִּתְגָמָךְ לְאַמְתָךְ׃
17 וְעַדִּיַּאת אִתְּתָא וִילֵידַת בַּר לְזִמְנָא הָדֵין כְּעִידַּן דַּהֲוָת קַיָּימָא דְּמַלֵּיל עִמָּהּ אֱלִישָׁע׃
18 וּרְבָא רַבְיָא וַהֲוָה יוֹמָא וּנְפַק לְוַת אֲבוּהִי לְוַת חָצְדַיָּא׃

* *Et factum est vt repleta fuerunt omnia* 6
vasa, & dixit ad filios suos: Appropinquate
mihi vas. & dixerunt ei: Non est adhuc vas.
& stetit oleum.

* *Et venit & nunciat homini Dei. ipse* 7
autem dixit ei: Vade & redde oleum, & sol-
ue mutuum, & tu & filij tui viuetis in re-
liquo.

* *Et facta est dies, & transiit Elisæus in So-* 8
nam: & ibi mulier magna, & tenuit eum vt
comederet panem. & factum est à frequentia
transitus ipsius, inclinauit eum vt comederet
panem.

* *Et dixit mulier ad virum suum: Ecce iam* 9
scio quòd homo Dei iste sanctus transit per nos
frequenter:

* *Faciamus iam ei cœnaculum paruum; &* 10
ponamus ei ibi lectum, & mensam, & sellam,
& candelabrum: & erit cùm ipse venerit ad
nos, et inclinabit ibi.

* *Et facta est dies, & venit Elisæus illuc, et* 11
diuertit in cœnaculum, & dormiuit ibi.

* *Et dixit Elisæus ad Giezi puerum suum:* 12
Voca Sunamiten istam. & vocauit eam, et ste-
tit coram eo.

* *Et dixit puero: Dic ad eam: Ecce præpa-* 13
rasti nobis omnem præparationem istam, quid
faciemus tibi? si est tibi verbum vt loquar ad
regem vel ad principem militiæ? ipsa autem di-
xit: In medio populi mei ego habito.

* *Et ait Elisæus ad Giezi: Quid opus vt fa-* 14
ciam ei? & dixit Giezi: Et profectò non est ei
filius, et vir eius senex.

* *Et dixit Elisæus: Voca eam. & vocauit* 15
eam, & veniens stetit iuxta ostium.

* *Et dixit Elisæus ad eam: In tempore isto,* 16
vt hora hæc, viuens tu concepisti filium. illa au-
tem dixit: Non domine homo Dei, non men-
tiaris ancillæ tuæ.

* *Et concepit mulier & peperit filium in* 17
tempore hoc vt hora viuens, vt locutus est ad
eam Elisæus. * *Et creuit puer, & fuit dies* 18
messionis, & egressus est puer ad patrem suum
ad messores.

6 * καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήρωσε πᾶσα τὰ ἀγγεῖα, καὶ εἶπε
πρὸς τὸν υἱὸν αὐτῆς, ἐγγίσατέ μοι σκεῦος· καὶ εἶπον αὐ-
τῇ, οὐκ ἔστιν ἔτι ἀγγεῖον, καὶ ἔστη τὸ ἔλαιον.

7 * καὶ ἀπῆλθε καὶ ἀπήγγειλε τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ
θεοῦ. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, πορεύου καὶ ἀπόδου τὸ ἔλαιον, καὶ ἀ-
πόσβεσον τὸ δάνειον, καὶ σὺ καὶ οἱ υἱοί σου ζήσεσθε ἐν τῷ κα
ταλοίπῳ.

8 * καὶ ἐγένετο ἡμέρα, καὶ διῆλθεν Ἐλισαιὲ εἰς Σωνάμ, καὶ
ἐκεῖ γυνὴ μεγάλη, καὶ ἐκράτησεν αὐτὸν φαγεῖν ἄρτον. καὶ
ἐγένετο ἀφ' ἱκανοῦ τοῦ διαπορεύεσθαι αὐτόν, ἐξέκλινεν αὐτὸν
φαγεῖν ἄρτον.

9 * καὶ εἶπεν ἡ γυνὴ πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς, ἰδοὺ δὴ οἶ-
δα ὅτι ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἅγιος διαπορεύεται ἐφ' ἡμᾶς διαπαντός.

10 * ποιήσωμεν δὴ ἀνωθεν ὑπερῶον μικρόν, καὶ θῶμεν αὐ-
τῷ ἐκεῖ κλίνην, καὶ τράπεζαν, καὶ δίφρον, καὶ λυχνίαν, καὶ
ἔσται ἐν τῷ αὐτὸν ἔρχεσθαι πρὸς ἡμᾶς καὶ ἐκκλινεῖ ἐκεῖ.

11 * καὶ ἐγένετο ἡμέρα, καὶ ἦλθεν Ἐλισαιὲ ἐκεῖ, καὶ ἐξέκλι-
νεν εἰς τὸ ὑπερῶον, καὶ ἐκοιμήθη ἐκεῖ.

12 * καὶ εἶπεν Ἐλισαιὲ πρὸς Γιεζὶ τὸ παιδάριον αὐτοῦ,
κάλεσον τὴν Σωναμίτιν ταύτην. καὶ ἐκάλεσεν αὐτήν,
καὶ ἔστη ἐνώπιον αὐτοῦ.

13 * καὶ εἶπεν τῷ παιδαρίῳ, εἰπὲ πρὸς αὐτήν, ἰδοὺ ἐξέ-
ταξας ἡμῖν πᾶσαν τὴν ἑτοιμασίαν ταύτην, τί ποιήσωμέν σοι;
εἴ ἔστι σοι λόγος λαλῆσαι πρὸς τὸν βασιλέα ἢ πρὸς τὸν
ἄρχοντα τῆς δυνάμεως; ἡ δὲ εἶπεν, ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ μου
ἐγὼ κατοικῶ.

14 * καὶ εἶπεν Ἐλισαιὲ πρὸς Γιεζί, τί δεῖ ποιῆσαι αὐτῇ;
καὶ εἶπε Γιεζί, καὶ μάλα οὐκ ἔστιν αὐτῇ υἱός, καὶ ὁ ἀνὴρ
αὐτῆς πρεσβύτης.

15 * καὶ εἶπεν Ἐλισαιέ, κάλεσον αὐτήν. καὶ ἐκάλεσεν αὐ-
τήν, καὶ ἐλθοῦσα ἔστη πρὸ τῆς θύρας.

16 * καὶ εἶπεν Ἐλισαιὲ πρὸς αὐτήν, εἰς τὸν καιρὸν τοῦτον,
ὡς ἡ ὥρα αὕτη, ζῶσα σὺ περιλήμψῃ υἱόν. ἡ δὲ εἶπε, μὴ
κύριε ἄνθρωπε θεοῦ, μὴ διαψεύσῃ τὴν δούλην σου.

17 * καὶ συνέλαβεν ἡ γυνὴ καὶ ἔτεκεν υἱὸν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ-
τον ὡς ἡ ὥρα ζῶσα, ὡς ἐλάλησε πρὸς αὐτὴν Ἐλισαιέ.

18 * καὶ ἠδρύνθη τὸ παιδάριον, καὶ ἐγένετο ἡμέρα θερισμοῦ, καὶ ἐξῆλ
θε τὸ παιδάριον πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ πρὸς τοὺς θερίζοντας.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et fuit cùm absoluta essent vasa, dixit filio suo: Adfer mihi adhuc vas. & dixit filius eius: Non sunt amplius vasa, & defecit oleum.
7 Et venit & indicauit prophetæ Domini. & dixit: Vade, vende oleum, & exsolue domino debiti tui: & tu & filij tui alamini de eo quod relinquetur. 8 Et fuit die quadam, transiit Elisagh in Sunem, & ibi erat mulier timens peccata, & apprehendit eum vt comederet panem. & erat tempore quo transibat, diuertebat illuc vt comederet panem.
9 Et dixit marito suo: Ecce nunc cognoui quòd propheta Domini sanctus est iste diuertens ad nos semper.
10 Faciamus quæso cœnaculum muri paruum, & componamus illi ibi locum cubilis, & mensam, & sedem & candelabrum: & erit cùm venerit ad nos, diuertet illuc. 11 Et fuit die quadam, intrauit eò, & declinauit ad cœnaculum, & cubuit ibi.
12 Et dixit ad Gehhazi puerum suum: Voca Sunamithen hanc. & vocauit illam, & stetit ante eum.
13 Et dixit illi; Dic nunc ei: Ecce negociata es nobis omne negocium hoc; quid vis vt faciam tibi? num verbum est tibi vt proloquar cum rege aut cum magistro exercitus? & dixit: In medio negociorum populi mei ego sustentor.
14 Et ait: Et quid est vt faciam illi? & dixit Gehhazi: In veritate filius non est ei, & maritus eius senex est.
15 Et dixit: Voca illam. & vocauit illam, & stetit in porta.
16 Et dixit: In tempore hoc secundum tempus quo superstites eritis, amplexaberis filium. & dixit: Obsecro domine mi propheta Domini, ne mendax sit verbum tuum ancillæ tuæ. 17 Et concepit mulier & peperit filium in tempore hoc secundùm tempus quo fuit viuens, quod locutus fuerat cum illa Elisagh.
18 Et creuit puer, & fuit die quadam, exiuit ad patrem suum ad messores.

19 * וַיֹּאמֶר אֶל־אָבִיו רֹאשִׁי רֹאשִׁי וַיֹּאמֶר אֶל־הַנַּעַר
שָׂאֵהוּ אֶל־אִמּוֹ׃
20 * וַיִּשָּׂאֵהוּ וַיְבִיאֵהוּ אֶל־אִמּוֹ וַיֵּשֶׁב עַל־בִּרְכֶּיהָ עַד־
הַצָּהֳרַיִם וַיָּמֹת׃
21 * וַתַּעַל וַתַּשְׁכִּבֵהוּ עַל־מִטַּת אִישׁ הָאֱלֹהִים
וַתִּסְגֹּר בַּעֲדוֹ וַתֵּצֵא׃
22 * וַתִּקְרָא אֶל־אִישָׁהּ וַתֹּאמֶר שִׁלְחָה נָא לִי אֶחָד
מִן־הַנְּעָרִים וְאַחַת הָאֲתֹנוֹת וְאָרוּצָה עַד־אִישׁ
הָאֱלֹהִים וְאָשׁוּבָה׃
23 * וַיֹּאמֶר מַדּוּעַ אַתְּי הֹלֶכֶתִי אֵלָיו הַיּוֹם לֹא־חֹדֶשׁ
וְלֹא שַׁבָּת וַתֹּאמֶר שָׁלוֹם׃
24 * וַתַּחֲבֹשׁ הָאָתוֹן וַתֹּאמֶר אֶל־נַעֲרָהּ נְהַג וָלֵךְ אַל־
תַּעֲצָר־לִי לִרְכֹּב כִּי אִם־אָמַרְתִּי לָךְ׃
25 * וַתֵּלֶךְ וַתָּבֹא אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַר הַכַּרְמֶל
וַיְהִי כִּרְאוֹת אִישׁ־הָאֱלֹהִים אוֹתָהּ מִנֶּגֶד וַיֹּאמֶר
אֶל־גֵּיחֲזִי נַעֲרוֹ הִנֵּה הַשּׁוּנַמִּית הַלָּז׃
26 * עַתָּה רוּץ־נָא לִקְרָאתָהּ וֶאֱמַר־לָהּ הֲשָׁלוֹם לָךְ
הֲשָׁלוֹם לְאִישֵׁךְ הֲשָׁלוֹם לַיָּלֶד וַתֹּאמֶר שָׁלוֹם׃
27 * וַתָּבֹא אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הָהָר וַתַּחֲזֵק
בְּרַגְלָיו וַיִּגַּשׁ גֵּיחֲזִי לְהָדְפָהּ וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים
הַרְפֵּה־לָהּ כִּי־נַפְשָׁהּ מָרָה־לָהּ וַיהוָה הֶעְלִים מִמֶּנִּי
וְלֹא הִגִּיד לִי׃
28 * וַתֹּאמֶר הֲשָׁאַלְתִּי בֵן מֵאֵת אֲדֹנִי הֲלוֹא אָמַרְתִּי
לֹא תַשְׁלֶה אֹתִי׃
29 * וַיֹּאמֶר לְגֵיחֲזִי חֲגוֹר מָתְנֶיךָ וְקַח מִשְׁעַנְתִּי בְיָדְךָ
וָלֵךְ כִּי תִמְצָא־אִישׁ לֹא תְבָרְכֶנּוּ וְכִי־
יְבָרֶכְךָ אִישׁ לֹא תַעֲנֶנּוּ וְשַׂמְתָּ מִשְׁעַנְתִּי עַל־פְּנֵי
הַנָּעַר׃
30 * וַתֹּאמֶר אֵם הַנַּעַר חַי־יְהוָה וְחֵי־נַפְשְׁךָ אִם־
אֶעֶזְבֶךָּ וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ אַחֲרֶיהָ׃

19 * Ait patri suo: Caput meum doleo, caput meum doleo. At ille dixit puero: Tolle, & duc eum ad matrem suam.
20 * Qui cùm tulisset & duxisset eum ad matrem suam, posuit eum illa super genua sua vsq; ad Meridiem, & mortuus est.
21 * Ascendit autem & collocauit eum super lectulum hominis Dei, & clausit ostium. Et egressa
22 * vocauit virum suum; & ait: Mitte mecum, obsecro, vnum de pueris, & asinam, vt excurram vsque ad hominem Dei, & reuertar.
23 * Qui ait illi: Quam ob causam vadis ad eum? Hodie non sunt Calendæ neque sabbatum. quæ respondit: Vadam.
24 * Strauitque asinam, & præcepit puero: Mina & propera, ne mihi moram facias in eundo; & hoc age quod præcipio tibi.
25 * Profecta est igitur, & venit ad virum Dei in monte Carmeli. Cumque vidisset eam vir Dei de contrà, ait ad Giezi puerum suum; Ecce Sunamitis illa: Inf.8.f.
26 * Vade ergo in occursum eius, & dic ei: Rectène agitur circa te, & circa virum tuũ & circa filium tuum? quæ respondit: Rectè.
27 * Cumque venisset ad virum Dei E in montem, apprehendit pedes eius, & accessit Giezi vt amoueret eam. Et ait homo Dei: Dimitte illam. anima enim eius in amaritudine est; & Dominus cælauit à me, & non indicauit mihi.
28 * Quæ dixit illi: Nunquid petiui filium à Domino meo? nunquid non dixi tibi, Ne illudas me?
29 * Et ille ait ad Giezi: Accinge lumbos tuos, & tolle baculum meũ in manu tua, & vade. si occurrerit tibi homo, non salutes eum: & si salutauerit te quispiam, non respondeas illi. Et pones baculum meum super faciem pueri. Inf.9.a.
30 * Porrò mater pueri ait: Viuit Dominus & viuit anima tua, non dimittam te. Surrexit ergo & secutus est eam.

תרגום יונתן

19 וַאֲמַר לַאֲבוּהִי רֵישִׁי רֵישִׁי וַאֲמַר לְעֻלֵּימָא סַבְהִי אוֹבִילְהִי לְאִמֵּיהּ׃
20 וְנַסְבֵיהּ וְאוֹבְלֵיהּ לְאִימֵּיהּ וִיתֵיב עַל בִּרְכָּהָא עַד עִידַן טְהֲרָא וּמִית׃
21 וּסְלֵיקַת וְאַשְׁכַּבְתֵּיהּ עַל עַרְסָא דִּנְבִיָּיא דַיְיָי וְאַגְּפַת בְּאַפּוֹהִי וְנִפְקַת׃
22 וּקְרָאת לְבַעֲלָהּ וַאֲמֶרֶת שַׁדַּר כְּעַן לִי חַד מִן עֻלֵּימַיָּא וַחֲדָא מִן אֲתָנַיָּא וְאִתְמְטֵי עַד נְבִיָּיא דַיְיָי וְאֵתוּב׃
23 וַאֲמַר מָה דֵין אַתְּ אֲזַלְתְּ לְוָתֵיהּ יוֹמָא דֵין לָא יְרַח וְלָא שַׁבְּתָא וַאֲמֶרֶת שְׁלָם׃
24 וְזָרֵיזַת אַתְנָא וַאֲמֶרֶת לְעֻלֵּימָהָא דְּבַר וֶאֱזֵיל לָא תִדְחוֹק עֲלַי לְמִרְכַּב אֱלָהֵן כַּד אֵימַר לָךְ׃
25 וְאַזְלַת וַאֲתָת לְוַת נְבִיָּיא דַיְיָי לְטוּר כַּרְמֶלָא וַהֲוָה כַּד חֲזָא נְבִיָּיא דַיְיָי יָתָהּ מִקֳּבֵיל וַאֲמַר לְגֵחֲזִי עוּלֵּימֵיהּ הָא שׁוּנַמִּיתָא דֵּיכִי׃
26 כְּעַן רְהוּט כְּעַן לְקַדְמוּתָהּ וֶאֱמַר לָהּ הַשְׁלָם לִיךְ הַשְׁלָם לְבַעֲלִיךְ הַשְׁלָם לְרַבְיָא וַאֲמֶרֶת שְׁלָם׃
27 וַאֲתָת לְוַת נְבִיָּיא דַיְיָי לְטוּרָא וְאַתְקֵיפַת בְּרִגְלוֹהִי וּקְרֵיב גֵּחֲזִי לְמִדְחָהּ וַאֲמַר נְבִיָּיא דַיְיָי שְׁבוֹק מִינָּהּ אֲרֵי נַפְשָׁהּ מְרִירָה לָהּ וּמִן קֳדָם
יְיָי אִתְכַּסָּה מִנִּי וְלָא אִתְחַוָּה לִי׃ 28 וַאֲמֶרֶת הַשְׁאֵילֵית בְּרָא מִן רִבּוֹנִי הֲלָא אַמְרֵית לָךְ אִם מִתְיְהִיב לִי בַּר קַיָּים וְאִם לָא לָא תְנַסֵּס יָתִי׃
29 וַאֲמַר לְגֵחֲזִי זָרֵיז חַרְצָךְ וְסַב חוּטְרִי בִּידָךְ וֶאֱזֵיל אֲרֵי תַשְׁכַּח גְּבַר לָא תִשְׁאַל בִּשְׁלָמֵיהּ וַאֲרֵי יִשְׁאַל בִּשְׁלָמָךְ גַּבְרָא לָא תְתֵיבִינֵיהּ וּתְשַׁוֵּי
חוּטְרִי עַל אַפֵּי רַבְיָא׃ 30 וַאֲמֶרֶת אִמָּא דְּרַבְיָא קַיָּים הוּא יְיָי וְחֵי נַפְשָׁךְ אִם אֶשְׁבְּקִינָךְ וְקָם וַאֲזַל בָּתְרָהָא׃

19 ‡ Et ait ad patrem ſuum: Caput meum, caput meum. & dixit puero: Duc eum ad matrem ſuam.

20 ‡ Et tulit eum & adduxit eum ad matrem eius: & collocauit eum mater ſua ſuper genua ſua vſque ad meridiem, & mortuus eſt.

21 ‡ Et tulit eum & collocauit eum ſuper lectum hominis Dei, & clauſit oſtium ſuper ſe, & egreſſa eſt:

22 ‡ Et vocauit virum ſuum, & dixit: Mitte iam mecum vnum puerorum, & vnam aſinarum, & curram vſque ad hominem Dei, & reuertar.

23 ‡ Et dixit: Quare tu hodie vadis ad eum, & non Calendæ & non Sabbatum? ipſa autem dixit, Pax.

24 ‡ Et ſtrauit aſinam, & dixit puero ſuo: Age & vade, & non moram facias mihi vt adeam ego, donec dicam tibi.

25 ‡ Et ibis et venies ad hominem Dei in montem Carmeli. & exiit & profecta eſt vſque ad hominem Dei in montem. et factum eſt vt vidit eam homo Dei de contrà, & ait Giezi puero ſuo: Ecce Sunamitis illa.

26 ‡ Nunc curre in occurſum eius, & dices ei: Pax tibi? pax viro tuo? pax filio tuo? & cucurrit in occurſum eius, & dixit: Pax tibi? pax viro tuo? pax filio tuo? ipſa autem dixit: Pax.

27 ‡ Et direxit ad hominem Dei in montem. et apprehendit pedes eius. & acceſſit Giezi vt amoueret eam: & dixit ad eum homo Dei: Dimitte eam, quia amara anima eius, & Dominus cælauit à me, et non nunciauit mihi.

28 ‡ Et dixit mulier: Nunquid petiui filium à domino meo? non dixi, non ſeduces mecum?

29 ‡ Et dixit Eliſæus Giezi: Accinge lumbum tuum, & tolle baculum meum in manu tua et vade: & ſi inueneris aliquem, non benedicas ei: et ſi benedixerit tibi quiſpiam, non reſpondeas ei. & pones baculum meum ſuper faciem pueri.

30 ‡ Et dixit mater pueri: Viuit Dominus & viuit anima tua, ſi relinquam te. & ſurrexit Eliſæus, et abiit poſt eam.

19 ‡ καὶ εἶπε πρὸς τὸν πατέρα αὐτῆ, τλὺ κεφαλλύ μου, τλὺ κεφαλλύ μου. καὶ εἶπεν τῷ παιδαρίῳ, ἄγαγε αὐτὸν πρὸς τλὺ μητέρα αὐτῆ.

20 ‡ καὶ ἦρεν αὐτὸν καὶ εἰσλύεγκεν αὐτὸν πρὸς τλὺ μητέρα αὐτῆ, καὶ ἐκάθιζεν αὐτὸν ἡ μήτης αὐτῆ ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτῆ ἕως τοῦ μεσημβρινοῦ, καὶ ἀπέθανεν.

21 ‡ Ϛ ἀνλύεγκεν αὐτὸν Ϛ ἐκοίμισεν αὐτὸν ἐπὶ τλὺ κλίνλυ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ. καὶ ἀπέκλεισε τλὺ θύραν ἐπ' 22 αὐτλὺ καὶ ἐξῆλθεν. ‡ καὶ ἐκάλεσεν τὸν ἀνδρα αὐτῆ, καὶ εἶπεν, ἀπόστειλόν δή μοι ἓν τῶν παιδαρίων, Ϛ μίαν τῶν ὄνων, Ϛ δραμοῦμαι ἕως ἓ ἀνθρώπε ἓ θεοῦ, Ϛ ἐπιστρέψω.

23 ‡ καὶ εἶπεν, τί ὅτι σὺ σήμερον πορεύῃ πρὸς αὐτόν, καὶ οὐ νουμληία καὶ οὐ Ϛάββατον; ἡ δὲ εἶπεν, εἰρλύη.

24 ‡ καὶ ἐπέσαξε τλὺν ὄνον Ϛ εἶπε τῷ παιδαρίῳ αὐτῆ, ἄγε καὶ πορεύε, καὶ μὴ ἐπίσχῃς μοι τοῦ ἐπιβλῶαί με ἕως τοῦ 25 εἰπεῖν σοι. ‡ καὶ πορεύσῃ καὶ ἐλεύσῃ πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ὄρος τὸ καρμήλιον. Ϛ ἐξῆλθε καὶ ἐπορεύθη ἕως ἓ ἀνθρώπε τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ὄρος. καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν αὐτλὺν ὁ ἄνθρωπ Θ ἓ θεοῦ ἐξεναντίας, Ϛ εἶπεν γιεζὶ τῷ παιδαρίῳ αὐτῆ, ἰδοὺ ἡ Ϛυναμίτις ἐκείνη.

26 ‡ νῦν δράμε εἰς συνάντησιν αὐτῆ, καὶ ἐρεῖς αὐτῇ, εἰρλύη Ϛι; εἰρλύη τῷ ἀνδρί Ϛυ; εἰρήνη τῷ παιδαρίῳ Ϛυ; Ϛ ἔδραμεν εἰς ἀπάντησιν αὐτῆς, καὶ εἶπεν, εἰρλύη Ϛί; εἰρλύη τῷ ἀνδρί Ϛυ; εἰρλύη τῷ παιδαρίῳ Ϛυ; ἡ δὲ εἶπεν, εἰρλύη.

27 ‡ καὶ κατέθλνε πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ὄρος. καὶ ἐκράτησε τῶν ποδῶν αὐτῆ. καὶ προσῆλθε γιεζὶ ἀπῶσαι Ϛ αὐτλύ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ ἄνθρωπ Θ τοῦ θεοῦ, ἄφες αὐτλύ, ὅτι κατώδλνΘ ἡ ψυχὴ αὐτῆς, καὶ κύριΘ ἀπέκρυψεν ἀπ' ἐμοῦ καὶ οὐκ ἀνήγγειλέ μοι.

28 ‡ καὶ εἶπεν ἡ γυνή, μὴ ἠτησάμλν υἱὸν πα Ϛὰ τοῦ κυρίου μου; οὐκ εἶπον, ἀ πλανήσεις μετ' ἐμοῦ;

29 ‡ καὶ εἶπεν ἐλισεαὶ τῷ γιεζί, ζῶσαι τλὺ ὀσφύν Ϛυ, Ϛ λάβε τλὺ βακτηρίαν μ ἐν τῇ χειρί Ϛυ, καὶ πορεύε, καὶ ἐὰν εὕρῃς τινά, μὴ εὐλογήσῃς αὐτόν, Ϛ ἐὰν εὐλογήσῃ σέ τις, μὴ ἀποκριθῇς αὐτῳ, καὶ ἐπιθήσεις τλὺ βακτηρίάν μου ἐπὶ τὸ πρόσωπον τοῦ παιδαρίου.

30 ‡ καὶ εἶπεν ἡ μήτης τοῦ παιδαρίου, ζῇ κύριΘ καὶ ζῇ ἡ ψυχή Ϛυ, εἰ ἐγκαταλείψω σε. καὶ ἀνέστη ἐλισεαί, καὶ ἐπορεύθη ὀπίσω αὐτῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et dixit patri ſuo: Caput meum, caput meum. & dixit puero *cuidam*: Accipe illum, & defer eum ad matrem ſuam.

20 Et accepit illum & detulit eum ad matrem ſuam, & ſedit ſuper genua eius vſque ad tempus meridiei, & mortuus eſt.

21 Et aſcendit & collocauit eum ſuper lectum prophetæ Domini, & clauſit oſtium contra faciem eius, & exiuit.

22 Et vocauit maritum ſuum, & dixit: Mitte, obſecro, mihi vnum de adoleſcentibus & vnam de aſinabus, vt perueniam vſque ad prophetam Domini, & redibo.

23 Et dixit: Quare vadis ad eum hodie? non eſt neomenia nec ſabbathum. & dixit: Pax.

24 Et ſtrauit aſinam, & dixit puero ſuo: Duc & ambula, ne moleſtes me vt equitem, niſi cùm dixero tibi.

25 Et iuit & venit ad prophetam Domini in montem Charmela. & fuit cùm vidiſſet propheta Domini illam è regione, dixit ad Ghehazi puerum ſuum: Ecce Sunamithen iſtam.

26 Nunc quæſo curre nunc in occurſum eius, & dic illi: Num pax eſt tibi? num pax marito tuo? num pax infanti? & dixit: Pax.

27 Et venit ad prophetam Domini in montem, & apprehendit pedes eius: & acceſſit Gehhazi vt repelleret illam: & dixit propheta Domini: Ceſſa ab ea, quia anima eius amara eſt ei: & à Domino cælatum eſt mihi, nec indicauit mihi.

28 Et dixit: Nonne petiui filium à domino meo? nonne dixi tibi, Si datur mihi filius, viuat; ſin minus, ne turbes me?

29 Et dixit ad Ghehhazi: Accinge lumbos tuos, & accipe baculum meum in manu tua & vade: quod ſi inueneris virum, ne roges illi pacem. quod ſi petierit tibi pacem quiſpiam, ne reſpondeas illi: & pones baculum meum ſuper faciem pueri.

30 Et dixit mater pueri: Permanet ipſe Dominus, & viuit anima tua, ſi dimiſero te. & ſurrexit & iuit poſt illam.

31 וְגֵחֲזִי עָבַר לִפְנֵיהֶם וַיָּשֶׂם אֶת־הַמִּשְׁעֶנֶת עַל־
פְּנֵי הַנַּעַר וְאֵין קוֹל וְאֵין קָשֶׁב וַיָּשָׁב לִקְרָאתוֹ וַיַּגֶּד־
לוֹ לֵאמֹר לֹא־הֵקִיץ הַנָּעַר׃

32 וַיָּבֹא אֱלִישָׁע הַבָּיְתָה וְהִנֵּה הַנַּעַר מֵת מֻשְׁכָּב
עַל־מִטָּתוֹ׃

33 וַיָּבֹא וַיִּסְגֹּר הַדֶּלֶת בְּעַד שְׁנֵיהֶם וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־
יְהוָה׃ 34 וַיַּעַל וַיִּשְׁכַּב עַל־הַיֶּלֶד וַיָּשֶׂם פִּיו עַל־
פִּיו וְעֵינָיו עַל־עֵינָיו וְכַפָּיו עַל־כַּפָּיו וַיִּגְהַר עָלָיו וַיִּחַם
בְּשַׂר הַיֶּלֶד׃

35 וַיָּשָׁב וַיֵּלֶךְ בַּבַּיִת אַחַת הֵנָּה וְאַחַת הֵנָּה וַיַּעַל
וַיִּגְהַר עָלָיו וַיְזוֹרְרוּ הַנַּעַר עַד־שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּפְקַח
הַנַּעַר אֶת־עֵינָיו׃

36 וַיִּקְרָא אֶל־גֵּיחֲזִי וַיֹּאמֶר קְרָא אֶל־הַשֻּׁנַמִּית
הַזֹּאת וַיִּקְרָאֶהָ וַתָּבֹא אֵלָיו וַיֹּאמֶר שְׂאִי בִנֵךְ׃

37 וַתָּבֹא וַתִּפֹּל עַל־רַגְלָיו וַתִּשְׁתַּחוּ אָרְצָה וַתִּשָּׂא
אֶת־בְּנָהּ וַתֵּצֵא׃

38 וֶאֱלִישָׁע שָׁב הַגִּלְגָּלָה וְהָרָעָב בָּאָרֶץ וּבְנֵי
הַנְּבִיאִים יֹשְׁבִים לְפָנָיו וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ שְׁפֹת הַסִּיר
הַגְּדוֹלָה וּבַשֵּׁל נָזִיד לִבְנֵי הַנְּבִיאִים׃

39 וַיֵּצֵא אֶחָד אֶל־הַשָּׂדֶה לְלַקֵּט אֹרֹת וַיִּמְצָא גֶּפֶן
שָׂדֶה וַיְלַקֵּט מִמֶּנּוּ פַּקְעֻר שָׂדֶה מְלֵא בִגְדוֹ וַיָּבֹא
וַיְפַלַּח אֶל־סִיר הַנָּזִיד כִּי־לֹא יָדָעוּ׃

40 וַיִּצְקוּ לָאֲנָשִׁים לֶאֱכוֹל וַיְהִי כְּאָכְלָם מִהַנָּזִיד
וְהֵמָּה צָעָקוּ וַיֹּאמְרוּ מָוֶת בַּסִּיר אִישׁ הָאֱלֹהִים וְלֹא
יָכְלוּ לֶאֱכֹל׃

41 וַיֹּאמֶר וְקִחוּ־קֶמַח וַיַּשְׁלֵךְ אֶל־הַסִּיר וַיֹּאמֶר צַק
לָעָם וְיֹאכֵלוּ וְלֹא הָיָה דָבָר רָע בַּסִּיר׃

42 וְאִישׁ בָּא מִבַּעַל שָׁלִשָׁה וַיָּבֵא לְאִישׁ הָאֱלֹהִים
לֶחֶם בִּכּוּרִים עֶשְׂרִים־לֶחֶם שְׂעֹרִים וְכַרְמֶל בִּצְקְלֹנוֹ
וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וְיֹאכֵלוּ׃

31 *Giezi autẽ præcesserat ante eos,& posuerat baculum super faciem pueri,& nõ erat vox neq; sensus.Reuersusque est in occursum eius,& nunciauit ei,dicens:Non surrexit puer.
32 *Ingressus est ergo Helisæus domum & ecce puer mortuus iacebat in le-
33 ctulo eius. *Ingressusq; clausit ostium sup 3.Reg. 18.d. Act.29.c
F se & super puerum, & orauit ad Dominũ.
34 *Et ascendit & incubuit super puerũ, posuitq;os suum super os eius,& oculos suos super oculos eius, & manus suas super manus eius,& incuruauit se sup eum,& cale-
35 facta est caro pueri. *At ille reuersus deãbulabat in domo semel huc atq; illuc, & ascendit & incubuit sup eum.& oscitauit
36 puer septies,aperuitq; oculos. *Et ille vocauit Giezi, & dixit ei: Voca Sunamitem hanc. quę vocata ingressa est ad eum.Qui
37 ait:Tolle filiũ tuum.*Venit illa & corruit ad pedes eius, & adorauit super terrã. tu-
38 litq; filium suũ & egressa est:*Et Heliseus reuersus est in Galgalam . Erat autẽ fames in terra,& filij prophetarũ habitabant coram eo:dixitque vni de pueris suis: Pone ollam grandem , & coque pulmentum fi-
39 liis prophetarum. *Et egressus est vnus in agrum vt colligeret herbas agrestes: inuenitque quasi vitem siluestrem, & collegit ex ea colocynthidas agri, & impleuit pallium suum , & reuersus conscidit in ollam pulmenti. nesciebat enim quid esset.
40 * Infuderunt ergo sociis, vt comederent. Cumque gustassent de coctione,exclamauerunt , dicentes : Mors in olla vir
41 Dei.& non potuerunt comedere. *At ille, Afferte,inquit,farinam. Cumq; tulissent, misit in ollam,& ait: Infunde turbę vt comedant.& non fuit amplius quicquam a-
42 maritudinis in olla . * Vir autem quidam venit de Bal-salisa,deferens viro Dei panes primitiarum , & viginti panes ordeaceos , & frumentum nouum in pera sua . At ille dixit: Da populo , vt comedat .

תרגום יונתן

31 וְגֵחֲזִי עָבַר קֳדָמֵיהוֹן וְשַׁוִּי יָת חוּטְרָא עַל אַפֵּי רַבְיָא וְלֵית קַל וְלֵית דְּמַצִּית וְתָב לְקָדָמוֹתֵיהּ וְחַוִּי לֵיהּ לְמֵימַר לָא אִתְעַר רַבְיָא׃

32 וַאֲתָא אֱלִישָׁע לְבֵיתָא וְהָא רַבְיָא מִית רְמִי עַל עַרְסֵיהּ׃

33 וְעָל וְאַגַּף תַּרְוֵיהוֹן וְצַלִּי קֳדָם יְיָ׃

34 וּסְלִיק וּשְׁכִיב עַל רַבְיָא וְשַׁוִּי פּוּמֵיהּ וְעֵינוֹהִי עַל עֵינוֹהִי וְיָדוֹהִי עַל יְדוֹהִי וַאֲלַהֵית עֲלוֹהִי וְחַם בִּשְׂרָא דְרַבְיָא׃

35 וְתָב וְהַלִיךְ בְּבֵיתָא זִימְנָא חֲדָא לְכָא וְזִימְנָא חֲדָא לְכָא וּסְלִיק וְאַלֲהֵית עֲלוֹהִי וְאִתְמַקְמַק רַבְיָא עַד שְׁבַע זִמְנִין וּפְתַח רַבְיָא יַת עֵינוֹהִי׃

36 וּקְרָא לְגֵחֲזִי וַאֲמַר קְרֵי לְשׁוּנַמִּיתָא הָדָא וּקְרָא לַהּ וַאֲתָת לְוָתֵיהּ וַאֲמַר סַבִּי בְּרִיךְ׃

37 וַאֲתָת וְנָפְלַת קֳדָם רִיגְלוֹהִי וְסָגְדַת עַל אַרְעָא וּנְסִיבַת יַת בְּרַהּ וְנָפְקַת׃

38 וֶאֱלִישָׁע תָּב לְגִלְגָּלָא וְכַפְנָא בְּאַרְעָא וְתַלְמִידֵי נְבִיֵּיא דְיָתְבִין קֳדָמוֹהִי חֲפֵי דּוּדָא רַבָּא וּבַשִּׁיל תַּבְשִׁילָא לְתַלְמִידֵי נְבִיֵּיא׃

39 וּנְפַק חַד לְחַקְלָא לְלַקָּטָא יַרְקִנִין וְאַשְׁכַּח גַּפְנָא בְּחַקְלָא וּלְקַט מִינֵיהּ פָּקְעֵי חַקְלָא מְלֵי לְבוּשֵׁיהּ וַאֲתָא וּפְרַס וּרְמָא לְדוּדָא דְתַבְשִׁילָא אֲרֵי לָא יְדָעוּ׃

40 וַאֲרִיקוּ לְגַבְרַיָּא לְמֵיכַל וַהֲוָה בְּמֵיכַלְהוֹן מִתַּבְשִׁילָא וְאִינוּן צָוְחוּ וַאֲמָרוּ מוֹתָא בְּדוּדָא נְבִיָּא דַיְיָ וְלָא יְכִילוּ לְמֵיכַל׃

41 וַאֲמַר אַיְתוֹ קִימְחָא וּרְמוֹ לְדוּדָא וַאֲמַר אֲרִיק לְעַמָּא וְיֵיכְלוּן וְלָא הֲוָה מִדַּעַם בִּישׁ בְּדוּדָא׃

42 וּגְבַרָא אָתָא מֵאֲרַע דַּרוֹמָא וְאַיְתִי לְנִבְיָא דַיְיָ לֶחֶם בִּכּוּרִין וְעֶשְׂרִין טוּלְמִין דִּלֶחֶם שַׂעֲרִין וּפֵירוֹכָן בִּלְבוּשֵׁיהּ וַאֲמַר הַב לְעַמָּא וְיֵיכְלוּן׃

31 ‡ Et Giezi transiit ante eos, & posuit bacu
lum super faciem pueri, & non erat vox et nō
erat auditus. & reuersus est Giezi in occursum
Elisæo, & dixit ei, et nunciauit ei dicens, quòd
non surrexit puer. 32 ‡ Et ingressus est Elisæus ad
domum, et ecce puer mortuus iacens super lectū
suum: 33 ‡ Et ingressus est Elisæus, & clausit o-
stium super ambos eos. & orauit ad Dominum.
34 ‡ Et ascendit & incubuit super puerum, & po
suit faciem suam super faciem eius, & oculos
suos super oculos eius, & os suum super os eius,
& manus suas super manus eius: & incuruа-
uit se super eum, & inflauit super eum, et cale-
factæ sunt carnes pueri. 35 ‡ Et reuersus est Eli-
sæus, & transiit in domo hinc & hinc: et ascen
dit & cooperuit super puerum, et inspirauit su
per eum, & confortatus est puer septies, & mo
tus est puer & aperuit oculos suos. 36 ‡ Et vocauit
Elisæus Giezi, & dixit: Voca mihi Sunamitin
hanc. & vocauit eam, & ingressa est ad eum.
& dixit Elisæus ei: Tolle filium tuum. 37 ‡ Et in-
gressa mulier corruit ad pedes eius super genua
sua, & adorauit eum super terram, & tulit fi-
lium suum & egressa est. 38 ‡ Et Elisæus reuersus
est in Galgala. & erat fames super terram, &
filij prophetarum habitabant coram eo. & dixit
Elisæus puero suo: Pone lebetem magnum, &
coque pulmentum filiis prophetarum: 39 ‡ Et egres
sus est in agrum vt colligeret olera. & inuenit
vitem siluestrem, & collegit ex ea colocynthi-
dam agrestem plenum pallium suum. & ingres-
sus est & iniecit in lebetem coctionis, quia non
sciebat. 40 ‡ Et effudit viris vt comederent:
& factum est cùm comederent ipsi de coctione,
et ipsi clamauerunt et dixerunt: Mors in lebe-
te homo Dei. & non potuerunt comedere.

41 ‡ Et dixit Elisæus: Accipite farinam, et
inijcite in lebetem. et iniecerunt. Et dixit Eli-
sæus ad Giezi: Jnfunde populo et comedant. et
non fuit verbum malum amplius in lebete.

42 ‡ Et venit vir de Baal Salisa, et attulit
homini Dei panes primitiarum viginti panes
ordeaceos, & palathas in pera sua. Et dixit
Elisæus: Date populo et comedant.

31 ‡ καὶ γιεζὶ διῆλθεν ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἐπέθηκε τὴν βακ
τηρίαν ἐπὶ πρόσωπον τοῦ παιδαρίου, καὶ οὐκ ἦν φωνὴ καὶ οὐκ
ἦν ἀκρόασις. καὶ ὑπέστρεψεν ὁ γιεζὶ εἰς ἀπάντησιν τῷ ἐλι-
σαιέ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, καὶ ἀπήγγειλεν αὐτῷ λέγων, ὅτι οὐκ ἐξε-
32 γήγερται τὸ παιδάριον. ‡ καὶ εἰσῆλθεν ἐλισαιὲ εἰς τὸν οἶκον, καὶ
ἰδοὺ τὸ παιδάριον τεθνηκὸς κεκοιμισμένον ἐπὶ τῆς κλίνης
33 αὐτοῦ, ‡ καὶ εἰσῆλθεν ἐλισαιὲ καὶ ἀπέκλεισε θύραν κατὰ τῶν
34 δύο ἀνδρῶν. καὶ προσηύξατο πρὸς κύριον. ‡ καὶ ἀνέβη καὶ ἐκοι-
μήθη ἐπὶ τὸ παιδάριον, καὶ ἐπέθηκε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπὶ
τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς ὀφ-
θαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ στόμα τοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ
χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ συνέκαμψεν ἐπ'
αὐτόν, καὶ ἐνεφύσησεν ἐπ' αὐτόν, καὶ διεθερμάνθησαν αἱ σάρκες
35 τοῦ παιδαρίου. ‡ καὶ ἐπέστρεψεν ἐλισαιέ, καὶ διῆλθεν ἐν τῇ οἰκίᾳ
ἔνθεν καὶ ἔνθεν, καὶ ἀνέβη καὶ συνεκάλυψεν ἐπὶ τὸ παιδάριον καὶ
ἐνέπνευσεν ἐπ' αὐτό, καὶ ἠνοῖξε τὸ παιδάριον ἑπτάκις, καὶ
διεκινήθη τὸ παιδάριον καὶ διήνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.
36 ‡ καὶ ἐκάλεσεν ἐλισαιὲ τὸν γιεζί, καὶ εἶπεν, κάλεσόν μοι τὴν
Σωναμίτιν ταύτην. καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν, καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐ
37 τόν. καὶ εἶπεν ἐλισαιὲ αὐτῇ, λάβε τὸν υἱόν σου. ‡ καὶ εἰσελθοῦσα
ἡ γυνὴ ἔπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ,
καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἦρε τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ
38 ἐξῆλθεν. ‡ καὶ ἐλισαιὲ ἐπέστρεψεν εἰς γάλγαλα. καὶ ἦν λιμὸς
ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν ἐκάθηντο ἐνώπιον αὐ-
τοῦ. καὶ εἶπεν ἐλισαιὲ τῷ παιδαρίῳ αὐτοῦ, ἐπίσθεν τὸν λέβητα
39 τὸν μέγαν, καὶ ἕψε ἕψημα τοῖς υἱοῖς τῶν προφητῶν. ‡ καὶ ἐξῆλ
θεν εἰς τὸν ἀγρὸν συλλέξαι λάχανα. καὶ εὗρεν ἄμπελον ἀγρίαν
καὶ συνέλεξεν ἀπ' αὐτῆς τολύπην ἀγρίαν πλήρες τὸ ἱμάτιον
αὐτοῦ, καὶ εἰσῆλθεν καὶ ἐνέβαλεν εἰς τὸν λέβητα τοῦ ἑψήματος,
40 ὅτι οὐκ ἤδει. ‡ καὶ ἐνέχεεν τοῖς ἀνδράσιν φαγεῖν, καὶ ἐγένετο ἐν τῷ
ἐσθίειν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ἑψήματος, καὶ αὐτοὶ ἀνεβόησαν καὶ εἶ-
πον, θάνατος ἐν τῷ λέβητι ἀνθρώπε τοῦ θεοῦ. καὶ οὐκ ἠδύ-
41 νατο φαγεῖν. ‡ καὶ εἶπεν ἐλισαιέ· λάβετε ἄλευρον καὶ ἐμ
βάλετε εἰς τὸν λέβητα. καὶ ἐνέβαλεν· καὶ εἶπεν ἐλισαιὲ
τοῖς γιεζί, ἔγχει τῷ λαῷ καὶ ἐσθιέτωσαν. καὶ οὐκ ἐγένε
42 ῥημα πονηρὸν ἐπὶ ἐν τῷ λέβητι. ‡ καὶ ἦλθεν ἀνὴρ ἐκ βαὰλ
σαλισά, καὶ ἤνεγκεν τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ ἄρτους πρω-
τογενημάτων εἴκοσι κριθίνους, καὶ παλάθας ἐν τῇ πήρᾳ
αὐτοῦ. καὶ εἶπεν ἐλισαιέ, δότε τῷ λαῷ καὶ ἐσθιέτωσαν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Et Gehhazi transierat ante eos, posueratque baculum super faciem infantis, & non erat vox, nec qui attenderet: & rediit in occursum eius, & renunciauit illi, dicendo: Non excitatus est infans. 32 Et ingressus est Elisagh in domum, & ecce infans mortuus iacebat in lecto eius. 33 Et intrauit, & clausit portam contra faciem vtriusque, & orauit Dominum. 34 Et ascendit & cubuit super puerum, & posuit os suum super os eius, & oculos suos super oculos eius, & manus suas super manus eius, & defatigauit se super illum, & incaluit caro infantis. 35 Et rediit & ambulauit per domum vice vna huc, & vice altera illuc: & ascendit & defatigauit se super illum, & oscitauit infans vsque ad septem vices, & aperuit infans oculos suos.

36 Et vocauit Gehhazi, & dixit: Voca Sunamithen istam. & vocauit eam, & venit ad illum. & dixit: Accipe filium tuum.

37 Et venit & procidit ante pedes illius, & incuruauit se super terram, & accepit filium suum & exiuit.

38 Et Elisagh rediit in Gilgela, & fames erat in terra, & discipuli prophetarum habitabant coram eo. Et dixit puero suo: Pone ollam magnam, & coque pulmentum discipulis prophetarum. 39 Et exiuit vnus in agrum vt legeret olera, & inuenit vitem agrestem, & legit ex illa cucurbitas agrestes plenum vestimentum suum; & venit & scidit, & iecit in ollam pulmenti, quia non nouerant.

40 Et effuderunt viris vt comederent. & fuit cùm comederent de pulmento, illi clamauerunt & dixerunt: Mors est in olla propheta Domini: nec poterant comedere. 41 Et dixit: Afferte farinam, & coniicite in ollam. & dixit: Effunde populo, vt comedant: & non fuit quicquam mali in olla.

42 Et vir quidam venit de terra Australi, & attulit prophetæ Domini panem primitiarum, & viginti placentas panis ordeacei, & manipulos in vestimento suo. & dixit: Da populo vt comedant.

43 * וַיֹּאמֶר מְשָׁרְתוֹ מָה אֶתֵּן זֶה לִפְנֵי מֵאָה אִישׁ
וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וְיֹאכֵלוּ כִּי כֹה אָמַר יְהוָה אָכוֹל
וְהוֹתֵר׃
44 * וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיּוֹתִרוּ כִּדְבַר יְהוָה׃

ה

1 * וְנַעֲמָן שַׂר־צְבָא מֶלֶךְ־אֲרָם הָיָה אִישׁ גָּדוֹל
לִפְנֵי אֲדֹנָיו וּנְשֻׂא פָנִים כִּי־בוֹ נָתַן־יְהוָה תְּשׁוּעָה
לַאֲרָם וְהָאִישׁ הָיָה גִּבּוֹר חַיִל מְצֹרָע׃
2 * וַאֲרָם יָצְאוּ גְדוּדִים וַיִּשְׁבּוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נַעֲרָה
קְטַנָּה וַתְּהִי לִפְנֵי אֵשֶׁת נַעֲמָן׃
3 * וַתֹּאמֶר אֶל־גְּבִרְתָּהּ אַחֲלֵי אֲדֹנִי לִפְנֵי הַנָּבִיא
אֲשֶׁר בְּשֹׁמְרוֹן אָז יֶאֱסֹף אֹתוֹ מִצָּרַעְתּוֹ׃
4 * וַיָּבֹא וַיַּגֵּד לַאדֹנָיו לֵאמֹר כָּזֹאת וְכָזֹאת דִּבְּרָה
הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל׃
5 * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־אֲרָם לֵךְ בֹּא וְאֶשְׁלְחָה סֵפֶר אֶל־
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיֵּלֶךְ וַיִּקַּח בְּיָדוֹ עֶשֶׂר כִּכְּרֵי־כֶסֶף
וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים זָהָב וְעֶשֶׂר חֲלִיפוֹת בְּגָדִים׃
6 * וַיָּבֵא הַסֵּפֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר וְעַתָּה
כְּבוֹא הַסֵּפֶר הַזֶּה אֵלֶיךָ הִנֵּה שָׁלַחְתִּי אֵלֶיךָ אֶת־
נַעֲמָן עַבְדִּי וַאֲסַפְתּוֹ מִצָּרַעְתּוֹ׃
7 * וַיְהִי כִּקְרֹא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַסֵּפֶר וַיִּקְרַע בְּגָדָיו
וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אָנִי לְהָמִית וּלְהַחֲיוֹת כִּי־זֶה שֹׁלֵחַ
אֵלַי לֶאֱסֹף אִישׁ מִצָּרַעְתּוֹ כִּי אַךְ־דְּעוּ־נָא וּרְאוּ כִּי־
מִתְאַנֶּה הוּא לִי׃
8 * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ אֱלִישָׁע אִישׁ־הָאֱלֹהִים כִּי־קָרַע
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר
לָמָּה קָרַעְתָּ בְגָדֶיךָ יָבֹא־נָא אֵלַי וְיֵדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא
בְּיִשְׂרָאֵל׃
9 * וַיָּבֹא נַעֲמָן בְּסוּסָו וּבְרִכְבּוֹ וַיַּעֲמֹד פֶּתַח־הַבַּיִת
לֶאֱלִישָׁע׃

43 * Responditque ei minister eius; Quātum est hoc vt apponam coram centum viris? Rursum ille, Da, ait, populo vt comedat. Hæc enim dicit Dominus; Come-
44 dent, & supererit. * Posuit itaque coram eis. qui comederunt, & superfuit iuxta verbum Domini.

CAP. V.

1 NAaman princeps militię regis Syrię e-
A rat vir magnus apud dominum suum & honoratus: per illum enim dedit Dominus salutem Syriæ. Erat autem vir for-
2 tis & diues, sed leprosus. * Porrò de Syria egressi fuerant latrunculi, & captiuam duxerant de terra Israel puellam paruulam,
3 quę erat in obsequio vxoris Naamā: * Quę ait ad dominam suam: Vtinam isset dominus meus ad prophetam qui est in Samaria; profectò curasset eum à lepra quā
4 habet. * Ingressus est itaque Naaman ad dominum suum, & nunciauit ei, dicens:
B Sic & sic locuta est puella de terra Israel.
5 * Dixitque ei rex Syriæ: Vade, & mittam literas ad regem Israel. qui cùm profectus esset, & tulisset secum decem talenta argenti, & sex millia aureos, & decem mu-
6 tatoria vestimentorum, * detulit literas ad regem Israel in hęc verba: Cùm acceperis epistolam hanc, scito quòd miserim ad te Naaman seruum meum, vt cures eum à le-
7 pra sua. * Cumque legisset rex Israel literas, scidit vestimenta sua, & ait: Nunquid Deus ego sum, vt occidere possim & viuificare: quia iste misit ad me vt curem hominem à lepra sua? animaduertite & videte, quòd occasiones quærat aduer-
8 sum me. * Quod cùm audisset Heli-
C sæus vir Dei, scidisse videlicet regem Israel vestimenta sua, misit ad eum, dicens: Quare scidisti vestimenta tua? veniat ad me, & sciat esse prophetam in Israel.
9 * Venit ergo Naaman cum equis & curribus, & stetit ad ostium domus Helisæi.

תרגום יונתן

43 וַאֲמַר מְשׁוּמְשָׁנֵיהּ מָה אֶתֵּן דֵּין קֳדָם מְאָה גַּבְרָא וַאֲמַר הַב לְעַמָּא וְיֵיכְלוּן אֲרֵי כִּדְנַן אֲמַר יְיָ יֵיכְלוּן וְיוֹתְרוּן׃
44 וִיהַב קֳדָמֵיהוֹן וַאֲכַלוּ וְאוֹתִירוּ כְּפִתְגָּמָא דַיְיָ׃

ה

1 וְנַעֲמָן רַב חֵילָא דְמַלְכָּא דַאֲרָם הֲוָה גְּבַר רַב קֳדָם רִבּוֹנֵיהּ וּנְסִיב אַפִּין אֲרֵי עַל יְדֵיהּ עֲבַד יְיָ נִצְחָנָא לֶאֱנַשׁ אֲרָם וְגַבְרָא הֲוָה גְּבַר
חֵילָא וַהֲוָה לְקִי בִּסְגִירוּתָא׃ 2 וֶאֱנַשׁ אֲרָם נְפַקוּ בְּמַשְׁרְיָן וּשְׁבוֹ מֵאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל עֻלֵּמְתָא זְעֵירְתָא וַהֲוָת מְשַׁמְּשָׁא קֳדָם אִתַּת נַעֲמָן׃
3 וַאֲמֶרֶת לְמָרָתָהּ טוּבֵי רִבּוֹנִי אִם יֵזֵיל לִקְדָם נְבִיָּיא דִּי בְּשֹׁמְרוֹן בְּכֵן יַסֵּי יָתֵיהּ מִסְּגִירוּתֵיהּ׃ 4 וַאֲתָא וְחַוִּי לְרִבּוֹנֵיהּ לְמֵימַר כְּדֵין וּכְדֵין
מַלֵּילַת עֻלֵּימְתָא דִּי מֵאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל׃ 5 וַאֲמַר מַלְכָּא דַאֲרָם אֱתָא אֱזִיל וֶאֱשַׁדַּר אִגַּרְתָּא לְוַת מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וַאֲזַל וּנְסִיב בִּידֵיהּ עֲשַׂר כִּכְּרִין
דִּכְסַף וְשִׁיתָא אַלְפִין דִּינָרִין דְּדָהַב וְעַשְׂרָא אִיצְטְלָוָן דִּלְבוּשָׁא׃ 6 וְאַיְתִי אִגַּרְתָּא לְוַת מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמֵימַר וְכֵן כְּתִיב בָּהּ וּכְעַן כְּמֵיתֵי
אִגַּרְתָּא הָדָא לְוָתָךְ הָא שַׁדְּרֵית לָךְ יַת נַעֲמָן עַבְדִּי וְתַסִּינֵיהּ מִסְּגִירוּתֵיהּ׃ 7 וַהֲוָה כַּד קְרָא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל יַת אִגַּרְתָּא וּבְזַע יַת לְבוּשׁוֹהִי וַאֲמַר
הַצְרוֹךְ אִית בִּי מִקֳּדָם יְיָ לְמִקְטַל וּלְאַחָאָה אֲרֵי דֵין שְׁלַח לִי לְאַסָּאָה גַּבְרָא מִסְּגִירוּתֵיהּ אֲרֵי בְּרַם דְּעוּ כְּעַן וַחֲזוֹ אֲרֵי תֻּסְקָפָא דֵין בָּעֵי לְאִתְגְּרָאָה
בִּי׃ 8 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע אֱלִישָׁע נְבִיָּיא דַיְיָ אֲרֵי בְּזַע מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל יַת לְבוּשׁוֹהִי וּשְׁלַח לְוַת מַלְכָּא לְמֵימַר לְמָה בְּזַעְתָּא לְבוּשָׁךְ יֵיתֵי כְּעַן לְוָתִי
וְיִדַּע דְּאִית נְבִיָּיא בְּיִשְׂרָאֵל׃ 9 וַאֲתָא נַעֲמָן בְּסוּסוֹהִי וּבִרְתִיכוֹהִי וְקָם בִּתְרַע בֵּיתָא לֶאֱלִישָׁע׃

43 * *Et dixit minister eius; Quid dem coram centum viris hoc? & dixit Elisæus: Da populo & comedant: quia hæc dicit Dominus; Comedent & relinquent.*

44 * *Et comederunt & dereliquerunt iuxta verbum Domini.*

CAP. V.

1 *ET Neeman princeps militiæ regis Syriæ erat homo magnus coram domino suo, & admirabilis facie; quia per illum dedit Dominus salutem Syriæ. & vir erat potens fortitudine leprosus.*

2 * *Et egressi fuerant de Syria accincti, et captiuam duxerant de terra Israel puellam paruã, & erat coram vxore Neeman.*

3 * *Et ait dominæ suæ: Vtinam appareret dominus meus coram propheta in Samaria, & deprecaretur faciem eius, & auferet ab eo lepram eius.*

4 * *Et ingressus est & nunciauit domino suo, & dixit: Sic & sic locuta est puella quæ est de terra Israel.*

5 * *Et dixit rex Syriæ; Age vade & mittam literas ad regem Israel. & profectus est et tulit in manu sua decem talenta argenti, & sex millia aureos, & decem mutatorias stolas.*

6 * *Et detulit literas regi Israel, dicens: Et nunc vt allata fuerit epistola hæc ad te, ecce misi tibi seruum meum Neeman, & curabis eum à lepra sua.*

7 * *Et factum est vt legit rex Israel literas, scidit vestimenta sua, et dixit: Nunquid Deus ego vt occidam & viuificem? quia iste mittit ad me vt curem virum à lepra sua? veruntamen cognoscite & videte quòd occasionem capit iste aduersum me.*

8 * *Et factum est vt audiuit Elisæus homo Dei quòd scidit rex vestimenta sua, & misit ad regem Israel, dicens: Quare scidisti vestimenta tua? veniat iam ad me Neeman, & sciet quòd est Propheta in Israel.*

9 * *Et venit Neeman cum curribus suis & equis suis, & stetit in ostio domus Elisæi.*

43 * καὶ εἶπεν ὁ λειτουργὸς αὐτοῦ, τί δῶ ἐνώπιον ἑκατὸν ἀνδρῶν τοῦτο; καὶ εἶπεν ἐλισαέ, δὸς τῷ λαῷ καὶ ἐσθιέτωσαν· ὅτι τάδε λέγει κύριος, φάγονται καὶ καταλείψουσιν.

44 * καὶ ἔφαγον καὶ κατέλιπον κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου.

ε'.

1 * Καὶ Νεεμὰν ὁ ἀρχιστράτηγος βασιλέως Συρίας ἦν ἄνθρωπος μέγας ἐνώπιον τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ τεθαυμασμένος προσώπῳ, ὅτι δι' αὐτοῦ ἔδωκε κύριος σωτηρίαν τῇ Συρίᾳ. καὶ ὁ ἀνὴρ ἦν δυνατὸς ἰσχύϊ λεπρός.

2 * καὶ ἐξῆλθον ἐκ Συρίας μονόζωνοι, καὶ ἠχμαλώτευσαν ἐκ γῆς Ἰσραὴλ νεανίδα μικράν, καὶ ἦν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς Νεεμάν.

3 * καὶ εἶπε τῇ κυρίᾳ αὐτῆς, ὄφελον ὀφθείη ὁ κύριός μου ἐνώπιον τοῦ προφήτου ἐν Σαμαρείᾳ, καὶ δεηθείη τοῦ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἀποστήξει ἀπ' αὐτοῦ τὴν λέπραν αὐτοῦ.

4 * καὶ εἰσῆλθε καὶ ἀνήγγειλε τῷ κυρίῳ αὐτῆς, καὶ εἶπεν, οὕτω καὶ οὕτως ἐλάλησεν ἡ νεανὶς ἡ ἐκ γῆς Ἰσραήλ.

5 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς Συρίας, δεῦρο ἄπελθε καὶ ἀποστελῶ βιβλίον πρὸς τὸν βασιλέα Ἰσραήλ. καὶ ἐπορεύθη καὶ ἔλαβεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δέκα τάλαντα ἀργυρίου, καὶ ἑξακισχιλίους χρυσοῦς καὶ δέκα ἀλλαξομοίρας στολάς.

6 * καὶ ἤνεγκεν τὸ βιβλίον τῷ βασιλεῖ Ἰσραὴλ λέγων, καὶ νῦν ὡς ἂν κομισθῇ τὸ βιβλίον τοῦτο πρός σέ, ἰδοὺ ἀπέσταλκά σοι τὸν δοῦλόν μου τὸν Νεεμάν, καὶ ἀποστήξεις αὐτὸν ἀπὸ τῆς λέπρας αὐτοῦ.

7 * καὶ ἐγένετο ὡς ἀνέγνω ὁ βασιλεὺς Ἰσραὴλ τὸ βιβλίον, διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ εἶπεν, μὴ θεὸς ἐγὼ θανατῶσαι καὶ ζωογονῆσαι, ὅτι οὗτος ἀποστέλλει πρός με ἀποστήξαι ἄνδρα ἀπὸ τῆς λέπρας αὐτοῦ; πλὴν γνῶτε καὶ ἴδετε, ὅτι πρόφασίζεται οὗτος πρός με.

8 * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ἐλισαὲ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, ὅτι διέρρηξεν ὁ βασιλεὺς τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπέστειλε πρὸς τὸν βασιλέα Ἰσραὴλ λέγων, ἵνατί διέρρηξας τὰ ἱμάτιά σου; παραγενέσθω δὴ πρός με Νεεμὰν καὶ γνώσεται, ὅτι ἔστι προφήτης ἐν Ἰσραήλ.

9 * καὶ παρεγένετο Νεεμὰν σὺν τοῖς ἅρμασιν αὐτοῦ καὶ ἵπποις αὐτοῦ, καὶ ἔστη ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ οἴκου ἐλισαέ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

43 Et dixit minister eius; Quid dabo hoc ante centum viros? & dixit; Da populo vt comedant: quia sic dixit Dominus: Comedent & relinquent. 44 Et dedit ante illos; & comederunt & reliquerunt iuxta verbum Domini.

CAP. V.

ET Naghaman magister exercitus regis Aram erat vir magnus ante dominum suum, & facie acceptus; quia per manum eius fecerat Dominus victoriam hominibus Aram: & vir erat robustus virtute, sed erat percussus lepra. 2 Et homines Aram exierant in turmis, & captiuam duxerant de terra Israel puellam paruam, quæ ministrabat vxori Naghaman. 3 Et dixit dominæ suę: Beatus dominus meus, si iuerit ad prophetam qui est in Somron: tunc sanabit eum à lepra eius. 4 Et venit & nunciauit domino suo dicendo: Sic & sic locuta est puella quæ est ex terra Israel. 5 Et dixit rex Aram: Veni vade, & mittam epistolam ad regem Israel. & abiit, & accepit in manu sua decem talenta argenti, & sex millia denariorum auri, & decem mutatorias vestes.

6 Et attulit epistolam ad regem Israel, dicendo; & sic scriptum erat in ea: Et nunc cùm venerit epistola hæc ad te, ecce misi tibi Naghaman seruum meum, vt sanes eum à lepra sua. 7 Et fuit cùm legisset rex Israel epistolam, scidit vestimenta sua, & dixit: An commoditas est in me à Domino ad occidendum & viuificandum, quòd miserit iste ad me, vt sanem virum à lepra eius? enimuero cognoscite, obsecro, & videte, quòd occasionem hanc quærat, vt contendat contra me.

8 Et fuit cùm audisset Elisagh propheta Domini quòd scidisset rex Israel vestimenta sua, misit ad regem, dicendo: Vt quid scidisti vestimenta tua? veniat nunc ad me, & cognoscat quòd sit propheta in Israel.

9 Et venit Naghaman in equis suis & in curribus suis, & stetit in porta domus Elisagh.

10 * וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֱלִישָׁע מַלְאָךְ לֵאמֹר הָלוֹךְ וְרָחַצְתָּ
שֶׁבַע־פְּעָמִים בַּיַּרְדֵּן וְיָשֹׁב בְּשָׂרְךָ לְךָ וּטְהָר׃
11 * וַיִּקְצֹף נַעֲמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הִנֵּה אָמַרְתִּי אֵלַי יֵצֵא
יָצוֹא וְעָמַד וְקָרָא בְשֵׁם־יְהוָה אֱלֹהָיו וְהֵנִיף יָדוֹ אֶל־
הַמָּקוֹם וְאָסַף הַמְּצוֹרָע׃
12 * הֲלֹא טוֹב אֲבָנָה וּפַרְפַּר נַהֲרוֹת דַּמֶּשֶׂק מִכֹּל מֵימֵי
יִשְׂרָאֵל הֲלֹא־אֶרְחַץ בָּהֶם וְטָהָרְתִּי וַיִּפֶן וַיֵּלֶךְ בְּחֵמָה׃
13 * וַיִּגְּשׁוּ עֲבָדָיו וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ אָבִי דָּבָר גָּדוֹל
הַנָּבִיא דִּבֶּר אֵלֶיךָ הֲלוֹא תַעֲשֶׂה וְאַף כִּי־אָמַר אֵלֶיךָ
רְחַץ וּטְהָר׃
14 * וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בַּיַּרְדֵּן שֶׁבַע פְּעָמִים כִּדְבַר אִישׁ
הָאֱלֹהִים וַיָּשָׁב בְּשָׂרוֹ כִּבְשַׂר נַעַר קָטֹן וַיִּטְהָר׃
15 * וַיָּשָׁב אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל־מַחֲנֵהוּ וַיָּבֹא
וַיַּעֲמֹד לְפָנָיו וַיֹּאמֶר הִנֵּה־נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים
בְּכָל־הָאָרֶץ כִּי אִם־בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח־נָא בְרָכָה
מֵאֵת עַבְדֶּךָ׃
16 * וַיֹּאמֶר חַי־יְהוָה אֲשֶׁר־עָמַדְתִּי לְפָנָיו אִם־אֶקָּח
וַיִּפְצַר־בּוֹ לָקַחַת וַיְמָאֵן׃
17 * וַיֹּאמֶר נַעֲמָן וָלֹא יֻתַּן־נָא לְעַבְדְּךָ מַשָּׂא צֶמֶד־
פְּרָדִים אֲדָמָה כִּי לוֹא־יַעֲשֶׂה עוֹד עַבְדְּךָ עֹלָה וָזֶבַח
לֵאלֹהִים אֲחֵרִים כִּי אִם־לַיהוָה׃
18 * לַדָּבָר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדֶּךָ בְּבוֹא אֲדֹנִי
בֵּית־רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת שָׁמָּה וְהוּא נִשְׁעָן עַל־יָדִי
וְהִשְׁתַּחֲוֵיתִי בֵּית רִמֹּן בְּהִשְׁתַּחֲוָיָתִי בֵּית רִמֹּן
יִסְלַח־נֹא־יְהוָה לְעַבְדְּךָ בַּדָּבָר הַזֶּה׃
19 * וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאִתּוֹ כִּבְרַת אָרֶץ׃
20 * וַיֹּאמֶר גֵּיחֲזִי נַעַר אֱלִישָׁע אִישׁ־הָאֱלֹהִים הִנֵּה
חָשַׂךְ אֲדֹנִי אֵת נַעֲמָן הָאֲרַמִּי הַזֶּה מִקַּחַת מִיָּדוֹ אֵת
אֲשֶׁר־הֵבִיא חַי־יְהוָה כִּי־אִם־רַצְתִּי אַחֲרָיו וְלָקַחְתִּי
מֵאִתּוֹ מְאוּמָה׃

10 *Misitque ad eum Helisæus nuncium, dicens: Vade & lauare septies in Iordane, & recipiet sanitatem caro tua, atq; munda-
11 beris. *Iratus Naaman recedebat, dicens: Putabam quòd egrederetur ad me, & stãs inuocaret nomen Domini Dei sui, & tan-
D geret manu sua locũ lepræ, & curaret me.
12 *Nunquid non meliores sunt Abana & Pharphar fluuij Damasci omnibus aquis Israel, vt lauer in eis, & munder? Cùm ergo
13 vertisset se & abiret indignans, *accesserũt ad eum serui sui, & locuti sunt ei: Pater, & si rem grandem dixisset tibi propheta, certè facere debueras: quãto magis quia nũc
14 dixit tibi; Lauare, & mundaberis? *Descendit & lauit septies in Iordane, iuxta sermonem viri Dei: & restituta est caro eius sicut caro pueri paruuli, & mundatus est.
15 *Reuersusque ad virum Dei cum vniuerso comitatu suo, venit & stetit coram eo, & ait: Verè scio quòd non sit alius Deus in vniuersa terra, nisi tantùm in Israel. Obsecro itaq; vt accipias benedictionẽ à seruo Luc. 4. c.
16 tuo. *At ille respõdit: Viuit Dominus an-
E te quem sto, quia non accipiam. Cumque
17 vim faceret, penitus nõ acquieuit. *Dixitque Naaman: Vt vis. Sed obsecro, concede mihi seruo tuo vt tollam onus duorum burdonum de terra. Non enim faciet vltrà seruus tuus holocaustum aut victimã
18 diis alienis, nisi Domino. *Hoc autem solum est de quo depreceris Dominum pro seruo tuo, quando ingredietur dñs meus templũ Remon vt adoret, & illo innitẽte super manũ meã, si adorauero in tẽplo Remon adorãte eo in eodem loco, vt ignoscat mihi Dominus seruo tuo pro hac re.
19 *Qui dixit ei: Vade in pace. abiit ergo ab eo electo tempore.
20 *Dixitque Giezi puer viri Dei: Pepercit dominus meus Naaman Syro isti, vt non acciperet ab eo quæ attulit. viuit Do- 2. Pa. 18. c.
minus quia curram post eum, & accipiam ab eo aliquid.

תרגום יונתן

10 וּשְׁלַח לְוָתֵיהּ אֱלִישָׁע אִיזְגַּדָּא לְמֵימַר אֱזִיל וּטְבַל שְׁבַע זִימְנִין בְּיַרְדְּנָא וִיתוּב בִּשְׂרָךְ לָךְ וְאִיתֵּסִי׃
11 וּרְגַז נַעֲמָן וַאֲזַל וַאֲמַר הָא הֲוֵיתִי אָמֵר דִּלְוָתִי יִפּוֹק מִיפַּק וִיקוּם וִיצַלֵּי בִּשְׁמָא דַיְיָ אֱלָהֵיהּ וִירִים יְדֵיהּ עַל אֲתַר בֵּית מַחֲתָא וְתִיתֵּסִי
סְגִירוּתָא׃ 12 הֲלָא טָבִין אֲמָנָה וּפַרְפַּר נַהֲרֵי דַמֶּשֶׂק מִכָּל מֵי אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל הֲלָא אֶטְבּוֹל בְּהוֹן וְאֶתֵּסִי וְאִתְפְּנִי וַאֲזַל בִּרְגַז׃
13 וּקְרִיבוּ עַבְדוֹהִי וּמַלִּילוּ עִמֵּיהּ וַאֲמַרוּ מָרִי אִילּוּ פִּתְגָּמָא רַבָּא נְבִיָּיא מַלִּיל עִמָּךְ הֲלָא תַעְבֵּיד אֱלָהֵין דַּאֲמַר לָךְ טְבוֹל וְאִתֵּסִי׃
14 וּנְחַת וּטְבַל בְּיַרְדְּנָא שְׁבַע זִימְנִין כְּפִתְגָּמָא דִנְבִיָּיא דַיְיָ וְתָב בִּשְׂרֵיהּ כִּבְשַׂר יָנִיק זְעֵיר וְאִתֵּסִי׃
15 וְתָב לְוַת נְבִיָּיא דַיְיָ הוּא וְכָל מַשְׁרְיָתֵיהּ וַאֲתָא וְקָם קֳדָמוֹהִי וַאֲמַר הָא כְּעַן יִדְעֵית אֲרֵי לֵית אֱלָהּ קַיָּים בְּכָל אַרְעָא אֱלָהֵין בְּיִשְׂרָאֵל
וּכְעַן קַבֵּיל כְּעַן תִּקְרוּבְתָּא מִן עַבְדָּךְ׃ 16 וַאֲמַר קַיָּים הוּא יְיָ דִּי מְשַׁמֵּשְׁנָא קֳדָמוֹהִי אִם אֲקַבֵּיל וְאַתְקִיף בֵּיהּ לְקַבָּלָא וְלָא אֲבָה׃
17 וַאֲמַר נַעֲמָן וָלֹא יִתְיְהֵיב כְּעַן לְעַבְדָּךְ טְעוּן זוֹג כּוּדַנְיָן מֵעֲפַר אַדְמְתָא אֲרֵי לָא יַעְבֵּיד עוֹד עַבְדָּךְ עֲלָה וּדְבַח לְטַעֲוַת עַמְמַיָּא אֱלָהֵן לִשְׁמָא
דַיְיָ׃ 18 לְפִתְגָּמָא הָדֵין יִשְׁבּוֹק יְיָ לְעַבְדָּךְ בְּמֵיעַל רִבּוֹנִי לְבֵית רִמּוֹן לְמִסְגַּד תַּמָּן וְהוּא סָמִיךְ עַל יְדִי וְאֶסְגּוֹד בְּבֵית רִמּוֹן בְּמִסְגְּדִי בְּבֵית
רִמּוֹן יִשְׁבּוֹק יְיָ לְעַבְדָּךְ בְּפִתְגָּמָא הָדֵין׃ 19 וַאֲמַר לֵיהּ אֱזִיל לִשְׁלָם וַאֲזַל מִלְּוָתֵיהּ כְּרוּב אַרְעָא׃
20 וַאֲמַר גֵּיחֲזִי תַּלְמִידָא דֶאֱלִישָׁע נְבִיָּיא דַיְיָ הָא מְנַע רִבּוֹנִי יַת נַעֲמָן אֲרַמָּאָה הָדֵין מִלְּקַבָּלָא מִינֵּיהּ יַת דְּאַיְתִי קַיָּים הוּא יְיָ אֱלָהֵן אֶרְהוּט
בָּתְרוֹהִי וְאֶיסַּב מִינֵּיהּ מִדְעַם׃

10 ‡ Et misit Elisæus ad eum nuncium, dicens: Vadens lauare in Iordane septies; & redibit caro tua in te, & mundaberis.

11 ‡ Et iratus est Neeman, & recessit et dixit: Ecce dicebam, egredietur ad me, & stabit & inuocabit in nomine Domini Dei sui; & imponet manum suam super lepram, et curabit eam.

12 ‡ Nonne bonus Amana & Pharphar fluuij Damasci super Iordanem et super omnes aquas Israel? nonne abiens lauabor in eis, & mundabor? & reuersus est et abijt in indignatione.

13 ‡ Et accesserunt serui sui, & dixerunt ad eum: Pater, si grandem locutus esset sermonem ad te propheta, nonne faceres secundùm quod dixisset ad te? lauare et mundare.

14 ‡ Et descendit Neeman, & lauit se in Iordane septies, iuxta sermonem hominis Dei: & redijt caro eius sicut caro pueri parui, et mundatus est.

15 ‡ Et reuersus est Neeman ad hominem Dei ipse & castra sua, & venit et stetit coram eo, et ait: Ecce iam cognoui, quòd non est Deus in vniuersa terra, nisi in Israel. et nunc accipe benedictionem de manu serui tui.

16 ‡ Et dixit Elisæus: Viuit Dominus cui assui coram eo, si accipiam. & coegit eum vt acciperet, et non voluit.

17 ‡ Et dixit Neeman: Et nisi detur seruo tuo onus iugi mularum terræ, quia non faciet vltrà seruus tuus holocaustum aut victimam diis alienis, nisi Domino soli:

18 ‡ Et de verbo hoc propitiabitur mihi Dominus seruo tuo quando ingredietur dominus meus in domum Reman vt adoret ibi, quia ipse requiescet in manu mea. & adorabo in domo Reman quando adorauerit ipse in domum Reman, & propitiabitur mihi Dominus seruo tuo pro verbo hoc.

19 ‡ Et dixit Elisæus ad Neeman, Vade in pace: et abijt ab eo in spatio terræ.

20 ‡ Et dixit Giezi puer Elisæi hominis Dei: Ecce pepercit dominus meus Neeman Syro, vt non acciperet de manu eius quæ attulit. viuit Dominus, quòd nisi curram post eum, & accipiam aliquid ab eo.

10 ‡ καὶ ἀπέστειλεν ἐλισεαὶ πρὸς αὐτὸν ἄγγελον λέγων, πορευθεὶς λοῦσαι ἐν τῷ ἰορδάνῃ ἑβδομον. καὶ ἐπιστρέψει ἡ σαρξ σου ἐπὶ σοί, καὶ καθαρισθήσῃ.

11 ‡ καὶ ἐθυμώθη νεεμαν καὶ ἀπῆλθεν καὶ εἶπεν, ἰδοὺ ἔλεγον, ἐξελεύσεταί πρός με καὶ στήσεται, καὶ ἐπικαλέσεται ἐν ὀνόματι κυρίου θεοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐπιθήσει τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὸ λεπρὸν καὶ ἀποστρέψει αὐτό.

12 ‡ οὐκ ἀγαθὸς ἀμανὰ καὶ φαρφὰρ ποταμοὶ δαμασκοῦ ὑπὲρ τὸν ἰορδάνην καὶ ὑπὲρ πάντα τὰ ὕδατα ἰσραήλ; οὐχὶ πορευθεὶς λούσομαι ἐν αὐτοῖς καὶ καθαρισθήσομαι; καὶ ἐπέστρεψε καὶ ἀπῆλθεν ἐν θυμῷ.

13 ‡ καὶ προσῆλθον οἱ παῖδες αὐτοῦ, καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν; πάτερ εἰ μέγαν λελάληκε λόγον πρὸς σὲ ὁ προφήτης, οὐκ ἂν ἐποίησας καθότι εἶπε πρὸς σέ; λοῦσαι καὶ καθαρίσθητι.

14 ‡ καὶ κατέβη νεεμαν, καὶ ἐβαπτίσατο ἐν τῷ ἰορδάνῃ ἑπτάκις, κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπέστρεψεν ἡ σαρξ αὐτοῦ ὡς σὰρξ παιδαρίου μικροῦ, καὶ ἐκαθαρίσθη.

15 ‡ καὶ ἐπέστρεψε νεεμαν πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ αὐτὸς καὶ ἡ παρεμβολὴ αὐτοῦ, καὶ ἦλθε καὶ ἔστη ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ εἶπεν, ἰδοὺ δὴ ἔγνωκα, ὅτι οὐκ ἔστι θεὸς ἐν πάσῃ τῇ γῇ, ὅτι ἀλλ' ἢ ἐν τῷ ἰσραήλ. καὶ νῦν λάβε εὐλογίαν ἐκ χειρὸς τοῦ δούλου σου.

16 ‡ καὶ εἶπεν ἐλισεαί, ζῇ κύριος ᾧ παρέστηκα ἐνώπιον αὐτοῦ, εἰ λήψομαι. καὶ παρεβιάσατο αὐτὸν λαβεῖν, καὶ οὐκ ἠθέλησε.

17 ‡ καὶ εἶπε νεεμαν, καὶ εἰ μὴ δοθήτω τῷ δούλῳ σου γόμος ζεύγους ἡμιόνων γῆς, ὅτι οὐ ποιήσει ἔτι ὁ δοῦλός σου ὁλοκαύτωμα ἢ θυσίαν θεοῖς ἑτέροις, ἀλλ' ἢ τῷ κυρίῳ μόνῳ.

18 ‡ καὶ περὶ τοῦ λόγου τούτου ἱλάσεταί μοι κύριος τῷ δούλῳ σου ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι τὸν κύριόν μου εἰς οἶκον ῥεμαν προσκυνῆσαι ἐκεῖ, ὅτι αὐτὸς ἐπαναπαύσεται ἐπὶ τὴν χεῖρά μου. καὶ προσκυνήσω ἐν οἴκῳ ῥεμμὼ ἐν τῷ προσκυνεῖν αὐτὸν εἰς οἶκον ῥεμμώ, καὶ ἱλάσεταί μοι κύριος τῷ δούλῳ σου ὑπὲρ τοῦ λόγου τούτου.

19 ‡ καὶ εἶπεν ἐλισεαὶ πρὸς νεεμαν, πορεύου ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν χαβεργαθὰ τῆς γῆς.

20 ‡ καὶ εἶπε γιεζὶ τὸ παιδάριον ἐλισεαὶ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, ἰδοὺ ἐφείσατο ὁ κύριός μου τοῦ νεεμαν τοῦ Σύρου τοῦ μὴ λαβεῖν ἐκ χειρὸς αὐτοῦ ἃ ἐνεγκόχει. ζῇ κύριος, ὅτι εἰ μὴ δραμοῦμαι ὀπίσω αὐτοῦ καὶ λήψομαί τι παρ' αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

10 Et misit ad illum Elisagh nuncium dicendo: Vade & intinge te septem vicibus in Iardena, & redibit caro tua tibi, & sanabitur.

11 Et indignatus est Naghaman, & abiit, dixitq;: Ecce dicebam quòd ad me exiret exeundo, & staret & oraret in nomine Domini Dei sui; & leuaret manum suam super locũ plagæ meæ, & sanaretur lepra. 12 Nonne meliores sunt Amanah & Parpar fluuij Dammeseq omnibus aquis terræ Israel? nunquid si intinxero me in illis, sanabor? & conuersus abiit cum indignatione. 13 Et accesserunt serui eius, & locuti sunt cum illo & dixerunt: Domine mi, si fortè rem magnam propheta locutus fuisset tecum, nonne fecisses? quanto magis quod dixit tibi: Intinge te, & sanaberis? 14 Et descendit & intinxit se in Iardena septem vicibus, iuxta verbum prophetæ Domini; & rediit caro eius sicut caro pueruli parui, & sanatus est. 15 Et rediit ad prophetam Domini ipse & omnis exercitus eius, & venit & stetit ante illum & dixit: Ecce nunc cognoui quòd non est Deus manens in omni terra, nisi in Israel: & nunc suscipe quæso oblationem à seruo tuo. 16 Et dixit: Permanet ipse Dominus ante quem ministro, si accepero. & vrgebat eum vt caperet; sed noluit. 17 Et dixit Naghaman: Et nonne dabitur quæso seruo tuo onus paris mulorum de puluere terræ? quia non faciet vltra seruus tuus holocaustum & sacrificium Erroribus gentium, sed nomini Domini.

18 In re hac ignoscat Dominus seruo tuo, cùm intrabit dominus meus in domum Rimon vt adoret ibi, & ipse innixus fuerit super manum meam; & incuruauero me in domo Rimon, incuruante me in domo Rimon ignoscat Dominus seruo tuo in re ista.

19 Et dixit illi: Vade in pace: & abiit ab eo milliare terræ.

20 Et dixit Gehhazi discipulus Elisagh prophetæ Domini: Ecce abstinuit dominus meus à Naghaman Aramæo isto accipere quæ attulerat; permanet ipse Dominus, nisi cucurrero post illum, vt accipiam ab illo aliquid.

21 * וַיִּרְדֹּף גֵּיחֲזִי אַחֲרֵי נַעֲמָן וַיַּרְא נַעֲמָן רָץ אַחֲרָיו
וַיִּפֹּל מֵעַל הַמֶּרְכָּבָה לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם׃
22 * וַיֹּאמֶר שָׁלוֹם אֲדֹנִי שְׁלָחַנִי לֵאמֹר הִנֵּה עַתָּה
זֶה בָּאוּ אֵלַי שְׁנֵי־נְעָרִים מֵהַר אֶפְרַיִם מִבְּנֵי
הַנְּבִיאִים תְּנָה־נָּא לָהֶם כִּכַּר־כֶּסֶף וּשְׁתֵּי חֲלִפוֹת
בְּגָדִים׃
23 * וַיֹּאמֶר נַעֲמָן הוֹאֵל קַח כִּכָּרָיִם וַיִּפְרָץ־בּוֹ וַיָּצַר
כִּכְּרַיִם כֶּסֶף בִּשְׁנֵי חֲרִטִים וּשְׁתֵּי חֲלִפוֹת בְּגָדִים
וַיִּתֵּן אֶל־שְׁנֵי נְעָרָיו וַיִּשְׂאוּ לְפָנָיו׃
24 * וַיָּבֹא אֶל־הָעֹפֶל וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיִּפְקֹד בַּבָּיִת וַיְשַׁלַּח
אֶת־הָאֲנָשִׁים וַיֵּלֵכוּ׃
25 * וְהוּא־בָא וַיַּעֲמֹד אֶל־אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֱלִישָׁע
מַאַיִן גֵּחֲזִי וַיֹּאמֶר לֹא־הָלַךְ עַבְדְּךָ אָנָה וָאָנָה׃
26 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו לֹא־לִבִּי הָלַךְ כַּאֲשֶׁר הָפַךְ־אִישׁ
מֵעַל מֶרְכַּבְתּוֹ לִקְרָאתֶךָ הַעֵת לָקַחַת אֶת־הַכֶּסֶף
וְלָקַחַת בְּגָדִים וְזֵיתִים וּכְרָמִים וְצֹאן וּבָקָר
וַעֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת׃
27 * וְצָרַעַת נַעֲמָן תִּדְבַּק־בְּךָ וּבְזַרְעֲךָ לְעוֹלָם וַיֵּצֵא
מִלְּפָנָיו מְצֹרָע כַּשָּׁלֶג׃

ו

1 * וַיֹּאמְרוּ בְנֵי־הַנְּבִיאִים אֶל־אֱלִישָׁע הִנֵּה־נָא
הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים שָׁם לְפָנֶיךָ צַר מִמֶּנּוּ׃
2 * נֵלְכָה־נָּא עַד־הַיַּרְדֵּן וְנִקְחָה מִשָּׁם אִישׁ
קוֹרָה אֶחָת וְנַעֲשֶׂה־לָּנוּ שָׁם מָקוֹם לָשֶׁבֶת
שָׁם וַיֹּאמֶר לֵכוּ׃
3 * וַיֹּאמֶר הָאֶחָד הוֹאֵל נָא וְלֵךְ אֶת־עֲבָדֶיךָ וַיֹּאמֶר
אֲנִי אֵלֵךְ׃
4 * וַיֵּלֶךְ אִתָּם וַיָּבֹאוּ הַיַּרְדֵּנָה וַיִּגְזְרוּ הָעֵצִים׃
5 * וַיְהִי הָאֶחָד מַפִּיל הַקּוֹרָה וְאֶת־הַבַּרְזֶל נָפַל אֶל־
הַמָּיִם וַיִּצְעַק וַיֹּאמֶר אֲהָהּ אֲדֹנִי וְהוּא שָׁאוּל׃

21 * Et ſecutus eſt Giezi poſt tergum Naaman. quem cùm vidiſſet ille currentem ad ſe, deſiliit de curru in occurſum eius, &ait;
22 Rectè ne ſunt omnia? * Et ille ait: Rectè. dominus meus miſit me ad te, dicens: Modò venerunt ad me duo adoleſcentes de monte Ephraim, ex filiis prophetarum. da Sup. 4.
eis talentum argenti, & veſtes mutatorias
23 duplices. * Dixitque Naaman: Melius eſt
G vt accipias duo talenta. & coegit eũ, ligauitque duo talenta argenti in duobus ſaccis, & duplicia veſtimẽta, & impoſuit duobus pueris ſuis, qui & portauerũt corã eo.
24 * Cumque veniſſet iam veſperi, tulit de manu eorum, & repoſuit in domo di-
25 miſitque viros & abierunt: * Ipſe autem ingreſſus ſtetit coram domino ſuo. & dixit Heliſæus: Vnde venis Giezi? Qui reſpondit: Non iuit ſeruus tuus quoquam.
26 * At ille ait: Nonne cor meum in præſenti erat, quando reuerſus eſt homo de curru ſuo in occurſum tui? Nunc igitur accepiſti argentum & accepiſti veſtes, vt emas oliueta, & vineas, & oues & boues,
27 & ſeruos & ancillas: * Sed & lepra Naaman adhærebit tibi & ſemini tuo vſque in ſempiternum. & egreſſus eſt quaſi nix ab eo leproſus.

CAP. VI.

1 A * DIxerunt autem filij Prophetarum ad Heliſæum: Ecce locus in quo habita-
2 mus coram te, anguſtus eſt nobis. * Eamus vſque ad Iordanem, & tollant ſinguli de ſilua materias ſingulas, vt ædificemus nobis ibi locum ad habitandum. Qui dixit:
3 Ite. * Et ait vnus ex illis; Veni ergo & tu cum ſeruis tuis. Reſpondit: Ego veniam.
4 * Et abiit cum eis. Cumque veniſſent ad Iordanem, cædebant ligna.
5 * Accidit autem vt cùm vnus materiam ſuccidiſſet, caderet ferrum ſecuris in aquam. exclamauitque ille & ait: Heu, heu, heu, domine mi, & hoc ipſum mutuò acceperam.

תרגום יונתן

21 וּרְדַף גֵּיחֲזִי בָּתַר נַעֲמָן וַחֲזָא נַעֲמָן גַּבְרָא רָהִיט בָּתְרוֹהִי וְאִתְרְכִין מִן רְתִיכָא לְקַדְמוּתֵיהּ וַאֲמַר הַשְׁלָם׃ 22 וַאֲמַר שְׁלָם רִבּוֹנִי
שַׁלְחַנִי לְמֵימַר הָא כְּעַן דֵּין אֲתוֹ לְוָתִי תְּרֵין עֻלֵּימִין מְטוּרָא דְּבֵית אֶפְרַיִם מִסַּהֲלְמֵידֵי נְבִיֵּיא הַב כְּעַן לְהוֹן כִּכְּרָא דִּכְסַפָּא וּתְרֵין אֵיצְטְלָוִן דִּלְבוּשָׁא׃
23 וַאֲמַר נַעֲמָן שְׁרֵי סַב תַּרְתֵּין כִּכְּרִין וְצַר תַּרְתֵּין כְּכָּרִין דִּכְסַף בְּתַרְתֵּין פִּילְדְסִין וּתְרֵין אֵיצְטְלָוִן דִּלְבוּשָׁא וְיָהַב לְתַרֵין עֻלֵּימוֹהִי
וּנְסִיבוּ קֳדָמוֹהִי׃ 24 וְעַל לַאֲתַר כַּסֵּי וּנְסֵיב מִיָּדְהוֹן וּפַקִּיד בְּבֵיתָא וּשְׁלַח יָת גַּבְרַיָּא וַאֲזָלוּ׃ 25 וְהוּא אֲתָא וְקָם קֳדָם רִבּוֹנֵיהּ
וְאֲמַר לֵיהּ אֱלִישָׁע מִכָּן אַתְּ אָתֵי גֵּחֲזִי וַאֲמַר לָא אָזַל עַבְדָּךְ לְכָא וּלְכָא׃ 26 וַאֲמַר לֵיהּ בְּרוּחַ נְבוּאָה אִתְחֲזִיאַ לִי כַּד אִתְהַפַּךְ גַּבְרָא מֵעַל
רְתִיכֵיהּ לְקַדְמוּתָךְ הַשַּׁעְתָּא הֵיא לָךְ דְּנָסֵיבְתָּא יָת כַּסְפָּא וּנְסֵיבְתָּא יָת לְבוּשַׁיָּא וַחֲשִׁיבְתָּא בִּלְבָבָךְ לְמִקְנֵי זֵיתִין וּכְרָמִין וְעָאן וְתוֹרִין וְעַבְדִּין וְאַמְהָן׃
27 וּסְגִירוּת נַעֲמָן תִּדְבַּק בָּךְ וּבִבְנָךְ לְעָלַם וּנְפַק מִן קֳדָמוֹהִי חִיוַר כְּהִלְגָא׃

ו

1 וַאֲמַרוּ תַּלְמִידֵי נְבִיֵּיא לֶאֱלִישָׁע הָא כְּעַן אַתְרָא דַּאֲנַחְנָא יָתְבִין תַּמָּן קֳדָמָךְ עָק לָנָא׃
2 נֵיזֵיל כְּעַן עַד יַרְדְּנָא וְנֵיסַב מִתַּמָּן גְּבַר שְׁרִי חַדָּא וְנַעְבֵּיד לָנָא תַּמָּן אַתְרָא לְמִתַּב תַּמָּן וַאֲמַר אֱזִילוּ׃
3 וַאֲמַר חַד שְׁרִי כְּעַן וֶאֱזִיל עִם עַבְדָּךְ וַאֲמַר אֲנָא אֵיזִיל׃ 4 וַאֲזַל עִמְּהוֹן וַאֲתוֹ לְיַרְדְּנָא וְקָצוּ אָעַיָּא׃
5 וַהֲוָה חַד מָחֵי בְּשִׁרְיְתָא וְאִשְׁתְּלִיף בַּרְזְלָא נָפַל לְמַיָּא וְצַוַח וַאֲמַר בְּבָעוּ רִבּוֹנִי מִשְׁאַל שְׁאִילְתֵּיהּ׃

Et secutus est Giezi post Neeman. & vidit eum Neeman currentem post se, & desilijt de curru suo in occursum eius, et dixit: Pax.

Et dixit Giezi: Pax. dominus meus misit me dicens: Ecce nunc venerunt ad me duo adolescentes de monte Ephraim de filijs Prophetarum: da iam eis talentum argenti, & duas mutatorias vestes.

Et dixit Neeman: Benignè accipe duo talenta argenti. & coegit eum, & dedit ei duo talenta argenti in duobus saccis, & duo mutatoria vestimenta, & imposuit super duos pueros suos, & portauerunt ante eum,

Et veniunt in obscurum, & tulit de manu puerorum, & apposuit in domo; & misit pueros & abierunt.

Et ipse ingressus est & astitit domino suo. & dixit ad eum Elisæus: Vnde Giezi? & dixit Giezi: Non iuit seruus tuus huc et illuc.

Et dixit ei Elisæus: Nonne cor meum iuit tecum, quando exilijt Neeman de curru suo in occursum tibi? & nunc accepisti argentum & vestes, & accipies in eo hortos, & olueta, & vineas, & greges ouium & armenta boum, et seruos & ancillas.

Et lepra Neeman adhærebit in te et in semine tuo vsque in sempiternum. & egressus est Giezi de facie eius leprosus quasi nix.

CAP. VI.

ET dixerunt filij prophetarum ad Elisæum: Ecce iam locus in quo nos habitamus coram te, angustus à nobis:

Eamus iam vsque ad Iordanem, & tollamus indè vir trabem vnam, & faciamus nobis tegmen vt habitemus ibi. Et dixit Elisæus: Ite.

Et dixit vnus mansuetè: Veni cum seruis tuis. & dixit Elisæus: Ego ibo vobiscum.

Et abijt cum eis, et veniunt ad Iordanem, & cædunt ligna.

Et factum est cùm vnus succideret trabem, & cecidit ex manubrio ferrum in aquam; & clamauit vir & dixit: Heu iam domine, et ipsum mutuo acceptum.

21 καὶ κατεδίωξε γιεζὶ ὀπίσω νεεμάν· καὶ εἶδεν αὐτὸν νεεμὰν τρέχοντα ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ κατεπήδησεν ἀπὸ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, εἰρήνη.

22 καὶ εἶπε γιεζί, εἰρήνη· ὁ κύριός μου ἀπέσταλκέ με λέγων, ἰδοὺ νῦν ὧδε παγεγόνασι πρός με δύο παιδάρια ἐξ ὄρεως ἐφραΐμ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν, δός δὴ αὐτοῖς τάλαντον ἀργυρίου, καὶ δύο ἀλλαξομφύας στολάς.

23 καὶ εἶπε νεεμάν, ἐπιεικαίως λάβε δύο τάλαντα ἀργυρίου. καὶ ἐβιάσατο αὐτὸν καὶ ἔδωκεν αὐτῷ δύο τάλαντα ἀργυρίου ἐν δυσὶ θυλακίοις, καὶ δύο ἀλλαξομφύας στολάς, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ δύο παιδάρια αὐτοῦ, καὶ ἦραν ἔμπροσθεν αὐτοῦ.

24 καὶ ἔρχονται εἰς τὸ σκοτεινόν, καὶ ἔλαβεν ἐκ χειρὸς τῶν παιδαρίων καὶ παρέθετο ἐν οἴκῳ, καὶ ἐξαπέστειλε τὰ παιδάρια καὶ ἀπῆλθον.

25 καὶ αὐτὸς εἰσῆλθε καὶ παρέστη τῷ κυρίῳ αὐτοῦ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ἐλισαέ, πόθεν γιεζί; καὶ εἶπεν γιεζί, οὐ πεπόρευται ὁ δοῦλός σου ἔνθα καὶ ἔνθα.

26 καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐλισαέ, οὐχὶ ἡ καρδία μου ἐπορεύθη μετὰ σοῦ, ὅτε κατεπήδησεν νεεμὰν ἀπὸ τοῦ ἅρματος αὐτοῦ εἰς συναντήσιν σοι; καὶ νῦν ἔλαβες τὸ ἀργύριον καὶ τὰ ἱμάτια, καὶ λήψῃ ἐν αὐτῷ κήπους, καὶ ἐλαιῶνας, καὶ ἀμπελῶνας, καὶ ποίμνια καὶ βουκόλια, καὶ δούλους καὶ δούλας.

27 καὶ ἡ λέπρα νεεμὰν κολληθήσεται ἐν σοὶ καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἕως αἰῶνος. καὶ ἐξῆλθε γιεζὶ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ λεπρὸς ὡσεὶ χιών.

ϛ'.

Καὶ εἶπον οἱ υἱοὶ τῶν προφητῶν πρὸς ἐλισαέ, ἰδοὺ δὴ ὁ τόπος ἐν ᾧ ἡμεῖς οἰκοῦμεν ἐνώπιόν σου στενός ἐφ' ἡμᾶς.

πορευθῶμεν δὴ ἕως τοῦ Ἰορδάνου, καὶ λάβωμεν ἐκεῖθεν ἀνὴρ δοκὸν μίαν, καὶ ποιήσωμεν ἑαυτοῖς στέγην τοῦ οἰκεῖν ἐκεῖ. καὶ εἶπεν ἐλισαέ, πορεύεσθε.

καὶ εἶπεν ὁ εἷς Ἀπιφκαίως, δεύρο μετὰ τῶν δούλων σου. καὶ εἶπεν ἐλισαέ, ἐγὼ πορεύσομαι μετὰ ὑμῶν.

καὶ ἐπορεύθη μετ' αὐτῶν, καὶ ἔρχονται ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην, καὶ τέμνουσι ξύλα.

καὶ ἐγένετο ἑνὸς καταβάλλοντος τὴν δοκὸν καὶ ἐξέπεσεν ὁ σιδηρος εἰς τὸ ὕδωρ, καὶ ἐβόησεν ὁ ἀνὴρ καὶ εἶπεν, ὦ δὴ κύριε, καὶ αὐτὸ κεχρησμένον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Et secutus est Gehhazi post Naghaman, & vidit Naghaman virum currentem post se, & deiecit se de curru in occursum eius, & dixit: Num pax est? [22] Et dixit: Pax. dominus meus misit me dicendo: Ecce tempore hoc venerunt ad me duo adolescentes de monte domus Ephraim è discipulis prophetarum; da quæso illis talentum argenti, & duas mutatorias vestes.

[23] Et dixit Naghaman: Age, sume duo talenta: & coegit eum, & ligauit duo talenta argenti in duobus marsupiis, & duas mutatorias vestes, & dedit duobus adolescentibus suis, & tollebant ante eum.

[24] Et intrauit in locum cælatum, & accepit de manibus eorum, & deposuit in domo; & dimisit viros, & profecti sunt.

[25] Et ipse venit & stetit ante dominum suum: & dixit illi Elisagh: Vnde tu venis Gehhazi? & dixit, Non iuit seruus tuus huc aut illuc.

[26] Et dixit illi: In spiritu prophetico indicatum est mihi, quando conuertit se vir de curru suo in occursum tuum: an hora *fuit* tibi vt acciperes argentum, & caperes vestes; & cogitares in corde tuo emere olueta, & vineas, & pecudes, & boues, & seruos & ancillas?

[27] Lepra ergo Naghaman adhærebit tibi & filiis tuis in seculum. & exiit à facie eius albus sicut nix.

CAP. VI.

ET dixerunt discipuli prophetarum ad Elisagh: Ecce quæso locus in quo nos sedemus ante te, angustus est nobis:

[2] Eamus quæso vsque ad Iardena, & accipiamus indè quisque tignum vnum, & faciamus nobis ibi locum in quo habitemus. & dixit: Ite. [3] Et dixit vnus: Acquiesce obsecro & veni cum seruis tuis. & dixit: Ego ibo. [4] Et iuit cum illis: & venerunt ad Iardena, & sciderunt ligna. [5] Et fuit quodam percutiente tignum, exiliens ferrum, decidit in aquam: & clamauit & dixit: Obsecro domine mi, postulando commodato acceperam.

6 * וַיֹּאמֶר אִישׁ־הָאֱלֹהִים אָנָה נָפָל וַיַּרְאֵהוּ
אֶת־הַמָּקוֹם וַיִּקְצָב־עֵץ וַיַּשְׁלֶךְ־שָׁמָּה וַיָּצֶף
הַבַּרְזֶל׃
7 * וַיֹּאמֶר הָרֶם לָךְ וַיִּשְׁלַח יָדוֹ וַיִּקָּחֵהוּ׃
8 * וּמֶלֶךְ אֲרָם הָיָה נִלְחָם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּוָּעַץ אֶל־
עֲבָדָיו לֵאמֹר אֶל־מְקוֹם פְּלֹנִי אַלְמֹנִי תַּחֲנֹתִי׃
9 * וַיִּשְׁלַח אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
הִשָּׁמֶר מֵעֲבֹר הַמָּקוֹם הַזֶּה כִּי־שָׁם אֲרָם נְחִתִּים׃
10 * וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַר־
לוֹ אִישׁ־הָאֱלֹהִים וְהִזְהִירֹהוּ וְנִשְׁמַר־שָׁם לֹא־
אַחַת וְלֹא שְׁתָּיִם׃
11 * וַיִּסָּעֵר לֵב מֶלֶךְ־אֲרָם עַל־הַדָּבָר הַזֶּה וַיִּקְרָא
אֶל־עֲבָדָיו וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הֲלוֹא תַּגִּידוּ לִי מִי
מִשֶּׁלָּנוּ אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃
12 * וַיֹּאמֶר אֶחָד מֵעֲבָדָיו לוֹא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כִּי־אֱלִישָׁע
הַנָּבִיא אֲשֶׁר בְּיִשְׂרָאֵל יַגִּיד לְמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת־
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר תְּדַבֵּר בַּחֲדַר מִשְׁכָּבֶךָ׃
13 * וַיֹּאמֶר לְכוּ וּרְאוּ אֵיכֹה הוּא וְאֶשְׁלַח וְאֶקָּחֵהוּ
וַיֻּגַּד־לוֹ לֵאמֹר הִנֵּה בְדֹתָן׃
14 * וַיִּשְׁלַח שָׁמָּה סוּסִים וְרֶכֶב וְחַיִל כָּבֵד וַיָּבֹאוּ
לַיְלָה וַיַּקִּפוּ עַל־הָעִיר׃
15 * וַיַּשְׁכֵּם מְשָׁרֵת אִישׁ הָאֱלֹהִים לָקוּם וַיֵּצֵא
וְהִנֵּה־חַיִל סוֹבֵב אֶת־הָעִיר וְסוּס וָרָכֶב וַיֹּאמֶר
נַעֲרוֹ אֵלָיו אֲהָהּ אֲדֹנִי אֵיכָה נַעֲשֶׂה׃
16 * וַיֹּאמֶר אַל־תִּירָא כִּי רַבִּים אֲשֶׁר אִתָּנוּ מֵאֲשֶׁר
אוֹתָם׃
17 * וַיִּתְפַּלֵּל אֱלִישָׁע וַיֹּאמַר יְהוָה פְּקַח־נָא אֶת־
עֵינָיו וְיִרְאֶה וַיִּפְקַח יְהוָה אֶת־עֵינֵי הַנַּעַר וַיַּרְא
וְהִנֵּה הָהָר מָלֵא סוּסִים וְרֶכֶב אֵשׁ סְבִיבֹת
אֱלִישָׁע׃

6 * Dixit autem homo Dei; Vbi cecidit?
B At ille monstrauit ei locum: præcidit ergo lignum, & misit illuc. natauitque ferrum.
7 * Et ait, Tolle. qui extendit manum, & tulit illud.
8 * Rex autem Syrię pugnabat contra Israel, consiliumq; iniit cum seruis suis, dicens: In loco illo & illo ponamus insidias.
9 * Misit itaque vir Dei ad regem Israel, dicens: Caue ne transeas in locum illum, quia ibi Syri in insidiis sunt.
10 * Misit itaque rex Israel ad locum quem dixerat ei vir Dei, & pręoccupauit eum, &
C obseruauit se ibi non semel neque bis.
11 * Conturbatumque est cor regis Syriæ pro hac re: & conuocatis seruis suis, ait: Quare non indicatis mihi quis proditor mei sit apud regem Israel? 1.Reg. 22.b.
12 * Dixitque vnus seruorum eius: Nequaquam domine mi rex: sed Helisæus propheta qui est in Israel, indicat regi Israel omnia verba quęcunque locutus fueris in conclaui tuo.
13 * Dixitque eis: Ite & videte vbi sit, vt mittam & capiam eum. Annunciauerunt ei dicentes: Ecce in Dothaim.
14 * Misit ergo illuc equos & currus, & robur exercitus. Qui cùm venissent nocte, circundederunt ciuitatem.
15 * Consurgens autem diluculò minister viri Dei egressus est, viditque exercitum in circuitu ciuitatis, & equos & currus. nunciauitque ei, dicens: Heu, heu, heu,
D domine mi, quid faciemus?
16 * At ille respondit; Noli timere: plures enim nobiscum sunt, quàm cum illis.
17 * Cumque orasset Helisæus, ait: Domine, aperi oculos pueri huius, vt videat. Et aperuit Dominus oculos pueri, & vidit, & ecce mons plenus equorum, & curruum igneorum in circuitu Helisæi. 2.Pa.32.d.

תרגום יונתן

6 וַאֲמַר נְבִיָּיא דַיְיָי אַן נְפַל וְאַחְזְיֵהּ יַת אַתְרָא וְקָץ אֲעָא וּרְמָא לְתַמָּן וּקְפָא בַּרְזְלָא׃
7 וַאֲמַר טוּל לָךְ וְאוֹשִׁיט יְדֵיהּ וְנַסְבֵּיהּ׃
8 וּמַלְכָּא דַאֲרָם הֲוָה מְגִיחַ קְרָבָא בְּיִשְׂרָאֵל וְאִתְמְלַךְ בְּעַבְדוֹהִי לְמֵימַר לַאֲתַר כַּסִּי וּטְמִיר בֵּית מֵישַׁרְנָא׃
9 וּשְׁלַח נְבִיָּיא דַיְיָי לְמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמֵימַר אִסְתַּמַּר מִלְּמֶעְבַּר אַתְרָא הָדֵין אֲרֵי תַּמָּן אֱינַשׁ אֲרָם כָּסָן׃
10 וּשְׁלַח מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְאַתְרָא דַאֲמַר לֵיהּ נְבִיָּיא דַיְיָי וְאַזְהֲרֵיהּ וְאִסְתַּמַּר תַּמָּן לָא חֲדָא זִמְנָא וְלָא תַרְתֵּין זִמְנִין׃
11 וְאִסְתְּעַר לִבָּא דְמַלְכָּא דַאֲרָם עַל פִּתְגָמָא הָדֵין וּקְרָא לְעַבְדוֹהִי וַאֲמַר לְהוֹן הֲלָא תְחַוּוּן לִי מַן מִדִּילָנָא גָּלֵי רָזַי לְמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל׃
12 וַאֲמַר חָד מֵעַבְדוֹהִי לָא רִבּוֹנִי מַלְכָּא אֲרֵי אֱלִישָׁע נְבִיָּיא דִּי בְּיִשְׂרָאֵל יְחַוִּי לְמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל יַת פִּתְגָמַיָּא דִּי תְמַלֵּיל בְּאִדְּרוֹן בֵּית מִשְׁכְּבָךְ׃
13 וַאֲמַר אֱזִילוּ חֲזוֹ הֵיכָא הוּא וְאֶשְׁלַח וְאֶדְבְּרִינֵיהּ וְאִתְחַוָּה לֵיהּ לְמֵימַר הָא בְּדוֹתָן׃
14 וּשְׁלַח תַּמָּן סוּסָוָן וּרְתִיכִין וּמַשְׁרְיָין סַגִּיאָן וַאֲתוֹ בְּלֵילְיָא וְאַקִּיפוּ עַל קַרְתָּא׃
15 וְאַקְדֵּים מְשׁוּמְשָׁנֵיהּ דִּנְבִיָּיא דַיְיָי לְמֵקָם וּנְפַק וְהָא מַשְׁרְיָן אַקִּיפָא יַת קַרְתָּא וְסוּסָוָן וּרְתִיכִין וַאֲמַר עֻלֵּימֵיהּ לֵיהּ בְּבָעוּ רִבּוֹנִי אֵיכְדֵין נַעְבֵּיד׃
16 וַאֲמַר לָא תִדְחַל אֲרֵי סַגִּיאִין דְּעִמָּנָא מִדְּעִמְּהוֹן׃
17 וְצַלִּי אֱלִישָׁע וַאֲמַר יְיָי גְּלֵי כְּעַן יַת עֵינוֹהִי וְיֶחֱזֵי וּגְלָא יְיָי יַת עֵינֵי רַבְיָא וַחֲזָא וְהָא טוּרָא מְלִי סוּסָוָן וּרְתִיכִין דְּאֶשְׁתָּא סַחֲרָנוּת אֱלִישָׁע׃

* *Et dixit homo Dei: Vbi cecidit? & indicauit ei locum. & fregit Eliſæus lignum, & miſit illuc, & ſupernatauit ferrum.* 6

* *Et dixit Eliſæus: Attolle & accipe tibi.* 7
& extendit manum ſuam & accepit illud.

* *Et rex Syriæ erat pugnans Iſrael, & conſuluit ſeruis ſuis dicens: In loco illo illo faciemus inſidias.* 8

* *Et miſit homo Dei ad regem Iſrael, dicens:* 9
Attende vt non tranſeas locum illum, quia ibi Syri inſidiantur.

* *Et miſit rex Iſrael in locum quem dixit ei* 10
homo Dei, & obſeruauit inde non ſemel neque bis.

* *Et obſtupuit cor regis Syriæ de verbo hoc.* 11
& vocauit ſeruos ſuos & dixit ad eos: Non nunciatis mihi quis tradit me regi Iſrael?

* *Et dixit vnus de ſeruis eius: Nequaquam* 12
domine mi rex: ſed Eliſæus propheta qui in Iſrael, indicat regi Iſrael omnia quæcunque locutus fueris in conclaui cubilis tui.

* *Et dixit rex: Ite & videte vbi eſt iſte,* 13
& mittens capiam eum. & annunciauerunt ei dicentes: Ecce in Dothaim.

* *Et miſit equos & currus & exercitum* 14
grauem, & venerunt nocte et circundederunt ciuitatem.

* *Et conſurrexit miniſter hominis Dei vt* 15
ſurgeret manè, & egreſſus eſt. & ecce exercitus circuiens ciuitatem, & equi & currus. & dixit puer eius ad eum: O domine, quid faciemus?

* *Et dixit Eliſæus: Non timeas, quia plu-* 16
res qui ſunt nobiſcum ſuper eos qui ſunt cum eis.

* *Et orauit Eliſæus & dixit: Domine, ape-* 17
rioculos eius & videat. & aperuit Dominus oculos pueri, & vidit. & ecce mons totus plenus equorum, & currus ignis in circuitu Eliſæi:

6 * καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, ποῦ ἔπεσεν; καὶ ἔδειξεν αὐτῷ τὸν τόπον. καὶ ἀπέκλασεν ἐλισαὲ ξύλον καὶ ἔρριψεν ἐκεῖ, καὶ ἐπεπόλασε τὸ σίδηρον.

7 * καὶ εἶπεν ἐλισαέ, μετεώρισον καὶ λάβε σεαυτῷ. καὶ ἐξέτεινεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ἔλαβεν αὐτό.

8 * καὶ βασιλεὺς συρίας ἦν πολεμῶν τὸν ἰσραὴλ, καὶ συνεβουλεύσατο τοῖς παισὶν αὐτοῦ λέγων, εἰς τὸν τόπον φενλωνὶ ἐλμωνὶ ποιήσωμεν ἐνέδρην.

9 * καὶ ἀπέστειλεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ πρὸς τὸν βασιλέα ἰσραὴλ λέγων, πρόσεχε τοῦ μὴ διελθεῖν τὸν τόπον τοῦτον, ὅτι ἐκεῖ σύριοι ἐνεδρεύουσιν.

10 * καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ εἰς τὸν τόπον ὃν εἶπεν αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, καὶ ἐφυλάξατο ἐκεῖθεν οὐχ ἅπαξ οὐδὲ δίς.

11 * καὶ ἐξέστη ἡ καρδία τοῦ βασιλέως συρίας περὶ τοῦ λόγου τούτου. καὶ ἐκάλεσε τοὺς παῖδας αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, οὐκ ἀπαγγέλλετέ μοι, τίς παραδίδωσί με τῷ βασιλεῖ ἰσραήλ;

12 * καὶ εἶπεν εἷς ἐκ τῶν παίδων αὐτοῦ, οὐχὶ κύριέ μου βασιλεῦ, ἀλλ' ἢ ἐλισαὲ ὁ προφήτης ὁ ἐν ἰσραήλ, ἀπαγγέλλει τῷ βασιλεῖ ἰσραὴλ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃς ἐν τῷ ταμιείῳ τοῦ κοιτῶνός σου.

13 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, πορεύθητε καὶ ἴδετε ποῦ ἐστιν οὗτος, καὶ ἀποστείλας λήψομαι αὐτόν. καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ λέγοντες, ἰδοὺ ἐν δωθαείμ.

14 * καὶ ἀπέστειλεν ἵππους καὶ ἅρματα καὶ δύναμιν βαρεῖαν, καὶ ἦλθον νυκτὸς καὶ περιεκύκλωσαν τὴν πόλιν.

15 * καὶ ὤρθρισεν ὁ λειτουργὸς τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ ἀναστῆναι τὸ πρωΐ καὶ ἐξῆλθεν. καὶ ἰδοὺ δύναμις κυκλοῦσα τὴν πόλιν καὶ ἵπποι καὶ ἅρματα. καὶ εἶπεν τὸ παιδάριον αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, ὦ κύριε, τί ποιήσωμεν;

16 * καὶ εἶπεν ἐλισαέ, μὴ φοβοῦ, ὅτι πλείους οἱ μεθ' ἡμῶν ὑπὲρ τοὺς μετ' αὐτῶν.

17 * καὶ προσηύξατο ἐλισαὲ καὶ εἶπεν, κύριε ἄνοιξον δὴ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ ἰδέτω. καὶ διήνοιξε κύριος δὴ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ παιδαρίου καὶ εἶδεν. καὶ ἰδοὺ τὸ ὄρος ὅλον πλῆρες ἵππων, καὶ ἅρμα πυρὸς περικύκλῳ ἐλισαέ·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et dixit propheta Domini: Quò decidit? & oſtendit ei locum. & abſcidit lignum & proiecit illuc, & enatauit ferrum.

7 Et dixit: Tolle tibi. & extendit manum ſuam & accepit illud.

8 Et rex Aram iniit bellum in Iſrael, & conſilium iniit cum ſeruis ſuis dicendo: Loco cælato & abſcondito erit ſtatio caſtrorum noſtrorum.

9 Et miſit propheta Domini ad regem Iſrael, dicendo: Caue ne tranſeas locum illum, quia ibi homines Aram ſunt abſconditi.

10 Et miſit rex Iſrael ad locum quem dixerat illi propheta Domini, atque monuerat illum: & cauit ſibi illinc non vna vice nec duabus.

11 Et turbatum eſt cor regis Aram propter rem iſtam, & vocauit ſeruos ſuos, & dixit illis: Nonne annunciabitis mihi quis ex nobis reuelat arcana mea regi Iſrael?

12 Et dixit vnus è ſeruis eius: Minimè, domine mi rex: ſed Eliſagh propheta qui eſt in Iſrael, indicat regi Iſrael verba quæ loqueris in penetrali domus cubiculi tui.

13 Et dixit: Ite videte vbinam ſit, vt mittam & tollam eum. & indicatum eſt ei, dicendo: Ecce eſt in Dothan.

14 Et miſit illuc equos & currus, & turmas magnas: & venerunt nocte & circundederunt vrbem.

15 Et maturauit miniſtet prophetæ Domini exſurgere, & exiit, & ecce exercitus circundabant vrbem, & equi & currus. & dixit miniſter eius illi: Obſecro, domine mi, quomodo faciemus?

16 Et dixit: Ne timeas, nam plures ſunt qui nobiſcum ſunt, quàm qui cum illis.

17 Et orauit Eliſagh & dixit: Domine, aperi, quæſo, oculos eius vt videat. & aperuit Dominus oculos pueri, & vidit, & ecce mons plenus equis & curribus & igni circum Eliſagh.

18 * וַיֵּרְדוּ אֵלָיו וַיִּתְפַּלֵּל אֱלִישָׁע אֶל־יְהוָה וַיֹּאמַר
הַךְ־נָא אֶת־הַגּוֹי־הַזֶּה בַּסַּנְוֵרִים וַיַּכֵּם בַּסַּנְוֵרִים
כִּדְבַר אֱלִישָׁע׃

19 * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֱלִישָׁע לֹא־זֶה הַדֶּרֶךְ וְלֹא־זֹה
הָעִיר לְכוּ אַחֲרַי וְאוֹלִיכֵם אֶתְכֶם אֶל־הָאִישׁ אֲשֶׁר
תְּבַקְשׁוּן וַיֹּלֶךְ אוֹתָם שֹׁמְרוֹנָה׃

20 * וַיְהִי כְּבֹאָם שֹׁמְרוֹן וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע יְהוָה פְּקַח
אֶת־עֵינֵי־אֵלֶּה וְיִרְאוּ וַיִּפְקַח יְהוָה אֶת־עֵינֵיהֶם
וַיִּרְאוּ וְהִנֵּה בְּתוֹךְ שֹׁמְרוֹן׃

21 * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־אֱלִישָׁע כִּרְאֹתוֹ אוֹתָם
הַאַכֶּה אַכֶּה אָבִי׃

22 * וַיֹּאמֶר לֹא תַכֶּה הֲאֲשֶׁר שָׁבִיתָ בְחַרְבְּךָ וּבְקַשְׁתֶּךָ
אַתָּה מַכֶּה שִׂים לֶחֶם וָמַיִם לִפְנֵיהֶם וְיֹאכְלוּ וְיִשְׁתּוּ
וְיֵלְכוּ אֶל־אֲדֹנֵיהֶם׃

23 * וַיְכָרֶה לָהֶם כֶּרֶה גְּדוֹלָה וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיְשַׁלְּחֵם
וַיֵּלְכוּ אֶל־אֲדֹנֵיהֶם וְלֹא־יָסְפוּ עוֹד גְּדוּדֵי אֲרָם
לָבוֹא בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל׃

24 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיִּקְבֹּץ בֶּן־הֲדַד מֶלֶךְ־אֲרָם אֶת־
כָּל־מַחֲנֵהוּ וַיַּעַל וַיָּצַר עַל־שֹׁמְרוֹן׃

25 * וַיְהִי רָעָב גָּדוֹל בְּשֹׁמְרוֹן וְהִנֵּה צָרִים עָלֶיהָ עַד
הָיוֹת רֹאשׁ־חֲמוֹר בְּשִׁמֹנִים כֶּסֶף וְרֹבַע הַקַּב חֲרִיוֹנִים
בַּחֲמִשָּׁה כָסֶף׃

26 * וַיְהִי מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל עֹבֵר עַל־הַחֹמָה וְאִשָּׁה
צָעֲקָה אֵלָיו לֵאמֹר הוֹשִׁיעָה אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ׃

27 * וַיֹּאמֶר אַל־יוֹשִׁעֵךְ יְהוָה מֵאַיִן אוֹשִׁיעֵךְ הֲמִן־
הַגֹּרֶן אוֹ מִן־הַיָּקֶב׃

28 * וַיֹּאמֶר־לָהּ הַמֶּלֶךְ מַה־לָּךְ וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
הַזֹּאת אָמְרָה אֵלַי תְּנִי אֶת־בְּנֵךְ וְנֹאכְלֶנּוּ הַיּוֹם
וְאֶת־בְּנִי נֹאכַל מָחָר׃

18 * Hostes verò descenderunt ad eum. Porrò Helisæus orauit ad Dominum, dicens: Percute, obsecro, gentem hanc cæcitate. Percussitque eos Dominus ne videGe.19.a
19 rent iuxta verbum Helisæi. * Dixit autem ad eos Helisæus: Non est hęc via, neque ista est ciuitas. Sequimini me, & ostendam vobis virum quem quæritis. duxit er
20 go eos in Samariam. * Cumque ingressi E fuissent in Samariam, dixit Helisęus: Domine aperi oculos istorum vt videant. Aperuitque Dominus oculos eorum, & viderunt se esse in medio Samariæ.

21 * Dixitque rex Israel ad Helisæum cùm vidisset eos; Nunquid percutiam eos, pa-
22 ter mi? * Et ille ait: Non percuties. neque enim cepisti eos gladio & arcu tuo vt percutias. Sed pone panem & aquam coram eis, vt comedant & bibant, & vadant ad dominum suum.

23 * Appositaque est eis ciborum magna pręparatio. & comederunt & biberunt, & dimisit eos, abieruntque ad dominum suum. Et vltrà non venerunt latrones Syriæ in terram Israel.

24 * Factum est autem post hæc congregauit Benadab rex Syriæ vniuersum exercitum suum, & ascendit & obsidebat Sa-F mariam.

25 * Factaque est fames magna in Samaria; & tandiu obsessa est, donec venundaretur capur asini octoginta argenteis, & quarta pars cabi stercoris columbarum
26 quinque argenteis. * Cumque rex Israel 2.Reg. 14.a
transiret per murum, mulier quædam exclamauit ad eum, dicens: Salua me domi-
27 ne mi rex. * Qui ait: Non, te saluet Dominus. Vnde te possum saluare, de area vel de torculari?

28 * Dixitque ad eam rex: Quid tibi vis? Quæ respondit: Mulier ista dixit mihi: Da filium tuum, vt comedamus eum hodie: & filium meum comedemus Deu.28.f Thre.4.b
cras.

תרגום יונתן

18 וּנְחָתוּ לְוָתֵיהּ וְצַלִּי אֱלִישָׁע קֳדָם יְיָ וַאֲמַר יְיָ מְחֵי כְעַן יַת עַמָּא הָדֵין בְּשַׁבְרִירָא וּמְחָנוּן בְּשַׁבְרִירָא כְּפִתְגָמָא דֶאֱלִישָׁע׃

19 וַאֲמַר לְהוֹן אֱלִישָׁע לָא דָא אוֹרְחָא וְלָא דָא קִרְתָּא אֶתּוּ בָּתְרִי וְאוֹבִיל יַתְכוֹן לְגַבְרָא דְאַתּוּן בָּעַן וְאוֹבִיל יַתְהוֹן לְשֹׁמְרוֹן׃

20 וַהֲוָה כְּמֵיעַלְהוֹן לְשֹׁמְרוֹן וַאֲמַר אֱלִישָׁע יְיָ גְּלֵי יַת עֵינֵי אִילֵּין וְיֶחֱזוּן וּגְלָא יְיָ יַת עֵינֵיהוֹן וְחָזוֹ וְהָא בְּשֹׁמְרוֹן׃

21 וַאֲמַר מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לֶאֱלִישָׁע כַּד חָזָא יַתְהוֹן הַאֲקְטוֹל אֲקְטוֹל רַבִּי׃

22 וַאֲמַר לָא תְקָטוֹל הָא דְשָׁבֵיתָ בְּחַרְבָּךְ וּבְקַשְׁתָּךְ אַתְּ קָטֵיל שַׁוִּי לַחְמָא וּמַיָּא קֳדָמֵיהוֹן וְיֵיכְלוּן וְיִשְׁתּוּן וְיֵיזְלוּן לְרִבּוֹנֵיהוֹן׃

23 וְאַתְקֵין לְהוֹן שֵׁירוּתָא רַבְּתָא וַאֲכָלוּ וְאִשְׁתִּיאוּ וְשַׁלְחִינוּן וַאֲזָלוּ לְוַת רִבּוֹנֵהוֹן וְלָא אוֹסִיפוּ עוֹד מַשְׁרִיַּת אֲרָם לְמֵיעַל בְּתְחוּם אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל׃

24 וַהֲוָה בָּתַר כֵּן וְכַנַּשׁ בַּר הֲדַד מַלְכָּא דַאֲרָם יַת כָּל מַשְׁרְיָתֵיהּ וּסְלִיק וְצַר עַל שֹׁמְרוֹן׃

25 וַהֲוָה כַּפְנָא רַבָּא בְּשֹׁמְרוֹן וְהָא צָיְרִין עֲלָהּ עַד דַּהֲוָה רֵישָׁא דְחַמְרָא מִיזְדַּבַּן בִּתְמָנֵן כְּסַף וּרְבַעְתָּ קַבָּא דְזֶבֶל מַפְקַת יוֹנָיָא בַּחֲמֵשׁ סְלָעִין דְּכָסָף׃

26 וַהֲוָה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל עָבֵר עַל שׁוּרָא וְאִתְּתָא קָבְלָא קֳדָמוֹהִי לְמֵימַר פְּרוֹק רִבּוֹנִי מַלְכָּא׃

27 וַאֲמַר לָא יְפָרְקִינָךְ יְיָ מִנַּן אֶפְרְקִינָךְ הֲמִן אִידְרָא אוֹ מִן מַעֲצַרְתָּא׃

28 וַאֲמַר לַהּ מַלְכָּא מָה לִיךְ וַאֲמָרַת אִתְּתָא הָדָא אֲמָרַת לִי הַבִי יַת בְּרִיךְ וְנֵיכְלִינֵיהּ יוֹמָא דֵין וְיַת בְּרִי נֵיכוּל מְחָר׃

* Et deſcenderunt ad eum. & orauit Eli- 18
ſæus ad Dominum, et dixit: Percute iam gentem hanc cæcitate. & percuſſit eos Dominus cæcitate, iuxta verbum Eliſæi.

* Et dixit Eliſæus ad eos: Non hæc via, et 19
non iſta ciuitas: venite poſt me, et ducam vos ad virum quem quæritis. & duxit eos in Samariam.

* Et factum eſt vt ingreſſi ſunt in Sama- 20
riam, & dixit Eliſæus: Domine aperi oculos iſtorum, & videant. & aperuit Dominus oculos eorum, & viderunt. & ecce ipſi in medio Samariæ.

* Et dixit rex Iſrael ad Eliſæum, vt vidit 21
eos: Si percutiens percutiam, pater?

* Et dixit Eliſæus: Non percuties: quos 22
captiuos cepiſti in gladio tuo et arcu tuo, tu percuties. appone eis panes & aquam, & comedant & bibant, & vadant ad dominum ſuum.

* Et appoſuit eis præparationem magnam, 23
& comederunt & biberunt: & miſit eos, & abierunt ad dominum ſuum. & non addiderunt vltrà accincti Syriæ venire in terram Iſrael.

* Et factum eſt poſt hæc & congregauit fi- 24
lius Ader rex Syriæ vniuerſa caſtra ſua, & aſcendit & obſederunt contra Samariam.

* Et facta eſt fames magna in Samaria. 25
& ecce obſidebat contra eam, donec fieret caput aſini octoginta ſiclis argenti, et quarta pars cabi ſtercoris columbarum quinque ſiclis argenti.

* Et erat rex Iſrael tranſiens per murum. 26
& mulier clamauit ad eum, dicens: Salua me domine rex.

* Et dixit ei Rex: Non ſaluet te Domi- 27
nus: vnde te ſaluabo, de area vel de torcularí?

* Et dixit ei Rex: Quid eſt tibi? & dixit 28
ei mulier: Mulier hæc dixit mihi, Da filium tuum, & comedamus eum hodie, & filium meum comedemus cras.

18 * καὶ κατέβησαν πρὸς αὐτόν. Ⓒ προσηύξατο ἐλισεαὶ πρὸς κύριον καὶ εἶπεν, πάταξον δὴ τὸ ἔθνος τοῦτο ἀορασίᾳ. καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς κύριος ἀορασίᾳ κατὰ τὸ ῥῆμα ἐλισεαί.

19 * καὶ εἶπεν ἐλισεαὶ πρὸς αὐτούς, οὐχὶ αὕτη ἡ ὁδὸς, καὶ οὐχ αὕτη ἡ πόλις· δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ἐπάξω ὑμᾶς πρὸς τὸν ἄνδρα ὃν ζητεῖτε, καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς εἰς σαμαρείαν.

20 * καὶ ἐγένετο ὡς εἰσῆλθον εἰς Ⓒαμαρείαν, καὶ εἶπεν ἐλισεαί, κύριε διάνοιξον τοὺς ὀφθαλμοὺς τούτων, καὶ ἰδέτωσαν. καὶ διήνοιξε κύριος τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν καὶ εἶδον. καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ἐν μέσῳ Ⓒαμαρείας.

21 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἐλισεαὶ ὡς εἶδεν αὐτούς, εἰ πατάξας πατάξω πάτερ;

22 * καὶ εἶπεν ἐλισεαί, οὐ πατάξεις, οὓς ἠχμαλώτευσας ἐν ῥομφαίᾳ σου καὶ τόξῳ σου, σὺ παλάξεις. παράθες αὐτοῖς ἄρτους Ⓒ ὕδωρ, ἵνα φαγέτωσαν καὶ πίετωσαν, καὶ ἀπελθέτωσαν πρὸς τὸν κύριον αὐτῶν.

23 * καὶ παρέθηκεν αὐτοῖς παράθεσιν μεγάλην, Ⓒ ἔφαγον καὶ ἔπιον, καὶ ἀπέστειλεν αὐτούς, καὶ ἀπῆλθον πρὸς τὸν κύριον αὐτῶν. Ⓒ οὐ προσέθεντο ἔτι μονόζωνοι συρίας ἐλθεῖν εἰς γῆν ἰσραήλ.

24 * καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα Ⓒ συνήθροισεν υἱὸς ἄδερ βασιλεὺς συρίας πᾶσας τὰς παρεμβολὰς αὐτοῦ, καὶ ἀνέβη, Ⓒ περιεκάθισαν ἐπὶ σαμάρειαν.

25 * καὶ ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐν σαμαρείᾳ. καὶ ἰδοὺ περιεκάθητο ἐπ' αὐτὴν ἕως τοῦ γένεσθαι κεφαλὴν ὄνου ὀγδοήκοντα σίκλων ἀργυρίου, καὶ τέταρτον τοῦ κάβου κόπρου περιστερῶν πέντε σίκλων ἀργυρίου.

26 * καὶ γῆν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ διαπορεύομενον ἐπὶ τοῦ τείχους. καὶ γυνὴ ἐβόησε πρὸς αὐτὸν λέγουσα, σῶσόν με κύριε βασιλεῦ.

27 * Ⓒ εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεύς, μὴ σώσαι σε κύριος, πόθεν σὲ σώσω, ἀπὸ τῆς ἅλω ἢ ἀπὸ τῆς ληνοῦ;

28 * καὶ εἶπεν αὐτῇ ὁ βασιλεύς, τί ἔστι σοι; καὶ εἶπεν αὐτῷ ἡ γυνή, ἡ γυνὴ αὕτη εἶπέ μοι, δὸς τὸν υἱόν σου, καὶ καταφάγωμεν αὐτὸν σήμερον, καὶ τὸν υἱόν μου φαγόμεθα αὔριον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

18 Et deſcenderunt ad eum: & orauit Eliſagh ad Dominum, & dixit: Domine, percute obſecro populum hunc cæcitatibus. & percuſſit illos cæcitatibus iuxta verbum Eliſagh.

19 Et dixit illis Eliſagh: Non hæc eſt via, nec eſt hæc vrbs: venite poſt me, & deducam vos ad virum quem quæritis. & deduxit illos in Somron. 20 Et fuit cùm ingreſſi eſſent in Somron, dixit Eliſagh: Domine, aperi quæſo oculos iſtorum, vt videant. & aperuit Dominus oculos eorum, & viderunt: & ecce erant in Somron.

21 Et dixit rex Iſrael ad Eliſagh cùm vidiſſet illos: Num occidendo occidam, magiſter mi?

22 Et dixit: Non occidas: ecce quos captiuos duxiſti, gladio tuo & arcu tuo occides. pone panem & aquam ante eos, vt comedant & bibant, abeantque ad dominum ſuum.

23 Et apparauit illis conuiuium magnum, & comederunt & biberunt, & dimiſit illos: & abierunt ad dominum ſuum, & non addiderunt amplius exercitus Aram intrare terminum terræ Iſrael.

24 Et fuit poſt hæc, congregauit Bar-Hadad rex Aram omnem exercitum ſuum, & aſcendit & obſedit Somron.

25 Et fuit fames magna in Somron, & ecce obſederunt eam, quouſque fuit caput aſini venditum octoginta argenteis, & quarta pars cabi fimi ſtercoris columbarum quinque ſiclis argenti. 26 Et fuit rege Iſrael tranſeunte ſuper murum, mulier clamauit ad eum, dicendo: Salua domine mi rex.

27 Et dixit: Ni ſaluet te Dominus: vnde ſaluabo te, num ex area an ex torculari? 28 Et dixit illi rex: Quid eſt tibi? & dixit: Mulier hæc dixit mihi; Da filium tuum vt comedamus eum hodie, & filium meum comedemus cras.

29 * וַנְּבַשֵּׁל אֶת־בְּנִי וַנֹּאכְלֵהוּ וָאֹמַר אֵלֶיהָ בַּיּוֹם
הָאַחֵר תְּנִי אֶת־בְּנֵךְ וְנֹאכְלֶנּוּ וַתַּחְבֵּא אֶת־בְּנָהּ׃
30 * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ אֶת־דִּבְרֵי הָאִשָּׁה וַיִּקְרַע אֶת־
בְּגָדָיו וְהוּא עֹבֵר עַל־הַחֹמָה וַיִּרְאוּ הָעָם וְהִנֵּה הַשַּׂק
עַל־בְּשָׂרוֹ מִבָּיִת׃
31 * וַיֹּאמֶר כֹּה־יַעֲשֶׂה־לִּי אֱלֹהִים וְכֹה יוֹסִף אִם־
יַעֲמֹד רֹאשׁ אֱלִישָׁע בֶּן־שָׁפָט עָלָיו הַיּוֹם׃
32 * וֶאֱלִישָׁע יֹשֵׁב בְּבֵיתוֹ וְהַזְּקֵנִים יֹשְׁבִים אִתּוֹ
וַיִּשְׁלַח אִישׁ מִלְּפָנָיו בְּטֶרֶם יָבֹא הַמַּלְאָךְ אֵלָיו
וְהוּא אָמַר אֶל־הַזְּקֵנִים הֲרְאִיתֶם כִּי־שָׁלַח בֶּן־
הַמְרֹצֵחַ הַזֶּה לְהָסִיר אֶת־רֹאשִׁי רְאוּ כְּבֹא הַמַּלְאָךְ
סִגְרוּ הַדֶּלֶת וְלַחַצְתֶּם אֹתוֹ בַּדֶּלֶת הֲלוֹא קוֹל רַגְלֵי
אֲדֹנָיו אַחֲרָיו׃
33 * עוֹדֶנּוּ מְדַבֵּר עִמָּם וְהִנֵּה הַמַּלְאָךְ יֹרֵד אֵלָיו וַיֹּאמֶר
הִנֵּה־זֹאת הָרָעָה מֵאֵת יְהוָה מָה־אוֹחִיל
לַיהוָה עוֹד׃

ז

1 * וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע שִׁמְעוּ דְּבַר־יְהוָה כֹּה אָמַר
יְהוָה כָּעֵת מָחָר סְאָה־סֹלֶת בְּשֶׁקֶל וְסָאתַיִם
שְׂעֹרִים בְּשֶׁקֶל בְּשַׁעַר שֹׁמְרוֹן׃
2 * וַיַּעַן הַשָּׁלִישׁ אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ נִשָּׁעַן עַל־יָדוֹ אֶת־
אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר הִנֵּה יְהוָה עֹשֶׂה אֲרֻבּוֹת
בַּשָּׁמַיִם הֲיִהְיֶה הַדָּבָר הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִנְּךָ רֹאֶה
בְּעֵינֶיךָ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכַל׃
3 * וְאַרְבָּעָה אֲנָשִׁים הָיוּ מְצֹרָעִים פֶּתַח הַשָּׁעַר וַיֹּאמְרוּ
אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים פֹּה עַד־מָתְנוּ׃
4 * אִם־אָמַרְנוּ נָבוֹא הָעִיר וְהָרָעָב בָּעִיר וָמַתְנוּ
שָׁם וְאִם־יָשַׁבְנוּ פֹּה וָמָתְנוּ וְעַתָּה לְכוּ וְנִפְלָה
אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם אִם־יְחַיֵּנוּ נִחְיֶה וְאִם־יְמִיתֻנוּ
וָמָתְנוּ׃

29 * Coximus ergo filium meum, & comedimus: dixiq́ue ei altera die; Da filium tuum vt comedamus eum. quæ abscondit filium suum. 30 * Quod cùm audisset rex, scidit vestimenta sua, & transibat per murum. Viditq́ue omnis populus cilicium, quo vestitus erat ad carnem intrinsecus.

31 * Et ait rex: Hæc mihi faciat Deus, & hæc addat, si steterit caput Helisæi filij Saphat super ipsum hodie. 3. Reg. 19. a. 32 * Helisæus autem sedebat in domo sua, & senes sedebãt cum eo. Præmisit itaque virum, & antequàm veniret nuncius, ille dixit ad senes: Nunquid scitis quòd miserit filius homicidæ huc vt præcidatur caput meum? Videte ergo cùm venerit nuncius, claudite ostium, & non sinatis eum introire. Ecce enim sonitus pedum domini eius post eũ est. * Adhuc illo loquente eis, apparuit nuncius qui veniebat ad eum. & ait: Ecce tantum malum à Domino est. quid amplius expectabo à Domino?

CAP. VII.

1 DIxit autem Helisæus: Audite verbum Domini: Hęc dicit Dominus: In tempore hoc cras modius similæ vno statere A Inf. eod. erit, & duo modij hordei statere vno in 2 porta Samariæ. * Respondens vnus de ducibus, super cuius manum rex incũbebat, homini Dei ait: Si Dominus fecerit etiam cataractas in cælo, nunquid poterit esse quod loqueris? Qui ait: Videbis oculis tuis, & indè non comedes.

3 * Quatuor ergo viri erant leprosi iuxta introitum portæ, qui dixerunt ad inuicem: Quid hic esse volumus donec moriamur?

4 * Siue ingredi voluerimus ciuitatem, fame moriemur; siue mansserimus hic, moriendum nobis est. Venite ergo & transfugiamus ad castra Syriæ. si pepercerint nobis, viuemus; si autem occidere voluerint, nihilominus moriemur.

תרגום יונתן

29 וּבַשֵּׁילָנָא יַת בְּרִי וַאֲכַלְנוּהִי וְאָמְרִית לַהּ בְּיוֹמָא אָחֳרָנָא הַבִּי יַת בְּרִיךְ וְנֵיכְלִינֵיהּ וְאַטְמֶרֶת יַת בְּרָהּ׃
30 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע מַלְכָּא יַת פִּתְגָמֵי אִתְּתָא וּבְזַע יַת לְבוּשׁוֹהִי וְהוּא עָבַר עַל שׁוּרָא וַחֲזָא עַמָּא וְהָא סַקָּא אָסִיר עַל בִּישְׂרֵיהּ מִלְּגָיו׃
31 וַאֲמַר כְּדֵין יַעְבֵּיד לִי יְיָ וּכְדֵין יוֹסִיף אִם יִתְקַיֵּים רֵישָׁא דֶּאֱלִישָׁע בַּר שָׁפָט עֲלוֹהִי יוֹמָא דֵין׃
32 וֶאֱלִישָׁע יָתִיב בְּבֵיתֵיהּ וְסָבַיָּא יָתְבִין עִמֵּיהּ וּשְׁלַח גַּבְרָא מִן קֳדָמוֹהִי עַד לָא יֵיתֵי אִיזְגַּדָּא לְוָתֵיהּ וְהוּא אֲמַר לְסָבַיָּא הַחֲזִיתוּן אֲרֵי שְׁלַח בַּר קָטוֹלָא הָדֵין לְאַעְדָּאָה יַת רֵישִׁי חֲזוֹ כְּמֵיתֵי אִיזְגַּדָּא אֲחוֹדוּ דַּשָּׁא וּתְדַחֲקִין יָתֵיהּ בְּדַשָּׁא הָלָא קַל רֵיגְלֵי רִבּוֹנֵיהּ בָּתְרוֹהִי׃
33 עַד דְּהוּא מְמַלֵּיל עִמְּהוֹן וְהָא אִזְגַּדָּא נָחֵית לְוָתֵיהּ וַאֲמַר הָא דָא בִּישְׁתָּא מִן קֳדָם יְיָ מָה אֲצַלֵּי קֳדָם יְיָ עוֹד׃

ז

1 וַאֲמַר אֱלִישָׁע קַבִּילוּ פִּתְגָמָא דַּייָ כְּרֵנֵן אֲמַר יְיָ כְּעִדָּנָא הָדֵין מְחַר סְאָה סוּלְתָא בְּסֶלַע וְסָאתַן סַעֲרִין בְּסֶלַע בְּתָרְעָא דְּשׁוֹמְרוֹן׃
2 וַאֲחֵיב גַּבְרָא דְּסַלְּקָא סָמִיךְ עַל יְדוֹהִי יַת נְכִיא דַּייָ וַאֲמַר אִילּוּ יְיָ פָּתַח בְּוִין וּמַחֵית טוּבָא מִן שְׁמַיָּא הֲיֵהִי כִּפְתְגָמָא הָדֵין וַאֲמַר הָא אַתְּ חָזֵי בְּעֵינָךְ וּמִתַּמָּן לָא תֵיכוֹל׃ 3 וְאַרְבְּעָה גֻּבְרִין הֲווֹ סְגִירִין יָתְבִין בְּמַעֲלָנָא דְּתַרְעָא וַאֲמַרוּ גֻּבַר לְחַבְרֵיהּ מָה אֲנַחְנָא יָתְבִין הָכָא עַד דְּנָמוּת׃ 4 אִם נֵימַר נֵעוֹל לְקִרְתָּא וְכַפְנָא בְּקִרְתָּא וְנָמוּת תַּמָּן וְאִם נֵיתֵב הָכָא וְנָמוּת וּכְעַן אֵיתוֹ וְנִשְׁתְּמַע לְמַשְׁרִיַּת אֲרָם אִם יְחַיּוּנָא וְנֵיחֵי וְאִם יְקַטְלוּנָא וְנִתְקַטֵּיל׃

Et coximus filium meum & comedimus eum, & dixi ei in die alia, Da filium tuum & comedamus eum, & abscondidit filium suum.

29 ‡ καὶ ἠψήσαμεν τὸν υἱόν μου καὶ ἐφάγομεν αὐτόν, καὶ εἶπον αὐτῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἄλλῃ, δὸς τὸν υἱόν σου καὶ καταφάγωμεν αὐτόν, καὶ ἔκρυψεν τὸν υἱὸν αὐτῆς.

Et factum est vt audiuit rex verba mulieris, & scidit vestimenta sua, & ipse transibat per murum, & vidit populus, & ecce saccus in carne eius intrinsecus.

30 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς λόγους τῆς γυναικός, καὶ διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ καὶ αὐτὸς διεπορεύετο ἐπὶ τοῦ τείχους· καὶ εἶδεν ὁ λαὸς καὶ ἰδοὺ σάκκος ἐπὶ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ ἔσωθεν.

Et ait, Hæc faciat mihi Deus & hæc addat, si stabit caput Elisæi filij Saphat super ipsum hodie.

31 ‡ καὶ εἶπεν, τάδε ποιήσαι μοι ὁ θεὸς καὶ τάδε προσθείη, εἰ στήσεται κεφαλὴ ἐλισαιὲ υἱοῦ σαφὰτ ἐπ' αὐτῷ σήμερον.

Et Elisæus sedebat in domo sua, & seniores sedebant cum eo, & misit rex virum de facie sua ad eum; & antequam veniret nuncius ad eum: & Elisæus dixit ad seniores, Vidistis quòd misit filius homicidæ iste vt auferat caput meum? videte vt venerit nuncius, claudite ostium, & illidite eum in ostio; nonne vox pedum domini eius post eum?

32 ‡ καὶ ἐλισαιὲ ἐκάθητο ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἐκάθηντο μετ' αὐτοῦ· καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἄνδρα ἐκ προσώπου αὐτοῦ πρὸς αὐτόν· καὶ πρὶν ἐλθεῖν τὸν ἄγγελον πρὸς αὐτόν, καὶ ἐλισαιὲ εἶπε πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους, ἑωράκατε ὅτι ἀπέστειλεν ὁ υἱὸς τοῦ φονεύτου τοῦτο ἀφελεῖν τὴν κεφαλήν μου; ἴδετε ὡς ἐὰν ἔλθῃ ὁ ἄγγελος ἀποκλείσατε τὴν θύραν, καὶ ἐνθλίψατε αὐτὸν ἐν τῇ θύρᾳ· οὐκ ἰδοὺ φωνὴ τῶν ποδῶν τοῦ κυρίου αὐτοῦ κατόπισεν αὐτοῦ;

Adhuc ipso loquente cum eis, & ecce angelus descendit ad eum, & ait: Ecce hoc malum à Domino, quid deprecabor Dominum amplius?

33 ‡ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος μετ' αὐτῶν, καὶ ἰδοὺ ὁ ἄγγελος κατέβη πρὸς αὐτόν, καὶ εἶπεν, ἰδοὺ αὕτη ἡ κακία ἀπὸ τοῦ κυρίου, τί ὑπομενῶ τοῦ κυρίου ἔτι;

CAP. VII.

ζ.

ET *dixit Elisæus, Audi verbum Domini,* 1 *hæc dixit Dominus, Vt hora hæc, cras mensura similæ sicli, & duæ mensuræ ordei siclo in porta Samariæ.*

1 ‡ Καὶ εἶπεν ἐλισαιέ, ἄκουσον τὸν λόγον κυρίου, τάδε εἶπε κύριος· ὡς ἡ ὥρα αὕτη, αὔριον μέτρον σεμιδάλεως σίκλου, καὶ δύο μέτρα κριθῶν σίκλου ἐν τῇ πύλῃ σαμαρείας.

Et respondit Tristata, super quem requiescebat rex super manum eius, homini Dei, & ait, Et si Dominus fecerit cataractas in cælo, si erit verbum hoc? & ait ei Elisæus, Ecce tu videbis in oculis tuis, & inde non comedes.

2 ‡ καὶ ἀπεκρίθη ὁ τρισάτης ἐφ' οὗ ἐπανεπαύετο ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸ χειρὸς αὐτοῦ τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ, καὶ εἶπεν, καὶ ἐὰν κύριος ποιήσῃ καταρράκτας ἐν τῷ οὐρανῷ, εἰ ἔσται τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐλισαιέ, ἰδοὺ σὺ ὄψει ἐν ὀφθαλμοῖς σου, καὶ ἐκεῖθεν οὐ μὴ φάγῃς.

Et quatuor leprosi viri erant iuxta ostium ciuitatis, & dixit vnusquisque ad proximum suum, Quid nos sedemus donec moriamur?

3 ‡ καὶ τέσσαρες λεπροὶ ἄνδρες ἦσαν παρὰ τὴν θύραν τῆς πόλεως, καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, τί ἡμεῖς καθήμεθα ἕως αὖ ἀποθάνωμεν;

Si dixerimus, Ingrediamur in ciuitatem, & fames in ciuitate, & moriemur ibi; & si mansserimus hîc, moriemur; & nunc venite, & incidamus in castra Syriæ, si vitam dederint nobis, & viuemus; & si occiderint nos, moriemur.

4 ‡ ἐὰν εἴπωμεν, εἰσέλθωμεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ ὁ λιμὸς ἐν τῇ πόλει, καὶ ἀποθανούμεθα ἐκεῖ· καὶ ἐὰν καθήσωμεν ὧδε, ἀποθανούμεθα· καὶ νῦν δεῦτε καὶ ἐμπέσωμεν εἰς τὴν παρεμβολὴν συρίας, ἐὰν ζωογονήσωσιν ἡμᾶς, καὶ ζησόμεθα· καὶ ἐὰν θανατώσωσιν ἡμᾶς, ἀποθανούμεθα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 Et coximus filium meum, & comedimus eum, & dixi illi die altero, Da filium tuum vt comedamus eum: & abscondit filium suum. 30 Et fuit cùm audisset rex verba mulieris, scidit vestimenta sua; & ipsum transeuntem super murum, vidit populus, & ecce saccus alligatus erat super carnem eius interius. 31 Et dixit, Sic faciat mihi Dominus, & sic addat si remanserit caput Elisagh filij Saphat super eum hodie. 32 Et Elisagh sedebat in domo sua, & senes sedebant cum illo; & misit *quendam* virum à facie sua: nondum venerat nuncius ad eum, & ipse dixit ad senes, Num vidistis quòd miserit filius occisoris huc, vt auferat caput meum? videte cùm venerit nuncius, claudite portam & opprimatis eum in porta; nónne sonitus pedum domini eius post eum est? 33 Adhuc cùm ipse loqueretur cum illis, ecce nuncius descendebat ad eum, & dixit, Ecce hoc malum est à Domino; quid orabo ad Dominum amplius?

CAP. VII.

ET dixit Elisagh, Excipite verbum Domini, sic dixit Dominus, Circa tempus hoc cras satum similæ sicli, & duo sata ordei siclo in porta Somron *ementur*. 2 Et respondit *vir* fortis, super cuius manum rex innitebatur, prophetæ Domini, & dixit, Siquidem Dominus aperiat cataractas, & demittat bona de cœlis; nunquid erit secundum verbum istud? & dixit, Ecce tu videbis oculis tuis, at ex eis non comedes. 3 Et quatuor viri erant leprosi, sedentes in introitu portæ, & dixerunt quisque socio suo, Quare sedemus hîc quousque moriamur? 4 Si dixerimus, Intremus vrbem, fames est in vrbe, & moriemur ibi: & si commorati fuerimus hîc, moriemur quoque: & nunc venite & confugiemus in castra Aram, si viuere nos permiserint, & viuemus; aut si occiderint nos, & occidemur.

5 * וַיָּקֻמוּ בַנֶּשֶׁף לָבוֹא אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם וַיָּבֹאוּ עַד־
קְצֵה מַחֲנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אֵין־שָׁם אִישׁ׃
6 * וַאדֹנָי הִשְׁמִיעַ אֶת־מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל רֶכֶב
וְקוֹל סוּס קוֹל חַיִל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־אָחִיו
הִנֵּה שָׂכַר־עָלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת־מַלְכֵי הַחִתִּים
וְאֶת־מַלְכֵי מִצְרַיִם לָבוֹא עָלֵינוּ׃
7 * וַיָּקוּמוּ וַיָּנוּסוּ בַנֶּשֶׁף וַיַּעַזְבוּ אֶת־אָהֳלֵיהֶם
וְאֶת־סוּסֵיהֶם וְאֶת־חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר
הִוא וַיָּנֻסוּ אֶל־נַפְשָׁם׃
8 * וַיָּבֹאוּ הַמְצֹרָעִים הָאֵלֶּה עַד־קְצֵה הַמַּחֲנֶה
וַיָּבֹאוּ אֶל־אֹהֶל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם
כֶּסֶף וְזָהָב וּבְגָדִים וַיֵּלְכוּ וַיַּטְמִנוּ וַיָּשֻׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־
אֹהֶל אַחֵר וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם וַיֵּלְכוּ וַיַּטְמִנוּ׃
9 * וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל־רֵעֵהוּ לֹא־כֵן אֲנַחְנוּ עֹשִׂים
הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם־בְּשֹׂרָה הוּא וַאֲנַחְנוּ מַחְשִׁים וְחִכִּינוּ
עַד־אוֹר הַבֹּקֶר וּמְצָאנוּ עָוֹן וְעַתָּה לְכוּ וְנָבֹאָה
10 וְנַגִּידָה בֵּית הַמֶּלֶךְ׃ * וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל־שֹׁעֵר
הָעִיר וַיַּגִּידוּ לָהֶם לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל־מַחֲנֵה אֲרָם
וְהִנֵּה אֵין־שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי אִם־הַסּוּס אָסוּר
וְהַחֲמוֹר אָסוּר וְאֹהָלִים כַּאֲשֶׁר הֵמָּה׃
11 * וַיִּקְרָא הַשֹּׁעֲרִים וַיַּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ פְּנִימָה׃
12 * וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל־עֲבָדָיו אַגִּידָה־
נָא לָכֶם אֵת אֲשֶׁר־עָשׂוּ לָנוּ אֲרָם יָדְעוּ כִּי־רְעֵבִים
אֲנַחְנוּ וַיֵּצְאוּ מִן־הַמַּחֲנֶה לְהֵחָבֵה בַהְשָׂדֶה
לֵאמֹר כִּי־יֵצְאוּ מִן־הָעִיר וְנִתְפְּשֵׂם חַיִּים וְאֶל־
13 הָעִיר נָבֹא׃ * וַיַּעַן אֶחָד מֵעֲבָדָיו וַיֹּאמֶר
וְיִקְחוּ־נָא חֲמִשָּׁה מִן־הַסּוּסִים הַנִּשְׁאָרִים
אֲשֶׁר נִשְׁאֲרוּ־בָהּ הִנָּם כְּכָל־הַהֲמוֹן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
נִשְׁאֲרוּ־בָהּ הִנָּם כְּכָל־הֲמוֹן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־תָּמוּ
וְנִשְׁלְחָה וְנִרְאֶה׃

5 * Surrexerunt ergo vesperi vt venirent
B ad castra Syriæ. Cúmq; venissent ad prin-
cipium castrorũ Syriæ, nullum ibidẽ rep-
6 pererunt. * Siquidem Dominus sonitum
audiri fecerat in castris Syriæ curruum &
equorũ, & exercitus plurimi, dixerúntq;
adinuicem: Ecce mercede conduxit ad-
uersum nos rex Israel reges Gethæorum
& Ægyptiorum & venerunt super nos.
7 * Surrexerunt ergo & fugerũt in tene-
bris, & dereliquerũt tentoria sua, & equos
& asinos in castris, fugerúntq; animas tan
8 tùm suas saluare cupientes. * Igitur cùm
venissent leprosi illi ad principiũ castro-
rum, ingressi sunt vnum tabernaculũ, &
comederunt & biberunt. Tulerúntq; in-
de argentum & aurum, & vestes, & abie-
runt & absconderunt. Et rursum reuersi
sunt ad aliud tabernaculum, & inde simi-
9 liter auferẽtes abscõderunt. * Dixerúntq;
adinuicem, Nõ rectè facimus. Hæc enim
dies boni nuncij est. Si tacuerimus & no-
luerimus nunciare vsq; manè, sceleris ar-
guemur. Venite, eamus & nunciemus in
aula regis.
10 * Cúmque venissent ad portam ciui-
tatis, narrauerunt eis dicentes: Iuimus
C ad castra Syrię, & nullum ibidem repperi-
mus hominem, nisi equos & asinos alli-
11 gatos, & fixa tentoria. * Ierunt ergo por-
tarij, & nunciauerunt in palatio regis in-
12 trinsecus. * Qui surrexit nocte, & ait ad
seruos suos, Dico vobis quid fecerint no-
bis Syri. Sciunt quia fame laboramus, &
idcircò egressi sunt de castris, & latitant
in agris, dicentes: Cùm egressi fuerint de
ciuitate, capiemus eos viuos, & tunc ciui-
tatem ingredi poterimus.
13 * Respõdit autem vnus seruorum eius,
Tollamus quinque equos qui remanse-
runt in vrbe, quia ipsi tãtùm sunt in vni-
uersa multitudine Israel; alij enim con-
sumpti sunt, & mittentes explorare pote-
rimus.

תרגום יונתן

5 וְקָמוּ בְּקַבְלָא לְמֵיעַל לְמַשְׁרִית אֲרָם וַאֲתוֹ עַד סְיָפֵי מַשְׁרִית אֲרָם וְהָא לֵית תַּמָּן אֱנָשׁ׃ 6 וּמִן קֳדָם יְיָ אִשְׁתְּמַע לְמַשְׁרִית אֲרָם
קַל רְתִיכִין וְקַל סוּסָוָן קַל מַשְׁרְיָן סַגִּיאָן וַאֲמַרוּ גְּבַר לְחַבְרֵיהּ הָא אֲגַר עֲלָנָא מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל יַת מַלְכֵי חִתָּאֵי וְיַת מַלְכֵי מִצְרַיִם לְמֵיתֵי עֲלָנָא׃
7 וְקָמוּ וַעֲרַקוּ בְּקַבְלָא וּשְׁבַקוּ יַת מַשְׁכְּנֵיהוֹן וְיַת סוּסָוָתְהוֹן וְיַת חֲמָרֵיהוֹן בְּמַשְׁרִיתָא כְּמָא דְהִיא וַעֲרַקוּ לְשֵׁיזָבָא נַפְשֵׁיהוֹן׃
8 וַאֲתוֹ סְגִירַיָּא הָאִילֵּין עַד סְיָפֵי מַשְׁרִיתָא וְעַלּוּ לְמַשְׁכְּנָא דְחָד וַאֲכַלוּ וּשְׁתִיאוּ וּנְסִיבוּ מִתַּמָּן כַּסְפָּא וְדַהֲבָא וּלְבוּשִׁין וַאֲזַלוּ וְטַמַּרוּ וְתָבוּ
וְעַלּוּ לְמַשְׁכְּנָא אָחֳרָנָא וּנְסִיבוּ מִתַּמָּן וַאֲזַלוּ וְאַטְמַרוּ׃ 9 וַאֲמַרוּ גְּבַר לְחַבְרֵיהּ לָא כָּשַׁר מָה דַּאֲנַחְנָא עָבְדִין יוֹמָא דֵין יוֹמָא דִבְסוֹרָא הוּא
וְאִילּוּ אֲנַחְנָא שָׁתְקִין וּמוֹרְכִין עַד נֵיהוֹר צַפְרָא וִיעַרְעִינַנָּא חוֹבָנָא וּכְעַן אֱתוֹ וְנִתְמְטֵי וּנְחַוֵּי לְבֵית מַלְכָּא׃ 10 וַאֲתוֹ וּקְרוֹ לְנָטְרֵי תְרַע
קַרְתָּא וְחַוִּיאוּ לְהוֹן לְמֵימַר אֲתֵינָא לְמַשְׁרִית אֲרָם וְהָא לֵית תַּמָּן גְּבַר וְקַל אֱנַשׁ אֱלָהֵן סוּסָוָן אֲסִירִין וַחֲמָרִין אֲסִירִין וּמַשְׁכְּנִין כְּמָא דְאִינוּן׃
11 וּקְרוֹ נָטְרֵי תַרְעַיָּא וְחַוִּיאוּ בֵּית מַלְכָּא לְגָיו׃
12 וְקָם מַלְכָּא בְּלֵילְיָא וַאֲמַר לְעַבְדוֹהִי אֲחַוֵּי כְּעַן לְכוֹן יַת דַּעֲבַדוּ לָנָא אֱנַשׁ אֲרָם יְדַעוּ אֲרֵי כְּפֵנִין אֲנַחְנָא וּנְפַקוּ מִן מַשְׁרִיתָא לְאִטַּמָּרָא
בְּחַקְלָא לְמֵימַר אֲרֵי יִפְּקוּן מִן קַרְתָּא וְנֵיחוֹדוּנוּן כַּד חַיִּין וּלְקַרְתָּא נֵיעוֹל׃
13 וַאֲתֵיב חַד מֵעַבְדוֹהִי וַאֲמַר וְיִדְבְּרוּן כְּעַן חַמְשָׁא מִן סוּסָוָתָא מִן שַׁאֲרָא דְאִשְׁתְּאַרוּ בָהּ הָא אִינוּן כְּכָל הֲמוֹנָא דְיִשְׂרָאֵל דְאִשְׁתְּאַרוּ בָהּ
אִם יֵיבְדוּן הָא אִינוּן כְּכָל הֲמוֹנָא דְיִשְׂרָאֵל דְסָפוּ וְנִשְׁלַח וְנֶחְזֵי׃

‡ Et surrexerunt in tenebris vt ingrederentur in castra Syriæ, & ingressi sunt vsq; ad partem castrorum Syriæ, & ecce non erat vir ibi.

‡ Et Dominus audibilia fecit castra Syriæ voce curruum & voce equorum, & sonitu exercitus magni: & dixit vir ad proximum suũ, Ecce mercede conduxit aduersum nos rex Israel reges Chettæorum, & reges Ægypti vt venirent super nos.

‡ Et surrexerunt & fugerunt in tenebris & dereliquerunt tabernacula sua, & equos suos, & asinos suos, sicut erant in castris, & fugerunt secundùm animas suas.

‡ Et venerunt leprosi isti vsque ad partem castrorum, & ingressi sunt vsque ad tabernaculum vnum, & comederunt & biberunt, & tulerunt indè argentum & aurum, & vestes, & abierunt & absconderunt; & reuersi leprosi isti ingressi sunt in tabernaculum aliud, et ceperunt inde & abierunt, & absconderunt.

‡ Et dixerunt leprosi vnusquisque ad proximum suum, Quid sic nos facimus hodie? & dies hæc dies boni nuncij est, & nos tacemus & manemus vsque ad lucem matutinam, & inueniemus iniquitatem; nunc igitur eamus et nunciemus in domum regis.

‡ Et ingressi sunt & clamauerũt ad portam ciuitatis, & nũciauerunt eis, dicentes: Ingressi sumus in castra Syriæ, & ecce non erat ibi vir neque vox hominis, nisi equus ligatus, & asinus ligatus, & tentoria eorum vt sunt.

‡ Et vocauerunt portarios, & nunciant in domo regis intrinsecus.

‡ Et surrexit rex nocte, & dixit seruis suis, Nunciabo vobis quæ fecerunt nobis Syri: sciuerunt quòd fame laboramus nos, & egressi sunt de castris vt latitarent in agro, dicentes: Egredientur de ciuitate, et capiemus eos viuos, & ingrediemur in ciuitatem.

‡ Et respondit vnus seruorum eius, dicens: Capiant iam de equis relictis hic quinque qui remanserunt in omni Israel de relictis, ecce sunt omnis multitudo Israel quæ reliqua est, et mittemus & videbimus.

5 ‡ καὶ ἀνέστησαν ἐν τῷ σκότει εἰσελθεῖν εἰς τὴν παρεμβολὴν συρίας· καὶ εἰσῆλθον ἕως μέρους τ παρεμβολῆς συ-
6 ρίας, & ἰδοὺ οὐκ ἦν ἐκεῖ ἀνὴρ οὐδείς. ‡ κ ἤκουσεν ὁ κύριος ἀκουσὴν ἐποίησε τῇ παρεμβολὴν συρίας φωνῇ ἁρμάτων & φωνῇ ἵππων & φωνῇ δυνάμεως μεγάλης· & εἶπεν ἀνὴρ πρὸς τὸν πλησίον αὐτ, ἰδοὺ μεμίσθωται ἐφ' ἡμᾶς βασιλεὺς ἰσραὴλ τοῦ βασιλεῖς τῶν χετταίων & τοῦ βασιλεῖς αἰ-
7 γύπτου τ ἐλθεῖν ἐφ' ἡμᾶς. ‡ κ ἀνέστησαν καὶ ἀπέδραμον ἐν τῷ σκότει καὶ ἐγκαλέλιπον τὰς σκηνὰς αὐτῶν, & τοὺς ἵππους αὐτῶν, & τοὺς ὄνους αὐτῶν, ὡς ἦσαν ἐν τῇ παρεμβολῇ, & ἔφυγον κ τὰς ψυχὰς αὐτῶν.
8 ‡ καὶ ἦλθον οἱ λεπροὶ οὗτοι ἕως μέρους τῆς παρεμβολῆς, καὶ εἰσῆλθον ἕως σκήνωμα ἕν, καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον, καὶ ἦραν ἐκεῖθεν ἀργύριον καὶ χρυσίον, καὶ ἱματισμόν, & ἀπῆλθον & καλέκρυψαν· & ἐπιστρέψαντες οἱ λεπροὶ οὗτοι εἰσῆλθον εἰς σκηνὴν ἄλλην, & ἔλαβον ἐκεῖθεν & ἀπῆλθον, καὶ κατέκρυψαν.
9 ‡ & εἶπον οἱ λεπροὶ ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτ, τί οὕτως ἡμεῖς ποιοῦμεν σήμερον; καὶ ἡ ἡμέρα αὕτη ἡμέρα εὐαγγελισμοῦ ἐστι, & ἡμεῖς σιωπῶμεν & μένομεν ἕως φωτὸς πρωΐ, & εὑρήσομεν ἀδικίαν· νῦν οὖν πορευθῶμεν &
10 ἀναγγείλωμεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως. ‡ & εἰσῆλθον & ἐβόησαν εἰς τὴν πύλην τ πόλεως, & ἀνήγγειλαν αὐτοῖς λέγοντες, εἰσήλθομεν εἰς τὴν παρεμβολὴν συρίας, κ ἰδοὺ οὐκ ἦν ἐκεῖ ἀνὴρ οὐδὲ φωνὴ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἢ ἵππος δεδεμένος & ὄνος δεδεμένος, καὶ σκηναὶ αὐτῶν ὡς εἰσίν.
11 ‡ καὶ ἐκάλεσαν τοὺς θυρωρούς, καὶ ἀναγγέλλουσιν εἰς τὸν οἶκον τ βασιλέως ἔσω.
12 ‡ καὶ ἀνέστη ὁ βασιλεὺς νυκτὸς, καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτ, ἀπαγγελῶ ὑμῖν ἃ πεποιήκασιν ἡμῖν οἱ σύροι· ἔγνωσαν ὅτι πεινῶμεν ἡμεῖς, & ἐξῆλθον ἐκ τ παρεμβολῆς κρυβῆναι ἐν ἀγρῷ, λέγοντες· ἐξελεύσονται ἐκ τ πόλεως, καὶ συλλήψομεθα αὐτοὺς ζῶντας καὶ εἰσελευσόμεθα εἰς τὴν πόλιν.
13 ‡ & ἀπεκρίθη εἷς τῶν παίδων αὐτ, λέγων· λαβέτωσαν δὴ τῶν ἵππων τῶν ὑπολελειμμένων ἐνταῦθα πέντε τῶν καταλειφθέντων ἐν παντὶ ἰσραὴλ ἀπὸ τῶν σκηνῶν, ἰδοὺ εἰσὶν πᾶν τὸ πλῆθος ἰσραὴλ τ ἐλλίπον, καὶ ἀποστελοῦμεν & ὀψόμεθα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[5] Et surrexerunt in tenebris vt intrarent castra Aram: & venerunt vsque ad extrema castrorum Aram, & ecce non erat ibi aliquis.
[6] Et à Domino audita est in castris Aram vox curruum, & vox equorum, vox castrorum multorum; & dixerunt quisque ad socium suum, Ecce conduxit contra nos rex Israel reges Hhithæorum, & reges Misraim vt veniant contra nos. [7] Et surrexerunt & fugerunt in tenebris, & deseruerunt tabernacula sua, & equos suos, & asinos suos, castris sicut fuerant *existentibus*; & fugerunt vt seruarent animas suas. [8] Et venerunt leprosi illi vsque ad extrema castrorum, & introierunt in tabernaculum cuiusdam; & comederunt & biberunt; & acceperunt inde argentum & aurum, & vestes, & abierunt & absconderunt, & redierunt, & ingressi sunt in tentorium aliud, & acceperunt inde, & abierunt & absconderunt. [9] Et dixerunt vnusquisque ad socium suum, Non rectum est id quod nos facimus: dies hæc, dies boni nuncij est; & siquidem nos tacuerimus & distulerimus quousque luceat aurora, occurret nobis culpa. & nunc venite, & pertingamus, & indicemus domui regis. [11] Et venerunt & clamauerunt ad custodes portæ vrbis, & nunciauerunt eis, dicendo: Venimus ad castra Aram, & ecce non erat ibi aliquis, nec vox hominis, sed equi ligati, & asini ligati, & tentoria sicuti fuerant. [11] Et clamauerunt custodes portæ, & renunciauerunt domui regis interius. [12] Et surrexit rex nocte, & dixit seruis suis, Indicabo nunc vobis quid fecerunt nobis homines Aram: cognouerunt quòd famelici sumus, & exierunt ex castris vt absconderent se in agro, dicendo: Quoniam exibunt ex vrbe, & comprehendemus illos viuos, & in vrbem intrabimus.
[13] Et respondit vnus de seruis suis, & dixit, Accipiant, quæso, quinque ex equis relictis, qui relicti sunt in ea; ecce illi sunt sicut omnis multitudo Israel qui relicti sunt in ea: si perierint, ecce illi sunt sicut omnis multitudo Israel qui finierunt, & mittamus & videamus.

14 * וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רֶכֶב סוּסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אַחֲרֵי
מַחֲנֵה־אֲרָם לֵאמֹר לְכוּ וּרְאוּ׃
15 * וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד־הַיַּרְדֵּן וְהִנֵּה כָל־הַדֶּרֶךְ
מְלֵאָה בְגָדִים וְכֵלִים אֲשֶׁר־הִשְׁלִיכוּ אֲרָם בְּהֶחָפְזָם
וַיָּשֻׁבוּ הַמַּלְאָכִים וַיַּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ׃
16 * וַיֵּצֵא הָעָם וַיָּבֹזּוּ אֵת מַחֲנֵה אֲרָם וַיְהִי
סְאָה־סֹלֶת בְּשֶׁקֶל וְסָאתַיִם שְׂעֹרִים בְּשֶׁקֶל כִּדְבַר
17 יְהוָה׃ * וְהַמֶּלֶךְ הִפְקִיד אֶת־הַשָּׁלִישׁ אֲשֶׁר־
נִשְׁעָן עַל־יָדוֹ עַל־הַשַּׁעַר וַיִּרְמְסֻהוּ הָעָם בַּשַּׁעַר
וַיָּמֹת כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּרֶדֶת
הַמֶּלֶךְ אֵלָיו׃
18 * וַיְהִי כְּדַבֵּר אִישׁ הָאֱלֹהִים אֶל־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר
סָאתַיִם שְׂעֹרִים בְּשֶׁקֶל וּסְאָה־סֹלֶת בְּשֶׁקֶל יִהְיֶה
כָּעֵת מָחָר בְּשַׁעַר שֹׁמְרוֹן׃
19 * וַיַּעַן הַשָּׁלִישׁ אֶת־אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמַר
וְהִנֵּה יְהוָה עֹשֶׂה אֲרֻבוֹת בַּשָּׁמַיִם הֲיִהְיֶה כַּדָּבָר
הַזֶּה וַיֹּאמֶר הִנְּךָ רֹאֶה בְעֵינֶיךָ וּמִשָּׁם לֹא תֹאכֵל׃
20 * וַיְהִי־לוֹ כֵּן וַיִּרְמְסוּ אֹתוֹ הָעָם בַּשַּׁעַר וַיָּמֹת׃

ח

1 * וֶאֱלִישָׁע דִּבֶּר אֶל־הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־
הֶחֱיָה אֶת־בְּנָהּ לֵאמֹר קוּמִי וּלְכִי אַתְּ וּבֵיתֵךְ וְגוּרִי
בַּאֲשֶׁר תָּגוּרִי כִּי־קָרָא יְהוָה לָרָעָב וְגַם־בָּא אֶל־
הָאָרֶץ שֶׁבַע שָׁנִים׃
2 * וַתָּקָם הָאִשָּׁה וַתַּעַשׂ כִּדְבַר אִישׁ הָאֱלֹהִים
וַתֵּלֶךְ הִיא וּבֵיתָהּ וַתָּגָר בְּאֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים שֶׁבַע שָׁנִים׃
3 * וַיְהִי מִקְצֵה שֶׁבַע שָׁנִים וַתָּשָׁב הָאִשָּׁה מֵאֶרֶץ
פְּלִשְׁתִּים וַתֵּצֵא לִצְעֹק אֶל־הַמֶּלֶךְ אֶל־בֵּיתָהּ וְאֶל־
4 שָׂדָהּ׃ * וְהַמֶּלֶךְ מְדַבֵּר אֶל־גֵּחֲזִי נַעַר אִישׁ־
הָאֱלֹהִים לֵאמֹר סַפְרָה־נָּא לִי אֵת כָּל־הַגְּדֹלוֹת
אֲשֶׁר־עָשָׂה אֱלִישָׁע׃

14 * Adduxerũt ergo duos equos, misitq́; rex in castra Syrorũ, dicens: Ite & videte.
15 * Qui abierunt post eos vsq; ad Iordanem. Ecce aũt omnis via plena erat vestibus & vasis, quæ proiecerant Syri cùm turbarentur. Reuersiq́; nuncij indicauerunt
16 regi. * Et egressus populus diripuit castra Syriæ, factúsq; est modius similæ statere vno, & duo modij ordei statere vno iuxta Sup. eod.
17 verbũ Dñi. * Porrò rex ducem illum in cuius manu incubuerat constituit ad portam, quem conculcauit turba in introitu portæ, & mortuus est iuxta quod locutus fuerat vir Dei, quando descenderat rex
18 ad eum. * Factúmque est secundum sermonem viri Dei, quem dixerat regi, quãdo ait, Duo modij ordei statere vno erũt, & modius similæ statere vno hoc eodem tempore cras in porta Samariæ.
19 * Quando responderat dux ille viro Dei, & dixerat, Etiam si Dominus fecerit cataractas in cælo, nunquid poterit fieri quod loqueris? & dixit ei, Videbis oculis
20 tuis, & inde non comedes. * Euenit ergo ei sicut prædictum erat, & conculcauit eum populus in porta, & mortuus est.

CAP. VIII.

1 A HElisæus autem locutus est ad mulierem cuius viuere fecerat filium, dicens: Surge, vade tu & domus tua, & peregrinare vbicunque reppereris. Vocabit enim Dominus famem, & veniet super terram septem annis. Supr. 4.f
2 * Quæ surrexit & fecit iuxta verbum hominis Dei; & vadens cum domo sua, peregrinata est in terra Philistijm diebus multis.
3 * Cúmque finiti essent anni septem, reuersa est mulier de terra Philistijm. Et egressa est vt interpellaret regem pro domo sua & pro agris suis.
4 * Rex autem loquebatur cum Giezi puero viri Dei, dicens: Narra mihi omnia magnalia quæ fecit Helisæus.

תרגום יונתן

14 וּדְבַרוּ תְּרֵין רִכְבֵי סוּסַיָּן וּשְׁלַח מַלְכָּא בָּתַר מַשְׁרִית אֲרָם לְמֵימַר אֱזִילוּ וַחֲזוֹ׃
15 וַאֲזַלוּ בָּתְרֵיהוֹן עַד יַרְדְּנָא וְהָא כָּל אָרְחָא
מְלָיָא לְבוּשִׁין וּמָנִין דִּי רְמוֹ אֱנַשׁ אֲרָם בְּאִיתְבְּעָתוּתְהוֹן לְמֶעְרַק וְתָבוּ אִיזְגַּדְיָא וְחַוִּיאוּ לְמַלְכָּא׃
16 וּנְפַק עַמָּא וּבַזּוּ יַת מַשְׁרִית
אֲרָם וַהֲוָה סְאָה סֻלְתָּא בְּסִלְעָא וְסָאתָן סַעְרִין בְּסִלְעָא כְּפִתְגָמָא דַיְיָ׃
17 וּמַלְכָּא מַנִּי יַת גִּבָּרָא דִסְמִיךְ עַל יְדֵיהּ עַל תַּרְעָא וְדָשׁוּהִי
עַמָּא בְּתַרְעָא וּמִית כְּמָה דְמַלֵּיל נְבִיָּיא דַיְיָ דְמַלֵּיל כַּד נְחַת מַלְכָּא לְוָתֵיהּ׃
18 וַהֲוָה כַּד מַלֵּיל נְבִיָּיא דַיְיָ עִם מַלְכָּא לְמֵימַר סָאתָן סַעְרִין
בְּסִלְעָא וּסְאָה סוּלְתָּא בְּסִילְעָא יְהֵי כְּעִידַן הָדֵין מְחַר בְּתַרְעָא דְשֹׁמְרוֹן׃
19 וַאֲתֵיב גִּבָּרָא יַת נְבִיָּיא דַיְיָ וַאֲמַר אִילוּ יְיָ פָּתַח כַּוִּין וּמַחֵית
טוּבָא מִן שְׁמַיָּא הַיְהֵי פִּתְגָמָא הָדֵין וַאֲמַר הָא אַתְּ חָזֵי בְּעֵינָךְ וּמִתַּמָּן לָא תֵיכוּל׃
20 וַהֲוָה לֵיהּ כֵּן וְדָשׁוּ יָתֵיהּ עַמָּא בְּתַרְעָא וּמִית׃

ח

1 וֶאֱלִישָׁע מַלֵּיל עִם אִתְּתָא דְאַחֵי יַת בְּרָהּ לְמֵימַר קוּמִי וֶאֱזִלִי אַתְּ וֶאֱנַשׁ בֵּיתֵךְ וְדוּרִי בַּאֲתָר דְּכָשַׁר לְמֵדָר אֲרֵי זַמִּין יְיָ כַּפְנָא אַף עֲתִיד
לְמֵיתֵי עַל אַרְעָא שְׁבַע שְׁנִין׃
2 וְקָמַת אִתְּתָא וְעַבְדַת כְּפִיתְגָמָא דִנְבִיָּיא דַיְיָ וְאַזְלַת הִיא וֶאֱנַשׁ בֵּיתָהּ וְאִתּוֹתְבַת בְּאַרַע פְּלִשְׁתָּאֵי שְׁבַע שְׁנִין׃
3 וַהֲוָה מִסּוֹף שְׁבַע שְׁנִין וְתָבַת אִתְּתָא מֵאַרַע פְּלִשְׁתָּאֵי וְנִפְקַת לְמִקְבַּל קֳדָם מַלְכָּא עַל בֵּיתָהּ וְעַל חַקְלָהּ׃
4 וּמַלְכָּא מְמַלֵּיל עִם גֵּחֲזִי תַּלְמִידָא דִנְבִיָּיא דַיְיָ לְמֵימַר אִשְׁתְּעֵי כְּעַן לִי יַת כָּל רַבְרְבָתָא דַעֲבַד אֱלִישָׁע׃

‡ *Et ceperunt duos aſcenſores equorum, & miſit rex Iſrael poſt Syriam, dicens: Ite & videte.*

14 ‡ καὶ ἔλαβον δύο ἀναβάτας ἵππων, καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ ὀπίσω τῆς συρίας, λέγων· πορεύθητε καὶ ἴδετε.

‡ *Et abierunt poſt eos uſque ad Iordanem. & ecce omnis uia plena veſtibus & uaſis quæ proiecerant Syri cùm ſtuperent ipſi, & reuerſi ſunt nuncij & indicauerunt regi.*

15 ‡ καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω αὐτῶν ἕως τοῦ ἰορδάνου· καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ ὁδὸς πλήρης ἱματισμοῦ καὶ σκευῶν ὧν ἔρριψαν οἱ σύροι ἐν τῷ θαμβεῖσθαι αὐτοὺς· καὶ ἀπέστρεψαν οἱ ἄγγελοι καὶ ἀνήγγειλαν τῷ βασιλεῖ.

‡ *Et egreſſus eſt populus & diripuerunt caſtra Syriæ; & facta eſt menſura ſimilæ ſiclo, & duæ menſuræ ordei ſiclo iuxta verbum Domini.*

16 ‡ καὶ ἐξῆλθεν ὁ λαός, καὶ διήρπασαν τὴν παρεμβολὴν συρίας· καὶ ἐγένετο μέτρον σεμιδάλεως σίκλου, καὶ δύο μέτρα κριθῆς σίκλου κατὰ τὸν λόγον κυρίου.

‡ *Et rex cõſtituit ſuper portam Triſtatam, ſuper quem requieſcebat ſuper manum eius, & conculcauit eum populus ſuper portam & mortuus eſt, ſicut locutus eſt homo Dei, qui locutus eſt quum deſcenderet nuncius ad eum.*

17 ‡ καὶ ὁ βασιλεὺς κατέστησεν ἐπὶ τὴν πύλης τὸν τριστάτην, ἐφ' ὃν ἐπανεπαύετο ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, καὶ κατεπάτησεν αὐτὸν ὁ λαὸς ἐπὶ τῆς πύλης, καὶ ἀπέθανεν καθὼς ἐλάλησεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, ὃς ἐλάλησεν ἐν τῷ καταβαῖναι τὸν ἄγγελον πρὸς αὐτόν.

‡ *Et factum eſt ſicut locutus eſt Eliſæus ad regem, dicens: Menſura ſimilæ ſiclo, & duæ menſuræ ordei ſiclo erunt cras ut dies hæc in porta Samariæ.*

18 ‡ καὶ ἐγένετο καθὰ ἐλάλησεν ἐλισαὶε πρὸς τὸν βασιλέα, λέγων· μέτρον σεμιδάλεως σίκλου καὶ δύο μέτρα κριθῶν σίκλου ἔσται αὔριον ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη ἐν τῇ πύλῃ σαμαρείας.

‡ *Et reſpondit Triſtata homini Dei, & dixit: Et ſi Dominus fecerit cataractas in cælo, ſi erit verbum hoc? & dixit homo Dei, Ecce videbis oculis tuis, & indè non comedes.*

19 ‡ καὶ ἀπεκρίθη ὁ τριστάτης τῷ ἀνθρώπῳ τοῦ θεοῦ καὶ εἶπεν, καὶ ἐὰν κύριος ποιήσῃ καταρράκτας ἐν τῷ οὐρανῷ, εἰ ἔσται τὸ ῥῆμα τοῦτο; καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, ἰδοὺ ὄψει τοῖς ὀφθαλμοῖς σου καὶ ἐκεῖθεν οὐ φάγῃ.

‡ *Et factum eſt ſic, & conculcauit eum populus in porta & mortuus eſt.*

20 ‡ καὶ ἐγένετο οὕτως, καὶ συνεπάτησεν αὐτὸν ὁ λαὸς ἐν τῇ πύλῃ καὶ ἀπέθανεν.

CAP. VIII.

η'.

ET *Eliſæus locutus eſt ad mulierem cuius viuere fecit filium eius, dicens: Surge & vade tu & domus tua, & peregrinare vbi peregrinaberis, quia Dominus vocauit famem ſuper terram, & aderit ſuper terram ſeptem annis.*

1 ‡ Καὶ ἐλισαὶε ἐλάλησε πρὸς τὴν γυναῖκα ἧς ἐζωοποίησεν τὸν υἱὸν αὐτῆς, λέγων· ἀνάστηθι καὶ πορεύου σὺ καὶ ὁ οἶκός σου καὶ παροίκει ὅ ἐὰν παροικήσῃς, ὅτι κύριος κέκληκε λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ παρέσται ἐπὶ τὴν γῆν ἑπτὰ ἔτη.

‡ *Et fecit mulier iuxta verbũ hominis Dei, & abijt ipſa & domus ſua, & peregrinata eſt in terra Philiſtijm ſeptem annis.*

2 ‡ καὶ ἐποίησεν ἡ γυνὴ κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπορεύθη αὐτὴ καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, καὶ παῴκει ἐν γῇ ἀλλοφύλων ἑπτὰ ἔτη.

‡ *Et factum eſt poſt finem ſeptem annorum, & reuerſa eſt mulier de terra Philiſtijm, & egreſſa eſt vt clamaret ad regem de domo ſua & de agris ſuis.*

3 ‡ καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ τέλος τῶν ἑπτὰ ἐτῶν καὶ ἐπέστρεψεν ἡ γυνὴ ἐκ γῆς ἀλλοφύλων, καὶ ἐξῆλθε βοῆσαι πρὸς τὸν βασιλέα περὶ τοῦ οἴκου αὐτῆς καὶ περὶ τῶν ἀγρῶν αὐτῆς.

‡ *Et rex loquebatur ad Giezi puerum Eliſæi hominis Dei, dicens: Narra mihi omnia magnalia quæ fecit Eliſæus.*

4 ‡ καὶ ὁ βασιλεὺς ἐλάλει πρὸς γιεζὶ τὸ παιδάριον ἐλισαὶε τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, λέγων· διήγησαί μοι πάντα τὰ μεγαλεῖα ἃ ἐποίησεν ἐλισαί.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[14] Et acceperunt duos currus equorum, & miſit rex poſt caſtra Aram, dicendo, Ite & videte. [15] Et iuerunt poſt illos vſque ad Iardena, & ecce omnis via plena veſtibus & vaſis quæ proiecerant homines Aram, dum feſtinarent fugere; & redierunt nuncij & indicauerunt regi. [16] Et exijt populus & diripuerunt caſtra Aram, & fuit ſatum ſimilæ pro ſiclo, & duo ſata ordei pro ſiclo, iuxta verbum Domini. [17] Et rex præpoſuit virum ſuper cuius manum innitebatur ſuper portam, & conculcauit illum populus in porta, & mortuus eſt ſicut locutus fuerat propheta Domini qui locutus fuerat, cùm deſcendiſſet rex ad eum.

[18] Et fuerat cùm loqueretur propheta Domini cum rege, dicendo: Duo ſata ordei pro ſiclo & ſatum ſimilæ pro ſiclo erit ſecundum tempus hoc cras in porta Somron. [19] Et reſponderat vir prophetæ Domini, & dixerat, Siquidem Dominus aperiat cataractas, & demittat bona de cælo, nunquid erit res iſta? & dixerat, Ecce tu videbis oculis tuis, ſed de eis non comedes.

[20] Et fuit illi ſic; & conculcauerunt eum populus in porta, & mortuus eſt.

CAP. VIII.

ET Eliſagh loquutus eſt cum muliere, cuius filium viuificarat, dicendo: Surge, & abi tu, & homines domus tuæ, & habita in loco qui rectus fuerit vt habitetur; quia vocauit Dominus famem etiam futuram vt veniat ſuper terram ſeptem annis.

[2] Et ſurrexit mulier & fecit iuxta verbum prophetæ Domini, & abijt ipſa & homines domus eius, & habitauit in terra Peliſtæorum ſeptem annis. [3] Et fuit in fine ſeptem annorum, redijt mulier de terra Peliſtæorum, & exijt vt clamaret ante regem pro domo ſua & pro agro ſuo. [4] Et rex loquebatur cum Gehhazi diſcipulo prophetæ Domini, dicendo; Narra quæſo mihi omnia magnalia quæ fecit Eliſagh.

5 * וַיְהִי הוּא־מְסַפֵּר לַמֶּלֶךְ אֶת־אֲשֶׁר הֶחֱיָה אֶת־
הַמֵּת וְהִנֵּה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־הֶחֱיָה אֶת־בְּנָהּ צֹעֶקֶת
אֶל־הַמֶּלֶךְ עַל־בֵּיתָהּ וְעַל־שָׂדֶהָ וַיֹּאמֶר גֵּחֲזִי אֲדֹנִי
הַמֶּלֶךְ זֹאת הָאִשָּׁה וְזֶה־בְּנָהּ אֲשֶׁר־הֶחֱיָה אֱלִישָׁע׃
6 * וַיִּשְׁאַל הַמֶּלֶךְ לָאִשָּׁה וַתְּסַפֶּר־לוֹ וַיִּתֶּן־לָהּ הַמֶּלֶךְ
סָרִיס אֶחָד לֵאמֹר הָשֵׁיב אֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לָהּ וְאֶת
כָּל־תְּבוּאֹת הַשָּׂדֶה מִיּוֹם עָזְבָהּ אֶת־הָאָרֶץ וְעַד־
7 עָתָּה׃ * וַיָּבֹא אֱלִישָׁע דַּמֶּשֶׂק וּבֶן־הֲדַד מֶלֶךְ־
אֲרָם חֹלֶה וַיֻּגַּד־לוֹ לֵאמֹר בָּא אִישׁ הָאֱלֹהִים
8 עַד־הֵנָּה׃ * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־חֲזָהאֵל קַח בְּיָדְךָ
מִנְחָה וְלֵךְ לִקְרַאת אִישׁ הָאֱלֹהִים וְדָרַשְׁתָּ אֶת־
יְהוָה מֵאוֹתוֹ לֵאמֹר הַאֶחְיֶה מַחֲלִי זֶה׃
9 * וַיֵּלֶךְ חֲזָאֵל לִקְרָאתוֹ וַיִּקַּח מִנְחָה בְּיָדוֹ וְכָל־
טוּב דַּמֶּשֶׂק מַשָּׂא אַרְבָּעִים גָּמָל וַיָּבֹא וַיַּעֲמֹד
לְפָנָיו וַיֹּאמֶר בִּנְךָ בֶן־הֲדַד מֶלֶךְ־אֲרָם שְׁלָחַנִי
אֵלֶיךָ לֵאמֹר הַאֶחְיֶה מַחֲלִי זֶה׃
10 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֱלִישָׁע לֵךְ אֱמָר־לוֹ חָיֹה תִחְיֶה
11 וְהִרְאַנִי יְהוָה כִּי־מוֹת יָמוּת׃ * וַיַּעֲמֵד אֶת־פָּנָיו
וַיָּשֶׂם עַד־בּוֹשׁ וַיֵּבְךְּ אִישׁ הָאֱלֹהִים׃
12 * וַיֹּאמֶר חֲזָאֵל מַדּוּעַ אֲדֹנִי בֹכֶה וַיֹּאמֶר כִּי יָדַעְתִּי
אֵת אֲשֶׁר־תַּעֲשֶׂה לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל רָעָה מִבְצְרֵיהֶם
תְּשַׁלַּח בָּאֵשׁ וּבַחוּרֵיהֶם בַּחֶרֶב תַּהֲרֹג וְעֹלְלֵיהֶם
תְּרַטֵּשׁ וְהָרֹתֵיהֶם תְּבַקֵּעַ׃
13 * וַיֹּאמֶר חֲזָהאֵל כִּי מָה עַבְדְּךָ הַכֶּלֶב כִּי יַעֲשֶׂה
הַדָּבָר הַגָּדוֹל הַזֶּה וַיֹּאמֶר אֱלִישָׁע הִרְאַנִי יְהוָה
14 אֹתְךָ מֶלֶךְ עַל־אֲרָם׃ * וַיֵּלֶךְ מֵאֵת אֱלִישָׁע וַיָּבֹא
אֶל־אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר לוֹ מָה־אָמַר לְךָ אֱלִישָׁע וַיֹּאמֶר
15 אָמַר לִי חָיֹה תִחְיֶה׃ * וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיִּקַּח
הַמַּכְבֵּרָה וַיִּטְבֹּל בַּמַּיִם וַיִּפְרֹשׂ עַל־פָּנָיו וַיָּמֹת וַיִּמְלֹךְ
חֲזָהאֵל תַּחְתָּיו׃

REGVM II. Translat. B. Hierony. *Foram.*

5 * Cúmque ille narraret regi quomodo mortuũ ſuſcitaſſet, apparuit mulier, cuius viuificauerat filiũ, clamans ad regem pro domo ſua, & pro agris ſuis. Dixítq; Giezi, Dñe mi rex; hæc eſt mulier, & hic eſt filius
6 eius quẽ ſuſcitauit Heliſæus. * Et interrogauit rex mulierem. Quę narrauit ei vera eſſe. Dedítq; ei rex eunuchũ vnum, dicẽs: Reſtitue ei omnia quæ ſua ſunt, & vniuerſos redditus agrorũ à die qua reliquit ter-
7 ram vſq; ad præſens. * Venit quoq; Heliſęus Damaſcũ & Benadab rex Syrię ægrotabat. Nunciauerúntq; ei, dicentes: Venit
8 vir Dei huc. * Et ait rex ad Azahel: Tolle 3.Reg. 14.a
tecum munera & vade in occurſum viri
C Dei, & conſule Dñm per eum, dicens: Si euadere potero de infirmitate mea hac?
9 * Iuit igitur Azahel in occurſum eius habẽs ſecum munera & omnia bona Damaſci onera quadraginta camelorum. Cúmq; ſtetiſſet corã eo, ait: Filius tuꝰ Benadab rex Syriæ miſit me ad te, dicẽs: Si ſanari pote-
10 ro de infirmitate mea hac? * Dixítq; Heliſęus, Vade dic ei, Sanaberis. Porrò oſtẽdit
11 mihi Dñs quia morte morietur. * Stetítq; cũ eo, & cõturbatus eſt vſq; ad ſuffuſionẽ
12 vultus. Fleuítq; vir Dei. * Cui Azahel ait, Quare dominus meus flet? At ille dixit, Quia ſcio quæ facturus ſis filijs Iſrael ma-
D la. Ciuitates eorum munitas igne ſuccendes, & iuuenes eorum interficies gladio, & paruulos eorum elides, & prægnantes
13 diuides. * Dixítq; Azahel, Quid enim ſum ſeruus tuus canis, vt faciã rem iſtam magnam? Et ait Heliſæus, Oſtendit mihi Dominus te regem Syriæ fore.
14 * Qui cùm receſſiſſet ab Heliſæo, venit ad dominum ſuum. Qui ait ei, Quid tibi dixit Heliſæus? At ille reſpondit, Dixit mihi, Recipies ſanitatem.
15 * Cúmque veniſſet dies altera, tulit ſtragulum & infudit aquam, & expandit ſuper faciem eius. Quo mortuo regnauit 2.Par.22
Azahel pro eo.

תרגום יונתן

5 וַהֲוָה הוּא מְשָׁחֲעֵי לְמַלְכָּא יַת מֵיתָא וְהָא אִתְּתָא דְּאַחֵי יַת בְּרָהּ קָרֵם מַלְכָּא קָבְלָא עַל בֵּיתָהּ וְעַל חַקְלָהּ וַאֲמַר גֵּחֲזִי רְבוֹנִי
מַלְכָּא דָּא אִיתְּתָא וְדֵין בְּרָהּ דְּאַחֵי אֱלִישָׁע׃ 6 וּשְׁאִיל מַלְכָּא לְאִתְּתָא וְאִשְׁתְּעִיאַת לֵיהּ וּמַנִּי לַהּ מַלְכָּא גּוּבְרָא חַד לְמֵימַר אָתֵיב יַת כָּל דְּלַהּ
וְיַת כָּל עֲלַלַת חַקְלָא מִיּוֹמָא דְּשִׁבְקַת יַת אַרְעָא וְעַד כְּעַן׃ 7 וַאֲתָא אֱלִישָׁע לְדַמֶּשֶׂק וּבַר הֲדַד מַלְכָּא דַּאֲרָם מְמַרַע וְאִתְחַוָּה לֵיהּ
לְמֵימַר אִתְמְטָא נְבִיָּא דַיְיָ עַד הָלְכָא׃ 8 וַאֲמַר מַלְכָּא לַחֲזָאֵל סַב בִּידָךְ תְּקָרוּבְתָּא וֲאֵזֵל לְקַדְמוּת נְבִיָּא דַיְיָ וְתִתְבַּע יַת פִּתְגָמָא דַיְיָ מִינֵּהּ
לְמֵימַר הַאֵיחֵי מִמַּרְעִי דֵין׃ 9 וַאֲזַל חֲזָאֵל לְקַדָּמוּתֵיהּ וּנְסִיב תְּקָרוּבְתָּא בִּידֵיהּ וְכָל טוּב דַּמֶּשֶׂק טְעִין אַרְבְּעִין גְּמַלִּין וַאֲתָא וְקָם
קֳדָמוֹהִי וַאֲמַר בְּרָךְ בַּר הֲדַד מַלְכָּא דַּאֲרָם שַׁלְחַנִי לְוָתָךְ לְמֵימַר הַאֵיחֵי מִמַּרְעִי דֵין׃
10 וַאֲמַר לֵיהּ אֱלִישָׁע אֲזֵל אֱמַר לֵיהּ מֵיחָא תֵּיחֵי וַאֲחַזַנִי יְיָ אֲרֵי מֵמָתּ יְמוּת׃
11 וְאַסְחַר יַת אַפּוֹהִי וְאוֹרִיךְ עַד סָגֵי וּבְכָה נְבִיָּא דַיְיָ׃ 12 וַאֲמַר חֲזָאֵל מָדֵין רְבוֹנִי בָכֵי וַאֲמַר אֲרֵי יָדַעְנָא יַת דְּתַעֲבִיד לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל בִּישָׁא כְּרֵבִיהוֹן תּוֹקִיד בְּנוּרָא וְעוּלֵימֵיהוֹן תְּקַטֵּל יָנְקֵיהוֹן תְּטָרֵף וּמְעַדְיָתֵיהוֹן תְּבַזַּע׃
13 וַאֲמַר חֲזָאֵל אֲרֵי מָה עַבְדָּךְ כַּלְבָּא אֲרֵי יַעֲבִיד פִּתְגָמָא רַבָּא הָדֵין וַאֲמַר אֱלִישָׁע אַחֲזַנִי יְיָ דְּתֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל אֲרָם׃
14 וַאֲזַל מִלָּת אֱלִישָׁע וַאֲתָא לְוָת רְבוֹנֵיהּ וַאֲמַר מָה אֲמַר לָךְ אֱלִישָׁע וַאֲמַר אֲמַר לִי מֵיחָא תֵּיחֵי׃
15 וַהֲוָה בְּיוֹמָא דְּטָרוּתֵי וּנְסִיב גּוּבְּא וּטְבַל בְּמַיָּא וּפְרַס עַל אַפּוֹהִי וּמֵית וּמְלַךְ חֲזָאֵל תְּחוֹתֵהִי׃

‡ *Et factum eſt cùm ipſe narraret regi, vt* 5 *viuificauit filium mortuum; & ecce mulier, cuius viuificauit filium eius, clamans ad regem de domo ſua & de agris ſuis. & dixit Giezi, Domine rex, hæc mulier & iſte filius eius quem viuificauit Eliſæus.* ‡ *Et interrogauit eam rex;* 6 *& narrauit mulier ei; & dedit ei rex eunuchum vnum, dicens: Reſtitue ei omnia quæ ſunt eius, & omnia germina agrorum eius à die qua reliquit terram vſque nunc.*

‡ *Et venit Eliſæus in Damaſcum; & filius* 7 *Ader rex Syriæ erat ægrotans: & nunciauerunt ei, dicentes: Venit huc homo Dei.*

‡ *Et dixit rex Azael, Tolle in manu tua mu-* 8 *nera, & vade in occurſum hominis Dei, & conſule Dominum per eum, et dic, Si viuam de ægritudine mea hac?*

‡ *Et abijt Azael in occurſum Eliſæo, & tu-* 9 *lit in manu ſua de omnibus bonis Damaſci onera quadraginta camelorum; & venit & ſtetit coram Eliſæo: & dixit, Filius tuus filius Ader rex Syriæ miſit me ad te, dicens: Si viuam de ægritudine mea hac?*

‡ *Et dixit ad eum Eliſæus, Vade & dic ei,* 10 *Vita viues, & ipſe morte morietur, ſicut oſtendit mihi Dominus.* ‡ *Et ſtetit Azael ante fa-* 11 *ciem eius, & appoſuit coram eo munera donec confuſus eſſet, & fleuit homo Dei.*

‡ *Et dixit Azael, Quare dominus meus* 12 *flet? & dixit, Quia ſcio quæcunque facturus es filiis Iſrael mala: tu ciuitates eorum munitas ſuccendes in igne, & electos eorum interficies in gladio, & paruulos eorum allides, & prægnantes eorum diuides.* ‡ *Et dixit Azael,* 13 *Quis eſt ſeruus tuus canis mortuus, quòd faciat verbum magnum hoc? & dixit ei Eliſæus, Oſtendit mihi Dominus te regnantem ſuper Syriam.*

‡ *Et receſſit Azael ab Eliſæo homine Dei, &* 14 *venit ad dominum ſuum: & dixit ei dominus ſuus, Quid dixit tibi Eliſæus? & ait, Dixit mihi, quòd vita viues.* ‡ *Et factum eſt altera* 15 *die, & tulit ſtragulum & tinxit ipſum aqua, & iniecit ſuper faciem eius, & mortuus eſt, & regnauit Azael pro eo.*

5 ‡ καὶ ἐγένετο αὐτοῦ διηγουμένου τῷ βασιλεῖ, ὡς ἐζωοποίησεν υἱὸν τὸν τεθνηκότα, καὶ ἰδοὺ ἡ γυνή, ἧς ἐζωοποίησε τὸν υἱὸν αὐτῆς, βοῶσα πρὸς τὸν βασιλέα περὶ τοῦ οἴκου αὐτῆς καὶ περὶ τῶν ἀγρῶν αὐτῆς· καὶ εἶπεν Γιεζί, κύριε βασιλεῦ, αὕτη ἡ γυνὴ καὶ οὗτος ὁ υἱὸς αὐτῆς οὗ ἐζωοποίησεν ἐλισεαί.

6 ‡ καὶ ἠρώτησεν αὐτὴν ὁ βασιλεύς· καὶ διηγήσατο ἡ γυνὴ αὐτῷ· καὶ ἔδωκεν αὐτῇ ὁ βασιλεὺς εὐνοῦχον ἕνα, λέγων· ἀπόστρεψον αὐτῇ πάντα τὰ ἑαυτῆς, καὶ πάντα τὰ γενήματα τῶν ἀγρῶν αὐτῆς ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς κατέλιπε τὴν

7 γῆν ἕως τοῦ νῦν. ‡ καὶ ἦλθεν ἐλισεαὶ εἰς δαμασκόν· καὶ ὁ υἱὸς ἀδὲρ βασιλεὺς συρίας ἦν ἀρρωστῶν· καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ, λέγοντες· ἥκει ἐνταῦθα ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ.

8 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ ἀζαήλ, λάβε εἰς τὴν χεῖρά σου δῶρα καὶ πορεύου εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπιζήτησον τὸν κύριον δι' αὐτοῦ, καὶ εἶπον, εἰ ζήσομαι ἐκ τῆς

9 ἀρρωστίας μου ταύτης; ‡ καὶ ἐπορεύθη ἀζαὴλ εἰς ἀπάντησιν τοῦ ἐλισεαί, καὶ ἔλαβεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἐκ πάντων τῶν ἀγαθῶν δαμασκοῦ ἄρσιν τεσσαράκοντα καμήλων· καὶ ἦλθε καὶ ἔστη ἐνώπιον ἐλισεαί· καὶ εἶπεν, ὁ υἱός σου υἱὸς ἀδὲρ βασιλεὺς συρίας ἀπέσταλκέ με πρὸς σὲ, λέγων, εἰ ζήσομαι ἐκ τῆς ἀρρωστίας μου ταύτης;

10 ‡ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἐλισεαί, πορεύου καὶ εἰπὲ αὐτῷ, ζωῇ ζήσῃ, καὶ αὐτὸς θανάτῳ ἀποθανεῖται, καθὼς ἔδειξέ μοι κύριος.

11 ‡ καὶ ἔστη ἀζαὴλ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ παρέθηκεν ἐνώπιον αὐτοῦ τὰ δῶρα ἕως ἠχρειώθη· καὶ ἔκλαυσεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ.

12 ‡ καὶ εἶπεν ἀζαήλ, τί ὅτι ὁ κύριος μου κλαίει; καὶ εἶπεν, ὅτι οἶδα ὅσα ποιήσεις τοῖς υἱοῖς ἰσραὴλ κακά· σὺ τὰς πόλεις αὐτῶν ταῖς ἐσχάραις ἐμπρήσεις ἐν πυρί, καὶ τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτῶν ἀποκτενεῖς ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ τὰ νήπια αὐτῶν ἐδαφιεῖς, καὶ τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας αὐτῶν διαρρήξεις.

13 ‡ καὶ εἶπεν ἀζαήλ, τίς ἐστὶν ὁ δοῦλός σου ὁ κύων ὁ τεθνηκώς, ὅτι ποιήσω τὸ ῥῆμα τὸ μέγα τοῦτο; καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐλισεαί, ἔδειξέ μοι κύριος σὲ βασιλεύοντα ἐπὶ συρίαν.

14 ‡ καὶ ἀπῆλθεν ἀζαὴλ ἀπὸ ἐλισεαὶ τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, καὶ ἦλθε πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, τί εἶπέν σοι ἐλισεαί; καὶ εἶπεν, εἶπέ μοι, ὅτι ζωῇ ζήσῃ.

15 ‡ καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον, καὶ ἔλαβε τὸ στρῶμα καὶ ἔβαψεν αὐτὸ ὕδατι, καὶ ἐπέβαλεν ἐπὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἀπέθανεν, καὶ ἐβασίλευσεν ἀζαὴλ ἀντ' αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et fuit illo narrante regi, quomodo viuificaſſet mortuum, ecce mulier cuius viuificarat filium, clamabat ad regem pro domo ſua, & pro agro ſuo: & dixit Gehhazi, Domine mi rex, ecce mulier, & hic eſt filius eius quem viuificauit Eliſagh.

6 Et interrogauit rex mulierem, & narrauit ei, & delegauit illi rex eunuchum vnum, dicendo: Reſtitue illi omnia quæ erant ei, & omnem prouentum agri à die quo reliquit terram ad vſque nunc. 7 Et venit Eliſagh in Dammeſeq, & Bar-hadad rex Aram ægrotabat, & indicatum eſt ei, dicendo: Perductus eſt propheta Domini hucuſque. 8 Et dixit rex ad Hhazahel, Accipe in manu tua munus, & vade in occurſum prophetæ Domini, & quæres verbum Domini ab eo, dicendo: Num viuam ex morbo meo hoc? 9 Et iuit Hhazahel in occurſum eius, & accepit munus in manu ſua, & omne bonum Dammeſeq, onus quadraginta camelorum: & venit & ſtetit ante illum, & dixit, Filius tuus Bar-hadad rex Aram miſit me ad te, dicendo: Num viuam ex morbo meo hoc? 10 Et dixit ei Eliſagh, Vade, dic ei, Viuendo viues: tamen oſtendit mihi Dominus quòd moriendo morietur. 11 Et vertit faciem ſuam, & moratus eſt vſque multum, & fleuit propheta Domini.

12 Et dixit Hhazahel, Quamobrem dominus meus flet? & dixit, Quia cognoui quòd facies filijs Iſrael malum; arces eorum combures igni, & adoleſcentes eorum gladio occides, infantes illorum illides, & prægnantes eorum diſſecabis.

13 Et dixit Hhazahel, Nam quid eſt ſeruus tuus canis, vt faciat rem magnam iſtam? & dixit Eliſagh, Oſtendit mihi Dominus te regem ſuper Aram. 14 Et abijt ab Eliſagh, & venit ad dominum ſuum, & dixit, Quid dixit tibi Eliſagh? & ait, Dixit mihi, Viuendo viues. 15 Et fuit die poſtero, accepit operimentum villoſum, & intinxit in aquam, & extendit ſuper faciem eius & mortuus eſt: regnauitque Hhazahel pro eo.

16 * וּבִשְׁנַת חֲמֵשׁ לְיוֹרָם בֶּן־אַחְאָב מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ יְהוֹרָם בֶּן־יְהוֹשָׁפָט
17 מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ * בֶּן־שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה
הָיָה בְמָלְכוֹ וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם׃
18 * וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ בֵּית
אַחְאָב כִּי בַת־אַחְאָב הָיְתָה־לּוֹ לְאִשָּׁה וַיַּעַשׂ
הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃
19 * וְלֹא־אָבָה יְהוָה לְהַשְׁחִית אֶת־יְהוּדָה לְמַעַן
דָּוִד עַבְדּוֹ כַּאֲשֶׁר אָמַר־לוֹ לָתֵת לוֹ נִיר וּלְבָנָיו כָּל־
20 הַיָּמִים׃ * בְּיָמָיו פָּשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־
יְהוּדָה וַיַּמְלִכוּ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ׃
21 * וַיַּעֲבֹר יוֹרָם צָעִירָה וְכָל־הָרֶכֶב עִמּוֹ וַיְהִי־הוּא
קָם לַיְלָה וַיַּךְ אֶת־אֱדוֹם הַסֹּבֵב אֵלָיו וְאֶת
שָׂרֵי הָרֶכֶב וְהָעָם לְאָהָלָיו׃
22 * וַיִּפְשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה
אָז תִּפְשַׁע לִבְנָה בָּעֵת הַהִיא׃
23 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹרָם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
24 * וַיִּשְׁכַּב יוֹרָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו
בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ אֲחַזְיָהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו׃
25 * בִּשְׁנַת שְׁתֵּים־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְיוֹרָם בֶּן־אַחְאָב
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל מָלַךְ אֲחַזְיָהוּ בֶּן־יְהוֹרָם מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
26 * בֶּן־עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה אֲחַזְיָהוּ בְמָלְכוֹ
וְשָׁנָה אַחַת מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ עֲתַלְיָהוּ
בַּת־עָמְרִי מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃
27 * וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ בֵּית אַחְאָב וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
כְּבֵית אַחְאָב כִּי חֲתַן בֵּית־אַחְאָב הוּא׃
28 * וַיֵּלֶךְ אֶת־יוֹרָם בֶּן־אַחְאָב לַמִּלְחָמָה עִם־
חֲזָאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם בְּרָמֹת גִּלְעָד וַיַּכּוּ אֲרַמִּים
אֶת־יוֹרָם׃

16 * Anno quinto Ioram filij Achab regis
E Israel, regnauit Ioram filius Iosaphat rex 2.Pa.21
Iuda.
17 * Triginta duorum annorum erat cùm
regnare cœpisset, & octo annis regnauit
18 in Hierusalem. * Ambulauítque in viis
regum Israel, sicut ambulauerat domus
Achab. Filia enim Achab erat vxor eius.
Et fecit quod malum est in conspectu Do
19 mini. * Noluit autem Dominus dispер- 2.Re.7.b
dere Iudam propter Dauid seruum suum
sicut promiserat ei, vt daret illi lucernam,
20 & filijs eius cunctis diebus. * In diebus
eius recessit Edom ne esset sub Iuda, &
constituit sibi regem.
21 * Venítque Ioram Seyra & omnis exer
F citus cum eo. Et surrexit nocte, percussit-
que Idumæos qui eum circumdederant,
& principes curruum. Populus autem fu-
git in tabernacula sua.
22 * Recessit ergo Edom ne esset sub Iuda
vsq; ad diem hanc. Tunc recessit & Lob-
na in tempore illo.
23 * Reliqua autem sermonum Ioram &
vniuersa quę fecit, nónne hæc scripta sunt
in libro verborum dierum regum Iuda?
24 * Et dormiuit Ioram cum patribus suis,
sepultúsq; est cum eis in ciuitate Dauid,
& regnauit Ochozias filius eius pro eo.
25 * Anno duodecimo Ioram filij Achab
G regis Israel regnauit Ochozias filius Io-
ram regis Iudæ.
26 * Viginti duorum annorum erat Ocho
zias cùm regnare cœpisset, & vno anno
regnauit in Ierusalem. Nomé matris eius
Athalia filia Amri regis Israel.
27 * Et ambulauit in vijs domus Achab,
& fecit quod malũ est coram Domino, si-
cut domus Achab. gener enim domus
Achab fuit.
28 * Abijt quoq; cum Ioram filio Achab
ad prœliandum contra Azahel regem Sy
riæ in Ramoth Galaad, & vulnerauerunt
Syri Ioram.

תרגום יונתן

16 וּבִשְׁנַת חֲמֵשׁ לְיוֹרָם בַּר אַחְאָב מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה מְלַךְ יְהוֹרָם בַּר יְהוֹשָׁפָט שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה׃
17 בַּר תְּלָתִין וְתַרְתֵּין שְׁנִין בַּר מְלָךְ וְתַמְנֵי שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֵם׃ 18 וַאֲזַל בְּאוֹרַח מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל כְּמָה דַעֲבַדוּ בֵּית אַחְאָב אֲרֵי
בַּת אַחְאָב הֲוָת לֵיהּ לְאִתּוּ וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ׃ 19 וְלָא הֲוָת רַעֲוָא קֳדָם יְיָ לְחַבָּלָא יַת בֵּית יְהוּדָה בְּדִיל דָּוִד עַבְדֵּיהּ כְּמָה דַאֲמַר
לֵיהּ לְקַיָּמָא לֵיהּ מַלְכוּ וְלִבְנוֹהִי כָּל יוֹמָיָא׃ 20 בְּיוֹמוֹהִי מְרָדוּ אֱדוֹמָאֵי מִתְּחוֹת יַד אֱנָשׁ יְהוּדָה וְאַמְלִיכוּ עֲלֵיהוֹן מַלְכָּא׃
21 וַעֲבַר יוֹרָם לְצָעִיר וְכָל רְתִיכַיָּא עִמֵּיהּ וַהֲוָה הוּא קָם בְּלֵילְיָא וּמְחָא יַת אֱנָשׁ אֱדוֹם דְּסַקְפִין לֵיהּ וְיַת רַבָּנֵי רְתִיכַיָּא וְאַפֵּךְ עַמָּא לְקַרְווֹהִי׃
22 וּמְרָדוּ אֱדוֹמָאֵי מִתְּחוֹת יַד אֱנָשׁ יְהוּדָה עַד יוֹמָא הָדֵין בְּכֵן מְרָדוּ יָתְבֵי לִבְנָא בְּעִידָנָא הַהִיא׃
23 וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי יוֹרָם וְכָל דַּעֲבַד הָלָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְבֵית יְהוּדָה׃
24 וּשְׁכִיב יוֹרָם עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר עִם אֲבָהָתוֹהִי בְּקִרְתָּא דְדָוִד אֲבוּהִי וּמְלַךְ אֲחַזְיָהוּ בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃
25 בְּשְׁנַת תְּרֵיסַר עֶשְׂרֵי שְׁנִין לְיוֹרָם בַּר אַחְאָב מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל מְלַךְ אֲחַזְיָהוּ בַּר יוֹרָם מַלְכָּא שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה׃
26 בַּר עֶשְׂרִין וְתַרְתֵּין שְׁנִין אֲחַזְיָהוּ כַּד מְלַךְ וְשַׁתָּא חֲדָא מְלַךְ בִּירוּשְׁלֵם וְשׁוּם אִמֵּיהּ עֲתַלְיָה בַּת עָמְרִי מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל׃
27 וַאֲזַל בְּאוֹרַח בֵּית אַחְאָב וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּבֵית אַחְאָב אֲרֵי חֲתָנָא דְבֵית אַחְאָב הוּא׃
28 וַאֲזַל עִם יוֹרָם בַּר אַחְאָב לְאַגָּחָא קְרָבָא עִם חֲזָאֵל מַלְכָּא דַאֲרָם בְּרָמֹת גִּלְעָד וּמְחוֹ אֱנָשׁ אֲרָם יַת יוֹרָם׃

16 ‡ In anno quinto Joram filij Achaab regis Iſrael, regnauit Joram filius Joſaphat rex Iuda.

17 ‡ Filius triginta & duorũ annorũ erat Joram cùm regnaret ipſe, & octo annis regnauit in Hieruſalem.

18 ‡ Et ambulauit in via regum Iſrael ſicut fecit domus Achaab, quia filia Achaab erat ei in vxorem, & fecit malum coram Domino.

19 ‡ Et non voluit Dominus corrumpere Iudam propter Dauid ſeruum ſuum, ſicut dixit ei vt daret ei lucernam & filiis eius omnibus diebus.

20 ‡ In diebus eius prævaricatus eſt Edom ſub manu Juda; & regnare fecit ſuper ſe regem.

21 ‡ Et aſcendit Joram in Sior ipſe & omnes currus eius: & factum eſt vt ſurrexit nocte, & percuſſit Edom qui circundederat contra eum, & principes curruum; & fugit populus in tabernacula ſua.

22 ‡ Et prævaricatus eſt Edom ſub manu Iuda vſque ad diem hanc: tunc prævaricatus eſt Lobna in tempore illo.

23 ‡ Et reliqua ſermonum Joram & omnia quæcunque fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Juda?

24 ‡ Et dormiuit Joram cum patribus ſuis & ſepelitur cum patribus ſuis in ciuitate Dauid: & regnauit Ochozias filius eius pro eo.

25 ‡ In anno duodecimo Joram filij Achaab regis Iſrael, regnauit Ochozias filius Joram regis Juda.

26 ‡ Filius viginti & duorum annorum erat Ochozias filius Joram, cùm regnaret ipſe, & regnauit anno in Hieruſalem, & nomen matris eius Gotholia filia Amri regis Iſrael.

27 ‡ Et abijt in via domus Achaab, & fecit malum coram Domino, ſicut domus Achaab, quia gener domus Achaab eſt.

28 ‡ Et abijt Ochozias cum Joram filio Achaab in prælium contra Azael regem Syriæ in Ramath Galaad; & percuſſerunt Syri Joram.

16 ‡ ἐν ἔτει πέμπτῳ τοῦ ἰωρὰμ υἱοῦ ἀχαὰβ βασιλέως ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν ἰωρὰμ υἱὸς ἰωσαφὰτ βασιλεὺς ἰούδα.

17 ‡ υἱὸς τριάκοντα καὶ δύο ἐτῶν ἦν ἰωρὰμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ ὀκτὼ ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ.

18 ‡ καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ βασιλέων ἰσραὴλ καθὼς ἐποίησεν οἶκος ἀχαάβ, ὅτι θυγάτηρ ἀχαὰβ ἦν αὐτῷ εἰς γυναῖκα· καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου.

19 ‡ καὶ οὐκ ἠθέλησε κύριος διαφθεῖραι τὸν ἰούδαν διὰ δαυὶδ τὸν δοῦλον αὐτοῦ, καθὰ εἶπεν αὐτῷ δοῦναι αὐτῷ λύχνον καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας.

20 ‡ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἠθέτησεν ἐδὼμ ὑποκάτωθεν χειρὸς ἰούδα· καὶ ἐβασίλευσεν ἐφ' ἑαυτὸν βασιλέα.

21 ‡ καὶ διέβη ἰωρὰμ εἰς σιὼρ αὐτὸς καὶ πᾶσα τὰ ἅρματα αὐτοῦ· καὶ ἐγένετο ὡς διέξη νυκτὸς, καὶ ἐπάταξε τὸν ἐδὼμ κυκλοῦντα ἐπ' αὐτόν, καὶ τοὺς ἄρχοντας τῶν ἁρμάτων· καὶ ἔφυγε ὁ λαὸς εἰς τὰ σκηνώματα αὐτοῦ.

22 ‡ καὶ ἠθέτησεν ἐδὼμ ὑποκάτωθεν χειρὸς ἰούδα ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης· τότε ἠθέτησε λοβνὰ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.

23 ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωρὰμ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα;

24 ‡ καὶ ἐκοιμήθη ἰωρὰμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ, καὶ ἐβασίλευσεν ὀχοζίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

25 ‡ ἐν ἔτει δωδεκάτῳ τοῦ ἰωρὰμ υἱοῦ ἀχαὰβ βασιλέως ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν ὀχοζίας υἱὸς ἰωρὰμ βασιλέως ἰούδα.

26 ‡ υἱὸς εἴκοσι καὶ δύο ἐτῶν ἦν ὀχοζίας υἱὸς ἰωρὰμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν· καὶ ἐβασίλευσεν ἐνιαυτὸν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ γοθολία θυγάτηρ ἀμρὶ βασιλέως ἰσραήλ.

27 ‡ καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ οἴκου ἀχαάβ, καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καθὼς οἶκος ἀχαάβ, ὅτι γαμβρὸς οἴκου ἀχαὰβ ἐστίν.

28 ‡ καὶ ἐπορεύθη ὀχοζίας μετὰ ἰωρὰμ υἱοῦ ἀχαὰβ εἰς πόλεμον ἐπὶ ἀζαὴλ βασιλέα συρίας εἰς ραμὰθ γαλαάδ· καὶ ἐπάταξαν ④ σύροι τὸν ἰωράμ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Anno autem quinto Ioram filij Ahhab regis Iſrael, & Iehoſaphat regis tribus domus Iehuda; regnauit Ioram filius Iehoſaphat regis tribus domus Iehudah. 17 Filius triginta & duorum annorum erat cùm regnaret, & octo annis regnauit in Ieruſalem.

18 Et ambulauit in via regum Iſrael, ſicut fecerant viri domus Ahhab, quia filia Ahhab fuit illi in vxorem, & fecit quod malum erat ante Dominum. 19 Sed non fuit voluntas Domino diſperdere domum Iehudah propter Dauid ſeruum ſuum, ſicut dixerat ei, quòd firmaret illi regnum, & filijs eius omnibus diebus. 20 In diebus eius defecerunt Edomæi ab imperio virorum Iehudah, & regnare fecerunt ſuper ſe regem. 21 Et tranſiuit Ioram in Szeghir & omnes currus cum illo: & fuit, vt ille ſurrexit nocte, percuſſit viros Edom, qui circundabant illum, & magiſtros curruum, & vertit terga populus ad habitacula ſua.

22 Et defecerunt Edomæi à manu virorum Iehudah vſque ad diem hanc: tunc rebellarunt habitatores Libna eo tempore.

23 Et reliquum verborum Ioram, & omnia quæ fecit, nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah?

24 Et dormiuit Ioram cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum patribus ſuis in ciuitate Dauid patris ſui; & regnauit Ahhaziahu filius eius pro eo. 25 Anno duodecimo annorum Ioram filij Ahhab regis Iſrael regnauit Ahhaziahu filius Ioram regis tribus domus Iehudah. 26 Filius viginti & duorum annorum Ahhaziah cùm regnauit, & anno vno regnauit in Ieruſalem: & nomen matris eius erat Gathaliah filia Ghamri regis Iſrael.

27 Et ambulauit in via domus Ahhab, & fecit quod malum erat ante Dominum, ſicut domus Ahhab: quia gener domus Ahhab erat. 28 Et iuit cum Ioram filio Ahhab vt inirent prælium cum Hhazael rege Aram in Ramoth Gilghad, & percuſſerunt homines Aram, Ioram.

29 * וַיָּשָׁב יוֹרָם הַמֶּלֶךְ לְהִתְרַפֵּא בְיִזְרְעֶאל מִן־
הַמַּכִּים אֲשֶׁר יַכֻּהוּ אֲרַמִּים בָּרָמָה בְּהִלָּחֲמוֹ אֶת־
חֲזָהאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וַאֲחַזְיָהוּ בֶן־יְהוֹרָם מֶלֶךְ
יְהוּדָה יָרַד לִרְאוֹת אֶת־יוֹרָם בֶּן־אַחְאָב בְּיִזְרְעֶאל
כִּי־חֹלֶה הוּא׃

ט

1 * וֶאֱלִישָׁע הַנָּבִיא קָרָא לְאַחַד מִבְּנֵי הַנְּבִיאִים
וַיֹּאמֶר לוֹ חֲגֹר מָתְנֶיךָ וְקַח פַּךְ הַשֶּׁמֶן הַזֶּה בְּיָדֶךָ
2 וְלֵךְ רָמֹת גִּלְעָד׃ * וּבָאתָ שָׁמָּה וּרְאֵה־שָׁם יֵהוּא
בֶן־יְהוֹשָׁפָט בֶּן־נִמְשִׁי וּבָאתָ וַהֲקֵמֹתוֹ מִתּוֹךְ אֶחָיו
וְהֵבֵיאתָ אֹתוֹ חֶדֶר בְּחָדֶר׃
3 * וְלָקַחְתָּ פַּךְ־הַשֶּׁמֶן וְיָצַקְתָּ עַל־רֹאשׁוֹ וְאָמַרְתָּ
כֹּה־אָמַר יְהוָה מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ אֶל־יִשְׂרָאֵל
וּפָתַחְתָּ הַדֶּלֶת וְנַסְתָּה וְלֹא תְחַכֶּה׃
4 * וַיֵּלֶךְ הַנַּעַר הַנַּעַר הַנָּבִיא רָמֹת גִּלְעָד׃
5 * וַיָּבֹא וְהִנֵּה שָׂרֵי הַחַיִל יֹשְׁבִים וַיֹּאמֶר דָּבָר לִי
אֵלֶיךָ הַשָּׂר וַיֹּאמֶר יֵהוּא אֶל־מִי מִכֻּלָּנוּ וַיֹּאמֶר אֵלֶיךָ
6 הַשָּׂר׃ * וַיָּקָם וַיָּבֹא הַבַּיְתָה וַיִּצֹּק הַשֶּׁמֶן
אֶל־רֹאשׁוֹ וַיֹּאמֶר לוֹ כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
מְשַׁחְתִּיךָ לְמֶלֶךְ אֶל־עַם יְהוָה אֶל־יִשְׂרָאֵל׃
7 * וְהִכִּיתָה אֶת־בֵּית אַחְאָב אֲדֹנֶיךָ וְנִקַּמְתִּי דְמֵי
עֲבָדַי הַנְּבִיאִים וּדְמֵי כָּל־עַבְדֵי יְהוָה מִיַּד אִיזָבֶל׃
8 * וְאָבַד כָּל־בֵּית אַחְאָב וְהִכְרַתִּי לְאַחְאָב מַשְׁתִּין
9 בְּקִיר וְעָצוּר וְעָזוּב בְּיִשְׂרָאֵל׃ * וְנָתַתִּי אֶת־
בֵּית אַחְאָב כְּבֵית יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וּכְבֵית בַּעְשָׁא
10 בֶּן־אֲחִיָּה׃ * וְאֶת־אִיזֶבֶל יֹאכְלוּ הַכְּלָבִים
בְּחֵלֶק יִזְרְעֵאל וְאֵין קֹבֵר וַיִּפְתַּח הַדֶּלֶת וַיָּנֹס׃
11 * וְיֵהוּא יָצָא אֶל־עַבְדֵי אֲדֹנָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲשָׁלוֹם
מַדּוּעַ בָּא־הַמְשֻׁגָּע הַזֶּה אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם אַתֶּם
יְדַעְתֶּם אֶת־הָאִישׁ וְאֶת־שִׂיחוֹ׃

29 * Qui reuersus est vt curaretur in Iezrahel, quia vulnerauerũt eũ Syri in Ramoth prœliantẽ contra Azahel regẽ Syriæ. Porrò Ochozias filius Ioram rex Iuda descendit inuisere Ioram filium Achab, in Iezrahel, quia ægrotabat ibi.

CAP. IX.

1 A Helisæus aũt prophetes vocauit vnum de filijs prophetarũ: & ait illi, Accinge lumbos tuos, & tolle lenticulã olei hãc in manu tua, & vade in Ramoth Galaad. Sup. 14. c
2 * Cúmq; veneris illuc, videbis Iehu filiũ Iosaphat filij Namsi. Et ingressus suscitabis eum de medio fratrum suorum, & in-
3 troduces in interius cubiculũ. * Tenénsq; lenticulam olei, fundes super caput eius, & dices, Hæc dicit Dñs, Vnxi te regem super Israel. Aperiésque ostium & fugies, &
4 non ibi subsistes. * Abijt ergo adolescens
5 puer prophetæ in Ramoth Galaad. * Et ingressus est illuc. Ecce autẽ principes exercitus sedebãt. Et ait, Verbum mihi à te ô princeps. Dixítq; Iehu, Ad quem ex omnibus nobis? At ille dixit, Ad te ô prin-
6 ceps. * Et surrexit, & ingressus est cubiculum. At ille fudit oleum super caput eius.
B & ait, Hæc dicit Dñs Deus Israel: Vnxi te regem super populum Domini Israel.
7 * Et percuties domum Achab domini tui. Et vlciscar sanguinẽ seruorum meorũ prophetarum, & sanguinem omnium seruorum Domini de manu Iezabel:
8 * Perdámque omnem domum Achab. Et interficiã de domo Achab mingentem ad parietem, & clausum & nouissimũ in
9 Israel. * Et dabo domum Achab sicut domum Hieroboã filij Nabath, & sicut do- 3. Reg. 21. f. & Inf. eod.
10 mum Baasa filij Achia. * Iezabel quoque
C comedent canes in agro Iezrahel, nec erit qui sepeliat eam. Aperuítq; ostium & fu-
11 git. * Iehu aũt egressus est ad seruos dñi sui, qui dixerunt ei, Recténe sunt omnia? Quid venit insanus iste ad te? Qui ait eis, Nostis hominem, & quid locutus sit.

תרגום יונתן

29 וְתָב יוֹרָם מַלְכָּא לְאִתְסָאָה בְּיִזְרְעֶאל מִן מַחֲתָא דִמְחוֹהִי אֱנָשׁ אֲרָם בְּרָמָתָא כַּד אַגִּיחַ קְרָבָא עִם חֲזָהאֵל מַלְכָּא דַאֲרָם וַאֲחַזְיָהוּ בַּר
יְהוֹרָם מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה נְחַת לְמִסְעַר יַת יוֹרָם בַּר אַחְאָב בְּיִזְרְעֶאל אֲרֵי מִמְרַע הוּא׃

ט

1 וֶאֱלִישָׁע נְבִיָּיא קְרָא לְחָד מִתַּלְמִידֵי נְבִיָּיא וַאֲמַר לֵיהּ זָרֵיז חַרְצָךְ וְסַב מָנָא דְמִשְׁחָא הָדֵין בִּידָךְ וֶאֱזִיל לְרָמוֹת גִּלְעָד׃ 2 וּתְהָךְ לְתַמָּן
וַחֲזֵי תַמָּן יֵהוּא בַּר יְהוֹשָׁפָט בַּר נִמְשִׁי וּתְהָךְ וּתְקִימִינֵיהּ מִגּוֹ אֲחוֹהִי וְתָעֵיל יָתֵיהּ תָּוָון בְּגוֹ תָּוָון׃ 3 וְתִיסַּב מָנָא דְמִשְׁחָא וּתְרִיק עַל רֵישֵׁיהּ
וְתֵימַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ מְשַׁחְתָּךְ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל וְתִפְתַּח דָּשָׁא וְתֶעְרוֹק וְלָא תִסְכֵּי׃ 4 וַאֲזַל עֻלֵּימָא תַּלְמִידָא דִנְבִיָּיא דַיְיָ לְרָמוֹת
גִּלְעָד׃ 5 וַאֲתָא וְהָא רַבָּנֵי חֵילָא יָתְבִין וַאֲמַר פִּתְגָם אִית לִי לְמַלָּלָא עִמָּךְ רַבָּא וַאֲמַר יֵהוּא עִם מַן מִכּוּלָּנָא וַאֲמַר עִמָּךְ רַבָּא׃ 6 וְקָם
וְעַל לְבֵיתָא וַאֲרִיק מִשְׁחָא עַל רֵישֵׁיהּ וַאֲמַר לֵיהּ כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל מְשַׁחְתָּךְ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל עַמָּא דַיְיָ עַל יִשְׂרָאֵל׃ 7 וְתִמְחֵי
יַת בֵּית אַחְאָב רִיבוֹנָךְ וְאֶתְפְּרַע פֻּרְעֲנוּת דַם עַבְדֵי נְבִיָּיא וּדְמֵי כָל עַבְדַיָּא דַיְיָ מִידָא דְאִיזָבֶל׃ 8 וַאֲבַד כָּל בֵּית אַחְאָב וְאֵשֵׁיצִי לְאַחְאָב
יָדַע מַדָּע וַאֲחִיד וּשְׁבִיק בְּיִשְׂרָאֵל׃ 9 וְאֶתֵּן יַת בֵּית אַחְאָב כְּבֵית יָרָבְעָם בַּר נְבָט וּכְבֵית בַּעְשָׁא בַּר אֲחִיָּה׃ 10 וְיַת אִיזֶבֶל יֵיכְלוּן
כַּלְבַיָּא בְּאַחְסָנַת יִזְרְעֶאל וְלֵית דְקָבֵר וּפְתַח דָּשָׁא וַעֲרָק׃ 11 וְיֵהוּא נְפַק לְוַת עַבְדֵי רִבּוֹנֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ הַשְׁלָם מָה דֵין אֲתָא שַׁטְיָא הָדֵין
לְוָתָךְ וַאֲמַר לְהוֹן אַתּוּן יְדַעְתּוּן יַת גַּבְרָא וְיַת שׁוֹעִיתֵיהּ׃

29 * καὶ ἐπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς ἰωρὰμ τοῦ ἰατρεύθηναι ἐν ἰεζραὴλ ἀπὸ τῶν πληγῶν ὧν ἐπάταξαν αὐτὸν οἱ Σύροι ἐν ῥαμὰθ γαλαάδ, ἐν τῷ πολεμεῖν αὐτὸν μετὰ ἀζαὴλ βασιλέως συρίας· καὶ ὀχοζίας υἱὸς ἰωρὰμ βασιλεὺς ἰούδα κατέβη τοῦ ἰδεῖν τὸν ἰωρὰμ υἱὸν ἀχαὰβ ἐν ἰεζραὴλ, ὅτι ἠρρώστει αὐτός.

Θ'.

1 * Καὶ ἐλισαιὲ ὁ προφήτης ἐκάλεσεν ἕνα τῶν υἱῶν τῶν προφητῶν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ζῶσαι τὴν ὀσφύν σου, καὶ λάβε τὸν φακὸν τοῦ ἐλαίου τοῦτο ἐν τῇ χειρί σου, καὶ πορεύθητι εἰς ῥα-
2 μὰθ γαλαάδ. * καὶ εἰσελεύσῃ καὶ ὄψει ἐκεῖ ἰοὺ υἱὸν ἰωσαφὰτ υἱοῦ ναμεσσί, καὶ εἰσελεύσῃ καὶ ἀναστήσεις αὐτὸν ἐκ μέσου τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, καὶ εἰσάξεις αὐτὸν εἰς τὸ τα-
3 μιεῖον ἐκ ταμιείου. * καὶ λήψῃ τὸν φακὸν τοῦ ἐλαίου, καὶ ἐπιχεεῖς ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· καὶ ἐρεῖς, τάδε λέγει κύριος, κέχρικά σε εἰς βασιλέα ἐπὶ ἰσραήλ· καὶ ἀνοίξεις
4 τὴν θύραν καὶ φεύξῃ καὶ οὐ μὴ μείνῃς. * καὶ ἐπορεύθη τὸ παιδάριον ὁ προφήτης εἰς ῥαμὰθ γαλαάδ.

5 * καὶ εἰσῆλθε· καὶ ἰδοὺ οἱ ἄρχοντες τῆς δυνάμεως ἐκάθηντο· καὶ εἶπεν, λόγος μοι πρὸς σέ ὁ ἄρχων· καὶ εἶπεν ἰού, πρὸς τίνα ἐκ πάντων ἡμῶν; καὶ εἶπεν, πρὸς σέ ὁ ἄρχων.

6 * καὶ ἀνέστη καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον, καὶ ἐπέχεεν τὸ ἔλαιον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ· καὶ εἶπεν αὐτῷ, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, κέχρικά σε εἰς βασιλέα ἐπὶ τὸν λαὸν κυρίου ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.

7 * καὶ ἐξολοθρεύσεις τὸν οἶκον ἀχαὰβ τοῦ κυρίου σου ἐκ προσώπου μου, καὶ ἐκδικήσεις τὰ αἵματα τῶν δούλων μου τῶν προφητῶν, καὶ τὰ αἵματα πάντων τῶν δούλων κυρίου
8 ἐκ χειρὸς ἰεζάβελ, * καὶ ἐκ χειρὸς ὅλου τοῦ οἴκου ἀχαάβ, καὶ ἐξολοθρεύσεις τῷ ἀχαὰβ οὐροῦντα πρὸς τοῖχον, καὶ συνεχόμενον καὶ ἐγκαταλελειμμένον ἐν ἰσραήλ.

9 * καὶ δώσω τὸν οἶκον ἀχαὰβ ὡς τὸν οἶκον ἱεροβοὰμ υἱοῦ
10 ναβάτ, καὶ ὡς τὸν οἶκον βαασὰ υἱοῦ ἀχία. * καὶ τὴν ἰεζάβελ καταφάγονται οἱ κύνες ἐν μερίδι τοῦ ἀγροῦ ἰεζραήλ, καὶ οὐκ ἔσται ὁ θάπτων. καὶ ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ ἔφυγεν.

11 * καὶ ἰοὺ ἐξῆλθε πρὸς τοὺς παῖδας τοῦ κυρίου αὐτοῦ, καὶ εἶπον αὐτῷ, εἰρήνη; καὶ εἶπεν αὐτοῖς, εἰρήνη· τί ὅτι εἰσῆλθεν ὁ ἐπίληπτος οὗτος πρὸς σέ; καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, ὑμεῖς οἴδατε τὴν ἀδολεσχίαν αὐτοῦ καὶ τὴν ἀδολεσχίαν αὐτοῦ.

29 * Et reuersus est rex Joram vt curaretur in Jezrael de plagis quibus percusserunt eum Syri in Ramath Galaad, cùm præliaretur ipse cũ Azael rege Syriæ: & Ochozias filius Joram rex Juda descendit vt videret Joram filiũ Achaab in Jezrael, quia ægrotabat ipse.

CAP. IX.

1 ET Elisæus propheta vocauit vnum filiorum prophetarum, & dixit ei, Accinge lumbum tuum, & tolle lenticulã olei quod in manu tua, & vade in Ramath Galaad. 2 * Et ingredie-
rus & videbis ibi Jeu filium Josaphat filij Na-
messi; & ingredieris & suscitabis eum de me-
dio fratrum suorum, & introduces eum in cu-
biculum de cubiculo.

3 * Et accipies lenticulam olei, & fundes su-
per caput eius: & dices, Hæc dicit Dominus, Vnxi te in regẽ super Israel; et aperies ostium, & fugies & non subsistes.

4 * Et abijt puer propheta in Ramath Galaad: 5 * Et ingressus est; & ecce principes exerci-
tus sedebant: & dixit, Verbũ mihi ad te prin-
ceps. & dixit Jeu, Ad quem ex omnibus nobis? & dixit, Ad te princeps.

6 * Et surrexit & ingressus est in domum, et effudit oleum super caput eius: & ait ei, Hæc dicit Dominus Deus Israel, Vnxi te in regem super populum Domini super Israel.

7 * Et destrues domum Achaab Domini tui de facie mea, & vlciscris sanguinem seruorum meorum prophetarum, & sanguinem omnium seruorum Domini de manu Jezabel,

8 * Et de manu omnis domus Achaab: & de-
strues Achaab mingentem ad parietem, & clau
sum & derelictum in Israel. 9 * Et dabo do-
mum Achaab sicut domum Hieroboam filij Na-
bat, & sicut domum Basa filij Achia.

10 * Et Jezabel comedent canes in parte agri Jezrael, & non erit qui sepeliat. & aperuit ostium, & fugit.

11 * Et Jeu egressus est ad seruos domini sui, & dixerũt ei, Pax? et dixit eis, Pax. quid in-
gressus est insanus iste ad te? & ait ad eos, Vos nostis virum & garrulitatem suam.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 Et redijt Ioram rex vt curaret se in Iizreghel à plagis quibus percusserant illum homines Aram in Ramatha cùm prælium committeret cum Hhazael rege Aram: & Ahhaziahu filius Ioram rex tribus domus Iehuda, descendit vt visitaret Ioram filium Ahhab, in Iizreghel, quia ægrotabat ipse.

CAP. IX.

ET Elisagh propheta vocauit vnũ è discipulis prophetarũ, & dixit ei, Accinge lumbos tuos, & accipe vas olei huius in manu tua, & ito in Ramoth Gilgad. 2 Et ibis illuc, & vide ibi Iehu filium Iehosaphat filij Nimsi: ibis *inquam* & surgere facies eum de medio fratrum suorum, & introduces illum *in* thalamum intra *alium* thalamũ. 3 Et accipies vas olei & effundes super caput illius, & dices, Sic dixit Dominus, Vnxi te vt sis rex super Israel, & aperies portam & fugies, nec respicies. 4 Et abiit adolescens discipulus prophetarum Domini in Ramoth Gilgad. 5 Et venit; & ecce magistri exercitus sedebant: & dixit, Verbum est mihi ad loquendum tecum princeps: & dixit Iehu, Cum quo nostrum omnium? & dixit, Tecum ô princeps. 6 Et surrexit & intrauit in domum, & effudit oleum super caput eius; & dixit illi, Sic dixit Dominus Deus Israel, Vnxi te vt sis rex super populum Domini, super Israel. 7 Et percuties domum Ahhab domini tui, & vlciscar vltionem sanguinis seruorum meorum prophetarum, & sanguinum omnium seruorum Domini de manu Iizebel.

8 Et peribit omnis domus Ahhab, & delebo de Ahhab cognoscentem cognitionem, & clausum & derelictum in Israel. 9 Et dabo domum Ahhab sicut domum Iarabgham filij Nebat, & sicut domum Baghassa filij Ahhiah. 10 Et Iizebel comedent canes in hæreditate Iizreghel, & non erit qui sepeliat. tunc aperuit portam & fugit. 11 Et Iehu exiit ad seruos domini sui, & dixit ei, Num est pax? ad quid venit stultus hic ad te? & dixit eis, Vos nouistis virum, & narrationem eius.

12 * וַיֹּאמְרוּ שֶׁקֶר הַגֶּד־נָא לָנוּ וַיֹּאמֶר כָּזֹאת
וְכָזֹאת אָמַר אֵלַי לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה מְשַׁחְתִּיךָ
לְמֶלֶךְ אֶל־יִשְׂרָאֵל׃
13 * וַיְמַהֲרוּ וַיִּקְחוּ אִישׁ בִּגְדוֹ וַיָּשִׂימוּ תַחְתָּיו אֶל־
גֶּרֶם הַמַּעֲלוֹת וַיִּתְקְעוּ בַשּׁוֹפָר וַיֹּאמְרוּ מָלַךְ יֵהוּא׃
14 * וַיִּתְקַשֵּׁר יֵהוּא בֶּן־יְהוֹשָׁפָט בֶּן־נִמְשִׁי אֶל־יוֹרָם
וְיוֹרָם הָיָה שֹׁמֵר בְּרָמֹת גִּלְעָד הוּא וְכָל־יִשְׂרָאֵל
מִפְּנֵי חֲזָאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם׃
15 * וַיָּשָׁב יְהוֹרָם הַמֶּלֶךְ לְהִתְרַפֵּא בְיִזְרְעֶאל מִן־
הַמַּכִּים אֲשֶׁר יַכֻּהוּ אֲרַמִּים בְּהִלָּחֲמוֹ אֶת־חֲזָאֵל מֶלֶךְ
אֲרָם וַיֹּאמֶר יֵהוּא אִם־יֵשׁ נַפְשְׁכֶם אַל־יֵצֵא פָלִיט
מִן־הָעִיר לָלֶכֶת לְגַיִד בְּיִזְרְעֶאל׃
16 * וַיִּרְכַּב יֵהוּא וַיֵּלֶךְ יִזְרְעֶאלָה כִּי יוֹרָם שֹׁכֵב שָׁמָּה
וַאֲחַזְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה יָרַד לִרְאוֹת אֶת־יוֹרָם׃
17 * וְהַצֹּפֶה עֹמֵד עַל־הַמִּגְדָּל בְּיִזְרְעֶאל וַיַּרְא אֶת־
שִׁפְעַת יֵהוּא בְּבֹאוֹ וַיֹּאמֶר שִׁפְעַת אֲנִי רֹאֶה וַיֹּאמֶר
יְהוֹרָם קַח רַכָּב וּשְׁלַח לִקְרָאתָם וְיֹאמַר הֲשָׁלוֹם׃
18 * וַיֵּלֶךְ רֹכֵב הַסּוּס לִקְרָאתוֹ וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר
הַמֶּלֶךְ הֲשָׁלוֹם וַיֹּאמֶר יֵהוּא מַה־לְּךָ וּלְשָׁלוֹם
סֹב אֶל־אַחֲרָי וַיַּגֵּד הַצֹּפֶה לֵאמֹר בָּא־הַמַּלְאָךְ
עַד־הֵם וְלֹא־שָׁב׃
19 * וַיִּשְׁלַח רֹכֵב סוּס שֵׁנִי וַיָּבֹא אֲלֵהֶם וַיֹּאמֶר
כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ שָׁלוֹם וַיֹּאמֶר יֵהוּא מַה־לְּךָ
וּלְשָׁלוֹם סֹב אֶל־אַחֲרָי׃
20 * וַיַּגֵּד הַצֹּפֶה לֵאמֹר בָּא עַד־אֲלֵיהֶם וְלֹא־שָׁב
וְהַמִּנְהָג כְּמִנְהַג יֵהוּא בֶּן־נִמְשִׁי כִּי בְשִׁגָּעוֹן יִנְהָג׃
21 * וַיֹּאמֶר יְהוֹרָם אֱסֹר וַיֶּאְסֹר רִכְבּוֹ וַיֵּצֵא יְהוֹרָם
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַאֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה אִישׁ בְּרִכְבּוֹ
וַיֵּצְאוּ לִקְרַאת יֵהוּא וַיִּמְצָאֻהוּ בְּחֶלְקַת נָבוֹת
הַיִּזְרְעֵאלִי׃

12 * At illi respõderũt, Falsum est, sed magis
narra nobis. Qui ait eis, Hæc & hæc locu
tus est mihi. Et ait, Hęc dicit Dñs, Vnxi te
13 regẽ super Israel. * Festinauerũt itaque, &
vnusquisq; tollens palliũ suũ posuerunt
sub pedibus eius in similitudinẽ tribuna-
lis, & cecinerũt tuba atq; dixerũt, Regna-
14 uit Iehu. * Coniurauit ergo Iehu filius Io
saphat filij Namsi cõtra Ioram. Porrò Io-
ram obsederat Ramoth Galaad, ipse & o-
15 mnis Israel contra Azahel regẽ Syriæ. * Et
reuersus fuerat vt curaretur in Iezrahel
propter vulnera, quia percusserant eũ Syri
prœliantem contra Azahel regem Syriæ.
Dixítq; Iehu, Si placet vobis, nemo egre-
diatur profugus de ciuitate, ne vadat &
16 nunciet in Iezrahel. * Et ascendit & profe
D ctus est in Iezrahel. Iorã enim ægrotabat
ibi, & Ochozias rex Iuda descenderat ad
17 visitãdum Ioram. * Igitur speculator qui
stabat super turrim Iezrahel, vidit glo-
bum Iehu venientis. Et ait, Video ego glo Sup. eo.
bum. Dixítque Ioram, Tolle currum, &
mitte in occursum eorum, & dicat va-
18 dens, Recté ne sunt omnia? * Abijt er-
go qui ascenderat currum in occursum
eius: & ait, Hæc dicit rex: Pacata sunt o-
mnia? Dixítque Iehu, Quid tibi & paci?
transi, & sequere me. Nunciauit quoque
speculator, dicens: Venit nuncius ad eos,
19 & non reuertitur. * Misit etiam currum
equorũ secundum. Venítq; ad eos, & ait:
Hæc dicit rex, Nunquid pax est? Et ait
Iehu, Quid tibi & paci? transi & sequere
20 me. * Nunciauit autem speculator, di-
cens: Venit vsque ad eos, & non reuerti-
tur. est autem incessus quasi incessus Iehu
filij Namsi. præceps enim graditur.
11 * Et ait Ioram, Iungite currum. Iunxe-
rúntque currum eius. Et egressus est Io-
ram rex Israel, & Ochozias rex Iuda, sin-
guli in curribus suis. Egressiqúe sunt in
occursum Iehu, & inuenerũt eum in agro
Naboth Iezraelitæ.

תרגום יונתן

12 וַאֲמַרוּ שִׁקְרָא אַתְּ אָמֵר חַוִּי כְּעַן לָנָא וַאֲמַר כְּדֵין וּכְדֵין אֲמַר לִי לְמֵימַר כִּדְנַן אֲמַר יְיָ מְשַׁחְתָּךְ לְמֶהֱוֵי מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל׃
13 וְאוֹחִיאוּ וּנְסִיבוּ גְבַר לְבוּשֵׁיהּ וְשַׁוִּיאוּ תְּחוֹתוֹהִי עַל דְּרַג שָׁעַיָּא וּתְקַעוּ בְּשׁוֹפָרָא וַאֲמַרוּ מְלַךְ יֵהוּא׃
14 וּמְרִיד יֵהוּא בַּר יְהוֹשָׁפָט בַּר נִמְשִׁי עַל יוֹרָם וְיוֹרָם הֲוָה נָטִיר בְּרָמוֹת גִּלְעָד הוּא וְכָל יִשְׂרָאֵל מִקֳּדָם חֲזָאֵל מַלְכָּא דַאֲרָם׃
15 וְתָב יְהוֹרָם מַלְכָּא לְאִיתֵּסָאָה בְּיִזְרְעֶאל מִן מַחֲתָא דִמְחַהִי אֱנַשׁ אֲרָם כַּד אַגִּיחַ קְרָבָא עִם חֲזָאֵל מַלְכָּא דַאֲרָם וַאֲמַר יֵהוּא אִם
רַעֲוָא נַפְשְׁכוֹן לָא יִפּוֹק מְשֵׁיזְבָא מִן קַרְתָּא לְמֵיזַל לְחַוָּאָה בְּיִזְרְעֶאל׃ 16 וּרְכִיב יֵהוּא וַאֲתָא לְיִזְרְעֶאל אֲרֵי יוֹרָם שְׁכִיב תַּמָּן
וַאֲחַזְיָה מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה נְחַת לְמִסְעַר יַת יוֹרָם׃
17 וְסַכְוָאָה קָאִים עַל מִגְדְּלָא בְּיִזְרְעֶאל וַחֲזָא יַת מַשְׁרְיַת יֵהוּא בְּמֵיתוֹהִי וַאֲמַר מַשְׁרְיַת אֲנָא חָזֵי וַאֲמַר יְהוֹרָם דְּבַר רִכְבָא וּשְׁלַח
לְקַדְמוּתְהוֹן וְיֵימַר הַשְׁלָם׃ 18 וַאֲזַל רָכִיב סוּסְיָא לְקַדְמוּתֵיהּ וַאֲמַר כִּדְנַן אֲמַר מַלְכָּא הַשְׁלָם וַאֲמַר יֵהוּא מָה לָךְ וְלִשְׁלָם אִסְתְּחַר
לַאֲחוֹרַי וְחַוֵּי סַכְוָאָה לְמֵימַר אֲתָא אִיזְגַּדָּא עַד לְוַתְהוֹן וְלָא תָב׃ 19 וּשְׁלַח רָכִיב סוּסְיָא תִּנְיָנָא וַאֲתָא לְוַתְהוֹן וַאֲמַר כִּדְנַן אֲמַר מַלְכָּא
הַשְׁלָם וַאֲמַר יֵהוּא מָה לָךְ וְלִשְׁלָם אִסְתְּחַר לַאֲחוֹרַי׃ 20 וְחַוִּי סַכְוָאָה לְמֵימַר אֲתָא עַד לְוַתְהוֹן וְלָא תָב וְדַבָּרָא כְּדַבָּרָא דְיֵהוּא בַּר
נִמְשִׁי אֲרֵי בְּנִיחַ מְדַבַּר׃ 21 וַאֲמַר יְהוֹרָם אִיזְדְּרַז וְטַקֵּיס רְתִיכֵיהּ וּנְפַק יְהוֹרָם מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וַאֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה גְבַר
בִּרְתִיכֵיהּ וּנְפַקוּ לְקַדְמוּת יֵהוּא וְאַשְׁכְּחוּהִי בְּאַחְסָנַת נָבוֹת יִזְרְעֶאלָה׃

12 * Et dixerunt, Iniustum, sed nuncia nobis: 12
& ait eis, Sic & sic locutus est ad me, dicens:
Hæc dicit Dominus, Vnxi te in regem super
populum meum Israel.

13 * Et audientes festinauerunt & acceperunt 13
vir vestem suam, & posuerunt sub Ieu super
ascensum graduum, & cecinerunt in cornu;
& dixerunt, Regnauit Ieu.

14 * Et conuersus est Ieu filius Iosaphat filij Na 14
messi contra Ioram; & Joram custodiebat in
Ramath Galaad ipse & omnis Israel à facie
Azael regis Syriæ.

15 * Et reuersus fuit rex Joram vt curaretur 15
in Jezrael à vulneribus quibus percusserant
eum Syri, quum præliabatur ipse cum Azael
rege Syriæ: & dixit Ieu, Si habetis vos ani-
mam vestram mecum, non egrediatur saluus
de ciuitate vt vadat & nunciet in Jezrael.

16 * Et ascendit Ieu & profectus est in Jez- 16
rael, quia Joram curabatur in Jezrael, &
Ochozias rex Juda descendit ad videndũ Jorã.

17 * Et speculator stabat super turrim in Jez- 17
rael et vidit puluerem turbæ Ieu quum venie-
bat ipse, & dixit: Turbam ego video: & di-
xit Joram, Accipite ascensorem equi, & mitti-
te in occursum eorum, & dicat, Si pax.

18 * Et abijt ascensor equi in occursum eius, & 18
dixit: Hæc dicit rex, Si pax: & dixit Ieu,
Quid tibi et paci? reuertere in posteriora mea.
& nunciauit speculator, dicens: Venit nuncius
vsque ad eos & non reuersus est.

19 * Et misit ascensorem equi secundum, & 19
venit vsque ad eos; & ait, Hæc dicit rex, Si
pax? & dixit Ieu, Quid tibi & paci? reuer-
tere in posteriora mea.

20 * Et nunciauit speculator, dicens: Venit & 20
iste vsque ad eos, & non reuersus est: & in-
cessus quasi incessus Ieu filij Namessi, quia in-
cedebat.

21 * Et ait Joram, Jungite currus. & iunxe- 21
runt; & egressus est Joram rex Israel, &
Ochozias rex Juda, vir in curru suo in occur-
sum Ieu, & inuenerunt eum in parte Nabuth
Jezraelitæ.

12 * καὶ εἶπον, ἄδικον, ἀλλὰ ἀνάγγειλον ἡμῖν· καὶ εἶπεν
αὐτοῖς, ὅτω καὶ ὅτως ἐλάλησε πρός με, λέγων· τάδε
λέγει κύριος, κέχρικά σε εἰς βασιλέα ἐπὶ τὸν λαόν μου
ἰσραήλ.

13 * καὶ ἀκέσαντες ἔσπευσαν Ϛ ἔλαβον ἀνὴρ τὸ ἱμάτιον
αὐτοῦ Ϛ ἔθηκαν ὑποκάτωθεν ἰὼ ἐπὶ γαρὲμ τῶν ἀναβαθ-
μῶν· Ϛ ἐσάλπισαν ἐν κερατίνῃ, Ϛ εἶπον· ἐβασίλευσεν ἰώ.

14 * καὶ συνεστράφη ἰὼ υἱὸς ἰωσαφὰτ υἱοῦ ναμεσσὶ ἐπὶ
ἰωράμ· Ϛ ἰωρὰμ ἐφύλασσεν ἐν ραμὰθ γαλαὰδ αὐτὸς
Ϛ πᾶς ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου ἀζαὴλ βασιλέως συρίας.

15 * καὶ ἐπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς ἰωρὰμ ἰατρεύθηναι ἐν
ἰεζραὴλ ἀπὸ τῶν πληγῶν ὧν ἐπάταξαν αὐτὸν Φ σύροι
ἐν τῷ πολεμεῖν αὐτὸν μετὰ ἀζαὴλ βασιλέως συρίας· Ϛ
εἶπεν ἰώ, εἰ ἔχετε ὑμεῖς τὴν ψυχὴν ὑμῶν μετ' ἐμοῦ, μὴ
ἐξερχέσθω διασωζόμενος ἐκ τῆς πόλεως τοῦ πορευθῆ-
ναι καὶ ἀπαγγεῖλαι ἐν ἰεζραήλ.

16 * καὶ ἐπέβη ἰὼ καὶ ἐπορεύθη εἰς ἰεζραήλ, διότι ἰωρὰμ
ἐθεραπεύετο ἐν ἰεζραήλ· καὶ ὀχοζίας βασιλεὺς ἰούδα
κατέβη ἰδεῖν τὸν ἰωράμ.

17 * καὶ ὁ σκοπὸς εἱστήκει ἐπὶ πύργου ἐν ἰεζραὴλ Ϛ εἶδε
τὸν κονιορτὸν τοῦ ὄχλου ἰὼ ἐν τῷ προσαγινέσθαι αὐτόν· καὶ
εἶπεν, ὄχλον ἐγὼ ὁρῶ· καὶ εἶπεν ἰωράμ, λάβετε ἐπιβά-
την ἵππου, καὶ ἀποστείλατε εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν, καὶ
εἰπάτω, εἰ εἰρήνη.

18 * καὶ ἐπορεύθη ὁ ἐπιβάτης τοῦ ἵππου εἰς ἀπάντησιν
αὐτοῦ· καὶ εἶπεν, τάδε λέγει ὁ βασιλεύς, εἰ εἰρήνη· καὶ
εἶπεν ἰώ, τί σοι καὶ εἰρήνη; ἐπίστρεφε εἰς τὰ ὀπίσω μου· καὶ
ἀπήγγειλεν ὁ σκοπὸς, λέγων· ἦλθεν ὁ ἄγγελος ἕως αὐ-
τῶν καὶ οὐκ ἀνέστρεψε.

19 * Ϛ ἀπέστειλεν ἀναβάτην ἵππου δεύτερον καὶ ἦλθεν ἕως
αὐτῶν· Ϛ εἶπεν, τάδε λέγει ὁ βασιλεύς, εἰ εἰρήνη· καὶ εἶπεν
ἰώ, τί σοι καὶ εἰρήνη; ἐπίστρεφε εἰς τὰ ὀπίσω μου.

20 * καὶ ἀνήγγειλεν ὁ σκοπὸς, λέγων· ἦλθεν καὶ οὐκ ἔως
αὐτῶν καὶ οὐκ ἀνέστρεψεν· καὶ ἡ ἀγωγὴ ὡς ἀγωγὴ ἰὼ
υἱοῦ ναμεσσί, διότι ἐν παραλλαγῇ ἤλαυ.

21 * καὶ εἶπεν ἰωράμ, ζεύξατε ἅρματα· Ϛ ἔζευξαν· Ϛ
ἐξῆλθεν ἰωρὰμ βασιλεὺς ἰσραὴλ, Ϛ ὀχοζίας βασιλεὺς
ἰούδα, ἀνὴρ ἐν τῷ ἅρματι αὐτοῦ εἰς ἀπάντησιν ἰὼ· Ϛ εὗρον
αὐτὸν ἐν τῇ μερίδι ναβὼθ τοῦ ἰεζραηλίτου.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et dixerunt, Falsum tu dicis; indica nunc nobis. & dixit, Sic & sic dixit mihi, dicendo: Sic dixit Dominus, Vnxi te vt sis rex super Israel. 13 Et festinauerunt, & acceperunt quisque vestimentum suum, & posuerunt subter eum in gradu horarum, & clanxerunt buccina, & dixerunt, Regnat Iehu. 14 Et rebellauit Iehu filius Iosaphat, filij Nimsi, in Ioram: & Ioram custodierat Ramoth Gilghad, ipse & omnis Israel à facie Hhazahel regis Aram. 15 Et redierat Iehoram rex vt curaretur in Iizreghel à plagis quibus percusserant eum homines Aram, cùm iniret bellum cum Hhazael rege Aram: & dixit Iehu, Si voluntas est animæ vestræ, non exibit euadens ex vrbe qui exeat vt indicet in Iizreghel.

16 Et equitauit Iehu & venit in Iizreghel, quia Ioram cubabat ibi, & Ahhaziah rex tribus domus Iehudah descenderat ad visitandum Ioram. 17 Et speculator stabat super turrem in Iizreghel, & vidit turmam Iehu cùm veniret ille: & dixit, Turmam ego video: & dixit Ioram, Accipe currum, & mitte in occursum eorum, & dicat, Num pax est?

18 Et iuit eques in occursum eius, & dixit: Sic dixit rex, Num est pax? & dixit Iehu, Quid tibi & paci? reuertere post me: & indicauit speculator, dicendo: Venit nuntius vsque ad eos, sed non redit.

19 Et misit equitem secundum & venit ad illos, & dixit, Sic dixit rex, Num est pax? & dixit Iehu, Quid tibi & paci? reuertere post me. 20 Et indicauit speculator, dicendo, Venit ad illos, sed non redit: & ducatus est sicut ducatus Iehu filij Nimsi, quia in quiete ducit. 21 Et dixit Ioram, Expedi. & parauit currum eius, & exiuit Ioram rex Israel, & Ahhaziahu rex tribus domus Iehudah, quisque in curru suo, & exierunt in occursum Iehu, & inuenerunt illum in hæreditate Naboth Iizreghelæi.

22 * וַיְהִי כִּרְאוֹת יְהוֹרָם אֶת־יֵהוּא וַיֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם
יֵהוּא וַיֹּאמֶר מָה הַשָּׁלוֹם עַד־זְנוּנֵי אִיזֶבֶל אִמֶּךָ
23 וְכִשְׁפֶּיהָ הָרַבִּים׃ * וַיַּהֲפֹךְ יְהוֹרָם יָדָיו וַיָּנָס
וַיֹּאמֶר אֶל־אֲחַזְיָהוּ מִרְמָה אֲחַזְיָהוּ׃
24 * וְיֵהוּא מִלֵּא יָדוֹ בַּקֶּשֶׁת וַיַּךְ אֶת־יְהוֹרָם בֵּין
זְרֹעָיו וַיֵּצֵא הַחֵצִי מִלִּבּוֹ וַיִּכְרַע בְּרִכְבּוֹ׃
25 * וַיֹּאמֶר אֶל־בִּדְקַר שָׁלִשׁ הַשְׁלִכֵהוּ
בְּחֶלְקַת שְׂדֵה נָבוֹת הַיִּזְרְעֵאלִי כִּי זָכֹר אֲנִי וְאַתָּה
אֵת רֹכְבִים צְמָדִים אַחֲרֵי אַחְאָב אָבִיו וַיהוָה נָשָׂא
עָלָיו אֶת־הַמַּשָּׂא הַזֶּה׃
26 * אִם־לֹא אֶת־דְּמֵי נָבוֹת וְאֶת־דְּמֵי בָנָיו רָאִיתִי
אֶמֶשׁ נְאֻם־יְהוָה וְשִׁלַּמְתִּי לְךָ בַּחֶלְקָה הַזֹּאת נְאֻם־
יְהוָה וְעַתָּה שָׂא הַשְׁלִכֵהוּ בַּחֶלְקָה כִּדְבַר יְהוָה׃
27 * וַאֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה רָאָה וַיָּנָס דֶּרֶךְ בֵּית הַגָּן
וַיִּרְדֹּף אַחֲרָיו יֵהוּא וַיֹּאמֶר גַּם־אֹתוֹ הַכֻּהוּ אֶל־
הַמֶּרְכָּבָה בְּמַעֲלֵה־גוּר אֲשֶׁר אֵת־יִבְלְעָם וַיָּנָס
מְגִדּוֹ וַיָּמָת שָׁם׃
28 * וַיַּרְכִּבוּ אֹתוֹ עֲבָדָיו יְרוּשָׁלַ‍ִם וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ
בְּקִבְרָתוֹ עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד׃
29 * וּבִשְׁנַת אַחַת־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְיוֹרָם בֶּן־אַחְאָב
30 מָלַךְ אֲחַזְיָהוּ עַל־יְהוּדָה׃ * וַיָּבוֹא יֵהוּא יִזְרְעֶאלָה
וְאִיזֶבֶל שָׁמְעָה וַתָּשֶׂם בַּפּוּךְ עֵינֶיהָ וַתֵּיטֶב אֶת־
רֹאשָׁהּ וַתַּשְׁקֶף בְּעַד הַחַלּוֹן׃
31 * וְיֵהוּא בָּא בַּשָּׁעַר וַתֹּאמֶר הֲשָׁלוֹם זִמְרִי הֹרֵג
32 אֲדֹנָיו׃ * וַיִּשָּׂא פָּנָיו אֶל־הַחַלּוֹן וַיֹּאמֶר מִי אִתִּי
מִי וַיַּשְׁקִפוּ אֵלָיו שְׁנַיִם שְׁלֹשָׁה סָרִיסִים׃
33 * וַיֹּאמֶר שִׁמְטוּהָ וַיִּשְׁמְטוּהָ וַיִּזֶּה מִדָּמָהּ אֶל־הַקִּיר
34 וְאֶל־הַסּוּסִים וַיִּרְמְסֶנָּה׃ * וַיָּבֹא וַיֹּאכַל וַיֵּשְׁתְּ
וַיֹּאמֶר פִּקְדוּ־נָא אֶת־הָאֲרוּרָה הַזֹּאת וְקִבְּרוּהָ כִּי
בַת־מֶלֶךְ הִיא׃

REGVM II. Translat. B. Hierony. *Jehu.*

12 * Cúmq; vidiſſet Ioram Iehu, dixit, Pax
eſt Iehu? At ille reſpondit, Quæ pax? Ad-
huc fornicationes Iezabel matris tuæ, &
23 veneficia eius multa vigent. *Conuertit
aũt Ioram manum ſuam, & fugiens ait ad
24 Ochoziam, Inſidię Ochozia. *Porrò Iehu
tetẽdit arcũ manu, & percuſsit Ioram in-
ter ſcapulas, & egreſſa eſt ſagitta per cor
25 eius, ſtatímque corruit in curru ſuo. *Di-
xítq; Iehu ad Badacher ducẽ: Tolle proij-
ce eum in agro Naboth Iezrahelitæ. Me- 3. Reg. 21. f
F mini enim quando ego & tu ſedentes in
curru ſequebamur Achab patrem huius,
quòd Dñs onus hoc leuauerit ſuper eum,
26 dicens: *Si non pro ſanguine Naboth &
pro ſanguine filiorũ eius quem vidi heri,
ait Dominus, reddam tibi in agro iſto, di-
cit Dñs. Nunc ergo tolle & proijce eum in
27 agro iuxta verbum Dñi. *Ochozias auté
rex Iuda vidés hoc, fugit per viam domus
horti, perſecutúſque eſt eum Iehu: & ait,
Etiã hunc percutite in curru ſuo. Et per-
cuſſerunt eũ in aſcéſu Gaber qui eſt iuxta
Ieblaam. Qui fugit in Mageddo, & mor-
28 tuus eſt ibi. *Et impoſuerunt eũ ſerui eius
ſuper currũ ſuũ, & tulerunt in Ieruſalem,
ſepelierúntque in ſepulchro cum patribus
29 ſuis in ciuitate Dauid. *Anno vndecimo
Iorã filij Achab regis Iſrael, regnauit O-
30 chozias ſuper Iudã. *Venítq; Iehu in Iez-
rahel. Porrò Iezabel, introitu eius audito,
depinxit oculos ſuos ſtibio, & ornauit ca-
31 put ſuũ, & reſpexit per feneſtram *Ingre- 3. Reg. 16. c
G dientem Iehu per portã, & ait: Nunquid
pax poteſt eſſe Zamri qui interfecit dñm
32 ſuum? *Leuauítq; Iehu faciem ſuã ad fe-
neſtrã; & ait, Quę eſt iſta? Et inclinauerũt
33 ſe ad eũ duo vel tres eunuchi. *At ille di-
xit eis, Præcipitate eam deorſum. Et præci
pitauerunt eã, aſperſúſq; eſt ſanguine pa-
ries, & equorũ vngulæ cõculcauerunt eã.
34 *Cúmq; introgreſſus eſſet vt comederet,
biberétque, ait, Ite & videte maledictã il-
lam, & ſepelite eam, quia filia regis eſt.

תרגום יונתן

22 וַהֲוָה כַּד חֲזָא יְהוֹרָם יָת יֵהוּא וַאֲמַר הַשְׁלָם יֵהוּא עַד טַעֲוָת אִיזֶבֶל אִמָּךְ וְחַרְשָׁהָא סַגִּיאִין׃
23 וְאִתְחֲזַר יוֹרָם לַאֲחוֹרוֹהִי וַאֲמַר לַאֲחַזְיָה נִיכְלָא אֲחַזְיָה׃ 24 וְיֵהוּא מַלֵּא יְדֵיהּ בְּקַשְׁתָּא וּמְחָא יָת יוֹרָם בֵּין דְּרָעוֹהִי וּנְפַק
גֵּירָא מִלְּבֵיהּ וּכְרַע בְּרִתְכֵיהּ׃ 25 וַאֲמַר לְבִדְקַר גְּבָרֵיהּ סַב רְמַהִי בְּאַחְסַנַת חֲקַל נָבוֹת יִזְרְעֶאלָה אֲרֵי דַכִּיר אֲנָא וְאַתְּ כַּד הֲוֵינָא רְכִיבִין
זוֹגָא חַד אָזְלִין בָּתַר אַחְאָב אֲבוּהִי וּמִן קֳדָם יְיָ אִתְנְטַל עֲלוֹהִי מְטַל נְבוּאָתָא הָדֵין׃ 26 אִם לָא יָת דְּמֵי נָבוֹת וְיָת דְּמֵי בְנוֹהִי גְּלֵן
קֳדָמוֹהִי בְּקָרִיב אֲמַר יְיָ וַאֲשַׁלֵּם לָךְ בְּאַחְסַנְתָּא הָדָא אֲמַר יְיָ וּכְעַן סַב רְמַהִי בְּאַחְסַנְתָּא כְּפִתְגָמָא דַּייָ׃ 27 וַאֲחַזְיָה מַלְכָּא דְּבֵית
יְהוּדָה חֲזָא וְאִסְתְּלַק בְּאוֹרַח בֵּית גִּינְּתָא וְרַדַף בָּתְרוֹהִי יֵהוּא וַאֲמַר אַף יָתֵיהּ מְחוֹהִי בִּרְתִיכָא בְּמַסְקָנָא דְּגוּר דְּעִם יִבְלְעָם וַאֲפַךְ לְמִגְדּוֹ וּמִית תַּמָּן׃
28 וְאַחֲיתוּ יָתֵיהּ עַבְדּוֹהִי בִּירוּשְׁלֶם וּקְבָרוּ יָתֵיהּ בִּקְבוּרְתֵּיהּ עִם אֲבָהָתוֹהִי בְּקִרְתָּא דְּדָוִד׃
29 וּבְשַׁנְתָּ חַדָּא עֲשַׂרְ שְׁנִין לְיוֹרָם בַּר אַחְאָב מַלְכָא דְיִשְׂרָאֵל מְלַךְ אֲחַזְיָה עַל דְּבֵית יְהוּדָה׃
30 וַאֲתָא יֵהוּא לְיִזְרְעֶאל וְאִיזֶבֶל שְׁמַעַת וְכַחֲלַת בְּצִדְיָא עֵינָהָא וְתַקֵּינַת יָת רֵישַׁהּ וְאִסְתְּכִיאַת מִן חֲרַכָּא׃
31 וְיֵהוּא עַל בְּתַרְעָא וַאֲמָרַת הַשְׁלָם זִמְרִי קָטִיל יָת רִבּוֹנֵיהּ׃ 32 וּזְקַף אַפּוֹהִי לַחֲרַכָּא וַאֲמַר מַן הָכָא מַן וְאִסְתְּכִיאוּ לְוָתֵיהּ תְּרֵין
חֲלָתָא גוּאִין׃ 33 וַאֲמַר מַגְרוּהָא וּמַגְרוּהָא וּנְדָא מִדְּמָהּ עַל כְּתָלָא וְעַל סוּסָוָתָא וְדַשׁוּהָא׃
34 וְעַל וַאֲכַל וּשְׁתִי וַאֲמַר סָעֲרוּ כְעַן יָת אַרְורְתָּא הָדָא וּקְבוּרוּהָא אֲרֵי בַּת מַלְכָא הִיא׃

22 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς εἶδεν ἰωραὰμ τὸν ἰού· καὶ εἶπεν, εἰ εἰρηνη ἰού; καὶ εἶπεν ἰού, τί σοι καὶ εἰρήνη; αἱ πορνεῖαι ἰεζάβελ τῆς μητρός σου καὶ τὰ φαρμακα αὐτῆς τὰ πολλά.

23 ‡ καὶ ἐπέστρεψεν ἰωραὰμ τὰς χεῖρας αὐτοῦ τοῦ φυγεῖν· 24 καὶ εἶπεν πρὸς ὀχοζίαν, δόλος ὀχοζία. ‡ καὶ ἰοὺ ἐπλήρωσεν τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐν τῷ τόξῳ, καὶ ἐπάταξεν τὸν ἰωραὰμ ἀνὰ μέσον τῶν βραχιόνων αὐτοῦ, καὶ ἐξῆλθε τὸ βέλος διὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ, καὶ ἔκαμψεν ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ.

25 ‡ καὶ εἶπεν ἰοὺ πρὸς βαδεκὰρ τὸν τριστάτην αὐτοῦ, ἆρον καὶ ῥῖψον αὐτὸν ἐν τῇ μερίδι τοῦ ἀγροῦ ναβουθ τοῦ ἰζραηλίτου, διότι μέμνημαι ἐγώ, ὅτε ἐγὼ καὶ σὺ ἐπιβεβηκότες ἐπὶ ζεύγους ὀπίσω ἀχαὰβ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ κύριος ἔλαβεν ἐπ' αὐτὸν τὸ λῆμμα τοῦτο, λέγων·

26 ‡ εἰ μὴ τὰ αἵματα ναβουθ καὶ τὰ αἵματα τῶν υἱῶν αὐτοῦ εἶδον ἐχθές, φησὶ κύριος, καὶ ἀνταποδώσω σοι ἐν τῇ μερίδι ταύτῃ, λέγει κύριος· καὶ νῦν ἄρατε καὶ ῥῖψατε αὐτὸν ἐν τῇ μερίδι κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου.

27 ‡ καὶ ὀχοζίας βασιλεὺς ἰούδα εἶδεν καὶ ἔφυγεν ὁδὸν βαιθαγαν· καὶ κατεδίωξεν ἰοὺ ὀπίσω αὐτοῦ· καὶ εἶπεν, καί γε αὐτὸν παταξατε αὐτὸν ἐπὶ τῷ ἅρματι ὄντα ἐν τῇ ἀναβάσει γώρ, ἥ ἐστιν τοῦ ἰεβλααμ· καὶ ἔφυγεν ὀχοζίας 28 εἰς μαγεδδώ, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ. ‡ καὶ ἀνήνεγκαν αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν μετὰ τῶν 29 πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυίδ. ‡ καὶ ἐν ἔτει ἑνδεκάτῳ ἰωραὰμ βασιλέως ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν ὀχοζίας ἐπὶ ἰούδαν.

30 ‡ καὶ ἦλθεν ἰοὺ εἰς ἰεζραήλ· καὶ ἤκουσεν ἰεζάβελ, καὶ ἐστιβάσατο τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἐκόσμησεν τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, καὶ διέκυψεν διὰ τῆς θυρίδος.

31 ‡ καὶ ἰοὺ εἰσεπορεύετο ἐν τῇ πόλει· καὶ αὐτὴ εἶπεν, εἰ εἰρηνη ζαμβρὶ ὁ φονεὺς τοῦ κυρίου αὐτοῦ;

32 ‡ καὶ ἐπῆρεν ἰοὺ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὴν θυρίδα, καὶ εἶδεν αὐτήν· καὶ εἶπεν, τίς εἶ σύ, κατάβηθι πρός με· καὶ ἐξέκυψαν πρὸς αὐτὸν δύο εὐνοῦχοι αὐτῆς.

33 ‡ καὶ εἶπεν ἰού, καταπατήσατε αὐτὴν, καὶ ἔρριψαν αὐτὴν, καὶ ἐραντίσθη τὸ αἷμα αὐτῆς πρὸς τὸν τοῖχον καὶ πρὸς τοὺς ἵππους, καὶ συνεπάτησαν αὐτήν.

34 ‡ καὶ εἰσῆλθεν ἰοὺ καὶ ἔφαγεν καὶ ἔπιεν, καὶ εἶπεν, ἐπισκέψασθε δὴ τὴν κεκατηραμμένην ταύτην, καὶ θάψατε αὐτήν, ὅτι θυγάτηρ βασιλέως ἐστίν.

‡ *Et factum est vt vidit Joram Jeu: & dixit, Si pax Jeu? & dixit Jeu, Quid tibi & pax? fornicationes Jezabel matris tuæ & veneficia eius multa.*

‡ *Et conuertit Joram manus suas vt fugeret: & dixit ad Ochoziam, Dolus Ochozia.*

‡ *Et Jeu impleuit manus suas in arcu, & percussit Joram inter brachia eius, & egressa est sagitta per cor eius, & incuruauit se super genua sua.* ‡ *Et dixit Jeu ad Badecar Tristatam suum, Tolle & proïjce eum in parte agri Nabuth Jzraelitæ, quia memini ego, quando ego & tu ascendentes super currum post Achab patrem eius, & Dominus cepit super eum assumptionem hanc, dicens:* ‡ *Si quidem sanguines Nabuth & sanguines filiorum eius vidi heri, ait Dominus, & reddam tibi in parte hac, ait Dominus: & nunc tollite & proïjcite eum in parte iuxta verbum Domini.*

‡ *Et Ochozias rex Juda vidit et fugit viam domus horti; & persecutus est Jeu post eum: & ait, Etiam ipsum percutite eum in curru existentem in ascensu Gur, quæ est Jeblaam, & fugit Ochozias in Mageddo, & mortuus est ibi.* ‡ *Et attulerunt eū serui eius in Hierusalem, & sepelierunt eum cum patribus suis in ciuitate Dauid.*

‡ *Et in anno vndecimo Joram regis Jsrael regnauit Ochozias super Judan.*

‡ *Et venit Jeu in Jezrael: & audiuit Jezabel, & stibio depinxit oculos suos, & ornauit caput suum, & inclinauit se per fenestram.*

‡ *Et Ieu ingressus est in ciuitatem: & ipsa dixit, Si pax Zambri qui interfecit dominum suum?* ‡ *Et leuauit Jeu oculos suos ad fenestram, & vidit eam: & dixit, Quis es tu? descende ad me; & inclinauerunt se ad eum duo eunuchi eius.*

‡ *Et dixit Jeu, Præcipitate eam. & proiecerunt eam, & aspersus est sanguis eius ad parietem & ad equos, & conculcauerunt eam.*

‡ *Et ingressus est Jeu & comedit & bibit: & ait, Animaduertite iam maledictam hanc, & sepelite eam, quia filia regis est.*

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[22] Et fuit cùm vidisset Ioram Iehu, dixit, Num est pax Iehu? & dixit, Quæ pax? adhuc fornicationes Iizebel matris tuæ, & maleficia eius multa. [23] Et reuersus est Ioram retro se, & *terga* vertit, & dixit ad Ahhaziah, Dolus Ahhaziah. [24] Et Iehu impleuit manum suam arcu, & percussit Ioram inter brachia eius, & exijt sagitta ex corde eius, & curuatus est in curru suo.

[25] Et dixit ad Bedkar fortem suum, Accipe, proijce illum in hæreditatem agri Naboth Iizreghelæi; nam memini, ego & tu, cùm equitaremus in iugo vno ambulantes post Ahhab patrem eius, à Domino latum esse super eum onus prophetiæ huius.

[26] Nisi sanguis Naboth, & sanguis filiorum eius reueletur ante me in proximo, dixit Dominus, & rependam tibi in hæreditate hac, dixit Dominus. Et nunc accipe, proijce illum in hæreditatem iuxta verbum Domini. [27] Et Ahhaziah rex tribus domus Iehudah, vidit & vertit *terga* per viam domus horti, & persequutus est post eum Iehu: & dixit, Etiam eum percutite in curru in ascensu Gur, quæ est iuxta Iiblagham; & vertit *terga* in Megiddo, & mortuus est ibi.

[28] Et detulerunt illum serui eius in Ierusalem, & sepelierunt eum in sepulchro suo cum patribus suis in ciuitate Dauid.

[29] Et anno vndecimo annorum Ioram filij Ahhab regis Israel regnauit Ahhaziah super *populum* domus Iehudah.

[30] Et venit Iehu in Iizreghel, & Iizebel audiuit, & fucauit stibio oculos suos, & composuit caput suum & prospexit de fenestra.

[31] Et Iehu intrauit portam. & dixit *illa*, Num est pax Zimri, occisor domini sui? [32] Et sustulit faciem suam ad fenestram, & dixit, Quis est hîc? quis? & prospexerunt ad eum duo *aut* tres eunuchi. [33] Et dixit, Deijcite eam. & deiecerunt illam, & aspersum est ex sanguine eius super parietem & super equos, & conculcauerunt eam. [34] Et ingressus comedit & bibit: & dixit, Visitate nunc maledictam istam; & sepelite eam, quia filia regis illa est.

35 * וַיֵּלְכוּ לְקָבְרָהּ וְלֹא־מָצְאוּ בָהּ כִּי אִם־הַגֻּלְגֹּלֶת
וְהָרַגְלַיִם וְכַפּוֹת הַיָּדָיִם׃
36 * וַיָּשֻׁבוּ וַיַּגִּידוּ לוֹ וַיֹּאמֶר דְּבַר־יְהוָה הוּא אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּיַד־עַבְדּוֹ אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי לֵאמֹר בְּחֶלְקַת
יִזְרְעֶאל יאכְלוּ הַכְּלָבִים אֶת־בְּשַׂר אִיזָבֶל׃
37 * וְהָיְתָה נִבְלַת אִיזֶבֶל כְּדֹמֶן עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה
בְּחֶלְקַת יִזְרְעֶאל אֲשֶׁר לֹא־יאמְרוּ זֹאת אִיזָבֶל׃

יוד

1 * וְלְאַחְאָב שִׁבְעִים בָּנִים בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּכְתֹּב יֵהוּא
סְפָרִים וַיִּשְׁלַח שֹׁמְרוֹן אֶל־שָׂרֵי יִזְרְעֶאל הַזְּקֵנִים
2 וְאֶל־הָאֹמְנִים אַחְאָב לֵאמֹר׃ * וְעַתָּה כְּבֹא
הַסֵּפֶר הַזֶּה אֲלֵיכֶם וְאִתְּכֶם בְּנֵי אֲדֹנֵיכֶם וְאִתְּכֶם
הָרֶכֶב וְהַסּוּסִים וְעִיר מִבְצָר וְהַנָּשֶׁק׃
3 * וּרְאִיתֶם הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר מִבְּנֵי אֲדֹנֵיכֶם וְשִׂמְתֶּם
4 עַל־כִּסֵּא אָבִיו וְהִלָּחֲמוּ עַל־בֵּית אֲדֹנֵיכֶם׃ * וַיִּרְאוּ
מְאֹד מְאֹד וַיֹּאמְרוּ הִנֵּה שְׁנֵי הַמְּלָכִים לֹא עָמְדוּ
5 לְפָנָיו וְאֵיךְ נַעֲמֹד אֲנָחְנוּ׃ * וַיִּשְׁלַח אֲשֶׁר־
עַל־הַבַּיִת וַאֲשֶׁר עַל־הָעִיר וְהַזְּקֵנִים וְהָאֹמְנִים
אֶל־יֵהוּא לֵאמֹר עַבְדְּךָ אֲנָחְנוּ וְכֹל אֲשֶׁר־תֹּאמַר
אֵלֵינוּ נַעֲשֶׂה לֹא־נַמְלִיךְ אִישׁ הַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עֲשֵׂה׃
6 * וַיִּכְתֹּב אֲלֵיהֶם סֵפֶר שֵׁנִית לֵאמֹר אִם־לִי אַתֶּם
וְלְקֹלִי אַתֶּם שֹׁמְעִים קְחוּ אֶת־רָאשֵׁי אַנְשֵׁי בְנֵי־
אֲדֹנֵיכֶם וּבֹאוּ אֵלַי כָּעֵת מָחָר יִזְרְעֶאלָה וּבְנֵי הַמֶּלֶךְ
שִׁבְעִים אִישׁ אֶת־גְּדֹלֵי הָעִיר מְגַדְּלִים אוֹתָם׃
7 * וַיְהִי כְּבֹא הַסֵּפֶר אֲלֵיהֶם וַיִּקְחוּ אֶת־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ
וַיִּשְׁחֲטוּ שִׁבְעִים אִישׁ וַיָּשִׂימוּ אֶת־רָאשֵׁיהֶם
בַּדּוּדִים וַיִּשְׁלְחוּ אֵלָיו יִזְרְעֶאלָה׃
8 * וַיָּבֹא הַמַּלְאָךְ וַיַּגֶּד־לוֹ לֵאמֹר הֵבִיאוּ רָאשֵׁי בְנֵי־
הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר שִׂימוּ אוֹתָם שְׁנֵי צִבְרִים פֶּתַח הַשַּׁעַר
עַד־הַבֹּקֶר׃

35 * Cùmq; issent vt sepelirent eam, non 3.Reg. 21.f Sup.cod.
inuenerunt nisi caluariam & pedes, &
36 summas manus. * Reuersíque nunciauerunt ei. Et ait Iehu, Sermo Domini est
quem locutus est per seruum suũ Heliam
Thesbytem, dicens: In agro Iezrahel co-
37 medent canes carnes Iezabel. * Et erunt
carnes Iezabel sicut stercus super faciem
terrę in agro Iezrahel, ita vt prætereuntes
dicant; Hæccine est illa Iezabel?

CAP. X.

1 ERant autem Achab septuaginta filij in Iud.10.g
A Samaria. Scripsit ergo Iehu literas, &
misit in Samariam ad optimates ciuitatis,
& ad maiores natu, & ad nutricios Achab,
2 dicens: * Statim vt acceperitis literas has
qui habetis filios dñi vestri, & currus &
equos, & ciuitates firmas, & arma:
3 * Eligite melioré & eum qui vobis placuerit de filijs domini vestri, & eũ ponite
super soliũ patris sui, & pugnate pro do-
4 mo domini vestri. * Timuerunt illi vehementer, & dixerunt, Ecce duo reges non
potuerũt stare coram eo, & quomodo nos
5 valebimus resistere? * Miserunt ergo prępositi domus, & præfecti ciuitatis, & maiores natu, & nutricij ad Iehu, dicẽtes: Serui
B tui sumus, quæcunque iusseris, faciemus,
nec constituemus nobis regem. quæcun-
6 que tibi placent fac. * Rescripsit autem
eis literas secundò, dicens: Si mei estis &
obeditis mihi; tollite capita filiorum domini vestri, & venite ad me hac eadem hora cras in Iezrahel. Porrò filij regis septuaginta viri apud optimates ciuitatis nu-
7 triebantur. * Cúmque venissent literæ
ad eos, tulerunt filios regis, & occiderunt
septuaginta viros, & posuerunt capita
eorum in cophinis, & miserunt ad eum
8 in Iezrahel. * Venit autem nuncius
ad eum, & indicauit ei, dicens: Attulerũt
capita filiorum regis. Qui respondit: Ponite ea ad duos aceruos iuxta introitum
portæ vsque manè.

תרגום יונתן

35 וַאֲזָלוּ לְמִקְבְּרָהּ וְלָא אַשְׁכַּחוּ בָהּ אֱלָהַיִן גֻּלְגַּלְתָּא וְרַגְלַיָּא וּפִיסַת יְדָיָא׃
36 וְתָבוּ וְחַוִּיאוּ לֵיהּ וַאֲמַר פִּתְגָמָא דְיָיָ הוּא דְמַלֵּיל בְּיַד
עַבְדֵּיהּ אֵלִיָּה דְמִתּוֹשָׁב לְמֵימַר בְּאַחְסָנַת יִזְרְעֶאל יֵיכְלוּן כַּלְבַיָּא יַת בְּשָׂרָא דְאִיזָבֶל׃
37 וּתְהֵי נְבִילְתָא דְאִיזֶבֶל כְּזִבְלָא מְבַדַּר עַל אַפֵּי חַקְלָא
בְּאַחְסָנַת יִזְרְעֶאל דְּלָא יֵימְרוּן דָּא אִיזָבֶל׃

יוד

2 וּלְאַחְאָב שִׁבְעִין בְּנִין בְּשֹׁמְרוֹן וְכָתַב יֵהוּא אִיגְּרִין וְשַׁדַּר לְשֹׁמְרוֹן לְרַבְרְבֵי יִזְרְעֶאל לְסָבַיָּא וּלְתוּרְבִינַיָּא דְאַחְאָב לְמֵימַר׃ 2 וּכְעַן
כְּמֵיתֵי אִגַּרְתָּא הָדָא לְוָתְכוֹן וְעִמְּכוֹן בְּנֵי רִיבוֹנְכוֹן וְעִמְּכוֹן רְתִיכִין וְסוּסָיָן וְקִרְוִין כְּרִיכָן וּמָנֵי זַיְנָא׃ 3 וְתָחְזוֹן דְּתַקִּין וּדְכָשֵׁר מִבְּנֵי רִבוֹנְכוֹן
וּתְשַׁוּוֹן עַל כָּרְסֵי מַלְכוּתָא דַּאֲבוּהִי וְתַגִּיחוּן קְרַב עַל בֵּית רִבוֹנְכוֹן׃ 4 וּדְחִילוּ לַחֲדָא לַחֲדָא וַאֲמָרוּ הָא תְרֵין מַלְכִין לָא יְכִילוּ לְמֵיקָם
קֳדָמוֹהִי וְאֵיכְדֵין נְקוּם אֲנַחְנָא׃ 5 וּשְׁלַח דְּמֶמְנָא עַל בֵּיתָא וּדִי מְמֻנָּא עַל קִרְתָּא וְסָבַיָּא וְתוּרְבִינַיָּא לְוָת יֵהוּא לְמֵימַר עַבְדָךְ אֲנַחְנָא וְכֹל
דְּתֵימַר לָנָא נַעְבֵּיד לָא נַמְלֵךְ גְּבַר דְּתַקִּין בְּעֵינָךְ עֲבֵיד׃ 6 וּכְתַב לְהוֹן אִגַּרְתָּא תִּנְיָנוּת לְמֵימַר אִם דִּילִי אַתּוּן וּמִנִּי אַתּוּן מְקַבְּלִין סַבּוּ
יַת רֵישֵׁי גַּבְרֵי בְּנֵי רִבוֹנְכוֹן וְתֵיתוֹן לְוָתִי כְּעִדָּנָא הָדֵין מְחַר יִזְרְעֶאל וּבְנֵי מַלְכָּא שִׁבְעִין גַּבְרָא יַת רַבְרְבֵי קַרְתָּא מְרַבָּן יַתְהוֹן׃ 7 וַהֲוָה
כְּמֵיתֵי אִגַּרְתָּא לְוָתְהוֹן וּדְבַרוּ יַת בְּנֵי מַלְכָּא וּנְכַסוּ שִׁבְעִין גַּבְרָא וְשַׁוִּיאוּ יַת רֵישֵׁיהוֹן כְּסַלַּיָּא וְשַׁדַּרִינוּן לְוָתֵיהּ לְיִזְרְעֶאל׃ 8 וַאֲתָא אִיזְדָּנָא
וְחַוִּי לֵיהּ לְמֵימַר אַיְתִיאוּ רֵישֵׁי בְּנֵי מַלְכָּא וַאֲמַר שַׁוּוּ יַתְהוֹן תְּרֵין דְּגוּרִין בְּמַעֲלָנָא דְתַרְעָא עַד צַפְרָא׃

‡ *Et abierunt vt ſepelirent eam, & non* 35
inuenerunt in ea niſi caluariam & pedes, &
extrema manuum. ‡ *Et reuerſi ſunt & nun-* 36
ciauerunt ei: & ait Jeu, Verbum Domini eſt
hoc quod locutus eſt in manu ſerui ſui Heliæ
Thesbytæ, dicens: In parte Jezrael comedent
canes carnes Jezabel.
‡ *Et erit morticinium Jezabel vt ſtercus ſu-* 37
per faciem agri in parte Jezrael, vt non dicant,
Hæc Jezabel.

CAP. X.

ET *Achaab ſeptuaginta filij in Samaria, &* 1
ſcripſit Jeu literas, & miſit in Samariam
ad principes ciuitatis, & ad maiores natu, &
ad nutricios filiorum Achaab, dicens:
‡ *Et nunc vt venerint literæ iſtæ ad vos,* 2
& vobiſcum filij domini veſtri, & vobiſ-
cum currus & equi & ciuitates munitæ
& arma.
‡ *Et videbitis bonum & rectum in filijs* 3
domini veſtri, & conſtituite eum ſuper ſolium
patris ſui, & pugnate pro domo domini veſtri.
‡ *Et timuerunt nimis & dixerũt, Ecce duo* 4
reges non ſteterunt contra faciem eius, et quo-
modo nos ſtabimus?
‡ *Et miſerunt qui ſuper domum & qui ſu-* 5
per ciuitatem & maiores natu & nutricij ad
Jeu dicẽtes, Nos ſerui tui, & omnia quæcunq;
dixeris nobis, faciemus, et non regem conſtitue-
mus vllum: bonum in oculis tuis faciemus.
‡ *Et ſcripſit ad eos Jeu literas ſecũdò, dicẽs,* 6
Si mei eſtis vos, & vocem meam auditis, tolli-
te capita virorum filiorum domini veſtri, et af-
ferte ad me vt hora hæc cras in Jezrael: & fi-
lij regis erant ſeptuaginta viri, quos adulti ciui-
tatis nutriebant eos.
‡ *Et factum eſt vt venit ad eos epiſtola, &* 7
ceperũt filios regis et occiderũt eos ſeptuaginta
viros, & poſuerunt capita eorum in cartallis,
& miſerunt ei in Jezrael.
‡ *Et venit nuncius & nunciauit ei dicens,* 8
Tulerunt capita filiorum regis. & dixit Jeu,
Ponite ea duos aceruos iuxta portam ciuitatis
vſque mane.

35 ‡ ϗ ἐπορεύθησαν θάψαι αὐτήν, ϛ οὐχ εὗρον ἐν αὐτῇ
ἀλλ' ἢ τὸ κρανίον ϗ τοὺς πόδας ϗ τὰ ἴχνη τῶν χειρῶν.
36 ‡ ϛ ἐπέστρεψαν ϛ ἀνήγγειλαν αὐτῷ· ϛ εἶπεν ἰού, ῥῆμα
κυρίου ἐστὶ τοῦτο ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ Θ δούλου αὐτοῦ ἠλίου
τοῦ Θεσβύτου, λέγων· ἐν τῇ μερίδι ἰεζραὴλ καταφάγου-
37 σιν ℗ κύνες τὰς σάρκας ἰεζάβελ. ‡ ϗ ἔσαι τὸ θνη-
σιμαῖον ἰεζάβελ ὡς κοπρία ἐπὶ προσώπου Θ ἀγροῦ ἐν
τῇ μερίδι ἰεζραήλ, ὥστε μὴ εἰπεῖν, αὕτη ἰεζάβελ.

ι'.

1 ‡ Καὶ τῷ ἀχαὰβ ἑβδομήκοντα υἱοὶ ἐν σαμαρείᾳ· ϛ
ἔγραψεν ἰοὺ βιβλίον, ϛ ἀπέστειλεν εἰς σαμάρειαν πρὸς
τοὺς ἄρχοντας τ πόλεως ϛ πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους ϗ
πρὸς τοὺς ἀνατρόφους τῶν υἱῶν ἀχαάβ, λέγων·
2 ‡ ϗ νῦν ὡς ἂν ἔλθῃ τὸ βιβλίον τοῦτο πρὸς ὑμᾶς, ϗ
μεθ' ὑμῶν ℗ υἱοὶ τοῦ κυρίου ὑμῶν, ϛ μεθ' ὑμῶν τὰ ἅρμα-
τα ϛ ℗ ἵπποι ϛ πόλεις ὀχυραὶ ϛ ὅπλα.
3 ‡ ϗ ὄψεσθε τὸν ἀγαθὸν, ϛ εὐθὺν ἐν τοῖς υἱοῖς Θ κυρίου
ὑμῶν, ϛ καθήσατε αὐτὸν ἐπὶ τὸν θρόνον Θ πατρὸς αὐ-
4 τοῦ, ϛ πολεμεῖτε ὑπὲρ τοῦ οἴκου Θ κυρίου ὑμῶν. ‡ ϛ ἐφο-
βήθησαν σφόδρα, ϛ εἶπον· ἰδοὺ ℗ δύο βασιλεῖς οὐκ ἔστη-
σαν κτ πρόσωπον αὐτοῦ, ϛ πῶς ἡμεῖς στησόμεθα;
5 ‡ ϛ ἀπέστειλαν οἱ ἐπὶ τοῦ οἴκου ϛ οἱ ἐπὶ τ πόλεως, ϛ ℗
πρεσβύτεροι ϛ ℗ ἀνατρόφοι ἰοὺ, λέγοντες· ἡμεῖς δοῦ-
λοί σου, ϛ πάντα ὅσα ἂν εἴπῃς ἡμῖν ποιήσομεν, ϛ οὐ βασι
λεύσομεν οὐδένα, τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου ποιήσομεν.
6 ‡ ϗ ἔγραψεν πρὸς αὐτοὺς ἰοὺ βιβλίον δεύτερον, λέ-
γων· εἰ ἐμοὶ ἐστὲ ὑμεῖς, ϗ τῆς φωνῆς μου ἀκούετε, λά-
βετε κεφαλὰς ἀνδρῶν υἱῶν τοῦ κυρίου ὑμῶν, ϛ ἐνέγκατε
πρός με εἰς ἡ ὥρα αὕτη αὔριον εἰς ἰεζραήλ· ϗ ℗ υἱοὶ
τοῦ βασιλέως ἦσαν ἑβδομήκοντα ἄνδρες, οἳ ℗ ἀνδρες τ
πόλεως ἐξέτρεφον αὐτούς.
7 ‡ ϗ ἐγένετο ὡς ἦλθε πρὸς αὐτοὺς τὸ βιβλίον, ϛ ἔλα-
βον τοὺς υἱοὺς Θ βασιλέως ϛ ἔσφαξαν αὐτοὺς ἑβδομήκον-
τα ἄνδρας, ϛ ἔθηκαν τὰς κεφαλὰς αὐτῶν εἰς καρτάλ-
λοις, ϗ ἀπέστειλαν αὐτῷ εἰς ἰεζραήλ.
8 ‡ ϗ ἦλθεν ἄγγελ℗ ϗ ἀπήγγειλεν αὐτῷ, λέγων·
ἤνεγκαν τὰς κεφαλὰς τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως· ϗ εἶπεν
ἰού, θέτε αὐτὰς δύο βουνοὺς πρὸ τ θύρου τῆς πό-
λεως ἕως πρωΐ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

35 Et iuerunt vt ſepelirent illam, & non repererunt in illa niſi caluariam & pedes, & extremitates manuum.
36 Et redierunt & indicauerunt illi, & dixit, Verbum Domini eſt, quod locutus eſt in eo ſeruus eius Eliah, qui erat ex Thoſab, dicendo: In hæreditate Iizreghel comedent canes carnem Iizebel. 37 Et erit cadauer Iizebel ſicut ſtercus diſperſum ſuper faciem agri in hæreditate Iizreghel, ita vt non dicant, Hæc eſt Iizebel.

CAP. X.

ET Ahhab erant ſeptuaginta filij in Somron: & ſcripſit Iehu epiſtolas, & miſit in Somron ad magnates Iizreghel, ad ſenes, & ad nutricios Ahhab, dicendo: 2 Et nunc cùm venerit epiſtola hæc ad vos; & vobiſcum ſunt filij domini veſtri, & vobiſcum currus & equi, & vrbes munitæ, & vaſa armorum. 3 Et videatis quis aptior, & quis gratior ſit de filijs domini veſtri, & ponatis *eum* ſuper ſolium regni patris eius: & inite bellum pro domo domini veſtri. 4 Et timuerunt vehementiſſimè, & dixerunt, Ecce duo reges non potuerunt ſtare ante eum, & quomodo ſtabimus nos? 5 Et miſit qui præpoſitus erat ſuper domum, & qui præpoſitus erat ſuper ciuitatẽ, & ſenes & nutricij ad Iehu, dicendo: Serui tui ſumus, & omnia quæ dixeris nobis faciemus: non regem ſtatuemus quemquam: quod rectum eſt in oculis tuis, fac. 6 Et ſcripſit illis epiſtolam ſecundò, dicendo: Si mei vos eſtis, & mihi obeditis, accipite capita virorum filiorũ domini veſtri, & afferte ad me iuxta tempus hoc cras in Iizreghel; & filij regis erant ſeptuaginta viri cum magiſtris ciuitatis nutrientibus eos. 7 Et fuit vt venit epiſtola ad illos, acceperunt filios regis, & iugulauerunt ſeptuaginta viros, & poſuerunt capita eorum in caniſtris: & miſerunt illa ad illum in Iizreghel. 8 Et venit nuncius & indicauit ei, dicendo, Attulerunt capita filiorum regis. & dixit, Ponite illos in duos aceruos in introitu portæ vſque ad auroram.

9 * וַיְהִי בַבֹּקֶר וַיֵּצֵא וַיַּעֲמֹד וַיֹּאמֶר אֶל־כָּל־הָעָם
צַדִּקִים אַתֶּם הִנֵּה אֲנִי קָשַׁרְתִּי עַל־אֲדֹנִי וָאַהַרְגֵהוּ
וּמִי הִכָּה אֶת־כָּל־אֵלֶּה׃
10 * דְּעוּ אִפּוֹא כִּי לֹא יִפֹּל מִדְּבַר יְהוָה אַרְצָה אֲשֶׁר־
דִּבֶּר יְהוָה עַל־בֵּית אַחְאָב וַיהוָה עָשָׂה אֵת אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּיַד עַבְדּוֹ אֵלִיָּהוּ׃
11 * וַיַּךְ יֵהוּא אֵת כָּל־הַנִּשְׁאָרִים לְבֵית־אַחְאָב
בְּיִזְרְעֶאל וְכָל־גְּדֹלָיו וּמְיֻדָּעָיו וְכֹהֲנָיו עַד־בִּלְתִּי
12 הַשְׁאִיר־לוֹ שָׂרִיד׃ * וַיָּקָם וַיָּבֹא וַיֵּלֶךְ שֹׁמְרוֹן
הוּא בֵּית־עֵקֶד הָרֹעִים בַּדָּרֶךְ׃
13 * וַיֵּהוּא מָצָא אֶת־אֲחֵי אֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה
וַיֹּאמֶר מִי אַתֶּם וַיֹּאמְרוּ אֲחֵי אֲחַזְיָהוּ אֲנַחְנוּ וַנֵּרֶד
לִשְׁלוֹם בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ וּבְנֵי הַגְּבִירָה׃
14 * וַיֹּאמֶר תְּפָשֵׂם חַיִּים וַיִּתְפְּשׂוּם חַיִּים וַיִּשְׁחָטוּם
אֶל־בּוֹר בֵּית־עֵקֶד אַרְבָּעִים וּשְׁנַיִם אִישׁ וְלֹא־
15 הִשְׁאִיר אִישׁ מֵהֶם׃ * וַיֵּלֶךְ מִשָּׁם וַיִּמְצָא
אֶת־יְהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב לִקְרָאתוֹ וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר
אֵלָיו הֲיֵשׁ אֶת־לְבָבְךָ יָשָׁר כַּאֲשֶׁר לְבָבִי עִם־
לְבָבֶךָ וַיֹּאמֶר יְהוֹנָדָב יֵשׁ וְיֵשׁ תְּנָה אֶת־יָדֶךָ וַיִּתֵּן
יָדוֹ וַיַּעֲלֵהוּ אֵלָיו אֶל־הַמֶּרְכָּבָה׃
16 * וַיֹּאמֶר לְכָה אִתִּי וּרְאֵה בְקִנְאָתִי לַיהוָה וַיַּרְכִּבוּ
17 אֹתוֹ בְּרִכְבּוֹ׃ * וַיָּבֹא שֹׁמְרוֹן וַיַּךְ אֶת־כָּל־
הַנִּשְׁאָרִים לְאַחְאָב בְּשֹׁמְרוֹן עַד־הִשְׁמִדּוֹ כִּדְבַר
יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל־אֵלִיָּהוּ׃
18 * וַיְקַבֵּץ יֵהוּא אֶת־כָּל־הָעָם וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
אַחְאָב עָבַד אֶת־הַבַּעַל מְעָט יֵהוּא יַעַבְדֶנּוּ הַרְבֵּה׃
19 * וְעַתָּה כָּל־נְבִיאֵי הַבַּעַל כָּל־עֹבְדָיו וְכָל־כֹּהֲנָיו
קִרְאוּ אֵלַי אִישׁ אַל־יִפָּקֵד כִּי־זֶבַח גָּדוֹל לִי לַבַּעַל כֹּל
אֲשֶׁר־יִפָּקֵד לֹא יִחְיֶה וְיֵהוּא עָשָׂה בְעָקְבָּה לְמַעַן
הַאֲבִיד אֶת־עֹבְדֵי הַבָּעַל׃

9 * Cúmque diluxiſſet, egreſſus eſt, & ſtans dixit ad omnẽ populum, Iuſti eſtis. Si ego coniuraui cõtra dñm meũ & interfeci eũ,
10 quis percuſſit omnes hos? * Videte ergo nunc, quoniã non cecidit de ſermonibus C Dñi in terram quos locutus eſt Dñs ſuper
domũ Achab, & Dñs fecit quod locutus
11 eſt in manu ſerui ſui Heliæ. * Percuſsit igitur Iehu oẽs qui reliqui erãt de domo Achab in Iezrael, & vniuerſos optimates eius & notos, & ſacerdotes, donec non re-
12 manerẽt ex eo reliquiæ. * Et ſurrexit & venit in Samariã. Cúmq; veniſſet ad camerã
13 paſtorũ in via, * Inuenit fratres Ochoziæ regis Iuda: dixítque ad eos, Quinam eſtis vos? Qui reſponderunt, Fratres Ochoziæ regis ſumus, & deſcendimus ad ſalutan-
14 dos filios regis & filios reginæ. * Qui ait, Cõprehendite eos viuos. Quos cùm comprehendiſſent viuos, iugulauerunt eos in ciſterna iuxta camerã, quadraginta duos viros, & non reliquit ex eis quenquam.
15 *Cúmq; abiiſſet inde, inuenit Ionadab filium Rechab in occurſum ſibi. & bene-
D dixit ei. Et ait Iehu ad eum, Nunquid eſt cor tuum rectum cum corde meo, ſicut cor meũ cum corde tuo? Et ait Ionadab, Eſt. Si eſt, inquit, da mihi manum tuam. Qui dedit ei manum ſuam. At ille leuauit
16 eum ad ſe in currũ. *Dixítq; ad eum, Veni mecũ & vide zelum meũ pro Dño. Et im-
17 poſitum in curru ſuo, * duxit in Samariã. Et percuſsit omnes qui reliqui fuerant de Achab in Samaria vſque ad vnum, iuxta verbũ Dñi quod locutus eſt per Heliam.
18 * Congregauit ergo Iehu omnẽ populum, & dixit ad eos, Achab coluit Baal pa- 3. Reg. 16. g
19 rum, ego aũt colam eũ ampliùs. * Nunc igitur omnes prophetas Baal, & vniuerſos ſeruos eius, & cũctos ſacerdotes ipſius vocate ad me. nullus ſit qui nõ veniat. ſacrificiũ enim grãde eſt mihi Baal. Quicunq; defuerit, non viuet. Porrò Iehu faciebat hoc inſidiosè, vt diſpderet cultores Baal.

תרגום יונתן

9 וַהֲוָה בְּצַפְרָא וּנְפַק וְקָם וַאֲמַר לְכָל עַמָּא זַכָּאִין אַתּוּן הָא אֲנָא מְרֵדִית עַל רִבּוֹנִי וּקְטַלְתֵּיהּ מַן קְטַל יָת כָּל אִלֵּין׃
10 דְּעוּ כְעַן אֲרֵי לָא בְּטִיל מִפִּתְגָמָא דַיְיָ עַל בֵּית אַחְאָב וַיְיָ קַיֵּים יָת דְּמַלֵּיל בְּיַד עַבְדֵּיהּ אֵלִיָּהוּ׃
11 וּמְחָא יֵהוּא יָת כָּל דְּאִשְׁתְּאַרוּ לְבֵית אַחְאָב בְּיִזְרְעֶאל וְכָל רַבְרְבוֹהִי וְקָרִיבוֹהִי וְחַבְרוֹהִי עַד דְּלָא אִשְׁתְּאַר לֵיהּ מְשֵׁיזִיב׃
12 וְקָם וַאֲתָא וַאֲזַל לְשֹׁמְרוֹן הוּא בֵּירַת כְּנִישַׁת רָעַיָא בְּאָרְחָא׃
13 וְיֵהוּא אַשְׁכַּח יָת אֲחֵי אֲחַזְיָה מַלְכָּא דְּבֵירַת יְהוּדָה וַאֲמַר מַן אַתּוּן וַאֲמַרוּ אֲחֵי אֲחַזְיָה אֲנַחְנָא וּנְחָתְנָא לְמִסְעַר שְׁלָם בְּנֵי מַלְכָּא
וּבְנֵי מַלְכְּתָא׃ 14 וַאֲמַר אֲחוֹדוּנוּן כַּד חַיִּין וּכְסוּנוּן כַּד חַיִּין וּכְסוּנוּן לְגוֹב בֵּי כְנִישָׁא אַרְבְּעִין וּתְרֵין גַּבְרָא וְלָא אִשְׁתְּאַר אֱנָשׁ מִנְּהוֹן׃
15 וַאֲזַל מִתַּמָּן וְאַשְׁכַּח יָת יְהוֹנָדָב בַּר רֵכָב לְקַדְמוּתֵיהּ וּשְׁאִיל בִּשְׁלֵמֵיהּ וַאֲמַר לֵיהּ הַאִית לְבָךְ כָּשַׁר כְּמָא דִלְבִּי עִם לְבָךְ וַאֲמַר יְהוֹנָדָב אִית
וְאִית הַב יָת יְדָךְ וִיהַב יְדֵיהּ וְאַסְקֵיהּ לְוָתֵיהּ לְרָתִיכָא׃ 16 וַאֲמַר אֱתָא עִמִּי וַחֲזֵי בְּקִנְאָתִי דַּאֲנָא מְקַנֵּי קֳדָם יְיָ וְאַחִיתוּ יַתֵּיהּ בִּרְתִּיכֵיהּ׃
17 וַאֲתָא לְשֹׁמְרוֹן וּמְחָא יָת כָּל דְּאִשְׁתְּאַרוּ לְאַחְאָב בְּשֹׁמְרוֹן עַד דְּיֵשֵׁיצֵיהּ כְּפִתְגָמָא דַיְיָ דְּמַלֵּיל עִם אֵלִיָּהוּ׃
18 וְכַנֵּשׁ יֵהוּא יָת כָּל עַמָּא וַאֲמַר לְהוֹן אַחְאָב פָּלַח יָת בַּעְלָא זְעֵיר וְיֵהוּא יִפְלְחִנֵּיהּ סַגִּיא׃
19 וּכְעַן כָּל נְבִיֵּי בַּעְלָא וְכָל פָּלְחוֹהִי וְכָל כּוּמְרוֹהִי זַמִּינוּ לִי אֱנַשׁ לָא יִשְׁגֵּא אֲרֵי דַּבַח רַב לִי לְבַעְלָא וְכָל דְּיִשְׁגֵּא לָא יִתְקַיֵּים וְיֵהוּא עֲבַד
בְּחֻכְמָה בְּדִיל לְאַבָּדָא יָת פָּלְחֵי בַּעְלָא׃

Et factum est manè, & egressus stetit in porta ciuitatis: & dixit ad omnem populum, Iusti vos. ecce ego conuersus sum contra meum dominum, & interfeci eum; & istos omnes quis percussit?

Videte quia non cadet de sermonibus Domini super terram, quos locutus est contra domum Achaab, & fecit Dominus quæcunque locutus est in manu serui sui Heliæ.

Et percussit Jeu omnes qui reliqui fuerant in domo Achaab in Jezrael, & omnes adultos eius, & omnes notos eius, & sacerdotes eius, donec non remanerent ex eo reliquiæ.

Et surrexit & abijt Jeu in Samariam, & ipse erat in via Bethacad pastorum.

Et inuenit fratres Ochoziæ regis Juda, & dixit, Quinã vos? & dixerunt, Fratres Ochoziæ nos, & descendimus in pacem filiorum regis & filiorum reginæ. *Et dixit Ieu, Comprehendite eos viuos. & comprehenderunt eos & iugulauerunt eos in Bethacad quadraginta & duos viros, & non reliquit ex eis quenquã.*

Et abijt inde Jeu, & inuenit Jonadab filium Rechab in via in occursum eius, & benedixit ei: & dixit ad eum Jeu, Si est rectum cor tuum cũ corde meo, sicut est meũ cor cum corde tuo? & dixit Jonadab, Est: & dixit ei Jeu, Si est, da manum tuam. & dedit manum suam. & imposuit eum ad se super currum.

Et dixit ad eum, Veni mecum, & vide cùm zelauerim ego Domino. et imposuit eum in curru suo. *Et ingressus est in Samariam, & percussit omnes qui reliqui fuerant Achaab in Samaria, donec deleret ipse, iuxta verbũ Domini, quod locutus est ad Heliam.*

Et congregauit Jeu omnem populum, & dixit ad eos, Achaab seruiuit Baal parum, & ego seruiam ei multùm.

Et nunc vocate ad me omnes prophetas Baal & sacerdotes ipsius, & omnes seruos eius, vir non relinquatur ex eis; quia sacrificium grande ego facio Baal: omnis qui defuerit, non viuet: & Jeu fecit in dolo, vt disperderet omnes seruos Baal.

9 καὶ ἐγένετο πρωὶ καὶ ἐξελθὼν καλέσῃ ἐν τῇ πύλῃ τ πόλεως, καὶ εἶπε πρὸς πάντα τὸν λαόν, δίκαιοι ὑμεῖς· ἰδὲ ἐγὼ συνεσχέφλευ ἐπὶ τὸν ἐμαυτοῦ κύριον, καὶ ἀπέκτεινα αὐτόν, καὶ τούτους πάντας τίς ἐπάταξεν;

10 ἴδετε ὅτι ἐ πεσεῖται ἀπὸ τῶν λόγων κυρίου ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν ἐλάλησεν κ͞ς ἐ οἴκου αχααβ· καὶ ἐποίησεν κύριος ὅσα ἐλάλησεν ἐν χειρὶ ἐ δούλου αὐτοῦ ἠλίου.

11 καὶ ἐπάταξεν ἰὲ πάντας οὓς κατελειφθέντας ἐν τῷ οἴκῳ αχααβ ἐν ἰεζραήλ, καὶ πάντας οὓς ἀδρεὺς αὐτοῦ, καὶ πάντας οὓς γνωστὰς αὐτοῦ, καὶ οὓς ἱερεῖς αὐτοῦ, ἕως ἐ μὴ καταλειφθῆναι αὐτοῦ κατάλειμμα.

12 καὶ ἀνέστη καὶ ἐπορεύθη ἰὲ εἰς σαμάρειαν· καὶ αὐτὸς ἦν
13 ἐν τῇ ὁδῷ βαιθακὰδ τῶν ποιμένων. καὶ εὗρε οὓς ἀδελφοὺς ὀχοζίου ἐ βασιλέως ἰούδα· καὶ εἶπεν, τίνες ὑμεῖς; καὶ εἶπον, ἀδελφοὶ ὀχοζίου ἡμεῖς, καὶ κατέβημεν εἰς εἰρηνεύειν τῶν υἱῶν ἐ βασιλέως καὶ τῶν υἱῶν τ δυναστευόντων.

14 καὶ εἶπεν ἰέ, συλλάβετε αὐτοὺς ζῶντας· καὶ συνέλαβον αὐτούς, καὶ ἔσφαξαν αὐτοὺς ἐν βαιθακὰδ τεσσαράκοντα καὶ δύο ἀνδρας, καὶ ὐ κατέλιπεν ἐξ αὐτῶν οὐδένα.

15 καὶ ἐπορεύθη ἐκεῖθεν ἰέ, καὶ εὗρε τὸν ἰωναδὰβ υἱὸν ῥηχὰβ ἐν τῇ ὁδῷ εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησεν αὐτόν· καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ἰέ, εἰ ἔστιν εὐθεῖα ἡ καρδία σου μετ τ καρδίας μου, καθὼς ἐστιν ἡ ἐμὴ καρδία μετ τῆς καρδίας σου; καὶ εἶπεν ἰωναδάβ, ἔστιν· καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰέ, εἰ ἔστι, δός τὴν χεῖρά σου· καὶ ἐπέδωκε τὴν χεῖρα αὐτοῦ· καὶ ἀνεβίβασεν αὐ-
16 τὸν πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἅρμα. καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, δεῦρο μετ' ἐμοῦ, καὶ ἴδε ἐν τῷ ζηλῶσαί με τῷ κυρίῳ· καὶ ἐπεκάθισεν αὐτὸν ἐν τῷ ἅρματι αὐτοῦ.

17 καὶ εἰσῆλθεν εἰς σαμάρειαν, καὶ ἐπάταξεν πάντας οὓς ὑπολελειμμένους ἐ αχααβ ἐν σαμαρείᾳ, ἕως ἐ ἀφανίσαι αὐτὸν κ͞ς τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν πρὸς ἠλίαν.

18 καὶ συνήθροισεν ἰὲ πάντα τὸν λαόν· καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, αχααβ ἐδούλευσεν τῷ βάαλ ὀλίγα, καὶ ἐγὼ δου-
19 λεύσω αὐτῷ πολλά. καὶ νῦν καλέσατε πρός με πάντας οὓς προφήτας τοῦ βάαλ καὶ οὓς ἱερεῖς αὐτοῦ, καὶ πάντας οὓς δούλους αὐτοῦ· ἀνὴρ μὴ ἀπολειφθήτω ἐξ αὐτῶν, ὅτι θυσίαν μεγάλην ἐγὼ ποιῶ τῷ βάαλ· πᾶς ὃς ἂν ἀπολειφθῇ, ἀζήσεται· καὶ ἰὲ ἐποίησεν ἐν πλάνῃ, ἵνα ἀπολέσῃ πάντας οὓς δούλους τοῦ βάαλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Et fuit in aurora, exijt & stetit, dixítque omni populo, Innoxij estis: ecce ego rebellaui in dominum meum & occidi eum, quis occidit omnes hos? [10] Cognoscite nunc quòd non otiosum fuit de verbo Domini, vnum, quod locutus est Dominus contra domum Ahhab; & Dominus firmauit id quod locutus fuerat per manum serui sui Eliah. [11] Et percussit Iehu omnes qui relicti fuerant domui Ahhab in Iizreghel, & omnes magnates eius, & propinquos eius, & socios eius, quoad non relictus est illi qui euaderet. [12] Et surrexit & venit, iuítque in Somron ipse *iuxta* domum congregationis pastorum in via.

[13] Et Iehu inuenit fratres Ahhaziah regis tribus domus Iehudah: & dixit, Quinam estis? & dixerunt, Fratres Ahhaziah sumus, & descendimus ad visitandum in pace filios regis & filios reginæ. [14] Et dixit, Comprehendite illos viuos. & comprehenderunt illos viuos, & iugulauerunt illos ad cisternam domus congregationis quadraginta & duos viros; & non relictus est vllus ex eis.

[15] Et abijt inde & inuenit Iehonadab filium Recab in occursum suum, & optauit ei pacem: & dixit illi, Num est cor tuum rectum sicut cor meum cum corde tuo? & dixit Iehonadab, Est. Si est; da manum tuam. & dedit manum suam. & ascendere fecit illum ad se in currum. [16] Et dixit, Veni mecum, & vide zelum meum quem ego zelo ante Dominum. & imposuerunt illum in currum eius. [17] Et venit in Somron, & percussit omnes qui relicti fuerant de Ahhab in Somron quoad exterminauit illum iuxta verbum Domini quod locutus fuerat cum Eliah. [18] Et congregauit Iehu omnem populum: & dixit illis, Ahhab coluit Baghla parùm, at Iehu colet eum multùm. [19] Et nunc omnes prophetas Baghla, & omnes famulos eius, & omnes sacerdotes eius vocate mihi; nemo deficiat, quia sacrificium est magnum mihi ad Baghla: & omnis qui deficiet, non superstes erit. & Iehu fecit callidè, vt perderet cultores Baghla.

20 * וַיֹּאמֶר יֵהוּא קַדְּשׁוּ עֲצָרָה לַבַּעַל וַיִּקְרָאוּ׃
21 * וַיִּשְׁלַח יֵהוּא בְּכָל־יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ כָל־עֹבְדֵי
הַבַּעַל וְלֹא־נִשְׁאַר אִישׁ אֲשֶׁר לֹא־בָא וַיָּבֹאוּ בֵּית
הַבַּעַל וַיִּמָּלֵא בֵית־הַבַּעַל פֶּה לָפֶה׃
22 * וַיֹּאמֶר לַאֲשֶׁר עַל־הַמֶּלְתָּחָה הוֹצֵא לְבוּשׁ לְכֹל
עֹבְדֵי הַבָּעַל וַיֹּצֵא לָהֶם הַמַּלְבּוּשׁ׃
23 * וַיָּבֹא יֵהוּא וִיהוֹנָדָב בֶּן־רֵכָב בֵּית הַבָּעַל וַיֹּאמֶר
לְעֹבְדֵי הַבַּעַל חַפְּשׁוּ וּרְאוּ פֶּן־יֶשׁ־פֹּה עִמָּכֶם מֵעַבְדֵי
יְהוָה כִּי אִם־עֹבְדֵי הַבַּעַל לְבַדָּם׃
24 * וַיָּבֹאוּ לַעֲשׂוֹת זְבָחִים וְעֹלוֹת וְיֵהוּא שָׂם־לוֹ
בַחוּץ שְׁמֹנִים אִישׁ וַיֹּאמֶר הָאִישׁ אֲשֶׁר־יִמָּלֵט מִן־
הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא עַל־יְדֵיכֶם נַפְשׁוֹ תַּחַת
25 נַפְשׁוֹ׃ * וַיְהִי כְּכַלֹּתוֹ לַעֲשׂוֹת הָעֹלָה וַיֹּאמֶר
יֵהוּא לָרָצִים וְלַשָּׁלִשִׁים בֹּאוּ הַכּוּם אִישׁ אַל־יֵצֵא
וַיַּכּוּם לְפִי־חָרֶב וַיַּשְׁלִכוּ הָרָצִים וְהַשָּׁלִשִׁים וַיֵּלְכוּ
עַד־עִיר בֵּית־הַבָּעַל׃
26 * וַיֹּצִאוּ אֶת־מַצְּבוֹת בֵּית־הַבַּעַל וַיִּשְׂרְפוּהָ׃
27 * וַיִּתְּצוּ אֵת מַצְּבַת הַבָּעַל וַיִּתְּצוּ אֶת־בֵּית הַבַּעַל
וַיְשִׂימֻהוּ לְמֹחֳרָאוֹת עַד־הַיּוֹם׃
28 * וַיַּשְׁמֵד יֵהוּא אֶת־הַבַּעַל מִיִּשְׂרָאֵל׃
29 * רַק חֲטָאֵי יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־
יִשְׂרָאֵל לֹא־סָר יֵהוּא מֵאַחֲרֵיהֶם עֶגְלֵי הַזָּהָב אֲשֶׁר
30 בֵּית־אֵל וַאֲשֶׁר בְּדָן׃ * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־יֵהוּא
יַעַן אֲשֶׁר־הֱטִיבֹתָ לַעֲשׂוֹת הַיָּשָׁר בְּעֵינַי כְּכֹל אֲשֶׁר
בִּלְבָבִי עָשִׂיתָ לְבֵית אַחְאָב בְּנֵי רְבִעִים יֵשְׁבוּ לְךָ
31 עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל׃ * וְיֵהוּא לֹא שָׁמַר לָלֶכֶת
בְּתוֹרַת־יְהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־לְבָבוֹ לֹא סָר
מֵעַל חַטֹּאות יָרָבְעָם אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃
32 * בַּיָּמִים הָהֵם הֵחֵל יְהוָה לְקַצּוֹת בְּיִשְׂרָאֵל וַיַּכֵּם
חֲזָאֵל בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל׃

20 * Et dixit, Sanctificate diem solennem
21 Baal. Vocauítque; * & misit in vniuersos
terminos Israel, & venerunt cuncti serui
Baal. Non fuit residuus ne vnus quidem
qui nõ veniret. Et ingressi sunt templum
E Baal. Et repleta est domus Baal à summo
22 vsque ad summũ. * Dixítq; his qui præe-
rant super vestes, Proferte vestiméta vni-
uersis seruis Baal; & protulerunt eis ve-
23 stes. * Ingressúsque Iehu & Ionadab filius
Rechab templũ Baal, ait cultoribus Baal,
Perquirite & videte, ne quis fortè vobiscũ
sit de seruis Dñi, sed vt sint serui Baal soli.
24 * Ingressi sunt igitur vt facerent victi-
mas & holocausta, Iehu autẽ præparaue-
rat sibi foris octoginta viros, & dixerat
eis, Quicunq; fugerit de hominibus his,
F quos ego adduxero in manus vestras, ani
25 ma eius erit pro anima illius. * Factum est
aũt cùm cõpletũ esset holocaustũ, præce-
pit Iehu militibus & ducibus suis: Ingre-
dimini & percutite eos: nullus euadat.
Percusserúntq; eos in ore gladij, & proie-
cerũt milites & duces. Et ierunt in ciuitatẽ
26 templi Baal. * Et protulerunt statuam de
27 phano Baal, & cõbusserunt: * Et commi-
nuerunt eam, destruxerunt quoque ædem
Baal, & fecerunt pro ea latrinas vsq; in diẽ
28 hanc. * Deleuit itaque Iehu Baal de Israel.
29 * Veruntamen à peccatis Hieroboam
filij Nebath qui peccare fecit Israel, non
recessit, nec dereliquit vitulos aureos qui
30 erãt in Bethel & in Dan. * Dixit aũt Dñs
ad Iehu, Quia studiosè egisti quod rectũ
erat & placebat in oculis meis, & omnia
quæ erant in corde meo, fecisti contra do-
mum Achab; filij tui vsq; ad quartam ge-
nerationem sedebunt super thronum Is-
31 rael. * Porrò Iehu non custodiuit vt ambu
laret in lege Dñi Dei Israel in toto corde
suo, nõ enim recessit à peccatis Hieroboã
32 qui peccare fecerat Israel. * In diebus illis
G cœpit Dñs tędere super Israel. Percussitq;
eos Azahel in vniuersis finibus Israel.

תרגום יונתן

20 וַאֲמַר יֵהוּא זַמִּינוּ כְּנִישָׁא לְבַעְלָא וְזַמִּינוּ׃ 21 וּשְׁלַח יֵהוּא בְּכָל יִשְׂרָאֵל וַאֲתוֹ כָּל פָּלְחֵי בַּעְלָא לָא אִשְׁתְּאַר אֱינַשׁ דְּלָא אֲתָא
וְעַלּוּ לְבֵית בַּעְלָא וְאִתְמְלֵי בֵּית בַּעְלָא סְפָא לְסִפָּא׃ 22 וַאֲמַר לְדִי מְמַנָּא עַל קִמְטְרַיָּא אַפֵּיק לְבוּשׁ לְכָל פָּלְחֵי בַּעְלָא וְאַפֵּיק לְהוֹן לְבוּשַׁיָּא׃
23 וַאֲתָא יֵהוּא וִיהוֹנָדָב בַּר רְכָב בֵּית בַּעְלָא וַאֲמַר לְפָלְחֵי בַּעְלָא בְּלוּשׁוּ וַחֲזוֹ דִילְמָא אִית כָּא עִמְּכוֹן מֵעַבְדַיָּא דַיְיָ אֱלָהֵן פָּלְחֵי בַּעְלָא
בִּלְחוֹדֵיהוֹן׃ 24 וְעַלּוּ לְמֶעְבַּד נִכְסַת קוּדְשִׁין וַעֲלָוָן וְיֵהוּא מַנִּי לֵיהּ בְּבָרָא תְּמָנִין גַּבְרָא וַאֲמַר גַּבְרָא דְיִשְׁתֵּזִיב מִן גַּבְרַיָּא דַאֲנָא מַעֵיל עַל
יְדֵיכוֹן נַפְשֵׁיהּ חֲלַף נַפְשֵׁיהּ׃ 25 וַהֲוָה כַּד שֵׁיצִי לְמֶעְבַּד עַלְתָא וַאֲמַר יֵהוּא לְרָהֲטַיָּא וּלְגִבָּרַיָּא עוֹלוּ מְחוֹנוּן אֱינַשׁ לָא יִפּוֹק וּמְחוֹנוּן
לְפִתְגַם דְּחָרֶב וּרְמוֹ רָהֲטַיָּא וְגִבָּרַיָּא קְטִילִין וַאֲזַלוּ עַד קִרְיַת בֵּית בַּעְלָא׃ 26 וְאַפִּיקוּ יַת קָמַת בֵּית בַּעְלָא וְאוֹקִידוּהָא׃ 27 וּתְרַעוּ
יַת קָמַת בַּעְלָא וּתְרַעוּ יַת בֵּית בַּעְלָא וְשַׁוְיוּהָא לְבֵית מַפְקַת אֱנָשָׁא עַד יוֹמָא דֵין׃ 28 וְשֵׁיצִי יֵהוּא יַת בַּעְלָא מִיִּשְׂרָאֵל׃ 29 לְחוֹד
חוֹבֵי יָרָבְעָם בַּר נְבַט דְּחַיֵּיב יַת יִשְׂרָאֵל לָא סְטָא יֵהוּא מִבָּתְרֵיהוֹן אִשְׁתַּעְבַּד לְעֶגְלֵי דַהֲבָא דִּי בְּבֵיתְאֵל וְדִי בְּדָן׃
30 וַאֲמַר יְיָ לְיֵהוּא חֲלַף דְּאַתְקֵנְתָּא לְמֶעְבַּד דְּכָשַׁר קֳדָמַי כְּכָל דְּבִרְעוּתִי עֲבַדְתָּא לְבֵית אַחְאָב בְּנִין רְבִיעָאִין יִתְּבוּן לָךְ עַל כּוּרְסֵי
מַלְכוּתָא דְיִשְׂרָאֵל׃ 31 וְיֵהוּא לָא נְטַר לִמְהָךְ בְּאוֹרַיְתָא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל בְּכָל לִבֵּהּ לָא סְטָא מִכָּל חוֹבֵי
יָרָבְעָם בַּר נְבַט דְּחַיֵּיב יַת יִשְׂרָאֵל׃
32 בְּיוֹמַיָּא הָאִינוּן שְׁרִי רוּגְזָא דַיְיָ לְמִתְקַף בְּיִשְׂרָאֵל וּמְחַנוּן חֲזָאֵל בְּכָל תְּחוּם אַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל׃

* *Et dixit Jeu, Sanctificate cultum Baal:* 20
et prædicauit. * *Et misit Jeu in omnẽ Jſrael,* 21
& venerunt cuncti ſerui Baal, non defuit vir
qui non venit; & ingreſſus eſt in domum Baal,
& repleta eſt domus os ſupra os.

* *Et dixit Jeu ei qui ſuper domum, Profer* 22
veſtimenta omnibus ſeruis Baal: & protulit
eis præpoſitus veſtium.

* *Et ingreſſus eſt Jeu, & Jonadad filius Re-* 23
chab in domum Baal: & ait Jeu ſeruis Baal,
Perquirite & videte ſi eſt vobiſcum de ſeruis
Domini: & dixerunt, Nõ ſunt, ſed ſerui Baal
ſoli.

* *Et ingreſſi ſunt vt facerent victimas &* 24
holocauſta. & præparauit Jeu ſibi foris octogin-
ta viros: & dixit, Vir qui ſaluatus fuerit de
viris quos ego adduxero in manus veſtras, ani
ma eius pro anima illius.

* *Et factum eſt vt compleuerunt facientes* 25
holocauſtum; & dixit Jeu præcurſoribus &
Triſtatis, Jngredientes percutite eos, vir non
exeat de eis: & percuſſerunt eos præcurſores,
& Triſtatæ in ore gladij, & proiecerũt & ie-
runt vſque ad templum Baal.

* *Et protulerunt ſtatuam Baal, & combuſ-* 26
ſerunt eam. * *Et deſtruxerunt ſtatuas Baal;* 27
& deſtruxerunt domum eius: & domum Baal
poſuit in latrinam vſque in diem hanc.

* *Et deleuit Jeu Baal de Jſrael.* 28

* *Verumtamen à peccatis Hieroboam filij* 29
Nabat qui peccare fecit Jſrael, non receſſit Jeu
à tergo eorum, ibat poſt vitulos peccati aureos
qui erant in Bethel & in Dan.

* *Et dixit Dominus ad Ieu, Quia benefeci-* 30
ſti vt faceres rectum in oculis meis, & feciſti
iuxta omnia quæ in corde meo, domui Achaab;
filij quarti ſedebunt tibi ſuper thronum Jſrael.

* *Et non cuſtodiuit Jeu vt ambularet in le-* 31
ge Domini Dei Jſrael in toto corde ſuo; non re-
ceſſit à peccatis Hieroboam filij Nabat qui pec-
care fecit Jſrael.

* *Jn diebus illis cœpit Dominus tædere cõtra* 32
Jſrael: & percuſſit eos Azael in omni fine Jſ-
rael;

20 * καὶ εἶπεν Ἰού, ἁγιάσατε θεραπείαν τῷ Βάαλ· καὶ ἐκή-
21 ρυξε. * καὶ ἀπέστειλεν Ἰὲ ἐν παντὶ Ἰσραήλ, καὶ ἦλθον
πάντες οἱ δοῦλοι τοῦ Βάαλ, οὐκ ἀπελείφθη ἀνὴρ, ὃς οὐ
παρεγένετο· καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Βάαλ, καὶ ἐπλήσθη
22 ὁ οἶκος στόμα ἐπὶ στόμα. * καὶ εἶπεν Ἰὲ τῷ ἐπὶ τοῦ
οἴκου, Ἐξένεγκε ἐνδύματα πᾶσι τοῖς δούλοις τοῦ Βάαλ· καὶ
23 ἐξήνεγκεν αὐτοῖς ὁ στολισής. * καὶ εἰσῆλθεν Ἰὲ καὶ Ἰω-
ναδὰβ υἱὸς Ῥηχὰβ εἰς τὸν οἶκον τοῦ Βάαλ· καὶ εἶπεν Ἰὲ τοῖς
δούλοις τοῦ Βάαλ, ἐρευνήσατε καὶ ἴδετε εἰ ἔστι μεθ' ὑμῶν
τῶν δούλων κυρίου· καὶ εἶπον, οὐκ εἰσίν, ἀλλ' ἢ οἱ δοῦλοι
24 τοῦ Βάαλ μονώταται. * καὶ εἰσῆλθον τοῦ ποιῆσαι
τὰς θυσίας καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα, καὶ ἔστησεν Ἰὲ ἑαυτῷ
ἔξω ὀγδοήκοντα ἄνδρας· καὶ εἶπεν, ἀνὴρ ὃς ἂν διασωθῇ
ἐκ τῶν ἀνδρῶν ὧν ἐγὼ εἰσάγω ἐπὶ χεῖρας ὑμῶν, ἡ ψυχὴ
αὐτοῦ ἀντὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ.
25 * καὶ ἐγένετο ὡς συνετέλεσαν ποιοῦντες τὴν ὁλοκαύ-
τωσιν, καὶ εἶπεν Ἰοὺ τοῖς παρατρέχουσιν καὶ τοῖς τρισάταις,
εἰσελθόντες πατάξατε αὐτούς, ἀνὴρ μὴ ἐξελθέτω ἐξ
αὐτῶν· καὶ ἐπάταξαν αὐτοὺς οἱ παρατρέχοντες καὶ οἱ
τρισάται ἐν στόματι ῥομφαίας, καὶ ἔρριψαν καὶ ἐπορεύ-
θησαν ἕως τοῦ ναοῦ τοῦ Βάαλ.
26 * καὶ ἐξήνεγκαν τὸ στήλιον τοῦ Βάαλ καὶ ἐνέπρησαν
27 αὐτό. * καὶ κατέσπασαν τὰς στήλας τοῦ Βάαλ· καὶ
καθεῖλον τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ τὸν οἶκον τοῦ Βάαλ ἔθετο εἰς
κοπρῶνα ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
28 * καὶ ἠφάνισεν Ἰὲ τὸν Βάαλ ἐξ Ἰσραήλ.
29 * πλὴν ἀπὸ ἁμαρτιῶν Ἰεροβοὰμ υἱοῦ Ναβὰτ ὃς ἐξή-
μαρτε τὸν Ἰσραήλ, οὐκ ἀπέστη Ἰὲ ἀπὸ ὄπισθεν αὐτῶν,
ἐπορεύετο ὀπίσω τῶν δαμάλεων τῆς ἁμαρτίας τῶν χευ-
σῶν τῶν ἐν Βαιθὴλ καὶ ἐν Δάν.
30 * καὶ εἶπε κύριος πρὸς Ἰέ, ἀνθ' ὧν ἠγάθωσας τοῦ
ποιῆσαι τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς μου, καὶ ἐποίησας κατὰ
πάντα τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ μου, τῷ οἴκῳ Ἀχαάβ, υἱοὶ τέταρτοι
καθίσονταί σοι ἐπὶ θρόνου Ἰσραήλ.
31 * καὶ οὐκ ἐφύλαξεν Ἰὲ πορεύεσθαι ἐν νόμῳ κυρίου θεοῦ
Ἰσραὴλ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὐκ ἀπέστη ἀπὸ τῶν ἁμαρ-
τιῶν Ἰεροβοὰμ υἱοῦ Ναβὰτ ὃς ἐξήμαρτε τὸν Ἰσραήλ. * ἐν
32 ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἤρξατο κύριος συγκόπτειν ἐν τῷ Ἰσ-
ραήλ· καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς Ἀζαὴλ ἐν παντὶ ὁρίῳ Ἰσραήλ,

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[20] Et dixit Iehu, Conuocate congregationem ipſi Baghla: & conuocauerunt. [21] Et miſit Iehu in omnem Iſrael, & venerunt omnes famuli Baghla; non relictus eſt homo qui non venerit: & introierunt in ædem Baghla, & repleta eſt ædes Baghla ex angulo in angulum. [22] Et dixit ei qui præpoſitus erat ſuper thecas, Profer veſtes omnibus famulis Baghla: & protulit illis veſtes. [23] Et venit Iehu & Iehonadab filius Recab in ædem Baghla, & dixit famulis Baghla, Scrutamini & videte, ne fortè ſit hîc vobiſcum de ſeruis Domini, niſi famuli Baghla ſoli. [24] Et intrauerunt vt facerent ſacrificium ſanctitatum, & holocauſta: & Iehu conſtituerat ſibi foris octoginta viros, & dixerat, Vir qui liberabitur de viris quos ſubducam manibus veſtris; anima eius *erit* pro anima illius. [25] Et fuit cùm finiſſet facere holocauſtum, dixit Iehu curſoribus & fortibus, Intrate, percutite illos, homo non exeat: & percuſſerunt illos acie gladij, & proiecerunt curſores & robuſti occiſos, & ambulauerunt vſque ad vrbem ædis Baghla. [26] Et produxerunt ſtatuam ædis Baghla, & combuſſerunt illam. [27] Et deſtruxerunt ſtatuam Baghla, & diruerunt ædem Baghla, & poſuerunt illam pro latrinis hominum vſque ad diem hanc. [28] Et deleuit Iehu Baghla ex Iſrael.

[29] Verumtamen à peccatis Iarabgham filii Nebat, qui peccare fecit Iſrael, non declinauit Iehu; *ſed* ſeruiuit vitulis auri, qui erant in Bethel & in Dan. [30] Et dixit Dominus ad Iehu, Eò quòd direxiſti facere quod rectum erat ante me, iuxta omnia quæ *erant* in voluntate mea feciſti domui Ahhab, filij quarti ſedebunt ibi ſuper ſolium regni Iſrael.

[31] Et Iehu non cuſtodiuit vt ambularet in lege Domini Dei Iſrael in toto corde ſuo: non declinauit ab omnibus peccatis Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecit Iſrael. [32] In diebus illis cœpit indignatio Domini inualeſcere in Iſrael: & percuſſit illos Hhazael in omni termino terræ Iſrael.

33 * מִן־הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ אֵת כָּל־אֶרֶץ
הַגִּלְעָד הַגָּדִי וְהָרְאוּבֵנִי וְהַמְנַשִּׁי מֵעֲרֹעֵר אֲשֶׁר עַל־
נַחַל אַרְנֹון וְהַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן׃

34 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יֵהוּא וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְכָל־גְּבוּרָתוֹ
הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
35 יִשְׂרָאֵל׃ * וַיִּשְׁכַּב יֵהוּא עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ
בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּמְלֹךְ יְהוֹאָחָז בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

36 * וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ יֵהוּא עַל־יִשְׂרָאֵל
עֶשְׂרִים־וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה בְּשֹׁמְרוֹן׃

יא

1 * וַעֲתַלְיָהוּ אֵם אֲחַזְיָהוּ וַתֵּרֶא כִּי מֵת בְּנָהּ
וַתָּקָם וַתְּאַבֵּד אֵת כָּל־זֶרַע הַמַּמְלָכָה׃

2 * וַתִּקַּח יְהוֹשֶׁבַע בַּת־הַמֶּלֶךְ יוֹרָם אֲחוֹת
אֲחַזְיָהוּ אֶת־יוֹאָשׁ בֶּן־אֲחַזְיָה וַתִּגְנֹב אֹתוֹ מִתּוֹךְ
בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ הַמֻּמָתִים אֹתוֹ וְאֶת־מֵנִקְתּוֹ בַּחֲדַר
הַמִּטּוֹת וַיַּסְתִּרוּ אֹתוֹ מִפְּנֵי עֲתַלְיָהוּ וְלֹא הוּמָת׃

3 * וַיְהִי אִתָּהּ בֵּית יְהוָה מִתְחַבֵּא שֵׁשׁ שָׁנִים
4 וַעֲתַלְיָה מֹלֶכֶת עַל־הָאָרֶץ׃ * וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית
שָׁלַח יְהוֹיָדָע וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת לַכָּרִי
וְלָרָצִים וַיָּבֵא אֹתָם אֵלָיו בֵּית יְהוָה וַיִּכְרֹת לָהֶם
בְּרִית וַיַּשְׁבַּע אֹתָם בְּבֵית יְהוָה וַיַּרְא אֹתָם אֶת־בֶּן־
5 הַמֶּלֶךְ׃ * וַיְצַו לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן
הַשְּׁלִישִׁית מִכֶּם בָּאֵי הַשַּׁבָּת וְשֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת בֵּית
6 הַמֶּלֶךְ׃ * וְהַשְּׁלִשִׁית בְּשַׁעַר סוּר וְהַשְּׁלִישִׁית
בְּשַׁעַר אַחַר הָרָצִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת הַבַּיִת
7 מַסָּח׃ * וּשְׁתֵּי הַיָּדוֹת בָּכֶם כֹּל יֹצְאֵי הַשַּׁבָּת
וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת בֵּית־יְהוָה אֶל־הַמֶּלֶךְ׃

8 * וְחַקַּפְתֶּם עַל־הַמֶּלֶךְ סָבִיב אִישׁ וְכֵלָיו
בְּיָדוֹ וְהַבָּא אֶל־הַשְּׁדֵרוֹת יוּמָת וִהְיוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ
בְּצֵאתוֹ וּבְבֹאוֹ׃

33 * A Iordane contra orientalē plagam, omnem terram Galaad & Gad, & Ruben, & Manasse ab Aroer quæ est super torrentem Arnon & Galaad, & Basan.

34 * Reliqua autem verborū Iehu & vniuersa quæ fecit & fortitudo eius, nónne hæc scripta sunt in libro verborū dierum regum Israel?

35 * Et dormiuit Iehu cum patribus suis, sepelierúntque eum in Samaria, & regnauit Ioachaz filius eius pro eo.

36 * Dies autem, quos regnauit Iehu super Israel, viginti & octoannī sunt in Samaria.

CAP. XI.

1 A Athalia verò mater Ochoziæ, videns 2. Paral. 22.d
A mortuū filiū suum, surrexit & inter-
2 fecit omne semē regiū. * Tollens aūt Iosaba filia regis Ioram soror Ochoziæ Ioas filiū Ochoziæ, furata est eum de medio filiorum regis qui interficiebantur, & nutricem eius de triclinio, & abscondit eum à facie Athaliæ, vt non interficeretur. 2. Paral. 14.6

3 * Erátque cum ea sex annis clàm in domo Domini. Porrò Athalia regnauit su-
4 per terram. * Anno autem septimo misit Ioiada; & assumens centuriones & milites introduxit ad se in templum Domini, pepigítq; cum eis fœdus. Et adiurans eos in domo Domini; ostendit eis filium
5 regis. * Et præcepit illis, dicens: Iste est sermo quem facere debetis. Tertia pars vestrum introeat sabbato & obseruet excubias domus regis.

6 * Tertia autem pars sit ad portam Seyr, & tertia pars sit ad portam quæ est post habitaculum scutariorum, & custodietis excubias domus Messa.

7 * Duę verò partes è vobis omnes egre-
B dientes sabbato, custodiant excubias domus Domini circa regem.

8 * Et vallabitis eum habentes arma in manibus vestris. Si quis autem ingressus fuerit septum templi, interficiatur. Eritísque cum rege introeunte & egrediente.

תרגום יונתן

33 מִן יַרְדְּנָא מַדְרַח שִׁמְשָׁא יַת כָּל אַרַע גִּלְעָד אַרַע שְׁבַט גָּד וּשְׁבַט רְאוּבֵן וּשְׁבַט מְנַשֶּׁה מֵעַרוֹעֵר דְּעַל כֵּיף נַחֲלָא דְאַרְנוֹן וְאַרַע גִּלְעָד
וּמַתְנָן׃ 34 וּשְׁאַר פִּיתְגָמֵי יְהוּא וְכָל דַּעֲבַד וְכָל גְּבוּרְתֵּיהּ הֲלָא אִינוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְיִשְׂרָאֵל׃ 35 וּשְׁכִיב יְהוּא
עִם אֲבָהָתוֹהִי וּקְבָרוּ יָתֵיהּ בְּשֹׁמְרוֹן וּמְלַךְ יְהוֹאָחָז בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃ 36 וְיוֹמַיָּא דְמַלַךְ יְהוּא עַל יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִין וְתַמְנֵי שְׁנִין בְּשֹׁמְרוֹן׃

יא

1 וַעֲתַלְיָה אִמֵּיהּ דַּאֲחַזְיָה חֲזַת אֲרֵי מִית בְּרָהּ וְקָמַת וְאַבַּדַת יַת כָּל זַרְעָא דְמַלְכוּתָא׃ 2 וּנְסִיבַת יְהוֹשֶׁבַע בַּת מַלְכָּא יוֹרָם אֲחָתֵיהּ
דַּאֲחַזְיָה יַת יוֹאָשׁ בַּר אֲחַזְיָה וּגְנֵבַת יָתֵיהּ מִגּוֹ בְּנֵי מַלְכָּא דְמִתְקַטְלִין וְאַטְמָרַת יָתֵיהּ וְיַת מֵנִיקְתֵּיהּ בְּאֵידְרוֹן בֵּית עַרְסְתָּא וְאַטְמָרוּ יָתֵיהּ מִקֳּדָם
עֲתַלְיָה וְלָא אִתְקְטַל׃ 3 וַהֲוָה עִמָּהּ בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַייָ מִיטְמַר שִׁית שְׁנִין וַעֲתַלְיָה מַלְכַת עַל אַרְעָא׃ 4 וּבְשַׁתָּא שְׁבִיעָאָה שְׁלַח
יְהוֹיָדָע וּקְבַר יַת רַבָּנֵי מְאָתָא לְגִבָּרַיָּא וּלְרָהַטַיָּא וְאַעִיל יַתְהוֹן לְוָתֵיהּ לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַייָ וּגְזַר לְהוֹן קְיָם וְאוֹמֵי יַתְהוֹן בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַייָ וְאַחֲזֵי
יַתְהוֹן יַת בַּר מַלְכָּא׃ 5 וּפַקִּידִינוּן לְמֵימַר דֵּין פִּתְגָמָא דְתַעְבְּדוּן תְּלָתָא מִנְכוֹן עָלֵי שַׁבְּתָא וְנָטְרֵי מַטְרַת בֵּירַ מַלְכָּא׃
6 וְתַלָתָא בְּתָרַע גְּבָרַיָּא וְתַלָתָא בְּתָרַע דְּבָתְרוֹהִי תְּרַע רָהַטַיָּא וְתִטְרוּן יַת מַטְרַת בַּיְתָא מִשְׁתַּדְּלִי׃
7 וּתְרֵין חוּלָקִין בְּכוֹן כָּל נָפְקֵי שַׁבְּתָא וְיִטְרוּן יַת מַטְרַת בֵּירַ מַקְדְּשָׁא דַייָ עַל מַלְכָּא׃
8 וְתַקְפוּן דְעַל מַלְכָּא סְחוֹר סְחוֹר גְּבַר זֵינֵהּ בִּידֵיהּ וּדְיֵיעוֹל לְגַיו מִן סְדְרַיָּא יִתְקְטֵיל וַהֲווֹ עִם מַלְכָּא בְּמִפְּקֵיהּ וּבְמֵיעַלֵיהּ׃

* A Iordane contra orientem Solis omnem terram Galaad & Gad, & Ruben, & Manasse, ab Aroer quæ est super labium torrentis Arnon & Galaad & Basan. 33

* Et reliqua verborum Jeu & vniuersa quæcunque fecit, & omnis fortitudo eius, & coniurationes quas coniurauit; nonne hæc scripta sunt in libro verborũ dierum regum Israel? 34

* Et dormiuit Jeu cum patribus suis, & sepelitur in Samaria, & regnauit Joachas filius eius pro eo. 35

* Et dies, quibus regnauit Jeu super Israel, viginti & octo anni in Samaria. 36

CAP. XI.

ET Gotholia mater Ochoziæ vidit quòd mortuus esset filius suus, & surrexit & disperdidit omne semen regni. 1

* Et accepit Josabee filia regis Joram, soror autẽ Ochoziæ, Joaz filium Ochoziæ fratris sui, & furata est eum de medio filiorum regis qui interficiebantur; eum & nutricem eius, & abscondit eum in triclinio lectorum à facie Gotholiæ, & non interfectus est. 2

* Et erat cum ea in domo Domini absconditus sex annis, & Gotholia regnauit super terram. 3

* Et in anno septimo misit Joiada sacerdos, & assumpsit cẽturiones militum & cursorum, & introduxit eos ad se in domum Domini: & pepigit cum eis fœdus, & adiurauit eos coram Domino, & ostendit eis filium regis. 4

* Et præcepit eis, dicens: Iste sermo quem feciſtis: tertia pars ex vobis ingredientes sabbato, obseruent custodiam domus regis. 5

* Et tertia pars in porta viarum, & tertia pars in porta post cursores; & custodietis custodiam domus Messae. 6

* Et duæ manus in vobis, omnis qui egredietur sabbato, custodient custodiam domus Domini circa regem. 7

* Et vallate circa regem in circuitu vir, & arma eius in manu eius: & qui ingredietur in atrium templi, morietur; & sitis cum rege quando ingredietur ipse & quando egredietur. 8

33 * Ἀπὸ Ἰορδάνου κατὰ ἀνατολὰς ἡλίου πᾶσαν τὴν γῆν γαλαὰδ καὶ τὸν γάδ, καὶ Ῥουβὶν, καὶ Μανασσῆ, ἀπὸ Ἀροὴρ ἥ ἐστιν ἐπὶ τὸν χείμαρρον Ἀρνὼν καὶ τὴν γα-
34 λαὰδ καὶ τὴν Βασάν. * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Ἰὲ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν καὶ πᾶσα ἡ δυναστεία αὐτοῦ καὶ αἱ συναγωγαὶ ἃς συνῆγεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων Ἰσραήλ;
35 * καὶ ἐκοιμήθη Ἰὲ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ θάπτουσιν αὐτὸν ἐν Σαμαρείᾳ, καὶ ἐβασίλευσεν Ἰωαχὰς υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.
36 * καὶ αἱ ἡμέραι ἃς ἐβασίλευσεν Ἰὲ ἐπὶ Ἰσραὴλ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἔτη ἐν Σαμαρείᾳ.

ιά.

1 * Καὶ Γοθολία ἡ μήτηρ Ὀχοζίου εἶδεν ὅτι ἀπέθανεν ὁ υἱὸς αὐτῆς, καὶ ἀνέστη καὶ ἀπώλεσεν πᾶν τὸ σπέρμα τῆς βασιλείας.
2 * καὶ ἔλαβεν Ἰωσαβεὲ ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως Ἰωράμ, ἀδελφὴ Ὀχοζίου τὸν Ἰωὰς υἱὸν Ὀχοζίου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, καὶ ἔκλεψεν αὐτὸν ἐκ μέσου τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως τῶν θανατουμένων, αὐτὸν καὶ τὴν τροφὴν αὐτοῦ· καὶ ἔκρυψεν αὐτὸν ἐν τῷ ταμιείῳ τῶν κλινῶν ἀπὸ προσώπου Γοθολίας, καὶ οὐκ ἐθανατώθη.
3 * καὶ Ἰὴν μετ' αὐτῆς ἐν οἴκῳ κυρίου κεκρυμμένος ἓξ ἔτη. καὶ Γοθολία ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῆς γῆς.
4 * καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑβδόμῳ ἀπέστειλεν Ἰωϊαδὲ ὁ ἱερεύς, καὶ ἔλαβεν τοὺς ἑκατοντάρχους τῶν χορρὶ καὶ τῶν ῥασήμ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς πρὸς ἑαυτὸν εἰς οἶκον κυρίου, καὶ διέθετο αὐτοῖς διαθήκην, καὶ ὥρκισεν αὐτοὺς ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως.
5 * καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς, λέγων· Τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ ἐποιήσατε· τὸ τρίτον ὑμῶν οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ σάββατον, φυλασσέτωσαν τὴν φυλακὴν οἴκου τοῦ βασιλέως.
6 * καὶ τὸ τρίτον ἐν τῇ πύλῃ τῶν ὁδῶν, καὶ τὸ τρίτον ἐν τῇ πύλῃ ὀπίσω τῶν παρατρεχόντων, καὶ φυλάξετε τὴν φυ-
7 λακὴν οἴκου μεσαί. * καὶ δύο χεῖρες ἐν ὑμῖν, πᾶς ὁ εἰσπορευόμενος τὸ σάββατον φυλάξει τὴν φυλακὴν οἴκου
8 κυρίου ἐπὶ τὸν βασιλέα. * καὶ κυκλώσατε περὶ τὸν βασιλέα κύκλῳ ἀνήρ, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ὁ εἰσερχόμενος εἰς τὰ σαθηρὼθ ἀποθανεῖται· καὶ γίνεσθε μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτὸν καὶ ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

33 A Iardena ad ortum Solis omnem terram Gilghad, terram tribus Gad, & tribus Reuben, & tribus Menasseh, à Gharogher quæ est super ripam fluuij Arnon, & terram Gilghad & Mathnan. 34 Et reliquum verborum Iehu, & omnia quæ fecit, & omnis fortitudo eius; nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel? 35 Et cubuit Iehu cum patribus suis, & sepelierunt illum in Somron, & regnauit Iehoahhaz filius eius pro eo. 36 Et dies, quibus regnauit Iehu super Israel, fuerunt viginti octo anni in Somron.

CAP. XI.

ET Gathaliah mater Ahhaziah vidit quòd mortuus esset filius suus: & surrexit, & perdidit omne semen regni. 2 Et accepit Iehosebagh filia regis Iehoram soror ipsius Ahhaziah, Ioas filium Ahhaziah, & furata est illum de medio filiorum regis, qui occidebantur, & abscondit illum & nutricem illius in conclaui cubiculi, & absconderunt illum à facie Gathaliah, & non occisus est. 3 Et fuit cum illa in domo sanctuarij Domini absconditus sex annis; & Gathaliah regnabat super terram. 4 Et anno septimo misit Iehoiadah & accepit centuriones, tum barones, tum & cursores, & introduxit eos ad se in sanctuarium Domini, & pepigit cum illis fœdus, & adiurauit eos in domo sanctuarij Domini, & ostendit illis filium regis. 5 Et præcepit illis, dicendo: Hæc est res quam facietis, Tertia pars vestrûm *erit* eorum qui intrabunt sabathum, & qui custodient custodiam domus regis. 6 Et tertia pars *erit* in porta baronum, & tertia in porta, post quam est porta cursorum; & custodietis custodiam domus sollicitè. 7 Et duæ partes de vobis, *erunt* omnes exeuntes sabathum; & custodietis custodiam domus sanctuarij Domini circa regem. 8 Et circundabitis *ea* quæ *sunt* circa regem in circuitu, quisque arma sua in manu sua *tenens*: & qui intrauerit intra ordines, occidatur: & estote cum rege, cùm exierit ipse, & cùm intrauerit.

33 * מִן־הַיַּרְדֵּן מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ אֵת כָּל־אֶרֶץ
הַגִּלְעָד הַגָּדִי וְהָרְאוּבֵנִי וְהַמְנַשִּׁי מֵעֲרֹעֵר אֲשֶׁר עַל־
נַחַל אַרְנֹון וְהַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן׃

34 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יֵהוּא וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְכָל־גְּבוּרָתוֹ
הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
35 יִשְׂרָאֵל׃ * וַיִּשְׁכַּב יֵהוּא עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ
בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּמְלֹךְ יְהוֹאָחָז בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

36 * וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ יֵהוּא עַל־יִשְׂרָאֵל
עֶשְׂרִים־וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה בְּשֹׁמְרוֹן׃

יא

1 * וַעֲתַלְיָהוּ אֵם אֲחַזְיָהוּ וַתֵּרֶא כִּי מֵת בְּנָהּ
וַתָּקָם וַתְּאַבֵּד אֵת כָּל־זֶרַע הַמַּמְלָכָה׃

2 * וַתִּקַּח יְהוֹשֶׁבַע בַּת־הַמֶּלֶךְ יוֹרָם אֲחוֹת
אֲחַזְיָהוּ אֶת־יוֹאָשׁ בֶּן־אֲחַזְיָה וַתִּגְנֹב אֹתוֹ מִתּוֹךְ
בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ הַמֻּמָתִים אֹתוֹ וְאֶת־מֵנִקְתּוֹ בַּחֲדַר
הַמִּטּוֹת וַיַּסְתִּרוּ אֹתוֹ מִפְּנֵי עֲתַלְיָהוּ וְלֹא הוּמָת׃

3 * וַיְהִי אִתָּהּ בֵּית יְהוָה מִתְחַבֵּא שֵׁשׁ שָׁנִים
4 וַעֲתַלְיָה מֹלֶכֶת עַל־הָאָרֶץ׃ * וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית
שָׁלַח יְהוֹיָדָע וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת לַכָּרִי
וְלָרָצִים וַיָּבֵא אֹתָם אֵלָיו בֵּית יְהוָה וַיִּכְרֹת לָהֶם
בְּרִית וַיַּשְׁבַּע אֹתָם בְּבֵית יְהוָה וַיַּרְא אֹתָם אֶת־בֶּן־
5 הַמֶּלֶךְ׃ * וַיְצַו לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּן
הַשְּׁלִישִׁית מִכֶּם בָּאֵי הַשַּׁבָּת וְשֹׁמְרֵי מִשְׁמֶרֶת בֵּית
6 הַמֶּלֶךְ׃ * וְהַשְּׁלִשִׁית בְּשַׁעַר סוּר וְהַשְּׁלִישִׁית
בְּשַׁעַר אַחַר הָרָצִים וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־מִשְׁמֶרֶת הַבַּיִת
7 מַסָּח׃ * וּשְׁתֵּי הַיָּדוֹת בָּכֶם כֹּל יֹצְאֵי הַשַּׁבָּת
וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת בֵּית־יְהוָה אֶל־הַמֶּלֶךְ׃

8 * וְחַקַּפְתֶּם עַל־הַמֶּלֶךְ סָבִיב אִישׁ וְכֵלָיו
בְּיָדוֹ וְהַבָּא אֶל־הַשְּׁדֵרוֹת יוּמָת וִהְיוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ
בְּצֵאתוֹ וּבְבֹאוֹ׃

33 * A Iordane contra orientalē plagam, omnem terram Galaad & Gad, & Ruben, & Manasse ab Aroer quæ est super torrentem Arnon & Galaad, & Basan.

34 * Reliqua autem verborū Iehu & vniuersa quæ fecit & fortitudo eius, nónne hæc scripta sunt in libro verborū dierum regum Israel?

35 * Et dormiuit Iehu cum patribus suis, sepelierúntque eum in Samaria, & regnauit Ioachaz filius eius pro eo.

36 * Dies autem, quos regnauit Iehu super Israel, viginti & octoannī sunt in Samaria.

CAP. XI.

1 A Athalia verò mater Ochoziæ, videns 2. Paral. 22.d
A mortuū filiū suum, surrexit & inter-
2 fecit omne semē regiū. * Tollens aūt Iosaba filia regis Ioram soror Ochoziæ Ioas filiū Ochoziæ, furata est eum de medio filiorum regis qui interficiebantur, & nutricem eius de triclinio, & abscondit eum à facie Athaliæ, vt non interficeretur. 2. Paral. 14.6

3 * Erátque cum ea sex annis clàm in domo Domini. Porrò Athalia regnauit su-
4 per terram. * Anno autem septimo misit Ioiada; & assumens centuriones & milites introduxit ad se in templum Domini, pepigítq; cum eis fœdus. Et adiurans eos in domo Domini; ostendit eis filium
5 regis. * Et præcepit illis, dicens: Iste est sermo quem facere debetis. Tertia pars vestrum introeat sabbato & obseruet excubias domus regis.

6 * Tertia autem pars sit ad portam Seyr, & tertia pars sit ad portam quæ est post habitaculum scutariorum, & custodietis excubias domus Messa.

7 * Duę verò partes è vobis omnes egre-
B dientes sabbato, custodiant excubias domus Domini circa regem.

8 * Et vallabitis eum habentes arma in manibus vestris. Si quis autem ingressus fuerit septum templi, interficiatur. Eritísque cum rege introeunte & egrediente.

תרגום יונתן

33 מִן יַרְדְּנָא מַדְרַח שִׁמְשָׁא יַת כָּל אַרַע גִּלְעָד אַרַע שְׁבַט גָּד וּשְׁבַט רְאוּבֵן וּשְׁבַט מְנַשֶּׁה מֵעַרוֹעֵר דְּעַל כֵּיף נַחֲלָא דְאַרְנוֹן וְאַרַע גִּלְעָד
וּמַתְנָן׃ 34 וּשְׁאַר פִּיתְגָמֵי יְהוּא וְכָל דַּעֲבַד וְכָל גְּבוּרְתֵּיהּ הֲלָא אִינוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְיִשְׂרָאֵל׃ 35 וּשְׁכִיב יְהוּא
עִם אֲבָהָתוֹהִי וּקְבָרוּ יָתֵיהּ בְּשֹׁמְרוֹן וּמְלַךְ יְהוֹאָחָז בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃ 36 וְיוֹמַיָּא דְמַלַךְ יְהוּא עַל יִשְׂרָאֵל עֶשְׂרִין וְתַמְנֵי שְׁנִין בְּשֹׁמְרוֹן׃

יא

1 וַעֲתַלְיָה אִמֵּיהּ דַּאֲחַזְיָה חֲזַת אֲרֵי מִית בְּרָהּ וְקָמַת וְאַבַּדַת יַת כָּל זַרְעָא דְמַלְכוּתָא׃ 2 וּנְסִיבַת יְהוֹשֶׁבַע בַּת מַלְכָּא יוֹרָם אֲחָתֵיהּ
דַּאֲחַזְיָה יַת יוֹאָשׁ בַּר אֲחַזְיָה וּגְנֵבַת יָתֵיהּ מִגּוֹ בְּנֵי מַלְכָּא דְמִתְקַטְלִין וְאַטְמָרַת יָתֵיהּ וְיַת מֵנִיקְתֵּיהּ בְּאֵידְרוֹן בֵּית עַרְסְתָּא וְאַטְמָרוּ יָתֵיהּ מִקֳּדָם
עֲתַלְיָה וְלָא אִתְקְטַל׃ 3 וַהֲוָה עִמָּהּ בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַייָ מִיטְמַר שִׁית שְׁנִין וַעֲתַלְיָה מַלְכַת עַל אַרְעָא׃ 4 וּבְשַׁתָּא שְׁבִיעָאָה שְׁלַח
יְהוֹיָדָע וּקְבַר יַת רַבָּנֵי מְאָתָא לְגִבָּרַיָּא וּלְרָהַטַיָּא וְאַעִיל יַתְהוֹן לְוָתֵיהּ לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַייָ וּגְזַר לְהוֹן קְיָם וְאוֹמֵי יַתְהוֹן בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַייָ וְאַחֲזֵי
יַתְהוֹן יַת בַּר מַלְכָּא׃ 5 וּפַקִּידִינוּן לְמֵימַר דֵּין פִּתְגָמָא דְתַעְבְּדוּן תְּלָתָא מִנְכוֹן עָלֵי שַׁבְּתָא וְנָטְרֵי מַטְרַת בֵּירַ מַלְכָּא׃
6 וְתַלָתָא בְּתָרַע גְּבָרַיָּא וְתַלָתָא בְּתָרַע דְּבָתְרוֹהִי תְּרַע רָהַטַיָּא וְתִטְרוּן יַת מַטְרַת בַּיְתָא מִשְׁתַּדְּלִי׃
7 וּתְרֵין חוּלָקִין בְּכוֹן כָּל נָפְקֵי שַׁבְּתָא וְיִטְרוּן יַת מַטְרַת בֵּירַ מַקְדְּשָׁא דַייָ עַל מַלְכָּא׃
8 וְתַקְפוּן דְעַל מַלְכָּא סְחוֹר סְחוֹר גְּבַר זֵינֵהּ בִּידֵיהּ וּדְיֵיעוֹל לְגַיו מִן סְדְרַיָּא יִתְקְטֵיל וַהֲווֹ עִם מַלְכָּא בְּמִפְּקֵיהּ וּבְמֵיעַלֵיהּ׃

* A Iordane contra orientem Solis omnem terram Galaad & Gad, & Ruben, & Manasse, ab Aroer quæ est super labium torrentis Arnon & Galaad & Basan. 33

* Et reliqua verborum Jeu & vniuersa quæcunque fecit, & omnis fortitudo eius, & coniurationes quas coniurauit; nonne hæc scripta sunt in libro verborũ dierum regum Israel? 34

* Et dormiuit Jeu cum patribus suis, & sepelitur in Samaria, & regnauit Joachas filius eius pro eo. 35

* Et dies, quibus regnauit Jeu super Israel, viginti & octo anni in Samaria. 36

CAP. XI.

ET Gotholia mater Ochoziæ vidit quòd mortuus esset filius suus, & surrexit & disperdidit omne semen regni. 1

* Et accepit Josabee filia regis Joram, soror autẽ Ochoziæ, Joaz filium Ochoziæ fratris sui, & furata est eum de medio filiorum regis qui interficiebantur; eum & nutricem eius, & abscondit eum in triclinio lectorum à facie Gotholiæ, & non interfectus est. 2

* Et erat cum ea in domo Domini absconditus sex annis, & Gotholia regnauit super terram. 3

* Et in anno septimo misit Joiada sacerdos, & assumpsit cẽturiones militum & cursorum, & introduxit eos ad se in domum Domini: & pepigit cum eis fœdus, & adiurauit eos coram Domino, & ostendit eis filium regis. 4

* Et præcepit eis, dicens: Iste sermo quem feciſtis: tertia pars ex vobis ingredientes sabbato, obseruent custodiam domus regis. 5

* Et tertia pars in porta viarum, & tertia pars in porta post cursores; & custodietis custodiam domus Messae. 6

* Et duæ manus in vobis, omnis qui egredietur sabbato, custodient custodiam domus Domini circa regem. 7

* Et vallate circa regem in circuitu vir, & arma eius in manu eius: & qui ingredietur in atrium templi, morietur; & sitis cum rege quando ingredietur ipse & quando egredietur. 8

33 * Ἀπὸ Ἰορδάνου κατὰ ἀνατολὰς ἡλίου πᾶσαν τὴν γῆν γαλαὰδ καὶ τὸν γάδ, καὶ Ῥουβὶν, καὶ Μανασσῆ, ἀπὸ Ἀροὴρ ἥ ἐστιν ἐπὶ τὸν χείμαρρον Ἀρνὼν καὶ τὴν γα-
34 λαὰδ καὶ τὴν Βασάν. * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Ἰὲ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν καὶ πᾶσα ἡ δυναστεία αὐτοῦ καὶ αἱ συναγωγαὶ ἃς συνῆγεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων Ἰσραήλ;
35 * καὶ ἐκοιμήθη Ἰὲ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ θάπτουσιν αὐτὸν ἐν Σαμαρείᾳ, καὶ ἐβασίλευσεν Ἰωαχὰς υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.
36 * καὶ αἱ ἡμέραι ἃς ἐβασίλευσεν Ἰὲ ἐπὶ Ἰσραὴλ εἴκοσι καὶ ὀκτὼ ἔτη ἐν Σαμαρείᾳ.

ιά.

1 * Καὶ Γοθολία ἡ μήτηρ Ὀχοζίου εἶδεν ὅτι ἀπέθανεν ὁ υἱὸς αὐτῆς, καὶ ἀνέστη καὶ ἀπώλεσεν πᾶν τὸ σπέρμα τῆς βασιλείας.
2 * καὶ ἔλαβεν Ἰωσαβεὲ ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως Ἰωράμ, ἀδελφὴ Ὀχοζίου τὸν Ἰωὰς υἱὸν Ὀχοζίου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῆς, καὶ ἔκλεψεν αὐτὸν ἐκ μέσου τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως τῶν θανατουμένων, αὐτὸν καὶ τὴν τροφὴν αὐτοῦ· καὶ ἔκρυψεν αὐτὸν ἐν τῷ ταμιείῳ τῶν κλινῶν ἀπὸ προσώπου Γοθολίας, καὶ οὐκ ἐθανατώθη.
3 * καὶ Ἰὴν μετ' αὐτῆς ἐν οἴκῳ κυρίου κεκρυμμένος ἓξ ἔτη. καὶ Γοθολία ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῆς γῆς.
4 * καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ ἑβδόμῳ ἀπέστειλεν Ἰωϊαδὲ ὁ ἱερεύς, καὶ ἔλαβεν τοὺς ἑκατοντάρχους τῶν χορρὶ καὶ τῶν ῥασήμ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς πρὸς ἑαυτὸν εἰς οἶκον κυρίου, καὶ διέθετο αὐτοῖς διαθήκην, καὶ ὥρκισεν αὐτοὺς ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως.
5 * καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς, λέγων· Τοῦτο τὸ ῥῆμα ὃ ἐποιήσατε· τὸ τρίτον ὑμῶν οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ σάββατον, φυλασσέτωσαν τὴν φυλακὴν οἴκου τοῦ βασιλέως.
6 * καὶ τὸ τρίτον ἐν τῇ πύλῃ τῶν ὁδῶν, καὶ τὸ τρίτον ἐν τῇ πύλῃ ὀπίσω τῶν παρατρεχόντων, καὶ φυλάξετε τὴν φυ-
7 λακὴν οἴκου μεσαί. * καὶ δύο χεῖρες ἐν ὑμῖν, πᾶς ὁ εἰσπορευόμενος τὸ σάββατον φυλάξει τὴν φυλακὴν οἴκου
8 κυρίου ἐπὶ τὸν βασιλέα. * καὶ κυκλώσατε περὶ τὸν βασιλέα κύκλῳ ἀνήρ, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ὁ εἰσερχόμενος εἰς τὰ σαθηρὼθ ἀποθανεῖται· καὶ γίνεσθε μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τῷ εἰσπορεύεσθαι αὐτὸν καὶ ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

33 A Iardena ad ortum Solis omnem terram Gilghad, terram tribus Gad, & tribus Reuben, & tribus Menasseh, à Gharogher quæ est super ripam fluuij Arnon, & terram Gilghad & Mathnan. 34 Et reliquum verborum Iehu, & omnia quæ fecit, & omnis fortitudo eius; nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel? 35 Et cubuit Iehu cum patribus suis, & sepelierunt illum in Somron, & regnauit Iehoahhaz filius eius pro eo. 36 Et dies, quibus regnauit Iehu super Israel, fuerunt viginti octo anni in Somron.

CAP. XI.

ET Gathaliah mater Ahhaziah vidit quòd mortuus esset filius suus: & surrexit, & perdidit omne semen regni. 2 Et accepit Iehosebagh filia regis Iehoram soror ipsius Ahhaziah, Ioas filium Ahhaziah, & furata est illum de medio filiorum regis, qui occidebantur, & abscondit illum & nutricem illius in conclaui cubiculi, & absconderunt illum à facie Gathaliah, & non occisus est. 3 Et fuit cum illa in domo sanctuarij Domini absconditus sex annis; & Gathaliah regnabat super terram. 4 Et anno septimo misit Iehoiadah & accepit centuriones, tum barones, tum & cursores, & introduxit eos ad se in sanctuarium Domini, & pepigit cum illis fœdus, & adiurauit eos in domo sanctuarij Domini, & ostendit illis filium regis. 5 Et præcepit illis, dicendo: Hæc est res quam facietis, Tertia pars vestrûm *erit* eorum qui intrabunt sabathum, & qui custodient custodiam domus regis. 6 Et tertia pars *erit* in porta baronum, & tertia in porta, post quam est porta cursorum; & custodietis custodiam domus sollicitè. 7 Et duæ partes de vobis, *erunt* omnes exeuntes sabathum; & custodietis custodiam domus sanctuarij Domini circa regem. 8 Et circundabitis *ea* quæ *sunt* circa regem in circuitu, quisque arma sua in manu sua *tenens*: & qui intrauerit intra ordines, occidatur: & estote cum rege, cùm exierit ipse, & cùm intrauerit.

9 * וַיַּעֲשׂוּ שָׂרֵי הַמֵּאוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוֹיָדָע
הַכֹּהֵן וַיִּקְחוּ אִישׁ אֶת־אֲנָשָׁיו בָּאֵי הַשַּׁבָּת עִם יֹצְאֵי
הַשַּׁבָּת וַיָּבֹאוּ אֶל־יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן׃

10 * וַיִּתֵּן הַכֹּהֵן לְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת אֶת־הַחֲנִיתוֹת וְאֶת־
הַשְּׁלָטִים אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ דָּוִד אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה׃

11 * וַיַּעַמְדוּ הָרָצִים אִישׁ וְכֵלָיו בְּיָדוֹ מִכֶּתֶף הַבַּיִת
הַיְמָנִית עַד־כֶּתֶף הַבַּיִת הַשְּׂמָאלִית לַמִּזְבֵּחַ וְלַבָּיִת
עַל־הַמֶּלֶךְ סָבִיב׃ 12 * וַיּוֹצֵא אֶת־בֶּן־הַמֶּלֶךְ וַיִּתֵּן
עָלָיו אֶת־הַנֵּזֶר וְאֶת־הָעֵדוּת וַיַּמְלִכוּ אֹתוֹ וַיִּמְשָׁחֻהוּ
וַיַּכּוּ־כָף וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ׃

13 * וַתִּשְׁמַע עֲתַלְיָה אֶת־קוֹל הָרָצִין הָעָם וַתָּבֹא
אֶל־הָעָם בֵּית יְהוָה׃ 14 * וַתַּרְא וְהִנֵּה הַמֶּלֶךְ עֹמֵד
עַל־הָעַמּוּד כַּמִּשְׁפָּט וְהַשָּׂרִים וְהַחֲצֹצְרוֹת אֶל־
הַמֶּלֶךְ וְכָל־עַם הָאָרֶץ שָׂמֵחַ וְתֹקֵעַ בַּחֲצֹצְרוֹת
וַתִּקְרַע עֲתַלְיָה אֶת־בְּגָדֶיהָ וַתִּקְרָא קֶשֶׁר קָשֶׁר׃

15 * וַיְצַו יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת פְּקִדֵי
הַחָיִל וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם הוֹצִיאוּ אֹתָהּ אֶל־מִבֵּית
לַשְּׂדֵרוֹת וְהַבָּא אַחֲרֶיהָ הֶמֶת בֶּחָרֶב כִּי אָמַר הַכֹּהֵן
אַל־תּוּמַת בֵּית יְהוָה׃ 16 * וַיָּשִׂמוּ לָהּ יָדַיִם
וַתָּבוֹא דֶּרֶךְ־מְבוֹא הַסּוּסִים בֵּית הַמֶּלֶךְ וַתּוּמַת שָׁם׃

17 * וַיִּכְרֹת יְהוֹיָדָע אֶת־הַבְּרִית בֵּין יְהוָה וּבֵין
הַמֶּלֶךְ וּבֵין הָעָם לִהְיוֹת לְעָם לַיהוָה וּבֵין הַמֶּלֶךְ
וּבֵין הָעָם׃ 18 * וַיָּבֹאוּ כָל־עַם הָאָרֶץ בֵּית־הַבַּעַל
וַיִּתְּצֻהוּ אֶת־מִזְבְּחֹתָו וְאֶת־צְלָמָיו שִׁבְּרוּ הֵיטֵב
וְאֶת־מַתָּן כֹּהֵן הַבַּעַל הָרְגוּ לִפְנֵי הַמִּזְבְּחוֹת וַיָּשֶׂם
הַכֹּהֵן פְּקֻדֹּת עַל־בֵּית יְהוָה׃

19 * וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת וְאֶת־הַכָּרִי וְאֶת־הָרָצִים
וְאֶת־כָּל־עַם הָאָרֶץ וַיֹּרִידוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ מִבֵּית יְהוָה
וַיָּבֹאוּ דֶּרֶךְ־שַׁעַר הָרָצִים בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב עַל־
כִּסֵּא הַמְּלָכִים׃

9 * Et fecerunt centuriones iuxta omnia quæ præceperat eis Ioiada ſacerdos. Et aſſumentes ſinguli viros ſuos qui ingrediebantur ſabbatum cum his qui egrediebantur è ſabbato, venerunt ad Ioiadam
10 ſacerdotem. * Qui dedit eis haſtas & arma regis Dauid, quæ erant in domo Do-
11 mini. * Et ſteterunt ſinguli habentes arma in manu ſua à parte templi dextera vſque ad partem ſiniſtram altaris & ædis, circum regem.
12 * Produxítq; filium regis, & poſuit ſuper eum diadema & teſtimonium. Feceрúntque eum regem & vnxerunt, & plaudentes manu dixerunt, Viuat rex.
13 * Audiuit autem Athalia vocem populi currentis, & ingreſſa ad turbas in templum Domini,
14 * Vidit regem ſtantem ſuper tribunal iuxta morem, & cantores & tubas prope eum, omnémque populum terræ lætantem & canenté tubis, & ſcidit veſtimenta ſua, clamauítq; Coniuratio, coniuratio.
15 * Præcepit autem Ioiada cẽturionibus, qui erant ſuper exercitum, & ait eis: Educite eam extra ſepta templi; & quicunque eam ſecutus fuerit, feriatur gladio. Dixerat enim ſacerdos, Non occidatur in tem-
16 plo Domini. * Impoſuerúntq; ei manus & impegerunt eam per viam introitus equorum iuxta palatium, & interfecta eſt
17 ibi. * Pepigit ergo Ioiada fœdus inter Dñm & regem & inter populum, vt eſſet populus Dñi, & inter regem & populum.
18 * Ingreſſúſque eſt omnis populus terræ templum Baal, & deſtruxerunt aras eius, & imagines contriuerunt validè: Mathan quoq; ſacerdotem Baal occiderunt coram altari. Et poſuit ſacerdos cuſtodias
19 in domo Dñi. * Tulítque centuriones & Cerethi & Pheleti legiones & omnem populũ terrę, deduxeruntq; regem de domo Dñi. Et venerũt per viã portæ ſcutariorũ in palatiũ, & ſedit ſuper thronũ regum.

תרגום יונתן

9 וַעֲבַדוּ רַבָּנֵי מְאָתָא כְּכָל דְּפַקִּיד יְהוֹיָדָע כַּהֲנָא וּדְבַרוּ גְּבַר יַת גַּבְרוֹהִי עֲלֵי שַׁבְּתָא עִם נָפְקֵי שַׁבְּתָא וַאֲתוֹ לְוָת יְהוֹיָדָע כַּהֲנָא׃
10 וִיהַב כַּהֲנָא לְרַבָּנֵי מְאָתָא יַת מָגְנֵיָתָא וְיַת שְׁלָטַיָּא דִּי לְמַלְכָּא דָּוִד דִּי בְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ׃ 11 וְקָמוּ רַהֲטַיָּא גְּבַר וְזֵינֵיהּ בִּידֵיהּ
מֵעִבַּר בֵּיתָא מִימִינָא עַד עִיבַּר בֵּיתָא מְסְמָאלָא לְמַדְבְּחָא וּלְבֵית מַלְכָּא סְחוֹר סְחוֹר׃ 12 וְאַפֵּיק יַת בַּר מַלְכָּא וִיהַב עֲלוֹהִי יַת
כְּלִילָא וְיַת סַהֲדוּתָא וְאַמְלִיכוּ יָתֵיהּ וּמְשַׁחוּהִי וּטְפַחוּ יַד וַאֲמָרוּ יְחֵי מַלְכָּא׃ 13 וּשְׁמַעַת עֲתַלְיָה יַת קַל רַהֲנָנִין עַמָּא וְעַלַת לְוָת עַמָּא
לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ׃ 14 וַחֲזַת וְהָא מַלְכָּא קָאֵים עַל אַסְטְוָנָא כְּהִילְכְתָא וְרַבְרְבַיָּא עַמֵּיהּ וְחָצוֹצְרָתָא קֳדָם מַלְכָּא וְכָל עַמָּא דְאַרְעָא
חָדָן וְתָקְעִין בַּחֲצוֹצְרָתָא וּבְזַעַת עֲתַלְיָה יַת לְבוּשָׁהָא וּקְרַת מֵירָדָא מֵירָדָא׃ 15 וּפַקִּיד יְהוֹיָדָע כַּהֲנָא יַת רַבְנֵי מְאָתָא דְמַסְנַן עַל
חֵילָא וַאֲמַר לְהוֹן אַפִּיקוּ יָתָהּ לְגֵיו מִן סִידְרַיָּא וּדְיֵיעוֹל בָּתְרָהָא יִתְקְטֵיל בְּחַרְבָּא אֲרֵי אֲמַר כַּהֲנָא לָא תִתְקְטֵל בְּבֵיהּ מַקְדְּשָׁא דַיְיָ׃
16 וְשַׁוִּיאוּ לָהּ אֲתַר וְעַלַת בְּאוֹרַח מַעֲלָנָא דְסוּסְוָתָא לְבֵית מַלְכָּא וְאִתְקְטֵלַת תַּמָּן׃ 17 וּגְזַר יְהוֹיָדָע יַת קְיָמָא בֵּין מֵימְרָא דַיְיָ
וּבֵין מַלְכָּא וּבֵין עַמָּא לְמֶהֱוֵי לְעַם מְשַׁמֵּשׁ קֳדָם יְיָ וּבֵין מַלְכָּא וּבֵין עַמָּא׃ 18 וְעַלוּ כָל עַמָּא דְאַרְעָא לְבֵית בַּעְלָא וְסַתְּרוּהִי יַת
אֱיגּוֹרוֹהִי וְיַת צַלְמוֹהִי תְּבָרוּ יָאוּת וְיַת מַתָּן כּוּמָרָא דְבַעְלָא קְטָלוּ קֳדָם אֱיגּוֹרָא וּמַנִּי כַּהֲנָא מַטְרָן עַל בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ׃
19 וּדְבַר יַת רַבְנֵי מְאָתָא וַיַת גַּבָּרַיָּא וְיַת רַהֲטַיָּא וְיַת כָּל עַמָּא דְאַרְעָא וְאַחִיתוּ יַת מַלְכָּא מִבֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וְעַלוּ בְּאוֹרַח רַהֲטַיָּא
בֵּית מַלְכָּא וְיָתִיב עַל כָּרְסֵי מַלְכַיָּא׃

* *Et fecerunt centuriones iuxta omnia quæ-* 9
cunque præceperat eis Ioiade ſacerdos; & ce-
perunt vnuſquiſque viros ſuos qui ingredie-
bántur ſabbato cũ his qui egrediebantur ſab-
bato; & ingreſſi ſunt ad Ioiade ſacerdotem.

* *Et dedit eis ſacerdos centurionibus pha-* 10
retras & haſtas Dauid regis, quæ erant in do-
mo Domini. * *Et ſteterunt curſores vnuſ-* 11
quiſque, & arma ſua in manu ſua ab humero
domus dextero vſque ad humerum domus ſi-
niſtrum altaris, et domus circa regem in circui-
tu. * *Et eduxit filium regis, & dedit ſuper* 12
eum ſanctificationẽ & teſtimonium, & vnxit
eum, & regem conſtituit eum, & plauſerunt
populus manibus ſuis, & dixerunt, Viuat rex.

* *Et audiuit Gotholia vocem curſorum &* 13
populi, & venit ad populum in domũ Domini.

* *Et vidit, & ecce rex ſtabat ſuper tribu-* 14
nal iuxta morem, & cantores & tubæ circa
regem, & omnis populus terræ lætans & ca-
nens in tubis; & ſcidit veſtimentum ſuum Go
tholia, & clamauit, Coniuratio coniuratio.

* *Et præcepit Ioiade ſacerdos centurionibus* 15
& ſpeculatoribus exercitus: & dixit ad eos,
Educite eam extra ſepta: & qui ingreſſus fue-
rit poſt eam, morietur gladio, quia dixerat ſa-
cerdos, Non occidatur in domo Domini.

* *Et iniecerunt ei manus, & induxerunt* 16
eam via introitus equorum domus regis, &
interfecerunt eam ibi.

* *Et pepigit Ioiade ſacerdos fœdus inter Do-* 17
minum & inter regem, & inter populum vt
eſſet in populum Domino.

* *Et ingreſſus eſt omnis populus terræ in do-* 18
mum Baal, & præcipitauerunt eum & alta-
ria eius, & imagines eius contriuerunt accura-
tè; & Matthan ſacerdotem Baal occiderunt
ante faciem altarium: & conſtituit ſacerdos
cuſtodes in domo Domini.

* *Et tulit centuriones militum & curſorũ,* 19
& omnẽ populum terræ, & deduxerunt regem
de domo Domini, & adduxerunt eum via por-
tæ curſorum domus regis, & collocauerunt eum
ſuper thronum regum.

9 * καὶ ἐποίησαν ④ ἑκατόνταρχοι κ᷑ πάντα ὅσα ἐνε-
τείλατο αὐτοῖς ἰωιαδὲ ὁ ἱερεύς· καὶ ἔλαβον ἕκαστος τοὺ
ἀνδρας αὐτοῦ εἰσπορευομένους τὸ σάββατον μ᷑ τῶν
ἐκπορευομένων τὸ σάββατον· καὶ εἰσῆλθον πρὸς ἰωιαδὲ
10 τὸν ἱερέα. * καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ ἱερεὺς τοῖς ἑκατονταρ-
χοις τὰς φαρέτρας & τὰ δόρατα δαυὶδ τ᷑ βασιλέως, ἃ
11 ἦν ἐν οἴκῳ κυρίου. * κ᷑ ἔστησαν ④ πάντες ἔχοντες ἕκα-
στος, & τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀπὸ τ᷑ ὠμίας τοῦ
οἴκου τ᷑ δεξιᾶς ἕως τ᷑ ὠμίας τοῦ οἴκου τῆς ἀριστερᾶς τοῦ
θυσιαστηρίου & τοῦ οἴκου περὶ τὸν βασιλέα κύκλῳ.

12 * καὶ ἐξήγαγε τὸν υἱὸν τ᷑ βασιλέως, & ἔδωκεν ἐπ' αὐτὸν
τὸ ἁγίασμα & τὸ μαρτύριον, & ἔχρισεν αὐτὸν καὶ ἐβασί-
λευσεν αὐτόν· & ἐπηύξησαν ὁ λαὸς ταῖς χερσὶν αὐτῶν, &
13 εἶπον, ζήτω ὁ βασιλεύς. * καὶ ἤκουσε γοθολία τὴν φω-
νὴν τῶν τρεχόντων & τ᷑ λαοῦ, & ἦλθε πρὸς τὸν λαὸν
14 εἰς οἶκον κυρίου. * κ᷑ εἶδεν· & ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς ἑστὼς ἐπὶ
τοῦ στήλου κ᷑ τὸ κεῖμα· & ④ ὡδοὶ καὶ αἱ σάλπιγγες περὶ
τὸν βασιλέα, & πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς χαίρων καὶ σαλπί-
ζων ἐν σάλπιγξιν· καὶ διέρρηξεν τὸν ἱματισμὸν αὐτῆς γο
θολία, καὶ ἐβόησεν, στρόδεσμ & στρόδεσμος.

15 * καὶ ἐνετείλατο ἰωιαδὲ ὁ ἱερεὺς τοῖς ἑκατονταρχοις &
τοῖς ἐπισκόποις δυνάμεως, καὶ εἶπε πρὸς αὐτούς, ἐξα-
γάγετε αὐτὴν ἔξωθεν τῶν σαδηρώθ, & ὁ εἰσπορευόμενος
ὀπίσω αὐτῆς ἀποθανεῖται ῥομφαίᾳ, ὅτι εἶπεν ὁ ἱερεύς,
16 μὴ ἀποθάνῃ ἐν οἴκῳ κυρίου. * & ἐπέβαλον αὐτῇ χεῖρας,
& εἰσήγαγον αὐτὴν ὁδὸν εἰσόδου τῶν ἵππων οἴκου τ᷑ βασι-
17 λέως, & ἐθανάτωσαν αὐτὴν ἐκεῖ. * & διέθετο ἰωιαδὲ ὁ ἱε-
ρεὺς διαθήκην δυνάμεως κυρίου, καὶ δυνάμεως τοῦ βασι-
λέως, καὶ δυνάμεως τοῦ λαοῦ τοῦ εἶναι εἰς λαὸν τῷ κυρίῳ.

18 * & εἰσῆλθε πᾶς ὁ λαὸς τ᷑ γῆς εἰς τὸν οἶκον τοῦ βάαλ,
& κατέσπασαν αὐτὸν & τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ, & τὰς εἰ-
κόνας αὐτοῦ συνέτριψαν σφόδρα· καὶ τὸν ματθὰν τὸν
ἱερέα τ᷑ βάαλ ἀπέκτειναν πρὸ προσώπου τῶν θυσιαστη-
ρίων· & κατέστησεν ὁ ἱερεὺς ἐπισκόπους ἐν οἴκῳ κυρίου.

19 * καὶ ἔλαβεν τοὺ ἑκατονταρχους τῶν χορρὶ & τῶν ρα-
σείμ, & πάντα τὸν λαὸν τ᷑ γῆς, καὶ κατήγαγον τὸν βασι-
λέα ἐξ οἴκου κυρίου, & εἰσήγαγον αὐτὸν ὁδὸν τ᷑ πύλης τῶν
παρατρεχόντων οἴκου τοῦ βασιλέως· κ᷑ ἐκάθισαν αὐτὸν
ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν βασιλέων.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[9] Et fecerunt magiſtri centenorum iuxta omnia quæ præceperat Iehoiadagh ſacerdos, & acceperunt quiſque viros ſuos, introeuntes in ſabatho cum exeuntibus à ſabatho, & venerunt ad Iehoiadagh ſacerdotem. [10] Et dedit ſacerdos magiſtris centenorum haſtas & ſcuta quæ *fuerant* regis Dauid, quæ *erant* in domo ſanctuarij Domini. [11] Et ſteterunt curſores, quiſque arma ſua in manu ſua *tenens*, à latere domus dextro vſque ad latus domus ſiniſtrum ad altare, & ad domũ propiciatorij iuxta regem per circuitum. [12] Et eduxit filium regis, & dedit ſuper illum coronam & teſtimonium, & regem creauerunt illum, & vnxerunt eum, & complоſerunt manu, & dixerunt, Proſperet rex. [13] Et audiuit Ghathaliah vocem ouantium populi; & intrauit ad populum in domum ſanctuarij Domini.

[14] Et vidit, & ecce rex ſtabat iuxta columnam ſecundùm conſuetudinem, & magnates *erant* cum illo, & tubæ ante regem: & omnis populus terræ lætabantur, & clangebant tubis; & ſcidit Ghathaliah veſtimenta ſua, & clamauit, Coniuratio, coniuratio. [15] Et præcepit Iehoiadagh ſacerdos magiſtris centenorũ, qui præpoſiti erant ſuper exercitum; & dixit eis, Educite illam per medium extra ordines, & qui iuerit poſt eam, occidatur gladio, quia dixerat ſacerdos, Ne occidatur in domo ſanctuarij Domini. [16] Et poſuerunt illi locum, & ingreſſa eſt per viam aſcenſus equorum in domum regis, & occiſa eſt ibi. [17] Et percuſſit Iehoiadagh fœdus inter verbum Domini, & inter regem & populum, vt eſſet in populum miniſtrantem Domino, & inter regem & populum.

[18] Et intrauerunt omnis populus terræ in ædem Baghla, & deſtruxerunt eam, & aras eius, & ſimulachra eius fregerunt pulchrè, & Mathan ſacerdotem Baghla occiderunt ante aram: & præfecit ſacerdos cuſtodes ſuper domum ſanctuarij Domini.

[19] Et accepit magiſtros centenorum, & barones, & curſores, & omnem populum terræ, & deduxerunt regem de domo ſanctuarij Domini, & intrauerunt per viam curſorum in domum regis, & ſedit ſuper ſolium regum.

20 * וַיִּשְׂמַח כָּל־עַם־הָאָרֶץ וְהָעִיר שָׁקָטָה וְאֶת־
עֲתַלְיָהוּ הֵמִיתוּ בַחֶרֶב בֵּית מֶלֶךְ׃
21 * בֶּן־שֶׁבַע שָׁנִים יְהוֹאָשׁ בְּמָלְכוֹ׃

יב

1 * בִּשְׁנַת־שֶׁבַע לְיֵהוּא מָלַךְ יְהוֹאָשׁ וְאַרְבָּעִים
שָׁנָה מָלַךְ בִּרוּשָׁלָם וְשֵׁם אִמּוֹ צִבְיָה מִבְּאֵר שָׁבַע׃
2 * וַיַּעַשׂ יְהוֹאָשׁ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כָּל־יָמָיו אֲשֶׁר
הוֹרָהוּ יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן׃
3 * רַק הַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים
4 וּמְקַטְּרִים בַּבָּמוֹת׃ * וַיֹּאמֶר יְהוֹאָשׁ אֶל־הַכֹּהֲנִים
כֹּל כֶּסֶף הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר יוּבָא בֵית־יְהוָה כֶּסֶף
עוֹבֵר אִישׁ כֶּסֶף נַפְשׁוֹת עֶרְכּוֹ כָּל־כֶּסֶף אֲשֶׁר יַעֲלֶה
עַל לֶב־אִישׁ לְהָבִיא בֵּית יְהוָה׃
5 * יִקְחוּ לָהֶם הַכֹּהֲנִים אִישׁ מֵאֵת מַכָּרוֹ וְהֵם
יְחַזְּקוּ אֶת־בֶּדֶק הַבַּיִת לְכֹל אֲשֶׁר־יִמָּצֵא שָׁם בָּדֶק׃
6 * וַיְהִי בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה לַמֶּלֶךְ
יְהוֹאָשׁ לֹא־חִזְּקוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־בֶּדֶק הַבָּיִת׃
7 * וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ יְהוֹאָשׁ לִיהוֹיָדָע הַכֹּהֵן וְלַכֹּהֲנִים
וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם מַדּוּעַ אֵינְכֶם מְחַזְּקִים אֶת־בֶּדֶק
הַבָּיִת וְעַתָּה אַל־תִּקְחוּ־כֶסֶף מֵאֵת מַכָּרֵיכֶם
כִּי־לְבֶדֶק הַבַּיִת תִּתְּנֻהוּ׃
8 * וַיֵּאֹתוּ הַכֹּהֲנִים לְבִלְתִּי קְחַת־כֶּסֶף מֵאֵת הָעָם
וּלְבִלְתִּי חַזֵּק אֶת־בֶּדֶק הַבָּיִת׃
9 * וַיִּקַּח יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן אֲרוֹן אֶחָד וַיִּקֹּב חֹר בְּדַלְתּוֹ
וַיִּתֵּן אֹתוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ בִּיָּמִין בְּבוֹא אִישׁ בֵּית יְהוָה
וְנָתְנוּ־שָׁמָה הַכֹּהֲנִים שֹׁמְרֵי הַסַּף אֶת־כָּל־הַכֶּסֶף
הַמּוּבָא בֵית־יְהוָה׃
10 * וַיְהִי כִּרְאוֹתָם כִּי־רַב הַכֶּסֶף בָּאָרוֹן וַיַּעַל
סֹפֵר הַמֶּלֶךְ וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וַיָּצֻרוּ וַיִּמְנוּ אֶת־הַכֶּסֶף
הַנִּמְצָא בֵית־יְהוָה׃

20 * Lætatúsq; est omnis populus terrę, &
ciuitas conquieuit; Athalia autem occisa
21 est gladio in domo regis. * Septémq; an-
norum erat Ioas cùm regnare cœpisset.

CAP. XII.

1 ANno septimo Iehu regnauit Ioas. 2. Paral. 24.a
A Quadraginta annis regnauit in Ieru-
salem: nomen matris eius Sebia de Bersa-
2 bee. *Fecítq; Ioas rectũ coram Dño cun-
ctis diebus quibus docuit eum Ioiada sa-
3 cerdos. * Veruntamen excelsa non abstu-
lit. Adhuc enim populus immolabat, &
4 adolebat in excelsis incensum. *Dixítque
Ioas ad sacerdotes, Omnem pecuniã san-
ctorum quæ illata fuerit in templum Dñi
à prætereuntibus quæ offertur pro precio
animæ, & quam sponte & arbitrio cordis
5 sui inferunt in templum Dñi: *Accipiant
illam sacerdotes iuxta ordinẽ suum, & in-
staurent sartatecta domus, si quid necessa-
6 rium viderint instauratione. * Igitur
vsq; ad vicesimum tertium annum regis
Ioas non instaurauerunt sacerdotes sarta-
tecta templi.
7 *Vocauítq; rex Ioas Ioiadam pontifi-
cem & sacerdotes, dicens eis: Quare sar-
tatecta non instauratis templi? Nolite er-
B go amplius accipere pecuniam iuxta or-
dinem vestrum, sed ad instaurationem
templi reddite eam.
8 * Prohibitíque sunt sacerdotes vltrà
accipere pecuniam à populo, & instaura-
re sartatecta domus.
9 * Et tulit Ioiada pontifex gazophyla-
cium vnum, aperuítque foramẽ desuper,
& posuit illud iuxta altare ad dexteram
ingredientium domum Domini, mitte-
bántq; in eo sacerdotes qui custodiebant
ostia omnem pecuniam quæ deferebatur
10 ad templum Domini. * Cúmq; viderent
nimiam pecuniam esse in gazophylacio,
ascendebat scriba regis & pontifex, effun
debántq; & numerabant pecuniam quæ
inueniebatur in domo Domini.

תרגום יונתן

20 וְחַדִּי כָל עַמָּא דְאַרְעָא וְקַרְתָּא שְׁדוֹכַת וְיַת עֲתַלְיָה קְטַלוּ בְּחַרְבָּא בֵּית מַלְכָּא׃ 21 בַּר שְׁבַע שְׁנִין יְהוֹאָשׁ כַּד מְלַךְ׃

יב

1 בִּשְׁנַת שְׁבַע לְיֵהוּא מְלַךְ יְהוֹאָשׁ וְאַרְבְּעִין שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְשׁוּם אִמֵּיהּ צִבְיָה מִבְּאֵר שָׁבַע׃ 2 וַעֲבַד יְהוֹאָשׁ דְכַשֵּׁר קֳדָם
יְיָ כָּל יוֹמוֹהִי דְאַלְפֵיהּ יְהוֹיָדָע כַּהֲנָא׃ 3 לְחוֹד בָּמָתָא לָא עֲטַרָא עַד כְּעַן עַמָּא מְדַבְּחִין וּמַסְּקִין בּוּסְמִין עַל בָּמָתָא׃ 4 וַאֲמַר יְהוֹאָשׁ
לְכַהֲנַיָּא כָּל כְּסַף קֻדְשַׁיָּא דְמִתְעַל לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ כְּסַף תִּקְלַיָּא דַעֲבַר עַל מִנְיַן גַּבְרָא כְּסַף פּוּרְקַן נַפְשָׁתָא דְמַתַּן גְּבַר פּוּרְקַן נַפְשֵׁיהּ אַף כָּל
כְּסַף דְמִתְנַדַּב גְּבַר בְּלִבֵּיהּ לְאַיְתָאָה לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ׃ 5 יִסְּבוּן לְהוֹן כַּהֲנַיָּא גְּבַר מִן מַכָּרֵיהּ וְאִינוּן יְתַקְּפוּן יַת בִּידְקָא דְבֵיתָא לְכָל
אֲתַר דִּי יִשְׁתְּכַח תַּמָּן בִּידְקָא׃ 6 וַהֲוָה בִּשְׁנַת עֶשְׂרִין וּתְלָת שְׁנִין לְמַלְכָּא יוֹאָשׁ לָא תַקִּיפוּ כַּהֲנַיָּא יַת בִּידְקָא דְבֵיתָא׃ 7 וּקְרָא מַלְכָּא
יְהוֹאָשׁ לִיהוֹיָדָע כַּהֲנָא וּלְכַהֲנַיָּא וַאֲמַר לְהוֹן מָה דֵין לֵיתְכוֹן מְתַקְּפִין יַת בִּידְקָא דְבֵיתָא וּכְעַן לָא תִסְבּוּן כַּסְפָּא מִן מַכָּרֵיכוֹן אֱלָהֵן לְבִידְקָא
דְבֵיתָא תִּתְּנוּנֵיהּ׃ 8 וְאִיטְפַסוּ כַּהֲנַיָּא בְּדִיל דְּלָא לְמִיסַּב כַּסְפָּא מִן עַמָּא וּבְדִיל דְּלָא לְתַקְפָּא יַת בִּידְקָא דְבֵיתָא׃ 9 וּנְסֵיב יְהוֹיָדָע
כַּהֲנָא אֲרוֹנָא חַד וּנְקַב חֲרַכָּא בְּרָשֵׁיהּ וִיהַב יָתֵיהּ בִּסְטַר מַדְבְּחָא בִּימִינָא בְּמֵיעַל גַּבְרָא לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וְיִתְּנוּן תַּמָּן כַּהֲנַיָּא נָטְרֵי הֵיכְלָא יַת
כָּל כַּסְפָּא דְמִתְעַל לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ׃ 10 וַהֲוָה כַּד חֲזוֹ אֲרֵי סְגֵי כַּסְפָּא בַּאֲרוֹנָא וּסְלֵיק סַפְרָא דְמַלְכָּא וְכַהֲנָא רַבָּא וְצָרוּ וּמְנוֹ יַת
כַּסְפָּא דְאִשְׁתְּכַח בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ׃

*Et lætatus eſt omnis populus terræ, & ciuitas quieuit: & Gotholiam percuſſit in gladio in domo regum. *Filius ſeptem annorum Joas cùm regnaret ipſe.*

20 *Et lætatus eſt omnis populus terræ, & vrbs quieuit, & Ghathaliah occiderunt gladio in domo regis.
21 Filius ſeptem annorum erat Iehoas quando regnauit.

20 * καὶ ἐχάρη πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς, καὶ ἡ πόλις ἡσύχασεν· καὶ τὴν γοθολίαν ἐπάταξεν ἐν ῥομφαίᾳ ἐν οἴκῳ τῶν βασιλέων.
21 * υἱὸς ἑπτὰ ἐτῶν ἰωὰς ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν.

CAP. XII.

*IN anno ſeptimo Jeu regnat Joas, & quadraginta annis regnauit in Hieruſalem, & nomen matris eius Sabia de Berſabee.

*Et fecit Joas rectum coram Domino cunctis diebus, quibus illuminabat eum Joiade ſacerdos.

*Verumtamen de excelſis non abſtulit: adhuc populus immolabant & adolebant incenſum in excelſis.

*Et dixit Joas ſacerdotibus, Omne argentum ſanctorum quod illatum eſt in domo Domini, argentum precium viri, argentum precium animarum, omne argentum quod aſcenderit in cor hominis vt inferat in domum Domini, *Accipiant ſibi ſacerdotes vir à venditione eorum, & ipſi inſtaurabunt ſarta tecta domus Domini in omnibus vbi inuenta fuerit ibi inſtauratio. *Et factum eſt in viceſimo & tertio anno regis Joas non inſtauraverunt ſacerdotes ſarta tecta domus.

*Et vocauit rex Joas Joiade ſacerdotem, & ſacerdotes: & dixit ad eos, Quare non inſtauratis ſarta tecta domus? & nunc non accipiatis argentum à venditionibus veſtris; quia ad inſtaurationem domus dabitis illud.

*Et conuenerunt ſacerdotes vt non acciperent argentum à populo, & vt non inſtaurarent ſarta tecta domus.

*Et tulit Ioiade ſacerdos arcam vnam, & fecit in ea foramen vnum & poſuit eam iuxta altare in dextera ingredientium virorum in domum Domini; & dabant ibi ſacerdotes qui cuſtodiebant veſtibulum omne argentum quod deferebatur ad domum Domini.

*Et factum eſt vt viderunt quòd multum argentum quod in arca, aſcendit ſcriba regis & ſacerdos magnus, & colligauerunt & numerauerunt argentum quod inuentum fuit in domo Domini.

ΚΕΦ. ΙΒ'.

1 * Ἐν ἔτει ἑβδόμῳ Ἰὲ βασιλεύει ἰωὰς, καὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ σαβία ἐκ Βηρσαβεαί.
2 * καὶ ἐποίησεν ἰωὰς τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας ἃς ἐφώτιζεν αὐτὸν ἰωιαδὲ ὁ ἱερεύς.
3 * πλὴν τῶν ὑψηλῶν οὐκ ἀπέστησεν, ἔτι ὁ λαὸς ἐθυσίαζον καὶ ἐθυμίων ἐν τοῖς μετεώροις.
4 * καὶ εἶπεν ἰωὰς τοῖς ἱερεῦσιν, πᾶν τὸ ἀργύριον τῶν ἁγίων τὸ εἰσοδιαζόμενον ἐν οἴκῳ κυρίου ἀργύριον στωλιμήσεως ἀνδρός, ἀργύριον στωλιμήσεως ψυχῶν, πᾶν ἀργύριον ὃ ἂν δῷ ἀνὴρ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου τοῦ εἰσενεγκεῖν εἰς οἶκον κυρίου,
5 * λαβέτωσαν ἑαυτοῖς ὁ ἱερεῖς ἀνὴρ ἀπὸ τῆς πράσεως αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ κραταιώσουσι τὰ βεδὲκ τοῦ οἴκου κυρίου εἰς 6 πᾶν ἅ ἂν εὑρεθῇ ἐκεῖ βεδέκ. * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἰκοστῷ καὶ τρίτῳ ἔτει τοῦ βασιλέως ἰωὰς οὐκ ἐκραταίωσαν οἱ ἱερεῖς τὰ βεδὲκ τοῦ οἴκου.
7 * καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς ἰωὰς τὸν ἰωιαδὲ τὸν ἱερέα καὶ τοὺς ἱερεῖς· καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, τί ὅτι οὐ κραταιοῦτε τὰ βεδὲκ τοῦ οἴκου; καὶ νῦν μὴ λάβητε τὸ ἀργύριον ἀπὸ τῶν πράσεων ὑμῶν, ὅτι εἰς τὰ βεδὲκ τοῦ οἴκου δώσετε αὐτό.
8 * καὶ συνεφώνησαν οἱ ἱερεῖς τοῦ μὴ λαβεῖν ἀργύριον πρὸς τοῦ λαοῦ, καὶ τοῦ μὴ ἐνισχύσαι τὰ βεδὲκ τοῦ οἴκου.
9 * καὶ ἔλαβεν ἰωιαδὲ ὁ ἱερεὺς κιβωτὸν μίαν, καὶ ἐποίησεν ἐν αὐτῇ ὀπὴν μίαν καὶ ἔθηκεν αὐτὴν πρὸς τὸ θυσιαστήριον ἐν δεξιᾷ εἰσπορευομένων ἀνδρῶν εἰς οἶκον κυρίου· καὶ ἐδίδουν ἐκεῖ οἱ ἱερεῖς οἱ φυλάσσοντες τὰ πρόθυρα πᾶν τὸ ἀργύριον τὸ εἰσφερόμενον εἰς τὸν οἶκον κυρίου.
10 * καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον ὅτι πολὺ τὸ ἀργύριον τὸ ἐν τῇ κιβωτῷ, ἀνέβη ὁ γραμματεὺς τοῦ βασιλέως καὶ ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας, καὶ ἔσφιγξαν καὶ ἠρίθμησαν τὸ ἀργύριον τὸ εὑρεθὲν ἐν οἴκῳ κυρίου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XII.

ANno ſeptimo Iehu regnauit Iehoas: & quadraginta annis regnauit in Ieruſalem, & nomen matris eius Szibiah de Beerſabagh. [2] Et fecit Iehoas quod rectum erat ante Dominum omnibus diebus ſuis, quibus docuit illum Iehoiadagh ſacerdos. [3] Tantummodo excelſa non receſſerant, hactenus populo ſacrificante, & adolente aromata ſuper excelſa. [4] Et dixit Ioas ſacerdotibus, Omne argentum ſanctorum quod inducitur in domum ſanctuarij Domini, argentum offenſionum quod tranſit ſuper computum viri, argentum redemptionis animarum, quod eſt donum viri *pro* redemptione animæ ſuæ, etiam omne argentum quod ſponte propoſuerit vir in corde ſuo afferre in domum ſanctuarij Domini, [5] Accipiant ſibi ſacerdotes quiſque à noto ſuo, & ipſi fortificabunt ſciſſuram domus in omni loco, in quo inuenta fuerit ruptura. [6] Et fuit anno viceſimo tertio annorum regis Ioas, non fortificauerant ſacerdotes ſciſſuram domus. [7] Et vocauit rex Ioas Iehoiadah ſacerdotem, & ſacerdotes, & dixit illis, Vt quid non fortificatis rimas domus? & nunc non accipiatis argentum à notis veſtris, ſed ad rupturas domus dabitis illud. [8] Et contentati ſunt ſacerdotes, vt non acciperent argentum à populo, & ne fortificarent ruinam domus. [9] Et accepit Iehoiadah ſacerdos arcam vnam, & perforauit foramen in porta eius, & dedit illam in latere altaris in dextera, quum ingreditur quis in domum ſanctuarij Domini: & dederunt ibi ſacerdotes cuſtodes templi omne argentum quod introducebatur in domum ſanctuarij Domini. [10] Et fuit quando videbant quòd multum argentum *erat* in arca, aſcendebat ſcriba regis & ſacerdos magnus, & colligebant & numerabant argentum quod inueniebatur in domo ſanctuarij Domini.

11 * וְנָתְנוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַמְתֻכָּן עַל־יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה
הַפְּקֻדִים בֵּית יְהוָה וְיוֹצִיאֻהוּ לְחָרְשֵׁי הָעֵץ וְלַבֹּנִים
12 הָעֹשִׂים בֵּית יְהוָה׃ * וְלַגֹּדְרִים וְלַחֹצְבֵי הָאֶבֶן
וְלִקְנוֹת עֵצִים וְאַבְנֵי מַחְצֵב לְחַזֵּק אֶת־בֶּדֶק בֵּית־
יְהוָה וּלְכֹל אֲשֶׁר־יֵצֵא עַל־הַבַּיִת לְחָזְקוֹ׃
13 * אַךְ לֹא יֵעָשֶׂה בֵית יְהוָה סִפוֹת כֶּסֶף מְזַמְּרוֹת
מִזְרָקוֹת חֲצֹצְרוֹת כָּל־כְּלִי זָהָב וּכְלִי־כֶסֶף מִן־הַכֶּסֶף
14 הַמּוּבָא בֵּית־יְהוָה׃ * כִּי־לְעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה
15 יִתְּנֶהוּ וְחִזְּקוּ־בוֹ אֶת־בֵּית יְהוָה׃ * וְלֹא יְחֻשְׁבוּ
אֶת־הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יִתְּנוּ אֶת־הַכֶּסֶף עַל־יָדָם לָתֵת
לְעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה כִּי בֶאֱמוּנָה הֵם עֹשִׂים׃
16 * כֶּסֶף אָשָׁם וְכֶסֶף חַטָּאוֹת לֹא יוּבָא בֵּית יְהוָה
17 לַכֹּהֲנִים יִהְיוּ׃ * אָז יַעֲלֶה חֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם
וַיִּלָּחֶם עַל־גַּת וַיִּלְכְּדָהּ וַיָּשֶׂם חֲזָאֵל פָּנָיו לַעֲלוֹת
18 עַל יְרוּשָׁלִָם׃ * וַיִּקַּח יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יְהוּדָה
אֶת כָּל־הַקֳּדָשִׁים אֲשֶׁר־הִקְדִּישׁוּ יְהוֹשָׁפָט וְיהוֹרָם
וַאֲחַזְיָהוּ אֲבֹתָיו מַלְכֵי יְהוּדָה וְאֶת־קָדָשָׁיו וְאֶת כָּל־
הַזָּהָב הַנִּמְצָא בְּאֹצְרוֹת בֵּית־יְהוָה וּבֵית הַמֶּלֶךְ
וַיִּשְׁלַח לַחֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם וַיַּעַל מֵעַל יְרוּשָׁלִָם׃
19 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹאָשׁ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
20 * וַיָּקֻמוּ עֲבָדָיו וַיִּקְשְׁרוּ־קֶשֶׁר וַיַּכּוּ אֶת־יוֹאָשׁ בֵּית
מִלֹּא הַיֶּרֶד סִלָּא׃
21 * וְיוֹזָכָר בֶּן־שִׁמְעָת וִיהוֹזָבָד בֶּן־שֹׁמֵר עֲבָדָיו
הִכֻּהוּ וַיָּמָת וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד
וַיִּמְלֹךְ אֲמַצְיָה בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

יג

1 * בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה לְיוֹאָשׁ בֶּן־
אֲחַזְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ יְהוֹאָחָז בֶּן־יֵהוּא עַל־
יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן שֶׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃

11 *Et dabant eam iuxta numerum atque
mensurã in manu eorũ, qui præerant cę-
C mentarijs domus Dñi. qui impendebant
eã in fabris lignorum, & in cęmẽtarijs his
12 qui operabantur in domo Dñi: *Et sarta-
tecta faciebãt,& in his qui cędebant saxa:
& vt emerent ligna & lapides qui excinde
bantur, ita vt impleretur instauratio do-
mus Dñi in vniuersis quæ indigebant ex-
13 pensa ad muniendã domũ. *Veruntamen
non fiebant ex eadẽ pecunia hydriæ tem-
pli Dñi, & fuscinulæ,& thuribula,& tubę
& omne vas aureum & argenteũ, de pecu
14 nia quæ inferebatur in tẽplum Dñi. *His
enim qui faciebãt opus dabatur, vt instau
15 raretur tẽplum Dñi. *Et non fiebat ratio
his hominibus qui accipiebant pecuniam
vt distribuerent eã artificibus, sed in fide
16 tractabant eã. *Pecuniã verò ꝓ delicto,&
pecuniam pro peccatis non inferebant in
17 templũ Dñi, quia sacerdotũ erat. *Tunc
D ascẽdit Azahel rex Syriæ,& pugnabat con
tra Geth, cepítq; eam & direxit faciẽ suã
18 vt ascẽderet in Ierusalem. *Quamobrem
tulit Ioas rex Iuda omnia sanctificata quę
cõsecrauerat Iosaphat & Ioram, & Ocho-
zias patres eius reges Iuda, & quę ipse ob-
tulerat, & vniuersum aurũ quod inueniri
potuit in thesauris tẽpli Dñi,& in palatio
regis, misitq; Azahel regi Syriæ,& recessit
19 ab Ierusalẽ. *Reliqua aũt sermonũ Ioas &
vniuersa quę fecit, nónne hęc scripta sunt
20 in libro verborũ dierũ regũ Iuda? *Surre
xerunt aũt serui eius & cõiurauerũt inter
se, percusserúntq; Ioas in domo Mello in
21 descensu Sela. *Iosachar namq; filius Se-
math, & Iosabath filius Somer serui eius
ꝑcusserũt eũ, & mortuus est. Et sepelierũt
eũ cũ patribus suis in ciuitate Dauid, re-
gnauítq; Amasias filiꝰ eius ꝓ eo. CA.XIII.

1 ANno vicesimo tertio Ioas filij Ocho-
A ziæ regis Iudæ, regnauit Ioachaz fi-
lius Iehu super Israel in Samaria decem
& septem annis.

תרגום יונתן

11 וְיִתְּנוּן יַת כַּסְפָּא דְמִטְקַם עַל יְדֵי עָבְדֵי עִיבּוּדְתָּא דִי מְמַנָּן עַל בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וּמַפְקִין לֵיהּ לְנַגָּרֵי אָעַיָּא וּלְאַרְדִּיכְלַיָּא דְעָבְדִין בֵּית
מַקְדְּשָׁא דַיְיָ׃ 12 וּלְאַרְגְּבְלַיָּא וּלְפָסְלֵי אַבְנַיָּא וּלְמִזְבַּן אָעַיָּן וְאַבְנִין פְּסִילָן לְתַקָּפָא יַת בֶּדֶק מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וּלְכָל דְּיִפּוֹק עַל בֵּיתָא לְתַקָּפוּתֵיהּ׃
13 בְּרַם לָא מִתְעֲבִיד בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ קוּלִין דִּכְסַף מְזַמְּרַיָּא מִזְרָקַיָּא חֲצוֹצְרָתָא כָּל מָן דְּדָהָב וּמָן דִּכְסַף מִן כַּסְפָּא דְמִתְעַל לְבֵית מַקְדְּשָׁא
דַיְיָ׃ 14 אֱרֵי לְעָבְדֵי עִיבּוּדְתָּא יַהֲבִין לֵיהּ וּמְתַקְּפִין בֵּיהּ יַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ׃ 15 וְלָא מְחַשְׁבִין עִם גַּבְרַיָּא דְיָהֲבִין יַת כַּסְפָּא עַל
יְדֵיהוֹן לְמִתַּן לְעָבְדֵי עִיבּוּדְתָּא אֱרֵי בְּהֵימָנוּתָא אִינּוּן עָבְדִין׃ 16 כְּסַף אַשְׁמָא וּכְסַף חַטָּאתָא לָא מִתְעַל לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ לְכַהֲנַיָּא יְהֵיבִין לֵיהּ׃
17 בְּכֵן סְלִיק חֲזָאֵל מַלְכָּא דַאֲרָם וְאַגִּיחַ קְרָבָא עַל גַּת וְכִבְּשַׁהּ וְשַׁוִּי חֲזָאֵל אַפּוֹהִי לְמֵיעַל לִירוּשְׁלֶם׃ 18 וּנְסִיב יְהוֹאָשׁ מַלְכָּ שִׁבְטָא דְבֵית
יְהוּדָה יַת כָּל קֻדְשַׁיָּא דְאַקְדִּישׁוּ יְהוֹשָׁפָט וִיהוֹרָם וַאֲחַזְיָהוּ אֲבָהָתּוֹהִי מַלְכַיָּא דְבֵית יְהוּדָה וְיָת קֻדְשׁוֹהִי וְיָת כָּל דַּהֲבָא דְאִשְׁתְּכַח בְּאוֹצָרֵי בֵית
מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וּבְגִינְזֵי בֵית מַלְכָּא וְשַׁדַּר לַחֲזָאֵל מַלְכָּא דַאֲרָם וְאִסְתַּלַק מֵעַל יְרוּשְׁלֶם׃ 19 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי יוֹאָשׁ וְכָל דַּעֲבַד הֲלָא אִינּוּן
כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְבֵית יְהוּדָה׃ 20 וְקָמוּ עַבְדּוֹהִי וּמְרָדוּ מֵירַד וּמְחוֹ יַת יוֹאָשׁ בֵּית מִילוֹא דְנָחִית לְסִילָא׃
21 וְיוֹזָכָר בַּר שִׁמְעָה וִיהוֹזָבָד בַּר שׁוֹמֵר עַבְדּוֹהִי מְחוֹהִי וּקְטָלוּהִי וּקְבָרוּ יָתֵיהּ עִם אֲבָהָתּוֹהִי בְּקִרְתָּא דְדָוִד וּמְלַךְ אֲמַצְיָה בְּרֵיהּ תְּחוֹתּוֹהִי׃

יג

1 בִּשְׁנַת עֶשְׂרִין וְהָלַת שְׁנִין לְיוֹאָשׁ בַּר אֲחַזְיָה מַלְכָּ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה מְלַךְ יְהוֹאָחָז בַּר יֵהוּא עַל יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן שְׁבַע עֶשְׂרֵי שְׁנִין׃

11 ‡ Et dederũt illud ſuper manibus facientium opera ſpeculatorum domus Domini; & impendebant illud fabris lignorum & ædificatoribus qui faciebant opus in domo Domini.

12 ‡ Et muratoribus & ædificatoribus lapidum & his qui poliebant ſaxa, vt emerent lapides exciſos, & ligna vt inſtaurarent ſartatecta domus Domini, in omnibus quæ expenſa ſunt in domo vt inſtaurarent eam.

13 ‡ Veruntamen non fient domui Domini portæ argẽteæ, claui, phialæ, tubæ, omne vas aureum vel argenteum de argento quod inferebatur in domum Domini.

14 ‡ Quia his qui faciebant opera, dederunt illud, & inſtauraverunt in eo domum Domini.

15 ‡ Et non fiebat ratio viris quibus dabatur argentum in manibus ſuis vt darent his qui faciebant opus, quia in fide ipſi faciebant.

16 ‡ Argentum autem pro delicto, & argentum pro peccato non illatum eſt in domum Domini, quia ſacerdotibus erat.

17 ‡ Tunc aſcendit Azael rex Syriæ, & pugnauit contra Geth, & cepit eam, & poſuit Azael faciem ſuã vt aſcenderet in Hieruſalem.

18 ‡ Et tulit Joas rex Juda omnia ſancta quæ ſanctificauit Joſaphat & Ioram, & Ochozias patres ſui reges Juda, & ſancta ſua, & omne aurum quod inuentum eſt in theſauris domus Domini, & in domo regis; & miſit Azael regi Syriæ, & aſcendit de Hieruſalem.

19 ‡ Et reliqua ſermonũ Joas, & vniuerſa quæ fecit; nonne hæc ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Juda?

20 ‡ Et ſurrexerunt ſerui eius, & fecerunt coniurationem, et percuſſerunt Joas in domo Mallo quæ in deſcenſu Sella.

21 ‡ Et Jozachar filius Semaath, & Iozabath filius Semmer ſerui Ioas percuſſerunt eum, & mortuus eſt, & ſepelierunt eum cum patribus ſuis in ciuitate Dauid, & regnauit Amaſias filius eius pro eo.

CAP. XIII.

1 IN anno viceſimo & tertio Joas filij Ochoziæ regis Juda regnauit Joachaz filius Jeu ſuper Iſrael in Samaria decem & ſeptem annis.

11 ‡ καὶ ἔδωκαν αὐτὸ ἐπὶ χεῖρας τῶν ποιούντων τὰ ἔργα τῶν ἐπισκόπων οἴκου κυρίου· καὶ ἐξωδίαζον αὐτὸ τοῖς τέκτοσι τῶν ξύλων καὶ τοῖς οἰκοδόμοις τοῖς ποιοῦσιν ἔργον
12 ἐν οἴκῳ κυρίου. ‡ καὶ τοῖς τειχισταῖς καὶ τοῖς οἰκοδόμοις τῶν λίθων καὶ τοῖς ξύσταις τῶν λίθων, καὶ κτήσασθαι λίθους λελατομημένους καὶ ξύλα καὶ κραταιῶσαι τὸ κεδὲκ καὶ οἶκον κυρίου, εἰς πάντα ὅσα ἐξωδιάσθη ἐπὶ τὸν οἶκον καὶ κρα-
13 ταιῶσαι αὐτόν· ‡ πλὴν οὐ ποιηθήσονται οἴκῳ κυρίου θυραι ἀργυραῖ, ἧλοι, φιάλαι, σάλπιγγες, πᾶν σκεῦος χρυσοῦν ἢ ἀργυροῦν ἐκ καὶ ἀργυρίου καὶ εἰσενεχθέντος εἰς οἶκον κυρίου.
14 ‡ ὅτι τοῖς ποιοῦσι τὰ ἔργα ἔδωκαν αὐτό, καὶ ἐκραταίωσαν ἐν αὐτῷ τὸν οἶκον κυρίου.
15 ‡ καὶ οὐκ ἐξελογίζοντο τοὺς ἀνδρας οἷς ἐδίδοτο τὸ ἀργύριον ἐπὶ χεῖρας αὐτῶν δοῦναι τοῖς ποιοῦσι τὸ ἔργον,
16 ὅτι ἐν πίστει αὐτοὶ ἐποίουν. ‡ ἀργύριον ὑπὲρ πλημμελίας καὶ ἀργύριον περὶ ἁμαρτίας οὐκ εἰσηνέχθη εἰς τὸν οἶκον κυρίου, ὅτι τοῖς ἱερεῦσιν ἐγίνετο.
17 ‡ τότε ἀνέβη ἀζαὴλ βασιλεὺς συρίας, καὶ ἐπολέμησεν ἐπὶ γέθ, καὶ προσκατελάβετο αὐτήν· καὶ ἔθετο ἀζαὴλ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀναβῆναι ἐπὶ ἱερουσαλήμ.
18 ‡ καὶ ἔλαβεν ἰωὰς βασιλεὺς ἰούδα πάντα τὰ ἅγια ἃ ἡγίασεν ἰωσαφὰτ καὶ ἰωρὰμ, καὶ ὀχοζίας οἱ πατέρες αὐτοῦ βασιλεῖς ἰούδα, καὶ τὰ ἅγια αὐτοῦ, καὶ πᾶν τὸ χρυσίον τὸ εὑρεθὲν ἐν θησαυροῖς οἴκου κυρίου καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπέστειλε τῷ ἀζαὴλ βασιλεῖ συρίας, καὶ ἀνέβη ἀπὸ ἱερουσαλήμ.
19 ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωὰς καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν
20 ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα; ‡ καὶ ἀνέστησαν οἱ δοῦλοι αὐτοῦ καὶ ἐποίησαν συνωμοσίαν καὶ ἐπάταξαν τὸν ἰωὰς ἐν οἴκῳ μαλλὼ τῷ ἐν τῇ καταβάσει σελλά.
21 ‡ καὶ ἰωζάχαρ υἱὸς σεμααὰθ καὶ ἰωζαβὰθ υἱὸς σεμμὴρ οἱ δοῦλοι ἰωὰς ἐπάταξαν αὐτὸν καὶ ἀπέθανεν· καὶ ἔθαψαν αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυίδ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀμασίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

ιγ'.

1 ‡ Ἐν ἔτει εἰκοστῷ καὶ τρίτῳ τοῦ ἰωὰς υἱοῦ ὀχοζίου βασιλέως ἰούδα ἐβασίλευσεν ἰωάχαζ υἱὸς ἰὼ ἐπ' ἰσραὴλ ἐν σαμαρείᾳ ἐπτακαίδεκα ἔτη.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et dabant argentum quod æſtimatum erat in manus facientium opus qui præpoſiti erant in domo ſanctuarij Domini, & impendebant illud in fabros lignarios & architectos, qui faciebant domum ſanctuarij Domini. 12 Et in lapicidas & cæſores lapidum, & ad emenda ligna, & lapides dolatos, vt fortificarent ruinam ſanctuarij Domini, & omnia quæ inſumebantur domui fortificandæ. 13 Verùm non fiebant in domo ſanctuarij Domini calices argenti, pſalteria, pelues, tubæ, omne vas auri, & vas argenti ex argento quod inducebatur in domum ſanctuarij Domini. 14 Quia factoribus operis dabant illud & fortificabant ex eo domum ſanctuarij Domini. 15 Et non ponebant rationem cum viris, per quorum manus dabant argentũ, vt darent factoribus operis, quia in fide illi faciebant. 16 Argentum delicti & argentũ peccati non inducebatur in domum ſanctuarij Domini, ſacerdotibus dabant illud. 17 Tunc aſcendit Hhazael rex Aram, & iniuit bellum contra Gath & ſubegit eam; & poſuit Hhazael faciem ſuam vt aſcenderet contra Ieruſalem. 18 Et accepit Iehoas rex tribus domus Iehudah omnes ſanctitates, quas ſanctificauerant Iehoſaphat, & Iehoram, & Ahhaziah patres eius reges domus Iehudah, & ſanctitates ſuas, & omne aurum quod inuẽtum eſt in theſauris domus ſanctuarij Domini, & in gazis domus regis, & miſit *ea* ad Hhazael regem Aram, & aſcendit à Ieruſalem. 19 Et reliquum verborum Ioas & omnia quæ fecit; nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah? 20 Et ſurrexerunt ſerui eius, & coniurauerunt coniurationem, & percuſſerunt Ioas in domo Millo quæ deſcendit in Szilla. 21 Et Iozachar filius Simghah & Iehozabad filius Somer ſerui eius percuſſerunt illum, & occiderunt eum, & ſepelierunt eum cum patribus eius in ciuitate Dauid, & regnauit Amaziah filius eius pro eo.

CAP. XIII.

ANno viceſimo tertio annorũ Ioaz filij Ahhaziah regis tribus domus Iehudah regnauit Iehoahhaz filius Iehu ſuper Iſrael in Somron ſeptendecim annis.

2 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ אַחַר חַטֹּאת
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר־הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל לֹא־
סָר־מִמֶּנָּה׃

3 * וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּתְּנֵם בְּיַד חֲזָאֵל
מֶלֶךְ־אֲרָם וּבְיַד בֶּן־הֲדַד בֶּן־חֲזָאֵל כָּל־הַיָּמִים׃

4 * וַיְחַל יְהוֹאָחָז אֶת־פְּנֵי יְהוָה וַיִּשְׁמַע אֵלָיו
יְהוָה כִּי רָאָה אֶת־לַחַץ יִשְׂרָאֵל כִּי־לָחַץ אֹתָם
5 מֶלֶךְ אֲרָם׃ * וַיִּתֵּן יְהוָה לְיִשְׂרָאֵל
מוֹשִׁיעַ וַיֵּצְאוּ מִתַּחַת יַד־אֲרָם וַיֵּשְׁבוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
בְּאָהֳלֵיהֶם כִּתְמוֹל שִׁלְשׁוֹם׃

6 * אַךְ לֹא־סָרוּ מֵחַטֹּאת בֵּית־יָרָבְעָם אֲשֶׁר
הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל בָּהּ הָלָךְ וְגַם הָאֲשֵׁרָה עָמְדָה
7 בְּשֹׁמְרוֹן׃ * כִּי לֹא הִשְׁאִיר לִיהוֹאָחָז עָם כִּי
אִם־חֲמִשִּׁים פָּרָשִׁים וַעֲשָׂרָה רֶכֶב וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים
רַגְלִי כִּי אִבְּדָם מֶלֶךְ אֲרָם וַיְשִׂמֵם כֶּעָפָר לָדֶשׁ׃

8 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹאָחָז וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ
הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
9 יִשְׂרָאֵל׃ * וַיִּשְׁכַּב יְהוֹאָחָז עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרֻהוּ
בְּשֹׁמְרוֹן וַיִּמְלֹךְ יוֹאָשׁ בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

10 * בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וָשֶׁבַע שָׁנָה לְיוֹאָשׁ מֶלֶךְ
יְהוּדָה מָלַךְ יְהוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז עַל־יִשְׂרָאֵל
בְּשֹׁמְרוֹן שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃

11 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא סָר מִכָּל־
חַטֹּאת יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר־הֶחֱטִיא אֶת־
יִשְׂרָאֵל בָּהּ הָלָךְ׃

12 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹאָשׁ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ
אֲשֶׁר נִלְחַם עִם אֲמַצְיָה מֶלֶךְ־יְהוּדָה הֲלֹא־הֵם
כְּתֻבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

13 * וַיִּשְׁכַּב יוֹאָשׁ עִם־אֲבֹתָיו וְיָרָבְעָם יָשַׁב עַל־כִּסְאוֹ
וַיִּקָּבֵר יוֹאָשׁ בְּשֹׁמְרוֹן עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

2 * Et fecit malum coram Domino. secutúsq; est peccata Hieroboam filij Nabat qui peccare fecit Israel, & non declinauit
3 ab eis. * Iratúsq; est furor Dñi cõtra Israel, & tradidit eos in manu Azahel regis Syriæ, & in manu Benadab filij Azahel cun-
4 ctis diebus. * Deprecatus est aũt Ioachaz faciem Dñi, & audiuit eum Dñs. Vidit enim angustiam Israel, quia attriuerat eos
5 rex Syriæ. * Et dedit Dñs saluatorem Israeli, & liberatus est de manu regis Syriæ,
B habitauerúntq; filij Israel in tabernaculis suis, sicut heri & nudiustertius.
6 * Veruntamen nõ recesserunt à peccatis domus Hieroboam, qui peccare fecit Israel, sed in ipsis ambulauerunt. Siquidem & lucus permansit in Samaria.
7 * Et non sunt derelicti Ioachaz de populo nisi quinquaginta equites, & decem currus & decem millia peditum. Interfecerat enim eos rex Syrię & redegerat quasi puluerem in tritura areæ.
8 * Reliqua autem sermonũ Ioachaz & vniuersa quæ fecit & fortitudo eius, nónne hæc scripta sunt in libro sermonũ dierũ regum Israel?
9 * Dormiuítq; Ioachaz cũ patribus suis, & sepelierunt eum in Samaria, regnauítque Ioas filius eius pro eo.
10 * Anno tricesimo septimo Ioas regis Iuda regnauit Ioas filius Ioachaz super Israel in Samaria sedecim annis.
11 * Et fecit quod malum est in conspectu Domini. Non declinauit ab omnibus
C peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel, sed in ipsis ambulauit.
12 * Reliqua autem sermonum Ioas & vniuersa quæ fecit, & fortitudo eius quomodo pugnauerit cõtra Amasiam regem Iuda, nónne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel?
13 * Et dormiuit Ioas cum patribus suis, Hieroboam autẽ sedit super solium eius. Porrò Ioas sepultus est in Samaria cum regibus Israel.

תרגום יונתן

2 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ וַאֲזַל בָּתַר חוֹבֵי יָרָבְעָם בַּר נְבַט דְּחַיֵּיב יַת יִשְׂרָאֵל לָא סְטָא מִנְּהוֹן׃
3 וּתְקֵיף רְגָזָא דַיְיָ בְּיִשְׂרָאֵל וּמַסְרִינוּן בִּידָ חֲזָאֵל מַלְכָּא דַאֲרָם וּבִידָ בַּר הֲדַד בַּר חֲזָאֵל כָּל יוֹמַיָּא׃
4 וְצַלִּי יְהוֹאָחָז קֳדָם יְיָ וְקַבֵּיל צְלוֹתֵיהּ יְיָ אֲרֵי גְלִי קֳדָמוֹהִי דְּחָק יְהוֹן מַלְכָּא דַאֲרָם׃
5 וְיָהַב יְיָ לְיִשְׂרָאֵל פָּרִיק וּנְפַקוּ מִתְּחוֹת יַד אֲנַשׁ אֲרָם וְיִתְיְבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִרְוֵי חוֹן כְּמֵאֶתְמָלִי וּמְרַקְמוֹהִי׃
6 בְּרַם לָא סְטוֹ מֵחוֹבֵי בֵּית יָרָבְעָם דְּחַיֵּיב יַת יִשְׂרָאֵל בְּהוֹן אֲזַלוּ וְאַף אֲשֵׁירְתָּא קָמַת בְּשֹׁמְרוֹן׃ 7 אֲרֵי לָא אַשְׁאַר
לִיהוֹאָחָז עַם אֶלָּהֵן חַמְשִׁין פָּרְשִׁין וַעֲשַׂר רְתִיכִין וַעֲשָׂרָה אַלְפִין גְּבַר רִיגְלִי אֲרֵי אֲבִידִינוּן מַלְכָּא דַאֲרָם וְשַׁוִּינוּן כְּעַפְרָא לְדָיְשׁ׃
8 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי יְהוֹאָחָז וְכָל דַּעֲבַד וּגְבוּרְתֵּיהּ הֲלָא אִינוּן כְּתִיבִין עַל סִפַּר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי דְיִשְׂרָאֵל׃
9 וּשְׁכִיב יְהוֹאָחָז עִם אֲבָהָתוֹהִי וּקְבָרוּהִי בְּשֹׁמְרוֹן וּמְלַךְ יוֹאָשׁ בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃
10 בִּשְׁנַת תְּלָתִין וּשְׁבַע שְׁנִין לְיוֹאָשׁ מַלְכָּא דְבֵית יְהוּדָה מְלַךְ יְהוֹאָשׁ בַּר יְהוֹאָחָז עַל יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן שֵׁית עֲשְׂרֵי שְׁנִין׃
11 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לָא סְטָא מִכָּל חוֹבֵי יָרָבְעָם בַּר נְבָט דְּחַיֵּיב יַת יִשְׂרָאֵל בְּהוֹן אֲזַל׃
12 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי יוֹאָשׁ וְכָל דַּעֲבַד וּגְבוּרְתֵּיהּ דְּאַגִּיחַ עִם אֲמַצְיָה מַלְכָּא דְבֵית יְהוּדָה הֲלָא אִינוּן כְּתִיבִין עַל סִפַּר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא
לְמַלְכֵי דְיִשְׂרָאֵל׃ 13 וּשְׁכִיב יוֹאָשׁ עִם אֲבָהָתוֹהִי וְיָרָבְעָם יְתִיב עַל כָּרְסְוֵהִי וְאִתְקְבַר יוֹאָשׁ בְּשֹׁמְרוֹן עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

2 ‡ Et fecit malum coram Domino, & iuit post peccata Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel, non recessit ab eis.

2 ‡ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπορεύθη ὀπίσω τῶν ἁμαρτιῶν ιεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν ισραήλ, οὐκ ἀπέστη ἀπ' αὐτῶν.

3 ‡ Et iratus est furore Dominus cõtra Israel, & tradidit eos in manus Azael regis Syriæ, & in manus filij Ader filij Azael cunctis diebus.

3 ‡ καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος ἐπὶ τὸν ισραήλ, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς χεῖρας ἀζαὴλ βασιλέως συρίας, καὶ εἰς χεῖρας υἱοῦ ἄδερ υἱοῦ ἀζαὴλ πάσας τὰς ἡμέρας.

4 ‡ Et Joachaz deprecatus est faciem Domini, & exaudiuit eum Dominus, quia vidit angustiam Israel, quia attriuerat eos rex Syriæ.

4 ‡ καὶ ἰωάχαζ ἐδεήθη τοῦ προσώπου κυρίου, καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ κύριος, ὅτι εἶδε τὴν θλῖψιν τοῦ ισραήλ, ὅτι ἔθλιψεν αὐτοὺς βασιλεὺς συρίας.

5 ‡ Et dedit Dominus salutem Israel, & eduxit eos de sub manibus Syriæ, & sederunt filij Israel in tabernaculis suis sicut heri & nudius tertius.

5 ‡ καὶ ἔδωκε κύριος σωτηρίαν τῷ ισραήλ, καὶ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ὑποκάτωθεν τῶν χειρῶν συρίας, καὶ ᾠκίσθησαν οἱ υἱοὶ ισραὴλ ἐν τοῖς σκηνώμασιν αὐτῶν καθὼς ἐχθὲς καὶ τρίτης.

6 ‡ Veruntamen non recesserunt à peccatis domus Hieroboam, qui peccare fecit Israel, in ipsis ambulauerunt: & lucus permansit in Samaria.

6 ‡ πλὴν οὐκ ἀπέστησαν ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν οἴκου ιεροβοάμ, ὃς ἐξήμαρτεν τὸν ισραήλ, ἐν αὐταῖς ἐπορεύθησαν· καί γε τὸ ἄλσος ἐστάθη ἐν σαμαρείᾳ.

7 ‡ Quoniam non relictus est Joachaz populus nisi quinquaginta equites & decem currus, & decem millia peditum, quia destruxit eos rex Syriæ, & posuit eos vt puluerem in conculcationem.

7 ‡ ὅτι οὐχ ὑπελείφθη τῷ ἰωάχαζ λαὸς ἀλλ' ἢ πεντήκοντα ἱππεῖς καὶ δέκα ἅρματα καὶ δέκα χιλιάδες πεζῶν, ὅτι ἀπώλεσεν αὐτοὺς βασιλεὺς συρίας, καὶ ἔθετο αὐτοὺς ὡς χοῦν εἰς καταπάτησιν.

8 ‡ Et reliqua sermonum Joachaz & vniuersa quæ fecit, & potentiæ eius; nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel?

8 ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωάχαζ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν καὶ αἱ δυναστεῖαι αὐτοῦ, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ισραήλ;

9 ‡ Et dormiuit Joachaz cum patribus suis, & sepelierunt eum in Samaria, & regnauit Joas filius eius pro eo.

9 ‡ καὶ ἐκοιμήθη ἰωάχαζ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν σαμαρείᾳ, καὶ ἐβασίλευσεν ἰωὰς υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

10 ‡ In anno tricesimo & septimo Joas regis Juda, regnauit Joas filius Joachaz super Israel in Samaria sexto & decimo anno.

10 ‡ ἐν ἔτει τριακοστῷ καὶ ἑβδόμῳ τοῦ ἰωὰς βασιλέως ἰούδα ἐβασίλευσεν ἰωὰς υἱὸς ἰωάχαζ ἐπὶ ισραὴλ ἐν σαμαρείᾳ ἓξ καὶ δέκα ἔτει.

11 ‡ Et fecit malum coram Domino; non recessit ab omnibus peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel, in eis ambulauit.

11 ‡ καὶ ἐποίησεν ἰωὰς τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου· οὐκ ἀπέστη ἀπὸ πασῶν ἁμαρτιῶν ιεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν ισραήλ, ἐν αὐταῖς ἐπορεύθη.

12 ‡ Et reliqua sermonum Joas & vniuersa quæ fecit, & prælia eius quæ fecit cum Amassia rege Juda; nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel?

12 ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωὰς καὶ πάντα ὅσα ἐποίησε καὶ αἱ δυναστεῖαι αὐτοῦ ἃς ἐποίησε μετὰ ἀμασσίου βασιλέως ἰούδα, οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ισραήλ;

13 ‡ Et dormiuit Joas cum patribus suis; & Hieroboam sedit super solium eius: & sepultus est Joas in Samaria cum regibus Israel.

13 ‡ καὶ ἐκοιμήθη ἰωὰς μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ· καὶ ιεροβοὰμ ἐκάθησεν ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ· καὶ ἐτάφη ἰωὰς ἐν σαμαρείᾳ μετὰ τῶν βασιλέων ισραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[2] Et fecit quod malum erat ante Dominum, & iuit post peccata Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecit Israel: non declinauit ab eis. [3] Et inualuit indignatio Domini in Israel, & tradidit illos in manu Hhazael regis Aram, & in manu Bar-hadad filij Hhazael omnibus diebus. [4] Et orauit Iehoahhaz Dominum, & suscepit orationem eius Dominus, quia apparebat ante ipsum afflictio Israel, quia afflixerat illos rex Aram. [5] Et dedit Dominus Israeli saluatorem, & exierunt de manu hominum Aram, & sederunt filij Israel in habitaculis suis, sicut heri & nudius tertius.

[6] Verùm non declinauerunt à peccatis domus Iarabgham, qui peccare fecit Israel; in illis ambulauerunt: & etiam lucus stabat in Somron. [7] Namque non reliquerat ipsi Iehoahhaz de populo, nisi quinquaginta equites & decem currus, & decem millia virorum peditum, quia perdiderat eos rex Aram, & posuerat eos sicut puluerem ad conculeandum.

[8] Et reliquum verborum Iehoahhaz, & omnia quæ fecit, & fortitudo eius, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel? [9] Et cubuit Iehoahhaz cum patribus suis, & sepelierunt illum in Somron: & regnauit Ioas filius eius pro eo.

[10] Anno tricesimo septimo annorum Ioas regis tribus domus Iehudah regnauit Ioas filius Iehoahhaz super Israel in Somron sedecim annis. [11] Et fecit quod malum erat ante Dominum: non declinauit ab omnibus peccatis Iarabgham filij Nebat qui peccare fecit Israel, in illis ambulauit. [12] Et reliquum verborum Ioas & omnia quæ fecit, & fortitudo eius qua congressus est cum Amasiah rege tribus domus Iehudah; nónne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel?

[13] Et cubuit Ioas cum patribus suis, & Iarabgham sedit super solium eius, & sepultus est Ioas in Somron cum regibus Israel.

14 * וֶאֱלִישָׁע חָלָה אֶת־חֳלָיוֹ אֲשֶׁר יָמוּת בּוֹ וַיֵּרֶד
אֵלָיו יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיֵּבֶךְ עַל־פָּנָיו וַיֹּאמַר
אָבִי׳ אָבִי רֶכֶב יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו׃
15 * וַיֹּאמֶר לוֹ אֱלִישָׁע קַח קֶשֶׁת וְחִצִּים וַיִּקַּח
אֵלָיו קֶשֶׁת וְחִצִּים׃
16 * וַיֹּאמֶר׳ לְמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הַרְכֵּב יָדְךָ עַל־הַקֶּשֶׁת
וַיַּרְכֵּב יָדוֹ וַיָּשֶׂם אֱלִישָׁע יָדָיו עַל־יְדֵי הַמֶּלֶךְ׃
17 * וַיֹּאמֶר פְּתַח הַחַלּוֹן קֵדְמָה וַיִּפְתָּח וַיֹּאמֶר
אֱלִישָׁע יְרֵה וַיּוֹר וַיֹּאמֶר חֵץ־תְּשׁוּעָה לַיהוָה וְחֵץ־
תְּשׁוּעָה בַּאֲרָם וְהִכִּיתָ אֶת־אֲרָם בַּאֲפֵק עַד־כַּלֵּה׃
18 * וַיֹּאמֶר קַח הַחִצִּים וַיִּקָּח וַיֹּאמֶר לְמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
הַךְ אַרְצָה וַיַּךְ שָׁלֹשׁ־פְּעָמִים וַיַּעֲמֹד׃
19 * וַיִּקְצֹף עָלָיו אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לְהַכּוֹת חָמֵשׁ
אוֹ־שֵׁשׁ פְּעָמִים אָז הִכִּיתָ אֶת־אֲרָם עַד־כַּלֵּה וְעַתָּה
שָׁלֹשׁ פְּעָמִים תַּכֶּה אֶת־אֲרָם׃
20 * וַיָּמָת אֱלִישָׁע וַיִּקְבְּרֻהוּ וּגְדוּדֵי מוֹאָב יָבֹאוּ
בָאָרֶץ בָּא שָׁנָה׃
21 * וַיְהִי הֵם׳ קֹבְרִים אִישׁ וְהִנֵּה רָאוּ אֶת־הַגְּדוּד
וַיַּשְׁלִיכוּ אֶת־הָאִישׁ בְּקֶבֶר אֱלִישָׁע וַיֵּלֶךְ וַיִּגַּע
הָאִישׁ בְּעַצְמוֹת אֱלִישָׁע וַיְחִי וַיָּקָם עַל־רַגְלָיו׃
22 * וַחֲזָאֵל מֶלֶךְ אֲרָם לָחַץ אֶת־יִשְׂרָאֵל כֹּל
23 יְמֵי יְהוֹאָחָז׃ * וַיָּחָן יְהוָה אֹתָם וַיְרַחֲמֵם וַיִּפֶן
אֲלֵיהֶם לְמַעַן בְּרִיתוֹ אֶת־אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב
וְלֹא אָבָה הַשְׁחִיתָם וְלֹא־הִשְׁלִיכָם מֵעַל־פָּנָיו
24 עַד־עָתָּה׃ * וַיָּמָת חֲזָאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם וַיִּמְלֹךְ
בֶּן־הֲדַד בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
25 * וַיָּשָׁב יְהוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז וַיִּקַּח אֶת־הֶעָרִים
מִיַּד בֶּן־הֲדַד בֶּן־חֲזָאֵל אֲשֶׁר לָקַח מִיַּד יְהוֹאָחָז
אָבִיו בַּמִּלְחָמָה שָׁלֹשׁ פְּעָמִים הִכָּהוּ יוֹאָשׁ וַיָּשֶׁב
אֶת־עָרֵי יִשְׂרָאֵל׃

14 * Helisæus autem ægrotabat infirmitate qua & mortuus est. Descendítque ad eum Ioas rex Israel & flebat coram eo, dicebátque, Pater mi, pater mi, currus Israel Supr. 2. b
15 & auriga eius. * Et ait illi Helisæus, Affer arcum & sagittas. Cúmque attulisset ad eum arcum & sagittas:
16 * Dixit ad regem Israel, Pone manum tuam super arcum. Et cùm posuisset ille manum suam, supposuit Helisæus manus
17 suas manibus regis. * Et ait, Aperi fenestram orientalem. Cúmq; aperuisset, dixit
D Helisæus, Iace sagittam. & iecit: & ait Helisæus, Sagitta salutis Domini, & sagitta salutis contra Syriam, percutiésq; Syriam
18 in Aphec donec consumas eam. * Et ait, Tolle sagittas. Qui cùm tulisset, rursum dixit ei, Percute iaculo terrã. Et cùm per-
19 cussisset tribus vicibus & stetisset: * Iratus est vir Dei contra eum, & ait, Si percussisses quinquies aut sexies siue septies, percussisses Syriam vsq; ad consummationẽ. Nũc autem tribus vicibus percuties eam.
20 * Mortuus est ergo Helisæus & sepelierunt eum. Latrunculi aũt de Moab vene- Ecc. 48. b
21 runt in terrã in ipso anno. * Quidam aũt sepelientes hominẽ viderunt latrunculos, & proiecerunt cadauer in sepulchro Helisæi. Quod cùm tetigisset ossa Helisæi, reuixit homo & stetit super pedes suos.
22 * Igitur Azahel rex Syriæ afflixit Israel
23 cunctis diebus Ioachaz. * Et misertus est Dñs eorum & reuersus est ad eos propter pactum suum quod habebat cũ Abraam, & Isaac, & Iacob, & noluit disperdere eos, neque proijcere penitus vsque in præsens tempus.
24 * Mortuus est autem Azahel rex Syriæ, & regnauit Benadab filius eius pro eo.
25 * Porrò Ioas filius Ioachaz tulit vrbes de manu Benadab filij Azahel quas tulerat de manu Ioachaz patris sui iure prœlij. Tribus vicibus percussit eum Ioas, & reddidit ciuitates Israel.

תרגום יונתן

14 וֶאֱלִישָׁע מֵרַע יַת מַרְעֵיהּ דִּימוּת בֵּיהּ וּנְחַת לְוָתֵיהּ יוֹאָשׁ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וּבְכָא עַל אַפּוֹהִי וַאֲמַר רַבִּי רַבִּי דְטָב לֵיהּ לְיִשְׂרָאֵל בִּצְלוֹתֵיהּ
מֵרְתִיכִין וּמִפָּרָשִׁין׃ 15 וַאֲמַר לֵיהּ אֱלִישָׁע סַב קַשְׁתָּא וְגִירְרַיָּא וּנְסֵיב לְוָתֵיהּ קַשְׁתָּא וְגִירְרַיָּא׃ 16 וַאֲמַר לְמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל אַחֵית יַת יְדָךְ
עַל קַשְׁתָּא וְאַחֵית יְדֵיהּ וְשַׁוִּי אֱלִישָׁע יְדוֹהִי עַל יְדֵי מַלְכָּא׃ 17 וַאֲמַר פְּתַח כַּוִּין לְמַדִּינְחָא וּפְתַח וַאֲמַר אֱלִישָׁע שְׁדִי וּשְׁדָא וַאֲמַר הָדֵין גִּירָא
יִתְעֲבֵיד פּוּרְקָנָא מִקֳּדָם יְיָ וְהָדֵין גִּירָא יִתְעֲבֵיד לָנָא נִצְחָנָא בֶּאֱינַשׁ אֲרָם וְתִמְחֵי יַת אֱנַשׁ אֲרָם בַּאֲפֵק עַד דְּתֵשִׁיצִינוּן׃ 18 וַאֲמַר סַב
גִּירְרַיָּא וּנְסֵיב וַאֲמַר לְמַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל מְחֵי לְאַרְעָא וּמְחָא תְּלָת זִמְנִין וּפְסָק׃ 19 וּרְגֵיז עֲלוֹהִי נְבִיָּיא דַיְיָ וַאֲמַר הֲוָה חֲזֵי לָךְ לְמִמְחֵי
חֲמֵשׁ אוֹ שִׁית זִימְנִין בְּכֵן פּוֹן מְחֵיתָא יַת אֱנַשׁ אֲרָם עַד שֵׁיצָיוּתָא וּכְעַן תְּלָת זִימְנִין תִּמְחֵי יַת אֱנַשׁ אֲרָם׃ 20 וּמִית אֱלִישָׁע וּקְבַרוּהִי
וּמַשְׁרְיָת מוֹאֲבָאֵי עַלָּה בְּאַרְעָא בְּמֵיעַל שַׁתָּא׃ 21 וַהֲוָה עַד דְּאִינּוּן קָבְרִין גַּבְרָא וְהָא חֲזוֹ יַת מַשְׁרִיתָא וּרְמוֹ יַת גַּבְרָא בְּקִבְרָא דֶאֱלִישָׁע וַאֲזַל
וּקְרֵיב גַּבְרָא בְּגַרְמֵי אֱלִישָׁע וַחֲיָא וְקָם עַל רִגְלוֹהִי׃ 22 וַחֲזָאֵל מַלְכָּא דַאֲרָם דְּחַק יַת יִשְׂרָאֵל כָּל יוֹמֵי יְהוֹאָחָז׃
23 וְחָס יְיָ עֲלֵיהוֹן וּרְחַם עֲלֵיהוֹן וְאִתְפְּנֵי בְּמֵימְרֵיהּ לְאוֹטָבָא לְהוֹן בְּדִיל קְיָימֵיהּ דְּעִם אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב וְלָא אֲבָה לְחַבָּלוּתְהוֹן
וְלָא אַגְלִינוּן מֵאֲרַע בֵּית שְׁכִינְתֵּיהּ עַד כְּעַן׃ 24 וּמִית חֲזָאֵל מַלְכָּא דַאֲרָם וּמְלַךְ בַּר הֲדַד בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃
25 וְתָב יְהוֹאָשׁ בַּר יְהוֹאָחָז וּנְסֵיב יַת קִרְוַיָּא מִיַּד בַּר הֲדַד בַּר חֲזָאֵל דִּי נְסֵיב מִיַּד יְהוֹאָחָז אֲבוּהִי בִּקְרָבָא תְּלָת זִמְנִין מְחַהִי יוֹאָשׁ וַאֲתֵיב
יַת קִרְוֵי יִשְׂרָאֵל׃

14 ‡ Et Eliſæus ægrotauit infirmitate ſua per quam mortuus eſt. & deſcendit Joas rex Iſrael ad eum, & fleuit ſuper faciem eius, & dixit: Pater pater, currus Iſrael & eques eius.

15 ‡ Et ait ei Eliſæus, Cape arcum & ſagittas: & tulit ad eum arcum & ſagittas.

16 ‡ Et dixit Eliſæus regi Iſrael, Pone manum tuam ſuper arcum. & poſuit manum ſuam. & impoſuit Eliſæus manus ſuas ſuper manus regis.

17 ‡ Et ait, Aperi feneſtram contra orientem. & aperuit. & dixit Eliſæus, Face ſagittam. & ſagittauit: & ait, Sagitta ſalutis Domino, & ſagitta ſalutis contra Syriam, & percuties Syriam in Aphec vſque ad conſummationem.

18 ‡ Et ait Eliſæus Joas, Tolle ſagittas. & cepit. & dixit regi, Percute in terram. & percuſſit ter, & ſtetit.

19 ‡ Et triſtatus eſt ſuper eo homo Dei: & ait, Si percuſſiſſes quinquies vel ſexies, tunc percuſſiſſes Syriam vſque ad conſummationē; & nunc ter percuties Syriam.

20 ‡ Et Eliſæus mortuus eſt, & ſepeliunt eum: & accincti Moab venerunt in terram veniente anno.

21 ‡ Et factum eſt cùm ipſi ſepelirent hominem vnum, & ecce viderunt accinctum, & proiecerunt virum in ſepulchro Eliſæi, & iuit, & tetigit oſſa Eliſæi, & vixit, & ſtetit ſuper pedes ſuos.

22 ‡ Et Azael rex Syriæ afflixit Iſrael cunctis diebus Joachaz.

23 ‡ Et miſertus eſt Dominus eorum & miſeratus eſt eos, & reſpexit ad eos propter pactum ſuum quod cum Abraam, & Iſaac, & Jacob; & non voluit Dominus diſperdere eos, & non proiecit eos à facie ſua vſque nunc.

24 ‡ Et mortuus eſt Azael rex Syriæ, & regnauit filius Ader filius eius pro eo.

25 ‡ Et reuerſus eſt Joas filius Joachaz, & cepit ciuitates de manu filij Ader filij Azael, quas cepit de manu Joachaz patris ſui in prælio, & percuſſit eum ter Joas, & reddidit ciuitates Iſrael.

14 ‡ καὶ ἐλισεαὶ ἠρρώσησεν τὴν ἀῤῥωστείαν αὐτοῦ ἣν ἠμέθανεν· καὶ κατέβη ἰωὰς βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς αὐτὸν καὶ ἔκλαυσεν ἐπὶ προσώπου αὐτοῦ, καὶ εἶπεν, πάτερ πάτερ, ἅρμα ἰσραὴλ & ἱππεῖς αὐτοῦ.

15 ‡ καὶ εἶπεν αὐτῷ ἐλισεαί, λάβε τόξον καὶ βολίδας· & ἔλαβεν πρὸς αὐτὸν τόξον & βέλη.

16 ‡ & εἶπεν ἐλισεαὶ τῷ βασιλεῖ ἰσραήλ, ἐπιβίβασον τὴν χεῖρά σου ἐπὶ τόξον· & ἐπεβίβασεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ἐπέθηκεν ἐλισεαὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐπὶ τὰς χεῖρας τοῦ βασιλέως.

17 ‡ καὶ εἶπεν, ἄνοιξον τὴν θυρίδα κατὰ ἀνατολάς· καὶ ἤνοιξεν· κ εἶπεν ἐλισεαί, τόξευσον· & ἐτόξευσεν· καὶ εἶπεν, βέλος σωτηρίας τῷ κυρίῳ κ βέλος σωτηρίας ἐν συρίᾳ· & πατάξεις τὴν συρίαν ἐν ἀφὲκ ἕως συντελείας.

18 ‡ καὶ εἶπεν ἐλισεαὶ τῷ ἰωάς, λάβε βέλη· & ἔλαβεν· καὶ εἶπεν τῷ βασιλεῖ, πάταξον εἰς τὴν γῆν· & ἐπάταξεν τρεῖς, καὶ ἔστη.

19 ‡ καὶ ἐλυπήθη ἐπ' αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ· & εἶπεν, εἰ ἐπάταξας πεντάκις ἢ ἑξάκις, τότε ἂν ἐπάταξας τὴν συρίαν ἕως συντελείας, & νῦν τρεῖς πατάξεις τὴν συρίαν.

20 ‡ καὶ ἐλισεαὶ ἀπέθανεν, καὶ ἐθάπτουσιν αὐτόν· & μονόζωνοι μοὰβ ἦλθον ἐν τῇ γῇ ἐλθόντος τοῦ ἐνιαυτοῦ.

21 ‡ καὶ ἐγένετο αὐτῶν θαπτόντων ἄνθρωπον ἕνα, καὶ ἰδοὺ εἶδον τὸν μονόζωνον, & ἔρριψαν τὸν ἄνθρωπον ἐν τῷ τάφῳ ἐλισεαὶ & ἐπορεύθη· & ἥψατο τῶν ὀστῶν ἐλισεαί, & ἔζησε, καὶ ἔστη ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ.

22 ‡ καὶ ἀζαὴλ βασιλεὺς συρίας ἐξέθλιψε τὸν ἰσραὴλ πάσας τὰς ἡμέρας ἰωάχαζ.

23 ‡ καὶ ἠλέησε κύριος αὐτοὺς & ᾠκτείρησεν αὐτούς· & ἐπέβλεψεν πρὸς αὐτοὺς διὰ τὴν διαθήκην αὐτοῦ τὴν μετὰ ἀβραὰμ, & ἰσαὰκ, & ἰακώβ· καὶ οὐκ ἠθέλησε κύριος διαφθεῖραι αὐτούς, & οὐκ ἀπέρριψεν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ ἕως νῦν.

24 ‡ καὶ ἀπέθανε ἀζαὴλ βασιλεὺς συρίας· καὶ ἐβασίλευσεν υἱὸς ἄδερ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

25 ‡ καὶ ἐπέστρεψεν ἰωὰς υἱὸς ἰωάχαζ & ἔλαβεν τὰς πόλεις ἐκ χειρὸς υἱοῦ ἄδερ υἱοῦ ἀζαήλ, ἃς ἔλαβεν ἐκ χειρὸς ἰωάχαζ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐν τῷ πολέμῳ· & ἐπάταξεν αὐτὸν τρὶς ἰωάς, & ἀπέστρεψε τὰς πόλεις ἰσραήλ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Et Eliſagh ægrotauit morbo ſuo quo mortuus eſt, & deſcendit ad illum Ioas rex Iſrael, & fleuit ſuper faciem eius: & dixit, Magiſter mi magiſter mi: melior *erat* ipſi Iſrael in oratione ſua curribus & equitibus. 15 Et dixit illi Eliſagh, Accipe arcum & iacula. & accepit arcum & iacula. 16 Et dixit regi Iſrael, Appone manum tuam ſuper arcum. & appoſuit manum ſuam; & poſuit Eliſagh manus ſuas ſuper manus regis. 17 Et dixit, Aperi feneſtras ad orientem. & aperuit. & dixit Eliſagh, Iaculare. & iaculatus eſt. & dixit, Hoc iaculum fiet liberatio ante Dominum, & hoc iaculum fiet nobis victoria contra homines Aram, & percuties homines Aram in Apheq, quouſque conſumas eos. 18 Et dixit, Accipe iacula. & accepit. & dixit regi Iſrael, Percute in terram. & percuſſit tribus vicibus, & deſtitit. 19 Et indignatus eſt in illum propheta Domini: & dixit, Oportuiſſet te percutere quinque aut ſex vicibus, tunc ſtatim percuſſiſſes homines Aram quouſque exterminaſſes eos; ſed nunc tribus vicibus percuties Aram. 20 Et mortuus eſt Eliſagh, & ſepelierunt illum; & exercitus Moabæorum intrarunt in terram in introitu anni. 21 Et fuit interim dum illi ſepelirent virum, & ecce viderunt exercitum, & proiecerunt virum in ſepulchrum Eliſagh, & deſcendit, & acceſſit vir ad oſſa Eliſagh, & vixit & ſtetit ſuper pedes ſuos. 22 Et Hhazael rex Aram afflixit Iſrael omnibus diebus Iehoahhaz. 23 Et pepercit Dominus eis, & miſertus eſt illorum, & reſpexit in dicto ſuo vt benefaceret illis propter fœdus ſuum cum Abraham, Iiſzhhaq, & Iaghakob, & noluit diſperdere eos, & non migrare fecit eos de terra domus maieſtatis ſuæ vſque nunc. 24 Et mortuus eſt Hhazael rex Aram, & regnauit Bar-hadad filius eius pro eo.

25 Et redijt Iehoas filius Iehoahhaz, & accepit vrbes de manu Bar-hadad filij Hhazael, quas acceperat de manu Iehoahhaz patris ſui in bello, tribus vicibus percuſſit illum Ioas, & reſtituit vrbes Iſrael.

יד

1 * בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְיוֹאָשׁ בֶּן־יוֹאָחָז מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
מָלַךְ אֲמַצְיָהוּ בֶן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
2 * בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה הָיָה בְמָלְכוֹ
וְעֶשְׂרִים וְתֵשַׁע שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ
יְהוֹעַדָּן מִן־יְרוּשָׁלִָם׃
3 * וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה רַק לֹא כְּדָוִד אָבִיו
כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה יוֹאָשׁ אָבִיו עָשָׂה׃
4 * רַק הַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים
וּמְקַטְּרִים בַּבָּמוֹת׃
5 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר חָזְקָה הַמַּמְלָכָה
בְּיָדוֹ וַיַּךְ אֶת־עֲבָדָיו הַמַּכִּים אֶת־הַמֶּלֶךְ אָבִיו׃
6 * וְאֶת־בְּנֵי הַמַּכִּים לֹא הֵמִית כַּכָּתוּב בְּסֵפֶר
תּוֹרַת־מֹשֶׁה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר לֹא־יוּמְתוּ
אָבוֹת עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא־יוּמְתוּ עַל־אָבוֹת כִּי
אִם־אִישׁ בְּחֶטְאוֹ יָמוּתוּ׃
7 * הוּא־הִכָּה אֶת־אֱדוֹם בְּגֵי־הַמֶּלַח עֲשֶׂרֶת
אֲלָפִים וְתָפַשׂ אֶת־הַסֶּלַע בַּמִּלְחָמָה וַיִּקְרָא אֶת־
שְׁמָהּ יָקְתְאֵל עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
8 * אָז שָׁלַח אֲמַצְיָהוּ
מַלְאָכִים אֶל־יְהוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז בֶּן־יֵהוּא מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לְכָה נִתְרָאֶה פָּנִים׃
9 * וַיִּשְׁלַח יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־אֲמַצְיָהוּ
מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר הַחוֹחַ אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן שָׁלַח אֶל־
הָאֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן לֵאמֹר תְּנָה אֶת־בִּתְּךָ לִבְנִי
לְאִשָּׁה וַתַּעֲבֹר חַיַּת הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן וַתִּרְמֹס
אֶת־הַחוֹחַ׃
10 * הַכֵּה הִכִּיתָ אֶת־אֱדוֹם וְנָשָׂאֲךָ
לִבֶּךָ הִכָּבֵד וְשֵׁב בְּבֵיתֶךָ וְלָמָּה תִתְגָּרֶה בְרָעָה
וְנָפַלְתָּה אַתָּה וִיהוּדָה עִמָּךְ׃
11 * וְלֹא־שָׁמַע אֲמַצְיָהוּ וַיַּעַל יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
וַיִּתְרָאוּ פָּנִים הוּא וַאֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בְּבֵית
שֶׁמֶשׁ אֲשֶׁר לִיהוּדָה׃

CAP. XIIII.

1 IN anno secundo Ioas filij Ioachaz re-
A gis Israel regnauit Amasias filius Ioas
regis Iuda.
2 * Viginti quinque annorum erat cùm
regnare cœpisset. Viginti autẽ & nouem
annis regnauit in Ierusalem. Nomen ma-
3 tris eius Ioaden de Ierusalem. * Et fecit re
ctum coram Domino, veruntamen non
vt Dauid pater eius. Iuxta omnia quæ fe-
4 cit Ioas pater suus, fecit: * Nisi tantùm
hoc quòd excelsa nõ abstulit. Adhuc enim
populus adolebat & immolabat incen-
5 sum in excelsis. * Cúmq; obtinuisset re-
gnum, percussit seruos suos qui interfe-
cerant regem patrem suum.
6 * Filios autem eorum qui occiderant
non occidit, iuxta quod scriptum est in li
bro legis Moysi, sicut præcepit Dominus, Deu.24.c 2.Par. 25.a
dicens: Non morientur patres pro filijs,
neque filij pro patribus, sed vnusquisque
7 in peccato suo morietur. * Ipse percussit
Edom in valle Salinarũ decem millia; &
apprehendit petram in prœlio: vocauítq;
nomen eius Iezechel vsq; in præsentem 2. Paral. 25.c
diem.
8 * Tunc misit Amasias nuncios ad Ioas
filium Ioachaz, filij Iehu regis Israel, di-
cens: Veni & videamus nos.
9 * Remisitque Ioas rex Israel ad Ama-
siam regem Iuda, dicens: Carduus Liba-
ni misit ad cedrum qui est in Libano, di-
cens: Da filiam tuam filio meo vxorem.
Transierúntque bestiæ saltus quæ sunt in
Libano, & conculcauerunt carduum.
10 * Percutiens inualuisti super Edom, &
subleuauit te cor tuum. Contentus esto
gloria, & sede in domo tua. Quare pro-
uocas malum, vt cadas tu & Iudas te-
cum?
11 * Et non acquieuit Amasias. Ascendít-
que Ioas rex Israel, & viderunt se ipse &
Amasias rex Iuda in Bethsames oppido
Iudæ.

תרגום יונתן

יד

1 בִּשְׁנַת תְּרֵתִין לְיוֹאָשׁ בַּר יְהוֹאָחָז מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל מְלַךְ אֲמַצְיָה בַּר יוֹאָשׁ מַלְכָּא דְבֵית יְהוּדָה׃
2 בַּר עֶשְׂרִין וַחֲמֵשׁ שְׁנִין הֲוָה כַּד מְלַךְ וְעֶשְׂרִין וְתֵשַׁע שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֵם וְשׁוּם אִמֵּיהּ יְהוֹעַדָּן מִן יְרוּשְׁלֵם׃
3 וַעֲבַד דְכַשַׁר קֳדָם יְיָ לְחוֹד לָא כְּדָוִד אֲבוּהִי בְּכֹל דַעֲבַד יוֹאָשׁ אֲבוּהִי עֲבַד׃
4 לְחוֹד בָּמָתָא לָא עֲתָרָא עַד כְּעַן עַמָּא מְדַבְּחִין וּמַסְּקִין בּוּסְמִין עַל בָּמָתָא׃
5 וַהֲוָה כַּד תְּקִיפַת מַלְכוּתָא בִּידֵיהּ וּקְטַל יָת עַבְדּוֹהִי דְקָטְלוּ יָת מַלְכָּא אֲבוּהִי׃
6 וְיָת בְּנֵי קָטוֹלַיָּא לָא קְטַל כְּמָה דִכְתִיב בְּסִפְרָא אוֹרַיְתָא דְמֹשֶׁה דְפַקֵּיד יְיָ
לְמֵימַר לָא יְמִתוּן אֲבָהָן עַל פּוּם בְּנִין וּבְנִין לָא יְמִתוּן עַל פּוּם אֲבָהָן אֱנָשׁ בְּחוֹבֵיהּ יְמוּתוּן׃
7 הוּא מְחָא יָת אֱנָשׁ אֱדוֹם בְּגֵי מֶלַח עֲשַׂרָה
אַלְפִין וּכְבַשׁ יָת כְּרַכָּא בְּקְרָבָא וּקְרָא יָת שְׁמֵהּ יָקְתְאֵל עַד יוֹמָא הָדֵין׃
8 בְּכֵן שְׁלַח אֲמַצְיָה אִיזְגַּדִּין לְוָת יְהוֹאָשׁ בַּר יְהוֹאָחָז בַּר יֵהוּא
מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְמֵימַר אֵיתָא נְקַבֵּיל אַפִּין בְּקְרָבָא׃
9 וּשְׁלַח יְהוֹאָשׁ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל לְוָת אֲמַצְיָה מַלְכָּא דְבֵית יְהוּדָה לְמֵימַר
חוֹחָא דִי בְלִבְנָן שְׁלַח לְאַרְזָא דִי בְּלִבְנָן לְמֵימַר הַב יָת בְּרָתָךְ לִבְרִי לְאִיתּוּ וַעֲבָרָה חֵיוַת בָּרָא דִי בְלִבְנָן וְדָשַׁת יָת חוֹחָא׃
10 מְמָחֵא מְחֵיתָא יָת אֱנָשׁ אֱדוֹם וְרָאִים עֲלָךְ לִבָּךְ אִתְיַקַּר וְהֵב בְּבֵיתָךְ וְלָמָה אַתְּ מִתְגָּרֵי בְּבִישְׁתָּא וְתִפּוֹל אַתְּ וִדְבֵית יְהוּדָה עִמָּךְ׃
11 וְלָא קַבֵּיל אֲמַצְיָהוּ וּסְלִיק יְהוֹאָשׁ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וְאַקְבִּילוּ אַפֵּיהוֹן בְּקְרָבָא הוּא וַאֲמַצְיָה מַלְכָּא דְבֵית יְהוּדָה בְּבֵית שֶׁמֶשׁ דִי
לְשִׁבַט יְהוּדָה׃

CAP. XIIII.

IN anno secundo Joas filij Joachaz regis Israel regnauit Amessias filius Joas regis Juda. 1

‡ Filius existens viginti & quinque annorum Amessias cùm regnaret ipse, & viginti & nouem annis regnauit in Hierusalem, & nomen matris suæ Joaden de Hierusalem. 2

‡ Et fecit rectum coram Domino, verumtamen non vt Dauid pater eius: iuxta omnia quæcunque fecit pater suus Joas, fecit: 3

‡ Verùm excelsa non abstulit, adhuc populus immolabat & adolebant incensum in excelsis. 4

‡ Et factum est vt roboratum est regnum in manu Amessiæ, percussit seruos suos qui percusserunt patrem suum. 5

‡ At filios eorum qui percusserunt non occidit, sicut scriptum est in libro legis Moysi, sicut præcepit Dominus, dicens: Non morientur patres pro filijs, neque filij morientur pro patribus, sed vnusquisque in peccato suo morietur. 6

‡ Ipse Amessias percussit Edom in valle Salis decem millia, & apprehëdit petram in prælio, & vocauit nomen eius Jectheel vsque in diem hanc. 7

‡ Tunc misit Amessias nuncios ad Joas filium Joachaz, filij Jeu regis Israel, dicens: Veni & videamur ad inuicem. 8

‡ Et misit Joas rex Israel ad Amessiam regem Juda, dicens: Carduus qui in Libano, misit ad Cedrum quæ in Libano, dicens: Da filiam tuam filio meo in vxorem; & transierunt bestiæ agri quæ in Libano, & conculcauerunt carduum. 9

‡ Percutiens percussisti Idumæam, & leuauit te cor tuum: gloriare sedens in domo tua; & quare contendis in malo, & cades tu & Judas tecum? 10

‡ Et non audiuit Amessias; & ascendit Joas rex Israel, & visi sunt ad inuicem ipse & Amessias rex Juda in Bethsamis Judææ. 11

ιδ'.

1 ‡ Ἐν ἔτει δευτέρῳ τοῦ ἰωὰς υἱοῦ ἰωάχαζ βασιλέως ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν ἀμεσσίας υἱὸς ἰωὰς βασιλέως
2 ἰούδα. ‡ υἱὸς ὢν εἴκοσι ϛ πέντε ἐτῶν ἀμεσσίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν· καὶ εἴκοσι καὶ ἐννέα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἰωαδδὶν ἐξ ἱερουσαλήμ.

3 ‡ καὶ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, πλὴν οὐχ ὡς δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ· κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἰωὰς ἐποίησεν·

4 ‡ πλὴν τὰ ὑψηλὰ οὐκ ἐξῆρεν, ἔτι ὁ λαὸς ἐθυσίαζε καὶ ἐθυμίων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς.

5 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ἐκραταιώθη ἡ βασιλεία ἐν τῇ χειρὶ ἀμεσσίου, ἐπάταξεν τοὺς παῖδας αὐτοῦ τοὺς πατάξαντας τὸν πατέρα αὐτοῦ.

6 ‡ τοὺς δὲ υἱοὺς τῶν πατάξντων οὐκ ἐθανάτωσεν, καθὼς γέγραπται ἐπὶ βιβλίου νόμου μωυσῆ, ὡς ἐνετείλατο κύριος, λέγων· οὐκ ἀποθανοῦνται πατέρες περὶ τέκνων, οὐδὲ υἱοὶ ἀποθανοῦνται ὑπὲρ πατέρων, ἀλλ' ἢ ἕκαστος ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται.

7 ‡ αὐτὸς ἀμεσσίας ἐπάταξεν τὴν ἐδωμ ἐν γαι ἁλὰ δέκα χιλιάδας, καὶ συνέλαβε τὴν πέτραν ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτῆς ἰεκθοὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

8 ‡ τότε ἀπέστειλεν ἀμεσσίας ἀγγέλους πρὸς ἰωὰς υἱὸν ἰωάχαζ υἱοῦ ἰηοὺ βασιλέως ἰσραὴλ, λέγων, δεῦρο καὶ ὀφθῶμεν ἐν προσώποις.

9 ‡ καὶ ἀπέστειλεν ἰωὰς βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἀμεσσίαν βασιλέα ἰούδα, λέγων· ὁ ἀκχὰχ ὁ ἐν τῷ λιβάνῳ ἀπέστειλε πρὸς τὴν κέδρον τὴν ἐν τῷ λιβάνῳ, λέγων· δὸς τὴν θυγατέρα σου τῷ υἱῷ μου εἰς γυναῖκα· καὶ διῆλθε τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ τὰ ἐν τῷ λιβάνῳ, καὶ συνεπάτησεν τὸν ἀκχάχ.

10 ‡ πατάξας ἐπάταξας τὴν ἰδουμαίαν, καὶ ἐπῆρέν σε ἡ καρδία σου, ἐνδοξάσθητι καθήμενος ἐν τῷ οἴκῳ σου· καὶ ἱνατί ἐρίζεις ἐν κακίᾳ, καὶ πεσῇ σὺ καὶ ἰούδας μετὰ σοῦ;

11 ‡ καὶ οὐκ ἤκουσεν ἀμεσσίας· καὶ ἀνέβη ἰωὰς βασιλεὺς ἰσραήλ, καὶ ὤφθησαν ἐν προσώποις αὐτὸς καὶ ἀμεσσίας βασιλεὺς ἰούδα ἐν βαιθσαμὶς τῆς ἰουδαίας.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XIIII.

ANno secundo Ioas filij Iehoahhaz regis Israel regnauit Amasziah filius Ioas regis tribus domus Iehudah. [2] Filius viginti & quinque annorum erat quando regnauit, & viginti & nouem annos regnauit in Ierusalem: & nomen matris eius erat Iehoghadan de Ierusalem. [3] Et fecit quod rectum erat ante Dominum: verumtamen non sicut Dauid pater eius. iuxta omnia quæ fecerat Ioas pater eius, fecit. [4] Verumtamen excelsa non recesserant. adhuc vsque populus sacrificabat & adolebat aromata super excelsa. [5] Et fuit firmato regno in manu eius, occidit seruos suos qui occiderant regem patrem eius.

[6] Sed filios occisorum non occidit, sicut scriptum est in libro legis Moseh, quo præcepit Dominus, dicendo: Non morientur patres pro filijs, & filij non morientur pro patribus: quisque in peccato suo morietur.

[7] Ipse percussit homines Edom in valle Salis decẽ mille, & subegit arcem bello, & vocauit nomen eius Iaqthel vsq; ad diem hanc.

[8] Tunc misit Amasziah nuncios ad Ioas filium Iehoahhaz filij Iehu regis Israel, dicendo: Veni excipiamus *adinuicem* facies in bello.

[9] Et misit Ioas rex Israel ad Amasziah regem tribus domus Iehudah, dicendo: Carduus qui est in Libnan, misit ad Cedrum quæ est in Libnan, dicendo: Da filiam tuam filio meo in vxorem: & transiuit fera agri quæ est in Libnan, & conculcauit carduum.

[10] Percutiendo percussisti homines Edom, & elatum est super te cor tuum; gloriare & sede in domo tua. quare immiscebis te in malum, vt cadas tu & *populus* domus Iehudah tecum?

[11] Et nõ paruit Amasziah; & ascendit Ioas rex Israel: & oppositi sunt *inuicem* facies suas in bello ipse & Amasziah rex tribus domus Iehudah in Beth-semes quæ est tribus Iehudah.

12 * וַיִּנָּגֵף יְהוּדָה לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּנֻסוּ אִישׁ לְאָהָלָו׃
13 * וְאֶת־אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בֶּן־יְהוֹאָשׁ בֶּן־
אֲחַזְיָהוּ תָּפַשׂ יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בְּבֵית שָׁמֶשׁ
וַיָּבֹאוּ יְרוּשָׁלַ͏ִם וַיִּפְרֹץ בְּחוֹמַת יְרוּשָׁלַ͏ִם בְּשַׁעַר
אֶפְרַיִם עַד־שַׁעַר הַפִּנָּה אַרְבַּע מֵאוֹת אַמָּה׃
14 * וְלָקַח אֶת־כָּל־הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף וְאֵת כָּל־הַכֵּלִים
הַנִּמְצָאִים בְּבֵית־יְהוָה וּבְאוֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת
בְּנֵי הַתַּעֲרֻבוֹת וַיָּשָׁב שֹׁמְרוֹנָה׃
15 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹאָשׁ אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ וַאֲשֶׁר
נִלְחַם עִם אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים
עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
16 * וַיִּשְׁכַּב יְהוֹאָשׁ עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּשֹׁמְרוֹן עִם
מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּמְלֹךְ יָרָבְעָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
17 * וַיִּחְיְ אֲמַצְיָהוּ בֶן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה אַחֲרֵי
מוֹת יְהוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל חֲמֵשׁ
עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃
18 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲמַצְיָהוּ הֲלֹא־הֵם כְּתֻבִים עַל־
סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
19 * וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו קֶשֶׁר בִּירוּשָׁלַ͏ִם וַיָּנָס לָכִישָׁה
וַיִּשְׁלְחוּ אַחֲרָיו לָכִישָׁה וַיְמִיתֻהוּ שָׁם׃
20 * וַיִּשְׂאוּ אֹתוֹ עַל־הַסּוּסִים וַיִּקָּבֵר בִּירוּשָׁלַ͏ִם
עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד׃
21 * וַיִּקְחוּ כָל־עַם יְהוּדָה אֶת־עֲזַרְיָה וְהוּא
בֶּן־שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיַּמְלִכוּ אֹתוֹ תַּחַת אָבִיו
אֲמַצְיָהוּ׃
22 * הוּא בָּנָה אֶת־אֵילַת וַיְשִׁבֶהָ לִיהוּדָה אַחֲרֵי
שְׁכַב־הַמֶּלֶךְ עִם־אֲבֹתָיו׃
23 * בִּשְׁנַת חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַאֲמַצְיָהוּ בֶן־
יוֹאָשׁ מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה׃

12 * Percussúsque est Iuda coram Israel,& fugerunt vnusquisq; in tabernacula sua.
13 * Amasiam verò regem Iuda filium Ioas, filij Ochoziæ, cepit Ioas rex Israel D in Bethsames, & adduxit eum in Ierusalem. Et interrupit murum Ierusalem à porta Ephraim vsque ad portam anguli, quadringentis cubitis.
14 * Tulitque omne aurum & argentum, & vniuersa vasa quæ inuenta sunt in domo Domini, & in thesauris regis, & obsides, & reuersus est in Samariam.
15 * Reliqua autem verborum Ioas, quæ fecit, & fortitudo eius qua pugnauit contra Amasiam regem Iuda, nónne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel?
16 * Dormiuítque Ioas cum patribus suis & sepultus est in Sámaria cum regibus Israel, & regnauit Hieroboã filius eius pro
17 eo. * Vixit autem Amasias filius Ioas rex Iuda, postquam mortuus est Ioas filius Ioachaz regis Israel, viginti quinque annis.
18 * Reliqua autem sermonum Amasiæ, nónne hæc scripta sunt in libro sermonũ dierum regum Iuda?
19 * Factáq; est contra eum coniuratio in Ierusalem, at ille fugit in Lachis. Mise- E rúntque post eum in Lachis, & interfecerunt eum ibi.
20 * Et asportauerunt in equis, sepultúsq; est in Ierusalem cum patribus suis in ci-
21 uitate Dauid. * Tulit autem vniuersus populus Iudæ Azariam annos natum se- 2. Paral. 26.a decim, & constituerunt eum regem pro patre eius Amasia.
22 * Ipse ædificauit Ahylam & restituit eam Iudæ, postquam dormiuit rex cum patribus suis.
23 * Anno quintodecimo Amasiæ filij Ioas regis Iuda, regnauit Hieroboam filius F Ioas regis Israel in Samaria quadraginta & vno anno.

תרגום יונתן

12 וְאִתְּבַרוּ אֱיְנַשׁ יְהוּדָה קֳדָם יִשְׂרָאֵל וְאַפְכוּ גְּבַר לְקִירְוֹהִי׃ 13 וְיַת אֲמַצְיָה מַלְכָּא דְּבֵית יְהוּדָה בַּר יְהוֹאָשׁ בַּר אֲחַזְיָה
יוֹאָשׁ מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל בְּבֵית שֶׁמֶשׁ וַאֲתָא לִירוּשְׁלֵם וּפְרַט בְּשׁוּרָא דִּירוּשְׁלֵם מִתְרַע שְׁבַט אֶפְרַיִם עַד תְּרַע זָוִיתָא אַרְבַּע מְאָה אַמִּין׃
14 וּנְסֵיב יַת כָּל דַּהֲבָא וְכַסְפָּא וְיַת כָּל מָנְיָא דְּאִשְׁתְּכַחוּ בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וּבְגִנְזֵי בֵּית מַלְכָּא וְיַת בְּנֵי רַבְרְבַיָּא וְתָב לְשֹׁמְרוֹן׃
15 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי יְהוֹאָשׁ דַּעֲבַד וּגְבוּרְתֵּיהּ וּדְאַגִּיחַ עִם אֲמַצְיָה מַלְכָּא דְּבֵית יְהוּדָה הֲלָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סִפַּר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי
יִשְׂרָאֵל׃ 16 וּשְׁכִיב יוֹאָשׁ עִם אֲבָהָתּוֹהִי וְאִתְקְבַר בְּשֹׁמְרוֹן עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וּמְלַךְ יָרְבְעָם בְּרֵיהּ תְּחוֹתּוֹהִי׃
17 וַחֲיָא אֲמַצְיָהוּ בַּר יוֹאָשׁ מַלְכָּא דְּבֵית יְהוּדָה בָּתַר דְּמִית יוֹאָשׁ בַּר יְהוֹאָחָז מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל חֲמֵשׂ עֲשְׂרֵי שְׁנִין׃
18 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי אֲמַצְיָה הֲלָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סִפַּר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה׃
19 וּכְרַרוּ עֲלוֹהִי מֵירָדָא בִּירוּשְׁלֵם וְאַפֵּךְ לְלָכִישׁ וְשַׁלַּחוּ בָּתְרוֹהִי לְלָכִישׁ וְקַטְלוּהִי תַּמָּן׃
20 וּנְטַלוּ יָתֵיהּ עַל סוּסְוָתָא וְאִתְקְבַר בִּירוּשְׁלֵם עִם אֲבָהָתּוֹהִי בְּקִרְתָּא דְּדָוִד׃
21 וּדְבַרוּ כָּל עַמָּא דְּאַרְעָא יַת עֲזַרְיָה וְהוּא בַּר שִׁית עֲשְׂרֵה שְׁנִין וְאַמְלִיכוּ יָתֵיהּ תְּחוֹת אֲבוּהִי אֲמַצְיָהוּ׃
22 הוּא בְּנָה יַת אֵילַת וְאַתְיְבָהּ לְבֵית יְהוּדָה בָּתַר דְּשָׁכִיב מַלְכָּא עִם אֲבָהָתּוֹהִי׃
23 בִּשְׁנַת חֲמֵשׁ עֲשְׂרֵה שְׁנִין לַאֲמַצְיָה בַּר יוֹאָשׁ מַלְכָּא דִּבֵית יְהוּדָה מְלַךְ יָרְבְעָם בַּר יוֹאָשׁ מַלְכָּא עַל יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן אַרְבְּעִין וְחַד שְׁנִין׃

* *Et corruit populus Iuda coram Israel, & fugerunt vir in tabernaculum suum.*
12 * καὶ ἔπεσεν ὁ λαὸς ἰούδα ἐνώπιον ἰσραήλ, καὶ ἔφυγον ἀνὴρ εἰς τὸ σκηνώμα αὐτοῦ.

* *Et Amessiam filium Ioas regem Iuda cepit Ioas rex Israel in Bethsamis, et duxit eum in Hierusalem. & destruxit muros Hierusalem à porta Ephraim vsque ad portam anguli quadringentis cubitis.*
13 * καὶ τὸν ἀμεσσίαν υἱὸν ἰωὰς βασιλέα ἰούδα συνέλαβεν ἰωὰς βασιλεὺς ἰσραὴλ ἐν βαιθσαμύς, καὶ ἤγαγεν αὐτὸν εἰς ἱερουσαλήμ. καὶ καθεῖλεν τοῦ τείχους ἱερουσαλὴμ ἀπὸ τ πύλης ἐφραὶμ ἕως τῆς πύλης τῆς γωνίας τετρακοσίους πήχεις.

* *Et tulit aurum & argentum, & vniuersa vasa quæ inuenta sunt in domo Domini, & in thesauris domus regis, & filios commixtorum: & reuersus est in Samariam.*
14 * καὶ ἔλαβεν τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ εὑρεθέντα ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἐν θησαυροῖς οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν συμμίξεων, καὶ ἀπέστρεψεν εἰς Σαμάρειαν.

* *Et reliqua verborum Ioas quæ fecit in fortitudine sua, quæ pugnauit cum Amessia rege Iuda, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum Regum Israel?*
15 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωὰς ὅσα ἐποίησεν ἐν δυνασεία αὐτοῦ, ἃ ἐπολέμησε μετὰ ἀμεσσίου βασιλέως ἰούδα, οὐχὶ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ;

* *Et dormiuit Ioas cum patribus suis, & sepultus est in Samaria cum Regibus Israel. & sedit Hieroboam filius eius super thronum eius.*
16 * καὶ ἐκοιμήθη ἰωὰς μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν Σαμαρείᾳ μετὰ τῶν βασιλέων ἰσραήλ. καὶ ἐκάθησεν ἱεροβοὰμ υἱὸς αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ.

* *Et vixit Amessias filius Ioas rex Iuda, postquàm mortuus est Ioas filius Ioachaz rex Israel, quindecim annis.*
17 * καὶ ἔζησεν ἀμεσσίας υἱὸς ἰωὰς βασιλεὺς ἰούδα μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν ἰωὰς υἱὸν ἰωάχαζ βασιλέα ἰσραὴλ πεντεκαίδεκα ἔτη.

* *Et reliqua sermonum Amessiæ & omnia quæcunque fecit, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum Regum Iuda?*
18 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἀμεσσίου καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐχὶ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα;

* *Et conuersus est exercitus contra Amessiam in Hierusalem, & fugit in Lachis: & miserunt post eum in Lachis, & interfecerunt eum ibi:*
19 * καὶ συνεστράφη σύστρεμμα ἐπὶ ἀμεσσίαν ἐν ἱερουσαλὴμ, καὶ ἔφυγεν εἰς λαχίς, καὶ ἀπέστειλαν ὀπίσω αὐτοῦ εἰς λαχίς, καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὸν ἐκεῖ·

* *Et asportauerunt eum in equis, & sepultus est in Hierusalem cum patribus suis in ciuitate Dauid.*
20 * καὶ ἦραν αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἵππων, καὶ ἐτάφη ἐν ἱερουσαλὴμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυίδ.

* *Et tulit vniuersus populus Iuda Azariam filium eius, & ipse erat filius sedecim annorum, & regem constituerunt eum pro patre eius Amessia.*
21 * καὶ ἔλαβεν πᾶς ὁ λαὸς ἰούδα τὸν ἀζαρίαν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἰὼ υἱὸς ἑκκαίδεκα ἐτῶν, καὶ ἐβασίλευσαν αὐτὸν ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀμεσσίου.

* *Ipse ædificauit Eloth, & restituit eam Iuda, postquàm dormiuit Rex cum patribus suis.*
22 * αὐτὸς ᾠκοδόμησε τὴν ἐλὼθ καὶ ἐπέστρεψεν αὐτὴν τῷ ἰούδα μετὰ τὸ κοιμηθῆναι τὸν βασιλέα μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ.

* *In anno quintodecimo Amessiæ filij Ioas regis Iuda, regnauit Hieroboam filius Ioas regis Israel in Samaria super Israel quadraginta & vno anno.*
23 * ἐν ἔτει πεντεκαιδεκάτῳ ἀμεσσίας υἱοῦ ἰωὰς βασιλέως ἰούδα, ἐβασίλευσεν ἱεροβοὰμ υἱὸς ἰωὰς βασιλέως ἰσραὴλ ἐν Σαμαρείᾳ ἐπὶ ἰσραὴλ τεσσαράκοντα καὶ ἓν ἔτος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

12 Et fracti sunt homines Iehudah ante Israel, & verterunt terga singuli ad tabernacula sua.
13 Et Amasziah regem tribus domus Iehudah filium Iehoas filij Ahhaziah, apprehendit Ioas rex Israel in Beth-Sames, & venit in Ierusalem, & disrupit de muro Ierusalem à porta tribus Ephraim, vsque ad portam anguli, quadringentos cubitos.
14 Et accepit omne aurum & argentum, & omnia vasa quæ inuenta sunt in domo sanctuarij Domini, & in thesauris domus regis, & filios magnatum; & rediit in Somron.
15 Et reliquum verborum Ioas quæ fecit, & fortitudo eius, & quomodo congressus est cum Amasziah rege tribus domus Iehudah, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum Regum Israel?
16 Et cubuit Ioas cum patribus suis, & sepultus est in Somron cum regibus Israel. & regnauit Iarabgham filius eius pro eo.
17 Et vixit Amasziah filius Ioas rex tribus domus Iehudah, postquàm mortuus est Ioas filius Iehohhaz regis Israel, quindecim annis.
18 Et reliquum verborum Amasziah, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum Regum domus Iehudah?
19 Et coniurauerunt in eum coniurationem in Ierusalem, & vertit terga ad Lachis, & miserunt ad eum in Lachis, & occiderunt illum ibi.
20 Et portauerunt illum super equos, & sepultus est in Ierusalem cum patribus suis in vrbe Dauid.
21 Et acceperunt omnis populus terræ Ghazariah, & ipse filius erat sexdecim annorum, & regem crearunt illum pro patre suo Amasziah.
22 Ipse ædificauit Eilath, & restituit illam domui Iehudah, postquàm cubuit rex cum patribus suis.
23 Anno decimo quinto annorum Amasziah filij Ioas regis tribus domus Iehudah regnauit Iarabgham filius Ioas regis Israel in Somron quadraginta & vno annis.

24 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא סָר מִכָּל־חַטֹּאוֹת
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃

25 * הוּא הֵשִׁיב אֶת־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל מִלְּבוֹא חֲמָת
עַד יָם הָעֲרָבָה כִּדְבַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
דִּבֶּר בְּיַד עַבְדּוֹ יוֹנָה בֶן־אֲמִתַּי הַנָּבִיא אֲשֶׁר מִגַּת
הַחֵפֶר׃

26 * כִּי־רָאָה יְהוָה אֶת־עֳנִי יִשְׂרָאֵל מָרָה מְאֹד וְאָפֵס
עָצוּר וְאָפֵס עָזוּב וְאֵין עֹזֵר לְיִשְׂרָאֵל׃

27 * וְלֹא־דִבֶּר יְהוָה לִמְחוֹת אֶת־שֵׁם יִשְׂרָאֵל מִתַּחַת
הַשָּׁמָיִם וַיּוֹשִׁיעֵם בְּיַד יָרָבְעָם בֶּן־יוֹאָשׁ׃

28 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יָרָבְעָם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וּגְבוּרָתוֹ
אֲשֶׁר־נִלְחָם וַאֲשֶׁר הֵשִׁיב אֶת־דַּמֶּשֶׂק וְאֶת־חֲמָת
לִיהוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר
דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

29 * וַיִּשְׁכַּב יָרָבְעָם עִם־אֲבֹתָיו עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל
וַיִּמְלֹךְ זְכַרְיָה בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

טו

1 * בִּשְׁנַת עֶשְׂרִים וָשֶׁבַע שָׁנָה לְיָרָבְעָם מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל מָלַךְ עֲזַרְיָה בֶן־אֲמַצְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה׃

2 * בֶּן־שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה הָיָה בְּמָלְכוֹ וַחֲמִשִּׁים
וּשְׁתַּיִם שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ יְכָלְיָהוּ
מִירוּשָׁלִָם׃

3 * וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה
אֲמַצְיָהוּ אָבִיו׃

4 * רַק הַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים וּמְקַטְּרִים
בַּבָּמוֹת׃

5 * וַיִּנַּגַּע יְהוָה אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיְהִי מְצֹרָע עַד־יוֹם מֹתוֹ
וַיֵּשֶׁב בְּבֵית הַחָפְשִׁית וְיוֹתָם בֶּן־הַמֶּלֶךְ עַל־הַבַּיִת
שֹׁפֵט אֶת־עַם הָאָרֶץ׃

24 * Et fecit quod malum est coram Domino. Non recessit ab omnibus peccatis Hieroboam filij Nabath, qui peccare fecit Israel.

25 * Ipse restituit terminos Israel ab introitu Emath vsque ad mare solitudinis, iuxta sermonem Domini Dei Israel, quem locutus est per seruum suum Ionam filiũ
G Amathi prophetam, qui erat de Geth quæ est in Opher.

26 * Vidit enim Dominus afflictionem Israel amaram nimis, & quòd consumpti essent vsque ad clausos carceris & extremos, & non esset qui auxiliaretur Israel.

27 * Nec locutus est Dominus, vt deleret nomen Israel de sub cęlo, sed saluauit eos in manu Hieroboam filij Ioas.

28 * Reliqua autem sermonum Hieroboã & vniuersa quę fecit, & fortitudo eius qua prœliatus est, & quomodo restituit Damascum & Emath Iudæ in Israel, nonne hęc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel?

29 * Dormiuitque Hieroboam cum patribus suis regibus Israel, & regnauit Zacharias filius eius pro eo.

CAP. XV.

1 ANno vicesimo septimo Hieroboam
A regis Israel regnauit Azarias filius Amasiæ regis Iuda.

2 * Sedecim annorum erat cùm regnare cœpisset, & quinquaginta duobus annis regnauit in Ierusalem. nomen matris eius Iecelia de Ierusalem.

3 * Fecitque quod erat placitum coram Dño, iuxta omnia quæ fecit Amasias pa-
4 ter eius. * Veruntamen excelsa non est demolitus. adhuc populus sacrificabat & adolebat incensum in excelsis.

5 * Percussit autem Dominus regem, & fuit leprosus vsque in diem mortis suæ, & habitabat in domo libera seorsum. Ioathã verò filius regis gubernabat palatium, & iudicabat populum terrę.

תרגום יונתן

24 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לָא סְטָא מִכָּל חוֹבֵי יָרָבְעָם בַּר נְבָט דְּחַיֵּיב יַת יִשְׂרָאֵל׃

25 הוּא אֲתִיב יַת תְּחוּם יִשְׂרָאֵל מְמַעֲלָנָא דַּחֲמָת עַד יַמָּא דְּמֵישְׁרָא כְּמָא דְּמַלֵּיל יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל עִם עַבְדֵּיהּ יוֹנָה בַּר אֲמִתַּי נְבִיָּיא דְּמִגַּת
חֶפֶר׃ 26 אֲרֵי גְלִי קֳדָם יְיָ שַׁעְבּוּדָא דְיִשְׂרָאֵל תַּקִּיף לַחֲדָא וְאִינּוּן מְטַלְטְלִין וּשְׁבִיקִין וְלֵית דְּסָעִיד לְיִשְׂרָאֵל׃

27 וְלָא יְהֵא רַעֲוָא קֳדָם יְיָ לְמִמְחֵי יַת שְׁמָא דְיִשְׂרָאֵל מִתְּחוֹת שְׁמַיָּא וּפָרְקִינּוּן עַל יַד יָרָבְעָם בַּר יוֹאָשׁ׃ 28 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי יָרָבְעָם וְכָל
דַּעֲבַד וּגְבוּרְתֵּיהּ דְּאַגִּיחַ וְדַאֲתִיב יַת דַּמֶּשֶׂק וְיַת חֲמָת לְרִבִּית יְהוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל הֲלָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

29 וּשְׁכִיב יָרָבְעָם עִם אֲבָהָתּוֹהִי עִם מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וּמְלַךְ זְכַרְיָה בְּרֵיהּ תְּחוֹתּוֹהִי׃

טו

1 בְּשְׁנַת עֶשְׂרִין וּשְׁבַע שְׁנִין לְיָרָבְעָם מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל מְלַךְ עֲזַרְיָה בַּר אֲמַצְיָה מַלְכָּא דְבֵית יְהוּדָה׃

2 בַּר שִׁית עֶשְׂרֵה שְׁנִין הֲוָה כַּד מְלַךְ וְחַמְשִׁין וְתֵרִין שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְשׁוּם אִמֵּיהּ יְכָלְיָה מִן יְרוּשְׁלֶם׃

3 וַעֲבַד דְּכָשַׁר קֳדָם יְיָ כְּכֹל דַּעֲבַד אֲמַצְיָה אֲבוּהִי׃

4 לְחוֹד בָּמָתָא לָא עֲטָרָא עַד כְּעַן עַמָּא מְרַבְּחִין וּמַסְּקִין בּוּסְמִין עַל בָּמָתָא׃

5 וְאַיְתִי יְיָ מַכְתַּשׁ עַל מַלְכָּא וַהֲוָה מָגִיר עַד יוֹם מוֹתָיהּ
וִיתֵיב בַּר מִן יְרוּשְׁלֶם וְיוֹתָם בַּר מַלְכָּא מְסַנָּא עַל בֵּיתָא דָּאַיִן יַת עַמָּא דְאַרְעָא׃

* *Et fecit malum coram Domino, non receſ-* 24
ſit à peccatis Hieroboam filij Nabat, qui pecca-
re fecit Iſrael.

* *Ipſe reſtituit terminum Iſrael à via E-* 25
math vſque ad mare quod ad veſperum, iuxta
ſermonem domini Dei Iſrael, quem locutus eſt
in manu ſerui ſui Iona filij Amathi prophetæ,
qui erat de Gethepher.

* *Quia vidit Dominus humilitatem Iſrael* 26
amaram nimis, quia attenuatus erat, & pau-
cos, & clauſos, & derelictos, & non erat qui
auxiliaretur Iſrael.

* *Et non locutus eſt Dominus vt deleret no-* 27
men Iſrael de ſub cælo. & ſaluauit eos Domi-
nus in manu Hieroboam filij Joas.

* *Et reliqua ſermonum Hieroboam, & vni-* 28
uerſa quæ fecit, & fortitudines eius, et quæ-
cunque prælиatus eſt, & quæcunque reſtituit,
Damaſcum & Emath Judæ in Iſrael, nonne
hæc ſcripta ſunt in libro ſermonum dierum Re-
gum Iſrael?

* *Et dormiuit Hieroboam cum patribus* 29
ſuis cum regibus Iſrael. & regnauit Zacharias
filius eius pro eo.

CAP. XV.

IN *anno vicesimo & ſeptimo Hieroboam re-* 1
gis Iſrael regnauit Azarias filius Ameſſiæ re-
gis Juda:

* *Filius ſedecim annorum Azarias cùm reg-* 2
naret ipſe, & quinquaginta & duobus annis
regnauit in Hieruſalem. & nomen matris eius
Jechelia de Hieruſalem.

* *Et fecit rectum coram Domino iuxta om-* 3
nia quæcunque fecit Ameſſias pater eius:

* *Veruntamen de excelſis non eſt demolitus:* 4
adhuc populus ſacrificabat & adolebant incen-
ſum in excelſis.

* *Et percuſſit Dominus regem, & iniecit ei* 5
lepram vſque ad diem mortis eius, & ſedebat
in domo libera. et Ioathan filius regis ſuper do-
mum iudicans populum terræ.

24 * καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, οὐκ ἀπέστη
ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν
ἰσραήλ.

25 * αὐτὸς ἀπεκατέστησεν τὸ ὅριον ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς ὁδοῦ
αἰμὰθ ἕως τῆς θαλάσσης τ πρὸς ἑσπέραν, κ τὸ ῥῆμα
κυρίου θεοῦ ἰσραήλ, ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ δούλου αὐτοῦ ἰω
νὰ τοῦ υἱοῦ ἀμαθὶ τοῦ προφήτου, τοῦ ἀπὸ γαιθεφέρ.

26 * ὅτι εἶδε κύριος τὴν ταπείνωσιν τοῦ ἰσραὴλ πικρὰν
σφόδρα, διότι ἐλέπτυνθη, καὶ ὀλιγοστοὺς κ σωεχομέ-
νους, καὶ ἐγκαταλελειμμένους, καὶ οὐκ ἦν ὁ βοηθῶν τῷ
ἰσραήλ.

27 * καὶ οὐκ ἐλάλησε κύριος τοῦ διαφθεῖραι τὸ ὄνομα
τοῦ ἰσραὴλ ὑποκάτωθεν τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἔσωσεν αὐτοὺς
κύριος ἐν χειρὶ ἱεροβοὰμ υἱοῦ ἰωάς.

28 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἱεροβοὰμ καὶ πάντα ὅσα
ἐποίησεν, καὶ αἱ δυνασεῖαι αὐτοῦ, καὶ ὅσα ἐπολέμησεν, κ
ὅσα ἐπέστρεψεν τὸν δαμασκὸν καὶ τὸν αἰμὰθ τῷ ἰούδα
ἐν ἰσραήλ, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γεγραμμένα ἐπὶ βιβλίου
λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ;

29 * καὶ ἐκοιμήθη ἱεροβοὰμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ μετὰ
τῶν βασιλέων ἰσραήλ. καὶ ἐβασίλευσεν ζαχαρίας υἱὸς
αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

ιε'.

1 * Ἐν ἔτει εἴκοστῷ καὶ ἑβδόμῳ τοῦ ἱεροβοὰμ βασιλέως
ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν ἀζαρίας υἱὸς ἀμεσσίου βασιλέως
ἰούδα.

2 * υἱὸς ἑκκαίδεκα ἐτῶν ἀζαρίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐ-
τόν, καὶ πεντήκοντα καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἰερου-
σαλήμ: καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἰεχελία ἐξ ἰερου-
σαλήμ.

3 * καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου κ πάντα ὅσα
ἐποίησεν ἀμεσσίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

4 * πλὴν τῶν ὑψηλῶν οὐκ ἐξῆρεν, ἔτι ὁ λαὸς ἔθυεν καὶ
ἐθυμία ἐν τοῖς ὑψηλοῖς.

5 * καὶ ἥψατο ὁ κύριος τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπέβαλεν αὐ-
τῷ λέπραν ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ, καὶ ἐκάθητο ἐν οἴ-
κῳ ἀφῳσιωμένῳ. καὶ ἰωαθὰν υἱὸς τοῦ βασιλέως ἐπὶ τοῦ οἴκου
κρίνων τὸν λαὸν τῆς γῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

24 Et fecit quod malum erat ante Dominum, non declinauit ab omnibus peccatis Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecerat Iſrael.
25 Ipſe reſtituit terminum Iſrael ab introitu Hhamath vſque ad mare planitiei, ſicut locutus fuerat Dominus Deus Iſrael cum ſeruo ſuo Ionah filio Amithai propheta qui erat de Gath-Hhepher.
26 Quia reuelata fuerat ante Dominum ſeruitus Iſrael dura valdè, & erant diſperſi & deſerti, neque erat qui auxiliaretur Iſrael.
27 Et non fuit voluntas Domino delere nomen Iſrael ne *eſſet* ſub cælis, & liberauit illos per manum Iarabgham filij Ioas.
28 Et reliquum verborum Iarabgham, & omnia quæ fecit, & fortitudo eius qua congreſſus fuerit, & reſtituerit Dammeſeq & Hhamath, viris domus Iehudah in Iſrael; nonne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iſrael?
29 Et cubuit Iarabgham cum patribus ſuis cum regibus Iſrael. & regnauit Zechariah filius eius pro eo.

CAP. XV.

ANno viceſimo ſeptimo annorum Iarabgham regis Iſrael regnauit Ghazariah filius Amaſziah rex tribus domus Iehudah.
2 Filius ſedecim annorum erat quando regnauit, & quinquaginta & duobus annis regnauit in Ieruſalem. & nomen matris eius Iechaliah de Ieruſalem.
3 Et fecit quod rectum erat ante Dominum, iuxta omnia quæ fecit Amaſziah pater eius.
4 Veruntamen excelſa non receſſerunt: adhuc vſque populus ſacrificabat & adolebat aromata ſuper excelſa.
5 Et adduxit Dominus plagam ſuper regem, & fuit leproſus vſque ad diem mortis ſuæ: & ſedit extra Ieruſalem. & Iotham filius regis prępoſitus erat ſuper domum, iudicans populum terræ.

6 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי עֲזַרְיָהוּ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃

6 * Reliqua autem sermonum Azariæ, & vniuersa quæ fecit, nonne hęc scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda?

7 * וַיִּשְׁכַּב עֲזַרְיָהוּ עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ יוֹתָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

7 * Et dormiuit Azarias cum patribus suis, sepelieruntque eum cum maioribus suis in ciuitate Dauid: & regnauit Ioatham filius eius pro eo.

8 * בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנֶה שָׁנָה לַעֲזַרְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ זְכַרְיָהוּ בֶן־יָרָבְעָם עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן שִׁשָּׁה חֳדָשִׁים׃

8 * Anno tricesimo octauo Azariæ regis Iudæ, regnauit Zacharias filius Hieroboã super Israel in Samaria sex mensibus:

9 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָיו לֹא־סָר מֵחַטֹּאות יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃

9 * Et fecit quod malum est coram Domino, sicut fecerant patres eius. Non recessit à peccatis Hieroboam filij Nabath, qui peccare fecit Israel.

10 * וַיִּקְשֹׁר עָלָיו שַׁלֻּם בֶּן־יָבֵשׁ וַיַּכֵּהוּ קֶבָל־עָם וַיְמִיתֵהוּ וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו׃

10 * Coniurauit autem contra eum Sellũ C filius Iabes, percussitq; eum palam & interfecit, regnauitque pro eo.

11 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי זְכַרְיָה הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

11 * Reliqua autem verborum Zachariæ nonne hæc scripta sunt in libro sermonũ dierum regum Israel?

12 * הִוא דְבַר־יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר אֶל־יֵהוּא לֵאמֹר בָּנַיִךְ רְבִיעִים יֵשְׁבוּ לְךָ עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל וַיְהִי־כֵן׃

12 * Iste est sermo Domini quem locutus est ad Iehu, dicens: Filij tui vsque ad quartam generationem sedebunt de te super thronum Israel. factumque est ita.

13 * שַׁלֻּם בֶּן־יָבֵשׁ מָלַךְ בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וָתֵשַׁע שָׁנָה לְעֻזִּיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ יֶרַח־יָמִים בְּשֹׁמְרוֹן׃

13 * Sellum filius Iabes regnauit tricesimo nono anno Azariæ regis Iudæ. regnauit autem vno mense in Samaria.

14 * וַיַּעַל מְנַחֵם בֶּן־גָּדִי מִתִּרְצָה וַיָּבֹא שֹׁמְרוֹן וַיַּךְ אֶת־שַׁלֻּם בֶּן־יָבֵשׁ בְּשֹׁמְרוֹן וַיְמִיתֵהוּ וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו׃

14 * Et ascendit Manahem filius Gaddi de Thersa, venitque Samariam, & percussit Sellum filium Iabes in Samaria, & interfecit eum, regnauitque pro eo.

15 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי שַׁלֻּם וְקֶשְׁרוֹ אֲשֶׁר קָשָׁר הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

15 * Reliqua autem verborum Sellum, & coniuratio eius per quam tetendit insiD dias, nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum regum Israel?

16 * אָז יַכֶּה־מְנַחֵם אֶת־תִּפְסַח וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בָּהּ וְאֶת־גְּבוּלֶיהָ מִתִּרְצָה כִּי לֹא פָתַח וַיַּךְ אֶת־כָּל־הָהָרוֹתֶיהָ בָּקָע׃

16 * Tunc percussit Manahem Tapsam, & omnes qui erant in ea, & terminos eius de Thersa. noluerant enim aperire ei. & interfecit omnes prægnantes eius, & scidit eas.

17 * בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וָתֵשַׁע שָׁנָה לַעֲזַרְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ מְנַחֵם בֶּן־גָּדִי עַל־יִשְׂרָאֵל עֶשֶׂר שָׁנִים בְּשֹׁמְרוֹן׃

17 * Anno tricesimo nono Azariæ Regis Iuda, regnauit Manahem filius Gaddi super Israel decem annis in Samaria:

תרגום יונתן

6 וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי עֲזַרְיָה וְכָל דַּעֲבַד חֲלָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָא פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה׃

7 וּשְׁכִיב עֲזַרְיָה עִם אֲבָהָתּוֹהִי וּקְבָרוּ יָתֵיהּ עִם אֲבָהָתּוֹהִי בְּקִרְתָּא דְּבֵית דָּוִד וּמַלַךְ יוֹתָם בְּרֵיהּ תְּחוֹתּוֹהִי׃

8 בְּשְׁנַת תְּלָתִין וּתְמָנֵי שְׁנִין לַעֲזַרְיָה מֶלֶךְ שִׁיבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה מְלַךְ זְכַרְיָה בַּר יָרָבְעָם עַל יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן שִׁיתָּא יַרְחִין׃

9 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּמָה דַעֲבַדוּ אֲבָהָתּוֹהִי לָא סְטָא מֵחוֹבֵי יָרָבְעָם בַּר נְבָט דְּחַיֵּיב יַת יִשְׂרָאֵל׃

10 וּמְרַד עֲלוֹהִי שַׁלּוּם בַּר יָבֵשׁ וּמְחָהִי לֶקֳבֵיל עַם וְקַטְלֵיהּ וּמְלַךְ תְּחוֹתּוֹהִי׃

11 וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי זְכַרְיָה הָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָא פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְיִשְׂרָאֵל׃

12 הוּא פִּתְגָמָא דַיְיָ דִּי מַלֵּיל עִם יֵהוּא לְמֵימַר בְּנִין רְבִיעִין יְהֵבוּן לָךְ עַל כּוּרְסֵי מַלְכוּתָא דְיִשְׂרָאֵל וַהֲוָה כֵּן׃

13 שַׁלּוּם בַּר יָבֵשׁ מְלַךְ בִּשְׁנַת תְּלָתִין וּתְשַׁע שְׁנִין לַעֲזַרְיָה מֶלֶךְ שִׁיבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה וּמְלַךְ יַרַח יוֹמִין בְּשֹׁמְרוֹן׃

14 וּסְלִיק מְנַחֵם בַּר גָּדִי מִתִּרְצָה וַאֲתָא לְשֹׁמְרוֹן וּמְחָא יַת שַׁלּוּם בַּר יָבֵשׁ בְּשֹׁמְרוֹן וְקַטְלֵיהּ וּמְלַךְ תְּחוֹתּוֹהִי׃

15 וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי שַׁלּוּם וּמֵירְדֵיהּ דְּמָרַד הָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָא פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

16 בְּכֵן מְחָא מְנַחֵם יַת תִּפְסַח וְיַת כָּל דִּיבָהּ וְיַת תְּחוּמָהָא מִתִּרְצָה אֲרֵי לָא פְּתָחַת תַּרְעָא לְאַשְׁלָמָא וּמְחָהּ וְיַת כָּל מַעְרַיְתָהָא בְּזַע׃

17 בִּשְׁנַת תְּלָתִין וּתְשַׁע שְׁנִין לַעֲזַרְיָה מֶלֶךְ שִׁיבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה מְלַךְ מְנַחֵם בַּר גָּדִי עַל יִשְׂרָאֵל עֶשֶׂר שְׁנִין בְּשֹׁמְרוֹן׃

‡ *Et reliqua sermonum Azariæ, & vniuersa quæ fecit, nonne hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Juda?*

‡ *Et dormiuit Azarias cum patribus suis,* 7
& sepelierunt eum cum patribus suis in ciuitate Dauid; & regnauit Joatham filius eius pro eo.

‡ *Anno tricesimo & octauo Azariæ regis* 8
Juda regnauit Zacharias filius Hieroboam in Samaria super Israel sex mensibus.

‡ *Et fecit malum coram Domino, iuxta om-* 9
nia quæcunque fecerunt patres eius. non recessit à peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Israel.

‡ *Et conuersus est contra eum Salum filius* 10
Jabes, & percussit eum in Ceblaam, & regnauit pro eo.

‡ *Et reliqua verborum Zachariæ, ecce hæc* 11
scripta sunt in libro sermonum dierum Regum Israel.

‡ *Iste sermo Domini quem locutus est ad Jeu* 12
dicens: Filij quarti sedebunt tibi super thronum Israel. & factum est ita.

‡ *Et Salum filius Iabes regnauit in anno* 13
tricesimo & nono Azariæ regis Juda, & regnauit mense dierum in Samaria.

‡ *Et ascendit Manaem filius Gadi de Ther-* 14
sa, & ingressus est in Samariam, & percussit Salum filium Jabes in Samaria, & interfecit eum, & regnauit pro eo.

‡ *Et reliqua verborum Salum, & con-* 15
iuratio eius quam coniurauit, ecce hæc scripta sunt in libro sermonum dierum Regum Israel.

‡ *Tunc percussit Manaem Thephsa, &* 16
omnia quæ in ea, & terminos eius de Thersa, quia non aperuit ei, & prægnantes scidit.

‡ *In anno tricesimo et nono Azariæ regis Iu-* 17
da regnauit Manaem filius Gadi super Israel in Samaria decem annis.

6 ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων αζαρίου καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα;

7 ‡ καὶ ἐκοιμήθη αζαρίας μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυὶδ, καὶ ἐβασίλευσεν ἰωαθὰμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

8 ‡ ἔτει τεσσαρακοστῷ καὶ ὀγδόῳ αζαρίου βασιλέως ἰούδα, ἐβασίλευσεν ζαχαρίας υἱὸς ἱεροβοὰμ ἐν Σαμαρείᾳ ἐπὶ ἰσραὴλ ἓξ μῆνας.

9 ‡ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου καθὰ πάντα ὅσα ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ. οὐκ ἀπέστη ἀπὸ ἁμαρτιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτεν τὸν ἰσραήλ.

10 ‡ καὶ συνεστάφη ἐπ' αὐτὸν σαλοὺμ υἱὸς ἰαβὴς, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν κεβλαάμ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ.

11 ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ζαχαρίου, ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίῳ λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ.

12 ‡ οὗτος ὁ λόγος κυρίου ὃν ἐλάλησεν πρὸς ἰοὺ λέγων, υἱοὶ τέταρτοι καθίσονταί σοι ἐπὶ θρόνου ἰσραήλ. καὶ ἐγένετο οὕτως.

13 ‡ καὶ σαλοὺμ υἱὸς ἰαβὴς ἐβασίλευσεν ἐν ἔτει τεσσαρακοστῷ καὶ ἐννάτῳ τοῦ αζαρίου βασιλέως ἰούδα, καὶ ἐβασίλευσεν μῆνα ἡμερῶν ἐν Σαμαρείᾳ.

14 ‡ καὶ ἀνέβη μαναὴμ υἱὸς γαδὶ ἐκ θερσὰ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς Σαμάρειαν, καὶ ἐπάταξε τὸν σαλοὺμ υἱὸν ἰαβὴς ἐν Σαμαρείᾳ, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν, καὶ ἐβασίλευσεν αὐτ' αὐτοῦ.

15 ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων σαλοὺμ καὶ ἡ συσταφὴ αὐτοῦ ἰδοὺ σεσωσμένοι, ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ.

16 ‡ τότε ἐπάταξε μαναὴμ τὴν θερσὰ καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ ὅρια αὐτῆς ἀπὸ θερσά, ὅτι οὐκ ἤνοιξεν αὐτῷ, καὶ τὰς ἐν γαστρὶ ἐχούσας διέρρηξεν.

17 ‡ ἐν ἔτει τεσσαρακοστῷ καὶ ἐννάτῳ τοῦ αζαρίου βασιλέως ἰούδα ἐβασίλευσεν μαναὴμ υἱὸς γαδὶ ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν σαμαρείᾳ δέκα ἔτη.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

6 Et reliquum verborum Ghazariah, & omnia quæ fecit, nonne illa scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah?
7 Et cubuit Ghazariah cum patribus suis, & sepelierunt eum cum patribus eius in ciuitate domus Dauid. & regnauit Iotham filius eius pro eo. 8 Anno tricesimo & octauo annorum Ghazariahu regis tribus domus Iehudah regnauit Zachariah filius Iarabgham super Israel in Somron sex mensibus.
9 Et fecit quod malum erat ante Dominum, sicut fecerant patres eius: non declinauit à peccatis Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecit Israeli. 10 Et coniurauit in illum Sallum filius Iabes. & percussit illum coram populo, & occidit illum, & regnauit pro eo. 11 Et reliquum verborum Zachariah, ecce illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel.
12 Hoc est verbum Domini quod locutus fuerat cum Iehu, dicendo: Filij quarti sedebunt tibi super solium regni Israel. & fuit sic.
13 Sallum filius Iabes regnauit anno tricesimo & nono annorum Ghazariah regis tribus domus Iehudah, & regnauit mensem dierum in Somron. 14 Et ascendit Menahhem filius Gadi de Thirsah, & venit in Somron, & percussit Sallum filium Iabes in Somron, & occidit illum, & regnauit pro eo.
15 Et reliquum verborum Sallum, & coniuratio eius quam coniurauit, ecce illa scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel.
16 Tunc percussit Menahhem Thiphzah & omnes qui erant in ea, & omnes terminos eius à Thirsah, quia non aperuerat portam ad pacem ineundam, & percussit illam, & omnes prægnantes eius difidit.
17 Anno tricesimo nono annorum Ghazariah regis tribus domus Iehudah regnauit Menahhem filius Gadi super Israel decem annis in Somron.

18 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא־סָר מֵעַל חַטֹּאוֹת
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל כָּל־
יָמָיו׃

19 * בָּא פּוּל מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עַל־הָאָרֶץ וַיִּתֵּן מְנַחֵם
לְפוּל אֶלֶף כִּכַּר־כֶּסֶף לִהְיוֹת יָדָיו אִתּוֹ לְהַחֲזִיק
הַמַּמְלָכָה בְּיָדוֹ׃

20 * וַיֹּצֵא מְנַחֵם אֶת־הַכֶּסֶף עַל־יִשְׂרָאֵל עַל
כָּל־גִּבּוֹרֵי הַחַיִל לָתֵת לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר חֲמִשִּׁים
שְׁקָלִים כֶּסֶף לְאִישׁ אֶחָד וַיָּשָׁב מֶלֶךְ אַשּׁוּר וְלֹא־
עָמַד שָׁם בָּאָרֶץ׃

21 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי מְנַחֵם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־
הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
יִשְׂרָאֵל׃

22 * וַיִּשְׁכַּב מְנַחֵם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ פְּקַחְיָה בְּנוֹ
תַּחְתָּיו׃

23 * בִּשְׁנַת חֲמִשִּׁים שָׁנָה לַעֲזַרְיָה מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ
פְּקַחְיָה בֶּן־מְנַחֵם עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן שְׁנָתָיִם׃

24 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא סָר מֵחַטֹּאוֹת יָרָבְעָם
בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃

25 * וַיִּקְשֹׁר עָלָיו פֶּקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ שָׁלִישׁוֹ וַיַּכֵּהוּ
בְשֹׁמְרוֹן בְּאַרְמוֹן בֵּית־הַמֶּלֶךְ אֶת־אַרְגֹּב וְאֶת־
הָאַרְיֵה וְעִמּוֹ חֲמִשִּׁים אִישׁ מִבְּנֵי הַגִּלְעָדִים וַיְמִתֵהוּ
וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו׃

26 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי פְקַחְיָה וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הִנָּם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

27 * בִּשְׁנַת חֲמִשִּׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה לַעֲזַרְיָה מֶלֶךְ
יְהוּדָה מָלַךְ פֶּקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ עַל־יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן
עֶשְׂרִים שָׁנָה׃

28 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לֹא סָר מִן־חַטֹּאוֹת
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל׃

18 * Fecitque quod erat malum coram Domino. non receſsit à peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael cunctis diebus eius.

19 *Veniebat Phul rex Aſſyriorum in terram, & dabat Manahem Phul mille talenta argenti, vt eſſet ei in auxilium, & firmaret regnum eius.

20 * Indixitque Manahem argentum ſuper Iſrael cunctis potétibus & diuitibus, vt daret regi Aſſyriorum quinquaginta ſiclos argenti per ſingulos. Reuerſuſque eſt rex Aſſyriorum, & non eſt moratus in terra.

21 *Reliqua autem ſermonum Manahem & vniuerſa quæ fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in libro ſermonum dierum Regum Iſrael?

22 * Et dormiuit Manahem cum patribus ſuis: regnauitque Phaceia filius eius pro eo.

23 * Anno quinquageſimo Azariæ regis Iudæ regnauit Phaceia filius Manahem ſuper Iſrael in Samaria biennio:

24 * Et fecit quod erat malum coram Domino: non receſsit à peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael.

25 * Coniurauit autem aduerſus eum Phacee filius Romeliæ dux eius, & percuſsit eum in Samaria in turre domus regiæ iuxta Argob & iuxta Ariph, & cum eo quinquaginta viros de filiis Galaaditarum, & interfecit eum, regnauitque pro eo.

26 * Reliqua autem ſermonum Phaceæ, & vniuerſa quæ fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in libro ſermonum dierum Regum Iſrael?

27 *Anno quinquageſimo ſecundo Azariæ regis Iudæ, regnauit Phacee filius Romeliæ ſuper Iſrael in Samaria viginti annis:

28 *Et fecit quod erat malum coram Domino. non receſsit à peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael.

תרגום יונתן

18 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לָא סְטָא מִכָּל חוֹבֵי יָרָבְעָם בַּר נְבָט דְּחַיֵּיב יַת יִשְׂרָאֵל כָּל יוֹמוֹהִי׃

19 אֲתָא פוּל מַלְכָּא דְאַתּוּר עַל אַרְעָא וִיהַב מְנַחֵם לְפוּל אֶלֶף כִּכְרִין דְּכַסַף לְאַשְׁלְמָא יְדוֹהִי עִימֵּיהּ לְתַקָּפָא מַלְכוּתָא בִּידֵיהּ׃

20 וּרְמָא מְנַחֵם יַת כַּסְפָּא עַל יִשְׂרָאֵל עַל כָּל גִּבָּרֵי חֵילָא לְמִתַּן לְמַלְכָּא דְאַתּוּר חַד וְתָב מַלְכָּא דְאַתּוּר וְלָא אֲנָזִיק תַּמָּן בְּאַרְעָא׃

21 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי מְנַחֵם וְכָל דַּעֲבַד הֲלָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

22 וּשְׁכִיב מְנַחֵם עִם אֲבָהָתּוֹהִי וּמְלַךְ פְּקַחְיָה בְּרֵיהּ תְּחוֹתּוֹהִי׃

23 בִּשְׁנַת חֲמִשִּׁין שְׁנִין לַעֲזַרְיָה מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה מְלַךְ פְּקַחְיָה בַּר מְנַחֵם עַל יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן תַּרְתֵּין שְׁנִין׃

24 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לָא סְטָא מֵחוֹבֵי יָרָבְעָם בַּר נְבָט דְּחַיֵּיב יַת יִשְׂרָאֵל׃

25 וּמְרַד עֲלוֹהִי פֶּקַח בַּר רְמַלְיָהוּ גִּבָּרֵיהּ וּמְחָהִי בְּשֹׁמְרוֹן בֵּירַת מַלְכָּא יַת אַרְיֵה וְעִימֵּיהּ חַמְשִׁין גַּבְרָא מִבְּנֵי גִלְעָד וְקַטְלֵיהּ וּמְלַךְ תְּחוֹתּוֹהִי׃

26 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי פְקַחְיָה וְכָל דַּעֲבַד הָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

27 בְּשְׁנַת חַמְשִׁין וְתַרְתֵּין שְׁנִין לַעֲזַרְיָה מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה מְלַךְ פֶּקַח בַּר רְמַלְיָה עַל יִשְׂרָאֵל בְּשֹׁמְרוֹן עֶשְׂרִין שְׁנִין׃

28 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לָא סְטָא מִן חוֹבֵי יָרָבְעָם בַּר נְבָט דְּחַיֵּיב יַת יִשְׂרָאֵל׃

18 ‡ Et fecit malum in oculis Domini. non receſſit à peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael. In diebus Manaem

19 ‡ aſcendit Phul rex Aſſyriorum ſuper terram. & dedit Manaem Phul mille talenta argenti, vt eſſet manus eius cum eo, vt firmaret regnum eius in manu eius.

20 ‡ Et Manaem eduxit argentum ſuper Iſrael ſuper omnem potentem fortitudine, vt daret regi Aſſyriorum, quinquaginta ſiclos vno vni. & reuerſus eſt rex Aſſyriorum, & non ſtetit amplius in terra.

21 ‡ Et reliqua ſermonum Manaem, & vniuerſa quæ fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in libro ſermonum dierum Regum Iſrael?

22 ‡ Et dormiuit Manaem cum patribus ſuis, & regnauit Phaceia filius eius pro eo.

23 ‡ In anno quinquageſimo Azariæ regis Iuda regnauit Phaceia filius Manaem ſuper Iſrael in Samaria duobus annis.

24 ‡ Et fecit malum coram Domino: non receſſit ab omnibus peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael.

25 ‡ Et conuerſus eſt contra eum Phaceia filius Romeliæ Triſtata eius, & percuſſit eum in Samaria in domo regis cum Argob & cum Arie, & cum eo quinquaginta viri de filiis Galaaditarum, & interfecit eum, & regnauit pro eo.

26 ‡ Et reliqua ſermonum Phaceia, & vniuerſa quæ fecit, ecce hæc ſcripta ſunt in libro ſermonum dierum Regum Iſrael.

27 ‡ In anno quinquageſimo & ſecundo Azariæ regis Iuda regnauit Phacee filius Romeliæ ſuper Iſrael in Samaria annis viginti.

28 ‡ Et fecit malum coram Domino, non receſſit ab omnibus peccatis Hieroboam filij Nabat, qui peccare fecit Iſrael.

18 ‡ καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου. οὐκ ἀπέστη ἀπὸ ἁμαρτιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραήλ. ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ μαναήμ

19 ‡ ἀνέβη φοὺλ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ τὴν γῆν. καὶ ἔδωκε μαναὴμ τῷ φοὺλ χίλια τάλαντα ἀργυρίου, ὥστε εἶναι χεῖρα αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, τοῦ κραταιῶσαι τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἐν χειρὶ αὐτοῦ.

20 ‡ καὶ μαναὴμ ἐξεύγκε τὸ ἀργύριον ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ ἐπὶ πᾶσα δυνατὸν ἰσχύϊ δοῦναι τῷ βασιλεῖ ἀσσυρίων πεντήκοντα σίκλους τῷ ἀνδρὶ τῷ ἑνί. καὶ ἀπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων, καὶ οὐκ ἔστη ἐπὶ ἐν τῇ γῇ.

21 ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων μαναὴμ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ;

22 ‡ καὶ ἐκοιμήθη μαναὴμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευσε φακεία υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

23 ‡ ἐν ἔτει πεντηκοστῷ τοῦ ἀζαρίου βασιλέως ἰούδα ἐβασίλευσεν φακεία υἱὸς μαναὴμ ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν Σαμαρείᾳ δύο ἔτη.

24 ‡ καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, οὐκ ἀπέστη ἀπὸ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραήλ.

25 ‡ καὶ συνεστράφη ἐπ' αὐτὸν φακεὰ υἱὸς ρωμελίου ὁ τεισάτης αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐν Σαμαρείᾳ ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως μετὰ τοῦ Ἀργὼβ καὶ μετὰ τοῦ Ἀριέ, καὶ μετ' αὐτοῦ πεντήκοντα ἄνδρες ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν γαλααδιτῶν, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν, καὶ ἐβασίλευσεν αὐτ' αὐτοῦ.

26 ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων φακεία καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ.

27 ‡ ἐν ἔτει πεντηκοστῷ καὶ δευτέρῳ τοῦ ἀζαρίου βασιλέως ἰούδα ἐβασίλευσεν φακεὰ υἱὸς ρωμελίου ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν Σαμαρείᾳ ἔτη εἴκοσι.

28 ‡ καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου· οὐκ ἀπέστη ἀπὸ πασῶν τῶν ἁμαρτιῶν ἱεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ, ὃς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραήλ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 Et fecit quod malum erat ante Dominum: non declinauit ab omnibus peccatis Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecit Iſrael omnibus diebus ſuis. 19 Venit Pul rex Athur contra terram, & dedit Menahhem Pulo mille talenta argenti ad pacificandas manus ipſius ſecum, vt firmaret regnum in manu ſua.

20 Et impoſuit Menahhem argentum Iſraeli & omnibus potentibus ſubſtantia ad dandum regi Athur, quinquaginta ſiclos argenti viro cuique, & rediit rex Athur, & non nocuit ibi in terra.

21 Et reliquum verborum Menahhem, & omnia quæ fecit, nonne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iſrael?

22 Et cubuit Menahhem cum patribus ſuis, & regnauit Pekahhiah filius eius pro eo.

23 Anno quinquageſimo annorum Ghazariah regis tribus domus Iehudah regnauit Pekahhiah filius Menahhem ſuper Iſrael in Somron duobus annis.

24 Et fecit quod malum erat ante Dominum: non declinauit à peccatis Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecit Iſrael.

25 Et coniurauit contra eum Pekahh filius Remaliahu bato eius, & percuſſit illum in Somron in conclaui domus regis cum Argob & Arieh, & cum eo quinquaginta viri de filiis Gilghad, & occidit illum, & regnauit pro eo.

26 Et reliquum verborum Pekahhiah, & omnia quæ fecit, ecce illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum Iſrael.

27 Anno quinquageſimo & ſecundo annorum Ghazariah regis tribus domus Iehudah, regnauit Pekahh filius Remaliah ſuper Iſrael in Somron viginti annis. 28 Et fecit quod malum erat ante Dominum: non declinauit à peccatis Iarabgham filij Nebat, qui peccare fecit Iſrael.

29 * בִּימֵי פֶּקַח מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בָּא תִּגְלַת פִּלְאֶסֶר מֶלֶךְ
אַשּׁוּר וַיִּקַּח אֶת־עִיּוֹן וְאֶת־אָבֵל בֵּית־מַעֲכָה וְאֶת־
יָנוֹחַ וְאֶת־קֶדֶשׁ וְאֶת־חָצוֹר וְאֶת־הַגִּלְעָד וְאֶת־
הַגָּלִיל כֹּל אֶרֶץ נַפְתָּלִי וַיַּגְלֵם אַשּׁוּרָה׃
30 * וַיִּקְשֹׁר־קֶשֶׁר הוֹשֵׁעַ בֶּן־אֵלָה עַל־פֶּקַח בֶּן־
רְמַלְיָהוּ וַיַּכֵּהוּ וַיְמִתֵהוּ וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו בִּשְׁנַת
עֶשְׂרִים לְיוֹתָם בֶּן־עֻזִּיָּהוּ׃
31 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי פֶּקַח וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הִנָּם כְּתוּבִים
עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
32 * בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְפֶקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
מָלַךְ יוֹתָם בֶּן־עֻזִּיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
33 * בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה הָיָה בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה
שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ יְרוּשָׁא בַּת־צָדוֹק׃
34 * וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה בְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה עֻזִּיָּהוּ
אָבִיו עָשָׂה׃
35 * רַק הַבָּמוֹת לֹא סָרוּ עוֹד הָעָם מְזַבְּחִים וּמְקַטְּרִים
בַּבָּמוֹת הוּא בָּנָה אֶת־שַׁעַר בֵּית־יְהוָה הָעֶלְיוֹן׃
36 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹתָם וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
37 * בַּיָּמִים הָהֵם הֵחֵל יְהוָה לְהַשְׁלִיחַ בִּיהוּדָה רְצִין
מֶלֶךְ אֲרָם וְאֶת־פֶּקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ׃
38 * וַיִּשְׁכַּב יוֹתָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר
דָּוִד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ אָחָז בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

יו

1 * בִּשְׁנַת שְׁבַע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְפֶקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ
מָלַךְ אָחָז בֶּן־יוֹתָם מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
2 * בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנָה אָחָז בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה
מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְלֹא־עָשָׂה הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו
כְּדָוִד אָבִיו׃

29 * In diebus Phaceæ regis Iſrael venit Theglatphalaſar rex Aſſur, & cepit Ahilon, & Abel domum Maacha, & Ianoe, & Cedes, & Aſor, & Galaad, & Galilęam, & vniuerſam terram Neptalim, & tranſtulit eos in
30 Aſſyrios. * Coniurauit autem & tetendit inſidias Oſee filius Hela contra Phacee filium Romeliæ, & percuſsit eum & interfecit; regnauitque pro eo viceſimo
31 anno Ioatham filij Ozię. * Reliqua autem ſermonum Phaceę, & vniuerſa quę fe G cit, nonne hęc ſcripta ſunt in libro ſermonum dierum Regum Iſrael?
32 * Anno ſecundo Phaceę filij Romeliæ regis Iſrael, regnauit Ioathan filius Oziæ 2. Par. 27. a.
33 regis Iuda. * Viginti quinque annorum erat cùm regnare cœpiſſet, & ſedecim annis regnauit in Ieruſalem. nomen matris
34 eius Hieruſa filia Sadoch. * Fecitque quod erat placitum coram Domino. iuxta omnia quę fecit Ozias pater ſuus ope-
35 ratus eſt: * Veruntamen excelſa non abſtulit. adhuc populus immolabat & adolebat incenſum in excelſis. Ipſe ædificauit portã domus Domini ſublimiſsimã.
36 * Reliqua autem ſermonum Ioatham, & vniuerſa quæ fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum
37 Iuda? * In diebus illis cœpit Dominus mittere in Iudam Raſin regem Syriæ, & Phacee filium Romelię.
38 * Et dormiuit Ioatham cum patribus ſuis, ſepultuſque eſt cum eis in ciuitate Dauid patris ſui, & regnauit Achaz filius eius.

CAP. XVI.

1 ANno decimo ſeptimo Phaceę filij Ro- 2. Par. 28. a.
A meliæ, regnauit Achaz filius Ioatham regis Iuda.
2 * Viginti annorum erat Achaz cùm regnare cœpiſſet, & ſedecim annis regnauit in Ieruſalem. Non fecit quod erat placitum in conſpectu domini Dei ſui, ſicut Dauid pater eius:

תרגום יונתן

29 בְּיוֹמֵי פֶּקַח מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל אֲתָא תִּגְלַת פִּלְאֶסֶר מַלְכָּא דְאַתּוּר וּשְׁבָא יַת עִיּוֹן וְיַת אָבֵל בֵּית מַעֲכָה וְיַת יָנוֹחַ וְיַת קֶדֶשׁ וְיַת חָצוֹר וְיַת
גִּלְעָד וְיַת גָּלִיל כָּל אַרַע שִׁבְטַ נַפְתָּלִי וְאַגְלִינוּן לַאֲתוּר׃ 30 וּמְרַד מֵירָדָא הוֹשֵׁעַ בַּר אֵלָה עַל פֶּקַח בַּר רְמַלְיָה וּמְחַהִי וְקַטְלֵיהּ וּמְלַךְ
תְּחוֹתוֹהִי בִּשְׁנַת עֶשְׂרִין לְיוֹתָם בַּר עֻזִּיָּה׃ 31 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי פֶּקַח וְכָל דַּעֲבַד הָא אִינוּן כְּתִיבִין עַל סִפַּר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃
32 בִּשְׁנַת תַּרְתֵּין לְפֶקַח בַּר רְמַלְיָהוּ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל מְלַךְ יוֹתָם בַּר עֻזִּיָּה מַלְכָּא דְבֵית יְהוּדָה׃ 33 בַּר עֶשְׂרִין וַחֲמֵשׁ שְׁנִין הֲוָה
בַּר מְלַךְ וְשִׁית עֶשְׂרֵה שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֵם וְשׁוּם אִמֵּהּ יְרוּשָׁה בַּת צָדוֹק׃ 34 וַעֲבַד דְּכַשֵׁר קֳדָם יְיָ כְּכֹל דַּעֲבַד עֻזִּיָּה אֲבוּהִי עֲבַד׃
35 לְחוֹד בָּמָתָא לָא עֲתָרָא עַד כְּעַן עַמָּא מְרַבְּחִין וּמַסְקִין בְּסִמִין עַל בָּמָתָא הוּא בְּנָה יַת תְּרַע בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ עִלָּאָה׃
36 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי יוֹתָם וְכָל דַּעֲבַד הֲלָא אִינוּן כְּתִיבִין עַל סִפַּר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְבֵית יְהוּדָה׃
37 בְּיוֹמַיָּא הָאִינוּן שָׁרֵי יְיָ לְגָרָאָה בִּרְבֵית יְהוּדָה רְצִין מַלְכָּא דַאֲרָם וְיַת פֶּקַח בַּר רְמַלְיָהוּ׃
38 וּשְׁכִיב יוֹתָם עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר עִם אֲבָהָתוֹהִי בְּקִרְתָּא דְדָוִד אֲבוּהִי וּמְלַךְ אָחָז בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃

יו

1 בִּשְׁנַת שְׁבַע עֶשְׂרֵי שְׁנִין לְפֶקַח בַּר רְמַלְיָהוּ מְלַךְ אָחָז בַּר יוֹתָם מַלְכָּא דִבְרֵית יְהוּדָה׃
2 בַּר עֶשְׂרִין שְׁנִין אָחָז כַּד מְלַךְ וְשִׁית עֶשְׂרֵי שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֵם וְלָא עֲבַד דְּכַשֵׁר קֳדָם יְיָ אֱלָהֵיהּ כְּדָוִד אֲבוּהִי׃

29 * In diebus Phaceæ regis Iſrael aſcendit Theglath-Phalaſar rex Aſſyriorum, & cepit Naim, & Abel, & Bethmaacha, & Ionoch, & Cenez, & Aſor, & Galaad, & Galilæam vniuerſam terram Nephthalim, & tranſtulit eos in Aſſyrios.

30 * Et conuertit exercitum Oſee filius Ela cõtra Phacee filium Romeliæ, & percuſſit eum, & interfecit eum, & regnauit pro eo in anno viceſimo Iotham filij Oziæ.

31 * Et reliqua ſermonum Phaceæ, & vniuerſa quæ fecit, ecce hæc ſcripta ſunt in libro ſermonum dierum regum Iſrael.

32 * In anno ſecundo Phaceæ filij Romeliæ regis Iſrael regnauit Iotham filius Oziæ regis Iuda.

33 * Filius viginti & quinque annorum erat cùm regnaret ipſe, & ſedecim annis regnauit in Hieruſalem. & nomen matris eius Hieruſa filia Saduc.

34 * Et fecit rectum coram Domino, iuxta omnia quæ fecit Ozias pater ſuus:

35 * Veruntamen excelſa non abſtulit, adhuc populus immolabat & adolebant incenſum in excelſis. ipſe ædificauit portam domus Domini ſublimem.

36 * Et reliqua ſermonum Iotham, & vniuerſa quæ fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in libro ſermonum dierum Regum Iuda?

37 * In diebus illis incæpit Dominus mittere in Iuda Raſſon regem Syriæ, & Phacee filium Romeliæ.

38 * Et dormiuit Iotham cum patribus ſuis, et ſepultus eſt in ciuitate Dauid cũ patribus ſuis: & regnauit Achaz filius eius pro eo.

CAP. XVI.

1 IN anno decimoſeptimo Phaceæ filij Romeliæ, regnauit Achaz filius Iotham regis Iuda:

2 * Filius viginti annorum erat Achaz cùm regnaret ipſe: & ſedecim annis regnauit in Hieruſalem. & non fecit rectum in oculis Domini Dei, ſicut Dauid pater eius.

29 * ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ φακεὰ βασιλέως ἰσραὴλ ἀνέβη θεγλαὰθ φαλαζαὰρ βασιλεὺς ἀσυρίων, καὶ ἔλαβε τὴν ναὶν καὶ τὴν ἄβελ, καὶ τὴν βαιθμααχά, καὶ τὴν ἰωνώχ, καὶ τὴν κενέζ, καὶ τὴν ἀσώρ, καὶ τὴν γαλαάδ, καὶ τὴν γαλιλαίαν πᾶσαν γῆν νεφθαλείμ, καὶ ἀπῴκισεν αὐτοὺς εἰς ἀσυρίους.

30 * καὶ συνέστρεψε σύστρεμμα ὡσηὲ υἱὸς ηλὰ ἐπὶ φακεὰ υἱὸν ρωμελίου, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν, καὶ ἐβασίλευσεν αὐτ' ἀντ' αὐτοῦ ἐν ἔτει εἰκοστῷ ἰωθὰμ υἱοῦ ὀζίου.

31 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων φακεὰ, καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰσραήλ.

32 * ἐν ἔτει δευτέρῳ ἔτους φακεὰ υἱοῦ ρωμελίου βασιλέως ἰσραὴλ ἐβασίλευσεν ἰωθὰμ υἱὸς ὀζίου βασιλέως ἰούδα.

33 * υἱὸς εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἦν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ ἐκκαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἱερουσὰ θυγάτηρ ζαδούκ.

34 * καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν ὀζίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ·

35 * πλὴν τὰ ὑψηλὰ οὐκ ἀφῆρεν, ἔτι ὁ λαὸς ἔθυον καὶ ἐθυμίων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς. αὐτὸς ᾠκοδόμησε τὴν πύλην οἴκου κυρίου τὴν ὑψηλήν.

36 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωθὰμ καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα;

37 * ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἦρξατο κύριος ἀποστέλλειν ἐν ἰούδᾳ τὸν ραασὼν βασιλέα συρίας, καὶ τὸν φακεὰ υἱὸν ρωμελίου.

38 * καὶ ἐκοιμήθη ἰωθὰμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν πόλει δαυὶδ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευσεν ἄχαζ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

ις'.

1 * Ἐν ἔτει ἑπταικαιδεκάτῳ τοῦ φακεὰ υἱοῦ ρωμελίου ἐβασίλευσεν ἄχαζ υἱὸς ἰωθὰμ βασιλέως ἰούδα·

2 * υἱὸς εἴκοσιν ἐτῶν ἦν ἄχαζ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν. καὶ ἐκκαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ. καὶ οὐκ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου θεοῦ, καθὼς δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 In diebus Pekahh regis Iſrael venit Thiglath Pilezzer rex Athur, & captiuauit Ghion, & Abel-Beth-Maghachah, & Ianoahh, & Kedes, & Hhaſzor, & Gilghad, & Galil, omnem terram tribus Naphthali, & migrare fecit eos in Athur.

30 Et coniurauit coniurationem Hoſeagh filius Elah contra Pekahh filium Remaliah, & percuſſit eum & occidit eum, & regnauit pro eo anno viceſimo Iotham filij Ghuziahu.

31 Et reliquum verborum Pekahh, & omnia quæ fecit, ecce illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum Iſrael.

32 Anno ſecundo Pekahh filij Remaliahu regis Iſrael, regnauit Iotham filius Ghuziah regis tribus domus Iehudah.

33 Filius viginti & quinque annorum erat quando regnauit, & ſedecim annis regnauit in Ieruſalem. & nomen matris eius Ieruſa filia Szadoq.

34 Et fecit quod rectum erat ante Dominum: iuxta omnia quæ fecerat Ghuziah pater eius, fecit.

35 Veruntamen excelſa non receſſerant: adhuc vſque populus ſacrificabat & adolebat aromata ſuper excelſa. ipſe ædificauit portam domus ſanctuarij Domini ſuperiorem.

36 Et reliquum verborum Iotham, & omnia quæ fecit, nonne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum Regum domus Iehudah?

37 In diebus ipſis cœpit Dominus immittere in populum domus Iehudah Reſzin regem Aram, & Pekahh filium Remaliahu.

38 Et cubuit Iotham cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum patribus ſuis in ciuitate Dauid patris ſui: & regnauit Ahhaz filius eius pro eo.

CAP. XVI.

1 ANno ſeptimodecimo annorum Pekahh filij Remaliahu regnauit Ahhaz filius Iotham regis tribus domus Iehudah.

2 Filius viginti annorum erat Ahhaz cùm regnauit, & ſedecim annos regnauit in Ieruſalem: & non fecit quod rectum erat ante Dominum Deum ſuum, ſicut Dauid pater ſuus.

3 * וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וְגַם אֶת־בְּנוֹ הֶעֱבִיר
בָּאֵשׁ כְּתֹעֲבוֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה אֹתָם מִפְּנֵי
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

4 * וַיִּזְבַּח וַיְקַטֵּר בַּבָּמוֹת וְעַל־הַגְּבָעוֹת וְתַחַת כָּל־
עֵץ רַעֲנָן׃

5 * אָז יַעֲלֶה רְצִין מֶלֶךְ־אֲרָם וּפֶקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁלַ͏ִם לַמִּלְחָמָה וַיָּצֻרוּ עַל־אָחָז
וְלֹא יָכְלוּ לְהִלָּחֶם׃

6 * בָּעֵת הַהִיא הֵשִׁיב רְצִין מֶלֶךְ־אֲרָם אֶת־אֵילַת
לַאֲרָם וַיְנַשֵּׁל אֶת־הַיְהוּדִים מֵאֵלוֹת וַאֲרֹמִים
בָּאוּ אֵילַת וַיֵּשְׁבוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

7 * וַיִּשְׁלַח אָחָז מַלְאָכִים אֶל־תִּגְלַת פִּלְאֶסֶר מֶלֶךְ־
אַשּׁוּר לֵאמֹר עַבְדְּךָ וּבִנְךָ אֲנִי עֲלֵה וְהוֹשִׁעֵנִי מִכַּף
מֶלֶךְ־אֲרָם וּמִכַּף מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הַקּוֹמִים עָלָי׃

8 * וַיִּקַּח אָחָז אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב הַנִּמְצָא
בֵּית יְהוָה וּבְאֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח לְמֶלֶךְ־
אַשּׁוּר שֹׁחַד׃

9 * וַיִּשְׁמַע אֵלָיו מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיַּעַל מֶלֶךְ אַשּׁוּר אֶל־
דַּמֶּשֶׂק וַיִּתְפְּשָׂהּ וַיַּגְלֶהָ קִירָה וְאֶת־רְצִין הֵמִית׃

10 * וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ אָחָז לִקְרַאת תִּגְלַת פִּלְאֶסֶר מֶלֶךְ־
אַשּׁוּר דַּמֶּשֶׂק וַיַּרְא אֶת־הַמִּזְבַּח אֲשֶׁר בְּדַמֶּשֶׂק
וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ אָחָז אֶל־אוּרִיָּה הַכֹּהֵן אֶת־דְּמוּת
הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־תַּבְנִיתוֹ לְכָל־מַעֲשֵׂהוּ׃

11 * וַיִּבֶן אוּרִיָּה הַכֹּהֵן אֵת־הַמִּזְבֵּחַ כְּכֹל אֲשֶׁר־שָׁלַח
הַמֶּלֶךְ אָחָז מִדַּמֶּשֶׂק כֵּן עָשָׂה אוּרִיָּה הַכֹּהֵן עַד־בּוֹא
הַמֶּלֶךְ־אָחָז מִדַּמֶּשֶׂק׃

12 * וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ מִדַּמֶּשֶׂק וַיַּרְא הַמֶּלֶךְ אֶת־הַמִּזְבֵּחַ
וַיִּקְרַב הַמֶּלֶךְ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּעַל עָלָיו׃

13 * וַיְקַטֵּר אֶת־עֹלָתוֹ וְאֶת־מִנְחָתוֹ וַיַּסֵּךְ אֶת־נִסְכּוֹ
וַיִּזְרֹק אֶת־דַּם־הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר־לוֹ עַל־הַמִּזְבֵּחַ׃

REGVM. II. Translat.B.Hierony. *Achaz.*

3 *Sed ambulauit in via regum Israel. insuper & filium suum consecrauit, transferens per ignem secundùm idola gentium quæ dissipauit Dominus corá filiis Israel:

4 *Immolabat quoque victimas, & adolebat incensum in excelsis & in collibus, & sub omni ligno frondoso.

5 *Tunc ascendit Rasin rex Syriæ, & Phacee filius Romeliæ rex Israel ad prœliandum in Ierusalem. Cumque obsiderent Achaz, non valuerunt superare eum. Esa.7.a.

6 *In tempore illo restituit Rasin rex Syriæ Haylã Syriæ, & eiecit Iudæos de Hayla. & Idumæi venerunt in Haylam, & habitauerunt ibi vsque in diem hanc.

7 *Misit autem Achaz nuncios ad Theglatphalasar regem Assyriorũ, dicens: Ser-
B uus tuus & filius tuus ego sum. ascende & saluum me fac de manu regis Syriæ, & de manu regis Israel qui consurrexerunt ad-
8 uersum me. *Et cùm collegisset argentum & aurũ quod inueniri potuit in domo Domini, & in thesauris regis, misit regi Assyriorum munera:

9 *Qui & acquieuit voluntati eius. Ascendit autem rex Assyriorum in Damascum, & vastauit eam, & transtulit habitatores eius Cyrenen, Rasin autem in-
10 terfecit. *Perrexitque rex Achaz in occursum Theglatphalasar regi Assyriorum in Damascum. Cumque vidisset altare Damasci, misit rex Achaz ad Vriam sacerdotem exemplar eius, & similitudinem iuxta omne opus eius.

11 *Extruxitque Vrias sacerdos altare. iuxta omnia quæ præceperat rex Achaz de Damasco, ita fecit sacerdos Vrias, donec veniret rex Achaz de Damasco.

12 *Cumque venisset rex de Damasco, vi-
C dit altare, & veneratus est illud. Ascen-
13 ditque, *Et immolauit holocausta & sacrificium suum, & libauit libamina, & fudit sanguinem pacificorum quæ obtulerat super altare.

תרגום יונתן

3 וַאֲזַל בְּאוֹרַח מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וְאַף יַת בְּרֵיהּ אַעְבַּר בְּנוּרָא כְּהוֹעֲבָת עַמְמַיָּא דְּתָרִיךְ יְיָ יַתְהוֹן מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

4 וּדְבַח וַאֲסִיק בְּסִמְיָן עַל בָּמָתָא וְעַל רָמָתָא וּתְחוֹת כָּל אִילָן עֲבוּף׃

5 בְּכֵין סְלֵיק רְצִין מַלְכָּא דַּאֲרָם וּפֶקַח בַּר רְמַלְיָה מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל לִירוּשְׁלֶם לְאַגָּחָא קְרָבָא וְצָרוּ עַל אָחָז וְלָא יְכִילוּ לְאַגָּחָא׃

6 בְּעִידָנָא הַהִיא אֲתִיב רְצִין מַלְכָּא דַּאֲרָם יַת אֵילַת לַאֲרָם וְתָרִיךְ יַת יְהוּדָאֵי מֵאֵילַת וַאֲדוֹמָאֵי אָתוֹ לְאֵילַת וִיתִיבוּ תַּמָּן עַד יוֹמָא הָדֵין׃

7 וּשְׁלַח אָחָז אִיזְגַּדִּין לְוַת תִּגְלַת פִּלְאֶסֶר מַלְכָּא דְּאַתּוּר לְמֵימַר עַבְדָּךְ וּבְרָךְ אֲנָא סַק וּפְרוֹקְנִי מִיַּד מַלְכָּא דַּאֲרָם וּמִיַּד מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל
דָּקָמוּ עֲלָי׃ 8 וּנְסִיב אָחָז יַת כַּסְפָּא וְיָת דַּהֲבָא דְּאִישְׁתְּכַח בֵּית מַקְרְשָׁא דַּייָ וּבְאוֹצְרֵי בֵית מַלְכָּא וְשַׁדַּר לְמַלְכָּא דְּאַתּוּר שׁוֹחֲדָא׃

9 וְקַבִּיל מֵימְרֵיהּ מַלְכָּא דְּאַתּוּר וְסֵלִיק מַלְכָּא דְּאַתּוּר עַל דַּמֶּשֶׂק וְאַחֲדַהּ וְאַגְלִי עַמָּא דְּבַהּ לְקִיר וְיָת רְצִין קְטַל׃

10 וַאֲזַל מַלְכָּא אָחָז לְקַדָּמוּת תִּגְלַת פִּלְאֶסֶר מַלְכָּא דְּאַתּוּר לְדַמֶּשֶׂק וַחֲזָא יַת מַדְבְּחָא דִּי בְדַמֶּשֶׂק וְשַׁדַּר מַלְכָּא אָחָז לְוַת אוּרִיָּה כָּהֲנָא יַת דְּמוּת מַדְבְּחָא וְיָת טִיקוּסֵיהּ לְכָל עוֹבָדוֹהִי׃

11 וּבְנָא אוּרִיָּה כָּהֲנָא יַת מַדְבְּחָא כְּכָל דִּשְׁלַח מַלְכָּא אָחָז מִדַּמֶּשֶׂק כֵּן עֲבַד אוּרִיָּה כָּהֲנָא עַד דַּאֲתָא מַלְכָּא אָחָז מִדַּמֶּשֶׂק׃

12 וַאֲתָא מַלְכָּא מִדַּמֶּשֶׂק וַחֲזָא מַלְכָּא יַת מַדְבְּחָא וּקְרִיב מַלְכָּא עַל מַדְבְּחָא וְאַסִּיק עֲלוֹהִי׃

13 וְאַסִּיק יַת עֲלָתֵיהּ וְיָת מִנְחָתֵיהּ וְנַסֵּיךְ יַת נִסְכֵּיהּ וּזְרַק יַת נִכְסַת קֻרְשַׁיָּא דִּי לֵיהּ עַל מַדְבְּחָא׃

* *Et ambulauit in via regum Iſrael, inſuper & filium ſuum tranſtulit in igne, ſecundùm abominationes gentium, quas abſtulit Dominus à facie filiorum Iſrael:*

* *Et immolabat & adolebat incenſum in excelſis, & in collibus, & ſub omni ligno frondoſo.*

* *Tunc aſcendit Raaſon Rex Syriæ, & Phacee filius Romeliæ rex Iſrael contra Hieruſalem in prælium, & obſidebant Achaz, & non valuerunt pugnare.*

* *In tempore illo reſtituit Raaſon rex Syriæ Ailath Syriæ, & eiecit Iudæos de Ailath, & venerunt Idumæi in Ailath, & habitauerunt ibi vſque ad diem hanc.*

* *Et miſit Achaz nuncios ad Thaglath-Phalaſar regem Aſſyriorum, dicens: Seruus tuus & filius tuus ego: aſcende & libera me de manu regis Syriæ, & de manu regis Iſrael: quia conſurrexerunt aduerſus me.* * *Et cepit Achaz argentum & aurum quod inuentum fuit in theſauris domus Domini, & domus regis, & miſit regi Aſſyriorum munera.*

* *Et audiuit eum rex Aſſyriorum, & aſcendit rex Aſſyriorum in Damaſcum, & cepit eam, & tranſtulit urbem, & Raſſon interfecit.*

* *Et perrexit rex Achaz in occurſum Thaglath-Phalaſar regi Aſſyriorum in Damaſcum. & vidit altare quod in Damaſco. & miſit rex Achaz ad Uriam ſacerdotem ſimilitudinem altaris & rhythmum eius ſecundùm omne opus eius:*

* *Et extruxit altare Urias. iuxta omnia quæcunque miſit ei rex Achaz de Damaſco, ita fecit Urias ſacerdos, donec veniret Rex de Damaſco.*

* *Et venit rex de Damaſco, & vidit altare. & acceſſit ad altare rex, & aſcendit ſuper illud:*

* *Et obtulit holocauſtum & ſacrificium ſuum, & libamen ſuum libauit ei, & effudit ſuper illud ſanguinem pacificorum ſuorum ſuper altare.*

3 * καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ βασιλέων ἰσραήλ, καὶ γε τὸν υἱὸν αὐτοῦ διῆγεν ἐν πυρὶ κατὰ βδελύγματα τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῆρεν κύριος ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ.

4 * καὶ ἐθυσίαζε καὶ ἐθυμία ἐν τοῖς ὑψηλοῖς καὶ ἐπὶ τῶν βουνῶν, καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἀλσώδους.

5 * τότε ἀνέβη ραασὼν βασιλεὺς συρίας, καὶ φακεὰ υἱὸς ρωμελίου βασιλεὺς ἰσραὴλ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ εἰς πόλεμον, καὶ ἐπολιόρκουν τὸν ἄχαζ, καὶ οὐκ ἠδυήσαντο πολεμεῖν.

6 * ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀπέστρεψε ραασὼν βασιλεὺς συρίας τὴν αἴλαθ τῇ συρίᾳ, καὶ ἐξέβαλε τοὺς ἰουδαίους ἐξ αἴλαθ, καὶ ἦλθον οἱ ἰδουμαῖοι εἰς αἴλαθ, καὶ κατῴκησαν ἐκεῖ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

7 * καὶ ἀπέστειλεν ἄχαζ ἀγγέλους πρὸς θαγλαὲθ φαλασὰρ βασιλέα ἀσσυρίων λέγων, δοῦλός σου καὶ υἱός σου ἐγώ, ἀνάβηθι καὶ ῥῦσαί με ἐκ χειρὸς βασιλέως συρίας, καὶ ἐκ χειρὸς βασιλέως ἰσραήλ, ὅτι ἐπανέστησάν μοι.

8 * καὶ ἔλαβεν ἄχαζ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον τὸ εὑρεθὲν ἐν θησαυροῖς οἴκου κυρίου καὶ οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπέστειλεν τῷ βασιλεῖ ἀσσυρίων δῶρα.

9 * καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων, καὶ ἀνέβη βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ δαμασκόν, καὶ συνέλαβεν αὐτὴν, καὶ ἀπῴκισεν τὴν πόλιν, καὶ τὸν ραασὼν ἐθανάτωσεν.

10 * καὶ ἐπορεύθη ὁ βασιλεὺς ἄχαζ εἰς συνάντησιν τῷ θαγλαὲθ φαλασὰρ βασιλεῖ ἀσσυρίων εἰς δαμασκόν. καὶ εἶδε τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐν δαμασκῷ. καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς ἄχαζ πρὸς οὐρίαν τὸν ἱερέα τὴν ὁμοίωσιν τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τὸν ῥυθμὸν αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν
11 ποίησιν αὐτοῦ. * καὶ ᾠκοδόμησε θυσιαστήριον οὐρίας κατὰ πάντα ὅσα ἀπέστειλεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς ἄχαζ ἐκ δαμασκοῦ, οὕτως ἐποίησεν οὐρίας ὁ ἱερεὺς ἕως τοῦ ἐλθεῖν τὸν βασιλέα ἐκ δαμασκοῦ.

12 * καὶ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς ἐκ δαμασκοῦ, καὶ εἶδε τὸ θυσιαστήριον. καὶ προσῆλθε πρὸς τὸ θυσιαστήριον ὁ βασι-
13 λεὺς καὶ ἀνέβη ἐπ' αὐτό. * καὶ ἀνέψυξε τὴν ὁλοκαύτωσιν καὶ τὴν θυσίαν αὐτοῦ, καὶ τὴν σπονδὴν αὐτοῦ ἔσπεισεν ἐπ' αὐτῷ, καὶ προσέχεεν ἐπ' αὐτῷ τὸ αἷμα τῶν εἰρηνικῶν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

3 Sed ambulauit in via regum Iſrael. & etiam filium ſuum tranſire fecit per ignem, ſecundùm abominationes gentium quas expulerat Dominus à facie filiorum Iſrael. 4 Et ſacrificauit & adoleuit aromata ſuper excelſa, & ſuper colles, & ſub omni arbore frondoſa. 5 Tunc aſcendit Raſzin rex Aram, & Pekahh filius Remaliah rex Iſrael in Ieruſalem ad ineundum bellum, & obſederunt Ahhaz, nec potuerunt expugnare. 6 In tempore illo reſtituit Reſzin rex Aram Eilath ipſi Aram, & expulit Iehudæos ex Eilath; & Edumæi venerunt in Eilath, & ſederunt ibi vſque ad diem hanc.

7 Et miſit Ahhaz nuncios ad Theglath Pelezzer regem Athur dicendo: Seruus tuus, & filius tuus ego ſum; aſcende & libera me de manu regis Aram, & de manu regis Iſrael, qui ſurrexerunt contra me.

8 Et accepit Ahhaz argentum & aurum quod inuentum eſt in domo ſanctuarij Domini & in theſauris domus Regis, & miſit regi Athur munus. 9 Et paruit ei rex Athur, & aſcendit rex Athur contra Dammeſeq, & cepit eam, & migrare fecit populum, qui erat in ea, in Kir, & Reſzin occidit. 10 Et iuit rex Ahhaz in occurſum Theglath Pelezzer regis Arhur in Dummeſeq, & vidit altare quod erat in Dammeſeq. & miſit rex Ahhaz ad Vriah ſacerdotem ſimilitudinem altaris & exemplar eius in omni factura eius.

11 Et ædificauit Vriah ſacerdos altare. iuxta omnia quæ miſerat rex Ahhaz ex Dammeſeq; ſic fecit Vriah ſacerdos, quouſque venit rex Ahhaz de Dammeſeq.

12 Et venit rex ex Dammeſeq, & vidit rex altare, & acceſſit rex ad altare, & obtulit ſuper illud:

13 Et obtulit holocauſtum ſuum, & munus ſuum, & libauit libationem ſuam; & ſparſit victimam ſanctitatum quæ erat illi, ſuper altare.

14 * וְאֵת הַמִּזְבֵּחַ הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה וַיַּקְרֵב
מֵאֵת פְּנֵי הַבַּיִת מִבֵּין הַמִּזְבֵּחַ וּמִבֵּין בֵּית יְהוָה וַיִּתֵּן
אֹתוֹ עַל־יֶרֶךְ הַמִּזְבֵּחַ צָפוֹנָה׃
15 * וַיְצַוֶּהוּ הַמֶּלֶךְ אָחָז אֶת־אוּרִיָּה הַכֹּהֵן לֵאמֹר
עַל הַמִּזְבֵּחַ הַגָּדוֹל הַקְטֵר אֶת־עֹלַת הַבֹּקֶר וְאֶת־
מִנְחַת הָעֶרֶב וְאֶת־עֹלַת הַמֶּלֶךְ וְאֶת־מִנְחָתוֹ וְאֵת
עֹלַת כָּל־עַם הָאָרֶץ וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם וְכָל־דַּם
עֹלָה וְכָל־דַּם זֶבַח עָלָיו תִּזְרֹק וּמִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת
16 יִהְיֶה־לִּי לְבַקֵּר׃ * וַיַּעַשׂ אוּרִיָּה הַכֹּהֵן כְּכֹל
17 אֲשֶׁר־צִוָּה הַמֶּלֶךְ אָחָז׃ * וַיְקַצֵּץ הַמֶּלֶךְ אָחָז
אֶת־הַמִּסְגְּרוֹת הַמְּכֹנוֹת וַיָּסַר מֵעֲלֵיהֶם וְאֶת־
הַכִּיֹּר וְאֶת־הַיָּם הוֹרִד מֵעַל הַבָּקָר הַנְּחֹשֶׁת
אֲשֶׁר תַּחְתֶּיהָ וַיִּתֵּן אֹתוֹ עַל מַרְצֶפֶת אֲבָנִים׃
18 * וְאֶת־מֵיסַךְ הַשַּׁבָּת אֲשֶׁר־בָּנוּ בַבַּיִת וְאֶת־מְבוֹא
הַמֶּלֶךְ הַחִיצוֹנָה הֵסֵב בֵּית יְהוָה מִפְּנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
19 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי אָחָז אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים
עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
20 * וַיִּשְׁכַּב אָחָז עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר
דָּוִד וַיִּמְלֹךְ חִזְקִיָּהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

יז

1 * בִּשְׁנַת שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה לְאָחָז מֶלֶךְ יְהוּדָה מָלַךְ
הוֹשֵׁעַ בֶּן־אֵלָה בְּשֹׁמְרוֹן עַל־יִשְׂרָאֵל תֵּשַׁע שָׁנִים׃
2 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה רַק לֹא כְמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר הָיוּ לְפָנָיו׃
3 * עָלָיו עָלָה שַׁלְמַנְאֶסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיְהִי־לוֹ
הוֹשֵׁעַ עֶבֶד וַיָּשֶׁב לוֹ מִנְחָה׃
4 * וַיִּמְצָא מֶלֶךְ־אַשּׁוּר בְּהוֹשֵׁעַ קֶשֶׁר אֲשֶׁר שָׁלַח
מַלְאָכִים אֶל־סוֹא מֶלֶךְ־מִצְרַיִם וְלֹא־הֶעֱלָה
מִנְחָה לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר כְּשָׁנָה בְשָׁנָה וַיַּעַצְרֵהוּ מֶלֶךְ
אַשּׁוּר וַיַּאַסְרֵהוּ בֵּית כֶּלֶא׃

14 * Porrò altare æreum quod erat coram
Domino, transtulit de facie templi, & de
loco altaris, & de loco templi Domini, po
suitque illud ex latere altaris ad Aquilo-
15 nem. * Præcepit quoque rex Achaz Vrię sa
cerdoti, dicens: Super altare maius offer
holocaustum matutinum, & sacrificium
vespertinum, & holocaustum regis & sa-
crificia eius, & holocaustum vniuersi po-
puli terræ, & sacrificia eorum, & libamina
eorum, & omnem sanguinem holocausti,
& vniuersum sanguinem victimæ super il
D lud effundes. Altare verò ęreum erit para-
16 tum ad voluntatem meam. * Fecit igitur
Vrias sacerdos iuxta omnia quæ præcepe-
17 rat rex Achaz. * Tulit autem rex Achaz cę-
latas bases & luterem qui erat desuper, &
mare deposuit de bobus æreis qui susten-
tabant illud, & posuit super pauimentum
18 stratum lapide. * Musach quoque Sabbati
quod ędificauerat in templo, & ingressum
regis exterius conuertit in templum Do-
19 mini propter regem Assyriorum. * Reliqua
autem verborum Achaz & omnia quę fe-
cit, nonne hæc scripta sunt in libro sermo-
20 num dierum regum Iuda? * Dormiuitque
Achaz cum patribus suis, & sepultus est
cum eis in ciuitate Dauid, & regnauit E-
zechias filius eius pro eo.

CAP. XVII.

1 A ANno duodecimo Achaz regis Iuda
regnauit Osee filius Hela in Samaria
super Israel nouem annis:
2 * Fecitque malum coram Domino, sed
non sicut reges Israel qui ante eũ fuerunt.
3 * Contra hunc ascendit Salmanasar rex
Assyriorum, & factus est ei Osee seruus,
reddebatque illi tributa.
4 * Cumque deprehendisset rex Assyrio-
rum Osee quòd rebellare nitens misisset
nuncios ad Sua regem Ægypti, ne præsta-
ret tributa regi Assyriorum, sicut singulis
annis solitus erat, obsedit eum, & vinctũ
misit in carcerem:

תרגום יונתן

14 וְיַת מַדְבְּחָא דִנְחָשָׁא דִקְדָם יְיָ וְקָרִיב מִן קֳדָם בֵּיתָא מִבֵּין מַדְבְּחָא וּמִבֵּין בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וִיהַב יָתֵיהּ עַל שִׁידָא דְמַדְבְּחָא צִפּוּנָא׃
15 וּפַקִּיד מַלְכָּא אָחָז יַת אוּרִיָּה כַּהֲנָא לְמֵימַר עַל מַדְבְּחָא רַבָּא אַסֵּיק יַת עֲלַת צַפְרָא וְיַת מִנְחַת רַמְשָׁא וְיַת עֲלַת מַלְכָּא וְיַת מִנְחָתֵיהּ וְיַת
עֲלַת כָּל עַמָּא דְאַרְעָא וּמִנְחַתְהוֹן וְנִסְכֵּיהוֹן וְכָל דַּם עֲלָה וְכָל דַּם נִיכְסַת קוּדְשִׁין עֲלוֹהִי תִּזְרוֹק וּמַדְבְּחָא דִנְחָשָׁא יְהֵי לִי לְבַקָּרָא׃
16 וַעֲבַד אוּרִיָּה כַּהֲנָא כְּכָל דְּפַקִּיד מַלְכָּא אָחָז׃ 17 וְקַצִּיץ מַלְכָּא אָחָז יַת גְּדַנְפֵי בְּסִיסַיָּא וְאַעְדִּי מִנְהוֹן יַת כִּיּוֹרָא וְיַת יַמָּא אַחִית מֵעַל
תּוֹרַיָּא דִנְחָשָׁא דִתְחוֹתוֹהִי וִיהַב יָתֵיהּ עַל רִצְפַת אַבְנַיָּא׃ 18 וְיַת טִיקוּס שַׁבְּתָא דִּי בְּנוֹ בְבֵיתָא וְיַת מַעֲלָנָא דְמַלְכָּא בָּרָאָה אַסְחַר לְבֵית
מַקְדְּשָׁא דַיְיָ מִן קֳדָם מַלְכָּא דְאַתּוּר׃ 19 וּשְׁאַר פִּתְגְמֵי אָחָז וְדַעֲבַד הָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סְפַר פִּתְגְמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְבֵית יְהוּדָה׃
20 וּשְׁכִיב אָחָז עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר עִם אֲבָהָתוֹהִי בְּקַרְתָּא דְדָוִד וּמְלַךְ חִזְקִיָּהוּ בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃

יז

1 בִּשְׁנַת תַּרְתָּא עֶשְׂרֵי לְאָחָז מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה מְלַךְ הוֹשֵׁעַ בַּר אֵלָה בְּשֹׁמְרוֹן עַל יִשְׂרָאֵל תְּשַׁע שְׁנִין׃
2 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לְחוּד לָא כְּמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל דַּהֲווֹ קֳדָמוֹהִי׃ 3 עֲלוֹתִי סְלֵיק שַׁלְמַנְאֶסֶר מַלְכָּא דְאַתּוּר וַהֲוָה לֵיהּ הוֹשֵׁעַ
עַבְדָּא וַאֲתֵיב לֵיהּ תִּקְרֻבְתָּא׃ 4 וְאַשְׁכַּח מַלְכָּא דְאַתּוּר בְּהוֹשֵׁעַ מֵירָדָא דִּישְׁלַח אִיזְגַּדִּין לְוַת סוֹא מַלְכָּא דְמִצְרַיִם וְלָא אַסִּיק תִּקְרוּבְתָּא
לְמַלְכָּא דְאַתּוּר שַׁתָּא בְשַׁתָּא וְאַחֲדֵיהּ מַלְכָּא דְאַתּוּר וְאַסְרֵיהּ בְּבֵית אֲסִירֵי׃

14 ‡ At æreum altare quod erat coram Domino traduxit illud de facie domus de medio altaris, & de medio domus Domini, & dedit illud ad femur altaris ad Aquilonem.

14 ‡ τὸ δὲ χαλκοῦν θυσιαστήριον ὃ ἦν ἐναντίον κυρίου προσήγαγεν αὐτὸ ἀπὸ προσώπου τοῦ οἴκου ἀπὸ μέσου τοῦ θυσιαστηρίου καὶ ἀπὸ μέσου τοῦ οἴκου κυρίου, καὶ ἔδωκεν αὐτὸ ἐπὶ μηρὸν τοῦ θυσιαστηρίου κατὰ βορραν.

15 ‡ Et præcepit rex Achaz Uriæ ſacerdoti, dicens: Aſcende ſuper altare magnum, & ſuper illud offer holocauſtum matutinum, & ſacrificium veſpertinum, & holocauſta regis & ſacrificia eius, & holocauſtum uniuerſi populi, & ſacrificia eorum, & libamina eorum, & omnem ſanguinem holocauſti, & uniuerſum ſanguinem victimæ in illud effundes. & altare æreum erit mihi in manè.

15 ‡ καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς ἄχαζ τῷ οὐρίᾳ τῷ ἱερεῖ λέγων, ἀνάβηθι ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ μέγα, καὶ ἐπ' αὐτὸ προσφέρε τὸ ὁλοκαύτωσιν τὸ πρωϊνὸν καὶ τὸ θυσίαν τὸ ἑσπερινόν, καὶ τὰς ὁλοκαυτώσεις τοῦ βασιλέως καὶ τὰς θυσίας αὐτοῦ, καὶ τὸ ὁλοκαύτωσιν παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ τὰς θυσίας αὐτῶν, καὶ τὰς σπονδὰς αὐτῶν, καὶ πᾶν αἷμα ὁλοκαυτώσεως, καὶ πᾶν αἷμα θυσίας ἐν αὐτῷ προχεεῖς. τὸ δὲ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ἔσται μοι εἰς τὸ πρωΐ.

16 ‡ Et fecit Urias ſacerdos iuxta omnia quæcunque præcepit ei Achaz rex.

16 ‡ καὶ ἐποίησεν οὐρίας ὁ ἱερεὺς κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο αὐτῷ ἄχαζ ὁ βασιλεύς.

17 ‡ Et concidit Achaz rex cælaturas baſium, & depoſuit. & tranſtulit ab eis luterem & mare, & deduxit de uitulis æreis qui erant ſub eo, & poſuit illud ſuper baſin lapideam.

17 ‡ καὶ συνέκοψεν ἄχαζ ὁ βασιλεὺς τὰ συγκλείσματα τῶν μεχωνὼθ καὶ μετῆρε. καὶ μετῆρεν ἀπ' αὐτῶν τὸν λουτῆρα καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ κατεβίβασεν ἀπὸ τῶν μόσχων τῶν χαλκῶν τῶν ὑπ' αὐτήν, καὶ ἔθηκεν αὐτὴν ἐπὶ βάσιν λιθίνην.

18 ‡ Et fundamentum cathedræ ſabbatorum ædificauit in domo Domini, & ingreſſum regis exteriorem conuertit in domo Domini à facie regis Aſſyriorum.

18 ‡ καὶ τὸ θεμέλιον τῆς καθέδρας τῶν σαββάτων ᾠκοδόμησεν ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ τὴν εἴσοδον τοῦ βασιλέως τὴν ἐξωτέραν ἐπέστρεψεν ἐν οἴκῳ κυρίου ἀπὸ προσώπου τοῦ βασιλέως ἀσσυρίων.

19 ‡ Et reliqua uerborum Achaz quæcunque fecit, nonne hæc ſcripta ſunt in libro ſermonum dierum regum Iuda?

19 ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἄχαζ ὅσα ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίῳ λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα;

20 ‡ Et dormiuit Achaz cum patribus ſuis, et ſepultus eſt cum patribus ſuis in ciuitate Dauid: & regnauit Ezecias filius eius pro eo.

20 ‡ καὶ ἐκοιμήθη ἄχαζ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυίδ, καὶ ἐβασίλευσεν ἐζεκίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

CAP. XVII.

ιζ.

1 IN anno duodecimo Achaz regis Iuda regnauit Oſee filius Ela in Samaria ſuper Iſrael nouem annis.

1 ‡ Εν ἔτει δωδεκάτῳ ἄχαζ βασιλέως ἰούδα ἐβασίλευσεν ὡσηὲ υἱὸς ηλὰ ἐν σαμαρείᾳ ἐπὶ ισραηλ ἐννέα ἔτη.

2 ‡ Et fecit malum coram Domino; verùm non ſicut reges Iſrael qui fuerunt ante eum.

2 ‡ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, πλὴν οὐχ ὡς οἱ βασιλεῖς ισραηλ οἱ ἦσαν ἔμπροσθεν αὐτοῦ.

3 ‡ Contra eum aſcendit Salmanaſar rex Aſſyriorum, & factus eſt ei Oſee ſeruus, & reddebat ei munera.

3 ‡ ἐπ' αὐτὸν ἀνέβη σαλμαναζὰρ βασιλεὺς ἀσσυρίων, καὶ ἐγένετο αὐτῷ ὡσηὲ δοῦλος, καὶ ἔφερεν αὐτῷ δῶρα.

4 ‡ Et inuenit rex Aſſyriorum in Oſee inſidias, quia miſit nuncios ad Sua regem Ægypti, & non attulit munera regi Aſſyriorum ſingulis annis: & obſedit eum rex Aſſyriorum, & ligauit eum in domo cuſtodiæ.

4 ‡ καὶ εὗρεν ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐν ὡσηὲ ἐπιβουλήν, διότι ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸς σουὰ βασιλέα αἰγύπτου, καὶ οὐκ ἤνεγκεν δῶρα τῷ βασιλεῖ ἀσσυρίων ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτόν, καὶ ἐπολιόρκησεν αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν οἴκῳ φυλακῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

14 Altare, inquam, æneum quod erat ante Dominum, applicuit à facie domus inter altare & inter domum ſanctuarij Domini, & dedit illud ad latus altaris Septentrionem verſus. 15 Et præcepit rex Ahhaz Vriah ſacerdoti, dicendo: Super altare magnum incende holocauſtum auroræ & munus veſperæ, & holocauſtum regis & munus eius, & holocauſtum omnis populi terræ, & munera eorum, & libationes eorum, & omnem ſanguinem holocauſti, & omnem ſanguinem victimæ ſanctitatum ſuper illud ſparges, & altare æneũ erit mihi ad requirendum. 16 Et fecit Vriah ſacerdos iuxta omnia quæ præceperat rex Ahhaz.

17 Et confregit rex Ahhaz peripherias baſium, & amouit ab eis pelues, & mare depoſuit de bobus æneis, qui erant ſub illo, & dedit illud ſuper pauimentum lapidum. 18 Et exemplar Sabtha, quod conſtruxerant in domo, & introitum regis exterius auertit in domum ſanctuarij Domini propter regem Athur. 19 Et reliquum verborum Ahhaz & quæ fecit, ecce illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah. 20 Et cubuit Ahhaz cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum patribus ſuis in ciuitate Dauid: & regnauit Iehhekiahu filius eius pro eo.

CAP. XVII.

ANno duodecimo Ahhaz regis tribus domus Iehudah, regnauit Hoſeagh filius Elah in Somron ſuper Iſrael nouem annis:
2 Et fecit quod malum erat ante Dominum: tantummodo non ſicut reges Iſrael qui fuerunt ante illum.
3 Contra eum aſcendit Salmanezzer rex Athur, & fuit illi Hoſeagh ſeruus, & reddidit illi munus.
4 Et inuenit rex Athur in Hoſeagh coniurationem, quòd miſerat nuncios ad Zzo regem Miſzraim, & non afferret munus regi Athur annuatim: & clauſit illum rex Athur, & vinxit illum in domo vinctorum.

5 * וַיַּעַל מֶלֶךְ־אַשּׁוּר בְּכָל־הָאָרֶץ וַיַּעַל שֹׁמְרוֹן וַיָּצַר
עָלֶיהָ שָׁלֹשׁ שָׁנִים׃
6 * בִּשְׁנַת הַתְּשִׁעִית לְהוֹשֵׁעַ לָכַד מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אֶת־
שֹׁמְרוֹן וַיֶּגֶל אֶת־יִשְׂרָאֵל אַשּׁוּרָה וַיֹּשֶׁב אוֹתָם
בַּחְלַח וּבְחָבוֹר נְהַר גּוֹזָן וְעָרֵי מָדָי׃
7 * וַיְהִי כִּי־חָטְאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם
הַמַּעֲלֶה אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִתַּחַת יַד פַּרְעֹה מֶלֶךְ־
מִצְרָיִם וַיִּירְאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃
8 * וַיֵּלְכוּ בְּחֻקּוֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי
בְנֵי יִשְׂרָאֵל וּמַלְכֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָשׂוּ׃
9 * וַיְחַפְּאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל דְּבָרִים אֲשֶׁר לֹא־כֵן עַל־
יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיִּבְנוּ לָהֶם בָּמוֹת בְּכָל־עָרֵיהֶם
מִמִּגְדַּל נוֹצְרִים עַד־עִיר מִבְצָר׃
10 * וַיַּצְבוּ לָהֶם מַצֵּבוֹת וַאֲשֵׁרִים עַל כָּל־גִּבְעָה
גְּבֹהָה וְתַחַת כָּל־עֵץ רַעֲנָן׃
11 * וַיְקַטְּרוּ־שָׁם בְּכָל־בָּמוֹת כַּגּוֹיִם אֲשֶׁר־הֶגְלָה
יְהוָה מִפְּנֵיהֶם וַיַּעֲשׂוּ דְּבָרִים רָעִים לְהַכְעִיס
אֶת־יְהוָה׃
12 * וַיַּעַבְדוּ הַגִּלֻּלִים אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה לָהֶם לֹא
תַעֲשׂוּ אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה׃
13 * וַיָּעַד יְהוָה בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה בְּיַד כָּל־נְבִיאוֹ
כָּל־חֹזֶה לֵאמֹר שֻׁבוּ מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים וְשִׁמְרוּ מִצְוֹתַי
חֻקּוֹתַי כְּכָל־הַתּוֹרָה אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־אֲבֹתֵיכֶם
וַאֲשֶׁר שָׁלַחְתִּי אֲלֵיכֶם בְּיַד עֲבָדַי הַנְּבִיאִים׃
14 * וְלֹא שָׁמֵעוּ וַיַּקְשׁוּ אֶת־עֳרְפָם כְּעֹרֶף אֲבֹתָם אֲשֶׁר
לֹא הֶאֱמִינוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃
15 * וַיִּמְאֲסוּ אֶת־חֻקָּיו וְאֶת־בְּרִיתוֹ אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־
אֲבֹתָם וְאֵת עֵדְוֹתָיו אֲשֶׁר הֵעִיד בָּם וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵי
הַהֶבֶל וַיֶּהְבָּלוּ וְאַחֲרֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתָם אֲשֶׁר
צִוָּה יְהוָה אֹתָם לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת כָּהֶם׃

5 * Peruagatusque est omnem terram, &
ascendens Samariam obsedit eam tribus
6 annis. * Anno autem nono Osee cepit
rex Assyriorum Samariam, & transtulit Is-
rael in Assyrios, posuitque eos in Haylam
& in Abor iuxta fluuium Gozan in ciui-
7 tatibus Medorum. * Factum est enim
B cùm peccassent filij Israel Dño Deo suo
qui eduxerat eos de terra Ægypti de ma-
nu Pharaonis regis Ægypti, coluerũt deos
8 alienos, * & ambulauerunt iuxta ritum
gentium, quas consumpserat Dominus in
conspectu filiorum Israel, & regum Israel,
9 quia similiter fecerant. * Et irritauerunt
filij Israel verbis nõ rectis Dominum Deũ
suum, & ædificauerunt sibi excelsa in cun-
ctis vrbibus suis, à turre custodum vsque
10 ad ciuitatem munitam. * Feceruntque
sibi statuas & lucos in omni colle sublimi,
& subter omne lignum nemorosum:
11 * Et adolebant ibi incensum super aras
in morem gentium, quas transtulerat Do
minus à facie eorum. Feceruntque verba
12 pessima irritantes Dominum: * Et colue-
runt immunditias, de quibus pręcepit eis
Dominus, ne facerent verbum hoc. Ier. 25.b
13 * Et testificatus est Dominus in Israel &
in Iuda per manum omnium Prophetarum & Videntium, dicens: Reuertimini à
viis vestris pessimis, & custodite præcep-
C tamea & ceremonias, iuxta omnem legem
quam pręcepi patribus vestris, & sicut mi-
si ad vos in manu seruorum meorum Pro-
14 phetarum. * Qui non audierunt, sed
indurauerunt ceruicem suam iuxta cerui
cem patrum suorum, qui noluerunt obe-
15 dire domino Deo suo: * Et abiecerunt
legitima eius, & pactum quod pepigit cũ
patribus eorum, & testificationes quibus
contestatus est eos, secutique sunt vanita-
tes, & vanè egerunt, & secuti sunt gentes
quæ erãt per circuitum eorum, super qui-
bus præceperat Dominus eis, vt non face-
rent sicut & illæ faciebant.

תרגום יונתן

5 וסליק מלכא דאתור בכל ארעא וסליק לשמרון וצר עלה תלת שנין׃ 6 בשתא תשיעתא להושע כבש מלכא דאתור ית
שמרון ואגלי ית ישראל לאתור ואותיב יתהון בחלח ובחבור נהר גוזן וקירוי מדי׃
7 והוה כד חבו בני ישראל קדם ייי אלההון דאסיק יתהון מארעא דמצרים מתחות יד פרעה מלכא דמצרים ודחילו טעות עממיא׃
8 ואזלו בגזירת עממיא דתריך ייי מן קדם בני ישראל ומלכי ישראל דעבדו׃
9 ואמרו בני ישראל מילין דלא כשרן קדם ייי אלההון ובנו להון במן בכל קרויהון ממגדל תקיף עד קירוין כריכן׃
10 ואקימו להון קמן ואשירין על כל רמא מנטלא ותחות כל אילן עבוף׃
11 ואסיקו בוסמין תמן בכל במתא כעממיא דאגלי ייי מן קדמיהון ועבדו פתגמין בישין לארגזא קדם ייי׃
12 ופלחו לטעותא דאמר ייי להון לא תעבדון ית פתגמא הדין׃
13 ואסהיד ייי בישראל וביהודה ביד כל ספר וכל מליף למימר תובו מאורחתכון בישתא וטרו פיקודי וקיימי ככל אורייתא דפקידית
ית אבהתכון ודשלחית לותכון ביד עבדי נביייא׃ 14 ולא קבילו ואקשיאו ית קדלהון כקדלא דאבהתהון ולא הימינו
במימרא דייי אלההון׃ 15 וקצו בקיימוהי ובגזרתיה דגזר עם אבהתהון ובסהדותיה דאסהיד בהון וטעו
בתר טעות עממיא והוו ללמא ובתר עממיא די בסחרניהון די פקיד ייי יתהון בדיל דלא למעבד כותהון׃

‡ *Et rex Assyriorum ascendit super omnem* 5
terram, & ascendit in Samariam, & obsedit
eam tribus annis.

‡ *In autem nono anno Osee cepit Samariam* 6
rex Assyriorum, & transtulit Israel in Assy-
rios, & habitare fecit eos in Elaa & in Habor
fluuiis Gozan in terminis Medorum.

‡ *Et factum est cùm peccassent filij Israel Do-* 7
mino Deo suo, qui eduxerat eos de Ægypto de
sub manu Pharaonis regis Ægypti, & timue-
runt deos alienos:

‡ *Et ambulauerunt in ritibus gentium, quas* 8
abstulit Dominus à facie filiorum Israel, & re-
ges Israel quæcunque fecerunt:

‡ *Et induti sunt filij Israel verbis iniquis cõ-* 9
tra Dominum Deum suum. et ædificauerunt si-
bi excelsa in cunctis vrbibus suis à turre custo-
dum vsque ad ciuitatem munitam.

‡ *Et constituerunt sibi filij Israel statuas &* 10
lucos in omni colle sublimi, & subter omne li-
gnum nemorosum:

‡ *Et adolebant incensum ibi in omnibus ex-* 11
celsis, sicut gentes quas transtulit Dominus de
facie eorum, & fecerunt participes, & sculp-
serunt vt irritarent Dominum.

‡ *Et coluerunt idola, quæ dixit Dominus eis:* 12
Non facietis verbum hoc.

‡ *Et testificatus est Israel & Judæ Dominus* 13
in manibus omnium prophetarum eius, omni-
bus videntibus, dicens: Reuertimini à viis
vestris malis, & custodite præcepta mea, &
iustificationes meas, & omnem legem meam,
quam præcepi patribus vestris, quæcunque
misi ad eos in manu seruorum meorum Prophe-
tarum:

‡ *Et non audierunt, & indurauerunt ter-* 14
gum suum super tergum patrum suorum, qui
non crediderunt Domino Deo suo:

‡ *Et abiecerunt fœdus eius, & iustificatio-* 15
nes quas pepigit cum patribus eorum, & testi-
ficationes eius quibus contestatus est eos; & ab-
ierunt post vanitates & vanè egerunt, et post
gẽtes quæ per circuitum eorum, de quibus præ-
ceperat Dominus eis, vt non facerent iuxta ea.

5 ‡ καὶ ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἀνέβη ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν,
καὶ ἀνέβη εἰς Σαμάρειαν, καὶ ἐπολιόρκησεν αὐτὴν τρία ἔτη.

6 ‡ ἐν τῷ ἐννάτῳ ἔτει ὡσηὲ συνέλαβε τὴν Σαμάρειαν
ὁ βασιλεὺς τῶν ἀσσυρίων, καὶ ἀπῴκισεν τὸν ἰσραὴλ εἰς ἀσ-
συρίους, καὶ κατῴκισεν αὐτοὺς ἐν ἐλαὰ καὶ ἐν ἀβὼρ πο-
ταμοῖς γοσὰν ἐν ὄρεσι μήδων.

7 ‡ καὶ ἐγένετο ὅτε ἥμαρτον οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ τῷ κυρίῳ τῷ
θεῷ αὐτῶν τῷ ἀναγαγόντι αὐτοὺς ἐξ αἰγύπτου ὑποκάτω-
θεν χειρὸς φαραὼ βασιλέως αἰγύπτου, καὶ ἐφοβήθησαν
θεοὺς ἑτέρους·

8 ‡ καὶ ἐπορεύθησαν τοῖς δικαιώμασι τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῆ-
ρε κύριος ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ, καὶ οἱ βασιλεῖς
ἰσραὴλ ὅσα ἐποίησαν.

9 ‡ καὶ ἠμφιέσαντο οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ λόγους οὐδίκους κατὰ
κυρίου θεοῦ αὐτῶν. καὶ ᾠκοδόμησαν ἑαυτοῖς ὑψηλὰ ἐν
πάσαις ταῖς πόλεσιν αὐτῶν ἀπὸ πύργου φυλασσόντων ἕως
πόλεως ὀχυρᾶς.

10 ‡ καὶ ἐστήλωσαν ἑαυτοῖς οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ στήλας καὶ ἄλ-
ση ἐν παντὶ βουνῷ ὑψηλῷ, καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου
11 ἀλσώδους· ‡ καὶ ἐθυμίων ἐκεῖ ἐν πᾶσι τοῖς ὑψηλοῖς, κα
θὼς τὰ ἔθνη ἃ ἀπῴκισε κύριος ἐκ προσώπου αὐτῶν, καὶ
ἐποίησαν κοινωνούς, καὶ ἐχάραξαν τοῦ παροργίσαι τὸν κύ-
12 ριον. ‡ καὶ ἐλάτρευσαν τοῖς εἰδώλοις, οἷς εἶπεν κύριος
αὐτοῖς, οὐ ποιήσετε τὸ ῥῆμα τοῦτο.

13 ‡ καὶ διεμαρτύραντο τῷ ἰσραὴλ καὶ τῷ ἰούδα ὁ κύριος
ἐν χερσὶ πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ, παντὸς ὁρῶντος λέ-
γων, ἀποστράφητε ἀπὸ τῶν ὁδῶν ὑμῶν τῶν πονηρῶν, καὶ φυ
λάξατε τὰς ἐντολάς μου καὶ τὰ δικαιώματά μου, καὶ
πάντα τὸν νόμον μου, ὃν ἐνετειλάμην τοῖς πατράσιν ὑ-
μῶν, ὅσα ἀπέστειλα πρὸς αὐτοὺς ἐν χειρὶ τῶν δούλων μου
14 τῶν προφητῶν· ‡ καὶ οὐκ ἤκουσαν, καὶ ἐσκλήρυναν
τὸν νῶτον αὐτῶν ὑπὲρ τὸν νῶτον τῶν πατέρων αὐτῶν, οἳ οὐκ
ἐπίστευσαν κυρίῳ τῷ θεῷ αὐτῶν·

15 ‡ καὶ ἀπώσαντο τὴν διαθήκην αὐτοῦ, καὶ τὰ δικαιώ-
ματα ἃ διέθετο τοῖς πατράσιν αὐτῶν, καὶ τὰ μαρτύρια
αὐτοῦ ὅσα διεμαρτύραντο αὐτοῖς, καὶ ἐπορεύθησαν ὀπίσω
τῶν ματαίων, καὶ ἐματαιώθησαν, καὶ ὀπίσω τῶν ἐθνῶν τῶν
περικύκλῳ αὐτῶν, ὧν ἐνετείλατο κύριος αὐτοῖς τοῦ μὴ
ποιῆσαι κατὰ ταῦτα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

5 Et ascendit rex Athur in omnem terram, & ascendit in Somron, & obsedit illam tribus annis.
6 Anno nono Hoseagh subegit rex Athur Somron, & migrare fecit Israel in Athur, & collocauit illos in Hhalahh & in Hhabor fluuio Gozan & vrbibus Madai. 7 Et fuit quando peccauerunt filij Israel ante Dominum Deum suum, qui eduxerat illos de terra Miszraim, ne essent sub manu Pargho regis Miszraim, & venerati sunt idola gentium.
8 Et ambulauerunt in decretis gentium, quas expulerat Dominus à facie filiorum Israel, & regum Israel quæ faciebant.
9 Et dixerunt filij Israel locutiones quæ non rectæ erant ante Dominum Deum suum, & ædificauerunt sibi excelsa in omnibus vrbibus suis, à turri forti vsque ad vrbes munitas. 10 Et statuerunt sibi statuas, & lucos super omnem collem elatum, & sub omni arbore frondosa. 11 Et adoleuerunt aromata ibi in omnibus excelsis, sicut gentes quas migrare fecerat Dominus à facie eorum, & fecerunt res malas ad irritandum Dominum. 12 Et seruierunt idolis de quibus Dominus dixerat illis: Non faciatis rem istam. 13 Et obtestatus est Dominus in Israel & in Iehudah per manum omnis scribæ & omnis doctoris, dicendo: Redite à viis vestris malis, & seruate præcepta mea & decreta mea, iuxta omnem legem quam præcepi patribus vestris, & quam misi ad vos per manum seruorum meorum Prophetarum.
14 Et non audierunt, sed indurauerunt ceruicem suam iuxta ceruices patrum suorum, & non crediderunt in dictum domini Dei sui.
15 Et spreuerunt decreta illius, & pacta eius quæ pepigerat cum patribus eorum, & obtestationes eius quibus obtestatus fuerat in eos, & errauerunt post errores gentium, & fuerunt in nihilum, & *iuerunt* post gentes quæ erant in circuitu eorum, de quibus præceperat Dominus eis, ne facerent sicut illæ.

16 * וַיַּעַזְבוּ אֶת־כָּל־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וַיַּעֲשׂוּ
לָהֶם מַסֵּכָה שְׁנֵים עֶגְלִים וַיַּעַשׂ אֲשֵׁירָה וַיִּשְׁתַּחֲוּ
לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם וַיַּעַבְדוּ אֶת־הַבָּעַל׃
17 * וַיַּעֲבִירוּ אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בְּנוֹתֵיהֶם בָּאֵשׁ
וַיִּקְסְמוּ קְסָמִים וַיְנַחֲשׁוּ וַיִּתְמַכְּרוּ לַעֲשׂוֹת הָרַע
בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיסוֹ׃
18 * וַיִּתְאַנַּף יְהוָה מְאֹד בְּיִשְׂרָאֵל וַיְסִרֵם מֵעַל פָּנָיו
לֹא נִשְׁאַר רַק שֵׁבֶט יְהוּדָה לְבַדּוֹ׃
19 * גַּם־יְהוּדָה לֹא שָׁמַר אֶת־מִצְוֹת יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם
וַיֵּלְכוּ בְּחֻקּוֹת יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר עָשׂוּ׃
20 * וַיִּמְאַס יְהוָה בְּכָל־זֶרַע יִשְׂרָאֵל וַיְעַנֵּם וַיִּתְּנֵם
בְּיַד שׁוֹסִים עַד אֲשֶׁר הִשְׁלִיכָם מִפָּנָיו׃
21 * כִּי־קָרַע יִשְׂרָאֵל מֵעַל בֵּית דָּוִד וַיַּמְלִיכוּ אֶת־
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וַיַּדַּח יָרָבְעָם אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵאַחֲרֵי
יְהוָה וְהֶחֱטִיאָם חַטָּאָה גְדוֹלָה׃
22 * וַיֵּלְכוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל־חַטֹּאות יָרָבְעָם אֲשֶׁר
עָשָׂה לֹא־סָרוּ מִמֶּנָּה׃
23 * עַד אֲשֶׁר־הֵסִיר יְהוָה אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵעַל פָּנָיו
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד כָּל־עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים וַיִּגֶל יִשְׂרָאֵל
מֵעַל אַדְמָתוֹ אַשּׁוּרָה עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃
24 * וַיָּבֵא מֶלֶךְ־אַשּׁוּר מִבָּבֶל וּמִכּוּתָה וּמֵעַוָּא
וּמֵחֲמָת וּסְפַרְוַיִם וַיֹּשֶׁב בְּעָרֵי שֹׁמְרוֹן תַּחַת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּרְשׁוּ אֶת־שֹׁמְרוֹן וַיֵּשְׁבוּ בְעָרֶיהָ׃
25 * וַיְהִי בִּתְחִלַּת שִׁבְתָּם שָׁם לֹא יָרְאוּ אֶת־יְהוָה
וַיְשַׁלַּח יְהוָה בָּהֶם אֶת־הָאֲרָיוֹת וַיְהִיוּ הֹרְגִים בָּהֶם׃
26 * וַיֹּאמְרוּ לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר לֵאמֹר הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִגְלִיתָ
וַתּוֹשֶׁב בְּעָרֵי שֹׁמְרוֹן לֹא יָדְעוּ אֶת־מִשְׁפַּט אֱלֹהֵי
הָאָרֶץ וַיְשַׁלַּח־בָּם אֶת־הָאֲרָיוֹת וְהִנָּם
מְמִיתִים אוֹתָם כַּאֲשֶׁר אֵינָם יֹדְעִים אֶת־מִשְׁפַּט
אֱלֹהֵי הָאָרֶץ׃

16 * Et dereliquerũt omnia præcepta Domini Dei ſui. feceruntq́ue ſibi conflatiles duos vitulos, & lucos, & adorauerunt vniuerſam militiam cæli. ſeruierũtq́; Baal,
17 * & conſecrauerunt filios ſuos & filias ſuas per ignem. & diuinationi inſeruiebant & auguriis, & tradiderunt ſe vt facerent malum coram Domino, vt irritarent eum.
18 * Iratuſq́ue eſt Dominus vehementer Iſraeli, & abſtulit eos à conſpectu ſuo, & non remanſit niſi tribus Iuda tãtummodo.
19 * Sed nec ipſe Iuda cuſtodiuit mandata Domini Dei ſui, veruntamen ambulauit in erroribus Iſrael quos operatus fuerat.
20 * Proiecitq́ue Dominus omne ſemen
D Iſrael, & afflixit eos, & tradidit eos in manu diripientium, donec proiiceret eos à facie ſua.
21 * Ex eo iam tempore quo ſciſſus eſt Iſrael à domo Dauid, & conſtituerunt ſibi regem Hieroboam filium Nabat. ſeparauit enim Hieroboam Iſrael à Domino, & peccare eos fecit peccatum magnum.
22 * Et ambulauerunt filij Iſrael in vniuerſis peccatis Hieroboam quæ fecerat, & nõ
23 receſſerunt ab eis, * vſquequo Dominus auferret Iſrael à facie ſua, ſicut locutus fuerat in manu omnium ſeruorum ſuorum Prophetarum. Tranſlatuſq́ue eſt Iſrael de terra ſua in Aſſyrios vſque in diem hanc.
24 * Adduxit autem rex Aſſyriorum viros de Babylone, & de Curtha, & de Ahiat, & de Emath, & de Sepharuaim, & collocauit eos in ciuitatibus Samarię pro filiis Iſrael. qui poſſederunt Samariam, & habitauerunt in vrbibus eius.
25 * Cumq́ue ibi habitare cœpiſſent, non timebant Dominum: & immiſit eis Dominus leones, qui interficiebant eos.
26 * Nunciatumq́ue eſt regi Aſſyriorum
E & dictum: Gentes quas tranſtuliſti, & habitare feciſti in ciuitatibus Samarię, ignorant legitima Dei terræ; & immiſit in eos Dominus leones, & ecce interficiunt eos, eo quòd ignorent ritum Dei terræ.

תרגום יונתן

16 וּשְׁבַקוּ יַת כָּל פִּקּוּדַיָּא דַייָ אֱלָהָהוֹן וַעֲבַדוּ לְהוֹן מַתְכָא תְּרֵין עָגְלִין וַעֲבַדוּ אֲשֵׁירְתָּא וּסְגִידוּ לְכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא וּפְלַחוּ יַת בַּעֲלָא׃
17 וְאַעְבָּרוּ יַת בְּנֵיהוֹן וְיַת בְּנָתְהוֹן בְּנוּרָא וּקְסָמִין קְסָמִין וּנְחָשׁוּ וְחָשִׁיבוּ לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לְאַרְגָּזָא קֳדָמוֹהִי׃
18 וְהֲוָה רָגַז מִן קֳדָם יְיָ לַחֲדָא בְּיִשְׂרָאֵל וְאַגְלִינוּן מֵאַרַע בֵּירַת שְׁכִינְתֵּיהּ וְלָא אִשְׁתְּאַר לְחוֹר שִׁבְטָא דִיהוּדָה בִּלְחוֹדוֹהִי׃
19 וְאַף דְּבֵית יְהוּדָה לָא נְטָרוּ יַת פִּקּוּדַיָּא דַייָ אֱלָהָהוֹן וַאֲזָלוּ בִּגְזֵירַת יִשְׂרָאֵל דַּעֲבָדוּ׃
20 וְקָץ יְיָ בְּכָל זַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל וַעֲנִינוּן וּמְסָרִינוּן בִּיד בְּזוֹזִין עַד דְּאַגְלִינוּן מֵאַרַע בֵּירַת שְׁכִינְתֵּיהּ׃
21 אֲרֵי אִתְפְּלִיגוּ בֵּית יִשְׂרָאֵל עַל דְּבֵית יְהוּדָה וְאַמְלִיכוּ יַת יָרָבְעָם בַּר נְבָט וַאֲטָעֵי יָרָבְעָם יַת יִשְׂרָאֵל מִבָּתַר פֻּלְחָנָא דַייָ וְחַיַּבִינוּן חוֹבָא
רַבָּה׃ 22 וַאֲזָלוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכָל חוֹבֵי יָרָבְעָם דַּעֲבַד לָא סְטוֹ מִנַּהוֹן׃
23 עַד דְּאַגְלֵי יְיָ יַת יִשְׂרָאֵל מֵאַרַע בֵּירַת שְׁכִינְתֵּיהּ כְּמָא דְמַלֵּיל בְּיַד כָּל עַבְדּוֹהִי נְבִיֵּיא וּגְלוֹ יִשְׂרָאֵל מֵעַל אַרְעֲהוֹן לְאַתּוּר עַד יוֹמָא הָדֵין׃
24 וְאַיְיתִי מַלְכָּא דְאַתּוּר מִבָּבֶל וּמִכּוּתָה וּמֵעַוָּה וּמֵחֲמָת וּסְפַרְוַיִם וְאוֹתִיב בְּקִרְוֵי שֹׁמְרוֹן חֲלַף בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וִירִיתוּ יַת שֹׁמְרוֹן וְיָתִיבוּ בְּקִרְוָתָא׃
25 וַהֲוָה בְּשָׁרְיוּת לְמִתַּבְהוֹן תַּמָּן לָא הֲווֹ דָחְלִין מִן קֳדָם יְיָ וְגָרֵי יְיָ בְּהוֹן יַת אַרְיְוָתָא וַהֲווֹ קָטְלִין בְּהוֹן׃
26 וַאֲמַרוּ לְמַלְכָּא דְאַתּוּר לְמֵימַר עַמְמַיָּא דְאַגְלֵיתָא וְאוֹתֵיבְתָּא בְּקִרְוֵי שֹׁמְרוֹן לָא הֲווֹ יָדְעִין יַת דִּין אֱלָהָא דְאַרְעָא וְגָרֵי בְּהוֹן יַת אַרְיְוָתָא
וְהָא אִינוּן מְקַטְלִין יַתְהוֹן כְּדִלֵּית אִינוּן יָדְעִין יַת דִּין אֱלָהָא דְאַרְעָא׃

Et dereliquerunt præcepta Domini Dei ſui, & fecerunt ſibi conflatilia duas iuuencas, & fecerunt lucum, & adorauerunt vniuerſam militiam cæli. & ſeruierunt Baal:

Et perduxerunt filios ſuos & filias ſuas in igne. & diuinabant diuinationes, & augurabantur auguriis. & venditi ſunt vt facerent malum coram Domino, vt irritarent eum.

Et iratus eſt Dominus vehementer in Iſrael, & abſtulit eos à facie ſua, non remanſit niſi tribus Iuda ſola.

Etiam Iuda non cuſtodiuit mandata Domini Dei ſui, & ambulauerunt in iuſtificationibus Iſrael quas fecerunt:

Et proiecit Dominus omne ſemen Iſrael. & iratus eſt Dominus ſuper eis, & commouit eos, & tradidit eos Dominus in manu diripientium eos, donec proïjceret eos à facie ſua.

Veruntamen quia ſciſſus eſt Iſrael à domo Dauid, & regem conſtituerunt ſuper ſe Hieroboam filium Nabat, & proiecit Hieroboam Iſrael à poſt Dominum, & peccare fecit eos peccatum magnum:

Et ambulauerunt filij Iſrael in omnibus peccatis Hieroboam quæ fecerat: non receſſerũt ab eis, vſquequo amouit Dominus Iſrael à facie ſua, ſicut locutus eſt Dominus in manu omnium ſeruorum ſuorum Prophetarum. et tranſlatus eſt Iſrael de terra ſua in Aſſyrios vſque in diem hanc. Et adduxit rex Aſſyriorum de Babylone, & de Chotha, & de Auan, & de Emath, & de Sempharuaim, & collocauit eos in ciuitatibus Samariæ pro filiis Iſrael. & poſſederunt Samariam & ciuitates eius, et habitauerunt in eis.

Et factum eſt poſtquàm habitauerunt gentes iſtæ ibi in principio, non timuerunt Dominum. & miſit Dominus in eos leones, et interficiebant in eis. Et locutiſunt ad regem Aſſyriorum dicentes: Gentes quas tranſtuliſti & habitare feciſti in ciuitatibus Samariæ, non cognouerunt iudicium Dei terræ. & miſit in eos leones, et ecce ſunt interficientes eos, quia non ſciunt iudicium Dei terræ.

16 καὶ ἐγκατέλιπον τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν, καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς χωνευτὰ δύο δαμάλεις, καὶ ἐποίησαν ἄλσος, καὶ προσεκύνησαν πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ. 17 καὶ ἐλάτρευσαν τῷ βάαλ· καὶ διήγαγον τοὺς υἱοὺς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῶν ἐν πυρί. καὶ ἐμαντεύοντο μαντείας καὶ οἰωνίζοντο οἰωνισμοῖς. καὶ ἐπράθησαν τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου ⸗ παροργίσαι αὐτόν.

18 καὶ ἐθυμώθη κύριος φοβερὰ ἐν τῷ ἰσραήλ, καὶ ἀπέρριψεν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, οὐχ ὑπελείφθη πλὴν φυλὴ ἰούδα μονωτάτη.

19 καί γε ἰούδας οὐκ ἐφύλαξε τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ. καὶ ἐπορεύθησαν ἐν τοῖς δικαιώμασιν ἰσραὴλ 20 οἷς ἐποίησαν· καὶ ἀπώσατο κύριος ἅπαν τὸ σπέρμα ἰσραήλ. καὶ ἐθυμώθη κύριος ἐπ' αὐτοῖς, καὶ ἐσάλθευσεν αὐτοὺς καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς ὁ κύριος ἐν χειρὶ τῶν διαρπαζόντων αὐτούς, ἕως οὗ ἀπέρριψεν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ.

21 πλὴν ὅτι ἐρράγη ὁ ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ οἴκου δαυίδ, καὶ ἐβασίλευσαν ἐφ' ἑαυτοῖς τὸν ἱεροβοὰμ υἱὸν ναβάτ, καὶ ἀπώσατο ὁ ἱεροβοὰμ τὸν ἰσραὴλ ἀπ' ὄπισθεν τοῦ κυρίου, καὶ ἐξήμαρτεν αὐτοὺς ἁμαρτίαν μεγάλην.

22 καὶ ἐπορεύθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν πάσαις ἁμαρτίαις ἱεροβοὰμ αἷς ἐποίησεν, οὐκ ἀπέστησαν ἀπ' αὐτῶν, 23 ἕως οὗ μετέστησε κύριος τὸν ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, ὡς ἐλάλησε κύριος ἐν χειρὶ πάντων τῶν δούλων αὐτοῦ τῶν προφητῶν. καὶ ἀπῳκίσθη ἰσραὴλ ἀπὸ τῆς γῆς αὐτοῦ εἰς ἀσσυρίους ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

24 καὶ ἤγαγε βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐκ βαβυλῶνος καὶ ἐκ χωθᾶ, καὶ ἀπὸ ἀουά, καὶ ἀπὸ αἰμάθ, καὶ ἀπὸ σεμφαραΐμ, καὶ κατῴκισεν αὐτοὺς ἐν ταῖς πόλεσι σαμαρείας ἀντὶ τῶν υἱῶν ἰσραήλ. καὶ ἐκληρονόμησαν τὴν σαμαρίαν καὶ τὰς πόλεις αὐτῆς, καὶ κατῴκησαν ἐν αὐταῖς.

25 καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ κατῳκίσθαι ταῦτα ἔθνη ταῦτα ἐκεῖ ἐν ἀρχῇ, οὐκ ἐφοβήθησαν τὸν κύριον. καὶ ἀπέστειλε κύριος εἰς αὐτοὺς λέοντας, καὶ ἐθανάτουν ἐν αὐτοῖς.

26 καὶ εἶπον τῷ βασιλεῖ ἀσσυρίων λέγοντες, τὰ ἔθνη ἃ ἀπῴκισας καὶ κατῴκισας ἐν ταῖς πόλεσι σαμαρείας, οὐκ ἔγνωσαν τὸ κρῖμα τοῦ θεοῦ τῆς γῆς. καὶ ἀπέστειλεν εἰς αὐτοὺς λέοντας, καὶ ἰδοὺ εἰσὶ θανατοῦντες αὐτούς, καθότι οὐκ οἴδασι τὸ κρῖμα τοῦ θεοῦ τῆς γῆς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et dereliquerunt omnia præcepta Domini Dei ſui, & fecerunt ſibi conflatile, duos vitulos; & fecerunt lucum, & adorauerunt omnem exercitum cælorum, & coluerunt Baghla: 17 Et tranſire fecerunt filios ſuos & filias ſuas per ignem, & hariolati ſunt hariolationes, & augurati ſunt, & excogitauerunt facere quod malum erat ante Dominum, vt irritarent illum. 18 Et fuit indignatio à Domino valdè in Iſrael, & migrare fecit eos de terra domus maieſtatis ſuæ, nec relicta eſt niſi tribus Iehudah ſola.

19 Et etiam homines domus Iehudah non cuſtodierunt præcepta Domini Dei ſui, ſed ambulauerunt in decretis Iſrael quæ fecerant.

20 Et abominatus eſt Dominus omne ſemen Iſrael, & afflixit eos, & tradidit illos in manum diripientium, quouſque migrare fecit illos de terra domus maieſtatis ſuæ. 21 Quia litigauerunt *viri* domus Iſrael aduerſum *populum* domus Iehudah, & regem crearunt Iarabgham filium Nebat; & errare fecit Iarabgham Iſrael, ne *iret* poſt cultum Domini, & peccare fecit illos peccatum magnum.

22 Et ambulauerunt filij Iſrael in omnibus peccatis Iarabgham quæ fecerat; non declinauerunt ab eis:

23 Quouſque migrare fecit Dominus Iſrael de terra domus maieſtatis ſuæ, ſicut locutus fuerat per manum omnium ſeruorum ſuorum Prophetarum. & migrarunt Iſrael de terra ſua in Athur vſque ad diem hanc.

24 Et adduxit rex Athur *homines* ex Babel, & ex Choth, & ex Ghanah, & ex Hhamath, & ex Szepharuaim, & collocauit in vrbibus Somron pro filiis Iſrael, & hæreditauerunt Somron, & ſederunt in vrbibus eius. 25 Et fuit cùm inciperent habitare illi ibi, non timuerunt Dominum; & incitauit Dominus in eos leones, & occidebant de illis. 26 Et dixerunt regi Athur dicendo: Gentes quas migrare feciſti & collocaſti in vrbibus Somron, non cognouerunt iudicium Dei terræ: & incitauit in illos leones, & ecce illi occidunt eos, eo quòd illi non cognoſcunt iudicium Dei terræ.

27 * וַיְצַו מֶלֶךְ־אַשּׁוּר לֵאמֹר הוֹלִיכוּ שָׁמָּה אֶחָד
מֵהַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר הִגְלִיתֶם מִשָּׁם וְיֵלְכוּ וְיֵשְׁבוּ שָׁם
וְיֹרֵם אֶת־מִשְׁפַּט אֱלֹהֵי הָאָרֶץ׃

28 * וַיָּבֹא אֶחָד מֵהַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר הָגְלוּ מִשֹּׁמְרוֹן וַיֵּשֶׁב
בְּבֵית־אֵל וַיְהִי מוֹרֶה אֹתָם אֵיךְ יִרְאוּ אֶת־יְהוָה׃

29 * וַיִּהְיוּ עֹשִׂים גּוֹי גּוֹי אֱלֹהָיו וַיַּנִּיחוּ בְּבֵית הַבָּמוֹת
אֲשֶׁר עָשׂוּ הַשֹּׁמְרֹנִים גּוֹי גּוֹי בְּעָרֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם
יֹשְׁבִים שָׁם׃

30 * וְאַנְשֵׁי בָבֶל עָשׂוּ אֶת־סֻכּוֹת בְּנוֹת וְאַנְשֵׁי־כוּת
עָשׂוּ אֶת־נֵרְגַל וְאַנְשֵׁי חֲמָת עָשׂוּ אֶת־אַשִׁימָא׃

31 * וְהָעַוִּים עָשׂוּ נִבְחַז וְאֶת־תַּרְתָּק וְהַסְפַרְוִים
שֹׂרְפִים אֶת־בְּנֵיהֶם בָּאֵשׁ לְאַדְרַמֶּלֶךְ וַעֲנַמֶּלֶךְ אֱלֹהֵי
סְפַרְוָיִם׃

32 * וַיִּהְיוּ יְרֵאִים אֶת־יְהוָה וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם מִקְצוֹתָם
כֹּהֲנֵי בָמוֹת וַיִּהְיוּ עֹשִׂים לָהֶם בְּבֵית הַבָּמוֹת׃

33 * אֶת־יְהוָה הָיוּ יְרֵאִים וְאֶת־אֱלֹהֵיהֶם הָיוּ עֹבְדִים
כְּמִשְׁפַּט הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־הָגְלוּ אֹתָם מִשָּׁם׃

34 * עַד הַיּוֹם הַזֶּה הֵם עֹשִׂים כַּמִּשְׁפָּטִים הָרִאשֹׁנִים
אֵינָם יְרֵאִים אֶת־יְהוָה וְאֵינָם עֹשִׂים כְּחֻקָּתָם
וּכְמִשְׁפָּטָם וּכְתוֹרָה וּכְמִצְוָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־
בְּנֵי יַעֲקֹב אֲשֶׁר־שָׂם שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל׃

35 * וַיִּכְרֹת יְהוָה אִתָּם בְּרִית וַיְצַוֵּם לֵאמֹר לֹא
תִירְאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְלֹא תִשְׁתַּחֲוּ לָהֶם וְלֹא
תַעַבְדוּם וְלֹא תִזְבְּחוּ לָהֶם׃

36 * כִּי אִם־אֶת־יְהוָה אֲשֶׁר הֶעֱלָה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם בְּכֹחַ גָּדוֹל וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה אֹתוֹ תִירָאוּ וְלוֹ
תִשְׁתַּחֲווּ וְלוֹ תִזְבָּחוּ׃

37 * וְאֶת־הַחֻקִּים וְאֶת־הַמִּשְׁפָּטִים וְהַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה
אֲשֶׁר כָּתַב לָכֶם תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת כָּל־הַיָּמִים וְלֹא
תִירְאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃

27 * Præcepit autem rex Assyriorum, dicens: Ducite illuc vnum de Sacerdotibus quos indè captiuos adduxistis, vt vadat & habitet cũ eis, & doceat eos legitima Dei
28 terræ. * Igitur cùm venisset vnus de sacerdotibus his qui captiui ducti fuerant de Samaria, habitauit in Bethel, & docebat eos quomodo colerent Dominum.

29 * Et vnaquæq; gens fabricata est deum suum. posueruntque eos in phanis excelsis quæ fecerant Samaritæ gens & gens in vrbibus suis in quibus habitabant.

30 * Viri enim Babylonij fecerũt Sochot-
F Benoth, viri autẽ Cutheni fecerunt Nergel, & viri de Emath fecerunt Asima.

31 * Porrò Euæi fecerunt Nebaan & Tachan. hi autem qui erant de Sapharuaim, comburebãt filios suos igni, Adramelech & Anamelech diis Sepharuaim:

32 * Et nihilominus colebant Dominum. Fecerunt autem sibi de nouissimis Sacerdotes excelsorum, & ponebãt eos in phanis sublimibus.

33 * Et cùm Dominum colerent, diis quoque suis seruiebant, iuxta consuetudinem gentiũ de quibus trãslati fuerant Samariã.

34 * Vsque in præsentem diem morem sequuntur antiquum: non timent Dominum, neque custodiunt ceremonias eius, atque iudicia, & legem & mandatũ quod præceperat Dominus filiis Iacob, quem
G cognominauit Israel:

35 * Et percusserat cum eis pactum, & mãdauerat eis, dicens: Nolite timere deos alienos, & non adoretis eos neque colatis eos, & non immoletis eis.

26 * Sed Dominum Deum vestrum, qui eduxit vos de terra Ægypti in fortitudine magna & in brachio extento, ipsum timete, & illum adorate, & ipsi immolate.

37 * Ceremonias quoq; & iudicia & legẽ & mandatum quod scripsit vobis, custodite, vt faciatis cunctis diebus, & non timeatis deos alienos:

תרגום יונתן

27 וּפַקִּיד מַלְכָּא דְאַחוֹר לְמֵימַר אוֹבִילוּ לְחַמָּן חַד מִן כַּהֲנַיָּא דְאַגְלֵיתִינוּן מִתַּמָּן וְיֵיזְלוּן וְיִתְבוּן תַּמָּן וְיַלְפִנוּן יַת דִּינָא דֶאֱלָהָא דְאַרְעָא׃

28 וַאֲתָא חַד מִכַּהֲנַיָּא דְאִתְגְּלִיאוּ מִשֹּׁמְרוֹן וִיתֵיב בְּבֵיתְאֵל וַהֲוָה מַלֵּיף יַהְהוֹן אֵכְדֵּין יִדְחֲלוּן מִן קֳדָם יְיָ׃

29 וַהֲווֹ עָבְדִין עַמָּא עַמָּא טַעֲוָתֵיהּ וְאַחֵיתוּ בְּבֵית בָּמְתָא דַּעֲבַדוּ שֹׁמְרוֹנָאֵי עַמָּא בְּקִרְוֵיהוֹן דְּאִינוּן יָתְבִין תַּמָּן׃

30 וֶאֱנָשֵׁי בָבֶל עֲבַדוּ יַת סֻכּוֹת בְּנוֹת וֶאֱנָשֵׁי חֲמָת עֲבַדוּ יַת נֵרְגַל וֶאֱנָשֵׁי אַשִׁימָה׃

31 וְעַוָּאֵי עֲבַדוּ נִבְחָז וְיַת תַּרְתָּק וֶאֱנָשֵׁי סְפַרְוַיִם מוֹקְדִין יַת בְּנֵיהוֹן בְּנוּרָא לְאַדְרַמֶּלֶךְ וַעֲנַמֶּלֶךְ טַעֲוָת סְפַרְוַיִם׃

32 וַהֲווֹ דָּחֲלִין מִן קֳדָם יְיָ וַעֲבַדוּ לְהוֹן מִקְצָתְהוֹן כּוּמְרֵי בָּמָתָא וַהֲווֹ עָבְדִין לְהוֹן בְּבֵית בָּמָתָא׃

33 מִן קֳדָם יְיָ הֲווֹ דָּחֲלִין וְיַת טַעֲוָתְהוֹן הֲווֹ פָּלְחִין כְּנִימּוֹסֵי עַמְמַיָּא דְאַגְלִיאוּ יָתְהוֹן מִתַּמָּן׃

34 עַד יוֹמָא הָדֵין אִינוּן עָבְדִין כְּנִימּוֹסֵי קַדְמָאֵי לֵיתֵיהוֹן דָּחֲלִין מִן קֳדָם יְיָ וְלֵיתֵנוּן עָבְדִין כִּגְזֵירָתְהוֹן וְכַדְחָזֵי לְהוֹן וּכְאוֹרָיְתָא וּכְתַפְקִידְתָּא דְפַקִּיד יְיָ יַת בְּנֵי יַעֲקֹב דְּשַׁוִּי שְׁמֵיהּ יִשְׂרָאֵל׃

35 וּגְזַר יְיָ עִמְּהוֹן קְיָם וּפַקְּדִינוּן לְמֵימַר לָא תִדְחֲלוּן מִטַּעֲוָת עַמְמַיָּא לָא תִסְגְּדוּן לְהוֹן וְלָא תְפַלְּחוּנוּן וְלָא תְּדַבְּחוּן לְהוֹן׃

36 אֱלָהֵן קֳדָם יְיָ דְּאַסִּיק יַתְכוֹן מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם בְּחֵיל רַב וּבְדְרַע מְרָמָם יָתֵיהּ תִּדְחֲלוּן וְקֳדָמוֹהִי תִסְגְּדוּן וְעַל מַדְבְּחֵיהּ תְּדַבְּחוּן׃

37 וְיַת קְיָמַיָּא וְיַת דִּינַיָּא וְאוֹרָיְתָא וְתַפְקִידְתָּא דְכָתַב לְכוֹן תִּיטְרוּן לְמֶעְבַּד כָּל יוֹמַיָּא וְלָא תְּדָחֲלוּן טַעֲוָת עַמְמַיָּא׃

* *Et præcepit rex Assyriorum, dicens: Du-* 27
cite illuc vnum sacerdotum quos transtuli de Samaria, & vadat & habitet ibi, & declarabit eis iudicium Dei terræ.

* *Et duxerunt vnum sacerdotum quos* 28
transtulerunt de Samaria; & sedit in Bethel. & erat sacerdos illuminans eos quomodo timerent Dominum.

* *Et erant facientes gens gens deos suos. et* 29
posuerũt eos in domibus excelsorum, quæ fecerunt Samaritæ gens gens in vrbibus suis in quibus habitabant in eis.

* *Et viri Babylonis fecerunt Socchoth Ba-* 30
noth, & viri Chuth fecerunt Nerigel, & viri Emath fecerunt Asima.

* *Et Euæi fecerunt Nibchaz & Tharthac;* 31
& Seppharuim comburebant in igne filios suos Adramelech Deo Seppharuim:

* *Et erant timentes Dominum. & fece-* 32
runt ex se Sacerdotes excelsorum de parte, & fecerunt sibi in domibus excelsorum.

* *Dominum ipsi timebant, & deos suos co-* 33
lebant, iuxta iudicium gentium, vnde transtulit eos indè.

* *Vsque in diem hanc sic faciebant iuxta* 34
iudicium eorum quod ab initio. non erant timentes Dominum, & non fecerunt iuxta iustificationes, & iudicia, & præcepta, & secundum legem quam præceperat Dominus filiis Jacob, cui imposuit nomen Israel:

* *Et pepigit Dominus cum eis fœdus; et man* 35
dauit eis, dicens: Non timebitis deos alienos, & non adorabitis eos, & non coletis eos, & non immolabitis eis:

* *Nisi Domino qui eduxit vos de terra Æ-* 36
gypti in fortitudine magna et in brachio excelso, eum timebitis, & eum adorabitis, & ei immolabitis:

* *Et iustificationes eius, & iudicia, &* 37
mandata, & legem quam scripsit vobis custodietis, vt faciatis omnibus diebus: & non timebitis deos alienos.

27 * καὶ ἐνετείλατο βασιλεὺς ἀσσυρίων λέγων, ἀπαγάγετε ἐκεῖ ἕνα τῶν ἱερέων ὧν ἀπῴκισα ἐκ Σαμαρείας, καὶ πορευθήτω καὶ καθικήτω ἐκεῖ, καὶ φωτιεῖ αὐτοῖς τὸ κρῖμα τοῦ θεοῦ τῆς γῆς.

28 * καὶ ἦγαγον ἕνα τῶν ἱερέων ὧν ἀπῴκισαν ἀπὸ σαμαρείας, καὶ ἐκάθισεν ἐν βαιθήλ. καὶ ἦν ὁ ἱερεὺς φωτίζων αὐτοῖς πῶς φοβηθῶσι τὸν κύριον.

29 * καὶ ἦσαν ποιοῦντες ἔθνος ἔθνος τοὺς θεοὺς αὐτῶν. καὶ ἔθηκαν αὐτοὺς ἐν οἴκοις τῶν ὑψηλῶν, ὧν ἐποίησαν Ⓐ Σαμαρεῖται ἔθνος ἔθνος ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν ἐν αἷς κατῴκουν ἐν αὐταῖς.

30 * καὶ Ⓐ ἄνδρες βαβυλῶνος ἐποίησαν τὸν σοχχὼθ βενώθ, καὶ ἄνδρες χουθ ἐποίησαν τὸν νηρεγέλ, καὶ ἄνδρες αἰμαθ ἐποίησαν τὸν ἀσιμά.

31 * καὶ Ⓐ εὐαῖοι ἐποίησαν τὸν νιβχὰζ καὶ τὸν θαρθάκ, καὶ Ⓐ σεπφαρυὶμ κατέκαιον ἐν πυρὶ τὰ τέκνα αὐτῶν τῷ ἀδραμέλεχ θεῷ σεπφαρυίμ.

32 * καὶ ἦσαν φοβούμενοι τὸν κύριον. καὶ ἐποίησαν ἐξ αὐτῶν ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν ἀπὸ μέρους, καὶ ἐποίησαν ἑαυτοῖς ἐν τοῖς οἴκοις τῶν ὑψηλῶν.

33 * τὸν κύριον αὐτοὶ ἐφοβοῦντο, καὶ τοῖς θεοῖς αὐτῶν ἐλάτρευον κατὰ τὸ κρῖμα τῶν ἐθνῶν, ὅθεν ἀπῴκισεν αὐτοὺς ἐκεῖθεν.

34 * ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης οὕτως ἐποίουν κατὰ τὸ κρῖμα αὐτῶν τὸ ἀπ' ἀρχῆς. οὐκ ἦσαν φοβούμενοι τὸν κύριον, καὶ οὐκ ἐποίησαν κατὰ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ κρίματα, καὶ τὰς ἐντολὰς καὶ κατὰ τὸν νόμον οὗ ἐνετείλατο κύριος τοῖς υἱοῖς ἰακώβ, ᾧ ἐπέθηκεν ὄνομα ἰσραήλ.

35 * καὶ διέθετο κύριος μετ' αὐτῶν διαθήκην. καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς λέγων, οὐ φοβηθήσεσθε θεοὺς ἑτέρους, καὶ οὐ προσκυνήσετε αὐτοῖς, καὶ οὐ λατρεύσετε αὐτοῖς, καὶ οὐ θύσετε αὐτοῖς.

26 * ὅτι ἀλλ' ἢ κύριος ὁ ἀναγαγὼν ὑμᾶς ἐκ γῆς αἰγύπτου ἐν ἰσχύϊ μεγάλῃ καὶ ἐν βραχίονι ὑψηλῷ, αὐτὸν φοβηθήσεσθε, καὶ αὐτῷ προσκυνήσετε, καὶ αὐτῷ θύσετε.

37 * καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ, καὶ τὰ κρίματα, καὶ τὰς ἐντολὰς, καὶ τὸν νόμον οὗ ἔγραψεν ὑμῖν φυλάξεσθε ποιεῖν πάσας τὰς ἡμέρας, καὶ οὐ φοβηθήσεσθε θεοὺς ἑτέρους.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

27 Et præcepit rex Athur, dicendo: Deducite illuc quendam de sacerdotibus quos migrare feci indè, & eant & sedeant ibi, & doceant illos iudicium Dei terræ. 28 Et venit vnus de sacerdotibus quos transtulerant ex Somron, & sedit in Beth-el, & docuit illos quomodo timerent à facie Domini. 29 Et fecerunt gentes singulæ idola sua, & reposuerunt in domo excelsorum quam fecerant Somronæi, gentes singulæ in vrbibus suis, in quibus ipsæ sedebant.

30 Et homines Babel fecerunt Szuchoth-Benoth, & homines Chuth fecerunt Nergal, & homines Hhamath fecerunt Asimah.

31 Et Ghiuæi fecerunt Nibhhaz & Tharthaq: & homines Szepharuaim comburebant filios suos igni, ipsi Adramelech, & Ghanamelech idolis Szepharuaim. 32 Et timuerunt à facie Domini, & fecerunt sibi ex parte eorum sacerdotes excelsorum, & sacrificauerunt illis in æde excelsorum. 33 A facie Domini timebant, & tamen idolis suis seruiebant, iuxta ritus gentium, vnde migrare fecerant eos. 34 Vsque ad diem hanc ipsi faciunt iuxta ritus antiquos, neque ipsi timent à facie Domini, neque faciunt iuxta statuta eorum: & cùm videbatur illis nec iuxta legem, nec iuxta præcepta quæ præcepit Dominus filiis Iaghakob cui imposuit nomen Israel.

35 Et pepigerat Dominus cum illis fœdus, & præceperat eis, dicendo: Non timebitis idola gentium, non adorabitis ea, & non coletis ea, neque sacrificabitis eis. 36 Sed Dominum qui eduxit vos de terra Ægypti in virtute magna & in brachio excelso, ipsum timebitis, & ante eum adorabitis, & super altare eius sacrificabitis.

37 Et statuta, & iudicia, & legem, & præceptum quæ scripsit vobis, custodietis, faciendo omnibus diebus: non timebitis idola populorum.

38 * וְהַבְּרִית אֲשֶׁר־כָּרַתִּי אִתְּכֶם לֹא תִשְׁכָּחוּ וְלֹא
תִירְאוּ אֱלֹהִים אֲחֵרִים׃
39 * כִּי אִם־אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם תִּירָאוּ וְהוּא יַצִּיל
אֶתְכֶם מִיַּד כָּל־אֹיְבֵיכֶם׃
40 * וְלֹא שָׁמְעוּ כִּי אִם־כְּמִשְׁפָּטָם הָרִאשׁוֹן הֵם
עֹשִׂים׃
41 * וַיִּהְיוּ הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה יְרֵאִים אֶת־יְהוָה
וְאֶת־פְּסִילֵיהֶם הָיוּ עֹבְדִים גַּם־בְּנֵיהֶם וּבְנֵי
בְנֵיהֶם כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבֹתָם הֵם עֹשִׂים עַד הַיּוֹם
הַזֶּה׃

יח

1 * וַיְהִי בִּשְׁנַת שָׁלֹשׁ לְהוֹשֵׁעַ בֶּן־אֵלָה מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל מָלַךְ חִזְקִיָּה בֶן־אָחָז מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
2 * בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה הָיָה בְמָלְכוֹ וְעֶשְׂרִים
וְתֵשַׁע שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ אֲבִי
בַת־זְכַרְיָהוּ׃
3 * וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה
דָּוִד אָבִיו׃
4 * הוּא הֵסִיר אֶת־הַבָּמוֹת וְשִׁבַּר אֶת־הַמַּצֵּבֹת
וְכָרַת אֶת־הָאֲשֵׁרָה וְכִתַּת נְחַשׁ הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר
עָשָׂה מֹשֶׁה כִּי עַד־הַיָּמִים הָהֵמָּה הָיוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
מְקַטְּרִים לוֹ וַיִּקְרָא־לוֹ נְחֻשְׁתָּן׃
5 * בַּיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּטָח וְאַחֲרָיו לֹא־הָיָה
כְמֹהוּ בְּכֹל מַלְכֵי יְהוּדָה וַאֲשֶׁר הָיוּ לְפָנָיו׃
6 * וַיִּדְבַּק בַּיהוָה לֹא־סָר מֵאַחֲרָיו וַיִּשְׁמֹר מִצְוֹתָיו
אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃
7 * וַיְהִי יְהוָה עִמּוֹ בְּכֹל אֲשֶׁר־יֵצֵא יַשְׂכִּיל וַיִּמְרֹד
בְּמֶלֶךְ־אַשּׁוּר וְלֹא עֲבָדוֹ׃
8 * הוּא הִכָּה אֶת־פְּלִשְׁתִּים עַד־עַזָּה וְאֶת־
גְּבוּלֶיהָ מִמִּגְדַּל נוֹצְרִים עַד־עִיר מִבְצָר׃

38 * Et pactum quod percussit vobiscum nolite obliuisci, nec colatis deos alienos.
39 * Sed Dominum Deum vestrum timete, & ipse eruet vos de manu omnium inimicorum vestrorum.
40 * Illi verò non audierunt, sed iuxta cõsuetudinem suam pristinam perpetrabant.
41 * Fuerunt igitur gentes istæ timentes quidem Dominum, sed nihilominus & idolis suis seruientes. nam filij eorum & nepotes, sicut fecerunt patres sui, ita faciunt vsque in præsentem diem.

CAP. XVIII.

1 ANno tertio Osee filij Hela regis Israel, regnauit Ezechias filius Achaz regis Iuda. 2.Pa.29 c.
2 * Viginti quinque annorum erat cùm regnare cœpisset, & viginti nouem annis regnauit in Ierusalem. nomen matris eius Abisa filia Zachariæ.
3 * Fecitque quod erat bonum corã Domino, iuxta omnia quæ fecerat Dauid pater eius.
4 * Ipse dissipauit excelsa, & contriuit statuas, & succidit lucos, confregitq; serpentem æneum quem fecerat Moyses. Siquidem vsque ad illud tempus filij Israel adolebant ei incensum. Vocauitque nomen eius Nohestan.
5 * Et in Domino Deo Israel sperauit. Itaque post eum non fuit similis ei de cunctis regibus Iuda, sed neque in his qui ante eum fuerunt.
6 * Et adhæsit Domino, & non recessit à vestigiis eius, fecitque mandata eius quæ præceperat Dominus Moysi.
7 * Vnde & erat Dominus cum eo, & in cunctis ad quæ procedebat, sapienter se agebat. Rebellauit quoque contra regẽ Assyriorum, & non seruiuit ei.
8 * Ipse percussit Philistæos vsque ad Gazam, & omnes terminos eorum, à turre custodum, vsque ad ciuitatem munitam.

תרגום יונתן

38 וּקְיָמָא דִּגְזֵרִית עִמְּכוֹן לָא תִתְנַשְׁוּן וְלָא תִדְחֲלוּן טַעֲוָן עַמְמַיָּא׃
39 אֱלָהִין קַדָּם יְיָ אֱלָהֲכוֹן תִּדְחֲלוּן וְהוּא יְשֵׁיזֵיב יַתְכוֹן מִיַּד כָּל בַּעֲלֵי דְבָבֵיכוֹן׃
40 וְלָא קַבִּילוּ אֱלָהֵין בְּנִימוּסֵיהוֹן קַדְמָאֵי אִינוּן עָבְדִין׃
41 וַהֲווֹ עַמְמַיָּא הָאִילֵּין דָּחֲלִין מִן קָדָם יְיָ וְיַת צַלְמַנֵיהוֹן הֲווֹ פָלְחִין וְאַף בְּנֵיהוֹן וּבְנֵי בְנֵיהוֹן כְּמָה דַּעֲבָדוּ אֲבָהָתְהוֹן אִינוּן עָבְדִין עַד יוֹמָא הָדֵין׃

יח

1 וַהֲוָה בְּשַׁתָּא תְּלִיתָאָה לְהוֹשֵׁעַ בַּר אֵלָה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל מְלַךְ חִזְקִיָּה בַּר אָחָז מַלְכָּא שִׁיבְטָא דְבֵית יְהוּדָה׃
2 בַּר עֶשְׂרִין וְחַמֵּשׁ שְׁנִין הֲוָה כַּד מְלַךְ וְעֶשְׂרִין וְתֵשַׁע שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְשׁוּם אִמֵּיהּ אֲבִי בַּת זְכַרְיָה׃
3 וַעֲבַד דְכָשֵׁר קֳדָם יְיָ כְּכֹל דַּעֲבַד דָּוִד אֲבוּהִי׃
4 הוּא אַעְדִּי יַת בָּמָתָא וְחַבַּר יַת קָמָתָא וְקַצִּץ יַת אֲשֵׁירְתָּא וּפְסַק יַת חֱיוְיָא דִנְחָשָׁא דַּעֲבַד מֹשֶׁה אֲרֵי עַד יוֹמַיָּא הָאִינוּן הֲוֹו בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מַסְקִין בּוּסְמִין לֵיהּ וַהֲוֹו קָרֵן לֵיהּ נְחוּשְׁתָּן׃
5 בְּמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אִתְרְחִיץ וּבְתָרוֹהִי לָא הֲוָה כְוָתֵיהּ בְּכָל מַלְכַיָּא דְבֵית יְהוּדָה וְדַהֲווֹ קֳדָמוֹהִי׃
6 וְאִדְבַּק בְּדַחֲלְתָּא דַיְיָ לָא סְטָא מִבָּתַר וּנְטַר פִּקּוּדוֹהִי דְפַקִּיד יְיָ יַת מֹשֶׁה׃
7 וַהֲוָה מֵימְרָא דַיְיָ בְּסַעֲדֵיהּ בְּכָל אֲתַר דְּנָפַק סַצְלַח וּמְרַד בְּמַלְכָּא דַאתּוּר וְלָא פָלְחֵיהּ׃
8 הוּא קְטַל יַת פְּלִשְׁתָּאֵי עַד עַזָּה וְיַת תְּחוּמָהָא מִמִּגְדַּל תְּקוֹף עַד קִרְוִין דְּרִיכָן׃

* *Et pactum quod pepigit vobiscum non* 38
obliuiscemini, & non timebitis deos alienos:
* *Nisi Dominum Deum vestrum eum ti-* 39
mebitis, & ipse eruet vos de manu omnium
inimicorum vestrorum.
* *Et non audierunt, nisi in iustificationibus* 40
suis primis ipsi perpetrabant.
* *Et fuerunt gentes istæ timentes Domi-* 41
num, & sculptilibus suis seruiebant. etiam fi-
lij eorum & filij filiorum eorum, sicut fece-
runt patres eorum, ipsi faciunt vsque in diem
hanc.

CAP. XVIII.

ET *factum est in anno tertio Osee filij Hela* 1
regis Israel, regnauit Ezechias filius Achaz
regis Iuda.
* *Filius viginti et quinq; annorum erat cùm* 2
regnaret ipse: & viginti & nouem annis re-
gnauit in Hierusalem. & nomen matris eius
Abi filia Zachariæ.
* *Et fecit rectum Ezechias coram Domi-* 3
no, iuxta omnia quæcunque fecit Dauid pater
eius.
* *Ipse abstulit excelsa, & contriuit statuas,* 4
& lucos succidit. & concidit Ezechias serpen
tem æneum, quem fecit Moyses: quia vsque
ad dies illos fuerunt filij Israel adolentes incen-
sum ei: & vocauerunt eum, Æneum.
* *In Domino Deo Israel sperauit. non fuit* 5
post eum similis ipsi in regibus Iuda, & in his
qui fuerunt ante eum.
* *Et adhæsit Domino, non recessit à tergo* 6
eius, & custodiuit mandata eius quæ præcepe-
rat Dominus Moysi.
* *Et erat Dominus cum eo: in omnibus quæ* 7
fecit intellexit. Et rebellauit contra regem As-
syriorum, & non seruiuit ei.
* *Ipse percussit Philistæos vsque ad Ga-* 8
zam & vsque ad terminum eius à turre custo-
dum & vsque ad ciuitatem munitam.

38 * καὶ τὴν διαθήκην ἣν ἔθετο μετ' ὑμῶν οὐκ ἐπιλήσεσθε, καὶ οὐ φοβηθήσεσθε θεοὺς ἑτέρους·
39 * ὅτι ἀλλ' ἢ κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν αὐτὸν φοβηθήσεσθε, καὶ αὐτὸς ἐξελεῖται ὑμᾶς ἐκ χειρὸς πάντων τῶν ἐχθρῶν ὑμῶν·
40 * καὶ οὐκ ἤκουσαν ἀλλ' ἢ ἐν τοῖς δικαιώμασιν αὐτῶν τοῖς πρώτοις αὐτοὶ ἐποίουν.
41 * καὶ ἦσαν τὰ ἔθνη ταῦτα φοβούμενοι τὸν κύριον, καὶ τοῖς γλυπτοῖς αὐτῶν ἐδούλευον. καί γε ὁ υἱὸς αὐτῶν καὶ ὁ υἱὸς τῶν υἱῶν αὐτῶν καθὼς ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτῶν αὐτοὶ ποιοῦσιν ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

ιή.

1 * Καὶ ἐγένετο ἐν ἔτει τρίτῳ τοῦ ὠσηὲ υἱοῦ ηλᾶ βασιλέως ἰσραὴλ, ἐβασίλευσεν ἐζεκίας υἱὸς ἄχαζ βασιλέως ἰούδα·
2 * υἱὸς εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἦν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ εἴκοσι καὶ ἐννέα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἰερουζαλήμ· καὶ ὄνομα τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἀβὶ θυγάτηρ ζαχαρίου.
3 * καὶ ἐποίησε τὸ εὐθὲς ἐζεκίας ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.
4 * αὐτὸς ἐξῆρε τὰ ὑψηλά, καὶ συνέτριψε τὰς στήλας καὶ τὰ ἄλση ἐξέκοψε. καὶ συνέκοψεν ἐζεκίας τὸν ὄφιν τὸν χαλκοῦν, ὃν ἐποίησε μωυσῆς, ὅτι ἕως τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ἦσαν υἱοὶ ἰσραὴλ θυμιῶντες αὐτῷ, καὶ ἐκάλεσαν αὐτὸν νεεσθάν.
5 * ἐν κυρίῳ θεῷ ἰσραὴλ ἤλπισεν. οὐκ ἐγένετο μετ' αὐτὸν ὅμοιος αὐτῷ ἐν τοῖς βασιλεῦσιν ἰούδα, καὶ ἐν τοῖς γενομένοις ἔμπροσθεν αὐτοῦ.
6 * καὶ ἐκολλήθη τῷ κυρίῳ, οὐκ ἀπέστη ἀπὸ ὄπισθεν αὐτοῦ, καὶ ἐφύλαξε τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ὅσας ἐνετείλατο κύριος τῷ μωυσῆ·
7 * καὶ ἦν κύριος μετ' αὐτοῦ, ἐν πᾶσιν οἷς ἐποίησε συνῆκεν. καὶ ἠθέτησεν ἐν τῷ βασιλεῖ ἀσσυρίων, καὶ οὐκ ἐδούλευσεν αὐτῷ.
8 * αὐτὸς ἐπάταξε τοὺς ἀλλοφύλους ἕως γάζης καὶ ἕως ὁρίου αὐτῆς ἀπὸ πύργου φυλασσόντων καὶ ἕως πόλεως ὀχυρᾶς.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

38 Et pactum quod pepigi vobiscum non obliuiscemini, nec timebitis Errores gentium.
39 Sed Dominum Deum vestrum timebitis, & ipse liberabit vos de manu omnium auctorum inimicitiarum vestrarum.
40 Et non obsequuti sunt, sed iuxta ritus suos antiquos illi faciebant.
41 Et gentes istæ timuerunt à facie Domini, & tamen simulacris suis seruierunt, & etiam filij eorum & filij filiorum eorum, sicut fecerant patres eorum, sic illi faciunt vsque ad diem hanc.

CAP. XVIII.

ET fuit anno tertio Hoseagh filij Elah regis Israel, regnauit Hhizkiah filius Ahhaz regis tribus domus Iehudah.
2 Filius viginti & quinque annorum erat quando regnauit: & viginti & nouem annis regnauit in Ierusalem. & nomen matris eius Abi filia Zechariah.
3 Et fecit quod rectum erat ante Dominum, secundùm omnia quæ fecit Dauid pater eius:
4 Ipse abstulit excelsa, & fregit statuas, & succidit lucos, & rupit serpentem æreum quem fecerat Moseh: quia vsque ad dies illos filij Israel adolebant aromata ei. & vocabant illum, Nehhustan.
5 In dicto Domini Dei Israel confisus est: & post eum non fuit sicut ille in omnibus regibus domus Iehudah, & in eis qui fuerunt ante eum.
6 Et adhæsit timori Domini: non declinauit à cultu eius, sed custodiuit præcepta eius quæ præceperat Dominus Mosi.
7 Et fuit dictum Domini in auxilium eius: in omni loco quo exibat, prosperabat. & rebellauit in regem Athur, & non seruiuit illi.
8 Ipse occidit Pelisthæos vsque ad Ghaza & terminos eius, à turri valida vsque ad vrbes munitas.

9 * וַיְהִי בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית לַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ הִיא הַשָּׁנָה
הַשְּׁבִיעִית לְהוֹשֵׁעַ בֶּן־אֵלָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל עָלָה
שַׁלְמַנְאֶסֶר מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עַל־שֹׁמְרוֹן וַיָּצַר עָלֶיהָ׃
10 * וַיִּלְכְּדָהּ מִקְצֵה שָׁלֹשׁ שָׁנִים בִּשְׁנַת־שֵׁשׁ לְחִזְקִיָּהוּ
הִיא שְׁנַת־תֵּשַׁע לְהוֹשֵׁעַ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל נִלְכְּדָה
שֹׁמְרוֹן׃ 11 * וַיֶּגֶל מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אֶת־יִשְׂרָאֵל אַשּׁוּרָה
וַיַּנְחֵם בַּחֲלַח וּבְחָבוֹר נְהַר גּוֹזָן וְעָרֵי מָדָי׃
12 * עַל אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם
וַיַּעַבְרוּ אֶת־בְּרִיתוֹ אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד
יְהוָה וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא עָשׂוּ׃
13 * וּבְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ עָלָה
סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עַל כָּל־עָרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת
וַיִּתְפְּשֵׂם׃
14 * וַיִּשְׁלַח חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־מֶלֶךְ־אַשּׁוּר
לָכִישָׁה לֵאמֹר חָטָאתִי שׁוּב מֵעָלָי אֵת אֲשֶׁר־תִּתֵּן
עָלַי אֶשָּׂא וַיָּשֶׁת מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עַל־חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה
שְׁלֹשׁ מֵאוֹת כִּכַּר־כֶּסֶף וּשְׁלֹשִׁים כִּכַּר זָהָב׃
15 * וַיִּתֵּן חִזְקִיָּהוּ אֶת־כָּל־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בֵּית־יְהוָה
וּבְאוֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ׃
16 * בָּעֵת הַהִיא קִצַּץ חִזְקִיָּהוּ אֶת־דַּלְתוֹת הֵיכַל יְהוָה
וְאֶת־הָאֲמָנוֹת אֲשֶׁר צִפָּה חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּתְּנֵם
לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
17 * וַיִּשְׁלַח מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אֶת־תַּרְתָּן וְאֶת־רַב־סָרִיס
וְאֶת־רַב־שָׁקֵה מִן־לָכִישׁ אֶל־הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ בְּחֵיל
כָּבֵד יְרוּשָׁלִַם וַיַּעֲלוּ וַיָּבֹאוּ יְרוּשָׁלִַם וַיַּעֲלוּ וַיָּבֹאוּ
וַיַּעֲמֹדוּ בְּתְעָלַת הַבְּרֵכָה הָעֶלְיוֹנָה אֲשֶׁר בִּמְסִלַּת
שְׂדֵה כוֹבֵס׃
18 * וַיִּקְרְאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֵּצֵא אֲלֵיהֶם אֶלְיָקִים בֶּן־
חִלְקִיָּהוּ אֲשֶׁר עַל־הַבָּיִת וְשֶׁבְנָה הַסֹּפֵר וְיוֹאָח בֶּן־
אָסָף הַמַּזְכִּיר׃

9 * Anno quarto regis Ezechiæ, qui erat annus septimus Osee filij Hela regis Israel, C ascendit Salmanasar rex Assyriorum Samariam, & oppugnauit eam,
10 * Et cepit. nam post annos tres anno sexto Ezechiæ, id est, nono anno Osee regis Israel, capta est Samaria:
11 * Et transtulit rex Assyriorum Israel in Assyrios, collocauitque eos in Hayla, & in Abor fluuiis Gozan in ciuitatibus Medorum:
12 * Quia non audierunt vocem Domini Dei sui, sed prætergressi sunt pactum eius. omnia quæ præceperat Moyses seruus Domini, non audierunt, neque fecerunt.
13 * Anno quartodecimo regis Ezechiæ ascendit Sennacherib rex Assyriorum ad vniuersas ciuitates Iuda munitas, & cepit eas. 2.Par. 32.1. Esa. 36.1
14 * Tunc misit Ezechias rex Iuda nuncios ad regem Assyriorum in Lachis, dicens: Peccaui. Recede à me, & omne quod imposueris mihi, feram. Indixit itaque rex D Assyriorum Ezechiæ regi Iudæ trecenta talenta argenti, & triginta talenta auri.
15 * Deditque Ezechias omne argentum quod repertum fuerat in domo Domini, & in thesauris regis.
16 * In tempore illo confregit Ezechias valuas templi Domini, & laminas auri quas ipse affixerat, & dedit eas regi Assyriorum.
17 * Misit autem rex Assyriorum Tarthan & Rapsaris, & Rapsacen de Lachis ad regem Ezechiam cum manu valida Ierusalem. qui cùm ascendissent, venerunt Ierusalem, & steterunt iuxta aquæ-ductum piscinæ superioris, quę est in via Agri fullonis:
18 * Vocauerunt que regem. egressus est autem ad eos Eliachim filius Helchię prępositus domus, & Sobna scriba, & Ioahe filius Asaph à commentariis:

תרגום יונתן

9 וַהֲוָה בְּשַׁתָּא רְבִיעָיְתָא לְמַלְכָּא חִזְקִיָּה הִיא שַׁתָּא שְׁבִיעָיְתָא לְהוֹשֵׁעַ בַּר אֵלָה מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל סְלִיק שַׁלְמַנְאֶסֶר מַלְכָּא דְאַתּוּר עַל שֹׁמְרוֹן
וְצַר עֲלָהּ׃ 10 וּכְבַשׁוּהָ מִסּוֹף תְּלָת שְׁנִין בְּשַׁתָּא שִׁית לְחִזְקִיָּה הִיא שַׁתָּא תְּשַׁע לְהוֹשֵׁעַ מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל אִתְכְּבִישַׁת שֹׁמְרוֹן׃
11 וְאַגְלִי מַלְכָּא דְאַתּוּר יַת יִשְׂרָאֵל לְאַתּוּר וַאֲשָׁרִינוּן בְּחָלַח וּבְחָבוֹר נְהַר גּוֹזָן וְקִרְוֵי מָדָי׃
12 עַל דְּלָא קַבִּילוּ לְמֵימְרָא דַיְיָ אֱלָהֲהוֹן וַעֲבָרוּ יַת קְיָמֵיהּ וְלָא קַבִּילוּ לְמֵימְרַיָּא וְלָא עַבְדוּ רְעוּתֵיהּ׃
13 וּבְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שְׁנִין לְמַלְכָּא חִזְקִיָּה סְלִיק סַנְחֵרִיב מַלְכָּא דְאַתּוּר עַל כָּל קִרְוַיָּא דְיְהוּדָה כְּרִיכְתָּא וְאַתְּדִינוּן׃
14 וּשְׁלַח חִזְקִיָּה מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה לְוַת מַלְכָּא דְאַתּוּר לְלָכִישׁ לְמֵימַר חָבֵית אִסְתַּלַּק מִנִּי יַת דְּתַרְמֵי עֲלַי אֶקַבֵּל וּרְמָא מַלְכָּא
דְאַתּוּר עַל חִזְקִיָּה מֶלֶךְ שִׁבְטָא דְבֵית יְהוּדָה חֲלַת מְאָה כִּכְּרִין דְּכַסְפָּא וּתְלָתִין כִּכְּרִין דְּדָהֲב׃
15 וְיָהַב חִזְקִיָּה יַת כָּל כַּסְפָּא דְאִשְׁתְּכַח בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וּבְגִנְזֵי בֵּית מַלְכָּא׃
16 בְּעִידָנָא הַהִיא קַלִּיף חִזְקִיָּה יַת דָּשֵׁי הֵיכְלָא דַיְיָ וְיַת סְקוֹפָתָא דַחֲפֵי חִזְקִיָּה מַלְכָּא דְבֵית יְהוּדָה וְיַהֲבִינוּן לְמַלְכָּא דְאַתּוּר׃
17 וּשְׁלַח מַלְכָּא דְאַתּוּר יַת תַּרְתָּן וְיַת רַב סָרִיס וְיַת רַב שָׁקֵה מִן לָכִישׁ לְוַת מַלְכָּא חִזְקִיָּה בְּמַשְׁרְיָן סַגִּיאָן לִירוּשְׁלֵם וְסָלִיקוּ וַאֲתוֹ
לִירוּשְׁלֵם וְסָלִיקוּ וַאֲתוֹ וְקָמוּ בְּמֵזִיקַת בְּרֵיכְתָּא עִילָּיְתָא דִי בְּכֵבֵשׁ חֲקַל מַשְׁטַח קַצְרַיָּא׃
18 וּקְרוֹ לְמַלְכָּא וּנְפַק לְוָתְהוֹן אֶלְיָקִים בַּר חִלְקִיָּה דְּמִמְנָא עַל בֵּיתָא וְשֶׁבְנָה סַפְרָא וְיוֹאָח בַּר אָסָף דְּמַמְנָא עַל דָּכְרָנַיָּא׃

* *Et factum est in anno quarto regnante Ezechia, ipse annus septimus Osee filio Hela regi Israel, ascendit Salmanasar rex Assyriorum contra Samariam, & obsidebat eam,*

9 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ βασιλεύοντος ἐζεκίου, αὐτὸς ἐνιαυτὸς ἕβδομος τῷ ὡσηὲ υἱῷ ηλα βασιλεῖ ἰσραήλ, ἀνέβη Σαλμανασὰρ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ Σαμάρειαν, καὶ ἐπολιόρκει αὐτήν,

* *Et cepit eam in fine trium annorũ. in anno sexto Ezechiæ, ipse annus nonus Osee regi Israel, capta est Samaria.*

10 * καὶ κατελάβετο αὐτὴν εἰς τέλος τριῶν ἐτῶν. ἐν ἔτει ἕκτῳ τοῦ ἐζεκίου, αὐτὸς ἐνιαυτὸς ἐννάτος τῷ ὡσηὲ βασιλεῖ ἰσραήλ, συνελήφθη Σαμάρεια.

* *Et transtulit rex Assyriorum Samariam in Assyrios, & collocauit eos in Elaa, et in Habor fluuiis Gozan, & in terminis Medorum:*

11 * καὶ ἀπῴκισε βασιλεὺς ἀσσυρίων τὴν Σαμάρειαν εἰς ἀσσυρίους, καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν ἐλαὰ καὶ ἐν ἀβὼρ ποταμοῖς γοζὰν καὶ ἐν ὄρεσι μήδων·

* *Eo quòd non audierunt vocem Domini Dei sui, & prætergressi sunt pactum eius, omnia quæcunque præcepit Moyses seruus Domini, & non audierunt & non fecerunt.*

12 * διότι ὧν οὐκ ἤκουσαν τῆς φωνῆς κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτῶν, καὶ παρέβησαν τὴν διαθήκην αὐτοῦ, πάντα ὅσα ἐνετείλατο μωυσῆς ὁ δοῦλος κυρίου, καὶ οὐκ ἤκουσαν οὐδὲ ἐποίησαν.

* *Et in quartodecimo anno regis Ezechiæ, ascendit Sennacherib rex Assyriorum in ciuitates Iuda munitas, & cepit eas.*

13 * καὶ ἐν τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ ἔτει βασιλέως ἐζεκίου ἀνέβη Σενναχηρὶβ βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ τὰς πόλεις ἰούδα τὰς ὀχυρὰς, καὶ συνέλαβεν αὐτάς.

* *Et misit Ezechias rex Iuda nuncios ad regem Assyriorum in Lachis, dicens: Peccaui. recede à me: & quæcunque imposueris super me, feram. Et iniecit rex Assyriorum super Ezechiam regem Iuda trecenta talenta argenti & triginta talenta auri.*

14 * καὶ ἀπέστειλεν ἐζεκίας βασιλεὺς ἰούδα ἀγγέλους πρὸς τὸν βασιλέα τῶν ἀσσυρίων εἰς λάχις λέγων, ἥμαρτηκα· ἀποστράφηθι ἀπ' ἐμοῦ. καὶ ὅσα ἐὰν ἐπιθῇς ἐπ' ἐμὲ βαστάσω. καὶ ἐπέβαλε βασιλεὺς ἀσσυρίων ἐπὶ ἐζεκίαν βασιλέα ἰούδα, τριακόσια τάλαντα ἀργυρίου, καὶ τριάκοντα τάλαντα χρυσίου.

* *Et dedit Ezechias omne argentum quod repertum fuerat in domo Domini, & in thesauris domus regis.*

15 * καὶ ἔδωκεν ἐζεκίας πᾶν τὸ ἀργύριον τὸ εὑρεθὲν ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἐν θησαυροῖς οἴκου τοῦ βασιλέως.

* *In tempore illo confregit Ezechias rex Iuda valuas templi Domini & quæ firmata erant quæ deaurauit Ezechias rex Iuda, & dedit ea regi Assyriorum.*

16 * ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ κατέκοψεν ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς ἰούδα τὰς θύρας τοῦ ναοῦ κυρίου, καὶ τὰ ἐσπεσυγμένα ἃ ἐχρύσωσεν ἐζεκίας βασιλεὺς ἰούδα. καὶ ἔδωκεν αὐτὰ τῷ βασιλεῖ ἀσσυρίων.

* *Et misit rex Assyriorum Thartan, & Rapsaris, & Rapsacem de Lachis ad regem Ezechiam in exercitu graui in Hierusalem, & ascenderunt & venerunt in Hierusalem, & steterunt in aquæ-ductu superioris piscinæ, quæ est in via Agri fullonis.*

17 * καὶ ἐπέστειλε βασιλεὺς ἀσσυρίων τὸν θαρθὰν καὶ τὸν ραψαρὶς καὶ τὸν ραψάκην ἐκ λάχις πρὸς τὸν βασιλέα ἐζεκίαν ἐν δυνάμει βαρείᾳ εἰς ιερουσαλήμ, καὶ ἀνέβησαν καὶ ἦλθον εἰς ιερουσαλήμ, καὶ ἔστησαν ἐν τῷ ὑδραγωγῷ τῆς κώπης τῆς ἄνω κολυμβήθρας, ἥ ἐστιν ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἀγροῦ τοῦ γναφέως.

* *Et clamauerunt ad Ezechiam. & egressus est ad eos Eliacim filius Chelciæ præpositus domus, & Sobnas scriba, & Joach filius Asaph à commentariis.*

18 * καὶ ἐβόησαν πρὸς ἐζεκίαν, καὶ ἐξῆλθε πρὸς αὐτοὺς ελιακιμ υἱὸς χελκίου ὁ οἰκονόμος, καὶ σωβνὰς ὁ γραμματεύς, καὶ ιωαχ υἱὸς ασαφ ὁ ὑπομιμνήσκων.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et fuit anno quarto regis Hhizkiah (ipse est annus septimus Hhoseagh filij Elah regis Israel) ascendit Salmanesser rex Athur contra Somron, & obsedit eam. 10 Et subegerunt illam in fine trium annorum: anno sexto Hhizkiah (ipse est annus nonus Hhoseagh regis Israel) subacta est Somron. 11 Et migrare fecit rex Athur Israel in Athur, & collocauit illos in Hhalahh & in Hhabor fluuio Gozan & vrbibus Madai. 12 Eo quòd non audierunt dicto Domini Dei sui, sed transgressi sunt pactum eius, omnia quæ præceperat Moseh famulus Domini, & non audierunt dicto eius, nec fecerunt voluntatem eius.

13 Et quartodecimo anno regis Hhizkiah ascendit Szanherib rex Athur contra omnes vrbes domus Iehudah munitas, & cepit eas.

14 Et misit Hhizkiah rex tribus domus Iehudah ad regem Athur in Lachis, dicendo: Peccaui. ascende à me: quod imposueris mihi, suscipiam. & imposuit rex Athur Hhizkiah regi tribus domus Iehudah trecenta talenta argenti, & triginta talenta auri.

15 Et dedit Hhizkiah omne argentum quod inuentum est in domo sanctuarij Domini & in thesauris domus regis.

16 In tempore illo abrasit Hhizkiah portas templi Domini, & limina eius quæ obduxerat Hhizkiah rex tribus domus Iehudah, & dedit illa regi Athur.

17 Et misit rex Athur Thartan & Rab-zzarizz, & Rabsakeh ex Lachis ad regem Hhizkiah cum copiis multis in Ierusalē: & ascenderūt & venerunt in Ierusalē: ascenderunt, inquā, & venerunt & steterunt in aquę ductu piscinæ superioris, quæ est in via agri extensionis fullonum.

18 Et vocauerunt regem. & exiuit ad eos Eliakim filius Hhilkiah, qui præpositus erat super domum, & Sebna scriba, & Ioahh filius Azzaph qui præpositus erat super monimenta.

19 * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם רַבְשָׁקֵה אִמְרוּ־נָא אֶל־חִזְקִיָּהוּ
כֹּה־אָמַר הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אַשּׁוּר מָה הַבִּטָּחוֹן
הַזֶּה אֲשֶׁר בָּטָחְתָּ׃
20 * אָמַרְתָּ אַךְ־דְּבַר שְׂפָתַיִם עֵצָה וּגְבוּרָה לַמִּלְחָמָה
עַתָּה עַל־מִי בָטַחְתָּ כִּי מָרַדְתָּ בִּי׃
21 * עַתָּה הִנֵּה בָטַחְתָּ לְךָ עַל־מִשְׁעֶנֶת הַקָּנֶה הָרָצוּץ
הַזֶּה עַל־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִסָּמֵךְ אִישׁ עָלָיו וּבָא בְכַפּוֹ
וּנְקָבָה כֵּן פַּרְעֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם לְכָל־הַבֹּטְחִים
עָלָיו׃
22 * וְכִי־תֹאמְרוּן אֵלַי אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בָטָחְנוּ
הֲלוֹא־הוּא אֲשֶׁר הֵסִיר חִזְקִיָּהוּ אֶת־בָּמֹתָיו וְאֶת־
מִזְבְּחֹתָיו וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַם לִפְנֵי הַמִּזְבֵּחַ
הַזֶּה תִּשְׁתַּחֲווּ בִּירוּשָׁלָם׃
23 * וְעַתָּה הִתְעָרֶב נָא אֶת־אֲדֹנִי אֶת־מֶלֶךְ אַשּׁוּר
וְאֶתְּנָה לְךָ אַלְפַּיִם סוּסִים אִם־תּוּכַל לָתֶת לְךָ
רֹכְבִים עֲלֵיהֶם׃
24 * וְאֵיךְ תָּשִׁיב אֶת פְּנֵי פַחַת אַחַד עַבְדֵי אֲדֹנִי
הַקְּטַנִּים וַתִּבְטַח לְךָ עַל־מִצְרַיִם לְרֶכֶב וּלְפָרָשִׁים׃
25 * עַתָּה הֲמִבַּלְעֲדֵי יְהוָה עָלִיתִי עַל־הַמָּקוֹם
הַזֶּה לְהַשְׁחִתוֹ יְהוָה אָמַר אֵלַי עֲלֵה עַל־הָאָרֶץ
הַזֹּאת וְהַשְׁחִיתָהּ׃
26 * וַיֹּאמֶר אֶלְיָקִים בֶּן־חִלְקִיָּהוּ וְשֶׁבְנָה וְיוֹאָח אֶל־
רַבְשָׁקֵה דַּבֶּר־נָא אֶל־עֲבָדֶיךָ אֲרָמִית כִּי שֹׁמְעִים
אֲנָחְנוּ וְאַל־תְּדַבֵּר עִמָּנוּ יְהוּדִית בְּאָזְנֵי הָעָם אֲשֶׁר
עַל־הַחֹמָה׃
27 * וַיֹּאמֶר אֲלֵיהֶם רַבְשָׁקֵה הַעַל אֲדֹנֶיךָ
וְאֵלֶיךָ שְׁלָחַנִי אֲדֹנִי לְדַבֵּר אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
הֲלֹא עַל־הָאֲנָשִׁים הַיֹּשְׁבִים עַל־הַחֹמָה
לֶאֱכֹל אֶת־חֹרֵיהֶם וְלִשְׁתּוֹת אֶת־שֵׁינֵיהֶם
עִמָּכֶם׃

19 * Dixitque ad eos Rapsaces: Loquimini Ezechiæ: Hæc dicit rex magnus rex Assyriorum; Quæ est ista fiducia qua niteris?
20 * Forsitan inisti consilium, vt præpares te ad prœlium. in quo confidis, vt audeas E rebellare?
21 * An speras in baculo arundineo atque confracto Ægypto? super quem si incubuerit homo, comminutus ingredietur manum eius, & perforabit eã. sic est Pharao rex Ægypti omnibus qui confidunt in se.
22 * Quòd si dixeritis mihi: In Domino Deo nostro habemus fiduciam, nonne iste est cuius abstulit Ezechias excelsa & altaria, & præcepit Iudæ & Ierusalem; Ante altare hoc adorabitis in Ierusalem?
23 * Nunc igitur transite ad dominum meum regem Assyriorum, & dabo vobis duo millia equorum; & videte an habere valeatis ascensores eorum.
24 * Et quomodo potestis resistere ante vnum satrapam de seruis domini mei minimis? an fiduciã habes in Ægypto propter currus & equites?
25 * Nunquid sine Domini voluntate ascendi ad locum istum, vt demolirer eum? F Dominus dixit mihi: Ascende ad terram hanc, & demolire eam.
26 * Dixerunt autem Heliachim filius Helchiæ, & Sobna scriba, & Ioahe Rapsaci: Precamur vt loquaris nobis seruis tuis Syriacè, siquidem intelligimus hanc linguam; & non loquaris nobis Iudaicè, audiente populo qui est super murum.
27 * Responditque eis Rapsaces, dicens: Nunquid ad dominum tuum & ad te misit me dominus meus vt loquerer sermones hos, & non potiùs ad viros qui sedent super murum, vt comedant stercora sua, & bibant vrinam suam vobiscum?

תרגום יונתן

19 וַאֲמַר לְהוֹן רַב שָׁקֵה אֱמַרוּ כְּעַן לְחִזְקִיָּה כִּדְנַן אֲמַר מַלְכָּא רַבְּתָא מַלְכָּא דְאַתּוּר מָה רוֹחֲצָנָא הָדֵין דְּאִתְרְחִיצְתָּא׃
20 אֲמַרְתָּ בְּרַם בְּמַמְלַל סִיפְוָון בְּמֵילַךְ וּגְבוּרְתָּא אֶעְבֵּיד קְרָבָא כְּעַן עַל מַן אִתְרְחִיצְתָּ אֲרֵי מְרַדְתָּ בִּי׃
21 כְּעַן הָא אִתְרְחִיצְתָּא לָךְ עַל סְמַךְ קַנְיָא רְעִיעָא הָדֵין עַל מִצְרַיִם דְּאִם יִסְתְּמִיךְ גַּבְרָא עֲלוֹהִי וְיֵעוֹל בִּידֵיהּ וִיבַזְּעִינָהּ כֵּן פַּרְעֹה מַלְכָּא
דְמִצְרַיִם לְכָל דְּאִתְרְחִיץ עֲלוֹהִי׃ 22 וַאֲרֵי תֵּימְרוּן לִי עַל מֵימְרָא דַיְיָי אֱלָהָנָא אִתְרְחִיצְנָא הֲלָא הוּא דְאַעְדִּי חִזְקִיָּה יַת בָּמָתוֹהִי וְיַת
מַדְבְּחוֹהִי וַאֲמַר לֶאֱנַשׁ יְהוּדָה וּלְיָתְבֵי יְרוּשְׁלֶם קֳדָם מַדְבְּחָא הָדֵין תִּסְגְּדוּן בִּירוּשְׁלֶם׃
23 וּכְעַן אִתְעָרֵב כְּעַן עִם רִבּוֹנִי מַלְכָּא דְאַתּוּר וְאֶתֵּן לָךְ תְּרֵין אַלְפִּין סוּסָוָון אִם תִּיכּוּל לְמַנָּאָה לָךְ רָכְבִין עֲלֵיהוֹן׃
24 וְאֵיכְדֵין אַתְּ מְדַמֵּי לַאֲתָבָא יַת אַפֵּי חַד מִשִּׁלְטוֹנֵי עַבְדֵי רִבּוֹנִי זְעֵירַיָּא וְאִתְרְחִיצְתָּא לָךְ עַל מִצְרַיִם לִרְתִיכִין וּלְפָרָשִׁין׃
25 כְּעַן הֲבַר מִמֵּימְרָא דַיְיָי סְלֵיקִית לְאַתְרָא הָדֵין לְחַבָּלוּתֵהּ יְיָי אֲמַר לִי סַק עַל אַתְרָא הָדֵין וְחַבְּלֵיהּ׃
26 וַאֲמַר אֶלְיָקִים בַּר חִלְקִיָּה וְשֶׁבְנָה וְיוֹאָח לְרַב שָׁקֵה מַלֵּיל כְּעַן עִם עַבְדָךְ אֲרָמִית אֲרֵי שָׁמְעִין אֲנַחְנָא וְלָא תְּמַלִּיל עִמָּנָא יְהוּדִית
קֳדָם עַמָּא דְעַל שׁוּרָא׃
27 וַאֲמַר לְהוֹן רַב שָׁקֵה הַעַל רִבּוֹנָךְ וַעֲלָךְ שַׁלְחַנִי רִבּוֹנִי לְמַלָּלָא יַת פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין הֲלָא עַל גֻּבְרַיָּא דְיָתְבִין עַל שׁוּרָא לְמֵיכַל יַת
מַפְקַתְהוֹן וּלְמִשְׁתֵּי יַת מֵימֵי רִיגְלֵיהוֹן בְּצַיְירָא עִמְּכוֹן׃

19 * Et dixit ad eos Rapſaces: Dicite iam ad Ezechiam: Hæc dicit rex magnus rex Aſſyriorum: Quæ fiducia hæc qua confidis?

20 * Veruntamen verbis labiorum & conſilio acies ſit in bellum. & nunc in quo confidis, quòd prævaricatus es in me?

21 * Ecce confidis tibi ipſi in baculo arundineo fracto hoc in Ægypto? quòd ſi firmatus fuerit vir ſuper eum, ingredietur in manum eius, & perforabit eam. ſic eſt Pharao rex Ægypti omnibus qui confidunt in eo.

22 * Et ſi dixeris ad me: In Domino Deo noſtro habemus fiduciam, nonne ipſe Ezechias abſtulit excelſa eius, & altaria eius, & dixit Iuda & Hieruſalem, Coram altari iſto adorate in Hieruſalem.

23 * Et nunc commiſceas domino meo regi Aſſyriorum, & dabo tibi duo millia equorum, ſi poteris dare tibi aſcenſores ſuper eos.

24 * Et quomodo auertis faciem Toparchæ vnius ſeruorum domini mei minimorum? & ſperaſti tibi in Ægypto propter currus & equites.

25 * Et nunc non ſine Domino aſcendimus in locum hunc, vt demolirer eum? Dominus dixit ad me: Aſcende ad terram hanc, & demolire eam.

26 * Et dixit Eliacim filius Chelciæ, & Sobnas & Joach ad Rapſacem: Loquere ad ſeruos tuos Syriacè: audimus enim nos: & ne loquaris ad nos Judaicè in auribus populi qui ſuper murum.

27 * Et dixit ad eos Rapſaces: Nunquid ad dominum tuum vel ad te miſit me dominus meus vt loquerer ſermones hos? nonne ad viros qui ſedent ſuper murum, vt comedant ſtercus ſuum, & bibant vrinam ſuam vobiſcum ſimul?

19 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ραψάκης, εἴπατε δὴ πρὸς ἐζεκίαν, τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς ὁ μέγας βασιλεὺς ἀσσυρίων, τίς ἡ πεποίθησις αὕτη ᾗ πέποιθας;

20 * πλὴν λόγοις χειλέων καὶ βουλῇ παρατάξεως γίνεται εἰς πόλεμον. καὶ νῦν ἐπὶ τίνι πέποιθας, ὅτι ἠθέτησας ἐν ἐμοί;

21 * ἰδοὺ πέποιθας σεαυτῷ ἐπὶ τὴν ῥάβδον τὴν καλαμίνην τὴν τεθλασμένην ταύτην ἐπ' αἴγυπτον; ὡς ἐὰν ἐπισπειχθῇ ἀνὴρ ἐπ' αὐτήν, εἰσελεύσεται εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ τρήσει αὐτήν. ὕτως ἐστὶ φαραὼ βασιλεὺς αἰγύπτου πᾶσι τοῖς πεποιθόσιν ἐπ' αὐτῷ.

22 * καὶ ἐὰν εἴπῃς πρός με, ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν πεποίθαμεν, οὐχὶ αὐτὸς ἐζεκίας ἀπέστησε τὰ ὑψηλὰ αὐτοῦ καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ, καὶ εἶπε τῷ ἰούδᾳ καὶ τῇ ἱερουσαλὴμ, ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου τούτου προσκυνήσατε ἐν ἱερουσαλήμ;

23 * καὶ νῦν μίχθητι τῷ κυρίῳ μου τῷ βασιλεῖ ἀσσυρίων, καὶ δώσω σοι δισχιλίους ἵππους, εἰ δυνήσῃ δοῦναι σεαυτῷ ἐπιβάτας ἐπ' αὐτούς.

24 * καὶ πῶς ἀποστρέφεις τὸ πρόσωπον τοπάρχου ἑνὸς τῶν δούλων τοῦ κυρίου μου τῶν ἐλαχίστων; καὶ ἤλπισας σεαυτῷ ἐπ' αἴγυπτον ἐπὶ ἅρματα καὶ ἱππέας.

25 * καὶ νῦν μὴ ἄνευ τοῦ κυρίου ἀνέβημεν ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον τοῦ διαφθεῖραι αὐτόν; κύριος εἶπεν πρός με, ἀνάβηθι ἐπὶ τὴν γῆν ταύτην, καὶ διάφθειρον αὐτήν.

26 * καὶ εἶπεν ἐλιακὶμ ὁ τοῦ χελκίου, καὶ σοβνᾶς, καὶ ἰωὰχ πρὸς ραψάκην, λάλησον πρὸς τοὺς παῖδάς σου συριστί, ἀκούομεν γὰρ ἡμεῖς, καὶ μὴ λάλει πρὸς ἡμᾶς ἰουδαϊστὶ ἐν τοῖς ὠσὶ τοῦ λαοῦ τοῦ ἐπὶ τοῦ τείχους.

27 * καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς ραψάκης, μὴ πρὸς τὸν κύριόν σου ἢ πρός σε ἀπέσταλκέ με κύριός μου λαλῆσαι τοὺς λόγους τούτους; οὐχὶ πρὸς τοὺς ἄνδρας τοὺς καθημένους ἐπὶ τοῦ τείχους, ἵνα φάγωσι τὸν κόπρον αὐτῶν, καὶ πίωσι τὸν οὖρον αὐτῶν μεθ' ὑμῶν ἅμα;

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et dixit illis Rabſakeh: Dicite nunc Hhizkiah: Sic dixit rex magnus rex Athur: Quæ eſt fiducia hæc qua confidis?
20 Dixiſti, Verùm in loquela labiorum in conſilio & fortitudine faciam bellum. nunc in quo confiſus es, quòd rebellaſti in me?
21 Nunc eia confiſus es ſuper ſuſtentaculo arundinis conquaſſatæ huius ſuper Ægypto; cui ſi innitatur quiſpiam, intrabit in manum eius, & transfiget eam. ſic eſt Pargho rex Miſzraim omnibus qui confidunt in eo.
22 Quod ſi dixeritis mihi: In dicto Domini Dei noſtri confidimus, nonne ipſe eſt cuius abſtulit Hhizkiah excelſa & altaria? & dixit hominibus Iehudah atque habitatoribus Ieruſalem: Ante altare hoc adorabitis in Ieruſalem.
23 Et nunc fideiube nunc domino meo rege Athur, & dabo tibi duo millia equorum, ſi poteris numerare tibi equitantes ſuper eos.
24 Et quomodo cogitas conuertere faciem vnius è principibus ſeruis domini mei paruulis, vt confidas in Ægypto propter currus & equites?
25 Nunc autem num præter dictum Domini aſcendi in locum hunc ad perdendum eum? Dominus dixit mihi: Aſcende contra locum hunc, & diſſipa eum.
26 Et dixit Eliakim filius Hhilkiah & Sebna & Ioahh ad Rabſakeh: Loquere quæſo cum ſeruis tuis Syriacè, ſiquidem intelligimus: & ne loquaris nobiſcum Iudaicè coram populo qui eſt ſuper murum.
27 Et dixit illis Rabſakeh: Nunquid ad dominum tuum & ad te miſit me dominus meus vt loquerer verba hæc? nonne ad viros qui ſedent ſuper murum, vt comedant egeſtionem ſuam, & bibant aquas pedum ſuorum in obſidione vobiſcum?

28 * וַיַּעֲמֹד רַבְשָׁקֵה וַיִּקְרָא בְקוֹל־גָּדוֹל יְהוּדִית
וַיְדַבֵּר וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ דְבַר־הַמֶּלֶךְ הַגָּדוֹל מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
29 * כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ אַל־יַשִּׁיא לָכֶם חִזְקִיָּהוּ כִּי־לֹא
30 יוּכַל לְהַצִּיל אֶתְכֶם מִיָּדוֹ׃ * וְאַל־יַבְטַח אֶתְכֶם
חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְהוָה לֵאמֹר הַצֵּל יַצִּילֵנוּ יְהוָה וְלֹא
31 תִנָּתֵן אֶת־הָעִיר הַזֹּאת בְּיַד מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ * אַל־
תִּשְׁמְעוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ כִּי־כֹה אָמַר מֶלֶךְ אַשּׁוּר עֲשׂוּ
אִתִּי בְרָכָה וְצֵאוּ אֵלַי וְאִכְלוּ אִישׁ־גַּפְנוֹ וְאִישׁ
32 תְּאֵנָתוֹ וּשְׁתוּ אִישׁ מֵי־בֹרוֹ׃ * עַד־בֹּאִי וְלָקַחְתִּי
אֶתְכֶם אֶל־אֶרֶץ כְּאַרְצְכֶם אֶרֶץ דָּגָן וְתִירוֹשׁ אֶרֶץ
לֶחֶם וּכְרָמִים אֶרֶץ זֵית יִצְהָר וּדְבַשׁ וִחְיוּ וְלֹא תָמֻתוּ
וְאַל־תִּשְׁמְעוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ כִּי־יַסִּית אֶתְכֶם לֵאמֹר
33 יְהוָה יַצִּילֵנוּ׃ * הַהַצֵּל הִצִּילוּ אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם אִישׁ
34 אֶת־אַרְצוֹ מִיַּד מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃ * אַיֵּה אֱלֹהֵי חֲמָת
וְאַרְפָּד אַיֵּה אֱלֹהֵי סְפַרְוַיִם הֵנַע וְעִוָּה כִּי־הִצִּילוּ אֶת־
35 שֹׁמְרוֹן מִיָּדִי׃ * מִי בְכָל־אֱלֹהֵי הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר־
הִצִּילוּ אֶת־אַרְצָם מִיָּדִי כִּי־יַצִּיל יְהוָה אֶת־יְרוּשָׁלַם
36 מִיָּדִי׃ * וְהֶחֱרִישׁוּ הָעָם וְלֹא־עָנוּ אֹתוֹ דָּבָר כִּי־
מִצְוַת הַמֶּלֶךְ הָיְתָה לֵאמֹר לֹא תַעֲנֻהוּ׃
37 * וַיָּבֹא אֶלְיָקִים בֶּן־חִלְקִיָּה אֲשֶׁר־עַל־הַבַּיִת
וְשֶׁבְנָא הַסֹּפֵר וְיוֹאָח בֶּן־אָסָף הַמַּזְכִּיר אֶל־חִזְקִיָּהוּ
קְרוּעֵי בְגָדִים וַיַּגִּדוּ לוֹ אֶת־דִּבְרֵי רַבְשָׁקֵה׃

יט

1 * וַיְהִי כְּשָׁמְעַ הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו
2 וַיִּתְכַּס בַּשָּׂק וַיָּבֹא בֵּית יְהוָה׃ * וַיִּשְׁלַח אֶת־
אֶלְיָקִים אֲשֶׁר־עַל־הַבַּיִת וְשֶׁבְנָא הַסּוֹפֵר וְאֶת זִקְנֵי
הַכֹּהֲנִים מִתְכַּסִּים בַּשָּׂקִים אֶל־יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא בֶּן־
3 אָמוֹץ׃ * וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה אָמַר חִזְקִיָּהוּ יוֹם־צָרָה
וְתוֹכֵחָה וְנִאָצָה הַיּוֹם הַזֶּה כִּי־בָאוּ בָנִים עַד־מַשְׁבֵּר
וְכֹחַ אַיִן לְלֵדָה׃

28 * Stetit itaque Rapſaces, & exclamauit
voce magna Iudaicè, & ait: Audite verba
29 regis magni regis Aſſyriorum. *Hæc dicit
rex:Non vos ſeducat Ezechias. non enim 2.Par. 32.Ca
30 poterit eruere vos de manu mea: *Neque
fiduciam vobis tribuat ſuper Dominum,
dicens: Eruens liberabit nos Dominus:&
nō tradetur ciuitas hæc in manu regis Aſ-
31 ſyriorum. *Nolite audire Ezechiam. Hæc
enim dicit rex Aſſyriorum: Facite mecum
G quod vobis eſt vtile,& egredimini ad me.
& comedet vnuſquiſque de vinea ſua, &
de ficu ſua, & bibetis aquas de ciſternis ve
32 ſtris,*donec veniam & transferam vos in
terram quæ ſimilis eſt terræ veſtræ,in ter-
ram fructiferam & fertilem vini, terram
panis & vinearum, terram oliuarum & o-
lei ac mellis; & viuetis, & non moriemini.
Nolite audire Ezechiam qui vos decipit,
33 dicens:Dñs liberabit nos.* Nunquid
liberauerunt dij gentium terram ſuam de
34 manu regis Aſſyriorum? *Vbi eſt Deus E-
math & Arphat? vbi eſt deus Sepharuaim
Ana & Aua?nunquid liberauerunt Sama
35 riam de manu mea? *Quinam illi ſunt in
vniuerſis diis terrarum,qui eruerũt regio-
nem ſuam de manu mea , vt poſsit eruere
36 Dñs Ieruſalẽ de manu mea? *Tacuit itaq;
populus,& nõ rñdit ei quicq̃.ſiquidẽ p̃ce
37 ptũ regis accep̃at,vt nõ rñderẽt ei.*Venit-
q́ue Eliachĩ filius Helchię p̃poſitus dom',
& Sobna ſcriba,& Ioahe filius Aſaph à cõ
mentariis ad Ezechiam ſciſsis veſtibus, &
nũciauerũt ei verba Rapſacis. CAP. XIX.

1 QVęcùm audiſſet Ezechias rex,ſcidit ve Eſa.37.a
A ſtimenta ſua,& optus eſt ſacco. Ingreſ
2 ſuſq́; eſt domum Dñi. *Et miſit Eliachim
prępoſitum domus,&Sobnam ſcribam,&
ſenes de ſacerdotib' optos ſaccis ad Eſaiã
3 prophetam filium Amos. *Qui dixerunt:
Hæc dicit Ezechias: Dies tribulationis &
increpationis & blaſphemiæ dies iſte. Ve-
nerunt filij vſque ad partum, & vires non
habet parturiens.

תרגום יונתן

28 וְקָם רַב שָׁקֶה וְאַכְלִי בְּקָל רַב יְהוּדִית וּמַלֵּיל וַאֲמַר שְׁמַעוּ יַת פִּתְגָמָיָא דְמַלְכָּא רַבְּהָנָא מַלְכָּא דְאַשּׁוּר׃ 29 כְּדֵנָן אֲמַר מַלְכָּא לָא יַטְעֵי
יַתְכוֹן חִזְקִיָּה אֲרֵי לָא יְכִיל לְשֵׁיזְבָא יַתְכוֹן מִן יְדִי׃ 30 וְלָא יַרְחִיץ יַתְכוֹן חִזְקִיָּה עַל מֵימְרָא דַיְיָ לְמֵימַר שֵׁיזָבָא יְשֵׁיזְבִינָנָא יְיָ לָא תִתְמְסַר
קַרְתָּא הָדָא בְּיַד מַלְכָּא דְאַשּׁוּר׃ 31 לָא תְקַבְּלוּן מִן חִזְקִיָּה אֲרֵי כְּדֵנָן אֲמַר מַלְכָּא דְאַשּׁוּר עֲבִידוּ עִמִּי שְׁלָמָא וּפוּקוּ לְוָתִי וְאֵכְלוּ גְּבַר יַת פֵּירֵי
גַּפְנוֹתֵי וּגְבַר פֵּירֵי תֵינוֹתֵי וּשְׁתוּ גְּבַר מֵי גוּבְיָה׃ 32 עַד מֵיתִי וְאֶדְבַּר יַתְכוֹן לְאַרַע טָבָא כְּאַרְעֲכוֹן אַרַע עִבּוּר וַחֲמַר אַרַע חַקְלִין וְכַרְמִין
אַרַע דְּזֵיתָהָא עָבְדִין מִשְׁחָא וְהִיא עָבְרָא דְּבַשׁ וְחֵיוּ וְלָא תְמוּתוּן וְלָא תְקַבְּלוּן מִן חִזְקִיָּה אֲרֵי יַטְעֵי יַתְכוֹן לְמֵימַר יְיָ יְשֵׁיזְבִינָנָא׃ 33 הַשֵּׁיזְבָא
שֵׁיזְבָא טַעֲוַת עַמְמַיָּא גְּבַר יַת אַרְעֵיהּ מִיַּד מַלְכָּא דְאַשּׁוּר׃ 34 אַן דַּחֲלָא דַחֲמָת וַאַרְפָּד וְאַן דַּחֲלָא דְסִפַּרְוַיִם הֲלָא טַלְטִילוּן וְאַגְלִינוּן מַלְכָּא
דְאַשּׁוּר אֲרֵי שֵׁיזְבָא יַת שֹׁמְרוֹן מִן יְדִי׃ 35 מַן בְּכָל דַּחֲלַת מְדִינָתָא דְשֵׁיזְבָא יַת אַרְעָהוֹן מִן יְדִי אֲרֵי יְשֵׁיזֵיב יְיָ יַת יְרוּשְׁלֵם מִן יְדִי׃ 36 וּשְׁתִיקוּ
עַמָּא וְלָא אֲתִיבוּ פִּתְגָמָא אֲרֵי פִּתְגָמָא הֵיא לְמֵימַר לָא תְּתִיבוּנֵיהּ׃ 37 וַאֲתָא אֶלְיָקִים בַּר חִלְקִיָּהוּ דְּמִמָּנָא עַל בֵּיתָא וְשֶׁבְנָא
סַפְרָא וְיוֹאָח בַּר אָסָף דְּמַמָּנָא עַל דָּכְרָנַיָּא לְוָת חִזְקִיָּהוּ כַּדְמִבְזְעִין לְבוּשֵׁיהוֹן וְחַוִּיאוּ לֵיהּ יַת פִּתְגָמֵי רַבְשָׁקֵה׃

יט

1 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע מַלְכָּא חִזְקִיָּה וּבְזַע יַת לְבוּשׁוֹהִי וְאִתְכַּסִּי סַקָּא וְעַל לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ׃
2 וּשְׁלַח יַת אֶלְיָקִים דִּי מְמַנָּא עַל בֵּיתָא וְשֶׁבְנָא סָפְרָא וְיַת סָבֵי כַּהֲנַיָּא כַּד מְכַסְּן שַׁקִּין לְוָת יְשַׁעְיָה נְבִיָּא בַּר אָמוֹץ׃ 3 וַאֲמַרוּ לֵיהּ כְּדֵנָן
אֲמַר חִזְקִיָּהוּ יוֹם עָקָא וְחִיסּוּרִין וְנִיאוּפָא יוֹמָא הָדֵין אֲרֵי אַקִּיפְתָּנָא עָקָא כְּאִתְּתָא דְיָתְבָא עַל מַתְבְּרָא וְחַיִל לֵית לָהּ לְמֵילַד׃

28 *Et ſtetit Rapſaces, & clamauit voce magna Iudaicè, & locutus eſt & dixit: Audite verba hæc regis magni regis Aſſyriorum:*

29 *Hæc dicit rex; Ne vos tollat Ezecias, quia non poterit eruere vos de manu mea.*

30 *Et non fiduciam tribuat vobis Ezecias ſuper Dominum, dicens: Eruens liberabit vos Dominus, & non tradetur ciuitas hæc in manus regis Aſſyriorum.*

31 *Non audiatis Ezeciam, quia hæc dicit rex Aſſyriorum: Facite mecum benedictionem, & egredimini ad me, & comedet vnuſquiſque vineam ſuam, & vnuſquiſque ficum ſuam, et bibet vnuſquiſque aquam ciſternæ ſuæ,*

32 *Donec veniam, & capiam vos in terram ſicut in terram veſtram, terram frumenti, & vini, & panis, & vinearum, terram olei & mellis; & viuetis & non moriemini. & non audiatis Ezechiã, quia decipit vos, dicens: Dominus liberabit vos.*

33 *Nunquid eruentes liberauerunt dei gentiũ vnuſquiſque terram ſuam de manu regis Aſſyriorum?* 34 *Vbi ſunt dei Emath & Arphad? et vbi ſunt dei Seppharuin Hana & Aua? nunquid liberauerunt Samariam de manu mea?*

35 *Quis in vniuerſis diis terrarũ qui eruerit terram ſuam de manu mea, quia eruet Dominus Hieruſalem de manu mea?*

36 *Et tacuerunt, & non reſponderunt ei verbum: quia præceptum regis hoc dicentis: Non reſpondebitis ei.*

37 *Et ingreſſus eſt Eliacim filius Chelciæ præpoſitus domus, & Sobna ſcriba, et Joach filius Aſaph à commentariis ad Ezechiam ſciſſis veſtibus, & nunciauerunt ei verba Rapſacis.*

CAP. XIX.

1 *ET factum eſt vt audiuit rex Ezecias, ſcidit veſtimenta ſua, & indutus eſt ſacco, & ingreſſus eſt in domum Domini:*

2 *Et miſit Eliachim præpoſitum domus, et Sobnan ſcribam, et ſeniores ſacerdotum opertos ſaccis ad Eſaiam filium Amos prophetã.*

3 *Et dixerunt ad eũ: Hæc dicit Ezecias: Dies tribulationis et increpationis & irritationis dies iſte, quia venerũt filij vſq; ad dolores partus, et nõ eſt robur parienti.*

28 καὶ ἔστη ῥαψάκης καὶ ἐβόησε φωνῇ μεγάλῃ ἰουδαϊϛί, καὶ ἐλάλησε καὶ εἶπεν, ἀκούσατε δὴ λόγους τούτους τοῦ βασιλέως τοῦ μεγάλου βασιλέως ἀσσυρίων·

29 τάδε λέγει ὁ βασιλεύς, μὴ ὑμᾶς ἐπαιρέτω ἐζεκίας, ὅτι οὐ μὴ δυνήσῃ ἐξελέσθαι ὑμᾶς ἐκ χειρός μου.

30 καὶ μὴ ἐπελπιζέτω ὑμᾶς ἐζεκίας ἐπὶ κύριον λέγων, ἐξαιρόμενος ἐξελεῖται ὑμᾶς ὁ κύριος, καὶ οὐ μὴ παραδοθῇ ἡ πόλις αὕτη εἰς χεῖρας βασιλέως ἀσσυρίων.

31 μὴ ἀκούετε ἐζεκίου, ὅτι τάδε λέγει ὁ βασιλεὺς ἀσσυρίων, ποιήσατε μετ' ἐμοῦ εὐλογίαν, καὶ ἐξέλθετε πρός με, καὶ φαγέσθε ἕκαστος τὴν ἄμπελον αὐτοῦ, καὶ ἕκαστος τὴν συκῆν αὐτοῦ, καὶ πίεσθε ἕκαστος τὸ ὕδωρ ἐκ λάκκου αὐτοῦ,

32 ἕως οὗ ἔλθω, καὶ λάβω ὑμᾶς εἰς γῆν ὡς εἰς τὴν γῆν ὑμῶν, γῆν σίτου καὶ οἴνου, καὶ ἄρτου, καὶ ἀμπελώνων, γῆν ἐλαίου καὶ μέλιτος· καὶ ζήσεσθε καὶ οὐκ ἀποθανεῖσθε. καὶ μὴ ἀκούετε ἐζεκίου, ὅτι ἀπατᾷ ὑμᾶς λέγων, κύριος ἐξελεῖται ὑμᾶς.

33 μὴ ῥυόμενοι ἐρρύσαντο οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν ἕκαστος τὴν γῆν αὐτοῦ ἐκ χειρὸς βασιλέως ἀσσυρίων;

34 ποῦ εἰσὶν οἱ θεοὶ ἀιμὰθ καὶ ἀρφάδ; καὶ πῦ εἰσὶν οἱ θεοὶ σεπφαρυὶν ἀνὰ καὶ ἀούα; μὴ ἐξεῖλοντο τὴν σαμάρειαν ἐκ χειρός μου;

35 τίς ἐν πᾶσι τοῖς θεοῖς τῶν γαιῶν ὃς ἐξεῖλετο τὴν γῆν αὐτοῦ ἐκ χειρός μου, ὅτι ἐξελεῖται κύριος τὴν ἱερουσαλὴμ ἐκ χειρός μου;

36 καὶ ἐσιώπησαν καὶ οὐκ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ λόγον, ὅτι ἐντολὴ τοῦ βασιλέως αὐτοῖς λέγοντος, οὐκ ἀποκριθήσεσθε

37 αὐτῷ. καὶ εἰσῆλθεν ἐλιακὶμ ὁ τοῦ χελκίου ὁ οἰκονόμος, καὶ σοβνὰς ὁ γραμματεύς, καὶ ἰωὰχ ὁ τοῦ ἀσὰφ ὁ ὑπομιμνήσκων πρὸς ἐζεκίαν διερρηχότες τὰ ἱμάτια, καὶ ἀπήγειλαν αὐτῷ τοὺς λόγους ῥαψάκου.

ιθ'.

1 Καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσε ὁ βασιλεὺς ἐζεκίας, διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ περιεβάλετο σάκκον, καὶ εἰσῆλθεν

2 εἰς τὸν οἶκον κυρίου· καὶ ἀπέστειλεν ἐλιακὶμ τὸν οἰκονόμον, καὶ σοβνὰ τὸν γραμματέα, καὶ τοὺς πρεσβυτέρους τῶν ἱερέων περιεβλημένους σάκκους πρὸς ἡσαΐαν

3 υἱὸν ἀμὼς τὸν προφήτην· καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει ἐζεκίας, ἡμέρα θλίψεως καὶ ἐλεγμοῦ, καὶ παροργισμοῦ ἡ ἡμέρα αὕτη, ὅτι ἦλθον οἱ υἱοὶ ἕως ὠδίνων, καὶ οὐκ ἔσχυσεν ἡ πληθύουσα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[28] Et ſtetit Rabſakeh, & clamauit voce magna Iudaicè, & locutus eſt ac dixit: Audite verba regis magni noſtri regis Athur: [29] Sic dixit rex: Ne decipiat vos Hhizkiah, quia non poterit eripere vos de manu mea. [30] Et ne confidere faciat vos Hhizkiah in dicto Domini dicendo: Liberando liberabit nos Dominus, non tradetur vrbs hæc in manum regis Athur. [31] Ne obtemperetis Hhizkiah: nam ſic dixit rex Athur: Facite mecum pacem, & exite ad me, & comedite vnuſquiſque fructus vineæ ſuæ, & quiſque fructus ficus ſuæ, & bibite vnuſquiſque aquam ciſternæ ſuæ: [32] Quouſque veniam & tollam vos in terram bonam, vt terram veſtram, terram frumenti & vini, terram agrorum & vinearum, terram in qua oliuæ faciunt oleum, & ipſa facit mel; & viuite & non moriamini. neque acquieſcatis Hhizkiah, quia ſeducet vos dicendo: Dominus liberabit nos. [33] Num liberando liberauerunt Errores gentium vnuſquiſque terram ſuam de manu regis Athur? [34] Vbi eſt deus Hhamath & Arphad? & vbi deus Zzeparuaim? nonne tulit eos & migrare fecit illos rex Athur? nimirum liberauerunt Somron de manu mea. [35] Quis eſt in omnibus diis prouinciarum qui liberauerit terrã ſuam de manu mea, quòd liberet Dominus Ieruſalem de manu mea? [36] Et tacuerunt populus, & non reſponderunt illi verbum, quia mandatum regis erat, dicendo: Ne reſpondeatis ei. [37] Et venit Eliakim filius Hhilkiah, qui præpoſitus erat ſuper domum, & Sebna ſcriba, & Ioahh filius Azzaph, qui præpoſitus erat ſuper monimenta, ad Hhizkiah, cùm diſcidiſſent veſtimẽta ſua, & indicauerunt illi verba Rabſakeh.

CAP. XIX.

[1] ET fuit cùm audiſſet rex Hhizkiah, ſcidit veſtimenta ſua, & operuit ſe ſacco, & ingreſſus eſt in domum ſanctuarij Domini.

[2] Et miſit Eliakim, qui præpoſitus erat ſuper domum, & Sebna ſcribam, & ſeniores ſacerdotum, opertos ſaccis, ad Ieſaghiahu prophetam filium Amoſz. [3] Et dixerunt illi: Sic dixit Hhizkiah: Dies anguſtiæ, & opprobriorum, & blaſphemiæ eſt dies hæc; quia circuiuit nos anguſtia, ſicut mulierem quæ ſedet ſuper ſellam parturientis, & virtus non eſt illi pariendi.

4 * אוּלַי יִשְׁמַע יְהוָה אֱלֹהֶיךָ אֵת ׀ כָּל־דִּבְרֵי רַב־
שָׁקֵה אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ מֶלֶךְ אַשּׁוּר ׀ אֲדֹנָיו לְחָרֵף אֱלֹהִים
חַי וְהוֹכִיחַ בַּדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמַע יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
וְנָשָׂאתָ תְפִלָּה בְּעַד הַשְּׁאֵרִית הַנִּמְצָאָה׃
5 * וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְשַׁעְיָהוּ׃
6 * וַיֹּאמֶר לָהֶם יְשַׁעְיָהוּ כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־אֲדֹנֵיכֶם
כֹּה ׀ אָמַר יְהוָה אַל־תִּירָא מִפְּנֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
שָׁמַעְתָּ אֲשֶׁר גִּדְּפוּ נַעֲרֵי מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אֹתִי׃
7 * הִנְנִי נֹתֵן בּוֹ רוּחַ וְשָׁמַע שְׁמוּעָה וְשָׁב לְאַרְצוֹ
8 וְהִפַּלְתִּיו בַּחֶרֶב בְּאַרְצוֹ׃ * וַיָּשָׁב רַבְשָׁקֵה וַיִּמְצָא
אֶת־מֶלֶךְ אַשּׁוּר נִלְחָם עַל־לִבְנָה כִּי שָׁמַע כִּי נָסַע
9 מִלָּכִישׁ׃ * וַיִּשְׁמַע אֶל־תִּרְהָקָה מֶלֶךְ־כּוּשׁ לֵאמֹר
הִנֵּה יָצָא לְהִלָּחֵם אִתָּךְ וַיָּשָׁב וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אֶל־
10 חִזְקִיָּהוּ לֵאמֹר׃ * כֹּה תֹאמְרוּן אֶל־חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־
יְהוּדָה לֵאמֹר אַל־יַשִּׁאֲךָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר אַתָּה בֹטֵחַ
בּוֹ לֵאמֹר לֹא תִנָּתֵן יְרוּשָׁלַם בְּיַד מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃
11 * הִנֵּה אַתָּה שָׁמַעְתָּ אֵת אֲשֶׁר עָשׂוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר
לְכָל־הָאֲרָצוֹת לְהַחֲרִימָם וְאַתָּה תִּנָּצֵל׃
12 * הַהִצִּילוּ אֹתָם אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם אֲשֶׁר שִׁחֲתוּ אֲבוֹתַי
אֶת־גּוֹזָן וְאֶת־חָרָן וְרֶצֶף וּבְנֵי־עֶדֶן אֲשֶׁר בִּתְלַאשָּׂר׃
13 * אַיּוֹ מֶלֶךְ־חֲמָת וּמֶלֶךְ אַרְפָּד וּמֶלֶךְ לָעִיר סְפַרְוָיִם
14 הֵנַע וְעִוָּה׃ * וַיִּקַּח חִזְקִיָּהוּ אֶת־הַסְּפָרִים מִיַּד
הַמַּלְאָכִים וַיִּקְרָאֵם וַיַּעַל בֵּית יְהוָה וַיִּפְרְשֵׁהוּ
15 חִזְקִיָּהוּ לִפְנֵי יְהוָה׃ * וַיִּתְפַּלֵּל חִזְקִיָּהוּ לִפְנֵי יְהוָה
וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֹשֵׁב הַכְּרֻבִים אַתָּה־
הוּא הָאֱלֹהִים לְבַדְּךָ לְכֹל מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ אַתָּה
עָשִׂיתָ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ׃
16 * הַטֵּה יְהוָה ׀ אָזְנְךָ וּשְׁמָע פְּקַח יְהוָה עֵינֶיךָ
וּרְאֵה וּשְׁמַע אֵת דִּבְרֵי סַנְחֵרִיב אֲשֶׁר שְׁלָחוֹ לְחָרֵף
אֱלֹהִים חָי׃

4 *Si fortè audiat Dñs Deus tuus vniuersa
verba Rapsacis, quem misit rex Assyriorũ
dñs suus, vt exprobraret Deum viuentem
B & argueret verbis quæ audiuit Dñs Deus
tuus, & fac orationẽ pro reliquiis quæ re-
5 pertæ sunt. *Venerunt ergo serui regis E-
6 zechiæ ad Esaiam. *Dixitq́; eis Esaias: Hæc
dicetis dño vestro: Hæc dicit Dñs: Noli
timere à facie sermonum quos audisti, q̃-
bus blasphemauerunt pueri regis Assyrio-
7 rum me. *Ecce ego immittam ei spiritum,
& audiet nuncium, & reuertetur in terram
suam, & deiiciam eum gladio in terra sua.
8 *Reuersus est ergo Rapsaces, & inuenit re-
gem Assyriorum expugnantem Lobnã. au
9 dierat enim ꝙ recessisset de Lachis. *Cum-
q́ue audisset de Tharaca rege Æthiopiæ,
dicens: Ecce egressus est vt pugnet aduer-
sum te, & iret cõtra eum, misit nuncios ad
10 Ezechiam, dicens: *Hæc dicite Ezechię re-
gi Iuda: Non te seducat Deus tuus in quo
C habes fiduciam, neq; dicas: Non tradetur
11 Ierusalem in manus regis Assyriorum. *Tu
enim ipse audisti quę fecerunt reges Assy-
riorum vniuersis terris, quomodo vastaue
runt eas, tu ergo solus poteris liberari?
12 *Nunquid liberauerunt dij gentium sin-
gulos quos vastauerunt patres mei, Gozã
videlicet & Aran, & Reseph, & filios Eden
13 qui erant in Thelassar? *Vbi est rex E-
math, & rex Arphat, & rex ciuitatis Se-
pharuaim Ana & Aua?
14 * Itaque cùm accepisset Ezechias lite-
ras de manu nunciorum, & legisset eas,
ascendit in domum Domini, & expandit
15 eas coram Domino: * Et orauit in con-
spectu eius, dicens: Domine Deus Israel,
qui sedes super cherubin, tu es Deus so-
lus regum omnium terræ: tu fecisti cæ-
16 lum & terram. * Inclina aurem tuam
& audi: aperi Domine oculos tuos & vi-
de, & audi omnia verba Sennacherib,
quæ misit vt exprobraret Deum viuen-
tem.

תרגום יונתן

4 מָאִים שְׁמִיעַ קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ יַת פִּתְגְּמֵי רַב שָׁקֵה דְּשַׁלְחֵיהּ מַלְכָּא דְאַתּוּר רִבּוֹנֵיהּ לְחַסָּדָא עַמָּא דַיְיָ קַיָּימָא וַיְעַבֵּיד פֻּרְעֲנוּתָא עַל פִּתְגָמַיָּא
דִּי שְׁמִיעָן קֳדָם יְיָ אֱלָהָךְ וְתִתְחַנֵּן בִּצְלוֹ עַל שְׁאָרָא הָדֵין דְּאִישְׁתְּאַר׃ 5 וַאֲתוֹ עַבְדֵי מַלְכָּא חִזְקִיָּהוּ לְוַת יְשַׁעְיָהוּ׃
6 וַאֲמַר לְהוֹן יְשַׁעְיָה כִּדְנַן תֵּימְרוּן לְרִבּוֹנְכוֹן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ לָא תִדְחֲלוּן מִן קֳדָם פִּתְגָמַיָּא דִשְׁמַעְתָּ דְחַסִּידוּ עֻלֵּימֵי מַלְכָּא דְאַתּוּר קֳדָמַי׃
7 הָא אֲנָא יָהֵיב בֵּיהּ רוּחָא וְיִשְׁמַע בְּסוֹרָא וִיתוּב לְאַרְעֵיהּ וְאַפְּלִינֵיהּ בְּחַרְבָּא בְּאַרְעֵיהּ׃
8 וְתָב רַב שָׁקֵה וְאַשְׁכַּח יַת מַלְכָּא דְאַתּוּר מְגִיחַ קְרָבָא עַל לִבְנָה אֲרֵי שְׁמַע אֲרֵי נְטַל מִלָּכִישׁ׃ 9 וּשְׁמַע עַל תִּרְהָקָה מַלְכָּא דְכוּשׁ
לְמֵימַר הָא נְפַק לְאַגָּחָא קְרָבָא עִמָּךְ וְתָב וּשְׁלַח אִיזְגַּדִּין לְוַת חִזְקִיָּה לְמֵימַר׃ 10 כְּדֵין תֵּימְרוּן לְחִזְקִיָּה מֶלֶךְ שִׁיבְטָא דְבֵית יְהוּדָה
לְמֵימַר לָא יַטְעִינָךְ אֱלָהָךְ דְּאַתְּ רָחִיץ בֵּיהּ לְמֵימַר לָא תִתְמְסַר יְרוּשְׁלֶם בְּיַד מַלְכָּא דְאַתּוּר׃ 11 הָא אַתְּ שְׁמַעְתָּא יַת דַּעֲבַדוּ מַלְכֵי אַתּוּר
לְכָל מְדִינָתָא לְגַמָּרוּתְהוֹן וְאַתְּ מְדַמֵּי לְאִשְׁתֵּיזָבָא׃ 12 הֲשֵׁיזַבָא יַתְהוֹן דַּחֲלַת עַמְמַיָּא דְחַבִּילוּ אֲבָהָתַי יַת גּוֹזָן וְיַת חָרָן וְרֶצֶף וּבְנֵי עֵדֶן
דְּבִתְלַשָּׂר׃ 13 אַן מַלְכָּא דַחֲמָת וּמַלְכָּא דְאַרְפָּד וּמַלְכָּא דִּבְקַרְתָּא סְפַרְוָיִם הֲלָא טַלְטִילוּנוּן וְאַגְלִי יאוֹנוּן׃ 14 וּנְסֵיב חִזְקִיָּה יַת אִיגַּרְתָּא
מִיַּד אִיזְגַּדַּיָּא וּקְרָנוּן וּסְלֵיק לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וּפַרְסִינוּן חִזְקִיָּה קֳדָם יְיָ׃ 15 וְצַלֵּי חִזְקִיָּהוּ קֳדָם יְיָ וַאֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דִּשְׁכִינְתֵּיהּ
שָׁרְיָא כְּרוּבַיָּא אַתְּ הוּא יְיָ דְלֵית בַּר מִינָּךְ לְכָל מַלְכְוָת אַרְעָא אַתְּ עֲבַדְתְּ יַת שְׁמַיָּא וְיַת אַרְעָא׃ 16 גְּלִי קֳדָמָךְ יְיָ וְדִין וּשְׁמִיעַ יְיָ קֳדָמָךְ
וְאִתְפְּרַע וְעֵבֵיד פֻּרְעֲנוּתָא עַל כָּל פִּתְגְּמֵי סַנְחֵרִיב דְּשַׁלְחֵיהּ לְחַסָּדָא עַמָּא דַיְיָ קַיָּימָא׃

* *Si fortè audiet Dominus Deus tuus vniuersa verba Rapsacis, quem misit eum rex Assyriorum dominus suus, vt exprobraret Deum viuentem, & argueret in verbis quæ audiuit Dominus Deus tuus, & accipies orationem pro reliquiis quæ repertæ sunt.* 4

* *Et venerũt serui regis Ezechiæ ad Esaiam.* 5

* *Et dixit eis Esaias; Sic dicetis ad dominum vestrum: Hæc dicit Dominus: Ne timeas à sermonibus quos audisti, quibus blasphemauerũt in me pueri regis Assyriorum.* 6

* *Ecce ego do spiritum in eo, et audiet nuncium, & reuertetur in terram suam, & deijciam eum in gladio in terra sua.* 7

* *Et reuersus est Rapsaces, & inuenit regem Assyriorum pugnantem contra Lobna, quia audierat quòd recessit de Lachis.* 8

* *Et audiuit rex Assyriorum de Tharaca rege Æthiopum, dicentium: Ecce egressus est vt pugnet contra te. Et reuersus est & misit nuncios ad Ezechiam, dicens:* 9

* *Hæc dicetis ad Ezechiam regem Iuda: Nõ te seducat Deus tuus in quo tu fiduciam habes in eo, dicens: Non tradetur Hierusalem in manus regis Assyriorum.* 10

* *Ecce tu audisti omnia quæcunque fecerunt reges Assyriorum vniuersis terris, quomodo vastauerunt eas: & quomodo tu liberaberis?* 11

* *Nunquid liberauerunt dij gentium quos vastauerunt patres mei Gozan & Charran, et Raseph, & filios Aden qui in Thalassar?* 12

* *Vbi est rex Emath, & rex Arphad, & rex ciuitatis Seppharuim Hana & Aua?* 13

* *Et accepit Ezechias literas à nunciis, et legit eas; & ascendit in domum Domini, & expandit eas Ezechias in conspectu Domini:* 14

* *Et orauit Ezechias ad Dominum, dicens:* 15 *Domine Deus Israel qui sedes super cherubim, tu es Deus solus in omnibus regnis terræ, tu fecisti cælum & terram:*

* *Inclina Domine aurem tuam & audi; aperi Domine oculos tuos & vide, & audi verba Sennacherib, quæ misit vt exprobraret Deum viuentem.* 16

4 * εἴ πως εἰσακούσεται κύριος ὁ θεός σου πάντας τοὺς λόγους ῥαψάκου, ὃν ἀπέστειλεν αὐτὸν βασιλεὺς ἀσσυρίων ὁ κύριος αὐτοῦ ὀνειδίζειν θεὸν ζῶντα καὶ ἐλέγχειν ἐν λόγοις οὓς ἤκουσεν κύριος ὁ θεός σου, καὶ λήψῃ προσευχὴν ὑπὲρ τοῦ λείμματος τοῦ εὑρισκομένου.

5 * καὶ ἦλθον οἱ παῖδες βασιλέως ἐζεκίου πρὸς ἡσαΐαν.

6 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς ἡσαΐας, οὕτως ἐρεῖτε πρὸς τὸν κύριον ὑμῶν, τάδε λέγει κύριος, μὴ φοβηθῇς ἀπὸ τῶν λόγων ὧν ἤκουσας, ὧν ἐβλασφήμησαν εἰς ἐμὲ τὰ παιδάρια τοῦ βασιλέως ἀσσυρίων.

7 * ἰδοὺ ἐγὼ δίδωμι πνεῦμα ἐν αὐτῷ, καὶ ἀκούσεται ἀγγελίαν, καὶ ἀποστραφήσεται εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ, καὶ καταβαλῶ αὐτὸν ἐν ῥομφαίᾳ ἐν τῇ γῇ αὐτοῦ.

8 * καὶ ἀπέστρεψε ῥαψάκης καὶ εὗρε τὸν βασιλέα ἀσσυρίων πολεμοῦντα ἐπὶ λοβνά, ὅτι ἤκουσεν ὅτι ἀπῆρεν

9 ἀπὸ λάχις. * καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τῶν ἀσσυρίων περὶ θαρακὰ βασιλέως τῶν αἰθιόπων λεγόντων, ἰδοὺ ἐξελήλυθε τοῦ πολεμῆσαί σε. καὶ ἀπέστρεψεν καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλοις πρὸς ἐζεκίαν λέγων·

10 * τάδε ἐρεῖτε πρὸς ἐζεκίαν βασιλέα ἰούδα, μή σε ἀπατάτω ὁ θεός σου ἐφ' ᾧ σὺ πέποιθας ἐπ' αὐτῷ λέγων, οὐ μὴ παραδοθῇ ἱερουσαλὴμ εἰς χεῖρας βασιλέως ἀσσυρίων.

11 * ἰδοὺ σὺ ἤκουσας πάντα ὅσα ἐποίησαν βασιλεῖς ἀσσυρίων πάσαις ταῖς γαῖς, ὡς ἐξωλοθρεῦσαι αὐτάς, καὶ πῶς σὺ ῥυσθήσῃ;

12 * μὴ ἐξείλοντο οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν οὓς διέφθειραν οἱ πατέρες μου τὴν τε γωζὰν καὶ τὴν χαρρὰν καὶ ῥασέφ, καὶ τοὺς υἱοὺς ἀδὲν τοὺς ἐν θαλασσάρ.

13 * ποῦ ἐστὶν ὁ βασιλεὺς ἀιμὰθ καὶ ὁ βασιλεὺς ἀρφὰδ καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς πόλεως ζεπφαρουΐμ ἀνὰ καὶ ἀουά;

14 * καὶ ἔλαβεν ἐζεκίας τὸ βιβλίον ἀπὸ τῶν ἀγγέλων, καὶ ἀνέγνω αὐτό· καὶ ἀνέβη εἰς τὸν οἶκον κυρίου, καὶ ἀνέπτυξεν αὐτὸ ἐζεκίας ἐνώπιον κυρίου·

15 * καὶ προσηύξατο ὁ ἐζεκίας πρὸς κύριον λέγων, κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ ὁ καθήμενος ἐπὶ τῶν χερουβίμ, σὺ εἶ ὁ θεὸς μόνος ἐν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς, σὺ ἐποίησας

16 τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· * κλίνον κύριε τὸ οὖς σου, καὶ ἐπάκουσον, ἄνοιξον κύριε τοὺς ὀφθαλμούς σου καὶ ἴδε, καὶ ἄκουσον τῶν λόγων ζενναχηρίβ, ὃς ἀπέστειλεν ὀνειδίζειν θεὸν ζῶντα.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

4 Vtinã audita sint à Domino Deo verba Rabsakeh, quẽ misit rex Athur dominus eius, vt exprobraret populo Dei permanẽtis, vt faciat vltionem super verbis quæ audita sunt à Domino Deo tuo: & deprecare oratione pro reliquo hoc quod relictum est. 5 Venerũt ergo serui regis Hhizkiah ad Iesaghiahu. 6 Et dixit illis Iesaghiah: Sic dicetis domino vestro: Sic dixit Dominus: Ne timeatis propter verba quæ audisti, quibus exprobrauerunt iuuenes Athur mihi. 7 Ecce ego pono in illo spiritũ, & audiet nunciũ, & redibit in terram suam, & prosternam eum gladio in terra sua. 8 Et rediit Rabsakeh, & inuenit regem Athur ineuntem bellum contra Libna, quia audiuerat quòd profectus esset de Lachis. 9 Et audiuit de Thirhacah rege Chus, dicendo: Ecce exiuit ad ineundum bellum tecum: & rediit, & misit nuncios ad Hhizkiah, dicendo: 10 Sic dicetis ad Hhizkiah regem tribus domus Iehudah, dicendo: Ne decipiat te Deus tuus in quo confidis, dicendo: Non tradetur Ierusalem in manu regis Athur.

11 Ecce tu audisti quæ fecerunt reges Athur omnibus prouinciis deuastando eas, & tu existimas liberari?

12 Num liberauerunt eos dij gentium quas perdiderunt patres mei Gozan, & Hharan, & Reszeph, & filios Gheden qui erant in Thalassar? 13 Vbi est rex Hhamath, & rex Arphad, & rex qui erat in vrbe Zzepharuaim, nonne sustulerunt illos & migrare fecerunt eos?

14 Et accepit Hhizkiah epistolas de manu nunciorum, & legit eas: & ascendit in domum sanctuarij Domini, & expandit eas Hhizkiah ante Dominum. 15 Et orauit Hhizkiah ad Dominum, & dixit: Domine Deus Israel, cuius maiestas manet in Cherubaia, tu es Dominus, præter quem non est alius, omnium regnorum terræ; tu fecisti cælum & terram.

16 Appareat ante te, Domine, iudiciũ; & audiatur Domine ante te, & vlciscere, & fac vltionem super omnibus verbis Zzanhherib, qui misit vt exprobraret populo Dei permanentis.

17 * אָמְנָם יְהוָה הֶחֱרִיבוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר אֶת־הַגּוֹיִם
18 וְאֶת־אַרְצָם׃ * וְנָתְנוּ אֶת־אֱלֹהֵיהֶם בָּאֵשׁ כִּי
לֹא אֱלֹהִים הֵמָּה כִּי אִם־מַעֲשֵׂה יְדֵי־אָדָם עֵץ וָאֶבֶן
19 וַיְאַבְּדוּם׃ * וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ הוֹשִׁיעֵנוּ נָא
מִיָּדוֹ וְיֵדְעוּ כָל־מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ כִּי אַתָּה יְהוָה
20 אֱלֹהִים לְבַדֶּךָ׃ * וַיִּשְׁלַח יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ אֶל־
חִזְקִיָּהוּ לֵאמֹר כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
הִתְפַּלַּלְתָּ אֵלַי אֶל־סַנְחֵרִב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר שָׁמָעְתִּי׃
21 * זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־דִּבֶּר יְהוָה עָלָיו בָּזָה לְךָ לָעֲגָה
לְךָ בְּתוּלַת בַּת־צִיּוֹן אַחֲרֶיךָ רֹאשׁ הֵנִיעָה בַּת
22 יְרוּשָׁלִָם׃ * אֶת־מִי חָרַפְתָּ וְגִדַּפְתָּ וְעַל־מִי
הֲרִימוֹתָ קוֹל וַתִּשָּׂא מָרוֹם עֵינֶיךָ עַל־קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל׃
23 * בְּיַד מַלְאָכֶיךָ חֵרַפְתָּ אֲדֹנָי וַתֹּאמֶר בְּרֹכֶב רִכְבִּי
אֲנִי עָלִיתִי מְרוֹם הָרִים יַרְכְּתֵי לְבָנוֹן וְאֶכְרֹת קוֹמַת
אַרְזָיו מִבְחוֹר בְּרֹשָׁיו וְאָבוֹאָה מְלוֹן קְצֹה יַעַר
24 כַּרְמְלוֹ׃ * אֲנִי קָרְתִּי וְשָׁתִיתִי מַיִם זָרִים וְאַחֲרֵב
25 בְּכַף פְּעָמַי כָּל יְאוֹרֵי מָצוֹר׃
25 * הֲלֹא־שָׁמַעְתָּ לְמֵרָחוֹק אֹתָהּ עָשִׂיתִי לִמְיֵמֵי
קֶדֶם וְיִצַּרְתִּיהָ עַתָּה הֲבִיאֹתִיהָ וּתְהִי לְהַשּׁוֹת גַּלִּים
26 נְצִים עָרִים בְּצֻרוֹת׃ * וְיוֹשְׁבֵיהֶן קְצַרֵי־יָד חַתּוּ
וַיֵּבֹשׁוּ הָיוּ עֵשֶׂב שָׂדֶה וְיֶרֶק דֶּשֶׁא חָצִיר גַּגּוֹת וְשִׁדֵּפָה
27 לִפְנֵי קָמָה׃ וְשִׁבְתְּךָ וְצֵאתְךָ וּבֹאֲךָ יָדָעְתִּי וְאֶת־
28 הִתְרַגִּזְךָ אֵלָי׃ * יַעַן הִתְרַגִּזְךָ אֵלַי וְשַׁאֲנַנְךָ עָלָה
בְּאָזְנָי וְשַׂמְתִּי חַחִי בְּאַפֶּךָ וּמֶתְגִּי בִּשְׂפָתֶיךָ
וַהֲשִׁבֹתִיךָ בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־בָּאתָ בָהּ׃
29 * וְזֶה־לְּךָ הָאוֹת אָכוֹל הַשָּׁנָה סָפִיחַ וּבַשָּׁנָה
הַשֵּׁנִית סָחִישׁ וּבַשָּׁנָה הַשְּׁלִישִׁית זִרְעוּ וְקִצְרוּ וְנִטְעוּ
כְרָמִים וְאִכְלוּ פִּרְיָם׃
30 * וְיָסְפָה פְלֵיטַת בֵּית־יְהוּדָה הַנִּשְׁאָרָה שֹׁרֶשׁ
לְמַטָּה וְעָשָׂה פְרִי לְמָעְלָה׃

17 * Verè Dñe diſsipauerunt reges Aſſyriorũ
D gẽtes & terras omniũ: * & miſerũt deos eo-
18 rum in igné. * nõ enim erãt dij, ſed opa ma
nuũ hoĩum ex ligno & lapide, & ꝓdiderũt
19 eos. * Nunc igitur Dñe Deus noſter ſaluos
nos fac de manu eorum, vt ſciãt oĩa regna
20 terræ, quia tu es Dñs Deus ſolus. * Miſit au
tẽ Eſaias filꝰ Amos ad Ezechiã dicẽs: Hęc
dicit dñs Deus Iſrael: Quæ deprecatus es
me ſuꝑ Sẽnacherib rege Aſſyriorũ, audiui.
21 * Iſte eſt ſermo quẽ locutus eſt Dñs de eo:
Spreuit te & ſubſãnauit te virgo filia Siõ,
poſt tergum tuum caput mouit filia Ieru-
22 ſalẽ. * Cui exꝓbraſti? & quẽ blaſphemaſti?
contra quẽ exaltaſti vocẽ tuã? & eleuaſti in
excelſum oculos tuos contra ſanctũ Iſrael?
23 * Per manũ ſeruorũ tuorũ exꝓbraſti Dño,
E & dixiſti: In multitudine curruũ meorum
aſcẽdi excelſa mõtiũ in ſummitate Libani,
& ſuccidi ſublimes cedros eius & electas
abietes illius. & ingreſſus ſum vſq; ad ter-
24 minos eius, & ſaltũ carmeli eius * ego ſuc-
cidi. & bibi aquas alienas, & ſiccaui veſti-
25 giis pedũ meorũ oẽs aquas clauſas. * Nun-
qd nõ audiſti quod ab initio fecerim? ex
diebus antiquis plaſmaui illud, & nũc ad-
duxi. eruntq; in ruinã colliũ cõpugnãtium
26 ciuitates munitę: * Et ꝙ ſedẽt in eis humi-
les manu. Cõtremuerunt & cõfuſi ſunt, fa
cti ſunt velut fœnũ agri, & virẽs herba te-
ctorũ quę arefacta eſt ãteq̃ veniret ad ma
27 turitatẽ. * Habitaculũ tuũ & egreſſum tuũ
& introitũ tuũ & viã tuã ego ꝑſciui, & fu-
28 roreꝫ tuũ cõtra me. * Inſaniſti in me, & ſuꝑ
bia tua aſcẽdit in aures meas. Ponã itaque
circulum in naribus tuis, & camum in la-
biis tuis, & reducã te in viã ꝑ quã veniſti.
29 * Tibi autẽ Ezechia hoc erit ſignum: Com
ede hoc anno quę repꝑeris, in ſecũdo au-
tẽ anno quę ſpõtè naſcuntur. porrò in ter-
tio ãno ſeminate & metite, plãtate vineas
30 & comedite fructus earũ. * Et quodcũque
reliquum fuerit de domo Iuda, mittet ra-
dicem deorſum, & faciet fructum ſurſum.

תרגום יונתן

17 בְּקֹשְׁטָא יְיָ אַחֲרִיבוּ מַלְכַיָּא דְאַתּוּר יָת עַמְמַיָּא וְיָת אַרְעָהוֹן׃ 18 וּמוֹקְדִין יַת טַעֲוָתְהוֹן בְּנוּרָא אֲרֵי לָא טַעֲוָן דְּאִירִין בְּהוֹן צְרוֹךְ אִינּוּן
אֱלָהִין עוֹבָדֵי יְדֵי אֱנָשָׁא אָעָא וַאֲבָנָא וַאֲבַדוּנּוּן׃ 19 וּכְעַן יְיָ אֱלָהָנָא פְּרוֹקְנָא כְעַן מִידֵיהּ וְיִדְּעוּן כָּל מַלְכָוָת אַרְעָא אֲרֵי אַתְּ יְיָ אֱלָהִים
לַיִת בַּר מִנָּךְ׃ 20 וּשְׁלַח יְשַׁעְיָהוּ בַּר אָמוֹץ לְחִזְקִיָּהוּ לְמֵימַר כִּדְנָן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל דִּבְעֵיתָא מִן קֳדָמַי עַל סַנְחֵרִיב מַלְכָּא דַאֲתוּר שְׁמִיעַ
קֳדָמָי׃ 21 דֵּין פִּתְגָמָא דִי גְזַר יְיָ עֲלוֹהִי מְבַסְרָא עֲלָךְ מְעֵיקָא עֲלָךְ מַעְתָּא דְּצִיּוֹן בָּתְרָךְ רֵישֵׁיהוֹן מְנִידִין עַמָּא דִּירוּשְׁלֶם׃ 22 יַת מַן
חַסֵּידְתָּא וְעַל מַן אִיתְרַבְרַבְתָּא וּקְדָם מַן אֲרֵימְתָּא מִילִין דְּלָא כְשָׁרָן קֳדָם קַדִּישָׁא דְיִשְׂרָאֵל׃ 23 בְּיַד
אִיזַּגְדָּךְ חַסֵּידְתָּא עַמָּא דַיְיָ וַאֲמַרְתְּ בְּסִגִּיאוּת רְתִיכַי אֲנָא סְלֵקִית בְּתִקּוֹף כְּרֵכֵיהוֹן אַף אֵחוֹד בֵּית מַקְדְּשֵׁיהוֹן וְאֶקְטוֹל שְׁפַר גַּבְרֵיהוֹן מִבְּחַר
שִׁלְטוֹנֵיהוֹן וְאֶכְבּוֹשׁ קִרְיַת תְּקֻפֵּיהוֹן וְאֶשֵׁיצֵי סְגִי מַשְׁרְיָתְהוֹן׃ 24 אֲנָא הֲוֵיתִי חָפֵיר גּוּבִין וְשָׁתֵי מַיִן נָכְרָאִין וְטַפְחִית בְּפַרְסַת רִגְלֵי עַמָּא דְעִמִּי
כָּל מֵי נַהֲרִין עַמִּיקִין׃ 25 הֲלָא שְׁמַעְתָּ מִלְקַדְמִין מָה דְּעַבְדִית לְפַרְעֹה מַלְכָּא דְמִצְרַיִם עַל דְּשַׁלִּיט בְּהוֹן וַאף עֲלָךְ אִתְנַבְיֵאוּ נְבִיֵּי יִשְׂרָאֵל וְלָא
חַבְתָּ וְדָא חֲזָיָא קֳדָמַי מִיּוֹמֵי קַדְמָי לְמֶעְבַּד לָךְ אַף אַתְקֵינְתָּא וְדָא הֲוָה לָךְ לְתַקָּלָא עַל דַּהֲוָאת קָדָמָךְ כְּאִתְרַגּוּשְׁתָּ גַּלִּין דְּשִׁחוֹ קְרִינִין
כְּרֵיכָן׃ 26 וְיָתְבֵיהֶן אִתְקְצַר חֵילֵיהוֹן אִיתְבְּרוּ וּבְהִיתוּ הֲווֹ כְּעִשְׂבָּ דְּסַלֵּק עַד לָא מְטָא לְמֶהֱוֵי שׁוּבְלִין׃
27 וּמְחָבָךְ בְּעָצָה וּמִיפְקָךְ לְאַגָּחָא קְרָבָא וּמֵיתָךְ לְאַרְעָא דְיִשְׂרָאֵל גְּלִי קֳדָמַי וְיַת דְּאַרְגִּיזְתָּא קֳדָמַי גָּלִי׃ 28 חֲלַף דְּאַרְגִּזְתָּא עַל מֵימְרִי
וְאִיתְרַגּוּשְׁתָּךְ סְלֵקַת לְקֳדָמַי וְאַשְׁוֵי שִׁירִין בְּלִיסְתָּךְ וְזֻמָּם בְּסִפְוָתָךְ וַאֲתֵיבִנָּךְ בְּאוֹרְחָא דַאֲתֵיתָא בָהּ׃ 29 וְדִין לָךְ אָתָא אֲכוֹל בְּשַׁתָּא עָדָא כַּתִּין
וּבְשַׁתָּא תִנְיָתָא כַּהֲכִּתִין וּבְשַׁתָּא תְלִיתָאָה זִרְעוּ וַחֲצוּדוּ וְצוּבוּ כַּרְמִין וֶאֱכוֹלוּ אִיבֵיהוֹן׃ 30 וְיוֹסְפוּן מְשֵׁיזְבָנָא דְבֵית יְהוּדָה דְּאִישְׁתְּאַרוּ כְּאִילָן
דִי מְשַׁלַּח שָׁרְשׁוֹהִי לְרַע וּפֵרִים נוֹפְיָה לְעֵילָא׃

‡ *Verè enim Domine deſolauerunt reges Aſſyriorum gentes, & omnem terram eorum:*

‡ *Et dederunt deos eorum in ignem. non enim erant Dei, ſed opera manuum hominum ligna & lapides, & perdiderunt eos.*

‡ *Et nunc Domine Deus noſter libera nos de manu eius, & ſciant omnia regna terræ, quòd tu es Dominus Deus ſolus.*

‡ *Et miſit Eſaias filius Amos ad Ezechiam dicens: Hæc dicit Dominus Deus Iſrael: Audiui quæ deprecatus es ad me de Sennacherib rege Aſſyriorum.* ‡ *Iſte ſermo quem locutus eſt Dominus ad eum: Spreuit te & ſubſannauit te virgo filia Sion, caput in te mouit filia Ieruſalem:* ‡ *Cui exprobraſti & blaſphemaſti? & contra quem exaltaſti vocem tuam, & eleuaſti in excelſum oculos tuos? contra ſanctum Iſrael?* ‡ *In manu nunciorum tuorum exprobraſti Domino, & dixiſti: In multitudine curruum meorum ego aſcendi in celſitudinem montium partis Libani, & ſuccidi magnitudinem cedri eius electas cupreſſos eius: et veni in partem ſiluæ Carmeli.* ‡ *Ego cuſtodiui, & bibi aquas alienas, & ſiccaui ipſas, veſtigio pedum meorum fluuios munitionis.*

‡ *Nonne audiſti quòd de longe ego feci eam? ex diebus initij plaſmaui eam, & nunc adduxi eam. & factum eſt in elationes tranſmigrationum pugnantium ciuitates munitas.* ‡ *Et habitãtes in eis infirmati ſunt manu, cõtremuerunt et confuſi ſunt, facti ſunt velut fœnum agri & virens herba, veluti herba tectorum, et conculcatio coram ſtante.* ‡ *Et cathedram tuã, et egreſſum tuum, et introitum tuum, et furorem tuum contra me noui,* ‡ *Eo quòd iratus es tu in me: et ſtrepitus tuus aſcendit in aures meas: & iniũciã hamum meum in naribus tuis, & frenum in labiis tuis, et reducam te in via qua veniſti in ea.*

‡ *Et hoc tibi ſignum: Comedes anno hoc congregata, et in anno ſecũdo quæ ſponte naſcuntur: et anno tertio ſeminabitis et metetis, et plãtabitis vineas, et comedetis fructum earum.* ‡ *Et addet quod ſaluatum eſt de domo Iuda quod reliquum fuerit radicẽ deorſum, et faciet fructũ ſurſum.*

17 ‡ ἐπ' ἀληθείᾳ γὰρ κύριε ἠρήμωσαν βασιλεῖς ἀσσυρίων
18 τὰ ἔθνη καὶ πᾶσαν τὴν γῆν αὐτῶν· ‡ καὶ ἔδωκαν τοὺς
θεοὺς αὐτῶν εἰς τὸ πῦρ, οὐ γὰρ ἦσαν θεοί, ἀλλ' ἢ ἔργα χειρῶν
ἀνθρώπων ξύλα καὶ λίθοι, καὶ ἀπώλεσαν αὐτούς.
19 ‡ καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν ῥῦσαι ἡμᾶς ἐκ χειρὸς αὐ-
τοῦ, καὶ γνώτωσαν πᾶσαι αἱ βασιλεῖαι τῆς γῆς, ὅτι σὺ εἶ
20 κύριος ὁ θεὸς μόνος. ‡ καὶ ἀπέστειλεν Ησαΐας υἱὸς Α-
μὼς πρὸς Ἐζεκίαν λέγων, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς Ισ-
ραήλ, ἤκουσα ἃ προσηύξω πρός με περὶ Σενναχηρὶβ
21 βασιλέως ἀσσυρίων· ‡ οὗτος ὁ λόγος ὃν ἐλάλησε κύριος
πρὸς αὐτόν, ἐφαύλισέ σε καὶ ἐμυκτήρισέ σε παρθένος θυ-
γάτηρ σιών, κεφαλὴν ἐπὶ σοὶ ἐκίνησε θυγάτηρ ἱερουσαλήμ.
22 ‡ τίνα ὠνείδισας καὶ ἐβλασφήμησας; καὶ ἐπὶ τίνα ὕ-
ψωσας τὴν φωνήν σου, καὶ ἦρας εἰς ὕψος τοὺς ὀφθαλ-
23 μούς σου; εἰς τὸν ἅγιον τοῦ Ισραήλ; ‡ ἐν χειρὶ ἀγγέλων
σου ὠνείδισας τὸν κύριον, καὶ εἶπας ἐν τῷ πλήθει τῶν ἁρμά-
των μου ἐγὼ ἀνέβην εἰς ὕψος ὀρέων μέρους τοῦ λιβάνου,
καὶ ἔκοψα τὸ μέγεθος κέδρου αὐτοῦ ἐκλεκτὰ κυπαρίσ-
σων αὐτοῦ, καὶ ἦλθον εἰς μέρος δρυμοῦ τοῦ καρμήλου.
24 ‡ ἐγὼ ἐφύλαξα καὶ ἔπιον ὕδατα ἀλλότρια, καὶ ἐξήρα-
να αὐτά, τῷ ἴχνει τῶν ποδῶν μου ποταμὸς σωοχῆς.
25 ‡ οὐκ ἤκουσας ὅτι μακρόθεν ἐγὼ ἐποίησα αὐτὸν, ἐξ
ἡμερῶν ἀρχῆς ἔπλασα αὐτὸν, καὶ νῦν ἤγαγον αὐτόν. καὶ
ἐγένετο εἰς ἐπαρσεις ἀποικεσιῶν μαχίμων πόλεις ὀχυράς.
26 ‡ καὶ οἱ ἐνοικοῦντες ἐν αὐταῖς ἠσθένησαν τῇ χειρί, ἔπ-
ηξαν καὶ κατησχύνθησαν, ἐγένοντο ὡς χόρτος ἀγροῦ, καὶ
χλωρὰ βοτάνη, ὡς χλόη δωμάτων καὶ πάτημα ἀπέ-
27 ναντι ἑστηκότος. ‡ καὶ τὴν καθέδραν σου καὶ τὴν ἔξο-
δόν σου, καὶ τὴν εἴσοδόν σου, καὶ τὸν θυμόν σου τὸν ἐπ' ἐμὲ ἔ-
28 γνων. ‡ διὰ τὸ ὀργισθῆναί σε ἐπ' ἐμέ, καὶ τὸ στρῶός σου
ἀνέβη ἐν τοῖς ὠσί μου, καὶ ἐμβαλῶ τὸν ἄγκιστρόν μου εἰς σοῦ
μυκτῆρας σου, καὶ χαλινὸν ἐν τοῖς χείλεσί σου, καὶ ἀποστρέ-
29 ψω σε ἐν τῇ ὁδῷ ᾗ ἦλθες ἐν αὐτῇ· ‡ καὶ τοῦτό σοι τὸ ση-
μεῖον, φαγῇ τὸν ἐνιαυτὸν τοῦτον τὰ σωηγμένα, καὶ ἐν τῷ
ἔτει τῷ δευτέρῳ τὰ αὐτόματα, καὶ τῷ ἔτει τῷ τρίτῳ σπερεῖ-
τε καὶ ἀμήσετε καὶ φυτεύσετε ἀμπελῶνας, καὶ φάγεσθε τὸν
καρπὸν αὐτῶν.
30 ‡ καὶ προσθήσει τὸ διασεσωσμένον οἴκου ἰούδα τὸ ὑπο-
λελειμμένον ῥίζαν κάτω καὶ ποιήσει καρπὸν ἄνω·

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

17 In veritate, Dñe, deſtruxerunt reges Athur gentes & terram earum. 18 Et incenderunt ſimulachra earum igne, quia nõ erant dij in quibus eſſet vſus, ſed opera manuum hominum, lignum & lapis, & perdiderunt eos. 19 Et nunc Dñe Deus noſter, libera nos quæſo de manu illius, vt cognoſcant omnia regna terræ quòd tu es Dñs Deus, nec præter te alius. 20 Et miſit Iiſaghiahu filius Amoſz ad Hhizkiahu dicẽdo: Sic dixit Dñs Deus Iſrael: Quod deprecatus es ad me ſuper Zzanhherib rege Athur, auditum eſt à me. 21 Hoc eſt verbum quod decreuit Dñs in illum: deſpexit te, moleſtè egit aduerſum te, regnum congregationis Szion, poſt te capita ſua mouerũt populi qui ſunt in Ieruſalem. 22 Cui exprobraſti? & ſuper quem magnificaſti te? & ad quem extuliſti vocem tuam? & eleuaſti in altum oculos tuos, & dixiſti loquelas quę non erãt rectæ ante ſanctũ Iſrael? 23 Per manũ nunciorũ tuorũ exprobraſti populo Dñi, & dixiſti: In multitudine curruũ meorũ ego aſcẽdi in fortitudinẽ arciũ eorũ: etiã capiã domũ ſanctuarij eorũ, & occidã pulchritudinẽ robuſtorũ illorũ, electionẽ principũ ipſorũ, & ſubiiciã vrbẽ fortitudinis eorũ, & perdã multitudinem exercituũ ipſorũ. 24 Ego fodi ciſternas, & bibi aquas alienas, & calcaui plãta pedũ populi qui mecũ erat omnes aquas fluminũ ꝓfũdorũ. 25 Nõne audiſti ab antiquis quid fecerim Parghoh regi Miſzraim, eo ꝙ poteſtatẽ exercuiſſet in eos? & etiã ſuper te vaticinati ſunt ꝓpheтę Iſrael, & nõ cõuerſus es, & hoc ꝓſpectũ eſt à me à diebus antiquis fieri tibi: etiam paraui, nũc euenire feci illud. & hoc fuit tibi in offendiculũ, eo ꝙ fuerit ante te ſicut tumultus fluctuũ qui deſtruxerũt vrbes munitas. 26 Et habitatorũ earũ abbreuiata eſt virtus, fracti ſunt & cõfuſi ſunt; fuerũt ſicut herba agrorũ, & ſicut olus virẽs, ſicut herba tectorum quæ aſcẽdit, eo vſq; nõ ꝓueniat vt ſint ei ſpicæ. 27 Et ſeſſio tua in cõſilio, & exitus tuus ad ineundum bellum, & aduẽtus tuus in terram Iſrael manifeſta ſunt ante me, & id quo irritaſti me manifeſtum. 28 Eo ꝙ irritaſti dictum meum, & tumultus tuus aſcendit ante me, ponam hamos in maxilla tua, & capiſtrum in labiis tuis, & redire faciam te per viam qua veniſti. 29 Et hoc tibi ſignum: Comede anno hoc ſponte naſcentia, & anno ſecũdo ſpõte cadentia, & anno tertio ſeminate & metite, & plantate vineas, & comedite prouentus earum. 30 Et creſcent liberati domus Iehudah qui relicti ſunt ſicut arbor quæ emittit radices ſuas deorſum, & tollit ramos ſuos ſurſum.

31 * כִּי מִירוּשָׁלַם תֵּצֵא שְׁאֵרִית וּפְלֵיטָה מֵהַר צִיּוֹן
32 קִנְאַת יְהוָה תַּעֲשֶׂה־זֹּאת׃ * לָכֵן כֹּה־אָמַר
יְהוָה אֶל־מֶלֶךְ אַשּׁוּר לֹא יָבוֹא אֶל־הָעִיר הַזֹּאת
וְלֹא־יוֹרֶה שָׁם חֵץ וְלֹא־יְקַדְּמֶנָּה מָגֵן וְלֹא־יִשְׁפֹּךְ
33 עָלֶיהָ סֹלְלָה׃ * בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־יָבֹא בָּהּ יָשׁוּב וְאֶל־
34 הָעִיר הַזֹּאת לֹא יָבֹא נְאֻם־יְהוָה׃ * וְגַנּוֹתִי אֶל־
הָעִיר הַזֹּאת לְהוֹשִׁיעָה לְמַעֲנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי׃
35 * וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיֵּצֵא מַלְאַךְ יְהוָה וַיַּךְ
בְּמַחֲנֵה אַשּׁוּר מֵאָה שְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אָלֶף וַיַּשְׁכִּימוּ
בַבֹּקֶר וְהִנֵּה כֻלָּם פְּגָרִים מֵתִים׃
36 * וַיִּסַּע וַיֵּלֶךְ וַיָּשָׁב סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וַיֵּשֶׁב
37 בְּנִינְוֵה׃ * וַיְהִי הוּא מִשְׁתַּחֲוֶה בֵּית נִסְרֹךְ אֱלֹהָיו
וְאַדְרַמֶּלֶךְ וְשַׂרְאֶצֶר הִכֻּהוּ בַחֶרֶב וְהֵמָּה נִמְלְטוּ
אֶרֶץ אֲרָרָט וַיִּמְלֹךְ אֵסַר־חַדֹּן בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

כ

1 * בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה חִזְקִיָּהוּ לָמוּת וַיָּבֹא אֵלָיו
יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר אֵלָיו כֹּה־אָמַר
יְהוָה צַו לְבֵיתֶךָ כִּי מֵת אַתָּה וְלֹא תִחְיֶה׃
2 * וַיַּסֵּב אֶת־פָּנָיו אֶל־הַקִּיר וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה
3 לֵאמֹר׃ * אָנָה יְהוָה זְכָר־נָא אֵת אֲשֶׁר הִתְהַלַּכְתִּי
לְפָנֶיךָ בֶּאֱמֶת וּבְלֵבָב שָׁלֵם וְהַטּוֹב בְּעֵינֶיךָ עָשִׂיתִי
4 וַיֵּבְךְּ חִזְקִיָּהוּ בְּכִי גָדוֹל׃ * וַיְהִי יְשַׁעְיָהוּ לֹא יָצָא
הָעִיר הַתִּיכֹנָה וּדְבַר־יְהוָה הָיָה אֵלָיו לֵאמֹר׃
5 * שׁוּב וְאָמַרְתָּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ נְגִיד עַמִּי כֹּה־אָמַר
יְהוָה אֱלֹהֵי דָוִד אָבִיךָ שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּפִלָּתֶךָ רָאִיתִי
אֶת־דִּמְעָתֶךָ הִנְנִי רֹפֵא לָךְ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי תַּעֲלֶה
בֵּית יְהוָה׃
6 * וְהֹסַפְתִּי עַל־יָמֶיךָ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וּמִכַּף
מֶלֶךְ־אַשּׁוּר אַצִּילְךָ וְאֵת הָעִיר הַזֹּאת וְגַנּוֹתִי עַל־
הָעִיר הַזֹּאת לְמַעֲנִי וּלְמַעַן דָּוִד עַבְדִּי׃

31 *De Ierusalē quippe egredientur reliquię
& quod saluetur de monte Syō. zelus Dñi
32 exercituum faciet hoc. *Quamobrem hęc
G dicit Dñs de rege Assyriorum: Non ingre
dietur vrbem hanc, nec mittet in eam sa-
gittam, nec occupabit eā clypeus, nec cir-
33 cundabit eam munitio. *Per viam qua ve
nit reuertetur, & ciuitatem hanc nō ingre
34 dietur, dicit Dominus. *Protegamq; vrbē Ecc.48.d
hanc & saluabo eam propter me & prop-
35 ter Dauid seruum meum. *Factum est igi-
tur in nocte illa venit angelus Domini, &
percussit in castris Assyriorum cētū octo-
ginta quinque millia. Cumq; diluculò sur
rexisset, vidit omnia corpora mortuorum.
36 *Et recedēs abiit & reuersus est Senacherib
37 rex Assyriorū & māsit in Niniue. *Cumq;
adoraret in tēplo Nesrach deū suū, Adra-
melech & Sarasar filij eius percusserūt eū
gladio, fugeruntq; in terrā Armeniorum,
& regnauit Asaraddon filius eius pro eo.

CAP. XX.

1 IN diebus illis ęgrotauit Ezechias vsq; ad 2.Par.
A mortem, & venit ad eum Esaias filius A- 32.f. Esa.38.a
mos prophetes, dixitq; ei: Hæc dicit Dñs
Deus: Præcipe domui tuæ. morieris enim
2 tu, & non viues. *Qui cōuertit faciem suā
3 ad parietem, & orauit Dñm dicens: *Obse-
cro Domine, memento quæso quomodo
ambulauerim corā te in veritate & in cor-
de perfecto, & quod placitum est coram
te fecerim. Fleuit itaq; Ezechias fletu ma-
4 gno. *Et antequam egrederetur Esaias me-
diam partem atrij, factus est sermo Dñi ad
5 eum dicens: *Reuertere & dic Ezechię du-
ci populi mei. Hæc dicit Dñs Deus Dauid
patris tui: Audiui orationem tuam, & vi-
di lachrymam tuam, & ecce sanaui te. die
6 tertio ascendes templum Domini: *& ad-
B dam diebus tuis quindecim annos. Sed &
de manu Regis Assyriorum liberabo te,
& ciuitatem hanc; & protegam vrbem
istam propter me, & propter Dauid ser-
uum meum.

תרגום יונתן

31 אֲרֵי מִירוּשְׁלֶם יִפְּקוּן שְׁאַר צַדִּיקַיָּא וְשֵׁיזְבַת מְקַיְּימֵי אוֹרַיְתָא מִטּוּרָא דְצִיּוֹן בְּמֵימְרָא דַיְיָי צְבָאוֹת תִּתְעֲבִיד דָּא׃
32 בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָי לְמַלְכָּא דְאַתּוּר לָא יֵעוֹל לְקַרְתָּא הָדָא וְלָא יִקְשֵׁית תַּמָּן גִּיר וְלָא יְקַדְּמִינָהּ בִּתְרֵיסִין וְלָא יַצְבַּר עֲלָהּ מֵלֵיתָא׃
33 בְּאוֹרְחָא דַאֲתָא בָּהּ יְתוּב וּלְקַרְתָּא הָדָא לָא יֵעוֹל אֲמַר יְיָי׃ 34 וְאָגֵין עַל קַרְתָּא הָדָא לְמִפְרְקָהּ בְּדִילִי וּבְדִיל דָּוִד עַבְדִּי׃
35 וַהֲוָה בְּלֵילְיָא הַהוּא וּנְפַק מַלְאֲכָא דַיְיָי וּקְטַל בְּמַשְׁרִיתָא אַתּוּרָאָה מְאָה וּתְמָנָן וְחַמְשָׁה אַלְפִין וְאַקְדִּימוּ בְּצַפְרָא וְהָא כּוּלְּהוֹן פְּגָרִין
מֵיתִין׃ 36 וּנְטַל וַאֲזַל וְתָב סַנְחֵרִיב מַלְכָּא דְאַתּוּר וִיתֵיב בְּנִינְוֵה׃ 37 וַהֲוָה הוּא סָגִיד בֵּית נִסְרוֹךְ טַעֲוָתֵיהּ וְאַדְרַמֶּלֶךְ
וְשַׂרְאֶצֶר בְּנוֹהִי קַטְלוּהִי בְּחַרְבָּא וְאִינּוּן אִישְׁתֵּיזַבוּ לְאַרַע קַרְדּוּ וּמְלַךְ אֵסַרְחַדּוֹן בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃ כ
1 בְּיוֹמַיָּא הָאִינּוּן מְרַע חִזְקִיָּהוּ לְמֵמָת וַאֲתָא לְוָתֵיהּ יְשַׁעְיָה בַּר אָמוֹץ נְבִיָּיא וַאֲמַר לֵיהּ כִּדְנַן אֲמַר יְיָי פַּקֵּיד לֶאֱינַשׁ בֵּיתָךְ אֲרֵי מָאִית אַתְּ
וְלָא תֵּיחֵי מִמַּרְעָךְ׃ 2 וְאַסְחַר חִזְקִיָּה יַת אַפּוֹהִי לְכוֹתֶל בֵּית מַקְדְּשָׁא וְצַלִּי קֳדָם יְיָי לְמֵימַר׃
3 קַבֵּיל בָּעוּתִי יְיָי אִידְּכַר כְּעַן יָת דְּפִלְחֵית קֳדָמָךְ בִּקְשׁוֹט וּבְלֵבָב שְׁלִים וּדְתַקֵּין קֳדָמָךְ עַבְדֵית וּבְכָה חִזְקִיָּה בְּכִי סַגִּיאָה׃
4 וַהֲוָה יְשַׁעְיָהוּ לָא נְפַק לְדַרְתָּא מְצִיעֲתָא וּפִתְגַם נְבוּאָה מִן קֳדָם יְיָי הֲוָה עִמֵּיהּ לְמֵימַר׃ 5 תּוּב וְתֵימַר לְחִזְקִיָּה מַלְכָּא דְעַמִּי כִּדְנַן
אֲמַר יְיָי אֱלָהָא דְדָוִד אֲבוּךְ שְׁמִיעַ קֳדָמַי צְלוֹתָךְ גֱּלִי קֳדָמַי דִּמְעָתָךְ הָא אֲנָא מַסֵּי לָךְ בְּיוֹמָא תְּלִיתָאָה תִּיסַּק לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָי׃
6 וְאוֹסִיף עַל יוֹמָךְ חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵי שְׁנִין וּמִיַּד מַלְכָּא דְאַתּוּר אֲשֵׁזְבִינָךְ וְיַת קַרְתָּא הָדָא וְאָגֵין עַל קַרְתָּא הָדָא בְּדִילִי וּבְדִיל דָּוִד עַבְדִּי׃

* *Quia ex Hieruſalem egredientur reliquiæ,* 31
& qui ſaluetur de monte Sion: zelus Domini
exercituum faciet hæc. * *Quamobrem hæc di-* 32
cit Dominus ad regem Aſſyriorum: Non ingre-
dietur in vrbem hanc, & non iaculabitur illuc
ſagittam, & non occupabit eam clypeus, neque
circundabit contra eam agger.

* *Et per viam qua venit in ea reuertetur,* 33
& in ciuitatẽ hanc non ingredietur, dicit Dñs.

* *Et protegam pro ciuitate hac, vt ſaluem* 34
eam propter me et propter Dauid ſeruum meũ.

* *Et factum eſt nocte, & egreſſus eſt ange-* 35
lus Domini, & percuſſit de caſtris Aſſyriorum
centum octoginta & quinque millia. & ſurre-
xerunt manè, & ecce omnes corpora mortua.

* *Et receſſit & reuerſus eſt, & abijt Sen-* 36
nacherib rex Aſſyriorum, & habitauit in Ni-
neue.

* *Et factum eſt cùm ipſe adoraret in domo* 37
Neſrach dei ſui, Adramelech & Saraſar filij
ſui percuſſerunt eum in gladio: & ipſi ſaluati
ſunt in terram Arara. & regnauit Aſordan fi-
lius eius pro eo.

CAP. XX.

IN *diebus illis ægrotauit Ezechias vſque ad* 1
mortem, & ingreſſus eſt ad eum Eſaias filius
Amos prophetes, & dixit ad eum: Hæc dicit
Dominus: Præcipe de domo tua, quia morieris
tu & non viues. * *Et conuertit Ezechias* 2
faciem ſuam ad parietem, & orauit ad Dominũ
dicens: * *O iam Domine, memento quomodo* 3
ambulaui coram te in veritate & in corde per-
fecto, & bonum in oculis tuis feci. Et fleuit E-
zechias in fletu magno. * *Et erat Eſaias in au-* 4
la media, & ſermo Domini factus eſt ad eum,
dicens: * *Reuertere, & dices ad Ezechiam* 5
ducẽ populi mei: Hæc dicit Dominus Deus Da-
uid patris tui: Audiui orationem tuam, & vi-
di lachrymas tuas: ecce ego ſanabo te die tertia,
& aſcendes in domum Domini: *Et addam* 6
ſuper dies tuos quindecim annos. & de manu
regis Aſſyriorum liberabo te & ciuitatem hanc.
& protegam pro ciuitate hac propter me et pro-
pter Dauid ſeruum meum.

31 * ὅτι ἐξ ἱερουσαλὴμ ἐξελεύσε) κατάλειμμα, καὶ
σωσαζόμενος ἐξ ὄρους σιών, ὁ ζῆλος κυρίου τῶν δυνά-
32 μεων ποιήσει ταῦτα. * διὰ τοῦτο τάδε λέγει κύριος πρὸς βα-
σιλέα ἀσσυρίων, οὐκ εἰσελεύσε) εἰς τὴν πόλιν ταύτην,
καὶ οὐ βαλεῖ ἐκεῖ βέλος καὶ οὐ προφθάσε αὐτὴν θυρεός,
33 οὐδὲ μὴ προχέῃ ἐπ' αὐτὴν πρόχωμα. * καὶ τῇ ὁδῷ ᾗ
ἦλθεν ἐν αὐτῇ ὑποστραφήσε), καὶ εἰς τὴν πόλιν ταύτην οὐκ
34 εἰσελεύσε), φησὶ κύριος. * καὶ ὑπερασπιῶ ὑπὲρ τῆς
πόλεως ταύτης τοῦ σῶσαι αὐτὴν δι' ἐμὲ καὶ διὰ δαυὶδ τὸν
35 δοῦλόν μου. * καὶ ἐγένετο νυκτὸς καὶ ἐξῆλθεν ἄγγελος
κυρίου καὶ ἐπάταξεν ἐν τῇ παρεμβολῇ τῶν ἀσσυρίων ἑ-
κατὸν ὀγδοήκοντα καὶ πέντε χιλιάδας. καὶ ὤρθρισαν τὸ πρωΐ,
36 καὶ ἰδοὺ πάντες σώματα νεκρά. * καὶ ἀπῆρε καὶ ἀπέ-
στρεψεν, καὶ ἐπορεύθη συναχερεὶβ βασιλεὺς ἀσσυρίων,
37 καὶ κατῴκησεν ἐν νινευῆ. * καὶ ἐγένετο αὐτὸς προσκυ-
νοῦντος ἐν τῷ οἴκῳ νεσραὲχ τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, ἀδραμέλεχ καὶ
σαρασὰρ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐπάταξαν αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ, καὶ
αὐτοὶ διεσώθησαν εἰς γῆν ἀραράτ. καὶ ἐβασίλευσεν ἀσορ-
δὰν υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

κ'.

1 * Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἠρρώστησεν ἐζεκίας ἕως θα-
νάτου. καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν ἡσαΐας υἱὸς ἀμὼς ὁ προφή-
της, καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει κύριος, ἔντειλαι πε-
2 ρὶ τοῦ οἴκου σου, ὅτι ἀποθνήσκεις σὺ καὶ οὐ ζήσῃ. * καὶ ἀ-
πέστρεψεν ἐζεκίας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ πρὸς τὸν τοῖχον, καὶ
3 προσηύξατο πρὸς κύριον λέγων, * ὦ δὴ κύριε, μνήσθητι
ὡς προεπάτησα ἐνώπιόν σου ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν καρδίᾳ τε-
λείᾳ, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐν ὀφθαλμοῖς σου ἐποίησα. καὶ ἔκλαυ
4 σεν ἐζεκίας ἐν κλαυθμῷ μεγάλῳ. * καὶ ἦν ἡσαΐας
ἐν τῇ αὐλῇ τῇ μέσῃ, καὶ ῥῆμα κυρίου ἐγένετο πρὸς αὐτὸν,
5 λέγων, * Ἐπίστρεψον, καὶ ἐρεῖς πρὸς ἐζεκίαν τὸν ἡγούμε-
νον τοῦ λαοῦ μου, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς δαυὶδ τοῦ πα-
τρός σου, ἤκουσα τῆς προσευχῆς σου, καὶ εἶδον τὰ δάκρυά σου,
ἰδοὺ ἐγὼ ἰάσομαί σε τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, καὶ ἀναβήσῃ εἰς
6 οἶκον κυρίου. * καὶ προσθήσω ἐπὶ τὰς ἡμέρας
σου δεκαπέντε ἔτη. καὶ ἐκ χειρὸς βασιλέως ἀσσυρίων
ῥύσομαί σε καὶ τὴν πόλιν ταύτην. καὶ ὑπερασπιῶ ὑ-
πὲρ τῆς πόλεως ταύτης δι' ἐμὲ καὶ διὰ δαυὶδ τὸν δοῦ-
λόν μου.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

31 Quia de Ieruſalem exibunt reliquiæ iuſtorum, & ſaluatio ſtabilientium legem ex monte Szion in dicto Domini Szebaoth fiet hoc.
32 Ideò ſic dixit Dominus de rege Athur: Non intrabit in vrbem hanc, nec coniciet in eam iaculum, neque præoccupabit eam clypeis, neque aceruabit iuxta eam aggerem. 33 Per viam qua venit redibit, & ad vrbem hanc non intrabit, dixit Dominus.
34 Et protegam vrbem hanc, vt liberem eam propter me & propter Dauid ſeruum meum. 35 Et fuit nocte illa, exiit angelus Domini, & occidit in exercitu Athuræo centum & octoginta quinque millia. & anticipauerunt auroram, & ecce omnes illi cadauera mortuorum. 36 Et profectus eſt & abiit, & rediit Zzanhherib rex Athur, & ſedit in Ninueh. 37 Et fuit cùm adoraret in æde Niſzzroch idoli ſui, Adramelech & Sareſzer filij eius occiderunt illum gladio. & ipſi euaſerunt in terram Kardu. & regnauit Azzarhhadon filius eius pro eo.

CAP. XX.

IN diebus illis ægrotauit Hhizkiah vſque ad mortem: & venit ad eum Ieſaghiah filius Amoſz propheta, & dixit illi: Sic dixit Dominus: Præcipe hominibus domus tuæ, quia morieris tu, & non viues ex morbo tuo. 2 Et vertit Hhizkiah faciem ſuam ad parietem domus ſanctuarij, & orauit ante Dominum dicendo: 3 Suſcipe deprecationem meam Domine, memento quæſo quòd ſeruierim tibi in veritate & corde perfecto, & quod rectum eſt ante te fecerim. & fleuit Hhizkiah fletu magno. 4 Et factũ eſt, Ieſaghiah nondũ exierat in atrium medium, & verbum prophetiæ à Domino fuit cum eo, dicendo: 5 Redi, & dicito Hhizkiah regi populi mei: Sic dixit Dominus Deus Dauid patris tui: Audita eſt à me oratio tua, apparuerunt ante me lachrymæ tuæ: ecce ego ſano te, die tertio aſcendes in domum ſanctuarij Domini. 6 Et addam ſuper dies tuos quindecim annos: & de manu regis Athur liberabo te & vrbem hanc, & protegam vrbem iſtam propter me, & propter Dauid ſeruum meum.

7 וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ קְחוּ דְבֶלֶת תְּאֵנִים וַיִּקְחוּ
8 וַיָּשִׂימוּ עַל־הַשְּׁחִין וַיְחִי׃ * וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל־
יְשַׁעְיָהוּ מָה אוֹת כִּי־יִרְפָּא יְהוָה לִי וְעָלִיתִי בַּיּוֹם
9 הַשְּׁלִישִׁי בֵּית יְהוָה׃ * וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ זֶה־לְךָ
הָאוֹת מֵאֵת יְהוָה כִּי יַעֲשֶׂה יְהוָה אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר
דִּבֶּר הֲלֵךְ הַצֵּל עֶשֶׂר מַעֲלוֹת אִם־יָשׁוּב עֶשֶׂר מַעֲלוֹת׃
10 * וַיֹּאמֶר יְחִזְקִיָּהוּ נָקֵל לַצֵּל לִנְטוֹת עֶשֶׂר מַעֲלוֹת
לֹא כִי יָשׁוּב הַצֵּל אֲחֹרַנִּית עֶשֶׂר מַעֲלוֹת׃
11 * וַיִּקְרָא יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא אֶל־יְהוָה וַיָּשֶׁב אֶת־
הַצֵּל בַּמַּעֲלוֹת אֲשֶׁר יָרְדָה בְּמַעֲלוֹת אָחָז אֲחֹרַנִּית
12 עֶשֶׂר מַעֲלוֹת׃ * בָּעֵת הַהִיא שָׁלַח בְּרֹאדַךְ בַּלְאֲדָן
בֶּן־בַּלְאֲדָן מֶלֶךְ־בָּבֶל סְפָרִים וּמִנְחָה אֶל־חִזְקִיָּהוּ כִּי
שָׁמַע כִּי חָלָה חִזְקִיָּהוּ׃
13 * וַיִּשְׁמַע עֲלֵיהֶם חִזְקִיָּהוּ וַיַּרְאֵם אֶת־כָּל־בֵּית
נְכֹתֹה אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־הַבְּשָׂמִים וְאֶת
שֶׁמֶן הַטּוֹב וְאֵת בֵּית כֵּלָיו וְאֶת כָּל־אֲשֶׁר נִמְצָא
בְּאוֹצְרֹתָיו לֹא־הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא־הֶרְאָם חִזְקִיָּהוּ
14 בְּבֵיתוֹ וּבְכָל־מֶמְשַׁלְתּוֹ׃ * וַיָּבֹא יְשַׁעְיָהוּ הַנָּבִיא
אֶל־הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אֵלָיו מָה־אָמְרוּ
הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה וּמֵאַיִן יָבֹאוּ אֵלֶיךָ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ
מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה בָּאוּ מִבָּבֶל׃
15 * וַיֹּאמֶר מָה רָאוּ בְּבֵיתֶךָ וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֵת כָּל־
אֲשֶׁר בְּבֵיתִי רָאוּ לֹא־הָיָה דָבָר אֲשֶׁר לֹא־הֶרְאִיתִם
16 בְּאוֹצְרֹתָי׃ * וַיֹּאמֶר יְשַׁעְיָהוּ אֶל־חִזְקִיָּהוּ שְׁמַע
דְּבַר־יְהוָה׃
17 * הִנֵּה יָמִים בָּאִים וְנִשָּׂא כֹל־אֲשֶׁר בְּבֵיתֶךָ
וַאֲשֶׁר אָצְרוּ אֲבֹתֶיךָ עַד־הַיּוֹם הַזֶּה בָּבֶלָה לֹא־
יִוָּתֵר דָּבָר אָמַר יְהוָה׃
18 * וּמִבָּנֶיךָ אֲשֶׁר יֵצְאוּ מִמְּךָ אֲשֶׁר תּוֹלִיד יִקָּחוּ וְהָיוּ
סָרִיסִים בְּהֵיכַל מֶלֶךְ בָּבֶל׃

7 *Dixitq; Esaias: Afferte massam ficorum.
quam cùm attulissent,& posuissent super
8 vlcus eius,curatus est. *Dixerat autem E-
zechias ad Esaiam: Quod erit signũ quia
Dñs me sanabit,& quia ascẽsurus sum die
9 tertia templum Domini? *Cui ait Esaias:
Hoc erit signum à Dño quòd facturus sit
Dñs sermonem quem locutus est: Vis vt
ascendat vmbra decem lineis,aut vt reuer Ecc.48.b
10 tatur totidem gradibus? *Et ait Ezechias:
Facile est vmbrã crescere decem lineis.nec
hoc volo vt fiat,sed vt reuertatur retrorsũ
11 decem gradibus. *Inuocauit itaque Esaias
C propheta Dominum, & reduxit vmbram
per lineas quibus iam descenderat in ho- Esa.39.a
rologio Achaz retrorsum decẽ gradibus.
12 *In tempore illo misit Merodach Baladã
filius Baladã rex Babyloniorum literas &
munera ad Ezechiã: audierat enim quòd
13 ægrotasset Ezechias. *Lætatus est autẽ in
aduentu eorũ Ezechias,&ostendit eis do-
mum aromatum, & aurum & argentum,
& pigmenta varia,vnguenta quoq; & do-
mum vasorũ suorũ, & omnia quæ habere
poterat in thesauris suis. non fuit verbum
quod non monstrasset eis Ezechias in do-
14 mo sua,& in omni potestate sua. *Venit
autẽ Esaias propheta ad regem Ezechiã,
dixitque ei: Quid dixerũt viri isti,aut vn-
de venerũt ad te? Cui ait Ezechias;De ter-
ra longinqua venerunt ad me de Babylo-
15 ne. *At ille respondit: Quid viderũt in do-
mo tua? Ait Ezechias: Omnia quæcunque
sunt in domo meaviderunt.nihil estenim
quod non monstrauerim eis in thesauris
16 meis. *Dixit itaq; Esaias Ezechię: Audi ser
D monem Dñi. *Ecce dies venient, & aufe-
17 rẽtur omnia quę sunt in domo tua,& quę
condiderunt patres tui vsq; in diem hanc
in Babylonem. Non remanebit quicquã,
18 ait Dominus. *Sed & de filiis tuis qui e-
gredientur ex te quos generabis tollen-
tur, & erunt Eunuchi in palatio regis Ba-
bylonis.

תרגום יונתן

7 וַאֲמַר יְשַׁעְיָהוּ סַבוּ דְבֶלֶת תְּאֵנִין וּנְסִיבוּ וְשַׁוִּיאוּ עַל שְׁחָנָא וְאִתְּסִי׃ 8 וַאֲמַר חִזְקִיָּהוּ לִישַׁעְיָהוּ מָה אָתָּ אֲרֵי יַסִּי יְיָ לִי וְאֵיסַק בְּיוֹמָא
תְּלִיתָאָה לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ׃ 9 וַאֲמַר יְשַׁעְיָה דֵּין לָךְ אָתָא מִן קֳדָם יְיָ אֲרֵי יַעְבֵּיד יְיָ יַת פִּתְגָמָא דְּמַלֵּיל הֵיאָךְ טוֹלָא עֲשַׂר שָׁעָן
וְאִם יְתוּב עֲשַׂר שָׁעָן׃ 10 וַאֲמַר חִזְקִיָּה קַלִּילָא דָא דִּידָךְ טוֹלָא עֲשַׂר שָׁעָן בְּרַם נִיסָּא יְתוּב טוֹלָא לַאֲחוֹרוֹהִי עֲשַׂר שָׁעָן׃ 11 וְצַלִּי
יְשַׁעְיָה נְבִיָּא קֳדָם יְיָ וַאֲתֵיב יַת טוֹלָא בְּצוּרַת אֶבֶן שַׁעַת דָּנָחַתַת בְּמַסְקָנָא דְּאָחָז שִׁמְשָׁא לַאֲחוֹרוֹהִי עֲשַׂר שָׁעָן׃ 12 בְּעִידָנָא הַהִיא שְׁלַח
בְּרֹאדָךְ בַּלְאֲדָן בַּר בַּלְאֲדָן מַלְכָּא דְבָבֶל אִיגְּרָן וְקֻרְבָּנִין לְוַת חִזְקִיָּה אֲרֵי שְׁמַע אֲרֵי מְרַע חִזְקִיָּה׃ 13 וְקַבֵּיל מִנְּהוֹן חִזְקִיָּה וְאַחְזִינוּן יַת כָּל
גְּנָזוֹהִי יַת כַּסְפָּא וְיַת דַּהֲבָא וְיַת בָּסְמַנַיָּא וְיַת מִשְׁחָא טָבָא וְיַת כָּל בֵּית מָנוֹהִי וְיַת כָּל דְּאִשְׁתְּכַח בְּגִנְזוֹהִי וְלָא הֲוָה מִדַּעַם דְּלָא אַחְזִינוּן חִזְקִיָּה
בְּבֵיתֵיהּ וּבְכָל שָׁלְטוֹנֵיהּ׃
14 וַאֲתָא יְשַׁעְיָה נְבִיָּא לְוַת מַלְכָּא חִזְקִיָּה וַאֲמַר לֵיהּ מָה אֲמָרוּ גֻּבְרַיָּא הָאִינוּן וּמִנָּן אֲתוֹ עָלָךְ וַאֲמַר חִזְקִיָּה מֵאַרַע רְחִיקָא אֲתוֹ מִבָּבֶל׃
15 וַאֲמַר מָה חֲזוֹ בְּבֵיתָךְ וַאֲמַר חִזְקִיָּה יַת כָּל דִּי בְּבֵיתִי חֲזוֹ וְלָא הֲוָה מִדַּעַם דְּלָא אַחְזֵיתִינוּן בְּגִנְזַי׃
16 וַאֲמַר יְשַׁעְיָהוּ לְחִזְקִיָּה קַבֵּיל פִּתְגָמָא דַיְיָ׃
17 הָא יוֹמַיָּא אָתָן וְיִתְנְטֵיל כָּל דִּי בְּבֵיתָךְ וְדִי גְנַזוּ אֲבָהָתָךְ עַד יוֹמָא הָדֵין וְיִתְיְהֵיב לְבָבֶל לָא יִשְׁתְּאַר מִדַּעַם אֲמַר יְיָ׃
18 וּמִבְּנָךְ דְּיִפְקוּן מִינָּךְ דְּתוֹלִיד יִדַּבְּרוּן רַבְרְבִין בְּהֵיכְלָא דְמַלְכָּא דְבָבֶל׃

Et dixit Esaias: Afferant massam ficorum, & imponant super vlcus, & sanaberis. 7

Et dixit Ezechias ad Esaiam: Quod signũ quòd sanabit me Dominus, et ascendam in domum Domini die tertia? 8

Et dixit Esaias: Hoc tibi signum à Domino, quòd faciet Dominus sermonem quem locutus est: Ibit vmbra decem gradibus, aut reuertetur decem gradibus. 9

Et dixit Ezechias: Facile vmbram inclinare decem gradibus: non sic, sed reuertatur vmbra decem gradibus in ea quæ retrorsum. 10

Et clamauit Esaias propheta ad Dominum: & reuersa est vmbra in gradibus Achaz quibus descendit decem gradibus in ea quæ retrorsum. 11

In tẽpore illo misit Barodach filius Baladan rex Babylonis literas & munera ad Ezechiã, audiuerat enim quòd ægrotauit Ezechias. 12

Et lætatus est in eis Ezechias: & ostendit eis omnem domum aromatum, & argentum et aurum, & aromata, & oleum bonum, & domum vasorum suorum, & omnia quæcunque inuenta sunt in thesauris: et non reliquit quidpiam quod non ostendit eis Ezechias in domo sua & in omni thesauro suo. 13

Et ingressus est Esaias propheta ad Ezechiam regem, & dixit ei: Quid locuti sunt ad te viri isti, & vndè venerunt ad te? & dixit Ezechias: De terra longinqua venerunt ad me de Babylone. 14

Et dixit Esaias: Quid viderunt in domo tua? & dixit Ezechias: Omnia quæcunque in domo mea viderunt: nõ fuit in domo mea quod non monstraui eis, & in thesauris meis. 15

Et dixit Esaias ad Ezechiam: Audi sermonem Domini: 16

Ecce dies veniunt, dicit Dominus, & auferentur omnia quæ sunt in domo tua, & quæcunque condiderunt patres tui vsque in diem hanc in Babylonem. non remanebit verbum, dixit Dominus. 17

Et à filiis tuis qui egressi sunt de te quos generasti capient, & erunt eunuchi in domo regis Babylonis. 18

7 καὶ εἶπεν Ησαΐας, λαβέτωσαν παλάθην συκῶν, καὶ ἐπιθέτωσαν ἐπὶ τὸ ἕλκος, καὶ ὑγιάσῃ.

8 καὶ εἶπεν Ἐζεκίας πρὸς Ησαΐαν, τί τὸ σημεῖον ὅτι ἰάσεταί με κύριος, καὶ ἀναβήσομαι εἰς οἶκον κυρίου τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ;

9 καὶ εἶπεν Ησαΐας, Τοῦτό σοι τὸ σημεῖον παρὰ κυρίου, ὅτι ποιήσει κύριος τὸν λόγον ὃν ἐλάλησε. πορεύσεται ἡ σκιὰ δέκα ἀναβαθμούς, ἢ ἀναστρέψει δέκα ἀναβαθμούς.

10 καὶ εἶπεν Ἐζεκίας, κοῦφον τοῦ σκιὰν κλίναι δέκα ἀναβαθμούς, οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἀποστραφήτω ἡ σκιὰ δέκα ἀναβαθμοὺς εἰς τὰ ὀπίσω.

11 καὶ ἐβόησεν Ησαΐας ὁ προφήτης πρὸς κύριον, καὶ ἐπέστρεψεν ἡ σκιὰ ἐν τοῖς ἀναβαθμοῖς ἄχαζ οἷς κατέβη ἐν δέκα ἀναβαθμοὺς εἰς τὰ ὀπίσω.

12 ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀπέστειλε Βαρωδὰχ υἱὸς Βαλαδὰν βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐπιστολὰς καὶ δῶρα πρὸς Ἐζεκίαν, ἤκουσε γὰρ ὅτι ἠρρώστησεν Ἐζεκίας.

13 καὶ ἐχάρη ἐπ' αὐτοῖς Ἐζεκίας, καὶ ἔδειξεν αὐτοῖς πολλὰ τὸν οἶκον τοῦ νεχωθά, καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον, καὶ τὰ ἀρώματα, καὶ τὸ ἔλαιον τὸ ἀγαθὸν, καὶ τὸν οἶκον τῶν σκευῶν αὐτοῦ, καὶ πάντα ὅσα εὑρέθη ἐν τοῖς θησαυροῖς, καὶ οὐ παρέλειπεν οὐθὲν ὃ οὐκ ἔδειξεν αὐτοῖς Ἐζεκίας ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ ἐν παντὶ θησαυρῷ αὐτοῦ.

14 καὶ εἰσῆλθεν Ησαΐας ὁ προφήτης πρὸς Ἐζεκίαν τὸν βασιλέα, καὶ εἶπεν αὐτῷ, τί ἐλάλησαν πρὸς σὲ οἱ ἄνδρες οὗτοι, καὶ πόθεν ἦκον πρὸς σέ; καὶ εἶπεν Ἐζεκίας, ἐκ γῆς πόρρωθεν ἦκον πρός με ἐκ Βαβυλῶνος.

15 καὶ εἶπεν Ησαΐας, τί εἶδον ἐν τῷ οἴκῳ σου; καὶ εἶπεν Ἐζεκίας, πολλὰ ὅσα ἐν τῷ οἴκῳ μου εἶδον, οὐκ ἔστιν ἐν τῷ οἴκῳ μου ὃ οὐκ ἔδειξα αὐτοῖς, καὶ ἐν τοῖς θησαυροῖς μου.

16 καὶ εἶπεν Ησαΐας πρὸς Ἐζεκίαν, ἄκουσον τὸν λόγον κυρίου.

17 ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, φησὶ κύριος, καὶ ἀρθήσεται πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ σου, καὶ ὅσα ἐθησαύρισαν οἱ πατέρες σου ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης εἰς Βαβυλῶνα. οὐχ ὑπολειφθήσεται ῥῆμα, εἶπε κύριος.

18 καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν σου τῶν ἐξελεύσεται ἐκ σοῦ ὧν ἐγέννησας λήψονται, καὶ ἔσονται εὐνοῦχοι ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως Βαβυλῶνος.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

7 Et dixit Iesaghiahu: Accipite massam ficuum. & acceperunt & posuerunt super vlcus, & sanatum est.

8 Et dixerat Hhizkiah ad Iesaghiah: Quod signum erit quòd sanabit Dominus me, & ascendam die tertio in domum sanctuarij Dñi?

9 Et dixit Iesaghiah: Hoc tibi erit signum à Domino quòd faciet Dominus verbum hoc quod locutus est, an procedet vmbra decem horis, an recedet decem horis?

10 Et dixit Hhizkiah: Facile est hoc quòd procedat vmbra decem horis: sed hoc sit signum, redeat vmbra retrorsum decem horis.

11 Et orauit Iesaghiah propheta Dominum, & reduxit vmbram per figuram lapidis horarum quibus descenderat in ascensu Ahhaz Sol retrorsum decem horis.

12 Tempestate illa misit Berodach Baladan filius Baladan rex Babel epistolas & munera ad Hhizkiah, quia audierat quòd ægrotasset Hhizkiah.

13 Et excepit eos Hhizkiah, & ostendit illis omnes thesauros suos, argentum & aurum, & aromata, & vnguentum bonum, & omnem domum vasorum suorum, & omne quod inuentum est in thesauris suis. non fuit quicquam quod non ostenderit illis Hhizkiah in domo sua, & in omni imperio suo.

14 Et venit Iesaghiah propheta ad regem Hhizkiah, & dixit ei: Quid dixerunt viri hi, & vndè venerunt ad te? & dixit Hhizkiah: De terra longinqua venerunt de Babel.

15 Et dixit, Quid viderunt in domo tua? & dixit Hhizkiah: Omnia quæ sunt in domo mea viderunt, nec fuit quicquam quod non ostenderim illis in thesauris meis.

16 Et dixit Iesaghiah ad Hhizkiah: Audi verbum Domini:

17 Ecce dies veniunt, & tolletur omne quod est in domo tua, & quod thesaurizarunt patres tui vsque ad diem hanc; & deferetur ad Babel: non relinquetur quicquam, dixit Dominus.

18 Et de filiis tuis qui exibunt de te quos gignes, accipiet: & erunt magnates in palatio regis Babel.

19 * וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְשַׁעְיָהוּ טוֹב דְּבַר־יְהוָה
אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וַיֹּאמֶר הֲלוֹא אִם־שָׁלוֹם וֶאֱמֶת יִהְיֶה־
20 בְּיָמָי : * וְיֶתֶר דִּבְרֵי חִזְקִיָּהוּ וְכָל־גְּבוּרָתוֹ וַאֲשֶׁר
עָשָׂה אֶת־הַבְּרֵכָה וְאֶת־הַתְּעָלָה וַיָּבֵא אֶת־הַמַּיִם
הָעִירָה הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים
21 לְמַלְכֵי יְהוּדָה : * וַיִּשְׁכַּב חִזְקִיָּהוּ עִם־אֲבֹתָיו
וַיִּמְלֹךְ מְנַשֶּׁה בְנוֹ תַּחְתָּיו :

כא

1 * בֶּן־שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה מְנַשֶּׁה בְמָלְכוֹ וַחֲמִשִּׁים
וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ חֶפְצִי־בָהּ :
2 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּתוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
3 הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל : * וַיָּשָׁב וַיִּבֶן אֶת־
הַבָּמוֹת אֲשֶׁר אִבַּד חִזְקִיָּהוּ אָבִיו וַיָּקֶם מִזְבְּחוֹת
לַבַּעַל וַיַּעַשׂ אֲשֵׁרָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אַחְאָב מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁתַּחוּ לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם וַיַּעַבְד אֹתָם :
4 * וּבָנָה מִזְבְּחֹת בְּבֵית יְהוָה אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה
5 בִּירוּשָׁלִַם אָשִׂים אֶת־שְׁמִי : * וַיִּבֶן מִזְבְּחֹת לְכָל־
צְבָא הַשָּׁמַיִם בִּשְׁתֵּי חַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה :
6 * וְהֶעֱבִיר אֶת־בְּנוֹ בָּאֵשׁ וְעוֹנֵן וְנִחֵשׁ וְעָשָׂה אוֹב
וְיִדְּעֹנִים הִרְבָּה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיס :
7 * וַיָּשֶׂם אֶת־פֶּסֶל הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר עָשָׂה בַּבַּיִת אֲשֶׁר
אָמַר יְהוָה אֶל־דָּוִד וְאֶל־שְׁלֹמֹה בְנוֹ בַּבַּיִת הַזֶּה
וּבִירוּשָׁלִַם אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָשִׂים
אֶת־שְׁמִי לְעוֹלָם :
8 * וְלֹא אֹסִיף לְהָנִיד רֶגֶל יִשְׂרָאֵל מִן־הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבוֹתָם רַק אִם־יִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל
אֲשֶׁר צִוִּיתִים וּלְכָל־הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה אֹתָם עַבְדִּי
9 מֹשֶׁה : * וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּתְּעֵם מְנַשֶּׁה לַעֲשׂוֹת אֶת־
הָרַע מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל :

19 *Dixit Ezechias ad Esaiam: Bonus sermo
Domini quem locutus es. sit tantum pax
20 & veritas in diebus meis. *Reliqua autem
sermonum Ezechiæ, & omnis fortitudo
eius, & quomodo fecerit piscinã & aquæ-
ductum, & introduxerit aquas in ciuita-
tem, nonne hæc scripta sunt in libro ser-
21 monum dierum Regum Iudæ? *Dormi-
uitque Ezechias cum patribus suis, & reg-
nauit Manasses filius eius pro eo.

CAP. XXI.

1 DVodecim annorum erat Manasses cùm 2.Par.
A regnare cœpisset, & quinquaginta- 33.b.
quinque annis regnauit in Ierusalem. no-
2 men matris eius Aphsiba. *Fecitque ma-
lum in conspectu Domini, iuxta idola gẽ-
tium quas deleuit Dominus à facie filio-
3 rum Israel. *Conuersusque est & ædifica-
uit excelsa quæ dissipauerat Ezechias pa-
ter eius, & erexit aras Baal, & fecit lucos,
sicut fecerat Achab rex Israel, & adorauit
omnem militiam cæli, & coluit eam.
4 *Extruxitque aras in domo Domini, de
qua dixit Dominus: In Ierusalem ponam
5 nomen meum. *Et extruxit altaria vniuer-
sæ militiæ cæli, in duobus atriis tẽpli Do-
6 mini. *Et traduxit filiũ suum per ignẽ &
ariolatus est & obseruauit auguria, & fe-
cit pythones, & aruspices multiplicauit,
vt faceret malum coram Domino, & irri-
7 taret eum. *Posuitque idolum luci quem
fecerat in templo Domini, super quo locu
tus est Dominus ad Dauid & ad Salomo-
B nem filium eius: In templo hoc & in Ieru
salem, quem elegi de cunctis tribubus Is-
rael, ponam nomen meum in sempiternũ.
8 *Et vltra non faciam commoueri pedem
Israel de terra quam dedi patribus eorũ,
si custodierint opere omnia quæ præcepi
eis, & vniuersam legem quam mandauit
9 eis seruus meus Moyses. *Illi verò non au-
dierunt, sed seducti sunt à Manasse, vt fa-
cerent malum super gentes, quas con tri-
uit Dominus à facie filiorum Israel.

תרגום יונתן

19 וַאֲמַר חִזְקִיָּה לִישַׁעְיָה תַּקִּין פִּתְגָמָא דַיְיָ דְּמַלֵּילְתָּא וַאֲמַר הֲלָא שְׁלַם וּקְשׁוֹט יְהֵי בְּיוֹמָי :
20 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי חִזְקִיָּה וְכָל גְּבוּרְתֵּיהּ
וְדַעֲבַד יַת בְּרֵיכְתָּא וְיַת מְזִיקְתָּא וְאַיְתֵי יַת מַיָּא לְקִרְתָּא הֲלָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי דְּבֵית יְהוּדָה :
21 וּשְׁכִיב חִזְקִיָּה
עִם אֲבָהָתּוֹהִי וּמְלַךְ מְנַשֶּׁה בְּרֵיהּ תְּחוֹתּוֹהִי :

כא

1 בַּר תְּרֵתָא עֲשְׂרֵה שְׁנִין מְנַשֶּׁה כַּד מְלַךְ וְחַמְשִׁין וְחַמֵשׁ שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְשׁוּם אִמֵּיהּ חֶפְצִי בָהּ :
2 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּתוֹעֲבָת עַמְמַיָּא דְּתָרִיךְ יְיָ מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :
3 וְתָב וּבְנָא יַת בָּמָתָא דְּאַבִּיד חִזְקִיָּה אֲבוּהִי וַאֲקִים אֲגוּרִין לְבַעְלָא וַעֲבַד אֲשֵׁירְתָּא כְּמָא דַּעֲבַד אַחְאָב מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וּסְגִיד לְכָל חֵילֵי
שְׁמַיָּא וּפְלַח יַתְהוֹן :
4 וּבְנָא אֲגוּרִין בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ דַּאֲמַר יְיָ בִּירוּשְׁלֶם אַשְׁרֵי יַת שְׁכִינְתִּי :
5 וּבְנָא אֲגוּרִין לְכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא בְּתַרְתֵּין דָּרָת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ :
6 וְאַעְבַּר יַת בְּרֵיהּ בְּנוּרָא וְעָנִין וְנִחֵישׁ וַעֲבַד בִּידִין וְזִכּוּרוּ אַסְגִּי לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לְאַרְגָּזָא קֳדָמוֹהִי :
7 וְשַׁוִּי יַת צְלֵם אֲשֵׁירְתָּא
דַּעֲבַד בְּבֵיתָא דַּאֲמַר יְיָ לְדָוִד וְלִשְׁלֹמֹה בְּרֵיהּ בְּבֵיתָא הָדֵין וּבִירוּשְׁלֶם דְּאִתְרְעֵיתִי מִכָּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל אַשְׁרֵי יַת שְׁכִינְתִּי לְעָלַם :
8 וְלָא אוֹסִיף לְטַלְטָלָא יַת יִשְׂרָאֵל מִן אַרְעָא דְיַהֲבִית לַאֲבָהָתְהוֹן לְחוֹד אִם יִטְרוּן לְמֶעְבַּד בְּכָל דְּפַקֵּידְתִּינוּן וּלְכָל אוֹרָיְתָא דְּפַקֵּיד יָתְהוֹן
עַבְדִּי מֹשֶׁה :
9 וְלָא קַבִּילוּ וְאַטְעִינוּן מְנַשֶּׁה לְמֶעְבַּד יַת דְּבִישׁ מִן עַמְמַיָּא דְשֵׁיצִי יְיָ מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :

19 ‡ καὶ εἶπεν ἐζεκίας πρὸς ἠσαΐαν, ἀγαθὸς ὁ λόγος ὃν ἐλάλησε κύριος, γμὲν δὴ εἰρήνη καὶ δικαιοσύνη ἐν ταῖς ἡ-
20 μέραις μου. ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἐζεκίου καὶ πάντα ὅσα ἐποίησε καὶ πᾶσα ἡ δυναστεία αὐτοῦ, καὶ τὴν κρήνην καὶ τὸν ὑδραγωγὸν ἃ ἐποίησε, καὶ εἰσήνεγκε τὸ ὕδωρ εἰς τὴν πό-
21 λιν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμε-
ρῶν τῶν βασιλέων ἰούδα; ‡ καὶ ἐκοιμήθη ἐζεκίας μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν πόλει δαυίδ, καὶ ἐβα-
σίλευσε μανασσὴς υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

κα'.

1 ‡ Υἱὸς ἐτῶν δώδεκα μανασσὴς ἐν τῷ βασιλεύειν αὐ-
τόν, καὶ πεντήκοντα καὶ πέντε ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσα-
λήμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὸς αὐτοῦ ἔψιβα.

2 ‡ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπορεύθη
κατὰ τὰ βδελύγματα τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῆρε κύριος ἀπὸ
3 προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ. ‡ καὶ ἐπέστρεψε μανασσὴς
καὶ ᾠκοδόμησε τὰ ὑψηλά, ἃ κατέσκαψεν ἐζεκίας ὁ πα-
τὴρ αὐτοῦ, καὶ ἀνέστησε θυσιαστήριον τῷ βάαλ, καὶ ἐποίησεν
ἄλση καθὼς ἐποίησεν ἀχαὰβ βασιλεὺς ἰσραήλ, καὶ προ-
σεκύνησε πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐδούλευσεν αὐ-
4 τοῖς. ‡ καὶ ᾠκοδόμησε θυσιαστήριον ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐν ᾧ
5 εἶπεν, ἐν ἱερουσαλὴμ θήσω τὸ ὄνομά μου. ‡ καὶ ᾠκοδό-
μησε θυσιαστήρια πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ ἐν ταῖς δύο
6 αὐλαῖς οἴκου κυρίου. ‡ καὶ διῆγε τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν
πυρὶ, καὶ ἐκληδονίζετο καὶ οἰωνίζετο· καὶ ἐποίησεν ἐγγαστρι-
μύθους, καὶ γνώστας ἐπλήθυνε τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώ-
7 πιον κυρίου τοῦ παροργίσαι αὐτόν. ‡ καὶ ἔθηκε τὸ γλυ-
πτὸν τοῦ ἄλσους ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, ἐν ᾧ εἶπε κύριος πρὸς
δαυὶδ καὶ πρὸς Σολομῶντα τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ
καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ ἣν ἐξελεξάμην ἐκ πασῶν φυλῶν
ἰσραὴλ θεῖναι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ εἰς αἰῶνα.

8 ‡ καὶ οὐ προσθήσω σαλεῦσαι τὸν πόδα ἰσραὴλ ἀπὸ
τῆς γῆς ἧς ἔδωκα τοῖς πατράσιν αὐτῶν, πλὴν ἐὰν φυ-
λάξωνται τοῦ ποιεῖν κατὰ πάντα ἃ ἐνετειλάμην αὐ-
τοῖς, κατὰ πάντα τὸν νόμον ὃν ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ παῖς
μου μωυσῆς.

9 ‡ Καὶ οὐκ ἤκουσαν· καὶ μανασσὴς ἐπλάνησεν αὐτοὺς τοῦ
ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου ὑπὲρ ἔθνη, ἃ ἐξῆρε
κύριος ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ.

‡ *Et dixit Ezechias ad Esaiam, Bonus ser-* 19
mo quem locutus est Dominus: fiat pax & iu-
stitia in diebus meis.

‡ *Et reliqua sermonum Ezechiæ & omnia* 20
quæcunque fecit & omnis fortitudo eius, &
fontem, & aquæ ductum, quæ fecit, & intro-
duxit aquam in ciuitatẽ, nonne hæc scripta sunt
in libro sermonum dierum regum Iuda?

‡ *Et dormiuit Ezechias cum patribus suis,* 21
& sepultus est in ciuitate Dauid, & regnauit
Manasses filius eius pro eo.

CAP. XXI.

Filius annorum duodecim Manasses cùm re- 1
gnaret ipse, & quinquaginta & quinque
annis regnauit in Hierusalem, & nomen ma-
tris eius Epsiba. ‡ *Et fecit malum coram Do-* 2
mino, & abijt iuxta abominationes gentium,
quas abstulit Dominus à facie filiorum Israel.

‡ *Et conuersus est Manasses & ædificauit* 3
excelsa, quæ dissipauit Ezechias pater eius, &
erexit altare Baal; & fecit lucos sicut fecit
Achaab rex Israel, & adorauit omnem mili-
tiam cæli, & seruiuit eis.

‡ *Et ædificauit altare in domo Domini, in* 4
quo dixit, In Hierusalem ponam nomen meum.

‡ *Et ædificauit altaria vniuersæ militiæ cæli* 5
in duobus atrijs domus Domini.

‡ *Et traduxit filios suos in igne, & ariola-* 6
tus est & auguratus est, & fecit ventriloquos,
& coniectores multiplicauit vt faceret malum
coram Domino vt irritaret eum.

‡ *Et posuit sculptile luci in domo Domini, in* 7
qua dixit Dominus ad Dauid & ad Salomo-
nem filium eius, In domo hac elegit Dominus in
Hierusalem de omnibus tribubus Israel vt po-
nam nomen meum ibi in seculum.

‡ *Et non addam commouere pedem Israel de* 8
terra quam dedi patribus suis, verùm si custo-
dierint vt faciant iuxta omnia quæ præcepi eis,
iuxta omnem legem quam mandauit eis seruus
meus Moyses. ‡ *Et non audierunt. & Ma-* 9
nasses seduxit eos vt facerent malum coram
Domino super gentes, quas abstulit Dominus à
facie filiorum Israel.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

19 Et dixit Hhizkiah ad Ieſaghiah, Rectum eſt verbum Domini quod locutus es. & dixit, Nónne pax & veritas erit in diebus meis?
20 Et reliquum verborum Hhizkiah & omnis fortitudo eius, & quomodo fecerit piſcinam & aquæductum & induxerit aquas in vrbem; nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah?
21 Et cubuit Hhizkiah cum patribus ſuis, & regnauit Menaſſeh filius eius pro eo.

CAP. XXI.

1 Filius duodecim annorum erat Menaſſeh quando regnauit: & quinquaginta quinque annis regnauit in Ieruſalem, & nomen matris eius Hhephſzibah. 2 Et fecit quod malum erat ante Dominum iuxta abominationes gentium, quas expulerat Dominus à facie filiorum Iſrael. 3 Et conuerſus reædificauit excelſa, quæ diſſiparat Hhizkiah pater eius: & ſtatuit aras Baghala, & fecit lucum ſicut fecerat Ahhab rex Iſrael, & adorauit omnes virtutes cælorum, & coluit eas. 4 Et ædificauit aras in domo ſanctuarij Domini de quo dixerat Dominus, In Ieruſalem collocabo maieſtatem meam. 5 Et ædificauit aras omnibus virtutibus cælorum in duobus atrijs domus ſanctuarij Domini. 6 Et tranſire fecit filium ſuum per ignem, & ariolatus eſt atque auguratus, & fecit pythones & diuinatores: multiplicauit facere quod malum erat ante Dominum vt irritaret eum. 7 Et poſuit ſimulacrum luci quem fecerat in domo, de qua dixerat Dominus Dauid & Selomoh filio eius, In domo hac, & in Ieruſalem, in qua mihi complacui præ omnibus tribubus Iſrael, ponam maieſtatẽ meam in ſeculum. 8 Nec addam tranſferre Iſraelem de terra quã dedi patribus eorum: tantummodo ſi cuſtodierint facere iuxta omnia quæ præcepi eis, & ſecundùm omnem legem quam præcepit eis ſeruus meus Moſeh.
9 Et non attenderunt, ſed errare fecit illos Menaſſeh, ita vt facerent peius quàm gentes, quas perdiderat Dñs à facie filiorũ Iſrael.

19 * וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ אֶל־יְשַׁעְיָהוּ טוֹב דְּבַר־יְהוָה
אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ וַיֹּאמֶר הֲלוֹא אִם־שָׁלוֹם וֶאֱמֶת יִהְיֶה־
20 בְּיָמָי : * וְיֶתֶר דִּבְרֵי חִזְקִיָּהוּ וְכָל־גְּבוּרָתוֹ וַאֲשֶׁר
עָשָׂה אֶת־הַבְּרֵכָה וְאֶת־הַתְּעָלָה וַיָּבֵא אֶת־הַמַּיִם
הָעִירָה הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים
21 לְמַלְכֵי יְהוּדָה : * וַיִּשְׁכַּב חִזְקִיָּהוּ עִם־אֲבֹתָיו
וַיִּמְלֹךְ מְנַשֶּׁה בְנוֹ תַּחְתָּיו :

כא

1 * בֶּן־שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה מְנַשֶּׁה בְמָלְכוֹ וַחֲמִשִּׁים
וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ חֶפְצִי־בָהּ :
2 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּתוֹעֲבֹת הַגּוֹיִם אֲשֶׁר
3 הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל : * וַיָּשָׁב וַיִּבֶן אֶת־
הַבָּמוֹת אֲשֶׁר אִבַּד חִזְקִיָּהוּ אָבִיו וַיָּקֶם מִזְבְּחוֹת
לַבַּעַל וַיַּעַשׂ אֲשֵׁרָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה אַחְאָב מֶלֶךְ
יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׁתַּחוּ לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם וַיַּעַבְד אֹתָם :
4 * וּבָנָה מִזְבְּחֹת בְּבֵית יְהוָה אֲשֶׁר אָמַר יְהוָה
5 בִּירוּשָׁלִַם אָשִׂים אֶת־שְׁמִי : * וַיִּבֶן מִזְבְּחֹת לְכָל־
צְבָא הַשָּׁמַיִם בִּשְׁתֵּי חַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה :
6 * וְהֶעֱבִיר אֶת־בְּנוֹ בָּאֵשׁ וְעוֹנֵן וְנִחֵשׁ וְעָשָׂה אוֹב
וְיִדְּעֹנִים הִרְבָּה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה לְהַכְעִיס :
7 * וַיָּשֶׂם אֶת־פֶּסֶל הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר עָשָׂה בַּבַּיִת אֲשֶׁר
אָמַר יְהוָה אֶל־דָּוִד וְאֶל־שְׁלֹמֹה בְנוֹ בַּבַּיִת הַזֶּה
וּבִירוּשָׁלִַם אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָשִׂים
אֶת־שְׁמִי לְעוֹלָם :
8 * וְלֹא אֹסִיף לְהָנִיד רֶגֶל יִשְׂרָאֵל מִן־הָאֲדָמָה
אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבוֹתָם רַק אִם־יִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת כְּכֹל
אֲשֶׁר צִוִּיתִים וּלְכָל־הַתּוֹרָה אֲשֶׁר־צִוָּה אֹתָם עַבְדִּי
9 מֹשֶׁה : * וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּתְּעֵם מְנַשֶּׁה לַעֲשׂוֹת אֶת־
הָרַע מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל :

19 *Dixit Ezechias ad Esaiam: Bonus sermo
Domini quem locutus es. sit tantum pax
20 & veritas in diebus meis. *Reliqua autem
sermonum Ezechiæ, & omnis fortitudo
eius, & quomodo fecerit piscinã & aquæ-
ductum, & introduxerit aquas in ciuita-
tem, nonne hæc scripta sunt in libro ser-
21 monum dierum Regum Iudæ? *Dormi-
uitque Ezechias cum patribus suis, & reg-
nauit Manasses filius eius pro eo.

CAP. XXI.

1 DVodecim annorum erat Manasses cùm 2.Par.
A regnare cœpisset, & quinquaginta- 33.b.
quinque annis regnauit in Ierusalem. no-
2 men matris eius Aphsiba. *Fecitque ma-
lum in conspectu Domini, iuxta idola gẽ-
tium quas deleuit Dominus à facie filio-
3 rum Israel. *Conuersusque est & ædifica-
uit excelsa quæ dissipauerat Ezechias pa-
ter eius, & erexit aras Baal, & fecit lucos,
sicut fecerat Achab rex Israel, & adorauit
omnem militiam cæli, & coluit eam.
4 *Extruxitque aras in domo Domini, de
qua dixit Dominus: In Ierusalem ponam
5 nomen meum. *Et extruxit altaria vniuer-
sæ militiæ cæli, in duobus atriis tẽpli Do-
6 mini. *Et traduxit filiũ suum per ignẽ &
ariolatus est & obseruauit auguria, & fe-
cit pythones, & aruspices multiplicauit,
vt faceret malum coram Domino, & irri-
7 taret eum. *Posuitque idolum luci quem
fecerat in templo Domini, super quo locu
tus est Dominus ad Dauid & ad Salomo-
B nem filium eius: In templo hoc & in Ieru
salem, quem elegi de cunctis tribubus Is-
rael, ponam nomen meum in sempiternũ.
8 *Et vltra non faciam commoueri pedem
Israel de terra quam dedi patribus eorũ,
si custodierint opere omnia quæ præcepi
eis, & vniuersam legem quam mandauit
9 eis seruus meus Moyses. *Illi verò non au-
dierunt, sed seducti sunt à Manasse, vt fa-
cerent malum super gentes, quas con tri-
uit Dominus à facie filiorum Israel.

תרגום יונתן

19 וַאֲמַר חִזְקִיָּה לִישַׁעְיָה תַּקִּין פִּתְגָמָא דַיְיָ דְּמַלֵּילְתָּא וַאֲמַר הֲלָא שְׁלַם וּקְשׁוֹט יְהֵי בְּיוֹמָי :
20 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי חִזְקִיָּה וְכָל גְּבוּרְתֵּיהּ
וְדַעֲבַד יַת בְּרֵיכְתָּא וְיַת מְזִיקְתָּא וְאַיְתֵי יַת מַיָּא לְקִרְתָּא הֲלָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגָמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכֵי דְּבֵית יְהוּדָה :
21 וּשְׁכִיב חִזְקִיָּה
עִם אֲבָהָתּוֹהִי וּמְלַךְ מְנַשֶּׁה בְּרֵיהּ תְּחוֹתּוֹהִי :

כא

1 בַּר תְּרֵתָא עֲשְׂרֵה שְׁנִין מְנַשֶּׁה כַּד מְלַךְ וְחַמְשִׁין וְחַמֵשׁ שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְשׁוּם אִמֵּיהּ חֶפְצִי בָהּ :
2 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּתוֹעֲבָת עַמְמַיָּא דְּתָרִיךְ יְיָ מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :
3 וְתָב וּבְנָא יַת בָּמָתָא דְּאַבִּיד חִזְקִיָּה אֲבוּהִי וַאֲקִים אֲגוּרִין לְבַעְלָא וַעֲבַד אֲשֵׁירְתָּא כְּמָא דַּעֲבַד אַחְאָב מַלְכָּא דְיִשְׂרָאֵל וּסְגִיד לְכָל חֵילֵי
שְׁמַיָּא וּפְלַח יַתְהוֹן :
4 וּבְנָא אֲגוּרִין בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ דַּאֲמַר יְיָ בִּירוּשְׁלֶם אַשְׁרֵי יַת שְׁכִינְתִּי :
5 וּבְנָא אֲגוּרִין לְכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא בְּתַרְתֵּין דָּרָת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ :
6 וְאַעְבַּר יַת בְּרֵיהּ בְּנוּרָא וְעָנִין וְנִחֵישׁ וַעֲבַד בִּידִין וְזִכּוּרוּ אַסְגִּי לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ לְאַרְגָּזָא קֳדָמוֹהִי :
7 וְשַׁוִּי יַת צְלֵם אֲשֵׁירְתָּא
דַּעֲבַד בְּבֵיתָא דַּאֲמַר יְיָ לְדָוִד וְלִשְׁלֹמֹה בְּרֵיהּ בְּבֵיתָא הָדֵין וּבִירוּשְׁלֶם דְּאִתְרְעֵיתִי מִכָּל שִׁבְטַיָּא דְיִשְׂרָאֵל אַשְׁרֵי יַת שְׁכִינְתִּי לְעָלַם :
8 וְלָא אוֹסִיף לְטַלְטָלָא יַת יִשְׂרָאֵל מִן אַרְעָא דְיַהֲבִית לַאֲבָהָתְהוֹן לְחוֹד אִם יִטְרוּן לְמֶעְבַּד בְּכָל דְּפַקֵּידְתִּינוּן וּלְכָל אוֹרָיְתָא דְּפַקֵּיד יָתְהוֹן
עַבְדִּי מֹשֶׁה :
9 וְלָא קַבִּילוּ וְאַטְעִינוּן מְנַשֶּׁה לְמֶעְבַּד יַת דְּבִישׁ מִן עַמְמַיָּא דְשֵׁיצִי יְיָ מִן קֳדָם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל :

19 ‡ καὶ εἶπεν ἐζεκίας πρὸς ἠσαΐαν, ἀγαθὸς ὁ λόγος ὃν ἐλάλησε κύριος, γμὲν δὴ εἰρήνη καὶ δικαιοσύνη ἐν ταῖς ἡ-
20 μέραις μου. ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἐζεκίου καὶ πάντα ὅσα ἐποίησε καὶ πᾶσα ἡ δυναστεία αὐτοῦ, καὶ τὴν κρήνην καὶ τὸν ὑδραγωγὸν ἃ ἐποίησε, καὶ εἰσήνεγκε τὸ ὕδωρ εἰς τὴν πό-
21 λιν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμε-
ρῶν τῶν βασιλέων ἰούδα; ‡ καὶ ἐκοιμήθη ἐζεκίας μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν πόλει δαυίδ, καὶ ἐβα-
σίλευσε μανασσὴς υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

κα'.

1 ‡ Υἱὸς ἐτῶν δώδεκα μανασσὴς ἐν τῷ βασιλεύειν αὐ-
τόν, καὶ πεντήκοντα καὶ πέντε ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσα-
λήμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὸς αὐτοῦ ἔψιβα.

2 ‡ καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπορεύθη
κατὰ τὰ βδελύγματα τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῆρε κύριος ἀπὸ
3 προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ. ‡ καὶ ἐπέστρεψε μανασσὴς
καὶ ᾠκοδόμησε τὰ ὑψηλά, ἃ κατέσκαψεν ἐζεκίας ὁ πα-
τὴρ αὐτοῦ, καὶ ἀνέστησε θυσιαστήριον τῷ βάαλ, καὶ ἐποίησεν
ἄλση καθὼς ἐποίησεν ἀχαὰβ βασιλεὺς ἰσραήλ, καὶ προ-
σεκύνησε πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐδούλευσεν αὐ-
4 τοῖς. ‡ καὶ ᾠκοδόμησε θυσιαστήριον ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐν ᾧ
5 εἶπεν, ἐν ἱερουσαλὴμ θήσω τὸ ὄνομά μου. ‡ καὶ ᾠκοδό-
μησε θυσιαστήρια πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ ἐν ταῖς δύο
6 αὐλαῖς οἴκου κυρίου. ‡ καὶ διῆγε τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν
πυρὶ, καὶ ἐκληδονίζετο καὶ οἰωνίζετο· καὶ ἐποίησεν ἐγγαστρι-
μύθους, καὶ γνώστας ἐπλήθυνε τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώ-
7 πιον κυρίου τοῦ παροργίσαι αὐτόν. ‡ καὶ ἔθηκε τὸ γλυ-
πτὸν τοῦ ἄλσους ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, ἐν ᾧ εἶπε κύριος πρὸς
δαυὶδ καὶ πρὸς Σολομῶντα τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ
καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ ἣν ἐξελεξάμην ἐκ πασῶν φυλῶν
ἰσραὴλ θεῖναι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ εἰς αἰῶνα.

8 ‡ καὶ οὐ προσθήσω σαλεῦσαι τὸν πόδα ἰσραὴλ ἀπὸ
τῆς γῆς ἧς ἔδωκα τοῖς πατράσιν αὐτῶν, πλὴν ἐὰν φυ-
λάξωνται τοῦ ποιεῖν κατὰ πάντα ἃ ἐνετειλάμην αὐ-
τοῖς, κατὰ πάντα τὸν νόμον ὃν ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ παῖς
μου μωυσῆς.

9 ‡ Καὶ οὐκ ἤκουσαν· καὶ μανασσὴς ἐπλάνησεν αὐτοὺς τοῦ
ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου ὑπὲρ ἔθνη, ἃ ἐξῆρε
κύριος ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ.

‡ *Et dixit Ezechias ad Esaiam, Bonus ser-* 19
mo quem locutus est Dominus: fiat pax & iu-
stitia in diebus meis.

‡ *Et reliqua sermonum Ezechiæ & omnia* 20
quæcunque fecit & omnis fortitudo eius, &
fontem, & aquæ ductum, quæ fecit, & intro-
duxit aquam in ciuitatẽ, nonne hæc scripta sunt
in libro sermonum dierum regum Iuda?

‡ *Et dormiuit Ezechias cum patribus suis,* 21
& sepultus est in ciuitate Dauid, & regnauit
Manasses filius eius pro eo.

CAP. XXI.

Filius annorum duodecim Manasses cùm re- 1
gnaret ipse, & quinquaginta & quinque
annis regnauit in Hierusalem, & nomen ma-
tris eius Epsiba. ‡ *Et fecit malum coram Do-* 2
mino, & abijt iuxta abominationes gentium,
quas abstulit Dominus à facie filiorum Israel.

‡ *Et conuersus est Manasses & ædificauit* 3
excelsa, quæ dissipauit Ezechias pater eius, &
erexit altare Baal; & fecit lucos sicut fecit
Achaab rex Israel, & adorauit omnem mili-
tiam cæli, & seruiuit eis.

‡ *Et ædificauit altare in domo Domini, in* 4
quo dixit, In Hierusalem ponam nomen meum.

‡ *Et ædificauit altaria vniuersæ militiæ cæli* 5
in duobus atrijs domus Domini.

‡ *Et traduxit filios suos in igne, & ariola-* 6
tus est & auguratus est, & fecit ventriloquos,
& coniectores multiplicauit vt faceret malum
coram Domino vt irritaret eum.

‡ *Et posuit sculptile luci in domo Domini, in* 7
qua dixit Dominus ad Dauid & ad Salomo-
nem filium eius, In domo hac elegit Dominus in
Hierusalem de omnibus tribubus Israel vt po-
nam nomen meum ibi in seculum.

‡ *Et non addam commouere pedem Israel de* 8
terra quam dedi patribus suis, verùm si custo-
dierint vt faciant iuxta omnia quæ præcepi eis,
iuxta omnem legem quam mandauit eis seruus
meus Moyses. ‡ *Et non audierunt. & Ma-* 9
nasses seduxit eos vt facerent malum coram
Domino super gentes, quas abstulit Dominus à
facie filiorum Israel.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[19] Et dixit Hhizkiah ad Ieſaghiah, Rectum eſt verbum Domini quod locutus es. & dixit, Nónne pax & veritas erit in diebus meis?
[20] Et reliquum verborum Hhizkiah & omnis fortitudo eius, & quomodo fecerit piſcinam & aquæductum & induxerit aquas in vrbem; nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah?
[21] Et cubuit Hhizkiah cum patribus ſuis, & regnauit Menaſſeh filius eius pro eo.

CAP. XXI.

Filius duodecim annorum erat Menaſſeh quando regnauit: & quinquaginta quinque annis regnauit in Ieruſalem, & nomen matris eius Hhephſzibah. [2] Et fecit quod malum erat ante Dominum iuxta abominationes gentium, quas expulerat Dominus à facie filiorum Iſrael. [3] Et conuerſus reædificauit excelſa, quæ diſſiparat Hhizkiah pater eius: & ſtatuit aras Baghala, & fecit lucum ſicut fecerat Ahhab rex Iſrael, & adorauit omnes virtutes cælorum, & coluit eas. [4] Et ædificauit aras in domo ſanctuarij Domini de quo dixerat Dominus, In Ieruſalem collocabo maieſtatem meam. [5] Et ædificauit aras omnibus virtutibus cælorum in duobus atrijs domus ſanctuarij Domini. [6] Et tranſire fecit filium ſuum per ignem, & ariolatus eſt atque auguratus, & fecit pythones & diuinatores: multiplicauit facere quod malum erat ante Dominum vt irritaret eum. [7] Et poſuit ſimulacrum luci quem fecerat in domo, de qua dixerat Dominus Dauid & Selomoh filio eius, In domo hac, & in Ieruſalem, in qua mihi complacui præ omnibus tribubus Iſrael, ponam maieſtatẽ meam in ſeculum. [8] Nec addam tranſferre Iſraelem de terra quã dedi patribus eorum: tantummodo ſi cuſtodierint facere iuxta omnia quæ præcepi eis, & ſecundùm omnem legem quam præcepit eis ſeruus meus Moſeh.
[9] Et non attenderunt, ſed errare fecit illos Menaſſeh, ita vt facerent peius quàm gentes, quas perdiderat Dñs à facie filiorũ Iſrael.

10 * וַיְדַבֵּר יְהוָה בְּיַד־עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים לֵאמֹר׃
11 * יַעַן אֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ־יְהוּדָה הַתֹּעֵבוֹת
הָאֵלֶּה הֵרַע מִכֹּל אֲשֶׁר־עָשׂוּ הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר לְפָנָיו
וַיַּחֲטִיא גַם־אֶת־יְהוּדָה בְּגִלּוּלָיו׃
12 * לָכֵן כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הִנְנִי מֵבִיא
רָעָה עַל־יְרוּשָׁלַם וִיהוּדָה אֲשֶׁר כָּל־שֹׁמְעָיו תִּצַּלְנָה
13 שְׁתֵּי אָזְנָיו׃ * וְנָטִיתִי עַל־יְרוּשָׁלַם אֶת קַו
שֹׁמְרוֹן וְאֶת־מִשְׁקֹלֶת בֵּית אַחְאָב וּמָחִיתִי אֶת־
יְרוּשָׁלַם כַּאֲשֶׁר־יִמְחֶה אֶת־הַצַּלַּחַת מָחָה וְהָפַךְ
14 עַל־פָּנֶיהָ׃ * וְנָטַשְׁתִּי אֶת שְׁאֵרִית נַחֲלָתִי
וּנְתַתִּים בְּיַד אֹיְבֵיהֶם וְהָיוּ לְבַז וְלִמְשִׁסָּה לְכָל־
15 אֹיְבֵיהֶם׃ * יַעַן אֲשֶׁר עָשׂוּ אֶת־הָרַע בְּעֵינַי
וַיִּהְיוּ מַכְעִסִים אֹתִי מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבֹתָם
16 מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ * וְגַם דָּם נָקִי
שָׁפַךְ מְנַשֶּׁה הַרְבֵּה מְאֹד עַד אֲשֶׁר־מִלֵּא אֶת־
יְרוּשָׁלַם פֶּה לָפֶה לְבַד מֵחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־
17 יְהוּדָה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃ * וְיֶתֶר דִּבְרֵי
מְנַשֶּׁה וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה וְחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא
הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
18 יְהוּדָה׃ * וַיִּשְׁכַּב מְנַשֶּׁה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר
בְּגַן־בֵּיתוֹ בְּגַן־עֻזָּא וַיִּמְלֹךְ אָמוֹן בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
19 * בֶּן־עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה אָמוֹן בְּמָלְכוֹ
וּשְׁתַּיִם שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ מְשֻׁלֶּמֶת
20 בַּת־חָרוּץ מִן־יָטְבָה׃ * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי
יְהוָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה אָבִיו׃
21 * וַיֵּלֶךְ בְּכָל־הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־הָלַךְ אָבִיו וַיַּעֲבֹד
אֶת־הַגִּלּוּלִים אֲשֶׁר־עָבַד אָבִיו וַיִּשְׁתַּחוּ לָהֶם׃
22 * וַיַּעֲזֹב אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו וְלֹא הָלַךְ בְּדֶרֶךְ
23 יְהוָה׃ * וַיִּקְשְׁרוּ עַבְדֵי־אָמוֹן עָלָיו וַיָּמִיתוּ אֶת־
הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ׃

10 *Locutúsq; est Dñs in manu seruorum
11 suorũ prophetarum, dicens: *Quia fecit
Manasses rex Iuda abominationes istas
pessimas, super omnia quæ fecerunt Am-
morræi ante eũ, & peccare fecit etiã Iudã
12 in immunditijs suis. *Propterea hęc dicit
C Dñs Deus Israel, Ecce ego inducam mala
super Ierusalẽ & Iudam, vt quicunq; au-
13 dierit tinniant ambæ aures eius. *Et exten
dam super Ierusalem funiculum Samariæ
& pondus domus Achab, & delebo Ieru-
salem, sicut deleri solent tabulæ. Delens
vertam & ducam crebriùs stylum super fa
14 ciem eius. *Dimittam verò reliquias hæ-
reditatis meæ, & tradam eas in manus ini-
micorum eius; erúntq; in vastitatem & in
15 rapinã cunctis aduersarijs suis. *Eò quòd
fecerint malum coram me, & perseueraue
rint irritantes me ex die qua egressi sunt
patres eorũ ex Ægypto vsq; ad hãc diem.
16 *Insuper & sanguinem innoxium fudit
Manasses multum nimis, donec impleretur
Ierusalẽ vsq; ad os, absq; peccatis suis,
quibus peccare fecit Iudam vt faceret ma
17 lum coram Dño. *Reliqua aũt sermonũ
Manasse & vniuersa quæ fecit, & peccatũ
eius quod peccauit, nónne hæc scripta
sunt in libro sermonũ dierum regũ Iuda?
18 *Dormiuítq; Manasses cũ patribus suis,
D & sepultus est in horto domus suæ, in hor
to Oza, & regnauit Amon filius eius pro
19 eo. *Viginti duorũ annorum erat Amon
cùm regnare cœpisset, duobus quoq; an-
nis regnauit in Ierusalem. Nomen matris
eius Messallemeth filia Arus de Ietheba.
20 *Fecítque malum in conspectu Dñi, si-
21 cut fecerat Manasses pater eius. *Et am-
bulauit in omni via per quã ambulauerat
pater eius, seruiuítq; immunditijs quibus
seruiebat pater eius, & adorauit eas.
22 *Et dereliquit Dominum Deum patrũ
suorum, & non ambulauit in via Domini.
23 *Tetenderúntq; ei insidias serui sui &
interfecerunt regem in domo sua.

תרגום יונתן

10 וּמַלִּיל יְיָ בְּיַד עַבְדוֹהִי נְבִיָּיא לְמֵימַר׃ 11 חֲלַף דַּעֲבַד מְנַשֶּׁה מֶלֶךְ שִׁיבְטָא דְבֵית יְהוּדָה תּוֹעֲבָתָא הָאִילֵּין אַבְאִישׁ מִכָּל דַּעֲבַדוּ אֱמוֹרָאֵי
דִּבְקַדְמוֹהִי וְחַיִּיב אַף יַת דְּבֵית יְהוּדָה בְּפֻלְחַן טַעֲוָתֵיהּ׃ 12 בְּכֵן כִּדְנַן אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל הָא אֲנָא מַיְתִי בִישְׁתָּא עַל יְרוּשְׁלֶם וִיהוּדָה
דִּי כָל דְּיִשְׁמְעִינָהּ יִצְלַן תַּרְתֵּין אֻדְנוֹהִי׃ 13 וְאֶיגּוֹד עַל יְרוּשְׁלֶם יַת חוּט חֶרְבַּן שׁוֹמְרוֹן וְיַת מִתְקוֹלֶת בֵּית אַחְאָב וְאֶמְחֵי יַת יְרוּשְׁלֶם כְּמָא
דְמִתְמַחֲיָא צְלוֹחִיתָא מִתְמַחְיָא וּמִתְהַפְּכָא עַל אַפָּהָא׃ 14 וֶאֱרַטֵּשׁ יַת שְׁאָרָא דְאַחְסַנְתִּי וְאֶמְסְרִינוּן בְּיַד בַּעֲלֵי דְבָבֵיהוֹן וִיהוֹן לְמִבַּז
וְלִתְבַר לְכָל סָנְאֵיהוֹן׃ 15 חֲלַף דַּעֲבַדוּ דְבִישׁ קֳדָמַי וַהֲווֹ מַרְגְּזִין קֳדָמַי מִן יוֹמָא דִנְפַקוּ אֲבָהָתְהוֹן מִמִּצְרַיִם וְעַד יוֹמָא הָדֵין׃
16 וְאַף דַּם זַכַּאי דַּאֲשַׁר מְנַשֶּׁה סַגִּי לַחְדָא עַד דִּמְלָא יַת יְרוּשְׁלֶם סִיפָּא בְּסִיפָּא בַּר מֵחוֹבוֹהִי דְחַיִּיב יַת דְּבֵית יְהוּדָה לְמֶעְבַּד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ׃
17 וּשְׁאַר פִּתְגְּמֵי מְנַשֶּׁה וְכָל דַּעֲבַד וְחוֹבוֹהִי דְּחָב הֲלָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגְּמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְבֵית יְהוּדָה׃
18 וּשְׁכִיב מְנַשֶּׁה עִם אֲבָהָתוֹהִי וְאִתְקְבַר בְּגַן בֵּיתֵיהּ בְּגַן עֻזָּא וּמְלַךְ אָמוֹן בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃
19 בַּר עֶשְׂרִין וְתַרְתֵּין שְׁנִין אָמוֹן כַּד מְלַךְ וְתַרְתֵּין שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְשׁוּם אִמֵּיהּ מְשׁוּלֶּמֶת בַּת חָרוּץ מִן יָטְבָה׃
20 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּמָה דַעֲבַד מְנַשֶּׁה אֲבוּהִי׃ 21 וַאֲזַל בְּכָל אוֹרַח דַּאֲזַל אֲבוּהִי וּפְלַח יַת טַעֲוָתָא דִפְלַח אֲבוּהִי וּסְגִיד לְהוֹן׃
22 וּשְׁבַק יַת פֻּלְחָנָא דַיְיָ אֱלָהָא דַאֲבָהָתוֹהִי וְלָא הַלִּיךְ בְּאָרְחָן דְּתָקְנָן קֳדָם יְיָ׃
23 וּמְרַדוּ עַבְדֵי אָמוֹן עֲלוֹהִי וּקְטַלוּ יַת מַלְכָּא בְּבֵיתֵיהּ׃

‡Et locutus eſt Dominus in manu ſeruorum
ſuorum prophetarum, dicens: *‡Quia fecit*
Manaſſes rex Juda abominationes has malas,
iuxta omnia quæcunque fecit Amorræus qui
ante eum, inſuper & Judam peccare fecit in
idolis ſuis. *‡Nonne ſic hæc dicit Dominus*
Deus Iſrael? ecce ego induco mala ſuper Hieru-
ſalem & ſuper Judam, vt omnis qui audiat
ea, tinniant ambæ aures eius.

‡Et extendam ſuper Hieruſalem menſuram
Samariæ & pondus domus Achab, & delebo
Hieruſalem ſicut deletur pyxis, et vertitur ſu-
per faciem ſuam.

‡Et delebo reliquias hæreditatis meæ, &
tradam eos in manus inimicorum ſuorum, &
erunt in rapinam, & in direptionem cunctis
inimicis ſuis.

‡Eò quòd fecerunt malum in oculis meis,
& fuerunt irritantes me ex die qua eduxi pa-
tres eorum ex Ægypto & vſq; ad diem hanc.

‡Inſuper ſanguinem innoxium fudit Ma-
naſſes multum nimis, donec impleuit Hieruſa-
lem os ſupra os abſque peccatis ſuis, quibus pec-
care fecit Judam, vt faceret malum in oculis
Domini. *‡Et reliqua ſermonum Manaſſe &*
vniuerſa quæcunque fecit, & peccata eius quæ
peccauit; nonne hæc ſcripta ſunt in libro ſer-
monum dierum regum Juda?

‡Et dormiuit Manaſſes cum patribus ſuis,
& ſepultus eſt in horto domus ſuæ in horto
Oza, & regnauit Amon filius eius pro eo.

‡Filius viginti & duorum annorum Amon
cùm regnaret ipſe, & duobus annis regnauit
in Hieruſalem; & nomen matri eius Meſollam
filia Arus ex Jteba.

‡Et fecit malum coram Domino, ſicut fecit
Manaſſes pater eius.

‡Et ambulauit in omni via qua ambulauit
pater eius, & ſeruiuit idolis quibus ſeruiuit
pater eius, & adorauit ea.

‡Et dereliquit Dominum Deum patrum
ſuorum, & non ambulauit in via Domini.

‡Et conuerſi ſunt ſerui Amon contra eum,
& interfecerunt regem in domo ſua.

10 ‡ καὶ ἐλάλησε κύριος ἐν χειρὶ τῶν παίδων αὐτοῦ τῶν
11 προφητῶν, λέγων· ‡ διὰ τοῦτο ὅσα ἐποίησε μανασσῆς
βασιλεὺς ἰούδα τὰ βδελύγματα ταῦτα τὰ πονηρά, καὶ
πλείω ὅσα ἐποίησεν ὁ ἀμορραῖος, ὁ ἔμπροσθεν αὐτοῦ,
καί γε εἰς τὴν ἰούδαν ἐξήμαρτεν ἐν τοῖς εἰδώλοις αὐτοῦ.
12 ‡ οὐχ οὕτω τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ; ἰδοὺ ἐγὼ
ἐπάγω κακὰ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ καὶ ἐπὶ ἰούδαν, ὥστε πάντας
ἀκούοντας αὐτὰ ἠχῆσαι ἀμφότερα τὰ ὦτα αὐτοῦ.
13 ‡ καὶ ἐκτενῶ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ τὸ μέτρον σαμαρείας καὶ
τὸν σταθμὸν οἴκου ἀχαάβ, καὶ ἐξαλείψω τὴν ἱερουσαλὴμ
καθὼς ἐξαλείφει τὸ πυξίον καὶ καταστρέφει ἐπὶ πρόσ-
14 ωπον αὐτοῦ. ‡ καὶ ἀπαλείψω τὸ ὑπόλειμμα τῆς κλη-
ρονομίας μου, καὶ παραδώσω αὐτὰς εἰς χεῖρας τῶν
ἐχθρῶν αὐτῶν, καὶ ἔσονται εἰς διαρπαγὴν καὶ εἰς προνομὴν
15 πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς αὐτῶν. ‡ διὰ τοῦτο ὅσα ἐποίησαν τὸ πο-
νηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς μου, καὶ ἦσαν παροργίζοντές με
ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἐξήγαγον τοὺς πατέρας αὐτῶν ἐξ αἰ-
γύπτου καὶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.
16 ‡ καί γε αἷμα ἀθῷον ἐξέχεεν μανασσῆς πολὺ σφό-
δρα ἕως οὗ ἔπλησε τὴν ἱερουσαλὴμ στόμα ἐπὶ στόμα ἐκτὸς
τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, ὧν ἐξήμαρτε τὴν ἰούδαν τοῦ ποιῆσαι
τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυρίου.
17 ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων μανασσῆ καὶ πάντα ὅσα
ἐποίησε καὶ αἱ ἁμαρτίαι αὐτοῦ ἃς ἥμαρτεν, οὐχὶ ἰδοὺ ταῦτα
γέγραπται ἐπὶ βιβλίῳ λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰού-
18 δα; ‡ καὶ ἐκοιμήθη μανασσῆς μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ,
καὶ ἐτάφη ἐν κήπῳ τοῦ οἴκου αὐτοῦ ἐν κήπῳ ὀζᾶ. καὶ ἐβασί-
λευσεν ἀμὼν ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.
19 ‡ υἱὸς εἴκοσι καὶ δύο ἐτῶν ἀμὼν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν·
καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ ὄνομα τῇ μη-
τρὶ αὐτοῦ μεσολλὰμ θυγάτηρ ἀρὼς ἐξ ἰτεβά.
20 ‡ καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καθὼς ἐποίη-
21 σε μανασσῆς ὁ πατὴρ αὐτοῦ. ‡ καὶ ἐπορεύθη ἐν πάσῃ ὁδῷ
ᾗ ἐπορεύθη ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐδούλευσε τοῖς εἰδώλοις οἷς
ἐδούλευσεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ προσεκύνησεν αὐτοῖς.
22 ‡ καὶ ἐγκατέλιπε κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτοῦ,
καὶ οὐκ ἐπορεύθη ἐν ὁδῷ κυρίου.
23 ‡ καὶ συνωμόσαντο οἱ παῖδες ἀμὼν ἐπ' αὐτόν, καὶ
ἐθανάτωσαν τὸν βασιλέα ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[10] Et locutus eſt Dominus per manum ſeruorum ſuorum prophetarum, dicendo: [11] Propterea quòd fecit Menaſſeh rex tribus domus Iehudah abominationes has, fecit peius omnibus quæ fecerunt Emorræi, qui *fuerunt* ante ipſum: & peccare fecit etiam homines domus Iehudah in cultu idolorum ſuorum. [12] Ideo ſic dixit Dominus Deus Iſrael, Ecce ego adducam malum ſuper Ieruſalem & Iehudah *adeò*, vt omnis qui audierit illud, tinniant ambæ aures eius. [13] Et extendam ſuper Ieruſalem filum deſolationis Somron, & pondus domus Ahhab; & abſtergam Ieruſalem ſicut abſtergitur lecythus, abſtergitur & vertitur ſuper faciem ſuam.

[14] Et derelinquam reſiduum hæreditatis meæ, & tradam illos in manum auctorũ inimicitiarum ſuarum, & erunt in direptionem & confractionem omnibus odientibus ſe. [15] Eò quòd fecerunt quod malum erat ante me, & irritauerunt me à die qua exierunt patres eorum ex Miſzraim vſque ad diem hanc. [16] Etiam ſanguis innocens quem effudit Menaſſeh, *fuit* multus valdè adeò vt impleret Ieruſalem ab extremo ad extremum, præter peccata eius quibus peccare fecit *populum* domus Iehudah, faciendo quod malum erat ante Dominum. [17] Et reliquum verborum Menaſſeh & omnia quæ fecit, & peccata eius quæ peccauit, nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah? [18] Et iacuit Menaſſeh cum patribus ſuis, & ſepultus eſt in horto domus ſuæ in horto Ghuza, & regnauit Amon filius eius pro eo. [19] Filius viginti & duorum annorum erat Amon quando regnauit, & duobus annis regnauit in Ieruſalem, & nomen matris eius Meſulemet filia Hharuſz de Iatbah. [20] Et fecit quod malum erat ante Dominum, ſicut fecerat Menaſſeh pater eius. [21] Et ambulauit in omni via qua ambulauerat pater eius, & coluit idola quæ coluerat pater eius, & adorauit ea. [22] Et deſeruit cultum Domini Dei patrum ſuorum, nec ambulauit in vijs quæ rectæ erant ante Dominum.

[23] Et coniurauerunt ſerui Amon in eum, & occiderunt regem in domo ſua.

24 * וַיַּךְ עַם־הָאָרֶץ אֵת כָּל־הַקֹּשְׁרִים עַל־הַמֶּלֶךְ
אָמוֹן וַיַּמְלִיכוּ עַם־הָאָרֶץ אֶת־יֹאשִׁיָּהוּ בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
25 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי אָמוֹן אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלוֹא־הֵם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
26 * וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ בִּקְבֻרָתוֹ בְּגַן־עֻזָּא וַיִּמְלֹךְ יֹאשִׁיָּהוּ
בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

כב

1 * בֶּן־שְׁמֹנֶה שָׁנָה יֹאשִׁיָּהוּ בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשִׁים
וְאַחַת שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ יְדִידָה בַּת־
2 עֲדָיָה מִבָּצְקַת׃ * וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה
וַיֵּלֶךְ בְּכָל־דֶּרֶךְ דָּוִד אָבִיו וְלֹא־סָר יָמִין וּשְׂמֹאול׃
3 * וַיְהִי בִּשְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ שָׁלַח
הַמֶּלֶךְ אֶת־שָׁפָן בֶּן־אֲצַלְיָהוּ בֶּן־מְשֻׁלָּם הַסֹּפֵר בֵּית
4 יְהוָה לֵאמֹר׃ * עֲלֵה אֶל־חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל
וְיַתֵּם אֶת־הַכֶּסֶף הַמּוּבָא בֵּית יְהוָה אֲשֶׁר אָסְפוּ
5 שֹׁמְרֵי הַסַּף מֵאֵת הָעָם׃ * וְיִתְּנֻהוּ עַל־יַד עֹשֵׂי
הַמְּלָאכָה הַמְפֻקָּדִים בְּבֵית יְהוָה וְיִתְּנוּ אֹתוֹ לְעֹשֵׂי
הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה לְחַזֵּק אֶת־בֶּדֶק הַבָּיִת׃
6 * לֶחָרָשִׁים וְלַבֹּנִים וְלַגֹּדְרִים וְלִקְנוֹת עֵצִים
וְאַבְנֵי מַחְצֵב לְחַזֵּק אֶת־הַבָּיִת׃
7 * אַךְ לֹא־יֵחָשֵׁב אִתָּם הַכֶּסֶף הַנִּתָּן עַל־יָדָם
8 כִּי בֶאֱמוּנָה הֵם עֹשִׂים׃ * וַיֹּאמֶר חִלְקִיָּהוּ
הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עַל־שָׁפָן הַסֹּפֵר סֵפֶר הַתּוֹרָה מָצָאתִי
בְּבֵית יְהוָה וַיִּתֵּן חִלְקִיָּה אֶת־הַסֵּפֶר אֶל־שָׁפָן
9 וַיִּקְרָאֵהוּ׃ * וַיָּבֹא שָׁפָן הַסֹּפֵר אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיָּשֶׁב
אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר וַיֹּאמֶר הִתִּיכוּ עֲבָדֶיךָ אֶת־הַכֶּסֶף
הַנִּמְצָא בַבַּיִת וַיִּתְּנֻהוּ עַל־יַד עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה
10 הַמְפֻקָּדִים בֵּית יְהוָה׃ * וַיַּגֵּד שָׁפָן הַסֹּפֵר לַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר סֵפֶר נָתַן לִי חִלְקִיָּה הַכֹּהֵן וַיִּקְרָאֵהוּ שָׁפָן
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

24 *Percussit autem populus terrę omnes
qui coniurauerant cõtra regem Ammon,
& constituerunt sibi regem Iosiam filium
25 eius pro eo. *Reliqua aũt sermonum Am
mon quæ fecit, nónne hęc scripta sunt in
libro sermonum dierum regum Iuda?
26 * Sepelierúntque eum in sepulchro suo
in horto Oza, & regnauit Iosias filius eius
pro eo. CAP. XXII.
1 A OCto annorum erat Iosias cùm regna- 2. Paral. 34.a
re cœpisset, & triginta vno anno re-
gnauit in Ierusalem. Nomen matris eius
2 Idida filia Phadaia de Besechat. * Fecítq;
quod placitum erat coram Dño, & am-
bulauit per omnes vias Dauid patris sui.
Nõ declinauit ad dexterã siue ad sinistrã.
3 * Anno autẽ octauo decimo regis Iosiæ
misit rex Saphan filium Aslia filij Mesul-
lam scribam templi Domini, dicens ei:
4 *Vade ad Helchiam sacerdotẽ magnũ,
vt confletur pecunia quæ illata est in tem
plum Dñi, quã collegerunt ianitores tem
5 pli à populo. * Detúrque fabris per præ-
positos domus Domini. Qui & distri-
buant eam his qui operantur in templo
Dñi, ad instauranda sartatecta templi.
6 * Tignarijs videlicet & cęmentarijs, &
his qui interrupta cõponunt, & vt eman-
tur ligna & lapides de lapidicinis ad in-
7 staurãdum templum Dñi. * Veruntamen
non supputetur eis argentum quod acci-
piunt, sed in potestate habeant, & in fide.
8 *Dixit aũt Helchias pontifex ad Saphan
scribam, Librum legis repperi in domo
Domini. Dedítq; Helchias volumen Sa-
9 phan scribæ, qui & legit illud. *Venit
quoq; Saphan scriba ad regem, & renun-
ciauit ei quod præceperat, & ait, Confla-
uerũt serui tui pecuniam, quæ reperta est
in domo Dñi, & dederunt vt distribuere-
tur fabris ac præfectis operũ templi Dñi.
10 *Narrauit quoq; Saphan scriba regi, di-
cens: Librũ dedit mihi Helchias sacerdos:
quem cùm legisset Saphan coram rege,

תרגום יונתן

24 וּקְטַל עַמָּא דְאַרְעָא יַת כָּל דִּמְרַדוּ עַל מַלְכָּא אָמוֹן וְאַמְלִיכוּ עַמָּא דְאַרְעָא יַת יֹאשִׁיָּה בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃ 25 וּשְׁאַר פִּתְגְּמֵי אָמוֹן
וְדַעֲבַד הֲלָא אִינוּן כְּתִיבִין עַל סֵפֶר פִּתְגְּמֵי יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְבֵית יְהוּדָה׃ 26 וּקְבַרוּ יָתֵיהּ בִּקְבוּרְתֵּיהּ בְּגִינַת עֻזָּא וּמְלַךְ יֹאשִׁיָּהוּ בְּרֵיהּ תְּחוֹתוֹהִי׃

כב

1 בַּר תְּמָנֵי שְׁנִין יֹאשִׁיָּה כַּד מְלַךְ וּתְלָתִין וַחֲדָא שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְשׁוּם אִמֵּיהּ יְדִידָה בַּת עֲדָיָה מִבָּצְקַת׃ 2 וַעֲבַד דְּכָשַׁר קֳדָם יְיָ וַאֲזַל
בְּכָל אוֹרַח דָּוִד אֲבוּהִי וְלָא סְטָא לְיַמִּינָא וְלִסְמָלָא׃ 3 וַהֲוָה בִּתְמָנֵי עֲשַׂר שְׁנִין לְמַלְכָּא יֹאשִׁיָּהוּ שְׁלַח מַלְכָּא יַת שָׁפָן בַּר אֲצַלְיָה בַּר
מְשׁוּלָם סַפְרָא בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ לְמֵימַר׃ 4 סַק לְוַת חִלְקִיָּה כַּהֲנָא רַבָּא וְיִטְקֵים יַת כַּסְפָּא דְאִתְעַל בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ דִּכְנַשׁוּ אֲמַרְכְּלַיָּא
מִן עַמָּא׃ 5 וְיִתְּנוּנֵיהּ עַל יַד עָבְדֵי עִיבִידְתָּא דִּמְמַנָּן בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וְיִתְּנוּן יָתֵיהּ לְעָבְדֵי עִיבִידְתָּא דִּבְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ לְתַקָּפָא יַת
בִּידְקָא דְבֵיתָא׃ 6 לְנַגָּרַיָּא וּלְאַרְדִיכְלַיָּא וּלְאַרְגְּבְלַיָּא וּלְמִזְבַּן אָעִין וְאַבְנִין פְּסִילָן לְתַקָּפָא יַת בֵּיתָא׃ 7 בְּרַם לָא מִתְחַשֵּׁב עִמְּהוֹן
כַּסְפָּא דְמִתְיְהֵב עַל יְדֵיהוֹן אֲרֵי בְּהֵימָנוּתָא אִינוּן עָבְדִין׃ 8 וַאֲמַר חִלְקִיָּה כַּהֲנָא רַבָּא לְשָׁפָן סַפְרָא סִפְרָא דְאוֹרַיְתָא אַשְׁכְּחֵית בְּבֵית
מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וִיהַב חִלְקִיָּה יַת סִיפְרָא לְשָׁפָן וּקְרָהִי׃ 9 וַאֲתָא שָׁפָן סַפְרָא לְוַת מַלְכָּא וַאֲתֵיב יַת מַלְכָּא פִּתְגָּמָא וַאֲמַר טְקִיסוּ עַבְדָךְ יַת
כַּסְפָּא דְאִשְׁתְּכַח בְּבֵיתָא וִיהַבוּהִי עַל יַד עָבְדֵי עִיבִידְתָּא דִּמְמַנָּן בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ׃ 10 וְחַוִּי שָׁפָן סַפְרָא לְמַלְכָּא לְמֵימַר סִיפְרָא יְהַב
לִי חִלְקִיָּה כַּהֲנָא וּקְרָהִי שָׁפָן קֳדָם מַלְכָּא׃

‡ Et percussit populus terræ eos qui insidiati 24
sunt regi Amon, & regem constituit populus
terræ Iosiam filium eius pro eo.

‡ Et reliqua sermonum Amon quæcunque fe 25
cit; nonne hæc scripta sunt in libro sermonum
dierum regum Iuda? ‡ Et sepelierunt Amon 26
in sepulchro suo in horto Oza. & regnauit Io-
sias filius eius pro eo.

CAP. XXII.

FFlius octo annorũ Iosias cùm regnaret ipse, 1
& triginta & vno anno regnauit in Hie-
rusalem, & nomen matri eius Ieddida filia
Adeia de Basucoth.

‡ Et fecit Iosias rectum coram Domino, & 2
ambulauit in omni via Dauid patris sui, non
recessit ad dexteram vel ad sinistram.

‡ Et factum est in decimo octauo anno Ioſiæ 3
regis Iuda misit rex Saphan filium Esseliæ filij
Mesollam scribam domus Domini, dicens:

‡ Ascende ad Chelciam sacerdotem magnum, 4
& conflate argentum quod illatum est in domo
Domini quod collegerunt custodientes limen à
populo.

‡ Et detur in manu facientium opera qui 5
præpositi sunt in domo Domini. & dederunt
illud iuxta verbum regis facientibus opera in
domo Domini vt instaurent sartatecta domus,

‡ Fabris lignarijs & ædificatoribus, & mu- 6
ratoribus vt emant ligna & lapides excisos,
vt restaurent sartatecta domus.

‡ Veruntamen non supputabatur eis argen- 7
tũ quod dabatur eis, quia in fide ipsi faciebant.

‡ Et dixit Chelcias sacerdos magnus ad Sa- 8
phan scribam, Librum legis repperi in domo
Domini: & dedit Chelcias Saphan volumen,
& legit illud.

‡ Et adduxit Saphã regi Iosias, & reddidit 9
ei verbum, & dixit, Conflauerunt serui tui
argentum quod inuẽtum fuit in domo Domini,
& dederunt illud in manibus facientium opera
præfectorum in domo Domini. ‡ Et nunciauit 10
Saphan scriba regi Iosia, dicens: Librum dedit
mihi Chelcias sacerdos, & legit eum Saphan
coram rege.

24 ‡ καὶ ἐπάταξεν ὁ λαὸς τ γῆς τοὺς ἐπιβεβουλευκότας
τῷ βασιλεῖ ἀμών, καὶ ἐβασίλευσεν ὁ λαὸς τ γῆς τὸν ἰω-
25 σίαν υἱὸν αὐτ ἀντ' αὐτ. ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων
ἀμὼν ὅσα ἐποίησεν, οὐκ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βι-
βλίου λόγων τῶν ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα;
26 ‡ Κ ἔθαψαν τὸν ἀμὼν ἐν τῷ τάφῳ αὐτ ἐν τῷ κήπῳ
ὀζά· Κ ἐβασίλευσεν ἰωσίας ὁ υἱὸς αὐτ ἀντ' αὐτ.

κβ'.

1 ‡ Υἱὸς ὀκτὼ ἐτῶν ἰωσίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ
τεσσαράκοντα Κ εν ἔτος ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, Κ ὄνο-
μα τῇ μητρὶ αὐτ ἰεδδίδα θυγάτηρ ἐδεϊὰ ἐκ βασουκώθ.
2 ‡ Κ ἐποίησεν ἰωσίας τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, Κ ἐπορεύθη
ἐν πάσῃ ὁδῷ δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτ, οὐκ ἀπέκλινε δεξιὰ ἢ
ἀριστερά.
3 ‡ καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει ἰωσίου βασι-
λέως ἰούδα ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς τὸν σαφὰν υἱὸν ἐσελίου
υἱοῦ μεσολλάμ τὸν γραμματέα οἴκου κυρίου, λέγων·
4 ‡ ἀνάβηθι πρὸς χελκίαν τὸν ἱερέα τὸν μέγαν, Κ συν-
ανάλωσάτω τὸ ἀργύριον τὸ εἰσενεχθὲν ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου ὃ συ-
νήγαγον Φ φυλάσσοντες τὸν σταθμὸν παρὰ τοῦ λαοῦ.
5 ‡ καὶ δοθήτω ἐπὶ χεῖρας τῶν ποιούντων τὰ ἔργα τῶν
καθεσταμένων ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου· Κ ἔδωκαν αὐτὸ κ τὸ ῥῆ-
μα τοῦ βασιλέως τοῖς ποιοῦσι τὰ ἔργα ἐν οἴκῳ κυρίου τοῦ
καλλιχύσαι τὸ βεδὲκ τοῦ οἴκου,
6 ‡ τοῖς τέκτοσι καὶ τοῖς οἰκοδόμοις καὶ τοῖς τειχισταῖς τοῦ
κτήσασθαι ξύλα καὶ λίθους λατομητὰς, τοῦ κραταιῶσαι
τὸ βεδὲκ τοῦ οἴκου.
7 ‡ πλὴν οὐκ ἐξελογίζοντο αὐτοὺς τὸ ἀργύριον τὸ διδό-
8 μενον αὐτοῖς, ὅτι ἐν πίστει αὐτοὶ ἐποίουν. ‡ καὶ εἶπε
χελκίας ὁ ἱερεὺς ὁ μέγας πρὸς σαφὰν τὸν γραμματέα, βιβλίον τοῦ νόμου εὗρον ἐν οἴκῳ κυρίου· καὶ ἔδωκε
χελκίας τῷ σαφὰν τὸ βιβλίον, Κ ἀνέγνω αὐτό.
9 ‡ Κ εἰσήνεγκε σαφὰν τῷ βασιλεῖ ἰωσίας· Κ ἐπέστρε-
ψεν αὐτῷ ῥῆμα Κ εἶπεν, ἐχώνευσαν Φ δοῦλοί σου τὸ ἀρ-
γύριον τὸ εὑρεθὲν ἐν οἴκῳ κυρίου, Κ ἔδωκαν αὐτὸ ἐπὶ χεῖρας
τῶν ποιούντων τὰ ἔργα τῶν κατεσταμένων ἐν οἴκῳ κυ-
10 ρίου. ‡ Κ ἀπήγγειλε σαφὰν ὁ γραμματεὺς τῷ βασι-
λεῖ ἰωσίᾳ, λέγων· βιβλίον ἔδωκέ μοι χελκίας ὁ ἱερεύς, Κ
ἀνέγνω αὐτὸ σαφὰν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[24] Et occidit populus terræ omnes qui coniurauerant aduersum regem Amon, & regem constituit populus terræ Ioſiah filium eius pro eo. [25] Et reliquum verborum Amon & ea quæ fecit; nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah?
[26] Et ſepelierunt illum in ſepulchro ſuo in horto Ghuza, & regnauit Ioſiahu filius eius pro eo.

CAP. XXII.

FIlius octo annorum erat Ioſias quando regnauit: & triginta & vno annis regnauit in Ieruſalem. & nomen matris eius Iedidah, filia Ghadiah ex Baſzkath. [2] Et fecit quod rectum erat ante Dominum, & ambulauit in omni via Dauid patris ſui: nec declinauit ad dexteram aut ad ſiniſtram. [3] Et fuit octauodecimo anno regis Ioſiahu, miſit rex Saphan filium Aſzaliah filij Meſulam ſcribam in domum ſanctuarij Domini, dicendo: [4] Aſcende ad Hhilkiah ſacerdotem magnum, vt conflet argentum quod inductum eſt in domum ſanctuarij Domini, quod congregauerunt præfecti theſaurorum ex populo. [5] Et dent illud in manu facientium opus qui præfecti ſunt in domo ſanctuarij Domini: dent, inquam, illud facientibus opus quod eſt in domo ſanctuarij Domini, ad reficiendum ruinas domus. [6] Fabris & architectis, & lapicidis, & ad emendum ligna & lapides dolatos ad reficiendam domum. [7] Verùm non computatum eſt cum eis argentum, quod datum fuit in manibus eorum, quia in fide illi faciebant. [8] Et dixit Hhilkiah ſacerdos magnus ad Szaphan ſcribam: Librum legis inueni in domo ſanctuarij Domini: & dedit Hhilkiah librum ipſi Szaphan, & legit illum.
[9] Et venit Szaphan ſcriba ad regem, & retulit regi verbum: & dixit, Conflarunt ſerui tui argentum, quod inuentum eſt in domo, & dederunt illud in manu facientium opus qui præpoſiti ſunt in domo ſanctuarij Domini.
[10] Et nunciauit Szaphan ſcriba regi, dicendo: Librum dedit mihi Hhilkiah ſacerdos: & legit illum Szaphan ante regem.

11 * וַיְהִי כְּשָׁמְעַ הַמֶּלֶךְ אֶת־דִּבְרֵי סֵפֶר הַתּוֹרָה
וַיִּקְרַע אֶת־בְּגָדָיו׃
12 * וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־חִלְקִיָּה הַכֹּהֵן וְאֶת־אֲחִיקָם
בֶּן־שָׁפָן וְאֶת־עַכְבּוֹר בֶּן־מִיכָיָה וְאֵת ׀ שָׁפָן הַסֹּפֵר
וְאֵת עַשָׂיָה עֶבֶד־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר׃
13 * לְכוּ דִרְשׁוּ אֶת־יְהוָה בַּעֲדִי ׀ וּבְעַד הָעָם
וּבְעַד כָּל־יְהוּדָה עַל־דִּבְרֵי הַסֵּפֶר הַנִּמְצָא הַזֶּה
כִּי־גְדוֹלָה חֲמַת יְהוָה אֲשֶׁר־הִיא נִצְתָּה בָּנוּ עַל
אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ אֲבֹתֵינוּ עַל־דִּבְרֵי הַסֵּפֶר הַזֶּה
לַעֲשׂוֹת כְּכָל־הַכָּתוּב עָלֵינוּ׃
14 * וַיֵּלֶךְ חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן וַאֲחִיקָם וְעַכְבּוֹר וְשָׁפָן
וַעֲשָׂיָה אֶל־חֻלְדָּה הַנְּבִיאָה אֵשֶׁת ׀ שַׁלֻּם בֶּן־תִּקְוָה
בֶּן־חַרְחַס שֹׁמֵר הַבְּגָדִים וְהִיא יֹשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלִַם
בַּמִּשְׁנֶה וַיְדַבְּרוּ אֵלֶיהָ׃ * וַתֹּאמֶר אֲלֵיהֶם
כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אִמְרוּ לָאִישׁ אֲשֶׁר־
שָׁלַח אֶתְכֶם אֵלָי׃ * כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מֵבִיא
רָעָה אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יֹשְׁבָיו אֵת כָּל־דִּבְרֵי
הַסֵּפֶר אֲשֶׁר קָרָא מֶלֶךְ יְהוּדָה׃ * תַּחַת ׀ אֲשֶׁר
עֲזָבוּנִי וַיְקַטְּרוּ לֵאלֹהִים אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְעִסֵנִי
בְּכֹל מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם וְנִצְתָּה חֲמָתִי בַּמָּקוֹם הַזֶּה
וְלֹא תִכְבֶּה׃ * וְאֶל־מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשֹּׁלֵחַ אֶתְכֶם
לִדְרֹשׁ אֶת־יְהוָה כֹּה תֹאמְרוּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמָעְתָּ׃ * יַעַן
רַךְ־לְבָבְךָ וַתִּכָּנַע ׀ מִפְּנֵי יְהוָה בְּשָׁמְעֲךָ אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי
עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־יֹשְׁבָיו לִהְיוֹת לְשַׁמָּה
וְלִקְלָלָה וַתִּקְרַע אֶת־בְּגָדֶיךָ וַתִּבְכֶּה לְפָנָי וְגַם
אֲנִכִי שָׁמַעְתִּי נְאֻם־יְהוָה׃ * לָכֵן הִנְנִי
אֹסִפְךָ עַל־אֲבֹתֶיךָ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל־קִבְרֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם
וְלֹא־תִרְאֶינָה עֵינֶיךָ בְּכֹל הָרָעָה אֲשֶׁר־אֲנִי מֵבִיא
עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה

11 * Et audisset rex verba libri legis Do-
12 mini, scidit vestimenta sua: * Et præcepit
Helchiæ sacerdoti, & Ahicham filio Sa-
phan, & Achobor filio Micha, & Saphan
scribæ, & Asaiæ seruo regis, dicens:
13 * Ite & consulite Dominum super me
& super populo, & super omni Iuda, de
verbis voluminis istius quod inuentum
est. Magna enim ira Dñi succensa est con-
tra nos, quia non audierunt patres nostri
verba libri huius, vt facerent omne quod
scriptum est nobis.
14 * Ierunt itaque Helchias sacerdos, &
Ahicham, & Achobor, & Saphan, & Asia
ad Oldan propheten vxorem Sellum filij
Thecue, filij Aras custodis vestium, quæ
habitabat in Ierusalem in Secunda; locu-
tíque sunt ad eam.
15 * Et illa respondit, Hęc dicit Dominus
Deus Israel, Dicite viro qui misit vos ad
16 me. * Hæc dicit Dominus, Ecce ego
adducam mala super locum istum, & su-
D per habitatores eius, omnia verba legis
quæ legit rex Iuda.
17 * Quia dereliquerunt me, & sacrifi-
cauerunt dijs alienis irritantes me in cun
ctis operibus manuum suarum: & succen
detur indignatio mea in loco hoc, & non
extinguetur.
18 * Regi autem Iuda qui misit vos vt con
suleretis Dominum, sic dicetis, Hæc dicit
Dominus Deus Israel: Pro eo quòd audi-
sti verba voluminis,
19 * Et perterritum est cor tuum, & humi
liatus es coram Domino auditis sermoni-
bus contra locum istum & habitatores
eius, quòd videlicet fierent in stuporem,
& in maledictum; & scidisti vestimenta
tua, & fleuisti coram me, & ego audiui, ait
20 Dominus: * Idcirco colligam te ad pa-
tres tuos, & colligêris ad sepulchrum
tuum in pace, vt non videant oculi tui
omnia mala quæ introducturus sum su-
per locum istum.

תרגום יונתן

11 וַהֲוָה כַּד שְׁמַע מַלְכָּא יַת פִּתְגְּמֵי סִפְרָא דְּאוֹרַיְתָא וּבְזַע יַת לְבוּשׁוֹהִי׃
12 וּפַקִּיד מַלְכָּא יַת חִלְקִיָּה כַּהֲנָא וְיַת אֲחִיקָם בַּר שָׁפָן וְיַת
עַכְבּוֹר בַּר מִיכָיָה וְיַת שָׁפָן סַפְרָא וְיַת עֲשָׂיָה דְּאִשְׁתְּכַח חַיְּמְתָא
וּבִיהוּדָה עַל פִּתְגְּמֵי סִפְרָא דְּאִשְׁתְּכַח הָדֵין אֲרֵי סַגִּיאָה חֵימְתָא
לְמֶעְבַּד כְּכָל דִּכְתִיב עֲלָנָא׃ 13 אֱזִילוּ תְּבָעוּ מִן קֳדָם יְיָ עֲלַי וְעַל עַמָּא וְעַל דְּאִשְׁתְּאַר בְּיִשְׂרָאֵל
וּבִיהוּדָה עַל פִּתְגְּמֵי סִיפְרָא דְּאִשְׁתְּכַח הָדֵין אֲרֵי סַגִּיאָה חֵימְתָא דַּייָ דְּהִיא דְלֵיקַת בָּנָא עַל דְּלָא קַבִּילוּ אֲבָהָתָנָא עַל פִּתְגָמֵי סִיפְרָא הָדֵין
לְמֶעְבַּד כְּכָל דִּכְתִיב עֲלָנָא׃ 14 וַאֲזַל חִלְקִיָּה כַּהֲנָא וַעֲכְבּוֹר וְשָׁפָן וַעֲשָׂיָה לְוַת חוּלְדָּה נְבִיאְתָא אִתַּת שַׁלּוּם בַּר תִּקְוָה בַּר חַרְחָס
נָטַר לְבוּשַׁיָּא וְהִיא יַתְבָא בִּירוּשְׁלֵם בְּבֵית אִלְפָּנָא וּמַלִּילוּ עִמָּהּ׃
15 וַאֲמֶרֶת לְהוֹן כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל אֱמַרוּ לְגַבְרָא דִּשְׁלַח יַתְכוֹן לְוָתִי׃
16 כְּדֵין אֲמַר יְיָ הָא אֲנָא מַיְתֵי בִּישְׁתָּא עַל אַתְרָא הָדֵין וְעַל יָתְבוֹהִי יַת כָּל פִּתְגְּמֵי סִיפְרָא דְּקָרָא מַלְכָּא שִׁבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה׃
17 חֲלַף דִּשְׁבָקוּ פָּלְחָנִי וְאַסְּיקוּ בּוּסְמִין לְטַעֲוָת עַמְמַיָּא בְּדִיל לְאַרְגָּזָא קֳדָמַי בְּכָל עוֹבָדֵי יְדֵיהוֹן וְיִדְלַק רְגְזִי בְּאַתְרָא הָדֵין וְלָא יִטְפֵי׃
18 וּלְמַלְכָּא שִׁבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה דְּשָׁלַח יַתְכוֹן לְמִתְבַּע מִן קֳדָם יְיָ כְּדֵין אֲמַר יְיָ אֱלָהָא דְיִשְׂרָאֵל פִּתְגָמַיָּא דִי שְׁמַעְתָּא׃
19 חֲלַף דִּזָּע לִבָּךְ וְאִתְכְּנַעְתָּא מִן קֳדָם יְיָ בְּמִשְׁמְעָךְ דְּגֵזֵרִית עַל אַתְרָא הָדֵין וְעַל יָתְבוֹהִי לְמֶהֱוֵי לְצַדוּ וּלְלוֹטָא וּבְזַעְתָּא יַת לְבוּשָׁךְ וּבְכֵיתָא
קֳדָמַי וְאַף קָדָמַי שְׁמִיעַ אֲמַר יְיָ׃ 20 בְּכֵן הָא אֲנָא כָּנֵישׁ לָךְ לְוַת אֲבָהָתָךְ וְתִתְכָּנֵישׁ לְקִבְרָךְ בִּשְׁלָם וְלָא יֶחֱזְיָן עֵינָיךְ בְּכָל בִּישְׁתָּא דַאֲנָא
מַיְתֵי עַל אַתְרָא הָדֵין׃

11 ‡ Et factum est vt audiuit rex verba libri legis, scidit vestimenta sua.

11 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τοῦ νόμου, διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ.

12 ‡ Et præcepit rex Chelcia sacerdoti, et Achicam filio Saphan, & Achobor filio Michæi, & Saphan scribæ, & Esaia seruo regis, dicens:

12 ‡ καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ χελκίᾳ τῷ ἱερεῖ, καὶ τῷ ἀχικὰμ υἱῷ σαφάν, καὶ ἀχοβὼρ υἱῷ μιχαίου, καὶ τῷ σαφὰν τῷ γραμματεῖ καὶ τῷ ἀσαίᾳ τῷ δούλῳ τοῦ βασιλέως, λέγων·

13 ‡ Ite consulite Dominum de me & de omni populo meo, & de omni Juda de verbis libri huius qui inuentus est; quia magna ira Domini quæ succensa est in nos, quia non audierunt patres nostri verba libri huius, vt facerent iuxta omnia quæ scripta sunt in eo.

13 ‡ δεῦτε ἐκζητήσατε τὸν κύριον περὶ ἐμοῦ καὶ περὶ παντὸς τοῦ λαοῦ μου, καὶ περὶ παντὸς ἰούδα ὑπὲρ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τούτου τοῦ εὑρεθέντος, ὅτι μεγάλη ἡ ὀργὴ κυρίου ἡ ἐκκεκαυμένη ἐν ἡμῖν, διότι οὐκ ἤκουσαν οἱ πατέρες ἡμῶν τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τούτου τοῦ ποιεῖν κατὰ πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν αὐτῷ.

14 ‡ Et iuit Chelcias sacerdos & Achicam, & Saphan, & Achobor, & Esaias ad Eldam propheten vxorem Sellem filij Thecue, filij Aras custodis vestium; & ipsa habitabat in Hierusalem in Secunda: & locuti sunt ad eam.

14 ‡ καὶ ἐπορεύθη χελκίας ὁ ἱερεύς, καὶ ἀχικάμ, καὶ σαφάν, καὶ ἀχοβώρ, καὶ ἀσαίας πρὸς ἐλδὰν τὴν προφήτιν γυναῖκα σελλημίου θεκουὲ υἱοῦ ἀρὰς τοῦ ἱματιοφύλακος· καὶ αὐτὴ κατῴκει ἐν ἱερουσαλὴμ ἐν τῇ μασενᾷ· καὶ ἐλάλησαν πρὸς αὐτήν.

15 ‡ Et dixit ad eos, Hæc dicit Dominus Deus Israel, Dicite viro qui misit vos ad me.

15 ‡ καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, εἴπατε τῷ ἀνδρὶ τῷ ἀποστείλαντι ὑμᾶς πρός με.

16 ‡ Hæc dicit Dominus, Ecce ego mala adduco super locum hunc, & super habitantes in eo omnia verba libri quem legit rex Juda.

16 ‡ τάδε λέγει κύριος, ἰδοὺ ἐγὼ κακὰ ἐπάγω ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῷ πάντας τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου οὗ ἀνέγνω ὁ βασιλεὺς ἰούδα.

17 ‡ Eò quòd dereliquerunt me & sacrificauerunt dijs alienis, vt irritarent me in omnibus operibus manuum suarum, & succendetur indignatio mea in loco isto, & non extinguetur.

17 ‡ ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπόν με καὶ ἐθυμίασαν θεοῖς ἑτέροις, ἵνα παροργίσωσί με ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν, καὶ ἐκκαυθήσεται ὁ θυμός μου ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ οὐκ σβεσθήσεται.

18 ‡ Ad autem regem Juda qui misit vos vt consuleretis Dominum, sic dicetis ad eum, Hæc dicit Dominus Deus Israel, Eò quòd audisti verba mea;

18 ‡ πρὸς δὲ τὸν βασιλέα ἰούδα τὸν ἀποστείλαντα ὑμᾶς τοῦ ἐκζητῆσαι τὸν κύριον, οὕτως ἐρεῖτε πρὸς αὐτόν, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ἀνθ' ὧν ἤκουσας τοὺς λόγους μου,

19 ‡ Et perterritum est cor tuum, & versus es à facie mea vt audisti quæcunque locutus sum contra locum istum, & contra habitantes in eo, vt fiat in interitum & in maledictionem; & scidisti vestimenta tua, & fleuisti coram me, etiam ego audiui, dicit Dominus.

19 ‡ καὶ ἐπαλαιώθη ἡ καρδία σου καὶ ἐνετράπης ἀπὸ προσώπου μου ὡς ἤκουσας ὅσα ἐλάλησα ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐπὶ τοὺς ἐνοικοῦντας ἐν αὐτῷ τοῦ γνῶναι εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς καταράν, καὶ διέρρηξας τὰ ἱμάτιά σου καὶ ἔκλαυσας ἐνώπιόν μου, καί γε ἐγὼ ἤκουσα, φησὶ κύριος.

20 ‡ Nonne sic ecce ego addo te ad patres tuos, & colligêris ad sepulchrum tuum in pace, & non videbunt oculi tui omnia mala quæ ego induco super locum istum, & super habitantes eum?

20 ‡ διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ προστίθημί σε πρὸς τοὺς πατέρας σου καὶ συναχθήσῃ εἰς τὸν τάφον σου ἐν εἰρήνῃ, καὶ οὐκ ὄψονται οἱ ὀφθαλμοί σου πάντα τὰ κακὰ ἃ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτόν.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

11 Et fuit cùm audisset rex verba libri legis, scidit vestimenta sua. 12 Et præcepit rex Hhilkiah sacerdoti, & Ahhikam filio Saphan, & Ghachbor filio Michaiah, & Saphan scribæ, & Ghassaiah seruo regis, dicendo:

13 Ambulate, quærite à Domino super me, & super populo, & super eo quod relictum est in Israel & Iehudah, propter verba libri qui inuentus est, huius, quoniam magna est ira Domini, ea quæ incensa est in nos, eò quòd non attenderunt patres nostri verbis libri huius, vt facerent secundùm omne quod scriptum est nobis.

14 Et abijt Hhilkiah sacerdos, & Ahhikam, & Ghachbor, & Saphan, & Ghassaiah ad Hhuldah prophetissam, vxorem Salum filij Thikuah filij Hharhhazz custodis vestimentorum: & ipsa sedebat in Ierusalem in domo doctrinæ: & locuti sunt cum illa.

15 Et dixit illis, Sic dixit Dominus Deus Israel, Dicite viro qui misit vos ad me. 16 Sic dixit Dominus; Ecce ego induco malum super locum hunc, & super habitatores eius, nimirum omnia verba libri quem legit rex tribus domus Iehudah.

17 Eò quòd dereliquerunt cultum meum & adoleuerunt aromata idolis gentium, vt irritarent me in omnibus operibus manuum suarum; ardebit indignatio mea in locum istum, nec extinguetur.

18 Et regi tribus domus Iehudah qui misit vos ad quærendum oraculum à Domino, sic dicetis ei, Sic dixit Dominus Deus Israel, verba quæ audisti. 19 Quia timuit cor tuum & humiliatus es à facie Domini, cùm audisses quæ decreui super locum hunc, & super habitatores eius futuros in vastationem & maledictionem, & scidisti vestimenta tua, & plorasti ante me, & etiam ante me auditum est, dixit Dominus: 20 Propterea ecce ego congregabo te ad patres tuos, & congregaberis in sepulchrum tuum in pace: & non videbunt oculi tui omne malum quod ego inducam super locum hunc.

כג

1 וַיִּשְׁלְחוּ וַיַּאַסְפוּ אֵלָיו כָּל־זִקְנֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם׃ 2 וַיַּעַל
2 הַמֶּלֶךְ בֵּית־יְהוָה וְכָל־אִישׁ יְהוּדָה וְכָל־יֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלִַם אִתּוֹ וְהַכֹּהֲנִים וְהַנְּבִיאִים וְכָל־הָעָם
לְמִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל וַיִּקְרָא בְאָזְנֵיהֶם אֶת־כָּל־דִּבְרֵי
3 סֵפֶר הַבְּרִית הַנִּמְצָא בְּבֵית יְהוָה׃ 3 וַיַּעֲמֹד הַמֶּלֶךְ
עַל־הָעַמּוּד וַיִּכְרֹת אֶת־הַבְּרִית לִפְנֵי יְהוָה לָלֶכֶת
אַחֲרֵי יְהוָה וְלִשְׁמֹר מִצְוֹתָיו וְאֶת־עֵדוֹתָיו וְאֶת־
חֻקֹּתָיו בְּכָל־לֵב וּבְכָל־נֶפֶשׁ לְהָקִים אֶת־דִּבְרֵי
הַבְּרִית הַזֹּאת הַכְּתֻבִים עַל־הַסֵּפֶר הַזֶּה וַיַּעֲמֹד כָּל־
4 הָעָם בַּבְּרִית׃ 4 וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן
הַגָּדוֹל וְאֶת־כֹּהֲנֵי הַמִּשְׁנֶה וְאֶת־שֹׁמְרֵי הַסַּף לְהוֹצִיא
מֵהֵיכַל יְהוָה אֵת כָּל־הַכֵּלִים הָעֲשׂוּיִם לַבַּעַל
וְלָאֲשֵׁרָה וּלְכֹל צְבָא הַשָּׁמָיִם וַיִּשְׂרְפֵם מִחוּץ
לִירוּשָׁלִַם בְּשַׁדְמוֹת קִדְרוֹן וְנָשָׂא אֶת־עֲפָרָם
5 בֵּית־אֵל׃ 5 וְהִשְׁבִּית אֶת־הַכְּמָרִים אֲשֶׁר נָתְנוּ
מַלְכֵי יְהוּדָה וַיְקַטֵּר בַּבָּמוֹת בְּעָרֵי יְהוּדָה וּמְסִבֵּי
יְרוּשָׁלִַם וְאֶת־הַמְקַטְּרִים לַבַּעַל לַשֶּׁמֶשׁ וְלַיָּרֵחַ
6 וְלַמַּזָּלוֹת וּלְכֹל צְבָא הַשָּׁמָיִם׃ 6 וַיּוֹצֵא אֶת־
הָאֲשֵׁרָה מִבֵּית יְהוָה מִחוּץ לִירוּשָׁלִַם אֶל־נַחַל
קִדְרוֹן וַיִּשְׂרֹף אֹתָהּ בְּנַחַל קִדְרוֹן וַיִּדֹּק לְעָפָר
וַיִּשְׁלֵךְ אֶת־עֲפָרָהּ עַל־קִבְרֵי בְּנֵי הָעָם׃
7 7 וַיִּתֹּץ אֶת־בָּתֵּי הַקְּדֵשִׁים אֲשֶׁר בְּבֵית יְהוָה
אֲשֶׁר הַנָּשִׁים אֹרְגוֹת שָׁם בָּתִּים לָאֲשֵׁרָה׃
8 8 וַיָּבֵא אֶת־כָּל־הַכֹּהֲנִים מֵעָרֵי יְהוּדָה וַיְטַמֵּא
אֶת־הַבָּמוֹת אֲשֶׁר קִטְּרוּ־שָׁמָּה הַכֹּהֲנִים מִגֶּבַע
עַד־בְּאֵר שָׁבַע וַיִּתֹּץ אֶת־בָּמוֹת הַשְּׁעָרִים אֲשֶׁר־
פֶּתַח שַׁעַר יְהוֹשֻׁעַ שַׂר־הָעִיר אֲשֶׁר־עַל־שְׂמֹאול
אִישׁ בְּשַׁעַר הָעִיר׃

CAP. XXIII.

ET renunciauerunt regi quod dixerat:
1 * Qui misit & congregati sunt ad eũ 2.Par. 34.d
2 omnes senes Iuda & Ierusalem. * Ascen-
A dítq; rex templum Dñi & omnes viri Iu-
da vniuersi qui habitabant in Ierusalem
cum eo, sacerdotes & prophetæ, & omnis
populus à paruo vsq; ad magnũ, legítque
cunctis audientibus omnia verba libri fœ
deris qui inuentus est in domo Domini.
3 * Stetítque rex super gradum, & fœdus
percussit coram Dño vt ambularent post
Dñm, & custodirent præcepta eius, & te-
stimonia, & ceremonias in omni corde, &
in tota anima; & suscitarent verba fœde-
ris huius quæ scripta erant in libro illo.
4 acquieuítque populus pacto. * Et præ-
cepit rex Helchiæ pontifici & sacerdoti-
bus secũdi ordinis & ianitoribus, vt proi-
icerent de templo Domini omnia vasa,
quæ facta fuerant Baal, & in luco & vni-
uersæ militiæ cæli, & combusit ea foris
Ierusalem in conualle Cedron, & tulit
puluerem eorum in Bethel.
5 * Et deleuit aruspices quos posuerant
reges Iuda ad sacrificãdum in excelsis per
ciuitates Iuda, & in circuitu Ierusalem, &
eos qui adolebant incensum Baal, & Soli
& Lunæ, & duodecim signis, & omni mi-
litiæ cæli.
6 * Et efferri fecit lucum de domo Dñi
foras Ierusalem in conuallem Cedron, &
combusit eum ibi, & redegit in puluе-
rem, & proiecit super sepulchra vulgi.
7 * Destruxit quoq; ædiculas effœmina-
torum quæ erant in domo Domini, pro
quibus mulieres texebant quasi domun-
8 culas luci. * Congregauítque omnes sa-
cerdotes de ciuitatibus Iuda, & contami-
nauit excelsa vbi sacrificabant sacerdotes
de Gabaa vsq; Bersabee. Et destruxit aras
portarum in introitu ostij Iosuæ princi-
pis ciuitatis quod erat ad sinistram portæ
ciuitatis.

תרגום יונתן

כג

1 וַאֲתִיבוּ יַת מַלְכָּא פִּיתְגָמָא׃ 1 וּשְׁלַח מַלְכָּא וּכְנַשׁ לְוָתֵיהּ יַת כָּל סָבֵי יְהוּדָה וִירוּשְׁלֵם׃ 2 וּסְלִיק מַלְכָּא לְבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ וְכָל אֱנָשׁ
2 יְהוּדָה וְכָל יָתְבֵי יְרוּשְׁלֵם עִמֵּיהּ וְכַהֲנַיָּא וּנְבִיאַיָּא וְכָל עַמָּא לְמִזְעֵרָא וְעַד רַבָּא וְסַדַּר קֳדָמֵיהוֹן יַת כָּל פִּתְגָמֵי סִפְרָא דִקְיָמָא דְאִשְׁתְּכַח בְּבֵית
מַקְדְּשָׁא דַיְיָ׃ 3 וְקָם מַלְכָּא עַל אִסְטְוָנָא וּגְזַר יַת קְיָמָא קֳדָם יְיָ לְמֵהָךְ בָּתַר פֻּלְחָנָא דַיְיָ וּלְמִטַּר פִּקּוּדוֹהִי וְיָת סָהֲדָוָתֵיהּ וְיָת קְיָמוֹתֵיהּ
בְּכָל לִבָּא וּבְכָל נַפְשָׁא לְקַיָּמָא יַת פִּתְגָמֵי קְיָמָא הָדֵין דִּכְתִיבִין עַל סִפְרָא הָדֵין וְקַבִּילוּ כָּל עַמָּא עֲלֵיהוֹן קְיָמָא׃ 4 וּפַקִּיד מַלְכָּא יַת חִלְקִיָּהוּ
כָּהֲנָא רַבָּא וְיַת סְגַן כָּהֲנַיָּא וְיַת אַסְרְכְלָיָא לְאַפָּקָא מֵהֵיכְלָא דַיְיָ יַת כָּל מָנָיָא דַעֲבִידִין לְבַעְלָא וְלָאֲשֵׁירְתָּא וּלְכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא וְאוֹקִדִינוּן מִבָּרָא
לִירוּשְׁלֵם בְּנַחְלָא דְקִדְרוֹן וְאוֹבִיל יַת עֲפָרְהוֹן לְבֵיתְאֵל׃ 5 וּבַטִּיל יַת כְּמָרַיָּא דְיַהֲבוּ מַלְכַיָּא דִּבְיִת יְהוּדָה וַאֲסִיקוּ בּוּסְמִין עַל בָּמָתָא
בְּקִרְוַיָּא דְבֵית יְהוּדָה וּבְסָחֲרֵי יְרוּשְׁלֵם וְיָת דַּאֲסִיקוּ בּוּסְמִין לִבַעְלָא לִשְׁמְשָׁא וּלְסִהֲרָא וּלְמַזָּלָתָא וּלְכָל חֵילֵי שְׁמַיָּא׃ 6 וְאַפִּיק יַת
אֲשֵׁירְתָּא מִבֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ מִבָּרָא לִירוּשְׁלֵם לְנַחְלָא דְקִדְרוֹן וְאוֹקִיד יָתָהּ בְּנַחְלָא דְקִדְרוֹן וְאַדֶּקָהּ לְעַפְרָא וּרְמָא יַת עַפְרָהּ לְקִבְרֵי בְּנֵי גַלָּיָא׃
7 וְתָרַע יַת בָּתֵּי דְאַקְדִּישָׁא דִּי בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָ דִּי נְשַׁיָּא מָחְיָן תַּמָּן מְכוֹלִין לַאֲשֵׁירְתָּא׃
8 וְאַיְתִי יַת כָּל כּוּמָרַיָּא מִקִּרְוַיָּא דְבֵית יְהוּדָה וְסָאִיב יַת בָּמָתָא דַאֲסִיקוּ בּוּסְמִין תַּמָּן כְּמָרַיָּא מִגֶּבַע עַד בְּאֵרָא דְשָׁבַע וְתָרַע יַת בָּמַת תַּרְעַיָּא
דִּי קֳדָם תְּרַע יְהוֹשַׁע רַב קַרְתָּא דְעַל שְׂמָאל גַּבְרָא בְּמַעֲלֵנִי תְּרַע קַרְתָּא׃

CAP. XXIII.

ET *renunciauerunt regi verbum.* [1] *Et misit Iosias rex & congregauit ad eum omnes seniores Iuda & Ierusalem.*

[2] *Et ascendit rex in domum Domini, & omnis vir Iuda, & omnes habitantes Hierusalem cum eo, & sacerdotes, & prophetæ, & omnis populus à paruo vsque ad magnum; & legit in auribus eorum omnia verba libri fœderis qui inuentus est in domo Domini.*

[3] *Et stetit rex super columnam, & pepigit fœdus coram Domino vt ambularent post Dominum, & vt custodirent mandata eius, & testimonia eius, & præcepta eius in toto corde, & in tota anima, vt suscitarent verba fœderis huius quæ scripta sunt in libro isto: & stetit omnis populus in fœdere.*

[4] *Et præcepit rex Chelcia sacerdoti magno, & sacerdotibus secundi ordinis, & custodientibus limen: vt educerent de templo Domini omnia vasa, quæ fecerunt Baal, & luco, & vniuersæ militiæ cæli; & cõbussit ea foris Hierusalem in Sademoth Cedron, & tulit puluerem eorum in Bethel.*

[5] *Et combussit sacerdotes quos constituerunt reges Iuda vt adolerent incensum in excelsis, & in ciuitatibus Iuda, & in circuitu Hierusalem, & adolentes incensum Baal, & Soli & Lunæ, & planetis, & omni militiæ cæli.*

[6] *Et extulit lucum de domo Domini foras Hierusalem in torrentem Cedron, & combussit ea in torrente Cedron, & comminuit in puluerem, & proiecit puluerem in sepulchra filiorum populi.*

[7] *Et destruxit domum initiatorum quæ in domo Domini, in quo mulieres texebant ibi stolas luco.*

[8] *Et eduxit omnes sacerdotes de ciuitatibus Iuda, & contaminauit excelsa vbi adolebant incensum, ibi sacerdotes de Gabaa, & vsque ad Bersabee; & destruxit domum excelsorum quæ iuxta ostium portæ Iosiæ principis ciuitatis, quæ erat à sinistris viri ingredientis portam ciuitatis.*

κγ'.

1 Καὶ ἐπέστρεψαν τῷ βασιλεῖ ῥῆμα· [1] καὶ ἀπέστειλεν ἰωσίας ὁ βασιλεὺς καὶ συνήγαγεν πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς πρεσβυτέρους ἰούδα & ἰερουσαλήμ.

2 [2] καὶ ἀνέβη ὁ βασιλεὺς εἰς οἶκον κυρίου καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰούδα & πάντες οἱ κατοικοῦντες ἰερουσαλὴμ μετ' αὐτοῦ, & οἱ ἱερεῖς, & οἱ προφῆται καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου· & ἀνέγνω ἐν τοῖς ὠσὶν αὐτῶν πάντας τοὺς λόγους βιβλίου τῆς διαθήκης τοῦ εὑρεθέντος ἐν οἴκῳ κυρίου.

3 [3] καὶ ἔστη ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸν σύλον & διέθετο τὴν διαθήκην ἐνώπιον κυρίου τοῦ πορευθῆναι ὀπίσω κυρίου, & φυλάσσειν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, & τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ & ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ, τοῦ ἀναστῆσαι τοὺς λόγους τῆς διαθήκης ταύτης τοὺς γεγραμμένους ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· καὶ ἔστη πᾶς ὁ λαὸς ἐν
4 τῇ διαθήκῃ. [4] καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς χελκίᾳ τῷ ἱερεῖ τῷ μεγάλῳ, & τοῖς ἱερεῦσι τοῖς δευτερεύουσι, καὶ τοῖς φυλάσσουσι τὸν σταθμόν, τοῦ ἐξαγαγεῖν ἐκ τοῦ ναοῦ κυρίου πάντα τὰ σκεύη, ἃ ἐποίησαν τῷ βάαλ, & τῷ ἄλσει, καὶ πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ· καὶ κατέκαυσεν αὐτὰ ἔξω ἰερουσαλὴμ ἐν σαδημὼθ κεδρών, & ἔλαβε τὸν χοῦν αὐτῶν εἰς βαιθήλ.

5 [5] & κατέκαυσε τοὺς ἱερεῖς οὓς κατέστησαν οἱ βασιλεῖς ἰούδα τοῦ θυμιᾶν ἐν τοῖς ὑψηλοῖς & ἐν ταῖς πόλεσιν ἰούδα, & κυκλόθεν ἰερουσαλήμ, & τοὺς θυμιῶντας τῷ βάαλ & τῷ ἡλίῳ, & τῇ σελήνῃ, καὶ τοῖς μαζαλωθ, καὶ πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ.

6 [6] καὶ ἐξήνεγκε τὸ ἄλσος ἐξ οἴκου κυρίου ἔξω τοῦ ἰερουσαλὴμ εἰς τὸν χειμάρρουν κεδρών, & κατέκαυσεν αὐτὰ ἐν τῷ χειμάρρῳ κεδρών & ἐλέπτυνεν εἰς χοῦν, καὶ ἔρριψεν τὸν χοῦν εἰς τοὺς τάφους τῶν υἱῶν τοῦ λαοῦ.

7 [7] καὶ καθεῖλε τὸν οἶκον τῶν καθησείν τὸν ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν ᾧ αἱ γυναῖκες ὕφαινον ἐκεῖ στολὰς τῷ ἄλσει.

8 [8] καὶ ἐξήγαγε πάντας τοὺς ἱερεῖς ἐκ πόλεων ἰούδα, & ἐμίανε τὰ ὑψηλὰ ὅπου ἐθυμίων ἐκεῖ οἱ ἱερεῖς ἀπὸ γαβαὰ καὶ ἕως βηρσαβεαί· & καθεῖλε τὸν οἶκον τῶν ὑψηλῶν τὸν ᾠδὰ τῇ θύρᾳ τῆς πύλης ἰωσὴ ἄρχοντος τῆς πόλεως, τὸν ὄντα ἐξ ἀριστερῶν ἀνδρὸς εἰσπορευομένου τὴν πύλην τῆς πόλεως.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

CAP. XXIII.

ET responderunt regi verbum. [1] Et misit rex: & congregauerunt ad eum omnes seniores Iehudah & Ierusalem. [2] Et ascendit rex in domum sanctuarij Domini, & omnes homines Iehudah, & omnes habitatores Ierusalem cum eo, & sacerdotes & prophetæ, & omnis populus à paruo vsque ad magnum: & exposuit illis omnia verba libri fœderis, qui inuentus fuerat in domo sanctuarij Domini.

[3] Et stetit rex super gradum, & inijt fœdus ante Dominum, vt ambularent post cultum Domini, & vt custodirent præcepta eius, & testimonia eius, & decreta eius in omni corde, & in omni anima, ad stabiliendum verba fœderis huius, quæ scripta sunt in libro hoc: & susceperunt omnis populus super se fœdus. [4] Et præcepit rex Hhilkiahu sacerdoti magno, & vicario sacerdotum, & præfectis thesaurorum, vt proferrent de templo Domini omnia vasa quæ facta fuerant ipsi Bagla, & luco, & omnibus virtutibus cælorum: & incendi fecit ea extra Ierusalem in torrente Kidron, & detulit puluerem eorum in Bethel. [5] Et abstulit sacrificulos quos dederant reges domus Iehudah vt adolerent aromata super excelsa in vrbibus domus Iehudah, & in circuitibus Ierusalem, & etiam eos qui suffiebant aromata Baghla, Soli, & Lunæ, & sideribus, & omnibus virtutibus cælorum. [6] Et eiecit lucum de domo sanctuarij Domini extra Ierusalem in torrentem Kidron, & combussit eum in torrentem Kidron, & comminuit eum in puluerem, & proiecit puluerem eius in sepulchra filiorum Galia. [7] Et diruit domunculas quas consecrauerat idolis, quæ erant in domo sanctuarij Domini, in qua mulieres texebant mensuras luco. [8] Et venire fecit omnes sacrificulos de vrbibus domus Iehudah, & prophanauit excelsa vbi adolebãt aromata sacrificuli à Ghebagh, vsque ad Bera-sebagh; & diruit excelsa ianitorum quæ erant ante portam Iehosuagh magistri ciuitatis, quæ erant ad sinistram viri in introitibus portæ vrbis.

9 * אַךְ לֹא יַעֲלוּ כֹהֲנֵי הַבָּמוֹת אֶל־מִזְבַּח יְהוָה
בִּירוּשָׁלִַם כִּי אִם־אָכְלוּ מַצּוֹת בְּתוֹךְ אֲחֵיהֶם׃
10 * וְטִמֵּא אֶת־הַתֹּפֶת אֲשֶׁר בְּגֵי בְנֵי־הִנֹּם לְבִלְתִּי
לְהַעֲבִיר אִישׁ אֶת־בְּנוֹ וְאֶת־בִּתּוֹ בָּאֵשׁ לַמֹּלֶךְ׃
11 * וַיַּשְׁבֵּת אֶת־הַסּוּסִים אֲשֶׁר נָתְנוּ מַלְכֵי יְהוּדָה
לַשֶּׁמֶשׁ מִבֹּא בֵית־יְהוָה אֶל־לִשְׁכַּת נְתַן־מֶלֶךְ
הַסָּרִיס אֲשֶׁר בַּפַּרְוָרִים וְאֶת־מַרְכְּבוֹת הַשֶּׁמֶשׁ
12 שָׂרַף בָּאֵשׁ׃ * וְאֶת־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר עַל־הַגַּג
עֲלִיַּת אָחָז אֲשֶׁר־עָשׂוּ מַלְכֵי יְהוּדָה וְאֶת־הַמִּזְבְּחוֹת
אֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה בִּשְׁתֵּי חַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה
נָתַץ הַמֶּלֶךְ וַיָּרָץ מִשָּׁם וְהִשְׁלִיךְ אֶת־עֲפָרָם אֶל־
13 נַחַל קִדְרוֹן׃ * וְאֶת־הַבָּמוֹת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
יְרוּשָׁלִַם אֲשֶׁר מִימִין לְהַר־הַמַּשְׁחִית אֲשֶׁר בָּנָה
שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל לְעַשְׁתֹּרֶת שִׁקֻּץ צִידֹנִים
וְלִכְמוֹשׁ שִׁקֻּץ מוֹאָב וּלְמִלְכֹּם תּוֹעֲבַת בְּנֵי־עַמּוֹן
14 טִמֵּא הַמֶּלֶךְ׃ * וְשִׁבַּר אֶת־הַמַּצֵּבוֹת וַיְכְרֹת אֶת־
הָאֲשֵׁרִים וַיְמַלֵּא אֶת־מְקוֹמָם עַצְמוֹת אָדָם׃
15 * וְגַם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר בְּבֵית־אֵל הַבָּמָה אֲשֶׁר
עָשָׂה יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט אֲשֶׁר הֶחֱטִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל
גַּם אֶת־הַמִּזְבֵּחַ הַהוּא וְאֶת־הַבָּמָה נָתָץ וַיִּשְׂרֹף
אֶת־הַבָּמָה הֵדֵק לְעָפָר וְשָׂרַף אֲשֵׁרָה׃
16 * וַיִּפֶן יֹאשִׁיָּהוּ וַיַּרְא אֶת־הַקְּבָרִים אֲשֶׁר־
שָׁם בָּהָר וַיִּשְׁלַח וַיִּקַּח אֶת־הָעֲצָמוֹת מִן־הַקְּבָרִים
וַיִּשְׂרֹף עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיְטַמְּאֵהוּ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר
קָרָא אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר קָרָא אֶת־הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה׃
17 * וַיֹּאמֶר מָה הַצִּיּוֹן הַלָּז אֲשֶׁר אֲנִי רֹאֶה וַיֹּאמְרוּ
אֵלָיו אַנְשֵׁי הָעִיר הַקֶּבֶר אִישׁ־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר־בָּא
מִיהוּדָה וַיִּקְרָא אֶת־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
עַל הַמִּזְבַּח בֵּית־אֵל׃

REGVM II. Translat. B. Hieronym. *Iosias.*

9 *Veruntamen non ascendebant sacerdotes excelsorum ad altare Domini in Ierusalem: sed tantùm comedebant azyma in medio fratrum suorum.

10 *Contaminauit quoq; Tophet quod est in conualle filij Ennom, vt nemo consecraret filium suum aut filiam per ignem Moloch.

11 *Abstulit quoq; equos quos dederant reges Iudæ Soli in introitu templi Domini, iuxta exedram Natammelech eunuchi qui erat in Pharurim, currus autem Solis combussit igni. 12 *Altaria quoque quæ erant super tecta cœnaculi Achaz quæ fecerant reges Iuda, & altaria, quæ fecerat Manasses in duobus atrijs templi Domini, destruxit rex, & cucurrit inde & dispersit cinerem eorum in torrentem Cedron.

13 *Excelsa quoque quæ erant in Ierusalem ad dexteram partem montis offensionis, quæ ædificauerat Salomon rex Israel Astaroth idolo Sidoniorum, & Chamos offensioni Moab, & Melchom abominationi filiorum Ammon polluit rex.

14 *Et contriuit statuas & succîdit lucos, repleuítque loca eorum ossibus mortuorum. 15 *Insuper & altare quod erat in Bethel, & excelsum quod fecerat Hieroboam filius Nabat qui peccare fecit Israel, & altare illud excelsum destruxit atque combussit, & comminuit in puluerem, succendítque etiam lucum.

16 *Et conuersus Iosias vidit ibi sepulchra quæ erant in monte, misitque & tulit ossa de sepulchris, & combussit ea super altare, & polluit illud iuxta verbum Domini, quod locutus est vir Dei, qui prædixerat verba hæc. 3. Reg. 13.2

17 *Et ait, Quis est titulus ille quem video? Respondérúntque ei ciues vrbis illius: Sepulchrum est hominis Dei qui venit de Iuda, & prædixit verba hæc quæ fecisti super altare Bethel.

תרגום יונתן

9 בְּרַם לָא סָלְקִין כּוּמְרֵי בָּמָתָא לְרַבְחָא עַל מַדְבְּחָא דַּייָי בִּירוּשְׁלֵם אֱלָהֵן אֲכָלוּ פַּטִּיר בְּגוֹ אֲחֵיהוֹן׃ 10 וְסָאֵיב יַת תּוּפְתָּא דִּי בְּחֵילַת
בַּר הִינוֹם בְּדִיל דְּלָא לְאַעְבָּרָא גְּבַר יַת בְּרֵיהּ וְיַת בְּרְתֵּיהּ בְּנוּרָא לְמוֹלֶךְ׃ 11 וּבַטֵּל יַת סוּסְוָתָא דְּיָהֲבוּ מַלְכַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה לְשִׁמְשָׁא
בְּמַעֲלֵי בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּייָי לְלִשְׁכַּת נְתַן־מֶלֶךְ גּוֹאָה דִּבְפַרְוָרַיָּא וְיַת רְתִיכֵי שִׁמְשָׁא אוֹקִיד בְּנוּרָא׃ 12 וְיַת אֲגוּרַיָּא דְּעַל אִגַּר עִילֵּית
אָחָז דַּעֲבָדוּ מַלְכַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה וְיַת אֲגוּרַיָּא דַּעֲבַד מְנַשֶּׁה בְּתַרְתֵּין דָּרַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַּייָי תְּרַע מַלְכָּא וְאַרְחִיק מִתַּמָּן וּרְמָא יַת עַפְרְהוֹן לְנַחֲלָא
דְּקִדְרוֹן׃ 13 וְיַת בָּמָתָא דְּעַל אַפֵּי יְרוּשְׁלֵם דְּמִדְרוֹם לְטוּר זֵיתָיָא דִּבְנָא שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל לְעַשְׁתּוֹרֶת שִׁקּוּץ צִידוֹנָאֵי וְלִכְמוֹשׁ
שִׁקּוּץ מוֹאָבָאֵי וּלְמִלְכּוֹם רְחוֹק בְּנֵי עַמּוֹן סָאִיב מַלְכָּא׃ 14 וְתַבַּר יַת קָמָתָא וְקָץ יַת אֲשֵׁירָתָא וּמְלָא יַת אַתְרֵיהוֹן גַּרְמֵי אֱנָשָׁא׃
15 וְאַף יַת אֲגוּרָא דִּי בְּבֵיתְאֵל בָּמָתָא דַּעֲבַד יָרָבְעָם בַּר נְבָט דְּאַחְטִי יַת יִשְׂרָאֵל אַף יַת אֲגוּרָא הַהוּא וְיַת בָּמָתָא תְּרַע וְאוֹקִיד יַת
בָּמָתָא וְאַדְקַהּ לְעַפְרָא וְאוֹקִיד יַת אֲשֵׁירְתָּא׃
16 וְאִתְפְּנִי יֹאשִׁיָּהוּ וַחֲזָא יַת קִבְרַיָּא דְּתַמָּן בְּטוּרָא וּשְׁלַח וְנָסֵיב יַת גַּרְמַיָּא מִן קִבְרַיָּא וְאוֹקִיד עַל אֲגוּרָא וְסָאֲבִיהּ כְּפִתְגָמָא דַּייָי
דְּאִהְנַבִּי נְבִיָּא דַּייָי דְּאִתְנַבִּי יַת פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין׃
17 וַאֲמַר מָה צִיּוֹנָא הָדֵין דַּאֲנָא חָזֵי וַאֲמַרוּ לֵיהּ אֱנָשֵׁי קַרְתָּא קִבְרָא דְּנָבְיָא דַּייָי דַּאֲתָא מִיְּהוּדָה וְאִתְנַבִּי יַת פִּתְגָמַיָּא הָאִילֵּין
דַּעֲבַדְתָּא עַל אֲגוּרָא בְּבֵיתְאֵל׃

9 ‡ πλὴν οὐκ ἀνέβησαν οἱ ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν τοῦ τὸ θυσιαστήριον κυρίου ἐν ἱερουσαλήμ, εἰ μὴ ἔφαγον ἄζυμα ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.

10 ‡ καὶ ἐμίανε τὸ φθὲ τὸ ἐν φάραγγι υἱοῦ ἐννόμ, τοῦ μὴ διάγειν ἄνδρα τὸν υἱὸν αὐτοῦ καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ἐν πυρὶ τῷ μολώχ.

11 ‡ καὶ κατέκαυσε τοὺς ἵππους οὓς ἀνέθηκαν βασιλεῖς ἰούδα τῷ ἡλίῳ ἐν τῇ εἰσόδῳ οἴκου κυρίου τοῦ γαζοφυλάκιον νάθαν ἀνέχου τοῦ βασιλέως τὸ ἐν φαρουρείμ· καὶ τὸ ἅρμα τοῦ ἡλίου κατέκαυσεν ἐν πυρί·

12 ‡ τὰ θυσιαστήρια τὰ ἐπὶ τῶν δωμάτων τῶν ὑπερῴων ἄχαζ, ἃ ἐποίησαν βασιλεῖς ἰούδα, τὰ θυσιαστήρια ἃ ἐποίησε μανασσῆς ἐν ταῖς δύο αὐλαῖς οἴκου κυρίου καθεῖλεν αὐτὰ ὁ βασιλεύς, καὶ καθεῖλεν αὐτὰ ἐκεῖθεν, καὶ συνέτριψεν τὸν χοῦν αὐτῶν εἰς τὸν χειμάρρουν κεδρών.

13 ‡ καὶ τὸν οἶκον τὸν ἐπὶ προσώπου ἱερουσαλὴμ τὸν ἐκ δεξιῶν τοῦ ὄρους μασχὶθ οὗ ᾠκοδόμησε σολομὼν βασιλεὺς ἰσραὴλ τῇ ἀσαρτῃ βδελύγματι σιδωνίων καὶ τῷ χαμὼς προσχθίσματι μωὰβ καὶ τῷ μολὼχ βδελύγματι υἱῶν ἀμμών, ἐμίανεν ὁ βασιλεύς.

14 ‡ καὶ συνέτριψε τὰς στήλας, καὶ ἐξέκοψε τὰ ἄλση καὶ ἔπλησε τοὺς τόπους αὐτῶν ὀστέων ἀνθρώπων.

15 ‡ καί γε τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐν βαιθὴλ τὸ ὑψηλὸν ὃ ἐποίησεν ἱεροβοὰμ υἱὸς ναβὰτ ὃς ἐξήμαρτε τὸν ἰσραήλ, καί γε ἐκεῖνο τὸ θυσιαστήριον τὸ ὑψηλὸν καθεῖλε καὶ συνέτριψε τοὺς λίθους αὐτοῦ, καὶ ἐλέπτυνεν εἰς χοῦν καὶ κατέκαυσε τὸν ἄλσος.

16 ‡ καὶ ἀπέστρεψεν ἰωσίας καὶ εἶδεν τοὺς τάφους τοὺς ὄντας ἐκεῖ ἐν τῷ ὄρει, καὶ ἀπέστειλε, καὶ ἔλαβε τὰ ὀστᾶ ἐκ τῶν τάφων, καὶ κατέκαυσεν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· καὶ ἐμίανε τὸ θυσιαστήριον κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου ὃ ἐλάλησεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐστῶτι ἱεροβοὰμ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ ἐπιστρέψας ἰωσίας ἦρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τὸν τάφον τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ τοῦ λαλήσαντος τοὺς
17 λόγους τούτους. ‡ καὶ εἶπε, τίς ὁ σκόπελος ἐκεῖνος ὃν ἐγὼ ὁρῶ; καὶ εἶπον αὐτῷ οἱ ἄνδρες τῆς πόλεως, ὅτι ὁ τάφος τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ τοῦ ἐληλυθότος ἐκ τοῦ ἰούδα καὶ ἐλάλησε κατὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους οὓς ἐποίησας νῦν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἐν βαιθήλ.

‡ *Veruntamen non ascendebant sacerdotes* 9
excelsorum ad altare Domini in Hierusalem,
nisi comedissent azyma in medio fratrum suo-
rum.

‡ *Et contaminauit Topheth quod in conual-* 10
le filij Ennom, vt non traduceret vir filium
suum & filiam suam in ignem Moloch.

‡ *Et combussit equos quos dedicauerunt re-* 11
ges Juda Soli in introitu domus Domini, iuxta
gazophylacium Nathan eunuchi regis qui in
Pharurim: & currum Solis combussit in
igne.

‡ *Et altaria quæ erant super tecta cœnacu-* 12
lorum Achaz, quæ fecerunt reges Juda: & al-
taria quæ fecit Manasses in duobus atrijs do-
mus Domini, demolitus est ea rex, & destru-
xit ea inde, & contriuit puluerem eorum in tor
rente Cedron.

‡ *Et domum quæ in facie Hierusalem quæ à* 13
dextris montis offensionis quam ædificauit Sa-
lomon rex Israel Astartæ abominationi Sido-
niorum, & Chamos offensioni Moab, & Mo-
loch abominationi filiorum Ammon, polluit
rex.

‡ *Et contriuit statuas, & succidit lucos &* 14
impleuit loca eorum ossibus hominum.

‡ *Insuper altare quod in Bethel, excelsum* 15
quod fecit Hieroboam filius Nabat qui peccare
fecit Israel, et illud altare excelsum destruxit,
& contriuit lapides eius, & comminuit in pul-
uerem & succendit lucum.

‡ *Et conuersus est Josias, & vidit sepulchra* 16
quæ erant ibi in monte, & misit, & accepit
ossa de sepulchris, & combussit super altare, &
polluit altare iuxta verbũ Domini, quod locu-
tus est homo Dei cùm staret Hieroboam super
altare in festo; & reuersus Josias leuauit ocu-
los suos super sepulchrum hominis Dei qui lo-
cutus est verba hæc.

‡ *Et dixit, Quis scopulus ille quem ego vi-* 17
deo? & dixerunt ei viri ciuitatis, Hoc sepul-
chrum hominis Dei, qui venit de Juda, &
qui locutus est omnia verba hæc quæ fecisti
nunc super altare quod in Bethel.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Verùm non ascendebant sacrificuli excelsorum vt sacrificarent super altare Domini in Ierusalem, sed comedebant azymum in medio fratrum suorum. 10 Et prophanauit Thopheth quod erat in valle filij Hinom, ne transire faceret quisquam filium suum, & filiam suam per ignem ipsi Molech. 11 Et abstulit equos quos dederant reges domus Iehudah Soli in introitu domus sanctuarij Domini ad cubiculum Nathan-Melech eunuchi quod erat in suburbanis: & currus Solis combussit igni.

12 Et aras quæ erant iuxta tectum excelsum Ahhaz quas fecerant reges domus Iehudah, & aras quas fecerat Menasseh in duobus atrijs domus sanctuarij Domini, diruit rex & procul inde fecit. & proiecit puluerem earum in torrentem Kidron.

13 Et excelsa quæ erant coram Ierusalem, ab Austro montis oliuarum, quæ ædificauerat Selomoh rex Israel Ghastoreth abominationi Tsidonæorum, & Chamos abominationi Moabæorum, & Milchom immunditiæ filiorum Ghamon, prophanauit rex.

14 Et fregit statuas & succidit lucos, & implevit loca eorum ossibus hominum. 15 Et etiam aram quæ erat in Bethel, excelsum quod fecerat Iarabgham filius Nebat qui peccare fecit Israel, etiam aram illam & excelsum euertit, & incendit excelsum, & comminuit illud in puluerem, & incendit lucum.

16 Et respexit Iosiahu, & vidit sepulchra quæ ibi erant in monte; & misit & accepit ossa de sepulchris, & incendit super aram, & prophanauit eam iuxta verbum Domini, quod prophetauerat propheta Domini qui prophetarat res istas.

17 Et dixit, Quid titulus hic quem ego video? & dixerunt ei homines ciuitatis, Sepulchrum prophetæ Domini est, qui venerat de tribu Iehudah, & prophetauerat res istas quas fecisti contra aram in Bethel.

18 * וַיֹּאמֶר הַנִּיחוּ לוֹ אִישׁ אַל־יָנַע עַצְמֹתָיו וַיְמַלְּטוּ
עַצְמֹתָיו אֶת עַצְמוֹת הַנָּבִיא אֲשֶׁר־בָּא מִשֹּׁמְרוֹן׃
19 * וְגַם אֶת־כָּל־בָּתֵּי הַבָּמוֹת אֲשֶׁר בְּעָרֵי שֹׁמְרוֹן
אֲשֶׁר עָשׂוּ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל לְהַכְעִיס הֵסִיר יֹאשִׁיָּהוּ
וַיַּעַשׂ לָהֶם כְּכָל־הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר עָשָׂה בְּבֵית־אֵל׃
20 * וַיִּזְבַּח אֶת־כָּל־כֹּהֲנֵי הַבָּמוֹת אֲשֶׁר־שָׁם עַל־
הַמִּזְבְּחוֹת וַיִּשְׂרֹף אֶת־עַצְמוֹת אָדָם עֲלֵיהֶם וַיָּשָׁב
יְרוּשָׁלִָם׃ 21 * וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־כָּל־הָעָם
לֵאמֹר עֲשׂוּ פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם כַּכָּתוּב עַל סֵפֶר
הַבְּרִית הַזֶּה׃ 22 * כִּי לֹא נַעֲשָׂה כַּפֶּסַח הַזֶּה
מִימֵי הַשֹּׁפְטִים אֲשֶׁר שָׁפְטוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל וְכֹל
יְמֵי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וּמַלְכֵי יְהוּדָה׃ 23 * כִּי אִם־
בִּשְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ נַעֲשָׂה הַפֶּסַח
הַזֶּה לַיהוָה בִּירוּשָׁלִָם׃ 24 * וְגַם אֶת־הָאֹבֹת
וְאֶת־הַיִּדְּעֹנִים וְאֶת־הַתְּרָפִים וְאֶת־הַגִּלֻּלִים
וְאֵת כָּל־הַשִּׁקֻּצִים אֲשֶׁר נִרְאוּ בְּאֶרֶץ יְהוּדָה
וּבִירוּשָׁלִָם בִּעֵר יֹאשִׁיָּהוּ לְמַעַן הָקִים אֶת־דִּבְרֵי
הַתּוֹרָה הַכְּתֻבִים עַל־הַסֵּפֶר אֲשֶׁר מָצָא חִלְקִיָּהוּ
הַכֹּהֵן בֵּית יְהוָה׃ 25 * וְכָמֹהוּ לֹא־הָיָה לְפָנָיו מֶלֶךְ
אֲשֶׁר־שָׁב אֶל־יְהוָה בְּכָל־לְבָבוֹ וּבְכָל־נַפְשׁוֹ
וּבְכָל־מְאֹדוֹ בְּכֹל תּוֹרַת מֹשֶׁה וְאַחֲרָיו לֹא־קָם
כָּמֹהוּ׃ 26 * אַךְ לֹא־שָׁב יְהוָה מֵחֲרוֹן אַפּוֹ
הַגָּדוֹל אֲשֶׁר־חָרָה אַפּוֹ בִּיהוּדָה עַל כָּל־הַכְעִסִים
אֲשֶׁר הִכְעִיסוֹ מְנַשֶּׁה׃ 27 * וַיֹּאמֶר יְהוָה גַּם
אֶת־יְהוּדָה אָסִיר מֵעַל פָּנַי כַּאֲשֶׁר הֲסִרֹתִי אֶת־
יִשְׂרָאֵל וּמָאַסְתִּי אֶת־הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר־בָּחַרְתִּי
אֶת־יְרוּשָׁלִַם וְאֶת־הַבַּיִת אֲשֶׁר אָמַרְתִּי יִהְיֶה שְׁמִי
שָׁם׃ 28 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יֹאשִׁיָּהוּ וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה
הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי
יְהוּדָה׃

REGVM II. Translat. B. Hierony. *Iosias.*

18 * Et ait, Dimittite eum. nemo cõmoueat ossa eius. Et intacta manserunt ossa
illius cum ossibus prophetæ qui venerat
19 de Samaria. * Insuper & omnia phana
excelsorũ, quę erant in ciuitatibus Samariæ quæ fecerant reges Israel ad irritandũ
Dominum, abstulit Iosias, & fecit eis secundùm omnia quæ fecerat in Bethel.
20 * Et occidit vniuersos sacerdotes excelsorum, qui erant ibi super altaria, & combussit ossa humana super ea. Reuersúsque
21 est Ierusalem. * Et præcepit omni popu-
E lo, dicens: Facite phase Domino Deo ve-
stro, secundùm quod scriptum est in libro 2. Paral. 35.a
22 fœderis huius. * Nec enim factum est
phase tale à diebus iudicum qui iudicauerunt Israel, & omnium dierum regum
23 Israel & regum Iuda: * Sicut in octauodecimo anno regis Iosiæ factum est phase
istud Domino in Ierusalem.
24 * Sed & pythones & ariolos, & figuras
idolorum, & immundicias, & abominationes, quæ fuerunt in terra Iuda & Ierusalem, abstulit Iosias, vt statueret verba le
gis quæ scripta sunt in libro quem inuenit Helchias sacerdos in templo Domi-
25 ni. * Similis illi non fuit ante eum rex,
qui reuerteretur ad Dominum in omni
corde suo, & in tota anima sua, & vniuersa virtute sua iuxta omnem legem Moysi,
neque post eum surrexit similis illi.
26 * Verumtamen non est auersus Dominus ab ira furoris sui magni quo iratus est
F furor eius cõtra Iudam propter irritationes quibus prouocauerat eum Manasses.
27 * Dixítque ita Dominus, Etiam Iudam
auferam à facie mea sicut abstuli Israel, &
proijciam ciuitatem hanc quam elegi Ierusalem, & domum de qua dixi, Erit nomen meum ibi.
28 * Reliqua autem sermonum Iosiæ, &
vniuersa quæ fecit; nónne hæc scripta
sunt in libro verborum dierum regum
Iuda?

תרגום יונתן

18 וַאֲמַר שְׁבוּקוּ מִנֵּיהּ אֱנָשׁ לָא יַנִּיד גַּרְמוֹהִי וְשֵׁיזִבוּ גַּרְמֵי נְבִי שִׁקְרָא דַּאֲתָא מִשֹּׁמְרוֹן׃
19 וְאַף יַת כָּל בָּתֵּי בָמָתָא דִּבְקִרְוֵי שֹׁמְרוֹן דַּעֲבַדוּ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל לְאַרְגָּזָא פַּלֵּי יֹאשִׁיָּהוּ וַעֲבַד לְהוֹן כְּכָל עוֹבָדַיָּא דַּעֲבַד בְּבֵיתְאֵל׃
20 וּנְכֵיס יַת כָּל כְּמָרֵי בָמָתָא דְּהַמָּן עַל אֲגוּרַיָּא וְאוֹקִיד יַת גַּרְמֵי אֲנָשָׁא עֲלֵיהוֹן וְתָב לִירוּשְׁלֵם׃
21 וּפַקִּיד מַלְכָּא יַת כָּל עַמָּא לְמֵימַר עֲבִידוּ פִּסְחָא קֳדָם יְיָ אֱלָהֲכוֹן כְּמָה דְּכְתִיב עַל סִפְרָא דְּקְיָמָא הָדֵין׃
22 אֲרֵי לָא אִתְעֲבִיד כְּפִסְחָא הָדֵין מִיוֹמֵי נְגוּדַיָּא דְּדָנוּ יַת יִשְׂרָאֵל וְכָל יוֹמֵי מַלְכַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה׃
23 אֱלָהֵין בִּתְמָנֵי עֲשַׂרְ שְׁנִין לְמַלְכָּא יֹאשִׁיָּהוּ אִתְעֲבַד פִּסְחָא הָדֵין קֳדָם יְיָ בִּירוּשְׁלֵם׃ 24 וְאַף יַת בִּירִין וְיַת זְכוּרוּ וְיַת צְלָמָנַיָּא וְיַת
טַעֲוָתָא וְיַת כָּל שִׁקּוּצַיָּא דְּאִתְחֲזוֹן בְּאַרְעָא דְּבֵית יְהוּדָה וּבִירוּשְׁלֵם פַּלֵּי יֹאשִׁיָּהוּ בְּדִיל לְקַיָּמָא יַת פִּתְגָמֵי אוֹרָיְתָא דִּכְתִיבִין עַל סִפְרָא דְּאַשְׁכַּח
חִלְקִיָּה כַּהֲנָא בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַּיְיָ׃ 25 וּכְוָתֵיהּ לָא הֲוָה קָדָמוֹהִי מַלְכָּא דְּתָב לְפוּלְחָנָא דַּיְיָ בְּכָל לִבֵּיהּ וּבְכָל נַפְשֵׁיהּ וּבְכָל נִכְסוֹהִי
בְּכָל אוֹרָיְתָא דְּמֹשֶׁה וּבָתְרוֹהִי לָא קָם כְּוָתֵיהּ׃ 26 בְּרַם לָא תָב יְיָ מִתְקוֹף רוּגְזֵיהּ רַבָּא דְּתְקִיף רְגִזֵיהּ בִּיהוּדָה עַל כָּל אַרְגָּזוֹתָא
דְּאַרְגִּיז קָדָמוֹהִי מְנַשֶּׁה׃ 27 וַאֲמַר יְיָ אַף יַת דְּבֵית יְהוּדָה אַגְלֵי מֵאַרְעָא בֵּית שְׁכִנְתִּי כְּמָה דְּאַגְלֵיתִי יַת יִשְׂרָאֵל וֶאֱרַחִיק יַת קִרְתָּא הָדָא
דְּאִתְרְעֵיתִי יַת יְרוּשְׁלֵם וְיַת בֵּיתָא דַּאֲמָרִית יְהֵי שְׁמִי תַּמָּן׃ 28 וּשְׁאָר פִּתְגָמֵי יֹאשִׁיָּהוּ וְכָל דַּעֲבַד הָלָא אִינּוּן כְּתִיבִין עַל סִפְרָא דְּפִתְגָמֵי
יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה׃

‡ *Et dixit Iosias, Dimittite eũ, nemo commoueat ossa eius, & saluata sunt ossa eius cum ossibus prophetæ qui venit de Samaria.* 18

‡ *Etiam omnes domos excelsorum quæ in ciuitatibus Samariæ, quas fecerunt reges Israel vt irritarent Dominum, destruxit Iosias, & fecit eis secundùm omnia opera quæ fecit in Bethel.* 19

‡ *Et occidit vniuersos sacerdotes excelsorum qui erant ibi super altaria: & combussit ossa hominum super ea, & reuersus est Iosias in Hierusalem.* 20

‡ *Et præcepit rex omni populo, dicens: Facite pascha Domino Deo vestro, sicut scriptum est in libro fœderis huius.* 21

‡ *Quia non factum est secundùm Pascha hoc à diebus iudicum, qui iudicauerunt Israel, & in omnibus diebus regum Israel & regum Iuda.* 22

‡ *Nisi in octauo decimo anno regis Iosiæ factum est Pascha hoc Domino in Hierusalem.* 23

‡ *Etiam ventriloquos & aruspices, & Theraphin, & idola, & omnes abominationes quæ fuerunt in terra Iuda, & in Hierusalem abstulit rex Iosias, vt statueret verba legis quæ scripta sunt in libro, quæ inuenit Chelcias sacerdos in domo Domini.* 24

‡ *Similis ipsi non fuit rex ante eum, qui reuersus est ad Dominum in toto corde suo, & in tota anima sua, & in vniuersa virtute sua iuxta omnem legem Moysi: & post eum non surrexit similis illi.* 25

‡ *Veruntamen non auersus est Dominus ab ira furoris sui magni, quo iratus est in furore suo in Iuda, propter omnes irritationes, quibus irritauit eum Manasses.* 26

‡ *Et dixit Dominus, Etiam & Iudam auferam à facie mea, sicut abstuli Israel, & proijciam ciuitatem hanc quam elegi Hierusalem, & domum in qua dixi, Erit nomen meum ibi.* 27

‡ *Et reliqua sermonũ Iosiæ, & omnia quæcunque fecit; nonne hæc scripta sunt in libro verborum dierum regum Iuda?* 28

18 ‡ καὶ εἶπεν ἰωσίας, ἐάσατε αὐτόν, μηδεὶς κινησάτω τὰ ὀσᾶ αὐτοῦ· καὶ διεσώθη τὰ ὀσᾶ αὐτοῦ μετὰ τῶν ὀστέων τοῦ προφήτου τοῦ ἥκοντος ἐκ σαμαρείας.

19 ‡ καί γε πάντας τοὺς οἴκους τῶν ὑψηλῶν τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι σαμαρείας ὃς ἐποίησαν βασιλεῖς ἰσραὴλ εἰς παροργίσαι τὸν κύριον, καθεῖλεν ἰωσίας, καὶ ἐποίησεν αὐτοῖς κατὰ πάντα τὰ ἔργα ἃ ἐποίησεν ἐν βαιθήλ.

20 ‡ καὶ ἔθυσε πάντας τοὺς ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν τοὺς ὄντας ἐκεῖ ἐπὶ τῶν θυσιαστηρίων· καὶ κατέκαυσεν ὀσᾶ ἀνθρώπων ἐπ' αὐτά· καὶ ἀπέστρεψεν ἰωσίας εἰς ἱερουσαλήμ.

21 ‡ καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς παντὶ τῷ λαῷ, λέγων· ποιήσατε τὸ πάσχα κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν, καθὼς γέγραπται ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς διαθήκης ταύτης.

22 ‡ ὅτι οὐκ ἐγένετο τὸ πάσχα τοῦτο ἀπὸ τῶν ἡμερῶν τῶν κριτῶν οἳ ἔκριναν τὸν ἰσραὴλ, καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις βασιλέων ἰσραὴλ καὶ βασιλέων ἰούδα.

23 ‡ ὅτι ἀλλ' ἢ ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει τοῦ βασιλέως ἰωσίου ἐγένετο τὸ πάσχα τοῦτο τῷ κυρίῳ ἐν ἱερουσαλήμ.

24 ‡ καί γε τοὺς ἐγγαστριμύθους καὶ τοὺς γνώστας καὶ τὰ θεραφείν, καὶ τὰ εἴδωλα, καὶ πάντα τὰ βδελύγματα τὰ γεγονότα ἐν τῇ γῇ ἰούδα, καὶ ἐν τῇ ἱερουσαλὴμ ἐξῆρεν ὁ βασιλεὺς ἰωσίας, ἵνα στήσῃ τοὺς λόγους τοῦ νόμου τοὺς γεγραμμένους ἐπὶ τοῦ βιβλίου, οὓς εὗρε χελκίας ὁ ἱερεὺς ἐν οἴκῳ κυρίου.

25 ‡ ὅμοιος αὐτῷ οὐκ ἐγένετο βασιλεὺς ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ὃς ἐπέστρεψεν πρὸς κύριον ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ αὐτοῦ, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ κατὰ πάντα τὸν νόμον μωυσῆ· καὶ μετ' αὐτὸν οὐκ ἀνέστη ὅμοιος αὐτοῦ.

26 ‡ πλὴν οὐκ ἀπεστράφη κύριος ἀπὸ ὀργῆς θυμοῦ αὐτοῦ τοῦ μεγάλου, ᾧ ἐθυμώθη ἐν ὀργῇ αὐτοῦ ἐν τῷ ἰούδα ἐπὶ πάντας τοὺς παροργισμοὺς, οὓς παρώργισεν αὐτὸν μανασσῆς.

27 ‡ καὶ εἶπεν κύριος, καί γε τὸν ἰούδαν ἀποσήσω ἀπὸ προσώπου μου, καθὼς ἀπέστησα τὸν ἰσραὴλ καὶ ἀπώσομαι τὴν πόλιν ταύτην ἣν ἐξελεξάμην τὴν ἱερουσαλὴμ καὶ τὸν οἶκον εἰς ὃν εἶπον, ἔσται τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ.

28 ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωσίου καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐχὶ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων ἰούδα;

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[18] Et dixit, Sinite illum; homo non moueat ossa eius. & liberauerunt ossa eius cum ossibus prophetæ mendacij, qui venerat de Somron. [19] Et etiam omnes domos excelsorum quæ erant in vrbibus Somron, quas fecerant reges Israel ad irritandum Dominum extirpauit Iosiahu, & fecit illis iuxta omnia opera quæ fecerat in Bethel. [20] Et iugulauit sacrificulos excelsorum qui erant ibi super aras, & combussit ossa hominum super eas, & redijt in Ierusalem. [21] Et præcepit rex omni populo, dicendo: Facite Pizzhha ante Dominum Deum vestrum, sicut scriptum est in libro fœderis huius.

[22] Quia non factum est Pizzhha tale à diebus ducum qui iudicauerunt Israel, & omnibus diebus regum Israel, & regum domus Iehudah. [23] Sed octauo decimo anno regis Iosiah factum est Pizzhha hoc ante Dominum in Ierusalem.

[24] Etiam Pythones & diuinatores, & simulachra, & idola, & cunctas abominationes quæ videbantur in terra domus Iehudah, & in Ierusalem deleuit Iosiahu, vt firmaret verba legis quæ scripta erant in libro quem inuenerat Hhilkiah sacerdos in domo sanctuarij Dñi.

[25] Et sicut ille non fuit ante eum rex qui rediret ad cultum Domini in toto corde suo, & tota anima sua, & omnibus facultatibus suis, iuxta omnem legem Moseh; & post illum non surrexit sicut ille.

[26] Verùm non est reuersus Dominus à furore indignationis suæ magnæ, quo inualuerat indignatio eius contra Iehudah propter omnem irritationem qua irritauerat eum Menasseh. [27] Et dixerat Dominus, Etiam homines domus Iehudah migrare faciam de terra domus maiestatis meæ, sicut migrare feci Israel, & reprobabo ciuitatem hanc, in qua mihi complacueram, Ierusalem, & domum de qua dixeram, Erit nomen meum ibi. [28] Et reliquum verborum Iosiah, & omnia quæ fecit; nónne ea scripta sunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah?

25 * בְּיָמָיו עָלָה פַּרְעֹה נְכֹה מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עַל־מֶלֶךְ
אַשּׁוּר עַל־נְהַר פְּרָת וַיֵּלֶךְ הַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ לִקְרָאתוֹ
וַיְמִיתֵהוּ בִּמְגִדּוֹ כִּרְאֹתוֹ אֹתוֹ׃
30 * וַיַּרְכִּבֻהוּ עֲבָדָיו מֵת מִמְּגִדּוֹ וַיְבִיאֻהוּ יְרוּשָׁלִַם
וַיִּקְבְּרֻהוּ בִּקְבֻרָתוֹ וַיִּקַּח עַם־הָאָרֶץ אֶת־יְהוֹאָחָז
בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ וַיִּמְשְׁחוּ אֹתוֹ וַיַּמְלִיכוּ אֹתוֹ תַּחַת אָבִיו׃
31 * בֶּן־עֶשְׂרִים וְשָׁלֹשׁ שָׁנָה יְהוֹאָחָז בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה
חֳדָשִׁים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ חֲמוּטַל בַּת־
32 יִרְמְיָהוּ מִלִּבְנָה׃ * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה
33 כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשׂוּ אֲבֹתָיו׃ * וַיַּאַסְרֵהוּ פַּרְעֹה
נְכֹה בְּרִבְלָה בְּאֶרֶץ חֲמָת בִּמְלֹךְ בִּירוּשָׁלִַם וַיִּתֶּן־
עֹנֶשׁ עַל־הָאָרֶץ מֵאָה כִכַּר־כֶּסֶף וְכִכַּר זָהָב׃
34 * וַיַּמְלֵךְ פַּרְעֹה נְכֹה אֶת־אֶלְיָקִים בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ
תַּחַת יֹאשִׁיָּהוּ אָבִיו וַיַּסֵּב אֶת־שְׁמוֹ יְהוֹיָקִים וְאֶת־
יְהוֹאָחָז לָקַח וַיָּבֹא מִצְרַיִם וַיָּמָת שָׁם׃
35 * וְהַכֶּסֶף וְהַזָּהָב נָתַן יְהוֹיָקִים לְפַרְעֹה אַךְ
הֶעֱרִיךְ אֶת־הָאָרֶץ לָתֵת אֶת־הַכֶּסֶף עַל־פִּי פַרְעֹה
אִישׁ כְּעֶרְכּוֹ נָגַשׁ אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב אֶת־עַם
36 הָאָרֶץ לָתֵת לְפַרְעֹה נְכֹה׃ * בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ
שָׁנָה יְהוֹיָקִים בְּמָלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ
בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ זְבוּדָה בַּת־פְּדָיָה מִן־רוּמָה׃
37 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשׂוּ
אֲבֹתָיו׃

כד

1 * בְּיָמָיו עָלָה נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְהִי־לוֹ
יְהוֹיָקִים עֶבֶד שָׁלֹשׁ שָׁנִים וַיָּשָׁב וַיִּמְרָד־בּוֹ׃
2 * וַיְשַׁלַּח יְהוָה׳ בּוֹ אֶת־גְּדוּדֵי כַשְׂדִּים וְאֶת־
גְּדוּדֵי אֲרָם וְאֵת׳ גְּדוּדֵי מוֹאָב וְאֵת גְּדוּדֵי בְנֵי־עַמּוֹן
וַיְשַׁלְּחֵם בִּיהוּדָה לְהַאֲבִידוֹ כִּדְבַר יְהוָה אֲשֶׁר דִּבֶּר
בְּיַד עֲבָדָיו הַנְּבִיאִים׃

29 * In diebus eius ascendit Pharao Ne- 2. Paral. 35.c
chao rex Ægypti contra regẽ Assyriorũ ad
flumẽ Euphraten. Et abijt Iosias rex Iuda
in occursum eius, & occisus est in Maged-
30 do cùm vidisset eum. *Et portauerũt eum
serui sui mortuũ de Mageddo, & pertule-
rũt in Hierusalẽ, & sepelierũt eũ in sepul-
chro suo. Tulítq; populus terræ Ioachaz 2. Par. 36.a
filiũ Iosiæ, & vnxerunt eũ, & constituerũt
31 eum regẽ pro patre suo. *Viginti triũ an-
norũ erat Ioachaz cùm regnare cœpisset,
& tribus mensibus regnauit in Hierusalẽ.
Nomen matris eius Amithal filia Ieremię
32 de Lobna. *Et fecit malũ coram Dño, iu-
33 xta omnia quæ fecerant patres eius. *Vin-
G xítque eum Pharao Nechao in Reblatha,
quę est in terra Emath, ne regnaret in Hie
rusalẽ. Et imposuit mulctã terrę centũ ta-
34 lentis argenti, & talento auri. * Regémq;
cõstituit Pharao Nechao Eliachim filium
Iosiæ pro Iosia patre eius, vertítq; nomen
eius Ioachim; porrò Ioachaz tulit & du-
35 xit in Ægyptum. * Argentum aũt & aurũ
dedit Ioachim Pharaoni cùm indixisset
terræ per singulos vt cõferretur iuxta præ
ceptum Pharaonis. Et vnũquemq; iuxta
vires suas exegit tam argentũ quàm aurũ
de populo terræ vt daret Pharaoni Ne-
36 chao. *Viginti quinq; annorum erat Ioa-
chim cùm regnare cœpisset, & vndecim
annis regnauit in Ierusalẽ. Nomen matris
37 eius Zebida filia Phadaia de Ruma. * Et
fecit malũ coram Dño iuxta omnia quæ
fecerant patres eius. CAP. XXIIII.

1 IN diebus eius ascendit Nabuchodono
A sor rex Babylonis, & factus est ei Ioa-
chim seruus tribus annis, & rursum rebel
2 lauit contra eum. * Immisitq; ei Dñs la-
trunculos Chaldæorum, & latrunculos
Syriæ, & latrunculos Moab, & latruncu-
los filiorum Ammon, & immisit eos in Iu
dam vt disperderent eum iuxta verbum
Domini quod locutus fuerat per seruos
suos prophetas.

תרגום יונתן

29 בְּיוֹמוֹהִי סְלֵיק פַּרְעֹה חֲגִירָא מַלְכָּא דְמִצְרַיִם עַל מַלְכָּא דְאַתּוּר עַל נְהַר פְּרָת וַאֲזַל מַלְכָּא יֹאשִׁיָּהוּ לְקַדְמוּתֵיהּ וְקַטְלֵיהּ בִּמְגִדּוֹ כַּד חֲזָא
יָתֵיהּ׃ 30 וְאַחֲתוּהִי עַבְדּוֹהִי כַּד מִית מִמְּגִידּוֹ וְאַיְתוּהִי לִירוּשְׁלֶם וּקְבַרוּהִי בִּקְבוּרְתֵּיהּ וּדְבַר עַמָּא דְאַרְעָא יַת יְהוֹאָחָז בַּר יֹאשִׁיָּהוּ וּמְשַׁחוּ
יָתֵיהּ וְאַמְלִיכוּ יָתֵיהּ תְּחוֹת אֲבוּהִי׃ 31 בַּר עֶשְׂרִין וּתְלָת שְׁנִין יְהוֹאָחָז כַּד מְלַךְ וּתְלָתָא יַרְחִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְשׁוּם אִמֵּיהּ חֲמוּטַל בַּת יִרְמְיָהוּ
מִלִּבְנָה׃ 32 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּכָל דַּעֲבַדוּ אֲבָהָתוֹהִי׃ 33 וְאַסְרֵיהּ פַּרְעֹה חֲגִירָא בְּרִבְלָה בְּאַרְעָא דַחֲמָת מִלְּמִמְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וּרְמָא
מִגְבֵּיתָא עַל עַמָּא דְאַרְעָא מְאָה כִּכְּרֵי כַּסְפָּא וְכִכַּר דַּהֲבָא׃ 34 וְאַמְלִיךְ פַּרְעֹה חֲגִירָא יַת אֶלְיָקִים בַּר יֹאשִׁיָּהוּ תְּחוֹת יֹאשִׁיָּהוּ אֲבוּהִי וְשַׁוִּי
יַת שְׁמֵיהּ יְהוֹיָקִים וְיַת יְהוֹאָחָז דְּבַר וַאֲתָא לְמִצְרַיִם וּמִית תַּמָּן׃ 35 וְכַסְפָּא וְדַהֲבָא יְהַב יְהוֹיָקִים לְפַרְעֹה בְּרַם רְמָא מִגְבֵּיתָא עַל עַמָּא
דְאַרְעָא לְמִתַּן יַת כַּסְפָּא עַל מֵימְרָא דְפַרְעֹה גְּבַר כַּד חֲזֵי טַקִּים יַת כַּסְפָּא וְיַת דַּהֲבָא מִן עַמָּא דְאַרְעָא לְמִתַּן לְפַרְעֹה חֲגִירָא׃
36 בַּר עֶשְׂרִין וַחֲמֵשׁ שְׁנִין יְהוֹיָקִים כַּד מְלַךְ וַחֲדָא עֶשְׂרֵי שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְשׁוּם אִמֵּיהּ זְבוּדָה בַּת פְּדָיָה מִן רוּמָה׃
37 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּכָל דַּעֲבַדוּ אֲבָהָתוֹהִי׃

כד

1 בְּיוֹמוֹהִי סְלֵיק נְבוּכַד נֶאצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל וַהֲוָה לֵיהּ יְהוֹיָקִים עַבְדָּא תְּלָת שְׁנִין וְתָב וּמְרַד בֵּיהּ׃ 2 וְגָרִי יְיָ בֵּיהּ יַת מַשְׁרְיָת כַּסְדָּאֵי וְיַת
מַשְׁרְיַת אֲרָם וְיַת מַשְׁרְיַת מוֹאֲבָאֵי וְיַת מַשְׁרְיַת בְּנֵי עַמּוֹן וְגָרִינוּן בִּדְבֵית יְהוּדָה לְאוֹבָדֵיהוֹן כְּפִתְגָמַיָּא דַיְיָ דְּמַלִּיל בְּיַד עַבְדּוֹהִי נְבִיָּיא׃

29 In diebus eius ascendit Pharao Nechao rex Ægypti in regem Assyriorum ad flumen Euphratem; & abijt Iosias rex in occursum ei, & occidit eum Pharao in Mageddo, cùm vidit ipse eum. 30 Et traduxerunt serui sui mortuũ in Mageddo, & duxerunt eum in Hierusalem, & sepelierunt eum in sepulchro suo in ciuitate Dauid: & tulit populus terræ Ioachaz filium Iosiæ, & vnxerunt eum, & constituerunt regem eũ pro patre suo. 31 Filius viginti & trium annorum erat Ioachaz cùm regnaret ipse, & tribus mẽsibus regnauit in Hierusalem, & nomen matri eius Amital filia Hieremiæ de Lobna.

32 Et fecit malum coram Domino iuxta omnia quæcunque fecerunt patres eius.

33 Et abstulit eum Pharao Nechao in Reblaa in terra Emath vt non regnaret ipse in Hierusalem, & imposuit tributum super terram centum talenta argenti & decem talenta auri.

34 Et regem constituit Pharao Nechao super eos Eliachin filium Iosiæ pro Iosia patre eius, & imposuit ei nomen Ioachim: at Ioachaz tulit & duxit eum in Ægyptũ, & mortuus est ibi.

35 Et argentũ & aurum dedit Ioachim Pharaoni, sed tributum indixit terræ vt daret argentum in os Pharaonis, vir iuxta vires suas, dederunt argentum & aurum cum populo terræ vt daret illud Pharaoni Nechao.

36 Filius viginti & quinque annorum erat Ioachim cùm regnaret ipse, & vndecim annis regnauit in Hierusalem: & nomen matris eius Zabuda filia Phadaia de Ruma.

37 Et fecit malum coram Domino iuxta omnia quæcunque fecerunt patres eius.

CAP. XXIIII.

1 IN diebus eius ascẽdit Nabuchodonosor rex Babylonis, & factus est ei Ioachim seruus tribus annis, & reuersus est & præuaricatus est in eo. 2 Et misit in Ioachim Dominus accinctos Chaldæorum, & accinctos Syriæ, & accinctos Moabitarum, & accinctos filiorum Amon: & misit eos in Iudam vt disperderent eum iuxta verbum Domini, quod locutus est in manu seruorum suorum prophetarum.

29 ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἀνέβη φαραὼ νεχαὼ βασιλεὺς αἰγύπτου ἐπὶ τὸν βασιλέα τῶν ἀσσυρίων ἐπὶ τὸν ποταμὸν εὐφράτην· καὶ ἐπορεύθη ἰωσίας ὁ βασιλεὺς εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν φαραὼ ἐν μαγεδδὼ, ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτὸν αὐτόν. 30 καὶ ἀνεβίβασαν οἱ παῖδες αὐτοῦ νεκρὸν ἐν μαγεδδώ· καὶ ἤγαγον αὐτὸν εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ τάφῳ αὐτοῦ ἐν πόλει δαυίδ· καὶ ἔλαβεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τὸν ἰωάχαζ υἱὸν ἰωσίου, καὶ ἔχρισαν αὐτὸν, καὶ ἐβασίλευσαν αὐτὸν ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ.

31 υἱὸς εἴκοσι καὶ τριῶν ἐτῶν ἰωάχαζ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ τρεῖς μῆνας ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἀμιτὰλ θυγάτηρ ἱερεμίου ἐκ λοβεννά.

32 καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα 33 ὅσα ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ. καὶ μετέστησεν αὐτὸν φαραὼ νεχαὼ ἐν ρεβλαὰ ἐν γῇ αἱμαὰθ τοῦ μὴ βασιλεύειν αὐτὸν ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ ἐπέβαλε φόρον ἐπὶ τὴν γῆν ἑκατὸν τάλαντα ἀργυρίου καὶ δέκα τάλαντα χρυσίου.

34 καὶ ἐβασίλευσε φαραὼ νεχαὼ ἐπ' αὐτὸν τὸν ἐλιακὶν υἱὸν ἰωσίου ἀντὶ ἰωσίου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐπέθηκεν αὐτῷ ὄνομα ἰωακίμ· τὸν δὲ ἰωάχαζ ἔλαβε, καὶ ἀπήγαγεν αὐτὸν εἰς αἴγυπτον, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ. 35 καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον ἔδωκεν ἰωακὶμ τῷ φαραώ, πλὴν ἐφορολόγησε τὴν γῆν τοῦ δοῦναι τὸ ἀργύριον ἐπὶ στόματος φαραώ, ἀνὴρ κατὰ δύναμιν αὐτοῦ ἔδωκαν τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον μετὰ τοῦ λαοῦ τῆς γῆς δοῦναι αὐτὸ τῷ φαραὼ νεχαώ.

36 υἱὸς εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἰωακὶμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ ἕνδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ ὄνομα τῇ μητρὸς αὐτοῦ ζαβουδὰ θυγάτηρ φαδαΐα ἐκ ρουμά.

37 καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησαν οἱ πατέρες αὐτοῦ.

κδ'.

1 Ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἀνέβη ναβουχοδονόσωρ ὁ βασιλεὺς βαβυλῶνος, καὶ ἐγένετο αὐτῷ ἰωακὶμ δοῦλος τρία 2 ἔτη, καὶ ἐπέστρεψεν καὶ ἠθέτησεν ἐν αὐτῷ. καὶ ἀπέστειλεν ἐπὶ τὸν ἰωακὶμ κύριος μονοζώνους τῶν χαλδαίων καὶ μονοζώνους συρίας, καὶ μονοζώνους μωαβιτῶν, καὶ μονοζώνους υἱῶν ἀμμών· καὶ ἐξαπέστειλεν αὐτὸς ἐπὶ τὸν ἰούδαν τοῦ ἀπολύειν αὐτὸν κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου, ὃ ἐλάλησεν ἐν χειρὶ δούλων αὐτοῦ τῶν προφητῶν.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

29 In diebus illius ascendit Parghoh claudus rex Miszraim contra regem Athur ad fluuium Perath, & iuit rex Iosiah in occursum illius, & occidit eum in Megido quum vidisset eum. 30 Et deposuerunt eum serui sui mortuum ex Megido, & attulerunt illum in Ierusalem, & sepelierunt eum in sepulchro suo, & accepit populus terræ Iehoahhaz filium Iosiahu, & vnxerunt eum, & regem constituerunt eum pro patre suo. 31 Filius viginti & trium annorum erat Iehoahhaz quando regnauit, & tribus mensibus regnauit in Ierusalem; & nomen matris eius Hhamutal filia Iermiahu de Libnah. 32 Et fecit quod malum erat ante Dominum, iuxta omnia quæ fecerant patres eius. 33 Et vinxit illum Parghoh claudus in Riblah in terra Hhamath ne regnaret super Ierusalem, & imposuit mulctam super populum terræ centum talenta argenti, & talentum auri. 34 Et regem constituit Parghoh claudus Eliakim filium Iosiah pro Iosiah patre eius, & posuit nomen eius Iehoiakim & ipsum Iehoahhaz accepit, & venit in Miszraim, & mortuus est ibi. 35 Et argentum & aurum dedit Iehoiakim ipsi Parghoh: verùm imposuit tributum super populum terræ, vt daret argentum iuxta dictum Parghoh, vnicuique prout visum est, ordinauit argentum & aurum ex populo terræ vt daret Parghoh claudo. 36 Filius viginti & quinque annorum erat Iehoiakim quando regnauit, & vndecim annis regnauit in Ierusalem, & nomen matris eius Zebudah filia Pedaiah ex Rumah. 37 Et fecit quod malum erat ante Dominum iuxta omnia quæ fecerant patres eius.

CAP. XXIIII.

IN diebus eius ascendit Nebuchadneszar rex Babel, & fuit illi Iehoiakim seruus tribus annis, sed redijt & rebellauit in eum. 2 Et immisit Dñs in eum exercitus Chazzdæorũ & exercitus Aram, & exercitus Moabæorũ, & exercitus filiorũ Ghamon; misit eos, inquam, in homines domus Iehudah, vt perderent eos, iuxta verbum Domini, quod locutus fuerat per manum seruorum suorum prophetarum.

3 * אַךְ עַל־פִּי יְהוָה הָיְתָה בִיהוּדָה לְהָסִיר מֵעַל
פָּנָיו בְּחַטֹּאת מְנַשֶּׁה כְּכֹל אֲשֶׁר עָשָׂה׃
4 * וְגַם דַּם־הַנָּקִי אֲשֶׁר שָׁפָךְ וַיְמַלֵּא אֶת־יְרוּשָׁלַם
דָּם נָקִי וְלֹא־אָבָה יְהוָה׃ לִסְלֹחַ׃
5 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹיָקִים וְכָל־אֲשֶׁר עָשָׂה הֲלֹא־הֵם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר דִּבְרֵי הַיָּמִים לְמַלְכֵי יְהוּדָה׃
6 * וַיִּשְׁכַּב יְהוֹיָקִים עִם־אֲבֹתָיו וַיִּמְלֹךְ יְהוֹיָכִין בְּנוֹ
7 תַּחְתָּיו׃ * וְלֹא־הֹסִיף עוֹד מֶלֶךְ מִצְרַיִם לָצֵאת
מֵאַרְצוֹ כִּי־לָקַח מֶלֶךְ בָּבֶל מִנַּחַל מִצְרַיִם עַד־נְהַר
פְּרָת כֹּל אֲשֶׁר הָיָתָה לְמֶלֶךְ מִצְרָיִם׃
8 * בֶּן־שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה׃ שָׁנָה יְהוֹיָכִין בְּמָלְכוֹ
וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ נְחֻשְׁתָּא
9 בַּת־אֶלְנָתָן מִירוּשָׁלִָם׃ * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי
יְהוָה׃ כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה אָבִיו׃
10 * בָּעֵת הַהִיא עָלָה עַבְדֵי נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל
יְרוּשָׁלִַם׃ וַתָּבֹא הָעִיר בַּמָּצוֹר׃
11 * וַיָּבֹא נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל עַל־הָעִיר וַעֲבָדָיו
12 צָרִים׃ עָלֶיהָ׃ * וַיֵּצֵא יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ־יְהוּדָה׃
עַל־׃ מֶלֶךְ בָּבֶל הוּא וְאִמּוֹ וַעֲבָדָיו וְשָׂרָיו וְסָרִיסָיו
וַיִּקַּח אֹתוֹ מֶלֶךְ בָּבֶל בִּשְׁנַת שְׁמֹנֶה לְמָלְכוֹ׃
13 * וַיּוֹצֵא מִשָּׁם אֶת־כָּל־אֹצְרוֹת בֵּית׃ יְהוָה
וְאֹצְרוֹת׃ בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְקַצֵּץ אֶת־׃ כָּל־כְּלֵי הַזָּהָב
אֲשֶׁר עָשָׂה׃ שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ־׃ יִשְׂרָאֵל בְּהֵיכַל יְהוָה׃
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה׃׃
14 * וְהִגְלָה אֶת־כָּל־יְרוּשָׁלִַם וְאֵת־כָּל־הַשָּׂרִים
וְאֵת׃ כָּל־גִּבּוֹרֵי הַחַיִל עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים גּוֹלָה וְכָל־
הֶחָרָשׁ וְהַמַּסְגֵּר לֹא נִשְׁאַר זוּלַת דַּלַּת עַם־הָאָרֶץ׃
15 * וַיֶּגֶל אֶת־יְהוֹיָכִין בָּבֶלָה וְאֶת־אֵם הַמֶּלֶךְ וְאֶת־
נְשֵׁי הַמֶּלֶךְ וְאֶת־סָרִיסָיו וְאֵת׃ אֵילֵי הָאָרֶץ הוֹלִיךְ
גּוֹלָה מִירוּשָׁלִַם בָּבֶלָה׃

REGVM II. Translat. B. Hierony. *Joachin.*

3 * Factum est aũt hoc per verbum Dñi cõtra Iudam vt auferret eum corã se propter peccata Manasse vniuersa quæ fecit.
4 * Et propter sanguiné innoxium quem effudit, & impleuit Ieruſalem cruore innocentium, & ob hanc rem noluit Dominus propitiari. 5 * Reliqua autem sermonum Ioacim & vniuersa quæ fecit, nónB ne hæc scripta sunt in libro sermonum
6 dierum regum Iuda? * Et dormiuit Ioacim cum patribus suis, & regnauit Ioa-
7 chin filius eius pro eo. * Et vltrà non addidit rex Ægypti vt egrederetur de terra sua. Tulerat enim rex Babylonis à riuo Ægypti vsq; ad fluuiũ Euphraten omnia
8 quæ fuerant regis Ægypti. * Decé & octo annorũ erat Ioachin cùm regnare cœpisset, & tribus mẽsibus regnauit in Ieruſalé. Nomen matris eius Noesthа filia Helna-
9 thã de Ieruſalé. * Et fecit malũ corã Dño, iuxta omnia quæ fecerat pater eius. *In
10 tempore illo ascenderunt serui Nabucho donosor regis Babylonis in Ieruſalé, & cir Dan. 1.a
11 cundata est vrbs munitionibus. * VenítC que Nabuchodonosor rex Babylonis ad ciuitatem cum seruis suis, vt oppugnaret
12 eam. * Egressúsq; est Ioachin rex Iuda ad Esth. 2.a regem Babylonis ipse & mater eius, & serui eius, & principes eius, & eunuchi eius, & suscepit eum rex Babylonis anno octa-
13 uo regni sui. * Et protulit inde omnes thesauros domus Domini, & thesauros domus regiæ, & concidit vniuersa vasa aurea quæ fecerat Salomon rex Israel in tem
14 plo Domini iuxta verbum Domini. * Et transtulit omnem Ieruſalem & vniuersos principes, & omnes fortes exercitus decé millia in captiuitatem, & omnem artificem & inclusorem; nihílque relictum est
15 exceptis pauperibus populi terræ. *TranD stulit quoq; Ioachin in Babylonem & matrem regis, & vxores regis, & eunuchos regis, & iudices terræ duxit in captiuitatem de Ieruſalem in Babylonem.

תרגום יונתן

3 בְּרַם עַל דְּאַרְגִיזוּ קֳדָם יְיָ הֲוָתָא בִּיהוּדָה לַאֲגָלְיוּתְהוֹן מֵאַרְעָא בֵּית שְׁכִינְתֵּיהּ בְּחוֹבֵי מְנַשֶּׁה כְּכֹל דַּעֲבַד׃ 4 וְאַף דָּם זַכָּאִי דַּאֲשַׁד
וּמָלָא יַת יְרוּשְׁלֵם דָּם זַכָּאִין וְלָא הֲוָה רַעֲוָא קֳדָם יְיָ לְמִשְׁבַּק׃ 5 וּשְׁאַר פִּתְגָמֵי יְהוֹיָקִים וְכָל דַּעֲבַד הֲלָא אִינוּן כְּתִיבִין עַל סִפַּר פִּתְגָמֵי
יוֹמַיָּא לְמַלְכַיָּא דְּבֵית יְהוּדָה׃ 6 וּשְׁכִיב יְהוֹיָקִים עִם אֲבָהָתּוֹהִי וּמְלַךְ יְהוֹיָכִין בְּרֵיהּ תְּחוֹתּוֹהִי׃ 7 וְלָא אוֹסִיף עוֹד מַלְכָּא דְּמִצְרַיִם
לְמִיפַּק מֵאַרְעֵיהּ אֲרֵי נְסֵיב מַלְכָּא דְּבָבֶל מִנַּחֲלָא דְּמִצְרַיִם עַל־נַהֲר פְּרָת כָּל דַּהֲוָה לְמַלְכָּא דְּמִצְרַיִם׃ 8 בַּר תְּמָנֵי עֲשְׂרֵי שְׁנִין יְהוֹיָכִין כַּד
מְלַךְ וּתְלָתָא יַרְחִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֵם וְשׁוּם אִמֵּיהּ נְחוּשְׁתָּא בַּת אֶלְנָתָן מִירוּשְׁלֵם׃ 9 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּכֹל דַּעֲבַד אֲבוּהִי׃
10 בְּעִדָּנָא הַהִיא סְלִיקוּ עַבְדֵי נְבוּכַד נָאצַר מַלְכָּא דְּבָבֶל לִירוּשְׁלֵם וְעַלַת קַרְתָּא בְּצָיְרָא׃
11 וַאֲתָא נְבוּכַד נָאצַר מַלְכָּא דְּבָבֶל עַל קַרְתָּא וְעַבְדוּהִי צָיְרִין עֲלַהּ׃
12 וּנְפַק יְהוֹיָכִין מַלְכָּא שִׁיבְטָא דְּבֵית יְהוּדָה עַל מַלְכָּא דְּבָבֶל הוּא וְאִימֵּיהּ וְעַבְדוּהִי וְרַבְרְבוֹהִי וְגַבָּרוֹהִי וּדְבַר יְתֵיהּ מַלְכָּא דְּבָבֶל בְּשַׁנַת תְּמָנֵי
לְמַמְלְכֵיהּ׃ 13 וְאַפֵּיק מַתְקָן יַת כָּל אוֹצָרֵי בֵּית מַקְדְּשָׁא דַייָ וְאוֹצָרֵי בֵּית מַלְכָּא וְקַצִּיץ יַת כָּל מָנֵי דְּדַהֲבָא דַּעֲבַד שְׁלֹמֹה מַלְכָּא דְּיִשְׂרָאֵל
בְּהֵיכְלָא דַייָ כְּמָא דְמַלֵּיל יְיָ׃ 14 וְאַגְלֵי יַת כָּל יְרוּשְׁלֵם וְיַת כָּל רַבְרְבַיָּא וְיַת כָּל גִּבָּרֵי חֵילָא עֲשַׂרָא אַלְפִין גָּלוּתָא וְכָל אוּמָנַיָּא וְחַרָשַׁיָּא
וְלָא אִשְׁתְּאַר אֶלָּהֵן חֲשִׁיכֵי עַמָּא דְאַרְעָא׃ 15 וְאַגְלֵי יַת יְהוֹיָכִין לְבָבֶל וְיַת אִמָּא דְמַלְכָּא וְיַת נְשֵׁי דְמַלְכָּא וְיַת רַבְרְבוֹהִי וְיַת רַבְרְבֵי אַרְעָא
אוֹבִיל בְּגָלוּתָא מִירוּשְׁלֵם לְבָבֶל׃

‡ *Veruntamen furor Domini erat contra Ju-* 3
dam vt auferret eum à facie ſua propter omnia
peccata Manaſſe ſecundùm omnia quæcunque
fecit.

‡ *Et in ſanguine innoxio quem effudit, et im-* 4
pleuit Hieruſalem cruore innocenti, & non vo
luit Dominus propitiari.

‡ *Et reliqua ſermonum Joachim & omnia* 5
quæcunque fecit; nonne hæc ſcripta ſunt in li-
bro ſermonum dierum regum Juda?

‡ *Et dormiuit cum patribus ſuis, & regna-* 6
uit Joachin filius eius pro eo.

‡ *Et non addidit vltra rex Ægypti vt egre-* 7
deretur de terra ſua, quia cepit rex Babylonis à
torrente Ægypti vſque ad fluuium Euphraten,
omnia quæcunque erant regis Ægypti.

‡ *Decem & octo annorum erat Joachin cùm* 8
regnaret ipſe, & tribus menſibus regnauit in
Hieruſalem, & nomen matri eius Neeſthan
filia Elnathan de Hieruſalem.

‡ *Et fecit malum coram Domino iuxta om-* 9
nia quæcunque fecit pater ſuus.

‡ *In tempore illo aſcendit Nabuchodonoſor* 10
rex Babylonis in Hieruſalem, & venit ciuitas
in obſidione.

‡ *Et venit Nabuchodonoſor rex Babylonis* 11
in ciuitatem, & ſerui eius obſidebant eam.

‡ *Et egreſſus eſt Joachin rex Juda ad regem* 12
Babylonis, ipſe & mater eius, & ſerui eius, et
principes eius, & eunuchi eius; & ſuſcepit eos
rex Babylonis in octauo anno regni ſui.

‡ *Et extulit inde omnes theſauros qui in do-* 13
mo Domini, & theſauros domus regis, & con-
cidit vniuerſa vaſa aurea quæ fecit Salomon
rex Iſrael in templo Domini iuxta verbum Do
mini. ‡ *Et tranſtulit Hieruſalem & omnes* 14
principes & omnes fortes robore decem millia
in captiuitatem, & omnem artificem & in-
cluſorem; non relicti ſunt præter pauperes po-
puli terræ.

‡ *Et tranſtulit Joachin in Babylonem, &* 15
matrem regis, & vxores eius, & eunuchos
eius, & robuſtos terræ duxit in tranſmigra-
tione ex Hieruſalem in Babylonem.

3 ‡ πλὴν θυμὸς κυρίου ἐγένετο ἐν Ἰούδᾳ τοῦ ἀποστῆναι
αὐτὸν ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ διὰ πάσας τὰς ἁμαρτίας
Μανασσῆ κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν.

4 ‡ καὶ ἐν τῷ αἵματι τῷ ἀθῴῳ ᾧ ἐξέχεεν, καὶ ἐνέπλησε
τὴν ἱερουσαλὴμ αἵματος ἀθῴου, καὶ οὐκ ἠθέλησε κύριος
5 τοῦ ἱλασθῆναι. ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων Ἰωακίμ,
καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν, οὐχ ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐπὶ
βιβλίου λόγων ἡμερῶν τῶν βασιλέων Ἰούδα;

6 ‡ καὶ ἐκοιμήθη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ· καὶ ἐβασίλευ-
7 σεν Ἰωαχὶν υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ. ‡ καὶ προσέθετο ἔτι βα-
σιλεὺς αἰγύπτου ἐξελθεῖν ἐκ τῆς γῆς αὐτοῦ, διότι ἔλαβε
βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἀπὸ χειμάρρου αἰγύπτου ἕως πο-
ταμοῦ Εὐφράτου πάντα ὅσα τοῦ βασιλέως αἰγύπτου.

8 ‡ δέκα καὶ ὀκτὼ ἐτῶν υἱὸς Ἰωαχὶν ἐν τῷ βασιλεύειν
αὐτόν· καὶ τρεῖς μῆνας ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὄνομα
τῇ μητρὶ αὐτοῦ Νεεσθὼ θυγάτηρ Ἐλναθὼν ἐξ ἱερουσαλήμ.

9 ‡ καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα
ὅσα ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

10 ‡ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀνέβη Ναβουχοδονόσορ βασι-
λεὺς Βαβυλῶνος εἰς ἱερουσαλήμ· καὶ ἦλθεν ἡ πόλις ἐν
11 περιοχῇ. ‡ καὶ ἦλθεν Ναβουχοδονόσορ βασιλεὺς Βα-
βυλῶνος ἐπὶ τὴν πόλιν, καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐπολιόρκουν
12 αὐτήν. ‡ καὶ ἐξῆλθεν Ἰωαχὶν βασιλεὺς Ἰούδα πρὸς
τὸν βασιλέα Βαβυλῶνος, αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ
οἱ παῖδες αὐτοῦ, καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ καὶ οἱ εὐνοῦχοι
αὐτοῦ· καὶ ἔλαβεν αὐτὸς βασιλεὺς Βαβυλῶνος ἐν τῷ
ὀγδόῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

13 ‡ καὶ ἐξήνεγκεν ἐκεῖθεν πάντας θησαυροὺς οἴκου
κυρίου, καὶ θησαυροὺς οἴκου τοῦ βασιλέως· καὶ συνέ-
κοψε πάντα τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ ἃ ἐποίησε Σολομὼν βα
σιλεὺς Ἰσραὴλ ἐν τῷ ναῷ κυρίου κατὰ τὸ ῥῆμα κυρίου.

14 ‡ καὶ ἀπῴκισε τὴν ἱερουσαλὴμ καὶ πάντας τοὺς ἄρχον-
τας καὶ πάντας τοὺς δυνατοὺς ἰσχύι δέκα χιλιάδας αἰχ-
μαλωσίας, καὶ πάντα τέκτονα καὶ τὸν συγκλείοντα, οὐκ ὑ-
πελείφθησαν πλὴν τῶν πενομένων τοῦ λαοῦ τῆς γῆς.

15 ‡ καὶ μετῴκισε τὸν Ἰωαχὶν εἰς Βαβυλῶνα καὶ τὴν μη-
τέρα τοῦ βασιλέως καὶ τὰς γυναῖκας αὐτοῦ· καὶ τοὺς εὐνού-
χους αὐτοῦ, καὶ τοὺς ἰσχυροὺς τῆς γῆς ἀπήγαγεν ἐν ἀπῳκισμῷ
ἐξ ἱερουσαλὴμ εἰς Βαβυλῶνα.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[3] Certè quòd irritaſſent Dominum, fuit hoc in Iehudah, vt migrare faceret eos de terra domus maieſtatis ſuæ, propter peccata Menaſſeh iuxta omnia quæ fecerat. [4] Et etiam propter ſanguinem innocentem quem effuderat, & impleuerat Ieruſalem ſanguine innocentium, & non fuit voluntas Domini parcere. [5] Et reliquum verborum Iehoiakim, & omnia quæ fecit; nónne illa ſcripta ſunt in libro verborum dierum regum domus Iehudah? [6] Et cubuit Iehoiakim cum patribus ſuis, & regnauit Iehoiachin filius eius pro eo.

[7] Et non addidit amplius rex Miſzraim exire de terra ſua, quia ceperat rex Babel à fluuio Miſzraim vſque ad fluuium Perath, omnia quæ fuerant regis Miſzraim. [8] Filius octodecim annorum erat Iehoiachin quando regnauit, & tribus menſibus regnauit in Ieruſalem, & nomen matris eius Nehhuſta filia Elnathan de Ieruſalem.

[9] Et fecit quod malum erat ante Dominum, iuxta omnia quæ fecerat pater eius.

[10] In tempore illo aſcenderunt ſerui Nebuchadneſzar regis Babel contra Ieruſalem, & venit ciuitas in obſeſſionem.

[11] Et venit Nebuchadneſzar rex Babel contra vrbem, & ſerui eius obſidebant eam. [12] Et exiuit Iehoiachin rex tribus domus Iehudah ad regem Babel, ipſe & mater eius, & ſerui eius, & magnates eius, & barones eius: & cepit illum rex Babel anno octauo regni eius. [13] Et abſtulit inde omnes theſauros domus ſanctuarij Domini, & theſauros domus regis; & confregit omnia vaſa auri, quæ fecerat Selomoh rex Iſrael in templo Domini, ſicut fuerat locutus Dominus.

[14] Et migrare fecit omnem Ieruſalem, & omnes magnates, & omnes robuſtos robore decem millia in migrationem, & omnes artifices & ianitores; & non relicti ſunt niſi pauperes populi terræ. [15] Et migrare fecit Iehoiachin in Babel & matrem ipſius regis, & vxores regis, & principes eius, & magnates terræ adduxit in captiuitatem à Ieruſalem in Babel.

16 * וְאֵת כָּל־אַנְשֵׁי הַחַיִל שִׁבְעַת אֲלָפִים וְהֶחָרָשׁ
וְהַמַּסְגֵּר אֶלֶף הַכֹּל גִּבּוֹרִים עֹשֵׂי מִלְחָמָה וַיְבִיאֵם
מֶלֶךְ־בָּבֶל גּוֹלָה בָּבֶלָה׃
17 * וַיַּמְלֵךְ מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־מַתַּנְיָה דֹדוֹ תַּחְתָּיו וַיַּסֵּב
18 אֶת־שְׁמוֹ צִדְקִיָּהוּ׃ * בֶּן־עֶשְׂרִים וְאַחַת
שָׁנָה צִדְקִיָּהוּ בְּמָלְכוֹ וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ
בִּירוּשָׁלָם וְשֵׁם אִמּוֹ חֲמִיטַל בַּת־יִרְמְיָהוּ מִלִּבְנָה׃
19 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה
20 יְהוֹיָקִים׃ * כִּי עַל־אַף יְהוָה הָיְתָה בִּירוּשָׁלַם
וּבִיהוּדָה עַד־הִשְׁלִכוֹ אֹתָם מֵעַל פָּנָיו וַיִּמְרֹד צִדְקִיָּהוּ
בְּמֶלֶךְ בָּבֶל׃

כה

1 * וַיְהִי בִּשְׁנַת הַתְּשִׁיעִית לְמָלְכוֹ בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי
בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בָּא נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ־בָּבֶל הוּא
וְכָל־חֵילוֹ עַל־יְרוּשָׁלַם וַיִּחַן עָלֶיהָ וַיִּבְנוּ עָלֶיהָ
2 דָּיֵק סָבִיב׃ * וַתָּבֹא הָעִיר בַּמָּצוֹר עַד־עַשְׁתֵּי
3 עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ צִדְקִיָּהוּ׃ * בְּתִשְׁעָה לַחֹדֶשׁ
וַיֶּחֱזַק הָרָעָב בָּעִיר וְלֹא־הָיָה לֶחֶם לְעַם הָאָרֶץ׃
4 * וַתִּבָּקַע הָעִיר וְכָל־אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה הַלַּיְלָה
דֶּרֶךְ שַׁעַר בֵּין הַחֹמֹתַיִם אֲשֶׁר עַל־גַּן הַמֶּלֶךְ
וְכַשְׂדִּים עַל־הָעִיר סָבִיב וַיֵּלֶךְ דֶּרֶךְ הָעֲרָבָה׃
5 * וַיִּרְדְּפוּ חֵיל־כַּשְׂדִּים אַחַר הַמֶּלֶךְ וַיַּשִּׂגוּ אֹתוֹ
6 בְּעַרְבוֹת יְרֵחוֹ וְכָל־חֵילוֹ נָפֹצוּ מֵעָלָיו׃ * וַיִּתְפְּשׂוּ
אֶת־הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲלוּ אֹתוֹ אֶל־מֶלֶךְ בָּבֶל רִבְלָתָה
7 וַיְדַבְּרוּ אִתּוֹ מִשְׁפָּט׃ * וְאֶת־בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ שָׁחֲטוּ
לְעֵינָיו וְאֶת־עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עִוֵּר וַיַּאַסְרֵהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם
8 וַיְבִאֻהוּ בָּבֶל׃ * וּבַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי בְּשִׁבְעָה לַחֹדֶשׁ
הִיא שְׁנַת תְּשַׁע־עֶשְׂרֵה שָׁנָה לַמֶּלֶךְ נְבֻכַדְנֶאצַּר
מֶלֶךְ־בָּבֶל בָּא נְבוּזַרְאֲדָן רַב־טַבָּחִים עֶבֶד מֶלֶךְ־
בָּבֶל יְרוּשָׁלָם׃

16 * Et omnes viros robustos septem millia, & artifices & inclusores mille, omnes viros fortes & bellatores, duxítque eos rex
17 Babylonis captiuos in Babyloné. * Et constituit Mathathiã patruũ eius pro eo, im-
18 posuítq; nomen ei Sedechiã. * Vicesimũ & primum annũ ætatis habebat Sedechias cùm regnare cœpisset, & vndecim annis regnauit in Ierusalem. Nomẽ matris eius erat Amithal filia Hieremiæ de Lobna. 2. Paral. 26.b Ier. 52.a
19 * Et fecit malũ coram Dño iuxta omnia
20 quæ fecerat Ioacim. * Irascebatur enim Dñs contra Ierusalẽ & contra Iudam, donec proijceret eos à facie sua. Recessitque Sedechias à rege Babylonis. CAP. XXV.
1 A FActum est autẽ anno nono regni eius mẽse decimo, decima die mensis venit Nabuchodonosor rex Babylonis ipse & omnis exercitus eius in Ierusalem, & circundederunt eã, & extruxerunt in circui-
2 tu eius munitiones. * Et clausa est ciuitas atque vallata vsque ad vndecimũ an-
3 num regis Sedechiæ, * Nona die mẽsis. Præualuítque fames in ciuitate, nec erat
4 panis populo terræ. * Et interrupta est ciuitas, & omnes viri bellatores nocte fugerunt per viam portę quæ est inter duplicẽ murum ad hortum regis. Porrò Chaldæi obsidebant in circuitu ciuitatẽ. Fugit itaque Sedechias per viã quæ ducit ad cam-
5 pestria solitudinis. * Et persecutus est exercitus Chaldæorũ regem, cõprehendítq;
B eum in planicie Hiericho, & omnes bellatores qui erant cum eo, dispersi sunt, &
6 reliquerunt eum. * Apprehensum ergo regem duxerunt ad regem Babylonis in Rebblatha, qui locutus est cum eo iudi-
7 cium: * Filios autẽ Sedechiæ occidit coram eo, & oculos eius effodit, vinxítq; eũ
8 catenis & adduxit in Babylonem. * Mense quinto septima die mensis, ipse est annus nonusdecimus regis Babylonis, venit Nabuzardã princeps exercitus, seruus regis Babylonis, in Ierusalem. Hie. 39.a cod. 52.a

תרגום יונתן

16 וְיַת כָּל גִּבָּרֵי חֵילָא שִׁבְעַת אַלְפִין וְאוּמָנַיָּא וְתָרָעַיָּא אַלְפָא כּוּלְהוֹן גִּבָּרִין גִּבָּרֵי עָבְדֵי קְרָבָא וְאַיְתִינוּן מַלְכָּא דְבָבֶל בְּגָלוּתָא לְבָבֶל׃
17 וְאַמְלִיךְ מַלְכָּא דְבָבֶל יַת מַתַּנְיָה אַחְבּוּהִי תְּחוֹתוֹהִי וְשַׁוִּי יַת שְׁמֵיהּ צִדְקִיָּהוּ׃ 18 בַּר עֶשְׂרִין וַחֲדָא שְׁנִין צִדְקִיָּהוּ כַּד מְלַךְ וַחֲדָא עֶשְׂרֵי
שְׁנִין מְלַךְ בִּירוּשְׁלֶם וְשׁוּם אִמֵּיהּ חֲמוּטַל בַּת יִרְמְיָהוּ מִלִּבְנָה׃ 19 וַעֲבַד דְּבִישׁ קֳדָם יְיָ כְּכָל דַּעֲבַד יְהוֹיָקִים׃ 20 אֲרֵי עַל דְּאַרְגִּיזוּ
קֳדָם יְיָ הֲוָת דָא בִּירוּשְׁלֶם וּבִיהוּדָה עַד דְּאַגְלִי יַתְהוֹן מֵאַרַע בֵּית שְׁכִינְתֵּיהּ וּמְרַד צִדְקִיָּהוּ בְּמַלְכָּא דְבָבֶל׃

כה

1 וַהֲוָה בְּשַׁתָּא תְּשִׁיעֵיתָא לְמִמְלְכֵיהּ בְּיַרְחָא עֲשִׂירָאָה בְּעַשְׂרָא לְיַרְחָא אֲתָא נְבוּכַדְנֶאצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל הוּא וְכָל מַשְׁרְיָתֵיהּ עַל יְרוּשְׁלֶם
וּשְׁרָא עֲלָהּ וּבְנָא עֲלָהּ כַּרְקוּם סְחוֹר סְחוֹר׃ 2 וְעַלַּת קַרְתָּא בִּצְיָירָא עַד חֲדָא עֶשְׂרֵי שְׁנִין לְמַלְכָּא צִדְקִיָּהוּ׃ 3 בְּתִשְׁעָה לְיַרְחָא וּתְקֵיף
כַּפְנָא בְּקַרְתָּא וְלָא הֲוָה מֵיכַל לְעַמָּא דְאַרְעָא׃ 4 וְאִתְרַעַת קַרְתָּא וְכָל גִּבָּרֵי עָבְדֵי קְרָבָא בְּלֵילְיָא בְּאוֹרַח תְּרַע בֵּין שׁוּרַיָּא עַל גִּינְתָּא
דְמַלְכָּא וְכַסְדָּאֵי שָׁרָן עַל קַרְתָּא סְחוֹר סְחוֹר וַאֲזַלוּ בְּאוֹרַח מֵישְׁרָא׃ 5 וּרְדַפָּא מַשְׁרְיָת כַּסְדָּאֵי בָּתַר מַלְכָּא וְאַדְבִּיקוּ יָתֵיהּ בְּמֵישְׁרֵי
יְרִיחוֹ וְכָל מַשְׁרְיָתֵיהּ אִתְבַּדַּרָא מִינֵיהּ׃ 6 וַאֲחַדוּ יַת מַלְכָּא וְאַסִּיקוּ יָתֵיהּ לְוַת מַלְכָּא דְבָבֶל לְרִבְלָת וּמַלֵּיל עִימֵיהּ פִּיתְגְמֵי דִינִין׃
7 וְיַת בְּנֵי צִדְקִיָּהוּ נְכַסוּ לְעֵינוֹהִי וְיַת עֵינֵי צִדְקִיָּהוּ עַוֵּר וְאַסְרֵיהּ בְּשַׁלְשְׁלוּ דִנְחַשׁ וְאוֹבְלֵיהּ לְבָבֶל׃ 8 וּבְיַרְחָא חֲמִישָׁאָה בְּשִׁבְעָא
לְיַרְחָא הִיא שְׁנַת תְּשַׁע עֶשְׂרֵי שְׁנִין לְמַלְכָּא נְבוּכַדְנֶאצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל אֲתָא נְבוּזַר אֲדָן רַב קָטוֹלַיָּא עַבְדָא דְמַלְכָּא דְבָבֶל לִירוּשְׁלֶם׃

Et omnes viros robuſtos ſeptem millia, & artificem, & incluſorem. mille omnes fortes viros robore facientes bellum, duxit eos rex Babylonis tranſmigrationem in Babylonem.

16 καὶ πάντας ἄνδρας δυνατοὺς ἑπτὰ χιλιάδας· καὶ τὸν τέκτονα καὶ τὸν συγκλείσιν· χιλίους πάντας δυναλοὺς ἀνδρας ἰσχύι ποιοῦντας πόλεμον ἀπήγαγεν αὐτοὺς βασι-
17 λεὺς βαβυλῶνος μετοικεσίαν εἰς βαβυλῶνα. καὶ ἐβα-

Et regem conſtituit rex Babylonis Matthaniam fratrem patris ſui pro eo, & impoſuit ei nomen Sedechiam.

σίλευσε βασιλεὺς βαβυλῶνος τὸν ματθανίαν ἀδελφὸν
18 πατρὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ· καὶ ἐπέθηκεν αὐτῷ ὄνομα σεδεκίαν.

Filius viginti & vnius annorum erat Sedechias cùm regnaret ipſe, & vndecim annis regnauit in Hieruſalem; & nomen matri eius Amital, filia Hieremiæ de Lobenna.

υἱὸς εἴκοσι καὶ ἑνὸς ἐτῶν ἦν σεδεκίας ἐν τῷ βασιλεύειν
19 αὐτόν· καὶ ἕνδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὄνο-
μα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἀμιτὰλ θυγάτηρ ἱερεμίου ἐκ λο-
βεννά.

Et fecit malum coram Dño, iuxta omnia quæ fecit Joacim;

καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου κτ' πάν-
20 τα ὅσα ἐποίησεν ἰωακίμ.

Quia in ira Domini erat in Hieruſalem & in Juda, donec proiecit eos à facie ſua. & præuaricatus eſt Sedechias in rege Babylonis.

ὅτι διὰ τὸν θυμὸν κυρίου ἦν ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ἐν τῷ
ἰούδα, ἕως ἀπέρριψεν αὐτοὺς ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ
ἠθέτησε σεδεκίας ἐν τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος.

CAP. XXV.

κέ.

ET *factum eſt in nono anno regni Sedechiæ, in menſe decimo, vndecima menſis, venit Nabuchodonoſor rex Babylonis, & omnis exercitus eius ſuper Hieruſalem, & caſtrametatus eſt in ea, & extruxit ſuper eam murum in circuitu.*

1 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐννάτῳ ἔτει τ βασιλείας σεδεκίου
ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ ἕνδεκάτη τ μηνός, ἦλθε ναβυχο-
δονόσορ βασιλεὺς βαβυλῶνος, καὶ πᾶσα ἡ δυνάμις αὐτοῦ
ἐπὶ ἱερουσαλήμ· καὶ παρενέβαλεν ἐπ' αὐτὴν καὶ περιῴκο-
2 δόμησεν ἐπ' αὐτὴν τεῖχος κύκλῳ· καὶ ἦλθεν ἡ πόλις εἰς

Et venit ciuitas in munitionem vſque ad vndecimum annum Sedechiæ regis,

περιοχὴν ἕως τ ἕνδεκάτου ἔτους σεδεκίου τ βασιλέως
3 ἐννάτη τ μηνός· καὶ ἐνίσχυσεν ὁ λιμὸς ἐν τῇ πόλει,
καὶ οὐκ ἦν ἄρτος τῷ λαῷ τῆς γῆς.

Nona menſis. & prævaluit fames in ciuitate, & nõ erat panis populo terræ:

4 καὶ ἐρράγη ἡ πόλις καὶ πάντες οἱ ἄνδρες οἱ πολε-

& interrupta eſt ciuitas, & omnes viri bellatores exierunt nocte via portæ quæ inter muros, quæ eſt horti regis. & Chaldæi obſidebant ciuitatem, & abierunt viam quæ ad Occaſum.

μισαὶ ἐξῆλθον νυκτὸς ὁδὸν πύλης τῆς δυαμένων τῶν τει-
χῶν, ἣ ἔστι τ κήπου τ βασιλέως· καὶ οἱ χαλδαῖοι ἐκύ-
κλωσαν τὴν πόλιν, καὶ ἐπορεύθησαν ὁδὸν τὴν ἐπὶ δυσμάς.
5 καὶ κατεδίωξε δυνάμις τῶν χαλδαίων ὀπίσω τ βα-

Et perſecutus eſt exercitus Chaldæorum poſt regem, & comprehenderunt eum contra occaſum Hiericho, & omnis exercitus eius diſperſi ſunt deſuper eo.

σιλέως, καὶ κατέλαβον αὐτὸν κτ δυσμὰς ἰεριχώ, καὶ πᾶσα
ἡ δυνάμις αὐτοῦ διεσπάρησαν ἀπὸ ἐπάνωθεν αὐτοῦ.
6 καὶ συνέλαβον τὸν βασιλέα, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν

Et comprehenderunt regem, & duxerũt eum ad regem Babylonis in Deblatha, & locutus eſt cum eo iudicium.

πρὸς τὸν βασιλέα βαβυλῶνος εἰς δεβλαθά· καὶ ἐλάλησε
7 μετ' αὐτοῦ κρίσιν. καὶ ἔσφαξε τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ ἐνώπιον αὐ-
τ· καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς σεδεκίου ἐξετύφλωσε καὶ ἔδησεν
αὐτὸν ἐν πέδαις, καὶ ἀπήγαγεν αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα.

Et occidit filios eius coram eo, & oculos Sedechiæ excæcauit, & vinxit eum in pedicis, & duxit eum in Babylonem.

8 καὶ ἐν τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ ἑβδόμη τ μηνός, τοῦτ' ἐνι-

Et in menſe quinto ſeptima menſis, iſte annus nonus decimus regni Nabuchodonoſor regis Babylonis, venit Nabuzardan princeps coquorum qui ſtabat coram rege Babylonis in Hieruſalem.

αυτὸς ἐννεακαιδέκατος τ βασιλείας ναβυχοδονόσορ βα-
σιλέως βαβυλῶνος, ἦλθε ναβουζαρδαν ὁ ἀρχιμάγειρος ὁ
ἑστηκὼς ἐνώπιον βασιλέως βαβυλῶνος εἰς ἱερουσαλήμ.

CHALDAICAE PARAPHRASIS TRANSLATIO.

16 Et omnes robuſtos exercitus ſeptem millia, & artifices, & ianitores, mille; omnes iſtos viros robuſtos facientes bellum, adduxit, inquam, eos rex Babel in captiuitatem in Babel. 17 Et regem conſtituit rex Babel Mathaniah patruum illius pro illo, & poſuit nomen eius Szidkiahu. 18 Filius viginti & vnius annorum erat Szidkiah quando regnauit, & vndecim annis regnauit in Ieruſalem: & nomen matris eius Hhamutal filia Iirmiah ex Libnah. 19 Et fecit quod malum erat ante Dominum, iuxta omnia quæ fecerat Iehoiakim. 20 Nam propterea quòd prouocauerant ad indignationem Dominum, fuit hoc in Ieruſalem, & Iehudah, quouſque migrare fecit eos de terra domus maieſtatis ſuæ: & rebellauit Szidkiah in regem Babel.

CAP. XXV.

ET fuit anno nono regni eius menſe decimo, decima menſis venit Nebuchadneſzar rex Babel, ipſe & omnes exercitus eius contra Ieruſalem, & caſtrametatus eſt aduerſus eam, & ædificauit contra eam vallũ in circuitu. 2 Et venit vrbs in obſidionem vſque ad vndecimũ annũ regis Szidkiahu. 3 Nona menſis inualuit fames in ciuitate, nec fuit victus populo terræ. 4 Et diruta eſt ciuitas, & omnes viri bellatores fugerunt nocte per viam portæ, inter muros iuxta hortum regis; & Chazzdæi caſtrametabantur contra vrbem vndique, & abierunt per viam planitiei. 5 Et ſecuti ſunt exercitus Chazzdæorum poſt regem, & apprehenderunt eum in planitiebus Ierihho: & omnis exercitus eius diſperſus eſt ab eo. 6 Comprehenderunt itaque regem, & adduxerunt illum ad regem Babel in Riblath: & locutus eſt cum illo verba iudiciorum. 7 Et filios Szidkiahu iugulauerunt in oculis eius, & oculos Szidkiahu excæcauit, & vinxit eum catenis æreis, & deduxit eum ad Babel. 8 Et menſe quinto, ſeptima menſis, ipſe eſt annus nonuſdecimus annorum Nebuchadneſzar regis Babel, venit Nebuzaradan magiſter homicidarum, ſeruus regis Babel in Ieruſalem.

9 *Et succendit domum Dñi, & domum
regis, & domos Ierusalem, omnémq; do-
10 mum combussit igni. *Et muros Ieru-
salem in circuitu destruxit omnis exercitus
Chaldæorum qui erat cum principe mili-
11 tum. *Reliquam autem populi partem
quæ remanserat in ciuitate, & profugas
qui transfugerant ad regem Babylonis, &
reliquum vulgus transtulit Nabuzardan
12 princeps militiæ. *Et de pauperibus ter-
ræ reliquit vinitores & agricolas.
13 *Columnas autem æreas quæ erant in
templo Domini, & bases & mare æreum
D quod erat in domo Domini, cõfregerunt
Chaldæi, & transtulerunt æs omne in Ba-
14 bylonem. *Ollas quoq; æreas & trullas,
& tridentes, & scyphos, & mortariola, &
omnia vasa ærea, in quibus ministrabant,
15 tulerunt. *Nec nõ & thuribula & phia-
las, quæ aurea, aurea, & quæ argentea, ar-
gentea, tulit princeps militiæ, *Id
16 est, Columnas duas, mare vnum, & bases
quas fecerat rex Salomon in templo Do-
mini. Non erat pondus æris omnium va-
17 sorum. *Decem & octo cubitos alti-
tudinis habebat columna vna, & capitel-
lum æreum super se altitudinis trium cu-
E bitorum, & retiaculum & malogranata
super capitellum columnæ, omnia ærea.
Similem & columna secunda habebat or-
natum.
18 *Tulit quoque princeps militiæ Sa-
raiam sacerdotem primum, & Sopho-
niam sacerdotem secundum, & tres iani-
19 tores. *Et de ciuitate eunuchum vnum
qui erat præfectus super bellatores viros,
& quinque viros de his qui steterant co-
ram rege, quos repperit in ciuitate, & So-
pher principem exercitus qui probabat
tyrones de populo terræ, & sexaginta vi-
ros è vulgo qui inuẽti fuerant in ciuitate.
20 *Quos tollens Nabuzardan princeps
militum duxit ad regem Babylonis in
Reblata.

9 וַיִּשְׂרֹף אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת
כָּל־בָּתֵּי יְרוּשָׁלִַם וְאֵת ׀ כָּל־בֵּית גָּדוֹל שָׂרַף בָּאֵשׁ׃
10 וְאֵת ׀ חוֹמֹת יְרוּשָׁלִַם סָבִיב נָתְצוּ כָּל־חֵיל
כַּשְׂדִּים אֲשֶׁר רַב טַבָּחִים׃
11 וְאֵת יֶתֶר הָעָם הַנִּשְׁאָרִים בָּעִיר וְאֶת־הַנֹּפְלִים
אֲשֶׁר נָפְלוּ עַל־הַמֶּלֶךְ בָּבֶל וְאֵת יֶתֶר הֶהָמוֹן הָגְלָה
12 נְבוּזַר־אַדָּן רַב־טַבָּחִים׃ וּמִדַּלַּת הָאָרֶץ הִשְׁאִיר
רַב־טַבָּחִים לְכֹרְמִים וּלְיֹגְבִים׃
13 וְאֶת־עַמּוּדֵי הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר בֵּית־יְהוָה ׀ וְאֶת־
הַמְּכֹנוֹת וְאֶת־יָם הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־בְּבֵית יְהוָה שִׁבְּרוּ
כַשְׂדִּים וַיִּשְׂאוּ אֶת־נְחָשְׁתָּם בָּבֶל׃
14 וְאֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמְזַמְּרוֹת ׀
וְאֶת־הַכַּפּוֹת וְאֵת כָּל־כְּלֵי הַנְּחֹשֶׁת ׀ אֲשֶׁר־יְשָׁרְתוּ
15 בָּם לָקָחוּ׃ וְאֶת־הַמַּחְתּוֹת וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת אֲשֶׁר
זָהָב זָהָב וַאֲשֶׁר־כֶּסֶף כֶּסֶף לָקַח רַב־טַבָּחִים׃
16 עַמּוּדִים ׀ שְׁנַיִם הַיָּם הָאֶחָד וְהַמְּכֹנוֹת אֲשֶׁר־
עָשָׂה ׀ שְׁלֹמֹה ׀ לְבֵית יְהוָה לֹא־הָיָה ׀ מִשְׁקָל
17 לִנְחֹשֶׁת כָּל־הַכֵּלִים הָאֵלֶּה׃ שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה ׀
אַמָּה קוֹמַת ׀ הָעַמּוּד הָאֶחָד וְכוֹתֶרֶת עָלָיו ׀ נְחֹשֶׁת ׀
וְקוֹמַת הַכּוֹתֶרֶת שָׁלֹשׁ אַמּוֹת וְשֶׂבֶךְ ׀ וְרִמֹּנִים עַל־
הַכּוֹתֶרֶת סָבִיב הַכֹּל נְחֹשֶׁת וְכָאֵלֶּה ׀ לָעַמּוּד הַשֵּׁנִי
18 עַל־הַשֶּׂבֶךְ׃ וַיִּקַּח רַב־טַבָּחִים אֶת־שְׂרָיָה
כֹּהֵן הָרֹאשׁ וְאֶת־צְפַנְיָהוּ כֹהֵן מִשְׁנֶה וְאֵת ׀ שְׁלֹשֶׁת
19 שֹׁמְרֵי הַסַּף׃ וּמִן־הָעִיר לָקַח סָרִיס אֶחָד אֲשֶׁר־
הוּא־פָקִיד ׀ עַל־אַנְשֵׁי הַמִּלְחָמָה וְחָמִשָּׁה אֲנָשִׁים
מְרֹאֵי פְנֵי ׀ הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־נִמְצְאוּ בָּעִיר וְאֶת הַסֹּפֵר
שַׂר הַצָּבָא הַמַּצְבֵּא אֶת־עַם הָאָרֶץ וְשִׁשִּׁים ׀ אִישׁ
מֵעַם ׀ הָאָרֶץ הַנִּמְצָאִים בָּעִיר׃
20 וַיִּקַּח אֹתָם נְבוּזַר־אַדָּן רַב־טַבָּחִים וַיֹּלֶךְ אֹתָם
עַל־מֶלֶךְ בָּבֶל רִבְלָתָה׃

תרגום יונתן

9 וְאוֹקִיד יַת בֵּית מַקְדְּשָׁא דַיְיָי וְיַת בֵּית מַלְכָּא וְיַת כָּל בָּתֵּי יְרוּשְׁלֵם וְיַת כָּל בָּתֵּי רַבְרְבַיָּא אוֹקִיד בְּנוּרָא׃
10 וְיַת שׁוּרֵי יְרוּשְׁלֵם סְחוֹר סְחוֹר תְּרַע כָּל מַשְׁרְיָת כַּסְדָּאֵי דְעִם רַב קְטוֹלַיָּא׃ 11 וְיַת שְׁאַר עַמָּא דְאִשְׁתְּאַרוּ בְקַרְתָּא וְיַת שְׁמְעִין
דְּאִשְׁתַּמָּעוּ עַל מַלְכָּא דְבָבֶל וְיַת שְׁאַר הֲמוֹנָא אַגְלֵי נְבוּזַר אַדָּן רַב קְטוֹלַיָּא׃ 12 וּמֵחַשִׁיבֵי עַמָּא דְאַרְעָא אַשְׁאַר רַב קְטוֹלַיָּא לְמֶהֱוֵי
מַפְלְחִין כְּחַקְלִין וּכְכַרְמִין׃ 13 וְיַת עַמּוּדֵי נְחָשָׁא דִי בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָי וְיַת מַאֲרְנְחָשָׁא דִי בְּבֵית מַקְדְּשָׁא דַיְיָי תְּרַע כַּסְדָּאֵי
וְאוֹבִילוּ יַת נְחָשֵׁיהוֹן לְבָבֶל׃ 14 וְיַת דּוּדָיָא וְיַת מַגְרוּפְיָתָא וְיַת מְזַמְּרָיָא וְיַת כָּל מָאנֵי דִנְחָשָׁא דְּמְשַׁמְּשִׁין בְּהוֹן נְסִיבוּ׃
15 וְיַת מַחְתְּיָתָא וְיַת מִזְרַקְיָא דְּדַהֲבָא דְּהַבָא וּדְכַסְפָּא כַּסְפָּא נְסִיב רַב קְטוֹלַיָּא׃ 16 עַמּוּדַיָּא תְּרֵין יַמָּא חַד וּכְרְסַיָּא דַעֲבַד שְׁלֹמֹה לְבֵית
מַקְדְּשָׁא דַיְיָי לָא הֲוָה מַתְקַל לִנְחָשְׁהוֹן דְּכָל מָנַיָּא הָאִילֵּין׃ 17 וְתַמָנֵי עֶשְׂר אַמִּין רוּמֵיהּ דְּעַמּוּדָא חַד וּקְרוֹנָתְהוֹן עֲלוֹהִי דְנְחָשָׁא וְרוּמְאָ
דְקְרוֹנָתְהוֹן תְּלַת אַמִּין וְסְרִיגְתָּא וְרִמּוֹנַיָּא עַל קְרוֹנָתְהוֹן סְחוֹר סְחוֹר כּוּלָּא נְחָשָׁא וּכְאִילֵּין לְעַמּוּדָא תִּנְיָנָא עַל סְרִיגְתָּא׃
18 וּדְבַר רַב קְטוֹלַיָּא יַת שְׂרָיָה כַּהֲנָא רַבָּא וְיַת צְפַנְיָה סְגַן כַּהֲנַיָּא וְיַת תְּלָתָא אֲסַרְכְּלַיָּא׃
19 וּמִן קַרְתָּא דְּבַר גּוֹאָה חַד דַּהֲוָה מְמַנָּא עַל גַּבְרֵי קְרָבָא וְחַמְשָׁא גְּבָרִין דְּחָזַן אַפֵּי מַלְכָּא דְּאִשְׁתְּכַחוּ בְּקַרְתָּא וְיַת סָפְרָא רַב חֵילָא
דְּמַנֵּישׁ יַת עַמָּא דְאַרְעָא וְשִׁתִּין גַּבְרָא מֵעַמָּא דְאַרְעָא דְּאִשְׁתְּכַחוּ בְּקַרְתָּא׃
20 וּדְבַר יְהוֹזָן נְבוּזַר אַדָּן רַב קְטוֹלַיָּא וְאוֹבִיל יְהוֹזָן לְוָת מַלְכָּא דְבָבֶל לְרִבְלָה׃

9 ‡ Et succendit domum Domini, & domum regis & omnes domos Hierusalem, & omnem domum magnam combussit in igne.

10 ‡ Et murum Hierusalem destruxit exercitus Chaldæorum in circuitu.

11 ‡ Et reliquam partem populi in ciuitate & transfugas regi Babylonis, & reliquum populi transtulit Nabuzardan princeps coquorum.

12 ‡ Et de pauperibus populi terræ reliquit princeps coquorum in vinitores & agricolas.

13 ‡ Et columnas æreas quæ in domo Domini & bases, & mare æreum quod in domo Domini, conciderunt Chaldæi, & ceperunt æs eorum, & transtulerunt in Babylonem.

14 ‡ Et lebetes, & fuscinulas, & phialas, & mortariola, & omnia vasaærea in quibus ministrabant in eis, tulerunt.

15 ‡ Et thuribula, & phialas aureas & argenteas tulit princeps coquorum.

16 ‡ Et columnas duas, & mare vnum, & bases, quas fecit Salomon in domo Domini, non erat pondus æris omnium vasorum.

17 ‡ Decem & octo cubitorum altitudo columnæ vnius: & capitella ærea columnarum, trium cubitorum altitudo capitelli vnius, & retiaculum, & malogranata quæ super capitella in circuitu omnia ærea, & secundum hæc columnæ secundæ super retiaculum.

18 ‡ Et tulit princeps coquorum Sarea sacerdotem primum, & Saphaniam sacerdotem secundum, & tres custodientes limen.

19 ‡ Et de ciuitate tulit eunuchum vnum constitutũ super viros bellatores: & quinque viros de videntibus faciem regis qui reperti sunt in ciuitate, & scribam principis exercitus ordinantem populum terræ, & sexaginta viros de populo terræ, qui inuenti sunt in ciuitate.

20 ‡ Et cepit eos Nabuzardan princeps coquorum, & duxit eos ad regem Babylonis in Deblatha.

9 ‡ καὶ ἐνέπρησεν τὸν οἶκον κυρίου, καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως καὶ πάντας τοὺς οἴκους ἱερουσαλήμ, καὶ πάντα οἶκον μέγαν ἐνέπρησεν ἐν πυρί.

10 ‡ καὶ τὸ τεῖχος ἱερουσαλὴμ καθεῖλεν ἡ δυνάμις τῶν χαλδαίων κυκλόθεν.

11 ‡ καὶ τὰ καταλοιφθὲν τοῦ λαοῦ ἐν τῇ πόλει καὶ τοὺς αὐτομολήσαντας τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος· καὶ τὸ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ μετῴκισεν ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος.

12 ‡ καὶ τῶν πενήτων τοῦ λαοῦ τῆς γῆς ὑπελείπετο ὁ ἀρχιμάγειρος εἰς ἀμπελουργοὺς καὶ γεωργούς.

13 ‡ καὶ τοὺς στύλους τοὺς χαλκοῦς τοὺς ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ τὰς βάσεις, καὶ τὴν θάλασσαν τὴν χαλκῆν τὴν ἐν οἴκῳ κυρίου, συνέκοψαν οἱ χαλδαῖοι, καὶ ἔλαβον τὸν χαλκὸν αὐτῶν, καὶ ἀπήνεγκαν εἰς βαβυλῶνα.

14 ‡ καὶ τοὺς λέβητας, καὶ τὰς κρεάγρας, καὶ τὰς φιάλας, καὶ τὰς θυΐσκας, καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ χαλκᾶ ἐν οἷς ἐλειτούργουν ἐν αὐτοῖς, ἔλαβον·

15 ‡ καὶ τὰ πυρεῖα, καὶ τὰς φιάλας τὰς χρυσᾶς καὶ ἀργυρᾶς ἔλαβεν ὁ ἀρχιμάγειρος.

16 ‡ καὶ τοὺς στύλους δύο, καὶ τὴν θάλασσαν τὴν μίαν καὶ τὰς βάσεις, ἃς ἐποίησεν Σολομὼν ἐν οἴκῳ κυρίου, οὐκ ἦν σταθμὸς τοῦ χαλκοῦ πάντων τῶν σκευῶν.

17 ‡ ὀκτωκαίδεκα πήχεων τὸ ὕψος τοῦ στύλου τοῦ ἑνός· καὶ τὰ ἐπιθέματα χαλκᾶ τῶν στύλων, τριῶν πήχεων τὸ ὕψος τοῦ ἐπιθέματος τοῦ ἑνός, καὶ δίκτυον καὶ ῥοαὶ αἱ ἐπὶ τὰ ἐπιθέματα κύκλῳ πάντα χαλκᾶ· καὶ κατὰ ταῦτα τῷ στύλῳ τῷ δευτέρῳ ἐπὶ τοῦ δικτύου.

18 ‡ καὶ ἔλαβεν ὁ ἀρχιμάγειρος τὸν σαρέαν τὸν ἱερέα τὸν πρῶτον καὶ τὸν σαφανίαν τὸν ἱερέα τὸν δεύτερον καὶ τοὺς τρεῖς τοὺς φυλάσσοντας τὸν σταθμόν.

19 ‡ καὶ ἐκ τῆς πόλεως ἔλαβεν εὐνοῦχον ἕνα τὸν καθεσταμένον ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τοὺς πολεμιστάς· καὶ πέντε ἄνδρας τῶν ὁρώντων τὸ πρόσωπον τοῦ βασιλέως τοὺς εὑρεθέντας ἐν τῇ πόλει, καὶ τὸν γραμματέα τοῦ ἄρχοντος τῆς δυνάμεως τὸν ἐκτάσσοντα τὸν λαὸν τῆς γῆς· καὶ ἑξήκοντα ἄνδρας ἀπὸ τοῦ
20 λαοῦ τῆς γῆς τοὺς εὑρεθέντας ἐν τῇ πόλει. ‡ καὶ ἔλαβεν αὐτοὺς ναβουζαρδὰν ὁ ἀρχιμάγειρος καὶ ἀπήγαγεν αὐτοὺς πρὸς τὸν βασιλέα βαβυλῶνος εἰς δεβλαθά.

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

9 Et incendit domum sanctuarij Donini, & domum regis, & omnes domos Ierusalem, & omnes domos magnatum incendit igni.
10 Et muros Ierusalem vndique diruit omnis exercitus Chazzdæorum qui erat cum magistro homicidarum.
11 Et reliquum populi qui relicti fuerant in vrbe, & transfugas qui sese dediderant regi Babel, & reliquum turbæ migrare fecit Nebuzaradan magistet homicidarum. 12 Et de pauperibus populi terræ reliquit magister homicidarum, vt colerent agros & vineas. 13 Et columnas æreas in domo sanctuarij Domini, & bases, & mare æreum, quod erat in domo sanctuarij Domini ruperunt Chazzdæi, & detulerunt æs eorum in Babel. 14 Et ollas, & scopas, & psalteria, & cochlearia, & omnia vasa ærea in quibus ministrabant sacerdotes, abstulerunt. 15 Et thuribula, & pelues, quæ ex auro aurea, & quæ ex argento argentea; tulit magister homicidarum. 16 Columnas duas, mare vnum, & bases quas fecerat Selomoh domui sanctuarij Domini, non erat pondus æri ipsorum omnium vasorum illorum.
17 Octodecim cubitorum erat altitudo columnæ vnius, & corona eius super eam ærea; & altitudo coronarum singularum, erat trium cubitorum, & retiaculum, & malogranata super coronas per circuitum, omnia ærea erant: & similia his erant columnæ alteri super retiaculum. 18 Et cepit magister homicidarum Saraiah sacerdotem magnum, & Szephania vicarium sacerdotum, & tres custodes thesauri. 19 Et ex ciuitate accepit eunuchum vnum qui erat præpositus super viros bellatores, & quinque viros qui videbant faciem regis, qui inuenti sunt in ciuitate, & scribam magistrum exercitus; qui congregabat populum terræ; & sexaginta viros de populo terræ, qui inuenti fuere in ciuitate.
20 Et accepit illos Nebuzaradan magister homicidarum, & adduxit illos ad regem Babel in Riblath.

21 * וַיַּךְ אֹתָם מֶלֶךְ בָּבֶל וַיְמִיתֵם בְּרִבְלָה בְּאֶרֶץ
חֲמָת וַיִּגֶל יְהוּדָה מֵעַל אַדְמָתוֹ׃

21 * Percussítque eos rex Babylonis & interfecit eos in Reblata, in terra Emath. Et translatus est Iuda de terra sua.

22 * וְהָעָם הַנִּשְׁאָר בְּאֶרֶץ יְהוּדָה אֲשֶׁר הִשְׁאִיר
נְבוּכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל וַיַּפְקֵד עֲלֵיהֶם אֶת־גְּדַלְיָהוּ
בֶּן־אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן׃

22 * Populo autem qui relictus erat in terra Iuda, quem dimiserat Nabuchodonosor rex Babylonis, præfecit Godoliam filium Aicham filij Saphan.

23 * וַיִּשְׁמְעוּ כָל־שָׂרֵי הַחֲיָלִים הֵמָּה וְהָאֲנָשִׁים כִּי־
הִפְקִיד מֶלֶךְ־בָּבֶל אֶת־גְּדַלְיָהוּ וַיָּבֹאוּ אֶל־גְּדַלְיָהוּ
הַמִּצְפָּה וְיִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה וְיוֹחָנָן בֶּן־קָרֵחַ
וּשְׂרָיָה בֶן־תַּנְחֻמֶת הַנְּטֹפָתִי וְיַאֲזַנְיָהוּ בֶן־הַמַּעֲכָתִי
הֵמָּה וַאֲנָשֵׁיהֶם׃

23 * Quod cùm audissent omnes duces militum ipsi & viri qui erant cum eis, videlicet quòd constituisset rex Babylonis Godoliam, venerunt ad Godoliam in Maspha Hismael filius Nathanię, & Iohannã filius Caree, & Saraia filius Thanameth Nethophatites, & Iezonias filius Maachati, ipsi & socij eorum.

24 * וַיִּשָּׁבַע לָהֶם גְּדַלְיָהוּ וְלַאֲנָשֵׁיהֶם וַיֹּאמֶר לָהֶם
אַל־תִּירְאוּ מֵעַבְדֵי הַכַּשְׂדִּים שְׁבוּ בָאָרֶץ וְעִבְדוּ
אֶת־מֶלֶךְ בָּבֶל וְיִטַב לָכֶם׃

24 * Iurauítq; Godolias ipsis & sociis eorum dicens: Nolite timere seruire Chaldęis. manete in terra & seruite regi Babylonis, & bene erit vobis. Ier. 40. c.

25 * וַיְהִי בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בָּא יִשְׁמָעֵאל בֶּן־נְתַנְיָה
בֶּן־אֱלִישָׁמָע מִזֶּרַע הַמְּלוּכָה וַעֲשָׂרָה אֲנָשִׁים אִתּוֹ
וַיַּכּוּ אֶת־גְּדַלְיָהוּ וַיָּמָת וְאֶת־הַיְּהוּדִים וְאֶת־
הַכַּשְׂדִּים אֲשֶׁר־הָיוּ אִתּוֹ בַּמִּצְפָּה׃

25 * Factum est autem in mense septimo, venit Hismael filius Nathaniæ filij Elisama de semine regio & decem viri cum eo, percusserúntque Godoliam, qui & mortuus est, sed & Iudæos & Chaldæos qui erant cum eo in Maspha.

26 * וַיָּקֻמוּ כָל־הָעָם מִקָּטֹן וְעַד־גָּדוֹל וְשָׂרֵי הַחֲיָלִים
וַיָּבֹאוּ מִצְרַיִם כִּי יָרְאוּ מִפְּנֵי כַשְׂדִּים׃

26 * Consurgénsq; omnis populus à paruo vsque ad magnum, & principes militum venerunt in Ægyptũ timentes Chaldæos.

27 * וַיְהִי בִּשְׁלֹשִׁים וָשֶׁבַע שָׁנָה לְגָלוּת יְהוֹיָכִין
מֶלֶךְ־יְהוּדָה בִּשְׁנֵים עָשָׂר חֹדֶשׁ בְּעֶשְׂרִים וְשִׁבְעָה
לַחֹדֶשׁ נָשָׂא אֱוִיל מְרֹדַךְ מֶלֶךְ בָּבֶל בִּשְׁנַת מָלְכוֹ
אֶת־רֹאשׁ יְהוֹיָכִין מֶלֶךְ־יְהוּדָה מִבֵּית כָּלֶא׃

27 * Factũ est verò in anno tricesimo septimo transmigrationis Ioachin regis Iudæ, mense duodecimo vicesima & septima die mẽsis subleuauit Euilmerodach rex Babylonis anno quo regnare cœperat, caput Ioachim regis Iuda de carcere.

28 * וַיְדַבֵּר אִתּוֹ טֹבוֹת וַיִּתֵּן אֶת־כִּסְאוֹ מֵעַל כִּסֵּא
הַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ בְּבָבֶל׃

28 * Et locutus est ei benignè. Et posuit thronum eius super thronum regum qui erant cum eo in Babylone.

29 * וְשִׁנֶּא אֶת בִּגְדֵי כִלְאוֹ וְאָכַל לֶחֶם תָּמִיד לְפָנָיו
כָּל־יְמֵי חַיָּיו׃

29 * Et mutauit vestes eius quas habuerat in carcere, & comedebat panem semper in conspectu eius cunctis diebus vitæ suæ.

30 * וַאֲרֻחָתוֹ אֲרֻחַת תָּמִיד נִתְּנָה־לוֹ מֵאֵת הַמֶּלֶךְ
דְּבַר־יוֹם בְּיוֹמוֹ כֹּל יְמֵי חַיָּיו׃

30 * Annonam quoque constituit ei sine intermissione, quę & dabatur ei à rege per singulos dies omnibus diebus vitæ suæ.

תרגום יונתן

21 וּמְחָא יַתְהוֹן מַלְכָּא דְבָבֶל וְקַטְלִינוּן בְּרִבְלָה בְּאַרְעָא דַחֲמָת וּגְלוֹ דְבֵית יְהוּדָה מֵעַל אַרְעָהוֹן׃ 22 וְעַמָּא דְאִשְׁתְּאַר בְּאַרְעָא דְבֵית
יְהוּדָה דַאֲשְׁאַר נְבוּכַדְנֶאצַּר מַלְכָּא דְבָבֶל וּמַנִּי עֲלֵיהוֹן יַת גְּדַלְיָה בַּר אֲחִיקָם בַּר שָׁפָן׃ 23 וּשְׁמַעוּ כָּל רַבָּנֵי חֵילַיָּתָא אִינּוּן וּגְבָרַיָּא אֲרֵי
מַנִּי מַלְכָּא דְבָבֶל יַת גְּדַלְיָה לְמִצְפְּיָא וְיִשְׁמָעֵאל בַּר נְתַנְיָה וְיוֹחָנָן בֵּן קָרֵחַ וּשְׂרָיָה בַּר תַּנְחוּמֶת דְמִנְטוֹפָא וְיַאֲזַנְיָה בַּר מַעֲכָתִי
אִינּוּן וְגֻבְרַיְהוֹן׃ 24 וְקַיֵּים לְהוֹן גְּדַלְיָה וְלָגֻבְרַיְהוֹן וַאֲמַר לְהוֹן לָא תְּדְחֲלוּן מֵעַבְדֵי כַסְדָּאֵי תִּיבוּ בְּאַרְעָא וּפְלַחוּ יַת מַלְכָּא דְבָבֶל וְיוֹטַב
לְכוֹן׃ 25 וַהֲוָה בְּיַרְחָא שְׁבִיעָאָה אֲתָא יִשְׁמָעֵאל בַּר נְתַנְיָה בַּר אֱלִישָׁמָע מִזַּרְעָא דְמַלְכוּתָא וַעֲשָׂרָה גֻּבְרִין עִמֵּיהּ וּמְחוֹ יַת גְּדַלְיָה וּמִית וְיַת
יְהוּדָאֵי וְיַת כַּסְדָּאֵי דַהֲווֹ עִמֵּיהּ בְּמִצְפְּיָא׃ 26 וְקָמוּ כָל עַמָּא מִזְעִירָא וְעַד רַבָּא וְרַבָּנֵי חֵילַיָּתָא וַאֲתוֹ לְמִצְרַיִם אֲרֵי דְחִילוּ מִן קֳדָם כַּסְדָּאֵי׃
27 וַהֲוָה בְּתְלָתִין וּשְׁבַע שְׁנִין לְגָלוּתָא יְהוֹיָכִין מַלְכָּא שְׁיִבְטָא דְבֵית יְהוּדָה בְּתְרֵי עֲשַׂר יַרְחִין בְּעֶשְׂרִין וְשִׁבְעָה לְיַרְחָא רַבִּי אֱוִיל מְרֵאךְ מַלְכָּא
דְבָבֶל בְּשַׁנְתָּא מַמְלְכֵיהּ יַת רֵישׁ יְהוֹיָכִין מַלְכָּא שְׁבָטָא דְבֵית יְהוּדָה וְאַפֵּיק יָתֵיהּ מִבֵּית אֲסִירֵי׃ 28 וּמַלֵּיל עִמֵּיהּ פִּתְגָמִין חָקְנִין וְיַהֵב יַת כָּרְסְוֵהִי
עֵיל מִן כּוּרְסֵי מַלְכַיָּא דִי עִמֵּיהּ בְּבָבֶל׃ 29 וְשַׁנֵּי יַת לְבוּשֵׁי אֵיסוּרֵיהּ וַאֲכַל לַחְמָא תְּדִירָא קֳדָמוֹהִי כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי׃ 30 וְשֵׁירוּתֵיהּ
שֵׁירוּת תְּדִירָא מִתְיַהֲבָא לֵיהּ מִן קֳדָם מַלְכָּא פִּתְגָם יוֹם בְּיוֹמֵיהּ כָּל יוֹמֵי חַיּוֹהִי׃

תם ספר מלכים ב

* *Et percussit eos rex Babylonis & interfecit eos in Deblatha in terra Emath, & translatus est Judas de terra sua.* 21

* καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς βασιλεὺς βαβυλῶνος καὶ ἐθανάτωσεν αὐτοὺς ἐν δεβλαθὰ ἐν γῇ αἰμαθ· καὶ ἀπῳκίσθη ἰούδας ἀπὸ τῆς γῆς αὐτοῦ. 21

* *Et super populum qui relictus fuit in terra Juda, quem dimisit Nabuchodonosor rex Babylonis, constituit super eum Godoliam filium Achicam filij Saphan.* 22

* καὶ ἐπὶ τὸν λαὸν τὸν καταλειφθέντα ἐν γῇ ἰούδα ὃν κατέλειπε ναβουχοδονόσωρ βασιλεὺς βαβυλῶνος, κατέστησεν ἐπ' αὐτὸν τὸν γοδολίαν υἱὸν ἀχικὰμ υἱοῦ σαφάν. 22

* *Et audierunt omnes principes exercitus ipsi & viri eius, quòd constituit rex Babylonis Godoliam, & venerunt ad Godoliam in Massepha, & Ismael filius Nathaniæ, & Joanan filius Carie, & Sareas filius Thanemmath Netophatites, & Jezonias filius Machathitæ ipsi & viri eorum.* 23

* καὶ ἤκουσαν πάντες οἱ ἄρχοντες τῆς δυνάμεως αὐτοὶ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτῶν, ὅτι κατέστησε βασιλεὺς βαβυλῶνος τὸν γοδολίαν, καὶ ἦλθον πρὸς γοδολίαν εἰς μασηφά, καὶ ἰσμαὴλ υἱὸς ναθανίου καὶ ἰωανὰν υἱὸς καρεέ, καὶ σαρέας υἱὸς θανεμμαθὸ νετοφατίτης, καὶ ἰεζονίας υἱὸς τοῦ μαχαθίτου αὐτοὶ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτῶν. 23

* *Et iurauit eis Godolias & viris eorum, & dixit eis, Ne timeatis à Chaldæis, manete in terra, & seruite regi Babylonis, & bene erit vobis.* 24

* καὶ ὤμοσεν αὐτοῖς γοδολίας καὶ τοῖς ἀνδράσιν αὐτῶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν χαλδαίων, καθήσατε ἐν τῇ γῇ, καὶ δουλεύσατε τῷ βασιλεῖ βαβυλῶνος, καὶ καλῶς ἔσται ὑμῖν. 24

* *Et factum est in mense septimo venit Ismael filius Nathaniæ, filij Lisaman de semine regni, & decem viri cum eo, & percussit Godoliam & interfecit eum, & Judæos & Chaldæos qui erant cum eo in Massepha.* 25

* καὶ ἐγένετο ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ ἦλθεν ἰσμαὴλ υἱὸς ναθανίου υἱοῦ λισαμὼ ἐκ τοῦ σπέρματος τῆς βασιλείας, καὶ δέκα ἄνδρες μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξεν τὸν γοδολίαν καὶ ἐθανάτωσεν αὐτὸν καὶ τοὺς ἰουδαίους καὶ τοὺς χαλδαίους τοὺς ὄντας μετ' αὐτοῦ ἐν μασηφά. 25

* *Et surrexit omnis populus à paruo vsque ad magnum, & principes exercitus, & ingressi sunt in Ægyptum, quia timuerunt à facie Chaldæorum.* 26

* καὶ ἀνέστη πᾶς ὁ λαὸς ἀπὸ μικροῦ ἕως μεγάλου καὶ οἱ ἄρχοντες τῆς δυνάμεως, καὶ εἰσῆλθον εἰς αἴγυπτον, ὅτι ἐφοβήθησαν ἀπὸ προσώπου τῶν χαλδαίων. 26

* *Et factum est in tricesimo & septimo anno transmigrationis Joachin regis Juda in duodecimo mense, septima et vicesima mensis subleuauit Ebil-Merodach rex Babylonis, in anno regni sui, caput Joachin regis Juda, & eduxit eum de domo custodiæ.* 27

* καὶ ἐγένετο ἐν τῷ τριακοστῷ καὶ ἑβδόμῳ ἔτει τῆς ἀποικεσίας ἰωαχὶν βασιλέως ἰούδα ἐν τῷ δωδεκάτῳ μηνὶ ἑβδόμῃ καὶ εἰκάδι τοῦ μηνὸς ὕψωσεν ἐβὶλ μαροδὰχ βασιλεὺς βαβυλῶνος ἐν τῷ ἐνιαυτῷ τῆς βασιλείας αὐτοῦ τὸ κεφάλαιον ἰωαχὶν βασιλέως ἰούδα, καὶ ἐξήγαγεν αὐτὸν ἐξ οἴκου φυλακῆς. 27

* *Et locutus est cum eo bona, & posuit thronum eius super thronos regum qui cum eo in Babylone.* 28

* καὶ ἐλάλησε μετ' αὐτοῦ ἀγαθά, καὶ ἔθηκε τὸν θρόνον αὐτοῦ ἐπάνω τῶν θρόνων τῶν βασιλέων τῶν μετ' αὐτοῦ ἐν βαβυλῶνι. 28

* *Et mutauit vestes carceris eius, & comedebat panem semper coram eo omnibus diebus vitæ suæ.* 29

* καὶ ἤλλαξε τὰ ἱμάτια τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, καὶ ἤσθιεν ἄρτον διαπαντὸς ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ. 29

* *Et conuiuium eius, semper conuiuiũ dabatur ei de domo regis rationẽ diei in diebus eius omnibus diebus vitæ suæ.* 30

* καὶ ἡ ἐσιατορία αὐτοῦ διαπαντὸς ἐσιατορία ἐδόθη αὐτῷ ἐξ οἴκου τοῦ βασιλέως λόγον ἡμέρας ἐν ἡμέραις αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ. 30

CHALDAICÆ PARAPHRASIS TRANSLATIO.

[21] Et percussit illos rex Babel, & occidit illos in Riblah in terra Hhamath, migrauit igitur *populus* domus Iehudah de terra sua.
[22] Et populo qui relictus fuerat in terra domus Iehudah, quem reliquerat Nebuchadnesar rex Babel, præfecit eis Gedaliah filium Ahhikam filij Saphan. [23] Et audierunt omnes magistri exercituum ipsi & viri, quòd præfecisset rex Babel Gedaliah, & venerunt ad Gedaliah in Mizpeia, & Iismaghel filius Nethaniah, & Iohhanan filius Kareahh, & Seraiah filius Thanhhumeth, qui erat ex Netopha, & Iaazaniah filius Maghachah, ipsi & viri eorum.
[24] Et iurauit illis Gedaliah & viris eorum, & dixit illis, Ne metuatis à seruis Chazzdæorum: sedete in terra, & seruite regi Babel, & bene erit vobis. [25] Et fuit mense septimo, venit Iismaghel filius Nethaniah filij Elisamagh ex semine regni, & decem viri cum eo, & percusserunt Gedaliah, & mortuus est, & Iehudæos & Chazzdæos, qui erant cum illo in Mizpeia.
[26] Et surrexerunt omnis populus à paruo vsque ad magnum, & magistri exercituum, & venerunt in Mizraim, quia timuerunt à Chazzdæis. [27] Et fuit tricesimo & septimo anno transmigrationis Iehoiachim regis tribus domus Iehudah, duodecimo mense, vicesima & septima mensis magnificauit Euil-Merodach rex Babel anno regni sui caput Iehoiachin regis tribus domus Iehudah, & eduxit illum de domo vinctorum. [28] Et locutus est cum eo verba recta, & posuit sedem eius super sedes regum qui secum erant in Babel. [29] Et mutauit vestimenta carceris illius, & comedit panem iugiter coram illo omnibus diebus vitæ suæ. [30] Et victus eius, victus perpetuus dabatur ei à rege portio per singulos dies omnibus diebus vitæ suæ.

FINIS II. REGVM.

נקרא ומונה עם רב עיון על ידי בנדיכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח:

נ א מ

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recenſuit & probauit.

B. Arias Montanus

EVSEBIVS HIERONYMVS DOMMONI ET ROGATIANO SVIS IN CHRISTO IESV SALVTEM.

QVomodo Græcorum historias magis intelligunt qui Athenas viderint; & tertium Virgilij librum, à Troade per Leucaten & Acroceraunia ad Siciliam, et inde ad ostia Tyberis nauigauerint: ita sanctam Scripturam lucidiùs intuebitur qui Iudæam oculis contemplatus est, & antiquarum vrbium memorias, locorumque vel eadem vocabula vel mutata cognouerit. Vnde & nobis curæ fuit, cum eruditissimis Hebræorum hunc laborem subire, vt circuiremus prouinciam, quam vniuersæ Christi Ecclesiæ sonant. Fateor enim, mi Dommon, & Rogatiane charissimi, nunquam me diuinis voluminibus proprijs viribus credidisse, nec habuisse opinionem meam, sed ea etiam, de quibus scire me arbitrabar, interrogare me solitum. quanto magis de his super quibus anceps eram? Denique cùm à me nuper literis flagitassetis, vt vobis Paralipomenon Latino sermone transferrẽ, de Tyberiade Legis quondam auctorem, qui apud Hebræos admirationi habebatur, assumpsi & contuli cum eo à vertice, vt aiunt, vsque ad extremum vnguem; & sic confirmatus ausus sum facere quod iubebatis. Liberè enim vobis loquor. Ita enim in Græcis & Latinis codicibus, hic nominum liber vitiosus est, vt non tam Hebræa quàm Barbara quædam, & Sarmatica nomina coniecta, arbitrandũ sit. Nec hoc Septuaginta interpretibus; qui Spiritu sancto pleni, ea quæ vera fuerũt, transtulerant: sed scriptorum culpæ ascribendum, dum de emendatis inemendata scriptitant; & sæpè tria nomina, subtractis è medio syllabis, in vnum vocabulum cogunt; vel è regione vnum nomen propter latitudinem suam, in duo vel tria vocabula diuidunt. Sed & ipsæ appellationes, non homines, vt plerique æstimant, sed vrbes & regiones & saltus & prouincias sonant; & obliquè sub interpretatione, & figura eorum, quædam narrantur historiæ: de quibus in Regnorum Libro dicitur: Nónne ecce hæc scripta sunt in Libro verborum dierum Regum Iuda? Quæ vtique in nostris codicibus non habentur. Hoc primum sciendum, quòd apud Hebræos Liber Paralipomenon vnus sit, & apud illos vocatus DIBRE-HAIAMIM, *id est, Verba dierum: qui propter magnitudinem apud nos diuisus est. Deinde etiam illud attendendum, quòd frequenter nomina, non vocabula hominum, sed rerum, vt dixi, significantiàs sonant. Ad extremum, quòd omnis eruditio scripturarum in hoc continetur, & historiæ, quæ vel prætermissæ sunt in suis locis, vel perstrictæ leuiter, hîc per quædam verborum compendia explicentur. Orationum itaque vestrarum adiutus auxilio, misi librum beneuolis placiturum; tamen inuidis displicituru esse non ambigo. Optima enim quæque, vt ait Plinius, malunt contemnere plerique quàm discere. Si quis in hac interpretatione voluerit aliquid reprehendere; interroget Hebræos, suam conscientiam recolat, videat ordinem textumque sermonis: & tunc nostro labori si potuerit, detrahat. Vbicunque ergo asteriscos, id est, stellas, radiare in hoc volumine videritis: ibi sciatis de Hebræo additum, quod in Latinis codicibus non habetur. Vbi verò obelus, transuersa scilicet virga, præposita est; illic signatur quid Septuaginta interpretes addiderint, vel ob decoris gratiam, vel ob Spiritus sancti auctoritatem, licet in Hebræis voluminibus non legatur.*

B. HIERONYMI IN LIBRVM DIBRE-HAIAMIM, QVI EST PARALIPOMENON, QVOD NOS DICERE POSSVMVS, VERBA DIERVM,

PRÆFATIO.

TANTVS ac talis est liber iste, vt absque illo, si quis scientiam Scripturarum sibi voluerit arrogare, semetipsum irrideat. Per singula quippe nomina iuncturasq; verborum & prætermissæ in libris Regum tanguntur historię, & innumerabiles explicantur Euangelij quæstiones. Sed si Septuaginta interpretum, pura, & vt ab eis in Græcũ versa est, editio permaneret; superfluè me, mi Chromati, episcoporum sanctissime, atq; doctissime, impelleres, vt Hebræa tibi volumina Latino sermone trãsferrem. Quod enim semel aures hominum occupauerat, & nascentis ecclesiæ roborauerat fidem, iustum erat etiam nostro silẽtio comprobari. Nunc verò cùm pro varietate regionum diuersa ferantur exemplaria, & germana illa antiquaq; translatio corrupta sit, atq; violata: nostri arbitrij putas, aut è pluribus iudicare quid verum sit, aut nouum opus in veteri opere cudere, illudentibusq; Iudæis, cornicum (vt dicitur) oculos configere. Alexandria & Ægyptus in Septuaginta suis Hesychium laudat auctorem. Constantinopolis vsque Antiochiam Luciani martyris exemplaria probat. Mediæ inter has prouinciæ Palæstinos codices legunt, quos ab Origene elaboratos Eusebius & Pamphilus vulgauerunt; totusq; Orbis hac inter se trifaria varietate compugnat. Et certè Origenes non solùm exempla composuit quatuor editionum, è regione singula verba describens; vt vnus dissentiens, statim cęteris inter se consentientibus arguatur: sed, quod maioris audaciæ est, in editione Septuaginta Theodotionis editionem miscuit; asteriscis designans quæ minùs fuerant, & virgulis quæ ex superfluo videbantur apposita. Si igitur aliis licuit non tenere quod semel susceperant, & post septuaginta cellulas, quæ vulgò sine auctore iactantur, singulas cellulas aperuere, hocque in Ecclesijs legitur quod Septuaginta nescierunt; cur me non suscipiant Latini mei, qui inuiolata editione veteri, ita nouam condidi, vt laborẽ meum Hebræis, &, quod his maius est, Apostolis auctoribus, comprobem? Scripsi nuper librũ De optimo genere interpretandi, ostendens illa de Euangelio, Ex Ægypto vocaui filium meum: &, Quoniam Nazaræus vocabitur: &, Videbũt in quem compunxerunt: & illud Apostoli, Quod oculus non vidit, nec auris audiuit, & in cor hominis non ascendit, quæ præparauit Deus diligentibus se: cæteraq; his similia in Hebræorum libris inueniri. Certè Apostoli & Euangelistæ, Septuaginta interpretes nouerant. Et vnde eis hæc quæ in Septuaginta interpretibus non habentur? Christus Dominus noster, vtriusque testamenti conditor, in Euangelio secundũ Ioannem, Qui credit, inquit, in me, sicut dicit Scriptura, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Vtique scriptum est, quod Saluator scriptum esse testatur. Vbi scriptum est? Septuaginta non habent: Apocrypha nescit Ecclesia. Ad Hebræos igitur reuertẽdum est; vnde & Dominus loquitur, & discipuli exempla præsumunt. Hęc pace veterum loquar; & obtrectatoribus meis tantùm respõdeo, qui canino dente me rodunt, in publico detrahentes & legentes in angulis, id est, accusatores & defensores; cùm in aliis probent quod in me reprobant: quasi virtus & vitium nõ in rebus sit, sed cum auctore mutetur. Cæterùm memini editionem Septuaginta translatorum, olim de Græco emendatam, tribuisse me nostris, nec inimicum debere æstimari eorum, quos in conuentu fratrum semper edisserо. Et quòd nunc DIBRE-HAIÁMIM, id est, Verba dierum, interpretatus sum; idcirco feci, vt inextricabiles moras & syluam nominum, quæ scriptorum confusa sunt vitio; sensuumq; barbariem, apertius & per versuum cola digererẽ, mihimetipsi & meis iuxta Hismenium canẽs, si aures surdæ sunt cęterorum.

INCIPIT PRIMVS LIBER DIBRE-HAIAMIM, ID EST PARALIPOMENON.

CAP. I.

1 ADAM, Seth, Enos.
2 *Cainan, Malaleel, Iareth. Gen. 5.a Ga. 10.c
3 *Enoch, Mathusalem, La-
4 mech. *Noe, Sem, Cham, &
5 Iaphet. *Filij Iaphet, Gomer, Magod,
A Madai, & Iauan, Thubal, Mosoch, Thiras.
6 *Porrò filij Gomer, Ascenen, & Riphat,
& Togorma.
7 *Filij autem Iauan, Elisa, & Tharsis, Ce-
8 thim, & Dodanim. *Filij Cham, Chus, &
9 Mesraim, Phut, & Chanaan. *Filij autem
Chus, Saba, & Euila, Sabatha, & Regma,
& Sabatacha. Porrò filij Regma, Saba, &
10 Dadan. *Chus autem genuit Nemroth.
Iste cœpit esse potens in terra.
11 *Mesraim verò genuit Ludim, & Ana-
mim, & Laabim, & Nepthuim.
12 *Phetrusim quoque & Chasluim, de
quibus egressi sunt Philistiim & Capthu-
13 rim. *Chanaan verò genuit Sidonem
primogenitum suum, Ethæum quoque;
14 *Et Iebusæum, & Amorræum, & Ger-
15 gesæum; *Euæumque & Arachæum, &
16 Asinæum; *Aradium quoque & Sama-
17 ræum & Emathæum. *Filij Sem, Elam
B et Assur, & Arphaxat, Lud, & Aran, Hus, Ge. 10.c
18 & Hul, & Gether, & Mes. *Arphaxat au-
tē genuit Sale, qui & ipse genuit Heber.
19 *Porrò Heber nati sunt duo filij, nomē
vni Phalech, quia in diebus eius diuisa est
terra, & nomen fratris eius Iectan.
20 *Iectan autem genuit Elmodad, & Sa-
leph, & Asormoth, & Iare.
21 *Aduram quoque & Vzal, & Decla.
22 *Ebal etiam & Abimael, & Saba.
23 *Necnon & Ophir, & Euila, & Iobab.
Omnes isti filij Iectan.
24 *Sem, Arphaxat, Sale.
25 *Heber, Phalech, Ragau. *Seruch,
26 Nachor, Thare: *Abram, iste est Abraā.
27 *Filij autem Abraam, Isaac, & His-
28 mael.
29 *Et hæ generationes eorum. primoge-
nitus Hismahelis, Nabaioth, & Cedar, &
Abdehel, Mabsam.
30 *Et Masma & Duma, Massa, Addad, & Ge. 25.b
31 Thema. *Iachur, Naphis,
C Cedma. Hi sunt filij Hismaelis.
32 *Filij autem Cethuræ concubinæ A-
braam quos genuit, Zamram, Iacsan, Ma Ge. 16.a
dan, Madian, Iesboc, & Sue. Porrò filij
Iecsan, Saba, & Dadan.

א

1 אָדָם שֵׁת אֱנוֹשׁ׃ * קֵינָן מַהֲלַלְאֵל
2 יָרֶד׃ * חֲנוֹךְ מְתוּשֶׁלַח לֶמֶךְ׃
3 * נֹחַ שֵׁם חָם וָיֶפֶת׃ * בְּנֵי
4 יֶפֶת גֹּמֶר וּמָגוֹג וּמָדַי וְיָוָן וְתוּבַל
5 וּמֶשֶׁךְ וְתִירָס׃ * וּבְנֵי גֹּמֶר אַשְׁכְּנַז וְדִיפַת
6 וְתוֹגַרְמָה׃ * וּבְנֵי יָוָן אֱלִישָׁה וְתַרְשִׁישָׁה
7 כִּתִּים וְרוֹדָנִים׃ * בְּנֵי חָם כּוּשׁ וּמִצְרַיִם
8 פּוּט וּכְנָעַן׃ * וּבְנֵי כוּשׁ סְבָא וַחֲוִילָה וְסַבְתָּא
9 וְרַעְמָא וְסַבְתְּכָא וּבְנֵי רַעְמָה שְׁבָא וּדְדָן׃
10 * וְכוּשׁ יָלַד אֶת־נִמְרוֹד הוּא הֵחֵל לִהְיוֹת גִּבֹּר
11 בָּאָרֶץ׃ * וּמִצְרַיִם יָלַד אֶת־לוּדִים וְאֶת־
עֲנָמִים וְאֶת־לְהָבִים וְאֶת־נַפְתֻּחִים׃
12 * וְאֶת־פַּתְרֻסִים וְאֶת־כַּסְלֻחִים אֲשֶׁר
יָצְאוּ מִשָּׁם פְּלִשְׁתִּים וְאֶת־כַּפְתֹרִים׃
13 * וּכְנַעַן יָלַד אֶת־צִידוֹן בְּכֹרוֹ וְאֶת־חֵת׃
14 * וְאֶת־הַיְבוּסִי וְאֶת־הָאֱמֹרִי וְאֶת־הַגִּרְגָּשִׁי׃
15 * וְאֶת־הַחִוִּי וְאֶת־הָעַרְקִי וְאֶת־הַסִּינִי׃
16 * וְאֶת־הָאַרְוָדִי וְאֶת־הַצְּמָרִי וְאֶת־הַחֲמָתִי׃
17 * בְּנֵי שֵׁם עֵילָם וְאַשּׁוּר וְאַרְפַּכְשַׁד וְלוּד
18 וַאֲרָם וְעוּץ וְחוּל וְגֶתֶר וָמֶשֶׁךְ׃ * וְאַרְפַּכְשַׁד
יָלַד אֶת־שָׁלַח וְשֶׁלַח יָלַד אֶת־עֵבֶר׃
19 * וּלְעֵבֶר יֻלַּד שְׁנֵי בָנִים שֵׁם הָאֶחָד פֶּלֶג כִּי
בְיָמָיו נִפְלְגָה הָאָרֶץ וְשֵׁם אָחִיו יָקְטָן׃
20 * וְיָקְטָן יָלַד אֶת־אַלְמוֹדָד וְאֶת־שֶׁלֶף וְאֶת־
21 חֲצַרְמָוֶת וְאֶת־יָרַח׃ * וְאֶת־הֲדוֹרָם וְאֶת־אוּזָל
22 וְאֶת־דִּקְלָה׃ * וְאֶת־עֵיבָל וְאֶת־אֲבִימָאֵל
23 וְאֶת־שְׁבָא׃ * וְאֶת־אוֹפִיר וְאֶת־חֲוִילָה
24 וְאֶת־יוֹבָב כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי יָקְטָן׃ * שֵׁם׃
25 אַרְפַּכְשַׁד שָׁלַח׃ * עֵבֶר פֶּלֶג רְעוּ׃ שְׂרוּג נָחוֹר
26 תָּרַח׃ * אַבְרָם הוּא אַבְרָהָם׃ * בְּנֵי
27 אַבְרָהָם יִצְחָק וְיִשְׁמָעֵאל׃ * אֵלֶּה תּוֹלְדֹתָם
בְּכוֹר יִשְׁמָעֵאל נְבָיוֹת וְקֵדָר וְאַדְבְּאֵל וּמִבְשָׂם׃
30 * מִשְׁמָע וְדוּמָה מַשָּׂא חֲדַד וְתֵימָא׃
31 * יְטוּר נָפִישׁ וְקֶדְמָה אֵלֶּה הֵם בְּנֵי יִשְׁמָעֵאל׃
32 * וּבְנֵי קְטוּרָה פִּילֶגֶשׁ אַבְרָהָם יָלְדָה אֶת־
זִמְרָן וְיָקְשָׁן וּמְדָן וּמִדְיָן וְיִשְׁבָּק וְשׁוּחַ וּבְנֵי יָקְשָׁן
שְׁבָא וּדְדָן׃

LIBER PRIMVS
DIBRE HAIAMIM, ID EST, PARALIPOMENON.

CAP. I.

ADAM, *Seth, Enos.* 1
‡ *Cainan, Maleleel, Jared.* 2
‡ *Enoch, Mathusala, Lamech,* 3
‡ *Noe, Sem, Cham, Japheth.* 4
‡ *Filij Japheth, Gomer, & Magog, & Madai, & Jauan, & Thubal, & Mosoch, & Thiras.* 5
‡ *Et filij Gomer, Aschanaz, & Riphat, & Thogarma.* 6
‡ *Et filij Iauan, Elisa, & Tharsis, & Chettim, & Dodanim.* 7
‡ *Filij Cham, Chus, & Mesraim, Phut, & Chanaan.* 8
‡ *Et filij Chus, Saba, & Euela, & Sebatha, & Regma, & Sebacatha; & filij Regma, Seba, & Dadan.* 9
‡ *Et Chus genuit Nemrod: iste cœpit esse gigas in terra.* 10
‡ *Et Mesraim genuit Ludijm, & Enomim, & Labim, & Nephthochim.* 11
‡ *Et Phetrusim, et Chasloim, vnde egressi sunt illinc Philistijm, & Caphthorim.* 12
‡ *Et Chanaan genuit Sidona primogenitum suum, & Eth.* 13
‡ *Et Jebusæum, & Amorræum, & Gergesæum.* 14
‡ *Et Euæum, & Araci, & Asenni.* 15
‡ *Et Aruadi, & Samaræon, & Amathi.* 16
‡ *Et filij Sem, Elam, et Asur, & Arphaxad, & Lud, & Aram, & Hus, & Vl, & Gether, & Mosoch.* 17
‡ *Et Arphaxad genuit Cainan, & Cainan genuit Sala, & Sala genuit Heber.* 18
‡ *Et Heber nati sunt duo filij, nomen vni Phaleg, quia in diebus eius diuisa est terra, & nomen fratri eius Jectan.* 19
‡ *Et Jectan genuit Elmodad, & Saleph, & Asermoth, & Jare.* 20
‡ *Et Adoram, & Vzad, & Decla.* 21
‡ *Et Ebel, & Abimeil, & Saba.* 22
‡ *Et Ophir, & Euelat, et Jobab: omnes isti filij Jectan.* 23
‡ *Sem, Arphaxad, Cainan, Sala,* 24
‡ *Heber, Phaleg, Ragau.* 25
‡ *Serug, Nachor, Thara,* ‡ *Abrã, iste Abraã.* 26
‡ *Filij Abraam, Jsaac, & Jsmael.* ‡ *Hæ generationes eorum, primogenitus Jsmael, Nabaioth, & Cedar, & Abdeel, & Mausan;* 27 28 29
‡ *Et Masema, et Duma, & Massa, et Adad, & Thama.* 30
‡ *Et Jetur, & Naphis, & Cedma: hi sunt filij Jsmael.* 31
‡ *Filij Cetturas concubinæ Abraam, & peperit Zemran, & Jezan, & Madan, & Madian, & Jesboc, & Sue, & filij Jezan, Saba, & Dadan.* 32

ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΩΝ
Α΄.

1 Ἀδὰμ, σὴθ, ἐνώς· ‡ καϊνὰν, μαλελεὴλ,
2 ἰάρεδ· ‡ ἐνὼχ, μαθουσάλα, λάμεχ.
3 ‡ νῶε, σήμ, χὰμ, ἰάφεθ.
4 ‡ υἱοὶ ἰάφεθ, γομὲρ, καὶ μαγὼγ, καὶ
5 μαδαΐ, καὶ ἰαυὰν, καὶ θοβὲλ, καὶ μοσὸχ,
6 καὶ θειρᾶς. ‡ καὶ υἱοὶ γωμὲρ, ἀσχανὰζ, καὶ ῥιφὰτ, καὶ
7 θογαρμά· ‡ καὶ υἱοὶ ἰαυὰν, ἐλισὰ, καὶ θαρσεὶς, καὶ χετϊὶμ,
8 καὶ δωδανείμ. ‡ υἱοὶ χὰμ, χοὺς, καὶ μεσραΐμ, φὺτ, καὶ
χαναάν.
9 ‡ καὶ υἱοὶ χοὺς, σαβὰ, καὶ ἑυΐλα, καὶ σεβαθὰ, καὶ ῥεγ-
μὰ, καὶ σεβακαθά· καὶ υἱοὶ ῥεγμά, σεβὰ, καὶ δαδάν.
10 ‡ καὶ χοὺς ἐγέννησε τὸν νεμρώδ· οὗτος ἤρξατο εἶναι
γίγας ἐν τῇ γῇ.
11 ‡ καὶ μεσραΐμ ἐγέννησε τοὺς λουδιείμ, καὶ τοὺς ἀνομίμ,
καὶ τοὺς λαβίμ, καὶ τοὺς νεφθωχίμ.
12 ‡ καὶ τοὺς φετρουσίμ, καὶ τοὺς χασλωίμ, ὅθεν ἐξῆλθον
ἐκεῖθεν φυλιστιείμ, καὶ τοὺς καφθωρείμ.
13 ‡ καὶ χαναὰν ἐγέννησε τὸν σιδῶνα τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ,
καὶ τὸν ἐθ.
14 ‡ καὶ τὸν ἰεβουσὶ, καὶ τὸν ἀμορρὶ, καὶ τὸν γεργεσί.
15 ‡ καὶ τὸν ἀρεί, καὶ τὸν ἀρακὶ, καὶ τὸν ἀσεννί.
16 ‡ καὶ τὸν ἀρουαδὶ, καὶ τὸν σαμαραῖον, καὶ τὸν ἀμαθεῖ.
17 ‡ καὶ υἱοὶ σήμ, αἰλὰμ, καὶ ἀσὼρ, καὶ ἀρφαξὰδ, καὶ λουδ, καὶ
ἀραμ, καὶ ὖς, καὶ ὖλ, καὶ γεθὲρ, καὶ μοσόχ.
18 ‡ καὶ ἀρφαξὰδ ἐγέννησε τὸν καϊνάν, καὶ καϊνὰν ἐγέννησε
τὸν σαλά, καὶ σαλὰ ἐγέννησε τὸν ἔβερ.
19 ‡ καὶ τῷ ἔβερ ἐγενήθησαν δύο υἱοὶ, ὄνομα τῷ ἑνὶ φα-
λέγ, ὅτι ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ ἐμερίσθη ἡ γῆ, καὶ ὄνομα τῷ
ἀδελφῷ αὐτοῦ ἰεκτάν.
20 ‡ καὶ ἰεκτὰν ἐγέννησε τὸν ἐλμωδὰδ, καὶ τὸν σαλὲφ, καὶ
τὸν ἀσερμώθ, καὶ τὸν ἰάρε.
21 ‡ καὶ τὸν ἀδωράμ, καὶ τὸν ὐζὰδ, καὶ τὸν δεκλά.
22 ‡ καὶ τὸν ἠβὴλ, καὶ τὸν ἀβιμαεὶλ, καὶ τὸν σαβᾶ.
23 ‡ καὶ τὸν ὠφεὶρ, καὶ τὸν ἑυΐλατ, καὶ τὸν ἰωβάβ· πάντες
οὗτοι υἱοὶ ἰεκτάν.
24 ‡ σὴμ, ἀρφαξὰδ, καϊνάν, σαλά.
25 ‡ ἔβερ, φαλὲγ, ῥαγαύ.
26 ‡ σερούγ, ναχὼρ, θάρα, ‡ ἀβραὰμ αὐτὸς ἀβραάμ.
27 ‡ υἱοὶ ἀβραάμ, ἰσαὰκ, καὶ ἰσμαήλ.
28 ‡ αὗται αἱ γενέσεις αὐτῶν· πρωτότοκος ἰσμαήλ, να-
29 βαϊὼθ, καὶ κηδάρ, καὶ ἀβδεὴλ, καὶ μαυσάμ.
30 ‡ καὶ μασεμὰ, καὶ δουμὰ, καὶ μασσά, καὶ ἀδὰδ, καὶ
θαμά.
31 ‡ καὶ ἰετοὺρ, καὶ ναφεὶς, καὶ κεδμά· οὗτοί εἰσιν υἱοὶ ἰσ-
μαήλ.
32 ‡ υἱοὶ κετούρας τῆς παλακῆς ἀβραάμ, καὶ ἔτεκε τὸν
ζεμράν, καὶ τὸν ἰεζάν, καὶ μαδάν, καὶ μαδιάμ, καὶ ἰεσβὸκ, καὶ
σουέ· καὶ υἱοὶ ἰεζάν, σαβὰ, καὶ δαδάν.

33 * וּבְנֵי מִדְיָן עֵיפָה וָעֵפֶר וַחֲנוֹךְ וַאֲבִידָע וְאֶלְדָּעָה
34 כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי קְטוּרָה׃ * וַיּוֹלֶד אַבְרָהָם
אֶת־יִצְחָק בְּנֵי יִצְחָק עֵשָׂו וְיִשְׂרָאֵל׃
35 * בְּנֵי עֵשָׂו אֱלִיפַז רְעוּאֵל וְיעוּשׁ וְיַעְלָם וְקֹרַח׃
36 * בְּנֵי אֱלִיפַז תֵּימָן וְאוֹמָר צְפִי וְגַעְתָּם קְנַז
37 וְתִמְנַע וַעֲמָלֵק׃ * בְּנֵי רְעוּאֵל נַחַת זֶרַח שַׁמָּה
38 וּמִזָּה׃ * וּבְנֵי שֵׂעִיר לוֹטָן וְשׁוֹבָל וְצִבְעוֹן וַעֲנָה
39 וְדִישׁוֹן וְאֵצֶר וְדִישָׁן׃ * וּבְנֵי לוֹטָן חוֹרִי וְהוֹמָם
40 וַאֲחוֹת לוֹטָן תִּמְנָע׃ * בְּנֵי שׁוֹבָל עַלְיָן
וּמָנַחַת וְעֵיבָל שְׁפִי וְאוֹנָם וּבְנֵי צִבְעוֹן אַיָּה וַעֲנָה׃
41 * בְּנֵי עֲנָה דִישׁוֹן וּבְנֵי דִישׁוֹן חַמְרָן וְאֶשְׁבָּן
42 וְיִתְרָן וּכְרָן׃ * בְּנֵי אֵצֶר בִּלְהָן וְזַעֲוָן יַעֲקָן
43 בְּנֵי דִישָׁן עוּץ וַאֲרָן׃ * וְאֵלֶּה הַמְּלָכִים
אֲשֶׁר מָלְכוּ בְּאֶרֶץ אֱדוֹם לִפְנֵי מְלֹךְ־מֶלֶךְ לִבְנֵי
יִשְׂרָאֵל בֶּלַע בֶּן־בְּעוֹר וְשֵׁם עִירוֹ דִנְהָבָה׃
44 * וַיָּמָת בֶּלַע וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו יוֹבָב בֶּן־זֶרַח
45 מִבָּצְרָה׃ * וַיָּמָת יוֹבָב וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו חוּשָׁם
46 מֵאֶרֶץ הַתֵּימָנִי׃ * וַיָּמָת חוּשָׁם וַיִּמְלֹךְ
תַּחְתָּיו הֲדַד בֶּן־בְּדַד הַמַּכֶּה אֶת־מִדְיָן
בִּשְׂדֵה מוֹאָב וְשֵׁם עִירוֹ עֲוִית׃
47 * וַיָּמָת הֲדַד וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שַׁמְלָה מִמַּשְׂרֵקָה׃
48 * וַיָּמָת שַׁמְלָה וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו שָׁאוּל
49 מֵרְחֹבוֹת הַנָּהָר׃ * וַיָּמָת שָׁאוּל וַיִּמְלֹךְ
50 תַּחְתָּיו בַּעַל חָנָן בֶּן־עַכְבּוֹר׃ * וַיָּמָת בַּעַל
חָנָן וַיִּמְלֹךְ תַּחְתָּיו הֲדַד וְשֵׁם עִירוֹ פָּעִי וְשֵׁם
אִשְׁתּוֹ מְהֵיטַבְאֵל בַּת־מַטְרֵד בַּת־מֵי זָהָב׃
51 * וַיָּמָת הֲדַד וַיִּהְיוּ אַלּוּפֵי אֱדוֹם אַלּוּף תִּמְנָע
אַלּוּף עַלְיָה אַלּוּף יְתֶת׃
52 * אַלּוּף אָהֳלִיבָמָה אַלּוּף אֵלָה אַלּוּף פִּינֹן׃
53 * אַלּוּף קְנַז אַלּוּף תֵּימָן אַלּוּף מִבְצָר׃ * אַלּוּף
54 מַגְדִּיאֵל אַלּוּף עִירָם אֵלֶּה אַלּוּפֵי אֱדוֹם׃

ב

1 * אֵלֶּה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְאוּבֵן
שִׁמְעוֹן לֵוִי וִיהוּדָה יִשָּׂשכָר וּזְבֻלוּן׃
2 * דָּן יוֹסֵף וּבִנְיָמִן נַפְתָּלִי גָּד וְאָשֵׁר׃
3 * בְּנֵי יְהוּדָה עֵר וְאוֹנָן וְשֵׁלָה שְׁלוּשָׁה
נוֹלַד לוֹ מִבַּת־שׁוּעַ הַכְּנַעֲנִית וַיְהִי עֵר בְּכוֹר
יְהוּדָה רַע בְּעֵינֵי יְהוָה וַיְמִיתֵהוּ׃

33 * Filij autem Madian, Epha & Epher,
& Enoch, & Abida, & Eldaa. omnes hi fi-
34 lij Cethuræ. * Genuit autem Abraam,
Isaac, cuius fuerunt filij Esau & Israel.
35 * Filij Esau, Eliphaz, Rahuel, Iehus, Ie-
36 lom, Chore. * Filij Eliphaz, Theman,
Omar, Cepphi, Gotham, Cenaz, Tham-
37 na, Amalech. * Filij Rahuel, Naath, Za-
38 ra, Samma, Mesa. * Filij Seir, Lothan, So
bal, Sebeon, Ana, Dison, Eser, Disan.
39 * Filij Lothan, Horri, Ahohiman. So-
ror autem Lothan fuit Thamna.
40 * Filij Sobal, Alia, & Manaath, & Ebal,
Sephi & Onan. Filij Sebeo, Ahaia, & Ana.
41 * Filij Ana, Dison. Filij Dison, Hama-
ran & Eseban, & Iethran & Charran.
42 * Filij Eser, Baalan, & Zauan, & Iachan;
filij Disan, Hus & Aran.
43 * Isti sunt reges qui imperauerunt in
terra Edom, antequa esset rex super filios
D Israel. Bale filius Beor, & nomen ciuitatis
eius Denaba.
44 * Mortuus est autem Bale, & regnauit
pro eo Iobab filius Zare de Bosra.
45 * Cúmque & Iobab fuisset mortuus, re-
gnauit pro eo Husan de terra Themano-
46 rum. * Obijt quoq; & Husan, & regna-
uit pro eo Adad filius Badad qui percussit
Madian in terra Moab, & nomen ciuita-
tis eius Auith.
47 * Cúmque & Adad fuisset mortuus, re-
gnauit pro eo Semla de Masreca.
48 * Sed & Semla mortuus est, & regnauit
pro eo Saul de Rooboth quæ iuxta am-
nem sita est.
49 * Mortuo quoque Saul regnauit pro eo
Balaanan filius Achobor.
50 * Sed & hic mortuus est, & regnauit pro
eo Adad, cuius vrbis nomen fuit Phau, &
appellata est vxor eius Mehethabel filia
Matred, filiæ Mezaab.
51 * Adad autem mortuo, duces pro regi-
bus in Edom esse cœperũt. Dux Thamna,
52 dux Alua, dux Iether, * Dux Oolibama,
53 dux Hela, dux Phinon. * Dux Chenez,
54 dux Theman, dux Mapsar. * Dux Mag-
dihel, dux Hyram: hi duces Edom.

CAP. II.

1 A Filij autem Israel, Ruben, Symeon, Le- Ge. 29.8 35.23 Matt. 1.2
ui, Iuda, Isachar, & Zabulon.
2 * Dan & Ioseph, Beniamin, Nephtha-
lim, Gad & Aser.
3 * Filij Iuda, Her, Onan, & Sela. Hi tres
nati sunt ei de filia Sue Chananitide. Fuit
autem Her primogenitus Iuda malus co-
ram Domino, & occidit eum.

* *Et filij Madian, Gepha, & Gopher, &* 33
Enoch, & Abida, & Eldaa: omnes isti filij
Cetturæ. * *Et genuit Habraam, Isaac: filij* 34
Isaac, Esau & Israel.
* *Filij Esau, Eliphaz, & Raguel, Jesus, &* 35
Jeglam, & Core.
* *Filij Eliphaz, Theman, et Omar, Sepphue,* 36
& Goothom, Cenez, & Thamna, & Amalec.
* *Et filij Raguel, Nacheth, & Samma, &* 37
Zare, & Maze.
* *Et filij Seir, Lotan, & Subal, & Sebe-* 38
gon, & Ana, & Deson, & Asar, & Disan.
* *Et filij Lotan, Chorri, & Imam: & soror* 39
Lotan, Thamna.
* *Filij Subal, Aluan, & Manaath, et Vbal,* 40
& Sapphi, & Onam: & filij Sebegon, Aia, &
Ana.
* *Et filij Ana, Deson: & filij Deson, Ama-* 41
dan & Eseban, & Jethran, & Charran.
* *Et filij Asar, Balaan, & Zaan, & Jacan:* 42
& filij Deson, Hos, & Aran.
* *Et isti reges qui regnauerũt in terra Edõ,* 43
antequam regnasset rex super filios Israel: Baal
filius Beor, & nomen ciuitati eius Dennaba.
* *Et mortuus est Balac, & regnauit pro eo* 44
Jobab filius Zara de Bosforras.
* *Et mortuus est Jobab, & regnauit pro eo* 45
Asom, de terra Themanon.
* *Et obijt Asom, & regnauit pro eo Adad fi-* 46
lius Badad, qui percussit Madiã in agro Moab,
& nomen ciuitati eius Euith.
* *Et mortuus est Adad, & regnauit pro eo* 47
Samla de Masreca.
* *Et mortuus est Samla, & regnauit pro eo* 48
Saul de Rooboth flumine.
* *Et mortuus est Saul, & regnauit pro eo* 49
Ballennon filius Achobor.
* *Et mortuus est Ballennon, & regnauit pro* 50
eo Adad, & nomen ciuitati eius Phau, & no-
men vxori eius Metabeel, filia Matreth, filia
Mezaab. * *Et mortuus est Adad, & fue-* 51
runt duces Edom, dux Thamna; dux Alua, dux
Iether,
* *Dux Elibama, dux Hela, dux Phinon.* 52
* *Dux Cenez, dux Theman, dux Mapsar.* 53
* *Dux Mamgeel, dux Eram: hi duces Edõ.* 54

CAP. II.

HÆ filij Israel, Ruben, Symeon, Leui, Juda, 1
Issachar, Zabulon.
* *Dan, Joseph, Beniamin, Nephthalim, Gad,* 2
& Aser.
* *Filij Juda, Er, & Aunan, & Selo: tres* 3
hi nati sunt ei de filia Sue de Chananitide, &
fuit Er primogenitus Iuda malus coram Domi-
no, & occidit eum.

53 * καὶ υἱοὶ μαδιάμ, γεφὰ, καὶ γοφέρ, καὶ ἐνὼχ, καὶ ἀβιδὰ, καὶ
ἐλδαά· πάντες οὗτοι υἱοὶ κετθούρας.
54 * καὶ ἐγέννησεν ἀβραὰμ τὸν ἰσαάκ· υἱοὶ ἰσαάκ, ἠσαῦ,
55 καὶ ἰσραήλ. * υἱοὶ ἠσαῦ, ἐλιφάζ, καὶ ῥαγουὴλ, ἰοὺς, καὶ
ἰεγλὰμ, καὶ κορέ.
56 * υἱοὶ ἐλιφάζ, θαιμάν, καὶ ὠμὰρ, σεπφοὺν, καὶ γοοθόμ,
κενέζ, καὶ θαμνὰ, καὶ ἀμαλήκ.
57 * καὶ υἱοὶ ῥαγουήλ, ναχὲθ, καὶ σαμμὰ, καὶ ζαρὲ, καὶ μαζέ.
58 * καὶ υἱοὶ σηείρ, λωτάν, καὶ σουβὰλ, καὶ σεβεγών, καὶ ἀνά,
καὶ δησὼν, καὶ ἀσὰρ, καὶ δισάν.
59 * καὶ υἱοὶ λωτάν, χωρρεῖ, καὶ ἰμάμ, καὶ ἀδελφὴ λωτάν,
60 θαμνά. * υἱοὶ σουβάλ, ἀλουσάν, καὶ μανααὲθ, καὶ ἐβὰλ, καὶ
σαπφεὶ, καὶ ὠνάμ· καὶ υἱοὶ σεβεγών, αἰὰ, καὶ ἀνά.
61 * καὶ υἱοὶ ἀνά, δησών, καὶ υἱοὶ δησών, ἀμαδάν, καὶ ἐσεβάν,
62 καὶ ἰεθρὰν, καὶ χαρράν. * καὶ υἱοὶ ἀσὰρ, βαλαάν, καὶ ζαπὰ,
καὶ ἰακάν· καὶ υἱοὶ δεσὼν, ὡς καὶ λέγει.
63 * καὶ οὗτοι ④ βασιλεῖς ④ βασιλεύσαντες ἐν γῇ ἐ-
δὼμ, πρὸ τοῦ βασιλεῦσαι βασιλέα ἐν τοῖς υἱοῖς ἰσραήλ·
βαλὰ υἱὸς βεὼρ, καὶ ὄνομα τῇ πόλει αὐτοῦ δενναβά.
64 * καὶ ἀπέθανε βαλάκ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ἰω-
βὰβ υἱὸς ζαρὰ ἐκ βοσόρρας.
65 * καὶ ἀπέθανεν ἰωβάβ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ἀσόμ,
ἐκ τῆς γῆς τοῦ θαιμανῶν.
66 * καὶ ἀπέθανεν ἀσόμ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ἀ-
δὰδ υἱὸς βαδάδ, ὁ πατάξας τὴν μαδιὰμ ἐν τῷ ἀγρῷ
μωάβ, καὶ ὄνομα τῇ πόλει αὐτοῦ εὐίθ.
67 * καὶ ἀπέθανεν ἀδάδ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ σαμ-
λὰ ἐκ μασρεκά.
68 * καὶ ἀπέθανε σαμλά, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ
σαοὺλ ἐκ ῥοωβὼθ τοῦ ποταμοῦ.
69 * καὶ ἀπέθανε σαούλ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ βαλ-
λεννὼν υἱὸς ἀχοβώρ.
70 * καὶ ἀπέθανεν βαλλεννών, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ
ἀδάδ· καὶ ὄνομα τῇ πόλει αὐτοῦ φαύ, καὶ ὄνομα τῇ γυ-
ναικὶ αὐτοῦ μεταβεὴλ θυγάτης ματρεὴδ θυγάτηρ με-
ζαάβ.
71 * καὶ ἀπέθανεν ἀδάδ, καὶ ἐγένοντο ἡγεμόνες ἐδώμ, ἡγε-
μὼν θαμνά, ἡγεμὼν ἀλουᾶ, ἡγεμὼν ἰέθερ,
72 * ἡγεμὼν ἐλιβαμά, ἡγεμὼν ἠλά, ἡγεμὼν φινών.
73 * ἡγεμὼν κενέζ, ἡγεμὼν θαμαδύ, ἡγεμὼν μαψάρ.
74 * ἡγεμὼν μαγεήλ, ἡγεμὼν ἐρὰμ· οὗτοι ἡγεμόνες
ἐδώμ.

β'.

1 * Οὗτοι υἱοὶ ἰσραήλ, ῥουβὴν, συμεὼν, λευὶ, ἰούδα, ἰσσά-
2 χαρ, ζαβουλών. * δάν, ἰωσὴφ, βενιαμὶν, νεφθαλεὶμ,
3 γαὰδ, καὶ ἀσήρ. * υἱοὶ ἰούδα, ἦρ, καὶ ὀνὰν, καὶ σηλώ· τρεῖς
οὗτοι ἐτέχθησαν αὐτῷ ἐκ τῆς θυγατρὸς Σουὲ ἐκ τῆς χαναν-
ίτιδος· καὶ ἐγένετο ἦρ ὁ πρωτότοκος ἰούδα πονηρὸς ἐνώπιον
κυρίου, καὶ ἐθανάτωσεν αὐτόν.

4 * וְתָמָר כַּלָּתוֹ יָלְדָה לוֹ אֶת־פֶּרֶץ וְאֶת־זָרַח כָּל־
5 בְּנֵי יְהוּדָה חֲמִשָּׁה׃ * בְּנֵי פֶּרֶץ חֶצְרוֹן וְחָמוּל׃
6 * וּבְנֵי זֶרַח זִמְרִי וְאֵיתָן וְהֵימָן וְכַלְכֹּל וְדָרַע כֻּלָּם
7 חֲמִשָּׁה׃ * וּבְנֵי כַרְמִי עָכָר עוֹכֵר יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
8 מָעַל בַּחֵרֶם׃ * וּבְנֵי אֵיתָן עֲזַרְיָה׃
9 * וּבְנֵי חֶצְרוֹן אֲשֶׁר נוֹלַד־לוֹ אֶת־יְרַחְמְאֵל
10 וְאֶת־רָם וְאֶת־כְּלוּבָי׃ * וְרָם הוֹלִיד אֶת־
עַמִּינָדָב וְעַמִּינָדָב הוֹלִיד אֶת־נַחְשׁוֹן נְשִׂיא
11 בְּנֵי יְהוּדָה׃ * וְנַחְשׁוֹן הוֹלִיד אֶת־שַׂלְמָא
12 וְשַׂלְמָא הוֹלִיד אֶת־בֹּעַז׃ * וּבֹעַז הוֹלִיד
אֶת־עוֹבֵד וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת־יִשָׁי׃
13 * וְאִישַׁי הוֹלִיד אֶת־בְּכֹרוֹ אֶת־אֱלִיאָב
14 וַאֲבִינָדָב הַשֵּׁנִי וְשִׁמְעָא הַשְּׁלִישִׁי׃ * נְתַנְאֵל
15 הָרְבִיעַי רַדַּי הַחֲמִישִׁי׃ * אֹצֶם הַשִּׁשִּׁי דָּוִיד
16 הַשְּׁבִעִי׃ * וַאֲחִיתֵיהֶם צְרוּיָה וַאֲבִיגָיִל וּבְנֵי
צְרוּיָה אַבְשַׁי וְיוֹאָב וַעֲשָׂהאֵל שְׁלֹשָׁה׃
17 * וַאֲבִיגַיִל יָלְדָה אֶת־עֲמָשָׂא וַאֲבִי עֲמָשָׂא
18 יֶתֶר הַיִּשְׁמְעֵאלִי׃ * וְכָלֵב בֶּן־חֶצְרוֹן הוֹלִיד
אֶת־עֲזוּבָה אִשָּׁה וְאֶת־יְרִיעוֹת וְאֵלֶּה בָּנֶיהָ
19 יֵשֶׁר וְשׁוֹבָב וְאַרְדּוֹן׃ * וַתָּמָת עֲזוּבָה וַיִּקַּח־
20 לוֹ כָלֵב אֶת־אֶפְרָת וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־חוּר׃ * וְחוּר
הוֹלִיד אֶת־אוּרִי וְאוּרִי הוֹלִיד אֶת־בְּצַלְאֵל׃
21 * וְאַחַר בָּא חֶצְרוֹן אֶל־בַּת־מָכִיר אֲבִי גִלְעָד
וְהוּא לְקָחָהּ וְהוּא בֶּן־שִׁשִּׁים שָׁנָה וַתֵּלֶד לוֹ
22 אֶת־שְׁגוּב׃ * וּשְׁגוּב הוֹלִיד אֶת־יָאִיר וַיִּהְיוּ־
לוֹ עֶשְׂרִים וְשָׁלוֹשׁ עָרִים בְּאֶרֶץ הַגִּלְעָד׃
23 * וַיִּקַּח גְּשׁוּר וַאֲרָם אֶת־חַוֹּת יָאִיר מֵאִתָּם
אֶת־קְנָת וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ שִׁשִּׁים עִיר כָּל־אֵלֶּה
24 בְּנֵי מָכִיר אֲבִי־גִלְעָד׃ * וְאַחַר מוֹת־חֶצְרוֹן
בְּכָלֵב אֶפְרָתָה וְאֵשֶׁת חֶצְרוֹן אֲבִיָּה וַתֵּלֶד לוֹ
25 אֶת־אַשְׁחוּר אֲבִי תְקוֹעַ׃ * וַיִּהְיוּ בְּנֵי־יְרַחְמְאֵל
בְּכוֹר חֶצְרוֹן הַבְּכוֹר רָם וּבוּנָה וָאָרֶן וָאֹצֶם
26 אֲחִיָּה׃ * וַתְּהִי אִשָּׁה אַחֶרֶת לִירַחְמְאֵל
27 וּשְׁמָהּ עָטָרָה הִיא אֵם אוֹנָם׃ * וַיִּהְיוּ בְּנֵי־
רָם בְּכוֹר יְרַחְמְאֵל מַעַז וְיָמִין וָעֵקֶר׃
28 * וַיִּהְיוּ בְּנֵי־אוֹנָם שַׁמַּי וְיָדָע וּבְנֵי שַׁמַּי נָדָב
29 וַאֲבִישׁוּר׃ * וְשֵׁם אֲשֶׁת אֲבִישׁוּר אֲבִיהַיִל
וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־אַחְבָּן וְאֶת־מוֹלִיד׃

4 * Thamar autem nurus eius peperit ei Phares & Zara. Omnes ergo filij Iuda
5 quinque. * Filij autem Phares, Esron & Rut. 4.d Iudi. 7.a
6 Camul. * Filij quoq; Zare, Zări & Ethã, & Eman, Chalchal quoq; & Daran, simul
7 quinque. * Filij Charmi, Achar, qui turbauit Israel, & peccauit in furto anathematis.
8 * Filij Ethan, Azarias.
9 * Filij autem Esron qui nati sunt ei, Ie-
10 ramehel & Ram, & Calubi. * Porrò Ram
B genuit Aminadab, Aminadab autem ge- Mat. 1.b
nuit Naason, principem filiorum Iuda.
11 * Naason quoq; genuit Salma, de quo
12 ortus est Booz. * Booz verò genuit 1. Reg. 16. b.
Obed, qui & ipse genuit Isai.
13 * Isai autem genuit primogenitum Heliab, secundum Aminadab, tertium Symmaha,
14 * Quartũ Nathanahel, quintũ Raddai.
15 * Sextum Ason, septimum Dauid.
16 * Quorum sorores fuerunt Saruia, & Abigail. Filij Saruiæ, Abisai, Ioab, & Asa-
17 hel tres. * Abigail autem genuit Ammasa, cuius pater fuit Iether Ismaelites.
18 * Caleph verò filius Esron, accepit vxorem nomine Azuba, de qua genuit Hieri-
C oth, fuerúntque filij eius Iaser & Sobab, & Ardon.
19 * Cúmque mortua fuisset Azuba, accepit vxorem Caleph Ephrata, quæ peperit
20 ei Vr. * Porrò Vr genuit Vri, & Vri genuit Beseleel.
21 * Post hæc ingressus est Esron ad filiam Machir patris Galaad, & accepit eam cùm esset annorum sexaginta. quæ peperit ei Segub.
22 * Sed & Segub genuit Iair, & possedit viginti tres ciuitates in terra Galaad.
23 * Cepítq; Gessur & Aram oppida Iair, & Canath, & viculos eius, sexaginta ciuitatum. Omnes isti filij Machir patris Ga-
24 laad. * Cùm autẽ mortuus esset Esrom, ingressus est Caleph ad Ephrata. Habuit
D quoque Esron vxorem Abia, quæ peperit ei Assur patrem Thecue.
25 * Nati sunt autem filij Ieramehel primogeniti Esron, Ram primogenitus eius, & Buna, & Aran, & Asom, & Achia.
26 * Duxit quoque vxorem alteram Ieramehel nomine Atthara, quæ fuit mater
27 Onam. * Sed & filij Ram primogeniti Ieramehel fuerunt Moos, Ioamim, & A-
28 char. * Onã autẽ habuit filios Semei & Iadan; filij autem Semei, Nadab & Abisur.
29 * Nomen verò vxoris Abisur, Abihail, quæ peperit Ahobbam & Molid.

‡ *Et Thamar nurus eius peperit ei Phares,* 4
& Zara: omnes hi filij Iuda quinque.
‡ *Filij Phares, Esron, & Chamul.* 5
‡ *Et filij Zara, Bambri & Hethan, &* 6
Heman, & Calchal, & Darade: omnes hi
quinque.
‡ *Et filij Charmi, Achar qui turbauit Israel,* 7
qui peccauit in anathemate.
‡ *Et filij Ethan, Azarias.* 8
‡ *Et filij Esron qui nati sunt ei, Hieremael,* 9
& Aram, & Chalobi.
‡ *Et Aram genuit Aminadab, et Aminadab* 10
genuit Naasson principem domus Iuda.
‡ *Et Naasson genuit Salmon, & Salmon ge-* 11
nuit Booz.
‡ *Et Booz genuit Obed, & Obed genuit* 12
Iesse.
‡ *Et Iesse genuit primogenitum suum Eliab,* 13
& Abinadab secundus, & Samaa tertius.
‡ *Et Nathanael quartus, & Redai quin-* 14
tus.
‡ *Et Asam sextus, & Dauid septimus.* 15
‡ *Et sorores eorum, Saruia & Abigail; &* 16
filij Saruia, Abessai & Ioab, & Assael, tres hi.
‡ *Et Abigail peperit Amessa, et pater Ames-* 17
sa, Iether Ismaelites.
‡ *Et Chaleb filius Esron accepit Azuba vxo-* 18
rem & Hierioth: & hi filij eius, Iasar & Su-
bab, & Ardon.
‡ *Et mortua est Azuba, & accepit sibi Cha-* 19
leb, Ephrath, & peperit ei Or.
‡ *Et Or genuit Vri, & Vri genuit Beseleel.* 20
‡ *Et post hoc ingressus est Esron ad filiam* 21
Machir patris Galaad: iste accepit eam, & ipse
filius sexaginta annorum, & peperit ei Se-
gub.
‡ *Et Segub genuit Iair, & fuerunt ei vigin-* 22
ti & tres ciuitates in terra Galaad.
‡ *Et accepit Gesur, et Aram, & Auoth-Iair* 23
ab eis Canath, & filias eius sexaginta ciuita-
tes, omnes isti filij Machir patris Galaad.
‡ *Et postquã mortuus esset Esron, ingressus* 24
est Chaleb ad Ephrata, & vxor Esrom, Abia;
& peperit ei Asoor, patrem Thecoe.
‡ *Et fuerunt filij Hieramael primogeniti:* 25
Esron primogenitus Ram, & Buna, & Aran,
& Asom, & Achian.
‡ *Et fuit vxor altera Hieramael, & nomen* 26
ei Atara: hæc mater Anam.
‡ *Et fuerunt filij Ram primogeniti Hiera-* 27
mael, Maas & Iamin, & Icar.
‡ *Et fuerunt filij Janam, Semei, & Iada;* 28
& filij Semei, Nadab & Abisur.
‡ *Et nomen vxori, Abisur, Abiel, & pepe-* 29
rit ei Haban & Molid.

4 ‡ καὶ Θάμαρ ἡ νύμφη αὐτοῦ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν φαρὲς, καὶ
τὸν ζαρά· πάντες ἕξ οἱ υἱοὶ Ιούδα πέντε.
5 ‡ υἱοὶ φαρές, ἑσρών, καὶ χαμούλ. ‡ καὶ υἱοὶ ζαρά,
6 βαμβεί, καὶ ἤθαν, καὶ αἱμάν, καὶ καλχάλ, καὶ δαραδέ,
7 πάντες ἕξ οἱ πέντε. ‡ καὶ υἱοὶ χαρμί, ἄχαρ ὁ ταράξας
τὸν Ισραήλ, ὃς ἥσωθ ἔτησεν ἐν τῷ ἀναθέματι.
8 ‡ καὶ υἱοὶ αἰθάν, ἀζαρίας. ‡ καὶ υἱοὶ ἑσρὼν οἱ ἐγε-
9 νήθησαν αὐτῷ, ὁ ἱερεμαὴλ, καὶ ὁ ἀράμ, καὶ ὁ χαλωβί.
10 ‡ καὶ ἀρὰμ ἐγέννησε τὸν ἀμιναδάβ, καὶ ἀμιναδὰβ ἐ-
γέννησε τὸν ναασσὼν ἄρχοντα οἴκου Ιούδα.
11 ‡ καὶ ναασσὼν ἐγέννησε τὸν σαλμών, καὶ σαλμὼν ἐγέ-
ννησε τὸν βοόζ.
12 ‡ καὶ βοὸζ ἐγέννησε τὸν ὼβήδ, καὶ ὼβὴδ ἐγέννησε τὸν
13 ἰεσσαί, ‡ καὶ ἰεσσαὶ ἐγέννησε τὸν πρωτότοκον αὐτοῦ ἐλιάβ· καὶ
ἀβιναδάβ, ὁ δεύτερος· καὶ σαμαά, ὁ τρίτος.
14 ‡ καὶ ναθαναήλ, ὁ τέταρτος· καὶ ραδαί, ὁ πέμπτος.
15 ‡ καὶ ἀσάμ, ὁ ἕκτος· καὶ δαυὶδ ἕβδομος.
16 ‡ καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτῶν, σαρουΐα, καὶ ἀβιγαΐλ, καὶ υἱοὶ
σαρουΐα, ἀβεσσαΐ, καὶ ἰωάβ, καὶ ἀσαήλ, τρεῖς ἕτοι.
17 ‡ καὶ ἀβιγαΐλ ἔτεκε τὸν ἀμεσσά· καὶ πατὴρ ἀμεσσὰ
ἰεθὲρ ὁ ἰσμαηλίτης.
18 ‡ καὶ χάλεβ υἱὸς ἑσρὼν ἔλαβε τὴν ἀζουβὰ γυναῖκα
καὶ τὴν ἱερειώθ· καὶ ἕτοι υἱοὶ αὐτῆς, ἰασὰρ, καὶ βουβάβ, καὶ
ἀρδών.
19 ‡ καὶ ἀπέθανεν ἀζουβά, καὶ ἔλαβεν ἑαυτῷ χάλεβ τὴν
ἐφραθά, καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν ὦρ.
20 ‡ καὶ ὼρ ἐγέννησε τὸν ὑρεῖ, καὶ ὑρεῖ ἐγέννησε τὸν βεσε-
λεήλ.
21 ‡ καὶ μετὰ ταῦτα εἰσῆλθεν ὁ ἑσρὼν πρὸς τὴν θυγατέρα
μαχεὶρ πατρὸς γαλαάδ, αὐτὸς ἔλαβε αὐτήν, καὶ αὐτὸς
υἱὸς ἑξήκοντα ἐτῶν, καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν σεγούβ.
22 ‡ καὶ σεγοὺβ ἐγέννησε τὸν ἰαείρ, καὶ ἐγένοντο αὐτῷ εἴκο-
σι, καὶ τρεῖς πόλεις ἐν τῇ γῇ γαλαάδ.
23 ‡ καὶ ἔλαβε γεσὺρ, καὶ ἀράμ, καὶ τὴν αὐὼθ ἰαεὶρ πρὸ
αὐτῶν τὴν κωνάθ, καὶ τὰς θυγατέρας αὐτῆς ἑξήκοντα πό-
λεις· πάντες ἕτοι υἱοὶ μαχεὶρ πατρὸς γαλαάδ.
24 ‡ καὶ μετὰ τὸ ἀποθανεῖν ἑσρών, εἰσῆλθε χαλὲβ πρὸς
ἐφραθά, καὶ γυνὴ ἑσρὼμ ἀβία, καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν ἀσώρ,
πατέρα θεκωέ.
25 ‡ καὶ ἐγένοντο υἱοὶ ιερεμαὴλ πρωτότοκος ἑσρών ὁ πρω-
τότοκος ῥάμ, καὶ βουνά, καὶ ὀρὰν, καὶ ἀσώμ, καὶ ἀχιάν.
26 ‡ καὶ ἐγένετο γυνὴ ἑτέρα τῷ ιερεμαήλ, καὶ ὄνομα
αὐτῇ ἀταρά, αὕτη μήτηρ θνάμ.
27 ‡ καὶ ἐγένοντο υἱοὶ ῥὰμ πρωτότοκου ιερεμαήλ, μαὰς,
καὶ ἰαμὶν, καὶ ἰκάρ.
28 ‡ καὶ ἐγένοντο υἱοὶ ιανάμ, σεμεεὶ, καὶ ιαδά· καὶ υἱοὶ δὲ σε-
μεεΐ, ναδὰβ, καὶ ἀβισούρ.
29 ‡ καὶ ὄνομα τῇ γυναικί, ἀβισοὺρ, ἀβιήλ, καὶ ἔτεκεν
αὐτῷ τὸν ἀβδὼ, καὶ τὸν μωλίδ.

30 * וּבְנֵי נָדָב סֶלֶד וְאַפַּיִם וַיָּמָת סֶלֶד לֹא
31 בָנִים׃ * וּבְנֵי אַפַּיִם יִשְׁעִי וּבְנֵי יִשְׁעִי שֵׁשָׁן
32 וּבְנֵי שֵׁשָׁן אַחְלָי׃ * וּבְנֵי יָדַע אֲחִי שַׁמַּי יֶתֶר
33 וְיוֹנָתָן וַיָּמָת יֶתֶר לֹא בָנִים׃ * וּבְנֵי יוֹנָתָן
פֶּלֶת וְזָזָא אֵלֶּה הָיוּ בְּנֵי יְרַחְמְאֵל׃
34 * וְלֹא הָיָה לְשֵׁשָׁן בָּנִים כִּי אִם בָּנוֹת
וְלְשֵׁשָׁן עֶבֶד מִצְרִי וּשְׁמוֹ יַרְחָע׃
35 * וַיִּתֵּן שֵׁשָׁן אֶת בִּתּוֹ לְיַרְחָע עַבְדּוֹ לְאִשָּׁה
36 וַתֵּלֶד לוֹ אֶת עַתָּי׃ * וְעַתַּי הוֹלִיד אֶת
37 נָתָן וְנָתָן הוֹלִיד אֶת זָבָד׃ * וְזָבָד הוֹלִיד
אֶת אֶפְלָל וְאֶפְלָל הוֹלִיד אֶת עוֹבֵד׃
38 * וְעוֹבֵד הוֹלִיד אֶת יֵהוּא וְיֵהוּא הוֹלִיד אֶת
39 עֲזַרְיָה׃ * וַעֲזַרְיָה הוֹלִיד אֶת חֶלֶץ וְחֶלֶץ
40 הוֹלִיד אֶת אֶלְעָשָׂה׃ * וְאֶלְעָשָׂה הוֹלִיד
41 אֶת סִסְמַי וְסִסְמַי הוֹלִיד אֶת שַׁלּוּם׃ * וְשַׁלּוּם
הוֹלִיד אֶת יְקַמְיָה וְיָקַמְיָה הוֹלִיד אֶת אֱלִישָׁמָע׃
42 * וּבְנֵי כָלֵב אֲחִי יְרַחְמְאֵל מֵישָׁע בְּכֹרוֹ הוּא
43 אֲבִי זִיף וּבְנֵי מָרֵשָׁה אֲבִי חֶבְרוֹן׃ * וּבְנֵי
44 חֶבְרוֹן קֹרַח וְתַפּוּחַ וְרֶקֶם וְשָׁמַע׃ * וְשֶׁמַע הוֹלִיד
אֶת רַחַם אֲבִי יָרְקְעָם וְרֶקֶם הוֹלִיד אֶת שַׁמָּי׃
45 * וּבֶן שַׁמַּי מָעוֹן וּמָעוֹן אֲבִי בֵית צוּר׃
46 * וְעֵיפָה פִּילֶגֶשׁ כָּלֵב יָלְדָה אֶת חָרָן וְאֶת
47 מוֹצָא וְאֶת גָּזֵז וְחָרָן הוֹלִיד אֶת גָּזֵז׃ * וּבְנֵי
יַהְדַּי רֶגֶם וְיוֹתָם וְגֵישָׁן וָפֶלֶט וְעֵיפָה וְשָׁעַף׃
48 * פִּילֶגֶשׁ כָּלֵב מַעֲכָה יָלְדָה שֶׁבֶר וְאֶת תִּרְחֲנָה׃
49 * וַתֵּלֶד שַׁעַף אֲבִי מַדְמַנָּה אֶת שְׁוָא אֲבִי
מַכְבֵּנָה וַאֲבִי גִבְעָא וּבַת כָּלֵב עַכְסָה׃
50 * אֵלֶּה הָיוּ בְּנֵי כָלֵב בֶּן חוּר בְּכוֹר אֶפְרָתָה
51 שׁוֹבָל אֲבִי קִרְיַת יְעָרִים׃ * שַׁלְמָא אֲבִי
52 בֵית לָחֶם חָרֵף אֲבִי בֵית גָּדֵר׃ * וַיִּהְיוּ
בְּנֵים לְשׁוֹבָל אֲבִי קִרְיַת יְעָרִים הָרֹאֶה חֲצִי
53 הַמְּנֻחוֹת׃ * וּמִשְׁפְּחוֹת קִרְיַת יְעָרִים הַיִּתְרִי
וְהַפּוּתִי וְהַשֻּׁמָתִי וְהַמִּשְׁרָעִי מֵאֵלֶּה יָצְאוּ הַצָּרְעָתִי
54 וְהָאֶשְׁתָּאֻלִי׃ * בְּנֵי שַׁלְמָא בֵּית לָחֶם
וּנְטוֹפָתִי עַטְרוֹת בֵּית יוֹאָב וְחֲצִי הַמְּנֻחָתִי הַצָּרְעִי׃
55 * וּמִשְׁפְּחוֹת סוֹפְרִים יֹשְׁבֵי יַעְבֵּץ תִּרְעָתִים
שִׁמְעָתִים שׁוּכָתִים הֵמָּה הַקֵּינִים הַבָּאִים
מֵחֲמַת אֲבִי בֵית רֵכָב׃

30 * Filij autem Nadab fuerunt Saled, &
Apphaim. Mortuus est autē Saled absque
31 liberis. * Filius verò Apphaim, Iesi, qui
Iesi genuit Sesan. Porrò Sesan genuit O-
32 holai. * Filij autem Iadai fratris Semei,
Iether & Ionathan. Sed & Iether mortuus
33 est absque liberis. * Porrò Ionathan ge-
nuit Phalech & Ziza. Isti fuerunt filij Ie-
34 ramehel. * Sesan autē non habuit filios,
sed filias; & seruum Ægyptium nomine
35 Ieraa. * Dedítq; ei filiam suam vxorem,
quæ peperit ei Ethei.
36 * Ethei autem genuit Nathan, & Na-
37 than genuit Zabad. * Zabad quoque
F genuit Ophal, & Ophal genuit Obed.
38 * Obed genuit Iehu, Iehu genuit Aza-
39 riam. * Azarias genuit Helles, & Hel-
40 les genuit Helesa. * Helesa genuit Zi-
zomoi, Zizomoi genuit Sellum.
41 * Sellum genuit Ithamiam, Ithamia
autem genuit Elisama.
42 * Filij autem Caleph fratris Ieramehel,
Mesa primogenitus eius, ipse est pater
Ziph filij Maresa patris Hebron.
43 * Porrò filij Hebron, Chore, & Taphua,
& Recem, & Samma.
44 * Samma autem genuit Raam, patrem
Hierchaan, & Recem genuit Semei.
45 * Filius Semei, Maon, & Maon pater
Bethsur.
46 * Epha autem concubina Caleph, pe-
perit Aran & Musa, & Gezez. Porrò Aran
genuit Gezez.
47 * Filij Iahaddai, Regom, & Ioathan, &
Gesan, Phalech, & Epha, & Saaph.
48 * Concubina Caleph Maacha peperit
Saber & Tharana.
49 * Genuit autem Saaph pater Madme-
G na, Sue patrem Machbena, & patrem Ga- Ios. 15.d
baa, filia verò Caleph fuit Achsa. Iudi. 1.c
50 * Hi erāt filij Caleph, filij Vr, primoge
niti Ephrata, Sobal pater Cariathiarim.
51 * Salma pater Bethleem, Ariph pater
Bethgader.
52 * Fuerunt autem filij Sobal patris Ca-
riathiarim qui videbat dimidium requie-
53 tionum. * Et de cognatione Cariathia-
rim, Iethrei, & Aputhei, & Semathei, &
Maserei. Ex his egressi sunt Saraitæ, & Est-
54 haloitę. * Filij Salma, Bethleem, & Ne-
tophati, coronæ domus Ioab, & dimidiū
55 requietionis Sarai. * Cognationes quo-
que scribarum habitantium in Iabes, ca-
nentes atque resonantes, & in tabernacu-
lis commorantes. Hi sunt Cinei qui venc-
runt de calore patris domus Rechab.

30 * Et filij Nadab, Saled, et Ophim, & mortuus est Saled absque liberis.
31 * Et filij Ophim, Jessui. & filij Jessui, Sisan: & filij Sisan, Vlai.
32 * Et filii Jada fratris Semei, Jether & Jonathan; & mortuus est Jether absque liberis.
33 * Et filii Jonathan, Phalat & Ziza: isti fuerunt filii Hieramael.
34 * Et non fuerunt Sisan filii, sed filiæ. At Sisa seruus Ægyptius, & nomen ei Hieree:
35 * Et dedit Sisan filiam suam Hiereæ seruo suo in vxorem, & peperit ei Ethi.
36 * Et Ethi genuit Nathan, et Nathan genuit Zabad.
37 * Et Zabad genuit Ephael, & Ephael genuit Obed.
38 * Et Obed genuit Jeu, et Jeu genuit Azariã.
39 * Et Azarias genuit Hallas, & Hallas genuit Eleasa.
40 * Et Eleasa genuit Sasami, & Sasami genuit Sallum.
41 * Et Sallum genuit Jacemian, & Jacemias genuit Elisama.
42 * Et filii Chaleph fratris Jeremael, Musa primogenitus eius, ipse pater Zeph, & filii Marisa patris Chebron.
43 * Et filij Chebron, Core, Taphua, & Rocem, & Sama.
44 * Sama verò genuit Rhaam patrem Hierecam: & Rocem genuit Samai.
45 * Et filius Samai, Maon, & Maon pater Bethsur.
46 * Et Gepha concubina Chaleb peperit Horon, & Muse, & Gasez: & Horon genuit Gazas.
47 * Et filij Jadi, Rigma, et Jotham, & Gison, & Phale, & Gepha, & Saaph.
48 * Et concubina Chaleb, Maacha genuit Sabab & Tharana.
49 * Et genuit Saaph patrem Medmena, & Sui patrem Machbana, & patrem Gabbaa, & filia Caleb, Oxa.
50 * Hi erant filij Chaleb, filii Or primogeniti Ephrata, Sobal pater Cariathiarim.
51 * Samaa pater Bethleem, Areph pater Bethgeddor.
52 * Et fuerunt filii Soba patri Cariathiarim, qui videt & dimidium & requietionum.
53 * Et cognationes & Cariatharis Ethri, & Aphphuthi, & Samathi, & Maserei: ex his egressi sunt Saraathi, & Esthaoli.
54 * Et filii Salma, Bethleem, & Netophati, Ataroth, & Bethioab, & Manathi, & Sarai.
55 * Et populi Sopherim habitantium Jabis, Tharathin, Samathin, Suchathim: hi Cenæi qui venerunt ex Hemath patris domus Rechab.

30 * καὶ υἱοὶ ναδάβ, σαλὲδ, καὶ ὠφείμ· καὶ ἀπέθανε σαλὲδ ἄτεκνος.
31 * καὶ υἱοὶ ὠφείμ, ἱεσσουεῖ· καὶ υἱοὶ ἱεσσουεί, σισάν· καὶ υἱοὶ
32 σισάν, οὐλαΐ· * καὶ υἱοὶ ἰαδὰ ἀδελφοῦ σεμεΐ, ἰέθερ καὶ ἰωναθάν, καὶ ἀπέθανεν ἰέθερ ἄτεκνος.
33 * καὶ υἱοὶ ἰωναθάν, φαλὰτ καὶ ζηζᾶ. οὗτοι ἐγένοντο υἱοὶ ἱεραμαήλ.
34 * καὶ οὐκ ἦσαν τῷ σισὰν υἱοί, ἀλλ' ἢ θυγατέρες. τῷ δὲ σισὰ δοῦλος αἰγύπτιος, καὶ ὄνομα αὐτῷ ἱερεέ·
35 * καὶ ἔδωκε σισὰν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ τῷ ἱερεὲ δούλῳ αὐτοῦ εἰς γυναῖκα, καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν ἐθί.
36 * καὶ ἐθὶ ἐγέννησε τὸν νάθαν, καὶ νάθαν ἐγέννησε τὸν ζαβάδ.
37 * καὶ ζαβὰδ ἐγέννησε τὸν ἐφαέλ, καὶ ἐφαέλ ἐγέννησε τὸν ὠβήδ.
38 * καὶ ὠβὴδ ἐγέννησε τὸν ἰηοῦ, καὶ ἰηοῦ ἐγέννησε τὸν ἀζαρίαν.
39 * καὶ ἀζαρίας ἐγέννησε τὸν ἀλλάς, καὶ ἀλλὰς ἐγέννησε τὸν ἐλεασά.
40 * καὶ ἐλεασὰ ἐγέννησε τὸν σασαμεί, καὶ σασαμεί ἐγέννησε τὸν σαλλούμ.
41 * καὶ σαλλοὺμ ἐγέννησε τὸν ἰακεμίαν, καὶ ἰακεμίας ἐγέννησε τὸν ἐλισαμά.
42 * καὶ υἱοὶ χαλὲφ ἀδελφοῦ ἱερεμαήλ, μουσὰ ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ, αὐτὸς πατὴρ ζήφ· καὶ υἱοὶ μαρισὰ πατρὸς χεβρών.
43 * καὶ υἱοὶ χεβρών, κορέ, θαφουὰ, καὶ ῥωκὴμ, καὶ σαμά.
44 * σαμὰ δὲ ἐγέννησε τὸν ῥαὰμ πατέρα ἱερεκάμ, καὶ ῥωκὴμ ἐγέννησε τὸν σαμαΐ.
45 * καὶ υἱὸς σαμαΐ, μαών, καὶ μαὼν πατὴρ βηθσούρ.
46 * καὶ ἡ γεφὰ παλλακὴ χάλεβ ἔτεκε τὸν ὡρὼν, καὶ τὸν μουσῆ, καὶ τὸν γαζήζ· καὶ ὡρὼν ἐγέννησε τὸν γαζάς.
47 * καὶ υἱοὶ ἰαδί, ῥειγμὰ καὶ ἰωθὰμ, καὶ γεισὼν, καὶ φαλὲ, καὶ γεφὰ, καὶ σαάφ.
48 * καὶ ἡ παλλακὴ χαλὲβ μααχὰ ἐγέννησε τὸν σαβὰβ, καὶ τὸν θαρανά.
49 * καὶ ἐγέννησε τὸν σαὰφ πατέρα μεδμηνά, καὶ τὸν σοὺϊ πατέρα μαχβανά, καὶ πατέρα γαββαά, καὶ θυγά-
50 τηρ τῷ καλὲβ ἡ ὀξά. * οὗτοι ἦσαν υἱοὶ χαλὲβ υἱοὶ ὦρ πρωτότοκου ἐφραθά, σωβὰλ πατὴρ καριαθιαρείμ.
51 * σαμαὰ πατὴρ βηθλεέμ, ἀρὴφ πατὴρ βηθγεδδώρ.
52 * καὶ ἐγένοντο υἱοὶ τῷ σωβὰ πατρὶ καριαθιαρείμ, ἀραὰ, καὶ αἰσὺ, καὶ ἀμανήθ.
53 * καὶ οὐμασφααὶ, καὶ καριαθαρεὶς ὁ ἐθρὶ, καὶ ἀφφουθὶ, καὶ ὁ σαμαθὶ, καὶ ὁ μασερεΐ, ἐκ τούτων ἐξῆλθον ὁ σαρααθὶ, καὶ ὁ ἐσθαολί.
54 * καὶ υἱοὶ σαλμά, βηθλεὲμ, καὶ νετωφαθεὶ, ἀταρὼθ, καὶ βηθιωὰβ, καὶ ὁ μαναθὶ, καὶ ὁ σαραΐ.
55 * καὶ δῆμοι σωφηρεὶμ τῶν κατοικούντων ἰαβίς, θαραθεὶν, σαμαθεὶν, συχαθείμ· οὗτοι οἱ κιναῖοι οἱ ἐλθόντες ἐξ αἱμὰθ πατρὸς οἴκου ῥηχάβ.

ג

1 * וְאֵלֶּה הָיוּ בְּנֵי דָוִיד אֲשֶׁר נוֹלַד־
לוֹ בְּחֶבְרוֹן הַבְּכוֹר אַמְנוֹן לַאֲחִינֹעַם הַיִּזְרְעֵאלִית
2 שֵׁנִי דָּנִיֵּאל לַאֲבִיגַיִל הַכַּרְמְלִית: * הַשְּׁלִשִׁי
לְאַבְשָׁלוֹם בֶּן־מַעֲכָה בַּת־תַּלְמַי מֶלֶךְ גְּשׁוּר
3 הָרְבִיעִי אֲדֹנִיָּה בֶן־חַגִּית: * הַחֲמִישִׁי שְׁפַטְיָה
לַאֲבִיטָל הַשִּׁשִּׁי יִתְרְעָם לְעֶגְלָה אִשְׁתּוֹ:
4 * שִׁשָּׁה נוֹלַד־לוֹ בְּחֶבְרוֹן וַיִּמְלֹךְ־שָׁם שֶׁבַע
שָׁנִים וְשִׁשָּׁה חֳדָשִׁים וּשְׁלֹשִׁים וְשָׁלוֹשׁ שָׁנָה
5 מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם: * וְאֵלֶּה נוֹלְדוּ־לוֹ בִּירוּשָׁלִָם
שִׁמְעָא וְשׁוֹבָב וְנָתָן וּשְׁלֹמֹה אַרְבָּעָה לְבַת־שׁוּעַ
6 בַּת־עַמִּיאֵל: * וְיִבְחָר וֶאֱלִישָׁמָע וֶאֱלִיפָלֶט:
7 * וְנֹגַה וְנֶפֶג וְיָפִיעַ: * וֶאֱלִישָׁמָע וֶאֱלְיָדָע
8 וֶאֱלִיפֶלֶט תִּשְׁעָה: * כֹּל בְּנֵי דָוִיד מִלְבַד בְּנֵי־
10 פִילַגְשִׁים וְתָמָר אֲחוֹתָם: * וּבֶן־שְׁלֹמֹה
רְחַבְעָם אֲבִיָּה בְנוֹ אָסָא בְנוֹ יְהוֹשָׁפָט בְּנוֹ:
11 * יוֹרָם בְּנוֹ אֲחַזְיָהוּ בְנוֹ יוֹאָשׁ בְּנוֹ: * אֲמַצְיָהוּ
12 13 בְּנוֹ עֲזַרְיָה בְנוֹ יוֹתָם בְּנוֹ: * אָחָז בְּנוֹ חִזְקִיָּהוּ
14 בְּנוֹ מְנַשֶּׁה בְנוֹ: * אָמוֹן בְּנוֹ יֹאשִׁיָּהוּ בְנוֹ:
15 * וּבְנֵי יֹאשִׁיָּהוּ הַבְּכוֹר יוֹחָנָן הַשֵּׁנִי יְהוֹיָקִים
16 הַשְּׁלִישִׁי צִדְקִיָּהוּ הָרְבִיעִי שַׁלּוּם: * וּבְנֵי יְהוֹיָקִים
17 יְכָנְיָה בְנוֹ צִדְקִיָּה בְנוֹ: * וּבְנֵי יְכָנְיָה אַסִּר
18 שְׁאַלְתִּיאֵל בְּנוֹ: * וּמַלְכִּירָם וּפְדָיָה וְשִׁנְאַצַּר
19 יְקַמְיָה הוֹשָׁמַע וּנְדַבְיָה: * וּבְנֵי פְדָיָה זְרֻבָּבֶל
וְשִׁמְעִי וּבֶן־זְרֻבָּבֶל מְשֻׁלָּם וַחֲנַנְיָה וּשְׁלֹמִית
20 אֲחוֹתָם: * וַחֲשֻׁבָה וָאֹהֵל וּבֶרֶכְיָה וַחֲסַדְיָה
21 יוּשַׁב חֶסֶד חֲמִשָּׁה: * וּבֶן־חֲנַנְיָה פְּלַטְיָה וִישַׁעְיָה
בְּנֵי רְפָיָה בְּנֵי אַרְנָן בְּנֵי עֹבַדְיָה בְּנֵי שְׁכַנְיָה:
22 * וּבְנֵי שְׁכַנְיָה שְׁמַעְיָה וּבְנֵי שְׁמַעְיָה חַטּוּשׁ וְיִגְאָל
23 וּבָרִיחַ וּנְעַרְיָה וְשָׁפָט שִׁשָּׁה: * וּבֶן־נְעַרְיָה
24 אֶלְיוֹעֵינַי וְחִזְקִיָּה וְעַזְרִיקָם שְׁלֹשָׁה: * וּבְנֵי
אֶלְיוֹעֵינַי הוֹדַוְיָהוּ וֶאֱלִיָשִׁיב וּפְלָיָה וְעַקּוּב וְיוֹחָנָן
וְדְלָיָה וַעֲנָנִי שִׁבְעָה:

ד

1 * בְּנֵי יְהוּדָה פֶּרֶץ חֶצְרוֹן וְכַרְמִי וְחוּר
2 וְשׁוֹבָל: * וּרְאָיָה בֶן־שׁוֹבָל הוֹלִיד אֶת־
יַחַת וְיַחַת הוֹלִיד אֶת־אֲחוּמַי וְאֶת־לַהַד אֵלֶּה
מִשְׁפְּחוֹת הַצָּרְעָתִי:

CAP. III.

1 DAuid verò hos habuit filios, qui ei nati sunt in Hebron. Primogenitum Amnon, ex Achinoe Iezrahelitide; secundum Daniel, de Abigail Carmelitide.
2 *Tertium Absalon, filium Maacha, filię Tholomei regis Iessur: quartum Adonian filium Agith. *Quintum Saphatiam ex Abithal, sextum Ietraham de
4 Egla vxore sua. *Sex ergo nati sunt ei in Hebron, vbi regnauit septem annis & sex mensibus. Triginta autem & tribus annis
5 regnauit in Ierusalem. *Porrò in Ierusalem nati sunt ei filij Simmaa, & Sobab, & Nathan, & Salomon quatuor de Bersabee filia Amihel. *Iebaar quoque &
7 Helisua & Eliphaleth: *Et Noge, & Na
8 pheg, & Iaphie. *Necnon Elisama, & Eliade, & Eliphaleg nouem.
9 *Omnes hi filij Dauid absq; filiis concubinarum, habuerúntq; sororẽ Thamar.
10 *Filius autẽ Salomonis Roboam, cuius
11 Abia filius genuit Asa. De hoc quoq; natus est Iosaphat pater Ioram. *Qui Ioram genuit Oziam, ex quo ortus est Ioas. Mar. 1. b
12 *Et huius Amasias filius genuit Azariã. Porrò Azariæ filius Ioathá procreauit
13 *Achaz patrem Ezechiæ de quo natus est Manasses, sed & Manasses genuit
14 *Ammon patrem Iosiæ.
15 *Filij autem Iosiæ fuerunt primogenitus Iohannan, secundus Ioachim, tertius
16 Sedechias, quartus Sellũ. *De Ioachim natus est Ieconias & Sedechias.
17 *Filij Ieconiæ fuerunt Asir, Salathiel,
18 *Melchiram, Phadaia, Senneser, & Iecemia, Sama & Nadabia. *De Phadaia or-
19 ti sunt Zorobabel & Semei: Zorobabel genuit Mosollam, Ananiam, & Salomith
20 sororem eorum, *Asabam quoque & Ohol, & Barachian, & Asadian, Iosabeseth
21 quinque. *Filius autem Ananiæ, Phaltias pater Hieseiæ, cuius filius Raphaia. Huius quoque filius Arnan, de quo natus est Obdia, cuius filius fuit Sechenias.
22 *Filius Secheniæ, Semeia, cuius filij Attus, & Egiaal, & Baria, & Naaria, & Saphat, & Sesa sex numero. *Filius Naariæ,
23 Elioenai, & Ezechias, & Ezricam tres.
24 *Filij Elioenai, Oduia, & Heliasub, & Pheleia, & Accub, & Iohannã, & Dalaia, & Anan septem.

CAP. IIII.

1 FIlij Iuda, Phares, Esrom, & Charmi, &
2 Vr, & Subal. *Rahia verò filius Subal Gen. 38. b.
genuit Gaad, de quo nati sunt Ahumai, & Laad. Hæ generationes Sarathi.

CAP. III.

ET hi fuerunt filij Dauid, qui nati ſunt ei in Chebrõ, primogenitus Amnon ex Achinaan Iſraelitide: & ſecundus Daniel de Abigael Carmelitide.

‡ Et tertius Abeſſalom filius Maacha, filiæ Tholomi regis Geſſur: quartus Adonias filius Aggith.

‡ Quintus Saphatias ex Abital, ſextus Iethraam de Egla vxore Dauid.

‡ Sex nati ſunt ei in Chebron, & regnauit Dauid in Chebron ſeptem annis & menſes ſex, & triginta & tribus annis regnauit in Hieruſalem.

‡ Et iſti nati ſunt ei in Hieruſalem Samaa, & Sobab, & Nathan, & Salomon, quatuor de Berſabee filia Amiel.

‡ Et Jebaar, & Eliſama, & Eliphaleth.

‡ Et Noge, & Nepheg, & Japhie.

‡ Et Eliſama, & Eliada, & Eliphalad.

‡ Nouem omnes hi filij Dauid, abſque filijs concubinarum, & Thaman ſoror eorum.

‡ Et filij Salomon, Roboam filius eius, Abia filius eius, Aſa filius eius, Joſaphat filius eius.

‡ Joram filius eius, Ochozias filius eius, Joas filius eius. ‡ Amaſias filius eius, Ozias filius eius, Jotham filius eius.

‡ Achaz filius eius, Ezechias filius eius, Manaſſes filius eius.

‡ Amon filius eius, Joſias filius eius.

‡ Et filij Joſiæ primogenitus Joanan: ſecundus Joachim: tertius Sedecias: quartus Sellũ.

‡ Et filij Joachim fuerunt Jechonias filius eius, Sedecias filius eius.

‡ Et filij Jechoniæ, Aſeir, Salathiel filius eius.

‡ Et Melchiram, & Phadaia, & Sanaſar, & Jecemia, & Hoſama, & Nadabia.

‡ Et filij Phadaia, Zorobabel, & Semei; & filij Zorobabel, Moſollam, & Ananias, & Solomith ſoror eorum. ‡ Et Aſaba, & Ool, & Barachia, & Aſadia, & Joſabeſed quinque.

‡ Et filij Ananiæ, Phalatias, & Jeſée filius eius, Raphaia filius eius, Arnon filius eius, Obdias filius eius, Sechenias filius eius.

‡ Et filij Secheniæ, Samaia: & filij Samaia, Atus, & Gegaal, & Beria, & Nearia, & Saphat, ſex filij. ‡ Et filij Neariæ, Elionai, & Ezechias, & Aziſcam tres. ‡ Et filij Elionai, Odia, & Eliaſib, & Phalia, & Acun, & Jonan, & Dalea, & Ananias ſeptem.

CAP. IIII.

FFlij Juda, Phares, Eſrom, Charmi, Or, Sobal.

‡ Et Reia filius Sobal genuit Jaoth, & Jaoth genuit Achimai, & Laad: Hæ generationes Sarathi.

γ'.

1 ‡ Καὶ ὅτοι ἦσαν υἱοὶ δαυίδ, οἱ ἐτέχθησαν αὐτῷ ἐν χεβρών· ὁ πρωτότοκ& ἀμνὼν τ ἀχιναάμ τ ἰσραηλίτιδος· & ὁ δεύτερος δανιὴλ τ ἀβιγάηλ τ καρμηλίτιδ&.

2 ‡ καὶ ὁ τρίτ& ἀβεσαλὼμ υἱὸς μααχά, θυγατρὸς θολομὶ βασιλέως γεσσύρ· ὁ τέταρτος ἀδωνίας υἱὸς ἀγγίθ.

3 ‡ ὁ πέμπτ& σαφατίας τ ἀβιτάλ, ὁ ἕκτ& ἰεθραὰμ τ ἐγλὰ γυναικὸς δαυίδ.

4 ‡ ἓξ ἐγεννήθησαν αὐτῷ ἐν χεβρών, & ἐβασίλευσεν δαυὶδ ἐν χεβρὼν ἑπτὰ ἔτη & μῆνας ἕξ· καὶ τριάκοντα καὶ τρία ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ.

5 ‡ καὶ ὅτοι ἐτέχθησαν αὐτῷ ἐν ἱερουσαλὴμ σαμαὰ, & σοβὰβ, & ναθὰν, καὶ σαλομών· τέσσαρες τ βηρσαβεαὶ θυγατρὸς ἀμιήλ.

6 ‡ & ἰεβαὰρ, & ἐλισαμὰ, & ἐλιφαλέθ.

7 ‡ καὶ νογὲ, & νεφὲγ, & ἰαφιέ.

8 ‡ & ἐλισαμά, & ἐλιαδὰ, & ἐλιφαλάδ.

9 ‡ ἐννέα πάντες ὅτοι υἱοὶ δαυίδ, ἐκτὸς τῶν υἱῶν τῶν παλλακῶν, & θάμαν ἡ ἀδελφὴ αὐτῶν.

10 ‡ καὶ υἱοὶ σολομὼν ροβοὰμ, υἱὸς αὐτ, ἀβία υἱὸς αὐτ, ἀσὰ υἱὸς αὐτ, ἰωσαφὰτ υἱὸς αὐτ.

11 ‡ ἰωρὰμ υἱὸς αὐτ, ὀχοζίας υἱὸς αὐτ, ἰωὰς υἱὸς αὐτ,

12 ‡ ἀμασίας υἱὸς αὐτ, ὀζίας υἱὸς αὐτ, ἰωθὰμ υἱὸς αὐτ.

13 ‡ ἄχαζ υἱὸς αὐτ, ἐζεκίας υἱὸς αὐτ, μανασσῆς υἱὸς αὐτ.

14 ‡ ἀμὼν υἱὸς αὐτ, ἰωσίας υἱὸς αὐτ.

15 ‡ καὶ υἱοὶ ἰωσίου πρωτότοκ& ἰωανάν, ὁ δεύτερ& ἰωακείμ, ὁ τρίτ& σεδεκίας, ὁ τέταρτος σελλούμ.

16 ‡ & υἱοὶ ἰωακείμ ἐχόνθ ἰεχονίας υἱὸς αὐτ, σεδεκίας υἱὸς αὐτ.

17 ‡ καὶ υἱοὶ ἰεχονίου, ἀσείρ, σαλαθιὴλ υἱὸς αὐτ.

18 ‡ καὶ μελχιράμ, & φαδαΐα, & σανάσαρ, & ἰεκεμία, & ὡσαμὰ, καὶ ναδαβία.

19 ‡ καὶ υἱοὶ φαδαΐά, ζοροβαβὲλ, & σεμεΐ· & υἱοὶ ζοροβαβὲλ, μοσολλὰμ, & ἀνανίας, & σαλωμὶθ ἀδελφὴ αὐτῶν.

20 ‡ καὶ ἀσαβὰ, & ὼὸλ, & βαραχία, & ἀσαδία, καὶ ἰωσαβεσὲδ πέντε.

21 ‡ καὶ υἱοὶ ἀνανίου, φαλατίας, & ἰεσεαὶ υἱὸς αὐτ, ῥαφαΐα υἱὸς αὐτ, ἀρνὼν υἱὸς αὐτ, ὀβδίας υἱὸς αὐτ, σεχενίας υἱὸς αὐτ.

22 ‡ καὶ υἱοὶ σεχενίου σαμαϊά· & υἱοὶ σαμαϊά, ἀτὺς, καὶ γεγαὰλ, & βεεία, & νεαεία, & σαφὰτ ἓξ υἱοί.

23 ‡ καὶ υἱοὶ νεαεία, ἐλιωναΐ, & ἐζεκίας, & ἀζικὰμ τρεῖς.

24 ‡ καὶ υἱοὶ ἐλιωναΐ, ὠδία, καὶ ἐλιασείβ, & φαλία, & ἀκοὺβ, & ἰωνὰν, & δαλεὰ, καὶ ἀνανίας ἑπτά.

δ'.

1 ‡ Υἱοὶ ἰούδα, φαρὲς, ἐσρὼμ, χαρμὶ, ὢρ, & βαάλ.

2 ‡ καὶ ῥεϊὰ υἱὸς βαὰλ ἐγέννησε τὸν ἰαὼθ, καὶ ἰαὼθ ἐγέννησε τὸν ἀχμαΐ, & τὸν λααδ· ὅτοι δῆμοι τοῦ σαρεφί.

3 * וְאֵלֶּה אֲבִי עִיטָם יִזְרְעֶאל וְיִשְׁמָא וְיִדְבָּשׁ
4 וְשֵׁם אֲחֹתָם הַצְּלֶלְפּוֹנִי: * וּפְנוּאֵל אֲבִי גְדֹר
וְעֶזֶר אֲבִי חוּשָׁה אֵלֶּה בְּנֵי־חוּר בְּכוֹר אֶפְרָתָה
5 אֲבִי בֵית לָחֶם: * וְלַאֲשְׁחוּר אֲבִי תְקוֹעַ הָיוּ
6 שְׁתֵּי נָשִׁים חֶלְאָה וְנַעֲרָה: * וַתֵּלֶד לוֹ נַעֲרָה
אֶת־אֲחֻזָּם וְאֶת־חֵפֶר וְאֶת־תֵּימְנִי וְאֶת־
7 הָאַחַשְׁתָּרִי אֵלֶּה בְּנֵי נַעֲרָה: * וּבְנֵי חֶלְאָה
8 צֶרֶת יְצֹהַר וְאֶתְנָן: * וְקוֹץ הוֹלִיד אֶת־עָנוּב
וְאֶת־הַצֹּבֵבָה וּמִשְׁפְּחֹת אֲחַרְחֵל בֶּן־הָרֻם:
9 * וַיְהִי יַעְבֵּץ נִכְבָּד מֵאֶחָיו וְאִמּוֹ קָרְאָה שְׁמוֹ
10 יַעְבֵּץ לֵאמֹר כִּי יְלַדְתִּי בְּעֹצֶב: * וַיִּקְרָא
יַעְבֵּץ לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִם־בָּרֵךְ תְּבָרְכֵנִי
וְהִרְבִּיתָ אֶת־גְּבוּלִי וְהָיְתָה יָדְךָ עִמִּי וְעָשִׂיתָ
מֵרָעָה לְבִלְתִּי עָצְבִּי וַיָּבֵא אֱלֹהִים אֵת־אֲשֶׁר
11 שָׁאָל: * וּכְלוּב אֲחִי־שׁוּחָה הוֹלִיד אֶת־
12 מְחִיר הוּא אֲבִי אֶשְׁתּוֹן: * וְאֶשְׁתּוֹן הוֹלִיד
אֶת־בֵּית רָפָא וְאֶת־פַּסֵּחַ וְאֶת־תְּחִנָּה אֲבִי
13 עִיר־נָחָשׁ אֵלֶּה אַנְשֵׁי רֵכָה: * וּבְנֵי קְנַז
עָתְנִיאֵל וּשְׂרָיָה וּבְנֵי עָתְנִיאֵל חֲתַת:
14 * וּמְעוֹנֹתַי הוֹלִיד אֶת־עָפְרָה וּשְׂרָיָה הוֹלִיד
אֶת־יוֹאָב אֲבִי גֵּיא חֲרָשִׁים כִּי חָרָשִׁים הָיוּ:
15 * וּבְנֵי כָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה עִירוּ אֵלָה וְנַעַם וּבְנֵי
16 אֵלָה וּקְנַז: * וּבְנֵי יְהַלְלְאֵל זִיף וְזִיפָה תִּירְיָא
17 וַאֲשַׂרְאֵל: * וּבְנֵי עֶזְרָה יֶתֶר וּמֶרֶד וָעֶפֶר וְיָלוֹן
וַתֵּהַר אֶת־מִרְיָם וְאֶת־שַׁמַּי וְאֶת־יִשְׁבַּח אֲבִי
18 אֶשְׁתְּמֹעַ: * וְאִשְׁתּוֹ הַיְהוּדִיָּה יָלְדָה אֶת־
יֶרֶד אֲבִי גְדוֹר וְאֶת־חֶבֶר אֲבִי שׂוֹכוֹ וְאֶת־יְקוּתִיאֵל
אֲבִי זָנוֹחַ וְאֵלֶּה בְּנֵי בִתְיָה בַּת־פַּרְעֹה אֲשֶׁר
19 לָקַח מָרֶד: * וּבְנֵי אֵשֶׁת הוֹדִיָּה אֲחוֹת נַחַם
20 אֲבִי קְעִילָה הַגַּרְמִי וְאֶשְׁתְּמֹעַ הַמַּעֲכָתִי: * וּבְנֵי
שִׁמוֹן אַמְנוֹן וְרִנָּה בֶּן־חָנָן וְתִלוֹן וּבְנֵי יִשְׁעִי זוֹחֵת
21 וּבֶן־זוֹחֵת: * בְּנֵי שֵׁלָה בֶן־יְהוּדָה עֵר אֲבִי
לֵכָה וְלַעְדָה אֲבִי מָרֵשָׁה וּמִשְׁפְּחֹת בֵּית־
22 עֲבֹדַת הַבֻּץ לְבֵית אַשְׁבֵּעַ: * וְיוֹקִים וַאֲנְשֵׁי
כֹזֵבָא וְיוֹאָשׁ וְשָׂרָף אֲשֶׁר־בָּעֲלוּ לְמוֹאָב וְיָשֻׁבִי
23 לֶחֶם וְהַדְּבָרִים עַתִּיקִים: * הֵמָּה הַיּוֹצְרִים
וְיֹשְׁבֵי נְטָעִים וּגְדֵרָה עִם־הַמֶּלֶךְ בִּמְלַאכְתּוֹ
יָשְׁבוּ שָׁם:

3 * Ista quoque stirps Etham, Iezrael & Iesema, & Iedebos. Nomen quoque soro-
4 ris eorum Asalephum. *Phuniel autem pater Iedor, & Ezer pater Osa. Isti sunt filij
Vr primogeniti Ephrata patris Bethleem.
5 * Assur verò patris Thecuæ erant duæ vxores, Alaa & Naara.
6 * Peperit autem ei Naara, Oozam &
B Epher & Theman & Aastari. Isti sunt filij
7 Naara. * Porrò filij Aala, Sereth, Isaar, &
8 Ethnam. * Chus autem genuit Anob & Soboba, & cognationem Aharel filij Arũ.
9 * Fuit autem Iabes inclytus præ fratribus suis, & mater eius vocauit nomen illius Iabes, dicens: Quia peperi eum in do-
10 lore. *Inuocauit ergo Iabes Deũ Israel, dicens: Si benedicens benedixeris mihi, & dilataueris terminos meos, & fuerit manus tua mecum, & feceris me à malitia nõ opprimi. Et præstitit Deus quæ precatus
11 est. *Caleph autẽ pater Sua genuit Machir, qui fuit pater Esthon.
12 * Porrò Esthon genuit Bethrapha & Phesse, & Tehinna patrem vrbis Naas: hi
13 sunt viri Recha. * Filij autem Cenez, Othoniel & Saraia. Porrò filij Othoniel,
14 Athat & Maonathi. *Maonathi genuit Ophra; Saraias autem genuit Ioab patrẽ Vallis-artificum. ibi quippe artifices erãt.
15 * Filij verò Caleph, filij Iephone, Hir,
C & Hela, & Nahem, filij quoq; Hela, Ce-
16 nez. * Filij quoque Ialel, Elziph, & Zypha, Thiria, & Asrahel.
17 *Et filij Ezra, Iether, & Mereth, & Epher & Iahalon. genuítque Mariam & Sammai, & Iesba patrem Esthamo.
18 * Vxor quoque eius Iudaia peperit Iareth patrem Iedor, & Heber patrem Socho, & Ichutiel patrem Zanoa. Hi autem filij Bethiæ, filiæ Pharaonis quam accepit
19 Mered. * Et filij vxoris Odaię sororis Na
D ham patris Ceila, Charmi, & Esthamo qui
20 fuit de Maachati. *Filij quoq; Symon, Amnon & Rimma. Filius Anan, Ethilon; & filij Iesi, Zoeth, & Benzoeth.
21 *Filij Sela, filij Iudæ, Her pater Lecha, & Laada pater Maresa, & cognationes domus operantium byssum in domo iuramenti.
22 * Et Qui-stare-fecit-Solẽ, viríque Mendacij & Securus & Incendens qui principes fuerunt in Moab, & quæ reuersæ sunt in Lehem. Hæc autem verba vetera.
23 * Hi sunt figuli habitãtes in plantationibus & in sepibus apud regem in operibus eius, commoratíque sunt ibi.

* Et isti patres Etham, Iezrel, Jesama, Je- 3
debas, & nomen sororis eorum Aselaphoni.
* Et Phanuel pater Geddor, & Ezer pater 4
Usa. Isti filij Or primogeniti Ephratha patris
Bethleem.
* Et Asoor patri Thecoe erant vxores duæ, 5
Elaa & Noera.
* Et peperit ei Noera, Ozam, & Apher, et 6
Themani, & Aesthari: omnes isti filij Noera.
* Et filij Elea, Sareth, & Soar, & Ethnan. 7
* Et Cos genuit Anob & Sabeba: hæ ge- 8
nerationes fratris Rechal filij Harim.
* Et fuit Iabies inclytus supra fratres suos, 9
& vocauit mater eius nomen illius Jabes, di-
cens: Quia peperi in dolore.
* Et inuocauit Jabes Deum Israel, dicens: 10
Si benedicens benedixeris mihi, & dilataueris
terminos meos, & manus tua fuerit mecum,
& feceris cognitionem vt non opprimat me:
& adduxit Deus omnia quæcunque preca-
tus est.
* Et Chaleb frater Sua genuit Machir, iste 11
pater Essathon.
* Et Essathon genuit Bethrapha & Phasse, 12
& Theenna patrem Ernaas: isti viri Recha.
* Et filij Cenez, Gothoniel & Saraia: & fi- 13
lij Gothoniel, Atheth,
* Et Maonathi; & Maonathi genuit Ephra, 14
& Sarai genuit Joab patrem vallis artificum,
quoniam fabri lignarij erant.
* Et filij Chaleb filij Jephonne, Jru, Ela, & 15
Noem: & filij Ela, Cenez.
* Et filij Aleleel, Ziph, & Zipha, & Thi- 16
ria, & Aserel.
* Et filij Jesraa, Jether et Marad, et Epher, 17
& Jalon: & Jether genuit Mariam, & Sa-
mai, & Jesba patrem Esthesmo.
* Et vxor eius Judia peperit ei Jared pa- 18
trem Geddor, & Aber patrē Socho, & Iechu-
tiel patrem Zanoe: & isti filij Phathuia filiæ
Pharaonis, quam accepit Marod.
* Et filij vxoris Odia fratris Naum pa- 19
tris Ceila, Garmi, & Esthama, & Macha-
thi.
* Et filij Symon, Amnon, & Rena filius 20
Annan & Thilon, & filij Jesi: Zochath, filij
Zochath.
* Filij Selo, filij Juda, Her pater Lecha: & 21
Laada pater Maresa: & cognationes domus
operantis linum domui Aseba.
* Et Joachim viri Chozeba, & Joas, & Sa 22
raph, qui dominati sunt in populo Moab, & re-
uersi sunt in Leem: at verba vetera sunt.
* Hi figuli habitantes in plantationibus & 23
sepibus cum rege in operibus eius confortati
sunt & habitauerunt ibi.

3 * καὶ οὗτοι πατέρες ἠτὰμ, ἰεζρὲλ, ἠεσαμὰ, ἰεδεβάς, καὶ
ὄνομα τῆς ἀδελφῆς αὐτῶν ἀσελαφωνί.
4 * καὶ φανουὴλ πατὴρ γεδδὼρ, καὶ ἔζερ πατὴρ οὐσά· οὗ-
τοι υἱοὶ ὦρ πρωτοτόκου ἐφραθὰ πατρὸς βεθλεέμ.
5 * καὶ τῷ ἀσοὼρ πατρὶ θεκωὲ ἦσαν γυναῖκες δύο, ἔλαα
καὶ νοερά.
6 * καὶ ἔτεκεν αὐτῷ νοερὰ τὸν ὀζὰμ, καὶ τὸν ἀφὲρ, καὶ τὸν
θεμανεῖ, καὶ τὸν ἀεσθαρεί· πάντες οὗτοι υἱοὶ νοερά.
7 * καὶ υἱοὶ ἐλεά, σαρὴθ, καὶ σωὰρ, καὶ ἐθνάν.
8 * καὶ κὼς ἐγέννησε τὸν ἀνώβ, καὶ τὸν σαβηβά· αὗται
αἱ πατριαὶ ἀδελφοῦ ῥηχὰλ υἱοῦ ἀρίμ.
9 * καὶ ἐγένετο ἰαβὶς ἔνδοξος ὑπὲρ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ·
καὶ ἐκάλεσεν ἡ μήτηρ αὐτοῦ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰαβὴς, λέγου-
σα· ὅτι ἔτεκον ἐν διαπτώσει.
10 * καὶ ἐπεκαλέσατο ἰαβὴς τὸν θεὸν ἰσραὴλ, λέγων, ἐὰν
εὐλογῶν εὐλογήσῃς με, καὶ πληθύνῃς τὰ ὅριά μου, καὶ ἡ
χεὶρ σου ᾖ μετ' ἐμοῦ, καὶ ποιήσῃς γνῶσιν τοῦ μὴ ταπεινῶσαί
με, καὶ ἐπήγαγεν ὁ θεὸς πάντα ὅσα ᾐτήσατο.
11 * καὶ χαλὲβ ὁ ἀδελφὸς σοῦα ἐγέννησε τὸν μαχίρ, οὗτος
πατὴρ ἐσσαθών.
12 * καὶ ἐσσαθὼν ἐγέννησε τὸν βηθραφὰ, καὶ τὸν φασσὲ, καὶ
τὸν θεεννὰ πατέρα ἠρναάς· οὗτοι ἄνδρες ῥηχά.
13 * καὶ υἱοὶ κενέζ, γοθονιὴλ, καὶ σαραία· καὶ υἱοὶ γοθονιήλ,
ἀθέθ,
14 * καὶ μαωναθεί· καὶ μαωναθεὶ ἐγέννησε τὸν ἐφρά· καὶ
σαραὶ ἐγέννησε τὸν ἰωὰβ πατέρα γηχαρασίμ, ὅτι τέκ-
τονες ἦσαν.
15 * καὶ υἱοὶ χαλὲβ υἱοῦ ἰεφοννῆ, ἰρὺ, ἠλὰ, καὶ νοέμ· καὶ υἱοὶ
ἠλᾶ, κενέζ.
16 * καὶ υἱοὶ ἀλελεήλ, ζίφ καὶ ζιφὰ, καὶ θιριὰ, καὶ ἀσερήλ.
17 * καὶ υἱοὶ ἰεσραά, ἰεθὲρ, καὶ μαρὰδ, καὶ ἐφὲρ, καὶ ἰαλών·
καὶ ἰεθὲρ ἐγέννησε τὴν μαριὰμ, καὶ σαμαὶ, καὶ ἰεσβὰ πα-
τέρα ἐσθεσμώ.
18 * καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἰουδεία ἔτεκεν αὐτῷ τὸν ἰάρεδ πατέ-
ρα γεδδώρ, καὶ τὸν ἄβερ πατέρα σωχώ, καὶ τὸν ἰεχουτιὴλ
πατέρα ζανοέ· καὶ οὗτοι υἱοὶ φαθθουία θυγατρὸς φαραώ,
ἣν ἔλαβε μαρώδ.
19 * καὶ υἱοὶ γυναικὸς ὠδία ἀδελφοῦ ναοὺμ πατρὸς κε-
ειλά, ὁ γαρμὶ, καὶ ἐσθαμὰ, καὶ ὁ μακαθί.
20 * καὶ υἱοὶ συμών, ἀμνὼν, καὶ ῥενὰ υἱὸς ἄνναν, καὶ θιλών· καὶ
υἱοὶ ἰεσί, ζωχὰθ υἱοὶ ζωχάθ.
21 * υἱοὶ σηλώ· υἱοῦ ἰουδὰ ἦρ πατὴρ λαιχά· καὶ λααδὰ
πατὴρ μαρησά. καὶ δῆμοι οἴκου ὠβὴθ ἀβοῦς τῷ οἴκῳ ἀσε-
22 βά. * καὶ ἰωακεὶμ ἄνδρες χοζηβὰ, καὶ ἰωὰς, καὶ σαράφ·
οἱ ἐξουσιάσαντες ἐν τῷ λαῷ μωάβ· καὶ ἀπέστρεψαν εἰς
λεέμ. οἱ δὲ λόγοι παλαιοί εἰσιν.
23 * οὗτοι οἱ κεραμεῖς οἱ κατοικοῦντες ἐν νεταείμ, καὶ
γαδειρὰ μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ ἐνίσχυσαν
καὶ ᾤκησαν ἐκεῖ.

24 * בְּנֵי שִׁמְעוֹן נְמוּאֵל וְיָמִין יָרִיב זֶרַח שָׁאוּל :
25 * שַׁלֻּם בְּנוֹ מִבְשָׂם בְּנוֹ מִשְׁמָע בְּנוֹ :
26 * וּבְנֵי מִשְׁמָע חַמּוּאֵל בְּנוֹ זַכּוּר בְּנוֹ שִׁמְעִי בְּנוֹ :
27 * וְלִשִׁמְעִי בָּנִים שִׁשָּׁה עָשָׂר וּבָנוֹת שֵׁשׁ וְלְאֶחָיו
אֵין בָּנִים רַבִּים וְכֹל מִשְׁפַּחְתָּם לֹא הִרְבּוּ עַד־
28 בְּנֵי יְהוּדָה : * וַיֵּשְׁבוּ בִּבְאֵר־שֶׁבַע וּמוֹלָדָה
29 וַחֲצַר שׁוּעָל : * וּבִבִלְהָה וּבְעֶצֶם וּבְתוֹלָד :
30 וּבְבְתוּאֵל וּבְחָרְמָה וּבְצִקְלָג : * וּבְבֵית
31 מַרְכָּבוֹת וּבַחֲצַר סוּסִים וּבְבֵית בִּרְאִי וּבְשַׁעֲרָיִם
32 אֵלֶּה עָרֵיהֶם עַד־מְלֹךְ דָּוִיד : * וְחַצֵּרֵיהֶם
עֵיטָם וְעַיִן רִמּוֹן וְתֹכֶן וְעָשָׁן עָרִים חָמֵשׁ :
33 * וְכָל־חַצֵּרֵיהֶם אֲשֶׁר סְבִיבוֹת הֶעָרִים הָאֵלֶּה
עַד־בָּעַל זֹאת מוֹשְׁבָתָם וְהִתְיַחְשָׂם לָהֶם :
34 * וּמְשׁוֹבָב וְיַמְלֵךְ וְיוֹשָׁה בֶּן־אֲמַצְיָה : * וְיוֹאֵל
35 וְיֵהוּא בֶּן־יוֹשִׁבְיָה בֶּן־שְׂרָיָה בֶּן־עֲשִׂיאֵל :
36 * וְאֶלְיוֹעֵינַי וְיַעֲקֹבָה וִישׁוֹחָיָה וַעֲשָׂיָה וַעֲדִיאֵל
37 וְיִשִׁימִאֵל וּבְנָיָה : * וְזִיזָא בֶּן־שִׁפְעִי בֶּן־אַלּוֹן
בֶּן־יְדָיָה בֶּן־שִׁמְרִי בֶּן־שְׁמַעְיָה :
38 * אֵלֶּה הַבָּאִים בְּשֵׁמוֹת נְשִׂיאִים בְּמִשְׁפְּחוֹתָם
39 וּבֵית אֲבוֹתֵיהֶם פָּרְצוּ לָרֹב : * וַיֵּלְכוּ לְמִבוֹא
גְדוֹר עַד לְמִזְרַח הַגַּיְא לְבַקֵּשׁ מִרְעֶה לְצֹאנָם :
40 * וַיִּמְצְאוּ מִרְעֶה שָׁמֵן וָטוֹב וְהָאָרֶץ רַחֲבַת
יָדַיִם וְשַׁקֶטֶת וְשַׁלְוָה כִּי מִן־חָם הַיֹּשְׁבִים
41 שָׁם לְפָנִים : * וַיָּבֹאוּ אֵלֶּה הַכְּתוּבִים
בְּשֵׁמוֹת בִּימֵי יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וַיַּכּוּ אֶת־
אָהֳלֵיהֶם וְאֶת־הַמְּעוֹנִים אֲשֶׁר נִמְצְאוּ שָׁמָּה
וַיַּחֲרִימֵם עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וַיֵּשְׁבוּ תַּחְתֵּיהֶם כִּי־
42 מִרְעֶה לְצֹאנָם שָׁם : * וּמֵהֶם ׀ מִן־בְּנֵי
שִׁמְעוֹן הָלְכוּ לְהַר שֵׂעִיר אֲנָשִׁים חֲמֵשׁ מֵאוֹת
וּפְלַטְיָה וְנַעֲרְיָה וּרְפָיָה וְעֻזִּיאֵל בְּנֵי יִשְׁעִי
43 בְּרֹאשָׁם : * וַיַּכּוּ אֶת־שְׁאֵרִית הַפְּלֵטָה לַעֲמָלֵק
וַיֵּשְׁבוּ שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה :

ה

1 * וּבְנֵי רְאוּבֵן בְּכוֹר־יִשְׂרָאֵל כִּי־הוּא הַבְּכוֹר
וּבְחַלְלוֹ יְצוּעֵי אָבִיו נִתְּנָה בְכֹרָתוֹ לִבְנֵי יוֹסֵף בֶּן־
2 יִשְׂרָאֵל וְלֹא לְהִתְיַחֵשׂ לַבְּכֹרָה : * כִּי יְהוּדָה גָּבַר
בְּאֶחָיו וְלִנְגִיד מִמֶּנּוּ וְהַבְּכֹרָה לְיוֹסֵף :

24 * Filii Symeon, Namuel, & Iamin, Iar-
25 bi, Zara, Saul. * Sellum filius eius, Mab-
26 ſan filius eius, Maſma filius eius. * Filii
Maſma, Amuhel filius eius, Zachur filius
27 eius, Semmei filius eius. * Filii Semmei
ſedecim & filiæ ſex. Fratres autem eius nō
habuerūt filios multos, & vniuerſa cogna
tio non potuit adæquare ſummam filio-
28 rum Iuda. *Habitauerunt autē in Ber-
29 ſabee, & Molada, & Haſarſual. * Et in
30 Ballaa, & in Aſom, & in Tholad, *Et in
Bathuel, & in Horma, & in Sicelech.
31 * Et in Bethmarchaboth, & in Aſarſa-
ſuſim, & in Betherai, & in Sarim. hæ ci-
uitates eorum vſque ad regem Dauid.
32 * Villæ quoque eorum Ethan & Aen-
Remmon & Thocen, & Aſan, ciuitates
33 quinq;. * Et vniuerſi viculi eorum per
circuitum ciuitatum iſtarum vſq; ad Baal.
Hæc eſt habitatio eorū, & ſedium diſtri-
34 butio. * Moſobab quoque & Iemleth,
35 & Ioſa filius Amaſiæ. *Et Iohel, Iehu fi-
36 lius Ioſabiæ, filii Saraiæ, filii Aſihel. * Et
Elioenai, & Iacoba, & Iſuaia, & Aſaia, &
37 Adihel, & Iſimihel, & Banaia. * Ziza
quoq; filius Sephei, filii Allon, filii Idaia,
38 filii Semri, filii Samaia. *Iſti ſunt nominati
principes in cognationib' ſuis, & in domo
affinitatum ſuarū multiplicati ſunt vehe-
39 mēter. *Et ꝓfecti ſunt vt ingrederētur in
Gador, vſq; ad Orientē vallis, & vt quę-
40 rent paſcua gregibus ſuis. *Inuenerūntq;
paſcuas vberes & valde bonas, & terrā la-
tiſſimam & quietā, & fertilē, in qua antè
41 habitauerant de ſtirpe Cham. *Hi ergo
venerunt, quos ſupra deſcripſimus nomi-
natim, in diebus Ezechiæ regis Iuda, &
percuſſerunt tabernacula eorū, & habita-
tores qui inuenti fuerant ibi, & deleuerūt
eos vſq; ad prętentē diem, habitauerūntq;
pro eis, quoniam vberrimas paſcuas ibidē
42 repererunt. * De filiis quoque Symeon
abierunt in montē Seyr viri quingēti, ha-
bentes principes Phaltiā, & Naariā, & Ra-
43 phiam, & Ozihel filius Ieſi. *Et percuſ-
ſerunt reliquias quæ euadere potuerant
Amalechitarū, & habitauerunt ibi pro eis
vſq; ad diem hanc. CAP. V.

1 FIlii quoq; Rubē primogeniti Iſrael, ip-
A ſe quippe, fuit primogenitus eius: ſed
cùm violaſſet torum patris ſui, data ſunt
primogenita eius filiis Ioſeph filii Iſrael, &
2 nō eſt ille reputatus in primogenitū. *Por
rò Iudas qui erat fortiſſimus inter fratres
ſuos, de ſtirpe eius principes germinati
ſunt; primogenita aūt reputata ſūt Ioſeph.

* *Filij Symeon, Namuel & Jamin, Jarib,* 24
Zara, Saul. * *Selem filius eius, Mabsam fi-* 25
lius eius, Masma filius eius.
* *Et filii Masma, Amuel filius eius, Zachur* 26
filius eius, Semei filius eius.
* *Et Semei filii sedecim, & filiæ sex; & fra-* 27
tribus eius non fuerunt filij multi: & vniuer-
sæ cognationes eorum non multiplicatæ sunt si-
cut filiorum Juda. * *Et habitauerunt in Ber-* 28
sabee, & Molada, & Asersual.
* *Et in Balaa, & in Asom, & in Tholath,* 29
& in Bathuel, & in Arama, & in Secelag.
* *Et in Bethmarchaboth, & in Esersusim,* 30
& in Bethbari, & in Sarim: hæ ciuitates eo-
rum vsque ad regem Dauid.
* *Et suburbia earum, Etam & Ain, &* 31
Remmon, Ethecen, et Asan ciuitates quinque.
* *Et vniuersi viculi earum in circuitu ci-* 32
uitatum istarum vsque ad Balaad: hæc habita-
tio eorum, & genealogia eorum ipsis.
* *Et Mosobab, & Amalec, & Josia filius* 33
Amassiu. * *Et Joel, & Eu filii Josabia, filii* 34
Sarea, filii Asiel.
* *Et Elionai, & Jeceba, & Jesuia, et Asaia,* 35
& Adiel, & Jsmael, & Baneas.
* *Et Ziza filius Sophi, filius Selon, filius Jed-* 36
dia, filius Samariæ, filius Samaia.
* *Jsti qui venerunt in nominibus principum* 37
in cognationibus suis, & domibus affinitatum
suarum, & fusi sunt in multitudinem.
* *Et profecti sunt vt ingrederentur in Ge-* 38
rara vsque ad Orientem vallis, vt quærerent
pascua gregibus suis. * *Et inuenerunt pascua* 39
pinguia & bona, & terra latissima ante eos, et
in pace, & quieta, & fertilis; quoniam ex filiis
Cham qui habitabant illic antea.
* *Et venerunt isti qui descripti sunt in no-* 40
minibus in diebus Ezechiæ regis Juda: & per-
cussserunt tabernacula eorũ, et Minæos qui in-
uenti fuerant ibi, & deleuerunt eos vsque ad
diem hanc, & habitauerunt pro eis, quoniam
pascua gregibus eorum ibi.
* *Et ex ipsis filiis Symeon abierunt in mon-* 41
tem Seir viri quingenti, et Phaltias, & Naa-
rias, & Rapheas, & Oziel filii Esue principes
eorum. * *Et percusserunt reliquias quæ salua-* 42
tæ fuerant Amalec, & habitauerunt ibi vsque
ad diem hanc.

CAP. V.

ET *filii Ruben primogeniti Jsrael, quoniam* 1
ipse primogenitus: cùm autem violasset to-
rum patris sui, data sunt primogenita eius filiis
Joseph, filii Jsrael: & non est reputatus in pri-
mogenita Ruben. * *Quia Judas potens fortí-* 2
tudine in fratribus suis, & in ducem ex ipso,
& primogenita Joseph.

24 * υἱοὶ συμεών, ναμουὴλ, ⸫ ιαμεὶν, ιαρὲβ, ζαρὲ, σαοὺλ·
25 * σελὴμ υἱὸς ἀιτὸ, μαβσὰμ υἱὸς ἀιτὸ, μασμὰ υἱὸς
26 ἀιτὸ. * καὶ υἱοὶ μασμά, ἀμουὴλ υἱὸς ἀιτὸ, ζαχὼρ
υἱὸς ἀιτὸ, σεμεὶ υἱὸς ἀιτὸ.
27 * καὶ τῷ σεμεὶ υἱοὶ ἑξκαίδεκα, ⸫ θυγατέρες ἕξ· ⸫
τοῖς ἀδελφοῖς ἀιτὸ οὐκ ἦσαν υἱοὶ πολλοί· ⸫ πᾶσαι ⓗ
δῆμοι αἰτῶν οὐκ ἐπληθύνθησαν ὡς ἡμῶν ἰσόδα.
28 * καὶ κατῴκησαν ἐν βηρσαβεαὶ, ⸫ μολαδὰ, ⸫ ἀσερ-
29 σουάλ. * καὶ ἐν βαλαὰ, ⸫ ἐν ἀσὸμ, ⸫ ἐν θολάθ, ⸫ ἐν
βαθουὴλ, ⸫ ἐν ἀράμα, ⸫ ἐν σεκελάγ.
30 * καὶ ἐν βεθμαρχαβώθ, ⸫ ἐν ἑσερσουσὶμ, ⸫ ἐν βεθ-
βαρεὶ, ⸫ ἐν σαρείμ· αὗται αἱ πόλεις αὐτῶν ἕως τοῦ βα-
σιλέως δαυίδ.
31 * καὶ ἐπαύλεις αὐτῶν, ἐτὰμ, ⸫ αἰὴν, ⸫ ρεμμὼν, ἐθε-
κὲν, ⸫ ἀσὰν πόλεις πέντε.
32 * καὶ πᾶσαι αἱ ἐπαύλεις αὐτῶν ἐν κύκλῳ τῶν πόλεων
τούτων ἕως βαλαάδ· αὕτη ἡ κατοικία αὐτῶν, ⸫ ἡ γενεα-
λογία αὐτῶν αὐτοῖς.
33 * καὶ μωσωβὰβ, ⸫ ἀμαλὴκ, καὶ ἰωσία υἱὸς ἀμαασίου.
34 * καὶ ἰωὴλ, ⸫ ἰοὺδ υἱὸς ἰωσαβία· υἱοῦ σαρέα, υἱοῦ ἀσιήλ.
35 * ⸫ ἐλιωναὶ, ⸫ ἰεκεβὰ, καὶ ἰεσουία, ⸫ ἀσαΐα, ⸫ ἀδιὴλ, ⸫
ἰσμαὴλ, ⸫ βανέας.
36 * καὶ ζιζὰ υἱὸς σωφεὶ, υἱὸς σηλὼν, υἱὸς ἰεδδία, υἱὸς σα-
μαρεῖ, υἱὸς σαμαΐα.
37 * οὗτοι ⓗ ἐλθόντες ἐν ὀνόμασιν ἀρχόντων ἐν τοῖς δή-
μοις αὐτῶν, καὶ οἴκοις πατριῶν αὐτῶν· ⸫ ἐχύθησαν εἰς
πλῆθος.
38 * ⸫ ἐπορεύθησαν τοῦ ἐλθεῖν εἰς γέραρα ἕως κατ' ἀνα-
τολὰς τοῦ φάραγγος, τοῦ ζητῆσαι νομὴν τοῖς ποιμνίοις αὐτῶν.
39 * ⸫ εὗρον νομὴν πίονα ⸫ ἀγαθὴν, ⸫ ἡ γῆ εὐρύχωρος
ἐνώπιον αὐτῶν, ⸫ ἐν εἰρήνῃ, ⸫ ἡσυχάζουσα, ⸫ εὐθυοδοῦσα,
ὅτι ἐκ τῶν υἱῶν χαμ τῶν κατοικούντων ἐκεῖ ἔμπροσθεν.
40 * καὶ παρεγένοντο οὗτοι ⓗ γεγραμμένοι ἐν ὀνόμασιν
ἐν ἡμέραις ἐζεκίου βασιλέως ἰούδα· ⸫ ἐπάταξαν ταῖς σκη-
ναῖς αὐτῶν, ⸫ τοὺς μιναίους τοὺς εὑρεθέντας ἐκεῖ, ⸫ ἐξεθε-
μάτισαν αὐτοὺς ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης· ⸫ κατῳκίσθησαν
ἀντ' αὐτῶν, ὅτι νομὴ τοῖς ποιμνίοις αὐτῶν ἐκεῖ.
41 * καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν υἱῶν συμεὼν ἐπορεύθησαν εἰς τὸ
ὄρος σηεὶρ ἀνδρες πενταχόσιοι, ⸫ φαλτίας, ⸫ νααρίας,
⸫ ῥαφέας, καὶ ὀζιὴλ υἱοὶ ἐβοὺς ἄρχοντες αὐτῶν.
42 * καὶ ἐπάταξαν τὸ κατάλειμμα τὸ διασωθὲν τοῦ ἀμα
λήκ, καὶ κατῴκησαν ἐκεῖ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

ε'.

1 * Καὶ υἱοὶ ρουβὴν πρωτοτόκου ἰσραήλ, ὅτι αὐτὸς ὁ πρω-
τότοκος, ἐν ᾧ τὸ βεβηλῶσαι τὴν στρωμνὴν τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ, ἐδόθη τὰ πρωτότοκια αὐτοῦ υἱοῖς ἰωσὴφ υἱοῦ ἰσραήλ·
καὶ οὐκ ἐγενεαλογήθη εἰς πρωτότοκια ρουβήν.
2 * ὅτι ἰούδας δυνατὸς ἰσχύι ἐν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ
εἰς ἡγούμενον ἐξ αὐτοῦ, ⸫ τὰ πρωτότοκια τῷ ἰωσήφ.

3 * בְּנֵי רְאוּבֵן בְּכוֹר יִשְׂרָאֵל חֲנוֹךְ וּפַלּוּא חֶצְרוֹן
4 וְכַרְמִי׃ * בְּנֵי יוֹאֵל שְׁמַעְיָה בְנוֹ גוֹג בְּנוֹ שִׁמְעִי
5 בְּנוֹ׃ * מִיכָא בְנוֹ רָאָיָה בְנוֹ בַּעַל בְּנוֹ׃
6 * בְּאֵרָה בְנוֹ אֲשֶׁר הֶגְלָה תִּלְגַּת פִּלְנְאֶסֶר
7 מֶלֶךְ אַשּׁוּר הוּא נָשִׂיא לָרְאוּבֵנִי׃ * וְאֶחָיו
לְמִשְׁפְּחֹתָיו בְּהִתְיַחֵשׂ לְתֹלְדוֹתָם רֹאשׁ יְעִיאֵל
8 וּזְכַרְיָהוּ׃ * וּבָלָע בֶּן־עַזָּז בֶּן־שֶׁמַע בֶּן־יוֹאֵל הוּא
יוֹשֵׁב בַּעֲרֹעֵר וְעַד־נְבוֹ וּבַעַל מְעוֹן׃
9 * וּלְמִזְרָח יָשַׁב עַד־לְבוֹא מִדְבָּרָה לְמִן־
הַנָּהָר פְּרָת כִּי מִקְנֵיהֶם רָבוּ בְּאֶרֶץ גִּלְעָד׃
10 * וּבִימֵי שָׁאוּל עָשׂוּ מִלְחָמָה עִם־הַהַגְרִאִים
וַיִּפְּלוּ בְיָדָם וַיֵּשְׁבוּ בְאָהֳלֵיהֶם עַל־כָּל־פְּנֵי מִזְרַח
11 לְגִלְעָד׃ * וּבְנֵי־גָד לְנֶגְדָּם יָשְׁבוּ בְּאֶרֶץ
12 הַבָּשָׁן עַד־סַלְכָה׃ * יוֹאֵל הָרֹאשׁ וְשָׁפָם
הַמִּשְׁנֶה וְיַעְנַי וְשָׁפָט בַּבָּשָׁן׃
13 * וַאֲחֵיהֶם לְבֵית אֲבוֹתֵיהֶם מִיכָאֵל וּמְשֻׁלָּם
וְשֶׁבַע וְיוֹרַי וְיַעְכָּן וְזִיעַ וָעֵבֶר שִׁבְעָה׃
14 * אֵלֶּה׀ בְּנֵי אֲבִיחַיִל בֶּן־חוּרִי בֶן־יָרוֹחַ בֶּן־
גִּלְעָד בֶּן־מִיכָאֵל בֶּן־יְשִׁישַׁי בֶּן־יַחְדּוֹ בֶּן־בּוּז׃
15 * אֲחִי בֶן־עַבְדִּיאֵל בֶּן־גּוּנִי רֹאשׁ לְבֵית אֲבוֹתָם׃
16 * וַיֵּשְׁבוּ בַגִּלְעָד בַּבָּשָׁן וּבִבְנוֹתֶיהָ וּבְכָל־מִגְרְשֵׁי
17 שָׁרוֹן עַל־תּוֹצְאוֹתָם׃ * כֻּלָּם הִתְיַחְשׂוּ
בִּימֵי יוֹתָם מֶלֶךְ־יְהוּדָה וּבִימֵי יָרָבְעָם מֶלֶךְ־
18 יִשְׂרָאֵל׃ * בְּנֵי־רְאוּבֵן וְגָדִי וַחֲצִי שֵׁבֶט־מְנַשֶּׁה
מִן־בְּנֵי־חַיִל אַנְשֵׁי נֹשְׂאֵי מָגֵן וְחֶרֶב וְדֹרְכֵי
קֶשֶׁת וּלְמוּדֵי מִלְחָמָה אַרְבָּעִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף
19 וְשֶׁבַע־מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים יֹצְאֵי צָבָא׃ * וַיַּעֲשׂוּ
מִלְחָמָה עִם־הַהַגְרִיאִים וְיטוּר וְנָפִישׁ וְנוֹדָב׃
20 * וַיֵּעָזְרוּ עֲלֵיהֶם וַיִּנָּתְנוּ בְיָדָם הַהַגְרִיאִים וְכָל
שֶׁעִמָּהֶם כִּי לֵאלֹהִים זָעֲקוּ בַּמִּלְחָמָה וַיֵּעָתֵר
21 לָהֶם כִּי־בָטְחוּ בוֹ׃ * וַיִּשְׁבּוּ מִקְנֵיהֶם גְּמַלֵּיהֶם
חֲמִשִּׁים אֶלֶף וְצֹאן מָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים אָלֶף
וַחֲמוֹרִים אַלְפַּיִם וְנֶפֶשׁ אָדָם מֵאָה אָלֶף׃
22 * כִּי־חֲלָלִים רַבִּים נָפְלוּ כִּי מֵהָאֱלֹהִים
23 הַמִּלְחָמָה וַיֵּשְׁבוּ תַחְתֵּיהֶם עַד־הַגֹּלָה׃ * וּבְנֵי
חֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה יָשְׁבוּ בָּאָרֶץ מִבָּשָׁן עַד־בַּעַל
חֶרְמוֹן וּשְׂנִיר וְהַר־חָרְמוֹן הֵמָּה רָבּוּ׃

3 * Filij ergo Ruben primogeniti Israel,
4 Enoch & Phallu, Esrō & Charmi. * Filij
Iohel, Samaia filius eius: Gog filius eius,
5 Semmei filius eius. * Micha filius eius,
6 Rechia filius eius, Baal filius eius. * Bee-
ra filius eius, quem captiuum duxit The-
glatphalasar rex Assyriorum: & fuit prin-
7 ceps in tribu Ruben. * Fratres autē eius
& vniuersa cognatio eius quando nume-
rabātur per familias suas, habuerūt princi
8 pes Iehihel & Zachariam. * Porrò Bala
filius Azaz, filii Sāna, filii Iohel ipse habi-
tauit in Aroer vsq; ad Nebo & Beelmeon.
9 *Contra Orientalē quoq; plagam habi-
tauit vsq; ad introitum eremi, & fluuium
B Euphratem. multū quippe iumentorum
numerum possidebant in terra Galaad.
10 *In diebus autē Saul pręliati sunt con-
tra Agarenos & interfecerunt illos: habi-
tauerúntq; pro eis in tabernaculis eorum
in omni plaga quę respicit ad Orientē Ga
11 laad. * Filii verò Gad è regione eorum
habitauerunt in terra Basan vsq; Selcha.
12 *Iohel in capite, & Saphā secundus, Ia-
13 nai autem & Saphat in Basan. * Fratres
C verò eorū secundum domos cognationū
suarū, Michael & Mosollā, & Sebe, & Iori,
14 & Iachan, & Zie, & Heber septem. * Hi
filii Abihail, filii Vri, filii Iara, filii Galaad,
filii Michael, filii Iesesi, filii Geddo, filii
15 Buz. * Fratres quoque filii Abdihel, filii
Guni principes domus in familiis suis.
16 *Et habitauerūt in Galaad & in Basan,
& in viculis eius & in cunctis suburbanis
17 Saron vsq; ad terminos. *Omnes hi nu-
merati sunt in diebus Ioathan regis Iuda,
& in diebus Hieroboam regis Israel.
18 *Filii Ruben & Gad, & dimidiæ tribus
Manasse, viri bellatores scuta portantes &
gladios, & tendentes arcum, eruditiq; ad
prælia quadraginta quatuor milia & se-
ptingenti sexaginta, procedentes ad pu-
19 gnā, * Dimicauerunt contra Agarenos.
Ithuræi verò & Naphis & Nodab,
20 * præbuerunt eis auxilium. Traditique
sunt in manus eorum Agareni & vniuersi
qui fuerant cum eis, quia Deum inuoca-
uerunt cùm præliarētur, & exaudiuit eos,
21 eò quòd credidissent in eum. *Ceperúnt-
que omnia quæ possederant, camelorum
quinquaginta milia, & ouium ducenta
quinquaginta milia, asinos duo milia, &
animas hominum centum milia.
22 * Vulnerati autem multi corruerunt.
fuit enim bellum Dei. Habitauerúntque
pro eis vsq; ad transmigrationem. 23 *Filii quoque dimidiæ tribus Manasse possederunt terram à
finibus Basan vsque Baal Hermon & Sanir, & montem Hermon. ingens quippe numerus erat.

*Et filij Ruben primogeniti Iſrael: Enoch & Phallu, Aſron, & Charmi.

*Filij Joel, Semei filius eius, Gog filius eius, Samee filius eius.

*Micha filius eius, Raia filius eius, Baal filius eius. *Bara filius eius, quem ſeduxit Theglaphalaſar rex Aſſyriorum ipſe princeps Ruben.

*Et fratres eius in populis eorũ per familias ſuas in genealogia eorum, princeps Joel, & Zacharias. *Et Baala filius Azaz, filius Semei, filius Joel, ipſe habitans in Aroer, & vſq; ad Nabo, & Beelmeon.

*Et contra Orientem habitauit vſq; ad introitum eremi à flumine Euphrate, quoniam iumenta eorũ multiplicata ſunt in terra Galaad.

*Et in diebus Saul fecerunt bellum cum Agarenis: & ceciderunt in manu ſua, & habitauerunt in tabernaculis eorum in omni facie Orientis Galaad. *Et filij Gad habitauerũt è regione eorum in terra Baſan vſque Selcha.

*Et Joel princeps, & Saphan ſecundus, & Joani ſcriba, & Saphan in Baſan.

*Et fratres eorum ſecundum domos cognationum ſuarũ Michael & Moſolam, & Sabee & Jori, & Joachan, et Zia, & Heber ſeptem.

*Hi filij Abiel, filij Uri, filij Jarue, filij Galaad, filii Michael, filii Suſi, filii Jeddo filii Buz.

*Filii Abdiel, filii Guni princeps ſecundum domum familiæ ſuæ.

*Et habitauerunt in terra Galaad, & in terra Baſan, & in viculis eius et in omnibus ſuburbanis Saron vſque ad terminos eorum.

*Omnes numerati ſunt in diebus Joathã regis Juda, & in diebus Hieroboam regis Iſrael.

*Filii Ruben & Gad, & dimidium tribus Manaſſe à filiis fortitudinis, omnes viri tollentes ſcutum & enſem & tendentes arcũ & eruditi ad prælia, quadraginta & quatuor milia & ſeptingenti & ſexaginta, procedentes ad pugnam. *Et fecerunt bellum cum Agarenis, & Itturæis, & Naphiſſæis, & Nedabæis.

*Et clamauerũt contra eos, & traditi ſunt in manus eorum Agareni, & vniuerſi qui cum eis, quoniam Deum inuocauerunt in bello, & exaudiuit eos, quoniam crediderunt in eum.

*Et ceperunt in captiuitatẽ poſſeſſiones eorum, camelorũ quinquaginta milia, & ouium ducenta & quinquaginta milia, & aſinorum duo milia, & animas hominum centum milia.

*Vulnerati enim multi corruerunt, quoniã à Deo bellum; & habitauerunt pro eis vſque ad tranſmigrationem.

*Et dimidiæ tribus Manaſſe habitauerunt in terra à Baſan vſque Baal Hermon & Sanir, & montem Hermon hi multiplicati ſunt.

3 *καὶ υἱοὶ ῥουβὴν πρωτοτόκου ἰσραήλ, ἐνὼχ, & φαλλὺ,
4 ἀσρὼν & χαρμί. *υἱοὶ ἰωήλ, σεμεὶ υἱὸς αὐτοῦ, γὼγ υἱὸς
5 αὐτοῦ, σαμεὲ υἱὸς αὐτοῦ· *μιχὰ υἱὸς αὐτοῦ, ῥαΐα υἱὸς αὐτοῦ, βααλ υἱὸς αὐτοῦ·
6 *βαερὰ υἱὸς αὐτοῦ, ὃν ἀπῴκισε θεγλαφαλασὰρ βασιλεὺς ἀσσυρίων αὐτὸς ἄρχων τοῦ ῥουβήν.
7 *καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐν τοῖς δήμοις αὐτῶν κτ᾽ γενέσεις αὐτῶν ἐν τῇ γενεαλογίᾳ αὐτῶν· ὁ ἄρχων ἰωήλ, &
8 ζαχαρίας· *καὶ βαλαὰ υἱὸς ἀζάζ, υἱὸς σεμεΐ, υἱὸς ἰωήλ, αὐτὸς κατῴκει ἐν ἀροὴρ, & ἕως ναβώ· & βεελμεών.
9 *καὶ κτ᾽ ἀνατολὰς κατῴκησεν ἕως τ᾽ εἰσόδου τ᾽ ἐρήμου ἀπὸ τ᾽ ποταμοῦ εὐφράτου, ὅτι τὰ κτήνη αὐτῶν ἐπληθύνθησαν ἐν τῇ γῇ γαλαάδ.
10 *καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις σαὺλ ἐποίησαν πόλεμον μ᾽ τῶν ἀγαρηνῶν· κ᾽ ἔπεσον ἐν τῇ χειρὶ αὐτῶν, & κατῴκησαν ἐν ταῖς σκηναῖς αὐτῶν ἐπὶ πρωτὸς προσώπου ἀνατολῶν τ᾽ γαλαάδ.
11 *καὶ υἱοὶ γὰδ κατῴκησαν ἐξεναντίας αὐτῶν ἐπὶ τῇ γῇ τ᾽ βασὰν ἕως σελχά.
12 *καὶ ἰωὴλ ὁ ἄρχων, & σαφὰν ὁ δεύτερος, & ἰωανὶ ὁ
13 γραμματεὺς, & σαφὰν ἐν τῇ βασάν. *& οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν κατ᾽ οἴκους πατριῶν αὐτῶν μιχαὴλ, καὶ μοσολὰμ, & σαβεαὶ, & ἰωρεὶ, & ἰωάχαν, κ᾽ ζία, & ἕβερ ἑπτά.
14 *ἕτοι υἱοὶ ἀβιὴλ, υἱοῦ ὀὺρὶ, υἱοῦ ἰαρουὲ, υἱοῦ γαλαάδ, υἱοῦ μιχαὴλ, υἱοῦ ἐουσὶ, υἱοῦ ἰεδδῶ, υἱοῦ βουζ·
15 *υἱοῦ ἀεδιήλ, υἱοῦ γουνεὶ ἄρχων κατ᾽ οἶκον πατριᾶς
16 αὐτῶν. *καὶ κατῴκησαν ἐν τῇ γῇ γαλαάδ, & ἐν τῇ βασὰν, & ἐν ταῖς κώμαις αὐτῆς & ἐν πᾶσι τοῖς ἀφωρισμένοις σαρὼν ἐπὶ τῶν διεξόδων αὐτῶν.
17 *πάντες ἐγενεαλογήθησαν ἐν ἡμέραις ἰωαθὰμ βασιλέως ἰούδα, & ἐν ἡμέραις ἱεροβοὰμ βασιλέως ἰσραήλ.
18 *υἱοὶ ῥουβὴν, & γὰδ, κ᾽ τὸ ἥμισυ φυλῆς μανασσῆ ἀπὸ υἱῶν δυνάμεων, ἄνδρες αἴροντες ἀσπίδα & μάχαιραν, & ἐντείνοντες τόξον, & δεδιδαγμένοι πόλεμον τεσσαράκοντα & τέσσαρες χιλιάδες, & ἑπτακόσιοι, & ἑξήκοντα ἐν παρεμβόλοις εἰς διάταξιν.
19 *καὶ ἐποίησαν πόλεμον μ᾽ τῶν ἀγαρηνῶν, καὶ ἰτουραίων, & ναφισαίων, & νηδαβαίων. *καὶ ἐβόησαν ἐπ᾽
20 αὐτὲς, καὶ παρεδόθησαν ἐν χειρὶ αὐτῶν οἱ ἀγαρηνοὶ, & πάντες οἱ μετ᾽ αὐτῶν, ὅτι τῷ θεῷ ἐβόησαν ἐν τῷ πολέμῳ, καὶ ἐπήκουσεν αὐτῶν, ὅτι ἐπεποίθησαν ἐπ᾽ αὐτῷ.
21 *καὶ ἠχμαλώτευσαν τὰς κτήσεις αὐτῶν, καμήλων πεντήκοντα χιλιάδας, καὶ προβάτων διακοσίας & πεντήκοντα χιλιάδας, καὶ ὄνους δισχιλίους, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων ἑκατὸν χιλιάδας.
22 *τραυματίαι γὰρ πολλοὶ ἔπεσον, ὅτι παρὰ τοῦ θεοῦ ὁ πόλεμος, & κατῴκησαν ἀντ᾽ αὐτῶν ἕως τ᾽ ἀποικίας.
23 *καὶ οἱ ἡμίσεις τ᾽ φυλῆς μανασσῆ ᾤκησαν ἐν τῇ γῇ ἀπὸ βασὰν ἕως βαὰλ ἑρμὼν, καὶ σανεὶρ, & ὄρους ἑρμὼν αὐτοὶ ἐπληθύνθησαν.

24 * וְאֵלֶּה רָאשֵׁי בֵית־אֲבוֹתָם וְעֵפֶר וְיִשְׁעִי
וְאֲלִיאֵל וְעַזְרִיאֵל וְיִרְמְיָה וְהוֹדַוְיָה וְיַחְדִּיאֵל
אֲנָשִׁים גִּבֹּרֵי חַיִל אַנְשֵׁי שֵׁמוֹת רָאשִׁים
25 לְבֵית אֲבוֹתָם : * וַיִּמְעֲלוּ בֵּאלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם
וַיִּזְנוּ אַחֲרֵי אֱלֹהֵי עַמֵּי־הָאָרֶץ אֲשֶׁר־הִשְׁמִיד
26 אֱלֹהִים מִפְּנֵיהֶם : * וַיָּעַר אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶת־
רוּחַ פּוּל מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וְאֶת־רוּחַ תִּלְגַּת
פִּלְנֶסֶר מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיַּגְלֵם לְרְאוּבֵנִי וְלַגָּדִי וְלַחֲצִי
שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה וַיְבִיאֵם לַחְלַח וְחָבוֹר וְהָרָא וְנָהַר
גּוֹזָן עַד הַיּוֹם הַזֶּה :

ו

1 * בְּנֵי לֵוִי גֵּרְשׁוֹן קְהָת וּמְרָרִי :
2 * וּבְנֵי קְהָת עַמְרָם יִצְהָר וְחֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל :
3 * וּבְנֵי עַמְרָם אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה וּמִרְיָם וּבְנֵי
אַהֲרֹן נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר :
4 * אֶלְעָזָר הוֹלִיד אֶת־פִּינְחָס פִּינְחָס הוֹלִיד אֶת־
5 אֲבִישׁוּעַ : * וַאֲבִישׁוּעַ הוֹלִיד אֶת־בֻּקִּי וּבֻקִּי
6 הוֹלִיד אֶת־עֻזִּי : * וְעֻזִּי הוֹלִיד אֶת־זְרַחְיָה
7 וְזַרְחְיָה הוֹלִיד אֶת־מְרָיוֹת : * מְרָיוֹת הוֹלִיד
אֶת־אֲמַרְיָה וַאֲמַרְיָה הוֹלִיד אֶת־אֲחִיטוּב :
8 * וַאֲחִיטוּב הוֹלִיד אֶת־צָדוֹק וְצָדוֹק הוֹלִיד אֶת־
9 אֲחִימַעַץ : * וַאֲחִימַעַץ הוֹלִיד אֶת־עֲזַרְיָה וַעֲזַרְיָה
10 הוֹלִיד אֶת־יוֹחָנָן : * וְיוֹחָנָן הוֹלִיד אֶת־עֲזַרְיָה
הוּא אֲשֶׁר כִּהֵן בַּבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנָה שְׁלֹמֹה בִּירוּשָׁלִָם :
11 * וַיּוֹלֶד עֲזַרְיָה אֶת־אֲמַרְיָה וַאֲמַרְיָה הוֹלִיד
12 אֶת־אֲחִיטוּב : * וַאֲחִיטוּב הוֹלִיד אֶת־צָדוֹק
13 וְצָדוֹק הוֹלִיד אֶת־שַׁלּוּם : * וְשַׁלּוּם הוֹלִיד
אֶת־חִלְקִיָּה וְחִלְקִיָּה הוֹלִיד אֶת־עֲזַרְיָה :
14 * וַעֲזַרְיָה הוֹלִיד אֶת־שְׂרָיָה וּשְׂרָיָה הוֹלִיד
15 אֶת־יְהוֹצָדָק : * וְיְהוֹצָדָק הָלַךְ בְּהַגְלוֹת יְהוָה
אֶת־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם בְּיַד נְבֻכַדְנֶאצַּר :
16 * בְּנֵי לֵוִי גֵּרְשֹׁם קְהָת וּמְרָרִי :
17 * וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֵי־גֵרְשׁוֹם לִבְנִי וְשִׁמְעִי :
18 * וּבְנֵי קְהָת עַמְרָם וְיִצְהָר וְחֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל :
19 * בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי וּמוּשִׁי וְאֵלֶּה מִשְׁפְּחוֹת
הַלֵּוִי לַאֲבֹתֵיהֶם :
20 * לְגֵרְשׁוֹם לִבְנִי בְנוֹ יַחַת בְּנוֹ זִמָּה בְּנוֹ :
21 * יוֹאָח בְּנוֹ עִדּוֹ בְּנוֹ זֶרַח בְּנוֹ יְאָתְרַי בְּנוֹ :

24 *Et hi fuerant principes domus cognationis eorum, Epher, Iesi, & Helihel, Ezrihel & Ieremia, & Odoia, & Iedihel viri fortissimi & potentes & nominati duces in fa
25 milijs suis. *Reliquerunt autem Deum patrum suorū, & fornicati sunt post Deos populorum terræ quos abstulit Deus co-
26 ram eis. *Et suscitauit Deus Israel spiritum Phul regis Assyriorum, & spiritum Theglatphalasar regis Assur, & transtulit Ruben, & Gad, & dimidiam tribum Manasse, & adduxit eos in Ale, & in Abor, & Ara, & fluuium Gozan vsque ad diem hanc.

CAP. VI.

1 Filij Leui, Gerson, Caath, & Merari. Ge. 46.b Inf. 23.b
A *Filij Caath, Amram, Isaar, Hebrō,
2 & Ozihel. *Filij Amram, Aaron, Moy-
3 ses & Maria. Filij Aaron, Nadab & Abiu,
4 Eleazar & Ithamar. *Eleazar genuit Phinees, & Phinees genuit Abisue.
5 *Abisue verò genuit Bocci, & Bocci genuit Ozi.
6 *Ozi genuit Zaraiam, & Zaraias genuit Meraioth.
7 *Porrò Meraioth genuit Amariam, & Amarias genuit Achitob.
8 *Achitob genuit Sadoch; & Sadoch genuit Achimaas.
9 *Achimaas genuit Azariam, Azarias genuit Iohannan.
10 *Iohannan genuit Azariam. ipse est
B qui sacerdotio functus est in domo quam ædificauit Salomon in Ierusalem.
11 *Genuit autem Azarias Amariam, & Amarias genuit Achitob.
12 *Achitob genuit Sadoch, & Sadoch ge-
13 nuit Sellum. *Sellum genuit Helchia, & Helchias genuit Azariam.
14 *Azarias genuit Zaraiam, & Zaraias genuit Iosedech.
15 *Porrò Iosedech egressus est quando transtulit Dominus Iudam & Ierusalem per manus Nabuchodonosor.
16 *Filij ergo Leui, Gerson, Caath, & Me-
17 rari. *Et hęc nomina filiorum Gerson, Lobni & Semei.
18 *Filij Caath, Amram & Isaar, & Hebron & Ozihel.
19 *Filij Merari, Mooli & Musi. Hæ autem generationes Leui secundum familias eorum.
20 *Gerson Lobni filius eius, Iaath filius eius, Zamma filius eius.
21 *Ioaa filius eius, Addo filius eius, Sara filius eius, Iethrai filius eius.

* *Et isti principes domus cognationum eo-* 24
rum, Apher & Jessi, & Ediel, & Ezriel, &
Hieremias, & Hoduia, et Jediel, viri potentes
fortitudine, viri nominati principes in domo fa-
miliarum suarum.

* *Et prævaricati sunt in Deum patrum suo-* 25
rum, & fornicati sunt post Deos populorum
terræ, quos abstulit Deus à facie eorum.

* *Et suscitauit Deus Israel spiritum Phul* 26
regis Assyriorum, & spiritum Theglatphalasar
regis Assyriorum: & transtulit Ruben, &
Gaddi, & dimidiam tribum Manasse, & ad-
duxit eos in Ala, & Abor, & Arra, & fluuiũ
Gozam vsque ad diem hanc.

CAP. VI.

Filij Leui, Gerson, & Caath, & Merari. 1

* *Et filij Caath, Ambram et Issaar, Che-* 2
bron & Oziel.

* *Et filij Ambram, Aaron & Moyses, &* 3
Mariam: & filij Aaron, Nadab, & Abiud,
Eleazar, & Ithamar.

* *Et Eleazar genuit Phinees, & Phinees* 4
genuit Abisu.

* *Et Abisu genuit Boci, & Boci genuit Ozi.* 5

* *Et Ozi genuit Zarea, & Zarea genuit* 6
Marioth. * *Et Marioth genuit Amaria, &* 7
Amaria genuit Achitob.

* *Et Achitob genuit Sadduc, & Sadduc ge* 8
nuit Achimaas.

* *Et Achimaas genuit Azariam, Azarias ge-* 9
nuit Jonan.

* *Et Jonas genuit Azariam, iste est Azarias* 10
qui sacerdotio functus est in domo quam ædifi-
cauit Salomon in Hierusalem.

* *Et genuit Azarias Amariam, et Amarias* 11
genuit Achitob.

* *Et Achitob genuit Sadduc, & Sadduc ge-* 12
nuit Sellum.

* *Et Sellum genuit Chelciam, & Chelcias* 13
genuit Azariam.

* *Et Azarias genuit Saream, & Sareas ge-* 14
nuit Josedec.

* *Et Josedec egressus est quando transtulit* 15
Dominus Judam & Hierusalem in manu Na-
buchodonosor ad Babylonem.

* *Filij Leui, Gerson, Caath, & Merari.* 16

* *Et hæc nomina filiorum Gerson, Lobenni* 17
& Semei.

* *Et filii Caath, Amram & Issaar, Chebron* 18
& Oziel. * *Et filii Merari, Mooli & Mu-* 19
si. Hæ generationes Leui secundum familias eo-
rum. * *Gerson, Lobenni filius eius, Jaath fi-* 20
lius eius, Zemma filius eius.

* *Ioaa filius eius, Addo filius eius, Zara fi-* 21
lius eius, Hiethri filius eius.

24 * καὶ οὗτοι οἱ ἄρχοντες οἴκου πατριῶν αὐτῶν, ἄφερ καὶ
ἰεσεῖ, καὶ ἐδιὴλ, καὶ ἐζριὴλ, καὶ ἱερεμίας, καὶ ὡδυΐα, καὶ
ἰεδιήλ, δῶδρες δυνατοὶ ἰσχύϊ δῶδρες ὀνομαστοὶ ἄρχοντες
κατ' οἶκον πατριῶν αὐτῶν.

25 * καὶ ἠθέτησαν ἐν τῷ θεῷ τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ ἐπορ-
νεύθησαν ὀπίσω τῶν θεῶν τῶν λαῶν τῆς γῆς, οὓς ἐξῆρεν ὁ
θεὸς ἀπὸ προσώπου αὐτῶν.

26 * καὶ ἐξήγειρεν ὁ θεὸς ισραὴλ τὸ πνεῦμα φὰλ βασι-
λέως ἀσσυρίων, καὶ τὸ πνεῦμα θεγλαθφαλασὰρ βασι-
λέως ἀσσυρίων· καὶ ἀπῴκισε τὸν ρουβὴν, καὶ τὸν γαδδὶ, καὶ τὸ
ἥμισυ φυλῆς μανασσῆ. καὶ εἰσήγαγεν αὐτοὺς εἰς ἀλὰ, καὶ
ἀβὼρ, καὶ ἀρρὰ, καὶ ποταμὸν γοζὰν ἕως τῆς ἡμέρας
ταύτης.

5'.

1 * Υἱοὶ λευΐ, γερσὼν, καὰθ, καὶ μεραρί.

2 * καὶ υἱοὶ καάθ, ἀμβρὰμ, καὶ ἰσσααρ, χεβρὼν, καὶ ὀζιήλ.

3 * καὶ υἱοὶ ἀμβρὰμ, ἀαρὼν, καὶ μωυσῆς, καὶ μαριάμ· καὶ
υἱοὶ ἀαρὼν, ναδὰβ, καὶ ἀβιοὺδ, ἐλεάζαρ, καὶ ἰθάμαρ.

4 * καὶ ἐλεάζαρ ἐγέννησε τὸν φινεές, καὶ φινεὲς ἐγέννησε τὸν
ἀβισού.

5 * καὶ ἀβισοὺ ἐγέννησε τὸν βοκί, καὶ βοκὶ ἐγέννησε τὸν ὀζί.

6 * καὶ ὀζὶ ἐγέννησε τὸν ζαρέα, καὶ ζαρέα ἐγέννησε τὸν μα-
7 ραιώθ. * καὶ μαραιὼθ ἐγέννησε τὸν ἀμαρία, καὶ ἀμαρία
8 ἐγέννησε τὸν ἀχιτώβ. * καὶ ἀχιτὼβ ἐγέννησε τὸν σαδ-
δὰκ, καὶ σαδδὰκ ἐγέννησε τὸν ἀχιμαάς.

9 * καὶ ἀχιμαὰς ἐγέννησε τὸν ἀζαρίαν, ἀζαρίας ἐγέννη-
σε τὸν ἰωνδᾶ.

10 * καὶ ἰωνὰς ἐγέννησε τὸν ἀζαρίαν, αὐτός ἐστιν ἀζαρίας ὃς
ἱεράτευσας ἐν τῷ οἴκῳ ᾧ ᾠκοδόμησε σολομὼν ἐν ἱερου-
11 σαλήμ. * καὶ ἐγέννησεν ἀζαρίας τὸν ἀμαρίαν, καὶ ἀμα-
ρίας ἐγέννησε τὸν ἀχιτώβ.

12 * καὶ ἀχιτὼβ ἐγέννησε τὸν σαδδὰκ, καὶ σαδδὰκ ἐγέννησε
τὸν σελλέμ.

13 * καὶ σελλὲμ ἐγέννησε τὸν χελκίαν, καὶ χελκίας ἐγέν-
νησε τὸν ἀζαρίαν·

14 * καὶ ἀζαρίας ἐγέννησε τὸν σαρέαν, καὶ σαρέας ἐγέννησε
τὸν ἰωσεδέκ.

15 * καὶ ἰωσεδὲκ ἐπορεύθη ἐν τῷ ἀποικίζειν κύριον τὸν ἰού-
δα καὶ τὴν ἱερουσαλὴμ ἐν χειρὶ ναβυχοδονόσορ εἰς βα-
16 βυλῶνα. * υἱοὶ λευΐ, γερσὼν, καάθ, καὶ μεραρί.

17 * καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν γερσὼν, λοβεννὶ, καὶ
σεμεΐ.

18 * καὶ υἱοὶ καάθ, ἀμεράμ, καὶ ἰσσάαρ, χεβρὼν, καὶ ὀζιήλ.

19 * καὶ υἱοὶ μεραρεί, μοολλὶ, καὶ μουσί. αὗται αἱ συγ-
γρείαι τοῦ λευὶ κατὰ πατριὰς αὐτῶν.

20 * τῷ γερσὼν, λοβεννὶ υἱὸς αὐτοῦ, ἰαὰθ υἱὸς αὐτοῦ, ζεμμὰ
υἱὸς αὐτοῦ.

21 * ἰωαὰ υἱὸς αὐτοῦ, ἀδδὼ υἱὸς αὐτοῦ, ζαρὰ υἱὸς αὐτοῦ, ἰεθρὶ
υἱὸς αὐτοῦ.

22 * בְּנֵי קְהָת עַמִּינָדָב בְּנוֹ קֹרַח בְּנוֹ אַסִּיר בְּנוֹ׃
23 * אֶלְקָנָה בְּנוֹ וְאֶבְיָסָף בְּנוֹ וְאַסִּיר בְּנוֹ׃
24 * תַּחַת בְּנוֹ אוּרִיאֵל בְּנוֹ עֻזִּיָּה בְּנוֹ וְשָׁאוּל בְּנוֹ׃
25 * וּבְנֵי אֶלְקָנָה עֲמָשַׂי וַאֲחִימוֹת׃
26 * אֶלְקָנָה בְּנוֹ אֶלְקָנָה צוֹפַי בְּנוֹ וְנַחַת בְּנוֹ׃
27 * אֱלִיאָב בְּנוֹ יְרֹחָם בְּנוֹ אֶלְקָנָה בְּנוֹ׃
28 * וּבְנֵי שְׁמוּאֵל הַבְּכֹר וְשֵׁנִי וַאֲבִיָּה׃
29 * בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי לִבְנִי בְנוֹ שִׁמְעִי בְּנוֹ עֻזָּה בְּנוֹ׃
30 * שִׁמְעָא בְּנוֹ חַגִּיָּה בְּנוֹ עַשָׁיָה בְּנוֹ׃
31 * וְאֵלֶּה אֲשֶׁר הֶעֱמִיד דָּוִיד עַל־יְדֵי־שִׁיר בֵּית
32 יְהוָה מִמְּנוּחַ הָאָרוֹן׃ * וַיִּהְיוּ מְשָׁרְתִים לִפְנֵי
מִשְׁכַּן אֹהֶל־מוֹעֵד בַּשִּׁיר עַד־בְּנוֹת שְׁלֹמֹה אֶת־
בֵּית יְהוָה בִּירוּשָׁלִַם וַיַּעַמְדוּ כְמִשְׁפָּטָם עַל־
33 עֲבוֹדָתָם׃ * וְאֵלֶּה הָעֹמְדִים וּבְנֵיהֶם מִבְּנֵי
הַקָּהָתִי הֵימָן הַמְשׁוֹרֵר בֶּן־יוֹאֵל בֶּן־שְׁמוּאֵל׃
34 * בֶּן־אֶלְקָנָה בֶּן־יְרֹחָם בֶּן־אֱלִיאֵל בֶּן־תּוֹחַ׃
35 * בֶּן־צוּף בֶּן־אֶלְקָנָה בֶּן־מַחַת בֶּן־עֲמָשַׂי׃
36 * בֶּן־אֶלְקָנָה בֶּן־יוֹאֵל בֶּן־עֲזַרְיָה בֶּן־צְפַנְיָה׃
37 * בֶּן־תַּחַת בֶּן־אַסִּיר בֶּן־אֶבְיָסָף בֶּן־קֹרַח׃
38 * בֶּן־יִצְהָר בֶּן־קְהָת בֶּן־לֵוִי בֶּן־יִשְׂרָאֵל׃
39 * וְאָחִיו אָסָף הָעֹמֵד עַל־יְמִינוֹ אָסָף בֶּן־
בֶּרֶכְיָהוּ בֶן־שִׁמְעָא׃
40 * בֶּן־מִיכָאֵל בֶּן־בַּעֲשֵׂיָה בֶּן־מַלְכִּיָּה׃
41 * בֶּן־אֶתְנִי בֶּן־זֶרַח בֶּן־עֲדָיָה׃
42 * בֶּן־אֵיתָן בֶּן־זִמָּה בֶּן־שִׁמְעִי׃
43 * בֶּן־יַחַת בֶּן־גֵּרְשֹׁם בֶּן־לֵוִי׃ * וּבְנֵי מְרָרִי
44 אֲחֵיהֶם עַל־הַשְּׂמֹאול אֵיתָן בֶּן־קִישִׁי בֶּן־עַבְדִּי בֶן־
45 מַלּוּךְ׃ * בֶּן־חֲשַׁבְיָה בֶּן־אֲמַצְיָה בֶּן־חִלְקִיָּה׃
46 * בֶּן־אַמְצִי בֶּן־בָּנִי בֶּן־שָׁמֶר׃ * בֶּן־מַחְלִי
47
48 בֶּן־מוּשִׁי בֶּן־מְרָרִי בֶּן־לֵוִי׃ * וַאֲחֵיהֶם הַלְוִיִּם
נְתוּנִים לְכָל־עֲבֹדַת מִשְׁכַּן בֵּית הָאֱלֹהִים׃
49 * וְאַהֲרֹן וּבָנָיו מַקְטִירִים עַל־מִזְבַּח הָעוֹלָה
וְעַל־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת לְכֹל מְלֶאכֶת קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים
וּלְכַפֵּר עַל־יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה מֹשֶׁה עֶבֶד
50 הָאֱלֹהִים׃ * וְאֵלֶּה בְּנֵי אַהֲרֹן אֶלְעָזָר בְּנוֹ
פִּינְחָס בְּנוֹ אֲבִישׁוּעַ בְּנוֹ׃
51 * בֻּקִּי בְּנוֹ עֻזִּי בְּנוֹ זְרַחְיָה בְּנוֹ׃
52 * מְרָיוֹת בְּנוֹ אֲמַרְיָה בְּנוֹ אֲחִיטוּב בְּנוֹ׃

22 *Filii Caath, Aminadab filius eius, Cho
23 re filius eius, Asir filius eius. *Helchana
filius eius, Abiasaph filius eius, Asir filius
24 eius. *Caath filius eius, Vriel filius eius,
Ozias filius eius, Saul filius eius.
25 *Filii Helchana, Amasai & Achimoth,
26 & Helchana. *Filii Helchana, Sophai fi-
27 lius eius, Naath filius eius. *Heliab filius
C eius, Hieroan filius eius, Helchana filius
28 eius. *Filii Samuel primogenitus Vas-
29 seni & Abia. *Filij autem Merari, Moo-
li, Lobni filius eius, Semmei filius eius,
30 Oza filius eius. *Samaa filius eius, Ag-
gia filius eius, Asia filius eius.
31 *Isti sunt quos constituit Dauid super
cantores domus Domini, ex quo collocata
32 ta est arca. *Et ministrabant coram ta-
bernaculo testimonij canẽtes donec ædificaret Salomon domum Domini in Ieru
salem. Stabant autem iuxta ordinem suũ
33 in ministerio. *Hi verò sunt qui assistebant cum filiis suis de filiis Caath; Hemam cantor filius Iohel, filij Samuel,
34 *Filij Helcana, filij Ieroam, filij Heli-
35 hel, filij Thou. *Filij Suph, filij Helcha-
D na, filij Maath, filij Amasai.
36 *Filij Helchana, filij Iohel, filij Azariæ,
37 filij Sophoniæ. *Filij Thaath, filij Asir,
38 filij Abisaph, filij Chore. *Filij Isaar, filij Caath, filij Leui, filij Israel.
39 *Et frater eius Asaph, qui stabat à dextris eius; Asaph filius Barachiæ, filij Sa-
40 maa; *Filij Michael, filij Basaiæ, filij
41 Melchiæ. *Filij Athanai, filij Zara, filij
42 Adaia. *Filij Ethan, filij Zamma, filij Semei;
43 *Filij Iet, filij Gerson, filij Leui.
44 *Filii autem Merari fratres eorum ad sinistram Ethan, filii Chusi, filii Abdi, filii Maloch;
45 *Filii Asabię, filii Amasię, filii Helchię.
46 *Filii Amasai, filii Bonni, filii Somer;
47 *Filii Mooli, filii Musi, filii Merari, filii
48 Leui. *Fratres quoque eorũ Leuitę qui ordinati sunt in cunctum ministerium tabernaculi domus Dei. *Aaron verò & filii eius adolebant incensum super altare holocausti, & super altare thymiamatis in omne opus sancti sanctorũ, & vt precaren
tur pro Israel iuxta omnia quæ præcepe-
50 rat Moyses seruus Dei. *Hi sunt autem filii Aarõ: Eleazar filius eius, Phinees filius
51 eius, Abisue filius eius; *Bocci filius eius,
52 Ozi filius eius, Zaraia filius eius. *Meraioth filius eius, Amaria filius eius, Achitob filius eius.

* Filij Caath, Iſſiar filius eius, Aminadab filius eius, Core filius eius; Aſer filius eius. 22

* Elcana filius eius, Abiaſaph filius eius, Aſer filius eius. 23

* Thaath filius eius, Uriel filius eius, Hozias filius eius, Saul filius eius. 24

* Et filij Elcana, Amaſa & Achimoth Elcana. * Elcana filius eius, Sophi filius eius, Naath filius eius. * Eliab filius eius, Hieroam filius eius, Elcana filius eius, Samuel filius eius. 25 26 27

* Et filij Samuel, primogenitus eius Joel; & ſecundus Abia. 28

* Filij Merari, Mooli, Lobenni filius eius, Semei filius eius, Ozias filius eius. 29

* Samaa filius eius, Agia filius eius, Aſaia filius eius. 30

* Et hi quos conſtituit Dauid in manus cantantium domus Domini, ex quo quieuit arca. 31

* Et erant miniſtrantes coram tegumento tabernaculi teſtimonij in cantu, donec ædificaret Salomon domum Domini in Hieruſalem, & ſtabăt iuxta ordinem ſuum in miniſterijs ſuis. 32

* Et iſti qui aſſiſtebant & filij eorum, à filiis Caath, Heman cantor filius Joal filij Samuel, 33

* Filij Elcana, filij Hieram, filij Eliel, filij Thou. 34

* Filij Suph, filij Elcana, filij Maath, filij Amaſai. * Filij Elcana, filij Joel, filij Azaria, filij Saphania, * Filij Thaath, filij Aſer, filij Abiaſaph, filij Core. 35 36 37

* Filij Iſſaar, filij Caath, filij Leui, filij Iſrael. * Et frater eius Aſaph, qui ſtabat à dextris eius: Aſaph filius Barachia, filij Samaa, 38 39

* Filij Michael, filii Baſia, filii Melchia. 40

* Filij Ethani, filii Zare, filii Adia, 41

* Filij Ethan, filii Zemma, filii Semei, 42

* Filij Jaath, filii Gerſon, filii Leui. 43

* Et filii Merari fratres eorũ ad ſiniſtram, Ethan filius Cuſi, filii Abdi, filii Maloch. 44

* Filij Aſabia, filii Amaſia, filii Chelcia, 45

* Filii Amaſi, filii Bani, filii Semmer, 46

* Filij Moolli, filii Muſe, filii Merari, filii Leui. * Et fratres eorum dati Leuitæ in cunctum miniſterium tabernaculi domus Dei. 47 48

* Et Aaron & filii eius adolentes incenſum ſuper altare holocauſtorum, & ſuper altare thymiamatis in omnia opera ſancti ſanctorum, & vt placarentur pro Iſrael iuxta omnia quæ præceperat Moyſes ſeruus Dei. 49

* Et hi filij Aaron, Eleazar filius eius, Phinees filius eius, Abiaſu filius eius. 50

* Bocci filius eius, Ozi filius eius, Zarea filius eius. 51

* Marioth filius eius, Amaria filius eius, Achitob filius eius. 52

22 * υἱοὶ καάθ, ἰσααρ υἱὸς αὐτοῦ, ἀμιναδὰβ υἱὸς αὐτοῦ, κορὲ
23 υἱὸς αὐτοῦ, ἀσὴρ υἱὸς αὐτοῦ. * ἐλκανὰ υἱὸς αὐτοῦ, ἀβιασὰφ
24 υἱὸς αὐτοῦ, ἀσὲρ υἱὸς αὐτοῦ. * θαὰθ υἱὸς αὐτοῦ, ὐριὴλ υἱὸς
αὐτοῦ, ὀζίας υἱὸς αὐτοῦ, σαοὺλ υἱὸς αὐτοῦ.
25 * καὶ υἱοὶ ἐλκανά, ἀμασὰ, & ἀχιμὼθ ἐλκανά.
26 * ἐλκανὰ υἱὸς αὐτοῦ, σοφὶ υἱὸς αὐτοῦ, ναὰθ υἱὸς αὐτοῦ.
27 * ἐλιὰβ υἱὸς αὐτοῦ, ἱερὸαμ υἱὸς αὐτοῦ, ἐλκανὰ υἱὸς αὐτοῦ;
28 σαμουὴλ υἱὸς αὐτοῦ. * καὶ υἱοὶ σαμουήλ, ὁ πρωτότοκος
αὐτοῦ ἰωήλ, & ὁ δεύτερος ἀβιά.
29 * υἱοὶ μεραρὶ, μοολί, λοβεννὶ υἱὸς αὐτοῦ, σεμεὶ υἱὸς αὐ-
τοῦ, ὀζίας υἱὸς αὐτοῦ.
30 * σαμαὰ υἱὸς αὐτοῦ, ἀγγία υἱὸς αὐτοῦ, ἀσαΐα υἱὸς αὐτοῦ.
31 * καὶ οὗτοι οὓς κατέστησεν δαυὶδ ἐπὶ χεῖρας ᾀδόντων
οἴκου κυρίου, ἐξ οὗ κατέπαυσεν ἡ κιβωτός.
32 * καὶ ἦσαν λειτουργοῦντες ἀπέναντι τ σκέπης τ σκη-
νῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν ᾠδῇ, ἕως τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν Σολο-
μῶντα τὸν οἶκον κυρίου ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ ἔστησαν κατὰ
τὴν κρίσιν αὐτῶν ἐπὶ τὰς λειτουργίας αὐτῶν.
33 * καὶ οὗτοι ⟨οἱ⟩ ἑστῶτες & ⟨οἱ⟩ υἱοὶ αὐτῶν, ἀπὸ τῶν υἱῶν
καάθ, αἱμὰν ὁ ψαλμῳδὸς υἱὸς ἰωὴλ υἱοῦ σαμουὴλ,
34 * υἱοῦ ἐλκανά, υἱοῦ ἱερὰμ, υἱοῦ ἐλιὴλ, υἱοῦ θοού.
35 * υἱοῦ σὼφ, υἱοῦ ἐλκανά, υἱοῦ μαὰθ, υἱοῦ ἀμασαΐ.
36 * υἱοῦ ἐλκανὰ, υἱοῦ ἰωὴλ, υἱοῦ ἀζαρία, υἱοῦ σαφανία.
37 * υἱοῦ θαὰθ, υἱοῦ ἀσὲρ, υἱοῦ ἀβιασὰφ, υἱοῦ κορέ.
38 * υἱοῦ ἰσααρ, υἱοῦ καάθ, υἱοῦ λευὶ, υἱοῦ ἰσραήλ.
39 * καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀσάφ, ὁ ἑστὼς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ·
ἀσὰφ, υἱὸς βαραχία, υἱοῦ σαμαά.
40 * υἱοῦ μιχαὴλ, υἱοῦ βασία, υἱοῦ μελχία.
41 * υἱοῦ ἠθανὶ, υἱοῦ ζαραΐ, υἱοῦ ἀδία.
42 * υἱοῦ ἐθνὶ, υἱοῦ ζεμμὰ, υἱοῦ σεμεΐ.
43 * υἱοῦ ἰαὰθ, υἱοῦ γερσὼν, υἱοῦ λευί.
44 * καὶ υἱοὶ μεραρὶ ⟨οἱ⟩ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἐπὶ τὰ ἀριστε-
ρά, αἰθὰν υἱὸς κουσεὶ, υἱοῦ ἀβδὶ, υἱοῦ μαλὼχ,
45 * υἱοῦ ἀσαβία, υἱοῦ ἀμασία, υἱοῦ χελκία,
46 * υἱοῦ ἀμασεὶ, υἱοῦ βανὶ, υἱοῦ σεμμήρ,
47 * υἱοῦ μοολλὶ, υἱοῦ μουσῆ, υἱοῦ μεραρὶ, υἱοῦ λευί.
48 * καὶ ⟨οἱ⟩ ἀδελφοὶ αὐτῶν δεδομένοι οἱ λευῖται εἰς πᾶ-
σαν δουλείαν τ σκευῆς οἴκου τοῦ θεοῦ.
49 * καὶ ἀαρὼν, & υἱοὶ αὐτοῦ θυμιῶντες ἐπὶ τ θυσιαστή-
ριον τῶν ὁλοκαυτωμάτων, & ἐπὶ τ θυσιαστήριον τοῦ θυ-
μιάματος εἰς πάντα τὰ ἔργα τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων, &
τ ἐξιλάσκεσθαι περὶ ἰσραὴλ κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλα-
το μωυσῆς ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ.
50 * καὶ οὗτοι οἱ υἱοὶ ἀαρών, ἐλεάζαρ υἱὸς αὐτοῦ, φινεὲς υἱὸς
αὐτοῦ, ἀβιαοὺ υἱὸς αὐτοῦ.
51 * βοκκὶ υἱὸς αὐτοῦ, ὀζὶ υἱὸς αὐτοῦ, ζαρέα υἱὸς αὐτοῦ.
52 * μαελὼθ υἱὸς αὐτοῦ, ἀμαρία υἱὸς αὐτοῦ, ἀχιτὼβ
υἱὸς αὐτοῦ.

53 * צָדוֹק בְּנוֹ אֲחִימַעַץ בְּנוֹ׃ * וְאֵלֶּה
54 מוֹשְׁבוֹתָם לְטִירוֹתָם בִּגְבוּלָם לִבְנֵי אַהֲרֹן
לְמִשְׁפַּחַת הַקְהָתִי כִּי לָהֶם הָיָה הַגּוֹרָל׃
55 * וַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת־חֶבְרוֹן בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וְאֶת־
56 מִגְרָשֶׁיהָ סְבִיבֹתֶיהָ׃ * וְאֶת־שְׂדֵה הָעִיר
וְאֶת־חֲצֵרֶיהָ נָתְנוּ לְכָלֵב בֶּן־יְפֻנֶּה׃
57 * וְלִבְנֵי אַהֲרֹן נָתְנוּ אֶת־עָרֵי יְהוּדָה הַמִּקְלָט
אֶת־חֶבְרוֹן וְאֶת־לִבְנָה וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־יַתִּר
58 וְאֶת־אֶשְׁתְּמֹעַ וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ׃ * וְאֶת־חִילֶן
וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ אֶת־דְּבִיר וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ׃
59 * וְאֶת־עָשָׁן וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־בֵּית שֶׁמֶשׁ
60 וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ׃ * וּמִמַּטֵּה בִנְיָמִן אֶת־גֶּבַע
וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־עַלֶּמֶת וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ
וְאֶת־עֲנָתוֹת וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ כָּל־עָרֵיהֶם שְׁלֹשׁ־
61 עֶשְׂרֵה עִיר בְּמִשְׁפְּחוֹתֵיהֶם׃ * וְלִבְנֵי קְהָת
הַנּוֹתָרִים מִמִּשְׁפַּחַת הַמַּטֶּה מֵחֲצִית מַטֵּה
62 חֲצִי מְנַשֶּׁה בְּגוֹרָל עָרִים עֶשֶׂר׃ * וְלִבְנֵי
גֵרְשׁוֹם לְמִשְׁפְּחוֹתָם מִמַּטֵּה יִשָּׂשכָר וּמִמַּטֵּה
אָשֵׁר וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי וּמִמַּטֵּה מְנַשֶּׁה בַּבָּשָׁן
63 עָרִים שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה׃ * לִבְנֵי מְרָרִי לְמִשְׁפְּחוֹתָם
מִמַּטֵּה רְאוּבֵן וּמִמַּטֵּה גָּד וּמִמַּטֵּה זְבֻלוּן בַּגּוֹרָל
64 עָרִים שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה׃ * וַיִּתְּנוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
לַלְוִיִּם אֶת־הֶעָרִים וְאֶת־מִגְרְשֵׁיהֶם׃
65 * וַיִּתְּנוּ בַגּוֹרָל מִמַּטֵּה בְנֵי־יְהוּדָה וּמִמַּטֵּה
בְּנֵי־שִׁמְעוֹן וּמִמַּטֵּה בְּנֵי בִנְיָמִן אֵת הֶעָרִים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר־יִקְרְאוּ אֹתָם בְּשֵׁמוֹת׃
66 * וּמִמִּשְׁפְּחוֹת בְּנֵי קְהָת וַיְהִי עָרֵי גְבוּלָם
67 מִמַּטֵּה אֶפְרָיִם׃ * וַיִּתְּנוּ לָהֶם אֶת־עָרֵי
הַמִּקְלָט אֶת־שְׁכֶם וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ בְּהַר אֶפְרַיִם
68 וְאֶת־גֶּזֶר וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ׃ * וְאֶת־יָקְמְעָם
וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת־בֵּית חוֹרוֹן וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ׃
69 * וְאֶת־אַיָּלוֹן וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת־גַּת־רִמּוֹן
70 וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ׃ * וּמֵחֲצִית מַטֵּה מְנַשֶּׁה
אֶת־עָנֵר וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת־בִּלְעָם וְאֶת־
מִגְרְשֶׁיהָ לְמִשְׁפַּחַת לִבְנֵי־קְהָת הַנּוֹתָרִים׃
71 * לִבְנֵי גֵרְשׁוֹם מִמִּשְׁפַּחַת חֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה
אֶת־גּוֹלָן בַּבָּשָׁן וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ וְאֶת־עַשְׁתָּרוֹת
וְאֶת־מִגְרְשֶׁיהָ׃

53 *Sadoch filius eius, Achimaas filius eius.
54 *Et hæc habitacula eorum per vicos atque confinia filiorum scilicet Aaron, iuxta cognationes Caathitarũ. ipsis enim
55 sorte contigerant. *Dederunt igitur eis Hebron in terra Iuda, & suburbana eius
56 per circuitum. *Agros autem ciuitatis & villas Caleph filio Iephone.
57 *Porrò filiis Aaron dederunt ciuitates ad confugiendum, Hebron, & Lobna &
E suburbana eius; Iether quoque & Estemo cum suburbanis suis.
58 *Sed & Helon & Dabir cum suburbanis suis.
59 *Asan quoque & Bethsemes & suburbana earum.
60 *De tribu autem Beniamin, Gabee, & suburbana eius, & Almath cum suburbanis suis, Anathoth quoq; cum suburbanis suis. omnes ciuitates tredecim cum suburbanis suis, per cognationes suas.
61 *Filiis autem Caath residuis de cognatione sua dederunt ex dimidia tribu Manasse in possessionem vrbes decem.
62 *Porrò filiis Gerson per cognationes suas de tribu Isachar, & de tribu Aser, & de tribu Neptalim, & de tribu Manasse, in Basan vrbes tredecim.
63 *Filiis autem Merari per cognationes suas de tribu Ruben, & de tribu Gad, & de tribu Zabulon, dederunt sorte ciuitates duodecim.
64 *Dederunt quoque filij Israel Leuitis ciuitates & suburbana earum.
65 *Dederúntque per sortem ex tribu filiorum Iuda, & ex tribu filiorũ Symeon,
F & ex tribu filiorum Beniamin, vrbes has quas vocauerunt nominibus suis.
66 *Et his qui erant ex cognatione filiorum Caath. Fuerúntque ciuitates in terminis eorum de tribu Ephraim.
67 *Dederunt ergo eis vrbes ad cõfugiendum, Sychem cũ suburbanis suis in mõte Ephraim, & Gazer cum suburbanis suis.
68 *Iecmaam quoque cum suburbanis suis, & Bethoron similiter;
69 *Nec non & Helon cum suburbanis suis, & Gethremon in eundem modum.
70 *Porrò ex dimidia tribu Manasse, Aner & suburbana eius: Baalam & suburbana eius. his videlicet qui de cognatione filiorum Caath reliqui erant.
71 *Filiis autem Gerson de cognatione dimidiæ tribus Manasse, Gaulon in Basan & suburbana eius, & Astaroth cum suburbanis suis.

* *Saduc filius eius, Achimaas filius eius.* 53
* *Et hæc habitacula eorum in ſuburbanis eorum & in terminis eorum, filijs Aaron cognationi Caathitarum, quoniam eis fuerunt ſortes.* 54
* *Et dederunt eis Chebron in terra Juda, & ſuburbana eius per circuitum eius.* 55
* *At agros ciuitatis & ſuburbana eius dederunt Chaleb filio Jephone.* 56
* *Et filijs Aaron dederunt ciuitates fugitiuorum: Chebron & Lobna, & ſuburbana eius, & Jether, & Stemo & ſuburbana eius.* 57
* *Et Chelon & ſuburbana eius, & Dabir & ſuburbana eius.* 58
* *Et Aſan & ſuburbana eius, & Bethſames & ſuburbana eius.* 59
* *Et à tribu Beniamin, Gabee & ſuburbana eius, & Alamoth & ſuburbana eius, & Enathoth & ſuburbana eius: omnes ciuitates eorum tredecim ciuitates in cognationibus ſuis.* 60
* *Et filijs Caath reſiduis de cognatione tribus ex dimidia tribu Manaſſè in poſſeſſionem ciuitates decem.* 61
* *Et filijs Gerſon per cognationes ſuas, de tribu Iſſachar, & de tribu Aſer, & de tribu Nephthalim, & de tribu Manaſſe in Baſan ciuitates tredecim.* 62
* *Filijs Merari per cognationes ſuas de tribu Ruben, & de tribu Gad, et de tribu Zabulon in ſorte ciuitates duodecim.* 63
* *Et dederunt filij Iſrael Leuitis ciuitates & ſuburbana earum.* 64
* *Et dederunt eas in ſorte de tribu filiorum Juda, & de tribu filiorum Symeon, & de tribu filiorum Beniamin, ciuitates has quas vocant eas in nominibus.* 65
* *Et his qui de populis filiorum Caath fuerunt ciuitates terminorum ſuorum de tribu Ephraim.* 66
* *Et dederunt eis ciuitates confugij, Sichem & ſuburbana eius in monte Ephraim, & Gazer & ſuburbana eius.* 67
* *Et Jecman & ſuburbana eius, & Bethoron & ſuburbana eius.* 68
* *Et Elon & ſuburbana eius, & Gethremmon & ſuburbana eius.* 69
* *Et ex dimidia tribu Manaſſe Aner et ſuburbana eius, et Jeblam & ſuburbana eius, cognationi filiorum Caath reliquis.* 70
* *Filijs Gerſon de cognatione dimidiæ tribus Manaſſe, Gaulon in Baſan & ſuburbana eius, & Aſtaroth, & ſuburbana eius.* 71

53 * σαδὸκ υἱὸς αὐτοῦ, ἀχιμαὰς υἱὸς αὐτοῦ.
54 * καὶ αὗται αἱ κατοικίαι αὐτῶν ἐν ταῖς ἐπαύλεσιν αὐτῶν κατὰ τοὺς ὁρίους αὐτῶν, τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν τῇ συγγενείᾳ τοῦ καάθ, ὅτι αὐτοῖς ἐγένοντο οἱ κλῆροι.
55 * καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς τὴν χεβρὼν ἐν γῇ ἰούδα, καὶ τὰ περίπολια αὐτῆς κύκλῳ αὐτῆς·
56 * τοὺς δὲ ἀγροὺς τῆς πόλεως καὶ τὰς ἐπαύλεις αὐτῆς ἔδωκαν τῷ χαλὲβ υἱῷ ἰεφονή.
57 * καὶ τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν ἔδωκαν τὰς πόλεις τῶν φυγαδευτηρίων, τὴν χεβρὼν, καὶ τὴν λοβνὰ, καὶ τὰ περίπολια αὐτῆς, καὶ ἰαθὶρ, καὶ ἐσημὼ, καὶ τὰ περίπολια αὐτῆς.
58 * καὶ τὴν χελὼν καὶ τὰ περίπολια αὐτῆς, καὶ τὴν δαβεὶρ καὶ τὰ περίπολια αὐτῆς.
59 * καὶ τὴν ἀσὰν καὶ τὰ περίπολια αὐτῆς, καὶ τὴν βεθσαμὴς καὶ τὰ περίπολια αὐτῆς.
60 * καὶ ἀπὸ φυλῆς βενιαμὶν, τὴν γαβεὲ καὶ τὰ περίπολια αὐτῆς, καὶ τὴν ἀλαμὼθ καὶ τὰ περίπολια αὐτῆς, καὶ τὴν ἀναθὼθ καὶ τὰ περίπολια αὐτῆς, πᾶσαι αἱ πόλεις αὐτῶν δέκα καὶ τρεῖς πόλεις ἐν ταῖς συγγενείαις αὐτῶν.
61 * καὶ τοῖς υἱοῖς καάθ τοῖς καταλελειμμένοις ἀπὸ τῆς συγγενείας τῆς φυλῆς ἀπὸ ἡμίσους τῆς φυλῆς μανασσῆ ἐν κλήρῳ πόλεις δέκα·
62 * καὶ τοῖς υἱοῖς γερσὼν κατὰ συγγενείας αὐτῶν, ἀπὸ φυλῆς ἰσσάχαρ καὶ ἀπὸ φυλῆς ἀσὴρ, καὶ ἀπὸ φυλῆς νεφθαλείμ, καὶ ἀπὸ φυλῆς μανασσῆ ἐν τῇ βασὰν πόλεις δέκα καὶ τρεῖς.
63 * τοῖς υἱοῖς μεραρὶ κατὰ συγγενείας αὐτῶν ἀπὸ φυλῆς ῥουβὴν, καὶ ἀπὸ φυλῆς γὰδ, καὶ ἀπὸ φυλῆς ζαβουλὼν ἐν κλήρῳ πόλεις δέκα καὶ δύο.
64 * καὶ ἔδωκαν υἱοὶ ἰσραὴλ τοῖς λευίταις τὰς πόλεις καὶ τὰ περίπολια αὐτῶν.
65 * καὶ ἔδωκαν αὐτὰς ἐν κλήρῳ ἀπὸ φυλῆς υἱῶν ἰούδα, καὶ ἀπὸ φυλῆς υἱῶν συμεὼν, καὶ ἀπὸ φυλῆς υἱῶν βενιαμὶν, τὰς πόλεις ταύτας ἃς καλοῦσιν αὐτὰς ἐν ὀνόμασιν.
66 * καὶ τοῖς ἀπὸ τῶν δήμων υἱῶν καάθ ἐγένοντο πόλεις ὁρίων αὐτῶν ἀπὸ φυλῆς ἐφραίμ.
67 * καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς τὰς πόλεις τοῦ φυγαδευτηρίου, τὴν σιχὲμ καὶ τὰ περίπολια αὐτῆς ἐν ὄρει ἐφραίμ, καὶ τὴν γαζὲρ καὶ τὰ περίπολια αὐτῆς.
68 * καὶ τὴν ἰεκμαὰμ καὶ τὰ περίπολια αὐτῆς, καὶ τὴν βεθωρὼν καὶ τὰ περίπολια αὐτῆς.
69 * καὶ τὴν ἐλὼν καὶ τὰ περίπολια αὐτῆς, καὶ τὴν γεθρεμμὼν καὶ τὰ περίπολια αὐτῆς·
70 * καὶ ἀπὸ τοῦ ἡμίσους φυλῆς μανασσῆ τὴν ἀνὴρ καὶ τὰ περίπολια αὐτῆς, καὶ τὴν ἰεβλαὰμ καὶ τὰ περίπολια αὐτ, τῇ συγγενείᾳ τῶν υἱῶν καάθ τοῖς καταλελειμμένοις.
71 * τοῖς υἱοῖς γερσὼν ἀπὸ συγγενείας τοῦ ἡμίσους φυλῆς μανασσῆ, τὴν γαυλὼν ἐν βασὰν καὶ τὰ περίπολια αὐτῆς, καὶ τὴν ἀσαρὼθ καὶ τὰ περίπολια αὐτῆς.

72 * וּמִמַּטֵּה יִשָּׂשכָר אֶת־קֶדֶשׁ וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ

73 אֶת־דָּבְרַת וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ׃ * וְאֶת־רָאמוֹת
וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־עָנֵם וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ׃

74 * וּמִמַּטֵּה אָשֵׁר אֶת־מָשָׁל וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ

75 וְאֶת־עַבְדּוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ׃ * וְאֶת־חוּקֹק
וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־רְחֹב וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ׃

76 * וּמִמַּטֵּה נַפְתָּלִי אֶת־קֶדֶשׁ בַּגָּלִיל וְאֶת־
מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־חַמּוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־

77 קִרְיָתַיִם וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ׃ * לִבְנֵי מְרָרִי
הַנּוֹתָרִים מִמַּטֵּה זְבֻלוֹן אֶת־רִמּוֹנוֹ וְאֶת־
מִגְרָשֶׁיהָ אֶת־תָּבוֹר וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ׃

78 * וּמֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן יְרִחוֹ לְמִזְרַח הַיַּרְדֵּן מִמַּטֵּה רְאוּבֵן
אֶת־בֶּצֶר בַּמִּדְבָּר וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־יַהְצָה

79 וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ׃ * וְאֶת־קְדֵמוֹת וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ

80 וְאֶת־מֵיפַעַת וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ׃ * וּמִמַּטֵּה גָּד
אֶת־רָאמוֹת בַּגִּלְעָד וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ וְאֶת־מַחֲנַיִם

81 וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ׃ * וְאֶת־חֶשְׁבּוֹן וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ
וְאֶת־יַעְזֵיר וְאֶת־מִגְרָשֶׁיהָ׃

ז

1 * וְלִבְנֵי יִשָּׂשכָר תּוֹלָע וּפוּאָה יָשִׁיב

2 וְשִׁמְרוֹן אַרְבָּעָה׃ * וּבְנֵי תוֹלָע עֻזִּי וּרְפָיָה
וִירִיאֵל וְיַחְמַי וְיִבְשָׁם וּשְׁמוּאֵל רָאשִׁים לְבֵית־
אֲבוֹתָם לְתוֹלָע גִּבּוֹרֵי חַיִל לְתֹלְדוֹתָם מִסְפָּרָם
בִּימֵי דָוִיד עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם־אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃

3 * וּבְנֵי עֻזִּי יִזְרַחְיָה וּבְנֵי יִזְרַחְיָה מִיכָאֵל וְעוֹבַדְיָה

4 וְיוֹאֵל יִשִּׁיָּה חֲמִשָּׁה רָאשִׁים כֻּלָּם׃ * וְעִמָּהֶם
לְתֹלְדוֹתָם לְבֵית אֲבוֹתָם גְּדוּדֵי צְבָא מִלְחָמָה
שְׁלֹשִׁים וְשִׁשָּׁה אֲלָפִים כִּי־הִרְבּוּ נָשִׁים וּבָנִים׃

5 * וַאֲחֵיהֶם לְכֹל מִשְׁפְּחוֹת יִשָּׂשכָר גִּבּוֹרֵי
חַיִל שְׁמוֹנִים וְשִׁבְעָה־אֶלֶף הִתְיַחְשָׁם לַכֹּל׃

6 בִּנְיָמִן בֶּלַע וָבֶכֶר וִידִיעֲאֵל שְׁלֹשָׁה׃

7 * וּבְנֵי בֶלַע אֶצְבּוֹן וָעֻזִּי וְעֻזִּיאֵל וִירִימוֹת
וְעִירִי חֲמִשָּׁה רָאשֵׁי בֵית אָבוֹת גִּבּוֹרֵי חַיִל
וְהִתְיַחְשָׁם עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף וּשְׁלֹשִׁים

8 וְאַרְבָּעָה׃ * וּבְנֵי בֶכֶר זְמִירָה וְיוֹעָשׁ וֶאֱלִיעֶזֶר
וְאֶלְיוֹעֵינַי וְעָמְרִי וִירֵמוֹת וַאֲבִיָּה וַעֲנָתוֹת וְעַלֶּמֶת
כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי בֶכֶר׃

72 * De tribu Isachar, Cedes cum suburbanis suis, & Dabereth cum suburbanis suis.

73 * Ramoth quoque & suburbana eius, & Anem cum suburbanis suis.

74 * De tribu verò Aser, Masal, cum subur G banis suis, & Abdon similiter.

75 * Asach quoq; & suburbana eius, Roob cum suburbanis suis.

76 * Porrò de tribu Neptalim, Cedes in Galilæa & suburbana eius, Amon cum suburbanis suis, & Cariathaim & suburbana eius.

77 * Filiis autem Merari residuis de tribu Zabulon, Remmono & suburbana eius, & Thabor cum suburbanis suis.

78 * Trans Iordanem quoque ex aduerso Hiericho, contra Orientem Iordanis, de tribu Ruben, Bosor in solitudine cum suburbanis suis, & Iassa cum suburbanis

79 suis. * Cademot quoque & suburbana eius, & Miphaat cum suburbanis suis.

80 * Nec non de tribu Gad, Ramoth in Galaad & suburbana eius, & Manaim cũ suburbanis suis.

81 * Sed & Esebon cum suburbanis suis, & Iezer cum suburbanis suis.

CAP. VII.

1 * PORRÒ filij Isachar, Thola & Phua, Iasub A & Samron quatuor.

2 * Filij Thola, Ozi & Raphaia, & Hierihel, & Iemai, & Iepsen, & Samuel principes per domus cognationum suarum. De stirpe Thola viri fortissimi numerati sunt in diebus Dauid, viginti duo milia sexcenti.

3 * Filij Ozi, Israhia de quo nati sunt Michael & Obadia, & Iohel, & Iesia quinque omnes principes:

4 * Cum eis per familias & populos suos accincti ad prælium viri fortissimi, triginta sex milia. multas enim habuerunt vxores & filios.

5 * Fratres quoque eorum per omnem B cognationem Isachar robustissimi ad pugnandũ octoginta septem milia numera

6 ti sunt. * Filij Beniamin, Bale, Bochor, &

7 Iadihel tres. * Filij Bale, Esbon & Ozi, & Ozihel, & Hierimoth, & Vrai, quinque principes familiarum, & ad pugnandum robustissimi. Numerus autẽ eorum viginti duo milia & triginta quatuor.

8 * Porrò filij Bochor, Zammira, & Ioas, & Eliezer, & Elioenai, & Amri, & Hierimoth, & Abia, & Anathut, & Almathan. Omnes hi filij Bochor.

* Et de tribu Issachar Cedes & suburbana 72
eius, & Deberoth & suburbana eius.
* Et Ramoth & suburbana eius, & Enam 73
& suburbana eius.
* Et de tribu Aser Masal & suburbana 74
eius, & Abdon & suburbana eius.
* Et Huccoc & suburbana eius, & Roob 75
& suburbana eius.
* Et de tribu Nephthalim Cedes in Galilæa 76
& suburbana eius, & Chamon & suburbana
eius, & Cariathaim & suburbana eius.
* Et filiis Merari residuis de tribu Zabu- 77
lon Remmon & suburbana eius, & Thabor
& suburbana eius.
* Et trans Jordanem Hiericho contra Orien- 78
tem Jordanis de tribu Ruben, Bosor in solitudi
ne & suburbana eius, & Jessa & suburbana
eius.
* Et Cademoth & suburbana eius, & Mi- 79
phaath & suburbana eius.
* Et de tribu Gad, Ramath in Galaad & 80
suburbana eius, & Manain & suburbana
eius.
* Et Essebon & suburbana eius, & Jazir 81
& suburbana eius.

CAP. VII.

ET filiis Issachar, Thala, & Phua, Jasub, & 1
Sombran quatuor.
* Et filij Tholam, Ozi & Raphea, & Ja- 2
ruel, & Jami, & Jabsan, & Samuel, principes
per domum cognationum suarum; Thala poten-
tes fortitudine per familias eorum, numerus
eorum in diebus Dauid viginti & duo milia
& sexcenti.
* Et filij Ozi, Hiezeria; & filij Hiezeria, 3
Michael, & Abdia, & Joel, & Josia, quinque
principes omnes hi.
* Et qui super eos per familias suas per do- 4
mum cognationum suarum accincti fortes ad pu
gnandum in bello triginta & sex milia: quo-
niam multas habuerunt vxores & filios.
* Et fratres eorum in omnes cognationes Is- 5
sachar potentes fortitudine, octoginta & se-
ptem milia genealogia eorum omnium.
* Filij autem Beniamin, Balae, & Bochor, 6
& Idieel tres.
* Et filij Balae, Assebon, & Ozi, & Oziel, 7
& Hieremuth, & Vri, quinque principes do-
morum familiarum suarum fortes potentia, &
genealogia eorum viginti duo milia & trigin-
ta & quatuor.
* Et filij Bochor, Zamaria & Joas, & Elie- 8
zer, & Elione, & Amari, & Jermoth, &
Abia, & Anathoth, & Alamoth, omnes hi filij
Bochor.

72 * καὶ ἀπὸ φυλῆς ἰσσάχαρ τὴν κεδὲς καὶ τὰ περιπόλια
αὐτῆς, καὶ τὴν δεβηρὼθ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.
73 * καὶ τὴν ῥαμὼθ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν ἐνὰμ
καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.
74 * καὶ ἀπὸ φυλῆς ἀσὴρ τὴν μασὰλ καὶ τὰ περιπόλια
αὐτῆς, καὶ τὴν ἀβδὼν καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.
75 * καὶ τὴν οὐκκὼκ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν ῥοὸβ καὶ
τὰ περιπόλια αὐτῆς.
76 * καὶ ἀπὸ φυλῆς νεφθαλεὶμ τὴν κάδης ἐν τῇ γαλι-
λαίᾳ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν χαμὼν καὶ τὰ πε-
ριπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν καριαθαὶμ καὶ τὰ περιπό-
λια αὐτῆς.
77 * καὶ τοῖς υἱοῖς μεραρεὶ τοῖς καταλελειμμένοις ἀπὸ φυ-
λῆς ζαβουλὼν τὴν ῥεμμὼν καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ
τὴν θαβὼρ καὶ τὰ ἀφορίσματα αὐτῆς.
78 * καὶ τοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἱεριχὼ κατὰ ἀνατολὰς τοῦ
ἰορδάνου ἀπὸ φυλῆς τοῦ ῥουβήν, τὴν βοσὼρ ἐν τῇ ἐρήμῳ
καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν ἰεσσὰ καὶ τὰ περιπόλια
αὐτῆς.
79 * καὶ τὴν καδημὼθ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν
μιφαὰθ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.
80 * καὶ ἀπὸ φυλῆς γὰδ τὴν ῥαμὰθ ἐν γαλαὰδ καὶ τὰ
περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν μαναὶν καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.
81 * καὶ τὴν ἐσσεβὼν καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς, καὶ τὴν ἰα-
ζεὶρ καὶ τὰ περιπόλια αὐτῆς.

ζ΄.

1 * Καὶ τοῖς υἱοῖς ἰσσάχαρ θαλὰ, καὶ φοῦα, ἰαβὺβ, καὶ
σομβρὰν τέσσαρες.
2 * καὶ υἱοὶ θωλὰμ, ὀζὶ, καὶ ῥαφέα, καὶ ἰαρουὴλ, καὶ ἰαμὶ,
καὶ ἰαβσὰν, καὶ σαμουήλ, ἄρχοντες κατ' οἶκον πατριῶν
αὐτῶν· τῷ θαλὰ δυνατοὶ ἰσχύϊ κατὰ γενέσεις αὐτῶν, ὁ ἀριθ-
μὸς αὐτῶν ἐν ἡμέραις δαυὶδ εἴκοσι καὶ δύο χιλιάδες καὶ
ἑξακόσιοι.
3 * καὶ υἱοὶ ὀζὶ, ἱεζερία· καὶ υἱοὶ ἱεζερία, μιχαὴλ, καὶ ἀβ-
δία, καὶ ἰωὴλ, καὶ ἰωσία, πέντε ἄρχοντες πάντες αὐτοί.
4 * καὶ οἱ ἐπ' αὐτοὺς κατὰ γενέσεις αὐτῶν κατ' οἶκον πα-
τριῶν αὐτῶν μονόζωνοι ἰσχυροὶ παρατάξασθαι εἰς πό-
λεμον τριάκοντα καὶ ἓξ χιλιάδες, ὅτι ἐπλήθυναν γυναῖ-
5 κας καὶ υἱούς. * καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν εἰς πάσας συγγενείας
ἰσσάχαρ δυνατοὶ δυνάμει, ὀγδοήκοντα καὶ ἑπτὰ χιλιάδες
ἡ γενεαλογία αὐτῶν πάντα.
6 * υἱοὶ δὲ βενιαμίν, βαλαὲ καὶ βοχὼρ, καὶ ἰδιεὴλ τρεῖς.
7 * καὶ υἱοὶ βαλαέ, ἀσσεβὼν καὶ ὀζὶ, καὶ ὀζιὴλ, καὶ ἱερεμοὺθ,
καὶ οὐρί, πέντε ἄρχοντες οἴκων πατριῶν αὐτῶν ἰσχυροὶ δυ-
νάμει, καὶ ἡ γενεαλογία αὐτῶν εἰκοσιδύο χιλιάδες καὶ
τριάκοντα καὶ τέσσαρες.
8 * καὶ υἱοὶ βοχώρ, ζαμαρία καὶ ἰωὰς, καὶ ἐλιέζερ, καὶ ἐλιω-
νὲ, καὶ ἀμαρὶ, καὶ ἱερμώθ, καὶ ἀβιὰ, καὶ ἀναθὼθ, καὶ ἀλαμὼθ,
πάντες οὗτοι υἱοὶ βοχώρ.

9 * וְהִתְיַחְשָׁם לְתֹלְדוֹתָם רָאשֵׁי בֵית אֲבוֹתָם
גִּבּוֹרֵי חַיִל עֶשְׂרִים אֶלֶף וּמָאתָיִם׃
10 * וּבְנֵי יְדִיעֲאֵל בִּלְהָן וּבְנֵי בִלְהָן יְעוּשׁ וּבִנְיָמִן
וְאֵהוּד וּכְנַעֲנָה וְזֵיתָן וְתַרְשִׁישׁ וַאֲחִישָׁחַר׃
11 * כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי יְדִיעֲאֵל לְרָאשֵׁי הָאָבוֹת גִּבּוֹרֵי
חֲיָלִים שִׁבְעָה־עָשָׂר אֶלֶף וּמָאתַיִם יֹצְאֵי
12 צָבָא לַמִּלְחָמָה׃ * וְשֻׁפִּם וְחֻפִּם בְּנֵי עִיר
13 חֻשִׁם בְּנֵי אַחֵר׃ * בְּנֵי נַפְתָּלִי יַחְצִיאֵל וְגוּנִי
14 וְיֵצֶר וְשַׁלּוּם בְּנֵי בִלְהָה׃ * בְּנֵי מְנַשֶּׁה
אַשְׂרִיאֵל אֲשֶׁר יָלָדָה פִּילַגְשׁוֹ הָאֲרַמִּיָּה יָלְדָה
15 אֶת־מָכִיר אֲבִי גִלְעָד׃ * וּמָכִיר לָקַח אִשָּׁה
לְחֻפִּים וְלְשֻׁפִּים וְשֵׁם אֲחֹתוֹ מַעֲכָה וְשֵׁם
הַשֵּׁנִי צְלָפְחָד וַתִּהְיֶנָה לִצְלָפְחָד בָּנוֹת׃
16 * וַתֵּלֶד מַעֲכָה אֵשֶׁת־מָכִיר בֵּן וַתִּקְרָא שְׁמוֹ
פֶּרֶשׁ וְשֵׁם אָחִיו שֶׁרֶשׁ וּבָנָיו אוּלָם וָרָקֶם׃
17 * וּבְנֵי אוּלָם בְּדָן אֵלֶּה בְּנֵי גִלְעָד בֶּן־מָכִיר
18 בֶּן־מְנַשֶּׁה׃ * וַאֲחֹתוֹ הַמֹּלֶכֶת יָלְדָה אֶת־
אִישְׁהוֹד וְאֶת־אֲבִיעֶזֶר וְאֶת־מַחְלָה׃
19 * וַיִּהְיוּ בְּנֵי שְׁמִידָע אַחְיָן וְשֶׁכֶם וְלִקְחִי
20 וַאֲנִיעָם׃ * וּבְנֵי אֶפְרַיִם שׁוּתֶלַח וּבֶרֶד בְּנוֹ
21 וְתַחַת בְּנוֹ וְאֶלְעָדָה בְּנוֹ וְתַחַת בְּנוֹ׃ * וְזָבָד
בְּנוֹ וְשׁוּתֶלַח בְּנוֹ וְעֶזֶר וְאֶלְעָד וַהֲרָגוּם אַנְשֵׁי־
גַת הַנּוֹלָדִים בָּאָרֶץ כִּי יָרְדוּ לָקַחַת אֶת־
22 מִקְנֵיהֶם׃ * וַיִּתְאַבֵּל אֶפְרַיִם אֲבִיהֶם
23 יָמִים רַבִּים וַיָּבֹאוּ אֶחָיו לְנַחֲמוֹ׃ * וַיָּבֹא
אֶל־אִשְׁתּוֹ וַתַּהַר וַתֵּלֶד בֵּן וַיִּקְרָא אֶת־שְׁמוֹ
בְּרִיעָה כִּי בְרָעָה הָיְתָה בְּבֵיתוֹ׃
24 * וּבִתּוֹ שְׁאֵרָה וַתִּבֶן אֶת־בֵּית חוֹרוֹן הַתַּחְתּוֹן
25 וְאֶת־הָעֶלְיוֹן וְאֶת־אֻזֶּן שְׁאֵרָה׃ * וְרֶפַח בְּנוֹ
26 וְרֶשֶׁף וְתֶלַח בְּנוֹ וְתַחַן בְּנוֹ׃ * לַעְדָּן בְּנוֹ עַמִּיהוּד
27 בְּנוֹ אֱלִישָׁמָע בְּנוֹ׃ * נוּן בְּנוֹ יְהוֹשֻׁעַ בְּנוֹ׃
28 * וַאֲחֻזָּתָם וּמוֹשְׁבוֹתָם בֵּית אֵל וּבְנֹתֶיהָ
וְלִמִזְרַח נַעֲרָן וְלַמַּעֲרָב גֶּזֶר וּבְנֹתֶיהָ וְשְׁכֶם
29 וּבְנֹתֶיהָ עַד־עַזָּה וּבְנֹתֶיהָ׃ * וְעַל־יְדֵי בְנֵי־
מְנַשֶּׁה בֵּית־שְׁאָן וּבְנֹתֶיהָ תַּעְנַךְ וּבְנֹתֶיהָ
מְגִדּוֹ וּבְנוֹתֶיהָ דּוֹר וּבְנוֹתֶיהָ בְּאֵלֶּה יָשְׁבוּ בְּנֵי
30 יוֹסֵף בֶּן־יִשְׂרָאֵל׃ * בְּנֵי אָשֵׁר יִמְנָה וְיִשְׁוָה
וְיִשְׁוִי וּבְרִיעָה וְשֶׂרַח אֲחוֹתָם׃

9 * Numerati sunt autẽ per familias suas
C principes cognationũ suarum ad bella for
10 tissimi viginti milia & ducenti. * Porrò
filij Iadihel, Balan; filii autẽ Balan, Iehus,
& Beniamin, & Ahoth, & Chanana, & Io-
11 than, & Tharsis, & Haisaar. * Omnes hi
filii Iadiel principes cognationũ suarũ vi-
ri fortissimi decem & septẽ milia & ducen
12 ti ad prœlium procedentes. * Sepham
quoque & Haphan filii Hir & Asim filii
13 Aher. * Filii autem Neptalim, Iasihel &
Guni, & Aser, & Sellum filii Bala.
14 * Porrò filius Manasse, Esrihel, concu-
bináque eius Syra peperit Machir patrem
15 Galaad. * Machir aũt accepit vxorem fi-
liis suis Happhim & Sephan, & habuit so
D rorem nomine Maacha. Nomẽ aũt secun-
di Salphaath. Natæq; sunt Salphaath fi-
16 liæ. * Et peperit Maacha vxor Machir fi-
lium, vocauítq; nomẽ eius Phares. Porrò
nomẽ fratris eius Sares, & filii eius Vlam
17 & Rehen. * Filius autem Vlam, Bedan.
Hi sunt filii Galaad, filii Machir, filii Ma-
18 nasse. * Soror autem eius regina peperit
Virum decorum & Abiezer, & Moola.
19 * Erant autem filii Semida, Ahin, & Se-
20 chem, & Leci, & Aniam. * Filii autem
Ephraim, Suthala, Bareth filius eius, Tha-
ath filius eius, Elada filius eius, Thaath fi-
21 lius eius. * Et huius filius Zadab, & huius
filius Suthala, & huius filius Eser & Elad.
E Occiderunt autem eos viri Geth indige-
næ quia descenderant vt inuaderent pos-
22 sessiones eorum. * Luxit igitur Ephraim
pater eorum multis diebus, & venerunt
fratres eius vt consolarentur eum.
23 * Ingressúsq; est ad vxorẽ suá, quę con-
cepit & peperit filiũ & vocauit nomẽ eius
Beria, eò ꝙ in malis domus eius ortus es-
24 set. * Filia aũt eius fuit Sara quę ædificauit
Bethoron inferiorẽ & superiorẽ & Ozen-
25 zara. * Porrò filiꝰ eius Rapha & Reseph, &
F Thale, de quo natus est Thalá, qui genuit
26 Laadá. * Huius quoq; filius Amiud qui
27 genuit Elisama. * De quo ortus est Nun,
28 qui habuit filiũ Iosue. * Possessio aũt eorũ
& habitatio Bethel cũ filiabus suis, & con
tra orientẽ Noram, ad occidentalẽ plagã
Gazer & filiæ eius, Sychẽ quoq; cum filia-
bus suis vsq; ad Asa cum filiabus eius.
29 * Iuxta filios quoq; Manasse, Bethsan,
& filias eius, Thannan & filias eius, Ma-
geddo & filias eius, Dor & filias eius. In
his habitauerunt filij Ioseph, filij Israel.
30 * Filij Aser, Iemna, & Iesua, & Isui, &
Baria, & Sara, soror eorum.

* *Et genealogia eorũ per familias ſuas principes domorum cognationum ſuarum potentes fortitudine, viginti milia & ducenti.*
* *Et filii Jediel, Balaan; & filii Balaan, Jeſus & Beniamin, & Aoth, & Chanaa, & Zethan, & Tharſis, & Aſſair.*
* *Omnes hi filii Jediel principes cognationũ potentes fortitudine, decem & ſeptem milia & ducenti procedentes fortitudine ad bellum.*
* *Et Sapham & Hepham, & filii Hir, & Aſim filii Acher.*
* *Et filii Nephthali: Jaſſiel, Guni, & Jeſſer, & Sellem filii Balaa.*
* *Filii Manaſſe, Eſriel, quem peperit concubina eius Syra Machir patrem Galaad.*
* *Et Machir accepit vxorem Hophem & Saphim, & nomen ſorori eorum Maacha, & nomen ſecundo Salphaad: natæ ſunt verò Salphaad filiæ.*
* *Et peperit Maacha vxor Machir filium, & vocauit nomen eius Phares, et nomen fratri eius Saros, & filii eius, Elam & Racam.*
* *Et filii Elam, Badan. hi filii Galaad, filii Macher, filii Manaſſe.*
* *Et ſoror eius Melchath peperit Ieſſud & Abiezer, & Maala.*
* *Et erant filii Samida, Heim & Sychem, et Lochei, & Eniam.*
* *Et filii Ephraim, Suthalaa & Barad filius eius, & Thaath filius eius, et Elada filius eius, & Thaath filius eius.*
* *Et Zabab filius eius, et Suthala filius eius, & Ezer, & Elaad: et occiderũt eos viri Geth nati in terra, quia deſcenderant vt caperent pecora eorum.*
* *Et luxit Ephraim pater eorum diebus multis, & venerunt fratres eorum vt conſolarentur eum.*
* *Et ingreſſus eſt ad vxorem ſuam, et concepit & peperit filiũ, & vocauit nomen eius Barie, quoniam in malis factus eſt in domo eius.*
* *Et filia eius Sara, & ædificauit Bethoron ſuperiorem & inferiorem, & Ezenſaara.*
* *Et Rapha filius eius, et Raſeph filius eius, & Thala filius eius, & Thaan filius eius.*
* *Et Ladan filius eius, Amiud filius eius, Eliſama filius eius.*
* *Num filius eius, Joſee filius eius.*
* *Et poſſeſſio eorum & habitatio Bethel & viculi eius, & contra orientem Noaran, & ad occidentem Gazer & viculi eius, & Sychem & viculi eius, & Adia & viculi eius.*
* *Et habitata filiis Manaſſe, Bethſan & filiæ eius, Thaana & filiæ eius, Mageddo & viculi eius, Dor & viculi eius: in his habitauerunt filii Ioſeph, filii Iſrael.*
* *Filii Aſer, Jamna & Jaſua, & Jeſſue, & Baria, & Saraa ſoror eorum.*

9 * καὶ ἡ γρεαλογία αὐτῶν κ᾽ γρέσεις αὐτῶν ἀρχοντες οἴκων πατριῶν αὐτῶν δυνατοὶ ἰσχύι, εἴκοσι χιλιάδες ͨ
10 διακόσιοι. * καὶ υἱοὶ ἰεδιήλ, βαλααν· ͨ υἱοὶ βαλαάν, ἰησοῦς ͨ βενιαμὶν, ͨ ἀὼθ, κ᾽ χαναὰ, ͨ ζηθὰν, ͨ θαρσεὶς,
11 κ᾽ ἀσσαείρ. * πάντες ἕτοι υἱοὶ ἰεδιὴλ ἄρχοντες τῶν πατριῶν δυνατοὶ ἰσχύι, δεκαεπτὰ χιλιάδες ͨ διακόσιοι ἐκπορευόμενοι δυνάμει εἰς πόλεμον.
12 * καὶ σαφὰμ, ͨ ἡφὰμ, ͨ υἱοὶ ἴρ ͨ ἀσὶμ υἱοὶ ἀχέρ.
13 * καὶ υἱοὶ νεφθαλεί, ἰεσιὴλ γενὶ κ᾽ ἰεσὲρ, ͨ σελλὴμ υἱοὶ βαλαά.
14 * υἱοὶ μανασσῆ, ἐσριήλ, οὗ ἔτεκεν ἡ παλλακὴ αὐτοῦ ἡ σύρα τὸν μαχὶρ πατέρα γαλαάδ.
15 * καὶ μαχὶρ ἔλαβεν γυναῖκα τῷ ὀφὲμ, ͨ τῷ σαφίμ· καὶ ὄνομα τῇ ἀδελφῇ αὐτῶν μααχά, ͨ ὄνομα τῷ δευτέρῳ σαλφαάδ· ἐγεννήθησαν δ᾽ τῷ σαλφαὰδ θυγατέρες.
16 * ͨ ἔτεκεν μααχὰ ἡ γυνὴ μαχὶρ υἱόν, ͨ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ φάρες, ͨ ὄνομα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ σάρος* καὶ υἱοὶ αὐτοῦ, ὐλὴμ ͨ ρακάμ.
17 * καὶ υἱοὶ ὐλάμ, βαδάν· ἕτοι υἱοὶ γαλαάδ, υἱοῦ μαχὶρ υἱοῦ μανασσῆ.
18 * καὶ ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ μελχὰθ ἔτεκεν τὸν ἰεσυδὰ, καὶ τὸν ἀβιεζὲρ, ͨ τὸν μααλά.
19 * καὶ ἐγένοντο υἱοὶ σαμεΐδα, ὐεὶμ ͨ συχέμ, ͨ λοχεΐ, κ᾽ ἀνιάμ. * ͨ υἱοὶ ἐφραΐμ, βουθαλαὰ, ͨ βαραδὰ υἱὸς αὐτοῦ, ͨ θαάθ υἱὸς αὐτοῦ, ͨ ἐλαδὰ υἱὸς αὐτοῦ, ͨ θαάθ υἱὸς αὐτοῦ.
21 * καὶ ζαβὰδ υἱὸς αὐτοῦ, ͨ βουθάλα υἱὸς αὐτοῦ, ͨ ἔζερ ͨ ἐλαάδ· ͨ ἀπέκτειναν αὐτοὺς ⓐ ἄνδρες γὲθ ⓐ τεχθέντες ἐν τῇ γῇ, ὅτι κατέβησαν λαβεῖν τὰ κτήνη αὐτῶν.
22 * ͨ ἐπένθησεν ἐφραΐμ ὁ πατὴρ αὐτῶν ἡμέρας πολλὰς, ͨ ἦλθον ⓐ ἀδελφοὶ αὐτοῦ παρακαλέσαι αὐτόν.
23 * καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ͨ συνέλαβε ͨ ἔτεκεν υἱόν, ͨ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ βαριέ, ὅτι ἐν κακοῖς ἐγένετο ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.
24 * καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ σαρά· ͨ ᾠκοδόμησεν τὴν βεθωρὼν τὴν ἄνω ͨ τὴν κάτω, κ᾽ τὴν ἐζενσαάρα.
25 * καὶ ραφὰ υἱὸς αὐτοῦ, ͨ ρασὴφ υἱὸς αὐτοῦ, ͨ θαλὰ υἱὸς
26 αὐτοῦ, ͨ θαδὰν υἱὸς αὐτοῦ. * καὶ λαδὰν υἱὸς αὐτοῦ, ἀμιοὺδ υἱὸς αὐτοῦ, ἐλισαμὰ υἱὸς αὐτοῦ.
27 * νὲμ υἱὸς αὐτοῦ, ἰωσὴ υἱὸς αὐτοῦ. * καὶ κατάσχεσις
28 αὐτῶν ͨ καὶ οἰκία βαιθὴλ, ͨ αἱ κῶμαι αὐτῆς· ͨ εἰς ἀνατολὰς νααρὰν, ͨ εἰς δυσμὰς γαζὲρ ͨ αἱ κῶμαι αὐτῆς, ͨ συχὲμ ͨ αἱ κῶμαι αὐτῆς, ͨ ἀδία ͨ αἱ κῶμαι αὐτῆς.
29 * καὶ ἐχόμενα υἱῶν μανασσῆ, βαιθσὰν ͨ αἱ θυγατέρες αὐτῆς. θαανὰ ͨ αἱ θυγατέρες αὐτῆς, μαγεδδὼ ͨ αἱ κῶμαι αὐτῆς, δωρ ͨ αἱ κῶμαι αὐτῆς· ἐν ταύταις κατῴκησαν ⓐ υἱοὶ ἰωσὴφ, υἱοῦ ἰσραήλ.
30 * υἱοὶ ἀσήρ, ἰαμνὰ ͨ ἰασουὲ, ͨ ἰεσουὲ, ͨ βαρία, ͨ σαρὰ ἀδελφὴ αὐτῶν.

31 * וּבְנֵי בְרִיעָה חֶבֶר וּמַלְכִּיאֵל הוּא אֲבִי
32 בִרְזָוִת׃ * וְחֶבֶר הוֹלִיד אֶת־יָפְלֵט וְאֶת־שׁוֹמֵר
33 וְאֶת־חוֹתָם וְאֶת שׁוּעָא אֲחוֹתָם׃ * וּבְנֵי
יָפְלֵט פָּסַךְ וּבִמְהָל וְעַשְׁוַרְתָּ אֵלֶּה בְּנֵי יָפְלֵט׃
34 * וּבְנֵי שֶׁמֶר אֲחִי וְרוֹהֲגָה יְחֻבָּה וַאֲרָם׃
35 * וּבְנֵי־חֵלֶם אֲחִיו צוֹפַח וְיִמְנָע וְשֶׁלֶשׁ וְעָמָל׃
36 * בְּנֵי צוֹפַח סוּחַ וְחַרְנֶפֶר וְשׁוּעָל וּבֵרִי וְיִמְרָה׃
37 * בֶּצֶר וָהוֹד וְשַׁמָּא וְשִׁלְשָׁה וְיִתְרָן וּבְאֵרָא׃
38 * וּבְנֵי יֶתֶר יְפֻנֶּה וּפִסְפָּה וָאָרַע׃
39 * וּבְנֵי עֵלָא אֶרַח וְחַנִיאֵל וְרִצְיָא׃
40 * כָּל־אֵלֶּה בְּנֵי־אָשֵׁר רָאשֵׁי בֵית־הָאָבוֹת
בְּרוּרִים גִּבּוֹרֵי חַיִל רָאשֵׁי הַנְּשִׂיאִים וְהִתְיַחֵשָׂם
בַּצָּבָא בְּמִלְחַמָּה מִסְפָּרָם אֲנָשִׁים עֶשְׂרִים
וְשִׁשָּׁה אָלֶף׃

ח

1 * וּבִנְיָמִן הוֹלִיד אֶת־בֶּלַע בְּכֹרוֹ אַשְׁבֵּל
2 הַשֵּׁנִי וְאַחְרָח הַשְּׁלִישִׁי׃ * נוֹחָה הָרְבִיעִי וְרָפָא
3 הַחֲמִישִׁי׃ * וַיִּהְיוּ בָנִים לְבֶלַע אַדָּר וְגֵרָא
4 וַאֲבִיהוּד׃ * וַאֲבִישׁוּעַ וְנַעֲמָן וַאֲחוֹחַ׃ * וְגֵרָא
5 6 וּשְׁפוּפָן וְחוּרָם׃ * וְאֵלֶּה בְּנֵי אֵהוּד אֵלֶּה הֵם
רָאשֵׁי אָבוֹת לְיוֹשְׁבֵי גֶּבַע וַיַּגְלוּם אֶל־מָנַחַת׃
7 * וְנַעֲמָן וַאֲחִיָּה וְגֵרָא הוּא הִגְלָם וְהוֹלִיד אֶת־
8 עֻזָּא וְאֶת־אֲחִיהֻד׃ * וְשַׁחֲרַיִם הוֹלִיד בִּשְׂדֵה
מוֹאָב מִן־שִׁלְחוֹ אֹתָם חוּשִׁים וְאֶת־בַּעֲרָא נָשָׁיו׃
9 * וַיּוֹלֶד מִן־חֹדֶשׁ אִשְׁתּוֹ אֶת־יוֹבָב וְאֶת־צִבְיָא
10 וְאֶת־מֵישָׁא וְאֶת־מַלְכָּם׃ * וְאֶת־יְעוּץ וְאֶת־
שָׂכְיָה וְאֶת־מִרְמָה אֵלֶּה בָּנָיו רָאשֵׁי אָבוֹת׃
11 * וּמֵחוּשִׁים הוֹלִיד אֶת־אֲבִיטוּב וְאֶת־אֶלְפָּעַל׃
12 * וּבְנֵי אֶלְפַּעַל עֵבֶר וּמִשְׁעָם וְשֶׁמֶד הוּא בָּנָה
13 אֶת־אוֹנוֹ וְאֶת־לֹד וּבְנֹתֶיהָ׃ * וּבְרִיעָה
וְשִׁמַע הֵמָּה רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְיוֹשְׁבֵי אַיָּלוֹן הֵמָּה
14 הִבְרִיחוּ אֶת־יוֹשְׁבֵי גַּת׃ * וַאֲחָיו שָׁשָׁק וִירֵמוֹת׃
15 * וּזְבַדְיָה וַעֲרָד וָאֲדֶר׃ * וּמִיכָאֵל וְיִשְׁפָּה וְיוֹחָא
16 17 בְּנֵי בְרִיעָה׃ * וּזְבַדְיָה וּמְשֻׁלָּם וְחִזְקִי וְחֶבֶר׃
18 * וְיִשְׁמְרַי וְיִזְלִיאָה וְיוֹבָב בְּנֵי אֶלְפָּעַל׃
19 * וְיָקִים וְזִכְרִי וְזַבְדִּי׃ * וְאֶלְיעֵינַי וְצִלְּתַי
20 21 וְאֶלִיאֵל׃ * וַעֲדָיָה וּבְרָאיָה וְשִׁמְרָת בְּנֵי שִׁמְעִי׃

31 * Filij autem Baria, Heber, & Melchiel,
ipſe eſt pater Barzaith.
32 * Heber autem genuit Iephlat & So-
mer, & Otham, & Suaa ſororem eorum.
33 * Filij Iephlat, Phoſech, & Chamaal, &
G Aſoph: hi filij Iephlat.
43 * Porrò filij Somer, Ahi, & Roaga, &
Aba, & Aran.
35 * Filij autem Helem fratris eius, Supha
& Iemna, & Selles, & Amal.
36 * Filij Supha, Sue, Aruaphed, & Sual,
& Beri, & Iamra.
37 * Boſor & Od, & Samna, & Saluſa, &
Iethram, & Bera.
38 * Filij Gether, Iephone, & Phaſpha, &
39 Ara. * Filij autem Olla, Aree & Anihel,
40 & Reſia. * Omnes hi filii Aſer princi-
pes cognationum electi atque fortiſſimi
duces ducum. Numerus autem eorũ ætа-
tis quæ apta eſſet ad bellum, viginti ſex
milia.

CAP. VIII.

1 BEniamin autẽ genuit Bale primoge-
A nitum ſuum, Asbal ſecũdum: Ahara
2 tertium. * Noaha quartum, & Rapha
3 quintũ. * Fuerúntq; filij Bale Addoar,
& Gera & Abiud.
4 * Abiſue quoque & Neman, & Ahoe:
5 * Sed & Gera, & Sephupham, & Vram.
6 * Hi ſunt filij Ahod principes cogna-
tionum habitãtium in Gabaa, qui tranſ-
lati ſunt in Manaath.
7 * Noman autem & Achia, & Gera, ipſe
tranſtulit eos, & genuit Ozam & Abiud.
8 * Porrò Sarrahim genuit in regione
Moab poſtquã dimiſit Vſim & Bara vxo-
9 res ſuas. * Genuit autem de Edes vxo-
re ſua Iobab & Sebia, & Moſa, & Molchõ.
10 * Iebus quoq; & Sethia, et Marmach.
Hi ſunt filii eius principes in familiis ſuis.
11 * Mehuſim verò genuit Achitob & El-
12 phaal. * Porrò filij Elphaal, Heber, &
B Miſaam, et Samad, hic ædificauit Ono et
13 Lod, et filias eius. * Bara autem et Sama
principes cognationum habitantium in
Ahialon. Hi fugauerũt habitatores Geth.
14 * Et Haio et Seſac, et Hierimoth.
15 * Et Zabadia et Arod, et Heder.
16 * Michael quoque et Ieſpha, et Ioaa fi-
lii Baria.
17 * Et Zabadia et Moſollam, et Ezeci, et
18 Heber. * Et Eſamari, et Ieſlia, et Iobab,
19 filij Elphaal. * Et Iacim, & Zechri, et
20 Zaddi. * Et Elioenai, et Selethai, et
21 Heliel. * Et Adaia et Baraia, et Sama-
rat, filii Semei.

* Et filij Baria Chober & Melchiel, ipse pater Barzeth.
* Et Chober genuit Japhlet, & Somer, & Hotham, & Sua sororem eorum.
* Et filij Japhlet, Phasech, & Baamath, & Asuath: hi filij Japhlet.
* Et filij Somer Achi, & Raaga, & Jaba, & Aram.
* Et filij Helem fratris eius, Supha & Jamna, & Seles, & Amal.
* Filij Supha, Sue & Arnaphi, & Sual, & Beri, & Jembra.
* Basar & Jeud, & Semma, & Selsa, & Jethran, & Beera.
* Et filij Jether, Jephonne, & Phaspha, & Arai.
* Et filij Olla, Aree, & Aniel, & Rasia.
* Omnes hi filij Aser principes domus cognationum, electi fortes potentia, duces principum qui numerati sunt in statione ad bellum, numerus eorum viri viginti et sex milia.

CAP. VIII.

ET Beniamin genuit Bale primogenitũ suũ, & Asbel secundus, et Aara tertius.
* Et Nua quartus, et Rapha quintus.
* Et fuerunt filij Bale, Adar, & Gera, & Abiud.
* Et Abisue, & Naaman, & Aod: et hi filij Aod;
* Gera & Seppham, & Auram.
* Hi sunt principes cognationum habitantiũ Gabaa, & transtulerunt ipsos in Manuath.
* Et Naaman et Achia, et Gera, ipse transtulit eos, et genuit Aza et Achiud.
* Et Seorim genuit in campo Moab, postquam dimiserunt ipsi eum, et Osim, et Baara, uxores eius.
* Et genuit de Chodes uxore sua Jobab et Sabia, et Misa, et Melchom.
* Et Joas, et Sechia, et Marmia, isti filij eius principes cognationum.
* Et Meosim genuit Abitob, et Eliphaal.
* Et filij Eliphaal, Aber et Mesoam, et Samed: ipse ædificauit Ono et Lod, et vicos eius.
* Et Baria et Samaa, hi principes cognationum habitantium Ailon: hi persecuti sunt habitantes Geth.
* Et fratres eorum Sisach et Hierimoth.
* Et Zabadia et Arad, et Adar.
* Et Michael, et Hiesspha, et Hiocha filij Baria.
* Et Zabadia, et Mesollam, et Ezeci, et Aber.
* Et Jassemari, et Hiczelia, et Jobab filij Aliphal.
* Et Iacim, et Zechri, et Zebdi.
* Et Elione, et Selathi, et Eliel.
* Et Adaia, et Baria, et Samarath, filij Semei.

31 * καὶ υἱοὶ Βαρία χοβὲρ ⁊ μελχιήλ, αὐτὸς πατὴρ Βαρ-
32 ζέθ. * καὶ χοβὲρ ἐγέννησε τὸν ἰαφλὲτ ⁊ τὸν σωμὴρ,
ⓗ τὸν ὁθάμ, καὶ τὴν Σουὰ ἀδελφὴν αὐτῶν.
33 * ⁊ υἱοὶ ἰαφλέτ, φασέχ, ⁊ βααμάθ, ⁊ ἀσουάθ, ἕ-
τοι υἱοὶ ἰαφλέτ.
34 * καὶ υἱοὶ σωμὴρ ἀχί, ⁊ ρααγά, ⁊ ἰαβά, ⁊ ἀράμ.
35 * καὶ υἱοὶ ἑλὲμ ἀδελφοῦ αὐτοῦ· Σουφὰ ⁊ ἰάμνα, ⁊ σε-
λὲς, ⁊ ἀμάλ.
36 * υἱοὶ Σουφά, Σουὲ, ⁊ ἀρναφεὶ, ⁊ Σουάλ, ⁊ Βηρεὶ, καὶ
ἰεμβρά.
37 * Βασάρ, ⁊ ἰηοὺδ, ⁊ σεμμά, ⁊ σελσά, ⁊ ἰεθρὼ, καὶ
Βηερά.
38 * καὶ υἱοὶ ἰεθὲρ, ἰεφονῆ, ⁊ φασφά, ⁊ ἀραΐ.
39 * καὶ υἱοὶ ὀλλά, ἀρεὲ, ⁊ δὼὴλ, ⁊ ῥασία.
40 * πάντες οὗτοι υἱοὶ ἀσὴρ ἄρχοντες οἴκου τῶν πατριῶν,
ἐκλεκτοὶ ἰσχυροὶ δυνάμει ἀρχηγοὶ τῶν ἀρχόντων τῶν
γραλογηθέντων ἐν τῇ στάσει ἐν τῷ πολέμῳ, ὁ ἀριθμὸς
αὐτῶν δώδεκα εἴκοσι ⁊ ἑξ χιλιάδες.

η.

1 * Καὶ Βενιαμὶν ἐγέννησε τὸν Βαλὲ πρωτότοκον αὐτοῦ,
⁊ ἀσβὴλ ὁ δεύτερος, ⁊ ἀαρὰ ὁ τρίτος,
2 * καὶ νουὰ ὁ τέταρτος, ⁊ ῥαφὰ ὁ πέμπτος.
3 * καὶ ἐγένοντο υἱοὶ τῷ Βαλέ, ἄδαρ, ⁊ γηρὰ, ⁊ ἀβιούδ.
4 * καὶ ἀβισουὲ, ⁊ νααμὰν, ⁊ ἀὼδ, ⁊ ἕτοι υἱοὶ ἀὼδ.
5 * γηρὰ ⁊ σεπφάμ, ⁊ ἀρὰμ.
6 * ἕτοι εἰσὶν ἄρχοντες πατριῶν τῶν κατοικούντων γα-
βαά· ⁊ ἀπῴκισαν αὐτοὺς εἰς μανουάθ,
7 * καὶ νααμὰν, ⁊ ἀχιὰ, ⁊ γηρά, αὐτὸς ἀπῴκισεν αὐ-
τοὺς, ⁊ ἐγέννησε τὸν ὀζὰ, ⁊ τὸν ἀχιούδ.
8 * καὶ σεωρεὶμ ἐγέννησεν ἐν πεδίῳ μωάβ, μετὰ τὸ ἐξα-
ποστεῖλαι αὐτοὺς αὐτόν· ⁊ ὡσεὶμ, καὶ βααρὰ γυναῖκες
9 αὐτοῦ. * καὶ ἐγέννησεν ἀπὸ τῆς χόδες γυναικὸς αὐτοῦ τὸν
ἰωβὰβ, ⁊ τὸν σαβία, ⁊ τὸν μισά, ⁊ τὸν μελχώμ·
10 * καὶ τὸν ἰωὰς, ⁊ τὸν σεχία, ⁊ τὸν μαρμία, ἕτοι υἱοὶ
αὐτοῦ ἄρχοντες τῶν πατριῶν.
11 * καὶ μεωσεὶμ ἐγέννησεν τὸν ἀβιτὼβ, ⁊ τὸν ἐλειφαάλ.
12 * καὶ υἱοὶ ἐλειφαάλ, ἄβερ, ⁊ μεβαάμ, ⁊ σάμηδ· αὐτὸς
ᾠκοδόμησεν τὴν ὠνὼ, ⁊ τὴν λωδ, ⁊ τὰς κώμας αὐτῆς.
13 * καὶ βαρία, ⁊ σαμαά, αὐτοὶ ἄρχοντες πατριῶν
τῶν κατοικούντων αἰλών· ἕτοι ἐξεδίωξαν τοὺς κατοικοῦν-
τας γέθ.
14 * καὶ Ⓐ ἀδελφοὶ αὐτῶν σισὰχ, ⁊ ἱερεμωθ.
15 * καὶ ζαβαδία, ⁊ ἀράδ, ⁊ ἄδαρ.
16 * καὶ μιχαὴλ, ⁊ ἰεσφὰ, ⁊ ἰωχὰ υἱοὶ Βαρεία.
17 * καὶ ζαβαδία, ⁊ μεθολλάμ, ⁊ ἐζεκὶ, ⁊ ἄβερ.
18 * καὶ ἰασημαεὶ, ⁊ ἰεζελία, ⁊ ἰωβὰβ υἱοὶ ἀλιφάλ.
19 * καὶ ἰακεὶμ, ⁊ ζεχεὶ, ⁊ ζεβδί.
20 * καὶ ἠλιωνὲ, ⁊ σελαθὶ, καὶ ἐλιὴλ.
21 * καὶ ἀδαΐα, ⁊ βαραΐα, ⁊ σαμαράθ, υἱοὶ σεμεΐ.

22 * וישפן ועבר ואליאל׃
23 * ועבדון וזכרי וחנן׃ * וחנניה ועילם
24 וענתתיה׃ * ויפדיה ופנואל בני שׁשׁק׃
25 * ושמשרי ושחריה ועתליה׃ * ויערשיה
26 27 ואליה וזכרי בני ירחם׃ * אלה ראשי אבות
28 לתלדותם ראשים אלה ישבו בירושלם׃
29 * ובגבעון ישבו אבי גבעון ושם אשתו מעכה׃
30 * ובנו הבכור עבדון וצור וקיש ובעל ונדב׃
31 * וגדור ואחיו וזכר׃ * ומקלות הוליד את־
32 שמאה ואף המה נגד אחיהם ישבו בירושלם
33 עם־אחיהם׃ * ונר הוליד את־קיש וקיש הוליד
את־שאול ושאול הוליד את־יהונתן ואת־מלכי־
34 שוע ואת־אבינדב ואת־אשבעל׃ * ובן־יהונתן
מריב בעל ומריב בעל הוליד את־מיכה׃
35 * ובני מיכה פיתון ומלך ותארע ואחז׃
36 * ואחז הוליד את־יהועדה ויהועדה הוליד
את־עלמת ואת־עזמות ואת־זמרי וזמרי הוליד
37 את־מוצא׃ * ומוצא הוליד את־בנעה רפה
38 בנו אלעשה בנו אצל בנו׃ * ולאצל ששה
בנים ואלה שמותם עזריקם בכרו וישמעאל
ושערית ועבדיה וחנן כל־אלה בני אצל׃
39 * ובני עשק אחיו אולם בכורו יעוש השני
40 ואליפלט השלישי׃ * ויהיו בני־אולם אנשים
גבורי־חיל דרכי קשת ומרבים בנים ובני בנים
מאה וחמשים כל־אלה מבני בנימן׃

ט

1 * וכל־ישראל התיחשו והנם כתובים על־
ספר מלכי ישראל ויהודה הגלו לבבל במעלם׃
2 * והישבים הראשנים אשר באחזתם בעריהם
ישראל הכהנים הלוים והנתינים׃
3 * ובירושלם ישבו מן־בני יהודה ומן־בני
4 בנימן ומן־בני אפרים ומנשה׃ * עותי בן־
עמיהוד בן־עמרי בן־אמרי בן־בנימן מבני־פרץ בן־
5 יהודה׃ * ומן־השילני עשיה הבכור ובניו׃
6 * ומן־בני־זרח יעואל ואחיהם שש־מאות
7 ותשעים׃ * ומן־בני בנימן סלוא בן־משלם
בן־הודויה בן־הסנאה׃

22 * Et Iesphan, et Heber, et Heliel.
23 * Et Abdon, et Zechri, & Hanan.
24 * Et Anania, et Ailam, et Anathothia.
25 * Et Iephdaia, et Phanuel, filii Sesac.
26 * Et Samsari, et Sooria, et Otholia.
27 * Et Iersia, Helia, & Zechri, filii Ieroam.
28 * Hi patriarchæ et cognationum prin-
C cipes qui habitauerunt in Ierusalem.
29 * In Gabaon autem habitauerunt Abi- Inf. 9. g
gabaon, & nomen vxoris eius Maacha.
30 * Filiúsque eius primogenitus Abdon
& Sur, & Cis, & Baal, & Nadab.
31 * Gedur quoque & Ahio, & Zacher,
et Macelloth.
32 * Et Macelloth genuit Samaa. habita- 1. Reg.
uerúntque ex aduerso fratrum suorum in 9. a
Ierusalem cum fratribus suis.
33 * Ner autem genuit Cis, & Cis genuit
D Saul. Porrò Saul genuit Ionathan & Mel
chisue, & Abinadab, & Esbaal.
34 * Filius autem Ionathan Miribaal, &
Miribaal genuit Micha.
35 * Filij Micha, Phiton & Melech, &
Thara, Ahaz.
36 * Et Ahaz genuit Ioada, & Ioada ge-
nuit Almoth, & Asmoth, & Zamri. Porrò
37 Zamri genuit Mosa. * Et Mosa genuit
Baana, cuius filius fuit Rapha, de quo or-
tus est Elasa qui genuit Asel.
38 * Porrò Asel sex filii fuerunt his nomi-
nibus, Ezricam, Bochrú, Hismael, Saria,
Obdia, Anan. omnes hi filii Asel.
39 * Filij autem Esech fratris eius, Vlam
primogenitus, & Hus secundus, & Eli-
40 phaleth tertius: * Fuerúntque filii Vlam
viri robustissimi, & magnò robore ten-
dentes arcum, et multos habentes filios
ac nepotes vsq; ad centum quinquaginta.
Omnes hi filii Beniamin.

CAP. IX.

1 VNiuersus ergo Israel dinumeratus
A est, et summa eorũ scripta est in libro
Regum Israel et Iuda, translatíque sunt in
2 Babylonem propter delictũ suum. * Qui
aũt habitauerunt primi in possessionibus
et in vrbibus suis Israel, et Sacerdotes et
3 Leuitę, et Nathiunei, * Commorati sunt
in Ierusalem de filiis Iuda, et de filiis Ben-
iamin. De filiis quoque Ephraim et Ma-
4 nasse: * Othei filius Amiud, filii Emri,
filii Omrai, filii Bonni. De filiis Phares fi-
5 lii Iuda. * Et de Siloni, Asaia primogeni-
6 tus et filii eius. * De filiis aũt Zara, Iehuel
7 et fratres eorũ sexcenti nonaginta. * Por-
B rò de filiis Beniamin, Salo filius Mosollá
filij Oduia, filij Asana.

* Et Jesphan, Ader, & Eliel. 22
* Et Abdon, & Zechri, & Anan. 23
* Et Anania, & Elam, & Anathothia. 24
* Et Jephadia, & Phanuel filii Sisach. 25
* Et Sampsari, & Saraia, & Otholia. 26
* Et Hiersia, & Elia, & Zechri filii Hieream. 27
* Hi principes cognationum per generationes eorum principes ipsi habitauerunt in Hierusalem. 28
* Et in Gabaon habitauit pater Gabaon, & nomen uxori eius Macha. 29
* Et filius eius primogenitus Abdon et Sur, & Cis, & Bael, & Nadab. 30
* Et Geddor, & fratres eius, & Zechri. 31
* Et Maceddoth qui genuit Samaa, & hi ex aduerso fratrum suorum habitauerunt in Hierusalem cum fratribus suis. 32
* Et Ner genuit Cis, & Cis genuit Saul, & Saul genuit Jonathan & Melchisue, & Abinadab, & Jsbaal. 33
* Et filii Jonathan Meribaal, & Meribaal genuit Micha. 34
* Et filii Micha, Phithon & Melech, & Tharaa, & Achaz. 35
* Et Achaz genuit Ioda, & Joda genuit Alemeth & Asmoth, & Zambri, & Zambri genuit Mosa. 36
* Et Mosa genuit Baana: Rapha filius eius, Eleasa filius eius, Asel filius eius. 37
* Et Asel sex filii; & hæc nomina eorum, Ezericam primogenitus eius, et Jsmael, & Saria, & Abdia, & Annan, hi filii Asel. 38
* Et filii Asec fratris eius: Ulam primogenitus eius, & Jeus secundus, & Eliphalet tertius. 39
* Et fuerunt filii Ulam, viri potentes fortitudine, tendentes arcum & multiplicantes filios, & filios filiorum centum & quinquaginta, omnes hi filii Beniamin. 40

CAP. IX.

ET vniuersus Jsrael dinumerati sunt, & ecce sunt scripti in libro Regum Jsrael & Juda, & translati sunt in Babylonem propter delictum suum, quod iniustè fecerunt. 1 2
* Et qui habitabant prius in possessionibus suis in ciuitatibus suis Jsrael: & Sacerdotes et Leuitæ, & Nathinei. 2
* Et in Hierusalem habitauerunt de filiis Juda, & de filiis Beniamin, & de filiis Ephraim & Manasse. 3
* Uthi filius Samiud filius Ambri, filii Embri, filii Beniamin: de filiis Phares, filii Juda. 4
* Et de Seloni, Asaia primogenitus eius, & filii eius. 5
* Et de filiis Zera, Jeel, & fratres eius sexcenti & nonaginta. 6
* Et de filiis Beniamin, Salo filius Mosollam, filii Oduia, filii Sanaa. 7

22 * καὶ ἰεσφδὼ, καὶ ἄδερ, καὶ ἐλιὴλ.
23 * καὶ ἀβδών, καὶ ζεχρὶ, καὶ ἀνάν.
24 * καὶ ἀνανία, καὶ ἠλὰμ, καὶ ἀναθωθά.
25 * καὶ ἰεφαδία, καὶ φανουὴλ υἱοὶ σισάκ.
26 * καὶ σαμψαρὶ, καὶ σαρεμία, καὶ ὀθολία.
27 * καὶ ἱερσία, καὶ ἠλία, καὶ ζεχρὶ υἱοὶ ἱερεμ.
28 * οὗτοι ἄρχοντες πατριῶν κατὰ γενέσεις αὐτῶν ἀρχηγοὶ αὐτοὶ κατῴκησαν ἐν ἱερουσαλήμ.
29 * καὶ ἐν γαβαὼν κατῴκησεν πατὴρ γαβαών, καὶ ὄνομα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ μαχά.
30 * καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ ἀβδών, καὶ σὺρ, καὶ κὶς, καὶ βαὴλ, καὶ ναδάβ.
31 * καὶ γεδδὼρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ ζεχρί.
32 * καὶ μακεδδὼθ ὁ γεννήσας τὸν σαμαά· καὶ αὐτοὶ κατέναντι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν κατῴκησαν ἐν ἱερουσαλὴμ μετὰ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.
33 * καὶ νὴρ ἐγέννησε τὸν κίς, καὶ κὶς ἐγέννησε τὸν σαοὺλ, καὶ σαοὺλ ἐγέννησε τὸν ἰωναθὰν καὶ τὸν μελχισοὺε, καὶ τὸν ἀβιναδάβ, καὶ τὸν ἰσβαάλ.
34 * καὶ υἱοὶ ἰωναθὰν μεριβαάλ, καὶ μεριβαὰλ ἐγέννησε
35 τὸν μιχά. * καὶ υἱοὶ μιχά, φιθὼν καὶ μέλεχ, καὶ θαρεὰ, καὶ ἀχάζ.
36 * καὶ ἀχὰζ ἐγέννησε τὸν ἰωδά, καὶ ἰωδὰ ἐγέννησε τὸν ἀλεμὲθ, καὶ τὸν ἀσμωθ, καὶ τὸν ζαμβεί, καὶ ζαμβεὶ ἐγέν-
37 νησε τὸν μωσά. * καὶ μωσὰ ἐγέννησε τὸν βαανά· ραφὰ υἱὸς αὐτοῦ, ἐλεασᾶ υἱὸς αὐτοῦ, ἀσὴλ υἱὸς αὐτοῦ.
38 * καὶ τῷ ἀσὴλ ἓξ υἱοί, καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν, ἐζεεικὰμ πρωτότοκος αὐτοῦ, καὶ ἰσμαὴλ, καὶ σαεία, καὶ ἀβδία, καὶ ἀνὰν· οὗτοι υἱοὶ ἀσήλ.
39 * καὶ υἱοὶ ἀσὲκ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὐλὰμ πρωτότοκος αὐτοῦ, καὶ ἰεοὺς ὁ δεύτερος, καὶ ἐλιφαλὲτ ὁ τρίτος.
40 * καὶ ἐγένοντο υἱοὶ ὐλὰμ, ἄνδρες δυνατοὶ ἰσχύϊ τείνοντες τόξον καὶ πληθύοντες υἱοὺς, καὶ υἱοὺς υἱῶν ἑκατὸν καὶ πεντήκοντα, πάντες οὗτοι υἱοὶ βενιαμίν.

θ'.

1 * Καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἐγενεαλογήθησαν, καὶ ἰδοὺ εἰσὶ γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίου βασιλέων ἰσραὴλ καὶ ἰούδα· καὶ ἀπῳκίσθησαν εἰς βαβυλῶνα διὰ τὴν ἀσεβεσίαν αὐτῶν, ὧν ἠδίκησαν.
2 * καὶ οἱ κατοικοῦντες πρότεροι ἐν ταῖς κατασχέσεσιν αὐτῶν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν ἰσραὴλ, καὶ ἱερεῖς, καὶ οἱ λευῖ-
3 ται, καὶ οἱ ναθίνεοι. * καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ κατῴκησαν ἐκ τῶν υἱῶν ἰούδα, καὶ ἐκ τῶν υἱῶν βενιαμίν, καὶ ἐκ τῶν υἱῶν
4 ἐφραὶμ, καὶ μανασσῆ. * ὐθὶ υἱὸς σαμιοὺδ υἱὸς ἀμβρὶ, υἱοῦ
5 ἐμβεὶ, υἱοῦ βενιαμίν· ἀπὸ τῶν υἱῶν φάρες, υἱοῦ ἰούδα. * καὶ ἀπὸ ζηλωνεί, ἀσαΐα ὁ πρωτότοκος αὐτοῦ, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ.
6 * καὶ ἐκ τῶν υἱῶν ζηρά, ἰεὴλ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἑξα-
7 κόσιοι καὶ ἐννενήκοντα. * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν βενιαμίν, σαλὼ υἱὸς μοβολλὰμ, υἱοῦ ὠδουΐα, υἱοῦ σαναά.

8 * וְיִבְנְיָה בֶן־יִרֹחָם וְאֵלָה בֶן־עֻזִּי בֶן־מִכְרִי
וּמְשֻׁלָּם בֶּן־שְׁפַטְיָה בֶן־רְעוּאֵל בֶּן־יִבְנִיָּה׃
9 * וַאֲחֵיהֶם לְתֹלְדוֹתָם תְּשַׁע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים
וְשִׁשָּׁה כָּל־אֵלֶּה אֲנָשִׁים רָאשֵׁי אָבוֹת לְבֵית
10 אֲבֹתֵיהֶם׃ * וּמִן־הַכֹּהֲנִים יְדַעְיָה וְיהוֹיָרִיב
11 וְיָכִין׃ * וַעֲזַרְיָה בֶן־חִלְקִיָּה בֶּן־מְשֻׁלָּם בֶּן־
צָדוֹק בֶּן־מְרָיוֹת בֶּן־אֲחִיטוּב נְגִד בֵּית הָאֱלֹהִים׃
12 * וַעֲדָיָה בֶן־יְרֹחָם בֶּן־פַּשְׁחוּר בֶּן־מַלְכִּיָּה
וּמַעֲשַׂי בֶּן־עֲדִיאֵל בֶּן־יַחְזֵרָה בֶּן־מְשֻׁלָּם בֶּן־
13 מְשִׁלֵּמִית בֶּן־אִמֵּר׃ * וַאֲחֵיהֶם רָאשִׁים
לְבֵית אֲבוֹתָם אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים גִּבּוֹרֵי
חַיִל מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית־הָאֱלֹהִים׃
14 * וּמִן־הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָה בֶן־חַשּׁוּב בֶּן־עַזְרִיקָם
בֶּן־חֲשַׁבְיָה מִן־בְּנֵי מְרָרִי׃
15 * וּבַקְבַּקַּר חֶרֶשׁ וְגָלָל וּמַתַּנְיָה בֶּן־מִיכָא
16 בֶּן־זִכְרִי בֶּן־אָסָף׃ * וְעֹבַדְיָה בֶּן־שְׁמַעְיָה
בֶּן־גָּלָל בֶּן־יְדוּתוּן וּבֶרֶכְיָה בֶּן־אָסָא בֶּן־
אֶלְקָנָה הַיּוֹשֵׁב בְּחַצְרֵי נְטוֹפָתִי׃
17 * וְהַשֹּׁעֲרִים שַׁלּוּם וְעַקּוּב וְטַלְמוֹן וַאֲחִימָן
18 וַאֲחֵיהֶם שַׁלּוּם הָרֹאשׁ׃ * וְעַד־הֵנָּה בְּשַׁעַר
הַמֶּלֶךְ מִזְרָחָה הֵמָּה הַשֹּׁעֲרִים לְמַחֲנוֹת בְּנֵי
19 לֵוִי׃ * וְשַׁלּוּם בֶּן־קֹרֵא בֶּן־אֶבְיָסָף בֶּן־קֹרַח
וְאֶחָיו לְבֵית־אָבִיו הַקָּרְחִים עַל מְלֶאכֶת
הָעֲבֹדָה שֹׁמְרֵי הַסִּפִּים לָאֹהֶל וַאֲבֹתֵיהֶם עַל־
20 מַחֲנֵה יְהוָה שֹׁמְרֵי הַמָּבוֹא׃ * וּפִינְחָס בֶּן־
אֶלְעָזָר נָגִיד הָיָה עֲלֵיהֶם לְפָנִים יְהוָה עִמּוֹ׃
21 * זְכַרְיָה בֶן מְשֶׁלֶמְיָה שֹׁעֵר פֶּתַח לְאֹהֶל מוֹעֵד׃
22 * כֻּלָּם הַבְּרוּרִים לְשֹׁעֲרִים בַּסִּפִּים מָאתַיִם
וּשְׁנֵים עָשָׂר הֵמָּה בְּחַצְרֵיהֶם הִתְיַחְשָׂם הֵמָּה
יִסַּד דָּוִיד וּשְׁמוּאֵל הָרֹאֶה בֶּאֱמוּנָתָם׃
23 * וְהֵם וּבְנֵיהֶם עַל־הַשְּׁעָרִים לְבֵית־יְהוָה
לְבֵית הָאֹהֶל לְמִשְׁמָרוֹת׃
24 * לְאַרְבַּע רוּחוֹת יִהְיוּ הַשֹּׁעֲרִים מִזְרַח יָמָּה
25 צָפוֹנָה וָנֶגְבָּה׃ * וַאֲחֵיהֶם בְּחַצְרֵיהֶם
לָבוֹא לְשִׁבְעַת הַיָּמִים מֵעֵת אֶל־עֵת עִם־אֵלֶּה׃
26 * כִּי בֶאֱמוּנָה הֵמָּה אַרְבָּעַת גִּבֹּרֵי הַשֹּׁעֲרִים
הֵם הַלְוִיִּם וְהֵיוּ עַל־הַלְּשָׁכוֹת וְעַל־הָאוֹצָרוֹת
בֵּית הָאֱלֹהִים׃

8 *Et Iobama filius Ieroam, & Helam filius Ozi, filij Mochori, & Mosollam, filius Saphaciæ, filij Rahuel, filij Iebaniæ.

9 *Et fratres eorũ per familias suas nongenti quinquaginta sex. Omnes hi principes cognationum per domos patrũ suo-
10 rum. *De sacerdotibus autem Iedaia,
11 Ioiarib & Iachim. *Azarias quoque filius Helchiæ, filij Mosollam, filij Sadoch,
C filij Meraioth, filij Achitob pontifex do-
12 mus Dei. *Porrò Adaias filius Ieroam, filij Phasor, filij Melchia & Maasia, filius Adihel, filij Iezra, filij Mosollam, filij Mo
13 sollamoth, filij Emmer. *Fratres quoq; eorũ principes per familias suas mille septingenti sexaginta fortissimi robore ad faciendum opus ministerij in domo Dei.
14 *De Leuitis autem Semeia filius Assub & filij Ezricã, filij Asebia de filiis Merari.
15 *Bachacar quoq, carpentarius & Galal, & Mathania filius Micha, filij Zechri, filij Asaph.
16 *Et Obdia filius Semeiæ, filij Galal, filij Idithun, & Barachia, filius Aza, filij Elcana qui habitauit in atriis Nethopha-
17 ti. *Ianitores autem Sellum & Achub,
D & Thelmon, & Ahiman, & frater eorum Sellum princeps.
18 *Vsque ad illud tempus in porta regis ad orientem obseruabant per vices suas de filiis Leui.
19 *Sellum verò filius Chore, filij Abiasaph, filij Chore cum fratribus suis & domo patris sui. Hi sunt Choritæ super opera ministerij custodes vestibulorum tabernaculi & familiæ eorum per vices castrorũ Domini custodientes introitum.
20 *Phinees autem filius Eleazar erat dux eorum coram Domino.
21 *Porrò Zacharias filius Mosollamia, ianitor portæ tabernaculi testimonij.
22 *Omnes hi electi in ostiarios per portas ducenti duodecim, & descripti in vil-
E lis propriis, quos constituerunt Dauid & Samuel, videns in fide sua
23 *Tam ipsos quàm filios eorũ in ostiis domus Domini & in tabernaculo vicibus suis.
24 *Per quatuor ventos erant ostiarij, id est, ad Orientem & ad Occidentem, & ad
25 Aquilonẽ & ad Austrum. *Fratres aũt eorũ in viculis morabantur, & veniebant in sabbatis suis de tẽpore vsq; ad tempus.
26 *His quatuor Leuitis creditus erat omnis numerus ianitorũ, & erãt super exedras & thesauros domus Domini.

* Et Jebnaa filius Hieroam, & hi filij Ozi, 8
filij Machiri, & Mosollam, filij Saphatia, filij
Raguel, filij Jechoniæ.
* Et fratres eorum per generationes eorum 9
nongenti & quinquaginta sex: omnes hi prin-
cipes per domum cognationum suarum.
* Et de sacerdotibus Jodae & Jorib, & 10
Joachim.
* Et Azarias filius Elciæ, filij Mosollam, filij 11
Sadduc, filij Meraioth, filij Achitob, duces do-
mus Dei.
* Et Adaia filius Hieroam, filij Phaseur, fi- 12
lij Melchiæ, & Maasi filius Adiel, filii Ezera,
filij Mosollam, filij Maselimoth, filij Emmer.
* Et fratres eorum duces per domum fami- 13
liarum suarum, mille & septingenti & sexa-
ginta: fortes robore in opere ministerij domus
Dei.
* Et de Leuitis, Sameas filius Asub, filij Ez- 14
ricam filij Asabia: de filiis Merari.
* Et Bacbacar, & Ares, & Galal: et Mat- 15
thanias filius Micha, filij Zechri, filij Asaph.
* Et Abdia filius Samaia, filij Galal, filij 16
Jduthun: & Barachias filius Asa, filij Elcana
qui habitabat in atriis Netophati.
* Et ianitores Sellum et Accub, & Telmon, 17
& Achiman, & fratres eorum Sellum prin-
ceps.
* Et vsque huc in porta regis ad orientem: 18
hi ianitores in castra filiorum Leui.
* Et Sellum filius Core, filij Abiasach, filij 19
Core, & fratres eius per domum cognationum
suarũ: Corini super opera ministerii custodien-
tes vestibula tabernaculi, & patres eorũ super
castra Domini custodientes introitum.
* Et Phinees filius Eleazar dux erat in ipsis 20
coram Domino.
* Et post hæc Zacharias filius Mesollamia 21
ianitor portæ tabernaculi testimonij.
* Omnes hi electi in ostiarios, in liminibus, 22
ducenti duodecim isti in suburbanis eorum, fa-
milia eorum & numeratio eorum: hos nume-
rauit & constituit Dauid & Samuel, videns
in fide ipsorum.
* Hi & filii eorum in ostiis domus Domini 23
& domui tabernaculi ad custodiendum per
vices,
* In quatuor ventos, & erant ostiarii ad 24
Orientem, & ad mare, & Austrum & Aqui-
lonem.
* Et fratres eorum in viculis suis, vt veni- 25
rent in hebdomadas temporum, vt venirent ad
septem dies de tempore ad tempus cum his.
* Quoniam in fide sunt quatuor potentes ia- 26
nitorum ipsi Leuitæ: & erant super pastopho-
ria, & super thesauros domus Dei.

8 * καὶ ἰεβναὰ υἱὸς ἱεροάμ, καὶ οὗτοι υἱοὶ ὀζί, υἱοῦ μαχειρὶ,
καὶ μοσολλὰμ υἱοῦ σαφατία, υἱοῦ ῥαγουὴλ, υἱοῦ ἰεχονίου.
9 * καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν κατὰ γενέσεις αὐτῶν ἐννακό-
σιοι καὶ πεντήκοντα ἕξ· πάντες οὗτοι πατριάρχαι κατ'
οἶκον πατριῶν αὐτῶν.
10 * καὶ ἀπὸ τῶν ἱερέων ἰωδάε καὶ ἰωρεὶβ, καὶ ἰωαχείμ.
11 * καὶ ἀζαρίας υἱὸς ἐλκίου υἱοῦ μοσολλὰμ, υἱοῦ σαδδοὺκ,
υἱοῦ μεραϊὼθ, υἱοῦ ἀχιτώβ, ἡγούμενοι οἴκου τοῦ θεοῦ.
12 * καὶ ἀδαϊὰ υἱὸς ἱεροὰμ, υἱοῦ φασεοῦρ, υἱοῦ μελχίου,
καὶ μαασεῖ, υἱὸς ἀδιὴλ, υἱοῦ ἐζερὰ, υἱοῦ μοσολλὰμ, υἱοῦ μα-
σελιμὼθ, υἱοῦ ἐμμῆρ.
13 * καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἡγούμενοι κατ' οἶκον πατριῶν
αὐτῶν, χίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι καὶ ἑξήκοντα, δυνατοὶ
ἰσχύϊ ἐν ἔργῳ δουλείας οἴκου τοῦ θεοῦ.
14 * καὶ ἐκ τῶν λευϊτῶν, σαμέας υἱὸς ἀσοὺβ, υἱοῦ ἐζρικὰμ,
υἱοῦ ἀσαβία· ἐκ τῶν υἱῶν μεραρὶ.
15 * καὶ βακβακὰρ, καὶ ἀρὴς, καὶ γαλάλ· καὶ ματθα-
νίας υἱὸς μιχὰ, υἱοῦ ζεχρὶ, υἱοῦ ἀσάφ.
16 * καὶ ἀβδία υἱὸς σαμαΐα, υἱοῦ γαλὰλ, υἱοῦ ἰδουθοῦν·
καὶ βαραχίας υἱὸς ἀσὰ, υἱοῦ ἐλκανὰ ὁ κατοικῶν ἐν ταῖς
αὐλαῖς τοῦ νετοφατί.
17 * καὶ οἱ πυλωροὶ σελλοὺμ καὶ ἀκκοῦβ, καὶ τελμὼν, καὶ
ἀχιμάν, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν σελλοὺμ ὁ ἄρχων.
18 * καὶ ἕως ὧδε ἐν τῇ πύλῃ τοῦ βασιλέως κατὰ ἀνατολάς.
αὐτοὶ οἱ πυλωροὶ εἰς τὰς παρεμβολὰς υἱῶν λευί.
19 * καὶ σελλοὺμ υἱὸς κορὲ, υἱοῦ ἀβιάσαχ, υἱοῦ κορέ, καὶ οἱ
ἀδελφοὶ αὐτοῦ κατ' οἶκον πατριῶν αὐτῶν· οἱ κορινοὶ ἐπὶ
τὰ ἔργα τῆς δουλείας φυλάσσοντες τὰ πρόθυρα τῆς σκηνῆς,
καὶ οἱ πατέρες αὐτῶν ἐπὶ τὴν παρεμβολὴν κυρίου φυ-
λάσσοντες τὴν εἴσοδον.
20 * καὶ φινεὲς υἱὸς ἐλεάζαρ ἡγούμενος ἦν ἐπ' αὐτῶν ἔμ-
προσθεν κυρίου.
21 * καὶ μετὰ ταῦτα ζαχαρίας υἱὸς μεσολλαμία πυλω-
ρὸς τῆς θύρας τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου.
22 * πάντες οὗτοι ἐκλελεγμένοι εἰς πυλωροὺς ἐν τοῖς σταθ-
μοῖς, διακόσιοι δεκαδύο οὗτοι ἐν ταῖς ἐπαύλεσιν αὐτῶν, ἡ
γενεὰ αὐτῶν, καὶ ὁ καταλοχισμὸς αὐτῶν· τούτους ἠρίθ-
μησε, καὶ ἔστησε δαυὶδ καὶ σαμουὴλ ὁ ὁρῶν ἐν τῇ πίστει
αὐτῶν.
23 * αὐτοὶ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν ἐπὶ τῶν πυλῶν οἴκου κυρίου καὶ
τῷ οἴκῳ τῆς σκηνῆς τοῦ φυλάσσειν εἰς ἐφημερίας,
24 * εἰς τοὺς τέσσαρας ἀνέμους, καὶ ἦσαν πυλωροὶ κατ'
ἀνατολὰς, καὶ κατὰ θάλασσαν, καὶ νότον, καὶ βορρᾶν.
25 * καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἐν ταῖς ἐπαύλεσιν αὐτῶν, ἔρ-
χεσθαι εἰς τὰ ἕβδομα τῶν καιρῶν, τοῦ εἰς πορεύεσθαι κατὰ
ἑπτὰ ἡμέρας ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μετὰ τούτων.
26 * ὅτι ἐν πίστει εἰσὶν οἱ τέσσαρες δυνατοὶ τῶν πυλω-
ρῶν αὐτοὶ οἱ λευῖται· καὶ ἦσαν ἐπὶ τῶν παστοφορίων, καὶ
ἐπὶ τῶν θησαυρῶν οἴκου τοῦ θεοῦ.

27 * וְסָבִיבוֹת בֵּית־הָאֱלֹהִים יָלִינוּ כִּי־
עֲלֵיהֶם מִשְׁמֶרֶת וְהֵם עַל־מִפְתֵּחַ וְלַבֹּקֶר
28 לַבֹּקֶר׃ * וּמֵהֶם עַל־כְּלֵי הָעֲבֹדָה כִּי בְמִסְפָּר
29 יְבִיאוּם וּבְמִסְפָּר יוֹצִיאוּם׃ * וּמֵהֶם מְמֻנִּים
עַל־הַכֵּלִים וְעַל כָּל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ וְעַל־הַסֹּלֶת
וְהַיַּיִן וְהַשֶּׁמֶן וְהַלְּבוֹנָה וְהַבְּשָׂמִים׃
30 * וּמִן־בְּנֵי הַכֹּהֲנִים רֹקְחֵי הַמִּרְקַחַת לַבְּשָׂמִים׃
31 * וּמַתִּתְיָה מִן־הַלְוִיִּם הוּא הַבְּכוֹר לְשַׁלֻּם
הַקָּרְחִי בֶּאֱמוּנָה עַל מַעֲשֵׂה הַחֲבִתִּים׃
32 * וּמִן־בְּנֵי הַקְּהָתִי מִן־אֲחֵיהֶם עַל־לֶחֶם
הַמַּעֲרֶכֶת לְהָכִין שַׁבַּת שַׁבָּת׃
33 * וְאֵלֶּה הַמְשֹׁרְרִים רָאשֵׁי אָבוֹת לַלְוִיִּם
בַּלְשָׁכֹת פְּטוּרִים כִּי־יוֹמָם וָלַיְלָה עֲלֵיהֶם
34 בַּמְּלָאכָה׃ * אֵלֶּה רָאשֵׁי הָאָבוֹת לַלְוִיִּם
לְתֹלְדוֹתָם רָאשִׁים אֵלֶּה יָשְׁבוּ בִּירוּשָׁלִָם׃
35 * וּבְגִבְעוֹן יָשְׁבוּ אֲבִי־גִבְעוֹן יְעוּאֵל וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ
36 מַעֲכָה׃ * וּבְנוֹ הַבְּכוֹר עַבְדּוֹן וְצוּר וְקִישׁ וּבַעַל
37 וְנֵר וְנָדָב׃ * וּגְדוֹר וְאַחְיוֹ וּזְכַרְיָה וּמִקְלוֹת׃
38 * וּמִקְלוֹת הוֹלִיד אֶת־שִׁמְאָם וְאַף־הֵם נֶגֶד
אֲחֵיהֶם יָשְׁבוּ בִּירוּשָׁלִַם עִם־אֲחֵיהֶם׃
39 * וְנֵר הוֹלִיד אֶת־קִישׁ וְקִישׁ הוֹלִיד אֶת־שָׁאוּל
וְשָׁאוּל הוֹלִיד אֶת־יְהוֹנָתָן וְאֶת־מַלְכִּי־שׁוּעַ
40 וְאֶת־אֲבִינָדָב וְאֶת־אֶשְׁבָּעַל׃ * וּבֶן־יְהוֹנָתָן
מְרִיב בַּעַל וּמְרִי־בַעַל הוֹלִיד אֶת־מִיכָה׃
41 * וּבְנֵי מִיכָה פִּיתוֹן וָמֶלֶךְ וְתַחְרֵעַ׃
42 * וְאָחָז הוֹלִיד אֶת־יַעְרָה וְיַעְרָה הוֹלִיד
אֶת־עָלֶמֶת וְאֶת־עַזְמָוֶת וְאֶת־זִמְרִי וְזִמְרִי הוֹלִיד
43 אֶת־מוֹצָא׃ * וּמוֹצָא הוֹלִיד אֶת־בִּנְעָא וּרְפָיָה
בְנוֹ אֶלְעָשָׂה בְנוֹ אָצֵל בְּנוֹ׃ * וְלָאָצֵל שִׁשָּׁה
44 בָנִים וְאֵלֶּה שְׁמוֹתָם עַזְרִיקָם בָּכְרוּ וְיִשְׁמָעֵאל
וּשְׁעַרְיָה וְעֹבַדְיָה וְחָנָן אֵלֶּה בְּנֵי אָצֵל׃

יוד

1 * וּפְלִשְׁתִּים נִלְחֲמוּ בְיִשְׂרָאֵל וַיָּנָס אִישׁ־
יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים בְּהַר גִּלְבֹּעַ׃
2 * וַיַּדְבְּקוּ פְלִשְׁתִּים אַחֲרֵי שָׁאוּל וְאַחֲרֵי בָנָיו
וַיַּכּוּ פְלִשְׁתִּים אֶת־יוֹנָתָן וְאֶת־אֲבִינָדָב וְאֶת־
מַלְכִּי־שׁוּעַ בְּנֵי שָׁאוּל׃

27 * Per gyrum quoque templi Domini morabantur in custodijs suis, vt cùm tempus fuisset, ipsi manè aperirent fores.

28 * De eorum grege erant & super vasa ministerij, ad numerum enim & inferebantur vasa & efferebantur.

29 * De ipsis & qui credita habebát vtensilia sanctuarij præerant similæ, & vino, & oleo, & thuri, & aromatibus.

30 * Filij autem sacerdotum vnguenta ex
31 aromatibus conficiebant. * Et Mathatias Leuites primogenitus Sellum Choritæ, præfectus erat eorum quæ in sartagine frigebantur.
32 * Porrò de filijs Caath fratribus eorum super panes erant propositionis, vt semper nouos per singula sabbata præpararet.
33 * Hi sunt principes cantorum per familias Leuitarum qui in exedris morabantur, ita vt die ac nocte iugiter suo ministerio deseruirent.

34 * Capita Leuitarum per familias suas principes manserunt in Ierusalem.

35 * In Gabaon autem commorati sunt Sup. 8. c.
G pater Gabaon Iahiæ, & nomẽ vxoris eius
36 Maacha. * Filius primogenitus eius Abdon, & Sur, & Cis, & Baal, & Ner, & Na-
37 dab. * Gedor quoque & Achio, & Zacharias & Macelloth.

38 * Porrò Macelloth genuit Semmaan. Isti habitauerunt è regione fratrum suorum in Ierusalem cum fratribus suis.

39 * Ner autem genuit Cis, & Cis genuit Saul. Et Saul genuit Ionathan & Melchisue, & Abinadab, & Esbaal.

40 * Filius autem Ionathan Miribaal, & Miribaal genuit Micha.

41 * Porrò filij Micha, Phiton & Melech, & Thara, & Ahaz.

42 * Ahaz autem genuit Iara, & Iara genuit Alamath, & Azmoth, & Zamri, Zamri autem genuit Mosa.

43 * Mosa verò genuit Baana, cuius filius Raphaia genuit Elasa, de quo ortus est Asel.

44 * Porrò Asel sex filios habuit his nominibus, Ezricam, Bochru, Hismael, Saria, Obdia, Anan, hi filij Asel.

CAP. X.

1 A PHilistiim autem pugnabant contra Is- 1. Reg. 31. b
rael, fugerúntque filij Israel Palæstinos, & ceciderunt vulnerati in monte Gelboe.

2 * Cúmque appropinquassent Philistæi persequentes Saul & filios eius, percusserunt Ionathan & Aminadab & Melchisue filios Saul.

* *Et per gyrum domus Dei morabuntur,* 27
quoniam super ipsos custodia eorum & ipsi
super claues manè manè vt aperirent fores
templi.

* *Et ex his super vasa ministerij, quoniam* 28
in numero inferent, & in numero efferent ea.

* *Et de ipsis constituti super vasa, & super* 29
omnia vasa sancta, & super similam, et vinum
& oleum, & thus, & aromata.

* *Et à filiis sacerdotum erant vnguentarij* 30
vnguenti in aromatibus.

* *Et Matthathias ex Leuitis hic primogeni-* 31
tus Sellum Coritæ in fide super opera sacrificij
sartaginis eorum quæ frigebantur sartagine.

* *Et Baneas Caathetes de fratribus eorum* 32
in panibus propositionis, vt præpararent sab-
batum secundum sabbatum.

* *Et hi cantores principes familiarum Le-* 33
uitarum, in Pastophorio orâinati in vices, quo-
niam die & nocte in ipsis in operibus.

* *Hi principes cognationum Leuitarum: per* 34
familias suas principes hi habitauerunt in Hie-
rusalem.

* *Et in Gabaon habitauit pater Gabaon* 35
Jeiel, & nomen vxori eius Maacha.

* *Et filius eius primogenitus Abdon & Sur,* 36
& Cis, & Bael, & Ner, & Nadab.

* *Et Geddor, & fratres eius, & Zechri.* 37

* *Et Maceloth qui genuit Samaan, & isti in* 38
medio fratrum suorum habitauerunt in Hie-
rusalem cum fratribus suis.

* *Et Ner genuit Cis, & Cis genuit Saul,* 39
& Saul genuit Jonathan & Melchisue, &
Abinadab, & Jsbaal.

* *Et filius Jonathan Meribaal, & Meri-* 40
baal genuit Micha.

* *Et filij Macha, Phithon & Melchiel, &* 41
Tharaa, & Azaz.

* *Et Azaz genuit Joda, & Joda genuit Ale-* 42
meth & Asmoth, & Zabri, & Zabri genuit
Mosa;

* *Et Mosa genuit Banaa: Rapha filius* 43
eius, Eleasa filius eius, Asel filius eius.

* *Et Asel sex filij, & hæc nomina eorum,* 44
Ezricam primogenitus eius, & Jsmael, &
Saaria, & Abdia, & Anan, hi filij Asel.

CAP. X.

ET *Philistiim pugnauerunt contra Jsrael,* 1
& fugit vir Jsrael à facie Philistiim, & ce-
ciderunt vulnerati in monte Gelbue.

* *Et persecuti sunt Philistæi post Saul &* 2
post filios eius, & percusserunt Philistiim Jo-
nathan, & Abinadab, & Melchisue filios
Saul.

27 * καὶ περικύκλῳ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ αὐλισθήσονται, ὅτι ἐπ' αὐτοὺς ἡ φυλακὴ αὐτῶν καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τῶν κλειδῶν τοπρωὶ πρωὶ ἀνοίγειν τὰς θύρας τοῦ ἱεροῦ.

28 * καὶ ἐξ αὐτῶν ἐπὶ τὰ σκεύη τ λειτουργίας, ὅτι ἐν ἀριθμῷ εἰσίουσι, καὶ ἐν ἀριθμῷ ἐξοίουσιν αὐτά.

29 * καὶ ἐξ αὐτῶν καθεσάμφοι ἐπὶ τὰ σκεύη, καὶ ἐπὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ ἅγια, καὶ ἐπὶ τ σεμιδάλεως, καὶ ἔ οἴνου, καὶ ἔ ἐλαίου, καὶ ἔ λιβάνου, καὶ τῶν ἀρωμάτων.

30 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν ἱερέων ἦσαν μυρεψοὶ τοῦ μύρου ἐν τοῖς ἀρώμασι.

31 * καὶ ματθαθίας ἐκ τῶν λευϊτῶν ἔτο ὁ πρωτότοκο τῷ σελλὲμ τῷ κορινῷ ἐν τῇ πίσει ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς θυσίας τοῦ τηγάνου τῶν τηγανισῶν.

32 * καὶ βανέας ὁ καθήτης ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἄρτων τ προθέσεως, ἔ ἑτοιμάσαι σάββατον κατὰ σάββατον.

33 * καὶ ἕτοι ψαλτῳδοὶ ἄρχοντες τῶν πατριῶν τῶν λευιτῶν, ἐν τῷ παστοφορίῳ διατεταγμένοι εἰς ἐφημερίας, ὅτι ἡμέρας ἐκ νυκτὸς ἐπ' αὐτοὺς ἐν τοῖς ἔργοις.

34 * ἕτοι ἄρχοντες πατριῶν τῶν λευιτῶν· κτ γενέσεις αὐτῶν ἄρχοντες ἕτοι κατῴκησαν εἰς ἱερουσαλήμ.

35 * καὶ ἐν γαβαὼν κατῴκησεν πατὴρ γαβαὼν ἰειήλ, ἐκ ὄνομα τῇ γυναικὶ αὐτοῦ μααχά.

36 * καὶ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρωτότοκο αὐδὼν καὶ σὺρ, ἐκ κὶς, καὶ βαὴλ, ἐκ νὴρ, ἐκ ναδάβ.

37 * καὶ γεδδὼρ, καὶ ⓐ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ἐκ ζεχρί.

38 * καὶ μακελὼθ ὁ γεννήσας τὸν σαμαάν· καὶ ἕτοι ἐν μέσῳ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν κατῴκησαν ἐν ἱερουσαλὴμ μτ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.

39 * καὶ νὴρ ἐγέννησε τὸν κίς, καὶ κὶς ἐγέννησε τὸν σαοὺλ, καὶ σαοὺλ ἐγέννησε τὸν ἰωναθὰν, ἐκ τὸν μελχισουὲ, ἐκ τὸν ἀβιναδάβ, καὶ τὸν ἰσβαάλ.

40 * καὶ υἱὸς ἰωναθὰν μεριβαάλ, ἐκ μεριβαὰλ ἐγέννησε τὸν μιχά.

41 * καὶ υἱοὶ μαχά, φιθὼν, καὶ μελχιήλ, καὶ θαραὰ, καὶ ἀζάζ.

42 * καὶ ἀζάζ ἐγέννησε τὸν ἰωδά, ἐκ ἰωδὰ ἐγέννησε τὸν ἀλεμεθ καὶ τὸν ἀσμωθ, καὶ τὸν ζαβεί, καὶ ζαβεὶ ἐγέννησε τὸν

43 μωσά· * ἐκ μωσὰ ἐγέννησε τὸν βαναά· ῥαφὰ υἱὸς αὐτοῦ, ἐλεασὰ υἱὸς αὐτοῦ, ἀσὴλ υἱὸς αὐτοῦ.

44 * καὶ τῷ ἀσὴλ ἓξ υἱοί, ἐκ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν, ἐζεικὰμ πρωτότοκο αὐτοῦ, καὶ ἰσμαὴλ, ἐκ σαδεία, καὶ ἀβδία, καὶ ἰωὴλ, ἕτοι υἱοὶ ἀσήλ.

ί.

1 * Καὶ ἀλλόφυλοι ἐπολέμησαν τοὺς τὸν ἰσραήλ, καὶ ἔφυγεν ἀνὴρ ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου ἀλλοφύλων, ἐκ ἔπεσον τραυματίαι ἐν ὄρει γελβουέ.

2 * καὶ κατεδίωξαν ⓐ ἀλλόφυλοι ὀπίσω σαοὺλ καὶ ὀπίσω τῶν υἱῶν αὐτοῦ, ἐκ ἐπάταξαν ⓐ ἀλλόφυλοι τὸν ἰωναθὰν, ἐκ τὸν ἀβιναδάβ, ἐκ τὸν μελχισουὲ, υἱοὺς τοῦ σαούλ.

3 * וַתִּכְבַּד הַמִּלְחָמָה עַל־שָׁאוּל וַיִּמְצָאֻהוּ
4 הַמּוֹרִים בַּקָּשֶׁת וַיָּחֶל מִן־הַיּוֹרִים: * וַיֹּאמֶר
שָׁאוּל אֶל־נֹשֵׂא כֵלָיו שְׁלֹף חַרְבְּךָ וְדָקְרֵנִי בָהּ פֶּן־
יָבֹאוּ הָעֲרֵלִים הָאֵלֶּה וְהִתְעַלְּלוּ־בִי וְלֹא אָבָה
נֹשֵׂא כֵלָיו כִּי יָרֵא מְאֹד וַיִּקַּח שָׁאוּל אֶת־הַחָרֶב
5 וַיִּפֹּל עָלֶיהָ: * וַיַּרְא נֹשֵׂא־כֵלָיו כִּי־מֵת שָׁאוּל
6 וַיִּפֹּל גַּם־הוּא עַל־הַחֶרֶב וַיָּמֹת: * וַיָּמָת שָׁאוּל
7 וּשְׁלֹשֶׁת בָּנָיו וְכָל־בֵּיתוֹ יַחְדָּו מֵתוּ: * וַיִּרְאוּ
כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בָּעֵמֶק כִּי נָסוּ וְכִי־מֵתוּ
שָׁאוּל וּבָנָיו וַיַּעַזְבוּ עָרֵיהֶם וַיָּנֻסוּ וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים
8 וַיֵּשְׁבוּ בָהֶם: * וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים
לְפַשֵּׁט אֶת־הַחֲלָלִים וַיִּמְצְאוּ אֶת־שָׁאוּל וְאֶת־
9 בָּנָיו נֹפְלִים בְּהַר גִּלְבֹּעַ: * וַיְפַשִּׁטֻהוּ וַיִּשְׂאוּ
אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־כֵּלָיו וַיְשַׁלְּחוּ בְאֶרֶץ־פְּלִשְׁתִּים
סָבִיב לְבַשֵּׂר אֶת־עֲצַבֵּיהֶם וְאֶת־הָעָם:
10 * וַיָּשִׂימוּ אֶת־כֵּלָיו בֵּית אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת־
גֻּלְגָּלְתּוֹ תָּקְעוּ בֵּית דָּגוֹן:
11 * וַיִּשְׁמְעוּ כָל יָבֵשׁ גִּלְעָד אֵת כָּל־אֲשֶׁר־עָשׂוּ
12 פְּלִשְׁתִּים לְשָׁאוּל: * וַיָּקוּמוּ כָל־אִישׁ חַיִל
וַיִּשְׂאוּ אֶת־גּוּפַת שָׁאוּל וְאֵת גּוּפֹת בָּנָיו וַיְבִיאוּם
יָבֵישָׁה וַיִּקְבְּרוּ אֶת־עַצְמוֹתֵיהֶם תַּחַת הָאֵלָה
בְּיָבֵשׁ וַיָּצוֹמוּ שִׁבְעַת יָמִים:
13 * וַיָּמָת שָׁאוּל בְּמַעֲלוֹ אֲשֶׁר־מָעַל בַּיהוָה
עַל־דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־שָׁמָר וְגַם־לִשְׁאוֹל
14 בָּאוֹב לִדְרוֹשׁ: * וְלֹא־דָרַשׁ בַּיהוָה וַיְמִיתֵהוּ
וַיִּסֹּב אֶת־הַמְלוּכָה לְדָוִיד בֶּן־יִשָׁי:

יא

1 * וַיִּקָּבְצוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶל־דָּוִיד
חֶבְרוֹנָה לֵאמֹר הִנֵּה עַצְמְךָ וּבְשָׂרְךָ אֲנָחְנוּ:
2 * גַּם־תְּמוֹל גַּם־שִׁלְשׁוֹם גַּם בְּהְיוֹת
שָׁאוּל מֶלֶךְ אַתָּה הַמּוֹצִיא וְהַמֵּבִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ אַתָּה תִרְעֶה אֶת־עַמִּי אֶת־
יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה תִּהְיֶה נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל:
3 * וַיָּבֹאוּ כָל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הַמֶּלֶךְ חֶבְרוֹנָה
וַיִּכְרֹת לָהֶם דָּוִיד בְּרִית בְּחֶבְרוֹן לִפְנֵי יְהוָה
וַיִּמְשְׁחוּ אֶת־דָּוִיד לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל כִּדְבַר
יְהוָה בְּיַד־שְׁמוּאֵל:

3 *Et aggrauatum est prœlium contra
B Saul, inuenerúntq; eum sagittarij & vul-
4 nerauerunt iaculis. *Et dixit Saul ad ar- Iud. 9. g. 1. Reg. 31. b
migerum suum: Euagina gladium tuũ &
interfice me, ne fortè veniant incircunci-
si isti & illudant mihi. Noluit autem ar-
miger eius hoc facere timore perterritus.
Arripuit ergo Saul ensem & irruit in eũ.
5 *Quod cùm vidisset armiger eius vi-
delicet mortuum esse Saul, irruit etiam
ipse in gladium suum, & mortuus est.
6 *Interijt ergo Saul & tres filij eius, &
omnis domus illius pariter concidit.
7 *Quod cùm vidissent viri Israel qui
habitabant in campestribus fugerunt, &
Saul & filiis eius mortuis dereliquerunt
C vrbes suas, & huc illucq; dispersi sunt, ve-
nerúntq; Philistiim & habitauerũt in eis.
8 *Die igitur altero detrahentes Phili-
stiim spolia cæsorũ, inuenerunt Saul & fi-
lios eius iacentes in monte Gelboe.
9 *Cumq; spoliassent eũ & amputassent
caput armísq; nudassent, miserũt in terrá
suam vt circunferretur & ostenderetur
idolorum templis & populis.
10 *Arma autem eius consecrauerunt in
fano Dei sui, & corpus affixerunt in tem-
11 plo Dagon. *Hoc cùm audissent viri
D Iabes Galaad, omnia scilicet quæ Phili-
12 stiim fecerant super Saul: *Consurre-
xerunt singuli virorum fortium, & tule-
runt cadauera Saul & filiorum eius, attu-
lerúntq; ea in Iabes, & sepelierũt ossa eo-
rum subter quercum quæ erat in Iabes, &
13 ieiunauerũt septem diebus. *Mortuus
est ergo Saul propter iniquitates suas; eo
quòd prœuaricatus sit mandatũ Domini
quod præceperat, & non custodierit illud,
sed insuper etiã pythonissam consuluerit:
14 *Nec sperauerit in Dño, propter quod
interfecit eum, & transtulit regnum eius
ad Dauid filium Isai.

CAP. XI.

1 COngregatus est igitur omnis Israel ad
A Dauid in Hebron, dicens: Os tuum
2 sumus & caro tua. *Heri quoque & 2. Re. 5. a
nudiustertius cùm adhuc regnaret Saul,
tu eras qui educebas & introducebas
Israel. Tibi enim dixit Dominus Deus
tuus: Tu pasces populũ meũ Israel, et tu
3 eris princeps super eũ. *Venerunt ergo
omnes maiores natu Israel ad Regem in
Hebron: et iniit Dauid cum eis fœdus
coram Domino. Vnxerúntq; eum regẽm
super Israel iuxta sermonem Domini quẽ
locutus est in manu Samuel.

*Et aggrauatum est bellum contra Saul, & 3
inuenerunt eum sagittarii in arcubus, & vul-
neratus est de arcubus.
* Et dixit Saul tollenti arma sua, Euagina 4
gladium tuũ, & interfice me in eo, ne fortè ve-
niant incircuncisi hi, & illudant mihi, & non
voluit tollens arma eius, quoniam timebat val-
de; & accepit Saul gladium & irruit in eum.
* Et vidit tollens arma eius, quòd mortuus 5
esset Saul, & irruit & ipse in gladiũ suum, &
mortuus est.
* Et obiit Saul & tres filii eius, & tota do- 6
mus illius pariter mortui sunt.
* Et viderunt omnis vir qui in valle, quòd 7
fugit Israel, & quòd mortuus est Saul & filii
eius, & reliquerunt vrbes suas & fugerunt,
& venerunt Philistiim & habitauerũt in eis.
* Et factum est in crastino venerunt Phili- 8
stiim vt spoliarent cæsos, & inuenerunt Saul
& filios eius iacentes in monte Gelbue.
* Et denudauerunt eum, & tulerunt caput 9
eius & arma eius, & miserunt Philistiim in
terram Philistiim in circuitu, vt denunciarẽt in
domibus idolorum suorum & populo suo.
* Et posuerunt arma eius in domo Dei sui, 10
& caput eius affixerunt in domo Dagon.
* Et audierunt omnes habitatores Jabes Ga 11
laad omnia quæ fecerunt Philistiim Saul & fi-
liis eius & Israel.
* Et consurrexerunt de Galaad omnis vir 12
fortis, & venerunt & tulerunt cadauer Saul
& cadauera filiorũ eius, et detulerunt ea in Ja-
bes, & sepelierunt ossa eorum sub quercu in
Jabes, & ieiunauerunt septem dies.
* Et mortuus est Saul in iniquitatibus suis 13
quas iniquè fecit in Domino secundum sermo-
nem Domini, quoniam non custodiuit eum, &
quoniam interrogauit in ventriloqua vt consu-
leret.
* Et non consuluit in Domino, & interfe- 14
cit eum, & transtulit regnum eius Dauid filio
Jesse.

CAP. XI.

ET congregati sunt omnis vir Israel ad Da- 1
uid in Chebron, dicentes, Ecce os tuum &
caro tua nos.
* Etiam heri etiam nudiustertius existente 2
Saul rege, tu eras qui introducebas & educe-
bas Israel, & dixit tibi Dominus Deus tuus,
Tu pasces populum meum Israel, & tu eris in
principem super populum meum Israel.
* Et venerunt omnes seniores Israel ad re- 3
gem in Chebron, & disposuit eis rex Dauid fœ
dus in Chebron coram Domino, & vnxerunt
Dauid in regem super Israel secundum verbum
Domini per manum Samuel.

3 * καὶ ἐβαρύνθη ὁ πόλεμος ἐπὶ σαοὺλ, καὶ εὗρον αὐτὸν
οἱ τοξεύοντες ἐν τόξοις, καὶ ἐτροπώθη ἀπὸ τῶν τόξων.
4 * καὶ εἶπεν σαοὺλ τῷ αἴροντι τὰ σκεύη αὐτοῦ, σπάσαι
τὴν ῥομφαίαν σου καὶ ἐκκέντησόν με ἐν αὐτῇ, μή ποτε
ἔλθωσιν οἱ ἀπερίτμητοι οὗτοι, καὶ ἐμπαίξωσί μοι· καὶ
οὐκ ἐβούλετο ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβεῖτο σφό-
δρα· καὶ ἔλαβε σαοὺλ τὴν ῥομφαίαν καὶ ἐπέπεσεν ἐπ'
αὐτήν.
5 * καὶ εἶδεν ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ, ὅτι ἀπέθανε σαοὺλ,
καὶ ἐπέπεσεν καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ, καὶ ἀπέ-
6 θανεν. * καὶ ἀπέθανεν σαοὺλ καὶ οἱ τρεῖς υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ὅ-
λος ὁ οἶκος αὐτοῦ ὁμοθυμαδὸν ἀπέθανον.
7 * καὶ εἶδον πᾶς ἀνὴρ οἱ ἐν τῇ κοιλάδι, ὅτι ἔφυγεν ἰσ-
ραήλ, καὶ ὅτι ἀπέθανε σαοὺλ καὶ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ κατέλειπον τὰς
πόλεις αὐτῶν, καὶ ἔφυγον· καὶ ἦλθον οἱ ἀλλόφυλοι καὶ κα-
τῴκησαν ἐν αὐταῖς.
8 * καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον ἦλθον οἱ ἀλλόφυλοι τοῦ σκυ-
λεῦσαι τοὺς τραυματίας, καὶ εὗρον τὸν σαοὺλ καὶ τοὺς υἱοὺς
αὐτοῦ πεπτωκότας ἐν τῷ ὄρει τῷ γελβουέ.
9 * καὶ ἐξέδυσαν αὐτόν, καὶ ἦραν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ
τὰ σκεύη αὐτοῦ, καὶ ἐξαπέστειλαν οἱ ἀλλόφυλοι εἰς γῆν
ἀλλοφύλων κύκλῳ τοῦ εὐαγγελίσασθαι ἐν τοῖς οἴκοις τῶν
εἰδώλων αὐτῶν καὶ τῷ λαῷ αὐτῶν.
10 * καὶ ἔθηκαν τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ αὐτῶν,
καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἔπηξαν ἐν τῷ οἴκῳ δαγών.
11 * καὶ ἤκουσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἰαβὴς τῆς γα-
λαὰδ πάντα ἃ ἐποίησαν οἱ ἀλλόφυλοι τῷ σαοὺλ καὶ
τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ καὶ τῷ ἰσραήλ.
12 * καὶ ἀνέστησαν ἐκ γαλαὰδ πᾶς ἀνὴρ δυνατός, καὶ
ἦλθον καὶ ἔλαβον τὸ σῶμα σαοὺλ καὶ τὰ σώματα τῶν υἱῶν
αὐτοῦ, καὶ ἤνεγκαν αὐτὰ εἰς ἰαβής, καὶ ἔθαψαν τὰ ὀστὰ αὐ-
τῶν ὑπὸ τὴν δρῦν ἐν ἰαβής, καὶ ἐνήστευσαν ἑπτὰ ἡμέρας.
13 * καὶ ἀπέθανε σαοὺλ ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτοῦ αἷς ἠνό-
μησεν ἐν κυρίῳ κατὰ τὸν λόγον κυρίου, διότι οὐκ ἐφύλα-
ξεν αὐτόν, καὶ ὅτι ἐπηρώτησε ἐν τῇ ἐγγαστριμύθῳ τοῦ ἐκ-
ζητῆσαι.
14 * καὶ οὐκ ἐξεζήτησεν ἐν κυρίῳ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν,
καὶ ἐπέστρεψε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τῷ δαυὶδ υἱῷ ἰεσσαί.

ια΄.

1 * Καὶ συνηθροίσθησαν πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ πρὸς δαυὶδ
ἐν χεβρὼν λέγοντες, ἰδοὺ ὀστοῦν σου καὶ σάρξ σου ἡμεῖς.
2 * καί γε ἐχθὲς καί γε τρίτης ὄντος σαοὺλ βασιλέως,
σὺ ἦσθα ὁ εἰσάγων καὶ ἐξάγων τὸν ἰσραήλ· καὶ εἶπέν σοι κύ-
ριος ὁ θεός σου, σὺ ποιμανεῖς τὸν λαόν μου τὸν ἰσραήλ, καὶ
σὺ ἔσῃ εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου ἰσραήλ.
3 * καὶ ἦλθον πάντες οἱ πρεσβύτεροι ἰσραὴλ πρὸς τὸν βα
σιλέα εἰς χεβρών, καὶ διέθετο αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς δαυὶδ δια-
θήκην ἐν χεβρὼν ἔναντι κυρίου· καὶ ἐχρίσαντο δαυὶδ εἰς βα-
σιλέα ἐπὶ ἰσραὴλ κατὰ λόγον κυρίου διὰ χειρὸς σαμουήλ.

3 * וַתִּכְבַּד הַמִּלְחָמָה עַל־שָׁאוּל וַיִּמְצָאֻהוּ
4 הַמּוֹרִים בַּקָּשֶׁת וַיָּחֶל מִן־הַיּוֹרִים: * וַיֹּאמֶר
שָׁאוּל אֶל־נֹשֵׂא כֵלָיו שְׁלֹף חַרְבְּךָ וְדָקְרֵנִי בָהּ פֶּן־
יָבֹאוּ הָעֲרֵלִים הָאֵלֶּה וְהִתְעַלְּלוּ־בִי וְלֹא אָבָה
נֹשֵׂא כֵלָיו כִּי יָרֵא מְאֹד וַיִּקַּח שָׁאוּל אֶת־הַחָרֶב
5 וַיִּפֹּל עָלֶיהָ: * וַיַּרְא נֹשֵׂא־כֵלָיו כִּי־מֵת שָׁאוּל
6 וַיִּפֹּל גַּם־הוּא עַל־הַחֶרֶב וַיָּמֹת: * וַיָּמָת שָׁאוּל
7 וּשְׁלֹשֶׁת בָּנָיו וְכָל־בֵּיתוֹ יַחְדָּו מֵתוּ: * וַיִּרְאוּ
כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר־בָּעֵמֶק כִּי נָסוּ וְכִי־מֵתוּ
שָׁאוּל וּבָנָיו וַיַּעַזְבוּ עָרֵיהֶם וַיָּנֻסוּ וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים
8 וַיֵּשְׁבוּ בָהֶם: * וַיְהִי מִמָּחֳרָת וַיָּבֹאוּ פְלִשְׁתִּים
לְפַשֵּׁט אֶת־הַחֲלָלִים וַיִּמְצְאוּ אֶת־שָׁאוּל וְאֶת־
9 בָּנָיו נֹפְלִים בְּהַר גִּלְבֹּעַ: * וַיְפַשִּׁטֻהוּ וַיִּשְׂאוּ
אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־כֵּלָיו וַיְשַׁלְּחוּ בְאֶרֶץ־פְּלִשְׁתִּים
סָבִיב לְבַשֵּׂר אֶת־עֲצַבֵּיהֶם וְאֶת־הָעָם:
10 * וַיָּשִׂימוּ אֶת־כֵּלָיו בֵּית אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת־
גֻּלְגָּלְתּוֹ תָּקְעוּ בֵּית דָּגוֹן:
11 * וַיִּשְׁמְעוּ כָל יָבֵשׁ גִּלְעָד אֵת כָּל־אֲשֶׁר־עָשׂוּ
12 פְּלִשְׁתִּים לְשָׁאוּל: * וַיָּקוּמוּ כָל־אִישׁ חַיִל
וַיִּשְׂאוּ אֶת־גּוּפַת שָׁאוּל וְאֵת גּוּפֹת בָּנָיו וַיְבִיאוּם
יָבֵישָׁה וַיִּקְבְּרוּ אֶת־עַצְמוֹתֵיהֶם תַּחַת הָאֵלָה
בְּיָבֵשׁ וַיָּצוֹמוּ שִׁבְעַת יָמִים:
13 * וַיָּמָת שָׁאוּל בְּמַעֲלוֹ אֲשֶׁר־מָעַל בַּיהוָה
עַל־דְּבַר יְהוָה אֲשֶׁר לֹא־שָׁמָר וְגַם־לִשְׁאוֹל
14 בָּאוֹב לִדְרוֹשׁ: * וְלֹא־דָרַשׁ בַּיהוָה וַיְמִיתֵהוּ
וַיִּסֹּב אֶת־הַמְלוּכָה לְדָוִיד בֶּן־יִשָׁי:

יא

1 * וַיִּקָּבְצוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶל־דָּוִיד
חֶבְרוֹנָה לֵאמֹר הִנֵּה עַצְמְךָ וּבְשָׂרְךָ אֲנָחְנוּ:
2 * גַּם־תְּמוֹל גַּם־שִׁלְשׁוֹם גַּם בְּהְיוֹת
שָׁאוּל מֶלֶךְ אַתָּה הַמּוֹצִיא וְהַמֵּבִיא אֶת־יִשְׂרָאֵל
וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֶיךָ לְךָ אַתָּה תִרְעֶה אֶת־עַמִּי אֶת־
יִשְׂרָאֵל וְאַתָּה תִּהְיֶה נָגִיד עַל עַמִּי יִשְׂרָאֵל:
3 * וַיָּבֹאוּ כָל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הַמֶּלֶךְ חֶבְרוֹנָה
וַיִּכְרֹת לָהֶם דָּוִיד בְּרִית בְּחֶבְרוֹן לִפְנֵי יְהוָה
וַיִּמְשְׁחוּ אֶת־דָּוִיד לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל כִּדְבַר
יְהוָה בְּיַד־שְׁמוּאֵל:

3 *Et aggrauatum est prœlium contra
B Saul, inuenerúntq; eum sagittarij & vul-
4 nerauerunt iaculis. *Et dixit Saul ad ar- Iud. 9. g. 1. Reg. 31. b
migerum suum: Euagina gladium tuũ &
interfice me, ne fortè veniant incircunci-
si isti & illudant mihi. Noluit autem ar-
miger eius hoc facere timore perterritus.
Arripuit ergo Saul ensem & irruit in eũ.
5 *Quod cùm vidisset armiger eius vi-
delicet mortuum esse Saul, irruit etiam
ipse in gladium suum, & mortuus est.
6 *Interijt ergo Saul & tres filij eius, &
omnis domus illius pariter concidit.
7 *Quod cùm vidissent viri Israel qui
habitabant in campestribus fugerunt, &
Saul & filiis eius mortuis dereliquerunt
C vrbes suas, & huc illucq; dispersi sunt, ve-
nerúntq; Philistiim & habitauerũt in eis.
8 *Die igitur altero detrahentes Phili-
stiim spolia cæsorũ, inuenerunt Saul & fi-
lios eius iacentes in monte Gelboe.
9 *Cumq; spoliassent eũ & amputassent
caput armísq; nudassent, miserũt in terrá
suam vt circunferretur & ostenderetur
idolorum templis & populis.
10 *Arma autem eius consecrauerunt in
fano Dei sui, & corpus affixerunt in tem-
11 plo Dagon. *Hoc cùm audissent viri
D Iabes Galaad, omnia scilicet quæ Phili-
12 stiim fecerant super Saul: *Consurre-
xerunt singuli virorum fortium, & tule-
runt cadauera Saul & filiorum eius, attu-
lerúntq; ea in Iabes, & sepelierũt ossa eo-
rum subter quercum quæ erat in Iabes, &
13 ieiunauerũt septem diebus. *Mortuus
est ergo Saul propter iniquitates suas; eo
quòd prœuaricatus sit mandatũ Domini
quod præceperat, & non custodierit illud,
sed insuper etiã pythonissam consuluerit:
14 *Nec sperauerit in Dño, propter quod
interfecit eum, & transtulit regnum eius
ad Dauid filium Isai.

CAP. XI.

1 COngregatus est igitur omnis Israel ad
A Dauid in Hebron, dicens: Os tuum
2 sumus & caro tua. *Heri quoque & 2. Re. 5. a
nudiustertius cùm adhuc regnaret Saul,
tu eras qui educebas & introducebas
Israel. Tibi enim dixit Dominus Deus
tuus: Tu pasces populũ meũ Israel, et tu
3 eris princeps super eũ. *Venerunt ergo
omnes maiores natu Israel ad Regem in
Hebron: et iniit Dauid cum eis fœdus
coram Domino. Vnxerúntq; eum regẽm
super Israel iuxta sermonem Domini quẽ
locutus est in manu Samuel.

*Et aggrauatum est bellum contra Saul, & 3
inuenerunt eum sagittarii in arcubus, & vul-
neratus est de arcubus.
* Et dixit Saul tollenti arma sua, Euagina 4
gladium tuũ, & interfice me in eo, ne fortè ve-
niant incircuncisi hi, & illudant mihi, & non
voluit tollens arma eius, quoniam timebat val-
de; & accepit Saul gladium & irruit in eum.
* Et vidit tollens arma eius, quòd mortuus 5
esset Saul, & irruit & ipse in gladiũ suum, &
mortuus est.
* Et obiit Saul & tres filii eius, & tota do- 6
mus illius pariter mortui sunt.
* Et viderunt omnis vir qui in valle, quòd 7
fugit Israel, & quòd mortuus est Saul & filii
eius, & reliquerunt vrbes suas & fugerunt,
& venerunt Philistiim & habitauerũt in eis.
* Et factum est in crastino venerunt Phili- 8
stiim vt spoliarent cæsos, & inuenerunt Saul
& filios eius iacentes in monte Gelbue.
* Et denudauerunt eum, & tulerunt caput 9
eius & arma eius, & miserunt Philistiim in
terram Philistiim in circuitu, vt denunciarẽt in
domibus idolorum suorum & populo suo.
* Et posuerunt arma eius in domo Dei sui, 10
& caput eius affixerunt in domo Dagon.
* Et audierunt omnes habitatores Jabes Ga 11
laad omnia quæ fecerunt Philistiim Saul & fi-
liis eius & Israel.
* Et consurrexerunt de Galaad omnis vir 12
fortis, & venerunt & tulerunt cadauer Saul
& cadauera filiorũ eius, et detulerunt ea in Ja-
bes, & sepelierunt ossa eorum sub quercu in
Jabes, & ieiunauerunt septem dies.
* Et mortuus est Saul in iniquitatibus suis 13
quas iniquè fecit in Domino secundum sermo-
nem Domini, quoniam non custodiuit eum, &
quoniam interrogauit in ventriloqua vt consu-
leret.
* Et non consuluit in Domino, & interfe- 14
cit eum, & transtulit regnum eius Dauid filio
Jesse.

CAP. XI.

ET congregati sunt omnis vir Israel ad Da- 1
uid in Chebron, dicentes, Ecce os tuum &
caro tua nos.
* Etiam heri etiam nudiustertius existente 2
Saul rege, tu eras qui introducebas & educe-
bas Israel, & dixit tibi Dominus Deus tuus,
Tu pasces populum meum Israel, & tu eris in
principem super populum meum Israel.
* Et venerunt omnes seniores Israel ad re- 3
gem in Chebron, & disposuit eis rex Dauid fœ
dus in Chebron coram Domino, & vnxerunt
Dauid in regem super Israel secundum verbum
Domini per manum Samuel.

3 * καὶ ἐβαρύνθη ὁ πόλεμος ἐπὶ σαοὺλ, καὶ εὗρον αὐτὸν
οἱ τοξεύοντες ἐν τόξοις, καὶ ἐτροπώθη ἀπὸ τῶν τόξων.
4 * καὶ εἶπεν σαοὺλ τῷ αἴροντι τὰ σκεύη αὐτοῦ, σπάσαι
τὴν ῥομφαίαν σου καὶ ἐκκέντησόν με ἐν αὐτῇ, μή ποτε
ἔλθωσιν οἱ ἀπερίτμητοι οὗτοι, καὶ ἐμπαίξωσί μοι· καὶ
οὐκ ἐβούλετο ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβεῖτο σφό-
δρα· καὶ ἔλαβε σαοὺλ τὴν ῥομφαίαν καὶ ἐπέπεσεν ἐπ'
αὐτήν.
5 * καὶ εἶδεν ὁ αἴρων τὰ σκεύη αὐτοῦ, ὅτι ἀπέθανε σαοὺλ,
καὶ ἐπέπεσεν καὶ αὐτὸς ἐπὶ τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ, καὶ ἀπέ-
6 θανεν. * καὶ ἀπέθανεν σαοὺλ καὶ οἱ τρεῖς υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ὅ-
λος ὁ οἶκος αὐτοῦ ὁμοθυμαδὸν ἀπέθανον.
7 * καὶ εἶδον πᾶς ἀνὴρ οἱ ἐν τῇ κοιλάδι, ὅτι ἔφυγεν ἰσ-
ραήλ, καὶ ὅτι ἀπέθανε σαοὺλ καὶ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ κατέλειπον τὰς
πόλεις αὐτῶν, καὶ ἔφυγον· καὶ ἦλθον οἱ ἀλλόφυλοι καὶ κα-
τῴκησαν ἐν αὐταῖς.
8 * καὶ ἐγένετο τῇ ἐπαύριον ἦλθον οἱ ἀλλόφυλοι τοῦ σκυ-
λεῦσαι τοὺς τραυματίας, καὶ εὗρον τὸν σαοὺλ καὶ τοὺς υἱοὺς
αὐτοῦ πεπτωκότας ἐν τῷ ὄρει τῷ γελβουέ.
9 * καὶ ἐξέδυσαν αὐτόν, καὶ ἦραν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ
τὰ σκεύη αὐτοῦ, καὶ ἐξαπέστειλαν οἱ ἀλλόφυλοι εἰς γῆν
ἀλλοφύλων κύκλῳ τοῦ εὐαγγελίσασθαι ἐν τοῖς οἴκοις τῶν
εἰδώλων αὐτῶν καὶ τῷ λαῷ αὐτῶν.
10 * καὶ ἔθηκαν τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ αὐτῶν,
καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἔπηξαν ἐν τῷ οἴκῳ δαγών.
11 * καὶ ἤκουσαν πάντες οἱ κατοικοῦντες ἰαβὴς τῆς γα-
λαὰδ πάντα ἃ ἐποίησαν οἱ ἀλλόφυλοι τῷ σαοὺλ καὶ
τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ καὶ τῷ ἰσραήλ.
12 * καὶ ἀνέστησαν ἐκ γαλαὰδ πᾶς ἀνὴρ δυνατός, καὶ
ἦλθον καὶ ἔλαβον τὸ σῶμα σαοὺλ καὶ τὰ σώματα τῶν υἱῶν
αὐτοῦ, καὶ ἤνεγκαν αὐτὰ εἰς ἰαβής, καὶ ἔθαψαν τὰ ὀστὰ αὐ-
τῶν ὑπὸ τὴν δρῦν ἐν ἰαβής, καὶ ἐνήστευσαν ἑπτὰ ἡμέρας.
13 * καὶ ἀπέθανε σαοὺλ ἐν ταῖς ἀνομίαις αὐτοῦ αἷς ἠνό-
μησεν ἐν κυρίῳ κατὰ τὸν λόγον κυρίου, διότι οὐκ ἐφύλα-
ξεν αὐτόν, καὶ ὅτι ἐπηρώτησε ἐν τῇ ἐγγαστριμύθῳ τοῦ ἐκ-
ζητῆσαι.
14 * καὶ οὐκ ἐξεζήτησεν ἐν κυρίῳ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν,
καὶ ἐπέστρεψε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τῷ δαυὶδ υἱῷ ἰεσσαί.

ια΄.

1 * Καὶ συνηθροίσθησαν πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ πρὸς δαυὶδ
ἐν χεβρὼν λέγοντες, ἰδοὺ ὀστοῦν σου καὶ σάρξ σου ἡμεῖς.
2 * καί γε ἐχθὲς καί γε τρίτης ὄντος σαοὺλ βασιλέως,
σὺ ἦσθα ὁ εἰσάγων καὶ ἐξάγων τὸν ἰσραήλ· καὶ εἶπέν σοι κύ-
ριος ὁ θεός σου, σὺ ποιμανεῖς τὸν λαόν μου τὸν ἰσραήλ, καὶ
σὺ ἔσῃ εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου ἰσραήλ.
3 * καὶ ἦλθον πάντες οἱ πρεσβύτεροι ἰσραὴλ πρὸς τὸν βα
σιλέα εἰς χεβρών, καὶ διέθετο αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς δαυὶδ δια-
θήκην ἐν χεβρὼν ἔναντι κυρίου· καὶ ἐχρίσαντο δαυὶδ εἰς βα-
σιλέα ἐπὶ ἰσραὴλ κατὰ λόγον κυρίου διὰ χειρὸς σαμουήλ.

4 * וַיֵּלֶךְ דָּוִיד וְכָל־יִשְׂרָאֵל יְרוּשָׁלַ͏ִם הִיא
יְבוּס וְשָׁם הַיְבוּסִי יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ׃
5 * וַיֹּאמְרוּ יוֹשְׁבֵי יְבוּס לְדָוִיד לֹא־תָבוֹא הֵנָּה
וַיִּלְכֹּד דָּוִיד אֶת־מְצֻדַת צִיּוֹן הִיא עִיר דָּוִיד׃
6 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד כָּל־מַכֶּה יְבוּסִי בָּרִאשׁוֹנָה
יִהְיֶה לְרֹאשׁ וְלָשָׂר וַיַּעַל בָּרִאשׁוֹנָה יוֹאָב בֶּן־
7 צְרוּיָה וַיְהִי לְרֹאשׁ׃ * וַיֵּשֶׁב דָּוִיד בַּמְּצָד עַל־
8 כֵּן קָרְאוּ־לוֹ עִיר דָּוִיד׃ * וַיִּבֶן הָעִיר מִסָּבִיב מִן־
הַמִּלּוֹא וְעַד־הַסָּבִיב וְיוֹאָב יְחַיֶּה אֶת־שְׁאָר הָעִיר׃
9 * וַיֵּלֶךְ דָּוִיד הָלוֹךְ וְגָדוֹל וַיהוָה צְבָאוֹת
10 עִמּוֹ׃ * וְאֵלֶּה רָאשֵׁי הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר לְדָוִיד
הִתְחַזְּקִים עִמּוֹ בְּמַלְכוּתוֹ עִם־כָּל־יִשְׂרָאֵל
לְהַמְלִיכוֹ כִּדְבַר יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל׃
11 * וְאֵלֶּה מִסְפַּר הַגִּבֹּרִים אֲשֶׁר לְדָוִיד יָשְׁבְעָם
בֶּן־חַכְמוֹנִי רֹאשׁ הַשָּׁלִשִׁים הוּא־עוֹרֵר אֶת־
חֲנִיתוֹ עַל־שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת חָלָל בְּפַעַם אֶחָת׃
12 * וְאַחֲרָיו אֶלְעָזָר בֶּן־דּוֹדוֹ הָאֲחוֹחִי הוּא
13 בִּשְׁלוּשָׁה הַגִּבֹּרִים׃ * הוּא־הָיָה עִם־דָּוִיד
בַּפַּס דַּמִּים וְהַפְּלִשְׁתִּים נֶאֶסְפוּ־שָׁם לַמִּלְחָמָה
וַתְּהִי חֶלְקַת הַשָּׂדֶה מְלֵאָה שְׂעֹרִים וְהָעָם נָסוּ
14 מִפְּנֵי פְלִשְׁתִּים׃ * וַיִּתְיַצְּבוּ בְּתוֹךְ הַחֶלְקָה
וַיַּצִּילוּהָ וַיַּכּוּ אֶת־פְּלִשְׁתִּים וַיּוֹשַׁע יְהוָה תְּשׁוּעָה
15 גְּדוֹלָה׃ * וַיֵּרְדוּ שְׁלוֹשָׁה מִן־הַשְּׁלֹשִׁים
רֹאשׁ עַל־הַצּוּר אֶל־דָּוִיד אֶל־מְעָרַת עֲדֻלָּם וּמַחֲנֵה
פְלִשְׁתִּים חֹנֶה בְּעֵמֶק רְפָאִים׃
16 * וְדָוִיד אָז בַּמְּצוּדָה וּנְצִיב פְּלִשְׁתִּים אָז
17 בְּבֵית לָחֶם׃ * וַיִּתְאַו דָּוִד וַיֹּאמֶר מִי יַשְׁקֵנִי
מַיִם מִבּוֹר בֵּית־לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשָּׁעַר׃
18 * וַיִּבְקְעוּ הַשְּׁלֹשָׁה בְּמַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים וַיִּשְׁאֲבוּ־
מַיִם מִבּוֹר בֵּית־לֶחֶם אֲשֶׁר בַּשַּׁעַר וַיִּשְׂאוּ
וַיָּבִאוּ אֶל־דָּוִיד וְלֹא־אָבָה דָּוִיד לִשְׁתוֹתָם
19 וַיְנַסְּכֵהוּ אֹתָם לַיהוָה׃ * וַיֹּאמֶר חָלִילָה
לִי מֵאֱלֹהַי מֵעֲשׂוֹת זֹאת הֲדַם הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה
אֶשְׁתֶּה בְנַפְשׁוֹתָם כִּי בְנַפְשׁוֹתָם הֵבִיאוּם וְלֹא
אָבָה לִשְׁתוֹתָם אֵלֶּה עָשׂוּ שְׁלֹשָׁה הַגִּבֹּרִים׃
20 * וְאַבְשַׁי אֲחִי־יוֹאָב הוּא הָיָה רֹאשׁ הַשְּׁלֹשָׁה
וְהוּא עוֹרֵר אֶת־חֲנִיתוֹ עַל־שְׁלֹשׁ מֵאוֹת חָלָל
וְלוֹ־שֵׁם בַּשְּׁלֹשָׁה׃

4 * Abijt quq; Dauid & omnis Iſrael in
Ieruſalē; hæc eſt Iebus, vbi erant Iebuſæi
5 habitatores terræ. * Dixerúntq; qui ha-
B bitabant in Iebus ad Dauid, Non ingre-
dieris huc. Porrò Dauid cepit arcē Sion,
6 quæ eſt ciuitas Dauid. * Dixítque, Omnis
qui percuſſerit Iebuſæum in primis, erit
princeps & dux. Aſcendit igitur primus
Ioab filius Saruiæ, & factus eſt princeps.
7 * Habitauit aūt Dauid in arce, & idcir-
8 cò appellata eſt ciuitas Dauid. * Ædifi-
cauítq; vrbem in circuitu à Mello vſq; ad
gyrum. Ioab autē reliqua vrbis extruxit.
9 * Proficiebátque Dauid vadens & cre-
10 ſcens, & Dñs exercituū erat cum eo. * Hi
principes virorū fortium Dauid qui ad-
iuuerunt eum vt rex fieret ſuper omnem
Iſrael iuxta verbum Dñi quod locutus eſt
11 ad Iſrael. * Et iſte numerus robuſtorum
Dauid. Iesbaam filius Ahamoni princeps
C inter triginta. Iſte leuauit haſtam ſuā ſu-
12 per trecentos vulneratos vna vice. * Et
poſt eum Eleazar filius patrui eius Ahoi-
13 tes qui erat inter tres potētes. * Iſte fuit
cū Dauid in Aphec Domim, quādo Phi-
liſtiim congregati ſunt ad locum illum in
prœlium. Et erat ager regionis illius ple-
nus ordeo: fugerátq; populus à facie Phi
liſtinorum.
14 * Hi ſteterunt in medio agri & defen-
derūt eū. Cúmq; percuſſiſſent Philiſtæos,
dedit Dominus ſalutem magnā populo
15 ſuo. * Deſcenderunt autē tres de trigin-
ta principibus ad petram in qua erat Da-
D uid ad ſpeluncam Odollam, quando Phi-
liſtiim fuerant caſtrametati in valle Ra-
16 phaim. * Porrò Dauid erat in præſidio,
& ſtatio Philiſtinorum in Bethleem.
17 * Deſiderauit igitur Dauid aquam, &
dixit, O ſi quis daret mihi aquam de ci-
ſterna Bethleem quæ eſt in porta.
18 * Tres ergo iſti per media caſtra Phili-
ſtinorum perrexerunt, & hauſerūt aquam
de ciſterna Bethleem, quæ erat in porta,
& attulerunt ad Dauid vt biberet: Qui
noluit, ſed magis libauit illam Domino,
19 * Dicens: Abſit vt in conſpectu Dei
mei hoc faciam, & ſanguinem iſtorum vi-
E rorū bibam, quia in periculo animarum
ſuarum attulerunt mihi aquam. Et ob
hanc cauſam noluit bibere. Hęc fecerunt
tres robuſtiſſimi.
20 * Abiſai quoque frater Ioab ipſe erat
princeps trium, & ipſe leuauit haſtā ſuam
contra trecentos vulneratos, & ipſe erat
inter tres nominatiſſimus.

4 ‡ καὶ ἐπορεύθη ὁ βασιλεὺς δαυὶδ & πᾶς ἰσραὴλ εἰς
ἱερουσαλήμ, αὕτη ἰεβοῦς, & ἐκεῖ ⸓ ἰεβουσαῖοι ⸓ κα-
5 τοικοῦντες τὴν γῆν. ‡ & εἶπον ⸓ κατοικοῦντες ἰεβοῦς τῷ
δαυὶδ, οὐκ εἰσελεύσῃ ὧδε· καὶ προσκατελάβετο δαυὶδ τὴν
περιοχὴν σιών, αὕτη ἡ πόλις δαυίδ.
6 ‡ καὶ εἶπεν δαυὶδ, πᾶς τύπτων ἰεβουσαῖον ἐν πρώτοις,
ἔσται εἰς ἀρχοντα & εἰς στρατηγόν· & ἀνέβη ἐπ' αὐτὴν ἰωα-
αβ υἱὸς σαρουία ἐν πρώτοις, & ἐγένετο εἰς ἄρχοντα.
7 ‡ καὶ ἐκάθισε δαυὶδ ἐν τῇ περιοχῇ· διὰ τοῦτο ἐκά-
λεσεν αὐτὴν πόλιν δαυίδ.
8 ‡ καὶ ᾠκοδόμησε δαυὶδ τὴν πόλιν κυκλόθεν, ἀπὸ τ
ἄκρας & ἕως τ κύκλῳ, & ἰωαὰβ περιεποιήσατο τὰ λοιπὰ
9 τ πόλεως. ‡ καὶ ἐπορεύετο δαυὶδ πορευόμενος & με-
γαλυνόμενος, & κύριος παντοκράτωρ μετ' αὐτοῦ.
10 ‡ & οὗτοι ⸓ ἄρχοντες τῶν δυνατῶν, οἱ ἦσαν τῷ δαυίδ,
⸓ συνεχόμενοι μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ μετὰ παν-
τὸς ἰσραὴλ τ βασιλεῦσαι αὐτὸν κατὰ τὸν λόγον κυρίου περὶ
11 ἰσραήλ. ‡ καὶ οὗτος ὁ ἀριθμὸς τῶν δυνατῶν δαυίδ,
ἰεσβαὰμ υἱὸς ἀκεμονὶ πρῶτος τῶν τριάκοντα, οὗτος ἐπά-
τα τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπὶ τριακοσίους τραυματίας
εἰσάπαξ.
12 ‡ καὶ μετ' αὐτὸν ἐλεάζαρ υἱὸς δωδαὶ πατραδέλφου
αὐτοῦ, οὗτος ἦν ἐν τοῖς τρισὶ δυνατοῖς.
13 ‡ οὗτος ἦν μετὰ δαυὶδ ἐν φασδαμίμ· & οἱ ἀλλόφυλοι
συνήχθησαν ἐκεῖ εἰς πόλεμον, & ἦν μερὶς τ ἀγροῦ πλή-
ρης κριθῶν & ὁ λαὸς ἔφυγε ἀπὸ προσώπου τῶν ἀλλο-
φύλων.
14 ‡ καὶ ἔστη ἐν μέσῳ τῆς μερίδος, καὶ ἔσωσεν αὐτήν,
& ἐπάταξεν τοὺς ἀλλοφύλους, & ἐποίησε κύριος σωτη-
ρίαν μεγάλην.
15 ‡ καὶ κατέβησαν τρεῖς ἐκ τῶν τριάκοντα ἀρχόντων εἰς τὴν πέ-
τραν πρὸς δαυὶδ, εἰς τὸ σπήλαιον ὀδολλαάμ· & ἡ παρεμ-
βολὴ τῶν ἀλλοφύλων παρεμβεβλήκει ἐν τῇ κοιλάδι τῶν
γιγάντων.
16 ‡ καὶ δαυὶδ τότε ἐν τῇ περιοχῇ, & τὸ σύστημα τῶν ἀλ-
λοφύλων τότε ἐν βηθλεέμ.
17 ‡ καὶ ἐπεθύμησε δαυὶδ καὶ εἶπεν, τίς ποτίσει με ὕδωρ
ἐκ τ λάκκου βηθλεὲμ τ ἐν τῇ πύλῃ;
18 ‡ & διέρρηξαν οἱ τρεῖς τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύ-
λων, & ὑδρεύσαντο ὕδωρ ἐκ τ λάκκου βηθλεέμ, ὃς ἦν ἐν
τῇ πύλῃ, καὶ ἔλαβον & ἦλθον πρὸς δαυίδ· & οὐκ ἠθέλησε
δαυὶδ τ πιεῖν αὐτό· & ἔσπεισεν αὐτὸ τῷ κυρίῳ.
19 ‡ & εἶπεν, ἵλεώς μοι ὁ θεὸς τ ποιῆσαι τὸ ῥῆμα τοῦτο, εἰ
αἷμα τῶν ἀνδρῶν τούτων πίομαι ἐν ψυχαῖς αὐτῶν; ὅτι ἐν
ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν ἤνεγκάν αὐτό, & οὐκ ἐβούλετο πιεῖν
αὐτό· ταῦτα ἐποίησαν οἱ τρεῖς δυνατοί.
20 ‡ & ἀβεσσαὶ ὁ ἀδελφὸς ἰωάβ, οὗτος ἦν ἄρχων τῶν τρι-
ῶν, οὗτος ἔπαιε τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ ἐπὶ τριακοσίους
τραυματίας ἐν καιρῷ ἑνί· οὗτος ἦν ὀνομαστὸς ἐν τοῖς τρισίν.

Et iuit rex Dauid & omnis Israel in Hierusalem, hæc Iebus, & illic Iebusæi habitatores terræ.

Et dixerunt habitatores Iebus Dauid, Non ingredieris huc: & cæpit Dauid arcem Sion, hæc ciuitas Dauid.

Et dixit Dauid, Omnis qui percusserit Iebusæum in primis, erit in principem & in ducem: & ascendit in eam Ioab filius Saruia in primis, & factus est in principem.

Et habitauit Dauid in arce, propter hoc appellauit eam ciuitatem Dauid.

Et ædificauit Dauid ciuitatem in circuitu, ab arce & vsque ad gyrum, & Ioab fouit reliquum vrbis.

Et ibat Dauid procedens & crescens, & Dominus omnipotens cum eo.

Et hi principes potentium, qui fuerũt Dauid, adiuuantes cum eo in regno eius cum omni Israel vt regnare facerent eum secundum verbum Domini super Israel.

Et iste numerus potentium Dauid, Iesbaan filius Acemoni primus ex triginta, iste euaginauit gladium suum in trecentos vulneratos semel.

Et post eum Eleazar filius Dodai patrui eius, hic fuit in tribus potentibus.

Hic fuit cũ Dauid in Phasdamim, & Philistiim congregati sunt illic ad bellum, & erat pars agri plena ordeo, & populus fugit à facie Philistinorum, & stetit in medio partis, & saluauit eam, & percussit Philistæos, & fecit Dominus salutem magnam.

Et descenderunt tres de tribus principibus ad petrã ad Dauid, ad speluncã Odolaam, & castra Philistinorum castrametata sunt in valle gigantum.

Et Dauid tunc in præsidio, & statio Philistinorum tunc in Bethleem.

Et desiderauit Dauid et dixit, Quis potabit me aqua de cisterna Bethleem quæ in porta?

Et ruperunt tres castra Philistinorum, & aquati sunt aquam de cisterna Bethleem, quæ erat in porta, & ceperunt & venerunt ad Dauid: & non voluit Dauid vt biberet eam, & libauit eam Domino,

Et dixit: Propitius mihi Deus vt facerẽ verbũ hoc, si sanguinem virorũ istorum bibam in animabus suis? quoniã in animabus suis attulerunt eam, & non voluit bibere eam, hæc fecerunt tres potentes.

Et Abessai frater Ioab, hic erat princeps trium, hic euaginauit gladium suum contra trecentos vulneratos in tempore vno, hic erat nominatus in tribus.

מִן־הַשְּׁלוֹשָׁה בַּשְּׁנַיִם נִכְבָּד וַיְהִי לָהֶם
לְשַׂר וְעַד־הַשְּׁלִשָׁה לֹא בָא׃ * בְּנָיָהוּ בֶן־
יְהוֹיָדָע בֶּן־אִישׁ־חַיִל רַב־פְּעָלִים מִן־קַבְצְאֵל
הוּא הִכָּה אֶת־שְׁנֵי אֲרִיאֵל מוֹאָב וְהוּא יָרַד
וְהִכָּה אֶת־הָאֲרִי בְּתוֹךְ הַבּוֹר בְּיוֹם הַשָּׁלֶג׃
* וְהוּא הִכָּה אֶת־הָאִישׁ הַמִּצְרִי אִישׁ מַרְאֶה
חָמֵשׁ בָּאַמָּה וּבְיַד הַמִּצְרִי חֲנִית כִּמְנוֹר אֹרְגִים
וַיֵּרֶד אֵלָיו בַּשֹּׁבֶט וַיִּגְזֹל אֶת־הַחֲנִית מִיַּד
הַמִּצְרִי וַיַּהַרְגֵהוּ בַּחֲנִיתוֹ׃ * אֵלֶּה עָשָׂה
בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע וְלוֹ שֵׁם בִּשְׁלוֹשָׁה הַגִּבֹּרִים׃
* מִן־הַשְּׁלוֹשִׁים הִנּוֹ נִכְבָּד הוּא וְאֶל־
הַשְּׁלוֹשָׁה לֹא־בָא וַיְשִׂימֵהוּ דָוִיד עַל־מִשְׁמַעְתּוֹ׃
* וְגִבּוֹרֵי הַחֲיָלִים עֲשָׂהאֵל אֲחִי יוֹאָב
אֶלְחָנָן בֶּן־דֹּדוֹ מִבֵּית לָחֶם׃
* שַׁמּוֹת הַהֲרוֹרִי חֶלֶץ הַפְּלוֹנִי׃
* עִירָא בֶן־עִקֵּשׁ הַתְּקוֹעִי אֲבִיעֶזֶר הָעַנְתוֹתִי׃
* סִבְּכַי הַחֻשָׁתִי עִילַי הָאֲחוֹחִי׃
* מַהְרַי הַנְּטוֹפָתִי חֶלֶד בֶּן־בַּעֲנָה הַנְּטוֹפָתִי׃
* אִיתַי בֶּן־רִיבַי מִגִּבְעַת בְּנֵי בִנְיָמִן בְּנָיָה
הַפִּרְעָתוֹנִי׃ * חוּרַי מִנַּחֲלֵי גָּעַשׁ אֲבִיאֵל הָעַרְבָתִי׃
* עַזְמָוֶת הַבַּחֲרוּמִי אֶלְיַחְבָּא הַשַּׁעַלְבֹנִי׃
* בְּנֵי־הָשֵׁם הַגִּזֹנִי יוֹנָתָן בֶּן־שָׁגֵא הַהֲרָרִי׃
* אֲחִיאָם בֶּן־שָׂכָר הַהֲרָרִי אֱלִיפָל בֶּן־אוּר׃
* חֵפֶר הַמְּכֵרָתִי אֲחִיָּה הַפְּלוֹנִי׃
* חֶצְרוֹ הַכַּרְמְלִי נַעֲרַי בֶּן־אֶזְבַּי׃
* יוֹאֵל אֲחִי נָתָן מִבְחָר בֶּן־הַגְרִי׃
* צֶלֶק הָעַמּוֹנִי נַחֲרַי הַבְּאֵרֹתִי נֹשֵׂא כְלֵי יוֹאָב
בֶּן־צְרוּיָה׃ * עִירָא הַיִּתְרִי גָּרֵב הַיִּתְרִי׃
* אוּרִיָּה הַחִתִּי זָבָד בֶּן־אַחְלָי׃
* עֲדִינָא בֶן־שִׁיזָא הָרְאוּבֵנִי רֹאשׁ לָרְאוּבֵנִי
וְעָלָיו שְׁלֹשִׁים׃
* חָנָן בֶּן־מַעֲכָה וְיוֹשָׁפָט הַמִּתְנִי׃
* עֻזִּיָּא הָעַשְׁתְּרָתִי שָׁמָע וִיעוּאֵל בְּנֵי חוֹתָם
הָעַרֹעֵרִי׃ * יְדִיעֲאֵל בֶּן־שִׁמְרִי וְיוֹחָא
אָחִיו הַתִּיצִי׃
* אֱלִיאֵל הַמַּחֲוִים וִירִיבַי וְיוֹשַׁוְיָה בְּנֵי
אֶלְנַעַם וְיִתְמָה הַמּוֹאָבִי׃
* אֱלִיאֵל וְעוֹבֵד וְיַעֲשִׂיאֵל הַמְּצֹבָיָה׃

[11] * Inter tres secundus inclytus & princeps eorum. Veruntamen vsque ad tres
[12] primos non peruenerat. * Banaia filius Ioiadæ viri robustissimi qui multa opera perpetrarat de Capseel, ipse percussit duos Ariel Moab. Et ipse descendit & interfecit leonem in media cisterna tempore ni-
[13] uis. *Et ipse percussit virum Ægyptium, cuius statura erat quinque cubitorum, &
F habebat lanceã vt liciatorium texentiũ. Descendit igitur ad eum cum virga, & rapuit hastam quam tenebat manu, & in-
[14] terfecit eum hasta sua. * Hæc fecit Banaia filius Ioiadæ, qui erat inter tres ro-
[15] bustos nominatissimus; *Inter triginta primus. Veruntamen ad tres vsque non peruenerat. Posuit autem eum Dauid ad auriculam suam.
[16] * Porrò fortissimi viri in exercitu Asael frater Ioab, & Eleanan filius patrui eius
[17] de Bethleem. * Sammoth Arodites, Helles Polonites,
[18] * Hiras filius Acces Thecuites, Abiezer Anathotites.
[19] * Sobochai Vsatites, Ilai Ahotites.
[20] * Marai Netophatites, Helles filius Baana Netophatites.
[21] * Ethai filius Ribai de Gabaath filiorum Beniamin, Banaia Pharatonites.
[22] * Hurai de torrente Gaas, Abiel Arabathites.
[23] * Asmoth, Bauranites, Eliaba, Salabonites.
[24] * Filij Assem Gezonites, Ionathan filius Saiæ Aratithes.
[25] * Ahiam filius Sachar Aratithes, Eliphal filius Vr.
[26] * Epher Meheratites, Ahia Phellonites.
[27] * Ezro Carmelites, Naarai filius Azbi.
[28] * Iohel frater Nathan, Mibaar filius
G Agarai.
[29] * Selech Ammonites, Naarai Berothites armiger Ioab filij Saruiæ.
[30] * Hiras Iethræus, Iareb Iethræus.
[31] * Vrias Ethæus, Zabab filius Ooli.
[32] * Adyna filius Sechar Rubenites, princeps Rubenitarum, & cum eo triginta.
[33] * Hanan filius Macha, & Iosaphat Mathanites.
[34] * Ozias Astarothithes, Semma & Iahihel filij Hotham Arorites.
[35] * Iedihel filius Zamri, & Ioha frater eius Thosaites.
[36] * Helihel Mahumites, & Ieribai & Iosoia filij Elnaem, & Iethma Moabites.
[37] *Elihel & Obed, & Iasiel de Masobia.

* De tribus super duos glorioſus, & factus 21
eſt eis in principem, & vſque ad tres non peruenerat.

* Et Baneas filius Ioiade, filius viri poten- 22
tis, multa opera eius de Cabſeel, ipſe percuſſit duos Ariel Moab, & hic deſcendit & percuſſit leonem in ciſterna in die niuis.

* Et hic percuſſit virum Ægyptium virum 23
grandem quinque cubitorũ, & in manu Ægyptij, lancea tanquam liciatorium texentium, & deſcendit ad eum Baneas in virga, & rapuit haſtam de manu Ægyptij, & interfecit eum in haſta ſua.

* Hæc fecit Baneas filius Ioiade, & huic no 24
men in tribus potentibus,

* Super triginta glorioſus, & ad tres non 25
peruenerat, & conſtituit eum Dauid in familia ſua.

* Et potentes exercituum, Aſael frater Ioab; 26
Eleana filius Dodi de Bethleem.

* Sammoth Arori, Chelles Phelloni. 27

* Iras filius Eccis Thecoites, Abiezer Ana- 28
thothites.

* Sobocchai Huſathi, Hela Achachi, 29

* Marri Netophathi, Alad filius Bana Ne- 30
tophathi.

* Ithai filius Ribai de Gabaath filiorum 31
Beniamin, Banaia Pharathoni.

* Uri de Nachali, Gaas Abiel Arabathi. 32

* Aſmoth Bacharumi, Eliba Salaboni. 33

* Filij Aſom Guni, Ionathan filius Sagæ 34
Arori.

* Achiam filius Zachar Arari, Eliphal fi- 35
lius Vr,

* Aphar Mechorathi, Achia Phelloni, 36

* Eſri Chermeli, Narai filius Asbai, 37

* Ioel frater Nathan, Maabar filius Ageri. 38

* Sellec Ammani, Noarai Berothi tollens 39
arma Ioab filij Saruia.

* Ira Iethri, Gareb Iethri, 40

* Urias Chetthi, Zabad filius Halai, 41

* Adina filius Siza Rubeni, princeps Ru- 42
ben, & in eo triginta.

* Anan filius Maacha, & Joſaphat Mat- 43
thani.

* Hozias Eſtharothi, Samma & Jeiel filij 44
Chotham Arari.

* Jediel filius Samari, & Iocha frater eius 45
Thoſi.

* Eliel Maouim, & Jaribai & Ioſoia filij 46
Elnaam, & Jetham Moabites:

* Eliel & Obed, & Eſſiel Maſabia. 47

21 * ἀπὸ τῶν τειῶν ὑπὲρ τοὺς δύο ἔνδοξος, καὶ ἐγένετο αὐτοῖς εἰς ἄρχοντα, καὶ ἕως τῶν τειῶν οὐκ ἤρχετο.

22 * καὶ βαναίας υἱὸς ἰωιαδὲ, υἱὸς ἀνδρὸς δυναστοῦ, πολλὰ ἔργα αὐτοῦ ἀπὸ καβτεήλ, αὐτὸς ἐπάταξε τοὺς δύο ἀριὴλ μωάβ, καὶ ἔτος κατέβη καὶ ἐπάταξε τὸν λέοντα ἐν τῷ λάκκῳ ἐν ἡμέρᾳ χιόνος.

23 * καὶ αὐτὸς ἐπάταξεν τὸν ἄνδρα τὸν αἰγύπτιον ἀνδρὰ δυμήκη πενταπήχη, καὶ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ αἰγυπτίου δόρυ ὡς ἀντίον ὑφαινόντων, καὶ κατέβη πρὸς αὐτὸν βαναίας ἐν ῥάβδῳ, καὶ ἁφείλετο τὸ δόρυ ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ αἰγυπτίου, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν ἐν τῷ δόρατι αὐτοῦ.

24 * ταῦτα ἐποίησε βαναίας υἱὸς ἰωιαδέ, καὶ τούτῳ ὄνομα ἐν τοῖς τειστὶ δυνατοῖς,

25 * ὑπὲρ τοὺς τριάκοντα ἔνδοξος, καὶ πρὸς τοὺς τρεῖς οὐκ ἤρχετο· καὶ κατέστησεν αὐτὸν δαυὶδ ἐπὶ τοῦ πατειοῦ αὐτοῦ.

26 * καὶ οἱ δυνατοὶ τῶν δυνάμεων, ἀσαὴλ ἀδελφὸς ἰωάβ, ἐλεανὰ υἱὸς δωδὶ ἀπὸ βηθλεέμ.

27 * σαμμωθ ὁ ἀρωρεί, χελλῆς ὁ φελλωνεί.

28 * ειρὰς υἱὸς ἐκκὶς ὁ θεκωίτης, ἀβιέζερ ὁ ἀναθωθίτης.

29 * βοχαὶ ὁ ὑσαθεί, ἤλαὶ ὁ ἀχαχί.

30 * μαρρὶ ὁ νετωφαθί, ἀλαὶ υἱὸς βανὰ ὁ νετωφαθί.

31 * ἰθαὶ υἱὸς ῥιβαὶ ἀπὸ γαβαὰθ υἱῶν βενιαμὶν βαναΐα ὁ φαραθωνί.

32 * ὑρὶ ἀπὸ ναχαλί, γαὰς ἀβιὴλ ὁ ἀραβαθί,

33 * ἀσμὼθ βαχαρυμί, ἐλιβὰ ὁ σαλαβωνί.

34 * υἱοὶ ἀσὸμ τοῦ γουνί, ἰωνάθαν υἱὸς σαγαὶ ὁ ἀρωρεί.

35 * ἀχιὰμ υἱὸς ζαχὰρ ὁ ἀραρί, ἐλιφὰλ υἱὸς ὔρ.

36 * ἀφαρὶ ὁ μεχωραθί, ἀχία ὁ φελλωνί.

37 * ἐσρὶ ὁ χερμελί, ναραΐ ὁ υἱὸς ἀσβαΐ,

38 * ἰωὴλ ἀδελφὸς νάθαν, μααβὰρ υἱὸς ἀγηρί,

39 * σελλὴκ ὁ ἀμμανί, νοαραὶ ὁ βηρωθὶ αἴρων σκεύη ἰωὰβ υἱοῦ σαρουΐα.

40 * ἰρὰ ὁ ἰεθρί, γαρὲβ ὁ ἰεθρί,

41 * ὐρίας ὁ χετθί, ζαβὰδ υἱὸς ἀλαΐ,

42 * ἀδεινὰ υἱὸς σιζὰ ὁ ῥουβηνί, ἄρχων τῷ ῥουβήν, καὶ ἐπ' αὐτῷ τριάκοντα.

43 * ἀνὰν υἱὸς μααχά, καὶ ἰωσαφὰτ ὁ ματθανί,

44 * ὀζίας ὁ ἐσθαρωθί, σάμμα καὶ ἰειὴλ, υἱοὶ χωθὰμ τοῦ ἀραρί.

45 * ἰεδιὴλ υἱὸς σαμαρί, καὶ ἰωχὰ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ θωσί.

46 * ἐλιὴλ ὁ μαωουίμ, καὶ ἰαειβαΐ, καὶ ἰωσωΐα, οἱ υἱοὶ ἐλναάμ, καὶ ἰεθὰμ ὁ μωαβίτης.

47 * ἐλιὴλ καὶ ὠβηδ, καὶ ἐασιὴλ ὁ μασαβία.

יב

1 * וְאֵלֶּה הַבָּאִים אֶל דָּוִיד לְצִיקְלַג עוֹד
עָצוּר מִפְּנֵי שָׁאוּל בֶּן קִישׁ וְהֵמָּה בַּגִּבּוֹרִים עֹזְרֵי
2 הַמִּלְחָמָה : * נֹשְׁקֵי קֶשֶׁת מַיְמִינִים
וּמַשְׂמְאִלִים בָּאֲבָנִים וּבַחִצִּים בַּקֶּשֶׁת מֵאֲחֵי
3 שָׁאוּל מִבִּנְיָמִן : * הָרֹאשׁ אֲחִיעֶזֶר וְיוֹאָשׁ
בְּנֵי הַשְּׁמָעָה הַגִּבְעָתִי וְיִזִּיאֵל וָפֶלֶט בְּנֵי עַזְמָוֶת
4 וּבְרָכָה וְיֵהוּא הָעַנְתֹתִי : * וְיִשְׁמַעְיָה הַגִּבְעוֹנִי
גִּבּוֹר בַּשְּׁלֹשִׁים וְעַל־הַשְּׁלֹשִׁים וְיִרְמְיָה וְיַחֲזִיאֵל
5 וְיוֹחָנָן וְיוֹזָבָד הַגְּדֵרָתִי : * אֶלְעוּזַי וִירִימוֹת
וּבְעַלְיָה וּשְׁמַרְיָהוּ וּשְׁפַטְיָהוּ הַחֲרֻפִי :
6 * אֶלְקָנָה וְיִשִּׁיָּהוּ וַעֲזַרְאֵל וְיוֹעֶזֶר וְיָשָׁבְעָם
7 הַקָּרְחִים : * וְיוֹעֵאלָה וְזַבַדְיָה בְּנֵי יְרֹחָם מִן־
8 הַגְּדוֹר : * וּמִן־הַגָּדִי נִבְדְּלוּ אֶל־דָּוִיד
לַמְצָד מִדְבָּרָה גִּבֹּרֵי הַחַיִל אַנְשֵׁי צָבָא לַמִּלְחָמָה
עֹרְכֵי צִנָּה וּמָגֵן וּפְנֵי אֲרִיֵה פְּנֵיהֶם וְכִצְבָאִים
עַל־הֶהָרִים לְמַהֵר :
9 * עֵזֶר הָרֹאשׁ עֹבַדְיָה הַשֵּׁנִי אֱלִיאָב הַשְּׁלִישִׁי :
10 * מִשְׁמַנָּה הָרְבִיעִי יִרְמְיָה הַחֲמִשִּׁי :
11 * עַתַּי הַשִּׁשִּׁי אֱלִיאֵל הַשְּׁבִעִי :
12 * יוֹחָנָן הַשְּׁמִינִי אֶלְזָבָד הַתְּשִׁיעִי :
13 * יִרְמְיָהוּ הָעֲשִׂירִי מַכְבַּנַּי עַשְׂתִּי עָשָׂר :
14 * אֵלֶּה מִבְּנֵי־גָד רָאשֵׁי הַצָּבָא אֶחָד לְמֵאָה
15 הַקָּטָן וְהַגָּדוֹל לְאָלֶף : * אֵלֶּה הֵם אֲשֶׁר
עָבְרוּ אֶת־הַיַּרְדֵּן בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן וְהוּא מְמַלֵּא
עַל־כָּל־גְּדוֹתָיו וַיַּבְרִיחוּ אֶת־כָּל־הָעֲמָקִים
16 לַמִּזְרָח וְלַמַּעֲרָב : * וַיָּבֹאוּ מִן־בְּנֵי בִנְיָמִן וִיהוּדָה
17 עַד־לַמְצָד לְדָוִיד : * וַיֵּצֵא דָוִיד לִפְנֵיהֶם וַיַּעַן
וַיֹּאמֶר לָהֶם אִם־לְשָׁלוֹם בָּאתֶם אֵלַי לְעָזְרֵנִי
יְהִי־לִי עֲלֵיכֶם לֵבָב לְיָחֵד וְאִם־לְרַמּוֹתַנִי
לְצָרַי בְּלֹא חָמָס בְּכַפַּי יִרְאֶה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וְיוֹכַח :
18 * וְרוּחַ לָבְשָׁה אֶת־עֲמָשַׂי רֹאשׁ הַשָּׁלֹשִׁים
לְךָ דָוִיד וְעִמְּךָ בֶן־יִשַׁי שָׁלוֹם שָׁלוֹם לְךָ וְשָׁלוֹם
לְעֹזְרֶךָ כִּי עֹזְרֶךָ אֱלֹהֶיךָ וַיְקַבְּלֵם דָּוִיד וַיִּתְּנֵם
19 בְּרָאשֵׁי הַגְּדוּד : * וּמִמְּנַשֶּׁה נָפְלוּ עַל־דָּוִיד
בְּבֹאוֹ עִם־פְּלִשְׁתִּים עַל־שָׁאוּל לַמִּלְחָמָה וְלֹא
עֲזָרָם כִּי בְעֵצָה שִׁלְּחוּהוּ סַרְנֵי פְלִשְׁתִּים לֵאמֹר
בְּרָאשֵׁינוּ יִפּוֹל אֶל־אֲדֹנָיו שָׁאוּל :

CAP. XII.

1 HI quoque venerunt ad Dauid in Si-
A celech cùm adhuc fugeret Saul filiũ
Cis, qui erant fortissimi & egregij pugna-
2 tores; *Tendentes arcum & vtraq; manu fundis saxa iacientes & dirigentes sagittas. De fratribus Saul ex tribu Beniamin:
3 *Princeps Abiezer, & Ioas filij Samaa Gabaathites, & Iazihel, & Phalleth filij Asmoth, & Baracha, & Iehu Anatothi-
4 tes. *Samaias quoque Gabaonites fortissimus inter triginta, & super triginta, Hieremias & Iezichel, & Iohannan, & Ie-
5 sabad Gaderothites. *Eluzai & Hieri-
B mut, & Baalia, & Samaia, & Saphatia Ara-
6 phites. *Helcana & Iesia, & Azarhel, &
7 Ioezer, & Iesbaan de Careim. *Ioela quoque & Zabadia filij Ieroam de Gedor.
8 *Sed & de Gaddi transfugerũt ad Dauid cùm lateret in deserto, viri robustissimi & pugnatores optimi tenentes clypeũ & hastam. Facies eorum quasi facies leonis, & veloces quasi capreæ in montibus.
9 *Ezer princeps, Obdias secũdus, Eliab
10 tertius. *Masmana quartus, Hieremias
11 quintus. *Ethi sextus, Heliel septimus.
12 *Iohannan octauus, Helzebad nonus.
13 *Hieremias decimus, Bachanai vnde-
14 cimus. *Hi de filiis Gad principes exercitus. Nouissimus centũ militibus præerat, & maximus mille.
15 *Isti sunt qui transierunt Iordanẽ mense primo, quando inundare consueuit super ripas suas, & omnes fugauerunt qui morabantur in vallibus ad Orientalẽ plagam & Occidentalem.
16 *Venerunt autem & de Beniamin &
17 de Iuda ad præsidium in quo morabatur Dauid. *Egressúsq; est Dauid obuiam eis, & ait, Si pacificè venistis ad me, vt au-
C xiliemini mihi, cor meum iungatur vobis. Si autẽ insidiamini mihi pro aduersariis meis cùm ego iniquitatẽ in manibus nõ habeam, videat Deus patrum nostro-
18 rum & iudicet. *Spiritus verò Domini induit Amasai principem inter triginta, & ait, Tui sumus ô Dauid & tecum filij Isai. Pax pax tibi, & pax adiutoribus tuis. Te enim adiuuat Deus tuus. Suscepit ergo eos Dauid & constituit principes turmæ.
19 *Porrò de Manasse transfugerunt ad Dauid quando veniebat cum Philistiim
D aduersus Saul vt pugnaret, & nõ dimicauit cũ eis, quia inito cõsilio remiserunt eũ principes Philistinorũ dicentes, Periculo capitis nostri reuertetur ad Dñm suũ Saul. 2. Reg. 29. b.

CAP. XII.

ET hi qui venerunt ad Dauid in Secelag, adhuc compresso Dauid à facie Saul filij Cis, isti in potentibus auxiliantes in bello: 1

‡ Extendentes arcum dextris vtentes & sinistris, & funditores in lapidibus & in iaculis, & arcu. de fratribus Saul ex Beniamin: 2

‡ Princeps Achiezer, & Joas filij Asma Gabaanitæ, & Eziel, & Phalet filij Asmoth, & Barachia, & Jeu Anathothi. 3

‡ Et Sameas Gabaonites robustus inter triginta & super triginta: Hieremias & Jeziel, & Jonan, & Jozabad Gaderothites, 4

‡ Eliozi, & Jarimuth Baalia, & Samarias & Saphatias Charaphi, 5

‡ Elcana & Jesia, & Azarel, & Joezer, & Jesbaam Coritæ. ‡ Et Joela, & Zabadia, 6 7 filij Jeroam, filij Geddor.

‡ Et de Gad separati sunt ad Dauid in deserto robusti fortitudine viri potentiæ in bellum ordinati clypeo & hasta; & facies leonum facies eorum, & veloces vt capreæ in montibus velocitate. 8

‡ Ezer princeps, Abdia secundus, Eliab tertius, 9 10 ‡ Masmana quartus, Hieremias quintus, 11 ‡ Eththi sextus, Eliel septimus,

‡ Joanan octauus, Elsabad nonus, 12

‡ Hieremias decimus, Machabani vndecimus. 13

‡ Isti de filiis Gad principes exercitus vnus centum paruus, & magnus ad mille. 14

‡ Isti fuerunt qui transierunt Jordanem in mense primo, & ipse erat plenus super omnes ripas suas, & secuti sunt omnes habitãtes valles ad Orientem & ad Occidentem. 15

‡ Et venerunt à filiis Beniamin & Juda ad auxilium Dauid. 16

‡ Et egressus est Dauid in occursum eis, & respondit & dixit eis, Si in pace venistis ad me ad auxiliandum mihi, sit mihi cor super vos in vnitatem; & si vt tradatis me aduersariis meis non in veritate manus, videat Deus patrum nostrorum & arguat. 17

‡ Et spiritus induit Amasai principem triginta, & dixit, Vade Dauid filij Jessai tu & populus tuus in pace, pax tibi & pax adiutoribus tuis, quoniam adiuuauit te Deus tuus, & suscepit eos Dauid, & constituit eos principes turmarum. 18

‡ Et de Manasse transfugerunt ad Dauid veniente eo cum Philistiim venientibus contra Saul ad bellum, & non auxiliatus est eis Dauid, quoniam in consilio fuerunt principes Philistinorum dicentes: In capitibus nostris reuertetur ad Dominum suum Saul, & dimiserunt eum. 19

ιβ'.

1 ‡ Καὶ ἕτοι ⓐ ἐλθόντες πρὸς δαυὶδ εἰς σεκελάγ, ἔτι συνεχομένου ⸗ δαυὶδ ἀπὸ προσώπου σαοὺλ υἱοῦ κίς· αὐτοὶ ἐν τοῖς δυνατοῖς βοηθοῦντες ἐν τῷ πολέμῳ·

2 ‡ ἐντείνοντες τόξον δεξιάζοντες & ἀριστερίζοντες, καὶ σφενδονῖται ἐν λίθοις, καὶ ἐν βέλεσι, καὶ τόξῳ· ἐκ τῶν ἀδελφῶν σαοὺλ ἐκ ⸗ βενιαμίν.

3 ‡ ἄρχων ἀχιέζερ, & ἰωὰς υἱοὶ ἀσμά, ⸗ γαβααθίτου, & ἐζιὴλ, & φαλὲτ υἱοὶ ἀσμώθ, & βαραχία, καὶ ἰηοὺ ὁ ἀναθωθί.

4 ‡ καὶ σαμέας ὁ γαβαωνίτης δυνατὸς ἐν τοῖς τριάκοντα & ἐπὶ τῶν τριάκοντα· ἱερεμίας καὶ ἰεζιὴλ, καὶ ἰωνάθ, & ἰωζαβὰδ ὁ γαδηρωθί.

5 ‡ ἐλιοζὶ & ἰαριμοὺθ βααλιά, & σαμαρείας, & σα-
6 φατίας ὁ χαραφί. ‡ ἐλκανὰ καὶ ἰεσία, & ἀζαρὴλ, & ἰοεζὲρ, & ἰεσβαὰμ οἱ κορῖται.

7 ‡ καὶ ἰωηλὰ, καὶ ζαβαδία υἱοὶ ἱερὰμ, υἱοὶ ⸗ γεδδώρ.

8 ‡ καὶ ἀπὸ ⸗ γὰδ διεχωρίσθησαν πρὸς δαυὶδ ἐπὶ τὴν ἐρήμου δυνατοὶ ἰσχύϊ ἄνδρες δυνάμεως εἰς πόλεμον παρατασσόμενοι θυρεὸν & δόρυ, & πρόσωπα λεόντων τὰ πρόσωπα αὐτῶν, & κοῦφοι ὡς δορκάδες ἐπὶ τῶν ὀρέων
9 τῷ τάχει. ‡ ἔζερ ὁ ἄρχων, ἀβδία ὁ δεύτερος, ἐλιὰβ ὁ
10 τρίτος. ‡ μασμανὰ ὁ τέταρτος, ἱερεμίας ὁ πέμπτος·
11 ‡ ἐθθὶ ὁ ἕκτος, ἐλιὴλ ὁ ἕβδομος.
12 ‡ ἰωανὰν ὁ ὄγδοος, ἐλσαβὰδ ὁ ἔνατος·
13 ‡ ἱερεμίας ὁ δέκατος, μαχαβανὶ ὁ ἑνδέκατος.
14 ‡ οὗτοι ἐκ τῶν υἱῶν γὰδ ἄρχοντες στρατιᾶς εἷς τοῖς ἑκατὸν μικρός, καὶ μέγας εἰς χιλίους.

15 ‡ οὗτοι ἦσαν ⓐ διαβάτες τὸν ἰορδάνην ἐν τῷ μηνὶ τῷ πρώτῳ, & αὐτὸς ἦν πεπληρωκὼς ἐπὶ πᾶσαν τὴν κρημνίδα αὐτοῦ, καὶ ἐξεδίωξαν πάντας τοὺς κατοικοῦντας αὐλῶνας εἰς ἀνατολὰς καὶ εἰς δυσμάς.

16 ‡ καὶ ἦλθον ἀπὸ τῶν υἱῶν βενιαμὶν καὶ ἰούδα εἰς βοήθειαν τῷ δαυίδ.

17 ‡ καὶ ἐξῆλθε δαυὶδ εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν, & ἀπεκρίθη καὶ εἶπεν αὐτοῖς, εἰ εἰς εἰρήνην ἥκατε πρός με βοηθῆσαί μοι, ἔστω μοι καρδία ἐφ' ὑμᾶς εἰς ἕνωσιν· καὶ εἰ δὲ παραδοῦναί με τοῖς ἐχθροῖς μου οὐκ ἐν ἀληθείᾳ χειρός, ἴδοι ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ ἐλέγξαι.

18 ‡ & πνεῦμα ἐνέδυσε τὸν ἀμασαὶ ἄρχοντα τῶν τριάκοντα, καὶ εἶπε, σοὶ δαυὶδ υἱὸς ἰεσσαὶ σὺ & ὁ λαός σου ἐν εἰρήνῃ, εἰρήνη σοι & εἰρήνη τοῖς βοηθοῖς σου, ὅτι ἐβοήθησέ σοι ὁ θεός σου· καὶ προσεδέξατο αὐτὸς δαυίδ, καὶ κατέ-
19 στησεν αὐτὸς ἄρχοντας τῶν δυνάμεων. ‡ καὶ ἀπὸ μανασσῆ προσεχώρησαν πρὸς δαυὶδ ἐρχομένου αὐτοῦ μετ' ἀλλοφύλων τῶν ἐλθόντων ἐπὶ σαοὺλ εἰς πόλεμον· & οὐκ ἐβοήθησεν αὐτοῖς δαυίδ, ὅτι ἐν βουλῇ ἐγένοντο ⓐ σατράπαι τῶν ἀλλοφύλων λέγοντες, ἐν ταῖς κεφαλαῖς ἡμῶν ἐπιστρέψει πρὸς τὸν κύριον αὐτοῦ σαοὺλ, καὶ ἐξαπέστειλαν αὐτόν.

20 * בִּלְכָתוֹ אֶל־צִיקְלַג נָפְלוּ עָלָיו מִמְּנַשֶּׁה
עַדְנַח וְיוֹזָבָד וִידִיעֵאֵל וּמִיכָאֵל וְיוֹזָבָד וֶאֱלִיהוּא
וְצִלְתַּי רָאשֵׁי הָאֲלָפִים אֲשֶׁר לִמְנַשֶּׁה׃
21 * וְהֵמָּה עָזְרוּ עִם־דָּוִיד עַל־הַגְּדוּד כִּי־גִבּוֹרֵי
22 חַיִל כֻּלָּם וַיִּהְיוּ שָׂרִים בַּצָּבָא׃ * כִּי לְעֵת־
יוֹם בְּיוֹם יָבְאוּ עַל־דָּוִיד לְעָזְרוֹ עַד־לְמַחֲנֶה
23 גָּדוֹל כְּמַחֲנֵה אֱלֹהִים׃ * וְאֵלֶּה מִסְפְּרֵי רָאשֵׁי
הַחֲלוּץ לַצָּבָא בָּאוּ עַל־דָּוִיד חֶבְרוֹנָה לְהָסֵב
מַלְכוּת שָׁאוּל אֵלָיו כְּפִי יְהוָה׃
24 * בְּנֵי יְהוּדָה נֹשְׂאֵי צִנָּה וָרֹמַח שִׁשָּׁה
אֲלָפִים וּשְׁמֹנָה מֵאוֹת חֲלוּצֵי צָבָא׃
25 * מִן־בְּנֵי שִׁמְעוֹן גִּבּוֹרֵי חַיִל לַצָּבָא שִׁבְעָה
26 אֲלָפִים וּמֵאָה׃ * מִן־בְּנֵי הַלֵּוִי אַרְבָּעָה
27 אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃ * וִיהוֹיָדָע הַנָּגִיד לְאַהֲרֹן
וְעִמּוֹ שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשִׁבְעַ מֵאוֹת׃
28 * וְצָדוֹק נַעַר גִּבּוֹר חָיִל וּבֵית־אָבִיו שָׂרִים
29 עֶשְׂרִים וּשְׁנָיִם׃ * וּמִן־בְּנֵי בִנְיָמִן אֲחֵי שָׁאוּל
שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְעַד־הֵנָּה מַרְבִּיתָם שֹׁמְרִים
30 מִשְׁמֶרֶת בֵּית שָׁאוּל׃ * וּמִן־בְּנֵי אֶפְרַיִם
עֶשְׂרִים אֶלֶף וּשְׁמֹנֶה מֵאוֹת גִּבּוֹרֵי חַיִל אַנְשֵׁי
31 שֵׁמוֹת לְבֵית אֲבוֹתָם׃ * וּמֵחֲצִי מַטֵּה מְנַשֶּׁה
שְׁמוֹנָה עָשָׂר אֶלֶף אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְשֵׁמוֹת לָבוֹא
32 לְהַמְלִיךְ אֶת־דָּוִיד׃ * וּמִבְּנֵי יִשָּׂשכָר יוֹדְעֵי
בִינָה לָעִתִּים לָדַעַת מַה־יַּעֲשֶׂה יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁיהֶם
מָאתַיִם וְכָל־אֲחֵיהֶם עַל־פִּיהֶם׃
33 * מִזְּבוּלֻן יוֹצְאֵי צָבָא עֹרְכֵי מִלְחָמָה בְּכָל־
כְּלֵי מִלְחָמָה חֲמִשִּׁים אֶלֶף וְלַעֲדֹר בְּלֵא־לֵב
34 וָלֵב׃ * וּמִנַּפְתָּלִי שָׂרִים אֶלֶף וְעִמָּהֶם בְּצִנָּה
וָחֲנִית שְׁלֹשִׁים וְשִׁבְעָה אָלֶף׃
35 * וּמִן־הַדָּנִי עֹרְכֵי מִלְחָמָה עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה
36 אֶלֶף וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃ * וּמֵאָשֵׁר יוֹצְאֵי צָבָא
37 לַעֲרֹךְ מִלְחָמָה אַרְבָּעִים אָלֶף׃ * וּמֵעֵבֶר
לַיַּרְדֵּן מִן־רְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי וַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה
בְּכָל כְּלֵי צָבָא מִלְחָמָה מֵאָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף׃
38 * כָּל־אֵלֶּה אַנְשֵׁי מִלְחָמָה עֹרְכֵי מַעֲרָכָה
בְּלֵבָב שָׁלֵם בָּאוּ חֶבְרוֹנָה לְהַמְלִיךְ אֶת־דָּוִיד עַל־
כָּל־יִשְׂרָאֵל וְגַם כָּל־שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל לֵב אֶחָד
לְהַמְלִיךְ אֶת־דָּוִיד׃

20 * Quando igitur reuerſus eſt in Sicelech, transfugerunt ad eũ de Manaſſe Ednas, Ioſabad, & Iedihel, & Michael, & Ednas, & Iozabath, Heliu, & Salathi, princi-
21 pes milliũ in Manaſſe. * Hi præbuerunt auxiliũ Dauid aduerſus latrunculos. Omnes enim erant viri fortiſsimi, & facti ſunt
22 principes in exercitu. * Sed & per ſingulos dies veniebant ad Dauid ad auxiliandũ ei, vſq; dum fieret grandis nume-
23 rus quaſi exercitus Dei. * Iſte quoq; eſt numerus principũ exercitus qui venerũt
E ad Dauid cùm eſſet in Hebrõ, vt transferrent regnũ Saul ad eum iuxta verbũ Dñi.
24 * Filij Iuda portantes clypeũ & haſtam ſex millia octingẽti expediti ad prœlium.
25 * De filiis Symeon virorum fortiſsimorum ad pugnandũ ſeptem millia cẽtum.
26 * De filiis Leui, quatuor milia ſexcenti.
27 * Ioiada quoq; princeps de ſtirpe Aaron & cum eo tria millia ſeptingenti.
28 * Sadoch etiam puer egregiæ indolis & domus patris eius principes viginti duo.
29 * De filiis aũt Beniamin fratribus Saul tria millia. Magna enim pars eorũ adhuc ſequebatur domum Saul.
30 * Porrò de filiis Ephraim viginti millia octingenti, fortiſsimi robore viri nomi-
31 nati in cognationibus ſuis. * Et ex dimidia tribu Manaſſe decem & octo millia ſinguli per nomina ſua, venerunt vt con-
32 ſtituerent regem Dauid. * De filiis quoque Iſachar viri eruditi qui nouerant ſin-
F gula tempora ad præcipiendum quid facere deberet Iſrael principes ducẽti. Omnis autem reliqua tribus eorum conſilium ſequebatur.
33 * Porrò de Zabulon qui egrediebantur ad prœlium, & ſtabant in acie inſtructi armis bellicis, quinquaginta millia venerunt in auxilium non in corde duplici.
34 * Et de Neptalim principes mille & cũ eis inſtructi clypeo & haſta, triginta & ſe-
35 ptem millia. * De Dan etiam præparati ad prœlium viginti octo millia ſexcenti.
36 * Et de Aſer egredientes ad pugnam & in acie prouocantes, quadraginta millia.
37 * Trans Iordanem autem de filiis Ruben & de Gad, & dimidia parte tribus Manaſſe, inſtructi armis bellicis, centum vi-
38 ginti millia. * Omnes iſti viri bellatores expediti ad pugnandum corde perfecto, venerunt in Hebron, vt conſtituerent regem Dauid ſuper vniuerſum Iſrael. Sed & omnes reliqui ex Iſrael vno corde erant vt rex fieret Dauid.

20 * Et cùm veniret Dauid in Secelag, transfugerunt ad eum de Manasse, Edna & Jozabad, & Jadiel, & Michael, & Jozabad, & Heliu, & Salathi principes millium quæ Manasse. 21 * Et hi auxiliati sunt Dauid contra latrunculos, quoniam robusti fortitudine omnes hi, & facti sunt principes exercitui in virtute.

22 * Quoniam per tempus diei in diem veniebant ad Dauid vt auxiliarentur ei sicut in castra magna, sicut castra Dei.

23 * Et hæc nomina principum exercitus qui venerunt ad Dauid in Chebron, vt transferrent regnũ Saul ad eum iuxta verbũ Domini.

24 * Et hic numerus, filij Juda portantes clypeum & hastam, sex millia & octingenti armati robore.

25 * De filiis Symeon robusti fortitudine ad pugnam septem millia & centum.

26 * Et de filiis Leui, quatuor millia & sexcenti.

27 * Et Joada dux Aaron, & cum eo tria millia & septingenti.

28 * Et Sadduc iuuenis potens fortitudine, & domus patris eius, viginti & duo principes.

29 * Et de filiis Beniamin fratribus Saul, tria millia, & vsque nunc plurimi eorum custodiebant custodiam domus Saulis.

30 * Et de filiis Ephraim, viginti millia & octingenti potentes fortitudine viri nominati per domos cognationum suarum.

31 * Et ex dimidia tribu Manasse, decem & octo millia, nominati in nomine vt venirent ad constituendum regem Dauid.

32 * Et de filiis Issachar, qui cognoscunt prudentiam in tempora, cognoscentes quid faciet Israel in principatus eorum ducenti, & omnes fratres eorum cum eis.

33 * Et de Zabulon qui egrediebantur ad prælium belli in omnibus armis bellicis quinquaginta millia ad auxiliandum Dauid, neque cum corde & corde.

34 * Et de Nephthali, principes mille, & cum eis in clypeis & hastis triginta & septem millia.

35 * Et de Dan, præparati ad prælium viginti & octo millia & sexcenti.

36 * Et de Aser, egredientes ad auxiliandum ad pugnam, quadraginta millia.

37 * Et de trans Jordanem de Ruben & Gad, & de dimidia tribu Manasse, in omnibus armis bellicis in fortitudine centum viginti millia.

38 * Omnes isti viri bellatores, ordinati in acie, in anima pacifica venerunt in Chebron vt constituerent regem Dauid super vniuersum Israel, & reliquus Israel, anima vna vt constituerent regem Dauid.

20 * καὶ ἐν τῷ πορεύεσθαι τὸν δαυὶδ εἰς σεκελάγ, προσεχώρησαν αὐτῷ ἀπὸ μανασσῆ, ἐδνὰ καὶ ἰωζαβὰδ, καὶ ἰαδιὴλ, καὶ μιχαήλ, καὶ ἰωζαβὰδ, καὶ ἐλιοῦ, καὶ σαλαθὶ οἱ ἄρχοντες τῶν χιλιάδων τῶν τοῦ μανασσῆ.

21 * καὶ αὐτοὶ σύνεμάχησαν τῷ δαυὶδ ἐπὶ τοῦ γεδούρ, ὅτι δυνατοὶ ἰσχύϊ πάντες αὐτοί· καὶ ἐγένοντο ἄρχοντες τῇ στρατιᾷ ἐν δυνάμει.

22 * ὅτι κατὰ καιρὸν ἡμέρας εἰς ἡμέραν ἤρχοντο πρὸς δαυὶδ τοῦ βοηθῆσαι αὐτῷ ὡς εἰς παρεμβολὴν μεγάλην, ὡς παρεμβολὴν θεοῦ.

23 * καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα τῶν ἀρχόντων τῆς στρατιᾶς τῶν ἐλθόντων πρὸς δαυὶδ εἰς χεβρών, τοῦ ἐπιστρέψαι τὴν βασιλείαν σαοὺλ πρὸς αὐτὸν κατὰ τὸν λόγον κυρίου.

24 * καὶ οὗτος ὁ ἀριθμός, υἱοὶ ἰούδα αἴροντες θυρεὸν καὶ δόρυ ἑξακισχίλιοι καὶ ὀκτακόσιοι καθωπλισμένοι δυνάμει. 25 * τῶν υἱῶν συμεὼν δυνατοὶ ἰσχύϊ εἰς παράταξιν ἑπτακισχίλιοι καὶ ἑκατόν.

26 * καὶ τῶν υἱῶν λευί, τετρακισχίλιοι καὶ ἑξακόσιοι.

27 * καὶ ἰωαδὰ ὁ ἡγούμενος τῷ ἀαρὼν, καὶ μετ' αὐτοῦ τρισχίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι.

28 * καὶ σαδδοὺκ νέος δυνατὸς ἰσχύϊ, καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ εἴκοσι καὶ δύο ἄρχοντες.

29 * καὶ ἐκ τῶν υἱῶν βενιαμὶν τῶν ἀδελφῶν σαούλ, τρισχίλιοι καὶ ἕως τοῦ νῦν οἱ πλεῖστοι αὐτῶν ἐφύλασσον τὴν φυλακὴν οἴκου σαούλ.

30 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἐφραΐμ, εἴκοσι χιλιάδες καὶ ὀκτακόσιοι δυνατοὶ ἰσχύϊ ἄνδρες ὀνομαστοὶ κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν.

31 * καὶ ἀπὸ τοῦ ἡμίσους φυλῆς μανασσῆ, ὀκτωκαίδεκα χιλιάδες, οἱ ὀνομασθέντες ἐν ὀνόματι τοῦ παραγενέσθαι τοῦ βασιλεῦσαι τὸν δαυίδ.

32 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰσσάχαρ, γινώσκοντες σύνεσιν εἰς τοὺς καιρούς, γινώσκοντες τί ποιήσει ἰσραὴλ εἰς τὰς ἀρχὰς αὐτῶν διακόσιοι, καὶ πάντες οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν μετ' αὐτῶν.

33 * καὶ ἀπὸ ζαβουλὼν ἐκπορευόμενοι εἰς παράταξιν πολέμου ἐν πᾶσι σκεύεσι πολεμικοῖς πεντήκοντα χιλιάδες βοηθῆσαι τῷ δαυὶδ, οὐδὲ μετὰ καρδίας καὶ καρδίας.

34 * καὶ ἀπὸ νεφθαλεί, ἄρχοντες χίλιοι, καὶ μετ' αὐτῶν ἐν θυρεοῖς καὶ δόρασιν τριάκοντα καὶ ἑπτὰ χιλιάδες.

35 * καὶ ἀπὸ τοῦ δάν, παρατασσόμενοι εἰς πόλεμον εἴκοσι καὶ ὀκτὼ χιλιάδες καὶ ἑξακόσιοι.

36 * καὶ ἀπὸ ἀσήρ, ἐκπορευόμενοι βοηθῆσαι εἰς πόλεμον τεσσαράκοντα χιλιάδες. 37 * καὶ ἀπὸ τοῦ πέραν τοῦ ἰορδάνου ἀπὸ ῥουβὴν καὶ γὰδ, καὶ ἀπὸ τοῦ ἡμίσους φυλῆς μανασσῆ, ἐν πᾶσι σκεύεσι πολεμικοῖς ἐν δυνάμει ἑκατὸν εἴκοσι χιλιάδες. 38 * πάντες οὗτοι ἄνδρες πολεμισταί, παρατασσόμενοι ἐν παρατάξει, ἐν ψυχῇ εἰρηνικῇ ἦλθον εἰς χεβρών, τοῦ βασιλεῦσαι τὸν δαυὶδ ἐπὶ πάντα ἰσραήλ, καὶ ὁ κατάλοιπος ἰσραήλ, ψυχὴ μία τοῦ βασιλεῦσαι τὸν δαυίδ.

39 * וַיִּהְיוּ־שָׁם עִם־דָּוִיד יָמִים שְׁלוֹשָׁה אֹכְלִים
40 וְשׁוֹתִים כִּי־הֵכִינוּ לָהֶם אֲחֵיהֶם : * וְגַם
הַקְּרוֹבִים־אֲלֵיהֶם עַד־יִשָּׂשכָר וּזְבֻלוּן וְנַפְתָּלִי
מְבִיאִים לֶחֶם בַּחֲמוֹרִים וּבַגְּמַלִּים וּבַפְּרָדִים
וּבַבָּקָר מַאֲכָל־קֶמַח דְּבֵלִים וְצִמֻקִים וְיַיִן וְשֶׁמֶן
וּבָקָר וְצֹאן לָרֹב כִּי שִׂמְחָה בְּיִשְׂרָאֵל :

יג

1 * וַיִּוָּעַץ דָּוִיד עִם־שָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת
2 לְכָל־נָגִיד : * וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְכָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל
אִם־עֲלֵיכֶם טוֹב וּמִן־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ נִפְרְצָה
נִשְׁלְחָה עַל־אַחֵינוּ הַנִּשְׁאָרִים בְּכָל־אַרְצוֹת
יִשְׂרָאֵל וְעִמָּהֶם הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם בְּעָרֵי מִגְרְשֵׁיהֶם
3 וְיִקָּבְצוּ אֵלֵינוּ : * וְנָסֵבָּה אֶת־אֲרוֹן אֱלֹהֵינוּ
אֵלֵינוּ כִּי־לֹא דְרַשְׁנֻהוּ בִּימֵי שָׁאוּל :
4 * וַיֹּאמְרוּ כָּל־הַקָּהָל לַעֲשׂוֹת כֵּן כִּי־יָשָׁר
5 הַדָּבָר בְּעֵינֵי כָּל־הָעָם : * וַיַּקְהֵל דָּוִיד אֶת־
כָּל־יִשְׂרָאֵל מִן־שִׁיחוֹר מִצְרַיִם וְעַד־לְבוֹא חֲמָת
לְהָבִיא אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים מִקִּרְיַת יְעָרִים :
6 * וַיַּעַל דָּוִיד וְכָל־יִשְׂרָאֵל בַּעֲלָתָה אֶל־
קִרְיַת יְעָרִים אֲשֶׁר לִיהוּדָה לְהַעֲלוֹת מִשָּׁם
אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים יְהוָה יוֹשֵׁב הַכְּרֻבִים
7 אֲשֶׁר־נִקְרָא שֵׁם : * וַיַּרְכִּיבוּ אֶת־אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים עַל־עֲגָלָה חֲדָשָׁה מִבֵּית אֲבִינָדָב
וְעֻזָּא וְאַחְיוֹ נֹהֲגִים בָּעֲגָלָה :
8 * וְדָוִיד וְכָל־יִשְׂרָאֵל מְשַׂחֲקִים לִפְנֵי הָאֱלֹהִים
בְּכָל־עֹז וּבְשִׁירִים וּבְכִנֹּרוֹת וּבִנְבָלִים וּבְתֻפִּים
9 וּבִמְצִלְתַּיִם וּבַחֲצֹצְרוֹת : * וַיָּבֹאוּ עַד־גֹּרֶן
כִּידֹן וַיִּשְׁלַח עֻזָּא אֶת־יָדוֹ לֶאֱחֹז אֶת־הָאָרוֹן
כִּי שָׁמְטוּ הַבָּקָר :
10 * וַיִּחַר־אַף יְהוָה בְּעֻזָּא וַיַּכֵּהוּ עַל אֲשֶׁר־
שָׁלַח יָדוֹ עַל־הָאָרוֹן וַיָּמָת שָׁם לִפְנֵי הָאֱלֹהִים :
11 * וַיִּחַר לְדָוִיד כִּי־פָרֹץ יְהוָה פֶּרֶץ בְּעֻזָּא וַיִּקְרָא
לַמָּקוֹם הַהוּא פֶּרֶץ עֻזָּא עַד הַיּוֹם הַזֶּה :
12 * וַיִּירָא דָוִיד אֶת־הָאֱלֹהִים בַּיּוֹם הַהוּא
לֵאמֹר אֵיךְ אָבִיא אֵלַי אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים :
13 * וְלֹא־הֵסִיר דָּוִיד אֶת־הָאָרוֹן אֵלָיו אֶל־עִיר
דָּוִיד וַיַּטֵּהוּ אֶל־בֵּית־עֹבֵד אֱדֹם הַגִּתִּי :

39 * Fuerúntque ibi apud Dauid tribus diebus comedentes & bibentes. præparauerant enim eis fratres ſui.

40 * Sed & qui iuxta eos erant vſque Iſachar & Zabulon, & Neptalim, afferebant panes in aſinis & camelis, & mulis, & bobus ad veſcẽdum, farinam, palathas, vuã paſſam, vinum, oleum, boues, arietes, ad omnem copiam. Gaudium quippe erat in Iſrael.

CAP. XIII.

1 A INijt autem conſilium Dauid cum tribunis & cẽturionibus & vniuerſis principibus.

2 *Et ait ad omnem cœtum Iſrael: Si placet vobis, & à Domino Deo noſtro egredietur ſermo quem loquor, mittamus ad fratres noſtros reliquos in vniuerſas regiones Iſrael, & ad ſacerdotes & Leuitas qui habitant in ſuburbanis vrbiũ, vt congregentur ad nos. 3 * Et reducamus arcã Dei noſtri ad nos. Nõ enim requiſiuimus eam in diebus Saul. 4 * Et reſpondit vni-
B uerſa multitudo vt ita fieret. placuerat enim ſermo omni populo.

5 * Congregauit ergo Dauid cunctum Iſrael à Sior Ægypti vſque dum ingrediaris Emath, vt adduceret arcam Dei de Ca-
6 riatharim. * Et aſcendit Dauid & omnis vir Iſrael ad collem Cariatharim, qui eſt in Iuda, vt afferret inde arcam Domini Dei ſedentis ſuper cherubim vbi inuocatum eſt nomen eius.

7 * Impoſuerúntq; arcam Dei ſuper plau-
C ſtrum nouum de domo Aminadab. Oza autem & frater eius minabant plauſtrum. 2. Reg. 6. a

8 *Porrò Dauid & vniuerſus Iſrael ludebant coram Deo omni virtute in canticis & in citharis, & pſalteriis, & tympanis, & cymbalis, & tubis.

9 *Cùm autẽ peruenĩſſent ad aream Chidon, tetendit Oza manum ſuam vt ſuſtentaret arcam, bos quippe laſciuiens paululum inclinauerat eam.

10 * Iratus eſt itaque Dñs contra Ozam, & percuſſit eum, eò quòd tetigiſſet arcam, & mortuus eſt ibi coram Deo.

11 * Contriſtatúſq; eſt Dauid, eò quòd di-
D uiſiſſet Dñs Ozam, vocauítq; locum illũ Diuiſio Ozæ vſq; in præſentem diem.

12 * Et timuit Deum tũc temporis, dicẽs: Quomodo poſſum ad me introducere arcam Dei? 13 * Et ob hanc cauſam non adduxit eam ad ſe, hoc eſt in ciuitatem Dauid, ſed auertit in domum Obededem Gethæi.

Et fuerunt ibi cum Dauid diebus tribus comedentes & bibentes, quoniam præparauerant eis fratres eorum.

39 ‡ καὶ ἦσαν ἐκεῖ μετὰ δαυὶδ ἡμέρας τρεῖς ἐσθίοντες, καὶ πίνοντες, ὅτι ἡτοίμασαν αὐτοῖς οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν.

Et confines eis vsque ad Issachar & Zabulon & Nephthalim, afferebant eis in asinis, & in camelis, & in mulis, & in bobus cibaria, farinam, palathas, vuam passam, vinum et oleum, boues & oues in copiam, quoniam gaudium erat in Israel.

40 ‡ καὶ οἱ ὅμορθοντες αὐτοῖς ἕως ἰσσάχαρ, καὶ ζαβυλὼν, καὶ νεφθαλείμ, ἔφερον αὐτοῖς ἐπὶ τῶν ὄνων, καὶ ἐπὶ τῶν καμήλων, καὶ ἐπὶ τῶν ἡμιόνων, καὶ ἐπὶ τῶν μόσχων βρώματα, ἄλευρον, παλάθας, σαφίδας, οἶνον, καὶ ἔλαιον, μόσχους καὶ πρόβατα εἰς πλῆθος, ὅτι εὐφροσύνη ἦν τῷ ἰσραήλ.

CAP. XIII.

ιγ'.

ET iniit consilium Dauid cum principibus & tribunis, & centurionibus, & cũ vniuersis ducibus.

1 ‡ Καὶ ἐβουλεύσατο δαυὶδ μετὰ τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν χιλιάρχων καὶ ἑκατοντάρχων, καὶ μετὰ παντὸς ἡγουμένου.

Et ait Dauid omni cœtui Israel, Si in vobis bonum, & à Domino Deo nostro prosperè veniet, mittamus ad fratres nostros reliquos in vniuersa terra Israel, & cum eis sacerdotes & Leuitæ in ciuitatibus possessionum eorum, & congregentur ad nos.

2 ‡ καὶ εἶπεν δαυὶδ πάσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ ἰσραήλ, εἰ ἐφ' ὑμῖν ἀγαθόν, καὶ παρὰ κυρίου θεοῦ ἡμῶν εὐοδωθῇ, ἀποστείλωμεν πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς ἡμῶν τοὺς ὑπολελειμμένους ἐν πάσῃ γῇ ἰσραήλ, καὶ μετ' αὐτῶν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται ἐν πόλεσι καταχέσεων αὐτῶν, καὶ συναχθήτωσαν πρὸς ἡμᾶς.

Et reducamus arcam Dei nostri ad nos, quoniam non quæsiuimus eam à diebus Saul.

3 ‡ καὶ ἐπιστρέψωμεν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἐζητήσαμεν αὐτὴν ἀφ' ἡμερῶν σαοὺλ.

Et dixit vniuersa multitudo vt facerent ita, quoniam rectus sermo in oculis totius populi.

4 ‡ καὶ εἶπε πᾶσα ἡ ἐκκλησία τοῦ ποιῆσαι οὕτως, ὅτι εὐθὺς ὁ λόγος ἐν ὀφθαλμοῖς παντὸς τοῦ λαοῦ.

Et congregauit Dauid cunctum Israel à terminis Ægypti & vsque ad introitũ Emath, vt adduceret arcam Dei de ciuitate Iarim.

5 ‡ καὶ ἐξεκκλησίασε δαυὶδ τὸν πάντα ἰσραὴλ ἀπὸ ὁρίων αἰγύπτου καὶ ἕως εἰσόδου ἐμμάθ, τοῦ ἐνεγκεῖν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἐκ πόλεως ἰαρείμ.

Et ascendit Dauid & omnis vir Israel in Cariathiarim, quæ est Juda, vt adducerent illinc arcam Dei Domini sedentis super cherubim, vbi inuocatum est nomen eius ibi.

6 ‡ καὶ ἀνέβη δαυὶδ καὶ πᾶς ἀνὴρ ἰσραὴλ εἰς καριαθιαρείμ, ἥ ἐστι τοῦ ἰούδα, τοῦ ἀγαγεῖν ἐκεῖθεν τὴν κιβωτὸν θεοῦ κυρίου τοῦ καθημένου ἐπὶ χερουβίμ, ὃ ἐπεκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ.

Et imposuerunt arcam Dei super plaustrum nouum, de domo Abinadab: & Oza & fratres eius ducebant plaustrum.

7 ‡ καὶ ἐπέθηκαν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἅμαξαν καινὴν, ἐξ οἴκου ἀβεινααδάβ· καὶ ὀζᾶ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἦγον τὴν ἅμαξαν.

Et Dauid & omnis Israel ludentes coram Deo, in omni virtute & in canticis, & in citharis, & in psalteriis, & in tympanis, & in cymbalis, & in tubis.

8 ‡ καὶ δαυὶδ καὶ πᾶς ἰσραὴλ παίζοντες ἐναντίον τοῦ θεοῦ, ἐν πάσῃ δυνάμει, καὶ ἐν ᾠδαῖς, καὶ ἐν κινύραις, καὶ ἐν νάβλαις, καὶ ἐν τυμπάνοις, καὶ ἐν κυμβάλοις, καὶ ἐν σάλπιγξιν.

Et venerunt vsque ad aream Chedon, & tetendit Oza manum suam vt sustentaret arcam, quoniam inclinaut eam vitulus.

9 ‡ καὶ ἦλθον ἕως τῆς ἅλωνος χαιδών· καὶ ἐξέτεινεν ὀζᾶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ κατασχεῖν τὴν κιβωτὸν, ὅτι ἐξέκλινεν αὐτὴν ὁ μόσχος.

Et iratus est ira Dominus contra Oza, & percussit eum ibi, quoniam tetendit manũ suam in arcam, & mortuus est ibi coram Deo.

10 ‡ καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ κύριος ἐπὶ ὀζᾶ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἐκεῖ, διὰ τὸ ἐκτεῖναι τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κιβωτὸν, καὶ ἀπέθανεν ἐκεῖ ἀπέναντι τοῦ θεοῦ.

Et contristatus est Dauid, quoniam diuisit Dominus incisionem in Oza, propter hoc vocauit nomen loci illius Incisionem Oza vsque ad diem hanc.

11 ‡ καὶ ἠθύμησε δαυὶδ, ὅτι διέκοψε κύριος διακοπὴν ἐν ὀζᾶ, διὰ τοῦτο ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου διακοπὴν ὀζᾶ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

Et timuit Dauid Deum in die illa dicens, Quomodo introducam ad meipsum arcam Dei?

12 ‡ καὶ ἐφοβήθη δαυὶδ τὸν θεὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγων, πῶς εἰσάξω πρὸς ἐμαυτὸν τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ;

Et non adduxit Dauid arcam Dei ad se in ciuitatem Dauid, & auertit eam in domum Obed Edom Geththeæi.

13 ‡ καὶ οὐκ ἀπέστρεψε δαυὶδ τὴν κιβωτὸν τοῦ θεοῦ πρὸς ἑαυτὸν εἰς τὴν πόλιν δαυὶδ, καὶ ἐξέκλινεν αὐτὴν εἰς οἶκον ὀβὴδ ἐδὼμ τοῦ γεθθαίου.

14 * וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן הָאֱלֹהִים עִם־בֵּית עֹבֵד־
אֱדֹם בְּבֵיתוֹ שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת־
בֵּית עֹבֵד־אֱדֹם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ׃

14 * Manſit ergo arca Dei in domo Obed-edom tribus menſibus, & benedixit Dominus domui eius, & omnibus quæ habebat.

יד

CAP. XIIII.

1 * וַיִּשְׁלַח חִירָם מֶלֶךְ־צֹר מַלְאָכִים
אֶל־דָּוִיד וַעֲצֵי אֲרָזִים וְחָרָשֵׁי קִיר וְחָרָשֵׁי עֵצִים
2 לִבְנוֹת לוֹ בָּיִת׃ * וַיֵּדַע דָּוִיד כִּי־הֱכִינוֹ יְהוָה
לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל כִּי־נִשָּׂא לְמַעְלָה מַלְכוּתוֹ
3 בַּעֲבוּר עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃ * וַיִּקַּח דָּוִיד עוֹד נָשִׁים
בִּירוּשָׁלִַם וַיּוֹלֶד דָּוִיד עוֹד בָּנִים וּבָנוֹת׃
4 * וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הַיְלוּדִים אֲשֶׁר הָיוּ־לוֹ
בִּירוּשָׁלִַם שַׁמּוּעַ וְשׁוֹבָב נָתָן וּשְׁלֹמֹה׃
5 * וְיִבְחָר וֶאֱלִישׁוּעַ וֶאֶלְפָּלֶט׃
6 * וְנֹגַהּ וְנֶפֶג וְיָפִיעַ׃
7 * וֶאֱלִישָׁמָע וּבְעֶלְיָדָע וֶאֱלִיפָלֶט׃
8 * וַיִּשְׁמְעוּ פְלִשְׁתִּים כִּי־נִמְשַׁח דָּוִיד לְמֶלֶךְ
עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלוּ כָל־פְּלִשְׁתִּים לְבַקֵּשׁ
אֶת־דָּוִיד וַיִּשְׁמַע דָּוִיד וַיֵּצֵא לִפְנֵיהֶם׃
9 * וּפְלִשְׁתִּים בָּאוּ וַיִּפְשְׁטוּ בְּעֵמֶק רְפָאִים׃
10 * וַיִּשְׁאַל דָּוִיד בֵּאלֹהִים לֵאמֹר הַאֶעֱלֶה
עַל־פְּלִשְׁתִּים וְנָתַתָּם בְּיָדִי וַיֹּאמֶר לוֹ יְהוָה עֲלֵה
11 וְנָתַתִּים בְּיָדֶךָ׃ * וַיַּעֲלוּ בְבַעַל־פְּרָצִים וַיַּכֵּם
שָׁם דָּוִיד וַיֹּאמֶר דָּוִיד פָּרַץ הָאֱלֹהִים אֶת־אוֹיְבַי
בְּיָדִי כְּפֶרֶץ מָיִם עַל־כֵּן קָרְאוּ שֵׁם־הַמָּקוֹם
12 הַהוּא בַּעַל פְּרָצִים׃ * וַיַּעַזְבוּ־שָׁם אֶת־
אֱלֹהֵיהֶם וַיֹּאמֶר דָּוִיד וַיִּשָּׂרְפוּ בָאֵשׁ׃
13 * וַיֹּסִפוּ עוֹד פְּלִשְׁתִּים וַיִּפְשְׁטוּ בָּעֵמֶק׃
14 * וַיִּשְׁאַל עוֹד דָּוִיד בֵּאלֹהִים וַיֹּאמֶר לוֹ
הָאֱלֹהִים לֹא תַעֲלֶה אַחֲרֵיהֶם הָסֵב מֵעֲלֵיהֶם
וּבָאתָ לָהֶם מִמּוּל הַבְּכָאִים׃
15 * וְיִהְיֶה כְּשָׁמְעֲךָ אֶת־קוֹל הַצְּעָדָה בְּרָאשֵׁי
הַבְּכָאִים אָז תֵּצֵא בַּמִּלְחָמָה כִּי־יָצָא הָאֱלֹהִים
לְפָנֶיךָ לְהַכּוֹת אֶת־מַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים׃
16 * וַיַּעַשׂ דָּוִיד כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ הָאֱלֹהִים וַיַּכּוּ
אֶת־מַחֲנֵה פְלִשְׁתִּים מִגִּבְעוֹן וְעַד־גָּזֶרָה׃
17 * וַיֵּצֵא שֵׁם־דָּוִיד בְּכָל־הָאֲרָצוֹת וַיהוָה נָתַן
אֶת־פַּחְדּוֹ עַל־כָּל־הַגּוֹיִם׃

1 * Misit quoq; Hyram rex Tyri nuncios ad Dauid, & ligna cedrina & artifices parietum lignorúmque vt ædificarent ei domum. 2. Reg. 5. a

2 * Cognouítque Dauid eò quòd confirmasset eum Dominus in regem super Israel, & subleuatum est regnum suum super populum eius Israel.

3 * Accepit quoq; Dauid alias vxores in Hierusalem, genuítque filios & filias.

4 * Et hæc nomina eorum qui nati sunt in Hierusalem: Samma & Sobab, Nathan & Salomon.

5 * Iebar, Elisu, & Eliphalech.

6 * Noga quoque & Napheg, & Iaphie.

7 * Elisama & Baliada, & Eliphaleth.

8 * Audientes autem Philistiim eò quòd vnctus esset Dauid in regẽ super vniuersum Israel, ascenderunt omnes vt quærerent eũ. Quod cùm audisset Dauid, egressus est obuiam eis.

9 * Porrò Philistiim veniétes diffusi sunt in valle Raphaim.

10 * Consuluítque Dauid Deum dicens: Si ascendam ad Philistæos, & si trades eos in manu mea? Et dixit ei Dominus, Ascẽde & tradam eos in manu tua.

11 * Cúmque illi ascendissent in Baalpharasim percussit eos ibi Dauid, & dixit, Diuisit Deus inimicos meos per manum meam, sicut diuiduntur aquæ; & idcircò vocatum est nomen illius loci Baalpharasim.

12 * Dereliquerúntq; ibi deos suos, quos Dauid iussit exuri.

13 * Alia etiam vice Philistiim irruerunt, & diffusi sunt in valle.

14 * Consuluítque rursum Dauid Deum, & dixit ei Deus, Non ascendas post eos, recede ab eis, & venies contra illos ex aduerso pirorum.

15 * Cúmque audieris sonitum gradientis in cacumine pirorum, tunc egredieris ad bellum. Egressus est enim Deus ante te vt percutiat castra Philistiim.

16 * Fecit ergo Dauid sicut præceperat ei Deus, & percussit castra Philistinorum de Gabaon vsque Gazera.

17 * Diuulgatúmque est nomen Dauid in vniuersis regionibus, & Dominus dedit pauorem eius super omnes gentes.

* *Et manſit arca Dei in domo Obed Edom* 14
in domo ſua menſibus tribus, & benedixit Do
minus domui Obed Edom & omnibus ſuis.

CAP. XIIII.

ET miſit Chiram rex Tyri nuncios ad Dauid 1
& ligna cedrina, & artifices parietum, &
artifices lignorum, vt ædificarent ei domum.

* *Et cognouit Dauid, quòd confirmauit eum* 2
Dominus in regem ſuper Iſrael, & quòd au-
ctum eſt in altitudinem regnum ſuum propter
populum ſuum Iſrael.

* *Et accepit Dauid adhuc vxores in Hie-* 3
ruſalem, & nati ſunt ei filij & filiæ.

* *Et hæc nomina eorum qui nati ſunt ei in* 4
Hieruſalem, Samaa & Sobab, Nathan & Sa-
lomon,

* *Et Iebear, & Eliſue, & Eliphalet,* 5

* *Et Nage, & Naphec, & Iaphia,* 6

* *Et Eliſama, & Baaliada, & Eliphalat.* 7

* *Et audierunt Philiſtiim quòd vnctus fuit* 8
Dauid in regem ſuper vniuerſum Iſrael, &
aſcenderunt omnes Philiſtiim vt quærerent
Dauid: & audiuit Dauid & egreſſus eſt in
occurſum eis.

* *Et Philiſtiim venerunt, & diffuſi ſunt in* 9
valle Gigantum.

* *Et conſuluit Dauid per Deum dicens: Si* 10
aſcendam contra Philiſtæos, & ſi trades eos in
manus meas? & dixit ei Dominus, Aſcende
& dabo eos in manus tuas.

* *Et aſcendit in Baal Pharaſin, & percuſ-* 11
ſit eos Dauid ibi, & dixit Dauid: Diuiſit Do-
minus inimicos meos in manu mea, ſicut diui-
ſionem aquæ, idcirco vocauit nomen loci illius
Diuiſio Baal Pharaſin.

* *Et reliquerunt ibi Philiſtiim deos ſuos, et* 12
dixit Dauid, & combuſti ſunt in igne.

* *Et addiderunt iterum Philiſtiim, & dif-* 13
fuſi ſunt in valle Gigantum.

* *Et interrogauit iterum Dauid in Deo: &* 14
dixit ei Deus, Non ibis poſt eos, reuertere ab
eis, & venies contra eos prope piros.

* *Et erit cùm audieris vocem terræmotus à* 15
cacumine pirorum, tunc egredieris in bellum,
quoniam egreſſus eſt Deus ante te, vt percutiat
caſtra Philiſtiim.

* *Et fecit Dauid ſicut præceperat ei Deus,* 16
& percuſſit caſtra Philiſtiim à Gabaon vſque
Gazera.

* *Et egreſſum eſt nomen Dauid in omnibus* 17
terris, & Dominus dedit pauorem eius ſuper
omnes gentes.

14 * καὶ ἐκάθησεν ἡ κιβωτὸς τοῦ θεοῦ ἐν οἴκῳ ὀβηδ ἐδὼμ
ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ μῆνας τρεῖς· καὶ ηὐλόγησε κύριος τὸν
οἶκον ὀβηδ ἐδὼμ καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ.

ιδ'.

1 * Καὶ ἀπέστειλε χειρὰμ βασιλεὺς τύρου ἀγγέλους
πρὸς δαυὶδ καὶ ξύλα κέδρινα, καὶ τέκτονας τοίχων, καὶ
τέκτονας ξύλων, τοῦ οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον.

2 * καὶ ἔγνω δαυίδ, ὅτι ἡτοίμασεν αὐτὸν κύριος εἰς βα-
σιλέα ἐπὶ ἰσραήλ, καὶ ὅτι ὑψώθη εἰς ὕψος ἡ βασιλεία
αὐτοῦ διὰ τὸν λαὸν αὐτοῦ τὸν ἰσραήλ.

3 * καὶ ἔλαβεν δαυὶδ ἔτι γυναῖκας ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ
ἐτέχθησαν αὐτῷ υἱοὶ καὶ θυγατέρες.

4 * καὶ ταῦτα τὰ ὀνόματα αὐτῶν τῶν τεχθέντων αὐτῷ
ἐν ἱερουσαλήμ, σαμαά, καὶ σωβάβ, ναθὼν καὶ σαλομών,

5 * καὶ ἰεβαάρ, καὶ ἐλιβυὲ, καὶ ἐλιφαλέτ,

6 * καὶ ναγὲ, καὶ ναφὲκ, καὶ ἰαφία,

7 * καὶ ἐλισαμὰ, καὶ βααλιαδὰ, καὶ ἐλιφαλάτ.

8 * καὶ ἤκουσαν οἱ ἀλλόφυλοι ὅτι ἐχρίσθη δαυὶδ εἰς βα
σιλέα ἐπὶ πάντα ἰσραήλ, καὶ ἀνέβησαν πάντες οἱ ἀλλό-
φυλοι ζητῆσαι τὸν δαυίδ· καὶ ἤκουσε δαυὶδ καὶ ἐξῆλθεν
εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν.

9 * καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἦλθον, καὶ ἐξεχύθησαν ἐν τῇ κοι-
λάδι τῶν γιγάντων.

10 * καὶ ἠρώτησε δαυὶδ διὰ τοῦ θεοῦ λέγων, εἰ ἀναβῶ
ἐπὶ σοὺ ἀλλοφύλους, καὶ εἰ παραδώσεις αὐτοὺς εἰς τὰς
χεῖράς μου; καὶ εἶπεν αὐτῷ κύριος, ἀνάβηθι καὶ δώσω αὐ-
τοὺς εἰς τὰς χεῖράς σου.

11 * καὶ ἀνέβη εἰς βαὰλ φαρασίν, καὶ ἐπάταξεν αὐτοὺς
δαυὶδ ἐκεῖ· καὶ εἶπεν δαυίδ, διέκοψε κύριος σοὺ ἐχθρούς
μου ἐν χειρί μου, ὡς διακοπὴν ὕδατος· διὰ τοῦτο ἐκάλεσε
τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου διακοπὴ βάαλ φαρασίν.

12 * καὶ ἐγκατέλειπον ἐκεῖ οἱ ἀλλόφυλοι σοὺ θεοὺς αὐ-
τῶν· καὶ εἶπε δαυὶδ, καὶ ἐνεπρήσθησαν ἐν πυρί.

13 * καὶ προστέθεν ἔτι οἱ ἀλλόφυλοι, καὶ ἐξεχύθησαν
ἐν τῇ κοιλάδι τῶν γιγάντων.

14 * καὶ ἠρώτησεν ἔτι δαυὶδ ἐν θεῷ· καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ θεός,
οὐ πορεύσῃ ὀπίσω αὐτῶν, ἀποστρέφου ἀπ' αὐτῶν· καὶ ἥξεις
αὐτοῖς πλησίον τῶν ἀπίων.

15 * καὶ ἔσῃ ἐν τῷ ἀκοῦσαι τῆς φωνῆς τοῦ σεισμοῦ ἀπ'
ἄκρου τῶν ἀπίων, τότε ἐξελεύσῃ εἰς τὸν πόλεμον, ὅτι
ἐξῆλθεν ὁ θεὸς ἔμπροσθέν σου, τοῦ πατάξαι τὴν πα-
ρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων.

16 * καὶ ἐποίησε δαυὶδ καθὼς ἐνετείλατο αὐτῷ ὁ θεός· καὶ
ἐπάταξε τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀλλοφύλων ἀπὸ γα-
βαὼν ἕως γαζηρᾶ.

17 * καὶ ἐξῆλθε τὸ ὄνομα δαυὶδ ἐν πάσαις ταῖς γαίαις,
καὶ κύριος ἔδωκεν τὸν φόβον αὐτοῦ ἐπὶ πάντα τὰ ἔθνη.

טו

1 * וַיַּעַשׂ־לוֹ בָתִּים בְּעִיר דָּוִיד וַיָּכֶן מָקוֹם
לַאֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיֵּט־לוֹ אֹהֶל׃
2 * אָז אָמַר דָּוִיד לֹא לָשֵׂאת אֶת־אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים כִּי אִם־הַלְוִיִּם כִּי־בָם בָּחַר יְהוָה
לָשֵׂאת אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וּלְשָׁרְתוֹ עַד־עוֹלָם׃
3 * וַיַּקְהֵל דָּוִיד אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְרוּשָׁלִַם
לְהַעֲלוֹת אֶת־אֲרוֹן יְהוָה אֶל־מְקוֹמוֹ אֲשֶׁר־
4 הֵכִין לוֹ׃ * וַיַּאֲסֹף דָּוִיד אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וְאֶת־
5 הַלְוִיִּם׃ * לִבְנֵי קְהָת אֲוּרִיאֵל הַשַּׂר וְאֶחָיו
6 מֵאָה וְעֶשְׂרִים׃ * לִבְנֵי מְרָרִי עֲשָׂיָה הַשָּׂר
7 וְאֶחָיו מָאתַיִם וְעֶשְׂרִים׃ * לִבְנֵי גֵרְשֹׁם
8 יוֹאֵל הַשַּׂר וְאֶחָיו מֵאָה וּשְׁלֹשִׁים׃ * לִבְנֵי
אֱלִיצָפָן שְׁמַעְיָה הַשַּׂר וְאֶחָיו מָאתַיִם׃
9 * לִבְנֵי חֶבְרוֹן אֱלִיאֵל הַשַּׂר וְאֶחָיו שְׁמוֹנִים׃
10 * לִבְנֵי עֻזִּיאֵל עַמִּינָדָב הַשַּׂר וְאֶחָיו מֵאָה וּשְׁנֵים
11 עָשָׂר׃ * וַיִּקְרָא דָוִיד לְצָדוֹק וְלְאֶבְיָתָר הַכֹּהֲנִים
וְלַלְוִיִּם לְאוּרִיאֵל עֲשָׂיָה וְיוֹאֵל שְׁמַעְיָה וֶאֱלִיאֵל
12 וְעַמִּינָדָב׃ * וַיֹּאמֶר לָהֶם אַתֶּם רָאשֵׁי הָאָבוֹת
לַלְוִיִּם הִתְקַדְּשׁוּ אַתֶּם וַאֲחֵיכֶם וְהַעֲלִיתֶם אֵת
אֲרוֹן יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־הַכִּינוֹתִי לוֹ׃
13 * כִּי לְמַבָּרִאשׁוֹנָה לֹא אַתֶּם פָּרַץ יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ בָּנוּ כִּי־לֹא דְרַשְׁנֻהוּ כַּמִּשְׁפָּט׃
14 * וַיִּתְקַדְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְהַעֲלוֹת אֶת־
אֲרוֹן יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
15 * וַיִּשְׂאוּ בְנֵי־הַלְוִיִּם אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים
כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה כִּדְבַר יְהוָה בִּכְתֵפָם בַּמֹּטוֹת
16 עֲלֵיהֶם׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְשָׂרֵי הַלְוִיִּם לְהַעֲמִיד
אֶת־אֲחֵיהֶם הַמְשֹׁרְרִים בִּכְלֵי־שִׁיר נְבָלִים
וְכִנֹּרוֹת וּמְצִלְתַּיִם מַשְׁמִיעִים לְהָרִים־בְּקוֹל
לְשִׂמְחָה׃
17 * וַיַּעֲמִידוּ הַלְוִיִּם אֶת הֵימָן בֶּן־יוֹאֵל וּמִן־
אֶחָיו אָסָף בֶּן־בֶּרֶכְיָהוּ וּמִן־בְּנֵי מְרָרִי אֲחֵיהֶם
אֵיתָן בֶּן־קוּשָׁיָהוּ׃
18 * וְעִמָּהֶם אֲחֵיהֶם הַמִּשְׁנִים זְכַרְיָהוּ בֶּן וְיַעֲזִיאֵל
וּשְׁמִירָמוֹת וִיחִיאֵל וְעַנִּי אֱלִיאָב וּבְנָיָהוּ וּמַעֲשֵׂיָהוּ
וּמַתִּתְיָהוּ וֶאֱלִיפְלֵהוּ וּמִקְנֵיָהוּ וְעֹבֵד אֱדֹם וִיעִיאֵל
הַשּׁוֹעֲרִים׃

CAP. XV.

1 FEcit quoq; sibi domos in ciuitate Da-
A uid, & ædificauit locum arcæ Dei, te-
tendítque ei tabernaculum.
2 * Tunc dixit Dauid, Illicitum est vt à
quocunq; portetur arca Dei, nisi à Leuitis
quos elegit Dominus ad portandū eam,
& ad ministrandum sibi vsq; in æternum.
3 * Congregauítque vniuersum Israel in
Ierusalem, vt afferretur arca Domini in lo
cum suum quem præparauerat ei.
4 * Néc non & filios Aaron, & Leuitas.
5 * De filiis Caath, Vriel princeps fuit, &
fratres eius centum viginti.
6 * De filiis Merari, Asaia princeps & fra-
tres eius ducenti viginti.
7 * De filiis Gerson, Iohel princeps & fra
tres eius centum triginta.
8 * De filiis Elisaphan, Semeias princeps
& fratres eius ducenti.
9 * De filiis Hebron, Elihel princeps &
fratres eius octoginta.
10 * De filiis Ozihel, Aminadab princeps
& fratres eius centum duodecim.
11 * Vocauítque Dauid Sadoch, & Abia-
thar sacerdotes & Leuitas, Vriel, Asaiam,
Iohel, Semeiam, Elihel, & Aminadab.
12 * Et dixit ad eos, Vos qui estis princi-
pes familiarum Leuiticarum sanctifica-
B mini cum fratribus vestris, & afferte ar-
cam Domini Dei Israel ad locum qui ei
præparatus est.
13 * Ne vt à principio quia nō eratis præ-
sentes, percussit nos Dominus; sic & nunc
fiat, illicitum quid nobis agentibus.
14 * Sanctificati sunt ergo sacerdotes &
Leuitæ vt portarent arcam Domini Dei
Israel.
15 * Et tulerunt filij Leui arcam Dei, sicut
præceperat Moyses iuxta verbum Domini
humeris suis in vectibus.
16 * Dixítque Dauid principibus Leuita-
rum vt constituerent de fratribus suis can
tores in organis musicorum, nablis vide-
licet & lyris, & cymbalis, vt resonaret in
excelsis sonitus lætitiæ.
17 * Constituerúntq; Leuitas Hemam fi-
lium Iohel, & de fratribus eius, Asaph fi-
liū Barachiæ, de filiis verò Merari fratri-
bus eorum, Ethan filium Casaiæ;
18 * Et cum eis fratres eorum. In secundo
ordine Zachariam & Ben, & Iazihel, &
Semiramoth, & Iehihel, & Ani, Eliab &
C Banaiam, & Maasiam, & Mathathiam, &
Eliphalu, & Maceniam, & Obed Edom,
& Iehihel ianitores.

CAP. XV.

ET fecit ſibi domos in ciuitate Dauid, & præparauit locum arcæ Dei, & fixit ei tabernaculum.

1 * Tunc dixit Dauid, Non eſt portare arcam Dei, niſi Leuitas, quoniam eos elegit Dominus vt portarent arcam Domini, & miniſtrarent ei vſque in æternum.

3 * Et congregauit Dauid omnem Iſrael in Hieruſalem, vt afferrent arcam Domini ad locum quem præparauit ei.

4 * Et congregauit Dauid filios Aaron & Leuitas.

5 * De filiis Caath, Vriel princeps & fratres eius, centum & viginti.

6 * De filiis Merari, Aſaia princeps & fratres eius, ducenti viginti.

7 * De filiis Gerſon, Joel princeps & fratres eius, ducenti triginta.

8 * De filiis Eliſaphan, Samea princeps & fratres eius, ducenti.

9 * De filiis Chebron, Eliel princeps & fratres eius, octoginta.

10 * De filiis Oziel, Aminadab princeps & fratres eius, centum & duodecim.

11 * Et vocauit Dauid Sadoc & Abiathar ſacerdotes, & Leuitas Vriel & Aſaia, & Joel, & Samea, & Eliel, & Aminadab.

12 * Et dixit eis, Vos principes familiarum Leuitarum, ſanctificamini vos & fratres veſtri, & afferte arcam Domini Dei Iſrael, vbi præparaui ei.

13 * Quoniam non in principio vos eratis præparati, percuſſit Dominus Deus noſter in nobis, quoniam non quæſiuimus eum in iudicio.

14 * Et ſanctificati ſunt ſacerdotes & Leuitæ vt portarent arcam Domini Dei Iſrael.

15 * Et tulerunt filij Leuitarum arcam Dei, ſicut præceperat Moyſes in verbo Domini ſecũdum ſcripturam in vectibus in humeris ſuis.

16 * Et dixit Dauid principibus Leuitarum, Conſtituite fratres veſtros cantores in organis muſicorum, in naulis & in lyris, & cymbalis, vt audire faciant vt exaltarent in voce in lætitiam.

17 * Et ſteterunt Leuitæ, Heman filius Joel, & de fratribus eius Aſaph filius Barachia, & de filiis Merari fratris eius Ethan filius Ciſæi.

18 * Et cum eis fratres eorum, qui in ſecundo ordine, Zacharias filius Jeiel, & Semiramoth, & Jaiel, & Ani, & Eliab, & Banea, & Maaſia, & Mattathias, & Eliphal, & Maccania, & Obed Eddom, & Jeel ianitores.

ιέ.

1 * Καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ οἴκους ἐν πόλει δαυίδ, καὶ ἡτοίμασε τόπον τῇ κιβωτῷ τ̃ θεοῦ, & ἔπηξεν αὐτῇ σκηνήν.

2 * τότε εἶπεν δαυίδ, οὐκ ἔστιν αἴρειν τὴν κιβωτὸν τ̃ θεοῦ, ἀλλ' ἢ τοὺς λευίτας, ὅτι αὐτοὺς ἐξελέξατο ὁ κύριος αἴρειν τὴν κιβωτὸν τ̃ κυρίου, & λειτουργεῖν αὐτῷ ἕως αἰῶνος.

3 * καὶ συνήγαγε δαυὶδ τὸν πάντα ἰσραὴλ εἰς ἱερουσαλήμ, τ̃ ἀνενεγκεῖν τὴν κιβωτὸν κυρίου εἰς τὸν τόπον ὃν ἡτοίμασεν αὐτῇ.

4 * & συνήγαγε δαυὶδ τοὺς υἱοὺς ἀαρὼν & τοὺς λευίτας.

5 * τῶν υἱῶν καάθ, ἐλιὴλ ὁ ἄρχων & οἱ ἀδελφοὶ αὐτ̃, ἑκατὸν καὶ εἴκοσι.

6 * τῶν υἱῶν μεραρεί, ἀσαΐα ὁ ἄρχων & οἱ ἀδελφοὶ αὐτ̃, διακόσιοι εἴκοσι.

7 * τῶν υἱῶν γερσων, ἰωὴλ ὁ ἄρχων καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτ̃, διακόσιοι τριάκοντα.

8 * τῶν υἱῶν ἐλισαφάν, σαμέα ὁ ἄρχων καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτ̃, διακόσιοι.

9 * τῶν υἱῶν χεβρὼν, ἐλιὴλ ὁ ἄρχων & οἱ ἀδελφοὶ αὐτ̃, ὀγδοήκοντα.

10 * τῶν υἱῶν ὀζιήλ, ἀμιναδὰβ ὁ ἄρχων & οἱ ἀδελφοὶ αὐτ̃, ἑκατὸν & δεκαδύο.

11 * καὶ ἐκάλεσε δαυὶδ τὸν σαδὼκ καὶ τὸν ἀβιάθαρ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς λευίτας τὸν ὑριὴλ, καὶ ἀσαΐα, & ἰωὴλ, καὶ σαμέα, καὶ ἐλιὴλ, καὶ ἀμιναδάβ.

12 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ὑμεῖς οἱ ἄρχοντες τῶν πατριῶν τῶν λευιτῶν, ἁγνίσθητε ὑμεῖς & οἱ ἀδελφοὶ ὑμῶν, καὶ διοίσατε τὴν κιβωτὸν κυρίου τ̃ θεοῦ ἰσραὴλ, εἰς ἡτοίμασα αὐτῇ.

13 * ὅτι οὐκ ἐν τῷ πρώτερον ὑμᾶς εἶναι ἑτοίμους, διέκοψε κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν ἡμῖν, ὅτι οὐκ ἐζητήσαμεν αὐτὸν ἐν κρίματι.

14 * καὶ ἡγνίσθησαν οἱ ἱερεῖς & οἱ λευῖται ἐνεγκεῖν τὴν κιβωτὸν κυρίου θεοῦ ἰσραήλ.

15 * καὶ ἦραν οἱ υἱοὶ τῶν λευιτῶν τὴν κιβωτὸν τ̃ θεοῦ, ὡς ἐνετείλατο μωυσῆς ἐν λόγῳ κυρίου κατὰ τὴν γραφὴν ἐν διαφορᾶσιν ἐν ὤμοις αὐτῶν.

16 * καὶ εἶπε δαυὶδ τοῖς ἄρχουσι τῶν λευιτῶν, στῆσαι τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν τοὺς ψαλτῳδοὺς ἐν ὀργάνοις ᾠδῆς, ἐν ναύλαις, & ἐν κινύραις, καὶ κυμβάλοις, ἀκουστίζοντες τ̃ ὑψῶσαι ἐν φωνῇ εἰς εὐφροσύνην.

17 * καὶ ἔστησαν οἱ λευῖται, αἱμὰν υἱὸς ἰωήλ, καὶ ἐκ τῶν ἀδελφῶν αὐτ̃ ἀσὰφ υἱὸς βαραχία, & ἀπὸ τῶν υἱῶν μεραρὶ ἀδελφοὶ αὐτ̃ αἰθὰν υἱὸς κισαΐου.

18 * καὶ μετ' αὐτῶν οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν· οἱ δευτερεύοντες, ζαχαρίας υἱὸς ἰειὴλ & σεμιραμὼθ, & ἰαιὴλ, & ὠζί, καὶ ἐλιὰβ, & βαναΐα, & μαασία, & ματταθίας, & ἐλιφαλ, & μακνανία, & ὠβὴδ ἐδδὼμ, καὶ ἰειὴλ οἱ πυλωροί.

15 * וְהַמְשֹׁרְרִים הֵימָן אָסָף וְאֵיתָן בִּמְצִלְתַּיִם
20 נְחֻשָּׁת לְהַשְׁמִיעַ׃ * וּזְכַרְיָה וְעַזִּיאֵל
וּשְׁמִירָמוֹת וִיחִיאֵל וְעַנִּי וֶאֱלִיאָב וּמַעֲשֵׂיָהוּ
21 וּבְנָיָהוּ בִּנְבָלִים עַל־עֲלָמוֹת׃ * וּמַתִּתְיָהוּ
וֶאֱלִיפְלֵהוּ וּמִקְנֵיָהוּ וְעֹבֵד אֱדֹם וִיעִיאֵל וַעֲזַזְיָהוּ
22 בְּכִנֹּרוֹת עַל־הַשְּׁמִינִית לְנַצֵּחַ׃ * וּכְנַנְיָהוּ שַׂר־
הַלְוִיִּם בְּמַשָּׂא יָסֹר בַּמַּשָּׂא כִּי מֵבִין הוּא׃
23 * וּבֶרֶכְיָה וְאֶלְקָנָה שֹׁעֲרִים לָאָרוֹן׃
24 * וְשְׁבַנְיָהוּ וְיוֹשָׁפָט וּנְתַנְאֵל וַעֲמָשַׂי וְזַכַרְיָהוּ
וּבְנָיָהוּ וֶאֱלִיעֶזֶר הַכ�ֹּהֲנִים מַחְצְצְרִים בַּחֲצֹצְרוֹת
לִפְנֵי אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְעֹבֵד אֱדֹם וִיחִיָּה שֹׁעֲרִים
25 לָאָרוֹן׃ * וַיְהִי דָוִיד וְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים
הַהֹלְכִים לְהַעֲלוֹת אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה מִן־
26 בֵּית עֹבֵד־אֱדֹם בְּשִׂמְחָה׃ * וַיְהִי בְּעֶזֹר
הָאֱלֹהִים אֶת־הַלְוִיִּם נֹשְׂאֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה
וַיִּזְבְּחוּ שִׁבְעָה־פָרִים וְשִׁבְעָה אֵילִים׃
27 * וְדָוִיד מְכֻרְבָּל בְּמְעִיל בּוּץ וְכָל־הַלְוִיִּם
הַנֹּשְׂאִים אֶת־הָאָרוֹן וְהַמְשֹׁרְרִים וּכְנַנְיָה הַשַּׂר
הַמַּשָּׂא הַמְשֹׁרְרִים וְעַל־דָּוִיד אֵפוֹד בָּד׃
28 * וְכָל־יִשְׂרָאֵל מַעֲלִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־
יְהוָה בִּתְרוּעָה וּבְקוֹל שׁוֹפָר וּבַחֲצֹצְרוֹת וּבִמְצִלְתַּיִם
29 מַשְׁמִעִים בִּנְבָלִים וְכִנֹּרוֹת׃ * וַיְהִי אֲרוֹן
בְּרִית יְהוָה בָּא עַד־עִיר דָּוִיד וּמִיכַל בַּת־שָׁאוּל
נִשְׁקְפָה בְּעַד הַחַלּוֹן וַתֵּרֶא אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּוִיד
מְרַקֵּד וּמְשַׂחֵק וַתְּבֶז לוֹ בְּלִבָּהּ׃

יו

1 * וַיָּבִיאוּ אֶת־אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיַּצִּיגוּ
אֹתוֹ בְּתוֹךְ הָאֹהֶל אֲשֶׁר נָטָה־לוֹ דָּוִיד וַיַּקְרִיבוּ
2 עֹלוֹת וּשְׁלָמִים לִפְנֵי הָאֱלֹהִים׃ * וַיְכַל דָּוִיד
מֵהַעֲלוֹת הָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים וַיְבָרֶךְ אֶת־הָעָם בְּשֵׁם
3 יְהוָה׃ * וַיְחַלֵּק לְכָל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל מֵאִישׁ
וְעַד־אִשָּׁה לְאִישׁ כִּכַּר־לֶחֶם וְאֶשְׁפָּר וַאֲשִׁישָׁה׃
4 * וַיִּתֵּן לִפְנֵי אֲרוֹן יְהוָה מִן־הַלְוִיִּם מְשָׁרְתִים
וּלְהַזְכִּיר וּלְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
5 * אָסָף הָרֹאשׁ וּמִשְׁנֵהוּ זְכַרְיָה יְעִיאֵל וּשְׁמִירָמוֹת
וִיחִיאֵל וּמַתִּתְיָה וֶאֱלִיאָב וּבְנָיָהוּ וְעֹבֵד אֱדֹם
וְיעִיאֵל בִּכְלֵי נְבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת וְאָסָף בִּמְצִלְתַּיִם
מַשְׁמִיעַ׃

19 * Porrò cantores Heman, Asaph, & Ethan in cymbalis æneis concrepantes.
20 * Zacharias autem & Ozihel,& Semiramoth, & Iahihel,& Ani,Eliab , & Maasias, & Banaias in nablis arcana cantabãt.
21 * Porrò Mathathias,& Eliphalu,& Macenias,& Obed Edom,& Iehihel,& Ozaziu in citharis pro octaua canebant epinicion.
22 * Chonenias aũt princeps Leuitarũ prophetiæ præerat, & ad præcinendã melodiam . erat quippe valde sapiens.
23 * Et Barachias & Helcana ianitores arcæ.
24 * Porrò Sebenias & Iosaphat, & Nathanael , & Amasai, & Zacharias , & Banaias,& Eliezer sacerdotes clangebãt tubis coram arca Dei , & Obed-Edom , & Ahias erant ianitores arcæ.
25 * Igitur Dauid & omnes maiores natu Israel & tribuni, ierunt ad portandam arcam fœderis Dñi de domo Ebed-Edom
26 cum lætitia. * Cúmque adiuuisset Deus Leuitas qui portabãt arcam fœderis Domini , immolabantur septem tauri & se-
27 ptem arietes. * Porrò Dauid erat indu- 2.Reg. 6.c.
tus stola byssina , & vniuersi Leuitæ qui
D portabant arcam fœderis cantorésque, & Chonenias princeps prophetiæ inter cantores: Dauid autẽ indutus erat ephod li-
28 neo. * Vniuersúsque Israel deducebant arcã fœderis Dñi in iubilo & sonitu buccinæ,& tubis,& cymbalis, & nablis,& ci-
29 tharis concrepantes. * Cúmque peruenisset arca fœderis Domini vsque ad ciuitatẽ Dauid, Michol filia Saul prospiciens per fenestram,vidit Regem Dauid saltantem atque ludentem ; & despexit eum in corde suo.

CAP. XVI.

1 ATtulerunt igitur arcam Dei , & cõstituerunt eam in medio tabernaculi quod tetenderat ei Dauid, & obtulerunt holocausta & pacifica coram Deo.
2 * Cúmque complesset Dauid offerens holocausta & pacifica , benedixit populo
3 in nomine Dñi. * Et diuisit vniuersis per singulos à viro vsq; ad mulierẽ tortam panis & partem assę carnis bubalę, & frixam
4 oleo similã. * Constituítq; corã arca Dñi de Leuitis qui ministrarẽt & recordarẽtur operũ eius & glorificarent atq; laudarent
5 Dominum Deum Israel: * Asaph principem & secundum eius Zachariam. Porrò Iahihel,& Semiramoth,Iehihel, & Mathathiam,& Eliab, & Banaiam, & Obed-Edõ, Ieihel super organa psalterij & lyras, Asaph autem vt in cymbalis personaret.

* *Et cantores, Heman, Asaph, Hetham in* 19
cymbalis æneis vt audire faciant.

* *Et Zacharias & Oziel, & Semiramoth,* 20
& Jeiel, & Ani, et Eliab, et Maasias, & Ba-
neas in naulis pro arcanis.

* *Et Mattathias, & Eliphalu, & Macca-* 21
nias, & Obed-Eddom, et Jeiel, & Ozias in ly-
ris pro octaua victoriæ.

* *Et Chonenias princeps Leuitarũ in eleua-* 22
tione princeps cantorum, quoniam sapiens erat.

* *Et Barachias, & Helcana ianitores arcæ.* 23

* *Et Sabanea & Josaphat, & Nathanael,* 24
& Amasai, et Zacharias, & Banaias, et Elie-
zer sacerdotes clangentes in tubis coram arca
Dei, et Obed-Eddõ, & Hiechia ianitores arcæ.

* *Et erat Dauid & seniores Israel & tri-* 25
buni euntes ad portandum arcam fœderis Do-
mini de domo Obed-Eddom in lætitia.

* *Et factum est cùm confortaret Deus Leui-* 26
tas portantes arcam fœderis Domini, & immo
lauerunt septem vitulos & septem arietes.

* *Et Dauid accinctus in stola byssina & o-* 27
mnes Leuitæ & omnes qui portabant arcam
fœderis Domini, & cantores, & Chonenias
princeps cantorum canentium, & super Dauid
ephud byssinum.

* *Et omnis Israel deducentes arcam fœderis* 28
Domini in signo & in voce tubæ & in tubis,
& in cymbalis resonantes in naulis & in ci-
tharis.

* *Et factum est & venit arca fœderis Do-* 29
mini vsque ad ciuitatem Dauid, & Mechol
filia Saulis prospexit per fenestram, & vidit
regem Dauid saltantem & ludentem, & de-
spexit eum in anima sua.

CAP. XVI.

ET attulerunt arcam Dei & constituerunt 1
eam in medio tabernaculi, quod fixerat ei
Dauid, & obtulerunt holocausta & pacifica
coram Deo.

* *Et compleuit Dauid offerens holocausta* 2
& pacifica, & benedixit populo in nomine
Domini.

* *Et diuisit Dauid omni viro Israel à viro* 3
& vsque ad mulierem, viro tortam panis, &
laganum sartaginis & collyridam.

* *Et ordinauit Dauid iuxta faciem arcæ fœ-* 4
deris Domini de Leuitis qui ministrarent &
resonarent, vt confiterentur & laudarent Do-
minum Deum Israel.

* *Asaph dux, secundus eius Zacharias, &* 5
Hieiel, & Semiramoth, & Jael, & Matthathias, & Eliab, & Baneas, & Obed-Eddom,
& Jiel in organis, in naulis & lyris, & Asaph
in cymbalis personans.

19 * καὶ Φ ὠδοί, αἰμὼθ, ἀσὰφ, αἰθὰμ ἐν κυμβάλοις
χαλκοῖς τοῦ ἀκουτίσαι.

20 * καὶ ζαχαρίας καὶ ὀζιὴλ, Ϛ σεμιραμὼθ, Ϛ ἰεϊὴλ,
Ϛ ὰνὶ, Ϛ ἐλιὰβ, Ϛ μαασίας, Ϛ βαναίας ἐν ναύλαις πε-
ρὶ τῶν κρυφίων.

21 * καὶ ματταθίας, Ϛ ἐλιφαλὲ, Ϛ μακκανίας, Ϛ ὠβηδ
ἐδδὼμ, Ϛ ἰεϊὴλ, καὶ ὀζίας ἐν κινύραις περὶ τ ὀγδόης τοῦ
ἐνισχύσαι.

22 * καὶ χονενίας ἄρχων τῶν λευϊτῶν ἐν τῇ ἄρσει ἄρχων
τῶν ὠδῶν, ὅτι σωφρὼν ἦν.

23 * καὶ βαραχίας, Ϛ ἑλκανὰ πυλωρὸι τ κιβωτοῦ.

24 * καὶ σαβδωέα, Ϛ ἰωσαφὰτ, Ϛ ναθαναὴλ, Ϛ ἀμα-
σαΐ, καὶ ζαχαρίας, Ϛ βαναίας, Ϛ ἐλιέζερ Φ ἱερεῖς σαλ-
πίζοντες ἐν ταῖς σάλπιγξιν ἔμπροσθεν τ κιβωτοῦ τ θεοῦ,
Ϛ ὠβηδ ἐδδὼμ, Ϛ ἰεχία πυλωροὶ τ κιβωτοῦ.

25 * καὶ ἦν δαυὶδ Ϛ Φ πρεσβύτεροι ἰσραὴλ, Ϛ Φ χι-
λίαρχοι Φ πορευόμενοι τοῦ ἀνενεγκεῖν τὴν κιβωτὸν τῆς
διαθήκης κυρίου ἐξ οἴκου ὠβηδ ἐδδὼμ ἐν εὐφροσύνῃ.

26 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καταισχύσαι τὸν θεὸν τοὺς λευίτας
αἴροντας τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου, καὶ ἔθυσαν ἑπτὰ
μόσχους Ϛ ἑπτὰ κριούς.

27 * Ϛ δαυὶδ περιεζωσμένος ἐν στολῇ βυσσίνῃ, Ϛ πάν-
τες οἱ λευῖται, καὶ πάντες οἱ αἴροντες τὴν κιβωτὸν διαθή-
κης κυρίου Ϛ οἱ ψαλτῳδοὶ, Ϛ χονενίας ὁ ἄρχων τῶν ὠδῶν
τῶν ᾀδόντων, Ϛ ἐπὶ δαυὶδ ἐφοὺδ βύσσινον.

28 * καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἀνάγοντες τὴν κιβωτὸν διαθήκης
κυρίου ἐν σημασίᾳ, Ϛ ἐν φωνῇ σωφὰρ, καὶ ἐν σάλπιγξιν,
Ϛ ἐν κυμβάλοις ἀναφωνοῦντες ἐν ναύλοις, Ϛ ἐν κινύραις.

29 * καὶ ἐγένετο Ϛ ἦλθεν ἡ κιβωτὸς διαθήκης κυρίου ἕως πό-
λεως δαυὶδ, καὶ μελχὸλ ἡ θυγάτηρ σαοὺλ παρέκυψε
διὰ τ θυρίδος, καὶ εἶδε τὸν βασιλέα δαυὶδ ὀρχούμενον Ϛ
παίζοντα, Ϛ ἐξουδένωσεν αὐτὸν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῆς.

ιϛ.

1 * Καὶ εἰσήνεγκαν τὴν κιβωτὸν τ θεοῦ, Ϛ ἀπηρείσαν-
το αὐτὴν ἐν μέσῳ τ σκηνῆς, ἧς ἔπηξεν αὐτῇ δαυὶδ, καὶ
προσήνεγκαν ὁλοκαυτώματα Ϛ εἰρηνικὰς ἐναντίον τ θεοῦ.

2 * καὶ συνετέλεσε δαυὶδ διαφέρων τὰ ὁλοκαυτώματα Ϛ
τὰς εἰρηνικὰς, Ϛ εὐλόγησε τὸν λαὸν ἐν ὀνόματι κυρίου.

3 * καὶ διεμέρισε δαυὶδ παντὶ ἀνδρὶ ἰσραὴλ ἀπὸ ἀν-
δρὸς καὶ ἕως γυναικός, τῷ ἀνδρὶ χέχαρ ἄρτου, καὶ λά-
γανον τηγάνου καὶ κολλυρίτιον.

4 * καὶ ἔταξε δαυὶδ κ τ πρόσωπον τ κιβωτοῦ διαθήκης
κυρίου ἐκ τῶν λευιτῶν λειτουργοῦντας Ϛ ἀναφωνοῦντας, Ϛ
ἐξομολογεῖσθαι Ϛ αἰνεῖν κυρίῳ τῷ θεῷ ἰσραήλ.

5 * ἀσὰφ ὁ ἡγούμενος, ὁ δεύτερος αὐτοῦ ζαχαρίας, καὶ
ἰεϊὴλ, Ϛ σεμιραμὼθ, καὶ ἰαὴλ, καὶ ματθαθίας, κ ἐλιάβ,
καὶ βανέας, καὶ ὠβηδ ἐδδὼμ, καὶ ἰεϊὴλ ἐν ὀργάνοις, ἐν
ναύλοις, καὶ κινύραις, καὶ ἀσὰφ ἐν κυμβάλοις ἀνα-
φωνῶν.

6 * וּבְנָיָהוּ וְיַחֲזִיאֵל הַכֹּהֲנִים בַּחֲצֹצְרוֹת תָּמִיד
7 לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית־הָאֱלֹהִים׃ * בַּיּוֹם הַהוּא
אָז נָתַן דָּוִיד בָּרֹאשׁ לְהוֹדוֹת לַיהוָה בְּיַד־אָסָף
8 וְאָחָיו׃ * הוֹדוּ לַיהוָה קִרְאוּ בִשְׁמוֹ הוֹדִיעוּ
9 בָעַמִּים עֲלִילֹתָיו׃ * שִׁירוּ לוֹ זַמְּרוּ־לוֹ שִׂיחוּ
10 בְּכָל־נִפְלְאֹתָיו׃ * הִתְהַלְלוּ בְשֵׁם קָדְשׁוֹ
11 יִשְׂמַח לֵב מְבַקְשֵׁי יְהוָה׃ * דִּרְשׁוּ יְהוָה וְעֻזּוֹ
12 בַּקְּשׁוּ פָנָיו תָּמִיד׃ * זִכְרוּ נִפְלְאֹתָיו אֲשֶׁר
עָשָׂה מֹפְתָיו וּמִשְׁפְּטֵי־פִיהוּ׃
13 * זֶרַע יִשְׂרָאֵל עַבְדּוֹ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּחִירָיו׃
14 * הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל־הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו׃
15 * זִכְרוּ לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאֶלֶף דּוֹר׃
16 * אֲשֶׁר כָּרַת אֶת־אַבְרָהָם וּשְׁבוּעָתוֹ לְיִצְחָק׃
17 * וַיַּעֲמִידֶהָ לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית
18 עוֹלָם׃ * לֵאמֹר לְךָ אֶתֵּן אֶרֶץ־כְּנַעַן חֶבֶל
19 נַחֲלַתְכֶם׃ * בִּהְיוֹתְכֶם מְתֵי מִסְפָּר כִּמְעַט
20 וְגָרִים בָּהּ׃ * וַיִּתְהַלְּכוּ מִגּוֹי אֶל־גּוֹי
21 וּמִמַּמְלָכָה אֶל־עַם אַחֵר׃ * לֹא־הִנִּיחַ לְאִישׁ
לְעָשְׁקָם וַיּוֹכַח עֲלֵיהֶם מְלָכִים׃
22 * אַל־תִּגְּעוּ בִמְשִׁיחָי וּבִנְבִיאַי אַל־תָּרֵעוּ׃
23 * שִׁירוּ לַיהוָה כָּל־הָאָרֶץ בַּשְּׂרוּ מִיּוֹם־אֶל־
24 יוֹם יְשׁוּעָתוֹ׃ * סַפְּרוּ בַגּוֹיִם אֶת־כְּבוֹדוֹ
25 בְּכָל־הָעַמִּים נִפְלְאֹתָיו׃ * כִּי גָדוֹל יְהוָה
וּמְהֻלָּל מְאֹד וְנוֹרָא הוּא עַל־כָּל־אֱלֹהִים׃
26 * כִּי כָל־אֱלֹהֵי הָעַמִּים אֱלִילִים וַיהוָה
27 שָׁמַיִם עָשָׂה׃ * הוֹד וְהָדָר לְפָנָיו עֹז וְחֶדְוָה
28 בִּמְקֹמוֹ׃ * הָבוּ לַיהוָה מִשְׁפְּחוֹת עַמִּים הָבוּ
29 לַיהוָה כָּבוֹד וָעֹז׃ * הָבוּ לַיהוָה כְּבוֹד שְׁמוֹ
שְׂאוּ מִנְחָה וּבֹאוּ לְפָנָיו הִשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה בְּהַדְרַת־
30 קֹדֶשׁ׃ * חִילוּ מִלְּפָנָיו כָּל־הָאָרֶץ אַף־תִּכּוֹן
31 תֵּבֵל בַּל־תִּמּוֹט׃ * יִשְׂמְחוּ הַשָּׁמַיִם וְתָגֵל הָאָרֶץ
וְיֹאמְרוּ בַגּוֹיִם יְהוָה מָלָךְ׃
32 * יִרְעַם הַיָּם וּמְלוֹאוֹ יַעֲלֹץ הַשָּׂדֶה וְכָל־
33 אֲשֶׁר־בּוֹ׃ * אָז יְרַנְּנוּ עֲצֵי הַיָּעַר מִלִּפְנֵי יְהוָה
34 כִּי־בָא לִשְׁפּוֹט אֶת־הָאָרֶץ׃ * הוֹדוּ לַיהוָה כִּי
35 טוֹב כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ * וְאִמְרוּ הוֹשִׁיעֵנוּ אֱלֹהֵי
יִשְׁעֵנוּ וְקַבְּצֵנוּ וְהַצִּילֵנוּ מִן־הַגּוֹיִם לְהוֹדוֹת לְשֵׁם
קָדְשֶׁךָ לְהִשְׁתַּבֵּחַ בִּתְהִלָּתֶךָ׃

6 *Banaiam verò & Azihel ſacerdotes, canere tuba iugiter coram arca fœderis Dei.
7 *In illo die fecit Dauid principē ad con-
B fitendum Domino Aſaph & fratres eius.
8 *Confitemini Dño & inuocate nomē Pſal.104 Eſa.21.b
eius, notas facite in populis adinuentio-
9 nes eius. *Cantate ei & pſallite ei, & nar-
10 rate omnia mirabilia eius. *Laudate no
men ſanctum eius, lætetur cor quærentiū
11 Dominum. *Quærite Dñm & virtu-
tem eius, quærite faciem eius ſemper.
12 *Recordamini mirabiliū eius quæ fe-
cit, ſignorū illius & iudiciorum oris eius.
13 *Semen Iſrael ſerui eius, filij Iacob ele-
14 cti eius. *Ipſe Dominus Deus noſter, in
15 vniuerſa terra iudicia eius. *Recordami-
ni in ſempiternum pacti eius, ſermonis
quem præcepit in mille generationes.
16 *Quē pepigit cū Abraam & iuramenti
17 illius cum Iſaac. *Et conſtituit illud Ia-
cob in præceptū, & Iſrael in pactum ſem-
18 piternum: *Dicens, Tibi dabo terrā Cha
naan, funiculum hæreditatis veſtræ.
19 *Cùm eſſent pauci numero parui &
20 coloni eius: *Et tranſierunt de gente in
gentē, & de regno ad populum alterum.
21 *Non dimiſit quemquam calumniari
22 eos, ſed increpauit pro eis reges. *Nolite Pſal.104
C tāgere chriſtos meos, & in prophetis meis
23 nolite malignari. *Cantate Dño omnis Pſal.95.
terra, annunciate de die in diem ſalutare
24 eius. *Narrate in gentibus gloriā eius, &
25 in cunctis populis mirabilia eius. *Quia
magnus Dñs & laudabilis nimis, & horri
26 bilis ſuper omnes Deos. *Omnes enim Pſal.95.
dij populorū idola, Dñs autem cęlos fecit.
27 *Confeſſio & magnificentia coram eo,
fortitudo & gaudium in loco eius.
28 *Afferte Domino familię populorum,
afferte Domino gloriam & imperium.
29 *Date Domino gloriā nomini eius. Le
uate ſacrificiū & venite in conſpectu eius,
& adorate Dominum in decore ſancto.
30 *Cōmoueatur à facie eius omnis terra,
ipſe enim fundauit orbem immobilem.
31 *Lætentur cæli & exultet terra, & di-
D cant in nationibus, Dominus regnauit.
32 *Tonet mare & plenitudo eius, exul-
33 tent agri, & omnia quæ in eis ſunt. *Tūc Pſal. 65.
laudabunt ligna ſaltus corā Dño, quia ve
34 nit iudicare terram. *Confitemini Dño
quoniā bonus, quoniā in æternū miſeri-
35 cordia eius. *Et dicite, Salua nos Deus ſal-
uator noſter, & congrega nos & erue de
gentibus, vt confiteamur nomini ſancto
tuo, & exultemus in carminibus tuis.

* *Et Baneas & Hieziel ſacerdotes in tubis* 6
iugiter coram arca fœderis Dei * *In die illo.* 7
tunc ordinauit Dauid in principio ad laudandũ
Dominum in manu Aſaph & fratrum eius.

* *Confitemini Domino & inuocate eum in* 8
nomine eius, notas facite in populis adinuentio-
nes eius. * *Cantate ei & pſallite ei, narrate in* 9
vniuerſis mirabilia eius, quæ fecit Dominus.

* *Laudate in nomine ſancto eius: lætabitur* 10
cor quærens bonam voluntatem eius.

* *Quærite Dominum et confortamini, quæ-* 11
rite faciem eius ſemper.

* *Recordamini mirabilium eius, quæ fecit,* 12
portentorum eius & iudiciorum oris eius.

* *Semen Iſrael ſerui eius, filij Iacob electi* 13
eius. * *Ipſe Dominus Deus noſter, in vniuer-* 14
ſa terra iudicia eius.

* *Recordamini in ſempiternum pacti eius,* 15
ſermonis eius quem præcepit in mille generatio-
nes. * *Quem pepigit cum Abraam, & iura-* 16
menti illius cum Iſaac.

* *Et conſtituit illud Iacob in præceptum, &* 17
Iſrael in pactum ſempiternum,

* *Dicens: Tibi dabo terram Chanaan, funi-* 18
culum hæreditatis veſtræ.

* *Cùm eſſent ipſi pauci numero, ſicut parui* 19
& coloni in ea. * *Et tranſierunt de gente in* 20
gentem, & de regno ad populum alterum.

* *Non dimiſit virũ vt vim inferret eis; &* 21
increpauit pro eis reges. * *Ne tangatis chri-* 22
ſtos meos, et in prophetis meis ne malignemini.

* *Cantate Domino omnis terra, annunciate* 23
de die in diem ſalutare eius. * *Narrate in gen-* 24
tibus gloriam eius, in cunctis populis mirabilia
eius. * *Quoniam magnus Dominus & lau-* 25
dabilis nimis, horribilis eſt ſuper omnes deos.

* *Quoniam omnes dei gentium idola, et Do-* 26
minus cælos fecit. * *Laus & magnificentia* 27
coram eo, fortitudo et gloria in loco ſancto eius.

* *Date Domino familiæ gentium, date Do-* 28
mino gloriam & fortitudinem. * *Date Do-* 29
mino gloriam nomini eius, leuate ſacrificia &
venite coram eo, & adorate Dominum in ha-
bitaculo ſancto eius. * *Timeat à facie eius o-* 30
mnis terra, & enim fundauit orbem, qui non
commouebitur. * *Lætetur cælum & exultet* 31
terra, & dicãt in gentibus, Dominus regnauit.

* *Tonet mare plenitudini eius, exultet ager* 32
& omnia quæ in eo. * *Tunc lætabuntur li-* 33
gna ſaltus à facie Domini, quoniam venit iudi-
care terram. * *Confitemini Domino quoniam* 34
bonum, quoniam in æternum miſericordia eius.

* *Et dicite, Salua nos Deus ſaluationum no* 35
ſtrarũ, & congrega nos, et erue nos de gentibus
vt laudemus nomen tuum ſanctum, vt exul-
temus in laudibus tuis.

6 * καὶ Βαναίας, καὶ Ἰεζιὴλ οἱ ἱερεῖς ἐν τοῖς σάλπιγξιν διὰ-
παντὸς ἐνώπιον τ κιβωτοῦ τ διαθήκης τοῦ θεοῦ

7 * ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. τότε ἔταξε δαυὶδ ἐν ἀρχῇ τοῦ
αἰνεῖν τὸν κύριον ἐν χειρὶ ἀσὰφ καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ.

8 * Ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ καὶ ἐπικαλεῖσθε αὐτὸν ἐν
ὀνόματι αὐτοῦ, γνωρίσατε ἐν τοῖς λαοῖς τὰ ἐπιτηδεύματα
9 αὐτοῦ. * ᾄσατε αὐτῷ καὶ ψάλατε αὐτῷ, διηγήσασθε ἐν
πᾶσι τὰ θαυμάσια αὐτοῦ, ἃ ἐποίησε κύριος.

10 * αἰνεῖτε ἐν ὀνόματι ἁγίῳ αὐτοῦ· εὐφρανθήτω καρ-
11 δία ζητοῦσα τὸν κύριον αὐτοῦ. * ζητήσατε τὸν κύριον
καὶ ἰσχύσατε, ζητήσατε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ διαπαντός.

12 * μνημονεύετε τὰ θαυμάσια αὐτοῦ, ἃ ἐποίησε, τὰ τέ-
13 ρατα αὐτοῦ καὶ τὰ κρίματα τοῦ στόματος αὐτοῦ. * σπέρμα
14 Ἰσραὴλ δοῦλοι αὐτοῦ, υἱοὶ Ἰακὼβ ἐκλεκτοὶ αὐτοῦ. * αὐτὸς
κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν ἐν πάσῃ τῇ γῇ τὰ κρίματα αὐτοῦ.

15 * μνημονεύετε εἰς αἰῶνα διαθήκης αὐτοῦ, λόγου αὐτοῦ οὗ
16 ἐνετείλατο εἰς χιλίας γενεάς. * οὗ διέθετο τῷ Ἀβρα-
17 ὰμ, καὶ τὸν ὅρκον αὐτοῦ τῷ Ἰσαάκ. * καὶ ἔστησεν αὐτὸν τῷ
Ἰακὼβ εἰς πρόσταγμα, καὶ τῷ Ἰσραὴλ εἰς διαθήκην αἰώνιον.

18 * λέγων, Σοὶ δώσω τὴν γῆν Χαναὰν σχοίνισμα κλήρου
19 νομίας ὑμῶν. * ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ὀλιγοστοὺς ἀριθμῷ, ὡς
20 μικροὺς καὶ παροίκους ἐν αὐτῇ. * καὶ ἐπορεύθησαν ἐξ
ἔθνους εἰς ἔθνος, καὶ ἀπὸ βασιλείας εἰς λαὸν ἕτερον.

21 * οὐκ ἀφῆκεν ἄνδρα τοῦ δυναστεῦσαι αὐτούς· καὶ ἤλεγξε
22 περὶ αὐτῶν βασιλεῖς. * μὴ ἅπτεσθε τῶν χριστῶν μου, καὶ ἐν
23 τοῖς προφήταις μου μὴ πονηρεύεσθε. * ᾄσατε τῷ κυρίῳ
πᾶσα ἡ γῆ, εὐαγγελίζεσθε ἐξ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὸ σωτή-
24 ριον αὐτοῦ. * ἐξηγεῖσθε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὴν δόξαν αὐτοῦ,
ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς τὰ θαυμάσια αὐτοῦ.

25 * ὅτι μέγας κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα· φοβερός ἐστιν
26 ἐπὶ πάντας τοὺς θεούς. * ὅτι πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν
εἴδωλα, καὶ ὁ κύριος τοὺς οὐρανοὺς ἐποίησεν.

27 * αἶνος καὶ μεγαλοπρέπεια ἐνώπιον αὐτοῦ, ἰσχὺς καὶ
28 κάλλος ἐν τόπῳ ἁγίῳ αὐτοῦ. * δότε τῷ κυρίῳ αἱ πα-
τριαὶ τῶν ἐθνῶν, δότε τῷ κυρίῳ δόξαν καὶ ἰσχύν.

29 * δότε τῷ κυρίῳ δόξαν ὀνόματι αὐτοῦ· ἄρατε θυσίας
καὶ εἰσπορεύεσθε ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε τῷ
30 κυρίῳ ἐν καταυγάσματι ἁγίῳ αὐτοῦ. * φοβηθήτω ἀπὸ
προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ, καὶ γὰρ κατώρθωσε τὴν οἰκου-
31 μένην, ἥτις οὐ σαλευθήσεται. * εὐφρανθήτω ὁ οὐρανὸς καὶ
ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, καὶ εἰπάτωσαν ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὁ κύριος
32 ἐβασίλευσεν. * βομβησάτω ἡ θάλασσα σὺν πληρώμα-
τι αὐτῆς, ἀγαλλιάσθω ὁ ἀγρὸς καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ.

33 * τότε εὐφρανθήσεται τὰ ξύλα τοῦ δρυμοῦ ἀπὸ προ-
34 σώπου κυρίου, ὅτι ἦκει κρῖναι τὴν γῆν. * Ἐξομολογεῖσθε
τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθόν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

35 * καὶ εἴπατε, σῶσον ἡμᾶς ὁ θεὸς τῶν σωτηρίων ἡμῶν, καὶ
ἄθροισον ἡμᾶς, καὶ ἐξελοῦ ἡμᾶς ἐκ τῶν ἐθνῶν τοῦ αἰνεῖν τὸ ὄνο-
μά σου τὸ ἅγιον, τοῦ ἐγκαυχᾶσθαι ἐν ταῖς αἰνέσεσί σου.

36 * בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מִן־הָעוֹלָם וְעַד־
הָעֹלָם וַיֹּאמְרוּ כָל־הָעָם אָמֵן וְהַלֵּל לַיהוָה׃
37 * וַיַּעֲזֹב־שָׁם לִפְנֵי אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה
לְאָסָף וּלְאֶחָיו לְשָׁרֵת לִפְנֵי הָאָרוֹן תָּמִיד לִדְבַר־
38 יוֹם בְּיוֹמוֹ׃ * וְעֹבֵד אֱדֹם וְאַחֵיהֶם שִׁשִּׁים
וּשְׁמוֹנָה וְעֹבֵד אֱדֹם בֶּן־יְדִיתוּן וְחֹסָה לְשֹׁעָרִים׃
39 * וְאֶת־צָדוֹק הַכֹּהֵן וְאֶחָיו הַכֹּהֲנִים לִפְנֵי
מִשְׁכַּן יְהוָה בַּבָּמָה אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן׃
40 * לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת לַיהוָה עַל־מִזְבַּח הָעֹלָה
תָּמִיד לַבֹּקֶר וְלָעֶרֶב וּלְכָל־הַכָּתוּב בְּתוֹרַת
41 יְהוָה אֲשֶׁר צִוָּה עַל־יִשְׂרָאֵל׃ * וְעִמָּהֶם
הֵימָן וִידוּתוּן וּשְׁאָר הַבְּרוּרִים אֲשֶׁר נִקְבוּ בְשֵׁמוֹת
לְהוֹדוֹת לַיהוָה כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃
41 * וְעִמָּהֶם הֵימָן וִידוּתוּן חֲצֹצְרוֹת וּמְצִלְתַּיִם
לַמַּשְׁמִיעִים וּכְלֵי שִׁיר הָאֱלֹהִים וּבְנֵי יְדוּתוּן
43 לַשָּׁעַר׃ * וַיֵּלְכוּ כָל־הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ וַיָּשָׁב
דָּוִיד לְבָרֵךְ אֶת־בֵּיתוֹ׃

יז

1 * וַיְהִי כַּאֲשֶׁר יָשַׁב דָּוִיד בְּבֵיתוֹ וַיֹּאמֶר דָּוִיד
אֶל־נָתָן הַנָּבִיא הִנֵּה אָנֹכִי יוֹשֵׁב בְּבֵית
הָאֲרָזִים וַאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה תַּחַת יְרִיעוֹת׃
2 * וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־דָּוִיד כֹּל אֲשֶׁר בִּלְבָבְךָ עֲשֵׂה
3 כִּי הָאֱלֹהִים עִמָּךְ׃ * וַיְהִי בַּלַּיְלָה הַהוּא וַיְהִי
4 דְּבַר אֱלֹהִים אֶל־נָתָן לֵאמֹר׃ * לֵךְ וְאָמַרְתָּ
אֶל־דָּוִיד עַבְדִּי כֹּה אָמַר יְהוָה לֹא אַתָּה תִּבְנֶה־
5 לִּי הַבַּיִת לָשָׁבֶת׃ * כִּי לֹא יָשַׁבְתִּי בְבַיִת
מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר הֶעֱלֵיתִי אֶת־יִשְׂרָאֵל עַד הַיּוֹם
הַזֶּה וָאֶהְיֶה מִאֹהֶל אֶל־אֹהֶל וּמִמִּשְׁכָּן׃
6 * בְּכֹל אֲשֶׁר־הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל־יִשְׂרָאֵל הֲדָבָר
דִּבַּרְתִּי אֶת־אַחַד שִׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר צִוִּיתִי
לִרְעוֹת אֶת־עַמִּי לֵאמֹר לָמָּה לֹא־בְנִיתֶם לִי
7 בֵּית אֲרָזִים׃ * וְעַתָּה כֹּה־תֹאמַר לְעַבְדִּי
לְדָוִיד כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לְקַחְתִּיךָ מִן־
הַנָּוֶה מִן־אַחֲרֵי הַצֹּאן לִהְיוֹת נָגִיד עַל עַמִּי
8 יִשְׂרָאֵל׃ * וָאֶהְיֶה עִמְּךָ בְּכֹל אֲשֶׁר הָלַכְתָּ
וָאַכְרִית אֶת־כָּל־אוֹיְבֶיךָ מִפָּנֶיךָ וְעָשִׂיתִי לְךָ
שֵׁם כְּשֵׁם הַגְּדוֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ׃

36 * Benedictus Dominus Deus Israel ab æterno vsque in æternum, & dicat omnis populus amen, & hymnum Domino.

37 * Dereliquit itaque ibi coram arca fœderis Domini Asaph & fratres eius, vt ministrarent in cõspectu arcę iugiter per singulos dies & vices suas.

38 * Porrò Obed-Edom & fratres eius sexaginta octo, & Obed-Edom filium Ydithun & Oza constituit ianitores.

39 * Sadoch aũt sacerdotem & fratres eius sacerdotes coram tabernaculo Domini in excelso quod erat in Gabaon:

40 * Vt offerrent holocausta Dño super altare holocaustomatis iugiter manè & vesperè iuxta omnia quæ scripta sunt in lege Domini quam præcepit Israel.

41 * Et post eum Heman, & Ydithun, & reliquos electos vnumquemq; vocabulo suo ad confitendũ Domino, quoniam in
42 æternum misericordia eius. * Heman quoq; & Ydithun canentes tuba, & quatientes cymbala & omnia musicorum organa ad canendũ Deo: filios autem Ydithun fecit esse portarios.

43 * Reuersúsq; est omnis populus in domum suam & Dauid vt benediceret etiam domui suæ.

CAP. XVII.

1 CVm autem habitaret Dauid in domo 2. Reg. 7. a
A sua, dixit ad Nathan prophetam, Ecce ego habito in domo cedrina, arca aũt fœ-
2 deris Domini sub pellibus est. * Et ait Nathan ad Dauid, Omnia quæ in corde tuo sunt, fac; Deus enim tecum est.

3 * Igitur nocte illa factus est sermo Dei
4 ad Nathan, dicens: * Vade & loquere Inf. 20. d
Dauid seruo meo. Hæc dicit Dñs, Non ædificabis tu mihi domũ ad habitãdum.

5 * Neq; enim mansi in domo ex eo tempore quo eduxi Israel de terra Ægypti vsq; ad diem hanc, sed fui semper mutans
6 loca tabernaculi, & in tẽtorio * Manens cũ omni Israel. Nunquid locutus sum saltem vni iudicum Israel quibus præceperam vt pascerent populũ meum, & dixi; Quare non ædificasti mihi domum cedrinam?

7 * Nunc itaque sic loqueris ad seruum meum Dauid. Hæc dicit Dominus exer-
B cituum: Ego tuli te cùm in pascuis sequereris gregẽ vt esses dux populi mei Israel.

8 * Et fui tecum quocunque perrexisti, & interfeci omnes inimicos tuos coram te, fecíque tibi nomen quasi vnius magnorum qui celebrabantur in terra.

36 * Benedictus Dominus Deus Israel ab æterno & vsque in æternum; & dicet omnis populus, Amen: & laudauerunt Dominum.

37 * Et dereliquit ibi coram arca fœderis Domini Asaph & fratres eius, vt ministrarent coram arca iugiter in sermonem quod diei in diem eius.

38 * Et Obed Eddom & fratres eius sexaginta & octo: & Obed Eddom filius Idithum & Osa in ianitores.

39 * Et Saddoc sacerdotem & fratres eius sacerdotes coram tabernaculo Domini in excelso quod in Gabaon:

40 * Vt offerrent holocausta Domino super altare holocaustorum iugiter manè & vesperè, et iuxta omnia quæ scripta sunt in lege Domini, quæ præcepit ad filios Israel.

41 * Et cum eis Heman, & Idithum, et reliqui electi in nomine ad laudãdum Dominum, quoniam in æternum misericordia eius.

42 * Et cum eis Heman & Idithum tubis, & cymbalis, vt resonarent & organis musicorum Dei, & filij Idithum vt essent ianitores.

43 * Et iuit omnis populus vnusquisque in domum suam: & reuersus est Dauid vt benediceret domui suæ.

CAP. XVII.

1 ET factum est vt habitauit Dauid in domo sua, et dixit Dauid ad Nathan prophetam, Ecce ego habito in domo cedrina, & arca fœderis Domini sub pellibus.

2 * Et dixit Nathan ad Dauid, Omnia quæ in anima tua fac, quoniam Deus tecum.

3 * Et factum est in nocte illa, et factus est sermo Dei ad Nathan dicens:

4 * Vade et loquere ad Dauid seruum meum, sic dixit Dominus, Non tu ædificabis mihi domum vt habitem ego in ea.

5 * Quoniam non habitaui in domo à die qua eduxi Israel vsque ad diem hanc, & fui in tabernaculo in tentorio & in diuersorio

6 * In omnibus quæ transiui in omni Israel, si loquens locutus sum ad vnam tribum Israel, quibus præceperam vt pascerent populũ meum, dicens: Propter quid non ædificastis mihi domum cedrinam?

7 * Et nunc sic loqueris seruo meo Dauid, Hæc dicit Dominus exercituum, ego accepi te ex ouili à tergo gregum vt esses in ducem in populo meo Israel.

8 * Et fui tecum in omnibus quæ perrexisti, & perdidi omnes inimicos tuos à facie tua, & feci tibi nomen secundum nomen magnorum qui in terra.

36 * εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος, καὶ ἐρεῖ πᾶς ὁ λαός, ἀμήν· καὶ ᾔνεσαν τῷ κυρίῳ.

37 * καὶ κατέλιπεν ἐκεῖ ἐναντίον τῆς κιβωτοῦ διαθήκης κυρίου τὸν ἀσὰφ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, τοῦ λειτουργεῖν ἐναντίον τῆς κιβωτοῦ διαπαντὸς εἰς λόγον τὸ τῆς ἡμέρας εἰς ἡμέραν αὐτοῦ.

38 * καὶ ὠβὴδ ἐδδὼμ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἑξήκοντα καὶ ὀκτώ· καὶ ὠβὴδ ἐδδὼμ υἱὸς ἰδιθοὺμ, καὶ ὀσὰ εἰς πυλωρούς.

39 * καὶ τὸν σαδδὼκ τὸν ἱερέα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς ἱερεῖς ἐνώπιον τῆς σκηνῆς τοῦ κυρίου ἐν τῇ βαμὰν τῇ ἐν γαβαών,

40 * τοῦ ἀναφέρειν ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου τῶν ὁλοκαυτωμάτων διαπαντὸς τοπρωῒ καὶ τοεσπέρας, καὶ κατὰ πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν νόμῳ κυρίου, ὅσα ἐνετείλατο ἐφ' υἱοῖς ἰσραήλ.

41 * καὶ μετ' αὐτῶν αἱμὰν καὶ ἰδιθοὺμ, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἐκλεγέντες ἐπ' ὀνόματος τοῦ αἰνεῖν τὸν κύριον, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

42 * καὶ μετ' αὐτῶν αἱμὰν, καὶ ἰδιθοὺμ σάλπιγξι, καὶ κυμβάλοις τοῦ ἀναφωνεῖν καὶ ὀργάνοις τῶν ᾠδῶν τοῦ θεοῦ, καὶ υἱοὶ ἰδιθοὺμ εἰς τὸ πυλωρεῖν.

43 * καὶ ἐπορεύθη πᾶς ὁ λαὸς ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἐπέστρεψε δαυὶδ τοῦ εὐλογῆσαι τὸν οἶκον αὐτοῦ.

ιζ.

1 * Καὶ ἐγένετο ὡς κατῴκησε δαυὶδ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς νάθαν τὸν προφήτην, ἰδοὺ ἐγὼ κατοικῶ ἐν οἴκῳ κεδρίνῳ, καὶ ἡ κιβωτὸς διαθήκης κυρίου ὑποκάτω τῶν δέρρεων.

2 * καὶ εἶπεν νάθαν πρὸς δαυίδ, πάντα ὅσα ἐν τῇ ψυχῇ σου ποίει, ὅτι ὁ θεὸς μετὰ σοῦ.

3 * καὶ ἐγένετο ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ ἐγένετο λόγος θεοῦ πρὸς τὸν νάθαν λέγων·

4 * πορεύου καὶ εἶπον πρὸς δαυὶδ τὸν δοῦλόν μου, οὕτως εἶπεν κύριος, οὐ σὺ οἰκοδομήσεις μοι οἶκον τοῦ κατοικῆσαί με ἐν αὐτῷ.

5 * ὅτι οὐ κατῴκησα ἐν οἴκῳ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἀνήγαγον τὸν ἰσραὴλ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης, καὶ ἤμην ἐν σκηνῇ εἰς σκέπην καὶ ἐν καταλύματι,

6 * ἐν πᾶσιν οἷς διῆλθον ἐν παντὶ ἰσραήλ, εἰ λαλῶν ἐλάλησα πρὸς μίαν φυλὴν ἰσραήλ, οἷς ἐνετειλάμην τοῦ ποιμαίνειν τὸν λαόν μου λέγων, διατί οὐκ ᾠκοδομήσατέ μοι οἶκον κέδρινον;

7 * καὶ νῦν οὕτως ἐρεῖς τῷ δούλῳ μου δαυίδ, τάδε λέγει κύριος τῶν δυνάμεων, ἐγὼ ἔλαβόν σε ἐκ τῆς μάνδρας ἐξόπισθεν τῶν ποιμνίων τοῦ εἶναι εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου ἰσραήλ.

8 * καὶ ἤμην μετὰ σοῦ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύθης, καὶ ἐξωλόθρευσα πάντας τοὺς ἐχθρούς σου ἀπὸ προσώπου σου, καὶ ἐποίησά σοι ὄνομα κατὰ τὸ ὄνομα τῶν μεγάλων τῶν ἐπὶ τῆς γῆς.

9 * וְשַׂמְתִּי מָקוֹם לְעַמִּי יִשְׂרָאֵל וּנְטַעְתִּיהוּ
וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגַּז עוֹד וְלֹא־יוֹסִיפוּ בְנֵי־עַוְלָה
לְבַלֹּתוֹ כַּאֲשֶׁר בָּרִאשׁוֹנָה׃
10 * וְלַמִּימֵים אֲשֶׁר צִוִּיתִי שֹׁפְטִים עַל־עַמִּי
יִשְׂרָאֵל וְהִכְנַעְתִּי אֶת־כָּל־אוֹיְבֶיךָ וַאַגֶּד לָךְ
11 וּבַיִת יִבְנֶה־לְּךָ יְהוָה׃ * וְהָיָה כִּי־
מָלְאוּ יָמֶיךָ לָלֶכֶת עִם־אֲבֹתֶיךָ וַהֲקִימוֹתִי אֶת־
זַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יִהְיֶה מִבָּנֶיךָ וְהַכִינוֹתִי אֶת־
12 מַלְכוּתוֹ׃ * הוּא יִבְנֶה־לִּי בָּיִת וְכֹנַנְתִּי
13 אֶת־כִּסְאוֹ עַד־עוֹלָם׃ * אֲנִי אֶהְיֶה־לּוֹ
לְאָב וְהוּא יִהְיֶה־לִּי לְבֵן וְחַסְדִּי לֹא־אָסִיר מֵעִמּוֹ
כַּאֲשֶׁר הֲסִירוֹתִי מֵאֲשֶׁר הָיָה לְפָנֶיךָ׃
14 * וְהַעֲמַדְתִּיהוּ בְּבֵיתִי וּבְמַלְכוּתִי עַד־הָעוֹלָם
15 וְכִסְאוֹ יִהְיֶה נָכוֹן עַד־עוֹלָם׃ * כְּכֹל הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה וּכְכֹל הֶחָזוֹן הַזֶּה כֵּן דִּבֶּר נָתָן אֶל־
16 דָּוִיד׃ * וַיָּבֹא הַמֶּלֶךְ דָּוִיד וַיֵּשֶׁב לִפְנֵי יְהוָה
וַיֹּאמֶר מִי־אֲנִי יְהוָה אֱלֹהִים וּמִי בֵיתִי כִּי
17 הֲבִיאֹתַנִי עַד־הֲלֹם׃ * וַתִּקְטַן זֹאת בְּעֵינֶיךָ
אֱלֹהִים וַתְּדַבֵּר עַל־בֵּית־עַבְדְּךָ לְמֵרָחוֹק
וּרְאִיתַנִי כְּתוֹר הָאָדָם הַמַּעֲלֶה יְהוָה אֱלֹהִים׃
18 * מַה־יּוֹסִיף עוֹד דָּוִיד אֵלֶיךָ לְכָבוֹד אֶת־
עַבְדֶּךָ וְאַתָּה אֶת־עַבְדְּךָ יָדָעְתָּ׃
19 * יְהוָה בַּעֲבוּר עַבְדְּךָ וּכְלִבְּךָ עָשִׂיתָ אֵת כָּל־
הַגְּדוּלָּה הַזֹּאת לְהוֹדִיעַ אֶת־כָּל־הַגְּדֻלּוֹת׃
20 * יְהוָה אֵין כָּמוֹךָ וְאֵין אֱלֹהִים זוּלָתֶךָ בְּכֹל
21 אֲשֶׁר־שָׁמַעְנוּ בְאָזְנֵינוּ׃ * וּמִי כְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
גּוֹי אֶחָד בָּאָרֶץ אֲשֶׁר הָלַךְ הָאֱלֹהִים לִפְדּוֹת
לוֹ עָם לָשׂוּם לְךָ שֵׁם גְּדֻלּוֹת וְנוֹרָאוֹת לְגָרֵשׁ
מִפְּנֵי עַמְּךָ אֲשֶׁר־פָּדִיתָ מִמִּצְרַיִם גּוֹיִם׃
22 * וַתִּתֵּן אֶת־עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לְךָ לְעָם עַד־
עוֹלָם וְאַתָּה יְהוָה הָיִיתָ לָהֶם לֵאלֹהִים׃
23 * וְעַתָּה יְהוָה הַדָּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ עַל־עַבְדְּךָ
וְעַל־בֵּיתוֹ יֵאָמֵן עַד־עוֹלָם וַעֲשֵׂה כַּאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ׃
24 * וְיֵאָמֵן וְיִגְדַּל שִׁמְךָ עַד־עוֹלָם לֵאמֹר יְהוָה
צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֱלֹהִים לְיִשְׂרָאֵל וּבֵית־
25 דָּוִיד עַבְדְּךָ נָכוֹן לְפָנֶיךָ׃ * כִּי אַתָּה אֱלֹהַי
גָּלִיתָ אֶת־אֹזֶן עַבְדְּךָ לִבְנוֹת לוֹ בָּיִת עַל־כֵּן מָצָא
עַבְדְּךָ לְהִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ׃

9 * Et dedi locũ populo meo Israel. Plan
tabitur & habitabit in eo, & vltrà non
commouebitur, nec filij iniquitatis atte-
10 rent eos sicut à principio. * Ex diebus
quibus dedi iudices populo meo Israel, &
humiliaui vniuersos inimicos tuos. An-
nuncio ergo tibi quòd ædificaturus sit ti-
11 bi Dñs domum. *Cúmq; impleueris dies
C tuos vt vadas ad patres tuos, suscitabo se-
men tuum post te quod erit de filiis tuis,
12 & stabiliam regnum eius. * Ipse ædifi-
cabit mihi domum, & firmabo solium
eius vsque in æternum.
13 * Ego ero ei in patrem, & ipse erit mihi
in filium: Et misericordiam meã non au- Inf. 28.b
feram ab eo, sicut abstuli ab eo qui ante te Heb. 1.b
14 fuit. * Et statuam eum in domo mea &
in regno meo vsque in sempiternum, &
thronus eius erit firmissimus in perpe-
15 tuum. * Iuxta omnia verba hæc & iuxta
vniuersam visionem istam, sic locutus est
16 Nathan ad Dauid. *Cúmq; venisset rex
Dauid & sedisset coram Dño, dixit: Quis
ego sum Domine Deus, & quæ domus
17 mea vt præstares mihi talia? * Sed &
hoc parum visum est in conspectu tuo.
Ideóq; locutus es super domum serui tui
etiam in futurum, & fecisti me spectabi-
lẽ super omnes homines. Domine Deus,
18 * Quid vltra addere potest Dauid cùm
ita glorificaueris seruum tuum & cogno-
19 uerris eum? * Domine propter famulũm
tuum iuxta cor tuum fecisti omnem ma-
gnificentiam hanc, & nota esse voluisti
20 vniuersa magnalia. * Domine non est
D similis tui, & non est alius Deus absque te
ex omnibus quos audiuimus auribus no-
21 stris. * Quis enim est alius vt populus
tuus Israel gens vna in terra, ad quam per-
rexit Deus, vt liberaret & faceret populũ
sibi, & magnitudine sua atque terroribus
eijceret nationes à facie eius quẽ de Ægy-
22 pto liberarat? * Et posuisti populum
tuum Israel tibi in populũ vsque in æter-
num, & tu Domine factus es Deus eius.
23 *Nunc igitur Domine sermo, quem lo
cutus es famulo tuo & super domũ eius,
confirmetur in perpetuum, & fac sicut
24 locutus es. * Permaneátque & magni-
ficetur nomen tuum vsque in sempiter-
num, & dicatur Dñs exercituum Deus Is-
rael & domus Dauid serui eius perma-
25 nens coram eo. * Tu enim Dñe Deus
meus reuelasti auriculam serui tui vt ędi-
ficares eĩ domum, idcirco inuenit seruus
tuus fiduciam vt oret coram te.

‡ *Et ponam locũ populo meo Israel, & plan-* 9
tabo eum, & habitabit apud seipsum, & non perturbabitur amplius, & non apponet filius iniustitiæ vt humiliet eum, sicut à principio,

‡ *Et à diebus, quibus ordinaui iudices super* 10
populum meum Israel, & humiliaui omnes inimicos tuos, & augebo te & ædificabo tibi domum, dixit Dominus.

‡ *Et erit quãdo impleantur dies tuæ vt va-* 11
das cum patribus tuis, et suscitabo semen tuum post te quod erit ex ventre tuo; & præparabo regnum eius. ‡ *Ipse ædificabit mihi domum,* 12
& firmabo thronum eius vsque in æternum.

‡ *Ego ero ei in patrem, & ipse erit mihi in* 13
filium: & misericordiam meam non auferam ab eo, sicut abstuli ab his qui ante te.

‡ *Et statuam eum in domo mea & in regno* 14
eius vsque in sempiternum, et thronus eius erit firmatus vsque in sæculum,

‡ *Juxta omnes sermones hos, & iuxta vni-* 15
uersam visionem istam: sic locutus est Nathan ad Dauid.

‡ *Et venit rex Dauid, & sedit coram Do-* 16
mino, & dixit, Quis sum ego Domine Deus? & quæ domus mea, quòd dilexisti me vsque in sæculum?

‡ *Et parua sunt hæc coram te Deus, & lo-* 17
cutus es hæc super domum serui tui à longè, & inspexisti me sicut visio hominis, & exaltasti me Domine Deus. ‡ *Quid apponet vltra* 18
Dauid ad te vt glorificet te seruus tuus? & tu seruum tuum cognouisti.

‡ *Domine, propter seruum tuum & iuxta* 19
cor tuum fecisti omnem magnificentiam hanc, vt nota faceres omnia magna.

‡ *Domine non est similis tibi, et non est Deus* 20
præter te iuxta omnia quæ audiuimus in auribus nostris.

‡ *Et non est sicut populus tuus Israel gens* 21
vna in terra, sicut perrexit Deus vt liberaret sibi populum, vt poneret sibi nomen magnum & illustre, vt eijceret à facie populi tui, quem liberasti ex Ægypto, gentes. ‡ *Et dedisti po-* 22
pulum tuum Israel tibi ipsi populum vsque in æternum, & tu Domine factus es eis in Deum.

‡ *Et nunc Domine sermo tuus, quem locutus* 23
es ad seruum tuum & super domum eius, confirmetur vsq; in æternum, & fac sicut locutus es. ‡ *Confirmetur & magnificetur nomen* 24
tuum vsq; in sempiternũ dicentibus, Dominus omnipotẽs Deus Israel, Deus Israel, & domus Dauid serui tui præparata coram te.

‡ *Quoniam tu Domine Deus meus reuela-* 25
sti aurem serui tui, vt ædificares ei domũ, propter hoc inuenit seruus tuus vt oraret iuxta faciem tuam.

9 ‡ καὶ θήσω τόπον τῷ λαῷ μου Ισραήλ, & καταφυτεύσω αὐτόν, καὶ κατασκηνώσει καθ' ἑαυτόν, καὶ ὁ ταραχθήσεται ἔτι, καὶ ὁ προσθήσει υἱὸς ἀδικίας τοῦ ταπεινῶσαι αὐτόν, καθὼς ἀπ' ἀρχῆς·

10 ‡ καὶ ἀφ' ἡμερῶν, ὧν ἔταξα κριτὰς ἐπὶ τὸν λαόν μου Ισραήλ; καὶ ἐταπείνωσα πάντας σοὺ ἐχθρούς σου, καὶ αὐξήσω σε καὶ οἰκοδομήσω σοι οἶκον, εἶπεν κύριος.

11 ‡ καὶ ἔσται ὅταν πληρωθῶσιν αἱ ἡμέραι σου τοῦ πορεύεσθαι μετὰ τῶν πατέρων σου, καὶ ἀναστήσω τὸ σπέρμα σου μετά σὲ ὃ ἔσται ἐκ τῆς κοιλίας σου; & ἑτοιμάσω τὴν βασιλείαν αὐτοῦ.

12 ‡ αὐτὸς οἰκοδομήσει μοι οἶκον, καὶ ἀνορθώσω τὸν θρόνον αὐτοῦ ἕως αἰῶνος.

13 ‡ ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς υἱόν· καὶ τὸ ἔλεός μου οὐκ ἀποστήσω ἀπ' αὐτοῦ, ὃν τρόπον ἀπέστησα ἀπὸ τῶν ἔμπροσθέν σου.

14 ‡ καὶ στήσω αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ μου καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ ἕως αἰῶνος· καὶ ὁ θρόνος αὐτοῦ ἔσται ἀνωρθωμένος ἕως αἰῶνος,

15 ‡ κατὰ πάντας τοὺς λόγους τούτους, καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν ὅρασιν ταύτην· ἔτως ἐλάλησε νάθαν πρὸς Δαυίδ.

16 ‡ καὶ ἦλθεν ὁ βασιλεὺς Δαυίδ, & ἐκάθισεν ἐνώπιον κυρίου, καὶ εἶπεν, τίς εἰμὶ ἐγὼ κύριε ὁ θεός; καὶ τίς ὁ οἶκός μου, ὅτι ἠγάπησάς με ἕως αἰῶνος;

17 ‡ καὶ ἐσμικρύνθη ταῦτα ἐνώπιόν σου ὁ θεός, καὶ ἐλάλησας ταῦτα ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ παιδός σου ἀπὸ μακρόθεν, καὶ ἐπίδες με ὡσεὶ ὅρασις ἀνθρώπου, & ὕψωσάς με κύριε ὁ θεός;

18 ‡ τί προσθήσει ἔτι Δαυὶδ πρὸς σὲ τοῦ δοξάσαι σε τὸν δοῦλόν σου; καὶ σὺ τὸν δοῦλόν σου οἶδας.

19 ‡ κύριε, διὰ τὸν δοῦλόν σου & κατὰ τὴν καρδίαν σου ἐποίησας τὴν πᾶσαν μεγαλωσύνην ταύτην, τοῦ γνωρίσαι πάντα τὰ μεγάλα. ‡ κύριε οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι, & οὐκ

20 ἔστιν θεὸς πλὴν σοῦ κατὰ πάντα ὅσα ἠκούσαμεν ἐν τοῖς ὠσὶν

21 ἡμῶν. ‡ καὶ οὐκ ἔστιν ὡς ὁ λαός σου Ισραὴλ ἔθνος ἓν ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς ἐπορεύθη θεὸς & λυτρώσασθαι ἑαυτῷ λαόν, τοῦ θεῖναι ἑαυτῷ ὄνομα μέγα, & ἐπιφανὲς & ἐκβαλεῖν ἀπὸ προσώπου & λαοῦ σου, ὃν ἐλυτρώσω ἐξ αἰγύπτου ἔθνη.

22 ‡ καὶ ἔδωκας τὸν λαόν σου Ισραὴλ σεαυτῷ λαὸν ἕως αἰῶνος, καὶ σὺ κύριε ἐγένου αὐτοῖς εἰς θεόν.

23 ‡ καὶ νῦν κύριε ὁ λόγος σου ὃν ἐλάλησας πρὸς τὸν παῖδά σου καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ, πιστωθήτω ἕως αἰῶνος,

24 καὶ ποίησον καθὼς ἐλάλησας. ‡ πιστωθήτω & μεγαλωθήτω τὸ ὄνομά σου ἕως αἰῶνος λεγόντων, κύριος παντοκράτωρ ὁ θεὸς & Ισραήλ, θεὸς τῷ Ισραήλ· καὶ ὁ οἶκος Δαυὶδ & παιδός σου ἡτοιμασμένος ἐνώπιόν σου.

25 ‡ ὅτι σὺ κύριε ὁ θεός μου ἀπεκάλυψας τὸ ὠς & δοῦλου σου, & οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον, διὰ τοῦτο εὗρεν ὁ δοῦλός σου & προσεύξασθαι κυρίου πρόσωπόν σου.

26 * וְעַתָּה יְהוָה אַתָּה־הוּא הָאֱלֹהִים וַתְּדַבֵּר
27 עַל־עַבְדְּךָ הַטּוֹבָה הַזֹּאת׃ * וְעַתָּה הוֹאַלְתָּ
לְבָרֵךְ אֶת־בֵּית עַבְדְּךָ לִהְיוֹת לְעוֹלָם לְפָנֶיךָ
כִּי־אַתָּה יְהוָה בֵּרַכְתָּ וּמְבֹרָךְ לְעוֹלָם׃

יח

1 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיַּךְ דָּוִיד אֶת־פְּלִשְׁתִּים
וַיַּכְנִיעֵם וַיִּקַּח אֶת־גַּת וּבְנֹתֶיהָ מִיַּד פְּלִשְׁתִּים׃
2 * וַיַּךְ אֶת־מוֹאָב וַיִּהְיוּ מוֹאָב עֲבָדִים לְדָוִיד
נֹשְׂאֵי מִנְחָה׃ 3 * וַיַּךְ דָּוִיד אֶת־הֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ־
צוֹבָה חֲמָתָה בְּלֶכְתּוֹ לְהַצִּיב יָדוֹ בִּנְהַר פְּרָת׃
4 * וַיִּלְכֹּד דָּוִיד מִמֶּנּוּ אֶלֶף רֶכֶב וְשִׁבְעַת אֲלָפִים
פָּרָשִׁים וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ רַגְלִי וַיְעַקֵּר דָּוִיד
אֶת־כָּל־הָרֶכֶב וַיּוֹתֶר מִמֶּנּוּ מֵאָה רָכֶב׃
5 * וַיָּבֹא אֲרַם דַּרְמֶשֶׂק לַעְזוֹר לַהֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ
צוֹבָה וַיַּךְ דָּוִיד בַּאֲרָם עֶשְׂרִים־וּשְׁנַיִם אֶלֶף
6 אִישׁ׃ * וַיָּשֶׂם דָּוִיד בַּאֲרַם דַּרְמֶשֶׂק וַיְהִי אֲרָם
לְדָוִיד עֲבָדִים נֹשְׂאֵי מִנְחָה וַיּוֹשַׁע יְהוָה לְדָוִיד
7 בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ׃ * וַיִּקַּח דָּוִיד אֶת שִׁלְטֵי
הַזָּהָב אֲשֶׁר הָיוּ עַל־עַבְדֵי הֲדַדְעֶזֶר וַיְבִיאֵם
8 יְרוּשָׁלִָם׃ * וּמִטִּבְחַת וּמִכּוֹן עָרֵי הֲדַדְעֶזֶר
לָקַח דָּוִיד נְחֹשֶׁת רַבָּה מְאֹד בָּהּ עָשָׂה שְׁלֹמֹה
אֶת־יָם הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת־הָעַמּוּדִים וְאֶת כְּלֵי
9 הַנְּחֹשֶׁת׃ * וַיִּשְׁמַע תֹּעוּ מֶלֶךְ חֲמָת כִּי
הִכָּה דָוִיד אֶת־כָּל־חֵיל הֲדַדְעֶזֶר מֶלֶךְ־צוֹבָה׃
10 * וַיִּשְׁלַח אֶת־הֲדוֹרָם־בְּנוֹ אֶל־הַמֶּלֶךְ
דָּוִיד לִשְׁאָל־לוֹ לְשָׁלוֹם וּלְבָרְכוֹ עַל אֲשֶׁר
נִלְחַם בַּהֲדַדְעֶזֶר וַיַּכֵּהוּ כִּי־אִישׁ מִלְחֲמוֹת תְּעוּ
הָיָה הֲדַדְעֶזֶר וְכֹל כְּלֵי זָהָב וְכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת׃
11 * גַּם־אֹתָם הִקְדִּישׁ הַמֶּלֶךְ דָּוִיד לַיהוָה עִם־
הַכֶּסֶף וְהַזָּהָב אֲשֶׁר נָשָׂא מִכָּל־הַגּוֹיִם מֵאֱדוֹם
וּמִמּוֹאָב וּמִבְּנֵי עַמּוֹן וּמִפְּלִשְׁתִּים וּמֵעֲמָלֵק׃
12 * וַאֲבִשַׁי בֶּן־צְרוּיָה הִכָּה אֶת־אֱדוֹם בְּגֵיא
13 הַמֶּלַח שְׁמוֹנָה עָשָׂר אָלֶף׃ * וַיָּשֶׂם בֶּאֱדוֹם
נְצִיבִים וַיִּהְיוּ כָל־אֱדוֹם עֲבָדִים לְדָוִיד וַיּוֹשַׁע
יְהוָה אֶת־דָּוִיד בְּכֹל אֲשֶׁר הָלָךְ׃
14 * וַיִּמְלֹךְ דָּוִיד עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל וַיְהִי עֹשֶׂה
מִשְׁפָּט וּצְדָקָה לְכָל־עַמּוֹ׃

26 * Nunc ergo Domine tu es Deus & locutus es ad seruum tuum tãta beneficia.
27 * Et cœpisti benedicere domui serui tui vt sit semper coram te. Te enim Domine benedicẽte benedicta erit in perpetuum.

CAP. XVIII.

1 A * FActum est autẽ post hæc vt percuteret Dauid Philistiim, & humiliaret eos, & tolleret Geth & filias eius de manu Philistiim: 2. Reg. 8. 1.
2 * Percuterétq; Moab, & fierent Moabitę serui Dauid, offerentes ei munera.
3 * Eo tempore percussit Dauid etiam Adadezer regem Soba regionis Emath, quando perrexit vt dilataret imperium suum vsque ad flumen Euphraten.
4 * Cepit ergo Dauid mille quadrigas eius, & septem millia equitum ac viginti B millia virorum peditum. Subneruauítq; omnes equos curruum, exceptis centum quadrigis quas reseruauit sibi.
5 * Superuenit autẽ & Syrus Damascenus vt auxilium præberet Adadezer regi Soba. Sed & huius percussit Dauid viginti duo millia virorum.
6 * Et posuit milites in Damasco, vt Syria quoque seruiret sibi & offerret munera. Adiuuítque eum Dominus in cunctis ad quæ perrexerat.
7 * Tulit quoque Dauid pharetras aureas, quas habuerunt serui Adadezer, &
8 attulit eas in Hierusalem. * Nec non de Thebath & Chun, vrbibus Adadazer ęris plurimum, de quo fecit Salomon mare æneum & columnas & vasa ænea.
9 * Quod cùm audisset Thou rex Emath, C percussisse videlicet Dauid omnem exercitum Adadezer regis Soba:
10 * Misit Aduram filium suum ad regem Dauid, vt postularet ab eo pacem, & congratularetur ei, eò quòd percussisset & expugnasset Adadezer. Aduersarius quippe erat Thou Adadezer.
11 * Sed & omnia vasa aurea & argentea, & ænea consecrauit Dauid rex Dño cum argento & auro quod tulerat ex vniuersis gẽtibus tam de Idumæa, & Moab & filiis Ammon quàm de Philistiim & Amalech.
12 * Abisai verò filius Saruiæ percussit Edom in valle Salinarum decem & octo millia.
13 * Et constituit in Edom præsidium, vt D seruiret Idumæa Dauid. Saluauítq; Dominus Dauid in cunctis ad quæ perrexerat.
14 * Regnauit ergo Dauid super vniuersum Israel, & faciebat iudicium atque iustitiam cuncto populo suo.

* *Et nunc Domine tu es ipse Deus, & locutus es super seruum tuum bona hæc.* 26
* *Et nũc cœpisti benedicere domui serui tui,* 27
ut esset in perpetuum coram te, quoniam tu Domine benedixisti, & benedicta est in sempiternum.

CAP. XVIII.

ET factum est post hæc, & percussit Dauid Philistiim & humiliauit eos, et cepit Geth & vicos eius de manu Philistiim. 1
* *Et percussit Moab, & factus est Moab seruus Dauid, offerentes munera.* 2
* *Et percussit Dauid Adadezer regem Suba* 3
in Emath, quando ibat ipse vt statueret manum suam in flumine Euphrate.
* *Et cepit ab eo Dauid mille currus & septem millia equorum, & viginti millia virorum peditum, & dissoluit Dauid omnes currus, & reliquit ex his centum currus.* 4
* *Et venit Syrus ex Damasco ad auxiliandum Adadezer regi Suba, & percussit Dauid* 5
in Syro viginti & duo millia virorum.
* *Et posuit Dauid custodiam in Syria quæ est* 6
iuxta Damascum, & fuerunt Dauid in seruos offerentes munera, et saluauit Dominus Dauid in omnibus quibus perrexerat.
* *Et cepit Dauid torques aureos qui fuerunt* 7
super seruos Adadezer, & attulit eos in Hierusalem.
* *Et de Tabath, & de electis ciuitatibus* 8
quæ Adadezer, cepit Dauid æs plurimum valde: ex eo fecit Salomon mare æneum, & columnas & vasa ænea.
* *Et audiuit Thou rex Emath, quòd percussit Dauid omnem exercitum Adadezer regis Soba.* 9
* *Et misit Adoram filium suum ad Dauid,* 10
vt interrogaret eum quæ ad pacem, et vt benediceret ei pro eo quòd expugnasset Adadezer & percussisset eum, quoniam vir bellator erat Thou Adadezer.
* *Et omnia vasa aurea, & argentea, &* 11
ænea, & hæc consecrauit rex Dauid Domino cum argento & auro, quod cepit de omnibus gentibus, & de Idumæa, & Moab, & de filiis Ammon, & de Philistiim, & de Amalec.
* *Et Abesai filius Saruiæ percussit Idumæã* 12
in valle salis decem & octo millia.
* *Et posuit in Idumæa custodiam, et fuerunt* 13
omnes Idumæi serui Dauid, & saluauit Dominus Dauid in omnibus ad quæ perrexerat.
* *Et regnauit Dauid super omnem Israel,* 14
& fuit faciens iudicium & iustitiam omni populo suo.

26 * καὶ νῦν κύριε σὺ εἶ αὐτὸς ὁ θεός, καὶ ἐλάλησας ἐπὶ τὸν δοῦλόν σου τὰ ἀγαθὰ ταῦτα.
27 * καὶ νῦν ἤρξω καὶ εὐλογῆσαι τὸν οἶκον τοῦ δούλου σου τοῦ εἶναι εἰς αἰῶνα ἐναντίον σου, ὅτι σὺ κύριε εὐλόγησας, καὶ εὐλόγηται εἰς τὸν αἰῶνα.

ιή'.

1 * Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα, καὶ ἐπάταξεν δαυὶδ τοὺς ἀλλοφύλους καὶ ἐταπείνωσεν αὐτούς, καὶ ἔλαβε τὴν γὲθ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς ἐκ χειρὸς ἀλλοφύλων.
2 * καὶ ἐπάταξε τὸν μωάβ, καὶ ἐγένηθη μωὰβ δοῦλος τῷ δαυίδ, φέροντες δῶρα.
3 * καὶ ἐπάταξε δαυὶδ τὸν ἀδαδεζὲρ βασιλέα σουβὰ ἐν αἰμάθ, ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν τοῦ στῆσαι τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ ποταμῷ εὐφράτῃ.
4 * καὶ συνκατελάβετο ἀπ' αὐτοῦ δαυὶδ χίλια ἅρματα καὶ ἑπτὰ χιλιάδας ἵππων, καὶ εἴκοσι χιλιάδας ἀνδρῶν πεζῶν· καὶ παρέλυσε δαυὶδ πάντα ἅρματα, καὶ ὑπελίπετο ἐξ αὐτῶν ἑκατὸν ἅρματα.
5 * καὶ ἦλθεν σύρος ἐκ δαμασκοῦ βοηθῆσαι τῷ ἀδαδεζὲρ βασιλεῖ σουβά, καὶ ἐπάταξε δαυὶδ ἐν τῷ σύρῳ εἴκοσι καὶ δύο χιλιάδας ἀνδρῶν.
6 * καὶ ἔθετο δαυὶδ φρουρὰν ἐν συρίᾳ τῇ δαμασκόν, καὶ ἦσαν τῷ δαυὶδ εἰς δούλους φέροντες δῶρα· καὶ ἔσωσε κύριος τὸν δαυὶδ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύετο.
7 * καὶ ἔλαβε δαυὶδ τοὺς κλοιοὺς τοὺς χρυσοῦς οἳ ἦσαν ἐπὶ τοὺς παῖδας ἀδαδεζέρ. καὶ ἤνεγκεν αὐτοὺς εἰς ἱερουσαλήμ.
8 * καὶ ἐκ τῆς ταβαὶθ, καὶ ἐκ τῶν ἐκλεκτῶν πόλεων τῶν ἀδαδεζέρ, ἔλαβε δαυὶδ χαλκὸν πολὺν σφόδρα. ἐξ αὐτοῦ ἐποίησε σολομὼν τὴν θάλασσαν τὴν χαλκῆν, καὶ τοὺς στύλους καὶ τὰ σκεύη τὰ χαλκᾶ.
9 * καὶ ἤκουσε θωοὺ βασιλεὺς αἰμάθ, ὅτι ἐπάταξε δαυὶδ τὴν πᾶσαν δύναμιν ἀδαδεζὲρ βασιλέως σουβά.
10 * καὶ ἀπέστειλεν τὸν ἀδωραὰμ υἱὸν αὐτοῦ πρὸς δαυὶδ, τοῦ ἐρωτῆσαι αὐτὸν τὰ εἰς εἰρήνην, καὶ τοῦ εὐλογῆσαι αὐτὸν ὡσὲρ ἐπολέμησε τὸν ἀδαδεζὲρ καὶ ἐπάταξεν αὐτόν, ὅτι ἀνὴρ πολεμιστὴς ἦν τῷ θωοὺ ὁ ἀδαδεζέρ.
11 * καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ χρυσᾶ, καὶ τὰ ἀργυρᾶ, καὶ χαλκᾶ, ἃ ταῦτα ἡγίασεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ τῷ κυρίῳ μετὰ τοῦ ἀργυρίου καὶ χρυσίου, οὗ ἔλαβεν ἐκ πάντων τῶν ἐθνῶν, καὶ ἐξ ἰδουμαίας, καὶ μωάβ, καὶ ἐξ υἱῶν ἀμμών, καὶ ἐκ τῶν ἀλλοφύλων καὶ ἐξ ἀμαλήκ.
12 * καὶ ἀβεσαὶ υἱὸς σαρουία ἐπάταξε τὴν ἰδουμαίαν ἐν τῇ κοιλάδι τῶν ἁλῶν ὀκτωκαίδεκα χιλιάδας.
13 * καὶ ἔθετο ἐν τῇ ἰδουμαίᾳ φρουράν· καὶ ἦσαν πάντες οἱ ἰδουμαῖοι παῖδες τῷ δαυίδ· καὶ ἔσωσε κύριος τὸν δαυὶδ ἐν πᾶσιν οἷς ἐπορεύετο.
14 * καὶ ἐβασίλευσε δαυὶδ ἐπὶ πάντα ἰσραήλ, καὶ ἦν ποιῶν κρίμα καὶ δικαιοσύνην παντὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ.

15 * וְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה עַל־הַצָּבָא וִיהוֹשָׁפָט בֶּן־
16 אֲחִילוּד מַזְכִּיר : * וְצָדוֹק בֶּן־אֲחִיטוּב
וַאֲבִימֶלֶךְ בֶּן־אֶבְיָתָר כֹּהֲנִים וְשַׁוְשָׁא סֹפֵר :
17 * וּבְנָיָהוּ בֶּן־יְהוֹיָדָע עַל־הַכְּרֵתִי וְהַפְּלֵתִי וּבְנֵי־
דָוִיד הָרִאשֹׁנִים לְיַד הַמֶּלֶךְ :

יט

1 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן וַיָּמָת נָחָשׁ
2 מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן וַיִּמְלֹךְ בְּנוֹ תַּחְתָּיו : * וַיֹּאמֶר
דָּוִיד אֶעֱשֶׂה־חֶסֶד עִם־חָנוּן בֶּן־נָחָשׁ כִּי־
עָשָׂה אָבִיו עִמִּי חֶסֶד וַיִּשְׁלַח דָּוִיד מַלְאָכִים לְנַחֲמוֹ
עַל־אָבִיו וַיָּבֹאוּ עַבְדֵי דָוִיד אֶל־אֶרֶץ בְּנֵי־עַמּוֹן
3 אֶל־חָנוּן לְנַחֲמוֹ : * וַיֹּאמְרוּ שָׂרֵי בְנֵי־עַמּוֹן
לְחָנוּן הֲמְכַבֵּד דָּוִיד אֶת־אָבִיךָ בְּעֵינֶיךָ כִּי־
שָׁלַח לְךָ מְנַחֲמִים הֲלֹא בַּעֲבוּר לַחְקֹר וְלַהֲפֹךְ
וּלְרַגֵּל הָאָרֶץ בָּאוּ עֲבָדָיו אֵלֶיךָ :
4 * וַיִּקַּח חָנוּן אֶת־עַבְדֵי דָוִיד וַיְגַלַּח וַיִּכְרֹת
אֶת־מַדְוֵיהֶם בַּחֵצִי עַד־הַמִּפְשָׁעָה וַיְשַׁלְּחֵם :
5 * וַיֵּלְכוּ וַיַּגִּידוּ לְדָוִיד עַל־הָאֲנָשִׁים וַיִּשְׁלַח
לִקְרָאתָם כִּי־הָיוּ הָאֲנָשִׁים נִכְלָמִים מְאֹד וַיֹּאמֶר
הַמֶּלֶךְ שְׁבוּ בִירֵחוֹ עַד אֲשֶׁר־יְצֻמַּח זְקַנְכֶם
6 וְשַׁבְתֶּם : * וַיִּרְאוּ בְּנֵי עַמּוֹן כִּי הִתְבָּאֲשׁוּ עִם־
דָּוִיד וַיִּשְׁלַח חָנוּן וּבְנֵי עַמּוֹן אֶלֶף כִּכַּר־כֶּסֶף לִשְׂכֹּר
לָהֶם מִן־אֲרַם נַהֲרַיִם וּמִן־אֲרַם מַעֲכָה
7 וּמִצּוֹבָא רֶכֶב וּפָרָשִׁים : * וַיִּשְׂכְּרוּ לָהֶם
שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף רֶכֶב וְאֶת־מֶלֶךְ מַעֲכָה
וְאֶת־עַמּוֹ וַיָּבֹאוּ וַיַּחֲנוּ לִפְנֵי מֵידְבָא וּבְנֵי עַמּוֹן
נֶאֶסְפוּ מֵעָרֵיהֶם וַיָּבֹאוּ לַמִּלְחָמָה :
8 * וַיִּשְׁמַע דָּוִיד וַיִּשְׁלַח אֶת־יוֹאָב וְאֶת כָּל־צְבָא
9 הַגִּבּוֹרִים : * וַיֵּצְאוּ בְּנֵי עַמּוֹן וַיַּעַרְכוּ מִלְחָמָה
פֶּתַח הָעִיר וְהַמְּלָכִים אֲשֶׁר־בָּאוּ לְבַדָּם בַּשָּׂדֶה :
10 * וַיַּרְא יוֹאָב כִּי־הָיְתָה פְּנֵי־הַמִּלְחָמָה
אֵלָיו פָּנִים וְאָחוֹר וַיִּבְחַר מִכֹּל־בָּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל
וַיַּעֲרֹךְ לִקְרַאת אֲרָם :
11 * וְאֶת יֶתֶר הָעָם נָתַן בְּיַד אַבְשַׁי אָחִיו וַיַּעֲרְכוּ
12 לִקְרַאת בְּנֵי עַמּוֹן : * וַיֹּאמֶר אִם־תֶּחֱזַק
מִמֶּנִּי אֲרָם וְהָיִיתָ לִי לִתְשׁוּעָה וְאִם־בְּנֵי עַמּוֹן
יֶחֱזְקוּ מִמְּךָ וְהוֹשַׁעְתִּיךָ :

15 * Porrò Ioab filius Saruiæ erat ſuper
exercitũ & Ioſaphat filius Ahilud à com-
16 mentarijs. * Sadoch autẽ filius Achitob,
& Abimelech filius Abiathar ſacerdotes
17 & Suſa ſcriba. * Banaias quoq; filius Io-
iadæ ſuper legiones Cerethi & Phelethi.
Porrò filij Dauid primi ad manum regis.

CAP. XIX.

1 A Ccidit autem vt moreretur Naas rex
A filiorum Ammon, &. regnaret filius
2 eius pro eo. * Dixítque Dauid, Faciam 2. Reg.
miſericordiam cum Anon filio Naas. Prę- 11. alle
ſtitit enim mihi pater eius gratiam. Miſit-
que Dauid nuncios ad conſolandũ eum
ſuper mortem patris ſui. Qui cùm perue-
niſſent in terram filiorũ Ammon vt con-
3 ſolarentur Anon: * Dixerunt principes
filiorum Ammon ad Anon: Tu forſitan
putas quòd Dauid honoris cauſa in patrẽ
tuum miſerit qui conſolarentur te? nec
animaduertis quòd vt explorent & inue-
ſtigent & ſcrutentur terram tuam vene-
rint ad te ſerui eius.
4 * Igitur Anon pueros Dauid decalua-
B uit & raſit, & præſcidit tunicas eorum à
natibus vſque ad pedes, & dimiſit eos.
5 * Qui cùm abiſſent & hoc mandaſſent
Dauid, miſit in occurſum eorũ. Grandem
enim contumeliam ſuſtinuerant; & præce-
pit vt manerẽt in Hiericho, donec creſce-
ret barba eorum, & tunc reuerterentur.
6 * Videntes autem filij Amon quòd in-
iuriam feciſſent Dauid tam Anon quàm
reliquus populus, miſerunt mille talenta
argenti vt conducerent ſibi de Meſopo-
tamia, & de Syria Maacha, & de Soba cur-
rus & equites.
7 * Conduxerúntque triginta duo millia
curruum & regem Maacha cum populo
eius. Qui cùm veniſſent, caſtrametati ſunt
C è regione Medaba. Filij quoque Ammon
congregati de vrbibus ſuis, venerunt ad
8 bellum. * Quod cùm audiſſet Dauid,
miſit Ioab & omnem exercitum virorum
9 fortium. * Egreſſiq; filij Amon, direxe-
runt aciem iuxta portam ciuitatis. Reges
autem qui ad auxilium eius veneraut, ſe-
10 paratim in agro ſteterũt. * Igitur Ioab in-
telligens bellũ ex aduerſo & poſt tergum
contra ſe fieri, elegit viros fortiſſimos de
vniuerſo Iſrael, & perrexit contra Syrum.
11 * Reliquã aũt partẽ populi dedit ſub ma-
nu Abiſai fratris ſui, & perrexerũt cõtra fi-
12 lios Ammõ. * Dixítq;: Si vicerit me Syrus,
auxilio eris mihi; ſi autem ſuperauerint te
filij Ammon, ero tibi in præſidium.

* Et Joab filius Saruia super exercitum, & 15
Josaphat filius Achilud à commentariis.
* Et Sadduc filius Achitob, & Achimelech 16
filius Abiathar sacerdotes, & Susa scriba.
* Et Baneas filius Joiadæ super Cerethi & 17
Phelethi; & filij Dauid primi successores regis.

CAP. XIX.

ET factum est post hæc, & mortuus est Naas 1
rex filiorum Ammon, & regnauit Anan filius eius pro eo.
* Et dixit Dauid, Faciam misericordiam cũ 2
Anan filio Naas, sicut fecit pater eius mecum misericordiam, & misit Dauid nuncios ad Anan ad consolandum eum de patre eius: & venerunt serui Dauid in terram filiorum Ammon ad Anan vt consolarentur eum.
* Et dixerunt principes filiorum Ammon 3
ad Anan, Num honorãs Dauid patrem tuum in oculis tuis misit tibi qui consolarentur? nónne, vt scrutentur ciuitatem, & vt explorent terram venerunt serui eius ad te?
* Et accepit Anan seruos Dauid, & rasit 4
eos, & abstulit de palliis eorum dimidium vsq; ad tunicam, & dimisit eos.
* Et venerunt, & nunciauerunt Dauid de 5
viris, & misit in occursum eorum Dauid, quoniam erant viri inhonorati valde, & dixit Rex, Sedete in Hiericho donec renascantur barbæ vestræ & reuertimini.
* Et viderunt filij Ammon quòd confusus 6
esset populus Dauid, & miserunt filij Ammon & Anan rex eorum mille talenta argenti, vt conducerent sibi de Syria Mesopotamia, & de Syria Maacha, & de Suba currus & equites.
* Et conduxerunt sibi duo & triginta mil- 7
lia curruum, & regem Maacha & populum eius, & venerunt & castrametati sunt ante Medaba: & filij Ammon congregati sunt de vrbibus suis, & venerunt ad bellandum.
* Et audiuit Dauid, & misit Joab & om- 8
nem exercitum fortium.
* Et egressi sunt filij Ammon, & direxerunt 9
aciem in bellum iuxta portam ciuitatis, & reges qui venerunt, castrametati sunt per seipsos in campo.
* Et vidit Joab quòd facti sunt ex aduerso 10
eorum ad bellandum contra eum à fronte & à tergo, & elegit de vniuersa iuuentute Israel, et direxit aciem contra Syrum.
* Et reliquam partem populi dedit in manu 11
Abesai fratris sui, & aciem direxit ex aduerso filiorum Ammon.
* Et dixit Joab, Si præualuerit Syria super 12
me, & eris mihi in saluationem; & si filij Ammon præualuerint super te, & saluabo te.

15 * καὶ ἰωὰβ υἱὸς σαρουΐα ἐπὶ τῆς στρατιᾶς, καὶ ἰωσαφὰτ
υἱὸς ἀχιλοὺδ ὑπομνηματογράφος.
16 * καὶ σαδδοὺκ υἱὸς ἀχιτὼβ, καὶ ἀχιμέλεχ υἱὸς ἀβιάθαρ
17 ἱερεῖς, καὶ οὖσα γραμματεύς, * καὶ βανέας υἱὸς ἰωιαδὲ
ἐπὶ τοῦ κερεθὶ καὶ φελεθί· καὶ οἱ υἱοὶ δαυὶδ οἱ πρῶτοι
διάδοχοι τοῦ βασιλέως.

ιθ'.

1 * Καὶ ἐγένετο μετὰ ταῦτα καὶ ἀπέθανεν ναὰς βασιλεὺς
υἱῶν ἀμμών, καὶ ἐβασίλευσεν ἀνὰν υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.
2 * καὶ εἶπεν δαυίδ, ποιήσω ἔλεος μετὰ ἀνὰν υἱοῦ ναάς,
ὡς ἐποίησεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ μετ' ἐμοῦ ἔλεος· καὶ ἀπέστει-
λε δαυὶδ ἀγγέλους πρὸς τὸν ἀνὰν παρακαλέσαι αὐτὸν
περὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· καὶ ἦλθον οἱ παῖδες δαυὶδ εἰς γῆν
υἱῶν ἀμμὼν πρὸς ἀνὰν τοῦ παρακαλέσαι αὐτόν.
3 * καὶ εἶπον οἱ ἄρχοντες υἱῶν ἀμμὼν πρὸς ἀνὰν, μὴ
δοξάζων δαυὶδ τὸν πατέρα σου ἐν ὀφθαλμοῖς σου ἀπέ-
στειλέν σοι παρακαλοῦντας; οὐχί, ὅπως ἐξερευνήσωσι τὴν
πόλιν, καὶ τοῦ κατασκοπῆσαι τὴν γῆν ἦλθον οἱ παῖδες
αὐτοῦ πρὸς σέ;
4 * καὶ ἔλαβεν ἀνὰν τοὺς παῖδας δαυὶδ καὶ ἐξύρησεν
αὐτούς, καὶ ἀφεῖλε τῶν μανδύων αὐτῶν τὸ ἥμισυ ἕως τῆς
ἀναβολῆς, καὶ ἀπέστειλεν αὐτούς.
5 * καὶ ἦλθον καὶ ἀπήγγειλαν τῷ δαυὶδ περὶ τῶν ἀν-
δρῶν, καὶ ἀπέστειλεν εἰς ἀπάντησιν αὐτῶν δαυὶδ, ὅτι ἦσαν
οἱ ἄνδρες ἠτιμωμένοι σφόδρα· καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς κα-
θίσατε ἐν ἱεριχῶ ἕως τοῦ ἀνατεῖλαι τοὺς πώγωνας ὑμῶν
καὶ ἐπιστρέψατε.
6 * καὶ εἶδον υἱοὶ ἀμμὼν ὅτι κατηχύνθη ὁ λαὸς δαυὶδ,
καὶ ἀπέστειλαν υἱοὶ ἀμμὼν καὶ ἀνὰν ὁ βασιλεὺς αὐτῶν χί-
λια τάλαντα ἀργυρίου τοῦ μισθώσασθαι ἑαυτοῖς ἐκ συ-
ρίας μεσοποταμίας, καὶ ἐκ συρίας μααχά, καὶ ἀπὸ σου-
βὰ ἅρματα καὶ ἱππεῖς.
7 * καὶ ἐμισθώσαντο ἑαυτοῖς δύο καὶ τριάκοντα χιλιά-
δας ἁρμάτων, καὶ τὸν βασιλέα μααχὰ καὶ τὸν λαὸν αὐ-
τοῦ· καὶ ἦλθον καὶ παρενέβαλον ἔμπροσθεν μηδαβά· καὶ
υἱοὶ ἀμμὼν συνήχθησαν ἐκ τῶν πόλεων αὐτῶν, καὶ ἦλ-
8 θον εἰς τὸ πολεμῆσαι. * καὶ ἤκουσε δαυίδ, καὶ ἀπέστει-
λε τὸν ἰωὰβ καὶ πᾶσαν τὴν στρατιὰν τῶν δυνατῶν.
9 * καὶ ἐξῆλθον υἱοὶ ἀμμὼν καὶ παρετάξαντο εἰς πόλε-
μον παρὰ τὸν πυλῶνα τῆς πόλεως· καὶ οἱ βασιλεῖς οἱ ἐλ-
10 θόντες παρενέβαλον καθ' ἑαυτοὺς ἐν τῷ πεδίῳ. * καὶ
εἶδεν ἰωὰβ ὅτι γεγόνασιν ἀντιπρόσωποι αὐτῶν τοῦ πολε-
μεῖν πρὸς αὐτὸν κατὰ πρόσωπον καὶ ἐξόπισθεν, καὶ ἐξελέ-
ξατο ἐκ παντὸς νεανίου ἰσραήλ, καὶ παρετάξατο ἐναντίον
11 τοῦ σύρου. * καὶ τὸ κατάλοιπον τοῦ λαοῦ ἔδωκεν ἐν χει-
ρὶ ἀβεσαὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ παρετάξατο ἐξεναντίας
12 υἱῶν ἀμμών. * καὶ εἶπεν ἰωάβ, ἐὰν κραταιωθῇ συρία
ὑπὲρ ἐμέ, καὶ ἔσῃ μοι εἰς σωτηρίαν, καὶ ἐὰν υἱοὶ ἀμμὼν κρα-
ταιωθῶσιν ὑπὲρ σέ, καὶ σώσω σε.

1 * חֲזַק וְנִתְחַזַּק֙ בְּעַד־עַמֵּ֔נוּ וּבְעַד֙ עָרֵ֣י
אֱלֹהֵ֔ינוּ וַיהוָ֖ה הַטּ֥וֹב בְּעֵינָ֖יו יַעֲשֶׂ֑ה׃
14 * וַיִּגַּ֣שׁ יוֹאָ֔ב וְהָעָ֖ם אֲשֶׁר־עִמּ֑וֹ לִפְנֵ֥י אֲרָ֖ם
לַמִּלְחָמָ֑ה וַיָּנֻ֖סוּ מִפָּנָֽיו׃
15 * וּבְנֵ֣י עַמּ֗וֹן רָא֛וּ כִּי־נָ֥ס אֲרָ֖ם וַיָּנֻ֣סוּ גַּם־
הֵ֑ם מִפְּנֵ֣י אַבְשַׁ֔י אָחִ֖יו וַיָּבֹ֥אוּ הָעִ֛ירָה וַיָּבֹ֥א
16 יוֹאָ֖ב יְרוּשָׁלָֽ͏ִם׃ * וַיַּרְא֣ אֲרָ֔ם כִּ֥י נִגְּפ֖וּ לִפְנֵ֣י
יִשְׂרָאֵ֑ל וַיִּשְׁלְח֣וּ מַלְאָכִ֔ים וַיּוֹצִ֕יאוּ אֶת־אֲרָ֖ם
אֲשֶׁ֣ר מֵעֵ֣בֶר הַנָּהָ֑ר וְשׁוֹפַ֞ךְ שַׂר־צְבָ֣א הֲדַדְעֶ֗זֶר
17 לִפְנֵיהֶֽם׃ * וַיֻּגַּ֣ד לְדָוִ֔יד וַיֶּאֱסֹ֥ף אֶת־כָּל־
יִשְׂרָאֵ֖ל וַיַּעֲבֹ֣ר הַיַּרְדֵּ֑ן וַיָּבֹ֣א אֲלֵיהֶ֔ם וַיַּעֲרֹ֥ךְ
אֲלֵיהֶ֖ם וַיַּעֲרֹ֣ךְ דָּוִ֔יד לִקְרַ֖את אֲרָ֑ם מִלְחָמָ֔ה וַיִּלָּחֲמ֖וּ עִמּֽוֹ׃
18 * וַיָּנָ֥ס אֲרָ֖ם מִלִּפְנֵ֣י יִשְׂרָאֵ֑ל וַיַּהֲרֹ֤ג דָּוִיד֙
מֵאֲרָ֔ם שִׁבְעַ֥ת אֲלָפִ֖ים רֶ֣כֶב וְאַרְבָּעִ֑ים אֶ֚לֶף
אִ֣ישׁ רַגְלִ֔י וְאֶת־שׁוֹפַ֥ךְ שַׂר־הַצָּבָ֖א הֵמִ֥ית׃
19 * וַיִּרְא֗וּ עַבְדֵ֤י הֲדַדְעֶ֙זֶר֙ כִּ֣י נִגְּפ֔וּ לִפְנֵ֖י יִשְׂרָאֵ֑ל
וַיְשַׁלִּ֣ימוּ עִם־דָּוִ֔יד וַיַּעַבְד֖וּהוּ וְלֹא־יָאֲבָ֥ה אֲרָ֛ם
לְהוֹשִׁ֥יעַ אֶת־בְּנֵי־עַמּ֖וֹן עֽוֹד׃

כ

1 * וַיְהִי֙ לְעֵ֣ת תְּשׁוּבַ֣ת הַשָּׁנָ֔ה
לְעֵ֖ת צֵ֣את הַמְּלָכִ֑ים וַיִּנְהַ֣ג יוֹאָ֗ב אֶת־חֵ֚יל
הַצָּבָ֔א וַיְשַׁחֵ֕ת אֶת־אֶ֖רֶץ בְּנֵי־עַמּ֑וֹן וַיָּבֹ֣א וַיָּצַ֔ר
אֶת־רַבָּ֖ה וְדָוִ֣יד יֹשֵׁ֔ב בִּירוּשָׁלִָ֑͏ם וַיַּךְ֩ יוֹאָ֨ב אֶת־
רַבָּ֜ה וַיֶּהֶרְסֶֽ͏ָה׃
2 * וַיִּקַּ֣ח דָּוִיד֮ אֶת־עֲטֶ֣רֶת־מַלְכָּם֒ מֵעַ֣ל
רֹאשׁ֗וֹ וַיִּמְצָא֙ מִשְׁקַ֣ל כִּכַּר־זָהָ֔ב וּבָ֖הּ אֶ֣בֶן
יְקָרָ֑ה וַתְּהִ֣י עַל־רֹ֔אשׁ דָּוִ֗יד וּשְׁלַ֛ל הָעִ֥יר הוֹצִ֖יא
3 הַרְבֵּ֥ה מְאֹֽד׃ * וְאֶת־הָעָ֖ם אֲשֶׁר־בָּ֣הּ
הוֹצִ֑יא וַיָּ֣שֶׂר בַּמְּגֵרָ֗ה וּבַחֲרִיצֵי֙ הַבַּרְזֶ֔ל וּבַמְּגֵרוֹת֙
וְכֵ֣ן יַעֲשֶׂ֔ה דָּוִ֖יד לְכָל־עָרֵ֣י בְנֵי־עַמּ֑וֹן וַיָּ֣שָׁב דָּוִ֔יד
וְכָל־הָעָ֖ם יְרוּשָׁלִָֽ͏ם׃
4 * וַיְהִי֙ אַחֲרֵי־כֵ֔ן וַתַּעֲמֹ֥ד מִלְחָמָ֛ה בְּגֶ֥זֶר עִם־
פְּלִשְׁתִּ֖ים אָ֣ז הִכָּ֣ה סִבְּכַ֣י הַחֻשָׁתִ֗י אֶת־סִפַּ֛י מִיִּלִידֵ֥י
הָרָפָ֖א וַיִּכָּנְעֽוּ׃
5 * וַתְּהִי־עֽוֹד֙ מִלְחָמָ֔ה אֶת־פְּלִשְׁתִּ֖ים וַיַּךְ֩
אֶלְחָנָ֨ן בֶּן־יָעִ֜ור אֶת־לַחְמִ֣י אֲחִ֣י גָלְיָ֗ת הַגִּתִּי֙
וְעֵ֣ץ חֲנִיתֹ֔ו כִּמְנ֖וֹר אֹרְגִֽים׃

13 * Confortare & agamus viriliter pro populo noſtro & pro vrbibus Dei noſtri. Dominus autē quod in conſpectu ſuo bonum eſt faciat.

14 * Perrexit ergo Ioab & populus qui cū eo erat contra Syrum ad prœlium, & fugauit eos.

15 * Porrò filij Ammon videntes quòd fugiſſet Syrus, ipſi quoque fugerunt Abiſai fratrem eius, & ingreſsi ſunt ciuitatem, reuerſúsque eſt etiam Ioab in Hieruſalem.

16 * Videns autem Syrus quòd cecidiſſet coram Iſrael, miſit nuncios & adduxit Syrum qui erat trans fluuium, Sophat autē princeps militiæ Adadezer erat dux eorum.

17 * Quod cùm annunciatum eſſet Dauid, cōgregauit vniuerſum Iſrael & trāſiD uit Iordanem, irruítque in eos, & direxit exaduerſo aciē, illis contra pugnantibus.

18 * Fugit autem Syrus Iſrael, & interfecit Dauid de Syris, ſeptem millia curruum & quadraginta millia peditum & Sophat exercitus principem.

19 * Videntes autem ſerui Adadezer ſe ab Iſrael eſſe ſuperatos, transfugerunt ad Dauid, & ſeruierunt ei. Noluítq; vltra Syria auxilium præbere filiis Ammon.

CAP. XX.

1 * FActum eſt autem poſt anni circulum
A eo tempore quo ſolent reges ad bella procedere, congregauit Ioab exercitum & robur militiæ, & vaſtauit terram filiorum Ammon. perrexítque & obſedit Rabba. Porrò Dauid manebat in Ieruſalem quando Ioab percuſsit Rabba, & deſtruxit eā.

2 * Tulit autem Dauid coronam Melchom de capite eius, & inuenit in ea auri
B pondo talentum, & precioſiſsimas gemmas, fecítque ſibi inde diadema.

3 * Manubias quoq; vrbis plurimas tulit, populum autem qui erat in ea eduxit, & fecit ſuper eos tribulas, & trahas, & ferrata carpenta tranſire, ita vt diſſecarentur & contererentur. Sic fecit Dauid cunctis vrbibus filiorum Ammon, & reuerſus eſt cum omni populo ſuo in Hieruſalem.

4 * Poſt hæc initum eſt bellum in Gazer aduerſum Philiſtæos, in quo percuſsit So
C bochai Vſathites Saphai de genere Raphaim, & humiliauit eos.

5 * Aliud quoque bellum geſtum eſt aduerſus Philiſtęos, in quo percuſsit Adeodatus filius Saltus Bethleemites fratrem Goliath Getthæi, cuius haſtæ lignum erat quaſi liciatorium texentium.

* *Viriliter age, & fortiter agamus pro po-* 13
pulo noſtro & pro urbibus Dei noſtri, &
Dominus quod bonum in oculis ſuis faciet.

* *Et direxit aciem Joab & populus qui cum* 14
eo contra Syriam ad bellum, & fugerunt à fa-
cie eius Syri.

* *Et filij Ammon viderunt quòd fugerunt* 15
Syri, & fugerunt & ipſi à facie Abeſai fratris
Joab, & ingreſſi ſunt in ciuitatem, & venit
Joab in Hieruſalem.

* *Et vidit Syrus quòd victus eſſet coram* 16
Iſrael, & miſit nuncios, & eduxit Syrum qui erat
trans fluuium, & Sophach princeps exercitus
Adadezer ante eos.

* *Et annuntiatum eſt Dauid, & congrega-* 17
uit uniuerſum Iſrael, & tranſiuit Jordanem,
& uenit in eos, & direxit aciem Dauid con-
tra Syrum in bellum, & bellauit cum eo.

* *Et fugit Syrus à facie Iſrael, & interfe-* 18
cit Dauid à Syro ſeptem millia curruum, &
quadraginta millia virorum peditum, & So-
phach principem exercitus interfecit.

* *Et viderunt ſerui Adadezer quòd percuſſi* 19
ſunt à facie Iſrael, & inierunt cum Dauid pa-
cem, & ſeruierunt ei, & non voluit Syrus au-
xiliari filius Ammon ultra.

CAP. XX.

ET *factum eſt in ſequenti anno in exitu re-* 1
gum, & congregauit Joab omnem exerci-
citum militiæ, & vaſtauit regionem filiorum
Ammon, & venit Joab & obſedit Rabba, &
Dauid ſedebat in Hieruſalem, & percuſſit
Joab Rabba & deſtruxit eam.

* *Et tulit Dauid coronam regis eorum à ca-* 2
pite eius, & inuentum eſt pondus eius talen-
tum auri, & in ea lapis preciosus, & erat in
capite Dauid.

* *Et ſpolia urbis tulit multa valde, & po-* 3
pulum, qui in ea eduxit, & ſecuit in ſerris &
in aſcijs ferreis, & in tribulis: & ſic fecit Da-
uid omnibus urbibus filiorum Ammon, & re-
uerſus eſt Dauid & omnis populus qui cum
eo in Hieruſalem.

* *Et factum eſt poſt hæc, & factum eſt ad-* 4
huc bellum in Gazer cum Philiſtiim: tunc per-
cuſſit Sobachi Vſſathites Sapphi de filiis Gigan
tum, & humiliauit eum.

* *Et factũ eſt adhuc bellum cum Philiſtiim,* 5
& percuſſit Eleanan filius Jair Lachmi fra-
trem Goliath Geththæi, & lignum haſtæ eius
quaſi liciatorium texentium.

13 * διίρίζω, καὶ ἐνισχύσωμεν περὶ τοῦ λαοῦ ἡμῶν, καὶ
περὶ τῶν πόλεων τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ κύριος τὸ ἀγαθὸν
ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ ποιήσει.

14 * καὶ παρετάξατο ἰωὰβ, καὶ ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ ἐξε-
ναντίας συρίας εἰς πόλεμον, καὶ ἔφυγον ἀπὸ προσώπου
αὐτοῦ ⓢ σύροι.

15 * καὶ υἱοὶ ἀμμὼν εἶδον ὅτι ἔφυγον ⓢ σύροι, καὶ ἔφυ-
γον καὶ αὐτοὶ ἀπὸ προσώπου ἀβεσαὶ τοῦ ἀδελφοῦ ἰωάβ,
καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν· καὶ ἦλθεν ἰωὰβ εἰς ἱερου-
σαλήμ.

16 * καὶ εἶδεν ὁ σύρος ὅτι ἐτροπώσατο αὐτὸν ἰσραήλ, ⓒ
ἀπέστειλεν ἀγγέλους, καὶ ἐξήγαγε τὸν σύρον τὸν ἐν τῷ πέ-
ραν τοῦ ποταμοῦ· καὶ σωφὰχ ὁ ἀρχιστράτηγος δυνά-
μεως ἀδαδεζὲρ ἔμπροσθεν αὐτῶν.

17 * καὶ ἀπηγγέλη τῷ δαυίδ, καὶ συνήγαγε τὸν πάντα
ἰσραήλ, καὶ διέβη τὸν ἰορδάνην, καὶ ἦλθεν ἐπ' αὐτούς· καὶ
παρετάξατο δαυὶδ ἐξεναντίας σύρου εἰς πόλεμον·
καὶ ἐπολέμησε μετ' αὐτοῦ.

18 * καὶ ἔφυγεν ὁ σύρος ἀπὸ προσώπου ἰσραήλ· καὶ ἀ-
πέκτεινε δαυὶδ ἀπὸ τοῦ σύρου ἑπτὰ χιλιάδας ἁρμάτων,
καὶ τεσσαράκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν πεζῶν, ⓒ τὸν σοφὰχ
ἀρχιστράτηγον τῆς δυνάμεως ἀπέκτεινεν.

19 * καὶ εἶδον ⓟ παῖδες ἀδαδεζὲρ ὅτι ἐτροπώθησαν ἀπὸ
προσώπου ἰσραήλ, καὶ διέθεντο μετὰ δαυὶδ εἰρήνην, καὶ
ἐδούλευον αὐτῷ· καὶ οὐκ ἠθέλησεν ὁ σύρος τοῦ βοηθῆσαι
τοῖς υἱοῖς ἀμμὼν ἔτι.

κ.

1 * Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπιόντι ἔτει ἐν τῇ ἐξόδῳ τῶν βα-
σιλέων, καὶ ἀπήγαγε ἰωὰβ πᾶσαν τὴν δυνάμιν τῆς σρα-
τιᾶς, καὶ ἔφθειρε τὴν χώραν υἱῶν ἀμμών, καὶ ἦλθεν ἰωὰβ,
καὶ περιεκάθισε τὴν ῥαββά· καὶ δαυὶδ ἐκάθητο ἐν
ἱερουσαλήμ· καὶ ἐπάταξεν ἰωὰβ τὴν ῥαββὰ καὶ κα-
θεῖλεν αὐτήν.

2 * καὶ ἔλαβε δαυὶδ τὸν στέφανον τοῦ βασιλέως αὐτῶν
ἀπὸ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ⓒ εὑρέθη ὁ σταθμὸς αὐτοῦ τάλαν-
τον χρυσίου· καὶ ἐν αὐτῷ λίθος τίμιος, καὶ ἦν ἐπὶ τῆς κε-
φαλῆς δαυίδ.

3 * καὶ τὰ σκῦλα τῆς πόλεως ἐξήνεγκε πολλὰ σφόδρα,
ⓒ τὸν λαὸν τὸν ἐν αὐτῇ ἐξήγαγε, ⓒ ἔπρισεν ἐν πρίοσι ⓒ ἐν
σκεπάρνοις τοῖς σιδηροῖς, καὶ ἐν τοῖς τριβόλοις· ⓒ οὕτως ἐ-
ποίησε δαυὶδ πάσαις τοῖς πόλεσιν υἱῶν ἀμμών, ⓒ ἐπέστρε-
ψε δαυὶδ καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὁ μετ' αὐτοῦ εἰς ἱερουσαλήμ.

4 * ⓒ ἐγένετο μετὰ ταῦτα, ⓒ ἐγένετο ἔτι πόλεμος ἐν γαζὲρ
μετὰ τῶν ἀλλοφύλων· τότε ἐπάταξε σοβαχὶ ὁ ὑσαθὶ τὸν
σαφὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν τῶν γιγάντων, ⓒ ἐταπείνωσεν αὐτόν.

5 * καὶ ἐγένετο ἔτι πόλεμος μετὰ τῶν ἀλλοφύλων, ⓒ ἐπά-
ταξεν ἐλεανὰν υἱὸς ἰαεὶρ τὸν λαχμὶ ἀδελφὸν γολιὰθ τοῦ
γεθθαίου, ⓒ ξύλον δόρατος αὐτοῦ ὡς ὑφάντιον ὑφαινόντων.

6 * וַתְּהִי־עוֹד מִלְחָמָה בְּגֶת וַיְהִי אִישׁ
מָדוֹן וְאֶצְבְּעֹתָיו שֵׁשׁ־וָשֵׁשׁ עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע
וְגַם־הוּא נוֹלַד לְהָרָפָא׃

6 * Sed &aliud bellum accidit in Geth, in quo fuit homo longissimus senos habens digitos, id est simul viginti quatuor, qui & ipse de Raphaim fuerat stirpe generatus.

7 * וַיְחָרֵף אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיַּכֵּהוּ יְהוֹנָתָן בֶּן־שִׁמְעָא
8 אֲחִי דָוִיד׃ * אֵלֶּה נוֹלְדוּ לְהָרָפָא בְּגַת וַיִּפְּלוּ
בְּיַד־דָּוִיד וּבְיַד־עֲבָדָיו׃

7 * Hic blasphemauit Israel & percussit eum Ionathan filius Samaa fratris Dauid.
8 * Hi sunt filij Raphaim in Geth qui ceciderunt in manu Dauid, & seruorū eius.

כא

CAP. XXI.

1 * וַיַּעֲמֹד שָׂטָן עַל־יִשְׂרָאֵל וַיָּסֶת
אֶת־דָּוִיד לִמְנוֹת אֶת־יִשְׂרָאֵל׃

1 COnsurrexit autem Sathan contra Israel, & incitauit Dauid vt numeraret Israel. 2. Reg. 24.c

2 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־יוֹאָב וְאֶל־שָׂרֵי הָעָם לְכוּ
סִפְרוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִבְּאֵר שֶׁבַע וְעַד־דָּן וְהָבִיאוּ
3 אֵלַי וְאֵדְעָה אֶת־מִסְפָּרָם׃ * וַיֹּאמֶר
יוֹאָב יוֹסֵף יְהוָה עַל־עַמּוֹ בָּהֵם מֵאָה פְּעָמִים
הֲלֹא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כֻּלָּם לַאדֹנִי לַעֲבָדִים לָמָּה
יְבַקֵּשׁ זֹאת אֲדֹנִי לָמָּה יִהְיֶה לְאַשְׁמָה לְיִשְׂרָאֵל׃
4 * וּדְבַר־הַמֶּלֶךְ חָזַק עַל־יוֹאָב וַיֵּצֵא יוֹאָב
וַיִּתְהַלֵּךְ בְּכָל־יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹא יְרוּשָׁלִָם׃
5 * וַיִּתֵּן יוֹאָב אֶת־מִסְפַּר מִפְקַד־הָעָם
אֶל־דָּוִיד וַיְהִי כָל־יִשְׂרָאֵל אֶלֶף אֲלָפִים וּמֵאָה
אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב וִיהוּדָה אַרְבַּע מֵאוֹת
וְשִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב׃
6 * וְלֵוִי וּבִנְיָמִן לֹא פָקַד בְּתוֹכָם כִּי־נִרְתָּעַב
7 דְּבַר־הַמֶּלֶךְ אֶת־יוֹאָב׃ * וַיֵּרַע בְּעֵינֵי
הָאֱלֹהִים עַל־הַדָּבָר הַזֶּה וַיַּךְ אֶת־יִשְׂרָאֵל׃
8 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־הָאֱלֹהִים חָטָאתִי מְאֹד
אֲשֶׁר עָשִׂיתִי אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְעַתָּה הַעֲבֶר־נָא
אֶת־עֲוֹן עַבְדְּךָ כִּי נִסְכַּלְתִּי מְאֹד׃
9 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־גָּד חוֹזֵה דָוִיד לֵאמֹר׃
10 * לֵךְ וְדִבַּרְתָּ אֶל־דָּוִיד לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה
שָׁלוֹשׁ אֲנִי נֹטֶה עָלֶיךָ בְּחַר־לְךָ אַחַת מֵהֶנָּה
11 וְאֶעֱשֶׂה־לָּךְ׃ * וַיָּבֹא גָד אֶל־דָּוִיד וַיֹּאמֶר לוֹ
12 כֹּה־אָמַר יְהוָה קַבֶּל־לָךְ׃ * אִם־שָׁלוֹשׁ
שָׁנִים רָעָב וְאִם־שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים נִסְפֶּה מִפְּנֵי־
צָרֶיךָ וְחֶרֶב אוֹיְבֶיךָ לְמַשֶּׂגֶת וְאִם־שְׁלֹשֶׁת
יָמִים חֶרֶב יְהוָה וְדֶבֶר בָּאָרֶץ וּמַלְאַךְ יְהוָה מַשְׁחִית
בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה רְאֵה מָה־אָשִׁיב אֶת־
שֹׁלְחִי דָּבָר׃

3 * Dixítque Dauid ad Ioab & ad principes populi: Ite & numerate Israel à Bersabee vsque Dan, & afferte mihi numerum vt sciam.
3 * Respondítque Ioab: Augeat dominus populū suum centuplum quàm sunt. Nónne domine mi rex, omnes serui tui sunt? Quare hoc quærit dominus meus, quod in peccatum reputetur Israeli?
4 * Sed sermo regis magis prævaluit. Egressúsq; est Ioab, & circuiuit vniuersum Israel, & reuersus est in Hierusalem.
5 * Dedítque Dauid numerum eorum quos circuierat, & inuentus est omnis numerus Israel mille millia & centum millia virorum educentium gladium. De Iuda autem quadringenta septuaginta millia bellatorum.
6 * Nam Leui & Beniamin non numerauit, eo quòd inuitus exequeretur regis imperium.
7 * Displicuit autem Deo quod iussum erat, & percussit Israel.
8 * Dixítque Dauid ad Deum: Peccaui nimis, vt hoc facerem. Obsecro, aufer iniquitatem serui tui, quia insipienter egi.
9 * Et locutus est Dominus ad Gad Videntem Dauid, dicens:
10 * Vade & loquere ad Dauid & dic ei: Hæc dicit Dominus, Trium tibi optionem do, vnum quod volueris elige vt faciam tibi.
11 * Cúmque venisset Gad ad Dauid, dixit ei: Hæc dicit Dominus, Elige quod volueris.
12 * Aut tribus annis pestilentiam famis, aut tribus mēsibus te fugere hostes tuos, & gladium eorum non posse euadere, aut tribus diebus gladium Domini in mortem versari in terra, & angelum Domini interficere in vniuersis finibus Israel. Nūc igitur vide quid respondeam ei qui misit me.

* *Et factum est adhuc bellum in Geth, & fuit vir pergrădis, et digiti eius sex & sex viginti & quatuor, & hic fuit orundus de Gigantibus.*

6 * καὶ ἐγένετο ἔτι πόλεμος ἐν γέθ, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὑπερμεγέθης, καὶ οἱ δάκτυλοι αὐτοῦ ἓξ καὶ ἓξ εἴκοσι, καὶ τέσσαρες, καὶ αὐτὸς ἰδοὺ ἀπόγονος τῶν γιγάντων.

* *Et improperauit Israel, & percussit eum Jonathan filius Samaa fratris Dauid:* 7 * *hi nati sunt Rapha in Geth, omnes fuerunt quatuor Gigantes, & eciderunt in manu Dauid, & in manu seruorum eius.*

7 * καὶ ὠνείδισε τὸν ἰσραήλ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἰωναθὰν υἱὸς σαμαὰ ἀδελφοῦ δαυίδ· 8 * οὗτοι ἐγεννήθησαν τῷ ῥαφὰ ἐν γέθ, πάντες ἦσαν τέσσαρες γίγαντες, καὶ ἔπεσον ἐν χειρὶ δαυὶδ, καὶ ἐν χειρὶ τῶν παίδων αὐτοῦ.

CAP. XXI.

κα'.

ET *insurrexit Satan contra Israel, & persuasit Dauid vt numeraret Israel.*

1 * Καὶ ἀνέστη σατὰν ἐπὶ ἰσραήλ, καὶ ἐπέπεισε τὸν δαυὶδ τοῦ ἀριθμῆσαι τὸν ἰσραήλ.

* *Et dixit rex Dauid ad Joab & ad duces exercitus, Ite & numerate Israel à Bersabee vsque ad Dan, & afferte ad me, & cognoscam numerum eorum.*

2 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ πρὸς ἰωὰβ καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆς δυνάμεως, πορεύεσθε καὶ ἀριθμήσατε τὸν ἰσραὴλ ἀπὸ βηρσαβεὲ ἕως δὰν, καὶ ἐνέγκατε πρός με, καὶ γνώσομαι τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.

* *Et dixit Joab, Apponat Dominus ad populum suum, vt sunt centuplum, & oculi domini mei regis aspicientes; nónne domine mi rex omnes domino meo in seruos? & quare vult hoc dominus meus, vt non fiat in delictum Israel?*

3 * καὶ εἶπεν ἰωάβ, πρόσθειη κύριος ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὡς εἰσὶν ἑκατονταπλασίως, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως βλέπουσιν, οὐχὶ κύριέ μου βασιλεῦ, πάντες τῷ κυρίῳ μου εἰς δοῦλοι; ἵνατί θέλει τοῦτο ὁ κύριός μου, ὅπως μὴ γένηται εἰς πλημμέλειαν τῷ ἰσραήλ;

* *Et prævaluit verbum regis in Joab, & egressus est Joab & venit in omnem Israel, & reuersus est in Hierusalem.*

4 * καὶ ἴσχυσε τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ἐπὶ ἰωάβ, καὶ ἐξῆλθεν ἰωὰβ καὶ ἦλθεν ἐν παντὶ ἰσραήλ, καὶ ἀνῆλθεν εἰς ἱερουσαλήμ.

* *Et dedit Joab numerum census populi Dauid, & fuit omnis Israel, mille millia, & centũ millia virorum educentium gladium; & Judas quadringenta octuaginta millia virorum educentium gladium.*

5 * καὶ ἔδωκεν ἰωὰβ τὸν ἀριθμὸν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ λαοῦ τῷ δαυίδ· καὶ ἦν πᾶς ἰσραὴλ, χίλιαι χιλιάδες καὶ ἑκατὸν χιλιάδες ἀνδρῶν ἀσωμφύων ῥομφαίαν· καὶ ἰούδας τετρακόσιαι ὀγδοήκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν ἀσωμφύων ῥομφαίαν.

* *Et Leui, & Beniamin non numerauit in medio eorum, quoniam turpis visus est sermo regis ad Joab.*

6 * καὶ τὸν λευὶ καὶ βενιαμὶν οὐκ ἠρίθμησεν ἐν μέσῳ αὐτῶν, ὅτι κατήχθησεν ὁ λόγος τοῦ βασιλέως πρὸς ἰωάβ.

* *Et malum apparuit coram Deo de sermone hoc, & percussit Israel.*

7 * καὶ πονηρὸν ἐφάνη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ περὶ τοῦ λόγου τούτου, καὶ ἐπάταξε τὸν ἰσραήλ.

* *Et dixit Dauid ad Deum, Peccaui valde, quoniam feci rem hanc, & nunc aufer iniquitatem serui tui, quoniam insipienter egi valde.*

8 * καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς τὸν θεόν, ἥμαρτηκα σφόδρα, ὅτι ἐποίησα τὸ πρᾶγμα τοῦτο, καὶ νῦν περίελε τὴν ἀδικίαν τοῦ δούλου σου, ὅτι ἠφρόνησα σφόδρα.

* *Et locutus est Dominus ad Gad Videntem Dauid, dicens:*

9 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς γὰδ τὸν ὁρῶντα τῷ δαυὶδ λέγων·

* *Vade & loquere ad Dauid, dicens: Sic dicit Dominus, Tria ego tollam contra te, elige tibi ipsi vnum ex his & faciam tibi.*

10 * βάδιζε καὶ λάλησον πρὸς δαυὶδ λέγων, ὅτως λέγει κύριος, τρία ἐγὼ λῆμψομαι ἐπὶ σέ, ἔκλεξαι σεαυτῷ ἓν ἐξ αὐτῶν καὶ ποιήσω σοι.

* *Et venit Gad ad Dauid, & dixit ei, Sic dicit Dominus:*

11 * καὶ ἦλθε γὰδ πρὸς δαυὶδ καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὅτω λέγει κύριος.

* *Elige tibi tres annos famis, vel tres menses fugere te à facie inimicorum tuorum, & gladium inimicorum tuorum persequi te, aut tribus diebus gladium Domini & mortem in terra, & angelus Domini perdens in omni hæreditate Israel: Et nunc vide quid respondeam ei qui misit me verbum.*

12 * ἔκλεξαι σεαυτῷ τρία ἔτη λιμοῦ, ἢ τρεῖς μῆνας φυγεῖν σε ἐνώπιον τῶν ἐχθρῶν σου καὶ μάχαιραν ἐχθρῶν σου καταδιώκειν σε, ἢ τρεῖς ἡμέρας ῥομφαίαν κυρίου καὶ θάνατον ἐν τῇ γῇ, καὶ ἄγγελος κυρίου ἐξολοθρεύων ἐν πάσῃ κληρονομίᾳ ἰσραήλ· καὶ νῦν ἴδε τί ἀποκριθῶ τῷ σείλαντί με ῥῆμα.

6 * וַתְּהִי־עוֹד מִלְחָמָה בְּגֶת וַיְהִי אִישׁ
מָדוֹן וְאֶצְבְּעֹתָיו שֵׁשׁ־וָשֵׁשׁ עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע
וְגַם־הוּא נוֹלַד לְהָרָפָא׃

6 * Sed &aliud bellum accidit in Geth, in quo fuit homo longissimus senos habens digitos, id est simul viginti quatuor, qui & ipse de Raphaim fuerat stirpe generatus.

7 * וַיְחָרֵף אֶת־יִשְׂרָאֵל וַיַּכֵּהוּ יְהוֹנָתָן בֶּן־שִׁמְעָא
8 אֲחִי דָוִיד׃ * אֵלֶּה נוֹלְדוּ לְהָרָפָא בְּגַת וַיִּפְּלוּ
בְּיַד־דָּוִיד וּבְיַד־עֲבָדָיו׃

7 * Hic blasphemauit Israel & percussit eum Ionathan filius Samaa fratris Dauid.
8 * Hi sunt filij Raphaim in Geth qui ceciderunt in manu Dauid, & seruorū eius.

כא

CAP. XXI.

1 * וַיַּעֲמֹד שָׂטָן עַל־יִשְׂרָאֵל וַיָּסֶת
אֶת־דָּוִיד לִמְנוֹת אֶת־יִשְׂרָאֵל׃

1 COnsurrexit autem Sathan contra Israel, & incitauit Dauid vt numeraret Israel. 2. Reg. 24.c

2 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־יוֹאָב וְאֶל־שָׂרֵי הָעָם לְכוּ
סִפְרוּ אֶת־יִשְׂרָאֵל מִבְּאֵר שֶׁבַע וְעַד־דָּן וְהָבִיאוּ
3 אֵלַי וְאֵדְעָה אֶת־מִסְפָּרָם׃ * וַיֹּאמֶר
יוֹאָב יוֹסֵף יְהוָה עַל־עַמּוֹ בָּהֵם מֵאָה פְּעָמִים
הֲלֹא אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ כֻּלָּם לַאדֹנִי לַעֲבָדִים לָמָּה
יְבַקֵּשׁ זֹאת אֲדֹנִי לָמָּה יִהְיֶה לְאַשְׁמָה לְיִשְׂרָאֵל׃
4 * וּדְבַר־הַמֶּלֶךְ חָזַק עַל־יוֹאָב וַיֵּצֵא יוֹאָב
וַיִּתְהַלֵּךְ בְּכָל־יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹא יְרוּשָׁלִָם׃
5 * וַיִּתֵּן יוֹאָב אֶת־מִסְפַּר מִפְקַד־הָעָם
אֶל־דָּוִיד וַיְהִי כָל־יִשְׂרָאֵל אֶלֶף אֲלָפִים וּמֵאָה
אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב וִיהוּדָה אַרְבַּע מֵאוֹת
וְשִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ שֹׁלֵף חָרֶב׃
6 * וְלֵוִי וּבִנְיָמִן לֹא פָקַד בְּתוֹכָם כִּי־נִרְתָּעַב
7 דְּבַר־הַמֶּלֶךְ אֶת־יוֹאָב׃ * וַיֵּרַע בְּעֵינֵי
הָאֱלֹהִים עַל־הַדָּבָר הַזֶּה וַיַּךְ אֶת־יִשְׂרָאֵל׃
8 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־הָאֱלֹהִים חָטָאתִי מְאֹד
אֲשֶׁר עָשִׂיתִי אֶת־הַדָּבָר הַזֶּה וְעַתָּה הַעֲבֶר־נָא
אֶת־עֲוֹן עַבְדְּךָ כִּי נִסְכַּלְתִּי מְאֹד׃
9 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־גָּד חוֹזֵה דָוִיד לֵאמֹר׃
10 * לֵךְ וְדִבַּרְתָּ אֶל־דָּוִיד לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה
שָׁלוֹשׁ אֲנִי נֹטֶה עָלֶיךָ בְּחַר־לְךָ אַחַת מֵהֶנָּה
11 וְאֶעֱשֶׂה־לָּךְ׃ * וַיָּבֹא גָד אֶל־דָּוִיד וַיֹּאמֶר לוֹ
12 כֹּה־אָמַר יְהוָה קַבֶּל־לָךְ׃ * אִם־שָׁלוֹשׁ
שָׁנִים רָעָב וְאִם־שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים נִסְפֶּה מִפְּנֵי־
צָרֶיךָ וְחֶרֶב אוֹיְבֶיךָ לְמַשֶּׂגֶת וְאִם־שְׁלֹשֶׁת
יָמִים חֶרֶב יְהוָה וְדֶבֶר בָּאָרֶץ וּמַלְאַךְ יְהוָה מַשְׁחִית
בְּכָל־גְּבוּל יִשְׂרָאֵל וְעַתָּה רְאֵה מָה־אָשִׁיב אֶת־
שֹׁלְחִי דָּבָר׃

3 * Dixítque Dauid ad Ioab & ad principes populi: Ite & numerate Israel à Bersabee vsque Dan, & afferte mihi numerum vt sciam.
3 * Respondítque Ioab: Augeat dominus populū suum centuplum quàm sunt. Nónne domine mi rex, omnes serui tui sunt? Quare hoc quærit dominus meus, quod in peccatum reputetur Israeli?
4 * Sed sermo regis magis prævaluit. Egressúsq; est Ioab, & circuiuit vniuersum Israel, & reuersus est in Hierusalem.
5 * Dedítque Dauid numerum eorum quos circuierat, & inuentus est omnis numerus Israel mille millia & centum millia virorum educentium gladium. De Iuda autem quadringenta septuaginta millia bellatorum.
6 * Nam Leui & Beniamin non numerauit, eo quòd inuitus exequeretur regis imperium.
7 * Displicuit autem Deo quod iussum erat, & percussit Israel.
8 * Dixítque Dauid ad Deum: Peccaui nimis, vt hoc facerem. Obsecro, aufer iniquitatem serui tui, quia insipienter egi.
9 * Et locutus est Dominus ad Gad Videntem Dauid, dicens:
10 * Vade & loquere ad Dauid & dic ei: Hæc dicit Dominus, Trium tibi optionem do, vnum quod volueris elige vt faciam tibi.
11 * Cúmque venisset Gad ad Dauid, dixit ei: Hæc dicit Dominus, Elige quod volueris.
12 * Aut tribus annis pestilentiam famis, aut tribus mēsibus te fugere hostes tuos, & gladium eorum non posse euadere, aut tribus diebus gladium Domini in mortem versari in terra, & angelum Domini interficere in vniuersis finibus Israel. Nūc igitur vide quid respondeam ei qui misit me.

* *Et factum est adhuc bellum in Geth, & fuit vir pergrădis, et digiti eius sex & sex viginti & quatuor, & hic fuit orundus de Gigantibus.*

6 * καὶ ἐγένετο ἔτι πόλεμος ἐν γέθ, καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὑπερμεγέθης, καὶ οἱ δάκτυλοι αὐτοῦ ἓξ καὶ ἓξ εἴκοσι, καὶ τέσσαρες, καὶ αὐτὸς ἰδοὺ ἀπόγονος τῶν γιγάντων.

* *Et improperauit Israel, & percussit eum Jonathan filius Samaa fratris Dauid:* 7 * *hi nati sunt Rapha in Geth, omnes fuerunt quatuor Gigantes, & eciderunt in manu Dauid, & in manu seruorum eius.*

7 * καὶ ὠνείδισε τὸν ἰσραήλ, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν ἰωναθὰν υἱὸς σαμαὰ ἀδελφοῦ δαυίδ· 8 * οὗτοι ἐγεννήθησαν τῷ ῥαφὰ ἐν γέθ, πάντες ἦσαν τέσσαρες γίγαντες, καὶ ἔπεσον ἐν χειρὶ δαυὶδ, καὶ ἐν χειρὶ τῶν παίδων αὐτοῦ.

CAP. XXI.

κα'.

ET *insurrexit Satan contra Israel, & persuasit Dauid vt numeraret Israel.*

1 * Καὶ ἀνέστη σατὰν ἐπὶ ἰσραήλ, καὶ ἐπέπεισε τὸν δαυὶδ τοῦ ἀριθμῆσαι τὸν ἰσραήλ.

* *Et dixit rex Dauid ad Joab & ad duces exercitus, Ite & numerate Israel à Bersabee vsque ad Dan, & afferte ad me, & cognoscam numerum eorum.*

2 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ πρὸς ἰωὰβ καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῆς δυνάμεως, πορεύεσθε καὶ ἀριθμήσατε τὸν ἰσραὴλ ἀπὸ βηρσαβεὲ ἕως δὰν, καὶ ἐνέγκατε πρός με, καὶ γνώσομαι τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.

* *Et dixit Joab, Apponat Dominus ad populum suum, vt sunt centuplum, & oculi domini mei regis aspicientes; nónne domine mi rex omnes domino meo in seruos? & quare vult hoc dominus meus, vt non fiat in delictum Israel?*

3 * καὶ εἶπεν ἰωάβ, πρόσθειη κύριος ἐπὶ τὸν λαὸν αὐτοῦ, ὡς εἰσὶν ἑκατονταπλασίως, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλέως βλέπουσιν, οὐχὶ κύριέ μου βασιλεῦ, πάντες τῷ κυρίῳ μου εἰς δοῦλοι; ἵνατί θέλει τοῦτο ὁ κύριός μου, ὅπως μὴ γένηται εἰς πλημμέλειαν τῷ ἰσραήλ;

* *Et prævaluit verbum regis in Joab, & egressus est Joab & venit in omnem Israel, & reuersus est in Hierusalem.*

4 * καὶ ἴσχυσε τὸ ῥῆμα τοῦ βασιλέως ἐπὶ ἰωάβ, καὶ ἐξῆλθεν ἰωὰβ καὶ ἦλθεν ἐν παντὶ ἰσραήλ, καὶ ἀνῆλθεν εἰς ἱερουσαλήμ.

* *Et dedit Joab numerum census populi Dauid, & fuit omnis Israel, mille millia, & centũ millia virorum educentium gladium; & Judas quadringenta octuaginta millia virorum educentium gladium.*

5 * καὶ ἔδωκεν ἰωὰβ τὸν ἀριθμὸν τῆς ἐπισκέψεως τοῦ λαοῦ τῷ δαυίδ· καὶ ἦν πᾶς ἰσραὴλ, χίλιαι χιλιάδες καὶ ἑκατὸν χιλιάδες ἀνδρῶν ἀσωμφύων ῥομφαίαν· καὶ ἰούδας τετρακόσιαι ὀγδοήκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν ἀσωμφύων ῥομφαίαν.

* *Et Leui, & Beniamin non numerauit in medio eorum, quoniam turpis visus est sermo regis ad Joab.*

6 * καὶ τὸν λευὶ καὶ βενιαμὶν οὐκ ἠρίθμησεν ἐν μέσῳ αὐτῶν, ὅτι κατήχθησεν ὁ λόγος τοῦ βασιλέως πρὸς ἰωάβ.

* *Et malum apparuit coram Deo de sermone hoc, & percussit Israel.*

7 * καὶ πονηρὸν ἐφάνη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ περὶ τοῦ λόγου τούτου, καὶ ἐπάταξε τὸν ἰσραήλ.

* *Et dixit Dauid ad Deum, Peccaui valde, quoniam feci rem hanc, & nunc aufer iniquitatem serui tui, quoniam insipienter egi valde.*

8 * καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς τὸν θεόν, ἥμαρτηκα σφόδρα, ὅτι ἐποίησα τὸ πρᾶγμα τοῦτο, καὶ νῦν περίελε τὴν ἀδικίαν τοῦ δούλου σου, ὅτι ἠφρόνησα σφόδρα.

* *Et locutus est Dominus ad Gad Videntem Dauid, dicens:*

9 * καὶ ἐλάλησε κύριος πρὸς γὰδ τὸν ὁρῶντα τῷ δαυὶδ λέγων·

* *Vade & loquere ad Dauid, dicens: Sic dicit Dominus, Tria ego tollam contra te, elige tibi ipsi vnum ex his & faciam tibi.*

10 * βάδιζε καὶ λάλησον πρὸς δαυὶδ λέγων, ὅτως λέγει κύριος, τρία ἐγὼ λῆμψομαι ἐπὶ σέ, ἔκλεξαι σεαυτῷ ἓν ἐξ αὐτῶν καὶ ποιήσω σοι.

* *Et venit Gad ad Dauid, & dixit ei, Sic dicit Dominus:*

11 * καὶ ἦλθε γὰδ πρὸς δαυὶδ καὶ εἶπεν αὐτῷ, ὅτω λέγει κύριος.

* *Elige tibi tres annos famis, vel tres menses fugere te à facie inimicorum tuorum, & gladium inimicorum tuorum persequi te, aut tribus diebus gladium Domini & mortem in terra, & angelus Domini perdens in omni hæreditate Israel: Et nunc vide quid respondeam ei qui misit me verbum.*

12 * ἔκλεξαι σεαυτῷ τρία ἔτη λιμοῦ, ἢ τρεῖς μῆνας φυγεῖν σε ἐνώπιον τῶν ἐχθρῶν σου καὶ μάχαιραν ἐχθρῶν σου καταδιώκειν σε, ἢ τρεῖς ἡμέρας ῥομφαίαν κυρίου καὶ θάνατον ἐν τῇ γῇ, καὶ ἄγγελος κυρίου ἐξολοθρεύων ἐν πάσῃ κληρονομίᾳ ἰσραήλ· καὶ νῦν ἴδε τί ἀποκριθῶ τῷ σείλαντί με ῥῆμα.

13 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־גָּד צַר־לִי מְאֹד אֶפְלָה־
נָּא בְיַד־יְהוָה כִּי־רַבִּים רַחֲמָיו מְאֹד וּבְיַד־
14 אָדָם אַל־אֶפֹּל׃ * וַיִּתֵּן יְהוָה דֶּבֶר בְּיִשְׂרָאֵל
וַיִּפֹּל מִיִּשְׂרָאֵל שִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ׃
15 * וַיִּשְׁלַח הָאֱלֹהִים מַלְאָךְ לִירוּשָׁלַ͏ִם לְהַשְׁחִיתָהּ
וּכְהַשְׁחִית רָאָה יְהוָה וַיִּנָּחֶם עַל־הָרָעָה וַיֹּאמֶר
לַמַּלְאָךְ הַמַּשְׁחִית רַב עַתָּה הֶרֶף יָדֶךָ וּמַלְאַךְ
יְהוָה עֹמֵד עִם־גֹּרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי׃
16 * וַיִּשָּׂא דָוִיד אֶת־עֵינָיו וַיַּרְא אֶת־מַלְאַךְ
יְהוָה עֹמֵד בֵּין הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמַיִם וְחַרְבּוֹ שְׁלוּפָה
בְיָדוֹ נְטוּיָה עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם וַיִּפְּלוּ דָוִיד וְהַזְּקֵנִים
מְכֻסִּים בְּשַׂקִּים עַל־פְּנֵיהֶם׃
17 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־הָאֱלֹהִים הֲלֹא אֲנִי
אָמַרְתִּי לִמְנוֹת בָּעָם וַאֲנִי־הוּא אֲשֶׁר־
חָטָאתִי וְהָרַע הֲרֵעוֹתִי וְאֵלֶּה הַצֹּאן מֶה עָשׂוּ
יְהוָה אֱלֹהַי תְּהִי נָא יָדְךָ בִּי וּבְבֵית אָבִי וּבְעַמְּךָ
לְא לְמַגֵּפָה׃
18 * וּמַלְאַךְ יְהוָה אָמַר אֶל־גָּד לֵאמֹר לְדָוִיד כִּי
יַעֲלֶה דָוִיד לְהָקִים מִזְבֵּחַ לַיהוָה בְּגֹרֶן אָרְנָן
19 הַיְבוּסִי׃ * וַיַּעַל דָּוִיד בִּדְבַר־גָּד אֲשֶׁר דִּבֶּר
20 בְּשֵׁם יְהוָה׃ * וַיָּשָׁב אָרְנָן וַיַּרְא אֶת־הַמַּלְאָךְ
וְאַרְבַּעַת בָּנָיו עִמּוֹ מִתְחַבְּאִים וְאָרְנָן דָּשׁ חִטִּים׃
21 * וַיָּבֹא דָוִיד עַד־אָרְנָן וַיַּבֵּט אָרְנָן וַיַּרְא
אֶת־דָּוִיד וַיֵּצֵא מִן־הַגֹּרֶן וַיִּשְׁתַּחוּ לְדָוִיד אַפַּיִם
22 אָרְצָה׃ * וַיֹּאמֶר דָּוִיד אֶל־אָרְנָן תְּנָה־לִי
מְקוֹם הַגֹּרֶן וְאִבְנֶה־בּוֹ מִזְבֵּחַ לַיהוָה בְּכֶסֶף
מָלֵא תִּתְּנֶהָ לִי וְתֵעָצַר הַמַּגֵּפָה מֵעַל הָעָם׃
23 * וַיֹּאמֶר אָרְנָן אֶל־דָּוִיד קַח־לָךְ וְיַעַשׂ
אֲדֹנִי הַמֶּלֶךְ הַטּוֹב בְּעֵינָיו רְאֵה נָתַתִּי הַבָּקָר
לָעֹלוֹת וְהַמֹּרִגִים לָעֵצִים וְהַחִטִּים לַמִּנְחָה
הַכֹּל נָתָתִּי׃
24 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ דָּוִיד לְאָרְנָן לֹא כִי־קָנֹה
אֶקְנֶה בְכֶסֶף מָלֵא כִּי לֹא־אֶשָּׂא אֲשֶׁר־לְךָ
25 לַיהוָה וְהַעֲלוֹת עוֹלָה חִנָּם׃ * וַיִּתֵּן דָּוִיד
לְאָרְנָן בַּמָּקוֹם שִׁקְלֵי זָהָב מִשְׁקַל שֵׁשׁ מֵאוֹת׃
26 * וַיִּבֶן שָׁם דָּוִיד מִזְבֵּחַ לַיהוָה וַיַּעַל עֹלוֹת
וּשְׁלָמִים וַיִּקְרָא אֶל־יְהוָה וַיַּעֲנֵהוּ בָאֵשׁ מִן־
הַשָּׁמַיִם עַל מִזְבַּח הָעֹלָה׃

13 * Et dixit Dauid ad Gad: Ex omni parte me angustiæ premũt. Sed melius mihi est vt incidam in manus Dñi, quia multæ sunt miserationes eius, quàm in manus hominũ. 14 * Misit ergo Dñs pestilẽtiam in Israel, & ceciderũt de Israel septuaginta millia virorũ. 15 * Misit quoq; angelũ in Hierusalé vt percuteret eã. Cúmq; percuteretur, vidit Dñs & misertus est super magnitudinẽ mali, & imperauit angelo qui percutiebat, Sufficit iam, cesset manus tua. Porrò angelus Domini stabat iuxta aream Hornan Iebusæi. 16 * Leuánsque Dauid oculos suos vidit angelum Domini stantem inter cęlum & terram, & euaginatũ gladiũ in manu eius & versum contra Hierusalẽ, & ceciderunt tam ipse quàm maiores natu vestiti cilicijs proni in terram. 17 * Dixítq; Dauid ad Deũ, Nónne ego sum qui iussi, vt numeraretur populus? Ego qui peccaui, ego qui malũ feci. Iste grex quid cõmeruit? Dñe Deus meus, vertatur, obsecro, manus tua in me & in domũ patris mei; populus autem tuus non percutiatur. 18 * Angelus autẽ Domini præcepit Gad, vt diceret Dauid, vt ascẽderet extruerétq; altare Domino Deo in area Hornan Iebusæi. 19 * Ascendit ergo Dauid iuxta sermonẽ Gad quem locutus ei fuerat ex nomine Domini. 20 * Porrò Hornan cùm suspexisset, & vidisset angelũ, quatuórq; filij eius cum eo abscõderunt se. nam eo tempore terebat in area triticum. 21 * Igitur cùm veniret Dauid ad Hornã, cõspexit eum Hornan, & processit ei obuiam de area, & adorauit eum pronus in terram. 22 * Dixítq; ei Dauid, Da mihi locum areę tuę, vt ædificem in ea altare Domino, ita vt quantum valet argenti accipias, & cesset plaga à populo. 23 * Dixit autẽ Hornan ad Dauid: Tolle, & faciat Dominus meus rex quodcunque ei placet. Sed & boues do in holocaustũ, & tribulas in ligna, & triticum in sacrificium omnia libens præbebo. 24 * Dixítque ei rex Dauid, Nequaquam ita fiet; sed argentum dabo quantum valet. Neque enim tibi auferre debeo, & sic offerre Domino holocausta gratuita. 25 * Dedit ergo Dauid Hornan pro loco siclos auri iustissimi ponderis sexcentos. 26 * Et ædificauit ibi altare Domino, obtulítque holocausta & pacifica, & inuocauit Dominum, & exaudiuit eum in igne de cælo super altare holocausti.

‡ *Et dixit Dauid ad Gad, Angusta mihi valde, incidam iam in manus Domini, quoniam multæ miserationes eius valde, & in manus hominum non incidam.*

‡ *Et dedit Dominus mortem in Israel, & ceciderunt de Israel septuaginta millia virorum.*

‡ *Et misit Deus angelum in Hierusalem vt perderet eam; et postquam corrupit, vidit Dominus, & pœnituit in malo, & dixit angelo qui corrumpebat, sufficiat tibi, remitte manum tuam, & angelus Domini stans in area Ornan Iebusæi.*

‡ *Et sustulit Dauid oculos suos, & vidit angelum Domini stantem inter terram & inter cœlum, & gladius eius euaginatus in manu eius extensus contra Hierusalem, & cecidit Dauid & Seniores vestiti saccis in faciem suam.*

‡ *Et dixit Dauid ad Deum, Nónne ego dixi, vt numeraret in populo, & ego sum qui peccaui, & malum faciens malefeci: et hæ oues quid fecerunt? Domine Deus fiat manus tua in me, & in domum patris mei, & non in populum tuum in perditionem.*

‡ *Et angelus Domini dixit Gad, vt diceret ad Dauid, vt ascẽderet vt statueret altare Domino in area Ornan Iebusæi.*

‡ *Et ascendit Dauid secundum sermonem Gad, quem locutus est in nomine Domini.*

‡ *Et conuersus est Ornan & vidit regem, & quatuor filij eius absconditi cum eo, & Ornan erat triturans triticum.*

‡ *Et venit Dauid ad Ornan, & conspexit Ornan, & vidit Dauid, & egressus est Ornan de area, & adorauit Dauid in faciem in terram.*

‡ *Et dixit Dauid ad Ornan, Da mihi locum areæ, & ædificabo in ea altare Domino, in argento digno da mihi ipsum, & cessabit plaga à populo.*

‡ *Et dixit Ornan ad Dauid, Accipe tibi ipsi, & faciat Dominus meus rex bonum coram eo: ecce dedi boues in holocaustum & currus in ligna & triticum in sacrificia, omnia dedi.*

‡ *Et dixit rex Dauid Ornan, Minimè, sed emens emam argento digno, quoniam non accipiam tua Domino, vt offeram holocaustum gratuitum Domino.*

‡ *Et dedit Dauid Ornan pro loco eius siclos auri ponderis sexcentos.*

‡ *Et ædificauit illic altare Domino Dauid; & obtulit holocausta salutis, & clamauit Dauid ad Dominum, & exaudiuit eum Dominus in igne de cælo super altare holocausti.*

15 ‡ καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς γάδ, στενά μοι σφόδρα· ἐμπεσοῦμαι δὴ εἰς χεῖρας κυρίου, ὅτι πολλοὶ οἱ οἰκτιρμοὶ αὐτοῦ σφόδρα, καὶ εἰς χεῖρας ἀνθρώπων οὐμὴ ἐμπέσω.

14 ‡ καὶ ἔδωκε κύριος θανατον ἐν ἰσραὴλ, καὶ ἔπεσον ἐξ ἰσραὴλ ἑβδομήκοντα χιλιάδες ἀνδρῶν.

15 ‡ καὶ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς ἄγγελον εἰς ἱερουσαλὴμ τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτήν· καὶ ὡς διέφθειρεν, εἶδεν κύριος, καὶ μετεμελήθη ἐπὶ τῇ κακίᾳ· καὶ εἶπεν τῷ ἀγγέλῳ τῷ διαφθείραντι, ἱκανούσθω σοι, νῦν τὴν χεῖρά σου, καὶ ὁ ἄγγελος κυρίου ἐστὼς ἐν τῇ ἅλῳ ὀρνὰν τοῦ ἰεβουσαίου.

16 ‡ καὶ ἐπῆρε δαυὶδ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ εἶδεν τὸν ἄγγελον κυρίου ἑστῶτα ἀναμέσον τῆς γῆς καὶ ἀναμέσον τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἡ ῥομφαία αὐτοῦ ἐσπασμένη ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἐκτεταμένη ἐπὶ ἱερουσαλήμ, καὶ ἔπεσεν δαυὶδ, καὶ οἱ πρεσβύτεροι περιβεβλημένοι σάκκοις ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν.

17 ‡ καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς τὸν θεόν, οὐκ ἐγὼ εἶπον τοῦ ἀριθμῆσαι ἐν τῷ λαῷ, καὶ ἐγώ εἰμι ὁ ἁμαρτών, καὶ κακοποιῶν ἐκακοποίησα, καὶ ταῦτα τὰ πρόβατα τί ἐποίησε; κύριε ὁ θεὸς γενηθήτω ἡ χείρ σου ἐν ἐμοὶ, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός μου, καὶ μὴ ἐν τῷ λαῷ σου εἰς ἀπώλειαν.

18 ‡ καὶ ἄγγελος κυρίου εἶπεν τῷ γάδ, τοῦ εἰπεῖν πρὸς δαυίδ, ἵνα ἀναβῇ καὶ στήσαι θυσιαστήριον τῷ κυρίῳ ἐν ἅλῳ ὀρνὰν τοῦ ἰεβουσαίου.

19 ‡ καὶ ἀνέβη δαυὶδ κατὰ τὸν λόγον γάδ, ὃν ἐλάλησεν ἐν ὀνόματι κυρίου.

20 ‡ καὶ ἐπέστρεψεν ὀρνὰν καὶ εἶδε τὸν βασιλέα, καὶ τέσσαρες υἱοὶ αὐτοῦ κρυβόμενοι μετ' αὐτοῦ, καὶ ὀρνὰν ἠλοᾶν πυρούς.

21 ‡ καὶ ἦλθε δαυὶδ πρὸς ὀρνάν, καὶ ἐπέβλεψεν ὀρνὰν καὶ εἶδεν τὸν δαυίδ, καὶ ἐξῆλθεν ὀρνὰν ἐκ τοῦ ἅλω, καὶ προσεκύνησε τῷ δαυὶδ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν.

22 ‡ καὶ εἶπεν δαυὶδ πρὸς ὀρνάν, δός μοι τὸν τόπον τοῦ ἅλω, καὶ οἰκοδομήσω ἐν αὐτῷ θυσιαστήριον κυρίῳ, ἐν ἀργυρίῳ ἀξίῳ δός μοι αὐτόν, καὶ παύσεται ἡ πληγὴ ἐκ τοῦ λαοῦ.

23 ‡ καὶ εἶπεν ὀρνὰν πρὸς δαυίδ, λάβε σεαυτῷ, καὶ ποιησάτω ὁ κύριός μου ὁ βασιλεὺς τὸ ἀγαθὸν ἐνώπιον αὐτοῦ. ἰδοὺ δέδωκα σοὶ βόας εἰς ὁλοκάρπωσιν καὶ τὰς ἁμάξας εἰς ξύλα καὶ τὸν πυρὸν εἰς θυσίας, τὰ πάντα δέδωκα.

24 ‡ καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ τῷ ὀρνάν, οὐχὶ ἀλλ' ἢ ἀγορᾷ ἀγοράσω ἀργυρίου ἀξίου, ὅτι οὐμὴ λάβω τὰ σὰ τῷ κυρίῳ, καὶ οἰσενεγκεῖν ὁλοκαύτωσιν δωρεὰν τῷ κυρίῳ.

25 ‡ καὶ ἔδωκεν δαυὶδ τῷ ὀρνὰν περὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ σίκλους χρυσίου ὁλκῆς ἑξακοσίους.

26 ‡ καὶ ᾠκοδόμησεν ἐκεῖ θυσιαστήριον κυρίῳ ὁ δαυὶδ, καὶ ἀνήνεγκεν ὁλοκαυτώματα σωτηρίου καὶ ἐβόησε δαυὶδ πρὸς κύριον, καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ κύριος ἐν πυρὶ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τοῦ ὁλοκαυτώσεως.

21 * וַיֹּאמֶר יְהוָה לַמַּלְאָךְ וַיָּשֶׁב חַרְבּוֹ אֶל־נִדְנָהּ׃
22 * בָּעֵת הַהִיא בְּרָאוֹת דָּוִיד כִּי־עָנָהוּ יְהוָה
בְּגֹרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי וַיִּזְבַּח שָׁם׃
23 * וּמִשְׁכַּן יְהוָה אֲשֶׁר־עָשָׂה מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר
וּמִזְבַּח הָעֹלָה בָּעֵת הַהִיא בַּבָּמָה בְּגִבְעוֹן׃
24 * וְלֹא־יָכֹל דָּוִיד לָלֶכֶת לְפָנָיו לִדְרֹשׁ אֱלֹהִים
כִּי נִבְעַת מִפְּנֵי חֶרֶב מַלְאַךְ יְהוָה׃

כב

1 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד זֶה הוּא בֵּית יְהוָה
הָאֱלֹהִים וְזֶה־מִזְבַּח לְעֹלָה לְיִשְׂרָאֵל׃
2 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְכַנּוֹס אֶת־הַגֵּרִים אֲשֶׁר
בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיְעַמֵּד חֹצְבִים לַחְצוֹב אַבְנֵי גָזִית
3 לִבְנוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים׃ * וּבַרְזֶל לָרֹב
לַמִּסְמְרִים לְדַלְתוֹת הַשְּׁעָרִים וְלַמְחֻבָּרוֹת הֵכִין
דָּוִיד וּנְחֹשֶׁת לָרֹב אֵין מִשְׁקָל׃
4 * וַעֲצֵי אֲרָזִים לְאֵין מִסְפָּר כִּי־הֵבִיאוּ הַצִּידֹנִים
וְהַצֹּרִים עֲצֵי אֲרָזִים לָרֹב לְדָוִיד׃
5 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד שְׁלֹמֹה בְנִי נַעַר וָרָךְ וְהַבַּיִת
לִבְנוֹת לַיהוָה לְהַגְדִּיל לְמַעְלָה לְשֵׁם וּלְתִפְאֶרֶת
לְכָל־הָאֲרָצוֹת אָכִינָה נָּא לוֹ וַיָּכֶן דָּוִיד לָרֹב לִפְנֵי
6 מוֹתוֹ׃ * וַיִּקְרָא לִשְׁלֹמֹה בְנוֹ וַיְצַוֵּהוּ לִבְנוֹת־
בַּיִת לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
7 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בְּנִי אֲנִי הָיָה עִם־
לְבָבִי לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָי׃
8 * וַיְהִי עָלַי דְּבַר־יְהוָה לֵאמֹר דָּם לָרֹב שָׁפַכְתָּ
וּמִלְחָמוֹת גְּדֹלוֹת עָשִׂיתָ לֹא־תִבְנֶה בַיִת לִשְׁמִי
כִּי דָמִים רַבִּים שָׁפַכְתָּ אַרְצָה לְפָנָי׃
9 * הִנֵּה־בֵן נוֹלַד לָךְ הוּא יִהְיֶה אִישׁ מְנוּחָה
וַהֲנִיחוֹתִי לוֹ מִכָּל־אוֹיְבָיו מִסָּבִיב כִּי שְׁלֹמֹה
יִהְיֶה שְׁמוֹ וְשָׁלוֹם וְשֶׁקֶט אֶתֵּן עַל־יִשְׂרָאֵל
10 בְּיָמָיו׃ * הוּא־יִבְנֶה בַיִת לִשְׁמִי וְהוּא
יִהְיֶה־לִּי לְבֵן וַאֲנִי־לוֹ לְאָב וְהֵכַנְתִּי אֶת־כִּסֵּא
11 מַלְכוּתוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל עַד־עוֹלָם׃ * עַתָּה בְנִי
יְהִי יְהוָה עִמָּךְ וְהַצְלַחְתָּ וּבָנִיתָ בֵּית יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
12 כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר עָלֶיךָ׃ * אַךְ יִתֶּן־לְךָ יְהוָה שֵׂכֶל
וּבִינָה וְיִצֶוְךָ עַל־יִשְׂרָאֵל וְלִשְׁמֹר אֶת־תּוֹרַת
יְהוָה אֱלֹהֶיךָ׃

27 * Præcepítq; Dominus angelo, & conuertit gladium ſuum in vaginam.
28 * Protinus ergo Dauid vidēs quòd exaudiſſet eum Dominus in area Hornā Iebuſæi, immolauit ibi victimas.
29 * Tabernaculum autem Domini quod fecerat Moyſes in deſerto & altare holocauſtorum ea tempeſtate erat in excelſo
30 Gabaon. * Et non præualuit Dauid ire ad altare, vt ibi obſecraret Deum. Nimio enim fuerat timore perterritus, videns gladium angeli Domini.

CAP. XXII.

1 DIxítq; Dauid, Hæc eſt domus Domi-
A ni & hoc altare in holocauſtū Iſrael.
2 * Et præcepit vt congregarētur omnes proſelyti de terra Iſrael, & cōſtituit ex eis latomos ad cædēdos lapides & poliendos
3 vt ædificaretur domus Dei. * Ferrum quoq; plurimum ad clauos ianuarū & ad cōmiſſuras atq; iuncturas pręparauit Dauid, & ęris pondus innumerabile.
4 * Ligna quoq; cedrina nō poterāt æſtimari quæ Sidonij & Tyrij deportauerunt
5 ad Dauid. * Et dixit Dauid, Salomon filius meus puer paruulus eſt & delicatus. Domus autem quam ędificare volo Dño,
B talis eſſe debet, vt in cunctis regionibus nominetur. Pręparabo ergo ei neceſſaria. Et ob hanc cauſam ante mortē ſuā omnes
6 præparauit impenſas. * Vocauítq; Salomon filium ſuum, & præcepit ei vt ædificaret domum Domino Deo Iſrael.
7 * Dixítque Dauid ad Salomonem, Fili mi, volūtatis meæ fuit vt ædificarem domum nomini Domini Dei mei. 2. Reg. 7.aj Su. 17.a Inf. 28.a Inf. 26.c 2. Par. 7. 3. Reg. 7
8 * Sed factus eſt ſermo Domini ad me, dicens: Multum ſanguinē effudiſti, & plurima bella bellaſti; non poteris ædificare domū nomini meo, tanto effuſo ſanguine
9 coram me. * Filius qui naſcetur tibi, erit vir quietiſſimus. Faciā enim eum requieſcere ab omnibus inimicis ſuis per circui-
C tum, & ob hanc cauſam Pacificus vocabitur, & pacem & otium dabo in Iſrael cunctis diebus eius.
10 * Ipſe ædificabit domum nomini meo, & ipſe erit mihi in filium, & ego ero illi in patrem, firmabóque ſolium regni eius ſuper Iſrael in æternum.
11 * Nunc ergo fili mi, ſit Dominus tecū & proſperare, & ædifica domum Domino Deo tuo ſicut locutus eſt de te.
12 * Détque tibi Dominus prudentiam & ſenſum, vt regere poſſis Iſrael & cuſtodire legem Domini Dei tui.

* *Et dixit Dominus ad Angelum, & impo-* 27
suit gladium suum in vaginam eius.

* *In tempore illo cum vidit Dauid quòd ex-* 28
audiuit eum Dominus in area Ornan Jebusæi, & immolauit ibi.

* *Et tabernaculum Domini quod fecit Moy-* 29
ses in eremo, & altare holocaustorum in tempore illo in excelso in Gabaon.

* *Et non potuit Dauid ire ante eum ad quæ-* 30
rendum Deum, quoniam perterritus erat à facie gladij angeli Domini.

CAP. XXII.

ET dixit Dauid, Hæc est domus Domini Dei, 1
& hoc altare in holocaustum Israel.

* *Et dixit Dauid, vt congregarent omnes* 2
proselytos in terra Israel, & constituit eos latomos ad cædendum lapides politos, ad ædificandum domum Domino.

* *Et ferrum multum ad clauos portarum et* 3
iuncturarum, & ad commissuras, & ad coniunctiones præparauit Dauid, & æs in multitudinem non erat pondus.

* *Et ligna cedrina non erat numerus, quo-* 4
niam deportauerunt Sidonij, & Tyrij Dauid ligna cedrina.

* *Et dixit Dauid, Salomon filius meus pue-* 5
rulus tener, & domus vt ædificet Domino, vt magnificet supra ad nomen & ad gloriam omnibus terris præparabo ei; & præparauit Dauid in multitudinem ante mortem suam.

* *Et vocauit Dauid Salomonem filiũ suum,* 6
& præcepit ei vt ædificaret domum Domino Deo Israel.

* *Et dixit Dauid, Salomon fili, mihi fuit in* 7
anima mea vt ædificarem domum nomini Domini Dei mei.

* *Et factus est ad me sermo Domini dicens:* 8
Sanguinem in multitudinem effudisti, & bella magna fecisti, nõ ædificabis domum nomini meo, quoniam sanguinem multum effudisti in terra coram me.

* *Ecce filius nascitur tibi, hic erit vir re-* 9
quiei, & requiem dabo ei ab omnibus inimicis suis per circuitum, quoniam Salomon nomen eius, & pacem & otium dabo in Israel in diebus illius.

* *Ipse ædificabit domum nomini meo, &* 10
ipse erit mihi in filium, & ego ero ei in patrem, & parabo solium regni eius in Israel vsque in sæculum.

* *Et nunc fili mi, sit Dominus tecum; &* 11
diriges & ædificabis domum Domino Deo tuo, sicut locutus est de te. * *Veruntamen det ti-* 12
bi Dominus sapientiam & intellectũ, & confortet te in Israel, vt custodias tu & facias legem Domini Dei tui.

27 * καὶ εἶπεν κύριος τῷ ἀγγέλῳ, καὶ κατέθηκε τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ εἰς τὸν κολεὸν αὐτῆς.

28 * ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐν τῷ ἰδεῖν τὸν δαυὶδ ὅτι ἐπήκουσεν αὐτοῦ κύριος ἐν τῇ ἅλῳ ὀρνὰ τοῦ ἰεβουσαίου, καὶ ἐθυσίασεν ἐκεῖ.

29 * καὶ ἡ σκηνὴ κυρίου ἣν ἐποίησε μωυσῆς ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν ὁλοκαυτωμάτων ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἐν βαμὰ ἐν γαβαών.

30 * καὶ οὐκ ἐδυνήθη δαυὶδ τοῦ πορευθῆναι ἔμπροσθεν αὐτοῦ ζητῆσαι τὸν θεόν, ὅτι κατέπτοησεν ἀπὸ προσώπου τῆς ῥομφαίας τοῦ ἀγγέλου κυρίου.

κβ'.

1 * Καὶ εἶπεν δαυίδ, οὗτός ἐστιν ὁ οἶκος κυρίου τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦτο τὸ θυσιαστήριον εἰς ὁλοκαύτωσιν τῷ ἰσραήλ.

2 * καὶ εἶπεν δαυὶδ τοῦ συναγαγεῖν πάντας τοὺς προσηλύτους ἐν γῇ ἰσραήλ· καὶ κατέστησεν αὐτοὺς λατόμους λαβεῖν λίθους ξεστοὺς τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ κυρίῳ.

3 * καὶ σίδηρον πολὺ εἰς σφῦρας τῶν θυρωμάτων καὶ τῶν πυλῶν, καὶ εἰς τὰς συμβολὰς καὶ εἰς σφῦρας προσφεῖς ἡτοίμασε δαυίδ, καὶ χαλκὸν εἰς πλῆθος οὐκ ἦν σταθμός.

4 * καὶ ξύλα κέδρινα οὐκ ἦν ἀριθμός· ὅτι ἤνεγκαν οἱ σιδώνιοι, καὶ οἱ τύριοι τῷ δαυὶδ ξύλα κέδρινα.

5 * καὶ εἶπεν δαυίδ, Σολομὼν ὁ υἱός μου παιδάριον ἁπαλόν, καὶ ὁ οἶκος ὁ οἰκοδομῆσαι τῷ κυρίῳ, μεγαλωσύνη δόξῃ εἰς ὄνομα καὶ εἰς δόξαν πάσαις ταῖς γαίαις ἑτοιμάσω αὐτῷ· καὶ ἡτοίμασε δαυὶδ εἰς πλῆθος ἔμπροσθεν τῆς ἐλεύσεως αὐτοῦ.

6 * καὶ ἐκάλεσε δαυὶδ Σολομῶντα τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ἐνετείλατο αὐτῷ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραήλ.

7 * καὶ εἶπεν δαυίδ, Σολομὼν τέκνον ἐμοὶ ἐγένετο ἐπὶ ψυχῇ μου τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ μου.

8 * καὶ ἐγένετο ἐπ' ἐμὲ λόγος κυρίου λέγων, αἷμα εἰς πλῆθος ἐξέχεας, καὶ πολέμους μεγάλους ἐποίησας, οὐκ οἰκοδομήσεις οἶκον τῷ ὀνόματί μου, ὅτι αἵματα πολλὰ ἐξέχεας ἐπὶ τῆς γῆς ἐναντίον μου.

9 * ἰδοὺ υἱὸς τίκτεταί σοι, ὅστις ἔσται ἀνὴρ ἀναπαύσεως, καὶ ἀναπαύσω αὐτὸν ἀπὸ πάντων τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ κυκλόθεν, ὅτι Σολομὼν ὄνομα αὐτοῦ, καὶ εἰρήνην καὶ ἡσυχίαν δώσω ἐπὶ ἰσραὴλ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ.

10 * ὅστις οἰκοδομήσει οἶκον τῷ ὀνόματί μου, καὶ ὅστις ἔσται μοι εἰς υἱόν, καὶ ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα· καὶ ἑτοιμάσω τὸν θρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν ἰσραὴλ ἕως αἰῶνος.

11 * καὶ νῦν υἱέ μου ἔιη κύριος μετὰ σοῦ, καὶ κατευθυνεῖς καὶ οἰκοδομήσεις οἶκον κυρίῳ τῷ θεῷ σου, ὡς ἐλάλησε περὶ σοῦ.

12 * πλὴν δώη σοι κύριος σοφίαν καὶ σύνεσιν, καὶ καλιεῖ σε ἐπὶ ἰσραήλ, τοῦ φυλάσσεσθαί σε καὶ ποιεῖν τὸν νόμον κυρίου τοῦ θεοῦ σου.

13 * אָז תַּצְלִיחַ אִם־תִּשְׁמֹר לַעֲשׂוֹת אֶת־
חֻקִּים וְאֶת־מִשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה
אֶת־מֹשֶׁה עַל־יִשְׂרָאֵל חֲזַק וֶאֱמָץ אַל־תִּירָא וְאַל־
14 תֵּחָת׃ * וְהִנֵּה בְעָנְיִי הֲכִינוֹתִי לְבֵית־יְהוָה
זָהָב כִּכָּרִים מֵאָה־אֶלֶף וְכֶסֶף אֶלֶף אַלְפַּיִם
כִּכָּרִים וְלַנְּחֹשֶׁת וְלַבַּרְזֶל אֵין מִשְׁקָל כִּי לָרֹב
הָיָה וְעֵצִים וַאֲבָנִים הֲכִינוֹתִי וַעֲלֵיהֶם תּוֹסִיף׃
15 * וְעִמְּךָ לָרֹב עֹשֵׂי מְלָאכָה חֹצְבִים וְחָרָשֵׁי
אֶבֶן וָעֵץ וְכָל־חָכָם בְּכָל־מְלָאכָה׃
16 * לַזָּהָב לַכֶּסֶף וְלַנְּחֹשֶׁת וְלַבַּרְזֶל אֵין מִסְפָּר קוּם
וַעֲשֵׂה וִיהִי יְהוָה עִמָּךְ׃
17 * וַיְצַו דָּוִיד לְכָל־שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל לַעְזֹר לִשְׁלֹמֹה
18 בְּנוֹ׃ * הֲלֹא יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם עִמָּכֶם וְהֵנִיחַ
לָכֶם מִסָּבִיב כִּי נָתַן בְּיָדִי אֶת יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְנִכְבְּשָׁה
19 הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה וְלִפְנֵי עַמּוֹ׃ * עַתָּה תְּנוּ
לְבַבְכֶם וְנַפְשְׁכֶם לִדְרוֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם
וְקוּמוּ וּבְנוּ אֶת־מִקְדַּשׁ יְהוָה הָאֱלֹהִים לְהָבִיא
אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה וּכְלֵי קֹדֶשׁ הָאֱלֹהִים
לַבַּיִת הַנִּבְנֶה לְשֵׁם־יְהוָה׃

כג

1 * וְדָוִיד זָקֵן וְשָׂבֵעַ יָמִים וַיַּמְלֵךְ אֶת־
2 שְׁלֹמֹה בְּנוֹ עַל־יִשְׂרָאֵל׃ * וַיֶּאֱסֹף אֶת־כָּל־
שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם׃
3 * וַיִּסָּפְרוּ הַלְוִיִּם מִבֶּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וָמָעְלָה
וַיְהִי מִסְפָּרָם לְגֻלְגְּלֹתָם לִגְבָרִים שְׁלֹשִׁים
4 וּשְׁמֹנָה אָלֶף׃ * מֵאֵלֶּה לְנַצֵּחַ עַל־מְלֶאכֶת
בֵּית־יְהוָה עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אֶלֶף וְשֹׁטְרִים
5 וְשֹׁפְטִים שֵׁשֶׁת אֲלָפִים׃ * וְאַרְבָּעַת אֲלָפִים
שֹׁעֲרִים וְאַרְבַּעַת אֲלָפִים מְהַלְלִים לַיהוָה
בַּכֵּלִים אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְהַלֵּל׃
6 * וַיְחַלְּקֵם דָּוִיד מַחְלְקוֹת לִבְנֵי לֵוִי לְגֵרְשׁוֹן
7 קְהָת וּמְרָרִי׃ * לַגֵּרְשֻׁנִּי לַעְדָּן וְשִׁמְעִי׃
8 * בְּנֵי לַעְדָּן הָרֹאשׁ יְחִיאֵל וְזֵתָם וְיוֹאֵל שְׁלֹשָׁה׃
9 * בְּנֵי שִׁמְעִי שְׁלֹמוֹת וְחָזִיאֵל וְהָרָן שְׁלֹשָׁה
אֵלֶּה רָאשֵׁי הָאָבוֹת לְלַעְדָּן׃
10 * וּבְנֵי שִׁמְעִי יַחַת זִינָא וְיעוּשׁ וּבְרִיעָה אֵלֶּה
בְּנֵי־שִׁמְעִי אַרְבָּעָה׃

13 * Tunc enim proficere poteris, si custodieris mandata & iudicia quæ præcepit Dominus Moysi vt doceret Israel. Confortare & viriliter age, ne timeas neque paueas.

14 * Ecce ego in paupertaticula mea præparaui impensas domus Domini, auri talenta centum millia, & argenti mille millia talentorum, æris verò & ferri non est pondus: vincitur enim numerus magnitudine. Ligna & lapides præparaui ad vniuersa impendia.

15 * Habes quoq; plurimos artifices latomos & cæmentarios artificésq; lignorum & omniũ artium, ad faciendum opus pru-
16 dentissimos * In auro & argento, in ære, ferro, cuius non est numerus. Surge igitur & fac; & erit Dominus tecum.

17 * Præcepit quoq; Dauid cunctis principibus Israel, vt adiuuarent Salomonem
18 filium suum. * Cernitis, inquiens, quòd Dominus Deus vester vobiscũ sit, & de-
D derit vobis requiem per circuitum, & tradiderit omnes inimicos vestros in manus vestras, & subiecta sit terra coram Domi-
19 no & coram populo eius. * Præbete igitur corda vestra & animas vestras, vt quæratis Dominũ Deum vestrũ; & consurgite & ædificate sanctuarium Domino Deo, vt introducatur arca fœderis, & vasa Deo cõsecrata in domum quæ ædificatur nomini Domini.

CAP. XXIII.

1 IGitur Dauid senex & plenus dierũ re-
A gem constituit Salomonẽ filium suum super Israel.

2 * Et congregauit omnes principes Israel, & sacerdotes atque Leuitas.

3 * Numeratíq; sunt Leuitæ à viginti annis & supra, & inuenti sunt virorum tri-
4 ginta octo millia. * Ex his electi sunt & distributi in ministerium domus Domini viginti quatuor millia, præpositorum aũt
5 & iudicum sex millia. * Porrò quatuor millia ianitores, & totidem psaltes canentes Domino in organis quæ fecerat ad ca-
6 nendum. * Et distribuit eos Dauid per vices filiorum Leui, Gerson videlicet & Caath & Merari.

7 * Filij Gerson, Leedan & Semei.

8 * Filij Leedan principes, Iehihel & Zet-
9 than, & Iohel tres. * Filij Semei, Salomith, & Ozihel, & Aran tres. Isti principes familiarum Leedan.

10 * Porrò filij Semei, Leth, & Ziza, & Iaus, & Baria. Isti filij Semei quatuor.

* *Tunc proſper eris, ſi cuſtodieris vt facias* 13
mandata & iudicia, quæ præcepit Dominus
Moyſi in Iſrael: viriliter age & confortare;
ne timeas, neque paueas.

* *Et ecce ego ſecundum paupertatem meam* 14
præparaui ad domum Domini auri talenta cen
tum millia, & argenti talenta mille millia, &
æs & ferrum cuius non eſt pondus, quoniam in
multitudinem eſt, & ligna & lapides præpa-
raui, & appone in his.

* *Et tecum in multitudinem facientes opera* 15
artifices latomi lapidum, & artifices lignorum
& omnis ſapiens in omni opere,

* *In auro & argento, in ære & ferro qui-* 16
bus non eſt numerus; ſurge & fac & Domi-
nus tecum.

* *Et præcepit Dauid omnibus principibus* 17
Iſrael, vt adiuuarent Salomonem filium ſuum.

* *Et dixit, Nónne Dominus vobiſcum? &* 18
fecit requieſcere vos per circuitũ, quoniam de-
dit in manu mea habitantes terram, & ſubie-
cta eſt terra coram Domino & coram populo
eius.

* *Nunc igitur date corda veſtra & ani-* 19
mas veſtras, vt quæratis Dominum Deum ve-
ſtrum, & ſurgite & ædificate ſanctuarium
Domino Deo veſtro, vt introducatis arcam fœ-
deris Domini, & vaſa ſancta Dei in domum
ædificatam nomini Domini.

CAP. XXIII.

ET *Dauid ſenior & plenus dierum, & re-* 1
gnare fecit Salomonem filium ſuum pro ſe
in Iſrael.

* *Et congregauit omnes principes Iſrael &* 2
ſacerdotes & Leuitas.

* *Et numerati ſunt Leuitæ à triginta annis* 3
& ſupra; & fuit numerus eorum per capita
eorum in viros triginta & octo millia.

* *Ex his præfecti operum in operibus domus* 4
Domini viginti & quatuor millia, & ſcribæ
& iudices ſex millia.

* *Et ianitores quatuor millia, & laudantes* 5
Dominum in organis, quæ fecerat ad laudan-
dum Dominum quatuor millia.

* *Et diſtribuit eos Dauid per dies filijs Le-* 6
ui, Gerſon, & Caath, Merari,

* *Gerſon, Laadam, & Semei.* 7

* *Filij Leadam princeps Ieiel, & Zethan,* 8
& Joel tres.

* *Filij Semei, Salomith, & Oziel, & Aran* 9
tres. Iſti principes familiarum Laadan.

* *Et filij Semei, Jeeth & Ziza, & Joas, &* 10
Beria. Iſti filij Semei quatuor.

13 * τότε διωρθώθησῃ, ἐὰν φυλάξῃς τοῦ ποιεῖν τὰ προστάγματα καὶ τὰ κρίματα, ἃ ἐνετείλατο κύριος τῷ Μωυσῆ ἐπὶ τὸν Ισραηλ· ἀνδρίζου καὶ ἴσχυε, μὴ φοβοῦ μηδὲ δειλία.

14 * καὶ ἰδοὺ ἐγὼ κατὰ τὴν πτωχίαν μου ἡτοίμασα εἰς τὸν οἶκον κυρίου χρυσίου ταλάντων ἑκατὸν χιλιάδας, καὶ ἀργυρίου ταλάντων χιλίας χιλιάδας, καὶ χαλκοῦ, καὶ σιδήρου ὃ οὐκ ἔστι σταθμός, ὅτι εἰς πλῆθός ἐστιν· καὶ ξύλα καὶ λίθους ἡτοίμασα, καὶ πρόσθες ἐπ' αὐτοῖς.

15 * καὶ μετὰ σοῦ εἰς πλῆθος ποιούντων ἔργα τεχνῖται λατόμοι λίθων, καὶ τέκτονες ξύλων καὶ πᾶς σοφὸς ἐν παντὶ ἔργῳ,

16 * ἐν χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ, ἐν χαλκῷ καὶ σιδήρῳ οἷς οὐκ ἔστιν ἀριθμός, ἀνάστηθι καὶ ποίει, καὶ κύριος μετὰ σοῦ.

17 * καὶ ἐνετείλατο Δαυὶδ πᾶσι τοῖς ἄρχουσιν Ισραὴλ, βοηθεῖν τῷ Σολομῶντι υἱῷ αὐτοῦ.

18 * καὶ εἶπεν, οὐχὶ κύριος μεθ' ὑμῶν; καὶ ἀνέπαυσεν ὑμᾶς κυκλόθεν, ὅτι παρέδωκεν ἐν χειρί μου τοὺς κατοικοῦντας τὴν γῆν, καὶ ὑπετάγη ἡ γῆ ἐναντίον κυρίου καὶ ἐναντίον τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.

19 * νῦν οὖν δότε τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰς ψυχὰς ὑμῶν τοῦ ἐκζητῆσαι κύριον τὸν θεὸν ὑμῶν. καὶ ἀνάστητε καὶ οἰκοδομήσατε τὰ ἁγίασμα κυρίου τοῦ θεοῦ ὑμῶν, τοῦ εἰσενεγκεῖν τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου, καὶ τὰ σκεύη τὰ ἅγια τοῦ θεοῦ εἰς τὸν οἶκον τὸν οἰκοδομούμενον τῷ ὀνόματι κυρίου.

κγ'.

1 * Καὶ Δαυὶδ πρεσβύτερος καὶ πλήρης ἡμερῶν, καὶ ἐβασίλευσε Σολομῶντα τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἀντ' ἐαυτοῦ ἐπὶ Ισραήλ·

2 * καὶ συνήγαγε πάντας τοὺς ἄρχοντας Ισραὴλ καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς Λευίτας.

3 * καὶ ἠριθμήθησαν οἱ Λευῖται ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν καὶ ἐπάνω· καὶ ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν εἰς ἄνδρας τριάκοντα καὶ ὀκτὼ χιλιάδας.

4 * ἀπὸ τούτων ἐργοδιώκται ἐπὶ τὰ ἔργα τοῦ οἴκου κυρίου εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες, καὶ γραμματεῖς καὶ κριταὶ ἓξ χιλιάδες.

5 * καὶ πυλωροὶ τέσσαρες χιλιάδες· καὶ αἰνοῦντες τῷ κυρίῳ ἐν τοῖς ὀργάνοις, οἷς ἐποίησε τοῦ αἰνεῖν τῷ κυρίῳ τέσσαρες χιλιάδες.

6 * καὶ διεῖλεν αὐτοὺς Δαυὶδ ἐφ' ἡμέρας τοῖς υἱοῖς Λευί, τῷ Γερσών, καὶ τῷ Καάθ, καὶ τῷ Μεραρί,

7 * τῷ Γερσών, Λααδὰν καὶ Σεμεεῖ.

8 * υἱοὶ Λεαδὰμ ὁ ἄρχων Ιεϊήλ, καὶ Ζηθὰν καὶ Ἰωὴλ τρεῖς.

9 * υἱοὶ Σεμεεῖ, Σαλωμὶθ, καὶ Ὀζιὴλ, καὶ Ἀρὰν τρεῖς· οὗτοι ἄρχοντες τῶν πατριῶν τῷ Λααδάν.

10 * καὶ υἱοὶ Σεμεεῖ, Ιεὲθ καὶ Ζιζὰ, καὶ Ἰωὰς, καὶ Βερία, οὗτοι υἱοὶ Σεμεεῖ τέσσαρες.

11 * וַיְהִי־יַחַת הָרֹאשׁ וְזִיזָה הַשֵּׁנִי וְיעוּשׁ
וּבְרִיעָה לֹא־הִרְבּוּ בָנִים וַיִּהְיוּ לְבֵית אָב לִפְקֻדָּה
12 אֶחָת׃ * בְּנֵי קְהָת עַמְרָם יִצְהָר חֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל
13 אַרְבָּעָה׃ * בְּנֵי עַמְרָם אַהֲרֹן וּמֹשֶׁה וַיִּבָּדֵל
אַהֲרֹן לְהַקְדִּישׁוֹ קֹדֶשׁ קָדָשִׁים הוּא־וּבָנָיו עַד־
עוֹלָם לְהַקְטִיר לִפְנֵי יְהוָה לְשָׁרְתוֹ וּלְבָרֵךְ בְּשִׁמּוֹ
14 עַד־עוֹלָם׃ * וּמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים בָּנָיו
יִקָּרְאוּ עַל־שֵׁבֶט הַלֵּוִי׃
15 * בְּנֵי מֹשֶׁה גֵּרְשֹׁם וֶאֱלִיעֶזֶר׃
16 * בְּנֵי גֵּרְשֹׁם שְׁבוּאֵל הָרֹאשׁ׃
17 * וַיִּהְיוּ בְנֵי־אֱלִיעֶזֶר רְחַבְיָה הָרֹאשׁ וְלֹא־
הָיָה לֶאֱלִיעֶזֶר בָּנִים אֲחֵרִים וּבְנֵי רְחַבְיָה רָבּוּ
18 לְמָעְלָה׃ * בְּנֵי יִצְהָר שְׁלֹמִית הָרֹאשׁ׃
19 * בְּנֵי חֶבְרוֹן יְרִיָּהוּ רֹאשׁ אֲמַרְיָה הַשֵּׁנִי
יַחֲזִיאֵל הַשְּׁלִישִׁי וְיָקְמְעָם הָרְבִיעִי׃
20 * בְּנֵי עֻזִּיאֵל מִיכָה הָרֹאשׁ וְיִשִּׁיָה הַשֵּׁנִי׃
21 * בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי וּמוּשִׁי בְּנֵי מַחְלִי אֶלְעָזָר
22 וְקִישׁ׃ * וַיָּמָת אֶלְעָזָר וְלֹא־הָיוּ לוֹ בָּנִים כִּי
אִם־בָּנוֹת וַיִּשָּׂאוּם בְּנֵי־קִישׁ אֲחֵיהֶם׃
23 * בְּנֵי מוּשִׁי מַחְלִי וְעֵדֶר וִירֵמוֹת שְׁלוֹשָׁה׃
24 * אֵלֶּה בְּנֵי־לֵוִי לְבֵית אֲבוֹתֵיהֶם רָאשֵׁי
הָאָבוֹת לִפְקוּדֵיהֶם בְּמִסְפַּר שֵׁמוֹת לְגֻלְגְּלֹתָם
עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה לַעֲבֹדַת בֵּית יְהוָה מִבֶּן עֶשְׂרִים
25 שָׁנָה וָמָעְלָה׃ * כִּי אָמַר דָּוִיד הֵנִיחַ יְהוָה
אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל לְעַמּוֹ וַיִּשְׁכֹּן בִּירוּשָׁלַם עַד־
26 לְעוֹלָם׃ * וְגַם לַלְוִיִּם אֵין־לָשֵׂאת אֶת־
הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו לַעֲבֹדָתוֹ׃
27 * כִּי בִדְבְרֵי דָוִיד הָאַחֲרֹנִים הֵמָּה מִסְפַּר
בְּנֵי־לֵוִי מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּלְמָעְלָה׃
28 * כִּי מַעֲמָדָם לְיַד בְּנֵי־אַהֲרֹן לַעֲבֹדַת בֵּית
יְהוָה עַל־הַחֲצֵרוֹת וְעַל־הַלְּשָׁכוֹת וְעַל־טָהֳרַת
לְכָל־קֹדֶשׁ וּמַעֲשֵׂה עֲבֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים׃
29 * וְלֶחֶם הַמַּעֲרֶכֶת וְלַסֹּלֶת לְמִנְחָה וְלִרְקִיקֵי
הַמַּצּוֹת וְלַמַּחֲבַת וְלַמֻּרְבֶּכֶת וּלְכָל־מְשׂוֹרָה וּמִדָּה׃
30 * וְלַעֲמֹד בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר לְהֹדוֹת וּלְהַלֵּל לַיהוָה
31 וְכֵן לָעָרֶב׃ * וּלְכֹל הָעֲלוֹת עֹלוֹת לַיהוָה
לַשַּׁבָּתוֹת לֶחֳדָשִׁים וְלַמּוֹעֲדִים בְּמִסְפָּר כְּמִשְׁפָּט
עֲלֵיהֶם תָּמִיד לִפְנֵי יְהוָה׃

11 * Erat aũt Ieeth prior, Ziza ſecundus. Porrò Iaus & Baria non habuerunt plurimos filios,& idcirco in vna familia vnáq; domo computati ſunt.

12 * Filij Caath, Amram, & Iſaar, Hebron, & Oziel quatuor. 13 * Filij Amram, Aaron & Moyſes. Separatúſque eſt Aaron vt miniſtraret in ſancta ſanctorum ipſe & filij eius in ſempiternũ, & adoleret incenſum Dño ſecundũ ritũ ſuũ, ac benedíceret nomini eius in perpetuũ. 14 * Moyſi quoq; hominis Dei filij annumerati ſunt in tribu Leui. 15 * Filij Moyſi, Gerſon & Eliezer. 16 * Filij Gerſon, Subuhel primus. 17 * Fuerunt autẽ filij Eliezer, Roobia primus, & non erant Eliezer filij alij. Porrò filij Roobia multiplicati ſunt nimis.

18 * Filij Iſaar, Salimoth primus. 19 * Filij Hebron Ieriau primus, Amarias ſecũdus, Iazihel tertius, Iecmaan quartus. 20 * Filij Ozihel, Micha primus, Ieſia ſecundus.

21 * Filij Merari, Mooli & Muſi. Filij Mooli, Eleazar & Cis.

22 * Mortuus eſt autem Eleazar, & non habuit filios ſed filias, acceperúntque eas 23 filij Cis fratres earum. * Filij Muſi, Mooli & Eder, & Hierimuth tres.

24 * Hi filij Leui in cognationibus & familiis ſuis, principes per vices & numerũ capitum ſingulorum, qui faciebant opera miniſterij domus Dñi à viginti annis & ſupra. 25 * Dixit enim Dauid, Requiem dedit Dominus Deus Iſrael populo ſuo, & habitationẽ Hieruſalem vſque in æternum.

26 * Nec erit officij Leuitarum, vt vltra portent tabernaculum & omnia vaſa eius ad miniſtrandum.

27 * Iuxta præcepta quoq; Dauid nouiſſima ſupputabitur numerus filiorum Leui à viginti annis & ſupra.

28 * Et erunt ſub manu filiorum Aaron in cultum domus Domini, in veſtibulis & in exedris, & in loco purificationis & in ſanctuario & in vniuerſis operibus miniſterij templi Dei.

29 * Sacerdotes autem ſuper panes propoſitionis & ad ſimilæ ſacrificium, & ad lagana, & azyma, & ſartaginem, & ad torrẽdum, & ſuper omne pondus atq; menſuram. 30 * Leuitæ verò vt ſtent mane ad confitendum & canendum Domino, ſimilitérque ad veſperam,

31 * Tam in oblatione holocauſtorũ Dñi quàm in ſabbatis & calendis, & ſolemnitatibus reliquis iuxta numerũ & cerimonias vniuſcuiuſq; rei iugiter coram Dño.

Et erat Jeeth princeps, & Ziza secundus, & Joas, & Beria non multiplicauerunt filios, & facti sunt in domo familiæ in computatione vna.

11 * καὶ ἦν ἰεὲθ ὁ ἄρχων, Ϛ ζιζὰ ὁ δεύτερος· Ϛ ἰωὰς, καὶ βερία οὐκ ἐπλήθυναν υἱές, Ϛ ἐγρήγησαν εἰς οἶκον πατριᾶς εἰς ἐπίσκεψιν μίαν.

Filij Caath, Amram, & Jsaar, & Cheb- bron, & Oziel quatuor.

12 * υἱοὶ καάθ, ἀμεδάμ, Ϛ ἰσαάρ, Ϛ χεβρὼν, καὶ ὀζιὴλ τέσσαρες.

Filij Amram, Aaron & Moyses, & separatus est Aaron vt sanctificaretur sanctum sanctorum ipse & filij eius vsque in sempiternum, vt adolerent incensum coram Domino, vt ministrarent ei & orarent in nomine eius vsque in perpetuum.

13 * υἱοὶ ἀμεδάμ, ἀαρὼν Ϛ μωυσῆς· Ϛ διεστάλη ἀαρὼν τοῦ ἁγιασθῆναι ἅγιον ἁγίων αὐτὸς Ϛ υἱοὶ αὐτοῦ ἕως αἰῶνος, τοῦ θυμιᾶν ἐναντίον κυρίου, τοῦ λειτουργεῖν αὐτῷ Ϛ ἐπεύχεσθαι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἕως αἰῶνος.

Et Moyses homo Dei, & filij eius vocati sunt in tribu Leui.

14 * καὶ μωυσῆς ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, Ϛ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ ἐκλήθησαν ἐπὶ τῆς φυλῆς λευΐ.

Filij Moysi, Gersam & Eliezer.

15 * υἱοὶ μωυσῆ, γηρσὰμ Ϛ ἐλιέζερ.

Filij Zersam, Subiel princeps.

16 * υἱοὶ ζηρσάμ, Ϛεβουὴλ ὁ ἄρχων. * Ϛ ἦσαν υἱοὶ τῷ ἐλιέζερ, ῥαβία ὁ ἄρχων· Ϛ οὐκ ἦσαν τῷ ἐλιέζερ υἱοὶ ἕτεροι, Ϛ οἱ υἱοὶ ῥαβία ἠυξήθησαν εἰς ὕψος.

Et fuerunt filij Eliezer, Rabia princeps, & non erant Eliezer filij alij, & filij Rabia multiplicati sunt in altitudine.

17

Filij Jsaar, Salometh princeps.

18 * υἱοὶ ἰσαάρ, σαλωμὴθ ὁ ἄρχων.

Filij Chebron, Jeria princeps, Amaria secundus, Jaziel tertius, Jacamias quartus.

19 * υἱοὶ χεβρὼν, ἰερια ὁ ἄρχων, ἀμαρία ὁ δεύτερος, ἰαζιὴλ ὁ τρίτος, ἰακαμίας ὁ τέταρτος.

Filij Oziel, Michas princeps, & Josias secundus.

20 * υἱοὶ ὀζιήλ, μιχᾶς ὁ ἄρχων, Ϛ ἰωσείας ὁ δεύτερος·

Filij Merari, Moolli & Musi: filij Moolli, Eleazar & Cis.

21 * υἱοὶ μεραρεί, μοολλὶ Ϛ μουσεί· υἱοὶ μοολλί, ἐλεάζαρ Ϛ κίς.

Et mortuus est Eleazar, & non erant ei filij, sed filiæ; & acceperunt eas filij Cis fratres eorum.

22 * καὶ ἀπέθανεν ἐλεάζαρ, καὶ οὐκ ἦσαν αὐτῷ υἱοὶ, ἀλλ' ἢ θυγατέρες· Ϛ ἔλαβον αὐτὰς υἱοὶ κὶς ἀδελφοὶ αὐτῶν.

Filij Musi, Moolli & Eder, & Hierimoth tres.

23 * υἱοὶ μουσεί, μοολλὶ Ϛ ἐδὲρ, Ϛ ἱερειμὼθ τρεῖς.

Hi filij Leui per domos familiarum suarum, principes familiarum suarum per visitationem eorum per numerum nominum eorũ, & per capita eorum facientes opera ministerij domus Domini, à viginti annis & supra.

24 * οἵτοι υἱοὶ λευὶ κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, ἄρχοντες τῶν πατριῶν αὐτῶν κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτῶν κατὰ ἀριθμὸν ὀνομάτων αὐτῶν, Ϛ κατὰ κεφαλὴν αὐτῶν ποιοῦντες τὰ ἔργα τῆς λειτουργίας οἴκου κυρίου, ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ ἐπάνω.

Quoniam dixit Dauid, Requiem dedit Dominus Deus Jsrael populo suo, & habitauit in Hierusalem vsque in æternum.

25 * ὅτι εἶπεν δαυὶδ, κατέπαυσε κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ τῷ λαῷ αὐτοῦ, καὶ κατεσκήνωσεν ἐν ἱερουσαλὴμ ἕως αἰῶνος.

Et Leuitis non est tollere tabernaculum & omnia vasa eius ad ministerium eius.

26 * καί γε τοῖς λευίταις οὐκ ἔστιν αἴρειν τὴν σκηνὴν Ϛ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς εἰς τὴν λειτουργίαν αὐτῆς.

Quoniam in sermonibus Dauid nouissimis est numerus filiorum Leui à viginti annis & supra.

27 * ὅτι ἐν τοῖς λόγοις δαυὶδ τοῖς ἐσχάτοις ἐστὶν ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν λευὶ ἀπὸ εἰκοσαετοῦς Ϛ ἐπάνω.

Quoniam constituit eos in manu filiorum Aaron, ad ministrandum in domo Domini in aulis & in pastophoriis, & in purificatione omnium sanctorum, & in operibus ministerij domus Dei.

28 * ὅτι ἔστησεν αὐτοὺς ἐπὶ χεῖρα τῶν υἱῶν ἀαρὼν, τοῦ λειτουργεῖν ἐν οἴκῳ κυρίου ἐπὶ τὰς αὐλὰς Ϛ ἐπὶ τὰ παστοφόρια, καὶ ἐπὶ τὸν καθαρισμὸν πάντων τῶν ἁγίων, Ϛ ἐπὶ τὰ ἔργα τῆς λειτουργίας οἴκου τοῦ θεοῦ.

Et in panibus propositionis, & in simila sacrificij, & in laganis azymis, & in sartagine coctis, & in fermentatis, & in omni pondere & mensura.

29 * καὶ εἰς τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως, καὶ εἰς τὸ σεμίδαλιν τῆς θυσίας, Ϛ εἰς τὰ λάγανα τὰ ἄζυμα, καὶ εἰς τὰ τηγανιστά, Ϛ εἰς τὰ πεφυρμένα, Ϛ εἰς πᾶν ἀποσηρὸν Ϛ μέτρον.

Et vt stent mane ad confitendum & laudandum Dominũ, similiter vesperi

30 * Ϛ τοῦ στῆναι πρωὶ τοῦ ἐξομολογεῖσθαι Ϛ αἰνεῖν τῷ κυρίῳ, οὕτως τὸ ἑσπέρας

In omnibus oblationibus holocaustorũ Domino in sabbathis & in neomenijs & in solemnitatibus per numerum earum, & iuxta iudicium in ipsis semper coram Domino.

31 * ἐπὶ πάντων τῶν ἀναφερομένων ὁλοκαυτωμάτων τῷ κυρίῳ ἐν τοῖς σαββάτοις Ϛ ἐν ταῖς νεομηνίαις καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν, Ϛ κατὰ τὴν κρίσιν ἐπ' αὐτοῖς διαπαντὸς ἐνώπιον κυρίου.

32 * וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת אֹהֶל־מוֹעֵד וְאֶת
מִשְׁמֶרֶת הַקֹּדֶשׁ וּמִשְׁמֶרֶת בְּנֵי אַהֲרֹן אֲחֵיהֶם
לַעֲבֹדַת בֵּית יְהוָה׃

כד

1 * וְלִבְנֵי אַהֲרֹן מַחְלְקוֹתָם בְּנֵי אַהֲרֹן
2 נָדָב וַאֲבִיהוּא אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר׃ * וַיָּמָת נָדָב
וַאֲבִיהוּא לִפְנֵי אֲבִיהֶם וּבָנִים לֹא־הָיוּ לָהֶם
3 וַיְכַהֲנוּ אֶלְעָזָר וְאִיתָמָר׃ * וַיְחַלְּקֵם דָּוִיד וְצָדוֹק
מִן־בְּנֵי אֶלְעָזָר וַאֲחִימֶלֶךְ מִן־בְּנֵי אִיתָמָר לְפִקְדָּתָם
4 בַּעֲבֹדָתָם׃ * וַיִּמָּצְאוּ בְנֵי־אֶלְעָזָר רַבִּים
לְרָאשֵׁי הַגְּבָרִים מִן־בְּנֵי אִיתָמָר וַיְחַלְּקוּם
לִבְנֵי אֶלְעָזָר רָאשִׁים לְבֵית־אָבוֹת שִׁשָּׁה עָשָׂר
וְלִבְנֵי אִיתָמָר לְבֵית אֲבוֹתָם שְׁמֹנָה׃
5 * וַיְחַלְּקוּם בְּגוֹרָלוֹת אֵלֶּה עִם־אֵלֶּה כִּי־הָיוּ
שָׂרֵי־קֹדֶשׁ וְשָׂרֵי הָאֱלֹהִים מִבְּנֵי אֶלְעָזָר וּבִבְנֵי
6 אִיתָמָר׃ * וַיִּכְתְּבֵם שְׁמַעְיָה בֶן־נְתַנְאֵל
הַסּוֹפֵר מִן־הַלֵּוִי לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וְצָדוֹק
הַכֹּהֵן וַאֲחִימֶלֶךְ בֶּן־אֶבְיָתָר וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת
לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם בֵּית־אָב אֶחָד אֶחָז לְאֶלְעָזָר
7 וְאֶחָז אֶחָז לְאִיתָמָר׃ * וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל
הָרִאשׁוֹן לִיהוֹיָרִיב לִידַעְיָה הַשֵּׁנִי׃
8 * לְחָרִם הַשְּׁלִישִׁי לִשְׂעוֹרִים הָרְבִעִי׃
9 * לְמַלְכִּיָּה הַחֲמִישִׁי לְמִיָּמִן הַשִּׁשִּׁי׃
10 * לְהַקּוֹץ הַשְּׁבִעִי לַאֲבִיָּה הַשְּׁמִינִי׃
11 * לְיֵשׁוּעַ הַתְּשִׁעִי לְשְׁכַנְיָהוּ הָעֲשִׂרִי׃
12 * לְאֶלְיָשִׁיב עַשְׁתֵּי עָשָׂר לְיָקִים שְׁנֵים עָשָׂר׃
13 * לְחֻפָּה שְׁלֹשָׁה עָשָׂר לְיֵשְׁבְאָב אַרְבָּעָה עָשָׂר׃
14 * לְבִלְגָּה חֲמִשָּׁה עָשָׂר לְאִמֵּר שִׁשָּׁה עָשָׂר׃
15 * לְחֵזִיר שְׁבָעָה עָשָׂר לְהַפִּצֵּץ שְׁמֹנָה עָשָׂר׃
16 * לְפְתַחְיָה תְּשִׁעָה עָשָׂר לִיחֶזְקֵאל הָעֶשְׂרִים׃
17 * לְיָכִין אֶחָד וְעֶשְׂרִים לְגָמוּל שְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים׃
18 * לְדְלָיָהוּ שְׁלֹשָׁה וְעֶשְׂרִים לְמַעַזְיָהוּ אַרְבָּעָה
19 וְעֶשְׂרִים׃ * אֵלֶּה פְקֻדָּתָם לַעֲבֹדָתָם
לָבוֹא לְבֵית־יְהוָה כְּמִשְׁפָּטָם בְּיַד אַהֲרֹן אֲבִיהֶם
כַּאֲשֶׁר צִוָּהוּ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃
20 * וְלִבְנֵי לֵוִי הַנּוֹתָרִים לִבְנֵי עַמְרָם שׁוּבָאֵל
לִבְנֵי שׁוּבָאֵל יֶחְדְּיָהוּ׃

32 *Et cuſtodiant obſeruationes tabernaculi fœderis, & ritum ſanctuarij, & obſeruationem filiorum Aaron fratrũ ſuorum, vt miniſtrent in domo Domini.

CAP. XXIIII.

1 PORrò filiis Aaron hæ partitiones erant:
A filij Aaron, Nadab, & Abiu, & Eleazar, & Ithamar.
2 *Mortui ſunt autem Nadab & Abiu, ante patrem ſuum abſq; liberis, ſacerdotióque functus eſt Eleazar & Ithamar.
3 *Et diuiſit eos Dauid & Sadoch de filiis Eleazari, & Achimelech de filiis Ithamar ſecundum vices ſuas & miniſterium.
4 *Inuentíq; ſunt multo plures filij Eleazar in principibus viris quàm filij Ithamar, diuiſit autem eis, hoc eſt filiis Eleazar principes per familias ſedecim, & filiis Ithamar per familias & domos ſuas octo.
5 *Porrò diuiſit vtraſque inter ſe & familias ſortibus. Erant enim principes ſanctuarij & principes domus Dei, tam de filiis Eleazar quàm de filiis Ithamar.
6 *Deſcripſitque eos Semeias filius Nathanel ſcriba Leuites coram rege & principibus, & Sadoch ſacerdote, & Achime-
B lech filio Abiathar, principibus quoq; familiarum ſacerdotaliũ & Leuitarũ vnam domum quæ cæteris præerat Eleazar, & alteram domum quæ ſub ſe habebat cæteros, Ithamar.
7 *Exiuit autem ſors prima Ioiarib, ſecunda Iedeiæ.
8 *Tertia Harim, quarta Seorim.
9 *Quinta Melchia, ſexta Maiman.
10 *Septima Acchos, octaua Abia.
11 *Nona Ieſu, decima Sechenia.
12 *Vndecima Eliaſib, duodecima Iacim.
13 *Tredecima Hoppha, decima quarta
14 Isbaab. *Decima quinta Belga, decima ſexta Emmer.
15 *Decimaſeptima Ezir, decima octaua
C Aphſes:
16 *Decimanona Apheceia, viceſima Ezechiel.
17 *Viceſimaprima Iacim, viceſimaſecunda Gamul.
18 *Viceſimatertia Dilaiau, viceſimaquarta Maziau.
19 *Hæ vices eorum ſecundum miniſteria ſua, vt ingrediantur domum Domini, & iuxta ritum ſuum ſub manu Aaron patris eorũ ſicut præceperat Dominus Deus
20 Iſrael. *Porrò filiorum Leui qui reliqui fuerãt de filiis Amram, erat Subahel, & de filiis Subahel, Iedeia.

32 * Et custodient obseruationes tabernaculi fœderis, & obseruationem sanctuarij, & obseruationes filiorum Aaron fratrum eorum, vt ministrarent in domo Domini.

32 * καὶ φυλάξουσι τὰς φυλακὰς τ̃ σκηνῆς & μαρτυρίου, καὶ τὴν φυλακὴν & ἁγίου, καὶ τὰς φυλακὰς τῶν υἱῶν ἀαρὼν τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν; & λειτουργεῖν ἐν οἴκῳ κυρίου:

CAP. XXIIII.

κδ΄.

1 ET filiorum Aaron partitiones, filij Aaron, Nadab & Abiu, Eleazar & Ithamar.

1 * Καὶ τῶν υἱῶν ἀαρὼν διαιρέσεις, υἱοὶ ἀαρών, ναδὰβ καὶ ἀβιού, ἐλεάζαρ καὶ ἰθάμαρ.

2 * Et mortuus est Nadab & Abiu coram patre suo, & filij non fuerunt eis, & sacerdotio functus est Eleazar & Ithamar filij Aaron.

2 * καὶ ἀπέθανε ναδὰβ καὶ ἀβιοὺ ἐναντίον & πατρὸς αὐτῶν, καὶ υἱοὶ οὐκ ἦσαν αὐτοῖς; καὶ ἱεράτευσεν ἐλεάζαρ καὶ ἰθάμαρ υἱοὶ ἀαρών.

3 * Et diuisit eos Dauid & Sadduc de filiis Eleazar, & Achimelec de filiis Ithamar secundum computationem eorum secundum ministerium eorum.

3 * καὶ διεῖλεν αὐτοὺς δαυὶδ καὶ σαδδὰκ ἐκ τῶν υἱῶν ἐλεάζαρ, καὶ ἀχιμέλεκ ἐκ τῶν υἱῶν ἰθάμαρ κ̃ τὴν ἐπίσκεψιν αὐτῶν κ̃ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν.

4 * Et inuenti sunt filij Eleazar plures in principes potentium, quàm filij Ithamar, & diuisit eos filiis Eleazar in principes in domos familiarum sedecim, & filiis Ithamar per domos familiarum eorum octo.

4 * καὶ εὑρέθησαν υἱοὶ ἐλεάζαρ πλείους εἰς ἄρχοντας τῶν δυνατῶν, ὥστε εἶναι υἱοὺς ἰθάμαρ· καὶ διεῖλεν αὐτοὺς τοῖς υἱοῖς ἐλεάζαρ εἰς ἄρχοντας εἰς οἴκους πατριῶν ἑκκαίδεκα· καὶ τοῖς υἱοῖς ἰθάμαρ κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν ὀκτώ.

5 * Et diuisit eos in sortibus hos ad hos, quoniam erant principes sanctorum, & principes Dei in filiis Eleazar, & in filiis Ithamar.

5 * καὶ διεῖλεν αὐτοὺς ἐν κλήρῳ τούτους πρὸς τούτους, ὅτι ἦσαν ἄρχοντες τῶν ἁγίων, καὶ ⓐ ἄρχοντες τῷ θεῷ ἐν τοῖς υἱοῖς ἐλεάζαρ, καὶ ἐν τοῖς υἱοῖς ἰθάμαρ.

6 * Et descripsit eos Sameas filius Nathanael scriba de Leui, coram rege & principibus, & Sadduc sacerdote, & Achimelec filio Abiathar, & principibus familiarum sacerdotum & Leuitarum, domus familiæ vna, vna Eleazar, & domus familiæ vna, vna Ithamar.

6 * Καὶ ἔγραψεν αὐτοὺς σαμέας υἱὸς ναθαναὴλ ὁ γραμματεὺς ἐκ & λευί, κατεναντίον τ̃ βασιλέως καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ σαδδὰκ & ἱερέως, καὶ ἀχιμελὲκ υἱοῦ ἀβιαθαρ, καὶ τῶν ἀρχόντων ⟨τῶν⟩ πατριῶν τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν· οἴκου πατριᾶς εἷς, εἷς τῷ ἐλεάζαρ· καὶ οἴκου πατριᾶς εἷς, εἷς τῷ ἰθάμαρ.

7 * Et exiuit sors prima Ioarib, Idcia secunda.

7 * καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος ὁ πρῶτος τῷ ἰωαρὶβ, τῷ ἰδεία ὁ δεύτερος.

8 * Charim tertia, Seorim quarta.

8 * τῷ χαρὶμ ὁ τρίτ⊙, τῷ σεωρὶμ ὁ τέταρτος.

9 * Melchia quinta, Miamim sexta.

9 * τῷ μελχία ὁ πέμπτ⊙, τῷ μιαμὶμ ὁ ἕκτος.

10 * Accos septima, Abia octaua.

10 * τῷ ἀκκὼς ὁ ἕβδομ⊙, τῷ ἀβία ὁ ὄγδο⊙.

11 * Iasu nona, Sechenia decima.

11 * τῷ ἰασοὺ ὁ ἔννατ⊙, τῷ σεχενία ὁ δέκατος·

12 * Eliasub vndecima, Iacim duodecima.

12 * τῷ ἐλιασὰβ ὁ ἑνδέκατος, τῷ ἰακεὶμ ὁ δωδέκατ⊙.

13 * Ophpha tredecima, Isbaab quartadecima.

13 * τῷ ὀφφὰ ὁ τρισκαιδέκατ⊙, τῷ ἰσβαὰβ ὁ τεσσαρεσκαιδέκατος.

14 * Belga quintadecima, Emmer sextadecima.

14 * τῷ βελγὰ ὁ πεντεκαιδέκατος, τῷ ἐμμὴρ ὁ ἑκκαιδέκατος.

15 * Chezir septimadecima, Aphessi octauadecima.

15 * τῷ χηζεὶρ ὁ ἑπτακαιδέκατος, τῷ ἀφεσσεῖ ὁ ὀκτωκαιδέκατ⊙.

16 * Phathia nonadecima, Hiezeciel vicesima.

16 * τῷ φαθία ὁ ἐννεακαιδέκατος, τῷ ἰεζεκιὴλ ὁ εἰκοστός.

17 * Iachim prima & vicesima, Gamul secunda & vicesima.

17 * τῷ ἰαχεὶμ ὁ πρωτ⊙ καὶ εἰκοστός, τῷ γαμοὺλ ὁ δεύτερος καὶ εἰκοστός.

18 * Dalaia tertia & vicesima, Moozia quarta & vicesima.

18 * τῷ δαλαΐα ὁ τρίτ⊙ & εἰκοστός, τῷ μοοζία ὁ τέταρτος καὶ εἰκοστός.

19 * Hæc computatio eorum secundum ministerium eorum, vt ingrediantur in domum Domini iuxta ritum suum, per manum Aaron patris eorum, sicut præceperat Dominus Deus Israel.

19 * αὕτη ἡ ἐπίσκεψις αὐτῶν κ̃ τὴν λειτουργίαν αὐτῶν, & εἰσπορεύεσθαι εἰς οἶκον κυρίου κ̃ τὴν κρίσιν αὐτῶν, διὰ χειρὸς ἀαρὼν τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καθὼς ἐνετείλατο κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ.

20 * Et filiis Leui qui reliqui fuerant, filiis Amram Subael; filiis Subael, Iadaia Rabia.

20 * καὶ τοῖς υἱοῖς λευὶ τοῖς καταλοίποις, τοῖς υἱοῖς ἀμραὰμ Συβαήλ· τοῖς υἱοῖς Συβαήλ, ἰαδαΐα τῷ ῥαβία.

21 * לְרְחַבְיָהוּ לִבְנֵי רְחַבְיָהוּ הָרֹאשׁ יִשִׁיָּה׃
22 * לַיִּצְהָרִי שְׁלֹמוֹת לִבְנֵי שְׁלֹמוֹת יָחַת׃
23 * וּבְנֵי יְרִיָּהוּ אֲמַרְיָהוּ הַשֵּׁנִי יַחֲזִיאֵל הַשְּׁלִישִׁי
יְקַמְעָם הָרְבִיעִי׃
24 * בְּנֵי עֻזִּיאֵל מִיכָה לִבְנֵי מִיכָה שָׁמִיר׃
25 * אֲחִי מִיכָה יִשִּׁיָּה לִבְנֵי יִשִּׁיָּה זִכְרִי׃
26 * בְּנֵי מְרָרִי מַחְלִי וּמוּשִׁי בְּנֵי יַעֲזִיָּהוּ בְּנוֹ׃
27 * בְּנֵי מְרָרִי לְיַעֲזִיָּהוּ בְּנוֹ וְשֹׁהַם וְזַכּוּר וְעִבְרִי׃
28 * לְמַחְלִי אֶלְעָזָר וְלֹא־הָיָה לוֹ בָּנִים׃
29 * לְקִישׁ בְּנֵי־קִישׁ יְרַחְמְאֵל׃
30 * וּבְנֵי מוּשִׁי מַחְלִי וְעֵדֶר וִירִימוֹת אֵלֶּה בְּנֵי
31 הַלְוִיִּם לְבֵית אֲבֹתֵיהֶם׃ * וַיַּפִּילוּ גַם־הֵם
גּוֹרָלוֹת לְעֻמַּת אֲחֵיהֶם בְּנֵי־אַהֲרֹן לִפְנֵי דָוִיד
הַמֶּלֶךְ וְצָדוֹק וַאֲחִימֶלֶךְ וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לַכֹּהֲנִים
וְלַלְוִיִּם אָבוֹת הָרֹאשׁ לְעֻמַּת אָחִיו הַקָּטֹן׃

כה

1 * וַיִּבְדֵּל דָּוִיד וְשָׂרֵי הַצָּבָא לַעֲבֹדָה
לִבְנֵי אָסָף וְהֵימָן וִידוּתוּן הַנִּבְּיִאִים בְּכִנֹּרוֹת
בִּנְבָלִים וּבִמְצִלְתָּיִם וַיְהִי מִסְפָּרָם אַנְשֵׁי מְלָאכָה
2 לַעֲבֻדָּתָם׃ * לִבְנֵי אָסָף זַכּוּר וְיוֹסֵף וּנְתַנְיָה
וַאֲשַׂרְאֵלָה בְּנֵי אָסָף עַל יַד־אָסָף הַנִּבָּא עַל־
3 יְדֵי הַמֶּלֶךְ׃ * לִידוּתוּן בְּנֵי יְדוּתוּן גְּדַלְיָהוּ וּצְרִי וִישַׁעְיָהוּ
חֲשַׁבְיָהוּ וּמַתִּתְיָהוּ שִׁשָּׁה עַל יְדֵי אֲבִיהֶם יְדוּתוּן
בְּכִנּוֹר הַנִּבָּא עַל־הוֹדוֹת וְהַלֵּל לַיהוָה׃
4 * לְהֵימָן בְּנֵי־הֵימָן בֻּקִּיָּהוּ מַתַּנְיָהוּ עֻזִּיאֵל
שְׁבוּאֵל וִירִימוֹת חֲנַנְיָה חֲנָנִי אֱלִיאָתָה גִּדַּלְתִּי
וְרֹמַמְתִּי עֶזֶר יָשְׁבְּקָשָׁה מַלּוֹתִי הוֹתִיר מַחֲזִיאוֹת׃
5 * כָּל־אֵלֶּה בְּנֵים לְהֵימָן חוֹזֵה הַמֶּלֶךְ בִּדְבְרֵי
הָאֱלֹהִים לְהָרִים קָרֶן וַיִּתֵּן הָאֱלֹהִים לְהֵימָן בָּנִים
אַרְבָּעָה עָשָׂר וּבָנוֹת שָׁלוֹשׁ׃
6 * כָּל־אֵלֶּה עַל־יְדֵי אֲבִיהֶם בַּשִּׁיר בֵּית יְהוָה
בִּמְצִלְתַּיִם נְבָלִים וְכִנֹּרוֹת לַעֲבֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים
עַל יְדֵי הַמֶּלֶךְ אָסָף וִידוּתוּן וְהֵימָן׃
7 * וַיְהִי מִסְפָּרָם עִם־אֲחֵיהֶם מְלֻמְּדֵי־
שִׁיר לַיהוָה כָּל־הַמֵּבִין מָאתַיִם שְׁמוֹנִים
וּשְׁמֹנָה׃

21 * De filiis quoq; Roobiæ, princeps Ie-
D ſias.
22 * Iſaaris verò filius Salemoth, filiúsque
Salemoth Ianadiath.
23 * Filiúſque eius Ieriau primus, Amarias
ſecundus, Iazihel tertius, Iechmoã quar-
24 tus. * Filius Ozihel, Micha; filius Mi-
cha, Samir.
25 * Frater Micha Ieſia, filiúſque Ieſiæ Za-
26 charias. * Filij Merari, Mooli & Muſi,
filius Oziau Bennon.
27 * Filius quoq; Merari, Oziau, & Soem,
& Sachur, & Hebri.
28 * Porrò Moolli filius Eleazar, qui non
habebat liberos.
29 * Filius verò Cis Hieramihel. * Filij
30 Muſi, Mooli, Eder & Hierimoth: iſti filij
Leui ſecundum domos familiarũ ſuarum.
31 * Miſerúntq; & ipſi ſortes cõtra fratres
ſuos filios Aaron coram Dauid rege, &
Sadoch & Ahimelech, & principibus fa-
miliarum ſacerdotalium & Leuiticarum,
tam maiores quàm minores, omnes ſors
æqualiter diuidebat.

CAP. XXV.

1 IGitur Dauid & magiſtratus exercitus
A ſegregauerũt in miniſteriũ filios Aſaph
& Heman, & Idithum, qui prophetarent
in citharis, & pſalteriis, & cymbalis ſecun
dum numerum ſuum dedicato ſibi offi-
2 cio ſeruientes. * De filiis Aſaph, Zahur,
& Ioſeph, & Nathania, & Azarela filij
Aſaph ſub manu Aſaph prophetantis iu-
xta regem.
3 * Porrò Idithum, filij Idithum Godo-
lias, Sori, Ieſeias & Aſabias, & Mathathias,
ſex ſub manu patris ſui Idithum, qui in
cithara prophetabat ſuper confitentes &
4 laudantes Dominum. * Heman quoq;
filij Heman, Bociau, Mathamu, Oziel,
Subuhel, & Hierimoth, Ananias, Anani,
Eliatha, Geldelthi, & Rometiezer, & Ies-
baccaſa, Mellothi, Othir, Mozioth.
5 * Omnes iſti filij Heman Videntis re-
gis in ſermonibus Dei vt exaltaret cornu.
B Dedítque Deus Heman filios quatuor-
decim & filias tres.
6 * Vniuerſi ſub manu patris ſui ad can-
tandum in templo Domini diſtributi
erant in cymbalis, & pſalteriis, & citharis
in miniſteria domus Dei iuxta regem,
Aſaph videlicet & Idithum & Heman.
7 * Fuit autem numerus eorum cum fra-
tribus ſuis qui erudiebant canticum Do-
mini cuncti doctores ducenti octoginta-
octo.

* *Filiis Rabia, princeps Josia.* 21
* *Filiis Jssiaar, Salomith; filiis Salomith,* 22
Jaath.
* *Filius Jeddiu Amaria secundus, Jaziel ter-* 23
tius, Jacamias quartus.
* *Filiis Oziel, Micha; filiis Micha, Sem-* 24
mer.
* *Frater Micha Jssias; filiis Jssiæ, Zacharias.* 25
* *Filiis Merari, Mooli & Musi, Iosias fi-* 26
lius eius.
* *Filij Merari Josias filius eius, Soam &* 27
Sacchur, & Abari.
* *Mooli, Eleazar, & non erant Eleazar filij.* 28
* *Cis, filij Cis Hieremael.* 29
* *Filij Musi, Mooli & Eder, & Hierimoth:* 30
isti filij Leuitarum secundum domos familia-
rum suarum.
* *Et miserunt & ipsi sortes sicut fratres* 31
eorum, filij Aaron coram Dauid rege, & Sad-
duc, & Achimelech, & principes familiarum
sacerdotum et Leuitarum astantes, familia pri-
mi in conspectu fratris eius iunioris.

CAP. XXV.

ET *constituit Dauid rex & principes exer-* 1
citus super opera filios Asaph, & Heman,
& Jdithum, qui prophetabant in citharis, &
in nablis, & in cymbalis, & fuit numerus eo-
rum per capita virorum operantium in serui-
tute eorum.
* *Filij Asaph, Sacchur & Joseph, & Na-* 2
thanias, & Asirela, filij Asaph, adhærentes
Asaph prophetæ adhærentes regi.
* *Jdithum, filij Jdithum, Godolias & Suri,* 3
& Isaia, & Asabia, & Maththathias sex
adhærentes patri suo, Jdithum in citharis qui
prophetabat confessionem & laudem Domino.
* *Heman, filij Heman, Bocchias & Math-* 4
thanias, & Oziel, & Subael, & Jerimoth &
Ananias, & Anani, & Elitha, & Goddolathi,
& Rommathi, Ezer & Jesbocasa, & Malli-
thi, & Othir, & Mazioth.
* *Omnes isti filij Heman Videntis regi in* 5
sermonibus Dei vt exaltaret cornu; & dedit
Deus Heman filios quatuordecim, & filias
tres.
* *Vniuersi hi cum patre suo, canentes in do-* 6
mo Domini, in cymbalis, & in nablis, & in ci-
tharis in ministerium domus Dei iuxta regem,
& Asaph, & Jdithum, & Heman.
* *Et fuit numerus eorum cum fratribus* 7
suis, qui eruditi erant ad cantandum Domino,
omnis intelligens ducenti octogintaocto.

21 * Τῖς ὑοῖς ῥαβία, ὁ ἀρχων ἰοσία.
22 * Τῖς ὑοῖς ἰασάαρ, σαλομίθ, Τῖς ὑοῖς σαλομίθ, ἰάαθ.
23 * Τῖς ὑοῖς ἰεδδίυ ὁ ἀμαρία ὁ δϐύτερος, ἰαζιὴλ ὁ τρίτος, ἰακαμίας ὁ τέταρτος.
24 * Τῖς ὑοῖς ὀζιήλ, μιχά· Τῖς ὑοῖς μιχά, σεμμήρ.
25 * ὁ ἀδελφὸς μιχὰ ἰσίας· Τῖς ὑοῖς ἰσίυ, ζαχαρίας.
26 * Τῖς ὑοῖς μεραρί, μοολὶ καὶ μυσί, ἰοζίας ὑὸς αὐτ῀.
27 * ὑοὶ μεραρί, ἰοζίας ὑὸς αὐτ῀, Ϭὰμ Ϭ σακχὼρ, καὶ ἀϐαρί.
28 * τῷ μοολί, ἐλεάζαρ· Ϭ οὐκ ἦσαν τῷ ἐλεάζαρ ὑοί.
29 * τῷ κίς, ὑοὶ κὶς ἱερμαὴλ. * ὑοὶ μυσί, μοολὶ Ϭ ἔδερ
30 Ϭ ἱερειμώθ· ἕτοι ὑοὶ τῶν λϐιτῶν κατ' οἴκους τῶν πατριῶν αὐτῶν.
31 * καὶ ἔϐαλον καὶ αὐτοὶ κλήρους καθὼς ὁ ἀδελφοὶ αὐτῶν· ὑοὶ ἀαρὼν ἐναντίον ϗ δαυὶδ ϗ Βασιλέως, καὶ σαδδὼκ, Ϭ ἀχιμέλεχ, ϗ ὁ ἄρχοντες τῶν πατριῶν τῶν ἱερέων Ϭ τῶν λϐιτῶν παρεςῶτες· πατριὰ ϗ πρώτυ κατέναντι τοῦ ἀδελφοῦ αὐτ῀ ϗ νεωτέρου.

κέ.

1 * Καὶ ἔςησε δαυὶδ ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες τ῀ δυνάμεως εἰς τὰ ἔργα τοῦ ὑὸς ἀσάφ, Ϭ αἱμὰν, Ϭ ἰδιθὰμ, τοῦ ἀποφθεγομένυς ἐν κινύραις, Ϭ ἐν νάβλοις, Ϭ ἐν κυμϐάλοις· καὶ ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν κ῀ κεφαλὴ ἀνδρῶν τῶν ἐργαζομένων ἐν τῇ δουλείᾳ αὐτῶν.
2 * ὑοὶ ἀσάφ, σακχὼρ, Ϭ ἰωσὴφ, Ϭ ναθθανίας, Ϭ ἀσαρηλά· ὑοὶ ἀσάφ, ἐχόμενοι ἀσὰφ τοῦ προφήτου ἐχόμενοι τοῦ βασιλέως.
3 * τῷ ἰδιθὰμ, ὑοὶ ἰδιθὰμ, γοδολίας Ϭ Σουρὶ, Ϭ ἰσαΐα, Ϭ ἀσαβία, Ϭ ματθαθίας ἓξ ἐχόμενοι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἰδιθὰμ ἐν κινύραις τοῦ προφητεύοντος ἐξομολογήσιν Ϭ αἴνεσιν τῷ κυρίῳ.
4 * τῷ αἱμὰν, ὑοὶ αἱμὰν, Βοκχίας, καὶ ματθανίας, καὶ ὀζιὴλ, Ϭ Σουβαὴλ, Ϭ ἱερεμὼθ, Ϭ ἀνανίας, Ϭ ἀνανὶ, Ϭ ἠλιαθὰ, Ϭ γοδδολαθὶ, Ϭ ῥωμαμάθ, ἐζὲρ κ῀ ἰεσϐοκασά, καὶ μαλλιθὶ, Ϭ ὠθεὶρ, Ϭ μαζιώθ.
5 * πάντες ἕτοι ὑοὶ ϗ αἱμὰν ϗ ὁρῶντος τῷ βασιλεῖ ἐν λόγοις θεοῦ τοῦ ὑψῶσαι κέρας, καὶ ἔδωκεν ὁ θεὸς τῷ αἱμὰν ὑοὺς τεσσαρεσκαίδεκα, Ϭ θυγατέρας τρεῖς.
6 * πάντες ἕτοι μ῀ τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ὑμνῳδοῦντες ἐν οἴκῳ κυρίου, ἐν κυμϐάλοις καὶ ἐν νάβλαις, Ϭ ἐν κινύραις εἰς τὴν δουλείαν οἴκου τοῦ θεοῦ ἐχόμενα τοῦ βασιλέως, Ϭ ἀσὰφ, Ϭ ἰδιθὰμ, Ϭ αἱμάν.
7 * καὶ ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μ῀ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, δεδιδαγμένοι ᾄδειν κυρίῳ, πᾶς σύνιὼν διακόσιοι ὀγδοηκονταοκτώ.

8 * וַיַּפִּילוּ גוֹרָלוֹת מִשְׁמֶרֶת לְעֻמַּת בְּקָטֹן
9 כְּגָדוֹל מֵבִין עִם־תַּלְמִיד: * וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל
הָרִאשׁוֹן לְאָסָף לְיוֹסֵף גְּדַלְיָהוּ הַשֵּׁנִי הוּא־וְאֶחָיו
וּבָנָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
10 * הַשְּׁלִשִׁי זַכּוּר בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
11 * הָרְבִיעִי לְיִצְרִי בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
12 * הַחֲמִישִׁי נְתַנְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
13 * הַשִּׁשִּׁי בְּקִיָּהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
14 * הַשְּׁבִעִי יִשְׂרְאֵלָה בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
15 * הַשְּׁמִינִי יְשַׁעְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
16 * הַתְּשִׁיעִי מַתַּנְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
17 * הָעֲשִׂירִי שִׁמְעִי בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
18 * עַשְׁתֵּי־עָשָׂר עַזַּרְאֵל בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
19 * הַשְּׁנֵים עָשָׂר לַחֲשַׁבְיָה בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים
20 עָשָׂר: * לִשְׁלשָׁה עָשָׂר שׁוּבָאֵל בָּנָיו וְאֶחָיו
21 שְׁנֵים עָשָׂר: * לְאַרְבָּעָה עָשָׂר מַתִּתְיָהוּ בָּנָיו
22 וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: * לַחֲמִשָּׁה עָשָׂר לִירֵמוֹת
23 בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: * לְשִׁשָּׁה עָשָׂר
24 לַחֲנַנְיָהוּ בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: * לְשִׁבְעָה
עָשָׂר לְיָשְׁבְקָשָׁה בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
25 * לִשְׁמוֹנָה עָשָׂר לַחֲנָנִי בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים
26 עָשָׂר: * לְתִשְׁעָה עָשָׂר לְמַלּוֹתִי בָּנָיו וְאֶחָיו
27 שְׁנֵים עָשָׂר: * לְעֶשְׂרִים לְאֶלְיָתָה בָּנָיו וְאֶחָיו
28 שְׁנֵים עָשָׂר: * לְאֶחָד וְעֶשְׂרִים לְהוֹתִיר בָּנָיו
29 וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: * לִשְׁנַיִם וְעֶשְׂרִים לְגִדַּלְתִּי
30 בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר: * לִשְׁלשָׁה וְעֶשְׂרִים
לְמַחֲזִיאוֹת בָּנָיו וְאֶחָיו שְׁנֵים עָשָׂר:
31 * לְאַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים לְרוֹמַמְתִּי עֶזֶר בָּנָיו וְאֶחָיו
שְׁנֵים עָשָׂר:

כו

1 * לְמַחְלְקוֹת לְשֹׁעֲרִים לַקָּרְחִים
מְשֶׁלֶמְיָהוּ בֶן־קֹרֵא מִן־בְּנֵי אָסָף:
2 * וּלְמְשֶׁלֶמְיָהוּ בָנִים זְכַרְיָהוּ הַבְּכוֹר יְדִיעָאֵל
הַשֵּׁנִי זְבַדְיָהוּ הַשְּׁלִישִׁי יַתְנִיאֵל הָרְבִיעִי:
3 * עֵילָם הַחֲמִישִׁי יְהוֹחָנָן הַשִּׁשִּׁי אֶלְיְהוֹעֵינַי
4 הַשְּׁבִיעִי: * וּלְעֹבֵד אֱדֹם בָּנִים שְׁמַעְיָה
הַבְּכוֹר יְהוֹזָבָד הַשֵּׁנִי יוֹאָח הַשְּׁלִישִׁי וְשָׂכָר הָרְבִיעִי
וּנְתַנְאֵל הַחֲמִישִׁי:

8 * Miserúntque sortes per vices suas ex
æquo tam maior quàm minor, doctus pa-
9 riter & indoctus. * Egressáque est sors
prima Ioseph, qui erat de Asaph: secunda
Godoliæ, ipsi & filiis eius & fratribus eius
10 duodecim. * Tertia Zachur, filiis & fra-
11 tribus eius duodecim. * Quarta Isari,
C filiis & fratribus eius duodecim.
12 * Quinta Nathaniæ, filiis & fratribus
eius duodecim.
13 * Sexta Bocciau, filiis & fratribus eius
duodecim.
14 * Septima Isreela, filiis & fratribus eius
duodecim.
15 * Octaua Esaiæ, filiis & fratribus eius
16 duodecim. * Nona Mathaniæ, filiis &
fratribus eius duodecim.
17 * Decima Semeię, filiis & fratribus eius
18 duodecim. * Vndecima Azarel, filiis &
fratribus eius duodecim.
19 * Duodecima Asabiæ, filiis & fratribus
20 eius duodecim. * Tertiadecima Subu-
hel, filiis & fratribus eius duodecim.
21 * Quartadecima Mathathiæ, filiis & fra
22 tribus eius duodecim. * Quintadecima
D Hierimoth, filiis & fratribus eius duode-
23 cim. * Sextadecima Ananię, filiis & fra-
tribus eius duodecim.
24 * Septimadecima Iesboccase, filiis &
fratribus eius duodecim.
25 * Octauadecima Anani, filiis & fratri-
bus eius duodecim.
26 * Nonadecima Mellothi, filiis & fratri-
bus eius duodecim.
27 * Vicesima Eliatha, filiis & fratribus
eius duodecim.
28 * Vicesimaprima Othir, filiis & fratri-
29 bus eius duodecim. * Vicesimasecunda
Goddolathi, filiis & fratribus eius duode
30 cim. * Vicesimatertia Aziud, filiis & fra-
tribus eius duodecim.
31 * Vicesimaquarta Romethiezer, filiis &
fratribus eius duodecim.

CAP. XXVI.

1 A Diuisiones autem ianitorum de Cho-
ritis Mesellemia filius Chore de filiis
Asaph.
2 * Filij Mesellemiæ Zacharias primoge-
nitus, Iadihel secũdus, Zabadias tertius,
Iathanael quartus.
3 * Ahilam quintus, Iohannan sextus,
Elioenai septimus.
4 * Filij autem Obed-Edom, Semeias
primogenitus, Iozabad secundus, Iohaa
tertius, Sachar quartus, Nathanael quin-
tus.

*Et miserunt & ipsi sortes per vices contra 8
vices secundum paruum & secundu magnum,
intelligens cum discipulo.
* Et egressa est sors prima Asaph, Godoliæ, 9
Joseph secunda, ipse & fratres eius & filij eius
duodecim. * Tertia Zacchur, ipse & fratres 10
eius & filij eius duodecim.
* Quarta Jesri, filij eius & fratres eius 11
duodecim. * Quinta Nathanias, filij eius & 12
fratres eius duodecim.
* Sexta Bocchias, filij eius & fratres eius 13
duodecim.
* Septima Jasarela, filij eius & fratres eius 14
duodecim. * Octaua Jsaia, filij eius et fratres 15
eius duodecim. * Nona Matthanias, filij eius 16
& fratres eius duodecim. * Decima Semei, 17
filii eius & fratres eius duodecim.
* Vndecima Asriel, filii eius & fratres eius 18
duodecim.
* Duodecima Asabia, filii eius & fratres 19
eius duodecim.
* Tertiadecima Subiel, filii eius & fratres 20
eius duodecim.
* Quartadecima Matthias, filii eius & fra- 21
tres eius duodecim.
* Quintadecima Hierimuth, filii eius & 22
fratres eius duodecim.
* Sextadecima Ananias, filii eius & fra- 23
tres eius duodecim.
* Septimadecima Jesbocasa, filii eius & fra 24
tres eius duodecim.
* Octauadecima Anani, filii eius & fratres 25
eius duodecim.
* Nonadecima Mallethi, filii eius & fra- 26
tres eius duodecim.
* Vicesima Heliatha, filii eius & fratres 27
eius duodecim.
* Vicesimaprima Othir, filii eius & fratres 28
eius duodecim.
* Vicesimasecunda Godolathi, filii eius & 29
fratres eius duodecim.
* Vicesimatertia Mazioth, filii eius & fra- 30
tres eius duodecim.
* Vicesimaquarta Ramathiezer, filii eius & 31
fratres eius duodecim.

CAP. XXVI.

IN diuisiones ianuarũ Choritis, Meselemias 1
filius Core de filiis Asaph.
* Et Meselemia filii Zacharias primogeni- 2
tus, Jadiel secundus, Zabadias tertius, Jatha-
nael quartus.
* Elam quintus, Jonathan sextus, Elionai 3
septimus.
* Et Obed Eddom filii Sameas primogenitus, 4
Jozabad secundus, Joa tertius, Sachar quar-
tus, Nathanael quintus.

8 * καὶ ἐπέβαλον καὶ αὐτοὶ κλήρους ἐφημεριῶν κατέ-
ναντι ἐφημεριῶν κατὰ τὸν μικρὸν καὶ κατὰ τὸν μέγαν, σύνιὼν
μετὰ μανθάνοντος.
9 * καὶ ἐξῆλθεν ὁ κλῆρος ὁ πρῶτος τῷ ἀσάφ, γοδολία
τῷ ἰωσὴφ ὁ δεύτερος, αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ υἱοὶ
10 αὐτοῦ δώδεκα. * ὁ τρίτος ζακχούρ, αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελ-
φοὶ αὐτοῦ καὶ υἱοὶ αὐτοῦ δώδεκα.
11 * ὁ τέταρτος ἰεσρί, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
δώδεκα.
12 * ὁ πέμπτος ναθανίας, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
13 δώδεκα. * ὁ ἕκτος βοκχίας, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ
14 αὐτοῦ δώδεκα. * ὁ ἕβδομος ἰασαρελά, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ
οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.
15 * ὁ ὄγδοος ἰσαΐα, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώ-
16 δεκα. * ὁ ἔννατος ματθανίας, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελ-
φοὶ αὐτοῦ δώδεκα.
17 * ὁ δέκατος σεμαιεί, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ
18 δώδεκα. * ὁ ἑνδέκατος ἀσριήλ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελ-
19 φοὶ αὐτοῦ δώδεκα. * ὁ δωδέκατος ἀσαβία, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ
οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.
20 * ὁ τρισκαιδέκατος βυβιήλ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ
21 αὐτοῦ δώδεκα. * ὁ τεσσαρεσκαιδέκατος ματθίας, υἱοὶ
αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.
22 * ὁ πεντεκαιδέκατος ἱεριμοὺθ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελ-
23 φοὶ αὐτοῦ δώδεκα. * ὁ ἑκκαιδέκατος ἀνανίας, υἱοὶ
αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.
24 * ὁ ἑπτακαιδέκατος ἰεσβοκασά, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελ-
25 φοὶ αὐτοῦ δώδεκα. * ὁ ὀκτωκαιδέκατος ἀνανί, υἱοὶ αὐτοῦ
καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.
26 * ὁ ἐννεακαιδέκατος μαλληθί, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελ-
27 φοὶ αὐτοῦ δώδεκα. * ὁ εἰκοστὸς ἡλιαθά, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ
ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.
28 * ὁ εἰκοστὸς πρῶτος ὠθείρ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ αὐ-
29 τοῦ δώδεκα. * ὁ εἰκοστὸς δεύτερος γοδολαθί, υἱοὶ αὐτοῦ
καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.
30 * ὁ εἰκοστὸς τρίτος μαζιώθ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὶ
αὐτοῦ δώδεκα.
31 * ὁ εἰκοστὸς τέταρτος ῥαμαθιέζερ, υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἀ-
δελφοὶ αὐτοῦ δώδεκα.

κϛ'.

1 * Εἰς διαιρέσεις πυλῶν τοῖς κοριοῖς, μεσελεμίας υἱὸς
κορὲ ἐκ τῶν υἱῶν ἀσάφ.
2 * καὶ τῷ μεσελεμίᾳ υἱοὶ ζαχαρίας ὁ πρωτότοκος,
ἰαδιὴλ ὁ δεύτερος, ζαβαδίας ὁ τρίτος, ἰαθαναὴλ ὁ
τέταρτος.
3 * αἰλὰμ ὁ πέμπτος, ἰωνάθαν ὁ ἕκτος, ἐλιωναὶ ὁ ἕβ-
4 δομος. * καὶ τῷ ὠβὴδ ἐδδὼμ υἱοὶ σαμέας ὁ πρωτότο-
κος, ἰωζαβὰδ ὁ δεύτερος, ἰωὰ ὁ τρίτος, σάχαρ ὁ τέταρ-
τος, ναθαναὴλ ὁ πέμπτος.

5 * עַמִּיאֵל הַשִּׁשִּׁי יִשָּׂשכָר הַשְּׁבִיעִי פְּעֻלְּתָי
הַשְּׁמִינִי כִּי בֵרְכוֹ אֱלֹהִים׃
6 * וְלִשְׁמַעְיָה בְּנוֹ נוֹלַד בָּנִים הַמֹּשְׁלִים לְבֵית
7 אֲבִיהֶם כִּי־גִבּוֹרֵי חַיִל הֵמָּה׃ * בְּנֵי שְׁמַעְיָה
עָתְנִי וּרְפָאֵל וְעוֹבֵד אֶלְזָבָד אֶחָיו בְּנֵי־חַיִל אֱלִיהוּ
8 וּסְמַכְיָהוּ׃ * כָּל־אֵלֶּה מִבְּנֵי עֹבֵד אֱדֹם
הֵמָּה וּבְנֵיהֶם וַאֲחֵיהֶם אִישׁ־חַיִל בְּכֹחַ לַעֲבֹדָה
שִׁשִּׁים וּשְׁנַיִם לְעֹבֵד אֱדֹם׃
9 * וְלִמְשֶׁלֶמְיָהוּ בָּנִים וְאַחִים בְּנֵי־חַיִל שְׁמוֹנָה
10 עָשָׂר׃ * וּלְחֹסָה מִן־בְּנֵי־מְרָרִי בָּנִים שִׁמְרִי
הָרֹאשׁ כִּי לֹא־הָיָה בְכוֹר וַיְשִׂימֵהוּ אָבִיהוּ לְרֹאשׁ׃
11 * חִלְקִיָּהוּ הַשֵּׁנִי טְבַלְיָהוּ הַשְּׁלִישִׁי זְכַרְיָהוּ
הָרְבִעִי כָּל־בָּנִים וְאַחִים לְחֹסָה שְׁלֹשָׁה עָשָׂר׃
12 * לְאֵלֶּה מַחְלְקוֹת הַשֹּׁעֲרִים לְרָאשֵׁי הַגְּבָרִים
13 מִשְׁמָרוֹת לְעֻמַּת אֲחֵיהֶם לְשָׁרֵת בְּבֵית יְהוָה׃
* וַיַּפִּילוּ גוֹרָלוֹת כַּקָּטֹן כַּגָּדוֹל לְבֵית אֲבוֹתָם
14 לְשַׁעַר וָשָׁעַר׃ * וַיִּפֹּל הַגּוֹרָל מִזְרָחָה לְשֶׁלֶמְיָהוּ
וְזַכַרְיָהוּ בְנוֹ יוֹעֵץ בְּשֵׂכֶל הִפִּילוּ גוֹרָלוֹת וַיֵּצֵא
15 גוֹרָלוֹ צָפוֹנָה׃ * לְעֹבֵד אֱדֹם נֶגְבָּה וְלִבָּנָיו
16 בֵּית הָאֲסִפִּים׃ * לְשֻׁפִּים וּלְחֹסָה לַמַּעֲרָב
עִם שַׁעַר שַׁלֶּכֶת בְּמִסְלָה הָעוֹלָה מִשְׁמֶרֶת לְעֻמַּת
17 מִשְׁמָר׃ * לַמִּזְרָחָה הַלְוִיִּם שִׁשָּׁה לַצָּפוֹנָה לַיּוֹם
אַרְבָּעָה לַנֶּגְבָּה לַיּוֹם אַרְבָּעָה וְלָאֲסִפִּים שְׁנַיִם
18 שְׁנָיִם׃ * לַפַּרְבָּר לַמַּעֲרָב אַרְבָּעָה לַמְסִלָּה
19 שְׁנַיִם לַפַּרְבָּר׃ * אֵלֶּה מַחְלְקוֹת הַשֹּׁעֲרִים
לִבְנֵי הַקָּרְחִי וְלִבְנֵי מְרָרִי׃
20 * וְהַלְוִיִּם אֲחִיָּה עַל־אוֹצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים
וְלֹאצְרוֹת הַקֳּדָשִׁים׃
21 * בְּנֵי לַעְדָּן בְּנֵי הַגֵּרְשֻׁנִּי לְלַעְדָּן רָאשֵׁי הָאָבוֹת
22 לְלַעְדָּן הַגֵּרְשֻׁנִּי יְחִיאֵלִי׃ * בְּנֵי יְחִיאֵלִי זֵתָם
23 וְיוֹאֵל אָחִיו עַל־אוֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה׃ * לַעַמְרָמִי
24 לַיִּצְהָרִי לַחֶבְרוֹנִי לָעֻזִּיאֵלִי׃ * וּשְׁבוּאֵל בֶּן־גֵּרְשׁוֹם
בֶּן־מֹשֶׁה נָגִיד עַל־הָאֹצָרוֹת׃
25 * וְאֶחָיו לֶאֱלִיעֶזֶר רְחַבְיָהוּ בְנוֹ וִישַׁעְיָהוּ בְנוֹ
וְיוֹרָם בְּנוֹ וְזִכְרִי בְנוֹ וּשְׁלֹמוֹת בְּנוֹ׃
26 * הוּא שְׁלֹמוֹת וְאֶחָיו עַל כָּל־אֹצְרוֹת הַקֳּדָשִׁים
אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ דָּוִיד הַמֶּלֶךְ וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לְשָׂרֵי־
הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְשָׂרֵי הַצָּבָא׃

5 *Amihel ſextus, Iſachar ſeptimus, Phollathi octauus, quia benedixit illi Deus.
6 *Semeiæ autem filio eius nati ſunt filij præfecti familiarũ ſuarum, erãt enim filij
7 fortiſsimi. *Filij ergo Semeia, Othin & Raphael, & Obed, Elzabath & fratres eius viri fortiſsimi, Heliu quoq; & Samathias.
8 *Omnes hi de filiis Obed-Edom, B ipſi & filij & fratres eorũ fortiſsimi ad miniſtrandũ ſexaginta duo de Obed-Edom.
9 *Porrò Meſellamiæ filij & fratres eorũ
10 robuſtiſsimi decem & octo. *De Hoſa aũt, id eſt, de filijs Merari Semri princeps. Nõ enim habuerat primogenitum, & idcirco poſuerat eũ pater eius in principem.
11 *Helchias ſecundus, Tabelias tertius, Zacharias quartus: Omnes hi filij & fra-
12 tres Oza tredecim. *Hi diuiſi ſunt in ianitores, vt ſemper principes cuſtodiarum, ſicut & fratres eorum miniſtrarent in do-
13 mo Domini. *Miſſæ ſunt ergo ſortes ex æquo, & paruis & magnis per familias ſuas in vnamquamque portarum.
14 *Cecidit ergo ſors Orientalis Selemiæ. Porrò Zachariæ filio eius viro prudentiſſimo & erudito ſortitò obtigit plaga Se-
15 ptentrionalis: *Obed-Edom verò & filiis eius ad Auſtrum in qua parte domus erat ſeniorum concilium.
16 *Sephphima & Hoſa ad Occidentem iuxta portam quę ducit ad viam aſcenſionis, cuſtodia contra cuſtodiam.
17 *Ad Orientem verò Leuitæ ſex, & ad Aquilonẽ quatuor per diem, atq; ad Meridiem ſimiliter in die quatuor, vbi erat concilium bini & bini.
18 *In cellulis quoq; ianitorum ad Occidentẽ, quatuor in via, biníq; per cellulas.
19 *Hæ ſunt diuiſiones ianitorum filio-C rum Chore & Merari.
20 *Porrò Achias erat ſuper theſauros domus Dei & vaſa ſanctorum.
21 *Filij quoq; Ledan, filij Gerſonni. De Ledan principes familiarum, Ledan &
22 Gerſonni, Ieiheli. *Filij Ieiheli, Zatham & Iohel frater eius ſuper theſauros do-
23 mus Domini: *Amramitis & Yſaaritis &
24 Hebronitis & Ozihelitis. *Subahel autẽ filius Gerſan filij Moyſi prępoſitus theſau-
25 ris. *Frater quoq; eius Eliezer, cuius filius Raabia, & huius filius Eſaias, & huius filiꝰ Ioram, huius quoq; filius Zechri, & huius
26 filius Selemith. *Ipſe Selemith & fratres eius ſuper theſauros ſanctorum quæ ſanctificauit Dauid rex & principes familiarũ & tribuni & cẽturiones & duces exercitꝰ.

5 * Amiel sextus, Issachar septimus, Phellathi
octauus, quoniam benedixit ei Deus.
6 * Et Samea filio eius nati sunt filij præpositi
in domo patris eorum, quoniam potentes erant
fortitudine. * Filii Samea, Othni et Raphael, 7
& Obed, & Ezabad, & fratres eius filij for-
titudinis Eliu & Samachia.
8 * Omnes hi filij Obed-Eddom, isti & filij eo-
rum & fratres eorum fortes potentia, facien-
tes in fortitudine in operatione, sexaginta duo
Obed-Eddom.
9 * Et Meselemia filij & fratres robusti octo
& decem. * Et Hosa filio Merari filij custo- 10
dientes principatum, quoniam non erat primo-
genitus, & posuit eum pater eius in principem.
11 * Chelcias secundus, Tabelia tertius, Zacha-
rias quartus: omnes hi Hosa filij & fratres eo-
rum tredecim.
12 * His diuisiones ianuarum principibus exer-
cituum per vices è regione fratrum eorum, ad
ministrandum in domo Domini.
13 * Et miserunt sortes secundum paruum &
secundum magnum per domos familiarum eo-
rum, in ianuam & ianuam.
14 * Et cecidit sors eorum qui ad Orientem Se-
lemia, & Zacharia filio eius, consultus in pru-
dentia misit sortes, et exiuit eius sors ad Aqui-
lonem.
15 * Obed-Eddom ad Austrum & filiis eius è
regione domus Asaphim in secundis vestibulis.
16 * Osa ad Occidentem cum porta pastophorij
in semita ascensionis custodia contra custodiam.
17 * Ad Orientē Leuitæ sex per diem ad Aqui-
lonem, quatuor per diem ad Meridiem, & Asa-
phim duo duo per successiones.
18 * Et ad Occidentem quatuor, & in semitam
duo duo per successionem.
19 * Hæ diuisiones ianitorum filiis Core, & fi-
liis Merari.
20 * Et Leuitæ fratres eorum super thesauros
domus Domini & super thesauros sanctorum.
21 * Filij Laadan filij Gerson Laadan principes
cognationum Laadan, Gerson, Jeiel.
22 * Filij Jeiel, Zethan & Joel fratres eius, su-
per thesauros domus Domini.
23 * Amran & Issaar, & Chebron, & Oziel.
24 * Sobiel filius Gersam, filius Moyse dux su-
per thesauros.
25 * Et fratri eius Eliezer Rabia filius eius,
& Josee filius eius, & Joram filius eius, &
Zechri filius eius.
26 * Et Salamith filius eius, ipse Salamith &
fratres eius super omnes thesauros sanctorum,
quos sanctificauit Dauid rex, & principes fa-
miliarum tribuni & centuriones, & principes
exercitus.

5 * ἀμιὴλ ὁ ἕκτος, ἰσσάχαρ ὁ ἕβδομος, φελλαθὶ ὁ
ὄγδοος, ὅτι εὐλόγησεν αὐτὸν ὁ θεός.
6 * καὶ τῷ σαμέα υἱῷ αὐτοῦ ἐτέχθησαν υἱοὶ καθεστάμενοι
ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν, ὅτι δυνατοὶ ἦσαν ἰσχύϊ.
7 * υἱοὶ σαμέα, ὀθνὶ καὶ ῥαφαὴλ, καὶ ὠβὴδ, καὶ ἐζαβάδ,
καὶ ἀδελφοὶ αὐτοῦ υἱοὶ δυνάμεως ἐλιοῦ, καὶ σαμαχία.
8 * πάντες οὗτοι υἱοὶ ὠβὴδ ἐδδώμ· αὐτοὶ καὶ οἱ υἱοὶ αὐ-
τῶν, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἰσχυροὶ δυνάμει, ποιοῦντες ἐν
ἰσχύϊ ἐν τῇ ἐργασίᾳ, ἑξηκονταδύο τῷ ὠβὴδ ἐδδώμ.
9 * καὶ τῷ μεσελεμίᾳ υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ δυνατοὶ ὀκτω-
καίδεκα.
10 * καὶ τῷ ὁσὰ τῷ υἱῷ μεραρὶ υἱοὶ φυλάσσοντες τὴν ἀρ-
χήν, ὅτι οὐκ ἦν πρωτότοκος, καὶ ἔθετο αὐτὸν ὁ πατὴρ
αὐτοῦ εἰς ἄρχοντα.
11 * χελκίας ὁ δεύτερος, ταβελία ὁ τρίτος, ζαχαρίας
ὁ τέταρτος· πάντες οὗτοι τῷ ὁσὰ υἱοὶ καὶ ἀδελφοὶ αὐτῶν
δεκατρεῖς.
12 * τούτοις αἱ διαιρέσεις τῶν πυλῶν τοῖς ἄρχουσι τῶν δυ-
νάμεων ἐφημερίαις κατέναντι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν, λει-
τουργεῖν ἐν οἴκῳ κυρίου.
13 * καὶ ἔβαλον κλήρους κατὰ τὸν μικρὸν καὶ κατὰ τὸν μέγαν
κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, εἰς πύλην καὶ πύλην.
14 * καὶ ἔπεσεν ὁ κλῆρος τῶν πρὸς ἀνατολὰς τῷ σελε-
μίᾳ καὶ ζαχαρίᾳ υἱῷ αὐτοῦ, βουλευτὴς ἐν συνέσει ἔβαλεν
κλήρους, καὶ ἐξῆλθεν αὐτοῦ ὁ κλῆρος κατὰ βορρᾶν.
15 * τῷ ὠβὴδ ἐδδὼμ κατὰ νότον καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ κατέναν-
τι οἴκου ἀσαφὶμ εἰς δεύτερον τοῖς προθύροις.
16 * τῷ ὠσὰ πρὸς δυσμαῖς μετὰ τῆς πύλης παστοφορίου ἐν
τῇ τρίβῳ τῆς ἀναβάσεως φυλακὴ κατέναντι φυλακῆς.
17 * πρὸς ἀνατολὰς οἱ λευῖται ἓξ τὴν ἡμέραν πρὸς
βορρᾶν, τέσσαρες τὴν ἡμέραν πρὸς νότον· καὶ τοῖς ἀσα-
φὶμ δύο δύο εἰς διαδεχομένους.
18 * καὶ πρὸς δυσμαῖς τέσσαρες· καὶ εἰς τὴν τρίβον δύο
19 δύο διαδεχόμενοι. * αὗται αἱ διαιρέσεις τῶν πυλωρῶν
τοῖς υἱοῖς κορέ, καὶ τοῖς υἱοῖς μεραρί.
20 * καὶ οἱ λευῖται οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν ἐπὶ τῶν θησαυ-
ρῶν οἴκου κυρίου καὶ ἐπὶ τῶν θησαυρῶν τῶν ἁγίων.
21 * υἱοὶ λααδὰν υἱοὶ γηρσὼν τῷ λααδὰν ἄρχοντες τῶν
πατριῶν τῶν λααδάν, τῷ γηρσὼν ἰεϊήλ.
22 * υἱοὶ ἰεϊήλ, ζηθὰν καὶ ἰωὴλ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ἐπὶ θη-
23 σαυρῶν οἴκου κυρίου. * τῷ ἀμρὰν καὶ ἰσσαὰρ, καὶ χεβρὼν, καὶ
24 ὀζιήλ. * σωβιὴλ ὁ τοῦ γηρσὰμ ὁ τοῦ μωυσῆ ἡγούμενος
ἐπὶ τῶν θησαυρῶν.
25 * καὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἐλιέζερ ῥααβία υἱὸς αὐτοῦ, καὶ
ἰωσὴε υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ἰωρὰμ υἱὸς αὐτοῦ, καὶ ζεχρὶ υἱὸς αὐτοῦ.
26 * καὶ σαλαμὶθ υἱὸς αὐτοῦ, αὐτὸς σαλαμὶθ καὶ οἱ ἀδελ-
φοὶ αὐτοῦ ἐπὶ πάντων τῶν θησαυρῶν τῶν ἁγίων, οὓς ἡγία-
σεν δαυὶδ ὁ βασιλεύς, καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν πατριῶν χι-
λίαρχοι καὶ ἑκατόνταρχοι, καὶ οἱ ἄρχοντες τῆς δυνάμεως.

27 * מִן־הַמִּלְחָמוֹת וּמִן־הַשָּׁלָל הִקְדִּישׁוּ לְחַזֵּק
28 לְבֵית יְהוָה׃ * וְכֹל הַהִקְדִּישׁ שְׁמוּאֵל הָרֹאֶה
וְשָׁאוּל בֶּן־קִישׁ וְאַבְנֵר בֶּן־נֵר וְיוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה
כָּל הַמַּקְדִּישׁ עַל יַד־שְׁלֹמִית וְאָחִיו׃
29 * לְיִצְהָרִי כְּנַנְיָהוּ וּבָנָיו לַמְּלָאכָה הַחִיצוֹנָה
עַל־יִשְׂרָאֵל לְשֹׁטְרִים וְלִשְׁפָטִים׃
30 * לַחֶבְרוֹנִי חֲשַׁבְיָהוּ וְאָחָיו בְּנֵי־חַיִל אֶלֶף
וְשִׁבְעִ־מֵאוֹת עַל פְּקֻדַּת יִשְׂרָאֵל מֵעֵבֶר לַיַּרְדֵּן
מַעֲרָבָה לְכָל מְלֶאכֶת יְהוָה וְלַעֲבֹדַת הַמֶּלֶךְ׃
31 * לַחֶבְרוֹנִי יְרִיָּה הָרֹאשׁ לַחֶבְרוֹנִי לְתֹלְדֹתָיו
לְאָבוֹת בִּשְׁנַת הָאַרְבָּעִים לְמַלְכוּת דָּוִיד נִדְרָשׁוּ
32 וַיִּמָּצֵא בָהֶם גִּבּוֹרֵי חַיִל בְּיַעְזֵיר גִּלְעָד׃ * וְאָחָיו
בְּנֵי־חַיִל אַלְפִּים וּשְׁבַע מֵאוֹת רָאשֵׁי הָאָבוֹת
וַיְפָקְדֵם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ עַל־הָרְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי וְחֲצִי
שֵׁבֶט הַמְנַשִּׁי לְכָל־דִּבְרֵי הָאֱלֹהִים וּדְבַר הַמֶּלֶךְ׃

כז

1 * וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִסְפָּרָם רָאשֵׁי
הָאָבוֹת וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְשֹׁטְרֵיהֶם
הַמְשָׁרְתִים אֶת־הַמֶּלֶךְ לְכָל דְּבַר הַמַּחְלְקוֹת
הַבָּאִים וְהַיֹּצֵאת חֹדֶשׁ בְּחֹדֶשׁ לְכָל חָדְשֵׁי הַשָּׁנָה
הַמַּחְלָקֶת הָאַחַת עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
2 * עַל הַמַּחְלֶקֶת הָרִאשׁוֹנָה לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן
יָשָׁבְעָם בֶּן־זַבְדִּיאֵל וְעַל מַחְלַקְתּוֹ עֶשְׂרִים
3 וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃ * מִן־בְּנֵי־פֶרֶץ הָרֹאשׁ לְכָל־
שָׂרֵי הַצָּבָא לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן׃
4 * וְעַל מַחְלֶקֶת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי דוֹדַי הָאֲחוֹחִי
וּמַחְלַקְתּוֹ וּמִקְלוֹת הַנָּגִיד וְעַל מַחְלַקְתּוֹ עֶשְׂרִים
5 וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃ * שַׂר הַצָּבָא הַשְּׁלִישִׁי לַחֹדֶשׁ
הַשְּׁלִישִׁי בְּנָיָהוּ בֶן־יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן רֹאשׁ וְעַל
מַחְלַקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
6 * הוּא בְּנָיָהוּ גִּבּוֹר הַשְּׁלֹשִׁים וְעַל־הַשְּׁלֹשִׁים
וּמַחְלַקְתּוֹ עַמִּיזָבָד בְּנוֹ׃
7 * הָרְבִיעִי לַחֹדֶשׁ הָרְבִיעִי עֲשָׂהאֵל אֲחִי יוֹאָב
וּזְבַדְיָה בְנוֹ אַחֲרָיו וְעַל מַחְלַקְתּוֹ עֶשְׂרִים
8 וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃ * הַחֲמִישִׁי לַחֹדֶשׁ הַחֲמִישִׁי
הַשַּׂר שַׁמְהוּת הַיִּזְרָחִי וְעַל מַחְלַקְתּוֹ עֶשְׂרִים
וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃

27 *De bellis & manubijs prę liorum quę conſecrauerant ad inſtaurationem & ſupellectilem templi Domini.

28 * Hæc autem vniuerſa ſanctificauit Samuel Videns, & Saul filius Cis, & Abner fi D lius Ner, & Ioab filius Saruiæ, omnéſque ſanctificauerant ea per manum Salemith & fratrum eius.

29 * Iſaaritis verò prę erat Chonenias & filij eius ad opera forinſecus ſuper Iſrael ad docendum & iudicandum eos.

30 * Porrò de Hebronitis Aſabias & fratres eius viri fortiſſimi mille ſeptingenti præerant Iſrael, trans Iordanē contra Occidentem in cunctis operibus Domini & in miniſterium regis.

31 * Hebronitarum autem princeps fuit Ieria ſecundum familias & cognationes eorum. Quadrageſimo anno regni Dauid recenſiti ſunt & inuenti ſunt viri fortiſsimi Iazer Galaad.

32 * Fratréſque eius robuſtioris ætatis duo millia ſeptingenti principes familiarum. Præpoſuit autē eos Dauid rex Rubenitis & Gaditis, & dimidiæ tribui Manaſſe, in omne miniſterium Dei & regis.

CAP. XXVII.

1 FIlij autem Iſrael ſecundum numerum
A ſuum principes familiarum tribuni & centuriones & præfecti qui miniſtrabant regi iuxta turmas ſuas ingrediētes & egredientes per ſingulos menſes in anno viginti quatuor millibus ſinguli præerant.

2 * Primæ turmæ in primo menſe Iesboam præerat filius Zabdihel & ſub eo viginti quatuor millia.

3 * De filiis Phares, princeps cunctorum principum exercitus menſe primo.

4 * Secundi mēſis habebat turmam Dudia Ohites: & poſt ſe alter nomine Macelloth qui regebat partem exercitus viginti quatuor millium.

5 * Dux quoque turmæ tertiæ in menſe tertio erat Banaias filius Ioiadæ ſacerdotis, & in diuiſione ſua viginti quatuor millia.

6 * Ipſe eſt Banaias fortiſsimus inter triginta & ſuper triginta. Præerat autē turmæ ipſius Amizadab filius eius.

7 * Quartus menſe quarto Aſael frater
B Ioab & Zabedias filius eius poſt eum, & in turma eius viginti quatuor millia.

8 * Quintus menſe quinto princeps Samaoth Iezerites, & in turma eius viginti quatuor millia.

* *Quæ ceperunt ex bellis & ex ſpoliis, & ſanctificauit ab ipſis vt non deficeret ædificatio domus Domini.*

27 * ἃ ἔλαβον ἐκ πολέμων καὶ ἐκ λαφύρων· καὶ ἡγίασεν ἀπ' αὐτῶν τοῦ μὴ καθυστερῆσαι τὴν οἰκοδομὴν τοῦ οἴκου κυρίου.

* *Et in omnibus ſanctis Dei quæ ſanctificauit Samuel Vidēs, & Saul filius Cis, & Abenner filius Ner, & Ioab filius Saruia, & omnis ſanctificans per manum Salomith & fratrum eorum.*

28 * καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ἁγίων τοῦ θεοῦ ὅσα ἡγίασεν σαμουὴλ ὁ ὁρᾶν, καὶ σαοὺλ ὁ τοῦ κίς, καὶ ἀβεννὴρ ὁ τοῦ νήρ, καὶ ἰωὰβ ὁ τοῦ σαρυία, καὶ πᾶς ὁ ἁγιάζων διὰ χειρὸς σαλωμὶθ καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.

* *Iſſari & Chononia, & filij eius ad opus miniſterij forinſecus ſuper Iſrael vt ſcriberent & iudicarent.*

29 * ἰσσααρὶ καὶ χονονία, καὶ υἱοὶ αὐτοῦ εἰς τὸ ἔργον τῆς ἐργασίας τὰ ἔξω ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ εἰς γραμματεύειν καὶ διακρίνειν.

* *Chebroni, Aſabias & fratres eius filij fortitudinis, mille & ſeptingenti, qui ſuper conſiderationem Iſrael, trans Iordanem ad Occidentem in omne miniſterium Domini & opus regis.*

30 * τῷ χεβρωνὶ ἀσαβίας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ υἱοὶ δυνάμεως, χίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι, οἱ ἐπὶ τῆς ἐπισκέψεως τοῦ ἰσραήλ, πέραν τοῦ ἰορδάνου ἐπὶ δυσμαῖς εἰς πᾶσαν λειτουργίαν κυρίου καὶ ἐργασίαν τοῦ βασιλέως.

* *Chebroni Iorias princeps Chebroni ſecundum generationes eorum & ſecundum familias eorum in anno quadrageſimo regni Dauid recenſiti ſunt, & inuentus eſt vir fortis in ipſis in Iazer Galaaditidos.*

31 * τοῦ χεβρωνὶ ἰωρίας ὁ ἄρχων τῶν χεβρωνὶ κατὰ γενέσεις αὐτῶν καὶ κατὰ πατριὰς αὐτῶν ἐν τῷ ἔτει τῷ τεσσαρακοστῷ τῆς βασιλείας δαυὶδ ἐπεσκέπησαν, καὶ εὑρέθη ἀνὴρ δυνατὸς ἐν αὐτοῖς ἐν ἰαζὴρ τῆς γαλααδίτιδος.

* *Et fratres eius filij potentiæ duo millia & ſeptingenti principes familiarum, & conſtituit eos Dauid rex in Ruben & Gad, & dimidiæ tribui Manaſſe in omnem ſermonem Dei & ſermonem regis.*

32 * καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ υἱοὶ δυνάμεως δισχίλιοι καὶ ἑπτακόσιοι ἄρχοντες πατριῶν· καὶ κατέστησεν αὐτοὺς δαυὶδ ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῆς ῥουβὴν καὶ τοῦ γάδ, καὶ τοῦ ἡμίσους φυλῆς μανασσῆ εἰς πάντα λόγον τοῦ θεοῦ καὶ λόγον τοῦ βασιλέως.

CAP. XXVII.

κζ.

ET filij Iſrael ſecundum numerum ſuum principes familiarum tribuni & centuriones, & ſcribæ miniſtrantes regi & in omnem ſermonem regis ſecundum diuiſiones in omnem ſermonem ingredientis & egredientis menſe ex menſe, in omnes menſes anni diuiſio vna viginti & quatuor millia.

1 Καὶ οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ κατὰ ἀριθμὸν αὐτῶν ἄρχοντες τῶν πατριῶν χιλίαρχοι καὶ ἑκατόνταρχοι, καὶ γραμματεῖς οἱ λειτουργοῦντες τῷ βασιλεῖ καὶ εἰς πάντα λόγον τοῦ βασιλέως κατὰ διαιρέσεις εἰς πάντα λόγον τοῦ εἰσπορευομένου καὶ ἐκπορευομένου μῆνα ἐκ μηνός, εἰς πάντας τοὺς μῆνας τοῦ ἐνιαυτοῦ διαίρεσις μία εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες.

* *Et in diuiſione prima menſis primi, Ieſboam filius Zabdiel, & in diuiſione eius viginti & quatuor millia.*

2 * καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως τῆς πρώτης τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου, ἰεσβοὰμ ὁ τοῦ ζαβδιήλ, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες.

* *De filiis Phares princeps omnium principum exercitus menſis primi.*

3 * ἀπὸ τῶν υἱῶν φάρες ἄρχων πάντων τῶν ἀρχόντων τῆς δυνάμεως τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου.

* *Et in diuiſione mēſis ſecundi Dodai Achochi, & diuiſio eius, & Macelloth dux, & in diuiſione eius viginti & quatuor millia.*

4 * καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως τοῦ μηνὸς τοῦ δευτέρου δωδαὶ ὁ ἀχωχεί, καὶ ἡ διαίρεσις αὐτοῦ, καὶ μακελλὼθ ὁ ἡγούμενος, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες.

* *Princeps exercitus tertius menſe tertio Baneas filius Ioiade ſacerdos princeps, & in diuiſione eius viginti & quatuor millia.*

5 * ὁ ἄρχων τῆς δυνάμεως ὁ τρίτος τῷ μηνὶ τῷ τρίτῳ βαναίας ὁ τοῦ ἰωιαδὲ ὁ ἱερεὺς ὁ ἄρχων, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες.

* *Ipſe Baneas fortior triginta & ſuper triginta, & in diuiſione eius Amizabal filius eius.*

6 * αὐτὸς βαναίας δυνατώτερος τῶν τριάκοντα καὶ ἐπὶ τῶν τριάκοντα, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ ἀμιζαβὰλ υἱὸς αὐτοῦ.

* *Quartus in menſe quarto Aſſael frater Ioab & Zabdeas filius eius, & fratres eius poſt eum, & in diuiſione eius viginti & quatuor millia.*

7 * ὁ τέταρτος ἐν τῷ μηνὶ τῷ τετάρτῳ ἀσαὴλ ὁ ἀδελφὸς ἰωὰβ, καὶ ζαβδιαίας υἱὸς αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες.

* *Quintus in menſe quinto princeps Samaoth filius Iezra, & in diuiſione eius viginti & quatuor millia.*

8 * ὁ πέμπτος ἐν τῷ μηνὶ τῷ πέμπτῳ ὁ ἄρχων σαμαὼθ ὁ ἰεζράχ, καὶ ἐπὶ τῆς διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες.

9 * הַשִּׁשִּׁי לַחֹדֶשׁ הַשִּׁשִּׁי עִירָא בֶן־עִקֵּשׁ
הַתְּקוֹעִי וְעַל מַחֲלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
10 * הַשְּׁבִיעִי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי חֶלֶץ הַפְּלוֹנִי מִן־
בְּנֵי אֶפְרַיִם וְעַל מַחֲלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה
אָלֶף׃ 11 * הַשְּׁמִינִי לַחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי סִבְּכַי
הַחֻשָׁתִי לַזַּרְחִי וְעַל־מַחֲלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה
אָלֶף׃ 12 * הַתְּשִׁיעִי לַחֹדֶשׁ הַתְּשִׁיעִי אֲבִיעֶזֶר
הָעַנְּתוֹתִי לַבְּנִימִינִי וְעַל מַחֲלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים
וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
13 * הָעֲשִׂירִי לַחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי מַהְרַי הַנְּטוֹפָתִי
לַזַּרְחִי וְעַל מַחֲלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
14 * עַשְׁתֵּי־עָשָׂר לָעַשְׁתֵּי עָשָׂר הַחֹדֶשׁ בְּנָיָה
הַפִּרְעָתוֹנִי מִן־בְּנֵי אֶפְרַיִם וְעַל מַחֲלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים
וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
15 * שְׁנֵים עָשָׂר לִשְׁנֵים עָשָׂר הַחֹדֶשׁ חֶלְדַּי
הַנְּטוֹפָתִי לְעָתְנִיאֵל וְעַל מַחֲלָקְתּוֹ עֶשְׂרִים
וְאַרְבָּעָה אָלֶף׃
16 * וְעַל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל לָרְאוּבֵנִי נָגִיד אֱלִיעֶזֶר
בֶּן־זִכְרִי לַשִּׁמְעוֹנִי שְׁפַטְיָהוּ בֶן־מַעֲכָה׃
17 * לְלֵוִי חֲשַׁבְיָה בֶן־קְמוּאֵל לְאַהֲרֹן צָדוֹק׃
18 * לִיהוּדָה אֱלִיהוּ מֵאֲחֵי דָוִיד לְיִשָּׂשכָר עָמְרִי
בֶּן־מִיכָאֵל׃ 19 * לִזְבוּלֻן יִשְׁמַעְיָהוּ בֶן־עֹבַדְיָהוּ
לְנַפְתָּלִי יְרִימוֹת בֶּן־עַזְרִיאֵל׃
20 * לִבְנֵי אֶפְרַיִם הוֹשֵׁעַ בֶּן־עַזַּזְיָהוּ לַחֲצִי שֵׁבֶט
21 מְנַשֶּׁה יוֹאֵל בֶּן־פְּדָיָהוּ׃ * לַחֲצִי הַמְּנַשֶּׁה
גִּלְעָדָה יִדּוֹ בֶן־זְכַרְיָהוּ לִבְנְיָמִן יַעֲשִׂיאֵל בֶּן־
22 אַבְנֵר׃ * לְדָן עַזְרְאֵל בֶּן־יְרֹחָם אֵלָה שָׂרֵי
23 שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל׃ * וְלֹא־נָשָׂא דָוִיד מִסְפָּרָם
לְמִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּלְמָטָּה כִּי אָמַר יְהוָה לְהַרְבּוֹת
אֶת־יִשְׂרָאֵל כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמָיִם׃
24 * יוֹאָב בֶּן־צְרוּיָה הֵחֵל לִמְנוֹת וְלֹא כִלָּה וַיְהִי
בָזֹאת קֶצֶף עַל־יִשְׂרָאֵל וְלֹא עָלָה הַמִּסְפָּר
בְּמִסְפַּר דִּבְרֵי הַיָּמִים לַמֶּלֶךְ דָּוִיד׃
25 * וְעַל אֹצְרוֹת הַמֶּלֶךְ עַזְמָוֶת
בֶּן־עֲדִיאֵל וְעַל־הָאֹצָרוֹת בַּשָּׂדֶה בֶּעָרִים
וּבַכְּפָרִים וּבַמִּגְדָּלוֹת יְהוֹנָתָן בֶּן־עֻזִּיָּהוּ׃
26 * וְעַל עֹשֵׂי מְלֶאכֶת הַשָּׂדֶה לַעֲבֹדַת הָאֲדָמָה
עֶזְרִי בֶן־כְּלוּב׃

9 * Sextus menſe ſexto Hyra filius Acces Thecuites, & in turma eius viginti quatuor millia.
10 * Septimus menſe ſeptimo Helles Phallonites de filiis Ephraim, & in turma eius viginti quatuor millia.
11 * Octauus mẽſe octauo Sobochai Vſathites de ſtirpe Zarai, & in turma eius viginti quatuor millia.
12 * Nonus menſe nono Abiezer Anathotites de filiis Iemini, & in turma eius viginti quatuor millia.
13 * Decimus menſe decimo Marai & ipſe Nethophatites de ſtirpe Zarai, & in turma eius viginti quatuor millia.
14 * Vndecimus mẽſe vndecimo Banaias Pharathonites de filiis Ephraim, & in turma eius viginti quatuor millia.
15 * Duodecimus menſe duodecimo Addai Nethophatites de ſtirpe Gothoniel, & in turma eius viginti quatuor millia.
16 * Porrò tribubus præerant in Iſrael, Rubenitis, dux Eliezer filius Zechri: Symeonitis, dux Saphacias filius Maacha.
17 * Leuitis Aſabias filius Chamuel; Aaronitis, Sadoch.
18 * Iuda, Heliu frater Dauid; Yſachar, Amri filius Michael.
19 * Zabulonitis Ieſmaias filius Abdiæ, Neptalitibus Hierimoth filius Oziel.
20 * Filiis Ephraim, Oſee filius Oaziu; dimidiæ tribui Manaſſe, Iohel filius Phadaiæ.
21 * Et dimidiæ tribui Manaſſe in Galaad Iaddo filius Zachariæ; Beniamin autem Iaſihel filius Abner.
22 * Dan verò Ezrihel filius Ieroam. Hi principes filiorum Iſrael.
23 * Noluit autem Dauid numerare eos à viginti annis inferius, quia dixerat Dominus vt multiplicaret Iſrael quaſi ſtellas cæli.
24 * Ioab filius Saruię cœperat numerare, nec compleuit, quia ſuper hoc ira Dei irruerat in Iſrael, & idcirco numerus eorum qui fuerant recenſiti, non eſt relatus in faſtos regis Dauid.
25 * Super theſauros autem regis fuit Aſmoth filius Adihel. His autem theſauris qui erant in vrbibus, & in vicis, & in turribus præſidebat Ionathan filius Oziæ.
26 * Operi autem ruſtico & agricolis qui exercebant terram, præerat Ezri filius Chelub:

Sextus in menſe ſexto, Ira filius Eccis Thecoites, & in diuiſione eius viginti & quatuor millia.

9 ‡ ὁ ἕκτος ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ, ἰρὰ υἱὸς ἐκκὴς ὁ θεκοίτης, ⁊ ἐπὶ τ διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι ⁊ τέσσαρες χιλιάδες.

Septimus in menſe ſeptimo, Chelles Phalloni de filiis Ephraim, & in diuiſione eius viginti & quatuor millia.

10 ‡ ὁ ἕβδομος ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ, χέλλης ὁ φαλλωνὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἐφραίμ, ⁊ ἐπὶ τ διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες.

Octauus in menſe octauo, Sabachai Uſſathi Zaraithæ, & in diuiſione eius viginti & quatuor millia.

11 ‡ ὁ ὄγδοος ἐν τῷ μηνὶ τῷ ὀγδόῳ, σαβαχαὶ ὁ ὑσαθὶ τῷ ζαραϊθη, καὶ ἐπὶ τ διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες.

Nonus in menſe nono, Abiezer qui ex Anathoth de tribu Beniamin, & in diuiſione eius viginti & quatuor millia.

12 ‡ ὁ ἔννατος ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἐννάτῳ, ἀβιέζερ ὁ ἐξ ἀναθὼθ ἐκ τ βενιαμίν, καὶ ἐπὶ τ διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι ⁊ τέσσαρες χιλιάδες.

Decimus in menſe decimo, Maari Netophathi Zarai, & in diuiſione eius viginti & quatuor millia.

13 ‡ ὁ δέκατος ἐν τῷ μηνὶ τῷ δεκάτῳ, μααρὶ ὁ νετοφαθὶ τῷ ζαραΐι, καὶ ἐπὶ τ διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες.

Undecimus in menſe vndecimo, Banaias qui ex Pharathon de filiis Ephraim, & in diuiſione eius viginti & quatuor millia.

14 ‡ ὁ ἑνδέκατος ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑνδεκάτῳ, βαναΐας ὁ ἐκ φαραθὼν ἐκ τῶν υἱῶν ἐφραίμ, καὶ ἐπὶ τ διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες.

Duodecimus in menſe duodecimo, Holdai Nephati Gothoniel, & in diuiſione eius viginti & quatuor millia.

15 ‡ ὁ δωδέκατος ἐν τῷ μηνὶ τῷ δωδεκάτῳ, ὀλδαΐ ὁ νεφαθὶ τῷ γοθονιήλ, καὶ ἐπὶ τ διαιρέσεως αὐτοῦ εἴκοσι καὶ τέσσαρες χιλιάδες.

Et in tribubus Iſrael, Ruben dux Eliezer filius Zechri: Symeon, Saphatias filius Maacha.

16 ‡ καὶ ἐπὶ τῶν φυλῶν ἰσραήλ, τῷ ῥουβὶν ἡγούμενος ἐλιέζερ υἱὸς ζεχρί· τῷ συμεὼν σαφατίας ὁ τοῦ μααχά.

Leui Aſabia filius Camuel, Aaron Saduc.

17 ‡ τῷ λευὶ ἀσαβία υἱὸς καμυήλ. τῷ ἀαρὼν σαδδόκ.

Iuda Elia fratrum Dauid: Iſſachar Ambri filius Michael.

18 ‡ τῷ ἰούδα ἐλίαβ τῶν ἀδελφῶν δαυίδ· τῷ ἰσσάχαρ ἀμβρὶ ὁ τοῦ μιχαήλ.

Zabulon Samaias filius Audiu, Nephthalim Hierimuth filius Eziel.

19 ‡ τῷ ζαβουλὼν σαμαΐας ὁ τοῦ αὐδίου· τῷ νεφθαλεὶμ ἱερεμὼθ ὁ τοῦ ἐζιήλ.

Ephraim Oſee filius Oziu, dimidiæ tribus

20 ‡ τῷ ἐφραὶμ ὡσηὲ ὁ τοῦ ὀζίου· τῷ ἡμίσει φυλῆς μα-

Manaſſe Joel filius Phadaiæ.

ναση ἰωὴλ υἱὸς φαδαΐου.

Dimidiæ Manaſſæ qui in terra Galaad, Jaddai filius Zachariæ; filiorum Beniamin Jaſſiel filius Abenner.

21 ‡ τῷ ἡμίσει τοῦ μανασσῆ τῶν ἐν γῇ γαλααὰδ ἰαδδαὶ ὁ τοῦ ζαχαρίου· τῶν υἱῶν βενιαμὶν ἰασιὴλ ὁ τοῦ ἀβεννήρ.

Dan, Aſriel filius Hieroam, hi patriarchæ tribuum Iſrael.

22 ‡ τῷ δὰν ἀζριὴλ ὁ τοῦ ἱερεμώθ, οὗτοι οἱ πατριάρχαι τῶν φυλῶν ἰσραήλ.

Et non accepit Dauid numerum ipſorum à viginti annis & infra, quoniam dixerat Dominus vt multiplicaret Iſrael quaſi ſtellas cæli.

23 ‡ καὶ οὐκ ἔλαβε δαυὶδ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν ἀπὸ εἰκοσαετοῦς καὶ κάτω, ὅτι εἶπε κύριος πληθυῦναι τὸν ἰσραὴλ ὡς τοὺς ἀστέρας τοῦ οὐρανοῦ.

Et Joab filius Saruia incepit numerare in populo, & non compleuit, & facta eſt in hoc ira in Iſrael, & non relatus eſt numerus in libro ſermonum dierum regis Dauid.

24 ‡ καὶ ἰωὰβ υἱὸς σαρουία ἤρξατο ἀριθμεῖν ἐν τῷ λαῷ, καὶ οὐ συνετέλεσεν· ⁊ ἐγένετο ἐν τούτῳ ὀργὴ ἐπὶ ἰσραήλ, καὶ οὐ κατεχωρίσθη ὁ ἀριθμὸς ἐν βιβλίῳ λόγων ἡμερῶν τοῦ βασιλέως δαυίδ.

Et ſuper theſauros regis, Aſmoth filius Odiel, & ſuper theſauros qui in agro et in vrbibus, & vicis, & in villis, & in turribus, Jonathan filius Oziæ.

25 ‡ καὶ ἐπὶ τῶν θησαυρῶν τοῦ βασιλέως, ἀσμωθ ὁ τοῦ ὠδιήλ, καὶ ἐπὶ τῶν θησαυρῶν τῶν ἐν ἀγρῷ καὶ ἐν ταῖς πόλεσι καὶ ταῖς κώμαις καὶ ἐν τοῖς ἐποικίοις καὶ ἐν τοῖς πύργοις, ἰωναθὰν ὁ τοῦ ὀζίου.

Et ſuper agricolas qui exercebãt terram, Ezrai filius Chalub.

26 ‡ καὶ ἐπὶ τῶν γεωργούντων τῶν ἐργαζομένων τὴν γῆν, ἐζρὶ ὁ τοῦ χαλούβ.

27 * וְעַל־הַכְּרָמִים שִׁמְעִי הָרָמָתִי וְעַל
שִׁבְכְּרָמִים לְאֹצְרוֹת הַיָּיִן זַבְדִּי הַשִּׁפְמִי׃
28 * וְעַל־הַזֵּיתִים וְהַשִּׁקְמִים אֲשֶׁר בַּשְּׁפֵלָה בַּעַל
חָנָן הַגְּדֵרִי וְעַל־אֹצְרוֹת הַשָּׁמֶן יוֹאָשׁ׃
29 * וְעַל־הַבָּקָר הָרֹעִים בַּשָּׁרוֹן שִׁטְרַי הַשָּׁרוֹנִי
וְעַל־הַבָּקָר בָּעֲמָקִים שָׁפָט בֶּן־עַדְלָי׃
30 * וְעַל־הַגְּמַלִּים אוֹבִיל הַיִּשְׁמְעֵלִי וְעַל־הָאֲתֹנוֹת
יְחְדְיָהוּ הַמֵּרֹנֹתִי׃ 31 * וְעַל־הַצֹּאן יָזִיז הַהַגְרִי
כָּל־אֵלֶּה שָׂרֵי הָרְכוּשׁ אֲשֶׁר לַמֶּלֶךְ דָּוִיד׃
32 * וְיוֹנָתָן דוֹד־דָּוִיד יוֹעֵץ אִישׁ־מֵבִין וְסוֹפֵר
הוּא וִיחִיאֵל בֶּן־חַכְמוֹנִי עִם־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ׃
33 * וַאֲחִיתֹפֶל יוֹעֵץ לַמֶּלֶךְ וְחוּשַׁי הָאַרְכִי רֵעַ
הַמֶּלֶךְ׃ 34 * וְאַחֲרֵי אֲחִיתֹפֶל יְהוֹיָדָע בֶּן־בְּנָיָהוּ
וְאֶבְיָתָר וְשַׂר־צָבָא לַמֶּלֶךְ יוֹאָב׃

כח

1 * וַיַּקְהֵל דָּוִיד אֶת־כָּל־שָׂרֵי יִשְׂרָאֵל
שָׂרֵי הַשְּׁבָטִים וְשָׂרֵי הַמַּחְלְקוֹת הַמְשָׁרְתִים
אֶת־הַמֶּלֶךְ וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת וְשָׂרֵי
כָּל־רְכוּשׁ־וּמִקְנֵה לַמֶּלֶךְ וּלְבָנָיו עִם־הַסָּרִיסִים
וְהַגִּבּוֹרִים וּלְכָל־גִּבּוֹר חַיִל אֶל־יְרוּשָׁלִָם׃
2 * וַיָּקָם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ עַל־רַגְלָיו וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּנִי
אַחַי וְעַמִּי אֲנִי עִם־לְבָבִי לִבְנוֹת בֵּית מְנוּחָה
לַאֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה וְלַהֲדֹם רַגְלֵי אֱלֹהֵינוּ
וַהֲכִינוֹתִי לִבְנוֹת׃
3 * וְהָאֱלֹהִים אָמַר לִי לֹא־תִבְנֶה בַּיִת לִשְׁמִי
כִּי אִישׁ מִלְחָמוֹת אַתָּה וְדָמִים שָׁפָכְתָּ׃
4 * וַיִּבְחַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בִּי מִכָּל בֵּית־
אָבִי לִהְיוֹת לְמֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם כִּי בִיהוּדָה
בָּחַר לְנָגִיד וּבְבֵית יְהוּדָה בֵּית אָבִי וּבִבְנֵי אָבִי
בִּי רָצָה לְהַמְלִיךְ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל׃
5 * וּמִכָּל־בָּנַי כִּי רַבִּים בָּנִים נָתַן לִי יְהוָה
וַיִּבְחַר בִּשְׁלֹמֹה בְנִי לָשֶׁבֶת עַל־כִּסֵּא מַלְכוּת
יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל׃ 6 * וַיֹּאמֶר לִי שְׁלֹמֹה בְנֶךָ
הוּא־יִבְנֶה בֵיתִי וְחַצֵרוֹתָי כִּי־בָחַרְתִּי בּוֹ לִי לְבֵן
וְאֲנִי אֶהְיֶה־לּוֹ לְאָב׃ 7 * וַהֲכִינוֹתִי אֶת־
מַלְכוּתוֹ עַד־לְעוֹלָם אִם־יֶחֱזַק לַעֲשׂוֹת מִצְוֹתַי
וּמִשְׁפָּטַי כַּיּוֹם הַזֶּה׃

27 * Vinearúmq; cultoribus Semeias Romathites, cellis autem vinarijs Zabdias
28 Aphonites. * Nam ſuper oliueta & ficeta quæ erant in campeſtribus Balanan Gederites, ſuper apothecas autem olei Ioas.
29 * Porrò armentis quæ paſcebantur in Sarona præpoſitus fuit Setrai Saronites, ſuper boues in vallibus Saphat filius Adli.
30 * Super camelos verò Vbil Hiſmaelites, & ſuper aſinos Iadias Meronathites.
31 * Super oues quoque Iazim Agarenus. Omnes hi principes ſubſtantiæ regis Da-
32 uid. * Ionathan autem patruus Dauid conſiliarius vir prudens & literatus, ipſe & Iadihel filius Achamoni erant cum filiis regis.
33 * Achitophel etiam conſiliarius regis & Chuſi Arachites amicus regis.
34 * Poſt Achitophel fuit Ioiada filius Banaiæ & Abiathar. Princeps autem exercitus regis erat Ioab.

CAP. XXVIII.

1 A COnuocauit igitur Dauid omnes principes Iſrael, duces tribuum, & præpoſitos turmarum qui miniſtrabant regi, tribunos quoq; & céturiones & qui præerant ſubſtantiæ & poſſeſſionibus regis, filióſque ſuos cum eunuchis & potentes, & robuſtiſsimos quoſque in exercitu Hieruſalem.
2 * Cúmque ſurrexiſſet rex & ſtetiſſet, ait: Audite me fratres mei & populus meus. Cogitaui vt ædificarem domũ in qua requieſceret arca fœderis Domini & ſcabellum pedum Domini Dei noſtri, & ad ędi- Su. 22.b
ficandum omnia præparaui.
3 * Deus autem dixit mihi, Non ædificabis domum nomini meo, eo quòd ſis vir bellator & ſanguinem fuderis. 3. Reg. 6.
4 * Sed & elegit Dñs Deus Iſrael me de vniuerſa domo patris mei, vt eſſem rex ſuper Iſrael in ſempiternũ. De Iuda enim elegit principes. Porrò de domo Iuda domum patris mei, & de filiis patris mei, placuit ei vt me eligeret regem ſuper cunctum Iſrael.
5 * Sed & de filiis meis, filios enim mihi multos dedit Dominus, elegit Salomonem filium meum, vt ſederet in throno regni Domini ſuper Iſrael.
6 * Dixítque mihi, Salomon filius tuus Su. 27.b
ædificabit domum meã & atria mea. Ipſum enim elegi mihi in filium, & ego ero
7 ei in patrem. * Et firmabo regnum eius vſque in æternum, ſi perſeuerauerit facere præcepta mea & iudicia ſicut & hodie.

* *Et super vineta, Semei Ramathæus; &* 27
super thesauros qui in cellis vini, Zabdi filius
Saphami.

* *Et super oliueta & super sycomoros in cã-* 28
pestri, Balaanan Geddorites; & super thesau-
ros olei, Joas.

* *Et super boues qui pascebantur qui in Sa-* 29
ron, Satrai Saronites: & super boues qui in
vallibus, Saphat filius Adlai.

* *Et super camelos, Obil Ismaelites; & su-* 30
per asinos, Jadias qui de Merathon.

* *Et super oues Jaziz Agarenus: omnes hi* 31
principes substantiæ regis Dauid.

* *Et Jonathan patruus Dauid, consiliarius* 32
homo prudens & litteratus ipse, & Joel filius
Achamani cum filijs regis:

* *Et Achitophel consiliarius regis, & Chusi* 33
primus amicus regis.

* *Et post Achitophel adhærens Joiade filius* 34
Banaiæ, & Abiathar, & princeps exercitus
regis Dauid Joab.

CAP. XXVIII.

ET conuocauit Dauid omnes principes Israel 1
principes tribuum, & principes diuisionum
quæ per vices qui ministrabant regi, & prin-
cipes miliariorum & centuriarum, & princi-
pes thesaurorum, et qui erant super substantiã
eius & omnes possessiones regis & filiorũ suo-
rum cum eunuchis, & potentes & pugnato-
res exercitus conuocauit in Hierusalem.

Et stetit Dauid rex in medio concionis, & 2
dixit, Audite me fratres mei & populus meus:
mihi fuit in corde vt ædificarem domum re-
quiei arcæ fœderis Domini, & stationem sca-
bello pedum Dei nostri, & præparaui quæ in
ædificationem apta.

* *Et dixit Deus, Non ædificabis mihi tu do-* 3
mum vt nominem ego nomen meum in ea, quo-
niam homo bellator es tu, & sanguinem fudisti.

* *Et elegit Dominus Deus Israel in me* 4
de vniuersa domo patris mei vt essem rex in
Israel in sempiternum: & in Juda elegit du-
cem, & de domo Juda domum patris mei, &
in filijs patris mei in me voluit, vt fierem ego
rex super cunctum Israel.

* *Et de omnibus filiis meis, quoniam multos* 5
dedit mihi filios Deus, elegit in Salomone filio
meo, vt sederet in throno regni Domini super
Israel. * *Et dixit mihi Deus, Salomon filius* 6
tuus ædificabit domum meam & atria mea,
quoniam elegi in ipso vt esset mihi in filium,
& ego ero ei in patrem.

* *Et præparabo regnum eius vsque in æter-* 7
num, si perseuerauerit facere & custodire præ-
cepta mea, & iudicia mea sicut dies hæc.

27 * καὶ ἐπὶ τῶν ἀμπελώνων, σεμεεὶ ὁ ῥαμαθαῖος· &
ἐπὶ τῶν θησαυρῶν τῶν ἐν τοῖς χωρίοις τοῦ οἴνου, ζαβδὶ ὁ
τοῦ σαφαμί.

28 * καὶ ἐπὶ τῶν ἐλαιώνων & ἐπὶ τῶν συκαμίνων ἐν τῇ
πεδινῇ, βαλαανὰν ὁ γεδδωρίτης· & ἐπὶ τῶν θησαυρῶν
τοῦ ἐλαίου, ἰωάς.

29 * καὶ ἐπὶ τῶν βοῶν τῶν νομαδίων τῶν
ἐν τῷ σαρών, σατραῖ ὁ σαρωνίτης· & ἐπὶ τῶν βοῶν τῶν
ἐν τοῖς αὐλῶσι, σαφὰτ υἱὸς ἀδλαΐ.

30 * καὶ ἐπὶ τῶν καμήλων, ὠβὶλ ὁ ἰσμαηλίτης· καὶ ἐπὶ
τῶν ὄνων, ἰαδίας ὁ ἐκ μεραθών.

31 * & ἐπὶ τῶν προβάτων, ἰαζὶζ ὁ ἀγαρί· πάντες οὗτοι
ἄρχοντες τῶν ὑπαρχόντων τοῦ βασιλέως δαυίδ.

32 * καὶ ἰωνάθαν ὁ πατράδελφος δαυίδ, σύμβουλος
ἄνθρωπος σοφὸς καὶ γραμματεὺς αὐτός· & ἰωὴλ ὁ τοῦ
ἀχαμανὶ μετὰ τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως.

33 * καὶ ἀχιτόφελ σύμβουλος τοῦ βασιλέως, & χουσὶ ὁ
ἑταῖρος τοῦ βασιλέως.

34 * καὶ μετὰ ἀχιτόφελ ἐχόμενος ἰωαδὲ ὁ τοῦ βαναίας καὶ
ἀβιάθαρ, & ἀρχιστράτηγος τοῦ βασιλέως δαυὶδ ἰωάβ.

κη.

1 * Καὶ ἐξεκλησίασε δαυὶδ πάντας τοὺς ἄρχοντας ἰσ-
ραὴλ ἄρχοντας τῶν φυλῶν, καὶ τοὺς ἄρχοντας τῶν διαιρέ-
σεων τῶν ἐφημερίων τοὺς λειτουργοῦντας τῷ βασιλεῖ, &
τοὺς ἄρχοντας τῶν χιλιάδων & τῶν ἑκατοντάδων, καὶ τοὺς
ἄρχοντας τῶν θησαυρῶν, & τοὺς ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων αὐ-
τοῦ, & πάσης τῆς κλήσεως τοῦ βασιλέως, & τῶν υἱῶν αὐτοῦ σὺν
τοῖς εὐνούχοις, & τοὺς δυνάστας, & τοὺς μαχητὰς τῆς σφο-
δρᾶς ἐξεκλησίασεν ἐν ἱερουσαλήμ.

2 * καὶ ἔστη δαυὶδ ὁ βασιλεὺς ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας καὶ
εἶπεν, ἀκούσατέ μου ἀδελφοί μου & λαός μου, ἐμοὶ ἐγένε-
το ἐπὶ καρδίαν οἰκοδομῆσαι οἶκον ἀναπαύσεως τῇ κιβω-
τῷ διαθήκης κυρίου, καὶ στάσιν τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν τοῦ
θεοῦ ἡμῶν, & ἡτοίμασα τὰ εἰς τὴν οἰκοδομήν· ἐπτόηδια.

3 * καὶ εἶπεν ὁ θεός, οὐκ οἰκοδομήσεις μοι σὺ οἶκον τοῦ
ἐπονομάσαι με τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτῷ, ὅτι ἄνθρωπος
πολεμιστὴς εἶ σύ, & αἵματα ἐξέχεας.

4 * καὶ ἐξελέξατο κύριος ὁ θεὸς ἰσραὴλ ἐν ἐμοὶ ἀπὸ
παντὸς τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου εἶναι βασιλέα ἐν ἰσραὴλ εἰς
τὸν αἰῶνα, & ἐν ἰούδα ἐξελέξατο ἡγούμενον, & ἐξ οἴκου ἰού-
δα τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου· & ἐν τοῖς υἱοῖς τοῦ πατρός μου ἐν
ἐμοὶ ἠθέλησεν τοῦ χρίσαι με βασιλέα ἐπὶ παντὶ τῷ ἰσρα-
ὴλ. 5 * & ἀπὸ πάντων τῶν υἱῶν μου, ὅτι πολλοὺς ἔδωκέ μοι
υἱοὺς ὁ θεός, ἐξελέξατο ἐν σολομῶντι τῷ υἱῷ μου, καθίσαι
6 ἐπὶ θρόνου βασιλείας κυρίου ἐπὶ τὸν ἰσραήλ. * καὶ εἶπέ
μοι ὁ θεός, σολομὼν ὁ υἱός σου οἰκοδομήσει τὸν οἶκόν μου, &
τὰς αὐλάς μου, ὅτι ἐξελεξάμην αὐτὸν εἶναί μοι εἰς
7 υἱόν, κἀγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα. * & ἑτοιμάσω τὴν βα
σιλείαν αὐτοῦ ἕως αἰῶνος, ἐὰν ἰσχύσῃ ποιεῖν καὶ φυλάσσειν
τὰς ἐντολάς μου, & τὰ κρίματά μου ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.

8 * וְעַתָּה לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל קְהַל־יְהוָה
וּבְאָזְנֵי אֱלֹהֵינוּ שִׁמְרוּ וְדִרְשׁוּ כָּל־מִצְוֹת יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם לְמַעַן תִּירְשׁוּ אֶת־הָאָרֶץ הַטּוֹבָה
וְהִנְחַלְתֶּם לִבְנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם עַד־עוֹלָם׃

9 * וְאַתָּה שְׁלֹמֹה־בְנִי דַע אֶת־אֱלֹהֵי אָבִיךָ
וְעָבְדֵהוּ בְּלֵב שָׁלֵם וּבְנֶפֶשׁ חֲפֵצָה כִּי כָל־
לְבָבוֹת דּוֹרֵשׁ יְהוָה וְכָל־יֵצֶר מַחֲשָׁבוֹת מֵבִין
אִם־תִּדְרְשֶׁנּוּ יִמָּצֵא לָךְ וְאִם־תַּעַזְבֶנּוּ יַזְנִיחֲךָ
10 לָעַד׃ * רְאֵה עַתָּה כִּי־יְהוָה בָּחַר בְּךָ
לִבְנוֹת־בַּיִת לַמִּקְדָּשׁ חֲזַק וַעֲשֵׂה׃

11 * וַיִּתֵּן דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בְּנוֹ אֶת־תַּבְנִית
הָאוּלָם וְאֶת־בָּתָּיו וְגַנְזַכָּיו וַעֲלִיֹּתָיו וַחֲדָרָיו
הַפְּנִימִים וּבֵית הַכַּפֹּרֶת׃

12 * וְתַבְנִית כָּל־אֲשֶׁר הָיָה בָרוּחַ עִמּוֹ לְחַצְרוֹת
בֵּית־יְהוָה וּלְכָל־הַלְּשָׁכוֹת סָבִיב לְאֹצְרוֹת בֵּית
הָאֱלֹהִים וְלְאֹצְרוֹת הַקֳּדָשִׁים׃

13 * וְלְמַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וּלְכָל־מְלֶאכֶת
עֲבֹדַת בֵּית־יְהוָה וּלְכָל־כְּלֵי עֲבֹדַת בֵּית־יְהוָה׃

14 * לַזָּהָב בַּמִּשְׁקָל לַזָּהָב לְכָל־כְּלֵי עֲבוֹדָה
וַעֲבוֹדָה לְכֹל כְּלֵי הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לְכָל־כְּלֵי
15 עֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה׃ * וּמִשְׁקָל לִמְנֹרוֹת הַזָּהָב
וְנֵרוֹתֵיהֶם זָהָב בְּמִשְׁקַל מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה וְנֵרוֹתֶיהָ
וְלִמְנֹרוֹת הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לִמְנוֹרָה וְנֵרוֹתֶיהָ
כַּעֲבוֹדַת מְנוֹרָה וּמְנוֹרָה׃

16 * וְאֶת־הַזָּהָב מִשְׁקָל לְשֻׁלְחַנוֹת הַמַּעֲרֶכֶת
לְשֻׁלְחָן וְשֻׁלְחָן וְכֶסֶף לְשֻׁלְחַנוֹת הַכָּסֶף׃

17 * וְהַמִּזְלָגוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַקְּשׂוֹת זָהָב טָהוֹר
וְלִכְפוֹרֵי הַזָּהָב בְּמִשְׁקָל לְכָפוֹר וְכָפוֹר וְלִכְפוֹרֵי
הַכֶּסֶף בְּמִשְׁקָל לְכָפוֹר וְכָפוֹר׃

18 * וְלִמְזְבַּח הַקְּטֹרֶת זָהָב מְזֻקָּק בַּמִּשְׁקָל
וְלְתַבְנִית הַמֶּרְכָּבָה הַכְּרוּבִים זָהָב לְפֹרְשִׂים
וְסֹכְכִים עַל־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה׃

19 * הַכֹּל בִּכְתָב מִיַּד יְהוָה עָלַי הִשְׂכִּיל כֹּל
מְלֶאכוֹת הַתַּבְנִית׃

20 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד לִשְׁלֹמֹה בְּנוֹ חֲזַק וֶאֱמַץ וַעֲשֵׂה
אַל־תִּירָא וְאַל־תֵּחָת כִּי יְהוָה אֱלֹהִים אֱלֹהַי
עִמָּךְ לֹא יַרְפְּךָ וְלֹא יַעַזְבֶךָּ עַד־לְכָלוֹת כָּל־מְלֶאכֶת
עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה׃

8 * Nunc ergo coram vniuerſo cœtu Iſrael audiẽte Deo noſtro cuſtodite & perquirite cuncta mandata Domini Dei veſtri, vt poſſideatis terram bonam, & relinquatis eam filiis veſtris poſt vos vſque in ſempiternum.

9 * Tu autem Salomon fili mi ſcito Deũ patris tui, & ſerui ei corde perfecto & animo voluntario. Omnia enim corda ſcrutatur Dominus, & vniuerſas mentium cogitationes intelligit. Si quæſieris eum, inuenies; ſi autem dereliqueris eum, proijciet te in æternum. 10 * Nunc ergo quia
C elegit te Dominus vt ædificares domum ſanctuarij, confortare & perfice.

11 * Dedit autẽ Dauid Salomoni filio ſuo deſcriptionem porticus & templi & cellariorum & cœnaculi, & cubiculorum in adytis & domus propitiationis.

12 * Nécnon & omnium quæ cogitauerat atriorum & exedrarum per circuitum in theſauros domus Dei & in theſauros ſanctorum;

13 * Diuiſionúmque ſacerdotalium & Leuiticarum in omnia opera domus Dñi, & in vniuerſa vaſa miniſterij templi Dñi.

14 * Aurum in pondere per ſingula vaſa miniſterij, argẽti quoque pondus pro vaſorum & operum diuerſitate.

15 * Sed & in cãdelabra aurea & ad lucernas aurum pro menſura vniuſcuiuſque candelabri & lucernarum, ſimiliter & in candelabra argẽtea, & in lucernas eorum
D pro diuerſitate menſuræ pondus argenti tradidit.

16 * Aurum quoque dedit in menſas propoſitionis pro diuerſitate menſarum, ſimiliter & argentum in alias menſas argen
17 teas. * Ad fuſcinulas quoque & phialas, & thuribula ex auro puriſſimo, & leunculos aureos, pro qualitate menſuræ pondus diſtribuit in leunculũ & leunculum. Similiter & in leones argenteos diuerſum argenti pondus ſeparauit.

18 * Altari autem in quo adolebatur incẽſum aurum puriſſimum dedit, & vt ex ipſo fieret ſimilitudo quadrigæ Cherubim extendentium alas & velantium ar-
19 cam fœderis Dñi. * Omnia, inquit, venerũt ſcripta manu Dñi ad me vt intelligerem vniuerſa opera exemplaris. 20 * Dixit
quoq; Dauid Salomoni filio ſuo: Viriliter age & cõfortare, & fac; ne timeas & ne paueas. Dñs enim Deus meus tecum erit, & non dimittet te, nec derelinquet, donec pficias omne opus miniſterij domus Dñi.

8 *Et nunc in oculis omnis Israel omnis cœtus Domini, & in auribus Dei nostri, custodite & quærite cuncta mandata Domini Dei nostri, vt possideatis terram bonam, & in hæreditate relinquatis ipsam filiis vestris post vos vsque in sempiternum.*

9 *Et nunc Salomon fili mi scito Deum patrũ tuorum, & serui ei in corde perfecto & animo voluntario, quoniã omnia corda scrutatur Dominus, & omnem cogitationem mentium cognoscit: si quæsieris eum, inuenietur à te, & si reliqueris eum, relinquet te in finem.*

10 *Vide igitur quoniam elegit te vt ædificares ei domum in sanctuarium, & confortare & fac.*

11 *Et dedit Dauid Salomoni filio suo exemplar templi & domorum eius, & cellariorum eius, & cœnaculorum, & cubiculorum eius interiorum, & domus propitiatorij.*

12 *Et exemplar omnium quæ fuerunt in spiritu cum eo, & atriorum domus Domini & omnium pastophoriorum quæ in circuitu, quæ in cellariis domus Domini & cellariorum sanctorum.*

13 *Et in diuisionibus quæ per vices sacerdotum & Leuitarum, & in omne opus ministerij domus Domini, & cellariorum ministerij vasorum cultus domus Domini in auro.*

14 *Et pondus eius omnibus vasis ministerij & ministerij, & omnibus vasis argenti in pondere omni vasi ministerij & ministerij.*

15 *Et pondus candelabris aureis & lucernis eorum, aurum in pondere candelabri & candelabri, & lucernis eius & candelabris, & aureorum & argenteorum candelabrorum pondus dedit ei.*

16 *Et candelabrorum dedit ei pondus, similiter pondus mensarum propositionis singulæ mensæ aureæ, & similiter argentearum.*

17 *Et fuscinularum & vasorum libaminis, & phialarum aurearum, & cyathos aureos in pondere in cyathum & cyathum, & pondus aureorum & argenteorum singuli ponderis.*

18 *Et altaris incensorum pondus ex auro approbato, & ostendit ei exemplar currus Cherubim extensorum alis & obumbrantium super arcam fœderis Domini.*

19 *Omnia in scriptura de manu Domini dedit Dauid Salomoni, secundum assistentem ei prudẽtiam, vt intelligeret perfectionẽ exemplaris.*

20 *Et dixit Dauid Salomoni filio suo, Confortare & viriliter age, & fac; ne timeas & ne paueas, quoniam Dominus Deus tecum, non dimittet te & non te derelinquet, donec perficias tu omne ministerium operis domus Domini.*

8 *καὶ νῦν κατ' ὀφθαλμοὺς πάντος ἰσραὴλ πάσης ἐκκλησίας κυρίου, καὶ ἐν ὠσὶν θεοῦ ἡμῶν, φυλάξατε καὶ ζητήσατε πάσας τὰς ἐντολὰς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, ἵνα κληρονομήσητε τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν, καὶ κατακληρονομήσητε αὐτὴν τοῖς υἱοῖς ὑμῶν μεθ' ὑμᾶς ἕως αἰῶνος.*

9 *καὶ νῦν σολομὼν υἱέ μου γνῶθι τὸν θεὸν τῶν πατέρων σου, καὶ δούλευσον αὐτῷ ἐν καρδίᾳ τελείᾳ καὶ ψυχῇ θελούσῃ, ὅτι πάσας καρδίας ἐξετάζει κύριος, καὶ πᾶν ἐνθύμημα διανοιῶν γινώσκει· ἐὰν ζητήσῃς αὐτόν, εὑρεθήσεταί σοι. καὶ ἐὰν καταλείπῃς αὐτόν, καταλείψει σε εἰς τέλος.*

10 *ἴδε τοίνυν ὅτι ἠρέτικέν σε οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον εἰς ἁγίασμα, καὶ ἀνδρίζου καὶ ποίει.*

11 *καὶ ἔδωκεν δαυὶδ σολομῶντι τῷ υἱῷ αὐτοῦ τὸ παράδειγμα τοῦ ναοῦ καὶ τῶν οἴκων αὐτοῦ, καὶ τῶν ἀποθηκῶν αὐτοῦ, καὶ τῶν ὑπερώων καὶ τῶν ταμείων αὐτοῦ τῶν ἐσωτέρων, καὶ τοῦ οἴκου τοῦ ἱλαστηρίου.*

12 *καὶ τὸ παράδειγμα πάντων ὧν ἦν ἐν πνεύματι μετ' αὐτοῦ, καὶ τῶν αὐλῶν οἴκου κυρίου καὶ πάντων παστοφορίων τῶν κύκλῳ τῶν εἰς τὰς ἀποθήκας οἴκου κυρίου καὶ τῶν ἀποθηκῶν τῶν ἁγίων.*

13 *καὶ εἰς τὰς διαιρέσεις τῶν ἐφημεριῶν τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευϊτῶν, καὶ εἰς πᾶσαν ἐργασίαν λειτουργίας οἴκου κυρίου, καὶ τῶν ἀποθηκῶν τῶν λειτουργησίμων σκευῶν τῆς λατρείας οἴκου κυρίου εἰς τὸ χρυσίον.*

14 *καὶ τὸν σταθμὸν τῆς ὁλκῆς αὐτοῦ πᾶσι τοῖς σκεύεσι δουλείας, καὶ δουλείας, καὶ πᾶσι τοῖς σκεύεσι τοῦ ἀργυρίου ἐν σταθμῷ παντὶ σκεύει δουλείας καὶ δουλείας.*

15 *καὶ σταθμὸν ταῖς λυχνίαις ταῖς χρυσαῖς καὶ τοῖς λύχνοις αὐτῶν, χρυσίον ἐν σταθμῷ λυχνίας καὶ λυχνίας· καὶ τοῖς λύχνοις αὐτῆς καὶ ταῖς λυχνίαις, τῶν τε χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν λυχνιῶν τὴν ὁλκὴν ἔδωκεν αὐτῷ.*

16 *καὶ τῶν λυχνιῶν ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλκήν, ὁμοίως τὸν σταθμὸν τῶν τραπεζῶν τῆς προθέσεως ἑκάστης τραπέζης χρυσῆς, καὶ ὡσαύτως τῶν ἀργυρῶν.*

17 *καὶ τῶν κρεαγρῶν καὶ σπονδείων καὶ φιαλῶν τῶν χρυσῶν· καὶ τὰ κεφφουρὲ τὰ χρυσᾶ ἐν σταθμῷ εἰς κεφφὼρ, καὶ κεφφώρ· καὶ τὸν σταθμὸν τῶν χρυσῶν καὶ τῶν ἀργυρῶν ἑκάστου σταθμοῦ.*

18 *καὶ τὸν τοῦ θυσιαστηρίου τῶν θυμιαμάτων σταθμὸν ἐκ χρυσίου δοκίμου, καὶ ὑπέδειξεν αὐτῷ τὸ παράδειγμα τοῦ ἅρματος τῶν χερουβὶμ τῶν διαπεπετασμένων ταῖς πτέρυξι καὶ σκιαζόντων ἐπὶ τῆς κιβωτοῦ διαθήκης κυρίου.*

19 *πάντα ἐν γραφῇ ἐκ χειρὸς κυρίου ἔδωκε δαυὶδ τῷ σολομῶντι, κατὰ τὴν περιγενηθεῖσαν αὐτῷ σύνεσιν, τοῦ συνιέναι τὴν κατεργασίαν τοῦ παραδείγματος.*

20 *καὶ εἶπε δαυὶδ σολομῶντι τῷ υἱῷ αὐτοῦ, ἴσχυε καὶ ἀνδρίζου καὶ ποίει, μὴ φοβοῦ καὶ μὴ πτοηθῇς, ὅτι κύριος ὁ θεὸς μετὰ σοῦ, οὐκ ἀνήσει σε καὶ οὐ μή σε ἐγκαταλείπῃ ἕως τοῦ συντελέσαι σε πᾶσαν λειτουργίαν ἐργασίας οἴκου κυρίου.*

21 * וְהִנֵּה מַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְכָל־
עֲבוֹדַת בֵּית הָאֱלֹהִים וְעִמְּךָ בְכָל־מְלָאכָה לְכָל־
נָדִיב בַּחָכְמָה לְכָל־עֲבוֹדָה וְהַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם
לְכָל־דְּבָרֶיךָ׃

כט

1 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד הַמֶּלֶךְ לְכָל־הַקָּהָל
שְׁלֹמֹה בְנִי אֶחָד בָּחַר־בּוֹ אֱלֹהִים נַעַר וָרָךְ
וְהַמְּלָאכָה גְּדוֹלָה כִּי לֹא לְאָדָם הַבִּירָה כִּי
2 לַיהוָה אֱלֹהִים׃ * וּבְכָל־כֹּחִי הֲכִינוֹתִי
לְבֵית־אֱלֹהַי הַזָּהָב לַזָּהָב וְהַכֶּסֶף לַכֶּסֶף וְהַנְחֹשֶׁת
לַנְחֹשֶׁת הַבַּרְזֶל לַבַּרְזֶל וְהָעֵצִים לָעֵצִים אַבְנֵי־
שֹׁהַם וּמִלּוּאִים אַבְנֵי־פוּךְ וְרִקְמָה וְכֹל אֶבֶן
יְקָרָה וְאַבְנֵי־שַׁיִשׁ לָרֹב׃
3 * וְעוֹד בִּרְצוֹתִי בְּבֵית אֱלֹהָי יֶשׁ־לִי סְגֻלָּה
זָהָב וָכֶסֶף נָתַתִּי לְבֵית־אֱלֹהָי לְמַעְלָה מִכֹּל־
4 חֲכִינוֹתִי לְבֵית הַקֹּדֶשׁ׃ * שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
כִּכְּרֵי זָהָב מִזְהַב אוֹפִיר וְשִׁבְעַת אֲלָפִים כִּכַּר־
כֶּסֶף מְזֻקָּק לָטוּחַ קִירוֹת הַבָּתִּים׃
5 * לַזָּהָב לַזָּהָב וְלַכֶּסֶף לַכֶּסֶף וּלְכָל־מְלָאכָה
בְּיַד חָרָשִׁים וּמִי מִתְנַדֵּב לְמַלֹּאת יָדוֹ הַיּוֹם
6 לַיהוָה׃ * וַיִּתְנַדְּבוּ שָׂרֵי הָאָבוֹת וְשָׂרֵי
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְלִשָׂרֵי
מְלֶאכֶת הַמֶּלֶךְ׃
7 * וַיִּתְּנוּ לַעֲבֹדַת בֵּית־הָאֱלֹהִים זָהָב
כִּכָּרִים חֲמֵשֶׁת־אֲלָפִים וְאַדְרְכֹנִים רִבּוֹ וְכֶסֶף
כִּכָּרִים עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וּנְחֹשֶׁת רִבּוֹ וּשְׁמוֹנַת
אֲלָפִים כִּכָּרִים וּבַרְזֶל מֵאָה־אֶלֶף כִּכָּרִים׃
8 * וְהַנִּמְצָא אִתּוֹ אֲבָנִים נָתְנוּ לְאוֹצַר בֵּית־
9 יְהוָה עַל־יַד־יְחִיאֵל הַגֵּרְשֻׁנִּי׃ * וַיִּשְׂמְחוּ
הָעָם עַל־הִתְנַדְּבָם כִּי בְלֵב שָׁלֵם הִתְנַדְּבוּ
לַיהוָה וְגַם דָּוִיד הַמֶּלֶךְ שָׂמַח שִׂמְחָה גְדוֹלָה׃
10 * וַיְבָרֶךְ דָּוִיד אֶת־יְהוָה לְעֵינֵי כָל־הַקָּהָל
וַיֹּאמֶר דָּוִיד בָּרוּךְ אַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אָבִינוּ מֵעוֹלָם וְעַד־עוֹלָם׃
11 * לְךָ יְהוָה הַגְּדֻלָּה וְהַגְּבוּרָה וְהַתִּפְאֶרֶת וְהַנֵּצַח
וְהַהוֹד כִּי־כֹל בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ לְךָ יְהוָה הַמַּמְלָכָה
וְהַמִּתְנַשֵּׂא לְכֹל לְרֹאשׁ׃

11 * Ecce diuisiones sacerdotum & Leuitarum in omne ministerium domus Dei assistunt tibi, & parati sunt, & nouerunt tam principes quàm populus omnia præcepta tua.

CAP. XXIX.

1 LOcutúsque est Dauid rex ad omnem
A Ecclesiam: Salomonem filium meum vnum elegit Deus adhuc puerum & tenellum. Opus enim grande est, neq; enim homini præparatur habitatio sed Dño.
2 * Ego enim totis viribus meis preparaui impensas domus Domini Dei mei, aurum ad vasa aurea, & argentum in argentea, æs in ænea, ferrum in ferrea, ligna ad lignea, lapides onychinos & quasi stibinos & diuersorum colorum omnémque preciosum lapidem & marmor parium abundantissimè.
3 * Et super hæc quæ obtuli in domum Dei mei, de peculio meo aurum & argentum do in templum Dei mei, exceptis his quæ præparaui in ædem sanctam,
4 * Tria millia talẽta auri de auro Ophir, & septem millia talentorum argenti probatissimi ad deaurandos parietes templi.
5 * Et vbicunque opus est, aurum de auro, & vbicunque opus est, argentum de
B argẽto. Opera fiant per manus artificum; & si quis sponte offert, impleat manum suá hodie, & offerat quod voluerit Dño.
6 * Polliciti sunt itaque principes familiarum & proceres tribuum Israel: tribuni quoque & centuriones, & principes possessionum regis.
7 * Dederúntque in opera domus Dei auri talenta quinque millia, & solidos decem millia, argenti talenta decem millia, & æris talenta decem & octo millia, ferri quoque centum millia talentorum.
8 * Et apud quemcunq; inuenti sunt lapides, dederunt in thesauros domus Domini per manum Iehihel Gersonitis.
9 * Lætatúsq; est populus cùm vota sponte promitterent, quia corde toto offerebant ea Domino.
10 * Sed & Dauid rex lætatus est gaudio
C magno, & benedixit Domino coram vniuersa multitudine; & ait, Benedictus es Domine Deus Israel patris nostri ab æterno in æternum.
11 * Tua est Domine magnificentia & potentia, & gloria, atq; victoria, & tibi laus. Cuncta enim quæ in cælo sunt & in terra, tua sunt. Tuum Domine regnum, & tu es super omnes principes.

21 * *Et ecce diuisiones per vices sacerdotum et Leuitarum in omne ministerium domus Dei, & tecum in omni opere omnis promptus in omni voluntario, in sapientia secundum omnem artem, & principes & omnis populus in omnes sermones tuos.*

CAP. XXIX.

1 *ET dixit Dauid rex omni Ecclesiæ, Salomon filius meus, in quem elegit in eo Dominus, iuuenis & tener & opus grande, quoniam non homini habitatio, sed Domino Deo.*

2 * *Et ego secundum omnem potentiam meam præparaui in domum Dei mei aurum in aurum, & argentum in argentum, et æs in æs, & ferrum in ferrum, & ligna in ligna, & lapides onychinos, & ad copiam lapides preciosos & varios, & omnem lapidem preciosum, & lapides parios in multitudinem.*

3 * *Et adhuc cùm habeo in voluntatem ego in domum Domini Dei mei, est mihi quod acquisiui aurum & argentum, et ecce dedi in domum Dei mei in altitudinem: exceptis quæ præparaui in domum sanctam,*

4 * *Tria millia talētorum auri quod ex Ophir, septem millia talentorum argenti approbati, ad liniendum in ipsis parietes templi:*

5 * *In aurum auro, & in argentum argento, & in omne opus per manū artificum, & quis promptus est vt impleat manus suas hodie Domino.*

6 * *Et prompti fuerunt principes familiarum, & principes filiorum Israel, et tribuni & centuriones, & præpositi operum regis, et dispensatores.*

7 * *Et dederunt in opera domus Domini auri talēta quinque millia, & drachmas decem mille, & argenti talenta decem millia, & æris talenta decem octo millia, & ferri centum millia talentorum.*

8 * *Et quibus inuenti sunt apud ipsos lapides, dederunt in thesauros domus Domini per manum Jeiel Gersoni.*

9 * *Et lætatus est populus cùm spōte vota promitterent, quoniam ex corde pleno sponte offerebant Domino.*

10 * *Et Dauid rex lætatus est gaudio magno, & benedixit rex Dauid Domino coram Ecclesia dicens, Benedictus es Domine Deus Israel pater noster ab æterno & vsque in æternum.*

11 * *Tibi Domine magnitudo & potentia, & magnificentia, & victoria, & confessio, quoniam tu cunctorum quæ in cælo & in terra dominaris: tibi Domine regnum & exaltatio in omnia & in omnem principatum.*

21 * καὶ ἰδοὺ αἱ αἱρέσεις τῶν ἐφημεριῶν τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν εἰς πᾶσαν τὴν λειτουργίαν τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ· καὶ μετὰ σοῦ ἐν παντὶ ἔργῳ πᾶς πρόθυμος ἐν παντὶ ἑκουσίῳ, ἐν σοφίᾳ κατὰ πᾶσαν τέχνην, καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ πᾶς ὁ λαὸς εἰς πάντας σοῦ λόγους σου.

κθ΄.

1 * Καὶ εἶπεν δαυὶδ ὁ βασιλεὺς πάσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, σολομὼν ὁ υἱός μου, εἰς ὃν ἠρέτικεν ἐν αὐτῷ κύριος, νέος καὶ ἁπαλὸς καὶ τὸ ἔργον μέγα, ὅτι οὐκ ἀνθρώπῳ ἡ οἴκησις, ἀλλ' ἢ κυρίῳ τῷ θεῷ.

2 * καὶ ἐγὼ κατὰ πᾶσαν τὴν δύναμίν μου ἡτοίμακα εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ μου τὸ χρυσίον εἰς χρυσίον, καὶ τὸ ἀργύριον εἰς ἀργύριον, καὶ τὸν χαλκὸν εἰς χαλκόν, καὶ τὸν σίδηρον εἰς σίδηρον, καὶ ξύλα εἰς ξύλα, καὶ λίθους ὄνυχος, καὶ πληρώσεως λίθους πολυτελεῖς καὶ ποικίλους, καὶ πάντα λίθον τίμιον, καὶ λίθους παρίους εἰς πλῆθος.

3 * καὶ ἔτι ἐν τῷ εὐδοκῆσαί με εἰς οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ μου, ἔστι μοι ὃ περιπεποίημαι χρυσίον καὶ ἀργύριον, καὶ ἰδοὺ δέδωκα εἰς τὸν οἶκον θεοῦ μου εἰς ὕψος, ἐκτὸς ὧν ἡτοίμασα εἰς τὸν οἶκον τὸν ἅγιον·

4 * τρισχίλια τάλαντα χρυσίου τοῦ ἐξ ὀφείρ, ἑπτακισχίλια τάλαντα ἀργυρίου δοκίμου, τοῦ καταχρίσαι ἐν αὐτοῖς σοῦ τοίχους τοῦ ἱεροῦ,

5 * εἰς τὸ χρυσίον τῷ χρυσίῳ, καὶ εἰς τὸ ἀργύριον τῷ ἀργυρίῳ, καὶ εἰς πᾶν ἔργον διὰ χειρὸς τεχνιτῶν· καὶ τίς ὁ προθυμούμενος πληρῶσαι τὰς χεῖρας αὐτοῦ σήμερον τῷ κυρίῳ.

6 * καὶ προεθυμήθησαν οἱ ἄρχοντες τῶν πατριῶν, καὶ οἱ ἄρχοντες τῶν υἱῶν ἰσραήλ, καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ ἑκατόνταρχοι, καὶ οἱ προστάται τῶν ἔργων τοῦ βασιλέως, καὶ οἱ οἰκονόμοι.

7 * καὶ ἔδωκαν εἰς τὰ ἔργα τοῦ οἴκου κυρίου χρυσίου τάλαντα πεντακισχίλια, καὶ δραχμὰς μυρίας, καὶ ἀργυρίου ταλάντων δέκα χιλιάδας, καὶ χαλκοῦ τάλαντα μύρια ὀκτακισχίλια, καὶ σιδήρου ἑκατὸν χιλιάδας ταλάντων.

8 * καὶ οἷς εὑρέθησαν παρ' αὐτοῖς λίθοι, ἔδωκαν εἰς τὰς ἀποθήκας οἴκου κυρίου διὰ χειρὸς ἰειὴλ τοῦ γερσωνί.

9 * καὶ εὐφράνθη ὁ λαὸς ἐπὶ τῷ ἑκουσιασμῷ, ὅτι ἐκ καρδίας πλήρους ἑκουσιάσαντο τῷ κυρίῳ.

10 * καὶ δαυὶδ ὁ βασιλεὺς εὐφράνθη εὐφροσύνῃ μεγάλῃ, καὶ εὐλόγησεν ὁ βασιλεὺς δαυὶδ τὸν κύριον ἐνώπιον τῆς ἐκκλησίας λέγων, εὐλογητὸς εἶ κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ ὁ πατὴρ ἡμῶν ἀπὸ τοῦ αἰῶνος καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος.

11 * σοὶ κύριε ἡ μεγαλωσύνη, καὶ ἡ δύναμις, καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια, καὶ ἡ νίκη, καὶ ἡ ἐξομολόγησις, ὅτι σὺ πάντων τῶν ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς δεσπόζεις· σοὶ κύριε ἡ βασιλεία, καὶ ἡ ἔπαρσις εἰς πάντα καὶ εἰς πᾶσαν ἀρχήν.

12 * וְהָעֹשֶׁר וְהַכָּבוֹד מִלְּפָנֶיךָ וְאַתָּה מוֹשֵׁל בַּכֹּל
וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וּבְיָדְךָ לְגַדֵּל וּלְחַזֵּק לַכֹּל׃
13 * וְעַתָּה אֱלֹהֵינוּ מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ וּמְהַלְלִים
לְשֵׁם תִּפְאַרְתֶּךָ׃
14 * וְכִי מִי אֲנִי וּמִי עַמִּי כִּי־נַעְצֹר כֹּחַ לְהִתְנַדֵּב
כָּזֹאת כִּי־מִמְּךָ הַכֹּל וּמִיָּדְךָ נָתַנּוּ לָךְ׃
15 * כִּי־גֵרִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ וְתוֹשָׁבִים כְּכָל־
אֲבוֹתֵינוּ כַּצֵּל יָמֵינוּ עַל־הָאָרֶץ וְאֵין מִקְוֶה׃
16 * יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כֹּל הֶהָמוֹן הַזֶּה אֲשֶׁר
הֲכִינֹונוּ לִבְנוֹת־לְךָ בַּיִת לְשֵׁם קָדְשֶׁךָ מִיָּדְךָ
הִיא וְלָךְ הַכֹּל׃
17 * וְיָדַעְתִּי אֱלֹהַי כִּי אַתָּה בֹחֵן לֵבָב וּמֵישָׁרִים
תִּרְצֶה אֲנִי בְיֹשֶׁר לְבָבִי הִתְנַדַּבְתִּי כָל־אֵלֶּה
וְעַתָּה עַמְּךָ הַנִּמְצְאוּ־פֹה רָאִיתִי בְשִׂמְחָה
18 לְהִתְנַדֵּב־לָךְ׃ * יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם יִצְחָק
וְיִשְׂרָאֵל אֲבוֹתֵינוּ שָׁמְרָה־זֹּאת לְעוֹלָם לְיֵצֶר
מַחְשְׁבוֹת לְבַב עַמֶּךָ וְהָכֵן לְבָבָם אֵלֶיךָ׃
19 * וְלִשְׁלֹמֹה בְנִי תֵּן לֵבָב שָׁלֵם לִשְׁמוֹר מִצְוֹתֶיךָ
עֵדוֹתֶיךָ וְחֻקֶּיךָ וְלַעֲשׂוֹת הַכֹּל וְלִבְנוֹת הַבִּירָה
אֲשֶׁר־הֲכִינוֹתִי׃
20 * וַיֹּאמֶר דָּוִיד לְכָל־הַקָּהָל בָּרְכוּ־נָא אֶת־
יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וַיְבָרְכוּ כָל־הַקָּהָל לַיהוָה אֱלֹהֵי
אֲבוֹתֵיהֶם וַיִּקְּדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ לַיהוָה וְלַמֶּלֶךְ׃
21 * וַיִּזְבְּחוּ לַיהוָה זְבָחִים וַיַּעֲלוּ עֹלוֹת לַיהוָה
לְמָחֳרַת הַיּוֹם הַהוּא פָּרִים אֶלֶף אֵלִים אֶלֶף
כְּבָשִׂים אֶלֶף וְנִסְכֵּיהֶם וּזְבָחִים לָרֹב לְכָל־
22 יִשְׂרָאֵל׃ * וַיֹּאכְלוּ וַיִּשְׁתּוּ לִפְנֵי יְהוָה
בַּיּוֹם הַהוּא בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה וַיַּמְלִיכוּ שֵׁנִית
לִשְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִיד וַיִּמְשְׁחוּ לַיהוָה לְנָגִיד וּלְצָדוֹק
23 לְכֹהֵן׃ * וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל־כִּסֵּא יְהוָה
לְמֶלֶךְ תַּחַת־דָּוִיד אָבִיו וַיִּצְלַח וַיִּשְׁמְעוּ אֵלָיו
כָּל־יִשְׂרָאֵל׃
24 * וְכָל־הַשָּׂרִים וְהַגִּבֹּרִים וְגַם כָּל־בְּנֵי הַמֶּלֶךְ
25 דָּוִיד נָתְנוּ יָד תַּחַת שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ׃ * וַיְגַדֵּל
יְהוָה אֶת־שְׁלֹמֹה לְמַעְלָה לְעֵינֵי כָל־יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן
עָלָיו הוֹד מַלְכוּת אֲשֶׁר לֹא־הָיָה עַל־כָּל־מֶלֶךְ
26 לְפָנָיו עַל־יִשְׂרָאֵל׃ * וְדָוִיד בֶּן־יִשַׁי מָלַךְ עַל־
כָּל־יִשְׂרָאֵל׃

12 * Tuæ diuitiæ & tua eſt gloria, tu dominaris omnium. In manu tua virtus & potentia, in manu tua magnitudo & imperium omnium. 13 * Nunc igitur Deus noſter confitemur tibi, & laudamus nomen tuum inclytum.

14 * Quis ego & quis populus meus vt poſſimus hæc tibi vniuerſa promittere? D tua ſunt omnia & quę de manu tua accepimus, dedimus tibi.

15 * Peregrini enim ſumus coram te & aduenæ, ſicut omnes patres noſtri. Dies noſtri quaſi vmbra ſuper terram, & nulla eſt 16 mora. * Dñe Deus noſter, omnis hæc copia quã parauimus vt ædificaretur domus nomini ſancto tuo, de manu tua eſt, 17 & tua ſunt omnia. * Scio Deus meus & probes corda & ſimplicitatẽ diligas, vnde & ego in ſimplicitate cordis mei lętus obtuli vniuerſa hæc, & populum tuum qui hic repertus eſt, vidi cum ingenti gaudio tibi offerre donaria.

18 * Domine Deus Abraam, & Iſaac, & Iſrael patrum noſtrorum cuſtodi in æternũ E hanc volũtatem cordis eorum, & ſemper in veneratione tui mens iſta permaneat.

19 * Salomoni quoq; filio meo da cor perfectum, vt cuſtodiat mandata tua & teſtimonia tua, & cerimonias tuas, & faciat vniuerſa, & ædificet ædem cuius impenſas 20 paraui. * Præcepit autẽ Dauid vniuerſæ Eccleſiæ: Benedicite Dño Deo veſtro. Et benedixit omnis Eccleſia Dño Deo patrum ſuorum, & inclinauerũt ſe & adorauerunt Dominum, & deinde regem.

21 * Immolauerũntque victimas Dño, & obtulerunt holocauſta die ſequenti, tauros mille, arietes mille, agnos mille cum libaminibus ſuis & vniuerſo ritu abundantiſſime in omnem Iſrael.

22 * Et comederunt & biberunt corã Domino in die illo cum grandi lætitia, & vnxerunt ſecũdò Salomonem filium Dauid. Vnxerunt autem eum Domino in principem, & Sadoch in pontificem.

23 * Sedítque Salomon ſuper ſolium Domini in regẽ pro Dauid patre ſuo, & cunctis placuit, & paruit illi omnis Iſrael.

24 * Sed & vniuerſi principes & potentes, & cũcti filij regis Dauid dederunt manũ, & ſubiecti fuerunt Salomoni regi. 25 * Magnificauit ergo Dñs Salomonẽ ſuper omnem Iſrael, & dedit illi gloriã regni qualem nullus habuit ante eum rex Iſrael.

26 * Igitur Dauid filius Iſai regnauit ſuper vniuerſum Iſrael.

* *A te diuitiæ & gloria à facie tua, tu om-* 12
nium dominaris Domine princeps omnis imperij, & in manu tua fortitudo & potentia, & in manu tua magnificare & fortificare omnia.

* *Et nunc Domine confitemur tibi, & lau-* 13
damus nomen gloriæ tuæ.

* *Quoniam quis sum ego, & quis populus* 14
meus, quoniam potuimus promittere sponte tibi sic? quoniam tua sunt omnia, & ex tuis dedimus tibi. * *Quoniam peregrini sumus coram* 15
te & aduenæ, sicut omnes patres nostri, & sicut vmbræ dies nostri in terrâ, et non est mora.

* *Domine Deus noster ad omnem multitu-* 16
dinem hanc, quam parauimus tibi ad ædificandum domum nomini tuo sancto, de manu enim tua est, & tua sunt omnia.

* *Et sciui Domine, quoniam tu es probans* 17
corda, & diligens iustitiam, & ego in simplicitate cordis mei prompte obtuli hæc vniuersa, & nunc populum tuum qui repertus est hic, vidi in gaudio promptè offerre tibi.

* *Domine Deus Abraam et Isaac, & Israel* 18
patrum nostrorum, custodi eorum plasma cogitationum cordis populi tui in æternum, & dirige corda eorum ad te.

* *Et Salomoni filio meo da cor bonum, vt fa* 19
ciat mandata tua, & testimonia tua, & præcepta tua, & vt in finem adducat omnia, & vt ædificet apparatum domus tuæ, quem paraui.

* *Et dixit Dauid omni Ecclesiæ, Benedicite* 20
iam Domino Deo nostro. & benedixit omnis Ecclesia Domino Deo patrum suorum: & flectentes genua adorauerunt Dominum & regem.

* *Et sacrificauit Dauid Domino sacrificia,* 21
& obtulit holocausta Domino crastina die primi diei vitulos mille, arietes mille, agnos mille, & libamina sua & sacrificia in multitudinem omni Israel.

* *Et comederunt & biberunt coram Do-* 22
mino in die illo cum lætitia grandi: & elegerunt regem secundò Salomonem filium Dauid, & vnxerunt eum Domino in regem, & Saduc in sacerdotem.

* *Et sedit Salomon in throno Domini in re-* 23
gem pro Dauid patre suo, & prosper fuit, & paruerunt ei omnis Israel.

* *Et principes, & potentes, & cuncti filij* 24
regis Dauid subditi sunt ei.

* *Et magnificauit Dominus Salomonem co-* 25
ram omni Israel, & dedit super eum gloriam regni, sicut non fuit in omni rege ante eum supra Israel.

* *Et Dauid filius Jesse regnauit super vni-* 26
uersum Israel.

12 * σὺ δὲ τὸ πλοῦτος καὶ ἡ δόξα ἐνώπιόν σου, σὺ πάντων ἄρχεις, κύριε ὁ ἄρχων πάσης ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ χειρί σου ἰσχὺς καὶ δυναστεία, καὶ ἐν τῇ χειρί σου μεγαλύναι καὶ κραταιῶσαι τὰ πάντα.

13 * καὶ νῦν κύριε ἐξομολογούμεθά σοι, καὶ αἰνοῦμεν τὸ ὄνομα τῆς δόξης σου.

14 * ὅτι τίς εἰμὶ ἐγώ, καὶ τίς ὁ λαός μου, ὅτι ἰσχύσαμεν τοῦ ἐκουσιάσασθαί σοι ἕως; ὅτι σά ἐστι τὰ πάντα, καὶ ἐκ τῶν σῶν δεδώκαμέν σοι.

15 * ὅτι πάροικοι ἐσμὲν ἐναντίον σου, καὶ πάροικοι, καθὼς πάντες οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ ὡς σκιαὶ αἱ ἡμέραι ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἔστιν ὑπομονή.

16 * κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν πρὸς πάντα τὸ πλῆθος τοῦτο, ὃ ἡτοιμάσαμέν σοι τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματί σου τῷ ἁγίῳ, ἐκ χειρός σου ἐστί, καὶ σά ἐστι τὰ πάντα.

17 * καὶ ἔγνων κύριε, ὅτι σὺ εἶ ὁ ἐξετάζων καρδίας, καὶ ἀγαπᾷς δικαιοσύνην, καὶ ἐγὼ ἐν ἁπλότητι καρδίας μου ἐξουσιάσθην ταῦτα πάντα, καὶ νῦν τὸν λαόν σου τὸν εὑρεθέντα ὧδε εἶδον ἐν εὐφροσύνῃ ἐκουσιασθέντα σοι.

18 * κύριε ὁ θεὸς Αβραὰμ, καὶ Ισαὰκ, καὶ Ισραὴλ τῶν πατέρων ἡμῶν, φύλαξον ταῦτα τὸ πλάσμα διανοιῶν καρδίας λαοῦ σου εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ κατεύθυνον τὰς καρδίας αὐτῶν πρὸς σέ.

19 * καὶ σολομῶντι τῷ υἱῷ μου δὸς καρδίαν ἀγαθήν, τοῦ ποιεῖν τὰς ἐντολάς σου, καὶ τὰ μαρτύριά σου, καὶ τὰ προστάγματά σου, καὶ τοῦ ἐπιτελεῖν πάντα, καὶ τοῦ οἰκοδομῆσαι τὴν κατασκευὴν τοῦ οἴκου σου, οὗ ἡτοίμασα.

20 * καὶ εἶπεν δαυὶδ πάσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, εὐλογήσατε δὴ κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν· καὶ εὐλόγησε πᾶσα ἡ ἐκκλησία κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ κάμψαντες τὰ γόνατα προσεκύνησαν τῷ κυρίῳ καὶ τῷ βασιλεῖ.

21 * καὶ ἔθυσε δαυὶδ τῷ κυρίῳ θυσίας, καὶ ὑπήνεγκεν ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ τῇ ἐπαύριον τῆς πρώτης ἡμέρας μόσχους χιλίους, κριοὺς χιλίους, ἄρνας χιλίους, καὶ τὰς σπονδὰς αὐτῶν, καὶ θυσίας εἰς πλῆθος παντὶ τῷ ἰσραήλ.

22 * καὶ ἔφαγον καὶ ἔπιον ἔναντι κυρίου ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ μετὰ χαρᾶς μεγάλης, καὶ ἐβασίλευσαν δεύτερον τὸν σολομῶντα υἱὸν δαυὶδ, καὶ ἔχρισαν αὐτὸν τῷ κυρίῳ εἰς βασιλέα, καὶ τὸν σαδδὼκ εἰς ἱερέα.

23 * καὶ ἐκάθισεν σολομὼν ἐπὶ θρόνου κυρίου εἰς βασιλέα ἀντὶ δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ εὐωδώθη· καὶ ἐπήκουσαν αὐτοῦ πᾶς ἰσραήλ.

24 * καὶ οἱ ἄρχοντες, καὶ οἱ δυνατοί, καί γε πάντες οἱ υἱοὶ τοῦ βασιλέως δαυὶδ ὑπετάγησαν αὐτῷ.

25 * καὶ ἐμεγάλυνε κύριος τὸν σολομῶντα ἐναντίον παντὸς ἰσραήλ, καὶ ἔδωκεν ἐπ' αὐτὸν δόξαν βασιλείας, ὡς οὐκ ἐγένετο ἐπὶ παντὸς βασιλέως ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐπὶ σύνου τοῦ ἰσραήλ.

26 * καὶ δαυὶδ υἱὸς ἰεσσαὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ πάντα ἰσραήλ.

27 * וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים
שָׁנָה בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ שֶׁבַע שָׁנִים וּבִירוּשָׁלַם מָלַךְ
שְׁלֹשִׁים וְשָׁלוֹשׁ׃

28 * וַיָּמָת בְּשֵׂיבָה טוֹבָה שְׂבַע יָמִים עֹשֶׁר
29 וְכָבוֹד וַיִּמְלֹךְ שְׁלֹמֹה בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ * וּדְבְרֵי
דָּוִיד הַמֶּלֶךְ הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים הִנָּם כְּתוּבִים
עַל־דִּבְרֵי שְׁמוּאֵל הָרֹאֶה וְעַל־דִּבְרֵי נָתָן הַנָּבִיא
30 וְעַל־דִּבְרֵי גָד הַחֹזֶה׃ * עִם כָּל־מַלְכוּתוֹ
וּגְבוּרָתוֹ וְהָעִתִּים אֲשֶׁר עָבְרוּ עָלָיו וְעַל־יִשְׂרָאֵל
וְעַל כָּל־מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת׃

27 * Et dies quibus regnauit ſuper Iſrael fuerunt quadraginta anni. In Hebron regnauit ſeptem annis, & in Hieruſalem annis triginta tribus.

28 * Et mortuus eſt in ſenectute bona plenus dierum & diuitiis & gloria. Et regnauit Salomon filius eius pro eo.

29 * Geſta autem Dauid regis priora & nouiſſima ſcripta ſunt in libro Samuel Videntis, & in libro Nathan prophetæ, atq; in volumine Gad Videntis:

30 * Vniuerſíque regni eius & fortitudinis & temporum quę tranſierunt ſub eo, ſiue in Iſrael, ſiue in cunctis regnis terrarum.

ספר דברי הימים ב

א

1 יִתְחַזֵּק שְׁלֹמֹה בֶּן־דָּוִיד עַל־
מַלְכוּתוֹ וַיהוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ
וַיְגַדְּלֵהוּ לְמַעְלָה׃

2 * וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לְכָל־יִשְׂרָאֵל
לְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְלַשֹּׁפְטִים וּלְכֹל נָשִׂיא
לְכָל־יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁי הָאָבוֹת׃

3 * וַיֵּלְכוּ שְׁלֹמֹה וְכָל־הַקָּהָל עִמּוֹ לַבָּמָה
אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן כִּי־שָׁם הָיָה אֹהֶל מוֹעֵד הָאֱלֹהִים
אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה בַּמִּדְבָּר׃

4 * אֲבָל אֲרוֹן הָאֱלֹהִים הֶעֱלָה דָּוִיד מִקִּרְיַת
יְעָרִים בֵּרְכִין לוֹ דָּוִיד כִּי נָטָה־לוֹ אֹהֶל
5 בִּירוּשָׁלִָם׃ * וּמִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר עָשָׂה
בְצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר שָׂם לִפְנֵי מִשְׁכַּן
יְהוָה וַיִּדְרְשֵׁהוּ שְׁלֹמֹה וְהַקָּהָל׃

6 * וַיַּעַל שְׁלֹמֹה שָׁם עַל־מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת
לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר לְאֹהֶל מוֹעֵד וַיַּעַל עָלָיו עֹלוֹת
7 אָלֶף׃ * בַּלַּיְלָה הַהוּא נִרְאָה אֱלֹהִים
לִשְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁאַל מָה אֶתֶּן־לָךְ׃

8 * וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לֵאלֹהִים אַתָּה עָשִׂיתָ עִם־
דָּוִיד אָבִי חֶסֶד גָּדוֹל וְהִמְלַכְתַּנִי תַּחְתָּיו׃

9 * עַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים יֵאָמֵן דְּבָרְךָ עִם
דָּוִיד אָבִי כִּי אַתָּה הִמְלַכְתַּנִי עַל־עַם רַב כַּעֲפַר
הָאָרֶץ׃

DIBRE HAIAMIN
SIVE PARALIPOMENON,
LIB. SECVNDVS.
CAP. I.

1 CONfortatus eſt ergo Salomon filius Dauid in regno ſuo, & Dominus Deus eius erat cum eo, & magnificauit eum in excelſum. 2. Reg. 3. a.

2 * Præcepítq; Salomon vniuerſo Iſrael, tribunis & centurionibus, & ducibus, & iudicibus omnis Iſrael & principibus familiarum.

3 * Et abiit cum vniuerſa multitudine in excelſum Gabaon, vbi erat tabernaculum fœderis Dei; quod fecit Moyſes famulus Domini in ſolitudine. Ex. 38. a

4 * Arcam autem Dei adduxerat Dauid de Cariathiarim in locum quem præparauerat ei, & vbi fixerat illi tabernaculum, hoc eſt in Hieruſalem.

5 * Altare quoque æneum quod fabricatus fuerat Beſeleel filius Vri filij Vr, ibi erat coràm tabernaculo Domini, quod & requiſiuit Salomon & omnis Eccleſia.

6 * Aſcendítq; Salomon ad altare æneũ coram tabernaculo fœderis Domini, & obtulit in eo mille hoſtias.

7 * Ecce autem in ipſa nocte apparuit ei Deus, dicens: Poſtula quod vis vt dem tibi.

8 * Dixítque Salomon Deo, Tu feciſti cũ Dauid patre meo miſericordiam magnam, & conſtituiſti me regem pro eo.

9 * Nunc ergo Domine Deus impleatur ſermo tuus quem pollicitus es Dauid patri meo. Tu enim me feciſti regem ſuper populum tuum multum qui tam innumerabilis eſt quàm puluis terræ.

27 * *Et dies quibus regnauit super Israel quadraginta anni, in Chebron regnauit septem annis, & in Hierusalem triginta & tribus annis.*

28 * *Et mortuus est Dauid in senectute bona, plenus dierum diuitiis, & gloria, & regnauit Salomon filius eius pro eo.*

29 * *Et reliqui sermones Dauid regis priores & nouissimi, nónne sunt scripti in sermonibus Samuel Videntis, & in sermonibus Nathan prophetæ, & in sermonibus Gad Videntis pro vniuerso regno eius;*

30 * *Et vniuersa potentia eius, & temporibus quæ transierunt in eo & in Israel, & in cunctis regnis terrarum?*

27 * καὶ αἱ ἡμέραι ἃς ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραὴλ τεσσαράκοντα ἔτη, ἐν χεβρὼν ἐβασίλευσεν ἑπτὰ ἔτη, καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ τριάκοντα καὶ τρία ἔτη.

28 * καὶ ἀπέθανε δαυὶδ ἐν γήρᾳ καλῷ, πλήρης ἡμερῶν, πλούτῳ καὶ δόξῃ, καὶ ἐβασίλευσεν σολομὼν υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

29 * καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι τοῦ δαυὶδ τοῦ βασιλέως οἱ πρότεροι, καὶ οἱ ὕστεροι, οὐκ ἰδοὺ εἰσὶ γεγραμμένοι ἐπὶ λόγων σαμουὴλ τοῦ ὁρῶντος, καὶ ἐπὶ λόγων νάθαν τοῦ προφήτου, καὶ ἐπὶ λόγων γὰδ τοῦ ὁρῶντος περὶ πάσης τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

30 * καὶ πάσης τῆς δυναστείας αὐτοῦ, καὶ τῶν καιρῶν τῶν διελθόντων ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἐπὶ τὸν ἰσραήλ, καὶ ἐπὶ πάσας τὰς βασιλείας τῶν γαιῶν;

PARALIPOMENON, LIBER II.

CAP. I.

1 *ET confortatus est Salomon filius Dauid in regno suo, & Dominus Deus eius cum eo, & magnificauit eum in excelsum.*

2 * *Et dixit Salomon ad vniuersum Israel tribunis & centurionibus, & iudicibus, & omnibus principibus coram omni Israel principibus familiarum.*

3 * *Et abijt Salomon & vniuersa Ecclesia cum eo in excelsum quod in Gabaon, quoniam illic erat tabernaculum fœderis Dei quod fecit Moyses seruus Domini in eremo.*

4 * *At arcam Dei adduxerat Dauid de ciuitate Cariathiarim, quoniam præparauit ei Dauid, quoniam fixerat ei tabernaculum in Hierusalem.*

5 * *Et altare æneum quod fecit Beseleel filius Vri, filij Or, illic erat coram tabernaculo Domini, & quæsiuit illud Salomon & Ecclesia.*

6 * *Et obtulit illic Salomon ad altare æneum quod coram Domino quod in tabernaculo fœderis, & obtulit in eo holocausta mille.*

7 * *In nocte illa apparuit Deus Salomoni, & dixit ei, Postula quid tibi dabo.*

8 * *Et dixit Salomon ad Deum, Tu fecisti cum Dauid patre meo misericordiam magnam, & constituisti regem me pro eo.*

9 * *Et nunc Domine Deus, impleatur verbum tuum cum Dauid patre meo, quoniam tu constituisti regem me super populum multum, sicut puluerem terræ.*

ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΩΝ β'.

α'.

1 ΚΑὶ ἐνίσχυσε σολομὼν υἱὸς δαυὶδ ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐμεγάλυνεν αὐτὸν εἰς ὕψος.

2 * καὶ εἶπε σολομὼν πρὸς πάντα ἰσραὴλ τοῖς χιλιάρχοις, καὶ τοῖς ἑκατοντάρχοις, καὶ τοῖς κριταῖς, καὶ πᾶσι τοῖς ἄρχουσιν ἐναντίον παντὸς ἰσραὴλ τοῖς ἄρχουσι τῶν πατριῶν.

3 * καὶ ἐπορεύθη σολομὼν καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ὑψηλὴν τὴν ἐν γαβαών, ὅτι ἐκεῖ ἦν ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου τοῦ θεοῦ ἣν ἐποίησε μωυσῆς παῖς κυρίου ἐν τῇ ἐρήμῳ.

4 * τὴν δὲ κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἀνήνεγκεν δαυὶδ ἐκ πόλεως καριαθιαρείμ, ὅτι ἡτοίμασεν αὐτῇ δαυίδ, ὅτι ἔπηξεν αὐτῇ σκηνὴν ἐν ἱερουσαλήμ.

5 * καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ὃ ἐποίησε βεσελεὴλ υἱὸς οὐρεί, υἱοῦ ὦρ, ἐκεῖ ἦν ἔναντι τῆς σκηνῆς κυρίου, καὶ ἐξεζήτησεν αὐτὸ σολομὼν καὶ ἡ ἐκκλησία.

6 * καὶ ἀνήνεγκεν ἐκεῖ σολομὼν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν τὸ ἐνώπιον κυρίου τὸ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἀνήνεγκεν ἐπ' αὐτὸ ὁλοκαύτωσιν χιλίαν.

7 * ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ὤφθη ὁ θεὸς τῷ σολομῶντι, καὶ εἶπεν αὐτῷ, αἴτησαι τί σοι δώσω.

8 * καὶ εἶπε σολομὼν πρὸς τὸν θεόν, σὺ ἐποίησας μετὰ δαυὶδ τοῦ πατρός μου ἔλεος μέγα, καὶ ἐβασίλευσάς με ἀντ' αὐτοῦ.

9 * καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς πιστωθήτω τὸ ῥῆμά σου μετὰ δαυὶδ τοῦ πατρός μου, ὅτι σὺ ἐβασίλευσάς με ἐπὶ λαὸν πολύν, ὡς τὸν χοῦν τῆς γῆς.

27 * וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ עַל־יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים
שָׁנָה בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ שֶׁבַע שָׁנִים וּבִירוּשָׁלַם מָלַךְ
שְׁלֹשִׁים וְשָׁלוֹשׁ׃

28 * וַיָּמָת בְּשֵׂיבָה טוֹבָה שְׂבַע יָמִים עֹשֶׁר
29 וְכָבוֹד וַיִּמְלֹךְ שְׁלֹמֹה בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ * וּדְבְרֵי
דָּוִיד הַמֶּלֶךְ הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים הִנָּם כְּתוּבִים
עַל־דִּבְרֵי שְׁמוּאֵל הָרֹאֶה וְעַל־דִּבְרֵי נָתָן הַנָּבִיא
30 וְעַל־דִּבְרֵי גָד הַחֹזֶה׃ * עִם כָּל־מַלְכוּתוֹ
וּגְבוּרָתוֹ וְהָעִתִּים אֲשֶׁר עָבְרוּ עָלָיו וְעַל־יִשְׂרָאֵל
וְעַל כָּל־מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת׃

27 * Et dies quibus regnauit ſuper Iſrael fuerunt quadraginta anni. In Hebron regnauit ſeptem annis, & in Hieruſalem annis triginta tribus.

28 * Et mortuus eſt in ſenectute bona plenus dierum & diuitiis & gloria. Et regnauit Salomon filius eius pro eo.

29 * Geſta autem Dauid regis priora & nouiſſima ſcripta ſunt in libro Samuel Videntis, & in libro Nathan prophetæ, atq; in volumine Gad Videntis:

30 * Vniuerſíque regni eius & fortitudinis & temporum quę tranſierunt ſub eo, ſiue in Iſrael, ſiue in cunctis regnis terrarum.

ספר דברי הימים ב

א

1 יִתְחַזֵּק שְׁלֹמֹה בֶּן־דָּוִיד עַל־
מַלְכוּתוֹ וַיהוָה אֱלֹהָיו עִמּוֹ
וַיְגַדְּלֵהוּ לְמַעְלָה׃

2 * וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לְכָל־יִשְׂרָאֵל
לְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וְהַמֵּאוֹת וְלַשֹּׁפְטִים וּלְכֹל נָשִׂיא
לְכָל־יִשְׂרָאֵל רָאשֵׁי הָאָבוֹת׃

3 * וַיֵּלְכוּ שְׁלֹמֹה וְכָל־הַקָּהָל עִמּוֹ לַבָּמָה
אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן כִּי־שָׁם הָיָה אֹהֶל מוֹעֵד הָאֱלֹהִים
אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה בַּמִּדְבָּר׃

4 * אֲבָל אֲרוֹן הָאֱלֹהִים הֶעֱלָה דָּוִיד מִקִּרְיַת
יְעָרִים בֵּרְכִין לוֹ דָּוִיד כִּי נָטָה־לוֹ אֹהֶל
5 בִּירוּשָׁלִָם׃ * וּמִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר עָשָׂה
בְצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר שָׂם לִפְנֵי מִשְׁכַּן
יְהוָה וַיִּדְרְשֵׁהוּ שְׁלֹמֹה וְהַקָּהָל׃

6 * וַיַּעַל שְׁלֹמֹה שָׁם עַל־מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת
לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר לְאֹהֶל מוֹעֵד וַיַּעַל עָלָיו עֹלוֹת
7 אָלֶף׃ * בַּלַּיְלָה הַהוּא נִרְאָה אֱלֹהִים
לִשְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁאַל מָה אֶתֶּן־לָךְ׃

8 * וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לֵאלֹהִים אַתָּה עָשִׂיתָ עִם־
דָּוִיד אָבִי חֶסֶד גָּדוֹל וְהִמְלַכְתַּנִי תַּחְתָּיו׃

9 * עַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים יֵאָמֵן דְּבָרְךָ עִם
דָּוִיד אָבִי כִּי אַתָּה הִמְלַכְתַּנִי עַל־עַם רַב כַּעֲפַר
הָאָרֶץ׃

DIBRE HAIAMIN
SIVE PARALIPOMENON,
LIB. SECVNDVS.
CAP. I.

1 CONfortatus eſt ergo Salomon filius Dauid in regno ſuo, & Dominus Deus eius erat cum eo, & magnificauit eum in excelſum. 2. Reg. 3. a.

2 * Præcepítq; Salomon vniuerſo Iſrael, tribunis & centurionibus, & ducibus, & iudicibus omnis Iſrael & principibus familiarum.

3 * Et abiit cum vniuerſa multitudine in excelſum Gabaon, vbi erat tabernaculum fœderis Dei; quod fecit Moyſes famulus Domini in ſolitudine. Ex. 38. a

4 * Arcam autem Dei adduxerat Dauid de Cariathiarim in locum quem præparauerat ei, & vbi fixerat illi tabernaculum, hoc eſt in Hieruſalem.

5 * Altare quoque æneum quod fabricatus fuerat Beſeleel filius Vri filij Vr, ibi erat coràm tabernaculo Domini, quod & requiſiuit Salomon & omnis Eccleſia.

6 * Aſcendítq; Salomon ad altare æneũ coram tabernaculo fœderis Domini, & obtulit in eo mille hoſtias.

7 * Ecce autem in ipſa nocte apparuit ei Deus, dicens: Poſtula quod vis vt dem tibi.

8 * Dixítque Salomon Deo, Tu feciſti cũ Dauid patre meo miſericordiam magnam, & conſtituiſti me regem pro eo.

9 * Nunc ergo Domine Deus impleatur ſermo tuus quem pollicitus es Dauid patri meo. Tu enim me feciſti regem ſuper populum tuum multum qui tam innumerabilis eſt quàm puluis terræ.

27 * *Et dies quibus regnauit super Israel quadraginta anni, in Chebron regnauit septem annis, & in Hierusalem triginta & tribus annis.*

28 * *Et mortuus est Dauid in senectute bona, plenus dierum diuitiis, & gloria, & regnauit Salomon filius eius pro eo.*

29 * *Et reliqui sermones Dauid regis priores & nouissimi, nónne sunt scripti in sermonibus Samuel Videntis, & in sermonibus Nathan prophetæ, & in sermonibus Gad Videntis pro vniuerso regno eius;*

30 * *Et vniuersa potentia eius, & temporibus quæ transierunt in eo & in Israel, & in cunctis regnis terrarum?*

27 * καὶ αἱ ἡμέραι ἃς ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραὴλ τεσσαράκοντα ἔτη, ἐν χεβρὼν ἐβασίλευσεν ἑπτὰ ἔτη, καὶ ἐν ἱερουσαλὴμ τριάκοντα καὶ τρία ἔτη.

28 * καὶ ἀπέθανε δαυὶδ ἐν γήρᾳ καλῷ, πλήρης ἡμερῶν, πλούτῳ καὶ δόξῃ, καὶ ἐβασίλευσεν σολομὼν υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

29 * καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι τοῦ δαυὶδ τοῦ βασιλέως οἱ πρότεροι, καὶ οἱ ὕστεροι, οὐκ ἰδοὺ εἰσὶ γεγραμμένοι ἐπὶ λόγων σαμουὴλ τοῦ ὁρῶντος, καὶ ἐπὶ λόγων νάθαν τοῦ προφήτου, καὶ ἐπὶ λόγων γὰδ τοῦ ὁρῶντος περὶ πάσης τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

30 * καὶ πάσης τῆς δυναστείας αὐτοῦ, καὶ τῶν καιρῶν τῶν διελθόντων ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἐπὶ τὸν ἰσραήλ, καὶ ἐπὶ πάσας τὰς βασιλείας τῶν γαιῶν;

PARALIPOMENON, LIBER II.

CAP. I.

1 *ET confortatus est Salomon filius Dauid in regno suo, & Dominus Deus eius cum eo, & magnificauit eum in excelsum.*

2 * *Et dixit Salomon ad vniuersum Israel tribunis & centurionibus, & iudicibus, & omnibus principibus coram omni Israel principibus familiarum.*

3 * *Et abijt Salomon & vniuersa Ecclesia cum eo in excelsum quod in Gabaon, quoniam illic erat tabernaculum fœderis Dei quod fecit Moyses seruus Domini in eremo.*

4 * *At arcam Dei adduxerat Dauid de ciuitate Cariathiarim, quoniam præparauit ei Dauid, quoniam fixerat ei tabernaculum in Hierusalem.*

5 * *Et altare æneum quod fecit Beseleel filius Vri, filij Or, illic erat coram tabernaculo Domini, & quæsiuit illud Salomon & Ecclesia.*

6 * *Et obtulit illic Salomon ad altare æneum quod coram Domino quod in tabernaculo fœderis, & obtulit in eo holocausta mille.*

7 * *In nocte illa apparuit Deus Salomoni, & dixit ei, Postula quid tibi dabo.*

8 * *Et dixit Salomon ad Deum, Tu fecisti cum Dauid patre meo misericordiam magnam, & constituisti regem me pro eo.*

9 * *Et nunc Domine Deus, impleatur verbum tuum cum Dauid patre meo, quoniam tu constituisti regem me super populum multum, sicut puluerem terræ.*

ΠΑΡΑΛΕΙΠΟΜΕΝΩΝ β'.

α'.

1 ΚΑὶ ἐνίσχυσε σολομὼν υἱὸς δαυὶδ ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐμεγάλυνεν αὐτὸν εἰς ὕψος.

2 * καὶ εἶπε σολομὼν πρὸς πάντα ἰσραὴλ τοῖς χιλιάρχοις, καὶ τοῖς ἑκατοντάρχοις, καὶ τοῖς κριταῖς, καὶ πᾶσι τοῖς ἄρχουσιν ἐναντίον παντὸς ἰσραὴλ τοῖς ἄρχουσι τῶν πατριῶν.

3 * καὶ ἐπορεύθη σολομὼν καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν ὑψηλὴν τὴν ἐν γαβαών, ὅτι ἐκεῖ ἦν ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου τοῦ θεοῦ ἣν ἐποίησε μωυσῆς παῖς κυρίου ἐν τῇ ἐρήμῳ.

4 * τὴν δὲ κιβωτὸν τοῦ θεοῦ ἀνήνεγκεν δαυὶδ ἐκ πόλεως καριαθιαρείμ, ὅτι ἡτοίμασεν αὐτῇ δαυίδ, ὅτι ἔπηξεν αὐτῇ σκηνὴν ἐν ἱερουσαλήμ.

5 * καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ὃ ἐποίησε βεσελεὴλ υἱὸς οὐρεί, υἱοῦ ὦρ, ἐκεῖ ἦν ἔναντι τῆς σκηνῆς κυρίου, καὶ ἐξεζήτησεν αὐτὸ σολομὼν καὶ ἡ ἐκκλησία.

6 * καὶ ἀνήνεγκεν ἐκεῖ σολομὼν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν τὸ ἐνώπιον κυρίου τὸ ἐν τῇ σκηνῇ τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἀνήνεγκεν ἐπ' αὐτὸ ὁλοκαύτωσιν χιλίαν.

7 * ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ὤφθη ὁ θεὸς τῷ σολομῶντι, καὶ εἶπεν αὐτῷ, αἴτησαι τί σοι δώσω.

8 * καὶ εἶπε σολομὼν πρὸς τὸν θεόν, σὺ ἐποίησας μετὰ δαυὶδ τοῦ πατρός μου ἔλεος μέγα, καὶ ἐβασίλευσάς με ἀντ' αὐτοῦ.

9 * καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς πιστωθήτω τὸ ῥῆμά σου μετὰ δαυὶδ τοῦ πατρός μου, ὅτι σὺ ἐβασίλευσάς με ἐπὶ λαὸν πολύν, ὡς τὸν χοῦν τῆς γῆς.

10 * עַתָּה חָכְמָה וּמַדָּע תֶּן־לִי וְאֵצְאָה לִפְנֵי הָעָם־
הַזֶּה וְאָבוֹאָה כִּי־מִי יִשְׁפֹּט אֶת־עַמְּךָ הַזֶּה הַגָּדוֹל׃
11 * וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לִשְׁלֹמֹה יַעַן אֲשֶׁר הָיְתָה
זֹּאת עִם־לְבָבֶךָ וְלֹא שָׁאַלְתָּ עֹשֶׁר נְכָסִים
וְכָבוֹד וְאֶת־נֶפֶשׁ שֹׂנְאֶיךָ וְגַם־יָמִים רַבִּים לֹא
שָׁאָלְתָּ וַתִּשְׁאַל־לְךָ חָכְמָה וּמַדָּע אֲשֶׁר תִּשְׁפּוֹט
אֶת־עַמִּי אֲשֶׁר הִמְלַכְתִּיךָ עָלָיו׃
12 * הַחָכְמָה וְהַמַּדָּע נָתוּן לָךְ וְעֹשֶׁר וּנְכָסִים
וְכָבוֹד אֶתֵּן־לָךְ אֲשֶׁר לֹא־הָיָה כֵּן לַמְּלָכִים
אֲשֶׁר לְפָנֶיךָ וְאַחֲרֶיךָ לֹא יִהְיֶה־כֵּן׃ * וַיָּבֹא
13 שְׁלֹמֹה לַבָּמָה אֲשֶׁר־בְּגִבְעוֹן יְרוּשָׁלַם מִלִּפְנֵי
אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּמְלֹךְ עַל־יִשְׂרָאֵל׃
14 * וַיֶּאֱסֹף שְׁלֹמֹה רֶכֶב וּפָרָשִׁים וַיְהִי־לוֹ
אֶלֶף וְאַרְבַּע־מֵאוֹת רֶכֶב וּשְׁנֵים־עָשָׂר אֶלֶף
פָּרָשִׁים וַיַּנִּיחֵם בְּעָרֵי הָרֶכֶב וְעִם־הַמֶּלֶךְ
25 בִּירוּשָׁלִַם׃ * וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת־הַכֶּסֶף וְאֶת־
הַזָּהָב בִּירוּשָׁלַם כָּאֲבָנִים וְאֶת־הָאֲרָזִים נָתַן
כַּשִּׁקְמִים אֲשֶׁר־בַּשְּׁפֵלָה לָרֹב׃
16 * וּמוֹצָא הַסּוּסִים אֲשֶׁר לִשְׁלֹמֹה מִמִּצְרָיִם
וּמִקְוֵה סֹחֲרֵי הַמֶּלֶךְ מִקְוֵה יִקְחוּ בְּמִחִיר׃
17 * וַיַּעֲלוּ וַיֹּצִיאוּ מִמִּצְרַיִם מֶרְכָּבָה בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת
כֶּסֶף וְסוּס בַּחֲמִשִּׁים וּמֵאָה וְכֵן לְכָל־מַלְכֵי הַחִתִּים
וּמַלְכֵי אֲרָם בְּיָדָם יוֹצִיאוּ׃

ב

1 * וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם
2 יְהוָה וּבַיִת לְמַלְכוּתוֹ׃ * וַיִּסְפֹּר שְׁלֹמֹה
שִׁבְעִים אֶלֶף אִישׁ סַבָּל וּשְׁמֹנִים אֶלֶף אִישׁ
חֹצֵב בָּהָר וּמְנַצְּחִים עֲלֵיהֶם שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ
3 מֵאוֹת׃ * וַיִּשְׁלַח שְׁלֹמֹה אֶל־חוּרָם מֶלֶךְ־
צֹר לֵאמֹר כַּאֲשֶׁר עָשִׂיתָ עִם־דָּוִיד אָבִי וַתִּשְׁלַח־לוֹ
4 אֲרָזִים לִבְנוֹת לוֹ בַּיִת לָשֶׁבֶת בּוֹ׃ * הִנֵּה
אֲנִי בוֹנֶה־בַּיִת לְשֵׁם יְהוָה אֱלֹהָי לְהַקְדִּישׁ לוֹ
לְהַקְטִיר לְפָנָיו קְטֹרֶת־סַמִּים וּמַעֲרֶכֶת תָּמִיד
וְעֹלוֹת לַבֹּקֶר וְלָעֶרֶב לַשַּׁבָּתוֹת וְלֶחֳדָשִׁים וְלִמוֹעֲדֵי
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעוֹלָם זֹאת עַל־יִשְׂרָאֵל׃
5 * וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־אֲנִי בוֹנֶה גָּדוֹל כִּי־גָדוֹל אֱלֹהֵינוּ
מִכָּל־הָאֱלֹהִים׃

10 * Da mihi ſapientiam & intelligẽtiam vt ingrediar & egrediar corã populo tuo. Quis enim poteſt hunc populum tuũ di-
11 gnè qui tam grandis eſt iudicare? * Dixit autem Deus ad Salomonẽ, Quia hoc magis placuit cordi tuo, & nõ poſtulaſti diuitias & ſubſtantiã & gloriam, neque animas eorũ qui te oderant, ſed nec dies vitę plurimos: Petiſti aũt ſapientiã & ſcientiã vt iudicare poſsis populum meum ſuper quem conſtitui te regem:
12 * Sapientia & ſcientia data ſunt tibi. Diuitias autem & ſubſtãtiam & gloriam
D dabo tibi, ita vt nullus in regibus nec ante nec poſt te fuerit ſimilis tui.
13 * Venit ergo Salomon ab excelſo Gabaon in Hieruſalem coram tabernaculo fœderis, & regnauit ſuper Iſrael.
14 * Congregauítq; ſibi currus & equites; & facti ſunt ei mille quadringẽti currus, & duodecim millia equitum, & fecit eos eſſe in vrbibus quadrigarum & cum rege
15 in Hieruſalem. *Præbuítq; rex argentũ & aurum in Hieruſalem quaſi lapides, & cedros quaſi ſycomoros quæ naſcuntur in campeſtribus multitudine magna.
16 * Adducebantur auté ei equi de Ægypto de Choa à negociatoribus regis.
17 *Qui ibant & emebant precio quadrigam equorum ſexcentis argenteis, & equum centum quinquaginta. Similiter de vniuerſis regnis Cethæorum, & à regibus Syriæ emptio celebrabatur.

CAP. II.

1 A DEcreuit autem Salomõ ædificare domum nomini Dñi & palatium ſibi.
2 * Et numerauit ſeptuaginta millia virorum portantium humeris, & octoginta millia qui cęderent lapides in montibus, præpoſitóſque eorum tria millia ſexcẽtos.
3 * Miſit quoque ad Hyram regem Tyri, dicens: Sicut egiſti cum Dauid patre meo, & miſiſti ei ligna cedrina vt ædificaret ſibi domum in qua & habitauit: 3. Reg. 5. 2
4 * Sic fac mecum, vt ædificem domum nomini Domini Dei mei, vt conſecrem eam ad adolendum incenſum coram illo & fumiganda aromata, & ad propoſitio-
B nem panum ſempiternam, & ad holocauſtomata manè & veſperè. Sabbatis quoque & neomeniis & ſolemnitatibus Domini Dei noſtri in ſempiternum, quæ mandata ſunt Iſraeli.
5 * Domus enim quam ædificare cupio, magna eſt. Magnus eſt enim Deus noſter ſuper omnes Deos.

10 *Nunc igitur sapientiam & intelligentiam da mihi, & egrediar ante populum hunc & ingrediar, quoniam quis iudicabit populum tuum grandem hunc?*

11 *Et dixit Deus ad Salomonem, Eò quòd fuit hoc in corde tuo, & non petisti diuitias substantiarum, neque gloriam, neq; animam odientium te, & non petisti dies multos, & petisti tibi ipsi sapientiam & scientiam, vt iudices populum meum, super quem constitui regem te super eum.*

12 *Et sapientiam & scientiam do tibi: & diuitias, & substantiam, & gloriam dabo tibi, vt non sit similis tibi in regibus qui ante te, & post te non erit sic.*

13 *Et venit Salomon ab excelso quod in Gabaon in Hierusalem à facie tabernaculi fœderis, & regnauit super Israel.*

14 *Et congregauit Salomon currus & equites, & facti sunt ei mille & quadringenti currus, & duodecim millia equitum, & reliquit eos in ciuitatibus curruum, & cum rege in Hierusalem.*

15 *Et posuit rex argentum & aurum in Hierusalem sicut lapides, & cedros dedit in Judæa quasi sycomoros quæ in campestri in multitudine.*

16 *Et exitus equorum Salomoni ex Ægypto, & precium negotiatorum regis precium quod accipiebant & emebant in commutatione.*

17 *Et ascendebant & educebant ex Ægypto currum vnum sexcentis argenteis, & equum quinquaginta & centum: & sic omnibus regibus Chettæorum, & regibus Syriæ in manibus suis educebant.*

CAP. II.

1 *ET dixit Salomon vt ædificaret domum nomini Domini, & domum regno suo.*

2 *Et congregauit Salomon septuaginta millia virorum portantium humeris, & octoginta millia virorum lapicidarum in monte: & præpositi super eos tria millia & sexcenti.*

3 *Et misit Salomon ad Chiram regem Tyri, dicens: Sicut fecisti cum Dauid patre meo, & misisti ei cedros vt ædificaret sibi domum vt habitaret in ea:*

4 *Et ecce ego filius eius ædifico domum nomini Domini Dei mei, vt sanctificem eam ipsi ad adolendum coram illo incensum aromatum, & ad faciendum propositionem semper, & ad offerendum holocaustomata semper mane & vesperi, & sabbatis, & in neomenijs & in solemnitatibus Domini Dei nostri, in sempiternum hoc super Israel.*

5 *Et domus quam ego ædifico magna, quoniã magnus Dominus Deus noster super omnes Deos.*

10 *νῦν οὖν σοφίαν καὶ σύνεσιν δός μοι, καὶ ἐξελεύσομαι ἔμπροσθεν τοῦ λαοῦ τούτου καὶ εἰσελεύσομαι, ὅτι τίς κρινεῖ τὸν λαόν σου τὸν μέγαν τοῦτον;*

11 *καὶ εἶπεν ὁ θεὸς πρὸς σολομῶντα, ἀνθ' ὧν ἐγένετο τοῦτο ἐν τῇ καρδίᾳ σου, καὶ οὐκ ἠτήσω πλοῦτον ὑπαρχόντων, οὐδὲ δόξαν, οὐδὲ τὴν ψυχὴν τῶν μισούντων σε, καὶ οὐκ ἠτήσω ἡμέρας πολλάς, καὶ ἤτησας σεαυτῷ σοφίαν καὶ σύνεσιν, ὅπως κρίνῃς τὸν λαόν μου, ἐφ' ὃν ἐβασίλευσά σε ἐπ' αὐτόν.*

12 *καὶ σοφίαν καὶ τὴν σύνεσιν δίδωμί σοι, καὶ πλοῦτον καὶ ὕπαρξιν, καὶ δόξαν δώσω σοι, ὡς οὐκ ἐγένετο ὅμοιός σοι ἐν τοῖς βασιλεῦσι τοῖς ἔμπροσθέν σου, καὶ μετὰ σὲ οὐκ ἔσται οὕτως.*

13 *καὶ ἦλθεν σολομὼν ἐκ βαμὰ τῆς ἐν γαβαὼν εἰς ἱερουσαλὴμ ἀπὸ προσώπου τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου, καὶ ἐβασίλευσεν ἐπὶ ἰσραήλ.*

14 *καὶ συνήγαγεν σολομὼν ἅρματα καὶ ἱππεῖς· καὶ ἐγένετο αὐτῷ χίλια καὶ τετρακόσια ἅρματα, καὶ δώδεκα χιλιάδες ἱππέων, καὶ κατέλιπεν αὐτὰ ἐν ταῖς πόλεσιν τῶν ἁρμάτων, καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν ἱερουσαλήμ.*

15 *καὶ ἔθηκεν ὁ βασιλεὺς τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον ἐν ἱερουσαλὴμ ὡς λίθους· καὶ τὰς κέδρους ἔδωκεν ἐν τῇ ἰουδαίᾳ ὡς τὰς συκαμίνους τὰς ἐν τῇ πεδινῇ εἰς πλῆθος.*

16 *καὶ ἡ ἔξοδος τῶν ἵππων τῷ σολομῶντι ἐξ αἰγύπτου, καὶ ἡ τιμὴ τῶν ἐμπόρων τοῦ βασιλέως τιμὴ ἣν ἐλάμβανον καὶ ἠγόραζον ἐν ἀλλάγματι.*

17 *καὶ ἀνέβαινον καὶ ἐξῆγον ἐξ αἰγύπτου ἅρμα ἓν ἑξακοσίων ἀργυρίου, καὶ ἵππον πεντήκοντα καὶ ἑκατόν· καὶ οὕτω πᾶσι τοῖς βασιλεῦσι τῶν χετταίων, καὶ τοῖς βασιλεῦσι τῆς συρίας ἐν χερσὶν αὐτῶν ἐξέφερον.*

β'.

1 *Καὶ εἶπεν σολομὼν τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου, καὶ οἶκον τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.*

2 *καὶ συνήγαγεν σολομὼν ἑβδομήκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν νωτοφόρων, καὶ ὀγδοήκοντα χιλιάδας ἀνδρῶν λατόμων ἐν τῷ ὄρει, καὶ ἐπιστάται ἐπ' αὐτῶν τρισχίλιοι καὶ ἑξακόσιοι.*

3 *καὶ ἀπέστειλε σολομὼν πρὸς χειρὰμ βασιλέα τύρου λέγων, ὃν τρόπον ἐποίησας μετὰ δαυὶδ τοῦ πατρός μου, καὶ ἀπέστειλας αὐτῷ κέδρους τοῦ οἰκοδομῆσαι ἑαυτῷ οἶκον τοῦ κατοικῆσαι ἐν αὐτῷ.*

4 *καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ὁ υἱὸς αὐτοῦ οἰκοδομῶ οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ μου, ἁγιάσαι αὐτὸν αὐτῷ τοῦ θυμιᾶν ἀπέναντι αὐτοῦ θυμίαμα ἀρωμάτων, καὶ ποιεῖν πρόθεσιν διαπαντός, καὶ τοῦ ἀναφέρειν ὁλοκαυτώματα διαπαντὸς τοπρωῒ καὶ τεσπέρας, καὶ τοῖς σαββάτοις καὶ ἐν ταῖς νουμηνίαις, καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦτο ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.*

5 *καὶ ὁ οἶκος ὃν ἐγὼ οἰκοδομῶ μέγας, ὅτι μέγας κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν παρὰ πάντας τοὺς θεούς.*

6 * וּמִי יַעְצָר־כֹּחַ לִבְנוֹת־לוֹ בַּיִת כִּי הַשָּׁמַיִם
וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלֻהוּ וּמִי אֲנִי אֲשֶׁר אֶבְנֶה־
לוֹ בַּיִת כִּי אִם־לְהַקְטִיר לְפָנָיו׃

7 * וְעַתָּה שְׁלַח־לִי אִישׁ־חָכָם לַעֲשׂוֹת בַּזָּהָב
וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת וּבַבַּרְזֶל וּבָאַרְגָּוָן וְכַרְמִיל וּתְכֵלֶת
וְיֹדֵעַ לִפְתֹּחַ פִּתּוּחִים עִם־הַחֲכָמִים אֲשֶׁר עִמִּי
בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלַ͏ִם אֲשֶׁר הֵכִין דָּוִיד אָבִי׃

8 * וְשִׁלַּח־לִי עֲצֵי אֲרָזִים בְּרוֹשִׁים
וְאַלְגֻּמִּים מֵהַלְּבָנוֹן כִּי אֲנִי יָדַעְתִּי אֲשֶׁר
עֲבָדֶיךָ יוֹדְעִים לִכְרֹת עֲצֵי לְבָנוֹן וְהִנֵּה עֲבָדַי
9 עִם־עֲבָדֶיךָ׃ * וְלֵהָכִין לִי עֵצִים לָרֹב כִּי
הַבַּיִת אֲשֶׁר־אֲנִי בּוֹנֶה גָּדוֹל וְהַפְלֵא׃

10 * וְהִנֵּה לַחֹטְבִים לִכְרֹתֵי הָעֵצִים נָתַתִּי
חִטִּים מַכּוֹת לַעֲבָדֶיךָ כֹּרִים עֶשְׂרִים אֶלֶף וּשְׂעֹרִים
כֹּרִים עֶשְׂרִים אֶלֶף וְיַיִן בַּתִּים עֶשְׂרִים אֶלֶף
וְשֶׁמֶן בַּתִּים עֶשְׂרִים אֶלֶף׃

11 * וַיֹּאמֶר חוּרָם מֶלֶךְ־צֹר בִּכְתָב וַיִּשְׁלַח אֶל־
שְׁלֹמֹה בְּאַהֲבַת יְהוָה אֶת־עַמּוֹ נְתָנְךָ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ׃

12 * וַיֹּאמֶר חוּרָם בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר עָשָׂה אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ אֲשֶׁר
נָתַן לְדָוִיד הַמֶּלֶךְ בֵּן חָכָם יוֹדֵעַ שֵׂכֶל וּבִינָה אֲשֶׁר
יִבְנֶה־בַּיִת לַיהוָה וּבַיִת לְמַלְכוּתוֹ׃

13 * וְעַתָּה שָׁלַחְתִּי אִישׁ־חָכָם יוֹדֵעַ בִּינָה
14 לְחוּרָם אָבִי׃ * בֶּן־אִשָּׁה מִן־בְּנוֹת דָּן וְאָבִיו
אִישׁ־צֹרִי יוֹדֵעַ לַעֲשׂוֹת בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף בַּנְּחֹשֶׁת
בַּבַּרְזֶל בָּאֲבָנִים וּבָעֵצִים בָּאַרְגָּמָן בַּתְּכֵלֶת
וּבַבּוּץ וּבַכַּרְמִיל וּלְפַתֵּחַ כָּל־פִּתּוּחַ וְלַחְשֹׁב כָּל־
מַחֲשָׁבֶת אֲשֶׁר יִנָּתֶן לוֹ עִם־חֲכָמֶיךָ וְחַכְמֵי אֲדֹנִי
דָּוִיד אָבִיךָ׃

15 * וְעַתָּה הַחִטִּים וְהַשְּׂעֹרִים הַשֶּׁמֶן וְהַיַּיִן
אֲשֶׁר־אָמַר אֲדֹנִי יִשְׁלַח לַעֲבָדָיו׃

16 * וַאֲנַחְנוּ נִכְרֹת עֵצִים מִן־הַלְּבָנוֹן כְּכָל־
צָרְכְּךָ וְנָבִיאֵם לְךָ רַפְסֹדוֹת עַל־יָם יָפוֹ וְאַתָּה
תַּעֲלֶה אֹתָם יְרוּשָׁלָ͏ִם׃

17 * וַיִּסְפֹּר שְׁלֹמֹה כָּל־הָאֲנָשִׁים הַגֵּרִים אֲשֶׁר
בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי הַסְּפָר אֲשֶׁר סְפָרָם דָּוִיד
אָבִיו וַיִּמָּצְאוּ מֵאָה וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃

6 *Quis ergo poterit pręualere vt ædificet ei dignã domum? Si cælum & cæli cælorum capere eum nequeunt, quãtus ego sum vt posim ædificare ei domũ? Sed ad hoc tantũ, vt adoleatur incensum coram
7 illo. *Mitte ergo mihi virũ eruditum qui nouerit operari in auro & argento, ære & ferro, purpura, coccino, & hyacintho, & qui sciat sculpere cęlaturas cum his artificibus quos mecum habeo in Iudæa & in Hierusalẽ quos præparauit Dauid pater
8 meus. *Sed & ligna cedrina mitte mihi & arceuthina, & pinea de Libano. Scio enim quòd serui tui nouerint cædere ligna de Libano. Et erunt serui mei cum
9 seruis tuis: *Vt parentur mihi ligna plurima. Domus enim quam cupio ædificare, magna est nimis & inclyta.
10 *Præterea operariis qui cæsuri sunt ligna seruis tuis dabo in cibaria tritici coros viginti millia, & ordei coros totidem,
C & vini viginti millia metretas, olei quoq; sata viginti millia.
11 *Dixit autem Hyram rex Tyri per literas quas miserat Salomoni, Quia dilexit Dominus populum suum, idcirco te regnare fecit super eum.
12 *Et addidit dicens, Benedictus Dominus Deus Israel qui fecit cælum & terram, qui dedit Dauid regi filium sapientem & eruditum, & sensatum atque prudentem, vt ædificaret domũ Domino, & palatium
13 sibi. *Misi ergo tibi virum prudentem & scientissimum Hyram patrem meum,
14 *Filiũ mulieris de filiabus Dan, cuius pater fuit Tyrius qui nouerit operari in auro & argento, ære & ferro, & marmore, & lignis. In purpura quoq; & hyacintho, & byssino, & coccino, & qui sciat cælare omnem sculpturã, & adinuenire prudẽter quodcunq; in opere necessarium est cum
D artificibus tuis & cum artificibus domini mei Dauid patris tui.
15 *Triticum ergo & ordeum & oleum & vinum, quæ pollicitus es, domine mi, mitte seruis tuis.
16 *Nos autem cædemus ligna de Libano quot necessaria habueris, & applicabimus ea ratibus per mare in Ioppe, tuum autem erit transferre ea in Hierusalem.
17 *Numerauit igitur Salomon omnes viros proselytos qui erant in terra Israel post dinumerationem quam dinumerauit Dauid pater eius, & inuenti sunt centum quinquaginta tria millia & sexcenti.

* *Et quis poterit ædificare ei domum? quoniam cælum & cælum cæli non ferunt eum, et quis sum ego qui ædifico ei domum? sed ad adolendum incensum coram eo.* 6

* *Et nunc mitte mihi virum sapientem & qui nouerit facere in auro & in argento, & in ære, & in ferro, & in purpura, & in coccino, & in hyacintho, & qui sciat sculpere cælaturas cum sapientibus qui mecum in Judæa & in Hierusalem, quos præparauit Dauid pater meus.* 7

* *Et mitte mihi ligna cedrina & arceuthina, & pinea, de Libano; ego enim scio quòd serui tui sciũt cædere ligna de Libano, & ecce serui mei ibunt cum seruis tuis;* 8

* *Ut præparent mihi ligna in multitudinem, quoniam domus quam ego ædifico magna & inclyta.* 9

* *Et ecce operantibus qui cædũt ligna, in cibaria dedi triticum in dona seruis tuis, cororũ tritici viginti millia, & ordei cororum viginti millia, & olei mensurarum viginti millia, & vini mensurarum viginti millia.* 10

* *Et dixit Chiram rex Tyri in scriptura, & misit ad Salomonem, quoniam dilexit Dominus populum suum, dedit te super eos in regem.* 11

* *Et dixit Chiram, Benedictus Dominus Deus Israel, qui fecit cælum & terram, qui dedit regi Dauid filium sapientem & scientem prudentiam & scientiam, qui ædificabit domum Domino & domum regno suo.* 12

* *Et nunc misi tibi virum sapientem & scientem prudentiam Chiram seruum meum,* 13

* *Filium mulieris de filiabus Dan, & pater eius vir Tyrius, scientem facere in auro & argento, & in ære, & in ferro, in lapidibus & lignis, & texere in purpura, & in hyacintho, & in byssо, & in coccino, & cælare sculpturas, & excogitare adinuentionem in omnibus quæ dederis ei cum sapientibus tuis & cum sapientibus Domini mei Dauid patris tui.* 14

* *Et nunc triticum & ordeum, & vinum, & oleum, quæ dixit Dominus meus, mittat seruis suis,* 15

* *Et nos cædemus ligna de Libano iuxta omnem necessitatem tuam, & feremus tibi ea ratibus in mare Joppes, & tu transferes ea in Hierusalem.* 16

* *Et congregauit Salomon omnes viros proselytos qui in terra Israel, post numerum quem numerauit eos Dauid pater eius; & inuenti sunt centum quinquaginta millia & tria millia sexcenti.* 17

6 * καὶ τίς ἰσχύσας οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον; ὅτι ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ οὐ φέρουσιν αὐτόν; καὶ τίς εἰμι ἐγὼ ὁ οἰκοδομῶν αὐτῷ οἶκον; ἀλλ' ἢ τοῦ θυμιᾶν κατέναντι αὐτοῦ.

7 * καὶ νῦν ἀπόστειλόν μοι ἄνδρα σοφὸν καὶ εἰδότα τοῦ ποιῆσαι ἐν τῷ χρυσίῳ, καὶ ἐν τῷ ἀργυρίῳ, καὶ ἐν χαλκῷ, καὶ ἐν σιδήρῳ, καὶ ἐν τῇ πορφύρᾳ, καὶ ἐν τῷ κοκκίνῳ, καὶ ἐν τῇ ὑακίνθῃ, καὶ ἐπισάμβων γλύφειν γλυφὰς μετὰ τῶν σοφῶν τῶν μετ' ἐμοῦ ἐν ἰούδα καὶ ἐν ἱερουσαλήμ, ὧν ἡτοίμασεν ὁ δαυὶδ ὁ πατήρ μου.

8 * καὶ ἀπόστειλόν μοι ξύλα κέδρινα καὶ ἀρκεύθινα, καὶ πεύκινα ἐκ τοῦ λιβάνου· ἐγὼ γὰρ οἶδα ὅτι οἱ δοῦλοί σου οἴδασι κόπτειν ξύλα ἐκ τοῦ λιβάνου, καὶ ἰδοὺ οἱ παῖδές μου μετὰ τῶν παίδων σου,

9 * ἑτοιμάσαι μοι ξύλα εἰς πλῆθος, ὅτι ὁ οἶκος ὃν ἐγὼ οἰκοδομῶ μέγας καὶ ἔνδοξος.

10 * καὶ ἰδοὺ τοῖς ἐργαζομένοις τοῖς κόπτουσι ξύλα εἰς βρώματα δέδωκα σῖτον εἰς δόματα τοῖς παισί σου κόρων πυροῦ εἴκοσι χιλιάδας, καὶ κριθῶν κόρων εἴκοσι χιλιάδας, καὶ ἐλαίου μέτρων εἴκοσι χιλιάδας, καὶ οἴνου μέτρων εἴκοσι χιλιάδας.

11 * καὶ εἶπεν χειρὰμ βασιλεὺς τύρου ἐν γραφῇ, καὶ ἀπέστειλε πρὸς σολομῶντα, ἐν τῷ ἀγαπῆσαι κύριον τὸν λαὸν αὐτοῦ, ἔδωκέ σε ἐπ' αὐτοὺς εἰς βασιλέα.

12 * καὶ εἶπεν χειρὰμ, εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ὃς ἔδωκε τῷ βασιλεῖ δαυὶδ υἱὸν σοφὸν καὶ εἰδότα φρόνησιν καὶ ἐπιστήμην, ὃς οἰκοδομήσει οἶκον τῷ κυρίῳ, καὶ οἶκον τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

13 * καὶ νῦν ἀπέσταλκά σοι ἄνδρα σοφὸν καὶ εἰδότα σύνεσιν τὸν χειρὰμ τὸν παιδά μου,

14 * υἱὸν γυναικὸς ἀπὸ τῶν θυγατέρων δαν, καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀνὴρ τύριος, εἰδότα ποιεῖν ἐν χρυσίῳ καὶ ἀργυρίῳ, καὶ ἐν χαλκῷ, καὶ ἐν σιδήρῳ, ἐν λίθοις καὶ ξύλοις, καὶ ὑφαίνειν ἐν τῇ πορφύρᾳ, καὶ ἐν τῇ ὑακίνθῳ, καὶ ἐν τῇ βύσσῳ, καὶ ἐν τῷ κοκκίνῳ, καὶ γλύφειν γλυφάς, καὶ διανοεῖσθαι διανόησιν ἐν πᾶσιν οἷς δώσεις αὐτῷ μετὰ τῶν σοφῶν σου, καὶ μετὰ τῶν σοφῶν τοῦ κυρίου μου δαυὶδ τοῦ πατρός σου.

15 * καὶ νῦν τὸν σῖτον καὶ τὴν κριθὴν, καὶ τὸν οἶνον, καὶ τὸ ἔλαιον ἃ εἶπεν ὁ κύριός μου, ἀποστειλάτω τοῖς παισὶν αὐτοῦ.

16 * καὶ ἡμεῖς κόψομεν ξύλα ἐκ τοῦ λιβάνου κατὰ πᾶσαν τὴν χρείαν σου, καὶ οἰσομέν σοι αὐτὰ σχεδίας ἐπὶ τὴν θάλασσαν ἰόππης, καὶ σὺ ἀνοίσεις αὐτὰ εἰς ἱερουσαλήμ.

17 * καὶ συνήγαγε σολομὼν πάντας τοὺς ἀνδρας τοὺς προσηλύτους τοὺς ἐν τῇ γῇ ἰσραὴλ μετὰ τὸν ἀριθμὸν ὃν ἠρίθμησεν αὐτοὺς δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ εὑρέθησαν ἑκατὸν πεντήκοντα χιλιάδες καὶ τρισχίλιοι ἑξακόσιοι.

18 * וַיַּעַשׁ מֵהֶם שִׁבְעִים אֶלֶף סַבָּל וּשְׁמֹנִים אֶלֶף חֹצֵב בָּהָר וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְשֵׁשׁ מֵאוֹת מְנַצְּחִים לְהַעֲבִיר אֶת־הָעָם׃

18 * Fecítque ex eis ſeptuaginta millia qui humeris onera portaret, & octoginta millia qui lapides de montibus cęderent. Tria autem millia & ſexcentos prepoſitos operum populi.

ג

CAP. III.

1 * וַיָּחֶל שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית יְהוָה בִּירוּשָׁלַם בְּהַר הַמֹּרִיָּה אֲשֶׁר נִרְאָה לְדָוִיד אָבִיהוּ אֲשֶׁר הֵכִין בִּמְקוֹם דָּוִיד בְּגֹרֶן אָרְנָן הַיְבוּסִי׃ 2 * וַיָּחֶל לִבְנוֹת בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי בִּשְׁנַת אַרְבַּע לְמַלְכוּתוֹ׃

1 ET cœpit Salomon ædificare domum Dominii in Hieruſalem in monte Moria qui demonſtratus fuerat Dauid patri eius in loco quẽ parauerat Dauid in area Hornan Iebuſæi. 2 * Cœpit autẽ ædificare menſe ſecundo anno quarto regni ſui.

3 * וְאֵלֶּה הוּסַד שְׁלֹמֹה לִבְנוֹת אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים הָאָרְךְ אַמּוֹת בְּמִדָּה הָרִאשֹׁנָה אַמּוֹת שִׁשִּׁים וְרֹחַב אַמּוֹת עֶשְׂרִים׃ 4 * וְהָאוּלָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאָרְךְ עַל־פְּנֵי רֹחַב־הַבַּיִת אַמּוֹת עֶשְׂרִים וְהַגֹּבַהּ מֵאָה וְעֶשְׂרִים וַיְצַפֵּהוּ מִפְּנִימָה זָהָב טָהוֹר׃ 5 * וְאֶת־הַבַּיִת הַגָּדוֹל חִפָּה עֲצֵי בְרוֹשִׁים וַיְחַפֵּהוּ זָהָב טוֹב וַיַּעַל עָלָיו תְּמָרִים וְשַׁרְשְׁרוֹת׃ 6 * וַיְצַף אֶת־הַבַּיִת אֶבֶן יְקָרָה לְתִפְאָרֶת וְהַזָּהָב זְהַב פַּרְוָיִם׃ 7 * וַיְחַף אֶת־הַבַּיִת הַקֹּרוֹת הַסִּפִּים וְקִירוֹתָיו וְדַלְתוֹתָיו זָהָב וּפָתַח כְּרוּבִים עַל־הַקִּירוֹת׃ 8 * וַיַּעַשׂ אֶת־בֵּית קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים אָרְכּוֹ עַל־פְּנֵי רֹחַב־הַבַּיִת אַמּוֹת עֶשְׂרִים וְרָחְבּוֹ אַמּוֹת עֶשְׂרִים וַיְחַפֵּהוּ זָהָב טוֹב לְכִכָּרִים שֵׁשׁ מֵאוֹת׃ 9 * וּמִשְׁקַל לְמִסְמְרוֹת לְשֶׁקֶל חֲמִשִּׁים זָהָב וְהָעֲלִיּוֹת חִפָּה זָהָב׃ 10 * וַיַּעַשׂ בְּבֵית־קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים כְּרוּבִים שְׁנַיִם מַעֲשֵׂה צַעֲצָעִים וַיְצַפּוּ אֹתָם זָהָב׃ 11 * וְכַנְפֵי הַכְּרוּבִים אָרְכָּם אַמּוֹת עֶשְׂרִים כְּנַף הָאֶחָד לְאַמּוֹת חָמֵשׁ מַגַּעַת לְקִיר הַבַּיִת וְהַכָּנָף הָאַחֶרֶת אַמּוֹת חָמֵשׁ מַגִּיעַ לִכְנַף הַכְּרוּב הָאַחֵר׃ 12 * וּכְנַף הַכְּרוּב הָאֶחָד אַמּוֹת חָמֵשׁ מַגִּיעַ לְקִיר הַבַּיִת וְהַכָּנָף הָאַחֶרֶת אַמּוֹת חָמֵשׁ דְּבֵקָה לִכְנַף הַכְּרוּב הָאַחֵר׃ 13 * כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים הָאֵלֶּה פְּרוּשִׂים אַמּוֹת עֶשְׂרִים וְהֵם עֹמְדִים עַל־רַגְלֵיהֶם וּפְנֵיהֶם לַבָּיִת׃ 14 * וַיַּעַשׂ אֶת־הַפָּרֹכֶת תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְכַרְמִיל וּבוּץ וַיַּעַל עָלָיו כְּרוּבִים׃

3 * Et hæc ſunt fundamenta quæ iecit Salomon vt ædificaret domum Dei, longitudinis cubitos in mẽſura prima ſexaginta, latitudinis cubitos viginti. 4 * Porticum verò ante frontem quæ tendebatur in longum iuxta menſuram latitudinis domus cubitorum viginti. Porrò altitudo centum viginti cubitorum erat. Et deaurauit eam intrinſecus auro mundiſſimo. 5 * Domum quoq; maiorem texit tabulis ligneis abiegnis, & laminas auri obrizi affixit per totum. Sculpſitque in ea palmas, & quaſi catenulas ſe inuicem complectentes. 6 * Strauit quoque pauimentum templi precioſiſsimo marmore decore multo. Porrò aurũ erat probatiſsimum, de cuius 7 laminis * texit domum, & trabes eius & poſtes, parietes & oſtia, & cælauit Cherubim in parietibus. 8 * Fecit quoq; domum ſancti ſanctorum, lõgitudinem iuxta latitudinem domus cubitorum viginti, & latitudinem ſimiliter viginti cubitorum. Et laminis aureis texit eam quaſi 9 talentis ſexcentis. * Sed & clauos fecit aureos, ita vt ſinguli claui ſiclos quinquagenos appenderent. Cœnacula quoque texit 10 auro. * Fecit etiã in domo ſancti ſanctorũ Cherubim duos opere ſtatuario, & texit 11 eos auro. * Alæ Cherubim viginti cubitis extendebãtur, ita vt vna ala haberet cubitos quinq;, & tangeret parietẽ domus, & altera quinque cubitos habẽs, alam tan- 12 geret alterius Cherub. * Similiter Cherub alterius ala quinque habebat cubitos, & tangebat parietem, & ala eius altera quinq; cubitorum alam Cherub al- 13 terius cõtingebat. * Igitur alæ vtriuſq; Cherub expanſæ erant, & extendebantur per cubitos viginti. Ipſi autẽ ſtabant erectis pedibus, & facies eorum erant verſæ 14 ad exteriorem domum. * Fecit quoque velum ex hyacintho, purpura, cocco, & byſſo, & intexuit ei Cherubim.

18 * *Et fecit ex eis ſeptuaginta millia virorum humeris portantium, & octoginta millia lapicidarum in monte, & tria millia ſexcentos operum præpoſitos ſuper populum.*

18 * καὶ ἐποίησεν ἐξ αὐτῶν ἑβδομήκοντα χιλιάδας ὑδρῶν νωτοφόρων, καὶ ὀγδοήκοντα χιλιάδας λατόμων ἐν τῷ ὄρει, καὶ τρεῖς χιλίους ἑξακοσίους ἐργοδιώκτας ἐπὶ τὸν λαόν.

CAP. III.

γ'.

1 ET incepit Salomõ ædificare domum Domini in Hieruſalẽ in monte Moria, vbi apparuit Dominus Dauid patri eius in loco, quem parauerat Dauid in area Ornan Jebuſæi.

1 * Καὶ ἤρξατο Σολομὼν οἰκοδομεῖν τὸν οἶκον κυρίου ἐν ἱερουσαλὴμ ἐν ὄρει τῷ ἀμορία, οὗ ὤφθη κυρίῳ τῷ δαυὶδ τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἐν τῷ τόπῳ, ᾧ ἡτοίμασε δαυὶδ ἐν τῇ ἅλῳ ὀρνὰν τοῦ ἰεβουσαίου.

2 * *Et cœpit ædificare Salomon in menſe ſecundo in anno quarto regni ſui.*

2 * καὶ ἤρξατο οἰκοδομῆσαι Σολομὼν ἐν τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ ἐν τῷ ἔτει τῷ τετάρτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

3 * *Et hæc incepit Salomon, vt ædificaret domum Dei, longitudo menſuræ primæ cubitorum ſexaginta, & latitudo cubitorum viginti.*

3 * καὶ ταῦτα ἤρξατο Σολομὼν τοῦ οἰκοδομῆσαι τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, μῆκος τῆς διαμετρήσεως τῆς πρώτης πηχῶν ἑξήκοντα, καὶ εὖρος πηχῶν εἴκοσι.

4 * *Et porticum iuxta frontem domus, longitudo in frontem latitudinis domus cubitorum viginti, & altitudo cubitorum centum & viginti; & deaurauit eam intrinſecus auro puro.*

4 * καὶ τὸ αἴλαμ κατὰ πρόσωπον τοῦ οἴκου μῆκος ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πλάτους τοῦ οἴκου πηχῶν εἴκοσι, καὶ τὸ ὕψος πηχῶν ἑκατὸν καὶ εἴκοσι, καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὸν ἔσωθεν χρυσίῳ καθαρῷ.

5 * *Et domum magnam texit lignis cedrinis, & deaurauit auro puro, & ſculpſit in ea palmas & catenas.*

5 * καὶ τὸν οἶκον τὸν μέγαν ἐξύλωσε ξύλοις κεδρίνοις, καὶ κατεχρύσωσε χρυσίῳ καθαρῷ, καὶ ἔγλυψεν ἐπ' αὐτοῦ φοίνικας καὶ ἁλύσεις.

6 * *Et ornauit domum lapidibus precioſis in gloriam, & auro auri quod ex Pharuim.*

6 * καὶ ἐκόσμησε τὸν οἶκον λίθοις λιμίοις εἰς δόξαν, καὶ χρυσίῳ χρυσοῦ τοῦ ἐκ φαρουείμ.

7 * *Et deaurauit domum auro, & parietes, & veſtibula, & tecta, & oſtia eius, & cælauit Cherubim in parietibus.*

7 * καὶ ἐχρύσωσε τὸν οἶκον χρυσίῳ, καὶ τοὺς τοίχους, καὶ τοὺς πυλῶνας, καὶ τὰ ὑπερῷα, καὶ τὰ θυρώματα αὐτοῦ, καὶ ἔγλυψε χερουβὶμ ἐπὶ τῶν τοίχων.

8 * *Et fecit domum ſancti ſanctorum, longitudo eius in facie latitudinis domus cubitorum viginti, & latitudo cubitorum viginti, & deaurauit eam auro puro in talentis ſexcentis.*

8 * καὶ ἐποίησε τὸν οἶκον τοῦ ἁγίου τῶν ἁγίων, μῆκος αὐτοῦ ἐπὶ πρόσωπον τοῦ πλάτους τοῦ οἴκου πηχῶν εἴκοσι, καὶ τὸ εὖρος πηχῶν εἴκοσι, καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὸν χρυσίῳ καθαρῷ ἐν ταλάντοις ἑξακοσίοις.

9 * *Et pondus clauorum, pondus vnius quinquaginta ſicli auri, & cœnacula deaurauit auro.*

9 * καὶ ὁλκὴ τῶν ἥλων, ὁλκὴ τοῦ ἑνὸς πεντήκοντα σίκλοι τοῦ χρυσίου, καὶ τὰ ὑπερῷα ἐχρύσωσε χρυσίῳ.

10 * *Et fecit in domo ſancta ſanctorum Cherubim duos opus de lignis imputribilibus, & deaurauit eos auro.*

10 * καὶ ἐποίησεν ἐν τῷ οἴκῳ τῷ ἁγίῳ τῶν ἁγίων χερουβὶμ δύο ἔργον ἐκ ξύλων ἀσήπτων, καὶ ἐχρύσωσεν αὐτὰ χρυσίῳ.

11 * *Et alæ Cherubim longitudo cubitorum viginti, & ala vna Cherub vnius, cubitorum quinque quæ tangebat parietem domus.*

11 * καὶ αἱ πτέρυγες τῶν χερουβὶμ τὸ μῆκος πηχῶν εἴκοσι, καὶ ἡ πτέρυξ ἡ μία τοῦ χερὰβ τοῦ ἑνός, πηχῶν πέντε ἁπτομένη τοῦ τοίχου τοῦ οἴκου.

12 * *Et ala altera cubitorum quinque quæ tangebat alam Cherub alterius.*

12 * καὶ ἡ πτέρυξ ἡ ἑτέρα πηχῶν πέντε, ἁπτομένη τῆς πτέρυγος τοῦ χερὰβ τοῦ ἑτέρου.

13 * *Et alæ Cherubim horum extenſæ cubiti viginti, ipſa ſtantia in pedibus ſuis, & facies eorum in domum.*

13 * καὶ αἱ πτέρυγες τῶν χερουβὶμ τούτων διαπεπετασμέναι πήχεις εἴκοσι, καὶ αὐτὰ ἑστήκοτα ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν εἰς τὸν οἶκον.

14 * *Et fecit velum ex hyacintho, & purpura, & coccino, & byſſo, & intexuit in eo Cherubim.*

14 * καὶ ἐποίησε τὸ καταπέτασμα ἐξ ὑακίνθου καὶ πορφύρας, καὶ κοκκίνου, καὶ βύσσου, καὶ ὕφανεν ἐν αὐτῷ χερουβίμ.

15 * וַיַּעַשׂ לִפְנֵי הַבַּיִת עַמּוּדִים שְׁנַיִם אַמּוֹת
שְׁלֹשִׁים וְחָמֵשׁ אֹרֶךְ וְהַצָּפֶת אֲשֶׁר־עַל־רֹאשׁוֹ
אַמּוֹת חָמֵשׁ: 16 * וַיַּעַשׂ שַׁרְשׁוֹרוֹת בַּדְּבִיר וַיִּתֵּן
עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים וַיַּעַשׂ רִמּוֹנִים מֵאָה וַיִּתֵּן
בַּשַּׁרְשׁוֹרוֹת: 17 * וַיָּקֶם אֶת־הָעַמּוּדִים עַל־
פְּנֵי הַהֵיכָל אֶחָד מִיָּמִין וְאֶחָד מֵהַשְּׂמְאוֹל וַיִּקְרָא
שֵׁם־הַיְמָנִי יָכִין וְשֵׁם הַשְּׂמָאלִי בֹּעַז:

ד

1 * וַיַּעַשׂ מִזְבַּח נְחֹשֶׁת עֶשְׂרִים
אַמָּה אָרְכּוֹ וְעֶשְׂרִים אַמָּה רָחְבּוֹ וְעֶשֶׂר אַמּוֹת
קוֹמָתוֹ: 2 * וַיַּעַשׂ אֶת־הַיָּם מוּצָק עֶשֶׂר
בָּאַמָּה מִשְּׂפָתוֹ אֶל־שְׂפָתוֹ עָגֹל סָבִיב וְחָמֵשׁ
בָּאַמָּה קוֹמָתוֹ וְקָו שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה יָסֹב אֹתוֹ
סָבִיב: 3 * וּדְמוּת בְּקָרִים תַּחַת לוֹ סָבִיב
סָבִיב סוֹבְבִים אֹתוֹ עֶשֶׂר בָּאַמָּה מַקִּפִים אֶת־
הַיָּם סָבִיב שְׁנַיִם טוּרִים הַבָּקָר יְצוּקִים בְּמַצֻקָתוֹ:
4 * עוֹמֵד עַל־שְׁנֵים עָשָׂר בָּקָר שְׁלֹשָׁה פֹנִים
צָפוֹנָה וּשְׁלֹשָׁה פֹנִים יָמָּה וּשְׁלֹשָׁה פֹנִים
נֶגְבָּה וּשְׁלֹשָׁה פֹנִים מִזְרָחָה וְהַיָּם עֲלֵיהֶם
מִלְמָעְלָה וְכָל־אֲחֹרֵיהֶם בָּיְתָה:
5 * וְעָבְיוֹ טֶפַח וּשְׂפָתוֹ כְּמַעֲשֵׂה שְׂפַת־כּוֹס
פֶּרַח שׁוֹשַׁנָּה מַחֲזִיק בַּתִּים שְׁלֹשֶׁת אַלָּפִים יָכִיל:
6 * וַיַּעַשׂ כִּיֹּרִים עֲשָׂרָה וַיִּתֵּן חֲמִשָּׁה מִיָּמִין
וַחֲמִשָּׁה מִשְּׂמֹאול לִרְחֹצָה בָּהֶם אֶת־מַעֲשֵׂה
הָעו�ֹלָה יְדִיחוּ בָם וְהַיָּם לִרְחֹצָה לַכֹּהֲנִים בּוֹ:
7 * וַיַּעַשׂ אֶת־מְנֹרוֹת הַזָּהָב עֶשֶׂר כְּמִשְׁפָּטָם
וַיִּתֵּן בַּהֵיכָל חֲמֵשׁ מִיָּמִין וְחָמֵשׁ מִשְּׂמֹאול:
8 * וַיַּעַשׂ שְׁלְחָנוֹת עֲשָׂרָה וַיַּנַּח בַּהֵיכָל חֲמִשָּׁה
מִיָּמִין וַחֲמִשָּׁה מִשְּׂמֹאול וַיַּעַשׂ מִזְרְקֵי זָהָב מֵאָה:
9 * וַיַּעַשׂ חֲצַר הַכֹּהֲנִים וְהָעֲזָרָה הַגְּדוֹלָה וּדְלָתוֹת
לָעֲזָרָה וְדַלְתוֹתֵיהֶם צִפָּה נְחֹשֶׁת:
10 * וְאֶת־הַיָּם נָתַן מִכֶּתֶף הַיְמָנִית קֵדְמָה
מִמּוּל נֶגְבָּה:
11 * וַיַּעַשׂ חוּרָם אֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־הַיָּעִים
וְאֶת־הַמִּזְרָקוֹת וַיְכַל חִירָם לַעֲשׂוֹת אֶת־
הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר עָשָׂה לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה בְּבֵית
הָאֱלֹהִים:

15 * Ante fores etiam templi duas columnas, quæ triginta & quinque cubitos habebat altitudinis. Porrò capita earum quinque cubitorum.

16 * Nécnon & quasi catenulas in oraculo, & superposuit eas capitibus columnarum. Malogranata etiam centum, quæ catenulis interposuit.

17 * Ipsas quoque columnas posuit in vestibulo templi, vnam à dextris, & alteram à siniſtris. Eam quæ à dextris erat, vocauit Iachin; & quæ ad lævam, vocauit Booz.

CAP. IIII.

1 A * FEcit quoq; altare æneum viginti cubitorum longitudinis, & viginti cubitorum latitudinis, & decem cubitorum altitudinis.

2 * Mare etiã æneum fusile decem cubitis à labio vsque ad labium, rotundum per circuitum. Quinque cubitos habebat altitudinis, & funiculus triginta cubitorum ambiebat gyrum eius. 3 * Similitudo quoque boum erat subter illud. Et decem cubitis quædã extrinsecus cælaturæ quasi duobus versibus labium maris circuibant. Boues autem erant fusiles.

4 * Et ipsum mare super duodecim boues impositum erat; quorũ tres respiciebant ad Aquilonem, & alij tres ad Occi- B dentem. Porrò tres alij Meridiem, & tres qui reliqui erant, Orientem, habẽtes mare suppositum. Posteriora aũt boum erãt intrinsecus sub mari. 5 * Porrò vastitas eius habebat mẽsuram palmi, & labium illius erat quasi labium calicis vel repandi lilij, capiebátque tria millia metretas. 6 * Fecit quoq; conchas decem, & posuit quinq; à dextris, & quinque à siniſtris, vt lauarent in eis omnia quæ in holocaustũ oblaturi erant. Porrò in mari sacerdotes lauabátur.

7 * Fecit autem & candelabra aurea decem secundum speciem quam iusserat fieri; & posuit ea in templo, quinque à dextris & quinque à siniſtris.

8 * Nec non & mensas decem, & posuit eas in templo, quinque à dextris & quin- C que à siniſtris. phialas quoque aureas centum.

9 * Fecit etiam atrium sacerdotum & basilicam grandem, & ostia in basilica quæ texit ære.

10 * Porrò mare posuit in latere dextero contra Orientem ad Meridiem.

11 * Fecit autem Hyram lebetes & creagras & phialas. Et compleuit omne opus regis in domo Dei.

15 * Et fecit ante domum columnas duas, cubitorum triginta quinque altitudo, & capitella earum cubitorum quinque.

16 * Et fecit catenas in oraculo, & posuit in capitibus columnarum, & fecit malogranata centum, & imposuit in catenis.

17 * Et statuit columnas iuxta faciem templi, vnam à dextris & vnam à sinistris; & vocauit nomen eius quæ à dextris, Directio; & nomen eius quæ à sinistris, Fortitudo.

CAP. IIII.

1 ET fecit altare æneum, viginti cubitorum longitudo, & viginti cubitorum latitudo, & decem cubitorum altitudo.

2 * Et fecit mare fusile decem cubitorum mensuram à labio eius in labium eius rotundum per circuitum, & quinque cubitorum altitudo, & circuitus triginta cubitorum ambiebat illud per circuitum.

3 * Et similitudo vitulorum subter illud per circuitum ambientes illud decem in cubito ambientes mare per circuitum, duo ordines boues fusiles in effusione eorum.

4 * Fecerunt eos, stans super duodecim boues mare, tres respicientes ad Aquilonem, & tres aspicientes ad Occidentem, & tres aspicientes ad Austrum, & tres aspicientes ad Orientem, & mare in ipsis supra, et erant posteriora ipsorum intus.

5 * Et crassitudo maris palmi, & labium eius, sicut labium calicis sculpti germinibus lilij, capiens metretas tria millia, & perfecit illud.

6 * Et fecit pelues decem, & posuit quinque à dextris & quinque à sinistris, vt lauarent in ipsis opera holocaustorum, & vt illuerent in ipsis, & mare vt lauarentur sacerdotes in eo.

7 * Et fecit candelabra aurea decem secundum iudicium ipsorum, & posuit in templo quinque à dextris, & quinque à sinistris.

8 * Et fecit mensas decem, & posuit quinque à dextris & quinque à sinistris, & fecit phialas aureas centum.

9 * Et fecit atrium sacerdotum, & atrium magnum, & fores atrij, & ostia ipsorum ærata ære.

10 * Et mare posuit ab angulo domus à dextris ad Orientem partis quæ ad Austrum.

11 * Et fecit Chiram lebetes, & creagras, & thuribula, & perfecit Chiram facere omne opus quod fecit Salomon rex in domo Dei;

15 * καὶ ἐποίησε κατέμπροσθεν τοῦ οἴκου στύλους δύο πηχῶν τριάκοντα πέντε τὸ ὕψος, καὶ τὰς κεφαλίδας αὐτῶν πηχῶν πέντε.

16 * καὶ ἐποίησεν ἀλυσιδωτὰ ἐν τῷ δαβεὶρ, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν τῶν στύλων, καὶ ἐποίησε ῥοΐσκους ἑκατόν, καὶ ἐπέθηκεν ἐπὶ τῶν ἀλύσεων.

17 * καὶ ἔστησε τοὺς στύλους κατὰ πρόσωπον τοῦ ναοῦ, ἕνα ἐκ δεξιῶν, καὶ τὸν ἕνα ἐξ εὐωνύμων, καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα τοῦ ἐκ δεξιῶν κατόρθωσις, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἐξ ἀριστερῶν ἰσχύς.

δ΄.

1 * Καὶ ἐποίησε τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν, εἴκοσι πηχέων τὸ μῆκος, καὶ εἴκοσι πηχέων τὸ εὖρος, καὶ δέκα πηχέων τὸ ὕψος.

2 * καὶ ἐποίησε τὴν θάλασσαν χυτὴν δέκα πηχέων τὴν διαμέτρησιν ἀπὸ τοῦ χείλους αὐτῆς εἰς τὸ χεῖλος αὐτῆς στρογγύλην κυκλόθεν, καὶ πέντε πηχέων τὸ ὕψος, καὶ τὸ κύκλωμα τριάκοντα πηχῶν ἐκύκλου αὐτὴν κύκλῳ.

3 * καὶ ὁμοίωμα μόσχων ὑποκάτωθεν αὐτῆς κυκλόθεν κυκλοῦντες αὐτὴν δέκα ἐν πήχει κυκλοῦντες τὴν θάλασσαν κυκλόθεν. δύο στίχοι βόες χονευτοὶ ἐν τῇ χονεύσει αὐτῶν,

4 * ἐποίησαν αὐτούς, ἑστῶσα ἐπὶ δώδεκα μόσχους ἡ θάλασσα, οἱ τρεῖς βλέποντες πρὸς βορρᾶν, καὶ οἱ τρεῖς βλέποντες πρὸς δυσμάς, καὶ οἱ τρεῖς βλέποντες πρὸς νότον, καὶ οἱ τρεῖς βλέποντες πρὸς ἀνατολάς, καὶ ἡ θάλασσα ἐπ' αὐτῶν ἄνω, καὶ ἦν τὰ ὀπίσθια αὐτῶν ἔσω.

5 * καὶ τὸ πάχος τῆς θαλάσσης παλαιστῆς, καὶ τὸ χεῖλος αὐτῆς, ὡς χεῖλος ποτηρίου διαγεγλυμμένου βλαστοὺς κρίνου, χωροῦσα μετρητὰς τρισχιλίους, καὶ ἐξετέλεσεν αὐτήν.

6 * καὶ ἐποίησε λουτῆρας δέκα, καὶ ἔθηκε τοὺς πέντε ἐκ δεξιῶν καὶ τοὺς πέντε ἐξ ἀριστερῶν, τοῦ πλύνειν ἐν αὐτοῖς τὰ ἔργα τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ ἀποκλύζειν ἐν αὐτοῖς, καὶ ἡ θάλασσα εἰς τὸ νίπτεσθαι τοὺς ἱερεῖς ἐν αὐτῇ.

7 * καὶ ἐποίησε τὰς λυχνίας τὰς χρυσᾶς δέκα κατὰ τὸ κρῖμα αὐτῶν, καὶ ἔθηκεν ἐν τῷ ναῷ πέντε ἐκ δεξιῶν, καὶ πέντε ἐξ ἀριστερῶν.

8 * καὶ ἐποίησε τραπέζας δέκα, καὶ ἔθηκεν πέντε ἐκ δεξιῶν καὶ πέντε ἐξ ἀριστερῶν, καὶ ἐποίησε φιάλας χρυσᾶς ἑκατόν.

9 * καὶ ἐποίησε τὴν αὐλὴν τῶν ἱερέων, καὶ τὴν αὐλὴν τὴν μεγάλην, καὶ τὰς θύρας τῆς αὐλῆς, καὶ τὰ θυρώματα αὐτῶν κατακεχαλκωμένα χαλκῷ.

10 * καὶ τὴν θάλασσαν ἔθηκεν ἀπὸ γωνίας τοῦ οἴκου ἐκ δεξιῶν πρὸς ἀνατολὰς τοῦ μέρους τοῦ πρὸς νότον.

11 * καὶ ἐποίησε χειρὰμ τοὺς λέβητας καὶ τὰς κρεάγρας, καὶ τὰ πυρεῖα, καὶ συνετέλεσε χειρὰμ ποιῆσαι πᾶσαν τὴν ἐργασίαν ἣν ἐποίησε Σολομὼν ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ,

12 * עַמּוּדִים שְׁנַיִם וְהַגְּלֻת וְהַכְּתָרוֹת עַל־רֹאשׁ
הָעַמּוּדִים שְׁתַּיִם וְהַשְּׂבָכוֹת שְׁתַּיִם לְכַסּוֹת אֶת־
שְׁתֵּי גְּלֻת הַכְּתָרוֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשׁ הָעַמּוּדִים׃
13 * וְאֶת־הָרִמּוֹנִים אַרְבַּע מֵאוֹת לִשְׁתֵּי
הַשְּׂבָכוֹת שְׁנַיִם טוּרִים רִמּוֹנִים לַשְּׂבָכָה הָאֶחָת
לְכַסּוֹת אֶת־שְׁתֵּי גְּלֻת הַכְּתָרוֹת אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי
14 הָעַמּוּדִים׃ * וְאֶת־הַמְּכֹנוֹת עָשָׂה וְאֶת־
15 הַכִּיֹּרוֹת עָשָׂה עַל־הַמְּכֹנוֹת׃ * אֶת־הַיָּם
אֶחָד וְאֶת־הַבָּקָר שְׁנֵים־עָשָׂר תַּחְתָּיו׃
16 * וְאֶת־הַסִּירוֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְלָגוֹת
וְאֶת־כָּל־כְּלֵיהֶם עָשָׂה חוּרָם אָבִיו לַמֶּלֶךְ
שְׁלֹמֹה לְבֵית יְהוָה נְחֹשֶׁת מָרוּק׃
17 * בְּכִכַּר הַיַּרְדֵּן יְצָקָם הַמֶּלֶךְ בַּעֲבִי הָאֲדָמָה בֵּין
18 סֻכּוֹת וּבֵין צְרֵדָתָה׃ * וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה כָּל־
הַכֵּלִים הָאֵלֶּה לָרֹב מְאֹד כִּי לֹא נֶחְקַר מִשְׁקַל
19 הַנְּחֹשֶׁת׃ * וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֵת כָּל־הַכֵּלִים
אֲשֶׁר בֵּית הָאֱלֹהִים וְאֶת מִזְבַּח הַזָּהָב וְאֶת־
הַשֻּׁלְחָנוֹת וַעֲלֵיהֶם לֶחֶם הַפָּנִים׃
20 * וְאֶת־הַמְּנֹרוֹת וְנֵרֹתֵיהֶם לְבַעֲרָם כַּמִּשְׁפָּט
21 לִפְנֵי הַדְּבִיר זָהָב סָגוּר׃ * וְהַפֶּרַח וְהַנֵּרוֹת
וְהַמֶּלְקָחַיִם זָהָב הוּא מִכְלוֹת זָהָב׃
22 * וְהַמִּזְמְרוֹת וְהַמִּזְרָקוֹת וְהַכַּפּוֹת וְהַמַּחְתּוֹת
זָהָב סָגוּר וּפֶתַח הַבַּיִת דַּלְתוֹתָיו הַפְּנִימִיוֹת לְקֹדֶשׁ
הַקָּדָשִׁים וְדַלְתֵי הַבַּיִת לַהֵיכָל זָהָב׃
א 1 * וַתִּשְׁלַם כָּל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר־עָשָׂה
שְׁלֹמֹה לְבֵית יְהוָה

ה

וַיָּבֵא שְׁלֹמֹה אֶת־קָדְשֵׁי דָוִיד אָבִיו וְאֶת־
הַכֶּסֶף וְאֶת־הַזָּהָב וְאֶת־כָּל־הַכֵּלִים נָתַן בְּאֹצְרוֹת
2 בֵּית הָאֱלֹהִים׃ * אָז יַקְהֵיל שְׁלֹמֹה אֶת־זִקְנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאֶת־כָּל־רָאשֵׁי הַמַּטּוֹת נְשִׂיאֵי הָאָבוֹת
לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל־יְרוּשָׁלַם לְהַעֲלוֹת אֶת־אֲרוֹן
3 בְּרִית־יְהוָה מֵעִיר דָּוִיד הִיא צִיּוֹן׃ * וַיִּקָּהֲלוּ
אֶל־הַמֶּלֶךְ כָּל־אִישׁ יִשְׂרָאֵל בֶּחָג הוּא הַחֹדֶשׁ
4 הַשְּׁבִעִי׃ * וַיָּבֹאוּ כֹּל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ
5 הַלְוִיִּם אֶת־הָאָרוֹן׃ * וַיַּעֲלוּ אֶת־הָאָרוֹן וְאֶת־
אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־כָּל־כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר בָּאֹהֶל הֶעֱלוּ
אֹתָם הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם׃

12 * Hoc eſt columnas duas & epiſtylia,& capita,& quaſi quędam retiacula quæ capita tegerent ſuper epiſtylia.

13 * Malogranata quoque quadringenta & retiacula duo, ita vt bini ordines malogranatorum ſingulis retiaculis iungerentur quæ protegerent epiſtylia & capita columnarum.

14 * Baſes etiam fecit,& conchas quas ſuperpoſuit baſibus.

15 * Mare vnum , boues quoque duodecim ſub mari.

16 * Et lebetes & creagras,& phialas. Omnia vaſa fecit Salomoni Hyram pater eius D in domo Domini ex ære mundiſſimo.

17 * In regione Iordanis fudit ea rex in argilloſa terra, inter Sochot & Saredatha.

18 * Erat autem multitudo vaſorum innumerabilis ita vt ignoraretur pondus æris.

19 * Fecítque Salomon omnia vaſa domus Dei , & altare aureum , & menſas, & ſuper eas panes propoſitionis.

20 * Candelabra quoq; cum lucernis ſuis, vt lucerent ante oraculum iuxta ritum ex auro puriſſimo.

21 * Et florentia quædam & lucernas,& forcipes aureos. Omnia de auro mundiſſimo facta ſunt.

22 * Tymiamateria quoque & thuribula & phialas , & mortariola ex auro puriſſimo . Et oſtia cælauit templi interioris, id eſt , in ſancta ſanctorum , & oſtia templi forinſecus aurea.

1 * Sícque completum eſt omne opus quod fecit Salomon in domo Domini.

CAP. V.

A INtulit igitur Salomon omnia quæ vouerat Dauid pater ſuus argẽtum & aurum , & vniuerſa vaſa poſuit in theſauris domus Dei. 3.Re.7.g

2 * Poſt quæ congregauit maiores natu Iſrael,& cunctos principes tribuũm,& capita familiarum de filijs Iſrael in Hieruſalem , vt adducerent arcam fœderis Domini de ciuitate Dauid quæ eſt Syon. 3.Re.8.a

3 * Venerunt itaque ad regem omnes viri Iſrael in die ſolenni menſis ſeptimi.

4 * Cúmque veniſſent cuncti ſeniorum Iſrael,portauerunt Leuitæ arcam.

5 * Et intulerunt eam , & omnem paraturam tabernaculi . Porrò vaſa ſanctuarij quæ erãt in tabernaculo , portauerunt ſacerdotes cum Leuitis.

* *Columnas duas & baſes, & capitella in* 12
capitibus columnarum duo, & reticula duo vt tegerent duas baſes capitellorum, quæ ſunt in capitibus columnarum.

* *Et malogranata aurea quadringenta in* 13
duo reticula, duo genera malogranatorum reticulo vno, vt tegerent duas baſes capitellorum, quæ ſunt ſupra columnas.

* *Et baſes fecit decem, & pelues fecit ſuper* 14
baſes.

* *Et mare vnum & vitulos duodecim ſub* 15
eo.

* *Et lebetes, & creagras, & phialas, &* 16
omnia vaſa eorum quæ fecit Chiram, obtulit regi Salomoni in domo Domini ex ære puro.

* *In regione Iordanis fudit ea rex in craſſi-* 17
tudine terræ, inter Sochoth & inter Saridatha.

* *Et fecit Salomon omnia vaſa hæc in mul-* 18
titudinem valde, quoniam non inueſtigabatur pondus æris.

* *Et fecit Salomon omnia vaſa domus Do-* 19
mini, & altare aureum, & menſas, & ſuper eas panes propoſitionis.

* *Et candelabra & lucernas lucis iuxta ri-* 20
tum ante faciem oraculi ex auro puro.

* *Et lucernæ eorum & forcipes eorum &* 21
phialæ & mortariola.

* *Et thymiamateria ex auro puro, & oſtium* 22
domus interius quod in ſancta ſanctorum, & oſtia domus templi aurea.

* *Et completum eſt omne opus quod fecit Sa-* 1
lomon in domo Domini.

CAP. V.

ET *intulit Salomon ſancta Dauid patris ſui, & argentum, & aurum & vniuerſa vaſa, & dedit in theſaurum domus Domini.*

* *Tunc congregauit Salomon omnes ſeniores* 2
Iſrael, & cunctos principes tribuum, & duces familiarum filiorum Iſrael in Hieruſalem, vt adducerent arcam fœderis Domini de ciuitate Dauid, hæc Sion.

* *Et congregatus eſt ad regem Salomonem* 3
omnis vir Iſrael in ſolemnitate, hic menſis ſeptimus.

* *Et venerunt cuncti ſeniores Iſrael, &* 4
acceperunt Leuitæ arcam.

* *Et attulerunt arcam & tabernaculum* 5
teſtimonij, & omnia vaſa ſancta quæ in tabernaculo, & attulerunt eam ſacerdotes & Leuitæ.

12 * σύλοις δύο καὶ τὰς βάσεις· καὶ τὰς χωθαρὼθ ἐπὶ κεφαλῶν τῶν σύλων δύο, καὶ δίκτυα δύο συγκαλύψαι τὰς δύο βάσεις τῶν χωθαρὼθ, ἃ ἐστιν ἐπὶ κεφαλῶν τῶν σύλων.

13 * καὶ ῥοὰς χρυσᾶς τετρακοσίοις εἰς τὰ δύο δίκτυα, δύο γρύπ ῥοῶν ἐν τῷ δικτύῳ τῷ ἑνί, τοῦ συγκαλύψαι τὰς δύο βάσεις τῶν χωθαρὼθ, ἃ ἐστιν ἐπάνω τῶν σύλων.

14 * καὶ τοὺς μεχωνὼθ ἐποίησε δέκα, καὶ τοὺς λουτῆρας ἐποίησεν ἐπὶ τῶν μεχωνώθ.

15 * καὶ τὴν θάλασσαν μίαν καὶ τοὺς μόσχους τοὺς δώδεκα ὑποκάτω αὐτῆς.

16 * καὶ τοὺς λέβητας καὶ τὰς κρεάγρας καὶ φιάλας, καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῶν ἃ ἐποίησε χειρὰμ, ἀνήνεγκε τῷ βασιλεῖ Σολομῶνι ἐν οἴκῳ κυρίου χαλκοῦ καθαροῦ.

17 * ἐν περιχώρῳ τοῦ Ἰορδάνου ἐχώνευσεν αὐτὰ ὁ βασιλεὺς ἐν τῷ πάχει τῆς γῆς, ἀνὰ μέσον Σοχὼθ καὶ ἀνὰ μέσον σαριδαθά.

18 * καὶ ἐποίησε Σολομὼν πάντα τὰ σκεύη ταῦτα εἰς πλῆθος σφόδρα. ὅτι οὐκ ἠκριβάσθη ὁλκὴ τοῦ χαλκοῦ.

19 * καὶ ἐποίησε Σολομὼν πάντα τὰ σκεύη τοῦ οἴκου κυρίου, καὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν, καὶ τὰς τραπέζας, καὶ ἐπ' αὐτῶν ἄρτους προθέσεως.

20 * καὶ τὰς λυχνίας καὶ τοὺς λύχνους τοῦ φωτὸς κατὰ τὸ κρῖμα κατὰ πρόσωπον τοῦ δαβεὶρ χρυσίου καθαροῦ.

21 * καὶ οἱ λύχνοι αὐτῶν, καὶ αἱ λαβίδες αὐτῶν, καὶ αἱ φιάλαι, καὶ αἱ θυΐσκαι.

22 * καὶ τὰ πυρεῖα χρυσίου καθαροῦ, καὶ ἡ θύρα τοῦ οἴκου ἡ ἐσωτέρα ἡ εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, καὶ αἱ θύραι τοῦ οἴκου τοῦ ναοῦ χρυσαῖ.

1 * καὶ συνετελέσθη πᾶσα ἡ ἐργασία ἣν ἐποίησε Σολομὼν ἐν οἴκῳ κυρίου.

ε.

Καὶ εἰσήνεγκε Σολομὼν τὰ ἅγια Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ πάντα τὰ σκεύη, καὶ ἔδωκεν εἰς θησαυροὺς οἴκου κυρίου.

2 * τότε ἐξεκλησίασε Σολομὼν πάντας τοὺς πρεσβυτέρους Ἰσραὴλ, καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας τῶν φυλῶν, καὶ τοὺς ἡγουμένους τῶν πατριῶν τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ εἰς Ἰερουσαλήμ, τοῦ ἀνενεγκεῖν τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου ἐκ πόλεως Δαυίδ, αὕτη σιών.

3 * καὶ ἐξεκλησιάσθη πρὸς τὸν βασιλέα Σολομῶνα πᾶς ἀνὴρ Ἰσραὴλ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἔστιν ὁ μὴν ὁ ἕβδομος.

4 * καὶ ἦλθον πάντες οἱ πρεσβύτεροι Ἰσραὴλ, καὶ ἔλαβον οἱ λευῖται τὴν κιβωτόν.

5 * καὶ ἀνήνεγκαν τὴν κιβωτὸν καὶ τὴν σκηνὴν τοῦ μαρτυρίου, καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ ἅγια τὰ ἐν τῇ σκηνῇ, καὶ ἀνήνεγκαν αὐτὴν οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται.

6 ‡ וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכָל־עֲדַת יִשְׂרָאֵל הַנּוֹעָדִים
עָלָיו לִפְנֵי הָאָרוֹן מְזַבְּחִים צֹאן וּבָקָר אֲשֶׁר לֹא־
יִסָּפְרוּ וְלֹא יִמָּנוּ מֵרֹב׃

7 ‡ וַיָּבִיאוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית־יְהוָה
אֶל־מְקוֹמוֹ אֶל־דְּבִיר הַבַּיִת אֶל־קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים
8 אֶל־תַּחַת כַּנְפֵי הַכְּרוּבִים׃ ‡ וַיִּהְיוּ הַכְּרוּבִים
פֹּרְשִׂים כְּנָפַיִם עַל־מְקוֹם הָאָרוֹן וַיְכַסּוּ הַכְּרוּבִים
עַל־הָאָרוֹן וְעַל־בַּדָּיו מִלְמָעְלָה׃

9 ‡ וַיַּאֲרִיכוּ הַבַּדִּים וַיֵּרָאוּ רָאשֵׁי הַבַּדִּים מִן־
הָאָרוֹן עַל־פְּנֵי הַדְּבִיר וְלֹא יֵרָאוּ הַחוּצָה וַיְהִי־
10 שָׁם עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ ‡ אֵין בָּאָרוֹן רַק שְׁנֵי
הַלֻּחוֹת אֲשֶׁר־נָתַן מֹשֶׁה בְּחֹרֵב אֲשֶׁר כָּרַת יְהוָה
עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּצֵאתָם מִמִּצְרָיִם׃

11 ‡ וַיְהִי בְּצֵאת הַכֹּהֲנִים מִן־הַקֹּדֶשׁ כִּי כָל־
הַכֹּהֲנִים הַנִּמְצְאִים הִתְקַדָּשׁוּ אֵין לִשְׁמֹר
12 לְמַחְלְקוֹת׃ ‡ וְהַלְוִיִּם הַמְשֹׁרְרִים לְכֻלָּם
לְאָסָף לְהֵימָן לִידוּתוּן וְלִבְנֵיהֶם וְלַאֲחֵיהֶם
מְלֻבָּשִׁים בּוּץ בִּמְצִלְתַּיִם וּבִנְבָלִים וְכִנֹּרוֹת
עֹמְדִים מִזְרַח לַמִּזְבֵּחַ וְעִמָּהֶם כֹּהֲנִים לְמֵאָה
13 וְעֶשְׂרִים מַחְצְרִרִים בַּחֲצֹצְרוֹת׃ ‡ וַיְהִי כְּאֶחָד
לַמַּחְצְרִים וְלַמְשֹׁרְרִים לְהַשְׁמִיעַ קוֹל־אֶחָד
לְהַלֵּל וּלְהוֹדוֹת לַיהוָה וּכְהָרִים קוֹל בַּחֲצֹצְרוֹת
וּבִמְצִלְתַּיִם וּבִכְלֵי הַשִּׁיר וּבְהַלֵּל לַיהוָה כִּי טוֹב
כִּי לְעוֹלָם חַסְדּוֹ וְהַבַּיִת מָלֵא עָנָן בֵּית יְהוָה׃
14 ‡ וְלֹא־יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים לַעֲמוֹד לְשָׁרֵת מִפְּנֵי
הֶעָנָן כִּי־מָלֵא כְּבוֹד־יְהוָה אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים׃

ו

1 ‡ אָז אָמַר שְׁלֹמֹה יְהוָה אָמַר לִשְׁכֹּן
2 בָּעֲרָפֶל׃ ‡ וַאֲנִי בָּנִיתִי בֵּית־זְבֻל לָךְ וּמָכוֹן
3 לְשִׁבְתְּךָ עוֹלָמִים׃ ‡ וַיַּסֵּב הַמֶּלֶךְ אֶת־פָּנָיו וַיְבָרֶךְ
אֶת כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל וְכָל־קְהַל יִשְׂרָאֵל עוֹמֵד׃
4 ‡ וַיֹּאמֶר בָּרוּךְ יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר דִּבֶּר
בְּפִיו אֶת דָּוִיד אָבִי וּבְיָדָיו מִלֵּא לֵאמֹר׃
5 ‡ מִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶת־עַמִּי מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם לֹא־בָחַרְתִּי בְּעִיר מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל
לִבְנוֹת בַּיִת לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם וְלֹא־בָחַרְתִּי בְּאִישׁ
לִהְיוֹת נָגִיד עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃

6 ‡ Rex autē Salomō & vniuersus cœtus Israel,& omnes qui fuerūt congregati ante arcā immolabant arietes & boues absq; vllo numero. tanta enim erat multitudo
7 victimarum. ‡ Et intulerunt sacerdotes arcā fœderis Dñi in locum suum,id est,ad oraculū templi in sancta sanctorū subter
8 alas Cherubim: ‡Ita vt Cherubim expanderent alas suas super locum in quo posita erat arca, & ipsam arcam tegerent cum
9 vectibus suis. ‡ Vectium autem quibus
C portabatur arca,quia paululum longiores erant, capita parebant ante oraculum. Si verò quis paululum fuisset extrinsecus, eos videre non poterat. Fuit itaq; arca ibi vsque in præsentem diem.
10 ‡ Nihilq; erat aliud in arca nisi duæ tabulę quas posuerat Moyses in Oreb,quādo legem dedit Dñs filiis Israel egredien-
11 tibus ex Ægypto. ‡Egressis autem sacerdotibus de sanctuario, omnes enim sacerdotes qui ibi potuerant inueniri, sanctificati sunt, nec adhuc in illo tempore vices & ministeriorum ordo inter eos diuisus
12 erat. ‡ Tam Leuitæ quàm cantores, id
D est,qui sub Asaph erant,& qui sub Hemā, & qui sub Idithun filij & fratres eorū vestiti bysinis, cymbalis, & psalteriis,& citharis cōcrepabant stantes ad orientalem plagam altaris,& cum eis cātores centum
13 viginti canētes tubis. ‡Igitur cunctis pariter & tubis & voce & cymbalis & organis & diuersi generis musicorū concinentibus & vocem in sublime tollētibus longè sonitus audiebatur,ita vt cū Dñm laudare cœpissent, & dicere,Cōfitemini Dño quoniam bonus, quoniā in æternū misericordia eius; impleretur domus Dñi nu- Psal. 65.
14 be: ‡Ne possent sacerdotes stare & ministrare propter caliginē, cōpleuerat enim gloria Domini domum Dei.

CAP. VI.

1 TVnc Salomō ait, Dñs pollicitus est vt
A habitaret in caligine. ‡Ego aūt ædifi-
2 caui domum nomini eius vt habitaret ibi 3.Reg.
3 in perpetuum. ‡ Et conuertit rex faciem suam & benedixit vniuersæ multitudini Israel. Nam omnis turba stabat intenta.
4 ‡Et ait,Benedictus Dñs Deus Israel,qui quod locutus est Dauid patri meo, opere
5 cōpleuit,dicens: ‡ A die qua eduxi populum meum de terra Ægypti, non elegi ciuitatem de cunctis tribubus Israel vt ædificaretur in ea domus nomini meo, neq; elegi quemquā alium virum vt esset dux in populo meo Israel.

* *Et rex Salomon, & vniuersus cœtus Israel, et qui congregati sunt ad eum ante arcam Dei immolãtes vitulos et oues, quæ nõ numerabuntur neque supputabũtur præ multitudine.* 6

* *Et intulerunt sacerdotes arcã fœderis Domini in locum suum, in oraculum domus in sancta sanctorum, subter alas Cherubin.* 7

* *Et erant Cherubin expandentia alas suas super locum arcæ, & cooperiebant Cherubin arcam, & appropinquabant Cherubin super arcam;* 8

* *Et super vectes eius supra: & eminebant vectes, & aspiciebantur capita vectium ab arca de sanctis in faciem oraculi, & non videbantur extra, & fuerunt illic vsque ad diem hanc.* 9

* *Nõ erat in arca præterquã duæ tabulæ, quas posuerat Moyses in Choreb, quæ disposuit Dominus cum filijs Israel, cùm exirent ipsi de terra Ægypti.* 10

* *Et factum est cùm egrederẽtur sacerdotes de sanctuariis, quoniam omnes sacerdotes qui inuenti sunt, sanctificati sunt, non fuerunt ordinati per vices.* 11

* *Et Leuitæ cantores omnes cum filiis Asaph Eman, Idithum, & filiis eorum, & fratribus eorum qui vestiti erant stolis byssinis in cymbalis, & in nablis, & in citharis, stantes ante altare, & cum eis sacerdotes centum & viginti canentes in tubis.* 12

* *Et facta est vna vox cùm tuba canerent, & cùm psalterio cantarent, & cùm vociferarẽt, vox vna vt laudarent vt confiterentur Domino: & vt extulerunt vocem in tubis, & in cymbalis, & in organis cantorum, & in hymnis, & dicebant, Confitemini Domino quoniam bonum, quoniam in æternum misericordia eius: & domus plena fuit nube & gloria Domini.* 13

* *Et non potuerunt sacerdotes stare & ministrare à facie nubis, quoniam impleuit gloria Domini domum Dei.* 14

CAP. VI.

TVnc dixit Salomon, Dominus dixit vt habitaret in caligine. 1

* *Et ego ædificaui domum nomini tuo sanctam tibi & præparatam vt habitares tu in ea in perpetuum.* 2

* *Et conuertit rex faciem suam, & benedixit vniuersæ Ecclesiæ Israel, & omnis Ecclesia Israel stetit.* 3

* *Et ait, Benedictus Dominus Deus Israel, qui locutus est in ore suo ad Dauid patrẽ meum & in manibus suis compleuit; dicens,* 4

* *A die qua eduxi populum meum de terra Ægypti, non elegi in ciuitate de cunctis tribubus Israel, vt ædificarent domum vt esset nomẽ meum illic, & non elegi in viro vt esset in ducem super populum meum Israel.* 5

6 * καὶ ὁ βασιλεὺς Σολομών, καὶ πᾶσα ἡ συναγωγὴ ἰσραήλ, καὶ οἱ ἐπισυνηγμένοι ἐπ' αὐτὸν ἔμπροσθεν τῆς κιβωτοῦ τοῦ θεοῦ θύοντες μόσχους καὶ πρόβατα ἃ οὐκ ἀριθμηθή(ε) οὐδὲ λογισθή(ε) ἀπὸ πλήθους.

7 * καὶ εἰσήνεγκαν οἱ ἱερεῖς τὴν κιβωτὸν διαθήκης κυρίου εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, εἰς τὸ δαβεὶρ τοῦ οἴκου εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ὑποκάτω τῶν πτερύγων τῶν χερουβίμ.

8 * καὶ ἦν τὰ χερουβὶμ διαπεπτωκότα τὰς πτέρυγας αὐτῶν ἐπὶ τὸν τόπον τῆς κιβωτοῦ, καὶ συνεκάλυπτε τὰ χερουβὶμ τὴν κιβωτόν, καὶ προσήγγιζε τὰ χερουβὶμ ἐπὶ τὴν κιβωτὸν,

9 * καὶ ἐπὶ τοῦ ἀναφορεῖς αὐτῆς ἐπάνωθεν· καὶ ὑπερεῖχον οἱ ἀναφορεῖς, καὶ ἐβλέποντο αἱ κεφαλαὶ τῶν ἀναφορέων ἀπὸ τῆς κιβωτοῦ ἐκ τῶν ἁγίων ἐπὶ πρόσωπον τοῦ δαβείρ, καὶ οὐκ ἐβλέποντο ἔξω, καὶ ἦσαν ἐκεῖ ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

10 * οὐκ ἦν ἐν τῇ κιβωτῷ πλὴν δύο πλάκες, ἃς ἔθηκε μωυσῆς ἐν χωρήβ, ὅσα διέθετο κύριος μετὰ τῶν υἱῶν ἰσραήλ,

11 ἐν τῷ ἐξελθεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου. * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐξελθεῖν τοὺς ἱερεῖς ἐκ τῶν ἁγίων, ὅτι πάντες οἱ ἱερεῖς οἱ εὑρεθέντες, ἡγιάσθησαν, οὐκ ἦσαν διατεταγμένοι κατ'

12 ἐφημερίαν. * καὶ οἱ λευῖται οἱ ψαλτωδοὶ πάντες σὺν τοῖς υἱοῖς τοῦ ἀσὰφ τοῦ αἰμάν, τῷ ἰδιθούμ, καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτῶν, καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν τοῖς ἐνδεδυμένοις στολὰς βυσσίνας ἐν κυμβάλοις καὶ ἐν νάβλαις, καὶ ἐν κινύραις, ἑστηκότες κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ μετ' αὐτῶν οἱ ἱερεῖς ἑκατὸν καὶ εἴκοσι σαλπίζοντες ἐν ταῖς σάλπιγξιν.

13 * καὶ ἐγένετο μία φωνὴ ἐν τῷ σαλπίζειν καὶ ἐν τῷ ψαλτωδεῖν, καὶ ἐν τῷ ἀναφωνεῖν φωνὴ μία τοῦ αἰνεῖν τοῦ ἐξομολογεῖσθαι τῷ κυρίῳ· καὶ ὡς ὕψωσαν τὴν φωνὴν ἐν ταῖς σάλπιγξιν καὶ ἐν κυμβάλοις, καὶ ἐν τοῖς ὀργάνοις τῶν ᾠδῶν, καὶ ἐν ὕμνοις, καὶ ἔλεγον, ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ ὅτι ἀγαθόν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ· καὶ ὁ οἶκος ἐνεπλήσθη νεφέλης

14 καὶ δόξης κυρίου. * καὶ οὐκ ἠδύναντο οἱ ἱερεῖς τοῦ στῆναι καὶ λειτουργεῖν ἀπὸ προσώπου τῆς νεφέλης, ὅτι ἐνέπλησε δόξα κυρίου τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ.

ϛ'.

1 * Τότε εἶπεν Σολομών, κύριος εἶπε τοῦ κατασκηνῶσαι ἐν γνόφῳ.

2 * καὶ ἐγὼ ᾠκοδόμησα οἶκον τῷ ὀνόματί σου ἅγιόν σοι καὶ ἕτοιμον τοῦ κατασκηνῶσαί σε ἐν αὐτῷ εἰς τοὺς αἰῶνας.

3 * καὶ ἐπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησεν πᾶσαν τὴν ἐκκλησίαν ἰσραήλ, καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία ἰσραὴλ παρειστήκει.

4 * καὶ εἶπε, εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς ἰσραήλ, ὃς ἐλάλησεν ἐν στόματι αὐτοῦ πρὸς δαυὶδ τὸν πατέρα μου καὶ ἐν

5 χερσὶν αὐτοῦ ἐπλήρωσε λέγων, * ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἧς ἀνήγαγον τὸν λαόν μου ἐκ γῆς αἰγύπτου, οὐκ ἐξελεξάμην ἐν πόλει ἀπὸ πασῶν φυλῶν ἰσραήλ, τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τοῦ εἶναι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ, καὶ οὐκ ἐξελεξάμην ἐν ἀνδρὶ τοῦ εἶναι εἰς ἡγούμενον ἐπὶ τὸν λαόν μου ἰσραήλ.

6 * וָאֶבְחַר בִּירוּשָׁלַ͏ִם לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם וָאֶבְחַר
בְּדָוִיד לִהְיוֹת עַל־עַמִּי יִשְׂרָאֵל׃

7 * וַיְהִי עִם־לְבַב דָּוִיד אָבִי לִבְנוֹת בַּיִת לְשֵׁם
8 יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־
דָּוִיד אָבִי יַעַן אֲשֶׁר הָיָה עִם־לְבָבְךָ לִבְנוֹת בַּיִת
לִשְׁמִי הֵטִיבוֹתָ כִּי הָיָה עִם־לְבָבֶךָ׃

9 * רַק אַתָּה לֹא תִבְנֶה הַבַּיִת כִּי בִנְךָ הַיֹּצֵא
מֵחֲלָצֶיךָ הוּא־יִבְנֶה הַבַּיִת לִשְׁמִי׃

10 * וַיָּקֶם יְהוָה אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר וָאָקוּם
תַּחַת דָּוִיד אָבִי וָאֵשֵׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל
כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה וָאֶבְנֶה הַבַּיִת לְשֵׁם יְהוָה
11 אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃ * וָאָשִׂים שָׁם אֶת־הָאָרוֹן אֲשֶׁר־
שָׁם בְּרִית יְהוָה אֲשֶׁר כָּרַת עִם־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

12 * וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה נֶגֶד כָּל־קְהַל
13 יִשְׂרָאֵל וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו׃ * כִּי־עָשָׂה שְׁלֹמֹה כִּיּוֹר
נְחֹשֶׁת וַיִּתְּנֵהוּ בְּתוֹךְ הָעֲזָרָה חָמֵשׁ אַמּוֹת אָרְכּוֹ
וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רָחְבּוֹ וְאַמּוֹת שָׁלוֹשׁ קוֹמָתוֹ וַיַּעֲמֹד
עָלָיו וַיִּבְרֶךְ עַל־בִּרְכָּיו נֶגֶד כָּל־קְהַל יִשְׂרָאֵל
וַיִּפְרֹשׂ כַּפָּיו הַשָּׁמָיְמָה׃

14 * וַיֹּאמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֵין־כָּמוֹךָ
אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ שֹׁמֵר הַבְּרִית וְהַחֶסֶד
לַעֲבָדֶיךָ הַהֹלְכִים לְפָנֶיךָ בְּכָל־לִבָּם׃

15 * אֲשֶׁר שָׁמַרְתָּ לְעַבְדְּךָ דָּוִיד אָבִי אֵת אֲשֶׁר־
דִּבַּרְתָּ לוֹ וַתְּדַבֵּר בְּפִיךָ וּבְיָדְךָ מִלֵּאתָ כַּיּוֹם הַזֶּה׃

16 * וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל שְׁמֹר לְעַבְדְּךָ
דָּוִיד אָבִי אֵת אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לוֹ לֵאמֹר לֹא־יִכָּרֵת
לְךָ אִישׁ מִלְּפָנַי יוֹשֵׁב עַל־כִּסֵּא יִשְׂרָאֵל רַק
אִם־יִשְׁמְרוּ בָנֶיךָ אֶת־דַּרְכָּם לָלֶכֶת בְּתוֹרָתִי
כַּאֲשֶׁר הָלַכְתָּ לְפָנָי׃

17 * וְעַתָּה יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל יֵאָמֵן דְּבָרֶךָ
אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ לְעַבְדְּךָ לְדָוִיד׃

18 * כִּי הַאֻמְנָם יֵשֵׁב אֱלֹהִים אֶת־הָאָדָם עַל־
הָאָרֶץ הִנֵּה שָׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יְכַלְכְּלוּךָ
אַף כִּי־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃

19 * וּפָנִיתָ אֶל־תְּפִלַּת עַבְדְּךָ וְאֶל־תְּחִנָּתוֹ יְהוָה
אֱלֹהָי לִשְׁמַע אֶל־הָרִנָּה וְאֶל־הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר
עַבְדְּךָ מִתְפַּלֵּל לְפָנֶיךָ׃

6 * Sed elegi Hierusalem vt sit nomen meum in ea, & elegi Dauid vt constituerem eum super populum meum Israel.

7 * Cúmque fuisset voluntatis Dauid patris mei vt ædificaret domũ nomini Domini Dei Israel: 2. Re. 7. 1. Par. 22

8 * Dixit Dominus ad eum, Quia hæc fuit voluntas tua, vt ędificares domũ nomini meo, bene quidem fecisti huiuscemodi habere voluntatem. 9 * Sed non tu ædificabis mihi domum. veruntamen filius tuus qui egredietur de lumbis tuis, B ipse ædificabit domum nomini meo.

10 * Compleuit ergo Dñs sermonem suũ quẽ locutus fuerat, & ego surrexi pro Dauid patre meo, & sedi super thronũ Israel, sicut locutus est Dominus, & ædificaui 11 domum nomini Domini Dei Israel. * Et posui in ea arcã in qua est pactum Domini quod pepigit cum filiis Israel. 12 * Stetit ergo coram altare Dñi ex aduerso vniuersæ multitudinis Israel, & extendit manus 13 suas. * Siquidem fecerat Salomon basim æneam, & posuerat eam in medio basilicæ, habentem quinq; cubitos longitudinis, & quinq; latitudinis, & tres cubitos altitudinis. Stetítq; super eam, & deinceps flexis genibus contra vniuersam multitudinem Israel, & palmis in cælum 14 leuatis, * Ait, Domine Deus Israel, non est similis tui Deus in cælo & in terra, qui custodis pactũ & misericordiam cũ seruis tuis qui ambulant coram te in toto corde 15 suo. * Qui præstitisti seruo tuo Dauid patri meo quæcunque locutus fueras ei; C & quæ ore promiseras, opere complesti, sicut & præsens tempus probat.

16 * Nunc ergo Domine Deus Israel imple seruo tuo patri meo Dauid quæcunq; locutus es, dicens: Non deficiet ex te vir coram me qui sedeat super thronum Israel, ita tamen si custodierint filij tui viã suam, & ambulauerint in lege mea, sicut & tu ambulasti coram me.

17 * Et nunc Domine Deus Israel firmetur sermo tuus quẽ locutus es seruo tuo Dauid.

18 * Ergo ne credibile est vt habitet Deus cum hominibus super terram? Si cælum & cæli cælorum non te capiunt, quantò magis domus ista quam ædificaui?

19 * Sed ad hoc tantum facta est, vt respicias orationem serui tui & obsecrationem D eius Domine Deus meus, & audias preces quas fundit famulus tuus coram te:

* Et elegi Hieruſalem vt ſit nomen meum illic, & elegi Dauid vt eſſet ſuper populum meum Iſrael.

6 * καὶ ἐξελεξάμην τὴν ἱερουσαλὴμ τοῦ γενέσθαι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ, καὶ ἐξελεξάμην τὸν δαυὶδ ὥστε εἶναι ἐπὶ τῷ λαῷ μου ἰσραήλ.

* Et fuit in corde Dauid patris mei vt ædificaret domum nomini Domini Dei Iſrael.

7 * καὶ ἐγένετο ἐπὶ καρδίαν δαυὶδ τοῦ πατρός μου τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ.

* Et dixit Dominus ad Dauid patrem meũ, Propterea quòd factum eſt in corde tuo vt ædificares domum nomini meo, benè feciſti quoniam factum eſt in corde tuo.

8 * καὶ εἶπεν κύριος πρὸς δαυὶδ τὸν πατέρα μου, ἀνθ' ὧν ὅτι ἐγένετο ἐπὶ καρδίαν σου τοῦ οἰκοδομῆσαι οἶκον τῷ ὀνόματί μου, καλῶς ἐποίησας ὅτι ἐγένετο ἐπὶ καρδίαν σου.

* Veruntamen non ædificabis mihi tu domum, ſed filius tuus qui egredietur ex lumbis tuis, ipſe ædificabit domum nomini meo.

9 * πλὴν οὐχ οἰκοδομήσεις μοι σὺ οἶκον, ἀλλ' ἢ ὁ υἱός σου ὃς ἐξελεύσεται ἐκ τῆς ὀσφύος σου, αὐτὸς οἰκοδομήσει τὸν οἶκον τῷ ὀνόματί μου.

* Et ſtatuit Dominus ſermonem quem locutus fuerat, & factus ſum pro Dauid patre meo, & ſedi ſuper thronum Iſrael, ſicut locutus eſt Dominus, & ædificaui domum nomini Domini Dei Iſrael.

10 * καὶ ἀνέστησε κύριος τὸν λόγον ὃν ἐλάλησε, καὶ ἐγενόμην ἀντὶ δαυὶδ τοῦ πατρός μου, καὶ ἐκάθισα ἐπὶ τὸν θρόνον ἰσραήλ, καθὼς ἐλάλησε κύριος, καὶ ᾠκοδόμησα τὸν οἶκον τῷ ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ.

* Et poſui illic arcam, in qua eſt illic pactum Domini quod pepigit cum Iſrael.

11 * καὶ ἔθηκα ἐκεῖ τὴν κιβωτόν, ἐν ᾗ ἐστιν ἐκεῖ ἡ διαθήκη κυρίου ἣν διέθετο τοῖς ἰσραήλ.

* Et ſtetit coram altari Domini coram vniuerſa Eccleſia Iſrael, & extendit manus ſuas.

12 * καὶ ἔστη κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου ἐναντίον πάσης ἐκκλησίας ἰσραήλ, καὶ διεπέτασε τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

* Quoniam fecit Salomon baſin æneam, & poſuerat eam in medio atrij templi, quinque cubitorum longitudo eius, & quinque cubitorum latitudo eius, & quinque cubitorum altitudo eius, & ſtetit ſuper eam, & flexit ſuper genua ſua contra vniuerſam Eccleſiam Iſrael, & extendit manus ſuas in cælum.

13 * ὅτι ἐποίησε σολομὼν βάσιν χαλκῆν, καὶ ἔθηκεν αὐτὴν ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς τοῦ ἱεροῦ, πέντε πηχῶν τὸ μῆκος αὐτῆς καὶ πέντε πηχῶν τὸ εὖρος αὐτῆς, καὶ πέντε πηχῶν τὸ ὕψος αὐτῆς· καὶ ἔστη ἐπ' αὐτῆς, καὶ ἔκαμψεν ἐπὶ τὰ γόνατα αὐτοῦ ἐναντίον πάσης ἐκκλησίας ἰσραήλ, καὶ διεπέτασε τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν.

* Et dixit, Domine Deus Iſrael non eſt ſimilis tibi Deus in cælo & in terra, qui cuſtodis pactum & miſericordiam ſeruis tuis qui ambulant coram te in toto corde ſuo.

14 * καὶ εἶπεν, κύριε ὁ θεὸς τοῦ ἰσραὴλ οὐκ ἔστιν ὅμοιός σοι θεὸς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, φυλάσσων τὴν διαθήκην, καὶ τὸ ἔλεος τοῖς δούλοις σου τοῖς πορευομένοις ἐναντίον σου ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτῶν·

* Quæ cuſtodiſti ſeruo tuo Dauid patri meo, quæ locutus es ei, & locutus es in ore tuo, & in manibus tuis compleuiſti, ſicut dies hæc.

15 * ἃ ἐφύλαξας τῷ παιδί σου δαυὶδ τῷ πατρί μου, ἃ ἐλάλησας αὐτῷ, καὶ ἐλάλησας ἐν στόματί σου καὶ ἐν χερσί σου ἐπλήρωσας, ὡς ἡ ἡμέρα αὕτη.

* Et nunc Domine Deus Iſrael cuſtodi ſeruo tuo Dauid patri meo, quæ locutus es ei, dicens, Non deficiet tibi vir à facie mea qui ſedeat ſuper thronum Iſrael, veruntamen ſi cuſtodierint filij tui viam ſuam vt ambulent in lege mea ſicut ambulaſti coram me.

16 * καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ φύλαξον τῷ παιδί σου δαυὶδ τῷ πατρί μου, ἃ ἐλάλησας αὐτῷ λέγων, οὐκ ἐκλείψει σοι ἀνὴρ ἀπὸ προσώπου μου καθήμενος ἐπὶ θρόνου ἰσραήλ, πλὴν ἐὰν φυλάξωνται οἱ υἱοί σου τὴν ὁδὸν αὐτῶν τοῦ πορεύεσθαι ἐν τῷ νόμῳ μου ὡς ἐπορεύθης ἐναντίον μου.

* Et nunc Domine Deus Iſrael firmetur iam verbum tuum quod locutus es ſeruo tuo Dauid.

17 * καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἰσραὴλ πιστωθήτω δὴ τὸ ῥῆμά σου, ὃ ἐλάλησας τῷ δούλῳ σου δαυίδ.

* Quoniam ſi verè habitabit Deus cum hominibus ſuper terram, ſi cælum & cælum cæli non ſufficient tibi, & quæ domus hæc quam ædificaui?

18 * ὅτι εἰ ἀληθῶς οἰκήσει θεὸς μετὰ ἀνθρώπων ἐπὶ τῆς γῆς, εἰ ὁ οὐρανὸς καὶ ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ οὐκ ἀρκέσουσί σοι, καὶ τίς ὁ οἶκος οὗτος ὃν ᾠκοδόμησα;

* Et inſpicies ad orationem ſerui tui, & ad obſecrationem eius Domine Deus meus vt audias preces & orationem, quam ſeruus tuus orat coram te hodie.

19 * καὶ ἐπιβλέψῃ ἐπὶ τὴν προσευχὴν τοῦ δούλου σου, καὶ ἐπὶ τὴν δέησιν αὐτοῦ κύριε ὁ θεός μου τοῦ ἐπακοῦσαι τῆς δεήσεως καὶ τῆς προσευχῆς, ἧς ὁ δοῦλός σου προσεύχεται ἐναντίον σου σήμερον·

20 * לִהְיוֹת עֵינֶיךָ פְּתוּחוֹת אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה
יוֹמָם וָלַיְלָה אֶל־הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַרְתָּ לָשׂוּם
שְׁמְךָ שָׁם לִשְׁמוֹעַ אֶל־הַתְּפִלָּה אֲשֶׁר יִתְפַּלֵּל
עַבְדְּךָ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה׃
21 * וְשָׁמַעְתָּ אֶל־תַּחֲנוּנֵי עַבְדְּךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר יִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְאַתָּה תִּשְׁמַע
מִמְּקוֹם שִׁבְתְּךָ מִן־הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַעְתָּ וְסָלָחְתָּ׃
22 * אִם־יֶחֱטָא אִישׁ לְרֵעֵהוּ וְנָשָׂא־בוֹ אָלָה
לְהַאֲלֹתוֹ וּבָא אָלָה לִפְנֵי מִזְבַּחֲךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃
23 * וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם וְעָשִׂיתָ וְשָׁפַטְתָּ
אֶת־עֲבָדֶיךָ לְהָשִׁיב לָרָשָׁע לָתֵת דַּרְכּוֹ בְּרֹאשׁוֹ
וּלְהַצְדִּיק צַדִּיק לָתֵת לוֹ כְּצִדְקָתוֹ׃
24 * וְאִם־יִנָּגֵף עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי אוֹיֵב כִּי
יֶחֶטְאוּ־לָךְ וְשָׁבוּ וְהוֹדוּ אֶת־שְׁמֶךָ וְהִתְפַּלְלוּ
וְהִתְחַנְּנוּ לְפָנֶיךָ בַּבַּיִת הַזֶּה׃
25 * וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ לְחַטַּאת
עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וַהֲשִׁיבוֹתָם אֶל־הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־
נָתַתָּה לָהֶם וְלַאֲבוֹתֵיהֶם׃
25 * בְּהֵעָצֵר הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה מָטָר כִּי
יֶחֶטְאוּ־לָךְ וְהִתְפַּלְלוּ אֶל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְהוֹדוּ
אֶת־שְׁמֶךָ מֵחַטָּאתָם יָשׁוּבוּן כִּי תְעַנֵּם׃
27 * וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם וְסָלַחְתָּ לְחַטַּאת
עֲבָדֶיךָ וְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל כִּי תוֹרֵם אֶל־הַדֶּרֶךְ הַטּוֹבָה
אֲשֶׁר יֵלְכוּ־בָהּ וְנָתַתָּה מָטָר עַל־אַרְצְךָ אֲשֶׁר־
נָתַתָּה לְעַמְּךָ לְנַחֲלָה׃
28 * רָעָב כִּי־יִהְיֶה בָאָרֶץ דֶּבֶר כִּי־יִהְיֶה שִׁדָּפוֹן
וְיֵרָקוֹן אַרְבֶּה וְחָסִיל כִּי יִהְיֶה כִּי יָצַר־לוֹ אוֹיְבָיו
בְּאֶרֶץ שְׁעָרָיו כָּל־נֶגַע וְכָל־מַחֲלָה׃
29 * כָּל־תְּפִלָּה כָל־תְּחִנָּה אֲשֶׁר יִהְיֶה לְכָל־
הָאָדָם וּלְכֹל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יֵדְעוּ אִישׁ נֶגַע
וּמַכְאֹבוֹ וּפָרַשׂ כַּפָּיו אֶל־הַבַּיִת הַזֶּה׃
30 * וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם מְכוֹן שִׁבְתְּךָ
וְסָלַחְתָּ וְנָתַתָּה לָאִישׁ כְּכָל־דְּרָכָיו אֲשֶׁר
תֵּדַע אֶת־לְבָבוֹ כִּי־אַתָּה לְבַדְּךָ יָדַעְתָּ אֶת־
לְבַב בְּנֵי הָאָדָם׃
31 * לְמַעַן יִירָאוּךָ לָלֶכֶת בִּדְרָכֶיךָ כָּל־הַיָּמִים
אֲשֶׁר־הֵם חַיִּים עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה
לַאֲבוֹתֵינוּ׃

20 * Vt aperias oculos tuos ſuper domum iſtam diebus ac noctibus ſuper locum in quo pollicitus es, vt inuocetur nomen tuum, & exaudires orationem quam ſeruus tuus orat in eo.

21 * Et exaudias preces famuli tui & populi tui Iſrael. Quicunque orauerit in loco iſto, exaudi de habitaculo tuo, id eſt de cælis, & propitiare.

22 * Si peccauerit quiſpiam in proximum ſuum, & iurare contra eum paratus venerit, ſeque maledicto conſtrinxerit coram altari in domo iſta: 3. Reg. 8. d

23 * Tu audies de cælo, & facies iudicium ſeruorum tuorum, ita vt reddas iniquo viam ſuam in caput proprium, & vlciſcaris iuſtum, retribuens ei ſecundum iuſtitiam ſuam.

24 * Si ſuperatus fuerit populus tuus Iſrael ab inimicis, peccabunt enim tibi, & conuerſi egerint pœnitentiam, & obſecrauerint nomen tuum, & fuerint deprecati te in loco iſto:

25 * Tu exaudies de cælo, & propitiare peccato populi tui Iſrael, & reduc eos in terram quam dediſti eis & patribus eorum.

26 * Si clauſo cælo pluuia non fluxerit propter peccata populi tui, & deprecati te
E fuerint in loco iſto, & cõfeſſi nomini tuo, & conuerſi à peccatis ſuis, cùm eos afflixeris:

27 * Exaudi de cælo Domine, & dimitte peccata ſeruis tuis & populi tui Iſrael, & doce eos viam bonam per quam ingrediantur, & da pluuiam terræ quam dediſti populo tuo ad poſſidendum.

28 * Fames ſi orta fuerit in terra, & peſtilentia, ærugo & aurugo, & locuſta, & bruchus, & hoſtes vaſtatis regionibus portas obſederint ciuitatis; omnísque plaga & infirmitas preſſerit:

29 * Si quis de populo tuo Iſrael fuerit deprecatus, cognoſcens plagam & infirmitatem ſuam, & expanderit manus ſuas in domo hac:

30 * Tu exaudies de cælo, de ſublimi ſcilicet habitaculo tuo, & propitiare, &
F redde vnicuiq; ſecundum vias ſuas, quas noſti eum habere in corde ſuo. Tu enim ſolus noſti corda filiorum hominum:

31 * Vt timeant te & ambulent in viis tuis, cunctis diebus quibus viuunt ſuper faciem terræ quam dediſti patribus noſtris.

* *Vt sint oculi tui aperti super domum istam* 2
die & nocte, in loco hoc quem dixisti vt inuocetur nomen tuum illic, vt audires orationem quam orat seruus tuus in loco hoc, & exaudies preces serui tui & populi tui Israel, quæcunq; orauerit in loco isto.

* *Et tu exaudies de loco habitationis tuæ de* 21
cælo, & exaudies & propitius eris.

* *Si peccauerit vir in proximum suum, &* 22
ceperit in eum maledictionem vt maledicat ei, & venerit & maledixerit ei coram altari in loco hoc:

* *Et tu exaudies de cælo, & facies & iudi-* 23
cabis seruos tuos, vt reddas iniquo, & reddas vias suas in caput suum, & vt iustitiam des iusto, vt reddas ei secundum iustitiam suam.

* *Et si frangatur populus tuus Israel coram* 24
inimico, si peccauerint tibi, & conuersi fuerint, & confessi fuerint nomini tuo, & orauerint, & deprecati fuerint coram te in domo ista:

* *Et tu exaudies de cælo, & propitius eris* 25
peccatis populi tui Israel, & reduces eos in terram quam dedisti eis & patribus eorum.

* *Cùm clausum fuerit cælum & non sit* 26
pluuia, quoniam peccabunt tibi, & orabunt in loco isto, & confitebuntur nomini tuo, & à peccatis suis conuertentur, quoniam humiliabis eos.

* *Et tu exaudies de cælo, & propicius eris* 27
peccatis seruorum tuorum & populi tui Israel, quoniam manifestabis eis viam bonam, in qua ambulabunt in ea, & dabis pluuiam super terram tuam, quam dedisti populo tuo in possessionem.

* *Fames si fuerit in terra, mors si fuerit, aëris corruptio, ieteritia, locusta, bruchus si fuerit, & si contriuerint eum hostes eius in terra coram ciuitatibus suis,* 28

* *Secundum omnem plagam & secundum* 29
omnem laborem & secundum omnem plagam, & omnem orationem, & omnem deprecationem, quæ si fuerit omni homini & omni populo tuo Israel, qui si nouerit homo plagã suam & infirmitatem suam, & expanderit manus suas in domo hac.

* *Et tu exaudies de cælo de parato habita-* 30
culo tuo, & propitiaberis & dabis viro secundum vias suas, sicut noueris cor suum, quoniam tu solus cognoscis cor filiorum hominum:

* *Vt timeant te, vt ambulent in omnibus* 31
viis tuis cunctis diebus, quibus ipsi viuunt super faciem terræ, quam dedisti patribus nostris.

20 * Τοῦ εἶναι σὺν ὀφθαλμούς σου ἀνεῳγμένους ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦτον ἡμέρας καὶ νυκτός, εἰς τὸν τόπον τοῦτον οὗ εἶπας ἐπικληθῆναι τὸ ὄνομά σου ἐκεῖ, τοῦ ἀκοῦσαι τῆς προσευχῆς ἧς προσεύχεται ὁ δοῦλός σου εἰς τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἀκούσῃ τῆς δεήσεως τοῦ δούλου σου καὶ τοῦ λαοῦ σου Ισραὴλ, ἃ ἂν προσεύξωνται εἰς τὸν τόπον τοῦτον·

21 * καὶ σὺ ἀκούσῃ ἐκ τοῦ τόπου τῆς κατοικήσεώς σου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀκούσῃ καὶ ἵλεως ἔσῃ.

22 * ἐὰν ἁμάρτῃ ἀνὴρ εἰς τὸν πλησίον αὐτοῦ καὶ λάβῃ ἐπ' αὐτὸν ἀρὰν ἀρᾶσαι αὐτόν, καὶ ἔλθῃ ἡ ἀρὰ ἐνώπιον) αὐτοῦ κατέναντι τοῦ θυσιαστηρίου σου ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ·

23 * καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ποιήσεις, καὶ κρινεῖς τοὺς δούλους σου, τοῦ ἀποδοῦναι τῷ ἀδίκῳ καὶ ἀποδοῦναι ὁδὸν αὐτοῦ εἰς κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ τοῦ δικαιῶσαι δίκαιον τοῦ ἀποδοῦναι αὐτῷ κατὰ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ.

24 * καὶ ἐὰν πταισθῇ ὁ λαός σου Ισραὴλ ἐνώπιον ἐχθρῶν, ἐὰν ἁμαρτωσί σοι, καὶ ἐπιστρέψωσι καὶ ἐξομολογήσωνται) τῷ ὀνόματί σου, καὶ προσεύξωνται) καὶ δεηθῶσιν ἐνώπιόν σου ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ.

25 * καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἵλεως ἔσῃ ταῖς ἁμαρτίαις τοῦ λαοῦ σου Ισραὴλ, καὶ ἀποστρέψεις αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ἣν ἔδωκας αὐτοῖς καὶ τοῖς πατράσιν αὐτῶν·

26 * ἐν τῷ συσχεθῆναι τὸν οὐρανὸν καὶ μὴ ὑετὸν γενέσθαι ὑετόν, ὅτι ἁμαρτήσονταί σοι, καὶ προσεύξονται εἰς τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἐξομολογήσονται τῷ ὀνόματί σου, καὶ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν ἀποστρέψουσιν, ὅτι ταπεινώσεις αὐτούς.

27 * καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἵλεως ἔσῃ ταῖς ἁμαρτίαις τῶν δούλων σου καὶ τοῦ λαοῦ σου Ισραὴλ, ὅτι δηλώσεις αὐτοῖς τὴν ὁδὸν τὴν ἀγαθήν, ἐν ᾗ πορεύονται) ἐν αὐτῇ, καὶ δώσεις ὑετὸν ἐπὶ τὴν γῆν σου, ἣν ἔδωκας τῷ λαῷ σου εἰς κληρονομίαν.

28 * λιμὸς ἐὰν γένηται ἐπὶ τῆς γῆς, θάνατος ἐὰν γένηται· ἐὰν ἐπισιτισμός, ἴκτερος, ἀκρίς, βρούχος ἐὰν γένῃ), καὶ ἐὰν θλίψωσιν αὐτὸν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ἐν τῇ γῇ κατέναντι τῶν πόλεων αὐτοῦ,

29 * πᾶσαν πληγὴν καὶ πᾶσαν πόνον καὶ πᾶσαν ἀφήν, καὶ πᾶσαν προσευχὴν καὶ πᾶσαν δέησιν, ἣ ἐὰν γένηται παντὶ ἀνθρώπῳ καὶ παντὶ τῷ λαῷ σου Ισραήλ, οἵτινες ἐὰν γνῶ ἄνθρωπος ἁφὴν αὐτοῦ καὶ τὴν μαλακίαν αὐτοῦ, καὶ διαπετάσῃ τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οἶκον τοῦτον.

30 * καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἑτοίμου καταικητηρίου σου, καὶ ἱλάσῃ καὶ δώσεις ἀνδρὶ κατὰ τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ, ὡς ἂν γνῷς τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ὅτι σὺ μονώτατος γινώσκεις τὴν καρδίαν πάντων ἀνθρώπων·

1 * ὅπως φοβῶνταί σε καὶ πορεύεσθαι ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σου πάσας τὰς ἡμέρας ἃς αὐτοὶ ζῶσιν ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς, ἧς ἔδωκας τοῖς πατράσιν ἡμῶν.

3 * וְגַם אֶל־הַנָּכְרִי אֲשֶׁר לֹא־מֵעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
הוּא וּבָא׳ מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה לְמַעַן שִׁמְךָ הַגָּדוֹל וְיָדְךָ
הַחֲזָקָה וּזְרוֹעֲךָ הַנְּטוּיָה וּבָאוּ וְהִתְפַּלְלוּ אֶל־
הַבַּיִת הַזֶּה׃
33 * וְאַתָּה תִּשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם מְמְכוֹן שִׁבְתֶּךָ
וְעָשִׂיתָ כְּכֹל אֲשֶׁר־יִקְרָא אֵלֶיךָ הַנָּכְרִי לְמַעַן
יֵדְעוּ כָל־עַמֵּי הָאָרֶץ אֶת־שְׁמֶךָ וְלִירְאָה אוֹתְךָ
כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וְלָדַעַת כִּי־שִׁמְךָ נִקְרָא עַל־הַבַּיִת
הַזֶּה אֲשֶׁר בָּנִיתִי׃
34 * כִּי־יֵצֵא עַמְּךָ לַמִּלְחָמָה עַל־אֹיְבָיו בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר
תְּשַׁלְּחֵם וְהִתְפַּלְלוּ אֵלֶיךָ דֶּרֶךְ הָעִיר הַזֹּאת אֲשֶׁר
בָּחַרְתָּ בָּהּ וְהַבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנִיתִי לִשְׁמֶךָ׃
35 * וְשָׁמַעְתָּ מִן־הַשָּׁמַיִם אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־
36 תְּחִנָּתָם וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם׃ * כִּי יֶחֶטְאוּ־
לָךְ כִּי אֵין אָדָם אֲשֶׁר לֹא־יֶחֱטָא וְאָנַפְתָּ בָּם
וְנָתַתָּם לִפְנֵי אוֹיֵב וְשָׁבוּם שׁוֹבֵיהֶם אֶל־אֶרֶץ
37 רְחוֹקָה אוֹ קְרוֹבָה׃ * וְהֵשִׁיבוּ אֶל־לְבָבָם
בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבּוּ־שָׁם וְשָׁבוּ׳ וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ
בְּאֶרֶץ שׁוֹבֵיהֶם לֵאמֹר חָטָאנוּ הֶעֱוִינוּ וְרָשָׁעְנוּ׃
38 * וְשָׁבוּ אֵלֶיךָ בְּכָל־לִבָּם וּבְכָל־נַפְשָׁם בְּאֶרֶץ
שִׁבְיֵהֶם אֲשֶׁר שָׁבוּ אֹתָם וְהִתְפַּלְלוּ דֶּרֶךְ אַרְצָם
אֲשֶׁר־נָתַתָּה לַאֲבוֹתָם וְהָעִיר אֲשֶׁר בָּחַרְתָּ
39 וְלַבַּיִת אֲשֶׁר־בָּנִיתִי לִשְׁמֶךָ׃ * וְשָׁמַעְתָּ מִן־
הַשָּׁמַיִם מְמְכוֹן שִׁבְתְּךָ אֶת־תְּפִלָּתָם וְאֶת־
תְּחִנָּתֵיהֶם וְעָשִׂיתָ מִשְׁפָּטָם וְסָלַחְתָּ לְעַמְּךָ אֲשֶׁר
40 חָטְאוּ־לָךְ׃ * עַתָּה אֱלֹהַי יִהְיוּ־נָא עֵינֶיךָ
פְּתֻחוֹת וְאָזְנֶיךָ קַשֻּׁבוֹת לִתְפִלַּת הַמָּקוֹם הַזֶּה׃
41 * וְעַתָּה קוּמָה יְהוָה אֱלֹהִים לְנוּחֶךָ אַתָּה
וַאֲרוֹן עֻזֶּךָ כֹּהֲנֶיךָ יְהוָה אֱלֹהִים יִלְבְּשׁוּ תְשׁוּעָה
42 וַחֲסִידֶיךָ יִשְׂמְחוּ בַטּוֹב׃ * יְהוָה אֱלֹהִים אַל־
תָּשֵׁב פְּנֵי מְשִׁיחֶךָ זָכְרָה לְחַסְדֵי דָוִיד עַבְדֶּךָ׃

ז

1 * וּכְכַלּוֹת שְׁלֹמֹה לְהִתְפַּלֵּל וְהָאֵשׁ יָרְדָה
מִן־הַשָּׁמַיִם וַתֹּאכַל הָעֹלָה וְהַזְּבָחִים וּכְבוֹד יְהוָה
2 מָלֵא אֶת־הַבָּיִת׃ * וְלֹא יָכְלוּ הַכֹּהֲנִים
לָבוֹא אֶל־בֵּית יְהוָה כִּי־מָלֵא כְּבוֹד־יְהוָה אֶת־
בֵּית יְהוָה׃

32 * Externum quoq; qui non eſt de populo tuo Iſrael, ſi venerit de terra longinqua propter nomé tuum magnũ, & propter manum tuam robuſtam & brachium tuũ extentum, & adorauerit in loco iſto:
33 * Tu exaudies de cęlo firmiſſimo habitaculo tuo, & facies cũcta pro quibus inuocauerit te ille peregrinus, vt ſciant omnes populi terrę nomen tuum, & timeant te ſicut populus tuus Iſrael, & cognoſcant quia nomen tuum inuocatum eſt ſuper domum hanc quam ædificaui.
34 *Si egreſſus fuerit populus tuus ad bellum contra aduerſarios ſuos per viam in qua miſeris eos, adorabunt te cõtra viam in qua ciuitas hęc eſt quam elegiſti, & domus quam ædificaui nomini tuo;
35 * Vt exaudias de cælo preces eorum & obſecrationem, & vlciſcaris.
36 * Si autem peccauerint tibi, neq; enim 3.Re.8.c
eſt homo qui non peccet, & iratus fueris
G eis, & tradideris hoſtibus, & captiuos duxerint eos in terram longinquam, vel certè quæ iuxta eſt:
37 * Et conuerſi in corde ſuo in terra, ad quam captiui ducti fuerant, egerint pœnitentiam, & depreçati te fuerint in terra captiuitatis ſuę, dicentes, Peccauimus, iniquè fecimus, iniuſtè egimus.
38 * Et reuerſi fuerint ad te in toto corde ſuo, & tota anima ſua, in terra captiuitatis ſuæ ad quam ducti ſunt, adorabunt te cotra viam terræ ſuæ quam dediſti patribus eorum, & vrbis quam elegiſti, & domus quam ædificaui nomini tuo:
39 * Vt exaudias de cęlo, hoc eſt, de firmo habitaculo tuo preces eorum, & facias iudicium & dimittas populo tuo, quam-
40 uis peccatori. *Tu es enim Deus meus. Aperiantur, quæſo, oculi tui, & aures tuæ intentæ ſint ad orationem quæ fit in lo-
41 co iſto. *Nunc igitur conſurge Dñe Deus in requiem tuam, tu & arca fortitudinis tuæ. Sacerdotes tui Dñe Deus induantur ſalutem, & ſancti tui lætentur in Pſal.131.
42 bonis. *Domine Deus meus ne auerteris faciem Chriſti tui. Memento miſericordiarum Dauid ſerui tui.

CAP. VII.

1 CVmq; compleſſet Salomon fundens
A preces, ignis deſcendit de cælo, & deuorauit holocauſta & victimas, & maieſtas Domini impleuit domum.
2 *Nec poterant ſacerdotes ingredi templum Domini, eo quòd impleſſet maieſtas Domini templum Domini.

32 * Et omnis externus qui non est de populo tuo Israel, & venerit de terra longinqua propter nomen tuum magnum, & manum tuam robustam, & brachium tuum excelsum, & venerint & orauerint in loco isto:

33 * Et tu exaudies de cælo de parato habitaculo tuo, & facies secundum cuncta quæ inuocauerit te peregrinus, vt sciant omnes populi terræ nomen tuum, & vt timeant te, sicut populus tuus Israel, & vt cognoscant quia nomen tuum inuocatum est super domum hanc, quam ædificaui.

34 * Si verò egressus fuerit populus tuus in bellum contra inimicos suos, in via qua mittes eos, & orauerint ad te secundum viam ciuitatis huius in qua elegisti in ea, & domus quam ædificaui nomini tuo:

35 * Et exaudies de cælo preces eorum & obsecrationem eorum, et facies iustificationē eorum.

36 * Quoniam peccabunt tibi, quoniam non est homo qui non peccabit: et si iratus fueris in eos, & tradideris eos iuxta faciem hostium, & captiuos duxerint eos qui captiuauerunt in terram longinquam vel quæ iuxta, & conuersi fuerint ad te in corde suo, in terra quò captiui ducti fuerant illuc:

37 * Et conuersi fuerint & deprecati fuerint te in terra captiuitatis suæ, dicentes: Peccauimus, iniquè fecimus & impiè egimus,

38 * Et conuersi fuerint ad te in toto corde suo, & in tota anima sua in terra captiuantiū eos, quò captiuos duxerunt eos illuc, & orauerint viam terræ suæ, quam dedisti ipsis & patribus eorum, & vrbis quam elegisti, & domus quam ædificaui nomini tuo.

39 * Et exaudies de cælo de parato habitaculo tuo preces eorum & deprecationem eorum, & facies iudicium eorum, & propitius eris populo qui peccauit tibi.

40 * Et nunc Domine Deus sint iam oculi tui aperti, & aures tuæ attendentes in deprecationem loci huius.

41 * Et nunc cōsurge Domine Deus in requiem tuam, tu & arca fortitudinis tuæ: sacerdotes tui Domine Deus induentur salutem, & sancti tui lætabuntur in bonis.

42 * Domine Deus ne auerteris faciem Christi tui: memento misericordiarum tuarum Dauid seruo tuo.

CAP. VII.

1 ET vt compleuit Salomon orans, & ignis descēdit de cælo, & deuorauit holocausta et sacrificia, & gloria Domini impleuit domum.

2 * Et non potuerunt sacerdotes ingredi in domum Domini in tempore illo, quoniam impleuit gloria Domini domum Domini.

32 * καί γε πᾶς ἀλλότριος ὃς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ λαοῦ σου ἰσραήλ, καὶ ἔλθῃ ἐκ γῆς μακρόθεν διὰ τὸ ὄνομά σου τὸ μέγα, καὶ τὴν χεῖρά σου τὴν κραταιὰν, καὶ τὸν βραχίονά σου τὸν ὑψηλόν, καὶ ἔλθωσι καὶ προσεύξωνται εἰς τὸν τόπον τοῦτον.

33 * καὶ σὺ εἰσακούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου σου, καὶ ποιήσεις κατὰ πάντα ὅσα ἂν ἐπικαλέσηταί σε ὁ ἀλλότριος, ὅπως γνῶσι πάντες οἱ λαοὶ τῆς γῆς τὸ ὄνομά σου, καὶ ἵνα φοβῶνταί σε, ὡς ὁ λαός σου ἰσραήλ, καὶ τοῦ γνῶναι ὅτι τὸ ὄνομά σου ἐπικέκληται ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦτον, ὃν ᾠκοδόμησα.

34 * ἐὰν δὲ ἐξέλθῃ ὁ λαός σου εἰς πόλεμον ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ, ἐν ὁδῷ ᾗ ἀποστελεῖς αὐτούς, καὶ προσεύξωνται πρὸς σὲ κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς πόλεως ταύτης ἐν ᾗ ἐξελέξω ἐν αὐτῇ, καὶ τοῦ οἴκου οὗ ᾠκοδόμησα τῷ ὀνόματί σου·

35 * καὶ ἀκούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τῆς προσευχῆς αὐτῶν καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν, καὶ ποιήσεις τὸ δικαίωμα αὐτῶν.

36 * ὅτι ἁμαρτήσονταί σοι, ὅτι οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος ὃς οὐκ ἁμαρτήσει, καὶ ἐὰν θυμωθῇς ἐπ' αὐτούς, καὶ παραδῶς αὐτοὺς κατὰ πρόσωπον ἐχθρῶν, καὶ αἰχμαλωτεύσωσιν αὐτοὺς οἱ αἰχμαλωτεύσαντες εἰς γῆν μακρὰν ἢ ἐγγύς, καὶ ἐπιστρέψωσι πρὸς σὲ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, ἐν τῇ γῇ οὗ ἠχμαλωτεύθησαν ἐκεῖ.

37 * καὶ ἐπιστρέψωσι καὶ δεηθῶσί σου ἐν γῇ αἰχμαλωσίας αὐτῶν, λέγοντες, ἡμάρτομεν, ἠνομήσαμεν καὶ ἠσεβήσαμεν.

38 * καὶ ἐπιστρέψωσι πρὸς σὲ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτῶν, καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ αὐτῶν ἐν γῇ αἰχμαλωτευσάντων αὐτούς, οὗ ἠχμαλώτευσαν αὐτοὺς ἐκεῖ, καὶ προσεύξωνται ὁδὸν γῆς αὐτῶν, ἧς ἔδωκας αὐτοῖς καὶ τοῖς πατράσιν αὐτῶν, καὶ τῆς πόλεως ἧς ἐξελέξω καὶ τοῦ οἴκου οὗ ᾠκοδόμησα τῷ ὀνόματί σου.

39 * καὶ ἀκούσῃ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐξ ἑτοίμου κατοικητηρίου σου τῆς προσευχῆς αὐτῶν καὶ τῆς δεήσεως αὐτῶν, καὶ ποιήσεις τὸ κρῖμα αὐτῶν, καὶ ἵλεως ἔσῃ τῷ λαῷ τῷ ἁμαρτόντι σοι.

40 * καὶ νῦν κύριε ὁ θεὸς ἔστωσαν δὴ οἱ ὀφθαλμοί σου ἀνεωγμένοι, καὶ τὰ ὦτά σου ἐπήκοα εἰς τὴν δέησιν τοῦ τόπου τούτου.

41 * καὶ νῦν ἀνάστηθι κύριε ὁ θεὸς εἰς τὴν κατάπαυσίν σου, σὺ καὶ ἡ κιβωτὸς τῆς ἰσχύος σου, οἱ ἱερεῖς σου κύριε ὁ θεὸς ἐνδύσονται σωτηρίαν, καὶ οἱ ὅσιοί σου εὐφρανθήσονται ἐν ἀγαθοῖς.

42 * κύριε ὁ θεὸς μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπον τοῦ χριστοῦ σου, μνήσθητι τὰ ἐλέη σου τῷ δαυὶδ τῷ δούλῳ σου.

ϛ'.

1 * Καὶ ὡς συνετέλεσε σολομὼν προσευχόμενος, καὶ τὸ πῦρ κατέβη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατέφαγε τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ τὰς θυσίας, καὶ δόξα κυρίου ἔπλησε τὸν οἶκον.

2 * καὶ οὐκ ἐδύναντο οἱ ἱερεῖς εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅτι ἐνέπλησε δόξα κυρίου τὸν οἶκον κυρίου.

3 * וְכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רֹאִים בְּרֶדֶת הָאֵשׁ
וּכְבוֹד יְהוָה עַל־הַבַּיִת וַיִּכְרְעוּ אַפַּיִם אַרְצָה
עַל־הָרִצְפָּה וַיִּשְׁתַּחֲווּ וְהוֹדוֹת לַיהוָה כִּי טוֹב כִּי
4 לְעוֹלָם חַסְדּוֹ׃ * וְהַמֶּלֶךְ וְכָל־הָעָם זֹבְחִים
זֶבַח לִפְנֵי יְהוָה׃
5 * וַיִּזְבַּח הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה אֶת־זֶבַח הַבָּקָר
עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם אֶלֶף וְצֹאן מֵאָה וְעֶשְׂרִים
אֶלֶף וַיַּחְנְכוּ אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים הַמֶּלֶךְ וְכָל־
6 הָעָם׃ * וְהַכֹּהֲנִים עַל־מִשְׁמְרוֹתָם עֹמְדִים
וְהַלְוִיִּם בִּכְלֵי־שִׁיר יְהוָה אֲשֶׁר עָשָׂה דָּוִיד
הַמֶּלֶךְ לְהֹדוֹת לַיהוָה כִּי־לְעוֹלָם חַסְדּוֹ בְּהַלֵּל
דָּוִיד בְּיָדָם וְהַכֹּהֲנִים מַחְצְרִים נֶגְדָּם וְכָל־
7 יִשְׂרָאֵל עֹמְדִים׃ * וַיְקַדֵּשׁ שְׁלֹמֹה אֶת־
תּוֹךְ הֶחָצֵר אֲשֶׁר לִפְנֵי בֵּית־יְהוָה כִּי־עָשָׂה שָׁם
הָעֹלוֹת וְאֶת חֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים כִּי־מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת
אֲשֶׁר־עָשָׂה שְׁלֹמֹה לֹא יָכוֹל לְהָכִיל אֶת־הָעֹלָה
וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַחֲלָבִים׃
8 * וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֶת־הֶחָג בָּעֵת הַהִיא שִׁבְעַת
יָמִים וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ קָהָל גָּדוֹל מְאֹד מִלְּבוֹא
9 חֲמָת עַד־נַחַל מִצְרַיִם׃ * וַיַּעֲשׂוּ בַיּוֹם
הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת כִּי חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ עָשׂוּ שִׁבְעַת
10 יָמִים וְהֶחָג שִׁבְעַת יָמִים׃ * וּבְיוֹם עֶשְׂרִים
וּשְׁלֹשָׁה לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי שִׁלַּח אֶת־הָעָם
לְאָהָלֵיהֶם שְׂמֵחִים וְטוֹבֵי לֵב עַל־הַטּוֹבָה
אֲשֶׁר עָשָׂה יְהוָה לְדָוִיד וְלִשְׁלֹמֹה וּלְיִשְׂרָאֵל
11 עַמּוֹ׃ * וַיְכַל שְׁלֹמֹה אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־
בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֵת כָּל־הַבָּא עַל־לֵב שְׁלֹמֹה לַעֲשׂוֹת
בְּבֵית־יְהוָה וּבְבֵיתוֹ הִצְלִיחַ׃
12 * וַיֵּרָא יְהוָה אֶל־שְׁלֹמֹה בַּלָּיְלָה וַיֹּאמֶר לוֹ
שָׁמַעְתִּי אֶת־תְּפִלָּתֶךָ וּבָחַרְתִּי בַמָּקוֹם הַזֶּה לִי
13 לְבֵית זָבַח׃ * הֵן אֶעְצֹר הַשָּׁמַיִם וְלֹא־יִהְיֶה
מָטָר וְהֵן־אֲצַוֶּה עַל־הָחָגָב לֶאֱכוֹל הָאָרֶץ וְאִם־
14 אֲשַׁלַּח דֶּבֶר בְּעַמִּי׃ * וְיִכָּנְעוּ עַמִּי אֲשֶׁר נִקְרָא־
שְׁמִי עֲלֵיהֶם וְיִתְפַּלְלוּ וִיבַקְשׁוּ פָנַי וְיָשֻׁבוּ מִדַּרְכֵיהֶם
הָרָעִים וַאֲנִי אֶשְׁמַע מִן־הַשָּׁמַיִם וְאֶסְלַח
לְחַטָּאתָם וְאֶרְפָּא אֶת־אַרְצָם׃
15 * עַתָּה עֵינַי יִהְיוּ פְתֻחוֹת וְאָזְנַי קַשֻּׁבוֹת
לִתְפִלַּת הַמָּקוֹם הַזֶּה׃

3 * Sed & omnes filij Iſrael videbant deſcendentẽ ignem & gloriam Domini ſuper domum, & corruentes proni in terra ſuper pauimentum ſtratum lapide, adorauerunt & laudauerunt Dominum, quoniam bonus, quoniam in ſęculum miſeri-
4 cordia eius. *Rex autem & omnis populus immolabãt victimas coram Domino.
5 * Mactauit igitur rex Salomon hoſtias boum viginti duo millia, arietum cen-
B tum viginti millia. Et dedicauit domum Dei rex & vniuerſus populus.
6 * Sacerdotes autem ſtabant in officiis ſuis, & Leuitæ in organis carminum Domini quæ fecit Dauid rex ad laudandum Dominum, quoniam in æternum miſericordia eius, hymnos Dauid canentes per manus ſuas. Porrò ſacerdotes canebãt tubis ante eos, cunctúſque Iſrael ſtabat.
7 * Sanctificauit quoque Salomon medium atrij ante templum Domini. Obtulerat enim ibi holocauſta & adipes pacificorum, quia altare ęneum quod fecerat, non poterat ſuſtinere holocauſta & ſacrificia & adipes pacificorum.
8 * Fecit ergo Salomon ſolemnitatem in tempore illo ſeptẽ diebus, & omnis Iſrael cum eo, Eccleſia magna valde ab introitu Emath vſque ad torrentem Ægypti.
9 *Fecítq; die octauo collectam, eo quòd
C dedicaſſet altare ſeptem diebus, & ſolemnitatem celebraſſet diebus ſeptem.
10 * Igitur in die viceſimo tertio menſis ſeptimi dimiſit populos ad tabernacula ſua lætantes atque gaudentes ſuper bono, Re. 7. 8
quod fecerat Dominus Dauid & Salomo
11 ni & Iſrael populo ſuo. * Compleuítq; Salomon domum Domini & domũ regis, & omnia quæ diſpoſuerat in corde ſuo, vt faceret in domo Domini & in do-
12 mo ſua, & proſperatus eſt. * Apparuit autem ei Dominus nocte, & ait, Audiui orationem tuã & elegi locum iſtum mihi
13 in domum ſacrificij. * Si clauſero cælum & pluuia nõ fluxerit, & mandauero & præcepero locuſtæ vt deuoret terram, & miſero peſtilẽtiam in populum meum:
14 * Conuerſus autem populus meus ſuper quos inuocatum eſt nomen meum, deprecatus me fuerit, & exquiſierit faciem meam, & egerit pœnitentiã à viis ſuis peſſimis, & ego exaudiam de cælo, & propitius ero peccatis eorum, & ſanabo terram
15 eorum. * Oculi quoq; mei erunt aper-
D ti & aures meæ erectæ ad orationem eius qui in loco iſto orauerit.

* Et omnes filij Israel videbant descendentem ignem, & gloria Domini super domum, & corruerunt in faciem super terram super pauimentum lapideum, & adorauerunt & laudauerunt Dominum, quoniam bonum, quoniam in sæculum misericordia eius. 3

* Et rex & omnis populus immolantes sacrificia coram Domino. 4

* Et sacrificauit rex Salomon sacrificium boum viginti & duo millia, & ouium centũ et viginti millia, & dedicauit domum rex & omnis populus. 5

* Et sacerdotes per custodias suas stantes, & Leuitæ in organis carminum Domini, quæ fecit Dauid rex ad confitendum coram Domino, quoniam bonum, quoniam in æternum misericordia eius, in hymnis Dauid per manum suam, & sacerdotes canentes tubis ante eos, & omnis Israel stans. 6

* Et sanctificauit Salomon medium atrij quod in domo Domini, quoniam fecit ibi holocausta & adipes salutariorum, quoniam altare æneum quod fecerat Salomon non sufficiebat sustinere holocausta & sacrificia, & adipes pacificorum. 7

* Et fecit Salomon solemnitatem in tempore illo septem diebus, & omnis Israel cum eo Ecclesia magna valde, ab introitu Emath & vsq; ad torrentem Ægypti. 8

* Et fecit in die octauo exodium, quoniam dedicationem altaris fecit septem diebus, & solemnitatem septem diebus. 9

* Et in die vigesimo & tertio mensis septimi misit Salomon populum in tabernacula sua, lætantes & bonos corde in bonis quæ fecit Dominus Dauid & Salomoni & Israel populo suo. 10

* Et compleuit Salomon domum Domini & domum regis, & in omnibus quæ voluit Salomon in anima sua facere in domo Domini & in domo sua, prosperatus est. 11

* Et apparuit Dominus Salomoni in nocte, et ait ei, Audiui orationẽ tuam & elegi in loco isto mihi in domum sacrificij. 12

* Si clausero cælum & non fiat pluuia, & si mandauero locustæ vt deuoret terram, & si misero mortem in populum meum: 13

* Et conuertatur ad me populus meus super quos inuocatum est nomen meum super eos, & deprecati fuerint, et quæsiuerint faciem meam, & conuersi fuerint à viis suis malis, & ego exaudiam de cælo, & propitius ero peccatis eorum, & sanabo terram eorum. 14

* Et nunc oculi mei erunt aperti, & aures meæ exaudientes orationem loci huius. 15

3 * καὶ πάντες οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἑώρων καταβαῖνον τὸ πῦρ, καὶ δόξα κυρίου ἐπὶ τὸν οἶκον, καὶ ἔπεσον ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν ἐπὶ τὸ λιθόστρωτον, καὶ προσεκύνησαν καὶ ἤνεσαν τῷ κυρίῳ, ὅτι ἀγαθὸν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

4 * καὶ ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαὸς θύοντες θύματα ἐνώπιον κυρίου.

5 * καὶ ἔθυσεν ὁ βασιλεὺς σολομὼν τὴν θυσίαν μόσχων εἴκοσι καὶ δύο χιλιάδας, καὶ προβάτων ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χιλιάδας, καὶ ἐνεκαίνισεν τὸν οἶκον ὁ βασιλεὺς καὶ πᾶς ὁ λαός.

6 * καὶ οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τὰς φυλακὰς αὐτῶν ἑστηκότες, καὶ οἱ λευῖται ἐν ὀργάνοις ᾠδῶν κυρίου, ὧν ἐποίησε δαυὶδ ὁ βασιλεὺς τοῦ ἐξομολογεῖσθαι ἔναντι κυρίου, ὅτι ἀγαθόν, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ, ἐν ὕμνοις δαυὶδ διὰ χειρὸς αὐτῶν. καὶ οἱ ἱερεῖς σαλπίζοντες σάλπιγξιν ἐναντίον αὐτῶν, καὶ πᾶς ἰσραὴλ ἑστηκώς.

7 * καὶ ἡγίασε σολομὼν τὸ μέσον τῆς αὐλῆς τῆς ἐν οἴκῳ κυρίου, ὅτι ἐποίησεν ἐκεῖ τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ τὰ στέατα τῶν σωτηρίων, ὅτι τὸ θυσιαστήριον τὸ χαλκοῦν ὃ ἐποίησε σολομὼν οὐκ ἐξεποίει δέξασθαι τὰ ὁλοκαυτώματα καὶ τὰς θυσίας καὶ τὰ στέατα τῶν εἰρηνικῶν.

8 * καὶ ἐποίησε σολομὼν τὴν ἑορτὴν ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ ἐκκλησία μεγάλη σφόδρα, ἀπὸ εἰσόδου αἰμὰθ καὶ ἕως χειμάρρου αἰγύπτου.

9 * καὶ ἐποίησεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἐξόδιον, ὅτι ἐγκαινισμὸν τοῦ θυσιαστηρίου ἐποίησεν ἑπτὰ ἡμέρας, καὶ τὴν ἑορτὴν ἑπτὰ ἡμέρας.

10 * καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ εἰκοστῇ καὶ τρίτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ ἑβδόμου ἀπέστειλε σολομὼν τὸν λαὸν εἰς τὰ σκηνώματα αὐτῶν, εὐφραινομένους καὶ ἀγαθοὺς τῇ καρδίᾳ ἐπὶ τοῖς ἀγαθοῖς οἷς ἐποίησε κύριος τῷ δαυὶδ καὶ σολομῶντι καὶ ἰσραὴλ τῷ λαῷ αὐτοῦ.

11 * καὶ συνετέλεσε σολομὼν τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ πάντα ὅσα ἠθέλησε σολομὼν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτοῦ ποιῆσαι ἐν οἴκῳ κυρίου καὶ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ εὐωδώθη.

12 * καὶ ὤφθη κύριος τῷ σολομῶντι ἐν τῇ νυκτί, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἤκουσα τῆς προσευχῆς σου καὶ ἐξελεξάμην ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ ἐμοὶ εἰς οἶκον θυσίας.

13 * ἐὰν συσχῶ τὸν οὐρανὸν καὶ μὴ γένηται ὑετός, καὶ ἐὰν ἐντείλωμαι τῇ ἀκρίδι τοῦ καταφαγεῖν τὴν γῆν, καὶ ἐὰν ἀποστείλω θάνατον ἐν τῷ λαῷ μου.

14 * καὶ ἐντραπῇ με ὁ λαός μου ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς, καὶ προσεύξωνται, καὶ ζητήσωσι τὸ πρόσωπόν μου, καὶ ἀποστρέψωσιν ἀπὸ τῶν ὁδῶν αὐτῶν τῶν πονηρῶν, καὶ ἐγὼ εἰσακούσομαι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἁμαρτίαις αὐτῶν, καὶ ἰάσομαι τὴν γῆν αὐτῶν.

15 * καὶ νῦν οἱ ὀφθαλμοί μου ἔσονται ἀνεωγμένοι, καὶ τὰ ὦτά μου ἐπήκοα τῇ προσευχῇ τοῦ τόπου τούτου.

16 * Elegi enim & sanctificaui locũ istum vt sit nomen meum ibi in sempiternum, & permaneant oculi mei & cor meum ibi cunctis diebus.

17 * Tu quoque si ambulaueris coram me sicut ambulauit Dauid pater tuus, & feceris iuxta omnia quæ præcepit tibi, & iustitias meas iudiciáque seruaueris:

18 * Suscitabo thronum regni tui, sicut pollicitus sum Dauid patri tuo dicens, Non auferetur de stirpe tua vir qui non sit princeps in Israel.

19 * Si autem auersi fueritis & dereliqueritis iustitias meas & præcepta mea quæ proposui vobis, & abeuntes seruieritis diis alienis & adoraueritis eos:

20 * Euellam vos de terra mea quam dedi vobis, & domum hanc quam sanctificaui nomini meo, proijciam à facie mea, & tradam eam in parabolam & in exemplum cunctis populis.

21 * Et domus ista quæ erat excelsa, erit in prouerbium vniuersis transeuntibus, & dicent stupentes, Quare fecit Dominus sic terræ huic & domui huic?

22 * Respondebúntque; Quia dereliquerunt Dominum Deum patrum suorum qui eduxit eos de terra Ægypti, & apprehenderunt Deos alienos, & adorauerunt eos & coluerunt, idcircò venerunt super eos vniuersa hæc mala.

CAP. VIII.

1 A EXpletis autem viginti annis postquã ædificauit Salomon domum Domini & domum suam: 3. Reg. 9. b.

2 * Ciuitates quas dederat Hyram Salomoni ædificauit, & habitare ibi fecit filios Israel.

3 * Abiítque in Emath Suba, & obtinuit eam.

4 * Et ædificauit Palmiram in deserto, & alias ciuitates munitissimas ædificauit in Emath.

5 * Extruxítque Bethoron superiorem & Bethoron inferiorem, ciuitates muratas habentes portas, & vectes, & seras.

6 * Balaath etiam & omnes vrbes firmissimas quæ fuerunt Salomonis, cunctáque; vrbes quadrigarũ & vrbes equitum. Omnia quæcunq; voluit Rex Salomon atque B disposuit, ædificauit in Hierusalem & in Libano, & in vniuersa terra potestatis suę.

7 * Omnem populum qui derelictus fuerat de Ethæis & Ammorræis, & Pherezęis, & Euæis, & Iebusæis, qui non erant de stirpe Israel:

16 * וַעֲתָּה בָּחַרְתִּי וְהִקְדַּשְׁתִּי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה
לִהְיוֹת שְׁמִי שָׁם עַד־עוֹלָם וְהָיוּ עֵינַי וְלִבִּי שָׁם כָּל־
17 הַיָּמִים: * וְאַתָּה אִם־תֵּלֵךְ לְפָנַי כַּאֲשֶׁר
הָלַךְ דָּוִיד אָבִיךָ וְלַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר צִוִּיתִיךָ
18 וְחֻקַּי וּמִשְׁפָּטַי תִּשְׁמֹר: * וַהֲקִימוֹתִי אֶת כִּסֵּא
מַלְכוּתֶךָ כַּאֲשֶׁר כָּרַתִּי לְדָוִיד אָבִיךָ לֵאמֹר לֹא־
יִכָּרֵת לְךָ אִישׁ מוֹשֵׁל בְּיִשְׂרָאֵל:
19 * וְאִם־תְּשׁוּבוּן אַתֶּם וַעֲזַבְתֶּם חֻקּוֹתַי
וּמִצְוֹתַי אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵיכֶם וְהָלַכְתֶּם וַעֲבַדְתֶּם
אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם לָהֶם:
20 * וְנִתַּשְׁתִּים מֵעַל אַדְמָתִי אֲשֶׁר־נָתַתִּי לָהֶם
וְאֶת־הַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר־הִקְדַּשְׁתִּי לִשְׁמִי אַשְׁלִיךְ
מֵעַל פָּנָי וְאֶתְּנֶנּוּ לְמָשָׁל וְלִשְׁנִינָה בְּכָל־הָעַמִּים:
21 * וְהַבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר־הָיָה עֶלְיוֹן לְכָל־עֹבֵר
עָלָיו יִשֹּׁם וְאָמַר בַּמֶּה עָשָׂה יְהוָה כָּכָה לָאָרֶץ
22 הַזֹּאת וְלַבַּיִת הַזֶּה: * וְאָמְרוּ עַל אֲשֶׁר עָזְבוּ
אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיהֶם אֲשֶׁר הוֹצִיאָם
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וַיַּחֲזִיקוּ בֵּאלֹהִים אֲחֵרִים וַיִּשְׁתַּחֲווּ
לָהֶם וַיַּעַבְדוּם עַל־כֵּן הֵבִיא עֲלֵיהֶם אֵת כָּל־
הָרָעָה הַזֹּאת:

ח

1 * וַיְהִי מִקֵּץ עֶשְׂרִים שָׁנָה אֲשֶׁר
בָּנָה שְׁלֹמֹה אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּיתוֹ:
2 * וְהֶעָרִים אֲשֶׁר נָתַן חוּרָם לִשְׁלֹמֹה בָּנָה
שְׁלֹמֹה אוֹתָם וַיּוֹשֶׁב שָׁם אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
3 * וַיֵּלֶךְ שְׁלֹמֹה חֲמַת צוֹבָה וַיֶּחֱזַק עָלֶיהָ:
4 * וַיִּבֶן אֶת־תַּדְמֹר בַּמִּדְבָּר וְאֵת כָּל־עָרֵי
הַמִּסְכְּנוֹת אֲשֶׁר בָּנָה בַּחֲמָת:
5 * וַיִּבֶן אֶת־בֵּית חוֹרוֹן הָעֶלְיוֹן וְאֶת־
בֵּית חוֹרוֹן הַתַּחְתּוֹן עָרֵי מָצוֹר חוֹמוֹת דְּלָתַיִם
6 וּבְרִיחַ: * וְאֶת־בַּעֲלַת וְאֵת כָּל־עָרֵי הַמִּסְכְּנוֹת
אֲשֶׁר־הָיוּ לִשְׁלֹמֹה וְאֵת כָּל־עָרֵי הָרֶכֶב וְאֵת עָרֵי
הַפָּרָשִׁים וְאֵת כָּל־חֵשֶׁק שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר חָשַׁק
לִבְנוֹת בִּירוּשָׁלַם וּבַלְּבָנוֹן וּבְכֹל אֶרֶץ מֶמְשַׁלְתּוֹ:
7 * כָּל־הָעָם הַנּוֹתָר מִן־הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי
וְהַפְּרִזִּי וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר לֹא מִיִּשְׂרָאֵל
הֵמָּה:

* *Et nunc elegi, & sanctificaui domum* 16
hanc, vt sit nomen meum ibi vsque in sempiternum, & erunt oculi mei & cor meum ibi cunctis diebus.

* *Et tu si ambulaueris coram me sicut am-* 17
bulauit Dauid pater tuus, & feceris iuxta omnia quæ præcepi tibi, & præcepta mea, & iudicia mea seruaueris:

* *Et suscitabo thronum regni tui, sicut pe-* 18
pigi cum Dauid patre tuo, dicens: Non auferetur tibi vir dux in Israel.

* *Et si auersi fueritis vos, & si dereliqueri-* 19
tis præcepta mea & mandata mea quæ dedi coram vobis, & ambulaueritis & seruieritis dijs alienis, & adoraueritis eos:

* *Et auferam vos de terra quam dedi vobis,* 20
& domum hanc quam sanctificaui nomini meo proijciam ipsam à facie mea, & dabo ipsam in parabolam, & in narrationem in cunctis populis.

* *Et domus hæc, quæ erat excelsa, desolabi-* 21
tur: omnis pertransiens eam stupebit, & dicet, Propter quid fecit Dominus terræ huic & domui huic?

* *Et dicent, Quoniam dereliquerunt Domi-* 22
num Deum patrum suorum qui eduxit eos de terra Ægypti, & apprehenderunt deos alienos & adorauerunt eos, & seruierunt ipsis, idcircò induxit in eos vniuersum malum hoc.

CAP. VIII.

ET *factum est post viginti annos, in quibus* 1
ædificauit Salomon domum Domini & domum suam:

* *Et ciuitates quas dedit Chiram Salomo-* 2
ni, ædificauit ipsas Salomon, & habitare fecit ibi filios Israel.

* *Et venit Salomon in Emath Suba, &* 3
præualuit contra eam.

* *Et ædificauit Thedmor in deserto, &* 4
omnes ciuitates munitas, quas ædificauit in Emath.

* *Et ædificauit Bethoron superiorem, &* 5
Bethoron inferiorem, ciuitates munitas murис, portis & vectibus.

* *Et Balaath & omnes vrbes munitas quæ* 6
fuerunt Salomoni, & omnes ciuitates curruũ, & ciuitates equitum, & quæcunque desiderauit Salomon secundum desiderium suum, vt ædificaret in Hierusalem, & in Libano, & in omni terra potestatis suæ.

* *Et omnem populum qui derelictus fuerat* 7
de Chettæo, & Amorræo, & Pherezæo, & Euæo, & Iebusæo, qui non sunt de Israel.

16 * καὶ νῦν ἐξελεξάμην καὶ ἡγίακα τὸν οἶκον τοῦτον, τοῦ εἶναι τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ ἕως αἰῶνος, καὶ ἔσονται οἱ ὀφθαλμοί μου καὶ ἡ καρδία μου ἐκεῖ πάσας τὰς ἡμέρας.

17 * καὶ σὺ ἐὰν πορευθῇς ἐνώπιόν μου ὃν τρόπον ἐπορεύθη Δαυὶδ ὁ πατήρ σου, καὶ ποιήσῃς κατὰ πάντα ἃ ἐνετειλάμην σοι, καὶ τὰ προστάγματά μου καὶ τὰ κρίματά μου φυλάξῃς.

18 * καὶ ἀναστήσω τὸν θρόνον τῆς βασιλείας σου, ὡς διεθέμην Δαυὶδ τῷ πατρί σου λέγων, οὐκ ἐξαρθήσεταί σοι ἀνὴρ ἡγούμενος ἐν Ἰσραήλ.

19 * καὶ ἐὰν ἀποστραφῆτε ὑμεῖς, καὶ ἐὰν καταλείπητε τὰ προστάγματά μου καὶ τὰς ἐντολάς μου ἃς ἔδωκα ἐναντίον ὑμῶν, καὶ πορευθῆτε καὶ λατρεύσητε θεοῖς ἑτέροις, καὶ προσκυνήσητε αὐτοῖς·

20 * καὶ ἐξαρῶ ὑμᾶς ἀπὸ τῆς γῆς ἧς ἔδωκα ὑμῖν, καὶ τὸν οἶκον τοῦτον ὃν ἡγίασα τῷ ὀνόματί μου ἀπορρίψω αὐτὸν ἀπὸ προσώπου μου, καὶ δώσω αὐτὸν εἰς παραβολὴν, καὶ εἰς διήγημα ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς.

21 * καὶ ὁ οἶκος οὗτος, ὃς νῦν ὑψηλὸς ἐρημωθήσεται· πᾶς ὁ παραπορευόμενος αὐτὸν σκηνώσει, καὶ ἐρεῖ, ἕνεκεν τίνος ἐποίησεν ὁ κύριος τῇ γῇ ταύτῃ καὶ τῷ οἴκῳ τούτῳ;

22 * καὶ ἐροῦσιν, διότι ὧν ἐγκατέλιπον κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν τὸν ἐξαγαγόντα αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, καὶ διετελάβοντο θεῶν ἑτέρων, καὶ προσεκύνησαν αὐτοῖς, καὶ ἐδούλευσαν αὐτοῖς, διὰ τοῦτο ἐπήγαγον ἐπ' αὐτοὺς πᾶσαν τὴν κακίαν ταύτην.

η'.

1 * Καὶ ἐγένετο μετὰ εἴκοσι ἔτη, ἐν οἷς ᾠκοδόμησε Σολομὼν τὸν οἶκον κυρίου καὶ τὸν οἶκον αὐτοῦ·

2 * καὶ τὰς πόλεις ἃς ἔδωκε Χειρὰμ τῷ Σολομῶντι, ᾠκοδόμησεν αὐτὰς Σολομὼν καὶ κατῴκισεν ἐκεῖ υἱοὺς Ἰσραήλ.

3 * καὶ ἦλθεν Σολομὼν εἰς Αἰμὰθ Σουβά, καὶ κατίσχυσεν ἐπ' αὐτήν.

4 * καὶ ᾠκοδόμησε τὴν Θεδμὸρ ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ πάσας τὰς πόλεις τὰς ὀχυρὰς ἃς ᾠκοδόμησεν ἐν Αἰμάθ.

5 * καὶ ᾠκοδόμησε τὴν Βαιθωρὼν τὴν ἄνω, καὶ τὴν Βαιθωρὼν τὴν κάτω, πόλεις ὀχυρὰς τείχεσι πύλαις, καὶ μοχλοῖς·

6 * καὶ τὴν Βαλααθ καὶ πάσας τὰς πόλεις τὰς ὀχυρὰς αἳ ἦσαν τῷ Σολομῶντι, καὶ πάσας τὰς πόλεις τῶν ἁρμάτων, καὶ τὰς πόλεις τῶν ἱππέων, καὶ ὅσα ἐπεθύμησε Σολομὼν κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ, τοῦ οἰκοδομῆσαι ἐν Ἰερουσαλὴμ, καὶ ἐν τῷ Λιβάνῳ καὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ.

7 * Καὶ πάντα τὸν λαὸν τὸν καταλειφθέντα ἀπὸ τῶν Χετταίων, καὶ τῶν Ἀμορραίων, καὶ τῶν Φερεζαίων, καὶ τοῦ Εὐαίου, καὶ τοῦ Ἰεβουσαίου, οἳ οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ Ἰσραήλ.

8 * מִן־בְּנֵיהֶם אֲשֶׁר נוֹתָרוּ אַחֲרֵיהֶם בָּאָרֶץ
אֲשֶׁר לֹא־כִלּוּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיַּעֲלֵם שְׁלֹמֹה
9 לְמַס עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃ * וּמִן־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר
לֹא־נָתַן שְׁלֹמֹה לַעֲבָדִים לִמְלַאכְתּוֹ כִּי־הֵמָּה
אַנְשֵׁי מִלְחָמָה וְשָׂרֵי שָׁלִישָׁיו וְשָׂרֵי רִכְבּוֹ וּפָרָשָׁיו׃
10 * וְאֵלֶּה שָׂרֵי הַנִּצָּבִים אֲשֶׁר־לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
חֲמִשִּׁים וּמָאתַיִם הָרֹדִים בָּעָם׃
11 * וְאֶת־בַּת־פַּרְעֹה הֶעֱלָה שְׁלֹמֹה מֵעִיר דָּוִיד
לַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה־לָהּ כִּי אָמַר לֹא־תֵשֵׁב אִשָּׁה
לִי בְּבֵית דָּוִיד מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל כִּי־קֹדֶשׁ הֵמָּה אֲשֶׁר
בָּאָה אֲלֵיהֶם אֲרוֹן יְהוָה׃
12 * אָז הֶעֱלָה שְׁלֹמֹה עֹלוֹת לַיהוָה
עַל מִזְבַּח יְהוָה אֲשֶׁר בָּנָה לִפְנֵי הָאוּלָם׃
13 * וּבִדְבַר־יוֹם בְּיוֹם לְהַעֲלוֹת כְּמִצְוַת מֹשֶׁה
לַשַּׁבָּתוֹת וְלֶחֳדָשִׁים וְלַמּוֹעֲדוֹת שָׁלוֹשׁ פְּעָמִים
בַּשָּׁנָה בְּחַג הַמַּצּוֹת וּבְחַג הַשָּׁבֻעוֹת וּבְחַג הַסֻּכּוֹת׃
14 * וַיַּעֲמֵד כְּמִשְׁפַּט דָּוִיד אָבִיו אֶת־מַחְלְקוֹת
הַכֹּהֲנִים עַל־עֲבֹדָתָם וְהַלְוִיִּם עַל־מִשְׁמְרוֹתָם
לְהַלֵּל וּלְשָׁרֵת נֶגֶד הַכֹּהֲנִים לִדְבַר־יוֹם
בְּיוֹמוֹ וְהַשֹּׁעֲרִים בְּמַחְלְקוֹתָם לְשַׁעַר וָשָׁעַר כִּי
כֵן מִצְוַת דָּוִיד אִישׁ־הָאֱלֹהִים׃
15 * וְלֹא סָרוּ מִצְוַת הַמֶּלֶךְ עַל־הַכֹּהֲנִים
16 וְהַלְוִיִּם לְכָל־דָּבָר וְלָאֹצָרוֹת׃ * וַתִּכֹּן כָּל־
מְלֶאכֶת שְׁלֹמֹה עַד־הַיּוֹם מוּסַד בֵּית־יְהוָה וְעַד־
17 כְּלֹתָו שָׁלֵם בֵּית יְהוָה׃ * אָז הָלַךְ שְׁלֹמֹה לְעֶצְיוֹן־
גֶּבֶר וְאֶל־אֵילוֹת עַל־שְׂפַת הַיָּם בְּאֶרֶץ אֱדוֹם׃
18 * וַיִּשְׁלַח־לוֹ חוּרָם בְּיַד־עֲבָדָיו אֳנִיּוֹת וַעֲבָדִים
יוֹדְעֵי יָם וַיָּבֹאוּ עִם־עַבְדֵי שְׁלֹמֹה אוֹפִירָה
וַיִּקְחוּ מִשָּׁם אַרְבַּע־מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים כִּכַּר זָהָב
וַיָּבִיאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה׃

ט

1 * וּמַלְכַּת־שְׁבָא שָׁמְעָה אֶת־
שֵׁמַע שְׁלֹמֹה וַתָּבוֹא לְנַסּוֹת אֶת־שְׁלֹמֹה
בְּחִידוֹת בִּירוּשָׁלַ͏ִם בְּחַיִל כָּבֵד מְאֹד וּגְמַלִּים
נֹשְׂאִים בְּשָׂמִים וְזָהָב לָרֹב וְאֶבֶן יְקָרָה וַתָּבוֹא
אֶל־שְׁלֹמֹה וַתְּדַבֵּר עִמּוֹ אֵת כָּל־אֲשֶׁר הָיָה
עִם־לִבָּהּ׃

8 * De filijs eorum, & de posteris quos non interfecerant filij Israel, subiugauit Salomon in tributarios vsq; in diem hãc.
9 * Porrò de filiis Israel non posuit vt seruirent operibus regis; ipsi enim erãt viri bellatores & duces primi & principes
10 quadrigarum & equitum eius. * Omnes autem principes exercitus regis Salomonis fuerũt ducenti quinquaginta qui eru-
11 diebant populum. * Filiã verò Pharaonis transtulit de ciuitate Dauid in domũ quam ædificauerat ei. Dixit enim rex:
C Non habitabit vxor mea in domo Dauid regis Israel, eo quòd sanctificata sit, quia ingressa est in eam arca Domini.
12 * Tunc obtulit Salomon holocausta Domino super altare Domini quod extruxerat ante porticum:
13 * Vt per singulos dies offerretur in eo iuxta præceptum Moysi in sabbatis & in calẽdis, & in festis diebus ter per annum, id est, in solemnitate azymorum, & solemnitate hebdomadarum, & in solemnitate tabernaculorum.
14 * Et cõstituit iuxta dispositionem Dauid patris sui officia sacerdotum in ministeriis suis, & Leuitas in ordine suo, vt lau-
D darent & ministrarent coram sacerdotibus iuxta ritum vniuscuiusque diei, & ianitores in diuisionibus suis per portam & portam. Sic enim præceperat Dauid ho-
15 mo Dei. * Nec prętergressi sunt de mandatis regis tam sacerdotes quàm Leuitæ ex omnibus quæ præceperat, & in custodijs thesaurorum.
16 * Omnes impensas præparatas habuit Salomõ, ex eo die quo fundauit domum Domini vsque in diem quo perfecit eam.
17 * Tunc abiit Salomon in Asiongaber, & in Hailath ad oram maris rubri, quæ est in terra Edom.
18 * Misit ergo ei Hyram per manus seruorum suorum naues & nautas gnaros maris, & abierunt cum seruis Salomonis in Ophir. Tulerúntque inde quadringenta quinquaginta talenta auri, & attulerunt ad regem Salomonem.

CAP. IX.

1 A REgina quoque Saba cùm audisset famam Salomonis, venit vt tentaret cum in ænigmatibus in Hierusalem cum magnis opibus & camelis, qui portabant aromata & auri plurimum, gemmásque precioſas. Cúmq; venisset ad Salomonem, locuta est ei quæcunque erant in corde suo. 3. Re. 10 Matth. 12. d

8 * Qui fuerunt de filiis eorum derelictis post eos in terra, quos non perdiderunt filij Israel, & induxit ipsos Salomon in tributum vsque in diem hanc.

9 * Et de filiis Israel non dedit Salomon in seruos in omnia opera eius in regno suo, quoniam ipsi viri bellatores & principes tristatarum eius potentes, & principes curruum eius & equitum eius.

10 * Et hi principes præsidentium regis Salomonis, quinquaginta & ducenti præpositi operum in populo.

11 * Et filiam Pharaonis transtulit Salomon de ciuitate Dauid in domum quam ædificauit ei, quoniam dixit, Nō habitabit vxor mea in ciuitate Dauid regis Israel, quoniam sancta est quò ingressa est illuc arca Domini.

12 * Tunc obtulit Salomon holocausta Domino super altare Domini, quod ædificauit ante templum.

13 * Et secundum sermonem diei in die vt offerret iuxta præcepta Moysi in sabbatis & in mensibus, & in festis tria tempora anni, in solemnitate azymorum, & in solemnitate hebdomadarum, & in solemnitate tabernaculorum.

14 * Et constituit iuxta iudicium Dauid patris sui, diuisiones sacerdotum & ministeria sua, et Leuitas in custodiis suis, vt laudarent & ministrarent coram sacerdotibus iuxta ritum diei in die, & ianitores in diuisionibus suis in portam & portam, quoniam sic præceptum Dauid hominis Dei.

15 * Non prætergressi sunt præcepta Dauid regis circa sacerdotes & Leuitas in omnem sermonem & in thesauros.

16 * Et præparata sunt omnia opera Salomonis à quo die fundata est domus Domini & vsquequo perfecta est, vsque quo perfecit Salomon domum Domini.

17 * Tunc abijt Salomon in Gesion-Gaber, & in Ailath maritimam in terra Edom.

18 * Et misit Chiram Salomoni in manu seruorū suorū naues et seruos gnaros maris, & abierūt cum seruis Salomonis in Sophira, & tulerunt inde quadringenta & quinquaginta talenta auri, & attulerunt regi Salomoni.

CAP. IX.

1 ET regina Saba audiuit nomen Salomonis, & venit vt tentaret eum in ænigmatibus in Hierusalem in potentia graui valde, & cameli portantes aromata & aurum in multitudinem, & lapidem preciosum, & venit ad Salomonem, & locuta est ad eum omnia quæcunque erant in anima sua.

8 * οἳ ἦσαν ἐκ τῶν υἱῶν αὐτῶν τῶν καταλειφθέντων μετ' αὐτοὺς ἐν τῇ γῇ, οὓς οὐκ ἐξωλόθρευσαν οἱ υἱοὶ ἰσραήλ, καὶ ἀνήνεγκεν αὐτοὺς Σολομὼν εἰς φόρον ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης.

9 * καὶ ἐκ τῶν υἱῶν ἰσραὴλ οὐκ ἔδωκε Σολομὼν εἰς παῖδας εἰς πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, ὅτι αὐτοὶ ἄνδρες πολεμισταὶ καὶ ἄρχοντες τριστάτων αὐτοῦ δυνατοί, καὶ ἄρχοντες ἁρμάτων αὐτοῦ καὶ ἱππέων αὐτοῦ.

10 * καὶ οὗτοι ἄρχοντες τῶν προστατῶν τοῦ βασιλέως Σολομῶντος, πεντήκοντα καὶ διακόσιοι ἐργοδιωκτοῦντες ἐν τῷ λαῷ.

11 * καὶ τὴν θυγατέρα φαραὼ ἀνήγαγεν Σολομὼν ἐκ πόλεως δαυὶδ εἰς τὸν οἶκον ὃν ᾠκοδόμησεν αὐτῇ, ὅτι εἶπεν, οὐ κατοικήσει ἡ γυνή μου ἐν πόλει δαυὶδ τοῦ βασιλέως ἰσραήλ, ὅτι ἁγία ἐστὶν οὗ εἰσῆλθεν ἐκεῖ ἡ κιβωτὸς τοῦ κυρίου.

12 * τότε ἀνήνεγκεν Σολομὼν ὁλοκαυτώματα τῷ κυρίῳ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου, ὃ ᾠκοδόμησεν ἀπέναντι τοῦ ναοῦ.

13 * καὶ κατὰ τὸν λόγον ἡμέρας ἐν ἡμέρᾳ τοῦ ἀναφέρειν κατὰ τὰς ἐντολὰς μωυσῆ ἐν τοῖς σαββάτοις, καὶ ἐν τοῖς μησὶ, καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς τρεῖς καιροὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἀζύμων, καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἑβδομάδων, καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν σκηνῶν.

14 * καὶ ἔστησε κατὰ τὴν κρίσιν δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, τὰς διαιρέσεις τῶν ἱερέων καὶ τὰς λειτουργίας αὐτῶν, καὶ τοὺς λευίτας ἐπὶ τὰς φυλακὰς αὐτῶν, τοῦ αἰνεῖν καὶ λειτουργεῖν κατέναντι τῶν ἱερέων κατὰ τὸν λόγον ἡμέρας ἐν τῇ ἡμέρᾳ, καὶ τοὺς πυλωροὺς ἐν ταῖς διαιρέσεσιν αὐτῶν εἰς πύλην καὶ πύλην, ὅτι οὕτως ἐντολὴ δαυὶδ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ.

15 * οὐ παρῆλθον τὰς ἐντολὰς δαυὶδ τοῦ βασιλέως περὶ τῶν ἱερέων, καὶ τῶν λευιτῶν εἰς πάντα λόγον καὶ εἰς τοὺς θησαυρούς.

16 * καὶ ἡτοιμάσθη πάντα τὰ ἔργα Σολομῶντος ἀφ' ἧς ἡμέρας ἐθεμελιώθη ὁ οἶκος κυρίου καὶ ἕως οὗ ἐτελειώθη, ἕως οὗ ἐτελείωσε Σολομὼν τὸν οἶκον κυρίου.

17 * τότε ὤχετο Σολομὼν εἰς γεσιὼν γάβερ, καὶ εἰς τὴν αἰλὰθ τὴν παραθαλασσίαν ἐν γῇ ἐδώμ.

18 * καὶ ἀπέστειλε χειρὰμ τῷ Σολομῶντι ἐν χειρὶ δούλων αὐτοῦ πλοῖα καὶ παῖδας εἰδότας θάλασσαν, καὶ ὤχοντο μετὰ τῶν παίδων Σολομῶντος εἰς Σφειρᾶ· καὶ ἔλαβον ἐκεῖθεν τετρακόσια καὶ πεντήκοντα τάλαντα χρυσίου, καὶ ἤνεγκαν τῷ βασιλεῖ Σολομῶντι.

θ'.

1 * Καὶ βασίλισσα σαβὰ ἤκουσε τὸ ὄνομα Σολομῶντος, καὶ ἦλθε τοῦ πειρᾶσαι αὐτὸν ἐν αἰνίγμασιν εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν δυνάμει βαρείᾳ σφόδρα, καὶ κάμηλοι αἴρουσαι ἀρώματα καὶ χρυσίον εἰς πλῆθος καὶ λίθον τίμιον· καὶ ἦλθε πρὸς Σολομῶντα, καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτὸν πάντα ὅσα ἦν ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῆς.

2 * וַיַּגֶּד־לָהּ שְׁלֹמֹה אֶת־כָּל־דְּבָרֶיהָ וְלֹא־נֶעְלַם
דָּבָר מִשְּׁלֹמֹה אֲשֶׁר לֹא הִגִּיד לָהּ׃
3 * וַתֵּרֶא מַלְכַּת־שְׁבָא אֶת חָכְמַת שְׁלֹמֹה
4 וְהַבַּיִת אֲשֶׁר בָּנָה׃ * וּמַאֲכַל שֻׁלְחָנוֹ וּמוֹשַׁב
עֲבָדָיו וּמַעֲמַד מְשָׁרְתָיו וּמַלְבּוּשֵׁיהֶם וּמַשְׁקָיו
וּמַלְבּוּשֵׁיהֶם וַעֲלִיָּתוֹ אֲשֶׁר יַעֲלֶה בֵּית יְהוָה וְלֹא־
הָיָה עוֹד בָּהּ רוּחַ׃
5 * וַתֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֱמֶת הַדָּבָר אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי
6 בְּאַרְצִי עַל־דְּבָרֶיךָ וְעַל־חָכְמָתֶךָ׃ * וְלֹא־
הֶאֱמַנְתִּי לִדְבָרֵיהֶם עַד אֲשֶׁר־בָּאתִי וַתִּרְאֶינָה
עֵינַי וְהִנֵּה לֹא־הֻגַּד־לִי חֲצִי מַרְבִּית חָכְמָתֶךָ
7 יָסַפְתָּ עַל־הַשְּׁמוּעָה אֲשֶׁר שָׁמָעְתִּי׃ * אַשְׁרֵי
אֲנָשֶׁיךָ וְאַשְׁרֵי עֲבָדֶיךָ אֵלֶּה הָעֹמְדִים לְפָנֶיךָ תָּמִיד
8 וְשֹׁמְעִים אֶת־חָכְמָתֶךָ׃ * יְהִי יְהוָה אֱלֹהֶיךָ
בָּרוּךְ אֲשֶׁר חָפֵץ בְּךָ לְתִתְּךָ עַל־כִּסְאוֹ לְמֶלֶךְ
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בַּאֲהַבַת אֱלֹהֶיךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל
לְהַעֲמִידוֹ לְעוֹלָם וַיִּתֶּנְךָ עֲלֵיהֶם לְמֶלֶךְ לַעֲשׂוֹת
9 מִשְׁפָּט וּצְדָקָה׃ * וַתִּתֵּן לַמֶּלֶךְ מֵאָה
וְעֶשְׂרִים כִּכַּר זָהָב וּבְשָׂמִים לָרֹב מְאֹד וְאֶבֶן יְקָרָה
וְלֹא הָיָה כַּבֹּשֶׂם הַהוּא אֲשֶׁר נָתְנָה מַלְכַּת־שְׁבָא
10 לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה׃ * וְגַם עַבְדֵי חוּרָם וְעַבְדֵי שְׁלֹמֹה
אֲשֶׁר־הֵבִיאוּ זָהָב מֵאוֹפִיר הֵבִיאוּ עֲצֵי אַלְגּוּמִּים
11 וְאֶבֶן יְקָרָה׃ * וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ אֶת־עֲצֵי הָאַלְגּוּמִּים
מְסִלּוֹת לְבֵית־יְהוָה וּלְבֵית הַמֶּלֶךְ וְכִנֹּרוֹת
וְנְבָלִים לַשָּׁרִים וְלֹא־נִרְאוּ כָהֵם לְפָנִים בְּאֶרֶץ
12 יְהוּדָה׃ * וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה נָתַן לְמַלְכַּת־
שְׁבָא אֶת־כָּל־חֶפְצָהּ אֲשֶׁר שָׁאֲלָה מִלְבַד אֲשֶׁר־
הֵבִיאָה אֶל־הַמֶּלֶךְ וַתֵּהָפֶךְ וַתֵּלֶךְ לְאַרְצָהּ הִיא
13 וַעֲבָדֶיהָ׃ * וַיְהִי מִשְׁקַל הַזָּהָב אֲשֶׁר־בָּא לִשְׁלֹמֹה
בְּשָׁנָה אֶחָת שֵׁשׁ מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים וָשֵׁשׁ כִּכְּרֵי זָהָב׃
14 * לְבַד מֵאַנְשֵׁי הַתָּרִים וְהַסֹּחֲרִים מְבִיאִים
וְכָל־מַלְכֵי עֲרַב וּפַחֲוֹת הָאָרֶץ מְבִיאִים זָהָב
15 וָכֶסֶף לִשְׁלֹמֹה׃ * וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
מָאתַיִם צִנָּה זָהָב שָׁחוּט שֵׁשׁ מֵאוֹת זָהָב שָׁחוּט
יַעֲלֶה עַל־הַצִּנָּה הָאֶחָת׃
16 * וּשְׁלֹשׁ־מֵאוֹת מָגִנִּים זָהָב שָׁחוּט שְׁלֹשׁ
מֵאוֹת זָהָב יַעֲלֶה עַל־הַמָּגֵן הָאֶחָת וַיִּתְּנֵם הַמֶּלֶךְ
בְּבֵית יַעַר הַלְּבָנוֹן׃

2 * Et expoſuit ei Salomon omnia quæ propoſuerat, nec quicquam fuit quod nō
3 perſpicuum ei fecerit. * Quæ poſtquam vidit ſapientiam ſcilicet Salomonis, & domum quam ædificauerat:
4 * Nec non & cibaria menſæ eius, & habitacula ſeruorum, & officia miniſtrorum eius, & veſtimenta eorū, pincernas quoq; & veſtes eorum & victimas quas immolabat in domo Domini, non erat præ ſtupore vltra in ea ſpiritus.
5 * Dixítque ad regem, Verus eſt ſermo quem audieram in terra mea, de virtutibus & ſapientia tua.
6 * Non credebam narrantibus, donec ipſa veniſſem, & vidiſſent oculi mei, & probaſſem vix medietatem ſapiētiæ tuæ mihī fuiſſe narratam. Viciſti famam virtutibus tuis.
7 * Beati viri tui & beati ſerui tui, hi qui aſsiſtunt coram te omni tēpore & audiunt
8 ſapientiam tuam. * Sit Dñs Deus tuus benedictus qui voluit te ordinare ſuper thronū ſuum regē Domini Dei tui: Quia diligit Deus Iſrael & vult ſeruare eum in
C æternum; idcirco poſuit te ſuper eum regem vt facias iudicia atque iuſtitiam.
9 * Dedit autem regi centum viginti talenta auri, & aromata multa nimis, & gemmas precioſiſsimas. Non fuerunt aromata talia vt hæc quæ dedit regina Saba regi
10 Salomoni. * Sed & ſerui Hyram cum ſeruis Salomonis attulerunt aurum de Ophir, & ligna thyina, & gēmas precioſiſ
11 ſimas. * De quibus fecit rex de lignis ſcilicet thyinis gradus in domo Dñi, & in domo regia, citharas quoq; & pſalteria cātoribus. Nunquā viſa ſunt in terra Iuda
12 ligna talia. * Rex autem Salomon dedit reginę Saba cuncta quæ voluit & quę poſtulauit, & multò plura quàm attulerat ad
D eum. Quæ reuerſa abijt in terram ſuam cum ſeruis ſuis.
13 * Erat autem pondus auri quod afferebatur Salomoni per ſingulos annos, ſexcenta ſexaginta ſex talenta auri:
14 * Excepta ea ſumma quam legati diuerſarum gentiū & negociatores afferre conſueuerant, omnéſq; reges Arabię & ſatrapæ terrarū qui cōportabant aurum & ar-
15 gentum Salomoni. * Fecit igitur rex Salomon ducentas haſtas aureas, de ſumma ſexcentorum aureorū, qui in ſingulis haſtis expendebantur.
16 * Trecenta quoque ſcuta aurea trecentorū aureorum quibus tegebātur ſingula ſcuta. Poſuítq; ea rex in armamētario quod erat conſitū nemore.

‡ *Et exposuit ei Salomon omnes sermones* 2
eius, & non præterijt sermo à Salomone, quem non exposuit ei.

‡ *Et vidit regina Saba sapientiam Salomo-* 3
nis & domum quam ædificauerat.

‡ *Et cibaria mensarum eius, & cathedram* 4
seruorum eius, & stationem ministrorum eius, & vestimenta eius, & pincernas eius, & ornatum eorum, & holocausta quæ offerebat in domo Domini, & non erat in ea vltra spiritus.

‡ *Et dixit ad regem, Verus sermo quem au-* 5
dieram in terra mea de te, & sermonibus tuis & sapientia tua.

‡ *Et non credidi sermonibus tui, vsquequo* 6
veni, & viderunt oculi mei, & ecce non nunciata est mihi medietas multitudinis sapientiæ tuæ, addidisti ad famam quam audiui.

‡ *Beatæ vxores tuæ, & beati serui tui hi,* 7
& beati viri assistentes tibi semper & audientes sapientiam tuam.

‡ *Sit Dominus Deus tuus benedictus, qui* 8
voluit in te vt daret te super thronum suum in regem populo suo, quia diligit Dominus Deus tuus Israel, vt statuat eum in æternum, & dedit te super eos in regem, vt faceres iudicium & iustitiam.

‡ *Et dedit regi centum talenta & viginti* 9
auri, & aromata in multitudinem nimis, & lapidem preciosum, & non erant secundum aromata illa quæ dedit regina Saba regi Salomoni.

‡ *Et serui Chiram & serui Salomonis attu-* 10
lerunt aurum Salomoni de Suphir, & ligna pinea, & lapidem preciosum.

‡ *Et fecit rex ligna pinea gradus domui Do-* 11
mini, & domui regis, & citharas, & nablas cantoribus, & non visa sunt talia antea in terra Juda.

‡ *Et rex Salomon dedit reginæ Saba cuncta* 12
quæcunque voluit quæcunque postulauit extra omnia quæ obtulit regi Salomoni, & reuersa est in terram suam.

‡ *Et erat pondus auri quod afferebatur Sa-* 13
lomoni in anno vno sexcenta & sexaginta, & sex talenta auri:

‡ *Præter viros ordinatos & mercatores,* 14
qui afferebant, & omnes reges Arabiæ & satrapæ terræ ferebant aurum & argentum regi Salomoni.

‡ *Et fecit rex Salomon ducenta scuta aurea* 15
ductilia, sexaginta aurei puri inerant in scuto vno.

‡ *Et clypeos aureos ductiles trecentos, tre-* 16
centi aurei superpositi in clypeum singulum, & dedit ea rex in domo saltus Libani.

2 ‡ καὶ ἀνήγγειλεν αὐτῇ Σολομὼν πάντας τοὺς λόγους αὐτῆς, καὶ ὁ παρῆλθε λόγος ἀπὸ Σολομῶντος, ὃν οὐκ
3 ἀνήγγειλεν αὐτῇ. ‡ καὶ εἶδε βασίλισσα σαβὰ τὴν σοφίαν Σολομῶντος καὶ τὸν οἶκον ὃν ᾠκοδόμησε.

4 ‡ καὶ τὰ βρώματα τῶν τραπεζῶν αὐτοῦ, καὶ κάθεδραν παίδων αὐτοῦ, καὶ στάσιν λειτουργῶν αὐτοῦ, καὶ τὰ ἐνδύματα αὐτοῦ, καὶ τοὺς οἰνοχόους αὐτοῦ, καὶ τὸν σολισμὸν αὐτῶν, καὶ τὰ ὁλοκαυτώματα ἃ ἀνέφερεν ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ οὐκ
5 ἦν ἐν αὐτῇ ἔτι πνεῦμα.

‡ καὶ εἶπε πρὸς τὸν βασιλέα, ἀληθινὸς ὁ λόγος ὃν ἤκουσα ἐν τῇ γῇ μου περὶ σοῦ, καὶ τῶν λόγων σου καὶ τῆς σοφίας σου.
6 ‡ καὶ οὐκ ἐπίστευσα τοῖς λόγοις σου, ἕως οὗ ἦλθον, καὶ εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου, καὶ ἰδοὺ οὐκ ἀπηγγέλη μοι τὸ ἥμισυ τοῦ πλήθους τῆς σοφίας σου, προσέθηκας ἐπὶ τὴν ἀκοὴν ἣν
7 ἤκουσα. ‡ μακάριαι αἱ γυναῖκές σου, καὶ μακάριοι οἱ παῖδές σου οὗτοι, καὶ μακάριοι οἱ ἄνδρες οἱ παρεστηκότες οἱ διαπαντὸς καὶ ἀκούοντες τὴν σοφίαν σου.

8 ‡ εἴη κύριος ὁ θεός σου εὐλογημένος, ὃς ἠθέλησεν ἐν σοὶ δοῦναί σε ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ εἰς βασιλέα τῷ λαῷ αὐτοῦ, ἐν τῷ ἀγαπῆσαι κύριον τὸν θεόν σου τὸν Ισραήλ, τοῦ στῆσαι αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ ἔδωκέ σε ἐπ' αὐτοὺς εἰς βασιλέα, τοῦ ποιῆσαι κρίσιν καὶ δικαιοσύνην.

9 ‡ καὶ ἔδωκε τῷ βασιλεῖ ἑκατὸν τάλαντα καὶ εἴκοσι χρυσίου, καὶ ἀρώματα εἰς πλῆθος σφόδρα, καὶ λίθον τίμιον· καὶ οὐκ ἦν τὰ ἀρώματα ἐκεῖνα ἃ ἔδωκε βασίλισσα σαβὰ τῷ βασιλεῖ Σολομῶντι.

10 ‡ καὶ οἱ παῖδες χειρὰμ καὶ οἱ παῖδες Σολομῶντος ἔφερον χρυσίον τῷ Σολομῶντι ἐκ Σουφείρ, καὶ ξύλα πτύκινα, καὶ λίθον τίμιον.

11 ‡ καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς τὰ ξύλα τὰ πτύκινα ἀναβάσεις τῷ οἴκῳ κυρίου, καὶ τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως, καὶ κιθάρας, καὶ νάβλας τοῖς ᾠδοῖς, καὶ οὐκ ὤφθη τοιαῦτα ἔμπροσθεν ἐν γῇ Ἰούδα.

12 ‡ καὶ ὁ βασιλεὺς Σολομὼν ἔδωκε τῇ βασιλίσσῃ σαβὰ πάντα ὅσα ἠθέλησεν ὅσα ἠτήσατο ἐκτὸς πάντων ὧν ἤνεγκεν τῷ βασιλεῖ Σολομῶντι, καὶ ἀπέστρεψεν εἰς τὴν
13 γῆν αὐτῆς. ‡ καὶ ἦν ὁ σταθμὸς τοῦ χρυσίου τοῦ ἐνεχθέντος τῷ Σολομῶντι ἐν ἐνιαυτῷ ἑνὶ ἑξακόσια καὶ ἑξήκοντα καὶ ἓξ τάλαντα χρυσίου·

14 ‡ πλὴν τῶν ἀνδρῶν τῶν ὑποτεταγμένων καὶ τῶν ἐμπορευομένων, οἳ ἔφερον· καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς ἀραβίας καὶ σατράπαι τῆς γῆς ἔφερον χρυσίον καὶ ἀργύριον τῷ βασιλεῖ Σολομῶντι.

15 ‡ καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν διακοσίους θυρεοὺς χρυσοῦς ἐλατούς, ἑξακόσιοι χρυσοῖ καθαροὶ ἐπῆσαν ἐπὶ τὸν
16 θυρεὸν τὸν ἕνα. ‡ καὶ ἀσπίδας χρυσᾶς ἐλατὰς τριακοσίας, τριακόσιοι χρυσοῖ ἀναφέροντες ἐπὶ τὴν ἀσπίδα ἑκάστην, καὶ ἔδωκεν αὐτὰς ὁ βασιλεὺς ἐν οἴκῳ δρυμοῦ τοῦ λιβάνου.

17 * וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ כִּסֵּא־שֵׁן גָּדוֹל וַיְצַפֵּהוּ זָהָב
18 טָהוֹר׃ * וְשֵׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא וְכֶבֶשׁ בַּזָּהָב
לַכִּסֵּא מְאֻחָזִים וְיָדוֹת מִזֶּה וּמִזֶּה עַל־מְקוֹם
הַשָּׁבֶת וּשְׁנַיִם אֲרָיוֹת עֹמְדִים אֵצֶל הַיָּדוֹת׃
19 * וּשְׁנֵים עָשָׂר אֲרָיוֹת עֹמְדִים שָׁם עַל־שֵׁשׁ
הַמַּעֲלוֹת מִזֶּה וּמִזֶּה לֹא־נַעֲשָׂה כֵן לְכָל־מַמְלָכָה׃
20 * וְכֹל כְּלֵי מַשְׁקֶה הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה זָהָב וְכֹל
כְּלֵי בֵית־יַעַר הַלְּבָנוֹן זָהָב סָגוּר אֵין כֶּסֶף נֶחְשָׁב
בִּימֵי שְׁלֹמֹה לִמְאוּמָה׃
21 * כִּי־אֳנִיּוֹת לַמֶּלֶךְ הֹלְכוֹת תַּרְשִׁישׁ עִם עַבְדֵי
חוּרָם אַחַת לִשְׁלֹשׁ שָׁנִים תָּבוֹאנָה אֳנִיּוֹת
תַּרְשִׁישׁ נֹשְׂאוֹת זָהָב וָכֶסֶף שֶׁנְהַבִּים וְקוֹפִים
22 וְתוּכִיִּים׃ * וַיִּגְדַּל הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מִכֹּל
מַלְכֵי הָאָרֶץ לְעֹשֶׁר וְחָכְמָה׃
23 * וְכֹל מַלְכֵי הָאָרֶץ מְבַקְשִׁים אֶת־פְּנֵי שְׁלֹמֹה
לִשְׁמֹעַ אֶת־חָכְמָתוֹ אֲשֶׁר־נָתַן הָאֱלֹהִים בִּלְבּוֹ׃
24 * וְהֵם מְבִיאִים אִישׁ מִנְחָתוֹ כְּלֵי כֶסֶף
וּכְלֵי זָהָב וּשְׂלָמוֹת נֶשֶׁק וּבְשָׂמִים סוּסִים
וּפְרָדִים דְּבַר־שָׁנָה בְּשָׁנָה׃
25 * וַיְהִי לִשְׁלֹמֹה אַרְבַּעַת אַלְפֵי אֲרִיוֹת
סוּסִים וּמַרְכָּבוֹת וּשְׁנֵים עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים
וַיַּנִּיחֵם בְּעָרֵי הָרֶכֶב וְעִם־הַמֶּלֶךְ בִּירוּשָׁלִָם׃
26 * וַיְהִי מוֹשֵׁל בְּכָל־הַמְּלָכִים מִן־הַנָּהָר וְעַד־
אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים וְעַד גְּבוּל מִצְרָיִם׃
27 * וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת־הַכֶּסֶף בִּירוּשָׁלִַם
כָּאֲבָנִים וְאֶת הָאֲרָזִים נָתַן כַּשִּׁקְמִים אֲשֶׁר־
בַּשְּׁפֵלָה לָרֹב׃
28 * וּמוֹצִיאִים סוּסִים מִמִּצְרַיִם לִשְׁלֹמֹה
29 וּמִכָּל־הָאֲרָצוֹת׃ * וְשְׁאָר דִּבְרֵי שְׁלֹמֹה
הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרוֹנִים הֲלוֹא־הֵם כְּתוּבִים עַל־
דִּבְרֵי נָתָן הַנָּבִיא וְעַל־נְבוּאַת אֲחִיָּה הַשִּׁילוֹנִי
וּבַחֲזוֹת יְעִדִּי הַחֹזֶה עַל יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט׃
30 * וַיִּמְלֹךְ שְׁלֹמֹה בִּירוּשָׁלִַם עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל
אַרְבָּעִים שָׁנָה׃
31 * וַיִּשְׁכַּב שְׁלֹמֹה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּעִיר
דָּוִיד אָבִיו וַיִּמְלֹךְ רְחַבְעָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

17 * Fecit quoque rex ſolium eburneum grande, & veſtiuit illud auro mũdiſſimo.
18 * Sex quoque gradus quibus aſcendebatur ad ſolium & ſcabellum aureum, & brachiola duo altrinſecus, & duos leones ſtantes iuxta brachiola.
19 * Sed & alios duodecim leunculos ſtantes ſuper ſex gradus ex vtraque parte. Nó fuit tale ſolium in vniuerſis regnis.
20 * Omnia quoque vaſa conuiuij regis erant aurea, & vaſa domus ſaltus Libani ex auro puriſſimo. Argẽtum enim in diebus illis pro nihilo reputabatur.
21 * Siquidem naues regis ibant in Tharſis cum ſeruis Hyram ſemel in annis tribus, & deferebant inde aurum & argentum, & ebur, & ſimias, & pauos.
22 * Magnificatus eſt igitur Salomon ſu- F per omnes reges terræ, præ diuitijs & gloria. 3. Reg. 10. b
23 * Omnéſque reges terrarum deſiderabant videre faciem Salomonis, vt audirét ſapientiam quam dederat Deus in corde eius.
24 * Et deferebant ei munera, vaſa argentea & aurea, & veſtes, & arma, & aromata, equos & mulos per ſingulos annos.
25 * Habuit quoque Salomon quadraginta millia equorum in ſtabulis, & curruum, equitúmque duodecim millia. Cõſtituítque eos in vrbibus quadrigarum, & vbi erat rex in Hieruſalem.
26 * Exercuítque etiam poteſtatem ſuper cunctos reges à flumine Euphrate vſq; ad terram Philiſtinorum, & vſque ad terminos Aegypti.
27 * Tantámque copiam præbuit argenti in Hieruſalem quaſi lapidum, & cedrorũ G tantam multitudinem velut ſycomorum quæ gignuntur in campeſtribus. 3. Reg. 11. g.
28 * Adducebantur autem ei equi de Ægypto cunctíſque regionibus.
29 * Reliqua autẽ opera Salomonis priorum & nouiſſimorum ſcripta ſunt in verbis Nathan prophetæ & in libris Ahyæ Silonitis, in viſione quoq; Addo Videntis contra Hieroboam filium Nabath.
30 * Regnauit autem Salomon in Hieruſalem ſuper omnem Iſrael quadraginta annis.
31 * Dormiuítque cum patribus ſuis. Et ſepelierunt eum in ciuitate Dauid. Regnauítque Roboam filius eius pro eo.

17 ‡ καὶ ἐποίησεν ὁ βασιλεὺς θρόνον ἐξ ὀδόντων ἐλεφάντων μέγαν, καὶ κατεχρύσωσεν αὐτὸν χρυσίῳ δοκίμῳ.

18 ‡ καὶ ἓξ διαβαθμοὶ τῷ θρόνῳ ἐνδεδυμένοι χρυσίῳ, καὶ ὑποπόδιον ὑπέθηκεν ἐν χρυσῷ τῷ θρόνῳ, καὶ ἀγκῶνες ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὑπὸ τὸν θρόνον τὸν καθέδρας, καὶ δύο λέοντες ἑστῶτες παρὰ τοὺς ἀγκῶνας.

19 ‡ καὶ δώδεκα λέοντες ἑστῶτες ἐκεῖ ὑπὲρ τῶν ἓξ διαβαθμῶν ἔνθεν καὶ ἔνθεν· οὐκ ἐγένετο ὕτως πάσῃ βασιλείᾳ.

20 ‡ καὶ πάντα τὰ σκεύη τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως Σολομὼντος χρυσᾶ, καὶ πάντα τὰ σκεύη οἴκου δρυμοῦ τοῦ λιβάνου χρυσίῳ κατηλειμμένα· οὐκ ἦν ἀργύριον λογιζόμενον ἐν ἡμέραις Σολομὼντος εἰς οὐθέν.

21 ‡ ὅτι ναῦς τῷ βασιλεῖ Σολομὼντι ἐπορεύετο εἰς θαρσεῖς μετὰ τῶν παίδων χειράμ, ἅπαξ διὰ τριῶν ἐτῶν ἤρχετο πλοῖα ἐκ θαρσεῖς τῷ βασιλεῖ γέμοντα χρυσίον καὶ ἀργύριον, καὶ ὀδόντων ἐλεφαντίνων, καὶ πιθήκων καὶ θεχείμ.

22 ‡ καὶ ἐμεγαλώθη Σολομὼν ὑπὲρ πάντας τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς ἐν πλούτῳ καὶ σοφίᾳ.

23 ‡ καὶ πάντες οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἐζήτουν τὸ πρόσωπον Σολομὼντος ἀκοῦσαι τῆς σοφίας αὐτοῦ, ἣν ἔδωκεν ὁ θεὸς ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ.

24 ‡ καὶ αὐτοὶ ἔφερον ἕκαστος τὰ δῶρα αὐτοῦ σκεύη χρυσᾶ καὶ σκεύη ἀργυρᾶ, ὅπλα καὶ ἱματισμόν, σακτλὼ καὶ ἡδύσματα, ἵππους καὶ ἡμιόνους καθ' ἐνιαυτὸν εἰς ἐνιαυτόν.

25 ‡ καὶ ἦσαν τῷ Σολομῶντι τέσσαρες χιλιάδες θήλειαι ἵπποι εἰς ἅρματα, καὶ δώδεκα χιλιάδες ἱππέων, καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν πόλεσι τῶν ἁρμάτων, καὶ μετὰ τοῦ βασιλέως ἐν ἰερουσαλήμ.

26 ‡ καὶ ἦν ἡγούμενος πάντων τῶν βασιλέων, ἀπὸ ποταμοῦ καὶ ἕως γῆς ἀλλοφύλων, καὶ ἕως τῆς ὁρίου αἰγύπτου.

27 ‡ καὶ ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς Σολομὼν τὸ ἀργύριον ἐν ἰερουσαλὴμ ὡς λίθους, καὶ τὰς κέδρους ἔδωκεν ὡς τὰς συκαμίνους τὰς ἐν τῇ πεδινῇ εἰς πλῆθος.

28 ‡ καὶ ἡ ἔξοδος τῶν ἵππων ἐξ αἰγύπτου τῷ Σολομῶντι καὶ ἐκ πασῶν τῶν γαιῶν.

29 ‡ καὶ οἱ κατάλοιποι τῶν λόγων Σολομῶντος οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι οὐχὶ ἰδοὺ αὐτοὶ γεγραμμένοι ἐπὶ τῶν λόγων ναθὰν τοῦ προφήτου, καὶ ἐπὶ τῶν λόγων ἀχία τοῦ σηλωνίτου, καὶ ἐν ταῖς ὁράσεσιν ἰωὴδ τοῦ ὁρῶντος κατὰ ἰεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ;

30 ‡ καὶ ἐβασίλευσε Σολομὼν ἐν ἰερουσαλὴμ ἐπὶ πάντα ἰσραὴλ τεσσαράκοντα ἔτη.

31 ‡ καὶ ἐκοιμήθη Σολομὼν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν πόλει δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐβασίλευσε ροβοὰμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

‡ *Et fecit rex thronum ex dentibus elephantorum magnum, & deauratit eum auro approbato.* 17

‡ *Et sex gradus throno induti auro, & scabellum suppositum in aureo throno, & brachia hinc & inde in throno cathedræ, & duo leones stantes iuxta brachia.* 18

‡ *Et duodecim leones stantes illic in sex gradibus hinc & inde, non fuit sic omni regno.* 19

‡ *Et omnia vasa domus regis Salomonis aurea, & omnia vasa domus saltus Libani auro linita, non erat argentum reputatum in diebus Salomonis in quicquam.* 20

‡ *Quoniã nauis regi Salomoni ibat in Tharsis cum seruis Chiram: semel per tres annos veniebant naues de Tharsis regi plenæ auro & argento, & dentibus elephantinis, & simiis, & pauonibus.* 21

‡ *Et magnificatus est Salomon super omnes reges terræ & diuitiis & sapientia.* 22

‡ *Et omnes reges terræ quærebant faciem Salomonis vt audirent sapientiam eius, quam dedit Deus in corde eius.* 23

‡ *Et ipsi ferebant vnusquisque dona sua vasa aurea & vasa argentea, arma & vestimenta, stacten & aromata, equos et mulos qui per annum in annum.* 24

‡ *Et fuerunt Salomoni quatuor mille fœminæ equæ in currus, & duodecim millia equitum, & posuit ipsos in ciuitatibus curruum, & cum rege in Hierusalem.* 25

‡ *Et fuit dux omnium regum, à flumine, & vsque ad terram Philistiim, & vsque ad terminum Ægypti.* 26

‡ *Et dedit rex Salomon argentum in Hierusalem quasi lapides, & cedros dedit sicut sycomoros quæ in campestri in multitudinem.* 27

‡ *Et exitus equorum ex Ægypto Salomoni & ex omnibus terris.* 28

‡ *Et reliqui sermonum Salomonis primi & nouissimi nonne ipsi scripti sunt in verbis Nathan prophetæ, & in verbis Achia Selonitæ, & in visionibus Joed vidientis contra Hieroboam filium Nabat?* 29

‡ *Et regnauit Salomon in Hierusalem super omnem Israel quadraginta annis.* 30

‡ *Et dormiuit Salomon cum patribus suis, & sepelierunt eum in ciuitate Dauid patris eius, & regnauit Roboam filius eius pro eo.* 31

יוד

1 * וַיֵּלֶךְ רְחַבְעָם שְׁכֶמָה כִּי שְׁכֶם בָּאוּ
2 כָּל־יִשְׂרָאֵל לְהַמְלִיךְ אֹתוֹ׃ * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט וְהוּא בְּמִצְרַיִם אֲשֶׁר בָּרַח מִפְּנֵי
שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ וַיֵּשֶׁב יָרָבְעָם מִמִּצְרָיִם׃
3 * וַיִּשְׁלְחוּ וַיִּקְרְאוּ־לוֹ וַיָּבֹא יָרָבְעָם וְכָל־
יִשְׂרָאֵל וַיְדַבְּרוּ אֶל־רְחַבְעָם לֵאמֹר׃
4 * אָבִיךָ הִקְשָׁה אֶת־עֻלֵּנוּ וְעַתָּה הָקֵל מֵעֲבֹדַת
אָבִיךָ הַקָּשָׁה וּמֵעֻלּוֹ הַכָּבֵד אֲשֶׁר־נָתַן עָלֵינוּ
5 וְנַעַבְדֶךָּ׃ * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם עוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים
6 וְשׁוּבוּ אֵלָי וַיֵּלֶךְ הָעָם׃ * וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ
רְחַבְעָם אֶת־הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר־הָיוּ עֹמְדִים לִפְנֵי
שְׁלֹמֹה אָבִיו בִּהְיֹתוֹ חַי לֵאמֹר אֵיךְ אַתֶּם נוֹעָצִים
לְהָשִׁיב לָעָם־הַזֶּה דָּבָר׃
7 * וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו לֵאמֹר אִם־תִּהְיֶה לְטוֹב לָעָם
הַזֶּה וּרְצִיתָם וְדִבַּרְתָּ אֲלֵהֶם דְּבָרִים טוֹבִים
8 וְהָיוּ לְךָ עֲבָדִים כָּל־הַיָּמִים׃ * וַיַּעֲזֹב אֶת־עֲצַת
הַזְּקֵנִים אֲשֶׁר יְעָצֻהוּ וַיִּוָּעַץ אֶת־הַיְלָדִים אֲשֶׁר
9 גְּדָלוּ אִתּוֹ הָעֹמְדִים לְפָנָיו׃ * וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם
מָה אַתֶּם נוֹעָצִים וְנָשִׁיב דָּבָר אֶת־הָעָם הַזֶּה
אֲשֶׁר דִּבְּרוּ אֵלַי לֵאמֹר הָקֵל מִן־הָעֹל אֲשֶׁר־נָתַן
10 אָבִיךָ עָלֵינוּ׃ * וַיְדַבְּרוּ אִתּוֹ הַיְלָדִים אֲשֶׁר
גְּדָלוּ אִתּוֹ לֵאמֹר כֹּה תֹאמַר לָעָם אֲשֶׁר־דִּבְּרוּ
אֵלֶיךָ לֵאמֹר אָבִיךָ הִכְבִּיד אֶת־עֻלֵּנוּ וְאַתָּה הָקֵל
מֵעָלֵינוּ כֹּה תֹאמַר אֲלֵהֶם קָטָנִּי עָבָה מִמָּתְנֵי
11 אָבִי׃ * וְעַתָּה אָבִי הֵעֲמִיס עֲלֵיכֶם עֹל כָּבֵד
וַאֲנִי אוֹסִיף עַל־עֻלְּכֶם אָבִי יִסַּר אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים
12 וַאֲנִי בָּעַקְרַבִּים׃ * וַיָּבֹא יָרָבְעָם וְכָל־הָעָם
אֶל־רְחַבְעָם בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר הַמֶּלֶךְ
לֵאמֹר שׁוּבוּ אֵלַי בַּיּוֹם הַשְּׁלִשִׁי׃
13 * וַיַּעֲנֵם הַמֶּלֶךְ קָשָׁה וַיַּעֲזֹב הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם
14 אֶת־עֲצַת הַזְּקֵנִים׃ * וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם כַּעֲצַת
הַיְלָדִים לֵאמֹר אָבִי הִכְבִּיד אֶת־עֻלְּכֶם וַאֲנִי
אוֹסִיף עָלָיו אָבִי יִסַּר אֶתְכֶם בַּשּׁוֹטִים וַאֲנִי
15 בָּעַקְרַבִּים׃ * וְלֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֶל־הָעָם כִּי־
הָיְתָה נִסָּבָה מֵעִם הָאֱלֹהִים לְמַעַן הָקִים יְהוָה
אֶת־דְּבָרוֹ אֲשֶׁר דִּבֶּר בְּיַד אֲחִיָּהוּ הַשִּׁלוֹנִי אֶל־
יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט׃

CAP. X.

1 PRofectus est autem Roboam in Sy- 3. Reg. 12. a.
A chem. Illuc enim cunctus Israel conue
nerat vt constituerent eum regem.
2 *Quod cùm audisset Hieroboam filius
Nabath qui erat in Ægypto, fugérat quip
pe illuc ante Salomonem, statim reuersus
3 est. *Vocauerúntq; eum, & venit cum
vniuerso Israel, & locuti sunt ad Roboam
dicentes:
4 *Pater tuus durissimo iugo nos pres-
sit, tu leuiora impera patre tuo qui nobis
imposuit grauem seruitutem, & paulu-
lum de onere subleua, vt seruiamus tibi.
5 *Qui ait, Post tres dies reuertimini ad
me. Cúmque abiisset populus,
6 *Inijt consilium cum senibus qui ste-
terant coram patre eius Salomone, dum
B adhuc viueret; dicens: Quid datis consi-
lij vt respondeam populo?
7 *Qui dixerunt ei, Si placueris popu-
lo huic & linieris eos verbis clementibus,
seruient tibi omni tempore.
8 *At ille reliquit consilium senum, &
cum iuuenibus tractare cœpit qui cum
eo nutriti fuerant, & erant in comitatu
illius.
9 *Dixítq; ad eos, Quid vobis videtur? 3. Reg.
C respondere quid debeo populo huic, qui 12. c.
dixit mihi, Subleua iugum quod impo-
suit nobis pater tuus?
10 *At illi responderunt vt iuuenes &
nutriti cum eo in deliciis, atq; dixerunt,
Sic loquêris populo qui dixit tibi, Pater
tuus aggrauauit iugum nostrum, tu sub-
leua: & respondebis ei, Minimus digitus
meus grosior est lumbis patris mei.
11 *Pater meus imposuit vobis graue iu-
gum, & ego maius pondus apponam. Pa-
ter meus cecîdit vos flagellis, ego verò cę-
dam vos scorpionibus.
12 *Venit ergo Hieroboam & vniuersus
populus ad Roboam die tertio sicut præ-
ceperat eis.
13 *Respondítque rex dura derelicto con
silio seniorum.
14 *Locutúsque est iuxta iuuenum vo-
luntatem: Pater meus graue vobis impo-
D suit iugum, quod ego grauius faciam: Pa-
ter meus cecîdit vos flagellis, ego verò
cædam vos scorpionibus.
15 *Et non acquieuit populi precibus.
Erat enim voluntatis Dei, vt compleretur
sermo eius quem locutus fuerat per ma-
num Ahiæ Sylonitis ad Hieroboam fi-
lium Nabath.

CAP. X.

ET venit Roboam in Sychem, quoniã in Sychem veniebat omnis Iſrael vt conſtituerẽt regem eum. ‡ Et factum eſt vt audiuit Hieroboam filius Nabat & ipſe in Ægypto, quando fugit à facie Salomonis regis, & habitauit Hieroboam in Ægypto, & reuerſus eſt Hieroboam ex Ægypto.

‡ Et miſerunt & vocauerunt eum, & venit Hieroboam & omnis Eccleſia Iſrael, & locuti ſunt ad Roboam, dicentes:

‡ Pater tuus durum impoſuit iugum noſtrũ, & nunc ſubleua tu à ſeruitute patris tui dura & à iugo eius graui, quod dedit ſuper nos, & ſeruiemus tibi. ‡ Et dixit ipſis Roboam, Ite vſq; in tres dies, et reuertimini ad me, & abijt populus. ‡ Et congregauit rex Roboam ſeniores qui ſteterũt coram Salomone patre eius viuente eo, & conſuluit cum eis dicens, Quomodo vos datis conſilium vt reſpondeam ego populo huic verbũ? ‡ Et locuti ſunt ſeniores ad eum dicentes: Si in hodierno ſis in bonũ populo huic & placueris eis, & locutus fueris eis ſermones bonos, & erunt tibi ſerui omnibus diebus.

‡ Et reliquit conſilium ſeniorum, qui conſuluerunt ei, & conſuluit cum pueruli qui nutriti erant cum eo, qui ſteterant coram eo.

‡ Et dixit eis, Quid vos conſulitis, & quod verbum reſpondeam populo huic, qui locuti ſunt ad me, dicentes: Dimitte de iugo quod dedit pater tuus ſuper nos?

‡ Et locuti ſunt ei pueruli qui nutriti fuerãt cum eo, dicentes: Sic loquéris populo huic, qui locutus eſt ad te, & dicebat, Pater tuus aggrauauit iugum noſtrum, & tu nunc ſubleua de iugo noſtro: ſic dices ad eos, Paruus digitus meus groſſior lumbis patris mei.

‡ Et nũc pater meus impoſuit vobis iugum graue, & ego addam ſuper iugum veſtrum: pater meus corripuit vos in flagellis, & ego corripiam vos in ſcorpionibus.

‡ Et venit Hieroboam & omnis populus ad Roboam die tertia, ſicut locutus eſt rex dicens, Reuertimini ad me die tertia.

‡ Et reſpondit eis rex dura, & reliquit rex Roboam conſilium ſeniorum.

‡ Et locutus eſt ad eos iuxta conſilium iuniorum, dicens: Pater meus aggrauauit iugum veſtrum, & ego apponam in illud: pater meus corripuit vos in flagellis, & ego corripiam vos in ſcorpionibus.

‡ Et non audiuit rex populum, quoniam erat ſubuerſio à Deo, vt ſtatueret Dominus ſermonem ſuum, quem locutus eſt in manu Achia Sylonitæ de Hieroboam filio Nabat.

ι'.

1 ‡ Καὶ ἦλθε ροβοὰμ εἰς συχέμ, ὅτι εἰς συχὲμ ἦρχετο πᾶς ἰσραὴλ βασιλεῦσαι αὐτόν.

2 ‡ καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ιεροβοὰμ υἱὸς ναβὰτ καὶ αὐτὸς ἐν αἰγύπτῳ, ὅτε ἀπέδρα ἀπὸ προσώπου ϑολομῶντος τοῦ βασιλέως, καὶ κατῴκησεν ιεροβοὰμ ἐν αἰγύπτῳ, καὶ ἀπέστρεψεν ιεροβοὰμ ἐξ αἰγύπτου.

3 ‡ καὶ ἀπέστειλαν καὶ ἐκάλεσαν αὐτόν, καὶ ἦλθεν ιεροβοὰμ καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία ἰσραήλ, καὶ ἐλάλησαν πρὸς ροβοὰμ λέγοντες·

4 ‡ ὁ πατήρ σου ἐσκλήρωσε τὸν ζυγὸν ἡμῶν, καὶ νῦν κούφισον σὺ ἀπὸ τῆς δουλείας σου τῆς σκληρᾶς, καὶ ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ σου τοῦ βαρέως, οὗ ἔδωκεν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ δουλεύσομέν σοι.

5 ‡ καὶ εἶπεν αὐτοῖς ροβοάμ, πορεύεσθε ἕως τριῶν ἡμερῶν, καὶ ἐπιστρέψατε πρός με, καὶ ἀπῆλθεν ὁ λαός.

6 ‡ καὶ συνήγαγεν ὁ βασιλεὺς ροβοὰμ τοὺς πρεσβυτέρους τοὺς ἑστῶτας ἐναντίον ϑολομῶντος τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ζῶντος αὐτοῦ, καὶ συνεβουλεύσατο μετ' αὐτῶν λέγων, πῶς ὑμεῖς βουλεύεσθε ἀποκριθῆναί με τῷ λαῷ τούτῳ λόγον;

7 ‡ καὶ ἐλάλησαν ⓐ πρεσβύτεροι πρὸς αὐτὸν λέγοντες, ἐὰν ἐν τῇ σήμερον γένῃ εἰς ἀγαθὸν τῷ λαῷ τούτῳ καὶ ἀρέσῃ αὐτοῖς, καὶ λαλήσῃς αὐτοῖς λόγους ἀγαθούς, καὶ ἔσονταί σοι δοῦλοι πάσας τὰς ἡμέρας.

8 ‡ καὶ κατέλιπε τὴν βουλὴν τῶν πρεσβυτέρων, οἱ συνεβουλεύσαντο αὐτῷ, καὶ συνεβουλεύσατο μετὰ τῶν παιδαρίων τῶν συνεκτεραφέντων μετ' αὐτοῦ, τῶν ἑστώτων ἐναντίον αὐτοῦ.

9 ‡ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τί ὑμεῖς βουλεύεσθε, καὶ τίνα λόγον ἀποκριθῶ τῷ λαῷ τούτῳ, οἳ ἐλάλησαν πρός με λέγοντες, κούφισον ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ οὗ ἔδωκεν ὁ πατήρ σου ἐφ' ἡμᾶς;

10 ‡ καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὰ παιδάρια τὰ συνεκτεραφέντα μετ' αὐτοῦ λέγοντα, οὕτως λαλήσεις τῷ λαῷ τούτῳ, τῷ λαλήσαντι πρὸς σὲ καὶ λέγοντι, ὁ πατήρ σου ἐβάρυνε τὸν ζυγὸν ἡμῶν, καὶ σὺ νῦν κούφισον ἀπὸ τοῦ ζυγοῦ ἡμῶν· οὕτως ἐρεῖς πρὸς αὐτούς, ὁ μικρὸς δάκτυλός μου παχύτερος τῆς ὀσφύος

11 τοῦ πατρός μου. ‡ καὶ νῦν ὁ πατήρ μου ἐνέθηκεν ὑμῖν ζυγὸν βαρύν, καὶ ἐγὼ προσθήσω ἐπὶ τὸν ζυγὸν ὑμῶν· ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ἐν μάστιξι, καὶ ἐγὼ παιδεύσω ὑμᾶς

12 ἐν σκορπίοις. ‡ καὶ ἦλθεν ιεροβοὰμ καὶ πᾶς ὁ λαὸς πρὸς ροβοὰμ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ, ὡς ἐλάλησεν ὁ βασιλεὺς λέγων, ἐπιστρέψατε πρός με τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ.

13 ‡ καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς σκληρά, καὶ ἐγκατέλιπεν ὁ βασιλεὺς ροβοὰμ τὴν βουλὴν τῶν πρεσβυτέρων.

14 ‡ καὶ ἐλάλησε πρὸς αὐτοὺς κατὰ τὴν βουλὴν τῶν νεωτέρων λέγων, ὁ πατήρ μου ἐβάρυνε τὸν ζυγὸν ὑμῶν, καὶ ἐγὼ προσθήσω ἐπ' αὐτόν· ὁ πατήρ μου ἐπαίδευσεν ὑμᾶς ἐν

15 μάστιξι, καὶ ἐγὼ παιδεύσω ὑμᾶς ἐν σκορπίοις. ‡ καὶ οὐκ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τοῦ λαοῦ, ὅτι ἦν μεταστροφὴ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, ἵνα στήσῃ κύριος τὸν λόγον αὐτοῦ, ὃν ἐλάλησεν ἐν χειρὶ ἀχία τοῦ συλωνίτου περὶ ιεροβοὰμ υἱοῦ ναβάτ.

16 וְכָל־יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ לָהֶם
וַיָּשִׁיבוּ הָעָם אֶת־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר מַה־לָּנוּ חֵלֶק
בְּדָוִיד וְלֹא־נַחֲלָה בְּבֶן־יִשַׁי אִישׁ לְאֹהָלֶיךָ יִשְׂרָאֵל
עַתָּה רְאֵה בֵיתְךָ דָּוִיד וַיֵּלֶךְ כָּל־יִשְׂרָאֵל לְאָהָלָיו׃
17 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ
18 עֲלֵיהֶם רְחַבְעָם׃ וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם
אֶת־הֲדֹרָם אֲשֶׁר עַל־הַמַּס וַיִּרְגְּמוּ־בוֹ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
אֶבֶן וַיָּמֹת וְהַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם הִתְאַמֵּץ לַעֲלוֹת
19 בַּמֶּרְכָּבָה לָנוּס יְרוּשָׁלִָם׃ וַיִּפְשְׁעוּ יִשְׂרָאֵל
בְּבֵית דָּוִיד עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

יא

1 וַיָּבֹא רְחַבְעָם יְרוּשָׁלִַם וַיַּקְהֵל אֶת־
בֵּית יְהוּדָה וּבִנְיָמִן מֵאָה וּשְׁמוֹנִים אֶלֶף בָּחוּר
עֹשֵׂה מִלְחָמָה לְהִלָּחֵם עִם־יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב
2 אֶת־הַמַּמְלָכָה לִרְחַבְעָם׃ וַיְהִי דְבַר־
יְהוָה אֶל־שְׁמַעְיָהוּ אִישׁ־הָאֱלֹהִים לֵאמֹר׃
3 אֱמֹר אֶל־רְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ יְהוּדָה
וְאֶל כָּל־יִשְׂרָאֵל בִּיהוּדָה וּבִנְיָמִן לֵאמֹר׃
4 כֹּה אָמַר יְהוָה לֹא־תַעֲלוּ וְלֹא־תִלָּחֲמוּ עִם־
אֲחֵיכֶם שׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ כִּי־מֵאִתִּי נִהְיָה הַדָּבָר
הַזֶּה וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־דִּבְרֵי יְהוָה וַיָּשֻׁבוּ מִלֶּכֶת אֶל־
5 יָרָבְעָם׃ וַיֵּשֶׁב רְחַבְעָם בִּירוּשָׁלִַם וַיִּבֶן
6 עָרִים לְמָצוֹר בִּיהוּדָה׃ וַיִּבֶן אֶת־בֵּית־לָחֶם
7 וְאֶת־עֵיטָם וְאֶת־תְּקוֹעַ׃ וְאֶת־בֵּית־צוּר וְאֶת־
8 שׂוֹכוֹ וְאֶת־עֲדֻלָּם׃ וְאֶת־גַּת וְאֶת־מָרֵשָׁה
9 וְאֶת־זִיף׃ וְאֶת־אֲדוֹרַיִם וְאֶת־לָכִישׁ וְאֶת־
10 עֲזֵקָה׃ וְאֶת־צָרְעָה וְאֶת־אַיָּלוֹן וְאֶת־חֶבְרוֹן
11 אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וּבִבְנְיָמִן עָרֵי מְצוּרוֹת׃ וַיְחַזֵּק
אֶת־הַמְּצֻרוֹת וַיִּתֵּן בָּהֶם נְגִידִים וְאֹצְרוֹת מַאֲכָל
12 וְשֶׁמֶן וְיָיִן׃ וּבְכָל־עִיר וָעִיר צִנּוֹת וּרְמָחִים
וַיְחַזְּקֵם לְהַרְבֵּה מְאֹד וַיְהִי־לוֹ יְהוּדָה וּבִנְיָמִן׃
13 וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֲשֶׁר בְּכָל־יִשְׂרָאֵל
14 הִתְיַצְּבוּ עָלָיו מִכָּל־גְּבוּלָם׃ כִּי־עָזְבוּ הַלְוִיִּם
אֶת־מִגְרְשֵׁיהֶם וַאֲחֻזָּתָם וַיֵּלְכוּ לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלִָם
כִּי־הִזְנִיחָם יָרָבְעָם וּבָנָיו מִכַּהֵן לַיהוָה׃
15 וַיַּעֲמֶד־לוֹ כֹּהֲנִים לַבָּמוֹת וְלַשְּׂעִירִים וְלָעֲגָלִים
אֲשֶׁר עָשָׂה׃

16 *Populus autem vniuersus rege duriora dicente, sic locutus est ad eum, Non est nobis pars in Dauid, neque hæreditas in filio Isai. Reuertere in tabernacula tua Israel. Tu autem pasce domum tuam Dauid. Et abiit Israel in tabernacula sua.

17 *Super filios autem Israel qui habitabant in ciuitatibus Iuda regnauit Roboã. 3. Reg. 12. d

18 *Misitque rex Roboam Aduram qui præerat tributis, & lapidauerunt eum filij Israel, & mortuus est. Porrò rex Roboam currum festinauit ascendere, & fugit in
19 Hierusalem. *Recessitque Israel à domo Dauid vsq; ad diem hanc.

CAP. XI.

1 A VEnit autem Roboam in Hierusalem, 3. Reg. 12. a & conuocauit vniuersam domum Iuda & Beniamin centum octoginta millia electorum atque bellantium, vt dimicaret contra Israel & conuerteret ad se re-
2 gnum suum. *Factúsq; est sermo Dñi ad Semeiam hominem Dei, dicens:
3 *Loquere ad Roboam filium Salomonis regẽ Iuda, & ad vniuersum Israel qui est in Iuda & Beniamin.
4 *Hæc dicit Dominus, Non ascendetis neque pugnabitis contra fratres vestros: reuertatur vnusquisq; in domum suam, quia mea hoc gestum est voluntate. Qui
B cùm audissent sermonẽ Dñi, reuersi sunt, nec perrexerunt contra Hieroboam.
5 *Habitauit autem Roboam in Hierusalẽ, & ædificauit ciuitates muratas in Iu-
6 da. *Extruxítq; Bethleem & Ethan, &
7 Thecue. *Bethsur quoque & Socco, &
8 Odollam. *Nec non & Geth, & Maresa, & Ziph.
9 *Sed & Aduram, & Lachis, & Azecha.
10 *Saraa quoq; Ahialon & Hebron quæ erant in Iuda & Beniamin ciuitates mu-
11 nitissimas. *Cúmque clausisset eas muris, posuit in eis principes, ciborúmque horrea, hoc est olei & vini.
12 *Sed & in singulis vrbibus fecit armamentaria scutorum & hastarum, firmauítque eas summa diligentia, & imperauit super Iudam & Beniamin.
13 *Sacerdotes autem & Leuitæ qui erãt
C in vniuerso Israel, venerunt ad eum de cunctis sedibus suis:
14 *Relinquentes suburbana & possessiones suas, & transeũtes ad Iudã & Hierusalem, eo q; abiecissent eos Hieroboam & posteri eius ne sacerdotio Dñi fungerentur.
15 *Qui cõstituit sibi sacerdotes excelsorũ 1. Reg. 12. g & dæmoniorũ vitulorúmq; quos fecerat.

16 * Et omnis Israel vidit, quoniam non audi-
uit eos rex, et respondit omnis populus ad regē,
dicens: Quæ nobis pars in Dauid & hæreditas
in filio Jessai? reuertere vir in tabernacula tua
Israel, nunc aspice domum tuam Dauid; &
abijt omnis Israel in tabernacula sua.
17 * Et viri Israel qui habitabant in ciuitati-
bus Judæ regnare fecerunt super se Roboam.
18 * Et misit Roboam rex Adoram qui super
tributum, & lapidauerunt eum filij Israel in
lapidibus, & mortuus est: & rex Roboam fe-
stinauit ascēdere in currum, vt fugeret in Hie-
rusalem.
19 * Et præuaricatus est Israel in domo Dauid
vsque ad diem hanc.

CAP. XI.

1 ET venit Roboam in Hierusalem, & congre
gauit domum Juda & Beniamin centum
octoginta millia iuuenum facientiū bellum, vt
dimicaret cum Israel & conuerteret regnum
sibi.
2 * Et factus est sermo Domini ad Samea ho-
minem Dei, dicens:
3 * Loquere ad Roboam filium Salomonis re-
gem Juda, & ad omnem Israel qui cum Juda
& Beniamin, dicens:
4 * Hæc dicit Dominus, Non ascēdetis & non
pugnabitis cum fratribus vestris: reuertimini
vnusquisque in domum suam, quoniam à me
factum est verbum hoc, & audierunt sermo-
nem Domini, & reuersi sunt vt non irent con-
tra Hieroboam.
5 * Et habitauit Roboam in Hierusalem, &
ædificauit ciuitates muratas in Judæa.
6 * Et ædificauit Bethleē, et Etam, & Thecoe,
7 * Et Bethsur, & Soccho, & Hodollam,
8 * Et Geth, & Marissa, & Ziph,
9 * Et Adoram, & Lachis, & Azeca,
10 * Et Saraa, & Ealom, & Chebron quæ in
Judæa & Beniamin, ciuitates muratas.
11 * Et muniuit eas muris, & dedit in eis du-
ces, & cellaria ciborum & vinum, & oleum;
12 * Per ciuitatem & ciuitatem scuta & ha-
stas: & firmauit eas in multitudinem valde,
& fuerunt ei Juda & Beniamin.
13 * Et sacerdotes & Leuitæ qui fuerunt in
omni Israel, cōgregati sunt ad eum de omnibus
terminis.
14 * Quoniam dereliquerunt Leuitæ habitacu-
la sua quæ sunt possessionis suæ, & transierunt
ad Judam in Hierusalem, quoniā eiecit eos Hie-
roboam & filij eius, ne ministrarent Domino.
15 * Et constituit sibi sacerdotes excelsorum &
idolis, & vanis, & vitulis quas fecit Hiero-
boam.

16 * καὶ πᾶς ἰσραὴλ εἶδεν, ὅτι οὐκ ἤκουσεν αὐτῶν ὁ βα-
σιλεύς, καὶ ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαὸς πρὸς τὸν βασιλέα λέ-
γων, τίς ἡμῖν μερὶς ἐν δαυὶδ, καὶ κληρονομία ἐν υἱῷ ἰεσ-
σαί; ἀπότρεχε ἀνὴρ εἰς τὰ σκηνώματά σου ἰσραήλ, νῦν
βλέπε τὸν οἶκόν σου δαυίδ, καὶ ἐπορεύθη πᾶς ἰσραὴλ εἰς
τὰ σκηνώματα αὐτοῦ.
17 * καὶ ἄνδρες ἰσραὴλ οἱ κατοικοῦντες ἐν πόλεσιν ἰούδα
ἐβασίλευσαν ἐπὶ ἑαυτοὺς τὸν ῥοβοάμ.
18 * καὶ ἀπέστειλεν ῥοβοὰμ ὁ βασιλεὺς τὸν ἀδορὰμ τὸν ἐπὶ
τοῦ φόρου, καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν λίθοις,
καὶ ἀπέθανεν καὶ ὁ βασιλεὺς ῥοβοὰμ ἔσπευσε τοῦ ἀναβῆναι
εἰς τὸ ἅρμα, τοῦ φυγεῖν εἰς ἱερουσαλήμ.
19 * καὶ ἠθέτησεν ἰσραὴλ ἐν τῷ οἴκῳ δαυὶδ ἕως τῆς ἡμέ-
ρας ταύτης.

ια'.

1 * Καὶ ἦλθε ῥοβοὰμ εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἐξεκκλησία-
σε τὸν οἶκον ἰούδα καὶ βενιαμὶν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιά-
δας νεανίσκων ποιούντων πόλεμον, τοῦ πολεμῆσαι μετὰ ἰσ-
ραὴλ καὶ ἐπιστρέψαι τὴν βασιλείαν ἑαυτῷ.
2 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς σαμέα ἄνθρωπον τοῦ
3 θεοῦ λέγων, * εἰπὲ πρὸς ῥοβοὰμ τὸν τοῦ σολομῶντος
βασιλέα ἰούδα, καὶ πρὸς πάντα ἰσραὴλ τὸν μετὰ ἰούδα
καὶ βενιαμὶν λέγων·
4 * τάδε λέγει κύριος, οὐκ ἀναβήσεσθε καὶ οὐ πολεμή-
σετε μετὰ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ἀποστρέφετε ἕκαστος εἰς τὸν
οἶκον αὐτοῦ, ὅτι παρ' ἐμοῦ ἐγένετο τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἤκου-
σαν τοῦ λόγου κυρίου, καὶ ἀπεστράφησαν τοῦ μὴ πορευθῆ-
ναι ἐπὶ ἱεροβοάμ.
5 * καὶ κατῴκησε ῥοβοὰμ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ᾠκοδό-
μησε πόλεις τειχήρεις ἐν τῇ ἰουδαίᾳ.
6 * καὶ ᾠκοδόμησε τὴν βηθλεὲμ, καὶ τὴν ἐτὰμ, καὶ τὴν θεκωὲ·
7 * καὶ τὴν βεθσοὺρ, καὶ τὴν σοκχώ, καὶ τὴν ὁδολλὰμ·
8 * καὶ τὴν γαὶθ, καὶ τὴν μαρισσὰ, καὶ τὴν ζίφ.
9 * καὶ τὴν ἀδωρὰμ, καὶ τὴν λαχεῖς, καὶ τὴν ἀζηκὰ.
10 * καὶ τὴν σαραά, καὶ τὴν αἰαλὼμ, καὶ τὴν χεβρῶν τὴν
ἐν τῇ ἰουδαίᾳ καὶ βενιαμὶν πόλεις τειχήρεις.
11 * καὶ ὠχύρωσεν αὐτὰς τείχεσιν, καὶ ἔδωκεν ἐν αὐταῖς
ἡγουμένους, καὶ παραθέσεις βρωμάτων καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον,
12 * κατὰ πόλιν καὶ πόλιν θυρεοὺς καὶ δόρατα, καὶ κατίσχυ-
σεν αὐτὰς εἰς πλῆθος σφόδρα· καὶ ἦσαν αὐτῷ ἰούδας καὶ
13 βενιαμίν. * καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται οἳ ἦσαν ἐν παντὶ
ἰσραὴλ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ἐκ πάντων τῶν ὁρίων.
14 * ὅτι ἐγκατέλιπον οἱ λευῖται τὰ σκηνώματα αὐτῶν
τὰ τῆς κατασχέσεως αὐτῶν, καὶ ἐπορεύθησαν πρὸς ἰούδαν εἰς
ἱερουσαλήμ, ὅτι ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἱεροβοὰμ καὶ οἱ υἱοὶ
αὐτοῦ, μὴ λειτουργεῖν κυρίῳ.
15 * καὶ κατέστησεν ἑαυτῷ ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν καὶ τοῖς εἰ-
δώλοις καὶ τοῖς ματαίοις, καὶ ταῖς δαμάλεσιν, ἃς ἐποίησεν
ἱεροβοάμ.

16 וְכָל־יִשְׂרָאֵל כִּי לֹא־שָׁמַע הַמֶּלֶךְ לָהֶם
וַיָּשִׁיבוּ הָעָם אֶת־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר מַה־לָּנוּ חֵלֶק
בְּדָוִיד וְלֹא־נַחֲלָה בְּבֶן־יִשַׁי אִישׁ לְאֹהָלֶיךָ יִשְׂרָאֵל
עַתָּה רְאֵה בֵיתְךָ דָּוִיד וַיֵּלֶךְ כָּל־יִשְׂרָאֵל לְאָהָלָיו׃
17 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵי יְהוּדָה וַיִּמְלֹךְ
18 עֲלֵיהֶם רְחַבְעָם׃ וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם
אֶת־הֲדֹרָם אֲשֶׁר עַל־הַמַּס וַיִּרְגְּמוּ־בוֹ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
אֶבֶן וַיָּמֹת וְהַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם הִתְאַמֵּץ לַעֲלוֹת
19 בַּמֶּרְכָּבָה לָנוּס יְרוּשָׁלִָם׃ וַיִּפְשְׁעוּ יִשְׂרָאֵל
בְּבֵית דָּוִיד עַד הַיּוֹם הַזֶּה׃

יא

1 וַיָּבֹא רְחַבְעָם יְרוּשָׁלִַם וַיַּקְהֵל אֶת־
בֵּית יְהוּדָה וּבִנְיָמִן מֵאָה וּשְׁמוֹנִים אֶלֶף בָּחוּר
עֹשֵׂה מִלְחָמָה לְהִלָּחֵם עִם־יִשְׂרָאֵל לְהָשִׁיב
2 אֶת־הַמַּמְלָכָה לִרְחַבְעָם׃ וַיְהִי דְבַר־
יְהוָה אֶל־שְׁמַעְיָהוּ אִישׁ־הָאֱלֹהִים לֵאמֹר׃
3 אֱמֹר אֶל־רְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ יְהוּדָה
וְאֶל כָּל־יִשְׂרָאֵל בִּיהוּדָה וּבִנְיָמִן לֵאמֹר׃
4 כֹּה אָמַר יְהוָה לֹא־תַעֲלוּ וְלֹא־תִלָּחֲמוּ עִם־
אֲחֵיכֶם שׁוּבוּ אִישׁ לְבֵיתוֹ כִּי־מֵאִתִּי נִהְיָה הַדָּבָר
הַזֶּה וַיִּשְׁמְעוּ אֶת־דִּבְרֵי יְהוָה וַיָּשֻׁבוּ מִלֶּכֶת אֶל־
5 יָרָבְעָם׃ וַיֵּשֶׁב רְחַבְעָם בִּירוּשָׁלִַם וַיִּבֶן
6 עָרִים לְמָצוֹר בִּיהוּדָה׃ וַיִּבֶן אֶת־בֵּית־לָחֶם
7 וְאֶת־עֵיטָם וְאֶת־תְּקוֹעַ׃ וְאֶת־בֵּית־צוּר וְאֶת־
8 שׂוֹכוֹ וְאֶת־עֲדֻלָּם׃ וְאֶת־גַּת וְאֶת־מָרֵשָׁה
9 וְאֶת־זִיף׃ וְאֶת־אֲדוֹרַיִם וְאֶת־לָכִישׁ וְאֶת־
10 עֲזֵקָה׃ וְאֶת־צָרְעָה וְאֶת־אַיָּלוֹן וְאֶת־חֶבְרוֹן
11 אֲשֶׁר בִּיהוּדָה וּבִבְנְיָמִן עָרֵי מְצוּרוֹת׃ וַיְחַזֵּק
אֶת־הַמְּצֻרוֹת וַיִּתֵּן בָּהֶם נְגִידִים וְאֹצְרוֹת מַאֲכָל
12 וְשֶׁמֶן וְיָיִן׃ וּבְכָל־עִיר וָעִיר צִנּוֹת וּרְמָחִים
וַיְחַזְּקֵם לְהַרְבֵּה מְאֹד וַיְהִי־לוֹ יְהוּדָה וּבִנְיָמִן׃
13 וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם אֲשֶׁר בְּכָל־יִשְׂרָאֵל
14 הִתְיַצְּבוּ עָלָיו מִכָּל־גְּבוּלָם׃ כִּי־עָזְבוּ הַלְוִיִּם
אֶת־מִגְרְשֵׁיהֶם וַאֲחֻזָּתָם וַיֵּלְכוּ לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלִָם
כִּי־הִזְנִיחָם יָרָבְעָם וּבָנָיו מִכַּהֵן לַיהוָה׃
15 וַיַּעֲמֶד־לוֹ כֹּהֲנִים לַבָּמוֹת וְלַשְּׂעִירִים וְלָעֲגָלִים
אֲשֶׁר עָשָׂה׃

16 *Populus autem vniuersus rege duriora dicente, sic locutus est ad eum, Non est nobis pars in Dauid, neque hæreditas in filio Isai. Reuertere in tabernacula tua Israel. Tu autem pasce domum tuam Dauid. Et abiit Israel in tabernacula sua.

17 *Super filios autem Israel qui habitabant in ciuitatibus Iuda regnauit Roboã. 3. Reg. 12. d

18 *Misitque rex Roboam Aduram qui præerat tributis, & lapidauerunt eum filij Israel, & mortuus est. Porrò rex Roboam currum festinauit ascendere, & fugit in
19 Hierusalem. *Recessitque Israel à domo Dauid vsq; ad diem hanc.

CAP. XI.

1 A VEnit autem Roboam in Hierusalem, 3. Reg. 12. a & conuocauit vniuersam domum Iuda & Beniamin centum octoginta millia electorum atque bellantium, vt dimicaret contra Israel & conuerteret ad se re-
2 gnum suum. *Factúsq; est sermo Dñi ad Semeiam hominem Dei, dicens:
3 *Loquere ad Roboam filium Salomonis regẽ Iuda, & ad vniuersum Israel qui est in Iuda & Beniamin.
4 *Hæc dicit Dominus, Non ascendetis neque pugnabitis contra fratres vestros: reuertatur vnusquisq; in domum suam, quia mea hoc gestum est voluntate. Qui
B cùm audissent sermonẽ Dñi, reuersi sunt, nec perrexerunt contra Hieroboam.
5 *Habitauit autem Roboam in Hierusalẽ, & ædificauit ciuitates muratas in Iu-
6 da. *Extruxítq; Bethleem & Ethan, &
7 Thecue. *Bethsur quoque & Socco, &
8 Odollam. *Nec non & Geth, & Maresa, & Ziph.
9 *Sed & Aduram, & Lachis, & Azecha.
10 *Saraa quoq; Ahialon & Hebron quæ erant in Iuda & Beniamin ciuitates mu-
11 nitissimas. *Cúmque clausisset eas muris, posuit in eis principes, ciborúmque horrea, hoc est olei & vini.
12 *Sed & in singulis vrbibus fecit armamentaria scutorum & hastarum, firmauítque eas summa diligentia, & imperauit super Iudam & Beniamin.
13 *Sacerdotes autem & Leuitæ qui erãt
C in vniuerso Israel, venerunt ad eum de cunctis sedibus suis:
14 *Relinquentes suburbana & possessiones suas, & transeũtes ad Iudã & Hierusalem, eo q; abiecissent eos Hieroboam & posteri eius ne sacerdotio Dñi fungerentur.
15 *Qui cõstituit sibi sacerdotes excelsorũ 1. Reg. 12. g & dæmoniorũ vitulorúmq; quos fecerat.

16 * Et omnis Israel vidit, quoniam non audi-
uit eos rex, et respondit omnis populus ad regē,
dicens: Quæ nobis pars in Dauid & hæreditas
in filio Jessai? reuertere vir in tabernacula tua
Israel, nunc aspice domum tuam Dauid; &
abijt omnis Israel in tabernacula sua.
17 * Et viri Israel qui habitabant in ciuitati-
bus Judæ regnare fecerunt super se Roboam.
18 * Et misit Roboam rex Adoram qui super
tributum, & lapidauerunt eum filij Israel in
lapidibus, & mortuus est: & rex Roboam fe-
stinauit ascēdere in currum, vt fugeret in Hie-
rusalem.
19 * Et præuaricatus est Israel in domo Dauid
vsque ad diem hanc.

CAP. XI.

1 ET venit Roboam in Hierusalem, & congre
gauit domum Juda & Beniamin centum
octoginta millia iuuenum facientiū bellum, vt
dimicaret cum Israel & conuerteret regnum
sibi.
2 * Et factus est sermo Domini ad Samea ho-
minem Dei, dicens:
3 * Loquere ad Roboam filium Salomonis re-
gem Juda, & ad omnem Israel qui cum Juda
& Beniamin, dicens:
4 * Hæc dicit Dominus, Non ascēdetis & non
pugnabitis cum fratribus vestris: reuertimini
vnusquisque in domum suam, quoniam à me
factum est verbum hoc, & audierunt sermo-
nem Domini, & reuersi sunt vt non irent con-
tra Hieroboam.
5 * Et habitauit Roboam in Hierusalem, &
ædificauit ciuitates muratas in Judæa.
6 * Et ædificauit Bethleē, et Etam, & Thecoe,
7 * Et Bethsur, & Soccho, & Hodollam,
8 * Et Geth, & Marissa, & Ziph,
9 * Et Adoram, & Lachis, & Azeca,
10 * Et Saraa, & Ealom, & Chebron quæ in
Judæa & Beniamin, ciuitates muratas.
11 * Et muniuit eas muris, & dedit in eis du-
ces, & cellaria ciborum & vinum, & oleum;
12 * Per ciuitatem & ciuitatem scuta & ha-
stas: & firmauit eas in multitudinem valde,
& fuerunt ei Juda & Beniamin.
13 * Et sacerdotes & Leuitæ qui fuerunt in
omni Israel, cōgregati sunt ad eum de omnibus
terminis.
14 * Quoniam dereliquerunt Leuitæ habitacu-
la sua quæ sunt possessionis suæ, & transierunt
ad Judam in Hierusalem, quoniā eiecit eos Hie-
roboam & filij eius, ne ministrarent Domino.
15 * Et constituit sibi sacerdotes excelsorum &
idolis, & vanis, & vitulis quas fecit Hiero-
boam.

16 * καὶ πᾶς ἰσραὴλ εἶδεν, ὅτι οὐκ ἤκουσεν αὐτῶν ὁ βα-
σιλεύς, καὶ ἀπεκρίθη πᾶς ὁ λαὸς πρὸς τὸν βασιλέα λέ-
γων, τίς ἡμῖν μερὶς ἐν δαυὶδ, καὶ κληρονομία ἐν υἱῷ ἰεσ-
σαί; ἀπότρεχε ἀνὴρ εἰς τὰ σκηνώματά σου ἰσραήλ, νῦν
βλέπε τὸν οἶκόν σου δαυίδ, καὶ ἐπορεύθη πᾶς ἰσραὴλ εἰς
τὰ σκηνώματα αὐτοῦ.
17 * καὶ ἄνδρες ἰσραὴλ οἱ κατοικοῦντες ἐν πόλεσιν ἰούδα
ἐβασίλευσαν ἐπὶ ἑαυτοὺς τὸν ῥοβοάμ.
18 * καὶ ἀπέστειλεν ῥοβοὰμ ὁ βασιλεὺς τὸν ἀδορὰμ τὸν ἐπὶ
τοῦ φόρου, καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν λίθοις,
καὶ ἀπέθανεν καὶ ὁ βασιλεὺς ῥοβοὰμ ἔσπευσε τοῦ ἀναβῆναι
εἰς τὸ ἅρμα, τοῦ φυγεῖν εἰς ἱερουσαλήμ.
19 * καὶ ἠθέτησεν ἰσραὴλ ἐν τῷ οἴκῳ δαυὶδ ἕως τῆς ἡμέ-
ρας ταύτης.

ια'.

1 * Καὶ ἦλθε ῥοβοὰμ εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἐξεκκλησία-
σε τὸν οἶκον ἰούδα καὶ βενιαμὶν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιά-
δας νεανίσκων ποιούντων πόλεμον, τοῦ πολεμῆσαι μετὰ ἰσ-
ραὴλ καὶ ἐπιστρέψαι τὴν βασιλείαν ἑαυτῷ.
2 * καὶ ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς σαμέα ἄνθρωπον τοῦ
3 θεοῦ λέγων, * εἰπὲ πρὸς ῥοβοὰμ τὸν τοῦ σολομῶντος
βασιλέα ἰούδα, καὶ πρὸς πάντα ἰσραὴλ τὸν μετὰ ἰούδα
καὶ βενιαμὶν λέγων·
4 * τάδε λέγει κύριος, οὐκ ἀναβήσεσθε καὶ οὐ πολεμή-
σετε μετὰ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ἀποστρέφετε ἕκαστος εἰς τὸν
οἶκον αὐτοῦ, ὅτι παρ' ἐμοῦ ἐγένετο τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἤκου-
σαν τοῦ λόγου κυρίου, καὶ ἀπεστράφησαν τοῦ μὴ πορευθῆ-
ναι ἐπὶ ἱεροβοάμ.
5 * καὶ κατῴκησε ῥοβοὰμ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ᾠκοδό-
μησε πόλεις τειχήρεις ἐν τῇ ἰουδαίᾳ.
6 * καὶ ᾠκοδόμησε τὴν βηθλεὲμ, καὶ τὴν ἐτὰμ, καὶ τὴν θεκωὲ·
7 * καὶ τὴν βεθσοὺρ, καὶ τὴν σοκχώ, καὶ τὴν ὁδολλὰμ·
8 * καὶ τὴν γαὶθ, καὶ τὴν μαρισσὰ, καὶ τὴν ζίφ.
9 * καὶ τὴν ἀδωρὰμ, καὶ τὴν λαχεῖς, καὶ τὴν ἀζηκὰ.
10 * καὶ τὴν σαραά, καὶ τὴν αἰαλὼμ, καὶ τὴν χεβρῶν τὴν
ἐν τῇ ἰουδαίᾳ καὶ βενιαμὶν πόλεις τειχήρεις.
11 * καὶ ὠχύρωσεν αὐτὰς τείχεσιν, καὶ ἔδωκεν ἐν αὐταῖς
ἡγουμένους, καὶ παραθέσεις βρωμάτων καὶ οἶνον καὶ ἔλαιον,
12 * κατὰ πόλιν καὶ πόλιν θυρεοὺς καὶ δόρατα, καὶ κατίσχυ-
σεν αὐτὰς εἰς πλῆθος σφόδρα· καὶ ἦσαν αὐτῷ ἰούδας καὶ
13 βενιαμίν. * καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται οἳ ἦσαν ἐν παντὶ
ἰσραὴλ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ἐκ πάντων τῶν ὁρίων.
14 * ὅτι ἐγκατέλιπον οἱ λευῖται τὰ σκηνώματα αὐτῶν
τὰ τῆς κατασχέσεως αὐτῶν, καὶ ἐπορεύθησαν πρὸς ἰούδαν εἰς
ἱερουσαλήμ, ὅτι ἐξέβαλεν αὐτοὺς ἱεροβοὰμ καὶ οἱ υἱοὶ
αὐτοῦ, μὴ λειτουργεῖν κυρίῳ.
15 * καὶ κατέστησεν ἑαυτῷ ἱερεῖς τῶν ὑψηλῶν καὶ τοῖς εἰ-
δώλοις καὶ τοῖς ματαίοις, καὶ ταῖς δαμάλεσιν, ἃς ἐποίησεν
ἱεροβοάμ.

16 * וְאַחֲרֵיהֶם מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל הַנֹּתְנִים אֶת־
לְבָבָם לְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל בָּאוּ
יְרוּשָׁלַ͏ִם לִזְבֹּחַ לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃

16 * Sed & de cunctis tribubus Iſrael qui-
cunque dederant cor ſuum vt quærerent
Dominum Deum Iſrael, venerunt in Hie
ruſalem ad immolandum victimas ſuas
D coram Domino Deo patrum ſuorum.

17 * וַיְחַזְּקוּ אֶת־מַלְכוּת יְהוּדָה וַיְאַמְּצוּ אֶת־
רְחַבְעָם בֶּן־שְׁלֹמֹה לִשְׁנַיִם שָׁלוֹשׁ כִּי הָלְכוּ בְּדֶרֶךְ

17 * Et roborauerunt regnum Iuda & con
firmauerunt Roboam filium Salomonis
per tres annos. Ambulauerũt enim in viis
Dauid & Salomonis annis tãtum tribus.

18 דָּוִיד וּשְׁלֹמֹה לִשְׁנַיִם שָׁלוֹשׁ׃ * וַיִּקַּח־לוֹ
רְחַבְעָם אִשָּׁה אֶת־מָחֲלַת בַּן־יְרִימוֹת בֶּן־דָּוִיד

18 * Duxit autẽ Roboam vxorem Maalath
filiã Hierimuth filij Dauid, Abiail quoq;

19 אֲבִיחַיִל בַּת־אֱלִיאָב בֶּן־יִשָׁי׃ * וַתֵּלֶד לוֹ בָנִים

19 filiam Heliab filij Iſai. * Quæ peperit ei
filios, Ieos & Sommorian, & Zoom.

20 אֶת־יְעוּשׁ וְאֶת־שְׁמַרְיָה וְאֶת־זָהַם׃ * וְאַחֲרֶיהָ
לָקַח אֶת־מַעֲכָה בַּת־אַבְשָׁלוֹם וַתֵּלֶד לוֹ אֶת־
אֲבִיָּה וְאֶת־עַתַּי וְאֶת־זִיזָא וְאֶת־שְׁלֹמִית׃

20 * Poſt hanc quoq; accepit Maacham fi-
liam Abſalom, quæ peperit ei Abiam, &
Abi, & Ziza, & Salumith.

21 * וַיֶּאֱהַב רְחַבְעָם אֶת־מַעֲכָה בַּת־אַבְשָׁלוֹם
מִכָּל־נָשָׁיו וּפִילַגְשָׁיו כִּי נָשִׁים שְׁמוֹנֶה־עָשְׂרֵה
נָשָׂא וּפִילַגְשִׁים שִׁשִּׁים וַיּוֹלֶד עֶשְׂרִים וּשְׁמוֹנָה
22 בָּנִים וְשִׁשִּׁים בָּנוֹת׃ * וַיַּעֲמֵד לָרֹאשׁ רְחַבְעָם
אֶת־אֲבִיָּה בֶּן־מַעֲכָה לְנָגִיד בְּאֶחָיו כִּי לְהַמְלִיכוֹ׃
23 * וַיָּבֶן וַיִּפְרֹץ מִכָּל־בָּנָיו לְכָל־אַרְצוֹת יְהוּדָה
וּבִנְיָמִן לְכֹל עָרֵי הַמִּבְצָרוֹת וַיִּתֵּן לָהֶם הַמָּזוֹן לָרֹב
וַיִּשְׁאַל הֲמוֹן נָשִׁים׃

21 * Amauit autem Roboam Maacham fi
liam Abſalon ſuper omnes vxores ſuas &
concubinas. Nam vxores decem & octo
duxerat, concubinas autem ſexaginta, &
genuit viginti octo filios & ſexaginta fi-
22 lias. * Conſtituit verò in capite Abiam
filium Maacha ducẽ ſuper omnes fratres
ſuos, ipſum enim regem facere cogitabat.
23 * Quia ſapientior fuit & potentior ſu-
per omnes filios eius, & in cũctis finibus
Iuda & Beniamin, & in vniuerſis ciuitati-
bus muratis. Præbuítque eis eſcas pluri-
mas, & multas petiuit vxores.

יב

CAP. XII.

1 * וַיְהִי כְּהָכִין מַלְכוּת וְחִזְקוֹ עָזַב אֶת־תּוֹרַת יְהוָה וְכָל־יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ׃

1 CVmq; roboratum fuiſſet regnum Ro-
A boam & confortatum, dereliquit le-
gem Domini, & omnis Iſrael cum eo.

2 * וַיְהִי בַּשָּׁנָה הַחֲמִישִׁית לַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם עָלָה
שִׁישַׁק מֶלֶךְ־מִצְרַיִם עַל־יְרוּשָׁלַ͏ִם כִּי מָעֲלוּ בַּיהוָה׃

2 * Anno autem quinto regni Roboam,
aſcendit Seſac rex Ægypti in Hieruſalem,
quia peccauerunt Domino;

3 * בְּאֶלֶף וּמָאתַיִם רֶכֶב וּבְשִׁשִּׁים אֶלֶף פָּרָשִׁים
וְאֵין מִסְפָּר לָעָם אֲשֶׁר־בָּאוּ עִמּוֹ מִמִּצְרַיִם
4 לוּבִים סֻכִּיִּים וְכוּשִׁים׃ * וַיִּלְכֹּד אֶת־עָרֵי
הַמִּבְצָרוֹת אֲשֶׁר לִיהוּדָה וַיָּבֹא עַד־יְרוּשָׁלָ͏ִם׃

3 * Cum mille ducentis curribus, & ſexa-
ginta millibus equitum. Nec erat nume-
rus vulgi quod venerat cum eo ex Aegy-
pto, Libyes ſcilicet & Troglodítæ & Æ-
4 thiopes. * Cepítque ciuitates muni-
tiſsimas in Iuda, & venit vſque in Hieru-

5 * וּשְׁמַעְיָה הַנָּבִיא בָּא אֶל־רְחַבְעָם וְשָׂרֵי יְהוּדָה
אֲשֶׁר־נֶאֶסְפוּ אֶל־יְרוּשָׁלַ͏ִם מִפְּנֵי שִׁישַׁק וַיֹּאמֶר
לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אַתֶּם עֲזַבְתֶּם אֹתִי וְאַף־
6 אֲנִי עָזַבְתִּי אֶתְכֶם בְּיַד־שִׁישָׁק׃ * וַיִּכָּנְעוּ שָׂרֵי
יִשְׂרָאֵל וְהַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ צַדִּיק יְהוָה׃

5 ſalem. * Semeias aũt propheta ingreſſus
eſt ad Roboam & principes Iuda, qui cõ-
B gregati fuerant in Hieruſalem fugientes
Seſac. Dixítque ad eos, Hæc dicit Domi-
nus, Vos reliquiſtis me, & ego reliqui
vos in manu Seſac.
6 * Conſternatíq; principes Iſrael & rex,
dixerunt, Iuſtus eſt Dominus.

7 * וּרְאוֹת יְהוָה כִּי נִכָּנְעוּ הָיָה דְבַר־יְהוָה אֶל־
שְׁמַעְיָה לֵאמֹר נִכָּנְעוּ לֹא אַשְׁחִיתֵם וְנָתַתִּי לָהֶם
כִּמְעַט לִפְלֵיטָה וְלֹא־תִתַּךְ חֲמָתִי בִּירוּשָׁלַ͏ִם בְּיַד־
שִׁישָׁק׃

7 * Cúmque vidiſſet Dominus quòd hu-
miliati eſſent, factus eſt ſermo Domini ad
Semeiam, dicens: Quia humiliati ſunt,
non diſperdam eos, dabóq; eis pauxillum
auxilij, & non ſtillabit furor meus ſuper
Hieruſalem per manum Seſac.

* *Et eiecit Leuitas de tribubus Iſrael, qui* 16
dederunt corda ſua, vt quærerent Dominum Deum Iſrael, & venerunt in Hieruſalem, ad ſacrificandum Domino Deo patrum ſuorum.

* *Et roborauerunt regnum Iuda, & fortifi-* 17
catus eſt Roboam filius Salomonis in annos tres, quoniam ambulauit via Dauid & Salomonis in annos tres.

* *Et accepit ſibi Roboam vxorem Maelleth* 18
filiam Hierimuth filij Dauid, et Abichail filiam Eliab filij Iſſai.

* *Et peperit ei filios Ieus & Samarian, &* 19
Zaam.

* *Et poſt hæc accepit Maacha ſibi filiã Abeſ-* 20
ſalom, & peperit ei Abia & Eththi, & Ziza, & Salomith.

* *Et amauit Roboam Maacha filiam Abeſ-* 21
ſalom ſuper omnes vxores ſuas, & concubinas, quoniam vxores decem & octo habuit, & concubinas ſexaginta, & genuit viginti & octo filios, & filias ſexaginta.

* *Et cõſtituit Roboam Abia filium Maacha* 22
in principem & ducem in fratribus ſuis, quoniam cogitabat facere regem eum.

* *Et auctus fuit Abia, & profecit ſuper om-* 23
nes filios eius, et in cũctis finibus Iuda & Beniamin, & in ciuitatibus munitis præbuit in eis eſcas in multitudinem multam, & petiuit multitudinem vxorum.

CAP. XII.

ET factum eſt poſtquam præparatum eſt re- 1
gnum Roboam, et poſtquam roboratum eſt, dereliquit legem Domini, et omnis Iſrael cũ eo.

* *Et factum eſt in anno quinto regni Ro-* 2
boam, aſcendit Suſac rex Ægypti in Hieruſalem, quia peccauerant coram Domino;

* *In mille & ducentis curribus, & ſexa-* 3
ginta millibus equitum: & non erat numerus multitudinis quæ venit cum eo ex Ægypto Libyes, Troglodytæ & Æthiopes.

* *Et ceperunt ciuitates munitas, quæ erant* 4
in Iuda, & venerunt in Hieruſalem.

* *Et Semeas propheta venit ad Roboam &* 5
ad principes Iuda qui cõgregati fuerant in Hieruſalem à facie Suſac, et dixit eis, Sic dixit Dominus, Vos reliquiſtis me, & ego relinquam vos in manu Suſac.

* *Et verecundati ſunt principes Iſrael &* 6
rex, & dixerunt, Iuſtus Dominus.

* *Et cùm vidiſſet Dominus, quòd conuerſi* 7
fuerant, factus eſt ſermo Domini ad Sameam dicens, Conuerſi ſunt, nõ diſperdam eos, & dabo eis quaſi pauxillum in ſalutem, & non ſtillabit furor meus ſuper Hieruſalem in manu Suſac.

16 * καὶ ἐξέβαλε σὺν λευίτας ἀπὸ φυλῶν ἰσραήλ, οἳ ἔδωκαν καρδίας αὐτῶν ζητῆσαι κύριον τὸν θεὸν ἰσραήλ, καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλήμ, θῦσαι κυρίῳ τῷ θεῷ τῶν πατέρων αὐτῶν.

17 * καὶ κατίσχυσαν τὴν βασιλείαν ἰούδα· καὶ κατίσχυσε ροβοὰμ υἱὸς σολομῶντος εἰς ἔτη τρία, ὅτι ἐπορεύθη ὁδῷ δαυὶδ καὶ σολομῶντος εἰς ἔτη τρία. 18 * καὶ ἔλαβεν ἑαυτῷ ροβοὰμ γυναῖκα τὴν μαελὲθ θυγατέρα ἱεριμὼθ υἱοῦ δαυὶδ, καὶ ἀβιχαὶλ θυγατέρα ἐλιὰβ υἱοῦ ἰεσσαί.

19 * καὶ ἔτεκεν αὐτῷ υἱοὺς τὸν ἰεὺς καὶ τὸν σαμαρίαν, καὶ τὸν ζααμ.

20 * καὶ μετὰ ταῦτα ἔλαβεν τὴν μααχὰ ἑαυτῷ τὴν θυγατέρα ἀβεσσαλώμ, καὶ ἔτεκεν αὐτῷ τὸν ἀβιὰ, καὶ τὸν ἐθθὶ, καὶ τὸν ζιζὰ, καὶ τὸν σαλομίθ.

21 * καὶ ἠγάπησε ροβοὰμ τὴν μααχὰ θυγατέρα ἀβεσσαλὼμ ὑπὲρ πάσας τὰς γυναῖκας αὐτοῦ, καὶ τὰς παλλακάς, ὅτι γυναῖκας δεκαοκτὼ εἶχε, καὶ παλλακὰς ἑξήκοντα, καὶ ἐγέννησεν εἴκοσι καὶ ὀκτὼ υἱούς, καὶ θυγατέρας ἑξήκοντα.

22 * καὶ κατέστησε ροβοὰμ τὸν ἀβιὰ τὸν τοῦ μααχὰ εἰς ἄρχοντα καὶ ἡγούμενον ἐν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, ὅτι διενοεῖτο 23 βασιλεῦσαι αὐτόν. * καὶ ἐνισχύθη ἀβία, καὶ διέκοψε πάντας τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις ἰούδα καὶ βενιαμὶν, καὶ ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς ὀχυραῖς ἔδωκεν ἐν αὐτοῖς τροφὰς εἰς πλῆθος πολύ, καὶ ἐζήτησε πλῆθος γυναικῶν.

ιϛ.

1 * Καὶ ἐγένετο ὡς ἡτοιμάσθη ἡ βασιλεία ροβοὰμ, καὶ ὡς ἐκραταιώθη, ἐγκατέλιπε τὸν νόμον κυρίου, καὶ πᾶς ἰσραὴλ μετ' αὐτοῦ.

2 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἔτει τῷ πέμπτῳ τῆς βασιλείας ροβοάμ, ἀνέβη σουσὰκ βασιλεὺς αἰγύπτου ἐπὶ ἱερουσαλήμ, ὅτι ἥμαρτον ἔναντι κυρίου,

3 * ἐν χιλίοις καὶ διακοσίοις ἅρμασι, καὶ ἑξήκοντα χιλιάσιν ἱππέων, καὶ οὐκ ἦν ἀριθμὸς τοῦ πλήθους τοῦ ἐλθόντος μετ' αὐτοῦ ἐξ αἰγύπτου λίβυες τρωγλεῖμ καὶ χουσείμ.

4 * καὶ κατεκράτησαν τῶν πόλεων τῶν ὀχυρῶν, αἳ ἦσαν ἐν ἰούδα, καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλήμ.

5 * καὶ σαμαίας ὁ προφήτης ἦλθε πρὸς ροβοὰμ, καὶ πρὸς τοὺς ἄρχοντας ἰούδα τοὺς συναχθέντας εἰς ἱερουσαλὴμ ἀπὸ προσώπου σουσάκ· καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅτως εἶπεν κύριος, ὑμεῖς ἐγκατελείψατέ με, κἀγὼ ἐγκαταλείψω ὑμᾶς ἐν χειρὶ σουσάκ.

6 * καὶ ἠχύνθησαν οἱ ἄρχοντες ἰσραὴλ καὶ ὁ βασιλεύς, καὶ εἶπον, δίκαιος ὁ κύριος.

7 * καὶ ἐν τῷ ἰδεῖν τὸν κύριον, ὅτι ἐνετράπησαν, ἐγένετο λόγος κυρίου πρὸς σαμαίαν λέγων, ἐνετράπησαν, οὐ καταφθερῶ αὐτούς, καὶ δώσω αὐτοῖς ὡσεὶ σμικρὸν εἰς σωτηρίαν, καὶ οὐ μὴ χύσῃ ὁ θυμός μου ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἐν χειρὶ σουσάκ.

8 * כִּי יִהְיוּ־לוֹ לַעֲבָדִים וְיֵדְעוּ עֲבֹדָתִי וַעֲבֹדַת
9 מַמְלְכוֹת הָאֲרָצוֹת׃ * וַיַּעַל שִׁישַׁק מֶלֶךְ־
מִצְרַיִם עַל־יְרוּשָׁלַם וַיִּקַּח אֶת־אֹצְרוֹת בֵּית־
יְהוָה וְאֶת־אֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ אֶת־הַכֹּל לָקָח
וַיִּקַּח אֶת־מָגִנֵּי הַזָּהָב אֲשֶׁר עָשָׂה שְׁלֹמֹה׃
10 * וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם תַּחְתֵּיהֶם מָגִנֵּי נְחֹשֶׁת
וְהִפְקִיד עַל־יַד שָׂרֵי הָרָצִים הַשֹּׁמְרִים פֶּתַח בֵּית
11 הַמֶּלֶךְ׃ * וַיְהִי מִדֵּי־בוֹא הַמֶּלֶךְ בֵּית יְהוָה
בָּאוּ הָרָצִים וְנָשָׂאוּם וְהֵשִׁבוּם אֶל־תָּא הָרָצִים׃
12 * וּבְהַכָּנְעוֹ שָׁב מִמֶּנּוּ אַף־יְהוָה וְלֹא
לְהַשְׁחִית לְכָלָה וְגַם בִּיהוּדָה הָיָה דְּבָרִים
13 טוֹבִים׃ * וַיִּתְחַזֵּק הַמֶּלֶךְ רְחַבְעָם בִּירוּשָׁלַם
וַיִּמְלֹךְ כִּי־בֶן־אַרְבָּעִים וְאַחַת שָׁנָה רְחַבְעָם
בְּמָלְכוֹ וּשְׁבַע עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם הָעִיר
אֲשֶׁר־בָּחַר יְהוָה לָשׂוּם אֶת־שְׁמוֹ שָׁם מִכֹּל
שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל וְשֵׁם אִמּוֹ נַעֲמָה הָעַמֳּנִית׃
14 * וַיַּעַשׂ הָרַע כִּי לֹא־הֵכִין לִבּוֹ לִדְרוֹשׁ אֶת־
15 יְהוָה׃ * וּדְבָרֵי רְחַבְעָם הָרִאשֹׁנִים
וְהָאַחֲרוֹנִים הֲלֹא־הֵם כְּתוּבִים בְּדִבְרֵי שְׁמַעְיָה
הַנָּבִיא וְעִדּוֹ הַחוֹזֶה לְהִתְיַחֵשׂ וּמִלְחֲמוֹת רְחַבְעָם
וְיָרָבְעָם כָּל־הַיָּמִים׃
16 * וַיִּשְׁכַּב רְחַבְעָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר בְּעִיר
דָּוִיד וַיִּמְלֹךְ אֲבִיָּה בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

יג

1 * בִּשְׁנַת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ
יָרָבְעָם וַיִּמְלֹךְ אֲבִיָּה עַל־יְהוּדָה׃
2 * שָׁלוֹשׁ שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלַם וְשֵׁם אִמּוֹ
מִיכָיְהוּ בַת־אוּרִיאֵל מִן־גִּבְעָה וּמִלְחָמָה
הָיְתָה בֵּין אֲבִיָּה וּבֵין יָרָבְעָם׃
3 * וַיֶּאְסֹר אֲבִיָּה אֶת־הַמִּלְחָמָה בְּחַיִל גִּבּוֹרֵי
מִלְחָמָה אַרְבַּע־מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ בָּחוּר וְיָרָבְעָם
עָרַךְ עִמּוֹ מִלְחָמָה בִּשְׁמוֹנֶה מֵאוֹת אֶלֶף אִישׁ
4 בָּחוּר גִּבּוֹר חָיִל׃ * וַיָּקָם אֲבִיָּה מֵעַל לְהַר
צְמָרַיִם אֲשֶׁר בְּהַר אֶפְרָיִם וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּנִי יָרָבְעָם
5 וְכָל־יִשְׂרָאֵל׃ * הֲלֹא לָכֶם לָדַעַת כִּי יְהוָה
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל נָתַן מַמְלָכָה לְדָוִיד עַל־יִשְׂרָאֵל
לְעוֹלָם לוֹ וּלְבָנָיו בְּרִית מֶלַח׃

8 * Verumtamen seruient ei vt sciant distantiam seruitutis meæ & seruitutis regni terrarum.

9 * Recessit itaque Sesac rex Ægypti ab Hierusalem sublatis thesauris domus Domini & domus regis, omniáque secum tulit, & clypeos aureos quos fecerat Salomon.

10 * Pro quibus fecit rex æneos, & tradidit illos principibus scutariorum qui custodiebant vestibulum palatij.

11 * Cúmque introiret rex domum Dei, veniebant scutarij & tollebant eos, iterúmque referebant eos ad armentarium suum.

12 * Verumtamen quia humiliati sunt, auersa est ab eis ira Domini, nec deleti
D sunt penitus; siquidem & in Iuda inuenta sunt opera bona.

13 * Confortatus est ergo rex Roboam in Hierusalem, atque regnauit. Quadraginta autem & vnius anni erat cùm regnare cœpisset. Et decem & septem annis regnauit in Hierusalem, vrbe quam elegit Dominus vt confirmaret nomen suum ibi de cunctis tribubus Israel. Nomen autem matris eius Naama Amanites. 3. Reg. 14. f.

14 * Fecítque malum, & non præparauit cor suum vt quæreret Dominum.

15 * Opera verò Roboam prima & nouissima scripta sunt in libris Semeiæ prophetæ, & Addo vidétis, & diligenter expósita: pugnauerúntque aduersum se Roboam & Hieroboam cunctis diebus.

16 * Et dormiuit Roboam cum patribus suis, sepultúsque est in ciuitate Dauid. Et regnauit Abia filius eius pro eo.

CAP. XIII.

1 ANno octauodecimo regis Hieroboã regnauit Abia super Iudam. 3. Reg. 15. a
A

2 * Tribus annis regnauit in Hierusalem. Noménq; matris eius Michaia filia Vriel de Gabaa. Et erat bellum inter Abia & Hieroboam.

3 * Cúmque inisset Abia certamen, & haberet bellicosissimos viros, & electorum quadringenta millia, Hieroboam construxit econtra aciem octingenta millia virorum, qui & ipsi electi erant & ad bella fortissimi.

4 * Stetit ergo Abia super montem Semeron qui erat in Ephraim, & ait, Audi
5 Hieroboã & omnis Israel: * Num ignoratis quòd Dominus Deus Israel dederit regnum Dauid super Israel in sempiternum, ipsi & filiis eius in pactum salis?

Quoniam erunt ei in seruos, & cognoscent 8
seruitutem meam & seruitutem regni terræ.

Et ascendit Susac rex Ægypti ad Hierusa- 9
lem, & cepit thesauros qui erat in domo Domini, & thesauros qui erant in domo regis, omnia tulit, & tulit clypeos aureos quos fecerat Salomon.

Et fecit Roboam rex pro eis clypeos æneos, 10
& constituit in manus principum accurrentium custodientium portas domus regis.

Et factum est à frequentia cùm ingrederetur rex in domum Domini, ingrediebantur & 11
accurrentes, & tollebant clypeos & collocabant in ordinem accurrentium.

Et cùm humiliauit se rex, auersa est ab eo 12
ira Domini, & non in corruptionem in finem omnibus, & in Juda fuerunt sermones boni.

Et confortatus est rex Roboam in Hieru- 13
salem & regnauit: filius quadraginta et vnius anni erat Roboam cùm regnaret ipse, et septem & decem annis regnauit in Hierusalem, in ciuitate quam elegit Dominus vt nominaret nomen suum ibi de cunctis tribubus filiorum Israel, & nomen matri suæ Naama Ammanitis.

Et fecit malum, quoniam non direxit cor 14
suum ad quærendum Dominum.

Et sermones Roboam primi & nouissimi 15
nónne sunt scripti in sermonibus Semæu prophetæ, & Addo videntis vt genealogiam describeret & actus eius? & pugnauit Roboam & Hieroboam cunctis diebus.

Et dormiuit Roboam cum patribus suis, 16
& sepultus est in ciuitate Dauid, & regnauit Abia filius eius pro eo.

CAP. XIII.

IN octauo & decimo anno regni Hieroboam, 1
regnauit Abia super Iudam.

Tribus annis regnauit in Hierusalem, & 2
nomen matri eius Maacha filia Abessalon, & bellum erat inter Abia & inter Hieroboam.

Et ordinauit Abia bellum in exercitu po- 3
tentium bellatorum in quadringentis millibus virorum electorum: & Hieroboam construxit contra eum bellum in octingentis millibus virorum electorum potentium fortitudine virorum bellatorum.

Et surrexit Abia à monte Somorim, qui 4
est in monte Ephraim, & dixit: Audite me Hieroboam & omnis Israel:

Nónne vobis cognoscere quòd Dominus 5
Deus Israel dedit regnum Dauid super Israel in sempiternum & filiis eius in pactum salis?

8 ὅτι ἔσονται αὐτῷ εἰς δούλους, καὶ γνώσονται τὴν δουλείαν μου καὶ τὴν δουλείαν τῆς βασιλείας τῆς γῆς.

9 καὶ ἀνέβη Σουσακὶ βασιλεὺς Αἰγύπτου ἐπὶ Ἰερουσαλήμ, καὶ ἔλαβε τοὺς θησαυροὺς τοῦ οἴκου κυρίου, καὶ τοὺς θησαυροὺς τοῦ οἴκου βασιλέως, τὰ πάντα ἔλαβεν, καὶ ἔλαβε τοὺς θυρεοὺς τοὺς χρυσοῦς οὓς ἐποίησεν Σολομών.

10 καὶ ἐποίησεν Ροβοὰμ ὁ βασιλεὺς ἀντ' αὐτῶν θυρεοὺς χαλκοῦς, καὶ κατέστησεν ἐπὶ χεῖρας ἀρχόντων τῶν σωματοφυλάκων τῶν φυλασσόντων τὰς θύρας οἴκου τοῦ βασιλέως.

11 καὶ ἐγένετο ἀπὸ ἱκανοῦ ἐν τῇ εἰσπορεύεσθαι τὸν βασιλέα εἰς οἶκον κυρίου, εἰσεπορεύοντο καὶ οἱ σωματοφύλακες, καὶ ἐλάμβανον τοὺς θυρεοὺς καὶ ἀποκαθίστων εἰς τὴν τάξιν τῶν παρατρεχόντων.

12 καὶ ἐν τῷ ἐντρυφῆσαι τὸν βασιλέα, ἀπέστρεψεν ἀπ' αὐτοῦ ὀργὴν κυρίου, καὶ οὐκ εἰς διαφθορὰν εἰς τέλος· τοῖς πᾶσι, καίγε ἐν τῷ Ἰούδα ἦσαν λόγοι ἀγαθοί.

13 καὶ κατίσχυσεν ὁ βασιλεὺς Ροβοὰμ ἐν Ἰερουσαλὴμ καὶ ἐβασίλευσεν, υἱὸς τεσσαρακονταετὴς καὶ ἑνὸς ἔτους Ροβοὰμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ ἑπτὰ καὶ δέκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλήμ, ἐν τῇ πόλει ᾗ ἐξελέξατο κύριος ἐπονομάσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκεῖ ἐκ πασῶν φυλῶν τῶν υἱῶν Ισραήλ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ Νααμὰ ἡ Ἀμμανίτις.

14 καὶ ἐποίησε τὸ πονηρόν, ὅτι οὐ κατεύθυνε τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐκζητῆσαι κύριον.

15 καὶ οἱ λόγοι Ροβοὰμ οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι οὐκ ἰδοὺ εἰσὶ γεγραμμένοι ἐν τοῖς λόγοις Σαμαΐου τοῦ προφήτου, καὶ Ἀδδὼ τοῦ ὁρῶντος τὴν γενεαλογῆσαι καὶ αἱ πρόξεις αὐτοῦ; καὶ ἐπολέμει Ροβοὰμ καὶ Ιεροβοὰμ πάσας τὰς
16 ἡμέρας. καὶ ἐκοιμήθη Ροβοὰμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν πόλει Δαυὶδ, καὶ ἐβασίλευσεν Ἀβία υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

ιγ'.

1 Ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας Ιεροβοάμ, ἐβασίλευσεν Ἀβία ἐπὶ Ἰούδαν.

2 τρία ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν Ἰερουσαλήμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ Μααχὰ θυγάτηρ Ἀβεσσαλώμ· καὶ πόλεμος ἦν ἀνὰ μέσον Ἀβία καὶ ἀνὰ μέσον Ιεροβοάμ.

3 καὶ παρετάξατο Ἀβία τὸν πόλεμον ἐν δυνάμει δυνατῶν πολεμιστῶν ἐν τετρακοσίαις χιλιάσιν ἀνδρῶν ἐκλεκτῶν δυνατῶν ἰσχύϊ ἀνδρῶν πολεμιστῶν.

4 καὶ ἀνέστη Ἀβία ἀπὸ ὄρους Σομορίμ, ὃ ἐστιν ἐν τῷ ὄρει Ἐφραίμ, καὶ εἶπεν, ἀκούσατέ μου Ιεροβοὰμ καὶ πᾶς Ισραήλ.

5 οὐχὶ ὑμῖν γνῶναι ὅτι κύριος ὁ θεὸς Ισραὴλ ἔδωκε βασιλείαν τῷ Δαυὶδ ἐπὶ Ισραὴλ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ εἰς διαθήκην ἁλός;

6 * וַיָּקָם יָרָבְעָם בֶּן־נְבָט עֶבֶד שְׁלֹמֹה בֶּן־דָּוִיד
7 וַיִּמְרֹד עַל־אֲדֹנָיו׃ * וַיִּקָּבְצוּ עָלָיו אֲנָשִׁים
רֵקִים בְּנֵי בְלִיַּעַל וַיִּתְאַמְּצוּ עַל־רְחַבְעָם בֶּן־
שְׁלֹמֹה וּרְחַבְעָם הָיָה נַעַר וְרַךְ־לֵבָב וְלֹא
8 הִתְחַזֵּק לִפְנֵיהֶם׃ * וְעַתָּה אַתֶּם אֹמְרִים
לְהִתְחַזֵּק לִפְנֵי מַמְלֶכֶת יְהוָה בְּיַד בְּנֵי דָוִיד וְאַתֶּם
הָמוֹן רָב וְעִמָּכֶם עָגְלֵי זָהָב אֲשֶׁר עָשָׂה לָכֶם
יָרָבְעָם לֵאלֹהִים׃
9 * הֲלֹא הִדַּחְתֶּם אֶת־כֹּהֲנֵי יְהוָה אֶת־בְּנֵי
אַהֲרֹן וְהַלְוִיִּם וַתַּעֲשׂוּ לָכֶם כֹּהֲנִים כְּעַמֵּי הָאֲרָצוֹת
כָּל־הַבָּא לְמַלֵּא יָדוֹ בְּפַר בֶּן־בָּקָר וְאֵילִם
שִׁבְעָה וְהָיָה כֹהֵן לְלֹא אֱלֹהִים׃
10 * וַאֲנַחְנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְלֹא עֲזַבְנֻהוּ וְכֹהֲנִים
מְשָׁרְתִים לַיהוָה בְּנֵי אַהֲרֹן וְהַלְוִיִּם בַּמְלָאכֶת׃
11 * וּמַקְטִרִים לַיהוָה עֹלוֹת בַּבֹּקֶר־בַּבֹּקֶר
וּבָעֶרֶב בָּעֶרֶב וּקְטֹרֶת־סַמִּים וּמַעֲרֶכֶת לֶחֶם עַל־
הַשֻּׁלְחָן הַטָּהוֹר וּמְנוֹרַת הַזָּהָב וְנֵרֹתֶיהָ לְבָעֵר
בָּעֶרֶב בָּעֶרֶב כִּי־שֹׁמְרִים אֲנַחְנוּ אֶת־מִשְׁמֶרֶת
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ וְאַתֶּם עֲזַבְתֶּם אֹתוֹ׃
12 * וְהִנֵּה עִמָּנוּ בָרֹאשׁ הָאֱלֹהִים וְכֹהֲנָיו
וַחֲצֹצְרוֹת הַתְּרוּעָה לְהָרִיעַ עֲלֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
אַל־תִּלָּחֲמוּ עִם־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם כִּי־לֹא
13 תָצְלִיחוּ׃ * וְיָרָבְעָם הֵסֵב אֶת־הַמַּאְרָב
לָבוֹא מֵאֲחֲרֵיהֶם וַיִּהְיוּ לִפְנֵי יְהוּדָה וְהַמַּאְרָב
14 מֵאֲחֲרֵיהֶם׃ * וַיִּפֶן יְהוּדָה וְהִנֵּה לָהֶם
הַמִּלְחָמָה פָּנִים וְאָחוֹר וַיִּצְעֲקוּ לַיהוָה וְהַכֹּהֲנִים
15 מַחְצְצְרִים בַּחֲצֹצְרוֹת׃ * וַיָּרִיעוּ אִישׁ יְהוּדָה
וַיְהִי בְּהָרִיעַ אִישׁ יְהוּדָה וְהָאֱלֹהִים נָגַף אֶת־
יָרָבְעָם וְכָל־יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי אֲבִיָּה וְיהוּדָה׃
16 * וַיָּנֻסוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל מִפְּנֵי יְהוּדָה וַיִּתְּנֵם
17 אֱלֹהִים בְּיָדָם׃ * וַיַּכּוּ בָהֶם אֲבִיָּה וְעַמּוֹ
מַכָּה רַבָּה וַיִּפְּלוּ חֲלָלִים מִיִּשְׂרָאֵל חֲמֵשׁ־מֵאוֹת
18 אֶלֶף אִישׁ בָּחוּר׃ * וַיִּכָּנְעוּ בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל בָּעֵת הַהִיא וַיֶּאֶמְצוּ בְנֵי יְהוּדָה כִּי נִשְׁעֲנוּ
עַל־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃
19 * וַיִּרְדֹּף אֲבִיָּה אַחֲרֵי יָרָבְעָם וַיִּלְכֹּד מִמֶּנּוּ עָרִים
אֶת־בֵּית־אֵל וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־יְשָׁנָה וְאֶת־
בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־עֶפְרוֹן וּבְנֹתֶיהָ׃

6 *Et surrexit Hieroboam filius Nabath
B seruus Salomonis filij Dauid, & rebella-
7 uit contra Dñm suũ. *Congregatíq; sunt
ad eum viri vanissimi & filij Belial, & pre-
ualuerunt contra Roboam filiũ Salomo-
nis. Porrò Roboam erat rudis & corde pa
8 uido, nec potuit resistere eis. *Nunc ergo
vos dicitis ꝙ resistere possitis regno Dñi,
quod possidet per filios Dauid. Habetísque grãdem populi multitudinẽ, atq; vitulos aureos quos fecit vobis Hieroboam
9 in Deos. *Et eiecistis sacerdotes Dñi fi-
lios Aaron atque Leuitas, & fecistis vobis
sacerdotes sicut omnes populi terrarum.
Quicunq; venerit & initiauerit manũ suã
in tauro de bobus & in arietibus septẽ fit
10 sacerdos eorum qui non sunt dij. *No-
ster autem Dñs Deus est, quem non reli-
C quimus. Sacerdotésq; ministrant Dño de
filiis Aaron & Leuitæ sunt in ordine suo.
11 *Holocausta quoq; offerunt Dño per
singulos dies mane & vespere, & thymia
ma iuxta legis præcepta cõfectum, & pro-
ponuntur panes in mensa mundissima:
estq; apud nos candelabrũ aureum & lu-
cernæ eius vt accendantur semper ad ve-
speram. Nos quippe custodimus præcepta
Domini Dei nostri quem vos reliquistis.
12 *Ergo in exercitu nostro dux Deus est,
& sacerdotes eius qui clangunt tubis, &
resonant contra vos. Filij Israel nolite pu-
gnare contra Dominum Deum patrum
13 vestrorũ, quia non vobis expedit. *Hæc
illo loquente Hieroboam retro moliebatur insidias. Cúmque ex aduerso ostium
staret, ignorantem Iudam suo ambiebat
14 exercitu. *Respiciénsque Iudas vidit
instare bellum ex aduerso & post tergum,
& clamauit ad Dominum, ac sacerdotes
tubis canere cœperunt.
15 *Omnésque viri Iuda vociferati sunt.
D Et ecce illis clamantibus perterruit Deus
Hieroboam & omnem Israel qui stabat
16 ex aduerso Abia & Iuda. *Fugerúntque
filij Israel Iudam, & tradidit eos Deus in
17 manu eorũ. *Percussit ergo eos Abia &
populus eius plaga magna, & corruerunt
vulnerati ex Israel quingenta millia viro-
18 rum fortium. *Humiliatíque sunt filij
Israel in tempore illo, & vehementissimè
confortati filij Iuda, eo quòd sperassent
in Domino Deo patrum suorum.
19 *Persecutus est autem Abia fugientem
Hieroboam, & cepit ciuitates eius, Be-
thel & filias eius, & Hiesana cum filiabus
suis, Ephron quoque & filias eius.

* *Et surrexit Hieroboam filius Nabat ser-* 6
uus Salomonis filij Dauid, & recessit à domino suo.

* *Et congregati sunt ad eum viri pestilentes* 7
filij iniqui, & prævaluerunt contra Roboam filiũ Salomonis: & Roboam erat iunior & pauidus corde, & non confortatus est contra faciem eorum.

* *Et nunc vos dicitis resistere cõtra faciem* 8
regni domini per manum filiorum Dauid, & vos multitudo multa, & vobiscũ vitulæ aureæ, quas fecit vobis Hieroboam in deos.

* *An non reiecistis sacerdotes Domini filios* 9
Aaron & Leuitas, & fecistis vobis ipsis sacerdotes de populo terræ? omnis veniens vt impleat manus suas in vitulo filio armenti & arietibus septem, & factus est in sacerdotem non existenti Deo.

* *Et nos Dominum Deum nostrum non re-* 10
linquimus, & sacerdotes filij Aaron ministrant Domino & Leuitæ in vicibus suis.

* *Et adolent Domino holocausta mane mane* 11
& vespere vespere, & thymiama compositionis & propositionem panum in mensa munda, & candelabrum aureum, & lucernæ eius vt accendantur vespere vespere, quoniam custodimus nos custodiam Domini Dei patrum nostrorum, vos verò reliquistis eum.

* *Et ecce nobiscum in principatu Dominus,* 12
& sacerdotes eius, & tubæ significationis, vt significent contra vos: filij Israel non pugnetis contra Dominum Deum patrum vestrorũ, quia non expediet vobis.

* *Et Hieroboam circundedit insidias vt iret* 13
post eos, & fuerunt ante Juda, & insidiæ ab his qui retro.

* *Et respexit Judas, & ecce bellum eis ex* 14
his qui antè, & ex his qui retro; & clamauerunt ad Dominum, & sacerdotes cecinerunt tubis.

* *Et vociferatus est vir Judas, & factum* 15
est quando vociferati sunt viri Juda, & Dominus confregit Israel & Hieroboam coram Abia & Juda.

* *Et fugerunt filij Israel à facie Juda, &* 16
tradidit ipsos Dominus in manus eorum.

* *Et percussit in eis Abia & populus eius* 17
plaga magna, & corruerũt vulnerati ex Israel quingenta millia virorum fortium.

* *Et humiliati sunt filij Israel in die illa, &* 18
confortati sunt filij Juda, quoniam sperauerunt in Domino Deo patrum suorum.

* *Et persecutus est Abia post Hieroboam, &* 19
cepit ab eo ciuitates, Bethel & vicos eius, & Jessena & vicos eius, & Ephron & vicos eius.

6 * καὶ ἀνέστη ἱεροβοὰμ ὁ τοῦ ναβὰτ ὁ παῖς σολομῶντος υἱοῦ δαυὶδ καὶ ἀπέστη ἀπὸ τοῦ κυρίου αὐτοῦ.

7 * καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ἄνδρες λοιμοὶ υἱοὶ παρανόμοι, καὶ ἐνίσχυσαν ἐπὶ ροβοὰμ υἱὸν σολομῶντος· ὁ δὲ ροβοὰμ ἦν νεώτερος καὶ δειλὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ οὐκ ἐνεταισώθη κατὰ πρόσωπον αὐτῶν.

8 * καὶ νῦν ὑμεῖς λέγετε ἀντιστῆναι κατὰ πρόσωπον βασιλείας κυρίου διὰ χειρὸς υἱῶν δαυίδ, καὶ ὑμεῖς πλῆθος πολὺ καὶ μεθ' ὑμῶν δαμάλεις χρυσαῖ, ἃς ἐποίησεν ὑμῖν ἱεροβοὰμ εἰς θεούς.

9 * ἢ οὐχὶ ἀπώσασθε τοὺς ἱερεῖς κυρίου τοὺς υἱοὺς ἀαρὼν καὶ τοὺς λευίτας, καὶ ἐποιήσατε ἑαυτοῖς ἱερεῖς ὡς τὰ ἔθνη τῆς γῆς; πᾶς ὁ παραπορευόμενος τοῦ πληρῶσαι τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐν μόσχῳ υἱῷ βουκολίου καὶ κριοῖς ἑπτά, καὶ ἐγένετο εἰς ἱερέα τῷ μὴ ὄντι θεῷ.

10 * καὶ ἡμεῖς κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν οὐκ ἐγκαταλείπομεν, καὶ οἱ ἱερεῖς υἱοὶ ἀαρὼν λειτουργοῦσι τῷ κυρίῳ ὡς οἱ λευῖται ἐν ταῖς ἐφημερίαις αὐτῶν.

11 * καὶ θυμιῶσι τῷ κυρίῳ ὁλοκαυτώσεις τὸ πρωὶ πρωὶ καὶ τὸ δεσπέρας δεσπέρας, καὶ θυμίαμα συνθέσεως καὶ πρόθεσιν ἄρτων ἐπὶ τῆς τραπέζης τῆς καθαρᾶς, ὡς ἡ λυχνία ἡ χρυσῆ ὡς οἱ λύχνοι αὐτῆς τοῦ ἀνάπτειν τὸ δεσπέρας δεσπέρας, ὅτι φυλάσσομεν ἡμεῖς τὴν φυλακὴν κυρίου τοῦ θεοῦ τῶν πατέρων ἡμῶν, ὑμεῖς δὲ ἐγκατελείψατε αὐτόν.

12 * καὶ ἰδοὺ μεθ' ἡμῶν ἐν ἀρχῇ κύριος, καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτοῦ, καὶ αἱ σάλπιγγες τῆς σημασίας τοῦ σημαίνειν ἐφ' ὑμᾶς, υἱοὶ ἰσραὴλ μὴ πολεμήσητε πρὸς κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι οὐκ εὐοδωθήσεσθε.

13 * καὶ ἱεροβοὰμ περιεκύκλωσε τὸ ἔνεδρον ἐλθεῖν κατόπισθεν αὐτῶν, καὶ ἦσαν ἔμπροσθεν ἰούδα, καὶ τὸ ἔνεδρον ἐκ τῶν ὀπίσω.

14 * καὶ ἐπέβλεψεν ἰούδας, καὶ ἰδοὺ ὁ πόλεμος αὐτοῖς ἐκ τῶν ἔμπροσθεν καὶ ἐκ τῶν ὄπισθεν, καὶ ἀνεβόησαν πρὸς κύριον· καὶ οἱ ἱερεῖς ἐσάλπισαν ταῖς σάλπιγξιν.

15 * καὶ ἠλάλαξεν ἀνὴρ ἰούδας, καὶ ἐγένετο ὅτε ἠλάλαξαν ἄνδρες ἰούδα, καὶ κύριος ἔθραυσεν τὸν ἰσραὴλ καὶ τὸν ἱεροβοὰμ ἐναντίον Ἀβία καὶ ἰούδα.

16 * καὶ ἔφυγον υἱοὶ ἰσραὴλ ἀπὸ προσώπου ἰούδα, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς κύριος εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν.

17 * καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτοῖς Ἀβία καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ πληγὴν μεγάλην, καὶ ἔπεσον τραυματίαι ἀπὸ ἰσραὴλ πεντακόσιαι χιλιάδες ἀνδρῶν δυνατῶν.

18 * καὶ ἐταπεινώθησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ κατίσχυσαν οἱ υἱοὶ ἰούδα, ὅτι ἤλπισαν ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν.

19 * καὶ κατεδίωξεν Ἀβία ὀπίσω ἱεροβοάμ, καὶ προσκατελάβετο ἀπ' αὐτοῦ πόλεις, τὴν βαιθὴλ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ τὴν ἰεσανὰ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ τὴν ἐφρὼν καὶ τὰς κώμας αὐτῆς.

20 * וְלֹא־עָצַר כֹּחַ יָרָבְעָם עוֹד בִּימֵי אֲבִיָּהוּ וַיִּגְּפֵהוּ
21 יְהוָה וַיָּמֹת׃ * וַיִּתְחַזֵּק אֲבִיָּהוּ וַיִּשָּׂא־לוֹ
נָשִׁים אַרְבַּע עֶשְׂרֵה וַיּוֹלֶד עֶשְׂרִים וּשְׁנַיִם בָּנִים
22 וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה בָּנוֹת׃ * וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲבִיָּה
וּדְרָכָיו וְדִבָּרָיו כְּתוּבִים בְּמִדְרַשׁ הַנָּבִיא עִדּוֹ׃

יד

1 * וַיִּשְׁכַּב אֲבִיָּה עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ
בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ אָסָא בְנוֹ תַּחְתָּיו בְּיָמָיו שָׁקְטָה
2 הָאָרֶץ עֶשֶׂר שָׁנִים׃ * וַיַּעַשׂ אָסָא הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר
3 בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו׃ * וַיָּסַר אֶת־מִזְבְּחוֹת הַנֵּכָר
וְהַבָּמוֹת וַיְשַׁבֵּר אֶת־הַמַּצֵּבוֹת וַיְגַדַּע אֶת־
4 הָאֲשֵׁרִים׃ * וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה לִדְרוֹשׁ אֶת־
יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וְלַעֲשׂוֹת הַתּוֹרָה וְהַמִּצְוָה׃
5 * וַיָּסַר מִכָּל־עָרֵי יְהוּדָה אֶת־הַבָּמוֹת
וְאֶת־הַחַמָּנִים וַתִּשְׁקֹט הַמַּמְלָכָה לְפָנָיו׃
6 * וַיִּבֶן עָרֵי מְצוּרָה בִּיהוּדָה כִּי־שָׁקְטָה הָאָרֶץ
וְאֵין־עִמּוֹ מִלְחָמָה בַּשָּׁנִים הָאֵלֶּה כִּי־הֵנִיחַ
7 יְהוָה לוֹ׃ * וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה נִבְנֶה׀ אֶת־
הֶעָרִים הָאֵלֶּה וְנָסֵב חוֹמָה וּמִגְדָּלִים דְּלָתַיִם
וּבְרִיחִים עוֹדֶנּוּ הָאָרֶץ לְפָנֵינוּ כִּי דָרַשְׁנוּ אֶת־
יְהוָה אֱלֹהֵינוּ דָּרַשְׁנוּ וַיָּנַח לָנוּ מִסָּבִיב וַיִּבְנוּ
8 וַיַּצְלִיחוּ׃ * וַיְהִי לְאָסָא חַיִל נֹשְׂא צִנָּה וְרֹמַח
מִיהוּדָה שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אָלֶף וּמִבִּנְיָמִן נֹשְׂאֵי מָגֵן
וְדֹרְכֵי קָשֶׁת מָאתַיִם וּשְׁמוֹנִים אֶלֶף כָּל־אֵלֶּה
9 גִּבּוֹרֵי חָיִל׃ * וַיֵּצֵא אֲלֵיהֶם זֶרַח הַכּוּשִׁי בְּחַיִל
אֶלֶף אֲלָפִים וּמַרְכְּבוֹת שְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיָּבֹא עַד־
10 מָרֵשָׁה׃ * וַיֵּצֵא אָסָא לְפָנָיו וַיַּעַרְכוּ מִלְחָמָה
11 בְּגֵיא צְפָתָה לְמָרֵשָׁה׃ * וַיִּקְרָא אָסָא
אֶל־יְהוָה אֱלֹהָיו וַיֹּאמַר יְהוָה אֵין עִמְּךָ לַעְזֹר
בֵּין רַב לְאֵין כֹּחַ עָזְרֵנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ כִּי־עָלֶיךָ
נִשָּׁעֲנוּ וּבְשִׁמְךָ בָּאנוּ עַל־הֲמוֹן הַזֶּה יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ אַתָּה אַל־יַעְצֹר עִמָּךְ אֱנוֹשׁ׃
12 * וַיִּגֹּף יְהוָה אֶת־הַכּוּשִׁים לִפְנֵי אָסָא וְלִפְנֵי
13 יְהוּדָה וַיָּנֻסוּ הַכּוּשִׁים׃ * וַיִּרְדְּפֵם אָסָא וְהָעָם
אֲשֶׁר־עִמּוֹ עַד־לִגְרָר וַיִּפֹּל מִכּוּשִׁים לְאֵין־לָהֶם
מִחְיָה כִּי־נִשְׁבְּרוּ לִפְנֵי־יְהוָה וְלִפְנֵי מַחֲנֵהוּ
וַיִּשְׂאוּ שָׁלָל הַרְבֵּה מְאֹד׃

20 * Nec valuit contra resistere Hieroboã in diebus Abia. Quem percussit Dominus & mortuus est.

21 * Igitur Abia confortato imperio suo, accepit vxores quatuordecim, procreauítque viginti duos filios & sedecim filias.

22 * Reliqua autem sermonum Abia viarúmque & operum eius, scripta sunt diligentissimè in libro Addo prophetæ.

CAP. XIIII.

1 A DOrmiuit autẽ Abia cũ patribus suis, & sepelierunt eum in ciuitate Dauid. Regnauítque Asa filius eius pro eo. In cuius diebus requieuit terra annis decem. 3. Reg. 15. b.

2 * Fecit ergo Asa quod bonum & placitum erat in conspectu Domini Dei sui.

3 * Et subuertit altaria peregrini cultus & excelsa, & confregit statuas, lucósq; succidit.

4 * Et præcepit Iudæ vt quæreret Dñm Deum patrum suorũ, & faceret legem & vniuersa mandata.

5 * Et abstulit de cunctis vrbibus Iuda aras & phana, &

6 regnauit in pace. * Ædificauit quoq; vr-

B bes munitas in Iuda, quia quietus erat, & nulla temporibus eius bella surrexerant,

7 pacem Domino largiente. * Dixit autem Iudæ, Ædificemus ciuitates istas & vallemus muris, & roboremus turribus & portis, & seris, donec à bellis quieta sunt omnia, eo quòd quęsierimus Dñm Deum patrum nostrorum, & dederit nobis pacem per gyrum. Ædificauerunt igitur, & nullum in extruendo impedimentum fuit.

8 * Habuit autẽ Asa in exercitu suo portantium scuta & hastas de Iuda trecenta millia, de Beniamin verò scutariorum & sagittariorum ducenta octoginta millia:

9 omnésque isti viri fortissimi. * Egressus

C est autem contra eos Zara Æthiops cum exercitu suo decies centena millia & cur-

10 ribus trecẽtis, & venit vsq; Maresa. * Porrò Asa perrexit obuiam ei, & instruxit aciem ad bellum in valle Sephata quæ est iuxta

11 Maresa. * Et inuocauit Dñm Deũ, & ait, Dñe non est apud te vlla distantia, vtrum in paucis auxilieris aut in pluribus; adiua nos Dñe Deus noster. In te enim & in tuo nomine habẽtes fiduciã venimus contra hãc multitudinẽ. Dñe Deus noster tu

12 es, non præualeat contra te homo. * Exterruit itaq; Dñs Æthiopes coram Asa &

13 Iuda. fugerúntq; Æthiopes. * Et persecu

D tus est eos Asa, & populus qui cũ eo erat, vsque Gerara. Et ruerunt Aethiopes vsq; ad internitionẽ, quia Dño cędente cõtriti sunt, & exercitu illius præliante. Tulerunt ergo spolia multa.

20 * Et non habuit fortitudinem Hieroboam vltrà cunctis diebus Abia, & percussit eum Dominus, & mortuus est.

21 * Et confortatus est Abia, & accepit sibi vxores quatuordecim, & genuit viginti & duos filios, & sedecim filias.

22 * Et reliqua sermonum Abia & opera eius & sermones ipsius, ecce scripti sunt in libro in requisitione Addo prophetæ.

CAP. XIIII.

1 ET dormiuit Abia cum patribus suis, & sepelierunt eum in ciuitate Dauid, & regnauit Asa filius eius pro eo: in diebus Asa quieuit terra Juda decem annis. 2 * Et fecit Asa bonum & rectum coram Domino Deo suo.

3 * Et subuertit altaria aliena, & excelsa, & contriuit statuas & succidit lucos.

4 * Et dixit Iuda vt quæreret Dominũ Deum patrum suorũ, & vt faceret legẽ & mandata.

5 * Et abstulit de cunctis vrbibus Juda altaria & idola, & pacificum fuit regnum coram eo.

6 * Et ædificauit vrbes muratas in terra Juda, & non fuit ei bellum in annis his, quoniam requiem dedit ei Dominus.

7 * Et dixit Asa Juda, Ædificemus ciuitates istas, & faciamus muros & turres, & portas, & vectes, in quo dominamur terræ, quoniam sicut quæsiuimus Dominum Deũ nostrum, quæsiuit nos & quietem dedit nobis per gyrum: & ædificauerunt & direxerunt.

8 * Et fuit Asa exercitus arma portantium virorũ tollentium scuta & hastas in Juda trecenta millia, & in Beniamin scutarij & sagittarij ducenta & octoginta millia, omnes hi bellatores filij potentiæ.

9 * Et egressus est contra eos Zarai Æthiops in exercitu in mille millibus, & in curribus trecentis, & venit vsque ad Maresa.

10 * Et egressus est Asa in occursum ei, & direxit bellum in valle contra Aquilonem Maresa.

11 * Et clamauit Asa ad Dominũ Deum suum, & dixit, Domine non impossibile est apud te saluare in multis vel in paucis, quibus non est fortitudo; auxiliare nobis Domine Deus noster, quoniam in te cõfidimus, & in nomine tuo venimus contra multitudinem multã hanc: Domine Deus noster, tu es Deus, ne præualeat tecum homo.

12 * Et percussit Dominus Æthiopes coram Asa & coram Juda, & fugerunt Æthiopes.

13 * Et persecutus est eos Asa & populus eius vsq; ad Gerara, & ruerunt Æthiopes, vt non esset in eis auxilium, quoniam contriti sunt coram Domino & coram exercitu eius, & spoliauerunt spolia multa.

20 * καὶ οὐκ ἔσχεν ἰσχὺν ἱεροβοὰμ ἔτι πάσας τὰς ἡμέρας ἀβία, καὶ ἐπάταξεν αὐτὸν κύριος, καὶ ἀπέθανεν.

21 * καὶ κατίσχυσεν ἀβία, καὶ ἔλαβεν ἑαυτῷ γυναῖκας τέσσαρας καὶ δέκα, καὶ ἐγέννησεν εἴκοσι καὶ δύο υἱούς, καὶ ἑκκαίδεκα θυγατέρας.

22 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἀβία καὶ αἱ πράξεις αὐτοῦ καὶ οἱ λόγοι αὐτοῦ ἰδοὺ γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίου ἐν τῇ ἐκζητήσει ἀδδὼ τοῦ προφήτου.

ιδ'.

1 * Καὶ ἐκοιμήθη ἀβία μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν πόλει δαυὶδ, καὶ ἐβασίλευσεν ἀσὰ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ· ἐν ταῖς ἡμέραις ἀσὰ ἡσύχασεν ἡ γῆ ἰούδα δέ-
2 κα ἔτη. * καὶ ἐποίησεν ἀσὰ τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ.

3 * καὶ ἀπέστησε τὰ θυσιαστήρια τὰ ἀλλότρια καὶ τὰ ὑψηλά, καὶ συνέτριψε τὰς στήλας καὶ ἐξέκοψε τὰ ἄλση.

4 * καὶ εἶπε τῷ ἰούδα τοῦ ἐκζητῆσαι κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ ποιῆσαι τὸν νόμον καὶ τὰς ἐντολάς.

5 * καὶ ἀπέστησεν ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων ἰούδα τὰ θυσιαστήρια καὶ τὰ εἴδωλα, καὶ εἰρήνευσεν ἡ βασιλεία ἐνώ-
6 πιον αὐτοῦ. * καὶ ᾠκοδόμησεν πόλεις τειχήρεις ἐν γῇ ἰούδα, καὶ οὐκ ἦν αὐτῷ πόλεμος ἐν τοῖς ἔτεσι τούτοις, ὅτι κατέπαυσεν αὐτῷ κύριος.

7 * καὶ εἶπεν ἀσὰ τῷ ἰούδα, οἰκοδομήσωμεν τὰς πόλεις ταύτας, καὶ ποιήσωμεν τείχη, καὶ πύργους, καὶ πύλας, καὶ μοχλούς, ἐν ᾧ κυριεύομεν τῆς γῆς, ὅτι καθὼς ἐξεζητήσαμεν κύριον τὸν θεὸν ἡμῶν, ἐξεζήτησεν ἡμᾶς καὶ κατέπαυσεν ἡμᾶς κυκλόθεν, καὶ ᾠκοδόμησαν καὶ κατηύθυναν.

8 * καὶ ἐγένετο τῷ ἀσὰ δύναμις ὁπλοφόρων ἀνδρῶν αἱρόντων θυρεοὺς καὶ δόρατα ἐν τῇ ἰούδα τριακόσιαι χιλιάδες, καὶ ἐν βενιαμὶν πελτασταὶ καὶ τοξόται διακόσιαι καὶ ὀγδοήκοντα χιλιάδες, πάντες οὗτοι πολεμισταὶ υἱοὶ δυνάμεως.

9 * καὶ ἐξῆλθεν ἐπ' αὐτοὺς ζαραὶ ὁ αἰθίοψ ἐν δυνάμει ἐν χιλίαις χιλιάσιν καὶ ἐν ἅρμασι τριακοσίοις, καὶ ἦλθεν ἕως μαρησά.

10 * καὶ ἐξῆλθεν ἀσὰ εἰς συνάντησιν αὐτῷ, καὶ παρετάξατο πόλεμον ἐν τῇ φάραγγι κατὰ βορρᾶν μαρησά.

11 * καὶ ἐβόησεν ἀσὰ πρὸς κύριον τὸν θεὸν αὐτοῦ, καὶ εἶπε, κύριε οὐκ ἀδυνατεῖ παρὰ σοὶ σώζειν ἐν πολλοῖς ἢ ἐν ὀλίγοις, οἷς οὐκ ἔστιν ἰσχύς, βοήθησον ἡμῖν κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, ὅτι ἐπὶ σοὶ πεποίθαμεν, καὶ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἤλθομεν ἐπὶ τὸ πλῆθος τὸ πολὺ τοῦτο· κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν, σὺ εἶ ὁ θεὸς, μὴ κατισχυσάτω μετὰ σοῦ ἄνθρωπος.

12 * καὶ ἐπάταξε κύριος τοὺς αἰθίοπας ἐναντίον ἀσὰ καὶ ἐναντίον ἰούδα, καὶ ἔφυγον οἱ αἰθίοπες.

13 * καὶ κατεδίωξεν αὐτοὺς ἀσὰ καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ ἕως γέραρα· καὶ ἔπεσον οἱ αἰθίοπες, ὥστε μὴ εἶναι ἐν αὐτοῖς περιποίησιν, ὅτι συνετρίβησαν ἐνώπιον κυρίου καὶ ἐνώπιον τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, καὶ ἐσκύλευσαν σκύλα πολλά.

14 * וַיַּכּוּ אֵת כָּל־הֶעָרִים סְבִיבוֹת גְּרָר כִּי־חָיְתָה
פַּחַד־יְהוָה עֲלֵיהֶם וַיָּבֹזּוּ אֶת־כָּל־הֶעָרִים כִּי־
15 בִזָּה רַבָּה הָיְתָה בָהֶם: * וְגַם־אָהֳלֵי מִקְנֶה
הִכּוּ וַיִּשְׁבּוּ צֹאן לָרֹב וּגְמַלִּים וַיָּשֻׁבוּ יְרוּשָׁלִָם:

14 * Et percusserunt ciuitates omnes per circuitum Geraræ. grãdis quippe cunctos terror inuaserat. Et diripuerunt vrbes & multam prædam asportauerunt.
15 *Sed & caulas ouium destruentes tulerunt pecorum infinitam multitudinẽ & camelorum. reuersiq; sunt in Hierusalẽ.

טו

1 * וַעֲזַרְיָהוּ בֶן־עוֹדֵד הָיְתָה עָלָיו רוּחַ
2 אֱלֹהִים: * וַיֵּצֵא לִפְנֵי אָסָא וַיֹּאמֶר לוֹ שְׁמָעוּנִי
אָסָא וְכָל־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן יְהוָה עִמָּכֶם בִּהְיוֹתְכֶם
עִמּוֹ וְאִם־תִּדְרְשֻׁהוּ יִמָּצֵא לָכֶם וְאִם־תַּעַזְבֻהוּ
3 יַעֲזֹב אֶתְכֶם: * וְיָמִים רַבִּים לְיִשְׂרָאֵל לְלֹא
אֱלֹהֵי אֱמֶת וּלְלֹא כֹהֵן מוֹרֶה וּלְלֹא תוֹרָה:
4 * וַיָּשָׁב בַּצַּר־לוֹ עַל־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
5 וַיְבַקְשֻׁהוּ וַיִּמָּצֵא לָהֶם: * וּבָעִתִּים הָהֵם
אֵין שָׁלוֹם לַיּוֹצֵא וְלַבָּא כִּי מְהוּמוֹת רַבּוֹת עַל כָּל־
6 יֹשְׁבֵי הָאֲרָצוֹת: * וְכֻתְּתוּ גוֹי־בְּגוֹי וְעִיר בְּעִיר
כִּי־אֱלֹהִים הֲמָמָם בְּכָל־צָרָה:
7 * וְאַתֶּם חִזְקוּ וְאַל־יִרְפּוּ יְדֵיכֶם כִּי יֵשׁ שְׂכָר
8 לִפְעֻלָּתְכֶם: * וּכְשָׁמְעַ אָסָא הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וְהַנְּבוּאָה עֹדֵד הַנָּבִיא הִתְחַזַּק וַיַּעֲבֵר הַשִּׁקּוּצִים
מִכָּל־אֶרֶץ יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וּמִן־הֶעָרִים אֲשֶׁר לָכַד
מֵהַר אֶפְרָיִם וַיְחַדֵּשׁ אֶת־מִזְבַּח יְהוָה אֲשֶׁר לִפְנֵי
9 אוּלָם יְהוָה: * וַיִּקְבֹּץ אֶת־כָּל־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן
וְהַגֵּרִים עִמָּהֶם מֵאֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וּמִשִּׁמְעוֹן כִּי־
נָפְלוּ עָלָיו מִיִּשְׂרָאֵל לָרֹב בִּרְאֹתָם כִּי־יְהוָה אֱלֹהָיו
10 עִמּוֹ: * וַיִּקָּבְצוּ יְרוּשָׁלִַם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִשִׁי לִשְׁנַת
חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה לְמַלְכוּת אָסָא:
11 * וַיִּזְבְּחוּ לַיהוָה בַּיּוֹם הַהוּא מִן־הַשָּׁלָל
הֵבִיאוּ בָקָר שִׁבַּע מֵאוֹת וְצֹאן שִׁבְעַת אֲלָפִים:
12 * וַיָּבֹאוּ בַבְּרִית לִדְרוֹשׁ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי
אֲבֹתֵיהֶם בְּכָל־לְבָבָם וּבְכָל־נַפְשָׁם:
13 * וְכֹל אֲשֶׁר לֹא־יִדְרֹשׁ לַיהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל
יוּמָת לְמִן־קָטֹן וְעַד־גָּדוֹל לְמֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה:
14 * וַיִּשָּׁבְעוּ לַיהוָה בְּקוֹל גָּדוֹל וּבִתְרוּעָה
15 וּבַחֲצֹצְרוֹת וּבְשׁוֹפָרוֹת: * וַיִּשְׂמְחוּ כָל־
יְהוּדָה עַל־הַשְּׁבוּעָה כִּי בְכָל־לְבָבָם נִשְׁבָּעוּ
וּבְכָל־רְצוֹנָם בִּקְשֻׁהוּ וַיִּמָּצֵא לָהֶם וַיָּנַח יְהוָה
לָהֶם מִסָּבִיב:

A 1 AZarias autem filius Obed, facto in se spiritu Dei, *Egressus est in occur-
2 sum Asa, & dixit ei, Audite me Asa & om-
nis Iuda & Beniamin. Dominus vobiscũ,
quia fuistis cum eo. Si quęsieritis eum, in-
uenietis: si autem dereliqueritis eum, de-
3 relinquet vos. *Transibunt autẽ multi
dies in Israel absq; Deo vero, & absque sa-
cerdote, absque doctore quoque & absq;
4 lege. *Cúmq; reuersi fuerint in angustia
sua, & clamauerint ad Dñm Deum Israel,
& quæsierint eum, reperient eum.
5 *In tempore illo nõ erit pax egredienti
& ingredienti, sed terrores vndiq; in cun-
6 ctis habitatoribus terrarũ. *Pugnabit
enim gens contra gentem, & ciuitas cõtra
ciuitatem, quia Deus conturbabit eos in
7 omni angustia. *Vos ergo confortamini
& nõ dissoluãtur manus vestræ, erit enim
8 merces operi vestro. *Quod cùm audis-
B set Asa verba, scilicet & prophetiã Azariæ
filij Obed prophetę, cõfortatus est, & ab-
stulit idola de omni terra Iuda & de Ben-
iamin, & ex vrbibus quas ceperat montis
Ephraim; & dedicauit altare Dñi quod
9 erat ante porticum Dñi. *Congregauítq;
vniuersum Iudã, & Beniamin, & aduenas
C cum eis de Ephraim & Manasse, & de Sy-
meon. Plures enim ad eum cõfugerant ex
Israel, videntes quòd Dñs Deus illius esset
10 cum eo. *Cúmque veniissent in Hieru-
salem mẽse tertio anno decimoquinto re-
11 gni Asa: *Immolauerunt Dño in die illa
de manubiis & præda quam adduxerant,
boues septingentos, & arietes septẽ millia.
12 *Et intrauit ex more ad corroborandũ
fœdus, vt quærerent Dñm Deum patrum
suorũ in toto corde & in tota anima sua.
13 *Si quis autẽ, inquit, nõ quęsierit Dñm
Deum Israel, moriatur à minimo vsq; ad
maximum, à viro vsque ad mulierem.
14 *Iurauerúntque Domino voce ma-
D gna in iubilo, & in clãgore tubæ, & in so
15 nitu buccinarum, *Omnes qui erant in
Iuda cum execratione. In omni enim cor-
de suo iurauerunt, & in tota voluntate
quæsierunt eum, & inuenerunt. Pręstitít-
que eis Dominus requiem per circuitum.

* Et deſtruxerũt vicos eorum per circuitum Gedor; quoniam factus eſt ſtupor Domini in eis, & diripuerunt ciuitates eorum, quoniam ſpolia multa fuerant eis. 14

* Et tabernacula iumẽtorum deſtruxerunt, & tulerunt oues multas & camelos, & conuerſi ſunt in Hieruſalem. 15

CAP. XV.

ET Azarias filius Oded, factus eſt in eo ſpiritus Dei. 1

* Et egreſſus eſt in occurſum Aſa, & dixit ei: Audi me Aſa, & omnis Iuda & Beniamin, Dominus vobiſcum quia fuiſtis vos cum eo; & ſi quæſieritis eum, inuenietur à vobis; & ſi dereliqueritis eum, relinquet vos. 2

* Et dies multi Iſrael abſque Deo vero & non ſacerdote oſtendente & in non lege. 3

* Et conuertet eos in tribulatione ad Dominum Deum Iſrael, & quærent eum & inuenietur eis. 4

* Et in temporibus illis nõ eſt pax egredienti & ingredienti, quoniam terror Domini multus in omnibus habitantibus regiones. 5

* Et pugnabit gens contra gentem, & ciuitas contra ciuitatem, quoniam Deus conturbauit eos in omni tribulatione. 6

* Et vos confortamini & non diſſoluantur manus veſtræ, quoniam eſt merces operi veſtro. 7

* Et cùm audiſſet Aſa verba hæc & prophetiam Oded prophetæ, confortatus eſt & abſtulit abominationes de omni terra Iuda & Beniamin, & de vrbibus, quas habuit ab Hieroboam de monte Ephraim, & dedicauit Aſa altare Domini, quod erat ante templum Dñi. 8

* Et congregauit Aſa Iudam, Beniamin, & aduenas peregrinantes cum eo, ab Ephraim & à Manaſſe, & à Symeon, quoniã appoſiti erant ad eum ex Iſrael multi, cùm viderunt ipſi, quòd Dominus Deus illius cum eo. 9

* Et congregati ſunt in Hieruſalem in menſe tertio in anno quintodecimo regni Aſa. 10

* Et immolauerunt Domino in die illa de ſpolijs quæ duxerunt vitulos ſeptingentos, & ouium ſeptem millia. 11

* Et ingreſſi ſunt in fœdere vt quærerent Dominum Deum patrum ſuorum ex toto corde ſuo & ex tota anima ſua. 12

* Et omnis qui nõ quæſierit Dominum Deũ Iſrael, morietur à iuniore vſque ad ſeniorem, à viro vſque ad mulierem. 13

* Et iurauerunt Domino in voce magna & in iubilo & in tubis & in buccinis. 14

* Et exultauerunt propter iuſiurandum omnis Iuda, quoniam ex tota anima ſua iurauerunt, & in omni voluntate ſua quæſierunt Dominum, & inuẽtus eſt eis, & requiem præſtitit eis Dominus per circuitum. 15

14 * καὶ ἐξέκοψαν τὰς κώμας αὐτῶν κύκλῳ γεδώρ, ὅτι ἐγένετο ἔκστασις κυρίου ἐπ' αὐτοῖς, καὶ διήρπασαν τὰς πόλεις αὐτῶν, ὅτι σκύλα πολλὰ ἐγένετο αὐτοῖς.

15 * καὶ σκηνὰς κτηνῶν ἐξέκοψαν, καὶ ἔλαβον πρόβατα πολλὰ καὶ καμήλους, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς ἱερουσαλήμ.

ιε'.

1 * Καὶ Ἀζαρίας υἱὸς ὠδήδ, ἐγένετο ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα
2 θεοῦ. * καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν τῷ ἀσά, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἄκουσόν μου ἀσά, καὶ πᾶς ἰούδα καὶ βενιαμίν, κύριος μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ εἶναι ὑμᾶς μετ' αὐτοῦ· καὶ ἐὰν ἐκζητήσητε αὐτόν, εὑρεθήσεται ὑμῖν· καὶ ἐὰν ἐγκαταλείπητε αὐτόν, ἐγκαταλείψει ὑμᾶς. * καὶ ἡμέραι πολλαὶ τῷ ἰσραὴλ δίχα θεοῦ
3 ἀληθινοῦ, καὶ ἀχὶ ἱερέως ὑποδεικνύοντος καὶ ἐν νόμῳ.
4 * καὶ ἐπιστρέψει αὐτοὺς ἐν θλίψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν ἰσραήλ, καὶ ζητήσουσιν αὐτόν, καὶ εὑρεθήσεται αὐτοῖς.
5 * καὶ ἐν τοῖς καιροῖς ἐκείνοις οὐκ ἔστιν εἰρήνη τῷ ἐκπορευομένῳ καὶ τῷ εἰσπορευομένῳ, ὅτι ἔκστασις κυρίου πολλὴ ἐπὶ πάντας τοὺς κατοικοῦντας χώρας.
6 * καὶ πολεμήσει ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ πόλις ἐπὶ πόλιν, ὅτι ὁ θεὸς ἐξέσησεν αὐτοὺς ἐν πάσῃ θλίψει.
7 * καὶ ὑμεῖς ἰσχύσατε καὶ μὴ ἐκλυέσθωσαν αἱ χεῖρες ὑμῶν, ὅτι ἔστι μισθὸς τῇ ἐργασίᾳ ὑμῶν.
8 * καὶ ἐν τῷ ἀκοῦσαι τὸν ἀσὰ τοὺς λόγους τούτους καὶ τὴν προφητείαν ὠδὴδ τοῦ προφήτου, κατίσχυσε καὶ ἐξέβαλε τὰ προβδελύγματα ἀπὸ πάσης τῆς γῆς ἰούδα καὶ βενιαμὶν καὶ ἀπὸ τῶν πόλεων, ὧν καθεῖλεν ἀπὸ ἱεροβοὰμ ἐξ ὄρους ἐφραΐμ, καὶ ἐνεκαίνισεν ἀσὰ τὸ θυσιαστήριον κυρίου, ὃ ἦν ἔμπροσθεν τοῦ ναοῦ κυρίου.
9 * καὶ ἐξεκλησίασεν ἀσὰ τὸν ἰούδα καὶ βενιαμὶν, καὶ τοὺς προσηλύτους τοὺς παροικοῦντας μετ' αὐτοῦ, ἀπὸ ἐφραΐμ καὶ ἀπὸ μανασσῆ, καὶ ἀπὸ συμεών, ὅτι προσετέθησαν πρὸς αὐτὸν ἐξ ἰσραὴλ πολλοὶ ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτούς, ὅτι κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ.
10 * καὶ συνήχθησαν εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν τῷ μηνὶ τῷ τρίτῳ ἐν τῷ ἔτει τῷ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς βασιλείας ἀσά.
11 * καὶ ἐθυσίασαν τῷ κυρίῳ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀπὸ τῶν σκύλων ὧν ἤνεγκαν μόσχους ἑπτακοσίους, καὶ πρόβατα
12 ἑπτακισχίλια. * καὶ διῆλθον ἐν διαθήκῃ τοῦ ἐκζητῆσαι κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας αὐτῶν καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς αὐτῶν.
13 * καὶ πᾶς ὃς ἂν μὴ ζητήσῃ κύριον τὸν θεὸν τοῦ ἰσραήλ, ἀποθανεῖται ἀπὸ νεωτέρου ἕως πρεσβυτέρου, ἀπὸ ἀνδρὸς ἕως γυναικός.
14 * καὶ ὤμοσαν τῷ κυρίῳ ἐν φωνῇ μεγάλῃ καὶ ἐν ἀλαλαγμῷ καὶ ἐν σάλπιγξιν καὶ ἐν κερατίναις.
15 * καὶ εὐφράνθησαν περὶ τοῦ ὅρκου πᾶς ἰούδα, ὅτι ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς αὐτῶν ὤμοσαν, καὶ ἐν πάσῃ θελήσει αὐτῶν ἐξεζήτησαν τὸν κύριον, καὶ εὑρέθη αὐτοῖς καὶ κατέπαυσεν αὐτοῖς κύριος κυκλόθεν.

16 * וְגַם־מַעֲכָה אֵם ׀ אָסָא הַמֶּלֶךְ הֱסִירָהּ
מִגְּבִירָה אֲשֶׁר־עָשְׂתָה לַאֲשֵׁרָה מִפְלֶצֶת וַיְכָרֹת
אָסָא אֶת־מִפְלַצְתָּהּ וַיָּדֶק וַיִּשְׂרֹף בְּנַחַל קִדְרוֹן׃
17 * וְהַבָּמוֹת לֹא־סָרוּ מִיִּשְׂרָאֵל רַק לְבַב־
18 אָסָא הָיָה שָׁלֵם כָּל־יָמָיו׃ * וַיָּבֵא אֶת־קָדְשֵׁי
אָבִיו וְקָדָשָׁיו בֵּית הָאֱלֹהִים כֶּסֶף וְזָהָב וְכֵלִים׃
19 * וּמִלְחָמָה לֹא הָיְתָה עַד שְׁנַת־שְׁלֹשִׁים
וְחָמֵשׁ לְמַלְכוּת אָסָא׃

יו

1 * בִּשְׁנַת שְׁלֹשִׁים וָשֵׁשׁ לְמַלְכוּת אָסָא
עָלָה בַּעְשָׁא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל עַל־יְהוּדָה וַיִּבֶן אֶת־
הָרָמָה לְבִלְתִּי תֵּת יוֹצֵא וָבָא לְאָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
2 * וַיֹּצֵא אָסָא כֶּסֶף וְזָהָב מֵאֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה
וּבֵית הַמֶּלֶךְ וַיִּשְׁלַח אֶל־בֶּן־הֲדַד מֶלֶךְ אֲרָם
3 הַיּוֹשֵׁב בְּדַרְמֶשֶׂק לֵאמֹר׃ * בְּרִית בֵּינִי וּבֵינֶךָ
וּבֵין אָבִי וּבֵין אָבִיךָ הִנֵּה שָׁלַחְתִּי לְךָ כֶּסֶף וְזָהָב
לֵךְ הָפֵר בְּרִיתְךָ אֶת־בַּעְשָׁא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וְיַעֲלֶה
4 מֵעָלָי׃ * וַיִּשְׁמַע בֶּן־הֲדַד אֶל־הַמֶּלֶךְ אָסָא
וַיִּשְׁלַח אֶת־שָׂרֵי הַחֲיָלִים אֲשֶׁר־לוֹ אֶל־עָרֵי
יִשְׂרָאֵל וַיַּכּוּ אֶת־עִיּוֹן וְאֶת־דָּן וְאֶת אָבֵל מָיִם
5 וְאֶת כָּל־מִסְכְּנוֹת עָרֵי נַפְתָּלִי׃ * וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ
בַּעְשָׁא וַיֶּחְדַּל מִבְּנוֹת אֶת־הָרָמָה וַיִּשְׁבֹּת אֶת־
6 מְלַאכְתּוֹ׃ * וְאָסָא הַמֶּלֶךְ לָקַח אֶת־כָּל־
יְהוּדָה וַיִּשְׂאוּ אֶת־אַבְנֵי הָרָמָה וְאֶת־עֵצֶיהָ
אֲשֶׁר בָּנָה בַּעְשָׁא וַיִּבֶן בָּהֶם אֶת־גֶּבַע וְאֶת־הַמִּצְפָּה׃
7 * וּבָעֵת הַהִיא בָּא חֲנָנִי הָרֹאֶה אֶל־אָסָא
מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיֹּאמֶר אֵלָיו בְּהִשָּׁעֶנְךָ עַל־מֶלֶךְ אֲרָם
וְלֹא נִשָּׁעַנְתָּ עַל־יְהוָה אֱלֹהֶיךָ עַל־כֵּן נִמְלַט
חֵיל מֶלֶךְ־אֲרָם מִיָּדֶךָ׃
8 * הֲלֹא הַכּוּשִׁים וְהַלּוּבִים הָיוּ לְחַיִל לָרֹב
לְרֶכֶב וּלְפָרָשִׁים לְהַרְבֵּה מְאֹד וּבְהִשָּׁעֶנְךָ עַל־
9 יְהוָה נְתָנָם בְּיָדֶךָ׃ * כִּי יְהוָה עֵינָיו
מְשׁטְטוֹת בְּכָל־הָאָרֶץ לְהִתְחַזֵּק עִם־לְבָבָם
שָׁלֵם אֵלָיו נִסְכַּלְתָּ עַל־זֹאת כִּי מֵעַתָּה יֵשׁ עִמְּךָ
10 מִלְחָמוֹת׃ * וַיִּכְעַס אָסָא אֶל־הָרֹאֶה וַיִּתְּנֵהוּ
בֵּית הַמַּהְפֶּכֶת כִּי־בְזַעַף עִמּוֹ עַל־זֹאת וַיְרַצֵּץ
אָסָא מִן־הָעָם בָּעֵת הַהִיא׃

16 * Sed & Maacham matrẽ Asa regis ex
augusto depositum imperio, eo quòd feciſ-
set in luco ſimulacrum Priapi, quod om-
ne contriuit,& in fruſta cõminuens com-
17 buſſit in torrente Cedron. *Excelſa au-
tem derelicta ſunt in Iſrael. Attamen cor
Aſa erat perfectum cunctis diebus eius.
18 *Eáque quæ vouerat pater ſuus & ipſe,
intulit in domum Dei argentum & au-
rum, vaſorúmq; diuerſam ſupellectilem.
19 * Bellum verò non fuit vſque ad tri-
ceſimum quintum annum regni Aſa.

CAP. XVI.

1 ANno autẽ triceſimo ſexto regni eius
A aſcendit Baaſa rex Iſrael in Iudam, &
muro circundabat Rama, vt nullus tutè
poſſet egredi & ingredi de regno Aſa.
2 * Protulit autem Aſa argentum & au-
rum de theſauris domus Domini, & de
theſauris regis, miſitqúe ad Benedab re-
gem Syriæ qui habitabat in Damaſco, di-
cens:
3 * Fœdus inter me & te eſt. Pater quoq;
meus & pater tuus habuere concordiam,
B quamobrem miſi tibi argentum & aurũ,
vt rupto fœdere quod habes cum Baaſa
rege Iſrael, facias eum à me recedere.
4 * Quo comperto Benadab miſit prin-
cipes exercituum ſuorum ad vrbes Iſrael,
qui percuſſerunt Ahion & Dan, & Abel-
maim, & vniuerſas vrbes Neptalim mu-
ratas.
5 *Quod cùm audiſſet Baaſa, deſijt ædi-
ficare Rama & intermiſit opus ſuum.
6 * Porrò Aſa rex aſſumpſit vniuerſum
Iudam, & tulerunt lapides de Rama & li-
gna quæ ædificationi prẹparauerat Baaſa,
ædificauítq; ex eis Gabaa & Maſpha.
7 * In tempore illo venit Anani prophe-
ta ad Aſam regem Iuda, & dixit ei: Quia
C habuiſti fiduciam in rege Syriæ & non in
Domino Deo tuo; idcirco euaſit Syriẹ re-
gis exercitus de manu tua.
8 *Nónne Æthiopes & Libyes multò plu
res erant quadrigis & equitibus, & mul-
titudine nimia; quos, cùm in Domino cre
didiſſes, tradidit in manu tua?
9 * Oculi enim Domini contemplantur 2. Mac. 9 Gen. 31. 1. Reg. 13. c
vniuerſam terram, & præbent fortitudi-
nem his qui corde perfecto credunt in
eum. Stultè igitur egiſti, & propter hoc
etiam prẹſenti tempore aduerſum te bella
10 cõſurgent. *Iratúsq; Aſa aduerſus Viden-
tẽ, iuſſit eũ mitti in neruum, valde quippe
ſuper hoc fuerat indignatus, & interfecit
de populo in tempore illo plurimos.

16 * Et Maacha matrem Asa regis transtulit Asa vt non esset Astartæ ministrans, & succidit idolum, & combussit illud in torrente Cedron.

17 * Veruntamen excelsa non abstulit, adhuc fuerunt in Israel, attamen cor Asa perfectum erat omnibus diebus suis.

18 * Et intulit sancta patris sui, & sancta sua in domum Dei, argentum & aurum & vasa.

19 * Et bellum non fuit cum Asa vsque ad annum trigesimum & quintum regni Asa.

CAP. XVI.

1 ET in anno trigesimo sexto regni Asa, ascendit Baasa rex Israel in Judam, & ædificauit Rama vt non daret ingressum & egressum Asa regi Juda.

2 * Et accepit Asa argentum & aurum de thesauro domus Domini & domus regis, & misit ad filium Ader regis Syriæ qui habitabat in Damasco, dicens:

3 * Pange fœdus inter me & inter te, & inter patrem tuum, & inter patrem meum; & ecce misi tibi aurũ & argentum: veni et dissipa fœdus tuum quod est cum Baasa rege Israel, & recedet à me.

4 * Et audiuit filius Ader rex Syriæ regem Asa, & misit principes exercitus sui in ciuitates Israel, & percussit Aion, & Dan, & Abelmaim, & omnes vicos Nephthalim.

5 * Et factum est cùm audiret Baasa, & desiit vt non amplius ædificaret Rama, & cessare fecit opus suum.

6 * Et Asa rex cepit vniuersum Judam vt tollerent omnes lapides Rama & ligna eius, quæ ædificauit Baasa, & ædificauit cum eis Gabaa & Maspha.

7 * In tempore illo venit Anani propheta ad Asa regem Juda, & dixit ei, Quoniam confisus es tu in rege Syriæ, & non confisus es tu in Domino Deo tuo, propter hoc saluatus est exercitus regis Syriæ de manu tua.

8 * Nónne Æthiopes & Libyes erant in potentia multa, & confidentia in curribus & equitibus in multitudine valde, & cùm confisus esses tu in Domino, tradidit eos in manibus tuis?

9 * Quoniam oculi Domini inspiciunt in omnem terram, vt confortaret cum omni corde perfecto ad eum, ignoranter fecisti in hoc, à modo erit tecum bellum.

10 * Et iratus est Asa aduersus prophetam, & posuit eum in domum custodiæ, quoniam iratus est in hoc, & vastauit Asa in populo in tempore illo.

16 * καὶ τὴν μααχὰ τὴν μητέρα ἀσὰ τοῦ βασιλέως μετέστησεν ἀσὰ τοῦ μὴ εἶναι τῇ ἀστάρτῃ λειτουργοῦσαν, καὶ κατέκοψεν τὸ εἴδωλον, καὶ κατέκαυσεν αὐτὸ ἐν τῷ χειμάρρῳ κεδρών.

17 * πλὴν τὰ ὑψηλὰ οὐκ ἐξῆρεν, ἔτι ὑπῆρχεν ἐν τῷ ἰσραήλ, πλὴν καρδία ἀσὰ τελεία ἦν πάσας τὰς ἡμέρας αὐτοῦ. 18 * καὶ εἰσήνεγκεν τὰ ἅγια τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ τὰ ἅγια αὐτοῦ εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, ἀργύριον καὶ χρυσίον καὶ σκεύη. 19 * καὶ πόλεμος οὐκ ἦν μετὰ ἀσὰ ἕως τοῦ ἔτους τοῦ τριακοστοῦ καὶ πέμπτου τῆς βασιλείας ἀσά.

ιϛ'.

1 * Καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ τριακοστῷ ἕκτῳ τῆς βασιλείας ἀσὰ, ἀνέβη βαασὰ βασιλεὺς ἰσραὴλ ἐπὶ ἰούδαν, καὶ ᾠκοδόμησε τὴν ῥαμᾶ τοῦ μὴ δοῦναι εἴσοδον καὶ ἔξοδον τῷ ἀσὰ βασιλεῖ ἰούδα. 2 * καὶ ἔλαβεν ἀσὰ ἀργύριον καὶ χρυσίον ἐκ θησαυροῦ οἴκου κυρίου, καὶ οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ ἄδερ βασιλέως συρίας τὸν κατοικοῦντα ἐν δαμασκῷ, λέγων·

3 * διάθου διαθήκην ἀναμέσον ἐμοῦ καὶ ἀναμέσον σοῦ, καὶ ἀναμέσον τοῦ πατρός σου, καὶ ἀναμέσον τοῦ πατρός μου, καὶ ἰδοὺ ἀπέσταλκά σοι χρυσίον καὶ ἀργύριον· δεῦρο καὶ διασκέδασον τὴν διαθήκην σου τὴν μετὰ βαασὰ βασιλέως ἰσραήλ, καὶ ἀπελεύ(ε)ται ἀπ' ἐμοῦ.

4 * καὶ ἤκουσεν υἱὸς ἄδερ βασιλεὺς συρίας τοῦ βασιλέως ἀσὰ, καὶ ἀπέστειλε τοὺς ἄρχοντας τῆς δυνάμεως αὐτοῦ ἐπὶ τὰς πόλεις ἰσραήλ, καὶ ἐπάταξεν τὴν αἰών, καὶ τὴν δάν, καὶ τὴν ἀβελμαείμ, καὶ πάσας τὰς περιχώρους νεφθαλείμ.

5 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀκοῦσαι τὸν βαασά, καὶ ἀπέλιπε τοῦ μηκέτι οἰκοδομεῖν τὴν ῥαμά, καὶ κατέπαυσε τὸ ἔργον αὐτοῦ.

6 * καὶ ἀσὰ ὁ βασιλεὺς ἔλαβε πάντα τὸν ἰούδαν τοῦ αἴρειν πάντας τοὺς λίθους τῆς ῥαμὰ καὶ τὰ ξύλα αὐτῆς, ἃ ᾠκοδόμησε βαασά· καὶ ᾠκοδόμησεν ἐν αὐτοῖς γαβαὰ καὶ τὴν μασφά.

7 * ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἦλθεν ἀνανεὶ ὁ προφήτης πρὸς ἀσὰ βασιλέα ἰούδα, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ἐν τῷ πεποιθέναι σε ἐπὶ βασιλέα συρίας, καὶ μὴ πεποιθέναι σε ἐπὶ κύριον τὸν θεόν σου, διὰ τοῦτο διεσώθη δύναμις βασιλέως συρίας ἐκ χειρός σου. 8 * οὐχὶ οἱ αἰθίοπες καὶ λίβυες ἦσαν εἰς δύναμιν πολλὴν καὶ θάρσος εἰς ἅρματα καὶ ἱππεῖς εἰς πλῆθος σφόδρα, καὶ ἐν τῷ πεποιθέναι σε ἐπὶ κύριον, παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖράς σου;

9 * ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ κυρίου ἐπιβλέπουσιν ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, κατισχύσαι μετὰ πάσης καρδίας τελείας πρὸς αὐτόν, ἠγνόησας ἐπὶ τούτῳ, ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται μετὰ σοῦ πόλεμος.

10 * καὶ ἐθυμώθη ἀσὰ πρὸς τὸν προφήτην, καὶ παρέθετο αὐτὸν εἰς οἶκον φυλακῆς, ὅτι ὠργίσθη ἐπὶ τούτῳ, καὶ ἐλυμήαντο ἀσὰ ἐν τῷ λαῷ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.

11 * וְהַנֵּה דִבְרֵי אָסָא הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים
הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר הַמְּלָכִים לִיהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל׃
12 * וַיֶּחֱלָא אָסָא בִּשְׁנַת שְׁלוֹשִׁים וָתֵשַׁע לְמַלְכוּתוֹ
בְּרַגְלָיו עַד־לְמַעְלָה חָלְיוֹ וְגַם־בְּחָלְיוֹ לֹא־דָרַשׁ
13 אֶת־יְהוָה כִּי בָרְפָאִים׃ * וַיִּשְׁכַּב אָסָא עִם־
אֲבֹתָיו וַיָּמָת בִּשְׁנַת אַרְבָּעִים וְאַחַת לְמָלְכוֹ׃
14 * וַיִּקְבְּרֻהוּ בְקִבְרֹתָיו אֲשֶׁר כָּרָה־לוֹ בְּעִיר
דָּוִיד וַיַּשְׁכִּיבֻהוּ בַּמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר מָלֵא בְשָׂמִים
וְזָנִים מְרֻקָּחִים בְּמִרְקַחַת מַעֲשֶׂה וַיִּשְׂרְפוּ־לוֹ
שְׂרֵפָה גְּדוֹלָה עַד־לִמְאֹד׃

יז

1 * וַיִּמְלֹךְ יְהוֹשָׁפָט בְּנוֹ תַּחְתָּיו וַיִּתְחַזֵּק
2 עַל־יִשְׂרָאֵל׃ * וַיִּתֵּן־חַיִל בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה
הַבְּצֻרוֹת וַיִּתֵּן נְצִיבִים בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וּבְעָרֵי אֶפְרַיִם
3 אֲשֶׁר לָכַד אָסָא אָבִיו׃ * וַיְהִי יְהוָה עִם־
יְהוֹשָׁפָט כִּי־הָלַךְ בְּדַרְכֵּי דָוִיד אָבִיו הָרִאשֹׁנִים
4 וְלֹא דָרַשׁ לַבְּעָלִים׃ * כִּי לֵאלֹהֵי אָבִיו דָּרָשׁ
וּבְמִצְוֹתָיו הָלָךְ וְלֹא כְמַעֲשֵׂה יִשְׂרָאֵל׃
5 * וַיָּכֶן יְהוָה אֶת־הַמַּמְלָכָה בְּיָדוֹ וַיִּתְּנוּ
כָל־יְהוּדָה מִנְחָה לִיהוֹשָׁפָט וַיְהִי־לוֹ עֹשֶׁר
6 וְכָבוֹד לָרֹב׃ * וַיִּגְבַּהּ לִבּוֹ בִּדְרָכֵי יְהוָה וְעוֹד
הֵסִיר אֶת־הַבָּמוֹת וְאֶת־הָאֲשֵׁרִים מִיהוּדָה׃
7 * וּבִשְׁנַת שָׁלוֹשׁ לְמָלְכוֹ שָׁלַח לְשָׂרָיו לְבֶן־
חַיִל וּלְעֹבַדְיָה וּלְזַכַרְיָה וְלִנְתַנְאֵל וּלְמִיכָיְהוּ
לְלַמֵּד בְּעָרֵי יְהוּדָה׃
8 * וְעִמָּהֶם הַלְוִיִּם שְׁמַעְיָהוּ וּנְתַנְיָהוּ וּזְבַדְיָהוּ
וַעֲשָׂהאֵל וּשְׁמִרָמוֹת וִיהוֹנָתָן וַאֲדֹנִיָּהוּ וְטוֹבִיָּהוּ
וְטוֹב אֲדוֹנִיָּה הַלְוִיִּם וְעִמָּהֶם אֱלִישָׁמָע וִיהוֹרָם
9 הַכֹּהֲנִים׃ * וַיְלַמְּדוּ בִיהוּדָה וְעִמָּהֶם סֵפֶר
תּוֹרַת יְהוָה וַיָּסֹבּוּ בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה וַיְלַמְּדוּ
10 בָּעָם׃ * וַיְהִי פַּחַד יְהוָה עַל כָּל־מַמְלְכוֹת
הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר סְבִיבוֹת יְהוּדָה וְלֹא נִלְחֲמוּ
עִם־יְהוֹשָׁפָט׃
11 * וּמִן־פְּלִשְׁתִּים מְבִיאִים לִיהוֹשָׁפָט מִנְחָה
וְכֶסֶף מַשָּׂא גַּם־הָעַרְבִיאִים מְבִיאִים לוֹ צֹאן
אֵילִים שִׁבְעַת אֲלָפִים וְשִׁבְעַ מֵאוֹת וּתְיָשִׁים שִׁבְעַת
אֲלָפִים וְשִׁבְעַ מֵאוֹת׃

11 *Opera autem Asa prima & nouissima
D scripta sunt in libro regum Iuda & Israel.
12 *Ægrotauit etiam Asa anno tricesimo 3. Reg. 23.c
nono regni sui, dolore pedum vehementissimo, & nec in infirmitate sua quæsiuit
Dominum, sed magis in medicorum arte confisus est.
13 *Dormiuítque cum patribus suis. Et
mortuus est anno quadragesimo primo
14 regni sui. *Et sepelierunt eum in sepulchro suo quod foderat sibi in ciuitate Dauid. Posuerúntque eum super lectũ suum
plenum aromatibus & vnguentis meretriciis quæ erant pigmentariorum arte
confecta, & combusserunt super eum ambitione nimia.

CAP. XVII.

1 REgnauit autem Iosaphat filius eius
A pro eo, & inualuit contra Israel.
2 *Constituítque militum numeros in
cunctis vrbibus Iuda quæ erãt vallatę muris, præsidiáq; disposuit in terra Iuda & in
ciuitatibus Ephraim quas ceperat Asa pater eius.
3 *Et fuit Dominus cum Iosaphat, quia
ambulauit in viis Dauid patris sui primis, & non sperauit in Baalim.
4 *Sed in Deo patris sui, & perrexit in
præceptis illius, & nõ iuxta peccata Israel.
5 *Confirmauítq; Dominus regnum in
manu eius; & dedit omnis Iuda munera
Iosaphat, factæque sunt ei infinitæ diuitiæ & multa gloria.
6 *Cúmq, sumpsisset cor eius audaciam
propter vias Domini, etiam excelsa & lucos de Iuda abstulit.
7 *Tertio autem anno regni sui misit de
principibus suis Benail & Obdiam, & Za
B chariam, & Nathanael, & Micheam vt docerent in ciuitatibus Iuda.
8 *Et cum eis Leuitas Semeiam, & Nathaniam, & Zabadiam, Asael quoque &
Semiramoth, & Ionathan, Adoniámque
& Tobiam, & Tobadoniam Leuitas, &
cum eis Elisama & Ioram sacerdotes.
9 *Docebántque populum in Iuda, habentes librum legis Domini, & circuibãt
cunctas vrbes Iuda, atque erudiebant
10 populum. *Itaq; factus est pauor Domini super omnia regna terrarũ quę erant
C per gyrum Iuda, nec audebant bellare cõtra Iosaphat.
11 *Sed & Philistæi Iosaphat munera deferebant, & vectigal argenti. Arabes quoque adducebant pecora arietum septem
millia septingentos, & hircos totidem.

11 *Et ecce sermones Asa primi & nouissimi scripti sunt in libro sermonum regum Juda & Israel.*

12 *Et ægrotauit Asa anno tricesimo & nono regni sui in pedibus suis, vsque ad supra infirmitas sua, & in ægritudine sua non quæsiuit Dominum, sed medicos.*

13 *Et dormiuit Asa cum patribus suis, & defunctus est Asa in quadragesimo & primo anno regni sui.*

14 *Et sepelierunt eum in monumento, quod fodit sibi in ciuitate Dauid, & collocauerunt eum in lecto, & impleuerunt eum aromatibus, & genera vnguentorum aromatariorum, & fecerunt ei funus magnum, & combusserunt eum combustione magna vsque nimis.*

CAP. XVII.

1 *Et regnauit Josaphat filius eius pro eo, & præualuit Iosaphat contra Israel.*

2 *Et dedit exercitum in cunctis vrbibus Juda munitis, & constituit duces in terra Juda, & in ciuitatibus Ephraim, quas ceperat pater eius Asa.*

3 *Et fuit Dominus cum Josaphat, quoniam ambulauit in viis Dauid patris sui primis, & non quæsiuit idola.*

4 *Sed Dominum Deum patris sui quæsiuit, & in mandatis eius ambulauit, & non iuxta opera Israel.*

5 *Et direxit Dominus regnũ in manu eius, & dedit omnis Juda dona Josaphat, & factæ sunt ei diuitiæ & gloria multa.*

6 *Et exaltatum est cor eius in viis Domini, & adhuc abstulit excelsa & lucos de terra Juda.*

7 *Et in anno tertio regni sui misit duces suos & filios potentum, & Abdiam, & Zachariam, & Nathanael, & Micheam, vt docerent in ciuitatibus Juda.*

8 *Et cum eis Leuitæ Sameas, & Nathanias, & Zabdias, & Asiel, & Semiramoth, & Jonathan, & Adonias, & Tobias, & Tobadonia Leuitæ, & cum ipsis Elisama & Joram sacerdotes.*

9 *Et docebant in Juda, & cum eis liber legis Domini, & circuibant in vrbibus Iuda, & erudiebant populum.*

10 *Et factus fuit pauor Domini super omnia regna terræ in circuitu Juda, & non bellabant contra Josaphat.*

11 *Et de Philistiim deferebant Josaphat dona & argentum, & Arabes deferebant ei ouium arietes septem millia septingentos, & hircos septem millia septingentos.*

11 καὶ ἰδοὺ οἱ λόγοι ἀσὰ οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίου λόγων βασιλέων ἰούδα καὶ ἰσραήλ.

12 καὶ ἐμαλακίσθη ἀσὰ τῷ ἔτει τῷ τριακοστῷ καὶ ἐννάτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ, ἕως ἄνω ἡ ἀρρωστία αὐτοῦ, καὶ ἐν τῇ μαλακίᾳ αὐτοῦ οὐκ ἐξεζήτησε τὸν κύριον ἀλλὰ τοὺς ἰατρούς.

13 καὶ ἐκοιμήθη ἀσὰ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτελεύτησεν ἀσὰ ἐν τῷ τεσσαρακοστῷ καὶ πρώτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ.

14 καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῷ μνήματι, ᾧ ὤρυξεν ἑαυτῷ ἐν πόλει δαυίδ, καὶ ἐκοίμισαν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κοίτης, καὶ ἔπλησαν αὐτὸν ἀρωμάτων, καὶ γένη μύρων μυρεψικῶν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ἐκφορὰν μεγάλην, καὶ ἔκαυσαν αὐτὸν καῦσιν μεγάλην ἕως σφόδρα.

ιζ'.

1 Καὶ ἐβασίλευσεν ἰωσαφὰτ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ, καὶ ἐνίσχυσεν ἰωσαφὰτ ἐπὶ ἰσραήλ.

2 καὶ ἔδωκεν δύναμιν ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν ἰούδα ταῖς ὀχυραῖς, καὶ κατέστησεν ἡγουμένους ἐν τῇ γῇ ἰούδα καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἐφραΐμ, ἃς προκατελάβετο ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἀσά.

3 καὶ ἐγένετο κύριος μετὰ ἰωσαφάτ, ὅτι ἐπορεύθη ἐν ὁδοῖς δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ταῖς πρώταις, καὶ οὐκ ἐξεζήτησεν τὰ εἴδωλα.

4 ἀλλὰ κύριον τὸν θεὸν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἐξεζήτησεν, καὶ ἐν ταῖς ἐντολαῖς αὐτοῦ ἐπορεύθη, καὶ οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἰσραήλ.

5 καὶ κατεύθυνε κύριος τὴν βασιλείαν ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἔδωκε πᾶς ἰούδα δῶρα τῷ ἰωσαφάτ, καὶ ἐγένετο αὐτῷ πλοῦτος καὶ δόξα πολλή.

6 καὶ ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ ἐν ὁδοῖς κυρίου, καὶ ἔτι ἐξῆρε τὰ ὑψηλὰ καὶ τὰ ἄλση ἀπὸ τῆς γῆς ἰούδα.

7 καὶ ἐν ἔτει τρίτῳ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀπέστειλε τοὺς ἡγουμένους αὐτοῦ καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν δυνατῶν, καὶ τὸν ἀβδίαν, καὶ τὸν ζαχαρίαν, καὶ τὸν ναθαναήλ, καὶ τὸν μιχαίαν, τοῦ διδάσκειν ἐν πόλεσιν ἰούδα.

8 καὶ μετ' αὐτῶν οἱ λευῖται σαμαίας, καὶ ναθανίας, καὶ ζαβδίας, καὶ ἀσιὴλ, καὶ σεμιραμὼθ, καὶ ἰωνάθαν, καὶ ἀδωνίας, καὶ τωβίας, καὶ τωβαδωνία οἱ λευῖται, καὶ μετ' αὐτῶν ἐλισαμὰ, καὶ ἰωρὰμ οἱ ἱερεῖς.

9 καὶ ἐδίδασκον ἐν τῷ ἰούδα, καὶ μετ' αὐτῶν βίβλος νόμου κυρίου, καὶ διῆλθον ἐν ταῖς πόλεσιν ἰούδα, καὶ ἐδίδασκον τὸν λαόν.

10 καὶ ἐγένετο ἔκστασις κυρίου ἐπὶ πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς κύκλῳ ἰούδα, καὶ οὐκ ἐπολέμουν πρὸς ἰωσαφάτ.

11 καὶ ἀπὸ τῶν ἀλλοφύλων ἔφερον τῷ ἰωσαφὰτ δῶρα καὶ ἀργύριον, καί γε οἱ ἄραβες ἔφερον αὐτῷ προβάτων κριοὺς ἑπτακισχιλίους ἑπτακοσίους, καὶ τράγους ἑπτακισχιλίους ἑπτακοσίους.

12 * וַיְהִי יְהוֹשָׁפָט הֹלֵךְ וְגָדֵל עַד־לְמַעְלָה וַיִּבֶן
בִּיהוּדָה בִּירָנִיּוֹת וְעָרֵי מִסְכְּנוֹת׃
13 * וּמְלָאכָה רַבָּה הָיָה לוֹ בְּעָרֵי יְהוּדָה וְאַנְשֵׁי
מִלְחָמָה גִּבּוֹרֵי חַיִל בִּירוּשָׁלִָם׃
14 * וְאֵלֶּה פְקֻדָתָם לְבֵית אֲבוֹתֵיהֶם לִיהוּדָה
שָׂרֵי אַלְפִים עַדְנָה הַשָּׂר וְעִמּוֹ גִּבּוֹרֵי חַיִל שְׁלֹשׁ
15 מֵאוֹת אָלֶף׃ * וְעַל־יָדוֹ יְהוֹחָנָן הַשָּׂר וְעִמּוֹ
16 מָאתַיִם וּשְׁמוֹנִים אָלֶף׃ * וְעַל־יָדוֹ
עֲמַסְיָה בֶן־זִכְרִי הַמִּתְנַדֵּב לַיהוָה וְעִמּוֹ מָאתַיִם
17 אֶלֶף גִּבּוֹר חָיִל׃ * וּמִן־בִּנְיָמִן גִּבּוֹר חַיִל
אֶלְיְדָע וְעִמּוֹ נשְׁקֵי־קֶשֶׁת וּמָגֵן מָאתַיִם אָלֶף׃
18 * וְעַל־יָדוֹ יְהוֹזָבָד וְעִמּוֹ מֵאָה־וּשְׁמוֹנִים
19 אֶלֶף חֲלוּצֵי צָבָא׃ * אֵלֶּה הַמְשָׁרְתִים
אֶת־הַמֶּלֶךְ מִלְבַּד אֲשֶׁר־נָתַן הַמֶּלֶךְ בְּעָרֵי
הַמִּבְצָר בְּכָל־יְהוּדָה׃

יח

1 * וַיְהִי לִיהוֹשָׁפָט עֹשֶׁר וְכָבוֹד לָרֹב
2 וַיִּתְחַתֵּן לְאַחְאָב׃ * וַיֵּרֶד לְקֵץ שָׁנִים אֶל־
אַחְאָב לְשֹׁמְרוֹן וַיִּזְבַּח־לוֹ אַחְאָב צֹאן וּבָקָר לָרֹב
וְלָעָם אֲשֶׁר־עִמּוֹ וַיְסִיתֻהוּ לַעֲלוֹת אֶל־רָמֹת
3 גִּלְעָד׃ * וַיֹּאמֶר אַחְאָב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־
יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יְהוּדָה הֲתֵלֵךְ עִמִּי רָמַת גִּלְעָד וַיֹּאמֶר
לוֹ כָּמוֹנִי כָמוֹךָ וּכְעַמְּךָ עַמִּי וְעִמְּךָ בַּמִּלְחָמָה׃
4 * וַיֹּאמֶר יְהוֹשָׁפָט אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל דְּרָשׁ־
נָא כַיּוֹם אֶת־דְּבַר יְהוָה׃
5 * וַיִּקְבֹּץ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַנְּבִיאִים
אַרְבַּע מֵאוֹת אִישׁ וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הֲנֵלֵךְ אֶל־
רָמֹת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה אִם־אֶחְדָּל וַיֹּאמְרוּ
6 עֲלֵה וְיִתֵּן הָאֱלֹהִים בְּיַד הַמֶּלֶךְ׃ * וַיֹּאמֶר
יְהוֹשָׁפָט הַאֵין פֹּה נָבִיא לַיהוָה עוֹד וְנִדְרְשָׁה־
7 מֵאֹתוֹ׃ * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט
עוֹד אִישׁ־אֶחָד לִדְרֹשׁ אֶת־יְהוָה מֵאֹתוֹ וַאֲנִי
שְׂנֵאתִיהוּ כִּי אֵינֶנּוּ מִתְנַבֵּא עָלַי לְטוֹבָה כִּי כָל־
יָמָיו לְרָעָה הוּא מִיכָיְהוּ בֶן־יִמְלָא וַיֹּאמֶר
יְהוֹשָׁפָט אַל־יֹאמַר הַמֶּלֶךְ כֵּן׃
8 * וַיִּקְרָא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־סָרִיס אֶחָד וַיֹּאמֶר
מַהֵר מִיכָיְהוּ בֶן־יִמְלָא׃

12 * Creuit ergo Ioſaphat & magnificatus
eſt vſque in ſublime, atque ædificauit in
Iuda domos ad inſtar turrium vrbéſque
muratas.
13 * Et multa opera patrauit in vrbibus
Iuda. Viri quoque bellatores & robuſti
erant in Hieruſalem.
14 * Quorum iſte numerus per domos at-
que familias ſingulorũ. In Iuda princeps
D exercitus Ednas dux & cum eo robuſtiſsi-
morum viri trecenta millia.
15 * Poſt hunc Iohanan princeps, & cum
eo ducenta octoginta millia.
16 * Poſt illum quoq; Amaſias filius Ze-
chri conſecratus Domino & cum eo du-
centa millia virorum fortium.
17 * Hunc ſequebatur robuſtus ad præ-
lia Eliada & cum eo tenentium arcum &
clypeum ducenta millia.
18 * Poſt iſtum Iozabad & cũ eo centum
octoginta millia expeditorum militum.
19 * Hi omnes erant ad manum regis, ex-
ceptis aliis quos poſuerat in vrbibus mu-
ratis & in vniuerſo Iuda.

CAP. XVIII.

1 A FVit ergo Ioſaphat diues & inclytus
multum & affinitate coniunctus eſt
Achab.
2 * Deſcendítque poſt annos ad eum in
Samariam. Ad cuius aduentum mactauit
Achab arietes & boues plurimos ipſi &
populo qui venerat cum eo, perſuaſitque
illi vt aſcenderet in Ramoth Galaad.
3 * Dixítque Achab rex Iſrael ad Ioſa-
phat regẽ Iuda: Veni mecum in Ramoth
Galaad. Cui ille reſpondit: Vt ego & tu,
ſicut populus tuus, ſic & populus meus,
tecúmque erimus in bello.
4 * Dixit Ioſaphat ad regem Iſrael, Con-
ſule obſecro in præſentiarum ſermonem
5 Domini. * Congregauit igitur rex Iſrael
prophetarum quadringentos viros, & di-
xit ad eos, In Ramoth Galaad ad bellan-
dum ire debemus an quieſcere? At illi,
Aſcende, inquiunt, & tradet Deus in ma-
6 nu regis. * Dixítq; Ioſaphat, Nunquid
non eſt hic prophetes Domini, vt ab illo
7 etiam requiramus? * Et ait rex Iſrael ad
Ioſaphat: Eſt vir vnus à quo poſſumus
B quærere Domini voluntatem, ſed ego odi
eum, quia non prophetat mihi bonũ, ſed
malum omni tempore. Eſt autẽ Micheas
filius Iemla. Dixítq; Ioſaphat, Ne loqua-
8 ris rex hoc modo. * Vocauit ergo rex
Iſrael vnum de Eunuchis, & dixit ei, Voca
citò Micheam filium Iemla.

12 * Et fuit Josaphat procedens & magnificatus vsque in sublime, & ædificauit adhuc in Juda domos & vrbes munitas.

13 * Et opera multa fuerunt ei in Juda, & viri bellatores robusti potentes in Hierusalem.

14 * Et hic numerus eorum per domos familiarum eorum, Juda tribuni Ednas princeps, & cum eo filij potentiæ viri robusti trecenta millia.

15 * Et adhærentes eis, Joanan princeps, & cum eo ducenta octoginta millia.

16 * Et adhærentes eis, Amasias filius Zechri promptus existens Domino, & cum eo ducenta millia potentes fortitudine.

17 * Et ex Beniamin potētes fortitudine Eliada, & cum eo sagittarij & clypeati ducenta millia.

18 * Et adhærentes eis, Jozabad, & cum eo centum octoginta millia robusti bello.

19 * Hi qui ministrabant regi, extra quos dedit rex in vrbibus munitis in vniuersa Judæa.

CAP. XVIII.

1 ET fuerunt Josaphat adhuc diuitiæ & gloria multa, et affinitate coniunctus est in domo Achaab.

2 * Et descendit in fine annorum ad Achaab in Samariam, & mactauit ei Achaab oues & boues in multitudine, & populo qui cum eo, & Achaab persuasit Josaphat vt ascenderet cum eo in Ramoth Galaad.

3 * Et dixit Achaab rex Israel ad Josaphat regem Juda, Si venies mecum in Ramoth Galaad? & dixit ei Josaphat, Vt tu sic & ego, & vt populus tuus, & populus meus, & tecum in bellum.

4 * Et dixit Josaphat regi Israel, Quære iam hodie sermonem Domini.

5 * Et congregauit rex Israel prophetas quadringentos viros, & dixit eis, Si eam in Ramoth Galaad in bellum, an acquiescam? & dixerunt, Ascende, & tradet Deus in manus regis.

6 * Et dixit Josaphat, Nō est hic prophetes Domini adhuc, & quæremus ab eo?

7 * Et ait rex Israel ad Josaphat, Est vir vnus vt quæramus Dominum per eum, & ego odi eum, quoniam non est prophetans de me in bonis, quoniam omnes dies eius in malis, ipse Michæas filius Jemla: et dixit Josaphat, Ne loquatur rex sic.

8 * Et vocauit rex Israel eunuchum vnum, & dixit, Citò voca Michæam filium Jemla.

12 * καὶ ἦν ἰωσαφὰτ πορευόμενος καὶ μεγαλυνόμενος ἕως ὕψους, καὶ ᾠκοδόμησεν ἔτι ἐν τῷ ἰούδα βάρεις καὶ πόλεις ὀχυράς.

13 * καὶ ἔργα πολλὰ ἐγένετο αὐτῷ ἐν τῷ ἰούδα, καὶ ἄνδρες πολεμισταὶ δυνατοὶ ἰσχύοντες ἐν ἱερουσαλήμ.

14 * καὶ οὗτος ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν, τῷ ἰούδα χιλίαρχοι αἰδνᾶς ὁ ἄρχων, καὶ μετ' αὐτοῦ υἱοὶ δυνάμεως ἄνδρες δυνατοὶ τριακόσιαι χιλιάδες.

15 * καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν, ἰωανὰν ὁ ἄρχων, καὶ μετ' αὐτοῦ διακόσιαι ὀγδοήκοντα χιλιάδες.

16 * καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν ἀμασίας ὁ τοῦ ζεχρὶ ὁ προθυμούμενος τῷ κυρίῳ, καὶ μετ' αὐτοῦ διακόσιαι χιλιάδες δυνατοὶ ἰσχύϊ.

17 * καὶ ἐκ τοῦ βενιαμὶν δυνατοὶ δυνάμει ἐλιαδᾶ, καὶ μετ' αὐτοῦ τοξόται καὶ πελτασταὶ διακόσιαι χιλιάδες.

18 * καὶ ἐχόμενοι αὐτῶν, ἰωζαβάδ, καὶ μετ' αὐτοῦ ἑκατὸν ὀγδοήκοντα χιλιάδες δυνατοὶ πολέμου.

19 * οὗτοι οἱ λειτουργοῦντες τῷ βασιλεῖ, ἐκτὸς ὧν ἔδωκεν ὁ βασιλεὺς ἐν ταῖς πόλεσι ταῖς ὀχυραῖς ἐν πάσῃ τῇ ἰουδαίᾳ.

ιή.

1 * Καὶ ἐγένετο τῷ ἰωσαφὰτ ἔτι πλοῦτος καὶ δόξα πολλὴ, καὶ ἐπεγαμβρεύσατο ἐν τῷ οἴκῳ ἀχαάβ.

2 * καὶ κατέβη εἰς τέλος ἐτῶν πρὸς ἀχαὰβ εἰς σαμάρειαν, καὶ ἔθυσεν αὐτῷ ἀχαὰβ πρόβατα καὶ μόσχους εἰς πλῆθος, καὶ τῷ λαῷ τῷ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἀχαὰβ ἔπεισε τὸν ἰωσαφὰτ τοῦ συναναβῆναι μετ' αὐτοῦ εἰς ῥαμὼθ γαλαάδ.

3 * καὶ εἶπεν ἀχαὰβ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφὰτ βασιλέα ἰούδα, εἰ πορεύσῃ μετ' ἐμοῦ εἰς ῥαμὼθ τὸν γαλαάδ, καὶ εἶπεν αὐτῷ ἰωσαφάτ, ὡς σὺ οὕτω καὶ ἐγώ, καὶ ὡς ὁ λαός του, καὶ ὁ λαός μου, καὶ μετὰ τοῦ εἰς πόλεμον.

4 * καὶ εἶπεν ἰωσαφὰτ τῷ βασιλεῖ ἰσραήλ, ζήτητον δὴ σήμερον τὸν λόγον κυρίου.

5 * καὶ συνήγαγεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ τοὺς προφήτας τετρακοσίους ἄνδρας, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, εἰ πορευθῶ εἰς ῥαμὼθ γαλαὰδ εἰς πόλεμον, ἢ ἐπίσχω; καὶ εἶπον, ἀνάβαινε, καὶ δώσει ὁ θεὸς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ βασιλέως.

6 * καὶ εἶπεν ἰωσαφάτ, οὐκ ἔστιν ὧδε προφήτης τοῦ κυρίου ἔτι, καὶ ἐπιζητήσομεν παρ' αὐτοῦ;

7 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφάτ, ἔστιν ἀνὴρ εἷς τοῦ ζητῆσαι τὸν κύριον δι' αὐτοῦ, καὶ ἐγὼ μεμίσηκα αὐτόν, ὅτι οὐκ ἔστι προφητεύων περὶ ἐμοῦ εἰς ἀγαθά, ὅτι πᾶσαι αἱ ἡμέραι αὐτοῦ εἰς κακά, αὐτὸς μιχαίας υἱὸς ἰεμλά· καὶ εἶπεν ἰωσαφάτ, μὴ λαλείτω ὁ βασιλεὺς οὕτως.

8 * καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ εὐνοῦχον ἕνα, καὶ εἶπεν, ταχέως κάλεσον μιχαίαν υἱὸν ἰεμλά.

9 * וּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה יוֹשְׁבִים
אִישׁ עַל־כִּסְאוֹ מְלֻבָּשִׁים בְּגָדִים וְיוֹשְׁבִים בְּגֹרֶן
פֶּתַח שַׁעַר שֹׁמְרוֹן וְכָל־הַנְּבִיאִים מִתְנַבְּאִים
10 לִפְנֵיהֶם: * וַיַּעַשׂ לוֹ צִדְקִיָּהוּ בֶן־כְּנַעֲנָה
קַרְנֵי בַרְזֶל וַיֹּאמֶר כֹּה־אָמַר יְהוָה בְּאֵלֶּה תְנַגַּח
אֶת־אֲרָם עַד־כַּלּוֹתָם:
11 * וְכָל־הַנְּבִיאִים נִבְּאִים כֵּן לֵאמֹר עֲלֵה
רָמֹת גִּלְעָד וְהַצְלַח וְנָתַן יְהוָה בְּיַד הַמֶּלֶךְ:
12 * וְהַמַּלְאָךְ אֲשֶׁר־הָלַךְ לִקְרֹא לְמִיכָיְהוּ דִּבֶּר
אֵלָיו לֵאמֹר הִנֵּה דִּבְרֵי הַנְּבִיאִים פֶּה־אֶחָד טוֹב
אֶל־הַמֶּלֶךְ וִיהִי־נָא דְבָרְךָ כְּאַחַד מֵהֶם וְדִבַּרְתָּ
13 טוֹב: * וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ חַי־יְהוָה כִּי אֶת־אֲשֶׁר
יֹאמַר אֱלֹהַי אֹתוֹ אֲדַבֵּר:
14 * וַיָּבֹא אֶל־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֵלָיו מִיכָה
הֲנֵלֵךְ אֶל־רָמֹת גִּלְעָד לַמִּלְחָמָה אִם־אֶחְדָּל
וַיֹּאמֶר עֲלוּ וְהַצְלִיחוּ וְיִנָּתְנוּ בְּיֶדְכֶם:
25 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו הַמֶּלֶךְ עַד־כַּמָּה פְעָמִים אֲנִי
מַשְׁבִּיעֶךָ אֲשֶׁר לֹא־תְדַבֵּר אֵלַי רַק אֱמֶת בְּשֵׁם
16 יְהוָה: * וַיֹּאמֶר רָאִיתִי אֶת־כָּל־יִשְׂרָאֵל
נְפוּצִים עַל־הֶהָרִים כַּצֹּאן אֲשֶׁר אֵין־לָהֶן רֹעֶה
וַיֹּאמֶר יְהוָה לֹא־אֲדֹנִים לָאֵלֶּה יָשׁוּבוּ אִישׁ־
לְבֵיתוֹ בְּשָׁלוֹם:
17 * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט הֲלֹא
אָמַרְתִּי אֵלֶיךָ לֹא־יִתְנַבֵּא עָלַי טוֹב כִּי אִם־לְרָע:
18 * וַיֹּאמֶר לָכֵן שִׁמְעוּ דְבַר־יְהוָה רָאִיתִי אֶת־
יְהוָה יוֹשֵׁב עַל־כִּסְאוֹ וְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם עֹמְדִים
19 עַל־יְמִינוֹ וּשְׂמֹאלוֹ: * וַיֹּאמֶר יְהוָה מִי יְפַתֶּה
אֶת־אַחְאָב מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְיַעַל וְיִפֹּל בְּרָמֹת גִּלְעָד
וַיֹּאמֶר זֶה אֹמֵר כָּכָה וְזֶה אֹמֵר כָּכָה:
20 * וַיֵּצֵא הָרוּחַ וַיַּעֲמֹד לִפְנֵי יְהוָה וַיֹּאמֶר אֲנִי
אֲפַתֶּנּוּ וַיֹּאמֶר יְהוָה אֵלָיו בַּמָּה:
21 * וַיֹּאמֶר אֵצֵא וְהָיִיתִי לְרוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי כָּל־
נְבִיאָיו וַיֹּאמֶר תְּפַתֶּה וְגַם־תּוּכָל צֵא וַעֲשֵׂה־
22 כֵן: * וְעַתָּה הִנֵּה נָתַן יְהוָה רוּחַ שֶׁקֶר בְּפִי
נְבִיאֶיךָ אֵלֶּה וַיהוָה דִּבֶּר עָלֶיךָ רָעָה:
23 * וַיִּגַּשׁ צִדְקִיָּהוּ בֶן־כְּנַעֲנָה וַיַּךְ אֶת־מִיכָיְהוּ
עַל־הַלֶּחִי וַיֹּאמֶר אֵי זֶה הָדָרְךְ עָבַר רוּחַ־יְהוָה
מֵאִתִּי לְדַבֵּר אוֹתָךְ:

9 * Porrò rex Israel & Iosaphat rex Iuda vterq; sedebant in solio suo vestiti cultu regio. Sedebant autē in area iuxta portam Samariæ, omnésq; prophetę vaticinabantur coram eis. 10 * Sedechias verò filius Chanana fecit sibi cornua ferrea: & ait, Hæc dicit Dominus, His ventilabis Syriam, donec conteras eam.
11 * Omnésq; prophetæ similiter prophetabant, atq; dicebant, Ascēde in Ramoth Galaad & prosperaberis, & tradet eos Dominus in manu regis. 12 * Nuntius autem qui ierat ad vocādum Michęam: ait illi, D En verba omnium prophetarum vno ore bona regi annunciant. Quæso ergo te, vt sermo tuus ab eis nō dissentiat, loquarísq; prospera. 13 * Cui respondit Michæas: Vi- 3. Reg. 23. c. uit Dominus, quia quodcunque dixerit mihi Deus meus, hoc loquar.
14 * Venit ergo ad regem: Cui rex ait, Michæa ire debemus in Ramoth Galaad ad bellandum, an quiescere? Cui ille respondit, Ascendite, cuncta enim prospera euenient, & tradētur hostes in manus vestras.
15 * Dixítq; rex, Iterum atque iterum te adiuro, vt mihi non loquaris nisi quod verum est in nomine Domini.
16 * At ille ait, Vidi vniuersum Israel dispersum in montibus sicut oues absq; pa- E store. Et dixit Dominus, Non habent isti dominos, reuertatur vnusquisque in domum suam in pace.
17 * Et ait rex Israel ad Iosaphat, Nónne dixi tibi quòd non prophetaret iste mihi quicquam boni, sed ea quæ mala sunt?
18 * At ille: Idcirco, ait, audite verbum Domini. Vidi Dominum sedentem in solio suo & omnem exercitum cæli assistentem ei à dextris & à sinistris.
19 * Et dixit Dñs, Quis decipiet Achab re- 3. Reg. 22. d. gem Israel vt ascendat & corruat in Ramoth Galaad? Cúmque diceret vnus hoc modo, & alter alio:
20 * Processit spiritus & stetit coram Domino: & ait, Ego decipiam eum. Cui Dominus, In quo, inquit, decipies?
21 * At ille respondit, Egrediar, & ero spi- F ritus mendax in ore omnium prophetarū eius. Dixítq; Dñs, Decipies, & prævalebis, egredere & fac ita. 22 * Nunc igitur ecce Dominus dedit spiritum mendacij in ore omnium prophetarum tuorum, & 23 Dñs locutus est de te mala. * Accessit aūt Sedechias filius Chanana, & percussit Michęę maxillā, & ait, Per quam viam transiuit spiritus Dñi à me vt loqueretur tibi?

9 * Et rex Israel & Josaphat rex Juda sedentes vnusquisque in throno suo, vestiti stolis sedebant in area portæ Samariæ, & omnes prophetæ vaticinabantur coram eis.

10 * Et fecit sibi Sedecias filius Chanaana cornua ferrea, & ait, Hæc dicit Dominus: In his ventilabis Syriam, donec consumatur.

11 * Et omnes prophetæ prophetabant sic dicentes: Ascende in Ramoth Galaad & prosperaberis, & tradet Dominus in manibus regis.

12 * Et nuncius qui iuit ad vocandum Michæam, locutus est ei dicens, Ecce locuti sunt prophetæ in ore vno bona de rege, & sint iam sermones tui sicut vnius ipsorum, & loquéris bona.

13 * Et dixit Michæas, Viuit Dominus, quia quodcunque dixerit Deus ad me, ei loquar.

14 * Et venit ad regem, & dixit ei rex: Michæa si eam in Ramoth Galaad in bellum an quiescam? & dixit: Ascende & prosperaberis, & tradetur in manu vestra.

15 * Et dixit ei rex, Quoties ego adiuraui te, vt non loquaris ad me nisi veritatem in nomine Domini?

16 * Et ait Michæas, Vidi Israel vniuersum dispersum in montibus sicut oues, quibus non est pastor: & dixit Dominus, Non habent ducem hi, reuertantur vnusquisque in domum suam in pace.

17 * Et ait rex Israel ad Josaphat, Nonne dixi tibi, quòd non prophetat de me bona, sed mala?

18 * Et dixit Michæas, Non sic: audite verbum Domini: vidi Dominum sedentem in solio tuo, & omnis exercitus cæli stetit à dextris eius, & à sinistris eius.

19 * Et dixit Dominus, Quis decipiet Achaab regem Israel, vt ascendat & corruat in Ramoth Galaad? & dixit hic sic, & hic dixit sic.

20 * Et egressus est spiritus & stetit coram Domino, & ait: Ego decipiam eum, & dixit Dominus in quo?

21 * Et dixit, Egrediar & ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius, & dixit, Decipies & præualebis, egredere & fac ita.

22 * Et nunc ecce dedit Dominus spiritum mendacem in ore omnium prophetarum tuorum horum, & Dominus locutus est super te mala.

23 * Et accessit Seddecias filius Chanaana, & percussit Michæam in maxillam, et ait ei, Qua hac via transiuit spiritus Domini à me vt loqueretur ad te?

9 * καὶ ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ ἰωσαφὰτ βασιλεὺς ἰούδα καθήμενοι ἕκαστος ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ, ἐνδεδυμένοι στολὰς ἐκάθηντο ἐν τῷ εὐρυχώρῳ τῆς θύρας σαμαρείας· καὶ πάντες οἱ προφῆται προεφήτευον ἐναντίον αὐτῶν.

10 * καὶ ἐποίησεν ἑαυτῷ σεδεκίας υἱὸς χαναανὰ κέρατα σιδηρᾶ, καὶ εἶπεν, τάδε λέγει κύριος, ἐν τούτοις κερατιεῖς τὴν συρίαν, ἕως ἂν συντελεσθῇ.

11 * καὶ πάντες οἱ προφῆται προεφήτευον οὕτως λέγοντες, ἀνάβηθι εἰς ῥαμὼθ γαλαάδ, καὶ εὐοδωθήσῃ, καὶ δώσει κύριος εἰς χεῖρας τοῦ βασιλέως.

12 * καὶ ὁ ἄγγελος ὁ πορευθεὶς τοῦ καλέσαι τὸν μιχαίαν, ἐλάλησεν αὐτῷ λέγων, ἰδοὺ ἐλάλησαν οἱ προφῆται ἐν στόματι ἑνὶ ἀγαθὰ περὶ τοῦ βασιλέως, καὶ γενέσθωσαν δὴ οἱ λόγοι σου ὡς ἑνὸς αὐτῶν, καὶ λαλήσεις ἀγαθά.

13 * καὶ εἶπεν μιχαίας, ζῇ κύριος, ὅτι ὃ ἂν εἴπῃ ὁ θεὸς πρός με, αὐτῷ λαλήσω;

14 * καὶ ἦλθε πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεύς, μιχαία εἰ πορευθῶ εἰς ῥαμὼθ γαλαὰδ εἰς πόλεμον ἢ ἐπίσχω; καὶ εἶπεν, ἀνάβαινε καὶ εὐοδωθήσῃ καὶ παραδοθή(ε) ἐν χειρὶ ὑμῶν.

15 * καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς, ποσάκις ἐγὼ ὥρκισά σε, ἵνα μὴ λαλήσῃς πρός με πλὴν ἀλλ' ἢ ἀλήθειαν ἐν ὀνόματι κυρίου;

16 * καὶ εἶπεν μιχαίας, εἶδον τὸν ἰσραὴλ πάντα διεσπαρμένον ἐν τοῖς ὄρεσιν ὡς πρόβατα, οἷς οὐκ ἔστι ποιμήν· καὶ εἶπεν κύριος, οὐκ ἔχουσιν ἡγούμενον οὗτοι, ἀναστρεφέτωσαν ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ.

17 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφάτ, οὐκ εἶπόν σοι, ὅτι οὐ προφητεύει περὶ ἐμοῦ ἀγαθά, ἀλλ' ἢ κακά;

18 * καὶ εἶπε μιχαίας, οὐχ οὕτως· ἀκούσατε λόγον κυρίου· εἶδον τὸν κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου αὐτοῦ, καὶ πᾶσα δύναμις τοῦ οὐρανοῦ εἱστήκει ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ καὶ ἐξ ἀριστερῶν αὐτοῦ.

19 * καὶ εἶπεν κύριος, τίς ἀπατήσει τὸν ἀχαὰβ βασιλέα ἰσραήλ, τοῦ ἀναβήσεσθαι καὶ πεσεῖσθαι εἰς ῥαμὼθ γαλαάδ; καὶ εἶπεν οὗτος οὕτως, καὶ οὗτος εἶπεν οὕτως.

20 * καὶ ἐξῆλθε τὸ πνεῦμα καὶ ἔστη ἐνώπιον κυρίου, καὶ εἶπεν, ἐγὼ ἀπατήσω αὐτόν· καὶ εἶπεν κύριος ἐν τίνι;

21 * καὶ εἶπεν, ἐξελεύσομαι καὶ ἔσομαι πνεῦμα ψευδὲς ἐν στόματι πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ· καὶ εἶπεν, ἀπατήσεις καὶ δυνήσῃ, ἔξελθε καὶ ποίησον οὕτως.

22 * καὶ νῦν ἰδοὺ ἔδωκε κύριος πνεῦμα ψευδὲς ἐν στόματι πάντων τῶν προφητῶν σου τούτων, καὶ κύριος ἐλάλησεν ἐπὶ σὲ κακά.

23 * καὶ ἤγγισε σεδδεκίας υἱὸς χαναανὰ καὶ ἐπάταξε τὸν μιχαίαν ἐπὶ τὴν σιαγόνα, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ποίᾳ ταύτῃ τῇ ὁδῷ παρῆλθε πνεῦμα κυρίου ἀπ' ἐμοῦ τοῦ λαλῆσαι πρὸς σέ;

24 * וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ הִנְּךָ רֹאֶה בַּיּוֹם הַהוּא
אֲשֶׁר תָּבוֹא חֶדֶר בְּחֶדֶר לְהֵחָבֵא׃
25 * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל קְחוּ אֶת־מִיכָיְהוּ
וַהֲשִׁיבֻהוּ אֶל־אָמוֹן שַׂר־הָעִיר וְאֶל־יוֹאָשׁ בֶּן־
26 הַמֶּלֶךְ׃ * וַאֲמַרְתֶּם כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ שִׂימוּ זֶה
בֵּית הַכֶּלֶא וְהַאֲכִילֻהוּ לֶחֶם לַחַץ וּמַיִם לַחַץ עַד
27 שׁוּבִי בְשָׁלוֹם׃ * וַיֹּאמֶר מִיכָיְהוּ אִם־שׁוֹב
תָּשׁוּב בְּשָׁלוֹם לֹא־דִבֶּר יְהוָה בִּי וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּ
28 עַמִּים כֻּלָּם׃ * וַיַּעַל מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וִיהוֹשָׁפָט
מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־רָמֹת גִּלְעָד׃
29 * וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶל־יְהוֹשָׁפָט הִתְחַפֵּשׂ
וָבוֹא בַּמִּלְחָמָה וְאַתָּה לְבַשׁ בִּגְדֶיךָ וַיִּתְחַפֵּשׂ
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ בַּמִּלְחָמָה׃
30 * וּמֶלֶךְ אֲרָם צִוָּה אֶת־שָׂרֵי הָרֶכֶב אֲשֶׁר־לוֹ
לֵאמֹר לֹא תִלָּחֲמוּ אֶת־הַקָּטֹן אֶת־הַגָּדוֹל כִּי אִם־
31 אֶת־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לְבַדּוֹ׃ * וַיְהִי כִּרְאוֹת שָׂרֵי
הָרֶכֶב אֶת־יְהוֹשָׁפָט וְהֵמָּה אָמְרוּ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל
הוּא וַיָּסֵבּוּ עָלָיו לְהִלָּחֶם וַיִּזְעַק יְהוֹשָׁפָט וַיהוָה
32 עֲזָרוֹ וַיְסִיתֵם אֱלֹהִים מִמֶּנּוּ׃ * וַיְהִי כִּרְאוֹת
שָׂרֵי הָרֶכֶב כִּי לֹא־הָיָה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיָּשׁוּבוּ
33 מֵאַחֲרָיו׃ * וְאִישׁ מָשַׁךְ בַּקֶּשֶׁת לְתֻמּוֹ וַיַּךְ אֶת־
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל בֵּין הַדְּבָקִים וּבֵין הַשִּׁרְיָן וַיֹּאמֶר
לָרַכָּב הָפֵךְ יָדְךָ וְהוֹצִאֵנִי מִן־הַמַּחֲנֶה כִּי
34 הָחֳלֵיתִי׃ * וַתַּעַל הַמִּלְחָמָה בַּיּוֹם הַהוּא
וּמֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הָיָה מַעֲמִיד בַּמֶּרְכָּבָה נֹכַח אֲרָם
עַד־הָעֶרֶב וַיָּמָת לְעֵת בּוֹא הַשֶּׁמֶשׁ׃

יט

1 * וַיָּשָׁב יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ־יְהוּדָה אֶל־בֵּיתוֹ
2 בְּשָׁלוֹם לִירוּשָׁלִָם׃ * וַיֵּצֵא אֶל־פָּנָיו יֵהוּא
בֶן־חֲנָנִי הַחוֹזֶה וַיֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ יְהוֹשָׁפָט
הֲלָרָשָׁע לַעְזֹר וּלְשׂנְאֵי יְהוָה תֹּאהֵב וּבְזֹאת עָלֶיךָ
3 קֶצֶף מִלִּפְנֵי יְהוָה׃ * אֲבָל דְּבָרִים טוֹבִים
נִמְצְאוּ עִמָּךְ כִּי־בִעַרְתָּ הָאֲשֵׁרוֹת מִן־הָאָרֶץ
וַהֲכִינוֹתָ לְבָבְךָ לִדְרֹשׁ הָאֱלֹהִים׃
4 * וַיֵּשֶׁב יְהוֹשָׁפָט בִּירוּשָׁלִָם וַיָּשָׁב וַיֵּצֵא בָעָם
מִבְּאֵר שֶׁבַע עַד־הַר אֶפְרַיִם וַיְשִׁיבֵם אֶל־יְהוָה
אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃

24 * Dixítque Michæas, Tu ipſe videbis in die illo, quando ingreſſus fueris cubiculum de cubiculo, vt abſcondaris.

25 * Præcepit autẽ rex Iſrael, dicens: Tollite Michæam, & ducite eum ad Ammon principẽ ciuitatis & ad Ioas filium Amelech.

26 * Et dicetis, Hæc dicit rex, Mittite hũc in carcerem, & date ei panis modicum, & aquæ pauxillum donec reuertar in pace.

27 * Dixítque Michæas, Si reuerſus fueris in pace, non eſt Dominus locutus in me. Et ait, Audite omnes populi.

28 * Igitur aſcenderunt rex Iſrael & Ioſaphat rex Iuda in Ramoth Galaad.

29 * Dixítque rex Iſrael ad Ioſaphat, Mutabo habitum, & ſic ad pugnam vadam; G tu autem induere veſtibus tuis. Mutatóq; rex Iſrael habitu, venit ad bellum.

30 * Rex autem Syriæ præceperat ducibus equitatus ſui, dicens: Ne pugnetis contra minimum, aut contra maximum, niſi contra ſolum regem Iſrael.

31 * Itaque cùm vidiſſent principes equitatus Ioſaphat, dixerũt, Rex Iſrael eſt iſte. Et circundederunt eum dimicantes. At ille clamauit ad Dominum, & auxiliatus eſt ei, atque auertit eos ab illo.

32 * Cùm enim vidiſſent duces equitatus quòd nõ eſſet rex Iſrael, reliquerunt eum.

33 * Accidit autem vt vnus è populo ſagittam in incertum iaceret & percuteret regem Iſrael inter ceruicem & ſcapulas. At ille aurigæ ſuo ait, Conuerte manũ tuam, & educ me de acie, quia vulneratus ſum.

34 * Et finita eſt pugna in die illo. Porrò rex Iſrael ſtabat in curru ſuo contra Syros vſque ad veſperam, & mortuus eſt occidente Sole.

CAP. XIX.

1 A Reuerſus eſt autem Ioſaphat rex Iuda in domum ſuam pacificè in Hieruſalem.

2 * Cui occurrit Iehu filius Anani Vidés, & ait ad eum: Impio præbes auxilium, & his qui oderunt Dominum amicitia iungeris; & idcirco iram quidem Domini merebaris.

3 * Sed bona opera inuenta ſunt in te, eo quòd abſtuleris lucos de terra Iuda, & pręparaueris cor tuũ vt requireres Deum.

4 * Habitauit ergo Ioſaphat in Hieruſalem. Rurſúmque egreſſus eſt ad populum de Berſabee vſque ad montem Ephraim, & reuocauit eos ad Dominum Deum patrum ſuorum.

24 * Et dixit Michæas, Ecce tu videbis in die illa in qua ingressus fueris cubiculum de cubiculo vt abscondaris.

25 * Et dixit rex Israel, Tollite Michæam, & reducite ad Ammon principem ciuitatis, & ad Joas filium regis.

26 * Et dicetis, Sic dixit rex: Ponite hunc in domum custodiæ, & comedat panem tribulationis, & aquam tribulationis, donec reuertar ego in pace.

27 * Et dixit Michæas, Si reuertens reuersus fueris in pace, non locutus est Dominus in me. & ait, Audite populi omnes.

28 * Et ascendit Achaab rex Israel & Josaphat rex Juda in Ramoth Galaad.

29 * Et dixit rex Israel ad Josaphat, Cooperiar & ingrediar in bellum, & tu induere vestibus tuis, & mutatus est rex Israel, & ingressus est in bellum.

30 * Et rex Syriæ præcepit principibus curruum suorum, dicens: Ne pugnetis contra paruum & magnum, sed regem Israel solum.

31 * Et factum est postquam viderunt principes curruum Josaphat, & ipsi dixerunt, Rex Israel est: & circundederunt eum vt dimicarent: & clamauit Josaphat, et Dominus saluauit eum, & auertit eos Deus ab illo.

32 * Et factum est postquam viderunt principes curruum, quòd non erat rex Israel, & auersi sunt ab eo.

33 * Et tetendit vir dexteræ arcum, & percussit regem Israel inter pulmonem & inter thoracē: & ait rex aurigæ, Conuerte manū tuam & educ me de pugna, quoniam vulneratus sum.

34 * Et finita est pugna in die illo, & rex Israel erat stans in curru è contrario Syriæ vsq; ad vesperam, & mortuus est occidente Sole.

CAP. XIX.

1 ET reuersus est Josaphat rex Juda in domum suam in pace in Hierusalem.

2 * Et egressus est in occursum eius Jeu filius Anani propheta, & ait ad regem Josaphat: Si peccatori tu præbes auxilium, vel illi qui habitus est odio à Domino tu amicitia iungeris? propter hoc facta est in te ira Domini.

3 * Sed sermones boni inuenti sunt in te, quoniam abstulisti lucos de terra Juda, & direxisti cor tuum vt requireres Dominum.

4 * Et habitauit Josaphat in Hierusalem, & rursus egressus est ad populum de Bersabee vsque ad montem Ephraim, & conuertit eos ad Dominum Deum patrum suorum.

24 * καὶ εἶπεν μιχαίας, ἰδοὺ σὺ ὄψει ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν ᾗ εἰσελεύσῃ ταμιεῖον ἐκ ταμιείου τοῦ κατακρυβῆναι.

25 * καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἰσραήλ, λάβετε τὸν μιχαίαν καὶ ἀποστρέψατε πρὸς ἀμμὼν τὸν ἄρχοντα τῆς πόλεως, καὶ πρὸς ἰωὰς υἱὸν τοῦ βασιλέως.

26 * καὶ ἐρεῖτε, οὕτως εἶπεν ὁ βασιλεύς, θέσθε τοῦτον εἰς οἶκον φυλακῆς, καὶ ἐσθιέτω ἄρτον θλίψεως καὶ ὕδωρ θλίψεως, ἕως τοῦ ἐπιστρέψαι με ἐν εἰρήνῃ.

27 * καὶ εἶπεν μιχαίας, ἐὰν ἐπιστρέφων ἐπιστρέψῃς ἐν εἰρήνῃ, οὐκ ἐλάλησε κύριος ἐν ἐμοί· καὶ εἶπεν, ἀκούσατε λαοὶ πάντες.

28 * καὶ ἀνέβη ἀχαὰβ βασιλεὺς ἰσραὴλ καὶ ἰωσαφὰτ βασιλεὺς ἰούδα εἰς ῥαμὼθ γαλαάδ.

29 * καὶ εἶπεν βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἰωσαφάτ, κατακαλύψομαι καὶ εἰσελεύσομαι εἰς τὸν πόλεμον, καὶ σὺ ἔνδυσαι τὸν ἱματισμόν σου, καὶ ἠλλοιώθη βασιλεὺς ἰσραήλ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν πόλεμον.

30 * καὶ βασιλεὺς συρίας ἐνετείλατο τοῖς ἄρχουσι τῶν ἁρμάτων αὐτοῦ λέγων, μὴ πολεμεῖτε τὸν μικρὸν καὶ τὸν μέγαν, ἀλλ' ἢ τὸν βασιλέα ἰσραὴλ μονώτατον.

31 * καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον οἱ ἄρχοντες τῶν ἁρμάτων τὸν ἰωσαφάτ, καὶ αὐτοὶ εἶπον, βασιλεὺς ἰσραήλ ἐστιν, καὶ ἐκύκλωσαν αὐτὸν τοῦ πολεμεῖν, καὶ ἐβόησεν ἰωσαφάτ, καὶ κύριος ἔσωσεν αὐτόν, καὶ ἀπέστρεψεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἀπ' αὐτοῦ.

32 * καὶ ἐγένετο ὡς εἶδον οἱ ἄρχοντες τῶν ἁρμάτων, ὅτι οὐκ ἦν ὁ βασιλεὺς ἰσραήλ, καὶ ἀπέστρεψαν ἀπ' αὐτοῦ.

33 * καὶ ἐνέτεινεν ἀνὴρ εὐστόχως τόξον, καὶ ἐπάταξε τὸν βασιλέα ἰσραὴλ ἀναμέσον τοῦ πνεύμονος καὶ ἀναμέσον τοῦ θώρακος, καὶ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ ἡνιόχῳ, ἐπίστρεφε τὴν χεῖρά σου, καὶ ἐξάγαγέ με ἐκ τοῦ πολέμου, ὅτι τετραυμάτισμαι.

34 * καὶ ἐτροπώθη ὁ πόλεμος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, καὶ ὁ βασιλεὺς ἰσραὴλ ἦν ἑστηκὼς ἐπὶ τοῦ ἅρματος ἐξ ἐναντίας συρίας ἕως ἑσπέρας, καὶ ἀπέθανε δύνοντος τοῦ ἡλίου.

ιθ'.

1 * Καὶ ἀπέστρεψεν ἰωσαφὰτ βασιλεὺς ἰούδα εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἐν εἰρήνῃ εἰς ἱερουσαλήμ.

2 * καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ ἰηοῦ ὁ τοῦ ἀνανὶ ὁ προφήτης, καὶ εἶπεν πρὸς τὸν βασιλέα ἰωσαφάτ, εἰ ἁμαρτωλῷ σὺ βοηθεῖς, ἢ μισουμένῳ ὑπὸ κυρίου σὺ φιλιάζεις; διὰ τοῦτο ἐγένετο ἐπὶ σὲ ὀργὴ κυρίου.

3 * ἀλλ' ἢ λόγοι ἀγαθοὶ εὑρέθησαν ἐν σοὶ ὅτι ἐξῆρες τὰ ἄλση ἀπὸ τῆς γῆς ἰούδα, καὶ κατεύθυνας τὴν καρδίαν σου ἐκζητῆσαι τὸν κύριον.

4 * καὶ κατῴκησεν ἰωσαφὰτ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ πάλιν ἐξῆλθεν εἰς τὸν λαὸν ἀπὸ βηρσαβεαὶ ἕως ὄρους ἐφραΐμ, καὶ ἐπέστρεψεν αὐτοὺς ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν.

5 * וַיַּעֲמֵד שֹׁפְטִים בָּאָרֶץ בְּכָל־עָרֵי יְהוּדָה
6 הַבְּצֻרוֹת לְעִיר וָעִיר: * וַיֹּאמֶר אֶל־הַשֹּׁפְטִים
רְאוּ מָה־אַתֶּם עֹשִׂים כִּי לֹא לְאָדָם תִּשְׁפְּטוּ
כִּי לַיהוָה וְעִמָּכֶם בִּדְבַר מִשְׁפָּט:
7 * וְעַתָּה יְהִי פַּחַד־יְהוָה עֲלֵיכֶם שִׁמְרוּ
וַעֲשׂוּ כִּי־אֵין עִם־יְהוָה אֱלֹהֵינוּ עַוְלָה וּמַשָּׂא
8 פָּנִים וּמִקַּח־שֹׁחַד: * וְגַם בִּירוּשָׁלַם הֶעֱמִיד
יְהוֹשָׁפָט מִן־הַלְוִיִּם וְהַכֹּהֲנִים וּמֵרָאשֵׁי הָאָבוֹת
לְיִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּט יְהוָה וְלָרִיב וַיָּשֻׁבוּ יְרוּשָׁלִָם:
9 * וַיְצַו עֲלֵיהֶם לֵאמֹר כֹּה תַּעֲשׂוּן בְּיִרְאַת
יְהוָה בֶּאֱמוּנָה וּבְלֵבָב שָׁלֵם:
10 * וְכָל־רִיב אֲשֶׁר־יָבוֹא עֲלֵיכֶם מֵאֲחֵיכֶם
הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵיהֶם בֵּין־דָּם לְדָם בֵּין־תּוֹרָה
לְמִצְוָה לְחֻקִּים וּלְמִשְׁפָּטִים וְהִזְהַרְתֶּם אוֹתָם
וְלֹא יֶאְשְׁמוּ לַיהוָה וְהָיָה־קֶצֶף עֲלֵיכֶם וְעַל־
אֲחֵיכֶם כֹּה תַּעֲשׂוּן וְלֹא תֶאְשָׁמוּ:
11 * וְהִנֵּה אֲמַרְיָהוּ כֹהֵן הָרֹאשׁ עֲלֵיכֶם לְכֹל דִּבְרֵי
יְהוָה וּזְבַדְיָהוּ בֶן־יִשְׁמָעֵאל הַנָּגִיד לְבֵית־יְהוּדָה
לְכֹל דִּבְרֵי־הַמֶּלֶךְ וְשֹׁטְרִים הַלְוִיִּם לִפְנֵיכֶם חִזְקוּ
וַעֲשׂוּ וִיהִי יְהוָה עִם־הַטּוֹב:

כ

1 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן בָּאוּ בְנֵי־מוֹאָב
וּבְנֵי עַמּוֹן וְעִמָּהֶם מִן־הָעַמּוֹנִים עַל־יְהוֹשָׁפָט
2 לַמִּלְחָמָה: * וַיָּבֹאוּ וַיַּגִּידוּ לִיהוֹשָׁפָט לֵאמֹר
בָּא עָלֶיךָ הֲמוֹן רָב מֵעֵבֶר לַיָּם מֵאֲרָם וְהִנָּם
3 בְּחַצְצוֹן תָּמָר הִיא עֵין גֶּדִי: * וַיִּרָא וַיִּתֵּן יְהוֹשָׁפָט
אֶת־פָּנָיו לִדְרוֹשׁ לַיהוָה וַיִּקְרָא־צוֹם עַל־כָּל־
4 יְהוּדָה: * וַיִּקָּבְצוּ יְהוּדָה לְבַקֵּשׁ מֵיְהוָה גַּם
מִכָּל־עָרֵי יְהוּדָה בָּאוּ לְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה:
5 * וַיַּעֲמֹד יְהוֹשָׁפָט בִּקְהַל יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם
בְּבֵית יְהוָה לִפְנֵי הֶחָצֵר הַחֲדָשָׁה:
6 * וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ הֲלֹא אַתָּה־הוּא
אֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם וְאַתָּה מוֹשֵׁל בְּכָל מַמְלְכוֹת
הַגּוֹיִם וּבְיָדְךָ כֹּחַ וּגְבוּרָה וְאֵין עִמְּךָ לְהִתְיַצֵּב:
7 * הֲלֹא אַתָּה אֱלֹהֵינוּ הוֹרַשְׁתָּ אֶת־יֹשְׁבֵי הָאָרֶץ
הַזֹּאת מִלִּפְנֵי עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל וַתִּתְּנָהּ לְזֶרַע אַבְרָהָם
אֹהַבְךָ לְעוֹלָם:

5 * Constituítque iudices terræ in cunctis ciuitatibus Iuda munitis per singula
6 loca. * Et præcipiens iudicibus, Videte, ait, quid faciatis: non enim hominis exercetis iudicium sed Domini, & quodcũq; iudicaueritis, in vos redundabit.
7 * Sit timor Domini vobiscum & cum diligẽtia cuncta facite. Nõ est enim apud Dñm Deum nostrum iniquitas, nec personarum acceptio, nec cupido munerum. Rom. 2. b Act. 10. f
8 * In Hierusalem quoq; constituit Iosaphat Leuitas & sacerdotes, & principes familiarum ex Israel, vt iudicium & causam Domini iudicarent habitatoribus eius.
9 * Præcepítq; eis dicens, Sic agetis in timore Domini fideliter & corde perfecto.
10 * Omnem causam quæ venerit ad vos fratrum vestrorũ qui habitant in vrbibus suis, inter cognationem & cognationem,
D vbicunque quæstio est de lege, de mandato, de cerimoniis, de iustificationibus ostendite eis, vt non peccent in Dñm, & ne veniat ira super vos & super fratres vestros. sic ergo agentes non peccabitis.
11 * Amarias autem sacerdos & pontifex vester, in his quæ ad Dñm pertinẽt præsidebit. Porrò Zabadias filius Hismael qui est dux in domo Iuda, super ea opera erit quæ ad regis officiũ pertinent. Habetísq; magistros Leuitas corã vobis: cõfortamini & agite diligẽter, & erit Dñs cũ bonis.

CAP. XX.

1 POst hæc cõgregati sunt filij Moab & fi
A lij Ammon & cum eis de Ammonitis ad Iosaphat vt pugnarent contra eum.
2 * Venerúntq; nuncij, & indicauerunt Iosaphat, dicentes: Venit contra te multitudo magna de his locis quæ trans mare sunt & de Syria, & ecce consistunt in Asa-
3 son-thamar, quæ est Engaddi. * Iosaphat aũt timore perterritus totũ se contulit ad rogandum Dñm, & prædicauit ieiunium
4 vniuerso Iuda. * Congregatúsq; est Iudas ad deprecandum Dñm, sed & omnes de vrbibus suis venerunt ad obsecrandum
5 eum. * Cúmq; stetisset Iosaphat in medio cœtu Iudæ & Hierusalem in domo Domini ante atrium nouum:
6 * Ait, Domine Deus patrũ nostrorum tu es Deus in cælo, & dominaris cunctis
B regnis gẽtium. In manu tua est fortitudo & potentia, nec quisquam tibi potest resistere. 7 * Nónne tu Deus noster interfecisti omnes habitatores terræ huius coram populo tuo Israel, & dedisti eam semini Abraam amici tui in sempiternum?

* Et constituit iudices in cunctis ciuitatibus 5
Juda munitis in ciuitate & ciuitate.

* Et dixit iudicibus, Videte quid vos faci- 6
tis: quoniam non homini vos iudicatis sed Do-
mino, & vobiscum verba iudicij.

* Et nunc sit timor Domini super vos, & 7
custodite, & facite, quoniam non est cum Do-
mino Deo nostro iniustitia, nec admirari perso-
nam, nec accipere munera.

* Et in Hierusalem constituit Josaphat de 8
Leuitis, & sacerdotibus, & patriarchis Isra-
rael in iudicium Domini & in iustificationem
vt iudicarent habitantes Hierusalem.

* Et præcepit eis dicens, Sic agite in timore 9
Domini, in veritate, & in corde pleno omnis
vir

* Judicium veniens ad vos fratrum vestro- 10
rum qui habitant in vrbibus suis, inter sangui-
nem & sanguinem, & inter præceptũ & man
datum, & in iustificationes & iudicia, & di-
stinguetis eis, & non peccabunt Domino, &
non erit ira super vos & super fratres vestros:
sic agite, & non peccabitis.

* Et ecce Amarias sacerdos dux in vobis in 11
omne verbum Domini, & Zabadias filius
Ismael dux domui Juda in omne verbum regis.
& scribæ Leuitæ coram vobis, agite viriliter
& facite, & erit Dominus cum bono.

CAP. XX.

ET post hæc venerunt filij Moab & filij 1
Ammon, & cum eis de Ammanitis contra
Josaphat in pugnam.

* Et venerunt & nunciauerunt Josaphat 2
dicentes, Venit contra te multitudo multa de
trans mare de Syria, & ecce sunt in Asasan-
thamar, ipsa est Engadi.

* Et timuit Josaphat, & dedit faciem suam 3
ad quærendum Dominum, & prædicauit ieiu-
nium in vniuersa Juda.

* Et congregatus est Iudas vt quæreret Do- 4
minum, & venerunt ex omnibus vrbibus Ju-
da ad quærendum Dominum.

* Et stetit Josaphat in concione Juda in Hie- 5
rusalem, in domo Domini ante faciẽ atrij noui.

* Et dixit, Domine Deus patrum nostrorum 6
nonne tu es ipse Deus in cælo, & dominaris
cunctis regnis gentium? in manu tua fortitudo
& potentia, & non est apud te vt resistat
tibi.

* Non ne tu es Deus noster qui interfecisti 7
habitãtes terram hanc à facie populi tui Israel,
& dedisti eam semini Abraam amico tuo in sæ-
culum?

5 * καὶ κατέστησε κριτὰς ἐν πάσαις ταῖς πόλεσιν ἰούδα
ταῖς ὀχυραῖς ἐν πόλει καὶ πόλει.

6 * καὶ εἶπεν τοῖς κριταῖς, ἴδετε τί ὑμεῖς ποιεῖτε, ὅτι οὐκ
ἀνθρώπῳ ὑμεῖς κρίνετε ἀλλ' ἢ τῷ κυρίῳ, καὶ μεθ' ὑμῶν
λόγοι κρίσεως·

7 * καὶ νῦν γενέσθω ὁ φόβος κυρίου ἐφ' ὑμᾶς καὶ φυλάσ-
σετε, καὶ ποιεῖτε, ὅτι οὐκ ἔστι μετὰ κυρίου θεοῦ ἡμῶν ἀδικία,
οὐδὲ θαυμάσαι πρόσωπον, οὐδὲ λαβεῖν δῶρα.

8 * καί γε ἐν ἱερουσαλὴμ κατέστησεν ἰωσαφὰτ ἐκ τῶν
λευιτῶν καὶ τῶν ἱερέων, καὶ τῶν πατριαρχῶν ἰσραὴλ εἰς κρί-
σιν κυρίου καὶ εἰς δικαίωσιν τοῦ κρίνειν τοὺς κατοικοῦντας ἱε-
ρουσαλήμ.

9 * καὶ ἐνετείλατο αὐτοῖς λέγων, οὕτως ποιήσατε ἐν
φόβῳ κυρίου ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐν καρδίᾳ πλήρει πᾶς
ἀνήρ

10 * κρίσιν τὴν ἐρχομένην ἐφ' ὑμᾶς τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν
τῶν κατοικούντων ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν, ἀναμέσον αἵ-
ματος καὶ αἵματος, καὶ ἀναμέσον προστάγματος καὶ
ἐντολῆς, καὶ εἰς τὰ δικαιώματα καὶ κρίματα· καὶ διαστελεῖτε
αὐτοῖς, καὶ οὐχ ἁμαρτήσονται τῷ κυρίῳ, καὶ οὐκ ἔσται ὀργὴ
ἐφ' ὑμᾶς καὶ ἐπὶ τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν· οὕτως ποιήσατε,
καὶ οὐχ ἁμαρτήσεσθε.

11 * καὶ ἰδοὺ ἀμαρίας ὁ ἱερεὺς ἡγούμενος ἐφ' ὑμᾶς εἰς
πάντα λόγον κυρίου· καὶ ζαβαδίας ὁ υἱὸς ἰσμαὴλ ἡγού-
μενος τῷ οἴκῳ ἰούδα εἰς πάντα λόγον τοῦ βασιλέως· καὶ
οἱ γραμματεῖς οἱ λευῖται ἐνώπιον ὑμῶν, ἀνδρίζεσθε
καὶ ποιεῖτε, καὶ ἔσται κύριος μετὰ τοῦ ἀγαθοῦ.

κ'.

1 * Καὶ μετὰ ταῦτα ἦλθον οἱ υἱοὶ μωὰβ καὶ υἱοὶ ἀμμών,
καὶ μετ' αὐτῶν ἐκ τῶν ἀμμανιτῶν ἐπὶ ἰωσαφὰτ εἰς πό-
λεμον.

2 * καὶ ἦλθον καὶ ἀπήγγειλαν τῷ ἰωσαφὰτ λέγοντες, ἥκει
ἐπὶ σὲ πλῆθος πολὺ ἐκ τοῦ πέραν τῆς θαλάσσης ἀπὸ συ-
ρίας, καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἐν ἀσασανθαμάρ, αὐτή ἐστιν ἐνγαδί.

3 * καὶ ἐφοβήθη ἰωσαφάτ, καὶ ἔδωκε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
ἐκζητῆσαι τὸν κύριον, καὶ ἐκήρυξεν νηστείαν ἐν παντὶ ἰούδα.

4 * καὶ συνήχθη ἰούδας ἐκζητῆσαι τὸν κύριον, καὶ ἦλθον
ἐκ πασῶν τῶν πόλεων ἰούδα ζητῆσαι τὸν κύριον.

5 * καὶ ἀνέστη ἰωσαφὰτ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἰούδα ἐν ἱερου-
σαλήμ, ἐν οἴκῳ κυρίου κατὰ πρόσωπον τῆς αὐλῆς τῆς
καινῆς.

6 * καὶ εἶπε, κύριε ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν οὐχὶ σὺ εἶ
αὐτὸς θεὸς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐξουσιάζεις πασῶν τῶν βασι-
λειῶν τῶν ἐθνῶν; καὶ ἐν τῇ χειρί σου ἰσχὺς καὶ δυναστεία, καὶ
οὐκ ἔστι παρὰ σοὶ τοῦ ἀντιστῆναί σοι.

7 * οὐχὶ σὺ εἶ ὁ θεὸς ἡμῶν ὁ ἐξολοθρεύσας τοὺς κατοι-
κοῦντας τὴν γῆν ταύτην ἀπὸ προσώπου τοῦ λαοῦ σου ἰσ-
ραήλ, καὶ ἔδωκας αὐτὴν τῷ σπέρματι ἀβραὰμ τῷ φίλῳ
σου εἰς τὸν αἰῶνα;

8 וַיֵּשְׁבוּ בָהּ וַיִּבְנוּ לְךָ בָהּ מִקְדָּשׁ לְשִׁמְךָ
9 לֵאמֹר׃ אִם־תָּבוֹא עָלֵינוּ רָעָה חֶרֶב שְׁפוֹט
וְדֶבֶר וְרָעָב נַעֲמְדָה לִפְנֵי הַבַּיִת הַזֶּה וְלִפָּנֶיךָ כִּי
שִׁמְךָ בַּבַּיִת הַזֶּה וְנִזְעַק אֵלֶיךָ מִצָּרָתֵנוּ וְתִשְׁמַע
10 וְתוֹשִׁיעַ׃ וְעַתָּה הִנֵּה בְנֵי־עַמּוֹן וּמוֹאָב
וְהַר־שֵׂעִיר אֲשֶׁר־לֹא־נָתַתָּה לְיִשְׂרָאֵל לָבוֹא
בָּהֶם בְּבֹאָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם כִּי סָרוּ מֵעֲלֵיהֶם
11 וְלֹא הִשְׁמִידוֹם׃ וְהִנֵּה־הֵם גֹּמְלִים עָלֵינוּ
לָבוֹא לְגָרְשֵׁנוּ מִירֻשָּׁתְךָ אֲשֶׁר הוֹרַשְׁתָּנוּ׃
12 אֱלֹהֵינוּ הֲלֹא תִשְׁפֹּט־בָּם כִּי אֵין בָּנוּ כֹחַ
לִפְנֵי הֶהָמוֹן הָרָב הַזֶּה הַבָּא עָלֵינוּ וַאֲנַחְנוּ לֹא
נֵדַע מַה־נַּעֲשֶׂה כִּי עָלֶיךָ עֵינֵינוּ׃
13 וְכָל־יְהוּדָה עֹמְדִים לִפְנֵי יְהוָה גַּם־
14 טַפָּם נְשֵׁיהֶם וּבְנֵיהֶם׃ וְיַחֲזִיאֵל בֶּן־זְכַרְיָהוּ
בֶּן־בְּנָיָה בֶן־יְעִיאֵל בֶּן־מַתַּנְיָה הַלֵּוִי מִן־בְּנֵי
אָסָף הָיְתָה עָלָיו רוּחַ יְהוָה בְּתוֹךְ הַקָּהָל׃
15 וַיֹּאמֶר הַקְשִׁיבוּ כָל־יְהוּדָה וְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם
וְהַמֶּלֶךְ יְהוֹשָׁפָט כֹּה־אָמַר יְהוָה לָכֶם אַתֶּם
אַל־תִּירְאוּ וְאַל־תֵּחַתּוּ מִפְּנֵי הֶהָמוֹן הָרָב הַזֶּה
כִּי לֹא לָכֶם הַמִּלְחָמָה כִּי לֵאלֹהִים׃
16 מָחָר רְדוּ עֲלֵיהֶם הִנָּם עֹלִים בְּמַעֲלֵה הַצִּיץ
וּמְצָאתֶם אֹתָם בְּסוֹף הַנַּחַל פְּנֵי מִדְבַּר יְרוּאֵל׃
17 לֹא לָכֶם לְהִלָּחֵם בָּזֹאת הִתְיַצְּבוּ עִמְדוּ וּרְאוּ
אֶת־יְשׁוּעַת יְהוָה עִמָּכֶם יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם אַל־
תִּירְאוּ וְאַל־תֵּחַתּוּ מָחָר צְאוּ לִפְנֵיהֶם וַיהוָה
18 עִמָּכֶם׃ וַיִּקֹּד יְהוֹשָׁפָט אַפַּיִם אָרְצָה וְכָל־
יְהוּדָה וְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם נָפְלוּ לִפְנֵי יְהוָה לְהִשְׁתַּחֲוֹת
19 לַיהוָה׃ וַיָּקֻמוּ הַלְוִיִּם מִן־בְּנֵי הַקָּהָתִים וּמִן־
בְּנֵי הַקָּרְחִים לְהַלֵּל לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
בְּקוֹל גָּדוֹל לְמָעְלָה׃
20 וַיַּשְׁכִּימוּ בַבֹּקֶר וַיֵּצְאוּ לְמִדְבַּר תְּקוֹעַ
וּבְצֵאתָם עָמַד יְהוֹשָׁפָט וַיֹּאמֶר שִׁמְעוּנִי יְהוּדָה
וְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם הַאֲמִינוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְתֵאָמֵנוּ
הַאֲמִינוּ בִּנְבִיאָיו וְהַצְלִיחוּ׃
21 וַיִּוָּעַץ אֶל־הָעָם וַיַּעֲמֵד מְשֹׁרְרִים
לַיהוָה וּמְהַלְלִים לְהַדְרַת־קֹדֶשׁ בְּצֵאת
לִפְנֵי הֶחָלוּץ וְאֹמְרִים הוֹדוּ לַיהוָה כִּי לְעוֹלָם
חַסְדּוֹ׃

8 * Habitauerúntq; in ea, & extruxerunt in illa sanctuarium nomini tuo dicentes:
9 * Si irruerint super nos mala, gladius iudicij, pestilétia & fames, stabimus corã domo hac in conspectu tuo, in qua inuocatum est nomen tuũ; & clamabimus ad te in tribulationibus nostris, & exaudies
10 nos saluósq; facies. * Nũc igitur ecce filij Ammõ & Moab, & mõs Seyr, per quos nõ cõcessisti Israel vt transirent quãdo egrediebantur de Ægypto, sed declinauerunt ab eis & non interfecerunt illos.
11 * E contrario agunt & nituntur eijcere nos de possessione quam tradidisti nobis.
12 * Deus noster, ergo non iudicabis eos? In nobis quidem non est tanta fortitudo
C vt possimus huic multitudini resistere q̃ irruit super nos. Sed cùm ignoremus quid agere debeamus, hoc solum habemus residui; vt oculos nostros dirigamus ad te.
13 * Omnis verò Iuda stabat coram Dño cũ paruulis & vxoribus, & liberis suis.
14 * Erat autẽ Iazihel filius Zachariæ, filij Banaiæ, filij Iehihel, filij Mathaniæ Leuites de filiis Asaph, super quẽ factus est spi
15 ritus Dñi in medio turbę. * Et ait, Attendite omnis Iuda, & qui habitatis in Hierusalem, & tu rex Iosaphat: Hæc dicit Dñs vobis, Nolite timere, nec paueatis hanc multitudinẽ. Non est enim vestra pugna,
16 sed Dei. * Cras descendetis contra eos.
D Ascensuri enim sunt per cliuum nomine Seis, & inuenietis illos in summitate torrentis qui est contra solitudinem Hieru-
17 hel. * Non enim eritis vos qui dimicabitis, sed tantũmodo confidenter state, & videbitis auxilium Dñi super vos. O Iuda & Hierusalem nolite timere, nec paueatis. Cras egredimi contra eos, & Dñs erit vo-
18 biscum. * Iosaphat ergo & Iuda, & omnes habitatores Hierusalẽ ceciderũt proni in terrã coram Dño & adorauerunt eũ.
19 * Porrò Leuitæ de filiis Caath, & de filiis Chore laudabant Dñm Deum Israel
20 voce magna in excelsum. * Cúmq; manè surrexissent, egressi sunt per desertum
E Thecue; profectísq; eis stans Iosaphat in medio eorum, dixit: Audite me viri Iuda, & omnes habitatores Hierusalem. Credite in Domino Deo vestro, & securi eritis; credite prophetis eius, & cuncta euenient
21 prospera. * Dedítque consilium populo, & statuit cantores Domini vt laudarẽt eum in turmis suis & antecederent exercitũ, ac voce consona dicerẽt: Cõfitemini Ps. 106. Dño, quoniã in ęternũ misericordia eius.

*Et habitauerunt in ea, & ædificauerunt 8
tibi in ea sanctuarium nomini tuo dicentes:
*Si irruerint super nos mala, gladius, iudi- 9
cium, mors, fames, stabimus coram domo hac et
coram te, quoniam nomen tuum inuocatum est
in loco hoc, & clamabimus ad te à tribulatione
nostra, & exaudies & saluabis.
*Et nunc ecce filij Ammon & Moab, & 10
mons Seir, in quos non dedisti Israel vt transi-
rent per eos, quãdo egrediebantur ipsi de terra
Ægypti, quoniam declinauerunt ab eis, & non
interfecerunt illos. *Et ecce ipsi aggrediun- 11
tur contra nos venire & eijcere nos à possessio-
ne nostra, quam dedisti nobis.
*Domine Deus noster non iudicabis in eis? 12
quoniam non est nobis fortitudo ad resistendum
contra multitudinem multam hanc quæ venit
super nos, & non scimus quid faciemus, quo-
niam in te oculi nostri.
*Et omnis Juda stetit coram Domino, & 13
paruuli eorum, & vxores eorum, & filij eorũ.
*Et Jeziel filius Zachariæ, filij Banaiæ, filij 14
Jeiel, filij Maththaniæ Leuites de filiis Asaph,
factus est super eũ spiritus Domini in concione.
*Et dixit, Audite omnis Juda & qui habi- 15
tatis in Hierusalem, & rex Josaphat: Hæc dicit
Dominus vobis, Non timeatis vos, nec formi-
detis à facie turbæ multæ huius; quoniam non
vobis est acies, sed Deo.
*Cras descendite contra eos: ecce ascendunt 16
per ascẽsum Asis, & inuenietis eos vos in sum-
mitate torrentis iuxta faciem solitudinis Jeriel.
*Non vobis est pugnare in hac: state & in- 17
telligite, & videte salutem Domini quæ vo-
biscum: Juda & Hierusalem ne timeatis, nec
paueatis egredi cras in occursum eorum, &
Dominus vobiscum.
*Et cadens Josaphat in faciem in terram, et 18
omnis Juda & habitantes Hierusalem, cecide-
runt in faciem coram Domino vt adorarent
Dominum.
*Et surrexerunt Leuitæ de filiis Caath, & 19
de filiis Core, ad laudandum Dominum Deum
Israel in voce magna in excelsum.
*Et surrexerũt manè, & egressi sunt in de- 20
sertum Thecoe. cùm verò proficiscerentur ipsi,
stetit Josaphat & clamauit, & dixit, Audite
me Juda, & habitantes in Hierusalem, credite
Domino Deo vestro, & fideles eritis, credite
in prophetis eius, & prosperabimini.
*Et dans consilium cum populo, statuit can- 21
tores & laudantes Dominum, vt confiteren-
tur & laudarent Dominum sanctum cùm
egrederentur ante exercitum, & dicebant,
Confitemini Domino, quoniam in æternum mi-
sericordia eius.

8 *καὶ κατῴκησαν ἐν αὐτῇ, καὶ ᾠκοδόμησάν σοι ἐν αὐτῇ
9 ἁγίασμα τῷ ὀνόματί σου λέγοντες· *ἐὰν ἐπέλθῃ ἐφ'
ἡμᾶς κακά, ῥομφαία, κρίσις, θάνατος, λιμός, στησόμεθα
ἐναντίον τοῦ οἴκου τούτου καὶ ἐναντίον σου, ὅτι τὸ ὄνομά σου
ἐπικέκληται ἐπὶ τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ βοήσομεν πρὸς σὲ ἀπὸ
τῆς θλίψεως ἡμῶν, καὶ ἀκούσῃ καὶ σώσεις.
10 *καὶ νῦν ἰδοὺ οἱ υἱοὶ ἀμμὼν καὶ μωὰβ, καὶ ὄρος σηείρ, εἰς
οὓς οὐκ ἔδωκας τῷ ἰσραὴλ διελθεῖν δι' αὐτῶν ἐν τῷ ἐκπο-
ρεύεσθαι αὐτοὺς ἐκ γῆς αἰγύπτου, ὅτι ἐξέκλιναν ἀπ' αὐ-
τῶν καὶ οὐκ ἐξωλόθρευσαν αὐτούς.
11 *καὶ ἰδοὺ αὐτοὶ ἐπιχειροῦσιν ἐφ' ἡμᾶς τοῦ ἐλθεῖν, καὶ
ἐκβαλεῖν ἡμᾶς ἀπὸ τῆς κληρονομίας ἡμῶν, ἧς δέδω-
κας ἡμῖν.
12 *κύριε ὁ θεὸς ἡμῶν οὐ κρινεῖς ἐν αὐτοῖς; ὅτι οὐκ ἔστιν
ἡμῖν ἰσχὺς τοῦ ἀντιστῆναι πρὸς τὸ πλῆθος τὸ πολὺ τοῦτο
τὸ ἐλθὸν ἐφ' ἡμᾶς, καὶ οὐκ οἴδαμεν τί ποιήσομεν, ὅτι ἐπὶ
σοὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν.
13 *καὶ πᾶς ἰούδα εἱστήκει ἔναντι κυρίου, καὶ τὰ παιδία αὐ-
τῶν καὶ αἱ γυναῖκες αὐτῶν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτῶν.
14 *καὶ ἰεζιὴλ ὁ τοῦ ζαχαρίου, υἱοῦ βαναΐου, υἱοῦ ἰεϊὴλ,
υἱοῦ μαθθανίου ὁ λευίτης ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀσάφ, ἐγένετο ἐπ'
αὐτὸν πνεῦμα κυρίου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ.
15 *καὶ εἶπεν, ἀκούσατε πᾶς ἰούδα καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν
ἱερουσαλήμ, καὶ ὁ βασιλεὺς ἰωσαφάτ· τάδε λέγει κύ-
ριος ὑμῖν, μὴ φοβηθῆτε ὑμεῖς, μὴ δὲ πτοηθῆτε ἀπὸ προ-
σώπου τοῦ ὄχλου τοῦ πολλοῦ τούτου, ὅτι οὐχ ὑμῖν ἐστιν ἡ πα-
ράταξις, ἀλλ' ἢ τῷ θεῷ.
16 *αὔριον κατάβητε ἐπ' αὐτοὺς, ἰδοὺ ἀναβαίνουσι κατὰ
τὴν ἀνάβασιν ἀσίς, καὶ εὑρήσετε αὐτοὺς ὑμεῖς ἐπ' ἄκρου
τοῦ χειμάρρου κατὰ πρόσωπον τῆς ἐρήμου ἱεριήλ.
17 *οὐχ ὑμῖν ἐστι πολεμῆσαι ἐν ταύτῃ, στῆτε καὶ σύνετε, καὶ
ἴδετε τὴν σωτηρίαν κυρίου τὴν μετ' ὑμῶν· ἰούδα καὶ ἱερου-
σαλὴμ μὴ φοβεῖσθε, μὴ δὲ δειλιᾶτε ἐξελθεῖν αὔριον εἰς
ἀπάντησιν αὐτῶν, καὶ κύριος μεθ' ὑμῶν.
18 *καὶ κύψας ἰωσαφὰτ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν,
καὶ πᾶς ἰούδα καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλήμ, ἔπεσον ἐπὶ
πρόσωπον ἔναντι κυρίου τοῦ προσκυνῆσαι τῷ κυρίῳ.
19 *καὶ ἀνέστησαν οἱ λευῖται ἀπὸ τῶν υἱῶν καὰθ καὶ ἐκ
τῶν υἱῶν τῶν κορηνῶν, τοῦ αἰνεῖν κυρίῳ τῷ θεῷ ἰσραὴλ ἐν
φωνῇ μεγάλῃ εἰς ὕψος.
20 *καὶ ὤρθρισαν τοπρωΐ, καὶ ἐξῆλθον εἰς τὴν ἔρημον θε-
κωέ· ἐν δὲ τῷ ἐξελθεῖν αὐτούς, ἔστη ἰωσαφὰτ καὶ ἐβόησε, καὶ
εἶπεν, ἀκούσατέ μου ἰούδα καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσα-
λήμ, ἐμπιστεύσατε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν, καὶ ἐμπιστευθήσε-
σθε· ἐμπιστεύσατε ἐν προφήταις αὐτοῦ, καὶ εὐοδωθήσεσθε.
21 *καὶ συμβουλευσάμενος μετὰ τοῦ λαοῦ, ἔστησε ψαλτωδοὺς
καὶ αἰνοῦντας τὸν κύριον, τοῦ ἐξομολογεῖσθαι, καὶ αἰνεῖν κυρίῳ τῷ
ἁγίῳ ἐν τῷ ἐκπορεύεσθαι ἔμπροσθεν τῆς δυνάμεως, καὶ ἔλε-
γον, ἐξομολογεῖσθε τῷ κυρίῳ, ὅτι εἰς τὸν αἰῶνα τὸ ἔλεος αὐτοῦ.

22 * וּבְעֵת֙ הֵחֵ֣לּוּ בִרְנָנָ֔ה וּתְהִלָּ֖ה נָתַ֣ן יְהוָ֑ה
מְאָרְבִ֗ים עַל־בְּנֵ֤י עַמּוֹן֙ מוֹאָ֔ב וְהַ֖ר שֵׂעִ֑יר הַבָּאִ֖ים
23 לִיהוּדָ֔ה וַיִּנָּגְפֽוּ׃ * וַיַּעַמְד֣וּ בְנֵֽי־עַמּ֗וֹן וּמוֹאָב֙ עַל־
יֹשְׁבֵ֣י הַר־שֵׂעִ֔יר לְהַחֲרִ֥ים וּלְהַשְׁמִ֖יד וּכְכַלּוֹתָ֣ם
בְּיוֹשְׁבֵ֣י שֵׂעִ֔יר עָזְר֥וּ אִ֖ישׁ בְּרֵעֵ֥הוּ לְמַשְׁחִֽית׃
24 * וִיהוּדָ֞ה בָּ֣א עַל־הַמִּצְפֶּ֗ה לַמִּדְבָּר֙ וַיִּפְנ֣וּ אֶל־
הֶהָמ֔וֹן וְהִנָּ֥ם פְּגָרִ֖ים נֹפְלִ֑ים אַ֥רְצָה וְאֵ֖ין פְּלֵיטָֽה׃
25 * וַיָּבֹ֤א יְהוֹשָׁפָט֙ וְעַמּ֔וֹ לָבֹז֙ אֶת־שְׁלָלָ֔ם וַיִּמְצְא֣וּ
בָהֶ֔ם לָרֹ֖ב וּרְכ֣וּשׁ וּפְגָרִ֑ים וּכְלֵ֥י חֶמְדּ֛וֹת וַיִּנְצְל֥וּ
לָהֶ֖ם לְאֵ֣ין מַשָּׂ֑א וַיִּהְי֥וּ יָמִ֛ים שְׁלוֹשָׁ֖ה בֹּזְזִ֥ים
אֶת־הַשָּׁלָ֖ל כִּי־רַ֥ב הֽוּא׃
26 * וּבַיּ֣וֹם הָרְבִיעִ֔י נִקְהֲל֥וּ לְעֵמֶק֙ בְּרָכָ֔ה כִּי־שָׁ֥ם
בֵּרְכ֖וּ אֶת־יְהוָ֑ה עַל־כֵּ֞ן קָרְא֣וּ אֶת־שֵׁ֗ם
הַמָּק֛וֹם הַה֥וּא עֵמֶק־בְּרָכָ֖ה עַד־הַיּ֥וֹם׃
27 * וַיָּשֻׁ֣בוּ כָל־אִ֣ישׁ יְהוּדָ֗ה וִירוּשָׁלַ֙͏ִם֙ וִיהוֹשָׁפָ֣ט
בְּרֹאשָׁ֔ם לָשׁ֖וּב אֶל־יְרוּשָׁלַ֑͏ִם בְּשִׂמְחָ֖ה כִּי־שִׂמְּחָ֥ם
28 יְהוָ֖ה מֵאוֹיְבֵיהֶֽם׃ * וַיָּבֹ֣אוּ יְרוּשָׁלַ֙͏ִם֙ בִּנְבָלִ֔ים
וּבְכִנֹּר֖וֹת וּבַחֲצֹצְר֑וֹת אֶל־בֵּ֖ית יְהוָֽה׃
29 * וַיְהִ֣י פַחַ֤ד אֱלֹהִים֙ עַל־כָּל־מַמְלְכ֣וֹת הָאֲרָצ֔וֹת
בְּשָׁמְעָ֖ם כִּֽי־נִלְחַ֣ם יְהוָ֔ה עִם־א֖וֹיְבֵי יִשְׂרָאֵֽל׃
30 * וַתִּשְׁקֹ֥ט מַלְכ֖וּת יְהוֹשָׁפָ֑ט וַיָּ֥נַח לוֹ֙ אֱלֹהָ֔יו
31 מִסָּבִֽיב׃ * וַיִּמְלֹךְ֙ יְהוֹשָׁפָ֣ט עַל־יְהוּדָ֔ה בֶּן־
שְׁלֹשִׁ֥ים וְחָמֵ֛שׁ שָׁנָ֥ה בְמָלְכ֖וֹ וְעֶשְׂרִ֣ים וְחָמֵ֑שׁ
שָׁנָ֣ה מָלַ֔ךְ בִּירוּשָׁלַ֙͏ִם֙ וְשֵׁ֣ם אִמּ֔וֹ עֲזוּבָ֖ה בַּת־
32 שִׁלְחִֽי׃ * וַיֵּ֙לֶךְ֙ בְּדֶ֣רֶךְ אָבִ֔יו אָסָ֖א וְלֹא־סָ֣ר
33 מִמֶּ֑נָּה לַעֲשׂ֥וֹת הַיָּשָׁ֖ר בְּעֵינֵ֥י יְהוָֽה׃ * אַךְ
הַבָּמ֖וֹת לֹא־סָ֑רוּ וְעֹ֥ד הָעָ֛ם לֹא־הֵכִ֥ינוּ לְבָבָ֖ם
34 לֵאלֹהֵ֥י אֲבֹתֵיהֶֽם׃ * וְיֶתֶר֙ דִּבְרֵ֣י יְהוֹשָׁפָ֔ט
הָרִאשֹׁנִ֖ים וְהָאַחֲרֹנִ֑ים הִנָּ֣ם כְּתוּבִ֗ים בְּדִבְרֵי֙ יֵה֣וּא
בֶן־חֲנָנִ֔י אֲשֶׁ֖ר הֹעֲלָ֑ה עַל־סֵ֖פֶר מַלְכֵ֥י יִשְׂרָאֵֽל׃
35 * וְאַחֲרֵי־כֵ֗ן אִתְחַבַּ֙ר֙ יְהוֹשָׁפָ֣ט מֶלֶךְ־יְהוּדָ֔ה
עִם־אֲחַזְיָ֖הוּ מֶ֣לֶךְ־יִשְׂרָאֵ֑ל הוּא֙ הִרְשִׁ֣יעַ לַעֲשֽׂוֹת׃
36 * וַיִּתְחַבְּרֵ֣הוּ עִמּ֔וֹ לַעֲשׂ֖וֹת אֳנִיּ֑וֹת לָלֶ֖כֶת תַּרְשִׁ֔ישׁ
וַיַּעֲשׂ֥וּ אֳנִיּ֖וֹת בְּעֶצְי֥וֹן גָּֽבֶר׃
37 * וַיִּתְנַבֵּ֞א אֱלִיעֶ֣זֶר בֶּן־דּוֹדָ֗וָהוּ מִמָּרֵשָׁה֙ עַל־
יְהוֹשָׁפָ֔ט לֵאמֹ֕ר כְּהִתְחַבֶּרְךָ֥ עִם־אֲחַזְיָ֖הוּ פָּרַ֣ץ
יְהוָ֑ה אֶת־מַעֲשֶׂ֣יךָ וַיִּשְׁבְּר֣וּ אֳנִיּ֔וֹת וְלֹ֥א עָצְר֖וּ לָלֶ֥כֶת
אֶל־תַּרְשִֽׁישׁ׃

22 * Cúmq; cœpiſſent laudes canere, vertit Dñs inſidias corũ in ſemetipſos, filiorum, ſcilicet, Ammõ & Moab, & mõtis Seyr, qui egreſſi fuerãt vt pugnarent cõtra Iudam,
23 & percuſsi ſunt. * Namq; filij Ammon & Moab cõſurrexerũt aduerſum habitatores mõtis Seyr, vt interficerent & delerent eos. Cúmq; hoc opere perpetraſſent, etiã in ſemetipſos verſi mutuis cõcidêre vul-
24 neribus. * Porrò Iuda cùm veniſſet ad ſpeculá quę reſpicit ſolitudinẽ, vidit pro-
F cul omnem latè regionẽ plenam cadaueribus, nec ſupereſſe quenquã qui necẽ po-
25 tuiſſet euadere. * Venit ergo Ioſaphat & omnis populus cũ eo ad detrahẽda ſpolia mortuorum, inuenerúntq; inter cadauera variã ſupellectilem, veſtes quoq; & vaſa precioſiſsima, & diripuerunt, ita vt omnia portare nõ poſſent, nec per tres dies ſpolia
26 auferre præ prædæ magnitudine. * Die aũt quarto cõgregati ſunt in Valle benedictionis. Etenim quoniã ibi benedixerunt Dño, vocauerunt locũ illũ Vallem-benedictionis vſq; in præſentem diem.
27 * Reuerſúſq; eſt omnis vir Iuda & habitatores Hieruſalem, & Ioſaphat ante eos in Hieruſalẽ cum lætitia magna, eo q̃ dediſſet eis Dñs gaudium de inimicis ſuis.
28 * Ingreſsíq; ſunt in Hieruſalẽ cum pſalteriis & citharis & tubis in domum Dñi.
29 * Irruit aũt pauor Dei ſuper vniuerſa regna terrarum, cùm audiſſent q̃ pugnaſſet
30 Dñs contra inimicos Iſrael. * Quieuítq; regnũ Ioſaphat, & prębuit ei Deus pacem
31 per circuitũ. * Regnauit igitur Ioſaphat ſuper Iudá & erat triginta quinq; annorũ cùm regnare cępiſſet. Viginti aũt & quinque annis regnauit in Hieruſalẽ, & nomẽ
32 matris eius Azuba filia Selachi. * Et am-
G bulauit in via patris ſui Aſa, nec declinauit ab ea, faciens q̃ placita erãt corã Dño.
33 * Veruntamẽ excelſa nõ abſtulit, & adhuc populus non direxerat cor ſuum ad
34 Dñm Deũ patrum ſuorũ. * Reliqua autẽ geſtorũ Ioſaphat priorũ & nouiſsimorum ſcripta ſunt in verbis Iehu filij Anani, quę
35 digeſsit in libro regum Iſrael. * Poſt hæc inijt amicitias Ioſaphat rex Iuda cũ Ochozia rege Iſrael, cuius opera fuerũt impijſ-
36 ſima. * & particeps fuit vt faceret naues q̃ irent in Tharſis. Fecerúntque claſſem in
37 Aſiõ Gaber. * Prophetauit autẽ Eliezer filius Dodau de Mareſa ad Ioſaphat, dicẽs: Quia habuiſti fœdus cũ Ochozia, percuſſit Dominus opera tua, contritæque ſunt naues, nec potuerunt iſe in Tharſis.

*Et cùm cœpissent laudem suã & confessio- 22
nem, dedit Dominus insidias vt pugnarent contra filios Ammon & Moab, et montẽ Seir, qui egressi fuerant contra Judam, & conuersi sunt.

‡ Et surrexerunt filij Ammon & Moab ad- 23
uersus habitantes montẽ Seir, vt cõtererent & delerent eos: & postquã perdiderunt habitãtes Seir, surrexerunt adinuicem, & apprehendit vir proximum suum in corruptionem.

‡ Et Judas venit in speculã in solitudinem, 24
& aspexit & vidit multitudinẽ, & ecce omnes mortui qui ceciderunt in terra, nõ erat saluatus. ‡ Et venit Iosaphat & populus eius 25
ad spoliandum spolia eorum, & inuenerunt iumenta multa, & sarcinam, & spolia, & vasa desiderabilia, & diripuerunt sibi, & fuerunt dies tres prædantiũ spolia, quoniã multa erant.

‡ Et die quarta cõgregati sunt in Valle-be- 26
nedictionis, illic enim benedixerunt Domino: propter hoc vocauerunt nomen loci illius Vallis benedictionis vsque in diem hanc.

‡ Et reuersus est omnis vir Juda in Hieru- 27
salem, & Josaphat dux eorũ reuersus est in Hierusalem in lætitia magna, quoniam lætificauit ipsos Dominus de inimicis suis.

‡ Et ingressi sunt in Hierusalem in psalteriis 28
& citharis, & in tubis in domum Domini.

‡ Et factus est pauor Domini super vniuersa 29
regna terræ cùm audissent ipsi, quoniam pugnauit Dominus cum inimicis Israel.

‡ Et fuit in pace regnum Josaphat, & re- 30
quiem dedit ei Deus eius per circuitum.

‡ Et regnauit Josaphat super Juda. filius tri- 31
ginta & quinque annorum cùm regnaret ipse, & viginti & quinque annis regnauit in Hierusalem, & nomen matri eius Azuba filia Selei.

‡ Et ambulauit in viis Asa patris sui, & 32
non declinauit ab ipsis vt faceret rectum coram Domino.

‡ Veruntamen excelsa non ablata sunt, & 33
adhuc populus non direxerat cor suum ad Dominum Deum patrum suorum.

‡ Et reliqui sermones Josaphat primi & no- 34
uissimi, nónne scripti sunt in sermonibus Jeu filij Anani, quos scripsit in libro regum Israel?

‡ Et post hæc cõmunicauit Josaphat rex Ju- 35
da cum Ochozia rege Israel, & ipse egit impiè ad faciendum.

‡ Et communicauit cum ipso vt faceret na- 36
ues & iret in Tharsis, et fecit naues in Gesiongaber. ‡ Et prophetauit Eliezer filius Do- 37
diu de Merisa contra Josaphat: dicens, Quia cõmunicasti Ochozia, dissipauit Dominus opera tua, & contritæ sunt naues, & non potuerunt ire in Tharsis.

22 ‡ καὶ ἐν τῷ ἄρξασθαι τὸ αἰνέσεως αὐτὸν καὶ τὸ ἐξομολογήσεως, ἔδωκε κύριος ἔνεδρον τοῦ πολεμεῖν τοὺς υἱοὺς ἀμμὼν καὶ μωάβ, καὶ ὄρος σηείρ, τοὺς ἐξελθόντας ἐπὶ ἰούδαν, καὶ ἐτροπώθησαν.

23 ‡ καὶ ἀνέστησαν οἱ υἱοὶ ἀμμὼν καὶ μωάβ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας ὄρος σηείρ, ἐκτρίψαι καὶ ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς· καὶ ὡς συνετέλεσαν τοὺς κατοικοῦντας σηείρ, ἀνέστησαν ἐπ' ἀλλήλους καὶ ἐλάβετο ἀνὴρ τοῦ πλησίον αὐτοῦ εἰς διαφθοράν.

24 ‡ καὶ ἰούδας ἦλθεν ἐπὶ τὴν σκοπιὰν εἰς τὴν ἔρημον, καὶ ἐπέβλεψε καὶ εἶδε τὸ πλῆθος, καὶ ἰδοὺ πάντες νεκροὶ πεπτωκότες ἐπὶ τῆς γῆς, οὐκ ἦν διασῳζόμενος.

25 ‡ καὶ ἦλθεν ἰωσαφὰτ καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ σκυλεῦσαι τὰ σκύλα αὐτῶν, καὶ εὗρεν κτήνη πολλά, καὶ ἀποσκευὴν, καὶ σκύλα καὶ σκεύη ἐπιθυμητά· καὶ ἐσκύλευσαν ἑαυτοῖς· καὶ ἐγένοντο ἡμέραι τρεῖς συναγομενόντων τὰ σκύλα, διότι πολλὰ ἦν.

26 ‡ καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τετάρτῃ ἐπισυνήχθησαν εἰς τὴν κοιλάδα τῆς εὐλογίας, ἐκεῖ γὰρ εὐλόγησαν τὸν κύριον· διὰ τοῦτο ἐκάλεσαν τὸ ὄνομα τοῦ τόπου ἐκείνου κοιλὰς εὐλογίας
27 ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. ‡ καὶ ἐπέστρεψε πᾶς ἀνὴρ ἰούδα εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἰωσαφὰτ ὁ ἡγούμενος αὐτῶν ἐπέστρεψεν εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν εὐφροσύνῃ μεγάλῃ, ὅτι εὔφρανεν αὐτοὺς κύριος ἀπὸ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν.

28 ‡ καὶ εἰσῆλθον εἰς ἱερουσαλὴμ ἐν νάβλαις καὶ κινύραις καὶ ἐν σάλπιγξιν εἰς οἶκον κυρίου.

29 ‡ καὶ ἐγένετο ἔκστασις κυρίου ἐπὶ πάσας τὰς βασιλείας τῆς γῆς ἐν τῷ ἀκοῦσαι αὐτούς, ὅτι ἐπολέμησε κύριος μετὰ τῶν ἐναντίων ἰσραήλ.

30 ‡ καὶ εἰρήνευσεν ἡ βασιλεία ἰωσαφάτ, καὶ κατέπαυσεν αὐτῷ ὁ θεὸς αὐτοῦ κυκλόθεν.

31 ‡ καὶ ἐβασίλευσεν ἰωσαφὰτ ἐπὶ τὸν ἰούδα· υἱὸς τριάκοντα καὶ πέντε ἐτῶν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ εἴκοσι καὶ πέντε ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἀζουβὰ θυγάτηρ σελεί.

32 ‡ καὶ ἐπορεύθη ἐν ταῖς ὁδοῖς ἀσὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐξέκλινεν ἀπ' αὐτῶν τοῦ ποιῆσαι τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου.

33 ‡ πλὴν ταὐτὰ ψηλὰ οὐκ ἐξήρθη, καὶ ἔτι ὁ λαὸς οὐκατεύθυνεν τὴν καρδίαν αὐτῶν τοῦ θεοῦ κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέ-
34 ρων αὐτῶν. ‡ καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι ἰωσαφὰτ οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι οὐκ ἰδοὺ γεγραμμένοι ἐν λόγοις ἰηοὺ τοῦ ἀνανεῖ, οὓς κατέγραψεν ἐπὶ βιβλίου βασιλέων ἰσραήλ.

35 ‡ καὶ μετὰ ταῦτα ἐκοινώνησεν ἰωσαφὰτ βασιλεὺς ἰούδα μετὰ ὀχοζίου βασιλέως ἰσραήλ, καὶ αὐτὸς ἠνόμησε τοῦ ποιῆσαι.

36 ‡ καὶ ἐκοινώνησε μετ' αὐτοῦ τοῦ ποιῆσαι πλοῖα καὶ πορευθῆναι εἰς θαρσεῖς, καὶ ἐποίησε νῆας εἰς γασιὼν γάβερ.

37 ‡ καὶ προεφήτευσεν ἐλιέζερ ὁ τοῦ δωδίου ἐκ μαρισὰ ἐπὶ ἰωσαφὰτ λέγων, ὡς ἐκοινώνησας τῷ ὀχοζίᾳ, διέκοψε κύριος τὰ ἔργα σου, καὶ συνετρίβησαν αἱ ναῦς, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν τοῦ πορευθῆναι εἰς θαρσεῖς.

כא

1 * וַיִּשְׁכַּב יְהוֹשָׁפָט עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקָּבֵר
עִם־אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִיד וַיִּמְלֹךְ יְהוֹרָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃
2 * וְלוֹ־אַחִים בְּנֵי יְהוֹשָׁפָט עֲזַרְיָה וִיחִיאֵל
וּזְכַרְיָהוּ וַעֲזַרְיָהוּ וּמִיכָאֵל וּשְׁפַטְיָהוּ כָּל־אֵלֶּה
בְּנֵי יְהוֹשָׁפָט מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל׃
3 * וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם מַתָּנוֹת רַבּוֹת לְכֶסֶף
וְלָזָהָב וּלְמִגְדָּנוֹת עִם־עָרֵי מְצֻרוֹת בִּיהוּדָה
וְאֶת־הַמַּמְלָכָה נָתַן לִיהוֹרָם כִּי־הוּא הַבְּכוֹר׃
4 * וַיָּקָם יְהוֹרָם עַל־מַמְלֶכֶת אָבִיו וַיִּתְחַזֵּק
וַיַּהֲרֹג אֶת־כָּל־אֶחָיו בֶּחָרֶב וְגַם מִשָּׂרֵי יִשְׂרָאֵל׃
5 * בֶּן־שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה יְהוֹרָם בְּמָלְכוֹ
וּשְׁמֹנֶה שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם׃
6 * וַיֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ בֵּית
אַחְאָב כִּי בַת־אַחְאָב הָיְתָה לוֹ אִשָּׁה וַיַּעַשׂ
הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃
7 * וְלֹא־אָבָה יְהוָה לְהַשְׁחִית אֶת־בֵּית
דָּוִיד לְמַעַן הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת לְדָוִיד וְכַאֲשֶׁר
אָמַר לָתֵת לוֹ נִיר וּלְבָנָיו כָּל־הַיָּמִים׃
8 * בְּיָמָיו פָּשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה
וַיַּמְלִיכוּ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ׃ 9 * וַיַּעֲבֹר יְהוֹרָם עִם־
שָׂרָיו וְכָל־הָרֶכֶב עִמּוֹ וַיְהִי קָם לַיְלָה וַיַּךְ אֶת־
אֱדוֹם הַסּוֹבֵב אֵלָיו וְאֶת שָׂרֵי הָרָכֶב׃
10 * וַיִּפְשַׁע אֱדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה עַד הַיּוֹם
הַזֶּה אָז תִּפְשַׁע לִבְנָה בָּעֵת הַהִיא מִתַּחַת יָדוֹ כִּי
עָזַב אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו׃ 11 * גַּם־הוּא
עָשָׂה בָמוֹת בְּהָרֵי יְהוּדָה וַיִּזֶן אֶת־יֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלִַם וַיַּדַּח אֶת־יְהוּדָה׃ 12 * וַיָּבֹא אֵלָיו מִכְתָּב
מֵאֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
דָּוִיד אָבִיךָ תַּחַת אֲשֶׁר לֹא־הָלַכְתָּ בִּדְרָכֵי
יְהוֹשָׁפָט אָבִיךָ וּבִדְרָכֵי אָסָא מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
13 * וַתֵּלֶךְ בְּדֶרֶךְ מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וַתַּזְנֶה אֶת־יְהוּדָה
וְאֶת־יֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם כְּהַזְנוֹת בֵּית אַחְאָב וְגַם
אֶת־אַחֶיךָ בֵּית־אָבִיךָ הַטּוֹבִים מִמְּךָ הָרָגְתָּ׃
14 * הִנֵּה יְהוָה נֹגֵף מַגֵּפָה גְּדוֹלָה בְּעַמֶּךָ וּבְבָנֶיךָ
וּבְנָשֶׁיךָ וּבְכָל־רְכוּשֶׁךָ׃ 15 * וְאַתָּה בַּחֳלָיִים
רַבִּים בְּמַחֲלֶה מֵעֶיךָ עַד־יֵצְאוּ מֵעֶיךָ מִן־הַחֹלִי
יָמִים עַל־יָמִים׃

CAP. XXI.

1 DOrmiuit autem Ioſaphat cum patri-
A bus ſuis,& ſepultus eſt cum eis in ci-
uitate Dauid,regnauítq; Ioram filius eius
2 pro eo. *Qui habuit fratres filios Ioſa-
phat, Azariam & Iahihel, & Zachariam,
& Azariam,& Michael, & Saphatiã. om-
nes hi filij Ioſaphat regis Iuda.
3 *Dedítq; eis pater ſuus multa munera
argenti & auri & penſationes cum ciuita-
tibus munitiſsimis in Iuda. Regnum au-
tem tradidit Ioram,eo quòd eſſet primo-
4 genitus. *Surrexit autem Ioram ſuper
regnum patris ſui. Cúmque ſe confirmaſ-
B ſet, occidit omnes fratres ſuos gladio &
quoſdam de principibus Iſrael.
5 *Triginta duorum annorum erat Io-
ram cùm regnare cœpiſſet, & octo annis
6 regnauit in Hieruſalem. *Ambulauítq; 3.Re.8.c
in viis regum Iſrael, ſicut egerat domus
Achab. filia quippe Achab erat vxor eius.
Et fecit malum in conſpectu Domini.
7 *Noluit autem Dominus diſperdere
domũ Dauid propter pactum quod inie-
rat cum eo, & quia promiſerat vt daret ei
lucernam & filiis eius in omni tempore.
8 *In diebus illius rebellauit Edom ne
eſſet ſubditus Iudę,& conſtituit ſibi regẽ.
9 *Cúmq; tranſiret Ioram cum principi-
bus ſuis & cuncto equitatu qui erat ſecũ,
C ſurrexit nocte & percuſsit Edom, qui ſe
circundederat, & omnes duces equitatus
10 eius. *Attamen rebellauit Edom,ne eſſet
ſub ditione Iuda vſque ad hanc diem,
eo tempore & Lobna receſſit, ne eſſet
ſub manu illius. dereliquerat enim Do-
minum Deum patrum ſuorum.
11 *Inſuper & excelſa fabricatus eſt in vr-
bibus Iuda, & fornicari fecit habitatores
Hieruſalem & prævaricari Iudam.
12 *Allatæ ſunt autem ei literæ ab Helia
propheta, in quibus ſcriptum erat: Hæc
dicit Dominus Deus Dauid patris tui,
quoniam non ambulaſti in viis Ioſaphat
patris tui,& in viis Aſa regis Iuda,
13 *Sed inceſsiſti per iter regum Iſrael, &
fornicari feciſti Iudam & habitatores Hie
ruſalem, imitatus fornicationem domus
Achab inſuper, & fratres tuos, domũ pa-
tris tui, meliores te occidiſti:
14 *Ecce Dominus percutiet te plaga ma
gna cum populo tuo, & filiis & vxoribus
tuis, vniuerſáque ſubſtantia tua.
15 *Tu autem ęgrotabis peſsimo languo-
re vteri,donec egrediantur vitalia tua pau
latim per ſingulos dies.

CAP. XXI.

ET dormiuit Ioſaphat cum patribus ſuis, & ſepultus eſt cum patribus ſuis in ciuitate Dauid, & regnauit Joram filius eius pro eo.

Et ei fratres filij Joſaphat, Azarias & Jeiel, & Zacharias, & Michael, & Saphatias, omnes hi filij Joſaphat regis Juda.

Et dedit eis Joſaphat pater ſuus dona multa, argentum & aurum, & arma cum ciuitatibus muratis in Juda, & regnum dedit Joram, quoniam ipſe primogenitus.

Et ſurrexit Joram ſuper regnũ patris ſui, & confirmatus eſt, et interfecit omnes fratres ſuos in gladio, & de principibus Iſrael.

Filius exiſtens triginta & duorum annorum Joram cùm regnaret ipſe, & octo annis regnauit in Hieruſalem.

Et ambulauit in uia regum Iſrael, ſicut egerat domus Achaab, quoniã filia Achaab erat ipſi uxor, & fecit malum coram Domino.

Et non voluit Dominus perdere domum Dauid propter pactum quod inierat cum Dauid; & quemadmodum dixit ei ut daret eum lucernam & filiis ſuis omnibus diebus.

In diebus illis rebellauit Edom de ſub manu Juda, & conſtituit regem ſuper ſeipſos regem.

Et abiit Joram cum principibus ſuis & omnes currus ſui & omnis equitatus qui ſecum: & factum eſt & ſurrexit Joram, & percuſſit Edom qui circundabat ſe, & omnes principes curruum.

Et diſceſſit Edom à manu Juda uſque ad diem hanc: tunc receſſit Lobna in tempore illo de ſub manu Joram, quoniam reliquit Dominum Deum patrum ſuorum.

Et enim & ipſe fecit excelſa in ciuitatibus Juda, & fornicari fecit habitantes Hieruſalem, & ſeduxit Iudam.

Et uenit ei ſcriptura ab Helia propheta dicente, Hæc dicit Dominus Deus Dauid patris tui, Quoniam non ambulaſti in via Joſaphat patris tui, & in uiis Aſa regis Juda;

Et ambulaſti in uiis regis Iſrael, & fornicari feciſti Judam & habitantes Hieruſalem, quemadmodum fornicata eſt domus Achaab, & fratres tuos filios patris tui bonos ſuper te occidiſti:

Propter hoc ecce Dominus percutiet te plaga magna in populo tuo, & in filiis tuis, & in uxoribus tuis, & in omni ſubſtantia tua.

Et tu eris in infirmitatibus malis, in infirmitatibus uentris tui, uſque quo egrediantur uiſcera tua ab infirmitate ex diebus in dies.

καά.

1 Καὶ ἐκοιμήθη ἰωσαφὰτ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυίδ, καὶ ἐβασίλευσεν ἰωρὰμ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

2 καὶ αὐτῷ ἀδελφοὶ υἱοὶ ἰωσαφάτ, ἀζαρίας, καὶ ἰεϊὴλ, καὶ ζαχαρίας, καὶ μιχαὴλ, καὶ σαφατίας· πάντες οὗτοι υἱοὶ ἰωσαφὰτ βασιλέως ἰούδα.

3 καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ἰωσαφὰτ ὁ πατὴρ αὐτῶν δόματα πολλά, ἀργύριον καὶ χρυσίον, καὶ ὅπλα μετὰ πόλεων τειχισμῶν ἐν ἰούδα, καὶ τὴν βασιλείαν ἔδωκεν τῷ ἰωρὰμ, ὅτι αὐτὸς ὁ πρωτότοκος.

4 καὶ ἀνέστη ἰωρὰμ ἐπὶ τὴν βασιλείαν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκραταιώθη, καὶ ἀπέκτεινε πάντας τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐν ῥομφαίᾳ, καί γε ἀπὸ τῶν ἀρχόντων ἰσραήλ.

5 υἱὸς ὢν τεσσαράκοντα καὶ δύο ἐτῶν ἰωρὰμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ ὀκτὼ ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἰερουσαλήμ.

6 καὶ ἐπορεύετο ἐν τῇ ὁδῷ βασιλέων ἰσραήλ, ὡς ἐποίησεν οἶκος ἀχαάβ, ὅτι θυγάτηρ ἀχαὰβ ἦν αὐτῷ γυνή. καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου.

7 καὶ οὐκ ἠθέλησε κύριος ἐξολοθρεῦσαι τὸν οἶκον δαυὶδ διὰ τὴν διαθήκην ᾗ διέθετο τῷ δαυίδ, καὶ ὃν τρόπον εἶπεν αὐτῷ δοῦναι αὐτῷ λύχνον καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας.

8 ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀπέστη ἐδὼμ ἀπὸ ὑποκάτωθεν χειρὸς ἰούδα, καὶ ἐβασίλευσεν ἐφ' ἑαυτοὺς βασιλέα.

9 καὶ ὤχετο ἰωρὰμ μετὰ τῶν ἀρχόντων αὐτοῦ, καὶ πάντα τὰ ἅρματα αὐτοῦ, καὶ πᾶσα ἡ ἵππος ἡ μετ' αὐτοῦ· καὶ ἐγένετο καὶ ἀνέστη ἰωρὰμ, καὶ ἐπάταξε τὸν ἐδὼμ τὸν κυκλοῦντα αὐτόν, καὶ πάντας τοὺς ἄρχοντας τῶν ἁρμάτων.

10 καὶ ἀπέστη ἐδὼμ ἀπὸ χειρὸς ἰούδα ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης· τότε ἀπέστη λοβνᾶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀπὸ ὑποκάτωθεν χειρὸς ἰωρὰμ, ὅτι ἐγκατέλειπε κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτοῦ.

11 καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐποίησεν ὑψηλὰ ἐν πόλεσιν ἰούδα· καὶ ἐξεπόρνευσεν τοὺς κατοικοῦντας ἰερουσαλήμ, καὶ ἀπεπλάνησε τὸν ἰούδαν.

12 καὶ ἦλθεν αὐτῷ ἐγγραφὴ ἀπὸ ἠλιοὺ τοῦ προφήτου λέγοντος, τάδε λέγει κύριος ὁ θεὸς δαυὶδ πατρός σου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπορεύθης ἐν ὁδῷ ἰωσαφὰτ πατρός σου, καὶ ἐν ὁδοῖς ἀσὰ βασιλέως ἰούδα·

13 καὶ ἐπορεύθης ἐν ὁδοῖς βασιλέως ἰσραήλ, καὶ ἐξεπόρνευσας τὸν ἰούδαν καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἰερουσαλήμ, ὃν τρόπον ἐξεπόρνευσεν οἶκος ἀχαάβ, καὶ τοὺς ἀδελφούς σου υἱοὺς πατρός σου τοὺς ἀγαθοὺς ὑπὲρ σὲ ἀπέκτειναν·

14 διὰ τοῦτο ἰδοὺ κύριος πατάξει σε πληγὴν μεγάλην ἐν τῷ λαῷ σου καὶ ἐν τοῖς υἱοῖς σου καὶ ἐν ταῖς γυναιξί σου καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἀποσκευῇ σου.

15 καὶ σὺ ἔσῃ ἐν ἀῤῥωστίαις πονηραῖς ἐν ἀῤῥωστίαις κοιλίας σου, ἕως ἂν ἐξέλθῃ τὰ ἔντερά σου ἀπὸ τῆς ἀῤῥωστίας ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας.

16 * וַיָּעַר יְהוָה עַל־יְהוֹרָם אֶת־רוּחַ הַפְּלִשְׁתִּים
וְהָעַרְבִים אֲשֶׁר עַל־יַד כּוּשִׁים׃
17 * וַיַּעֲלוּ בִיהוּדָה וַיִּבְקָעוּהָ וַיִּשְׁבּוּ אֶת כָּל־
הָרְכוּשׁ הַנִּמְצָא לְבֵית־הַמֶּלֶךְ וְגַם־בָּנָיו
וְנָשָׁיו וְלֹא נִשְׁאַר־לוֹ בֵּן כִּי אִם־יְהוֹאָחָז קְטֹן בָּנָיו׃
18 * וְאַחֲרֵי כָּל־זֹאת נִגְּפוֹ יְהוָה בְּמַעָיו לַחֳלִי
19 לְאֵין מַרְפֵּא׃ * וַיְהִי לְיָמִים מִיָּמִים וּכְעֵת
צֵאת הַקֵּץ לְיָמִים שְׁנַיִם יָצְאוּ מֵעָיו עִם־חָלְיוֹ
וַיָּמָת בְּתַחֲלָאִים רָעִים וְלֹא־עָשׂוּ לוֹ עַמּוֹ
שְׂרֵפָה כִּשְׂרֵפַת אֲבֹתָיו׃
20 * בֶּן־שְׁלֹשִׁים וּשְׁתַּיִם הָיָה בְּמָלְכוֹ וּשְׁמוֹנֶה
שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וַיֵּלֶךְ בְּלֹא חֶמְדָּה וַיִּקְבְּרֻהוּ
בְּעִיר דָּוִיד וְלֹא בְּקִבְרוֹת הַמְּלָכִים׃

כב

1 * וַיַּמְלִיכוּ יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם
אֶת־אֲחַזְיָהוּ בְנוֹ הַקָּטֹן תַּחְתָּיו כִּי כָל־הָרִאשֹׁנִים
הָרַג הַגְּדוּד הַבָּא בָּעַרְבִים לַמַּחֲנֶה וַיִּמְלֹךְ אֲחַזְיָהוּ
בֶּן־יְהוֹרָם מֶלֶךְ יְהוּדָה׃
2 * בֶּן־אַרְבָּעִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה אֲחַזְיָהוּ בְמָלְכוֹ
וְשָׁנָה אַחַת מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ עֲתַלְיָהוּ
3 בַּת־עָמְרִי׃ * גַּם־הוּא הָלַךְ בְּדַרְכֵי בֵית אַחְאָב
4 כִּי אִמּוֹ הָיְתָה יוֹעַצְתּוֹ לְהַרְשִׁיעַ׃ * וַיַּעַשׂ
הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּבֵית אַחְאָב כִּי הֵמָּה הָיוּ־לוֹ
יוֹעֲצִים אַחֲרֵי מוֹת אָבִיו לְמַשְׁחִית לוֹ׃
5 * גַּם בַּעֲצָתָם הָלַךְ וַיֵּלֶךְ אֶת־יְהוֹרָם בֶּן־אַחְאָב
מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לַמִּלְחָמָה עַל־חֲזָאֵל מֶלֶךְ־אֲרָם
בְּרָמוֹת גִּלְעָד וַיַּכּוּ הָרַמִּים אֶת־יוֹרָם׃
6 * וַיָּשָׁב לְהִתְרַפֵּא בְיִזְרְעֶאל כִּי הַמַּכִּים אֲשֶׁר
הִכֻּהוּ בָרָמָה בְּהִלָּחֲמוֹ אֶת־חֲזָהאֵל מֶלֶךְ אֲרָם
וַעֲזַרְיָהוּ בֶן־יְהוֹרָם מֶלֶךְ יְהוּדָה יָרַד לִרְאוֹת אֶת־
יְהוֹרָם בֶּן־אַחְאָב בְּיִזְרְעֶאל כִּי־חֹלֶה הוּא׃
7 * וּמֵאֱלֹהִים הָיְתָה תְּבוּסַת אֲחַזְיָהוּ לָבוֹא אֶל־
יוֹרָם וּבְבֹאוֹ יָצָא עִם־יְהוֹרָם אֶל־יֵהוּא בֶּן־נִמְשִׁי
אֲשֶׁר מְשָׁחוֹ יְהוָה לְהַכְרִית אֶת־בֵּית אַחְאָב׃
8 * וַיְהִי בְּהִשָּׁפֵט יֵהוּא עִם־בֵּית אַחְאָב וַיִּמְצָא
אֶת־שָׂרֵי יְהוּדָה וּבְנֵי אֲחֵי אֲחַזְיָהוּ מְשָׁרְתִים
לַאֲחַזְיָהוּ וַיַּהַרְגֵם׃

16 *Suscitauit ergo Dñs contra Ioram spi
ritũ Philistinorũ & Arabum, qui confines
17 sunt Æthiopibus. * Et ascenderunt in
terram Iuda,& vastauerunt eam,diripue-
rúntq; cunctã substantiam quæ inuenta
est in domo regis, insuper & filios eius &
vxores. nec remansit ei filius nisi Ioachaz
18 qui minimus natu erat. * Et super hæc
omnia percussit eum Dominus alui lan-
19 guore insanabili. * Cúmq; diei succede-
ret dies & temporum spacia voluerentur,
duorum annorum expletus est circulus,
& sic longa consumptus tabe ita vt egere-
ret etiam viscera sua, languore pariter &
vita caruit. Mortuúsque est in infirmitate
pessima, & nõ fecit ei populus secundum
morem combustionis exequias, sicut fe-
20 cerat maioribus eius. * Triginta duorũ
annorũ fuit cùm regnare cœpisset, & octo
annis regnauit in Hierusalem. Ambula-
uítq; non rectè,& sepelierũt eũ in ciuitate
Dauid, veruntamẽ nõ in sepulchro regũ.

CAP. XXII.

1 COnstituerunt autẽ habitatores Hie-
A rusalem Ochoziã filiũ eius minimum
regem pro eo. Omnes enim maiores natu
qui ante eum fuerant, interfecerãt latro-
nes Arabum qui irruerant in castra. Re-
gnauítq; Ochozias filius Ioram regis Iuda.
2 * Quadraginta duorum annorum erat
Ochozias cùm regnare cœpisset, & vno
anno regnauit in Hierusalem, & nomen
3 matris eius Athalia filia Amri. * Sed &
ipse ingressus est per vias domus Achab.
B Mater enim eius impulit eũ vt impiè age-
4 ret. * Fecit igitur malum in conspectu
Dñi sicut domus Achab. Ipsi enim fuerũt
ei consiliarij post mortem patris sui in in-
5 teritum eius. * Ambulauítq; in cõsiliis
eorum.Et perrexit cum Ioram filio Achab
rege Israel in bellũ contra Asael regem Sy
riæ in Ramoth Galaad, vulnerauerũtque
6 Syri Ioram. * Qui reuersus est vt curare-
tur in Iezrael. Multas enim plagas acceper-
rat in supradicto certamine. Igitur Ocho-
zias filius Ioram rex Iuda descendit vt in-
C uiseret Ioram filiũ Achab in Iezrael ægro-
7 tantem. * Voluntatis quippe fuit Dei
aduersus Ochoziam, vt veniret ad Ioram:
& cùm venisset & egrederetur cũ eo ad-
uersum Iehu filium Namsi, quem vnxit
Dominus vt deleret domum Achab.
8 * Cùm ergo euerteret Iehu domum
Achab,inuenit principes Iuda & filios fra
trum Ochoziæ qui ministrabant ei,& in-
terfecit illos.

*Et suscitauit Dominus in Joram Philistiim 16
& Arabas, & confines Æthiopum.*

*Et ascenderunt in Judam, et vastauerunt 17
eum, & diripuerunt omnem substantiam quam
inuenerunt in domo regis, & filios eius, & fi-
lias eius, & non relictus est ei filius nisi Joa-
chaz iunior de filijs eius.*

*Et post hæc omnia, percussit eum Dominus 18
in ventre eius in infirmitate in qua non est
curatio.*

*Et factum est de diebus in dies: & post- 19
quam venit tempus dierum suorum in diebus
duobus egressa sunt viscera sua cum ventre suo
in infirmitate sua, & mortuus est in infirmita-
tibus malis, & non fecit ei populus suus funus,
et combustionē iuxta combustionē patrum eius.*

*Filius erat triginta & duorum annorum 20
Joram cùm regnaret ipse, & octo annis regna-
uit in Hierusalem, et mortuus est in non laude,
& sepultus est in ciuitate Dauid, & non in se-
pulchris regum.*

CAP. XXII.

*ET regem constituerunt habitātes in Hieru- 1
salem Ochoziam filium eius iuniorē pro eo,
quoniam omnes seniores interfecit latrocinium
quod venit cōtra eos ab Arabibus, et in castris:
& regnauit Ozochias filius Joram regis Juda.*

*Filius existens quadraginta & duorum 2
annorum Ochozias cùm regnaret ipse, & anno
vno regnauit in Hierusalem, & nomen matri
eius Gotholia, filia Ambri. Et ipse ambu- 3
lauit in viis domus Achaab, quoniam mater
eius fuit consiliatrix eius vt peccaret.*

*Et fecit Ochozias malum in oculis Domi- 4
ni, sicut domus Achaab, quoniam ipsi fuerunt ei
consiliarij, postquam mortuus est pater eius vt
perderent eum.*

*Et in consiliis eorum ambulauit, & per- 5
rexit Ochozias cum Joram filio Achaab rege Is-
rael in bellum contra Azael regem Syriæ in Ra
moth Galaad, et percusserunt sagittarij Joram.*

*Et reuersus est Joram vt curaretur in 6
Jezrael, à plagis quibus percusserant eum Syri
in Ramoth, cùm bellaret ipse contra Azael re-
gem Syriæ: & Ochozias filius Joram rex Juda
descendit ad videndum Joram filium Achaab
in Jezrael, quoniam ægrotabat.*

*Et à Deo facta est subuersio Ochoziæ vt 7
veniret ad Joram. & cùm venit ipse, egressus
est Joram cum eo contra Ju filium Namesi vn-
ctum Domini, quem vnxit eum Dominus vt
deleret domum Achaab.*

*Et factum est cùm vlcisceretur Ju do- 8
mum Achaab, & inuenit principes Juda &
fratres Ochoziæ qui ministrabant Ochoziæ, &
interfecit eos.*

16 καὶ ἐπήγειρε κύριος ἐπὶ ἰωρὰμ τοὺς ἀλλοφύλους
καὶ τοὺς ἄραβας, καὶ τοὺς ὁμόρους τῶν αἰθιόπων.

17 καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ ἰούδαν, καὶ κατεδυνάστευσαν αὐ-
τόν, καὶ ἠχμαλώτευσαν πᾶσαν τὴν ὕπαρξιν ἣν εὗρον
ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ βασιλέως, καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ τὰς θυ-
γατέρας αὐτοῦ, καὶ οὐ κατελείφθη αὐτῷ υἱὸς ἀλλ' ἢ ἰοα-
χὰζ ὁ νεώτερος τῶν υἱῶν αὐτοῦ.

18 καὶ μετὰ ταῦτα πάντα ἐπάταξεν αὐτὸν κύριος ἐν
τῇ κοιλίᾳ αὐτοῦ ἐν ἀρρωστίᾳ ἐν ᾗ οὐκ ἔστιν ἴασις.

19 καὶ ἐγένετο ἐξ ἡμερῶν εἰς ἡμέρας· καὶ ὡς ἦλθεν ὁ
καιρὸς τῶν ἡμερῶν αὐτοῦ εἰς ἡμέρας δύο ἐξῆλθε τὰ ἔν-
τερα αὐτοῦ μετὰ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ἐν ἀρρωστίᾳ αὐτοῦ, καὶ
ἀπέθανεν ἐν ἀρρωστίαις πονηραῖς, καὶ οὐκ ἐποίησεν αὐ-
τῷ ὁ λαὸς αὐτοῦ ἐκφορὰν, καὶ καῦσιν κατὰ τὴν καῦσιν τῶν
πατέρων αὐτοῦ.

20 υἱὸς ἦν τριάκοντα καὶ δύο ἐτῶν ἰωρὰμ ἐν τῷ βασι-
λεύειν αὐτόν, καὶ ὀκτὼ ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ·
καὶ ἀπέθανεν ἐν οὐκ ἐπαίνῳ, καὶ ἐτάφη ἐν πόλει δαυίδ,
καὶ οὐκ ἐν τάφοις τῶν βασιλέων.

κβ'.

1 Καὶ ἐβασίλευσαν οἱ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσαλὴμ
τὸν ὀχοζίαν υἱὸν αὐτοῦ τὸν νεώτερον ἀντ' αὐτοῦ, ὅτι πάντας
τοὺς πρεσβυτέρους ἀπέκτεινε τὸ λῃστήριον τὸ ἐπελθὸν ἐπ'
αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ἀράβων, καὶ ἐν τῇ παρεμβολῇ· καὶ ἐβασί-
λευσεν ὀχοζίας υἱὸς ἰωρὰμ βασιλέως ἰούδα.

2 υἱὸς ὢν τεσσαράκοντα καὶ δύο ἐτῶν ὀχοζίας ἐν τῷ βα-
σιλεύειν αὐτόν, καὶ ἐνιαυτὸν ἕνα ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσα-
λήμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ γοθολία, θυγάτηρ ἀμβρί.

3 καί γε αὐτὸς ἐπορεύθη ἐν ὁδοῖς οἴκου ἀχαάβ, ὅτι ἡ
μήτηρ αὐτοῦ ἦν σύμβουλος αὐτοῦ ἁμαρτάνειν.

4 καὶ ἐποίησεν ὀχοζίας τὸ πονηρὸν ἐν ὀφθαλμοῖς κυ-
ρίου, ὡς οἶκος ἀχαάβ, ὅτι αὐτοὶ ἦσαν αὐτῷ σύμβουλοι μετὰ
τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ τοῦ ἐξολοθρεῦσαι αὐτόν.

5 καὶ ἐν ταῖς βουλαῖς αὐτῶν ἐπορεύθη, καὶ ἐπορεύθη
ὀχοζίας μετὰ ἰωρὰμ υἱοῦ ἀχαὰβ βασιλέως ἰσραὴλ εἰς
πόλεμον ἐπὶ ἀζαὴλ βασιλέα συρίας εἰς ῥαμὼθ γα-
λαάδ, καὶ ἐπάταξαν οἱ τοξόται τὸν ἰωράμ.

6 καὶ ἐπέστρεψεν ἰωρὰμ τοῦ ἰατρευθῆναι εἰς ἰεζραὴλ
ἀπὸ τῶν πληγῶν ὧν ἐπάταξαν αὐτὸν οἱ σύροι ἐν ῥα-
μὼθ ἐν τῷ πολεμεῖν αὐτὸν πρὸς ἀζαὴλ βασιλέα συ-
ρίας· καὶ ὀχοζίας υἱὸς ἰωρὰμ βασιλεὺς ἰούδα κατέβη θεά-
σασθαι τὸν ἰωρὰμ υἱὸν ἀχαὰβ ἐν ἰεζραήλ, ὅτι ἠρρώστει.

7 καὶ παρὰ τοῦ θεοῦ ἐγένετο καταστροφὴ ὀχοζίου τοῦ ἐλ-
θεῖν πρὸς ἰωράμ· καὶ ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτόν, ἐξῆλθεν ἰωρὰμ
μετ' αὐτοῦ πρὸς ἰοῦ υἱὸν ναμεσὶ χριστὸν κυρίου, ὃν ἔχρισεν
αὐτὸν κύριος τοῦ ἐξολοθρεῦσαι τὸν οἶκον ἀχαάβ.

8 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐκδικῆσαι τὸν ἰοῦ τὸν οἶκον ἀχαάβ,
καὶ εὗρε τοὺς ἄρχοντας ἰούδα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ὀχοζίου λει-
τουργοῦντας τῷ ὀχοζίᾳ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς.

9 * וַיְבַקֵּשׁ אֶת־אֲחַזְיָהוּ וַיִּלְכְּדֻהוּ וְהוּא מִתְחַבֵּא
בְּשֹׁמְרוֹן וַיְבִאֻהוּ אֶל־יֵהוּא וַיְמִיתֻהוּ וַיִּקְבְּרֻהוּ כִּי
אָמְרוּ בֶן־יְהוֹשָׁפָט הוּא אֲשֶׁר־דָּרַשׁ אֶת־יְהוָה
בְּכָל־לְבָבוֹ וְאֵין לְבֵית אֲחַזְיָהוּ לַעֲצֹר כֹּחַ לְמַמְלָכָה׃
10 * וַעֲתַלְיָהוּ אֵם אֲחַזְיָהוּ רָאֲתָה כִּי־מֵת בְּנָהּ
וַתָּקָם וַתְּדַבֵּר אֶת־כָּל־זֶרַע הַמַּמְלָכָה לְבֵית
11 יְהוּדָה׃ * וַתִּקַּח יְהוֹשַׁבְעַת בַּת־הַמֶּלֶךְ אֶת־
יוֹאָשׁ בֶּן־אֲחַזְיָהוּ וַתִּגְנֹב אֹתוֹ מִתּוֹךְ בְּנֵי־הַמֶּלֶךְ
הַמּוּמָתִים וַתִּתֵּן אֹתוֹ וְאֶת־מֵנִיקָתוֹ בַּחֲדַר הַמִּטּוֹת
וַתַּסְתִּירֻהוּ יְהוֹשַׁבְעַת בַּת־הַמֶּלֶךְ יְהוֹרָם אֵשֶׁת
יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן כִּי הִיא הָיְתָה אֲחוֹת אֲחַזְיָהוּ מִפְּנֵי
עֲתַלְיָהוּ וְלֹא הֻמִּיתָתְהוּ׃
12 * וַיְהִי אִתָּם בְּבֵית הָאֱלֹהִים מִתְחַבֵּא שֵׁשׁ
שָׁנִים וַעֲתַלְיָה מֹלֶכֶת עַל־הָאָרֶץ׃

כג

1 * וּבַשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִית הִתְחַזַּק יְהוֹיָדָע
וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת לַעֲזַרְיָה בֶן־יְרֹחָם
וּלְיִשְׁמָעֵאל בֶּן־יְהוֹחָנָן וְלַעֲזַרְיָהוּ בֶן־עוֹבֵד
וְאֶת־מַעֲשֵׂיָהוּ בֶן־עֲדָיָהוּ וְאֶת־אֱלִישָׁפָט בֶּן־זִכְרִי
2 עִמּוֹ בְּבְרִית׃ * וַיָּסֹבּוּ בִיהוּדָה וַיְקַבְּצוּ אֶת־
הַלְוִיִּם מִכָּל־עָרֵי יְהוּדָה וְרָאשֵׁי הָאָבוֹת לְיִשְׂרָאֵל
3 וַיָּבֹאוּ אֶל־יְרוּשָׁלִָם׃ * וַיִּכְרֹת כָּל־הַקָּהָל בְּרִית
בְּבֵית הָאֱלֹהִים עִם־הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר לָהֶם הִנֵּה בֶן־
הַמֶּלֶךְ יִמְלֹךְ כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה עַל־בְּנֵי דָוִיד׃
4 * זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר תַּעֲשׂוּ הַשְּׁלִישִׁית מִכֶּם בָּאֵי
הַשַּׁבָּת לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם לְשֹׁעֲרֵי הַסִּפִּים׃
5 * וְהַשְּׁלִישִׁית בְּבֵית הַמֶּלֶךְ וְהַשְּׁלִישִׁית בְּשַׁעַר
הַיְסוֹד וְכָל־הָעָם בְּחַצְרוֹת בֵּית יְהוָה׃
6 * וְאַל־יָבוֹא בֵית־יְהוָה כִּי אִם־הַכֹּהֲנִים
וְהַמְשָׁרְתִים לַלְוִיִּם הֵמָּה יָבֹאוּ כִּי־קֹדֶשׁ הֵמָּה
7 וְכָל־הָעָם יִשְׁמְרוּ מִשְׁמֶרֶת יְהוָה׃ * וְהִקִּיפוּ
הַלְוִיִּם אֶת־הַמֶּלֶךְ סָבִיב אִישׁ וְכֵלָיו בְּיָדוֹ וְהַבָּא
אֶל־הַבַּיִת יוּמָת וִהְיוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ בְּבֹאוֹ וּבְצֵאתוֹ׃
8 * וַיַּעֲשׂוּ הַלְוִיִּם וְכָל־יְהוּדָה כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה
יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן וַיִּקְחוּ אִישׁ אֶת־אֲנָשָׁיו בָּאֵי הַשַּׁבָּת
עִם יוֹצְאֵי הַשַּׁבָּת כִּי לֹא־פָטַר יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן אֶת־
הַמַּחְלְקוֹת׃

9 * Ipſum quoq; perquirens Ochoziam comprehendit latitantem in Samaria, adductúmq; ad ſe occidit, & ſepelierunt eũ, D eo quòd eſſet filius Ioſaphat, qui quæſierat Dominum in toto corde ſuo. Nec erat 4.Re.2.a
vltra ſpes aliqua vt de ſtirpe quis regnaret
10 Ochoziæ. * Siquidẽ Athalia mater eius videns quòd mortuus eſſet filius ſuus, ſurrexit, & interfecit omnẽ ſtirpem regiã
11 domus Iuda. * Porrò Ioſabeth filia regis tulit Ioas filium Ochoziæ, & furata eſt eũ de medio filiorum regis cùm interficerentur; abſcondítq; eum cum nutrice ſua in cubiculo lectulorũ. Ioſabeth autẽ quę abſconderat eum, erat filia regis Ioram, vxor Ioiadæ pontificis, ſoror Ochoziæ; & idcir-
12 co Athalia non interfecit eum. * Fuit ergo cum eis in domo Dei abſcõditus ſex annis quibus regnauit Athalia ſuper terrã.

CAP. XXIII.

1 ANno autẽ ſeptimo cõfortatus Ioiada 4.Re.2.a
A aſſumpſit centuriones, Azariam videlicet filium Hieroboam, & Hiſmael filium Iohannan, Azariam quoq; filium Obed, & Maaſiam filium Adaiæ, & Eliſaphat filium Zechri, & iniit cum eis fœdus.
2 * Qui circumeuntes Iudam congregauerunt Leuitas de cunctis vrbibus Iuda, & principes familiarũ Iſrael, venerũtq; in
3 Hieruſalẽ. * Iniit ergo omnis multitudo pactum in domo Dei cũ rege. Dixítque ad
B eos Ioiada: Ecce filius regis regnabit ſicut locutus eſt Dominus ſuper filios Dauid.
4 * Iſte eſt ſermo quẽ facietis. Tertia pars veſtrum qui veniunt ad ſabbatum ſacerdotum & Leuitarum, & ianitorum erit in
5 portis. * Tertia verò pars ad domũ regis, & tertia ad portã quę appellatur Fundameti: omne verò reliquum vulgus ſit
6 in atriis domus Dñi. * Nec quiſpiã alius ingrediatur domum Dñi niſi ſacerdotes & qui miniſtrãt de Leuitis. Ipſi tantummodo ingrediantur quia ſanctificati ſunt, & omne reliquũ vulgus obſeruet cuſtodias
7 Dñi. * Leuitæ autẽ circundent regẽ habentes ſinguli arma ſua: & ſi quis alius ingreſſus fuerit templũ, interficiatur; ſintq;
8 cũ rege & intrãte & egrediente. * Fecerunt ergo Leuitæ & vniuerſus Iuda iuxta omnia quæ præceperat Ioiada pontifex. Et aſſumpſerũt ſinguli viros qui ſub ſe erãt, & veniebãt per ordinẽ ſabbati cũ his qui impleuerãt ſabbatũ, & ingreſſi erant. Siquidẽ Ioiada pontifex nõ dimiſerat abire
C turmas, quæ ſibi per ſingulas hebdomadas ſuccedere conſueuerant.

* *Et dixit Ju vt quæreret Ochoziam, & 9 cõprehenderunt eum dum curabatur in Samaria, & adduxerunt eum ad Ju, & interfecit eum, & sepelierunt eum, quoniam dixit, filius est Josaphat, qui quæsiuit Dominum in toto corde suo, & non erat in domo Ochoziæ, qui retineret virtutem de regno.*

* *Et Gotholia mater Ochoziæ vidit quòd 10 mortuus est filius suus, & surrexit, et perdidit omne semen regni in domo Juda.*

* *Et tulit Josabeeth filia regis Joas filium 11 Ochoziæ, & furata est eum de medio filiorũ regis qui interficiebãtur, & dedit eum & nutricem eius in cubiculo lectulorum, & abscondit eum filia regis Joram Josabeeth soror Ochoziæ, vxor Joiadæ sacerdotis, & abscõdit eum à facie Gotholiæ & non interfecit eum.*

* *Et fuit Joas abscõditus cũ ea in domo Dei 12 sex annis, & Gotholia regnauit super terram.*

CAP. XXIII.

IN autem anno septimo confortatus est Ioia- 1 de, & sumpsit centuriones Azarian filium Joram, & Ismael filium Joanan, & Azariam filium Obed, & Maasian filium Adaiæ, & Elisaphat filium Zachariæ, & accepit eos secum in domum Domini in fœdere.

* *Et circundederunt Judam, & congrega- 2 uerunt Leuitas de cunctis vrbibus Juda, & principes familiarum Israel, & venit in Hierusalem.*

* *Et iniit omnis Ecclesia pactum in domo 3 Dei cum rege, & dixit eis: Ecce filius regis regnet, sicut locutus est Dominus super domum Dauid.*

* *Et nunc hic sermo quem facietis, tertia 4 pars ex vobis eant ad sabbatum sacerdotũ, & Leuitarũ, & ianitorum in portis introituum.*

* *Et tertia pars in domo regis, & tertia 5 pars in porta media, & omnis populus in atriis domus Domini.*

* *Et nemo ingrediatur in domum Domini, 6 nisi sacerdotes & Leuitæ, & ministrantes Leuitis, ipsi ingredientur, quoniam sancti sunt, & omnis populus obseruent custodias Domini.*

* *Et circundabunt Leuitæ regem in circui- 7 tu vir, & arma eius in manu eius, & ingrediens in domum morietur, & erunt cum rege ingrediente eo & egrediente.*

* *Et fecerunt Leuitæ & vniuersus Juda 8 iuxta omnia quæ præceperat Joiade sacerdos: & assumpsit vnusquisque viros suos ingrediente sabbato vsque ad exitum sabbati, quoniam non soluit Joiade sacerdos vicissitudines.*

9 * καὶ εἶπεν ἰοὺδ τοῦ ζητῆσαι τὸν ὀχοζίαν, καὶ κατέλαβον αὐτὸν ἰατρευόμενον ἐν σαμαρείᾳ· καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς ἰοὺδ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτόν, καὶ ἔθαψαν αὐτόν, ὅτι εἶπεν, υἱός ἐστιν ἰωσαφάτ, ὃς ἐζήτησεν τὸν κύριον ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἦν ἐν τῷ οἴκῳ ὀχοζίου, καθισχύσαι δυνάμιν περὶ τῆς βασιλείας.

10 * καὶ γοθολία ἡ μήτηρ ὀχοζίου εἶδεν ὅτι τέθνηκεν ὁ υἱὸς αὐτῆς, καὶ ἀνέστη καὶ ἀπώλεσε πᾶν τὸ σπέρμα τῆς βασιλείας ἐν τῷ οἴκῳ ἰούδα.

11 * καὶ ἔλαβεν ἰωσαβεαὶθ ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως τὸν ἰωᾶς υἱὸν ὀχοζίου, καὶ ἔκλεψεν αὐτὸν ἐκ μέσου τῶν υἱῶν τοῦ βασιλέως τῶν θανατουμένων, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν καὶ τὴν τροφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ ταμιείῳ τῶν κλινῶν, καὶ ἔκρυψεν αὐτὸν ἡ θυγάτηρ τοῦ βασιλέως ἰωρὰμ ἰωσαβεαὶθ ἡ ἀδελφὴ ὀχοζίου ἡ γυνὴ ἰωιαδὲ τοῦ ἱερέως, καὶ ἔκρυψεν αὐτὸν ἀπὸ προσώπου γοθολίας καὶ οὐκ ἀπέκτεινεν αὐτόν.

12 * καὶ ἦν ἰωᾶς κεκρυμμένος μετ' αὐτῆς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ ἓξ ἔτη, καὶ γοθολία ἐβασίλευσεν ἐπὶ τῆς γῆς.

κγ'.

1 * Ἐν ᾧ τῷ ἔτει τῷ ἑβδόμῳ ἐνίσχυσεν ἰωιαδὲ καὶ ἔλαβε τοὺς ἑκατοντάρχους τὸν ἀζαρίαν υἱὸν ἰωράμ, καὶ τὸν ἰσμαὴλ υἱὸν ἰωαναί, καὶ τὸν ἀζαρίαν υἱὸν ὠβήδ, καὶ τὸν μαασίαν υἱὸν ἀδαΐου, καὶ τὸν ἐλισαφὰτ υἱὸν ζαχαείου, καὶ ἔλαβεν αὐτοὺς μετ' αὐτοῦ εἰς οἶκον κυρίου ἐν διαθήκῃ.

2 * καὶ ἐκύκλωσαν τὸν ἰούδαν, καὶ συνήγαγον τοὺς λευίτας ἐκ πασῶν τῶν πόλεων ἰούδα, καὶ τοὺς ἄρχοντας τῶν πατριῶν τοῦ ἰσραήλ, καὶ ἦλθεν εἰς ἱερουσαλήμ.

3 * καὶ διέθετο πᾶσα ἡ ἐκκλησία διαθήκην ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ μετὰ τοῦ βασιλέως, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἰδοὺ ὁ υἱὸς τοῦ βασιλέως βασιλευσάτω, καθὼς ἐλάλησε κύριος ἐπὶ τὸν οἶκον δαυίδ.

4 * καὶ νῦν τοῦτο ὁ λόγος οὗ ποιήσετε, τὸ τρίτον ἐξ ὑμῶν εἰσπορευέσθωσαν τὸ σάββατον τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν καὶ τῶν πυλωρῶν ἐν ταῖς πύλαις τῶν εἰσόδων.

5 * καὶ τὸ τρίτον ἐν οἴκῳ τοῦ βασιλέως, καὶ τὸ τρίτον ἐν τῇ πύλῃ τῇ μέσῃ, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἐν αὐλαῖς οἴκου κυρίου.

6 * καὶ μηδεὶς εἰσελθέτω εἰς οἶκον κυρίου, εἰμὴ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται, καὶ οἱ λειτουργοῦντες τοῖς λευίταις, αὐτοὶ εἰσελεύσονται, ὅτι ἅγιοί εἰσι, καὶ πᾶς ὁ λαὸς φυλασσέτωσαν τὰς φυλακὰς κυρίου.

7 * καὶ κυκλώσουσιν οἱ λευῖται τὸν βασιλέα κύκλῳ ἀνὴρ, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ὁ εἰσπορευόμενος εἰς τὸν οἶκον ἀποθανεῖται· καὶ ἔσονται μετὰ τοῦ βασιλέως εἰς πορευομένου αὐτοῦ καὶ εἰσπορευομένου.

8 * καὶ ἐποίησαν οἱ λευῖται καὶ πᾶς ἰούδα κατὰ πάντα ὅσα ἐνετείλατο ἰωιαδὲ ὁ ἱερεύς· καὶ ἔλαβεν ἕκαστος τοὺς ἀνδρας αὐτοῦ εἰσπορευομένους τὸ σάββατον μετὰ τὰς ἐξόδους τοῦ σαββάτου, ὅτι οὐ κατέλυσεν ἰωιαδὲ ὁ ἱερεὺς τὰς ἐφημερίας.

9 * וַיִּתֵּן יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן לְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת אֶת־
הַחֲנִיתִים וְאֶת־הַמָּגִנּוֹת וְאֶת־הַשְּׁלָטִים אֲשֶׁר
לַמֶּלֶךְ דָּוִיד אֲשֶׁר בְּבֵית הָאֱלֹהִים׃

10 * וַיַּעֲמֵד אֶת־כָּל־הָעָם וְאִישׁ שִׁלְחוֹ בְיָדוֹ
מִכֶּתֶף הַבַּיִת הַיְמָנִית עַד־כֶּתֶף הַבַּיִת הַשְּׂמְאִלִית
לַמִּזְבֵּחַ וְלַבַּיִת עַל־הַמֶּלֶךְ סָבִיב׃

11 * וַיּוֹצִיאוּ אֶת־בֶּן־הַמֶּלֶךְ וַיִּתְּנוּ עָלָיו אֶת־
הַנֵּזֶר וְאֶת־הָעֵדוּת וַיַּמְלִיכוּ אֹתוֹ וַיִּמְשָׁחֵהוּ
יְהוֹיָדָע וּבָנָיו וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ׃

12 * וַתִּשְׁמַע עַתַלְיָהוּ אֶת־קוֹל הָעָם הָרָצִים
וְהַמְהַלְלִים אֶת־הַמֶּלֶךְ וַתָּבוֹא אֶל־הָעָם בֵּית
יְהוָה׃ 13 * וַתַּרְא וְהִנֵּה הַמֶּלֶךְ עוֹמֵד עַל־
עַמּוּדוֹ בַּמָּבוֹא וְהַשָּׂרִים וְהַחֲצֹצְרוֹת עַל־
הַמֶּלֶךְ וְכָל־עַם הָאָרֶץ שָׂמֵחַ וְתוֹקֵעַ בַּחֲצֹצְרוֹת
וְהַמְשֹׁרְרִים בִּכְלֵי הַשִּׁיר וּמוֹדִיעִים לְהַלֵּל וַתִּקְרַע
עַתַלְיָהוּ אֶת־בְּגָדֶיהָ וַתֹּאמֶר קֶשֶׁר קָשֶׁר׃

14 * וַיּוֹצֵא יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן אֶת־שָׂרֵי הַמֵּאוֹת
פְּקוּדֵי הַחַיִל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם הוֹצִיאוּהָ אֶל־מִבֵּית
הַשְּׂדֵרוֹת וְהַבָּא אַחֲרֶיהָ יוּמַת בֶּחָרֶב כִּי אָמַר
הַכֹּהֵן לֹא תְמִיתוּהָ בֵּית יְהוָה׃

15 * וַיָּשִׂימוּ לָהּ יָדַיִם וַתָּבוֹא אֶל־מְבוֹא שַׁעַר־
הַסּוּסִים בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיְמִיתוּהָ שָׁם׃

16 * וַיִּכְרֹת יְהוֹיָדָע בְּרִית בֵּינוֹ וּבֵין כָּל־הָעָם
17 וּבֵין הַמֶּלֶךְ לִהְיוֹת לְעָם לַיהוָה׃ * וַיָּבֹאוּ
כָּל־הָעָם בֵּית־הַבַּעַל וַיִּתְּצֻהוּ וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו
וְאֶת־צְלָמָיו שִׁבְּרוּ וְאֵת מַתָּן כֹּהֵן הַבַּעַל הָרְגוּ
18 לִפְנֵי הַמִּזְבְּחוֹת׃ * וַיָּשֶׂם יְהוֹיָדָע פְּקֻדֹּת
בֵּית יְהוָה בְּיַד הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם אֲשֶׁר חִלַּק דָּוִיד
עַל־בֵּית יְהוָה לְהַעֲלוֹת עֹלוֹת יְהוָה כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת
מֹשֶׁה בְּשִׂמְחָה וּבְשִׁיר עַל יְדֵי דָּוִיד׃

19 * וַיַּעֲמֵד הַשְּׁעָרִים עַל־שַׁעֲרֵי בֵּית יְהוָה
20 וְלֹא־יָבֹא טָמֵא לְכָל־דָּבָר׃ * וַיִּקַּח אֶת־שָׂרֵי
הַמֵּאוֹת וְאֶת־הָאַדִּירִים וְאֶת־הַמּוֹשְׁלִים בָּעָם
וְאֵת כָּל־עַם הָאָרֶץ וַיּוֹרֶד אֶת־הַמֶּלֶךְ מִבֵּית יְהוָה
וַיָּבֹאוּ בְתוֹךְ־שַׁעַר הָעֶלְיוֹן בֵּית הַמֶּלֶךְ וַיּוֹשִׁיבוּ אֶת־
הַמֶּלֶךְ עַל כִּסֵּא הַמַּמְלָכָה׃

21 * וַיִּשְׂמְחוּ כָּל־עַם־הָאָרֶץ וְהָעִיר שָׁקְטָה
וְאֶת־עַתַלְיָהוּ הֵמִיתוּ בֶחָרֶב׃

9 * Dedítq; Ioiada ſacerdos centurionibus lanceas, clypeóſq; & peltas regis Dauid, quas conſecrauerat in domo Dei.

10 * Conſtituítq; omnem populum tenentium pugiones à parte templi dextra vſq; ad partem templi ſiniſtrã coram altari, & templo per circuitum regis. 11 * Et eduxerunt filium regis, & impoſuerũt ei diadema & teſtimonium, & conſtituerunt eum regem. Vnxit quoque illum Ioiada pontifex & filij eius, imprecatíque ſunt ei atq; dixerunt, Viuat rex.

12 * Quod cùm audiſſet Athalia vocem, ſcilicet currentiũ atq; laudãtium regem, ingreſſa eſt ad populum in tẽplum Dñi.

13 * Cúmq; vidiſſet regem ſtantem ſuper gradũ in introitu, & principes turmaſq; circa eum, omnémq; populum terrę gaudentem atq; clangentẽ tubis & diuerſi generis organis concinentem, vocémq; laudantium, ſcidit veſtimenta ſua, & ait: In- 14 ſidiæ inſidiæ. * Egreſſus autẽ Ioiada pontifex ad cẽturiones & principes exercitus, D dixit eis: Educite illam extra ſepta tẽpli; & interficiatur foris gladio. Pręcepítque ſacerdos ne occideretur in domo Domini.

15 * Et impoſuerunt ceruicibus eius manus. Cúmq; intraſſet portã equorum domus regis, interfecerunt eam ibi.

16 * Pepigit autem Ioiada fœdus inter ſe, vniuerſúmque populum & regem, vt eſſet populus Domini.

17 * Itaque ingreſſus eſt omnis populus domum Baal, & deſtruxerunt eam, & altaria ac ſimulachra illius confregerunt; Mathan quoque ſacerdotem Baal interfecerunt ante aras.

18 * Conſtituit autem Ioiada præpoſitos in domo Domini & ſub manibus ſacerdotum & Leuitarum quos diſtribuit Dauid in domo Domini vt offerrent holocauſta Domino, ſicut ſcriptum eſt in lege Moyſi, in gaudio & canticis, iuxta diſpoſitionem Dauid.

19 * Conſtituit quoq; ianitores in portis domus Domini, vt nõ ingrederetur eam 20 immundus in omni re. * Aſſumpſitque centuriones & fortiſſimos viros ac principes populi & omne vulgus terræ, & fecerunt deſcendere regem de domo Domini, & introire per medium portæ ſuperioris in domum regis, & collocauerunt eum in ſolio regali.

21 * Lætatúſque eſt omnis populus terræ, & vrbs quieuit. Porrò Athalia interfecta eſt gladio.

Et dedit Joiade ſacerdos centuriones ordinatos, & enſes, & clypeos, & lanceas, & ſcuta, & arma, quæ erant regis Dauid, in domo Dei dedit eis.

9 ‡ καὶ ἔδωκεν ἰωιαδὲ ὁ ἱερεὺς τοῖς ἑκατονταρχοις τεταγμένοις, τὰς μαχαίρας τοὺς θυρεοὺς, καὶ τὰ δόρατα, τὰς ἀσπίδας, τὰ ὅπλα, ἃ ἦν τοῦ βασιλέως δαυὶδ, ἐν οἴκῳ τοῦ θεοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς.

Et conſtituit omnẽ populum vnumquemque in armis ſuis, ab humero domus dextro vſq; ad humerum domus ſiniſtrum in altari & domo iuxta regem in circuitu.

10 ‡ καὶ ἔστησε πάντα τὸν λαὸν ἕκαστον ἐν τοῖς ὅπλοις αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ὠμίας τοῦ οἴκου τοῦ δεξιᾶς ἕως τοῦ ὠμίας τοῦ οἴκου τοῦ ἀριστερᾶς τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου ἐπὶ τὸν βασιλέα κύκλῳ.

Et eduxit filium regis, & dedit ſuper eum inſigne regium & teſtimonium, & conſtituerunt regem eum, & vnxit eum Joiade ſacerdos & filij eius, & dixerunt, Viuat rex.

11 ‡ καὶ ἐξήγαγον τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως, καὶ ἔδωκεν ἐπ' αὐτὸν τὸ βασίλειον καὶ τὸ μαρτύριον, καὶ ἐβασίλευσαν αὐτόν, καὶ ἔχρισεν αὐτὸν ἰωιαδὲ ὁ ἱερεὺς καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ· καὶ εἶπον, ζήτω ὁ βασιλεύς.

Et audiuit Gotholia vocem populi currentium & confitentium, & laudantium cum rege, & ingreſſa eſt ad regem in domum Domini.

12 ‡ καὶ ἤκουσε γοθολία τὴν φωνὴν τοῦ λαοῦ τῶν τρεχόντων καὶ ἐξομολογουμένων, καὶ αἰνούντων μετὰ τοῦ βασιλέως· καὶ εἰσῆλθε πρὸς τὸν βασιλέα εἰς τὸν οἶκον κυρίου.

Et vidit, & ecce rex ſtabat in ſtatione ſua, & in introitu principes & tubæ, & principes circa regem, & omnis populus terræ gaudentes & clangentes in tubis, & canentes in organis cantus cantores & laudantes laudem; & ſcidit Gotholia ſtolam ſuam, & clamauit & dixit, Coniuratio, coniuratio.

13 ‡ καὶ εἶδεν, καὶ ἰδοὺ ὁ βασιλεὺς ἑστήκει ἐπὶ τοῦ στάσεως αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ τοῦ εἰσόδου οἱ ἄρχοντες καὶ αἱ σάλπιγγες, καὶ οἱ ἄρχοντες περὶ τὸν βασιλέα, καὶ πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς εὐφραινόμενοι καὶ σαλπίζοντες ἐν ταῖς σάλπιγξιν, καὶ οἱ ᾄδοντες ἐν τοῖς ὀργάνοις τῆς ᾠδῆς οἱ ᾠδοὶ, καὶ ὑμνοῦντες αἶνον, καὶ διέρρηξε γοθολία τὴν στολὴν αὐτῆς, καὶ ἐβόησε καὶ εἶπε, συῶδεσμα συῶδεσμα.

Et egreſſus eſt Joiade ſacerdos, & præcepit centurionibus & epiſcopis exercitus; & dixit eis, Educite eam extra domum, & ite poſt eam, & moriatur in gladio, quoniam dixit ſacerdos, Non interficiatur in domo Domini.

14 ‡ καὶ ἐξῆλθεν ἰωιαδὲ ὁ ἱερεὺς καὶ ἐνετείλατο τοῖς ἑκατοντάρχοις καὶ τοῖς ἐπισκόποις τῆς δυνάμεως, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἐξάγετε αὐτὴν ἐκτὸς τοῦ οἴκου, καὶ εἰσέλθετε ὀπίσω αὐτῆς, καὶ ἀποθανέτω ἐν ῥομφαίᾳ, ὅτι εἶπεν ὁ ἱερεὺς, μὴ θανατωθήτω ἐν οἴκῳ κυρίου.

Et impoſuerunt ei manus, & tranſiuit per portam equitum domus regis, & interfecerunt eam ibi.

15 ‡ καὶ ἐπέθηκαν αὐτῇ χεῖρας, καὶ διῆλθε διὰ τῆς πύλης τῶν ἱππέων τοῦ οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὴν ἐκεῖ.

Et pepigit Joiade fœdus inter ſe & inter vniuerſum populum & inter regem, vt eſſet in populum Domino.

16 ‡ καὶ διέθετο ἰωιαδὲ διαθήκην ἀναμέσον αὐτοῦ καὶ δυναμέσον πάντος τοῦ λαοῦ καὶ δυναμέσον τοῦ βασιλέως, τοῦ εἶναι εἰς λαὸν τῷ κυρίῳ.

Et ingreſſus eſt omnis populus terræ in domum Baal, & deſtruxerunt eam & altaria eius, & imagines eius confregerunt, & Matthan ſacerdotem Baal interfecerunt coram altaribus ſuis.

17 ‡ καὶ εἰσῆλθε πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς εἰς τὸν οἶκον τοῦ Βαάλ, καὶ κατέσπασαν αὐτὸν καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ, καὶ τὰς εἰκόνας αὐτοῦ ἐλέπτυνθν, καὶ τὸν ματθὰν τὸν ἱερέα τοῦ Βαὰλ ἐθανάτωσαν ἐναντίον τῶν θυσιαστηρίων αὐτοῦ.

Et aggreſſus eſt Joiade viſitationẽ domus Domini in manu ſacerdotum & Leuitarum, & conſtituit vicißitudines ſacerdotum et Leuitarum, ſicut diſtribuit Dauid in domo Domini, vt offerrent Domino holocauſta, ſicut ſcriptum eſt in lege Moyſi, in gaudio & in canticis per manum Dauid.

18 ‡ καὶ ἐνεχείρισεν ἰωιαδὲ τὴν ἐπισκοπὴν οἴκου κυρίου ἐν χειρὶ τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν, καὶ διέστησε τὰς ἐφημερίας τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν, καθὼς διέστειλε δαυὶδ ἐπὶ τὸν οἶκον κυρίου, καὶ ἀναφέρειν κυρίῳ ὁλοκαυτώματα, καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ μωυσῆ, ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἐν ᾠδαῖς διὰ χειρὸς δαυίδ.

Et ſteterunt ianitores in portis domus Domini, & non ingredietur immundus in omni verbo.

19 ‡ καὶ ἔστησαν οἱ πυλωροὶ ἐπὶ τὰς πύλας οἴκου κυρίου, καὶ οὐκ εἰσελεύσεται ἀκάθαρτος εἰς πάντα λόγον.

Et aſſumpſit patriarchas & fortes, & principes populi, & omnem populum terræ: & aſcendere fecerunt regem in domum Domini, & ingreſſus eſt per interiorem portam in domum regis, & collocauerunt regem in throno regni.

20 ‡ καὶ ἔλαβε τοὺς πατριάρχας, καὶ τοὺς δυνατοὺς καὶ τοὺς ἄρχοντας τοῦ λαοῦ καὶ πάντα τὸν λαὸν τῆς γῆς, καὶ κατεβίβασαν τὸν βασιλέα εἰς τὸν οἶκον κυρίου, καὶ εἰσῆλθε διὰ τῆς ἐσωτέρας πύλης εἰς τὸν οἶκον τοῦ βασιλέως, καὶ ἐκάθισαν τὸν βασιλέα ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς βασιλείας.

Et lætatus eſt omnis populus terræ, et vrbs quieuit, & Gotholiam interfecerunt gladio.

21 ‡ καὶ εὐφράνθη πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς, καὶ ἡ πόλις ἡσύχασεν, καὶ τὴν γοθολίαν ἐθανάτωσαν μαχαίρᾳ.

כד

1 * בֶּן־שֶׁבַע שָׁנִים יוֹאָשׁ בְּמָלְכוֹ
וְאַרְבָּעִים שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְשֵׁם אִמּוֹ צִבְיָה
2 מִבְּאֵר שָׁבַע: * וַיַּעַשׂ יוֹאָשׁ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה
3 כָּל־יְמֵי יְהוֹיָדָע הַכֹּהֵן: * וַיִּשָּׂא־לוֹ יְהוֹיָדָע
נָשִׁים שְׁתַּיִם וַיּוֹלֶד בָּנִים וּבָנוֹת:
4 * וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן הָיָה עִם־לֵב יוֹאָשׁ לְחַדֵּשׁ אֶת־
5 בֵּית יְהוָה: * וַיְקַבֵּץ אֶת־הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
וַיֹּאמֶר לָהֶם צְאוּ לְעָרֵי יְהוּדָה וְקִבְּצוּ מִכָּל־יִשְׂרָאֵל
כֶּסֶף לְחַזֵּק אֶת־בֵּית אֱלֹהֵיכֶם מִדֵּי שָׁנָה בְּשָׁנָה
וְאַתֶּם תְּמַהֲרוּ לַדָּבָר וְלֹא מִהֲרוּ הַלְוִיִּם:
6 * וַיִּקְרָא הַמֶּלֶךְ לִיהוֹיָדָע הָרֹאשׁ וַיֹּאמֶר לוֹ
מַדּוּעַ לֹא־דָרַשְׁתָּ עַל־הַלְוִיִּם לְהָבִיא מִיהוּדָה
וּמִירוּשָׁלִַם אֶת־מַשָּׂאַת מֹשֶׁה עֶבֶד־יְהוָה
7 וְהַקָּהָל יִשְׂרָאֵל לְאֹהֶל הָעֵדוּת: * כִּי עֲתַלְיָהוּ
הַמְרַשַּׁעַת בָּנֶיהָ פָּרְצוּ אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים וְגַם
כָּל־קָדְשֵׁי בֵית־יְהוָה עָשׂוּ לַבְּעָלִים:
8 * וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ וַיַּעֲשׂוּ אָרוֹן אֶחָד וַיִּתְּנֻהוּ
9 בְּשַׁעַר בֵּית־יְהוָה חוּצָה: * וַיִּתְּנוּ־קוֹל
בִּיהוּדָה וּבִירוּשָׁלִַם לְהָבִיא לַיהוָה מַשְׂאַת מֹשֶׁה
10 עֶבֶד־הָאֱלֹהִים עַל־יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר: * וַיִּשְׂמְחוּ
כָּל־הַשָּׂרִים וְכָל־הָעָם וַיָּבִיאוּ וַיַּשְׁלִיכוּ לָאָרוֹן
11 עַד־לְכַלֵּה: * וַיְהִי בְּעֵת יָבִיא אֶת־הָאָרוֹן
אֶל־פְּקֻדַּת הַמֶּלֶךְ בְּיַד הַלְוִיִּם וְכִרְאוֹתָם כִּי־רַב
הַכֶּסֶף וּבָא סוֹפֵר הַמֶּלֶךְ וּפְקִיד כֹּהֵן הָרֹאשׁ וְיָעֲרוּ
אֶת־הָאָרוֹן וְיִשָּׂאֻהוּ וְיָשִׁיבֻהוּ אֶל־מְקוֹמוֹ כֵּן
עָשׂוּ לְיוֹם בְּיוֹם וַיַּאַכְפוּ כֶסֶף לָרֹב:
12 * וַיִּתְּנֵהוּ הַמֶּלֶךְ וְיְהוֹיָדָע אֶל־עֹשֵׂה
מְלֶאכֶת עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה וַיִּהְיוּ שֹׂכְרִים
חֹצְבִים וְחָרָשִׁים לְחַדֵּשׁ בֵּית יְהוָה וְגַם לְחָרָשֵׁי
בַרְזֶל וּנְחֹשֶׁת לְחַזֵּק אֶת־בֵּית יְהוָה:
13 * וַיַּעֲשׂוּ עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה וַתַּעַל אֲרוּכָה לַמְּלָאכָה
בְּיָדָם וַיַּעֲמִידוּ אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים עַל־מַתְכֻּנְתּוֹ
14 וַיְאַמְּצֻהוּ: * וּכְכַלּוֹתָם הֵבִיאוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ
וְיְהוֹיָדָע אֶת־שְׁאָר הַכֶּסֶף וַיֵּעָשׂוּ כֵלִים
לְבֵית־יְהוָה כְּלֵי שָׁרֵת וְהָעֹלוֹת וְכַפּוֹת וּכְלֵי זָהָב
וָכֶסֶף וַיִּהְיוּ מַעֲלִים עֹלוֹת בְּבֵית־יְהוָה תָּמִיד
כֹּל יְמֵי יְהוֹיָדָע:

CAP. XXIIII.

1 SEptem annorũ erat Ioas cùm regnare 4. Reg. 12. 1.
A cœpisset, & quadraginta annis regnauit
in Hierusalem. Nomen matris eius Sebia
2 de Bersabee. *Fecítq; quod bonum est
coram Dño cunctis diebus Ioiadę sacer-
3 dotis. *Accepit autem ei Ioiada vxores
duas, è quibus genuit filios & filias.
4 *Post quæ placuit Ioas vt instauraret
5 domum Dñi. *Cõgregauítq; sacerdotes
& Leuitas, & dixit eis: Egredimini ad ci-
uitates Iuda, & colligite de vniuerso Is-
B rael pecuniã ad sartatecta templi Dei no-
stri per singulos annos, festinatóq; hoc fa
cite. Porrò Leuitæ egere negligentius.
6 *Vocauítque rex Ioiadam principem,
& dixit ei: Quare tibi non fuit curæ,
vt cogeres Leuitas inferre de Iuda & de
Hierusalẽ pecuniam quæ constituta est à
Moyse seruo Dñi, vt inferret eam omnis
multitudo Israel in tabernaculũ testimo-
7 nij? *Athalia enim impijssima & filij
eius destruxerũt domũ Dei, & de vniuer-
sis quę sanctificata fuerant in templo Dñi
8 ornauerunt phanum Baalim. *Præcepit
ergo rex, & fecerunt arcam, posuerúntque
eam iuxta portam domus Dñi forinsecus.
9 *Et prædicatũ est in Iuda & Hierusa-
lem vt deferrẽt singuli precium Domino
quod constituit Moyses seruus Dei super
10 omnẽ Israel in deserto. *Lætatíque sunt
C cuncti principes & omnis populus, & in-
gressi contulerunt in arcam atq; miserunt
11 ita vt impleretur. *Cúmq; tempus esset
vt deferrent arcam coram rege per manus
Leuitarum, videbãt enim multam pecu-
niam, ingrediebatur scriba regis, & quem
primus sacerdos cõstituerat, effundebánt-
que pecuniam quæ erat in arca. Porrò ar-
cam reportabant ad locum suum. Sícq; fa
ciebãt per singulos dies. Et congregata est
12 infinita pecunia. *Quam dederũt rex &
Ioiada his qui præerant operibus domus
D Dñi. At illi cõducebãt ex ea cæsores lapi-
dũ, & artifices operum singulorũ, vt in-
staurarent domũ Dñi, fabros quoq; ferri
& æris, vt quod cadere cęperat fulciretur.
13 *Egerúntq; hi qui operabãtur industriè,
& obducebatur parietum cicatrix per ma
nus eorũ, ac suscitauerũt domũ Dei in sta
tum pristinũ, & firmiter eã stare fecerunt.
14 *Cúmq; cõplessent omnia opera, detule-
runt coram rege, & Ioiada reliquam par-
tem pecuniæ, de qua facta sunt vasa tem-
E pli in ministerium ad holocausta, phialæ
quoque & cætera vasa aurea & argentea.
Et offerebantur holocausta in domo Domini iugiter cunctis diebus Ioiadæ.

CAP. XXIIII.

FFlius existens septem annorum Joas quando regnauit ipse, & quadraginta annis regnauit in Hierusalem, & nomen matri eius Sebia de Bersabee. 1

‡ Et fecit Joas rectum coram Domino cunctis diebus Ioiadæ sacerdotis. 2

‡ Et accepit sibi Joiade duas vxores, & genuit filios & filias. 3

‡ Et factum est post hæc, & fuit in corde Joas vt instauraret domum Domini. 4

‡ Et congregauit sacerdotes & Leuitas, & dixit eis, Egredimini in ciuitates Juda, & colligite de vniuerso Israel argentum ad restaurandum domum Domini Dei vestri à sufficiente annũ per annum: & vos festinate ad loquendum, & non festinauerunt Leuitæ. 5

‡ Et vocauit rex Joiade principem, & dixit ei, Quare non quæsiuisti de Leuitis vt inferrent de Juda & Hierusalem constitutam assumptionem à Moyse homine Dei, quando congregauit Israel in tabernaculo testimonij in deserto? 6

‡ Quoniam Athalia fuit impia, & filij eius destruxerunt domũ Dei, & omnia sancta domus Domini fecerunt Baalim. 7

‡ Et dixit rex, Fiat capsula, & ponatur in porta domus Domini foras. 8

‡ Et prædicent in Juda & in Hierusalem vt deferãt Domino, sicut dixit Moyses seruus Dei super Israel in deserto. 9

‡ Et lætati sunt cuncti principes & omnis populus, & intulerunt, & immiserunt in capsulam vsque quo impleta est. 10

‡ Et factum est in tempore quo inferebatur capsula ad præsides regis per manum Leuitarum: & quando viderunt quòd superabundauit argentum, & venit scriba regis, & præses magni sacerdotis, & euacuauerunt capsulam, & tulerunt & constituerunt eam in loco suo: sic faciebant die ex die, & congregauerunt argentum multum. 11

‡ Et dedit argentũ rex et Joiade sacerdos facientibus opera in opere domus Domini, & cõducebant cæsores lapidum & artifices, vt instaurarẽt domum Domini, & ad artifices æris, & ferri vt fulcirent domum Domini. 12

‡ Et faciebant facientes opera, & ascendit longitudo operum in manibus suis, & constituerunt domum Domini in statum suum, & firmiter stare fecerunt eam. 13

‡ Et cùm compleuerunt domum, detulerunt ad regem & ad Joiade reliquũ argenti, & fecerunt illud vasa in domum Domini, vasa ministratoria, & holocaustorum, & mortariola, & vasa aurea & argentea; & intulerunt holocausta in domo Domini semper cunctis diebus Joiadæ. 14

κδ'.

1 ‡ Υἱὸς ὢν ἑπτὰ ἐτῶν ἰωὰς ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ τεσσαράκοντα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, & ὄνομα
2 τῇ μητρὶ αὐτοῦ σαβία ἐκ βηρσαβεαί. ‡ καὶ ἐποίησεν ἰωὰς τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου πάσας τὰς ἡμέρας ἰωιαδὲ &
3 ἱερέως. ‡ & ἔλαβεν αὐτῷ ἰωιαδὲ δύο γυναῖκας, & ἐγέν-
4 νησεν υἱὸς & θυγατέρας. ‡ & ἐγένετο μετὰ ταῦτα, καὶ ἐ-
γένετο ἐπὶ καρδίαν ἰωὰς & ἐπισκευάσαι τὸν οἶκον κυρίου.
5 ‡ & συνήγαγον τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς λευίτας, & εἶπεν αὐ-
τοῖς, ἐξέλθετε εἰς τὰς πόλεις ἰούδα καὶ συναγάγετε ἀπὸ
παντὸς ἰσραὴλ ἀργύριον & κραταιῶσαι τὸν οἶκον κυρίου
& θεοῦ ὑμῶν ἀπὸ ἐνιαυτοῦ εἰς ἐνιαυτὸν κατ' ἐνιαυτόν· καὶ ὑμεῖς
ταχύατε & λαλῆσαι, & οὐκ ἐτάχυναν ⓗ λευῖται.
6 ‡ καὶ ἐκάλεσεν ὁ βασιλεὺς τὸν ἰωιαδὲ τὸν ἄρχοντα, &
εἶπεν αὐτῷ, διατί οὐκ ἐξεζήτησας περὶ τῶν λευιτῶν & εἰ-
σενεγκεῖν ἀπὸ ἰούδα & ἱερουσαλὴμ τὸ κεκελευσμένον λῆμμα
ὑπὸ μωυσῆ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ, ὅτε ἐξεκλησίασεν τὸν
ἰσραὴλ εἰς τὴν σκηνὴν & μαρτυρίου ἐν τῇ ἐρήμῳ;
7 ‡ ὅτι γοθολία υἱὸς ἀνόμου & ⓗ υἱοὶ αὐτῆς καθεῖλαν-
σαν τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καί γε πάντα τὰ ἅγια οἴκου κυρίου
8 ἐποίησαν τοῖς βααλείμ. ‡ & εἶπεν ὁ βασιλεύς, γενη-
θήτω γλωσσόκομον & τεθήτω ἐν τῇ πύλῃ & οἴκου κυρίου
9 ἔξω. ‡ καὶ κηρυξάτωσαν ἐν ἰούδα & ἐν ἱερουσαλὴμ εἰσ-
ενεγκεῖν τῷ κυρίῳ, καθὼς εἶπεν μωυσῆς δοῦλος & θεοῦ
ἐπὶ τὸν ἰσραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ.
10 ‡ & εὐφράνθησαν πάντες ⓗ ἄρχοντες καὶ πᾶς ὁ λαός,
καὶ εἰσέφερον καὶ ἐνέβαλον εἰς τὸ γλωσσόκομον ἕως &
ἐπλήρωσεν.
11 ‡ & ἐγένετο ἐν τῷ καιρῷ τοῦ ἐνεγκεῖν τὸ γλωσσόκομον
ἐπὶ τοῦ ἐπισκάτας & βασιλέως διὰ χειρὸς τῶν λευι-
τῶν, & ἡνίκα εἶδον ὅτι ἐπλεόνασε τὸ ἀργύριον, & ἦλθεν
ὁ γραμματεὺς & βασιλέως, & ὁ ἐπισκάτης & μεγάλου
ἱερέως, & ἐξεκένωσαν τὸ γλωσσόκομον, & ἦραν & κατέ-
σησαν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ τόπου αὐτοῦ· οὕτως ἐποίουν ἡμέραν
ἐξ ἡμέρας, καὶ συνήγαγον ἀργύριον πολύ.
12 ‡ καὶ ἔδωκεν τὸ ἀργύριον ὁ βασιλεὺς & ἰωιαδὲ οἱ ἱερεῖς
τοῖς ποιοῦσι τὰ ἔργα εἰς τὴν ἐργασίαν οἴκου κυρίου, καὶ
ἐμισθοῦντο λατόμους & τέκτονας ἐπισκευάσαι τὸν οἶκον
κυρίου, καὶ τοῖς τέκτοσι χαλκοῦ & σιδήρου & κρα-
ταιῶσαι τὸν οἶκον κυρίου.
13 ‡ καὶ ἐποίουν ⓗ ποιοῦντες τὰ ἔργα, & ἀνέβη μηχ &
τῶν ἔργων ἐν χερσὶν αὐτῶν, & ἀνέστησαν τὸν οἶκον κυρίου
ἐπὶ τὴν στάσιν αὐτοῦ, καὶ ἠσφάλισαν & αὐτόν.
14 ‡ καὶ ἡνίκα συνετέλεσαν τὸν οἶκον, ἤνεγκαν τοῖς τὸν
βασιλέα & τοῖς ἰωιαδὲ τὸ κατάλοιπον & ἀργυρίου, &
ἐποίησαν αὐτὸ σκεύη εἰς τὸν οἶκον κυρίου, σκεύη λειτουργι-
κά, & τῶν ὁλοκαυτωμάτων, & θυΐσκας, καὶ σκεύη χρυσᾶ
& ἀργυρᾶ, καὶ ἤνεγκαν ὁλοκαυτώσεις ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου
διαπαντὸς πάσας τὰς ἡμέρας ἰωιαδέ.

15 * וַיִּזְקַן יְהוֹיָדָע וַיִּשְׂבַּע יָמִים וַיָּמָת בֶּן־מֵאָה
וּשְׁלֹשִׁים שָׁנָה בְּמוֹתוֹ׃

16 * וַיִּקְבְּרֻהוּ בְעִיר־דָּוִיד עִם־הַמְּלָכִים כִּי־עָשָׂה
טוֹב בְּיִשְׂרָאֵל וְעִם־הָאֱלֹהִים וּבֵיתוֹ׃

17 * וְאַחֲרֵי מוֹת יְהוֹיָדָע בָּאוּ שָׂרֵי יְהוּדָה וַיִּשְׁתַּחֲווּ
לַמֶּלֶךְ אָז שָׁמַע הַמֶּלֶךְ אֲלֵיהֶם׃

18 * וַיַּעַזְבוּ אֶת־בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם
וַיַּעַבְדוּ אֶת־הָאֲשֵׁרִים וְאֶת־הָעֲצַבִּים וַיְהִי־
קֶצֶף עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם בְּאַשְׁמָתָם זֹאת׃

19 * וַיְשַׁלַּח בָּהֶם נְבִיאִים לַהֲשִׁיבָם אֶל־
יְהוָה וַיָּעִידוּ בָם וְלֹא הֶאֱזִינוּ׃

20 * וְרוּחַ אֱלֹהִים לָבְשָׁה אֶת־זְכַרְיָה בֶּן־יְהוֹיָדָע
הַכֹּהֵן וַיַּעֲמֹד מֵעַל לָעָם וַיֹּאמֶר לָהֶם כֹּה׀ אָמַר
הָאֱלֹהִים לָמָּה אַתֶּם עֹבְרִים אֶת־מִצְוֹת יְהוָה וְלֹא
תַצְלִיחוּ כִּי־עֲזַבְתֶּם אֶת־יְהוָה וַיַּעֲזֹב אֶתְכֶם׃

21 * וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו וַיִּרְגְּמֻהוּ אֶבֶן בְּמִצְוַת הַמֶּלֶךְ
בַּחֲצַר בֵּית יְהוָה׃

22 * וְלֹא־זָכַר יוֹאָשׁ הַמֶּלֶךְ הַחֶסֶד אֲשֶׁר עָשָׂה
יְהוֹיָדָע אָבִיו עִמּוֹ וַיַּהֲרֹג אֶת־בְּנוֹ וּבְמוֹתוֹ אָמַר
יֵרֶא יְהוָה וְיִדְרֹשׁ׃

23 * וַיְהִי לִתְקוּפַת הַשָּׁנָה עָלָה עָלָיו חֵיל
אֲרָם וַיָּבֹאוּ אֶל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם וַיַּשְׁחִיתוּ
אֶת־כָּל־שָׂרֵי הָעָם מֵעָם וְכָל־שְׁלָלָם שִׁלְחוּ
לְמֶלֶךְ דַּרְמֶשֶׂק׃

24 * כִּי׀ בִּמְצַעַר אֲנָשִׁים בָּאוּ חֵיל אֲרָם וַיהוָה
נָתַן בְּיָדָם חַיִל לָרָב מְאֹד כִּי עָזְבוּ אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם וְאֶת־יוֹאָשׁ עָשׂוּ שְׁפָטִים׃

25 * וּבְלֶכְתָּם מִמֶּנּוּ כִּי־עָזְבוּ אֹתוֹ בְּמַחֲלֻיִים
רַבִּים הִתְקַשְּׁרוּ עָלָיו עַבְדָיו בִּדְמֵי בְנֵי יְהוֹיָדָע
הַכֹּהֵן וַיַּהַרְגֻהוּ עַל־מִטָּתוֹ וַיָּמָת וַיִּקְבְּרֻהוּ בְּעִיר
דָּוִיד וְלֹא קְבָרֻהוּ בְּקִבְרוֹת הַמְּלָכִים׃

26 * וְאֵלֶּה הַמִּתְקַשְּׁרִים עָלָיו זָבָד בֶּן־שִׁמְעָת
הָעַמֹּנִית וִיהוֹזָבָד בֶּן־שִׁמְרִית הַמּוֹאֲבִית׃

27 * וּבָנָיו וְרֹב הַמַּשָּׂא עָלָיו וִיסוֹד בֵּית הָאֱלֹהִים
הִנָּם כְּתוּבִים עַל־מִדְרַשׁ סֵפֶר הַמְּלָכִים וַיִּמְלֹךְ
אֲמַצְיָהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

15 * Senuit autem Ioiada plenus dierum, & mortuus est cùm centum triginta esset annorum.

16 * Sepelierúntque eum in ciuitate Dauid cum regibus, eo quòd fecisset bonum cum Israel & cum domo eius.

17 * Postquam autẽ obiit Ioiada, ingressi sunt principes Iuda, & adorauerunt regem. qui delinitus obsequiis eorum acquieuit eis.

18 * Et dereliquerunt templum Domini Dei patrum suorum, seruierúntque lucis & sculptilibus, & facta est ira Domini contra Iudam & Hierusalem propter hoc
19 peccatum. * Mittebátq; eis prophetas vt reuerterétur ad Dominum, quos protestantes illi audire nolebant.

20 * Spiritus itaq; Dei induit Zachariam filium Ioiadę sacerdotem, & stetit in conspectu populi, & dixit eis: Hæc dicit Dominus Deus, Quare transgredimini præceptum Domini quod vobis non proderit, & dereliquistis Dominum vt derelin-
21 queret vos? * Qui congregati aduersus
F eum, miserunt lapides iuxta regis imperium in atrio domus Domini.

22 * Et non est recordatus Ioas rex misericordiæ quam fecerat Ioiada pater illius secum, sed interfecit filium eius. Qui cùm moreretur, ait: Videat Dñs & requirat.

23 * Cúmque euolutus esset annus, ascendit contra eum exercitus Syriæ, venítque in Iudam & Hierusalem, & interfecit cunctos principes populi, atque vniuersam prædam miserunt regi in Damascum.

24 * Et certè cùm permodicus veniisset numerus Syrorũ, tradidit Dominus in manibus eorũ infinitam multitudinem, eo quòd dereliquissent Dominũ Deum patrum suorum. In Ioas quoque ignominiosa exercuere iudicia.

25 * Et abeuntes dimiserunt eum in languoribus magnis. Surrexerunt autẽ con-
G tra eum serui sui in vltionem sanguinis filij Ioiadę sacerdotis, & occiderũt eum in lectulo suo, & mortuus est; sepelierúntq; eum in ciuitate Dauid, sed non in sepulchris regum. 26 * Insidiati verò sunt ei Zabath filius Semath Ammanitidis, & Iosabath filius Semarith Moabitidis.

27 * Porrò filij eius ac summa pecunię quę adunata fuerat sub eo, & instauratio domus Dei scripta sunt diligentius in libro Regum. Regnauit autem Amasias filius eius pro eo.

* *Et senuit Joiade, & fuit plenus dierum,* 15
& mortuus est filius existens centum & triginta annorum cùm finiuit ipse.

* *Et sepelierant eum in ciuitate Dauid cum* 16
regibus, quoniam fecit bonitatem cum Israel, & cum Deo & domo eius.

* *Et factum est post mortem Joiadæ ingressi* 17
sunt principes Juda, & adorauerunt regem: tunc audiuit eos rex.

* *Et dereliquerunt domum Domini Dei pa-* 18
trum suorum, & seruierunt Astartæ & idolis; & facta est ira in Judam & in Hierusalem in peccato suo.

* *Et misit Dominus ad eos prophetas vt* 19
conuerterent eos ad Dominum, & protestabantur eis, & non audierunt.

* *Et spiritus Dei induit Zachariam filium* 20
Joiadæ sacerdotis, & stetit supra populum, & dixit eis, Hæc dixit Dominus, quare vos transgredimini præcepta Domini? & non prosperi eritis, quoniam dereliquistis Dominum, & derelinquet vos.

* *Et surrexerunt contra eum, & lapidauerunt* 21
eum lapidibus per præceptum Joas regis in atrio domus Domini.

* *Et non est recordatus Ioas rex misericor-* 22
diæ quam fecit Ioiade pater illius secum, & interfecit filium eius: cùm autem moriebatur, dixit, Videat Dominus & iudicet.

* *Et factum est in finem anni, ascendit con-* 23
tra Joas exercitus Syriæ, & venerunt in Judam & in Hierusalem, & interfecerunt omnes principes populi de populo, & vniuersa spolia eorum miserunt regi Damasci.

* *Quoniam in paucis viris venerunt exer-* 24
citus Syriæ, & Dominus tradidit in manibus eorum exercitum multum nimis, quoniam dereliquerunt Dominum Deum patrum suorum, & cum Joas fecerunt iudicia.

* *Et postquam abierunt ipsi ab eo, relique-* 25
runt eum in ægritudine magna, et surrexerunt contra Joas serui sui in sanguine filiorum Joiadæ sacerdotis, & interfecerunt eum in lecto suo & mortuus est, & sepelierunt eum in ciuitate Dauid, & non sepelierunt eum in sepulchro regum.

* *Et qui insurrexerunt contra eum Zabad* 26
filius Samaath Ammanitidis, & Jozabed filius Samarith Moabitidis.

* *Et filij eius, & plures assumptiones con-* 27
tra eum, & fundamentum domus Dei, & reliqua, ecce sunt scripta in scriptura libri regum, & regnauit Amesias filius eius pro eo.

15 * καὶ ἐγήρασεν ἰωιαδέ, καὶ ἦν πλήρης ἡμερῶν, καὶ ἐτελεύτησεν ὢν ἑκατὸν καὶ τριάκοντα ἐτῶν ἐν τῷ τελευτῆσαι αὐτόν.

16 * καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν πόλει δαυὶδ μετὰ τῶν βασιλέων, ὅτι ἐποίησεν ἀγαθωσύνην μετὰ ἰσραὴλ, καὶ μετὰ θεοῦ καὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ.

17 * Καὶ ἐγένετο μετὰ τὴν τελευτὴν ἰωιαδὲ εἰσῆλθον οἱ ἄρχοντες ἰούδα, καὶ προσεκύνησαν τῷ βασιλεῖ, τότε ἤκουσεν αὐτῶν ὁ βασιλεύς.

18 * καὶ ἐγκατέλιπον τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ ἐλάτρευσαν τῇ ἀσταρτῇ καὶ τοῖς εἰδώλοις, καὶ ἐγένετο ὀργὴ ἐπὶ ἰούδαν, καὶ ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἐν τῇ πλημμελείᾳ αὐτῶν.

19 * καὶ ἀπέστειλε κύριος πρὸς αὐτοὺς προφήτας ἐπιστρέψαι αὐτοὺς πρὸς κύριον· καὶ διεμαρτύραντο αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἤκουσαν.

20 * καὶ πνεῦμα θεοῦ ἐνέδυσε τὸν ζαχαρίαν τὸν τοῦ ἰωιαδὲ τοῦ ἱερέως, καὶ ἀνέστη ἐπάνω λαοῦ, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τάδε λέγει κύριος, ἱνατί ὑμεῖς παραπορεύεσθε τὰς ἐντολὰς κυρίου; καὶ οὐκ εὐοδωθήσεσθε, ὅτι ἐγκατελείπατε τὸν κύριον, καὶ ἐγκαταλείψει ὑμᾶς.

21 * καὶ ἐπέθεντο αὐτῷ, καὶ ἐλιθοβόλησαν αὐτὸν λίθοις διὰ ἐντολῆς ἰωὰς τοῦ βασιλέως ἐν αὐλῇ οἴκου κυρίου.

22 * καὶ οὐκ ἐμνήσθη ἰωὰς ὁ βασιλεὺς τὸ ἔλεος ὃ ἐποίησεν ἰωιαδὲ ὁ πατὴρ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐθανάτωσε τὸν υἱὸν αὐτοῦ· ὡς δὲ ἀπέθνησκεν, εἶπεν, ἴδοι κύριος καὶ κρίναι.

23 * καὶ ἐγένετο εἰς σωτηρίαν ἐνιαυτοῦ, ἀνέβη ἐπ' αὐτὸν ἰωὰς δυνάμεις συρίας, καὶ ἦλθον ἐπὶ ἰούδαν καὶ ἐπὶ ἱερουσαλήμ, καὶ διέφθειραν πάντας τοὺς ἄρχοντας τοῦ λαοῦ ἐκ τοῦ λαοῦ, καὶ πάντα τὰ σκῦλα αὐτῶν ἀπέστειλαν τῷ βασιλεῖ δαμασκοῦ.

24 * ὅτι ἐν ὀλίγοις ἀνδράσιν ἦλθον δυνάμεις συρίας, καὶ ὁ κύριος παρέδωκεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν δυνάμιν πολλὴν σφόδρα, ὅτι ἐγκατέλιπον κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ ἰωὰς ἐποίησαν κρίματα.

25 * καὶ μετὰ τὸ ἀπελθεῖν αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ, κατέλιπον αὐτὸν ἐν ἀρρωσίᾳ μεγάλῃ, καὶ ἐπέθεντο τῷ ἰωὰς οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐν αἵμασι τῶν υἱῶν ἰωιαδὲ τοῦ ἱερέως, καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κλίνης αὐτοῦ καὶ ἀπέθανεν, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν πόλει δαυίδ, καὶ οὐκ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τάφῳ τῶν βασιλέων.

26 * καὶ οἱ ἐπιθέμενοι ἐπ' αὐτὸν ζαβὰδ υἱὸς σαμαὰθ τῆς ἀμμανίτιδος, καὶ ἰωζαβὲδ υἱὸς σαμαρὶθ τῆς μωαβίτιδος.

27 * καὶ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ πλῆσα λήμματα κατ' αὐτοῦ, καὶ ἡ ἐπιμελείωσις οἴκου τοῦ θεοῦ, καὶ τὰ λοιπὰ ἰδοὺ ἐστὶ γεγραμμένα ἐπὶ τὴν γραφὴν βιβλίου τῶν βασιλέων, καὶ ἐβασίλευσεν ἀμεσίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

כה

CAP. XXV.

1 בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ
אֲמַצְיָהוּ וְעֶשְׂרִים וְתֵשַׁע שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם
וְשֵׁם אִמּוֹ יְהוֹעַדָּן מִירוּשָׁלִָם׃

1 VIginti quinque annorum erat Amasias cùm regnare cœpisset, & viginti
A nouẽ annis regnauit in Hierusalem. Nomen matris eius Ioiadem de Hierusalem.

2 וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה רַק לֹא בְלֵבָב
שָׁלֵם׃

2 * Fecítque bonum in conspectu Domini, veruntamen nõ in corde perfecto.

3 וַיְהִי כַּאֲשֶׁר חָזְקָה הַמַּמְלָכָה עָלָיו
וַיַּהֲרֹג אֶת־עֲבָדָיו הַמַּכִּים אֶת־הַמֶּלֶךְ אָבִיו׃

3 * Cúmque roboratum sibi videret imperium, iugulauit seruos qui occiderant regem patrem suum.

4 וְאֶת־בְּנֵיהֶם לֹא הֵמִית כִּי כַּכָּתוּב בַּתּוֹרָה
בְּסֵפֶר מֹשֶׁה אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר לֹא־יָמוּתוּ
אָבוֹת עַל־בָּנִים וּבָנִים לֹא־יָמוּתוּ עַל־אָבוֹת
כִּי אִישׁ בְּחֶטְאוֹ יָמוּתוּ׃

4 * Sed filios eorum non interfecit, sicut scriptum est in libro legis Moysi, vbi prę-
B cepit Dominus, dicens: Non occidentur patres pro filiis, neq; filij ꝓ patribus suis, sed vnusquisque in suo peccato morietur.

5 וַיִּקְבֹּץ אֲמַצְיָהוּ אֶת־יְהוּדָה וַיַּעֲמִידֵם
לְבֵית־אָבוֹת לְשָׂרֵי הָאֲלָפִים וּלְשָׂרֵי הַמֵּאוֹת
לְכָל־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וַיִּפְקְדֵם לְמִבֶּן עֶשְׂרִים
שָׁנָה וָמַעְלָה וַיִּמְצָאֵם שְׁלֹשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף
בָּחוּר יוֹצֵא צָבָא אֹחֵז רֹמַח וְצִנָּה׃

5 * Congregauit igitur Amasias Iudam, & constituit eos per familias, tribunósq; & centuriones in vniuerso Iuda & Beniamin, & recensuit à viginti annis sursum, inuenítque trecenta millia iuuenum qui egrederentur ad pugnam & tenerent hastam & clypeum.

6 וַיִּשְׂכֹּר מִיִּשְׂרָאֵל מֵאָה אֶלֶף גִּבּוֹר חָיִל
בְּמֵאָה כִכַּר־כָּסֶף׃

6 * Mercede quoque conduxit de Israel centum millia robustorum, centum talentis argenti.

7 וְאִישׁ הָאֱלֹהִים בָּא אֵלָיו
לֵאמֹר הַמֶּלֶךְ אַל־יָבוֹא עִמְּךָ צְבָא יִשְׂרָאֵל כִּי
אֵין יְהוָה עִם־יִשְׂרָאֵל כָּל בְּנֵי אֶפְרָיִם׃

7 * Venit autem homo Dei ad illum, & ait, O rex ne egrediatur tecum exercitus
C Israel. non est enim Dominus cum Israel & cunctis filiis Ephraim.

8 כִּי אִם־בֹּא אַתָּה עֲשֵׂה חָזָק לַמִּלְחָמָה
יַכְשִׁילְךָ הָאֱלֹהִים לִפְנֵי אוֹיֵב כִּי יֶשׁ־כֹּחַ בֵּאלֹהִים
לַעְזוֹר וּלְהַכְשִׁיל׃

8 * Quòd si putas in robore exercitus bella consistere, superati te faciet Deus ab hostibus. Dei quippe est & adiuuare & in fugam conuertere.

9 וַיֹּאמֶר אֲמַצְיָהוּ לְאִישׁ
הָאֱלֹהִים וּמַה־לַּעֲשׂוֹת לְמֵאַת הַכִּכָּר אֲשֶׁר
נָתַתִּי לְגְדוּד יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים יֵשׁ
לַיהוָה לָתֶת לְךָ הַרְבֵּה מִזֶּה׃

9 * Dixítque Amasias ad hominem Dei: Quid ergo fiet de centum talẽtis quæ dedi militibus Israel? Et respondit ei homo Dei, Habet Dominus vnde tibi dare possit multò his plura.

10 וַיַּבְדִּילֵם
אֲמַצְיָהוּ לַהֲגְדוּד אֲשֶׁר־בָּא אֵלָיו מֵאֶפְרַיִם לָלֶכֶת
לִמְקוֹמָם וַיִּחַר אַפָּם מְאֹד בִּיהוּדָה וַיָּשׁוּבוּ
לִמְקוֹמָם בָּחֳרִי־אָף׃

10 * Separauit itaque Amasias exercitum qui venerat ad eum ex Ephraim, vt reuerteretur in locum suum. At illi contra Iudam vehementer irati, reuersi sunt in regionem suam.

11 וַאֲמַצְיָהוּ הִתְחַזֵּק וַיִּנְהַג אֶת־עַמּוֹ וַיֵּלֶךְ גֵּיא
הַמֶּלַח וַיַּךְ אֶת־בְּנֵי־שֵׂעִיר עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים׃

11 * Porrò Amasias confidenter duxit populum suũ, & abiit in Vallem salinarum, percussítque filios Seyr decem millia.

12 וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים חַיִּים שָׁבוּ בְּנֵי יְהוּדָה
וַיְבִיאוּם לְרֹאשׁ הַסֶּלַע וַיַּשְׁלִיכוּם מֵרֹאשׁ־
הַסֶּלַע וְכֻלָּם נִבְקָעוּ׃

12 * Et alia decem millia virorum ceperunt filij Iuda, & adduxerunt ad prærunt
D ptum cuiusdam petræ, præcipitauerúntq; eos de summo in præceps, qui vniuersi crepuerunt.

13 וּבְנֵי הַגְּדוּד אֲשֶׁר הֵשִׁיב אֲמַצְיָהוּ מִלֶּכֶת עִמּוֹ
לַמִּלְחָמָה וַיִּפְשְׁטוּ בְּעָרֵי יְהוּדָה מִשֹּׁמְרוֹן וְעַד־
בֵּית חוֹרוֹן וַיַּכּוּ מֵהֶם שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַיָּבְזּוּ
בִּזָּה רַבָּה׃

13 * At ille exercitus quẽ remiserat Amasias, ne secum iret ad prælium, diffusus est in ciuitatibus Iuda, à Samaria vsque Bethoron, & interfectis tribus millibus diripuit prædam magnam.

CAP. XXV.

Filius existens viginti & quinque annorum Ameſias cùm regnaret ipſe, & viginti & nouem annis regnauit in Hieruſalem, & nomen matri eius Ioadin ex Hieruſalem. 1

Et fecit rectum coram Domino, ſed non in corde perfecto. 2

Et factum eſt poſtquam firmatum fuit regnum eius in manu eius, & interfecit ſeruos ſuos qui interfecerunt regem patrem ſuum. 3

Et filios eorum non interfecit ſecundum fœdus legis Domini, ſicut ſcriptum eſt in lege Moyſi, ſicut præcepit Dominus, dicens: Non morientur patres pro filiis, & filij non morientur pro patribus, ſed vnuſquiſque in peccato ſuo morietur. 4

Et congregauit Ameſias domum Iuda, & conſtituit eos per domos familiarum eorum in tribunos et cẽturiones in vniuerſo Iuda et Beniamin, & recenſuit eos à viginti annis & ſupra, & inuenit eos trecenta millia potentium qui egrederentur in pugnam qui tenerent haſtam & clypeum. 5

Et mercede conduxit de Iſrael centum millia robuſtorum fortitudine centum talentis argenti. 6

Et homo Dei venit ad eum, dicens: Rex, non eat tecum exercitus Iſrael, quoniam non eſt Dominus cum Iſrael cunctis filiis Ephraim. 7

Quoniam ſi putes prævalere in his in bello, in fugam vertet Dominus coram inimicis, quoniam eſt fortitudo Domino vt adiuuet, & in fugam vertat. 8

Et dixit Ameſias homini Dei, Et quid faciam centum talentis quæ dedi exercitui Iſrael? & dixit homo Dei, Eſt Domino dare tibi plura his. 9

Et ſeparauit Ameſias exercitum qui venit ad eum ab Ephraim, vt abiret in locum ſuum, & irati ſunt furore ſuo valde contra Iudam, & reuerſi ſunt in locum ſuum in ira furoris. 10

Et Ameſias confortatus eſt & accepit populum ſuum, & iuit in Vallem ſalinarum, & percuſſit illic filios Seir decem millia. 11

Et decem millia ceperunt viuos filij Iuda, & attulerunt eos in ſummitatem præcipitij, & præcipitabãt eos à ſummitate præcipitij, & omnes interrupti ſunt. 12

Et filij exercitus quos remiſerat Ameſias ne irent cum ipſo in prælium, impoſiti ſunt in ciuitatibus Iuda à Samaria & vſque ad Bethoron, & percuſſerunt in eis tria millia, & ſpoliauerunt ſpolia multa. 13

κέ.

1 Υἱὸς ὢν εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἀμεσίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ εἴκοσι καὶ ἐννέα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἰωδαεὶν ἐξ ἱερουσαλήμ.

2 καὶ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, ἀλλὰ οὐκ ἐν καρδίᾳ πλήρει.

3 καὶ ἐγένετο ὡς κατέσχη ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθανάτωσεν τοὺς παῖδας αὐτοῦ τοὺς φονεύσαντας τὸν βασιλέα τὸν πατέρα αὐτοῦ.

4 καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτῶν οὐκ ἀπέκτεινε κατὰ τὴν διαθήκην τοῦ νόμου κυρίου, καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ μωυσῆ, ὡς ἐνετείλατο κύριος λέγων, οὐκ ἀποθανοῦνται πατέρες ὑπὲρ τέκνων καὶ υἱοὶ οὐκ ἀποθανοῦνται ὑπὲρ πατέρων, ἀλλ' ἢ ἕκαστος ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ αὐτοῦ ἀποθανεῖται.

5 καὶ συνήγαγεν ἀμεσίας τὸν οἶκον ἰούδα καὶ ἔστησεν αὐτοὺς κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν εἰς χιλιάρχους, καὶ ἑκατοντάρχοις ἐν παντὶ ἰούδα καὶ βενιαμίν· καὶ ἐπεσκέψατο αὐτοὺς ἀπὸ εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω, καὶ εὗρεν αὐτοὺς τριακοσίας χιλιάδας δυνατῶν ἐξερχομένων εἰς πόλεμον, κρατούντων δόρυ καὶ θυρεόν.

6 καὶ ἐμισθώσατο ἀπὸ ἰσραὴλ ἑκατὸν χιλιάδας δυνατῶν ἰσχύϊ ἑκατὸν ταλάντων ἀργυρίου.

7 καὶ ἄνθρωπος θεοῦ ἦλθε πρὸς αὐτὸν λέγων, βασιλεῦ μὴ πορευέσθω μετὰ σοῦ δυνάμις ἰσραήλ, ὅτι οὐκ ἔστι κύριος μετὰ ἰσραὴλ πάντων τῶν υἱῶν ἐφραΐμ.

8 ὅτι ἐὰν ὑπολάβῃς σοῦ καλισχύσαι ἐν τούτοις ἐν τῷ πολέμῳ, τροπώσει κύριος ἐναντίον τῶν ἐχθρῶν, ὅτι ἔστιν ἰσχὺς τῷ κυρίῳ σοῦ βοηθῆσαι καὶ τροπώσασθαι.

9 καὶ εἶπεν ἀμεσίας τῷ ἀνθρώπῳ θεοῦ, καὶ τί ποιήσω τοῖς ἑκατὸν ταλάντοις οἷς ἔδωκα τῇ δυνάμει ἰσραήλ; καὶ εἶπεν ὁ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ, ἔστι τῷ κυρίῳ δοῦναί σοι πλείω τούτων.

10 καὶ διεχώρισεν ἀμεσίας τὴν δύναμιν τὴν ἐλθοῦσαν πρὸς αὐτὸν ἀπὸ ἐφραΐμ, ἀπελθεῖν εἰς τὸν τόπον αὐτῶν· καὶ ἐθυμώθησαν τῇ ὀργῇ αὐτῶν σφόδρα ἐπὶ ἰούδαν, καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὸν τόπον αὐτῶν ἐν ὀργῇ θυμοῦ.

11 καὶ ἀμεσίας κατίσχυσε καὶ παρέλαβε τὸν λαὸν αὐτοῦ καὶ ἐπορεύθη εἰς τὴν κοιλάδα τῶν ἁλῶν, καὶ ἐπάταξεν ἐκεῖ υἱοὺς σηὶρ δέκα χιλιάδας.

12 καὶ δέκα χιλιάδας ἐζώγρησαν οἱ υἱοὶ ἰούδα, καὶ ἤνεγκαν αὐτοὺς ἐπὶ τὸ ἄκρον τοῦ κρημνοῦ, καὶ κατεκρήμνιζον αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ ἄκρου τοῦ κρημνοῦ, καὶ πάντες διερρήγνυντο.

13 καὶ οἱ υἱοὶ τῆς δυνάμεως οὓς ἀπέστρεψεν ἀμεσίας τοῦ μὴ πορευθῆναι μετ' αὐτοῦ εἰς πόλεμον, ἐπέθεντο ἐπὶ τὰς πόλεις ἰούδα ἀπὸ σαμαρείας καὶ ἕως βαιθωρών· καὶ ἐπάταξαν ἐν αὐτοῖς τρεῖς χιλιάδας, καὶ ἐσύλευσαν σκῦλα πολλά.

14 * וַיְהִי אַחֲרֵי בֹּוא אֲמַצְיָהוּ מֵהַכּוֹת אֶת־
אֱדוֹמִים וַיָּבֵא אֶת־אֱלֹהֵי בְּנֵי שֵׂעִיר וַיַּעֲמִידֵם לוֹ
לֵאלֹהִים וְלִפְנֵיהֶם יִשְׁתַּחֲוֶה וְלָהֶם יְקַטֵּר׃

15 * וַיִּחַר־אַף יְהוָה בַּאֲמַצְיָהוּ וַיִּשְׁלַח אֵלָיו נָבִיא
וַיֹּאמֶר אֵלָיו לָמָּה דָרַשְׁתָּ אֶת־אֱלֹהֵי הָעָם אֲשֶׁר
16 לֹא־הִצִּילוּ אֶת־עַמָּם מִיָּדֶךָ׃ * וַיְהִי בְּדַבְּרוֹ
אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלִיועֵץ לַמֶּלֶךְ נְתַּנּוֹךָ חֲדַל־לָךְ
לָמָּה יַכּוּךָ וַיֶּחְדַּל הַנָּבִיא וַיֹּאמֶר יָדַעְתִּי כִּי־יָעַץ
אֱלֹהִים לְהַשְׁחִיתֶךָ כִּי־עָשִׂיתָ זֹאת וְלֹא שָׁמַעְתָּ
17 לַעֲצָתִי׃ * וַיִּוָּעַץ אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וַיִּשְׁלַח
אֶל־יוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז בֶּן־יֵהוּא מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
18 לְכָה נִתְרָאֶה פָּנִים׃ * וַיִּשְׁלַח יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־
יִשְׂרָאֵל אֶל־אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה לֵאמֹר הַחוֹחַ
אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן שָׁלַח אֶל־הָאֶרֶז אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן לֵאמֹר
תְּנָה אֶת־בִּתְּךָ לִבְנִי לְאִשָּׁה וַתַּעֲבֹר חַיַּת הַשָּׂדֶה
19 אֲשֶׁר בַּלְּבָנוֹן וַתִּרְמֹס אֶת־הַחוֹחַ׃ * אָמַרְתָּ
הִנֵּה הִכִּיתָ אֶת־אֱדוֹם וּנְשָׂאֲךָ לִבְּךָ לְהַכְבִּיד עַתָּה
שְׁבָה בְּבֵיתֶךָ לָמָּה תִתְגָּרֶה בְרָעָה וְנָפַלְתָּ אַתָּה
20 וִיהוּדָה עִמָּךְ׃ * וְלֹא־שָׁמַע אֲמַצְיָהוּ כִּי מֵהָאֱלֹהִים
הָיָה לְמַעַן תִּתָּם בְּיָד כִּי דָרְשׁוּ אֶת אֱלֹהֵי אֱדוֹם׃
21 * וַיַּעַל יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וַיִּתְרָאוּ פָּנִים הוּא
וַאֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בְּבֵית שֶׁמֶשׁ אֲשֶׁר לִיהוּדָה׃
22 * וַיִּנָּגֹף יְהוּדָה לִפְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּנֻסוּ אִישׁ
23 לְאָהָלָיו׃ * וְאֶת־אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה בֶּן־
יוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז תָּפַשׂ יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל בְּבֵית
שֶׁמֶשׁ וַיָּבֹא יְרוּשָׁלַם וַיִּפְרֹץ בְּחוֹמַת יְרוּשָׁלַם
מִשַּׁעַר אֶפְרַיִם עַד־שַׁעַר הַפִּנָּה אַרְבַּע מֵאוֹת
24 אַמָּה׃ * וְכָל־הַזָּהָב וְהַכֶּסֶף וְאֶת כָּל־הַכֵּלִים
הַנִּמְצְאִים בְּבֵית־הָאֱלֹהִים עִם־עֹבֵד אֱדֹם
וְאֶת־אֹצְרוֹת בֵּית הַמֶּלֶךְ וְאֶת בְּנֵי הַתַּעֲרֻבוֹת
25 וַיָּשָׁב שֹׁמְרוֹן׃ * וַיְחִי אֲמַצְיָהוּ בֶן־יוֹאָשׁ מֶלֶךְ
יְהוּדָה אַחֲרֵי מוֹת יוֹאָשׁ בֶּן־יְהוֹאָחָז מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל
26 חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה׃ * וְיֶתֶר דִּבְרֵי אֲמַצְיָהוּ
הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרוֹנִים הֲלֹא הִנָּם כְּתוּבִים
עַל־סֵפֶר מַלְכֵי יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל׃
27 * וּמֵאֲשֶׁר־סָר אֲמַצְיָהוּ מֵאַחֲרֵי יְהוָה
וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו קֶשֶׁר בִּירוּשָׁלַם וַיָּנָס לָכִישָׁה וַיְשַׁלְּחוּ
אַחֲרָיו לָכִישָׁה וַיְמִיתֻהוּ שָׁם׃

14 * Amasias quoq; post cædem Idumęorum & allatos deos filiorum Seyr, statuit illos in deos sibi, & adorabat eos, & illis adolebat incensum.

15 * Quamobrem iratus Dominus contra Amasiam misit ad illum prophetam qui
E diceret ei: Cur adorasti deos qui non liberauerunt populum suũ de manu tua?

16 * Cúmq; hæc ille loqueretur, Respondit ei: Num cõsiliarius regis es? Quiesce, ne interficiam te. Discedensque propheta, scio, inquit, quòd cogitauerit Deus occidere te, qui & fecisti hoc malum, & insuper non acquieuisti consilio meo.

17 * Igitur Amasias rex Iuda inito pessimo consilio misit ad Ioas filium Ioachaz filij Iehu regem Israel, dicẽs: Veni videamus nos mutuò. 4. Reg. 14. c

18 * At ille remisit nuncios, dicens: Carduus qui est in Libano, misit ad cedrum
F Libani, dicens: Da filiam tuam filio meo vxorem. Et ecce bestiæ quæ erant in sylua Libani, trásierũt & cõculcauerũt carduũ.

19 * Dixisti, Percussi Edom, & idcirco erigitur cor tuum in superbiam. sede in domo tua. Cur malum aduersum te prouocas, vt cadas & tu, & Iudas tecum?

20 * Noluit autẽ audire Amasias, eo quòd Dei esset voluntas, vt traderetur in manus hostium propter deos Edom.

21 * Ascendit igitur Ioas rex Israel, & mutuos sibi præbuere conspectus. Amasias autem rex Iuda erat in Bethsames Iudæ.

22 * Corruítque Iudas coram Israel, & fugit in tabernacula sua.

23 * Porrò Amasiam regem Iuda filium Ioas filij Ioachaz cepit Ioas rex Israel in Bethsames, & adduxit in Hierusalem, de-
G struxítque murum eius à porta Ephraim vsque ad portam anguli quadringentis cubitis.

24 * Omne quoque aurum & argentum, & vniuersa vasa quæ repererat in domo Dei, & apud Obed-edom, in thesauris etiam domus regiæ, nécnon & filios obsidum reduxit in Samariam.

25 * Vixit autem Amasias filius Ioas rex Iuda, postquam mortuus est Ioas filius Ioachaz rex Israel, quindecim annis.

26 * Reliqua autem sermonum Amasiæ priorum & nouissimorum scripta sunt in libro Regum Iuda & Israel.

27 * Qui postquam recessit à Domino, tetenderunt ei insidias in Hierusalem. Cumque fugisset Lachis, miserunt & interfecerunt eum ibi.

14 * Et factum est postquam venit Amesias qui percussit Idumæam, & intulit ad se deos filiorum Seir, & constituit eos sibi in deos, & in conspectu eorum adorabat, & eis adolebat.

15 * Et facta est ira Domini in Amesiam, & misit ei prophetam, & dixit ei: Quid quæsiuisti deos populi, qui non liberauerunt populum suum de manu tua?

16 * Et factum est cùm loqueretur ipse ad eum, & dixit ei: Num consiliarium Regis dedi te? attende tibi ipsi, vt non percutiant te. & tacuit propheta, & dixit: Cognoui quod consuluit Dominus occidere te, quoniam fecisti hoc, & non audiuisti consilium meum.

17 * Et consuluit Amesias rex Juda, & misit ad Joas filium Joachaz filium Iu regem Israel, dicens: Veni & videamur faciebus.

18 * Et misit Joas rex Israel ad Amesiam regem Juda, dicens: Carduus qui in Libano, misit ad cedrum quæ in Libano, dicens: Da filiam tuam filio meo in vxorem, & ecce ingredientur bestiæ agri quæ in Libano: & venerunt bestiæ & conculcauerunt carduum.

19 * Dixisti, Ecce percussi Idumæam, & eleuat te cor tuum graue, & nunc sede in domo tua, & quare coniicis in malo, & cades tu & Judas tecum?

20 * Et non audiuit Amesias, quoniam à Domino factũ est vt traderet eum in manus Joas, quoniam quæsiuit deos Edom.

21 * Et ascendit Joas rex Israel, & visi sunt adinuicem ipse & Amesias rex Juda in Bethsames quæ est Juda.

22 * Et corruit Judas ante faciem Israel, & fugit vnusquisque in tabernaculum suum.

23 * Et Amesiam regem Juda filium Ioas filij Ochoziæ cepit Joas rex Israel in Bethsames, & adduxit eum in Hierusalem, & destruxit à muro Hierusalem à porta Ephraim vsque ad portam anguli quadringentis cubitis.

24 * Et omne aurum & argentum, & omnia vasa quæ inuenta sunt in domo Domini, & quæ apud Obededdom, & thesauros domus regis, & filios commixtorum cepit, & reuersus est in Samariam.

25 * Et vixit Amesias filius Joas rex Juda postquam mortuus est Joas filius Joachaz rex Israel, quinque & decem annis.

26 * Et reliqui sermones Amasiæ primi & nouissimi nonne scripti sunt in libro Regum Juda & Israel?

27 * Et in tempore quo recessit Amesias à Domino, conuersa est contra ipsum coniuratio in Hierusalẽ, & fugit in Lachis, & miserunt post eum in Lachis, & interfecerunt eum ibi.

14 * καὶ ἐγένετο μετὰ τὸ ἐλθεῖν ἀμεσίαν πατάξαντα τὴν ἰδουμαίαν, καὶ ἤνεγκεν πρὸς ἑαυτὸν τοὺς θεοὺς υἱῶν σηείρ; καὶ ἔστησεν αὐτοὺς ἑαυτῷ εἰς θεοὺς καὶ ἐναντίον αὐτῶν προσεκύνει, καὶ αὐτοῖς ἔθυεν.

15 * καὶ ἐγένετο ὀργὴ κυρίου ἐπὶ ἀμεσίαν, καὶ ἀπέστειλεν αὐτῷ προφήτην, καὶ εἶπεν αὐτῷ, τί ἐζήτησας τοὺς θεοὺς τοῦ λαοῦ, οἳ οὐκ ἐξείλαντο τὸν λαὸν αὐτῶν ἐκ χειρός του;

16 * καὶ ἐγένετο ἐν τῷ λαλῆσαι αὐτὸν πρὸς αὐτόν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, μὴ σύμβουλον τοῦ βασιλέως δέδωκά σε; πρόσεχε αὐτῷ, ἵνα μὴ πατάξωσί σε· καὶ ἐσιώπησεν ὁ προφήτης· καὶ εἶπεν, ἔγνων ὅτι ἐβουλεύσατο κύριος τοῦ διαφθεῖραί σε, ὅτι ἐποίησας τοῦτο, καὶ οὐκ ἤκουσας τῆς συμβουλίας μου.

17 * καὶ ἐβουλεύσατο ἀμεσίας βασιλεὺς ἰούδα, καὶ ἀπέστειλε πρὸς ἰωὰς υἱὸν ἰωάχαζ υἱὸν ἰοῦ βασιλέα ἰσραήλ, λέγων,
18 δεῦρο καὶ ὀφθῶμεν προσώποις. * καὶ ἀπέστειλεν ἰωὰς βασιλεὺς ἰσραὴλ πρὸς ἀμεσίαν βασιλέα ἰούδα λέγων, ὁ ἀκχοὺχ ὁ ἐν τῷ λιβάνῳ ἀπέστειλε πρὸς τὴν κέδρον τὴν ἐν τῷ λιβάνῳ· λέγων, δὸς τὴν θυγατέρα του τῷ υἱῷ μου εἰς γυναῖκα· καὶ ἰδοὺ εἰσελεύ(ε)τα τὰ θηρία τοῦ ἀγροῦ τὰ ἐν τῷ λιβάνῳ, καὶ ἦλθε τὰ θηρία καὶ κατεπάτησε τὸν ἀκχούχ.

19 * εἶπας, ἰδοὺ ἐπάταξα τὴν ἰδουμαίαν καὶ ἐπαίρει σε ἡ καρδία του ἡ βαρεῖα, καὶ νῦν κάθιον ἐν οἴκῳ σου, καὶ ἱνατί συμβάλλεις ἐν κακίᾳ, καὶ πέσῃ σὺ καὶ ἰούδας μετὰ σοῦ;

20 * καὶ οὐκ ἤκουσεν ἀμεσίας, ὅτι παρὰ κυρίου ἐγένετο τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν εἰς χεῖρας ἰωάς, ὅτι ἐξεζήτησε τοὺς θεοὺς
21 τῶν ἰδουμαίων. * καὶ ἀνέβη ἰωὰς ὁ βασιλεὺς ἰσραήλ, καὶ ὤφθησαν ἀλλήλοις αὐτὸς καὶ ἀμεσίας βασιλεὺς ἰούδα ἐν βεθσαμὴς ἥ ἐστι τοῦ ἰούδα.

22 * καὶ ἐτροπώθη ἰούδας κατὰ πρόσωπον ἰσραήλ, καὶ ἔφυγεν ἕκαστος εἰς τὸ σκήνωμα αὐτοῦ.

23 * καὶ τὸν ἀμεσίαν βασιλέα ἰούδα υἱὸν ἰωὰς υἱοῦ ὀχοζίου συνέλαβεν ἰωὰς βασιλεὺς ἰσραὴλ ἐν βεθσαμής, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ καθεῖλεν ἀπὸ τοῦ τείχους ἱερουσαλὴμ ἀπὸ πύλης ἐφραὶμ ἕως πύλης γωνίας τετρακοσίους πήχεις.

24 * καὶ πᾶν τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ πάντα τὰ σκεύη τὰ εὑρεθέντα ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ τὰ παρὰ τὸν ὠβὴδ ἐδδὼμ καὶ τοὺς θησαυροὺς οἴκου τοῦ βασιλέως, καὶ τοὺς υἱοὺς τῶν συμμίξεων ἔλαβεν, καὶ ἐπέστρεψεν εἰς σαμάρειαν.

25 * καὶ ἔζησεν ἀμεσίας ὁ τοῦ ἰωὰς βασιλεὺς ἰούδα μετὰ τὸ ἀποθανεῖν ἰωὰς τὸν τοῦ ἰωάχαζ βασιλέα ἰσραήλ, πέντε
26 καὶ δέκα ἔτη. * καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι ἀμεσίου οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι οὐκ ἰδοὺ γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίου βασιλέων ἰούδα καὶ ἰσραήλ;

27 * καὶ ἐν τῷ καιρῷ ᾧ ἀπέστη ἀμεσίας ἀπὸ τοῦ κυρίου, συνεστράφη ἐπ' αὐτὸν σύνδεσμος ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἔφυγεν εἰς λαχεῖς, καὶ ἀπέστειλαν κατόπισθεν αὐτοῦ εἰς λαχεῖς, καὶ ἐθανάτωσαν αὐτὸν ἐκεῖ.

28 * וַיִּשָּׂאֻהוּ עַל־הַסּוּסִים וַיִּקָּבְרוּ אֹתוֹ עִם־
אֲבֹתָיו בְּעִיר יְהוּדָה׃

כו

1 * וַיִּקְחוּ כָל־עַם יְהוּדָה אֶת־
עֻזִּיָּהוּ וְהוּא בֶּן־שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וַיַּמְלִיכוּ אֹתוֹ
תַּחַת אָבִיו אֲמַצְיָהוּ׃

2 * הוּא בָּנָה אֶת־אֵילוֹת וַיְשִׁיבֵהָ לִיהוּדָה
3 אַחֲרֵי שְׁכַב־הַמֶּלֶךְ עִם־אֲבֹתָיו׃ * בֶּן־שֵׁשׁ
עֶשְׂרֵה שָׁנָה עֻזִּיָּהוּ בְּמָלְכוֹ וַחֲמִשִּׁים וּשְׁתַּיִם
שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וְשֵׁם אִמּוֹ יְכֹלְיָה מִן־
4 יְרוּשָׁלִָם׃ * וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל
5 אֲשֶׁר־עָשָׂה אֲמַצְיָהוּ אָבִיו׃ * וַיְהִי לִדְרֹשׁ
אֱלֹהִים בִּימֵי זְכַרְיָהוּ הַמֵּבִין בִּרְאוֹת הָאֱלֹהִים
וּבִימֵי דָּרְשׁוֹ אֶת־יְהוָה הִצְלִיחוֹ הָאֱלֹהִים׃
6 * וַיֵּצֵא וַיִּלָּחֶם בַּפְּלִשְׁתִּים וַיִּפְרֹץ אֶת־חוֹמַת
גַּת וְאֵת חוֹמַת יַבְנֶה וְאֵת חוֹמַת אַשְׁדּוֹד וַיִּבֶן
עָרִים בְּאַשְׁדּוֹד וּבַפְּלִשְׁתִּים׃
7 * וַיַּעְזְרֵהוּ הָאֱלֹהִים עַל־פְּלִשְׁתִּים וְעַל־
הָעַרְבִיִּים הַיּוֹשְׁבִים בִּגוּר־בַּעַל וְהַמְעוּנִים׃
8 * וַיִּתְּנוּ הָעַמּוֹנִים מִנְחָה לְעֻזִּיָּהוּ וַיֵּלֶךְ שְׁמוֹ עַד־
לְבוֹא מִצְרַיִם כִּי הֶחֱזִיק עַד־לְמָעְלָה׃
9 * וַיִּבֶן עֻזִּיָּהוּ מִגְדָּלִים בִּירוּשָׁלִַם עַל־שַׁעַר
הַפִּנָּה וְעַל־שַׁעַר הַגַּיְא וְעַל־הַמִּקְצוֹעַ וַיְחַזְּקֵם׃
10 * וַיִּבֶן מִגְדָּלִים בַּמִּדְבָּר וַיַּחְצֹב בֹּרוֹת רַבִּים כִּי
מִקְנֶה־רַב הָיָה לוֹ וּבַשְּׁפֵלָה וּבַמִּישׁוֹר אִכָּרִים
וְכֹרְמִים בֶּהָרִים וּבַכַּרְמֶל כִּי־אֹהֵב אֲדָמָה הָיָה׃
11 * וַיְהִי לְעֻזִּיָּהוּ חַיִל עֹשֶׂה מִלְחָמָה יוֹצְאֵי
צָבָא לִגְדוּד בְּמִסְפַּר פְּקֻדָתָם בְּיַד יְעוּאֵל הַסּוֹפֵר
וּמַעֲשֵׂיָהוּ הַשּׁוֹטֵר עַל יַד־חֲנַנְיָהוּ מִשָּׂרֵי הַמֶּלֶךְ׃
12 * כֹּל מִסְפַּר רָאשֵׁי הָאָבוֹת לִגְבּוֹרֵי חָיִל
אַלְפַּיִם וְשֵׁשׁ מֵאוֹת׃
13 * וְעַל־יָדָם חֵיל צָבָא שְׁלֹשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וְשִׁבְעַת
אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת עֹשֵׂי מִלְחָמָה בְּכֹחַ חַיִל
לַעְזֹר לַמֶּלֶךְ עַל־הָאוֹיֵב׃
14 * וַיָּכֶן לָהֶם עֻזִּיָּהוּ לְכָל־הַצָּבָא מָגנִּים
וְרמָחִים וְכוֹבָעִים וְשִׁרְיוֹנוֹת וְקָשָׁתוֹת וּלְאַבְנֵי
קָלַע׃

28 * Reportantéſque ſuper equos ſepelierunt eum cum patribus ſuis in ciuitate Dauid.

CAP. XXVI.

1 OMnis autem populus Iuda filiũ eius 4.Re.4.c
A Oziam annorum ſedecim conſtituit regem pro Amaſia patre ſuo.

2 *Ipſe ædificauit Ahilat,& reſtituit eam ditioni Iudæ, poſtquam dormiuit rex cũ patribus ſuis.

3 *Sedecim annorum erat Ozias cùm re- 4.Reg. 15.g.
gnare cœpiſſet, & quinquaginta duobus annis regnauit in Hieruſalem. Nomen matris eius Iecelia de Hieruſalem.

4 *Fecítque quod erat rectum in oculis Domini iuxta omnia quę fecerat Amaſias
5 pater eius. *Et exquiſiuit Deum in diebus Zachariæ intelligentis & videntis Deum. Cúmq; requireret Dominum, direxit eum in omnibus.

6 *Deniq; egreſſus eſt & pugnauit contra Philiſtiim & deſtruxit murum Geth, & murum Iamniæ murúmq; Azoti. ædificauit quoque oppida in Azoto & Philiſtijm.

7 *Et adiuuit eum Deus contra Philiſtiim & contra Arabes qui habitabant in Gurbaal & contra Ammonitas.

8 *Appendebántq; Ammonitæ munera
B Oziæ,& diuulgatum eſt nomen eius vſq; ad introitum Ægypti propter crebras vi-
9 ctorias. *Ædificauítque Ozias turres in Hieruſalem, ſuper portã anguli, & ſuper portam vallis, & reliquas in eodem muri latere, firmauítque eas.

10 *Extruxítq; turres in ſolitudine, & effodit ciſternas plurimas,eo quòd haberet multa pecora,tam in campeſtribus quàm in eremi vaſtitate. Vineas quoque habuit & vinitores in montibus & in carmelo, erat quippe homo agriculturæ deditus.

11 *Fuit autem exercitus bellatorum eius qui procedebant ad prœlia ſub manu Iehihel ſcribæ, Maaſiæque doctoris, & ſub manu Ananiæ qui erat de ducibus regis.

12 *Omníſque numerus principum per familias ſuas virorum fortium duorum millium ſexcentorum.

13 *Et ſub eis vniuerſus exercitus trecentorum & ſeptem millium quingẽtorum,
C qui erant apti ad bella,& pro rege contra aduerſarios dimicabant.

14 *Præparauit quoque eis Ozias, id eſt, cuncto exercitui clypeos, & haſtas,& galeas, & loricas, arcúſque & fundas ad iaciendos lapides.

* *Et reportauerunt eum super equos, & sepelierunt eum cum patribus suis in ciuitate Dauid.* 28

CAP. XXVI.

ET accepit omnis populus terræ Oziam, & ipse filius sedecim annorum, & cōstituerunt regem ipsum pro patre suo Amesia. 1

* *Ipse ædificauit Ailath, ipse restituit ipsam Juda, postquam dormiuit rex cum patribus suis.* 2

* *Filius sedecim annorum Ozias cùm regnaret ipse, & quinquaginta & duobus annis regnauit in Hierusalem, & nomen matri suæ Jechelia ab Hierusalem.* 3

* *Et fecit rectum coram Domino iuxta omnia quæ fecit Amesias pater eius.* 4

* *Et fuit quærens Dominum in diebus Zachariæ intelligentis in visione Dei, & in diebus suis quibus quæsiuit Dominum, direxit eum Dominus Deus.* 5

* *Et egressus est Ozias & pugnauit contra Philistiim, & destruxit muros Geth, & muros Jabna, & muros Azoti, & ædificauit ciuitates in Azoto, & in Philistiim.* 6

* *Et adiuuit eum Dominus cōtra Philistiim & contra Arabes qui habitabant in petra & contra Minæos.* 7

* *Et dederunt Minæi dona Oziæ, & fuit nomen eius vsque ad introitum Ægypti, quoniam præualuit vsque ad supra.* 8

* *Et ædificauit Ozias turres in Hierusalem, & super portam anguli & super portam vallis & super angulos, & firmauit eas.* 9

* *Et ædificauit turres in solitudine, & effodit cisternas multas, quoniam pecora multa fuerunt ei in planicie & in campestri: agricultores & vinitores in montibus & in carmelo, quoniam vir agriculturæ deditus erat.* 10

* *Et fuerunt Oziæ exercitus facientes bellum, & qui egrediebantur in aciem: & numerus considerationis eorum per manum Ieiel scribæ & Maasiæ iudicis, & per manum Ananiæ successoris regis.* 11

* *Omnis numerus principum familiarum fortium in bellum duo millia sexcenti.* 12

* *Et cum eis exercitus bellatores trecenta millia & septem mille quingenti: hi facientes bellum in potentia fortitudinis, ad auxiliandum regi contra aduersarios.* 13

* *Et præparauit eis Ozias cuncto exercitui clypeos, & hastas, & galeas, & loricas, & arcus, & ad lapides fundas.* 14

28 * καὶ ἀνέλαβον αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἵππων, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ ἐν πόλει δαυίδ.

κϛ'.

1 * Καὶ ἔλαβε πᾶς ὁ λαὸς τῆς γῆς ὀζίαν, καὶ αὐτὸς υἱὸς ἑκκαίδεκα ἐτῶν, καὶ ἐβασίλευσαν αὐτὸν ἀντὶ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀμεσίου.

2 * αὐτὸς ᾠκοδόμησε τὴν αἰλάθ, αὐτὸς ἐπέστρεψεν αὐτὴν τῷ ἰούδα, μετὰ τὸ κοιμηθῆναι τὸν βασιλέα μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ.

3 * υἱὸς ἑκκαίδεκα ἐτῶν ὁ ὀζίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ πεντήκοντα καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἰεχελία ἀπὸ ἱερουσαλήμ.

4 * καὶ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν ἀμεσίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

5 * καὶ ἦν ἐκζητῶν τὸν κύριον ἐν ταῖς ἡμέραις ζαχαρίου τοῦ συνιέντος ἐν ὁράσει θεοῦ, καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ αἷς ἐξεζήτησε τὸν κύριον, κατεύθυνεν αὐτὸν κύριος ὁ θεός.

6 * καὶ ἐξῆλθεν ὀζίας καὶ ἐπολέμησεν πρὸς τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ καθεῖλε τὰ τείχη γέθ, καὶ τὰ τείχη ἰαβνά, καὶ τὰ τείχη ἀζώτου· καὶ ᾠκοδόμησε πόλεις ἐν ἀζώτῳ, καὶ ἐν τοῖς ἀλλοφύλοις.

7 * καὶ κατίσχυσεν αὐτὸν κύριος ἐπὶ τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ ἐπὶ τοὺς ἄραβας τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς πέτρας, καὶ ἐπὶ τοὺς μιναίους. 8 * καὶ ἔδωκαν οἱ μιναῖοι δῶρα τῷ ὀζίᾳ, καὶ ἦν τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἕως εἰσόδου αἰγύπτου, ὅτι κατίσχυσεν ἕως ἄνω.

9 * καὶ ᾠκοδόμησεν ὀζίας πύργους ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐπὶ τὴν πύλην τῆς γωνίας καὶ ἐπὶ τὴν πύλην τῆς φάραγγος, καὶ ἐπὶ τῶν γωνιῶν, καὶ κατίσχυσεν αὐτάς.

10 * καὶ ᾠκοδόμησεν πύργους ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ ἐλατόμησε λάκκους πολλούς, ὅτι κτήνη πολλὰ ὑπῆρχεν αὐτῷ ἐν σεφυλᾷ καὶ ἐν τῇ πεδινῇ· γεωργοὶ καὶ ἀμπελουργοὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν καὶ ἐν τῷ καρμήλῳ, ὅτι ἀνὴρ φιλογεωργὸς ἦν.

11 * καὶ ἐγένοντο τῷ ὀζίᾳ δυνάμεις ποιοῦσαι πόλεμον, καὶ ἐκπορευόμεναι εἰς παράταξιν· καὶ ὁ ἀριθμὸς τῆς ἐπισκέψεως αὐτῶν διὰ χειρὸς ἰεϊὴλ τοῦ γραμματέως καὶ μαασίου τοῦ κριτοῦ, καὶ διὰ χειρὸς ἀνανίου τοῦ διαδόχου τοῦ βασιλέως.

12 * πᾶς ἀριθμὸς τῶν ἀρχόντων τῶν πατριῶν τῶν δυνατῶν εἰς πόλεμον δισχίλιοι ἑξακόσιοι.

13 * καὶ μετ' αὐτῶν δυνάμεις πολεμικαὶ τριακόσιαι χιλιάδες καὶ ἑπτακισχίλιοι πεντακόσιοι· οὗτοι οἱ ποιοῦντες πόλεμον ἐν δυνάμει ἰσχύος, βοηθῆσαι τῷ βασιλεῖ ἐπὶ τοὺς ὑπεναντίους.

14 * καὶ ἡτοίμαζεν αὐτοῖς ὀζίας πάσῃ τῇ δυνάμει θυρεοὺς καὶ δόρατα καὶ περικεφαλαίας, καὶ θώρακας, καὶ τόξα καὶ εἰς λίθους σφενδόνας.

15 * וַיַּעַשׂ בִּירוּשָׁלַ͏ִם חִשְׁבֹנוֹת מַחֲשֶׁבֶת חוֹשֵׁב
לִהְיוֹת עַל־הַמִּגְדָּלִים וְעַל־הַפִּנּוֹת לִירוֹא
בַּחִצִּים וּבְאֲבָנִים גְּדֹלוֹת וַיֵּצֵא שְׁמוֹ עַד־לְמֶרְחוֹק
כִּי־הִפְלִיא לְהֵעָזֵר עַד כִּי־חָזָק׃

16 * וּכְחָזְקָתוֹ גָּבַהּ לִבּוֹ עַד־לְהַשְׁחִית וַיִּמְעַל
בַּיהוָה אֱלֹהָיו וַיָּבֹא אֶל־הֵיכַל יְהוָה לְהַקְטִיר
17 עַל־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת׃ * וַיָּבֹא אַחֲרָיו עֲזַרְיָהוּ
הַכֹּהֵן וְעִמּוֹ כֹּהֲנִים לַיהוָה שְׁמוֹנִים בְּנֵי־חָיִל׃
18 * וַיַּעַמְדוּ עַל־עֻזִּיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ לוֹ לֹא־לְךָ
עֻזִּיָּהוּ לְהַקְטִיר לַיהוָה כִּי לַכֹּהֲנִים בְּנֵי־אַהֲרֹן
הַמְקֻדָּשִׁים לְהַקְטִיר יֵצֵא מִן־הַמִּקְדָּשׁ כִּי מָעַלְתָּ
וְלֹא־לְךָ לְכָבוֹד מֵיְהוָה אֱלֹהִים׃

19 * וַיִּזְעַף עֻזִּיָּהוּ וּבְיָדוֹ מִקְטֶרֶת לְהַקְטִיר וּבְזָעְפּוֹ
עִם־הַכֹּהֲנִים וְהַצָּרַעַת זָרְחָה בְמִצְחוֹ לִפְנֵי
הַכֹּהֲנִים בְּבֵית יְהוָה מֵעַל לְמִזְבַּח הַקְּטֹרֶת׃
20 * וַיִּפֶן אֵלָיו עֲזַרְיָהוּ כֹּהֵן הָרֹאשׁ וְכָל־הַכֹּהֲנִים
וְהִנֵּה־הוּא מְצֹרָע בְּמִצְחוֹ וַיַּבְהִלוּהוּ מִשָּׁם וְגַם־
הוּא נִדְחַף לָצֵאת כִּי נִגְּעוֹ יְהוָה׃
21 * וַיְהִי עֻזִּיָּהוּ הַמֶּלֶךְ מְצֹרָע עַד־יוֹם מוֹתוֹ
וַיֵּשֶׁב בֵּית הַחָפְשׁוּת מְצֹרָע כִּי נִגְזַר מִבֵּית יְהוָה
וְיוֹתָם בְּנוֹ עַל־בֵּית הַמֶּלֶךְ שֹׁפֵט אֶת־עַם הָאָרֶץ׃
22 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי עֻזִּיָּהוּ הָרִאשֹׁנִים וְהָאַחֲרֹנִים
כָּתַב יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא׃
23 * וַיִּשְׁכַּב עֻזִּיָּהוּ עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ עִם־
אֲבֹתָיו בִּשְׂדֵה הַקְּבוּרָה אֲשֶׁר לַמְּלָכִים כִּי אָמְרוּ
מְצֹרָע הוּא וַיִּמְלֹךְ יוֹתָם בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

כז

1 * בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה יוֹתָם
בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַ͏ם וְשֵׁם
אִמּוֹ יְרוּשָׁה בַּת־צָדוֹק׃
2 * וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה
עֻזִּיָּהוּ אָבִיו רַק לֹא־בָא אֶל־הֵיכַל יְהוָה וְעוֹד
הָעָם מַשְׁחִיתִים׃
3 * הוּא בָּנָה אֶת־שַׁעַר בֵּית־יְהוָה הָעֶלְיוֹן
וּבְחוֹמַת הָעֹפֶל בָּנָה לָרָב׃
4 * וְעָרִים בָּנָה בְּהַר יְהוּדָה וּבְחָרָשִׁים בָּנָה
בִּירָנִיוֹת וּמִגְדָּלִים׃

15 * Et fecit in Hierusalem diuersi generis machinas, quas in turribus collocauit, & in angulis murorum vt mitteret sagittas & saxa grandia. Egressúmq; est nomẽ eius procul, eo quòd auxiliaretur ei Dominus & corroborasset illum.

16 *Sed cùm roboratus esset, eleuatum est cor eius in interitum suum, & neglexit Dominum Deum suum; ingressúsq; templum Dñi, adolere voluit incensum super
17 altare thymiamatis. * Statímque ingressus post eum Azarias sacerdos, & cum eo sacerdotes Dñi octoginta viri fortissimi,

18 * Restiterunt regi atq; dixerunt: Non est tui officij Ozia, vt adoleas incensum Dño, sed sacerdotũ, hoc est filiorũ Aaron qui consecrati sunt ad huiuscemodi ministerium. Egredere de sanctuario ne contempseris, quia non reputabitur tibi in
19 gloriã hoc à Dño Deo. * Iratusq; Ozias 4. Reg. 5. g
& tenens in manu thuribulũ vt adoleret D incensum, minabatur sacerdotibus. Statímq; orta est lepra in fronte eius coram sacerdotibus in domo Dñi super altare
20 thymiamatis. *Cúmq; respexisset eum Azarias pontifex & omnes reliqui sacerdotes, viderunt lepram in fronte eius, & festinatò expulerũt eum. Sed & ipse perterritus accelerauit egredi, eo quòd sensisset ilicò plagam Domini.

21 * Fuit igitur Ozias rex leprosus vsq; ad diem mortis suæ: & habitauit in domo separata, plenus lepra, ob quã eiectus fuerat de domo Domini. Porrò Ioatham filius eius rexit domum regis, & iudicauit populum terræ.

22 * Reliqua autem sermonũ Oziæ priorum & nouissimorum scripsit Esaias filius Amos propheta.

23 *Dormiuítq; Ozias cum patribus suis, & sepelierunt eum in agro regalium sepulchrorum, eo quòd esset leprosus; regnauítque Ioatham filius eius pro eo.

CAP. XXVII.

1 A VIginti quinque annorũ erat Ioatham 4. Reg. 16. a
cùm regnare cœpisset, & sedecim annis regnauit in Hierusalem. Nomen matris eius Hierusa filia Sadoch.

2 *Fecítq; quod rectum erat coram Dño iuxta omnia quę fecerat Ozias pater suus, excepto quòd non est ingressus templum
B Dñi, & adhuc populus delinquebat.

3 * Ipse ædificauit portã domus Dñi excelsam, & in muro Ophel multa cõstruxit.

4 * Vrbes quoq; ædificauit in montibus Iuda, & in saltibus castella & turres.

15 * Et fecit Ozias in Hierusalem machinas fabricatas artificijs vt essent in turribus & in angulis, vt percuterent sagittis & saxis grandibus; & audita est præparatio eorum vsque ad procul, quoniam admirationi fuit vt adiuuaretur vsque quo confortatus est.

16 * Et postquam roboratus est Ozias, exaltatũ est cor eius vt corrumperet; & iniquè fecit in Domino Deo suo, & ingressus est in templum Domini vt adoleret incensum in altari thymiamatum.

17 * Et ingressus est post ipsum Azarias sacerdos, & cum eo octoginta sacerdotes Domini filij fortitudinis.

18 * Et restiterunt contra Oziam regem, & dixerunt ei: Non tibi Ozia vt adoleas Domino, sed sacerdotibus filiis Aaron qui sanctificati sunt vt adoleant incensum. egredere à sanctuario, quoniam recessisti à Domino, & non erit tibi hoc in gloriam à Domino Deo.

19 * Et iratus est Ozias, & in manu sua thuribulum ad adolendum incensum in templo: & cùm iratus fuisset ipse contra sacerdotes, & lepra orta est in fronte eius in domo Domini coram sacerdotibus supra altare thymiamatum.

20 * Et conuersus est in ipsum Azarias sacerdos primus & sacerdotes; & ecce ipse leprosus in fronte sua, & expulit eum illinc, & enim ipse celerauit egredi, quoniam redarguit eum Dominus.

21 * Et fuit Ozias rex leprosus vsque ad diem mortis suæ, & habitauit in domo separata leprosus, quoniam expulsus fuit à domo Domini: & Joatham filius eius in regno eius iudicans populum terræ.

22 * Et reliqui sermones Oziæ primi & nouissimi nonne sunt scripti ab Esaia filio Amos propheta?

23 * Et dormiuit Ozias cum patribus suis, & sepelierunt eum in agro sepulchri Regum, quoniam dixerunt, Leprosus est; & regnauit Joatham filius eius pro eo.

CAP. XXVII.

1 Filius existens viginti & quinque annorum Joatham cùm regnaret ipse, & sedecim annis regnauit in Hierusalem: & nomen matri eius Hierusa filia Sadduc.

2 * Et fecit rectum coram Domino, iuxta omnia quæ fecit Ozias pater eius: veruntamen ad templum Domini nunquam ingressus est, & adhuc populus corrumpebatur.

3 * Ipse ædificauit portam domus Domini excelsam, & in muro Ophel ædificauit in multitudinem.

4 * Et vrbes ædificauit in montibus Juda, & in saltibus ædificauit castella & turres.

15 * καὶ ἐποίησεν ὀζίας ἐν ἱερουσαλὴμ μηχανὰς μεμηχανευμένας λογισμοῖς τοῦ εἶναι ἐπὶ τῶν πύργων καὶ ἐπὶ τῶν γωνιῶν, τοῦ βαλεῖν βέλεσιν καὶ λίθοις μεγάλοις· καὶ ἠκούσθη ἡ κατασκευὴ αὐτῶν ἕως πόρρω, ὅτι ἐθαυμαστώθη τοῦ βοηθῆναι ἕως οὗ κατίσχυσεν.

16 * καὶ ὡς κατίσχυσεν ὀζίας, ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ τοῦ διαφθεῖραι· καὶ ἠδίκησεν ἐν κυρίῳ τῷ θεῷ αὐτοῦ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναὸν κυρίου τοῦ θυμιᾶσαι ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τῶν θυμιαμάτων.

17 * καὶ εἰσῆλθεν ὀπίσω αὐτοῦ ἀζαρίας ὁ ἱερεύς, καὶ μετ' αὐτοῦ ὀγδοήκοντα ἱερεῖς κυρίου οἱ υἱοὶ δυνάμεως.

18 * καὶ ἐπέστησαν ἐπὶ ὀζίαν τὸν βασιλέα, καὶ εἶπον αὐτῷ, οὐ σοὶ ὀζία τὸ θυμιᾶσαι τῷ κυρίῳ, ἀλλ' ἢ τοῖς ἱερεῦσι τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν τοῖς ἡγιασμένοις τὸ θυμιᾶσαι· ἔξελθε ἀπὸ τοῦ ἁγιάσματος, ὅτι ἀπέστης ἀπὸ τοῦ κυρίου καὶ οὐκ ἔσται σοι τοῦτο εἰς δόξαν παρὰ κυρίου τοῦ θεοῦ.

19 * καὶ ἐθυμώθη ὀζίας, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὸ θυμιατήριον τοῦ θυμιᾶσαι ἐν τῷ ναῷ· καὶ ἐν τῷ θυμωθῆναι αὐτὸν πρὸς τοὺς ἱερεῖς, καὶ ἡ λέπρα ἀνέτειλεν ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου ἐναντίον τῶν ἱερέων ἐπάνω τοῦ θυσιαστηρίου τῶν θυμιαμάτων.

20 * καὶ ἐπέστρεψεν ἐπ' αὐτὸν ἀζαρίας ὁ ἱερεὺς ὁ πρῶτος καὶ οἱ ἱερεῖς, καὶ ἰδοὺ αὐτὸς λεπρὸς ἐν τῷ μετώπῳ αὐτοῦ, καὶ κατέσπασεν αὐτὸν ἐκεῖθεν, καὶ γὰρ αὐτὸς ἔσπευσεν ἐξελθεῖν, ὅτι ἤλεγξεν αὐτὸν ὁ κύριος.

21 * καὶ ἦν ὀζίας ὁ βασιλεὺς λεπρὸς ἕως ἡμέρας τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, καὶ ἐκάθησεν ἐν οἴκῳ ἀχχεσὶθ λεπρός, ὅτι ἐξώσθη ἀπὸ οἴκου κυρίου· καὶ ἰωαθὰμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ κρίνων τὸν λαὸν τῆς γῆς.

22 * καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι ὀζίου οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι οὐκ ἰδοὺ εἰσὶ γεγραμμένοι ἀπὸ ἠσαΐου υἱοῦ ἀμῶς τοῦ προφήτου;

23 * καὶ ἐκοιμήθη ὀζίας μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν ἀγρῷ τῆς ταφῆς τῶν βασιλέων· ὅτι εἶπαν, λεπρός ἐστιν· καὶ ἐβασίλευσεν ἰωαθὰμ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

κζ'.

1 * Υἱὸς ὢν εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἰωαθὰμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ ἑκκαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἱερουσᾶ θυγάτηρ σαδδούκ.

2 * καὶ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησεν ὀζίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ, πλὴν εἰς τὸν ναὸν κυρίου οὐκ εἰσῆλθεν, καὶ ἔτι ὁ λαὸς κατεφθείρετο.

3 * αὐτὸς ᾠκοδόμησε τὴν πύλην οἴκου κυρίου τὴν ὑψηλήν, καὶ ἐν τῷ τείχει τοῦ ὠφὲλ ᾠκοδόμησεν εἰς πλῆθος.

4 * καὶ πόλεις ᾠκοδόμησεν ἐν τοῖς ὄρεσιν ἰούδα, καὶ ἐν τοῖς δρυμοῖς ᾠκοδόμησεν βάρεις καὶ πύργους.

5 * וְהוּא נִלְחַם עִם־מֶלֶךְ בְּנֵי־עַמּוֹן וַיֶּחֱזַק
עֲלֵיהֶם וַיַּכּוּ־לוֹ בְּנֵי־עַמּוֹן בַּשָּׁנָה הַהִיא
מֵאָה כִכַּר־כֶּסֶף וַעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים כֹּרֵי חִטִּים
וּשְׁעוֹרִים עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וְאֵת חֵשִׁיבוּ לוֹ בְּנֵי עַמּוֹן
וּבַשָּׁנָה הַשֵּׁנִית וְהַשְּׁלִשִׁית׃

6 * וַיִּתְחַזֵּק יוֹתָם כִּי הֵכִין דְּרָכָיו לִפְנֵי יְהוָה
7 אֱלֹהָיו׃ * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יוֹתָם וְכָל־מִלְחַמְתָּיו
וּדְרָכָיו הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל
8 וִיהוּדָה׃ * בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה הָיָה
בְּמָלְכוֹ וְשֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם׃
9 * וַיִּשְׁכַּב יוֹתָם עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרוּ אֹתוֹ בְּעִיר
דָּוִיד וַיִּמְלֹךְ אָחָז בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

כח

1 * בֶּן־עֶשְׂרִים שָׁנָה אָחָז בְּמָלְכוֹ
וְשֵׁשׁ־עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם וְלֹא עָשָׂה
הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּדָוִיד אָבִיו׃
2 * וַיֵּלֶךְ בְּדַרְכֵי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וְגַם מַסֵּכוֹת
3 עָשָׂה לַבְּעָלִים׃ * וְהוּא הִקְטִיר בְּגֵיא בֶן־
הִנֹּם וַיְבַעֵר אֶת־בָּנָיו בָּאֵשׁ כְּתוֹעֲבוֹת הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
4 * וַיִּזְבַּח וַיְקַטֵּר בַּבָּמוֹת וְעַל־הַגְּבָעוֹת וְתַחַת
5 כָּל־עֵץ רַעֲנָן׃ * וַיִּתְּנֵהוּ יְהוָה אֱלֹהָיו בְּיַד
מֶלֶךְ אֲרָם וַיַּכּוּ־בוֹ וַיִּשְׁבּוּ מִמֶּנּוּ שְׁבִי גְדוֹלָה
וַיְבִיאוּ דַרְמֶשֶׂק וְגַם בְּיַד־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל נִתַּן וַיַּךְ־
6 בּוֹ מַכָּה גְדוֹלָה׃ * וַיַּהֲרֹג פֶּקַח בֶּן־רְמַלְיָהוּ
בִּיהוּדָה מֵאָה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף בְּיוֹם אֶחָד־הַכֹּל
בְּנֵי־חַיִל בְּעָזְבָם אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתָם׃
7 * וַיַּהֲרֹג זִכְרִי גִּבּוֹר אֶפְרַיִם אֶת־מַעֲשֵׂיָהוּ
בֶּן־הַמֶּלֶךְ וְאֶת־עַזְרִיקָם נְגִיד הַבַּיִת וְאֶת־
8 אֶלְקָנָה מִשְׁנֵה הַמֶּלֶךְ׃ * וַיִּשְׁבּוּ בְנֵי־
יִשְׂרָאֵל מֵאֲחֵיהֶם מָאתַיִם אֶלֶף נָשִׁים בָּנִים
וּבָנוֹת וְגַם־שָׁלָל רַב בָּזְזוּ מֵהֶם וַיָּבִיאוּ אֶת־
9 הַשָּׁלָל לְשֹׁמְרוֹן׃ * וְשָׁם הָיָה נָבִיא לַיהוָה
עֹדֵד שְׁמוֹ וַיֵּצֵא לִפְנֵי הַצָּבָא הַבָּא לְשֹׁמְרוֹן וַיֹּאמֶר
לָהֶם הִנֵּה בַחֲמַת יְהוָה אֱלֹהֵי־אֲבוֹתֵיכֶם עַל־
יְהוּדָה נְתָנָם בְּיֶדְכֶם וַתַּהַרְגוּ־בָם בְּזַעַף עַד
לַשָּׁמַיִם הִגִּיעַ׃

5 * Ipſe pugnauit contra regem filiorum Ammon & vicit eum: dederúntq; ei filij Ammon in tempore illo centum talenta
C argenti & decẽ millia coros tritici, ac totidem coros ordei. Hæc ei præbuerunt filij Ammon in anno ſecundo & tertio.
6 * Corroboratúſq; eſt Ioatham, eo quòd direxiſſet vias ſuas coram Dño Deo ſuo.
7 * Reliqua autem ſermonum Ioatham
D & omnes pugnæ eius & opera ſcripta ſunt in libro Regum Iſrael & Iuda.
8 * Viginti quinque annorum erat cùm regnare cœpiſſet, & ſedecim annis regnauit in Hieruſalem.
9 * Dormiuítq; Ioatham cum patribus ſuis, & ſepelierunt eum in ciuitate Dauid, & regnauit Achaz filius eius pro eo.

CAP. XXVIII.

1 VIginti annorum erat Achaz cùm re- 4. Reg. 15. d
A gnare cœpiſſet, & ſedecim annis regnauit in Hieruſalem. Non fecit rectum in conſpectu Dñi, ſicut Dauid pater eius.
2 * Sed ambulauit in viis regum Iſrael, inſuper & ſtatuas fudit Baalim.
3 * Ipſe eſt qui adoleuit incenſum in valle Hennon, & luſtrauit filios ſuos in igne iuxta ritum gentium quas interfecit Dominus in aduentu filiorum Iſrael.
4 * Sacrificabat quoq;, & thymiama ſuccendebat in excelſis & in collibus, & ſub omni ligno frondoſo.
5 * Tradidítq, eum Dominus Deus eius in manu regis Syriæ, qui percuſſit eum, magnámque prædam cepit de eius imperio, & adduxit in Damaſcum. Manibus quoque regis Iſrael traditus eſt & percuſſus plaga grandi.
6 * Occidítq; Phacee filius Romeliæ de Iuda centum viginti millia in die vno, omnes viros bellatores, eo quòd reliquiſſent Dominum Deum patrum ſuorum.
7 * Eodem tempore occidit Zechri vir potens ex Ephraim Maaſiam filium regis,
B & Ezricam ducem domus eius, Helchanan quoque ſecundum à rege.
8 * Ceperúntque filij Iſrael de fratribus ſuis ducẽta millia mulierum, puerorum, & puellarum, & infinitam prædam; pertuleruntque eam in Samariam. *Ea tem
9 peſtate erat ibi prophetaDomini, nomine Oded, qui egreſſus obuiam exercitui venienti in Samariam, dixit eis: Ecce iratus Dominus Deus patrum veſtrorum contra Iudá tradidit eos in manibus veſtris, & occidiſtis eos atrociter, ita vt ad cælum pertingeret veſtra crudelitas.

‡ *Et ipse pugnauit cum rege filiorum Ammon, & præualuit contra eum, et dabant ei filij Ammon per annum centum talenta argenti, & decem millia cororum tritici, & ordei decem millia; hæc offerebat ei rex filiorum Ammō per annum, & in anno secundo & tertio.* 5

‡ *Et corroboratus est Joathan quoniam præparauit vias suas coram Domino Deo suo.* 6

‡ *Et reliqui sermones Joatham & bellum, & opera eius, nonne scripta sunt in libro Regum Israel & Juda?* 7

‡ *Filius viginti & quinque annorum fuit Joatham cùm regnaret ipse, & sedecim annis regnauit in Hierusalem.* 8

‡ *Et dormiuit Joatham cum patribus suis, & sepultus est in ciuitate Dauid, & regnauit Achaz filius eius pro eo.* 9

5 ‡ καὶ αὐτὸς ἐπολέμησε μετ' βασιλέως υἱῶν ἀμμών, καὶ κατίσχυσεν ἐπ' αὐτόν· καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ οἱ υἱοὶ ἀμμὼν κατ' ἐνιαυτὸν ἑκατὸν τάλαντα ἀργυρίου, καὶ δέκα χιλιάδας κόρων πυρόν, καὶ κριθῶν δέκα χιλιάδας· ταῦτα ἔφερεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς υἱῶν ἀμμὼν κατ' ἐνιαυτόν, καὶ ἐν τῷ ἔτει τῷ δευτέρῳ καὶ τῷ τείτῳ.

6 ‡ καὶ κατίσχυσεν Ιωαθὰμ ὅτι ἡτοίμασε τὰς ὁδὰς αὐτοῦ ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ.

7 ‡ καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι Ιωαθὰμ καὶ ὁ πόλεμος, καὶ αἱ πράξεις αὐτοῦ οὐκ ἰδοὺ γέγραπται ἐπὶ βιβλίου βασιλέων Ισραὴλ καὶ Ιούδα;

8 ‡ υἱὸς εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν Ιωᾶς Ιωαθὰμ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ ἐκκαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ.

9 ‡ καὶ ἐκοιμήθη Ιωαθὰμ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν πόλει Δαυίδ, καὶ ἐβασίλευσεν Ἄχαζ υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

κή.

CAP. XXVIII.

1 ‡ *Filius viginti annorum fuit Achaz cùm regnaret ipse, & sedecim annis regnauit in Hierusalem, & non fecit rectum coram Domino sicut Dauid pater eius.*

2 ‡ *Et ambulauit secundum vias regum Israel, etenim sculptilia fecit Baalim.*

3 ‡ *Et sacrificauit in valle Benennom, & lustrauit filios suos in igne iuxta abominationes gentium, quas abstulit Dominus à facie filiorum Israel.*

4 ‡ *Et adolebat in excelsis & in domibus, & sub omni ligno frondoso.*

5 ‡ *Et tradidit eum Dominus Deus eius in manu regis Syriæ, & percussit in eo, & cepit captiuitatem multam ex ipsis, & adduxit in Damascum, & in manus regis Israel tradidit eum Dominus, & percussit in eo plaga grandi.*

6 ‡ *Et occidit Phacee filius Romeliæ rex Israel in Juda in vna die centum & viginti millia virorum potētium fortitudine, quoniam reliquerunt ipsi Dominum Deum patrum suorum.*

7 ‡ *Et occidit Zechri potens ex Ephraim Maassian filium regis, & Esricam ducem domus eius, & Elcanan secundum regis.*

8 ‡ *Et captiuos ceperunt filij Israel de fratribus suis ducenta millia mulierum, & filios & filias; & spolia multa spoliauerunt ex eis, & intulerunt spolia in Samariam.*

9 ‡ *Et illic fuit propheta Domini, Oded nomen ei: & egressus est in occursum exercitui venientium in Samariam, & dixit eis: Ecce ira Domini Dei patrum vestrorum contra Judam, & tradidit eos in manibus vestris, & occidistis in eis in ira, & vsque ad cælos peruenit.*

1 ‡ υἱὸς εἴκοσι ἐτῶν Ιωᾶς Ἄχαζ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ ἐκκαίδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ οὐκ ἐποίησεν τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, ὡς Δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

2 ‡ καὶ ἐπορεύθη κατὰ τὰς ὁδὸς βασιλέων Ισραήλ, καὶ γὰρ γλυπτὰ ἐποίησε τοῖς Βααλείμ.

3 ‡ καὶ ἔθυεν ἐν φάραγγι βενεννόμ, καὶ διῆγε τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν πυρὶ κατὰ τὰ βδελύγματα τῶν ἐθνῶν, ὧν ἐξῆρε κύριος ἀπὸ προσώπου υἱῶν Ισραήλ.

4 ‡ καὶ ἐθυμία ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν καὶ ἐπὶ τῶν δωμάτων, καὶ ὑποκάτω παντὸς ξύλου ἀλσώδους.

5 ‡ καὶ παρέδωκεν αὐτὸν κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ ἐν χειρὶ βασιλέως συρίας, καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτῷ, καὶ ᾐχμαλώτευσεν αἰχμαλωσίαν πολλὴν ἐξ αὐτῶν, καὶ ἤγαγεν εἰς δαμασκόν, καὶ εἰς τὰς χεῖρας βασιλέως Ισραὴλ παρέδωκεν αὐτὸν κύριος, καὶ ἐπάταξεν ἐν αὐτῷ πληγὴν μεγάλην.

6 ‡ καὶ ἀπέκτεινε φακεὰ υἱὸς ρωμελίου βασιλεὺς Ισραὴλ ἐν Ιούδα ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἑκατὸν καὶ εἴκοσι χιλιάδας ἀνδρῶν δυνατῶν ἰσχύι, ἐν τῷ καταλιπεῖν αὐτοὺς κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν.

7 ‡ καὶ ἀπέκτεινε ζεχρὶ ὁ δυνατὸς ἐν Ἐφραὶμ τὸν μαασίαν τὸν υἱὸν τοῦ βασιλέως καὶ τὸν ἐσρικὰμ ἡγούμενον τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ τὸν ἐλκανὰ τὸν δεύτερον τοῦ βασιλέως.

8 ‡ καὶ ᾐχμαλώτευσαν οἱ υἱοὶ Ισραὴλ ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν διακοσίας χιλιάδας γυναικῶν, καὶ υἱοὺς καὶ θυγατέρας, καὶ σκύλα πολλὰ ἐσκύλευσαν ἐξ αὐτῶν, καὶ ἤνεγκαν τὰ σκύλα εἰς σαμάρειαν.

9 ‡ καὶ ἐκεῖ Ιωὴλ προφήτης τοῦ κυρίου, ὠδὴδ ὄνομα αὐτῷ· καὶ ἐξῆλθεν εἰς ἀπάντησιν τῆς δυνάμεως τῶν ἐρχομένων εἰς σαμάρειαν· καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἰδοὺ ὀργὴ κυρίου τοῦ θεοῦ τῶν πατέρων ὑμῶν ἐπὶ τὸν Ιούδαν, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς τὰς χεῖρας ὑμῶν, καὶ ἀπεκτείνατε ἐν αὐτοῖς ἐν ὀργῇ, καὶ ἕως τῶν οὐρανῶν ἔφθασε.

10 * וְעַתָּה בְּנֵי־יְהוּדָה וִירוּשָׁלַ͏ִם אַתֶּם
אֹמְרִים לִכְבֹּשׁ לַעֲבָדִים וְלִשְׁפָחוֹת לָכֶם הֲלֹא
רַק־אַתֶּם עִמָּכֶם אֲשָׁמוֹת לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃
11 * וְעַתָּה שִׁמְעוּנִי וְהָשִׁיבוּ הַשִּׁבְיָה אֲשֶׁר
שְׁבִיתֶם מֵאֲחֵיכֶם כִּי חֲרוֹן אַף־יְהוָה עֲלֵיכֶם׃
12 * וַיָּקֻמוּ אֲנָשִׁים מֵרָאשֵׁי בְנֵי־אֶפְרַיִם
עֲזַרְיָה בֶן־יְהוֹחָנָן בֶּרֶכְיָה בֶן־מְשִׁלֵּמוֹת
וִיחִזְקִיָּה בֶן־שַׁלֻּם וַעֲמָשָׂא בֶן־חַדְלַי עַל־
הַבָּאִים מִן־הַצָּבָא׃
13 * וַיֹּאמְרוּ לָהֶם לֹא־תָבִיאוּ אֶת־הַשִּׁבְיָה
הֵנָּה כִּי לְאַשְׁמַת יְהוָה עָלֵינוּ אַתֶּם אֹמְרִים
לְהוֹסִיף עַל־חַטֹּאתֵנוּ וְעַל־אַשְׁמָתֵנוּ כִּי־רַבָּה
אַשְׁמָה לָנוּ וְחָרוֹן אַף עַל־יִשְׂרָאֵל׃
14 * וַיַּעֲזֹב הֶחָלוּץ אֶת־הַשִּׁבְיָה וְאֶת־הַבִּזָּה
לִפְנֵי הַשָּׂרִים וְכָל־הַקָּהָל׃
15 * וַיָּקֻמוּ הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר־נֻקְּבוּ בְשֵׁמוֹת
וַיַּחֲזִיקוּ בַּשִּׁבְיָה וְכָל־מַעֲרֻמֵיהֶם הִלְבִּישׁוּ מִן־
הַשָּׁלָל וַיַּלְבִּשֻׁם וַיְנַעֲלוּם וַיַּאַכְלוּם וַיַּשְׁקוּם
וַיְסָכּוּם וַיְנַהֲלוּם בַּחֲמֹרִים לְכָל־כּוֹשֵׁל וַיְבִיאוּם
יְרֵחוֹ עִיר־הַתְּמָרִים אֵצֶל אֲחֵיהֶם וַיָּשׁוּבוּ שֹׁמְרוֹן׃
16 * בָּעֵת הַהִיא שָׁלַח הַמֶּלֶךְ אָחָז עַל־מַלְכֵי
אַשּׁוּר לַעְזֹר לוֹ׃
17 * וְעוֹד אֲדוֹמִים בָּאוּ וַיַּכּוּ בִיהוּדָה וַיִּשְׁבּוּ־שֶׁבִי׃
18 * וּפְלִשְׁתִּים פָּשְׁטוּ בְּעָרֵי הַשְּׁפֵלָה וְהַנֶּגֶב
לִיהוּדָה וַיִּלְכְּדוּ אֶת־בֵּית־שֶׁמֶשׁ וְאֶת־אַיָּלוֹן וְאֶת־
הַגְּדֵרוֹת וְאֶת־שׂוֹכוֹ וּבְנוֹתֶיהָ וְאֶת־תִּמְנָה וְאֶת־
בְּנוֹתֶיהָ וְאֶת־גִּמְזוֹ וְאֶת־בְּנוֹתֶיהָ וַיֵּשְׁבוּ שָׁם׃
19 * כִּי־הִכְנִיעַ יְהוָה אֶת־יְהוּדָה בַּעֲבוּר אָחָז
מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל כִּי־הִפְרִיעַ בִּיהוּדָה וּמָעוֹל מָעַל
בַּיהוָה׃ 20 * וַיָּבֹא עָלָיו תִּלְגַּת פִּלְנֶאסֶר מֶלֶךְ
21 אַשּׁוּר וַיָּצַר לוֹ וְלֹא חִזְּקוֹ׃ * כִּי־חָלַק אָחָז
אֶת־בֵּית יְהוָה וְאֶת־בֵּית הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים וַיִּתֵּן
לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר וְלֹא לְעֶזְרָה לוֹ׃
22 * וּבְעֵת הָצַר לוֹ וַיּוֹסֶף לִמְעוֹל בַּיהוָה הוּא
23 הַמֶּלֶךְ אָחָז׃ * וַיִּזְבַּח לֵאלֹהֵי דַרְמֶשֶׂק הַמַּכִּים
בּוֹ וַיֹּאמֶר כִּי אֱלֹהֵי מַלְכֵי־אֲרָם הֵם מְעֹזְרִים
אֹתָם לָהֶם אֶזְבַּח וְיַעְזְרוּנִי וְהֵם הָיוּ־לוֹ לְהַכְשִׁילוֹ
וּלְכָל־יִשְׂרָאֵל׃

10 * Insuper filios Iuda & Hierusalē vultis vobis subijcere in seruos & ancillas, quod nequaquā facto opus est. Peccastis enim
11 super hoc Dño Deo vestro. * Sed audite cōsilium meū, & reducite captiuos quos adduxistis de fratribus vestris, quia magnus furor Domini imminet vobis.
12 * Steterunt itaq; viri de principibus filiorum Ephraim, Azarias filius Iohannan, Barachias filius Mosollamoth, Ezechias filius Sellum, & Amasias filius Hadali, contra eos qui veniebant de prœlio.
13 * Et dixerunt eis: Nō introducetis huc captiuos, ne peccemus Domino. Quare
C vultis adijcere super peccata nostra, & vetera cumulare delicta? Grande quippe peccatū est, & ira furoris Domini imminet super Israel.
14 * Dimiserúntque viri Israel bellatores prædam & vniuersa quæ ceperant coram principibus & omni multitudine.
15 * Steterúntque viri quos supra memorauimus, & apprehēdentes captiuos omnes qui nudi erant, vestierunt de spoliis. Cúmq; vestissent eos & calciassent, & refecissent cibo ac potu, vnxissentque propter laborem, & adhibuissent eis curam, quicunq; ambulare nō poterant, & erant imbecilli corpore, imposuerūt eos iumentis, & adduxerūt eos Hiericho ciuitatem palmarum ad fratres eorum, ipsíque re-
16 uersi sunt in Samariam. * Tempore illo misit rex Achaz ad regem Assyriorum, po-
17 stulans auxilium. * Venerúntq; Idumæi & percusserūt multos ex Iuda, & ceperūt
18 prædam magnā. * Philistiim quoq; diffusi sunt per vrbes campestres, & ad meri-
D diem Iuda, ceperúntque Beth-Sames & Ahilō, & Gadiroth, Socho quoq; & Thānan, & Ganzo cum viculis suis, & habita-
19 uerunt in eis. * Humiliauerat enim Dñs Iudam propter Achaz regē Iuda, eo quòd nudasset eum auxilio, & contemptui ha-
20 buisset Dñm. * Adduxítq; contra eum Theglatphalasar regem Assyriorū, qui & afflixit eum, & nullo resistente vastauit.
21 * Igitur Achaz, spoliata domo Domini & domo regum ac principum, dedit regi Assyriorū munera, & tamē nihil ei ꝓfuit.
22 * Insuper & tempore angustiæ suæ auxit cōtemptū in Dñm. Ipse per se rex Achaz
23 * Immolauit diis Damasci victimas percussoribus suis, & dixit: Dij regum Syriæ auxiliantur eis; quos ego placabo hostiis, & aderunt mihi, cùm econtrario ipsi fuerint ruinæ ei & vniuerso Israel.

* *Et nunc filios Juda & Hierusalem vos* 10
dicitis possidere in seruos & seruas, nonne sum
vobiscum, vt testificer Domino Deo vestro,
peccata vobiscum Domino Deo vestro.

* *Et nunc audite me, & reducite captiuita-* 11
tem quam cepistis à fratribus vestris, quoniam
ira furoris Domini super vos.

* *Et steterunt principes à filiis Ephraim* 12
Azarias filius Jonan, & Barachias filius Mas-
salmoth, & Ezechias filius Sellim, & Ama-
sias filius Addi contra eos qui veniebant à
bello.

* *Et dixerunt eis, Non introducetis captiui-* 13
tatem huc ad nos, quoniam vt peccemus Do-
mino super nos, vos dicitis adijci super pecca-
ta nostra & super ignorantiam nostram, quo-
niam multum peccatum nostrum & ira furo-
ris Domini in Israel.

* *Et dimiserunt bellatores captiuitatem &* 14
spolia coram principibus & omni Ecclesia.

* *Et steterunt viri qui vocati sunt in no-* 15
minibus, & apprehenderunt captiuitatem, &
omnes nudos vestierunt de spoliis, & indue-
runt eos & calciauerunt, & dederunt eis vt
comederent, & biberent, & vngerentur, &
auxilio fuerunt eis in iumentis omni infirmo:
& constituerunt eos in Hiericho ciuitatem
palmarum ad fratres eorum, & reuersi sunt
in Samariam.

* *Et in tempore illo misit rex Achaz ad re-* 16
gem Assyriorum vt auxiliaretur ei.

* *Et in hoc anno & Idumæi irruerunt &* 17
percusserunt in Juda, & ceperunt captiui-
tatem.

* *Et Philistiim irruerunt in vrbes campe-* 18
stris, & à meridie Juda, & ceperunt Beths-
mes & Ailon, & Gaderoth, & Socchoth, &
vicos eius, & Thamnan, & vicos eius,
& Gamzo & vicos eius, & habitauerunt
illic.

* *Quoniam humiliauit Dominus Judã pro-* 19
pter Achaz regem Juda, quoniam nudauit in
Juda, & rebellauit rebellione à Domino.

* *Et venit contra Achaz Theglath-Phalsar* 20
rex Assyriorum, & percussit eum.

* *Et cepit Achaz quæ in domo Domini, &* 21
quæ in domo regis & principum, & dedit re-
gi Assyriorum, & non in auxilium ei fuit.

* *Sed vt tribularetur ipse, & auxit Achaz* 22
rebellionem à Domino, & dixit rex Achaz:

* *Quæram deos Damasci percutientes me:* 23
& dixit: Quoniam Dei regis Syriæ fortifi-
cant eos; igitur sacrificabo eis & auxiliabun-
tur mihi, & fuerunt ei ipsi in scandalum &
omni Israel.

10 * καὶ νῦν σὺ υἱὸς ἰούδα καὶ ἱερουσαλὴμ υμεῖς λέγετε
καταπτήσασθαι εἰς δούλους & δούλας, οὐκ ἰδοὺ εἰμὶ μεθ'
υμῶν, μαρτυρῆσαι κυρίῳ τῷ θεῷ υμῶν, πλημμέλειαι μεθ'
υμῶν κυρίῳ τῷ θεῷ υμῶν.

11 * καὶ νῦν ἀκούσατέ μου & ἀποστρέψατε τὴν αἰχμαλω
σίαν ἣν ἠχμαλωτεύσατε ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν υμῶν, ὅτι
ὀργὴ θυμοῦ κυρίου ἐφ' υμῖν.

12 * καὶ ἀνέστησαν ἄρχοντες ἀπὸ τῶν υἱῶν ἐφραὶμ ἀζα-
ίας ὁ τοῦ ἰωανᾶν, & βαραχίας ὁ τοῦ μοσολλαμὼθ, καὶ
ἐζεκίας ὁ τοῦ σελλεμ, & ἀμασίας ὁ τοῦ ἀδδὶ ἐπὶ τοὺς ἐρ-
χομένους ἀπὸ τοῦ πολέμου.

13 * καὶ εἶπον αὐτοῖς, οὐ μὴ εἰσαγάγητε τὴν αἰχμαλω-
σίαν ὧδε πρὸς ἡμᾶς, ὅτι εἰς τὸ πλημμελῆσαι τῷ κυρίῳ
ἐφ' ἡμᾶς, υμεῖς λέγετε προσθεῖναι ἐπὶ τὰς ἁμαρτίας
ἡμῶν καὶ ἐπὶ τὴν ἄγνοιαν ἡμῶν, ὅτι πολλὴ ἡ ἁμαρτία
ἡμῶν & ὀργὴ θυμοῦ κυρίου ἐπὶ τὸν ἰσραήλ.

14 * & ἀφῆκαν οἱ πολεμισταὶ τὴν αἰχμαλωσίαν & τὰ
σκῦλα ἐναντίον τῶν ἀρχόντων & πάσης τῆς ἐκκλησίας.

15 * καὶ ἀνέστησαν ἄνδρες οἱ ἐπεκλήθησαν ἐν ὀνόμασιν, &
ἀντελάβοντο τῆς αἰχμαλωσίας, & πάντας τοὺς γυμνοὺς
περιέβαλον ἀπὸ τῶν σκύλων, & ἐνέδυσαν αὐτοὺς & ὑπέ-
δησαν, καὶ ἔδωκαν αὐτοῖς τοῦ φαγεῖν, καὶ πιεῖν, καὶ ἀλεί-
ψασθαι, καὶ ἀντελάβοντο ἀπῶν ἐν ὑποζυγίοις πάντας
ἀσθενεῖς· καὶ κατέστησαν αὐτοὺς εἰς ἱεριχὼ τὴν πόλιν τῶν
φοινίκων πρὸς ἀδελφοὺς αὐτῶν, & ἀπέστρεψαν εἰς σαμά-
16 ρειαν. * καὶ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεὺς
ἄχαζ πρὸς τὸν βασιλέα τῶν ἀσσυρίων τοῦ βοηθῆσαι αὐτῷ.

17 * καὶ ἐν τούτῳ τῷ ἔτει καὶ οἱ ἰδουμαῖοι ἐπέθεντο, καὶ
ἐπάταξαν ἐν ἰούδα, καὶ ἠχμαλώτευσαν αἰχμαλωσίαν.

18 * καὶ οἱ ἀλλόφυλοι ἐπέθεντο ἐπὶ τὰς πόλεις τῆς πε-
δινῆς, καὶ ἀπὸ λιβὸς τοῦ ἰούδα, καὶ ἔλαβον τὴν βαιθσα-
μὴς, καὶ τὴν αἰλὼν, καὶ τὴν γαδηρὼθ, καὶ τὴν σοκχὼθ,
καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ τελὼ θαμναν καὶ τὰς κώμας
αὐτῆς, καὶ τελὼ γαμζὼ καὶ τὰς κώμας αὐτῆς, καὶ κα-
τῴκησαν ἐκεῖ.

19 * ὅτι ἐταπείνωσε κύριος τὸν ἰούδαν διὰ τὸν ἄχαζ βα-
σιλέα ἰούδα, διότι ὧν ἀπεκάλυψεν ἐν τῷ ἰούδα, καὶ ἀπέ-
στη ἀποστασίᾳ ἀπὸ κυρίου.

20 * καὶ ἦλθεν ἐπὶ τὸν ἄχαζ θεγλαθ φαλσαὲ βασι-
λεὺς ἀσσυρίων, & ἐπάταξεν αὐτόν.

21 * καὶ ἔλαβεν ἄχαζ τὰ ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου & τὰ ἐν τῷ
οἴκῳ τοῦ βασιλέως & τῶν ἀρχόντων, & ἔδωκε τῷ βασιλεῖ
τῶν ἀσσυρίων, & οὐκ εἰς βοήθειαν αὐτῷ ἦν.

22 * ἀλλ' ἢ τοῦ θλιβῆναι αὐτόν, & προσέθηκεν ἄχαζ ἔτι
ἀποστῆναι ἀπὸ κυρίου· & εἶπεν ὁ βασιλεὺς ἄχαζ·

23 * ζητήσω τοὺς θεοὺς δαμασκοῦ τοὺς τύπτοντάς με· &
εἶπεν, ὅτι οἱ θεοὶ βασιλέως συρίας καλοκύουσιν αὐτούς,
τίνων θύσω αὐτοῖς, καὶ βοηθήσονταί μου· καὶ ἐγένοντο
αὐτῷ αὐτοὶ εἰς σκῶλον & παντὶ ἰσραήλ.

24 * וַיֶּאֱסֹף אָחָז אֶת־כְּלֵי בֵית־הָאֱלֹהִים
וַיְקַצֵּץ אֶת־כְּלֵי בֵית־הָאֱלֹהִים וַיְסַגֵּר אֶת־
דַּלְתוֹת בֵּית־יְהוָה וַיַּעַשׂ לוֹ מִזְבְּחוֹת בְּכָל־פִּנַּה
25 בִּירוּשָׁלִָם: * וּבְכָל־עִיר וָעִיר לִיהוּדָה
עָשָׂה בָמוֹת לְקַטֵּר לֵאלֹהִים אֲחֵרִים וַיַּכְעֵס אֶת־
יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו:
26 * וְיֶתֶר דְּבָרָיו וְכָל־דְּרָכָיו הָרִאשֹׁנִים
וְהָאַחֲרוֹנִים הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר מַלְכֵי יְהוּדָה
27 וְיִשְׂרָאֵל: * וַיִּשְׁכַּב אָחָז עִם־אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרֵהוּ
בָּעִיר בִּירוּשָׁלִַם כִּי לֹא הֱבִיאוּהוּ לְקִבְרֵי מַלְכֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּמְלֹךְ יְחִזְקִיָּהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו:

כט

1 * יְחִזְקִיָּהוּ מָלַךְ בֶּן־עֶשְׂרִים
וְחָמֵשׁ שָׁנָה וְעֶשְׂרִים וְתֵשַׁע שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם
וְשֵׁם אִמּוֹ אֲבִיָּה בַּת־זְכַרְיָהוּ:
2 * וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה כְּכֹל אֲשֶׁר־עָשָׂה
3 דָּוִיד אָבִיו: * הוּא בַּשָּׁנָה הָרִאשׁוֹנָה
לְמָלְכוֹ בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן פָּתַח אֶת־דַּלְתוֹת בֵּית־
4 יְהוָה וַיְחַזְּקֵם: * וַיָּבֵא אֶת־הַכֹּהֲנִים
וְאֶת־הַלְוִיִּם וַיַּאַסְפֵם לִרְחוֹב הַמִּזְרָח:
5 * וַיֹּאמֶר לָהֶם שִׁמְעוּנִי הַלְוִיִּם עַתָּה הִתְקַדְּשׁוּ
וְקַדְּשׁוּ אֶת־בֵּית יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתֵיכֶם וְהוֹצִיאוּ
אֶת־הַנִּדָּה מִן־הַקֹּדֶשׁ:
6 * כִּי־מָעֲלוּ אֲבֹתֵינוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה־
אֱלֹהֵינוּ וַיַּעַזְבֻהוּ וַיָּסֵבּוּ פְנֵיהֶם מִמִּשְׁכַּן יְהוָה
7 וַיִּתְּנוּ־עֹרֶף: * גַּם סָגְרוּ דַּלְתוֹת הָאוּלָם
וַיְכַבּוּ אֶת־הַנֵּרוֹת וּקְטֹרֶת לֹא הִקְטִירוּ וְעֹלָה
לֹא־הֶעֱלוּ בַּקֹּדֶשׁ לֵאלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:
8 * וַיְהִי קֶצֶף יְהוָה עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם
וַיִּתְּנֵם לְזַוָּעָה לְשַׁמָּה וְלִשְׁרֵקָה כַּאֲשֶׁר אַתֶּם
9 רֹאִים בְּעֵינֵיכֶם: * וְהִנֵּה נָפְלוּ אֲבוֹתֵינוּ בֶּחָרֶב
וּבָנֵינוּ וּבְנוֹתֵינוּ וְנָשֵׁינוּ בַּשְּׁבִי עַל־זֹאת:
10 * עַתָּה עִם־לִבִּי לִכְרֹת בְּרִית לַיהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל וְיָשֹׁב מִמֶּנּוּ חֲרוֹן אַפּוֹ:
11 * בָּנַי עַתָּה אַל־תִּשָּׁלוּ כִּי־בָכֶם בָּחַר יְהוָה
לַעֲמֹד לְפָנָיו לְשָׁרְתוֹ וְלִהְיוֹת לוֹ מְשָׁרְתִים
וּמַקְטִרִים:

24 * Direptis itaque Achaz vasis domus Dei atque confractis, clausit ianuas templi Domini, & fecit sibi altaria in vniuersis angulis Hierusalem.
25 * In omnibus quoque vrbibus Iuda extruxit aras ad cremandum thus, atque ad iracundiam prouocauit Dominum Deum patrum suorum.
26 * Reliqua autem sermonum eius & omnium operum suorum priorum & nouissimorum scripta sunt in libro Regum Iuda & Israel.
27 * Dormiuítq; Achaz cum patribus suis, & sepelierunt eum in ciuitate Hierusalem. Neque enim receperunt eum in sepulchra regum Israel. Regnauítque Ezechias filius eius pro eo.

CAP. XXIX.

1 A IGitur Ezechias regnare cœpit cùm viginti quinque esset annorum, & viginti nouem annis regnauit in Hierusalem. Nomen matris eius Abia filia Zachariæ. 4. Reg. 18. 2
2 * Fecítque quod erat placitum in conspectu Domini, iuxta omnia quæ fecerat Dauid pater eius.
3 * Ipso anno & mense primo regni sui aperuit valuas domus Domini, & instaurauit eas.
4 * Adduxítque sacerdotes atq; Leuitas, & congregauit eos in plateam Orientalé.
5 * Dixítque ad eos, Audite me Leuitæ, & sanctificamini, mundate domum Domini Dei patrum vestrorum, & auferte omnem immunditiam de sanctuario.
6 * Peccauerunt patres nostri & fecerunt malum in conspectu Domini Dei nostri,
B derelinquentes eum, auerterunt facies suas à tabernaculo Domini, & præbuerunt dorsum.
7 * Clauserunt ostia quæ erant in porticu & extinxerunt lucernas, incensúmque non adoleuerunt, & holocausta non obtulerunt in sanctuario Deo Israel.
8 * Concitatus est itaque furor Domini super Iudam & Hierusalem. Tradidítque eos in commotionem & in interitum & in sibilũ, sicut ipsi cernitis oculis vestris.
9 * En corruerunt patres nostri gladiis, filij nostri, & filiæ nostræ, & coniuges captiuæ ductæ sunt propter hoc scelus.
10 * Nunc ergo placet mihi, vt ineamus fœdus cum Domino Deo Israel, & auer-
11 tet à nobis furorem iræ suæ. * Filij mei nolite negligere. Vos elegit Dominus vt
C stetis coram eo, & ministretis illi, cólatísq; eum, & cremetis ei incensum.

24 * Et abstulit Achaz vasa domus Domini & fregit ea, & clausit Achaz fores domus Domini, & fecit sibi altare in omni angulo in Hierusalem.

25 * Et in omni vrbe, & in ciuitate Juda fecerunt excelsa, ad adolendum dijs alienis; & irritauit Dominum Deum patrum suorum.

26 * Et reliqui sermones eius et opera eius prima & nouissima nonne sunt scripta in libro Regum Juda & Israel?

27 * Et dormiuit Achaz cum patribus suis, & sepultus est in ciuitate Dauid, & non attulerunt eum in sepulchra regum Israel, & regnauit Ezecias filius eius pro eo.

CAP. XXIX.

1 Filius existens viginti & quinque annorum Ezecias cùm regnaret ipse; & viginti, & nouem annis regnauit in Hierusalem; & nomen matri eius Abia filia Zachariæ.

2 * Et fecit Ezecias rectum coram Domino, iuxta omnia quæ fecit Dauid pater eius.

3 * Et factum est quando stetit Ezecias in regno suo in mense primo aperuit valuas domus Domini, & instaurauit eas.

4 * Et introduxit sacerdotes & Leuitas, & constituit eos in latus quod ad Orientem.

5 * Et dixit eis, Audite me Leuitæ, nunc sanctificamini, & sanctificate domum Domini Dei patrum vestrorum, & eijcite immunditiam de sanctuarijs.

6 * Quoniam rebellauerunt patres nostri, & fecerunt malum coram Domino Deo nostro, & dereliquerunt eum, & auerterunt faciem suam à tabernaculo Domini, & dederunt ceruicem.

7 * Et clauserunt ostia templi, & extinxerunt lucernas, & thymiama non adoleuerunt, & holocausta non obtulerunt in sanctuario Deo Israel.

8 * Et fuit ira Domini super Judam & Hierusalem, & tradidit eos in commotionem & in interitum & in sibilum, sicut vos cernitis oculis vestris.

9 * Et ecce corruerunt patres nostri in gladio, & filij nostri, & filiæ nostræ, & vxores nostræ in captiuitate in terra non sua.

10 * Causa huius fuit in corde meo vt disponatur fœdus Domino Deo Israel, et auertet à nobis iram furoris sui.

11 * Et nunc non relinquatis facere, quoniam in vobis elegit Dominus, vt stetis coram eo ad ministrandum ei, & sitis eius ministri & adolentes incensum.

24 * καὶ ἀπέστησεν ἄχαζ τὰ σκεύη οἴκου κυρίου, καὶ κατέκοψεν αὐτά, καὶ ἀπέκλεισεν ἄχαζ τὰς θύρας οἴκου κυρίου, καὶ ἐποίησεν αὐτῷ θυσιαστήριον ἐν πάσῃ γωνίᾳ ἐν ἱερουσαλήμ·

25 * καὶ ἐν πάσῃ πόλει, καὶ ἐν πόλει ἰούδα ἐποίησαν ὑψηλά, τοῦ θυμιᾶν θεοῖς ἀλλοτρίοις, καὶ παρώργισε κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτοῦ.

26 * καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι αὐτοῦ καὶ αἱ πράξεις αὐτοῦ αἱ πρῶται καὶ ἔσχαται οὐκ ἰδοὺ εἰσὶ γεγραμμένοι ἐπὶ βιβλίου βασιλέων ἰούδα καὶ ἰσραήλ;

27 * καὶ ἐκοιμήθη ἄχαζ μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἐτάφη ἐν πόλει δαυίδ, καὶ οὐκ ἤνεγκαν αὐτὸν εἰς τοὺς τάφους τῶν βασιλέων ἰσραήλ, καὶ ἐβασίλευσεν ἐζεκίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

κθ.

1 * Υἱὸς ὢν εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἐζεκίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν· καὶ εἴκοσι καὶ ἐννέα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ· καὶ ὄνομα τῇ μητρὶ αὐτοῦ ἀβία θυγάτηρ ζαχαρίου.

2 * καὶ ἐποίησεν ἐζεκίας τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, κατὰ πάντα ὅσα ἐποίησε δαυὶδ ὁ πατὴρ αὐτοῦ.

3 * καὶ ἐγένετο ἡνίκα ἔστη ἐζεκίας ἐπὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἐν τῷ μηνὶ τῷ πρώτῳ ἀνέωξε τὰς θύρας οἴκου κυρίου, καὶ ἐπεσκεύασεν αὐτάς.

4 * καὶ εἰσήγαγεν τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς λευίτας, καὶ κατέστησεν αὐτοὺς εἰς τὸ κλίτος τὸ πρὸς ἀνατολάς.

5 * καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ἀκούσατέ μου οἱ λευῖται, νῦν ἁγιάσθητε, καὶ ἁγιάσατε τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ τῶν πατέρων ὑμῶν, καὶ ἐκβάλετε τὴν ἀκαθαρσίαν ἐκ τῶν ἁγίων.

6 * ὅτι ἀπέστησαν οἱ πατέρες ἡμῶν, καὶ ἐποίησαν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἐγκατέλιπον αὐτόν, καὶ ἀπέστρεψαν τὸ πρόσωπον αὐτῶν ἀπὸ τῆς σκηνῆς κυρίου, καὶ ἔδωκαν αὐχένα.

7 * καὶ ἀπέκλεισαν τὰς θύρας τοῦ ναοῦ, καὶ ἔσβεσαν τοὺς λύχνους, καὶ θυμίαμα οὐκ ἐθυμίασαν, καὶ ὁλοκαυτώματα οὐ προσήνεγκαν ἐν τῷ ἁγίῳ τῷ θεῷ ἰσραήλ.

8 * καὶ ἐγένετο ὀργὴ κυρίου ἐπὶ ἰούδαν καὶ ἱερουσαλήμ· καὶ ἔδωκεν αὐτοὺς εἰς ἔκστασιν καὶ εἰς ἀφανισμὸν καὶ εἰς συριγμόν, ὡς ὑμεῖς ὁρᾶτε τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν.

9 * καὶ ἰδοὺ ἔπεσον οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν ῥομφαίᾳ, καὶ οἱ υἱοὶ ἡμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ἡμῶν, καὶ αἱ γυναῖκες ἡμῶν ἐν αἰχμαλωσίᾳ ἐν γῇ οὐχ ἑαυτῶν.

10 * ἕνεκεν τούτου ἐγένετο ἐπὶ καρδίας μου τοῦ διαθέσθαι διαθήκην τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραήλ, καὶ ἀποστρέψει ἀφ' ἡμῶν τὴν ὀργὴν τοῦ θυμοῦ αὐτοῦ.

11 * καὶ νῦν μὴ διαλίπητε ποιεῖν, ὅτι ἐν ὑμῖν ἠρέτηκε κύριος τοῦ στῆναι ἐναντίον αὐτοῦ λειτουργεῖν αὐτῷ, καὶ εἶναι αὐτοῦ λειτουργοὺς καὶ θυμιῶντας.

12 * וַיָּקֻמוּ הַלְוִיִּם מַחַת בֶּן־עֲמָשַׂי וְיוֹאֵל בֶּן־
עֲזַרְיָהוּ מִן־בְּנֵי־הַקְּהָתִי וּמִן־בְּנֵי מְרָרִי קִישׁ בֶּן־
עַבְדִּי וַעֲזַרְיָהוּ בֶּן־יְהַלֶּלְאֵל וּמִן־הַגֵּרְשֻׁנִּי יוֹאָח
בֶּן־זִמָּה וְעֵדֶן בֶּן־יוֹאָח׃
13 * וּמִן־בְּנֵי אֱלִיצָפָן שִׁמְרִי וְיעוּאֵל וּמִן־בְּנֵי
אָסָף זְכַרְיָהוּ וּמַתַּנְיָהוּ׃
14 * וּמִן־בְּנֵי הֵימָן יְחוּאֵל וְשִׁמְעִי וּמִן־בְּנֵי יְדוּתוּן
15 שְׁמַעְיָהוּ וְעֻזִּיאֵל׃ * וַיַּאַסְפוּ אֶת־אֲחֵיהֶם
וַיִּתְקַדְּשׁוּ וַיָּבֹאוּ כְּמִצְוַת־הַמֶּלֶךְ בִּדְבְרֵי יְהוָה
לְטַהֵר בֵּית יְהוָה׃
16 * וַיָּבֹאוּ הַכֹּהֲנִים לִפְנִימָה בֵּית־יְהוָה
לְטַהֵר וַיּוֹצִיאוּ אֶת כָּל־הַטֻּמְאָה אֲשֶׁר מָצְאוּ
בְּהֵיכַל יְהוָה לַחֲצַר בֵּית יְהוָה וַיְקַבְּלוּ הַלְוִיִּם
לְהוֹצִיא לְנַחַל־קִדְרוֹן חוּצָה׃
17 * וַיָּחֵלּוּ בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן לְקַדֵּשׁ וּבְיוֹם
שְׁמוֹנָה לַחֹדֶשׁ בָּאוּ לְאוּלָם יְהוָה וַיְקַדְּשׁוּ
אֶת־בֵּית־יְהוָה לְיָמִים שְׁמוֹנָה וּבְיוֹם שִׁשָּׁה עָשָׂר
18 לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן כִּלּוּ׃ * וַיָּבֹאוּ פְנִימָה
אֶל־חִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמְרוּ טִהַרְנוּ אֶת־כָּל־בֵּית
יְהוָה וְאֶת־מִזְבַּח הָעוֹלָה וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־
שֻׁלְחַן הַמַּעֲרֶכֶת וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו׃
19 * וְאֶת כָּל־הַכֵּלִים אֲשֶׁר־הִזְנִיחַ הַמֶּלֶךְ
אָחָז בְּמַלְכוּתוֹ בְּמַעֲלוֹ הֵכַנּוּ וְהִקְדֵּשְׁנוּ וְהִנָּם
לִפְנֵי מִזְבַּח יְהוָה׃
20 * וַיַּשְׁכֵּם יְחִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַיֶּאֱסֹף אֶת שָׂרֵי
הָעִיר וַיַּעַל בֵּית יְהוָה׃
21 * וַיָּבִיאוּ פָרִים־שִׁבְעָה וְאֵילִים שִׁבְעָה
וּכְבָשִׂים שִׁבְעָה וּצְפִירֵי עִזִּים שִׁבְעָה לְחַטָּאת
עַל־הַמַּמְלָכָה וְעַל־הַמִּקְדָּשׁ וְעַל־יְהוּדָה וַיֹּאמֶר
לִבְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים לְהַעֲלוֹת עַל־מִזְבַּח יְהוָה׃
22 * וַיִּשְׁחֲטוּ הַבָּקָר וַיְקַבְּלוּ הַכֹּהֲנִים אֶת־
הַדָּם וַיִּזְרְקוּ הַמִּזְבֵּחָה וַיִּשְׁחֲטוּ הָאֵלִים וַיִּזְרְקוּ
הַדָּם הַמִּזְבֵּחָה וַיִּשְׁחֲטוּ הַכְּבָשִׂים וַיִּזְרְקוּ הַדָּם
23 הַמִּזְבֵּחָה׃ * וַיַּגִּישׁוּ אֶת־שְׂעִירֵי הַחַטָּאת לִפְנֵי
הַמֶּלֶךְ וְהַקָּהָל וַיִּסְמְכוּ יְדֵיהֶם עֲלֵיהֶם׃
24 * וַיִּשְׁחָטוּם הַכֹּהֲנִים וַיְחַטְּאוּ אֶת־דָּמָם
הַמִּזְבֵּחָה לְכַפֵּר עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל כִּי לְכָל־יִשְׂרָאֵל
אָמַר הַמֶּלֶךְ הָעוֹלָה וְהַחַטָּאת׃

12 * Surrexerunt ergo Leuitæ, Maath filius Amasiæ & Iohel filius Azarię, de filiis Caath. Porrò de filiis Merari Cis filius Abdai,& Azarias filius Ialalehel. De filiis autem Gerson, Ioha filius Iemna, & Eden
13 filius Iohaha. * At verò de filiis Elisaphan, Samri, & Iahiel. De filiis quoque Asaph, Zacharias & Mathanias.
14 * Nécnon de filiis Hemã, Iahiel,& Semei. Sed & de filiis Idithun Semeias &
15 Ozihel. * Congregauerúntque fratres suos & sanctificati sunt, & ingressi sunt iuxta mandatum regis & imperium Domini vt expiarent domum Domini.
16 * Sacerdotes quoque ingressi templum
D Domini, vt sanctificarent illud, extulerunt omnem immunditiam quam intrò repererant in vestibulo domus Domini, quam tulerunt Leuitæ, & asportauerunt ad torrentẽ Cedron foras.
17 * Cœperunt autem prima die mensis primi mundare, & in die octauo eiusdem mensis ingressi sunt porticum domus tem pli Dñi, expiauerúntq; templum diebus octo,& in die sextadecima mẽsis eiusdem quod cœperant impleuerunt.
18 * Ingressi quoq; sunt ad Ezechiam regem,& dixerunt ei: Sanctificauimus omnem domum Dñi & altare holocausti, vasáq; eius, nécnon & mensam propositionis cum omnibus vasis suis;
19 * Cunctámque templi supellectilem quam polluerat rex Achaz in regno suo, postquam præuaricatus est, & ecce exposita sunt omnia coram altari Domini.
20 * Consurgénsq; diluculo Ezechias rex
E adunauit omnes principes ciuitatis, &
21 ascendit in domum Dñi. * Obtulerúntq; simul tauros septem, & arietes septem, & agnos septem, & hircos septem, pro peccato, pro regno, pro sanctuario, pro Iuda. Dixítque sacerdotibus filiis Aaron vt offerrent super altare Domini.
22 * Mactauerunt igitur tauros, & susceperunt sanguinẽ sacerdotes,& fuderunt illum super altare. Mactauerunt etiã arietes,& illorũ sanguinem super altare fude-
23 runt. * Immolauerunt agnos,& fuderunt super altare sanguinẽ. Applicuerunt hircos pro peccato coram rege & vniuersa multitudine. imposuerúntq; manus suas
24 super eos. * Et immolauerunt illos sacerdotes, & aspersẽrũt sanguinem eorum coram altari pro piaculo vniuersi Israel. Pro omni quippe Israel præceperat rex, vt holocaustum fieret pro peccato.

12 * Et surrexerũt Leuitæ Maath filius Amesi, & Ioel filius Azariæ de filiis Caath: & de filiis Merari, Cis filius Abdi, & Azarias filius Ialeel, & de filiis Gerson, Joach filius Zemma, & Odaan filius Joach.

13 * Et de filiis Elisaphan, Sambri & Hieiel; & de filiis Asaph, Zacharias & Matthanias.

14 * Et de filiis Eman, Hieiel & Semei; & de filiis Jdithun, Sameas & Oziel.

15 * Et congregauit fratres suos & purificati sunt iuxta mandatum Ezeciæ regis propter imperium Domini, vt purgarent domum Domini.

16 * Et ingressi sunt sacerdotes intrò in domũ Domini ad purificandum, & extulerunt omnem immunditiam inuentam in domo Domini in vestibulum domus Domini: & susceperunt Leuitæ vt asportarent in torrentem Cedron foras.

17 * Et cœperunt in vna mensis primi sanctificare, & die octaua mensis primi ingressi sunt in templum Domini, & sanctificauerunt domum Domini in diebus octo, & die sextadecima mensis primi impleuerunt.

18 * Et ingressi sunt intrò ad Ezeciam regem, & dixerũt ipsi, Sanctificauimus omnia quæ in domo Domini, & altare holocausti, & vasa eius, & mensam propositionis eius & omnia vasa eius.

19 * Et omnia vasa, quæ polluit rex Achaz in regno suo, cùm præuaricatus est ipse, præparauimus & sanctificauimus ea, & ecce sunt coram altari Domini.

20 * Et surrexit diluculo Ezecias rex, & congregauit principes ciuitatis, & ascendit in domum Domini.

21 * Et obtulit septem vitulos & septem arietes, & septem agnos, & septem hircos caprarum pro peccato, pro regno, & pro sanctis, & pro Juda: & dixit filiis Aaron sacerdotibus, vt offerrent in altari Domini.

22 * Et sacrificauerunt vitulos, & susceperunt sacerdotes sanguinem & fuderũt super altare: & sacrificauerunt arietes, & fuderunt super altare sanguinem, & sacrificauerunt agnos, & fuderunt sanguinem super altare.

23 * Et applicuerunt hircos qui pro peccato, coram rege & Ecclesia; & imposuerunt manus suas super eos.

24 * Et sacrificauerunt eos sacerdotes, & asperserunt sanguinem eorum ad altare, & placauerunt pro omni Jsrael, quoniam pro omni Jsrael dixit rex adduci holocausta, & quæ pro peccato.

12 * καὶ ἀνέστησαν ⓘ λευῖται μαὰθ ὁ τοῦ ἀμεσσὶ, καὶ ἰωὴλ ὁ τοῦ ἀζαρίου ἐκ τῶν υἱῶν κάαθ· καὶ ἐκ τῶν υἱῶν μεραρί, κίς ὁ τοῦ ἀβδὶ, καὶ ἀζαρίας ὁ τοῦ ἰαλαιήλ· καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν γερσῶν, ἰωὰχ ὁ τοῦ ζεμμὰ καὶ ὠδαὰν ὁ τοῦ ἰωάχ.

13 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἐλισαφὰν, σαμβρὶ καὶ ἱεϊήλ· καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἀσάφ, ζαχαρίας, καὶ ματθανίας.

14 * καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν αἰμὰν, ἱεϊήλ καὶ σεμεΐ· καὶ ἀπὸ τῶν υἱῶν ἰδιθοῦν, σαμέας καὶ ὀζιήλ.

15 * καὶ συνήγαγε τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ καὶ ἡγνίσθησαν κατὰ τὴν ἐντολὴν ἐζεκίου τοῦ βασιλέως διὰ προστάγματος κυρίου, τοῦ καθαρῆσαι τὸν οἶκον κυρίου.

16 * καὶ εἰσῆλθον ⓘ ἱερεῖς ἔσω εἰς τὸν οἶκον κυρίου ἁγνίσαι, καὶ ἐξέβαλον πᾶσαν τὴν ἀκαθαρσίαν τὴν εὑρεθεῖσαν ἐν οἴκῳ κυρίου εἰς τὴν αὐλὴν οἴκου κυρίου· καὶ ἐδέξαντο ⓘ λευῖται τοῦ ἐξενεγκεῖν εἰς τὸν χειμάρρουν κεδρὼν ἔξω.

17 * καὶ ἤρξαντο ἐν μιᾷ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου τοῦ ἁγιάσαι, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου εἰσῆλθον εἰς τὸν ναὸν κυρίου, καὶ ἡγίασαν τὸν οἶκον κυρίου ἐν ἡμέραις ὀκτώ, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑκκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου συνετέλεσαν.

18 * καὶ εἰσῆλθον ἔσω πρὸς ἐζεκίαν τὸν βασιλέα, καὶ εἶπον αὐτῷ, ἡγιάσαμεν πάντα τὰ ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, καὶ τὸ θυσιαστήριον τῆς ὁλοκαυτώσεως, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ, καὶ τὴν τράπεζαν τῆς προθέσεως αὐτοῦ καὶ πάντα τὰ σκεύη αὐτῆς.

19 * καὶ πάντα τὰ σκεύη, ἃ ἐμίανεν ὁ βασιλεὺς ἄχαζ ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, ἐν τῷ ἀποστῆναι αὐτόν, ἡτοιμάσαμεν καὶ ἡγιάσαμεν αὐτά, καὶ ἰδοὺ ἐστὶν ἐναντίον τοῦ θυσιαστηρίου κυρίου.

20 * καὶ ὤρθρισεν ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς, καὶ συνήγαγεν τοὺς ἄρχοντας τῆς πόλεως, καὶ ἀνέβη εἰς οἶκον κυρίου.

21 * καὶ ἀνήγαγεν ἑπτὰ μόσχους, καὶ ἑπτὰ κριοὺς, καὶ ἑπτὰ ἀμνοὺς, καὶ ἑπτὰ χιμάρους αἰγῶν περὶ ἁμαρτίας, περὶ τῆς βασιλείας, καὶ περὶ τῶν ἁγίων, καὶ περὶ ἰούδα· καὶ εἶπεν τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν τοῖς ἱερεῦσι, τοῦ ἀνενεγκεῖν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου.

22 * καὶ ἔθυσαν τοὺς μόσχους, καὶ ἐδέξαντο ⓘ ἱερεῖς τὸ αἷμα καὶ προσέχεον ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἔθυσαν τοὺς κριούς, καὶ προσέχεον ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ αἷμα· καὶ ἔθυσαν τοὺς ἀμνούς, καὶ προσέχεον τὸ αἷμα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον.

23 * καὶ προσήγαγον τοὺς χιμάρους τοὺς περὶ ἁμαρτίας ἐναντίον τοῦ βασιλέως καὶ τῆς ἐκκλησίας, καὶ ἐπέθηκαν τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐπ' αὐτούς.

24 * καὶ ἔθυσαν αὐτοὺς ⓘ ἱερεῖς, καὶ περιερράντισαν τὸ αἷμα αὐτῶν πρὸς τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἐξιλάσαντο περὶ παντὸς ἰσραήλ, ὅτι περὶ παντὸς ἰσραὴλ εἶπεν ὁ βασιλεὺς προσενεχθῆναι τὰ ὁλοκαυτώματα, καὶ τὰ περὶ ἁμαρτίας.

25 * וַיַּעֲמֵד אֶת־הַלְוִיִּם בֵּית יְהוָה בִּמְצִלְתַּיִם
בְּנֵבָלִים וּבְכִנֹּרוֹת בְּמִצְוַת דָּוִיד וְגָד חוֹזֵה־
הַמֶּלֶךְ וְנָתָן הַנָּבִיא כִּי בְיַד־יְהוָה הַמִּצְוָה בְּיַד
26 נְבִיאָיו: * וַיַּעַמְדוּ הַלְוִיִּם בִּכְלֵי דָוִיד וְהַכֹּהֲנִים
27 בַּחֲצֹצְרוֹת: * וַיֹּאמֶר חִזְקִיָּהוּ לְהַעֲלוֹת
הָעֹלָה לְהַמִּזְבֵּחַ וּבְעֵת הֵחֵל הָעוֹלָה הֵחֵל שִׁיר־
יְהוָה וְהַחֲצֹצְרוֹת וְעַל־יְדֵי כְּלֵי דָּוִיד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל:
28 * וְכָל־הַקָּהָל מִשְׁתַּחֲוִים וְהַשִּׁיר מְשׁוֹרֵר
וְהַחֲצֹצְרוֹת מְחַצְצְרִים הַכֹּל עַד לְכִלּוֹת הָעֹלָה:
29 * וּכְכַלּוֹת לְהַעֲלוֹת כָּרְעוּ הַמֶּלֶךְ וְכָל־
הַנִּמְצְאִים אִתּוֹ וַיִּשְׁתַּחֲווּ:
30 * וַיֹּאמֶר יְחִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים לַלְוִיִּם
לְהַלֵּל לַיהוָה בִּדְבְרֵי דָוִיד וְאָסָף הַחוֹזֶה וַיְהַלְלוּ
עַד־לְשִׂמְחָה וַיִּקְדוּ וַיִּשְׁתַּחֲווּ:
31 * וַיַּעַן יְחִזְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר עַתָּה מִלֵּאתֶם
יֶדְכֶם לַיהוָה גְּשׁוּ וְהָבִיאוּ זְבָחִים וְתוֹדוֹת
לְבֵית יְהוָה וַיָּבִיאוּ הַקָּהָל זְבָחִים וְתוֹדוֹת וְכָל־
נְדִיב לֵב עֹלוֹת:
32 * וַיְהִי מִסְפַּר הָעֹלָה אֲשֶׁר־הֵבִיאוּ הַקָּהָל
בָּקָר שִׁבְעִים אֵילִים מֵאָה כְּבָשִׂים מָאתָיִם
33 לְעֹלָה לַיהוָה כָּל־אֵלֶּה: * וְהַקְּדָשִׁים
בָּקָר שֵׁשׁ מֵאוֹת וְצֹאן שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים:
34 * רַק הַכֹּהֲנִים הָיוּ לִמְעָט וְלֹא יָכְלוּ לְהַפְשִׁיט
אֶת־כָּל־הָעֹלוֹת וַיְחַזְּקוּם אֲחֵיהֶם הַלְוִיִּם עַד־
כְּלוֹת הַמְּלָאכָה וְעַד־יִתְקַדְּשׁוּ הַכֹּהֲנִים כִּי הַלְוִיִּם
יְשָׁרֵי לֵבָב לְהִתְקַדֵּשׁ מֵהַכֹּהֲנִים:
35 * וְגַם־עוֹלָה לָרֹב בְּחֶלְבֵי הַשְּׁלָמִים וּבַנְּסָכִים
לָעֹלָה וַתִּכּוֹן עֲבוֹדַת בֵּית־יְהוָה:
36 * וַיִּשְׂמַח יְחִזְקִיָּהוּ וְכָל־הָעָם עַל הַהֵכִין הָאֱלֹהִים
לָעָם כִּי בְּפִתְאוֹם הָיָה הַדָּבָר:

ל

1 * וַיִּשְׁלַח יְחִזְקִיָּהוּ עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל
וִיהוּדָה וְגַם־אִגְּרוֹת כָּתַב עַל־אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה
לָבוֹא לְבֵית־יְהוָה בִּירוּשָׁלִַם לַעֲשׂוֹת פֶּסַח
לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל:
2 * וַיִּוָּעַץ הַמֶּלֶךְ וְשָׂרָיו וְכָל־הַקָּהָל בִּירוּשָׁלִַם
לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי:

25 * Constituit quoque Leuitas in domo Domini cum cymbalis & psalteriis, & citharis secũdum dispositionẽ Dauid regis, & Gad Videntis & Nathan prophetæ. Siquidem Dñi præceptum fuit per manum
26 prophetarum eius. * Steterúntq; Leuitæ tenentes organa Dauid & sacerdotes tu-
27 bas. * Et iussit Ezechias vt offerrent holocausta super altare. Cúmq; offerrentur holocausta, cœperunt laudes canere Domino, & clangere tubis, atque in diuersis organis, quæ Dauid rex Israel repererat, concrepare.

28 * Omni autem turba adorante, cantores & hi qui tenebant tubas, erãt in officio suo donec compleretur holocaustum. I. Paral. 15.d

29 * Cúmq; finita esset oblatio, incuruatus est rex & omnes qui erant cũ eo, & ado-
30 rauerunt. * Præcepítque Ezechias & principes Leuitis, vt laudarẽt Dominum ser-
G monibus Dauid & Asaph Videntis, qui laudauerunt Deum magna lætitia, & incuruato genu adorauerunt.

31 * Ezechias autem etiam hæc addidit: Implestis manus vestras Domino; accedite & offerte victimas & laudes in domo Dñi. Obtulit ergo vniuersa multitudo hostias & laudes, & holocausta mente de-
32 uota. * Porrò numerus holocaustorum, quæ obtulit multitudo, hic fuit: Tauros septuaginta, arietes centũ, agnos ducẽtos.

33 * Sanctificauerúntque Domino boues sexcentos & oues tria millia.

34 * Sacerdotes verò pauci erant, nec poterant sufficere, vt pelles holocaustorum detraherent. Vnde & Leuitæ fratres eorum adiuuerunt eos, donec impleretur opus, & sanctificarentur antistites. Leuitæ quippe faciliori ritu sanctificãtur quàm
35 sacerdotes. * Fuerunt ergo holocausta plurima, adipes pacificorum & libamina holocaustorum: & completus est cultus domus Domini.

36 * Lætatúsq; est Ezechias & omnis populus, eo quòd ministerium Dei esset expletum, derepente quippe hoc fieri placuerat.

CAP. XXX.

1 A MIsit quoq; Ezechias ad omnem Israel & Iudam, scripsitque epistolas ad Ephraim & Manassen, vt venirent ad domum Domini in Hierusalem, & facerent Phase Domino Deo Israel.

2 * Inito ergo cõsilio regis & principum & vniuersi cœtus Hierusalem, decreuerunt vt facerent Phase mense secundo.

25 * Et constituit Leuitas in domo Domini in cymbalis, & in nablis, & in citharis secundum mandatum Dauid Regis, & Gad Videntis regi & Nathan prophetæ, quoniam per mandatum Domini præceptum in manu prophetarum eius.

26 * Et steterunt Leuitæ in organis Dauid, & sacerdotes in tubis.

27 * Et dixit Ezecias, vt offerrent holocaustum super altare. & cùm inciperent offerre holocaustum, cœperunt canere Domino, & tubæ ad organa Dauid regis Israel.

28 * Et omnis Ecclesia adorabat, & cantores canentes & tubæ clangentes, donec compleretur holocaustum.

29 * Et cùm finissent offerentes, flexit rex & omnes qui inuenti sunt cum eo, et adorauerunt.

30 * Et dixit Ezecias rex & principes Leuitis, vt laudarent Dominum in sermonibus Dauid & Asaph prophetæ, & laudabant in lætitia, & ceciderunt & adorauerunt.

31 * Et respondit Ezecias & dixit: Nunc implestis manus vestras, adducite & ferte sacrificia laudis in domum Domini. & obtulit Ecclesia sacrificia in domum Domini, & omnis promptus corde holocausta.

32 * Et fuit numerus holocausti, quod obtulit Ecclesia, vituli septuaginta, arietes centum, agni ducenti, in holocaustum Domini omnia hæc.

33 * Et sanctificati vituli sexcenti, oues tria millia.

34 * Veruntamen sacerdotes pauci erant, & nõ potuerunt excoriare holocaustum, & adiuuerunt eos Leuitæ, donec impleretur opus, & donec sanctificarentur sacerdotes, quoniam Leuitæ promptè sanctificati sunt magis quàm sacerdotes.

35 * Et holocaustum multum in adipibus perfectionis salutaris & libamina holocausti, & præparatum est opus in domo Domini.

36 * Et lætatus est Ezecias & omnis populus, eo quòd præparauit Deus populo, quoniam repente fuit sermo.

CAP. XXX.

1 ET misit Ezecias ad omnem Israel et Judam epistolas, & scripsit ad Ephraim & Manasse vt venirent in domum Domini in Hierusalem, vt facerent Phasech Domino Deo Israel.

2 * Et consuluit rex & principes, & omnis Ecclesia quæ in Hierusalem, vt facerent Phasech mense secundo.

25 * καὶ ἔστησεν τοὺς λευίτας ἐν οἴκῳ κυρίου ἐν κυμβάλοις καὶ ἐν νάβλαις, καὶ ἐν κινύραις κατὰ τὴν ἐντολὴν δαυὶδ τοῦ βασιλέως καὶ γὰδ τοῦ ὁρῶντος τῷ βασιλεῖ καὶ νάθαν τοῦ προφήτου, ὅτι δι' ἐντολῆς κυρίου τὸ πρόσταγμα ἐν χειρὶ τῶν προφητῶν αὐτοῦ.

26 * καὶ ἔστησαν οἱ λευῖται ἐν ὀργάνοις δαυίδ, καὶ οἱ ἱερεῖς ἐν σάλπιγξιν.

27 * καὶ εἶπεν ἐζεκίας, τοῦ ἀνενεγκεῖν τὴν ὁλοκαύτωσιν ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον· καὶ ἐν τῷ ἄρξασθαι ἀναφέρειν τὴν ὁλοκαύτωσιν, ἤρξαντο ᾄδειν τῷ κυρίῳ, καὶ αἱ σάλπιγγες πρὸς τὰ ὄργανα δαυὶδ βασιλέως ἰσραήλ.

28 * καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία προσεκύνει, καὶ οἱ ψαλτωδοὶ ᾄδοντες καὶ αἱ σάλπιγγες σαλπίζουσαι, ἕως οὗ συνετελέσθη ἡ ὁλοκαύτωσις.

29 * καὶ ὡς συνετέλεσαν ἀναφέροντες, ἔκαμψεν ὁ βασιλεὺς καὶ πάντες οἱ εὑρεθέντες σὺν αὐτῷ, καὶ προσεκύνησαν.

30 * καὶ εἶπεν ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες τοῖς λευίταις, τοῦ ὑμνεῖν τὸν κύριον ἐν λόγοις δαυὶδ καὶ ἀσὰφ τοῦ προφήτου· καὶ ὕμνουν ἐν εὐφροσύνῃ, καὶ ἔπεσον καὶ προσεκύνησαν.

31 * καὶ ἀπεκρίθη ἐζεκίας καὶ εἶπεν, νῦν ἐπληρώσατε τὰς χεῖρας ὑμῶν, προσαγάγετε καὶ φέρετε θυσίας αἰνέσεως εἰς οἶκον κυρίου· καὶ ἀνήνεγκεν ἡ ἐκκλησία θυσίας εἰς οἶκον κυρίου, καὶ πᾶς πρόθυμος τῇ καρδίᾳ ὁλοκαυτώσεις.

32 * καὶ ἐγένετο ὁ ἀριθμὸς τῆς ὁλοκαυτώσεως, ἧς ἀνήνεγκεν ἡ ἐκκλησία, μόσχοι ἑβδομήκοντα, κριοὶ ἑκατόν, ἀμνοὶ διακόσιοι, εἰς ὁλοκαύτωσιν κυρίου πάντα ταῦτα.

33 * καὶ οἱ ἡγιασμένοι μόσχοι ἑξακόσιοι, πρόβατα τρισχίλια.

34 * πλὴν οἱ ἱερεῖς ὀλίγοι ἦσαν, καὶ οὐκ ἠδύναντο δεῖραι τὴν ὁλοκαύτωσιν, καὶ ἀντελαμβάνοντο αὐτῶν οἱ λευῖται, ἕως οὗ συνετελέσθη τὸ ἔργον, καὶ ἕως οὗ ἡγιάσθησαν οἱ ἱερεῖς, ὅτι οἱ λευῖται προθύμως ἡγιάσθησαν παρὰ τοὺς ἱερεῖς.

35 * καὶ ἡ ὁλοκαύτωσις πολλὴ ἐν τοῖς στέασι τῆς τελειώσεως τοῦ σωτηρίου καὶ αἱ σπονδαὶ τῆς ὁλοκαυτώσεως, καὶ ἡτοιμάσθη τὸ ἔργον ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου.

36 * καὶ εὐφράνθη ἐζεκίας καὶ πᾶς ὁ λαός, διὰ τὸ ἡτοιμακέναι τὸν θεὸν τῷ λαῷ, ὅτι ἐξάπινα ἐγένετο ὁ λόγος.

λ'.

1 * Καὶ ἀπέστειλεν ἐζεκίας ἐπὶ πάντα ἰσραὴλ καὶ ἰούδαν ἐπιστολάς, καὶ ἔγραψεν ἐπὶ τὸν ἐφραὶμ καὶ μανασσῆ ἐλθεῖν εἰς οἶκον κυρίου εἰς ἱερουσαλήμ, τοῦ ποιῆσαι τὸ φασὲχ τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραήλ.

2 * καὶ ἐβουλεύσατο ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ ἄρχοντες καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία ἡ ἐν ἱερουσαλήμ, ποιῆσαι τὸ φασὲχ τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ.

3 * כִּי לֹא יָכְלוּ לַעֲשׂתוֹ בָּעֵת הַהִיא כִּי
הַכֹּהֲנִים לֹא־הִתְקַדְּשׁוּ לְמַדַּי וְהָעָם לֹא־נֶאֶסְפוּ
4 לִירוּשָׁלִָם׃ * וַיִּישַׁר הַדָּבָר בְּעֵינֵי הַמֶּלֶךְ
5 וּבְעֵינֵי כָּל־הַקָּהָל׃ * וַיַּעֲמִידוּ דָבָר לְהַעֲבִיר
קוֹל בְּכָל־יִשְׂרָאֵל מִבְּאֵר־שֶׁבַע וְעַד־דָּן לָבוֹא
לַעֲשׂוֹת פֶּסַח לַיהוָה אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל בִּירוּשָׁלִָם
כִּי לֹא לָרֹב עָשׂוּ כַּכָּתוּב׃
6 * וַיֵּלְכוּ הָרָצִים בָּאִגְּרוֹת מִיַּד הַמֶּלֶךְ וְשָׂרָיו
בְּכָל־יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וּכְמִצְוַת הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שׁוּבוּ אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי אַבְרָהָם
יִצְחָק וְיִשְׂרָאֵל וְיָשָׁב אֶל־הַפְּלֵיטָה הַנִּשְׁאֶרֶת
7 לָכֶם מִכַּף מַלְכֵי אַשּׁוּר׃ * וְאַל־תִּהְיוּ כַּאֲבֹתֵיכֶם
וְכַאֲחֵיכֶם אֲשֶׁר מָעֲלוּ בַּיהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם
וַיִּתְּנֵם לְשַׁמָּה כַּאֲשֶׁר אַתֶּם רֹאִים׃
8 * עַתָּה אַל־תַּקְשׁוּ עָרְפְּכֶם כַּאֲבוֹתֵיכֶם תְּנוּ־
יָד לַיהוָה וּבֹאוּ לְמִקְדָּשׁוֹ אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ לְעוֹלָם
וְעִבְדוּ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְיָשֹׁב מִכֶּם חֲרוֹן
9 אַפּוֹ׃ * כִּי בְשׁוּבְכֶם עַל־יְהוָה אֲחֵיכֶם
וּבְנֵיכֶם לְרַחֲמִים לִפְנֵי שׁוֹבֵיהֶם וְלָשׁוּב לָאָרֶץ
הַזֹּאת כִּי־חַנּוּן וְרַחוּם יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְלֹא־
יָסִיר פָּנִים מִכֶּם אִם־תָּשׁוּבוּ אֵלָיו׃
10 * וַיִּהְיוּ הָרָצִים עֹבְרִים מֵעִיר לָעִיר בְּאֶרֶץ־
אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וְעַד־זְבֻלוּן וַיִּהְיוּ מַשְׂחִיקִים
עֲלֵיהֶם וּמַלְעִגִים בָּם׃
11 * אַךְ אֲנָשִׁים מֵאָשֵׁר וּמְנַשֶּׁה וּמִזְּבֻלוּן נִכְנְעוּ
12 וַיָּבֹאוּ לִירוּשָׁלִָם׃ * גַּם בִּיהוּדָה הָיְתָה יַד
הָאֱלֹהִים לָתֵת לָהֶם לֵב אֶחָד לַעֲשׂוֹת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ
וְהַשָּׂרִים בִּדְבַר יְהוָה׃
13 * וַיֵּאָסְפוּ יְרוּשָׁלִַם עַם־רָב לַעֲשׂוֹת אֶת־חַג
הַמַּצּוֹת בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי קָהָל לָרֹב מְאֹד׃
14 * וַיָּקֻמוּ וַיָּסִירוּ אֶת־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר
בִּירוּשָׁלִַם וְאֵת כָּל־הַמְקַטְּרוֹת הֵסִירוּ וַיַּשְׁלִיכוּ
15 לְנַחַל קִדְרוֹן׃ * וַיִּשְׁחֲטוּ הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה
עָשָׂר לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם נִכְלְמוּ
וַיִּתְקַדְּשׁוּ וַיָּבִיאוּ עֹלוֹת בֵּית יְהוָה׃
16 * וַיַּעַמְדוּ עַל־עָמְדָם כְּמִשְׁפָּטָם כְּתוֹרַת מֹשֶׁה
אִישׁ־הָאֱלֹהִים הַכֹּהֲנִים זֹרְקִים אֶת־הַדָּם מִיַּד
הַלְוִיִּם׃

3 *Non enim occurrerant facere in tempore suo, quia sacerdotes qui possent sufficere sanctificati non fuerant, & populus nondum cõgregatus fuerat in Hierusalẽ.
4 *Placuítq; sermo regi & omni multitudini. 5 *Et decreuerunt vt mitterẽt nuncios in vniuersum Israel de Bersabee vsq; Dan, vt venirent & facerent Phase Dño Deo Israel in Hierusalẽ. Multi enim nõ fecerant
6 sicut in lege prescriptũ est. *Perrexerũtq; cursores cum epistolis ex regis imperio & principum eius in vniuersum Israel & Iu-
B dam, iuxta id quod rex iusserat prędicantes: Filij Israel reuertimini ad Dñm Deum Abraã, & Isaac, & Israel, & reuertetur ad reliquias quę effugerũt manus regis Assy-
7 riorum. *Nolite fieri sicut patres vestri & fratres, qui recesserũt à Dño Deo patrum suorũ, & tradidit eos in interitum, vt ipsi
8 cernitis. *Nolite indurare ceruices vestras sicut patres vestri. Tradite manus vestras Dño, & venite ad sanctuarium eius quod sanctificauit in æternum. Seruite Domino Deo patrum vestrorum, & auertetur à vobis ira furoris eius. *Si enim
9 vos reuersi fueritis ad Dominum, fratres vestri & filij habebunt misericordiam coram dominis suis, qui illos duxerunt captiuos, & reuertẽtur in terram hanc. Pius enim & clemẽs est Dominus Deus vester, & non auertet faciem suam à vobis si re-
10 uersi fueritis ad eum. *Igitur cursores pergebant velociter de ciuitate in ciuitatem per terram Ephraim & Manasse vsq; ad Zabulon, illis irridentibus & subsan-
11 nantibus eos. *Attamen quidam viri ex Aser & Manasse, & Zabulon acquiescẽtes
12 consilio, venerunt Hierusalem. *In Iuda verò facta est manus Dei, vt daret eis cor vnum, vt facerent iuxta præceptũ regis & principum verbum Domini.
13 *Congregatíq; sunt in Hierusalem populi multi, vt facerent solemnitatem azymorum in mense secundo.
14 *Et surgentes destruxerunt altaria quę erãt in Hierusalem, atq; vniuersa, in qui-
C bus idolis adolebatur incensum, subuertentes proiecerunt in torrentem Cedron.
15 *Immolauerunt autem Phase quartadecima die mensis secundi. Sacerdotes quoque atque Leuitæ tandem sanctificati obtulerunt holocausta in domo Domini.
16 *Steterúntq; in ordine suo iuxta dispositionẽ & legem Moysi hominis Dei. Sacerdotes verò susciebant effundendum sanguinem de manibus Leuitarum.

* *Non enim poterant illud facere in tempo-* 3
re illo, quoniam sacerdotes non sanctificati sunt
sufficientes, & populus non congregatus est in
Hierusalem. * *Et placuit sermo coram Rege,* 4
& coram omni Ecclesia.

* *Et constituerunt sermonem, vt transiret* 5
præconium in omni Israel à Dan vsque ad
Bersabee, vt venirent & facerent Phasech
Domino Deo Israel in Hierusalem, quoniã mul-
titudo non fecit secundum scripturam.

* *Et perrexerunt cursores cum epistolis à* 6
rege & principibus in omnem Israel & Iu-
dam, secundum præceptum regis dicentes: Filij
Israel cõuertimini ad Dominũ Deum Abraam,
& Isaac, & Iacob, & cõuertet saluatos reli-
ctos à manu regis Assyriorum. * *Et non sitis si-* 7
cut patres vestri & fratres vestri, qui recesse-
runt à Domino Deo patrum suorum, & tradi-
dit eos in desolationem, sicut vos videtis.

* *Et nunc non induretis ceruices vestras, si-* 8
cut patres vestri: date gloriam Domino Deo, et
ingredimini in sanctuarium eius quod sancti-
ficauit in æternum, & seruite Domino Deo ve-
stro, & conuertet à vobis furorem iræ suæ.

* *Quoniam cùm reuersi fueritis vos ad Do-* 9
minum, fratres vestri & filij vestri erunt in
misericordiis coram omnibus qui duxerunt ca-
ptiuos eos, & conuertet eos in terram hanc,
quoniam misericors & clemẽs Dominus Deus
noster, & non auertet faciem suam à nobis, si
conuersi fuerimus ad eum.

* *Et fuerũt cursores transeuntes ciuitatem* 10
de ciuitate in monte Ephraim & Manasse &
vsque ad Zabulon, & fuerunt sicut irridentes
eos, & subsannantes eos.

* *Sed homines ab Aser, & Manasse, & à* 11
Zabulon conuersi sunt, & venerunt in Hieru-
salem.

* *Et in Iuda facta est manus Domini vt da-* 12
ret eis cor vnum, vt venirent & facerent iu-
xta præceptum regis & principum in verbo
Domini. * *Et congregati sunt in Hierusalem* 13
populus multus, vt facerẽt solemnitatem azy-
morum in mense secundo, Ecclesia multa valde.

* *Et surrexerunt & destruxerunt altaria* 14
in Hierusalem, & vniuersa, in quibus adole-
bant incensum mendacibus, subuerterunt &
proiecerunt in torrentem Cedron.

* *Et immolauerunt Phasech quarta decima* 15
mensis secundi: & sacerdotes & Leuitæ con-
uersi sunt & sanctificati sunt, & intulerunt
holocausta in domum Domini.

* *Et steterunt in statione sua iuxta iudicium* 16
suum, iuxta præceptum Moysi hominis Dei,
& sacerdotes suscipiebant sanguinem de manu
Leuitarum.

3 * οὐ γὰρ ἐδυνήθησαν αὐτὸ ποιῆσαι ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ,
ὅτι οἱ ἱερεῖς οὐκ ἡγιάσθησαν ἱκανοί, καὶ ὁ λαὸς οὐ συνήχθη
4 ἐν ἱερουσαλήμ. * καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐναντίον τοῦ βα-
σιλέως καὶ ἐναντίον πάσης τῆς ἐκκλησίας.

5 * καὶ ἔστησαν λόγον τοῦ διελθεῖν κήρυγμα ἐν παντὶ
ἰσραὴλ ἀπὸ δὰν ἕως βηρσαβεαί, τοῦ ἐλθεῖν καὶ ποιῆσαι τὸ
φασὲχ τῷ κυρίῳ θεῷ ἰσραὴλ ἐν ἱερουσαλήμ, ὅτι τὸ πλῆ-
θος οὐκ ἐποίησε κατὰ τὴν γραφήν.

6 * καὶ ἐπορεύθησαν οἱ τρέχοντες σὺν ταῖς ἐπιστολαῖς
παρὰ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν ἀρχόντων εἰς πάντα ἰσραὴλ
καὶ ἰούδαν, κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως λέγοντες, υἱοὶ
ἰσραὴλ ἐπιστρέψατε πρὸς κύριον θεὸν ἀβραὰμ, καὶ
ἰσαὰκ, καὶ ἰακώβ, καὶ ἐπιστρέψει τοὺς ἀνασεσωσμένους τοὺς
καταλειφθέντας ἀπὸ χειρὸς βασιλέως ἀσσυρίων.

7 * καὶ μὴ γίνεσθε καθὼς οἱ πατέρες ὑμῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ
ὑμῶν, οἳ ἀπέστησαν ἀπὸ κυρίου θεοῦ τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ
παρέδωκεν αὐτοὺς εἰς ἐρήμωσιν, καθὼς ὑμεῖς ὁρᾶτε.

8 * καὶ νῦν μὴ σκληρύνητε τοὺς τραχήλους ὑμῶν, ὡς οἱ
πατέρες ὑμῶν, δότε δόξαν κυρίῳ τῷ θεῷ, καὶ εἰσέλθετε εἰς
τὸ ἁγίασμα αὐτοῦ, ὃ ἡγίασεν εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ δουλεύσατε
κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν, καὶ ἀποστρέψει ἀφ' ὑμῶν τὸν θυμὸν
τῆς ὀργῆς αὐτοῦ.

9 * ὅτι ἐν τῷ ἐπιστρέφειν ὑμᾶς πρὸς κύριον, οἱ ἀδελφοὶ
ὑμῶν καὶ τὰ τέκνα ὑμῶν ἔσονται ἐν οἰκτιρμοῖς ἐναντίον
πάντων τῶν αἰχμαλωτευσάντων αὐτούς, καὶ ἀποστρέψει
αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν ταύτην, ὅτι ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων κύ-
ριος ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἀποστρέψει τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
ἀφ' ἡμῶν, ἐὰν ἐπιστρέψωμεν πρὸς αὐτόν.

10 * καὶ ἦσαν οἱ τρέχοντες διαπορευόμενοι πόλιν ἐκ πόλεως
ἐν τῷ ὄρει ἐφραὶμ, καὶ μανασσῆ, καὶ ἕως ζαβουλών· καὶ ἐγένον-
το ὡς καταγελῶντες αὐτῶν, καὶ μυκτηρίζοντες αὐτούς.

11 * ἀλλὰ ἄνθρωποι ἀπὸ ἀσὴρ καὶ μανασσῆ, καὶ ἀπὸ ζα-
βουλὼν ἐνετράπησαν, καὶ ἦλθον εἰς ἱερουσαλήμ.

12 * καὶ ἐν ἰούδα ἐγένετο χεὶρ κυρίου δοῦναι αὐτοῖς καρδίαν
μίαν ἐλθεῖν καὶ ποιῆσαι κατὰ τὸ πρόσταγμα τοῦ βασιλέως, καὶ
τῶν ἀρχόντων ἐν λόγῳ κυρίου.

13 * καὶ συνήχθησαν ἐν ἱερουσαλὴμ λαὸς πολὺς τοῦ
ποιῆσαι τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἐν τῷ μηνὶ τῷ δευτέρῳ,
ἐκκλησία πολλὴ σφόδρα.

14 * καὶ ἀνέστησαν καὶ καθεῖλον τὰ θυσιαστήρια ἐν ἱερουσα-
λήμ, καὶ πάντα ἐν οἷς ἐθυμίων τοῖς ψευδέσι, κατέσπασαν
καὶ ἔρριψαν εἰς τὸν χειμάρρουν κεδρών.

15 * καὶ ἔθυσαν τὸ φασὲχ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ μη-
νὸς τοῦ δευτέρου· καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται ἐνετράπη-
σαν καὶ ἡγιάσθησαν καὶ εἰσήνεγκαν ὁλοκαυτώματα εἰς
16 τὸν οἶκον κυρίου. * καὶ ἔστησαν ἐπὶ τὴν στάσιν αὐτῶν κατὰ
τὸ κρίμα αὐτῶν, κατὰ τὴν ἐντολὴν μωυσῆ ἀνθρώπου τοῦ
θεοῦ, καὶ οἱ ἱερεῖς ἐδέχοντο τὰ αἵματα ἐκ χειρὸς τῶν
λευιτῶν.

17 * כִּי־רַבַּת בַּקָּהָל אֲשֶׁר לֹא־הִתְקַדְּשׁוּ
וְהַלְוִיִּם עַל־שְׁחִיטַת הַפְּסָחִים לְכֹל לָא טָהוֹר
18 לְהַקְדִּישׁ לַיהוָה׃ * כִּי מַרְבִּית הָעָם רַבַּת
מֵאֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה יִשָּׂשכָר וּזְבֻלוּן לֹא הִטֶּהָרוּ כִּי־
אָכְלוּ אֶת־הַפֶּסַח בְּלֹא כַכָּתוּב כִּי הִתְפַּלֵּל יְחִזְקִיָּהוּ
עֲלֵיהֶם לֵאמֹר יְהוָה הַטּוֹב יְכַפֵּר בְּעַד׃
19 * כָּל־לְבָבוֹ הֵכִין לִדְרֹשׁ הָאֱלֹהִים יְהוָה
אֱלֹהֵי אֲבוֹתָיו וְלֹא כְּטָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ׃
20 * וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶל־יְחִזְקִיָּהוּ וַיִּרְפָּא אֶת־
21 הָעָם׃ * וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצְאִים
בִּירוּשָׁלַם אֶת־חַג הַמַּצּוֹת שִׁבְעַת יָמִים בְּשִׂמְחָה
גְּדוֹלָה וּמְהַלְלִים לַיהוָה יוֹם׀ בְּיוֹם הַלְוִיִּם
וְהַכֹּהֲנִים בִּכְלֵי עֹז לַיהוָה׃
22 * וַיְדַבֵּר יְחִזְקִיָּהוּ עַל־לֵב כָּל־הַלְוִיִּם
הַמַשְׂכִּילִים שֵׂכֶל־טוֹב לַיהוָה וַיֹּאכְלוּ אֶת־הַמּוֹעֵד
שִׁבְעַת הַיָּמִים מְזַבְּחִים׀ זִבְחֵי שְׁלָמִים וּמִתְוַדִּים
לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃
23 * וַיִּוָּעֲצוּ כָּל־הַקָּהָל לַעֲשׂוֹת שִׁבְעַת יָמִים
אֲחֵרִים וַיַּעֲשׂוּ שִׁבְעַת יָמִים שִׂמְחָה׃
24 * כִּי חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה הֵרִים לַקָּהָל אֶלֶף
פָּרִים וְשִׁבְעַת אֲלָפִים צֹאן וְהַשָּׂרִים הֵרִימוּ
לַקָּהָל פָּרִים אֶלֶף וְצֹאן עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וַיִּתְקַדְּשׁוּ
25 כֹּהֲנִים לָרֹב׃ * וַיִּשְׂמְחוּ כָּל־קְהַל יְהוּדָה
וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְכָל־הַקָּהָל הַבָּאִים מִיִּשְׂרָאֵל
וְהַגֵּרִים הַבָּאִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהַיּוֹשְׁבִים
26 בִּיהוּדָה׃ * וַתְּהִי שִׂמְחָה גְדוֹלָה בִּירוּשָׁלָם
כִּי מִימֵי שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִיד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֹא כָזֹאת
27 בִּירוּשָׁלִָם׃ * וַיָּקֻמוּ הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וַיְבָרְכוּ
אֶת־הָעָם וַיִּשְׁמַע בְּקוֹלָם וַתָּבוֹא תְפִלָּתָם
לִמְעוֹן קָדְשׁוֹ לַשָּׁמָיִם׃

17 * Eo quòd multa turba sanctificata nō esset, & idcirco immolarent Leuitæ Phasehis qui non occurrerant sanctificari Dño.
18 * Magna etiā pars populi de Ephraim & Manasse, & Isachar, & Zabulon quæ sanctificata non fuerat, comedit Phase, nō iuxta quod scriptum est; & orauit pro eis Ezechias, dicens: Dominus bonus propitiabitur cunctis:
19 * Qui in toto corde requirunt Dominum Deum patrum suorum; & non imputabit eis quòd minus sanctificati sunt.
20 * Quem exaudiuit Dominus, & placatus est populo.
21 * Feceruntq; filij Israel qui inuēti sunt in Hierusalem solemnitatem azymorum septem diebus in lætitia magna, laudantes Dominum per singulos dies Leuitæ quoque & sacerdotes per organa quæ suo officio congruebant.
22 * Et locutus est Ezechias ad cor omniū Leuitarum, qui habebant intelligentiam bonam super Domino; & comederūt septem diebus solemnitatis immolantes victimas pacificorum, & laudantes Dominum Deum patrum suorum.
23 * Placuítque vniuersæ multitudini vt celebrarent etiam alios dies septem, quod & fecerunt cum ingenti gaudio.
24 * Ezechias autem rex Iuda præbuerat multitudini mille tauros & septem millia ouium. Principes verò dederant populo tauros mille, & oues decem millia. Sanctificata est ergo sacerdotū plurima multitudo.
25 * Et hilaritate perfusa omnis turba Iuda tam sacerdotū & Leuitarū quàm vniuersæ frequentiæ quæ venerat ex Israel, proselytorum quoque de terra Israel & habitantium in Iuda.
26 * Factaq; est grandis celebritas in Hierusalem, qualis à diebus Salomonis filij Dauid regis Israel in ea vrbe non fuerat.
27 * Surrexerunt autem sacerdotes atque Leuitæ benedicentes populo, & exaudita est vox eorum, peruenítque oratio in habitaculum sanctum cæli.

לא

CAP. XXXI.

1 * וּכְכַלּוֹת כָּל־זֹאת יָצְאוּ כָל־
יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצְאִים לְעָרֵי יְהוּדָה וַיְשַׁבְּרוּ הַמַּצֵּבוֹת
וַיְגַדְּעוּ הָאֲשֵׁרִים וַיְנַתְּצוּ אֶת־הַבָּמוֹת וְאֶת־
הַמִּזְבְּחוֹת מִכָּל־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וּבְאֶפְרַיִם
וּמְנַשֶּׁה עַד־לְכַלֵּה וַיָּשׁוּבוּ כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ
לַאֲחֻזָּתוֹ לְעָרֵיהֶם׃

1 A CVmque hæc fuissent ritè celebrata, egressus est omnis Israel qui inuentus fuerat in vrbibus Iuda, & fregerunt simulachra, succiderúntque lucos, demoliti sunt excelsa, & altaria destruxerunt, non solùm de vniuerso Iuda & Bēiamin, sed & de Ephraim quoq; & Manasse, donec penitus euerterēt. Reuersiq; sunt omnes filij Israel in possessiones & ciuitates suas.

17 * Quoniam multitudo Ecclesiæ non purificati sunt: & Leuitæ fuerunt vt sacrificarent Phasech omni qui non poterat purificari Domino.

18 * Quoniam plurimum populi ab Ephraim & Manasse, & Issachar, & Zabulon non sanctificati sunt, sed & comederunt Phasech, non præter scripturam, & orauit Ezecias pro his, dicens: Domine Deus bone propitiare

19 * Pro omni corde dirigente ad quærendum Dominum Deum patrum suorum, & non sicut secundum purificationem sanctorum.

20 * Et exaudiuit Dominus Ezeciam, & sanauit populum.

21 * Et fecerunt filij Israel, qui inuenti sunt in Hierusalem, solemnitatem azymorum septem diebus in lætitia magna, & laudabant Dominum diem per diem, & Leuitæ & sacerdotes in organis fortitudinis Domino.

22 * Et locutus est Ezecias ad cor omnium Leuitarum & intelligentium intelligentiam bonam Domino, & perfecerunt solemnitatem azymorum septem diebus sacrificantes sacrificia salutis, & confitentes Domino Deo patrum suorum.

23 * Et consuluit omnis Ecclesia vt facerent septem dies alios, & fecerunt septem dies alios in lætitia.

24 * Quoniam Ezecias rex Juda primitias obtulit omni Ecclesiæ mille vitulos, & septem millia ouium; & principes primitias attulerũt populo mille vitulos & ouium decem millia: & sanctificati sunt de sacerdotibus in multitudinem.

25 * Et lætata est omnis Ecclesia Juda & sacerdotes, & Leuitæ, & omnis Ecclesia qui venerunt ex Israel, & proselyti qui venerunt de terra Israel, & habitantes Juda.

26 * Et facta est lætitia magna in Hierusalem, quoniam à diebus Salomonis filij Dauid regis Israel non factum est tale festum in Hierusalem:

27 * Et surrexerunt sacerdotes Leuitæ, & benedixerunt populo, & exaudita est vox eorum, & venit oratio eorum in habitaculum sanctum Dei in cælum.

CAP. XXXI.

1 ET postquam perfecta sunt hæc omnia; egressus est omnis Israel qui inuenti fuerant in vrbibus Juda, & contriuerunt simulachra, & succiderunt lucos, & demoliti sunt excelsa, & destruxerũt altaria ab omni Judæa, & Beniamin & ex Ephraim, & à Manasse vsque ad consumationem: & conuersus est omnis Israel in hæreditatem suam & in ciuitates suas.

17 * ὅτι πλῆθος τῆς ἐκκλησίας οὐχ ἡγνίωντο· καὶ οἱ λευῖται ἦσαν ἕως τοῦ θύειν τὸ φασεχ παντὶ τῷ μὴ δυναμένῳ ἁγνισθῆναι τῷ κυρίῳ.

18 * ὅτι τὸ πλεῖον τοῦ λαοῦ ἀπὸ ἐφραὶμ καὶ μανασσῆ, καὶ ἰσσάχαρ, καὶ ζαβουλὼμ οὐχ ἡγιάσθησαν, ἀλλὰ κατέφαγον τὸ φασέχ, οὐ ὡδὲ τὴν γραφήν· καὶ προσηύξατο ἐζεκίας περὶ τούτων λέγων, κύριε ὁ θεὸς ὁ ἀγαθὸς ἱλάσθητι

19 * ὑπὲρ πάσης καρδίας κατευθυνούσης ἐκζητῆσαι τὸν κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ οὐχ ὡς τὴν ἁγνείαν τῶν ἁγίων.

20 * καὶ ἐπήκουσε κύριος τοῦ ἐζεκίου, καὶ ἰάσατο τὸν λαόν.

21 * καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ εὑρεθέντες ἐν ἱερουσαλὴμ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἑπτὰ ἡμέρας ἐν εὐφροσύνῃ μεγάλῃ, καὶ καθύμνουν τῷ κυρίῳ ἡμέραν καθ' ἡμέραν· καὶ οἱ λευῖται καὶ οἱ ἱερεῖς ἐν ὀργάνοις ἰσχύος τῷ κυρίῳ.

22 * καὶ ἐλάλησεν ἐζεκίας ἐπὶ καρδίαν παντῶν τῶν λευιτῶν καὶ τῶν συνιέντων σύνεσιν ἀγαθὴν τῷ κυρίῳ· καὶ συνετέλεσαν τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἑπτὰ ἡμέρας θύοντες θυσίας σωτηρίου, καὶ ἐξομολογούμενοι κυρίῳ τῷ θεῷ τῶν πατέρων αὐτῶν.

23 * καὶ ἐβουλεύσατο πᾶσα ἡ ἐκκλησία ποιῆσαι ἑπτὰ ἡμέρας ἄλλας· καὶ ἐποίησαν ἑπτὰ ἡμέρας ἄλλας ἐν εὐφροσύνῃ.

24 * ὅτι ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς ἰούδα ἀπήρξατο πάσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ χιλίους μόσχους καὶ ἑπτακισχίλια πρόβατα, καὶ οἱ ἄρχοντες ἀπήρξαντο τῷ λαῷ χιλίους μόσχους καὶ πρόβατων δέκα χιλιάδας, καὶ ἡγιάσθησαν τῶν ἱερέων εἰς πλῆθος.

25 * καὶ εὐφράνθη πᾶσα ἡ ἐκκλησία ἰούδα καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται, καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία οἱ ἐλθόντες ἐξ ἰσραήλ, καὶ οἱ προσήλυτοι οἱ ἐλθόντες ἐκ γῆς ἰσραήλ, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἰούδα.

26 * καὶ ἐγένετο εὐφροσύνη μεγάλη ἐν ἱερουσαλήμ, ὅτι ἀπὸ ἡμερῶν σολομῶντος υἱοῦ δαυὶδ βασιλέως ἰσραὴλ οὐκ ἐγένετο τοιαύτη ἑορτὴ ἐν ἱερουσαλήμ.

27 * καὶ διέστησαν οἱ ἱερεῖς οἱ λευῖται, καὶ εὐλόγησαν τὸν λαόν, καὶ ἐπηκούσθη ἡ φωνὴ αὐτῶν, καὶ ἦλθεν ἡ προσευχὴ αὐτῶν εἰς τὸ κατοικητήριον τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ εἰς τὸν οὐρανόν.

λα'.

1 * Καὶ ὡς συνετελέσθη ταῦτα πάντα, ἐξῆλθε πᾶς ἰσραὴλ οἱ εὑρεθέντες ἐν πόλεσιν ἰούδα, καὶ συνέτριψαν τὰς στήλας, καὶ ἐξέκοψαν τὰ ἄλση, καὶ κατέπασαν τὰ ὑψηλά, καὶ καθεῖλον τὰ θυσιαστήρια ἀπὸ πάσης τῆς ἰουδαίας καὶ βενιαμὶν, καὶ ἐξ ἐφραὶμ, καὶ ἀπὸ μανασσῆ ἕως εἰς συντέλειαν· καὶ ἐπέστρεψε πᾶς ἰσραὴλ εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτῶν καὶ εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν.

17 * כִּי־רַבַּת בַּקָּהָל אֲשֶׁר לֹא־הִתְקַדְּשׁוּ
וְהַלְוִיִּם עַל־שְׁחִיטַת הַפְּסָחִים לְכֹל לָא טָהוֹר
18 לְהַקְדִּישׁ לַיהוָה׃ * כִּי מַרְבִּית הָעָם רַבַּת
מֵאֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה יִשָּׂשכָר וּזְבֻלוּן לֹא הִטֶּהָרוּ כִּי־
אָכְלוּ אֶת־הַפֶּסַח בְּלֹא כַכָּתוּב כִּי הִתְפַּלֵּל יְחִזְקִיָּהוּ
עֲלֵיהֶם לֵאמֹר יְהוָה הַטּוֹב יְכַפֵּר בְּעַד׃
19 * כָּל־לְבָבוֹ הֵכִין לִדְרֹשׁ הָאֱלֹהִים יְהוָה
אֱלֹהֵי אֲבוֹתָיו וְלֹא כְּטָהֳרַת הַקֹּדֶשׁ׃
20 * וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶל־יְחִזְקִיָּהוּ וַיִּרְפָּא אֶת־
21 הָעָם׃ * וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצְאִים
בִּירוּשָׁלַם אֶת־חַג הַמַּצּוֹת שִׁבְעַת יָמִים בְּשִׂמְחָה
גְּדוֹלָה וּמְהַלְלִים לַיהוָה יוֹם׀ בְּיוֹם הַלְוִיִּם
וְהַכֹּהֲנִים בִּכְלֵי עֹז לַיהוָה׃
22 * וַיְדַבֵּר יְחִזְקִיָּהוּ עַל־לֵב כָּל־הַלְוִיִּם
הַמַשְׂכִּילִים שֵׂכֶל־טוֹב לַיהוָה וַיֹּאכְלוּ אֶת־הַמּוֹעֵד
שִׁבְעַת הַיָּמִים מְזַבְּחִים׀ זִבְחֵי שְׁלָמִים וּמִתְוַדִּים
לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃
23 * וַיִּוָּעֲצוּ כָּל־הַקָּהָל לַעֲשׂוֹת שִׁבְעַת יָמִים
אֲחֵרִים וַיַּעֲשׂוּ שִׁבְעַת יָמִים שִׂמְחָה׃
24 * כִּי חִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה הֵרִים לַקָּהָל אֶלֶף
פָּרִים וְשִׁבְעַת אֲלָפִים צֹאן וְהַשָּׂרִים הֵרִימוּ
לַקָּהָל פָּרִים אֶלֶף וְצֹאן עֲשֶׂרֶת אֲלָפִים וַיִּתְקַדְּשׁוּ
25 כֹּהֲנִים לָרֹב׃ * וַיִּשְׂמְחוּ כָּל־קְהַל יְהוּדָה
וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְכָל־הַקָּהָל הַבָּאִים מִיִּשְׂרָאֵל
וְהַגֵּרִים הַבָּאִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וְהַיּוֹשְׁבִים
26 בִּיהוּדָה׃ * וַתְּהִי שִׂמְחָה גְדוֹלָה בִּירוּשָׁלָם
כִּי מִימֵי שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִיד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֹא כָזֹאת
27 בִּירוּשָׁלִָם׃ * וַיָּקֻמוּ הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם וַיְבָרְכוּ
אֶת־הָעָם וַיִּשְׁמַע בְּקוֹלָם וַתָּבוֹא תְפִלָּתָם
לִמְעוֹן קָדְשׁוֹ לַשָּׁמָיִם׃

17 * Eo quòd multa turba sanctificata nō esset, & idcirco immolarent Leuitæ Phasehis qui non occurrerant sanctificari Dño.
18 * Magna etiā pars populi de Ephraim & Manasse, & Isachar, & Zabulon quæ sanctificata non fuerat, comedit Phase, nō iuxta quod scriptum est; & orauit pro eis Ezechias, dicens: Dominus bonus propitiabitur cunctis:
19 * Qui in toto corde requirunt Dominum Deum patrum suorum; & non imputabit eis quòd minus sanctificati sunt.
20 * Quem exaudiuit Dominus, & placatus est populo.
21 * Feceruntq; filij Israel qui inuēti sunt in Hierusalem solemnitatem azymorum septem diebus in lætitia magna, laudantes Dominum per singulos dies Leuitæ quoque & sacerdotes per organa quæ suo officio congruebant.
22 * Et locutus est Ezechias ad cor omniū Leuitarum, qui habebant intelligentiam bonam super Domino; & comederūt septem diebus solemnitatis immolantes victimas pacificorum, & laudantes Dominum Deum patrum suorum.
23 * Placuítque vniuersæ multitudini vt celebrarent etiam alios dies septem, quod & fecerunt cum ingenti gaudio.
24 * Ezechias autem rex Iuda præbuerat multitudini mille tauros & septem millia ouium. Principes verò dederant populo tauros mille, & oues decem millia. Sanctificata est ergo sacerdotū plurima multitudo.
25 * Et hilaritate perfusa omnis turba Iuda tam sacerdotū & Leuitarū quàm vniuersæ frequentiæ quæ venerat ex Israel, proselytorum quoque de terra Israel & habitantium in Iuda.
26 * Factaq; est grandis celebritas in Hierusalem, qualis à diebus Salomonis filij Dauid regis Israel in ea vrbe non fuerat.
27 * Surrexerunt autem sacerdotes atque Leuitæ benedicentes populo, & exaudita est vox eorum, peruenítque oratio in habitaculum sanctum cæli.

לא

CAP. XXXI.

1 * וּכְכַלּוֹת כָּל־זֹאת יָצְאוּ כָל־
יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצְאִים לְעָרֵי יְהוּדָה וַיְשַׁבְּרוּ הַמַּצֵּבוֹת
וַיְגַדְּעוּ הָאֲשֵׁרִים וַיְנַתְּצוּ אֶת־הַבָּמוֹת וְאֶת־
הַמִּזְבְּחוֹת מִכָּל־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וּבְאֶפְרַיִם
וּמְנַשֶּׁה עַד־לְכַלֵּה וַיָּשׁוּבוּ כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ
לַאֲחֻזָּתוֹ לְעָרֵיהֶם׃

1 A CVmque hæc fuissent ritè celebrata, egressus est omnis Israel qui inuentus fuerat in vrbibus Iuda, & fregerunt simulachra, succiderúntque lucos, demoliti sunt excelsa, & altaria destruxerunt, non solùm de vniuerso Iuda & Bēiamin, sed & de Ephraim quoq; & Manasse, donec penitus euerterēt. Reuersiq; sunt omnes filij Israel in possessiones & ciuitates suas.

17 * Quoniam multitudo Ecclesiæ non purificati sunt: & Leuitæ fuerunt vt sacrificarent Phasech omni qui non poterat purificari Domino.

18 * Quoniam plurimum populi ab Ephraim & Manasse, & Issachar, & Zabulon non sanctificati sunt, sed & comederunt Phasech, non præter scripturam, & orauit Ezecias pro his, dicens: Domine Deus bone propitiare

19 * Pro omni corde dirigente ad quærendum Dominum Deum patrum suorum, & non sicut secundum purificationem sanctorum.

20 * Et exaudiuit Dominus Ezeciam, & sanauit populum.

21 * Et fecerunt filij Israel, qui inuenti sunt in Hierusalem, solemnitatem azymorum septem diebus in lætitia magna, & laudabant Dominum diem per diem, & Leuitæ & sacerdotes in organis fortitudinis Domino.

22 * Et locutus est Ezecias ad cor omnium Leuitarum & intelligentium intelligentiam bonam Domino, & perfecerunt solemnitatem azymorum septem diebus sacrificantes sacrificia salutis, & confitentes Domino Deo patrum suorum.

23 * Et consuluit omnis Ecclesia vt facerent septem dies alios, & fecerunt septem dies alios in lætitia.

24 * Quoniam Ezecias rex Juda primitias obtulit omni Ecclesiæ mille vitulos, & septem millia ouium; & principes primitias attulerũt populo mille vitulos & ouium decem millia: & sanctificati sunt de sacerdotibus in multitudinem.

25 * Et lætata est omnis Ecclesia Juda & sacerdotes, & Leuitæ, & omnis Ecclesia qui venerunt ex Israel, & proselyti qui venerunt de terra Israel, & habitantes Juda.

26 * Et facta est lætitia magna in Hierusalem, quoniam à diebus Salomonis filij Dauid regis Israel non factum est tale festum in Hierusalem:

27 * Et surrexerunt sacerdotes Leuitæ, & benedixerunt populo, & exaudita est vox eorum, & venit oratio eorum in habitaculum sanctum Dei in cælum.

CAP. XXXI.

1 ET postquam perfecta sunt hæc omnia; egressus est omnis Israel qui inuenti fuerant in vrbibus Juda, & contriuerunt simulachra, & succiderunt lucos, & demoliti sunt excelsa, & destruxerũt altaria ab omni Judæa, & Beniamin & ex Ephraim, & à Manasse vsque ad consumationem: & conuersus est omnis Israel in hæreditatem suam & in ciuitates suas.

17 * ὅτι πλῆθος τῆς ἐκκλησίας οὐχ ἡγνίωντο· καὶ οἱ λευῖται ἦσαν ἕως τοῦ θύειν τὸ φασεχ παντὶ τῷ μὴ δυναμένῳ ἁγνισθῆναι τῷ κυρίῳ.

18 * ὅτι τὸ πλεῖον τοῦ λαοῦ ἀπὸ ἐφραὶμ καὶ μανασσῆ, καὶ ἰσσάχαρ, καὶ ζαβουλὼμ οὐχ ἡγιάσθησαν, ἀλλὰ κατέφαγον τὸ φασέχ, οὐ ὡδὲ τὴν γραφήν· καὶ προσηύξατο ἐζεκίας περὶ τούτων λέγων, κύριε ὁ θεὸς ὁ ἀγαθὸς ἱλάσθητι

19 * ὑπὲρ πάσης καρδίας κατευθυνούσης ἐκζητῆσαι τὸν κύριον τὸν θεὸν τῶν πατέρων αὐτῶν, καὶ οὐχ ὡς τὴν ἁγνείαν τῶν ἁγίων.

20 * καὶ ἐπήκουσε κύριος τοῦ ἐζεκίου, καὶ ἰάσατο τὸν λαόν.

21 * καὶ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ εὑρεθέντες ἐν ἱερουσαλὴμ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἑπτὰ ἡμέρας ἐν εὐφροσύνῃ μεγάλῃ, καὶ καθύμνουν τῷ κυρίῳ ἡμέραν καθ' ἡμέραν· καὶ οἱ λευῖται καὶ οἱ ἱερεῖς ἐν ὀργάνοις ἰσχύος τῷ κυρίῳ.

22 * καὶ ἐλάλησεν ἐζεκίας ἐπὶ καρδίαν παντῶν τῶν λευιτῶν καὶ τῶν συνιέντων σύνεσιν ἀγαθὴν τῷ κυρίῳ· καὶ συνετέλεσαν τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἑπτὰ ἡμέρας θύοντες θυσίας σωτηρίου, καὶ ἐξομολογούμενοι κυρίῳ τῷ θεῷ τῶν πατέρων αὐτῶν.

23 * καὶ ἐβουλεύσατο πᾶσα ἡ ἐκκλησία ποιῆσαι ἑπτὰ ἡμέρας ἄλλας· καὶ ἐποίησαν ἑπτὰ ἡμέρας ἄλλας ἐν εὐφροσύνῃ.

24 * ὅτι ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς ἰούδα ἀπήρξατο πάσῃ τῇ ἐκκλησίᾳ χιλίους μόσχους καὶ ἑπτακισχίλια πρόβατα, καὶ οἱ ἄρχοντες ἀπήρξαντο τῷ λαῷ χιλίους μόσχους καὶ πρόβατων δέκα χιλιάδας, καὶ ἡγιάσθησαν τῶν ἱερέων εἰς πλῆθος.

25 * καὶ εὐφράνθη πᾶσα ἡ ἐκκλησία ἰούδα καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖται, καὶ πᾶσα ἡ ἐκκλησία οἱ ἐλθόντες ἐξ ἰσραήλ, καὶ οἱ προσήλυτοι οἱ ἐλθόντες ἐκ γῆς ἰσραήλ, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἰούδα.

26 * καὶ ἐγένετο εὐφροσύνη μεγάλη ἐν ἱερουσαλήμ, ὅτι ἀπὸ ἡμερῶν σολομῶντος υἱοῦ δαυὶδ βασιλέως ἰσραὴλ οὐκ ἐγένετο τοιαύτη ἑορτὴ ἐν ἱερουσαλήμ.

27 * καὶ διέστησαν οἱ ἱερεῖς οἱ λευῖται, καὶ εὐλόγησαν τὸν λαόν, καὶ ἐπηκούσθη ἡ φωνὴ αὐτῶν, καὶ ἦλθεν ἡ προσευχὴ αὐτῶν εἰς τὸ κατοικητήριον τὸ ἅγιον τοῦ θεοῦ εἰς τὸν οὐρανόν.

λα'.

1 * Καὶ ὡς συνετελέσθη ταῦτα πάντα, ἐξῆλθε πᾶς ἰσραὴλ οἱ εὑρεθέντες ἐν πόλεσιν ἰούδα, καὶ συνέτριψαν τὰς στήλας, καὶ ἐξέκοψαν τὰ ἄλση, καὶ κατέπασαν τὰ ὑψηλά, καὶ καθεῖλον τὰ θυσιαστήρια ἀπὸ πάσης τῆς ἰουδαίας καὶ βενιαμὶν, καὶ ἐξ ἐφραὶμ, καὶ ἀπὸ μανασσῆ ἕως εἰς συντέλειαν· καὶ ἐπέστρεψε πᾶς ἰσραὴλ εἰς τὴν κληρονομίαν αὐτῶν καὶ εἰς τὰς πόλεις αὐτῶν.

2 * וַיַּעֲמֵד יְחִזְקִיָּהוּ אֶת־מַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים
וְהַלְוִיִּם עַל־מַחְלְקוֹתָם אִישׁ כְּפִי עֲבֹדָתוֹ
לַכֹּהֲנִים וְלַלְוִיִּם לְעֹלָה וְלִשְׁלָמִים לְשָׁרֵת
וּלְהֹדוֹת וּלְהַלֵּל בְּשַׁעֲרֵי מַחֲנוֹת יְהוָה׃

3 * וּמְנָת הַמֶּלֶךְ מִן־רְכוּשׁוֹ לָעֹלוֹת לְעֹלוֹת
הַבֹּקֶר וְהָעֶרֶב וְהָעֹלוֹת לַשַּׁבָּתוֹת וְלֶחָדָשִׁים
וְלַמּוֹעֲדִים כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת יְהוָה׃

4 * וַיֹּאמֶר לָעָם לְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם לָתֵת מְנָת
הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְמַעַן יֶחֶזְקוּ בְּתוֹרַת יְהוָה׃

5 * וּכְפִרֵץ הַדָּבָר הִרְבּוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל רֵאשִׁית
דָּגָן תִּירוֹשׁ וְיִצְהָר וּדְבַשׁ וְכֹל תְּבוּאַת שָׂדֶה וּמַעֲשַׂר
6 כֹּל לָרֹב הֵבִיאוּ׃ * וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה
הַיּוֹשְׁבִים בְּעָרֵי יְהוּדָה גַּם־הֵם מַעֲשַׂר בָּקָר
וָצֹאן וּמַעֲשַׂר קָדָשִׁים הַמְקֻדָּשִׁים לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם
הֵבִיאוּ וַיִּתְּנוּ עֲרֵמוֹת עֲרֵמוֹת׃

7 * בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִשִׁי הֵחֵלּוּ הָעֲרֵמוֹת לִיסוֹד
8 וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי כִּלּוּ׃ * וַיָּבֹאוּ יְחִזְקִיָּהוּ
וְהַשָּׂרִים וַיִּרְאוּ אֶת־הָעֲרֵמוֹת וַיְבָרְכוּ אֶת־יְהוָה
9 וְאֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃ * וַיִּדְרֹשׁ יְחִזְקִיָּהוּ עַל־
הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם עַל־הָעֲרֵמוֹת׃

10 * וַיֹּאמֶר אֵלָיו עֲזַרְיָהוּ הַכֹּהֵן הָרֹאשׁ לְבֵית
צָדוֹק וַיֹּאמֶר מֵהָחֵל הַתְּרוּמָה לָבִיא בֵּית־יְהוָה
אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהוֹתֵר עַד־לָרֹב כִּי יְהוָה בֵּרַךְ אֶת־
עַמּוֹ וְהַנּוֹתָר אֶת־הֶהָמוֹן הַזֶּה׃

11 * וַיֹּאמֶר יְחִזְקִיָּהוּ לְהָכִין לְשָׁכוֹת בְּבֵית
12 יְהוָה וַיָּכִינוּ׃ * וַיָּבִיאוּ אֶת־הַתְּרוּמָה
וְהַמַּעֲשֵׂר וְהַקָּדָשִׁים בֶּאֱמוּנָה וַעֲלֵיהֶם נָגִיד
כָּנַנְיָהוּ הַלֵּוִי וְשִׁמְעִי אָחִיהוּ מִשְׁנֶה׃

13 * וְיִחִיאֵל וַעֲזַזְיָהוּ וְנַחַת וַעֲשָׂהאֵל
וִירִימוֹת וְיוֹזָבָד וֶאֱלִיאֵל וְיִסְמַכְיָהוּ וּמַחַת וּבְנָיָהוּ
פְּקִידִים מִיַּד כָּנַנְיָהוּ וְשִׁמְעִי אָחִיו בְּמִפְקַד
יְחִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וַעֲזַרְיָהוּ נְגִיד בֵּית־הָאֱלֹהִים׃

14 * וְקוֹרֵא בֶן־יִמְנָה הַלֵּוִי הַשּׁוֹעֵר לַמִּזְרָחָה
עַל נִדְבוֹת הָאֱלֹהִים לָתֵת תְּרוּמַת יְהוָה וְקָדְשֵׁי
15 הַקָּדָשִׁים׃ * וְעַל־יָדוֹ עֵדֶן וּמִנְיָמִן וְיֵשׁוּעַ
וּשְׁמַעְיָהוּ אֲמַרְיָהוּ וּשְׁכַנְיָהוּ בְּעָרֵי הַכֹּהֲנִים
בֶּאֱמוּנָה לָתֵת לַאֲחֵיהֶם בְּמַחְלְקוֹת כַּגָּדוֹל
כַּקָּטָן׃

2 *Ezechias autem constituit turmas sacerdotales, & Leuiticas per diuisiones suas vnūquemq; in officio ꝓprio, tā sacerdotū videlicet quàm Leuitarū ad holocausta & pacifica, vt ministrarent & confiterentur,
3 canerēntq; in portis castrorū Dñi. * Pars autē regis erat vt de propria eius substantia offerretur holocaustum mane semper & vespere, sabbatis quoque & kalendis, & solemnitatibus cæteris, sicut scriptum est
4 in lege Dñi. * Præcepit etiā populo habitantium Hierusalem vt darēt partes sacerdotibus & Leuitis, vt possent vacare le
5 gi Dñi. *Quod cùm percrebruisset in auribus multitudinis, plurimas obtulerunt
B primitias filij Israel, frumēti, vini & olei; mellis quoq; & omnium quæ gignit humus decimas obtulerunt.
6 * Sed & filij Israel & Iuda qui habitabant in vrbibus Iuda, obtulerūt decimas boum & ouium, decimásque sanctorum quæ vouerant Dño Deo suo, atq; vniuersa portantes fecerunt aceruos plurimos.
7 * Mense tertio cœperūt aceruorum iacere fundamenta, & mense septimo com-
8 pleuerunt eos. *Cúmq; ingressi fuissent Ezechias & principes eius, viderunt aceruos, & benedixerūt Dño ac populo Israel.
9 * Interrogauítque Ezechias sacerdotes & Leuitas cur ita iacerent acerui.
10 * Respōdit illi Azarias sacerdos primus de stirpe Sadoch dicens: Ex quo cœperūt offerri primitię in domo Dñi, comedimus
C & saturati sumus & remāserunt plurima, eo quòd benedixerit Dñs populo suo. Reliquiarum autem est copia ista quā cernis.
11 * Præcepit igitur Ezechias vt præparārēt horrea in domo Dñi. * Quod cùm fecissent, intulerunt tā primitias quàm decimas, & quæcunq; vouerāt fideliter. Fuit autē præfectus eorum Chonenias Leuita
13 & Semei frater eius secūdus. * Post quem Iehihel & Azarias, & Naad, & Asahel, & Hierimoth: Iozabat quoque & Elihel, & Iesmachias, & Maath, & Banaias præpositi sub manibus Choneniæ & Semei fratris eius ex imperio Ezechiæ regis & Azariæ
14 pontificis domus Dei. *Chore verò filius Iemna Leuites & ianitor Orientalis portæ præpositus erat his quę sponte offerebantur Deo, primitiisq; & cōsecratis in sancta
15 sanctorum. * Et sub cura eius Eden & Bēiamin, Iesue & Semeias. Amarias quoque & Sechenias in ciuitatibus sacerdotum, vt fideliter distribuerent fratribus suis partes minoribus atque maioribus.

* *Et ordinauit Ezecias vices ſacerdotum et* 2
Leuitarum, & vices vniuſcuiuſque iuxta miniſteriũ ſuum ſacerdotibus & Leuitis ad holocauſtum & ad ſacrificium ſalutaris, & vt laudarent, & vt confiterentur & miniſtrarent in portis & in atriis domus Domini.

* *Et pars regis de ſubſtantiis eius in holo-* 3
cauſtis, quæ manè & quæ veſperè, & in holocauſtis ſabbatorum, & in neomenijs, & in ſolemnitatibus ſcriptis in lege Domini.

* *Et dixit Ezecias populo habitantibus in* 4
Hieruſalem, vt darent partem ſacerdotum & Leuitarum, vt poſſint in miniſterio domus Domini.

* *Et poſtquam iuſſit ſermonem Ezecias, plu-* 5
rimas obtulerũt filij Iſrael primitias tritici & vini, & olei, & mellis; & omne germen agri in multitudinem obtulerunt

* *Filij Iſrael & Juda: & qui habitabant* 6
in vrbibus Juda & ipſi attulerũt decimas vitulorum & ouium, & decimas caprarum, & ſanctificauerunt Domino Deo ſuo, & intulerunt & poſuerunt aceruos aceruos.

* *In autẽ menſe tertio cœperunt acerui fun-* 7
dari, & in menſe ſeptimo completi ſunt.

* *Et venit Ezecias & principes, & vi-* 8
derunt aceruos, & benedixerunt Domino & populo ſuo Iſrael.

* *Et interrogauit Ezecias ſacerdotes & Le-* 9
uitas ſuper aceruis.

* *Et dixit ad eum Azarias ſacerdos princeps* 10
domus Sadduc, Ex quo cœperunt primitiæ offerri in domum Domini, comedimus & bibimus, & reliquimus vſque in multitudinem, quoniam Dominus benedixit populo ſuo, et reliquimus adhuc multitudinem hanc.

* *Et dixit Ezecias, vt præpararent paſto-* 11
phoria in domo Domini, & præparauerunt.

* *Et intulerunt illuc primitias & decimas* 12
in fide, & ſuper eos præfectus Chonenias Leuita, & Semei frater eius ſucceſſor.

* *Et Hieziel, & Ozias, & Naath, & Aſ-* 13
ſael, & Hierimoth, & Joazabad, & Eliel, & Samachia, & Maath, & Baneas præpoſiti per Choneniam, & Semei fratrem eius, ſicut iuſſit Ezecias rex & Azarias dux domus Domini.

* *Et Core filius Jemna Leuita ianitor ſecun-* 14
dum Orientem in donis, vt daret primitias Domini, & ſancta ſanctorum;

* *Per manum Adan & Beniamin: & Je-* 15
ſue, & Semei, & Amarias, & Sechenias in ciuitatibus per manum ſacerdotum in fide vt darent fratribus ſuis ſecundum vices, ſecundum magnum & ſecundum paruum.

2 * καὶ ἔταξεν ἐζεκίας τὰς ἐφημερίας τῶν ἱερέων & τῶν λευιτῶν, & τὰς ἐφημερίας ἑκάστου κ᾽ τὴν λειτουργίαν αὐτοῦ τοῖς ἱερεῦσι & τοῖς λευίταις εἰς τὴν ὁλοκάυτωσιν καὶ εἰς τὴν θυσίαν τοῦ σωτηρίου, & τοῦ αἰνεῖν, & ἐξομολογεῖσθαι, καὶ λειτουργεῖν ἐν ταῖς πύλαις, καὶ ἐν ταῖς αὐλαῖς οἴκου κυρίου.

3 * καὶ ἡ μερὶς τοῦ βασιλέως ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ εἰς τὰς ὁλοκαυτώσεις, τήν τε πρωϊνὴν καὶ τὴν ἑσπερινήν, καὶ εἰς τὰς ὁλοκαυτώσεις τῶν σαββάτων, & εἰς τὰς νουμηνίας, & εἰς τὰς ἑορτὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ νόμῳ κυρίου.

4 * καὶ εἶπεν ἐζεκίας τῷ λαῷ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν ἱερουσαλὴμ δοῦναι τὴν μερίδα τῶν ἱερέων & τῶν λευιτῶν, ὅπως καπαχύσωσιν ἐν τῇ λειτουργίᾳ οἴκου κυρίου.

5 * καὶ ὡς προσέταξεν τὸν λόγον ἐζεκίας, ἐπλεόνασαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ ἀπαρχὴν σίτου, κ᾽ οἴνου, & ἐλαίου, & μέλιτος, & πάντων γένημα ἀγροῦ εἰς πλῆθος ἤνεγκαν

6 * οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ & ἰούδα· & οἱ κατοικοῦντες ἐν ταῖς πόλεσιν ἰούδα & αὐτοὶ ἤνεγκαν δεκάτας μόχων & βοῶν & δεκάτας αἰγῶν, καὶ ἡγίασαν τῷ κυρίῳ θεῷ αὐτῶν, & εἰσήνεγκαν & ἔθηκαν σωροὺς σωροὺς.

7 * ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ τρίτῳ ἤρξαντο οἱ σωροὶ θεμελιοῦσθαι, καὶ ἐν τῷ μηνὶ τῷ ἑβδόμῳ συνετελέσθησαν.

8 * καὶ ἦλθεν ἐζεκίας & οἱ ἄρχοντες, & εἶδον τοὺς σωρούς, & εὐλόγησαν τὸν κύριον & τὸν λαὸν αὐτοῦ ἰσραήλ.

9 * καὶ ἐπυνθάνετο ἐζεκίας τῶν ἱερέων καὶ τῶν λευιτῶν περὶ τῶν σωρῶν.

10 * καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ἀζαρίας ὁ ἱερεὺς ὁ ἄρχων τοῦ οἴκου σαδδούκ, ἐξ οὗ ἤρξαντο αἱ ἀπαρχαὶ φέρεσθαι εἰς τὸν οἶκον κυρίου, ἐφάγομεν & ἐπίομεν καὶ ἐγκατελείπομεν ἕως εἰς πλῆθος, ὅτι κύριος εὐλόγησε τὸν λαὸν αὐτοῦ, & κατελίπομεν ἐπὶ τὸ πλῆθος τοῦτο.

11 * καὶ εἶπεν ἐζεκίας, ἑτοιμάσαι παστοφόρια εἰς τὸν οἶκον κυρίου, & ἡτοίμασαν.

12 * καὶ εἰσήνεγκαν ἐκεῖ τὰς ἀπαρχὰς & τὰ δεκάτα ἐν πίστει· & ἐπ᾽ αὐτῶν ἐπίσατης χωνενίας ὁ λευίτης, & σεμεεῖ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ διαδεχόμενος.

13 * καὶ ἰεζιὴλ, & ὀζίας, & ναὰθ, & ἀσαὴλ, & ἱερεμώθ, καὶ ἰωαζαβὰδ, & ἐλιὴλ, & σαμαχία, & μααθ, καὶ βανέας καθεσάμενοι διὰ χωνενίου & σεμεεῖ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καθὼς προσέταξεν ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς & ἀζαρίας ὁ ἡγούμενος οἴκου κυρίου.

14 * καὶ κωρὴ ὁ τοῦ ἰεμνᾶ ὁ λευίτης ὁ πυλωρὸς κ᾽· ἀνατολὰς ἐπὶ τῶν δομάτων, δοῦναι τὰς ἀπαρχὰς τοῦ κυρίου, & τὰ ἅγια τῶν ἁγίων,

15 * διὰ χειρὸς αὐτοῦ & βενιαμίν· & ἰησοῦς & σεμεεῖ & ἀμαρείας κ᾽ σεχενίας ἐν ταῖς πόλεσι διὰ χειρὸς τῶν ἱερέων ἐν πίστει δοῦναι τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν κ᾽ τὰς ἐφημερίας, κ᾽ τὸν μέγαν καὶ κ᾽ τὸν μικρόν.

16 * מִלְּבַד הִתְיַחְשָׁם לִזְכָרִים מִבֶּן שָׁלוֹשׁ שָׁנִים
וּלְמַעְלָה לְכָל־הַבָּא לְבֵית־יְהוָה לִדְבַר־יוֹם
בְּיוֹמוֹ לַעֲבוֹדָתָם בְּמִשְׁמְרוֹתָם כְּמַחְלְקוֹתֵיהֶם׃
17 * וְאֶת־הִתְיַחֵשׂ הַכֹּהֲנִים לְבֵית אֲבֹתֵיהֶם
וְהַלְוִיִּם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּלְמַעְלָה בְּמִשְׁמְרוֹתֵיהֶם
18 בְּמַחְלְקוֹתֵיהֶם׃ * וּלְהִתְיַחֵשׂ בְּכָל־טַפָּם נְשֵׁיהֶם
וּבְנֵיהֶם וּבְנוֹתֵיהֶם לְכָל־קָהָל כִּי בֶאֱמוּנָתָם
19 יִתְקַדְּשׁוּ־קֹדֶשׁ׃ * וְלִבְנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים
בִּשְׂדֵי מִגְרַשׁ עָרֵיהֶם בְּכָל־עִיר וָעִיר אֲנָשִׁים אֲשֶׁר
נִקְּבוּ בְשֵׁמוֹת לָתֵת מָנוֹת לְכָל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים
וּלְכָל־הִתְיַחֵשׂ בַּלְוִיִּם׃
20 * וַיַּעַשׂ בָּזֹאת יְחִזְקִיָּהוּ בְּכָל־יְהוּדָה וַיַּעַשׂ
הַטּוֹב וְהַיָּשָׁר וְהָאֱמֶת לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו׃
21 * וּבְכָל־מַעֲשֶׂה אֲשֶׁר־הֵחֵל בַּעֲבוֹדַת בֵּית־
הָאֱלֹהִים וּבַתּוֹרָה וּבַמִּצְוָה לִדְרֹשׁ לֵאלֹהָיו בְּכָל־
לְבָבוֹ עָשָׂה וְהִצְלִיחַ׃

לב

1 * אַחֲרֵי הַדְּבָרִים וְהָאֱמֶת הָאֵלֶּה בָּא
סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וַיָּבֹא בִיהוּדָה וַיִּחַן עַל־
הֶעָרִים הַבְּצֻרוֹת וַיֹּאמֶר לְבִקְעָם אֲלֵיהוּ׃
2 * וַיַּרְא יְחִזְקִיָּהוּ כִּי־בָא סַנְחֵרִיב וּפָנָיו
3 לַמִּלְחָמָה עַל־יְרוּשָׁלִָם׃ * וַיִּוָּעַץ עִם־שָׂרָיו
וְגִבֹּרָיו לְסָתוֹם אֶת־מֵימֵי הָעֲיָנוֹת אֲשֶׁר מִחוּץ
4 לָעִיר וַיַּעְזְרֻהוּ׃ * וַיִּקָּבְצוּ עַם־רָב וַיִּסְתְּמוּ אֶת־
כָּל־הַמַּעְיָנוֹת וְאֶת־הַנַּחַל הַשֹּׁטֵף בְּתוֹךְ־
הָאָרֶץ לֵאמֹר לָמָּה יָבוֹאוּ מַלְכֵי אַשּׁוּר וּמָצְאוּ
5 מַיִם רַבִּים׃ * וַיִּתְחַזַּק וַיִּבֶן אֶת־כָּל־הַחוֹמָה
הַפְרוּצָה וַיַּעַל עַל־הַמִּגְדָּלוֹת וְלַחוּצָה הַחוֹמָה
אַחֶרֶת וַיְחַזֵּק אֶת־הַמְלוֹא עִיר דָּוִיד וַיַּעַשׂ שֶׁלַח
6 לָרֹב וּמָגִנִּים׃ * וַיִּתֵּן שָׂרֵי מִלְחָמוֹת עַל־הָעָם
וַיִּקְבְּצֵם אֵלָיו אֶל־רְחוֹב שַׁעַר־הָעִיר וַיְדַבֵּר עַל־
7 לִבָּם לֵאמֹר׃ * חִזְקוּ וְאִמְצוּ אַל־תִּירְאוּ
וְאַל־תֵּחַתּוּ מִפְּנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר וּמִלִּפְנֵי כָּל־הֶהָמוֹן
אֲשֶׁר־עִמּוֹ כִּי עִמָּנוּ רַב מֵעִמּוֹ׃
8 * עִמּוֹ זְרוֹעַ בָּשָׂר וְעִמָּנוּ יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעָזְרֵנוּ
וּלְהִלָּחֵם מִלְחֲמֹתֵנוּ וַיִּסָּמְכוּ הָעָם עַל־דִּבְרֵי
יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה׃

16 * Exceptis maribus ab annis tribus & ſupra, cunctis qui ingrediebantur templũ
D Dñi. Et quicquid per ſingulos dies conducebant in miniſterio atque obſeruationi-
17 bus iuxta diuiſiones ſuas; * Sacerdotibus per familias, & Leuitis à viceſimo anno & ſupra per ordines & turmas ſuas:
18 * Vniuerſæq; multitudini tam vxoribus quàm liberis eorum vtriuſq; ſexus fideliter cibi de his quę ſanctificata fuerant
19 præbebantur. * Sed & filiorũ Aaron per agros & ſuburbana vrbium ſingularũ diſpoſiti erant viri qui partes diſtribuerent vniuerſo ſexui maſculino, de ſacerdotibus
20 & Leuitis. * Fecit ergo Ezechias vniuerſa, quę diximus, in omni Iuda; operatúſq; eſt bonũ & rectum & verum coram Dño
21 Deo ſuo: * In vniuerſa cultura miniſterij domus Dei iuxta legem & cerimonias, volens requirere Deum ſuum in toto corde ſuo. Fecítque & proſperatus eſt.

CAP. XXXII.

1 A POſt quæ & huiuſcemodi veritatem venit Sennacherib rex Aſſyriorum & ingreſſus Iudam obſedit ciuitates munitas, volens eas capere. 4. Reg. 18. Cc

2 * Quod cùm vidiſſet Ezechias veniſſe, ſcilicet Sennacherib & totum belli impetum verti contra Hieruſalem,
3 * Inito cum principibus cõſilio viríſq; fortiſsimis, vt obturarent capita fontium qui erant extra vrbem, & hoc omnium decernente ſententia:
4 * Congregauit plurimam multitudinem, & obturauerunt cunctos fontes & riuum qui fluebãt in medio terræ, dicentes: Ne veniant reges Aſſyriorum, & inueniant aquarum abundantiam.
5 * Ædificauit quoque agens induſtriè omnem murum qui fuerat diſſipatus, & extruxit turres deſuper & forinſecus alte-
B rum murum. inſtaurauítque Mello in ciuitate Dauid, & fecit vniuerſi generis ar-
6 maturam & clypeos. * Conſtituítq; principes bellatorũ in exercitu: & conuocauit vniuerſos in platea portæ ciuitatis, ac lo-
7 cutus eſt ad cor eorum, dicens: * Viriliter agite & confortamini, nolite timere, nec paueatis regem Aſſyriorum & vniuerſam multitudinem quæ eſt cum eo. Mul- 4. Re. 6. d
8 tò enim plures nobiſcum ſunt quàm cum illo. * Cum illo enim eſt brachium carneum; nobiſcum Dominus Deus noſter qui auxiliator eſt noſter, pugnátque pro nobis: confortatúſq; eſt populus huiuſcemodi verbis Ezechiæ regis Iuda.

16 *Extra fœtum masculorum à trimo & supra, omni ingredienti in domum Domini, in rationem dierum in die suo, in ministerio per vices ordinis sui.*

17 *Hæc distributio sacerdotum secundum domos familiarum, & Leuitæ in vicibus suis, à vigesimo anno & supra in ordine in turmis,*

18 *In omni fœtu suo filiorum suorum & filiarum in omni multitudine, quoniam in fide sanctificauerunt sanctuarium.*

19 *Et filiis Aaron sacerdotio fungentibus in agris & in ciuitatibus suis, in omni ciuitate et ciuitate viri qui nominati sunt in nomine, vt darent partem omni masculo in sacerdotibus, & omni numerato in Leuitis.*

20 *Et fecit Ezecias sic in omni Juda, & fecit Ezecias bonum & rectum & verum coram Domino Deo suo.*

21 *Et in omni opere in quo incepit in opere in domo Domini, & in lege, & in præceptis quæsiuit Deum suum ex tota anima sua: & fecit, & prosperatus est.*

CAP. XXXII.

1 *ET post sermones hos & veritatem hanc venit Sennacherib rex Assyriorum, & venit in Judam, & castrametatus est iuxta ciuitates muratas, & dixit vt caperent eas.*

2 *Et vidit Ezecias quòd venerat Sennacherib, & facies eius ad bellandum in Hierusalem.*

3 *Et consuluit cum senioribus suis & potentibus, vt obturarent aquas fontium quæ erant extra ciuitatem, & confortauerunt eum.*

4 *Et congregauit populum multum, & obturauit aquas fontium, & torrentem qui diuidit per ciuitatem, dicēs, Ne fortè veniat rex Assyriorum, & inueniat aquam multam, & corroboretur.*

5 *Et fortificauit Ezecias, & ædificauit omnem murum dirutum & turres, et foris antemurale aliud, & ædificauit plenitudinem ciuitatis Dauid, & præparauit arma multa.*

6 *Et posuit principes belli in populo, & congregati sunt ad eum in platea portæ ciuitatis; & locutus est in corde eorum, dicens,*

7 *Viriliter agite & confortamini, non timeatis, nec paueatis à facie regis Assyriorum, & à facie omnis gentis quæ cum eo, quoniam nobiscum plures quàm qui cum eo.*

8 *Cum eo brachia carnea, nobiscum verò Dominus Deus noster ad saluandum & ad pugnandum bellum nostrum, & confortatus est populus in sermonibus Ezeciæ regis Juda.*

16 ἐκτὸς τῆς ἐπιγονῆς τῶν ἀρσενικῶν ἀπὸ τριέτους καὶ ἐπάνω, παντὶ τῷ εἰσπορευομένῳ εἰς οἶκον κυρίου, εἰς λόγον ἡμερῶν ἐν ἡμέρᾳ αὐτοῦ, εἰς λειτουργίαν ἐφημερίας διατάξεως αὐτῶν.

17 οὗτος ὁ καταλοχισμὸς τῶν ἱερέων κατ' οἴκους πατριῶν· καὶ οἱ λευῖται ἐν ταῖς ἐφημερίαις αὐτῶν, ἀπὸ εἰκοσαέτους καὶ ἐπάνω ἐν διατάξει ἐν τοῖς καταλοχισμοῖς,

18 ἐν πάσῃ ἐπιγονῇ αὐτῶν υἱῶν αὐτῶν καὶ θυγατέρων εἰς πᾶν τὸ πλῆθος, ὅτι ἐν πίστει ἡγίασαν τὸ ἅγιον.

19 καὶ τοῖς υἱοῖς ἀαρὼν τοῖς ἱερατεύουσιν ἐν τοῖς ἀγροῖς καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν, ἐν πάσῃ πόλει καὶ πόλει ἄνδρες οἳ ὠνομάσθησαν ἐν ὀνόματι δοῦναι μερίδα παντὶ ἀρσενικῷ ἐν τοῖς ἱερεῦσι, καὶ παντὶ καταριθμουμένῳ ἐν τοῖς λευίταις.

20 καὶ ἐποίησεν ἐζεκίας οὕτως ἐν παντὶ ἰούδα, καὶ ἐποίησεν ἐζεκίας τὸ καλὸν, καὶ τὸ εὐθὲς, καὶ τὸ ἀληθὲς ἐναντίον κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ.

21 καὶ ἐν παντὶ ἔργῳ ἐν ᾧ ἤρξατο ἐν τῇ ἐργασίᾳ ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἐν τῷ νόμῳ καὶ ἐν τοῖς προστάγμασιν ἐξεζήτησε τὸν θεὸν αὐτοῦ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησε καὶ εὐωδώθη.

λβ'.

1 Καὶ μετὰ τοὺς λόγους τούτους καὶ τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἦλθε σενναχηρὶβ βασιλεὺς ἀσσυρίων, καὶ ἦλθεν ἐπὶ ἰούδαν, καὶ παρενέβαλεν ἐπὶ τὰς πόλεις τὰς τειχήρεις, καὶ εἶπε τοῦ προκαταλαβέσθαι αὐτάς.

2 καὶ εἶδεν ἐζεκίας ὅτι ἥκει σενναχηρίβ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ τοῦ πολεμῆσαι ἐπὶ ἱερουσαλήμ.

3 καὶ ἐβουλεύσατο μετὰ τῶν πρεσβυτέρων αὐτοῦ καὶ τῶν δυνατῶν, ἐμφράξαι τὰ ὕδατα τῶν πηγῶν ἃ ἦν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ συνεπίσχυσαν αὐτῷ.

4 καὶ συνήγαγεν λαὸν πολύν, καὶ ἐνέφραξε τὰ ὕδατα τῶν πηγῶν, καὶ τὸν χειμάρρουν τὸν διορίζοντα διὰ τῆς πόλεως λέγων, μήποτε ἔλθῃ βασιλεὺς ἀσσυρίων, καὶ εὕρῃ ὕδωρ πολύ, καὶ κατισχύσῃ.

5 καὶ κατίσχυσεν ἐζεκίας καὶ ᾠκοδόμησε πᾶν τὸ τεῖχος τὸ κατεσκαμμένον καὶ πύργους, καὶ ἔξω προτείχισμα ἄλλο, καὶ ᾠκοδόμησε τὸ ἀνάλημμα τῆς πόλεως δαυίδ, καὶ κατεσκεύασεν ὅπλα πολλά.

6 καὶ ἔθετο ἄρχοντας πολέμου ἐπὶ τὸν λαόν· καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ἐπὶ τὴν πλατείαν τῆς πύλης τῆς πόλεως, καὶ ἐλάλησεν ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν λέγων·

7 ἀνδρίζεσθε καὶ ἰσχύσατε, μὴ φοβηθῆτε, μὴ δὲ πτοηθῆτε ἀπὸ προσώπου βασιλέως ἀσσυρίων, καὶ ἀπὸ προσώπου παντὸς τοῦ ἔθνους τοῦ μετ' αὐτοῦ, ὅτι μεθ' ἡμῶν πλείους

8 ὑπὲρ τοὺς μετ' αὐτοῦ. μετ' αὐτοῦ βραχίονες σαρκικοί, μεθ' ἡμῶν δὲ κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν τοῦ σώζειν καὶ τοῦ πολεμεῖν τὸν πόλεμον ἡμῶν· καὶ κατεθάρσησεν ὁ λαὸς ἐπὶ τοῖς λόγοις ἐζεκίου τοῦ βασιλέως ἰούδα.

9 * אַחַר זֹאת שָׁלַח סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר
עַבָדָיו יְרוּשָׁלַ͏ִם וְהוּא עַל־לָכִישׁ וְכָל־מֶמְשַׁלְתּוֹ
עִמּוֹ עַל־יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה וְעַל־כָּל־יְהוּדָה
אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַ͏ִם לֵאמֹר׃

10 * כֹּה אָמַר סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ אַשּׁוּר עַל־מָה אַתֶּם
בֹּטְחִים וְיֹשְׁבִים בְּמָצוֹר בִּירוּשָׁלָ͏ִם׃

11 * הֲלֹא יְחִזְקִיָּהוּ מַסִּית אֶתְכֶם לָתֵת
אֶתְכֶם לָמוּת בָּרָעָב וּבַצָּמָא לֵאמֹר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ
יַצִּילֵנוּ מִכַּף מֶלֶךְ אַשּׁוּר׃

12 * הֲלֹא־הוּא יְחִזְקִיָּהוּ הֵסִיר אֶת־בָּמֹתָיו וְאֶת־
מִזְבְּחֹתָיו וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה וְלִירוּשָׁלַ͏ִם לֵאמֹר לִפְנֵי
מִזְבֵּחַ אֶחָד תִּשְׁתַּחֲווּ וְעָלָיו תְּקַטֵּרוּ׃

13 * הֲלֹא תֵדְעוּ מֶה עָשִׂיתִי אֲנִי וַאֲבוֹתָי
לְכָל עַמֵּי הָאֲרָצוֹת הֲיָכוֹל יָכְלוּ אֱלֹהֵי גּוֹיֵי
הָאֲרָצוֹת לְהַצִּיל אֶת־אַרְצָם מִיָּדִי׃

14 * מִי בְכָל־אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר
הֶחֱרִימוּ אֲבוֹתַי אֲשֶׁר יָכוֹל לְהַצִּיל אֶת־עַמּוֹ מִיָּדִי
כִּי יוּכַל אֱלֹהֵיכֶם לְהַצִּיל אֶתְכֶם מִיָּדִי׃

15 * וְעַתָּה אַל־יַשִּׁיא אֶתְכֶם חִזְקִיָּהוּ וְאַל־יַסֵּת
אֶתְכֶם כָּזֹאת וְאַל־תַּאֲמִינוּ לוֹ כִּי־לֹא יוּכַל כָּל־
אֱלוֹהַּ כָּל־גּוֹי וּמַמְלָכָה לְהַצִּיל עַמּוֹ מִיָּדִי וּמִיַּד
אֲבוֹתָי אַף כִּי אֱלֹהֵיכֶם לֹא־יַצִּילוּ אֶתְכֶם מִיָּדִי׃

16 * וְעוֹד דִּבְּרוּ עֲבָדָיו עַל־יְהוָה הָאֱלֹהִים
וְעַל יְחִזְקִיָּהוּ עַבְדּוֹ׃

17 * וְסֵפָרִים כָּתַב לְחָרֵף לַיהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
וְלֵאמֹר עָלָיו לֵאמֹר כֵּאלֹהֵי גּוֹיֵי הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר
לֹא־הִצִּילוּ עַמָּם מִיָּדִי כֵּן לֹא־יַצִּיל אֱלֹהֵי יְחִזְקִיָּהוּ
עַמּוֹ מִיָּדִי׃ 18 * וַיִּקְרְאוּ בְקוֹל־גָּדוֹל יְהוּדִית
עַל־עַם יְרוּשָׁלַ͏ִם אֲשֶׁר עַל־הַחוֹמָה לְיִרְאָם
וּלְבַהֲלָם לְמַעַן יִלְכְּדוּ אֶת־הָעִיר׃

19 * וַיְדַבְּרוּ אֶל־אֱלֹהֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם כְּעַל אֱלֹהֵי
עַמֵּי הָאָרֶץ מַעֲשֵׂה יְדֵי הָאָדָם׃

20 * וַיִּתְפַּלֵּל יְחִזְקִיָּהוּ הַמֶּלֶךְ וְיֶשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ
הַנָּבִיא עַל־זֹאת וַיִּזְעֲקוּ הַשָּׁמָיִם׃

21 * וַיִּשְׁלַח יְהוָה מַלְאָךְ וַיַּכְחֵד כָּל־גִּבּוֹר חַיִל
וְנָגִיד וְשַׂר בְּמַחֲנֵה מֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיָּשָׁב בְּבֹשֶׁת פָּנִים
לְאַרְצוֹ וַיָּבֹא בֵּית אֱלֹהָיו וּמִיצִיאֵי מֵעָיו שָׁם
הִפִּלֻהוּ בֶּחָרֶב׃

9 * Quę postquam gesta sunt, misit Sennacherib rex Assyriorum seruos suos Hierusalem, ipse enim cum vniuerso exercitu obsidebat Lachis, ad Ezechiã regem Iuda, & ad omnem populum qui erat in vrbe,
10 dicens: * Hæc dicit Sennacherib rex Assyriorum: In quo habentes fiduciam, sedetis obsessi in Hierusalem?
11 * Num Ezechias decepit vos vt tradat morti in fame & siti, affirmans quòd Dñs Deus vester liberet vos de manu regis Assyriorum?
12 * Nunquid non iste est Ezechias qui destruxit excelsa illius & altaria, & præcepit Iudæ & Hierusalem, dicens: Coram altari vno adorabitis, & in ipso cõburetis incẽsum?
13 * An ignoratis quæ ego fecerim, & patres mei cũctis terrarum populis? Nunquid præualuerunt dij gentiũ omniúmque terrarum liberare regionem
14 suam de manu mea? * Quis est de vniuersis diis gentium, quas vastauerunt patres mei, qui potuerit eruere populum suum de manu mea, vt possit etiam Deus vester eruere vos de hac manu?
15 * Non vos ergo decipiat Ezechias, nec vana persuasione deludat, neque credatis ei. Si enim nullus potuit Deus cũctarum D gentium atque regionum liberare populum suum de manu mea, & de manu patrum meorum, cõsequenter nec Deus vester poterit eruere vos de hac manu.
16 * Sed & alia multa locuti sunt serui eius contra Dominum Deum, & contra Ezechiam seruum eius.
17 * Epistolas quoque scripsit plenas blasphemiæ in Dñm Deum Israel, & locutus est aduersum eum. Sicut dii gentium ceterarum nõ potuerunt liberare populum suum de manu mea, sic & Deus Ezechiæ eruere non poterit populum suum de ma
18 nu ista. * Insuper & clamore magno lingua Iudaica contra populum qui sedebat in muris Hierusalẽ personabat, vt terreret
19 eos & caperet ciuitatẽ. * Locutúsq; est cõtra Deũ Hierusalem, sicut aduersum deos E populorũ terræ opera manuũ hominum.
20 * Orauerunt igitur Ezechias rex, & Esaias filius Amos propheta aduersum hãc blasphemiam, ac vociferati sunt vsque in
21 cælum. * Et misit Dñs angelum, qui percussit omnẽ virum robustum bellatorẽ & principem exercitus regis Assyriorum; reuersúsque est cum ignominia in terram suam. Cúmque ingressus esset domum Dei sui, filij qui egressi fuerant de vtero eius, interfecerunt eum gladio.

Et post hæc misit Sennacherib rex Assyrio- 9
rum seruos suos in Hierusalem: ipse erat in La chis, & omnis exercitus eius cum eo, & misit ad Ezeciam regem Juda, & ad omnem Judam qui in Hierusalem, dicens:

Sic dicit Sennacherib rex Assyriorum, In 10
quo vos fiduciam habetis, & sedetis in obsidione in Hierusalem?

Nonne Ezecias decipit vos vt tradat 11
vos in mortem & in famẽ, et in sitim, dicens: Dominus Deus noster saluabit nos de manu regis Assyriorum?

Nonne hic est Ezecias qui destruxit excel- 12
sa eius, & altaria eius, & ait Juda & habitantibus in Hierusalem, dicens: Coram altari hoc adorate, & in eo adolete incensum.

Nonne scitis quæ feci ego & patres mei 13
omnibus populis regionum: num potentes potuerunt dij gentium omnis terræ saluare populum suum de manu mea?

Quis est in omnibus dijs gentium harum, 14
quos perdiderunt patres mei, qui potuerit saluare populum suum de manu mea, vt possit Deus vester saluare vos de manu mea?

Et nunc non decipiat vos Ezecias, & 15
non faciat vos confidere, nec commoueat vos in hoc, & non credatis ei, quoniam non potuit Deus omnis gentis, & regni saluare populum suum de manu mea, & de manu patrum meorum; & quomodo Deus vester non liberabit vos de manu mea?

Et adhuc locuti sunt serui eius contra Do- 16
minum Deum & contra Ezeciam seruum eius.

Et librum scripsit Sennacherib, ad ex- 17
probrandum Dominum Deum Israel, & ait de eo, dicens, Sicut dij gentium terræ non liberauerunt populos suos de manu mea, sic non eruet Deus Ezeciæ populum suum de manu mea.

Et clamauerunt in voce magna Judaicè 18
contra populum Hierusalem qui in muro, vt terrerent eos & conturbarent eos, vt caperent ciuitatem.

Et locuti sunt contra Deum Hierusalem, 19
sicut & contra deos populorum terræ opera manuum hominum.

Et orauit Ezecias rex, & Esaias filius 20
Ammos propheta de his, & clamauerunt in cælum.

Et misit Dominus angelum, & contriuit 21
omnem potentem bellatorem & principem & ducem in castris regis Assyriorum, & reuersus est cum ignominia faciei in terram suam, et ingressus est in domũ Dei sui; & de egredientibus de vtero eius, peremerunt eum in gladio.

9 ‡ Καὶ μετὰ ταῦτα ἀπέστειλε σενναχηρὶβ βασιλεὺς ἀσσυρίων τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἐπὶ ἱερουσαλήμ· καὶ αὐτὸς ἦν ἐπὶ λάχεις, καὶ πᾶσα ἡ στρατιὰ αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ· καὶ ἀπέστειλε πρὸς ἐζεκίαν βασιλέα ἰούδα, καὶ πρὸς πάντα ἰούδαν τὸν ἐν ἱερουσαλήμ, λέγων· 10 ‡ τάδε λέγει σενναχηρὶβ βασιλεὺς ἀσσυρίων, ἐπὶ τίνι ὑμεῖς πέποιθατε, καὶ καθίσατε ἐν τῇ περιοχῇ ἐν ἱερουσαλήμ; 11 ‡ οὐχὶ ἐζεκίας ἀπατᾷ ὑμᾶς τοῦ δοῦναι ὑμᾶς εἰς θάνατον εἰς λιμὸν, καὶ εἰς δίψαν λέγων, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν σώσει ἡμᾶς ἐκ χειρὸς βασιλέως ἀσσυρίων; 12 ‡ οὐχ οὗτος ἐστὶν ἐζεκίας ὃς περιεῖλε τὰ ὑψηλὰ αὐτοῦ, καὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτοῦ· καὶ εἶπε τῷ ἰούδα καὶ τοῖς κατοικοῦσιν ἐν ἱερουσαλὴμ λέγων, ἐνώπιον τοῦ θυσιαστηρίου τούτου προσκυνήσατε, καὶ ἐπ' αὐτῷ θυμιάσατε.

13 ‡ οὐκ οἴδατε ἃ ἐποίησα ἐγὼ καὶ οἱ πατέρες μου πᾶσι τοῖς λαοῖς τῶν χωρῶν, μὴ δυνάμενοι ἐδυνήθησάν οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν πάσης τῆς γῆς σῶσαι τὸν λαὸν αὐτῶν ἐκ χειρός 14 μου; ‡ τίς ἐστὶν ἐν πᾶσι τοῖς θεοῖς τῶν ἐθνῶν τούτων, οὓς ἐξωλόθρευσαν οἱ πατέρες μου, ὃς ἐδυνήθη σῶσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐκ χειρός μου, ὅτι δυνήσεται ὁ θεὸς ὑμῶν σῶσαι ὑμᾶς ἐκ χειρός μου;

15 ‡ καὶ νῦν μὴ ἀπατάτω ὑμᾶς ἐζεκίας, καὶ μὴ ποιείτω ὑμᾶς πεποιθέναι, μὴ ὑπακουέτω ὑμᾶς ἐπὶ τούτῳ, καὶ μὴ πιστεύετε αὐτῷ, ὅτι οὐ μὴ ἐδυνήθη θεὸς παντὸς ἔθνους καὶ βασιλείας σῶσαι τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐκ χειρός μου καὶ ἐκ χειρὸς τῶν πατέρων μου· καὶ πῶς ὅτι ὁ θεὸς ὑμῶν οὐ μὴ ῥύσεται ὑμᾶς ἐκ χειρός μου;

16 ‡ καὶ ἔτι ἐλάλησαν οἱ παῖδες αὐτοῦ ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν καὶ ἐπὶ ἐζεκίαν παῖδα αὐτοῦ.

17 ‡ καὶ βιβλίον ἔγραψεν σενναχηρίβ, τοῦ ὀνειδίζειν κύριον τὸν θεὸν ἰσραήλ· καὶ εἶπεν περὶ αὐτοῦ λέγων, καθὼς οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν τῆς γῆς οὐκ ἐξείλοντο τοὺς λαοὺς αὐτῶν ἐκ χειρός μου, οὕτως οὐ μὴ ἐξέλῃται ὁ θεὸς ἐζεκίου τὸν λαὸν αὐτοῦ ἐκ χειρός μου.

18 ‡ Καὶ ἐβόησαν ἐν φωνῇ μεγάλῃ ἰουδαϊστὶ ἐπὶ τὸν λαὸν ἱερουσαλὴμ τὸν ἐπὶ τοῦ τείχους, τοῦ φοβῆσαι αὐτοὺς καὶ τοῦ καταπλῆξαι αὐτούς, ὅπως προκαταλάβωνται τὴν πόλιν.

19 ‡ καὶ ἐλάλησαν ἐπὶ τὸν θεὸν ἱερουσαλήμ, ὡς καὶ ἐπὶ τοὺς θεοὺς τῶν λαῶν τῆς γῆς ἔργα χειρῶν ἀνθρώπων.

20 ‡ καὶ προσηύξατο ἐζεκίας ὁ βασιλεὺς, καὶ ἡσαΐας υἱὸς ἀμμὼς ὁ προφήτης περὶ τούτων, καὶ ἐβόησαν εἰς τὸν οὐρανόν.

21 ‡ καὶ ἀπέστειλε κύριος ἄγγελον καὶ ἐξέτριψε πᾶσαν δυνατὸν πολεμιστὴν, καὶ ἄρχοντα καὶ στρατηγὸν ἐν τῇ παρεμβολῇ τοῦ βασιλέως ἀσσυρίων, καὶ ἀπέστρεψε μετὰ αἰσχύνης προσώπου εἰς τὴν γῆν αὐτοῦ· καὶ εἰσῆλθεν εἰς οἶκον θεοῦ αὐτοῦ, καὶ τῶν ἐξελθόντων ἐκ κοιλίας αὐτοῦ, κατέβαλον αὐτὸν ἐν ῥομφαίᾳ.

22 * וַיּוֹשַׁע יְהוָה אֶת־יְחִזְקִיָּהוּ וְאֵת יֹשְׁבֵי
יְרוּשָׁלִַם מִיַּד סַנְחֵרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר וּמִיַּד־כֹּל
23 וַיְנַהֲלֵם מִסָּבִיב׃ * וְרַבִּים מְבִיאִים מִנְחָה
לַיהוָה לִירוּשָׁלִַם וּמִגְדָּנוֹת לִיחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה
וַיִּנַּשֵּׂא לְעֵינֵי כָל־הַגּוֹיִם מֵאַחֲרֵי־כֵן׃
24 * בַּיָּמִים הָהֵם חָלָה יְחִזְקִיָּהוּ עַד־לָמוּת
וַיִּתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה וַיֹּאמֶר לוֹ וּמוֹפֵת נָתַן לוֹ׃
25 * וְלֹא־כִגְמוֹל עָלָיו הֵשִׁיב יְחִזְקִיָּהוּ כִּי גָבַהּ לִבּוֹ
26 וַיְהִי עָלָיו קֶצֶף וְעַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם׃ * וַיִּכָּנַע
יְחִזְקִיָּהוּ בְּגַבֹּהַּ לִבּוֹ הוּא וְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִַם וְלֹא־
בָא עֲלֵיהֶם קֶצֶף יְהוָה בִּימֵי יְחִזְקִיָּהוּ׃
27 * וַיְהִי לִיחִזְקִיָּהוּ עֹשֶׁר וְכָבוֹד הַרְבֵּה מְאֹד
וְאוֹצָרוֹת עָשָׂה־לּוֹ לְכֶסֶף וּלְזָהָב וּלְאֶבֶן יְקָרָה
וְלִבְשָׂמִים וּלְמָגִנִּים וּלְכֹל כְּלֵי חֶמְדָּה׃
28 * וּמִסְכְּנוֹת לְתְבוּאַת דָּגָן וְתִירוֹשׁ וְיִצְהָר
וְאֲרוֹת לְכָל־בְּהֵמָה וּבְהֵמָה וַעֲדָרִים לָאֻרְוֹת׃
29 * וְעָרִים עָשָׂה לּוֹ וּמִקְנֵה־צֹאן וּבָקָר לָרֹב כִּי
30 נָתַן־לוֹ אֱלֹהִים רְכוּשׁ רַב מְאֹד׃ * וְהוּא יְחִזְקִיָּהוּ
סָתַם אֶת־מוֹצָא מֵימֵי גִיחוֹן הָעֶלְיוֹן וַיְיַשְּׁרֵם
לְמַטָּה־מַעֲרָבָה לְעִיר דָּוִיד וַיַּצְלַח יְחִזְקִיָּהוּ בְּכָל־
31 מַעֲשֵׂהוּ׃ * וְכֵן בִּמְלִיצֵי שָׂרֵי בָבֶל הַמְשַׁלְּחִים
עָלָיו לִדְרוֹשׁ הַמּוֹפֵת אֲשֶׁר הָיָה בָּאָרֶץ עֲזָבוֹ
הָאֱלֹהִים לְנַסּוֹתוֹ לָדַעַת כָּל־בִּלְבָבוֹ׃
32 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְחִזְקִיָּהוּ וְחַסְדָּיו הִנָּם כְּתוּבִים
בַּחֲזוֹן יְשַׁעְיָהוּ בֶן־אָמוֹץ הַנָּבִיא עַל־סֵפֶר מַלְכֵי־
33 יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל׃ * וַיִּשְׁכַּב יְחִזְקִיָּהוּ עִם־
אֲבֹתָיו וַיְקַבְּרֻהוּ בְּמַעֲלֵה קִבְרֵי בְנֵי־דָוִיד וְכָבוֹד
עָשׂוּ־לוֹ בְּמוֹתוֹ כָּל־יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלִָם
וַיִּמְלֹךְ מְנַשֶּׁה בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

לג

1 * בֶּן־שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה שָׁנָה מְנַשֶּׁה
בְּמָלְכוֹ וַחֲמִשִּׁים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם׃
2 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כְּתוֹעֲבוֹת הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר הוֹרִישׁ יְהוָה מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
3 * וַיָּשָׁב וַיִּבֶן אֶת־הַבָּמוֹת אֲשֶׁר נִתַּץ יְחִזְקִיָּהוּ
אָבִיו וַיָּקֶם מִזְבְּחוֹת לַבְּעָלִים וַיַּעַשׂ אֲשֵׁרוֹת
וַיִּשְׁתַּחוּ לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם וַיַּעֲבֹד אֹתָם׃

22 * Saluauítq; Dñs Ezechiam & habita-
F tores Hieruſalē de manu Sennacherib re-
gis Aſſyriorum & de manu omniū, & præ-
23 ſtitit ei quietem per circuitum. * Multi
etiam deferebant hoſtias & ſacrificia Dño
in Hieruſalem & munera Ezechię regi Iu
da. Qui exaltatus eſt poſt hæc coram cun 4. Reg. 20. a Eſa. 38. a
24 ctis gentibus. * In diebus illis ægrotauit
Ezechias vſq; ad mortem, & orauit Dñm.
Exaudiuítque eum, & dedit ei ſignum.
25 * Sed non iuxta beneficia quę acceperat
retribuit, quia eleuatum eſt cor eius. Et fa
cta eſt contra eum ira, & contra Iudam &
26 Hieruſalē. * Humiliatúſq; eſt poſtea eo
q exaltatū fuiſſet cor eius, tam ipſe quàm
habitatores Hieruſalem; idcirco non ve-
nit ſuper eos ira Dñi in diebus Ezechiæ.
27 * Fuit autem Ezechias diues & inclytus
valde, & theſauros ſibi plurimos congre-
gauit argenti & auri, & lapidis precioſi,
aromatū & armorū vniuerſi generis & va-
28 ſorum magni precij. * Apothecas quoque
fruméti, vini & olei: & præſepia omniū iu-
29 mētorū caulaſq; pecoribus; * & vrbes ędi-
ficauit. habebat quippe greges ouium &
armentorū innumerabiles, eo quòd de-
diſſet ei Deus ſubſtātiam multam nimis.
30 * Ipſe eſt Ezechias qui obturauit ſupe-
riorem fontem aquarum Gyon, & auertit
G eas ſubter ad Occidentem vrbis Dauid. In
omnibus operibus ſuis fecit proſperè quę
31 voluit. * Attamē in legatione principum
Babylonis, qui miſsi fuerāt ad eū, vt in-
terrogarent de portento quod acciderat
ſuper terram, dereliquit eum Deus, vt tē-
taretur, & nota fierent omnia quæ erant
32 in corde eius. * Reliqua autē ſermonum
Ezechię & miſericordiarū eius ſcripta ſunt
in viſione Eſaiæ filij Amos prophetę, & in
33 libro Regum Iuda & Iſrael. * Dormiuítq;
Ezechias cum patribus ſuis, & ſepelierunt
eum ſupra ſepulchra filiorum Dauid. Et
celebrauit eius exequias vniuerſus Iuda,
& omnes habitatores Hieruſalem; regna-
uítque Manaſſes filius eius pro eo.

CAP. XXXIII.

1 A DVodecim annorū erat Manaſſes cùm 4. Reg. 22. a
regnare cœpiſſet, & quinquaginta
quinque annis regnauit in Hieruſalem.
2 * Fecit aūt malum corā Dño iuxta abo-
minationes gentiū quas ſubuertit Domi-
3 nus coram filiis Iſrael. * Et conuerſus
inſtaurauit excelſa quæ demolitus fuerat
Ezechias pater eius, cōſtruxítq; aras Baa-
lim, & fecit lucos, & adorauit omnem mi-
litiam cæli, & coluit eam.

‡ *Et ſaluauit Dominus Ezeciam & habitantes in Hieruſalem de manu Sennacherib regis Aſſyriorum & de manu omnium, & quieſcere fecit eos per circuitum.* 22

‡ *Et multi deferebant dona Domino in Hieruſalem, & dona Ezeciæ regi Juda: & exaltatus eſt ante oculos omnium gentium poſt hæc.* 23

‡ *In diebus illis ægrotauit Ezecias vſque ad mortem, & orauit ad Dominum, & exaudiuit eum, & ſignum dedit ei Dominus.* 24

‡ *Et non iuxta retributionẽ quam retribuit ei Ezecias, ſed exaltatum eſt cor eius, & fuit ira contra eum, & contra Judã, & Hieruſalẽ.* 25

‡ *Et humiliatus eſt Ezecias ab exaltatione cordis ſui, ipſe & habitantes Hieruſalem, & non venit ſuper eos ira Domini in diebus Ezeciæ.* 26

‡ *Et fuerunt Ezeciæ diuitiæ & gloria multa valde: & theſauros fecit ſibi argenti & auri, & lapidis precioſi & in aromatibus, & armamentaria fecit, & omnibus vaſis deſiderij* 27

‡ *Apothecas: & ciuitates in frugibus tritici, vini & olei, & præſepia omnis iumenti, & caulas ad pecora.* 28

‡ *Et vrbes fecit ſibi ipſi, & poſſeſſiones ouium & boum in multitudine, quoniam dedit ipſi Dominus ſubſtantiam multam valde.* 29

‡ *Ipſe Ezecias obturauit exitum aquæ Gion ſuperiorem, & direxit eas infra ad Occidẽtem vrbis Dauid, & proſperatus eſt Ezecias in omnibus operibus ſuis.* 30

‡ *Et ſic in legationibus principum qui à Babylone miſſis ad eum, vt interrogarent ab eo portentũ, quod factum eſt in terra, & dereliquit eum Dominus, vt tentaret eum, vt ſciret quæ in corde eius.* 31

‡ *Et reliqua ſermonũ Ezeciæ, & miſericordiæ eius, nonne ſcripta ſunt in prophetia Eſaiæ filij Ammos prophetæ, & in libro regum Juda & Iſrael?* 32

‡ *Et dormiuit Ezecias cum patribus ſuis, et ſepelierunt eum in aſcenſu ſepulchrorum filiorum Dauid: & gloriam & honorem dederunt ei in morte eius omnis Juda, & habitantes in Hieruſalem, & regnauit Manaſſes filius eius pro eo.* 33

CAP. XXXIII.

FIlius exiſtens duodecim annorum Manaſſes cùm regnaret ipſe, & quinquaginta & quinque annis regnauit in Hieruſalem. 34

‡ *Et fecit malum coram Domino iuxta omnes abominationes gentium quas abſtulit Dominus à facie filiorum Iſrael.* 2

‡ *Et conuerſus eſt Manaſſes & ædificauit excelſa, quæ euulſit Ezecias pater eius, & conſtruxit altaria Baalim, & fecit lucos, & adorauit omnem militiam cæli, & ſeruuit eis.* 3

22 ‡ καὶ ἔσωσε κύριος τὸν ἐζεκίαν & τοὺς κατοικοῦντας ἐν ἱερουσαλὴμ ἐκ χειρὸς σενναχηρὶβ βασιλέως ἀσσυρίων καὶ ἐκ χειρὸς πάντων, & κατέπαυσεν αὐτοὺς κυκλόθεν.

23 ‡ καὶ πολλοὶ ἔφερον δῶρα τῷ κυρίῳ εἰς ἱερουσαλήμ, & δόματα τῷ ἐζεκίᾳ βασιλεῖ ἰούδα· καὶ ὑψώθη κατ' ὀφθαλμοὺς πάντων τῶν ἐθνῶν μετὰ ταῦτα.

24 ‡ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐμαλακίσθη ἐζεκίας ἕως θανάτου, & προσηύξατο πρὸς κύριον, καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ, καὶ σημεῖον ἔδωκεν αὐτῷ κύριος.

25 ‡ καὶ οὐκ ἀπέδωκεν τὸ ἀνταπόδομα ὃ ἀνταπέδωκεν αὐτῷ ἐζεκίας, ἀλλ' ὑψώθη ἡ καρδία αὐτοῦ, καὶ ἐγένετο ὀργὴ ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐπὶ ἰούδαν καὶ ἱερουσαλήμ.

26 ‡ & ἐταπεινώθη ἐζεκίας ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν τῆς καρδίας αὐτοῦ, αὐτὸς καὶ οἱ κατοικοῦντες ἱερουσαλήμ· & οὐκ ἐπῆλθεν ἐπ' αὐτοὺς ὀργὴ κυρίου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐζεκίου.

27 ‡ καὶ ἐγένετο τῷ ἐζεκίᾳ πλοῦτος & δόξα πολλὴ σφόδρα· & θησαυροὺς ἐποίησεν αὐτῷ ἀργυρίου & χρυσίου, & λίθου τιμίου καὶ εἰς τὰ ἀρώματα, & ὁπλοθήκας ἐποίησεν, καὶ πᾶσι τοῖς σκεύεσι τῆς ἐπιθυμίας

28 ‡ ἀποθήκας· καὶ πόλεις εἰς τὰ γενήματα τοῦ σίτου οἴνου καὶ τοῦ ἐλαίου, καὶ φάτνας παντὸς κτήνους, & μανδύας εἰς τὰ ποίμνια.

29 ‡ καὶ πόλεις ἐποίησεν ἑαυτῷ, καὶ κτήσεις προβάτων καὶ βοῶν εἰς πλῆθος, ὅτι ἔδωκεν αὐτῷ κύριος ἀποσκευὴν πολλὴν σφόδρα.

30 ‡ αὐτὸς ἐζεκίας ἐνέφραξε τὴν ἔξοδον τοῦ ὕδατος γειὼν τὴν ἄνω, & κατεύθυνεν αὐτὰ κάτω πρὸς δυσμὰς τῆς πόλεως δαυίδ· & εὐοδώθη ἐζεκίας ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ.

31 ‡ καὶ ἔτως ἐν ταῖς πρεσβείαις τῶν ἀρχόντων τῶν ἀπὸ βαβυλῶνος τοῖς ἀποσταλεῖσι πρὸς αὐτόν, πυθέσθαι παρ' αὐτοῦ τὸ τέρας, ὃ ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς· & ἐγκατέλιπεν αὐτὸν κύριος, τοῦ πειράσαι αὐτόν, εἰδέναι τὰ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ.

32 ‡ καὶ τὰ κατάλοιπα τῶν λόγων ἐζεκίου, καὶ τὰ ἐλέη αὐτοῦ, ἰδοὺ γέγραπται ἐν τῇ προφητείᾳ ἡσαΐου υἱοῦ ἀμμὼς τοῦ προφήτου, & ἐπὶ βιβλίου βασιλέων ἰούδα καὶ ἰσραήλ· ‡ & ἐκοιμήθη ἐζεκίας μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ· & ἔθαψαν αὐτὸν ἐν τῇ ἀναβάσει τῶν τάφων υἱῶν δαυίδ. καὶ δόξαν & τιμὴν ἔδωκαν αὐτῷ ἐν τῷ θανάτῳ αὐτοῦ πᾶς ἰούδα, καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐβασίλευσε μανασσῆς υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

33

λγ'.

1 ‡ Υἱὸς ὢν δώδεκα ἐτῶν μανασσῆς ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ πεντήκοντα & πέντε ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερου-
2 σαλήμ. ‡ καὶ ἐποίησεν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου κατὰ πρόσωπα τὰ βδελύγματα τῶν ἐθνῶν ὧν ἐξῆρε κύριος ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ.

3 ‡ & ἐπέστρεψε μανασσῆς & ᾠκοδόμησε τὰ ὑψηλά, ἃ κατέσπασεν ἐζεκίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ, & ἔστησε θυσιαστήρια τοῖς βααλείμ, & ἐποίησεν ἄλση, καὶ προσεκύνησε πάσῃ τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐδούλευσεν αὐτοῖς.

4 * וּבָנָה מִזְבְּחוֹת בְּבֵית יְהוָה אֲשֶׁר אָמַר
יְהוָה בִּירוּשָׁלַם יִהְיֶה־שְׁמִי לְעוֹלָם׃

5 * וַיִּבֶן מִזְבְּחוֹת לְכָל־צְבָא הַשָּׁמַיִם בִּשְׁתֵּי

6 חַצְרוֹת בֵּית־יְהוָה׃ * וְהוּא הֶעֱבִיר אֶת־
בָּנָיו בָּאֵשׁ בְּגֵי בֶן־הִנֹּם וְעוֹנֵן וְנִחֵשׁ וְכִשֵּׁף וְעָשָׂה
אוֹב וְיִדְּעֹנִי הִרְבָּה לַעֲשׂוֹת הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה

7 לְהַכְעִיסוֹ׃ * וַיָּשֶׂם אֶת־פֶּסֶל הַסֶּמֶל אֲשֶׁר
עָשָׂה בְּבֵית הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר אָמַר אֱלֹהִים אֶל־
דָּוִיד וְאֶל־שְׁלֹמֹה בְנוֹ בַּבַּיִת הַזֶּה וּבִירוּשָׁלַם
אֲשֶׁר בָּחַרְתִּי מִכֹּל שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל אָשִׂים אֶת־
שְׁמִי לְעוֹלָם׃

8 * וְלֹא אוֹסִיף לְהָסִיר אֶת־רֶגֶל יִשְׂרָאֵל מֵעַל
הָאֲדָמָה אֲשֶׁר הֶעֱמַדְתִּי לַאֲבוֹתֵיכֶם רַק אִם־
יִשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתִים לְכָל־
הַתּוֹרָה וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים בְּיַד־מֹשֶׁה׃

9 * וַיַּתַע מְנַשֶּׁה אֶת־יְהוּדָה וְיֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם
לַעֲשׂוֹת רָע מִן־הַגּוֹיִם אֲשֶׁר הִשְׁמִיד יְהוָה
מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃

10 * וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מְנַשֶּׁה וְאֶל־עַמּוֹ וְלֹא

11 הִקְשִׁיבוּ׃ * וַיָּבֵא יְהוָה עֲלֵיהֶם אֶת־שָׂרֵי הַצָּבָא
אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ אַשּׁוּר וַיִּלְכְּדוּ אֶת־מְנַשֶּׁה בַּחוֹחִים
וַיַּאַסְרֻהוּ בַנְחֻשְׁתַּיִם וַיּוֹלִיכֻהוּ בָּבֶלָה׃

12 * וּכְהָצַר לוֹ חִלָּה אֶת־פְּנֵי יְהוָה אֱלֹהָיו
וַיִּכָּנַע מְאֹד מִלִּפְנֵי אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו׃

13 * וַיִּתְפַּלֵּל אֵלָיו וַיֵּעָתֶר לוֹ וַיִּשְׁמַע תְּחִנָּתוֹ
וַיְשִׁיבֵהוּ יְרוּשָׁלַם לְמַלְכוּתוֹ וַיֵּדַע מְנַשֶּׁה כִּי
יְהוָה הוּא הָאֱלֹהִים׃

14 * וְאַחֲרֵי־כֵן בָּנָה חוֹמָה חִיצוֹנָה לְעִיר־דָּוִיד
מַעֲרָבָה לְגִיחוֹן בַּנַּחַל וְלָבוֹא בְשַׁעַר הַדָּגִים
וְסָבַב לָעֹפֶל וַיַּגְבִּיהֶהָ מְאֹד וַיָּשֶׂם שָׂרֵי־חַיִל
בְּכָל־הֶעָרִים הַבְּצֻרוֹת בִּיהוּדָה׃

15 * וַיָּסַר אֶת־אֱלֹהֵי הַנֵּכָר וְאֶת־הַסֶּמֶל מִבֵּית
יְהוָה וְכָל־הַמִּזְבְּחוֹת אֲשֶׁר בָּנָה בְּהַר בֵּית־יְהוָה
וּבִירוּשָׁלַם וַיַּשְׁלֵךְ חוּצָה לָעִיר׃

16 * וַיִּבֶן אֶת־מִזְבַּח יְהוָה וַיִּזְבַּח עָלָיו זִבְחֵי שְׁלָמִים
וְתוֹדָה וַיֹּאמֶר לִיהוּדָה לַעֲבוֹד אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי

17 יִשְׂרָאֵל׃ * אֲבָל עוֹד הָעָם זֹבְחִים בַּבָּמוֹת רַק
לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם׃

4 * Ædificauit quoque altaria in domo Domini, de qua dixerat Dominus, In Hierusalem erit nomen meum in æternum.

5 * Ædificauit autem ea cuncto exercitui cæli in duobus atriis domus Domini.

6 * Transíréq; fecit filios suos per ignem in valle Benhennom. Obseruabat somnia, sectabatur auguria, maleficis artibus inseruiebat. habebat secum magos & in-
B cantatores, multáque mala operatus est coram Domino vt irritaret eum.

7 * Sculptile quoq; & conflatile signum posuit in domo Dei, de qua locutus est Deus ad Dauid & ad Salomonem filium eius, dicens: In domo hac & in Hierusalem quam elegi de cũctis tribubus Israel, ponam nomen meum in sempiternum.

8 * Et mouere non faciam pedem Israel de terra quam tradidi patribus eorum, ita dumtaxat si custodierint facere quæ præcepi eis, cũctámque legem & ceremonias atq; iudicia quę mãdaui permanũ Moysi.

9 * Igitur Manasses seduxit Iudam & habitatores Hierusalem, vt facerent malum super omnes gẽtes, quas subuerterat Dominus à facie filiorum Israel.

10 * Locutúsque est Dominus ad eum & ad populum illius, & attendere noluerũt.

11 * Idcirco superinduxit eis principes exercitus regis Assyriorum, cœperúntque Manassen, & vinctum catenis atq; compedibus duxerunt in Babylonem.

12 * Qui postquam coangustatus est, orauit Dominum Deum suum, & egit pœnitentiam valde coram Deo patrum suorũ.

13 * Deprecatus est eum, & obsecrauit intentè, & exaudiuit orationem eius, redu-
C xítq; eum Hierusalem in regnum suum, & cognouit Manasses quòd Dominus ipse esset Deus.

14 * Post hæc ædificauit murum extra ciuitatem Dauid ad Occidentem Gyon, in cõualle ab introitu portæ piscium per circuitum vsque ad Ophel; & exaltauit illũ vehementer. Constituítq; principes exercitus in cunctis ciuitatibus Iuda munitis.

15 * Et abstulit Deos alienos & simulachrum de domo Domini, aras quoque quas fecerat in monte domus Domini & in Hierusalem, & proiecit omnia extra
16 vrbem. * Porrò instaurauit altare Domini, & immolauit super illud victimas & pacifica, & laudem; præcepítque Iudę, vt seruiret Domino Deo Israel.

17 * Attamen adhuc populus immolabat in excelsis Domino Deo suo.

‡ *Et ædificauit Manasses altare in domo Do-* 4
mini, in quo dixit Dominus, In Hierusalem erit nomen meum in æternum.

‡ *Et ædificauit altaria cuncto exercitui cæli,* 5
in duobus atriis domus Domini.

‡ *Et ipse transire fecit filios suos in igne, in* 6
valle Benenom; & obseruabat somnia & augurabatur, & veneficiis vtebatur; & fecit ventriloquos, & multiplicauit incantatores, & multiplicauit Manasses vt faceret malum coram Domino, vt irritaret eum.

‡ *Et posuit sculptũ & conflatile imaginem,* 7
quam fecit in domo Domini, in qua dixit Dominus ad Dauid, & ad Salomonem filium eius, In domo hac & in Hierusalem, quam elegi de cunctis tribubus Israel, ponam nomen meum illic in sempiternum.

‡ *Et nõ addam vt commoueat pedem Israel* 8
à terra quam dedi patribus suis; sed si custodierint vt faciant omnia quæ præcepi eis iuxta cunctam legem & præcepta, & iudicia in manu Moysi.

‡ *Et seduxit Manasses Iudam & habitan-* 9
tes in Hierusalem vt facerent malum super omnes gentes quas abstulit Dominus à facie filiorum Israel.

‡ *Et locutus est Dominus ad Manasse, & ad* 10
populum eius, & non audierunt.

‡ *Et adduxit Dominus super eos principes* 11
exercitus regis Assyriorum, & ceperunt Manassen in vinculis, & ligauerunt eum in compedibus, & duxerunt eum in Babylonem.

‡ *Et postquam angustatus est Manasses, ora-* 12
uit faciem Domini Dei sui, & humiliatus est valde à facie Dei patrum suorum.

‡ *Et orauit ad eum, & exaudiuit eum &* 13
exaudiuit clamorem eius, & reduxit eum in Hierusalem in regnum suum, & cognouit Manasses, quòd Dominus ipse est Deus.

‡ *Et post hæc ædificauit murum extra ciui-* 14
tatem Dauid ab Aphrico Gion in torrẽte egrediẽtium porta piscium per circuitum in Ophel; & exaltauit eam vehementer: & constituit principes exercitus in cunctis ciuitatibus muratis in Iuda.

‡ *Et abstulit deos alienos, & sculptile de* 15
domo Domini, & omnia altaria, quæ ædificauit in monte domus Domini & in Hierusalem, & eiecit extra vrbem.

‡ *Et instaurauit altare Domini, & immo-* 16
lauit super illud sacrificia salutis & laudis: & dixit Iuda, vt seruiret Domino Deo Israel.

‡ *Veruntamen adhuc populus in excelsis* 17
adolebat, sed Domino Deo suo.

4 ‡ ᾗ ᾠκοδόμησε μανασσῆς θυσιαστήριον ἐν τῷ οἴκῳ κυ-
ρίου, ἐν ᾧ εἶπεν κύριος, ἐν ἱερουσαλὴμ ἔσαι τὸ ὄνομα μου
5 εἰς τὸν αἰῶνα. ‡ καὶ ᾠκοδόμησε θυσιαστήρια πάσῃ τῇ
στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ, ἐν ταῖς δυσὶν αὐλαῖς οἴκου κυρίου.
6 ‡ καὶ αὐτὸς διῆγε τὰ τέκνα αὐτοῦ ἐν πυρὶ ἐν γαὶ βενε-
νώμ· καὶ ἐνηδονίζετο καὶ οἰωνίζετο, καὶ ἐφαρμακεύετο, καὶ
ἐποίησεν ἐγαστριμύθους, καὶ ἐπλήθυνεν ἐπαοιδούς· καὶ ἐπλή-
θυνε μανασσῆς τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, τοῦ
παροργίσαι αὐτόν.
7 ‡ καὶ ἔθηκε τὸ γλυπτὸν καὶ τὸ χωνευτὸν εἰκόνα οὗ ἐποίη-
σεν ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου, ἐν ᾧ εἶπε κύριος πρὸς δαυὶδ καὶ
πρὸς σολομῶνα τὸν υἱὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ οἴκῳ τούτῳ καὶ ἐν ἱε-
ρουσαλὴμ οὗ ἐξελεξάμην ἐκ πασῶν φυλῶν ἰσραήλ,
θήσω τὸ ὄνομά μου ἐκεῖ εἰς τὸν αἰῶνα.
8 ‡ καὶ οὐ προσθήσω τοῦ σαλεῦσαι τὸν πόδα ἰσραὴλ ἀπὸ
τῆς γῆς ἧς ἔδωκα τοῖς πατράσιν αὐτῶν· πλὴν ἐὰν φυλάσ-
σωνται τοῦ ποιῆσαι πάντα ἃ ἐνετειλάμην αὐτοῖς κατὰ
πάντα τὸν νόμον καὶ τὰ προστάγματα καὶ τὰ κρίματα ἐν
χειρὶ μωυσῆ.
9 ‡ καὶ ἐπλάνησε μανασσῆς τὸν ἰούδαν καὶ τοὺς κατοικοῦν-
τας ἐν ἱερουσαλὴμ τοῦ ποιῆσαι τὸ πονηρὸν ὑπὲρ πάντα τὰ
ἔθνη ἃ ἐξῆρε κύριος ἀπὸ προσώπου τῶν υἱῶν ἰσραήλ.
10 ‡ καὶ ἐλάλησε κύριος ἐπὶ τὸν μανασσῆ καὶ ἐπὶ τὸν
λαὸν αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἤκουσαν.
11 ‡ καὶ ἤγαγεν κύριος ἐπ' αὐτοὺς τοὺς ἄρχοντας τῆς δυ-
νάμεως τοῦ βασιλέως ἀσσυρίων, καὶ κατελάβοντο τὸν
μανασσῆν ἐν δεσμοῖς, καὶ ἔδησαν αὐτὸν ἐν πέδαις, καὶ
ἤγαγον αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα.
12 ‡ καὶ ὡς ἐθλίβη μανασσῆς, ἐδεήθη τοῦ προσώπου κυ-
ρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐταπεινώθη σφόδρα ἀπὸ προσώ-
που τοῦ θεοῦ τῶν πατέρων αὐτοῦ.
13 ‡ καὶ προσηύξατο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐπήκουσεν αὐτοῦ καὶ
ἐπήκουσε τῆς βοῆς αὐτοῦ, καὶ ἐπέστρεψεν αὐτὸν εἰς ἱερουσα-
λὴμ ἐπὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ· καὶ ἔγνω μανασσῆς, ὅτι κύ-
ριος αὐτός ἐστιν ὁ θεός.
14 ‡ καὶ μετὰ ταῦτα ᾠκοδόμησε τεῖχος ἔξω τῆς πόλεως δα-
υὶδ ἀπὸ λιβὸς τοῦ γειὼν ἐν τῷ χειμάρρῳ ἐκπορευομένων
τὴν πύλην τὴν ἰχθυϊκὴν κύκλῳ εἰς τὸ ὀφέλ, καὶ ὕψωσεν
αὐτὴν σφόδρα· καὶ κατέστησεν ἄρχοντας δυνάμεως ἐν
πάσαις ταῖς πόλεσι ταῖς τειχήρεσιν ἐν ἰούδᾳ.
15 ‡ καὶ περιεῖλε τοὺς θεοὺς τοὺς ἀλλοτρίους, καὶ τὸ γλυ-
πτὸν ἐξ οἴκου κυρίου, καὶ πάντα τὰ θυσιαστήρια, ἃ ᾠκοδό-
μησεν ἐν ὄρει οἴκου κυρίου καὶ ἐν ἱερουσαλήμ, καὶ ἐξέβαλεν
ἔξω τῆς πόλεως.
16 ‡ καὶ κατώρθωσε τὸ θυσιαστήριον κυρίου, καὶ ἐθυσίασεν
ἐπ' αὐτῷ θυσίας σωτηρίου καὶ αἰνέσεως· καὶ εἶπεν τῷ ἰούδᾳ,
τοῦ δουλεύειν κυρίῳ τῷ θεῷ ἰσραήλ.
17 ‡ πλὴν ἔτι ὁ λαὸς ἐπὶ τῶν ὑψηλῶν ἐθυμίαζεν, πλὴν
κυρίῳ τῷ θεῷ αὐτῶν.

1 * וְיֶתֶר דִּבְרֵי מְנַשֶּׁה וּתְפִלָּתוֹ אֶל־אֱלֹהָיו
וְדִבְרֵי הַחֹזִים הַמְדַבְּרִים אֵלָיו בְּשֵׁם יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל הִנָּם עַל־דִּבְרֵי מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל׃

18 *Reliqua autem gestorum Manasse, & obsecratio eius ad Deum suũ, verba quo-
D que Videntium qui loquebantur ad eum in nomine Domini Dei Israel, continen-
tur in sermonibus regum Israel.

19 * וּתְפִלָּתוֹ וְהֵעָתֵר־לוֹ וְכָל־חַטָּאתוֹ וּמַעֲלוֹ
וְהַמְּקֹמוֹת אֲשֶׁר בָּנָה בָהֶם בָּמוֹת וְהָעֲמִיד
הָאֲשֵׁרִים וְהַפְּסִלִים לִפְנֵי הִכָּנְעוֹ הִנָּם כְּתוּבִים
20 עַל דִּבְרֵי חוֹזָי׃ * וַיִּשְׁכַּב מְנַשֶּׁה עִם־אֲבֹתָיו
וַיְקַבְּרֻהוּ בְּבֵיתוֹ וַיִּמְלֹךְ אָמוֹן בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃

19 *Oratio quoque eius & exauditio, & cuncta peccata atq, contemptus, loca etiã in quibus ædificauit excelsa, & fecit lucos & statuas, antequam ageret pœnitẽtiam, scripta sunt in sermonibus Ozai.

20 *Dormiuit ergo Manasses cum patribus suis, & sepelierunt eum in domo sua. Regnauítque pro eo filius eius Amon.

21 * בֶּן־עֶשְׂרִים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה אָמוֹן בְּמָלְכוֹ
וּשְׁתַּיִם שָׁנִים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם׃

21 *Viginti duorum annorum erat Amon cùm regnare cępisset, & duobus annis re-
22 gnauit in Hierusalem. *Fecítq; malum
in conspectu Dñi sicut fecerat Manasses
E pater eius, & cunctis idolis quæ Manasses
fuerat fabricatus, immolauit atq; seruiuit.

22 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה
אָבִיו וּלְכָל־הַפְּסִילִים אֲשֶׁר עָשָׂה מְנַשֶּׁה
23 אָבִיו זָבַח אָמוֹן וַיַּעַבְדֵם׃ * וְלֹא נִכְנַע
מִלִּפְנֵי יְהוָה כְּהִכָּנַע מְנַשֶּׁה אָבִיו כִּי הוּא אָמוֹן
24 הִרְבָּה אַשְׁמָה׃ * וַיִּקְשְׁרוּ עָלָיו עֲבָדָיו וַיְמִיתֻהוּ
25 בְּבֵיתוֹ׃ * וַיַּכּוּ עַם־הָאָרֶץ אֵת כָּל־
הַקֹּשְׁרִים עַל־הַמֶּלֶךְ אָמוֹן וַיַּמְלִיכוּ עַם־הָאָרֶץ
אֶת־יֹאשִׁיָּהוּ בְנוֹ תַּחְתָּיו׃

23 * Et non est reueritus faciem Dñi sicut reueritus est Manasses pater eius & multo
24 maiora deliquit. *Cúmque coniurassent aduersus eum serui sui, interfecerũt eum in domo sua.

25 *Porrò reliqua populi multitudo cæsis his qui Amon percusserant, constituit regem Iosiam filium eius pro eo.

לד

CAP. XXXIIII.

1 * בֶּן־שְׁמֹנֶה שָׁנִים יֹאשִׁיָּהוּ בְּמָלְכוֹ
וּשְׁלֹשִׁים וְאַחַת שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם׃

1 OCto annorum erat Iosias cùm regna- 4. Reg. 22. a
A re cœpisset, & triginta & vno anno regnauit in Hierusalem.

2 * וַיַּעַשׂ הַיָּשָׁר בְּעֵינֵי יְהוָה וַיֵּלֶךְ בְּדַרְכֵי דָוִיד
אָבִיו וְלֹא־סָר יָמִין וּשְׂמֹאול׃

2 *Fecítq; quod erat rectum in conspe-
ctu Dñi, & ambulauit in viis Dauid patris sui; non declinauit neq; ad dexteram
3 neq; ad sinistram. *Octauo autem anno regni sui cùm adhuc esset puer, cępit quę-
rere Deum patris sui Dauid; & duodecimo anno postquã regnare cœperat, mundauit Iudam & Hierusalem ab excelsis & lucis, simulachrísque & sculptilibus.

3 * וּבִשְׁמֹנֶה שָׁנִים לְמָלְכוֹ וְהוּא עוֹדֶנּוּ נַעַר
הֵחֵל לִדְרוֹשׁ לֵאלֹהֵי דָוִיד אָבִיו וּבִשְׁתֵּים עֶשְׂרֵה
שָׁנָה הֵחֵל לְטַהֵר אֶת־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם מִן־
הַבָּמוֹת וְהָאֲשֵׁרִים וְהַפְּסִילִים וְהַמַּסֵּכוֹת׃

4 * Destruxerúntq; coram eo aras Baalim, & simulachra quæ superposita fuerãt demoliti sunt. lucos etiam & sculptilia succidit atq; comminuit, & super cumulos eorum, qui eis immolare consueue-
B rant, fragmenta dispersit.

4 * וַיְנַתְּצוּ לְפָנָיו אֶת מִזְבְּחוֹת הַבְּעָלִים
וְהַחַמָּנִים אֲשֶׁר־לְמַעְלָה מֵעֲלֵיהֶם גִּדֵּעַ וְהָאֲשֵׁרִים
וְהַפְּסִילִים וְהַמַּסֵּכוֹת שִׁבֵּר וְהֵדַק וַיִּזְרֹק עַל־פְּנֵי
הַקְּבָרִים הַזֹּבְחִים לָהֶם׃

5 * Ossa præterea sacerdotum combussit in altaribus idolorum, mundauítque Iudam & Hierusalem.

5 * וְעַצְמוֹת כֹּהֲנִים שָׂרַף עַל־מִזְבְּחוֹתָם וַיְטַהֵר
6 אֶת־יְהוּדָה וְאֶת־יְרוּשָׁלִָם׃ * וּבְעָרֵי מְנַשֶּׁה
וְאֶפְרַיִם וְשִׁמְעוֹן וְעַד־נַפְתָּלִי בְּחַרְבֹתֵיהֶם סָבִיב׃

6 * Sed in vrbibus Manasse & Ephraim, & Symeon, vsque Neptalim cuncta subuertit.

7 * וַיְנַתֵּץ אֶת־הַמִּזְבְּחוֹת וְאֶת־הָאֲשֵׁרִים
וְהַפְּסִילִים כִּתֵּת לְהֵדַק וְכָל־הַחַמָּנִים גִּדַּע בְּכָל־
אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל וַיָּשָׁב יְרוּשָׁלִָם׃

7 *Cúmque altaria dissipasset, & lucos & sculptilia contriuisset in frusta, cunctáque delubra demolitus esset de vniuersa terra Israel, reuersus est in Hierusalem.

18 ‡ Et reliquа sermonum Manasse & obse- 18
cratio eius quæ ad Deum, & sermones Videntium qui loquebãtur ad eum in nomine Domini Dei Israel, ecce in sermonibus regum Israel.

19 ‡ Et oratio eius, & quomodo exaudiuit eũ, 19
& cuncta peccata eius, & rebelliones eius, & loca in quibus ædificauit in eis excelsa, & constituit illic lucos & sculptilia, antequam conuerteretur, nonne scripta sunt in sermonibus Videntium?

20 ‡ Et dormiuit Manasses cum patribus suis, 20
& sepelierunt eum in horto domus suæ: & regnauit Ammon filius eius pro eo.

21 ‡ Filius existens viginti & duorũ annorum 21
Ammon cùm regnaret ipse, et duobus annis regnauit in Hierusalem.

22 ‡ Et fecit Ammon malum in conspectu Do- 22
mini, sicut fecerat Manasses pater eius, et cunctis idolis quæ fecit Manasses pater eius, immolauit Ammon & seruiuit eis.

23 ‡ Et nõ humiliatus est coram Domino, sicut 23
humiliatus est Manasses pater eius, quoniam filius eius Ammon multiplicauit peccatum.

24 ‡ Et conspirauerunt serui eius, & percusse- 24
runt eum in domo sua.

25 ‡ Et percussit populus terræ eos qui conspi- 25
rauerant contra regem Ammon: & constituit regem populus terræ Iosian filium eius pro eo.

CAP. XXXIIII.

1 FIlius existens octo annorum Iosias cùm re- 1
gnaret ipse, & triginta & vno anno regnauit in Hierusalem.

2 ‡ Et fecit Iosias rectum coram Domino, & 2
ambulauit in viis Dauid patris sui; & non declinauit ad dextram vel sinistram.

3 ‡ Et in octauo anno regni sui, & ipse Iosias 3
adhuc puerulus incepit quærere Dominum Deum Dauid patris sui: & in duodecimo anno regni sui incepit mundare Iudam & Hierusalem ab excelsis, & lucis, & altaribus, & sculptilibus, & conflatilibus.

4 ‡ Et destruxit quæ ante faciem eius altaria, 4
quæ Baalim, & excelsa quæ in eis, & succidit lucos & sculptilia, & conflatilia contriuit, & comminuit, et proiecit super faciem monumentorum eorum qui immolabant eis.

5 ‡ Et ossa sacerdotum combussit in altaribus 5
eorum, & mundauit Iosias Iudam & Hierusalem.

6 ‡ Et in ciuitatibus Ephraim & Manasse, 6
& Symeon, & Nephtalim, & in locis eorum in circuitu.

7 ‡ Et dissipauit lucos & altaria, & idola con- 7
triuit comminuta, & omnia excelsa demolitus est ab omni terra Israel, & reuersus est in Hierusalem.

18 ‡ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων μανασσῆ καὶ ἡ προσευχὴ αὐτοῦ ἡ πρὸς τὸν θεὸν καὶ οἱ λόγοι τῶν ὁρώντων τῶν λαλούντων πρὸς αὐτὸν ἐν ὀνόματι κυρίου τοῦ θεοῦ ἰσραήλ, ἰδοὺ ἐπὶ λόγων βασιλέων ἰσραήλ.

19 ‡ καὶ ἡ προσευχὴ αὐτοῦ, καὶ ὡς ἐπήκουσεν αὐτοῦ, καὶ πᾶσαι αἱ ἁμαρτίαι αὐτοῦ καὶ αἱ ἀποστασίαι αὐτοῦ, καὶ οἱ τόποι ἐφ' οἷς ᾠκοδόμησεν ἐν αὐτοῖς τὰ ὑψηλά, καὶ ἔστησεν ἐκεῖ ἄλση καὶ γλυπτά, πρὸ τοῦ ἐπιστρέψαι, οὐκ ἰδοὺ γέγραπται ἐπὶ λόγων τῶν ὁρώντων;

20 ‡ καὶ ἐκοιμήθη μανασσῆς μετὰ τῶν πατέρων αὐτοῦ, καὶ ἔθαψαν αὐτὸν ἐν παραδείσῳ οἴκου αὐτοῦ· καὶ ἐβασίλευσεν ἀμμὼν υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

21 ‡ υἱὸς ὢν εἴκοσι καὶ δύο ἐτῶν ἀμμὼν ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ δύο ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ.

22 ‡ καὶ ἐποίησεν ἀμμὼν τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου, καθὼς ἐποίησεν μανασσῆς ὁ πατὴρ αὐτοῦ· καὶ πᾶσι τοῖς εἰδώλοις οἷς ἐποίησε μανασσῆς ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ἔθυσεν ἀμμὼν καὶ ἐδούλευσεν αὐτοῖς.

23 ‡ καὶ οὐκ ἐταπεινώθη ἐνώπιον κυρίου, ὡς ἐταπεινώθη μανασσῆς ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὅτι ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀμμὼν ἐπλήθυνε πλημμέλειαν.

24 ‡ καὶ ἐπέθεντο οἱ παῖδες αὐτοῦ καὶ ἐπάταξαν αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ.

25 ‡ καὶ ἐπάταξεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τοὺς ἐπιθεμένους ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀμμών· καὶ ἐβασίλευσεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τὸν ἰωσίαν υἱὸν αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

κδ'.

1 ‡ Υἱὸς ὢν ὀκτὼ ἐτῶν ἰωσίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ τριάκοντα καὶ ἓν ἔτος ἐβασίλευσεν ἐν ἱερουσαλήμ.

2 ‡ καὶ ἐποίησεν ἰωσίας τὸ εὐθὲς ἐνώπιον κυρίου, καὶ ἐπορεύθη ἐν ὁδοῖς δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἐξέκλινεν δεξιὰν ἢ ἀριστεράν.

3 ‡ καὶ ἐν τῷ ὀγδόῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἰωσίας ἔτι παιδάριον ἤρξατο τοῦ ζητῆσαι κύριον θεὸν δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· καὶ ἐν τῷ δωδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἤρξατο τοῦ καθαρίσαι ἰούδαν καὶ τὴν ἱερουσαλὴμ ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν, καὶ τῶν ἄλσεων, καὶ τῶν βωμῶν, καὶ τῶν γλυπτῶν, καὶ τῶν χωνευτῶν.

4 ‡ καὶ κατέσκαψε τὰ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ θυσιαστήρια, τὰ τῆς βααλείμ, καὶ τοὺς ὑψηλοὺς τοὺς ἐπ' αὐτῶν· καὶ ἐξέκοψε τὰ ἄλση καὶ τὰ γλυπτὰ, καὶ τὰ χωνευτὰ συνέλειψε, καὶ ἐλέπτυνεν καὶ ἔρριψεν ἐπὶ πρόσωπον τῶν μνημάτων τῶν θυσιαζόντων αὐτοῖς.

5 ‡ καὶ ὀστᾶ ἱερέων κατέκαυσεν ἐπὶ τὰ θυσιαστήρια αὐτῶν· καὶ ἐκαθάρισεν ἰωσίας τὸν ἰούδαν καὶ τὴν ἱερουσαλήμ.

6 ‡ καὶ ἐν πόλεσιν ἐφραὶμ, καὶ μανασσῆ, καὶ συμεὼν, καὶ

7 νεφθαλείμ, καὶ ἐν τοῖς τόποις αὐτῶν κύκλῳ. ‡ καὶ κατέπασε τὰ ἄλση, καὶ τὰ θυσιαστήρια, καὶ τὰ εἴδωλα κατέκοψε λεπτά, καὶ πάντα τοὺς ὑψηλοὺς κατέκοψεν ἀπὸ πάσης τῆς γῆς ἰσραήλ, καὶ ἀπέστρεψεν εἰς ἱερουσαλήμ.

8 ׀ וּבִשְׁנַת שְׁמֹנֶה עֶשְׂרֵה לְמָלְכוֹ לְטַהֵר אֶת־
הָאָרֶץ וְהַבַּיִת שָׁלַח אֶת־שָׁפָן בֶּן־אֲצַלְיָהוּ וְאֶת־
מַעֲשֵׂיָהוּ שַׂר־הָעִיר וְאֶת־יוֹאָחָז בֶּן־יוֹאָחָז הַמַּזְכִּיר
לְחַזֵּק אֶת־בֵּית יְהוָה אֱלֹהָיו׃

9 ׀ וַיָּבֹאוּ אֶל־חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וַיִּתְּנוּ
אֶת־הַכֶּסֶף הַמּוּבָא בֵּית־אֱלֹהִים אֲשֶׁר אָסְפוּ־
הַלְוִיִּם שֹׁמְרֵי הַסַּף מִיַּד מְנַשֶּׁה וְאֶפְרַיִם וּמִכֹּל
שְׁאֵרִית יִשְׂרָאֵל וּמִכָּל־יְהוּדָה וּבִנְיָמִן וַיָּשֻׁבוּ
יְרוּשָׁלִָם׃

10 ׀ וַיִּתְּנוּ עַל־יַד עֹשֵׂה הַמְּלָאכָה
הַמְפֻקָּדִים בְּבֵית יְהוָה וַיִּתְּנוּ אֹתוֹ עוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה
אֲשֶׁר עֹשִׂים בְּבֵית יְהוָה לִבְדּוֹק וּלְחַזֵּק הַבָּיִת׃

11 ׀ וַיִּתְּנוּ לֶחָרָשִׁים וְלַבֹּנִים לִקְנוֹת אַבְנֵי
מַחְצֵב וְעֵצִים לַמְחַבְּרוֹת וּלְקָרוֹת אֶת־הַבָּתִּים
אֲשֶׁר הִשְׁחִיתוּ מַלְכֵי יְהוּדָה׃

12 ׀ וְהָאֲנָשִׁים עֹשִׂים בָּאֱמוּנָה בַּמְּלָאכָה
וַעֲלֵיהֶם מְפֻקָּדִים יַחַת וְעֹבַדְיָהוּ הַלְוִיִּם מִן־
בְּנֵי מְרָרִי וּזְכַרְיָה וּמְשֻׁלָּם מִן־בְּנֵי הַקָּהָתִים
לְנַצֵּחַ וְהַלְוִיִּם כָּל־מֵבִין בִּכְלֵי־שִׁיר׃

13 ׀ וְעַל הַסַּבָּלִים וּמְנַצְּחִים לְכֹל עֹשֵׂה
מְלָאכָה לַעֲבוֹדָה וַעֲבוֹדָה וּמִן־הַלְוִיִּם סוֹפְרִים
וְשֹׁטְרִים וְשׁוֹעֲרִים׃

14 ׀ וּבְהוֹצִיאָם אֶת־הַכֶּסֶף הַמּוּבָא בֵּית יְהוָה
מָצָא חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן אֵת־סֵפֶר תּוֹרַת־יְהוָה בְּיַד־
מֹשֶׁה׃ 15 ׀ וַיַּעַן חִלְקִיָּהוּ וַיֹּאמֶר אֶל־שָׁפָן
הַסּוֹפֵר סֵפֶר הַתּוֹרָה מָצָאתִי בְּבֵית יְהוָה וַיִּתֵּן
חִלְקִיָּהוּ אֶת־הַסֵּפֶר אֶל־שָׁפָן׃

16 ׀ וַיָּבֵא שָׁפָן אֶת־הַסֵּפֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ
וַיָּשֶׁב עוֹד אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר לֵאמֹר כֹּל אֲשֶׁר־נִתַּן
בְּיַד־עֲבָדֶיךָ הֵם עֹשִׂים׃

17 ׀ וַיִּתִּיכוּ אֶת־הַכֶּסֶף הַנִּמְצָא בְּבֵית־יְהוָה
וַיִּתְּנוּהוּ עַל־יַד הַמְפֻקָּדִים וְעַל־יַד עוֹשֵׂי הַמְּלָאכָה׃

18 ׀ וַיַּגֶּד שָׁפָן הַסּוֹפֵר לַמֶּלֶךְ לֵאמֹר סֵפֶר נָתַן לִי
חִלְקִיָּהוּ הַכֹּהֵן וַיִּקְרָא־בוֹ שָׁפָן לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ׃

19 ׀ וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ אֶת־דִּבְרֵי הַתּוֹרָה וַיִּקְרַע
אֶת־בְּגָדָיו׃ 20 ׀ וַיְצַו הַמֶּלֶךְ אֶת־חִלְקִיָּהוּ וְאֶת־
אֲחִיקָם בֶּן־שָׁפָן וְאֶת־עַבְדּוֹן בֶּן־מִיכָה וְאֶת־
שָׁפָן הַסּוֹפֵר וְאֶת עַשָׂיָה עֶבֶד־הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר׃

8 * Igitur anno octauo decimo regni sui mundata iam terra & templo Domini, misit Saphan filium Ezeliæ, & Maasiam principem ciuitatis, & Ioha filium Ioachaz à commentariis vt instaurarent domum Domini Dei sui.

9 * Qui venerunt ad Helchiam sacerdotem magnum, acceptáque ab eo pecunia quæ illata fuerat in domum Dei, & quam congregauerant Leuitæ & ianitores de Manasse & Ephraim & vniuersis reliquiis Israel, ab omni quoque Iuda & Beniamin & habitatoribus Hierusalem;

10 *Tradiderunt in manibus eorum, qui præerant operariis in domo Domini, vt instaurarent templum, & infirma quæque sartirent.

11 *At illi dederunt eam artificibus & cementariis, vt emerent lapides è lapicidiC nis, & ligna ad commissuras ædificij & ad contignationem domorum quas destruxerant reges Iuda.

12 * Qui fideliter cuncta faciebant. Erant autem præpositi operantium, Iadab & Abdias de filiis Merari, Zacharias & Mosollam de filiis Caath, qui vrgebant opus, omnes Leuitæ sci entes organis canere.

13 * Super eos verò qui ad diuersos vsus onera portabant, erant scribæ & magistri de Leuitis ianitores.

14 * Cúmque efferrent pecuniam quæ illata fuerat in templum Domini, reperit Helchias sacerdos librum legis Domini qui datus fuerat per manum Moysi.

15 *Et ait ad Saphan scribam: Librum Legis inueni in domo Domini. Et tradidit ei.

16 * At ille intulit volumen ad regem, & nunciauit ei, dicés: Omnia quæ dedisti in D manu seruorum tuorum, ecce complentur.

17 * Argentum quod repertum est in domo Domini conflauerunt, datúmque est præfectis artificum & diuersa opera fabricantium.

18 * Præterea tradidit mihi Helchias sacerdos hunc librum. Quem cùm rege præsente recitasset;

19 *Audissetque ille verba legis, scidit vestimenta sua.

20 *Et præcepit Helchiæ & Aicham filio Saphan, & Abdon filio Micha, Saphan quoque scribæ & Asaiæ seruo regis: dicens,

8 * Et in octauo decimo anno regni sui, iussit vt mundarent domum & terram, & misit Saphan filium Esseliæ & Maasian principem ciuitatis, & Joa filium Joachaz à commentariis vt instaurarent domum Domini Dei sui.

9 * Et venerunt ad Chelciam sacerdotem magnum, & dederunt argentum quod illatum fuit in domum Domini, quod congregauerunt Leuitæ custodientes portam de manu Manasse & Ephraim, & principum, & ab omni reliquo Israel, & ex omni Juda & Beniamin, & habitantibus Hierusalem.

10 * Et dederunt illud in manu facientium opera qui præfecti erant in domo Domini.

11 * Et dederunt illud facientibus opera in domo Domini, vt præpararent & instaurarent domum, & fabris dederunt, & ædificatoribus vt emerent lapides quatuor pedum, & ligna in trabes vt tegant domos quas perdiderunt reges Juda.

12 * Et viri faciebant in fide qui in operibus, & in eis episcopi præpositi Jaeth, & Audias Leuitæ de filiis Merari, & Zacharias, & Mesolam de filiis Caath vt vrgerent: & omnis Leuita & omnis sciens in organis hymnorum.

13 * Et in humeris portantibus, & præpositi super eos qui faciebant opera in opere, & à Leuitis scribæ & iudices, & ianitores.

14 * Et cùm offerrent ipsi argentum quod illatum fuerat in domum Domini, inuenit Chelcias sacerdos librum legis Domini qui per manum Moysi.

15 * Et respondit Chelcias & dixit ad Saphan scribam, Librum legis inueni in domo Domini, & dedit Chelcias librum Saphan.

16 * Et intulit Saphan librum ad regem, & reddidit adhuc regi sermonem dicens, Omne argentum datum est in manu seruorum tuorum facientium opus.

17 * Et conflauerunt argentum inuentum in domo Domini, & dederunt in manu facientium opera, & in manu episcoporum.

18 * Et nunciauit Saphan scriba regi, dicens: Librum dedit mihi Chelcias sacerdos: & legit ipsum Saphan coram rege.

19 * Et factum est vt audiuit rex verba legis, scidit vestimenta sua.

20 * Et præcepit rex Chelcia & Achicam filio Saphan, & Abdon filio Michæa, & Saphan scribæ, & Asaia seruo regis, dicens:

8 * καὶ ἐν τῷ ὀκτωκαιδεκάτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἐκέλευσε τοῦ καθαρίσαι τὸν οἶκον καὶ τὴν γῆν· καὶ ἀπέστειλεν τὸν σαφὰν υἱὸν ἐσσελίου καὶ τὸν μαασίαν ἄρχοντα τῆς πόλεως, καὶ τὸν ἰωὰ υἱὸν ἰωάχαζ τὸν ὑπομνηματογράφον τοῦ κραταιῶσαι τὸν οἶκον κυρίου τοῦ θεοῦ αὐτοῦ.

9 * καὶ ἦλθον πρὸς χελκίαν τὸν ἱερέα τὸν μέγαν, καὶ ἔδωκαν τὸ ἀργύριον τὸ εἰσενεχθὲν εἰς οἶκον κυρίου, ὃ συνήγαγον οἱ λευῖται οἱ φυλάσσοντες τὴν πύλην ἐκ χειρὸς μανασσῆ καὶ ἐφραΐμ, καὶ τῶν ἀρχόντων, καὶ ἀπὸ παντὸς τοῦ καταλοίπου ἰσραήλ, καὶ ἐκ παντὸς ἰούδα καὶ βενιαμὶν καὶ τῶν κατοικούντων ἱερουσαλήμ.

10 * καὶ ἔδωκαν αὐτὸ ἐπὶ χεῖρα τῶν ποιούντων τὰ ἔργα τῶν καθεσταμένων ἐν οἴκῳ κυρίου.

11 * καὶ ἔδωκαν αὐτὸ τοῖς ποιοῦσι τὰ ἔργα ἐν οἴκῳ κυρίου, τοῦ ἐπισκευάσαι καὶ κατισχύσαι τὸν οἶκον· καὶ τοῖς τέκτοσιν ἔδωκαν, καὶ τοῖς οἰκοδόμοις ἀγοράσαι λίθους τετραπέδους καὶ ξύλα εἰς δοκοὺς στεγάσαι τοὺς οἴκους οὓς ἐξωλόθρευσαν βασιλεῖς ἰούδα.

12 * καὶ οἱ ἄνδρες ἐποίουν ἐν πίστει οἱ ἐπὶ τῶν ἔργων· καὶ ἐπ' αὐτῶν ἐπίσκοποι καθεστάμενοι ἰάεθ καὶ αὐδίας οἱ λευῖται ἐξ υἱῶν μεραρί, καὶ ζαχαρίας, καὶ μεσολὰμ ἐκ τῶν υἱῶν καὰθ ἐπισπουδάζειν· καὶ πᾶς λευίτης, καὶ πᾶς σύνιὼν ἐν ὀργάνοις ᾠδῶν.

13 * καὶ ἐπὶ τῶν νωτοφόρων, καὶ ἐπιστάται ἐπὶ τῶν ποιούντων τὰ ἔργα εἰς ἐργασίαν· καὶ ἀπὸ τῶν λευιτῶν γραμματεῖς καὶ κριταὶ καὶ πυλωροί.

14 * καὶ ἐν τῷ ἐκφέρειν αὐτοῦ τὸ ἀργύριον τὸ εἰσοδιασθὲν εἰς τὸν οἶκον κυρίου, εὗρε χελκίας ὁ ἱερεὺς τὸ βιβλίον τοῦ νόμου κυρίου τὸ διὰ χειρὸς μωυσῆ.

15 * καὶ ἀπεκρίθη χελκίας καὶ εἶπεν πρὸς σαφὰν τὸν γραμματέα, βιβλίον νόμου εὗρον ἐν τῷ οἴκῳ κυρίου· καὶ ἔδωκε χελκίας τὸ βιβλίον τῷ σαφάν.

16 * καὶ εἰσήνεγκεν σαφὰν τὸ βιβλίον πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἀπέδωκεν ἔτι τῷ βασιλεῖ λόγον λέγων, πᾶν ἀργύριον ἀπεδόθη ἐν χειρὶ τῶν παίδων σου τῶν ποιούντων τὸ ἔργον.

17 * καὶ ἐχώνευσαν τὸ ἀργύριον τὸ εὑρεθὲν ἐν οἴκῳ κυρίου, καὶ ἔδωκαν ἐπὶ χεῖρα τῶν ποιούντων τὰ ἔργα, καὶ ἐπὶ χεῖρα τῶν ἐπισκόπων.

18 * καὶ ἀπήγγειλε σαφὰν ὁ γραμματεὺς τῷ βασιλεῖ λέγων, βιβλίον ἔδωκέ μοι χελκίας ὁ ἱερεύς· καὶ ἀνέγνω αὐτὸ σαφὰν ἐνώπιον τοῦ βασιλέως.

19 * καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς τοὺς λόγους τοῦ νόμου, διέρρηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ.

20 * καὶ ἐνετείλατο ὁ βασιλεὺς τῷ χελκίᾳ καὶ τῷ ἀχικὰμ υἱῷ σαφὰν καὶ τῷ ἀβδὼν υἱῷ μιχαίου, καὶ τῷ σαφὰν τῷ γραμματεῖ, καὶ τῷ ἀσαΐᾳ παιδὶ τοῦ βασιλέως, λέγων·

21 * לְכוּ דִרְשׁוּ אֶת־יְהוָה בַּעֲדִי וּבְעַד הַנִּשְׁאָר
בְּיִשְׂרָאֵל וּבִיהוּדָה עַל־דִּבְרֵי הַסֵּפֶר אֲשֶׁר נִמְצָא
כִּי־גְדוֹלָה חֲמַת־יְהוָה אֲשֶׁר נִתְּכָה בָּנוּ עַל אֲשֶׁר
לֹא־שָׁמְרוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶת־דְּבַר יְהוָה לַעֲשׂוֹת כְּכָל־
הַכָּתוּב עַל־הַסֵּפֶר הַזֶּה׃

22 * וַיֵּלֶךְ חִלְקִיָּהוּ וַאֲשֶׁר הַמֶּלֶךְ אֶל־חֻלְדָּה
הַנְּבִיאָה אֵשֶׁת שַׁלֻּם בֶּן־תִּקְוָת בֶּן־חַסְרָה
שׁוֹמֵר הַבְּגָדִים וְהִיא יוֹשֶׁבֶת בִּירוּשָׁלַם בַּמִּשְׁנֶה
וַיְדַבְּרוּ אֵלֶיהָ כָּזֹאת׃

23 * וַתֹּאמֶר לָהֶם כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
אִמְרוּ לָאִישׁ אֲשֶׁר־שָׁלַח אֶתְכֶם אֵלָי׃

24 * כֹּה אָמַר יְהוָה הִנְנִי מֵבִיא רָעָה עַל־הַמָּקוֹם
הַזֶּה וְעַל־יוֹשְׁבָיו אֵת כָּל־הָאָלוֹת הַכְּתוּבוֹת עַל־
הַסֵּפֶר אֲשֶׁר קָרְאוּ לִפְנֵי מֶלֶךְ יְהוּדָה׃

25 * תַּחַת׀ אֲשֶׁר עֲזָבוּנִי וַיְקַטְּרוּ לֵאלֹהִים
אֲחֵרִים לְמַעַן הַכְעִיסֵנִי בְּכֹל מַעֲשֵׂי יְדֵיהֶם וְתִתַּךְ
חֲמָתִי בַּמָּקוֹם הַזֶּה וְלֹא תִכְבֶּה׃

26 * וְאֶל־מֶלֶךְ יְהוּדָה הַשֹּׁלֵחַ אֶתְכֶם לִדְרוֹשׁ
בַּיהוָה כֹּה תֹאמְרוּ אֵלָיו כֹּה־אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל הַדְּבָרִים אֲשֶׁר שָׁמָעְתָּ׃

27 * יַעַן רַךְ־לְבָבְךָ וַתִּכָּנַע׀ מִלִּפְנֵי אֱלֹהִים
בְּשָׁמְעֲךָ אֶת־דְּבָרָיו עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־
יוֹשְׁבָיו וַתִּכָּנַע לְפָנַי וַתִּקְרַע אֶת־בְּגָדֶיךָ וַתֵּבְךְ לְפָנָי
וְגַם־אֲנִי שָׁמַעְתִּי נְאֻם יְהוָה׃

28 * הִנְנִי אֹסִפְךָ אֶל־אֲבֹתֶיךָ וְנֶאֱסַפְתָּ אֶל־
קִבְרוֹתֶיךָ בְּשָׁלוֹם וְלֹא־תִרְאֶינָה עֵינֶיךָ בְּכֹל
הָרָעָה אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא עַל־הַמָּקוֹם הַזֶּה וְעַל־
יוֹשְׁבָיו וַיָּשִׁיבוּ אֶת־הַמֶּלֶךְ דָּבָר׃

29 * וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ וַיֶּאֱסֹף אֶת־כָּל־זִקְנֵי יְהוּדָה
30 וִירוּשָׁלִָם׃ * וַיַּעַל הַמֶּלֶךְ בֵּית־יְהוָה וְכָל־
אִישׁ יְהוּדָה וְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַם וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם
וְכָל־הָעָם מִגָּדוֹל וְעַד־קָטָן וַיִּקְרָא בְאָזְנֵיהֶם
אֶת־כָּל־דִּבְרֵי סֵפֶר הַבְּרִית הַנִּמְצָא בֵּית יְהוָה׃

31 * וַיַּעֲמֹד הַמֶּלֶךְ עַל־עָמְדּוֹ וַיִּכְרֹת אֶת־הַבְּרִית
לִפְנֵי יְהוָה לָלֶכֶת אַחֲרֵי יְהוָה וְלִשְׁמֹר אֶת־
מִצְוֹתָיו וְעֵדְוֹתָיו וְחֻקָּיו בְּכָל־לְבָבוֹ וּבְכָל־נַפְשׁוֹ
לַעֲשׂוֹת אֶת־דִּבְרֵי הַבְּרִית הַכְּתוּבִים עַל־הַסֵּפֶר
הַזֶּה׃

21 * Ite & orate Dominum pro me & pro reliquiis Israel & Iuda super vniuersis sermonibus libri istius qui repertus est. Magnus enim furor Dñi stillauit super nos, eo quòd non custodierint patres nostri verba Domini, vt facerent omnia quæ scripta sunt in isto volumine.

22 * Abijt ergo Helchias & hi qui simul à rege missi fuerant ad Oldam prophetem vxorem Sellum filij Thecuath filij Aras
E custodis vestium, quæ habitabat in Hierusalem in Secunda, & locuti sunt ei verba quæ supra narrauimus.

23 * At illa respondit eis: Hæc dicit Dominus Deus Israel, Dicite viro qui misit vos ad me:

24 * Hæc dicit Dominus, Ecce ego inducam mala super locum istum & super habitatores eius, cunctáque maledicta quæ scripta sunt in libro hoc, quem legerunt coram rege Iuda.

25 * Quia dereliquerunt me & sacrificauerunt diis alienis, vt me ad iracundiam prouocarẽt in cunctis operibus manuum suarum. Idcirco stillabit furor meus super locum istum, & non extinguetur.

26 * Ad regem autem Iuda qui misit vos pro Domino deprecando, sic loquimini:
F Hæc dicit Dominus Deus Israel: Quoniam audisti verba voluminis;

27 * Atq; emollitum est cor tuum, & humiliatus es in cõspectu Dei super his quæ dicta sunt contra locum hunc & habitatores Hierusalem; reueritúsque faciem meam, scidisti vestimenta tua, & fleuisti coram me; ego quoque exaudiui te; dicit Dominus.

28 * Iam enim colligam te ad patres tuos, & infereris in sepulchrum tuum in pace, nec videbunt oculi tui omne malũ, quod ego inducturus sum super locum istum & super habitatores eius. Retulerunt itaque regi cuncta quæ dixerat. 4. Reg. 22.a

29 * At ille conuocatis vniuersis maioribus natu Iuda & Hierusalem,

30 * Ascendit in domum Domini, vnáq; omnes viri Iuda, & habitatores Hierusalem, sacerdotes & Leuitæ, & cunctus po-
G pulus à minimo vsq; ad maximum. Quibus audiẽtibus legit rex omnia verba voluminis.

31 * Et stans in tribunali suo percussit fœdus corã Domino, vt ambularet post eũ, & custodiret præcepta, & testimonia, & iustificationes eius in toto corde suo, & in tota anima sua, facerétq; q̃ scripta sunt in volumine illo quod legerat.

‡ Ite & quærite Dominum pro me & pro 21
omni reliquo Iſrael & Juda, pro ſermonibus
libri inuenti, quoniam magnus furor Domini,
qui ſuccenſus eſt in nobis, quoniam non audie-
runt patres noſtri ſermonem Domini, vt fa-
cerent iuxta omnia quæ ſcripta ſunt in libro
hoc.

‡ Et iuit Chelcias, & quibus dixit rex ad 22
Oldam prophetem, vxorem Sellem filij Thecoæ,
filij Aſer cuſtodis veſtium, & ipſa habitabat
in Hieruſalem in Secunda, & locuti ſunt ei ſe-
cundum hæc.

‡ Et dixit eis: Sic dixit Dominus Deus Iſ- 23
rael, Dicite viro qui miſit vos ad me.

‡ Sic dicit Dominus Deus, Ecce ego inducо 24
mala ſuper locum hunc & ſuper habitantes in
eo cuncta verba quæ ſcripta ſunt in libro qui
lectus eſt coram rege Juda.

‡ Eo quòd dereliquerunt me & ſacrifica- 25
uerunt diis alienis, vt irritarent me in cun-
ctis operibus manuum ſuarum, & ſuccenſus
eſt furor meus in loco iſto, & non extingue-
tur.

‡ Et ad regem Juda qui miſit vos ad quæ- 26
rendum Dominum, ſic dicetis ad eum: Sic di-
cit Dominus Deus Iſrael, verba quæ audi-
uiſti.

‡ Et conuerſum eſt cor tuum et humiliatum 27
eſt à facie mea, cùm audiuiſti tu verba mea con
tra locum hunc & contra habitantes eum, &
humiliatus es coram me, & ſciditi veſtimenta
tua, & fleuiſti coram me, & ego audiui, dicit
Dominus.

‡ Ecce appono te ad patres tuos, & appone- 28
ris ad ſepulchra tua in pace, & non videbunt
oculi tui omnia mala, quæ ego induco ſuper lo-
cum iſtum, & ſuper habitantes eum. & retu-
lerunt regi ſermonem.

‡ Et miſit rex & congregauit ſeniores Ju- 29
da & Hieruſalem.

‡ Et aſcendit rex in domum Domini, & o- 30
mnis Juda & habitantes Hieruſalem, & ſa-
cerdotes & Leuitæ, & cunctus populus à par-
uo & uſque ad magnum, & legit in auribus
eorum omnia verba voluminis fœderis inuen-
ti in domo Domini.

‡ Et ſtetit rex Joſias in columna, & per- 31
cuſſit fœdus coram Domino, vt ambularet in
conſpectu Domini, vt cuſtodiret mandata
eius, & teſtimonia eius, & præcepta eius, in
toto corde, & in tota anima, vt faceret ver-
ba fœderis ſcripta in volumine hoc.

‡ πορεύθητε καὶ ζητήσατε κύριον περὶ ἐμοῦ καὶ περὶ 21
παντὸς τοῦ καταλειφθέντος Ισραὴλ καὶ Ιούδα περὶ τῶν λό-
γων τοῦ βιβλίου τοῦ εὑρεθέντος· ὅτι μέγας ὁ θυμὸς κυ-
ρίου, ὃς ἐκκέκαυται ἐν ἡμῖν, διότι οὐκ εἰσήκουσαν οἱ πα-
τέρες ἡμῶν τὸν λόγον κυρίου, τοῦ ποιῆσαι κατὰ πάντα τὰ
γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

‡ καὶ ἐπορεύθη Χελκίας, καὶ οἷς εἶπεν ὁ βασιλεὺς πρὸς 22
Ολδαν τὴν προφῆτιν γυναῖκα σελλὴμ υἱοῦ Θεκωε, υἱοῦ
ἀσὲρ τοῦ ἱματιοφύλακος, καὶ αὐτὴ κατῴκει ἐν Ιερουσαλὴμ
ἐν μασεννά, καὶ ἐλάλησαν αὐτῇ κατὰ ταῦτα.

‡ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, τάδε εἶπε κύριος ὁ θεὸς Ισραήλ· 23
εἴπατε τῷ ἀνδρὶ τῷ ἀποστείλαντι ὑμᾶς πρός με.

‡ τάδε λέγει κύριος ὁ θεός, ἰδοὺ ἐγὼ ἐπάγω κακὰ 24
ἐπὶ τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐπὶ σοὺ κατοικοῦντας ἐν αὐτῷ
πάντας λόγους τοὺς γεγραμμένους ἐν τῷ βιβλίῳ
τῷ ἀνεγνωσμένῳ ἐναντίον τοῦ βασιλέως Ιούδα.

‡ ἀνθ' ὧν ἐγκατέλιπόν με καὶ ἐθυμίασαν θεοῖς ἀλλο- 25
τρίοις, ἵνα παροργίσωσί με ἐν πᾶσι τοῖς ἔργοις τῶν χει-
ρῶν αὐτῶν· καὶ ἐξεκαύθη ὁ θυμός μου ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, καὶ
οὐ σβεσθήσεται.

‡ καὶ πρὸς τὸν βασιλέα Ιούδα τὸν ἀποστείλαντα ὑμᾶς 26
τοῦ ζητῆσαι τὸν κύριον, οὕτως ἐρεῖτε πρὸς αὐτόν, οὕτως
λέγει κύριος ὁ θεὸς Ισραήλ, περὶ λόγους οὓς ἤκουσας.

‡ καὶ ἐντρόπη ἡ καρδία σου, καὶ ἐταπεινώθη ἀπὸ 27
προσώπου μου ἐν τῷ ἀκοῦσαί σε περὶ λόγους μου ἐπὶ
τὸν τόπον τοῦτον καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτόν· καὶ
ἐταπεινώθης ἐναντίον μου, καὶ διέρρηξας τὰ ἱμάτιά
σου καὶ ἔκλαυσας ἐνώπιόν μου, καὶ ἐγὼ ἤκουσα, φησὶ
κύριος.

‡ ἰδοὺ προστίθημί σε πρὸς τοὺς πατέρας σου καὶ 28
προστήσῃ πρὸς τάφους σου ἐν εἰρήνῃ, καὶ οὐκ ὄψον-
ται οἱ ὀφθαλμοί σου πάντα τὰ κακά, ἃ ἐγὼ ἐπάγω ἐπὶ
τὸν τόπον τοῦτον, καὶ ἐπὶ τοὺς κατοικοῦντας αὐτόν· καὶ ἀπέ-
δωκαν τῷ βασιλεῖ λόγον.

‡ καὶ ἀπέστειλεν ὁ βασιλεύς, καὶ συνήγαγε τοὺς 29
πρεσβυτέρους Ιούδα καὶ Ιερουσαλήμ.

‡ καὶ ἀνέβη ὁ βασιλεὺς εἰς οἶκον κυρίου, καὶ πᾶς Ιούδα, 30
καὶ οἱ κατοικοῦντες Ιερουσαλὴμ, καὶ οἱ ἱερεῖς καὶ οἱ λευῖ-
ται, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀπὸ μικροῦ καὶ ἕως μεγάλου, καὶ ἀνέ-
γνω ἐν ὠσὶν αὐτῶν πάντας τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τῆς
διαθήκης τοῦ εὑρεθέντος ἐν οἴκῳ κυρίου.

‡ καὶ ἔστη ὁ βασιλεὺς Ιωσίας ἐπὶ τὸν στύλον, καὶ διέθετο 31
διαθήκην ἐναντίον κυρίου τοῦ πορευθῆναι ὀπίσω κυ-
ρίου, τοῦ φυλάσσειν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, καὶ τὰ μαρτύρια
αὐτοῦ, καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ, καὶ ἐν
ὅλῃ ψυχῇ, ὥστε ποιεῖν τοὺς λόγους τῆς διαθήκης τοὺς γε-
γραμμένους ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

32 * וַיַּעֲמֵד אֶת כָּל־הַנִּמְצָא בִירוּשָׁלַ͏ִם וּבִנְיָמִן
וַיַּעֲשׂוּ יוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלַ͏ִם כִּבְרִית אֱלֹהִים אֱלֹהֵי
33 אֲבוֹתֵיהֶם׃ * וַיָּסַר יֹאשִׁיָּהוּ אֶת־כָּל־
הַתּוֹעֵבוֹת מִכָּל־הָאֲרָצוֹת אֲשֶׁר לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיַּעֲבֵד אֶת־כָּל־הַנִּמְצָא בְּיִשְׂרָאֵל לַעֲבֹד אֶת־
יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם כָּל־יָמָיו לֹא סָרוּ מֵאַחֲרֵי יְהוָה
אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם׃

לה

1 * וַיַּעַשׂ יֹאשִׁיָּהוּ בִירוּשָׁלַ͏ִם
פֶּסַח לַיהוָה וַיִּשְׁחֲטוּ הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר
2 לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן׃ * וַיַּעֲמֵד הַכֹּהֲנִים
עַל־מִשְׁמְרוֹתָם וַיְחַזְּקֵם לַעֲבוֹדַת בֵּית יְהוָה׃
3 * וַיֹּאמֶר לַלְוִיִּם הַמְבִינִים לְכָל־יִשְׂרָאֵל
הַקְּדוֹשִׁים לַיהוָה תְּנוּ אֶת־אֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ בַּבַּיִת
אֲשֶׁר בָּנָה שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִיד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֵין־
לָכֶם מַשָּׂא בַּכָּתֵף עַתָּה עִבְדוּ אֶת־יְהוָה
אֱלֹהֵיכֶם וְאֶת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל׃
4 * וְהָכִינוּ לְבֵית־אֲבֹתֵיכֶם כְּמַחְלְקוֹתֵיכֶם
בִּכְתָב דָּוִיד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וּבְמִכְתַּב שְׁלֹמֹה בְּנוֹ׃
5 * וְעִמְדוּ בַקֹּדֶשׁ לִפְלֻגוֹת בֵּית הָאָבוֹת
לַאֲחֵיכֶם בְּנֵי הָעָם וַחֲלֻקַּת בֵּית־אָב לַלְוִיִּם׃
6 * וְשַׁחֲטוּ הַפֶּסַח וְהִתְקַדְּשׁוּ וְהָכִינוּ לַאֲחֵיכֶם
לַעֲשׂוֹת כִּדְבַר־יְהוָה בְּיַד־מֹשֶׁה׃
7 * וַיָּרֶם יֹאשִׁיָּהוּ לִבְנֵי הָעָם צֹאן כְּבָשִׂים וּבְנֵי־
עִזִּים הַכֹּל לַפְּסָחִים לְכֹל־הַנִּמְצָא לְמִסְפַּר
שְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּבָקָר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים אֵלֶּה מִרְכוּשׁ
8 הַמֶּלֶךְ׃ * וְשָׂרָיו לִנְדָבָה לָעָם לַכֹּהֲנִים
וְלַלְוִיִּם הֵרִימוּ חִלְקִיָּהוּ וּזְכַרְיָהוּ וִיחִיאֵל נְגִידֵי
בֵּית הָאֱלֹהִים לַכֹּהֲנִים נָתְנוּ לַפְּסָחִים אַלְפַּיִם
וְשֵׁשׁ מֵאוֹת וּבָקָר שְׁלֹשׁ מֵאוֹת׃
9 * וְכָנַנְיָהוּ וּשְׁמַעְיָהוּ וּנְתַנְאֵל אֶחָיו וְחַשַׁבְיָהוּ
וִיעִיאֵל וְיוֹזָבָד שָׂרֵי הַלְוִיִּם הֵרִימוּ לַלְוִיִּם לַפְּסָחִים
חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים וּבָקָר חֲמֵשׁ מֵאוֹת׃
10 * וַתִּכּוֹן הָעֲבוֹדָה וַיַּעַמְדוּ הַכֹּהֲנִים עַל־עָמְדָם
וְהַלְוִיִּם עַל־מַחְלְקוֹתָם כְּמִצְוַת הַמֶּלֶךְ׃
11 * וַיִּשְׁחֲטוּ הַפֶּסַח וַיִּזְרְקוּ הַכֹּהֲנִים מִיָּדָם
וְהַלְוִיִּם מַפְשִׁיטִים׃

32 * Adiurauit quoque super hoc omnes qui reperti fuerant in Hierusalem & Beniamin, & fecerũt habitatores Hierusalem iuxta pactum Domini Dei patrum suorũ.

33 * Abstulit ergo Iosias cunctas abominationes de vniuersis regionibus filiorum Israel, & fecit omnes qui residui erant in Israel seruire Domino Deo suo. Cunctis diebus vitæ eius non recesserunt à Domino Deo patrum suorum.

CAP. XXXV.

1 A * Fecit autem Iosias in Hierusalem Phase Domino quod immolatum est quartadecima die mensis primi. 4.Reg. 23.d.

2 * Et constituit sacerdotes in officiis suis, hortatúsque est eos vt ministrarent in domo Domini.

3 * Leuitis quoque, ad quorum eruditionem omnis Israel sanctificabatur Dño, locutus est: Ponite arcam in sanctuario templi, quod ædificauit Salomõ filius Dauid rex Israel. Nequaquam enim eam vltra portabitis. Nunc ergo ministrate Domino Deo vestro & populo eius Israel.

4 * Et præparate vos per domos & cognationes vestras in diuisionibus singulorum, sicut præcepit Dauid rex Israel, & descripsit Salomon filius eius.

5 * Et ministrate in sanctuario per familias turmásque Leuiticas.

6 * Et sanctificati immolate Phase. Fratres etiam vestros, vt possint iuxta verba quæ locutus est Dominus in manu Moysi facere, præparate.

7 * Dedit præterea Iosias omni populo qui ibi fuerat inuentus in solemnitate B Phase, agnos & hœdos de gregibus & reliqui pecoris, triginta millia, boum quoq; tria millia. Hæc de regis vniuersa substá-
8 tia. * Duces quoque eius sponte quod vouerant obtulerunt tam populo quàm sacerdotibus & Leuitis. Porrò Helchias & Zacharias, & Iehiel principes domus Dei dederunt sacerdotibus ad faciendum Phase, pecora commixtim duo millia sexcenta & boues trecentos.

9 * Chonenias autem & Semeias etiam & Nathanael fratres eius, nec nõ Asabias & Iahihel, & Iozabad principes Leuitarũ, dederunt cæteris Leuitis ad celebrandum Phase, quinque millia pecorum & boues
10 quingẽtos. * Præparatúmq; est ministeriũ, & steterunt sacerdotes in officio suo; Leuitæ quoq; in turmis iuxta regis imperiũ.

11 * Et immolatũ est Phase. Asperserúntq; sacerdotes manus suas sanguine, & Leuitę detraxerunt pelles holocaustorum.

‡ *Et constituit omnes inuentos in Hierusalem, & in Iuda, & Beniamin: & fecerunt habitantes in Hierusalem iuxta pactum Domini Dei patrum suorum.* 32

‡ *Et abstulit Iosias cunctas abominationes de vniuersa terra, quæ fuit filiorum Israel, & fecit omnes qui inuenti sunt in Hierusalem & Israel, vt seruirent Domino Deo patrum suorum cunctis diebus suis, non declinauit à tergo Domini Dei patrum suorum.* 33

CAP. XXXV.

ET *fecit Iosias Phasech in Hierusalem Domino Deo suo, & sacrificauit Phasech quartadecima mensis primi.* 1

‡ *Et constituit sacerdotes in custodiis suis, et fortificauit ipsos in opera domus Domini.* 2

‡ *Et dixit Leuitis potentibus in omni Israel, vt sanctificarentur ipsi Domino, & vt darent arcam sanctam in domo Domini, & posuit arcam sanctam in domo quam ædificauit Salomon filius Dauid regis Israel: & dixit rex, Non est vobis tollere in humeris quicquam, nunc igitur ministrate Domino Deo vestro, & populo eius Israel.* 3

‡ *Et præparamini secundùm domos familiarum vestrarum, & secundùm vices vestras, et secũdùm scripturam Dauid regis Israel, & secundùm descriptionem Salomonis filij eius.* 4

‡ *Et state in domo secundùm diuisiones domorum familiarum vestrarum fratribus vestris filiis populi, & pars domus familiæ Leuitis.* ‡ *Et immolate Phasech, & sancta præparate fratribus vestris, vt faciant secundùm verbum Domini quod per manum Moysi.* 5 6

‡ *Et primitias obtulit Iosias filiis populi oues et agnos, & hædos de filiis caprarũ, omnia in Phasech omni inuento in numero triginta millia, & vitulorum tria millia, hæc à substantia regis.* 7

‡ *Et principes eius primitias obtulerunt populo & sacerdotibus, & Leuitis, & Chelcias, & Zacharias, & Hieiel principes domus Dei, dederunt sacerdotibus in Phasech oues & agnos, & hædos duo millia & sexcenta, & vitulos trecentos.* 8

‡ *Et Chonenias, & Sameas, et Nathanael frater eius, et Asabias, & Hieiel, & Joazabad principes Leuitarum, dederunt primitias Leuitis in Phasech ouium quinque millia, & vitulos quingentos.* 9

‡ *Et præparatum est ministerium, & steterunt sacerdotes in statione sua, & Leuitæ in diuisionibus suis iuxta imperium regis.* 10

‡ *Et immolauerunt Phasech, & fuderunt sacerdotes sanguinem de manu sua, & Leuitæ excoriauerunt.* 11

32 ‡ Καὶ ἔστησε πάντας τοὺς εὑρεθέντας ἐν ἱερουσαλὴμ, καὶ ἐν ἰούδα, καὶ βενιαμίν, καὶ ἐποίησαν οἱ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσαλὴμ κατὰ τὴν διαθήκην κυρίου θεοῦ τῶν πατέρων αὐτῶν.

33 ‡ καὶ περιεῖλεν ἰωσίας πάντα τὰ βδελύγματα ἀπὸ πάσης τῆς γῆς, ἣ ἦν τῶν υἱῶν ἰσραὴλ, καὶ ἐποίησε πάντας τοὺς εὑρεθέντας ἐν ἱερουσαλὴμ καὶ ἰσραὴλ τοῦ δουλεύειν κυρίῳ τῷ θεῷ τῶν πατέρων αὐτῶν πάσας τὰς ἡμέρας αὐτοῦ, οὐκ ἐξέκλινεν ἀπὸ ὄπισθεν κυρίου τοῦ θεοῦ τῶν πατέρων αὐτοῦ.

λέ.

1 ‡ Καὶ ἐποίησεν ἰωσίας τὸ φασεχ ἐν ἱερουσαλὴμ κυρίῳ τῷ θεῷ αὐτοῦ, καὶ ἔθυσε τὸ φασεχ τῇ τεσσαρεσκαιδεκάτῃ τοῦ μηνὸς τοῦ πρώτου.

2 ‡ καὶ ἔστησε τοὺς ἱερεῖς ἐπὶ τὰς φυλακὰς αὐτῶν, καὶ κατίσχυσεν αὐτοὺς εἰς τὰ ἔργα οἴκου κυρίου.

3 ‡ καὶ εἶπεν τοῖς λευίταις τοῖς δυνατοῖς ἐν παντὶ ἰσραὴλ, τοῦ ἁγιασθῆναι αὐτοὺς τῷ κυρίῳ, καὶ τοῦ δοῦναι τὴν κιβωτὸν τὴν ἁγίαν ἐν οἴκῳ κυρίου· καὶ ἔθηκεν τὴν κιβωτὸν τὴν ἁγίαν εἰς τὸν οἶκον ὃν ᾠκοδόμησεν σολομὼν υἱὸς δαυὶδ τοῦ βασιλέως ἰσραήλ· καὶ εἶπεν ὁ βασιλεύς, οὐκ ἔστιν ὑμῖν αἶραι ἐπ' ὤμων ἔτι, νῦν οὖν λειτουργήσατε κυρίῳ τῷ θεῷ ὑμῶν, καὶ τῷ λαῷ αὐτοῦ ἰσραήλ.

4 ‡ καὶ ἑτοιμάσθητε κατ' οἴκους πατριῶν ὑμῶν, καὶ κατὰ τὰς ἐφημερίας ὑμῶν, καὶ κατὰ τὴν γραφὴν δαυὶδ βασιλέως ἰσραήλ, καὶ κατὰ τὴν ἀπογραφὴν σολομῶντος υἱοῦ αὐτοῦ.

5 ‡ καὶ στῆτε ἐν τῷ οἴκῳ κατὰ τὰς διαιρέσεις οἴκων πατριῶν ὑμῶν τοῖς ἀδελφοῖς ὑμῶν υἱοῖς τοῦ λαοῦ, καὶ μερὶς οἴκου πατριᾶς τοῖς λευίταις.

6 ‡ καὶ θύσατε τὸ φασεχ καὶ τὰ ἅγια ἑτοιμάσατε τοῖς ἀδελφοῖς ὑμῶν τοῦ ποιῆσαι κατὰ τὸν λόγον κυρίου τοῦ διὰ χειρὸς μωυσῆ.

7 ‡ καὶ ἀπήρξατο ἰωσίας τοῖς υἱοῖς τοῦ λαοῦ πρόβατα, καὶ ἀμνούς, καὶ ἐρίφους ἀπὸ υἱῶν αἰγῶν πάντα εἰς τὸ φασεχ παντὶ τῷ εὑρισκομένῳ εἰς ἀριθμὸν τριάκοντα χιλιάδας, καὶ μόσχων τρεῖς χιλιάδας, ταῦτα ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως τοῦ
8 βασιλέως. ‡ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτοῦ ἀπήρξαντο τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἱερεῦσι, καὶ τοῖς λευίταις, καὶ χελκίας, καὶ ζαχαρίας, καὶ ἰεϊὴλ οἱ ἄρχοντες οἴκου τοῦ θεοῦ ἔδωκαν τοῖς ἱερεῦσιν εἰς τὸ φασεχ πρόβατα, καὶ ἀμνούς, καὶ ἐρίφους δύο χιλιάδας καὶ ἑξακοσίους καὶ μόσχους τριακοσίους.

9 ‡ καὶ χωνενίας, καὶ σαμέας, καὶ ναθαναὴλ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ ἀσαβίας, καὶ ἰεϊὴλ, καὶ ἰωαζαβὰδ ἄρχοντες τῶν λευιτῶν, ἀπήρξαντο τοῖς λευίταις εἰς τὸ φασεχ πρόβατα πενταχισχίλια καὶ μόσχους πενταχοσίους.

10 ‡ καὶ κατωρθώθη ἡ λειτουργία, καὶ ἔστησαν οἱ ἱερεῖς ἐπὶ τὴν στάσιν αὐτῶν καὶ οἱ λευῖται ἐπὶ τὰς διαιρέσεις αὐτῶν κατὰ τὴν ἐντολὴν τοῦ βασιλέως.

11 ‡ καὶ ἔθυσαν τὸ φασεχ, καὶ προσέχεον οἱ ἱερεῖς τὸ αἷμα ἐκ χειρὸς αὐτῶν, καὶ οἱ λευῖται ἐξέδειραν.

11 * וַיַּסִּירוּ הָעֹלָה לִתְתָּם לְמִפְלַגּוֹת לְבֵית־אָבוֹת
לִבְנֵי הָעָם לְהַקְרִיב לַיהוָה כַּכָּתוּב בְּסֵפֶר מֹשֶׁה
וְכֵן לַבָּקָר׃ * וַיְבַשְּׁלוּ הַפֶּסַח בָּאֵשׁ כַּמִּשְׁפָּט
וְהַקָּדָשִׁים בִּשְּׁלוּ בַּסִּירוֹת וּבַדּוּדִים וּבַצֵּלָחוֹת
וַיָּרִיצוּ לְכָל־בְּנֵי הָעָם׃

14 * וְאַחַר הֵכִינוּ לָהֶם וְלַכֹּהֲנִים כִּי הַכֹּהֲנִים
בְּנֵי אַהֲרֹן בְּהַעֲלוֹת הָעוֹלָה וְהַחֲלָבִים עַד־לָיְלָה
וְהַלְוִיִּם הֵכִינוּ לָהֶם וְלַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן׃

15 * וְהַמְשֹׁרְרִים בְּנֵי־אָסָף עַל־מַעֲמָדָם כְּמִצְוַת
דָּוִיד וְאָסָף וְהֵימָן וִידִתוּן חוֹזֵה הַמֶּלֶךְ וְהַשֹּׁעֲרִים
לְשַׁעַר וָשָׁעַר אֵין לָהֶם לָסוּר מֵעַל עֲבֹדָתָם כִּי־
אֲחֵיהֶם הַלְוִיִּם הֵכִינוּ לָהֶם׃

16 * וַתִּכּוֹן כָּל־עֲבוֹדַת יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא
לַעֲשׂוֹת הַפֶּסַח וְהַעֲלוֹת עֹלוֹת עַל מִזְבַּח יְהוָה
כְּמִצְוַת הַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ׃

17 * וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצְאִים אֶת־הַפֶּסַח
בָּעֵת הַהִיא וְאֶת־חַג הַמַּצּוֹת שִׁבְעַת יָמִים׃

18 * וְלֹא־נַעֲשָׂה פֶסַח כָּמֹהוּ בְּיִשְׂרָאֵל מִימֵי
שְׁמוּאֵל הַנָּבִיא וְכָל־מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל לֹא־עָשׂוּ כַּפֶּסַח
אֲשֶׁר־עָשָׂה יֹאשִׁיָּהוּ וְהַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם וְכָל־
יְהוּדָה וְיִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָא וְיוֹשְׁבֵי יְרוּשָׁלָ͏ִם׃

19 * בִּשְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה שָׁנָה לְמַלְכוּת יֹאשִׁיָּהוּ
נַעֲשָׂה הַפֶּסַח הַזֶּה׃ * אַחֲרֵי כָל־זֹאת
אֲשֶׁר הֵכִין יֹאשִׁיָּהוּ אֶת־הַבַּיִת עָלָה נְכוֹ מֶלֶךְ־
מִצְרַיִם לְהִלָּחֵם בִּכַרְכְּמִישׁ עַל־פְּרָת וַיֵּצֵא
לִקְרָאתוֹ יֹאשִׁיָּהוּ׃ * וַיִּשְׁלַח אֵלָיו מַלְאָכִים
לֵאמֹר מַה־לִּי וָלָךְ מֶלֶךְ יְהוּדָה לֹא עָלֶיךָ אַתָּה
הַיּוֹם כִּי אֶל־בֵּית מִלְחַמְתִּי וֵאלֹהִים אָמַר לְבַהֲלֵנִי
חֲדַל־לְךָ מֵאֱלֹהִים אֲשֶׁר־עִמִּי וְאַל־יַשְׁחִיתֶךָ׃

22 * וְלֹא־הֵסֵב יֹאשִׁיָּהוּ פָּנָיו מִמֶּנּוּ כִּי לְהִלָּחֵם בּוֹ
הִתְחַפֵּשׂ וְלֹא שָׁמַע אֶל־דִּבְרֵי נְכוֹ מִפִּי אֱלֹהִים
וַיָּבֹא לְהִלָּחֵם בְּבִקְעַת מְגִדּוֹ׃

23 * וַיֹּרוּ הַיֹּרִים לַמֶּלֶךְ יֹאשִׁיָּהוּ וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
לַעֲבָדָיו הַעֲבִירוּנִי כִּי הֳחֳלֵיתִי מְאֹד׃

24 * וַיַּעֲבִירֻהוּ עֲבָדָיו מִן־הַמֶּרְכָּבָה וַיַּרְכִּיבֻהוּ
עַל רֶכֶב הַמִּשְׁנֶה אֲשֶׁר־לוֹ וַיּוֹלִיכֻהוּ יְרוּשָׁלַ͏ִם
וַיָּמָת וַיִּקָּבֵר בְּקִבְרוֹת אֲבֹתָיו וְכָל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלַ͏ִם
מִתְאַבְּלִים עַל־יֹאשִׁיָּהוּ׃

12 * Et seperauerunt ea vt darent per domos & familias singulorum, & offerrétur Dño sicut scriptum est in libro Moysi, de
13 bobus quoque fecerunt similiter. *Et assauerunt Phase super igné iuxta quod in legé scriptum est. Pacificas verò hostias coxerunt in lebetibus & cacabis, & ollis; & festinatò distribuerunt vniuersæ plebi.

14 *Sibi autẽ & sacerdotibus postea parauerũt. Nam in oblatione holocaustorũ & adipum vsq; ad noctẽ sacerdotes fuerunt
C occupati, vnde & Leuitæ sibi & sacerdotibus filiis Aaron parauerunt nouissimis.

15 * Porrò cãtores filij Asaph stabãt in ordine suo iuxta præceptũ Dauid & Asaph, & Eman, & Iduthum prophetę regis Dauid. Ianitores verò ꝑ portas singulas obseruabant, ita vt nec puncto quidé discederent à ministerio. Quamobrẽ & fratres
16 eorũ Leuitę parauerũt eis cibos. *Omnis igitur cultura Dñi, ritè cõpleta est in die illa vt facerent Phase, & offerrent holocausta super altare Dñi iuxta præceptum
17 regis Iosiæ. *Fecerúntq; filij Israel qui reperti fuerant ibi Phase in tẽpore illo & solemnitatem azymorum septem diebus.

18 * Non fuit Phase simile huic in Israel à diebus Samuelis prophetæ, sed ne quisquam de cunctis regibus Israel fecit Phase, sicut Iosias sacerdotibus & Leuitis, &
19 omni Iudæ & Israel, qui repertus fuerat, & habitantibus in Hierusalem. *Octauo decimo anno regni Iosię hoc Phase ce-
20 lebratum est: *Postquam instauraue- 4. Reg. 23. c
rat Iosias templum, ascendit Nechao rex
D Ægypti ad pugnandum in Charchamis iuxta Euphratem, & processit in occur-
21 sum eius Iosias. *At ille missis ad eum nunciis, ait: Quid mihi & tibi rex Iuda? non aduersum te hodie venio, sed contra aliam pugno domum ad quam me Deus festinatò ire præcepit. Desine aduersum Deũ facere qui mecũ est ne interficiat te.

22 * Noluit Iosias reuerti, sed præparauit contra eum bellum, nec acquieuit sermonibus Nechao ex ore Dei, verùm perrexit vt dimicaret in campo Mageddo.

23 * Ibíque vulneratus à sagittarijs dixit pueris suis: Educite me de prẹlio, quia oppidò vulneratus sum.

24 * Qui transtulerunt eum de curru in alterum currum qui sequebatur eum more regio, & asportauerunt eum in Hierusalem. Mortuúsq; est & sepultus in Mausoleo patrum suorum, & vniuersus Iuda & Hierusalem luxerunt eum.

* *Et præparauerunt holocaustum vt darent*
eis iuxta diuisionem per domos familiarũ suarum filiis populi, vt offerrẽt Domino, sicut scriptum est in libro Moysi, & sic in mane.

* *Et assauerunt Phasech in igne secundũ iu-*
dicium, & sancta coxerunt in ahenis & in lebetibus; & prosperatum est, & cucurrerunt cursu ad omnes filios populi.

* *Et post hoc præparauerunt sibi ipsis &*
sacerdotibus, quoniã sacerdotes filij Aaron in oblatione holocaustorum & adipum vsque ad noctem, & Leuitæ præparauerunt sibi & fratribus suis filius Aaron.

* *Et cantores filij Asaph in statione sua iu-*
xta præcepta Dauid, Asaph & Eman & Idithum prophetarum regis, & principes & ianitores portæ & portæ, nõ est ipsis amoueri à ministerio eorum, quoniam fratres eorum Leuitæ præparauerunt eis.

* *Et præparatum est omne ministerium Do-*
mini in die illa, vt facerent Phasech & offerrẽt holocausta in altari Domini iuxta præceptum regis Iosiæ.

* *Et fecerũt filij Israel qui reperti sunt Pha-*
sech in tempore illo, & solemnitatem Azymorum septem diebus.

* *Et non fuit Phasech simile illi in Israel à*
diebus Samuel prophetæ, & omnes reges Israel non fecerunt Phasech quod fecit Iosias & sacerdotes & Leuitæ & omnis Juda & Israel, qui reperti sunt & qui habitabant in Hierusalem Domino. * *In octauo decimo anno regni*
Iosiæ factum est Phasech hoc.

* *Et post hæc omnia quæ præparauit Iosias*
domum, ascendit Pharao Nechao rex Ægypti contra regem Assyriorum in flumine Euphrate, ad oppugnandum eum in Charchamis, & iuit Iosias rex in occursum ei.

* *Et misit ad eum Pharao nuncios, dicens:*
Quid mihi & tibi rex Juda? nõ aduersus te venio hodie vt faciam bellum, sed contra locum belli mei: & Deus dixit vt properarem ego: caue tu à Deo qui est mecum, ne corrumpat te.

* *Et non conuertit Iosias faciem suam ab eo,*
sed fortificatus est vt bellaret ipse. & nõ audiuit Iosias sermones Pharaonis Nechao de ore Dei, & venit ad bellandum in cãpo Mageddõ.

* *Et sagittauerunt sagittarij contra regem*
Iosiã, et dixit rex seruis suis, Educite me, quoniam laboraui valde.

* *Et eduxerunt eum serui eius à curru, &*
imposuerunt eum super currum secundum, qui erat eius, & adduxerunt eum in Hierusalem, & mortuus est Iosias & sepultus est cum patribus suis; & omnis Juda & Hierusalem luxerunt super Iosiam.

12 * καὶ ἡτοίμασαν τὴν ὁλοκάυτωσιν παραδοῦναι αὐτοῖς κ̄ τὴν διαίρεσιν κατ' οἴκους πατριῶν αὐτῶν τοῖς υἱοῖς ⁊ λαοῦ, ⁊ προσενεγκεῖν τῷ κυρίῳ, ὡς γέγραπται ἐν βιβλίῳ μωυσῆ, καὶ ὕτως εἰς τὰ βόες.

13 * ⁊ ὤπτησαν τὸ φασεὶχ ἐν πυρὶ κ̄ τὴν κρίσιν, ⁊ τὰ ἅγια ἥψησαν ἐν τοῖς χαλκείοις ⁊ ἐν τοῖς λέβησι, καὶ διῳδώθη· καὶ ἔδραμον δρόμῳ πρὸς πάντας υἱοὺς ⁊ λαοῦ.

14 * καὶ μ̄τ' ταῦτο ἡτοίμασαν ἑαυτοῖς καὶ τοῖς ἱερεῦσιν, ὅτι ⁊ ἱερεῖς υἱοὶ ἀαρὼν ἐν ἀναφορᾷ τῶν ὁλοκαυτωμάτων, ⁊ τῶν στεάτων ἕως νυκτός, καὶ οἱ λευῖται ἡτοίμασαν ἑαυτοῖς καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτῶν υἱοῖς ἀαρών.

15 * ⁊ οἱ ψαλτῳδοὶ υἱοὶ ἀσὰφ ἐπὶ τ στάσεως αὐτῶν κ̄ τὰς ἐντολὰς δαυὶδ ἀσάφ, ⁊ αἰμὰν, ⁊ ἰδιθοὺμ τῶν προφητῶν βασιλέως· ⁊ οἱ ἄρχοντες ⁊ οἱ πυλωροὶ πύλης καὶ πύλης, οὐκ ἔστιν αὐτοῖς κινεῖσθαι ἀπὸ τ λειτουργίας αὐτῶν, ὅτι οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν οἱ λευῖται ἡτοίμασαν αὐτοῖς.

16 * καὶ κατωρθώθη πᾶσα ἡ λειτουργία κυρίου τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ⁊ ποιῆσαι τὸ φασεὶχ ⁊ ἐνεγκεῖν τὰ ὁλοκαυτώματα ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κυρίου κ̄ τὴν ἐντολὴν ⁊ βασιλέως

17 ἰωσίου. * ⁊ ἐποίησαν οἱ υἱοὶ ἰσραὴλ οἱ εὑρεθέντες τὸ φασεὶχ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ⁊ τὴν ἑορτὴν τῶν ἀζύμων ἑπτὰ ἡμέ-

18 ρας. * ⁊ οὐκ ἐγένετο τὸ φασεὶχ ὅμοιον αὐτῷ ἐν ἰσραὴλ ἀπὸ ἡμερῶν σαμουὴλ ⁊ προφήτου· ⁊ πάντες βασιλεῖς ἰσραὴλ οὐκ ἐποίησαν τὸ φασεὶχ ὃ ἐποίησεν ἰωσίας καὶ οἱ ἱερεῖς ⁊ οἱ λευῖται, ⁊ πᾶς ἰούδα ⁊ ἰσραὴλ, οἱ εὑρεθέντες ⁊

19 οἱ κατοικοῦντες ἐν ἱερουσαλὴμ τῷ κυρίῳ. * ἐν τῷ ἑνδεκάτῳ ἔτει τ βασιλείας ἰωσίου ἐποιήθη τὸ φασεὶχ ταῦτο.

20 * ⁊ μ̄τ' ταῦτα πάντα ἃ ἡτοίμασεν ἰωσίας τὸν οἶκον, ἀνέβη φαραὼ νεχαὼ βασιλεὺς αἰγύπτου ἐπὶ τὸν βασιλέα ἀσσυρίων ἐπὶ ποταμῷ εὐφράτῃ, ⁊ πολεμῆσαι αὐτὸν ἐν χαρχαμεῖς· ⁊ ἐπορεύθη ἰωσίας ὁ βασιλεὺς εἰς συνάντησιν αὐτῷ.

21 * καὶ ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν φαραὼ ἀγγέλους, λέγων· τί ἐμοὶ καὶ σοὶ βασιλεῦ ἰούδα; οὐκ ἐπὶ σὲ ἥκω σήμερον ποιῆσαι πόλεμον, ἀλλ' ἢ ἐπὶ τὸν τόπον ⁊ πολέμου μου· ⁊ ὁ θεὸς εἶπε ταχῦναί με· πρόσεχε σὺ ἀπὸ ⁊ θεοῦ ⁊ μετ' ἐμοῦ, μὴ καταφθείρῃ σε.

22 * καὶ οὐκ ἀπέστρεψεν ἰωσίας τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκραταιώθη ⁊ πολεμεῖν αὐτόν· ⁊ οὐκ ἤκουσεν ἰωσίας τῶν λόγων φαραὼ νεχαὼ ἐκ στόματος θεοῦ, καὶ ἦλθε ⁊ πολεμῆσαι ἐν τῷ πεδίῳ μαγεδδών.

23 * καὶ ἐτόξευσαν οἱ τοξόται ἐπὶ τὸν βασιλέα ἰωσίαν· ⁊ εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς παισὶν αὐτοῦ, ἐξάγετέ με ὅτι ἐπόνεσα σφόδρα.

24 * ⁊ ἐξήγαγον αὐτὸν οἱ παῖδες αὐτοῦ ἀπὸ ⁊ ἅρματος, ⁊ ἐνεβίβασαν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἅρμα τὸ δεύτερον, ὃ ἦν αὐτοῦ, ⁊ ἤγαγον αὐτὸν εἰς ἱερουσαλήμ, καὶ ἀπέθανεν ἰωσίας ⁊ ἐτάφη μ̄τ' τῶν πατέρων αὐτοῦ· καὶ πᾶς ἰούδα καὶ ἱερουσαλὴμ ἐπένθησαν ἐπὶ ἰωσίαν.

25 * וַיְקוֹנֵן יִרְמְיָהוּ עַל־יֹאשִׁיָּהוּ וַיֹּאמְרוּ כָּל־
הַשָּׁרִים וְהַשָּׁרוֹת בְּקִינוֹתֵיהֶם עַל־יֹאשִׁיָּהוּ עַד־
הַיּוֹם וַיִּתְּנוּם לְחֹק עַל־יִשְׂרָאֵל וְהִנָּם כְּתוּבִים
26 עַל־הַקִּינוֹת׃ * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יֹאשִׁיָּהוּ וַחֲסָדָיו
27 כַּכָּתוּב בְּתוֹרַת יְהוָה׃ * וּדְבָרָיו הָרִאשֹׁנִים
וְהָאַחֲרֹנִים הִנָּם כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר מַלְכֵי־יִשְׂרָאֵל
וִיהוּדָה׃

לו

1 * וַיִּקְחוּ עַם־הָאָרֶץ אֶת־יְהוֹאָחָז
בֶּן־יֹאשִׁיָּהוּ וַיַּמְלִיכֻהוּ תַּחַת־אָבִיו בִּירוּשָׁלִָם׃
2 * בֶּן־שָׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה יוֹאָחָז בְּמָלְכוֹ
וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם׃
3 * וַיְסִירֵהוּ מֶלֶךְ־מִצְרַיִם בִּירוּשָׁלִַם וַיַּעֲנֹשׁ
אֶת־הָאָרֶץ מֵאָה כִכַּר־כֶּסֶף וְכִכַּר זָהָב׃
4 * וַיַּמְלֵךְ מֶלֶךְ־מִצְרַיִם אֶת־אֶלְיָקִים אָחִיו
עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִַם וַיַּסֵּב אֶת־שְׁמוֹ יְהוֹיָקִים
וְאֶת־יוֹאָחָז אָחִיו לָקַח נְכוֹ וַיְבִיאֵהוּ מִצְרַיְמָה׃
5 * בֶּן־עֶשְׂרִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה יְהוֹיָקִים בְּמָלְכוֹ
וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִַם וַיַּעַשׂ הָרַע
6 בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו׃ * עָלָיו עָלָה נְבוּכַדְנֶאצַּר
מֶלֶךְ בָּבֶל וַיַּאַסְרֵהוּ בַּנְחֻשְׁתַּיִם לְהֹלִיכוֹ בָּבֶלָה׃
7 * וּמִכְלֵי בֵית יְהוָה הֵבִיא נְבוּכַדְנֶאצַּר לְבָבֶל
8 וַיִּתְּנֵם בְּהֵיכָלוֹ בְּבָבֶל׃ * וְיֶתֶר דִּבְרֵי יְהוֹיָקִים
וְתוֹעֲבֹתָיו אֲשֶׁר עָשָׂה וְהַנִּמְצָא עָלָיו הִנָּם
כְּתוּבִים עַל־סֵפֶר מַלְכֵי יִשְׂרָאֵל וִיהוּדָה וַיִּמְלֹךְ
9 יְהוֹיָכִין בְּנוֹ תַּחְתָּיו׃ * בֶּן־שְׁמוֹנֶה שָׁנִים יְהוֹיָכִין
בְּמָלְכוֹ וּשְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַעֲשֶׂרֶת יָמִים מָלַךְ
בִּירוּשָׁלִַם וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה׃
10 * וְלִתְשׁוּבַת הַשָּׁנָה שָׁלַח הַמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאצַּר
וַיְבִאֵהוּ בָבֶלָה עִם־כְּלֵי חֶמְדַּת בֵּית־יְהוָה וַיַּמְלֵךְ
אֶת־צִדְקִיָּהוּ אָחִיו עַל־יְהוּדָה וִירוּשָׁלִָם׃
11 * בֶּן־עֶשְׂרִים וְאַחַת שָׁנָה צִדְקִיָּהוּ בְּמָלְכוֹ
וְאַחַת עֶשְׂרֵה שָׁנָה מָלַךְ בִּירוּשָׁלִָם׃
12 * וַיַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה אֱלֹהָיו לֹא נִכְנַע
מִלִּפְנֵי יִרְמְיָהוּ הַנָּבִיא מִפִּי יְהוָה׃
13 * וְגַם בַּמֶּלֶךְ נְבוּכַדְנֶאצַּר מָרַד אֲשֶׁר הִשְׁבִּיעוֹ
בֵּאלֹהִים וַיֶּקֶשׁ אֶת־עָרְפּוֹ וַיְאַמֵּץ אֶת־לְבָבוֹ
מִשּׁוּב אֶל־יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל׃

25 * Hieremias maximè, cuius omnes cantores atq; cantratrices vsq; in præsentem diẽ lamentationes super Iosiã replicant, & quasi lex obtinuit in Israel: Ecce scriptũ
26 fertur in lamentationibus. * Reliqua autem sermonũ Iosiæ & misericordiarũ eius
27 quæ lege præcepta sunt Dñi: * Opera quoq; illius prima & nouissima scripta sunt in libro Regum Israel & Iuda.

CAP. XXXVI.

1 TVlit ergo populus terræ Ioachaz filiũ 4. Reg. 23. f.
A Iosiæ, & constituit regem pro patre
2 suo in Hierusalem. * Viginti trium annorũ erat Ioachaz cùm regnare cœpisset, & tribus mensibus regnauit in Hierusalẽ.
3 * Amouit autem eum rex Ægypti cùm venisset in Hierusalem, & condemnauit terram centum talentis argenti & talento
4 auri. * Constituítq; pro eo regem Eliachim fratrem eius super Iudam & Hierusalem, & vertit nomẽ eius Ioachim. Ipsum verò Ioachaz tulit secum, & adduxit in
5 Ægyptum. * Viginti quinq; annorum erat Ioachim cùm regnare cœpisset, & vndecim annis regnauit in Hierusalẽ. fecítque malum coram Domino Deo suo.
6 * Contra hunc ascendit Nabuchodonosor rex Chaldæorum, & vinctum catenis duxit in Babylonem.
7 * Ad quam & vasa Domini transtulit, & posuit ea in templo suo.
8 * Reliqua autẽ verborum Ioachim &
B abominationũ eius, quas operatus est & quę inuenta sunt in eo, continentur in libro Regum Iuda & Israel. Regnauit autẽ Ioacim filius eius pro eo.
9 * Octo annorum erat Ioacim cùm regnare cœpisset, & tribus mensibus ac decem diebus regnauit in Hierusalem: fecítque malum in conspectu Domini.
10 * Cúmq; anni circulus volueretur, misit Nabuchodonosor rex nuncios, qui & adduxerunt eum in Babylonem, asportatis simul preciosissimis vasis domus Domini. Regem verò constituit Sedechiam fratrem eius super Iudam & Hierusalem.
11 * Viginti & vnius anni erat Sedechias cùm regnare cœpisset; & vndecim annis
12 regnauit in Hierusalem. * Fecítque malum in oculis Domini Dei sui, nec erubuit faciem Hieremiæ prophetæ loquen-
13 tis ad se ex ore Domini. * A rege quoq; Nabuchodonosor recessit qui adiurauerat eum per Deum; & indurauit ceruicem
C suam, & cor, vt non reuerteretur ad Dominum Deum Israel.

* *Et lamentatus est Hieremias super Josiam, & dixerunt omnes principes & dominatrices lamentationem super Josiam usq; ad hodie; & dederunt eam in præceptum in Israel, & ecce scripta est in lamentationibus.*

* *Et fuerunt sermones Josiæ & spes eius & misericordiæ eius, sicut scriptum est in lege Dñi.* * *& sermones eius primi & nouissimi, nonne sunt scripti in libro Regũ Israel et Judæ?*

CAP. XXXVI.

ET tulit populus terræ Joachaz filium Josiæ, & unxerunt eum, & constituerunt eum in regem pro patre suo in Hierusalem.

* *Filius existens trium & viginti annorum Joachaz cùm regnaret ipse, & tribus mensibus regnauit in Hierusalem.*

* *Et amouit eum rex Ægypti vt non regnaret ipse in Hierusalem: & imposuit rex Ægypti tributum super terram centum talenta argenti & talentum auri.*

* *Et constituit rex Ægypti Eliacim filium Josiæ regem super Judam & Hierusalem, & vertit nomen eius Joacim, & Joachaz fratrem eius cepit Pharao Nechao, & adduxit eum in Ægyptum.*

* *Filius existens viginti & quinque annorum Joacim cùm regnaret ipse; & undecim annis regnauit in Hierusalem, & fecit malum coram Domino.* * *Et ascendit cõtra eum Nabuchodonosor rex Babylonis, & ligauit eum in æreis cõpedibus, & abduxit eum in Babylonẽ.*

* *Et partem vasorum domus Domini transtulit in Babylonem, & posuit ipsa in templo suo in Babylone.* * *Et reliqua sermonum Joacim et omnia quæ fecit; nonne hæc scripta sunt in libro sermonum dierum Regum Israel & Judæ? & regnauit Jechonias filius eius pro eo.*

* *Filius octo annorum Jechonias cùm regnaret ipse, & tribus mensibus, & decem diebus regnauit in Hierusalem, & fecit malum coram Domino.*

* *Et vertente anno, misit rex Nabuchodonosor, & adduxit eum in Babylonem cum vasis desiderabilibus domus Domini, & regem constituit Sedeciam fratrem patris sui super Judam & Hierusalem.*

* *Annorum viginti vnius Sedecias cùm regnaret ipse, & undecim annis regnauit in Hierusalem.* * *Et fecit malum coram Domino Deo suo; & non erubuit à facie Hieremiæ prophetæ, & de ore Domini:*

* *In eo quòd contra regem Nabuchodonosor præuaricatus esset, quæ adiurauit eum per Deum, & indurauit ceruicem suam, et confortatus est vt non conuerteretur ad Dominum Deum Israel.*

15 * καὶ ἐθρήνεσεν ἱερεμίας ἐπὶ ἰωσίαν· καὶ εἶπον πάντες
οἱ ἄρχοντες καὶ αἱ ἄρχουσαι θρῆνον ἐπὶ ἰωσίαν ἕως τῆς
σήμερον· καὶ ἔδωκαν αὐτὸν εἰς πρόσταγμα ἐπὶ ἰσραήλ, καὶ
ἰδοὺ γέγραπται ἐπὶ τῶν θρήνων.

16 * καὶ ἦσαν οἱ λόγοι ἰωσίου καὶ ἡ ἐλπὶς αὐτοῦ, καὶ τὰ ἐ-
17 λέη αὐτοῦ, καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου· * καὶ οἱ λό-
γοι αὐτοῦ οἱ πρῶτοι καὶ οἱ ἔσχατοι ἰδοὺ ἰδοὺ εἰσὶ γεγραμ-
μένοι ἐπὶ βιβλίου βασιλέων ἰσραὴλ καὶ ἰούδα;

λς'.

1 * Καὶ ἔλαβεν ὁ λαὸς τῆς γῆς τὸν ἰωάχαζ υἱὸν ἰωσίου, καὶ
ἔχρισαν αὐτὸν, καὶ κατέστησαν αὐτὸν εἰς βασιλέα ἀντὶ τοῦ
2 πατρὸς αὐτοῦ ἐν ἰερουσαλήμ. * υἱὸς ὢν τριῶν καὶ εἴκοσι
ἐτῶν ἰωάχαζ ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτὸν, καὶ τρίμηνον ἐβα-
3 σίλευσεν ἐν ἰερουσαλήμ. * καὶ μετέστησεν αὐτὸν ὁ βα-
σιλεὺς αἰγύπτου ἀπὸ μὴ βασιλεύειν αὐτὸν ἐν ἰερουσαλήμ,
καὶ ἐπέβαλεν ὁ βασιλεὺς αἰγύπτου φόρον ἐπὶ τὴν γῆν
ἑκατὸν τάλαντα ἀργυρίου καὶ τάλαντον χρυσίου.

4 * καὶ κατέστησε βασιλεὺς αἰγύπτου τὸν ἐλιακεὶμ υἱὸν
ἰωσίου βασιλέα ἐπὶ ἰούδα καὶ ἰερουσαλήμ, καὶ μετέστρεψε
τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἰωακεὶμ, καὶ τὸν ἰωάχαζ ἀδελφὸν αὐτοῦ ἔ-
λαβε φαραὼ νεχαὼ καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς αἴγυπτον.

5 * υἱὸς ὢν εἴκοσι καὶ πέντε ἐτῶν ἰωακεὶμ ἐν τῷ βασιλεύειν
αὐτόν· καὶ ἕνδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἰερουσαλήμ, καὶ ἐποίη-
σε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου.

6 * καὶ ἀνέβη ἐπ' αὐτὸν ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς βα
βυλῶνος, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν χαλκαῖς πέδαις, καὶ ἀπήγα-
γεν αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα.

7 * καὶ μέρος τῶν σκευῶν οἴκου κυρίου ἀπήνεγκεν εἰς βαβυ-
λῶνα, καὶ ἔθηκεν αὐτὰ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ ἐν βαβυλῶνι.

8 * καὶ τὰ λοιπὰ τῶν λόγων ἰωακεὶμ καὶ πάντα ἃ ἐποίησεν,
ἰδοὺ ταῦτα γέγραπται ἐν βιβλίῳ λόγων τῶν ἡμερῶν
τῶν βασιλέων ἰσραὴλ καὶ ἰούδα; καὶ ἐβασίλευσεν ἰεχο-
νίας υἱὸς αὐτοῦ ἀντ' αὐτοῦ.

9 * υἱὸς ὀκτὼ ἐτῶν ἰεχονίας ἐν τῷ βασιλεύειν αὐτόν, καὶ
τρίμηνον καὶ δέκα ἡμέρας ἐβασίλευσεν ἐν ἰερουσαλήμ,
καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου.

10 * καὶ ἐπαρέφοντος ἐνιαυτοῦ, ἀπέστειλεν ὁ βασι-
λεὺς ναβουχοδονόσορ, καὶ εἰσήγαγεν αὐτὸν εἰς βαβυλῶνα
μετὰ τῶν σκευῶν τῶν ἐπιθυμητῶν οἴκου κυρίου· καὶ ἐβασί-
λευσεν σεδεκίαν ἀδελφὸν πατρὸς αὐτοῦ ἐπὶ ἰούδαν καὶ
11 ἰερουσαλήμ. * ἐτῶν εἴκοσιν ἑνὸς σεδεκίας ἐν τῷ βασι-
λεύειν αὐτόν, καὶ ἕνδεκα ἔτη ἐβασίλευσεν ἐν ἰερουσαλήμ.

12 * καὶ ἐποίησε τὸ πονηρὸν ἐνώπιον κυρίου θεοῦ αὐτοῦ· καὶ
οὐκ ἐνετράπη ἀπὸ προσώπου ἰερεμίου καὶ προφήτου καὶ
ἐκ στόματος κυρίου·

13 * ἐν τῷ καὶ προσὸς τὸν βασιλέα ναβεχοδονόσορ ἀθε-
τῆσαι, ἃ ὤρκισεν αὐτὸν κατὰ τοῦ θεοῦ, καὶ ἐσκλήρυνε τὸν τρά-
χηλον αὐτοῦ, καὶ κατίσχυσεν τοῦ μὴ ἐπιστρέψαι πρὸς
κύριον θεὸν ἰσραήλ.

14 * גַּם כָּל־שָׂרֵי הַכֹּהֲנִים וְהָעָם הִרְבּוּ לִמְעֹל־
מַעַל כְּכֹל תּוֹעֲבוֹת הַגּוֹיִם וַיְטַמְּאוּ אֶת־בֵּית
יְהוָה אֲשֶׁר הִקְדִּישׁ בִּירוּשָׁלִָם׃

15 * וַיִּשְׁלַח יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם עֲלֵיהֶם
בְּיַד־מַלְאָכָיו הַשְׁכֵּם וְשָׁלוֹחַ כִּי־חָמַל עַל־עַמּוֹ
16 וְעַל־מְעוֹנוֹ׃ * וַיִּהְיוּ מַלְעִבִים בְּמַלְאֲכֵי הָאֱלֹהִים
וּבוֹזִים דְּבָרָיו וּמִתַּעְתְּעִים בִּנְבִיאָיו עַד עֲלוֹת
חֲמַת־יְהוָה בְּעַמּוֹ עַד־לְאֵין מַרְפֵּא׃

17 * וַיַּעַל עֲלֵיהֶם אֶת־מֶלֶךְ כַּשְׂדִּיִּים וַיַּהֲרֹג
בַּחוּרֵיהֶם בַּחֶרֶב בְּבֵית מִקְדָּשָׁם וְלֹא חָמַל עַל־
בָּחוּר וּבְתוּלָה זָקֵן וְיָשִׁישׁ הַכֹּל נָתַן בְּיָדוֹ׃

18 * וְכֹל כְּלֵי בֵית הָאֱלֹהִים הַגְּדֹלִים וְהַקְּטַנִּים
וְאֹצְרוֹת בֵּית יְהוָה וְאוֹצְרוֹת הַמֶּלֶךְ וְשָׂרָיו הַכֹּל
19 הֵבִיא בָבֶל׃ * וַיִּשְׂרְפוּ אֶת־בֵּית הָאֱלֹהִים
וַיְנַתְּצוּ אֵת חוֹמַת יְרוּשָׁלִַם וְכָל־אַרְמְנוֹתֶיהָ שָׂרְפוּ
בָאֵשׁ וְכָל־כְּלֵי מַחֲמַדֶּיהָ לְהַשְׁחִית׃

20 * וַיֶּגֶל הַשְּׁאֵרִית מִן־הַחֶרֶב אֶל־בָּבֶל וַיִּהְיוּ־לוֹ
וּלְבָנָיו לַעֲבָדִים עַד־מְלֹךְ מַלְכוּת פָּרָס׃

21 * לְמַלֹּאות דְּבַר־יְהוָה בְּפִי יִרְמְיָהוּ עַד־רָצְתָה
הָאָרֶץ אֶת־שַׁבְּתוֹתֶיהָ כָּל־יְמֵי הַשַּׁמָּה שָׁבָתָה
לְמַלֹּאות שִׁבְעִים שָׁנָה׃

22 * וּבִשְׁנַת אַחַת לְכוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס לִכְלוֹת
דְּבַר־יְהוָה בְּפִי יִרְמְיָהוּ הֵעִיר יְהוָה אֶת־רוּחַ
כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ־פָּרַס וַיַּעֲבֶר־קוֹל בְּכָל־מַלְכוּתוֹ וְגַם־
23 בְּמִכְתָּב לֵאמֹר׃ * כֹּה־אָמַר כּוֹרֶשׁ מֶלֶךְ פָּרַס
כָּל־מַמְלְכוֹת הָאָרֶץ נָתַן לִי יְהוָה אֱלֹהֵי הַשָּׁמַיִם
וְהוּא־פָקַד עָלַי לִבְנוֹת־לוֹ בַּיִת בִּירוּשָׁלִַם
אֲשֶׁר בִּיהוּדָה מִי־בָכֶם מִכָּל־עַמּוֹ יְהוָה אֱלֹהָיו
עִמּוֹ וְיָעַל׃

14 * Sed & vniuersi principes sacerdotum & populus præuaricati sunt iniquè iuxta vniuersas abominationes gentium, & polluerunt domum Domini quã sanctificauerat sibi in Hierusalem.

15 * Mittebat autem Dominus Deus patrum suorum ad illos per manum nũciorum suorũ, de nocte consurgens, & quotidie commonens, eo quòd parceret populo & habitaculo suo.

16 At illi subsannabant nuncios Dei, & paruipendebant sermones eius, illudebãt prophetis donec ascenderet furor Domini in populum eius, & esset nulla curatio.

17 * Adduxit enim super eos regem Chaldęorum, & interfecit iuuenes eorum gladio in domo sanctuarij. Non est misertus adolescentis & virginis & senis, nec decrepiti quidem, sed omnes tradidit in manibus eius.

18 * Vniuersaque vasa domus Dei tã maiora quàm minora, & thesauros templi & regis & principum transtulit in Babylonẽ.

19 * Incenderunt hostes domum Dei, destruxeruntque murum Hierusalem. Vniuersas turres combusserunt, & quicquid pretiosum fuerat, demoliti sunt.

20 * Si quis euaserat gladiũ, ductus in Babylonem seruiuit regi, & filiis eius, donec imperaret rex Persarum:

21 * Et compleretur sermo Domini ex ore Hieremiæ, & celebraret terra sabbata sua. Cũctis enim diebus desolationis egit sabbatum vsque dum complerentur septuaginta anni. Hier. 25. c. & 29. c

22 * Anno autem primo Cyri regis Persarum, ad explẽdum sermonem Domini, quem locutus fuerat per os Hieremię, suscitauit Dominus spiritũ Cyri regis Persarum qui iussit prædicari in vniuerso regno suo, etiam per scripturam dicens:

23 * Hæc dicit Cyrus rex Persarum: Omnia regna terrę dedit mihi Dominus Deus cæli, & ipse præcepit mihi vt ædificarem ei domum in Hierusalem quæ est in Iudæa. Quis ex vobis est in omni populo eius? Sit Dominus Deus suus cum eo, & ascendat. 1. Esd. 1.

תם ונשלם ספר דברי הימים

14 * Et omnes inclyti Juda & sacerdotes, & populus terræ impleuerunt vt præuaricarētur præuaricationes secundùm abominationes gentium, & polluerunt domum Domini quæ in Hierusalem.

15 * Et misit Dominus Deus patrum suorum ad eos in manu prophetarum, manè consurgens & mittens nuncios suos, quoniam erat parcens populo suo, & sanctuario suo.

16 * Et fuerunt subsannantes nuncios eius, & paruipendentes sermones eius, & illudentes in prophetis eius, vsq; quo ascendit furor Domini in populum suum, vsque quo non fuit curatio.

17 * Et adduxit cōtra eos regem Chaldæorum, & interfecit iuuenes eorum in gladio, in domo sanctuarij sui, & non pepercit adolescentibus, & virginum eorum non misertus est, et seniores eorum abduxit, omnia tradidit in manibus eius.

18 * Et omnia vasa domus Domini magna & parua, & thesauros domus Domini, & omnes thesauros regis, & principum omnia intulit in Babylonem.

19 * Et incendit domum Domini, & destruxit murum Hierusalem, & turres eius incendit in igne, & omne vas pulchrum in interitum.

20 * Et transtulit reliquos in Babylonem, & fuerunt ei & filiis eius in seruos vsque ad regnum Medorum.

21 * Vt compleretur sermo Domini per os Hieremiæ, vsque quo susciperet terra sabbata sua vt ageret sabbata, cunctis diebus desolationis suæ egit sabbata in complementum annorum septuaginta.

22 * Anno primo Cyri regis Persarum, postquam impletum est verbum Domini per os Hieremiæ, suscitauit Dominus spiritum Cyri regis Persarum, & iussit prædicare in omni regno suo in sermonibus, scriptura dicens:

23 * Hæc dicit Cyrus rex Persarum omnibus regnis terræ: Dedit mihi Dominus Deus cæli, & ipse præcepit mihi, vt ædificarem ei domum in Hierusalem quæ in Judæa. quis ex vobis ex omni populo suo? Dominus Deus eius erit cum eo, ascendat.

14 * καὶ πάντες οἱ ἔνδοξοι ἰούδα καὶ οἱ ἱερεῖς, καὶ ὁ λαὸς τῆς γῆς ἐπλήθυναν τοῦ ἀθετῆσαι ἀθετήματα κατὰ τὰ βδελύγματα ἐθνῶν, καὶ ἐμίαναν τὸν οἶκον κυρίου τὸν ἐν ἱερουσαλήμ.

15 * καὶ ἐξαπέστειλε κύριος ὁ θεὸς τῶν πατέρων αὐτῶν πρὸς αὐτοὺς ἐν χειρὶ τῶν προφητῶν, ὀρθρίζων καὶ ἀποστέλλων τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, ὅτι ἦν φειδόμενος τοῦ λαοῦ αὐτοῦ, καὶ τοῦ ἁγιάσματος αὐτοῦ.

16 * καὶ ἦσαν μυκτηρίζοντες τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐξουδενοῦντες τοὺς λόγους αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίζοντες ἐν τοῖς προφήταις αὐτοῦ, ἕως ἀνέβη ὁ θυμὸς κυρίου ἐν τῷ λαῷ αὐτοῦ, ἕως οὐκ ἦν ἴαμα.

17 * καὶ ἤγαγεν ἐπ' αὐτοὺς βασιλέα χαλδαίων, καὶ ἀπέκτεινε τοὺς νεανίσκους αὐτῶν ἐν ῥομφαίᾳ ἐν οἴκῳ ἁγιάσματος αὐτοῦ· καὶ οὐκ ἐφείσατο τῶν νεανίσκων, καὶ τὰς παρθένους αὐτῶν οὐκ ἠλέησεν, καὶ τοὺς πρεσβυτέρους αὐτῶν ἀπήγαγεν, τὰ πάντα παρέδωκεν ἐν χερσὶν αὐτοῦ.

18 * καὶ πάντα τὰ σκεύη οἴκου κυρίου τὰ μεγάλα καὶ τὰ μικρά, καὶ τοὺς θησαυροὺς οἴκου κυρίου, καὶ πάντας τοὺς θησαυροὺς τοῦ βασιλέως, καὶ τῶν μεγιστάνων πάντα εἰσήνεγκεν εἰς βαβυλῶνα.

19 * καὶ ἐνέπρησε τὸν οἶκον κυρίου, καὶ κατέσκαψεν τὸ τεῖχος ἱερουσαλήμ, καὶ τὰς βάρεις αὐτῆς ἐνέπρησεν ἐν πυρί, καὶ πᾶν σκεῦος ὡραῖον εἰς ἀφανισμόν.

20 * καὶ ἀπώκισε τοὺς καταλοίπους εἰς βαβυλῶνα· καὶ ἦσαν αὐτῷ καὶ τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ εἰς δούλους ἕως βασιλείας μήδων·

21 * τοῦ πληρωθῆναι λόγον κυρίου διὰ στόματος ἱερεμίου, ἕως τοῦ προσδέξασθαι τὴν γῆν τὰ σάββατα αὐτῆς σαββατίσαι, πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ἐρημώσεως αὐτῆς ἐσαββάτισεν εἰς συμπλήρωσιν ἐτῶν ἑβδομήκοντα.

22 * ἔτους πρώτου κύρου βασιλέως περσῶν, μετὰ τὸ πληρωθῆναι ῥῆμα κυρίου διὰ στόματος ἱερεμίου, ἐξήγειρε κύριος τὸ πνεῦμα κύρου βασιλέως περσῶν, καὶ παρήγγειλε κηρύξαι ἐν πάσῃ τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ ἐν λόγοις, γραφῇ λέγων·

23 * τάδε λέγει κύρος βασιλεὺς περσῶν πάσαις ταῖς βασιλείαις τῆς γῆς· ἔδωκέ μοι κύριος ὁ θεὸς τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αὐτὸς ἐνετείλατό μοι, οἰκοδομῆσαι αὐτῷ οἶκον ἐν ἱερουσαλὴμ τῇ ἐν τῇ ἰουδαίᾳ· τίς ἐξ ὑμῶν ἐκ παντὸς τοῦ λαοῦ αὐτοῦ; κύριος ὁ θεὸς αὐτοῦ ἔσται μετ' αὐτοῦ, ἀναβήτω.

FINIS PARALIPOMENON.

ORATIO MANASSAE REGIS IVDA,

QVÆ NEQVE IN HEBRÆO, NEQVE IN GRAECO HABETVR.

DOMINE Deus omnipotens patrum noſtrorum Abraham, Iſaac, & Iacob, & ſemini eorum; qui feciſti cælum, & terram cum omni ornatu eorum, qui ſignaſti mare verbo prȩcepti tui, qui cõcluſiſti abyſſum, & ſignaſti terribili & laudabili nomini tuo quem omnes pauent & tremũt à vultu virtutis tuæ, & inſuſtentabilis ira ſuper peccatores comminationis tuæ: immenſa verò & inueſtigabilis miſericordia promiſsionis tuæ; quoniam tu es Dominus altiſsimus ſuper omnem terram, longanimis & multum miſericors, & pœnitens ſuper malitiam hominum. Tu autem Domine ſecundum bonitatem tuam promiſiſti pœnitentiam remiſsionis peccatorum; & tu Deus iuſtorum non poſuiſti pœnitentiam iuſtis, Abraham, Iſaac & Iacob, his qui tibi non peccauerunt, quoniam peccaui ſuper numerũ arenæ maris, multiplicatæ ſunt iniquitates meæ, incuruatus ſum multo vinculo ferri, & non eſt reſpiratio mihi; quia excitaui iracundiam tuam, & malum coram te feci, ſtatuens abominationes, & multiplicans offenſiones. Et nunc flecto genua cordis mei, precans ad te bonitatem Domine. Peccaui Domine, peccaui, & iniquitatem meam agnoſco. Peto, rogans te, Domine, remitte mihi, remitte mihi, ne ſimul perdas me cum iniquitatibus meis, neque in æternum reſerues mala mihi; quia indignum ſaluabis me, ſecundum magnam miſericordiam tuam, & laudabo te ſemper omnibus diebus vitæ meæ, quoniam te laudat omnis virtus cælorum, & tibi eſt gloria in ſecula ſeculorum. Amen.

נקרא ומונח עם רב עיון על ידי בנריכטוס אריאש מונטנוס ממונה על המלאכה
הזאת במצות פיליפוס מלך ספרד מלך טוב וירא האלהים על
כל אשר הם קוראים בשם ישוע המשיח:

recenſui ב א מ

EX REGIS CATHOLICI MANDATO
Benedictus Arias Montanus D. Th. recenſuit & probauit.

B. Arias Montanus

